A DICTIONARY

OF THE TARGUMIM, THE TALMUD BABLI AND YERUSHALMI, AND THE MIDRASHIC LITERATURE

COMPILED BY

MARCUS JASTROW, PH. D. LITT. D.

WITH AN INDEX OF SCRIPTURAL QUOTATIONS

VOLUME II:

ל—ת

LONDON, W.C.: LUZAC & Co.
46, GREAT RUSSELL STREET

NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS
27 W. 23d STREET

1903

Digitized by Google

folio
PJ
5005
.J3
v.2

54.671

Digitized by Google

ל

ל *Lamed*, the twelfth letter of the Alphabet. It interchanges with the liquids, e. g. שַׁלְשֶׁלֶת a. שַׁרְשֶׁרֶת; נִדְנָה a. נִדְנָה &c.—ל as first radical letter often rejected in inflection, e. g. לָקַח, קַח, קִיחָה &c.

ל׳, as a numeral letter, *thirty*, v. א׳.

לְ־ (לְ־, לַ־, לָ־) prefix (b. h.) *unto, to, toward, for;* (before infinitive of verbs) *to*. Pes. I, 1 אור לארבעה וכ׳, v. אוֹר II.—לְהַבָּא, v. בָּא III. Ber. I, 1 לֶאֱכוֹל to eat; לְקָרוֹת to read; a. v. fr.—Ib. לְיוֹם אחד to one day, i. e. within one day (until morning). Zeb. 5, 3 ליום ולילה וכ׳ within a day and a night until midnight (v. comment.). Ib. לפנים מן וכ׳ inside of the curtains. Ber. 2ª לפניה before it, לאחריה after it. Ib. 14ª בין אלהיכם לאמת between *Elohekhem* a. *Emeth*. Ib. 13ª ולרבי נמי וכ׳ but as to Rabbi's opinion, might not also argument be raised &c.?; a. v. fr. —With personal pronouns: לִי *to me*, לָךְ, לָךְ, לָהּ; Ch. לִיךְ &c.—Ex. R. s. 3, v. וַיַּרְא. Ber. 2ᵇ לא שמיע לָהֶם was unknown to them.—Chald.: לִיתְנֵי (v. תְּנֵי) let the text read; לֵימָא (v. אֱמָא) let him say. Ib. 2ª, sq.; a. v. fr.

לֹא (b. h.; v. לַאי) *not, no*. Ber. I, 1 לא קרינו וכ׳ we have omitted to recite &c. Ib. III, 4 לא . . . ולא וכ׳ neither before nor after. Nidd. 5ª לא אין לחן וכ׳, no; it means &c., v. לַאי; a. v. fr.—וְלֹא *indeed not*? Hull. 4ᵇ ולא וחכתיב וכ׳ indeed not (is it so that the verb חָסִית never refers to persuasion by speech)? Do we not read &c.?; a. v. fr.—לֹא תַעֲשֶׂה (מִצְוַת) *a prohibitory law*, opp. עֲשֵׂה, a positive command; v. לַאו. Kidd. I, 7. Macc. 14ᵇ bot.; a. v. fr.—בְּלֹא *without*. Ber. 35ª bot. ב׳ ברכה without pronouncing a benediction; a. v. fr.—ודוא שלא, v. דּוּא.

לָא I ch. same. Targ. Gen. II, 5; a. v. fr.—Pes. 10ᵇ מקמיה . . . אין בתר . . לא before the time when it is forbidden, yes (he must search after leavened bread); after the time, no (he must not search). Ib. לא שנא there is no difference; a. v. fr.

לָא II m. (preced. wds.) *particle, mote*. Yoma 20ᵇ, v. חַרְצָא. Midr. Till. to Ps. LXVIII, 3 כלא חשיבי they are like a mote.

לָא III pr. n. m. *La*, abbrev. of אִילָא, חִילָא; v. Fr. M'bo, p. 75ᵇ.

לְאַגְרָה, לְאַגְרָא, Koh. R. to VII, 11 end,—misplaced; read: סלק לאגרא וטלק . . . ואכרח אף קצרא וכ׳; v. ib. to IX, 10, end.

לָאָה, v. לאי.

לַאו h. a. ch. (v. לַאי) *no, not*. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 3.—B. Kam. 60ª ואם לי but if not, opp. אם יש.—Ḥull. 24ª הוא לי חכי but without it (if the text did not say so).—B. Kam. 10ª בלי איתו without him. 1b.ᵇ אי לי את but for thee (sitting on it); אי לי אתון ברידי had you not been (sitting on it) with me. Ib. כחו לי כגופו דמי his force (pressure by leaning) is not to be considered as an action equal to (sitting on it with) his body; a. v. fr.—אלא לי but, must you not admit?, i. e. *but to be sure*, v. אֶלָּא. Ber. 2ᵇ; a. v. fr.—מאי לי what (does this mean)? Does it not (mean) that &c. Nidd. 5ª; a. fr.—Esp. לַאו (לָוו) m. (= לֹא תַעֲשֶׂה) *a plain prohibitory law*, the violation of which, in the absence of any severer punishment indicated in the Scripture, is punished with thirty-nine lashes (v. אַרְבָּעִים, s. v. אַרְבָּעָה). Men. 58ᵇ, a. e. שבכללות לי an implied prohibition, e. g. Lev. II, 11 (where כל implies any mixture of leaven or honey); Ex. XII, 9 (where אַל תֹּאכְלוּ refers to נָא, to מְבֻשָּׁל, and implicitly to any preparation not through the action of fire). Ib. לא לַאוִיה כלי וכ׳ the prohibition in this case is not a special one for itself as is the prohibition, 'Thou shalt not muzzle' (Deut. XXV, 4, which is preceded by the law regulating corporal punishment); Pes. 41ᵇ.—לי חבא מכלל עשה (v. כְּלָל) a prohibition derived by implication from a positive command, e. g. the law (Lev. I, 2) defining what animals are fit for the altar and indirectly excluding unclean animals. Zeb. 34ª . . . לי לוקין עליו . . the transgression of an implicit prohibition is punishable with lashes; ib. אין לוקין עליו . . . לי is not punishable. Pes. l. c. לי חבא מכלל עשה עשה a prohibition derived from a positive command is treated like a positive command (the neglect of which is not indictable); Ḥull. 81ª; a. fr.—חניתק לעשה לי, v. נָתַק.—*Pl.* לַאוִין (לָוִין). B. Mets. 111ª לעבור עליו בשני לי to make the transgressor answerable for two acts.—חיובי לי those guilty of transgressing a plain prohibitory law, punishable with lashes, contrad. to חיובי כריתות, ח׳ מיתות (v. חוּב h.).—Yeb. 10ᵇ; a. fr.—Ch. pl. לַאוִי. Ḥull. 80ᵇ. Tem. 4ᵇ.—[Tosef. Erub. XI (VIII), 23, v. לַאי.]

Digitized by Google

לַאוּ, v. לֵיאוּ.

לַאוּטוּמְיָא, v. לָטוּמְיָא.

לֵאוּתָא, v. לֵיאוּתָא.

לָאֵי, v. אֵי III.

לָאַח, לְאֵי (b. h.) *to labor (in vain); to be tired.* Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11), v. next w.

Nif. נִלְאָה *to be exhausted.* B. Kam. 82ª; a. e.

לְאֵי ch. same, 1) *to labor.* Targ. Josh. XXIV, 13; a. fr. — 2) *to be tired.* Targ. O. Gen. XIX, 11 לְאִיזּ ed. Berl. (oth. ed. לְאִיאוּ; Y. אשתלדידו); a. fr.

Ithpe. אִתְלְאִי *to be worn out, to make a vain effort.* Gen. R. s. 50 (ref. to וילאו, Gen. l. c.) אִתְלְאִין they labored in vain (with ref. to Is. XVI, 12); אירכסון they grew sick (with ref. to Is. I, 14); [Yalk. ib. 84 ולציאו (with ref. to Ex. VII, 18).—V. לְעִי, לְחִי.

לַאי, לַיי, לַאיי (= לָאו דִי) = לַאו. Tosef. Erub. XI (VIII), 23 תא לאי ברירא חזות (ed. Zuck. לְוּ, read לַוּ) was this (the first tongs) not a divine creation?, i. e. it was nothing else than &c.; Pes. 54ª תא ל׳ ברירה בידי שמים דתא (v. Rabb. D. S. a. l. notes 9 a. 10); Tosef. Ḥag. I, 9 תא ל׳ (ed. Zuck. אלא, Var. תא לוי read: לוּ).—Ker. 12ª לאיי ד״ג לא עמדתי בטומאתי Ar. (ed. only ד״ג לא עמדתי) no; in this case, too, he may correct himself (saying), I did not remain &c. Ib. 6ᵇ לאיי מיצרך צריכי it is not so; they *are* necessary. Ib. ל׳ דכתיב וכ׳ it is not; for it is written &c.—Snh. 40ᵇ לאיי אפשיי מופנה it is not so; there is indeed an expression in the text open for interpretation; Sabb. 64ª ל׳ אפרעו מגופיה לאי וכ׳ is it not? it is indeed &c. Yoma 22ᵇ no? Indeed, he was punished on his body.

לָאִיט, part. of לוּט.

לָאִיטוֹר* m. (ῥήτωρ) *rhetor, advocate.* Sifré Deut. 343 ל׳ . . . תבימתו ונשכר לו לאהד וכ׳ like to an advocate who stands on the platform (in court) and has been hired by a man to speak in his behalf; Yalk. ib. 951 . . . ללאיטר ומכר וכ׳ (corr. acc.).

לַאיי, v. לַאי.

לָאִית, v. לַיִת.

לָאכִיסִין* (accus. of Λάχεσις) *by Lachesis!* (the goddess of fate). Lev. R. s. 30 (in a speech of a gentile robber) א״ל ל׳ לא אשתייר וכ׳ Ar. (Var. לאכסן, לאכסיס; in ed. differ. phraseology, a. our w. omitted) by L.! Nothing has been left to me of all &c. [Ar. explains לאלהר (?).]

לָאכְסָא*, Targ. Lam. III, 34 תחות ל׳ ריגלוי some ed. (oth. תחות ריגלוי), — a misplaced and corrupt Var. for למכסא in the beginning of the verse.

לָאכְסִין, v. לָאכִיסִין.

לָאַלְתַּר, v. אַלְתַּר.

לָאן, v. אָן.

לָאעִי, part. of לְעִי.

לָאפִיסְיָא, לָאפוֹסְיָא, Targ. Y. I Num. XI, 8, a corrupt. for אַלְפַּסְיָא, v. אַלְפַּס; v., however, מְעַלְיָא.—V. לפוריא.

לָאַפְרַשׁ, v. אַפְרַשׁ.

לָאקָאי, v. לְוִוקָאי.

לֵב m. (b. h.; לָבַב; comp. קָרֵב a. קֶרֶב) [*innermost,*] *heart, bosom; thought, inclination, mind* &c. Sot. I, 5 חזרה לִבָּהּ נאה if her bosom was handsome (inciting the senses). Shebu. 26ª לִבְּךָ אנסך thy heart has carried thee away against thy will, i. e. you were under the impression that you told the truth. Nidd. 3ᵇ, a. fr. לִבּוֹ טוקפו, v. נָקַף I. Men. 79ᵇ, a. e. לב ב״ד מיזנח עלידהן the authorities (in receiving materials for offerings) accept them with a condition at heart (that they may dispose at their discretion of what has not been used for sacrifices).—לבו גס, v. גוּס I.—Midr. Till. to Ps. IX, 1 לבו עליו his heart is against him, he bears him a grudge.—Zeb. 21ª לחוציא מִלִּבָּן של צדוקים to remove (the false opinion) out of the heart of the Sadducees, i. e. to demonstrate, by practice, the rejection of their opinion; Ḥag. 23ª (Ms. M. מפני הצדוקים); Yoma 2ª (Ms. M. מפני הצ׳, v. Par. III, 7). Gen. R. s. 87, end (in a gloss) לחוציאה מלבן של הבריות in order to remove (the bad opinion about) her out of the hearts of men, i. e. to save her reputation.—Ned. 20ᵇ, v. גָּרוּשׁ; a. v. fr.—Trnsf. a) *the marrow of trees, the sap-wood.* Meg. 14ª; Succ. 45ᵇ as the palm-tree אין לו אלא לב אחד וכ׳ has only one 'heart' (sap-cells only in the stem but none in the branches), so has Israel one heart directed to his Father &c.—b) *centre, central portion.* Lev. R. s. 30, end לולב לִבָּהּ של וכ׳ a Lulab which is the central stalk of the palm tree, v. לוּלָב.—*Pl.* f. לְבוֹת. Midr. Till. to Ps. VII ממה שאתה בוחן ל׳ וכ׳ from the fact that thou examinest hearts and reins &c. —V. לָבַב.

לִי׳, לְבָבָא, לְבָבָא, לִיבָּא, לִבָּא, לֵב ch. same. Targ. Gen. VI, 5. Targ. I Chr. XII, 38; a. fr. — Ab. Zar. 55ª לִבְּיִי וְלִבָּךְ ידע myself and thyself are convinced &c. Midr. Till. to Ps. VII (ref. to תשמרם, ib. XII, 8) נטר אורייתא בלִבְהוֹן וכ׳ guard the Law in their hearts. Ib. to Ps. XXVIII, end (ref. to Gen. XXXVII, 4) מה דבל׳ חוי בפומא as they thought so did they speak, but there (II Sam. XIII, 22) מה דבל׳ לא בפומא he did not speak out what was in his heart; Gen. R. s. 84 די בלִיבֵּיהּ בליביה; די בלִיבְהוֹן בפומהון what was in his heart remained there. Snh. 35ª [read:] נדוי דשמא כתבין ל׳ דאינשי אינשי although they (the secretaries) record the word of mouth (the vote of each judge), the heart (the impressiveness of the argument), once forgotten, remains forgotten (cannot be recalled several days after; v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note). Ḥull. 59ª, a. fr. אֲלִיבָּא דְ— on an empty stomach; a. v. fr.—אַל׳ ריקנא (אֲלִיבֵּיהּ), v. אֲלִיבָּא.—*Pl.* לִבַּיָּא, לִיבַּיָּא, לְבָבַיָּא, לְבָבְיָא, לִבְבִין, לְבָבֵי, לִבְבֵי. Targ. Prov. XXVII, 19 לִבַּיָּא (ed. Lag. לְבַבְיָהוֹן). Targ. Jer. XII, 3. Targ. II Esth. V, 1; a. fr.

לַבָּא* f. (b. h. לַבָּה) *flame.* Erub. 53ᵇ a Galilean woman

Digitized by Google

(v. אִיפַּר) says instead of תאי דאוכלית חלבא (come, I will give thee cream to eat): תוכלית לבא Ms. M. a flame consume thee (ed. לָבְיָא a lion &c.), v. Rabb. D. S. a. l.—[Pes. 42b צבעי בהו לבא, v. לְבָא.]

לָבָא = לְחַבָּא, v. בָּא.

לָבָא, Targ. Y. Gen. XVIII, 8, v. לְוָאי.

לָבָא* or לָבֵי (v. לָבַח) [*to grow white;* cmp. Joel I, 7,] *to be dried up*, v. infra.

Pa. לַבֵּא or לַבֵּי *to lay dry.* M. Kat. 11a פום בדיתאי לַבְּאֵי כוחי Ar. ed. Koh. the Pumbeditheans laid the fish dry (by changing the course of the water); [ed. as corrected in marginal note (v. also Rabb. D. S. a. l. note 300): בשום בדיתא לָבְאֵי כוחי at P. the fish were laid dry (the water failing through some obstruction in the channel); Var. in Ar. ברייתא לָבְאִי (read בד׳) the B'ditha dried up].

לָבְאֵי m. pl. (preced.) *dried up, laid dry.* Kidd. 72a אַקְפוּ פירא דכוותי לי בשבתא Ar. they surrounded (with nets, mats &c.) a pond of fish that were laid dry on the Sabbath (to prevent the fish from being swept along with the coming flood); [for differ. version and interpret., v. לְקָא].

לָבְאִים, v. לָבְיָא.

לֵבָב m. (b. h.) = לֵב, *heart*; (in rabbinical homiletics) *double heart, seat of two opposite inclinations* (v. יֵצֶר). Ber. IX, 5 (ref. to Deut. VI, 5) בכל לְבָבְךָ בשני יצריך וכ׳ 'with all thy heart' means with both thy inclinations &c. (i. e. break thy evil inclination for the love of God). Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 5) וסעדו לִבְּכֶם אין וכ׳ it does not say here, 'comfort ye your *l'bab*, but your *leb*', which intimates that the evil inclination has no power over angels; a. e.—[Pesik. S'liḥ., p. 166a, v. next w.]—*Pl.* f. לְבָבוֹת. Tanḥ. Ki Thabo 1 (ref. to Deut. XXVI, 16) בשעה שאתם מתפללים ... שתי לי וכ׳ when you pray before the Lord, you shall not have two hearts, one for the Lord, and one for another thing (idol); ib. 2. Sot. I, 8 גנב ג׳ לי (Bab. ed. p. 9b גנבות) he deceived three hearts (v. גָּנַב). B. Bath. 12b before eating and drinking man has שתי לי וכ׳ two hearts (his thoughts are not clearly defined) &c. (ref. to Job XI, 12 'a hollow man is divided at heart').

לָבַב (b. h.) 1) *to join closely; to tie.*—Part. pass. לָבוּב, pl. לְבוּבִין. Sabb. V, 2 (52b) זכרים יוצאין לי wethers may be taken out (on the Sabbath) coupled; expl. ib. 53b תוהרי. Ib. מאי משמע דהאי לי לישנא דקרדבי הוא where is the proof that this root לבב has the meaning of bringing close together? Answ. ref. to לבבתני (Cant. IV, 9) 'thou hast chained me'; שולא אמר עור שקושרין להם כנגד לבם וכ׳ Ulla says (*l'bubin* refers to) the skin which is tied against their chests to protect them from the attacks of wolves; Y. ib. V, 7b bot. שהוא נותן עור וכ׳ (v. בִּרְסִיון).—2) (denom. of לֵב) part. pass. לָבוּב (עור) *a hide showing a hole in the place corresponding to the heart.*—*Pl.* לְבוּבִין, לְבוּבְרִין. Ab. Zar. II, 3 (29b) שדרות לי hides with holes &c. (are forbidden, because the heart has been cut out for idolatrous purposes); expl. Tosef. ib. IV (V), 7; Y. ib. II, 41b; Bab. ib. 32a.

Nif. נִלְבַּב *to be tied around.* Y. Sabb. X, end, 12d חצושה לִילָּבֵב .... he who makes a strap to be tied around (an animal's chest &c., v. supra); Tosef. Kel. B. Bath. IV, 13 לְלַבֵּב Pi.

Pi. לִיבֵּב 1) *to join, tie,* v. supra.—2) (denom. of לֵב) *to encourage; to strengthen.* Tanḥ. Sh'moth 14; Ex. R. s. 2 (play on לַבַּח, Ex. III, 2) לְלַבְּבוֹ וכ׳ (כדי) in order to make him courageous when he comes to Mount Sinai &c. Gen. R. s. 77 ... ומְלַבְּבוֹ באריה דחה the king took his son and made him courageous by making him attack the (tamed) lion; Cant. R. to III, 6 זיווג את ראריו ודחה מלבבו כנגד בנו he attacked the lion and incited him against his son. Pesik. S'liḥ., p. 166a [read:] יפח כחך לַבֵּב כחך גבור improve thy strength, strengthen thy powers, valiant man! (Ar. ed. Koh. ליבב כח בגבורה, oth. ed. לבב כח בגבורה *join* physical strength to valor).

לִבְבָא, לְבָבָא, v. לִבְיָא.

לְבַד, v. בַּד III.

לָבַד [*to join,*] *to full, stamp.*—Part. pass. לָבוּד q. v.

לֵבֶד m. (preced., Arab. *libd*, v. Fl. to Levy Targ. Dict. I, p. 429[1]) *felt; thick, fulled or felted stuff* made of wool, hair &c. Tosef. Kel. B. Bath. V, 3 sq. (interch. with לָבוּד).—*Pl.* לְבָדִין, לְבָדִים. Ib. 3.—Esp. *felt-cloaks.* Ib. 11. Tos. Neg. V, 1; 14. Kil. IX, 9 אסורים לי felt-clothes (of mixed material) are forbidden.

לִבְדָא, לִבְדָּא, לִבְדָּי ch. same.—*Pl.* לִבְדִין, לִבְדַיָּא, לִבְדֵּי. Y. Ber. II, 5a top אתעבד זבין לי וכ׳ he took to selling felt-clothes for children; Lam. R. to I, 16 לְבִירִין. Y. Sabb. VII, 10c bot. כאילין לי like those felt-garments (which cannot be torn apart, but must be cut).

לַבְדָּא m. (preced.) *the hairy side of cloth.* Targ. Y. Lev. XIII, 55.

לִבְדְנִיא, v. לְבַרְנִיָּא.

לִבְדִקִין m. pl. (v. לִיבְּדְקוֹס) *Libyan asses.* Targ. Y. Gen. XXXII, 16 Ar. (ed. לוזדין דקין, לוזקרין דקין, וולדין ד׳, read: לְוִוהְקִין).

לִבְדְקֵס, v. לִיבְּדְקוֹס.

לָבָח, v. לבי.

לָבוּד m. (לָבַד) 1) = לֵבֶד.—2) *compact, solid.* Sabb. 97a; Succ. 16b כל פחות משלשה כל׳ דמי wherever there is a gap of less than three handbreadths, the parts so separated are considered as a solid (partition). e. g. a mat suspended vertically so as to leave a gap of less than three handbreadths from the ceiling and one of the same size from the floor is to be considered a solid wall completing the requirements of the Succah (v. סוּכָּה).—Hence *labud*, the legal fiction of considering separated parts as united, if the gap is less than three handbreadths. Ib. מדו דתרימא חד לי אמרינן תרי לי וכ׳ you might have thought we adopt one *labud* but not two *labud* (a fictitious connection with

Digitized by Google

the ceiling and with the floor); Erub. 9a מרוח אתת אמרינן לְגוּדּ וּלְגוּ וכ' לי משתי וכ'. Ib. 4b the traditional rule aplies to the fiction of stretching (v. נָגַד), of *labud* &c.; Succ. 6b ולי Ms. M. (ed. ול', corr. acc.). Erub. 9a, v. חָבוּט.

לְבוּי, v. לִיבּוּי.

לְבוּטִים, v. לָבַט.

לְבוּן, v. לִיבּוּן.

לְבוּנָא m. (לְבַן) *foundation.* Sabb. 104a, v. לְבַן.

לְבוֹנָה f. (b. h.; לָבָן) [*white*] *frankincense.* Ker. 6a. Snh. 43a they gave the culprit קורט של לי וכ' a grain of frankincense in a cup of wine to benumb his senses (v. טָרַח); Treat. S'mah. ch. II, 9; a. fr.

לְבוֹנְתָא, לְבוּנְתָא ch. same. Targ. Is. LX, 6 (some ed. לְבוּנָה). Targ. O. Ex. XXX, 34; a. fr.

לְבוּצִין, v. לְבֵיצִין.

לְבוּרְנִיקָא* m. pl. (Liburnicus, cmp. Liburnici cuculli, Sm. Ant. s. v. Cucullus) *Liburnian mantles.* Targ. Is. III, 22 (h. text מטפחות); ed. Wil. a. Bxt. שושיפיא ל', taking ל' as an adjective: *Liburnian clothes*; (ed. Lag. ול'; Var. גלבורנקא, וּלְבוֹרְנַקָא; Ar. reads ברנקיא to which cmp. בּוּרְנִי I).

לְבוּשׁ m. (b. h.; לָבַשׁ) *garment, covering.* Ex. R. s. 1 חל' שלה לְבוּשׁוֹ מצרי his dress was Egyptian. Ukts. I, 2 the *husk* of the wheat grain; a. fr.—*Pl.* לְבוּשִׁין. Snh. 90b צדיקים שנקברין בלְבוּשֵׁיהֶן the righteous who are buried in their garments, v. סְרוֹם; (Keth. 111b במלבושיהן). Meg. 16b חמשה לְבוּשֵׁי מלכות five official garments; Yalk. Esth. 1059 לבושים של מלכות; a. fr.—V. מַלְבּוּשׁ.

לְבִי', לְבוּשָׁא, לְבוּשָׁא ch. 1) same. Targ. Esth. IV, 2. Targ. II Kings IV, 42 בלְבוּשַׁיהּ (ed. Lag. בלבשיה); h. text בצקלנו); a. fr.—Keth. 63a שאילי מאני לבוש וכ' borrow dressy garments and cover thyself (to meet thy husband). Gen. R. s. 21 דלְבוּשַׁיהּ מיניה וביה whose covering is a part of (inseparable from) its body. Taan. 21b, v. סוֹסִילָתָא. Sabb. 77b (playful etymology) לבושא לא בושת no shame. Nidd. 20a; a. fr.—*Pl.* לְבוּשַׁיָּא, לְבוּשַׁיָּן. Targ. Gen. III, 21. Targ. Esth. IV, 1; a. fr.—Tam. 32a לבישין דארגון purple garments; a. e.—2) *circumvallation.* Targ. Zech. XII, 6 לי דמר (h. text כיור אש).

לְבִיזְבֵז, לְבָזְבֵז, contr. לִיזְבֵז, לְזְבֵז, לִיזְבֵז m. (לבז, cmp. לָבַד) [*that which is joined to an object,*] *vertical rim, edge* (by which a flat utensil is made into a vessel-like receptacle, v. פָּשׁוּט a. חָנָךְ). Pes. 48b טבלה שאין לה לבזבז Ms. M. (ed. לבזבזין *pl.*) a board which has no edges; Kel. II, 3 לוביו (R. S. in some ed. לבריבז). Tosef. Ukts. II, 18 טבלה שיש לה ליובין ed. Zuck. (oth. eth. לבזבזין). Tosef. Oh. XII, 5 an inverted vessel (v. פְּסִישָׁה) ויש לה ליד טפח which has a rim of one handbreadth projecting from the bottom (so that it can be used as a receptacle in its inverted state). Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17 יש לה הליובז (read יש לה ל'); Kel. VIII, 9, v. אִסְטַנְיוֹת. Mikv. IV, 2 לבובז Mish. ed.; a. fr.—*Pl.* לְבִזְבִזִין, לְבִזְבָזִין, לִיזִּי, לִיזְבָזִין. Pes. l. c., v. supra. Kel. XVIII, 1 (ed. Dehr. לִיזְבָזִין); Tosef. ib. B. Mets. VIII, 1 ליזבידין ed. Zuck. (Var. לישבזין; oth. ed. ליזבזין).

לִבְזָה pr. n. m. *Libzah.* Y. Shebi. IV, 35a bot. בעלייתּ בזה, v. בְּזַח.

לָבַט (b. h.; cmp. Sam. לבט = ענה, Ex. XXII, 21, sq.) *to knock about, to send from place to place.* Mekh. B'shall., Amal., s. 2 שאברהם לא לָבְטוּהוּ when Abraham was to be shown the holy land (Gen. XIII, 14) they did not trouble him to leave his place, ומשה לָבְטוּהוּ but Moses they did put to the trouble &c. (Deut. III, 27).—Part. pass. לָבוּט, pl. לְבוּטִים *outcasts.* Gen. R. s. 52, beg., v. next w.

Nithpa. נִתְלַבֵּט *to be troubled; to go from place to place.* Sifré Num. 84 they began to murmur against the king שנִתְלַבְּטוּ על דרך זו that they were troubled to make that journey (to meet him); ib. שבשבילם נתל' וכ' חמלך... the king had a right to complain, for he had taken all that trouble for their sake; Yalk. Num. 729 (v. Targ. Hos. IV, 14 s. v. רְעַשׁ).

לֵבָט m. (preced.) *trouble, misery.*—*Pl.* לְבָטִים, constr. לִבְטֵי. Gen. R. s. 52, beg. (ref. to Prov. X, 8 ירלבט, with play on לוט) חביא עליו לִבְטֵי לְבוּשִׁים Lot brought upon himself the miseries of the outcasts (ref. to Deut. XXIII, 4 sq.); Yalk. Prov. 946 לבטי לבטים troubles after troubles.

לְבֵי, v. לְבָא.

לָבַהּ, לִבֵּי (contr. of לחב, *to be bright*; cmp. לבלב, לָבָן II); *Pi.* לִיבַּהּ *to blow ablaze, enkindle.* B. Kam. VI, 4 (59b) בא אחר ולי' חמלבּה חבירוֹ וכ' if a third person came (after one brought the wood and another the light), and blew the wood ablaze, he who fanned the flame is responsible; לִיבַּתְהּ הרוח וכ' (Y. ed. לִיבַּהּ, Mish. Nap., Ms. H. a. R. לִיבֵּךְ, לִבַּתּוֹ, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) if the wind enkindled it, all are free. Ib. 60a לי' ולירבה הרוח if he blew and the wind set the fire ablaze, אם יש בְּלִבּוּיוֹ כדי לְלַבּוֹתְהּ חיוב if there was in his blow enough force to set it ablaze, he is guilty; Tosef. ib. VI, 22 נִיבַּהּ וְנִיבַּתּוֹ, כדי לְנַבּוֹת ... ed. Zuck. (Var. ל for נ).—B. Kam. l. c. מאן דתני לי' ... ומאן דתני נ' וכ' he who teaches *libbah* is not at fault, nor is he who teaches *nibbah* (ref. for *libbah* to *labbath*, Ex. III, 2, for *nibbah* to נִיב, Is. LVII, 19); Y. ib. II, 5c top (ref. for *nibbah* to Jer. XX, 9 'it (the word of prophecy, v. נָבָא) was in my heart like a burning fire'). Bab. ib. l. c. כגון שלי' ברוח מצויה ולִבַּתּוֹ וכ' it means, if he blew while there was ordinary air stirring, and then an unusual wind set in, and blew it ablaze. Ib. 59b מסר לו גחלת ולי' he placed in his charge glowing coals, and he (the irresponsible person) did the blowing, opp. to מסר לו שלהבת. Y. Sabb. III, beg. 5c מְלַבָּה עליה נטורת וכ' he lets hatchelled flax blaze over the hot ashes (so as to form a cover on which to place dishes for the Sabbath; Tosef. ib. III, 2 הדליקו).

Nithpa. נִתְלַבֵּהּ *to flame up.* Sabb. 37a קטמה ונִתְלַבֵּהּ

Digitized by Google

if after having covered the embers with ashes, the flames blazed up again; Y. ib. l. c. וְנִתְלַבֵּט.

לָבִיא m. (b.h.; preced.) [*the flame-colored*, cmp. אַרְיֵה,] *lion*. Snh. 95ª the lion has six names אריה כפיר ל׳ וכ׳. Ib. 106ª בין ל׳ לִלְבִיאָה מי .... who will dare to throw his garment between the lion and the lioness?—*Pl.* לְבָאִים. Y. Peah I, 16ª (ref. to Ps. LVII, 5) שחיו ל׳ בתורה ... זה this refers to Abner and Amasah who were lions in the Law (v. אַרְיֵה); Pesik. Par., p. 31ᵇ; a. e.

לַבְיָא pr. n. pl. (?) *Labia*. Y. Shek. VII, 2 Bab. ed. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l., p. 63, note, ed. בפוסקא דל׳ דלוי; Y. ed. 50ᶜ bot. אם׳ דלוי) in the inn of L.

לְבִיָּא, לְבִיָּה f. (v. לָבִיא) *lioness*. Snh. 106ª, v. גְּלַבְיָא.—Midr. Till. to Ps. XXXIX; Yalk. ib. 721, v. לָבִיא.

לְבִידִין, v. לְבֵדָא.

לְבִיזְבֵז, v. לְבֵדָז.

לְבִילְרִין, לְבִילְדִין, v. לְבֵלָרָא.

לְבִין, Tosef. Shebi. V, 7, v. פֶּרֶס.

לְבִינָה, v. לְבֵנָה.

לְבֵינְתָא f. ch. = h. לְבֵנָה, *brick*. Targ. Y. Ex. XXIV, 10, v. גְּלוּגְדְּקָא. Targ. Gen. XI, 3 ed. Berl. לְבִינְתָא (oth. ed. לְבִיתָא).—B. Kam. 96ᵇ ל׳ ואבדיה ... תאי if one stole earth ... and made it into a brick; ל׳ ועבדיה עפרא if one stole a brick and crushed it to powder; a. e.—*Pl.* לְבִנְיָא, לְבִנְיָא, לִידְ׳. Targ. Gen. l. c.—Targ. Ex. V, 7 sq.; a. e.

לְבִיסַיָּא m. pl. (v. לֶבֶס) *caldrons*. Targ. Y. Num. XXXI, 23.

לְבִיסִין, לְבִיסִים, v. לֶבֶס.

לְבִיצִין, (לְבוּ׳), חַלְבִּיצִין = חַל׳, v. חַלְבֵּיצִין.

לְבִישׁ, v. לְבַשׁ.

לְבִישָׁא, v. לְבוּשׁ ch.

לְבִישָׁה f. (לָבַשׁ) *putting on, dressing*, opp. פשיטה undressing. Yoma 32ª מה ל׳ טעון וכ׳ as well as dressing (the priest's putting on his priestly garments) requires sanctification (washing), so does &c.; Y. ib. III, 40ᶜ מה ל׳ מקדש וכ׳ as well as he must sanctify himself for dressing &c. Lev. R. s. 22 לְבִישַׁת כלאים תחרתי וכ׳ (I forbade thee) to wear clothes of mixed material, as an offset I permitted thee &c.

לְבַךְ *to hold fast* (v. P. Sm. 1882). Targ. Prov. XXXI, 19.

לְבַל, v. לָבַל II.

לְבֵלָא (v. לָבָה) *to bloom, sprout*. Yoma 39ᵇ (ref. to בית יש׳, I Kings X, 21 as designating the Temple) מה חיטר מלבלב וכ׳ as the forest produces sprouts, so does the Temple. Ib. 81ᵇ (expl. לולבי גפנים) כל שלבלבו מר״ה וכ׳ such as sprouted forth between New Year and the Day of Atonement; a. e.

לַבְלֵב I ch. same. Targ. Ps. I, 3. Targ. Job. VIII, 19; a. e.—Ab. Zar. 38ᵇ ארנפקו מלבלבי by the time they leave (the bathroom), the seeds blossom.

Ithpalp. אִתְלַבְלֵב same. Targ. Ps. XCII, 8.

לַבְלֵב II, לְוַוְלֵוו (v. preced.; cmp. meanings of צחל) *to shout*. Targ. Y. I Ex. XIV, 13 וְנִלַבְלְבָא; (וְנִלְוַוְלְוִי) וְנִלְוְוִלְוִי (corresp. to צָוַח, Mekh. B'shall. s. 2). — Pesik. Dibré, p. 110ᵇ (expl. קולך, צחלי, Is. X, 30) לַבְלִין קולך (Ms. O. לבלין) בקלך, read לַבְלְוִין; oth. Var., v. Buber a. l. note); Yalk. Is. 284 לכלין (corr. acc.).

לִיב׳, לְבְלוּבָא, לַבְלָבָא m. (לַבְלֵב I) *bloom, blossom*. Targ. Job XV, 33 לַבְלֵי (ed. Lag. ליבלו׳; h. text נִצָּה.— *Pl.* לִיבִּ׳, לְבְלוּ׳, לַבְלְבִין. Targ. O. Gen. XL, 10 (Y. ed. Amst. לַבְלוּבָתָא). Targ. Num. XVII, 23 (Y. II פרחין). Targ. Ps. I, 3 לַבְלוּבוֹי (ed. Lag. לוּבְלֵי, Ms. לולבוי).

לַבְלָבוֹ* pr. n. pl. *Lablabo*, on the road from Acco to Ecdippa. Gitt. 7ᵇ; Tosef. Ohol. XVIII, 14 לכלאבי; Y. Shebi. V, 36ᵇ bot. לכלב.—Tosef. l. c. 2 לַבְנוֹב ed. Zuck. (Var. לַבְנוֹ; R. S. to Ohol. XVIII, 7 לבלן).

לַבְלֵו, v. לְבַלֵּב II.

לַבְלוֹנִית f. (= לַבְלוּבוֹ, preced. art.), pl. לַבְלוֹנִיוֹת *Lablabo grapes*. Y. Bicc. I, 63ᵈ bot.

לִבְלִין, Pesik. Dibré, p. 110ᵇ, v. לַבְלֵב.

לִיבְלָר, לְבָלָר m. (librarius) *copyist, clerk, scribe*. Sabb. I, 3 (11ª) ולא חלב׳ וכ׳ (Y. ed. חליב׳) nor must the scribe go out (shortly before the beginning of the Sabbath) with his pen (behind his ear); Y. ib. 3ᵇ top. Gitt. III, 1 אמר לל׳ וכ׳ if one says to the scribe &c., v. גְּרִירָה. Snh. 17ᵇ (among the requirements of a town in which a scholar should live) רופא אומן ול׳ a physician, a surgeon and a clerk.—Peah II, 6 נחום הל׳ (Ms. M. תבבלי); Naz. 56ᵇ נחום הל׳ Nahum the scribe; a. fr.—*Pl.* לִי׳, לְבָלָרִין. Sabb. 11ª. [Ib. 92ᵇ שכן לְבָלָרֵי מלכות וכ׳ for the imperial scribes carry their bags that way; prob. to be read טַבְלָרֵי, v. טַבְלָר.]

לִיבְלָרָא, לְבְלָרָא, לִיבִּ׳, (לַבִּ׳) ch. same. Targ. II Chr. XX, 34. Ib. XXIV, 11; a. e.—*Pl.* לְבָלָרִין, לְבְלָרְיָא, לִי׳. Ib. XXXIV, 13; 17; a. e.—Targ. Y. II Num. XII, 7 ריש לבילדין, ר׳ לבילרין, read: ריש לִיבְלָרִין chief clerk (a gloss to קומיטיטון q. v.).

לָבַן I (b. h.; denom. of לְבֵנָה) *to make* or *pile bricks*. B. Mets. X, 5 (118ᵇ) ואין לובנין לבנים but you are not permitted to pile up bricks (on the public road). Ib. גובלין ... טיט Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לבנים; Y. ed. ללבירים) אבל לא לובנין you may knead clay on the public road (for immediate use), but you are not permitted to form bricks; (Y. ed.: but not for making bricks). Tosef. Kel. B. Kam. III, 7; ib. Ohol. XVII, 7.

Digitized by Google

לָבַן II (cmp. לָבָה) *to glisten.*

Pi. לִבֵּן 1) *to polish, brighten*; *to finish.* Sabb. VII, 2 חגוז . . . וּמְלַבְּנוֹ he who clips wool and he who cleanses it (by washing, removing clods &c.); Y. ib. 10c top המלבט under חתך דמגפר וכ׳ *m'labben* of the Mishnah is implied (any preparation for improving raw material, e. g.) he who pitches wood &c., v. אֲלִירָקָה. Ib. המיירנטן חייב משום מְלַבֵּן he who cleanses amiant (v. אַמַיְרַנְטוֹן) comes under the law forbidding polishing (on the Sabbath). Tosef. Ber. VII (VI), 2; Ber. 58a; Y. ib. IX, 13c top גז ול׳ וכ׳ he (Adam) clipped (wool) and cleansed &c. Ab. Zar. V, 12 לְלַבֵּן באור וכ׳ . . . את שדרכו such utensils as are ordinarily cleansed by being put in the fire (metal spits &c.) he must cleanse by fire.—Gen. R. s. 70 (play on לָבָן, Gen. XXIX, 5) do you know Him שזיז לְלַבֵּן וכ׳ who will cleanse your sins to make them appear like snow (Is. I, 18)?; a. fr.—*Part. pass.* מְלוּבָּן *finished, polished, refined.* Nidd. 31a (of an embryo) מל׳ ומחודד well-formed and of strong vitality; Snh. 70b; Num. R. s. 10.—Ib. מל׳ ברשע finished (refined) in wickedness, v. אפדכסיס; Gen. R. s. 60; Ruth R. to II, 1; Yalk. Gen. 109.—Esp. a) *to glaze tiles*; *to heat tiles.* Bets. IV, 7 (33a) אין מְלַבְּנִין את וכ׳ you must not heat (new) tiles (on Holy Days) for roasting on them; Y. ib. IV, end, 62d מאן דאמר מלבנין בבדוקים he who says that you may heat tiles &c., refers to such as have been tested (to be sound under fire).—b) (of metal utensils, v. supra) *to glow.* Ḥull. 8a ל׳ סכין וכ׳ if one made a knife glowing hot and cut with it; a. fr.—Part. pass. מְלוּבָּן, f. מְלוּבֶּנֶת. Y. Yeb. XVI, 15c bot.

Hithpa. תִּתְלַבֵּן, *Nithpa.* נִתְלַבֵּן 1) *to grow white, glossy, be cleansed.* Ex. R. s. 23 (play on שַׁלְמָה) מה השלמה a. שֶׁלֶמֶת הזאת מתלכלכת וחוזרת ומִתְלַבֶּנֶת as the garment gets soiled and is cleansed again &c.; (Yalk. Cant. 982 מתכבסת). Ib.; Cant. R. to I, 6 נ׳ גופו his tanned skin became white again, v. פִּרְכָּם.—2) *to be glowed, heated.* Sabb. 27b משיתלבנו...וחאונין bundles of flax are considered finished after they are baked; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

Hif. הִלְבִּין 1) *to grow white.* Neg. I, 6 וחלבינו . . . חזרו if the hair was black and turned white. Ib. IV, 4 . . . עיקרן וראשן מַלְבִּין if their roots are black and their tops white. Yoma VI, 8; a. fr.—2) *to whiten, cleanse.* Cant. R. to V, 11 להַלְבִּין כנף וכ׳ to make white one wing of a raven. Yoma 39b the Temple is called Lebanon שמַלְבִּין וכ׳ because it cleanses the sins &c.—Keth. 59b חרוצה שילבין את בתו he who desires to make his daughter white-complexioned (handsome); a. e.—Transf. (with פנים) *to put to shame, expose.* Ab. III, 11 המַלְבִּין פני וכ׳ he who exposes his fellowman to shame in public. B. Mets. 59a נוח לו לאדם . . . ואל יַלְבִּין שיפיל man should rather have himself thrown into a furnace than put his neighbor to shame. Yalk. Deut. 938 אני מלבין פניהם I should put them to shame; (Pirké d'R. El. ch. XLIV מגלה, v. גָּלָה). B. Mets. 58b כאילו שופך דמים . . כל המלבין he who puts his neighbor to public shame is considered as if he shed blood; a. fr.—Y. Succ. V, 55c bot. (play on נֵבֶל) שמלבין כמה מיני זמר it shames (excels) many a musical instrument.

לַבֵּן ch. (denom. of לְבָנָה, cmp. אֲרִיחַ) *to have a strong rest; to be well balanced.* Sabb. 104a מ״ט שקר אחידא כריעה ואמת מְלַבֵּן לַבְנֵי Ms. M. why has the word שקר one single foot (in the letter ק), while the letters of אמת have a level foundation?; (ed. שיקרא אחדא כרעא קאי ואמת לְבוּשֵׁי *falsehood* (שקר) stands on one leg, while the foundation of *truth* (אמת) is level).

Pa. לַבֵּן *to found, rest.* Erub. 14a מְלַבֵּין ליה בטיטא וכ׳ you may form a level rest for it by plastering, partly on this, partly on the other side, so that it will be firm.—Part. pass. מְלֻבָּן, v. supra.

לָבָן I (b. h.) pr. n. m. *Laban*, son of Bethuel, freq. ל׳ הארמי L. the Aramaean. Snh. 105a. Ab. Zar. 3a יבוא ל׳ וכ׳ let L. come and give testimony for Jacob &c. Gen. R. s. 60, v. אפדכסיס. Koh. R. to II, 26; a. fr.

לָבָן II m. (b. h.; v. לָבַן) *white; white color, white substance.* Gen. R. s. 73 בן ל׳ a white child, opp. כּוּשִׁי. Men. IV, 1 את הל׳ . . . תתכלת the absence of the blue fringe is no obstacle to using the white one &c. Bekh. 45b, v. בָּדַק. Lev. R. s. 31 אין אדם רואה מתוך הל׳ וכ׳ man does not see through the white (of the eye). Yoma 75a כמרגלית ל׳, v. גַּד II. Ib. VII, 4, a. fr. בגדי ל׳ garments of white stuff. Ib. 1, v. אִסְטַלִּית; a. v. fr.—ל׳ (ת)שדה a bright, shadeless field, vegetable or grain field, opp. שדה אילן orchard. Shebi. II, 1. M. Kat. I, 4c; a. fr.—*Pl.* לְבָנִין, לְבָנִים. Mikv. VIII, 2 ל׳ נמשכים (מים) white and cohesive matter (urin). Tosef. Sabb. I, 22 חל׳ white garments, opp. צבועין colored; a. fr. —*Fem.* לְבָנָה. Y. Shek. VI, 49d bot.; Cant. R. to V, 11 אש ל׳ מה פשתים white fire. Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII ל׳ אף צמר ל׳ as 'linen' means 'of natural white color', so does 'wool' &c. Gen. R. s. 73 שחורת או ל׳ is it the portrait of a black or of a white person?; a. fr.—*Pl.* לְבָנוֹת. Macc. 20b במלקט ל׳ וכ׳ when he plucks the gray hair from among the black. B. Kam. 60b; a. fr.

לָבָן ch. 1) same. Targ. Y. Gen. XXX, 37, v. next w.—*2) = לְבֵנָא, *brick.* Targ. Y. II Ex. XXIV, 10 (Y. I, a. O. אבן; h. text לבנת).

לָבָן, לָבֶן (לָבֹן) m. ch.=h. לְבֹנָה, *white poplar.* Targ. O. Gen. XXX, 37 (Y. דפרח לבן, v. פֻּרָה). Targ. Hos. IV, 13.

לֹבֶן, v. לוּבָן.

לְבֵנָא, לִי׳ m. *brick*; pl. לִיבִי׳, לְבִנִין, v. לְבֵינְתָא.

לְבֵנָה, לְבֵי׳ f. (b. h.; לבן *to stamp, tread*, cmp. לבד; v. Schr. KAT², p. 121 note) *brick.* Lev. R. s. 23 (ref. to Ex. XXIV, 10, cmp. Targ. Y. ib.) זה יצר שלא נגאלו אבל משנגאלו היכן חיתה דרכה של ל׳ להנתן וכ׳ this (brick of sapphire under his feet) was before they (the Israelites) were redeemed, but after their redemption the brick was placed where it belonged. Kel. IX, 6 ל׳ שבלעה וכ׳ a brick in which a metal ring has entirely disappeared; Tosef. Mikv. VI (VII), 12 טבעת שנתונה בל׳ וכ׳ a ring which was stuck into a brick of soft clay. Ab. Zar. 46a ל׳ שזקק, v. זָקַק; a. fr.—*Pl.* לְבֵי׳, לְבֵנִים. Ex. R. s. 5. Pirké d'R. El. ch. XLVIII בין לובן הל׳ between the layers of bricks. B.

Digitized by Google

Bath. I, 1; a. fr.—Trnsf. *l'benah, the larger portion of a line filled out with writing*; [Rashi: *the blank*], v. אֲרִיחַ.

עַרְקַת לְ, לְבֵנָה, v. עַרְקַת.

לְבָנָה f. (b. h.) 1) fem. of לָבָן q. v.—2) *moon.* Ber. 59b. Erub. 56a וזוא דאתילד ל׳ או בל׳ וכ׳ provided the new moon sets in either at the moon-hour (the second hour of the night of the first day of the week and every eighth hour succeeding) or under the planet *Tsedek* (Jupiter). Pesik. R. s. 15, a. fr. מזנים לל׳, v. מָזוֹן II. Ib. מולד חל׳, v. מוֹלָד. Gen. R. s. 33, end ימות חל׳, v. יוֹם; a. fr.

לַבְנוֹב, לַבְנוֹ, v. לַבְלַבּוֹ.

לְבָנוֹן (b. h.) pr. n. *Lebanon*, the mountain range in the north of Palestine. Cant. R. to IV, 15 ... עד שתהא כמין ל׳ until the decision (Halachah) sprouts forth (bright) like a kind of Lebanon; ib. V, 12 (cmp. לְבַלַּב); a. fr.—Metaph. *King; Temple.* Sifré Deut. 6; Gitt. 56b; Yoma 39b, v. לָבַן.—[Y. Kil. I, 27a bot., כירכי ל׳, v. פְּרִיסוֹלְבָנוֹן.

לַבְנוּנִית f. (לָבָן) *whiteness.* Neg. IV, 4 כמה יהא בל׳ how much of the hair must be white (as a symptom of leprosy)?—Lev. R. s. 14 טיפה של ל׳ (not לכלוכית) a drop of white matter; Yalk. Lev. 547. Lev. R. l. c. של לַבְנוּת; Yalk. l. c. של לובן; של לובן; (Ar. של בסנית, some ed. one w. שלבטנית, corr. acc.).

לַבְנוּת, v. preced.

לִבְנֵי, לִבְנֵי, pl. of לִבְיָנָא.

לִיבְּ, לִבְנָן ch.=h. לְבָנוֹן. Targ. Is. XXIX, 17; a. e.—אַרְקָא דל׳, v. אַרְקָא II.

לֶבֶס* m. (λέβης; cmp., however, לֶפֶס) *caldron.* Kel. XIV, 1 (Var. לפס); Tosef. ib. B. Mets. IV, 1 חל׳ כדי וכ׳ the caldron (if defective) must be capable of serving as a receptacle for cups (in order to be fit for uncleanness). —*Pl.* לְבִיסִין. Sifré Num. 158 לכוסין (corr. acc.; Pesik. Zutr. Matt., p. 279 ed. Bub. לפוסין); v. לְבִיסַיָּא.

לַבָּקָן, v. לַוָּקָן.

לִבְרוּת* pr. n. *Libruth*, a river or canal. B. Mets. 87a צריכה ו״ו כי מורדידא דל׳ (Ms. M. לבדות, Ms. R. לברית, v. Rabb. D. S. a. l. note) it requires a Vav as large as a rudder on the L.; Meg. 16b (v. Rabb. D. S. a. l. note 6, a. וְקִרְקָא II).

לַבְרִיטוֹן, לַבְרְמוֹן* m. (λαβρᾶτον, λαυρεᾶτον, S.) *the emperor's portrait wreathed with laurels.* Yalk. Ez. 356 נטלה לברינטן של מלך וכ׳ (corr. acc.) she took the king's portrait and used it as fuel for making a hot drink. Ib. בברינטן שלי (corr. בלב׳); Lam. R. to I, 9 לורוסיא, read לַוְרֵיטָא (laureata, sc. imago). [Ar. s. v. ברנט, quotes a Var. סדהק, for נורתק, a. expl. our w. = קומקום.]

לִבְרִיוֹן, Yalk. Esth. 1056, v. בְּרִיוֹן.

לַבָּרִי, לְבָרְנָיָא m. pl. (v. בוּרְנִי I) *Liburnian ships.* Targ. Y. II Num. XXIV, 24 בל׳ מן וכ׳ (ed. Amst. בלִבְרָנָיָא, corr. acc.) on Liburnian ships from Rome; (Y. I מן למבדיניא ומארע ארטליא from Liburnia and the land of Italy). Targ. Y. II Deut. XXVIII, 68 (Y. I אילפריא); v. לִיבָּרְנִין.

לָבַשׁ (b. h.) [*to join closely*; denom. לְבוּשׁ *garment*, whence] לָבַשׁ, לָבַשׁ *to be dressed*; *to put on* (an undergarment), contrad. to עטף, כסה. Y. R. Hash. I, 57b top אדם ... לובש שחורים ומתעטף וכ׳ a defendant before a human court puts on dark clothes and wraps himself in dark clothes,...; אבל ישראל אינו כן אלא לובשים וכ׳ but not so the Israelites (on the New Year), but they put on white (festive) clothes &c. M. Kat. 17a יִלְבַּשׁ שחורים ויתעטף וכ׳ let him put on dark clothes &c.; Kidd. 40a; Ḥag. 16a.—Gen. R. s. 75 לובשי ברזל; Yalk. ib. 130 לָבְשֵׁי, v. בַּרְזֶל. Ex. R. s. 15 בריאים כדי לִלְבּוֹשׁ וכ׳ strong enough to wear helmets &c.; a. fr.—Part. pass. לָבוּשׁ, pl. לְבוּשִׁים. Ib. אחד טרום ואחד ל׳ one (the depth) was naked, the other (the earth) was covered (with water). Pesik. Aḥăré, p. 177b ל׳ לבנים וכ׳ clad in white and wrapped in white. Yalk. Gen. 130, v. supra; a. fr.

Pi. לִבֵּשׁ *to invest*; part. pass. מְלוּבָּשׁ. B. Bath. 122a מל׳ אורים וכ׳ invested with the Urim and Tummim. Tosef. Ohol. XIII, 5 [read with R. S. to Ohol. XII, 4) מלבן שדוא מלובש בסירקות a bed frame upholstered with tufts.

Hif. הִלְבִּישׁ *to clothe, invest.* Ex. R. l. c. . . . . הפשיט והִלְבִּישָׁהּ לחבירו he caused one slave to take off his garment and the other to put it on. Sot. 14a מה הוא מַלְבִּישׁ ... אף אתה הַלְבֵּשׁ וכ׳ as He clothes the naked..., so do thou &c. Tanḥ. Ḥayé 3 ומַלְבִּישָׁן כלי זיין וכ׳ (not ומלביש) and clothes them in armor &c. Ib. (ref. to Ps. CIV, 1) זה הצוו שהִלְבַּשְׁתִּיךָ בים that is the strength with which I invested thee at the Red Sea. Ib. מדותיך והודך הִלְבַּשְׁתָּ לראשו וכ׳ part of thy glory and majesty hast thou put on Abraham's head by granting him the dignity of old age. Yoma 5b כיצד הִלְבִּישָׁן in what order did Moses clothe them?—Y. Shek. V, 49a (expl. סנחס הַמַּלְבִּישׁ, ib. V, 1, Mish. ed. שהיה מלבוש) מַלְבִּישׁ בגדי וכ׳ he invested (the appointed person) with (had in charge) the high priest's garments; a. fr.

לְבֵישׁ, לְבֵשׁ, לְבֵשׁ ch. same. Targ. Gen. XXXVIII, 19; a. fr.—Part. לָבֵישׁ, לָבֵישׁ. Targ. Job XXVII, 17. Targ. Ez. IX, 2; a. fr.—Ber. 28a מאן דלבש מדא ומאן יִלְבַּשׁ מדא ואנא אֶלְבַּשׁ ... let him who has been invested with the priest's cloak wear it; or shall he who is not invested say to him who has been, take off thy cloak, and I will put it on?; i. e. let us respect the hereditary office of the Nasi, v. נָשָׂא. Keth. 54a לְבִישְׁתִּינְהוּ ואיכסתינהו לכולית מנא she put on all her dresses and wraps. Sabb. 10b [read:] מֵילָתָא אַלְבִּישַׁיהּ יקירין (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) cloaks are precious on those who are invested with them, i. e. a pupil likes to quote his teacher; a. fr.

Af. אַלְבִּישׁ 1) same. Targ. Ps. XCIII, 1; a. e.—Ber. l. c. Ms. M. אַלְבְּשִׁינְהוּ, v. supra.—2) *to clothe.* Targ. Ps. CXXXII, 16. Targ. Job XXIX, 14 ואַלְבְּשַׁנְנִי and it clothed (protected) me; a. e.—Kidd. 30b ונַלְבְּשֶׁהּ ונכסיה (not ולבשיה) and let him clothe and cover her. Y. Keth. XII, 35a top אַלְבְּשׁוּנִי; Y. Kil. IX, 32b top מלבשוני (corr. acc.), v. בּוּרְדִּיקָא. Tam. 32a; a. e.—Trnsf. *to take hold of, seize.* Kidd. 81b יצר אַלְבְּשָׁהּ (her bashfulness in the presence of

Digitized by Google

her father is a sign that) sensuality has seized her; Keth. 51b יצר אלבשה passion has overpowered her (she speaks under the influence of sensual excitement).

לְגָא, לַגָּא or **לְגָּא**, v. לוּג, לוּגָא.

לְגַאי, לְגָא, v. לְגָיָא.

לְגַדְקֵס, Y. Sabb. V, beg. 7b, v. נִגְבְּהִידְקוֹס.

לְגוּמְיָא, v. לוּגְמִיָא.

לָגַז (denom. of מַלְגֵּז) *to stack with the pitchfork.* Tosef. Sabb. IX (X), 10 שנים . . . ולוֹגְזִין if two take hold of a pitchfork and stack; Sabb. 92b; Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. IX, Par. 7.

לִיגָּ, לֵגָטוֹן m. (legatum) *bequest, legacy.* Snh. 91a אב שכתב לבניו Ar. s. v. גט (ed. שטתן אגטין, Ms. M. גיטין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if a father made a bequest to his children in his life-time; Yalk. Gen. 110 לגיטין (read לִיגָּטִין *pl.*). — *Pl.* לִיגָּטִין, לִיגָּטָא (legata). Tanḥ. Noah 14 Abraham was the first (in the Bible) mentioned for old age, for a wayfarers' inn, ובל' and for disposing of property in life-time (ref. to Gen. XXIV, 6).

לָגְיָא f. (λάγεια, sub. δορά; v. Liddle et Scott Greek-Engl. Lex.7) *hare-skin.* Gen. R. s. 20 Mus. (ed. לגאי, Ar. לגא); Tanḥ., ed. Bub., B'resh. 24 ליגנן read לגייון λάγειον, sub. δέρμα).

לִיגְיוֹן, לֶגְיוֹן m. (legio) *Roman legion,* in gen. *legion, troops.* Ber. 32b, v. גַּסְטָרָא. Tosef. Ḥull. VIII, 16 ל' טובר וכ' if a Roman legion passes from quarters to quarters, whatever has been used as a cover or shelter, (v. אֲהָל) is unclean; Ḥull. 123a. Gen. R. s. 4, end ל' קשה an intractable legion. Tanḥ. Vayesheb 3 ל' אחד נאה ומשובח a legion of fine and distinguished men, their heads reaching up to the capital of pillars; a. fr. — *Pl.* לִי', לְגִיוֹנִין, לְגִיוֹנִים, לְגִיוֹנוֹת. Ib. ל' אלו אינן וכ' these legions are not worth anything (in the economy of Providence). Num. R. s. 1 שימנה לגיונו עם הל' . . . אין שבח it is not worthy of the King that his own legion (body-guard) be counted with the legions. Y. Taan. II, 65b bot. שני ל' קשים two wild-tempered legions. Ex. R. s. 15 דוכוס שורקו לו הל' פורפירא a general before whom the legions cast the purple cloak (whom they proclaim emperor). Ib. ומוציא חלגיונין וכ' and leads the legions out (in parade), and this dates the beginning of his rule. Lev. R. s. 16, end קורא הקב"ה ל' שלו the Lord summons his legions (to execute punishment); a. e.

לִי', לְגִיוֹנָא, לְגִיוֹן ch. 1) same. — *Pl.* לִי', לְגִיוֹנִין. Targ. Y. Num. XIII, 1. Ib. XXIV, 24; Targ. Ez. XXX, 9 (h. text צִיִּים). [Targ. Job XV, 24 מעתד לאסתרטא בל' quot. in Naḥmanides a. l. ready to go around among the legions; ed. אירטומוס לגלוגדק.]—2) (popular corrupt. = legatus) *legate, delegate.* Lev. R. s. 30 עבר עלוי חד ל' למגבי וכ' (Ar. ל' דמלכא; Tanḥ. Emor 18 שליח של מלך) a royal legate passed by, sent to collect taxes; Pesik. Ul'kaḥ., p. 182a.

לְגִיטְדִין, v. לֶגָטוֹן.

לְגִירָא, v. next w.

לְגִירָמָה f. (לגם, v. לוּגְמָא) 1) *quaffing, taking a draught.* Y. Sot. I, 16c bot. כדי לְגִירַת שלש וכ' (Bab. ib. 4a כדי לגמע, v. גְּמָא) as much time as is required for quaffing three roasted eggs. — 2) (in gen.) *eating and drinking, entertainment.* Snh. 103b גדולה ל' שורחיקה וכ' a little refreshment plays an essential part, for its refusal estranged two tribes from Israel (Ammon and Moab, v. Deut. XXIII, 4 sq.). Ib. 52a (ref. to Ps. XXXV, 16) שחחניפו לקרח על עיסקי ל' they flattered Korah for the sake of entertainments (to which he used to invite them); Yalk. Ps. 723. — 3) *living, support* (our 'bread and butter'). Gitt. 7a (play on צִקְלָג ומדמנה, Josh. XV, 31) כל מי שיש לו צעקה לגרמיה על חבירו וודומם וסנסנה שוכן בסנה יעשה לו דין if one has cause to complain of being hindered in his livelihood by his neighbor and keeps his peace, He who dwells in the thornbush will take up his cause. Bekh. 35a ללגרמא לא חדישינן we do not apprehend that their testimony may be influenced by their bread and butter, i. e. by their dependence on their employers. — *Pl.* לְגִירְמוֹת. B. Hash. 18a כנגד י' ל' וכ' corresponding to the ten meals which Nabal gave to David's servants (I Sam. XXV, 5).

לְגִין, Y. Snh. II, 20c bot. לבוש ל' דידך, read: לְגִין.

לָגִין, m. (לגג, v. לוּג, formed like קָצִין) 1) *bottle, a vessel* smaller than עַד and larger than מוֹס. T'bul Yom IV, 4 ל' . . . ומלאהו וכ' a *lagin* which requires sunset to be clean (v. טָבַל) and which was filled out of a cask containing tithes (intended for T'rumah); Erub. 36a; Y. ib. III, 21b bot. (corr. acc.). Tosef. Ohol. V, 10; Ohol. V, 4; Hag. 22b Ms. M. (ed. הניח . . לְגִינוֹ וכ' 1 (לוגין); ib. 26a ל' טמאין (read טמא). Ab. Zar. V, 16 ל' the gentile put his wine bag on it. Tosef. Ter. VII, 16 ל' שחניחו (ed. Zuck. שהניחן, corr. acc. all the suffixes in the sentence); a. e. — *Pl.* לְגִינִין, לְגִינִים. Tosef. Dem. VIII, 22, sq. Kel. XXX, 4 ל' גדולים large flasks (of glass). Y. Ḥag. II, end, 78c. Kel. XVI, 2 בית הל' a case of wickerwork for flasks; Tosef. ib. B. Mets. V, 13 בית חליגינין (corr. acc.). Ib. VI, 8 בית הל' . . . של עץ a wooden flask case. — Bets. 15b חללו בעלי ל' these are people counting their wine by *laginin* (less rich than the בעלי כדין, but wealthier than the בעלי כוסות). — Yalk. Sam. 161 שבלְגִינוֹת (the water) in the bottles. — *2) also לְגִינָה *f. a garden-bed requiring a lagin of seed.* Ter. IX, 5 מאה לגינה Ms. M. a. Y. ed. (Bab. a. Mish. ed. לגנה) one hundred beds planted with T'rumah seeds; Tosef. ib. VIII, 4 מאה לגין ed. Zuck. (Var. לגינין; R. S. to Ter. l. c. quotes לוג); [v., however, לְגִינָא].

לְגִינָא, לְגִינְיָא, לְגִינְיָתָא m., **לְגִינְתָא** f. same. Targ. Y. Gen. XXIV, 14—20 (h. text כַּד). Targ. Jud. VI, 38 Var. ed. Lag., v. לְקִינָא. [Targ. Y. Num. XIX, 4 מן לגין, prob. to be read: מן לגיו.]—B. Mets. 85b, v. בְּרִישׁ. Yalk. Koh. 967, v. לְקִינְיָתָא. — *Pl.* לְגִינִין. Targ. Job. XXXII, 19 (Var. לַקְנִין; h. text אבות); Targ. Lam. IV, 2 (h. text נבלי).

לִיגֵּ, לְגַלְגֵּל (Pilp. of לוּג, contr. of לגלג) 1) *to stammer,*

Digitized by Google

be undecided. Deut. R. s. 5 אל תהי מְלַגְלֵג בדין do not give judgment in a hesitating manner (speak clearly and with full knowledge, cmp. גְּמַגֵּם; Yalk. ib. 907 קץ).—2) (with ל) *to sneer.* Sabb.30[b] לי' עליו וכ' a certain student sneered at him. Ber. 39[a] על חמלגלג אני כועס I am angry with him who sneers; Y. ib. VI, 10[c] top אתה למה לְגַלְגַּלְתָּ why didst thou laugh?; a. e.

לְגַלֵּג I ch. same.

Ithpalp. **אִתְגַּלְגֵּל** *to be sneered at.* Targ. Esth. I, 17.

לְגַלֵּג II (= גלגל, v. גַּלְגֵּל; cmp. געגע = געגע) *to proclaim, boast.* Targ. Y. I Gen. XXXIV, 31 מְלַגְלֵג במליה ed. (Ar. בנשדיה; Y. II מתגאי בליביה).—Gen. R. s. 64, end זיל תחוא כלגלג וכ' go and announce it that thou didst put thy head into the lion's mouth and camest out in peace; Yalk. ib. 111, end.

לִיגְלוּג, לִיגְלוּג m. (לְגַלְגֵּל) *stammering.* Cant. R. to II, 4 (ref. to ולגלגו ib.) ולִגְלוּגוֹ וכ' even the child's stammering is pleasing to me.

לִיגְלוּג, לַגְלוּג m. = חַלְגְלוּג (ח rejected) 1) *purslane,* v. חַלְגְלוּג.—2) *pl.* constr. לִגְלוּגֵי, לִיגְלוּגֵי, only in חרדל ל' *stems of the mustard plant.* B. Bath. 18[a]; 25[b] תרדלי ל' אוכלות they (the bees) eat the stems of my mustard plants, v. חַרְדָּל.

לגמן, Tosef. Kel. B. Bath. VI, 9 אלו ל' Var., read: אַגְלוֹתַיִן.

***לִיגְנָא, לִגְנָא** m. (a corrupt. of linea) *a narrow path between fields.*—*Pl.* לִגְנִין. Targ. Is. XXVIII, 25 Regia (ed. Lag. ליגנין, Var. לִיגְנִין; ed. בִּיתִּיר; h. text שׂוּרוֹת; cmp. Löw Pfl. p. 221).

לִגְנָה f. same, in gen. *row, bed;* v. לָגִין 2.

***לגס,** *Part. Pa.* מְלַגֵּס, *to stammer.* Ḥag. 15[b] Ar. (ed. מגמגם).—

לגס, Y. Yoma III, 41[a] bot., v. לוּגָא.

לֶגֶשׁ, v. לֶבֶשׁ.

לְדוּקְיָא, v. לִדְקָא.

לְדִיקִי m. (v. לִדְקָא) *Laodicean.* Kel. XXVI, 1 סנדל ל' (ed. Dehr. לְדָקִי) a Laodicean sandal.

לִידְנָא, לְדָנָא m.=b. h. נֶדֶן, *sheath.* Targ. I Chr. XXI, 27. Targ. II Sam. XX, 8; a. fr.—Targ. I Sam. XVII, 51 (ed. Wil. נְדָן).

לְדִקִי, v. לִדְקִי.

לְדָקְיָא, v. לִדְקָא.

לְדָקָא, v. לְהַד.

לְהַב *to glisten, be bright,* v. *Shaf.* שַׁלְהַב.

לַהַב m. (b.h.; preced.) *flame.*—*Pl.* לָהֲבִים, constr. לַהֲבֵי. Deut. R. s. 11 אש עתיד אני...מתוך ל' I am destined to receive the Law from between flames of fire.

לַהֲבָא ch. same.—*Pl.* constr. לְהָבֵי. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 2. Targ. Y. Ex. III, 2.

לְהָבָה f. (b. h.) same. Deut. R. s. 11 שרפי ל' flaming Seraphim.

לַהֲבוּתָא ch. same. Targ. Ps. CVI, 18.

לַהַג m. (b. h.; denom. of הָגָה) *study.* Num. R. s. 14 (ref. to Koh. XII, 12) אם יגעת תרבה בל' דברי וכ' if thou takest great pains in the study of the words of the wise &c. (v. Erub. 21[b] כל החוגה בהן וכ').

לְהַגְוֹנָא = הֲגִיוֹנָא. Targ. Lam. III, 62 Var.

לְהוֹב m. (לָהַב) *flourishing, brandishing.* Targ. Nah. III, 3 ול' וצלחובב וכ' (ed. Lag. מסיק ל' producing *sparks* by the hoofs of the horses).

לָהַט (b. h.; cmp. לחב) *to glisten, glow.* Gen. R. s. 21, end מי מציל . . מאש להטת זו what will save my children from this glowing fire (hell)?; a. e.—Part. pass. לָהוּט, f. לְהוּטָה; pl. לְהוּטִים, לְהוּטִין; לְהוּטוֹת *glowing;* (with אחר) *passionately following, anxious for.* Gen. R. s. 94 אחר ל' שהיו גרונו, v. גָּרוֹן. Y. Taan. VI, 69[b]; Pesik Dibré, p. 114[a] ישראל ל' אחר וכ' (not שיחו) the Israelites were greedy for sweet things. Gen. R. s. 22 דיו ל' אחר האדמה had a passion for agriculture. Cant. R. to I, 4 ... אחרי שכינה ל' the Israelites were anxious for the Divine Presence; a. fr.—Tanḥ. Ḥuck. 4 (ref. to Ps. LVII, 5) שהיו להוטים אחר לח"ד (= לְהוּטִים) they had a passion for denunciation; Midr. Till. to Ps. VII; Yalk. ib. 637; Yalk. Kings 213 לחוטים; Y. Peah I, 16[a]; a. e.

Pi. **לִיהַט** *to glow; to make glowing.* Lev. R. s. 16 האש מְלַהֲטָה סביבותיו the fire was shining around him. Gen. R. s. 21, end (ref. to Gen. III, 24) ומלהטתו...שהיא מתהפכת וכ' it (the fire of hell) turns around man and heats him through from top to bottom &c. Num. R. s. 18 לִיהֲטוֹ האש the fire seized him; a. e.

לְהַט, *Pa.* לַהֵט ch. same, *to heat.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 22 ולְהַטַת (prob. to be read: ולַהֲטַת).

לְהַטְמִירִית, Y. Nidd. III, 51[a], v. יְחַט.

לָהֲטִים m. pl. (b. h.; Talm. etymol. fr. לָהַט) *glittering; delusions.* Snh. 67[b] (ref. to Ex. VII, 11, a. 22) בלָטֵיהֶם 'with their *laṭim*' (secret arts) refers to works of demons, 'with their *l'haṭim*'—to works of sorcery (with ref. to לַהַט Gen. III, 24).

לְהַטְמִיָּא, v. לְטַמְיָא.

לְהָא, לְהִי (cmp. לחת) [*to be bent;* cmp. רָצַף,] *to be tired.* Targ. Is. LXV, 23 ed. Lag., v. חָלִי. Ib. XLII, 4 יִלְהֵי (ed. Wil. יַלְחֵי *Af.*; ed. Lag. ירחלי, v. חָלִי).—Part. לָהֵי, pl. לָהֵיין. Targ. Y. II Deut. XXV, 18 (h. text עָיֵף).

Af. אַלְהֵי 1) same, v. supra.—2) *to tire, annoy.* Targ. Mal. II, 17 (ed. Lag. אחלי).—3) *to bend (one's self),* v. לְהַח.

לְהָלָן, לְהָלָא, לְהַל, v. הַל, הָלָא, הָלָן.

לְהַם, *Hithpa.* הִתְלַהֵם, v. מְתַלַהֵם.

Digitized by Google

לְחַן =אֶלָּחַיִן, *but, only.* Taan. 12ª (quot. fr. Meg. Taan. ch. XII, ed. Meg. Taan. לכן).

לְחַת (v. לְחִי), *Af.* אַלְחֵת *to bend (one's self).* Targ. II Kings IV, 34, sq. (ed. Wil. a. Bxt. אַלְחֵי, v. לְחִי; Ar. אלחת; h. text גחר).

לֹו *unto him*; v. ל־.

לוֹ (homiletic interpret.) =לֹא. Gen. R. s. 73 .. כל דבר חזר בו ר׳ פעמים למספר שני הֵן לוֹ . . whatever agreements Laban made with Jacob, he retracted mentally ten times, for we read (Gen. XXX, 34) *hen, lu* yes, no; Yalk. ib. 130.

לָוָא, v. לָוַי.

לְוָאָה, v. לְוָיָא.

לָוָאי, v. לָוַי.

לָוָאי, v. אַלְוַאי.

לוּב (b. h.) pr. n. *Libya*, v. ליבוי. Y. Kil. VIII, 31ᶜ חדא אמירה הוא לי׳ הוא מצרים this proves that Lub and Egypt are the same, v. לוּבִי.

לוּבָא m. (preced.) = לוּבָאָה *Libyan.* Sabb. 51ᵇ חמרא לי׳ a Libyan ass.—*Pl.* לוּבָאֵי. Targ. Nah. III, 9. Targ. II Chr. XII, 3; a. e.—Tam. 32ª חמרי לי׳, v. supra.—V. לִיבִּי, לוּבִי, לִיבְוָקָאֵי.

לוּבדקס, לוּבדקים, v. לִיבְדְּקוֹס.

לוּבִי m. h. a. ch. (b. h., v. לוּב) *Libyan.* Y. Kil. VIII, 31ᶜ; Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ an Egyptian bean when fresh צווחין ליה לי׳ וכ׳ is named Libyan, when dried, they call it Egyptian bean; ... חדא אמרה הוא לי׳ הוא מצרי this proves that Libyan and Egyptian means the same (v. לוּב). Ib. גר מל׳ a proselyte descendant of a Libyan. Y. Shebi. II, 34ª bot. מיסרן דל׳ bunches of Libyan beans.—*Pl.* לוּבִים. Y. Kil. l. c.; Y. Sabb. l. c., v. לִיבְדְּקוֹס. Ib. גרים חבאים מל׳ proselytes, descendants of Libyans; v. ליבוי.

לוּבירים, Yalk. Deut. 950, v. לוּפָר.

לוּבלניות, v. לוּנְכִי.

לֵבֶן, לוֹבֶן m. 1) (לָבָן) *white matter, white color.* Gitt. 57ª, a. e. ביצה לי׳ the white of an egg. Neg. IV, 1 מראה לי׳ the white color (of leprosy). Nidd. 31ª, a. e. חל׳ the white substance (semen virile). Ib. חל׳ שבעין the white of the eye; a. fr.—*Pl.* לוֹבָנִים. Koh. R. to V, 10 לובן שממנו חל׳ the white (semen) out of which are formed the white substances of the embryonic body.—*2) (לָבֵן I) *the mass of clay for bricks.* Pirké d'R. El. ch. XLVIII בין לי׳ הלבנים in the clay stamped for bricks.

לֵג, לוֹג, m. (b. h.; לגג onomatop. *to lick, lap; to gurgle* v. Ges. H. Dict.¹⁰ s. v. לגג) *a small narrow-necked vessel, Log,* a liquid measure equal to the contents of (or the space occupied by) six eggs (v. Herzfeld Metrol. p. 46, sq.). Men. IX, 2. B. Bath. 90ª; Tosef. ib. V, 10. Tosef. Kel. B. Kam. II, 2; a. fr.—*Pl.* לָגִין, לוּגִין. Ib.; Kel. II, 2; a. fr.

לַגָּא, לוּגָּא (or לַגְיָא) ch. same, 1) *small bottle.*—*Pl.* לַגֵּי or לְגֵי. Yoma 83ᵇ [read:] אהדרוהו בל׳ וצצי (v. Rabb. D. S. a. l. note, a. פְּלוּגִּי) they surrounded him with bottles (of cordials) and dishes; (Ms. O. אהד׳ צצי ולגי they placed around him dishes &c.).—2) *Log,* v. preced. Targ. Lev. XIV, 10; a. fr. (some ed. לוֹגָא).—Pes. 109ª דמקדשא ל׳ the Log measure of the Temple. Y. Sabb. VIII, 11ª bot.; Y. Shek. III, 47ᶜ top דאוריתא ל׳ the Biblical Log, v. תּוּמַנְתָּא; a. fr.—*Pl.* לוּגְרִין. Targ. Y. Ex. XXX, 24.—Y. Ter. X, 47ᵇ top; a. e.

לוֹגָה, לוֹגָא pr. n. m. *Loga.* Tosef. Yoma II, 7 שמעון בן ל׳; Cant. R. to III, 6 לוגה; Y. Yoma III, 41ª bot. לגס (corr. acc.).

לוֹגִיסְטִיס m. (λογιστής = curator orbis among the Romans) *market commissioner.* Tanḥ. Tsav 1 לגיסטרס, ed. Bub. לוגסטוס (corr. acc.); Yalk. Lev. 479 לוגסטוס; Yalk. Mic. 555 ליגט׳, לוגטוס (corr. acc.); (Tanḥ. Balak 12 בעל השוק).

לוֹגְלָג m. (לִגְלֵג) *sneerer.* Y. Ber. VI, 10ᶜ top ed. Lehm. (ed. לוֹגְלָן).

לוּגְמָא c., pl. לוּגְמִין (לגם, v. לְגִימָה) *puffed up cheek (filled with a quaff)*; מלא לי׳ *a mouthful, quantity of liquid filling one cheek.* Pes. 107ª מלא לוגמא (Ms. M. לוּגְמֵי). Yoma VIII, 2; Tosef. ib. V (IV), 3 חשוחה מלא לוּגְמֵיו וכ׳ he who drinks (on the Day of Atonement) a quantity equal to the fill of his cheeks; expl. Bab. ib. 80ª and corrected אימא כמלא לי׳ say as much as would cause the appearance of puffed cheeks. Y. ib. VII, 44ᵈ bot. [read:] תני כמלא לי׳ ומדו פליג . . . ניתן ללוגמא אחת there is a version (for מלא) כמלא לוגמיו: כמלא לוגמיו, and what is the difference? (כמלא לוגמיו means) a mouthful which can be kept in one cheek. Ib. לוּגְמוֹ של בן וכ׳ the mouthful of Ben Abatiaḥ which is more than a quarter of a Log; a. e.

לגומיא, לוגמיא, Num. R. s. 2 דבר של ל׳, a corrupt. for לַגְנִירְמָא or לַגְנִירְיָא (λαγνεία or λάγνευμα) *lewdness*; (Lev. R. s. 20 שמצה, Ar. זיכמא).

לוגסטוס, v. לוֹגִיסְטִיס.

לוּגְשָׁא m. ch. = h. לֶכֶשׁ. Y. Sabb. II, beg. 4ᶜ.

לוֹד (b. h. לד) pr. n. pl. *Lod, Lydda* in South Palestine (Roman name *Diospolis*). Maas. Sh. V, 2 מן דמטרב ל׳ Lod was the westernmost term (of one day's journey from Jerusalem). Tosef. Erub. IX (VI), 2. Y. Meg. I, 70ª bot. מוקפות וכ׳ . . . Lod and Ge Haḥarashim belong to the fortified towns of the conquest days (v. יְהוֹשׁוּעַ). B. Mets. IV, 3 חגרי ל׳ the merchants of L. Snh. 32ᵇ אחר ר׳ אליעזר לל׳ follow R. El. to L.; a. fr.

לוּד (b. h.) *Lud, Lydia,* a district of Asia Minor. Pes. 50ª; B. Bath. 10ᵇ, a. e. הרוגי ל׳ the martyrs of L., v. לוּדְקָיָא.—Tosef. Yeb. IV, 5 (confession of a robber captured in Cappadocia) אני הרגתיו בכניסתו לל׳ I killed him on his entering Lydia (Laodicea); Y. ib. II, end, 4ᵇ; Bab. ib. 25ᵇ.

לוּדָא, לוּדָה (לוּדָאָה) (cmp. next w.) pr. n. m. *Luda, (Ludaah),* an Amora. Sabb. 98ᵇ (Ms. M. לודה; Ms.

Digitized by Google

0. לורא; Yalk. Ex. 413 לוי). Ib. 137a (Ms. M. לודה; Ms. O. לידה); Yeb. 71b לודאה.—Y. Taan. III, 67a ר' לודה.

לוּדָאָה m. 1) =h. לוּדִי *Lyddan.* Ab. Zar. 36a שמלאי ל' קאכרה thou citest Samlai, the Lyddan; (Y. ib. II, 41d bot. הדרומי).—Yeb. 71b, v. preced.—*Pl.* לוּדָאֵי. Ab. Zar. l. c. שאני ל' דמזלזלי it is different with Lyddan scholars, because they disregard traditional laws.—2) לוּדָאֵי (denom. of *ludi*, the latter being treated as a geographical term) *people hiring men for gladiatorial contests, lanistae* (v. Sm. Ant. s. v. Gladiator). Gitt. 46b bot. תהוא גברא דזבין נפשיה ל' there was the case of a man who had sold himself to the *Ludaë.* Ib. 47a ל'...ריש לקיש Resh Lakish had sold himself &c.—Y. Ter. VIII, 45d top אילו זבנת גרמך ללודָנִין (not הוה; prob. to be read: לוּדָיִין) if thou hadst sold thyself to the lanistae, thou wouldst have sold (thyself) at a high price, but here thou hast sold (risked) thy life for a trifle.—V. לוּדִים.

לוּדָה, v. לוּדָא.

לוֹדִי m., pl. לוֹדִים *of Lod, Lyddan.* Pes. 62b.—[V. לוּדִים.]—*Fem.* לוֹדִית, *pl.* לוֹדִיּוֹת. Kel. II, 2, v. חֲבִית.—[V. לוּדִית.]

לוּדָיָא ch.=לוּדָאָה, same. Ex. R. s. 3 ר' שמעון ל'.

לוּדִים m. pl. (v. לוּדָאָה 2) 1) *keepers of gladiators,* also *gladiators.* Pes. 12b; Sabb. 10a מאכל ל' the meal time of the gladiators (to whose diet special attention was paid). Y. Gitt. IV, end, 46b מכר עצמו לל', v. לוּדָאָה 2.—2) (=ludi) *public games.* Tanḥ., ed. Bub., Noah 20 בלעם התחיל בקובה בקוביא בל' ובקסמים Bal. introduced sleeping rooms (for prostitution), dice, public games and divinations; Tanḥ. ib. 14 בבלוריות בקסמים ובזונות).—[לוּדִין, Ab. Zar. 18b, v. בלרין.]

לוֹדִית, v. לוֹדִי.

לוּדִית f., pl. לוּדִיּוֹת (v. לוּדִים) *gladiator's food* (of beans or wheat; sagina gladiatoria). Bets. 14b חיטין לעשות מזון ל' wheat (which can be made direct use of) for preparing &c.; Y. ib. I, end, 61a מאכל מדיות...פול (corr. acc.); Tosef. ib. I, 23 לחדיות ed. Zuck. (Var. לודיות).

לוּדָנָא m. *ladanum,* a soft resin, a product of the Cistus (v. Löw Pfl., p. 127; Sm. Ant. s. v. Ladanum). Keth. 77b.

לוּדָנִין, Y. Ter. VIII, 45d top, v. לוּדָאָה 2.

לוּדִקְיָא pr. n. pl. *Laodicea,* name of several towns, esp. *L. ad Lycum,* a city of Asia Minor, counted to Lydia (v. לוּד). M. Kat. 26a, v. יִתְרָא I. B. Mets. 84a, v. יָרַק. Y. Ab. Zar. III, 42c top לדוקיא.—Koh. R. to III, 17; Taan. 18b; Treat. S'maḥ. ch. VIII; Sifra Emor, Par. 8, ch. IX (לדקיא); Meg. Taan. ch. XII (martyrdom of Lulianus and Papus, v. לוּד). Gen. R. s. 11; Sabb. 119a; Pesik. R. s. 23.

לוּדָר m. (ludarius, not recorded in Lat. Dict., v. Sachs Beitr. I, p. 121; P. Sm. 1905) *a gladiator trained to fight beasts at the Roman games,* analogous to the Spanish *matador* (v. Sm. Ant. s. v. Venatio a. Bestiarii). Ex. R. s. 30, end, v. פִּילוֹטֶרְמָא. Gen. R. addit., ed. Wil. p. 376 top, v. מוֹלוֹמָכוֹס.

לָוָד, v. לוּד.

לָוו, v. לַאו.

לָוְאי m. pl. (Syr. לוּא, P. Sm. 1905; cmp. לְבְלַב I) *the first milk after delivery,* a dainty dish. Targ. Job XX, 17 (ed. Lag. לִירָן; some ed. לְוָי; h. text חמאה). Ib. XXIX, 6 (ed. Wil. לְוָאי; h. text חֶמְאָה). Targ. Y. Gen. XVIII, 8 לוואי שמין וחלב ed. (Ar. לְבָא); Targ. Y. I Deut. XXXII, 14 לוואי שמיני.

לָוַאי, v. אַלְוַאי.

לְ' דקין, לוודין, v. לְבַדְקִין.

לָוָח, לָוֵח, לָוַח, v. לוּחַ, לוּחָא.

לָוָטָא, לָוְטָא, v. לָוָט.

לוומין, Ar. quot. fr. Y'lamd. to Num. XXIII, 7 or 18, or XXIV, 3,—quid?

לוומס, Gen. R. s. 20 Ar., a corrupt. for ליסטיס as in ed. a. Yalk. Gen. 32.

לַוְטָתָא f. (לוּט) *curse,* v. לָטוּתָא.

לָוַי, v. אַלְוַאי.

לָוָוי, לָוֵוי m. (לָוָה) *attachment.*—ל' שם *surname, epithet.* Neg. XIV, 6 ולא כל אזוב . . שם ל' nor any hyssop which is qualified by an epithet (רוֹמִי, רָוָנִי &c.); Par. XI, 7; Succ. 13a; Ḥull. 62b; Sifré Num. 124; 129; a. e.—Ned. VI, 9 (53a) שהוא שם ל' for this (the addition of 'field') is a differentiating epithet.

לָוָוִיתָא, לָוְוִיתָא, v. sub לָוִי.

לַוְלַו, v. לַבְלַב.

לָוְנָטִי, v. לִיוֹנְטִי.

לָוְקָאי, v. לִיוֹקִי.

לַוְקָן, לַוְקָנָא, v. sub לַיְק.

לוקרין, v. לְבַדְקִין.

לָוֵת, v. לָוַת.

לוּז I (b. h.) pr. n. pl. 1) *Luz,* in Palestine, identical with, or near, Bethel. Gen. R. s. 69, v. next w.; a. e.—2) *Luz,* in the land of the Hittites (Jud. I, 26), supposed to be Lizan in Kurdistan (v. Neub. Géogr., p. 394), a place, mentioned in the Talmud as still existing, from which the purple blue (תכלת) was imported. Snh. 12a (in a secret letter) דברים חנעשים בל' (not חנעשת) things manufactured in Luz (תכלת). Sot. 46b (ref. to Jud. l. c.) הוא ל' שצובעין it is that Luz where they dye purple blue, which וכ'

Digitized by Google

Sennaherib left undisturbed, and Nebucadnezar did not destroy, and where the angel of death has no permission to enter &c.; Gen. R. s. 69 (applied to Gen. XXVIII, 19).

לוּז II m. (b. h.) *nut, almond, hazel-nut*; also *nut-tree*. Bekh. 8ª וכנגדן באילן ל' corresponding to chickens (hatched in twenty one days) is the almond tree among trees; Y. Taan. IV, 68ᶜ bot. (ref. to שקד, Jer. I, 11) מה חל' חוזה וכ' as the almond tree requires twenty one days from blossoming &c.; (Koh. R. to XII, 7 חשקד). Gen. R. s. 69 (ref. to לוּז, v. preced.) מה ל' אין לו פה וכ' (some ed. לח, fem.) as the nut has no opening, so nobody could find the entrance to the town. Ib. ל' דיה עומד וכ' a nut-tree stood before the entrance. Ib.; ib. s. 81 end, v. רָטַב; a. fr.—*Pl.* לוּזִין, לוּזִים. Y. Kil. I, 27ª bot., v. בּוּטָנָא.—Trnsf. ל' של שדרה *the nut of the spinal column, a hard vertebra*, (Judenknöchlein, v. Löw Pfl., p. 375 a. quot. ib. from Hyrtl, Das Arabische und Hebr. in der Anat., p. 165). Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5; a. e.

לוּזָא, לוּזְיָא ch. same. Targ. Gen. XXX, 37.—*Pl.* לוּזִין, לוּזְיָא. Targ. Y. I Num. XVII, 23 (Y. II לוזין בר לוזיא; h. text שקדים). Targ. Y. Gen. XLIII, 11.

לוּז III (b. h.) *to turn, bend, twist.*

Nif. נָלוּז *to be perverse*, v. infra.

Hif. הֵלִיז or הֵלִיז *to turn*. Kil. IX, 8 (play on נוז in שעטנז, v. נוז) וּמֵלִיז הוא את אביו שבשמים עליו (or וּמַלְיֵז) he (who disregards the law of שַׁעַטְנֵז) is perverse and turns his Father in heaven against him; [Comment. 'and turns away (estranges) his Father .... on his account'].

לוּז IV (v. לָצַז) *to talk about, sneer, talk disrespectfully.*

Hif. same. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. היו הכל מְלִיזִין עליו all people talked against him. Lev. R. s. 6, beg. Cant. R. to IV, 12 ושמע קול חבריות מליזין אחר וכ' heard the people talk evil of his daughters. Gen. R. s. 54 מליזין בארון spoke disrespectfully of the ark (v. Sot. 35ª sq.); a. fr.—Y. Shek. V, 49ª bot. מלזין (some Bab. ed. מַלְיְזִין).

לוּזָא, v. לוּז II ch.

לוּזָה, v. לִיזָה.

לוּחַ I (or לָחַח) (cmp. לָוָה) *to join.*

Pi. לִוֵּחַ (denom. of next w.) *to place straps close together so as to form a boardlike surface.* Part. pass. מְלֻוָּחוֹת, *pl.* מְלֻוָּחִין. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 (R. S. to Kel. XVIII, 5 reads מְרֻוָּחִים, v. רָוַח).

לוּחַ II m. (b. h.; preced.; cmp. חַם) *tablet, board.* Y. Shek. VI, 49ᵈ bot.; Ex. R. s. 47, a. e. חמשה על ל' זה וכ' five commandments on one tablet &c.; a. fr.—*Pl.* לוּחוֹת (mostly of the tablets containing the ten commandments); לֻוָּחִין, constr. לֻוֵּחֵי. Ib. Ber. 8ᵇ ושבריו ל' וכ' the (second) tablets and the broken tablets were both preserved in the ark, (therefore despise not an old scholar when his memory forsakes him); B. Bath. 14ª; Men. 99ª.—Y. Kil. IX, 32ᵇ top חבריה ל'; Y. Keth. XII, 35ª top ל' (metaphorically for R. Jehudah han-Nasi; (Keth. 104ª ארון חקודש, v. אֲרֹן); a. fr.—Meg. 32ª, v. בִּימָה.—Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 4 לוחין וכ'; Sabb. 47ª לוחים (Ar. ed. Koh. לוחדים, oth. ed. לוחיים); Tosef. ib. XIII (XIV), 15; Y. ib. XII, beg. 13ᶜ, v. סְמַדְבֵּם. Sabb. XII, 4 על שני לֻוְחֵי פנקס (Bab. ed. 104ᵇ לווחי; Y. ed. דפי as in Mish. ib. 5) on (the rims of) two boards of a writing tablet (pinax). B. Mets. 117ª (expl. תקרה) לווחים boards of the ceiling; a. e.

לְוָחָא, לוּחָא, לוּחַ ch. same. Targ. Y. Ex. XXXVI, 19, a. e. (O. דפא, h. text קרש). Targ. Prov. III, 3. Targ. Is. VIII, 1 (h. text גִּלָּיוֹן); a. fr.—*Pl.* לוּחִין, לוּחֵי, לוּחַיָּא, לְוָוֵי, לְוָוֵי. Targ. Y. I Ex. XXVI, 15 (Y. II לְוָוֵי). Ib. 20. Targ. Ex. XXXI, 18; a. fr.—[Sabb. 18ª; Gitt. 61ª top, v. next w.].

לֹחָא, לוֹחָא m. (= לוֹצָא; v. לְחִי) 1) *jaw, cheek.* Y. R. Hash. I, 58ᵇ top לוחיך, v. רַפַּח.—*Pl.* לוֹחַיָּא. Targ. Y. Deut. XVIII, 3.—2) *fish-hook.*—*Pl.* לֹחֵי, לוֹחֵי. Sabb. 18ª לוחי וקוקרי Ms. O. a. Ar. (ed. לחי) hooks (fish-lines) and traps of little joists; Gitt. 61ª top.

לוֹט I pr. n. m. (b. h.) *Lot*, the nephew of Abraham. Ber. 54ª הרואה... אשתו של ל' he who sees... Lot's wife (the pillar of salt, Gen. XIX, 26). Erub. 65ª הגרע לשכרותו של ל' who is as drunk (unconscious) as Lot. Gen. R. s. 44 (play on the name) לוט לוטא וכ' cursed Lot shall not be Abram's heir; a. fr.

לוֹט II m. (b. h. לט) *lotus.* Gen. R. s. 91, end, expl. סַמְטְרִי q. v.

לוּט (v. next w.) *to curse.* Part. לָט, f. לָטָה, *pl.* לָטוֹת. Num. R. s. 9 (ed. Wil. p. 56) הכל נשבעות בך ול' זו וכ' all (women) shall swear by thee and curse each other saying, if thou hast done this, may thy end be &c.

לְוַט, לְוַם, לוּט ch. [*to cover, talk secretly*; cmp. לחש,] *to curse.* Perf. לָט, לְוִט. Targ. Lev. XX, 9. Targ. I Kings II, 8 לְוָטַנִי; a. fr.—Part. לָאֵיט, לָאט, לָיֵיט, לָיַט, לוּט. Targ. Y. I, II Num. XXIII, 8. Targ. Gen. XXVII, 29; a. fr.—*Part. pass.* לְוִיט, לוּט, לְוּוּט. Ib. III, 14; a. fr. Gen. R. s. 44 לוט לוטא; Yalk. ib. 76 לישא, v. לוט I.—Snh. 49ª top (prov.) תחא לוּטָא ולא תהא לָאטָה ed. (Ms. M. לָיְטָא, v. Rabb. D. S. a. l. note, Rashi ולא לטה) be cursed rather than cursing. Ib. 111ª מַילַט קא לַיְיטַת לי wilt thou curse me?—Ib. 113ª [read:] ודילמא כי לט יהושע חכי לט (v. Rabb. D. S. a. l. note) is it so that when Joshua cursed (Jericho) he meant &c.? —Lev. R. s. 17 (בגוה) לְוּוּט ביתא באילין לְוּוּטָיָא (Yalk. ib. 563 לִיט) cursed (with leprosy) is the house with such accursed inmates (who refuse favors to their neighbors); ib. (play on שקטרורת, Lev. XIV, 37, as if שקע ארר) שקדיע to ruin goes the house with such &c. ביתא באילין לוו'

לְוָטָא, לָוָט, לְוָט m. (preced.) *curse.* Targ. Is. XIII, 1. Targ. Num. V, 21. Targ. Ex. IX, 28 קלין דל' (h. text קלת); Y. ib. 34; a. fr.—*Pl.* לְוָטִין, לְוָטָיָא, לְוָוֵי, לְוָוֵי. Targ. Gen. XXVII, 12, sq.; a. e.

לוטוס, Midr. Sam. ch. II ל' (some ed. לול') a corrupt. of לבוּלוֹסֵי.

לוֹטְיוֹנוֹס* pr. n. m. (corrupt. of Diocletianus?) *Lutianus*, a Roman emperor. Gen. R. s. 83, end רום שמלך

Digitized by Google

מגדיאל ... ל' נראה on the day when L. became king, R. A. heard in a dream: To-day Magdiël became king (i. e. the last but one King of Edom-Rome, v. Gen. XXXVI, 43); Yalk. ib. 140 למדמס.

לוּמם, v. לְטוֹם.

לוֹסָאֵי, לוֹסָאֵי m. pl. (prob.) *Arethusii, the inhabitants of Arethusia* between Epiphania and Emesa (v. חֲמָת). Targ. Y. I Gen. X, 18; Targ. I Chr. I, 16 (h. text אַרְוָדִי).

לוטריא, v. לַבַּרְסוֹן.

לוטת, v. לְטוֹם.

לָוַח, לוי (b. h.) 1) *to join, be connected*, v. *Piel*, a. לְוִיָּה.—2) (cmp. Sm. Ant. s. v. Nexum) *to assume an obligation; to borrow.* Shebu. 41b; Keth. 88a; B. Bath. 6a תאומר ל' לא לָוֵיתִי וכ' he who (being sued for a loan duly testified by witnesses) says, 'I have not contracted any loan', is considered as admitting that he has not paid. Ḥull. 84a כגון אנו לוֹוִין אוכלין (delicate persons) like ourselves may buy food on credit. B. Mets. 72b אין לוֹוִין על שער וכ' (also לִין) you must not borrow money with the choice of repaying in grain at the present price; (another defin., v. Rashi a. l.). Bets 15b לְוִי עלי make a loan on my (the Lord's) account; a. v. fr.—Esp. לִוְיָה, לִוְיָתָא *debtor*, opp. to מַלְוֶה creditor. Shebu. 47a מת ל' בחיי מ' if the debtor died before the creditor; a. fr.—*Pl.* לוֹוִין. Ib.b שני מלווין ושני ל' two (different) creditors and two debtors.

Pi. לִוָּה, לְ' 1) *to order an escort for protection*, v. לְוִיָּה. Tanḥ. Bal. 12; Num. R. s. 20 ל' לחם ענני וכ' He appointed the clouds of glory to escort them. Sot. 46b בשביל ..... של' פרעה וכ' for the sake of the four steps which Pharaoh ordered his men to escort Abraham &c. —2) *to escort, to walk a distance with a departing guest; to follow.* Sabb. 119b שני מד"ש מְלַוִּין לו וכ' two ministering angels escort man to his house on the Sabbath eve. Sot. l. c. כל שאינו מְלַוֶּה ומְתַלְוֶּה וכ' whoever omits to escort a guest or (as a guest) declines an escort, is regarded as if he had shed blood; שאילמלא לִיוּוהו וכ' for if the men of Jericho had escorted Elisha &c. Kob. R. to V, 17 ומה מְלַוֶּתוֹ וכ' and what does escort him (to the grave)? Merits and good deeds; a. fr.

Hithpa. תִּתְלַוֶּה, *Nithpa.* נִתְלַוֶּה 1) *to join the company of, to associate.* Midr. Till. to Ps. CIV, 26 (play on לִוְיָתָן) כל מי שמִּתְלַוֶּה עמהן עתיד לד'עשות וכ' whosoever joins them (the Romans) will be made sport of with them in future days. Ib. כל מי שמתלוה עמהן עתיד הקב"ה וכ' him who joins them (the scholars), the Lord will cause to rejoice with them &c.; Yalk. ib. 862. Gen. R. s. 63, end; Yalk. ib. 111 שנתלוה עמו קלונו וכ' the disgrace of starvation was made his companion. Tanḥ. Vayishl. 3 לְהִתְלַוּוֹת לו to be his escort; a. fr. —2) *to be escorted, to accept escort.* Sot. l. c., v. supra.

Hif. הִלְוָה 1) *to escort.* Ber. 18a ואם הִלְוָתוּ if he does escort him (the dead).—2) *to lend.* Ex. R. s. 31 מַלְוֶה בר' lends on interest; מ' שלא ברבית without interest. Ib. שלא הַלְווּ וכ' that they must not lend &c. Ib. ראו כמה חִלְוֵיתִי ואיני ... ומה חִלְוָותָה הארץ וכ' see how much I lend (to man,) without taking interest, and what the earth lends &c. B. Mets. V, 1 המלוה סלע בחמשה וכ' he who lends a Sela to get five Denars in return. Ib. 62b הַלְוֵיני מנה lend me a Maneh.—B. Kam. 94b בַּעֲלֵי רבית מנה (a. ברבית) those who lend on interest; B. Mets. 62a; a. fr. —מַלְוֶה *creditor*, v. supra.

לָוָא, לְוֵי ch. same, 1) *to join, cling to.* Targ. II Sam. XX, 2 (h. text דבק).—2) *to join a caravan, travel with.* —Ḥull. 7a החוא טייעא דלווה בהדיידהו an Arab that had been travelling with them.—3) *to escort*, v. infra.

Pa. לַוֵּי, לַוְיֵי *to escort.* Targ. Y. II Gen. XXVIII, 12 דילוֵין (Y. I דידתן לְוָיָן).—Gen. R. s. 48, end לַוֵּי, v. אֲכַל I. Tosef. Keth. VII, 6 לַוֵּי דִילַוּוּנָךְ (ed. Zuck. לְוִי,Var. דילוין לך, read: דִילַוְיוּן) escort (the dead) that people may escort thee; Y. ib. VII, 31b bot. לווי דילוון (not לווי); Bab. ib. 72a דלַוּאי וְלַוּוּנֵיה him who escorted, people will escort; a. e.

Af. אַלְוֵי same. Targ. Gen. XII, 20. Ib. O. XVIII, 16 לְאַלְוָיוּתְהוֹן ed. Berl. (some ed. לְאַלְוָיוּתְהוֹן; Y. לַאֲלוֹאֵירְהוֹן; h. text לשלחם); a. e.—Sot. 40b אַלְוֵיה לר' וכ' walked with R. A. (on dismissing him) from &c.; Ber. 31a אַלְוַיֵּיה; a. fr.

לָוַי, v. אַלְוַאי.

לָוֵי, v. לְוָוִי.

לֵוִי (b. h.) pr. n. *Levi*, 1) the son of Jacob, progenitor of the tribe of Levi. Gen. R. s. 19, a. e. עמד ל' וכ' Levi arose and brought her (the Shekhinah) down &c. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) שבט ל', or ל' *the tribe of Levi*; בן ל' or ל' *a Levite.* Yoma 26a דאחי משבט ל' a descendant of the tribe of Levi.—Hor. III, 8 כהן קודם לל' ל' וכ' a priest goes before a Levite (in religious privileges), a Levite before an Israelite. Gitt. V, 8. Ib. VIII, 5 בת ל' if she is the daughter of a Levite. Arakh. IX, 8; a. fr.—*Pl.* לְוִיִּם, לְוִיִּים *Levites.* Ḥull. I, 6; a. fr.—3) name of several Amoraim, esp. Levi, or L. bar Sisi, disciple of R. Jehudah han-Nasi (v. Fr. M'bo, p. 110b). Y. Yeb. XII, 13a top. Pes. 76b; a. fr.—4) (law) a fictitious name. B. Bath. 43b; a. fr.

לֵוִי, לֵוְאָה, לֵוְיָא m. ch. (preced.) *Levite.* Targ. O. Ex. IV, 14 (Y. לִיואי, corr. acc.).—Ḥull. 131a.—*Pl.* לֵוְיָא, לֵוָאֵי. [Ezra VI, 16.]—Targ. Ez. XLIV, 15: a. fr.—Y. Maas. Sh. V, 56b bot.; a. e.

בר ל', לֵוְיָאנוֹס pr. n. *Bar-Livianus*, name of a family (gens). Ḥull. 87a; cmp. לוּפֶרִינוּ.

לֵוִיִּת, לְוִיָּה I *f.* (לֵוִי) 1) *Levite, daughter* or *wife of a Levite.* Y. Yeb. X, 10d top; Tosef. ib. VIII, 2. Bekh. 47a; a. fr.—2) *the community of Levites, status of Levites.* Ex. R. s. 1 בתי כהונה ול' priestly and Levite families. Y. Maas. Sh. V, end, 56d מכרי כהונה ול' friends of priestly or Levite families. Bekh. l. c. כהונה ול' the priests and the Levites are exempt; a. e.—3) *the community of the attendants of the Tabernacle, priests and Levites.* Sifré Num. 1; a. e.—4) *the Levitical offices.* Ex. R. s. 5 זה נוטל כהונה ונותן ל' וכ' the one (Aaron) took the priesthood and gave (Moses) the Levite offices; the other took the Levite offices &c.; (Tanḥ. Sh'moth 27 מלכות); a. e.

Digitized by Google

לְוִיָּה, לְוִיד II or לְוָיָה, לְוָיָד f. (לָוָה) 1) *consort, wife.* Yoma 54b top (ref. to וליות, I Kings VII, 36), v. עֶרְוָה II.—2) (v. next w.) *the wailing woman's company.* Y. M. Kat. I, 80d top, [read:] לא תצורר אשה לְוִיָּתָהּ .. רבי נחמן .. אמר לא תצורר אשה לְוִיָּתָהּ a woman must not stir up her company for wailing during the festive week; R. N. read *livyatha* (with ref. to עורר לויתן Job III, 8; cmp. אוּלַוְיוּתָא).

לְוָיָה, לְוָיָד f. (לָוָה) *escort, company,* esp. *the traveller's escort for protection.* Sot. IX, 6 וחנחטרו בלא ל' and we let him (the stranger) go without protection; (Y. ib. IX, 23d bot. חלווירה). Bab. ib. 46b כופין לב' we may force (the inhabitans of a place) to provide escorts for travellers. Ib. המהלך .. ואין לו ל' וכ' he who travels on the road and has no company, let him be engaged in study of the Law (ref. to לְוָיַת, Prov. I, 9); Erub. 54a. Ḥull. 7a בני ל' fellow-travellers. Midr. Till. to Ps. CIV, 1 ירא אליך לְוָיָתְךָ (or לְוָיָיתְךָ) thy God be thy escort; a. e.

לְוִיָּטָס pr. n. m. *Levitas* (Lat. *Levites*). Ab. IV, 4.

לְוִיתָא, לְוָד', לְוִיתָא f. ch.=h. לְוָיָה, *escort; caravan.* Gen. R. s. 16, beg.; Y. Yoma IV, 41d top (ref. to Gen. II, 12) בלְוָוְיָיתֵיהּ .... טיבוי happy he in whose house it is, happy he in whose company it is (on travelling); Ex. R. s. 35, beg.; a. e.—Gen. R. s. 92 פוקו דל' אנא עבד לכון (not פוקו לכון) leave now, for I have arranged on escort for you; Yalk. ib. 150.—Lam. R. to I, 1 (7 חד מאתיך) גוד דנמטי ל' walk quickly that we may reach the caravan. Ib. ואית ל' קומיטן is there a caravan ahead of us?

לוינמי, v. לִיוֹנְטִי.

לויקן, v. לַוָיָקָן.

לוית, v. לְוִיתָא.

לִוְיָתָן, לִוְיָתָן m. (b. h.) *Leviathan,* a legendary sea-animal reserved, with B'hemoth, for the righteous in the hereafter. Lev. R. s. 13, v. בְּהֵמוֹת. Ib. s. 22, end. Ab. Zar. 3b; a. fr.—M. Kat. 25b (in a wailing song) ל' a great man, opp. דגי רקק the fish of the swamp, common humanity (v. אָזוֹב).

לוכידין, v. לוּפָּר.

לוכסון, v. next w.

לוֹכְסָן adv. (λοξόν, v. אֲלַכְסוֹן) *athwart, crosswise; diagonally.* Kel. XVIII, 5, v. אֲלַכְסוֹן. Dem. VII, 8 נוטל שתי חביות ל' he must take two barrels from diagonally opposite corners. Ib. שורה אחת ל' one row of barrels following the diagonal line. Y. Kil. IV, 29c top במודד לכסן (R. S. to Kil. IV, 6 אלכסון) when he measures by diagonal lines. Y. Yoma V, 42d bot. חוץ מזו שחיתה לפניו ל' except that (corner of the altar) which was diagonally opposite to him. Lam. R. introd. (R. Josh. 1) חורש שדהו לוכסון וכ' ploughed his field crosswise and put up an image in the center &c.; a. e.

לוֹל a word in an incantation against thirst. Pes. 112a (Ms. M. לילל).

לוֹל m. (b. h.; contr. of לעל, apocop. of צלצל = לעלע, cmp. formation of עֶסֶק; cmp. עָלָל, עֲלוּלוֹת, עֲלֻלָּה I) 1) *winding pathway, passage way,* esp. *a small room with a staircase leading up to the upper rooms* (v. Sm. Ant. s. v. House, Amer. ed. 1858, p. 519a). Men. 34a פתוח מן ל' חביות לעלית a small room opening (leading) from the ground floor to the upper room. Pes. 34a קטן היה ל' וכ' there was a small passage way between the graded ascent (כֶּבֶשׁ) and the altar; ib. 77a (Zeb. 62b אויר; ib. 104a ריוח).—*Pl.* לוּלִין, לוּלִים. Y. Erub. VII, beg. 24b מהו לערב דרך ל' how about connecting two dwellings for Sabbath purposes by the way of the staircases (leading to the roofs)?—Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, 75c bot. ל' אלו ע"ג אלו וכ' staircases above each other (well-hole) require M'zuzah, (to be furnished by him) who has the right of use of the lower threshold. Pes. 8a; Yoma 11a ומחבן ל' the staircase rooms and the provision room; [comment. refer to Nr. 3, v. infra]. Midd. IV, 5; Pes. 26a ול' היו פתוחין וכ' there were small passages in the loft leading to the Holy of Holies through which mechanics were lowered in boxes (closed elevators).—2) (anat.) *a passage from the vestibulum vaginae* (פרוזדור). Nidd. 17b, v. עֲלִילָה.—3) ל' חצושה נקב בל' וכ' he who makes a hole (for ventilation) in a hen-roost; ib. 146a משום ל' של וכ' in order to prevent making a hole in a hen-roost which is done for ventilation. Ib. 122b; a. e.—*Pl.* as ab. Pes. 8a; Yoma 11a ומחבן ל' hen-roosts &c., v. supra.

לוּלָא ch. same, *small room with a staircase.* Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, 75c bot. ל' דר' אילעא דתוח עביד וכ' the *Lul* of R. Il. which was made (with reference to the law of M'zuzah) in agreement with the opinions of the Rabbis.

לוּלָאוֹת, v. לוּלַי.

לוּלָב m. (=לבלב; v. לְבְלֵב) 1) *sprout.* Esp. *Lulab,* the branch of the palm-tree used for the festive wreath on the Feast of Booths (Lev. XXIII, 40); also *the festive wreath* of the four species combined. Succ. III, 1 ל' הגזול וכ' a palm-branch unlawfully acquired or one dried up. Ib. 4 ל' אחד one branch of the palm-tree is needed for the festive wreath. Ib. 9 מי ... ולא היה בידו ל' לישטול a traveller on the road who had no opportunity of performing the ceremony of taking the festive wreath in hand. Ib. כל חיום כשר לל' the entire day is fit (no special time of the day is designated) for the ceremony &c. Ib. 12; R. Hash. IV, 3 חיה (ה)ל' ...במקדש וכ' the ceremony of Lulab was performed in the Temple seven days &c.; Succ. 46a יום ראשון מצות ל' וכ' on the first day it is the Biblical law of Lulab which is carried out, on the following days it is the carrying out of an ordinance of the elders; a. fr.—*Pl.* לוּלָבִין, לוּלָבִים. Orl. I, 7. חעלים וחל' leaves and eatable young sprouts. Shebi. VII, 5, a. e. לולבי זרדים, v. זֶרֶד. Ber. 55a, a. e. גפנים ל' sprouts of grape-vine; Yoma

Digitized by Google

81b, v. לִבְלֵב.—Gen. R. s. 41, beg. לוּלְבֵיהָ לְהַלֵּל its branches are used for praise (v. הַלֵּל); Num. R. s. 3, beg., v. חִילְפֵּל; Midr. Till. to Ps. XCII, 13 (sing.). Succ. IV, 4 מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן וכ׳ they used to bring their festive wreaths to the Temple mount &c.; a. fr.—2) לוּלְבִין twigs used as *brooms in the wine press* (Rashi), cmp. אַלְבִּינָא; *the two posts supporting the beams of the press* (Ar.). Ab. Zar. 75a; Y. ib. V, end, 45b; Nidd. 65a; Tosef. Toh. XI, 16; Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 3.

לוּלְיָבָא, לוּלָבָא ch. same, esp. *palm-branch, palm-tree.* Targ. Cant. VII, 9 (h. text תְּמָר).—Succ. 32a מִמַּאי דְּאַתְאי כִּפּוּת תְּמָרִים דל׳ הוּא ed. (Ms. כִּפּוּת לוּלָב הוּא ...) how do you know that this *kappoth* (Lev. XXIII, 40) means a green sprout?—B. Kam. 96a תְּאַי מַאן דְּגָזַל לוּלַי׳ וכ׳, v. תְּאָא. Gen. R. s. 6 הֵן רְאֵה קְשֹׁר לוּלָבְךָ וכ׳ when thou tiest thy *Lulab* (for the Succoth festival), tie thy feet (stop travelling); Y. Sabb. II, 5b; Yalk. Is. 317.—*Pl.* לוּלַבִּין, לוּלִיבִי, לוּלִירִין. Targ. Lev. XXIII, 40. [Targ. II Esth. III, 8 לוּלְבָנָא, v. next w.]—Targ. Ps. I, 3, v. לַבְלָבָא.—Ab. Zar. 57a (Ms. M. למישדא לוליבא) וְאֵירְתִי לוּלִיבֵי took branches down. Ib. רֵאשָׁה דלוליבי (some ed. דלוליבא, Ms. M. ריש לוליבא).

לוּלְבָנָא m. (preced.) *palm-gardens.* Targ. II Esth. III, 8 לוּלְבָנָא (ed. Lag. לוּלְבָנָא, corr. acc.) our palm-gardens.

לוּלְגִין, Tosef. Kel. B. Kam. II, 3 או ל׳, v. אַנְלוֹגִין.

לוּלוּטוֹס, Midr. Sam. ch. II, read לְמֶלֶךְ ב״ד (v. Yalk. Sam. 78).

לוּלַי f., pl. לוּלָאוֹת (b. h.; redupl. of לָוָה) *loops, couplings.* Yalk. Esth. 1048. Sabb. 99a top נְרָאִין קְרִסִּין בל׳ וכ׳ the hooks in the loops looked like stars on the sky; Yalk. Ex. 370; a. e.

לוּלְיָאנִית, לוּלְיָאנִי, לוּלְיָאנוֹס, v. sub לוּלְיָנִי.

לוּלְיָבָא I, v. לוּלְבָא.

לוּלְיָבָא* II pr. n. m. *Luleba.* Y. Orl. II, beg., 61d ר׳ חִיָּיה בַּר ל׳; Y. Ab. Zar. II, beg. 40c ר׳ חִיָּיה בַּר ל׳ Fr. (in M'bo, p. 83b), ed. לוּלְיָנִי q. v.

לוּלִין, לוּלִין, Ab. Zar. 18b, read לוּדִין (ludi) *games*, v. בלרין.

לוּלְיָא, לוּלְיָנוֹס pr. n. m. *Lulianus* (popular corrupt. of Julianus) 1) name of an influential man who suffered a martyr's death together with one Papus. Sifra B'huck., Par. 2, ch. V (ref. to Lev. XXVI, 19, v. גַּאֲוָה) כגון פפוס בן יהודה ול׳ אלכסדרי וכ׳ like P. son of Judah and L. the Alexandrian and his associates. Y. Taan. II, 66a top יום ... ל׳ ופ׳ the day on which L. and P. were put to death; Bab. ib. 18b לוּלְיָנִי; v. fr., v. לוּדְקָיָא.—2) ל׳ מלכא King (emperor) *Julian.* Y. Ned. III, 37d bot.; (Y. Shebu. III, 34d דוקליטיאנוס).

לוּלְיָא, לוּלְיָנִי pr. n. m. (preced.) (*son of*) *Lulian* (Julian). Cant. R. to IV, 12 [read:] לֹא דִיוּ קוֹרִין לְרְאוּבֵן רוּפּוּס וְלִיהוּדָה ... ל׳ they did not change Reuben into Rufus, or Judah into Juliani; Lev. R. s. 32 (corr. acc.).—Y. Ned. III, beg. 37d ר׳ חִיָּיה בַּר לוּל׳ ed. Krot.; Y. Yoma II, 39d; Y. Naz. IV, 53c top; a. fr.

לוּלְיָא, לוּלְיָנִית f. (preced. wds.; sub. חִסְפָּרָה) *Lulian style of hair-cutting, clipped hair.* Ned. 51a (expl. כסום יכסמו Ez. XLIV, 20) כְּעֵין ל׳ like the L. style, expl. ר׳ יְחִידָאה 'the style of a distinguished person', רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה וכ׳ the top of one (row of hair) touching the root of the other; Snh. 22b כְּמִין חִסְפָּרִת ל׳.

לוּלִיתָא, v. לִוְיָתָן.

לוּלְנִיאוֹת, v. לוֹנְכִי.

לוּלְשָׁפָט, v. בֶּלְשָׁפָט.

לוּמָא m. (popular corrupt. of nummus=sestertius) *sesterce* (v. Sm. Ant. s. v. Sestertius).—*Pl.* לוּמֵי. Ab. Zar. 34b קִיסְטָא דְּמוּרְיֵיס בְּלוּמָא ... בד׳ לוּמֵי Ar. (ed. .. קִיסְטָא בלומה וכ׳ ..; Ms. M. omits לומי) a *xestos* of brine sells for one *nummus*, while one of wine sells for four *nummi*. —Tosef. Dem. III, 12 לִימִין מִדָּה גַסָּה וכ׳ ... סַלִּי (R. S. to ib. II, 5 לימון read: לוּפִּין or נוּפִּין=νουμμίον) as to baskets of figs or grapes and piles of vegetables, quantities sold for a nummus (and upward) are considered wholesale, those sold for less than a nummus, retail; Y. ib. II, end, 23a כְּמִין מִדָּה דְּקָה מַט׳ וּלְמַעְלָה וכ׳ (read: נו for ט; B. S. l. c. לימון) a quantity sold for a nummus (or less) is retail, for more than a nummus is wholesale.

לוּמָה, v. preced.

לוּמְכָסָה, Y. Hor. I, 46a top, read וּשֶׁל מְכֶסָּה.

לִין, לוּן I (b. h.) *to stay over night, to take (night-) lodging; to be kept over night.* Num. R. s. 12, beg. (ref. to Ps. XCI, 1) שָׁלַן שָׁם לִינָה חֲרֵבָה, v. לִינָה. Ib. .. הקב״ה נִתְאַוָּה לָלוּן בְּצִלֵּיהוּ the Lord .. is desirous to lodge under our shade (Tabernacle). Snh. VI, 4 וְאִם לָן but if his body was allowed to hang over night. Pes. 42a מַיִם שֶׁלָּנוּ water which has been kept in vessels over night (misunderstood for 'our water', v. בַּיִת). Ber. 18b וְלָן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת and stayed over night in the burial ground; a. fr.—[Gen. R. s. 60, distinction between לָלִין, Gen. XXIV, 23 and לָלוּן, ib. 25, v. לִינָה.]

Hif. הַלִּין *to keep over night.* B. Kam. 99a עוֹבֵר מְשׁוּם בל (לא) תַּלִּין transgresses the law which says, (Lev. XIX, 13) 'thou shalt not &c.'; B. Mets. IX, 12 יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם לא תלין וכ׳ the prohibition to keep the wages of the hired man over night applies to it; ib. 111b; a. fr.—Esp. *to leave a corpse unburied over night.* Snh. VI, 5 כָּל הַמַּלִּין אֶת וכ׳ whosoever postpones the burial of his dead transgresses a prohibitory law (ref. to Deut. XXI, 23 in its general application); הַלִּינוֹ לְכְבוֹדוֹ וכ׳ but if one kept him over night for his honor's sake (to prepare a more honorable burial) &c.; a. fr.—V. חָלָנָה.

Hithpol. הִתְחַלּוֹנֵן, *Nithpol.* נִתְחַלּוֹנֵן *to seek shelter; to take refuge.* Num. R. l. c. (ref. to Ps. l. c.) [read:] שֶׁדֵּי תִּתְחַלּוֹנֵן

Digitized by Google

בצל שעשח לך וכ׳ Almighty, be pleased to lodge in the shade which Bezaleel has made for thee. Yalk. Job 906 יש להם מנוס שיתחלונו מדינה וכ׳ have a place of refuge where to find shelter from the judgment of Gehenna; (Yalk. Jud. 41 שינצלו).

לוּן II (b. h.; cmp. לָוָה) *to join.*

Nif. נִלּוֹן, *Hif.* הֵלִין (cmp. קָהַל) *to rise against, murmur, rebel.* Ex. R. s. 25 כיון שהתלינו היה וכ׳ when they rebelled, it would have been necessary that the anger (of the Lord) &c.

Hithpol. הִתְחַלּוֹנֵן same. Tosef. B. Bath. VII, 9 חמתחלונגים והמרגלים וכ׳ the rebellious (Num. XIV, sq.) and the spies . . . took no share &c.

לוּן = לָהֶן, *unto them.* Y. Ber. III, 6ᵇ top; a. fr.

לוּנביות, לוּנביאות, v. לוּנְבִי.

לוּנְטִית f. (v. אִלּוּנְטִית I) *bathing clothes, sheet.* Y. Sabb. I, 3ᵃ top משיתעטף בל׳ from the time he wraps himself up in a sheet (for hair-cutting). Ib. IX, 12ᵃ bot.; a. e. (interch. with אלונטית).— *Pl.* לוּנְטִיּוֹת. Ib. III, 6ᵃ; Tosef. ib. XVI (XVII), 15 לְוַנְטִיאוֹת Var.; a. e.

לוּנְיָא, v. לִינְיָא.

לוּנְכָא, v. next w.

לוּנְכִי f. (λόγχη) *spear-head, lance, javelin.*—*Pl.* לוּנְכִיּוֹת, לוּנְכִיאוֹת. Snh. 14ᵃ נעצו בו . . . ל׳ של ברזל Ar. (ed. לונביאות. Ms. M. לוכוות, Ms. F. לונכיא; v. Rabb. D. S. a. l. note) they stuck into his body three hundred iron spear-heads; Ab. Zar. 8ᵇ (ed. לולניאות, Ms. M. לובלניות). Sot. I, 8 (9ᵇ) לונביות; Num. R. s. 9 לובייאות some ed. (corr. acc.); a. e.—Ch. לוּנְכָא. Snh. 110ᵃ bot. עילוי ל׳ Ar. (ed. ברייש רומחא) around the spear-head; B. Bath. 74ᵃ.—*Pl.* לוּנְכֵי. Gitt. 70ᵃ Ar., v. אֲלוּנְכָא.

לוּס* pr. n. m. *Lus.* Gitt. 11ᵇ, v. גַּיּוּס.

לוֹעַ m. (b. h. לַעַ; לעע or לוע, cmp. לוּג, a. לוּחָא) *jaw.* Gen. R. s. 81; Yalk. Prov. 959 (ref. to לַעַ, Prov. XX, 25) אוכל קדשים בלועו who chews sacred things with his jaw. Ib.; Snh. 58ᵇ (ref. to Prov. l. c.) המכהו לועו וכ׳ he who strikes an Israelite's jaw, is regarded as if striking the Shekhinah.

לוֹעָא, לוֹ׳ ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 3 (Y. לוחיא, h. text לחיים). Targ. I Sam. XVII, 35; a. e.—Sabb. 54ᵇ (expl. סולם) בר ל׳ Ms. M. (ed. בי ל׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) a bandage or bar under the jaw to prevent friction. Ib. 67ᵃ, v. חֲטַר. Snh. 18ᵇ; Y. ib. I, 18ᶜ bot. לוֹעָה, v. יַעַם.

לוֹעֲדָה, v. preced.

לוֹעֲזָן, v. לָעֲזָן.

לוֹף m. (cmp. לָפָה) *lof*, a plant similar to colocasia, with edible leaves and root, and bearing beans. [It is classified with onions and garlic.] Peah VI, 10. Shebi. V, 2 המזמן את הל׳ וכ׳ he who puts *lof* in the ground for preservation in the Sabbatical year. Y. ib. 35ᵈ bot. [read:] עד כדון ל׳ בצלים מהו so much about *lof*; how about onions? (Answ.) הריא ל׳ הריא בצלים the same law applies to *lof* and to onions. Ib. (ref. to Mish. 3) בעלי ל׳ שוטה וכ׳ the Mishnah speaks of leaves of the *wild lof*, i. e. *lof* trained for the leaves. Ib. VII, 1 עלה ל׳ חשוטה the (edible) leaves of the wild *lof*; ib. 2 עקר ל׳ חש׳ the (inedible) root of &c. Sabb. XVIII, 1 מחזר בל׳ וכ׳ permits the handling of (the beans) of *lof*, because it may be used as food for ravens. Tosef. Maasr. III, 10 גמות הל׳ (ed. Zuck. גומת) *lof* preserved in pits, v. supra. Y. Erub. III, beg. 20ᶜ והקולקס הל׳ the bean of the *lof* and of the colocasia (not eaten raw), a. fr.

לוֹף (cmp. לָפָה, לָפַף) *to join.* B. Bath. 4ᵃ bot. אחד חבריה ולויים בית (ed. ליה חבריה ל׳) his neighbor may go to work and join (a front) to the hedge (v. חָזִית).—Part. pass. לִיף, לִיפִּי, pl. לִיפֵּי, לְיִיפֵי. Hull. 11ᵃ הריכא דל׳ when it remains joined (to the body), opp. חתיך לגמרי. Ib. 107ᵃ מיילף לייפי (fr. לָפַף) the waters are considered as connected. B. Mets. 100ᵇ בדלייפי Ar. (ed. בדיילפי, corr. acc.; Ms. M. בדלפי, Ms. H. a. oth. בדליפי, v. Rabb. D. S. a. l. note) when the goods are not yet cut. Shebu. 43ᵃ בדליפי (Ms. F. בדלירי, v. Rabb. D. S. a. l. note 5) when the girdle consists of pieces sewed together.

לוֹפֵי m. pl. (לָפַף), בית ל׳ *place of coupling, border* (= b. h. מַחְבֶּרֶת). Targ. O. Ex. XXVI, 4 (Y. לופותא); Y. a. O. ib. XXXVI, 11, sq.; a. e.

לוֹפִין, v. לוֹפָן.

בר ל׳ לוֹפְיוֹנִי pr. n. m. (prob. corresp. to Joviani, cmp. לוּפְיָאנוֹס) *Bar Lufiani.* Esth. B. to I, 4. Cmp. לוּרְיָאנוֹס.

לוֹפָן (לִיפָן) m. (cmp. לוֹפֵי) *one having thick and connected eye-brows.* Bekh. 44ᵃ לופין (Ar. לירפן, v. Koh. Ar. Compl. s. v. note); Tosef. ib. V, 9 ליפוד ed. Zuck. (Var. לופיז, לופיז), v. זִיפָא.

לוֹפִיר, v. לוֹפֵר.

לוֹפַס, v. לִיפַס.

לוֹפָר (לִיפּוֹר) m. (prob. corrupted fr. λογχοφόρος or δορυφόρος; cmp. דִּרְבָּנָאָה) *spear-bearer, guardsman, satellite.* Num. R. s. 10 ובא הל׳ וחפשם and the guardsman came and arrested them (the revellers).—*Pl.* לוֹפָרִים, לוֹפְרִין, לוֹפְרֵי׳. Gen. R. s. 61 (ref. to Gen. XXV, 3, which verse must be inserted in the Midrash text.) [read:] אע״ג דאינון מתרגמין ואומרין תגרין ל׳ ורישי אומתא שמות אומות הן although they render (the words *ashshurim* &c.) by 'merchants', 'satellites' and 'chiefs of tribes', yet they are all names of tribes; Yalk. Chron. 1073; v. אַסְפּוֹרִין. Pesik. V'zoth, p. 196ᵇ רמז ללופרין שלו he motioned to his guardsmen, and they stabbed him; Yalk. Deut. 950 ללובריים (corr. acc.); Yalk. Sam. 151 ראו ללוכרידין (corr. acc.).

לוֹפָתָא f. pl. (v. לוֹפֵי) *couplings.* B. Bath. 6ᵃ בקרנא ול׳ (Ms. M. בקנתא ובלפתא, read בקרני) if a neighbor built against the party wall in an angle and joined his wall

Digitized by Google

to it with couplings; [Ar. בל' ובקרן זוית if a neighbor joined a previously erected structure to the party wall or built against the latter in an angle].

לִיץ, לוּץ (b. h.; cmp. לוּז IV) *to talk*, esp. *to scorn, scoff*. Ab. Zar. 18b (ref. to Ps. I, 1) אם ישב סופו לָלוּץ if he sits (with scorners), he will finally scoff; ואם לץ וכ' and if he scoffs, the Scripture says of him &c.; Midr. Till. to Ps. I, 1.

Hif. הַלְיִץ 1) (with אחר) *to talk behind a person, sneer, deride*. Ex. R. s. 52 beg. דיו מְלִיצִין אחריו they derided him (Moses); (Yalk. ib. 417 מְיַחְלוֹצְצִים עליו). Ib. מְלִיצִים אחר מיבה (Yalk. l. c. מתלוצצים); a. e.— 2) (with בעד) *to speak in behalf of; to defend; to interpret*.— Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLII, 23) חַמְלִיץ זה מנשה 'the interpreter' that means Manasseh.

Hithpol. הִתְחַלּוֹצֵץ *to talk frivolously, make light of, scoff*. Ab. Zar. l. c. כל המתחלוצץ יסורין וכ' whoever speaks frivolously will be visited with suffering. Ib. (in Chald. dict.) I beg you דלא תִתְחַלּוֹצְצוּ not to scoff. Kidd. 81a חוה מתלוצץ בטבירה (Rashi: בעבירה) made light of sinners (Rashi: of sin) (spoke as though temptation could never have power over him). Yalk. Ex. l. c., v. supra. Midr. Prov. to I, 6, v. מְלִיצָה; a. e.

לוּק, v. לָקַק.

לוקו, Ruth R. to II, 7, v. לוּקָנָא.

לוקוטינינטיס m. pl. (locum tenentes) *lieutenants, viceroys*. Midr. Till. to Ps. CXLIX [read:] מלך בו"ד יש לו דוכוס יש בו כ' a human king has a *dux*, has governors. [Our w. is a gloss to a word in the text which is now missing, prob. מְשָׁנִים.—Editions vary between לוקוטניטוס &c. לקוטנוכ"ס V. Mus. s. v. in Ar. ed. Koh.]

לוּקוֹס m. 1) (λύκος) *wolf*, an opprobious epithet of the altar. Succ. 56b; Tosef. ib. IV, 28 לוקים ed. Zuck. (corr. acc.); Y. ib. V, end, 55d.— 2) pr. n. m. לוקוס, לוקים, לוקין, read לוּקְיוֹס *Lucius*, v. גַּיוּס.

לוּקְטָא m. (לָקַט) *picking, pinch*; ל' ל' *in small quantities*. Lam. R. to I, 1 (הציר) לא יהבת לי ל' ל' (Ar. קטלפטא q. v.) wilt thou not sell me (pepper) at retail?—Ruth R. to II, 7 (expl. שבחת חבית מצמ, ib.) [read:] חפשה לוקטא לאותה שבבית וכ' she took up a small quantity (of the ears) for her who was in the house (Naomi), who was looking out for her.

לוקמד, Gen. R. s. 61 והיכן היא ל' Ar., read with Yalk. ib. 110 והיכן הוא נותן לבני קטידה (ed. יהיכן שטר שילוח וכ').

לַוְר, לַוְקְיָא, לַוְקְיָאנִי m. pl. (λευκόϊον) *a flower of the genus levcoium, snow-flakes*. Bekh. 45b a man cried out, מאן בעי ל' ואשתכח חידרי (Rashi לוקיניי; Ar. לווקני, v. next w.) who wants to buy *levcoiums*?, and it was found to be white flowers (snow-flakes). [Rashi: *white lambs*.] V. לַוְקָן.

לוקן, v. לַוְקָן.

לוקס, v. לוּקוֹס.

לַב', לַוְר', לַוְקָן m. (a denom. of λεύκη, a kind of elephantiasis) *one who is white-spotted in the face*. Bekh VII, 6 לב' ed. (Rashi 'לוו'); ib. 45b expl. חיוורא (from analogy with לוקיאני, v. preced.); Tosef. ib. V, 9 לויקן (read 'לוו'). Tosef. Ber. VII (VI), 8 לוחקן ed. Zuck. (Var. לוקן); Y. ib. IX, 13b bot. 'לוו'; Sifra Emor, Par. 3, ch. III לב'; Ber. 58b לוו' (Ms. M. 'לוד, corr. acc.).

לוקניתא, v. לְקִינִיתָא.

לורטיא, v. לַבְרָטִין.

לוּשׁ (b. h.) *to knead*. Sabb. VII, 2 חַלָּשׁ he who kneads (on the Sabbath). Y. ib. VII, 10b bot., a. fr. חייב משום לָשׁ is guilty of an act coming under the category of kneading (v. בילוס). Pes. 30a, a. e. אין לָשִׁין את וכ' you must not knead dough (of bread) with milk; a. v. fr.— Part. pass. לוּשׁ, fr. לוּשָׁה. Y. Sot. IX, 24b bot. ל' בדבש וכ' kneaded with honey and cream (Bab. ib. 48b דומיא דציסה שנילוּשָׁה וכ').

Nif. נָלוּשׁ, נִילּוּשׁ *to be kneaded*. Pes. 35a עיסה שנילוּשָׁה וכ' dough kneaded with wine, oil or honey. Sot. 48b, v. supra. Men. V, 2 (55a) נָלוּשׁוֹת בפושרין (Bab. ed. נִילָּשׁוֹת) must be kneaded with tepid water; a. fr.— Yalk. Prov. 959 (etymol. of נַלָּשׁ) שבשרו של אדם נלוש בשיניו (not בולש) man's flesh is kneaded between his (the lion's) teeth; Ab. d'R. N. II Vers. ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שהכל נָלוּשִׁין בפיו כמין בצק (not נעשין).

לוּשׁ ch. same. Targ. O. Gen. XVIII, 6. Targ. Hos. VII, 4 מצידן דמַלַּשׁ ed. Lag. (oth. ed. דמַלּוּשׁ, דמַילּוּשׁ) from the time of kneading.—Part. pass. לָלִישׁ. Targ. O. Num. XI, 8 (h. text לשד).—Pes. 36a לא תְלוּשׁוּ לי וכ' do not knead (the bread on Passover) for me with &c. Pesik R. s. 22 אזלת מַלִּישׁ וכ' went to knead (and bake her bread) at her neighbor's; Lev. R. s. 6 למַילַּשׁ; a. e.

לָוֹת, לָוָת (v. יָת, יָתָא) *unto; with*. Targ. Gen. II, 19 לְוַת (constr.); a. v. fr.—With suff. לְוָתִי, לְוָתָךְ &c. *unto me, unto thee* &c. Ib. XXXIX, 15, sq. (h. text אֵצֶל); a. v. fr.— מְלָוַת *from the presence of*. Targ. Ex. IX, 33; a. e.—B. Kam. 111b; B. Mets. 62b bot. נפק לווהי ... כי שכיבנא when I die, R. O. shall come to meet me; a. fr.

לָז, v. חָלַז.

*לָזָא, *to slip, move*. Targ. Prov. IV, 21 נְלָזוּן Ms.; v. זָלַל, זָלַי.

לְזָבְזֵי, v. לְבָזֵי.

לַזּוּ, v. חָלַז.

לַזּוּת f. (b. h.; לוּז IV), constr. לְזוּת *evil talk*. Yeb. 24b; Keth. 22b (quot. fr. Prov. IV, 24).

לַח m. (b. h.; לחח *to be sticky, sappy, fresh*) *moist, green, fresh; liquid*; opp. יבש. Dem. II, 3 לח ויבש either fresh or dried fruits. Ib. 5 ובלח דינר in selling fresh fruits (or liquids), a denar's worth is wholesale; Y. ib. II, end, 23a נתנו דמים ללח וכ' for fresh fruit they adopt the standard of value, for dried that of quantity (cmp. לוּחָא); Tosef. ib. III, 12 ובלח חזן and for *liquids* the standard is a *Hin*. Gen. R. s. 79, beg. (play on כלח, Job V, 26) תבא לח וכ'

Digitized by Google

thou shalt die in the possession of vigor (cmp. Deut. XXXIV, 7); a. fr.—*Fem.* לַחָה. Sabb. 49ª כסות ל׳ a moist garment; a. fr.—*Pl.* לַחִין, לַחִים; לַחוֹת. Ib. מחמת עצמן ל׳ naturally moist, מחמת דבר אחר ל׳ moist through some incident. Y. Ber. I, 2ᶜ bot. חיו שמים וכ׳ ל׳ the heavens were liquid . . ., and on the second day they congealed (v. גָּלַד); Gen. R. s. 4, beg. חיו מצטרפים ל׳ (corr. acc.); a. fr.—V. לָחָה.

לַח m., v. לַחָה.

לַחְדָּא, v. חַד II.

לֵיחָה, לֶחָה f. (b. h. לַחַ; v. לַח) *moisture, secretion.* Sifré Deut. 357 (ref. to Deut. XXXIV, 7) א״ת לא נס לַחוֹ אלא נס לַחוֹ עכשיו, כל ... ל׳ פורחת וכ׳ read not, 'his moisture (vigor) had not failed' but 'was not failing now' (that he was dead) (i. e. נס is not meant for the perfect tense but for the partic. present), whoever touched Moses' body, felt moisture burst forth from it in all directions; Yalk. ib. 963. Shebi. II, 1 כך שתכלה חל׳ until the moisture in the ground is gone; Y. ib. 33ᶜ מאן תנא ל׳ what Tannai is it that makes moisture a condition?—Sabb. 107ª לחוציא הל׳ סרוחה ממנה ל׳ to let the pus escape. Makhsh. VI, 7 ill-smelling moisture (purulent substance); a. fr.—Trnsf. ל׳ סרוחה (*product of*) *ill-smelling secretion*, i. e. *man*. Cant. R. to VII, 9 אי רשע ל׳ ס׳ Oh, thou wicked mortal! Ex. R. s. 20; a. e.

לְחוֹאָתָא, v. לְחָיָא.

לְחוֹד adv. (v. חַד II) 1) *singly, separately, only.* Targ. Ex. XXVI, 9 (h. text לבד). Targ. Gen. VI, 5 (h. text רק); a. v. fr.—Taan. 21ᵇ גברי ל׳ ונשי ל׳ the men separately and the women separately. Ber. 2ᵇ צני שיצורא ל׳ וכהן שיצורא ל׳ there is a separate (different) standard of time for the poor man (when he goes to his meal) and another for the priest (when he goes to eat T'rumah), opp. חד שיצורא the same time. Ḥull. 55ª ניקב ל׳ ונתהך ל׳ a perforated milt is one thing, and a removed one another (the laws are different); a. fr.—With suff. לְחוֹדִי, בְּלָחוֹדִי *for, by myself*, לְחוֹדָךְ, בְּלָחוֹדָךְ *for, by thyself* &c. Targ. Num. XI, 14. Targ. O. Ex. XVIII, 14 בלחודך; Y. לְבַלְחוֹדָךְ; a. fr.—B. Kam. 38ª אזל הוא לְחוֹדֵיהּ לגביה Ms. M. (ed. לחודאי גביה, corr. acc.) he went to him by himself. Men. 38ª כל חד לחודיה each for itself (one independent of the other), opp. תרויהו בחד both combined as one; a. fr.—וּבְלָל (=h. וּבִלְבַד v. בַּד III) *provided, but.* Y. Ber. I, 3ᵈ top ובלל דלא יעביד וכ׳ provided that he does not do &c., v. חֲרִיהוֹנָא. Y. Peah I, 16ᵇ bot. וב׳ דלא יתוב ליה provided that he does not return to it (his sin); a. fr.—2) (v. חוּד) *jointly, also* (h. גַּם). Targ. Ps. LII, 7. Ib. CXIX, 23 Ms. (ed. ארום); ib. 24. Targ. Job XXVIII, 27; a. e.

לְחוֹדָא, v. preced.

לְחוֹשׁ, v. לָחַשׁ.

לָחוּשׁ, לָחוֹשׁ m. (v. לָחַשׁ I) *flaming, red.* Targ. Y. Gen. XXX, 32, sq. a. e. (O. שחים, h. text חום).

לָחִי I (b. h.) pr. n. pl. *Leḥi* (v. next w). Gen. R. s. 98. (ref. to Jud. XV, 19) חמקום הזה שמו ל׳ the name of the place was L.

לְחִי II, לֶחִי m. (b. h.; לוּחַ; cmp. לוֹטָא) [*joint,*] 1) *jaw.* Tanḥ. Ki Thissa 18 לוחות שניטלו בל׳ the tablets are called *luḥoth*, because they must be studied with weariness of the *leḥi* (jaw).—*Du.* לְחָיַיִם. Erub. 54ª (play on לחי, Ex. XXXI, 18) אם משים אדם לְחָיָיו כאבן וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) if one will make his jaws as (untiring in repeating lessons as) a stone &c. Cant. R. to IV, 15; ib. to V, 12 (ref. to ib. 13) זה מלתים... עד שיחא הלכה יוצאת כמין ל׳ one scholar inserts one thing, another another thing, until the *halakhah* (decision) comes forth like jaws (well adjusted). Sabb. 57ᵇ (expl. סרבישין, ib. VI, 1) תכניסין לח עד לְחָיֶיהָ ed. (Ms. M. תמגיסין עד תלחיים) ornaments of the head which hang down so as to reach her cheeks. Y. Taan. IV, 68ᵈ bot.; Lam. R. to II, 2 יצלו עשבים בלְחָיֵיךְ וכ׳ grass will grow through thy jaws (thou shalt be dead and buried), and the son of David shall not yet have appeared. Tosef. Ohol. I, 6 ויחלְחָיַיִן עמהן (ed. Zuck. וחלחי) and the jaw-bones count among them. Ḥull. X, 1; a. fr.—2) *various objects resembling a jaw*, or *attached to another object*; a) *that part of the bridle which encompasses the jaw.* Kel. XI, 5.—b) *the cheek-pieces of a casque.* Ib. 8 (v. Maim. comment. ed. Dehr.).—c) *inserted sticks, with which the plough is guided.* Ib. XXI, 2.—Esp. 3) *leḥi, a stake fastened in the ground* by the side of a wall, serving as a mark or as a fictitious partition (enclosure) for the purpose of enabling the inmates of an alley to move objects, on the Sabbath, within the space thus enclosed (v. עֵירוּב). Erub. 12ᵇ ל׳ משום מחיצה a *leḥi* is to serve the place of a partition (palisade), contrad. to משום היכר a mark to distinguish the alley from the public road. Ib. I, 2 הכשר מבוי... ל׳ וקורה the means of fitting an alley for movements on the Sabbath ... are a stake and a beam on top; ר׳ אל׳ אומר לְחָיַיִן R. E. says two stakes. Ib. 6 לחיין שאמרו וכ׳ the stakes about which they speak must be ten handbreadths high &c. Ib. 15ª ... הניח ל׳ השמיד מאליו a pole put up accidentally (not with the intention of making it a Sabbath mark) . . . serves the ritual purposes of a *leḥi*. Ib. 12ᵇ חכשירו בל׳ if the alley has been made available for Sabbath movements by means of a *leḥi*; a. v. fr.

לְחִיָּא ch. same, 1) *the cheek-piece of a bridle.*—*Pl.* לְחִיָּיתָא. Hos. XI, 4 וביוריך בלְחִיָּיתָהוֹן ed. (ed. Lag. בלְחָוָתָא; oth. ed. לחיאתא, לוחאתא, omitting the suffix) lengthening (loosening) their bridles (h. text לחייהם).—2) *stake* as a Sabbath mark, *leḥi*, v. preced. Erub. 15ª נפל ל׳ the *leḥi* had fallen over.—V. לְחָיְיתָא.

לְחִי־ adv. (לחי, cmp. Aeth. la-ḥa-ya *to be beautiful*; cmp. בָּשֵׂר, בָּשָׂה) *very well, all right.* Targ. Ruth III, 13.—Gitt. 67ᵇ bot. א״ל ל׳ said he to him, Very well (do so). Erub. 15ª בשלמא קמה ל׳ as regards grain stacks, very well (they may have been so arranged on purpose); a. fr.

לְחָיְיתָא, לְחָיָיתָא f. pl. (v. לְחִיָּא 2) *palisades*, whence עֲרֵי לְחָיָיתָא מוֹאָב (מוֹאָב) = לְחָיָיתָא pr. n. pl. *Fort (of Moab).* Targ. O. Num. XXI, 15 לְחַיְתָא; Y. לחייתא. Ib. O. 28 לחיתא

Digitized by Google

מוצב (Y. II קרחתון וכ׳ ל׳). In gen. *fortresses*. Targ. Esth. IX, 27.

לְחֵיךְ, v. לְחַךְ.

לְחֵים, v. לָחַם.

לְחִיכָה f. (לָחַךְ) *licking, lapping* (of flames). Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. וחירחה חאש מלחכת אותן כלְחִיכָתָן מסיני and flaming tongues lapped them (the words) as they were lapped when coming down from Sinai.

לְחֵינָה*, לְחֵינָת* f. (v. next w.) *maid-servant*. — *Pl.* לְחֵינוֹת. Ex. R. s. 40, end; (Tanḥ. Ki Thissa 13 שפחות).

לְחִינָא, לְחִינְתָא (לְחֵינָא, לְחֵינְתָא) f. (לחן, cmp. לוּח, זוּג, לְוָיָה II) 1) *concubine* (=h. פִּלֶגֶשׁ); 2) *maid-servant* (=h. אָמָה). Targ. O. Gen. XXXV, 22 (some ed. תְּא. . . .). Targ. Jud. VIII, 31; a. e.—*Pl.* לְחִינָן, לְחִינָתָא, לְחֵינָן. Targ. I Kings XI, 3. Targ. O. Gen. XXV, 6. Targ. Y. ib. XX, 17. Targ. Job XIX, 15.

לְחִישָׁא, v. לְחַשׁ.

לְחִישָׁה f. (לָחַשׁ II) 1) *whisper; spell, charm*. Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. לחשים, Is. III, 20) קדשייא דבר שחוא ניתן על בית תר׳ ear-rings, (namely) that which is put on the place where the whispering for charming purposes is done (the ear).—בל׳ *in a low voice*. Gen. R. s. 3, beg.; a. fr.—[Y. Ber. I, 3ᵈ top, v. לְחָשָׁא.].—2) *hissing* (of the serpent), *emission of venom*. Ab. II, 10 לְחִישָׁתָן וכ׳ their (the scholars') hissing is that of &c.; Num. R. s. 3, beg.—Trnsf. *invidious talk, tale-bearing, insinuation*. Pes. 57ᵃ אוי לי מלחישתן woe to me on account of their talk; Tosef. Men. XIII, 21 ביח לחדש׳ their mouth.—*Pl.* לְחִישׁוֹת. Tosef. Sot. XIV, 3; Sot. 47ᵇ לוחשני ל׳ בדין those influencing the court by means of secret talk or insinuations.

לָחַךְ (b. h.) *to lick, lap* (cmp. לָטַח). Y. Meg. I, 71ᶜ bot. לוחכת בלשונו וחוא וכ׳ he licks it (the ink) off with his tongue (from the interspaces of the letters) so that the Divine Name remains intact. Ḥull. 142ᵃ עפר . . . יִלְחוֹךְ פח Oh that the mouth which gave forth pearls must now lick dust!; Kidd. 39ᵇ יְלַחֲכֵךְ (*Pi.*). Esth. R. to IV, 15 כי לוחֵךְ חיחד וכ׳ for I should have been willing to lick the shoe of his (Haman's) foot; a. e.

Pi. לִיחֵךְ same, esp. (of lapping flames) *to lick up, dry up, make glowing*. B. Kam. 6ᵃ לְחֲכָה נירו (Rashi לי׳) it (the fire) lapped his neighbor's ploughed field. Gen. R. s. 4, beg.; Yalk. Job 914. Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. מְלַחֲכָה, v. לְחִיכָה. (Ruth R. to III 13 מלחשת).

לְחַךְ ch. same. Targ. I Kings XXI, 19 (h. text לקק). Ib. XVIII, 38. Targ. Mal. III, 19 יְלִחוֹךְ ed. Lag. (some ed. יְלִיךְ *Af.*; h. text להט, v. preced.); a. e.—Ab. Zar. 28ᵃ לַחֲכוּהָ they burned (cauterized) his shoulder (to get the poison out)..

Pa. לָחֵךְ same. Targ. Jud. VII, 5. Targ. Is. LXIV, 1; a. e.—Pes. 49ᵃ פרנכי מְלָחֵךְ dish-licker.

לְחֹלוּחָא m. (לחח, v. לַח) *moisture*. Cant. R. to II, 1 כבר יש ב׳ ל׳ there is still some moisture in it; (Midr. Till. to Ps. I לחלחידת).—V. לְבָלוּךְ.

לְחַלוּחָא ch. same.—*Pl.* לְחַלוּחֵי. Y. Ab. Zar. II, 42ᵃ אין עבדת ל׳ if it gives out juice.

לִיחַ, לְחַלוּחִית f. same, *moisture, juice; vitality*. Gen. R. s. 48 זקנה שיש בה ל׳ (Ar. לכלוכית) old age combined with vitality. Ib. s. 61, beg. (ref. to יונקתו, Job XIV, 7) עדיין לי׳ של וכ׳ ד׳ ל׳ שלו that means his vitality. Snh. 49ᵃ David was yet in full vigor. Ib. 92ᵇ (ref. to Ez. XXXVII, 4; 11) 'dry bones' are men שאין בהם ל׳ של מצוה in whom there is no sap of good deeds; Sot. 46ᵇ bot.; Yalk. K ngs 226; a. e.—[Cant. R. to I, 6 וכלה ל׳, read: לְבָלוּכִית.]

לְחַלוּחָא ch. same. Y. Ab. Zar. II, 42ᵃ אסורה ל׳ the juice (brine of fish prepared by gentiles) is forbidden.

לִיחַ, לְחֹלוֹךְ m. (לָחַךְ), ל׳ פח *lapping with the tongue into the mouth*. Lev. R. s. 22; Pesik. Eth Korb., p. 58ᵃ; Pesik. R. s. 16; Yalk. Num. 776; Yalk. Job 926; Tanḥ. Pinḥ. 12 [read:] וכי יש בהם כדי לחלוך פח (not לְכַלוֹךְ, לחלוח) is there in them (the waters of the Jordan) enough (for the Behemoth) for a lapping? [or ויש בהם כדי ל׳ פח and there is just enough for etc.]—Ib. אין בהם [כדי] ל׳ פח there is not enough &c.

לְחַלֵּחַ (redupl. of לחח, v. לַח) *to moisten*.

Nithpa. נִתְלַחְלַחַּ *to be moistened*. Gen. R. s. 36 (expl. אויש תאדמה, Gen. IX, 20) שבשבילו נִתְלַחְלְחָה תאדמה since for his sake the ground became moist again (cmp. Gen. R. s. 33, end, quot. s. v. גָּרִיד). Y. Sabb. IV, 6ᵈ bot. יבישין שנִתְלַחְלְחוּ dry (plants) which have been moistened again, opp. לחין מחמת עצמן, v. לַח.

לְחַלַּח ch. same. Gen. R. s. 41 (expl. מוגיך, Is. LI, 23) אילין דמטיגין מחתיך דְמַלַּחְלְחִין מחתיך (some ed. מכחך) those who make thy wounds flow, who moisten thy wounds, v. מוּג.

לָחַם I (cmp. לוּחַ), *to join*, or *to be joined, be inserted*.

Hif. הִלְחִים *to fit, insert; to tenon*. Y. Sabb. XII, 13ᶜ המַלְחִים אה וכ׳ he who inserts the shutters (of a shop); Y. Bets. I, 60ᶜ המלחם (corr. acc.). Cant. R. to V, 12; ib. to IV, 15, v. לְחִי. Lev. R. s. 3 (ref. to the harmonious parallelism of Is. LV, 7) כאדם שדוא מלחים שני נסרים ומדביקן זח לזח as one fits (with tenon and mortise) two boards and glues them to one another; כאדם שחוא מ׳ שחי כרעי חמטה (leave out זח לזח, ומדביקן, v. Ar. s. v. מלח) as one inserts two legs of a bedstead.

לָחַם II (b. h.; v. preced.) *to join*.

Nif. נִלְחַם (cmp. use of זָוַג *Nithpa.*) *to come in (hostile) contact, to battle*; with ל of person, *to assist, battle for*. Mekh. B'shall. 2 (ref. to Ex. XIV, 14) לא . . . יִלָּחֵם לכם אלא not only this time will he assist you, but he will always battle against your enemies. Tanḥ. Masé 6 כשחלך להִלָּחֵם בישראל when he (Sisera) went to war against &c. Ib. Vayera 7 (ref. to בלחומו, Job XX, 23) על המלחמות שחיו נִלְחָמִים עם וכ׳ for the battles which they fought against the Lord; a. fr.

Hithpa. הִתְלַחֵם *to contest, dispute*. Y. M. Kat. III, 81ᵈ top אם חברים מִתְלַחֲמִים וכ׳ if scholars are at variance with

Digitized by Google

one another, what concern is it to you? (B. Mets. 59b מנצחים זה את זה וכ׳).

לֶחֶם m. (b. h.; fr. לחח *to chew*, v. Ges. H. Dict.10 s. v. לוּץ) *food, bread;* [Arab. *meat*]. Ber. V, 1 the benediction over bread (פת) reads: המוציא ל׳ וכ׳ who makest food grow out of the earth; ib. 37b. Men. XI, 1 שתי חל׳ (sub. כברות) the two loaves of bread (Lev. XXIII, 17). Ib. ל׳ הפנים the show-bread (on the table of the Sanctuary); a. fr.—Trnsf. *tribute, tax, salary* (cmp. annona). Ruth R. to II, 14 זו לַחְמָהּ של מלכות that is (thou shalt partake of) the royal maintenance. Zeb. 85a; Meïl. 7b לַחְמוֹ של מזבח the tribute belonging to the altar (cmp. Lev. XXI, 6; 8; Neh. V, 14).—*Pl.* לְחָמִים. Y. Ḥag. III, end, 79d שני ל׳ two sets of show-bread, opp. to לחם אחד.

לַחְמָא לְחֵים, לְחֵם ch. 1) same. Targ. Gen. XIV, 18. Ib. XLIII, 31; a. fr.—Snh. 100b (from Ben Sira) אמר במאי ארכול ל׳ ל׳ סב מינית if a man says, 'wherewith shall I eat bread (to season it)?', take the bread from him. Ab. Zar. 35b ל׳ דארמאי (Ms. M. נחמא) bread baked by gentiles, v. פַּת. Ber. 42b ניחיל וניכול ל׳ וכ׳ (Ms. M. נחמא) let us go and dine at a certain place; a. fr.—2) *meat, flesh.* Ex. R. s. 42 (ref. to לחמם, Zeph. I, 17) בטרביא קורין לבשרא ל׳ in Arabia they call meat *laḥma.*

לַחְמִי m., **לַחְמִית** *f.* (= בית הלחמי) *of Bethlehem.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 1; Bekh. 22a חחבית חל׳ Bethlehem wine jug.—*Pl.* לַחְמִיּוֹת. Kel. II, 2; Tosef. ib. B. Kam. II, 2.

לַחְמָנִיּוֹת f. pl. (denom. of לֶחֶם) *a sort of bread offered as dessert, wafers.* Ber. 42a (Ms. F. לחמנאת).

לְחַנְתָּא, לְחַנָּה v. sub לְחִינָּא.

לָחַץ (b. h.) *to squeeze; to force, press.* Kidd. 22a (ref. to Deut. XXI, 12) 'thou shalt bring her to thy house' מלמד שלא ילחצנה במלחמה this intimates that he must not urge her (to yield to him) during the war. B. Mets. 59b וחלוחצו and he who presses him (the stranger), contrad. to אנוּה.—Part. pass. לָחוּץ, *pl.* לְחוּצִים. Num. R. s. 11 דחוקים ול׳ pushed and pressed.

לָחַשׁ I (cmp. לָהַט, לָהַךְ) [*to lick,*] *to flame, glow* (of coals), opp. עָמַם. Pes. 75b (ref. to גחלי אש, Lev. XVI, 12) גחלי יבול עומעות . . . תא כיצד מביא מן חלוחשות by *gaḥalé* I might understand dying coals, ...; by *esh* I might understand a flame; . . . how is it now (that it reads גחלי אש)? He takes from among the glowing coals; Y. Yoma II, end, 42a; Sifra Aḥăré, Par. 2, ch. III; a. e.

לָחַשׁ II (b. h.; cmp. חָשַׁשׁ, נָחַשׁ) *to whisper.* Ber. 22a לְחָשַׁהּ לר׳ וכ׳ said it in a whisper to R. A.—Esp. *to whisper an incantation, to charm.* Snh. X, 1 (90a) חלוחשׁ על המכה וכ׳ he who mumbles over a wound reciting the verse (Ex. XV, 26) &c. Ib. 101a לוחשין לחישת וכ׳ you may whisper a charm over bites of serpents and scorpions on the Sabbath; [Rashi: charm serpents &c. to make them innocuous]. Y. Sabb. XIV, 14c bot. לוחשין לעין וכ׳ you may cure by charm a sore eye &c.; a. v. fr.

Pi. לְחֵשׁ same, 1) *to whisper, hiss* (of the serpent); *to inform.* Tanḥ. Vaëra 4 (ref. to Ber. V, 1, v. בית פְּרִימָה) חנחש מְלַחֵשׁ ודורג אף הכלכות מְלַחֵשׁ וכ׳ as the serpent hisses and kills, so does the (Roman) government hiss (inform) and kill; [read:] הוא נותן את האדם בבית האסורין והוא מלחש עליו והורגו the same (officer) puts a man in prison and the same informs against him and puts him to death; Ex. R. s. 9.—Tanḥ. Balak 14 מְלַחֲשִׁין אחריו ברוך שם וכ׳ they (the demons) repeat after him in a low voice, Blessed be the name &c.; Num. R. s. 20; a. e.—Trnsf. *to incite, mislead.* Ber. 7b; Meg. 6b ואם לְחֲשָׁהּ אדם לומר וכ׳ and if one mislead thee saying &c.; Gitt. 23b. Num. R. s. 4 מי לחשך שהוציא וכ׳ who told thee that the Lord discharged the first-born (in disgrace) &c.?—[Erub. 91a בר׳ לחשך, read חלבה בר״ש, as ib. 74a, v. Rabb. D. S. a. l. note 90.]

Nif. נִלְחַשׁ (with ל) *to be hissed at, be incited.* Koh. R. to X, 11 אין הנחש . . . . אא״כ נ׳ לו וכ׳ no serpent bites unless it is set on from above; ואין המלכות . . . אא״כ נ׳ לה ונלחש nor does government persecute a man, unless it is set on from above.

לְחוֹשׁ, לְחַשׁ ch. same, *to whisper, charm.* Targ. Y. Gen. XI, 28.—Y. Sot. I, 16d bot. כל . . . תֵּילְחוֹשׁ לעיינה תיתי תֵּילְחוֹשׁ let any woman that knows how to cure a sore eye by charm, come forth and charm for me. Ib. עבוד גרמיך לַחֲשָׁה ליה וכ׳ act as if you were charming to him and you may spit into his eye; Num. R. s. 9; Lev. R. s. 9.—Y. Sabb. XIV, 14d bot., a. e., v. יֵשׁוּ. Yoma 82b, v. infra; a. fr.

Pa. לַחֵשׁ same. Targ. II Sam. XII, 19.—Y. Ber. 1, 3c bot. גחנין ומְלַחֲשִׁין bending and whispering (a prayer).

Ithpe. אִיתְלְחִישׁ 1) *to be whispered to, be relieved by a whispered charm.* Yoma 82b [read:] לחשו לה . . . לחשו לה ואיתְלְחִישָׁא whisper to her that to-day is the Day of Atonement. They did whisper to her and she was relieved (of her morbid appetite); [Ms. O. ואילחיש and the embryo in her womb was quieted; v. Rabb. D. S. a. l. notes 10 a. 20].—2) *to listen.* B. Mets. 59a [read] ויתְלַחֲשׁ and listen, v. גנח.

לַחַשׁ m. (b. h.; preced.) *whisper.*—בל׳ *in a low voice.* Erub. 54a חיה שונה בל׳ was in the habit of studying in a low voice; (ib. 53b bot. גריס בלחישה). Ḥag. 14a (ref. to לחש, Is. III, 3) זה שמוסרין לו סתרי תורה שניתנין בל׳ (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l. a. Rashi to Is. l. c.) that is he to whom are handed over the secrets of the Law which are communicated in a low voice (cmp. Gen. R. s. 3, beg.); a. e.

לְחִישָׁה, לְחִישָׁא (לְחֵישָׁה, לְחֵישָׁא) m. ch. same, 1) *whisper.* Y. Ber. I, 3c sq. מהו דין לחישה what means that whisper (what do they pray in a low voice)?—2) *spell, charm, secret art.* Targ. Jer. VIII, 17 ed. Ven. (Bxt. בַּחֲשָׁא, ed. Lag. לְחָשׁ; Kimḥi לְחָשׁ).—*Pl.* לְחִישִׁין, constr. לַחֲשֵׁי. Targ. Ex. VII, 11 (h. text לחש־); ib. VIII, 14 (h. text לט־).

לָחַת, *Hif.* הִלְחִית (cmp. לָהַךְ) *to loll the tongue* (of the dog); *to pant, be exhausted.* Lev. R. s. 13 החמור מיהלך והכלב מַלְחִית the ass walked (patiently) and the dog panted; Yalk. Hab. 563; Sifré Deut. 343.

Digitized by Google

לְחַת ch., *Af.* אַלְחֵית same. [Targ. II Kings IV, 34, sq., v. לְחֵי.]—Lev. R. s. 13 אית טעין מַלְחֵית וכ׳ when burdened thou pantest, when unburdened thou pantest.—Pesik. B'shall. p. 86ᵇ לפום דחדרין כלבא מלחית בלישניה because a dog (habitually) lolls his tongue; Yalk. Ex. 227.

לְחָיָא, לְחָיְתָא, לוֹי, לִיחָתָא f. (v. לְחִי, לְחָיָא), לי׳ דכרעא *the splint-bone, the outer, smaller bone of the leg, fibula.* Yeb. 103ᵃ תאני מאן דסגי על לי׳ דכרעיה Ar. ed. Koh. (Var. לוי; ed. לי׳) he who walks on his splint-bone (his feet being turned outward so as to form an obtuse angle).

לָט, v. לוּט.

לָטָא, v. לָטַר.

לָטָאָה, v. חַלְטָאָה.

לְטוּם m. (b. h. לוּט) *gum-mastich* (Ladanum), a resin used as perfume. Targ. Gen. XXXVII, 25.—Shebi. VII, 6 לוכב (Ms. M. לְטֻם; Y. ed. לוטה); Nidd. 8ᵃ לטום. [Maim. a. oth. take our w. for *chestnut* or *hazelnut*, whereas the context proves in favor of a resin.]

לַאוּטוּמְיָא, לְטוּמְיָא f. (λατομία, lautumiae) *quarry.* Ohol. XVII, 3 מְלָטוּמְיָא וכ׳ Talm. ed. (Mish. מלטמיא; ed. Dehr. מלהטמיידא) he who starts ploughing from a quarry (where chips of stones, bones &c. are deposited) or from a deposit of bones &c.; Tosef. ib. XVII, 3 מלוא טיניא ed. Zuck. (read מְלָאוּט; ed. מלא חבטא, corr. acc.). [Comment.: = מָלֵא עֲצָמִים *full of bones*; but מ is the prefix as context proves.]

לְטוֹסָאי, v. לוּטָסָאי.

לְטִירְתָא f. (לְטַר) *curse.* Snh. 48ᵇ לְטִירְתָא דלָטֵירִית אבוך (Yalk. Kings 172 לְוִיטָתָא) his curse with which thy father cursed him (euphemism for: the curse with which thy father cursed me). Nidd. 13ᵇ דינא תנן או לי׳ תנן does the Mishnah (II, 1) mean a law (punishment) or an execration?

לְטֵיט, לְטַט (sec. r. of לוּט) *to curse.* Targ. Jud. IX, 27. Targ. Job V, 3; a. e.

Pe. לַטֵּט same. Ib. II, 14. Targ. Jer. XV, 10; a. fr.

לְטָא, לְטַר same. Targ. Gen. V, 29; a. e.—Snh. 48ᵇ, v. לְטִירְתָא. Ber. 7ᵃ אֲלָטֵירִית I will curse him.

לְטֵירִ, v. לְטֵט.

לָטִים m. pl. (b. h.; לוּט) *secret arts*, v. לְהָטִים.

לִטִימְיָא, v. לָטוּמְיָא.

לִטִינוּס, v. לוּטָדִינוּס.

לִטִיסָא, v. לְטִירְתָא.

לְטִישׁ, v. לְטַשׁ.

לְטִישָׁה f. (לְטַשׁ) *hammering, furbishing.* Kel. XIV, 1 (Bai G.: לטיסא); Tosef. ib. B. Meta. IV, 1.

לְטַם, v. לְטוּם.

לְטָרָא, v. לִיטָרָא.

לְטַרְגִּית, read: לִיטוּרְגְיָא f. (λειτουργία) *public service.* Tanḥ. Vaëra, ed. Bub., 4; Yalk. Ex. 178 שבטו . . . פְּטוּר לי׳ במצרים the tribe of Levi was exempt from public service in Egypt; (Tanḥ. ib. 6 פטור מעבודת פרך).

לְטַשׁ (b. h.; cmp. לָחַשׁ) *to polish.* Pes. III, 4 (48ᵇ) תפח תְּלַטְּשׁוֹ בצונן (Y. ed. בצוגין) if the dough shows evidence of rising, let her polish it by means of cold water (slap the dough with hands dipped in cold water); Y. ib. 30ᵇ top. Gen. R. s. 23.

לְטֵישׁ, לְטַשׁ ch. same, *to polish, sharpen.* Targ. Gen. IV, 22 Levita.—Targ. Prov. XXVII, 17.—Part. pass. לְטִישׁ. Ib.

לֵי=לֵית, *not.* Y. Maas. Sh. V, beg. 55ᵈ למה לי נן מרין why do we not say?—Y. Snh. III, 21ᵇ דלי אכיל וכ׳ for I eat no unclean meat; a. fr.—לֵינָא, לֵינָן=לֵי אֲנָא=לֵי אֲנָן; לֵי אֲנָן=לֵינָן. Ib. I, beg. 18ᵃ דלי חכים מידון that I know not how to judge. Ib. X, 28ᵇ לינה מיזל I will not go. Ib. ולי יכול וכ׳ and I cannot bear it. Y. Orl. II, 62ᶜ top ואנן לי אמרין כן but we do not say so. Y. Shebi. IX, 38ᵈ לי אזל מפלי וכ׳ will I not go and make sport of that elder of the Jews?, i. e. I will go &c.; a. fr.

לֵיא, *tail*, v. לֶיָא.

לַיָּא, לַוָּא pr. n. m. *Laya*, abbrev. of *Ilai, Hilai* (v. Fr. M'bo, p. 75ᵇ). Y. Ber. II, 5ᶜ. Ib. III, 6ᵈ top; a. fr.

לֵיָא, v. יֵא.

לֵיעַ, לֵיאוּתָא, לֵיאוּתָא f. (לְאֵי) 1) *labor.* Targ. Is. XL, 28 (ed. Wil. לֵי׳). Targ. Gen. XXXI, 42 (ed. Berl. a. oth. לֵיאוּת).—Esp. *vain labor, vanity.* Targ. O. Num. XXIII, 21 (Y. לֵיע׳; h. text עָמָל). Targ. Is. X, 1; a. e.—2) *earning, acquired property.* Targ. Deut. XXVIII, 33. Targ. Ez. XXIII, 29; a. fr.

לֵיבָא *heart*, v. לֵב ch.

לִיבָּא, *Pi.* of לָבָא, v. לבי.

לִיבְבָא, v. לֵב ch.

לִיבְדָא, v. לִבְדָא.

לִיבְדָה, v לִיבְרָה.

לִיבְדְקוֹס, m. (variously corrupted; Libycus) *Libyan ass.* Sabb. V, 1 (51ᵇ) לובדקים, expl. ib. חמרא לובא. Kil. VIII, 4 (v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. V, 4 ולא את חל׳ לגבלין nor must you tie the Lybian ass to camels; Sifré Deut. 231 דולפסקס (corr. acc.). Y. Kil. VIII, 31ᶜ חל׳ אית תנייר תני ניבדקס some read Nibd'kos (Numidicus); [read:] נאן דאמר לי׳ על שם לובים he who reads L. refers to Lubbim (Dan. XI, 43) (שם ליבוי, read ליבויא, a gloss); v. אמבטיס; Y. Sabb.

Digitized by Google

V, beg. 7[b] (corr. acc.).—Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 11) [read:] לגפן שכחה רע אוסרין ל' אחד to carry the fruits of a less fertile vine they harness *one* ass &c. (v. Keth. 111[b]).

לִיבּוּי, לִיבּוּי m. (לָבָה) *blowing, fanning a flame.* B. Kam. 60[a] בלִיבּוּיוֹ (בלִיבּוּיוֹ), v. לָבָה.

לִיבּוּי (read: לִיבּוּיָא) pr. n. *Libya* in Africa, esp. a district of Northern Africa (*Libyae nomos*) between Egypt and Marmarica. Y. Kil. VIII, 31[c] גרים חבאים מל' לִיבּוּיָא (מלוּבָּים), v. לוּבִּי a. לִיבּוּיְקוֹס.

לִיבּוּן, לִיבּ' m. (לָבַן II) 1) *whitening, cleansing.* B. Kam. 93[b] ול' מי תער שיטיר is whitening (the stolen wool) a change (by which the right of paying an indemnity instead of restoring the object is acquired)? Y. ib. IX, beg. 6[d]; a. e. — *Pl.* לִיבּוּנִים, לִיבּ'; יְמֵי ל' *the days after menstruation during which white garments are worn* while marital contact is still prohibited. Sabb. 13[b] בימי לִבּוּנֵיךְ וכ' how did he behave towards thee in thy days of white garments?—2) *heating, glowing.* Bets. 34[a] משום ל' רעפים because it resembles the act of heating (new) tiles, v. לָבַן. —Hull. 8[a], v. חֵרְחוּר. Y. Ab. Zar. V, end, 45[b] צרידכה ל' (not לבין) requires purification by fire (Num. XXXI, 23); והל' צריך וכ' and the heating must be such as to make sparks come forth &c.; a. e.

לִיבּוֹן, Snh. 106[a], v. אִסְפַּר.

לִיבּוּנָא *foundation.* v. לִבּוּנָא.

לִיבּוּנָאָה m. (preced., v. לָבַן II) *well-balanced form of writing, the Samaritan characters* (v. Geiger Zeitschr. V, p. 117). Snh. 21[b] (expl. כתב עברי).

לִיבְלִיבָא, לִיבְלוּבָא, לִיבְלָבָא, v. לִבְלָבָא.

לִיבְלָרָא, לִיבְלָר, v. לִבְלָר.

לִיבְנָא, *pl.* לִיבְנִין, v. לְבֵרְנָתָא.

לִיבָּנוֹס m. (Λίβανος) *Lebanon*, the mountain range on the confines of Syria and Palestine. Targ. Y. I Num. XXIV, 6 (not לִיכְ').

לִיבְנָן, v. לִבְנָן.

לִיבְרָה m. (libra) *scales.* Y. Sabb. VI, beg. 7[d] ביתן ל' דדהבא וכ' (Ar. ליברה) to put a pair of golden scales (as an ornament) on her head dress.

לִיבַּרְנִין f. (v. בּוּרְנִי I) *Liburnian ship.* Y. Shek. VI, 50[a] top (Bab. ed. לבירנין; Tosef. Succ. III, 8 בּוּרְנִי).

לִיגָא, v. גּוֹגָא.

לִיגְנָן, v. לִגְנָא.

לִיגּוֹנִין, Tosef. Kel. B. Mets. V, 13, v. לָגִין.

לִיגְנָא, לִיגְלוֹג, לִיגְלוּג, לִיגְלָג, לִיגּוֹן, v. sub לִגְ'.

לִיגְנוֹן, Tanh., ed. Bub., B'resh. 24, v. לָגְנָא.

לִיד, fut. תֵּלִיד, v. יָלַד.

לִידָה f. (b. h. id.; יָלַד) *birth, giving birth.* Ab. Zar. I, 3 יום חל' birthday. Y. Ber. II, 4[d] top כשעת .... אשרי יַלְדָתוֹ וכ' happy he whose time of death is like his time of birth, as when he was born he was innocent &c. Sabb. II, 6 בשעת לִידָתָן (or לִידָתָן) in their hour of confinement. Nidd. 29[b]; a. fr.—טמאה ל' (sub. טומאת) subject to the laws of cleanness for a woman in confinement (Lev. XII, 2—8). Ib. 23[b]; a. fr.—*Pl.* לֵידוֹת. Y. ib. III, 50[c]; a. fr.

לִידָנָא, v. לְדָנָא.

לִידָתָא f. pl., v. יַלְדְתָּא.

לִיוָאָה, v. לֵוָיָא.

לִיוּ, לִיוּקָאֵי m. pl. (Λίβυκοι) *Libyans.* Targ. I Chr. I, 11 (ed. Lag. לאק', corr. acc.); Targ. Y. I Gen. X, 13 (h. text לְהָבִים), v. לוּבָא.

לִיוְיָתָן, v. לִוְיָתָן.

לִיוֹנְטֵי pr. n. m. (Leonteus) *Leonti*, name of an Amora. Y. Yeb. IX, end, 10[b]. Y. Sabb. III, 6[a] bot. (Var. לוונטי, לוינטי); a. e.

לִיזְבִין, לִיזְבֵּז, v. לְבִזְבֵּז.

לִיזָה f. (לוז IV) *evil talk, suspicion.* Y. Yeb. III, 5[a] top כדי שלא לתוציא ל' וכ' in order not to give rise to a suspicion about the legitimacy of her children; Y. Gitt. IX, 50[b] top. Ib. IV, 45[d] top לוזה (corr. acc.).

לִיחָה, v. לַחָה.

לִיחְלוֹךְ, לִיחְלוּחִית, לִיחְלוּחַ, v. sub לִחְ'.

לִיחָתָא, v. לְחָתָא.

לִיט, v. לוּט.

לִיטוֹר, v. רְטוֹר.

לִיטוֹרְגָיָא, v. לְטַרְגִיתָ.

לִיטוֹרִין m. pl. (perh. a disguise of דִּילָטוֹרִין, or of לְאִיטוֹר, v. רִיטוֹרִין) *informers* or *advocates.* Y. Meg. III, 74[a] bot. (in a secret letter) כבר פיסטו לשלשה ל' we have won over three informers (or speakers).

לִיטְמָא, Yalk. Is. 316, read לִינְיָא.

לִיטְרָא, לִיטָרָא c. (λίτρα) *Litra*, the Roman *Libra*, a pound; also *a measure* of capacity (divided into 12 unciae). Tosef. Ter. V, 11; Y. ib. IV, 43[a] ל' קציטות וכ' a pound of figs which one pressed &c. B. Bath. 89[a] if a person wishes to buy ג' רביע ל' three quarters of a pound, he must not say, weigh for me ג' רביע ל' וכ' three quarters of a pound, each quarter separately &c. Y. Ter. X, 47[b] top

Digitized by Google

וכמה כ׳ עבדא מאה זהין and how much is a L.? One hundred *zin* (v. זהז II). Ned. 59ᵃ כ׳ בצלים a Litra of onions; a. fr.—*Pl.* לִיסְטָרִין, לִיסְטָרָאוֹת, לִיסְטְרִיוֹת, לִיסְטְרָאוֹת. B. Bath. l.c. Tosef. Ter. I. c. Gen. R. s. 10; Lev. R. s. 22. Y. Peah II, 20ᵃ bot.; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. I, 16 חֲצָצֵי כ׳ (לישרי), שְׁלִישֵׁי כ׳, רְבִיעֵי weights of a half-pound, a third of a pound &c.—Chald. pl. לִיסְטְרֵידֵין, לִיסְטְרֵידֵיא. Lev. R. l. c. ותרתין כ׳ וכו׳ ... גיזלא a pigeon on one side and two L. on the other; Gen. R. l. c. —[Y. Ned. VI, 39ᵈ top לישרי, v. עִשְׂרִיתָא.]

לִיסַדְרָתָא f. (preced.) *(by the) pound.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot. בכמה חדין כ׳ how much is this (meat) a pound?—Pesik. R. s. 23 כ׳ דינר . . וזבניה and a Jew bought it at a denar a pound.

לַוִּי, v. לֵוִי.

לַוְיָא, v. לַיְיָא.

לָוְיָא, v. לָא.

לָא, לָיְיָא m. (לְוִי) *tail*; כלפי כ׳, v. אַלְיָה.

לַוְיָדָא, v. לֵוִי.

לָוְיָף, לָוְיָת, v. לִוְיָתָן.

לַוְיָצָן, v. לַיְצָן.

לַוְיש m. (לוּשׁ) *dough.* Sifré Num. 89 (ref. to לֻשְׁדוּ, Num. XI, 8) [read:] זהו לשון נוטריקון דבר אחד משמש שלש לשונות תלישי וחשמן והדובש כ׳ חזה וכו׳ this is short-hand writing, one word-sign serving for three words: dough, oil and honey, like a dough moulded into cake with oil &c.; Yalk. ib. 735.—[לַוִּישׁ *lion*, v. לַוְיָשׁ.]

לַוְישָׁא, לַוִּישָׁא ch. same, v. לִישׁ.

לַוְית, לַוִּית, v. לֵוִי.

לַוְיָתָא, *lion*, v. לִוְיָתָן.

לִוְיָא I m. (לָבַב) *beating* (wine and oil) *into a mixture.* Sabb. 134ᵃ בציר כ׳ it requires beating.

לִוְיָא II (= לָא אִיתָא) *there is not, none.* Kidd. 21ᵇ בעינא אדתיבי . . . וכ׳ the case requires that he must say, 'I love my master and my wife' (Ex. XXI, 5), which he could not do (if the master were not permitted to give him a gentile slave to wife on account of his being a priest); ib. 22ᵃ וכ׳ which he cannot say (at the beginning of his servitude). Ib. 4ᵇ תיובתא דכ׳ לשנויי where there is no other reply. Ber. 25ᵃ, a. fr. מיהא כ׳ למשמע מינה from this nothing can be proved. Snh. 97ᵃ כ׳ . . . קושטא וכ׳ מיישׁ formerly I thought there is no truth in the world; a. v. fr.

לִיכוֹן, Snh. 106ᵃ, v. אסף.

לִיכְלוּכִית, לִיכְלוֹכִית, v. sub לְבַל׳.

לִיל, Tosef. B. Bath. I, 4, read: לוּל.

לַיל, Targ. Y. II Deut. XXXII, 10=רְיַלָּא, v. רְיָלָא.

לַיְלָה, לַיל m. (b. h.) 1) *night, evening*; *darkness*; metaph. *suffering, misery.* Cant. R. to II, 17 לֵילָן של מלכיות the misery (of exile) under the governments; לילן של מצרים the sufferings in Egypt; v. שְׁרָיָה. Y. Taan. I, 64ᵃ top, v. בֻּקָּר. Ber. 3ᵃ ג׳ משמרות חזי לי׳ the night is divided into three watches. Zeb. V, 3 ליום וליל וכ׳ the same day and the night following to midnight. Snh. 96ᵃ שנעשה עבור מעשה לי׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) night-work was done for him (the stars helping, v. Jud. V, 20); a. v. fr.— *Pl.* לֵילוֹת, constr. לֵילֵי (also used as a sing.: *night-time*, v. next w.). Ber. I, 5 בְּלֵי׳ at night (in the night prayer). Taan. 23ᵃ בל׳ רביעיות ובל׳ שבתות (not רבייעית) in the nights of Wednesdays and Sabbaths. Sifra B'ḥuck. ch. I בל׳ שבת every Sabbath night; Lev. R. s. 35 בל׳ שבתות. Pes. 71ᵃ לי״ט האחרון כ׳ the night of the last (eighth) day of the festival; Succ. 48ᵃ; a. fr.—2) pr. n. *Laylah* (ref. to Job III, 3), name of the angel of night and of conception. Snh. 98ᵃ. Nidd. 16ᵇ.

לֵילְיָא, לֵילָא, constr. לֵיל ch. same. Targ. Gen. I, 5. Targ. Ex. XII, 42; a. fr.—Ber. 3ᵇ שית דל׳ six hours of the night. Ib. נשׁך כ׳ וכ׳ the night moves &c.; v. נָשַׁךְ; a. fr.— *Pl.* לֵילְיָן, לֵילָן, לֵילְוָותָא, לֵילָוָתָא; constr. לֵילֵי. Targ. Y. Ex. l. c. Targ. O. Deut. IX, 9 לֵילָן . . ed. Berl. (oth. ed. a. Y. לֵילָוָן . . .). Targ. I Sam. XXX, 12. Targ. Job II, 13 לילוותא Ms. (ed. לילוון). Targ. II Esth. IV, 16; a. fr.—Gitt. 57ᵃ. B. Mets. 86ᵃ תלתי לֵילָוָתָא three nights; a. fr.—לֵילֵי (v. preced.) *night-time, at night.* Targ. Y. I Gen. VIII, 22. Targ. Ps. I, 2. Targ. Is. XXXIV, 10; a. fr.—Pes. 2ᵃ (explain. אור, Mish. I, 1); a. e.—[Y. Dem. VII, beg. 26ᵃ לילא דיתקין, read: דיתקין לֵיה לָהּ, v. R. S. to Dem. VII, 1.]

לֵילָה, v. לֵיל.

לֵילוֹ f. (v. preced. wds.) גומרת כ׳ [*night-coal,*] name of an insect glowing by night, *fire-bug.* Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 336.

לֵילְוָאתָא, v. לִילוֹת.

לִילוֹךְ, לֵילוֹךְ, Sabb. 134ᵃ, v. לְבַךְ.

לֵילְיָא, לֵילְיָה, v. לֵילָא.

לִילֵי, v. לִילוֹת.

לִילְוִירְנוֹס, v. לוּלְוִירְנוֹס.

לִילִין, v. next w.

לִילִית f. (b. h.; לַיְלָה) *night-demon, Lilith.* Targ. Job I, 15 מגדלת שער כל׳ מלכת וכ׳ (h. text שבא).—Erub. 100ᵇ דמות כ׳ she (woman) lets her hair grow like L.—Nidd. 24ᵇ דמות כ׳ (a fetus) like L. (with wings). B. Bath. 73ᵃ חירגין בר כ׳ (Ms. M. לֵילְיָא, Var. in ed. a. Mss. לֵילְיתָא; לֵילְוָאתָא; לֵילָוָאתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. חוּרְמִין. Sabb. 151ᵇ אחזתו כ׳ L. will take hold of him.—*Pl.* לִילִין, לִילַי m. *night-demons.* Targ. Y. Num. VI, 24. Targ. Y. I Deut. XXXII, 24. Targ. Is. XXXIV, 14. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Erub. 18ᵇ.

לִילִיתָא ch. same. B. Bath. 73ᵃ, v. preced.—Gitt. 69ᵇ גירא דכ׳ Rashi (ed. דלולי, Ar. דלילתא), v. גִּירָא II.

Digitized by Google

לִימָא, v. אֲמָא II.

לִימוּד, לְמוּד m.(b. h. לָמַד) *teaching, learning, study* (interch. with תַּלְמוּד); *training; habit.* Kidd. 40ᵇ גדול שתל' ל' מעשה study is more (than practice), for study leads to practice; B. Kam. 17ᵃ; Meg. 27ᵃ (Ms. M. תלמוד). Hor. 13ᵃ משכחים את תל' cause man to forget what he has learned; ib.ᵇ מחזיר בשיב ל' וכ' brings back to recollection the study of seventy years. Ex. R. s. 43 לשון ל' (the root ירה in *Hif.*) means *to teach.* Ber. 7ᵇ יותר מלמודה ... גדולה the ministrations (of the disciples to the doctors) of the Law are more valuable than the direct teaching of it. Tanḥ. Ki Thetsé 1 מבקש למודו וכ' he seeks for the enjoyments to which he has been used and fails to find them; a. fr.—*Pl.* לִימוּדִים, לִימוּדִין, לְמֵ' Snh. 65ᵇ; Yalk. Deut. 918 (expl. מצוק, v. צוק) (who says) חכרין יפות ... לימודי it is usual for the wheat crops to be fine in the ante-Sabbatical years; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14; Sifré Deut. 171 לחיות יפות ... ל' the ante-Sabbatical years are usually good (in crops); Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VI לחיות יפות ... למודות.

לִימוּדִים, לִימוּדִין, לְמֵ' m. pl. (לָמַד) [*junctions,*] 1) *mortised shingles* or *boards* used as frames. Kel. V, 9 תנור ... ועשה לו ל' an oven which came in parts from the workshop and which (after being put up) was surrounded with a frame. Ib. סלק את לימודיו ed. Dehr. (oth. ed. לְמֵ') if the frame was removed; Tosef. ib. B. Kam. IV, 12. Ib. VII, 9 עין של תניר ... ל' וכ' a chimney-flue which is lined with boards. Tosef. Pes. VII, 1. M. Kat. II, 2 עושה לו ל' וכ' he makes a frame of shingles and covers the vat that the wine may not get sour; a. e.—2) *a sort of common bread, 'shingles'.* Tosef. Ḥall. I, 7; Y. ib. I, end, 58ᵃ עשאה ל' מטורח if he made the 'dog's dough', into 'shingles', it is exempt (from Ḥallah); Ber. 38ᵃ כל' ed.; v. בַּצַּק.

לִימִיז, לִימוֹן, Tosef. Bekh. V, 9, prob. a. Var. Lect. to לִיפִיז, v. לוֹפֶן.

לִימֵן, לִימֵין *harbor,* v. לְמֵין.

לִימִין, Tosef. Dem. III, 12, v. לוּפָא.

לִימְצָא* (Provençal, corresp. to French limace) *snail.* Gen. R. s. 51, beg., a gloss to כרלורי סרלורי, v. קִרְיוֹנָא.

לִין = אִיתַּלִּין, v. הֲוֵי.

לִין, v. לוּן.

לִין, Y. Sabb. II, 5ᵃ ל' ... מחרכין, read: לְחוֹן = לוֹן.

לִינָה, לִינָא, v. לֵי.

לִינָה f. (לוּן I) *night-rest, staying over night, lodging.* Y. Maasr. II, 49ᵈ top אינה טובלת ל' taking a night-lodging (on the road to Jerusalem) does not make Tebel (v. טָבַל II). Ib. מה בין ל' לשביתה why should there be a distinction between a night-rest and a day-station?—Ib. אדם מגלגל בל' one has to put up with a night's lodging (cannot help taking it and is contented with an improvised meal) &c., v. גִּלְגֵּל. Hull. 91ᵇ ויפטר בלא ל' צדיק .. this righteous man (Jacob) has come to my lodging place (Beth El), and shall he be suffered to go without the hospitality of a night's rest?—Y. Sot. II, 18ᵃ, a. fr. נפסלין בל' become unfit for use by being kept over night. Ex. R. s. 1; a. fr.—Gen. R. s. 60 (ref. to לָלִין, Gen. XXIV, 23, a. לָלוּן, ib. 25) ל' אחת .. לינות הרבה lodging for one, .. for many.—*Pl.* לִינוֹת. Num. R. s. 12, beg. (ref. to רִיחֲנוֹ, Ps. XC, 1) שלן שם ל' הרבה where he (Moses) lodged many nights (Ex. XXXIV, 28). Lev. R. s. 20; a. fr.

לִינְיָא לִינְיָה f. (linea) *line; string.* Tanḥ. B'midb., ed. Bub., 23 ל' אחת של וכ' one string of fine pearls; (Tanḥ. ib. 20 סחורת אחרת; ed. Const. לנוח, ed. Ven. לוח, corr. acc.); Yalk. Is. 316 לינטא (corr. acc.; Num. R. s. 4, beg. פרגמטרס). Cant. R. to I, 10 בלונייא; Yalk. ib. 983 בלינדיס, כלוניא, read: כלינייא, v. חָרַז.

לִינְיוֹס, v. preced.

לִינְפַּד, Yalk. Gen. 127, v. נִרְגְּפַי.

לִיסְטָא, לִיסְטָיָא m. ch. = לִיסְטִים, *robber.* B. Mets. 84ᵃ, v. לִיסְטָיוּתָא. Koh. R. to VII, 26 [read:] בהתוא ליליא נפק ל' ותקף וכ' that night the robber (with his band) marched out, but the guard was close behind them. Esth. R. to I, 12 הן דל' וכ' (not דלסטאות), v. הֵן. Lev. R. s. 30 איתכב התוא ל' וכ' איתצייד התוא ליסטא; Yalk. ib. 651 that robber was captured. Snh. 106ᵇ (in a gentile record concerning Balaam) כד ... מנחס ל' when Phineas, the robber, slew him; a. e.—*Pl.* לִיסְטַיָּא, לִיסְטַיָּן, לִיסְטֵי, לִיסְטֵי, לְסֵ' Targ. Job IV, 11 (Ms. עַסַיָּא ...). Targ. Jud. V, 11.—Pesik. Shub., p. 165ᵇ (synon. with גַּיְיסוֹת). Gen. R. s. 60; Y. Shek. V. 48ᵈ top; a. fr.

לִיסְטָאוֹת, v. preced.

לִיסְטוּת f. (denom. of לִיסְטִים) *robber's life, lawlessness.* Kidd. 30ᵇ כל שאינו ... מלמדו ל' whosoever does not teach him (his son) a trade, trains him for robbery; a. e.—*Pl.* לִיסְטָיוֹת. Yeb. 25ᵇ נתפס ע"ר ל' he was arrested on account of robberies (that had been committed). Snh. 46ᵇ יצא לכ' ל' turned to lawlessness; (Ms. M. לְלִיסְטָיָא = λῃστεία).

לִיסְטְמִירִין, לִיסְטְמִירִין, read: לִיסְטִירִין.

לִיסְטִיוּתָא לְסֵ' ch. = preced. art. B. Mets. 84ᵃ (applied to Resh Lakish) לסטאה בליסטיותיה ידע (Ms. F. בלסטאה) the (former) robber understands his handicraft (knows the nature of deadly weapons).

לִיסְטִים, לִיסְטַס, לְסֵ' (frequ. incorr. נים ..) m. (λῃστής) 1) *robber, pirate, freebooter,* in gen. *rover.* Targ. Y. Gen. XXI, 13.—B. Kam. 57ᵃ, a. fr. ל' מזויין, v. זוּן; B. Mets. 43ᵃ; 58ᵃ לסטין (corr. acc.). Y. Ber. IX, 13ᵇ top: a. fr.—*Pl.* לִיסְטִין, לִיסְטֵין, לְסֵ' Gen. R. s. 64 (v. גָּרַר II) שנכנסו ל' וכ' rovers had come to his house and revelled with him the whole night. Sabb. 10ᵃ; Pes. 12ᵇ מאכל ל' the meal-time of the lawless (prize-fighters &c., cmp. לוּדִים);

Digitized by Google

a. v. fr.—Ch. forms: לִיסְטָדְיָא, לִיסְטָדְיָה (v. לִיסְטָאָה), לִיסְטִירְסִין. Targ. Job V, 5.—2) pr. n. m. *Lestes* (cmp. Roman name Latro). Cant. R. to IV, 12; Lev. B. s. 32 ולא ליוסף ל׳ nor did they change *Joseph* into *Lestes*.

לִיסְטִירִין m. (λῃστήριον) *robbers' retreat, den.* Cant. R. to VI, 4 מה ל׳ חקשה . . . ל׳ תדך וכ׳ (not לסטט׳) since the Lord has broken up the strong den (Egypt's idols), how much the more will he break up the weak one (the golden calf)!

לִיסְטִר, Koh. R. to XI, 2, v. סְטַר II.

לִיסְטְרוֹן, לִיסְטְרָא, v. זוּטָלִיסְטְרוֹן.

לִיסְטָא, v. לִסְטָא.

לִיעְזָא, לִיעִי, v. לַיְאוּ.

לִיעְנוּת* f. (לִבְּי) *work.* Tanḥ. Emor 24 ל׳ טבאות (do) good work, v. לִבְּי.

לִיעֶזֶר pr. n. m. (abbrev. of אֱלִיעֶזֶר) *Liezer.* Y. Sot. III, 19ᵃ top בשם ר׳ ל׳ (prob. R. El. b. Hyrcanos). Ib. מטרונה שאלה אשה חכמה . . שאלה את ר׳ לעזר (corr. acc.; Yoma 66ᵇ . . ר׳ . . . .).—Y. Bets. I, 60ᶜ bot., v. Fr. M'bo, p. 111ᵇ.

לִיף, v. לִבֵּף.

לִיפְאַרְדוֹס, v. בַּקְרוֹאַלְפַרוֹס.

לִיפּוֹד, v. לוֹפֶן.

לִיפּוּף m. (לָפַף) *coupling, joining.* Targ. Y. Ex. XXVI, 4; a. e., v. לוֹפֵף.—B. Bath. 4ᵃ bot. ל׳ מידע ידיע (Ms. R. לְיַחְיָא) the joining (to the hedge) would be recognized, v. לבּ.—*Pl.* לִיפּוּפַיָּא. Targ. I Chr. XXII, 3 (ed. Lag. לְפָפָא, Var. ed. Rahm. לְפָפֵי).

לִיפָּן, לִיפֵּן, v. לוֹפֶן.

לוֹפֵס, לִיפֵּס f. (λοιπάς = reliqua) *remainder, arrears,* esp. *delinquent taxes.* Ex. R. s. 15 פימח לו׳ וכ׳ he remits the arrears of taxes, destroys the rolls and leads forth &c., v. גְּבִיָּה. Lev. R. s. 11 מדינה שהיתה חייבת לו׳ למלך a province that owed arrears to the king; Esth. R. introd.; Koh. R. to IX, 7 לִיפְסִין (*pl.*); Ruth B. introd., to I, 2 ליפסי (corr. acc.); Tanḥ. Emor 22; Pesik. Ul'kaḥ., p. 182ᵇ.—*Pl.* לִיפְסִין, v. supra.

לִיפְתָנָא, לִיפְתָן, לִיפְתּוּרָא, לִיפְתָא, v. sub בִּפְתָה.

לִיץ, v. לוּץ.

לִיצּוּי* לִיצָּי pr. n. pl. *Litsuy,* prob. a suburb of Jerusalem. B. Bath. 75ᵇ אלף לו׳ בדינרין (earlier ed. אלף ולצוי) a thousand times the area of L. containing country seats; Yalk. Zech. 568. [Comment. takes ל״צוי as numerals = 148); v. בִּפְתָה.

לַיְצָן, לַיְדָן, לַיְטָן m. (לוּץ) (*irreverent*) *talker, scoffer, jester.* Midr. Till. to Ps. I, 1 מכאן שהיה ל׳ (ed. Bub. לו׳) this proves that the serpent was an irreverent talker.—*Pl.* לַיְצָנִין, לַיְצָנִים, לַיְצֵי. Y. Ber. II, 4ᵇ bot. אין דור שאין בו ל׳ there is no generation without scorners. Ex. R. s. 52 לַיְצָנֵי ישראל the scoffers among the Israelites; Yalk. ib. 417 ל׳ חדור. Ab. Zar. 19ᵃ; a. e.—V. לֵיץ.

לִיצָנָא, לַיְצָן ch. same. Y. Ber. II, 5ᶜ bot.—*Pl.* לַיְצָנִין, לַיְצָנֵי. Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. סיעת ל׳ a troop of irreligious people; Yalk. Ps. 688 חדא סיעת דל׳. Pes. 112ᵇ דל׳ חוו וכ׳ (Ms. M. דאינשי ל׳ נירנד) for they are scoffers, and may draw thee into scoffing habits.

לַיְצָנוּת f. (preced.) *scoffing habits, sneering, irony.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot. קשה היא ח״ל שתחילתה וכ׳ (not חליצניות) scoffing is a serious thing, for its beginning brings suffering, and its end destruction. Cant. R. to I, 3 דברי ל׳ frivolous speech, v. זְרִיזִים. Ib. דבר של ל׳ . . . אם נכנס when a word of the Law (a religious thought) enters the heart, a word of scoffing is removed &c. Num. R. s. 7; a. e.

לִיצָנוּתָא ch. same. Targ. Koh. II, 2. Ib. VII, 4.—Meg. 25ᵇ; Snh. 63ᵇ כל ל׳ . . בר מל׳ דע״א all sneering is forbidden except the ridiculing of idols (by perverting their names).—Ab. Zar. 44ᵃ (phonetic etymol. of מִשְׁלַבַּת, II Chr. XV, 16) דחוה מִשְׁלִיא לִיצ׳ for it (the worship of that idol) carried lasciviousness to an extreme. Pes. 112ᵇ, v. לִיצָנָא.

לִקּ, לִיקּוּחַ m. (לָקַח) *purchase.* Tosef. Bekh. VII, 5 אירודר ל׳ what purchase is this (that exempts from tithes)?—Bekh. 56ᵃ מה בניך אין בל׳ . . . . אינו בל׳ ובמתנה (Tosaf. מה בנך אינו) as thy children are not obtained by purchase or donation, so are thy sheep . . . not subject to tithes in the case of being obtained by purchase or donation. Ib. חל׳ חל על מחוסר זמן purchase takes effect (exempts from tithes) on that which is not yet subject to tithes because of lacking the required age; a. e.—*Pl.* לִקּוּחִין, לִיקּוּחִין, לִקִּין, esp. *conducting a wife home, legal marriage, connubium* (v. Deut. XXII, 13, a. e.). Sot. 12ᵃ (ref. to Ex. II, 1) שעשה לה מעשה ל׳ he (in taking her back) went through the regular ceremony of conducting a wife home; B. Bath. 120ᵃ, Ex. R. s. 1 (v. אַמְרִירוֹן). Kidd. 22ᵃ (ref. to וְלָקְחַת, Deut. XXI, 11) יש לך בה ל׳ thy connection with her is a legal marriage. Ib. 50ᵇ ל׳ אפי׳ וכ׳ he dare not consummate marriage (no connubium can take place) even with one of the two (sisters whom he betrothed to himself at the same time).

לִיקּוּם m. (לָקַם) *collection.*—Esp. ל׳ עצמות, or לִיקּוּטֵי *the gathering of bones,* i. e. the transfer of a body from the provisional cave to a permanent burial place, at which certain mourning ceremonies are to be observed by the nearest relatives; v. לָקַם. Y. Pes. VIII, 36ᵇ top; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top אין בו משום ל׳ עצ׳ חמצביר . . he who transfers a coffin from one burial place to another need not observe the ceremonies connected with the transfer of bones. Ib. אידיהו ל׳ וכ׳ what is 'bone-collection' in a ritual sense? Carrying a skeleton wrapped &c., v. אַסְפַקְרְסִין; a. fr.—*Pl.* לִיקּוּטֵי. Y. Peah IV, end, 18ᶜ בל׳ . . . קל׳ the scholars have adopted the lighter (less stringent) practice with reference to the collections (by the poor, v. לִיקּוּם).—עצמות, v. supra.

Digitized by Google

לִיקוּנִין, v. לְקִינְיָתָא.

לִיקְבֵּי, v. לֶקֶט.

לַיִשׁ I m. (b. h.) *lion*. Snh. 94b bot. (ref. to לַיְשָׁה, Is. X, 30) דמתיל באריה . . . ביחאי לא of him (Sennaherib) be not afraid, but be afraid of Nebucadnezzar who is compared to a lion (Jer. IV, 7). Ib 95a מי דמי תרתי אריי הכא ל' how can you draw an analogy between these two passages?; there (Is. l. c.) *layish* is used, while here it is *ari*!— Ib. ששה שמות . . . . יכ' the lion goes by six appellations &c., v. לָבִיא; Ab. d'R. N. ch. XXXIX; ib. II Vers. ch. XLIII; Yalk. Prov. 959, v. לוּשׁ; a. e.

לַיִשׁ II (b. h.) pr. n. pl. 1) *Laish*, the northern limit of Palestine, called *Dan*. Tanh. Ki Thissa 14 (ref. to Jud. XVIII, 27) ל' זו סמיאס L. is Paneas; ib. R'eh 16; a. e.— 2) *Laish*, or (*Laishah*), prob. between Anathoth and Gallim. Snh. 94b, v. preced.

לַיִשׁ III *dough*, v. לַיָּשׁ.

לַיְשָׁא, לַיִישׁ, לַי, לֵישָׁא, לַישׁ ch. same. Targ. O. Ex. XII, 39 לֵי' (Ms. I לֵיר'; Y. לֵישָׁא). Targ. Y. ib. XVI, 2. Targ. Jer. VII, 18 לֵיר' ed. Lag.; a. e.—Y. Pes. III, beg. 29d מלמולין דלישׁ crumbs of dough. Ab. Zar. 76b top, v. גְּדָנְפָא. B. Kam. 18a בלישא (not בלישת), v. וופ.—Y. Ḥag. III, beg. 78d [read:] כבחדין לישׁ as if (they drove nails) into dough.—*Pl.* לַישִׁין. Targ. Y. Ex. XII, 34 לַישִׁירוֹן (O. ed. Berl. לֵישָׁתְהוֹן, Bxt. לְיָשָׁתְהוֹן).

לִישְׁבִּיזִין, v. לְבִזְבֵּז.

לִישָׁה f. (לוּשׁ) *kneading*. Pes. 45b מקום ל' that part of the vessel where the kneading is done (the interior). Y. Sabb. VII, 10b bot. על לִישָׁתָהּ for kneading it. Y. Snh. X, 29a top לִישָׁתוֹ the kneading of the show-bread; a. fr.— [B. Kam. 18a, v. לַיְשָׁא.]

לִישְׁבָּה, v. לְשָׁבָה.

לִישְׁלֵשׁ, לִישְׁלוּשָׁא, v. sub לְשָׁל.

לִישָׁן, לִישָׁנָא, לִישׁ, לִישׁ' m. ch. = h. לָשׁוֹן, *tongue; language; expression; meaning; version*. Targ. O. Ex. IV, 10. Targ. Y. II Gen. XXXI, 11 לְשָׁן קודשא sacred tongue (Hebrew); Targ. Y. ib. 47 לִישַׁן בית קודשא; ib. XLV, 12; a. fr.—Lev. R. s. 33 את זבן לי ל' וכד אנא . . . . כד אנא when I told thee to buy me the best thing in the market, thou boughtest a tongue, and when I told thee to buy me the worst, thou boughtest a tongue?—Ḥull. 142a ל' דר' יכ' he saw the tongue of R. Ḥ. lying on the dunghill.— B. Kam. 6b ל' קלילא (*ḥab* for *ḥayab*, v. חוּב h.) is the easier form (of the Jerusalem dialect).—ל' מצלא refined expression, *euphemism*. Ber. 11b; a. fr.—Ib. 28a ל' דתברא הוא has the meaning of *breaking*. Ḥull. 3b לחך ל' דאמרת according to this, thy interpretation that &c. Sabb. 154a (in an editorial gloss) לל' בהדא according to the latter version (אחוה for אבוה); a. v. fr.—לישנא אחרינא (abbrev. ל'א) another version (reads). Ib. 104a; a. fr.—לישן בישׁ, לישנא בישא = h. לשון הרע *evil gossip, calumny, denunciation*; also ל' תְּלִיתָאֵי the talk about third (absent) persons. Targ. Y. Lev. XIX, 16; a. e.—Arakh. 15b ל' ת' קטל תליתאי Ar. (ed. לשון, corr. acc.) the talk about third persons kills three persons. Ib. כל מילתא . . . ליתי בה משום ל' ב' whatever evil is spoken in the presence of the person concerned is not to be called evil gossip; כל שכן דצפא ול' ב' so much the worse, it is impudence and calumny. Ib. 16a כל מילתא . . . תלתא ליתי בה משום ל' ב' whatever has been said in the presence of three is not gossip (if repeated by one of those present); a. fr.—*Pl.* לִישָׁנִין, לִישָׁנְיָא, לִישָׁנֵי. Targ. Esth. II, 22. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Men. 65a, v. בִּיל. —Keth. 91a חנך תרי לישָׁנֵי וכ' those first two versions; a. e.

לִישָׁנָא f., pl. לִישָׁן = לְשָׁן. Targ. Y. Ex. XII, 17. Targ. O. ib. 34 ed. Bxt.

לֵיתָא, לֵית, לַיִת I (= לָא אִית) *there is (was) not, none*. Targ. O. Gen. II, 5 לַיְתָה (some ed. לַיִת; Y. לַיִתִית). Ib. XLVII, 13 לֵית.—Targ. Prov. XXV, 14 לָאִיתָה. Targ. Ps. XXXVIII, 4; a. fr.—B. Mets. 4a לגלות ל' וכ' . . . לגלות איתי the creditor has witnesses, the debtor has none. Ib. 5a חשתא נמי דלית לדר' חייא now, likewise, when R. Ḥiya's opinion is not adopted. Ib. ליתי לית . . . . מודה he does not hold the opinion that the admission of the defendent must be of the nature of the claim; a. v. fr.—With suffix: לַיְתְנָא I (am) not; לַיְתָךְ, לֵיתָךְ, לֵיתָךְ thou (art) not; לֵיתֵיהּ, לֵיתָהּ he (is) not (no more) &c. Targ. Y. I Deut. XXXII, 1. Targ. Gen. XLIII, 5. Ib. O. XLII, 13. Ib. XXXIX, 9 (Y. לַיְתַיהּ) there is none. Ib. XXXI, 2; 5 לַיְתַנּוּן ed. Berl. (ed. לַיְתַנִין, לַיְתַנָן). Targ. Ps. LIX, 14 לַיְתִידְנָן ed. Lag. (ed. Wil. לַיְתַנָן). Targ. Esth. III, 8 לֵיתָתוֹן; a. fr.—Shebu. 48a איתה אי לֵיתָהּ . . . אי אִיתָהּ לית if the opinion of . . . . is to be adopted, it must be applied in each case; if rejected, in neither. Keth. 22a וחד לית and one (of us judges) is no more. Shebu. 14b דלַיְתְנָהּ בכל וכ' (not דל' . . . .) which do not occur in the Torah, opp. דאיתנהו; a. fr.

לֵיתָא II, לַיְתָא m. ch. = h. לַיִשׁ I. Targ. Gen. XLIX, 9 (h. text לביא). Targ. Num. XXIII, 24. Targ. Job XXVIII, 8 (h. text לחש). Targ. Ez. XIX, 2 (h. text לְבִיָּא); a. e.

לָךְ, לֶךְ imperat. of הָלַךְ; v. also בַּיָּא.

לָךְ, לֶךְ *unto thee*, v. לְ; v. וַהֲאִי.

לָכָא (לְכָךְ; cmp. Arab. *lakka*, Lat. lacca) *juice of a plant*, used for dyeing. Pes. 42b דצבדי ליה לל' Ms. M. margin (ed. דצבעי בהו לבא) (bran-water) which they use as a priming for *lacca*. Ḥull. 28a ל' . . . . דקבעי its blood is used to be mixed with *lacca*.

לָכָא (v. בָּא) *here*. Targ. II Esth. I, 9.

לָכְאוֹרָה, v. אוֹרָה I.

לָכַד (b. h.) *to seize, conquer*. Yalk. Ex. 168.

Nif. נִלְכְּדָה חציר *to be caught, seized*. Ib. the city was taken. Ex. R. s. 30 ולבסוף ל' בזקנתו וכ' and finally in his old age he was caught (in the tempter's net), and began to be afraid &c. Pesik. R. s. 31 אימתי תִּילָּכֵד when will she (Jerusalem) be taken?; a. e.

Digitized by Google

לְבַד ch. 1) same, *to seize.* Targ. Prov. XXVI, 17.—*2) *to contain.* Targ. II Esth. I, 8 לָבֵד ed. Lag. (ed. Amst. למיד).

Ithpe. אִתְלְבַד *to be seized, caught.* Targ. Koh. VII, 26.

לְבָה, v. נְבַהּ a. נְבַהּ.

לְבוֹסִין, v. לְבֵס.

לְבִין, Snh. 106ª, v. אספר.

לְבִיס* m. (prob. a corrupt. of λευκίσκος) *the white mullet.* Y. B. Mets. II, beg. 8ᵇ, contrad. to ירק.—[Gen. R. s. 7 אחד חדיר ואחד ג׳ Var. in Ar. s. v. אספרין.]

לְבִיסָא ch. same. Y. Kil. I, 27ª bot., contrad. to ירוקא.

לְבָךְ, v. נְבַךְ.

לְבַךְ (cmp. לִבְּבַךְ) *to mix thoroughly, to beat* oil and wine (corresp. to h. בָּרַהּ). Sabb. 134ª לא לַיְלוֹךְ Ms. M. (ed. לִילְבֵּךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note) let him not mix it thoroughly by beating.

לְבַלַּב, לְבַלְאֵב, v. לִבְלֵב.

לְבַלְבִי, Pesik. B'shall. p. 92ᵇ מחלכלכין, v. לִבְלֵךְ.

לִיבְלוּן, לִיבְלִי, לִבְלוּבִין m. (לִבְלֵךְ) 1) (= לִחְלוּחַ) *making palatable by moistening,* as dipping into vinegar &c. Y. Ber. VIII, 12ª bot. כל דבר שיש בו ל׳ משקה any food which is likely to be moistened with a liquid. Ruth R. to II, 14 (ref. to ושבלת וכ׳ ib.) זה ל׳ מעשים this is symbolical of the seasoning of (Solomon's) deeds, i. e. of his amending his deeds, v. לִבְלֵךְ.—[Pesik. Eth. Korb., p. 58ª, a. e., v. לִחְלֵךְ.]—2) *soiling, staining.* Midr. Till. to Ps. XXIII; Yalk. Deut. 808 (play on לכתך Deut. II, 7) תילוכך לִבְלוּכְךָ thy travels, thy getting soiled and thy pains about thy support.—*Pl.* לִיבְלִי, לִבְלוּבִין. Mikv. IX, 4; Tosef. ib. VI, 17 לִבְלוּבֵי צואה the (moist) stains of excrements. Ib. 9 ל׳ פרדית ed. Zuck. (ed. לבולם, corr. acc.) stains of fruit-juice. Ib. 18 שמרים שבכוס ל׳ the muddy sediments in the cup.

לִיבְלוּבִיוּת, לִיבְלִי, לִבְלוּבִין f. same, 1) *glutinous moisture, humors; vitality.* Gen. R. s. 61 beg.; ib. s. 48 Ar., v. לִחְלוּחִית. Ib. s. 79 תביא בך לי׳ וכ׳ Ar. (read: תביא בכל ל׳) thou shalt go to the grave in the fulness of vigor; (ed. תביא לח, v. נָחַת).—2) *thick nauseating substance.* Lev. R. s. 14 טיפה של ל׳ (of the semen virile). Ned. 66ᵇ, v. נָפַח.

לִיבְלֵךְ, לִבְלֵךְ (cmp. לִבְּלֵךְ) 1) (= נִחְלֵשׁ) *to moisten; to season by dipping into vinegar* &c. Ruth R. to II, 14 (v. לִבְלוּךְ) של׳ מעשיו בחומץ מעשים רעים he (Manasseh) amended his conduct as if with vinegar (freeing it) from bad deeds.—Part. pass. מְלוּבְלָךְ, f. מְלוּבְלֶכֶת; *pl.* מְלוּבְלָכִים; מְלוּבְלָכוֹת. Y. Hag. III, 78ᵈ מל׳ במשקה dipped in liquid, contrad. to מלוא משקה, opp. to נגיב. Y. Sabb. XII, 16ᵇ top אם מל׳ במשקה if the cane is saturated with oil. Ker. 13ª טיפה מל׳ על ו׳ the drop with which the nipple is moistened; a. e.—2) *to soil, stain; to defile.* Midr. Prov. to XI, 22; Yalk. Prov. 944 (ref. to Prov. l. c.) אם . . . . הוא מְלַבְלֵךְ בטרש if thou puttest a golden ornament on the nose of a swine, it will soil it with mud &c.; מְלַבְלֵךְ את תורתי . . . כך ת״ח so does a scholar . . . soil his learning; (Midr. Prov. l. c. מקלקל).—Part. pass. as ab. Yoma 77ᵇ חרו ידיו מלובלבות וכ׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 100) if his hands are soiled &c. Gen. R. s. 65 חדיתי בשמשו בבגדים מל׳ I used to attend him in soiled (working) garments. Ex. R. s. 22, end (ref. to Job XVI, 17) מי שידיו מל׳ בגזל וכ׳ he whose hands are soiled with robbery, will call . . . . but not be answered. Ib. s. 27, end מל׳ בעבירות soiled with sins. Lev. R. s. 1, v. אִסְפַּקְלַרְיָא; a. fr.

Hithpa. תִּתְלַבְלֵךְ, *Nithpa.* נִתְלַבְלֵךְ 1) *to be moistened, flavored.* Pesik. B'shall., p. 92ᵇ מִתְלַבְלְבִין הרוב׳ (not מתגלגלין) they were perfumed with the moisture of the herbs &c.; v. זָגַג; Yalk. Deut. 850.—2) *to be soiled.* Y. B. Kam. III, 3ᶜ נִתְלַבְלְבוּ כלירו (not נתגלגלו; Bab. ib. 30ª נגגופי) if his garments were soiled. Gen. R. s. 65 מִתְלַבְלֵךְ בטונות defiles himself with sins. Ex. R. s. 23; Cant. R. to I, 5 מִתְלַבְלֶבֶת, v. בָּבַס. Esth. R. to II, 7 נִתְלַבְלַבְתִּי בטומאה I became soiled with impurity; a. e.

לַבְלֵךְ ch. same, 1) *to moisten, saturate.* Part. pass. מְלַבְלֵךְ. Y. Meg. III, 74ª bot. מל׳ באוריתא saturated with knowledge.—2) *to soil.* Y. Ab. Zar. V, 45ª top (expl. נקבת יין *sediment,* Mish. ib. 10) בהתוא דמְלַבְלֵךְ it means that remnant of wine which soils (is thick, with ref. to עכבה, Hos. VI, 8).

לֶבֶן, v. נֵבֶן I h. a. ch.

לִבְנוֹן, Y. Kil. I, 27ª bot., v. בְּרִיסוֹבְנוֹן.

לוֹבְסָן, v. לוֹבְסָן.

לֶבֶשׁ m. *the woolly substance of cedar twigs,* used for wicks. Sabb. II, 1 (Ar. לֶגֶשׁ), v. דְּרִינוֹן a. שׁוּפְצָא.

לִבְתָּא f. (חִבַּת) *going, thrusting forward,* ל׳ ומיתנא *thrusting forward and pulling home, a bolt* or *pin attached to a cord* for fastening the panniers, barrels &c. which hang down on each side of the beast of burden. Sabb. 102ª לל׳ ומ׳ it applies to thrusting a bolt which you can pull back by the cord in your hand; [Rashi reads: מְתִנָּא *rope.*]—Ib. 154ᵇ א״נ בל׳ (Ar. some ed. בלירבאתא *pl.*) or when the burdens are fastened with a bolt (which you can pull out without touching the animal).

לְבַתְחִילָּה, לְבַתְּחִילָּה, v. תְּחִילָּה.

לָבָּא I *wherefore?* v. מָא.

לָבָּא II, לָבָּא (=לָא מָא) *naught, vanity.* Targ. I Sam. XII, 21. Targ. Is. II, 22; a. e.—V. נָבָה.

לַבְרַנְיָא, v. לִבְרַנְיָא.

לַמ״ד the letter *Lammed.* Y. Sabb. VII, 9ᵇ bot. Y. Meg. I, 71ᶜ bot., v. אַרְמִיבְתָּא. Y. Yeb. I, 3ª מל דבר שצריך ל׳ וכ׳ a noun which would require the prefix *Lammed* (*to*) and has it not, is given a *Hé* as suffix; Gen. R. s. 86; a. fr.

Digitized by Google

לָמַד I, (b.h.) 1) *to be joined, affixed to*, v. *Pi.*—2) *to accustom, train.* Part. pass. לָמוּד, f. לְמוּדָה; pl. לְמוּדִים, לְמוּדִין; לְמוּדוֹת. Y. Ter. IV, 42^{d} כמות שהוא לימוד according to what he is used to. Lev. R. s. 4 אינה לימודה מבית וכ' she is not used (to handle T'rumah) from her father's house. Dem. IV, 4 ואם לא לימוד וכ' .... but if a priest or the poor are habitual guests at his table. Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VI, v. לִימוּד; a. fr.—3) *to learn, study.* Ab. II, 5 לא חבריש לָמֵד וכ' he who is bashful will not learn, nor can the hot-tempered teach, v. בַּיְרְשָׁן. Ib. IV, 1 חלומד מכל אדם he who learns from everybody. Ib. 20 חל' ילד he who studies at an early age; חל' זקן who begins to study at an advanced age. Ib. I. 9 שמא .... יְלָמְדוּ לשקר lest through them (your intricate cross-examinations) they may be led to tell a lie. Taan. 7^{a}; Macc. 10^{a} חרבה לָמַדְתִּי וכ' I have learned much from my teachers, more from my colleagues, and most from my pupils; a. v. fr.—B. Mets. 71^{a}, a. fr. הא לָמַדְתָּ here you learn, i. e. this proves. [Targ. Esth. I, 1 מכאן אתה לָמֵד from this you will learn.]

Pi. לִימֵּד, לְלַמֵּד 1) *to join; to arrange.* Sabb. 125^{b} צאו ולַמְּדום go out and place them (the building stones) in order (for sitting thereon the next day).—V. לִימּוּדִים.—2) *to train, accustom.* Hor. 13^{b} ילמד אדם עצמו וכ' יְלַמֵּד man should train his body (to relieve his bowels) early in the morning &c. Nidd. 66^{b} לעולם ילמד אדם בתוך וכ' man should make it a rule in his house; a. fr.—*Part. pass.* מְלוּמָּד, f. מְלוּמָּדֶת; pl. מְלוּמָּדִים, מְלוּמָּדִין; מְלוּמָּדוֹת *trained, experienced.* Snh. 109^{a} top (in Chald. dict.) דמל' בניסין הוא for he has experience in miracles. Taan. 25^{a}. Succ. 29^{a} מפני שמל' במכות מְלוּמָּדִין הן (not במכותיהן; Ms. M. שרגילין) because they (the Jews) have experience in afflictions; a. e.—3) *to teach, instruct; to argue.* Keth. 50^{a} חלומד .... ומְלַמְּדָהּ he who studies the Law and teaches it. Pes. 112^{a} לַמְּדֵנִי תורה teach me the Law; אינו מְלַמֶּדְךָ I will not teach thee. Ib. .. כשאתה מְלַמֵּד בנך .. כַּמְּדָהוּ וכ' when thou teachest thy son, teach him from a revised (correct) copy. Snh. 19^{b} אהרן ילד ומשה לו' וכ' Aaron begot (his sons), but Moses taught them, therefore they are recorded under his name; a. v. fr.—מְלַמֵּד תינוקות *primary teacher.* Ib. 17^{b}. B. Bath. 21^{a} מְלַמְּדֵי ת' teachers.—ל' חובה *to argue in favor of, to plead for;* ל' זכות על *to plead against.* Sabb. 32^{a} ואחד מלמד ... מְלַמְּדִים ... ואפי' כלי זכות נוצול and even if nine hundred ... plead against him, and one (good deed) for him, he will be saved; a. v. fr.—Esp. (in textual interpret.) *to lead, hint, throw light on.* Sifra Emor Par. 4, ch. IV ... חידתי אומר תושב I might have thought *toshab* (Lev. XXII, 10) meant one hired for a limited period; therefore *sakhir* (ibid.) comes in to throw light on *toshab* that it means one bought for life; Kidd. 4^{a}; Yeb. 70^{a}.—Sifra introd. יצא מן הכלל לְלַמֵּד is specified for the sake of illustration, v. כְּלָל. Meil. 11^{b}, a. fr. שני כתובים ... אין מְלַמְּדִין two verses which coincide (teach the same), prove nothing, cannot serve as an illustration for similar cases; a. fr.

Hithpa. הִתְלַמֵּד *to practice.* Gitt. 24^{b}; Zeb. 2^{b} בסיפרים חצשויים להתלמד וכ' it treats of scribes who are in the habit of writing documents merely for practice. Gitt. 60^{a} לכתוב .. לחתל' בת to write one portion of the Pentateuch for a child for practicing purposes; a. fr.

לָמֵד II m., לְמִידָה, לְמִדָּה f. 1) *accustomed.* Tanh. Noah 2 מה שחיה ל' (מה שלו) what each was used to eat (ed. Bub. ib. לְמוּד).—2) (of persons) *learning, arguing.*—*Pl.* לְמֵדִין, לְמַדִּין. Nidd. 22^{b} אין ל' חיבות ... כל ג"ש from an analogy of textual words (v. גְּזֵרָה) which are not free for interpretation (being necessary to the subject proper), you cannot derive any general rule; ib. ומשיבין ל' we may derive a rule, but it is open to argument; a. fr.—חל' לפני חכמים those who were permitted to argue before the scholars (e. g. Levi before Rabbi). Meil. 9^{b}; Snh. 17^{b} (v. Rabb. D. S. a. l. note 3). Men. 80^{b} ל. לפני רבי.—3) (of subjects) *having light thrown upon, defined.* Pes. 25^{b}, a. e. חדי זה בא לְמֵד ונמצא לָמֵד (a proverbial phrase: behold this one comes as a teacher and turns out a learner) this is intended to throw light (on the case of a violated betrothed) and is at the same time receiving light.—Sifra introd. דבר חל' מעניינו something which is clearly understood from the context; a. fr.—Y. Kidd. I, 59^{a} כבריה למידת בת חורין ועברי ל' מעבריה the case of the *Ibriya* (that a Hebrew handmaid can be acquired by a written deed) is learned from that of a free woman, and that of the *Ibri* (the Hebrew bondsman) from the *Ibriya*; נמצא ל' מל' consequently a case may be illustrated by one itself defined (only indirectly) by analogy; a. fr.

לָמָּה *whereto?*, v. מָה.

לָמָּה *why?*, v. מָה.

לָמָּה (v. לָמָא II) *naught, vanity.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) שחיה לל' ולא כלום who was reduced to naught and nothing (on account of his sin, v. כְּלוּם). Y'lamd. to Ex. V, 4, quot. in Ar. (play on לָמָּה ib.) אתם ל' ודבריכם ל' you are vanity, and your words are vanity; Yalk. Ex. 176 אתם ל' דבריכם ל'. Cant. R. to I, 7 (play on שלמה, ib.) שלא אֶעֱשֶׂה ל' בעיני וכ' that I may not appear a nonentity in the sight of &c., a. e.

לְמוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Lemuel*, homiletical surname of Solomon. Cant. R. to I, 1 ל' שנם נאמ בלבו (not בכל לבו) he was surnamed L. because he spoke against God in his heart (saying, I may take many wives and yet not be seduced to sin); Koh. R. to I, 1. Num. R. s. 10.

לָמוּד, v. לָמַד. [למוד Targ. II Esth. I, 8 ed. Amst., v. לְלַמֵּד.]

לְמוּדִין, לְמוּדִים, v. לִימּוּדִים, לִימּוּדִין.

לְמִידָה f. (לָמַד) *study.* Yeb. 109^{b} (ref. to Deut. V, 1) כל שישנו בעשירה ישני בל' whoever is bound to execute (the laws) is bound to study them; Yalk. Deut. 829.

לִימִין, לִימֵן, לָמִין m. (λιμήν) *haven, bay.* Esth. R. to I, 8 שתי ספינית הין עילות בל' אחת מבקשת וכ' two ships attempting to enter the harbor (from different directions); one desires a northern wind &c. Y. Yoma III, 41^{a} לְמִידָתָהּ של יפו the harbor of Japho. Y. Gitt. I, 43^{b} bot. לבירות של קסרין of Cæsarea. Gen. R. s. 31 אם שחפא צומדת בל' ... if a man wants to build a ship able to stand in the

Digitized by Google

harbor; (Yalk. Ps. 876 במים).—Erub. IV, 2 (41b) נכנסי לנמל Ar. (ed. לְנַמְלָא). Ex. R. s. 48, beg.; Koh. R. to VII, 1 (ref. to 'the day of death' &c. ib.) it is like two sea-faring ships אחת יוצאת מן חל' וכ' one leaving the harbor, and one entering it; Midr. Sam. ch. XXIII; (Yalk. Koh. 973 נכ').

לְמֵינָה ch. same. Y. Ber. III, 6c bot.

לְמֵלָא, v. next w.

לְיֵמֵ', לְמֵלֵם (transpos. of בלמל, v. בְּלַל; cmp. גִּדְּעֵנִי) *to talk against, murmur, sneer.* Pesik. R. s. 6 כיד לא לי' אדם וכ' no longer did any one talk behind Moses. Ib. מְמַלְמְלִין (not מלמלאין); Yalk. Kings 184; (Ex. R. s. 52 מְמַלְמְלִים). Koh. R. to VIII, 8 מְמַלְמְלִין בפיהם וכ' (fr. לְמַלְמֵל); Lam. R. introd. (R. Ḥān. 1) מְמַלְמְלִים sneering with their mouths; v. פֶּרֶז.

לְמֵן v. לְבֵין.

לְמַס (v. מַס II) *unto tribute, tributary* (used homiletically as an independent word). Lam. R. to I, 1 שרתי (ref. to תירתי לכס, ib.) לפי שעבדו ישראל ע"ז לפיכך תירתי לכס because the Israelites worshipped idols (מַסֵּכָה), therefore she (Jerusalem) became tributary, the letters of סכל and לכס being the same; ib. [read:] חסבה דלכס סכל the inversion of לכס is סכל. Ib. הוא סיני היא ל' וכ' the numerical value of סיני (130) is the same as that of לבס. Ib. ורבנן אמרי לְמָסָא דלבא (v. מס I) but the Rabbis explain *lamas, unto melting of the heart* (she became faint); v. מָסָא I.

לַמָּס* (מסס) *unto him who refuses* (used homiletically as an independent word, meaning in Greek) *dog.* Sabb. 63b (ref. to Job VI, 14, v. Targ. a. l.) שכן בל"ר קורין לכלב ל' for in Greek they call a dog *lms* (?). [The sentence is an interpolated gloss, v. Y. B. Kam. VII, end, 6a; Keth. 96a; Gen. R. s. 76, end. The interpolator may have had in mind λοιμός *'a plague'*, used as adj. in LXX for בליעל.]

לַמְפַד m. (λαμπάς, -άδος) *torch, light, lamp.* Targ. Y. Ex. XX, 2 ל' דיניר ל' lamp, ל' דאישא ל' torch.—*Greek genitive:* לַמְפַדּוֹס. Y. Yoma III, 41a top (ref. to Dan. V, 5; v. LXX) תרגם עקדלס . . . לכקבל ל' (not רם . . .) Aquila translates *likbel nabrashta*: opposite the lamp.

לְמִפְרַס, לַמְפַדּוֹס, v. preced.

לָנֵן* m. pl. (lanae) *woollen garments.* Y. Snh. II, 20c bot. ל' דידך (not לגין; corresp. to חלוקיך דעבדא in the second version ib.).

לָנֵן = לָא אֲנַן. Y. Peah III, 17d top וכבח ל' אנדין וכ' (abbrev. 'אנ, v. R. S. to Mish. ib. III, 6) and why do we not say . . . וידוד (in place of ראיון)?

לְסוֹבָה (sub. בגד, חלוק) m. (orig.=לְסוֹבָא, used as an independent w. as if from a root לסב, cmp. לָבַס) *the thin web worn by loose women* (= חלוק של רוצאת תחוין, Kel. XXVIII, 9, v. חוּץ II); in gen. *fine veil.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. רדידים, Is. III, 23) ל' כמה דתימר וכ' it is the dress of the ill-reputed, as we read (Cant. V, 7) they took my veil &c. (believing her to be a harlot). Ib. XIII, beg., 14a וחתן ל' אפי' בסוף וכ' (not לסרכה) as regards the thin web, even the finishing (adding the fringe) is considered an act of weaving (in the Sabbath law). Y. M. Kat. II, 81b top חורין בחדין ל' וכ' decided concerning (the sale of) stuff for veils (during the festive week) &c.—*Pl.* לְסוֹטוֹת. Y. Sabb. IV, 7a top, v. חָם.—Chald. form: לְסוֹטָיָא. Y. B. Mets. IV, end, 9d . . ר' חיה עסיק בל' . . R. A. was engaged in weaving veils. Ib. נעבד באילין ל' what dare we do with those veils (dare we use means to give them a fine appearance)?

לְסַמִּיס, לְסַמְטִין v. sub לִיסְ.

לְסַמֵּס (לְסַמֵּם), (denom. of לִיסְטִים) *to attack, as a free-booter, to commit robbery.* Ex. R. s. 1, beg. חיה מְסַמֵּס attacked and robbed the people. Snh. 72a יוצא לפרשת דרכים ומְסַמֵּם וכ' he will go out to the cross-roads and rob &c.; Yalk. Deut. 930.

לְסִימָה, v. לְסוֹטָה.

לָסָּת f. (contr. of לִכְסָת, v. לָכַס) *cheek, jaw.* Nidd. 23b; Y. ib. III, 50c bot.—*Pl.* לָסָּתוֹת. Nidd. l. c. Y. Yeb. XVI, beg. 15c. Sabb. 151b; Lev. R. s. 18, beg.; Koh. R. to XII, 2 (expl. חכוכבים ib.) חל' אלו (ראשי) that means the flesh-covered cheek-bones.

לִיסְ, לְסָתָא ch. same. Targ. Y. Deut. XIV, 9. Ib. XXXIV, 7. Targ. Job XL, 26.—*Pl.* לִיסָתָא. Targ. Lam. III, 30. Targ. Is. XXX, 28; a. e.—[Targ. Job III, 9, v. לַהֲלָתָא.]

לָעָא, v. לְעִי.

לָעַב, *Hif.* הַלְעִיב (b. h.; cmp. לגע) *to mock, talk lasciviously* (with ב).—Y. Sot. III, 19a בדברי יושבת ומַלְעֶבֶת וכ' who sits down and quotes Biblical phrases in a lascivious manner (e. g. Gen. XXX, 16).

לַעֵב, *Ithpa.* אִתְלַעֵב ch. same. Targ. II Kings II, 23. Targ. Jud. XIX, 25 (ed. Lag. אתעלבו, v. עֲלַב).—Targ. Hab. I, 10 מִתְלַעֲבִין (some ed. מִתְלַעֲבִין, fr. תְּלַעֲבִין).

לְעֵיב, לָעִיב m. (preced.) *sport, mockery.* Targ. Jer. XX, 7 (some ed. לָ'). Targ. Ez. XXXVI, 4 (h. text לעג). Ib. XXII, 4 (Levita לעג), v. לַעַג ch.

לָעַג (b. h.; cmp. preced. wds) *to jest, mock.* Pesik. R. s. 34 לשוא לָעַגְנוּ על וכ' in vain did we deride their words.

Hif. הַלְעִיג same. Y. Peah I, 15d top (ref. to Prov. XXX, 17) עין שהַלְעִיגָה על וכ' the eye that mocked at the law commanding to honor father and mother and despised the law (Deut. XXII, 6) &c. Erub. 21b (ref. to לחג, Koh. XII, 12) כל המַלְעִיג על וכ' whosoever derides the words of the wise, v. לַעַג. Gen. R. s. 94 מַלְעִיגִים בשפתותיהן spoke lasciviously. Esth. R. to III, 9 מַלְעִיגִין אותנו וכ' they deride us and our religion. Num. R. s. 16 הַלְעִיגוּ לי they spoke irreverently of me. Y. Naz. I, beg. 51a [read:] מיהו זה מַלְעִיג כיצד וכ' how is this? Does he mean it sarcastically, or does he mean to say, I will be a Nazir like them? Yalk. Ex. 250 ורוה"ק מַלְעֶגֶת עליו and the Spirit of Holiness laughs at him; a. e.

Digitized by Google

לְעַג, *Af.* אַלְעֵיג, *Pa.* לַעֵיג ch. same. Targ. Jer. VIII, 18. Targ. Is. XXVIII, 11.

לַעַג m. (b. h.; preced.) *sport, mockery.* Erub. 21b (ref. to Koh. XII, 12, v. לָעַג) מי כתיב ל' וכ' does the text read *la'ag* (mockery)? does it not read *lahag* (thought)?; v. הָגָה.

לַעַג ch. same. Targ. Jer. XX, 8 (ed. Lag. לְעֵיב); v. לְעֵב.

לָעֹז m. (לָעַז) *speaking a foreign tongue,* esp. *Greek.* Y. Meg. II, beg. 73a תיתח כיזבה בחלכיתח חל' רוצא בה בלעז if the Book of Esther was written according to law (in Hebrew), the Greek-speaking (reading from it) in Greek (translation) performs his duty.—*Pl.* לְעֹזוֹת. Mish. ib. II, 1 קיריז אויתה לל' בלעז Y. ed. (Bab. a. Mish. לְלוֹעֲזוֹת) it is read to those speaking a foreign tongue in their tongue, but the foreigner that heard it in Hebrew &c. Y. ib. IV, 75a bot. Tosef. ib. IV (III), 13 בית הכנסת של ל' (Var. לצחות) in a synagogue of foreigners; a. e.

לָעוֹזָא ch. same.—*Pl.* לָעֹזַי. Macc. 6b וכ' חטרו ל' foreigners (not speaking Chaldaic) came to court before Raba.

לָעֵי, לָעוֹנָן, לָעוֹנִים m. pl. *garden-orache* (Artiplex Hortensis, v. Löw Pfl. p. 274). Kil. I, 3; Y. ib. 27a, expl. חמציירין 'having eyes' or 'colors'.—[Sabb. 90a; Nidd. 62a, v. רַעֲנָה.]

לָעוּתָא, לָעוּ, v. לֵיאוּ.

לָעַז (b. h.; cmp. לָעַג) [*to talk, babble;*] 1) *to speak a foreign tongue,* esp. *to speak Greek.* Meg. II, 1 לוֹעֲזִין, pl. לוֹעֲזוֹת, v. לָעֹז.—2) (v. לז IV) *to talk against, criticise, cast suspicion.* Pes. 51a בָּעֲזָה עליו כל וכ' the entire country criticised him; a. e.

Hif. חִלְעִיז same. Y. Shek. V, 4 in some ed. of Talm. Babli מַלְעִיזִין, v. לז IV.

לַעַז m. (preced.) 1) *foreign tongue,* esp. *Greek.* Meg. 18a בל' יוני the *la'az* (of Mish. II, 1) means Greek. Ib. שכתובה בל' יוני Ms. M. (ed. יונית) written in Greek (translation). Ib. בכל ל' in any foreign tongue. Y. ib. I, 71b bot.; Y. Sot. VII, 21c top; Esth. R. to I, 22, v. זֶמֶר I; a. fr.—2) *evil talk, disrepute.*—הוציא ל' על *to spread evil talk against, to cast suspicion, discredit.* Kidd. 81a שלא תהא מוציא ל' על בניה that you may not (by punishing her for private meeting with a man, v. יחוד) cast suspicion on the legitimacy of her children. Snh. 43b אל תוציא ל' על וכ' do not discredit the decision by lots; a. fr.

לָעֹז abbrev. of אַלְעָזָר, q. v.—[Y. Sot. III, 19a top, v. לִיעֶזֶר.]

לָעַס (b. h.; cmp. לָעַם) *to swallow, glut.* Deut. R. s. 1, beg. (ref. to לְהַרְפִּיסָהּ, Ez. XLVII, 12, cmp. Men. 98a לחתירה) כל מי שהוא אלם ולועס הימנה וכ' (סוֹד אלמים) whoever is tongue-tied and eats greedily of it (the Law), will have his tongue loosened &c.

Hif. חִלְעִיט *to feed an animal by putting food into its mouth,* contrad. to אָבַס. Sabb. XXIV, 3 אבל מַלְעִיטִין but you may put food into the camel's mouth; Gen. R. s. 63 (with ref. to חלעיטני, Gen. XXV, 30); Num. B. s. 21. Tosef. B. Kam. VI, 17, ib. Ḥull. III (IV), 19 חִלְעִיטָהּ חלתית וכ' if he made the animal eat asafoetida &c.; a. e.—B. Kam. 69a חַלְעִיטֵהוּ לרשע וכ' let the wicked (robber) glut it and die.

לע"ב a mnemonical word, intimating לב, עינים, שחול. Ber. 51a ללע"ב יפה it is good for the heart, the eyes and the milt.

לָעָא, לָעֵי (v. לְאֵי) 1) *to labor, work; to study.* Targ. Y. Gen. III, 18; a. fr.—Targ. Prov. XVI, 26 לָעֲיָא.—Lev. R. s. 32 לְעֵי טבאות work right (Tanh. Emor 24 לרעות). Ib. s. 34 ליה את אזיל לָעֵי ונגיס why doest thou not go working and have something to eat?—Y. Keth. V, 30b top דאינון לָעֲיֵי because they are working beasts. Y. Sabb. VI, 7d bot. ודוא לעי באוריותא that he might be able to study the Law; a. fr.—Y. Erub. I, 18d top וְלָעֲתָה בתרית וכ' (cmp. חמר for חמת) and he studied (repeated) it after him forty times; ib. ולעיתה (read וְלָעֲתָה).—2) *to be tired.* Targ. Y. Ex. XVIII, 18 מֵילָּא תֵּילָעֵי Ar. (ed. מיחר תנחר; O. מְדִלָּאָה, תְּהֵילָאִי). Targ. Lam. V, 5. Targ. Prov. XXVI, 15 לָאֵי ed. Lag. (oth. לָעֵי); a. e.—Lam. R. introd. (R. Isaac 3), v. עָדַן.—Y. Gitt. VIII, beg. 48c; Y. Ter. I, 40b ודוא לעי and he became tired (ceased from raving).

Af. אַלְעֵי *to tire out, ruin.* Targ. I Chr. XVII, 9 לְמַלְעֵי (not לְמֵרְלְעֵי).

לְעֵיב, v. לְעֵב.

לְעֵיג, v. לְעֵג.

לְעִיבָה f. (לְעֵב) *putting food into an animal's mouth.* Ḥull. 55b, v. חַלְעָטָה.

לַעֲוִי, v. לְעִי.

לַעְוִי pr. n. m. *La'yi,* name of a Tannai. Y. Dem. I, beg. 21c; (Tosef. ib. I, 3 אַלְעַאי, cmp. אַרְלָא).

לְעֵילָא, לָעֵיל, v. לְעֵיל.

לְעִינוּת, v. לַיְטָנוּת.

לְעִינֵן, v. לְעוּנִים.

לְעִיסָה f. (לָעַס) *pap* or *paste;* לְעִיסַת גריסין pap made of grits of beans. Nidd. IX, 7 (expl. בר גריסין); Tosef. ib. VIII, 9.

לְעִיסָה m. ch. same. Y'lamd. to Deut. beg., quot. in Ar. אדים חדין ל' וכ' remove this paste from off thy eyes (said to a bribed judge).

לְעֵילָא, לָעֵיל, v. לְעֵיל.

לַעֲנָה I pr. n. m. בֶּן ל' *Ben La'anah.* Y. Snh. X, 28a top סיפרי בן ל'; (Koh. R. to XII, 12 ספר בן תגלא).

לַעֲנָה II f. (b. h.; Arab. la'an *to curse*) *bitterness; wormwood.* Tanh. B'shall., ed. Bub., 21; Yalk. Ex. 258, v. לֵג I.

Digitized by Google

לַעֲנָתָא ch. same, *bitterness*. Targ. Y. II Deut. XXIX, 17 (not לַעֲנָתָא).

לָעַס (cmp. לָעַב a. לוּשׁ) *to chew, masticate*. Sabb. XIX, 2 לוֹעֲסוֹ בשיניו וכ' one chews (cumin for a plaster) with one's teeth and applies it. Tosef. ib. XII (XIII), 8 אין לועסין וכ' you must not chew gum-mastich on the Sabbath. Tosef. Pes. VI, 11 כחשמש צומד למזוג . . . ולועס יד וכ' (not לולעיס) when the attendant gets up from the table to mix the wine, he must close his mouth and chew (the meat of the Passover lamb) until &c. Pes. II, 7 לא יִלְעוֹס אדם וכ' one must not chew wheat (on Pesaḥ) and put it on one's wound; a. e.—Part. pass. לָעוּס. Y. Ter. VIII, 45b bot., v. בָּלַע.

לָעַס ch. same. Targ. Koh. XII, 3.

לְעַר, v. לְעַד.

לַעַד, v. לַפִּיד ch.

לַפָּדָא m. (לפד, cmp. לִבְּדָה) *pap*, esp. *of figs*. Sabb. 37b bot. (Alf. לירסא). B. Mets. 84b שתין מיני ל' sixty kinds of pap.—*Pl.* לַפָּדֵי. Ned. 50b (expl. כלופסין) דיבדין . . . בינא. Ib. אלפא מסדין ל' a species of figs of which pap is made. Ib. מדיד ל'.

לַפְדָיָא* m., prob. to be read: לַפְדָרָא *pl.* (v. לַפִּיד) *stew-pots*. Targ. Y. II Num. XI, 8.

לִפּוּד, v. לַפִּיד.

לְפוּם, *according to*, v. פּוּם.

לְפוּסִין m. pl. *kettles*, v. לֶפֶס.

לְפִי *according to, because*, v. פֶּה.

לְפָא, לְפֵי *to join*.

Af. אַלְפֵי (cmp. לְבֵּד) *to arrange*. Targ. Y. Lev. VI, 5.

לַפִּיד m. (b. h.; cmp. לַפָּס) *a pot in which light is carried* (v. Maim. to Kel. II, 8 a. Ar. s. v.); *torch*. Kel. II, 8 חל' (R. S. לפד) the light-pot.—Midr. Till. to Ps. LII (ref. to Gen. XV, 17) ואין ל' אלא תורה וכ' torch means the Torah &c. (with ref. to Ex. XX, 18); a. e.—*Pl.* לַפִּידִים. Snh. 108b (ref. to לפיד, Job XII, 5) שהם קשים כל' words as hard as light-pots.—Trnsf. *lightning, flash*.—*Pl.* as ab. Mekh. Yithro s. 9 (ref. to Ex. l. c.) קולי קולות ולפידי ל' various sounds and various flashes; וכמה . . וכמה ל' היו were there various kinds of sounds? various kinds of flashes?; a. e.

לַפִּיד ch. same. Gen. R. s. 30 (ref. to לפיד, Job XII, 5) תמן אמרין כרוז לוהה ל' לוה (Ar. לפד) there (in certain places) they say (instead of) 'he has a crier' (that walks before him): 'he has a torch' (carried before him), i. e. he is a distinguished person.

לְפִיטְמוֹ, Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 24, Var. לבטינון, read: לְפִירְמוֹ m. pl. (leporinae, sub. lanae) *garments made of hare-wool*; (cmp. Gen. R. s. 20 צמר ארנבים).

לְפִיכָךְ (= לְפִי כָּךְ, v. פֶּה a. כָּךְ) *therefore*. Pes. X, 5. Keth. 2a; a. v. fr.

לְפִיסָא, v. לִפְסָא.

לְפִיף, v. לְפַף.

לְפָלוּף m. (לָפַף) *glutinous substance, pus*. Mikv. IX, 2 ל' שבעין pus sticking around the eye; ib. 4 ל' שבעין in the eye, on the eye-lids.

לְפָלוּפָא ch. (preced.) *pulp, soft portion of cabbage*. Y. Ter. X, 47b bot. סב מן ארבה וחב לְפָלוּפָהּ take (for thyself) from its trunk and give (as T'rumah) its pulp.

לְפָנִים, לְפָנַיי, לְפָנַי, v. פָּנִים.

לֶפֶס c. (לפס, cmp. לִפְסָה) *a tightly covered pot, stew-pot*, v. אִסְפָּס. Y. Ḥag. II, 77d top [read:] כל' הזה וכרסויו, v. אִסְפָּס. Y. Shebi. VI, end, 37a ל' אחד של ירק a stew of vegetables. Peah VIII, 4 מלפסו out of his stew. Y. Ned. VI, beg. 39c דדורד לל' a dish prepared in the stew-pot; (Bab. ib. 51a דדורד לאילפס; Tosef. ib. III, 2 חנעשין באילפס). Ḥull. 84a [read:] יקח ללפסו וכ' may buy for his stew a litra of &c.; a. fr.—*Pl.* לְפָסִים, לְפָסִין. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13; Y. Bets. IV, 62c bot., v. סְתָם. Eduy. II, 5, v. אַרְזִנִית; a. e.

לִפְסָא ch. same. Y. Peah VIII, 20d bot. תקניה מן גוא ל' gave the T'rumah out of the stew-pot. Ib. VII, 20a bot. לפרסא דכפר חנניה (read: לירְסָא; Keth. 112a אילפס כפר ḥ. (read: חינו) the pot of K'far Ḥ. (which was very large). Ib. VIII, 21a bot. טן ל' חוא וכ' . . . . . עיקר does not the dish originally come out of the (earthen) pot? Eat (now) of it, v. לְפָצָא.—*Pl.* לְפָסַיָּא. Targ. Y. I Num. XI, 8, v. לאפוסיא.

לַפְסָן m. (preced. ws.; cmp. λαψάνη) *charlock*, a plant resembling the mustard plant. Kil. I, 5.

לָפַף (cmp. לָבַב) *to cling to, to clasp*. Tanḥ. B'har 3 (ref. to וילפת, Ruth III, 8) לְפָפַתּוּ she clasped him; Ruth R. to l. c. לפתתו כחזירת (some ed. לפתתו), v. חֲזִירָה.

Pi. לִפֵּף 1) same. Bekh. 41a (interpret. רִגְלֶיהָ) שמְלַפְּפת ודולכת וכ' it continues to cling (to the body) to the day of death, v. supra. Sot. 3b (play on ילפתו, Job VI, 18) מְלַפְּפָתוֹ והולכת לפניו וכ' (sin) clings to him and goes before him on the day of judgment.—2) *to wrap, swathe*. Sabb. 129b bot. מְלַפְּפִין את הנולד וכ' you may swathe a new-born child on the Sabbath.—Part. pass. מְלוּפָּף; f. מְלוּפָּפָה. Deut. R. s. 3 תחזמת באש ומל' באש . . . תורה the Torah scroll which was given to Moses,—the skin was of white fire, written upon with black fire, sealed with fire and swathed with bands of fire.

לְפַף ch., *Pa.* לַפֵּיף (interch. with לָפֵיף) 1) *to swathe, bandage, wrap*. Targ. Y. Ex. XV, 2. Targ. Lam. II, 22 לְמִפְּיַי ינוקא (some ed. לספיה).—Sabb. 66b; 147b לַמְפּוּיֵי to swathe a new-born child.—Part. pass. מְלַפְּפָא (מְלַפָּא). Targ. II Chr. XXXIV, 15 (of a scroll, v. preced.). Targ. Lam. II, 20 (Ar. מִתְלַ' *Ithpa.*).—Trnsf. *to handle in the way a child is swathed, to turn clay, mould, shape* (cmp. צָבַב). B. Mets. 74a ותא מיחוסר לַמְפֵּי ויבושר וכ' does it not require

Digitized by Google

moulding, drying, putting into the stove &c. Ib. כגון דְמַלְפְּפָן ומיבשן Ms. M. (ed. דמלפפה ויבישו, corr. acc.) when they have been moulded and dried.—2) *to join, couple, loop.* Targ. Ex. XXXVI, 10. Ib. 18 לְלַפְּפָא (Var. לְלַפָּפָא, לְלַפָּפָא); a. fr.—Part. pass. מְלַפְּפָה, מְלַפָּפָה. Ib. XXVI, 3; a. fr.

Ithpa. אִתְלַפַּף *to be swathed*, v. supra.

לְפָצָא, לְפָצָה, לְפָצָא c.=לְפָסָא. Y. Peah VIII, 21ª bot. אבירל מן ל' v. לְפָסָא.—Y. Shebi. II, 34ª bot. צורכה דל' as much only as is required for the stew-pot (immediate use).

לְפַקְקָה, Targ. Y. Lev. I, 16 in Ar. s. v. לקט some ed., read: וְלוּפְקָקָא; v. וְלוּפְקָקָא.

לָפַף (b. h.; cmp. לפה) 1) *to twine around, cling to, clasp.* Ruth R. to III, 8, v. לָפָה; Tanḥ. B'har 3 (expl. וילפת, Ruth l. c. 'he felt himself embraced') כמו דאמרת וְלָפַף וכ' as you read (Jud. XVI, 29) and Samson clasped &c.—2) (cmp. עָרַךְ) *to wrap up, to insert, combine* (dishes).—Part. pass. לָפוּף, pl. לְפוּפִין. Koh. R. to VII, 7 (expl. לְפָתָן) שני תבשילין לפופין זה בזה two messes combined.

Pi. לִפֵּף same. Ab. Zar. 38ª; 59ª חסה בו את לְלַפֵּף to go with bread as a relish.

לְפַף ch., *Pa.* לַפֵּף as preced. *Pi.* Bets. 16ª בידי דְמַכְפָּה (Alf. דְמַיְפָּה) בעינן something used as a relish is required, (Ms. M. מילפת, Alf. מַיְפָּא) ופת לא מְלַפְּפָא whereas bread is not used for that purpose.

Ithpe. אִתְלַפַּף *to be used as* לְלַפְּתָא; v. supra.

לֶפֶת f. (v. preced. wds.) *something which goes with bread; vegetables.* Ber. 44ᵇ, v. בֵּירִית 4.—Gen. R. s. 15 חד אמר לפת לא פת חיתה one says *lefeth* was *lo-path* (no food of man before he sinned, i. e. bread fully seasoned grew out of the ground, and no relish was required); ל' לא פת היא עתידה לחזות *lefeth* will be no food, in the Messianic days; Y. Ber. VI, 10ª bot.; Tanḥ. Ekeb 7 [read:] ודאחד אומר חיתה פת אלא עתידה לכשות לא פת (with ref. to פסת בר, Ps. LXXII, 16; cmp. Sabb. 30ᵇ, Midr. Till. to Ps. CIV, 12).—Esp. *lefeth, turnip.* Kil. I, 3. Ib. 9. Keth. 111ᵇ שוצל קינן בל' ושקלוהו וכ' a fox made his nest in a turnip, and when they weighed it &c.; a. fr.—*Pl.* לְפָתוֹת. Y. Ter. II, 41ᶜ bot. ראשי ל' turnip-heads. Yalk. Deut. 944. Snh. 19ᵇ bot. (ref. וילפת, Ruth III, 8, v. Targ.) שנמשת בשורו בראשי ל' his body became as soft as (boiled) turnip heads. Ber. 56ª Ar., v. גַּרְגְּלִידָא; a. e.

לִיפָּ, לִפְתָּא ch. same. Targ. Ruth III, 8, v. preced.—Ber. 44ᵇ כי חזית ל' וכ' when thou seest turnips in the market, ask not, what wilt thou eat with the bread. Ib. 56ª, v. גַּרְגְּלִידָא; a. fr.—Bekh. 43ᵇ, v. לִפְתָּם.

לִיפָּ, לִפְתּוּתָא f. (preced.) פַּת ל' *bread seasoned with a relish.* Tanḥ. Ekeb 7 (ref. to פסת, Ps. LXXII, 16) יש מקומות שקורין לְפַת ל' פיסתא there are places where they call seasoned bread *piss'tha.*

לִפְתָּן, לִפְתָּם I m. (v. לֶפֶת), *one whose head is turnip-shaped.* Bekh. VII, 1 (43ª) לפתן Mish. (Talm. ed. לפתם), expl. ib. 43ᵇ לפתא דדכר וכ' (read ם... or ן...), v. גַּרְגְּלִידָא.

לִיפָּ, לִפְתָּן II m. (לָפַת) *relish.* Ber. 40ª צר שיביאו מלח או ל' וכ' until salt or some relish is placed before each one, v. תָּקַשׁ. Neg. XIII, 9; Tosef. ib. VII, 10; Ḥull. 71ᵇ בל' מסב ואוכל (ה) reclining and eating (the named quantity of bread) with some relish; Koh. R. to VII, 7 גר טב אוכלה בל' (corr. acc.); expl. ib., v. לָפַת; a. e.

לִיפָּ, לִפְתָּנָא ch. same. Targ. Job VI, 6 Var. Ms. (h. text חסל), v. תָּקַשׁ.

לָץ, v. לוּץ.

לֵיץ, לָץ m. (b. h.; לוּץ) *scorner, scoffer, frivolous person. Pl.* לֵיצִי, לֵצִים. Sot. 42ª כת ל' the class of scorners. Snh. 101ª, v. כְּנוֹר; a. fr.—מושב ל' (Ps. I, 1) scorners' gathering, *bad company.* Kidd. 41ª מושבו מושב ל' his company is the bad company (meant in Ps. l. c.). Ab. Zar. 18ᵇ (אסור) משני מ' ל' (is forbidden as) coming under the category of being in bad company; a. fr.

לָצוּת f. (preced.) 1) *scorn, lasciviousness.* Cant. R. to III, 4 (play on פלצות, Is. XXI, 4) פת מרוא מפרץ דברי ל' the mouth which spreads words of lasciviousness; ע"י שנפתקי לדבר ל' because they went out for lascivious entertainment; cmp. לֵיצָנוּתָא.—2) *sport, pleasure.* Tosef. Sabb. VI (VII), 4 שתהא לח ל' that she may be entertained; Yalk. Lev. 587 שתתחילה לצאת (corr. acc.).

לֵיצָנוּתָא, לֵצָנוּת, לֵיצָן, v. sub לֵיצָ.

לָק m. (לָקַק) *lapping, greedy.* Pesik. Zakh., p. 26ᵇ עמלק עם לק אומה וכ' Amalek is *'am lak* (a greedy people), a people that came to lap the blood of Israel like a dog; Yalk. Deut. 938; Yalk. Ex. 262; a. e. Tanḥ. Ki Thetsé 9, a. e. עם לק פרח וכ', v. לֵיק.

לָקָא, לָקָה, v. לקי.

לְקוּחוֹת f. pl. (לָקַח) *bought property*, esp. *mortgaged property sold*; trnsf. *the purchaser of mortgaged property.* Keth. IX, 8 מכר... ודוא נפרעה מן חל' if her husband sold his property to strangers, and she wants to collect (her K'thubah) from the sold property (sues the purchaser). B. Mets. 12ᵇ ואיתי למירתך ל' שלא כדין and he might seize the sold property unlawfully.—B. Bath. 107ª האחים שחלקו ל' דור after the heirs have divided up the estate, they are considered as purchasers (from one another, and the brother whose portion has been seized for his father's debts has no redress), opp. יורשים חן they are heirs (and the estate, minus the seized portion, has to be redivided); a. fr.

לְקוּחַ, v. לִיקּוּחַ.

לוֹקֵט, לָקוֹט m. (לָקַט; v. לֶקֶט) *grain-gleaner*, a sort of *huckster* dealing in grains bought up in small quantities. B. Mets. 72ᵇ יזוק מלקוט חבריה ... מ"ש לוקט ed. (Ms. M. throughout לוקט; Ms. R. a. ed. Ven. לקוט, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) why is it different with the gleaner? Because, if he has none, he will borrow from a fellow-gleaner. Ib.

Digitized by Google

עד שיצא השער ללוי ולטוכי until the market price has been announced for (the goods of) the gatherer and the merchant alike; Tosef. ib. VI, 1 ללוקח (corr. acc.).—[Keth. 54ᵃ בלקוט Ar., v. לָקִיט.]—*Pl.* לְקוֹטוֹת. B. Mets. l. c. ושל ... דיד של לי ולכל אדם וכ' Ms. H. a. R. (v. Rabb. D. S. l. c.) if the gleaners' goods (mixed goods) were worth four S'ah (and more) a Sela, and those of other people three &c.; [ed. דיד ולכל אדם וכ' ... לְקוּטוֹת if the gleaned grains were worth &c.; Tosef. l. c. דיד לקוטות חולכות מארבע (not וחולכות).

לְקוֹטָא ch. same, esp. *the poor gleaner.*—*Pl.* לְקוֹטֵי. B. Mets. 21ᵇ (expl. גמושות) לי בחר לי gleaners after gleaners (the poor who come for the second gleanings).

לְקוֹטָאֵי, v. נְקוּטָאֵי.

לקוטינטיס, v. לוֹקוֹטִינִיטַס.

לְקוּנָא, v. לְקִינָא.

לַקוּשֵׁי, v. לָקַשׁ.

לְקוּשִׁין, v. לָקִישׁ II.

לְקוּתָא f. (לְקִי) 1) *punishment.* Targ. O. Deut. XXXII, 32.—2) *being beaten.* Yoma 71ᵇ לְקוּתֵיהּ, v. נִיתַּן; Zeb. 18ᵇ; Yalk. Ex. 380.—3) *disorder, disease, defect.* B. Bath. 16ᵇ קרנא דקרש לי הוא a complexion like the color of the horn of the unicorn is a defect (and not a perfection). Ḥull. 43ᵃ לי דרכים the disorder of the kidneys mentioned by Rakhish. Ib. 55ᵃ bot. דמטאי לי וכ' when the disorder extends to &c.; a. fr.

לָקַח (b. h.) 1) *to take, receive.* B. Kam. 119ᵃ גבאי צדקה לוקחין מהן וכ' collectors of charity may receive from them small contributions. Ex. R. s. 3 את שלו לי he received his due (punishment). Tanḥ. Korah 3 טליתו לי he took up his cloak; a. fr.—2) *to carry away; to persuade.* Ib. 1 (ref. to Num. XVI, 1) ויקח אלא משיכת וכ' אין *vayikkaḥ* means attraction by soft words; ib. 2 ויקח אלא לשון שלוחין אין שלבו לָקַח ה' *vayikkaḥ* has the meaning of separation, for his heart (pride) carried him away; Num. R. s. 18.—3) *to buy, acquire.* Dem. IV, 5 קַח לי וכ' buy (provision) for me of one who is reliable &c. Ib. ולָקַחְתִּי .... הלך לִיקַּח if he went to buy of him (of the designated person), and .... not finding him I bought of &c. Ib. V, 1 הלוקח מן האופה וכ' he who buys of a baker. B. Mets. 16ᵇ לכשאקחנה when I shall have bought it; a. v. fr.—לוֹקֵחַ *buyer.* Ib. 15ᵇ bot. דמתה לי when the buyer is dead. Ber. 5ᵃ ולי שמח and the purchaser is glad; a. v. fr.—Part. pass. לָקוּחַ, f. לְקוּחָה; *pl.* לְקוּחִין, לְקוּחִים; לְקוּחוֹת. Y. Pes. II, 29ᵇ חל בכסף מעשר that which has been bought with tithe-money. B. Mets. 110ᵃ לי ודאי בידי I have it as a purchased property. Y. Snh. IX, beg. 26ᵈ [read :] עד שתהא הראשונה לי לו until the first wife has been legally acquired (betrothed) by him; (Y. Yeb. XI, 11ᵈ top וקוקה), v. לְקִיחָה; a. fr.—V. לְקוּחוֹת.

Nif. נִלְקַח, נִיקַּח, נִקַּח *to be taken, bought, acquired.* Maas. Sh. I, 3 אינו נלקח בכסף מעשר must not be bought with tithe-money; Ḥull. I, 7 אינו ניקח. Men. 42ᵇ נִקְחִית; נִקְחִין; a. fr.—Kidd. 2ᵇ (ref. to Deut. XXII, 13) it is not written כי תִלָּקַח אשה לאיש *if a woman is married (marries herself)* to a man (Var. יִקַּח).

Hithpa. הִתְלַקַּח *to be enclosed, squeezed in.* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 11; Pesik. Vayhi, p. 4ᵃ (expl. מִיתַּלְּצָתָא, Ex. IX, 24), v. עֲשָׁשִׁיתָא.

*לָקַח ch., *Ithpe.* אִתְלְקַח *to be taken, married.* Keth. IV, 11 (52ᵇ) עד דיתלקחון לנוכריין Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. דיתינסבן) until they shall be married; ib. 53ᵇ דיתילקחן.

לֶקַח m. (b. h.; preced.) *purchase; (acceptable) gift; lesson.* Taan. 7ᵃ (ref. to לקחי, Deut. XXXII, 2) אין לי אלא תורה *lekaḥ* means the Law (with ref. to Prov. IV, 2); Tanḥ. Haăz. 3; a. fr.—אבן הלי *auction-stone.* Yalk. Lev. 667, v. מֶכֶר.

לָקַט (b. h.) [*to seize,*] 1) *to gather, glean; to pick,* v. *Pi.*—Part. לוֹקֵט *gleaner, huckster,* v. לוֹקֵט.—2) (in sewing) *to gather, pucker.* M. Kat. 26ᵃ bot. ללוקטן ולעשותן כמין סולמות to mend (the rents for the dead) by gathering or making a sort of stairs (chain-stitches), v. סוּלָּם.

Pi. לִיקֵּט same, 1) *to pick, harvest; to pick up, collect.* Tosef. Shebi. IV, 21 לי אחרונג באחד וכ' he harvested Ethrogs on the first of Sh'bat; R. Hash. 14ᵃ; Erub. 7ᵃ; Yeb. 15ᵃ. Tosef. R. Hash. I, 9 לי חיק if one picked vegetables; a. v. fr.—Maas. Sh. II, 5 מה שלי לי וכ' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. מה שלקט לקט) what coins he picked up singly belong to the second-tithe fund. Y. ib. 53ᶜ והוא שלי מיכן ומיכן אבל לי (not אותן) על אומד וכ' provided he picked up here and there (deliberately selecting), but if he did so at random &c. Bekh. 7ᵇ כל חמטיל בצים מְלַקֵּט וכ' every animal that lays eggs supports its brood by picking up food for it, except the bat ... which gives suck.—M. Kat. I, 5 מלקט אדם וכ' one may (during the festive week) collect for final burial the bones of &c., v. לִיקּוּט. Snh. VI, 6 מְלַקְּטִין את חעצמות וכ' the bones (of the convict) may be collected and buried in their family tomb; a. fr.—Esp. *to glean, to take the poor man's share in the crop.* Peah IV, 9 מי שלקט וכ' (Y. ed. שלי) if one gleaned the corner of the field and said, this is to belong to &c.; Gitt. 11ᵇ; B. Mets. 9ᵇ.—Peah V, 6 לְלַקּוֹט (Y. ed. לְלַקֵּט). Y. ib. IV, 18ᵇ ילכו וילקטו וכ' let them have an opportunity to go and glean in another field &c., v. גִּידּוּר, a. v. fr.—[Peah IV, 5, v. Hif.]—[Sot. 11ᵇ ומלקט לחן וכ', v. נָקַט.]—2) *to pluck (hair) out singly.* Naz. 40ᵇ לִיקְּטוֹ במלקט if he plucked it singly with pinchers; Macc. III, 5 לְקַטוֹ. Ib. 20ᵇ במלקט לבנות וכ' when one plucks out the white hair among the black; Sabb. 94ᵇ; a. e.—[Naz. l. c. עד שילקטנו בחצר, read שיטלנו; Macc. III, 5.]

Nif. נִלְקַט 1) *to be collected, harvested.* Tosef. Shebi. IV, 21 שגדל בחובה וכ' בחובה what has been growing under obligation (as eventually subject to tithes) and been harvested under obligation; שגדל בשביעית וכ' בשביעית what has been growing in the Sabbatical year and collected in &c.; R. Hash. 15ᵃ; a. e.—2) *to be made smooth by plucking.* Sabb. 97ᵃ, v. מְלַקֵּט.

Pu. לוּקַּט *to be gleaned.* Peah V, 1 גדיש שלא לי תחתיו a stack of grain under which the gleaning for the poor has been left.

Hif. הַלְקִיט 1) *to cause picking, to strew feed for birds.*

Digitized by Google

Tosef. Sabb. XVIII, 4 מְלַקְדְּטִין, contrad. to מחלקטין (v. חִילְקֵט); Sabb. 155b.—2) *to arrange the gleaning by the poor.* Peah IV, 5 (3) דיו מְלַקְיְטִין על החבל Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. מלקטין) arranged the gleaning by the line, leaving a corner at the end of each furrow.

Hithpa. הִתְלַקֵּט *to be collected; to require collection.* Maas. Sh. II, 5 המִתְלַקְּטִים those coins which have been picked up singly, opp. הנבללין.—Ḥull. 46a מִתְלַקֵּט מהו if the required size of sound flesh can be obtained only by collecting (it not being in one place), how is it?—Ib. 77a מחל׳ מהו how is it, if the quantity of flesh required to cover the broken bone is scattered?

לָקַט, לָקִיט, ch. same, *to pick up; to gather.* Targ. Gen. XXXI, 46. Ib. XLVII, 14 (ed. Berl. לַקִּיט). Targ. Ex. XVI, 26; a. e.—Part. לָקֵט, לָקִיט. Targ. O. Deut. XXIX, 10 לָקִיט ed. Berl. (ed. Amst. לַקֵּט, corr. acc.; h. text חוטב); Targ. Josh. IX, 21 לַקְטֵי Bxt. (ed. מְלַקְטֵי).—Sabb. 156a דלא לָקִיט בלישנידה (a calf) that does not take up with its tongue (the fodder placed before it), v. infra; a. e.

Pa. לַקֵּיט same. Targ. Gen. XLVII, 14, v. supra. Targ. Lev. XIX, 9 (Y. II *Pe.*); a. fr.—Targ. II Esth. III, 8 ומְלַקְטִין (not ומְלַקְטִין), v. חַצְבָּא.—Lev. R. s. 6 שרי חדוא מְלַקֵּט א״ל לַקֵּט לַקֵּט .. את מלקט he began to pick up (the scattered Denars); said he to him, pick up, pick up, for it is thine own thou art picking up.—Y. Sabb. VII, 10a bot. ומְלַקְּטָן (not וולקטה) and gathers them (the sun-dried fruits in cakes or strings; v. Maim. Sabb. VIII, 6); a. e.

Af. אַלְקֵיט *to cause to take up, to put the mouth to.* Sabb. 156a מַלְקְדִין יתיה Ms. O. (Ms. M. מַלְקְטִין ליח, ed. מחלקיטין, v. Rabb. D. S. a. l. note) we may make it take up (taste the fodder).

לֶקֶט m. (b. h.; preced. wds.) 1) *gleanings; the poor man's share in the crop* (Lev. XIX, 9). Peah IV, 3. Ib. 10 איזהו ל׳ התושר וכ׳ what is called *leḳet* (the poor man's share)? That which drops &c. Ib. 11 ספק ל׳ ל׳ where there is a doubt about *leḳet*, it is *leḳet*, i. e. the poor man has the benefit of the doubt. Ib. V, 1 אומדין אותה כמה ל׳ וכ׳ we calculate how much it would ordinarily give out for the poor man. Y. ib. V, beg. 18d שגדש ע״ג לִיקְטָן של ל׳ וכ׳ for he piled up the stack over the poor man's share; a. fr.—2) *pucker, seam.* M. Kat. 26b מתוך חל׳ .... חקורע he who rends his garment ... in a place which has been mended by a pucker (after having been rent for a death).

לִיקְטָא, לָקְטָא, ch. 1) same, *gleanings, poor man's share.* Targ. Lev. XIX, 9.—2) *the accumulated food in a bird's crop.* Targ. Y. I Lev. I, 16.

לקטיות Maasr. III, 7; Ohol. XVIII, 10 חל׳ Ar., v. אַלְקָדִית.

לָקְטָקָא, לָקְטִיקָא f. (lectica) *sedan-chair.* Mekh. Mishp. s. 1 לא ישלנו ... בל׳ he (the Hebrew servant) shall not be used to carry him (his master) in a litter, a chair or a sedan-chair; Yalk. Ex. 311; v. גְּלוּגְדָּקָא.

לָקָה, לקי, [*to become less,*] 1) *to suffer, be under a disadvantage.* B. Mets. III, 12 יִלְקֶה בחסר ויתר he suffers the disadvantages of loss or gain, i. e. he must pay according to the original value of his charge in case of depreciation, or according to the present value in case of a rise in value. Tosef. Yeb. IX, 3 בד מידת הדין לוֹקָה justice suffers under this rule, i. e. it is inconsistent; Y. B. Kam. IV, beg. 4a; a. e.—Esp. *to be smitten, afflicted with disease* (esp. *leprosy*); (of crops) *to be struck* (by hail &c.); *to be blighted.* Sabb. 87b בכורות לָקוּ the first-born (in Egypt) were smitten. Ib. 97a; Yoma 19b לוקה ... חדשדד בגופו he who entertains a suspicion against worthy men, will be smitten with disease; Ex. R. s. 3 אף אתה ראוי לְלָקוֹת בצרעת thou, likewise, deservest to be afflicted with leprosy. Ḥull. 55a לָקְתָה ככוליא אחת if one of its kidneys is disordered.—B. Mets. IX, 7 לקתה the wheat crop was blasted.—Ber. 18b שלו לא ל׳ his crop was not struck by hail.—Makhsh. IV, 3, a. e. שלא יִלָּקֶה חכותל that the wall may not suffer (from the rain); a. fr.—2) (of luminaries) *to be eclipsed.* Mekh. Bo. s. 1 כשהחמה לוקה when there is an eclipse of the sun; כשהמאורות לוקים when planets are eclipsed; Succ. 29a; a. fr.—*Part. pass.* לָקוּי *disordered, sickly, stunted.* Sifra Thazr., Neg., ch. VII, Par. 5; Neg. X, 1 (expl. Lev. XIII, 30) דק ל׳ קצר *dak* means diseased (sparse) and short hair. Yeb. 80a כל שמשיר אנו ל׳ one born with defective genitals. Tosef. ib. X, 6 קולו ל׳ his voice is abnormal (womanly, thin). Ib. 7 קולה ל׳ her voice is abnormal (manlike; Yeb. 80b עבה). Ib. שערו ל׳ his hair is abnormal; a. fr.—3) (law) *to be punished with lashes.* Macc. I, 1 לוקה ארבעים he receives forty lashes (v. אַרְבַּע). Ib. III, 1 אלו הן הלוקין the following persons receive (thirty nine) lashes. Snh. IX, 5 מי שלׁ׳ ושנה he who has been lashed twice (and commits the same offence again); a. v. fr.

Hif. הִלְקָה 1) *to disaffect, weaken, strike.* Ber. 18b ברד מפני שהוא מַלְקֶה אותו hail will ruin his crops. Sabb. 113b מפני שהוא מַלְקֶה because it makes thin (weakens one's constitution); a. e.—*Part. pass.* מוּלְקֶה *sickly, broken down.* Ruth R. to I, 5 אף הוא משובר ומ׳ he (the messenger) was likewise broken down and sick; Lev. R. s. 17; Pesik. Vayhi, p. 66a; Pesik. R. s. 17 מְלֻקֶּה (part. *Pu.*).—2) *to punish with lashes, flog.* Macc. III, 10 כמה מַלְקִין אותו how many lashes does the court inflict? Ib. 12 כיצד מלקין אותו how is the flogging done? Kidd. 81a מלקין על לא טובה חשטועה the court orders the flogging of a person for conduct giving rise to suspicion, basing its action on I Sam. II, 24. Gen. R. s. 7 אתה מַלְחֵנִי, v. קַבָּלָה; a. fr.

לָקָא, לָקֵי, ch. same, *to be affected, disordered, smitten, punished.* Targ. O. Ex. V, 14 לָקוּ (Y. לָקוּ). Ib. 16 לָקֵן (Y. לָקְיִין). Ib. IX, 31, sq. Targ. Y. I Num. XXVI, 11; a. fr.—Tem. 4b אמאי לָקֵי why should he be punished?—Ib. 5a תא נמי לִילְקֵי let him, too, be punished. Y. Kidd. I, 61b bot. אין מטת מִילְקֵי וכ׳ if it should happen to thee to suffer, it is better that I suffer in thy place; Pesik. R. s. 23—24 תילמי (corr. acc.); a. fr.

Af. אַלְקֵי as preced. *Hif.* Targ. Deut. XXII, 18 ויַלְקוֹן (not ויִלְּ׳). Ib. XXV, 2, sq.—Targ. I Sam. V, 6; a. fr.—Sabb. 113b כיון דמַלְקֵי because it is ruinous to health.—Kidd. 81a מַלְקֵי punished the woman of bad repute and published the cause (for the protection of her children, v. לַעֲז). Ib. מר נמי לַלְקֵי וכ׳ why do you not likewise punish and publish?; a. fr.

Digitized by Google

לְקִיחָה f. (לָקַח) 1) *taking, seizing.* Succ. 37a (ref. to Lev. XXIII, 40) בעינן ל' תמרה a real taking in hand is required. Ib. ל' ע"י רבי אחר an indirect taking (with gloved hand, by a string &c.). Ib. 11b ילים ל' ל' וכ' he compares the expression לקח (in Ex. XII, 22 a. Lev. l. c.); a. fr.—2) *purchase, acquisition.* Ex. R. s. 28, beg. (ref. to Ps. LXVIII, 19) בל' נתנה לו he gave the Law to him as an absolute acquisition.—Esp. *taking a wife, betrothal.* Y. Snh. IX, beg. 26d; Y. Yeb. XI, 11d top (ref. to Lev. XX, 14) בכולהון כתיב שכיבה וכאן כתיב ל' וכ' in all the other laws of incest the verb *shakhab* is used, but here *lakaḥ* is chosen, to intimate that one of the two must have been legally betrothed to him. Y. ib. VI, 7b bot.; (Bab. ib. 55b קידשה); a. e.—3) *taking away by death.* Gen. R. s. 25, beg.

לָקִים, לָקֵם, v. לָקַם.

לָקִיט m. (לָקַט) *gleaner*, a sort of *client, retainer.* Shebu. 46b שכירו ולקיטו מאי how about his hired laborer or his client (may they take the oath)?—Y. Erub. VI, 23c top שמשו ולקיט his (the gentile's) attendant or client. Keth. 54a וחילופיהם בל' (Ar. בלקוט) and the reverse is the law (as to deducting from his wages the outlay for his garments) concerning the client; וכן בל' the same is the law &c.

לָקִיט* I ch. same, esp. *beggar.*—*Pl.* לְקִיטַיָּא. Y. Taan. IV, 69a bot. ל' לל' (ed. לקידנא, corr. acc.); Lam. R. to II, 2 quot. in Arab. s. v. גרב; v. מָרְקוֹס I.

לָקִיט II m. (part. pass. of לָקַט) *pinched out, chiselled, in bass-relief* (cmp. Syr. לקטא *embroidery*, P. Sm. 1970). Targ. I Kings VII, 19. Ib. 26; Targ. II Chr. IV, 5 ל' כשושנתא chiselled in the shape of a rose.

לְקִיטָה f. (לָקַט) *picking, collecting, harvesting.* Peah I, 4 ולקיטתו כאחת and such fruits as are harvested all at once (not singly as they become ripe). R. Hash. 14b בשעת לְקִיטָתוֹ עישור the duty of giving tithes begins when it is being cut. Ib. 15a; Tosef. Shebi. IV, 21 אחר לקיטתו למעשר after it is harvested begins the duty &c.; Succ. 40a אחר לקיטתן (בחר) זו דיא עשיירתן the cutting them is their making (preparing for the religious ceremony); a. fr.

לַקְנָא, לְקִינָא m. (לקק, cmp. לָגִין a. Greek λεκάνη) *bottle, flask.* Targ. Jud. VI, 38 לקנא ed. Lag. (Var. לקי, לגינא, Ar. לקונא; h. text סאל).—Sabb. 12a ללקי דמיא Ar. (Ms. M. ללקנא; ed. לקנא, corr. acc.) into a flask filled with water. Ib. 143a (Ms. M. לנקא, corr. acc.; Rashi Ms. לקונא, v. Babb. D. S. a. l. note 100). Ber. 62a מקרקשא . . . בלקנא (Ms. O. בלקונה) clappered . . . . with a nut in a flask. B. Kam. 113b, v. חֲלִילִינָא.—*Pl.* לְקִינִין, לְקָנִין. Targ. Job XXXII, 19, v. לְגִינָא.—Gen. R. s. 13, v. next w.

לוּקְנִיתָא, לְקִינִיתָא f. (preced.) *a little flask.* Koh. R. to I, 7 מלון לוק' מים ותהו ירחבין לנוחה וכ' (not בגודיה) they filled a flask with (Ocean) water and added water thereto, and it absorbed it.—*Pl.* לְקִינְרִיאתָא. Gen. R. s. 13 ירחבון לירח מלא ל' וכ' (Ar. מלא לקונין) they handed him flaskfuls &c.; (Yalk. Koh. 967 מלון מינה לגינתא).

לָקִישָׁא, לָקִישׁ I pr. n. m. *Lakish, L'kisha*; רבי שמעון בן ל', abbrev. ר"ל, ריש ל' R. Simeon ben Lakish (Resh Lakish) an Amora, contemporary and brother-in-law of R. Johanan by whom he was converted from a lawless life. Ḥull. 56a. Gitt. 47a; a. fr.—B. Mets. 84a בר לקישא; a. e.

לָקִישׁ II, לַקִּישׁ m., לְקִישָׁא c. (לָקַשׁ) *slow, late* (in the season); *late rain; late-born* (cmp. אָפִיל). Targ. Deut. XI, 14 (ed. Berl. לְקַשׁ). Targ. Y. Lev. XXVI, 4. Targ. Hos. VI, 3; a. fr.—Snh. 18b, a. e., v. בַּפִּיר. Koh. R. to VII, 26 ל' לסכרים, v. בַּפִּיר.—*Pl.* לְקִישַׁיָּא, לְקִישַׁיִּא; לַקְּרֵי; f. לְקִישָׁן. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 לְקוּ'. Targ. Gen. XXX, 42 (ed. Am. לַקְשַׁשׁ; h. text הצנכים). Targ. Y. Ex. IX, 32.—Gen. R. s. 73, end (ref. to הצנכים, v. supra) ל' דלבן the late-born were Laban's; Lev. R. s. 30 לקישא (corr. acc.).

לְקִי, לַקִּישׁוּתָא f. (preced.) *lateness, retardation.* Targ. O. Gen. XXX, 42 בל' ענא (ed. Berl. לָקָרְשׁוּת, v. Berl. Targ. O. II, p. 11; ed. Amst. לַקְשׁוּת) when the sheep were late (tired).

לָקָן m. (לְקִי; transl. of λεπτόν) *a very small copper coin.* Y. Maas. Sh. IV, beg. 54d ובארבאל בתרין אלפין וז' (not ירל' . . . ובאדבאל) and in Arbela the Denar is worth two thousand P'rutahs and one Lakan.—Y. B. Mets. IV, beg. 9c ל' בל' אסיר ל' to lend money on Lakan against L. (counting Lakans in place of Denars) is forbidden.

לַקְנָא, v. לְקִינָא.

לַקְנִי *Lakni*, name of a bird. Ḥull. 63a.

לָקַק (b. h.; cmp. לחך) *to lap, lick.* Pesik. Zakh. p. 26b אומה שבאה לָלוֹק וכ' (not שבא); Tanḥ. Ki Thetse 9; Yalk. Deut. 938, v. לָק.

Pi. לִיקֵּק same. Snh. 68a כבלב המלקק וכ', v. חָסַר.

Hif. חַלֵּק same. Par. IX, 3 מפני שהיא מַלָּקָה (ed. Dehr. מְלֻקָּה) because it (the weasel) laps (lets the water drip back out of its mouth).

לָקַשׁ (b. h.) *to be slow, late.*

Hif. חִלְקִישׁ 1) *to retard.* Num. R. s. 1, beg. (ref. to מאפליה, Jer. II, 31; cmp. אָפִיל) שמא . . . . והחלקשתי אותה did I ever promise . . . and retard it?; Tanḥ. B'midb. 2; Yalk. Jer. 267; Num. R. s. 23 שמא . . והחלקשתי אתכם did I promise to bring you . . . and keep you back?—2) *to do a thing late, finish in a hurry, in a state of exhaustion.* Lev. R. s. 30 (interpret. יעמק, Ps. CII, 1, with ref. to Gen. XXX, 42) מה חסיעל . . לכשיפליג מטלאכתו קימעה ויחלקשנה בסוף (not מלאכתו) as a laborer sits waiting for the time when he may rest a while from his labor, and finally finishes it in a hurry (when it is late).

לַקְשׁ ch. same, *Pa.* לַקְשֵׁשׁ *to be late, tired.* Targ. Y. Gen. XXX, 42 לַקְשָׁשֵׁי (infin., not ל'), v. לַקְרִשׁוּתָא.

Digitized by Google

Af. אַלְקֵשׁ as preced. *Hif.* 2. Yalk. Ps. 855 (ref. to יעמוס, v. preced.) דיהוא אתי ומַלְקֵשׁ לה for he (the poor man) comes (to prayer late) and goes through it in a state of exhaustion.

לַקֵּשׁ, v. לְקֵישׁ.

לקת, inversion of תקל (Dan. V, 25). Snh. 22ª אנם אנם מנא מנא תקל ופרסין ל׳ ניסרפו for.

לָרַע (= לַאֲרַע, v. ארעא) *below.* Targ. Y. II Gen. XL, 23 הסדא דל׳ human favor, opp. דלעיל. Targ. Es. I, 27.—מִלָּרַע *(from) below.* Targ. Gen. I, 7 (ed. Berl. מִלָּרֵע). Targ. Deut. XXXIII, 13; a. e.—Y. R. Hash. II, 58ª bot. Y. Peah V, end, 19ª מן לרע; a. fr.—[In Hebr. grammar: מלרע *accent on the last syllable*; מלעיל *on the penultima.*]

לָשׁוֹן c. (b. h.; לוּשׁ) 1) *tongue.* Ber. 61ª, v. חָתַךְ. Bekh. VI, 8 (40ª), v. מְדַבֵּר. Lev. R. s. 16; a. v. fr.—*Pl.* לְשׁוֹנוֹת. Ib. s. 33, beg.; a. e.—Transf. a) *language.* Sot. 49ᵇ ל׳ סורסי, Syriac, v. סוּרְסִי; ל׳ חקודש (abbr. לה״ק) Hebrew; ל׳ יונית Greek; a. v. fr.—b) *expression, phraseology, parlance.* Ber. 31ᵇ, a. fr. כִּלְשׁוֹן בני אדם, v. דִּבֵּר. Y. Ned. VI, beg. 39ᶜ ל׳ תורה Biblical usage; ל׳ ב״א common parlance (later Hebrew).—ל׳ נקי or ל׳ נקיות *decent expression, euphemism.* Gen. R. s. 70; s. 86 (ref. to Gen. XXXIX, 6) ל״ל it is a euphemism, i. e. 'the bread which he ate' means his marital life. Pes. 3ª; a. fr.—Ib.ᵇ ל׳ כבוד respectful, chaste language.—Par. I, 1 מה חל׳ שלשית what does the expression שלשית mean?—Eduy. I, 3; Sabb. 15ª רבו בל׳ שחייב אדם לומר in transmitting a tradition one must use the very words of the teacher, v. דִּין; Ber. 47ª.—ל׳ כפול a reiteration of the same word or an amplification. Cant. R. to I, 16, opp. ל׳ משוט plain expression, v. infra.—ל׳ נופל על ל׳ *assonance, alliteration.* Gen. R. s. 31 (נָחָשׁ a. נְחוּשָׁה); a. e.—ל׳ הרע (abbr. לה״ר) *evil talk, calumny, gossip, denunciation.* Arakh. 15ᵇ; a. v. fr.—ל׳ זכר, ל׳ נקבה, v. זָכָר, נְקֵבָה.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. XIX, 17ª; Y. Yeb. VIII, 8ᵈ bot. (ref. to חמזל ימזל, Gen. XVII, 13) ל׳ ריבויין חן the double expressions intimate amplification (repeated action); ל׳ כפולין וכ׳ (ל׳ כפולות) they are merely double expressions, the Torah speaking in the usual way (according to popular usage, v. supra); Y. Ned. I, beg. 36ᶜ. Y. B. Bath. VIII, end, 16ᶜ בעלי ל׳ linguists; a. fr.—2) *anything tongue-shaped, strip, strap, wedge.* Yoma VI, 8, v. זְהוֹרִית. Erub. 12ª ים ל׳ a small inlet, creek; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Mets. II, 1 ל׳ של ארגמן purple wool coming in straps; Erub. 96ᵇ, opp. חוטין in threads. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 שתי ל׳ two straps of a bed, v. לוּז 1.—Kel. XVIII, 4 מלבן שטיחנו על ל׳ a bottom of a bed made to rest on wedge-shaped corner pieces; a. e.

לָשִׁישִׁית f. (=לשלישית, v. לְשַׁלֶּשֶׁת) *juice* of a plant used for drying. Tosef. Kil. III, 12. Tosef. Shebi. V, 6; Y. ib. VII, 37ᶜ top שְׁלִשִׁישִׁית.

לִישְׁ, לִשְׁכָּה f. (b. h.) *cell, chamber, compartment.* Midd. V, 4 לִשְׁכַּת חֹטֶן the compartment (in the Temple) for the storage of wood; ל׳ חגוזות the compartment containing the pilgrims' well; ל׳ הגזית, v. גָּזִית.—Esp. חל׳ *the Temple treasury* for congregational sacrifices. Shek. III, 2 בשלש . . תורמין את חל׳ the funds in the treasury are arranged in three piles. Ib. תרומת חל׳ the treasure of &c. Ib. IV, 1 נוכלין שכרן מתרומת חל׳ receive their wages out of the Temple fund; a. fr.—*Pl.* לְשָׁכוֹת. Midd. V, 3. Tam. III, 3; a. e.

לִישְׁ, לִשְׁפָּתָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2 אפרשות ל׳ =h. תרומת חלשכת, v. preced. Targ. Jer. XXXV, 4; a. fr.—*Pl.* לִי׳, לִשְׁפָתָא, לְשָׁפָן. Targ. I Chr. IX, 26. Targ. Ezek. XL, 17; a. fr.

לִי׳, לִשְׁלוּשְׁתָּא (v. next w.) *foam* (of nostrils). Targ. Job XXXIX, 20.

לִי׳, לְשָׁלֶשֶׁת f. (transpos. of שלשלת, v. שַׁלְשֶׁלֶת a. cmp. late Hebr. שִׁלְשׁוּל *diarrhœa*) *secretion, chicken's dirt, spittle* &c. Sabb. XXI, 2.

לָשַׁן, *Hif.* הִלְשִׁין (b. h.; denom. of לָשׁוֹן) *to slander, speak evil of.* Esth. R. to III, 9 עמד שטן והי עליהם וכ׳ Satan arose and denounced them (the Israelites) before the Lord. Ex. R. s. 3 מה הנחש כשהי וכ׳ as well as I smote the serpent when he spoke evil (of the Lord). Ib. לקח את שלו על שהי was punished because he had spoken lightly (of the Israelites, Ex. IV, 1); a. fr.

לְשַׁן, *Af.* אַלְשַׁן ch. same. Targ. Prov. XXX, 10.

לַת, v. לָתַת.

לָתָא f. (לוּת, denom. of לָוָה, *to join, attach*, v. P. Sm. 1920) 1) *fellowship, company.* Yeb. 29ª גזרה אחותה משום ל׳ דידה they made her sister subject to *Ḥălitsah* (v. חֲלִיצָה) on account of her associate in the case (i. e. her sister).—2) *that which clings to a person, fate, luck.* B. Mets. 20ᵇ משום לְתָאַי דידי פקע the cedar column burst in my luck (to avenge the wrong done me). Ib. 106ª משום לְתָאֲךָ הוא (לָתָךְ דידך) it happened in thy (bad) luck; משום לתאי in my bad luck.

לְתִיתָה f. (לָתַת) *moistening the grain* before grinding. Pes. 36ª ל׳ ליתה בזריזין the moistening is not done by careful persons (priests). Ib. 40ª אי אפשר לנקיות בלא ל׳ Ms. M. (ed. נקייה) white flour cannot be produced without moistening. Ib. אי לא דבעי ל׳ וכ׳ if it required no moistening what is the guard for? (v. שְׁמִירָה).

לֶתֶךְ m. (b. h.) *Lethekh*, a dry measure, half a *Kor* (כּוֹר); also (= בית ל׳) a land-measure. Shebu. VI, 3.—B. Mets. 104ª; B. Bath. 7ª אע״פ שאין בו אלא . . ואמר בית כור if one said, 'I sell thee a Beth-kor of land', although it measures only a L. &c.

לָתַת (cmp. לוּשׁ a. Arab. *latta*) *to stir, mix*, esp. *to stir the grain* in water for the purpose of moistening it before grinding, in gen. *to wash* or *moisten grain.* Tosef. B. Kam. X, 9 ולא לָתְתָן and the miller omitted to moisten it. Tosef. Makhsh. III, 2 לתתן בטל וכ׳ to have them washed in the dew or rain. Pes. 36ª אין לותתין וכ׳ must not be washed before grinding; a. fr.

Digitized by Google

לְחַת ch. same. Pes. 36ª [read:] מִידְּלָחֵת כמי נִילְחוּת (v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. M. לירחוחי, read לַחוּחֵי *Pa.*) let it also be permitted to wash (the grain for the meal-offerings), Y. Gitt. I, 43ᶜ מה אתון לָחְיִין how do you moisten the wheat (without fitting it for levitical uncleanness)?—אנן שלקין ביעין ולחין במיחון we boil eggs and wash with the water in which they were boiled; Y. Shebi. V, 36ᶜ top (corr. acc.).

מ

מ *Mem*, the thirteenth letter of the Alphabet. It interchanges with נ, esp. in the plural termination ־ִים, (Chald.) ־ִין, e.g. קוֹרְאִים=קוֹרְאִין, חֲשָׁתִים=חֲשָׁתִין &c., with ב, v. letter ב.—מ is frequently inserted for emphasizing a succeeding labial, cmp. סַמְפִּירִינוֹן a. סַפִּיר זַמְבְּלִינָא a. זַבְלִינָא &c.—מ as a preformative letter in denominatives, e. g. מְזוּזָה from זוּז, מַדְבְּרָתָא from דִּבְרָה, מְאוֹרָע from אֵרַע &c.

מ', as a numeral letter, *forty*. [מ' the letter *Mem*, v. מ״ם.]

מִ־, מֵ־ (followed by Dagesh forte), מַ־ (before gutturals) prefix for מִן, 1) *from, of*, e. g. מִמָּקוֹם *from a place*; מֵאֵמָתַי *from what time* &c.—מֵאַל־, v. אֶל.—2) (v. מִדְּ־) *from the time that, when; from the fact that, since*; also separated מִי, e. g. Sot. IX, 7 משנחערפה חעגלה after the heifer has been killed; Num. R. s. 2 מִי שהוא אומר (=מִשֶּׁ־) after having said; Y. Shek. V, end, 49ᵇ מיחזר when I come back; Y. Peah VIII, 21ᵇ top מי חזרון מי חזרון וכ' when we come back,—when they came back &c.; Y. Ber. II, 5ᶜ bot. מִסַּבְרִית ed. Lehm. (ed. מי סבריח) because I thought; Y. Taan. IV, 69ª מנפקין (Lam. R. to II, 2 מן דנפקו) when they came forth; a. fr.

מָא, מַא ch.=h. מָה, 1) *what?* Targ. O. Gen. XXXI, 26 ed. Berl. (mostly מָה, q. v.). מָא אִם, contr. מָאִים *what* (will happen) *if?, suppose, perhaps*. Targ. O. Gen. XVIII, 24 מא אם ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מאים); a. fr.—מָא דֵּין, contr. מַדֵּין *what is this?, why?* Targ. I Kings I, 13 מא (מה) דין (ed. Lag. מדין; h. text מדוע). Targ. Jer. XII, 1. Targ. O. Gen. XL, 7 (some ed. מַה דֵּין); a. fr.—2) *how!* Ib. XXVIII, 17 (ed. Berl. מַא, oth. ed. a. Y. מַה).

מאגניוה, Pesik. R. s. 33 אחד עשר מ', a corruption, prob. for אחת עשרה אוֹתִיּוֹת, v. אוֹת II.

מְאֹד m. (b. h., v. Schr. KAT², p. 564) *much;* (adv.) *very*. Ber. IX, 5 (ref. to מאדך Deut. VI, 5) .. בכל מדה ומדה .. חוֹר מחדה לו בְּמ' ה' .. (Ms. M. a. Y. ed. מ'; Bab. ed. 54ª בְּמ' ה' omitted) whatever measure he may measure out to thee, give thanks to him very, very much. Ab. IV, 4 מ' מ' הוי שְׁ be exceedingly lowly in mind (humble).

מַאְדִּים m. (אָדֹם) *the planet Mars*. Gen. R. s. 10. Sabb. 129ᵇ, v. זְוִיעָא I; a. e.

מֹאזְנַיִם *scales*, v. מוֹזְנַיִם.

מֵאָה (b. h.) *one hundred*. Tosef. Ber. VII (VI), 24 מ' מצות one hundred religious acts. Ib. 8; a. v. fr.—Pesik. Vattom., p. 131ᵇ מ' חסר שתים ninety-eight; a. fr.—*Du.* מְאָתַיִם. Ex. R. s. 23; Mekh. B'shall., s. 6. Macc. I, 2. Keth. I, 2, v. פְּחוּתָה; a. fr.—*Pl.* מֵאוֹת. Macc. 23ᵇ; a. fr.

מְאָה ch. same. Targ. Gen. V, 3, sq.; a. fr.—*Du.* מְאָתַיִן, מְאָתָן. Ezra VI, 17.—Targ. Gen. XXXII, 15; a. fr.—*Pl.* מְאָוָן, מְאָנִין, מְאָוָתָא. Targ. II Sam. XVIII, 4 ed. Lag. (ed. מאתן; corr. acc.). Targ. I Sam. XXIX, 2.—Targ. O. Ex. XVIII, 21 מְאָוָתָא ed. Berl. (oth. ed. מַאֲוָ'; Y. מַאֲוָ'); a. fr.—Y. Kil. IX, 32ᵇ bot. תלת מ' צומין three hundred fasts; Y. Keth. XII, 35ª bot. מאתן (corr. acc.). Y. Naz. V, end, 54ᵇ תלת מ' נזירין three hundred Nazarites; תשע מ' קרבנין nine hundred sacrifices; (Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Gen. R. s. 91 תשע מאה, תלת מאה); a. fr.

*מְאוּן (or מְאָן) m. (Arab. *mawz*) *the fruit of the wild Strawberry-tree* or *Arbutus* (v. Löw Pfl. p. 334; Sm. Ant. s. v. Arbutum).—מי מ' the juice of the wild Strawberry, used for adulterating honey. Koh. R. to VI, 1; IX, 13 Var. in Lonzano (ed. מַאוּס, מאיס, מאים); Tosef. B. Bath. V, 6 מאון ed. Zuck. (corr. acc.; Var. מעיין, read: מַעֲוָתוֹ); Sifra Vayikra, Ḥoba, Par. 12, ch. XXII; Yalk. Lev. 479 מעיין (corr. acc.).

מאום, Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot. לאמאום=למ', v. אֲמַאוּם.

מָאן, v. מָאָה.—[Tosef. B. Bath. V, 6 מאון ed. Zuck., v. מְאוּן.]

מָאֹס or מָאַס, Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מָאַס.—[Part. pass. of מָאַס, q. v.]

מְאוֹסָה, מְאוֹס, v. מִיאוּסָא, מִיאוּס.

מָאוֹר m. (b. h.; אוּר) 1) *luminary, light*. Ber. VIII, 5 Beth-Shammai reads שברא מאור דאש (Blessed be &c.) who created the light of fire; Beth Hillel בורא מְאוֹרֵי דאש the Creator of the lights (colors) of fire. Tosef. ib. VI (V), 6 they differ על חמ' וכ' as to the order of the benedictions over light and over spices; Ber. 52ᵇ; Pes. 103ª; a. fr.—מ' עינים *eye-sight*. Ib. 62ᵇ. Y. Taan. IV, 68ᵈ top.—Ḥag. 5ᵇ (euphem.) ומ' עינים הוא he is *blind* (cmp. נְהוֹרָא).—Ber. 17ª בְּמ' תורה .... עיניך may thy eyes shine through the light of the Law. Midr. Till. to Ps. CXIX, 135 במ' פנים with a shining face (benevolence); a. fr.—*Pl.* מְאוֹרוֹת; constr. מְאוֹרֵי. Ber. 52ᵇ חרבה מ' יש באור there is a com-

Digitized by Google

bination of lights (colors) in the artificial light. Ib. פליגי מאור ומאורי they differ as to (saying in the benediction) *maor* or *m'oré*, v. supra. Meg. IV, 6 כל שלא ראה מ' מימיו he who has never seen the luminaries (born blind). Ber. 12a (closing formula of a morning benediction) יוצר המ' the Creator of the luminaries; a. fr.—2) *light-hole, opening, window.* Ohol. XIII, 1 חשיש מ' בתחילה he who leaves an opening (in the wall) from the start (when building). Tosef. ib. XIV, 1 פתח שעשאו למ' an opening which one made to serve as a window; תגיפו למ' if he filled the window up. Sabb. XXIV, 5; a. fr.

מְאוֹרָע m. (אֵרַע I) *event, occasion.* Sifré Deut. s. 1; Yalk. ib. 792 נקראו על שם המ' they were named from a certain event which occurred there. Gen. R. s. 37, end הרו מוציאין שמן לשם המ' they passed (invented) names referring to events (instead of to genealogy). Y. Taan. I, 63d bot. לפי המ' . . . לפי הזמן according to the season, according to the needs of the occasion. Sabb. 24a ואומר מעין המ' and insert words (in the prayer) corresponding to the needs of the occasion; (Tosef. Ber. III, 10, sq. מוֹרָע ed. Zuck., Var. מאורע); a. fr.

מְאוּשָׁכָן, מאושבן, v. אֲשֵׁךְ.

מְאוֹזָנָן, מאזנן, v. מוֹזְנַיִן.

מֹאזְנַיִם, מאזנים m. du. (b. h.; אֹזֶן) 1) *balances.* Ab. II, 8, v. בָּהּ. Pesik. R. s. 20 מעשיו שקולים במ' his deeds are weighed on balances; a. fr.—2) *Libra*, a sign in the Zodiac. Ib. Yalk. Ex. 418; a. e.

***מְאָהָא, מ'** m. collect. n. (אהי) *harmonious singers, chorus.* Targ. II Esth. I, 2, beg. איך מ' דיהיב וכ' (Var. איך מודה ויהיב) like a chorus that renders praise &c.

מָאחָתָא, v. מַחֲתָא.

***מָאחָוִי** m. (אָחָה; cmp. מָחֵי) = אִיחוּי, *seam* made by stitching together the rents of a garment after mourning time. Treat. S'mah. ch. IX.

מַאי (= מא דה) *what?; why?* Ber. 2a מ' שנא דתני וכ' what does the change in putting evening before morning mean?, i. e. why does the redactor of the Mishnah put &c.? Ib. ומ' מאי דהאי וכ' and whence is it proven that this &c.?—Ib.b ומ' וטהר and what does *v'taher* mean? Ib. מ' ואומר why this *v'omer*, i. e. why is another citation required? Ib. 3b, a. fr. מ' לאו, v. לָאו. Ib., a. fr. מ' טעמא, v. טַעֲמָא. Hull. 107b מ' הוי . . . וכי נוגע and even if one touch the other, what of it? Ib. אמ', v. אֲמַאי. Gitt. 56b אסווהא מ' תיא . . . those remedies (mentioned before) which cured R. Z.,—what are they? Pes. 3b מ' תאי דקמן what does this (case) before us mean? Snh. 39a מ' האי what does this (sigh) mean?—Pes. 9a, a. fr. האי מ', v. הַאי; a. v. fr.—In Talm. Y. also מַי, מֵי. Y. Ber. VI, 10b; ib. III, 6b bot., v. בְּדִין; a. fr.

מָאִים, v. מָא. [Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מְאוּם.]

מָאן m. pl. = מַיִן, *water.* Targ. II Chr. XXXII, 4; a. e.

מאנגן, Pesik. R. s. 33 ר' ר' אומר מ' (Y. Sabb. II, 4d bot. מדינן), corrupt. of ראנטינן, v. אלטינן.

מאיס, Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מָאוּם.

מָאִיס (v. מָאַס) *to be sticky, soiled; to be repulsive* (cmp. זהם). Targ. Ps. XXXVIII, 6 (Ms. איתימסרו, v. מָסַר).—B. Kam. 18a דמ' בלישא (not דמאוס), v. וזס.—Part. מָאִיס. Targ. Ps. LVIII, 9 (ed. Wil. מָאֵס, read מָאִס).—Keth. 63b מ' עלי he is repulsive to me. Yoma 63b משום דמ' because it is offensive (on account of blemishes).—Ber. 50b מידי דלא מ' Ms. M. (ed. מְמָאִיס) something which is not sticky (the handling of which does not create aversion); a. e.—*Pl.* מְאִיסִין, מְאִיסֵי. Targ. Y. Deut. XXVIII, 13 (opp. מנטלין).—Yeb. 100a משום דמ' because they (the uncircumcised and the unclean) are rejected on account of their physical condition; a. e.—Lam. R. to III, 45 (transl. סחי ומאוס, ib.) מְאִסַיָּיא סְחִילָיָיא loathsome, outcasts, v. סְחִילָא.

Ithpe. אִתְמְאִיס *to become repulsive, to decay.* Ber. 50b, v. supra. Pes. 28a חמץ דמְתְמְאִיס Ms. M. 1 (Ms. M. 2 דמאיס; ed. דמְמַיֵּס) leavened matter which decays in course of time; ib. ע"א דלא ממאיס Ms. M. 1 (Ms. M. 2 מאיסה; ed. מְמַיְּסָה, v. Rabb. D. S. a. l. note) an idolatrous object which is not subject to decay.

מְאִיסָה f. (מָאַס) *rejection, contempt; use of the verb* מָאַס. Lam. R. to V, 20; Pesik. R. s. 31; Yalk. Is. 332. Lam. R. to V, 22 (ref. to מאס ib.) אם מ' ליח דיא סבר וכ' if it be a rejection, there is no hope (of a reconciliation), but if it be anger, there is hope.

מְאִיסוּתָא f. (מְאִיס) *repulsiveness.* Men. 69a משום מ' חוא . . . אודא למְאִיסוּתָיהוּ וכ' Ms. R. (ed. דמאיסותא) is it on account of repulsiveness (that they must not be used for offerings), and when they have been sown, their repulsiveness is gone, or &c.?

מֵאִיר pr. n. m. *Meïr*, esp. R. M., a renowned Tannai, disciple of R. Akiba and of Elisha ben Abuya (v. Fr. Darkhe Mish., p. 154, a. אֱלִישָׁע). Erub. 13b לא ר' מ' שמו אלא ר' מיישא שמו (v. Rabb. D. S. a. l. note) his name was not R. M. but R. Maysha. Hor. 13b, v. אַחֵר. Gen. R. s. 9, a. fr. בתורתו של ר' מ' in R. M.'s copy of the Pentateuch. Hull. IV, 4; a. v. fr.

מְאִירָתָא, מְאֵירָת, v. sub מְאֵר.

מֵאִישָׁא, v. מֵישָׁא II.

מָאִית, v. מוּת.

מָאַךְ, v. מוּךְ.

מָאַךְ ch. (v. מוּךְ) *to sink; to be humbled.* Targ. Jud. VI, 6. Targ. Is. II, 9. Ib. XXV, 5 יִמְאָכוּן (ed. Ven. יִמָּ'; ed. Wil. ימאסון, corr. acc.). Ib. XXIX, 4; a. fr.

Af. אַמְאֵיךְ 1) *to lower, humble.* Ib. LI, 23; a. fr.—Targ. Ps. XLIV, 20 אַמְאַכְ' Ms. (ed. אַמַּכְ', v. מוּךְ).—2) *to lower one's self, bow down.* Targ. Is. l. c.

Pa. מָאֵךְ, מְאָךְ *to lower, humble.* Ib. XXV, 5. Ib. XXVI, 5 Levita (ed. *Af.*). Targ. Job XVII, 13. Targ. Ps. CXLVII, 6

Digitized by Google

Ms. (ed. מַכֵּךְ, v. מָכַךְ). Targ. Prov. XXIX, 11 ed. Wil. [read:] מַאֲבָא lowers it (appeases the fool's anger), v. חֲשַׁב.

מָאבָא, v. מָבָא.

מַאֲכוֹלֶת f. (אָכַל) 1) *louse.* Nidd. 14ª. Ib. 52ᵇ. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 21; Sabb. 12ª; a. fr.—*Pl.* מַאֲכוֹלוֹת. Y. Nidd. II, 49ᵈ bot. (ed. Krot. sing.).—2) *wood-worm.*—*Pl.* as ab. Y. Taan. IV, 69ᶜ אינן עושין מ׳ do not produce worms (are never worm-eaten); Lam. R. introd. (R. Z'era) לֶת .... (sing.).

מַאֲכָל m. (b. h.; אָכַל) *food; meal; meal-time.* Sabb. 10ª; Pes. 12ᵇ לְמַאֲכַל לְאָדָם, v. לְאָדָם. Ber. 40ª עד .... אסור שיתן מ׳ לבהמתו a person is forbidden to eat before giving food to his animal. Taan. 20ª מ׳ אדם food fit for human beings; a. fr.—[Y. Ḥag. II, end, 78ᶜ אפי׳ מ׳ אפי׳ כסות, read: אפי׳ מובל אפי׳ כפות, v. יָבַל.]—*Pl.* מַאֲכָלוֹת. Gen. R. s. 20 שתהא אוכל מ׳ כאדם that thou shouldst eat food like human beings; (Tosef. Sot. IV, 17 מצדנים, Var. מאכל אדם).

מַאֲכֶלֶת f. (b. h.; אָכַל) [*preparing food,*] *slaughtering knife.* Gen. R. s. 56, v. עָשַׂר I. Pirké d'R. El. ch. XXXI. Pesik. R. s. 40. Gen. R. l. c. בזכות אותה חמ׳ through the merit of (taking up) that knife (Gen. XXII, 10).

מַאכְסָנִי, Targ. Prov. XXIV, 25, v. מַכְסָנָא.

מָאלָלָא, m. (אָלַל) *spy.*—*Pl.* מְאַלְלַיָּא, מְאַלְלַיִן. Targ. Josh. II, 1. Targ. O. Num. XXI, 2; a. fr.

מָאמַל, Tosef. Maasr. I, 7 ed. Zuck., v. מֶמֶל.

מַאֲמָר m. (b. h.; אָמַר) 1) *command, order.* Ab. V, 1 והלא במ׳ אחד וכ׳ could not the universe have been created by one divine command?—Meg. 21ᵇ; R. Hash. 32ª בראשית נמי מ׳ הוא the first verse of Genesis is also to be considered a command. Gen. R. s. 4 תלוים במ׳ ... חמים the upper waters are suspended (in the air) by a divine ordainment; Taan. 10ª.—Sabb. 63ª השושה מצוה כמאמרה who executes a divine command as it has been ordained; a. e.—*Pl.* מַאֲמָרוֹת. Ab. l. c. בעשרה מ׳ וכ׳ the world was created by ten divine orders (counting nine ויאמר in Gen. ch. I, and the first verse, v. supra).—2) *word,* esp. *maămar, the Yabam's betrothal* (v. יָבַם) by word of mouth, contrad. to the consummation of marriage (בִּיאָה). Yeb. II, 1 עשה בה מ׳ if he betrothed her to himself; Y. ib. 3ᶜ איזו הוא מ׳ וכ׳ what is a *maămar* with regard to a *Y'bamah*? Saying, 'Be betrothed unto me', while handing to her money or money's worth. Ib. מ׳ גומר betrothal consummates the *yabam's* marriage (carrying with it all the legal consequences of his marriage), v. גָּמַר; a. v. fr.

מַאֲמָרָא, constr. מַאֲמַר ch. same, *word, sentence.* Targ. Prov. XVI, 24. Targ. Cant. V, 13; a. e.—*Pl.* מְאַמְרַיָּא, constr. מַאֲמָרַי. Targ. Prov. IV, 5 (ed. Lag. מַאֲמָרַיָּה דִּי).

מָאַן, *Pi.* מַאֵן, מַיְאֵן (b. h.; v. אוּן) *to deny, refuse,* esp. 1) (of a woman betrothed in childhood, on arriving at majority) *to protest against, to annul one's marriage.* Yeb. XIII, 1 אין מְמָאֲנִין אלא ארוסות only betrothed (not married) women may have their obligation cancelled. Ib. מְמָאֶנֶת she may protest (have her marriage cancelled) even while yet a minor, and even four or five times in succession. Ib. 2 שצריכה למאן ... איזו what minor is bound to make declaration (before leaving her husband)? —Ib. 4 המממאנת באיש וכ׳ if a woman refuses her husband by declaration, he is permitted to marry her kindred (who otherwise would be forbidden to him); a. v. fr.—2) *to advise a protest.* Eduy. VI, 1 שמְמָאֲנִים וכ׳ that the court eventually advises women married as minors to protest; Nidd. 8ª; Ber. 27ª.—V. מְיָאֵן.

מַאן (cmp. מָא) *who?, what?, which?;* (relat.) *who, which.* [Targ. מַן.] Sabb. 57ª, a. fr. מ׳ דכר וכ׳, v. דְּכַר I. Yeb. 107ᵇ מ׳ לא חודו לו who is meant by 'they did not agree with him'? Ib., a. fr. מ׳ תנא who is the authority for the law just quoted?, i. e. whose opinion is here represented?—Ḥull. 50ª אמר מ׳ דחו somebody said; Bets. 27ª; M. Kat. 22ª; (Nidd. 48ª ר׳ זירא). Y. Kil. IX, 32ᵇ פוק חזי מ׳ בעי וכ׳ go out and see who it is that wants thee outside (an intimation of a teacher's displeasure); Gen. R. s. 33 (some ed. מַן). Ber. 30ᵇ; Ḥull. 7ª חזי מ׳ גברא וכ׳ see how great a man gives testimony about him. Y. Maas. Sh. II, 53ᵇ bot. מ׳ דאמר וכ׳ according to him who says &c.; a. v. fr.—V. מַן.

מָאן, מָאנָא, מָן, מָאנָא, מַאן, מָנָא m. (v. preced.) [*thing,*] 1) *vessel, utensil.* Targ. Ps. II, 9. Targ. Lev. XI, 33; a. fr. (interch. with מָן, מַן).—B. Kam. 17ᵇ מ׳ חבירא חבר it was a broken vessel he broke. Ib. בתר חבר מ׳ אזלינן we judge by the final cause by which the vessel was broken; a. v. fr.—*Pl.* מָנִין, מָנִ׳, מָאנֵי, מָאנַיָּא. Targ. Ex. XI, 2; a. fr.—Sabb. 105ᵇ חבר מ׳ תבירי broke broken vessels (pretending to be angry); a. fr. —2) (cmp. כְּלִי) *garment, dress.* Ib. 113ᵇ; Snh. 94ª קרי למאניה וכ׳ called his dress (garments) &c., v. עָבַד I; B. Kam. 91ᵇ למאני (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l.).—B. Mets. 47ª במ׳ דכשר למקני ביה (symbolical possession has been given) by means of a garment fit for the purpose; a. fr.—*Pl.* as ab. Ber. 6ª. Y. Kil. IX, 32ᵇ top; Y. Keth. XII, 35ª top מָאנוֹי, v. בָּזַע; a. fr.—3) (=h. מַזְלֵג) [*handle,*] *coulter of the plough.* B. Mets. 80ª.

מָאַס (b. h.; cmp. מסס) [*to melt, faint,*] (with ב) *to be tired of, loathe;* (with accus.) *to cast away, reject.* Ber. 8ª אין הקב״ה מואס בתפלתו וכ׳ the Lord never tires of the prayer of assemblies. Sifra B'ḥuck. ch. III, Par. 2 מואס באחרים despises others (for being his betters); (ib. מואס אחרים, corr. acc.). Tanḥ. Mishp. 11 כבר מָאָסָן וכ׳ their god has rejected them; Ex. R. s. 31. Ib. אמת שמָאַסְתָּ וכ׳ is it true that thou hast rejected thy son?; a. fr.—Part. pass. מָאוּס, f. מְאוּסָה; pl. מְאוּסִין, מָאוּסִים; מְאוּסוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 (play on כמס, Deut. XXXII, 34) כמוס למאוסים reserved for the rejected (nations; differ. in Sifré Deut. 324). Der. Er. ch. II המ׳ בעיניהם those who are despised in their own eyes (think little of themselves); a. e.

Nif. נִמְאַס *to be repulsive, loathsome; to be rejected.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 44) ... וכי שלא נִמְאַסוּ ושלא נגעלו .. what has been left to them so that (it might be said) they were not cast away and loathed?; Yalk. Lev. 675 (corr. acc.). Ḥag. 5ª וכ׳ and be-

Digitized by Google

comes loathsome (creates aversion to his neighbor).—V. מְיָאֵס.

מָאַס ch. same. Targ. Y. Lev. XXVI, 44; a. e.—V. מְאִיס.

Ithpa. אִתְמְאַס *to melt, faint.* Targ. Ps. LVIII, 8 Ms. (ed. יִתְמַסְּסוּן).

Ithpe. אִתְמְאִיס, v. מְאִיס.

מָאַס m. (preced.) *rejection, contempt.* Lam. R. introd. (R. Abba 2) מָאַסְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה the contempt of the Law; (Y. Ḥag. I, 76^{c} עַל מְאוֹסָם בְּתוֹרָה).

מָאַסָּא m. (אָסָא) *healer.* Targ. Job XXXI, 18 Var. Ms. (ed. מָאָבָא, Ms. מְאָבָא).—*Pl.* מָאַסַּיָּן, constr. מָאַסֵּי. Ib. XIII, 4 מְמָאַסֵּי (not מְמָאַסֵּי).

מאסאסה, v. מַסָּאסָא.

מָאַסְנִיָּא, מָאסַנְיָא, v. מְאִיס.

מאספומטיא, v. אִסְפַּמְיָא.

מַאֲפָה f. (b. h.; אָפָה) *something baked, batch.* Men. V, 9 מַאֲפֵה כּוּפָּח, v. כּוּפָּח. Erub. VII, 10 אפי׳ מ׳ סאה ודיא פרוסת even a batch of a S'ah but consisting of broken pieces; Y. ib. VI, 23^{d} top. Ab. Zar. 35^{b}, v. פּוּרְנִי.

מַאֲפֵי ch. same. Targ. O. Lev. II, 4 ed. Berl. (oth. ed. פַּה . . פָּה . .).

מַאפֶל m. (b. h.; אָפֵל) *darkness.* Tanḥ. B'midb. 2 לא מַאֲפֶלְכֶם ... אני did I not myself illumine your darkness?

מַאֲפֵלְיָה f. (b. h.; preced.) 1) *darkness, gloom.* Yalk. Jer. 267 (ref. to Jer. II, 31) שמא .. שהיא נאה ודיא ארץ מ׳ did I tell them that it was a beautiful land, and it was a land of gloom?—2) (homil.) *lateness, procrastination.* Ib. ד״א מאפילה שמא וכ׳ (corr. acc.) another interpretation; did I promise to bring you good things and procrastinate it? וארץ מ׳ אלא לשון חלקשה, v. חַלְקָשָׁה; Tanḥ. B'midb. 2; Masé 9; Num. R. s. 1; s. 23; Yalk. Num. 683.

מָאָר, מָאֳרָא *lord*, v. מַר IV.

מְאֵרָה, מְאֵירָה f. (b. h.; אָרַר) *curse, evil; decrease, destruction*, opp. בְּרָכָה. Ber. 20^{b} תבא מ׳ וכ׳ curse (poverty) will come upon him &c.; Y. Dem. II, 22^{d} bot.; Y. Peah V, end, 19^{a}. Y. Snh. X, 28^{b}; ib. 29^{d} נשלמה בחן מ׳ (not ושלכה) curse (poverty) was given power over them. Tanḥ. B'resh. 11 מה אנו מולידות למ׳ why should we give birth for curse (to see our offspring perish)?; Gen. R. s. 23. Ib. s. 34.—Sifra Thazr., Par. 5, ch. XIV (ref. to מצרעת, Lev. XIII, 51) תן בו מ׳ וכ׳ put a curse on it (the garment) that no use be made thereof. Bets. 15^{b} הללו בעלי מ׳ these (being the last to leave) are poor men. Tosef. Kidd. I, 11 תחא לה מ׳ (Var. מורא) she will be cursed; a. fr.—*Pl.* מְאֵרוֹת, מְאֵירוֹת. Tosef. B. Bath. VI, 2 עשר מ׳ למאה (ed. Zuck. מרים לסאה) ten *spoiled* (bitter) pumpkins out of each hundred.

מַאֲרוֹפָד* f. (ארף, dial. for גרף or חרף; v. מַגְרֵפָה a. חָרוֹפָד) *shovel, rake.*—*Pl.* מַאֲרוֹפוֹת. Shebi. V, 4 ed. (Ms. M. חָרוֹפוֹת).

מָאֳרֵי, v. מַר IV.

מָאֳרִי pr. n. m., v. מָרִי.

מַאֲרִיסָא m. (אָרַס) = אֲרִיסָא, *tenant.* Lev. R. s. 5, end דוד מ׳ טבא הוה David was a smart tenant (that knows how to persuade the landlord to reduce the rent).

מָאֳרָכָן = מָה אֳרָכָךְ. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1, v. אֳרָכָן II.

מְאָרַע m. (מְאוֹרָע I, v. אָרַע) *that which is struck against, object of attack, mark.* Targ. Job VII, 20 (h. text מִפְגָּע).

מַעֲרָא, מְאָרָא, constr. מְעָרָא, מְאָרָא, מְעָא, מְאָא m. (אָרַע II) מ׳ קדיש *holy convocation, festival.* Targ. O. Lev. XXIII, 3; 8 מְעָא, מְעָא ed. Berl. (oth. ed. מַעֲיָא); Y. מְאָא; a. fr.—*Pl.* constr. מַעֲרֵי, מַאֲרֵי. Ib. 4; a. fr.

מָאשֵׁי, v. מְשִׁי.

מָאתָא *town*, v. מָתָא.

מָאתָן, מָאתַיִן, v. מְאָה.

מַבָּאנָא, v. מְבִינָא.

מַבְגַּי, מַבְגַּיי pr. n. m. *Mabgay*, a Samaritan name. Macc. 11^{a}; Gen. R. s. 80 (מגבאי), v. גְּזַר.—Erub. 64^{b}; Tosef. Pes. I (II), 27 מ׳ שמני my name is M.

מְבַהֲתָנָא m. (בְּהַת) *causing shame, degenerate.* Targ. Prov. X, 5; XVII, 2; a. e.

מָבוֹא, pl. מְבוֹאוֹת, v. מָבוֹי.

מְבוֹאָה m. ch.=h. מָבוֹי. Erub. 15^{a}. B. Bath. 21^{b} בר מ׳ the inmate (of a building) in an alley. Keth. 77^{b} הדיא מ׳ (fem.).

מָבוֹג pr. n. m. *Mabog.* Zeb. 9^{b}.

מָבוֹי m. (b. h. מָבוֹא; בּוֹא) *entrance, gate*, esp. *entrance to a group of buildings, alley, lane.* Erub. I, 1 מ׳ שדוא גבוה וכ׳ an entrance the joist over which lies higher than &c. Ib. 8^{b} הנשוי כגדל מ׳ an alley formed like a polyp (with side entrances beside the main gateway). Tosef. ib. I, 2 מ׳ שיש לו צורת פתח an alley which has the shape of a gate (archway); a. fr.—*Pl.* מְבוֹאוֹת (fem.). B. Bath. 21^{b} בני מ׳ inmates of the same alley. Y. Ber. II, 4^{b} top מ׳ חמטונפות filthy alleys; a. fr.

מַבּוּל m. (b. h.; נָבַל; v. Friedr. Del. Proleg., p. 122) *decay, destruction.* Gen. R. s. 100 מפני המ׳ in order to accelerate the decay (of my body in the ground; Midr. Haggad. המוחל׳). Snh. 108^{b} מ׳ של אש a destruction by fire; מ׳ של מים by water; Gen. R. s. 39. Tosef. Taan. III (II), 1 מ׳ של כל בשר a destruction of all flesh (flood, Gen. IX, 11); מ׳ של בשר ed. Zuck. (Var. מ׳ של יחידים) of individuals; ib. זה הוא מבולו

Digitized by Google

this (drowning) is his *mabbul* (v. infra); מ' של דבר an epidemic.—Esp. (דמ') *the flood* of Noah's days. Snh. X, 3, v. דור. Gen. R. s. 31 אנשי דמ' the men of the flood-period; a. v. fr.

מַבּוּלָא ch. same. Targ. Hab. III, 6; a. e.—Gen. R. s. 33 לא טפתה ... במ' Palestine was not submerged during the flood; Cant. R. to IV, 1. Gen. R. s. 32, v. טוֹהַ ch.; a. fr.

מַבּוּעַ m. (b. h.; נָבַע) *well, spring.* Koh. R. to XII, 7 (ref. to Koh. ib. 6) כדד של ... על מבועו וכ' the (drawing) pitcher of Barukh over the well (of prophecy) of Jeremiah: כדו ... על מבועו של ברוך the (pouring) pitcher of Jeremiah over the well (of inspiration) of Barukh; Lam. R. introd. (R. Josh. 2).—*Pl.* מַבּוּעִין, מַבּוּעִים. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1; Yalk. Ex. 257; a. e.

מַבּוּעָא, מַבּוּעַ ch. same. Targ. Jer. XVIII, 14 (ed. Wil. מַבּוּעֵי *pl.*). Targ. Prov. XIV, 27; a. e.—Y. Ab. Zar. V, 44[d] דא מ' וכ' the well is before thee, drink! (i. e. do what you please, I shall not assist you). Y. Dem. I, 22[a] top לית מַבּוּעָנָן וכ' our well does not supply us.—*Pl.* מַבּוּעַיָּן, מַבּוּעֵי. Targ. O. Ex. XV, 27. Targ. Is. XLIX, 10; a. e., v. supra.—[Targ. Ps. CIV, 6 מבועין Ms., v. מְבָזְעָא.]

מַבּוֹרָא m. (v. מַבָּרָא) *ferry-man.* Ḥull. 94[a] מַבּוֹרִין (not מבודיה) our ferry-man, v. פְּרִשׁ ch.

מְבַזְעָא m. (בּוּז) *shred* of a garment.—*Pl.* מְבַזְעִין. Targ. Ps. CIV, 6 (Ms. מַבּוּעִין).

מְבִינָא m. (= מלבינא; ל rejected as in מֶקַח, fr. לָקַח, cmp. מַסְקָנָא fr. נָסַק; v. לָבַן II) *broom.* Targ. Is. XIV, 23 (some ed. incorr. מכ').—Gen. R. s. 79 end אומרת אשאיל לי מְבִינָיךְ וכ' (not מבניך, מבניך) wanted to say, Lend me thy broom, and she said, Lend me מַטְאֲטֵיךְ; [Y. Meg. II, 73[a] bot. אלבינה; correct etymol. s. v. אַלְבִּינָא].

מְבַלְבְּלִיתָא, v. בַּלְבֵּל.

מבליגד, מבליגא, v. זַבְלִיגָא.

מַבְלַעְטָא f. (בְּלַע) *the uppermost part of the gullet.* Ḥull. 43[b], expl. חוּרבִּין חוּוּשׁט.

מבניך, מבנינא, v. מְבִינָא.

מַבְסִימָא pr. n. m. *Mabsima.* Y. Maasr. V, end, 52[a] מבסים בר נ'.

מבססן Ar., v. מוֹסְסִים.

מַבַּסְרָנָא m. (בְּסַר I) *despiser; haughty.*—*Pl.* מְבַסְרָנֵיא. Targ. Ps. LXVIII, 17. Ib. CXXIII, 4.

מַבְּעָא, מַבַּע (מְבָ'), v. בְּעָא.

מַבְּעָה, v. בְּעָה.

מַבְּעִיר, v. בָּעַר. [Tosef. B. Kam. IX, 1 והמבעיר, read with ed. Zuck. והמבעה.]

מַבָּרָא m. (= מיברא; עֲבַר) *ferry, ford, crossing board.* Ḥull. 94[a] עבר במ' was crossing on a ferry-boat; Keth. 105[b] עבר במ' on a board (cmp. גְּמָלָא). Ḥull. 95[a] רוח יהיב במ' וכ' was sitting by the ford of &c., v. אִרְשְׁתַּעְזִיח. Ib.[b] בדיק במ' made the readiness of a ferry-boat a foreboding test (whether it was auspicious to undertake the journey).

מְבָרְדַת f. (בָּרַח) *a woman making an assignment before marrying in order to exclude her husband from the right of inheritance.* Keth. 79[a] שטר מ' the document of assignment. B. Bath. 150[b] מ' צריכה וכ' a *mabraḥath* must assign all her belongings. Ib. 151[a] מ' קני (sub. שטר) an assignment of a woman &c. gives possession to the assignee (although it is merely formal); a. e.

מַבְרֵי (מְבָ') f. (inf. *Af.* of בְּרָא) *strengthening food* (v. חַבְרָאָה). Targ. Ps. XLII, 4 (ed. Wil. מ').

מברין, Y. Ḥall. I, 58[a] top, ed. Krot., v. מכרין.

מַבְרַכְתָּא pr. n. pl. (v. next w.) *Mabrakhta*, a caravan station and market near Maḥoza. Erub. 47[b] דכרי דאתו למ' rams that came to M. (on a Holy Day). Ib. בני מ' the inhabitants of M.; ib. 61[b]. Keth. 10[a], v. חֲבַט.

מַבְרַכְתָּא (מַבְרְכְתָּא) f. (בֶּרֶךְ; cmp. Gen. XIV, 11) *a caravan* (of camels). Y. Keth. XIII, 35[d] top מ' הירחו עוברת a caravan passed (Shiloh); Y. Sot. I, 17[a] top; Gen. R. s. 85 מ' ... בבאר שבע.

מְבַשְׁקְרָנָא m. (בַּשְׁקַר) [*what is known by searching,*] *innermost, true nature* (corresp. to b. h. חֵקֶר).—*Pl.* מְבַשְׁקְרָנֵי. Targ. Job XXXVII, 16 (h. text מִפַּלְּשֵׁי, cmp. פָּלַשׁ I).

מַבְתּוּתָא, מַבְתָּא f. (בּוּת) *night-lodging.* Targ. Jer. XIV, 8 (some ed. מַבָּתָא). Targ. Is. I, 8 טרסל מ' (ed. Wil. מַבְתּוּתָא, corr. acc.; Regia מַבָּתוּתָא; some ed. מכ', corr. acc.) the hammock for night-lodging (h. text מלונה).—בֵּית מ' (בֵּי) *lodging place.* Targ. Gen. XLII, 27; a. e.—Targ. Jer. IX, 1 מְבָתָא (מַבָּתַת, constr.).

מְגַאגָּא, v. מְגַגָּא.

מַגַּאגָּא, v. מַגַּגָּא.

מַגְבַּאי, v. מַכְבַּאי.

מְגָבָּה f. (גָּבָה) *collection.* Y. Keth. IX, 33[b] bot.; Y. Gitt. V, 46[d] top דתבר תלוי במ' it (the widow's right of alimentation) depends on (ceases with) the collection of her widowhood; Y. Shebu. V, 36[b] bot.—Y. Meg. I, 70[b] bot.; B. Mets. 78[b], 106[b]; מְגַבְּתָא פורים וכ' the collection for Purim must be given to the poor for the Purim festival; Tosef. Meg. I, 5 מַגְבִּית. Ib. מגבית חציר what has been collected in one town. Lev. R. s. 5 עסק מגבת צדקה לחכמים the business of collecting contributions for the maintenance of students; Esth. R. to I, 4 מגבת חכמים.

גְּבְיָא, מַגְבְּיָא m. (גְּבַב; cmp. Syr. מגביא coagulum, P. Sm. 2001) [*astringent,*] *alum.*—מ' גילא (ג') (v. גִּילָא II) *liquid alum.* Sabb. 110[a] (in a prescription) מתקל זוזא מ' ג' Ar. (ed. גביא, Ms. M. only מגבי; Ms. O. מגביא) alum of the weight of a Zuz. Men. 42[b] bot. מ' גילא (Ms. R. 2 גליא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8).

Digitized by Google

מַגְבִּילָה pr. n. m. *Magbilah.* Y. Ber. III, 6ª bot. מ' אחוי דר' אבא בר כהן גבילה; Y. Naz. VII, 56ª אבליגוס, Pesik. R. s. 33 אבליגוס (corr. acc.).

מַגְבִּית, v. מִגְבָּה.

מַגְבִּיתָא f. (dial. for מגפיתא; נָגַף; cmp. Sam. מגופי, Lev. XIX, 14, a. מגבי Ex. XXIII, 33; v. Fränkel Zeitschr. f. Assyriol., April 1894, p. 3) *stumbling block.* Targ. Is. III, 6 (h. text מכשלה).

מֶגֶג m. (v. next w.) *megeg*, a species of *reed.* Par. III, 9; Tosef. ib. III (II), 9; חבל של מ' a rope made of *m.*; Erub. 58ª.

מָגַג (cmp. מוג) *to soften, dissolve, steep.* Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top מוֹגֵג בידים טמאות you may steep (fenugrec in a lotion) with levitically unclean hands.

Hithpalp. הִתְמַגְמֵג *to be dissolved, melt.* Pesik. R. s. 21 (ref. to נמוגים, Ps. LXXV, 4) כבר היה העולם מִתְמַגְמֵג והולך the world would have gone on melting away; Cant. R. to VII, 1 מתגמגם (transpos.).

מַגַּג ch., v. מוּג ch.

מַגָּא m. (preced.) *solution, maceration.*—*Pl.* מָגֵי. Pes. 107ª שיכרא בר תליסר מ' Ar. (ed. מגני, Ms. M. אגני; Ms. M. 2 מָגָאֵי; Ms. O. מגאני) a date beer of thirteen solutions (the same water poured over thirteen basins of crushed dates in succession).

מֶגֶד m. (b. h.; גָּדַר, as מֶמֶר fr. מָרַר; cmp. גַּד *fortune*) [*allotted gift,*] *precious goods*, esp. *fine fruit.*—*Pl.* מְגָדִים. Sabb. 127ᵇ מיני מ' all sorts of delicacies.

מִירָג', מָגָ', מַגְדָּא I ch. same, *precious ware, fine fruit.*—*Pl.* מִירָ', מָגָדֵי, מָגְדָיָא, מַגְדִין. Targ. Job IX, 26. Targ. Y. Ex. XV, 19. Targ. Y. Deut. XXVIII, 23. Ib. XXXIII, 13, sq., v. מְגָדָנִין. [Targ. Y. I Num. XXII, 7 מירגדין דקיסמין jewels of divination (?); Y. II אגרין *letters.*]—Men. 43ᵇ איספרמקי ומגדי spices and choice fruits.

מִירָ', מַגְדָּא II f. (נָגַד), constr. מַגְדַּת, *guidance, leading string.* Targ. Hos. XI, 4 (ed. Wil. מגרת); cmp. תִּרְגָּדָא.

מַגְדוּרָה, v. מַגְרָדָה.

מִגְדָּל m. (b. h.; גָּדַל) *tower, turret.* Sabb. XIII, 5. Tosef. Ohol. XVIII, 5 במ' ... הנכנס he who enters gentile lands... in a portable turret. Ohol. IV, 1, v. אָוִיר. Ḥag. 15ᵇ; Snh. 106ᵇ three hundred *hălakhoth* (about levitical cleanness) במ' המורח באויר concerning a turret flying (moving) in the air (cmp. Tosef. l. c.); [oth. opin. = מ' העומד באויר, Ohol. l. c.; for oth. explan. v. Rashi to Ḥag. a. Snh. l. c.].—Erub. 34ª מ' שאינו מסומר a turret which is not fastened (which can be let up and down). Kel. XII, 3 מ' של בעלי רוקחים וכ' a turret (spice chest) of private people, of physicians. Tosef. Sot. III, 10 אנשי מ' the builders of the Tower of Babel, v. חַמְלָה; a. fr.—*Pl.* מִגְדָּלִין, מְגָדְלִין, מִגְדָּלוֹת. Y. B. Bath. IV, 14ᶜ bot.; Tosef. ib. III, 3 חדרי מ' the turrets (store closets) in bath-houses. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8, v. אַקּוּנְבִּי. B. Mets. 25ª עשויין כמ' מגדלות; Tosef. ib. II, 7 מקצתן מגדלין some of them piled up; a. fr.—Esp. מִגְדָּל pr. n. pl. *Migdal, Magdala*, near Tiberias. Tosef. Erub. VI (V), 13; Y. ib. V, 22ᵈ bot.—In compounds: מִגְדַּל, e. g. מ' עדר, מ' חדיב, v. respective determinants.

מוּג, מֻגָּ', מִגְדָּלָא, מַגְדָּלָא ch. same. Targ. Is. II, 15. Targ. Gen. XI, 4 (ed. Berl. מַ'). Targ. Jud. VIII, 9; a. fr.—*Pl.* מוּגְדָּלַיָּא, מֻגְדָּלַיָּא. Targ. II Chr. XXVI, 9, sq. Targ. Ez. XXXVIII, 20 (h. text מדרגות); a. fr.—Esp. מוּג, מַגְדָּלָא *Magdala*, v. preced. Y. Snh. II, beg. 19ᵈ ערק לדא מוג' he fled to M.; Y. Hor. III, beg. 47ª ערק בדא דמ' (read: לדא, sub. כנישתא) to the synagogue (and school house) of M.; ib. בדא דמ' he is in the synagogue of M.; Y. Snh. l. c. 20ª top בהדא מ'; Midr. Sam. ch. VII מִגְדַּל צְבוֹעֶיהָ. Y. Maasr. III, 50ᶜ top. Koh. R. to X, 8 כנישתא דמ', v. supra; a. fr.—In compounds: מִגְדַּל ד', מגדלא ד', v. respective determinants.

מוּג', מִגְדָּלָיָא, מַגְדָּלָאָה m. (preced.) *of Magdala*, surname of several scholars. B. Mets. 25ª, a. e., v. יִצְחָק. Y. Ber. IX, 14ª top; Y. Taan. I, 64ᵇ top; a. e.

מְגַדֶּלֶת f. (גָּדַל) 1) *child's nurse.* Lev. R. s. 36, end.—2) *hair-dresser, hand-maid*, v. גַּדָּלָה.

מגדן, Koh. R. to VII, 26 some ed., v. מָגֵר.

מַגְ', מְגָדְנִין m. pl. ch. (v. מָגֵד) *precious goods.* Targ. O. Gen. XXIV, 53 (Y. דורונין, h. text מגדנות). Targ. O. Deut. XXXIII, 13, sq., v. מְגָדָא.

מַגְדַּת, v. מִגְדָּא II.

מִירְגּוֹ, מָגּוֹ, v. גַּו.

מָגוֹב* m. (גָּבַב) *rake*, an agricultural implement with many teeth, forming a sort of sieve to separate the grain from the chaff. Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6; [Ar. s. v.: a sort of *glove*, oth. expl.: reading מַגּוֹב, fr. נָגַב, *an implement for drying* the grain by winnowing].

מָגוֹג (b. h.) pr. n. gent. *Magog*, גוג ומ' Gog and Magog, the two allied nations, the defeat of which, it is believed, will precede the redemption of Israel (v. Ez. XXXVIII, sq.). Eduy. II, 10 משפט ג' ומ' וכ' the judgment of Gog and Magog in the Messianic days will last twelve months. Ber. 13ª מלחמת גוג ומ' the war with G. a. M. Snh. 95ᵇ; a. fr.

מָגוֹד m. (נָגַד; cmp. גּוֹד) *a frame to spread clothes on.* B. Mets. 30ª; Pes. 26ᵇ וכ' מ' ... אבידה לא ישטחנה ע"ג the finder must not spread a lost object in his charge over a bed or a frame for his own use.

מְגוּסָא, v. מְגִיסָא.

מְגוֹסְתָּא pr. n. f. (?) *M'goseth.* Yeb. VIII, 4 (79ᵇ) בן מ' one Ben M.

מְגוֹסְתָּא, v. מְגִיזְתָּא a. מְגִיסְתָּא.

מְגוֹפָה f. (גּוּף I), constr. מְגוֹפַת 1) *bung, stopper.* Kel. IX, 1.

Digitized by Google

Ib. X,3, v. חֻלְחַל.—2) *the clay used for sealing wine vessels, sealing clay.* Y. Ber. IX, 13d bot. כדי שתשרה המ׳ so much rain that the sealing clay looks as if dissolving; Y. Taan. I, 64b top (not שתשרק); a. e.—3) *an air-tight vessel.* Tosef. Bets. II, 14; Y. ib. II, 61c bot. במ׳ ..... הוו מכנסין they brought the burning perfume (מוּגְמָר) into the dining room (on a Holy Day) in an air-tight vessel.

מְגוּפְתָּא ch. same, *stopper; clay-seal.* Targ. O. a. Y. I Num. XIX, 15 (Y. II שרייתא). Targ. Y. ib. 9.—*Pl.* מְגוּפָתָא. Targ. Joel I, 17 מְגוּפְתָּהוֹן (h. text מגרפותיהם!).

מְגוֹר m. (b. h.; גּוּר I) 1) *dwelling, neighborhood.* Sabb. 149b (expl. יגרך, Ps. V, 5) לא יגור במְגוֹרְךָ רע a bad man shall not dwell in thy neighborhood; Ḥag. 12b evil shall not &c.; a. e.—*2) rest, stand.* Tosef. Kel. B. Kam. IV, 20 (R. S. to Kel. V, 11 מגיר).

מְגוֹרָא, מָגוֹר *neighbor,* v. מָגַיר.

מְגוּרָה I f. (b. h.; גָּרַר, v. גּוֹרֶן, גּוּרְנָא) *store-room; bin* for wheat, figs &c.; *reservoir.* Pes. 4b, a. e. מ׳ מליאה פירות a store-house full of provision. Maasr. I, 8, v. גָּבַל; a. e.—Tosef. Mikv. I, 17 מ׳ של דיסקוס וכ׳ (ed. Zuck. ירוס, corr. acc.) the water-reservoir of Discus in Jabneh; Y. Ter. VIII, 45b מְגוּרַת של וכ׳; Kidd. 66b מ׳ של דסקים.—Trnsf. (v. אֲגוֹרָה) *pericarp* of nuts, almonds &c.; *drupe.* Maasr. I, 2 nuts are subject to tithes משיעשו מ׳ from the time they form drupes; Tosef. ib. I, 1; Y. ib. I, 48d bot.—Gen. R. s. 18 בנה בה מגורות וכ׳ (read מְגוֹרָה) he built in woman's body one store-room (the womb) more than in man; (Erub. 18a sq. כבסין אצר).—*Pl.* מְגוּרוֹת. B. Bath. IV, 6 (67b) מ׳ שלשים (Ms. M. מטרות) reservoirs. Kel. XIX, 7 מ׳ שבת בית חבלין the *drawers* in a chest. Tosef. ib. B. Kam. II, 7 .. תשמיש מ׳ מ׳ וכ׳ a wooden spice box having *compartments* (*partitions*) without lids. Ib. B. Mets. VIII, 1 שירדו שתחמ׳ שלה וכ׳ (ed. Zuck. מגירות, corr. acc.) a chest whose drawers are inside (not protruding). Yalk. Cant. 992, v. אֲגוֹרָה.

מְגוּרָה II f. (גּוּר I) *a court containing several dwellings.* Erub. 70b (Rashi: *a barn divided off,* v. preced.).—*Pl.* מְגוֹרוֹת (or מְגוּרוֹת) *neighborhood, neighbors.* Gen. R. s. 99; Tanḥ. Vayḥi 9, v. מְסֻרוֹת.

מגורה, Y. Sabb. XVI, end, 15d מ׳ דר׳ יונה, read מְגַיֵּר, v. מָגַיר.

מגורס, Lam. R. to II, 22, Ar. ed. Koh., v. מָגַיר.

מְגוֹרָה f. *strigil,* v. מַגְרָה.

מְגוֹרָה f. 1) = מְגוּרָה I, q. v.—2) v. מוֹגָרָה.

מְגוּרְיָתָא, מְגוּרְתָא f. ch. 1) = h. מְגוּרָה II, *court, neighborhood.* Y. Sabb. XVI, end, 15d [read:] נפלת..במגורתיה and a fire broke out in the court of R. J.; Y. Yoma VIII, 45b במגוריתיה; Y. Ned. IV, 38d.—2) *neighbor,* v. מָגַיר.

מָגוּשׁ m. *magian, sorcerer.* Sabb. 75a. Sot. 22a ח״ו מ׳ he is a magian (saying words he does not understand).

מָגוּשָׁא ch. same. Yoma 35a Ms. M. (ed. אמגושא). Sot. 22a (prov.) רטין מ׳ ולא וכ׳ the magian mumbles and understands not what he says.

מָגוּשְׁתָּא f. (preced.) *the magian's practices,* v. אַמְגּוּשְׁתָּא.

מְגָזְרָא, מִגְזָרָא m. (גָּזַר) *cutting tool, sickle, pruning knife.*—*Pl.* מְגָזְרִין, מְגִיזִּין. Targ. II Sam. XII, 31 (h. text מגזרות).—Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. מזמרות, Is. II, 4) מיגזזין (corr. acc.).

מְגָזְתָא, v. מְגִיזְתָא.

מְגִי, v. מוּג.

מַגִּיד m. (נָגַד) *speaker, preacher.* Pes. 52b (play on Hos. IV, 12 כל המיקל לו מ׳ לו (ומקלו יגיד לו whoever makes it easy for him, is his preacher.—*Pl.* מַגִּידִים, constr. מַגִּידֵי. Erub. 53b, v. עָלְטָה.

מגידונית, Yalk. Num. 786, read מַטְרוֹנִית.

מגידם, Num. R. s. 4, end, v. מָגִירוֹס.

מְגִיזָה (מְגִידָה) pr. n. pl. (cmp. מְגִידְתָא) *M'gizah* (*Pass*), *Mazaca,* later Caesarea, capital of Cappadocia. Yeb. 25b קדסרין שבקפודקייא מְגִידָה קפוטקיא; (Y. ib. II, end, 4b מגידה only). Y. ib. XVI, 15d top מ׳ של קס׳; Tosef. ib. XIV, 5 מְגִידַת קס׳ (Var. מדינת; Bab. ib. 121a מדינת; Koh. R. to XI, 1 מדינת). Tosef. Sabb. XV (XVI), 8 מד׳ (Var. מדינת). M. Kat. 26a מדינת קסרי (Ms. M. מדינת דקסרי).

מְגִיזְתָא, v. מְגִיזְתָא II.

מְגִיזְתָא I **מְגָזְתָא** f. (גָּזַז or גּוּז), constr. מְגִיזַת, מְגָזַת, *ford, pass.* Targ. II Sam. XIX, 19. Targ. Num. XXI, 11; a. e.—*Pl.* מְגִיזָתָא, מְגָזָן. Targ. Y. Num. XXXIII, 45. Targ. Jer. XXII, 20; a. e.

מְגִיזְתָא II f. (גָּזַז) *arbitrary decision.* דיני דמ׳ *the arbitration practice of untrained magistrates,* opp. to learned courts. B. Mets. 30b דינא דמ׳ לדיינו אלא (מאי) ed. (Ms. M. מגוסתא, v. Babb. D. S. a. l. note) what else should they have done (in lieu of deciding according to the law of the Torah)? Should they have followed the practice of the arbitrators?—V. מְגִיסְתָא II.

מְגִילְתָא, מְגִלְתָא, v. sub מְגִלָּה.

מְגִינֵּי, v. מָגֵן.

מְגִינָּא, (מָגֵן) m. ch. = h. מָגֵן, *shield, protection.* Targ. Deut. XXXII, 38 (some Ms. מָגֵן, Y. ed. Amst. מְגִין); a. e.—Gen. R. s. 59, end אמיך במְגִינְתֵיהּ he swung his shield; Yalk. ib. 107; Yalk. Sam. 156. Gen. R. s. 77, end מגינית דידין וכ׳ the shield of the one against that of the other; a. e.—*Pl.* מְגִינְיָא, מָגִינָּיָא. Targ. I Kings X, 17 (ed. Wil. מָגִנִּין); a. e.—בֵּית מָגִינָּיָא pr. n. pl. *Beth Maginnaya* (Shield-House). Kil. VI, 4 Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. בית דמגניריה; Ms. M. דמגניא; Tosef. ib. IV, 7 בית המגינין).

מָגֵנְתָּ, v. מָגֵנְתָּ.

מְגִיס, מִגֵּס (or **מַגֵּס**) m. (v. גָּסַס) *tray, plate.* Yoma VI, 7; Pes. V, 10 נתנן במ׳ והקטירן וכ׳ he put them (the parts belonging on the altar) on a tray and burned them &c. Ib. 65b אתו במ׳ גפירית מקטר לחו Var. in Rashi (v. Rabb.

Digitized by Google

D. S. a. l. note 60; ed. אטו הוא גופיה וכ׳ (אטו) did he burn them on the very plate?; Yoma 67b במ׳ מקטר לחד (אטו) Var. in Rashi a. Tosaf. (v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Kel. XVI, 1 דמגס (ed. Dehr. המגיס; Tosef. ib. B. Mets. V, 10 קערה). Y. Yoma V, beg. 42b קם מ׳ *Kaf* (Mish. V, 1) means *plate*.

מְגִיסָא, מְגִיסָא ch. 1) same, *plate, dish*. Targ. Ps. CXXIII, 2 מודיקין . . מ׳ וכ׳ looking out for (the remnant of) a dish at the hands of their masters (in ed. Wil. our w. omitted); Targ. Y. Num. XI, 6 (not דמוריק).—Lev. R. s. 28 כיון דהוה מ׳ עליל whenever a dish was brought in; ib. וכיון דמגיסי עליל as soon as a dish of mine comes in; (Koh. R. to I, 3 חבשילא).—*Pl.* מְגִיסַיָּא, מְגִיסִין, מְגִי׳. Targ. O. Num. IV, 7 (ed. Amst. מַגִּי׳); a. fr.—Targ. Ez. XIII, 19 מגוסין דלחם (not מג׳; ed. Lag. מְגוּסְיָין) plates with morsels from the tables (h. text פתותי).—Lev. R. l. c. למה מגי׳ נפקין וכ׳ why are the plates carried out without having been tasted?—2) (=Lat. *accubatio*) *dinner, banquet*. Koh. R. to I, 3 דבגין מְגִיסָךְ אתית that I came for the sake of thy dinner. Lam. R. to I, 1 רבתי [read:] אעלית ועביד ליה מגיסא (or מְגִיסְתָּא) he took him into his house and prepared a dinner for him.—[Targ. Y. Ex. XXVIII, 39 מגיסי, v. גּוּס I ch.]—[Pesik. Ha'omer, p. 70a מגיסך, v. מְגִירוֹס.]

מגיסטי, מגיסמאר, v. next w.

מָגִיסְטֵר, מָגִיסְטֵיר m. (magister) *a high imperial officer* (v. Sm. Ant. s. v.). Ex. R. s. 30 קרב קיסין למ׳ put the Magister in stocks. Lev. R. s. 28 מאן דעביד מ׳ פלטון וכ׳ he who used to appoint the Magister Palatii is now to be made a bather &c.—*Pl.* מָגִיסְטְרֵי (magistri). Gen. R. s. 26 (expl. זמזמים, Deut. II, 20, v. זָמַם I) מנטרומין מגיסטי (some ed. מנטרמוי בג׳; Yalk. ib. 47 מנדמטין מגוסטי מלחמה) read: מְגִיסְטְרֵי מְנָסְרִין ומגיסטרי וכ׳ mensores (camp-surveyors) and magistri militum (chief commanders).

מגיסטריני, Targ. II Esth. IX, 3 (Var. מגיסטרני, מגס׳, מסטרני, מכיצטרכי) read: מְגִיסְטְרָטֵי m. pl. (magistratus) *officials* (h. text אחשדרפנים).

מָגוּ׳, מָגִיסְתָּא I f. (v. מְגִיסָא) *tray, plate*. Targ. O. Num. VII, 13 (ed. Amst. מְגִיסָ׳; h. text קערה); a. fr.—*Pl.* מְגִיסָתָא, מְגִי׳. Y. Snh. VIII, end, 26c [read:] מיסב מְגִיסָתַי מיסי to steal my (silver) plate.

מָגוּ׳, מָגִיסְתָּא II f. (גּוּס I) *haughtiness, violence*. B. Kam. 114a בדינא דמ׳ (Ms. M. דמגו׳; Rashi in early prints מגוש׳; oth. vers. מגו׳; Ms. F. מגורא read מגוסא, v. Rabb. D. S. a. l. note) in a court of violence, opp. בי דוואר regular Persian courts. V. מְגִיזְתָּא II.

מַגִּיפְתָּא, מַגֵּיפְתָּא, v. sub מַגֵּף.

מָגִיר *rest*, v. מָגוֹר.

מָגוֹ׳ (מָגְרָא, מָגוֹר), מָגִירָא, מָגִיר m. (גּוּר I; v. מְגוּרָה II) *fellow-inhabitant, neighbor*. Koh. R. to II, 20; Lev. R. s. 25 אנתתיה דמ׳ the wife of a neighbor (of the old man). Y. Yoma VIII, 45b; Y. Ned. IV, end, 38d חוה מְגִירַיה וכ׳ was a neighbor of (living in the same court with) R. J.; Y. Sabb. XVI, end, 15d במגורה (corr. acc.). Y. B. Bath. II, end, 13c חוה מגיריה וכ׳ was his neighbor in the field and in the house (living in the same court). Koh. R. to VII, 26 מ׳ ליסטים (not מגיד) a neighbor who was a robber. Ib. מָגָרָן (not מגדן) our neighbor. Ib. X, 19; a. fr.—*Pl.* מָגִירִין, מָגִירַיָּא, מָגֹ׳. Y. Peah III, 17d top מגו׳ כל מ׳ . . . למְגִירַיהוֹן טוכראין gentile neighbors. Lam. R. to I, 5 עבדין do all neighbors, bent on doing evil, do it to their neighbors?—Midr. Till. to Ps. XLVIII (prov.) לא במה דאמרת . . . דאמרין מָגוֹרַיָּה (ed. Bub.) go not by what thy mother says (of thee), but by what the neighbors say. Cant. R. to VII, 2; a. fr.—[Lam. R. to II, 22 מגו ביתאי ed. (Ar. מגורסי) read: מְגוֹרֵי ביתאי inmates of my house, v. קוסי׳טרפידין.]—*Fem.* מָגִירְתָּא, מָגִי׳. Targ. Y. II Ex. III, 22 מגורתה (not מָגוֹרָתָהּ . . .).—Lev. R. s. 5, end . . אתית לגבי מ׳ שלמא עליך מָגִירְתִּי . . she comes to a neighbor . . . ., peace with thee, my neighbor! Ib. s. 6; a. fr.—*Pl.* מְגִירָתָא. Ib. s. 9 אמרין לה מְגִירָתָהּ (some ed. תא . . . .) said her neighbors to her. Ned. 21b דאמרין מְגִירָתָךְ עלה דברתך וכ׳ that thy neighbors will say of thy daughter &c. Y. Sabb. III, 5d bot. [read:] ובלחוד דלא ידעין מ׳ (not מגיריה) provided the neighbors do not know it.

מְגֵרָה, מְגִירָה f. (b. h. גָּרַר; מְגֵרָה I) 1) *saw*. Kel. XIII, 4. Bets. IV, 3. Hull. I, 2; a. fr.—2) *plane*. Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119b, v. גָּרַר I.—[Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 1 מגירות ed. Zuck., v. מְגוּרָה I].

מְגִירוֹס, (מַגְרוֹס) m. (μάγειρος) *baker, cook*. Lam. R. to III, 16 אצל המגירוס Ar., v. פָּרְכוּסְתָּא. Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Lev. 643, a. e. מְגִירְסָךְ (מְגִירְסָךְ) אנא I (the Lord) am thy cook (ripening thy fruits); Pesik. Ha'omer, p. 70a מגיסך (corr. acc.). Ib. כמו גריים read: כבגירוס. Num. R. s. 4, end מ׳ של בר״ד (not מגירים, מגידם) the cook of a human master. Y. Keth. I, 25c קול מגרוס בעיר when it was announced that a cook (or baker) was in town (Snh. 32b קול רחים).—*Pl.* מְגִירְסִין, מְגִירוֹסִין. Lev. R. s. 7; Yalk. Num. 777 מגרסין; Pesik. R. s. 16 מגיריפים (corr. acc.); Pesik. Eth Korb., p. 61a.—[Lam. R. to II, 22 מגורסי Ar., v. מָגַיר.]

מְגִירוּתָא, v. מְגִירְתָּא.

מָגִירְיוֹן m. (μαγειρεῖον) *cook-shop, kitchen*. Y. Bets. V, end, 63b.

מגיריות, Y. Sabb. III, 5d bot., v. מָגַיר end.

מְגִירְסָא, מָגִירָס, מגירס, v. מָגִירוֹס.

מְגִירְתָּא, v. מָגַיר.

מַגָּל m. (b. h.; perh. contr. of מעגל, v. עָגַל) 1) מַגָּל קצור or מ׳ *sickle, scythe*, an implement with indentations. Succ. 32a עקום דומה למ׳ a Lulab curved like a sickle. Y. ib. III, 53c bot. עשויה כמין מ׳ leaves shaped (and serried) like a sickle; Bab. ib. 34a עלה שלה עגול ופיה דומה למ׳ עלה שלה עגיל ופיה דומה למ׳; a. e.—2) מַגַּל or מ׳ יד *an implement combining knife and saw*. Kel. XIII, 1. Ḥull. I, 2. Bets. IV, 3 (used for splitting wood); a. fr.—Snh. 95b מָגָלָךְ נטושה (*fem.*), v. נָטַשׁ I.

מַגָּל, מַגָּלָא, מַגְּ׳, ch. same. Targ. Deut. XVI, 9; XXIII, 26 (h. text חרמש).—Taan. 31a יום חבר מגל the day of breaking the *maggal* (suspending the chopping of wood

Digitized by Google

for the Temple).—*Pl.* מַגָּלֵי, מַגָּלַיָּא. Targ. Is. II, 4; Mic. IV, 3; Joel IV, 10 (h. text מזמרות).

מַגְלָב m. (גלב, v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 567ᵃ) [*scraper,*] an instrument of torture, *goad* or *whip*. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52; Yalk. Gen. 69 מגלבה; (Tanḥ. Lekh. 5 שרביט).—*Pl.* מַגְלָבִין, מַגְלָבִים. Ex. R. s. 14, beg. לך וחכחו ג' המשים go and give him fifty lashes. Tanḥ. M'tsora 4 כבלים ומ' chains and straps; Num. R. s. 13. Ib. חמשה מ' five *afflictions*. Ib. s. 10, beg.; Lev. R. s. 27; Cant. R. to V, 16, v. מַרְזוּבוֹת.

מַגְלָבָא, מַגְלְבָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 3 (Var. ומגלבא, Ms. נמיגלבא, corr. acc.; h. text מתג).—*Pl.* מַגְלְבָיָא, מַגְלְבִין. Lev. R. s. 15 חמת מ' תלן she saw the straps hanging. Gen. R. s. 84, beg.; Yalk. ib. 140; Yalk. Job 904 מאה מ' one hundred lashes.

מַגְלָבָה, v. מַגְלָב.

מְגִילָה, מְגִלָּה f. (b. h.; גָּלַל) *roll, scroll, volume, part of a* סֵפֶר. Treat. Sof'rim V, 9 אין עושין שמע (או)חלל מ' וכ' you must not prepare the section of *Sh'ma* or of *Hallel* as a special volume for children; Gitt. 60ᵃ בידו לכתוב מ' וכ', v. יָלַד; Yoma 37ᵇ. Gitt. l.c. תורה מ' מ' ניתמה the Pentateuch was published in sections, opp. תחומה. Deut. R. s. 8 תחלה קורא בב' when beginning, the student reads (the Pentateuch) in a detached scroll, opp. בספר.—Y. Shek. V, 49ᵃ; Yoma 38ᵃ; Cant. R. to III, 6 מְגִלַּת ס(מ)נין a volume containing prescriptions for frankincense; a. fr.—מ' יוחסין, מ' סתרים, &c., v. respect. determinants.—*Pl.* מְגִילּוֹת, מְגִלּוֹת. Cant. R. l. c. היו מוסרין מְגִילּוֹתָם וכ' they handed over their rolls (containing the prescriptions) one to the other; (Y. Shek. l. c. את חמגלה דחואה).—Esp. מְגִלָּה(ה) = מגלת אסתר, a. אֶסְתֵּר. Meg. I, 1. Ib. 19ᵃ מ' נקראת ספר the book of Esther is called a book and also a letter. Ib., sq. חקורא במ' חכתובה בין וכ' he who recites from a Book of Esther as written among the Hagiographa (instead of using a special scroll); a. v. fr.—*M'gillah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, treating chiefly of the Festival of Purim.—*M'gilloth*, the five books: Esther, Ruth, Canticum, Lamentations and Koheleth.

מַגְלוֹנָאָה, v. מְלוֹגְנָאָה.

מַגְלְיָנָא m. (גָּלָה) *decreer of exile*. Y. Yoma III, 40ᶜ top נסרחה מ' *kerets* (Jer. XLVI, 20) means *sweeper*, that is, he who will banish (v. Deut. XXVIII, 63).

מְגִלְּהָא, מַגְלְהָא, constr. מְגִלַּת, מַגְלַת ch.=h. מְגִלָּה. Targ. Jer. XXXVI, 2; a. e.

מַגְמַר, v. מִגְמָד.

מָגֵן m. (b. h.; גָּנַן) *shield, defense*. Pesik. Ha'omer, p. 70ᵃ, ᵇ (ref. to ואל מצנים Job V, 5) לא בזיין ולא במ' not with weapon or with shield (will he prevail); Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Job 898.—Cant. R. to IV, 4 end (ref. to אלף תגן) אלף דור . . . אותו חמ' I folded together (skipped over) a thousand generations and brought unto them that shield (the Torah).—Midr. Till. to Ps. I, 5, v. גּוֹן; a. fr.—*Pl.* מָגִנִּים, מָגִינִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 5) שהדו מקרקרים . . . עושין אוהן מ' they broke down the walls of their houses and made of them defenses. Cant. R. l. c. לבניך אני נעשה מ' חרבה unto thy children I shall be many defenses. Gen. R. s. 44 מ' של צדיקים shields of the righteous (protectors of their generation by dint of their righteousness); a. e.—Esp. *Magen, the first section of the Prayer of Benedictions* closing with מָגֵן אַבְרָהָם (usu. called אָבוֹת, v. אָב). Deut. R. s. 11, beg. חזור לתחלת מ' (Ber. 34ᵃ לראש) he must go back to the beginning of the first section. Erub. 65ᵃ, v. שׂוּם h.—בֵּית חַמָּגִינִין, Tosef. Kil. IV, 7, v. מְגִינָּא.

מָגָן, מָגְנָא ch. same, v. מַגִּין.

מַגָּן, מַגְנָא m. (חָנַן; cmp. חִנָּם fr. חָנַן) *grace, undeserved gift*; (adv. with or without prepos.) *for nothing, in vain*. Targ. Prov. XV, 27.—Targ. Gen. XXIX, 15. Targ. Ex. XX, 7; Targ. Deut. V, 11; a. e.—Y. Bicc. III, 65ᶜ bot. לא מ' מאריך ימים it is not for nothing that he has been allowed a long life. B. Kam. 85ᵃ אסיא דמ' a physician (that will cure thee) without pay; Ms. M. אסיא דמ' כמ' שוי a. oth. (ed. incorr., v. Rabb. D. S. a. l. note) a physician without pay is worth as much as unpaid service can be expected to be, i. e. an unpaid physician is likely to be careless. Y. Snh. X, 29ᵃ bot. אפי' על מ' even if the curse has been pronounced gratuitously (without cause), cmp. קללת חנם s. v. חִנָּם.

מְגַנְיָא m. (גְּנַי) *couch*, or *couch-room*.—*Pl.* מְגַנְיָא. Targ. II Esth. I, 9 (ed. Lag. a. oth. מנגניא, corr. acc.).—[Pes. 107ᵃ מגני, v. מְגַנְיָא.]

מַגְנְדָּה, v. מַגְנְדָּנָא.

מַגְנוֹן, v. מַגְנְדָּנָא.

מַגְנָיָא f. (part. Ithpe. of גְּנַי) =h. מִגְנוּף (v. גְּנָה), *blameworthy*; מילתא מ' *blemish, defect*. Gen. R. s. 60 (prov.) מילתא דאית בך מ' וכ' what blemish there be in thee, be the first to tell it; B. Kam. 92ᵇ מילתא דמיגְ' Ms. M. (ed. גנאה).

מַגְנִיּוֹת, v. מַגְנְדָּנָא.—[Mekh. B'shall. s. 2 מגנדות, emend. for מגפות, read: סַגְנִיּוֹת, v. סַגְנוֹן.]

מגנגימין, v. במנגנימין.

מָגִנָּת, מָגֵנָּת f.=מָגֵן, *protection, defense*. Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Yalk. Gen. 76 (expl. מגן, Gen. XV, 1) אני מ' לך I am a defense to thee.

מַגָּס or **מַגָּס,** v. מַגַּס.

מְגַסְתָּא, מגסטרני, מָגַסְטִיר, מָגַסְטָאר, v. sub מגיס.

מַגָּע m. (נָגַע) *touch, contact*. Kel. I, 1, a. fr. מטמא במ', makes unclean by contact. Toh. VI, 4 ספק מַגָּע טומאה וכ' a doubt as to having touched an unclean thing is judged in favor of uncleanness; Ab. Zar. 70ᵃ, a. e.—מַגָּע נכרי wine touched by a gentile suspected of idolatrous manipulations. Ib. 58ᵇ.—Ib. 69ᵃ מ' חבירו another ignorant

Digitized by Google

man's touching things kept in levitical cleanness; a. fr.—*Pl.* מַגָּעוֹת. Y. Sabb. VII, 9[d] bot., v. מְגָעִים.—Constr. מַגָּעֵי. Y. Pes. VII, 34[d] bot. וברין מ׳ those unclean through contact with gonorrhoeists.

מַגְעִירִי f. (גָּעַר) *threatening, shouting.* Yalk. Ps. 864; Midr. Till. to Ps. CVI, 9 ed. Bub. (missing in eds.) אפי׳ מ׳ לא הדות וכ׳ it was not even a shouting (at the sea) but only a blowing. Yalk. l. c. (missing in Midr. Till. l. c.) לא מ׳ אלא מנהמי not only a shouting but even a roaring.

מַגֵּף m. (גָּפַף or גּוּף) *sealer* of wine vessels. Y. Ab. Zar. V, 44[d] top שיתומדין דרבנן מעשה מ׳ (not מעש) the boring of which the Rabbis speak (Mish. V, 4) is the work of a professional sealer (requiring care and time).

מַגֵּפָה, מַגֵּי׳ f. (b. h.; נָגַף) [*striking,*] 1) *wound.* Makhsh. VI, 8 דם מגפתה the blood flowing from a woman's wound. Nidd. 55[b]; Ker. 13[a]. Ḥull. 35[b]. Yalk. Num. 710; a. e.—2) *sudden death, plague.* Mekh. B'shall. s. 2 אין חממה אלא מ׳ the verb חמם (Ex. XIV, 24) means pestilence. M. Kat. 28[a] מיתת מ׳ a sudden death, Ber. 4[b] בשעת חמ׳ during an epidemic; a. fr.—[מגפות, Mekh. l. c., v. מַגֵּפָה a. סַגְנוֹן.]

מַגֵּפַיִן, מַגָּפַיִן m. du. (גּוּף I) *greaves, metal leggins.* Sabb. VI, 2 (expl. ib. 62[a] מומקי). Kel. XI, 8; Tosef. ib. B. Mets. III, 1 מנעש ed. Zuck. (corr. acc.; Var. מַגָּפַיִם).

מַגִּיף, מַגֵּיפְתָּא ch.=h. מַגֵּפָה. Targ. Y. II Num. XXV, 8 פתא . . . (corr. acc.).

מְגַר, *Pa.* מְגֵּיר, מַגֵּיר (b. h. מִגֵּר; cmp. גָּרַר) 1) *to drag down; to throw over.* Targ. Gen. XLIX, 17 (h. text וַיִּפֹּל). Targ. Ps. LXXXIX, 45. Targ. Ez. XXXIX, 3. Targ. II Kings IX, 33 (h. text שמט). Targ. Is. XXII, 19 (h. text הרס); a. e.—2) [*to scrape off,*] *to diminish, destroy* (corresp. to b. h. גָּזַז a. צָמַת). Targ. Ps. CXIX, 139. Ib. CI, 5; 8. Ib. CXLIII, 12; a. e.

Ithpa. אִתְמַגַּר *to be diminished.* Targ. Job VI, 17. Ib. XXIII, 17 Ms. (ed. אתגמר, h. text נצמתו).

מָגָר, מָגְרָא, v. מָגֵר, a. סַבְבָא.

מַגְרַדְתָּא, מַגְרֵדָה, מַגְרָדָא, v. sub מַגָּרָה.

מְגֵרָה, v. מְגֵרָה.

מַגְרוּמְתָּא f. ch.=h. מִגְרֶמֶת, v. גָּרַם *Hif.* B. Kam. 99[b] דחזיא מ׳ (Ms. R. מַגְרָמְתָּא) a case of a *mugremeth.*

מגריס, מַגְרוֹס, v. מְגֵרוֹס.

מגרופות, Pesik. R. s. 6, read מַגְרוֹפִית.

מַגְרוֹפִי, v. מַגְרוֹפִיתָא.

מַגְרוֹפִית f. (גָּרַף; v. מַגְרֵפָה) 1) *spade, shovel.* Gen. R. s. 16, beg. ארבעה . . פוחת במ׳ אחת he divided off the course of four river-heads with one (cut of the) spade.—2) *trowel.* Pesik. R. s. 6 [read:] לא נשבר לא מ׳ וכ׳ no trowel nor axe was broken; Yalk. Kings 186 מגרופת (corr. acc.).

מַגְרוֹפִי, מַגְרוֹפְיָתָא ch. same. Gen. R. s. 38. Lev. R. s. 24.—*Pl.* מַגְרוֹפְיָיתָא. Targ. Num. IV, 14; Targ. O. Ex. XXVII, 3 (Y. מַגְרַפְתֵּיהּ, corr. acc.); a. fr. (h. text יָעִים).

מגרופת, v. מַגְרוֹפִית.

מַגְרֵיפָה, מַגְרֵיף, v. מַגְרֵפָה, מַגְרֵף.

מגריפים, Pesik. R. s. 16, v. מְגֵרוֹס.

מַגְרְמְתָּא v. מַגְרוּמְתָּא.

מְגֵרְסָא, v. מְגֵרוֹס.

מַגְרֵף m. (גָּרַף) 1) *trowel.* Y'lamd. to Gen. XI, 1, quot. in Ar. s. v. גרף.—2) *shovel.* Y. Shebi. III, 34[c]; Y. M. Kat. I, 80[b] סלו ומַגְרֵיפוֹ וכ׳ his basket and shovel show that he is preparing dung.

מַגְרֵפָה, מַגְרֵי׳ f. (preced.) 1) *spoon, ladle; trowel.* Kel. XXIX, 8 מ׳ של ב״ב the ladle of the household (v. Maim. a. l.); מ׳ של סיידים the plasterers' trowel. Tanḥ. Sh'moth 9 של טיט the trowel for clay; Ex. R. s. 1 (some ed. מגריפו של טיט, v. preced.). Kel. XIII, 4 מ׳ ladle (v. Maim. a. l.).—2) (usu. in connection with סל) *spade* used for digging and shovelling; *shovel.* Gen. R. s. 16; Sifré Deut. 6, a. e., v. גָּרַף.—Tosef. Toh. VIII, 13; Zeb. 99[b]. Sabb. XVII, 2 מ׳ לגרוף וכ׳ one may handle a spade (on the Sabbath) for grabbing &c., v. גָּרַף. Num. R. s. 15; Yalk. Ex. 163. Lev. R. s. 23; Cant. R. to IV, 8 חיא והסל והמ׳ וכ׳ it (the Torah) and all its implements, v. אֶרְגַּלְיָא.—Y. Hag. II, 78[b] bot. מ׳ של ברזל an iron spade (flat); מ׳ של עץ a wooden shovel; a. e.—*Pl.* מַגְרֵסוֹת, מַגְרֵי׳. B. Mets. 30[a]. Tam. II, 1. Gen. R. s. 46, beg.; a. e.—3) *magrefah,* a) name of *a musical instrument in the Temple.* Arakh. 10[b]; Y. Succ. V, 55[d] top.—b) name of a sort of *tympanum.* Tam. V, 6, Ib. III, 8; Y. l. c. 55[b] bot.

מגרפתית, v. מַגְרוֹפִיתָא.

מַגֶּרֶת, מַגְרֵדָה, מַגּוֹרֶת) **מגרת** f. (גָּרַר I, v. גָּרַד) *strigil.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 19 אין מתגררין במגר׳ ed. Zuck. (Var. מגרדין במגרדת); Sabb. 147[b] אין גוררין במגרי׳, v. גָּרַר I.—*Pl.* מַגְרוֹת (מַגְרוּת). Tosef. Kel. B. Mets. II, 12 מגרי׳ ed. Zuck.; Kel. XII, 6 מגריד׳ (מגרד׳).

מַגְרַדְתָּא ch. same. Sabb. 147[b] (Ms. M. margin: מגרדא; Rashi Ms. מַגְרֵדְתָּא).

מְגָרָשׁ m. (b. h.; גָּרַשׁ) *open space outside of a place.* Gen. R. s. 21, end (ref. to Gen. III, 24) למגרשה של עדן וכ׳ he drove him out to the open outskirts of the garden of Eden. Macc. 12[a], a. e. אין עושין שדה מ׳ וכ׳ you must not change a cultivated field (outside of a town of refuge) into an open space &c.

מְגֶרֶת, v. מוֹגֶרֶת.

מגרת, Targ. Hos. XI, 4, v. מִגְדָּא II.

מִדְּ, a prefix, =מִן דְּ־, 1) *than that.* Targ. O. Ex. XIV, 12 מהדנימוּת (ed. Amst. מֵדְּנִימוּת, corr. acc.); a. e.—2) *from the time that; from the fact that; since, because.* Targ. Gen. XLVIII, 15. Targ. I Sam. I, 12. Targ. O. Ex. XIV, 11; a. fr.—Ber. 2[b] שמע מינה וכ׳ . . . מִדְּתָנֵי from the fact that the Boraitha says . . . . we conclude that &c. Ib. 15[b]

Digitized by Google

...מכלל ... מדקתני סיפא since the second clause reads, 'R. Judah says &c.', we must conclude that the first clause does not express R. Judah's opinion. — Gitt. 19b מְדִידָתָא since one (of the papers found) was undoubtedly there (before the letter of divorce was thrown there), the other was surely there, too, and the letter of divorce may have been carried off by mice. B. Mets. 83b מְדִידָתְהוּ כולי ואי since he is so bold.—מדאוריית׳א, מדרבנן, v. אוֹרַיְיתָא.—Gitt. 37a, a. fr. מְדִידְבֵי וכו׳ as concluded from what R...said; a. v. fr.

מַדָּא m. ch. = (b. h. מַד; מדד) *the priest's cloak*. Ber. 28a, v. לְבַשׁ.

מַדָּאָה, v. מְדָיָא.

מַדָּאנָא, v. מַדְיָנָא.

מַדָּאתָא f. (v. P. Sm. 2011) = מְנָדָה, *tribute, tax, fine*. Targ. Prov. XII, 24 לְמַ׳ Ar. s. v. כרגא (ed. לְמַסָּא).

מַדְבָּא, v. מֵידְבָּא.

מַדְבּוּרָא* m. (דִּבֵּר) *guide*; מ׳ דמדא *torch* or *torch-carrier* directing the work of night laborers.—*Pl.* מַדְבּוּרֵי. M. Kat. 12b Ms. M. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מְדַבְּרֵי, Alf. מַדְפּוּרָא).

מַדְבְּחָא, מַדְבְּסָא m. ch. (דִּבַּח) = h. מִזְבֵּחַ, *altar*. Targ. Josh. XXII, 10. Targ. Gen. XII, 8; a. fr. — Zeb. 54a רב מתרגם באותסנתיה יתבני מ׳ Rab translated (ובן כתפיו שכן, Deut. XXXIII, 12) on his possession shall the altar be built; a. e.—*Pl.* מַדְבְּחַיָּיא, מַדְבְּחַיִן; fem. מַדְבְּחָתָא. Targ. O. Num. XXIII, 1; 4; a. e.—Targ. Ps. LXXXIV, 4.—משקי בי מדבחיא (בית) liquids used on the altar (wine, oil), contrad. to משקי בי מטבחיא liquids of the slaughtering place (blood, water). Pes. 17a (ref. to Eduy. VIII, 4); Tosef. Kel. B. Mets. V, 7 (ed. Zuck. מט׳).

מדבן, v. נִדְבָּךְ a.

מַדְבַּק m. (דִּבֵּק) *junction, welding*. Targ. I Kings VII, 29; 36 (h. text לִיוֹת).—*Pl.* constr. מַדְבְּקֵי ידין מ׳ *arm-pits*. Targ. Jer. XXXVIII, 12. Targ. Ez. XIII, 18 ed. Lag. (Var. מדב׳; ed. Wil. מַדְפְּקֵי).

מְדַבֵּר m. (דִּבֵּר) 1) *speaker*.—*Pl.* מְדַבְּרִים. Ber. 63b, a. e. ראש דמ׳ וכ׳ the first among the speakers on all occasions (attribute of R. Judah).—2) *the anterior part of the tongue*. Bekh. VI, 8; Tosef. ib. IV, 11; Kidd. 25a.

מִדְבָּר m. (b. h.; v. דִּבֵּר) *pasture-ground, desert*. Gen. R. s. 31, end. Cant. R. to IV, 4 (play on מִדְבָּרֵךְ ib. 3) אע״פ שחרבה מ׳ וכ׳ although the Temple is a desert, you are bound to observe the sacredness of its precincts now that it is ruined &c.; a. fr.—מִדְבַּר מ׳ the generation that died in the wilderness. B. Bath. 73b bot.; a. fr.—Tosef. Macc. III (II), 2; Macc. 9b; Y. ib. II, 31d top בצר במ׳ (b. h.) *Bezer in the Wilderness*, on the eastern side of the Jordan.—Tosef. Men. IX, 13 בבשים מט׳, read: מִמִּדְבַּר חברון from the pasture-ground of Hebron; v. Men. 87a; Sot. 34b.—*Pl.* מִדְבָּרוֹת. Ber. IX 2. Ib. 54b דהלכי מ׳ those travelling in the deserts; a. e.

מַדְבְּרִיתָא m., **מַדְבְּרִיתָא** f. ch. same. Targ. Ex. III, 1; a. fr.—B. Bath. 73b; 74b אזלינן במ׳ we were travelling in the desert; a. fr.—Cant. R. to IV, 4 (ref. to מדברך, ib. 3) מִדְבָּרֵךְ יאי מַדְבְּרַתָּךְ יאיא thy *midbar* is beautiful, this means thy waste (the ruined Temple) is beautiful, v. preceding.; [Comment.: *thy speech.*]—*Pl.* מַדְבְּרַיָּיא, *f.* מַדְבְּרָן. Targ. Ps. LXXV, 7. Targ. Is. LI, 3. Targ. Cant. II, 14.

מְדַבְּרָא m. (דִּבֵּר) *leader*. Targ. Prov. XI, 14 (Levita מַדְבְּרָנָא); h. text תחבלות, cmp. מַדְבְּרָנוּתָא).—Targ. II Esth. IV, 1 Var. ed. Lag. (ed. מדברנא).—*Pl.* constr. מְדַבְּרֵי. Targ. Cant. I, 8.

מְדַבְּרוּת f. pl. (דבר) 1) *conduct, manners*. Koh. R. to III, 18 (ref. to דברת, ib.) מ׳ שחצריקים מְדַבְּרִים the way the righteous conduct themselves. — 2) (b. h.) *conversation, talk*. Ib. מ׳ שהרשעים מדברים בהם the conversations which the wicked hold. Snh. 67b, a. fr. כלה מְדַבְּרוּתֶיהָ, v. כָּלָה; ib. 38b, כלך למדברותיך אצל וכ׳ Ms. M. (ed. כלך אצל); Hag. 14a כלה מד׳ ולך וכ׳=כלך מדברותיך אצל, v. עֲלֵךְ.

מְדָבָרִי m., **מְדָבָרִית** f. (denom. of מִדְבָּר) *belonging to the desert*. Erub. 83a, a. e. סאה מ׳ the S'ah of the Israelites in the desert, containing six desert Kab, or five Jerusalem Kab.—*Pl.* מְדָבָרִיִּים, מְדָבָרִיִּין; מְדָבָרִיּוֹת. Men. VII, 1, a. e., v. סְאָה.—Esp. מדברית *pasture-animals*. Bets. V, 7 (40a), opp. בַּיְיתוֹת; Tosef. ib. IV, 11.

מַדְבָּרָן f. pl., v. מַדְבְּרָא.

מַדְבָּרָנָא m. = מְדַבְּרָא, *leader*. Targ. II Esth. IV, 1. Targ. Prov. XI, 14, v. מְדַבְּרָא.—Snh. 14a מ׳ דאומתיה (Ms. K. הַבָּרָנָא, v. הַבָּרָן) leader of his people; Keth. 17a.

מַדְבָּרְנוּתָא, מַדְבָּרְנוּתָא f. (preced.) *command, strategy; scheme* (b. h. תחבלות). Targ. Prov. I, 5; XX, 18; XXIV, 6. Ib. XII, 5.

מַדְבַּרְתָּא, v. מַדְבְּרָא.

מַדְבַּשְׁתָּא pr. n. pl., v. הַבְשָׁתָא.

מָדַד (b. h.) [*to stretch,*] *to measure*. Sabb. 149b sq. (play on מִדְּוֹד, Is. XIV, 4) the nation that said מָדְדוּ וּנְבֹא measure (the area of thy land) and bring (tribute); Lev. R. s. 15, end (Ar.: מוֹד וּהְבָה measure and give). Erub. V, 4 אין מוֹדְדִין Sabbath distances must be measured only with a rope of &c. Ib. 5 אין מודדין אלא מן המומחה the measuring must be done only by the best experts. Y. Succ. I, 51d אם יָמוֹד מן וכ׳ if he measures from &c. Maas. Sh. V, 9 עשור שאני עתיד לָמוֹד one tenth (as tithe) which I shall measure off (when I come home); a. fr.—Sot. I, 7 במדה שאדם מודד בה מוֹדְדִין לו the measure with which man measures will be measured out to him, i. e. as man deals, he will be dealt with, v. אַכְרְעָתָא; Tosef. ib. III, 1 מ׳ בסאה he measured by the S'ah (committed great wrong). Ber. IX, 5, v. next w.—Ib. 30b לשלם יָמוֹד אדם וכ׳ man must always measure himself (examine the disposition of his mind; cmp. אָמַד), if he feels that he can direct his mind, let him pray, if not &c.

Nif. *to be measured*. B. Bath. VII, 1 אינן נִמְדָּדִין עמה are not included in the measure. Arakh. VII, 1 נִמְדָּדִים עמה are included &c.; a. fr.

Digitized by Google

Pi. מִדֵּד same, *to stretch.* Gen. R. s. 3; Midr. Till. to Ps. XXIV, a.e. מְמַדֵּד, v. מָתַח.—[Cant. R. to VIII, 11 ממדדין, v. דָּדָה.]

מִידָּה, מְדָּה *f.* (b. h.; preced.) 1) *dimension, measure, proportion.* Sabb. 150ª (play on מִדְּחֻבֵּה, v. preced.) מְאוֹ מְאוֹ חֻבָּא בלא מ׳ bring much, very much, without measure. Peah VIII, 6 מ׳ זו this proportion. Gen. R. s. 64; Esth. R. introd. (ref. to מִנְדָה, Ezra IV, 13) זו מִדַּת הארץ that is the tax from the land as measured, i. e. the (Roman) land-tax. B. Bath. VII, 3 מ׳ בחבל וכ׳ I sell thee exact land-measure by the rope. Ib. 128ª מִדַּת ארכו the length-measure of the cloak. Ib. מדת משקלותיו the measure of its (the gold-bar's) weights, i. e. an estimate as to how many coins of a certain weight can be obtained from it. Ḥag. 12ª מדת יום ומ׳ לילה the combined length of day and night. Yeb. 76ᵇ (ref. to I Sam. XVII, 38) מַדָּיו כְּמִדָּתוֹ his (Saul's) garments such as fitted his stature. Mikv. X, 5; Ḥull. 73ª עד מקום (ה)מ׳ as far as the designed length of the handle (excluding the portion which it is intended to cut off).—Kidd. 42ᵇ; B. Mets. 56ᵇ, a.e. דבר שבמ׳ ושבמשקל וכ׳ objects which are sold by measure, by weight or by the piece. B. Bath. 89ᵇ מ׳ חסירה וכ׳ לעולם ... one must never keep in one's house too small or too large a measure (smaller or larger than the legal size); a. fr.—*Pl.* מְדוֹת, מִידוֹת. Ib. 88ᵇ שונשן של מ׳ the divine punishment for fraudulent measures. Tosef. B. Mets. VI, 14 .... לא היו ממונין .. אלא על חמ׳ they (the *agoranomoi* in Jerusalem) were appointed not for the regulation of market prices but for the superintendence of the measures; B. Bath. 89ª, v. אֲגוֹרַנְמִיס; a. fr.—Men. 18ª למצות מִידוֹתַי, v. מָצָה.—Whence: *Middoth* (measurements of the Temple), name of a treatise of the Mishnah, of the order of Kodashim.—2) *dealing; reward* or *punishment; dispensation.*—מ׳ כנגד מ׳ *retaliation, adequate punishment* or *reward.* Sot. I, 7, v. preced. Ib. 9ª לכמ׳ the verse is to intimate that God dispenses adequate punishments. Ib. 8ᵇ (ref. to ib. I, 7) אע״ג דמ׳ בטילה במ׳ לא בטיל although retribution (by the Jewish court) has ceased, the adequate divine punishment has not ceased. Lam. R. introd. (R. Alex. 2) (expl. ריקן ובריקן, Lev. XXVI, 43) מ׳ כנגד מ׳ punishment corresponding to deed. Ned. 32ª. Snh. 90ª כל מִידוֹתָיו של חקב״ה מ׳ כנגד מ׳ all retributions of the Lord are in correspondence with man's doings. Ber. 48ᵇ 'whatever the Lord thy God has given thee' (not מדה) דיינך בכל ... בין מ׳ טובה ובין מִדַּת פורענות he is thy judge in whatever sentence he decrees upon thee, whether it be a good or an evil dispensation. Ib. IX, 5, v. מָאוֹ. Sabb. 97ª. Ib. 151ᵇ זו מ׳ על לעולם .... at all times let one pray to be spared this fate (poverty); a. fr.—*Pl.* as ab. Snh. 90ª, v. supra. Yoma 87ᵇ המעביר על מִדּוֹתָיו וכ׳ he who passes over his retaliations (who forbears to retaliate), his failings will be passed over (be forgiven); Meg. 28ª. Ib. לא עמדתי על מִידוֹתַי I never insisted on retaliation; Kidd. 71ª ואינו מעמיד על מדותיו (Rashi: מעמיד); a. fr.—3) *manner, ways, character, nature, condition.* Ber. 40ª לא כמדת חקב״ה וכ׳ the nature of divine (intellectual) affairs is not like the nature of human (material) affairs. Ib. 11ᵇ להזכיר מדת יום וכ׳ to mention the nature of the day (light) at night. Tanḥ. Balak 3 מה מִדָּתוֹ what is the nature of his power. B. Mets. 33ª ואינה מ׳ it is a (meritorious) way (of studying) and is not, i. e. you might do better; Y. Hor. III, 48ᶜ top מ׳ שאינה מ׳; a. fr.—*Pl.* as ab. Ab. V, 10 ארבע מ׳ באדם there are four different dispositions of men (as to treating one's fellowman); ib. 11 ארבע מ׳ בדעות four characters (temperaments); ib. 12 ארבע מ׳ בתלמידים four natures of students (with regard to receptive and retentive faculties). Y. Snh. XI, 30ª bot. כל שבע מ׳ וכ׳ all the seven characteristic features of righteous men which the scholars have defined have been realized in Rabbi. Ned. 20ᵇ בני תשע מ׳ children conceived under nine (abnormal mental) conditions. R. Hash. 17ᵇ, a. fr. שלש עשרה מ׳ the thirteen divine attributes (Ex. XXXIV, 6, sq.). Ned. 32ª, v. פָּרַז; a. fr.—מדת הדין a) *justice.* Tosef. Yeb. IX, 3, a. e., v. לָקָה. —Esp. *the divine attribute of justice,* opp. מ׳ הרחמים, v. דִּין II.—b) *common sense, logical argument.* Yoma 43ᵇ כך (היא) מ׳ הדין נותנת common sense dictates this; Shebu. 14ª. Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top למ׳ הדין (במ׳) תחומין עשו they regulated the laws of Sabbath limits according to common sense (not by textual interpretation).—c) *decision in money matters, civil law* (contrad. to ritual law). Y. Gitt. V, 46ᶜ bot. אף למ׳ הדין חכן the same principle holds good for civil law (collection of claims, v. גַּבְרָנוּת); Y. Shebi. X, 39ᶜ bot. Ib. (last line) ולמידין מ׳ הדין וכ׳ do we apply the rules of Prosbol (v. פְּרוֹזְבּוּל) to ordinary claims? Y. B. Kam. V, beg. 4ᵈ לא הילכו במ׳ הדין אחר חרוב (strike out במעון) in civil law we are not guided by probabilities (v. רוֹב; cmp. Bab. ib. 27ᵇ). Y. Ber. II, 5ª bot. ולמ׳ חד׳ but in civil law (questions of possession).—4) *principle, standard, consistency.* Men. III, 4 כמדת ר׳ וכ׳ following the principle of R. &c.; Pes. 77ᵇ; Y. ib. VII, 34ᶜ top. Shek. IV, 6 אינה היא חמ׳ (comment. אינה בן חמ׳) this is not consistent (with a previous rule). Ib. 7 השוה את מִדּוֹתָיו (Y. ed. מְדוֹתָיו).he makes his standards even (is consistent). Pes. I, 7 אינה היא חמ׳ this is not the right argument. Ib. 15ᵇ אמאי אינה היא חמ׳ מ׳ ומ׳ היא why do you say, it is no argument? it is surely a correct argument. Y. Ḥag. III, 77ᵈ 'Menahem went out' means מנ׳ למ׳ יצא he went over from one principle to another (joined the opposition; Bab. ib. 16ᵇ יצא לחרבות ריצה).—Esp. מְדוֹת *rules of interpretation.* Sifra introd., ch. I, end חלל ... שבע מ׳ וכ׳ Hillel the Elder explained seven rules &c.; Ab. d'R. N. ch. XXXVII; Tosef. Snh. VII, 11. Sifra introd., beg. (R. Yishm. said) בשלש עשרה מ׳ וכ׳ the Torah is interpreted by means of thirteen rules. [Appendix to treat. B'rakhoth. ל״ב מ׳ של ר׳ יוסי וכ׳ the thirty two rules of R. José the Galilean.] —Lev. R. s. 3, beg. הלכות ומ׳ decisions and interpretations (by which the decisions were reached), v. מְכִילְתָּא.—Gitt. 67ª מִידוֹתַי תרומת מתרומות מִידוֹתָיו וכ׳ my rules of interpretation are the selection from selections of rules by R. Akiba.—Ber. 33ᵇ שעושה מדותיו של הקב״ה רחמים וכ׳ he makes compassion the standard (or reason) of the divine laws, while they are decrees (the reasons for which it behooves not man to discuss); Y. ib. V, 9ᶜ כקורא תיגר על מ׳ וכ׳ because it sounds as if he were finding fault with the ways of the Lord (as if the Lord were partial); כמיתן קיצבה למ׳ וכ׳ as though he were setting limits to the attributes of the Lord.

Digitized by Google

מְדָה, מִידָּה ch. 1) same. Targ. Ps. LVI, 5; 11 מִידַּת, מ׳ רחמין, v. preced. Targ. Lam. I, 1; a. e.—Snh. 38b אידי ואידי חדא מ׳ הוא the two dimensions are alike.—[2) *tribute.* Ezra IV, 20, a. e., v. מִנְדָּה.]

מְדָא, v. מָדַד.

מַדְאָא, Targ. Esth. I, 2 יח מ׳ דבבל ed. Lag. (ed. Amst. מדאה יח דבבל) read מְדָאָה יח מְדִינָתָא דבבל.

מַדְוָא m. (הָוָה) *affliction.* Targ. Esth. VI, 1 מַדְוָנָא our affliction.

מְדַוַּאר, v. הדר I ch.

מְדוּבָּל, v. דִּבְלוּל.

מדוברי, M. Kat. 12b some ed., v. מַדְבִּרָא a. מְדִבְּרָא.

מַדָּה m. (b. h.; הָוָה) *flux.* Macc. 14b; Nidd. 41b עד שיצא מ׳ וכ׳ until the flux is discharged through &c. Ib. 54b מַדָּתָהּ כמותה what flows from her is subject to the same laws as her body. Ib. מַדָּתָהּ מטמא (not מטמאה).

מדוורתא, Yoma 23a Ar. s. v. דר, v. מַדְרָא.

מדוי, Gen. R. s. 91 במ׳ דמכסא (ed. Wil. במדיו), v. מִידַּי. —Y. Kidd. IV, 65d top מדוי תולה, read: מָדַיי.

מ׳ חיוורא, מַדְוָיָא, מַדְוֵי, v. מַדְוָא I.

מָדוֹךְ m. (הדך) *pestle.* Bets. I, 7; Tosef. ib. I, 18. Ib. 17; a. e.

מְדוֹכָא m. ch.=next w. Lam. R. to I, 1 רבתי (נ׳ חד מאת) חד מ׳ מטלקא a wooden mortar that had been thrown away (broken).

מָדוֹכָה f. (b. h. הדך; מְדֻכָּה I) 1) *mortar.* Tosef. Bets. I, 17. Yoma 75a, v. הדך I. Kel. XXIII, 2 מ׳ המדידית a Median mortar (on the protruding handles of which the pounders ride when at work); [Maim., (ed. Dehrenb. מדיבה, corr. acc.): a sort of *saddle*, v. infra]. Sabb. 81a קטנה מ׳ כחכריע ב׳ (v. Tosaf. a. l.) as large as the leg of a small spice mortar; Y. ib. VIII, end, 11c.—2) *a mortar-shaped seat.* Yeb. 16a; Y. ib. 3a bot. Kel. XXIII, 2, v. supra.

מָדוֹכְיָא m. ch.=h. מָדוֹךְ. Sot. 22a דמשפע מ׳ . . . פרוש מ׳ כ׳ (he is called) the 'pestle-Pharisee' because he is bent sideways like a pestle (in the mortar).

מָדוֹכְרָא* m. (דכר) *marker; mark.*—*Pl.* מַדּוֹכְרֵי, v. מַדְבְּרָא.

מָדוֹכְתָא f. ch.=h. מְדֻכָּה. Targ. O. Num. XI, 8 (Targ. Y. II מְזוֹכְתָא).—Y. Bets. I, 60d top. Y. Sabb. VII, 10a bot. מְדוֹכְתָהּ. Ib. מדוכתיה (corr. acc.).—[Lam. R. to I, 3; Num. R. s. 12 כגרישתא מ׳, v. מַרְדָּתָא.]

מָדוֹל m. (apocopate infin. of הִדְלִי) *the act of drawing water.* Targ. Y. Ex. II, 19, v. הִדְלִיָּה.

מדוני, v. מַדּוֹנִי.

מָדוֹקָן, v. הוֹקָן.

מָדוֹר m. (הדר I) 1) *dwelling.*—מ׳ עמים (מ׳ כוחים, עכו״ם) *a dwelling that has been occupied by gentiles* (in Palestine, which is unclean until examined and found free of corpses). Tosef. Ohol. XVIII, 10 כיצד בודקין מ׳ חע׳ how is a vacated gentile dwelling examined?—Ib. 6 כותיים עושים מ׳ חע׳ Samaritan inmates make a dwelling subject to the law of *m'dor ha'ammim.* Ohol. XVIII, 9; a. fr.—2) *story, compartment.* R. Hash. 24b מ׳ העליון the upper story of the heavens; מ׳ התחתון the lower story (sphere of the heavenly bodies). Nidd. 31a מ׳ התחתון the lowest compartment of the womb. Pirké d'R. El. ch. XXIII; a. fr.—*Pl.* מְדוֹרִין, מְדוֹרוֹת. Ohol. XVIII, 7 מ׳ הכותים; Pes. 9a מ׳ הכושים (v. כּוּשִׁי); a. e.—Tosef. Mikv. VI, 1 מְדוֹרֶיהָ (R. S. to Mikv. VIII, 1 מְדוֹרֶיהָ) the dwellings therein.—[Tosef. Maas. Sh. I, 5 מטבע מדור, v. מָרוֹד.]—[Midr. Prov. ch. VI; Yalk. ib. 939 מדורי, v. מְדוּרָה.]

מְדוֹרָא, מָדוֹר ch. same. Targ. Ps. LXXVI, 3. Targ. Gen. XXX, 20; a. fr.—*Pl.* מְדוֹרַיָּא, מְדוֹרִין. Ib. VI, 16 (compartments of the ark); Targ. O. ib. 14. Targ. I Chr. IV, 41. Targ. Job XXXVII, 8; a. e.—Ib. XXXVIII, 40 מְדוֹרָתָא.—[מדורי, Bekh. 44b, v. מְדָרָא.]

מְדוֹרָא f.=next w. Targ. Is. XXX, 33 מ׳ דאשתא (ed. Lag. מדורת אישתא, corr. acc.). V. מְדוּרְתָּא.

מְדוּרָה f. (b. h.; דור I) *row, pile of wood, fire.* Tam. I, 1 ומ׳ חיתה שם and there was an open fire place there. Bets. II, 5; a. e.—*Pl.* constr. מְדוּרֵי. Midr. Prov. ch. VI; Yalk. ib. 939 י״ד מ׳ גיהנם the fourteen pyres of Gehenna.

מְדוּרְתָא ch. same. Bets. 32b; Erub. 101a.

מְדוּשָׁא* m. (v. next w.) *treading*; (Arab.) *polishing.* —חומרתא דמ׳ Erub. 69a (Ms. O. מר׳); M. Kat. 12b, v. חוּמַרְתָּא.

מְדוּשָׁה f. (b. h. מְדֻשָּׁה; דָּשַׁשׁ) *that which is trodden* or *threshed.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 25.—*Pl.* מְדוּשִׁים. Ib. (Gen. R. s. 69 הַיִּשׁ, q. v.).

מָדַי, מָדַי (b. h.) pr. n. *Media.* Shek. III, 4 לשום מ׳ on behalf of the Median Jews. B. Kam. IX, 5 יוליכנו אחריו (אפי׳ למ׳) he must carry it (the unlawful property) after him even as far as Media. Kidd. 71b מ׳ חולה Media is sick (doubtful as to purity of descent), v. גּוֹסֵס; Gen. R. s. 37, end; Y. Yeb. I, end, 3b; Y. Kidd. IV, 65d top מדוי (read מדיי). Esth. R. to I, 3 תשעה במ׳ nine portions (of beauty) has Media; (different in Kidd. 49b). Ab. d'R. N. ch. XXVIII עשירה של מ׳ (ed. Schechter רומי) the wealth of Media (Rome); a. fr.

מָדַי, מָדִי m. (preced.) *Median.* Sabb. II, 1, a. e., v. נָחוּם. Yoma 11b שער המ׳ a Median gate (archway). Esth. R. to I, 22 לשון מ׳ the Median language; a. e.—*Fem.* מָדִית, מָדִיָּת. Ib. Kel. XXIII, 2, v. מְדוֹכָה; a. e.—*Pl.* מָדִיּוֹת. Esth. R. to I, 11. Sabb. VI, 6, v. פֶּרֶק. Y. ib. XII, 13c bot.; ib. IX, end, 12b חטים מ׳ Median wheat-grains; a. e.

מָדָאָת, מָדָיָא ch. same. Dan. VI, 1.—*Pl.* מָדָאֵי. Targ. Esth. X, 2. [Y. Ab. Zar. II, 41c top מדייא, v. מָדָיִית.]

מדיבת, v. מְדֻכָּה.

Digitized by Google

מְדִידָה f. (מָדַד) *measuring.* B. Mets. 61[b] (ref. to במדה, Lev. XIX, 35) זו מְדִידַת קרקע this refers to land-measuring. Pesik. Vayhi, p. 7[a] (ref. to Ex. XXVI, 6 a. 11) אחד למ׳ וכ׳ וחברת one refers to the measuring (fitting), the other to anointing (the tabernacle after it is put up). Y. Sot. IX, 23[c] bot.; Snh. 14[b], v. עִישׂוּק.—Sot. 45[a], v. עֶגְלָה; a. e.

מדיונים, Pesik. Ekhah, p. 122[b], v. מָרִיוֹן.

מדיח, Targ. Prov. XIV, 14 ed. Wil., v. מְרַח II.

מְדָיָא, מְדָיוּ, מְדָיוֹא, v. מָדַי, מָדִי, מָדָיָא.

מְדָיְנָא, v. מְדָנָא.

מְדָיֵל־, v. מְדַל.

מְדַיֵּן, v. מַדָּן.

מְדָיֵן, v. דִּין.

מְדָיָן I pr. n. (b. h.) *Midian*, a nomadic tribe. Targ. Ex. II, 16; a. fr.—Num. R. s. 20, v. חָבַר; Snh. 105[a]; a. fr.—Denom. מְדָיָנִי, *pl.* מְדָיָנִים. Num. R. l. c.; Tanḥ. Balak 3; a. fr.

מְדָיָן II m. (b. h.; דִּין) *strife.*—*Pl.* מְדָיָנִין, מְדָיְנִין. Hor. 10[b] שחטרל מ׳ בין וכ׳ he (Lot) cast strife between Israel and Ammon; Naz. 23[b] (corr. acc.).

מְדִינָא, v. מְדִינְתָּא.

מְדִינָה f. (b. h.; דִּין I) [*jurisdiction,*] *district, country.* Maas. Sh. III, 4 (contrad. to Jerusalem). R. Hash. IV, 3; Succ. III, 12 (contrad. to the Sanctuary); a. fr.—In gen. *province; large town, capital.* Pes. 51[a] כל המ׳ all the people of the place. Gen. R. s. 50, end, v. עִירוֹנִי. Esth. R. to I, 1 כל מקום שנ׳ . . . עיר מ׳ מ׳ אפרכיה wherever *'ir* is used in the Scriptures, it means a capital, wherever *m'dinah* is used, it means an hyparchia (province); a. fr.

מְדִינְחָא, מַדְּרֵי, מְדִינְחָאָה m. (דְּנַח) *East.* Targ. Y. II Gen. XV, 19. Targ. Job I, 3 (h. text קדם); a. fr.—Y. Gitt. II, 44[b] top בני מ׳ (=h. בני קדם) nomads. Gen. R. s. 37, end (translating רתר תקדם, Gen. X, 30) טורי מ׳ the mountains of the East.—Constr. מַדְּנַח. Targ. Num. XXXIV, 11; a. e.—Y. B. Bath. II, 13[c] top מִמַּדְּנִיחֵיהּ on the east-side of him.

מְדִינָא, (. . . תָּא) מְדִינְתָּא f. ch.=h. מְדִינָה. Targ. Is. X, 13 (ed. Lag. מדינת). Targ. II Esth. VIII, 9.—Targ. Prov. XVI, 32 (h. text עיר). Targ. Y. II Num. XXIV, 24 מ׳ רבתא Constantinople (or Rome); a. e.—Taan. 19[b], v. בַּצּוֹרְתָא. Lam. R. to I, 1 רבתי beg. תרע פילי דהאי מ׳ the gate of that city; a. fr.—*Pl.* מְדִינָתָא. Targ. II Esth. l. c. Targ. I Kings XX, 14. Targ. II Esth. IV, 11; a. fr.

מְדִירָא m. (הִדַּר I) =h. מִזְרֶה, *winnowing fan.* Targ. Is. XXX, 24 (ed. Lag. *pl.*).—*Pl.* מְדִירָיָא. Targ. Jer. XV, 7.

מַדְכּוּרָא m. (הִכַּר) *marker, mark.*—*Pl.* מַדְכּוּרֵי, v. מַדְבּוּרָא.

מַדְכּוֹתָא f. (הִכַּר) *cleansing, house-cleaning.* Targ. II Esth. III, 8.

מַדְכַּנְתָּא* f. (הִכַּן) *clean fat* (permitted to eat). Bekh. 30[a] Var. in Ar., v. מַר III.

מַדַּל, part. *Hif.* of הִדַּל.

מִדְּלָא, מִדְּלָא, מַדַּל m. (compound of מָא, דִּי, a. לָ) *belonging, property.* Y. Keth. VI, 30[d] bot. אתפקיד . . . ר׳ גבירה מדל דיתמין orphan's money was given in trust of R. . .; Y. Gitt. V, 46[d] bot. (insert גבירה); Y. Shek. IV, 48[a] bot. Y. Ned. IX, 41[c] הוא ומִדְּלֵיהּ himself and whatever belonged to him. Lam. R. to I, 1 רבתי beg. ואפקד בירתיה מִדְּלֵיהּ and gave him his belongings in charge. Ib. end כל אינון אוצרא ומ׳ הדין all these riches and belongings. Ib. דחלית דלא יסבון מדלי וכ׳ (read מדליה) I was afraid lest his relatives may take away his belongings; a. e.—V. מִדְּלָא.

מַדְלָא I m. *watchman's lodge*, v. אַמַּדְלָא.

מַדְלָא* II m., *pl.* מַדְלַיָּיא (הִדֵּל) *drawing, resorbing.* Pes. 40[a] כל אגב מַדְלַיְיהוּ וכ׳ as long as the grains absorb liquid, they do not ferment; v. מְתֻלָּא.

מדלאות, v. next w.

מְדַלַּעַת f., *pl.* מְדַלָּעוֹת (denom. of דְּלַעַת) *gourd-fields.* Shebi. II, 1 במקשאות ובמ׳ (ed. Y. a. Ms. M. מקש׳ ומ׳; not מדלא׳) in cucumber and gourd fields; ib. 2. Y. ib. II, beg. 33[c] בשיש לו מקשה ומדלעת R. S. a. l. c. (ed. בו . . . ומדלה . . .) when he himself has a field of &c; a. e.—Erub. 104[a] מְדַלָּעִין Ms. M. (ed. דלעיו), v. מְקָשָׁה.

מְדַמְּכָא, מְדַמְּכָא m. (דְּמַךְ) *sleeping.*—מ׳ בי(ת) *resting place, bed-room.* Targ. Job XXXIII, 15. Ib. 19 (Ms. מירד׳). Targ. Y. Gen. II, 24 מְדַמְּכָא; a. e.

מְדַמַּר = מִן דאמר, v. מַר I.

מָדֵן, v. דִּין.

מַדִּין, מַדָּן m. (=מִצְדָּן; b. h. מִצְדֶּפֶת; עָדַן, *Hif.*) *knot* in reed-matting. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 12 טפחיים בין מדין למ׳ (R. S. to Kel. XX, 7 מדן) two handbreadths of matting between each two knots.—*Pl.* מַדִּנִּין, מַדָּנִין, מַעֲדָנִי׳. Ib. 11 עד שלא קשר ראשי מ׳ (not קצר; R. S. l. c. מע׳) before he knotted the tops of the knots. Ib. VII, 11 [read:] משירקשור ראשי חמ׳ שלח (v. R. S. to Kel. XVII, 17). Kel. XX, 7 מעד׳. Succ. 13[b]; Y. ib. II, end, 52[c] מע׳.

מְדָנָא ch. same, *bunch, bouquet.*—*Pl.* constr. מַדְנֵי. Sabb. 33[b] Ar. (ed. מָדָאנֵי).

מְדָנָא m. (דִּין) *object of strife.* Targ. Ps. LXXX, 7 (Ms. a. Regia מְדָיְנָא).

מַדְנִיחָא, מְדִנְחָא, מַדְנַח, v. מְדִינְחָא.

מַדָּע m. (b. h.; יָדַע) *intelligence.* Macc. 23[a], v. רָחַץ.

מְדַע, מִדְּעָא, מַדַּע ch. same, *knowledge, teaching; reason.* Targ. Jer. III, 15. Targ. Prov. I, 5. Targ. Ps. XXXIV, 1 (Ms. דישת׳).—ידע מ׳ (euphem. for משתין בקיר) *male adult.* Targ. I Sam. XXV, 22; a. fr.—*Pl.* (fem. form) מְדָעָן, מְדָעָתָא׳ *objects worth knowing* or *well-known,* (used of persons) *notables.* Targ. O. Deut. I, 13; 15 (v. Berl. Massorah, p. 120; h. text ידעים).—V. מַנְדָּע.

מִדְּעַם, מִדַּי׳ m. (comp. of מדע, v. preced., a. enclitic מ for מא) [*noticeable,*] *something; anything* (corresp. to h.

Digitized by Google

מְאַב, בְּאוֹנָה or הָבָר). Targ. Job XXXI, 7. Targ. Gen. XXII, 12 (Y. Levita מְנֻדְּעָם). Targ. Deut. XVII, 1; a. fr.—Bekh. 51ᵇ מי׳ ביש עבדת (Rashi a. Tosaf.) thou didst something wrong (in giving the redemption money with the expectation of getting it refunded). Snh. 55ᵃ אמי׳ אחרינא לא׳ for doing something else (unnatural gratification) he ought not to be punished. Tanh. Huck. 2 מן מ׳ מסאבא from anything unclean. B. Bath. 123ᵃ לא מהניא ... ולא מ׳ (Ms. M. מידי) would Joseph have been given no preference whatever?; a. e.—V. מִידֵי, מִידַם.

מֹדַעַת, v. מוֹדַעַת.

מַדָּף m. (דפף; v. דַּף) *clap-board, trap* for birds. Kel. XXIII, 5.

מַדָּף m. (נָדַף) *a vessel used for smoking bees out*, v. הַבּוֹרָה. Kel. XVI, 7.

מִדָּף m. (נָדַף) *indirect contact by shaking, breathing &c.* (cmp. הֶיסֵּט, מִדְרָס).—Esp. טומאת מ׳, or מ׳ *the uncleanness of an object arising from an unclean person's indirect contact; the object thus made unclean; uncleanness of a minor degree.* Nidd. 4ᵃ ומ׳ (כמא) נתון תחתיו (Tosef. Toh. IV, 4 מדרס) and an object of minor uncleanness rests under it. Sifra M'tsor'a, Zabim, ch. IV, Par. 3 עושה תחתיו כ׳ he makes the things under him (e. g. cushions directly under his head) unclean as a *middaf*; a. e.—*Pl.* מִדָּפוֹת *laws concerning middaf.* Y. Sot. V, 20ᵇ. Y. Dem. II, 23ᵃ top.—Y. Sabb. VII, 9ᵈ bot. מהו מ׳ מגעות what kind of *middafoth?* Contact.

מַדָּק, v. דְּקַק.

מִדְּקָא, v. מִדֵּי.

מַדָּר m. (transpos. of מרד, v. מַרְדָּא) [*fallings*, v. גָּלָל,] *ordure*, a material used for vessels. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 6, ch. IV. [R. S. to Neg. XII, 6 quotes מרד, ref. to מרדא Ab. Zar. 75ᵇ.]

מַדַּר, *Hif.* הִמְהִדִיר (denom. of מִדְרוֹן) *to slant, to incline.* B. Bath. 22ᵇ בְּמַהְדִּיר את וכ׳ Ar. a. Ms. F. (Ms. M. במִמרי׳; ed. בנדיר. Ms. H. בְּמַדְהִיד; Ms. O. במרדיר, v. Rabb. D. S. a. l. note) when he inclines the sill of his wall (so that none can stand or lean on it).

מַדְרָא m., *pl.* מַדְרֵי (transpos. of מרדא; יָרַד; cmp. מִדְרוֹן) *water-courses, gutters.* Sabb. 145ᵇ חוי מ׳ דבבל (Ms. M. בי כ׳; Ms. O. בי מרדי) the drains of Babylonia; Bekh. 44ᵇ מדורי (corr. acc.).

מַדְרָא m. (transpos. of מרדא, רְדֵי; cmp. preced.) *chastising whip.* Yoma 23ᵃ (Ms. L. מרתעא; Ar. s. v. דר׳: מדוורתא; Ms. O. מתעורתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8), v. פַּקְרָע I.

מַדְרֵגָה, מַדְרֵי׳ f. (b. h.; דָּרַג) 1) *embankment, acclivity.* Kil. VI, 2 אחת בארץ ואחת במ׳ one row on level ground and one on the embankment. Y. ib. 30ᶜ top שיפוע המ׳ כלנב (not שופע) the slope of the embankment is considered as if on a level with the lower ground; Y. Sabb. XI, 13ᵃ bot.; a. fr.—*Pl.* מַדְרֵגוֹת, מַדְרֵי׳. Tosef. Peah I, 9. Shebi. II, 8; Tosef. ib. III, 4, v. גַּרְא.—2) *step, rank.* Kidd. 40ᵇ.

מָדֹר, *pl.* מְדוֹרוֹת, v. מָדוֹר.

מַדְרוֹכִיתָא f. pr. n. (דרך) *Madrokhitha*, name of a peak. Targ. I Sam. XIV, 4 (h. text סֶנֶּה).

מִדְ׳, מִדְרוֹן (in Y. Dial.) מְנֻהְרָן, מִנְּהְרָן m. (v. מִדְרָא a. נָדַר II) *sloping*; מקום מ׳ *declivity.* Pes. 42ᵃ, opp. אֶשְׁבּוֹרֶן. B. Mets. 82ᵇ, sq.—Y. Sabb. XI, 13ᵃ bot. בשהיה המקום מונ׳ when the place was sloping; Y. Erub. X, 26ᵃ bot. מנ׳; Y. B. Bath. I, end, 13ᵃ מְנֻהְרוֹן. Y. Erub. I, 18ᶜ top היה מונ׳ וכ׳ (sub. מקום) if there was a declivity in the middle of the alley. Y. Sot. IX, 23ᶜ bot. מנ׳.—Tosef. Mikv. IV, 10 (expl. חַרְדְּלִית) מי גשמים הבאין מד׳ (Maim. to Mikv. V, 6 מן המ׳) rain water that runs down a declivity.

מוֹד׳, מִדְרוֹן ch. same. Targ. Mic. I, 4 (ed. Wil. מוד׳; h. text מוֹרָד). Targ. Ps. LXXXIII, 14 (ed. Lag. מוד׳). V. נְדַר II.

מַדְרֵיגָה, v. מַדְרֵגָה.

מִדְרָס m. (הָדַס) 1) *treading, place trodden upon*, in gen. *basis, seat*, esp. *midras*, levitical uncleanness arising from a gonorrhoeist's immediate contact by treading, leaning against &c. Nidd. VI, 3 כל המיטמא (ב)מ׳ whatever can be made unclean as a *midras*; expl. ib. 49ᵇ כל דחזי למ׳ whatever is fit to be used as a seat, couch &c. Kel. XXIV, 1. Par. X, 1; a. v. fr.—In gen. =אב הטומאה, *uncleanness of the first degree.* Hag. II, 7; a. fr.—*Pl.* מִדְרָסוֹת *cases of midras.* Hull. 35ᵃ. Sabb. 59ᵃ; a. e.—2) a sort of *shoe* or *heel.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 14 התקינו למנעול או למ׳ R. S. to Kel. XII, 5 (ed. למחרים, corr. acc.) if he made the nail for a shoe or a *midras.*

מדרעא, v. מַרְדְּעָא.

מדרקא, v. מוּדְקָא.

מִדְרָשׁ m. (b. h.; דָּרַשׁ) *textual interpretation; study.* Keth. IV, 6 זה מ׳ דרש וכ׳ the following interpretation did R.... teach &c.; Shek. VI, 6.—Y. Yeb. XV, 14ᵈ עבדין כתובה מ׳, v. קְתוּבָה; a. fr.—Ab. I, 17 לא המ׳ הוא העיקר וכ׳ not study is the main thing, but practice is. Kidd. 49ᵃ bot. משנה ... אומר מ׳ by Mishnah ...., R. Judah says, we understand textual interpretation (as Sifra, Sifré &c.), contrad. to הלכות. Ib.ᵇ מאי תורה מִדְרַשׁ תורה (R. Johanan means) by Torah the interpretation of the Torah text; a. fr.—בֵּית הַמ׳ (abbr. בה״מ) *school, college.* Meg. 27ᵃ בה״כ מותר לעשותו בה״מ you may change a synagogue into a school house; a. fr.—*Pl.* מִדְרָשׁוֹת. Ker. 13ᵇ. Y. Ter. VIII, 45ᵇ top; (ib. I, 40ᵈ מקרחות). Gen. R. s. 42 בתי מ׳ school houses; a. fr.—Esp. *Midrash, homiletic book.* מִדְרַשׁ רבה *Midrash Rabbah, homilies on the Pentateuch (and the five M'gilloth)* (beginning with ר׳ הושעיא רבה.—מ׳ חזית (from its beginning חָזִיתָ, Prov. XXII, 29)=מ׳ שיר השירים *Canticum Rabbah*; מ׳ אסתר *Midrash Esther* or *Esther Rabbah* &c.—מ׳ שמואל a Midrash to the Books of Samuel; מ׳ תְּהִלִּים, also שׁוֹחֵר טוֹב (from its beginning, Prov. XI, 27) a Midrash to the Psalms.—מ׳ תַּנְחוּמָא *Midrash Tanhuma*, to the Pentateuch.—*Pl.* מִדְרָשִׁים *Midrashim*, esp. רַבּוֹת *Rabboth* (a plural of רַבָּה by false analogy).

Digitized by Google

מְדְ, מִדְרָשָׁא ch. same. Lev. R. s. 9 תחנא מ' (read: אתעני; Num. R. s. 9 (אירגי דרשה) the lecture was delayed. —בי מ' (in Targ. frequ. only (מ' =h. בית חמדרש, v. preced. Targ. Y. Gen. IX, 27. Ib. XXV, 27; a. fr. — Ab. Zar. 74b; Erub. 60a, v. צְוִוח. Y. Yoma III, 40c bot., v. חֲרַת. Pes. 33a; a. e. — *Pl.* מְדְרָשַׁיָּא, מִדְרָשַׁיָּא, מְדְ'. Targ. Jud. V, 24. Targ. Ps. LXXX, 11; a. e.

מִדְרְתָא, כנישתא מ', v. מַדְרְתָא.

מַהּ, מָה (b. h.) 1) *something; anything.* Num. R. s. 14; Tanḥ. Ḥayé 3, v. בְּלִימָה.—2) *what? which?* Ḥull. 89a (play on האמנם אלם, Ps. LVIII, 2) מה אומנתו... כאלם which is the best policy for man in this world? Let him act as if he were mute (keep silence). B. Mets. 63a, a. e. מה לי הן מה לי דמיהן what are they to me and what their equivalent, i. e. what difference does it make whether the purchased objects or their equivalent be delivered?; Y. Yoma V, 43a bot. מה ביניהן ומה בין דמיהן. B. Bath. 32b; 31a מה (לי) לו לשקר what motive could he have to tell a lie? Ib., a. e. מה לי לשקר במקום עדים וכ' we do not apply the principle that we believe a defendant because he has no motive to lie, where witnesses are on hand; a. v. fr.—מה... אף what...?, even so, i. e. *as...so.* Gitt. 23b מה אתם... אף וכ' as *you* (Num. XVIII, 28) refers to Israelites, so must your delegate be an Israelite. Sabb. 133b מה הוא.. אף וכ' as He is gracious and merciful, so be thou &c.; a. fr.—מה.. לא כל שכן.., v. כָּל.—II. דִּין, v. אינו דין... מה ל־.. שכן what has this to do with...? In this case..., whereas &c., i. e. *it is different with... because* &c. Kidd. 4b מה ליבמה שכן... תאמר וכ' the case of a Y'bamah is different, because she can neither be acquired by means of a document, whereas this (an ordinary woman) &c.; a. fr. —מָה נַפְשָׁךְ (in Babli mostly: מַמָּה נפשך; abbr. ממ"נ) whatever be thy opinion (from whatever opinion thou start), i. e. *whichever side you take, at all events.* Y. Ber. I, 2b מ' נ' אם וכ' at all events (he has offended); if it was day-time when the first stars (on Friday evening) were visible, it was day-time when the first stars (on Sabbath evening) were visible &c.; Sabb. 35b חייב חטאת ממ"נ must bring a sin-offering at all events (whether you consider twilight a part of the day or a part of the night). Ib. 34a (in Chald. dict.) מה נפשך אי וכ' whichever side you take, if twilight is day &c. Erub. 10a למה לי ממ"נ אי וכ' גדולה... what reason was there for saying 'large...'? In either case (it is incorrect), if it be to permit the use of the larger court &c. Ḥull. 29a ממ"נ אי מחצה וכ' in either case (the slaughtering is ritually correct); if you adopt the opinion that an exact half is to be considered as if it were the larger portion &c.; a. v. fr.—Ib. 78b מה אם נפשך, v. נֶפֶשׁ.—בַּמֶּה a) *wherewith?* B. Bath. 10b במה תרום וכ' whereby can the horn of Israel be lifted up? Sabb. II, 1; a. fr.—b) *in what case?* במה דברים אמורים (abbr. בד"א), v. אָמַר I.—לָמָּה *wherefore?* Ber. 3a סימנא למה לי תחלת.... what need is there for a sign for the beginning of the first watch? M. Kat. 28a נסמכה וכ' ל' why is the account of the death of Miriam attached to &c.?; a. fr.—לְמָה *to what?, whereto?* Kidd. 40b משלים צדיקים ל' what are the righteous to be compared to?—הָמָה, ל' חדבר דומיה; a. fr.—V. לָמָּה —3) (relat.) *which, what.* Pes. 88b מה שקנה עבד וכ' whatever the slave acquires belongs to the master. Ber. I, 1 כל מה שאמרו וכ' for whatever act the scholars designated the time 'up to midnight' &c.; a. v. fr.

מַהּ, מָה ch. same (v. מָא). Targ. II Sam. XVIII, 23. Targ. Ex. XXXIII, 21; a. v. fr.—Snh. 65b; Gen. R. s. 11, v. עִבְרָא. Y. Ned. VI, end, 40a מה שבקירת תמן what (prominent men) I left there (in Palestine); Y. Snh. I, 19a top (corr. acc.) [Ib. מה מודע לי, read מאן.]—Y. Gitt. I, 43d מה אנן קיימין what do we stand at, i. e. what is the case before us? Y. Dem. I, 21d bot. מה אפשר דר' וכ' what? is it possible that &c.? i. e. it is impossible that &c.; ib. מה ר' ז' מיכול וכ' it is impossible that R. Z. should eat &c. Y. Sabb. XIV, 14c מה ביניהון wherein do they differ?, v. בֵּין. Ḥull. 34a, a. e. מה נפשך, v. preced.; a. v. fr.—מָהִיא=מָה הִיא, how is it? Y. Sabb. l. c.

מָהָא, v. מָהַה.

מַהְגִּינוּת, Y. Keth. 1, 25b top, v. הָגַן. [Comment. take our w. as a geographical designation of coins; v. Zuckermann Talm. Münzen, p. 15.]

מַהְדוֹרָא m. (הָדַר) *review, revision.* B. Bath. 157b מ' קמא דר' וכ' (in) the first revision (of the Talmudic traditions) by R. Ashi he told us (v. Rabb. D. S. a. l. note 3). [In later literature מ' *edition.*]

מַהְדוּרָא m. (הָדַר) *peddler.*—*Pl.* מַהְדוּרֵי. Ber. 51b, v. פַּלְמָתָא.

מְהָא, מָהַת, *Pi.* מִיהַא, מִיהַת (v. מָהַה) *to dissolve, dilute;* (of clothes) *to make threadbare and ragged.*—Part. pass. מְהוּתָא, f. מְהוּתָא, מְהוּתָה. Toh. IX, 9 מטלית מהוהה ed. Dehr. (oth. ed. הא ...) a tattered (scorched) piece of cloth; Nidd. 56a מטלית המהוהא; ib. 4a המהומה (corr. acc.). Kel. XXIV, 17 מהוהה שטליית וכ' a threadbare shred patched on a sound one (בְּרִיָּיא, v. בָּרִיא).

Nif. נִמְהָא, נִמְהָה *to be tattered, fall to pieces.* Ib. XXVII, 12 ed. Dehr. נמהא, Mish. ed. נמהה; Talm. ed. נמחה).

Hif. הִמְהָא, הִמְהָה *to dissolve; to crumble, sift.* Maas. Sh. V, 1 מַמְהָה ושופך Ar. (ed. pr. מַמְהָא; ed. (ממחה) he dissolves (the lime) and pours it over the spot; B. Kam. 69a מביא סיד... ומהא וכ' Ms. R. (ed. חת..). Zeb. 54a מהה Ar. (ed. ומהחה) takes lime, molten lead and pitch and mixes them and pours &c. Ohol. XVIII, 4 ומהה ed. Dehr. (Ar. וממהא, ed. חה...) and crumbles (and sifts the earth).

מָהוּ h. a. ch. (= מה הו) *what is it? how is it?* Targ. II Esth. I, 2 (3); a. e.—Kidd. 33b מ' שיכמוד וכ' how is it, i. e. must his father stand up before him? Ib. מ' לכמוד וכ' must one stand up &c.?—Y. Yoma III, beg. 40b מ' בורקי what does *bor'kay* mean?—Ḥull. 46a מחלקט מ' how is it if the liver is &c., v. לָקַט; a. v. fr.—מ' דתימא what is it you might think?, i. e. you might be under the impression. Arakh. 21b מ' ד' בגזלי וכ' you might assume that he annulled (the protest), therefore we are given to understand &c., v. פְּשִׁיטָא; a. fr.

Digitized by Google

מְחוֹבְתָא, מְחוֹבְיָתָא, v. מוֹחֲבִיתָא.

מְחוֹכְיָא, v. מָחוֹךְ II.

מְחוֹלָא, מָחֲלָא m. (מְחַל I) *circumciser*. Sabb. 156a. —*Pl.* מְחוֹלָאֵי. Ib. 135a.

מְחוֹלָא I f. = מְחוּלְתָא II. Keth. 8a בי מ' a festival of circumcision.

מְחוֹלָא II m. (נָחַל) *sieve*.—*Pl.* מְחוֹלַיָּיא. Y. M. Kat. I, 81b top דורי באורלין מ' וכ' permitted to make sieves during the festive week for the use on the Festival.

מְחוֹלְתָא I f. same. Gen. R. s. 81, v. חָרַשׁ; Tanḥ. Vayiḥl. 8, v. נִרְדַּשׁ II.—Bets. 29b אגבא דמ' on an inverted sieve.—*Pl.* מְחוֹלְתָאוֹת. Ib. M. Kat. 11a למיגדל מ' to plait sieves (during the festive week), v. preced.

מְחוֹלְתָא, מְ' II f. (מְחַל I) *circumcision; foreskin*. Targ. Ex. IV, 25, sq. (O. ed. Berl. מְחָלְתָא). Targ. Y. Gen. XLV, 4; a. e.

מְחוּמְמָה, מְחוּמְמוּת f. (b. h.; חוּם or חָמַם) *commotion, trouble*. Ab. V, 8 ריעב של מ' a famine in consequence of (war) trouble. Koh. R. to XII, 12 מַחֲמָה מ' שכל ... מ' תוא for *mehemmah* (ib.) read *m'hummah*, for whosoever brings more than the twenty four Biblical books to his house, brings trouble &c.; a. e. [Nidd. 4a המחומית, v. מָחָה.]

מְחוּמְמָא ch. same. *Pl.* מְחוּמְמָתָא. Targ. Esth. I, 10.

מְחַמֵּי, v. מָחַט.

מְחָמֵי, v. מְחֵי ch.

מְחֵיכָא (מחיכא), v. מוֹחֲבָא.

מְחֵיכָא, v. חֵיכָא.

מְחִילָא f. (מְחַל I) *circumcision*. בר מ' fit for circumcision. Yeb. 71a.

מְחִימָן, v. חֵימָן.

מְחִיר I m. *quick*, v. מָהִיר.

מְחִיר II m. *mahir*, a fabulous animal of gigantic dimensions. Y. Ab. Zar. I, 39d bot. [read:] מיהו מותר לגדל א"ר בא כגון מ' שהוא וכ' is it permitted to raise animals (in Palestine)? Says R. Ba, Even an animal like *mahir* &c.; Y. Pes. IV, 30d bot. (corr. acc.); Y. B. Kam. VII, end, 6a (out of place).

מְחִירוּת f. (מָהִיר I) *quickness, speed*. Gen. R. s. 10, oppos. מהדסות.

מְחַל (= מהל) *to circumcise*. Y. Yeb. VIII, 8d top על מנה למחלנו with the condition that he will circumcise them. Ib. bot. את מחלו בע"כ thou must circumcise him (the slave) even against his will. Gen. R. s. 46. Cant. R. to I, 12; a. fr.—Part. pass. מָהוּל. Yeb. 71a, v. גִּבְעוֹנִי. Ib. נולד (כשהוא) מ' born without a prepuce; a. fr.

מָחַל I ch. 1) same. Yeb. 71b לא מָהוּל ובמדבר מ"ט and why did they not practice circumcision in the desert? Ib. 72a לא מָחֲלִינָן ביה we do not perform the operation on it (a cloudy day &c.). Sabb. 134a ולימחליה Ms. M. (ed. ולימהליה, v. Rabb. D. S. a. l. note) and then one (they) shall circumcise him. Ib. 136a מימחל הדבי מָחֲלִינָן ליה how dare we circumcise him (on the Sabbath)? Ib. נימחלינהו מ"מ let us circumcise him at all events (v. מָהּ h.); a. fr.—Part. מָחִיל. Ib.; a. fr.—2) (neut. verb) *to be circumcised*. Snh. 39a אנן דמחלינן וכ' we who are circumcised cannot become like you; אתון מָחֲלִיתוּ וכ' (Ms. M. מירחלן, read מְחִילוּ) have yourselves circumcised and be like us.

מְחַל II (cmp. מתח, a. מחל; cmp. Is. I, 22), *Af.* אַמְחִיל *to attenuate, dilute*. Pesik. Ekhah, p. 122b (ref. to Is. l. c.) דַּמְחִיל לירה dilute it (the wine); Yalk. Is. 258 אַמְחִיל.—V. מוֹחַל.

מְחַלַּיִן, v. מַחֲלֵךְ.

מְחַלָּךְ m. (b. h.; חָלַךְ) *way, journey, diurnal distance*. Ḥag. 13a מ' חמש וכ' a journeying distance of five hundred years; Pes. 94b; Y. Ber. I, 2c bot.; a. fr.

מְחַלַּיִן (מַחֲלַיִן) ch. same. Targ. Jonah III, 3, sq. Targ. Y. Ex. XII, 31.

מְחַלְתָא, v. מְחוּלְתָא II.

מַחְ', מַחֲמוֹרוֹת f. pl. (b. h. מחמורות; חמר, cmp. חָמַר, חֲמַד I) *debris, mounds* used as burying places for executed criminals. Y. M. Kat. I, 80c bot. בראשונה ... במ' in former days they buried them (the convicts) in mounds (while later on special places were provided for them; v. Snh. VI, 5); Y. Snh. VI, 23d bot. במח' (correct the entire passage in accordance with Y. M. Kat. l. c.).

מַחֲמוֹרִין m. ch. same. Targ. Ps. CXL, 11 Regia (ed. מַחְמַרִין).

מַחְמָן = מָאן הָן. Y. Shebi. IV, 35a bot. מ' מודע וכ' (Y. Snh. III, 21b מאן) who told thee &c.?—[Y. Erub. V, end, 23a, read אחורי הגנין מַדּוּ.]

מַחְפְּכָא, v. חַפַּכְתָּא.

מַחְפְּכָנָא m. (חָפַךְ) *perverse*. Targ. Prov. XVI, 28.

מַחְפְּכָנוּתָא, v. נָחְפְּכָנוּתָא.

מָחַר (b. h.; cmp. מוּר) *to exchange, buy*. Denom. מוֹחַר. *Pi.* מְחַרְתָּא (cmp. חָלַף) 1) *to hurry, be speedy*. Sabb. 97a מְמַהֲרִין מְמַחֲרָת לבוא וכ' comes quicker than &c. B. Kam. 93a מְמַהֲרִין לצועק וכ' he who cries for revenge will sooner be punished than he who is cried against. Sifré Deut. 277 מְמַחֵר אני ליפרע ע"י עני I (the Lord) will sooner take revenge when a poor man is wronged than when a rich man is; a. fr. —2) *to expedite*. Kidd. 31b מַחֲרוּנִי expedite me (on my journey).

מוֹחַר, v. מוֹחַר.

מָהִיר, מָחִיר m. (b. h.; preced. art.) *quick, ready*. Ab. V, 12 מ' לשמוע ומ' לאבד quick of perception and quick to forget. Ex. R. s. 11, beg.; a. e.

מְהֵרָה f. (b. h.; preced.) *speed;* בְּמ' *speedily, easily*. Ab. V, 20 בכ' בימינו soon, in our life-time. Ber. 17a מ' חסר

Digitized by Google

וכ' soon destroy their counsel. Ned. 20ᵃ לא במ' תוא תוטא will not easily be led to sin; a. e.

מוֹאָב pr. n. (b. h.) *Moab*, son of Lot; *the Moabite people*. Gen. R. s. 51, end בזכות מ' מי אב through the merits of Moab, that is *mi ab*, of him who is called father (Abraham). Num. R. s. 20 נתחברו מ' עם מדין Moab and Midian formed an alliance; a. fr.—Targ. Y. Num. XXV, 15. Targ. Gen. XIX, 37; a. fr.

מואבא, v. next w.

מוֹאֲבָאָה m. ch. = next w. Targ. O. Num. XXII, 3 (Y. מואבא, read: אֲר...); a. e.—*Pl.* מוֹאֲבָאֵי, מוֹאָבָאֵי. Targ. Gen. XIX, 37. Targ. Deut. XXIII, 4; a. e.—*Fem.* מוֹאֲבִיתָא. Targ. Ruth IV, 5; a. e.

מוֹאָבִי m. (b. h.) *Moabite*. Yeb. VIII, 3 עמוני ומ' אסורים וכ' marriage with an Ammonite or a Moabite is forbidden and the prohibition continues forever (with reference to their descendants; Deut. XXIII, 4); a. fr.— *Pl.* מוֹאָבִים, מוֹאָבִיין, מוֹאֲבִיים. Num. R. s. 20. Gen. R. s. 74; a. fr. — *Fem.* מוֹאָבִית. Yeb. 69ᵃ, a. e. (ref. to Deut. l. c.) מואבי ולא מ' a male Moabite is excluded from intermarriage but not a female.

מוֹאֲבִיתָא, v. מוֹאָבָאָה.

מוֹאַדְנִין, מוֹאַדְנָוון, v. מוֹדָנָא.

מוּבָאת f. (part. Hof. of בּוֹא; cmp. Ex. XXVII, 7) *wedged into, exact size of*. Neg. VI, 6 כפרשה מ' (Ar. מובה) exactly the size of a lentil; Tosef. ib. II, 10 quot. in R. S. to Neg. l. c. (ed. Zuck. מְכוּוָּנָת, v. כּוּן).

מוּבְדָנָא, v. יוּבְדָנָא.

מובילי, מובילותא, v. next w.

מוֹבִילָתָא f. (יְבַל) *load*. Gen. R. s. 80 טעין מובילתיה carrying his load (to market). Ib. s. 70 ואם הוות מובילתיה וכ' (not מובילי, מבילי) and if his load was worth two &c., v. סוֹלָא.

מוּבָלָא, מוּבָל c. same. Y. Ḥall. IV, end, 60ᵇ; Y. Dem, III, 23ᵇ bot. מ' (corr. acc.). Y. Taan. I, 64ᵇ bot. רחב גולתה מדום מובלה he put his cloak over his load. Lam. R. to I, 1 רבתי, beg. מ' דקיסין a load of wood; a. fr.—*Pl.* מוּבָלֵי. Ib. introd. (R. Joh. 1), v. טְעוּנָא.

מוּבָת, v. מוּבָאת.

מוּג ch. = b. h. מוּג, *to melt*.

Af. אַמֵּיג *to cause to flow, to make sore*. Gen. R. s. 41 (ref. to מוגיך, Is. LI, 23) אילן דמְמַגְּרִין מכתך (Ar. דְמַמְגַּרִין אילין דמגיין, v. מגר), fr. לַחְלַח; ib. s. 69; Yalk. Is. 337 בידך (some ed. דמנירין . . . מונידך, corr. acc.).—V. מוּגְלָא.

**Ithpol.* אִתְמוֹגֵג (v. Syr. מגיא, P. Sm. 2001) *to be languid, to act like a languid person*. Ab. Zar. 70ᵇ בעלמא הוא דקאיתמוגג Ms. M. Var. (not איתמוגגי; strike out בעלמא הוא דקמתמוגג as a tautography) he may say, I was only a little lazy (and stretched myself so as to reach over to the neighbor's roof; Rashi a. l. quotes a Var. מתמוגג אני h.).

מוּג m. (מָגַג) a *melting substance, wax* (?). Pesik. R. s. 33 (play on אלמוג, II Chr. II, 7) הוו כמ' חזה the hard blocks became soft like *mog*, v. שָׁמִיר.

מוּגְדָלָא, v. מִגְדַּל.

מוּגֵירָת, מוּגוּרוֹת, v. מוּגָרָה.

מוּגְלָא m. (denom. of מוּג; cmp. מוֹגֵל) *pus, tenacious matter*. Ḥull. 48ᵃ מלא מ' if the abscess in the kidneys is full of matter, opp. מים זכים. Ib. 55ᵇ. Yeb. 75ᵇ ונפק מינה מ' (Ar. ונפק מינית כתוב דמ' וכ') and there came out of the wound something like a thread of pus, and yet he begot children afterwards.

***מוּגְלָסָא** m. (גְּלַל with format. ס; cmp. סַגְלַגַּל) *pivot, hinge*.—*Pl.* מוּגְלָסֵי. Targ. I Kings VII, 50 (h. text פּוֹתוֹת).

מוּגְמָר, מוּגְמָר m. (v. גְּמַר, a. גְּמַר I) *spices put on coals*, offered after dinner, *perfume*. Ber. VI, 6. Y. ib. 10ᵈ מ' כיון שהעלת עשן וכ' as soon as the smoke rises from the burning spices &c.; a. fr.—Sabb. 18ᵃ מנחתן מו'; Y. ib. I, 4ᵃ top נותנין מג', v. גְּמַר I.—*Pl.* מוּגְמָרוֹת. Ber. 43ᵃ.

מוּגְמָרִין, Y. Keth. IX, 33ᵇ bot. דין מ', v. דִּיאֲסַגְמָא.

מוֹגָרָה, מוּגָרָת f. (אָגַר I) *storage, stored up provision, magazine*.—*Pl.* מוֹגָרוֹת. Tosef. Dem. I, 10 he who buys מן המוגירות בצידון ed. Zuck. (Var. מגרת, מגרת) from the stores in Zidon; Y. ib. I, 22ᵃ bot. מְגוֹרָת. Tosef. l. c. מוגורות בצור ed. Zuck. (Var. מוגרות, מְגוֹרוֹת; Y. l. c. מגורת), opp. חַפְּרָת.

מוּגְרָמָת, v. גְּרַם.

מוֹגָרָת, v. מוֹגָרָה.

מוּד (cmp. מָדַד) [*to stretch one's self,*] *to swim*. Gitt. 67ᵇ ולימוד and let him swim.

מודגראות, Yalk. Ps. 656, v. גְּרִיסוֹ.

מוֹדְיָא, מוֹדְיָת f. (modius) *modius*, a Roman dry measure, corresp. to סָאָה. Gitt. 57ᵃ.—*Pl.* מוֹדְיוֹת. Ib. Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. מוֹדְיָיוֹת. Num. R. s. 4, beg. מוֹדְיָאוֹת.

מוֹדְיָא, מוֹדְיָת ch. m. same. Esth. R. to I, 4 חד מ' דדינרין a modius of denars; Y. Pes. IV, end, 31ᶜ מודיי (read מודיי'). Ib. III, 30ᵃ top, v. מְרַגְּרְטוֹן. Erub. 83ᵃ, v. נָאוּסָא.—*Pl.* מוֹדְיֵי. Y. B. Kam. IX, 6ᵈ, sq. [מודיי, frequ. in Talm. Y. for מוֹדִין, v. יְדִי.]

מוֹדִים m. *Modim*, the last but third section of the Prayer of Benedictions, so called from its beginning מ' אנחנו (we offer thanks). Ber. V, 3 (a reader who says) מ' מ' וכ' *modim* twice must be silenced; Meg. IV, 9 (25ᵃ). Y. Ber. II, 5ᵃ bot. כד הוה מטי מ' when it comes to *modim*; a. e.

מוֹדִיעַ m. (יָדַע) *mark, mnemotechnical sign*.—*Pl.* מוֹדִיעִין, מוֹדִיעִים. Erub. 54ᵇ bot. (play on מודע, Prov. VII, 4) עשה מ' לתורה ed. Sonc. (ed. מודעים, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) make mnemonical symbols for the study of the Law; Yalk. Prov. 940; Yalk. Jer. 315.

Digitized by Google

מוֹדִיעִית, מוֹדִיעִים pr. n. pl., v. מוֹדָעִים.

מוֹדָלָא m. = מְדָלָא. Targ. Prov. XXIX, 3 Ms.; ib. XXVIII, 8 מידד; ib. VI, 31 מידד Ar. (ed. everywhere מַדָּל; h. text הוֹן).

מוּדְלָה m., **מוּדְלָת** f. 1) part. *Hof.* of דָּלָה.—2) *gourd-field*, v. מְדַלַּעַת.

מוּדְלִית f. (דָּלָה) *hanging fruits.* B. Mets. 91b, v. דָּלָה.

מוֹדָנָא c. (denom. of אוּדְנָא; v. מוֹזָנָיוֹן) *scale.* Targ. Y. Ex. I, 15.—*Pl.* מאדנין. Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. (oth. ed. מוֹאזְנִין, מוֹאזָנִין). Targ. Y. Lev. XIX, 36 מוֹדְנָיוֹן (not מורג).

מוֹדָעָא (h. form מוֹדָעָה) f. (יָדַע) *declaration*, esp. *protest* before witnesses against a forced or unduly influenced action. B. Bath. 40a לא כתבינן מ' אלא אמאן וכ' we write a protest only against a person who does not submit to law. Ib.b חזיא מ' לחברתה the order to write a deed of donation in secret is a protest annulling a subsequent disposal by deed. Ib. 49a מ' חיו דברינו if witnesses subscribed to a deed say, We signed after the owner had entered a verbal protest before us against the deed; a. fr.

מוֹדָעִי m. (v. next w.) *of Modim*, esp. חמ' (ר' אלעזר) R. El. of Modim. Ab. III, 11; a. fr.—Sabb. 55b; B. Bath. 10b עדיין אנו צריכין לַמּ' we still need the Modite (for interpretation).

מוֹדָעִין, מוֹדָעִים pr. n. pl. *Modaim, Modim, Modin*, the native place of the Asmonean family. [Eds. a. Mss. vary between מוֹדָע, מוֹדִיעַ a. מוֹדִיעִית.] Kidd. 66a. Pes. IX, 2. Ib. 93b מן חמ' ולירושלם וכ' from M. to Jerusalem are fifteen miles. Ḥag. III, 5; Tosef. ib. III, 33; a. fr.—[מהדים, Erub. 54b, v. מוֹדִיעַ.]

מוֹדַעַת f. (b. h.; יָדַע) *acquaintance*; trnsf. (m.) *friend.* Y. Peah IV, beg. 18a שלא יראה לעני מודַעְתּוֹ וכ' R. S. to Peah IV, 1 (ed. מֻדַּעְתּוֹ) that he may not see a poor man who is his friend and cast it before him.

מוּדְרוֹן, v. מַדְרוֹן.

מוּדְרָקָא, v. מִדְרָקָא.

מוֹדָא, v. מוֹי.

מוֹדָבָא f. (יָתַב) *gift.* Targ. Prov. XXI, 14. Ib. VI, 35 (some ed. מדיכא, read מודיבא).—*Pl.* constr. מוֹדָבֵי. Targ. Y. I Deut. XVIII, 8 (not מותבי).

מוֹדָבְיָא, מוֹדָבְיָה, מוֹדָבְיוּתָא f. same. Targ. Prov. XVIII, 16. Targ. Ps. XVI, 5 מוֹדָבְיַת constr. (Ms. מְדוֹבְ'). Targ. Y. Deut. XVI, 17 מודבות; a. e.—*Pl.* מוֹדָבְיָתָא. Targ. Prov. XV, 27 (some ed. sing.). Targ. Y. Deut. XVIII, 2 מודביתא (corr. acc.).

מוֹדֵי, מוֹדֵה, a disguise of מֹשֶׁה. Ned. I, 2 (10a) נדר ב' (Mish. ed. במותא, Bab. ed. נודר במוחי; corr. acc.) if one says, A vow by (that of) Mohi; Tosef. ib. I, 2 תאומר מודה ודאי ed. Zuck. (Var. מודי ... מודו, מודו, a. ודאמר) read: תאומר מ' ודאמר מ' if one says, (*Neder*) *Mohi*, or (*Neder*) *d'ămar Mohi*, the vow of M. or the vow which M. uttered; expl. Y. ib. I, 37a top [read:] בנדר דנדר מ' במומי דנדר משה וכ' by the vow which M. vowed, that means, by the oath which Moses vowed, as we read (Ex. II, 21) &c.; Bab. ib. 10b תאומר במ' לא אמר כלום if a person said, by Mohi, he said nothing, but if he says, by the oath which M. spoke &c. Ib. 22b אי נדרת במ' וכ' if thou hadst vowed by M. (using the phrase נדר מ') &c.—[מוֹתִי *water*, v. מוֹי.]

מַוְדֵּי, v. רֵיחִי.

מוּדָחַל m. (v. מְחַל II) *a thin secretion.* Y. Naz. VII, 56b חמ' שקרש the secretion (from a decaying corpse) which congealed, opp. עודנו מחוי if it is still fluid. Ib. IX, 57d bot.; Y. B. Bath. V, beg. 15a. [Mish. a. Tosef. מוֹחַל, q. v.]

מוֹחֵל m. *circumciser*, v. מָהַל.

מוֹחָלָא, v. מָחוֹלָא.

מוֹחַר, מוּחָר m. (b. h.; מָהַר) *exchange*, esp. *the price paid for the wife;* (in later practice) *the wife's settlement, widowhood* (כתובה). Mekh. Mishp., N'zikin, s. 17 (ref. to Ex. XXII, 15) מלמד שזנא עשָׂה עליו מ' this indicates that he (the father) imposes it upon him (the seducer) as a *mohar*; ואין מ' אלא כתובה וכ' and *mohar* means *k'thubah*, as we read (Gen. XXXIV, 12) &c.; Y. Keth. III, 27d top (read אותה for אותן). Bab. ib. 10a (ref. to Ex. XXII, 16) שידא זה כמ' הבתולות וכ' that this (fine) be equal to the indemnity for outraged virginity (Deut. XXII, 29), and the settlement of virgins be like this (indemnity, i. e. fifty Shekel silver); a. fr.—*Pl.* מוֹחָרִין, constr. מוֹחָרֵי. Y. ib. III, beg. 27a [read:] אילו דידה כתיב כמוחָרֵי בתולות if we read, like the indemnities for virgins, it might be right (as you say).

מוֹחָרָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXXIV, 12.—*Pl.* (with singular meaning) מוֹחָרִין; constr. מוֹחָרֵי. Targ. O. ib. Targ. I Sam. XVIII, 25. Targ. O. Ex. XXII, 16 (Y. מַסְרוֹנֵי).

מוֹחָרִין* m. pl. (preced.) *exchange*, adaptation of a name of a *Persian festive season and fair* (cmp. אַקְנִיָּתָא). Ab. Zar. 11b (Ms. M. מוֹהֲרָן; ed. Ven. a. oth. מחורן, v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. I, 39c מְחוֹרֵי a Babylonian season.

מוֹחָרְנָקֵי* m. pl. name of *a Persian* and of *a Babylonian festive season*, (v. preced. a. next w.). Ab. Zar. 11b (Ms. M. מוחרסנקי for the Persian season; ed. Ven. a. oth. מדרנקי); Y. ib. I, 39c מחירקנה, a Median season (prob. a corruption of our w.). [V. Fl. to Levy Talm. Dict. p. 305².]

מוֹחַרְקֵי m. pl. (used as sing., sub. שטר) (חֲרִיקָא, v. הרק) *surety*, esp. for royal taxes (כַּרְגָּא). Yeb. 46a; B. Mets. 73b מוֹחַרְקֵיהּ דהני וכ' (Ms. M. מיהוד) the surety for these people lies in the archive of the king, and the king has ordained that he who pays no *charga* can be made the servant of him who pays (for him).—[Erub. 62a בריאה מחרגבני (Rabad פרחגבני, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) במ' ואבורגני a lease is sound if made legal by sureties and (countersigned) by officers. Oth. explan., v. אַבּוּרְגָּנָא.]

מוּרְחָתִין, Targ. Prov. XV, 8, some ed., a. Var. ed. Lag., a corrupt. for מְרַחֲקָתִיהּ or תּוֹעֲבָתֵיהּ.

Digitized by Google

מַוְחֵי, v. יְחִי.

מוֹכֵל, Tosef. Toh. VIII, 7, v. יָכַל I.

מַוְעֵי, v. יָצָא.

מַוְרוֹרָן m. (μαυρός) *black*. Gen. R. s. 7 Ar. (ed. מיירן), v. אַסְפַּרְיוֹן.

מַוְרִיאָטִינוֹס, v. מוּרְיָטִינוֹס.

מוֹזָא m. (זאז; cmp. זָאזָא) 1) *chaff*. Targ. Ps. I, 4; a. e., v. מוֹצָא.—2) מ' דשמכי* *leaves of onions, leek*. Kidd. 52b מ' דש' (Ar. מ' דירקא, a gloss to מ' דש'; Rashi: *a handful* of onions).

מוֹזְבָה, Y. Keth. XI, 34b דמ' אמר וכ', read: רימו בה ואמרו (v. Asheri to Keth. 53a).

מוֹזָחִין, Yalk. Deut. 945, v. נָזַח.

מוֹזְיָפָא m. (יָזַם) *creditor*. Targ. Ps. CIX, 11 Ms. (ed. מָזוֹפָא).

מוֹזָקָא, v. מַזִיקָא.

מוֹזָלָא, I, v. מַזָּלָא.

מוֹזָלָא II m. (אָזַל II) *yarn*. Midr. Sam. ch. XXIII סוסיק מוֹזָלָיךְ וכ' cut thy yarn and cease thy talk (a proverbial expression).

מוֹזָנָן, מוֹזָנוֹן *f.* pl. = h. מֹאזְנַיִם, *scales*. Targ. O. Lev. XIX, 36 (some ed. מאזָנָוֹן). V. מוֹדְנָא.

מוֹזַנְיָא m. pl. same. Targ. Y. II Lev. XIX, 36 (ed. Amst. מוֹזָנָיָא, corr. acc.). Targ. Is. XL, 12; 15.

מוֹזָפוּ, v. מְזָפוּ.

מוֹזְפָנָא m. = מוֹזִיפָא. Targ. Prov. XXII, 7.

מוֹחַ m. (b. h. מֹחַ; מחח, v. מָחָה) *marrow*, esp. (with or without ראש) *brain*. Tosef. Pes. VI, 10, v. קוֹלִית. Ḥull. III, 1 קרום של מ' the membrane which surrounds the brain, v. חַיְיטָא IV. Ib. 45a מ' כל מה . . . . מ' as to *moaḥ*, whatever is contained in the skull is considered as brain. Ib.b רוב מוחו the larger part of the marrow of the spine (spinal cord); a. fr.—Men. 80b; Yeb. 9a אין לו מ' בקדקדו has no brains in his head.

מוֹחָא, מוֹחַ ch. same, *brain*; also *head*. Targ. O. Deut. XXVIII, 35 (h. text קדקד).—Ḥull. 45a, v. חַיְיטָא IV. Meg. 19b ומחו לה אמ' and they struck it (R. Ḥia's opinion) on the head, i. e. opposed it (Rashi: and he (R. Ḥ.) struck it, &c., i. e. modified it, read: ומחי). Gen. R. s. 68 מוֹחֲדָה, v. קְצַע; a. fr.—*Pl.* מוֹחָיָא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 22 (some ed. מוֹחָיָא) *marrow* of bones.

מוחח, מוחו, Tosef. Ned. I, 2, v. מוֹחֶה.

מוֹחַל m. (denom. of מחח, v. מוֹחַל) *thin secretion*. Toh. IX, 2 חמ' דיוצא מהן the fluid which runs out of the olives (before they are pressed); ib. 3 חמ' דיוצא מהן that which runs (after the oil is pressed out); ib. דיוצא מן חבור which comes out of the pit after the oil has been taken out; Tosef. ib. X, 3 מ' דיוצא מיניקת בית חבד. Makhsh. VI, 5 אין חמ' יוצא מידי שמן; Tosef. l. c. ידי צחצוחי שומן (read: שמן) the secretion (of olives) cannot be excluded from the category of (must be classified with) (diluted) oil; Sabb. 144a, v. צַחְצוּחַ; a. fr.

מוֹחָק m. (מָחַק) *the flat end of the writing instrument, used for erasing*, v. מֹחֲבָא. Kel. XIII, 2; a. e.

מוּט (b. h.) *to incline, waver, decline; to give way, bend*. Y. Snh. X, 27d bot., v. infra. Tanḥ. B'har 1 כשתמוּט ידם לפני וכ' when their power shall sink before Nebuchadnezzar. Tanḥ. Vayishl. 3 (ref. to Prov. XXV, 26) כשמֵט לפני וכ' when he bends (humiliates himself) before the wicked; Gen. R. s. 75 א"א לצדיק למוּט וכ' (Yalk. Gen. 130 לימוּט) it is impossible to the righteous to bend &c.; a. e.

Nif. נְמוּט *to be shaken, bent*. Yalk. l. c., v. supra.

Hif. חֵמִיט *to bend, to shake*. Zab. III, 3 כל שאינה יכולה לְהָמִיט באדם (not בה אדם) (Asheri לְהָסִיט, v. סוּט) a ship which has no staggering effect on man. Gen. R. l. c. מֵמִיט עצמו וכ' humbles himself.

Hithpol. הִתְמוֹטֵט, *Nithpol.* נִתְמוֹטֵט *to be declining; to sink*. Y. Snh. X, 27d bot.; Yalk. Is. 338 (ref. to Is. LIV, 10) אם ראית זכות אבות שמֵטָה . . . שנִתְמוֹטָטָה וכ' when thou seest the merit of the fathers decline and that of the mothers sink, go and cling to grace; Lev. R. s. 36, end שנִתְמַטְּטָה.—Y. l. c. 28b ודיו מִתְמוֹטְטִין והולכין they sank deeper and deeper (into poverty). B. Mets. 71a נכסיו מתמוטטין (Ms. M. מתמעטין) his wealth will be reduced; Yalk. Ps. 665 מִתְמוֹטֵט he will sink. B. Mets. l. c. הללו מתמ' וכ' (Ms. R. 2 מוֹטְטִין, v. Rabb. D. S. a. l. notes 2—4) these sink and rise again &c.; Yalk. l. c.

מוּט ch. same. Targ. Lev. XXV, 35. Targ. Y. Deut. XXXII, 35; a. fr.

Af. אַמֵּיט *to balance, weigh*. Pesik. B'shall., p. 82a באמטיתא דאַמֵּיכן (אִתְמֵיט) אִיתְמֵיט להון with the balances with which they weighed, weighing was done to them; v. מוֹטָה.

Ithpe. אִתְמֵיט *to be weighed*, v. supra (v. Bub. a. l. note 42).

Ithpol. אִתְמוֹטֵט *to sink, waver, be reduced*. Targ. Ps. XCIV, 18; a. fr.—B. Mets. 71a דלא מוספי ומִתְמוֹטְטֵי Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 4) who lend not on interest and yet become poor.

מוֹט m. (b. h.; preced.) *balancing pole, staff*. Bets. III, 3 (25a) לא . . . במ' במוטה (Y. ed. במטה, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) he must not bring it to town on a staff or on a barrow. Sot. 34a (ref. to Num. XIII, 23) מימשמע שנאמר במ' וכ' it being said 'on a staff', do I not know that it was carried by two persons?—*Pl.* מוֹטוֹת. Ib., v. טוּרְטִינִי. Tosef. Ohol. VII, 1, v. נִדְבָּךְ; a. e.

מוֹטָב m. (יָטַב) 1) (*it is*) *good, better*. Tanḥ. B'har 1 מ' שיהדיו חזר בו if he amends, it is good. Bets. 30a, a. fr. מ' שיהדיו . . . ואל וכ' it is better that they fail unwittingly than &c. Snh. 7a (in Chald. diction) מ' דליעבדו וכ' it is better that they worship the golden calf (than commit murder). Ber. 28a מ' דאקום וכ' it is best that I get up and go to

Digitized by Google

them myself; a. fr.—2) *the better, the right conduct.* Lam. R. introd. (R. Abba 2) המאור . . היה מחזירן למ' the light in it (the Law) would have led them back to the right way. Snh. 101b; a. fr.

מַטָּה, מוֹטָה f. (b. h.; v. מוֹט) 1) *a small barrow.* Bets. III, 3 (25a), v. מוֹט.—2) *pl.* מוֹטוֹת *bands of a yoke; yoke.* Tanḥ. B'shall. 23 והיו מ' ומרכבות וכ' the yokes and the chariots ran (of themselves) &c.—*3) *balances.* Pesik. B'shall., p. 82a במטה דאמרינן אתמיט לתון Ar. with the balance with which they weighed, weighing was done to them; [Ar.: as they made others sink, so were they made to sink (v. מוּט); oth. opin.: במַטָּה וכ' with the staff with which they struck, were they struck].

מִטָּה f. (b. h. מָטָה; נָטָה) [*bend,*] *the radial bone* of a bird's wing. Tanḥ. Thazr. 8; ed. Bub. 10 (ref. to Is. VIII, 8) חמ' הזו וכ' the radial bone of a chicken is one sixtieth portion of its wings; [Rashi to Is. l. c. quotes מוֹטוֹת, *pl.*]; Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg.; Yalk. Is. 279.

מוּטָה *reclining,* v. נָטָה.

מוּטַלְיָא, v. הַמְטַלְיָא.

מוּטַנְיָא, Gen. R. s. 44 some ed., v. טַלְנָי.

מוּטַרְדֵי* m. pl. (טָרַד) *business* (?), an adaptation of the name of *a Persian festive season and fair.* Ab. Zar. 11b (Ms. M. מוטרדי; Y. ib. I, 39c, a Median festival, ניסרדי; Ar. מסרדי).

מוּמְרִין, read: מִיטְרִין.

מַיִּי, מַיָּא m. pl. = מַיִם, *water.* Targ. Ps. I, 3; a. fr.—Targ. II Esth. III, 3 מויי (ed. Lag. מוֹהִי *its waters*); Targ. Is. LVIII, 11; Targ. Jer. XV, 18; a. fr.—מוֹהָא *her (its) waters.* Ib. L, 38; a. e.—Targ. Is. XIX, 10 מחא (Var. ed. Lag. מדא) read מָהָא=מוֹהָא.—Y. Erub. X, 26c דלא יתן מויי that he add no water to it. Y. Pes. III, beg. 29d; a. e.

מוּךְ (b. h.) *to be crushed; to be low, sink; to be poor.* Tanḥ. B'har 3 על שמָךְ בשנות because he sank into sins. —V. מָךְ.

Hif. הַטִּיךְ 1) same. Mekh. B'shall., Amal., s. 1 כשהוא מַטִּיךְ ידיו שהיו יודעין ישראל לתורה when he (Moses) let his hands sink, (it intimated) that Israel is destined to sink in the knowledge of the words of the Law to be given through his hands; Tanḥ. B'shall. 27.—2) *to lower, let sink.* Ib., v. supra.—Sifré Num. 90 כאן הקב"ה מטיך ומשה מגביה וכ' here the Lord lowers (his anger) and Moses raises (is more angry), but when the golden calf was made, the Lord raised, and Moses lowered (tried to soften his anger); Yalk. Num. 735 מַיְאִיךְ (fr. מָאַךְ).

Nif., part. נָמוּךְ; f. נְמוּכָה; pl. נְמוּכִים *low.* Kil. IV, 7 נ' מי"ט טפחים lower than ten handbreadths. Ruth R. to III, 3 בנ' שבכר in the lowest part of the city. Y. Maas. Sh. V, end, 56d; Y. Sot. IX, 24a bot. נ' קול in a low voice, opp. גבה. Ber. 10b. Sifré Num. 58. Ib. 83, v. נָמַךְ. Ab. V, 19 רוח נ' a lowly spirit, v. גָּבוֹהַּ.—Cant. R. to IV, 4 ההרים הנ' the lower mountains; a. fr.

מִיךְ ch. same, 1) *to decline, sink.* Targ. Y. II Ex. XII, 42. Targ. Hab. III, 6; a. e. (v. מְכִי).—2) *to become soft.* Snh. 95a מָכָא ליה ארעא וכ' the ground under him became soft.—3) (denom. of מוֹךְ) *to lay under, make a bed.* Targ. Ps. CXXXIX, 8.—Pes. 49a בר מָךְ רבע one who lays under (his cloak) and lies down (at any place, a shiftless person). Taan. 6b; Ber. 59a (prov.) מד מפתח בבי . . . מוֹךְ שקיך וגני if it rains when the doors are opened (in the morning), lay down thy bag, ass-driver, and sleep (do not export, for provisions will be cheap); a. e.—Part. מָאִיךְ, מָיֵיךְ. B. Mets. 84b חוו מָיְרֵי ליה וכ' (Rashi: מָיְרִין; Var. מייחי, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) they spread for him sixty mattresses. Taan. 21b bot. מאיך Ar. (ed. מך), v. בִּירְסְתָּרְקָא.—V. מָכָא.

Af. אַמִּיךְ 1) *to lower.* Targ. Ps. CXIII, 6 מְמִיךְ Ms. (ed. מַמִּיךְ; h. text המשפילי).—2) *to make soft, crush.* Ib. XLIV, 20 (h. text הִכָּה).—3) *to lay under, make a bed.* Targ. Job XLI, 22 (h. text רִפֵּד).

מוֹךְ m. (preced. 2) *a soft, spongy substance, hackled wool, rag, lint* &c. Sabb. VI, 5 מ' שבאזנה wool in her ear (to resorb running pus); מ' שבסנדלה in her shoes (to soften them). Ib. 134b מ' יבש וכ' a dry compress or dry sponge. Tosef. Nidd. II, 6 משמשות במ' insert a resorbent (to prevent conception); a. fr.—*Pl.* מוֹכִין. B. Kam. X, 10 מ' שחכובס וכ' the lumps (of threads) which the washer takes out (of the trough). Tosef. ib. XI, 12; 13. Neg. XI, 12; a. fr. —[מוּכִּין, מוּכִּים, v. נָכַת.]

מוֹכִיחַ m. (יָכַח) *evidence,* v. חוֹכִיחַ.

מוֹכִירִין, v. מְכִירִין.

מוֹכָן, v. כּוּן *Hif.*

מוֹכָנֵי f. (μηχανή) *machine* for lifting weights, *wheel-work.* Yoma III, 10 עשה מ' לכיור made a machine for sinking the wash-basin (v. כִּיּוֹר) into the well; Tam. III, 8. Kel. XVIII, 2 (ed. Dehr. מְכָנֵי). Tosef. Par. III (II), 9 מְכָנֵי. Ḥull. 15b השוחט במ' if one slaughters by means of a machine; a. e.

מוֹכָנֵי ch. (pl. form) same, *rollers.* Targ. II Esth. I, 2.—V. מַכְנוֹן.

מוֹכָנָס m. (כָּנַס) *storage.* Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 1 אלו עשויות למ' these (vessels) are made for storage; (Ab. Zar. 74b מכניסו לקיום Ms. M.).

מוֹכֵס m. (denom. of מֶכֶס) *revenue farmer, publican, custom-collector* (considered a robber in Jewish law). B. Kam. 113a מ' שאין לו קיצבה a publican who is not limited by legal stipulations; מ' הטומד מאליו a self-constituted collector. Ab. Zar. 39a; Bekh. 30b bot. קשרי מ' the publican's knots (seals or written receipts); a. e.—*Pl.* מוֹכְסִין. B. Kam. X, 2 נטלו מ' וכ' if publicans took away his ass and gave him one taken from somebody else. Ib. 1; Tosef. ib. X, 22 חיבת מ' the treasury of the publicans. Ned. III, 4; Tosef. ib. II, 2, v. נָיַר. Sabb. VIII, 2 ניר . . . קשר מ' paper large enough to write on it a tax-receipt (v. supra). Shebu. 39a אין לך . . . כולה מ' there is no family in which there is a publican, whose members may not all be considered as publicans (in Jewish law); a. fr.

Digitized by Google

מָכְסָא, מוֹכְסָא, מוֹכֵס ch. same. Y. Snh. VI, 23c; Y. Ḥag. II, 77d bot. בריה דמעין מ׳ the son of Mayan the publican; Snh. 44b בעיא מ׳, v. בָּעָיָא.—Y. Sabb. VI, end, 8d [read:] קריב למָכְסָה וחב ליה חמרא ואזיל ליה he came near (was caught by) a publican, and he gave him his ass and was let off, v. הִישְׁתָּלָא.—*Pl.* מוֹכְסִין. Targ. Jud. V, 11 (ed. Lag. מָכְסִין).—[מוכסין, Ab. Zar. 14a Ms. M., v. next w.]

מוֹכָסִין, מוֹכָסִים m. pl. a species of *figs*. Bekh. 8a (inferior to בטח שוח). Ab. Zar. 14a (Ms. M. מוכסין; Ar. מבסטין).

מוּל I m. (b. h.; Assyr. mâla, prob. a comp. of מ a. אֶל, v. Del. Proleg. p. 132) 1) *border, front, in sight of*. Ḥull. 19b (expl. ממול טרפי, Lev. V, 8, *border of the neck*, the space beginning with the back of the head, opposite the face, and ending with the end of the neck, opposite the throat) מ׳ תרזאה את הצורף the edge which sees the *'oref* (but not the *'oref* itself). Ib. מ׳ דידיה ... וכ״ת עורף if you will say, we know not where *'oref* itself is, how can we know where its border is?—Sifré Num. 59 (Ms. 3, a. Yalk. ib. 719 מ׳ ופנים) עָשׂוֹה לה מ׳ פנים give the candlestick an edge of the front (an edge and a front), i. e. a prominent central light towards which the lights on both sides are turned. Ib. 60 עָשׂוֹה לה מ׳ פנים.

מוּל II (b. h.; v. preced.) 1) *to make an edge, to hem* or *fringe*. Tosef. Kel. B. Bath. V, 7 עד שעה שִׁימְּגֵל until he hems the girdle. Ib. ומָל מרוח אחת when he made a hem on one side (of the piece which he cut out of the middle of a piece of cloth).—2) *to circumcise*. Sabb. XIX, 4 אחד למול אחר וכ׳ one child which was to be circumcised after the Sabbath &c.; ושכח ומָל וכ׳ and by mistake he circumcised &c. Ib. 6 מל ולא פרע וכ׳ if he circumcised but failed to split the prepuce &c. Ib. 5 (137a) קטן .... אין מוֹלִין Ms. M. (ed. מוחלין) a sick infant must not be circumcised. Pesik. R. s. 25 מי מל לשמי וכ׳ who circumcised a son in honor of my name, unless I gave him a son?; Lev. R. s. 27 מלל (corr. acc.); a. fr.—Part. pass. מוּל, *pl.* מוּלִין, מוּלִים. Yalk. Jer. 285.

Nif. נִימּוֹל *to be circumcised*. Sabb. XIX, 5. Lev. R. s. 25; Gen. R. s. 46 ומהיכן נִימּוֹל on what part of the body should one be circumcised?—Y. Shebi. IV, end, 35c משנימולו from the time they are circumcised. Gen. R. l. c. גזר הרופא שימולו the physician ordered that they must be circumcised; a. fr.—[*Polel* מוֹלֵל, v. מָלַל.]

מוּל ch., *Ithpol.* אִתְמוֹלַל (v. מלל) *to become brittle, fade*. Targ. Job XIV, 2. Ib. XXIV, 24 Ms. (ed. יחקטם). Targ. Ps. XC, 6; a. e.

מוּלָא I, מוֹלָא m. (מלא; cmp. b. h. מְלֵא) *plenty, power*. Targ. Prov. VI, 31 Ms. (v. Bxt. s. v. מדל; ed. מזלא). Targ. Job XII, 6 first vers. דזמין אֲל מ׳ וכ׳ ed. Lag. (some ed. אלמולא corr. acc.; in oth. ed. our w. is omitted).

מוּלָא II m. (mulus) *mule*. Pesik. Shub., p. 162a (ref. to נחשתים, II Chr. XXXIII, 11) כמין מ׳ של נחשת Ar. (ed. מולי) a sort of mule of bronze; Y. Snh. X, 28c bot. מילא; Deut. R. s. 2 מולן; Ruth R. to II, 14 מולה; Yalk. Kings 246 מולא.—*Pl.* מוּלָאוֹת. Sabb. 52a (Ar. *masc.*).—Ch. v. מוּלְתָא.

מוּלָאֵי, v. מַמּוּלָאֵי.

מוּלִיגִית (מוּלִיגִיד, מוּלִיגָא, מוּלְגִיד), Lev. R. s. 12, read: מָלוּגְמָא.

מוּלְבַּז, v. מוּגְבַּז.

מוֹלָד m. (cmp. b. h. מוֹלֶדֶת; יָלַד) *issue, descendant*.—*Pl.* מוֹלָדִים, with suffix, emphatic form מוֹלַדְתֵּי. Keth. 72b, v. יוֹלַד.

מוֹלָד m. (יָלַד) *birth-time*. Sot. 11b זמן מוֹלָדֵיהֶן their time of giving birth; Ex. R. s. 1 מולדיהן (corr. acc.).—מוֹלַד לבנה (or only מ׳) the beginning of the first quarter of the moon, *New-Moon*. Pesik. R. s. 15 מ׳ הלבנה היה וכ׳ the New-Moon took place on a Wednesday at noon-time. —*2) *travail*. B. Bath 16b מִתְרַפָּה מִמּוֹלָדָה (not מתרפא) she is relieved of her severe throes (differ. vers. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note).

מוֹלָדָא ch. same. Targ. I Chr. XII, 32; Targ. Y. I Gen. I, 14 מולד סיהרא=h. מ׳ הלבנה, v. preced.

מוֹלֶדֶת f.=h. מְיַלֶּדֶת, *midwife*. Ab. Zar. 26a מ׳ דיהודייתא thou, midwife of Jewesses &c.

מוּלְוָות, v. מוּלְתָא.

מוּלִי *mule*, v. מוּלָא II.

מוּלִי, *pl.* מוּלִים m. (v. מוּלָא) *mule-drivers*. Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, end, 75c, v. חוּלְדָה II.

מוּלְיָא f. (מָלֵי) *filled up ground, mound*. B. Bath. 54a שקל מ׳ ושדא וכ׳ if one takes earth from the mound and throws it on the low ground; מ׳ במ׳ if one throws from mound on mound (to make them even); M. Kat. 10b.—*Pl.* מוּלְיָתָא. Erub. 56b, v. בֵּירְאֵי.—V. מַעֲלְיָתָא.—[For pr. n. pl. with מוליא or מלית, מלתא, v. respective determinants.]

מוּלְיָר, מוּלְיָאר m. (miliarium, μιλιάριον) *a large vessel to boil water in, caldron*. Sabb. III, 4 מ׳ הגרוף *a miliarium* from under which the coals have been removed; Y. ib. III, 6a bot.

מוֹלִיד, v. מוֹלֵד.—Ex. R. s. 1 מולידיהן, v. מוֹלָד.

מוֹלִידָא m. (יָלַד) *parent*.—*Pl.* מוֹלִידִין. Cant. R. introd.; Yalk. Sam. 134, v. הֲכָוָת.

מוּלְיוֹן m. (mulio) *muleteer*, a figure in a Roman play; cmp. בּוּקְרִין. Tosef. Ab. Zar. II, 6; Yalk. Ps. 613.—[Y. Ber. VIII, 12b, v. מוּלְתָא.]

מוּלְיֵי m. pl. (מָלֵי) *filling*. Y. Bets. II, 61c top; Y. Maas. Sh. V, 56c top; Y. Ḥag. II, 78a bot., v. בְּשׁוּרְתָא. [Ḥiddushé Meïri to Bets. 20a quotes: כשורתא בציר מלאי a joist (to be felled) requires the (wooden) *handle* (of an axe), i. e. the teacher is beaten by his own pupil.]

Digitized by Google

מוּלְיוֹאתָא, v. מַמוּלָאי.

מוּלְיוֹר, v. מוּלְיָאר.

מוּלְיוֹתָא f. (מְלַי) *stuffing, stuffed meat.* Pes. 74ᵃ תאי מ׳ (Ms. M. 2 מַלְיָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) a roasted lamb stuffed with raw and unsalted meat; ib.ᵇ.

מוּלְיָתָא, pl. of מוּלְיָא a. of מוּלְתָא.

מוּלְיוֹתָא, v. מַמוּלָאי.

מוּלִישׁוּת, v. מִלִישׁוּת.

מוּלְיָתָא, מוּלְתָא, v. מוּלְתָא.

מוּלְתָא, v. מַמוּלָאי.

מוֹלֶךְ m. (b. h. מֹלֶךְ) *Molekh*, the fire-god of the Canaanites and others. Snh. VII, 7 עד שימסור למ׳ וכ׳ . . . למ׳ he who dedicates a child to M., is not punishable until he surrenders it to M. and passes it through fire. Ib. 64ᵃ קתני עכו״ם וקתני מ׳ the Mishnah speaks first of idolatry (in general) and then of M.; מ׳ לאו עכו״ם הוא (sub. עבודה) the Molekh worship is not included in general idolatry. Tosef. ib. X, 5 אחד מ׳ ואחד וכ׳ whether he passes his son through fire for M. or for any other idol, he is equally punishable; Snh. l. c. Ib. מפני מה . . . . מ׳ כל why does the Torah use the expression Molekh (when meaning any idol)? Whatever people make their ruler (מַלְכָּא); Y. ib. VII, 25ᶜ top. Bab. ib. l. c. מ׳ שראי an improvised object of worship (a stone, piece of wood &c.); a. fr.

מוֹלְכָנָא m. (מַלְכָּא) *counsel.* Targ. Y. I Num. XXI, 29. V. מַלְכָּנָא.

מוֹלְלָא, v. מִלְלָא.

מוּלְתָא f. (v. מוּלָא II) *mule.* Targ. II Chr. XXXIII, 13. —Ib. 11 מוּלְוָוֹת (*pl.* constr., used as sing.).—Targ. Y. Ex. XIV, 7 מוּלְיָתָא *team of mules.*—*Pl.* מוּלְיָתָא, מוּלְיָתָא. Targ. Y. II, ib. 25 (ed. Amst. מוּלְיָא, v. supra; ib. מוּלְוָתָא, corr. acc.).—מוּלְוָתָא, מוּלְוָתָא. Y. Ber. VIII, 12ᵇ ed. Lehm. (ed. מוּלְיָן, corr. acc.). Y. Taan. III, 66ᶜ top.

מוּם m. (b. h.; =מָאוּם; v. מָדָה, מָא; cmp. פְּלוֹנִי) 1) *something, anything.* Ned. 66ᵇ, v. יָדָה. —Y. Kidd. III, 64ᶜ bot. מדע מיבד מום ד׳ what is *mamzer* (מַמְזֵר)? Something repulsive; Yeb. 76ᵇ ממזר כתיב מ׳ זר the Law says *mamzer* which means anything repulsive (male or female); Sifré Deut. 248 כל שהוא מומזר (corr. acc.) whatever is in any way repulsive.—2) *blemish.* Bekh. V, 5, a. fr. בעל מ׳ having a blemish (unfit for the altar, for priestly service &c.). Ib. VI, 9, a. fr. הרי זה מ׳ this is a legal blemish; אינה מ׳ this is not &c.—Meg. 29ᵃ, v. יָדַר. B. Mets. 59ᵇ מ׳ שבך וכ׳ do not reproach thy neighbor with a fault which is also thine own; a. fr.—*Pl.* מוּמִין. Bekh. VI, 1 על אלו מ׳ וכ׳ these are the blemishes in consequence of which a first-born animal may be slaughtered (after the destruction of the Temple). Ib. 2 אין מ׳ בלבן a blemish in the white of the eye is no blemish in the sense of the law. Ib. VII, 1 מ׳ אלו . . . . פוסלין וכ׳ the above named blemishes, whether permanent or transitory, make also human beings unfit (for priesthood &c.); a. fr.—Denom. הוּמַם *to become blemished, defective.* Y. Shek. IV, 48ᵇ שפודין תמימין והוּמָמוּ וכ׳ they had redeemed them when they were without blemish, and they became blemished. Num. R. s. 12, end; Cant. R. to VI, 4 ולא הוּממו וכ׳ and they have not become unfit for sacrifices on account of blemishes or old age &c., v. זָהַם.—Y. Yoma II, 39ᵈ קטורת שכבת הוּמָמָה frankincense which was extinguished is unfit for the altar.

מוּמָא, מוּם ch. same. Targ. Job XI, 15. Targ. Lev. XXI, 17; a. fr.—Bekh. 35ᵃ חור מ׳ is a blemish in the sense of the law. Gitt. 56ᵃ דלדידן דרי מ׳ וכ׳ which according to our (Jewish) laws is a blemish (unfitting for the altar), but is not so according to their (Roman) ritual; a. fr.—*Pl.* מוּמִין, מוּמֵי. Snh. 5ᵇ, v. בְּקִיעַ II. Bekh. 36ᵇ; a. fr.

מוּמוֹס m. (μῖμος) *mimic actor, mime.* Lam. R. to III, 13 מכניסים את המ׳ וכ׳ (Ar. מיאמוס, read מִימוֹס) they bring a mime on the stage, his head shaved &c.; ib. introd. (R. Abbahu 6) המתים (corr. acc.).—*Pl.* מוּמְסִין. Gen. R. s. 80, beg.—Cant. R. to VII, 9 תפתיא מימרס (read: מִימוֹסִין) *tiftayé* (Dan. III, 2) means the actors.

מוּמְזוֹר, v. מוּם h.

מוּמְחָא, v. next w.—[Sabb. 58ᵃ, v. מָחָה.]

מוּמְחֶה m. (מָחָה; cmp. τρίβων, Lat. tritus) *tried, skilled, expert, practical.* Snh. 5ᵃ; R. Hash. 25ᵇ מ׳ לרבים recognized by the public as an experienced judge. Ib. אין לך מ׳ וכ׳ there can be no expert more popular than Moses was. Bekh. IV, 4 (28ᵇ) מ׳ לב״ד a lawyer approved by a court. Ab. Zar. 27ᵃ top רופא מ׳ a practical physician (that has a reputation at stake). Ib. אם היה מ׳ לרבים if he is a recognized practitioner. Sabb. VI, 2 קמיע שאינו מן המ׳ an amulet which is not issued by an approved person; ib. 53ᵇ קמיע שאינו מ׳ an unapproved amulet; Tosef. ib. IV (V), 10 מוּמְחָא. Sabb. l. c. מ׳ לאדם of approved effect on human beings. Y. ib. VI, 8ᵇ top קמיע זה מ׳ this amulet is approved.—Erub. V, 5 (58ᵇ) אלא מן המ׳ (Ms. O. אלא מ׳, v. Rashi a. l.) only one of the best of the expert class; (oth. opin. v. Bart. a. l.).—Gen. R. s. 30 צדיק ומ׳ a righteous man and at the same time a practical man; a. fr.—*Pl.* מוּמְחִים, מוּמְחִין. Snh. III, 1 (23ᵃ) מ׳ כשרים (או) מ׳ (Bab. a. Y. ed. מ׳ מפי ב״ד, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) men otherwise qualified and (or) authorized by the court; expl. ib. 23ᵃ אם היו כשרין נעשו כמ׳ if not disqualified (on account of kinship or bad conduct) they are to be considered as if they were authorized judges; a. e.—[מומחה, מומחא, Sabb. 58ᵃ, v. מָחָה.]

מוֹמֶר m. pl. (יָמָא) *oath; imprecation, curse.* Targ. O. Num. V, 21 (Y. מָמוּמֵי). Targ. O. Lev. V, 1. Targ. I Kings VIII, 31 (not מוּם); a. fr.—B. Mets. 85ᵃ מ׳ עזובה דא I swear, this (my desire) has been abandoned. Lev. R. s. 6 (prov.) בין זכאי . . . לידי מ׳ תשתל right or wrong, do not run the risk of an oath. Y. Ned. I, 37ᵃ top, v. מוֹדָה; a. e.

Digitized by Google

מוּמְנִיקָה m. ch. (a corrupt. of מוּנְיָרִיק) *necklace, official badge*, v. חַמְנִיָּא. Y. Sabb. VI, 8[b] top.

מוּמִיתָא* (prob. to be read סְמוּמִיתָא, or שְׁמִ׳) f. (v. סְמָמִיתָא) *a mite*. Y. Sabb. I, 3[b] מ׳ דרישא head-mite, דמניא clothes-mite.

מוּמָסִין, pl. of מוּמוֹס.

מוּמָר m. (part. *Hof.* of מוּר) 1) *exchanged*, v. מוּר.—2) *converted, apostate*, esp. *mumar, an open opponent of Jewish law, non-conformist*. [Our w. interchanges with מְשׁוּמָּד in eds. a. mss.] Ḥull. 4[b] אפי׳ ישראל מ׳ even a non-observant Israelite; Tosef. ib. I, 1 משומד ed. Zuck. (Var. מ׳). Ḥull. l. c. מ׳ לעריות opposed to circumcision; מ׳ לאיתו׳ דבר opposed to this one practice (of slaughtering according to ritual); ib. הוי מ׳ לכל התורה כולה is considered as a rebel against the entire Law; ib. מ׳ לע״א accused of idolatry. Ib. 5[a] המ׳ ומנסך וכ׳, expl. ib. מ׳ לנסך וכ׳ one accused of idolatrous libation &c. Erub. 69[a], v. גִּילּוּי. Ab. Zar. 26[b] לתיאבון מ׳ להכעיס וכ׳ if eating unslaughtered flesh (נבילות) to gratify his appetite, he is called a *mumar*; if he does it in a spirit of defiance, he is called a *min* (heretic). Ib. (oth. opin.) אפי׳ להכעיס נמי מ׳ even if in defiance, he is only a *mumar*; Hor. 11[a]; a. v. fr.—*Pl.* מוּמָרִים. Yalk. Lev. 434, quoted fr. Sifra Ṿayikra, N'dabah, ch. II, s. 2 (ed. משומדים).

מוּמָרָא ch. same.—*Pl.* מוּמְרַיָּא. Targ. Y. Lev. I, 2.

מוֹמָתָא (מוֹתָא) f. (יָמָא, v. מוּמֵי; as to מוֹתָא cmp. יַדְעָתָא fr. יְדַע) *oath, imprecation, curse*. Targ. Job XXXI, 30 מומ׳ ed. Lag. (oth. ed. מותא). Targ. Ps. XXXVII, 22 מוֹמָחֲדִיה Ms. (ed. מותא). Targ. O. Num. V, 21 (ed. Amst. מוֹתָנָא). Targ. Ex. XXII, 10; a. fr.—B. Kam. 114[a] אינהו נמי חד אמ׳ שדו ליה they (the gentile courts), too, in the case of there being only one witness, administer an oath to him (the claimant). Pes. 113[b] ומוֹמָחֵיירחו חכי (Ms. M. ומומי קרו לתון incorr.; Ms. M. 2 ובי מיימן מיימן הכי, v. Rabb. D. S. a. l. note) and thus they swear.—[Ned. I, 2 במותא, v. מוֹחָה.]

מוֹן (contr. of מִי־חוֹן) *who?* Targ. II Esth. VII, 5 בר מ׳ (ed. Amst. מַן) whose son?

מוֹנָא pr. n. m. *Mona;* v. מָנָא III.

מוּנְבַּז pr. n. m. (Μονόβαζος) *Munbaz*, 1) name of a King of Adiabene, and of one of his sons who embraced the Jewish faith (v. Jos. Ant. XX, 2, 1 sq.; B. J. II, 19, 2). Gen. R. s. 46.—Tosef. Peah IV, 18; Y. ib. I, 15[b] bot.; B. Bath. 11[a]. Yoma III, 10 (Ar. מוּנְבָּז). Men. 32[b]; a. e.—2) name of a scholar. Tosef. Sabb. VIII (IX), 5; Sabb. 68[b]; Yalk. Num. 749.

מוֹנְגִינוֹס (corr. מוֹנוֹגִינֵיס) m. (μονογενής) *only child*. Pesik. R. s. 10.

מוּנְדִּרוֹן, v. מַנְדְּרוֹן.

מוּנְדִּי, v. מִנְדִּי.

מוֹנוֹמָכוֹס (מנומ׳) m. (μονομάχος) *gladiator*. Y'lamd. to Gen. XLIX, 1, quot. in Ar. אין מ׳ עושה דיתיקי a gladiator makes no will (has nothing to dispose of; Yalk. Gen. 157 עבד; Gen. R., addit., ed. Wil. p. 376, Var. לוּדָר).

מוּנְחִי, מוּנְדִי, Lam. R. to I, 13, prob. to be read: מוּמְחִין, v. מוּמְחָה; v. בַּבְלִי.

מוּנְטִיָּא, Gen. R. s. 44 some ed., v. מִלְבִּי.

מוֹנֶטָא, מוֹנְיָטָא f. (moneta) *mint; coin, coinage*. Ex. R. s. 5. Lam. R. to I, 1 (העיר) חמי הדא מ׳ look at this coin. Esth. R. end כת המלך מ׳ שלו הוליכת...כך מרדכי מ׳ וכ׳ as the King's coinage passed all over the country, so did his (Mordecai's) coinage &c.; ומה מ׳ שלו and what was the legend of his coinage? Y. Snh. II, 20[b] top . . טדיין מ׳ . . . . קיים (*masc.*) our lord Saul's coinage still exists (he is yet king; Midr. Sam. ch. XXIII מטבע). Ex. R. s. 15 מ׳ של אלהיכם בטלה ושלכם קיימת the coinage of your gods is abolished (the Egyptian gods are defeated), and shall your coinage remain (shall you continue to beget)? —Gen. R. s. 37 כל מ׳ של מצרים אינה אלא בים וכ׳ every stamp (names of the descendants) of Mitsrayim is marked with ים (the sea in which they were destined to perish). *Ludim* (as though) *Lude-yam* &c.; Yalk. Chr. 1073; a. fr.—*Pl.* מוֹנְטָטִין. Yalk. Gen. 62 [read:] כל מ׳...אינן אלא פסולין, v. פָּסוּל. Gen. R. s. 39; Yalk. Josh. 17 [read:] יצאו להם מ׳ (not מוניטון) their coins (medals in their memory) were issued; a. e.—[מונטא מן כדו׳, Gen. R. s. 44, v. מִלְבִּי.]

מוּנִיטוֹן, v. preced.

מָנִ׳, מוּנְיָרִיק m. (μανιάκης, v. חַמְנִיָּא) *necklace*. Deut. R. s. 4 [read:] הרי מ׳ והרי כבלים אם עשית רצוני הרי מ׳ של זהב ואם לאו וכ׳ (v. Yalk. Is. 256) here is a necklace and here are chains; if thou doest my will, here is a golden necklace for thee; if not &c. Pesik. R. s. 29-30.—*Pl.* מוּנְיָרִיקוֹת. Ib. (ref. to ענקים, Prov. I, 9) . . עשה הקב״ה מ׳ לאותיות כמ׳ וכ׳ (not קיות..) the Lord made the letters of the Torah like necklaces and suspended them &c.

מוֹנִינֵי m. pl. (a comp. of מוֹי a. טָנָא; Versions vary, betw. מוּנֵי, מִינֵי a. מַנֵּי) *fish-brine, small fish in brine*; in gen. *brine*. Keth. 60[b] דאכלה מ׳ וכ׳ a woman that eats *moniné* (during pregnancy) will &c. Snh. 49[a] אפי׳ מ׳ וצחנתא (Yalk. Kings 172 מ׳ דצ׳) וכ׳ even brine and (Yalk.; brine of) hashed fish he used to taste and give to the poor. Sabb. 110[b] מ׳ דקמצי brine of locusts. Ab. Zar. 29[a] מ׳ לחתניתא (Ms. M. נינוני) *m.* is good to eat after fasting. Gitt. 69[b].

מוּסְטָף, v. סָטַף.

מוּסְיָא pr. n. *Mysia*, a district of Asia Minor. Targ. Y. Gen. X, 2 Ar. (for h. text מֶשֶׁךְ; ed. אוסיא q. v.); Targ. I Chr. I, 5 ed. Rahmer (ed. Lag. אוסיא); Yoma 10[a]; Y. Meg. I, 71[b] bot. מוּסְרָיָא.

מוּסִיף, v. מוּסָף.

מוֹסֵירָה, v. מוֹסֵרָה.

מוּסְכִּין m. pl. (μόσχος, muscus) the animal perfume

Digitized by Google

musk. Y. Ber. VI, end, 10d (Ar. מוסקין), v. מוֹשָׁק. Keth. 75a מוסקין Ar. (missing in ed.), v. מזרא.

מוֹסְמִיס, v. מַסְמִיס.

מוֹסְמָס = מְמוּסְמָס, v. מָסַס.

מוֹסָף m. (יָסַף) [*addition*,] 1) *attachment, rim* (cmp. אַסְגַּוֹיוֹת). Kel. V, 5 מוסף התנור a chimney-piece; מ׳ חיורה the rim around a boiler in the ground. Ib. 11 מ׳ של טיט a moulding of clay around the stove; Tosef. ib. B. Kam. IV, 18. Tosef. Par. XII (XI), 10 מ׳ יורה, v. supra. Ib. חמוסיקו (corr. acc.); a. fr.—2) (sub. קָרְבַּן תּוֹסֶפֶת) *Musaf, additional offering, additional prayer* on Sabbaths and festive (and fast-) days. Tosef. Ber. III, 10 כל שאין בו מ׳ a half-festival on which there is no Musaf (prayer or offering); וכל שיש בו מ׳ and one on which there is a Musaf; Sabb. 24a ימים שיש בהן קרבן מ׳. Ib. כיון דלית ביה מ׳ since there is no Musaf appointed for it; a. fr.—*Pl.* (with sing. sense) מוֹסָפִין. Ib. Ber. IV, 1. Ib. 28a; a. fr.

מוֹסָפָא ch. same, *Musaf*. Y. Yoma VI, 43d כד מספי מ׳ when he had finished the Musaf (on a fast day).—*Pl.* מוֹסָפִין, מוֹסָפֵי, מוֹסָפַיָּא. Targ. II Chr. VIII, 13; a. e.—Ab. Zar. 14b. Ber. 28b; a. e.

מוּסָר m. (b. h.; יָסַר) *discipline, morality, conduct*. Midr. Prov. to I, 2 אם יש ... למד מ׳ if a man has wisdom, he can learn good conduct; ib. to I, 7; Yalk. ib. 929; a. e.

מוֹסֵר m., pl. מוֹסֵרוֹת (b. h.; אָסַר) *bands, fetters, restrictions*. Yeb. 77a (ref. to Ps. CXVI, 16; cmp. שני (אישור מ׳ שהיו עלי פתחתם וכ׳ two restrictions which were against me thou hast untied (permitted) (by confining the prohibition of intermarriage to male Moabites and Ammonites), v. מוֹאָבִי.

מוֹסָרָא ch.=next w., v. מָצַר h.

מוֹסֵרָה, מוֹסֶרֶת f. (preced. art.) *reins*. B. Mets. 8b יושב לא תפוס במ׳ וכ׳ (not תפיס) he who sits in the wagon has not taken hold of the reins, while he who rides holds the reins (and leads the heterogeneous animals, v. מָנָא).—Esp. (sub. אחז or תפס; cmp. אֲסָפַר) *taking hold of the reins as a form of taking possession*. Ib. אינה קונה במציאה מ׳ Rashi a. Ms. R. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) taking hold of the reins does not give possession to the finder. Ib. מתבידו קנה מ׳ getting the reins from a fellowman (the owner) means possession. Ib. מאי לשון מ׳ what is the expression (the etymology of) *moserah?* (Answ.: from מָסַר).—Kidd. I, 4 quot. in Rashi to B. Mets. l. c. נקנית במו׳ (ed. בְּמְסִירָה) is taken possession of by seizing the reins (or chain). B. Kam. IV, 9 במ׳ קשורו .. if the owner tied the animal (to a fence &c.) by the reins. Par. II, 3 קיפל עליה את חמ׳ if he threw the reins over her back. Y. Kidd. I, 60a bot. מסר לו מ׳ של וכ׳ if he handed him the reins of one of the camels; a. fr.

מוֹסְרִין, Y. Sabb. VIII, 10b bot. שרי מ׳, read: מַשְׁרִין; v. בילוס.

מוֹסְתַּקִי* m. pl. (redupl. of מסק) *olive barrels*, consisting of loosely joined splices lined with pitch. Bets. 33b.

מוּעָד m., **מוּעֲדָת** f. (עוּד) *forewarned*, esp. (law) *Mu'ad* (v. Ex. XXI, 29), *an animal whose owner stands forewarned* on account of three successive injuries; *liable to full indemnity*, contrad. to תָּם. B. Kam. I, 4 שור חמ׳ an ox that has done damage three times. Ib. חשן מ׳ לאכול וכ׳ the tooth of an animal is considered a *mu'ad* with reference to eating such things as are fit to be eaten by it, i. e. damages for eating must be paid in full without previous forewarning. Ib. הרגל מ׳ לשבר וכ׳ the foot is a *mu'ad* &c., i. e. what an animal treads upon on its way must be paid for in full without forewarning. Ib. הנחש מ׳ לעולם the serpent is always a *mu'ad* (even when tamed). Ib. מ׳ משלם נזק שלם וכ׳ the *mu'ad* pays full damage, collectible from the owner's best property. Ib. II, 4 מ׳ כל שהעידו וכ׳ a *mu'ad* is an animal against which three warnings on three days have been given; (another opin.) מ׳ שהעידו .. פעמים against which three warnings have been given (even in one day). Ib. 5 אדם מ׳ לעולם damage done by a human being must under all circumstances be restored in full. Ib. 17b תרי זה מ׳ (חידוש) damage done by chickens must be restored in full; אינו מ׳ must not &c.; a. v. fr.—Trnsf. מ׳ לעבירה a *mu'ad* for sin, i. e. *likely to sin again*. Num. R. s. 9 כיון שנשתלש בחטא נעשה מ׳ לע׳ having sinned three times, he has become a *mu'ad* for sin.—*Pl.* מוּעָדִים, מוּעָדִין. B. Kam. I, 4; Tosef. ib. I, 4 חמשה מ׳ there are five kinds of *mu'ads*. B. Kam. 16a; a. fr.

מוֹעֵד m. (b. h.; יָעַד) 1) *appointed time, appointment*. Pes. I, 3 (10b) בתוך חמ׳ within the time appointed for the removal of leavened matter (up to the sixth hour of the day); אחר חמ׳ after the time (until nightfall), Rashi; (oth. interpret, v. infra).—*Pl.* מוֹעֲדִים. Erub. 54b עשה מ׳ לתורה have fixed times for the study of the Law, v. מוּדְעֵי.—2) *festive season, festival*, esp. = חוֹל הַמ׳, *the week-days intervening between the first and the last days of Passover and of Succoth*. M. Kat. I, 1; a. fr.—Pes. l. c. בתוך חמ׳ during the festive week of Passover; לאחר חמ׳ after Passover, Tosaf.; (oth. interpret., v. supra).—*Pl.* מוֹעֲדוֹת, מוֹעֲדִים. Pes. X, 6 מ׳ ורגלים אחרים other seasons and festivals. Sabb. 145b מ׳ שבבל שמחים the festivals in Babylonia are joyously celebrated; a. fr.—מ׳ קטן *Mo'ed Katon*, (*half-festival*) name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi, of the Order of Mo'ed.—סדר מ׳ *the Order of Mo'ed*, name of the second order of the Mishnah, Tosefta and Talmud Babli and Y'rushalmi.

מוֹעֲדָא, מוֹעֵד ch. same. Targ. I Sam. I, 3; 4.—M. Kat. 18b חמועד=חולא דמ׳, v. preced. Y. Ab. Zar. I, 39b bot. בריה דמ׳ the day or days after a (gentile) festival.—*Pl.* מוֹעֲדַיָּא, מוֹעֲדִין. Targ. Lev. XXIII, 2. Targ. Hos. II, 13; a. fr.

מוּעֲדָא* f. ch.=מוּעֲדָת *liable to do damage*. Targ. Prov. XXV, 19 רגלא מ׳ (h. text מוּעָדֶת, v. B. Kam. I, 4; Ms. מְזַעֲזָעָא, v. זוּעַ; cmp. Lam. R. introd., R. Ḥănina 2, v. רָפַס a. מְטַעֲטֵעַ).

מוּעָדוֹת, v. מוֹעֵד.

Digitized by Google

מוּעָט m., מוּעֶטֶת f. (=מְעַט; מְעַט) *small, minute, sparse.* מ׳ דבר *a little*; *small* (*spot* &c.). Tosef. Sot. XV, 12, sq.; Tosef. B. Bath. II, 17 משיירין בה ד׳ מ׳ leaves a little portion (of the wall) unfinished in remembrance of the destruction of Jerusalem; מ׳ משיירת leaves off a little portion of her toilet. Ḥag. I, 5 זה וזה מ׳ if he has little of both. Ib. 8 שחן מקרא מ׳ the Biblical text for these laws is sparse. Gitt. 14ᵃ מתנה מ׳ a small gift. Sifra Tsav, ch. XV, Par. 11 סמיכה מ׳ the putting on of hands which is rarer (than waving, being confined only to live sacrifices); תנופה מ׳ waving which is rarer (being performed by one person only, while putting hands on is done by all sharers in the sacrifice); a. fr.—*Pl.* מוּעָטִים, מוּעָטִין; מוּעָטוֹת. Ḥag. l. c. אוכלים מרובים ונכסים מ׳ many eaters (members of the household partaking of the peace-offering) and small wealth. Ib. עולות מ׳ less burnt-offerings (than peace-offerings). Ib. 11ᵃ מקרא . . . והלכות מ׳ the Rabbinical laws sparse in comparison to the profuse Bible text on the subject. Arakh. 30ᵇ שנים מ׳ . . . . וכי יש are there longer and shorter years?; a. fr.—Esp. מִמּוּעָט, מִמּוּעָט *the smaller thing, the lesser sphere.* R. Hash. 4ᵇ, a. fr. תפסת מרובה לא תפסת תפסת מ׳ תפסת if you take hold of the larger thing, you may lose your hold, if of the smaller, you will hold it, i. e. where the interpretation is doubtful, select the smaller number; Y. Yoma II, end, 40ᵃ המ׳. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIII, Par. XII המ׳ the least portion thereof. Y. Keth. III, 27ᵈ bot. בושת הקטן מ׳ the disgrace of a minor is the less grave thing; ib. ונזקו מ׳ and the indemnity he gets, is smaller; a. fr.

מוֹעִיל, v. יָעַל.—[Meïl. 14ᵇ דקא מועיל, v. מָעַל.]

מוֹפִין, Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ, v. בּוּקְיוֹן.

מוֹפְלָא m. (פָּלָא) 1) *concealed, hidden*; *miraculous.* Ḥag. 13ᵃ (quot. fr. Ben Sira) במ׳ ממך וכ׳ search not into that which is concealed from thee (mysteries of theosophy); Gen. R. s. 8 (v. פְּלִיאָה). Midr. Till. to Ps. III; a. e.—*Pl.* מוּפְלָאִים, מוּפְלָאִין. Snh. 16ᵇ (play on פלתי) שמ׳ מעשיהן for their proceedings are wonderful; Ber. 4ᵃ ברבריהם שמ׳. —Trnsf. (in the phrase מ׳ סמוך לאיש, arisen from איש כי יפלא, Lev. XXVII, 2) *a child whose power of discrimination is uncertain.* Tem. 2ᵇ הסמוך לאיש לרבות מ׳ *ish* (Lev. l. c.) is used in connection with vows (ערכין) in order to include 'a doubtful person next to a man', i. e. a boy near the age of religious majority; Num. R. s. 10; Naz. 62ᵃ; a. e.—Ib. 29ᵇ מ׳ סמוך לאיש דרבנן the rule that the vow of a boy of twelve years of age is valid is merely a rabbinical enactment.—2) *distinguished*, esp. *mufla*, a special expert assessor at court to whom questions of law are referred, *instructing judge.* Hor. I, 4 (if a court gave a wrong decision) לא חיה מ׳ של ב״ד שם in the absence of the *mufla*. Ib. 4ᵇ נמי פטורין וכ׳ . . . לא חיה מ׳ so also, if the *mufla* was absent, they cannot be made responsible for their decision, because they ought to have informed themselves and did not do so (therefore their judgment was not a legal act at all). Y. Snh. I, 19ᶜ top חיה רוא ומ׳ שלחן he (the questioner) and the *mufla* of the court (to whom the question had been referred) went to &c.; Tosef. ib VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9 מופלג ed. Zuck. (Var. מופלא). Sifré Deut. 152 (ref. to יפלא, Deut. XVII, 8) מלמד שבמ׳ הכתוב מדבר this intimates that the text speaks of the *mufla;* Snh. 87ᵃ top (Rashi: =מומחה). Cant. R. to III, 7; Num. R. s. 11 (ref. to סריס, II Kings XXV, 19) זה מ׳ של ב״ד וכ׳ the *saris* means the *mufla* of the court, who is called *saris* (mediator) &c., v. סָרַס II.—*Pl.* מוּפְלָאֵי דַּיָּנִין. Hor. 7ᵃ Ms. M. a. Rashi (ed. מוּפְלָגֵי). Midr. Till. to Ps. l. c. מוּפְלָאֵי ב״ד.

מוּפְלָג, v. פָּלַג. [Tosef. Ḥag. II, 9, v. preced.]

מוֹפֶת m. (יפת, cmp. יָפָה) *confirmation, evidence*; *miracle.* Sifré Deut. 83 אות בשמים . . . מ׳ בארץ *oth* (sign) refers to a phenomenon in the heavens, ... *mofeth* to one on earth. Snh. 93ᵃ אנשים שנעשה להם מ׳ men in whose behalf a miracle was effected. Y. ib. XI, end, 30ᶜ; a. fr.—Ḥull. 103ᵇ מ׳ הדור thou prodigy of the generation!—*Pl.* מוֹפְתִים, מוֹפְתִין. Tanḥ. Sh'moth 23.

מוֹפָתָא, מוֹפֶת ch. same. Targ. O. Deut. XIII, 2; a. e.—*Pl.* מוֹפְתַיָּא, מוֹפְתִין. Ib. Deut. VI, 22. Targ. O. Ex. IV, 21; a. fr.

מוּץ (cmp. מצץ) *to suck.*—Part. מֵיצֵץ. Sabb. 134ᵃ דאי אומנא מיוקא דלא מ׳ an infant that does not suck. Ib. 133ᵇ דלא מ׳ a surgeon (circumciser) that fails to suck the blood out of the wound.—Ab. Zar. 32ᵃ ומֵיצֵי לחו וכ׳ and they (the earthen vessels) resorb the wine (Ms. M. עד דמצי מְצֵי, v. וכ׳).

מוֹץ, imper. of מָצַץ.

מוֹץ m. (b. h.; מָצַץ) [*sucked out, dry,*] *chaff.* Midr. Till. to Ps. I, 4 אם תאמר כמ׳ שבבקעה וכ׳ you might think 'like the chaff' in the valley in which there is yet some moisture &c. Gen. R. s. 83, end התבן וחקש וחמ׳ וכ׳ the straw, the stubble and the chaff were disputing with one another. Midr. Till. to Ps. II; a. e.—[Tosef. Ter. III, 17 מן חמ׳ ed. Zuck. from the *grain before it is threshed;* v., however, עֲרֵימָה.]

מוֹצָא, מוֹץ I ch. same. Targ. Is. XXIX, 5 (ed. Lag. מֹץ). Targ. Hos. XIII, 3; a. fr.—[Targ. Ps. LXIX, 21 מוצא, some ed., read: מרעא, v. מָרַע II.]—Y. Snh. X, 27ᵈ bot. אזן מ׳ דבגויה וכ׳ the chaff which remains there (after the straw is removed) undermines the walls.

מוֹצָא II pr. n. pl. *Motsa*, near Jerusalem (also named *Colonia*). Succ. IV, 5. Y. ib. 54ᵇ bot. מדוע מ׳ ממציא וכ׳ what is Motsa? *Mamtsia* . . named Colonia; Bab. ib. 45ᵃ מקום קלניא . . . קרי ליה מ׳ וכ׳ the place was named Colonia, but why does our Tanna call it Motsa? (Answ.: as if מוֹצִיא because its inhabitants are exempt from royal taxes, he calls it *M.* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia).

מוֹצָא III m., pl. constr. מוֹצְאֵי (b. h.; יָצָא) *exit*; מ׳ שבת (abbrev. מוש״ש, מוצ״ש) the night following the Sabbath; מ׳ יו״ט the night following a Holy Day. Tosef. Sabb. III, 5; Ḥull. 15ᵃ, a. e. יאכל במו״ש (or למו״ש) may be eaten after the Sabbath is past. Bets. 30ᵇ; Sabb. 45ᵃ עד מ׳ יו״ט not before the end of the last day of the (Succoth) festival; a. v. fr.—מ׳ שביעית the period beginning with the end of the Sabbatical year. Shebi. IV, 2. R. Hash. 9ᵃ; a. fr.

Digitized by Google

מוּצָחָב, v. מָצַחַב.

מוּרצמבת, v. מַסְטֵכִי.

מוּרצִינָא, Cant. R. to IV, 1, read: בּוּצִינָא, v. גַּלְשָׁא.

מוּצְעָר m. (צְעַר) *small, lesser.*—*Pl.* מוּצְעָרִין. Sabb. 10[b] מתוך .... טינוחיה ד' because its (Zoar's) settlement was more recent, its sins were less (Yalk. Gen. 84 מוצכין).

מוּק (cmp. מוּךְ a. מקק) *to be crushed, stamped upon; to be soft;* v. next w.

Pa. מַיֵּק, מַיֵּךְ (cmp. בָּחַר I; b. h. *Hif.*) *to talk contemptuously, sneer, mock.* Targ. Prov. XIX, 28 (Ms. corruptly מטריק, for מַמְיֵיק). Ib. III, 11 תמריק (read: תְּמַיֵּיק).

Af. אַמֵּיק same. Ib. IX, 12 (some ed. מַמִּיךְ, v. מוּךְ).—Targ. Is. XXXVII, 22 כמיקא ed. Lag. (oth. ed. מעי); Targ. II Kings XIX, 21 מטי Bxt. (ed. Lag. מעי).

מוֹק m. (preced.) [*a soft hackled substance* (cmp. מוֹךְ),] *felt-sock* or *stocking.* Tosef. Yeb. XII, 10 (Ms. Erf. מוך, marginal correction מוק); Yeb. 102[b] bot.

מוֹקָא ch. same, *pl.* מוֹקֵי. Targ. Esth. VIII, 15, v. בּוּרְתִיאָה.—Yeb. 102[b] top חמשא זוגי נרמקי (Ar. זוגי נרמק, corr. acc.) five pairs of socks. Gitt. 68[b] במ' קאתי he (Solomon) comes to us with socks on his feet; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45.—[Snh. 95[a] מוקית Ar., read: מוֹחֲרִית or מוֹקְדִית, v. מוֹקָדָא II.]

מוֹקֵד m. (b. h.; יָקַד) *fire-place, hearth where fire is maintained.*—בית המ' the room (in the Temple) in which fire is perpetually maintained. Tam. I, 1; Midd. I, 1; a. fr.—Sabb. I, 11 (19[b]) מדורת בית מ' the pile in the fire-room (in the Temple or in private houses).

מוֹקָדָא, מוֹקְדָא I ch. same. Targ. I Chr. II, 54.—Snh. 33[b] קוץ וכ' (דיל) אדמוֹקְדָךְ יקיד (not יקוד; v. Rabb. D. S. a. l. note; Rashi: עד דמ') while thy fire is burning, (go) cut thy gourd and roast it, i. e. when listening to your teacher give him your full attention, and you need ask no questions.—מ' דטבריה (בי, בית) *the hot spring of Tiberias.* Esth. R. to I, 9 מוי דמ' דט' the waters of the hot spring &c.; Yalk. Gen. 133 בניו דבי מ'; Gen. R. s. 79 בי בני דבית מ' the baths of &c.; Pesik. B'shall. p. 89[b] הדרין מקוד (corr. acc.).

מוֹקָדָא II m. (=h. מַקְדֵּקֶת) *top, crown of the head* (differ. fr. מוֹקָדָא). Targ. Job II, 7 (ed. Lag. מוקר, Var. מוקר). Targ. Y. Deut. XXVIII, 35. [Ib. 28 read: מוקרא.] Targ. Ps. VII, 17 (ed. Lag. ר, Var. ד).

מַקְדוֹן, מוּקְדוֹן m. (Μακεδών) *Macedonian.* Targ. I Chr. I, 7 (h. text יון, v. מוּקְדוֹנְיָא).—Esp. מ' אלכסנדרוס Alexander the Macedonian (Alex. the Great), v. אֲלֶכְסַנְדְּרוֹס. [Mekh. Yithro, Baḥod. s. 9 מ', read with ed. Weiss רביעית or אדום=Rome.]—*Pl.* מוּקְדוֹנִין, מַקְ'. Targ. Esth. VIII, 15 מ' דדהבא Macedonian gilt shoes.

מוּקְדוֹנָא* same. Targ. Esth. VIII, 15 כלילא...דדהבא the great Macedonian gold crown; Targ. II Esth. VI, 10 כלילא ... מוקדונא.

מַק', מוּקְדוֹנְיָא (Μακεδωνία) *Macedonia,* esp. the Greek empire founded by Alexander the Great and his successors. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (h. text יון); Gen. R. s. 37, beg.; Yoma 10[a] [read:] מדי כמשמעו יון; v. אוֹבִיסוֹס.

מוּקְדָּשָׁא, מוּקְדָּשָׁא, v. מַקְדֵּשׁ.

מוֹקֵי = מוֹקִים v. קוּם.

מוּקִיוֹן m. (Maccus, adapted to בּוּקִיוֹן) *Maccus* or *Macchus,* a buffoon in Roman farces. Ab. Zar. 18[b], a. e.; v. בּוּקִיוֹן.

מוּקִירוֹס, v. מַקְרִין I.

מוֹקָמָא f. (קוּם) 1) *stand;* with suffix מוֹקָמֵת־. Targ. II Chr. XXXV, 15 על אתר מ' ed. Lag. (ed. Beck מ' על; h. text מַעֲמָד). *2) *place of combats, arena.* Ex. R. s. 30 שנים שירדו למ' וכ' (some ed. a. Matt. K. מקמא) two entered the arena (for a combat), one a professional, the other a private (amateur).—V. קוּם ch.

מוֹקָמָנָא m. (preced.) *standing by, attendance.* Targ. II Chr. IX, 4; v. מָקָם.

מוֹקָמַת־, v. מוֹקָמָא a. מָקָם.

מוּקְסִין m. pl. (קסי; cmp. מְקָסְוָה a. מָנָא) a sort of *state garments.* Gen. R. s. 36; Cant. R. to VII, 9; Esth. R. to I, 12 (expl. סרבל־, Dan. III, 21) במוּקְסֵירְהוֹן; cmp. גּוּלְנָא.

מוּקָף, v. נָקַף I a. II.

מוּקְצָה m. (Part. Hof. of קָצָה) [*cut off, set aside, stored away,*] 1) *a space back of the dwelling,* containing stored up wood, cattle in sheds &c. Erub. II, 3; ib. 22[a]. Ib. X, 8. Bets. IV, 1 עצים שבמ' wood in the *muktseh* (stored for the winter); a. e.—2) *store of fruits.* Maasr. III, 2. Ib. I, 5 עד שיעשה מ' until the melon is stored away. Y. Ter. II, 41[d] top מן חמ' על וכ' .... הירה נוטל he took ten dry figs from the storage as tithes for ninety in the basket (designated for immediate use, v. כַּלְבָּלָה); (Men. 54[b]; 55[a] מקצוע).—3) (sub. כלי) *the tool specially intended (for cutting figs).* Shebi. VIII, 6, v. חֲרָבָה; [Maim. *the shed where figs are spread for drying.*].—4) *an animal set aside (in a shed) for a sacrifice.* Tem. 28[b] מ' לשבע שנים set aside until it would be seven years old. Ib. 29[a] מניין למ' מן התורה where in the Torah is *muktseh* intimated? (misunderstood by Abbaye as meaning, 'where is it intimated that an animal must be kept in an enclosed space for some time before it can be offered on the altar?'—and corrected as meaning, 'where is it intimated that an animal designated for idolatry is forbidden for the Jewish altar?').—Tosef. Ab. Zar. V (VI), 10 אידוה מ' מ' לע"ז וכ' what is meant by *m.* (as forbidden for the altar)? That which has been set aside (in a special place designated for the purpose) for idolatrous use, but if one merely devoted it by word of mouth &c. Tem. VI, 1. Tosef. l. c. 9 מאימתי נקרא מ' משנעשה וכ' when is an animal called *m.* (for idolatry)? From the time that an act (of dedication) has

Digitized by Google

been done with it; Tem. 29a (בד) אין מ' אסור אלא עד שיעבדו (v. Rashi's first interpret.; second interpret.:) a *m.* remains forbidden only until it has been used for some work (whereby its designation for the idolatrous altar is annulled). Ib. מעשה .... אין מ' אסור a *m.* remains forbidden only until some act (as shearing its wool or some work) has been done with it; a. e.—4) (Sabbath law) *muktseh, that which is not counted on for use on the Sabbath or Holy Day* (v. מוּכָן s. v. כּוּן, a. תַּזְמֶנֶת); *forbidden for use* or *handling*. Bets. 2a מאי טעמייהו דב"ש מ' הוא what reason had Beth Shammai (to permit the egg laid on the Holy Day by a hen which is kept for laying eggs and can, therefore, not be used for consumption on that day)? Is it not *muktseh?* Ib. דאית ליה מ' אית ליה נולד he who forbids *m.* forbids also *nolad* (v. יָלַד). Sabb. 44a מ' מחמת מיאוס not counted on (and therefore forbidden to handle) on account of its repulsiveness (e. g. an old clay candlestick); מ' מחמת איסור *m.* in consequence of a ritual prohibition (e. g. a candlestick which on the entrance of the Sabbath could not be moved because a light was burning on it). Ib. 157a מ' מחמת חסרון כיס not counted on for use on the Sabbath because the object is too expensive for a use for which it is not originally made; a. fr.—*Pl.* מוּקְצִים, מוּקְצִין *set apart, chosen.* Sifré Num. 85 (ref. to בקצה, Num. XI, 1) במ' שבהם the fire seized the distinguished among them (with ref. to קצין, Jud. XI, 11; Yalk. Num. 732 בקצינים).—*Fem.* מוּקְצָה, *pl.* מוּקְצוֹת. Sabb. 43b ואת מ' נינהו are they not *muktseh* (because they are not intended for human food)?

מוקצע, v. מְקֻצּוֹעַ.

מוֹקָרָא I m. (יָקַר) *honor.* Koh. R. to II, 20; Lev. R. s. 25 כל הדין מ' תיקריניה וכ' so much honor do you show to this old Jew?—Ber. 28a כסא דמ', v. יְקָרָא.

מוֹקָרָא II m. (נָקַר I, cmp. קוֹר I) [*pickings,*] *marrow, brain* (v. מוֹחָא). Targ. Job XXI, 24. Targ. Y. Deut. XXVIII, 28 דמטפשא מ' (not מוקדא) which makes the brain fat (dulls man's reason, v. טָפַשׁ).—Ḥull. 93a דביצי ודמ' the membrane covering the testicles and that covering the brain.—Yalk. Gen. 111, end; Gen. R. s. 64, end מוקריה some ed., v. מְקוֹרָא.]—V. מוֹקָדָא II.

מוּקָשׁ m. *compared,* v. נָקַשׁ.

מוּקְשָׁת m. (cmp. מְקָשָׁה) *a cucumber bed.* Y. Kil. III, 28c bot.; a. e.—*Pl.* (fr. מוּקְשָׁא) מוּקְשָׁיוֹת (Y. dial. for מוקשאות). Ib.d מוקשה בין המ' (not גינן) a cucumber bed between cucumber beds.

מוּר, *Hif.* הֶחֱמִיר (b. h.; cmp. מָתַר) 1) *to exchange.* Snh. 56b אלהים אני לא תְּמִירוּנִי I am God, you shall not exchange me (for another god); a. e.—Esp. (with ref. to Lev. XXVII, 33) *to substitute a dedicated sacrifice* (by which both become sacred property). Tem. I, 1 תכל מְמִירִים (Bab. ed. מְמִירִין) all persons have power to exchange; לָא חמיר מוּמָר .... שאדם רשאי לְהַמִּיר which means not that one is permitted to exchange, but that if one did, the substitute is sacred. Ib. 2a יורש אינו מֵמִיר an heir cannot exchange his father's dedication. Ib. 3a, a. fr. מְמַיֵּר (Pi. of יָמַר). Ib. I, 1 (7b) ממירים את שלהם (Talm. ed. בשלהם) can exchange what belongs to them. Ib. תבכור לא יְמִירֶנּוּ (Talm. ed. אין ממיירין בו) he (the priest) cannot exchange the first-born animal (although it is his as the priest's share). Ib. 2 ממיירים מן הצאן על וכ' you can substitute small cattle for large; a. fr.—V. אֵימוֹרִים II.—2) *to convert.* Yalk. Gen. 136 אני מֵמִיר אתכם I shall force you to abjure your religion (Gen. R. s. 82 משמיד); v. מוּמָר.

Hof. חוּמַר *to be exchanged, to become sacred (without redeeming the original).* Part. מוּמָר. Tem. I, 1; a. fr., v. supra.

מוּר I ch., *Af.* אַמִּיר (*Pa.* רַבֵּר) same. Tem. 2b אמוּרֵי נמי מֵמִיר he has also the power to exchange (v. preced.). Ib. 10b אימוּרֵי הוא דלא מְרַבֵּר וכ' (Rashi אמורי) he has no power to exchange, but to dedicate he has. [B. Mets. 77a אירמר, אירמרו, v. מְרִי.—[V. אֲמוּרָיָא.]

מוּר II = אָמַר. Y. Ber. II, 5b top נפיק ומור he went out and said. Ib. ומור דבתריה (ed. Lehm. ואמור) but say also what follows it.

מֹר, מוֹר m. (b. h.; מָרַר) *myrrh.* Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d (an ingredient of frankincense). Gen. R. s. 91, end; Yalk. ib. 149 (not מורי), v. אִינּוֹרִי. Mikv. IX, 5 המ' (Var. חמר); Tosef. ib. VI (VII), 16 המ' the myrrh-gum. Cant. R. to V, 16; a. fr.—Ib. 13; Sabb. 30b, v. מָר II.—*Pl.* מוּרוֹת *lumps of gum.* Lam. R. to I, 20 (play on חמרמרו ib., as if fr. עשאן מ' מ' (חָמָר), v. גּוּשׁ II.

מוֹרָא, מוֹרְיָא (מִירָא) ch. same. Targ. Ex. XXX, 23 (Var. מְרָא, מוּרְיָא, מֵירָא, v. Berl. Targ. O. II, p. 29). Targ. Prov. VII, 17. Targ. Ps. XLV, 9 מי'. Targ. II Esth. II, 5 (play on מוֹרְדֵכַי מוֹרָא דְכִיָּא ed. Lag. (oth. ed. מי').—Ḥull. 139b (translating מר דרור, Ex. l. c.) מירא דכיא clear (liquid) myrrh; Meg. 10b מרי דכי (Ms. O. a. L. מירא דכיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).—Keth. 75a מוּרְיָא ומושקין Ar. (missing in ed.) myrrh and musk, v. קִינּוּמָא.

מוֹרָא I c. (b. h.; יָרֵא) *fear, reverence.* Ab. I, 3, a. fr. מ' שמים the fear of the Lord. Ber. 28b שתהא מ' שמים עליכם כמ' ב"ד (Ms. M. שיהא) that your fear of the Lord be as great as the fear of man (before whom you hide yourselves when you want to do wrong). Kidd. 31a תקדים הקב"ה מ' האם למ' האב the Lord (the Bible text) places the reverence due to the mother before that due to the father (Lev. XIX, 3). Ib.b אירוע מ' whereby is filial reverence shown?; Sifra K'dosh., beg. איזו היא מ'. Ab. III, 2 שאלמלא מוֹרָאָה but for the fear of it (the secular government) &c.; a. fr.—Fem. form מוֹרָאָה, constr. מוֹרָאַת. Kidd. 30b. Num. R. s. 15 מורא זו ... מ' תרב this 'fear' (Koh. VIII, 13), we know not what it refers to; but on reading ... (Lev. XIX, 32) we learn that it means the reverence due to one's teacher. Ib. תרי מ' רבית ומ' משקלות there is also the warning to fear the Lord attached to the prohibition of usury (Lev. XXV, 36) and of false weights (ib. XIX, 36).—Naz. IX, 5, v. מוֹרָה II.—[Yalk. Sam. 78 .. מת הדין מ', read: סירא ... סרא, v. Midr. Sam. ch. II.]

מוֹרָא II, **מוֹרְדָא** f. (μωρά) *stupid, foolish.* Lam. R. introd. (R. Simeon) (play on מוראה, Zeph. III, 1) [read:] לי"ת הוא שכן בל"י קורין לשוטיתא מ' it is a Greek expression,

Digitized by Google

for in Greek they call a foolish woman *mora*; Yalk. Zeph. 567 מירה (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. IX, 21 (play on מדה, ib.) ' מ . . . שכן בל״ר . . חכנס בתן let folly enter into their hearts, for in Greek they call a fool *mora* (= מוֹרוֹס).

מוֹרָאָה, constr. מוֹרַאַת, v. מוֹרָא I.

מוֹרָאָה f. (b. h. מְרָאָה; v. מָרָא *Hif.*) *crop* of birds. Zeb. VI, 5, sq. Yoma 21ᵃ; a. e.—*Pl.* מוֹרְאוֹת. Tam. I, 4; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX.

מוֹרָאנָה, v. מוֹרָנָא.

מוֹרְבִיוֹת, מוֹרְבִיוֹתָא, מוֹרְבִית, v. מוֹרְכִיוֹתָא.

מוֹרְבִית I f. (רָבָה) *young tree* or *bough*.—*Pl.* מוֹרְבִיוֹת. Succ. IV, 5 (45ᵃ) מ' של ערבה (Mish. a. Ms. M. מַרְ') young willows; Yalk. Ps. 876. Tam. II, 3 מר'.

מוֹרְבִית II f., pl. מוֹרְבִיוֹת (= מוֹרְבִיצוֹת, v. רְבִיצָה) 1) *watering times*. Y. Shebi. II, 34ᵃ מנע ממנו שלש מ' (sub. מים) he omitted to water it for three periods (Mish. ib. 9 עונות); Tosef. ib. II, 4 מרישות ed. Zuck. (read: מוֹרְבִיצוֹת; Var. מוֹרְבָעוֹת). —2) *layers, piles of hewn stones*. Ib. III, 1; Shebi. III, 5.

מוֹרְגָא, מוֹרְגָ, מוֹרְנָא, v. מוֹרִיג, מוֹרִינָא.

מוֹרְגוֹן, Targ. Y. Lev. XIX, 36 some ed., v. מוֹדְנָא.

מוֹרְגָּשָׁה f. (רָגַשׁ) *perception*.—*Pl.* מוֹרְגָּשׁוֹת. Num. R. s. 14 (some ed. מַרְגָּשׁ), v. מַרְגָּשָׁה.

מוֹרָד, v. מֶרֶד I.

מוֹרָד m., **מוֹרֶדֶת** f., v. מָרַד.

מוֹרָד I m. (b. h.; יָרַד) *descent*.—*Pl.* מוֹרָדוֹת. Erub. 56ᵃ.

מוֹרָד II (or מוֹרֵד) m. name of a species of *locusts*. Tosef. Ḥull. III, 25.

מוֹרְדָוָתָא f. pl. (רדי *to plough*) *furrows*. Targ. Ps. CXXIX, 3 מוֹרְדָוָתְהוֹן ed. Lag. (Regia מוֹרְדִיתְ־; ed. Wil. מוֹרְדָנִיתְ; ed. Ven. מוֹרִיתְ־, corr. acc.).

מוֹרְדִיָא m. (preced.; cmp. חתר, Jon. I, 13) *rudder*. B. Mets. 87ᵃ; Meg. 16ᵇ, v. לְבָרוּת.

מוֹרְדָנִיתָא, מוֹרְדָוָתָא, v. מוֹרְדָוָתָא.

מוֹרְטָקָא, מַרְדָּ, מוֹרְדָקָא m. (Pers. *murdah* mortuus, v. Fl. to Lev. Targ. Dict. I, p. 418¹; cmp. מָרְתָּכָא) *dead, withered flesh*. Ḥull. 121ᵃ (expl. אלל, Mish. ib. IX, 1) R. J. says מרדקא Ar. s. v. אלל (ed. a. Yalk. Job 906 מרטקא); R. Lak. says, בשר שפלטתו סכין (v. פָּלַט); [Targ. Job. XIII, 4, a gloss to אלל, combining both opinions: דפלטיה סכינא ומורדקא ed. Lag. (ed. Wil. מודר'; Ar. ed. Koh. s. v. אלל: דמ'].

מוֹרָה *myrrh*, v. מוֹרָא.

מוֹרָה I m. (b. h.; = מעדה, of Phoenician origin, v. Wellh. Text d. B. Sam., p. 146, sq.) *razor*. Naz. IX, 5; Midr. Sam. ch. II מה מ' האמור(ה) וכ' as the word *morah* which is used in connection with Samson (Jud. XIII, 5) intimates that he shall be a nazarite, so also &c. (I Sam. I, 11); v. next w.—Num. R. s. 10 why is the razor (תער) called *morah*? שאין חשער מתיירא וכ' for the hair is afraid of nothing but the razor (v. מוֹרָא); v. Midr. Sam. l. c.

מוֹרָה II m. (cmp. מָרוּת) *authority*. Naz. IX, 5 וחלא אין מ' אלא של ב״ד does not this *morah* (I Sam. I, 11, v. Targ.) mean, 'the authority of man (shall not come upon his head)'? שכבר היה עליו מ' של בו״ד (Var. מורא) the authority of man was obviously upon him (I Sam. XVI, 2); Midr. Sam. ch. II (corr. acc.).

מוֹרָה III f. *stupid*, v. מוֹרָא II.

מוֹרֶה I, part. *Hif.* of יָרָה; v. next w.

מוֹרֶה II m. (b. h. מֶרֶה; part. of מָרָה) *rebellious*.—*Pl.* מוֹרִים. Tanḥ. Ḥuck. 9 (ref. to המרים, Num. XX, 10) מהו חמ' . . . חמ' סרבנים what does this *hammorim* mean? There are several explanations of it: *hamm.* means 'troublesome'; חמ' שוטין וכ' *hammorim* means 'fools', for in the sea towns they call fools *morim* (v. מוֹרוֹס); ויש אומרים חמ' שמורים את מלמדיהן and some say, *hamm.* means those who presume to teach their teachers; (or) חמורים חצים וכ' those who shoot arrows (with ref. to I Sam. XXXI, 3); v. יָרָה; Num. R. s. 19.

מוֹרֶה III (μωρέ, vocat. of μωρός, v. next art.) *fool!* Pesik. Shim'u. p. 118ᵇ אל תהי קורא לבני מ' למלך . . . like to a king who gave his son in charge of a pedagogue and said, never call my son fool; . . מה תהין לישנא מ' כהדין . . what does this *moré* mean?—As in Greek they call a fool *moros*; Yalk. Jer. 265; Yalk. Num. 764 לְבָנַי . . . מורים (corr. acc.).

מוֹרוּיִן, Targ. Ps. LV, 22, v. מוֹרְנִיתָא.

מוֹרוֹס m. (μωρός) *fool*. Pesik. Shim'u, p. 118ᵇ, a. e., v. preced. art.—*Pl.* מוֹרִים, מוֹרִין. Ib. אל . . . . לבני מ' you shall not call my children fools (play on חַמּוֹרִים, v. preced. art.). Tanḥ. Ḥuck. 9, v. מוֹרֶה II.

מוֹרְזָמָד* m. supposed to be the name of a clean *bird with long legs and of a red color*, Rashi (differ. in Ar.). Ḥull. 63ᵃ. [The sense of וסרמניך מ' is obscure.]

מוֹרַחַת, Tosef. Ter. IV, 15 = מָטוֹרַחַת, v. מָרַח.

מוֹרָט m. (= מָמוֹרָט; מָרַט) *bald-headed person*. Tosef. Naz. I, 6 (Naz. 46ᵇ מזיר המימורט).

מוֹרְטַנְיָא, מוֹרְטַי, pr. n. *Mauretania*, a district of northwestern Africa. Sifré Deut. 320; Yeb. 63ᵇ (not מרטנאי), v. בַּרְבָּרְיָא.

מוֹרִי, Yalk. Gen. 149, read מוֹר.

מוֹרִיג m. (b. h. מוֹרָג, מוֹרִג; cmp. אֲרֵג *Pi*) 1) *an implement with grooves* or *indentations*, esp. *threshing sledge*. —*Pl.* מוֹרִיגִים, מוֹרְגִים. Zeb. 116ᵇ; Men. 22ᵃ; Ab. Zar. 24ᵇ (expl. מורגים, II Sam. XXIV, 22), v. מִזְרְבֵּל.—2) *palate* (Rashi: *all parts of the animal which are rough and indented*).—*Pl.* as ab. Ber. 55ᵃ; Sabb. 81ᵃ מוֹרִיגֵי בהמה the palate (or tongue &c.) of an animal.

Digitized by Google

מוֹרִיגָא, מוֹרָג ch. same; 1) *threshing ledge.* Targ. Is. XLI, 15.—*Pl.* מוֹרְגַיָּא. Targ. II Sam. XXIV, 22. Targ. Is. XXVIII, 27 מוֹרִיגֵי ברזלא (ed. Lag. מורגי; h. text חָרוּץ).—Tem. 18ᵃ אפי' ממוֹרִיגַיידהוּ Ar. (ed. ממורגַי; Rashi ממרג') even if you have to take them away from the threshing sledges. —2) *palate.* Targ. Job XII, 11; a. fr.—*Pl.* as ab. (with *sing.* meaning). Targ. Ps. XXII, 16 (ed. Wil. sing.). Targ. Cant. V, 16; a. e.

מוֹרִיגַן *morigan*, a word in an incantation. Sabb. 67ᵃ Ms. M. (ed. מריגז).

הַר הַמ', מוֹרִיָּה (b. h.) *Mount Moriah*, the Temple mount. Taan. II, 4, sq. מי שענה . . . בהר המ' וכ' may He who answered Abraham on M. M. answer your prayer &c. Ib. 16ᵃ; Y. Ber. IV, 8ᶜ top; Cant. R. to IV, 4; Gen. R. s. 55; Pesik. R. s. 40 (homiletical etymologies).

מוֹרִיוֹן, v. מָרְיוֹן.

מָוּרְיָאטִינוֹס, מָוּרְמִינוֹס pr. n. m. *Mauriatinus* (?), eponymous hero of Raamah. Targ. Y. Gen. X, 7; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Lag. ממריאט').

שׁוּבְלַיָּא מ', מוֹרַיָּא m. pl. (v. שׁוּבְלָא, a. מוֹר) an ingredient of *frankincense*, supposed to be *unguis odoratus.* Targ. Y. II Ex. XXX, 34 (not שובלא; h. text שְׁחֵלֶת).

מוֹרָיוּת *f.* (=חוֹרָאָה; יָרָה) *decision, law.* Y. Snh. IV, beg. 22ᵃ (in Chald. dict.) לא ידע מ' . . . הדוא that scholar did not know the law.

מוריות, Cant. R. to II, 16, צמר מ', v. צֶמֶר מְרַדְּיָה.

מוֹרְיָנָא, מוֹרְיָן m. (יָרָה) *teacher, scholar.* Keth. 23ᵃ בנן דמ' אינון they are the daughters of a scholar. Y. Sabb. VIII, 11ᵇ top מ' דנשיא (not דנש') the teacher of the Nasi (R. Judah); Y. Shek. III, 47ᶜ; ib. VIII, beg. 51ᵃ מוֹרְיָנִית דנשיא.

מוֹרְיוֹס, (ch. form מוֹרְיָסָא) m. (muries) *brine, pickle* containing fish-hash and sometimes wine. Ab. Zar. 34ᵇ מ' אומן מותר you may use *muries* prepared by a gentile professional cook (because he puts no wine into it). Ib. ארבא דמוריסא a ship-load of *muries.* Pes. 109ᵃ קסטא דמ' וכ' a xestos measure for *muries* existed in Sepphoris which corresponded to the Log of the Temple; Y. Sabb. VIII, 11ᵃ bot.; Y. Pes. X, 37ᶜ bot. תומנתא עתיקתא דמ' וכ' an old Tumanta (eighth of a kab) for *muries* in Sepphoris. Y. Ter. VIII, 45ᵇ bot., v. צִירָא I. Tosef. Ber. IV, 2. Tosef. Dem. I, 24; Ḥull. 6ᵃ; a. fr.

מוֹרִיפַת *morifath*, a word in an incantation. Sabb. 67ᵃ Ms. M. (missing in ed.).

מוֹרִיקָא m. 1) (יָרַק) *crocus, saffron.* Targ. Cant. IV, 14.—[Targ. Ps. CXIII, 9, v. יָרַק.]—Y. Kil. II, 28ᵃ, v. חָרִיצָה. Gitt. 70ᵃ, v. הַרְהָנָא. Ḥull. 47ᵇ דדמי . . . וכמי which has the color of cuscuta or saffron; a. e.—2) v. מְרוּקָא I.

מוֹרִיר m. (part. *Hif.*, denom. of יָרַר) *spitting, discharging secretion.* Tosef. Par. IX (VIII), 6 מפני שהוא מוריר R. S. to Par. IX, 2 (ed. מוריד, corr. acc.) because it secretes liquid matter.—*Pl.* מוֹרִידִין. Ib. R. S. l. c. (ed. מודין, corr. acc.). Neg. IX, 2, quot. by R. S. to Par. l. c.; v. מָרַד.

מוֹרִישׁ m. *testator, ancestor*, v. יָרַשׁ.

מוֹרָךְ m. (b. h. מָרַךְ) *faintness, cowardice.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VII (ref. to מָרָךְ, Lev. XXVI, 36, without ו) [read:] אינו אומר ותבאתי מורך . . אלא . . מרך וכ' it does not read *morekh* (with ו, which may be derived from ארך and mean *hope*, v. אָרַךְ) but *morekh* (without ו) which means fear, terror, despair &c. (v. מָרַךְ); Yalk. Lev. 675 (corr. acc.).

מוֹרְכִיתָא, מוֹרְכִיוָתָא *f.* pl. (אָרַךְ; cmp. אֲרוּכָּה I) *long boards*, esp. *the trough at the well* (h. רְהָטִים). Targ. Y. I Gen. XXIV, 20 (ed. Amst. מורגיתא, corr. acc.; Y. II ואחתת מורבידא, corr. acc.). Ib. XXX, 38; 41 (Y. II מַרְכִיוָתָא, corr. acc.). Targ. Y. Ex. II, 16 (ed. Amst. מורביוותא, corr. acc.).

מורכנין, Y. Shebi. VI, end, 37ᵃ, v. דָּכַן.

מוֹרָם, Part. *Hof.* of רוּם q. v.

מוֹרָן* m. (prob. contract. of מאודן; אזר) *moran*, name of *a compartment* of the house (the Greek peristyle?). B. Bath. I, 6 (11ᵃ) חמ' (Ms. M. חמרון; Ms. H. חמירן).

מוּרָנָא (Ar. מוראנא, מראנא) name of a *parasite worm.* Ab. Zar. 26ᵇ לשום מ' (a circumcision performed) on account of a *murana.*—Ḥull. 49ᵃ פליגי וכ' מ' as to a *murana* found on the lungs, there is a difference of opinion &c. Ib. 67ᵇ Ar. (ed. דרני).—*Pl.* מוּרָנִין, מוּרְנֵי. Targ. Y. Ex. XVI, 20. Targ. Job VII, 5 (not מורני); a. e.—[V. next w. a. מוֹרָנִיתָא.]

מוּרָנִין, מוּרְנֵי (or מוֹ') f. pl. (cmp. אֹרֶן) 1) *ash-trees* (b. h. הֲדַסִּים). Targ. Is. XLI, 19; LX, 13 (ed. Wil. מוֹרָנִין; ed. Ven. I מוּרְנִין).—2) *lances*, v. מוֹרָנִיתָא.

מורנימא, Targ. Y. Ex. XXI, 18, a misplaced Var. lect. of מורניתא, v. מַרְדְּכִיתָא.

מוֹרָנִית f. (v. preced. art., cmp. μελία *ash* a. *spear*) *spear, lance.*—*Pl.* מוֹרָנְיוֹת. Ex. R. s. 17, end מ' שלי . . . הא לכם וכ' it is for you my darts are prepared, which I send over the waves of the sea (on your ships). Ib. מ' שלי וכ' my (the Lord's) darts are ready.

מוּרָנִי', מוֹרָנִיתָא ch. same, *lance, pole.* Targ. Ps. XLVI, 10. Targ. I Sam. XIII, 22; a. fr.—[Targ. Y. Ex. XXI, 19 מוֹרְכִיתָהּ his *staff*, v. מַרְדְּכִיתָא.]—[Targ. Ps. CXXIX, 3 מורנידתון ed. Ven., v. מוֹרְדְוָתָא.]—*Pl.* מוֹרָנְיָתָא, מוֹרָנְיָתָא, מוֹרָנְיָתָא. Targ. Ps. LV, 22 (ed. Wil. מוֹרוֹן, corr. acc.). Targ. Jer. XLVI, 4. Targ. II Chr. XI, 12; a. fr.—Targ. Ez. XXXIX, 9 אעי מוֹרָנִין (h. text מקל יד, v. מוֹרָנִין).—Pesik. B'shall., p. 94ᵃ; Koh. R. to XI, 2 בחוטרי ובמ' with sticks and poles.

מורנס, Pesik. R. s. 21, v. מוֹרְנוֹס.

מוּרְסָא m. (cmp. אָרַס) *abscess.* Eduy. II, 5; Tosef. ib. I, 8, a. e., v. פָּסַס. Gitt. 69ᵇ למ' a remedy for an abscess.

מורסין, v. מוּרְסָן.

Digitized by Google

מורסינטון, v. מירסינטון.

מוּרְסָן m. (רָסַס) *bruised grain, coarse bran* (differ. fr. סִיבָּן). Y. Sot. I, 17b; Y. Peah VII, 20a bot.; Keth. 112a מוּרְסָנָן (corr. acc.). Tosef. Shebi. V, 8. Ḥall. II, 6 מוּרְסָנָן the bran thereof; a. fr.

מוּרְסָתָא f. (רָסַס) *destruction, ruins.* Targ. Prov. XXVI, 26 (h. text מְכֻסָּה).

מוּרְעָא = מְאוּרְעָא q. v.

מוּרְעָ, Y. Yoma VIII, end, 45c, read with Lev. R. s. 3: כל רע.

מוֹרֵד, *pl.* מוֹרְדִין, v. מוֹרִיד.

מוּרְשָׁא, מוֹרְשָׁה m. (cmp. יְרִישָׁא) *projecting point.* Ber. 24a מ' דכובע the top of the cap (the bag containing the Tfilla). Erub. 76b; Succ. 8a מ' דקרנאתא the projection of the corners (of a square inscribed in a circle). B. Bath. 8a מ' דקרנתא the projections of a rough stone wall. Sabb. 77b מ' קמא דסחה the top of the scab, opp. תּוּרְנָא. Ib. 100b מ' אית לה דידלמא Ms. M. perhaps the ground in the water has a projecting eminence (v. Tosaf. a. l.; ed. ודא מ' אית לה but has not the ship a projecting point (a helm)?—Ḥull. 17b מ' קמא וכ' the anterior edge of a notch in a knife cuts smoothly (the skin and flesh) and the posterior edge tears the vital parts (סימנים). Men. 94b מורשה עביד להו (Rashi מורשא) he attache sto the shipshaped cake a projection.

מוֹרָשָׁה f. (b. h.; יָרַשׁ) *inheritance.* Snh. 59a (ref. to Deut. XXXIII, 4) לנו מ' ולא לחם it is our inheritance, not theirs. Ib. מאן דאמר מ' מיגזל וכ' according to him who reads *morashah*, he (the gentile studying the Law) robs (us). Ber. 57a, a. e. אל תקרי מ' אלא מְאוֹרָשָׂה read not (Deut. l. c.) *morashah* inheritance, but *m'orasah* (betrothed), v. אָרַס. Ex. R. s. 33.

מורשיא, v. מרשיא.

מוּרְתָא f. (v. מוֹר), מ' שחיקתא *a solution of pounded myrrh-gum.* Y. Ber. VI, 10a bot.

מוּשׁ (b. h.; v. מָשַׁשׁ) *to feel, touch.*

Nif. נָמוּשׁ, part. *pl.* נְמוּשׁוֹת [*gropers, searchers,*] *the last troop of gleaners.* Peah VIII, 1 משילכו חכ' from the time the last gleaners go. Y. ib. 20d בזמן ש... למה נקרא שמן נ' וכ' why are they called *n'moshoth* (searchers)? Because they come out last. Ib. אית תנ' תמי נ' וכ' (not נמושית) some read *n'moshoth*, others *mashushoth* &c.; he who reads *mash.* calls them so, because they feel their way in walking (old people); B. Mets. 21b; Taan. 6b מאי נ' סבי וכ' what is meant by *n'moshoth*? Old men walking on a staff; (oth. opin.) לקוסטי וכ' v. לָקוֹשְׁטָא. Y. Peah l. c. חזרה יוצא בין תג (not מן) used to go out among the last gleaners.

מוּשׁ ch. 1) same. Targ. O. Gen. XXVII, 12; a. e.—2) (perh. fr. מָשַׁשׁ; cmp. משמש) *to handle, attend to, prepare.* M. Kat. 27b תֵּימוּשׁ תאי איתתא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. incorr.) let that woman have her shroud in readiness. B. Kam. 92b אזכפא לגביך מוש prepare a saddle for thy back, v. אוּסְטָא.

Af. אַמְשֵׁישׁ *to allow to touch.* Targ. Jud. XVI, 26 ואַמְשֵׁישִׁנִי (ed. Lag. ואמשמי, v. מְשָׁא).

מוֹשָׁב m. (b. h.; יָשַׁב) *seat, sitting.* Y. Ber. IX, 13a top מוֹשָׁבוֹ בקדושה His sitting (in judgment) is in holiness (with ref. to Ps. XLVII, 9). Meg. IV, 3 (23b) מעמד ומ' the ceremony of rising and sitting down at funerals; a. fr.—מוֹשָׁב לצים, v. לֵץ.—Esp. מ' (טומאת) *the uncleanness caused by an unclean man's sitting, the unclean seat* (Lev. XV, 4). Kel. I, 5 מטמא משכב ומ' causes uncleanness of couch and seat; Zab. I, 1; a. fr.—[Ḥull. 124a מוֹשַׁב זב the privy chair of one afflicted with gonorrhoea; Ar. reads: מושבוג, משבוג, *'a leather seat of a folding chair'*, v. וגג.]—*Pl.* מוֹשָׁבוֹת. Lev. R. s. 1; Tanḥ. Vayikra 1 (ref. to Prov. XXV, 7) רחק מן מקומך מ' וכ' keep removed from thy place two or three seats (behind that which is due to thy position), that they may say to thee, go up.

מושבוג, v. preced.

מושחן or מושחך, Y. Yeb. VIII, 9d top חדא עירי דמ' (or עירו); Y. Kidd. IV, 65d bot. חדא עדן דמשא, prob. to be read: עִיוֹן דְּמַיְשָׁא or דְּמַיְשָׁן, v. מַיְשָׁא I a. עִיוֹן.

מוֹשׁוּחַ, v. מָשׁוֹחַ.

מוֹשִׁיעַ m. (b. h.; יָשַׁע) *protector, aid,* esp. (by adopting the phrase Deut. XXII, 27) *means of saving a betrothed damsel assaulted.* Snh. 73a תא שמע מ' לה בכל דבר שיכול להושיע but if there is aid, any means to save her is permitted (even by the death of the assailant). Ib. יש לה מ' אין וכ' if there is another way of saving her, you dare not kill him.

מוֹשֶׁךְ, v. מוּשְׁכָא.

מוּשְׁכָא *hide,* v. מַשְׁכָא.

כְּרַךְ מ', מוֹשְׁכִי pr. n. pl. *the Fort of the Moschi,* a people whose territory formed the southern part of Colchis. Kidd. 72a; Yeb. 17a.

מוֹשְׁכָנִי pr. n. pl. *Moxoene,* a town east of the upper Tigris sources. Kidd. 71b עד מ' Babylonia extends (for genealogical purposes) as far as M. Ib. 72a מושכי לחוד ומ' לחוד (K'rakh) Moshki (v. preced.) is different from Moxoene.

מוֹשְׁכָא m. (v. מוּסְכִין) *musk.* Ber. 43a (Ms. M. מוֹשָׁךְ).—*Pl.* מוּשְׁכִין, v. מוּסְכִין.

מוּת, מוֹת (b. h.) *to die.* Gitt. VII, 3, a. fr. אם מָתוּ if I should die. Gen. R. s. 9 (play on מְאֹד, Gen. I, 31) והנה טוב מות behold, it is good to die.—Kidd. 72b כשמת ר' וכ' when R. ... died. M. Kat. 28a מת פתאום if one dies suddenly. Sabb. 55b בחטאם מֵתוּ died for their sin. Tam. 32a (in Chald. dict.) מה יעביד אינש ויֵמוּת וכ' what must man do in order to die? Let him feed himself, v. חֵיָּט. Shebu. 18a, v. נָזַד; a. v. fr.—V. מֵת.

Hif. הֲמִית *to put to death; to cause death.* Snh. 53a אם אי אתה יכול להמיתו... שאתה ממיתו וכ' that if you cannot put him to death in the manner legally prescribed, you must execute judgment by whatever means you can. Ib. 56b מְמִיתִין עליהן ... דברים acts on which a Jewish court passes a sentence of death. Tam. l. c. (in Chald. dict.) מת

Digitized by Google

יעבד אינש what must man do in order to live? .. Let him starve himself (his appetites). Ber. 63b . . . יָמִית עַצְמוֹ אין ד״ת . . . שממית עצמו עליה the words of the Law remain only with him who kills himself (denies himself all enjoyments) for its sake (with play on Num. XIX, 14); a. v. fr.

Hof. הוּמָתִת *to be put to death.* Keth. 37b מוּמָתִין בסייף those put to death by the sword. Snh. 55b מומתין על ידה are put to death on her account; a. fr.

מוּת ch. same, v. מִית.

מָוֶת m. (b. h.; preced.) *death.* Ab. II, 4 אל . . . עד יום מוֹתֶךָ do not trust thyself (that thou wilt not sin) until thy dying day; Ber. 29a. Ib. 17a סוף אדם לָמוּת man's final destiny is death; a. v. fr.—מלאך המ׳ (abbrev. מדו״מ) the angel of death. Ab. Zar. 5a. Gen. R. s. 9 והנה טוב מאד זה מדו״מ 'and behold, it was very good' (Gen. I, 31) this refers to the angel of death; a. fr.

מוֹתָא, מוֹתָה I ch. same. Targ. Ex. X, 17. Targ. Jer. XI, 19 סמא דמ׳ *poison*; a. fr.—Targ. Y. Gen. XXXV, 18 *fem.*—Sabb. 88b סמא דמ׳, v. supra; Yoma 72b.—Yeb. 63a מידי דקשי ממ׳ something harder than death. M. Kat. 28b, v. חֲבוּלָיָא; a. fr.

מוֹתָא II f. (יְמַי) *oath*, v. מוֹמָתָא.

מוֹתָבָא, מוֹתָב m. (יְתַב)=h. מוֹשָׁב, *seat, dwelling; session.* Targ. Ez. XLVIII, 15. Targ. O. Ex. XII, 42; a. fr.—B. Bath. 165b, a. fr. במוֹתַב תלתא in a session of three judges. Koh. R. to III, 6 [read:] יהב לחון מוֹתְבֵירְהוֹן וכ׳ he assigned to them their place in a dark compartment of the ship; a. fr.—בית מ׳ *court, school.* Bekh. 5b בבית מ׳ רבה in the Great College; Yalk. Ex. 224 מוֹתְבָא.—*Pl.* מוֹתְבִין, constr. מוֹתְבֵי. Targ. Ez. XXXIV, 13.—[Targ. Y. I Deut. XVIII, 8 מותבי, v. מוֹתְבָא.]

מוֹתְבוּתָא, constr. **מוֹתְבוּת** f. (preced.) *settlement.* Targ. Y. Num. XXI, 15 (some ed. מוֹתְבוּת; h. text שֶׁבֶת).

מוֹתְבָנָא m. (preced.) 1) *residence.*—*Pl.* מוֹתְבָנִין. Targ. Ex. X, 23. Ib. XXXV, 3 (Y. II בית מדור); a. fr.—2) *seat, chair.*—*Pl.* as ab. Targ. II Esth. I, 2.

מוֹתִיבְתָּא, v. מְתִיבְתָּא I.

מוֹתָלָא, *pl.* מוֹתְלַוָּן, v. מַתְלָא.

מוֹתָן m. (מוּת) *pestilence.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV (ref. to בחלה, Lev. XXVI, 16) מכת המבחלת . . . . מכת מ׳ a plague which causes confusion among men, and which is that? It is the plague of pestilence (epidemic); Yalk. Lev. 673.

מוֹתָנָא ch. same. Targ. O. Num. XVII, 15 (Y. fem., sub. מוּתָא). Ib. XXXI, 16. Targ. Ps. LXXVIII, 50 Ms. (ed. מְמוֹתָא); a. fr.—Taan. 8b, v. בַּפְנָא. Snh. 29a; Yeb. 114b (prov.) שב שנין הוה מ׳ וכ׳ a pestilence may last seven years, yet none dies before his time, a. e.—[Targ. Y. II Num. XXIII, 10. מוֹתְנִין קשיטין, read דְקְ׳ מוֹתָא.]

מוֹתָנָא *rope*, v. מְתָנָא.

מוֹתְנִין m. pl. ch.=h. מָתְנַיִם, *loins, sides.* Targ. Y. Gen. XXI, 14.—Ḥull. 51a אמוֹתְנַיידהו שדו לתו (Rashi: אַמְתָּן) they throw them so that they fall on their sides.

מוֹתְנָתָא f. pl. (?)= מוֹתְנָא. Targ. Y. Lev. XXVI, 16 (ed. Amst. מוחנתא, corr. acc.).

מוֹתָר, v. נָתַר.

מוֹתָר m. (b. h.; יָתַר) *remainder, surplus.* Shek. IV, 3 מוֹתַר שירי וכ׳ what remains over of the surplus fund of &c. Ib. 4. Men. 83b הפסח מ׳ what has not been used of the money (or the animals) dedicated for the Passover sacrifice; a. fr.—*Pl.* מוֹתָרוֹת. Y. Yoma V, beg. 42b תנאי ב״ד הוא על המ׳ וכ׳ (not תנייא) it is a silent agreement of the authorities that surpluses (from sacrificial appropriations) shall be applied to burnt-offerings. Sifra Tsav, Mill., end מוֹתְרֵיהֶם their remnants.

מוֹתָרָא, מוֹתָר ch. 1) same. Targ. O. Ex. XVI, 23. Targ. Y. II Ex. XII, 34 (h. text מִשְׁאֶרֶת); a. e.—Lev. R. s. 34, end כד . . . מוֹתַר מלין וכ׳ when she talked a surplus of words (more than necessary) on the Sabbath.—*Pl.* מוֹתָרַיָּא, מוֹתְרַיָּיה. Num. R. s. 11 אילין מ׳ וכ׳ how many days (above 3000) are there?—2) *superabundance.* Targ. Is. I, 9.—3) *preference, advance.* Targ. Koh. II, 13; a. e.

מְזַבֵּחַ m. (b. h.; זָבַח) *altar.* Zeb. V, 1, a. fr. מ׳ תחיצון, v. חִיצוֹן Tam. III, 1, a. fr. מ׳ הפנימי the inner altar (in the interior of the Temple).—Gitt. V, 5 מפני תקון המ׳ in order to prevent neglect of the altar. Ib. 55b שלא יאמרו מ׳ אוכל וכ׳ lest people say, the altar receives stolen goods. Ber. 55a, v. כָּפַר. Gen. R. s. 80 כמ׳ כן כהניו as the altar, so are its priests; Y. Snh. II, end, 20d; a. v. fr.—Ab. Zar. 53b; Tosef. ib. V (VI), 8, a. e. (of an idolatrous altar), v. בְּיִמּוֹס.—*Pl.* מִזְבְּחוֹת. Lam. R. to I, 16 תרי אמנו בנחו שבעה מ׳ וכ׳ behold, our mother built seven altars and offered seven children on one day (as martyrs of their faith). Num. R. s. 20; a. e.

מַזְבָּלָא m., *pl.* מַזְבְּלֵי (v. זֶבֶל) *foliage in a bag, bolster* used by the shepherd; [Ar. *short pieces of matting*]. Succ. 20a, expl. מְרַזְּבְלֵי, q. v. Ib.b מזבלי Ms. M. (ed. מרזובלים).

מְזַבְּנָא, מְזַבָּנָא m. (זְבַן) *seller.* Targ. Is. XXIV, 2 (some ed. מזבננא).—Y. B. Mets. V, beg. 10a יותר מיכן וי למ׳ if prices rise above that, woe to the seller (on time). Esth. R. to III, 6 ווי ליה למזבניה (not למיזב׳) woe to him who sells it (the king's purple). Pesik. R. s. 21, v. זְבִינָא II.

מְזוֹבָנִי, מְזַבָּנָא same. Targ. Ez. VII, 12, sq. (ed. Wil. מזוב׳). Targ. II Esth. III, 11; a. e.

מָזַג (denom. of מֶזֶג; b. h. מָסַךְ) *to mix wine with water, spices* &c.; *to temper*; in gen. *to fill the cups, to offer drink.* Ab. Zar. 58b (to one who used מָסְכוּ) ואימא מְזָגוּ why do you not say *m'zago?* Ib. יין שמזגו נכרי wine which a gentile mixed for drinking. Ib. 59a חמרא דמָזְגוּ נכרים וכ׳ wine which gentiles mixed and Jews drank. Pes. X, 2 מזגו לו כוס וכ׳ they (the attendants) offer him the first cup &c. Num. R. s. 1 (ref. to Cant. VII, 3) .. מי שהוא מוֹזֵג . . (not מזוג) he who mixes wine properly, mixes one third wine with two thirds water; Tanḥ. B'midb. 4.

Digitized by Google

Pes. VII, 13 לְמָזוֹג to serve the wine; a. fr.—Part. pass. מָזוּג a) *mixed* (wine), opp. חַי. Ib. 108b. Neg. I, 2 כיין החמ' בשלג the color of red wine mixed with snow, v. פֶּתֶךְ. Nidd. II, 6 כמי like mixed wine; expl. ib. 7 שני חלקים וכ' two thirds water &c., v. supra; Sabb. 75a; a. fr.—b) *combined.* Num. R. s. 2, beg. בי״ח מקומות..מְזוּגִין in eighteen biblical passages are Moses and Aaron combined (the predicate being in the singular number as if they were one person).

Nif. נִמְזַג *to be mixed.* Y. Ab. Zar. V, 45a bot. אפי' נ' כל צרכו וכ' even if the quantity finally added to produce the required proportion was a permitted substance; Y. Orl. II, 62b bot.

Pi. מִזֵּג *to clarify, make clear.* Cant. R. to VII, 4 (play on מזג, ib.) the Sanhedrin שהוא מְזַגֵּג וכ' which makes the law clear for her (the congregation).

מָזַג ch. same. Targ. Y. Ex. XXX, 33 (h. text יִרְקַח). Targ. Prov. IX, 2. Targ. II Esth. I, 8; a. fr.—B. Mets. 60a מָזְגָה כשמיה וכ' he mixed it, (and) when he tasted it &c. Erub. 54a אשכחיה..דקא מָזֵיג ליה וכ' he found his servant when he was about to mix the wine for him; אימְזְגַיה אנא I will mix it myself; Ned. 55a. Lam. R. to I, 1 רבתי (אחר) (in an enigma) תרין מַזְגָן two give drink (the breasts). Ex. R. s. 45 תרין אסין מזגין וכ' two angry faces putting hot water into the drink!, i. e. one adding to the other's wrath, instead of placating; Midr. Till. to Ps. XXV, 4 מרבוהין ויהדין (corr. acc.; cmp. Deut. R. s. 3). [Lev. R. s. 28, end מזגיה, v. אֲזַי.] Gen. R. s. 63 (read:] מָזְגָה קדמיתון, and tempered the bath before them (v. נְצַח); a. e.—Part. pass. מְזִיגָא. Yoma 81b מי אמרי Ar. (ed. מזוג) did I say, 'tempered' (vinegar)?

Pa. מַזֵּג same. Targ. Is. LXV, 11.

Af. אַמְזֵיג same, esp. *to mix drugs.* Part. מַמְזִיג *apothecary.* Targ. Y. Ex. XXX, 25 [read:] בשמא עובד מ'; ib. 35 (h. text רֹקֵחַ).

מָזָג (מִזְגָג) pr. n. *M'zag* (*Mizgag*), eponymous hero of a tribe answering to *Mazices, Mazyes* (*Maxyes*) in Northern Africa (v. Sm. Greek a. Roman Geogr. s. v. Mauretania). Targ. Y. Gen. X, 7; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Lag. מזג); ib. 32 (h. text דדן).

מָזָג m. (b. h.; זָגַג, cmp. מָמַר fr. מָרַר) [*clearing, refining*; fr. which מָזַג *to clear* (*dark*) *wine by dilution* &c.,] 1) *mixture.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 5, ch. VII לא במ' וכמ' not in a mixture of water and wine. Nidd. II, 7 (19a) Y. a. Bab. ed. (Mish. כמזוג), v. מָזַג. Y. ib. II, 50b top וכמ' מזוג מראה מבחוץ .... אבא (not וכמזגי) 'and like mixed wine', says Abba ..., like a cup filled with mixed wine, seen from without (through the glass). Bab. ib. 20a חוץ מב' except the discharge which has the color of a mixture of one third wine &c.; a. e.—2) *temperament, disposition.* Gen. R. s. 28 מִזְגּוֹ .... רע (not רעה) the king's disposition is bad (he is illiberal).

מִזְגָא I, מִזְיָא, מִזְיָנָא ch. same, *mixed wine, drink.* Targ. Prov. XXIII, 30 בית מ' drinking house (h. text ממסך).—Ned. 55a חזין מי' דמי וכ' this prepared wine tastes like that prepared by &c.; Erub. 54a דמי האי מזיגא וכ' B. Mets. 60a מ' דידי מידע ידע wine which I mixed is easily distinguished (because I make it very weak).—Trnsf. מ' דעלמא the banquet of the world, *the needs of life.* Cant. R. to VII, 4; [Matt. K.: מָזְגָּא the *butler of the world* (the Lord)].—*Pl.* מְזָגֵי, v. next w.

מָזְגָא II or מַזָּגָא I m. (cmp. זְגוּגִיתָא) *crystal, glass.* Yoma 35b כחמרא במ' as the wine shines through a glass cup (be it ever so thick).—*Pl.* מְזָגֵי or מָזְגֵי. B. Bath. 73b תרי מ' דחמרא (Rashb. כסי, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) two cups of wine. [Y. Nidd. II, 50b top וכמזגי אבא וכ', v. מָזָג.]

מַזְגָא II pr. n. pl. *Mazga.* Gen. R. s. 34, end; Yalk. Gen. 61 מן חן ... מן מ' where are you from? Said they, from Mazga. Ib. אנא חכים מן מ' וכ' I am a scholar from M., and it contains no more than two stands (for students).

מָזְגָא m., v. מִזְגָא.

מָזְגָא f., מ' חַמְרָא (מָזַג) *Wine-Mixer*, name of an unclean bird; בת מ' ח' *Little Wine-Mixer*, name of a clean bird. Ḥull. 62b, sq.

מִזְגָג, v. מָזַג.

מִזְדַּנְזִין, מִזְדַּנְדִּין, v. זְוַנְזַ.

מִזְדַּרְע m. (זְרַע) *seed.* Targ. Y. Gen. IV, 3, v. הֶרֶג II.

מַזְּהַ I (b. h.) = מַה זֶּה, *what is this?* Tanḥ. Sh'moth 23 (ref. to Ex. IV, 2) מ' בידך מַזֶּה כתיב וכ' 'what is this in thy hand?' It may be read *mizzeh*, out of that which is in thy hand thou deservest punishment.

מַזֶּה II m. (נָזָה) *the priest appointed to do the sprinkling* (Num. XIX, 21). Tosef. Par. XII (XI), 12.—Trnsf. *priest, man of distinction.* Y. Ber. IV, 7d top מי שהוא מ' בן מ' יזה וכ' let him sprinkle (occupy the office) who is a sprinkler, son of a sprinkler (a scholar of scholarly ancestry); dare he who is neither himself a sprinkler .... say to him who is ...., Thy water is plain cave water, and thy ashes mere ashes from the stove (thy decisions are of no legal value)?; Y. Taan. IV, 67d; Ber. 28a; cmp. מַהָא.

מַזּוּ = מַה זּוּ *what is this? why is this?* Y. Ab. Zar. III, 43b; ib. IV, 44b top.

מְזוֹבְנָא, v. מְזוֹנָא.

מְזוֹגָא m. (מָזַג) *wine-mixer, butler.* Targ. Y. Gen. XL, 5; a. e.—Y. Sabb. I, 3a bot.—*Pl.* מְזוֹגַיָּא. Targ. Y. Gen. XL, 1; a. e.

מְזוֹדָה* or מְזוֹדָדָה f. (v. זוּד) *travelling bag* containing provision &c. Kel. XX, 1 Mish. ed. (Talm. ed. מזורה, corr. acc.; ed. Dehr. מְזוּדָה, Var. in Maim. מזרה).

מְזוּזָה f. (b. h.; זוּז=זוּז; cmp. מְזוּיָא) [*coupling, set,*] *door-frame*, esp. *door-post.* Kidd. 22b (ref. to Ex. XXI, 6) דלת ומ' שהרו עידי וכ' door and post were my witnesses in Egypt (ib. XII, 23) when I passed ... and said, my servants are the sons of Israel and not servants of servants &c. Ib.

Digitized by Google

מה מ' מטתי וכ' as *m'zuzah* is used only of what is in a standing position, so is here *deleth* meant of the door in its position. Men. 34a למ' אחת where there is only one door-post; a. e.—*Pl.* מְזוּזוֹת. Mekh. Bo. s. 11; a. e.—Esp. *m'zuzah* (Deut. VI, 9; XI, 20) *the inscription on the door-post* (a slip of parchment containing Deut. VI, 4—9, a. XI, 13—21). Pes. 4a מ' חובת הדר וכ' to fasten the *m.* at the door is the tenant's duty (not the owner's). Men. 44a ממזר מן החמ' requires no *m.* Ib. כל שאין לו מ' בפתחו he who has no *m.* at his door. Ib. 34a חייב במ' אחת is bound to have one *m.* at the door; a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75c bot. בית מְזוּזָתוֹ של ר' the case of the *m.* in the house of Rabbi. —Yoma 11a מְזוּזַת ירחיד the *m.* in a private house.—*Pl.* as ab. Men. l. c. חייב בשתי מ' must have two door-post inscriptions; Yoma l. c.; a. fr.

מְזוּזְתָא ch. same, *door-post; door-post inscription.* Targ. Ps. CXXI, 5 מן בגלל מ' וכ' ed. Lag. (missing in oth. ed.) for the sake of the *m'zuzah* &c. Targ. Y. Deut. XX, 5; a. e.—Men. 33a קבע לי מ' fasten the *m'zuzah* for me.—Ab. Zar. 11a חזא מ' וכ' saw the inscription at the entrance; a. e.—*Pl.* מְזוּזָתָא, מְזוּזָיִן, מְזוּזָן. Targ. Lam. II, 9 (h. text בריח). Targ. Deut. VI, 9; a. e.—[Targ. I Sam. I, 9 עַל מְזוּזֵי, missing in ed. Lag.]

מְזוֹכְיָא, מְזוֹכָא = מְדוֹכְתָא q. v.

מָזוֹן m. (b. h.; זוּן) *food, sustenance; meal; alimentation.* Erub. III, 1 המודר מן החמ' וכ' he who vows abstinence from *mazon* (nourishment) is permitted to partake of water and salt. Ib. 30a; Ber. 35b מים ומלח הוא דלא אקרי מ' וכ' only water and salt are not called *mazon*, but all other food is included in *mazon*; Gen. R. s. 94, beg. Erub. VIII, 2 מ' ב' סעודות food for two meals. Ber. VIII, 8 לאחר המ' for the after-meal (dessert). Ib. מברך על המ' he says the grace after meal. Ib. 5 נר ומ' וכ' the benediction for the light, then for the meal, then for the spices &c.; Pes. 103a. —ברכת המ', v. בִּרְכָּה.—Ber. VI, 8 והוא מְזוֹנוֹ and this was his meal.—Y. Yeb. XV, 14d bot. מ' האשה והבנות the alimentation of wife and daughters (after a man's death). Ib. VII, 8a bot. מ' חובתה מדבריהן the obligation to support the daughters from a man's estate is a Rabbinical enactment; a. fr.—*Pl.* מְזוֹנוֹת. Ber. 35b ברוא מיני מ' (abbrev. במ"מ) (Blessed be he) who created various kinds of food. Keth. IV, 6 חייב במ' בתו bound to support his daughter. Ib. XI, 2 אין לה מ' she cannot claim alimentation. Ib. 3 למ' מכרתי I have sold (a portion of my widowhood) for my support. Ib. XII, 2 דמי מ' . . . . חבעל נותן לה מ' her husband supports her, and they (the heirs) must give her the equivalent of her support; a. fr.

מְזוֹנָא, מְזוֹנָה ch. same. Targ. O. a. Y. I Deut. XXIV, 6. Targ. Y. I Gen. III, 18; a. fr.—Ber. 44a, v. זִינָא I.—*Pl.* מְזוֹנִין, מְזוֹנֵי. Y. B. Bath. IX, beg. 16d ליח לה מ' she cannot claim alimentation. Keth. 65a פסוק לי מ' decree alimentation to be given me (by my husband's heirs). Bets. 16a דאתאי חק לישנא דמ' הוא that this *ḥok* (Ps. LXXXI, 5) means sustenance; a. e.

מְזוֹנִיחָה, v. זְמִיחָה.

מְזוֹנִיתָא f. (preced. art.) *support, comfort.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 5) פירתא מ' דלבא bread is the comfort of the heart; Yalk. Gen. 82; Yalk. Jud. 75 מזינתא (corr. acc.).

מְזוֹפָא m. (יָזַף) *creditor.* Targ. Ps. CIX, 11 (Ms. מְזוֹזְפָא).

מְזוֹפִיתָא I f. (preced.) *loan*; מרי מ' *creditor.* Targ. Ps. LXVI, 12. Targ. Y. Deut. XV, 2 (ed. Amsterd. מְחוֹשְׁבָא).

מְזוֹפִיתָא, מַזּוֹפִיתָא II f. (נָזַף) *threatening, rebuke, wrath.* Targ. O. Deut. XXVIII, 20 מַ' ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מָ', מְ', מ'). Targ. Ps. XVIII, 9. Targ. Is. XXX, 17; a. fr.

מְזוֹפָא, v. מְזוֹפִיתָא I.

מָזוֹר m. (b. h.; זָרַר or זוּר) *compress.* Y. Sabb. II, 5a top לא כמי שעשאו מ' . . . עשאו מ' if he had made a compress out of it, it would have been clean; now that he soaked it in oil, is it not the same as if he had made it a compress?

מְזוֹרָה m. ch. (v. preced.) *an implement for mashing* olives &c. Y. Sabb. XVII, 16b top; Y. Bets. I, 60c, v. זַיְתָא. —*Pl.* מְזוֹרֵי. Sabb. 123a.

מזורז, Kel. XX, 1, v. מְזוֹרָה.

מָזַז, מְזַז, v. מְזַמֵּז, מְזַמְּזָא.

מַזְחִילָה f. (חָלַל) *gutter, spout.* B. Bath. II, 5 מרחיקין מן החמ' וכ' . . . you must build your wall at a distance of four cubits from your neighbor's spout, so that he can put up a ladder (to repair it). Ib. 22b מ' משופעת an inclined spout (under which people can pass). Ib. 59a מ' דמ' של בנין a spout made of masonry. Tosef. Toh. IX, 15 מ' שהיתה שותת וכ' a spout which an unclean person broke apart while it was receiving and discharging liquids; a. fr.

מָזִי pr. n. pl. *Mazi*, near Tyre (v. Hildesh. Beitr., p. 27, note 192). Y. Dem. II, 22d top; Tosef. Shebi. IV, 7 מַזְיָן ed. Zuck. (Var. מַזְיָן, מזיל).

מִזְיָא, מִזְיָה, מִזְיָא m. collect. noun (וא, cmp. מוֹזָא; Syr. pl. מזא, P. Sm. 2064) *hair.* Targ. Y. Deut. XXI, 12.—Naz. 39a דאי מ' וכ' (Rashi בינתא) does hair grow from beneath or from above?—Meg. 18a הוה מחפך במזייה was busying himself with his hair; R. Hash. 26b Ms. M. (ed. בשעריה). Ned. 50a. Snh. 110a top סתרתה למזיה she loosened her hair. Ib. גייז ליה למזייכו he cut your hair off (shaved you all over). Yeb. 116b סתרי מְזִיכֵי loosen thy hair. Ab. Zar. 75a דמ' (filters made) of human hair.—[Targ. Is. III, 20 קולמוס (קולמן) מסיא ed. Lag.), Var. קלמסמסיא, קול מזמסיא, Ar. קלמוס, read: קוֹלְמֵסֵי מַזְיָא *hair-pins* (h. text קשרים; LXX ἐμπλόκιον; cmp. LXX Ex. XXXV, 22.]

מְזִיגָא, v. מְזִיגָה I.

מְזִיגָה I pr. n. pl., v. מְגִיזָה.

מְזִיגָה II f. (מָזַג) *mixing the wine, offering drink.*

Digitized by Google

Sabb. VIII, 1 כדי מְזִיגַת חכוס as much wine as is required for a cup (of benediction) to be mixed with water. Keth. 61a מ' חכוס offering the wine cup (by the wife). Tosef. Sot. I, 2 כדי מ' חכוס as much time as is required for preparing a cup of wine; Y. ib. I, 16c bot.; Bab. ib. 4a; a. fr.

מְזִידָה, מֵזִיד, v. זיד.

מַזְיָא, v. מַזָּא.

מַזְיָן, v. מָזוֹ.

מְזִיזֵי m. pl. (זוּז) *frightening demons.* Targ. Y. Num. VI, 24.

מְזִימוּת, Yalk. Prov. 935, v. זִימָא.

מַזְיָן, v. מָזוֹ.

מַזִּיק m. (נָזַק) *one who does damage, destroys, wastes.* Yoma 80b, sq. כי יאכל פרט לְמ' 'if he eats' (Lev. XXII, 14) which excludes him who wastes (by eating excessively).—In gen. מ'(ז) *the offender that occasioned damage,* opp. ניזק the injured claimant. B. Kam. I, 2; a. fr.—*Pl.* מַזִּיקִים, מַזִּיקֵי. Ib. III, 11, v. נָזַק.—Gen. R. s. 54 מַזִּיקֵי בירתו the annoyances of one's house (flies &c.).—Esp. *demons.* Ber. 3a, sq. מפני מ' on account of the demons (dwelling in ruins). Num. R. s. 12, beg.; a. fr.

מַזִּיקָא, מַזִּקָא ch. same, esp. *demon.* Targ. Cant. VIII, 3.—Kidd. 29b דאבי' . . . מ' הוה מתוא there was a demon dwelling in Abbayi's school house.—*Pl.* מַזִּיקֵי, מַזִּיקִין, מַזִּיקַי. Targ. Job V, 7. Targ. Ps. LXXXIX, 33 (ed. Lag. מזיח); a. e.—Hull. 105b משום דשכיחי מ' because demons frequent there; a. e.

מְזִירָקְתָא f. (v. זִירָקָא II) *irrigating channel* (h. תְּעָלָה). Targ. I Kings XVIII, 32; 35 (ed. Wil. מָקְתָא . . .). Targ. II Kings XVIII, 17; Targ. Is. VII, 3.

מַזִּירָקָא, v. מַזָּרָקָא.

מַזָּל m. (b. h.; זול, cmp. Arab. *manzil* hospitium) [*station of the stars,*] *constellation of the Zodiac;* in gen. *planet.* Gen. R. s. 10 יש מ' שגומר הלוכו וכ' there is a planet that finishes its circuit in thirty days . ., in twelve months &c. Ib. נוגה מהלכת י"ב מזלות . . . מ' וכ' the Venus passes the twelve constellations in ten months, requiring for each station twenty five days; a. fr.—*Pl.* מַזָּלוֹת. Ib. Ber. 32b שנים עשר מ' וכ' I have created twelve stations in the heavens, and for each station I have appointed thirty legions (of stars), v. גַּסְטְרָא. Tosef. ib. VII (VI), 6 . . חרוצה [בסדר] ואת חמ' he who sees the sun, the moon and the stars and planets in their original position (at the end of a lunisolar period). Sabb. 75a תישוב תקופות ומ' the calculation of periods and constellations. Gen. R. s. 25; Y. Pes. I, 27b top לא שמשו חמ' וכ' the planets did no service during the year of the flood; a. fr.—עובד כוכבים ומ' (abbrev. עכו"ם) *idolater,* v. עָבַד, a. עֲבוֹדָה.—Trnsf. (astrology) *constellation of one's birth, planet, destiny; guardian angel, angel of destiny.* Gen. R. s. 10 אין לך כל עשב . . . שאין לו מ' וכ' there is not an herb which has not a planet in heaven that strikes it and says, Grow!—Sabb. 156a לא מַזַּל יום גורם מ' שעה וכ' not the day's planet, but the constellation of the hour (of birth) has influence. Ib. מחכים וכ' מ' the planet (of birth) makes wise, rich &c. Ib. אין מ' לישראל Israel is not dependent on nativity; a. v. fr.

מַזָּלָא, מַזְלָא ch. 1) same, *planet, constellation; luck.* Targ. Y. Num. XXXIII, 45 בית מ' (h. text גד). Targ. Y. I Gen. XXX, 11. Targ. Koh. IX, 3 ביש מ' bad luck; a. fr.—Sabb. 53b, a. fr. אדם דאית ליה מ' man has a guardian angel (chance of recovery from a disease fatal to beasts). Taan. 29b ריע מַזָּלֵיהּ his luck is shaky (bad), opp. ברירא מזליה. Koh. R. to VII, 15, a. e. טמיע מ', v. טָמַע; a. v. fr.—*Pl.* מַזָּלֵי, מַזָּלְתָא, מַזָּלָתָא. Targ. Y. Num. VII, 84.—Targ. Is. XLVII, 13 מַזָּלַת (constr.; ed. Ven. I מָזָלוֹת h. form).—Targ. Koh. VII, 15. Ib. IX, 2; a. fr.—Sabb. 146a תרו מַזָּלֵיהוּ (מַזָּלַיְרוּ) their guardian angels were present (at the giving of the Law).—2) (Ms. מִזְלָא) *fortune, possession.* Targ. Ps. CXII, 3. Targ. Prov. VIII, 18 (ed. Lag. מזליא, *pl.*); a. e., v. מְזוֹדָא.

מְזַלָּא*, *pl.* מְזַלַּיָּא m. (נָזַל) *running motion.* Pes. 40a כל אגב מְזַלַּיהוּ וכ' Ar. (ed. מַדְלַיהוּ; Ms. M. אזלידהו; Ms. M. 2 a. Ms. O. מיזליהו; v. Rabb. D. S. a. l. note) as long as the liquids are in motion (boiling), they do not create fermentation; v. מַדְלָא.

מְזָלָא, v. מַזָּלָא 2.

מַזְלָג or מִזְלָג m. (b. h.; זָלַג) [*dripper,*] *fork for taking meat out of the caldron.* Kel. XIII, 2 ניטל המ' (not מטלה) if the forked head of the soup-ladle is broken off, v. חוֹמְרִי מַסְמְרוֹן; Tosef. ib. B. Mets. III, 6.—Sabb. XVII, 2 (122b), v. מַלְגּוֹ.

מִזְלוֹתָא, Targ. Y. II Ex. XIV, 25, v. מוּלְתָא.

מַזְמוּטִין m. pl. (=מזמוז, transpos. of זמזם, v. זַמְזְמֵי; cmp. גְּעַנַּע for גענג; as to ז for ז cmp. גְּרִיסְטָרָא, גְּוִדְזְרָא) *music, sweet melodies.* Targ. Job XXXVI, 11 (Ms. בסימיא; h. text נעימים).—Hebr. constr. מַזְמוּטֵי. Hag. 14b תתן מ' וכלה the musical entertainments at a wedding (Y. ib. II, 77a bot. בני דופה שמיחין לפני חתן).

מִזְמוֹר m. (b. h.; זָמַר) *song, psalm.* Lev. R. s. 10 המ' הזה אדם וכ' this psalm (Ps. XCII) was composed by Adam. Midr. Till. to Ps. IV; a. fr.—*Pl.* מִזְמוֹרוֹת, מִזְמוֹרִים, מִזְמוֹרִין. Y. Ber. IV, 7d bot.; Y. Taan. II, 65c top כנגד י"ח מ' וכ' corresponding to the eighteen psalms &c. Y. Sabb. XVI, 15c; Treat. Sof'rim ch. XVI, 11 מ' . . . מאה one hundred and forty seven psalms (Pss. I and II, IX and X, XLII and XLIII forming severally one psalm). Lev. R. s. 4 מאה ושנים מ' אמר וכ' (not ועשרים) one hundred and two psalms had David composed (up to Ps. CIV, counting Ps. I and II, Ps. XLII and XLIII severally one psalm, v. Ber. 9b bot., a. Var. in Ms. M. in Rabb. D. S. a. l., a. Yalk. Ps. 862); a. fr.

מִזְמוֹרָא ch. same. Lev. R. s. 34 וכולה ענייניא דמ' and the entire contents of the psalm (CIX).—*Pl.* מִזְמוֹרִין. Koh. R. to VII, 8 אילין אמרין מ' וכ' the ones recited psalms, the others alphabetic acrostics; Ruth. R. to III, 13; Yalk. Koh. 974 מזמורים.

Digitized by Google

מְזַמֵּז (Pilp. of מזז) *to soften.*

Nithpalp. נִתְמַזְמֵז *to be softened.* Ḥull. 45b נתמסמס פסול כ' כשר if the spinal cord is a pulpy mass, the animal is unfit, if merely softened, it is fit for food (*Kasher*). Tosef. ib. III, 1 שנתמזמזת מוחה an animal whose brain is softened; quoted Ḥull. l. c. בהמה שנתמזמז וכ' corrected into נתמסמס. Ib. (in Chald. dict.) מוחיה דדין כ' this man's brain is softened.

מִזְמֵז, *Ithpalp.* אִתְמַזְמֵז, ch. same. Targ. Y. I Gen. XXXIII, 4 דאתמזמזו which became soft (that they could not bite). Targ. Job XXVI, 5 מְתְמַזְמְזִין softened (decayed in the ground).

מזמן, Targ. Prov. V, 19 some ed., read: זְמַן.

מְזַמְּנָא m. (זמן) *he who invites; host.* Ned. 24a.—[מְזַמְּנָא, pl. constr. מְזַמְּנֵי, v. זְמַן I.]

מזמסיא, v. מַזְיָא end.

מְזַמְּרַיָּא m. pl. (h. מזמרות; זמר I) *snuffers.* Targ. I Kings VII, 50; a. e.

מַזְנוֹן m. (denom. of מָזוֹן; cmp. אַרְנוֹן I; Hai G.: denom. of זן) תמחוי חמ' *a plate with many partitions* (each of which, if separated, may be a receptacle). Kel. XVI, 1.

מְזַפִּי f. (יזף) *loan.* Targ. Y. Deut. XXIII, 20. Ib. XXIV, 10 מִיזְפוּ (some ed. מוֹ').

מְזַקְפְּתָא f. (זקף) *brushing up* an animal's hair to give it a delusive appearance of fatness. B. Mets. 60b (expl. משורבידטין).

מְזַר (sec. r. of זור, זרר) *to twist yarn.* Sot. VI, 1 עד שישאו ... מְזוֹרוֹת בלבנת until the women twisting yarn by moonshine talk of her; ib. 6b. Y. ib. VI, beg. 20d אנן תנינן מוֹצְרוֹת אית ... מוזרות וכ' we read *mots'roth*, some read *moz'roth*; he who reads *mots'roth* מַצְרָן עמר means 'they twist wool'; he who reads *moz'roth* means, 'they spin flax yarn', v. שְׁזַר.—[מִזְּרוֹת, מִזְרוֹת, v. זרר.]

Pi. מִזֵּר *to weave over, cover with a web.* Gen. R. s. 10 (ref. to מְזָרוֹת, Job XXXVIII, 32) מזל הוא שמְמַזֵּר את הפירות it is the planet that covers the fruits with webs (cmp. פִּירְמָה).

מִזְרָה m. (b. h.; זרה) *winnowing fan.* Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3. Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI; a. e.

מַזָּרוֹת f. pl. (b. h.) *mazzaroth*, name of a constellation of stars. Gen. R. s. 10, v. מָזָר.

מִזְרָח m. (b. h.; זרח) *sunrise, East.* Men. 110a מקרטגני כלפי מ' from Carthagene eastward. Tam. I, 3 דרך חמ' in an eastern direction. Ib. 4 לְמִזְרָחוֹ של כבש east of the bridge. Ib. II, 4 מִזְרָחָה facing east. Ib. III, 2; Yoma III, 1 מני כל חמ', v. אוֹר I.—Sabb. 156b (Chald. dict.) ומוקמינא ליה במ' and I will place it in the eastern horizon; a. fr.

מִזְרָחִי m. (preced.) *eastern.* Tam. VI, 1 חמ' the eastern-most light on the candle-stick; a. fr.—*Pl.* מִזְרָחִים. Ib. שני נרות מ' (Talm. ed. מערביים) the two easternmost lights. Gen. R. s. 43, beg. לבם של מ' the heart of the eastern kings (Gen. XIV, 1); Yalk. Is. 311 אזרחיים (corr. acc.).—*Fem.* מִזְרָחִית. Tam. IV, 1 קרן מ' צפונית the north-eastern corner of the altar. Zeb. V, 3; a. fr.—*Pl.* מִזְרָחִיּוֹת. Tam. III, 9 (Talm. ed. מזרחית, Var. מערבית); a. e.

מָזָרִים m. pl. *M'zarim*, name of a constellation of stars (*those scattering the clouds*, v. זָרָה). Targ. Job XXXVII, 9.

מזרין, v. next w.

מִזְרָן, מִיזָרָן m. (אָזַר) *girth, strap of cloth which is wound over the bed to keep the covering in position*, Maim.; [Hai G. a. Ar.: (fr. מזר *to spread under*) *a sort of carpet under the mattress*; v., however, Tosef. quot. bel.].—Kel. XIX, 3 מ' היוצא וכ' a piece of the girth hanging from the bed. Ib. שירי מ' remnants of a torn girth. Ib. 4 נישא ... ועל המ' was carried (in his bed) by the bed and by the girth (the carriers holding the ends of the strap). Ib. 5, sq.; Tosef. ib. B. Mets. IX, 6. מ' שהוא מכרך בה וכ' the girth which one ties around the bed. Ib. מזרין ed. Zuck. (corr. acc.).

מָזְרָק m. (b. h.; זרק) *the bowl* out of which the sprinkling is done. Yoma IV, 3 קבל במ' וכ' received the blood in the bowl. Num. R. s. 13 מ' כנגד הדבשה the bowl is typical of the dry land; a. v. fr.

מַזְרֵיר, מַזְרֵקָא, מַזְרַק ch. 1) same. Targ. O. Num. VII, 13 מַזְיָן ed. Berl. (Mss. מַזְרֵיר; Y. מַזְרְקָא (מזרק); a. fr.—*Pl.* מַזְרֵקָיָא, מַזְרַקָיָא. Targ. O. Ex. XXVII, 3 מַזְרְקַיָּא ed. Berl. (Y. מַזְרִיקַיָּא). Targ. Zech. XIV, 20.—2) *blood-vessel, jugular vain.*—*Pl.* מַזְרְקֵי, מַזְרֵי, מַזְרַקַיָּא *the neck with the jugular veins.* Ḥull. 93b; Pes. 74b מזרי. Ib. (used as a sing.) וכן מ' תחכירה וכ' (missing in Ms. M.) and so the neck-piece, if he cut it &c.

מזרת, Tosef. Men. XI, 2, read: כְּוִירָה.

מָחָא I, מְחָא I, v. מחי h. a. ch.—[מָחָא, Targ. Is. XIX, 10, Var. ed. Lag. מתא, read: מָיָא *her water*, v. מוֹי.]

מָחָא II f. (מְחִי II) *stroke, plague.* Targ. Ex. VIII, 15.—Constr. מַחַת, מָחַת, *pl.* מָחָן, v. מַחֲתָא.

מַחָא II m. (preced.) *whip.* Targ. Nah. III, 2.

מְחָאָה f. (מָחָה) *protest* to prevent the claim of undisturbed possession (v. חֲזָקָה). B. Bath. 38a, a. e. מ' שלא בפניו הויא מ' a protest (before witnesses) in the absence of the usurper is a legal protest (prevents the claim of undisturbed possession being recognized). Ib.b דאמר מ' מ' וכ' what is a legal protest? If he merely says, This man is a robber, it is not a legal protest. Ib. 39b, sq. מ' בפני שנים ואין וכ' a protest is valid, if made in the presence of two witnesses, nor is it necessary to say, Write; i. e. they may write a document to that effect without being especially authorized; a. fr.

מַחֲבָא I m. (b. h.; חָבָא) *hiding place* in times of war &c. Nidd. IV, 7. Tosef. Yeb. XII, 4; Yeb. 99a ... ילדה במ' gave birth to two children (each to one child) in a hiding

Digitized by Google

place (so that the motherhood of each child could not be ascertained).

מַחֲבָא II, (מַחֲבוֹא) *f.* (preced.) *a rod with which hidden olives are knocked down* (Maim.); [*the working men searching after the hidden olives* (other comment.)]. Peah VII, 2 משתלך חמ' (Bart. חמחבוא; Ms. M. משתחלך) from the time the *maḥăbé* is gone; Y. ib. 20ᵃ bot. חלכה חמ' (ed. Ven. דילכא); expl. משיניח את חכרכר (v. כַּרְכָּר 2) when he lays down the searching rod; v. next w.

מַחֲבוֹא m., **מַחֲבוֹאָה I, מַחֲבוֹרֵת** f. 1) = מַחְבֵּא I. Keth. 27ᵃ אם יש שם מחבואה אחת if there was only one hiding place (where the troops did not enter); Y. Gitt. III, 45ᵃ top חיה שם מחבוית (read חיתה). — *Pl.* מַחֲבוֹאִים, מַחֲבוֹיִין, מַחֲבוֹיִים (b. h. מַחֲבֹאִים). Y. Keth. II, 26ᵈ חיו שם מ' v. supra. — Men. 63ᵃ (play on מַחֲבַת) דאתיא אמחבואי חלב it atones for the hidden (sinful) thoughts of the heart. — Y. Peah VII, 20ᵃ bot. (expl. כרכר a. כרכרת) as a substitute for מַחֲבָא II (not משיר) שחוא משיר את חמ' for it (the rod) causes the hidden olives to fall off. — 2) = מַחֲבָא II, q. v.

מַחֲבוֹאָה* II, *pl.* **מַחֲבוֹאִים** m. (homiletic transpos. of מִבְחָ, as if from נָבַח) *bursting forth, idle talk.* Men. 63ᵃ (play on מַחֲבַת) דאתיא אמחבואי חפה it atones for the outbursts of the mouth, כדאמרי אינשי מְנַבַּח נַבּוּחֵי (Ar. ed. Koh. s. v. חב 2: קא מבתבוחי, prob. to be read קא מַנַּבַּח נַבּוּחֵי) as people say 'he blabs'. [Our w. seems to be a corrupt. for מַבּוּחֵי, formed like מַבּוּעַ, fr. נבח.]

מַחֲבוֹטָא m. (חָבַט) *stick for beating cumin* &c. Targ. Is. XXVIII, 27.

מַחֲבוֹרֵת, מַחֲבוֹתָא, v. מַחֲבוֹא.

מַחְבְּטָא, v. מַחְתָּרָא.

מַחַבֵּל m. (חָבַל) *destroyer*, esp. (= מלאך חבלה) *messenger of injury.* — *Pl.* מְחַבְּלִין, מְחַבְּלִים. Num. R. s. 14. Ib. s. 20; a. e.

מְחַבְּלָא ch. same. Targ. Y. II Ex. IV, 25.

מְחַבְּלָנָא m. (preced.) *destroyer.* Targ. Prov. XVIII, 9; XXVIII, 24.

מְחַבְּלָתָא f. (חָבַל *Pa.*) *travailing woman.* Koh. R. to III, 2 אינון צווחין לה מ' דהויא ממשכנא וכ' she is called *m'habbalta* (v. חָבַל 1), because she is pledged in the hands of death (with ref. to Ex. XXII, 25). Gen. R. s. 60, v. הַיְרָא II.

מַחֲבַת *f.* (b. h., v. חֲבִיתִים) *pan.* Men. V, 8 אין חמ' לה כיסוי the *maḥăbath* has no lid; מ' צפחה וכ' the *m.* is flat, and what is baked in it is a thick mass (contrad. to מרחשת); Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; Lev. R. s. 3; a. e.

מַחֲנָר m. (חָנַר) *the rope around the neck of the animal tied to the wagon* (Hai G. a. oth.); [*the pin fastening the yoke to the pole* to prevent the wagon from vacillating (being חָנַר), Maim.]. Kel. XIV, 4.

מְחַגְּרָא m. (v. preced.) *M'ḥaggra* (*girdler* (?) or *the lame one* (?)). Yeb. 116ᵃ surname of one Anan bar Ḥiya of Nehardea.

מחדוי, Targ. Y. II Num. XXXIV, 6, v. מְחוֹזָא.

מָחֵי, v. מחי.

מַחְוָא, v. מְחָוָא.

מְחוּג m. (חָגַג) *drawing figures in the air, gesture.* Ber. 46ᵇ מחוי ליה במ' he talks to him by gestures. Ḥag. 5ᵇ גברא דלא ידע מאי מחוו ליה במ' וכ' (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) should a man who knows not what they indicate to him in gestures hold converse in signs before the King?

מְחָוָא, מַחְוָא* *f.* (חָוָא) *indication, sign.* — *Pl.* מְחָוָאתָא, מַחְוָתָא, מַחְוָתָא. Targ. Y. Deut. XXIX, 1. Targ. Job X, 17. [Targ. Y. Deut. XXIX, 21, read: מְחָוָתָא, v. מַחֲוָתָא.]

מַחְוָנִיתָא f. (preced.) *indication*; בר מ' *the officer of a community who indicates the boundaries of properties; topographical engineer.* B. Bath. 68ᵃ, sq. (Var. in Mss. מַחְוִינָ', מַחְוִינָ'; v. Rabb. D. S. a. l. note 400).

מְחַוְרְתָא, מְחַוַּר, מְחִוַּר, מְחַוַּר, v. חוַר, חִוַּר.

מַחְוָתָא, v. מַחֲוָתָא, a. מַחֲוָתָא.

מָחוֹז m. (b. h.; חוז, חזז, cmp. τέμενος; templum; Assyr. maḥâza *town*, Del. Hebr. Langu. p. 62) *harbor, marketplace* (cmp. Ber. 57ᵃ identifying פִּרְכֵּי with מחוז, Ps. CVII, 30), esp. *Maḥoz*, prob. a coast district. Arakh. III, 2; Tosef. ib. II, 8 מָחוֹזָא; v. חוֹלַת.

מָחוֹזָא ch. same, 1) *harbor, trading place.* Targ. Ps. CVII, 30. — *Pl.* מְחוֹזִין. Targ. Y. I Num. XXXIV, 6 מָחוֹזוֹי (מָחוֹי) its harbors (or trading places; Y. II מחדוי, מחרוי, corr. acc.). Targ. Lam. II, 19; IV, 1 (h. text חוצות). Targ. O. Num. XXII, 39 קריית מָחוֹזוֹהִי (h. text חֻצוֹת) his city of markets. Targ. Job V, 10. — 2) in gen. *large town* (= כרך). Tam. 32ᵇ. Sabb. 12ᵃ בני מ' city people, opp. בני חקלירתא. Ber. 37ᵇ, opp. חקלאי. — *Pl.* מְחוֹזֵי. B. Bath. 73ᵇ. — Esp. pr. n. pl. *Maḥoza*, a) a district in Palestine, v. preced. — b) *Maḥoza* (*M'ḥuza*), a large Jewish trading town on the Tigris. Targ. Esth. VIII, 15 (?). — Ber. 59ᵇ. Yoma 11ᵃ. Sabb. 95ᵃ; a. v. fr.

מְחוֹזָאָה m. (preced.) 1) *belonging to harbors or trading places.* — *Pl.* מְחוֹזָאֵי. Targ. II Esth. VIII, 13. — 2) *of Maḥoza*, v. מְחוֹזְנָאָה.

מָחוֹזֵי m. (preced. wds.) *of Maḥoz.* Mekh. B'shall. s. 3 Abba José חמ' of Maḥoz.

מְחוֹזֵיתָא f. ch. *a woman of Maḥoza.* — *Pl.* מְחוֹזֵיתָא. Kidd. 72ᵇ למינסב אתתא מחני מ' Asheri (ed. אתתא מ' Rashi אתתא מחני) to marry one of those Maḥoza women.

מְחוֹזְנָאָה m. (preced.) *of Maḥoza.* Erub. 57ᵃ; Yalk.

Digitized by Google

Num. 787. Sabb. 87b; B. Kam. 72a. Macc. 16a. Gitt. 85b; Kidd. 6b מתוחאת.—V. חוֹזָאָה II.

מָחֲזֵי m. pl. (חֲזָא) *idolatrous oracles.* Targ. Hos. III, 4 (h. text תְּרָפִים). Cmp. מַחֲוָיָא.

מָחוּי m. (מָחָה) 1) *dissolved, watery.* Y. Naz. VII, 56b, v. מוֹחַל.—Trnsf. *wasted by dissipation.* Esth. R. to II, 3.—2) *blotted out.* Yeb. 24a (ref. to Deut. XXV, 6) פרט לסריס ששמו מ׳ excluding the eunuch whose name is anyhow blotted out; Y. ib. IV, 5c top יצא זה ששמו מ׳ (not שאין שמו). Ib. את ששמו מ׳ he whose name would otherwise be blotted out. V. מָחָה.

מָחוּי, v. מִידחוּי.

מָחוּיָאתָא f. pl. =מָחָאָה, *protests.* B. Bath. 39b חוויא ליה מ׳ למחוייי (Ms. R. מחיתא, Ms. H. מחאה, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) had need to deposit a protest.

מָחוֹךְ* I m. (חוּךְ II) *laughter; obscenity.* Sabb. 64a Ms. M.; Yalk. Num. 786, v. גִּידחוּךְ.

מָחוֹךְ II, מָחוֹכָא m. ch. (v. חָכַךְ I) *gold hooks over the female bosom* (h. כְּתֵפֶת). Targ. O. Ex. XXXV, 22 (ed. Amst. מָדחוּךְ); Num. XXXI, 50.—Sabb. 64a הריטו דמתרגמינן מחוכי that is the reason why the Biblical כומז is rendered in the Targum with *maḥokh* (obscenity, v. preced.), v. גִּידחוּךְ. —*Pl.* מְחוֹכָיָא, מָחוֹכִין. Targ. Y. Ex. l. c.; Targ. Y. I Num. l. c. (not מדוכיא; Y. II מָעוֹכָיָא).

מָחוֹל m. (b. h.; חוּל) [*circle,*] 1) *untilled ground surrounding the vineyard* (between the vines and the fence). Kil. IV, 1, sq. מָחוֹל הכרם; Erub. 3b. Y. Kil. IV, 29b top ולא מ׳ לכרם קטן nor does the law concerning the planting of the *maḥol* apply to a small vineyard. Ib. יש לו מ׳ the law does apply to it. Ib. נירטל חמ׳ (prob. to be read בטל) it has no more the nature of a *maḥol.*—2) *chorus of singers and dancers.* Taan. 31a לעשות מ׳ to arrange a chorus. Yalk. Is. 294, v. חוֹלָה II.

מָחוֹלָה f. (b. h.) as preced. 2. Koh. R. to I, 11, v. חוֹלָה II.—*Pl.* מְחוֹלוֹת. Cant. R. to VII, 1.

מָחוֹס, v. מַיחוּס.

מְחוֹסָא* m. (חֲסִי) *insult.* Targ. Y. Gen. XVI, 5 מְחוֹסִי ושירוי צעירי Ar. (differ. in ed.).

מָחָק, מְחוֹק m. (מָחַק 2) *strike, an instrument for levelling a measure of grain* &c. Kel. XVII, 16; Tosef. ib. B. Mets. VII, 9 חמ׳ שיש וכ׳ the strike which has a (secret) receptacle for a piece of metal (to increase its pressure fraudulently); Koh. R. to IX, 13 חמחק. B. Bath. 89b; Yalk. Lev. 618 אין עושין חמ׳ של דלעת וכ׳ the strike must not be made of gourd, because it is too light &c. Ib. אין עושין את חמ׳ צדו וכ׳ (Yalk. l. c. צדה fem.) you must not make the strike thick on one side and thin on the other; a. e.—*Pl.* מְחוֹקִים. Y. Yoma I, 38c bot. Lev. R. s. 21 מְחוֹקֵיהֶן של כסף the strikes sent with the measures were of silver.

מָחוֹר, מִידחֵי m. (חֲוַר) *white, white color.* Targ. O. Lev. XIII, 3, sq.; a. e.

מָחוֹרֵי, Y. Ab. Zar. I, 39c, v. מוֹחָרִין.

מָחוּשׁ, v. מַיחוּשׁ.

מָחוֹתָא m. (נָחַת) *going down, fall.*—*Pl.* מְחוֹתָתִין. Targ. Y. Deut. XXVIII, 43. [מחותא, Targ. Prov. XX, 30 ed. Lag., v. מַחֲתָא.]

מַחְוָרְתָא, v. מַחְוָיָא, a. מַחֲתָא.

מָחוֹתִירְתָא f. (preced. art.) 1) *declivity.* Targ. Is. XV, 5; Targ. Jer. XLVIII, 5 ed. Lag. (ed. Wil. מַחֲתִירִית).—2) *alighting.* Lam. R. to II, 1 לא היה מסוקיתיה כמחותיתיה his mounting was not like his alighting; his mounting was gradual, his coming down sudden; Yalk. Hos. 528 מַחֲתוּתִירִית.—*Pl.* מַחֲתוּתִירִין. Koh. R. to XII, 5 אית תמן מסקין אית תמן מ׳ are there any ascents (on the road), or any declivities?; Lev. R. s. 18 מָחֲתִין.

מַחְזָאתָא, v. מְחַזֵי.

מַחְזוֹרָא, מַחֲזוֹר m. (חֲזַר) *cycle.* Ber. 59b כל כ״ח שנין דמחזר מ׳ Ms. M. (ed. ודחדר) every twenty eight years when the (solar) cycle begins anew.—*Pl.* מַחֲזוֹרִין. Targ. Y. I Gen. I, 14.—[In later Hebrew: מחזור גדול *the solar cycle* of twenty eight years; מ׳ קטן *the lunar cycle* of nineteen years.—In liturgy: מ׳ *prayerbook for the festivals.*]

מַחְזוֹרֵי m. pl. (used as sing.; preced.) *turning around;* trnsf. *longing* (cmp. Sam. עזרות, Gen. III, 16; IV, 7). Gen. R. s. 26 לא ידי לידך מ׳ לחכא mayest thou never long for here (home); Yalk. ib. 43 מחזרו (corr. acc.).

מִידחֵי, מְחֵזֵי m. pl. (used as sing.; חֲזִי) *appearance.* Targ. O. Lev. XIII, 3; a. e. (some ed. מָחֵי).—With suffix מְחֵזָתָא. Ib. 4; ib. 20 (some ed. מָחֵי); a. fr.

מַחְזוֹרְתָא m. (חֲזַר) =מַחֲדוֹרָא, *review, revision.* Y. Sabb. I, 2d (in a defective sentence) במ׳ תנירנא א״ל וכ׳ on reviewing again he said to him &c.

מַחֲזִית f. (חֲזָה) *glass; (spy-glass?)* Mekh. Yithro, Amal., s. 2 במ׳ זו שתוזין וכ׳ with the glass through which the kings look; Yalk. Ex. 270.

מַחֲזֵיתָא f. (preced.) 1) *mirror.*—*Pl.* מַחֲזֵיתָתָא. Targ. Is. III, 23 (h. text גְּלְיֹנִים). Targ. O. Ex. XXXVIII, 8 מָחֲזֵיתָא. ed. Berl. (oth. ed. מָחֲזֵירָא, מָחֲזֵירָה).—2) *show.* Cant. R. to VII, 1 ואתון אינון מַחֲזִיתֵיה דעלמא and you shall be the admiration of the world.

מחזנקנא, Ned. 10b, read: מַנְזְנְקָנָא.

מחזרן, v. מַחֲזוֹרֵי.

מָחַח, מָחֵי, v. מָחָה.

מָחַט (מַחַט Ar.) (denom. of next w.; v. Kel. XIII, 8 התקינה לטר) *to snuff, trim* with a pin. Bets. 32b מוֹחֲטִין את וכ׳ you may trim the wick; expl. ib. עדיי חושכא to remove the charred top; Y. ib. IV, 62c bot.—Sabb. 90a; Men. 107a שמוחטין בה וכ׳ Ar., Rashi a. Ms. M. Men. (ed.

Digitized by Google

(מחטטן) it was used for trimming the wicks and cleansing the snouts of the candlestick.—[מוֹחֲטָן, v. חָטַט.]

מַחַט f. (חוט I) 1) *needle, pin.* Sabb. VI, 1 מ' שאינה נקובה a *maḥat* without a hole, i. e. a dress or hair-pin; ib. 3 מ' חנקובה a needle. Ib. I, 3 לא ייצא התחיים במַחַטּוֹ וכ' the tailor must not go out with his needle near Sabbath eve; ib. 11[b] במ' התחובה וכ' with his needle stuck in his garment; Tosef. ib. I, 8. Sabb. XVII, 2 מ' של יד a small (sewing) needle, של סקאים the sack-needle (for loose and coarse webs); Kel. XIII, 5. Y. M. Kat. I, 80[d] bot. Orl. I, 4, v. מְרִיחָה; a. fr.—2) *stitch.* Y. B. Kam. X, end, 7[c] מלא מ' the length of a stitch which those of . . . interpreted to mean כפלים במלא מ' double the length of a stitch; Bar Ḳ. used the expression מלא משיכת חמ' וכ' as much as is required for making a stitch (carrying the needle), which R. J. interpreted כמשיכת חמ' (כפלים) double &c.; Bab. ib. 119[b] מלא מ' וחוץ למ' כמלא מ' the length of a stitch and besides it a thread the length of a stitch (Rashi: the length of a needle).—*Pl.* מְחָטִים, מַחָטִין (m.). Y. Kidd. I, 58[c] bot.; Y. Shebu. VI, beg. 36[d] שני מ' two needles (or pins). Sabb. 96[b] חורקין מַחַטֵּיהֶן ... חופרי זורקין מַחַטֵּיהֶן וכ' the embroiderers of curtains threw their *spools* (v. מְרִיחָה) one to the other; a. fr.

מַחְמָא ch. same, 1) *needle, pin.* Targ. Y. Ex. XXI, 6; Deut. XV, 17 (h. text מרצע).—2) *stitching.* Targ. Y. Ex. XXVI, 36, a. fr. צירור מ' stitched embroidery (h. text רקם). —Ber. 63[a] מ' דתלמיותא stitching in lines or furrows (quilting).—*Pl.* מַחְמָנִין. Y. Yeb. XII, 12[d] bot.—Y. Ber. IV, 7[d] top; Y. Taan. IV, 67[d] עבידי מ' making needles.—מַחְמָנְיָא. Targ. Is. III, 22 Ar. (ed. מחכיא) *embroideries* (h. text חריטים).

מַחְמָטָה f. = חֲמָטָה, *chopping.* Macc. 8[a] מַחְמָטַת עצים felling of trees.

מַחְמְטָן* m. (חָמָא II) *seducer.* Gen. R. s. 52 (play on מחמטו לי, Gen. XX, 6) מַחְמְטָנָךְ לי יצרך וכ' thy seducer is in my power, thy inclination which made thee sin &c.

מְחֻמָּד *delicate,* v. חָמַד I.—מָחֲמַד, Targ. Job I, 22, v. מָמָא.

מַחְמָפָא* m., *pl.* מְחַמְּפִין (prob. = מחטבין; cmp. Syr. מחטבתא, מחטפ', P. Sm. 1247) *embroidered horse-covers.* Targ. II Esth. VI, 11.

מַחְמָרָא m. (חָמַר) *striking with the rod, punishment.* Sabb. 32[a] תפיש תירוס אמתא בחד מ' לידהוי (Ar. Var. מיחבטא) let the maid continue her rebellion, it will all go under one rod (in her hour of need a woman's sins are remembered).

מָחַח, מָחָה, (מְחַח) (b. h.; v. מָחָה) *to rub, wipe out; to wear out, destroy.* [In Talm. mostly מָחַק.] Erub. 18[a]; Sot. II, 4 (17[b]) (ref. to ומחה, Num. V, 23) כתב שיכול לְמָחוֹת (Mish. לְהִתְמַחֵק) a writing which one can wash off. Gen. R. s. 23 (play on מחויאל, Gen. IV, 18) מוֹחֵן אני וכ' I shall wipe them out of the world; a. e.—V. מָחוּי.

Pi. מִיחָה [*to strike out, annul,*] 1) *to protest against.* B. Bath. 38[b] מי' בפני שנים if he entered a protest against the illegitimate occupation of his property in the presence of two (v. מָחָאָה). Ib. וכי לְמָחוֹת וכ' must he protest in the occupant's presence?—Keth. 11[a] מִיחָתָה she protested against her conversion in childhood. Pes. 88[a] יכולה למחות she has the privilege of protesting (declaring her preference); a. fr.—2) (with ב or בידי of the person) *to forewarn, interfere, try to prevent.* Sabb. 55[b] bot. מפני שחירת לו ... בחפני ולא מי' (not לחפני, v. Rabb. D. S. a. l. note) it was for Ph. to forewarn Hofni, and he did not. Ib.[a] שאם מִיחוּ בהם לא יקבלו מהם (Ms. M. קבלו ... מחו) that if they warned them, they would not have heeded them. Pes. IV, 8, a. e. לא מיחו בידם they did not prohibit their doing so; a. fr.—Cant. R. to IV, 12 עמדו תבטית (ו)מִיחוּ על עצמן וכ' the daughters (in their father's absence) entered a protest concerning themselves and gave themselves away to husbands (Pesik. B'shall., p. 82[a], a. e. נתעסקו בעצמן).

Hif. הִמְחָה 1) *to dissolve, dilute.* Y. Pes. III, beg. 29[d] ד' את החמץ if (by boiling) he made a mush of the leavened matter (made it unrecognizable). Ḥull. 120[a]; Y. Maas. Sh. II, beg. 53[b], a. e., v. גָּמָא; a. fr. (interchanging with חִמְּתָה).—Tosef. Par. IX (VIII), 8 חִמְּתָן באור (not באויר) if he thawed the frozen water by artificial heat.—[Midr. Till. to Ps. VI, 7 וממחה, read ומממסה, v. מָסָה.]—2) *to rub off, cleanse, polish.* B. Bath. V, 10 מַמְחָה משקלותיו cleanses his weights. Lev. R. s. 7 (play on מיחים, Ps. LXVI, 15) כזה שהוא ממחה בקערה like him who wipes a dish (licks the remnants up); Pesik. Eth Korb., p. 61[a]; Pesik. R. s. 16; a. e.—Pirké d'R. El. ch. XVII מַמְחָה בכפיה she produces a sound by rubbing her hands (in sympathy with the mourners).—3) (denom. of מוּמְחֶה) *to recognize as an authority;* in gen. *to authorize; to appoint.* Snh. 23[a] שהִמְחוּהוּ רבים עליהם ... לא כל חיטנו he cannot reject a judge whom the majority has recognized as an authority over them. B. Mets. IX, 12 חִמְּחָהוּ אצל וכ' if he gave him an order to the storekeeper. Y. Pes. VIII, 35[d] top אם במַמְחִין סתם תאשת מַמְחָה וכ' if by מדעתו is meant giving authority (and not merely knowing and tolerating), it is tacitly understood that a woman makes an appointment as if saying, I will dine with my children; if it means merely knowing, then the Mishnah (Pes. VIII, 1) means appointment.—[Y. Sabb. XIII, beg. 14[a] חמחתה צדדיו ed. Krot., v. מָחַח.]

Nif. נִמְחָה *to be dissolved, washed away; to be wiped out, destroyed.* Y. Pes. III, beg. 29[d] a cake boiled שלא נ' without being mashed beyond recognition (v. supra). Taan. III, 8, a. e. אם נִמְחֵית וכ', whether the stone . . . has been washed away, v. אָבָן. Tosef. Par. l. c. נִימּוֹחוּ (fr. מָחָה) the water was thawed up. Gen. R. s. 28 .. אפי' אסטרובולין נ' .. even the millstone was washed away. Ib. וכמה נימוחו מהם and how many of them were destroyed?; a. e.

מָחָא, מְחָא I, (מְחַח) ch. same, 1) *to dissolve, mash* (by stirring &c.). Pes. 40[b] רבא גיפא מָחוּ ליה בחסיסי Ms. M. (insert קידרא) for R. himself they made a mush with flour of parched grains (v. חֲסִיסָא); ed. מחי לה וכ' רבא .. (read ליה) R. himself had a mush made for himself &c. Ib. לְמֵימַח קדירא וכ' Ms. M. (ed. למחתה) to make a mush &c. (corresp. to h. מלל).—V. מֵירָחָא.—2) *to wipe off, blot out.* Targ. Is. XXV, 8. Targ. Ex. XXXII, 32; a. fr.—3) *to protest,* v. infra.

Pa. מָחֵי, *Af.* אַמְחֵי 1) *to protest, forewarn, interfere.*

Digitized by Google

ation. Y. Pes. VII, 34ª bot., expl. מְחִיצַת (Lev. XIII, 24) חדיתתו ולא חריתתו it is and is not healed up (has only a thin covering). Neg. I, 5. Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2 מְחִיצָתוֹ כגריס if the half-healed part of it is as large as a bean. Ib. Par. 5, ch. XI; a. fr. — *3) *creatures*; מְחִיצַת הַיָּם sea-animals. Gen. R. s. 7, end; Yalk. ib. 12 המרביץ מ׳ הים he who causes the cross-breeding of sea-animals (Tosaf. to B. Kam. 55ª quotes: מין חיית הים); Y. Kil. I, 27ª bot. בחיות. (corr. acc.).

מחיא, Y. Snh. VI, 23ᶜ bot., read: בידיא, v. חִיָּא.

מְחִיָּה, v. מִחְיָה.

מְחִיּוּת f. (מָחָה; v. מָחוּי) *enervation.* Num. R. s. 10 (ref. to לְמַחְיוֹת, Prov. XXXI, 3) חזור . . . מְחִיּוּת וכ׳ be on thy guard against those things which are (the cause of) the enervation of kings.

מחיילא, Gen. R. s. 77 מ׳ דמיטקסין (Ar. some ed. מיחלא), a corrupt., prob. for מַחְצָלָא a mat (bale) of silk; (Cant. R. to III, 6 חבילה של מיט׳).

מַחְיִיתָא, pl. of מַחְיָא.

מְחִילָה, מְחִילָא, v. sub מְחִלָּ׳.

מְחִילָה f. (מָחַל) *pardon.* Yoma VII, 1; Sot. VII, 7 כל מְחִילַת חטוין the benediction offering praise for forgiveness of guilt. Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ אין לו מ׳ עולמית will never be forgiven. Snh. 44ᵇ; a. fr.

מְחִיצָא I m. = h. חִיץ, *a wall of loosely piled stones.* Targ. Ez. XIII, 10, sq. (ed. Lag. מיחצא, Regia מחצא).

מְחִיצָא II, v. מְחִיצְתָּא.

מְחִיצָה I f. (מָחַץ) *striking, wounding.* Snh. 91ᵇ (ref. to Deut. XXXII, 39) מה מ׳ ורפואה באחד וכ׳ as striking and healing refer to the same person, so do death and life refer to the same person; Yalk. Deut. 946 מחצי׳ (corr. acc.).

מְחִיצָה II f. (חָצַץ I or חוּץ) 1) *division.* B. Bath. 2ᵇ אימא מ׳ פלוגתא may I not say, *m'ḥitsah* (ib. I, 1) means a division of property?—Answ. רצו לחצות וכ׳ then it ought to have read, 'they agreed to divide'.—2) *partition, wall.* Ib. 3ª, v. גּוּדָא; a. e.—Esp. (in Sabbath law) *a partition ten handbreadths high*, to mark a space off as private ground (רשות היחיד). Erub. VIII, 7 אמת . . אע״פ עשו לה וכ׳ if a canal runs through a (private) court, you must not draw water out of it on the Sabbath, unless you made at its entrance and its exit a partition &c.; כותל . . . תדון משום מ׳ the wall over the channel may serve as a legal partition. Ib. 8. Sabb. 101ª, a. fr. מ׳ חלויה an overhanging *m'ḥitsah* (not connected with the ground). Erub. 5ª קורה משום מ׳ the beam (across an alley) serves as a legal fiction for a *m.* (as if its broadside were prolonged so as to form a partition), v. נָגַד; a. v. fr. — 3) *divided off space, compartment*; (for sacred law) *camp, precinct*, cmp. מַחֲנֶה. Num. R. s. 4 מְחִיצַת חכמים the camp of the priestly division. Macc. 20ª, a. e. מ׳ לאכול the limit (the area of Jerusalem) for consuming (the second tithes); מ׳ לקלוט the limit for protecting it (as having once entered the sacred precinct). Lev. R. s. 26 צמי במְחִיצָתִי 'with me' (I Sam.

Targ. Koh. VIII, 4.—B. Bath. 38ª ארבעי ליה לְמֶחוִי he ought to have entered a protest. Ib. 39ᵇ (לְמָחוֹי), v. מְחוֹיֵי. Keth. 11ª מְמָחְיָא she may protest (against her conversion in childhood). Y. B. Bath. II, 15ᵇ bot. מְמָחִין וכ׳, v. מַסְמְרָא; a. e.—Ib. לְמֵימְחֵי ברידתון . . . יכלון their neighbors may inhibit them.—2) (denom. of מוּמְחֶה) *to declare approved, to recognize as efficient.* Sabb. 61ᵇ למיחוי גברא (Ms. O. a. Rashi למ׳) so as to make the man an approved physician; לְאַמְחוּיֵי קמיע to consider the amulet as approved.

Ithpe. אִתְמְחֵי, אִיתְמַחַ 1) *to be wiped off; to be blotted out.* Targ. II Kings XXI, 13. Targ. Ps. CIX, 13 יִתְמַח ed. Lag. (ed. Wil. יתמחי). Ib. 14; a. fr. — 2) *to be diluted, dissolved.* Pes. 74ᵇ bot. חלא מִתְמָחָא Ms. M. 2 a. early eds. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מִתְמָחָא; Ms. M. 1 אתמיחא, corr. acc.) weak vinegar. Gitt. 69ª אִיתְמְחִי אִיתְמַח (some ed. ה for ח) it (the liver) is dissolved. — 3) *to be declared approved* (מוּמְחֶה). Sabb. l. c. א׳ גברא the person has become an approved physician; א׳ קמיע the amulet is considered approved. Ib. 61ª עד דְּמִתְמְחָא גברא ומְתַמְחָא קמיע early ed. (later ed. דמומחה . . . ומומחה, read מי׳; Ms. O. איתמחי, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) until both, the person and the amulet, have been approved; a. e.

מְחָא, מָחָא II (preced.) [*to diminish*, cmp. נָכָה,] *to smite, wound.*—Targ. Ex. VII, 20. Targ. II Esth. II, 21 יְמַחֵי חויא the serpent will bite him; a. v. fr.—Part. מָחֵי, מַיְחֵי; *pl.* מַחְיִין, מַיְחִין. Ib. XXI, 19 (Y. מַחֲיָיא, corr. acc.). Targ. Is. X, 15. Targ. Y. Gen. III, 15; a. e.—Part. pass. pl. מְחָן (מָחָן). Targ. Is. LIII, 4.—B. Bath. 21ª כי מָחֵית לינוקא לא תְּחֵי תֵּימְחֵי וכ׳ when thou strikest a child, thou must strike it only with a shoe-strap. M. Kat. 17ª דהוה מָחֵי לבנו גדול was striking a grown up son. Gen. R. s. 41, a. e. אין אמרת מְחֵי מָחֵינָא as soon as thou sayest, 'strike', I shall strike. Snh. 109ᵇ דמחי לאיתתא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note) when a person struck his neighbor's wife, and she miscarried &c.; a. fr.—V. מַחֲתָא.

Ithpe. אִתְמְחִי *to be smitten.* Targ. II Sam. XI, 15. Targ. Esth. VII, 9 ווקים יִתְמְחֵי עלוהי (Ezra VI, 11) and hanging thereon he shall be flogged (to death).

מָחֵי m. (= מָאֲחֵי; אחי) *stitcher, fine weaver.* Targ. O. Ex. XXVIII, 32. Targ. II Sam. XXI, 19 (some ed. מוֹחֵי).—[Targ. Is. LIX, 5 מַחֲיָא ed. Wil., read מָחְיָא, or with ed. Lag. מָחְיִין.]—Denom.

מָחֵי, מָחָא *to interlace, weave.* Targ. Is. XIX, 9 מָחָן. Targ. II Kings XXIII, 7 מָחְיִין. Targ. Is. LIX, 5 (v. preced.). —Y. Sabb. VII, 10ᶜ top כד מָחֲיָא וכ׳ when she interlaces (plaits), she is guilty of an act of weaving. Sabb. 148ª; Ber. 24ª; Pes. 42ª; Ḥull. 58ᵇ, v. מְחִיתָא.—[מחא, Targ. Is. XIX, 10 שתי מ׳, some ed., read: מַחָא, v. מוֹר.]

Ithpe. אִתְמָחָא *to be interwoven, fastened.* Sabb. 58ª דְּמִתְמָחָא [בירה] מִימְחָא Ms. M. a. Ar. (Ms. O. דְּמָחֵי מִיחָא, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. דמיחא בירה מומחא, some ed. מומחה, corr. acc.) it is fastened to it.

מְחִיתָה, מַחֲיָתָה f. (b. h.; חָיָה) 1) *support, provision.* Y. Peah III, 17ᵈ bot. יש לו מ׳ he has left for himself something to live on (a permanent source of income). Sifré Num. 159; Yalk. Num. 787 שווקים ובית המ׳ markets and a provision store (v. מְחִיוָתָא).—2) [*healing,*] *light cicatriz-*

Digitized by Google

XXVIII, 19) in my division (in heaven). Ib. אין לי רשות ליכנס למחיצתך I am not permitted to enter thy compartment. Num. R. s. 20 מְחִיצָתָן their compartment.—Gen. R. s. 98 (play on חצרים, Gen. XLIX, 23) בצלי מְחִיצָתוֹ his camp-fellows (brothers); a. fr.—*Pl.* מְחִיצוֹת. Erub. 89ª במ׳ הגירסה when the partitions (between one house and the other) are distinguishable on the roof. Num. R. s. 7 ניתני חכמים למ׳ the scholars fixed camps (for sacred law); Sifré Num. 1 מנו חכמים למ׳ (v. Kel. I, 9); a. fr.—מְחִיצִין *laws concerning partitions for Sabbath purposes*, v. supra. Erub. 4ª; Succ. 5ᵇ.

מְחִצוּתָא ch. same, *partition*. Targ. Y. Num. XVII, 13.—Erub. 89ª, v. next w.

מְחִיצָתָא (מְחִצָתָא) f. same, 1) *partition, division*. Erub. 92ª דמינכרא מ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 60) the partition between the two areas are distinguishable (v. מְחִיצָה). Sabb. 101ª, a. fr. גיד אחית מ׳ imagine the partition continued downward. Erub. 89ª גוד אסיק מחיצותא imagine the partition continued upward, v. גָּגַד; a. fr.—2) (also מְחִיצָא) *compartment, wing, extension* (cmp. גְּזוּרָה). Targ. I Kings VI, 6 (not מְחִיצָ׳; h. text ציץ, צלע). Targ. Ez. XLI, 5, 8, sq.; a. fr.—*Pl.* מְחִיצָיָא, מְחִיצָתָא. Ib. 6, sq. Targ. I Kings l. c. Ib. 15, sq.; a. fr.

מְחִיק, v. מְחַק.

מְחִיקָה f. (מְחַק) 1) *rubbing, blotting out*. Erub. 13ᵇ עשיירה דידה מ׳ הוא its preparation consists in washing (the writing) off (Num. V, 23). Y. Sot. II, 18ª bot. למ׳ ניתנה is intended to be blotted out. Bab. ib. 18ª; a. e.—2) *scraping*. Y. Sabb. VII, 10ᶜ bot. מאי מ׳ דיתה וכ׳ what scraping was done in the preparation of the Tabernacle?

מְחִיקָתָא* f. pl. (מְחַק) *a load counted by stricken measures*. B. Mets. 80ᵇ (oth. opin.: *reduced in weight by being worm-eaten*).

מְחִיר m. (b. h.; מתר, cmp. מָהַר) *exchange, that which is obtained by exchange; price*. Sot. 26ᵇ, a. e. מ׳ זונה the price obtained from selling a harlot.—[Tosef. Mikv. I, 19 מחידו ed. Zuck. (missing in ed.) a corrupt. for מחיים, a misplaced gloss to מחיידו ib.]

מְחִית part. pass. *Af.* of נָחַת.

מְחִיתָא f. (מָחַי) *web*. Pes. 42ª חדא מ׳ (ב)אנו כולהו wilt thou weave all these things in one web (bring under one category)?; Hull. 58ᵇ מחתינהו (corr. acc.); Ber. 24ª מחיתא מיתינתו Ms. M. (ed. מיתתא, corr. acc.); Sabb. 148ª מחיתה (v. Rabb. D. S. a. l. note).

מַחְיָתָא, v. מַחְתָּא.

מְחַךְ (sec. verb of חוּךְ II) *to laugh*. Shebu. 34ᵇ; Bets. 14ª, a. e. מָחֲכוּ עלה וכ׳ they laughed at it &c.

מחכיא, Targ. Is. III, 22, read מחטיא, v. מָחָטָא.

מָחַל (cmp. מָחָה) [*to blot out, annul,*] *to remit* (a debt); *to forgive, pardon, to forego, renounce*. Keth. 85ᵇ המוכר . . . וחזר ומָחֲלוֹ if one sells a note of indebtedness to a neighbor, and then remits the debt, it stands remitted (and the buyer of the note must settle with the creditor). Ib. מָחֲלָה she remitted it. Y. B. Mets. VI, end, 11ª שמָחֲלוּ לחם מוכסין to whom custom officers remitted the fine. Ib. לשם פלוני מָחַלְנוּ we remitted (the fine) for this man's sake (individually). Ber. 12ᵇ מוחלין לו על כל וכ׳ all his sins are forgiven to him. Ib. 32ª עד . . . אריני שתמחול ותסלח להם וכ׳ I will not leave thee until thou forgivest and pardonest &c.—Sabb. 30ª מָחוֹל לי על וכ׳ forgive me that particular sin (the seduction of Bathsheba); מָחוּל לך thou art forgiven; a. v. fr.—מ׳ על כבודו *to forego the honor due to one's self*. Kidd. 32ª האב שמ׳ כבודו . . מחול if a father allows a son to omit the acts of reverence due to him, his honor is remitted (the son may avail himself of the permission); תרב שמ׳ וכ׳ but if a teacher gives permission &c.; a. fr.—Num. R. s. 19 שאין חמוחל נעשה וכ׳ for he who is asked to forgive, must not be relentless (v. B. Kam. VIII, 7).

Nif. נִמְחַל *to be cancelled; to be forgiven, pardoned*. B. Mets. 17ª; Gitt. 26ᵇ, a. e. שטר . . . שכבר נ׳ שעבודו on a note once given and paid off you cannot raise a loan again, because the security which it contains (v. אַחֲרָיוּת) has once been cancelled. Yoma 88ª סדורין לִימָּחֵל (his sins) lie ready to be forgiven. Taan. 7ᵇ אא״כ נִמְחֲלוּ וכ׳ unless Israel's sins are forgiven. B. Kam. VIII, 7 אע״פ שהוא נותן אין נ׳ לו וכ׳ although he pays (the fine for insulting a neighbor), he is not forgiven (by the Lord), until he asks pardon; a. fr.—V. נִמְחָלָה.

מְחִיל, מָחַל ch. same. Keth. 86ª . . . תירוץ ותימחל Asheri (תיחלה . . . אחילתה), v. חוּל II ch.—Y. ib. XIII, 35ᵈ הוא יָמְחֵיל לי he might have remitted my debt. Kidd. 32ª מָחַל על כבודו=מיחיל ליה לקריה, v. preced.

מְחִילָא, מְחִלָא ch. = next w., *cavity*.—*Pl.* מְחִילַיָן, מְחִיי׳. Targ. Y. I Deut. XXXII, 18 (Y. II מָחָלַיָן, read: מָחְלֵי׳; v. next w.). Targ. Is. II, 19.

מְחִילָה, מְחִלָה f. (b. h.; חָלַל) *cavity, cave*. Mekh. B'shall., Amal., s. 2 let me enter the land במְחִילַת קסריון by the cave Caesarion (Sifré Num. 135 דרך חלל). Tosef. Yeb. XIV, 6 מ׳ של דגים an underground fish pond; Yeb. 121ª; a. fr.—*Pl.* מְחִילוֹת, מְחִי׳. Tosef. Kel. B. Kam. I, 11 מ׳ שתחת וכ׳ the underground places under the Temple are not sacred area; Pes. 86ª. Ib.; Tam. 27ᵇ, a. e. מ׳ לא נתקדשו the caves under the Temple have not been consecrated. Keth. 111ª מ׳ נעשות וכ׳ underground passages are made for them (v. גִּלְגּוּל). Ib. שמא לא יזכה למ׳ perhaps he will not be privileged to pass underground. Gen. R. s. 96; a. e.—*Pl.* m. מְחִילִים, מְחִילַיָן. Pesik. R. s. 31. Gen. R. s. 1, beg. ותאדם עשוי מ׳ מ׳ וכ׳ man's body is made with many channels and cavities; Yalk. Ps. 835. Sifré Deut. 319 (play on מחללך, Deut. XXXII, 18) שעשאך מ׳ מ׳ who made thee full of cavities; Num. R. s. 9, beg. עשית . . מ׳ מ׳ אלו וכ׳ I built you with many cavities, that means the hearts and the kidneys.

מַחֲלָה f. (b. h.; חָלָה) *sickness*. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Ex. XV, 26) אם אין בהם מ׳ וכ׳ (הא) if there is to be no sickness among them, what healing will they need?

Digitized by Google

B. Mets. 107b; B. Kam. 92b מ׳ זו מרה 'the sickness' means (affection of) the bile &c., v. חֶלְיָה.

מַחֲלוֹקֶת f. (b. h. מַחֲלֹקֶת; חָלַק) *division; separation; difference, dissension, strife, faction.* Gen. R. s. 4 למה אין כתיב ... נבראת חמ׳ why are not the words 'that it was good' written about the second day of creation? ... Because separation was created thereon (Gen. I, 6); אם מ׳ שחדא לתיקונו וכ׳ if to a separation which was made for the establishment and settlement of the world, 'that it was good' cannot be applied, how much less to a separation which tends to the confusion of the world! Ab. V, 17 מ׳ שהיא לשם שמים a dissension which is carried on for the sake of heaven (of truth, without selfish motives). Ber. 37a עד מתי ... בין חמ׳ how long wilt thou put thy head between contending parties, i. e. why dost thou deviate from the established rule? Ib. 38b במ׳ שנויה this has been taught under a controversy of opinion. Y. Peah I, 16a בעלי מ׳ people who create strife. Y. Snh. I, 19c top בתחלה לא היתה מ׳ וכ׳ in former days there were no conflicting opinions in Israel (they being settled by the Sanhedrin); Bab. ib. 88b לא היו מרבין מ׳ וכ׳ they allowed no differences to spread &c.; Tosef. ib. VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9 מַחֲלוֹקוֹת (*pl.*). B. Bath. 147a אל תהיו במ׳ do not join a political faction. Hor. 11b מפני מַחְלוֹקְתּוֹ של וכ׳ (מחלקותו not) on account of the contention of Adoniyah (who claimed the right of succession). Ib. כי איכא מ׳ בעיא וכ׳ wherever there was a contest between claimants, anointing was required; a. fr.—*Pl.* מַחֲלוֹקוֹת. Sot. 47b רבו מ׳ וכ׳ the factions in Israel became numerous. Tosef. Snh. l. c., v. supra. Meg. 3a שלא ירבו מ׳ וכ׳ in order that dissensions may not spread &c.; a. e.

מַחְלוֹקְתָּא ch. same, *division.*—*Pl.* מַחְלוֹקְתָּא. Targ. Y. I Gen. L, 1.

מַחֲלָף m. (b. h.; חָלַף) *sharp knife.*—*Pl.* מַחֲלָפִים. Y. Yoma III, 41a top (ref. to Ezra I, 9) מ׳ . . אלו הסכינין *maḥălafim* . . means the slaughtering knives.

מַחֲלָץ m., *du.* מַחֲלָצַיִם, *pl.* מַחֲלָצִין (חָלַץ, cmp. חֲלִילִין) *a sort of windlass, loops of a rope attached to a heavy slab* for rolling over plastered roofing &c., v. מַגְּנִילָה. Macc. 9b עד שישמט מַחֲלָצוֹ מידו Var. in Ar. s. v. מחצל (ed. מחצלו) until the entire ramming machine slips out of his hands (opp. to נפסק the breaking of the rope); Y. ib. II, beg. 31c עד שיתיר את כל המחלצין (read שיפיל or שיוריד) until he lets go all the loops (expl. = נפסק החבל). Ib. מה דמר ר״י בשמיטת חמ׳ (not המחלצון) what R. J. says ('until he drops the whole rope') refers to the slipping of the machine; Tosef. ib. II, 3 ed. Zuck. עד שיפול כל המחצלין מידו (read: שיפיל . . . חמחלצ׳). M. Kat. I, 10 (11a) שפין את . . אבל לא במחלצים (Y. ed. צַיִים . . .; Ms. M. מחצלים) you may plaster over cracks in the roof, or roll them over with a (small) roller, using the hands or the feet, but not with the windlass, v. Y. ib. 81a top.—[The Var. lect. מחצל־ rests upon a popular transposition, as if from מָחַץ. The interpretation of מחצל by commentators as *trowel* does not fit the context.]

מַחֲלָצַיָּיא m. pl., ch. same. M. Kat. 25b אישתט . . וחוו למ׳ ed. (Ms. M. למחצליא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) the statues became smooth (effaced) and they were used as slabs for rolling machines.

מַחְלֹקֶת, מַחֲלֹקֶת, v. מַחֲלוֹקֶת.

מָחֲלַת pr. n. f. (b. h.) *Maḥălath*, name of the mother of the queen of demons, v. אַגְרַת. Pes. 112b; Num. R. s. 12.

מֶחָם, v. מַיְחָם.

מַחְמַדְתָּא f. (חָמַד) *something desirable, treasure.* Koh. R. to V, 10 דמוביד מַחְמַדְתֵּיהּ who loses a dear object.

מִיחְמֵי, מֶחְמֵי m. (חֲמִי) *sight, appearance,* v. חֲזוֹי. Targ. Y. Gen. XXIII, 8. Ib. XLI, 21. Targ. Y. Deut. IV, 6; a. e.

מַחְמָא m., **מַחְמָעָא** f. (חָמַע) *that which is leavened.* Targ. Ex. XII, 19, sq.

מְחַמְצָן m. (חָמַץ) *a wash-pit* containing ordure &c. to create fermentation. B. Bath. 19a.

מַחְמַר, מְחַמְרָא (**מְחָמֵי**) m. (חָמַר I) *a pile of debris, mound (of a ruined place).* Targ. Is. XVII, 1 כרך מ׳ a fortress of debris.—*Pl.* מְחַמְרִין, מַחְמֵי. Targ. Ps. CXL, 11.—V. דְּמַחְמְרָא.

מֶחַמַּת (popular pronunc. מַחַמַּת), v. חַמַּת.

מַחֲנָה m. (b. h.; חָנָה) *camp,* esp. *the encampment of the Israelites in the desert* (v. Num. II); transferred to the *limits of graded sacredness in Jerusalem* (v. מְחִיצָה II). Sifré Num. 1 מַחֲנֵה ישראל the camp of the Israelites (from the gate of Jerusalem to the Temple mount); מ׳ לויה the camp of the attendants (priests and Levites, from the Temple mount to the Temple court); מ׳ שכינה the camp of the Divine Majesty (from the entrance of the court and further). Ib. מ׳ ארון the camp of the Ark in the desert (= מ׳ לויה); Y. Sot. VIII, 22b bot.; a. fr.—*Pl.* מַחֲנוֹת. Sifré l. c. שלש מ׳ הן there are three camps of graded sacredness (= מְחִיצוֹת).

מָחְסָא m. (חוּס) *mercy.* Targ. Is. LXIII, 9. V. מֵיחוּס.

מַחְסוֹמִית f. (חָסַם II) *polish, glaze.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 3 מַחֲסוֹמִיתוֹ מן וכ׳ (some ed. חסומ׳; R. S. to Kel. XI, 4 חַסְרָמָתוֹ, expl. *the steel-edge* of an axe) its glaze is of an unclean material.

מַחְסוֹר m. (b. h.; חָסַר) *need.* Cant. R. to VII, 2 לכל כדי מַחְסוֹרָהּ . . . גויה to each body according to its need; Ber. 29b.

מַחְסוֹר ch. (preced.) *defect, shortcoming.* Targ. Y. Num. XI, 23.

מַחְסוֹרְיוּתָא f. pl. (preced.) *defects (of sight).* Bekh. 44a אבל מ׳ לא but mere defective eye-sight does not disqualify (opp. perfect blindness). Ib. מ׳ מדק the disqualification from defective eye-sight is derived from דַּק (Lev. XXI, 20).

Digitized by Google

מַחַסְיָא, מָתָא מ׳ pr.n. pl. *Matha M'ḥasia* (or *Maḥseia*, v. Jer. XXXII, 12), prob. a suburb of Sura (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 45, sq.). Keth. 4ª. Ber. 17ᵇ בני מ׳ מ׳ וכ׳ the (gentile) inhabitants of M. M. are obstinate. Kidd. 33ª. B. Kam. 119ᵇ. Snh. 7ᵇ; Hor. 3ᵇ.

מָחָ׳, מַחְסִיל adv. (חֲסַל) *complete measure.* Targ. I Kings VII, 26, a. e. (h. text גָּמְר׳).

מַחְפּוֹרָא m. ch.=next w.—*Pl.* מַחְפּוֹרִין. Targ. Zeph. II, 9 (ed. Wil. מַחְפֵי) salt-mines. Targ. Ez. XLVII, 11.

מַחְפּוֹרֶת f. (חָפַר) 1) *mine.* Keth. 79ᵇ מ׳ של צרים an alum-mine.—2) *product of the mine.* Ah. Zar. 33ᵇ (expl. כלי נתר) כלי מ׳ של צרים vessels made of alum crystals.—3) (v. חַפִּירָה II) *fruits obtained by digging, bulbous vegetables.* Tosef. Maasr. I, 6 מ׳ של כרי storaged vegetables (some ed. מַחְפּוֹרוֹת *pl.*).

מחפ״ן, a mnemonical abbreviation for מִיתָה penalty of death, הוֹסֶס fine of one fifth, פִּדְיוֹן not redeemable, and זָרִים forbidden to non-priests. Yeb. 73ᵇ.

מַחְפֵּרֶת (or **מַחְפֶּרֶת**) f. (חָפַר) *a field which is cleared of trees.*—*Pl.* מַחְפֵּרוֹת. Tosef. Shebi. III, 18 ed. Zuck. (Var. מַחְפֶּרוֹת).

מַחְפָּרָא m. (חָפַר II) *one causing shame.* Targ. Prov. XIX, 26.

מָחַץ (b. h.; sec. r. of חצץ) *to split, strike.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV מָחַצְתִּי אֶת יְרוּשָׁלַיִם וכ׳ I struck Jerusalem on the day &c.; Yalk. Deut. 946. Snh. 91ᵇ.

מַחַץ m. (חָצַץ, v. Jud. V, 11) [*distributor*, cmp. גָּזִיז,] *ladle* for filling vessels out of the well, or the wine- or oil-pit. Par. V, 5 שולי המ׳ the sides of a broken ladle. Ab. Zar. 74ᵇ; Y. ib. V, end, 45ᵇ; Tosef. ib. VIII (IX), 1. Toh. X, 7 אם הריקה מלקה מ׳ if he emptied the pit by using a ladle (to pour into the vessels).—*Pl.* מַחֲצִין. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15.—[Fl. to Levy Talm. Dict. III, 309ª: מָחָץ, fr. מחץ *to stir*, cmp. Ps. LXVIII, 24.]

מְחִיצָא, v. מְחִיצָא I.

מַחְצָב m. (חָצַב) *quarry, mine.* Shebi. III, 5. Ib. 6 פחות מיקן מ׳ if a stone fence is less than ten handbreadths high, it comes under the category of a quarry. Y. ib. 34ᶜ bot. מ׳ שבינו וכ׳ a quarry situated between two estates. Ex. R. s. 15 ברוך המ׳ וכ׳ blessed the quarry from which it was hewn. Lev. R. s. 26, end ומלאו המ׳ לפניו וכ׳ and they filled the quarry before him with gold Denars. Esth. R. to I, 6 המ׳ הזאת וכ׳ this (marble) quarry had not been revealed to any man before &c.

מַחְצָבָא ch. same.—*Pl.* מַחְצָבַיָּא. Targ. Jud. III, 26 (h. text מְסִלּוֹת).

מַחְצָה f. (b. h.; חָצָה) *division, half.* Shek. VII, 1 מ׳ לְמ׳ at an equal distance from each. Ḥull. 29ª; Pes. 79ª מ׳ על מ׳ סתם half to half (if the nation is equally divided between clean and unclean), we treat it as if the majority were clean. Ḥull. 28ᵇ מ׳ על מ׳ כרוב half (of the vital organ) cut and half uncut is considered as if the larger portion were cut. Lev. R. s. 10 חשובה עושה מ׳ repentance effects half (the atonement); a. fr.

מַחֲצָלִין, מַחֲצָלִים *pl.* of מַחֲצָל, v. מַחְלָץ.

מַחְצָלָא f., v. מַחְצָלְתָּא.

מַחְצַלַּיָּא, v. מַחְלַצַּיָּא.

מַחֲצֶלֶת f. (v. חוּצֶלֶת) *matting* used for partition, covering &c., in gen. *mat.* Succ. I, 11 מ׳ קנים a reed mat. Tosef. ib. I, 10 מ׳ של שירומא; Succ. 20ª מ׳ של שיפה a mat of bulrushes. Bets. 36ª פורסין מ׳ ע״ג וכ׳ you may spread a mat over bricks &c.; a. fr.—*Pl.* מַחֲצָלוֹת. Succ. l. c. (expl. חוצלות) מ׳ ממש real mats. Y. ib. II, end, 52ᶜ מַחְצָלוֹת אושא mattings of Usha.—Y. Erub. VII, 24ᶜ top מַחְצָלִיּוֹת (not ליית . . .). Num. R. s. 21 מַחְצָלָאוֹת; a. fr.

מַחְצָלָא, מַחֲצַלְתָּא ch. same. Gen. R. s. 33 . . חמא בחדא מ׳ . . saw a poor man wrapped in a mat; Yalk. Ps. 727.—*Pl.* מַחְצָלָן, מַחְצָלְתָּא. Y. Sabb. VII, 10ᶜ top. Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ top חפון ארקונתא מ׳ they covered the statues with matting; Koh. R. to IX, 10 [read:] חפון אפי דאריקונתא מ׳.

מְחַצְצְרָא m. (= מחצצר, v. חֲצַצְרָה) *trumpeter.*—*Pl.* מְחַצְצְרַיָּא. Targ. II Chr. V, 13. [מְחַצְצְרִין, part. pl., v. חֲצַצְרָה.]

מְחַק (cmp. מְחָה) 1) *to rub out, blot out.* Sabb. VII, 2 המוחק ע״מ וכ׳ he who rubs out in order to write over the erasure. Sot. 18ª כתב אות אחת ומ׳ וכ׳ if he wrote (the adjuration of the Sotah) by writing and washing off letter by letter. Ib. ומְחָקָן לתוך וכ׳ and washed them off in one cup. Sabb. 75ᵇ מ׳ אות גדולה if he erased one large letter. Ib. זה חומר במוחק וכ׳ in this case he who erases, is more severely dealt with than he who writes (on the Sabbath); a. fr.—Part. pass. מָחוּק. Ab. IV, 20 ניר מ׳ erased papyrus (palimpsest).—2) *to scrape, smooth.* Sabb. VII, 2 (73ª) חמעבד וחמוחקו . . Mish. a. Y. ed. (Bab. וחמְמָחֲקוֹ) he who tans its skin, and he who scrapes it. Y. ib. 10ᶜ bot. חייב משום מוחק is guilty of an act coming under the category of scraping. Ib. 10ª חמוחקה he who planes the beam; a. fr.—3) *to level, strike.* B. Bath. V, 11 . . . לְמָחוֹק, v. גָּרַשׁ. Sabb. 153ᵇ; Tosef. ib. I, 17 מָחֲקוּ סאה they made the measure (of laws passed) just even (so that anything added would make it overflow), opp. גָּרְשׁוּ; Y. ib. I, 3ᶜ; a. fr.—V. מָחוֹק.

Nif. נִמְחַק *to be blotted out.* Sot. II, 4, v. מָחָה. Ib. 18ª קודם שנמחקה מגילה before the roll (containing the adjuration of the Sotah) has been washed off. B. Bath. 164ª נ׳ בן יומו an erasure of one day's standing, נ׳ בן שני ימים an erasure two days old; a. e.

Pi. מִרַּחַק *to smooth, shave.* Sabb. 73ª, v. supra. Y. ib. VII, 10ᵈ top חייב משום מְמַחֵק is guilty of an act coming under the category of scraping; a. fr.

מְחַוֵּק, מְחַק ch. same, 1) *to blot out, wash off, erase.* Targ. Num. V, 23.—B. Bath. 164ª דילמא מחוק ליה וכ׳ he may erase it and write over it what he may choose. Ib. ולְמַחוֹק ולידמי let one erase (some writing) and compare;

Digitized by Google

a. fr.—Part. pass. מְחִיקָא, f. מְחִיקְתָּא. Gen. R. s. 65, beg. ייתי הדין מ׳ שמא ויסב לחדא מְחִיקְתָּ שמא let this man whose name deserves to be blotted out come and marry that woman &c.; Yalk. ib. 112; 113 (not מחקת).—Koh. R. to XII, 5 אדריאנוס שחיק עצמות מ׳ שמיה Hadrian, his bones be ground, his name be blotted out. Esth. R. to I, 4 נבוכדנצר שחיק מ׳ וכ׳ Nebuchadn., he be ground, blotted out &c.—2) *to strike.* Part. pass. as ab. Y. Pes. IV, end, 31ᶜ; Esth. R. l. c., v. גְּדִיל. B. Mets. 80ᵇ, v. מְחִיקְתָּא.

Ithpe. אִתְמְחִיק *to be blotted out.* Gen. R. s. 28, end כאיניש . . יִתְמְחֵק שמיה דפלן as one says, that man's name be blotted out.

מָחָק m. *strike,* v. מְחוֹק.

מֶחֱק or מַחַק m. (preced. wds.) *erasure, erased spot.* B. Bath. 163ᵇ bot. מ׳ דחמ׳ הוא ועדיו על the document itself and the signature of witnesses written over an erasure. Ib. 164ᵃ; a. fr.—*Pl.* מְחָקִין. Ib. 161ᵇ כל חמ׳ צריך וכ׳ all erasures written over must be ratified (on the margin).

מְחָקָא ch. 1) same. B. Bath 164ᵃ לא דמי מ׳ דתא וכ׳ the erasure (written over) of one paper cannot be compared to that of another paper. Ib. . . . על מ׳ אנחנא we witnesses have signed our names over an erasure; a. e.—2) *papyrus.* Meg. 19ᵃ top (explaining נייר).

מְחָקָא m. (מְחַק 2) *stricken measure.* Targ. Y. Lev. XIX, 35, opp. גְּדִישׁוּתָא.

מָחָר m. (b. h.; = מאחר; אָחַר) *next day, future day.* Mekh. Bo. 18 יש מ׳ עכשיו וכ׳ there is a *maḥar* which means *now* (the next day), and there is a *maḥar* which means some future time; Yalk. Ex. 225.—Ber. 28ᵃ למ׳ אני ואתה וכ׳ to-morrow I and you &c. Sot. 48ᵇ כל מי . . . מה אוכל he who has bread in his basket and says, what shall I have to eat to-morrow? &c.—Y. Gitt. II, 44ᵃ bot. הוא לילה חוא למ׳ וכ׳ it makes no difference whether the same night or the next day or after some time; a. fr.—מָחָרָת f., constr. מָחֳרַת. Men. 65ᵇ ממ׳ חשבת מ׳ יו״ט 'the morrow of the Sabbath' (Lev. XXIII, 11) means the day after the first day of the Festival (Passover). Ib. או אינו אלא למ׳ שבת בראשית may it not mean the morrow after the regular weekly Sabbath?; a. e.—מָחֳרָתַיִם *day after to-morrow.* Midr. Till. to Ps. XII ולמ׳ נלך וכ׳ and the day after to-morrow we shall go &c.

מָחָר, מָחֳרָא ch. same. Targ. Ex. XVII, 9. Targ. Prov. XXVII, 1 דְּלִמְ׳; a. fr.—Lev. R. s. 34 למ׳ ליה דיא הכא to-morrow she (the soul) is no more here. Y. Gitt. II, 44ᵇ top מחרא דמחר the day after to-morrow; a. e.

מַחֲרוֹזוֹת f. pl. (חָרַז) *strings* (of meat, fish &c.). Tosef. Shek. III, 10 מ׳ if the meat found was on strings; Y. ib. VII, beg. 50ᶜ אם היו מ׳ וכ׳.—B. Mets. II, 1 מ׳ של דגים fish on strings. Tosef. ib. II, 1 מ׳ של קרדומות axes strung together; a. e.

מַחֲרוֹךְ m. (חָרַךְ) *singe, burn* (*wound*). Targ. Y. Ex. XXI, 25.

מחרים, Tosef. Kel. B. Mets. II, 14, read with B. S. to Kel. XII, 5: מְדָרֵס.

מַחֲרִישָׁה f. (b. h. מַחֲרֵשָׁה; חָרַשׁ) 1) *plough.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 יתד של מ׳ the pin of the plough; Y. ib. XVII, beg. 16ᵃ. Y. Naz. VII, beg. 55ᵈ כדי שלא תעלם המ׳ *so that* the plough might not stir them up. B. Mets. IX, 13 וצריך לתת לו המ׳ ביום and must give him back the (pledged) plough for the day; a. e.—2) *strigil.* Ib. 113ᵇ מ׳ דכספא a silver strigil (which, if pledged, the creditor may sell and give the debtor a common one); Keth. 68ᵃ מ׳ דכספא (such a luxury as) a silver strigil.

מַחֲרֵשֶׁת pr. n. pl., v. מַרְחֶשֶׁת.

מָחֳרָת, v. מָחָר.

מַחֲרָתָא, מ׳ דְּיַתִּיר pr. n. pl. (חזר) *M'ḥarta d'Yattir* (*the Cave Region of Y.*, v. Hildesh. Beitr., p. 25), in Upper Galilee. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 סחרתא; Sifré Deut. 51 נחוראתה דייתר; Yalk. ib. 874 נְחַזְרָתָא דייתר (read דייתיר).

מַחֲשָׁבָה f. (b. h.; חָשַׁב) 1) *thought, plan.* Ber. 61ᵃ בתחלה עלה במ׳ וכ׳ it was the original plan to create &c.—Kidd. 40ᵃ מ׳ שעושה פרי an intention which bears fruit (is carried out). Ib. מ׳ טובה מצרפה וכ׳ the merit of a good intention does the Lord (in rewarding) add to that of a good deed; Y. Peah I, 16ᵇ top; a. fr.—2) *troubled mind, care, apprehension.* Snh. 26ᵇ מ׳ מועלת וכ׳ trouble (about sustenance) affects the memory even for the words of the Law (makes one forget one's learning).—*Pl.* מַחֲשָׁבוֹת. Ib. 19ᵇ, v. בָּעַל. Ib. 26ᵇ (ref. to Ps. XI, 3) אילו מַחְשְׁבוֹתָיו וכ׳ if this wicked man's plans be not frustrated, what will the righteous man do?

מַחֲשֶׁבֶת f. (b. h.; preced.) *design, art.*—מ׳ מלאכת a productive work (with a direct purpose). Bets. 13ᵇ; Ḥag. 10ᵇ, a. fr. מ׳ מלאכת אסרה תורה the Torah forbids (on the Sabbath) productive work (by which you affect the property of an object, not mere changing of position, planless efforts &c.).

מַחֲשַׁבְתָּא ch. (preced. wds.) 1) *plan; art.* Targ. Jer. XLIX, 20. Targ. II Chr. XXVI, 15; a. fr.—*Pl.* מַחֲשָׁבָתָא, מַחְשְׁבָן. Targ. Is. LV, 8, sq. Targ. Ez. XXXVIII, 10; a. fr.—2) *trouble.* Erub. 29ᵇ ומבטלי מ׳ and drive trouble away.

מַחֲשַׁכְנָן m. (חָשַׁךְ) *darkening,* מַחֲשַׁכְנָן עיינין dimness of eye-sight. Targ. Y. Deut. XXVIII, 65 ומ׳ (not דמ׳; h. text כליון עינים).

מָחַת, מַחַת, part. act. a. pass. *Af.* of נְחַת.

מַחֲתָא f. (preced.) *declivity.*—*Pl.* מָחֲתִין. Lev. R. s. 18, v. מְחוֹתְיְתָא.

מָחָתָא, מַחֲתָא f. (מְחִי II) 1) *deficiency.* Targ. Prov. X, 20 (h. text כמעט).—2) *defect.* Targ. Cant. IV, 7 (h. text מום).—3) *stroke, plague, slaughter* (corresp. to h. מַכָּה; v.

Digitized by Google

תָּא II).—Targ. Josh. X, 10. Targ. Y. Ex. IX, 27 (ed. Amst. מַחְתָּא). Ib. XXIII, 25 מַחַת (מַחְתָּה), v. מְדִירְתָּא; a. fr.—*Pl.* מָחָתָא, מָחָתָא. Targ. O. Deut. XXVIII, 59 (Y. מַחְתִּין); a. fr.—Targ. Y. Lev. XXVI, 18 מָאתָא.—Targ. Prov. XX, 30 מַחְיָתָא (ed. Lag. מָחְיָתָא, Var. מחיוטי, corr. acc.); Targ. Y. Deut. XXIX, 21 מַחְיָוְתָא (fr. מָחוּתָא).—[V. מַחְוָוא.]

מַחְתָּה f. (b. h.; חָתָה) 1) *coal-pan.* Kel. II, 3 מ׳ פרוצה a coal-pan the rims of which are broken off (having a flat plate only), opp. ib. 7 מ׳ שלמה. Yoma V, 1; a. e.—2) *snuff-dish.*—*Pl.* מַחְתּוֹת. Men. 88[b] ואין מלקחיה ומַחְתּוֹתֶיהָ מן הכבר the tongs and the snuff-dishes of the candlestick were not made out of the *Kikkar* of gold; Yalk. Ex. 369; a. e.

מַחְתּוּתְיָין, מַחְתּוּתָא, v. מָחוּתְיָתָא.

מַחְתְּיָין, מַחְתְּיָא, v. מַחְתִּירְתָּא.

מַחְתָּיוֹת, v. מָחוּתְיָתָא.

מַחְתִּירְתָּא f. ch.=h. מַחְתָּה. Targ. O. Num. XVII, 11 (Y. מַחְתִּירָא). Targ. II Chr. XXVI, 19; a. fr.—*Pl.* מַחְתִּירִין, מַחְתִּירְתָּא, מַחְתִּירָתָא. Targ. Num. XVI, 6; 17. Ib. XVII, 2 (Y. ed. Amst. מדתירא, corr. acc.). Targ. Y. ib. 13; a. e.

מַחְתָּנָא m. (נְחַת) *declivity.* Targ. Josh. VII, 5 (h. text בחדר); a. e., v. מָחוּתְיָתָא.

מַחְתָּרָה f. (b. h.; חָתַר) *breaking in, breach.* Snh. VIII, 6 הבא במ׳ ניתן וכ׳ he who breaks in is judged (allowed to be killed with impunity) on account of what he will do. Ib. 72[a]; Yoma 85[b] מאי טעמא דמ׳ what is the reason of the law allowing to kill one breaking in (Ex. XXII, 1)?—Snh. 72[b] אין לי אלא מ׳ גגו וכ׳ the text speaks only of breaking in, whence can it be proven that the thief found on one's roof &c. may be killed?—Ib. מַחְתַּרְתּוֹ זו וכ׳ his breaking in serves the place of forewarning (he knew what he might expect). Ib. 103[a] (ref. to ויחתר, II Chr. XXXIII, 13, v. S. Baer, Liber Chron., p. 126, a. Rabb. D. S. to Snh. l. c. note 200) עשה לו הק׳בה כמין מ׳ וכ׳ the Lord made for him an opening in the heaven to receive him &c.; (Pesik. Shub., p. 162[b] חֲתִירָה). Midr. Till. to Ps. CXVIII, מן חמ׳.. מה מצא what has he found in our possession (taken) from the place we broke into? Ib. חמ׳ זו העיר the place broken into is the City (of Jerusalem); a. e.

מַחְתָּרְתָּא ch. same. Targ. O. Ex. XXII, 1. Targ. II Chr. XXXIII, 13 (v. preced.).—Snh. 72[b] כל דאתי עלאי במ׳ וב׳ I should kill any one that would break into my house, except &c.—Ber. 63[a] (prov.) גנבא אפום מ׳ רחמנא קרי En Yaăkob (missing in ed.; Ms. M. 2 דאיגרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) the thief at the entrance of the breach calls on the Lord for help.—*Pl.* מַחְתָּרָתָא. M. Kat. 25[b]; Snh. 109[a] (Ms. F. מַחְתַּרְתֵּי, v. Rabb. D. S. a. l. note 50), v. חֲתַר.

מָט m., **מָטָה** f., v. מוּט.

מַטָּא, v. מְטֵי.

מַטְאֲטָא m. (b. h.; מאטא) *broom.* Gen. R. s. 79, end, v. מַבְרְנָא; Y. Meg. II, 73[a] bot., v. אַלְבִּרְנָא.

מַטְאָרְתָּא, מַטְאָרָאתָא, v. מַטְעָרְתָּא.

מַטְבְּחַנְיָא m. pl. (v. next w.), מ׳ בֵּי (בֵּית) *slaughtering place* (in the Temple). Eduy. VIII, 4, a. e.—Kel. XV, 6; Tosef. ib. B. Mets. V, 7, v. מַדְבַּח.

מַטְבְּחַיִם m. pl. (טָבַח) *slaughtering*; בית חמ׳ *slaughtering place* (in the Temple). Midd. III, 5 (Mish. ed. מַטְבֵּחַיִם). Ab. V, 5 (Strack a. other pointed ed. read מַטְבְּחַיִם).

מַטְבֵּעַ, מַטְבֵּיעַ c. (טָבַע II) 1) *coin, medal* (v. מוֹנְיָא). B. Kam. 97[a] sq. המלוה ... על חמ׳ ונפסלה המ׳ if one loans money in a certain coin, and that coin was afterwards repealed, נותן לו מ׳ היוצא וכ׳ he must pay him in the present legal coin. Ib.[b] חמלוה ... על המ׳ ודוסיפו עליו if one loans &c., and the coin was in the meantime made larger (heavier), נותן לו מ׳ היוצאת וכ׳. B. Mets. 45[b], sq., v. חֲלִיפִים.—B. Kam. l. c. מ׳ של א״א the Abraham medal; a. fr.—*Pl.* מַטְבֵּיעוֹת, מַטְבְּעוֹת. B. Mets. II, 2 שלשה מ׳ זה וכ׳ three coins heaped upon another, v. מִגְדָּל. Y. ib. 8[b] שלשה מ׳ של וכ׳ three coins of three different kings; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XVIII עשה כל תחורה כולה מ׳ מ׳ (v. ed. Schechter note 5) he assorted the entire law (like) coins, i. e. systematized.—2) *type* (of prayers, documents), *formula.* Y. Ber. V, 9[b] שלא תשני מַטְבֵּיעָה של וכ׳ that you do not change the formula of a benediction. Ib. bot. אומר מ׳ ברכה he recites the regular form of the benediction. Ib. VI, 10[b] bot. כל המשנה על חמ׳ וכ׳ (read מן) he who changes the formula of prayers which the scholars have fixed. Gitt. 5[b], a. e. כל המשנה ממ׳ וכ׳ he who changes the formulas of documents &c. Y. Meg. III, end, 74[c] משה תיקן מַטְבֵּיעָה של וכ׳ Moses introduced as a type of prayer, O God, the great &c.; a. fr.

מַטְבְּעָא ch. same, *coin, medal.* Targ. II Esth. III, 9 עבדי מ׳ workers in the mint. Targ. Esth. IX, 4 מַטְבְּעֵיהּ his medal (h. text שִׁמְעוֹ); cmp. מוֹנְיָא.

מָטָה, v. מְטֵי.

מִיטָּה, מִטָּה f. (b. h.; נָטָה) *couch, bed, frame, bier.* Ned. VII, 5, v. הִרְגִּישׁ. Ib. 56[a], a. fr. הכופה את מִטָּתוֹ, v. כָּפָה. Ib.[b] מ׳ המיוחדת לכלים a bed designated for the exhibit of garments (not slept upon); Snh. 20[a]. Ber. III, 1 נושאי חמ׳ those carrying the bier; a. fr.—מ׳ של גילה, מ׳ גלילתא, v. גִּלָּה, גְּלִילְתָּא.—Sabb. 47[a], v. מִרְסָי I.—*Pl.* מִטּוֹת, מִיטּוֹת. Ned. 56[a]; a. fr.—Trnsf. *family, offspring.* Lev. R. s. 36 שדיחת מִטָּתוֹ שלימה his bed was perfect, his children were all righteous; Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII. Ber. 60[b]. Pes. 56[a] יש במיטָתִי פסול שמא ... perhaps there is a blemish in my family; a. e.

מַטֶּה m. (b. h.; נָטָה) 1) *staff.* Ab. V, 6 חמ׳ the staff of Moses. Ex. R. s. 3 חמ׳ שתיסרנו בו the staff with which thou shalt chastise him. Ib. 'the signs which I placed in thy hands' (Ex. IV, 21) זה חמ׳ that means the staff; a. fr.—2) *tribe.* Tosef. R. Hash. III (II), 3 שלש על כל מ׳ ומ׳ three notes for each tribe; Y. Succ. V, 55[c].

מִטָּה, v. מוּטָה.

Digitized by Google

מַטָּה adv. (b. h.; מִטַּ fr. נָטָה, a. ה locale) *downward*, (used as a noun) *below*. Tanh. B'shall. 23 מחמת אש של מ' מעלה . . . . through the fire from above were his wheels below ignited; (Yalk. Ex. 235 שלמטן . . . שלמעלן, v. infra). Ḥag. II, 1 (11b) מה למעלה ומה למ' what is above (in heaven) and what is below (in the nether world, Rashi: above the Ḥayoth, below the Ḥayoth, v. חַיָּה). Tosef. Ber. V, 5 שלישי לו למ' הימנו he who is the third in rank reclines below him (v. Sm. Ant. s. v. Triclinium); a. fr.—Euphem. for מעלה in order to avoid a blasphemous expression: B. Kam. 79b . . . כביכול עשה עין של מ' ואוזן של מ' וכ' he treated, if one may say so, the divine eye as if did not see, and the divine ear as if did not hear.—Frequ. מָטָּן. Y. Yoma VII, 44b . . . כשירות של מעלן של מ' as the service in heaven, so is that on earth; Lev. R. s. 21, end (not שורות). Y. R. Hash. II, 58b ב"ד של מ' the court on earth; a. fr.

מַטְהֲרָת f. (טָהַר) *water pipe of a bath, gutter*. Mikv. VI, 11; Tosef. ib. V, 8. Ib. VI, 4 בזמן שמ' שלה וכ' when the gutter of the bath opens into private ground.—*Pl.* מַטְהֲרוֹת. Tosef. Erub. XI (VIII), 9.

מָטוּ f. (נָטָה) *inclining* (the ear &c.), *favor*.—בעי מ' *to ask a favor, beg*. Targ. Y. Ex. XI, 8. Targ. Ps. LXXII, 12.—Yoma 87a (in Hebr. diction.) המבקש מ' וכ' he who begs his neighbor (to forgive him).—במ', במ' בְּמָטוּתָא (cmp. בְּעוּ) *I pray*. Targ. Y. Gen. XLIII, 20. Targ. Y. I ib. XLIV, 18. Targ. Y. Ex. XXXII, 31; a. fr.—Yoma 72b במ' מיניכו I beg of you. Snh. 97a במ' בעינא מנייכו ed. (Ms. M. במ' מינייכו); a. fr.

מַטְוֶה f. (b. h.; טָוָה) *yarn*. Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4.

מַטְוְויָתָא f. (טְוִי I) *spider*. Targ. Job VIII, 14 בי מ' (Ms. מַטְוִויתָא) spiderweb.

מטוורד, v. מַבְרֵר.

מַטְלְטֵל, מְטוֹלְטֵלָת, מַטְלְטֵט, מְטוֹטֵלֶת f. (טִלְטֵל) 1) *plummet, plumb-line*. Kel. XII, 8 מטט' Ar. a. Mish. (some ed. מטוטליה; ed. Dehr. מְטוֹטְלוֹת; Talm. ed. מטולטלת); Tosef. ib. B. Bath. VII, 12 מְטַלְטְלוֹת. Kil. VI, 9 כאילו מ' תלויה וכ' (Ms. M. מטול') as if a plumb-line were suspended on it (take the vertical line).—2) *stem with foliage attached to a fruit*.—*Pl.* מְטוֹטְלוֹת (cmp. טוֹטְלָוָתָא). Y. Ab. Zar. I, 39d איצטרובלין במטוטלותיהן pine cones with their attachments (so that they can be used for the thyrsus, v. Sm. Ant. s. v. Thyrsus).—3) (cmp. מַטְלִית) *a pad* or *cushion made of pieces of cloth*. Sabb. V, 3 לא יצא גמל במ' the camel must not be taken out (on the Sabbath) with the pad on his back; expl. Y. ib. 7b bot., v. גְּבִרְנָתָא. Bab. ib. 54a במ' הקשורה בזנבו the pad tied only to his tail (hence liable to slide down); Tosef. ib. IV (V), 3 במ' תחלוירה וכ' with the pad hanging (loosely lying) on his hump to let the air strike through; ib. [read:] אבל יוצא הוא במ' הקשורה לו בזנבו ובחטרתו וכ'.—Tam. V, 4 כמין מ' וכ' there was on the top of the lid (of the coal pan) a sort of pad (with which to handle it). Tosef. Sabb. VI (VII), 1 הקושר מ' וכ' he who ties a pad to his hip (a superstitious custom).—*Pl.* מְטוֹלְטְלוֹת, מְטוֹלְטְלוֹת, v. supra.

מְטַמְוְויָתָא, Ber. 44b, v. מְזִי II.

מָטוּל, מְטוּל I (טוּל, טָלַל, v. אַטְמוֹל; cmp. בִּין) *on account of, for the sake of*. Targ. Y. I Num. XXV, 8 מ' אלין on account of these persons. Targ. Ps. XLIV, 27 (h. text למען) מ' דלא—מ' דכא, מ' דכנא *because, for*. Targ. Ps. I, 6.—מ' הדכנא ed. Wil., strike out מ', as ed. Lag.]—Ib. XLIX, 15; a. fr.—מְטוּלְהִי *for my sake*, מְטוּלְתָךְ *for thy sake*, &c. Targ. Prov. VIII, 15, sq. Ms. (ed. מטול אנא!).—Targ. Ps. CXV, 1; a. fr.

מָטוּל II (I מַטּוּל) m. (טָלַל) *moving, march* (=h. מַסָּע). Targ. O. Deut. X, 11 (ed. Berl. מַטְּ), v. מַטְלָנָא II.

מִטְוּל* II m. h. (נָטַל) *handkerchief*.—*Pl.* מַטְוְולִין. Yalk. Gen. 7; Yalk. Ps. 848 ובמ' and by waving handkerchiefs (for salutation); Gen. R. s. 5; s. 28 מטולין, מנוולין (corr acc.).—V. מַנְטְוִולִין.

מָטוּל III, מָטוּלָא III, מָטוּ', מָטוּלָא (מָטוּל) m. (נָטַל) 1) *weight, burden* (h. מַשָּׂא). Targ. O. Num. XI, 11 (ed. Amst. מ'). Targ. ib. IV, 27 (O. ed. Amst. מַטְלְחוֹן, read: מַשְׂאֵל). [Ib. 24 למישל ed. Berl., למטול ed. Amst.; Y. לְמָטוּל, infin. of נְטַל.]—Targ. Y. I ib. XXV, 8 מן מָטוּלָא through the weight (of the two bodies); a. fr.—Y. Ḥag. I, 77b top חזון מטענין לון מטולין וחזון מחכוונין . . . . חד מ' they (the Romans) made them carry loads (on the Sabbath), and they (the Jews) arranged it so that each two persons should carry one load.—*Pl.* מַטּוּלִין. Targ. Is. XLVI, 1.—Y. Ḥag. l. c.—2) *burden of prophecy*. Targ. Is. XXI, 1 Rashi מטול (ed. מטל); Y. Taan. IV, 69b top מ' רב בערבייא a heavy burden of prophecy (charge) against Arabia. V. מַשָּׂא.

מְטוֹלְטֵלָת, v. מְטוֹטֵלֶת.

מְטוּלְתָּא f. 1) *booth*, v. מְטַלְלְתָּא.—2) (with suff. of personal pronoun) *on account of*, v. מְטוּל.

מְטוּנָן, v. טוּנָא I.

מטופרסא, v. מְטַרְפְּסָא.

מָטוּתָא, v. מָטוּ.

מָטְחָא or מָטָחָא m. (טוּחַ I, v. Targ. Y. Gen. XV, 6) *rebellion, reproach*. Targ. Job I, 22 מילי מ' Ar. s. v. טחח 2 (ed. מחטר, מיחטר, fr. חֶטְאָ II, *sinful* words; h. text תִּפְלָה).

מַטְחָאתָא, v. מְטַחְתָּא.

מַטְחָן m. (טָחַן) *grinding mill* for olives. Ex. R. s. 36, beg.

מַטְחֲתָא f. (טוּחַ II; cmp. טחות Ps. LI, 8) *kidney, loin*. Gitt. 69b אתא מַטַּחְתֵּיהּ וכ' (Ar. ed. Koh. מטחתא, some ed. מַטְחָאתָא) on this (his) loin and . . . on the other loin.

Digitized by Google

מָטַט, מַטַּט, v. מוּט h. a. ch.

מְטָטוֹר, v. מִיטָטוֹר.

מַטַּטְרוֹן, מִיטַּ׳ (מטרטרון, redupl. of נטר, v. נָטָא) [*Chief of the Service,*] *Mattatron* (*Mittatron*), name of the chief of the angels (corresp. to שר הפנים). Targ. Y. I Gen. V, 24 מ׳ ספרא רבא M., the chief recorder.—Snh. 38ᵇ (ref. to Ex. XXIV, 1, cmp. Targ. Y. a. l.) זה מ׳ וכ׳ that is M. whose name is like that of his master (with ref. to Ex. XXIII, 21, cmp. Rashi a. l.). Ḥag. 15ᵃ חזא מט׳ וכ׳ Ms. M. (ed. repeatedly מי׳) saw M. to whom permission was given to be seated while writing down &c. Ab. Zar. 3ᵇ אי בעית אימא מט׳ Ms. M. (ed. מי׳) if you choose, say it was M. (that instructed the children). Lam. R. introd. (R. Joh. 1) בא מ׳ ונפל וכ׳ M. came and fell upon his face. Sifré Deut. 338 [read:] באצבעו הראה מ׳ מראה וכ׳ with his (Moses') finger Metatron pointed out to Moses &c.; Yalk. ib. 949 (v. מִיטָטוֹר). [Gen. R. s. 5, v. מִיטָטוֹר.]

מָטָה, מָטָא, מְטָא (=h. מָצָא) 1) *to stretch, reach*; *to arrive at; to obtain; to happen to.* Targ. Gen. XI, 4 (Y. II מְטַיֵּי). Targ. O. ib. X, 19 (h. text באכה). Targ. II Kings XIX, 26. Targ. Koh. VIII, 14; a. fr.—Targ. Esth. V, 2 [read:] ומָטַת לִידָהּ and it (the scepter) reached her hand (v. Meg. 15ᵇ).—Snh. 109ᵃ כד מ׳ לחאי וכ׳ when he arrived at a certain inn. Keth. 63ᵃ כי מָטָא לגבירה when she came near him. Ib. מ׳ מעלי וכ׳ the eve of the Day of Atonement came. R. Hash. 12ᵇ א״ר אסי א״ר יוחנן ומָטוּ בה משמיה וכ׳ said R. A. in the name of R. Joh., and they arrived in the chain of tradition up to 'in the name of R. J. the Galilean' (an editorial gloss). Y. Ber. III, 6ᵃ top, a. fr. מָטַתְיָה אונס an accident (mourning) befell him. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ ומטתיה כן and so it happened to him (as he had wished). Ib. ולא מ׳ מידכל וכ׳ and he had no chance to dine with him. Y. Snh. VI, 23ᶜ; Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot. בעי מַמטֵי מיא ולא כ׳ wanted to fetch water but could not. Ib. 78ᵃ top כל דְמָטֵי וכ׳, v. זוּנָא. [Ib. כל מטי רעבוד וכ׳, read: כל חד מינן וכ׳ let each of us do &c.] Y. Keth. IV, 28ᵇ top מָטִינָתָהּ לחאי דאבר וכ׳ thou hast found that which R... said; ib. מָטִיתָא.—Ḥag. 5ᵃ כד מ׳ לחאי קרא when he came to this verse. Snh. 100ᵃ כד מָטוּ מגלת וכ׳ when (in preparing wrappers for the scrolls) they came to the roll of Esther; a. v. fr.—[Ḥull. 132ᵃ top מָטוּנָךְ we or they (the words of the text) have reached thee, agree with thee, Rashi; v. נטא I.]—2) (sub. בישולא or זרמנא) *to be ripe, ready.* Ḥag. l. c. שביק חנך דמָטוּ וכ׳ he left those (figs) which were ripe and plucked those which were not. Ḥull. 112ᵃ תיתאה מטא the lower portion was ready (roasted).

Af. אַמְטֵי *to cause to reach; to fetch, bring, offer.* [Targ. Y. II Gen. XI, 4 מַמְטֵי part. pass., v. supra.] Targ. Y. ib. XXVII, 25. Targ. O. Lev. IX, 12; a. fr.—B. Kam. 117ᵃ דרי ואַמטֵי בהדן take it up and hand it over (to the King's treasury) in our presence; דאי ואי וכ׳ he did take it up &c. Ib. 119ᵇ, a. e. אַמטוּיֵי ואחזוּיֵי חד (not אמטוי) is leading the needle forth and bringing it home one stitch (=h. תשליך והביא)? B. Bath. 21ᵃ לא מַמטִינָן וכ׳, v. יָנוּקָא I. Keth. 103ᵇ sq. אַמטוּהוּ לצ׳ וכ׳ they took him to Sepphoris which lies high. Gen. R. s. 14, beg.; ib. 20 מן דרכון אנא מַמטֵי לכון from your own language I will offer (proof) to you; a. fr.

Ithpe. אִתְמְטֵי *to repair to.* Targ. O. Num. XXIII, 15; a. fr.

מַטְבְּסָא, v. מִדְבָּסָא.

מַטְכָּסָא, מִיטַּ׳ (סת, מַטְבֵּק, מִיטַּ׳...) m. (μέταξα) *silk.* Y. Kil. IX, 32ᵃ top חשרירין מ׳ *shirayin* (Mish. ib. IX, 2) is silk. Sabb. 20ᵇ, v. בַּלָּךְ. Y. B. Mets. IV, 9ᶜ bot. יהב דינרין למ׳ gave an earnest money on silk. Lev. R. s. 34 information was brought against them בחדין מ׳...כד that they dealt in silks (v. Sm. Ant. s. v. Sericum). B. Kam. 117ᵇ הודא דאחוי אמ׳ וכ׳ one informed (the royal officers) of the silk goods of R. A.; a. fr.—*Pl.* מַטַּכְסִין, מִיטַּ׳, מַטַּכְסֵי, מַטַּק, מַטָּכָא. Targ. Esth. I, 6 (h. text בוץ).—Gen. R. s. 40 דמ׳ אנא ידיב I am willing to pay the duty on silk goods. Y. B. Kam. VI, end, 5ᶜ מ׳ חוה מלא it (the bag) contained silk goods. Gen. R. s. 77, v. מחיילא; Cant. R. to III, 6; a. fr.

מָטָל m. (נָטַל) *javelin* for thrusting. Targ. I Sam. XVII, 6 (h. text כידון).—*Pl.* מָטָלַיָּא. Targ. Job XL, 18 Ms. (ed. מטלנא, Regia מַטְלוּתָא; h. text מָטְמוֹל).

מַטְלָא m., constr. מַטַּל (v. נטל III) *imposed destiny, burden of prophecy.* Targ. Is. XIII, 1 (h. text מַשָּׂא). Targ. II Kings IX, 25. Targ. Is. XXI, 1 (Kimḥi מַטְלַן, v. מַטְלָנָא; Rashi מטול); a. fr.

מַטְלָא, מָטַלָּא, v. מָטְלָלָא.

מַטְלוֹל m. (טָלַל I) *shade, cover.* Targ. Y. Num. XIV, 14.

מַטְלוֹן m. (טָלַל, v. טִלְטֵל; cmp. Jer. XXII, 26) *exile, place of banishment.* Num. R. s. 7 מ׳ של טרודין the place of exile for those condemned to banishment. Deut. R. s. 2; ib. s. 6, v. טָרַד.

מַטְלוֹנִית f. (diminutive of מַטְלִית) *a small patch.*—*Pl.* מַטְלוֹנִיּוֹת, v. מַטְלִית.

מַטְלוּתָא f. (נָטַל) 1) *javelin,* v. מָטָל.—2) *thrusting.*—מַטְלוּתָא דאַבְנִין *stoning to death,* v. אַטְלוּתָא. Targ. Y. Ex. XXXI, 15; a. e.

מְטַלְטָלָא m. (טַלְטֵל) 1) *exile, homeless.*—*Pl.* מְטַלְטָלַיָּא. Targ. Mic. IV, 6, sq.; Targ. Zeph. III, 19 (h. text חצלעה).—2) (mostly *pl.*) מְטַלְטְלֵי, מִיטַּ׳=next w. Yeb. 99ᵃ עבדא מ׳ ומ׳ וכ׳ a slave is chattel, and chattel (in R. Meir's opinion) is seizable for widowhood; Keth. 81ᵇ ומ׳ לכתובה לא וכ׳ and chattel is not seizable &c.; a. fr.

מְטַלְטְלִין, מִיטַּ׳ m. pl. (טַלְטֵל) *movable goods, chattel,* opp. מקרקע immovable property. Kidd. 26ᵇ; B. Bath. 156ᵇ חזי לו מ׳ דרבה had a large fortune in movables. B. Mets. 11ᵇ, v. אַגַּב. Tosef. Kidd. I, 8, sq. B. Mets. IV, 1 כל מ׳ קונין זה וכ׳ all movables (exchanged) buy each other, i. e. taking possession by the one gives possession to the other party; a. v. fr.

מְטַלְיָא, v. חַמְטַלְיָא.

Digitized by Google

מטליח, Lam. R. to III, 7, v. בַּטְלִית.

מַטָּלְיוֹתָא f. (טְלַל) *protection, shade.* Targ. O. Lev. XXIII, 43 Ms. (v. Berl. Targ. O. II, p. 37), v. בְּטַלְלָתָא.

מַטְלִית f. (טָלָא) *patch, strip; lining.* Kel. XXVII, 12 אם מ' חדשה וכ' even a new piece of that stuff. Y. Meg. I, 71^{d} top ושולין במ' and is mended by underlining a patch. Gen. R. s. 4, beg. יעשה מ' לרקיע let there be made a lining to the firmament (be made stronger). Kel. XXVI, 2 טלה עליו את המַּטְלָה (R. S. מטלית) if he underlined the bag. Tosef. Ohol. XIV, 6; Zeb. 94^{a}; a. fr.—Trnsf. *a strip of land.* Lam. R. to III, 7 (ref. to גדר בצדי, ib.) זו מ' של וכ' (not מטליח) that means the Samaritan enclave (between Galilee and Judaea).—*Pl.* מַטְלִיּוֹת. Ib. introd., end זורעין אותה מ' מ' they planted the land by strips (not the whole at a time); Y. Keth. XII, 35^{b} top מ' מ' חריחה נשרפת the land was burned up strip-wise; Y. Kil. IX, 32^{c}; Pesik. Dibré, p. 114^{a}; (Yalk. Dan. 1066 מטלניות). Lam. R. introd. (R. Abbahu 3, ref. to Ez. XXIV, 6) מ' מ' הוו גולים they were exiled by districts (not all at once); Yalk. Ez. 362.—Dimin. מַטְלוֹנִית, מַטְלָנִית; pl. מַטְלוֹנִיּוֹת. Sabb. 125^{a} שאין בהן וכ' מ' (Ar. מטליח) strips of less than three square handbreadths; Succ. 16^{a}; B. Bath. 20^{a}; a. e.—Yalk. Dan. 1066, v. supra.

מַטָּלָא, מְטָלָא m. (טָלַל I) *shelter, hut, booth.* Targ. Ps. X, 9 (Ms. מְטַלָּלָא).—Y. Succ. III, beg. 53^{c} עביד ליה מטלא וכ' put up a festive booth for himself in the street.—*Pl.* מְטָלַיָּא (מְטַלַּיָּא). Targ. O. Lev. XXIII, 42 (ed. Amst. מְטָלַיָּת, corr. acc.). Targ. II Sam. XI, 11; a. fr.

מַטַּלְתָּא, מְטַלְתָּא f. same. Targ. Is. I, 8. Targ. Jon. IV, 5. Targ. Y. Lev. XXIII, 42; a. e.—Constr. מְטַלַּת (מַטְלַת). Targ. O. ib. 43 מְטַלַּת (Ms. I מְטָלְיוֹת, III מְטַלַּת pl.). Targ. Is. IV, 6.—Esp. *festive booth, Succah.* Succ. 3^{a} אסומא דמטלל' Ms. M. (ed. מטולתא, מטלתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) at the entrance of the Succah. Ib. 28^{b} במ' in the Succah, בר מ' without the Succah (in the house &c.). Y. M. Kat. III, 82^{a} הוות מְטַלְּתֵיהּ וכ' if his (the mourner's) Succah is small; a. fr.—[Treat. S'maḥ. ch. XI, end מטלתא דכרמא the watchman's hut in the vineyard—a mistaken gloss to אודיני, which found its way into the text; v. M. Kat. 27^{a}, a. אוּרְיָנִי.]—*Pl.* מְטַלָּתָא, מְטַלָּן. Targ. O. Lev. l. c., v. supra. Targ. Gen. XXXIII, 17 (Y. מְטָלָן).

מַטְלָא I m. *javelin*, v. מְטַל.

מַטְלָא II m. (טלל, נטל, cmp. מַטְלוֹן) *journey* (h. מַסָּע). [Targ. Is. XXI, 1 מַטְלַן Kimḥi, v. מַטָּלָא.)—*Pl.* מַטְלָנִין, constr. מַטְלָנֵי. Targ. Num. XXXIII, 1; a. fr.

מַטְלָנִית f. diminutive of מַטְלִית, q. v.

מַטְלַעְתָּא f. (טְלַע) *limping.* Keth. 103^{b} (to Levy who was lame) צריכא לך ולמַטְלַעְתָּךְ do we need thee and thy limping (lame remark)?

מְטַלְּת, v. בַּטְלִית.

מַטְלָתָא, מְטַלְתָּא, v. בְּטַלְלָתָא.

מִיטְ, מְטַמּוּט m. (טָמַט) *decline, use of the root* טמ"ט. Tosef. B. Mets. VI, 18 (ref. to רימוּט, Ps. XV, 5) רבי חזה וכ' (ed. Zuck. חמיטוּט) we know not in what sense this 'decline' is meant; Y. ib. V, end, 10^{d} דמיטמ'; [Yalk. Ps. 665 this *yimmot* &c.].

מַטְמוֹן m. (b. h.; טָמַן) *secret chamber, treasury; treasure.*—*Pl.* מַטְמוֹנִים. Num. R. s. 9 התחדלו . . . לתוך חמ' the inhabitants of the city began to put their gold and silver in the secret chambers of the fortress; Tanḥ. Naso 5. Lev. R. s. 1 הולך במ' he goes (to her) through secret walks (of the palace), v. next w. Cant. R. to I, 1, v. חָפַשׂ; a. e.

מַטְמוֹנִית f. (preced.) *secrecy.*—*Pl.* מַטְמוֹנִיּוֹת. Tosef. Dem. II, 9 חזרו . . במ' (Var. במטמורנית, במטמונות, corr. acc.) if they repent in secret, opp. בפרהסיא; Ab. Zar. 7^{a}; Bekh. 31^{a}.—Lam. R., introd. (R. Josh. 1) חזרו עובדין אוהן במ' (some ed. במטמניות) they worshipped idols in secret; Yalk. Ez. 348.—Gen. R. s. 52 הולך במ' he goes to her in secret; ib. s. 74 (v. preced.). Ib. s. 17 למה במ' why did he do it secretly (while Adam was asleep)?—Pesik. R. s. 8 whatever a man does במ' בחשך וכ' in secret, in the dark or openly; Yalk. Prov. 959. Pesik. R. l. c. שבמַּטְמוֹנִיּוֹת whatever is hidden in the secret chambers (of the heart); a. e.

מַטְמוֹנָת f. (preced.) *treasure in charge.* Snh. 100^{b} (quot. fr. Ben Sira) בת לאביה מ' שוא a daughter is to her father a false treasure (causing anxiety).—*Pl.* מַטְמוֹנִיּוֹת. Midr. Till. to Ps. CXIX, 17.—V. preced.

מְטַמּוֹעָא, v. מְטַמְטָא.

מטמועיתא, Y. B. Bath. VI, end, 15^{c}, v. בַּטְמוּטִיתָא.

מַטְמוֹרָא m. (טְמַר) 1) *hiding place.* Targ. Is. XXXII, 14.—2) *hidden object.*—*Pl.* מַטְמוֹרִין. Targ. Ob. 6; Targ. Jer. XLIX, 10 (some ed. מַטְמָר).

מַטְמוֹרִיתָא f. (preced.) *hiding place, hidden place.* Targ. Is. XXII, 8 (h. text מסך).—*Pl.* מַטְמוֹרְיָתָא. Targ. I Sam. XXIII, 23 (not מַטְמוֹרֵי; h. text מחבאים). Targ. Jud. VI, 2 (not מַטְמוֹרֵי; h. text מנחרות).

מְטַמְטֵם, *Nithpa.* נִתְמַטְמֵט (contr. of מִתְטַמְטֵם, v. בְּצַע) *to be crumbled, reduced to atoms.* Erub. 80^{b}, v. בָּצַע *Nithpa.*

מַטְמֵט ch. (v. בּוּט) *to make shaky.* Part. pass. f. מְטַמְטְמָה. Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 2) (expl. מוּדָת, Prov. XXV, 19) רגל מ' a wavering walk; v. מוּדָא.

מטמיעין, v. בְּטְמָא.

מַטְמוֹנִית, v. מַטְמוֹנִית.

מַטְמָנָא, מְטַמְטָא m. (טָמַע) *sinking;* (with שמשא) *sunset; west.* Targ. Y. Deut. XI, 30 (ed. Amst. מַטְמָעָא). Ib. XXI, 23 מְטַמְטוֹ. Targ. Ps. CXIII, 3.—*Pl.* מְטַמְטִין, מְטַמְטָן, מְטַמְטֵי. Y. R. Hash. II, end, 58^{b} ר"ד מטמיעין (corr. acc.) fourteen sunsets. Gen. R. s. 63 עם מְטַמּוֹעֵי יומא וכ' Ar. (ed. מטמעי, corr. acc.) on Friday at sunset.

Digitized by Google

מַטְמְרָא, v. מַטְטוֹרָא.

מַטָּן, v. נְתַן.

מְבַיְנָה, v. בְּנַן.

מַטָּע m. (b. h.; נָטַע) *plantation.* Y. Kil. IV, beg. 29[a] והוא שבא מטע כרם גחל provided it was originally a large vine plantation. Lev. R. s. 25 לא תתעסקו אלא במ' תחלה as the first thing be engaged in nothing but planting; a. e.

מַטָּעָה, מַטָּעַת f. 1) same. Gen. R. s. 15, beg.; Midr. Till. to Ps. CIV, 16 ישבעון מטעתן they (the cedars) shall enjoy their transplantation. Gen. R. s. 30 מטעת כרמים plantation of vineyards. Cant. R. to II, 3 כמטעת של כרם (prob. כמטעות pl.) like the rows of plants in a vineyard. Midr. Sam. ch. XXVIII מטעתך מהיכן היא whence is thy origin?—2) *cultivated state*, opp. חורבן. Y. Kil. IV, end, 29[c] יותר ממטעתו more than when it is cultivated. Midr. Sam. ch. XXV שהיה רואה מטעת שלו נקצצת וכ' he saw his (Saul's) plantation cut down (his descendants put to death, v. II Sam. ch. XXI), and did not worry about it &c.; Yalk. Ps. 765 מציל (corr. acc.).

מַטְעוֹמְיָתָא, תָּא . . . f. (טְעַם) *exhilarating effect of the wine.* Y. Gitt. III, end, 45[b] בשום הדא מ' (the distinction between יָשָׁן and יְשִׁישָׁן is made) on account of its effect; Y. B. Bath. VI, end, 15[c] מטעמו' (corr. acc.).

מַטְעְיָא f. (טְעִי) [*leading astray,*] *prostitute.* Targ. Lev. XXI, 7 (some ed. מַטְעָיָא). Targ. Y. I Gen. XXXIV, 31 מְטַעְיָא.—*Pl.*, v. next w.

מַטְעִיתָא f. same. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 21, sq. Targ. Y. Deut. XXIII, 19.—*Pl.* מַטְעֲיָיתָא. Targ. Y. Num. XXIV, 14. Targ. Y. Gen. XLII, 9 (not מַטְעִי'). Ib. 12 מַטְעֲיִית constr. (not מַטְעִי'..).

מַטְעֲמָא f. (טַעַם) *savory, refreshing.* Targ. Hab. I, 16 (h. text בְּרִיאָה).

מַטְעֲמָה m. (preced.) *refreshment.* Y. Snh. II, 20[c] bot. אייתי מטעמה (corr. acc.) bring refreshment (for the mourner)—[which may also mean *good cheer*, whence the reply: 'send and get Menahem &c.'].

מַטְעֲמִי, Gen. R. s. 63, v. מְטַמְטֵא.

מַטְעֲמָתָא f. ch.=next w. Y. Ned. VIII, beg. 40[d] הרא מ' וכ' the partaking of food for the sake of tasting requires no benediction, nor is it subject to laws about robbery &c.

מַטְעֲמַת f. (טַעַם) *tasting.* Ber. 14[a] מ' אינה טעונה ברכה, v. preced.

מַטְפַּחַת f. (b. h.; טָפַח II) *towel, apron* (for wiping moist hands); in gen. *bandage, wrap.* Tosef. Ḥag. III, 2 מַטְפַּחְתּוֹ his apron; Ḥag. II, 7. Kel. XXIV, 14 מ' של ידים towel, של ספרים bands for scrolls; של תכריך bands around shrouds; ושל נבלי בני לוי and the wraps of the musical instruments of the Levites (Maim.); (oth. vers. של תכריך נבלי וכ' bands used for tying up the instruments &c.). Ib. XXVIII, 5 כסת שעשאה מ' a bag of a bolster which was changed into a plain sheet; a. fr.—*Pl.* מִטְפָּחוֹת. Ib. XXIV, 14 שלש מ' חן וכ' there are three kinds of *mitpaḥoth*, v. supra. Snh. 100[a] (in Chald. dict.) מתקני מִטְפָּחוֹת ספרים בי רבי וכ' Ms. M. were fitting up wraps for the books in the house of &c. Kil. IX, 3; a. fr.

מַטְפְּיָיתָא f. pl. (טְפַי II, cmp. נטפתא) *drippings.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאה) 7 מן מ' from the nature of the drippings.

מַטְקַס, מְטַקַּס, v. טְקַס.

מַטְקָסָא *silk*, v. מְטַכְסָא.

מָטָר m. (b. h.; טרר *to drip;* cmp. טָרַד) *rain.* Taan. 6[b] (ref. to תַּמָּטֵר, Am. IV, 7) הרא מקום מ' it will be a place where the rain will stand (in pools). Ib. 9[a] מ' בשביל יחיד rain is sent for the sake of an individual; a. fr.

מְטַר, Hif. חַמְטִיר (b. h.; denom. of preced.) *to let rain.* Tanḥ. ed. Bub., B'shall. 20 חייתי מַמְטִיר וכ' I let rain bread &c.

מְטַר ch., *Af.* אַמְטַר same. Targ. Y. Gen. II, 5. Targ. O. ib. XIX, 24.

מִיטְרָא, מְטָרָא ch. = h. מָטָר. Targ. O. Gen. II, 5. Targ. Job XXXVII, 11 (h. text אוֹרוֹ); a. v. fr.—Sabb. 65[b]; Bekh. 55 פרת . . . . מ' במערבא that rain fell in the West (Palestine), the Euphrates is the great witness (when the Euphrates rises, it indicates that Palestine has had rain). Taan. 6[a] מ' בעלה וכ', v. בַּעֲלָא; a. fr.—*Pl.* מִיטְרִין, מְטָרִין. Targ. Y. Gen. XIX, 24. Targ. Ps. LXV, 10 Ms. (ed. *sing.*).—Taan. 9[b] כשקרי מיטריהו their rains are faithless (the signs of rain are deceptive). [מִיטְרִין, מְטָרִין *womb*, v. יְטַרְיִן.]

מַטְרָאתָא, מַטָּרָא, v. מַשְׁרְתָא.

מִטְרָדָא m. (טָרַד; cmp. Arab. *mitrad*, hasta brevis) *the hunter's spear.* Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 (play on בִּטְרַד, ib.) גברא דהוה לעי במ' וכ' ('Rashi' to Gen. R. s. 33 quotes: גברא טָרוֹדָא דהוה לעולם כמטרידא, read: לעי במ') a (busy) man, for all his life-time he worked with the hunting spear; Y. I במ' ובסרדיתא with hunting spear and with net; Targ. I Chr. I, 50 במִטְרְדוּתָא ובסרדותא.

מַטְרוֹנָה, מִטְרוֹנָה f. (matrona) *matron, lady* (mostly used of Roman women of quality). Gen. R. s. 41, beg., a. e., v. טוֹלְמִיסִין. Ib. s. 52 עשאה מ' he raised her to the rank of a lady (who is protected from the gaze of men, v. פָּסָה II). Ex. R. s. 44 . . . ונשאה מ' וכ' he took her for wife and made her a lady and gave her a chain &c. Gen. R. s. 4; a. fr.—*Pl.* מַטְרוֹנִיּוֹת, מַטְרוֹנִיּוֹת, v. next w.

מַטְרוֹנִית f. (preced.) *lady-like.* Ex. R. s. 3 שפחה אחת מ' a maid, opp. כושית a negress (slave). In gen. *lady.* Num. R. s. 16 (not מטרוניתא); a. e.—*Pl.* מַטְרוֹנִיּוֹת. Y. Ned. III, end, 38[b] משל לשתי מטרניות וכ' (not לשני) this is to be compared to two ladies meeting one another (in car-

Digitized by Google

riages). Ex. R. s. 19 שתי מַטְרוֹנוֹת דומות ed. Wil. (oth. ed. ניות . . .) two ladies apparently of equal rank. Sifré Deut. 317 (ref. to Deut. XXXII, 14 'with the fat of' &c.) אלו מ' שלהם this alludes to their (the Roman) ladies (living in luxury); a. fr.

מַטְרוֹנִיתָא ch. same. Ḥull. 105b. Ned. 50a bot. ומן מ' and (he became rich) through a business affair with a matron (v. comment.). Kidd. 40a; a. e.—*Pl.* מַטְרוֹנָיָתָא. Targ. Esth. II, 14 (not נַיְ...; h. text פלגשים). Targ. II Chr. XXXV, 25 (h. text שָׁרוֹת).

מְטְרוֹפּוֹלִין f. (μητρόπολις) *metropolis, capital; city.* Meg. 6a שהיתה מ' של מלכים ... זו קסרי that is Caesarea .. for she became the residence of (the Roman) governors; Lam. R. to I, 5 [read:] נעשית קסרין מ' (strike out ותנופילין) Caesarea became &c. Gen. R. s. 92 מטרם הריתה וכ' it was a metropolis and you say, 'they returned to the town'!; a. fr.—[Gen. R. s. 42, v. אֶלְיוּתְרוֹפּוֹלִיס.]

מטרופסא, v. מַטְרְפָּסָא.

מַטְרוּת, v. מַטְרָתָא.

***מַטְרִיד** m. (טָרַד) *funnel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 12 מ' שנפרץ וכ' (ed. Zuck. שנפרד) a funnel which is broken into or the pipe of which is off.

מְטְרִין *womb*, v. מִיטְרִין.

מטריפולין, v. מְטְרוֹפּוֹלִין.

מטרניאות, Sifré Deut. 204, v. טוּרְמִינְטִין.

מַטְרְנִית, v. מַטְרוֹנִית.

מַטְרָפָא m. = מַטְרָפָא I, *leaf.*—*Pl.* constr. מִטַּרְפֵי. Targ. Y. Gen. III, 7.

מטרפולין, v. מְטְרוֹפּוֹלִין.—[Midr. Till. to Ps. XXXVI, v. קְסִילוֹפָנוֹס.]

מטרפלון, Tosef. Ohol. XVIII, 13, v. טִירְטַרְפְּלוֹן.

מִיטַּ', מַטַּרְפָּסָא m. (טרפס, Pales of טָרַם) *debt matured for collection by seizure; שקל למ' to get one's due, to be punished.* Pes. 57b ... ברוך רחמנא דאשקליה ליששכר למיטַּרְפְּסַיה מיניה וכ' .. blessed be the Lord who caused Issachar ... to receive his due at his (the king's) hand in this world; (Ms. M. למטרופסא ... דשַׁקְלֵיה לישׁ'; Yalk. Lev. 469 דשקליה ישששכר למיטרפסיה, read: לישששכר); Ker. 28b שָׁקְלֵיה רבי למטרפסיה דשקליה לישׁ' למטרפסיה. Yeb. 105b Rabbi received his due (it served him right). Snh. 21a שְׁקָלְתֵּיהּ מיכל למִיטַּרְפְּסֵיהּ Michal received her due.

מַטְרָקָא m. (טָרַק I) *goad, whip.* Yoma 23a (expl. מַדְרָא) Ar. (ed. omit קטירא) מ' קטירא דטריני וכ' a plaited whip of the Arabs the head (sting) of which is taken off. Ib. 77a דילמא מסוסיא ומ' דמ'; ed. Ar. a. Ms. M. 2 (Ms. M. 1 ומרטקא, corr. acc.) perhaps *yaḥef* (II Sam. XV, 30) means without horse and whip?

מַטָּרָא, מָטַּ', מַטַּרְתָּא f. (נָטַר) 1) (=h. מִשְׁמֶרֶת, מִשְׁמָר, אֶשְׁמוּרָה) *service, post, watch, guard.* Targ. O. Num. III, 36 מַטָּרֵי, v. מְנָטַר. Targ. Is. XXI, 8. Targ. II Kings XI, 5. Targ. I Chr. XVIII, 17. Targ. O. Deut. XVIII, 8 the division on duty (h. text ממכריו). Targ. Ex. XIV, 24 (Bxt. מַטָּרוּת; h. text אשמרת).—בית מ' *prison.* Targ. Gen. XLII, 17; 19; a. fr.—Lam. R. introd. (R. Abba 2) ריש מ' the chief of the city guard.—*Pl.* מַטָּרָתָא, מַטָּרָאתָא, מַטָּרָן. Targ. I Chr. IX, 22. Targ. II Kings XI, 18. Targ. Ps. LXIII, 7 (ed. Wil. *sing.*; h. text אשמרות); a. e.—V. מַטָּרוֹן.—2) *safe, leather bag.*—*Pl.* מַטָּרָתָא, מַטָּרָתָא. Ab. Zar. 10b במ' דוה שדר ליה .. (Rashi in early eds. מַטָּאָרָתָא, מַטָּאָרָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) he sent him gold dust in bags and wheat on top. Keth. 110a הפוכי מ' למה לי why change bags (of equal weight from one side of the animal to the other)?, i. e. let the two accounts balance each other.

מִי I, מִיד־, מִיי־ *from, of; because*, v. מִ־.

מִי II h. a. ch. (b. h.) 1) *who?; which?; he who.* M. Kat. 16b ראה מי קורא וכ' Ms. M. (ed. omit ראה) see who calls thee outside. Keth. 64b מי שוכר את מי which hires which?, i. e. which (of the two) hires and which is hired? B. Bath. IX, 1 מי שמת וכ' he who (if one) died and left &c. Ib. VI, 7 מי שדיתה דרך וכ' he through whose field there is a public passage. Ib. 6 מי שיש לו גינה וכ' he who has a garden &c.; a. v. fr.—(Chald.) Ab. Zar. 41b מי יימר דבטלית Ms. M. (ed. דבטלה) who can say (how do we know) that he cancelled it?—2) [*who will?,*] *Oh that!* Sot. V, 2, a. e. מי יגלה וכ', v. גָּלָה. Pes. 49b מי יתן לי ת"ח וכ' Oh that I had a scholar before me, and I would &c.; a. fr.—3) [*is there any?;* in gen. introducing a question:] *is there?, does he?* &c. Sabb. 31a מי כאן חלל does Hillel live here? Ḥull. 33a מי איכא מידי וכ' is there anything which is permitted &c. Ber. 34a top, v. חֲבֵרוּתָא. Ḥull. 32b מדה מי מצטרף וכ' how is it? can the first cut be combined with the second to effect &c.? Naz. 32b אילו . . . מי היה נדריתון if one had come . . . . would you have vowed? Ib. מי ידעין לאימתי did they know when? Ib. מי ידעין בהי וכ' did they know on what day?—Pes. 14b, a. fr. מי דמי (sub. הא לחא) is there an analogy between the two cases?; v. הָמֵי I; a. v. fr.

מַי, מַיי *what?*; v. מַאי.

מַי *water*, v. מַיִם.

מַיָּא ch. pl. *water*, v. מַיִין.

מְיָאוֹן m. (מָאַן) *a woman's protest against a marriage contracted during her minority, annulment of marriage.* Yeb. XIII, 4 גט אחר מ' a divorce issued after annulment (her husband having remarried her after annulment and then divorced her); מ' אחר גט annulment following divorce (having divorced and remarried her during minority). Ib. 108a; Tosef. ib. XIII, 1 כיצד מ' (איזהו) in what way is *miun* performed? Ib. אין לך מ' גדול מזה there can be no surer protest than this; a. v. fr.—*Pl.* מְיָאוֹנִין, מְיָאוֹנִין. Ib. שטרי מ' (Yeb. 107b גט מיאון) letters of protest. Yeb. 108a קידושיה הן הן מְיָאוֹנֶיהָ her betrothal (to another man) serves as a declaration of protest. Snh. I, 3; a. fr.

מְיָאוּס, (מְאוּס) m. (מָאַס) *repulsiveness, creating*

Digitized by Google

aversion.—מחמת מ׳, v. מוּקְצֶה. Y. Maas. Sh. II, 53[b] bot.; Y. Sabb. XIV, 14[c] מאוס הוא it is a nauseous manipulation (and therefore forbidden on the Sabbath, v. מוּקְצֶה).

מְאוֹסָה, מִיאוֹסָא ch. same. Y. Maas. Sh. II, 53[b] bot.; Y. Sabb. XIV, 14[c] מאי בניהו מ׳ what is the practical difference between them? It lies in the applicability of the Sabbath law concerning repulsive things, v. preced.

מיאמוס, Lam. R. to III, 13 Ar., v. מוּמוֹס.

מְיָאשָׁא, v. מְרִישָׁא.

מְיָאשָׁן, v. מְרִישָׁן.

מיבלא, מיבל, v. מוּבָּל.

מְיַגְּדִי, v. מְגַּדִּי.

מְיַגּוֹ, v. גַּו.

מְיַגּוֹס, v. גְּסַס.

מיגנין, Y. Sabb. VI, 8[b] bot., v. מְגַנְזְרָא.

מְיַגְנְזָרָא, v. מְגַנְזְרָא.

מְיַגְּיס, v. מַגֵּיס.

מְיַגַּס, v. גְּסַס.

מיגרי, Targ. Y. Ex. XV, 19 some ed., read: מְיַגְּרֵי, v. מְגָרָא.

מִדְבָּא, מֵידְבָּא (b. h.) pr. n. pl. *Medeba*, a town on the Eastern side of Jordan. Mikv. XII, 1.

מְיָדָה, v. מָדָה.

מִידֵי, מְיַדֵּי m. (cmp. of מַן, דִּי a. מַאי or מַן) 1) [*whatever it may be,*] *something, anything.* Targ. Job VI, 6 (sec. vers.). Targ. II Esth. I, 9.—Gitt. 56[b] בעי מינאי מ׳ וכ׳ ask something of me that I may grant thee. Hor. 13[b] דילמא..אירכא בי מדרשא מ׳ (Ms. M. מילתא) is perhaps something (a conspiracy against me) going on at college? Snh. 38[a] ולא דנו קאמרי ולא מ׳ and they did not speak at all. Gitt. 14[a] ולא פש גבית ולא מ׳ there was no surplus whatever in his account. Sabb. 62[b] ולא אמר ליה ולא מ׳ and he said nothing to him (did not object). Ib. כל מ׳ דאית ביה וכ׳ whatever is connected with enjoyment. Erub. 103[b] ותו לא מ׳ and there is nothing more to be said against it; a. v. fr.—Gen. R. s. 91 אי..טעין לן במדוי דמכסא (ed. Wil. במדיו; read: במידי) if we find that he argues with us about an affair of custom; Yalk. ib. 148 במדוי במכסא (corr. acc.).—2) (cmp. מְלוּם a. בְּלוּם) [*is there?*] *will he, will it? is it?* &c. Ab. Zar. 53[b] מידחדר הדור . . . . מ׳ will the war of Joshua come up again?; a. fr.—Shebu. 20[b], a. fr. מ׳ אידריא is this an argument?, v. אִדְרָא אַ׳.—מ׳ דחזת אַ׳ something which can be placed by the side of, *because it is analogous to.* Nidd. 3[a] מ׳ דהוה אהרגשת וכ׳ because it is like the sensation of &c. Ḥull. 19[a]; a. fr.—[Not to be confounded with מִידֵי *out of the power of*, v. יָד.]

מִידָּלָא, מֵידָלָא, v. מְדָלָא.

מִידָּם m. (=מִידֵי, with enclitic מ for מא) *anything.* Targ. Prov. XXVII, 7 כל מ׳ דמרירא (ed. Lag. דמרירותא; Ms. מירם, corr. acc.) anything however bitter.

מִידַּמְכָא, v. מְדַמְכָא.

מִידַּעַם, v. מְדַעַם.

מִידַּק, v. דָּקַק.

מִידַּת, מְיָדָא (contr. of מִי or מַן a. חָוָא, חֲוַת) [*whatever it be, be it as it may,*] *however, at all events.* B. Kam. 106[b] חשתא מ׳ הא לא אודי מידי Ms. M. (ed. חשתא מ׳ לא אודי) now, however, you see, he has not confessed. B. Mets. 84[b] בתורה מ׳ גדול ממך לא וכ׳ in knowledge, at all events, (even according to thy own admission) he was thy superior, (though) I do not know (cannot judge). Sabb. 125[a] אודי לי מ׳ וכ׳ do at least admit that &c., v. אֲרִיז. Nidd. 6[b] קחני מ׳ ככרות וכ׳ at all events it says 'loaves of T'rumah'; a. v. fr. [Not to be confounded with מֵיָדָא *from this*, v. דָּא.]

מִידְּתוֹ (preced.) [*be it as it may,*] *but.* Snh. 39[a] לתורי מ׳ אנן וכ׳ Ms. M. (ed. omit מ׳) very well; but we &c. Ib.; Ab. Zar. 10[b] מימר . . . מ׳ וכ׳ thou spokest well, but (there is a law that) he who defeats the King &c.; a. fr.—[Ib. 41[a] הוא מ׳ דזיל, read with Ms. M. נִירְחוּ.]

מִידַּר = מִנְדַּר. Targ. I Sam. XXV, 34; 36, a. e. ed. Lag., v. נְדַר.

מִידַּת, v. מִידָּא.

מְיוּמָס (not מ...) m. (μαϊουμᾶς, S., majuma) *May-day; largess (to soldiers); a kind of mock sea-fight* (in Rome). Tanḥ., ed. Bub., Sh'mini 8; Num. R. s. 10 כל שבט הוה לו מ׳ וכ׳ . . . each tribe had its own May-day. Midr. Till. to Ps. XVIII, 13 [read as in ed. Bub.:] וכשהוא הולך למ׳ שלו but when he (the King) goes out to celebrate his majuma; Yalk. Sam. 160 (Pesik. R. s. 21 לפרוס; Ex. R. s. 29 אֲמִירָה II; Sifré Num. 102 לשלום).—[*Pl.* מְיוּמָסָאוֹת. Lev. R. s. 5 Ms. M. (ed. דימסיאות).]

מְיוּשָּׁב (יָשַׁב) 1) (adv.) *seated, in a sitting position,* opp. מעומד. Shebu. 38[b], v. מְעוּמָד. M. Kat. 20[b] אידכר דמ׳ קרע he recalled to mind that he had rent his garment while seated; a. fr.—2) *sedate, collected,* v. יָשַׁב.

מְיוֹת* f. pl. (homiletically=מֵאוֹת) *hundreds,* (at least) *two hundred.* Num. R. s. 13 (play on קומיות, Lev. XXVI, 13) קומה של מ׳ a height of hundreds (Tanḥ. B'resh. 6; ed. Bub. 18 מאה אמה). Num. R. l. c. קוֹם מאה מיוֹת מאתים (not קוּם) *kom* (=קוֹמָה) is one hundred cubits, *meyoth* is two hundred (which combined makes three hundred); Gen. R. s. 12; Tanḥ. l. c.

מְיָזְגָא, v. מְזָגָא.

מְיָזְדָּה, v. מְזוּדָּה.

מְיָזְיָא, v. מַזְיָא.

מְיָזְפוּ, v. מְזוּפוּ.

Digitized by Google

מִיזְרָקָא, מִיזָרָק, מִיזָרָן, v. sub מִזַּר.

מֵיחָא* m. (מָחַח, v. מְחִי I) *stirred flour in a dish, paste.* Sabb. 37b.—Ber. 37b Ar. a. Ms. M. margin (ed. קימחא).

מִיחוּי m. (מָחָה) 1) *cleansing.* Pes. VI, 1 מ׳ קרבו the cleansing of its bowels, expl. ib. 68a.—2) (=מְחָאָה) *protest, declaration.* Ib. 88a אין לך מ׳ וב׳ there can be no more distinct manifestation of will than this.

מִיחוּס m. (חוּס) *grace.* Targ. Y. Gen. XXXIII, 11. Targ. Y. II ib. XLIV, 21 מִיחוּס עינוי my gracious look.

מִיחוּשׁ m. (חוּשׁ II) 1) *apprehension, doubt.* Kidd. 5b אין כאן בית מ׳ in this case there is no room for any doubt. —2) *indisposition, ailment.* Sabb. 11a כל מ׳ ולא מ׳ ראש any ailment, only no headache. Tem. 16a; Mekh. Yithro, Amal., s. 2.—*Pl.* מִיחוּשִׁין, מַחּ׳. Ned. 41a מַחּוּשֵׁי תראש (those suffering from) headache.

מִיחָזֵי, v. חזי.

מֵיחֲמֵי, Targ Job I, 22, v. מְחָא.

מִיחְלָא, Gen. R. s. 77 Ar. some ed., v. מחיילא.

מִיחַם m. (חָמַם) *vessel for heating water, boiler for mixing wine.* Sabb. III, 5 מ׳ שפינחו וכ׳, expl. ib. 41a, sq. מ׳ שפינה ממנו מים חמין a boiler which was emptied of its hot water; (oth. explan.) מ׳ שפינחו וכ׳ a boiler which has been removed from the stove; Y. ib. III, beg. 5c הצביר מ׳ את חמ׳ when he has removed the boiler. Pes. VII, 13 מ׳ באמצע the boiler for mixing the wine is placed between the two parties. Kel. XIV, 1; Tosef. ib. B. Mets. IV, 1 מ׳ כדי לקבל סלעין a boiler (when defective) is susceptible of uncleanness as long as it can be used for keeping coins in it; a. fr.

מִיחֲמֵי, v. מְחֲמֵי.

מִיחְצָא, v. מְחִיצָא I.

מִיט, v. מוּט.

מִיטָב m., constr. מִיטַב (b. h.; יָטַב) *the choice of.* B. Kam. 7a (ref. to Ex. XXII, 4) מ׳ שדהו של נזק it means the highest assessment of damage of the property of the injured party; מ׳ שדהו של מזיק the best property of the injurer is held responsible for the damage. Ib. מ׳ אין מידי אחרינא לא must he pay only in the best value (as property, cash &c.) and in no other stock? Ib.b כל מילי מ׳ הוא all movable objects are payment in good value (must be accepted); a. fr.

מִיטְבָא ch. same; שלם במ׳ *to pay the highest assessment and in best value.* B. Mets. IX, 3; Y. Keth. IV, 29a top, a. e. (formula of a farmer's contract) אשלם במ׳ I promise to pay indemnity in full and best value.

מִיטָּה, v. מִטָּה.

מִיטּוּט, v. מְטִיטוּט.

מִיטָּטוֹר, מִטָּ׳ m. (metator) *measurer of boundaries;* (v. Sm. Ant. s. v. Castra) *officer sent in advance of persons of high rank,* or *of troops, to lay out the camp* or *to arrange quarters; quartermaster.* Tanḥ. Ki Thissa 35 (ref. to Ex. XIII, 21) אני הולך לפניהם מ׳ I went in advance of them as a *metator.* Y'lamd. to Deut. II, 31, quot. in Ar. אני עתיד לעשות מ׳ וכ׳ I will be the *metator* even of an uncircumcised person (ref. to Is. XLV, 2). Gen. R. s. 5 קולו נעשה מיטטרטר למשה וכ׳ ... 'Rashi' (ed. מיטטרון, corr. acc.) the voice of the Lord was the *metator* for Moses, when he said to him, Rise &c. (Deut. XXXII, 49); ib. מ׳ של המים the *metator* for the waters (assigning to them their courses, paving their roads &c.); Midr. Till. to Ps. XCIII דרה מטטור לפניהם ed. Bub. (ed. מטרטר, corr. acc.).—[Sifré Deut. 338 באצבעו חירה הקב״ח מטטרון למשה quot. in Sachs Beitr. I, p. 108, read: מטטר; v., however, מַטָּטְרוֹן.]—*Pl.* מִיטָּטוֹרִין. Y'lamd. Balak, quot. in Ar. מיטטרין (Tanḥ. Balak 10 שלוחין).

מִיטַבְּסָה, מִיטַבְּכָא, v. מְטַבְּסָא.

מִיטַּל, v. מטל III.

מִיטַּלְטְלִין, מִיטַּלְטְלֵי, v. sub מְטַל, מְטַל.

מִיטְמוּט, v. מְטָמוּט.

מִיטַּר, v. מְנַטֵּר.

מִיטְרָא, v. מְטָרָא.

מִיטְרָיָא, v. מַטָּרָא.

מִיטְרִין f. (μήτρα, μήτρη, accus.) *womb, uterus.* Pesik. Zakh., p. 23a חתך מ׳ שלה he severed her womb (in birth); Tanḥ. Ki Thetsé 4 ed. Bub. (ed. מיחרין, corr. acc.); Yalk. Ps. 868 הסך מידרין (corr. acc.). Gen. R. s. 47, a. e. ציקר מ׳ *ovary* (Yeb. 64b בית ולד), v. גְּלָלָא; Pesik. R. s. 42 מטרין; a. fr.

מִיי, v. מַיִ.

מַיָּא, v. מַיִן.

מִימִיס, Gen. R. s. 45, beg. Ar., v. חֲמָם.

מַיִן, מַיָּא, מַיִּא (מִי׳) m. pl. ch. = h. מַיִם, *water.* Targ. O. Gen. XXVI, 19 (Y. מוי). Targ. Gen. I, 2; a. fr.—Constr. מֵי, מֵיהֵי, מַי. Targ. O. Ex. XV, 19. Ib. VII, 19; a. fr.—Targ. O. Deut. XXIX, 10 מָךְ ed. Berl. (Var. מַיָּךְ, מַיָּיךְ, v. Berl. Targ. O. II, p. 58) thy water.—Hull. 105b מיא אוסיפתא מ׳ וכ׳ having added water, you must add flour, i. e. having added to my objections, you are so much the more bound to find a solution. Ḥull. 97b דביצי מ׳ water in which eggs have been boiled; a. v. fr.

מַיְינָקָא, מַיְינוּקָא, v. sub מֵינַ׳.

מִיירוֹן, v. מַיְרוֹן.

מַיְירֵי, v. אֵירֵי I.

מַיִישׁ m. *mayish,* name of a tree, *Celtis* (v. Löw Pfl., p. 250) *'a tall tree with fruits like myrtle-berries'.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI; Tosef. Men. IX, 14; Tam.

Digitized by Google

29b.—*Pl.* מַיְשִׁין *fruits of the mayish.* Gen. R. s. 72, beg. (expl. הוֹדָאִים).

מַיְשָׁא, v. מַיִשָׁא.

מָיִת, v. מִית.

מַיְתֵי, v. אֲתָא.

מִיכָאֵל pr. n. (b. h.) *Michael*, name of an angel. Targ. Job XXV, 2 (sec. vers.). Targ. Ps. CXXXVII, 7; a. e.—Hag. 12b מ׳ חשר הגדול M., the great chief; Men. 110a. Y. Ber. IX, 13a bot. one in distress לא יצווח לא למ׳ וכ׳ cries not to M. nor to Gabriel, but &c.—Num. R. s. 2; Pesik. R. s. 46 מי כמוך ואין כאל הדר ב׳ Michael is a combination of *mi* (Ex. XV, 11) and *kaël* (Deut. XXXIII, 26); a. fr.

מִיכָה I (b. h.) pr. n. m. *Micah*, 1) M., the owner of an idolatrous temple (Jud. XVII). Esth. R. to III, 7 צלם ב׳; Snh. 103b פסלו של מ׳ the image put up by M.; ib. עשן פסל ב׳ the smoke rising from the sacrifices to the image &c.—Ib. 101b, v. מְכַמֵּךְ. Shebu. 35b במ׳ חזל . . . . כל שמות all divine names mentioned in connection with M. (Jud. l. c.) are profane (not names of the Lord). Pes. 117a פיסלו של מ׳ עומד בבכי וכ׳ with Micah's image at Bekhi, the Israelites should have sung the Hallel?—Ex. R. s. 41; a. fr.—2) M., the prophet. Lev. R. s. 10 שלחתי את מ׳ וכ׳ I sent M. and they smote him. Macc. 24a בא מ׳ והצמידן וכ׳ M. came and based all the laws of the Torah on three principles; a. e.

מִיכָה II f. (מוּךְ) *decline, reduction to poverty.* B. Mets. 114a מי גמר מ׳ מערכין can an analogy between assessments of vowed values and assessments in cases of indebtedness be based on the use of the root מוּךְ (Lev. XXVII, 8 a. XXV, 35)?

מִיכוֹלְתָא f. (אֲכַל I) *food, meal.* Targ. Prov. XXIII, 3. Ib. IV, 17 (ed. Lag. a. oth. מֵיכַלְתּ); a. e.

מִיכוּלָא, v. מְכִילָא.

מִיכַל pr. n. f. (b. h.) *Michal*, daughter of Saul and wife of David. Tosef. Sot. XI, 15; Snh. 19b. Ib. 21a. Midr. Sam. ch. XXV; a. e.—Erub. 96a מ׳ בת כושי daughter of Saul(?), v. comment.

מֵיכָל, מֵכַל I m. (אֲכַל I) 1) *food.* Targ. Lev. XI, 34. Targ. Jud. XIV, 14; a. e.—Pes. 114a מֵיכָלָךְ, v. פְּתַח. Succ. 29a; 48a מאני מ׳ eating vessels, dishes, opp. to drinking vessels.—2) (infin. of אֲכַל) *eating.* Gen. R. s. 19 במֵיכְלֵיהּ when eating thereof; a. fr.

מִיכָלָא II, **מִיכְלָה** c. (כּוּל) 1) *measure.* Targ. Y. I Lev. XXVI, 43 (II מְכָלָא).—2) (v. מְהָה, מְכִילְתָא) *system of laws, treatise, tract.* Y. Shebi. X, end, 39d בר נש דתני תדא מ׳ וכ׳ a man that has studied one tract and comes to a place where they honor him for two tracts, is bound to tell them אנא חדא מ׳ אנא חכים I know only one tract; Y. Macc. II, end, 32a.—*Pl.* מֵיכָלָן. Targ. Y. Num. XIII, 33, v. חרין ב׳ bad *manners* (comp. מְדָה).—Y. Macc. l. c. מי׳ בישין (not מיכלח). Yalk. Koh. 971 מדי מנלן, read מֵכָלָן or מְדִילָן, v. מְכִילָא.

מִיכָלָה, v. מְכָלָה.

מֵיכָלוּתָא f. = מֵיכַל, *food.* Targ. Prov. XXXI, 14 (ed. Wil. a. oth. מְזוֹנָא).

מֵיכַלְהָא same, v. מֵיכוֹלְתָא.

מִיכְנִי, v. מִזְכְּנִי.

מִיכְסָא, v. מְכָסָא. [Snh. 44b בעיא מ׳, read: מוֹכְסָא.]

מִיל m. (an adapt. of mille, sub. passuum) 1) *mil (mile)* =2000 cubits. Yoma VI, 4 שבעה ומחצה לכל מ׳ seven and a half Ris for each mile. Y. Shebi. VI, 36c top ר״ב מ׳ twelve mil, corresponding to the encampment of the Israelites (ref. to Num. XXXIII, 8); a. fr.—*Pl.* מִילִין. Tosef. Yoma IV (III), 13. Yoma VI, 8; a. fr.—2) *milestone.*—*Pl.* as ab. Yalk. Deut. 907 מסילה שלא הניח בה מ׳ a road on which there were no milestones.

מִילָא I ch. same. Ḥull. 139b, v. פְּתַח.—*Pl.* מִילִין. Targ. Y. Ex. XIV, 22. Ib. XVII, 8; a. fr.—[Y. Snh. X, 28c bot. מילא, v. מוּלָא II.]

מֵילָא I, **מִילָא** (II מִילָא) f. ch. (v. מִילַּח) 1) *a lock of wool, woolly substance.* Nidd. 17a מ׳ פרחבא cotton, Rashi (oth. opin.: lock of clean and soft wool).—2) *fine wool; a cloak of fine wool.* Targ. O. Gen. XLIX, 11 מ׳ מֵי (ed. Berl. מִי; Var. מֵילַח מֵילַח; מֵילָא מֵילַח) all woolen. Targ. Hos. II, 7; a. e.—[Tosef. Sabb. V (VI), 14, v. חֲמִימֵילָה.]

מִילָא II (a Chald. adapt. of h. מֵאַל־, v. אֶל), with pref. בְּמֵי *of itself.* Targ. II Esth. VI, 1 כְּמֵילַיְהוֹן (=מִמֵּילַיְהוֹן; some ed. מֵאֵלֵיהֶם) of themselves.—Yoma 42b כל חפרשה כולה משמע מוציא מיד משמע ומשמע מ׳ in that section (Num. XIX) there are texts intimating an exception from a preceding intimation, and texts independent of preceding or following intimations. Sabb. 140b ואורכא מ׳ and the length comes of itself, v. אוּרְכָּא. B. Mets. 16a ירושה מ׳ חיא an inheritance comes of itself (without an effort on the part of the recipient); a. fr.

מִילָא I, **מִילַּת, מִילָּת** f. a species of *oak* from which the gall-nut is collected (*quercus infectoria*), or the acorns of which are used as tanning material (*quercus aegilops* or *Oak of Bashan*) [not *ash-tree*]. Midd. III, 7 מלתראות של מ׳ (some ed. מילה, Maim. מילת) beams of Milla; Erub. 3a Ms. M. (ed. מילה); Lev. R. s. 17, beg.—[Tosef. Shebi. V, 3 עלי מילת leaves of the Millath (prob. used for steeping in wine or oil). Ib. (missing in ed. Zuck.) עיקר מלת the real Millath-nut(?).]—*Pl.* מִילִּין. Ib. VII, 11; Y. ib. IX, 38d bot.; Pes. 53a סימן להרים מ׳ an indication of highlands is the growth of Milla-trees.—מֵי מ׳ *a solution of acorns*; also *a solution of gall-nuts.* Gitt. 19a (v. אַסְפִּין) שאין מי מ׳ על גבי מה מ׳ (Ar. ע״ג מ׳) for a tanned ink will not take on a tanned hide. Y. ib. II, 44b top: when one desires to write a secret letter to his friend, הוא כתב במי מ׳ והך דמקבל וכ׳ he writes with a solution of gall-nut,

Digitized by Google

and the recipient of the letter pours over it untanned ink which settles on the writing.

מִילָא II, **מֶלָא**, (**מִלָּה**) c. (=h. מִלָּה; מָלַל II) *word, command*; (cmp. דָּבָר) *thing, object, affair, subject* &c. Targ. Y. Gen. XLI, 13. Targ. Y. Deut. XXVII, 26.—Targ. Y. Gen. XVIII, 2; a. fr.—Y. Sabb. XIX, beg. 16d כל מילה באתרה every subject in its proper place (not digressing); Y. Erub. VI, end, 24a כל מלא ומלא (not ימלא). Lev. R. s. 24; Y. Yeb. II, 3d בישא מ' something bad (euphem. for *pollution*); a. fr.—*Pl.* מִילַיִן, מִילַיָּא, מִלַּיָּא, מִלִּין. Targ. Y. Gen. XVIII, 2. Targ. Jud. XXI, 13; a. fr.—Ḥull. 139b אמר לי חנינא מ' said Ḥănina to me, These are (idle) words; ס"ד אלא אימא במ' you cannot mean that this is an untruth? But say, it was done through words (of charm, v. מִילְתָא); Ab. Zar. 38b.—Ned. 22a מ' דצדיבת (Ar. דצובת) things (actions) of an abandoned woman. Gitt. 29a, a. e. מ' לא ממסרן וכ' words cannot be transferred to a deputy, i. e. an order authorizing somebody is not transferable; ib. 71b מ' ממסרן וכ' an order is transferable. B. Bath. 77a אותיות מ' נינהו ומ' במ' וכ' letters (documents) are words (symbols of value) and words cannot be taken possession of by means of words (by a document of assignment, but the original document must be handed over); a. v. fr.—Erub. 2a סוכה דנפישין מילירה (corrected in Ms. M. מִילְתָחוּ) *Succah* (Succ. I, 1) about which much is said (several disqualifications stated); מבוי דלא נפישי מִילַּירָה *Mabuy* (Erub. I, 1) about which not much is said (only one disqualification is mentioned); Succ. 2a סוכה דנפישי מִילָתָא Ms. M. 2 (Ms. M. 1 מילה, ed. מִילְתָהּ); דלא נפיש מִילַּירָה (sing.).—מנא הני מילי, מנא הני מ' (abbrev. מה"מ) *whence is it proved?* Ḥull. 140a. Ib. 24b; a. v. fr.—חנני מילי, v. חֵן.—מ' דשמיא *divine, religious affairs.* Keth. 105b; a. fr.—מ' דעלמא *secular, trivial affairs.* Sabb. 82a; a. fr.—[For other combinations see the respective determinants.]—V. מִילְתָא.

מַיְילָדָא, מַיְלָדָא f. ch.=next w.—*Pl.* מַיְלָדָתָא, מִילַּדַיָּא. Targ. Y. II Ex. I, 15 some ed., v. יַלְדָתָא.

מַיְלָדָת f. (b. h.; יָלַד) *midwife.* Ex. R. s. 1 וכי מ' אינה צריכה מ' וכ' does a midwife not need a midwife to deliver her?—*Pl.* מְיַלְּדוֹת. Ib. ומי היו חמ' and who were the midwives (Ex. I, 15); a. e.

מִילָה I *oak*, v. מִילָא I.

מִילָה II *word, thing*, v. מִלָּה a. מִילָא II.

מָלָה f. (מוּל) *circumcision, circumcised membrum.* Sabb. 130a גזרה על המ' .... the government decreed a prohibition against circumcision. Ib. XIX, 2 עישון כל צרכי מ' וכ' you may do on the Sabbath whatever is necessary in connection with circumcision (of a child on his eighth day). Ib. 24b, a. fr. מ' שלא בזמנה a circumcision not taking place on the eighth day. Ib. 118b במ' שלי at my membrum; Y. Meg. I, 72b bot. בְּמִילָתוֹ; a. v. fr.—[Targ. Cant. III, 8 חתימת מ' the seal of the covenant of circumcision.]—*Pl.* מִילוֹת. Y. Sabb. XIX, 17a מיכן לשני מ' וכ' from this (*krimmol yimmol*, Gen. XVII, 13, *lammuloth*, Ex. IV, 26) we learn that the act of circumcision is a complicated one, one that of cutting &c.

מִילוּא, v. מִיפּוּא, a. מְפוּא.

מִילוּט m. (מָלַט) *saving, delivery.* Pes. 118a מ' נפשות וכ' the delivery of the souls of the righteous from Gehenna (ref. to Ps. CXVI, 4).

מְלוֹט', מִילוֹטוֹמְיָא m. pl. (μελιτώμια, a denom. of μελίτωμα, not otherwise recorded) *sweet-cakes, confection.* Gen. R. s. 48. Y. Sabb. VI, 8c bot. מזבן מן אילין מלטומה (corr. acc., a. strike out מן) dealing in confection. Yalk. Num. 777 מיני מלטטיה; Pesik. R. s. 16 מלטוכים (corr. acc.; Pesik. Eth. Korb., p. 58a ציקי קדדה).

מִלּ', מִילּוּי m. (מָלָא) *filling, drawing water.* Par. VII, 2 חמלאכה פוסלת במ' labor during the act of filling makes the water unfit (for the sprinkling ceremony). Tosef. ib. IV (III), 11. Y. Succ. IV, 54c bot. צריך שידא מִילּוּיין לשם החג the water must be drawn especially for the purpose of libation on the Festival. Bab. ib. 54a ארן תזקעין למ' המים וכ' on the Sabbath (during the festival of Succoth) the horn is not blown at drawing water for the altar; a. e.—V. מִילּוּא.

מִלּ', מִילּוֹלָא, מִילּוּל m. (מַלָּל) *speech.* Targ. O. Ex. IV, 10. Targ. Is. VI, 4; a. fr.

מִילּוֹסָא m. (Pales of מלי; cmp. חוּלְסָא fr. חוֹל) *space, area.* B. Bath. 67a מ' של חצר (Ms. O. מילוסה, Ms. R. מילוסירה; Ms. F. מילואס, v. Rabb. D. S. a. l. notes 60; 70) the area of the court (not the buildings around it, corresp. to אֲגִירָה).—[*Pl.* מִילּוֹסָא, מִילּוֹסָיָא, v. מִילּוֹסָא.]

מִילְוָתָא* f. pl. (מֶלֶא; cmp. Syr. מלותא P. Sm. 2127) [*pitchers,*] name of *an aquatic plant bearing beans.* Y. Kil. I, 27a top (expl. טוֹפַּח, q. v.).

מִילְחָא, v. מִלְחָא.

מִילְטְמִית, מִילְטְמִיָא, v. מִילּוֹטוֹמְיָא.

מִילִי, Pesik. Baḥod., p. 107b; Yalk. Ex. 286; Yalk. Ps. 796, v. מִלִּי, a. מִירִי.

מִ' מִילַּח, מִילִי, read:

מִילִימִילָא m. pl. (μελίμηλα, melimela) *honey-apples, must-apples.* Y. Maasr. I, 49a top מ' תפוחי melimela apples; Tosef. ib. I, 1 מי נמלח (corr. acc.).

מִילִירְדִים, Pesik. R. s. 21, read: מִירְיָאדִין, or מִירְיָאדִין.

מִילָּךְ, Sabb. 150a Ar., v. מַלָּךְ.

מִילְכָּהְנוֹתָא, מִילְכָּתָא, מִילְכָּנָא, מִילְכָנָא, מִילַכְנָא, v. מִלְכּ', מַלְכָּנָא.

מִילָּל m. (מָלַל I) *broken down.*—*Pl.* מַיְלָלִין. Snh. 66a, v. אוּמְלָל.

מִילְלָא, v. מִלְּלָא.

מִילְמְרִין, v. next w.

מִילָן m. (μέλαν, τὸ) *black pigment, ink.*—*Pl.* מִילָנִין. Gen.

Digitized by Google

R. s. 1 טלו מ' וקלמין וכ' carry this 'pen and ink' for my son; Yalk. Num. 766 מילמרין וקלמרין (corr. acc.); Y'lamd. to Num. XXIII, 9 quot. in Ar. מלן וקלמין.

מְילָנִי f. (μελανός, ἡ S.=μέλας, μέλαινα) *dark-colored.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ top, v. אִרְמְיָרָא.—[Ar. s. v. מל 13 quotes: שחורה..כמילני, כמילניא, כמילנית, read: כמִילָנִין, v. preced.]

מְיַלְסָא, v. מַלְסָא.

מְיוֹלְפְּפוֹן, מְוֹלְ' m. (μηλοπέπων) *an apple-shaped melon, cucumber-melon,* prob. the fruit *squash* (v. Sm. Ant. s. v.). Kil. I, 2 (Ms. M. חקישות וחמלפפין) חקשות וחמ' וכ' cucumbers and melopepons are not forbidden as mingled seeds (כִּלְאַיִם); Ter. II, 6. Y. Kil. I, 27ᵃ bot. . . . לפום כן . . . בלישנא יונ' (not יונא) therefore (because it is a hybrid product of apple [μῆλον] and pepon [σίκυα πέπων] they call it in Greek melopepon. Tosef. Shebi. V, 3 (missing in ed. Zuck.) עיקר המלפפין (Var. חבלבסין) the real fruit melopepon (contrad. to leaves). Tosef. Ukts. II, 10 מלפין (Var. טלפין; corr. acc.). Ib. 14 מלפפין. Tosef. Toh. V, 4 מלפפן.—*Pl.* מִילְפְּפוֹנוֹת, מִילְפְּפוֹנִין, מְיוֹלְ'. Tosef. Kil. I, 1. Ter. VIII, 6; a. e.—Yalk. Koh. 968 מלפפונין וכ' . . . אפי' even melopepons in Nisan were not absent from Solomon's table; Tanḥ. Yithro 7 מלספנין; ed. Bub. 5 בילפפונין (corr. acc.).

מְיוֹלְ', מְילְפְּפוֹנָא ch. same. Snh. 110ᵃ ומיטלל לכו כי מ' Ar. (ed. כפותא) he knocks you about like a melopepon.—*Pl.* מְיַלְפְּפוֹנֵיא. Targ. Y. I Num. XI, 5 (Y. II מלפניא, corr. acc.; h. text אבטיחים).

מילרין, מילרי, Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ, v. בלרין.

מַלַּת, מִילַּת f. *oak,* v. מִילָּא I.

מֵלַּת, מֵילַּת f. (מָלַל II) [*something soft and thick,*] 1) *lock of wool, wool, down.* Ḥull. 50ᵇ; 52ᵇ (expl. כרס מקום שאין בו מ' (תשמיש that portion of the stomach which has no downy lining. Tosef. Sabb. IV (V), 1; Y. ib. V, 7ᵇ bot. כבסיס לבי, v. גָּבַן; Bab. ib. 54ᵃ. Ib. 10ᵇ; a. e.—*Pl.* מֵילַּתִין, מֵילְ'. Koh. R. to I, 9 מילתן (corr. acc.), v. גָּוַז.—2) *ear-lap.* Sifré Deut. 122 אין רוצעים אלא במלת the slave's ear must be bored through in the lap only; Bech. 37ᵇ; Kidd. 21ᵇ במילתא; Y. ib. I, 59ᵈ top [read:] דרש רבי יהודה בירבי מן חמ' דזית טרנ.—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 40 במֵלָּתָיו (not תזן . ., expl. in a gloss זה מקום הנזם) hanging on his ear-laps.

מֵילָּתָא, מֵילַּתָא ch. same (interch. with מִילָּא) 1) *fine wool,* also *a cloak of fine wool.* Targ. Ez. XXVII, 18 (v. כְּבִיץ). Targ. O. Gen. XLIX, 11, v. מִילָּא I; a. e.—Snh. 44ᵃ; M. Kat. 28ᵇ, v. אִסְטְלָא.—*Pl.* מֵילָּתִין. Targ. Esth. I, 6. Targ. Lam. II, 20 ed. Lag. (ed. מִילַּתִיהּ, read: מֵילָּתִיהּ).—מֵילָּתָא. Sabb. 10ᵇ, v. לְבַשׁ.—2) *ear-lap.* Kidd. 21ᵇ, v. preced.

מִלְּתָא, מִילְּתָא f.=מִילָּא II, *word; thing, affair* &c. Targ. Prov. XXV, 15. Targ. Y. Num. XXXI, 8 מ' דקוסמין (not בִּלְתָּא) some sorcery; a. fr.—Bets. 38ᵃ דתתקבל מ' דאימא that I may say something acceptable.—Gitt. 23ᵃ לאו מ' דזא דאמרי what I said that..., was nothing (was not correct).—Tem. 4ᵇ, a. fr. כל מ' דאמר וכ' anything that the Law says not to do, if done &c., v. הָנִי. Shebu. 34ᵇ, a. fr. כל מ' דלא רמיא וכ' a thing in which one has no interest, is not noticed exactly. Ab. Zar. 18ᵃ זילא בי מ' וכ' it is something disgraceful to me that &c. B. Mets. 114ᵇ; Taan. 21ᵇ, v. דָּחַק. Sabb. 81ᵇ אמרה אירחי מ' she spoke a word (magic spell). Gitt. 30ᵃ, v. אֲקַן. Ab. Zar. 66ᵇ; a. e. ריחא מ' דזיא the flavor (of a forbidden thing) is something substantial (fit to affect ritually the substance receiving it). Gitt. 52ᵇ בעלמא מ' וכ' it is merely a favor he does the court; a. v. fr.—מנהני מילי=מנא הא מ', v. מִילָּא II. Ḥull. 10ᵇ; a. fr.—Esp. עביד מ' (euphem., sub. דאסיוותא) *to let blood; to be bled.* Taan. 21ᵇ כי הוה עביד מ' when he (the surgeon) bled a person. Ḥull. 111ᵃ ביומא דעביד מ' on the day he was bled (Rashi: ביומא דמ').

מַיִם m. pl. (b. h.; cmp. מָטָה) *water, fluid; secretion; solution.* Constr. מֵי; *pl.* מֵימוֹת, constr. מֵימֵי. Snh. 108ᵃ גלגל חצין שדומה למ' the eye-ball which (in restlessness) resembles water, v. גַּלְגֵּל. Par. VIII, 9 חמ' המוכים וכ' smitten waters (springs or lakes formed through a catastrophe, v. Snh. l. c.). Ib. חמ' חמכזבים, v. כָּזַב; a. v. fr.—מ' ראשונים, מ' אחרונים &c., v. respective determinants.—מֵי פירות *juice of fruits* (wine, date-honey, &c.). Pes. 35ᵃ, sq.; a. fr.—מֵי רגלים *urin.* Ker. 6ᵃ; a. fr.—בֵּית המ' *urinary.* Meg. III, 2; Y. Ber. II, 4ᶜ bot.—Ḥag. 3ᵃ מֵימֶיךָ אנו שותין we drink thy water, i. e. we depend on thy teaching; B. Mets. 84ᵇ מֵימֵיהֶן אנו שותין; Hor. 14ᵃ; a. e.—Taan. 16ᵃ כל מימות וכ' all the waters of the world; a. fr.

מ״ם, *pl.* מִימִין, v. מ״ם.

מִימוֹס, v. מוּמוֹס.

מֵימֵי, מֵימוֹת, v. מַיִם.

מֵימַר m. ch.=h. מַאֲמָר, 1) *word, command.* Targ. Gen. XLI, 44. Targ. Ps. XIX, 4; a. fr.—2) (hypostatized) מ' (דְּיָ) the Word, i. e. *the Lord* (used in Targum to obviate anthropomorphism). Targ. Gen. III, 10. Targ. Y. ib. 9; a. v. fr.—לְמֵימְרָא, לְמֵימַר, v. אֲמַר.

מִימְרָס, Cant. R. to VII, 9, v. מוּמוֹס.

מְיַמֵּשׁ, v. מְמוּשׁ.

מִין I *from,* v. מִן.

מִין II m. (b. h.; cmp. מִי, מַאן) *kind, genus, species.* Peah II, 5 מ' אחד one kind of seed. Ter. II, 4 אין תורמין מ' על שאינו מינו you must not separate T'rumah from one species to redeem fruits of another species. Ib. 6 . . חקישות מ' אחד cucumbers and melopepons are considered as the same species. Bicc. III, 10 תוספת הבכורים מ' במינו what you add to the legally required quantity of first fruits must be of the same species; what is used for decorating the first fruits, מ' בשאינו מינו must be of a different kind. —Ḥull. 100ᵃ, a. fr. מין במינו לא בטיל, v. בָּטַל. Ib. 97ᵇ, a. fr. מ' בשאינו מינו a heterogeneous mixture (of forbidden and permitted things); a. v. fr.—*Pl.* מִינִין, מִינֵי, constr. מִינֵי. Peah l. c. זרעת שני מ' if he planted on it two different

Digitized by Google

seeds. Ib. שני מיני חטים two kinds of wheat. Naz. VI, 1 שלשה מ׳ אסורין וכ׳ three kinds of prohibitions exist with reference to the nazarite.—שבעת חמ׳ the seven products of Palestine (Deut. VIII, 8). Bicc. I, 3; a. fr.—חמשת חמ׳ the five species of grain (wheat, barley, rye, oat and spelt). Ned. VII, 2; a. fr.—ארבעה מ׳ (שבלולב) the four species of the festive wreath, v. לוּלָב. Men. III, 6; a. fr.—בְּמִין *something like, in the shape of, of the nature of.* Ker. 5b כמ׳ נזר drawing the shape of a crown; כמ׳ כי יזני, v. כי. Ib. כמ׳ שתי טיפין וכ׳ two drops of oil looking like pearls. Taan. 8b; a. v. fr.

מִין III m. (preced.) [*a peculiar person,*] *sectarian, infidel.* Ab. Zar. 65a הרי הוא כמ׳ שבאומות he is legally treated like an infidel of the gentiles, i. e. like a gentile that has rejected the gods of his people.—Esp. *Min,* a Jewish infidel, mostly applied to *Jew-Christians* (and in editions controlled by censors, often substituted by כותי, צדוקי &c.). Hor. 11a לחכעיס הרי זה מ׳ Ms. M. (ed. צדוקי) if he eats forbidden fat in a defiant manner (v. כַּעַס), he is a Min; ib. (another opin.) ארזחו מ׳ כל חטובד ע״ז who is a Min? (A Jew) who worships idols.—Gitt. 45b ס״ת שכתבו מ׳ a book of the Law written by a Min, contrad. to נכרי; a. fr.—*Pl.* מִינִין, מִינִין. Y. Ber. IX, 12d bot. חמ׳ שאלו את וכ׳ the Minin asked R. Simlai &c. Tosef. B. Mets. II, 33 חמ׳ והמשומדים והמסורות the Minin, the apostates and the informers; Ab. Zar. 26b (Rashi: idolatrous priests, Jews or gentiles); a. fr.—בִּרְכַּת הַמִּ׳ the (twelfth) section inserted in the Prayer of Benedictions and containing an imprecation against the Minim. Ber. 28b, sq. (ed. הצדוקים); a. fr.

מִינָא I ch.=h. מִין II. Targ. Y. Lev. XI, 4.—Ḥull. 79a מ׳ דאמה the species to which its (the mule's) mother belongs. Ib. כולהו חדא מ׳ נינהו all of them are considered one species (independent of their parentage). Ib. 66a דמיניה that which is of the same kind, דלאו דמיניה that which is of a different kind; a. e.—*Pl.* מִינֵי, מִינַיָּיא, מִינֵי. Targ. Y. Lev. XI, 13. Targ. Koh. II, 5.—[Y. B. Kam. IX, 6d bot. מיני עמר, v. מָנָא.]

מִינָא II, מִינָאָה, מִינַיָּיא, מִינַיי ch.=h. מִין III. Ber. 58a Ms. M. (ed. צדוקי). Y. Snh. VII, 25d top חמתון חד מינוי וכ׳ a certain Min saw them, and said what he said (a conjuration). Ib. מי נפיק אהן מינייא when that Min came out. Ib. bot. חד מ׳ נסיב צריר וכ׳ a Min took up a pebble and threw it up &c.; a. fr.—*Pl.* מִינָאֵי, מִינַיָּיא, מִינַיי. Koh. R. to I, 8 עבדון ליה מ׳ מַגָּא the Minin did something (some sorcery) to him. Ab. Zar. 4a למ׳ וכ׳ משתבח... R. Ab. praised R. S. to the Minin (in office) as being a great scholar; a. fr.—[Sabb. 133b bot. שב מינאי, read מָנָאי, v. מָנָה.]

מִינָא III pr. n. m. *Mina.* Y. B. Mets. V, beg. 10a ר׳ בא בר מ׳ (v. Fr. M'bo p. 66b).—[Y. Ber. I, 3d top שמואל בר מ׳, ed. Lehm. אינייא, read אינא, v. Fr. ib. p. 125b.]

מִינְגִי, v. נָאגָא.

מִינְדָּגָא, מִינְדָּחָא v. sub. מִנְדָּה.

מִינּוּי, מִנּוּי m. (מָנָה) *appointment* to office, *ordination.* Y. Snh. I, 18c bot. (ref. to Ez. XIII, 9 ובכתב בית ישראל לא יכתבו) זה חמ׳ (וכ׳ that means the ordination (of teachers). Ib. 19a bot. [read:] מִינּוּיוֹ מ׳ its (his) appointment is valid. Y. R. Hash. II, 58b top לצבור הולכין אחר חמ׳ to proclaim an intercalation we go by the dates of ordination (the oldest graduate voting first); Y. Snh. I, 18c המיניין (corr. acc.).—Y. Hor. III, end, 48c אבל למ׳ ראו וכ׳ but in ordination 'those seeing the face of the King (the Nasi) are those seated first in office' (an adaptation of Esth. I, 14), i. e. the scholars of Tiberias, as the seat of the Nasi, have the preference to those of the South; Esth. R. to I, 14 ברם במי׳. Num. R. s. 15, end מ׳ הזקנים the appointment of the elders; a. fr.

מִינּוּי, מִינּוּיָא, מִנּוּיְתָא ch. same. Targ. II Chr. XXXI, 13.—Y. Snh. I, 19a bot. תמן קרון למ׳ וכ׳ there (in Babylonia) they call the ordination *s'mikhutha* (v. סְמִיכוּת); a. e.—*Pl.* מִינּוּיִין. Y. Taan. IV, 68a מ׳ הוה ממני תרין ordained only two (each year); Koh. R. to VII, 7 מנארן (read מִנַּנְיִין).

מִינְיָנֵי, v. מוֹנִיָנֵי.

מִינְיָן, מִינְיָנָא, מִינְיָנוֹק, מִינְיוֹ m. (יָנַק) *child, boy.* Targ. Y. II Num. XI, 12 (Y. I מִינְיָקָא).—Y. Sabb. XIV, 14d צואה דמיניק יבישה dry excrements of a child. Y. M. Kat. III, 81d bot. חמת ... לחד מ׳ וכ׳ she saw a teacher strike a child too severely. Gen. R. s. 87; Yalk. ib. 145, v. פַּחְיָא I. Y. Sabb. I, 3b מִינְיוֹקֵיהּ his child; a. fr.—*Pl.* מִינְיָנֵי, מִינְיָנְקָא, מִינְיָנֵי. Y. Snh. VII, 25d, v. גַּבְשׁוּשִׁיתָא. Y. Ber. II, 5a top, v. לִבְדָּא. Lev. R. s. 37 דמ׳ מקלקלי וכ׳ with which the children make sport &c.; a. e.

מִינְיָנְקְתָּא f. (preced.) *girl.*—*Pl.* מִינְיָנְקָתָיָתָא. Pesik. R. s. 3, beg. כתדא ספירא דמ׳ (not תין...) like the ball of the girls (= h. כַּדּוּר, v. כַּדּוּר).

מִינוּת f. (מִין III) *heresy, infidelity.* Tosef. Ḥull. II, 24 נתפס על דברי מ׳ was arrested on the charge of heresy (suspicion of being a Jew-Christian). Ib. דבר ... שמא של מ׳ וכ׳ perhaps one of the Minin told you some interpretation in their style, and it gave thee pleasure?; Ab. Zar. 16b bot. שמא מ׳ בא לידך (insert דבר); Koh. R. to I, 8. Meg. IV, 8 (24b) הרי זו דרך חמ׳ (Bab. ed. חקראים, Ms. M. המ׳) such is the manner of the Minin; ib. דרך החיצונים (Ms. M. חמינות, corr. חיצונות, v. Rabb. D. S. a. l. notes 100, sq.). Ib. 9 דרך המ׳; Ber. V, 3 (34a) דרכי מ׳ early eds. (ed. מדות, missing in Mishn. a. Y. ed.). Lev. R. s. 28, beg.; Koh. R. to I, 3; XI, 9 דברים שוק משתן לצד מ׳ words which manifest an inclination towards *heresy*; a. e.

מִינָמַר, v. מִנְעַר.

מִינְיוֹמִי, v. מִנְיוֹמִי.

מִינְיָיא, Y. Snh. I, 18c top מ׳, read: מִמִּינְיָנָא.

מִינַּיִן, מִינַּיִן h. v. מִן.

מִינָנָא, מִינְיָנָא, מִינְיָן, מִינְיָנָא, מִינְיָנִין, v. sub מִנְיָן.

Digitized by Google

מֵינִיקָה, v. יָנַק.

מֵינִיקוּת, מֵנִי׳ f. (יָנַק) *nursing.* Y. Nidd. I, 49ᵃ bot.; ib.ᶜ top מֵינִיקוּתָהּ ימי the time during which she nurses; Bab. ib. 36ᵃ; 10ᵇ; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5, v. מַיְנָקָה.]

מֵינָקֶת, v. מֵינָקָה.

מֵינִיקְתָּא, v. יָנַק.

מִינָן *whence?*, v. מָנָן.

מֵינַס m. (אָנַס) *oppression, violence.* Targ. Is. X, 1 (h. text אָוֶן).

מֵינָקָא, מֵנִי׳ m. name of an *undergarment* (perh. a corrupt. of manica = tunica manicata). Targ. Esth. VIII, 15 (some ed. מַיְנָקָא).

מֵינַקְתָּא f. ch.=h. מֵינִיקוּת. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת׳ 6) ירחי מ׳ .... עשרין twenty-four months of nursing.

מֵנִיקָה, מֵינָקָה f. (b. h.; יָנַק) 1) *a woman giving suck, wet-nurse,* v. יָנַק.—2) (v. אָנַק) *siphon, tube; small cup.* Kel. IX, 2. Ab. Zar. 58ᵃ קדח במ׳ tapped with a siphon. Kel. XIV, 2 עשה בראשו מ׳ if he put a knob (cup) on the top of the cane. Tosef. ib. B. Mets. IV, 5 מיניקות שעשאה להתת וכ׳ ed. Zuck. (R. S. to Kel. XIV, 2 מניקת) a cup which one put under a door (as a pivot). Tosef. Dem. III, 6 מניקית ed. Zuck.; Y. ib. II, 22ᵈ bot. מנקית.—Y. Ab. Zar. IV, 44ᵇ top מינקית.—[Pirké d'R. El. ch. XLIII מ׳ ראשו, v. מָנְיָכָה.]—*Pl.* מֵנִי׳, מֵינִיקוֹת. Tosef. Zeb. I, 12 בין במ׳ ed. Zuck. (ed. מֵנִיקוֹת) or when he made the libation out of tubes.—V. מָנַקִּיוֹת.

מ׳ חֲזִירָא, מֵינָקָה (read חֲזִירָא or חֲזִינָא) f. (יָנַק) [*sucker of animals,*] *hedge-hog.* Targ. Y. Lev. XI, 30, v. יָרְבָּא.—V. פַּלְיָיתָא.

מֵינָתָה, מֵינְתָא m. (mentha, μένθα) *mint.* Ukts. I, 2 (Mish. ed. הַמִּיתְנָא, corr. acc.; Var. in R. S. a. l. אַמִּירְתָּא q. v.). Y. Dem. II, 22ᶜ bot.

מֵיס, v. מְאִיס.

מֵיסָא, v. מְסָא.

מִיסָא, Y'lamd. to Num. I, quoted in Ar., v. מִיסָּן.

מֵיסַב, מִיסַּב, מֵסַב, מֵסָב m. (נָסַב) *taking, lifting up.*—מ׳ אפין=h. משוא פנים, *partiality.* Targ. Y. Ex. XXIII, 3; a. e.—Targ. Y. I Gen. IV, 8 (not מיתיב). Targ. Prov. XXVIII, 21 מ׳ באפי (read: מַאֲפֵי).—מ׳ ומיהַן taking and giving, *dealing.* Targ. Is. IX, 4.

מֵיסֵב, v. מַסֵּב.

מִיסוֹן, read:

מִיסּוֹן m. (μέσος -ον,) *middle.* Lam. R. to I, 1 רבתי במ׳ דאורתא (חד מאת׳ 7) in the middle of the road. Ib. במ׳ דחנותא (תד מחדש׳) Ar. (ed. במצעי) in the middle of the shop.

מְיסוֹן m. (missus) *course* at dinner. Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 2 מ׳ מ׳ course after course.—*Pl.* same. Ib. כמה מ׳ היה לך how many courses had you?—Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar. כמה מיסא (corr. acc.).

מִיסַּמִּירִין, מְיסַמְּרִין, v. sub מְסָמֵר.

מֵיסִין, מִיסִּים, v. מַס.

מִיסִיק, v. מְסִיק.

מִיסְכִּי, v. מְסָכֵּי.

מְיסָמָס *semissis,* v. מְסִרְמִיס.

מִיסְמְרָא, v. מַסְמְרָא.

מִיסָּן, Y. Gitt. I, 43ᵇ, a corrupt., prob. for כַּצָּן (כָּצַע) *hot-tempered.* [Comment.: =אסיא *physician,*—does not fit the context.]

מִיסְפָּק, v. מְסִפֵּק.

מְסַק, מְסַק m. (נָסַק) *rising, (sun-) rise.* Targ. Ps. XXII, 5. Targ. Cant. III, 6, a. e., v. קְרִיצְתָּא.

מְיסָרָא f. (אָסַר) *bunch.*—*Pl.* מְיסָרָן. Y. Shebi. II, 34ᵃ bot., v. לוּבִי.

מְסָרָן* m. (סוּר) *seducer, tempter.* Pes. 107ᵃ Ar., v. פְּרִיס h.

מְיסְתוּ, מְסָתוּ, v. מְסָא, מְסָתוּ.

מִיסְתּוֹסִיס f. (μίσθωσις) *lease, rent.* Y. Pes. VI, 31ᵇ bot. מיסתית (corr. acc.); v. אוֹנִי I.

מִיסְתָּרְיָא, מְסָתְרָא, v. sub מְסָתָא.

מִיסְתּוֹסִיס, v. מִיסְתּוֹסִיס.

מְעוּט, מִיעוּט m. (עָטַט) 1) *reduction of size, the space reduced.* Erub. 77ᵃ אם יש במיעוטו וכ׳ if the reduction of the height (by lowering the wall or raising the embankment) extends over four handbreadths; כנגד המ׳ only as far as the reduction extends.—2) *minority.* Y. Pes. VII, 34ᶜ bot. כרוב או כמ׳ (not במ׳ כרוב) do we treat the case as if it were a majority (of unclean persons), or as if it were a minority? Ib. אין תימר כמ׳ (not במ׳) if you will consider it a minority. Y. Kidd. I, 59ᵇ top. Yeb. 119ᵃ מ׳ מפילות a minority of women miscarry; a. e.—3) *the least of.* R. Hash. 11ᵃ; Yeb. 42ᵃ; Nidd. 38ᵇ (ref. to I Sam. I, 20) מ׳ תקופות וכ׳ the least of *t'kufoth* (plural number) is two (seasons, of three months each), the least of *yamin* is two days; a. e.—4) *narrowing qualification, limitation.* Yoma 43ᵃ; B. Kam. 86ᵇ, a. fr. חזר מ׳ אחר מ׳ ואין מ׳ אחר מ׳ אלא וכ׳ this is a limitation following a limitation, and a double limitation serves to widen the scope (because the repetition indicates that no limitation is meant, but only an exemplification); Y. Peah V, end, 19ᵈ (corr. acc.). Y. Hor. I, beg. 45ᶜ מ׳ אחר מ׳ אחר מ׳ three successive limitations. Lev. R. s. 24, end ת״ל רק לשון מ׳ it says 'only' (Deut. XXVIII, 13) which intimates a limitation; a. fr.—*Pl.* מְעוּטִין, מִיעוּטִין, מִיעְטִין. Tosef. Shebu. I, 7 תירה חורש ריבויין ומ׳ interpreted the Bible texts with a view to

Digitized by Google

widening and narrowing the limits of the respective laws. Y. Sabb. VII, 10b אך הוא הדר אלו מ' וכ' *akh* and *hu* (Ex. XII, 16, are limiting qualifications intimating that you must not cut, grind &c. (on the Holy Day). Y. Ber. IX, 14b bot., v. אַךְ I; a. fr.

מִיעוּטָא ch. same. Erub. 77a אי אהני מ' if the reduction has any effect. Yeb. 119a סמוך מ' דמפילות וכ' add the minority of miscarrying women to the half of female births, and the male births will be a minority. Ḥull. 6a, a. fr. חייש למ' takes into consideration the minority (the possibility of the rarer cases). Yeb. 119b, a. e. מ' דמ' לא חייש a minority of a minority he does not take into consideration. Kidd. 80a כמאן דליתא דמי מ' a minority is considered as non-existent.—*Pl.* מִיעוּטֵי. Snh. 45b, sq. דדיש ריבויי ומ', v. preced.

מִיעַיִן, מֵיעַיִם, v. sub מֵעַי.

מִיעִין, v. עִין.

מֵיעִירָקָא, v. מְעַרְקָא.

מֵיעָלַי, מֵיעָלָא, v. מֵעָלָא.

מִיפַּחֲזָנָא (a feigned part. Ithp. of פחז, denomin. of פחיז, a substitute of פזיז which again is a substitute of מזיר, v. כִּינּוּי) *I will be a paḥiz.* Ned. 10b מאי מ' how is it, if one says *mipp'ḥazna* (for *mipp'ziḥna*)?

מִיפַּטְרָא, v. מְפַטְרָא.

מֵיפַּךְ, v. אֲפַךְ.

מִיפְּסַלְתָּא, מִיפְּסוֹלֶת, v. מְפַסְלְתָּא.

מִפְקָא, מִיפְקָא m. (נְפַק) 1) *exit, end.* Targ. Ex. XXXIV, 22 (ed. Berl. מִיפְּקָה; cod. 7 מַיפְּקָה; oth. מִפְקָא, מִפְקַת; v. Berl. Targ. O. II, p. 31); ib. XXIII, 16.—*Pl.* מִיפְקֵי, מִפְקֵי. Y. Ter. VIII, 46b bot., sq. מוצאי שבת = h. מוֹצָא III. —2) *going out,* v. מֵעָלָא.

מִיץ *to suck,* v. מוּץ.

מִיץ m. (b. h.; מוּץ) [*that which is won by squeezing,*] *juice.* Y. Naz. I, 51b מ' של ערלה the juice of 'Orlah fruits (v. עָרְלָה).

מִיצַב, v. מַצָּבָא.

מִיצָדָה f. (מוּץ) [*that which is squeezed in,*] *the joint* or *collar* of reeds, stalks &c. Kel. IX, 8 מ' שניה של שיפון the second joint of a stem of oats; מ'...של קנה of reeds.

מִצּוּי, מִצּוּי m. (מָצָה) 1) *squeezing, wringing out* (of the blood of the sacrifice). Zeb. 52a. Ib. 65a; a. fr.—2) (cmp. בֵּירוּר) *exact measure.* Bets. III, 8 מפני...אם בחול מ' המדות in week-days he did the same (filled the measures beforehand) for the sake of exact measure (in order to allow the liquids to settle). Ib. 29a they collected three hundred *garab* of oil מ' המדות as the surplus in his accounts realized from the remnants in the measures; Tosef. ib. III, 8 (v. ed. Zuck. Var.).—Trnsf. מ' הנפש [*the squeezing of the soul out of the body,*] *agony of death.* Tanḥ. Mick. 10 (ref. to מָצָא, Ps. XXXII, 6) יתפלל על מ' וכ' let him pray that he may be spared the agony of death.—מ' היום [*the pressing through of the day,*] *sunrise* and *sunset.* Gen. R. s. 92 (ref. to Ps. l. c.) לעת מ' היום at evening-time; Y. Ber. IV, 7b bot. לעת מְצוּיָן של יום (*pl.*) at morning and at evening, v. הַמְהוּם.—מ' הדין *final* (*exact*) *judgment* (after death); מ' החשבון final count (of sins). Gen. R. l. c.—*Pl.* מִיצּוּיִין, with suffix מִיצּוּיָן (cmp. מְנוּיָן for מְנוּיָן s. v. מָנָה); v. supra.

מִצְּע, מִיצְּעָא m. (מָצַע) *middle, midst.* Targ. Job VII, 12 (Ms. מִיצָּע). Targ. Y. Deut. XXIII, 11.

מִיצְטְרָא m. (μύστρος, -ον) *spoon.*—מ' מכרירין (v. מְכֻרְיָן) *mystromacherion,* an instrument having a spoon on one side and a knife on the other (cmp. Sm. Ant. s. v. Cochlear). Lev. R. s. 33, beg. (ref. to Prov. XVIII, 21) תרגם עקילס מ' מ' וכ' Aquila interpreted it, 'a spoon-knife', death on one side and life on the other; Yalk. ib. 661 מצטרו; Yalk. Ps. 768 מצטרו ומ' (read: מצטרום).

מִיצְטְרוֹ, Sabb. 154b, v. צָרָא.

מִיצְלַת, v. מְצִילְתָּא.

מִצְּע, מִיצְּעָא, מִיצְּעָא m. =מִיצּוּעַ. Targ. Y. Num. XVII, 12, sq. (ed. Amst. מַצַּע). Targ. Y. I, ib. XXII, 24. Targ. Y. I Ex. XIV, 27; a. fr.—B. Mets. 108a [read:] במ' דנכסיה (Rashi: בי מִיצְּעֵי) in the centre of his (the seller's) land).

מִיצְּעָא, מִיצְּעָא m. (=מִצְּעָא) *central, middle, between extremes.* Targ. Y. Lev. XIV, 17, v. גְּדֵירָא.—Ned. 31b top זבינא מ' (R. N. מציעא) middle goods (holding the mean between goods which the seller is anxious to get rid of, and such as are sought after eagerly), v. חֲרִיפָא.—*Pl.* מִיצְּעֵי, מִיצְּעֵי. Targ. II Chr. VI, 18 (ed. Lag. מְצִיעָאֵי). —Ber. 18b. Ker. 6b במ' in between (the other ingredients). B. Mets. 108a, v. preced.—Naz. 56b מ' לא אמרינן those intermediate in the chain of tradition need not be mentioned (only the first and the last). V. מְצִיעָא.

מִיצַּת, v. צוּת.

מֵיצַר 1) part. Hif. of צָרַר q. v.—2) *pathway, narrow, balk,* v. מֵצַר.

מִיצְרָאָה, מִיצְרָא, v. sub מְצָה.

מִיק, *Pa.* מִיֵּיק, v. מוּק.

מִיקַל, מִיקֵל, v. קָלַל.—[Y. Dem. III, beg. 26a מי' בלשו, read: מַקֵּל.]

מִקַּם, מִיקַם m. (קוּם) *standing.* Targ. Josh. IV, 3 אתר מ' (h. text מצב).

מִיקְמָה, v. מְקָמָא.

מִיקַּן (מִיק; cmp. הֶאֱבַן) *to mock.* Targ. Ps. CXIX, 51 מְמִיקְּנִין ed. Lag. (ed. נָן . . ., נַן . . .).

מִיקַר m. (קָרַר) *cooling.* Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 18; Sabb. 151b כלי מ' cooling vessels (glass &c.). Ib. 53b אין מ' לבהמה cooling (as placing in water) is not gener-

Digitized by Google

ally done to beasts (unless they are sick).—[Part. *Hif.* מֵירִיד, v. יָרַד.]

מֵירָא *myrrh*, v. מוֹרָא.

מֵירְדָא, v. מֵרְדָא.

מֵירת, Yalk. Zeph. 567, v. מוֹרָא II.

מֵירוּג m. (denom. of מֵירָג, v. אֲרַג) *selecting the green and tender onions in the bed.* Y. Peah III, 17c top ואי דינו מ' and what is *merug?* [Ib. חמירוג, read: חֲמֵאֲרֵג, v. אֲרַג.]

מֵירוֹן, v. מֵרוֹן.

מֵירוּק m. (מָרַק) *polishing, finishing.* Pesik. Nah., p. 127a דבריכם צריכין מ' your words require polishing (are incomplete).—Euphem. *sexual gratification attended with effusion of semen.* Yeb. 55b.

מֵירוֹק, Tosef. Dem. IV, 13, v. מֵרוֹן.

מֵירוּר m. (מָרַר) *embittering, hard labor* (with ref. to Ex. I, 14). Num. R. s. 3 the family was called M'rari, על מ' (שם) an allusion to their bitter task (of carrying the wooden material of the Tabernacle). Pesik. R. s. 15 מרים לשון מ' . . . Miriam intimates the bitterness (of slavery); Yalk. Cant. 986. [Cant. R. to II, 11, a gloss.]

מֵירְמוֹם m. (מָרַט) *a bird that has lost its feathers.* Y. Meg. I, 72b.

מֵירְיָאדִין, מֵירִי מֵירְיָאדִין (μυρι-μυριάδες) *ten thousand times ten thousand.* Pesik. Bahod., p. 107b; Yalk. Ps. 796 (corr. acc.); v., however, מִילֵי.

מֵירִין, Tosef. Neg. III, 10 ומ' ed. Zuck. (Var. ומימירק), read: וּמְמוֹרְדִין, v. מָרַד II.

מֵירָם, מִירָם, v. חֲמִירָם.

מֵירְסִינְמוֹן m. (μυρσινᾶτον, S. = Lat. myrtatum) (*wine* or *oil*) *flavored with myrtle-leaves.* Y. Shebi. VII, 37b (some ed. מור').

מֵירַע *weakening*, v. מֵרַע.

מֵירְעָא *pasture*, v. מַרְעֵי I.

מֵירְקוּ, Tosef. Mikv. VI (VII), 13 ed., read with ed. Zuck. סְדָקֵי, v. סָדָק.

מֵירַת, מֵרַת m. (ירת, as תְּרוּשׁ fr. ירש, v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 568[1]) *must, juice.* Targ. Y. Deut. XXIX, 5 (h. text שכר). V. מְרִירִית.

מֵישָׁא I pr. n. pl. (v. next w.) *Mesha*, 1) a place in northern Galilee (v. Hildesh., Beitr. p. 38). Tosef. Shebi, IV, 11 ed. Zuck. note (Var. מֵירִישָׁא).—2) M. in Babylonia, in the district of Mesene, v. מֵישָׁן. Y. Yeb. I, 3b; Y. Kidd. IV, 65d top. Gen. R. s. 37 מֵישָׁה (identified with מֵשָׁא, Gen. X, 30; Targ. מֵישָׁא, מֵירִישָׁא). [Talm. Bab. מֵישָׁן q. v.]

מֵישָׁא II, **מֵירִישָׁא** (מיאשא) pr. n. m. *Mesha* (= משתא, v. Nöld. Mand. Gr., p. 64), name of several persons. Erub. 13b לא ר' מאיר . . . אלא מיישא Ms. M. (ed. מתתיא, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. מֵאִיר. Peah II, 6 מישא Y. ed. (Ms. M. מיי; ed. מיא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Naz. 56b מיא.—Hull. 121a מיי. Y. Orl. I, 61a bot.; Y. Maasr. V, 51d top.—Y. Sabb. I, 3a bot.; Y. Ber. II, end, 5d יסא (corr. acc.).—Ib. 4c bot. M., grandson of R. Joshua b. Levi.—Y. Sabb. I, 2c top.—Y. Naz. IX, 57d bot. M., son of R. Jeremiah.—Y. Pes. IV, 30d top בני מ' members of the Mesha family.

מֵישַׁבָּקְתָּא, v. מְשַׁבְּקָא II.

מֵישׁוֹן, v. מֵישָׁן.

מִישׁוֹר m. (b. h.; יָשַׁר) *plain, level; common* (cmp. בְּקָעָה). Yoma 75a (play on מישרים, Prov. XXIII, 31) עריות כולן דומות עליו כמ' all forbidden connections appear to him like a common (to which all have access). Ib. כמ' כל העולם . . . the entire world appears to him like a common (he disregards other people's rights); Num. R. s. 10 עושה אותן חפקר כמ' he considers all sins free like a common. Ib. בתיהם כמ' . . . שנטלין they (the oppressors) carry off all that belongs to them (the Jews), and their houses are left levelled like a common. Tanh. B'eh 3 אחת תחלתה קוצים וסופה מ' ואחת תחלתה מ' וכ' one road full of thorns in the beginning but level in the end, and one level in the beginning &c; a. e.

מִישְׁחָא, מִישְׁחָן, מִישְׁחָא, v. sub מְשָׁח.

מִישְׁכְּנוּתָא, מִישְׁכָּן, מִישְׁכּוֹנָא, v. sub מְשַׁכֵּן.

מִישְׁלָם, v. מְשָׁלָם.

מֵישָׁן, מֵישׁוֹן pr. n. (v. מֵישָׁא I) *Meshan, Mesene*, the island formed by the Euphrates, the Tigris and the Royal Canal. Kil. 49b חשטה נטלה מ' nine measures (of impudence) M. has carried off. Ib. 71b, a. e. מֵישׁוֹן מיתה M. is dead (for purity of descent), v. גּוּסְמָא. Yoma 10a (expl. רחבת עיר, Gen. X, 11) פרת דמ' *Peroth Meshan* (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 44). B. Kam. 97b הוציאו במ' . . . יכול he may say to him, pass it (the repealed coin) in Mesene. B. Bath. 73a דמיאשן; Sabb. 101a דמיש, v. בְּרִיאָתָא. Kidd. 72b, v. אֲסַטַנְהֲרָא.

מֵישָׁנִי m., **מֵישָׁנִית** f. (preced.) *Mesenian.* Kidd. 71b תא דמשתעיא מ' that Apamea where the Mesenian dialect is spoken.

מִישָׁר, מֵישַׁר m. (b. h. מֵישָׁרִים; יָשַׁר) *straight line, horizontal, level.* Kidd. II, 6 לעשות שדהו מ' מ' to divide his field in straight lines (beds) of various seeds (instead of squares, מרובע). Y. ib. II, 28a top. Y. Erub. IV, 21d bot. a telescope (v. מְצוֹפוֹת) שהיה משער בה עיניו במ' the horizontal range of which he had tested before (v. Bab. ib. 43b).—Y. ib. V, 22d top [read:] . . מביא מצופות ומשכר he takes a telescope and tests its horizontal range, and then &c.

מִישָׁר, מִישְׁרָא, מֵישׁ' I ch. same, 1) *bed.*—*Pl.* מִישָׁרֵי, בִּישָׁרֵי. Kidd. 39a מישרי מ' . . . זרע Ar. (ed. מֵישָׁא) planted the garden of the school-house in beds (of various plants), v. preced.—2) *plain, valley.* Targ. Gen. XII, 6 (h.

Digitized by Google

text אֲלוֹן). Ib. O. XXXV, 8 (h. text אַלּוֹן). Targ. Deut. XI, 30 (h. text עֲרָבָה). Ib. III, 10 (h. text מִישׁוֹר); a. fr.—Lev. R. s. 12, beg. סוֹף דהוּא עביד ביתיה מ׳ finally he (the drunkard) will make his house a level (v. מִישׁוֹר). Sabb. 110b חב לי מי׳ דכרתי (sub. מבחוותא ד־) give me of what grows in the waste places of the valley (or bed) of leek.—*Pl.* מַיְשָׁרְיָא, מֵישָׁרֵי (מַיְשָׁאֵי). Targ. O. Num. XXII, 1 (Y. מַיְשָׁרְיָא, corr. acc.). Targ. O. Deut. XI, 30; a. e.—Gen. R. s. 42 (transl. אֵירִיל, Gen. XIV, 6) משריא דפארן. Ib. end (ref. to אֲלוֹנֵי, ib. 13) מ׳ דממרא.—Sabb. l. c. דמישרי (Rashi משריא, Ms. M. מַיְשָׁאֵרֵי), v. בַּתְנָא a. בָּתָא.

מֵישָׁרָא II, מֵישָׁרֵי *camp*, v. מַשְׁרֵי.

מֵישְׁתּוּתָא, מִישְׁתֵּי, v. sub מְשׁ׳.

מִית I ch.=h. מוּת *to die, be dead.* Imperf. יְמוּת, יֵימוּת. Targ. Gen. V, 8. Ib. XLIV, 20. Targ. O. Num. XX, 29 אריי מית (Var. דְּהָמֵית, דדהא מ׳, v. Berl. Targ. O. II, p. 44). Targ. O. Gen. II, 17 מְמַת תְּמוּת (ed. Amst. מֵימַת); a. v. fr.—*Part.* מֵית, מָיֵת, מָיֵית, מָת, מֵת, מָיְתָא; f. מָיְתָא; *pl.* מָיְתִין, מָתִין, מַתִּין. Targ. Y. Num. XXII, 30 מָיְתָא (ed. Amst. מֵיתָא). Targ. Ex. XII, 33; a. fr.—Ber. 31a דמֵיתְנָן that we must die. Y. Peah I, 15c bot. מֵיתַת she (his mother) died. Snh. 97a לא הוה מָיֵית אירגיש וכ׳ none of that place ever died before his time; a. fr.

Af. אַמִית *to cause death, slay.* Targ. O. Gen. V, 24 אַמֵית ed. Berl. (oth. ed. אַמִית, אֲמִי׳). Ib. XXXVIII, 7 אַמֵיתֵיה ed. Berl. Targ. I Sam. XIV, 13 מְמִית (ed. Lag. מְמַתֵּית *Polel*); a. fr.

מִית II m., **מֵיתָא, מֵתָא, מֵיתָא I** c. (preced.) *dead; corpse.* Targ. Deut. XIV, 1. Targ. O. Num. XIX, 11 (ed. Amst. מַיְתָא); a. fr.—Y. Bicc. III, 65b דקיימין מן קומי מ׳ who rise before the dead (being carried to burial); a. fr.—*Pl.* מַיְתַיָּא, מֵיתַיָּא. Targ. Num. XVII, 13; a. fr.—Y. Kidd. I, 61c bot. כד חווירין קיימין על מ׳ (not קיימן) when they stand by the dead (lamenting); a. e.

מֵיתָא, מֵתָא II m. (infin. of אֲתָא) *coming.* Targ. I Sam. XVI, 4 מֵיתָךְ ed. Lag. (ed. Wil. מֵתָיְךָ); a. fr.—Gen. R. s. 60 (ref. to בא מבא, Gen. XXIV, 62) אתא מנ׳ וכ׳ he came from coming? Where did he go to?—*Pl.* מֵיתַיָּא (with sing. sense; cmp. מֵיתָיָא). Targ. O. Gen. XXIV, 62 מֵיתוֹתֵי).—Gitt. 30a לא שמיה מיתיא this is not called 'coming home' (as fulfilling the condition). Keth. 17a ברוך מֵיתַיְךָ וכ׳ blessed by thy coming for peace; Snh. 14a מֵיתַיְךָ.

מֵיתָא f., constr. מֵיתַת = h. מְיִתָה. Targ. Y. I Gen. XXXV, 8; a. e.

מֵיתְנָא, v. מֵתְנָא.

מִיתָה f. (b. h.; מוּת) *death, penalty of death.* Sabb. 156b מ׳ משונה an unnatural death; מ׳ עצמית natural death. Snh. 68a אם ימותו מִיתַת עצמן if they shall die a natural death. Ib. XI, 4 (89a) מ׳ בב״ד death at the hand of the court. Ib. 5 מִיתָתוֹ בידי אדם he must be put to death by man (court); מיתתו בידי שמים he shall be put to death by the Lord. Keth. 37b אריכתא מ׳ one continued act of execution (comprising lashes and putting to death); a. fr.—*Pl.* מִיתוֹת. Snh. VII, 1 ארבע מ׳ נמסרו לב״ד four forms of capital punishment have been entrusted to the courts. Sot. 8b דין ארבע מ׳ וכ׳ the divine judgment taking the place of the four forms of capital punishment (which the Jewish courts can no longer decree) has not ceased; a. fr.

מָתַח, מִיתּוֹחַ m. (מִיתַּח) *stretching, drawing tight.* Y. M. Kat. I, 80d bot.—מחט של מ׳ a pin used in weaving or embroidery to draw the thread tight, *spool.* Kel. XIII, 5 (Talm. ed. מִיתּוּן). Ib. דתקינה למ׳ (ed. Dehr. למיתא, v. מְיָתָא II a. מַיְתָנָא). Ib. 8; Yeb. 43a לנר או למ׳ (Kel. ed. Dehr. למיתא) made for snuffing the light (v. מָתַח) or as a spool.

מָתַן, מִיתּוּן m. (מָתַן) *stretching,* v. preced. Orl. I. 4 מחט של מ׳ (Ms. M. מיתין), v. preced.

מִיתּוֹרִין, מִיתּוֹרִיוִין m. pl. (μεσθόρια) *borders, frontiers.* Gen. R. s. 50, beg. Ar. (v. אוֹרְיָין I); Lev. R. s. 27 מיתורין (corr. acc.).

מִיתּוּתָא f. (מִית) *death, dying.* Targ. Y. I Num. XVI, 29; a. fr.—B. Bath. 16b; Taan. 23a, v. חַבְרוּתָא.

מִיתְחַזְנָא (a feigned part. Ithp. of נחז, denomin. of נזיר, a problematic substitute of נזיר, itself a substitute of נָזִיר; v. כִּינּוּי) *I will be a nahiz.* Ned. 10b; v. מִיפְּחַזְנָא.

מֵיתָנָא m. (מִית) [*death,*] *the deceased.* Yeb. 37b, sq. בר מ׳ the son of the deceased person.

מֵיתָנָא m. (אֲתָא) *bringing home, drawing towards one's self.* Sabb. 102a, v. לָבְתָא; [Rashi: מִיתָנָא *rope*].—[Ukts. I, 2 מִינְתָא, v. חמיתנא.]

מִיתָנָא, v. מִיתָנָא.

מִיתְצַנָּא (a feigned part. Ithp. of נצו, as a dialectic substitute of נקו, denom. of נקיו, a substitute of נזיר, itself a substitute of נָזִיר) *I will be a na'iz.* Ned. 10a; v. מִיתְחַזְנָא.

מֵיתָר m. (b. h.; יָתַר) *cord, rope.*—*Pl.* מֵיתָרִים, מַיתָרִין. Num. R. s. 12, end. Yalk. Ex. 374; a. e.—[Tanḥ. Ki Thetsé 4 מיתרין, read: מִיטָרִין.]

מִיתַּרְכָא, v. מִתַּרְכָא.

מִיתַת, v. מִיתָא.

מָךְ: *thy water,* v. מַיִן.

מָךְ m. (b. h.; מוּךְ) *lowly.* Sot. 10b (play on מִכְתָּם, Ps. LVI, 1) שחיה מך וחם לכל he was lowly and sincere to everybody. Lev. R. s. 34 מך שהוא מך לפני כל וכ׳ the poor man is called *makh*, because he is lowly before everybody, he is like the lowest threshold; Midr. Prov. to ch. XXII מך עד האסקופה וכ׳ he is lowly (bent down) to the lowest threshold.

מָאכָא, מָכָא m. (= מעכא; מָעַךְ) *crushed, battered.*—מ׳ זוזא a battered Zuz (which cannot be passed). Sabb. 129a; B. Kam. 37a (Ms. M. מא׳); Bekh. 51a מא׳.

מָכָא, v. מָכִי.

מַכְבְּדָא m., **מַכַּבְדָּה** f. (כָּבַד, *Pi.*) *broom;* also *the fan-shaped twig of the palm-tree.* Ukts. I, 3 יד המ׳ של תמרה

Digitized by Google

the stem of 'the broom' of the palm-tree; Tosef. ib. I, 4 מכבדת. Tanḥ. Mas'é 13 (ref. to חכבידך, Is. VIII, 23) חכבידן כגבי he swept them off as with a broom; Num. R. s. 23, end; Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) חממם כמכבד, v. חָמַם. Tosef. Sabb. VI (VII), 7 שב על המ' sit on a broom (a superstitious practice); a. e.—*Pl.* מְכַבְּדוֹת. Succ. 13[b] מ' וכהן תמרים palm-twigs on which there are dates; Y. Bets. IV, 62[c] top. Pes. 56[b] של מ' the dates hanging on the branches. Y. Peah IV, beg. 18[a] חמרים במ' (leave for the poor) dates on the branches. Y. Maasr. I, 48[d] bot.—[Sabb. 113[b] מְכַבְּדוֹתַי, v. כָּבַד I, *Pi.*]—[Ruth R. end מכבדות some ed., read: מְכַבְּרוֹת.]

מַכְבֵּד, v. preced.

מכבן, Targ. II Sam. XVII, 28, v. מַכְבָּא.

מַכְבֵּישׁ, v. מְכַבֵּשׁ.

מַכְבְּנִיתָא f. ch. (כָּבַן) = h. כְּבִיסָה, *brooch, buckle.* Sabb. 62[a], expl. כּוֹכְלִיאָר.—Ib. 156[b], v. דּוּכִּין II.

מַכְּבַר, מִכְּבַר, v. מִכְּוָור.

מַכְבֶּרֶת f. (b. h. מִכְבָּר; כָּבַר; v. כְּבָרָה) *sieve.*—*Pl.* מַכְבְּרוֹת. Gen. R. s. 39; Yalk. ib. 62; Yalk. Neh. 1071; Ruth R. end (not מכבדות).

מַכְבֵּשׁ m. (כָּבַשׁ) *clothes-press; screw, vise.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 5 מ' של בעלי ... כלים (ed. Zuck. מים for כלים, corr. acc.) a domestic clothes-press which has been unscrewed to take out clothes. Sabb. XX, 5 מ' ... מחיררין וכ' you may unscrew a domestic clothes-press but not screw it (on the Sabbath). Ib. של כובסין (מ') the washers' clothes-press. Kel. XVI, 7 מ' של חרש the carpenter's vise (for straightening wood), v. מְכַוֵּן; Tosef. ib. B. Bath. I, 8 מכברש של נר. Ib. 15 מ' של שכם וכ' the leather worker's press on which he stretches the hides. Y. Sabb. XX, end, 17[d]; a. e.

מַכְּדֵי, v. כְּדֵי I.

מַכָּה f. (b. h.; נָכָה) *wound, plague, stroke, blow.* Sabb. 134[b]. Meg. 13[b] (ref. to Esth. III, 1) אחר שבירא ... רפואה לב' after the Lord had prepared the healing of the wound (the means of salvation); a. v. fr.—מַכַּת בצורת, מ' בכורות, מ' מדות &c., v. respective determinants. Sot. III, 4 מכת פרושין Y. ed. (Bab. a. Mish. מַכּוֹת) the wound inflicted by the Pharisees, i. e. injury done under the pretext of strict adherence to the letter of the law, or of benevolence; Y. ib. 19[a] מ' פ' זה שהוא נותן עצה וכ' 'the plague of the Pharisees' is he who advises heirs to evade paying alimentation to the widow. Ib. זו מ' פ' נגעו בה (collect. *pl.*) the Pharisean plague has struck her; ib. זה מ' פ' נגעו בו his friends under the pretext of benevolence have deprived him of the benefit of the poor-law; Y. Peah VIII, 21[a] bot.—Sot. 10[b] (play on מִכֻּחָם, v. מָךְ) שחיתה מכחו תמימה וכ' his defect was a perfection, for he was born circumcised; [Rashi: 'the place where he was to be wounded'].—*Pl.* מַכּוֹת. Ex. R. s. 10; a. fr.—Snh. I, 2 מ' בשלשה corporal punishment (lashes, v. מַלְקוּת) must be decreed by a court of three. Ib. 10[a] מ' דראויות לחתלש a number of lashes which is divisible by three (39); a. fr.—*Maccoth* (*Punishments*), a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, of the Order of N'zikin.

מִכְוָה f. (b. h.; כָּוָה) *burnt spot on the skin, burn.* Neg. IX, 1 כל שהוא מחמת האש וזו היא מ' all wounds produced through fire (directly or indirectly) are called 'burns'. Ib. VIII, 7 מחיית המ' the cicatrization of a burn. Ib. IX, 2; Sifra Thazr., Neg., Par. 4, ch. VII אין שתין ומ' וכ' an inflammation and a burn cannot be combined (to make up the minimum size required for uncleanness); a. fr.

***מִכְוֵן** m. (כּוֹן) *a straightening device, vise.* Pesik. Zutr., Haăz. (p. 111 ed. Bub.) נתנו במ' ולא וכ' he placed it (the crooked wood) in a vise, and it was not straightened; (Sifré Deut. 308; Yalk. Deut. 942; Yalk. Ez. 362, corrupt versions); cmp. מְכַוֵּשׁ.

מַכְּוָר, מַכְוָר pr. n. *Mikhvar, Makhvar*, a district of Peraea. [The situation of *Machaerus* forbids its identification with our w.] Targ. Y. I, II Num. XXXII, 1; ib. XXI, 32 (Y. I מכבר; h. text יעזר). Ib. XXXII, 35 (Y. I מ', II גרמיתא; h. text ויגבהה מ' יעזר).—Y. B. Hash. II, 58[a] top תרי מ' וגדור; (Bab. ib. 23[b]; Tosef. ib. II (I), 2 חורים וכריר), v. גְּדוֹר; Y. Shebi. IX, 38[d] bot; (Tosef. ib. VII, 11 חורים וחבירותי ed. Zuck., v. Var. ib. note).—Tam. III, 8 תר' מ' (Talm. ed. 30[b] ערי); Yoma 39[b] תרי מכמר (Ms. O. מכוור; Ms. M. חרים; Ms. M. 2 מכאוור).

מְכוֹלִין m. pl. (גּוֹל, גָּלַל; cmp. פִּירְלָה) *curtain, cover.* Targ. II Kings XXIII, 7 (Ar. מְכַרְלִין).

מָכוֹן m. (b. h.; כּוֹן) *defined place; plan; residence.* Sot. VIII, 3 חבונה בית על מְכוֹנוֹ he who rebuilds a house on its old place and plan. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) לְמָכוֹנִי הראשון to my original residence (heaven).—Esp. *Makhon*, name of one of the seven heavens. Ḥag. 12[b].

מְכוֹנָה f. (preced.) *a place where animals are kept ready for slaughtering; stall, coop.*—*Pl.* מְכוֹנוֹת. Ohol. VIII, 1.—[Y. Sabb. XVII, 16[b] top ובמכונה, v. בּוּכְנָא.]

***מְכוֹנְיָתָא** f. (כּוֹן *Pa.*) *looking out, lurking.*—Targ. Jud. V, 11 בית מְכַוְּנַת ליסטין the place where robbers lie in wait.

מְכוֹר, v. מְכְוָור.

מְכוֹרָה, v. מְכִירָה.

מְכוֹרוֹת, v. מְכֵרוֹת.

מכורן, v. בָּדַן.

מכורסינין, v. בּוּרְסִיוֹן.

מְכוֹשׁ I m. (נָכַשׁ) *hoe, spud; digging with the spud.* B. Bath. 54[a] כיון שחכיש בה מ' אחד וכ' (Ms. R. שנכש בה) as soon as he has inserted the spud once, he has taken possession of the entire field. Ib. מקום מַכּוּשׁוֹ בלבד only the place where he dug.—[Y. Ned. IV, beg. 38[c] קורדום של מ', v. נִיכּוּשׁ.]

מַכּוֹשׁ II m. (מַכָּשׁ, v. מְכַשְּׁכֵשׁ) 1) *clapper of a bell.* Midr. Till. to Ps. VII, 10 דונ ה לפעמון ... ומכושו של וכ' like a golden bell whose clapper is made of a jewel.—2) *hammer,*

Digitized by Google

striking with the hammer. Ab. Zar. 19b מ׳ אחרון the last stroke (driving the nail in).—[Tosef. Mikv. VI (VII), 17 וחמכושים, ed. Zuck., read: חמכובשים, v. מָבַשׁ.]

מַכּוֹשׁ, מַכּוֹשָׁא I, מַכּוֹשָׁה ch. same, *hammer*; *knocker*. Lev. R. s. 24 מאן דחוה ליה מ׳ whoever has a hammer (or a *hoe*, v. next w.). Gen. R. s. 44 (ed. Wil. מַכִּישָׁה); Yalk. ib. 77 מכשוה, v. מָשַׁשׁ. Y. Meg. III, 73d bot., v. מַכּוּשָׁא.

מַכּוֹשָׁא II ch.=h. מַכּוּשׁ I, *hoe, spade*. Lev. R. s. 25 יטען מַכּוּשָׁיו וכ׳ (Var. in Ar. יסב מסא) shall take up his spade and go out and plant trees.

מָכוּת f. (מָךְ) 1) *poverty*. B. Mets. 114a; Arakh. 17b (ref. to מָךְ, Lev. XXVII, 8) עד שירדא במכותו וכ׳ he must have remained in his impoverished condition from the beginning to the end of the proceedings.—2) *humility*. Gen. R. s. 74, end (play on מְכֻכָּתוֹ, Ps. LX, 1) מכות ותמות humility (of David) and innocence; Yalk. Sam. 147 מ׳ ותמות לדוד.

מָכוּתָא f. (Assyr. *makua*, v. Fränkel Zeitschr. für Assyriol. III, p. 53; Proceed. Soc. for Bibl. Archaeol. 1887, p. 103) a certain kind of *boat, (low boat?)*. Keth. 69b אסקריא דמ׳; (Taan. 21a דספיטא, v. Rabb. D. S. a. l. note 300), v. אַסְקַרְיָא; [Rashi: *sail*]. B. Bath. 161b מ׳ (צייר) drew a ship in place of his name (Rashb. *mast*); Gitt. 36a; 87b (Rashi: *sail-yard*).

מַכּוּתִי f. (נָכַת) *a bite*. Koh. R. to VI, 11 [read:] או חדא מ׳, v. מַעֲקוּצִי.

מַכְחוֹל, מַכְחוֹל m. (חָחַל) *staff used for painting the eye*. Kel. XIII, 2 מ׳ שניטל חכמו a painting staff the spoon-shaped side of which is broken off; Tosef. ib. B. Mets. III, 5, v. זָגַר. Snh. 68a כמ׳ בשפופרת; Cant. R. to I, 3, v. חָסַר a. זַגְרוּת. B. Mets. 91a כמ׳ בשפופרת as the painting stick is inserted in the tube; Macc. 7a; a. e.

מַכְחֲלָא m., מַכְחֲלָתָא f. ch. same. B. Kam. 117a דלו ליה במ׳ דכספא Ar. (ed. לתא . . . .) they lifted his eyelids with a silver stick.—*Pl.* מַכְחֲלֵי. Gitt. 69a מ׳ תלתא three staff-fuls of paint.

מָכָא, מְכִי (v. מוּךְ) *to decline, bend*. Targ. Jud. V, 4; a. e. (v. מוּךְ).

Af. אַמְכֵי *to lower*. Gen. R. s. 17, beg. אַמְכַת לאפה she lowered her face (looked down sulkily); Lev. R. s. 34 אמכה על אפא (corr. acc.).

Ithpe. אִתְמְכֵי *to be bent down, depressed*. Targ. Ps. XXXVIII, 9 אִתְמְכִית (ed. Wil. אִתְמַכִּית; h. text נדכיתי). Ib. CVI, 43. Targ. Job XXIV, 24 (Ms. אִתְמַכִּיכוּ).

מָכֵי m., מַכְיָא, מַכְיָה f. (preced.) 1) *bent, cowed, timid*. Lev. R. s. 13 [read:] הדא חיותא כי סלקא מן ימא היא מ׳ וכ׳ Ar. (ed. מכיא) an animal coming on land from the water is timid, coming out of the forest, it is not; Cant. R. to III, 4 (corr. acc.).—2) *low*.—*Pl.* מָכַיָּא. Gen. R. s. 32 אי מן מ׳ הוא if it is one of the low mounts; (Cant. R. to IV, 4 מַכַּיְיָא, v. next w.).

מַכִּיכָתָא, מַכִּיכָא m., מַכִּיכְתָא, מַכִּיכָא f. (מָכַךְ) 1) *low; lowly, humble*. Targ. Lev. XIII, 20, sq.—Targ. Prov. XVIII, 14 (ed. Wil. מְכֻכְתָּא). Ib. XVII, 27; a. fr.—*Pl.* מַכִּיכָן, מַכִּיכַיָּא. Targ. Is. LVII, 15. Targ. Job V, 11; a. fr.—Cant. R. to IV, 4, v. preced. [—2) *bolster, cushion*, v. מַכְבָּא.]

מַכִּיכוּתָא f. (preced.) 1) *lowliness, humility*. Targ. Koh. X, 6; a. e.—2) *languor*. Ib. 18 מַכִּיכוּת תפקידתא languor in the observance of the law (h. text תשלום ידים).

מַכִּיכָתָא, v. מַכִּיךְ.

מָכַל, מָכִילְתָא, מָכִילָא f. (כּוּל) 1) *measure of capacity*; trnsf. (v. מָדָּה) *retribution, dealing out*. Targ. O. Deut. XXV, 14. Targ. I Chr. XXIII, 29; a. fr.—Targ. Job IX, 22 חדא מ׳ the same destiny.—*Pl.* מְכִילָתָא, מְכִילָן, מְכִילָן, מְכִלִּי. Targ. Y. Deut. l. c. Targ. O. Lev. XIX, 36 (Y. מְכִילוֹ, read: לָן...). Y. B. Bath. V, end, 15b הוה מחי על מ׳ punished for false measures.—2) *a vessel used in connection with the show-bread* in the Temple.—*Pl.* מְכִילָתָא. Targ. Ex. XXV, 29 (h. text מנקיות); a. e.—3) (cmp. מָדָּה) *a collection of rules of interpretation, treatise, tract*. Gitt. 44a עיין במכילתיך read it up in thy collection (Boraitha). Pes. 48a ואהדר ליה במ׳ וכ׳ and his reply is recorded in another collection.—Y. Ab. Zar. IV, 44b top מ׳ . . אפיק R. Y. produced the M'khilta (v. infra; v. Mekh. Mishp. s. 20, ed. Weiss, p. 107, note 100).—*Pl.* מְכִילָאן. Lev. R. s. 3, beg. רגיל הוה . . . בר מ׳ he likes to be called a man mastering many Mekhiltas; Koh. R. to IV, 6 ברי מ׳ (some ed. מיכיילא, מיכלייאן, v. מִיכְלָא II).—Esp. *M'khilta*, or *M. d'bé R. Yishmael*, a *Halakhic and Midrashic book* on Exodus from ch. XII, to XXXV.

מַכִּיר, v. נָכַר.

מכיר, Pirké d'R. El. ch. XXXVIII, read נְכִירָא, v. מְכֵירִין.

מְכִירָה f. (נָכַר) *sale*. R. Hash. 26b; Sot. 13a, v. גְּזֵרָה I. Y. Kidd. I, 59a מ׳ מ׳ we draw an analogy between the expressions מכר (Deut. XV, 12 a. Ex. XXI, 7). Ib. bot. שבירית מ׳ של the seventh year counted from the date of sale, opp. של עולם the Sabbatical year. B. Kam. 68a מ׳ שאינה חוזרת a sale which cannot be reconsidered; a. fr.—Y. Maas. Sh. III, beg. 54a מכורתו מיוחדת its sale is permitted in a special Biblical passage (Deut. XIV, 24, sq.).

מַכְרִין m. pl. (μάχαιρα) *knives, daggers*. Tanh. Vayhi 9 (play on מָכְרוֹת, Gen. XLIX, 5) לשון יוני הוא שקורין לחרבות מ׳ it is Greek, in which swords are called *machaerin*. Gen. R. s. 99 לשון יוני הוא מ׳; Pirké d'R. El. ch. XXXVIII שהיונים קוראים לחרב מכיר (read: מְכַיְרָא). Gen. R. s. 88 קונדא מ׳ נתנו וכ׳ (combine into one word: κονδομάχειρα, v. S. compounds of κοντο) they put short daggers in to their shoes. Lev. R. s. 33, beg. מוכיריו (corr. acc.), v. נִיצְנֵרָא.

מכיצמרכי, v. מגיסטריני.

מַכִּישָׁה, v. מַכּוּשָׁא I.

מָכַךְ (v. מוּךְ), *Hif.* הֵימַךְ *to bend, lower*. Tosef. Naz. IV, 7 הימכתי את ובי I bent my head.

Nif. נָמַךְ *to be crushed*. Sifré Deut. 296 נמצי, v. חָשַׁל.

Nithpa. נִתְמַכֵּךְ, v. נִכְבַּךְ.

Digitized by Google

מְכַךְ ch. same, *to lower, level; to humiliate.* Targ. Y. Ex. XII, 37 לְמַיכַּךְ וכ׳ to level mountains. Targ. Ps. XXXV, 15 (h. text נִכִּים).—*Part. pass.*: מְכִיךְ, *pl.* מְכִיכִין *laid under, bolstered.* Targ. Ez. XXIII, 41, v. next w.

Pa. מַכֵּךְ same. Targ. Y. Num. XIV, 14. Targ. Prov. XXII, 22.—Targ. Lam. III, 34. Targ. Ps. CXLVII, 6 [read:] מְכַכֵּךְ, v. מָאַךְ; a. e.—Yoma 84b מַכִּיךְ מַכּוּבֵי Rashi a. Ms. O. (ed. מְכַכֵּךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. L. מסכיך סְכִיךְ, v. סָכַךְ) he subdues the flame (and produces a coal fire which can be utilized).

Ithpa. אִיתְמַכַּךְ *to be humbled, cast down.* Targ. Ps. XLII, 6; a. e.

מַכָּא m. (preced.; cmp. מוֹךְ) *bolster, cushion.* Targ. Ez. XXIII, 41 מְכִיכִין דִּיקָר ed. Lag. (ed. only מַכִּיכִין דִּיקָר, corr. acc.) bolstered with cushions of honor. Targ. II Sam. XVII, 28 ed. Lag. (ed. מכבין, corr. acc.; h. text מִשְׁכָּב). Targ. Am. VI, 7 ed. Lag. (ed. מַכִּיכִין).

מְכִיכָא, v. מְכִיךְ.

מַכָּל m. (נָכַל) *fraud, adulteration.* Mekh. Mishp. s. 13, v. דָּלֵב.

מֵיכְלָא, v. מַיכָּלָא.

מֵיכְלָא, מִכְלָא, v. מִכִּילָא.

מִכְלָא f. (b. h.; כָּלָה) *perfection.*—*Pl.* מִכְלוֹת, מִ׳; כ׳ הב (vessels) *made of pure gold.* Men. 29a (expl. מ׳ זהב, II Chr. IV, 21) שכילתו לכל זהב וכ׳ it used up all the locked up gold of Solomon.

מַכְלָה m. (כָּלָה) *Destroyer*, name of an angel of judgment. Deut. R. s. 3, v. חַשְׁמַד.

מֵיכְלוּתָא, v. מַיכָּלוּתָא.

מִכְלָל, v. כְּלָל.

מכללת, Cant. R. to II, 15, v. בלטוריא.

מַכְלְלָתָא pr. n. pl. (כְּלָל) *Makhlalta (Crown).* Targ. Y. Num. XXXII, 3; 34 (h. text עַטָרוֹת, עֲטָרֹת). Ib. 35 מַכְלְלַת (Y. II מ׳ ד׳; h. text עֲטָרֹת).

מִכְלָתָא, v. מִכִּילָא.

מכלתיא, Yalk. Dan. 1061 some ed., v. מצלתיא.

מִכְמוֹר, pl. מִכְמוֹרִין, v. next w.

מִכְמֹרֶת, מִכְמֶרֶת f. (b. h.; כמר *to hide*) *trap, small fisher's net*, contrad. to חֵרֶם. Y. Pes. IV, 30d top; Y. M. Kat. II, end, 81b צד דוא במ׳ one may fish with the small net. Y. Yeb. XVI, 15d top (prob. to be read: רוח . . . *pl.*), v. מְצַד.—*Pl.* מִכְמוֹרוֹת, מִכְמֹרוֹת, מִכְמֵרוֹת. Tosef. Bets. III, 1; Y. ib. 62a top. Yeb. 121a מכמורין; Tosef. ib. XIV, 6 מכמורות (Var. מכמרראות, read מַכְמוֹרָאוֹת, fr. מַכְמוֹרִית). Kel. XXIII, 5. Makhsh. V, 7. Pirké d'R. El. ch. LI נאחזין במכמורותיהם will be caught in the nets laid for them; a. e.

מְכַמֵּךְ (v. מָכַךְ) *to crush.*

Nithpalp. נִתְמַכְמֵךְ *to be crushed.* Snh. 101b (Ar. ed. pr. נִתְמַכְּכָה); cmp. מָכַךְ.

מכמם, v. next w.

מִכְמָס pr. n. pl. (b. h. מכמש) *Mikhmas* in Benjamin. Men. VIII, 1 (Bab. ed. 83b מכניס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l.); Tosef. ib. IX, 2 מכמם ed. Zuck. (Var. מס . .).

מִכְמַר, v. כָּמַר.

מִכְמָר m. (b. h., v. מִכְמוֹרֶת) *trap, net.* B. Kam. 117a.—[מכמרים, Esth. R. to VI, 10 ed. Wil., read מסמרים.]

מִכְמֶרֶת, v. מִכְמוֹרֶת.

מִכְמַתּ־ f. constr. (compound of מִ, כְּ a. אָמָא; cmp. דִּכְמָא) *of those like.* Targ. Ps. LXXIII, 15 ed. Lag., v. דִּכְמָא.

מִכַּן, v. כַּאן.

מִכֵּן, v. כֵּן.

מִכְנִי, v. מוּכְנִי.

מכניס, Men. 83b, v. מִכְמָס.—[Gen. R. s. 31 מכניסו, some ed., v. next w.]

מְכָנָס m. (כָּנַס) 1) *storing up, laid-in stock.* Y. Kil. II, beg. 27c דרך מ׳ in the way of storing up (for home consumption). Gen. R. s. 31 רוב מְכָנָסוֹ, v. דְּבֵילָה. Y. Dem. III, 22c top רוב מכנסו מישראל the larger portion of his storage comes from Jews.—2) בית מ׳ *the lower side of the shovel*, v. בּוֹעֵט. Y. B. Mets. IX, beg. 12a.

מִכְנָסַיִם, מִכְנָסַיִם m. du. (b. h.; כָּנַס) [*clothes of retirement,*] *undergarment, drawers.* Yoma VII, 5. Ib. 23b שלא יהא דבר קודם למ׳ that there must be no garment put on before (under) the drawers; a. fr.

מִכְ׳, מַכְנְסִין ch. same. Targ. O. Lev. VI, 3; a. e.

מַכְנִשְׁתָּא f. (כָּנַשׁ) *gathering in.* B. Mets. 21a מ׳ דבי דרי the season of storing up the grains from the threshing floor; ib.b מ׳ דביזרי (corr. acc.). [Ar. s. v. כנש, reads בְּנִישְׁתָּא, and explains: *the sweepings* of the threshing floor.]

מָכַס (denom. of next w.) *to pay toll on.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 20 אם אינך מוֹכֵס כל וכ׳ unless thou payest the toll on all thy goods, thou wilt have nothing left.—V. מוֹכֵס.

מֶכֶס m. (b. h.; מָכַס) [*marking off, counting,*] *toll, tax.* Succ. 30a בית חמ׳ the custom-house. Sabb. 33b; Ab. Zar. 2b תקנתם גשרים לישל בחם מ׳ you put up bridges in order to raise toll on them. Ib. 13a ירית לו את חמ׳ to him shall the toll be remitted. Tanh. Lekh 5 כלו מ׳ של חטין collect the duty as if it were wheat; a. fr.—*Pl.* מְכָסִאוֹת. Ab. d'R. N. ch. XXVIII.

Digitized by Google

daughter; a. v. fr.—Part. pass. מָכוּר; f. מְכוּרָה; *pl.* מְכוּרִים, מְכוּרִין; מְכוּרוֹת. Tosef. Ab. Zar. III (IV), 18 הרי זה מ׳ he is sold (the sale is valid). B. Bath. IV, 3. Tosef. B. Kam. VII, 8 חביות תמ׳ וכ׳ wine casks which have been sold to the shopkeeper (awaiting delivery); a. v. fr.

Nif. נִמְכַּר *to be sold.* Sot. I. c. תאריש נ׳ . . . נִמְכְּרָה a man can be sold for his theft, but a woman cannot &c. Mekh. Mishp. s. 2; a. fr.

**מְכַר*, *Ithpa.* אִתְמַכַּר (denom. of מַכָּר) *to be made acquainted.* Targ. Prov. XIX, 14 Var. ed. Lag. (ed. מתמסרא, v. מְסַר).

מֶכֶר m. (b. h.; מָכַר) *sale.* Kidd. 6ᵇ במ׳ לא קנה if the transaction is a sale (of land), he has not acquired possession (by delivering the purchasing money as a loan). Ib. 47ᵃ ושוין במ׳ and they agree in the case of a sale. Keth. XI, 4 מְכָרָהּ בטל her sale is invalid; a. fr.—V. מִטְמָר.

מַכָּר m. (b. h.; נָכַר) *acquaintance, friend.* Y. Gitt. III, 45ᵃ ויש מ׳ לעני has the poor man a friend?, i. e., is he who separates the poor man's tithes permitted to reserve them for a certain person?—*Pl.* מַכָּרִים, constr. מַכָּרֵי. Ib. במ׳ כתונה וכ׳ the Mishnah speaks of friends of priests or Levites (to whom the owner is in the habit of giving the priestly shares); Bab. ib. 30ᵃ. Ib. במ׳ לא קתני (sub. כתונה) the Mishnah does not distinctly speak of friends. Ḥull. 133ᵃ; a. fr.

מַכָּרָא ch. same. Targ. II Kings XII, 6.—*Pl.* מַכָּרִין. Ib. 8.

מְכֹרוֹת f. pl. 1) (מָכַר) *sales*, trnsf. m. (cmp. לְקוּחוֹת) *seller.* Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 6 מְכֵרֹתֵיהֶם) for whom are those weapons fit? לְמָכְרוֹתֵיהֶן וכ׳ to their seller, to Esau who sold the birth-right (to their father).—2) (=מְכֹרוֹת, fr. נָכַר, cmp. מַכָּר) *friendship, neighborhood, neighbors.* Tanḥ. Vayḥi 9; Gen. R. s. 99 (ref. to Gen. l. c.) מכרותיהם וי״א מגורותיהם (ed. Wil. מְכוֹר) and some say *m'kherothehem*, means their neighborhoods (ed. Wil.: and some say, read it *m'khorothehen*) as we read (Ez. XVI, 3) &c.—V. מְכֵרִין.

מכרין, Y. Ḥall. I, 58ᵃ top עיסת מ׳ (ed. Krot. מברין) prob. to be read מוֹכְרִין, the dough prepared by sellers (intended to be used as leaven).

מְכַשּׁוֹל m. (b. h.; כָּשַׁל) *hindrance.* Succ. 52ᵃ ישעיה קראו מ׳ Isaiah called the evil inclination 'hindrance' (Is. LVII, 14).

מַכְשִׁיר m., pl. מַכְשִׁירִין (כָּשַׁר) 1) *preparatory means, preliminary acts.* Meg. 7ᵇ מַכְשִׁירֵי אוכל נפש acts preliminary to the preparation of food (as grinding the slaughtering knife &c.). Ib. הוא ולא מַכְשִׁירָיו it says (Ex. XII, 16) 'that' (alone may be done), but not its preliminaries. Ib. מ׳ שאפשר וכ׳ acts which might have been done a day before. Erub. 102ᵇ, sq. מ׳ מצוה requirements of a religious act (to be performed on the Sabbath, v. הֲכָנָה). Sabb. 136ᵃ מ׳ מילה requirements for circumcision. Tosef. Pes. V, 1; Y. Sabb. XIX, 17ᵃ top; a. fr.—2) *Makhshirin* (things which make an object fit for levitical uncleanness), name of a

מִכְסָא, מִיכְסָא ch. same. Gen. R. s. 40 כיון דמטא למ׳ (לבי מ׳=) when he arrived at the custom-house. Ib. תנ׳ מ׳ pay toll. Ab. Zar. 4ᵃ שבקו ליה מ׳ וכ׳ they released him from taxes for thirteen years. [מְכָסָא, infin. of כָּסָא, v. כָּסַס.]—*Pl.* מְכָסֵי, מִכְסֵי. בי מ׳ *Custom House*, name of a place. Keth. 112ᵃ top; Yeb. 45ᵃ; Gitt. 46ᵇ; v. כּוּסְנָא II.

מָכְסָא, v. מוֹכְסָא.

מכסאני, v. מַכְסָנָא.

מָכְסָה m. (b. h.; כָּסָה II) 1) *tent-cover.* Sabb. 28ᵃ; a. e.—*Pl.* מְכָסָאוֹת. Ib. Num. R. s. 12, end; a. e.—2) (v. Lev. III, 3) *the cover of the inwards, peritoneum.* Y. Hor. I, 46ᵃ top ושל מ׳ (not ולומ׳) and the fat of the peritoneum.

*מַכְסִי׳, מָכְסוֹרִין m. pl. (כסר, cmp. Arab. *kasar* and denom.) *division, settlement* of shares (cmp. מָכָס). Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. לכשתטול את שלך ותעשה תמ׳ וכ׳ when thou (Balaam) takest thy share and makest a settlement, thou shalt agree with (or thank) me. [Ar. refers to אַכְסָרָה.]

מכסח, Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ קריב למ׳, read: לְמָכְסָה, v. מוֹכְסָא.

מכסיומינוס, Mekh. Yithro, Amal., s. 2 end, read: מַכְסִיוֹטַיסָטִין m. pl. (ταξεώτης) *magistrate's assistants.*

מַכְסִירִין, v. מְכַסּוֹרִין.

מַכְסֵן (denom. of next w.) *to chastise.* [Targ. Ps. XCIV, 12 מכסניניה, Var. ed. Lag., read: תַּכְסֵן, v. כָּסַן.]

Ithpa. אִתְמַכְסֵן *to be chastised.* Targ. Job XXXIII, 19.

מַכְסָנָא m. (כָּסַן) *chastiser.*—*Pl.* מַכְסָנֵי. Targ. Prov. XXIV, 25 (ed. Lag. מאכסני, Ms. מכסאני).

מַכְסָנוּתָא f. (preced.) *chastisement, rebuke.* Targ. Ps. L, 17. Ib. XXXIX, 12 (some ed. מסכ׳, corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַכְסָנָיָתָא (v. next w.). Ib. XXXVIII, 15. Targ. Job XXIII, 4 מכסניותא ed. Lag. (corr. מַכְסָנְוֵי or מַכְסָנֵיָי; oth. ed. sing.).

מַכְסָנְיָא same. Targ. Job XXXI, 23 מַכְסָנְיֵיהּ Ms. (ed. Lag. מַכְסִינֵיהּ; ed. Wil. מַסְיֵיהּ).

מכפת, Y. Succ. II, end, 53ᵇ, read: מְכֻפָּה.

מַכְפֵּלָה f. (b. h.; כָּפַל) *doubling, coupling.* Erub. 53ᵃ דתייט מ׳ that is the reason why it is called 'double cave'. Ib. מאי מ׳ why is it called &c.?—Gen. R. s. 98 שמע ישראל אבינו ממערת חמ׳ hear, oh Israel, our father of the double cave!; a. e.

מָכַר (b. h.; cmp. פָּרָה) *to sell.* Sifré Deut. 169 (ref. to Deut. XVIII, 8) מה מָכְרוּ וכ׳ what have the fathers sold to one another? (Answ. the weekly turns); Succ. 56ᵃ; Y. ib. V, end, 55ᵈ. B. Bath. 64ᵇ, a. fr. מוכר בעין יפה מוכר the seller is presumed to sell liberally, i. e. to sell all except that which is specified as excluded; מ׳ בעין רעה מ׳ he sells only that which is specified as sold. Ib. IV, 1 . . . המוכר לא מ׳ וכ׳ if one sells . . ., he has not implicitly sold &c. Sot. III, 8 אין האשה מוכרת וכ׳ a woman cannot sell her

Digitized by Google

treatise of the Mishnah and Tosefta, of the Order of Tohăroth.

מְכַשֵּׁף m. (b. h.; כָּשַׁף) *sorcerer*. Snh. VII, 4. Ib. 11 חמ׳ חזרשה מעשה a sorcerer, that is, he who performs a real act of sorcery; a. fr.—*Pl.* מְכַשְּׁפִים. Tanḥ. Vaëra 3. Snh. 67b אוב . . . בכלל מ׳ הזה *Ob* and *Yid'oni* are included in the law against sorcerers; a. fr.

מְכַשֵּׁפָה f. (b. h.; preced.) *sorceress*. Snh. 67a מ׳ אחד תאיש וכ׳ by the expression 'sorceress' (Ex. XXII, 17) both man and woman are meant. Y. ib. II, end, 25d בפרשת מ׳ on the section treating of sorcery; a. e.

מְכַשֵּׁפוּת f. (preced.) *sorcery*. Tanḥ. Vayetsé 12 במ׳ (some ed. במכשפו, corr. acc.) with sorcerous charms, v. צִיץ II.

מִכְתָּב m. (b. h.; כָּתַב) *writ, letter*. Ab. V, 6, a. e. חכחב וחב׳, v. כָּתַב.—*Pl.* מִכְתָּבִים, מִכְתָּבִין. Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 8 חמ׳ שבכרכים (ed. Zuck. חמכתמין) the public announcements in cities.

מִכְתָּבָא, מַכְתָּבָא ch. same. Targ. Esth. IX, 27.—*Pl.* מִכְתָּבִין. Targ. Y. I Deut. XXXII, 8.

מְכַתֵּב m. (preced. wds.) *writing tool, pencil, stylus*. Kel. XIII, 2; Tosef. ib. B. Mets. III, 4 מ׳ שנטל הכותב וכ׳ the stylus of which the pointed end is broken off, v. כּוֹתֵב; Y. Sabb. VIII, 11b bot. Kidd. 21b; a. e.—*Pl.* מְכַתְּבִין, מְכַתְּבִרין. Y. Taan. VI, 69a top במ׳ חללו אנו וכ׳ (not במכתובים) with these our pencils we shall march out and stab them; Lam. R. to II, 2; to III, 49.

מַכְתָּבָא ch. same. Ab. Zar. 22b, v. הַגְלָא.

מַכְתָּבָא, v. מִכְתָּב ch.

מכתובים, v. מְכַתֵּב.

מַכְתְּוותָא f. pl. (v. פָּתָא) *after-crop*. Sabb. 110b מ׳ Ms. M., v. פָּתָא.

מַכְתִּיר, v. פָּתַר.

מִכְתָּם m. (b. h.; כָּתַם) *impression, writ*.—*Pl.* מִכְתָּמִין. Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 8 ed. Zuck., v. מִכְתָּב h.

מַכְתֵּשׁ m. (b. h.; כָּתַשׁ) 1) *mortar*. Y. Peah II, 17a top, v. כָּתַשׁ.—2) *mortar-shaped cavity*;—3) *jaw*. Gen. R. s. 98 (expl. Jud. XV, 19) חמקום ההוא מ׳ שמד that place was named *Makhtesh* (Cavity); ib. מלמד שחבריא לו וכ׳ it intimates that the Lord opened to him a spring from between his (the ass') teeth (taking מ׳ as *jaw*).—4) *an instrument of torture*. Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8, v. פֶּתִי. Pesik. Shek. p. 15a, v. חֲמוֹר.

מַכְתֵּשָׁא, מַכְתְּשָׁא m. (כָּתַשׁ) 1) *wound, plague, affliction*. Targ. Ex. XI, 1. Targ. Lev. XIII, 29; a. fr.—[Targ. Y. Gen. XII, 19 *fem.*]—*Pl.* מַכְתְּתֵי, מַכְתְּשִׁין. Targ. Gen. XII, 17. Targ. Ps. LXXXIX, 33.—2) [*pounding*.—*Pl.* מַכְתְּתֵי, מַכְתְּשֵׁי. Targ. Prov. XXVII, 22, combining massoretic vers. with one from which LXX. a. Pesh. are translated, v. אִוַּרְנָךְ.]

מַכְתֶּשֶׁת f. (preced.) 1) *mortar*. B. Bath. IV, 3 חמ׳ הקבועה the stationary mortar in the house. Ib. 65b; Tosaf. ib. III, 1 חמ׳ חקוקה a mortar hewn out of a rock in the house. Taan. 28a; a. fr.—2) *cavity*. Tosef. Nidd. VIII, 6; Nidd. 61a מ׳ מלאה עצמות a hole in the ground full of bones.

מָל, v. מוּל.

מַל m. (מָלַל) *brittle, easily crushed*. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 (play on כַּרְמֵל, Lev. II, 14) רַךְ מַל tender, yet brittle; Men. 66b רך ומל (Ms. M. כר ומלא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. Sabb. I, 2d bot. רך מלא (corr. acc.), v. כַּרְמֶל.

מְלָא, v. מְלָאָה a. מְלֵה.

מָלָא I (b. h.) *to be full*, v. מָלֵא II.—Tosef. Dem. V, 24 היאך מָלָאָה ליבך how could thy heart be so full of thyself, i. e. how daredst thou?

Pi. מִלֵּא, מִילֵּא *to fill, to draw* (water). Erub. VIII, 6 אין מְמַלְּאין (Y. ed. מְמַלִּין) you must not draw water out of it on the Sabbath. B. Bath. 162b מילאוה בקרובים if he filled the vacant space on the document with the signatures of relatives; Gitt. 87b. Hor. 11b ממלא מקום אבותיו הוה he was filling his ancestors' place, was a direct successor; a. fr.

Hithpa. הִתְמַלֵּא, *Nithpa.* נִתְמַלֵּא *to be filled*. Ber. 3b; 59a אין חבור מִתְמַלֵּא וכ׳ חוּלְיָא v. חוּלְיָא I. Y. Succ. III, end, 54a עד שיתמלא זקנו until he has a full beard. Y. Ber. IX, 13d bot. ותיתה מתמלאי דינרי זהב be full of gold denars; ותתמלאה רחמים אלו and it became filled with &c. Gen. R. s. 33 ראיתי . . ותתמלאתי עליה רחמים I saw her in distress and was filled with pity for her; a. fr.

מְלָא ch. same, v. מְלֵי.

מָלֵא II m., מְלֵיאָה, מְלֵאָה f. (b. h.) *full*. Ab. IV, 20 יש . . . . מ׳ ישן many a new vessel is full of old wine (many a young man is full of wisdom). Meg. 6a (ref. to Ez. XXVI, 2) אם מ׳ זו חרבה זו when one (of the two cities, Jerusalem and Caesarea) is full, the other is waste; a. fr.—Esp. *a full month*, of thirty days. Bekh. 58a דימנין מ׳ וכ׳ at times (in some years) it is full, at times defective, v. חָסֵר; a. fr—*Pl.* מְלֵאִין, מְלֵיאִין; מְלֵי; f. מְלֵיאוֹת, מְלֵי. Ber. 57a; Erub. 19a, a. e. מ׳ מצות כרמון are full of good deeds as a pomegranate (is full of seeds); a. fr.—[מְלֵאָה as a noun, v. מְלֵיאָה.]

מְלֵא h., מָלָא ch., v. מְלוֹא.

מְלֵאָה, v. מָלֵא II.

מָלָאי pr. n. m. *M'laï*. Sabb. 139a (Ms. O. שמלאי, v. Snh. 98a).

מְלָאי I m. (מָלָא) *store, goods, merchandise*. Pes. 31b

Digitized by Google

ומ׳ של נכרים and the goods (in the store) belong to gentiles. Tosef. ib. I (II), 17 חמ׳ של ישראל if the goods belong to an Israelite. Pes. 53b כל המכניל מ׳ לביסוכ׳ one who throws the profits of merchandise into the purse of scholars, i. e., gives scholars an opportunity of gaining a livelihood.—Sabb. 56a ח׳ חכידלו על בעלי בתים they (the sons of Samuel) forced goods on private people (abused their station by making people their mercantile agents or their customers); Tosef. Sot. XIV, 6; ib. 5; a. e.

מְלָאי II m. *husk, glume*, v. מַלַּי.

מַלַּאי* m. ch. (מְלַי) *helve of an axe*. Y. Bets. II, 61c top, quot. in Ḥiddushé Meïri, v. מוּלְיֵי.

מַלְאָךְ m. (b. h.; לאך *to work*, cmp. לְאָה) *messenger*, esp. *angel*. Gen. R. s. 50 אין מ׳ אחד עושה וכ׳ one angel never performs two missions. Snh. 96a אותו מ׳ שנדמין וכ׳ the name of the angel that came to Abraham was Night. Gen. R. s. 9 מַלְאַךְ חיים angel of life. Ib., a. fr. מ׳ המות (abbrev. מה״מ) angel of death; a. v. fr.—*Pl.* מַלְאָכִים. Ib. s. 50 ולא שני מ׳ וכ׳ nor do two angels go on one mission. Ib. נדמו לו בדמות מ׳ they appeared to him as angels. Ib. משעשו שליחותן קראן מ׳ after they have done their mission, the text calls them messengers. Y. R. Hash. I, 56d bot. אף שמות המ׳ עלו וכ׳ the names of the angels, too, came (to Palestine) with them (the exiles) from Babylonia; Gen. R. s. 48.—מַלְאֲכֵי (ה)שרת (abbrev. מ״ה, מה״ש) the ministering angels. Sabb. 55b תנא דמ״ח the teacher who said (ib. top) that the angels asked the Lord &c. Ned. 20a ד׳ דברים סתו לי מ״ה four things did the ministering angels tell me; ib.b מאן מ״ח רבנן 'the ministering angels' means *teachers;* מ״ח ממש ministering angels in the true sense.—Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 3 מַלְאֲכֵי שטן messengers of hindrance, opp. to מה״ש.—Y. Shebu. VI, 37a bot., a. fr. מלאכי חבלה, v. חֲבָלָה.—Ḥag. 5b, a. fr. מלאכי (ה)שלום the angels of peace; a. v. fr.

מַלְאָכָא, מַלְאָךְ ch. same. Targ. Y. I Ex. IV, 25; a. fr.—*Pl.* מַלְאָכַיָּא, מַלְאָכִין, מַלְאָכֵי. Targ. Gen. XIX, 1; a. fr.—B. Bath. 75a פלגי תרי מ׳ ברקיע וכ׳ two angels in heaven, Michael and Gabriel, differ. Ib. חזא מ׳ שרת וכ׳ he saw ministering angels sitting &c. Koh. R. to IX, 11 (ref. to Ps. LXVIII, 13) אפי׳ מלכיהון דמ׳ וכ׳ even the chiefs of the angels, Michael and Gabriel, were afraid of Moses. Taan. 24b, v. מַלָּאכָא; a. fr.

מְלֶאכֶת, מְלָאכֶת f. (b. h.; preced.) *work, trade, vocation; task*. Ab. I, 10 אוהב את המ׳ love trade, opp. to רבנות, office. Ned. 49b, v. גָּדוֹל. Ber. 17a אני מְלַאכְתִּי בעיר והוא מְלַאכְתּוֹ בשדה וכ׳ my work (study) is done in town, and his, in the field &c., v. גָּדֵר. Ab. II, 14 בעל מְלַאכְתֵּךְ thy *employer* (the Lord). Ib. 15 היום קצר והמ׳ מרובה the day (life) is short, and the task great. Ab. d'R. N. ch. XI ועשו בו מ׳ בשבת (not יעשה) and they made him work on the Sabbath. Sabb. VII, 1 אב מ׳, v. אָב; a. v. fr.—*Pl.* מְלָאכוֹת. Ib. עשה מ׳ תרבה וכ׳ he did several (forbidden) labors on several successive Sabbaths. Ib. 2, v. אָב; a. v. fr.

מַלְאָכוּת f. (b. h.; denom. of מַלְאָךְ) *messenger's function, angeldom*. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84 לבשו ב׳ they put on the appearance of angels.

מַלְאָכִי (b. h.) pr. n. m. *Malachi*, the prophet. Meg. 15a מ׳ זה מרדכי M. means Mordecai, ולמה נקרא שמו מ׳ וכ׳ and why is he called M. (minister)? Because he was viceroy. Ib. מ׳ שמו the prophet's real name was M. Ib. בנביאות מ׳ in the prophetic book of M.—Ex. R. s. 28; a. e.

מְלֶאכֶת, v. מְלָאכָה.

מַלְאָתָא f. ch.=h. מְלַיְאָה, (*the priestly gift from*) *the fruits laid in store*. Targ. O. Num. XVIII, 27 ed. Berl. (oth. ed. מַלְאָתָא; Ms. I מַלְיָתָא, II מַלְיְרָתָא; Y. חמרא דמַלְיָתָא).

מַלְבּוּשׁ m. (b. h. לָבַשׁ) *dress, cover*. Shek. V, 1 המ׳ על, v. לָבַשׁ *Hif.*—Deut. R. s. 7, end מַלְבּוּשׁוֹ its dress (shell), v. חִטָּה. Sabb. 113a שלא יהא מַלְבּוּשֶׁךָ של שבת כמלבושך וכ׳ that thy Sabbath dress be not the same as thy week-day dress.

מַלְבֵּן, v. מַלְבֵּן.

מַלְבְּנִיקִי, מַלְבִּינִיקִי m. pl. (a corrupt. of mala punica) *pome-granates*. Y. Sabb. VI, 8a bot.; Y. Yeb. XII, 12d top, v. אֱגוֹז.

מַלְבִּינְתָּא, v. מַלְבְּנִיקִי.

מַלְבִּישׁ, v. לָבַשׁ.

מַלְבֵּן, מַלְבֵּן m. (b. h.; לָבַן I, v. לְבֵנָה) 1) *press, frame, mould*. Sot. 11a (ref. to Ex. I, 11) חבריאו מ׳ וכ׳ they brought a brick mould and suspended it from Pharaoh's neck; Ex. R. s. 1. Zeb. 54a מ׳ שחוא שלשים וכ׳ a frame of thirty-two by thirty-two cubits (which was filled with stones, cement &c.). Y. Sabb. XII, beg. 13c כנוטל מ׳ וכ׳ like taking a frame and putting it over the piled up bricks (which cannot be called building). Tosef. ib. XIII (XIV), 15 מ׳ מיטה the frame (bottom) of a bedstead. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 מ׳ של ספקלריא a window frame. Tosef. B. Bath. II, 14 מ׳ או צורת וכ׳ a window frame or the shape of a door; B. Bath. III, 6. Tosef. Kel. B. Mets. V, 9 מ׳ לדיוה נותנו וכ׳ a bedstead bottom intended to be moved from one bed to another, opp. intended for one particular bed. Tosef. Ohol. XIII, 5 [read:] מ׳ שהוא מלובש וכ׳, v. לָבַשׁ. Tosef. Kel. B. Bath. I, 8 מ׳ של מסר הגדול the frame of a large saw. Neg. XIII, 3 מ׳ חבטיו וכ׳ a casing to protect that portion of the beam which rests on the wall.—Gen. R. s. 38; Yalk. Prov. 961 (ref. to Prov. XXVII, 22) כזה שהוא . . . . במ׳ like one undertaking to crush barley in a frame; a. fr.—*Pl.* מַלְבְּנִים, מַלְבְּנִין, מַלְבְּנוֹת, מַלְבְּנֵי. Neg. l. c. B. Bath. 69a מ׳ של פתחים door frames; מ׳ של חלונות window frames; מ׳ של כרסי המטה sockets for the legs of a bedstead. Kel. XVIII, 3 מַלְבְּנֵי בני לוי stands for the musical instruments of the Levites; Tosef. ib. B. Mets. V, 9 מ׳ לוי ed. Zuck. (corr. acc.); a. e.—2) (from its shape) *a small garden-bed, a plot* (of three handbreadths in width).—*Pl.* as ab. Peah III, 1. Ib. 4 מ׳ הבצלים שבין חזרת plots of onions between vegetables. Ib. VII, 2 ג׳ שורות של שני מ׳ three rows at a distance of two *mal-*

Digitized by Google

benim (six hand-breadths) from one another; Tosef. ib. III, 10. Ter. IV, 8 חמ׳ (sub. דבלי) figs pressed in quadrangular moulds, opp. עגולים.

מַלְבְּנָא ch. same, *a quadrangular piece.* B. Mets. 116[b] מ׳ רווחא a wide piece of cemented bricks of a fallen wall (Ms. F. לבנא רווחא a brick wider than the usual size, v. Rashi a. l.).

מַלְבְּנִין, מַלְבְּנָתָא* f. (preced. wds.) *quadrangular frame.* Targ. Y. Num. XXXIII, 20 [prob. to be read:] מַלְבְּנָתָא דבנין (*pl.*) building moulds.

מַלְבְּשָׁתָא, v. דְּבָשְׁתָא.

מָלַג (cmp. Syr. מלג, P. Sm. 2131) *to pluck, to strip* (of hair, feathers &c.). Tosef. Bets. III, 19 מוֹלְגִין את וכ׳ you may cleanse the head and legs of an animal (by scalding).

מְלַג ch. same, *to pluck* (cmp. Pesh. Deut. XXIII, 26). Gen. R. s. 45, beg. (expl. מָלֹוג מָלִיג מְלִיג את מיה Ar. whatever thou pluckest, is plucked; (ed. מְלוֹג מְלוֹג כמיה דתימא as you say, 'pluck, pluck'); Y. Yeb. VII, 8[a] bot. כמיה דאת אמר מליג מליג (corr. acc.).

מַלְגֵּז m. (transpos. of מִזְלֵג) *pitch-fork; the cook's fork.* Sabb. XVII, 2 (122[b]; Mish. a. Ms. M. מזלג); Y. ib. 16[b] top את חמ׳ לתת עליו לקטן the kitchen fork to place food for a child upon it. Tosef. ib. X (XI), 7; Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. IX, Par. 7, a. e., v. לָגַז.

מִלָּה, מִ׳ f. (b. h.; מָלַל III) *word.* Lev. R. s. 16 (prov.) מ׳ בסלע משתוקא בשתים where a word is worth a Sela, silence is worth two; Meg. 18[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 1). —*Pl.* מִלִּין, מִי׳. Cant. R. to IV, 4, v. קָצַב; a. e. —Ch. מִלְּתָא, v. מִדְּתָא.]

מל״ה, Y. Naz. II, 51[d] bot., v. דל״ת.

מלהטמיא, v. לָטוֹמְיָא.

מְלֵא, מָלוֹא m. (b. h.; מָלֵא) *fulness, contents.* Mikv. III, 1, sq. עד שיצא ממנו מְלוֹאוֹ ויצוד until a quantity equal to its original contents and something besides have run off. Y. Succ. I, 51[d] top אכסדרה שנפרצה במְלוֹאָהּ וכ׳ an *exedra* which is (on one side) entirely open towards the public road. Ib. bot. כמְלוֹאוֹ של דלי as far as the bucket is let down into the water (for filling it). Ḥull. II, 3 אם יש בסכין מְלֵא צואר if the slaughtering knife has the length of the width of the neck. Kidd. 33[a] מ׳ עיניו as far as his eye can reach. Sabb. 30[a], a. e. כמ׳ מימא as much as a hair's breadth. Sifré Num. 160 (expl. אבן יד, Num. XXXV, 17) מ׳ יד as large as the grasp of the hand; a. fr. —[Tosef. Ohol. XVII, 3 מ׳ טימיא, v. לָטוֹמְיָא.]

מָלֵא, מָלוֹא ch. same. Targ. Y. Num. XXXV, 17. Targ. O. Deut. XXXIII, 16 (Y. ומַלְיָהּ, v. מַלְיָא II); a. e. —Ab. Zar. 29[a] מ׳ חמש אצבעיה as much as one can pinch with five fingers; וכ׳ . . . . מ׳ אצבעיה as much as one can pinch with thumb and little finger; a. e.

מְלִיאוֹ, מָלוֹא m. same, *full capacity.* Gitt. 70[a] מִילּוֹאָהּ (Ar. מליאה), v. בָּעַס 2. Ohol. XIV, 2 מְלוֹאוֹ; Tosef. ib. XIV, 7 במִילּוֹאוֹ the full extent of the hole which the carpenter's borer is capable of making, opp. מָלֵא מקדח כל שהוא, v. מַקְדֵּחַ. Ib. 4, a. e.—*Pl.* מִי׳, מְלוֹאִים (b. h.) [*filling one's hands,*] *investment, inauguration.* Lev. R. s. 11, a. fr. שבעת ימי חמ׳ the seven days of the inauguration of the priests (Lev. VIII). Y. Yoma I, 38[b] bot. מ׳ מה היו of what nature were the sacrifices at the inauguration?; a. e.—***Milluim***, name of the first division of Sifra Sh'mini.

מְלוֹג m. (מָלַג, v. גָּלַג) [*plucking,*] *usufruct.*—עבדי מ׳ (נכסי) a wife's estate of which the husband has the fruition without responsibility for loss or deterioration, contrad. to צאן ברזל, v. בַּרְזֶל. Yeb. VII, 1; Tosef. ib. IX, 1. Keth. 79[b] בהמת מ׳ a domestic animal belonging to the wife &c. —Gen. R. s. 45 שפחת מ׳ היתה וכ׳ Hagar was a handmaid of Sarah whom Abraham had to support but could not sell; a. fr.

מְלוֹנָא* m. ch. (v. מָלַג) *a hairless skin, bag.*—מ׳ דשטרי a bag containing documents. Keth. 85[a]. B. Bath. 151[a].

מְלוּגְמָא, מַלּוּגְמָא c. (μάλαγμα) *any emollient, plaster, poultice.* Sifra B'har ch. I (ref. to Lev. XXV, 6) ולא לעשות ממנה מ׳ but not to use (the fruits of the Sabbatical year) for a poultice; Succ. 40[b]; B. Kam. 102[a]. Tosef. Dem. I, 25 קמח לעשות מ׳ flour to make poultices; a. fr.—Trnsf. *a soothing remedy.* Sabb. 119[b] מ׳..חמין hot water after the exit of the Sabbath is soothing. Deut. R. s. 8 מ׳ למכה the Law is an emollient for every wound; Midr. Till. to Ps. XIX מ׳ ללב soothing for the heart; Yalk. Ps. 675; Lev. R. s. 12 מולינא׳, מולינא (corr. acc.)

מְלוֹגְנָאָה m. *of M'loga* (supposed to be a Babylonian place), קבא מ׳ name of a particular *Kab* measure. Pes. 48[a] קבא מ׳ (Ar. a. Ms. M. 2 מַגְלוֹנָאָה) *of Magla,* v. Rabb. D. S. a. l. note 100). Ib.[b] קבא מְלוֹגְנָאי (Ms. M. 2 a. oth. אה . . .).

מַלְוֶה m. *creditor,* v. לָוָה.

מַלְוֶה f. (לָוָה) *loan, debt.* Keth. IX, 2 והיה לו מקודן או וכ׳ וכ׳ and left a trust or a loan in the hands of strangers. Ib. 84[a] מ׳ לחוצאה ניתנה a loan is made to be spent (opp. to trust). Kidd. 6[b], a. e. המקדש במ׳ וכ׳ if one betroths a woman to himself by remitting her indebtedness to him, she is not betrothed (there being no consideration offered to her at the time); בהנאת מ׳ offering as a consideration the benefit of the loan (by extension). Ib. 47[b], a. fr. מ׳ על פה a verbal loan, מ׳ בשטר against a note. Ib. 46[a], a. e. המקדש במ׳ ופרוטה if one betroths a woman with remittance of a loan and the offer of a P'rutah besides.—Bekh. 48[a]; a. e. מ׳ מחכתובת בתורה an obligation arising from a Biblical law, e.g. the duty of redeeming the first-born; a. fr.

מְלַוְיוּתָא f. (לְוִי) *funeral escort, wailing ceremonies.* Midr. Till. to Ps. CIV, 26 (play on לויתן זה, ib.) זה כובוי מן הדא מ׳ this (the reward of the hereafter) does him more good than that funeral service (with its eulogies, Koh. XII, 5; ed. Bub. טיבוי מן ואת מלווהא; Yalk. Ps. 862 זה טיבויו בן דאת מְלִיוְיתֵי׳ (corr. acc.).

Digitized by Google

בֵּית מ׳, מִלְוָן pr. n. pl. *Beth Milvan* (prob.=b. h. בֵּית מִלֹּא, II Kings XII, 21; cmp. מִלַּיְתָא). Y. Meg. IV, 75c bot.

מִלוּוּרְתָּא, v. מִלַּוּוּרְתָּא.

מִלוּזְמָה, מִלוּזְמָא m. (a Babylonian corrupt. of νόμισμα, numisma) *stamp* of a coin. Ber. 53b כדי שיכיר בין מ׳ ... למ׳ וכ׳ when one can distinguish the stamp of a Tiberian coin from that of a Sepphorian coin.

מְלוּחַ, *pl.* מְלוּחִין, מְלוּחִים, v. מָלַח.

מַלּוּחַ m. (b. h.; מֶלַח) *a salt-plant, sea-purslane* (Halineus).—*Pl.* מַלּוּחִין, מַלּוּחִים. Kidd. 66a. Pesik. R. s. 15 כל מי ... אוכל מ׳ וכ׳ whoever believes in him (the Messiah), is contented to live on salt-plants &c.

מַלּוּחָא ch. same. *Pl.* מַלּוּחִין. Targ. Zeph. II, 9 (h. text חָרוּל).

מְלוּם, v. מִילּוּם.

מְלוּמְזְמָא, v. מִילּוּזְמָא.

מְלוּי, v. מִילּוּי.

מְלוּרְיָא f. (מְלֵי) *place for drawing water, well.* Lev. R. s. 21 ויתיב לירח על מְלוּרְיָתָן דנשיא sat down by the place where the women draw water; Pesik. Aḥăré, p. 176b; Yalk. Lev. 571 מְלָתְחוֹן; (Keth. 62b אגודא דנהרא).

מְלַוּוּרְתָּא, v. מְלַוּוּרְיָתָא.

מַלּוּךְ (b. h.) pr. n. m. *Malluch*, an Amora. Ḥull. 49a מ׳ ערבאה וכ׳ you quote M. the Arabian, but he said &c. Ib. אתריה דר׳ מ׳ the home of R. M. (in Arabia). Y. Succ. III, beg. 53c. Y. B. Bath. 16a top; a. fr.

מְלוֹכָא, v. מְלִיכָא.

מְלוּכָה f. (b. h.; מֶלֶךְ) *rulership, office.* Midr. Prov. ch. XXI בו״ד עולה למ׳ וכ׳ when a human being rises to rulership, he is in the hands of the Lord; Yalk. ib. 959. Sabb. 56b יחלקו את המ׳ shall divide the rulership between themselves. Num. R. s. 3 בעלי מ׳ rulers; a. e.

מִלּוּלָא, מְלוּלָא, v. sub מִיל׳.

מָלוֹן m. (b. h.; לוּן I) *lodging.* Snh. 95b צדיק ... לביתי מְלוֹנִי this righteous man (Jacob) has come to my lodging place; Ḥull. 91b, v. לִינָה. Midr. Prov. ch. IX שנמצא לך מ׳ טוב וכ׳ a beautiful lodging has been offered thee in the hour of thy death; a. fr.

מְלוּסָא v. מְלֵיסָא.

מָלוּשׁ m. (לוּשׁ) *kneading trough.* Y. Gitt. VIII, 49b bot.

מָלַח (b. h.; denom. of מֶלַח) *to salt, brine*; esp. (in ritual law) *to strew salt on raw meat* to resorb its blood. Midd. V, 3 דרו מוֹלְחִין שרוף וכ׳ they put salt on the hides of sacrifices.—Ḥull. 113a אלא א״כ מוֹלְחוֹ יפה יפה וכ׳ unless one salts it carefully and washes it thoroughly. Ib. מדיח ומוֹלֵחַ וכ׳ one must first wash the meat, then salt it and again wash it. B. Bath. 74b ומָלָחָהּ לצדיקים וכ׳ and preserved it in salt for the benefit of the righteous &c. Ḥull. l. c. דג טהור שמָלָחוֹ וכ׳ a clean fish which was salted together with an unclean one; a. fr.—Part. pass. מָלוּחַ (v. מָלֵחַ); pl. מָלוּחִין, מְלוּחִים. Ib. שניהם מ׳ both were salted, opp. תָּפֵל. Yalk. Ps. 887 מ׳ salty secretions.—Y. Taan. IV, 69b top מיני מ׳ various kinds of salted food. Y. Sabb. I, 3c bot. מְלוּחֵיהֶן brines prepared by gentiles; a. fr.

Hof. הָמְלַח, הוּמְלָח *to be strewn with salt.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 9, ch. XI שלא הומְלָחָה no salt had been put on it.

Pu. מוּמְלָח same. Part. מְמוּמְלָח *salted*, trnsf. *bright.* Kidd. 29b אם חריף בנו זריז ומ׳ (Var. (ומממולא) if his son is eager to learn and bright; [our w. missing in Tosef. Bekh. VI, 10).

מְלַח I ch. same. Targ. Lev. II, 13. Targ. Y. Gen. XXXI, 19.—Sabb. 75b האי מאן דמ׳ בשרא וכ׳ he who salts raw meat (on the Sabbath) &c. Ḥull. 113a גרמא גרמא מ׳ לירח salted each piece separately. B. Bath. 74b לִימְלָחָהּ לנקבה let him preserve in salt the female (Behemoth); a. fr.—Part. pass. מָלוּחַ, מְלִיחָא, pl. מְלִיחֵי. Ib. כוורא מ׳ מעלי fish in salt is good; בשרא מ׳ וכ׳ meat in salt is not.—Ib. צירשי מ׳ fowls in salt; a. fr.—V. מְלִיחָא.

Ithpe. אִתְמְלַח, אִיתְמְלַח *to be strewn with salt, be salted.* Targ. Ez. XVI, 4.—Ḥull. 112b. Ib. 97b אִיתְמְלִיחוּ וכ׳ were (ritually) salted.. with the nervus ischiadicus left therein; a. fr.

מְלַח II, *Pa.* מַלַּח (denom. of מַלָּח) *to row*; *to balance.* Keth. 85a מְמַלְּחֵי מַפּוּחֵי (not מימלח) rowed the boat (as an act of possession). B. Kam. 117b מ׳ בירידו חד מינייהו (Alf.) one of them tried to keep the boat in balance (against the ass that threatened to upset it); [ed. מַ׳ לירח לחמרא (Var. מלא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) he tried to counterbalance the ass].

מֶלַח c. (b. h.; cmp. מלל) [*brittle,*] *salt.* Ker. 6a; B. Bath. 20b מ׳ סדומית (sub. (ארץ) sea-salt, v. אַסְתְּרוֹנְקְנִית. Ḥull. 112a נאכל מחמת מָלְחוֹ is eaten on account of (with) the salt it has absorbed. Keth. 66b (prov.) מ׳ מטון חֶסֶר ואי״ל חסד the salt (means of preservation) of wealth is its diminution (by charitable deeds), and some say *ḥesed* (benevolence). Gen. R. s. 51 חטאה במ׳ she (Lot's wife) sinned through salt; חנו לי מ׳ מ׳.. הולכת she went to all her neighbors and said, give me salt for we have guests; a. fr.

מֶלַח, מֶלַח, מֶלַח, מֵ׳ ch. same. Targ. Lev. II, 13 מֶלַח constr. ed. Berl. (Var. מָ׳, מָ׳, v. Berl. Targ. O. II, p. 32; Y. מֶ׳). Targ. II Chr. XIII, 5. Targ. Y. Gen. XIX, 26 (v. Gen. R. s. 51 quot. in preced.); a. fr.—Kidd. 62a; Ḥull. 113a, v. גְּלַלְנִיתָא. Bekh. 8b מ׳ כי סרי וכ׳ when salt becomes unsavory, wherewith do they salt it? B. Bath. 74b מְלָחָהּ מעלי (differ. vers. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) as to the female (Behemoth), its brine is more savory. Yeb. 63a, v. חַסְרָה II; a. fr.—*Pl.* מְלָחִי, מִ׳. Pes. 8a בי מ׳ salt-store. Ab. Zar. 33a שדא חמרא לבי מ׳ דישראל poured wine into a Jew's salt-store (Rashi: a vessel filled with salt).

מַלָּח m. (b. h.; cmp. meaning of ἅλς a. מֶלַח) *mariner, sailor.* Koh. R. to IX, 8.

Digitized by Google

מַלְחָא ch. 1) same.—*Pl.* מַלְחֵי. Gitt. 73ᵃ, v. אֲנָר II. Taan. 24ᵇ חואי מלאכי דאידמו למ' וכ' (differ. vers. in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note) I saw angels disguised as boatmen who brought sand and loaded the ships.—2) *dealer in sailors' outfits.* Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ, v. סַרְהִידָא.

מַלְחָא, v. מֶלַח ch.

מִגְדַּל מ' מַלְחָא pr. n. pl. *Tower of Malḥa*, near Caesaraea (v. Hildesh. Beitr. p. 9). Y. Dem. II, 22ᶜ.

מַלְחַיָּא, מַלְחָיָא pr. n. pl. *Milḥaya*, native place of R. José, prob. in Galilee (v. Hildesh. Beitr. p. 9; Neub. Géogr. p. 269). Y. Ab. Zar. II, 41ᶜ top. Gen. R. s. 42. Lev. R. s. 26. Lam. R. to I, 9; Yalk. Is. 302 יוסף ממלי (corr. acc.).

מִלְחָמָה f. (b. h.; לָחַם II) *war, contest.* Sot. VIII, 1, a. fr. משוח מ' chaplain of the army (Deut. XX, 2), v. מָשַׁח I. Ib. 7 מִלְחֶמֶת הרשות (Bab. ed. 44ᵇ, *pl.*) secular (political) warfare; מ' מצוה a war for religious causes; מ' חובה וכ' a war of duty. Ib. 44ᵇ מ' יהושע וכ' the war of conquest under Joshua, all agree, is a war of duty &c.—Meg. 15ᵇ מִלְחֲמָתָהּ של תורה disputes about the Law; a. fr.—*Pl.* מִלְחָמוֹת. Sot. l. c. מִלְחֲמוֹת בית דוד לרווחה the wars of the house of David for extending the dominion. M. Kat. 25ᵇ (in a eulogy) ויצאו ספר מ' . . . נוצ an offspring of worthies came up from Babylonia and with him came the book of wars (allegorically for *knowledge of the Law;* oth. interpret. *R. Hamnuna* who came with Rabbah). Snh. 97ᵃ בשביעית מ' in the seventh Messianic year there will be wars; a. fr.

מַלְחָה f. (מֶלַח) *saline atmosphere, corrosion produced by saline influences.* Ohol. III, 7 חור . . . שאכלתו מ' a cave formed through saline corrosion.

מַלְחָא f. ch. (preced.) *salt deposit* in a cavity in which sea-water was allowed to evaporate. Sabb. 66ᵇ. Ib. 73ᵇ, v. בְּנָה I.

מְלַט (b. h.) [*to stand forth, project* (cmp. בָּלַט),] *to escape.*

Pi. מִלֵּט *to rescue.* Midr. Till. to Ps. XLI ביום רעה אֲמַלְּטֶךָּ on the day of evil I shall save thee. Taan. 23ᵃ מִילַּטְתָּהּ thou hast saved it (the generation) through thy prayer. Yalk. Ps. 777 מיכל מְמַלְּטָתוֹ וכ' Michael helped David to escape from within and Jonathan from without; a. e.

Nif. נִמְלַט *to be saved, to escape.* Esth. R. introd. נח ראש לנִמְלָטִים Noah is the first of those saved (mentioned in the Bible). Koh. R. to IX, 15 כל השומע ליצר טוב נ' whosoever listens to the suggestions of his good inclination will be saved; a. e.

Hithpa. תִּתְמַלַּט same. Yalk. Deut. 854 ואתם מִתְמַלְּטִים וכ' and you will be saved from the judgment of &c.

מְלַט ch. same. *Ithpe.* אִתְמְלִיט *to be saved.* Targ. Prov. XIX, 5 יִתְמַלְּטוּן (ed. Wil. נִתְמַלַּט; Ms. נתפלט).

מֶלֶט m. (b. h.), pl. מִלְטִין, v. מַלְטֵט.

מִלּוּטוֹתָא, v. מִילּוּטוֹתָא.

מִלְטוֹמְיָא, v. לָטוֹמְיָא.

מִלְטוֹס, v. next w.

מַלְטֵט m. (denom. of מֶלֶט, fr. לוּט or לטט *to wrap, cover*; cmp. Syr. מלט P. Sm. 2136) *frame* or *casing* around the beam-rest in the wall (corresp. to מַלְבֵּן).—*Pl.* מַלְטֵטִין. B. Kam. 67ᵃ (expl. צלטח, Ez. XLI, 26) מ' (Ms. M. מלטוסין; Ms. H. מלוטסין, Ms. R. מַלְטִין), v. הִרְמִלְטָא.

מַלְטִירְתָא f. (מלט; cmp. גּוּלְטִירְתָא) *crumbling, corrosion.* Targ. Prov. XII, 4. Ib. XIV, 30 מְלַטִּירְתָא (Var. ed. Lag. נירטליתא, cler. error). Targ. I Chr. XIV, 1.

מלטמיא, מלטמיא, v. מִילּוּטוֹמְיָא, a. לָטוֹמְיָא.

מְלַי *to speak*, v. מְלַל II.

מְלָא, מְלֵי ch. = h. מָלֵא, 1) *to be full.* Targ. Josh. III, 15; a. fr.; v. next art. Ab. Zar. 28ᵃ מְלָא דילחא דלא, v. תִּילְחָא; a. e.—2) *to fill.* Targ. Gen. I, 22. Targ. Deut. VI, 11 (O. ed. Vienna מַלֵּי *Pa.*); a. fr.—Part. מָלֵי; f. מַלְיָא; pl. מָלְיָן; מַלְיָיתָא, מַלְיָאתָא. Ib. O. XXIX, 10. Targ. Josh. IX, 21 (ed. Wil. מָלְיָן). Targ. Gen. XXIV, 11; a. fr.

Pa. מַלֵּי 1) *to fill.* Targ. Jer. XIII, 13; a. fr.—Lev. R. s. 21 מַלֵּי קולתיך fill thy vessel; Pesik. Aḥărê, p. 176ᵇ; Yalk. Lev. 571 מלתי (read: מַלְּאִי); Keth. 62ᵇ מַלֵּי. Ab. Zar. 29ᵃ ומַלְּיֵיהּ מיא and fill it with water. Taan. 29ᵃ; Shebu. 10ᵃ; Pes. 77ᵃ תמוז . . . מַלִּיאוּ they made the Tammuz of that year a full month (of thirty days); a. e.—2) *to complement, compensate, replace.* Targ. O. Gen. II, 21 ומַלִּי ed. Berl. (ed. Amst. וְמָ, corr. acc.).—B. Mets. 105ᵃ טרח ומַלְּיֵיהּ he took pains to make up for the loss. Ib. טרחת ומַלְּיֵיתְיהּ וכ' Ms. M. (ed. למַלְּיֵיתְיהּ) thou didst take pains to make up &c.; a. e.—[3) מ' על לבא *to comfort.* Targ. O. Gen. XXXIV, 3 ed. Berl. (v. Berl. Mass., p. 27); v., however, Kidd. 50ᵃ, quot. s. v. מְלַל II.]

Ithpe. אִתְמְלִי *to be filled, full.* Targ. Gen. VI, 13. Targ. Ex. XL, 34 א' יח וכ' (*filled*); a. fr.

מְלִי, Y. Hall. I, 57ᵈ מלי גאלח, v. מְלִינָאלָח.—Yalk. Is. 302 יוסף ממלי, v. מִלְחָיָא.

מְלִי m., מַלְיָא, מַלְיָא I c. ch. = h. מָלֵא, *full.* Targ. Deut. XXXIII, 23 (Var. מְלֵי, מָלֵי, מַלֵּי). Targ. Ruth I, 21; a. fr.—Erub. 84ᵃ כי מליא when the pit is full of water; a. fr.—*Pl.* מַלְיִין, מְלַיִן. Targ. Deut. VI, 11; a. fr.—[Targ. O. Deut. XXIII, 26 דמַלְיָן ed. Berl. those ears which are full (ripe; oth. ed. מְלִילָן).]

מַלְיָא, מַלְיָא II m. (preced.) *fulness.* Pesik. Haḥod., p. 53ᵃ (ref. to Ps. LXXXIX, 38) כחדין סיהרא על מ' like the moon growing to fulness. Ib.; Yalk. Ex. 190 דא סיהרא על מ' this (Solomon's reign) is the full moon; Yalk. Chr. 1082; (Pesik. R. s. 15 מְלַיְאָתָהּ).—Constr. מְלֵי (= h. מְלֹא) *the fill of, as much as.* Targ. Ex. IX, 8. Targ. Ps. XCVI, 11; a. fr.—Meg. 16ᵃ מ' קומצידה a handful.—V. מָלוֹא.

מְלָאָה, מְלֵיאָה f. (b. h.) 1) *full,* v. מָלֵא.—2) *fulness, full growth.* Pesik. Haḥod., p. 53ᵃ (ref. to Ps. LXXXIX, 38, v. preced.) אם זכיתם . . . למְלֵיאָתָהּ if you will do good,

Digitized by Google

you shall count (your historical records) by the nation's growth to fulness, opp. סגם decrease; Pesik. R. s. 15, a. e., v. preced. Gen. R. s. 12 נבראו . . . על מְלֵיאָתָן those things had been created in perfect condition. Ib. s. 14 על מְלֵיאָתוֹ, על מְלֵיאָתוֹ fully developed. Num. R. s. 12; a. e.—Gitt. 70[a] Ar., v. מְלֵיאָה.—3) (*the priestly gifts from*) *the ripe or stored fruits.* Tem. 4[a] (ref. to Ex. XXII, 28) מ׳ זו ביכורים *m'leah* means the first fruits; Mekh. Mishp. s. 19 אלו ביכורים הנטלין מהמ׳ that means the first fruits which are taken from the fulness (the stored fruits). Ib. . . . בכורים שהם קרויין ומ׳ first fruits which go by four names, *reshith* . . . and *m'leah*; Yalk. Ex. 351.

מליארין, מליאדין, read: מִילְיָאדִין.

מַלְיָאתָא f. pl. *women drawing water*, v. מְלַי.

מַלְוָגָאלָה m. (μελίγαλα, S.) *honey- and milk-cake.* Y. Hall. I, 57[d], v. הוּבְשָׁן.

מַלְיוּתָא f. (מְלַי) *filling, replacing*, v. מְלַי *Pa.*

מָלִיחַ m. (מָלַח) 1) *preserved in salt, pickled.* Hull. 113[a] מ׳ . . . כרותח (בשר) salted meat, opp. חָמֵל. Ib. 97[b], a. fr. what is preserved in salt, is ritually to be considered as if boiled or roasted; a. fr.—[*Pl.*, v. מָלַח.]—2) *salted relish, dessert.* Ber. VI, 7. Ib. 44[a] כל סעודה שאין בה מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. מלח, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) a meal without salted preserves is no meal.

מְלִיחָא ch. same, v. מְלַח I.

מַלְיָיא, v. מַלְיָא.

מַלְיִיתָא, v. מַלְיָיתָא.—מַלְיָיתָא, v. מְלַי.

מְלִיךְ, מָלִין, v. מָלַךְ a. ch.

מְלִיכָא m. (מְלַךְ) *counsellor.* Targ. II Sam. XV, 12 (ed. Lag. מַלְוָכָא; Levita מַלְכָא).

מַלִּילָא, v. מַמְלָא.

מְלִילָא f. ch. = next w.—*Pl.* מְלִילָן. Targ. O. Deut. XXIII, 26 (ed. Berl. דְמַלְיָן, v. מְלַי).

מְלִילָה f. (b. h.; מָלַל I) *ripe ear*, esp. *parched ear.*—*Pl.* מְלִילוֹת. Maasr. IV, 5 המולל מ׳ he who rubs parched ears; Tosef. Bets. I, 20. Tosef. Ter. III, 18 . . הכניס שובלין . . לצשותן מ׳ . . . if one brought ears to his house with the intention of parching them.—Y. Pes. III, beg. 29[d], v. עָמִיל. Pesik. R. s. 43, a. e., v. מָמָה; a. fr.

מִלִּיסָא m. (P'ales noun of מְלַי, cmp. מִילוֹסָא) [*water-pot* (cmp. ὑδρία),] *a cooking vessel.* Targ. I Sam. II, 14 (ed. Lag. מִילַסָא, Var. אִילַפְּסָא; h. text פרור). Targ. Y. Num. XI, 8 מילסא Levita (ed. לאפוסיא, לפדיא; h. text פרור).—*Pl.* מִילוֹסַיָּא. Targ. II Chr. XXXV, 13 (h. text צלחות).

מַלָּךְ, מַלֵּךְ m. (= מְאַלֵּם; אֶלֵם) *teacher.* Targ. I Sam. XIX, 20. Targ. Ez. III, 17.—*Pl.* מַלְכִּין. Targ. Jer. VI, 17. Targ. Is. L, 4; a. e.

מְלִיץ, v. לוּץ.

מְלִיצָה f. (b. h.; לוּץ) 1) *speech, argument, defence;* (in an evil sense) *sneer, scorn.* Midr. Prov. to I, 6 מ׳ זו תורה וכ׳ *m'litsah* (ib.) means the Law proper &c., ולמה נקראת מ׳ שמה מליצה שהיא מצלת וכ׳ and why is it called *m.*? Because it saves those engaged in it from the judgment of Gehenna; למה נקראת שמה מ׳ שכל מי שמחלוצץ וכ׳ why is it called *m'litsah* (scoff-producing)? Because whoever desires to scoff, will be amply supplied with scoffing.—2) *metaphor.* Cant. R. to I, 1 מ׳ . . משל . . אני מקרא . . יש להם they find confirmation in plain Biblical prose, in proverbs, and in metaphors.

מְלִיקָה f. (מָלַק) *pinching a bird's head.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7; Zeb. 65[a] מ׳ שקבע לה כהן the pinching, for which function the Text appoints a priest; a. fr.

מלישות, Tosef. Neg. IV, 10 ed. Zuck. המ׳ (oth. ed. חמול׳), read with R. S. to Neg. X, 10 הִתְלִישׁוּת.

מַלְיָתָא f. (מְלַי) *filling up, complement.* B. Bath. 104[b] top [read:] ואי איכא יתירא למ׳ דתשעה וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) and if there is a surplus, it must go to make up the nine *kab.*

מְלֵיתָא, מְמִ׳, מָלְיָתָא, מַלְיָתָא (מְלֵיתָא) f. (preced.) 1) *mound, rampart.* Targ. II Sam. V, 9; Targ. I Kings IX, 24 (ed. Lag. מִ׳; h. text מִלּוֹא). Targ. II Sam. XX, 15 (h. text סוֹלְלָה); a. e.—*Pl.* מְלָוָתָא, מַלְיָתָא. Targ. Jer. XXXII, 24.—2) *stuffing.* Pes. 74[a], v. מְדַלְיִיתָא.

מַלָּךְ* (= מַה לָּךְ) *what is it to thee?; of no practical value.* Sabb. 150[a] sq. חשבונות של מ׳ ושל מה בכך (Ms. M. מה לך, v. Rabb. D. S. a. l. note) accounts of 'what is it to thee?' and of 'what is in it?', i. e. for no practical purpose. [Oth. opin., v. Ar.]

מָלַךְ (b. h.) [*to lead in council,*] *to preside; to officiate; to be ruler.* B. Bath. 164[b] מ׳ שנה מונין לו שתים when he has been in office one year, they date (in documents) 'the second year'. Meg. 11[a] (ref. to הַמְלִיכוּ, Esth. I, 1) מ׳ מצצמו started a dynasty with himself (had no claims of succession). Ib. מָלְכוּ בכיפה, v. כִּיפָּה. Zeb. 118[b] עשרה שנה שמ׳ וכ׳ ten years during which Samuel ruled alone, ושנה שמ׳ שאול וכ׳ and one year during which Saul and Samuel ruled conjointly; Tem. 15[a]; a. fr.

Nif. נִמְלַךְ [*to be led,*] 1) *to take council, to ask advice or permission.* Ber. 3[b] נִמְלְכִין בסנהדרין they ask the Sanhedrin for their confirmation. Ib. 4[a] אני נ׳ במפיבשת . . . כל מה וכ׳ in whatever I undertake, I consult the opinion of M., my teacher. Ib. 29[b] הִתְמַלֵּךְ בקונך וצא וכשאתה . . . and when thou art about to go on a journey, take council of thy Maker (pray) and go out. B. Mets. 14[a] צריך לִירָמַלֵּךְ the scribe must ask for authorization (to insert in the contract); a. fr.—2) [*to take council with one's self,*] *to reconsider, change one's mind.* Gitt. III, 1. Dem. III, 2 הלוקח . . . וכ׳ להחזיר if one buys vegetables . . . . and then decides to return (the goods). Ib. 3 נטלן לאוכלן וכ׳ להצניע if he took

Digitized by Google

them up to eat them and changed his mind (deciding) to keep them; a. fr.

Hif. הַמְלִיךְ *to appoint* or *elect for rulership, to acknowledge the authority of.* Snh. 64ª שתַמְלִיכוּהוּ עליהם, v. בּוֹלֵךְ. Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ (ref. to Ps. LXXXI, 10) זר שבקרבך אל תַּמְלִירֻהוּ עליך allow not the tyrant within thee (the evil inclination) to rule over thee. Ab. Zar. 18ª אומה זו מן השמים הַמְלִיכָהּ this (Roman) nation has been given the rulership by divine decree. R. Hash. 16ª אמרו לפני מלכיות .... שתַמְלִיכוּנִי עליכם recite before me verses of homage (v. מַלְכוּת), in order that you may declare me your ruler; a. fr.

מְלֵךְ, מָלַךְ ch. same, 1) *to rule.* Targ. Gen. XXXVII, 8; a. fr.—Part. מָלִיךְ. Targ. Jer. XXXIII, 21 (ed. Wil. מָלְךָ, corr. acc.); a. fr.—Ab. Zar. 10ª בעינא דימְלַךְ וכ׳ I desire that my son Severus be king after me; ib. דימְלוֹךְ.—Ber. 64ª מ׳ רבה Rabbah officiated (as teacher and judge); a. fr.—2) (mostly מלוך) *to decide.* Targ. Is. XIV, 27. Ib. XXIII, 8 (ed. Ven. מַלַּיךְ). Ib. 9 מַיְלְכָהּ ed. Lag. (some ed. מלכא, read: מַלְכָהּ); a. fr.—Part. pass. מָלִיךְ. Ib. XIV, 26; a. e.—3) *to advise.* Targ. II Sam. XVII, 7. Targ. I Kings I, 12; a. fr.

Pa. מַלֵּךְ 1) *to advise.* Targ. Job XXVI, 3.—2) *to decide,* v. supra.

Af. אַמְלִיךְ 1) =preced. *Hif.* Targ. I Kings III, 7; a. fr.—2) *to counsel, persuade.* Targ. Josh. XV, 18. Targ. Y. Deut. XXX, 6; a. e.—[Targ. Prov. VIII, 15 מַמְלְכִין ed. Lag. *rule* (oth. ed. מלכין).]

Ithpa. אִתְמַלַּךְ, *Ithpe.* אִיתְמְלִיךְ, אִתְמְלִיךְ, אִיתְּ׳ = preced. *Nif.*—Targ. Is. XXXII, 7; a. fr.—B. Bath. 4ª בתר דעבדין מִיתְמַלְּכִין do people ask for advice (or permission) after they have acted? Ber. 27ᵇ אִיתְּמְלִיךְ וכ׳ consult my family. Ib. אזיל ואִיתְּ׳ וכ׳ he went and consulted his wife. Ned. 54ª כל מילתא דצריך שליחא לאִתְּמְלוֹכֵי וכ׳ any change of order for which the messenger has to ask special authorization, is heterogeneous (to the object of the original commission); כל מילתא דמִתְּמְלִיךְ שליח עלה וכ׳ a change for which the messenger asks for instructions is homogeneous. Sot. 43ᵇ אי אימ׳ עלה if he reconsiders his original disposal; a. fr.

מֶלֶךְ m. (b. h.; preced.) *leader in council, chief, king.* Ber. 3ᵇ אדונינו חמ׳ our lord the king! Tosef. Snh. VIII, 5, a. fr. מ׳ מלכי חמלכים the Most Supreme King (the Lord). Ib. IX, 8 אפי׳ מ׳ של מלכים even a king of kings (great sovereign). Snh. 38ª, a. fr. מ׳ בו״ד (v. בָּשָׂר) a human chief. Ab. Zar. 10ª אין מושיבין מ׳ בן מ׳ they (the Romans) do not allow the son of a king to succeed his father. Kerith. 5ᵇ מ׳ ראשון a first king, starter of a dynasty. Shebu. 6ᵇ משח מ׳ וכ׳ מַלְכּוֹ של זה this hyparch's chief. Num. R. s. 18 Moses has made himself the chief, and Aaron is high priest &c.; a. v. fr.—*Pl.* מְלָכִים. Hor. 12ª כיצד מושחין את חמ׳ וכ׳ how are kings anointed? By drawing with the oil the outlines of a crown; Ker. 5ᵇ. Ib. מַלְכֵי בית דוד the kings of the house of David (southern kingdom); מ׳ ישראל the kings of the northern kingdom; a. v. fr.—פַּת מ׳ *Princess,* name of a demon afflicting the eye, also *a certain disorder of the eye,* v. פַּת I. Sabb. 109ª (Var. בת חורין, v. Rabb. D. S. a. l. note).—*Pl.* בטת מְלָךְ. Tosef. B. Kam. IX, 27 ריצאו בטת מ׳ the 'princesses' (humors of the eye) escaped (in consequence of a blow).

מַלְכָּא, מַלִּיךְ, מֶלֶךְ ch. same. Targ. Ps. XXIV, 7; 9. Targ. Ex. I, 8; a. fr.—Snh. 110ª אירתי רוח מ׳ he (Moses) himself is chief. Y. Yeb. XVI, 15ᶜ, v. אַרְסְקִינָס. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. אתצבירד מ׳ he (Dioclet) became king; a. fr.—*Pl.* מַלְכַּי, מַלְכַיָּא, מַלְכִין. Targ. Gen. XVII, 6. Ib. XIV, 5. Targ. Prov. VIII, 15; a. fr.—Gitt. 62ª שלמא עליכו מ׳ (to scholars) peace be with you, chiefs!—Shebu. 6ᵇ תרי מ׳ וכ׳ two kings and two viceroys (hyparchs); a. fr.

מִי׳, מַלְכָּא, מֵי׳, מַלַּךְ m. (preced. wds.) *counsel, advice.* Targ. Is. III, 3. Targ. Y. Deut. VIII, 18 (O. עצה; h. text כֹּחַ); a. fr.—*Pl.* מֵלְכִין, מַלְכַיָּא, מֵי׳. Targ. Is. XXV, 1. Targ. Job XII, 17 (not מַ׳). Targ. Hos. X, 6; a. e.

מַלְכָּא, v. מַלִּיכָא.

מַלְכָּה f. (b. h.; מֶלֶךְ) *queen, king's wife.* B. Bath. 15ᵇ כל האומר מַלְכַּת שבא וכ׳ whoever says *malkath Sheba* (I Kings X, 1) means a woman is mistaken; ...it means the kingdom (מַלְכוּת) of Sheba. Sabb. 119ª שבת חמ׳ the queen Sabbath; a. fr.

מֶלְכוּ f. (מִלְכָּה) *consultation.* Gen. R. s. 8; Yalk. ib. 13 (ref. to Gen. I, 26) לית תכא מ׳ this does not mean holding council (with the ministering angels).

מַלְכוּ, v. מַלְכוּתָא.

מַלְכוּת f. (b. h.; מֶלֶךְ) 1) *kingdom, government; office.* Ab. III, 5 עול מ׳ the yoke of (secular) government (burden of office). Ber. 13ᵇ, a. fr. עול מ׳ שמים the yoke of (submission to) divine government. Gitt. VIII, 5, v. דִּינָן. Ber. 48ᵇ, a. e. אין מ׳ נוגעת וכ׳, v. חֲבֵר. Sot. 11ᵇ (ref. to בתים, Ex. I, 21) בתי מ׳ dynasties.—מרד במ׳ to rebel against the government, to commit treason. Snh. 49ª; a. fr.—מ׳ דְּרִשְׁעָה the wicked government (Rome). Ber. 61ᵇ Ms. M. a. early ed. (later ed. יון); a. fr.—קרוב למ׳ connected with the court (influential). B. Kam. 83ª. Gitt. 14ᵇ; a. fr.—*Pl.* מַלְכֻיּוֹת. Gen. R. s. 44 ארבעה .... גירתינם ומ׳ וכ׳ the Lord showed him (Abraham) four things: future punishment, (persecution by foreign) governments &c.; Mekh. Yithro, s. 9 ארבע מ׳ וכ׳ the four empires which were destined to subject his descendants. Ber. 34ᵇ, a. e. אין בין ... אלא שעבוד מ׳ למלבד there will be no difference (in the conditions of life) between the present and the Messianic days except (the delivery from) the oppression of governments; a. fr.—2) (in liturgy) *a benediction invoking God as king* (אלהינו מלך העולם). Ib. 12ª כל ברכה שאין בה מ׳ וכ׳ a benediction in which the word 'king' does not occur, is no benediction.—*Pl.* מַלְכֻיּוֹת *the references to the divine kingdom in the Musaf of the New Year's Day, the section called Malkhiyoth.* R. Hash. IV, 5. Ib. 6 עשרה מ׳ the recitation of ten Biblical verses referring to the divine government. Ib. (32ᵇ) זכרונות מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. sing.), v. זִכָּרוֹן. Y. ib. III, 58ᵈ; a. e.

מַלְכוּתָא, מַלְכוּ f. same, *kingdom, rulership.* Targ. Ob. 21. Targ. Jud. IX, 9; a. fr.—B. Kam. 113ª, v. דִּינָא.

Digitized by Google

Ber. 58ª מ' דאריא כעין מ' דרקיעא royal majesty on earth is similar to that of heaven. Ab. Zar. 10ᵇ חשיבי דמ' the notables of the (Roman) empire. Tam. 32ª יסני מלכו וכ' let him shun government and governor; ירחם מ' וכ' let him be a friend of government and ruler and (use his influence to) do good to mankind. Pes. 113ª מַלְכוּתַיְידְהוּ אחורי וכ' their rulership dwells behind their ears, i. e. they may rise to power at some future time. Ab. Zar. 2ᵇ משכי במַלְכוּתַיְידְהוּ עד וכ' (or מַלְכָן, *pl.*) they will continue in power until the Messiah comes; a. fr.—*Pl.* מַלְכָוָתָא, מַלְכָוָוי. Targ. Gen. XXV, 23. Targ. Deut. III, 21; a. fr.

מַלְכִּי, מַלְכְיָא* c. (מְלַךְ, cmp. מִלְכִי) *deliberation, vacillation.* Pesik. R. s. 15 פסוק הדא מלכי לבך cut (end) this deliberation of thy heart (decide); Pesik. Haḥod. p. 43ª מילניה מן לבך (read: מילכיא, and insert פסוק); Yalk. Gen. 77 קטע הדין מלני מלבך (read with Matt. K. to Gen. s. 44: מלכיא); Gen. R. s. 44 קטע הדין מוטניא מן כדו (ed. Wil. מוניטא; Ar. s. v. קטע: חד פטטרא); Midr. Till. to Ps. XL, end חדא מילתא (ed. Bub. מילחא); Yalk. Ps. 737 הדין מלניא (corr. acc.). [מוטניא, seems to be a corrupt. of μετάνοια in the sense of *change of mind*, the Greek equivalent of our w.]

מַלַכְיָא* f. (μαλαχία, malacia) *want of appetite, nausea.* Deut. R. s. 6 שעלת מ' באחותו (not לראותה) whose sister was suffering from malacia.

מַלְכִּיָּה, מַלְכִּיָּא (b. h.) pr. n. m., רב מ' *Rab Malkia*, an Amora. Sabb. 46ª; a. e., v. next w.

מַלְכִּיוּ pr. n. m. *M'lakhiu*, 1) father of R. Kahăna. Erub. 8ᵇ.—2) רב מ' Rab M., an Amora. Keth. 61ᵇ; Macc. 21ª; Nidd. 52ᵇ. אמר ר' מ' וכ' Rab M. reports in the name of R. Ada &c.; Bets. 28ᵇ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. (mnemonical rules by which to distinguish between the subjects reported by R. Malkia and those by R. M'lakhiu); ib. וסימנך מיתניתן מַלְכָּתָא and the mnemotechnical mark is: the Mishnah is queen, i. e. all opinions referring to Mishnah (and Boraitha) belong to Rab Malkiya (*God is King*).

מְלַכְנָא, מִילַ' m. (מְלַךְ) *counsel, wisdom.* Targ. Prov. VIII, 14. Ib. XXIV, 6 (ed. Lag. מוֹלְכָנָא); a. e.—V. מוֹלְכָנָא.

מַלְכְּתָא f. ch.=h. מַלְכָּה. Targ. I Kings XI, 19; a. fr.—Ker. 28ᵇ; Pes. 57ª; a. fr.—*Pl.* מַלְכָתָן, מַלְכָאתָא. Targ. I Kings XI, 3. Targ. II Esth. V, 1.

מִילַ', מְלַכְתָּא f.=מַלְכָּא, *counsel.* Targ. Ps. XXXIII, 11. Ib. I, 1; a. e.—*Pl.* מִלְכָתָא, מִי'. Ib. V, 11; a. e.

מִילַ', מְלַכְתָּנוּתָא f. (preced.) *consultation, meeting of councilmen.* Targ. Prov. XI, 14.

מָלַל m. (denom. of מוֹל) *border, hem.* Kel. XXVIII, 7; Sabb. 29ª חוץ מן חמ' שלש על .... the measure of three square handbreadths of which the Rabbis speak, means exclusive of the portion used for hemming. M. Kat. 26ᵇ מתוך חמ' .... חקורע he who rends his garment only as far as the hem goes; Y. ib. III, 83ᵇ top מן המ'.—Denom.:

מָלַל I *to hem, edge.* M. Kat. 26ª למולָנָן... וכולן רשאין and all these rents may be mended by... hemming. Kil. IX, 9 מוֹלֵל עד וכ' he hems (the purple band) before he knots it.

מָלַל II (b. h.) 1) *to crush, squeeze*, esp. *to rub ears* for husking the grain. Taan. 6ª דבר שמָל, v. מְלָקוֹשׁ. Maasr. IV, 5, v. מְלִילָה. Bets. 13ª למוֹלְלָן במלילות with the intention of husking them when parched. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 22; Sabb. 12ª מוֹלֵל he rubs it between two fingers; a. fr.—Part. pass. מָלוּל. Tosef. ib. XIV (XV), 17 מוֹלְלִין את המ' you may husk that which needs husking.—2) *to stir a mush, make a pulp.* Pes. 40ᵇ אין מוֹלְלִין . . . ודרוצה שיִמָּלוֹל you must not stir a dish (in the usual way) on Passover, but he who desires to make a mush, must put in the flour and then add vinegar.—Part. pass. as ab. Tosef. Maasr. I, 7 מן המלול ed. (ed. Zuck. חמאמל, Var. חממל) out of the olive pulp.

Nif. נִמְלַל *to be compressible*, (of webs) *to be soft and downy.* Gitt. 59ª (ref. to מְלֻחָּה, II Kings X, 22) דבר הנמלל ונמתח a cloth which can be compressed (creased) and stretched (again, showing no creases when unfolded); [Rashi: a stuff the thread of which is twisted between the spinner's fingers and stretched].—V. מַלְמָלָה.

מְלַל I ch. same, v. מוֹל ch.

מֶלֶל ch., constr. of מִלְּתָא.

מַלַּל III, *Pi.* מַלֵּל, מִי' (b. h.; denom. of מוֹל) [*to present, show*; cmp. חִוָּה, רָאָה,] *to proclaim, utter, speak.* Hor. 13ᵇ; Meg. 18ª; Macc. 10ª (ref. to Ps. CVI, 2) למי נאה לְמַלֵּל וכ' whom does it become to utter the mighty deeds &c.?—Y. Keth. II, 26ᵈ bot. שמעט פלוני מְמַלֵּל על פלו' אשתו we heard that man speaking of (pointing out) that woman as his wife; מְמַלֶּלֶת על בניה speaking of her children; a. e.—[Lev. R. s. 27 מי מלל, read: מַל, v. מוֹל II, 2.—Lam. R. introd. (R. Hăn. 1) מְמַלְּלִים, v. לְמַלֵּם.]

מַלַּל II, *Pa.* מַלֵּיל ch. same, in gen. *to speak* (corresp. to b. h. שִׂיחַ, דִּבֵּר). Targ. Gen. XXXIV, 3 (O. ed. Berl. מַלֵּי). Ib. XVII, 22, sq.; a. v. fr.—Part. מְמַלֵּל, מְמַלְּלָא &c. (in ed. frequ. with one מ, corr. acc.). Targ. Job II, 10; a. fr.—Kidd. 50ª מילי עלוי מְמַלֵּי (= מְמַלְּלֵי) they speak against me.

Ithpa. אִיתְמַלֵּל 1) *to be spoken, said, told.* Targ. Ps. LXXXVII, 3. Targ. Y. Ex. XX, 16; a. e.—Y. Shek. VI, 50, top (play on שחו, Ez. XLVII, 5) [read:] מאי מי שחו מיין דמִתְמַלְּלִין וכ' what is *me saḥu?* Waters which are spoken of in the world (v. שִׂיחַ).—2) *to converse.* Targ. Y. Ex. XXXIII, 9. Targ. Ez. II, 2; I, 28; a. e.

מִלָּא (מַלָּא) m. (preced.) *word, speech.* Targ. Job XV, 11. Targ. II Esth. VII, 9 מֶלֶל (constr.); a. e.—*Pl.* מִלִּין, constr. מִלֵּי. Targ. Y. II Deut. XXXI, 24 (ed. Amst. מַלֵּי).

מִי', מְלָּא m. (מָלַל I) 1) only in מ' דמרא *embers.* [Comm. identify our w. with preced., referring to the double

Digitized by Google

meaning of מָלַח.] Ab. Zar. 28b (Var. מוֹלָא. v. Rabb. D. S. a. l. note 400). — *Pl.* מִלֵּי. Sabb. 109b בי מילי דנ' (Ms.M. במל') between the embers —*2) *gold ore* as broken in the mine. Keth. 67a במ' Ar. (ed. בַּמַּמָּלָא) it means ore (Rashi: *gold leaf*).

מַלָּא m. (= מְאַלָּא, v. אַלָּא) *spy.* — *Pl.* מַלָּיֵא, (מַלַּי'). Targ. Y. II Deut. I, 1 (Y. I אללייא).—[מַלָּלָא, v. מַלָּלָא.]

מַלָּלוּתָא f. (מְלַל II) *speaking.* Constr. מַלָּלוּת. Targ. Y. Ex. XXXIII, 16.

מַלְמַד m. (b. h.; לָמַד) *ox-goad.* Kel. IX, 6, v. הֶדְבֵּן. Y. Snh. X, 28a מ' שהוא מְלַמֵּד וכ' it is called *malmed*, because it trains the cow &c.; Pesik. Baḥod., p. 153a; a. e.

מְלַמְּלִין m. (מָלַל II), *pl.* מְלַמְּלִין *crumbs.* Mikv. IX, 2 המ' the crumb-like particles of dirty or sweaty hands when they are rubbed against each other.

מְלַמְּלָא ch., *pl.* מְלַמְּלִין same. Y. Pes. III, beg. 29d, v. לִישׁ.

מְלַמֵּל (Pilpel of מָלַל) *to talk*, v. לְמַלֵּם.

מַלְמָלָא, מַלְמָלָה (מַלְמָלָא) f. (מָלַל II; cmp. מִירָלָה) *cloth of a fine and downy texture.* Gitt. 59a, explained דבר חכמלל, v. מָלַל II, *Nif.*

מלניא, מלני, v. מְלָכָא.

מלספנון Tanḥ. Yithro 7, v. מִילְסְפוֹן.

מַלָּע m. (לעע, v. לוּעַ) *whiskers*; מ' של שיבולין *glume, the outer husk of grains.* — *Pl.* מְלָעִין. Ukts. I, 3; Ḥull. 119b, sq. בְּלָאֵי; Tosef. Ukts. I, 2 מְלָאִין של שובלין ed. Zuck. (R. S. to Ukts. l. c. מְלִעִין; Var. Tosef. ed. Zuck. סלעי, corr. acc.).—Ḥull. l. c. במלאי שבין חִמְלָאִים when he takes hold of a number of glumes (which do not break).

מַלָּף, *pl.* מַלָּפִין, v. מַלַּח.

מַלָּפָא, מַלָּפָה, infinit. *Paël* of אַלַּף or יְלַף. Y. Kil. IX, 32b bot.; Y. Keth. XII, 35a bot. גלי מ', v. אַלַּף II.

מלפין, Tosef. Ukts. II, 10, v. מִילְסְפוֹן.

מַלָּפָא m. (v. מַלַּף) *teacher.* Yeb. 21b תהוית מ' thou shalt be a teacher. Gen. R. s. 68, beg. מַלָּפָנִי, v. מַלְפָנָא.

מַלְפוֹנָא, מַלְפוֹן, מלפניא, v. sub מִילְסְפוֹן.

מַלַּק (b. h.) *to pinch* a bird's neck with the finger nail. Zeb. VI, 5; Ib. VII, 5; a. fr.—Part. pass. מָלוּק; f. מְלוּקָה, *pl.* מְלוּקוֹת. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 9, ch. XI מְלוּקָה דשרת a bird that has been pinched for a profane purpose, opp. מ' מצוה. Ib. מלוקות ישראל birds pinched by Israelites (not for sacrificial purposes), opp. מ' כהנים.

Nif. נִמְלַק *to be killed by pinching.* Y. Sabb. II, 5a bot. מִשֶּׁנִּמְלְקָה after the pinching has been performed. Ab. d'R. N. ch. I כמה עופות נִמְלְקוּ עליך how many birds have been pinched for thee (the altar)!; a. fr.

מַלַּק ch. same. Targ. O. Lev. I, 15; a. e. (Y. חזם).

מַלְקוֹב m. (לָקַט) *bag.* Kel. XVI, 7 חמ' של בקר the bag for receiving the excrements of working cattle; [Tosaf. Yom. Tob a. l. attests a version מַקְלוֹט].

מַלְקוֹשׁ m. (b. h.; לָקַשׁ) *late rain.* Taan. 6a ב' בניסן מ' the late rain (the *malkosh* of the Bible) is the rain in Nisan. Ib. (play on מלקוש) Rashi (ed. קשרודין) דבר שמכל קשיותן וכ' something which crushes the stiffneckedness of the Israelites (who humble themselves in prayer for rain); דבר המְמַלֵּא תבואה בקשית something which fills the grain in its stalks; דבר שיורד על השִׁבֳּלִים ועל הקשין which falls upon both the ears and the stalks; Yalk. Deut. 863. Sifré Deut. s. 41; a. fr.

מַלְקוֹשָׁא ch. same. Targ. O. a. Y. II Deut. XXXII, 2. —*Pl.* מַלְקוֹשִׁין. Targ. Y. Ex. XL, 4.

מַלְקוּת f. (לָקָה) *the punishment of lashes.* Macc. I, 3 שהוא חייב מ' ארבעים that he (has done something for which he) is subject to forty lashes. Y. Naz. IV, 53a bot. מ' תורה ארבעים וכ' the Biblical punishment consists of thirty-nine lashes; a. fr.—*Pl.* מַלְקִיּוֹת. Snh. 81b מ' של כריתות the punishment of lashes for offences punishable with extinction. Ber. 7a, v. מַרְהוּת I; a. fr.

מַלְקוּתָא, מַלְקוּת ch. same, *chastisement.* Targ. Y. Deut. XXV, 3. Targ. II Sam. VII, 14.

מְלַקְדָּה, v. מְלַקְחָה.

מְלָקְחַיִם m. du. (b. h.; לָקַח) *tongs*; (in Midr.) *two pairs of tongs.* Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 271 (ref. to Is. VI, 6) מ' במ' מדוע why with two pairs?; v. next w.

מְלַקְחָה f. (preced.) *tongs.* Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 271 נטל מ' אחרת (some ed. מְלָקְחָה) he took another pair of tongs.

מְלַקֵּט I m. (לָקַט) *gatherer, eclectic scholar.* Ab. d'R. N. ch. XVIII, end מ' יפה יפה בלא וכ' a discriminating eclectic scholar without any pride.

מְלַקֵּט II m., מְלַקֶּטֶת f. (לָקַט) *pinchers* for picking hair, wool &c. Macc. III, 5; Naz. 40b, v. לָקַט. Kel. XIII, 8 (ed. Dehr. 10) וניטלין למלקטת and he makes use of them as pinchers; Yeb. 43a למלקט. Tosef. Kel. B. Mets. III, 14 המְלַקְּטִים של כובסין (ed. Zuck. דמלקוט של כובשין) the fullers' pinchers (with which they remove knots in a web). Sabb. 97a אי אפשר . . . שתילקט במ' וכ' a public road cannot be made even (as skin is made) with pinchers and razors.

מלקטי, Y. Naz. I, 51b bot., כמ' קיין, read: חִלְקָטֵי, v. קוּץ.

מַלְקָטָא m. ch., *pl.* מַלְקָטַיָּיא (preced. art.) *snuffers.* Targ. Y. Num. IV, 9 (Ar. ed. Koh. מַלְקָטַיָּא, Var. מִלְקָטַיָּא; h. text מלקחי). Targ. Y. Ex. XXV, 38; XXXVII, 23 (Ar. מַלְקָטַיְיהָא).

מְלַקֶּטֶת, v. מְלַקֵּט II.

מַלְקָטָתָא, v. מַלְקָטָא.

Digitized by Google

מְלַקְּחַיִם, v. מְלַקֵּט II.

מלרין, מלרין, v. בלרין.

מְלַרַּע, v. לְרַע.

מַלְשִׁין m. (לָשַׁן) *slanderer, informer*. Midr. Till. to Ps. CXX.

מַלְשִׁינָא ch. same. Targ. Ps. CXX, 3.

מַלְשִׁינוּתָא f. (preced.) *slander*. Targ. Ps. LII, 4.

מֶלֶת, v. מִילַת.

מַלַּת, v. מִילָא I.

מְלָתָא, v. מִילְתָא.

מְלָתָא *mound*, v. מַלְיָתָא.

מְלָתָא *place for drawing water*, v. מְלוּתָא.

מֶלְתָחָה f. (b. h.) *wardrobe*. Gitt. 59ᵃ, v. מַלַּל II.

מֶלְתִּין, v. מִילַת.

מלתירה, read מַלְתֵּרָה.

מַלְתֵּרָה, מַלְתָּרָא, v, אַמַּלְתְּרָא.

מֵם, מ״ם *Mem*, name of the thirteenth letter of the alphabet. Sabb. 103ᵇ מ״ם דשם סתומה Ms. O. (ed. סתום) the Mem in *shem* is closed (final letter); מ״ם שמעון פתוחה (ed. פתוח) the Mem in Shim'on is open (initial letter). Ib. 104ᵃ מ״ם פתוחה מ״ם סתומה מאמר וכ׳ the open and the closed *Mems* intimate that there are subjects in the Law which are open to all, and such as are closed (esoteric studies). Y. Meg. I, 71ᵈ מהו דין דכתיב מ״ם מ״ם וכ׳ why is it that the letters *Mem*, *Nun* &c. are written in two ways?—Maas. Sh. IV, 11; a. fr.—*Pl.* מֵימִין, מֵימִין. Sabb. 103ᵃ one must not write מ׳ סמכין וכ׳ *Mem* like *Samekh* or vice versa; a. e.

מְמַאי, v. מַאי.

ממה, Y. Erub. IV, end, 22ᵃ בית מ׳, v. מָמָל.

מָמָה, v. מָה.

מְמוּכָן (b. h.) pr. n. m. *Memucan*, one of the seven princes of Persia and Media. Meg. 12ᵇ; Esth. R. to I, 14 (play on the name), v. גּוּן a. מָרַס.

מַמוּלָאֵי (מוּלָא) m. pl. (מָלַל II) *frail, short-lived people* (by the way of play on מִמָּלָא, q. v.).—*Fem. pl.* מַמוּלָאָתָא, מַמוּלָיָתָא (מוּלָיָתָא) (with מִילֵי) *frail words* (untenable arguments). Yeb. 75ᵇ sq. משום דאַתּוּ מ׳ אמריתו מילי because you are frail, you speak frail words; (Var. משום דאתיתו מִמּוּלָאֵי...מוּלָיָתָא because you are descendants of &c.); B. Mets. 109ᵃ; B. Bath. 137ᵇ (Ms. R. דאַחוּן); 151ᵃ (ed. Pes. מַמּוּלָאתָא).

מְמוּמֵי, v. מוּמֵי.

מָמוֹן m. (contr. of מְחִמּוֹן, v. חָמָה; חָמָה) *accumulation, wealth, value* (in Greek writers: *Mammon*). Tanḥ. Matt. 7 אתם חיבבתם את מָמוֹנָכֶם וכ׳ you loved your wealth (of cattle) more than your souls; Num. R. s. 12. Ib.; Tanḥ. l. c. 6 כִּמּוֹן מה שאתה מונה אינו כלום money is named *mamon*, that which thou countest is nothing. B. Mets. 2ᵇ, a. fr. מ׳ המוטל בספק property of doubtful ownership (with several claimants). Tosef. B. Mets. VII, 13; B. Kam. 116ᵇ מחשבין לפי מ׳ the loss of a caravan attacked by robbers (the redemption paid them) is apportioned according to the value of the freight which each passenger carried, contrad. to לפי נפשות according to the number of passengers. Ib. 83ᵇ עין תחת עין מ׳ 'eye for eye' (Ex. XXI, 24) means a fine in value, opp. עין ממש an actual putting out of the eye; a. v. fr.—[Pesik. R. s. 21 (ed. Fr., p. 105ᵇ) אין אתה עומד במימיו, read בְּמָמוֹנוֹ, thou canst not define its value; Fr. a. l. emends בְּטַרְמִיּוֹ, v. טִרְמֵי.]—*Pl.* מָמוֹנוֹת. Snh. I, 1, v. דִּין; a. fr.

מָמוֹנָא, מָמוֹן ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 26 מה מ׳ (Y. מ׳ הנייתו; h. text מה בצע). Targ. Ex. XXI, 30 (h. text כֹּפֶר); a. fr.—B. Kam. 15ᵃ פלגא נזקא מ׳ the payment of 'half-damage' is considered as a due indemnity, opp. קנסא penalty. Ib. 108ᵃ תרי גווני מ׳ two kinds of indemnity (for the same action); ib. תרי ממונא two indemnities; a. fr.

מְמוּנֶּה f. (מָנָה) *appointed, deputy, superintendent*, in gen. *officer*. Tosef. Pes. II (III), 11 זונין חמש׳ מ׳ של ר״ג Zunin the deputy of Rabban G. (superintendent of the College). Sot. 42ᵃ שיש מ׳ על גביו who has a superior in office. Ib. סגן לאו מ׳ הוא the deputy high priest is no active officer. Snh. II, 1 חמ׳ ממצעו וכ׳ the *m'munneh* places him between himself and the people; ib. 19ᵃ הדיוט מ׳ סגן הדיוטו מ׳ the *sagan* (Tosef. ib. IV, 1) is the same as the *m'munneh* (in Mish. l. c.), i. e. the deputy high priest. Shek. V, 4 שהוא מ׳ על וכ׳ who was the superintendent of seals &c.; a. fr.—*Pl.* מְמוּנִין, מְמוּנִים. Ib. 1 אלו הן חמ׳ וכ׳ those were the special officers in the Temple; a. e.

מְמוּשׁ m. (מוּשׁ) *touch, feeling*. Targ. Y. II Gen. XXVII, 22 (Y. I מִישַׁשׁ...מַשַּׁשׁ).

מְמוֹתָא m. (מוּת) *pestilence, death*. Targ. Ps. LXXVIII, 50 (Var. מוֹתָנָא).—Constr. מְמַת. Targ. Jer. XVI, 4; a. e.

מְמוֹזָר m. (v. מָזַר) *twisted yarn, cord*. Y. Sabb. VII, 10ᶜ top.

מַמְזָג m. (מָזַג) *druggist*. Targ. Y. Ex. XXX, 25; 35, v. מָזַג.

מַמְזֵרֵי, v. sub מַמְזֵר.

מַמְזֵר m. (b. h.; מזר, sec. r. of זר, cmp. מַמְגֵּרֶת, מַמְגֵּר, v. Arnheim Hebr. Gr. p. 173) [*rejected, outcast,*] *bastard*. Yeb. IV, 13 אירוסו מ׳ כל שאר וכ׳ who is a *mamzer*? The issue of any connection forbidden in the Torah; (oth. opin.) כל שחייבין עליו כרת וכ׳ the issue of a connection forbidden under the penalty of extinction; a. fr.—*Pl.* מַמְזֵרִים, מַמְזֵרֵי, מַמְזֵי, מַמְזֵרִין יכולין מ׳ ליטהר Kidd. III, 13 there is a possibility for the issue of bastards to be rehabilitated. Yeb.

Digitized by Google

VIII, 3. Y. ib. 9c bot. מַמְזֵירֵיהֶן the bastards among them; a. fr.—*Fem.* מַמְזֶרֶת. Tosef. Kidd. V, 2. Yeb. 78b; a. fr.

מַמְזֵר, מַמְזֵי ch. same. Targ. O. Deut. XXIII, 3.—Yeb. 78b; a. e.—*Fem.* מַמְזֵרְתָּא, מַמְזֵרְתָּה. Lev. R. s. 32; Y. Yeb. VIII, 9c bot. שמע קלון קריין מטמזרא ומ' he heard people call (certain persons) bastards.

מַמְזֵרוּת, מַמְזֵי *f.* (preced.) *the legal condition of a mamzer, bastardship.* Y. Gitt. IV, beg. 45c שלא תבוא לידי מ' in order to prevent cases of bastardship. Ib. בנית באין לידי ב' her children will be subjected to the restrictions of &c. Y. Kidd. I, 58d top מ' בנדים ואת וכ' the difference between the two opinions concerns bastardship, and you say so (that the several followers of the two opinions did not hesitate to intermarry)?; Y. Yeb. I, end, 3b מחזירית (corr. acc.). Yoma 18b מ' . . . . וממלא and fills the world with cases of bastardship; Yalk. Lev. 617; (Yeb. 37b מזרין; a e.

מַמְזֵרִי, מַמְזֵי m. (preced.) *descendant of a mamzer, belonging to the mamzer class.* Kidd. IV, 1; Tosef. ib. V, 1.

ממזרית, v. מַמְזֵרוּת.

מַמְזֶרֶת, מַמְזֵרְתָּא, מַמְזֵרְתָּה, v. מַמְזֵר, מַמְזֵרָא.

מָמֵךְ, מָמִיךְ m. (מוך) *scorner.* Targ. Prov. IX, 7; a. fr.—*Pl.* מָמְכָנֵי, מָמְכָּךְ. Targ. Ps. I, 1; a. e.—Ib. XXXV, 16 מָמְכָנְיָא *scorning words* (ed. Wil. מָמְכָּךְ).

מָמְכָנוּתָא, מָמְכָּךְ f. (preced.) *scorn.* Targ. Prov. I, 22; a. e).

מְמָכָּר m. (b. h.; מָכַר) *sale.* B. Bath. 155b מְמָכְרָהּ מ' her sale is valid.—Ib. מְמָכְרָן מ' their sale &c.; a. e.—מקח וממ' *commerce, commercial transactions.* B. Mets. 79b; a. e.

ממכתא, Targ. Prov. XV, 13, read with ed. Lag.: מַדְכְּתָא.

מָמֵל m. (מָלַל II) *crushing tool, press-beam* (or *stone*) *for olives; mill.* B. Bath. IV, 5; expl. ib. 67b מַמְרֵכְתָּא. Tosef. Ter. III, 13 ניתן לתוך חמ' ומחלך וכ' when he puts them in the mill and walks over them crosswise; Y. ib. III, 42b top תחת ממ'. Maasr. I, 7 מבין חמ' Mish. ed. (Bab. ed. מבית ממ'; Y. ed. a. Ms. M. מן חמ') from the pulp under the press; Tosef. ib. I, 7 חמאמל ed. Zuck. (Var. חמלמל, חמלגל).

מַמָּל pr. n. m. *Mammal.* Tosef. Erub IV (III), 17 בית מ' the family of M.; Y. ib. IV, 22a ממה (corr. acc.).—Yeb. 105a; Y. Bets. I, 60b top, a. fr. אבא בר מ' (בא).

מַמְלָא I *ore*, v. מַלְלָא.

מַמְלָא II pr. n. pl. *Mamla*, a place whose inhabitants were short-lived. Gen. R. s. 59, beg.; Midr. Sam. ch. VIII; a. e.; v. מַמְלַאי.

מַמְלָל m. (מָלַל II) *speech.* Targ. Gen. XI, 1. Targ. Ex. XXXIII, 11 (h. text מִדַּבֵּר); a. fr.

מִמְסָךְ m. (b. h.; מָסַךְ) *mixture, mixed drink.* Num. R. s. 10 אין מ' אלא יין ביין *mimsakh* (Prov. XXIII, 30) means a mixture of wine with wine.

מַמְצִיא pr. n. pl. *Mamtsi*, a Palestinian border town (v. Hildesh. Beitr., p. 26). Y. Shebi. VI, 36c דאבחתא מ'; Tosef. ib. IV, 11 מ' דעכתא (Var. דגתא, רעב'); Sifré Deut. 51 מצי רעבתה; Yalk. Deut. 874 מניא רעבת'.

מַמְצִיוּא pr. n. pl. *Mamtsia.* Y. Succ. IV, 54b bot., v. מוֹצָא II.

מָמְקְנוּתָא, מָמְקָנָא, v. sub מָמִיךְ.

מְמָקָּק m. (מָקַק) *decay, worm-eaten material.* Sabb. IX, 6 (90a) מ' ספרים ומ' וכ' Y. ed., Ms. O. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. מָקֵק) worm-eaten sacred books and their worm-eaten bands.

מַמְרֵא I (b. h.) pr. n. m. (or pl.) *Mamre.* Gen. R. s. 42, end (ref. to Gen. XIV, 13) מ' . . . אתרא it was a place called M.; מ' . . . גברא it was a man &c.—Men. 85a name of an Egyptian sorcerer, v. יוֹחָנִי.

מַמְרֵא II m. (מרי, מָרָה) *rebellious,* זקן מ' (על פי ב"ד) an elder disregarding the decision of the Supreme Court. Snh. XI, 1 (84b); 2 (86b). Y. Sabb. I, 3d; a. e.

מַמְרוּ *f. Mamru*, name of a plant. Gitt. 69a, v. חַמְחִי.

מְמֻרְיָאטִינוֹס, v. מְיוּרְיָטִינוֹס.

מָמְרָעָא, מָמַרַע, v. מְרַע I.

מַמָּשׁ m. (שֵׁשׁ) [*something tangible,*] *substance; substantial, real.* Ex. R. s. 14, beg. (ref. to וירמש, Ex. X, 21) שחיה בו מ' there was substance in the darkness (it was thick). Ab. Zar. 67a כל שטעמו ומַמָּשׁוֹ אסור anything the taste of which (in a mixture) as well as its substance is forbidden. Ib.b טעמו ולא ממשו אסור a mixture in which there is the taste of a forbidden thing whose substance, however, is not visible, is forbidden. Ḥull. 108a טעמו ולא ממשו בעלמא דאורייתא that a forbidden substance should ritually affect a mixture in which is left a taste after its removal, is in all cases a Biblical rule. Snh. 63b יודעין . . שאין בו מ' וכ' . . the Israelites knew very well that there is no reality in idols, yet they worshipped them for the sake of being permitted public licentiousness. B. Kam. 83b עין מ', v. מָמוֹן. Ib. מיחה מ' actual putting to death. Snh. 64a, v. דָּבַק; a. v. fr.—Y. Ber. III, 6d bot. מַמָּשָׁהּ קיים its substance remains (on the skin, even if dried up).

מַמָּשָׁא, מַמְשָׁא ch. same. Targ. Y. II Deut. XXXII, 17.—Sabb. 152b bot. דאית ביה מ' Ms. O. a. Ar. (ed. מַמָּשָׁא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) that there is substance in him (that it is not a mere apparition).—[מַמָּשׁ constr. *touch*, v. מָמוּשׁ.]

מִמְשָׁל, מְמָשָׁלָה *parable*, v. מָשָׁל.

מָמְשָׁלָה f. (b. h.; מָשַׁל I) *rulership, power.* Koh. R.

Digitized by Google

to X, 4 כי באחת לך מ' וכ' if rulership happens to be thine, leave not thy humility.—Gen. R. s. 53 תמ' . . . נטלה that rulership was taken from them; a. e.—[Gen. R. s. 20, read: מְמַשְּׁלָה, v. מָשַׁל.]

מְמַשְׁמְשָׁנִית, v. מַשְׁמְשָׁנִית.

מְמָתָא, v. פְּמוֹתָא.

ממתו"ס a combination of each first letter of the words מנא מנא תקל ופרסין divided off in groups of three letters each (Dan. V, 25). Snh. 22ᵃ; Cant. R. to III, 4; v. אאלר"ן.

מַמְתַּקִּין, מַמְתַּקִּים m. pl. (b. h.; מָתַק) *sweet things.* Mekh. Yithro, Amal., s. 1.

מִן (b. h.) *from, of; more* (or *less*) *than.* Ab. Zar. 18ᵃ מן חשמים ירחמו from heaven they will have mercy (on me), i. e. I trust in God. Sabb. 21ᵇ חמהדרין מן המהדרין v. חָדַר.—מן חמובחר, v. בָּחַר; מן חמומחה, v. מוּמְחֶה.—Tem. 28ᵃ מן הבהמה להוציא וכ' 'of the cattle' (Lev. I, 2) intimates the exclusion of &c.; a. v. fr.—Prefix מִ־, מֵ־, מֶ־, מֵי־ q. v.—מִנַּיִן, מִנַּיִן, מֵיַּיִן (=b. h. מֵאַיִן, v. אַיִן) *whence?, whence is it proven?*—Yoma 32ᵃ מ' לחמש וכ' whence is derived the regulation about five immersions &c.? Ib. ומ' שכל טבילה וכ' and whence is the rule derived that each immersion requires &c.? Ib. 44ᵃ מ' . . . אין לי אלא this would prove to me only in favor of . . ., whence do you derive that the same applies to . . .?; a. v. fr.

מִין, מִן ch. same. Targ. Gen. I, 2; a. v. fr.—With suffixes of pers. pron. מִנִּי, מִ' *from me*; מִנָּךְ, מִ' *from thee*; מִנֵּיהּ, מִ' *from him, it &c.* Ib. XXII, 12. Ib. III, 3; a. fr.—Y. Ber. II, 5ᵃ bot. מן חן דשלק to where he had come from. Sabb. 80ᵇ מן דילידת דא ליה this came to him from his own doing. Sot. 40ᵃ ומאי נפקא ליך מִינַּאי and what difference does it make? מִנַּי ומִנַּיה יתקלס וכ' through myself and him the Most High is exalted. B. Kam. 18ᵃ קאזיל מינידה it was lost through its (the chicken's) action alone. Y. Peah VII, 20ᵇ מינידה וביה חוא (the sweetness) is entirely its own (no honey has been added). Snh. 39ᵇ, v. אִבָּא; a. fr.—לא כולא מינידה, לא כל כמינידה it is not at all in his power; v. כּוֹלָא.—מן ד־ *from the time that, after*; *from the fact that; when*; *because.* Lam. R. to II, 2 מן דאכלון after they had eaten; a. v. fr.; v. מִדְּ־.

מָן I m. (b. h.; מָנָה) *portion, food.* Num. R. s. 12 (play on אורגמן) the sun שיצרו חקב"ה לאורג מן וכ' whom the Lord has created to weave (ripen) food for creatures; ואין *man* means fruits and food (with ref. to מן אלא פירות וכ' וימן, Dan. I, 5).—Esp. מָן (הַ)*the manna* of the desert. Ex. R. s. 25. Tanḥ. B'shall. 20; Mekh. ib., Vayassa, s. 2 אוכלי חמן those eating manna (not troubling themselves about to-morrow). Yoma 75ᵃ; a. fr.

מַנָּא I, מַן ch. same (*a day's*) *support.* Succ. 39ᵇ בכדי דתאי מן for as much only as is needed for the day. Ib. מ' וכ' that *man* means support, v. preced.—Esp. מַנָּא *the manna.* Targ. Ex. XVI, 31. Targ. Y. ib. 27; a. e. (some ed. מָנָא).

מָן, מָנָא II *who?, what?*, v. מַאן. Targ. Gen. XXIV, 23. Ib. XXXIII, 8 (ed. Berl. מָנָא; oth. ed. מַאן); a. fr.—Emphatic. מָנָא (מָנָּא). Targ. Ps. XXXIX, 5. Targ. Prov. IV, 19; a. fr.

מָן III, מָנָא I *thing, vessel, garment*; *coulter*, v. מָאן.

מָנָא I, (מָנָא II) *who?, what?*, v. מַן II.

מָנָא II (apocop. of מִן אָן = h. מֵעַיִן; v. מִנָּן) *whence?; whence is it proven?* B. Kam. 117ᵃ מ' תימרא דמקנסא וכ' but whence will you prove that we draw no analogy from fines? Ib. 44ᵃ bot. ומ' ידעינן וכ' and how do we know &c.? Snh. 61ᵇ מ' אמינא לח whence (on what evidence) do I say so?; a. fr.—מִנַּחֲנֵי מילי, מנא חכי מילי, v. יְדָעָא II.—מִנָּאן. Gen. R. s. 11, v. יְרַע.—מִנָּלָן, מנא לן *whence do we have this?, how do we know?* Ber. 7ᵃ. Meg. 2ᵃ מ' כדבעינן וכ' whence do we derive this?—Whence we derive this? (you ask, as if it were a law requiring an intimation in the Biblical text, while it is merely a measure of accommodation,) as we were going to explain further on. Ib. 20ᵃ; a. v. fr.

מָנָא, (מָנָא) *manna*, v. מַן I.

מָנָא *to count*, v. מְנָא.

מָנָא III, (מוֹנָא) pr. n. m. *Mana* (*Mona*), name of several Amoraim. Y. Sabb. I, 2ᶜ top. Y. Dem. IV, 24ᵃ top; Taan. 23ᵇ מָנִי.—Y. Ab. Zar. II, 42ᵃ top; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 114ᵇ, sq.

מָנָא IV *a weight*, v. מָנֶה.

מנאין, Koh. R. to VII, 7, תרין מ', read with Y. Taan. IV, 68ᵃ: מִינוּרִין, v. מִינוּרִי ch.

מָנָאן *whence?*, v. מָנָא II.

מָנְבָּז, v. מוּנְבָּז.

מַנְגָּדָנָא m. (נָגַד) *lasher* at court. Yoma 15ᵃ; 54ᵇ sq.; Zeb. 38ᵃ (expl. מחוי .. כמ' (כמצלתם R. Judah showed it by imitating the movement of the lasher, v. טְבַרִי.

מנגנן, v. מַנְגָּנוֹן.

מנגיאות, v. next w.

מַנְגָּנָא m. (v. next w.) *any means of charming; art, contrivance.* Tanḥ. Lekh 15 (play on מַגֵּן, Gen. XIV, 20) מ' עשה חקב"ה וכ' (ed. Bub. ib. 19 מגינה, corr. acc.) the Lord made a charm . . ., for Abraham took dust &c. Zeb. 116ᵇ Ms. M. מַנְגָּאנָא; Yalk. Lev. 579 מַנְגָּנָה=מַנְגָּ, v. מָרָא II.—*Pl.* מַנְגָּנָאוֹת. Gen. R. s. 43 כמה מ' עשיתי וכ' (Ar. מַגָּנְיוֹת) how many arts did I not contrive to bring them under thy power?; Yalk. ib. 74 מנגיאות (corr. acc.).—Esth. R. end (ref. to Ps. LXVI, 3) מה דחדלין אינון מַנְגָּנוֹת שלך וכ' (corr. acc.) how fearful are thy contrivances; those to be slain slay their slayers &c.; Midr. Till. to Ps. XXII מַנְגָּנָא דילך; Yalk. Ex. 225; Yalk. Ps. 790; Pesik. B'shall., p. 81ᵃ מַנְגָּנִיתָא.

מַנְגָּנוֹן m. (μάγγανον) same, 1) *charm, potion.* Gen. R. s. 88 מ' עשו לו לחנקו (ed. Wil. מַנְגָּנִין, pl.) they prepared

Digitized by Google

a charm for him to choke him.—2) *art, contrivance.* Ex. R. s. 18 (play on נגינתי, Ps. LXXVII, 7) מ' שעשית וכ' (ed. Wil. *pl.*) thy contrivance in Egypt (in not sending the plague of the first-born at once). Ib. מי יודע מ' וכ' (ed. Wil. מנגן, corr. acc.) who understands thy contrivances at the Red Sea (when those who had drowned the Israelitish children, were drowned)? Tanḥ. B'har 2 חופך אני מ' שלי וכ' (not שלו) I will reverse my plans and make him (the poor) rich &c. Y'lamd. to Deut. VII, 12, quot. in Ar. חפך הקב"ה עליו מ' the Lord turned the plan (of drowning the Israelites) against him (v. supra).—3) *mechanic contrivance, machine.* Lev. R. s. 20, beg. לא ידיה יודע מ' שלו Ar. (ed. מנהגיו) he did not know the mechanism (of the throne of Solomon); Pesik. Aḥăré, p. 168ª מנהג בנענע שלו (corr. acc.); Tanḥ. Vaëthḥ. 1 מנגנין (corr. acc.).—Yalk. Esth. 1046; Targ. II Esth. I, 2 במ' by machinery (in the throne of Solomon).—*Pl.* מַנְגָּנוֹת, מַנְגָּנִין. Ib. Yalk. l. c. הרו מנגנות שוקיה the machinery burst; a. fr. (v. supra).—מַנְגָּנְיָא, מַנְגָּנְיָתָא, v. preced.

מְנָדָה f. (Ezra IV, 13; =מִדָּה; cmp. מַנְדַּע a. מַדַּע) *land-tax.* Esth. R. introd.; Gen. R. s. 64, v. מִדָּה; Ned. 62ᵇ; B. Bath. 8ª מ' דו מנת ותשלך *mindah* is the king's share (of the crops).

כְּפַר מ', מַנְדּוּ pr. n. pl. *K'far Mandu* (Kafr Menda, north of Sepphoris; v. Sm. Bible Dict. s. v. Madon, a. Fischer a. Guthe Map of Palestine). Pesik. Shub., p. 163ᵇ; Yalk. Job 906; Gen. R. s. 52 a. Lev. R. s. 1 ed. Wil. מנדי.—[Tosef. Yeb. X, 3 כפר מנדרי ed. Zuck., Var. מַנְדַּיִן.]

מַנְדִּי, v. preced.

מַנְדְּיָאן, v. נִדְיָן.

מַנְדָּן, v. מַנְהוּ.

מנדמטין, v. מַגִּיסְטַיר.

מַנְדְּעָא, מַנְדַּע m. (=מַדַּע; cmp. מְנָדָה) *knowledge, wisdom.* Targ. Y. Deut. I, 13 מרי מ' possessors of knowledge (O., v. מַדַּע). Targ. Job XXXIII, 3; a. fr.

מַנְדְּעוּתָא f. same. Targ. Koh. IX, 11.

מְנַדַּעַם, v. מְהַדַּעַם.

מַנְדַּעְתָּא f. (v. preced. wds.) *sentiment, disposition.*—*Pl.* מַנְדַּעְתָּתָא (cmp. הַדָּעָה). Targ. Job XXXVI, 4 (some ed. *sing.*; Ms. מנדעא; h. text דעות).

מְנַדְּרָן, מְנַדְּרוֹן, v. מַהֲרוֹן.

מנדרנא, Y. Naz. I, 51ª bot., read: מַנְזְרָנָא.

מָנֶה m. (b. h., from which μνᾶ, mina; מָנָה) [*one hundred,*] *Maneh*, a weight in gold or silver, equal to one hundred common or fifty sacred shekels (v. Zuckerm. Talm. Münz. p. 7, sq.). Bekh. 5ª מ' של קודש כפול הדיה the sacred *Maneh* was double the weight of the common. Ib. VIII, 7 במ' צורי taking the Tyrian *M.* as a standard. Ib. 49ᵇ מ' צורי ... מ' של צורי 'the Tyrian M.' ... means the standard of the Tyrian system (one Sela = 4 Zuz, Rashi). Keth. I, 2 מ' מאתים ואלמנה ... בתולה the widowhood of a maiden is two hundred (Zuz), and that of a widow (remarried) is one hundred (Zuz, a common Shekel). B. Kam. 90ᵇ מ' צורי חנן או מ' מדינת חנן does the Mishnah (VIII, 6) mean a Tyrian or a country Maneh (twelve and a half Zuz)? Shebu. VI, 1 מ' לי בידך thou owest me one hundred denars. Snh. VIII, 2 מ' בשר meat of the weight of a Maneh. Shebi. I, 2 ששים מ' באיטלקי the weight of sixty M. in the Italian system. Ker. 6ª; a. fr.—Erub. 85ᵇ bot. פנו מקום לבן מאה מ' make room for one worth one hundred M. (in gold).—Trnsf. מ' בן פרס a Maneh son of a P'ras (half a Maneh), i. e. *a distinguished son of a less distinguished father.* Taan. 21ᵇ.—*Pl.* מָנִים, מָנִין. Y. Shek. VI, 49ᶜ bot. מ' ... אלף the weight of fifteen hundred M. Ker. l. c.; a. e.—Chald. form: מָנֵי. Targ. Ez. XLV, 12 (Kimḥi מָנָא).—*Pl.* מָנִין, מָנֵיא, מָנָן, מָנָאי, מָנֵי. Ib. Targ. Is. VII, 23. Targ. I Kings X, 17; a. e.—Esth. R. to VI, 10; Lev. R. s. 28.—Sabb. 133ᵇ שב מ' תרבא (not מינאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) fat weighing seven M. (Rashi: seven *portions* of fat). Y. B. Kam. IX, 6ᵈ bot. [read as Tosaf. to Bab. ib. 100ᵇ:) חמש מנוי עמר חד' מ' סממנין וכ' wool worth five M., dyeing material worth five, and ten M. wages. Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. מנוי (corr. acc.); a. e.

מָנָה I f. (b. h.; preced.) *share, portion.* Bekh. V, 1 שוקלין מ' כנגד מ' you must weigh one piece (of the meat of the first-born) against another piece (of secular meat of ascertained weight). Gitt. 59ᵇ, a. e. מ' יפה ראשון לישטל מ' that he (the priest) have the privilege of first choice (when a division is made). Sifré Deut. 53; Yalk. ib. 875 מ' יפה the best portion (at the meal). Yalk. Num. 765, end מלך שבירר לעצמו מ' וכ' a king who selected a portion for himself, and another came and spoke disparagingly of it; a. fr.—*Pl.* מָנוֹת. Sabb. 149ª; Tosef. ib. XVII (XVIII), 5. Ib. 4 מפיסין על מָנוֹתֵיהֶן cast lots for their portions (at the table); a. e.—V. מָנָן.

מָנָה II *to count*, v. מנה.

מָנְהָג m. (b. h.; נָהַג) *conduct, manner, usage.* B. Mets. VII, 1 מִנְהַג המדינה the usage of the country. Tosef. ib. VII, 13 מ' תולכי שיירא the usage among members of a caravan; ib. 14 מ' הספנין the usage of shippers (in cases of jetsam). Y. Pes. IV, 30ᵈ top אינו מ' this is no religious usage (deserving recognition); מ' it is &c. Ḥull. 13ᵇ נכרים ... אלא מ' אבותיהן בידיהן the gentiles outside of Palestine are not to be considered as idolaters, they only continue the usages of their ancestors. Ab. Zar. 54ᵇ עולם כמנהגו נוהג the world (nature) follows its laws. Pesik. Aḥăré, p. 168ª, v. מַנְגָּנוֹן: a. fr.—*Pl.* מִנְהָגִים. Lev. R. s. 20, beg. מִנְהָנָיו its arrangements, v. מַנְגָּנוֹן.

מִנְהָגָא ch. same. Targ. Ruth IV, 7; a. e.—Snh. 46ᵇ מ' בעלמא a mere usage (is incidentally recorded in the Bible, not meant as a law). Ib. דלא לשחנו מ' in order not to depart from the common custom; דלישחנו מ' intimating that they will be treated differently from the common usage (as a disgrace). Nidd. 66ª אמרינא לך איסורא ואת אמרת מ' I speak of a legal prohibition, and

Digitized by Google

you quote a usage; Yeb. 13b; a. e.—[Y. Ber. V, 9a מנהגו מנחגית, v. חַגִי.

מַנְהוּמֵי f. (נְהַם) *roaring*. Yalk. Ps. 864, v. מַגְעִידִי.

מַנְהִיג m. (נָהַג) *leader, director*. Gen. R. s. 39, beg.; a. e. תאמר שתכולם חזה בלא מ' is it possible that this world has no leader?—B. Bath. 91a sq. אוי ... שאבד מַנְהִיגוֹ וכ' woe to the world (humanity) whose leader is gone, woe to the ship whose captain is gone!; a. e.—*Pl.* מַנְהִיגִים. Gen. R. s. 24 דור ודור ומַנְהִיגָיו generation after generation and their several leaders. Ib. s. 12 ברא הן ומַנְהִיגֵיהֶן created them (the heavens) and their directing agencies, v. נַוְוטָא.—V. נָהַג.

מַנְהַנֵּי = מָנָא חַנֵּי, v. מָנָא II.

מַנְהַרְתָּא m. (נְהַר I) [*light-giver,*] *morning star*. Y. Yoma III, beg. 40b; Y. B. Hash. II, beg. 57d, v. פְּרַח I.

מַנְהָרוּתָא *f.* (preced.) *fine appearance, display of dignity*. Ned. 38b לפי עבדיו ... עבדיו Ar. (v. Asheri a. l.; ed. למנחרותא; Var. in R. Nissim למנקרותא) slaves are mainly used for display (and need no fattening food).

מַנִּי (= מַן הוּ) *who is he?, who is it?* Snh. 14a והד דעימיה וכ' ר' יוחנן וכ' and one with him, and who is the one? R. J. &c.; a. fr.—*Fem.* מַנְיָא (= מַן הִי). Sabb. 140b לא תימרין מני אלא מ' do not call, Who is he? (at the door) but 'Who is she?'—Esp. מני (תא) (ellipt. for תָּא דְמַן הִי) *whose opinion is this?* Ḥull. 15b מ' לא ר' וכ' whose opinion is it (you represent)? This is neither Rabbi's nor &c. Succ. 3a דאמר לך מ' ב"ש וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) he who said this to thee,—do you know whose opinion he represents? Beth Shammai's &c.; a. fr.—[B. Bath. 91a מני, v. next w.]

מְנוֹבַיְיתָא, מְנוֹבֵיתָא m. (comp. of מָנוֹן a. בַּיְיתָא) *manager of the house, executor*. B. Bath. 91a (prov.) עד קיימא מְנוֹבַיְיתַיְרָה דלא ... Ms. M. (ed. קיימא מני ב', v. Rabb. D. S. a. l. note) before the dying man is dead, his executor stands (ready to assume the administration).

מָנוֹד m. (b. h.; נוד) *shaking*; מָנוֹד רֹאשׁ *shaking of the head, ready assent, submission*. Sabb. 104a (ref. to the shapes of certain letters, v. פָּאפֵא) שניהנת תיתורת במ' ר' (Ar. only בְּמ') the Law has been given under repeated signs of assent.

מנולין, v. מַנְכּוּלִין II a.

מְנַוְלְתָּא f. (נְוִיל I) *nasty, muddy*. Taan. 6b, v. מְבַת.

מְנַוְרְתָּא, v. מְנָרְתָּא.

מְנוֹחַ I (b. h.) pr. n. m. *Manoah*, 1) the father of Samson. Ber. 61a. Num. R. s. 10. B. Bath. 91a; a. fr.—2) *M.*, father of R. Huna. Taan. 9a.

מָנוֹחַ II m. (b. h.; נוּחַ) *rest*. Sabb. 152b יש לחן מ' (Ms. M. מניחה) find rest. Lam. R. to I, 3 אילו מצאה מ' וכ' if she (Judah) had found rest (among the nations), she would not have returned (to the Lord); a. e.

מְנוּחָה f. (b. h.); same. Num. R. s. 10 תנבאות נקראת מ' inspiration is called resting (ref. to Jer. LI, 59, a. Is. XI, 2). Ber. 64a ת"ח אין להם מ' scholars are never at rest (constantly progressing). Ex. R. s. 1 ראה שאין להם מ' he saw that they had no recreation from labor; a. fr.—Esp. *the seat of the central sanctuary* (with ref. to Deut. XII, 9). Tosef. Zeb. XIII, 20; Zeb. 119a, sq.

מְנוּרָא, מָנוּר, v. sub מְרַז.

מְנוּסְכוֹס, v. מוּסְכוֹס.

מְנוּמָר, v. נָמַר.

מָנוֹן m. (b. h.; מָנָה; sub. אִישׁ) *manager, executor*. Gen. R. s. 22 (ref. to Prov. XXIX, 21) כל מי שמפנק ... סופו להיות מ' עליו וכ' if one indulges his passion in his youth, it will be his ruler in his old days; (Yalk. Prov. 962 מותח, some ed. מושל; ib. 961 מותח). Succ. 52b, v. אטב"ח.—[Cant. R. to II, 1 מנון עבורי, a corrupt gloss, perhaps for עין שמ"ר, a reference to Ex. R. s. 23.]

מְנוֹנָא m. (v. מַנָּא; מָנֵי) *the ordinary daily food*. Targ. Y. II Deut. VIII, 3 (h. text לחם).

מְנוֹנֵי, v. מוֹנֵיי.

מָנוֹס m. (b. h.; נוס) *refuge*. Ex. R. s. 1 נתן מ' למשה וכ' suffered Moses to take refuge with an idolater. Yalk. Job 906; Yalk. Jud. 41, v. לוּן; a. e.

מְנוֹסָה f. same. Midr. Till. to Ps. LXVIII אין להם מ' לחרכן נסים have no resort to which to flee.

מְנוֹרָה f. (b. h.; נור) *candlestick, lamp*. Pesik. Ekhah, p. 123a, a. e., v. פָּפָה. Gen. R. s. 20 מ' של זהב וטר וכ' a golden candlestick with an earthen lamp on top (typical of a noble woman married to an ignoble husband); a. fr.—Esp. *the candlestick in the Sanctuary*. Num. R. s. 15. Men. 29a. Tam. III, 9; Yoma 21a, v. יְרוּשָׁה; a. fr.—*Pl.* מְנוֹרוֹת. Men. l. c.

כפר מ' מנורי, v. מַנְהִי.

מְנוּתָא, v. מָנָתָא.

מנזדנא, read: מַנְזְרָנָא.

מַנְזִיחָ', מַנְזְחָנָא (a feigned denom. of מדת, with suffix of first person) *I will be a Naziḥ* (substitute of Nazir), v. next w.

מַנְזִיקָ', מַנְזְקָנָא (v. preced.) *I will be a Nazik* (substitute for Nazir). Y. Naz. I, beg. 51a [read:] תידין אינון כינויי כינויין ... מ' מנזירנא מפזיחנא what are the substitutes of substitutes? ... I will be a Nazik, a Naziḥ &c. Ib. אין אלו כינויי כינויין כיניירין ממש אינון אילו דאומר מנזירנא שמא אינו מזיר כך האומר מנזיחנא מפזיחנא כאומר מנזירנא these are not substitutes of substitutes; these are direct substitutes. If one said *manzirna* (I will be a Nazir), is he not a Nazir? So he who says &c. (turning the sub-

Digitized by Google

stitute nouns into verbs) must be considered as if he had said *manzirna*. Ned. 10b [read:] ממקנא ממחנא מפוחנא.

מַנְזֵרְנָא, מַנְזִירְנָא (v. preced.) *I will be a Nazir*. Y. Naz. I, beg. 51a (not מנזר), v. preced.

מְנָח m. ch. = h. מָנוֹחַ, 1) *rest, relief*. Targ. O. Gen. VIII, 9. Targ. Deut. XXVIII, 65 (Y. some ed. מַנַּח). Targ. Ps. CXVI, 7 מְנָחְרִכִי (Ms. נית, Regia נוח).—2) *going to rest, decline* (v. next w.). Targ. Gen. III, 8 מְנַח יומא (h. text רוּחַ).

מִנְחָה f. (b. h.; סִנְחַ; cmp. נָחַת) 1) [*laid down,*] *offering, present*.—*Pl.* מְנָחוֹת. Num. R. s. 13 שלשלמה חבריאו האומות מ' וכ' as the nations brought gifts to Solomon &c.; a. e.—Esp. (in ritual) *meal-offering*. Men. I, 1 מְנָחוֹת חוטא the sinner's meal-offering (Lev. V, 11). Ib. X, 6 (68b) מנחות בהמה the meal-offering connected with animal offering (e. g. Lev. VII, 13). Ib. XII, 3 חרי עלי מ' וכ' I vow a *minḥah* of barley; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. I, 1; a. fr.—*M'naḥoth*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli of the Order of Kodashim.—2) (cmp. preced. 2) [*decline,*] *afternoon* (corresp. to b. h. בֵּין הָעַרְבַּיִם); תְּפִלַּת הַמִּנְחָה (or מִנְחָה) *afternoon-prayer, Minḥah*. Ber. IV, 1 (26a) תפלת המ' עד הערב the *Minḥah* may be read until sunset; ib. 26b שחרי חמיד של בין הערבים וכ' .. תפלת המ' the Minḥah may be read &c., because the daily sacrifice of the afternoon could be offered until sunset. Ib. עד פלג מ' גדולה up to the middle of the afternoon. Ib. מ' גדולה (מ' קמא) the large (first) afternoon, i. e. the time from six and a half hours after sunrise to sunset (the day being divided into twelve hours); מ' קטנה (מ' אחרונה) the smaller (later) afternoon, i. e. from nine and a half hours to sunset. Ib. פלג מ' אחרונה the middle of the late (small) afternoon. Ib. top מ' טעה ולא התפלל if by mistake he failed to read the Minḥah; a. fr.

מְנַחֵם (b. h.) pr. n. m. *Menahem*, 1) King of Israel. Yalk. Kings 236 (from Seder ʿOlam).—2) name of the Messiah to come. Snh. 98b. Y. Ber. III, 5a top; Lam. R. to I, 16; Pirké d'R. El. ch. XIX מ' בן עמיאל בן יוסף.—3) M., associate judge of Hillel. Ḥag. II, 2. Ib. 16b יצא מ' לעבודת המלך M. resigned from the judgeship to enter the King's (Herod's) service.—4) M. bar Simai, surnamed 'the son of saints'. Pes. 104a; Ab. Zar. 50a; (Y. ib. III, 42c top נחום איש קודש קדשים).—5) name of several scholars. Y. Maasr. V, end, 52a M. bar Mabsima.—Y. Erub. VII, 24c top.—Tosef. ib. XI (VIII), 10 מ' איש גלריא (Keth. 60a נחום). Tosef. Shebu. I, 7 מ' איש גם זו, v. גַּמְזוֹ.—Tosef. Keth. V, 1; a. fr.

מְנַחְרוּתָא, v. מְנַהֲרוּתָא.

מְנַחֵשׁ m. (b. h. נָחַשׁ) *diviner*, v. נָחַשׁ.

מְנַחֲשָׁא, מְנַחֵשׁ ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 10.—*Pl.* מְנַחֲשַׁיָּא, מְנַחֲשִׁין. Targ. Y. Lev. XXVI, 30; a. e.

מִנְחָא, מִנְחָ' f. ch. = h. מִנְחָה, 1) *offering; meal offering*. Targ. Lev. II, 1; a. fr.—*Pl.* מִנְחָוָתָא. Targ. O. Num. XVIII, 9 ed. Berl. (ed. מִנְחָתִ').—2) *afternoon, afternoon prayer, Minḥah*. Targ. I Kings XVIII, 29.—Y. Pes. V, 30d top.—Sot. 39b דתענית במ' in the Minḥah of the fast-day.—*Pl.* מִנְחָתָא. R. Hash. 31a במ' דשבתא in the Minḥah of Sabbath days; a. e.

מַנְטוּלִין f. (correct מַנְטֵי, mantela, μαντήλιον, of Semitic origin, v. מַטְוֵל II) *napkin, handkerchief*. Y. Ber. III, 6d bot. דרקק אמ' וכ' quot. in Asheri to Ber. 24b (ed. אריצטלין, Rashba אם טיילין, Var. אם עצטלין, corr. acc., and read: מוחר for אסור) who spits into his handkerchief.—*Pl.* same. Gen. R. s. 5; s. 28 ובמנוולין, ובמנטלין (corr. acc.), v. מַטְוֵל II.

מִ' מְנַטֵּר m. (נָטַר) 1) (infin. of נָטַר) דמסיר למ' *the charge of*. Targ. Y. Num. III, 36 (O. דמסיר למיטר ל- ed. Berl., oth. ed. לְנַטָּרָה).—2) [*guard,*] *border, edge* of a cloak (corresp. to Lat. clavus). Targ. Y. Ex. XXVIII, 31; 34.—Trnsf. (like clavus) *tunic*. Targ. I Chr. XV, 27.

מנטרומין, v. מָגִיסְטַר.

אַרַע מ', מִנִּי pr. n. *Land of Minni* (supposed to be *Minyas* in Armenia). Targ. Ps. XLV, 9; (Targ. Jer. LI, 27 תפרמיני).

מָנִי pr. n. m., v. מָנָא.

מַנִּי, v. מַנּוּ.

מָנֵי *a weight*, v. מָנֶה.

מָנָה, מני (b. h.) *to divide, distribute; to count*. Bekh IX, 7 ומונין א' ומונה בשבט אחד וכ' (Bab. ed. 58b) and he counts with the rod, one, two &c. Ib. מְנָאָם רבוצין if he counted them while they were crouching. Shebu. 34a bot. מָנָה מָנִיחֵי לך וכ' (not מְנִיחֵיךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note) I counted (delivered) to thee a Maneh (as a loan) in the presence &c.; ib.b R. Hash. 12a חכמי ישראל מונין למבול וכ' the Jewish scholars count the dates of the flood in accordance with R. El. (beginning the year with Tishri), and the astronomical calendar in accordance with R. J. (beginning with Nisan). Pesik. R. s. 15, beg. אין מונין ללבנה וכ' we count by the moon (fix the date of the new month) only when seen after sunset. Succ. 29a, a. fr. מונין ללבנה regulate the seasons by the moon (have a lunar year). Men. 65b, a. e. מָנָה ימים וכ' count the required number of days and proclaim (one day as) the New Moon Day. Yoma V, 3; a. fr.—Part. pass. מָנוּי; f. מָנוּיָה; pl. מָנוּיִים, מָנוּיִין, מְנוּיוֹת a) *counted*. Taan. 8b דבר המ' that which has been counted (is known by number). Bekh. IX, 7 אחד מן המ' one of the sheep already counted.—b) *classified; (pl.) class*. Hag. 17b מה חדש למנויו אף עצרת (שבוע של ע' = עצרת) למנויו as the New Moon festival belongs to its class (of days), so does the Pentecost (which is determined by counting weeks) belong to its class (of weeks), i. e. the pilgrim's sacrifice (חגיגה) may be offered during the entire eighth week from Passover; R. Hash. 5a למנויו.—c) (v. *Nif.*) *entered for a share in the sacrifice*. Zeb. V, 8 אינו נאכל אלא למנויו can be partaken of only by those registered for it. Pes. V, 3 (61a) שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו (Bab. ed. למנויו) if while slaughtering he had

Digitized by Google

in mind such as were unable to partake of it (sick persons &c.) or such as had not been registered for it. Ib. 61a bot. אירתקש אוכלין למניין (Ms. M. אוכלי למנויו) the partakers (to be held in mind) are analogous to the registered. Ib. 70a אינה . . . לִמְנוּיָהּ Ms. M. (ed. incorr. למנויו, למנוי) it (the pilgrim's sacrifice) can only be partaken of by those registered for it; a. fr.

Nif. נִמְנָה, נִי׳ 1) *to be counted.* Num. R. s. 1 אינן נִמְנִים ולא נמדדין are neither numbered nor measured. Bets. 3b, a. e. אֵת שדרכי לִימָּנוֹת, v. אֵת. Gitt. V, 6 נִמְנוּ (usu. נמנו וגמרו) they (their votes) were counted, they resolved, v. גָּמַר II; a. fr.—2) *to be counted on for a share in the Passover lamb, to be registered* (Ex. XII, 4). Pes. VIII, 3 לשולם נִימְנִין עליו וכ׳ persons may continually be entered for a share in it, as long as there remains for each &c. Ib. נימנין ומושכין וכ׳ they may be entered and withdraw again. Ib. 89a אבל לִימָּנוֹת but as for registering (additional names). Tosef. ib. VII, 7 רצו להמשך ולהִמָּנוֹת וכ׳ (ed. Zuck. incorr.) if some of them wish to withdraw and have others entered on their share &c.; a. fr.—3) *to be specified.* Y. Taan. IV, 68b (ref. to Mish. IV, 5) לְהַזְמָנוֹת . . . מה ראה what reason was there for that specification of the time when each family of priests and the people had to offer wood?; Y. Shek. IV, beg. 47d; Y. Meg. I, 70c top.

Hif. הִמְנָה, הִי׳ *to cause to be entered; to add to the number of sharers; to transmit one's share to another person.* Y. Pes. VIII, 36a top הִי׳ אותו על חנם he gave him a share gratuitously. Tosef. ib. l. c. בני חבורה שרצו לַהֲמָנוֹת וכ׳ (ed. Zuck. לַמְנוֹת) members of a party who desire to give others a share in their own portion. Ib. חִמְּנָה אחרים על חלקו (ed. Zuck. פִּסְחוֹ) he who assigns to others a share in his portion; a. fr.

Hof. הוּמְנָה *to be added to the number; to be entered as a member of a group or of a family.* Tosef. ib. 3 ה׳ על אחד מהם if he (the orphan) has been entered as his guest by one of the guardians. Ib. 6 בני חבורה שהוּמְנוּ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. שנמנו) members of a group who have been entered (in a body) in addition to the original participants; a. e.

Pi. מִנָּה, מִי׳ *to appoint, elect.* Gitt. V, 4 שמי׳ לחן אביהן וכ׳ for whom their father had appointed an executor. Ib. שמִינָּהוּ אבי וכ׳ whom the father . . . has appointed. Taan. 10b כל שראוי לִמַּנּוֹתוֹ וכ׳ who is worthy to be elected manager &c.; a. fr.—Part. pass. מְמוּנֶּה; *pl.* מְמוּנִים. Sot. 42a למה סגן מִמ׳ for what purpose is a deputy high priest appointed?; Yoma 39a מימינו ed. (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); a. fr.—Hor. 13b שאבירם ממונים פרנס וכ׳ Ms. M. (ed. שמם׳ אבירם, = מן חמשונים) whose father is of those worthy to be elected manager (v. Taan. l. c.).—V. מְמוּנֶּה.—Esp. *to ordain as teacher and judge.* Y. Snh. I, 19a bot. ב״ד שמי׳ שלא וכ׳ a court that ordained without the consent of the Nasi. Ib. חיה כל אחד מְמַנֶּה וכ׳ each teacher used to ordain his own pupils; a. fr.

Hithpa. הִתְמַנֶּה, *Nithpa.* נִתְמַנֶּה 1) *to be appointed, designated as deputy, to be ordained.* Sifra Aḥărê Par. 5, ch. VIII לרבות כהן אחר הִמְתַּמֶּנֶּה to imply the other priest that is designated as a deputy. Y. Bicc. III, 65d top חכם שנ׳ וכ׳ when a scholar is ordained, his sins are forgiven. Ib. זה שהוא מחמ׳ בכסף וכ׳ (not מיתמני) before him who has been ordained for money, we must not stand up, nor do we call him rabbi, and the cloak upon him is like the cover of ass. Yoma 22b. Y. Shek. V, 48d bot. מאי אם זה שנ׳ על . . . אחם שאחם מִתְמַנִּין וכ׳ if this one appointed superintendent of wicks, was privileged to be counted among the great of the generation, how much more you who are to be appointed over the preservation of lives (as directors of charities). R. Hash. II, 9 (25a) שנִּתְמַנּוּ ב״ד על וכ׳ Ms. O. (ed. שעמדו, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) who have been ordained as a court for all Israel; a. fr.—2) (of things) *to be assigned.* Tosef. Sot. VII, 20 נִתְמַנָּה לאדם פרנסה וכ׳ if a livelihood has been assigned to a man (by Providence, i. e. if he has succeeded in establishing a livelihood), he must buy a house; חזר נ׳ לו יקח וכ׳ (v. ed. Zuckerm. note) if more has been provided for him, he must buy a field . . . and then marry a wife.

מָנָא, מָנֵי ch. same 1) *to count.* Targ. Ps. LXXVIII, 9 מנו (ל)קיצא (ed. Lag. מיני, corr. acc.) they calculated the term (of redemption). Targ. Num. I, 44; 49; a. fr.—Men. 66a למִימְנֵי יומי וכ׳ to count the days . . . and the weeks (of the ʿOmer). Ib. מְנוֹ יוֹמֵי וכ׳ . . . רבנן Ms. M. (ed. מני) the scholars of . . . counted the days but not the weeks. Ḥull. 60b לִימְנוּ בך וכ׳ the Israelites shall count days and years after thee (the moon); a. fr.—[Yalk. Is. 337 דמנין, v. מוג.]—2) *to appoint,* v. infra.

Pa. מַנֵּי 1) *to appoint, ordain.* Targ. O. Gen. XLI, 33, sq. (Y. *Pe.*); a. fr.—Y. Bicc. III, 65c bot. הוון בעיין מְמַנְּיתֵיהּ they wanted to ordain him; ib.d top מְמַנְּיֵהּ. Ib. ומַנּוּנֵיהּ and they ordained him. Sot. 40a אִיתְּמִי רבנן עלית למִמְנְיֵהּ בריש the scholars agreed to appoint him first; a. fr.—*Part. pass.* מְמַנֵּי, מְמַנָּא; *pl.* מְמַנָּן *appointed; officer* (v. מְמוּנֶּה). Targ. Y. Num. II, 5. Targ. Jer. XXXVII, 13. Targ. I Chr. IX, 19; a. fr.—2) *to assign, commit.* Targ. Ps. XXXI, 6. (h. text אַפְקִיד). Targ. II Chr. XII, 10; a. e.

Af. אַמְנֵי 1) *to register, enter, designate for a share.* Pes. 89a דַּאֲמִנֵּינְהוּ מעיקרא that he had originally designated them for participation in the Passover meal; a. e.—2) *to take a vote.* Ib. 52a מַמְנוּ Ms. M. (ed. ממינן, read מַמְנִין), v. נִגְהָא II.

Ithpa. אִתְמְנִי, אִתְמַנָּא, *Ithpe.* אִיתְּמְנִי 1) *to be numbered, counted; to vote.* Targ. Num. II, 33; a. fr.—Sot. 40a, v. supra. Gitt. 56b וְאִתְּמְנוּ לְהוּ חשיבי וכ׳ (not ואמינא . . חשיבא . .) the nobles of Rome have agreed to place thee at the head; a. e.—2) *to be appointed; to be ordained.* Targ. Ps. CX, 4; 6; a. fr.—Y. Bicc. l. c. חד מן אילין דמיתמני בכסף (read: דְּמִיתְמַנֶּה) one of those ordained for money's sake. Ib. (adapting Hab. II, 19) לא בכספייא אי׳ וכ׳ has he not been ordained for money? &c. Ib. לא קבל עלוי מִתְמַנֵּי he would not allow himself to be ordained; a. fr.—3) *to be designated for a share.* Targ. O. Ex. XII, 4.—Pes. 89a Ms. M. (Ms. O. וחד וחד כל חד בחדי ונִיתְמַנִּינְהוּ) ונִיתְמַנֵּי כל חד וחד בחדיה; ed. ונימני עילויה חני וכ׳, read עילוי דחני; v. Rabb. D. S. a. l. note) and let them be designated as participants with each of them (and let each of them be designated &c.). Ib. בתר דשחיט מי קא מיתמני after the lamb is slaughtered how can he be entered? Ib. 60b ומִיתְמְנוּ עילויה אחריני (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) and other persons will be entered for a share in it; a. e.

Digitized by Google

מִנְיוֹמִי, מִ' pr. n. m. *Minyomi*, a physician. Ab. Zar. 28b (Ms. M. מִנְיָמִין). Sabb. 133b (Ms. M. בנימין; Snh. 99b bot. בנימין).

מִנְיוֹמִין pr. n. m. *Minyomin*. Hull. 49b, v. בַּנְהוֹקָא.

מָנֵיט, part. *Af.* of נוּט.

מְנַיְמִין, v. מְנָמִין.

מְנַיִן, v. מִן h.

מְנַיָּן, מְנַיְנָא, v. מְנָיָן, מְנָיָנָא.

מְנַיָּק, v. מוּנָּק.

מנישא, Y. Meg. II, 73b, read מְנַשָּׁא.

מְנִיכָא, מִ' m. (מנה, v. חַמְנִיכָא) [*badge of office,*] *necklace.* Targ. Gen. XLI, 42; a. e.—Tam. 32a.—*Pl.* מְנִיכִין. Targ. Y. II Gen. XLIX, 22.

מְנִיכָד* f. h. form, same. Pirké d'R. El. ch. XLIII ואחזו אותו במְנִיכַת ראשו quot. in Men. Hamm. V, ch. V, 1, 2 (ed. במזנקת) they seized him by his necklace.

מְנִימִין, מְנִימִי', מִינִ' pr. n. m. *Minyamin*, name of several persons; 1) M., an Egyptian proselyte. Tosef. Kidd. V, 4; (Sifré Deut. 253 בנימין); Sot. 9a; Yeb. 78a.—2) מ' בר אירחי. Meg. 28a (Ms. M. בנ' בר אירתי; v. Rabb. D. S. a. l. note).—3) Nidd. 65a, v. גְּנִזַּבְרִיתָא.—4) Ab. Zar. 28b, v. מִנְיוֹמִי.

מְנַיָּן, v. מִן h.

מְנִין, מְנַיִן, מִ', m. (b. h.; מָנָה) *number, count; ballot, vote.* B. Mets. 6b; Bekh. 59b, a. e. מ' דראוי פוטר a count properly begun redeems, i. e. if one began to count ten or more animals for tithing purposes, and during the count one animal died or ran off, those which passed the rod are redeemed. Ib. אינפטרו לתו במ' הראוי they were redeemed by means of the (interrupted) count properly begun.—מְנָיָנוֹ, רוב תמ', v. מְנָיָן.—Bets. 3b דבר שיש בו מ' Ms. M. (ed. דבר שבמ'); Zeb. 73a דבר שיש בו מ' וכ' objects sold by the piece.—Y. Ber. I, 3a top נעמוד על תמ' let us decide by vote; Tosef. Ohol. IV, 2 נעמוד למ'. Eduy. I, 5, a. fr. בחכמה ובמ' . . . . . גדול superior to a previous meeting of scholars in learning and numbers. Bets. 5a כל דבר שבמ' צריך מ' וכ' a prohibitory measure passed by ballot, requires another ballot to be abrogated (although the reason for the measure has ceased to exist). Snh. 26a אינו מן המ' . . . . קשור a measure passed in a meeting of wicked men does not count (deserves no consideration on the part of successors). Hull. 97b אין . . . מן המ' does not count, is not included.—Num. R. s. 1 במְנְיַן ישראל at the census of the Israelites in the desert; a. fr.—[In later Hebrew: מ' *the requisite number of males for congregational worship.*]

מִ', מְנִיָּא, מְנִיָּן, מְנַיָּן ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 30. Targ. Num. I, 2; a. fr.—Sabb. 73b מ' למה לי why does the Mishnah state the number (39)?; Kerith. 2b; a. fr.—Bekh. 60a bot. מ' דואיל ואיתיה במ' פרסאת וכ' because it occurs in the Persian (?) system of counting that they call ten *one.*—Snh. 36a; Gitt. 59a אנא דואי במ' I was one of the voters in the school of Rabbi, and with me they commenced. Y. Snh. I, 18c top [read:] אין אנא סלקית מתמ' וכ' whether or not I was counted in (to make up the required number); a. fr.—*Pl.* מְנָיָנֵי, מְנָיָנֵיָּא, מִ'. Targ. Num. I, 44; a. fr.—Gitt. l. c.; כולהו מְנָיָנֵיהוּ וכ' in all their ballots they began their vote from the side benches (with the juniors).—Sabb. 66b כל מ' וכ' all incantations which are repeated several times, must contain the name of the patient's mother; a. e.

מְנִיפָא m. (נוּף) *fan.* B. Mets. 86a הניפי עלי במ' (Ms. M. a. oth. במְנִיפָךְ) fan me with the (thy) fan; v. מְנָפָה.

מְנִיקוּת, מְנִיקָה &c., v. sub מֵינִי.

מנישא, Y. Meg. II, 73b, read: מְנַשָּׁא.

מִנִּית (b. h.) pr. n. pl. *Minnith*, in Palestine. Lam. R. to III, 16 (play on בחטי מ', Ez. XXVII, 17) חטי דלא מניין wheat dishes without number; ib. כמנין מ' as many as the numerical value of מנית (500); Koh. R. to I, 8 (corr. acc.).

מנכירת, Y. Sot. V, 20c bot., v. חַנְכָּרִית.

מְנָלָן, v. מְנָא II.—[Yalk. Koh. 971 מרי מנלן, v. מַיְכְלָא II.]

מנם, Koh. R. to V, 11 נחמנם some ed., read: אַחֲנַמְנֵם, v. נְמַנֵּם.

מנמנמי, Targ. Y. Num. XXVI, 9 Ar. (ed. מטריע), read: מְזַמְּנֵי, v. זְמַן I.

מִנַּן, מְנַן, מְנָן, מִ', (= מִן אַן; cmp. מְנָא II) *whence?* Targ. Num. XI, 13. Targ. O. Gen. XVI, 8 (Y. מן תאן). Targ. Jon. I, 8 (some ed. מפן, corr. acc.); a. e.

מְנַסָּח, or מְנַסַּח, Targ. Prov. XXIX, 21, v. נְסַח.

מנסמאר, v. מְגִיסְטַיר.

מנסקי, Num. R. s. 12; Sifré Num. 45, v. אִסְקְמַסְטֵר.

מָנַע (b. h.) [*to cut off,*] *to withhold, refuse, refrain.* Pes. 113b המונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע וכ' he who denies shoes to his feet. Keth. 96a המונע תלמיד מלשמשו כאילו מונע וכ' he who denies to his pupil the privilege of attendance, is considered as if denying kindness to him. Ber. 10a, sq. אל יְמַנַּע עצמו מן הרחמים must not cut himself off from (despair of) divine mercy. Gen. R. s. 76, end (ref. to Job VI, 14) מָנַעְתָּ מריעך וכ' thou (Jacob) didst refuse kindness to thy friend (Job); a. fr.

Nif. נִמְנַע 1) *to restrain one's self; to shrink.* Eduy. IV, 8; Yeb. I, 4 לא נִמְנְעוּ (מ)לישא וכ' they did not refrain from intermarriage. Ib. לא נ' (לדיות) עושין טהרות וכ' they did not shrink from relying on one another in the observances of levitical pureness; Tosef. ib. I, 10. Ib. 12 מן הספק לא הדו נִמְנָעִין (אבל) נמנעין וכ' they did not shrink (from interchange) where the case was doubtful &c.; Yeb. 14b. Gitt. 36a נמנעו מלהלוות וכ' they hesitated to lend money to one another; a. fr.—2) *to be withheld.* Num.

Digitized by Google

R. s. 15 נִמְנָעָה חשטחה וכ׳ (some ed. נִמְנַעַת) joy was withheld from the wicked and given to &c.

Hif. הִמְנִיעַ *to keep apart.* Y. Taan. I, 64[b] top שאת מַמְנִיקָן זו מזד for thou keepest them (the rain-drops) from commingling (v. הִמְזִיג); Y. Ber. IX, 14[a] top ממנימען (corr. acc.).

מְנַע ch. same, *to diminish; to withhold.* Targ. Gen. XXII, 16. Ib. XXX, 2. Targ. O. Deut. XIII, 1 (h. text גרע); a. fr.

Ithpe. אִתְמְנַע, אִיתְמְנַע 1) *to be diminished; to cease, omit.* Targ. Ex. V, 11 (O. ed. Vien. יִתְמְנַע; h. text גרע). Ib. IX, 29 (h. text חדל). Targ. Deut. XXIII, 23 (O. ed. Vien. תִּתְמְנַע). Targ. Jud. XV, 7; a. fr.—2) *to restrain one's self; to refuse, shrink.* Targ. Ex. XXIII, 2; a. e.—Gitt. 52[b] אתי לאיתמנועי he might shrink (from becoming a guardian). Y. Sabb. VII, 9[b] bot. מִתְמַנְּעִין לא, v. ח״א; a. e.

מַנְעוֹל m. (b. h.; נָעַל) *lock.* B. Bath. 65[b]; Tosef. ib. III, 1 את חגגר ואת חמ׳ the bolt (fastened to the wall) and the lock (fastened to the door), opp. to מפתח the portable key. M. Kat. I, 10. Zab. IV, 3; a. fr.—Trnsf. *the lock of the buttock, anus.* Koh. R. to III, 19; Gen. R. s. 17 (some ed. מַנְעָל); Yalk. Koh. 969 מנעל; v. אֶפִּיפְיוֹן.

מְנַעַל, מִנְעָל m. (b. h.; נָעַל, v. נַעַל) *foot-covering, shoe,* contrad. to סנדל sole. Kel. XXVI, 4. Esth. R. to IV, 15, v. לָנַחַ. Yeb. XII, 1. Tosef. ib. XII, 10 במ׳ שנפרם וכ׳ with a torn shoe which still covers the larger portion of the foot; a. fr.—*Pl.* מְנָעָלִין, מִנְעָלִים. Sabb. 129[a]. Pes. 113[b], v. מָנַע. Y. Sabb. VI, 8[a]; a. fr.—Kil. IX, 7 מִנְעָלוֹת הפירנון, v. דַּרְדְּסָא. cloth *socks.*

מַנְעָל, v. מַנְעוֹל.

מְנָפָה f. (נוּף) 1) *fan.* Kel. XVI, 7 (Ar. מנפא). Yeb. 63[a] במ׳ תחנופפי Ar., v. נוּף ch.—V. מְנִיפָא.—*2) (מַנָּף) *flag.*—*Pl.* מְנָפוֹת. Mekh. B'shall., s. 2 מגפות (corr. acc.); v., however, סְרִיגְנוֹן.

מנפוח, Pesik. R. s. 17, read: מְנָפִיס.

מְנָפוֹל m. (μονοπώλιον) *a trading mart enjoying a monopoly.* Dem. V, 4 בלוקח מן חמ׳ when he buys (loaves of bread) in a monopolized market (where the numbers of bakers and of retailers are limited). Y. ib. 24[d] top איזהו מ׳ וכ׳ what sort of a mart? Where there are nine sellers supplied by eight bakers, so that eight may have bought from one baker severally, but one baker must necessarily have supplied at least two sellers.

מְנָפִיס pr. n. pl. (Μένφ, Μέμφις) *Memphis,* in Egypt. Pesik. R. s. 17 נוף מנפות; Pesik. Vayhi, p. 63[b] מרפיס (corr. acc.) the Biblical Nof is Memphis; v. מֶמְפִיס.

מנפש, Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 ed. Zuck., v. מְנַפְּחִים.

מְנַצְפַּ״ךְ m. pl. *Mants'fakh,* a vox memorialis for the five letters (מ, נ, צ, פ, ך) which have separate forms at the end of words. Y. Meg. I, 71[d] מ׳ הלכה וכ׳ the double forms for the five letters are a Mosaic tradition. Ib. מהו מ׳ . . . מה שהחקינו לך חצופים what does the vox M. intimate? What the inspired seers (prophets) have instituted for thee; Gen. R. s. 1. Ib.; Sabb. 104[a]; Meg. 2[b] מ׳ צופים אמרום M. intimates that the seers indited them; Num. R. s. 18; Tanḥ. Korah 12.

מנקדותא, v. מְנַקְּרוּתָא.

מנקט, Ab. d'R. N. ch. XVIII, end, v. מְלַקֵּט.

מְנַקְטָא f. (נָקַט) *holder,* מ׳ פארי *a band on which various trinkets are suspended.* Sabb. 59[b] (defining קטלא), v. פָּאֵרָא.

מְנַקְיוֹת* f. pl. (b. h.; מְנַקֶּה; v. מְנַקֵּחַ) *tubes.* Men. 97[a] (ref. to Ex. XXV, 29) מְנַקְיוֹתָיו אלו קנים by *m'nakkiyoth* are meant the tubes placed between the show-loaves to let the air pass; Rashi: 'which keep the bread clean from mould', fr. נָקַח); v. סָכַךְ I *Pi.*—[LXX translates our w. with κύαθοι.]

מְנַקְּרוּתָא, מְנַקְּדוּתָא f. (נָקַר II) *cleanliness.* Ḥull. 105[b] (Ar. מנקד). Ab. Zar. 30[a] (Ar. מנקד; Ms. M. נַקְּדוּתָא.]

מְנַקֶּת, v. מְנַקֵּחַ, a. מְנַקֶּה.

מְנַר׳, מְנָרְתָא f. ch.=h. מְנוֹרָה, *lamp.* Targ. Ex. XXV, 31; a. fr.—Y. Yoma III, 41[a] top, expl. נברשת. Gen. R. s. 63, end (translat. צפה חצפית, Is. XXI, 5) סדר מ׳ arrange the lamp; Cant. R. to III, 4 אקרמת מ׳ וכ׳ thou (Belshazzar) hast put up the lamp, kindled the light; a. fr.—*Pl.* מְנָרָתָא. Targ. Jer. LII, 19; a. e.

מְנַשֶּׁה (b. h.) pr. n. m. *Manasseh,* 1) son of Joseph; also *the tribe of Manasseh.* Gen. R. s. 84 מ׳ גרם לשבטים לקרוע M. was the cause that the sons of Jacob rent their garments (Gen. XLIV, 13; v. Gen. R. s. 91); a. fr.—2) M., King of Judah. Snh. X, 2; Tosef. ib. XII, 11. Yeb. 49[b] מ׳ הרג וכ׳ M. put Isaiah to death; a. fr.—3) M., grandfather of Jonathan (Jud. XVIII, 30). Tosef. Snh. XIV, 8; B. Bath. 109[b] וכי בן מ׳ וכ׳ was he the son of M.? Was he not the son of Moses? Ib. מתוך שעשה מעשה מ׳ וכ׳ because he acted like king Manasseh &c.—4) M., a scholar. Y. Meg. II, 73[a] bot.

מְנַשְּׁיָא, מְנַשְּׁיָה pr. n. m. *M'nashia.* Y. M. Kat. III, 83[c] top; Y. Meg. III, 73[b] מנישא, מנישא (corr. acc.).

מְנָת f. (b. h.; מָנָה) 1) *portion, share.* B. Bath. 12[a] מ׳ חמלך בכרם וכ׳ I sell thee a portion of my vineyard.—מְנַת המלך the king's share (*annona*). Ned. 62[b]; B. Bath. 8[a], v. מְנָדָה. Ab. Zar. 71[a] חפס עלי מ׳ מלך settle for me the *annona* (in kind or money).—2) *appointment;* בְּמִנַּת, עַל מְנַת (abbrev. ע״מ) *on condition that, for the sake of.* Tosef. Dem. VI, 13 (.. מתחלת ע״מ לעשות כן ואם תחנה עמו במ׳ כן ed. Zuck. (Var. but if he originally had made that agreement (of dividing the profits) with him. Ib. VII, 3 ע״מ שתמעשרות שלי with the condition that the tithes be mine. Y. B. Mets. V, 10[b] bot. במ׳ לעלות לו וכ׳ with the condition that he will give him (as his share) one new-born animal or one crop of wool. Ab. I, 3, v. עֶבֶד. Tosef. Snh. XI, 2 ידוע אני וע״מ כן אני עושה I know (the nature of the offence and

Digitized by Google

its penalty), and on that condition I am committing it; Mekh. Mishp. s. 20 יודע אני ע״מ כן (read: וע״מ). Kidd. 6b מתנה ע״מ לתחזיר a present made with the condition that it shall be returned (possession for the time being); a. v. fr.—Ab. Zar. 37a, a. fr. כל האומר ע״מ . . . מעכשיו דמי if a man says 'on condition', it is to be considered as if he had said 'from now', i. e. the stipulated transaction takes retrospective effect when the condition is fulfilled.—B. Bath. X, 8 (175b) על מְנָתוֹ הלוהו Ar. (ed. אמונתו, v. אֲמוּנָה) he extended the loan to him (the friend) on the condition which he (the guarantor) offered.

מְנָתָא, מְנָת ch. same. Targ. II Sam. VI, 19 (ed. Wil. מָנָא).—B. Bath. 167a (in a contract) מנת ראובן ושמעון אַחֵיהוֹן the share of Reuben and Simeon the brothers. B. Kam. 113b מנת חמלך=מ׳ דמלכא, v. preced. B. Mets. 109b מ׳ חילך thy share. Yeb. 37b; a. e.—על מ׳, v. preced. Targ. Y. II Gen. XLIV, 18 ע״מ מיעבד וכ׳ even if it must be done against the will &c.—*Pl.* מְנָוָתָא. Targ. II Esth. II, 9.

מַס I m. (מְסָס) 1) (cmp. מְסָמֵס II) *juice.* Num. R. s. 14 (play on כִּמְשִׁמְרוֹתֹה, Koh. XII, 11) כמס מרורות (bitter) as the juice of bitter things, v. מְסָמֵס II.—2) *melting, fainting.* Lam. R. to I, 1 שרחי, v. לָמַס.

מַס II m. (b. h.; =מנס; נסח=נשא) *impost, tribute, tax.* Lam. R. to I, 1 שרחי, v. לָמַס a. מָסָא I.—*Pl.* מְסִין, מָסִים. Y. Dem. II, 22d top מצלי מ׳ כמי שנתכבשו the places which were made tributary (under Joshua) are considered as conquered (belonging to the Holy Land); Y. Shebi. VI, 36c bot. בעלי סיסין (corr. acc.); Gen. R. s. 98. Lev. R. s. 33, end לא למסגר אלא למפלת במ׳ וכ׳ (this ועבדתם, Deut. IV, 28) does not mean 'to worship' but 'to serve' by paying imposts, *annonae* &c. Ib.; Cant. R. to II, 14 אם למ׳ . . . את מלך עלינו וכ׳ (some ed. למסים) if it be a question of taxes . . . . thou art king over us . . . . (we recognize thy sovereignty) . . ., but &c.

מְסָא, מִיסָא ch. same. Targ. Prov. XII, 24, v. מַהֲתָא.—*Pl.* מְסִין, מִיסִין. Targ. Josh. XVII, 13; a. fr.

מַסָּא I m. ch. = מַס I, *melting*; מ׳ דליבא *faint heartedness.* Lam. R. to I, 1 שרחי, v. לָמַס.

מַסָּא II m. (נסא, v. נָסַח) *peel, shovel* for taking bread out of the oven. Taan. 25a אייתי מ׳ וכ׳ bring the shovel, for thy bread is getting charred. Bekh. 27a שקלה לח בריש מ׳ she takes the priest's gift of the dough on the point of the shovel (to avoid direct contact).

מָסָא *to melt*, v. מְסַס a. מְסַס.

מְסָאֲבָא, מְסָאֵב m. (סְאֵב) *repulsive; unclean.* Targ. O. Lev. V, 2 (Y. מְסָאִיב). Ib. XIII, 45; a. fr.—Eduy. VIII, 4 Ms. M. (ed. מסתאב); Ab. Zar. 37a; a. e.—*Pl.* מְסָאֲבִין, מְסָאֵבִין. Targ. Lev. XI, 26; a. fr.—*Fem.* מְסָאֲבָא, מְסָאֲבְתָּא. Targ. Ez. IV, 14. Targ. Lev. V, 2; a. fr.—Y. Kil. IX, 32c bot. ארעא מ׳ an unclean land (outside of Palestine); Y. Keth. XII, 35b מְסָאֲבְתָּא.

מסאחיא, v. מְסַחְיָא.

מסאחתא, v. מְסַחְתָּא.

מְסָאִיב, v. מְסָאֲבָא.

מְסָאנָא m. (סאן *to tread;* v. סִינָא) *shoe.* Targ. Ps. LX, 10 (ed. Wil. מְסָנֵי *pl.*); a. e.—Gitt. 56a דדה שליפא מ׳ she happened to be barefooted. Ib.b חדא סיים חד מ׳ (not מסאני) he had put on one shoe. Kidd. 49a, v. פְּרָטָא. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52, end, v. טוֹלְמִיסִין; a. e.—*Pl.* מְסָאנֵי. Lam. R. to I, 5 תרין מְסָאנֵי both my shoes. Taan. 22a מ׳ אוכמי black shoes (worn by gentiles).—Contr. מְסָנָא, מְסָנָא, q. v.

מסאנא, Y. Dem. II, 21d bot., v. מְסַנְיָא.

מַסָּאָא m. (נסא *to move; Hif. to drive*; v. Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 313a) *ox-goad.* Pesik. Baḥod., p. 153a; Lev. R. s. 29; Yalk. Lev. 645 מאסאסה (corr. acc.); Yalk. Num. 782. [Ar. s. v. סקד: מִסָּקָא.]

מְסַאר *to saw*, v. מְסַר II.

מְסָאְרָא, v. מְסָרָא.

מְסָאתָא f. (נָסָא; v. P. Sm. 2179; 2391) *balance, pair of scales.* Targ. Prov. XVI, 11 ed. Lag. (ed. Wil. מְסָחָא). Ib. XI, 1 ed. Lag. (Var. מסאכא, corr. acc.; ed. Wil. מסחא). Ib. XX, 23 (ed. Lag. a. oth. מִשְׁחָתָא); v. מְסַחְתָּא.

מְסַב, מְסַב, v. מִישַׁב.

מְסַב, מֵי׳ m. (b. h.; סָבַב) *dining couch.* Sabb. 63a top במ׳ רחב וכ׳ on a wide couch or on a narrow couch (an obscene disguise for a fat or a lean woman, v. גּוּרְהִלִּי).—Cant. R. to I, 12 במסבו ברקיע 'on his couch' (ib.), in heaven.

מְסִיבְתָּא, מְסִבְתָּא f. (preced.) 1) *banqueting party.* Sabb. 149b bot.—2) *banquet, dinner.* Ber. 52b סתם מְסִבְתָּא כיתים לע״ז (Ms. M. הסבת גוים) the banqueting of gentiles is presumed to be dedicated to idolatry. B. Bath. 120a במ׳ חלך אחר זקנה in sitting down for a festive meal age takes the precedence.—3) (b. h.) *winding staircase.* Tam. I, 1 מ׳ חתולכת וכ׳ the staircase leading (to a well) under the Temple. Midd. IV, 5; a. fr.

מְסִי׳, מְסִבְתָּא ch. same, *winding staircase.* Targ. Ez. XLI, 7 (h. text ונסבה).—*Pl.* מְסִבָּתָא, מְסִבָּתָא, מְסֵי׳. Ib. Targ. I Kings VI, 8 (h. text לולים).

מַסְבֵּן* m. (סָבַךְ) *a netted, meshy plant,* perh. *pine-cone.* Par. III, 3 קישרין מקל ומ׳ וכ׳ (Var. או מ׳) they tied (to the top of the rope) a stick with a cone (to which the ashes would adhere).

מסבלי, v. מְסוּבְלָא.

מסבסלא, מסוסלא, a corrupt. for מְסְפִּילָא m. pl. (μέσπιλα) *medlars.* Y. Sabb. VII, 10a bot. [read:] חתן דשטח . . . מ׳ ומלקטן he who spreads (for drying) dates, grapes or medlars and gathers them (on the Sabbath).

Digitized by Google

מַסְגֵי m. (סְגֵי I) *multitude.* Targ. Y. Deut. X, 22. Targ. O. Gen. XXX, 30; a. e.—[Targ. Is. V, 24, v. מַסְגָּן.]—V. מִסְגֵי III.

מַסְגִירָא, v. מַסְגֵּרָא.

מַסְגָּן m. (סְגֵי I) *greatness.* Targ. Is. V, 24 (ed. Lag. מִסְגֵי).

מַסְגֵּר m. (b. h.; סָגַר) 1) *enclosure.* Ex. R. s. 15 ונעל חמ' בפניה he locked the enclosure up before it (the cattle). Y. B. Kam. V, 4[d] bot.; ib. VI, 5[b] bot. (in Chald. diction) דאית לה מ' (not לית) when it (the stack of grain) has an enclosure around it.—2) *locksmith;* (allegorically) *scholar.* Snh. 38[a]; Gitt. 88[a]; v. סָגַר.

מַסְגֵּר', מַסְגֵּרָא ch. same, *enclosure, prison.* Targ. Ps. CXLII, 8.

מַסְגַּרְיָא pr. n. pl. *Misgaria,* in Babylonia. Kidd. 72[a] (Rashi: מסגריא).

מַסְגֶּרֶת f. (b. h.; סָגַר) *rim.* Men. 96[b] מַסְגַּרְתּוֹ the rim of the table; Succ. 5[a]; Yalk. Ex. 369.

מָסָה, v. מסי.

מַסָּה f. (b. h.; נָסָה) *trial; wonder.*—*Pl.* מַסּוֹת. Pesik. R. s. 33. Deut. R. s. 7, v. מָסָה.

מַסַּהֲדָא m. (סָהַד) *witness.* Targ. Job XVI, 19.

מָסוֹ m. (מָסָה; cmp. הֶמְסֵס) *a liquid substance used for curdling.* Gen. R. s. 4, end טיפת אחת של מ' one drop of *m'so.* Ib. s. 14; Lev. R. s. 14; Yalk. Job 905.

מסו, Sabb. 78[a], read with Ms. M. מְאַסְּנָן=מַסָּן, v. אַסִי.

מַסּוּאָה, v. מַשּׂוּאָה.

מְסוּבָּה m. (סָבַב; v. מְסֻבָּה) *reclining; invited guest.* Lam. R. to IV, 2 (in Chald. diction) לית את מ' thou art not invited.—*Pl.* מְסוּבִּין *guests, dining party.* Gen. R. s. 71 רוב מ' של לאה היו אע"כ וכ' (not לפיכך) most of the guests (assembled at Boas' wedding, Ruth IV, 11) were d escendants of Leah, and yet they made Rachel the chief person (placing her before Leah); Ruth R. to l. c.; Pesik. Ronni, p. 141[b] (not מסובן); a. e.

מְסוּבְיָתָא f. (סָבְיָא; v. סַבּוּיְתָא) *keeper of a wine shop.* Ab. Zar. 70[b] הזהיא מ' דמסרה לאקלידא לגויה Ms. M. (ed. incorr.) a shopkeeper who gave her key in charge of a gentile woman.—[Sabb. 105[b] Alf. Ms. מס', v. מְצוּבְיָתָא.

מְסוּבָּלָא m. (סָבַל) *load.*—*Pl.* מְסוּבָּלַי. B. Bath. 86[a] במס' דחומי Ar. (Ms. H. מְסַבְּלַי, Ms. M. מְסָאבְּלַי, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מְסָאבְּלַי q. v.) in the case of loads of garlic (which are not packed in bags or baskets).

מסוברא, v. מְסוֹבְרָיָא.

מְסוּגִין* m. pl. (סוּג; cmp. סְרָג) *low border-marks* (v. מְסִיפָּס). Y. B. Bath. II, 13[b] bot. אילין דעבדין מ' וכ' if partners of a property divide off between one another by means of border-marks (which can easily be stepped over), they may object (to opening a school; v. Tosef. ib. I, 4).

מַסְוֶה m. (b. h.; סוה, Ges. Thes. p. 941) *cover, sheath;* מ' שבמעדר the (iron) sheath of the ploughshare. Tosef Kel. B. Bath. I, 7 (R. S. to Kel. XXI, 2 חמ' שבמיצר). Erub. 22[a] Ms. O., v. מַשְׁוֶא.

מַסְוִין m., מַסְוִון f. pl. (preced.) *veils, masks.* Lam. R. to IV, 3, v. יְרוֹדָא.

מְסוּמָּךְ, v. סְמַךְ.

מַסּוֹי *load,* v. מַשּׂוֹא.

מסיך, מסוך, Lev. R. s. 22, beg. למ', v. סְכַךְ.

מְסוֹכָן m. (סָכַן II) *critically ill.* Gitt. VI, 5 אף חמ' the same applies to one taken sick; Y. ib. 48[a], sq. כל שקפץ וכ' מ' *m'sukkan* is he who was suddenly overcome, contrad. to תּוֹלָה. Ber. 62[b] והוא סבר מ' הוא and he thought his health was endangered (by a delay); Tam. 27[b] דילמא מ' הוא; a. fr.—Fem. מְסוּכָּנֶת. Hull. II, 6 השוחט את חמ' he who slaughters a beast which threatens to die.—[Midr. Prov. ch. XXII מסוכן בחדיו, v. סָכַן I].

מְסוּכָּסֶכֶת, מְסוּכְסָךְ, v. סְכְסֵךְ.

מְסוֹכְרָיָא, מְסוֹבְרָיָא m. (סָכַר) *stopper.* Sabb. 111[a] bot.; Keth. 6[a]; Bekh. 25[a] מ' דמזירתא (Ar. s. v. סבר, a. Ms. M. a. F. Sabb. l. c.: מסוב) the stopper of the brewing boiler (made of soft material, as rags &c.).

מסולים, מסוליא, מסוליים, read: מְסוֹלְיוֹס m. (denom. of סוֹלֶיס) *a shoe consisting of a mere sole.* Yeb. 103[b] פרט לסנדל חמ' וכ' to exclude the sandal which consists merely of a sole and has no heel; Yalk. Deut. 938 מסלויי, מוסליי; Kidd. 14[a] sq. פרט למסולים (Ar. לסוֹלְיוֹס).

מסומיס, v. מְסִימִיס.

מְסוּמָּר, v. סָמַר.

מְסוֹמָא m. (הֶמְסֵס; v. הֶמְסֵס) *stomach* (of man). Koh. R. to XII, 4 (ref. to מחנת, ib.) ע"י דלית מ' טחין because the stomach grinds no more; (Sabb. 152[a] קורקבן; Lev. R. s. 18 חמסס).

מְסוֹסְטוֹלָא m. pl. (μεσόστυλον, -α) *intercolumniation, space between two columns.* Y. Ned. III, 37[d] bot. אנא חמית . . . אוריה על תומני מ' (not צומני) I saw the tanned slough of a serpent stretched over eight intercolumniations; Y. Shebu. III, 34[d] מסוסטל' עיבידי על תמניא, v. אוֹרָא II.

מסוסלא, v. מסבסלח.

מסופות, Tosef. Sabb. VIII (IX), 22 ed. Zuck., v. מְסִיפָּס.

מסוקיותא, מַסּוֹקָא, v. next w.

מַסּוֹקִיתָא f. (נָסַק) *ascent, step.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 4 (some ed. מסוקיותא; Y. II מַסְקִיפְתָא). Targ. Is. XV, 5.—*Pl.* מַשּׂוֹקָיִן. Targ. Y. Ex. XX, 23; a. fr.—Targ.

Digitized by Google

Ps. CXX, 1 על מסוקיין דתהומא (ed. Wil. מַשּׁוּקִין) on the rise of the depths (v. Succ. 53a); ib. CXXI, 1 מַשְׁקִיָּין ed. Lag.; ib. CXXIII, 1 מַשְׁקָיָן (h. text תמעלות).—[Koh. R. to XII, 5 אית תמן מסוקיין (not מסוריין) are there any steps to go up?, a Var. lect. inserted in the text; v. מַשְׁקָא.]

מְסוּקָתָא f. (preced.) *going up.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 49.

מָסוֹר m. (מָסַר) *informer, traitor* (delivering Jews into the hands of the Roman government). B. Kam. 119a ממון ד׳ the property of an informer. Ker. 2b; B. Kam. 5a Ms. M. (ed. מוסר, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* מְסוֹרוֹת. Y. Sot. IX, end, 24c, a. e. מפני דמ׳ (studying Greek was forbidden) on account of the informers (whose familiarity with Greek tempted them to treason, v. Bab. ib. 49b). R. Hash. 17a המינין והמ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 50) the heretics and the informers.—*Fem.* מְסוֹרָה. Midr. Till. to Ps. XII תהא אומתיך מ׳ לך (ed. Bub. אומתיה מסיראה, corr. acc.) may thy own people turn informer against thee; Yalk. Ps. 656 (not אומתך).

מסוריין, Koh. R. to XII, 5, read: מַשּׁוּקִין, v. מַשְׁקָא.

מָסוֹרֶת f. (מָסַר) (*a chain of*) *tradition.* Sot. 10b דבר זה מ׳ בידינו מאבותינו וכ׳ we hold a tradition from our fathers that &c. Ḥull. 63b עוף טהור נאכל במ׳ as for eating clean birds we rely on tradition (there being no rules for distinguishing them in the Biblical law).—Esp. *the traditional Scriptural text without vowels*, contrad. to מקרא the traditional vocalization, v. אֵם. Y. Meg. IV, 74d bot. (ref. to Neh. VIII, 8) 'they explained the reading', זה המ׳ this means the traditional text; Bab. ib. 3a אלו המסורות (some eds. מסדרת; v. Rabb. D. S. a. l.); Ned. 37b המסורות. Ab. III, 13 מ׳ סייג לתורה the tradition is the fence for (preserving the integrity of) the Torah. Zeb. 37b, sq. אחני מקרא ואחני מ׳ the traditional vocalization is a help (in interpretation), and so is the traditional literal text (e. g. בסכת, Lev. XXIII, 42, which may be interpreted as singular number, and which is read as a plural); a. fr.—*Pl.* מַסּוֹרוֹת. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 נטלו מ׳ חכמה וכ׳ the traditions of wisdom were taken from Moses and given to Joshua.—Meg. 3a; Ned. 37b, v. supra.—[מַסּוֹרֶת *Massorah*, the collection of textual readings systematically arranged.]

מַסּוֹרְתָא ch. same. Targ. Job XV, 18. Targ. Is. XXX, 11 מָסַרְתָּא (Bxt. מסטונא, corr. acc.).

מסות, Tosef. Pes. II (III), 3 המ׳ ed. Zuck. (Var. המסית, תמסית), read: תְּרוּסָת or *pl.* תְּרוּסוֹת (v. Pes. 40b).

מְסוּתָא f. (=מַסְחוּתָא q. v.) *bath.* Snh. 62b; Erub. 27b, v. יְבַל. B. Mets. 6a, sq. מנצו עלה וכ׳ . . . תחזא מ׳ (not עליה) there was a bath-house which two contested, one saying, it is mine &c. Lev. R. s. 28, end [read:] אסר מני מְסוּתָיה he put on his bathing apparel, v. זְוִיתָא.

מְסָחָא m. (נָסַח) *balance*, v. מְסָאתָא.

מַסְחוּתָא f. (סָחַי) *bath; bath-house.* Kidd. 33a חזת יתיב בי מ׳ was sitting in the bath-house; v. מְסוּתָא.

מַסְחִיט m. (סָחַט) *squeezing appliance, wringer.* Tosef. Kel. B. Mets. VI, 7 מ׳ של דלת a wringer on hinges.

מסחיא, v. מְסַחֲרְיָא.

מסחפא, Targ. I Sam. XVII, 6 (Kimḥi in ed. Ven. I מחצפא), read: מַחְסָפָא (v. חַסַם) *scaly.* [The entire clause קולסא . . . ומ׳ דנחשא is a misplaced and corrupted gloss to verse 5, ref. to ושריון קשקשים of the text, v. גַּלְבִּין a. גַּלְדָּא.]

מְסַחֲרְיָא m. pl. (סְחַר; cmp. אַסְחָרוּתָא) *feasters, those who feast mourners.* Targ. II Esth. I, 2 (3) קבררי מ׳ ed. Lag. (ed. מסאחריא, corr. acc.; ed. Frf. מַרְזְחָיֵא).

מַסְחָתָא, מְסַחֲתָא f. (נָסַח) 1) =מְסָחָא *balance, pair of scales.* Targ. Ps. LXII, 10.—*Pl.* מְסַחֲתָאתָא. Targ. Job VI, 2 ed. Lag. (ed. Wil. מַסְחָתָא). Ib. XXXI, 6 מסאחתא Ms. (corr. acc.; ed. מַסַּחְתָּא). Targ. Y. Deut. XXV, 15 (not מְסָחֲתָא).—2) *weighing counter*, esp. *butcher's stall.* Ḥull. 132b קבע מ׳ he put up a permanent stall for selling meat. Shebu. 42a איתיבת אמ׳ וכ׳ you sat by the stall and took your (advanced) money as the meat was being sold. B. Kam. 23b חזיב אמ׳ וכ׳ (sell your animal to the butcher, and) sit by the stall and get your money (v. Rabb. D. S. a. l. note); a. e.

מְסַטְּבָא m. (Ithpe. noun of סבב) = אִסְטְבִיב, *porch*, esp. *dealer's stall with a bench attached to the house.* Y. B. Bath. II, beg. 13b ושייר בה חד מ׳ . . זבין sold his dwelling and reserved for himself one porch.

. . . . תָּא, מְסַטְּבִיתָא f. same. Cant. R. to VI, 12 אין הוא מסתכל לתחויא (not לתחוא) מ׳ וכ׳ if he looks up to that stall where he used to sit tailoring &c.—*Pl.* מְסַטְּבָיָתָא. Y. Bets. I, 60c bot. לא . . . . על מ׳ ברייתא וכ׳ sit not on the outer benches of the hall of Bar Ula, for they are cold.

מְסַטְּוָת f. h. same (cmp. אִסְטְוָא, אִסְטְוִיו). Y. Kil. IX, 32a נתון ע״ג מ׳ placed on a stationary stone bench, opp. מיטה, couch. Y. Erub. VII, 24b bot. עשה מ׳ על פני וכ׳ (not עשרה) if he attached a porch along the whole front of the wall.—*Pl.* מְסַטְּוָיוֹת. Y. Pes. V, 32c bot. מ׳ דיו עושין לחון they made for them projecting boards (along the wall, that they should not step on the blood; Bab. ib. 65b דמסגי אארצטבי, v. אִסְטְבָא).

מסטונא, Targ. Is. XXX, 11 Bxt. Lex. p. 1462, a corrupt., v. מַשּׁוֹרְתָא.

מְסַטֵּר m. (סָטַר) *a blow, slap.* Tanḥ. Ḥayé 3 סטרו מ׳ he slapped him in the face; a. e.; v. מְסָטֵר.—*Pl.* מְסַטְּרִין. Yalk. Koh. 968 (play on אַף, Koh. II, 9) תורה שלמדתי באף נתקיימה לי . . שלמדתי במ׳ היא עמדה לי the lesson which I learned with 'heat' remained to me; . . . the very lesson which I learned with (my teachers') slaps stood by me; Koh. R. to l. c. כל תורה שלמדתי בזקנותי מסטרין באף נתקיימה לי (corr. acc.; v. Matt. K. a. l.).

מְסַטְּרִין *secret*, v. מְסַטְּרִין.

Digitized by Google

מַסְטֵי m. (סָטָה) *one who diverts judgment from its straight path* (=h. מַטֶּה דִּין), *prevaricator*. Targ. Is. LVIII, 6 דין מ' (h. text מוֹטָה).—Gen. R. s. 50 (fictitious name of a Sodomite judge) רב מַסְטֵי דין (=מַסְטֵי דִּין, some ed. מסטירין, corr. acc.) Chief Prevaricator (Snh. 109b מצלי דינא); Yalk. ib. 84 (corr. acc.).

מַסְטֵידִין, v. preced.

מַסְטִיכִי f. (μαστίχη) *gum mastic*. Gen. R. s. 91 end; Yalk. Gen. 149 (expl. לט, Gen. XLIII, 11; ed. מצטבה, מוצטבה corr. acc. מצטכ'). Tosef. Sabb. XII (XIII), 8, v. לָעַס.

מסטירים, v. next w.

מִיסְ', מִסְטוּ', מִסְטֵירִין m. sing. a. pl. (μυστήριον, -α) *secret*. Midr. Till. to Ps. IX, 6 מיסטורין זה אני וכ' ed. Bub. (ed. מסתורין, corr. acc.) this secret I reveal to thee. Gen. R. s. 50; s. 68 ע"י שגלו מ' וכ' because they revealed the mysteries of the Lord (Gen. XIX, 13); Yalk. ib. 84 מסתורין. Gen. R. s. 71 בעלי מ' secret-keeping, discreet men. Ib. s. 98; Tanḥ. Vayḥi 8; Pesik. R. s. 21 מסטירים (corr. acc.). Y. Gitt. II, 44b top כתב מ' a secret letter; (Y. Sabb. XII, end, 13d מילה מסטריקון); a. fr.—Targ. Y. I Gen. XXVIII, 12 מַסְטֵירִין (some ed. מַסְתֵּר, corr. acc.). Targ. Y. Num. XVI, 26 מַסְטֵירִין (some ed. מַסְטֵרִין, corr. acc.).—[Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84, v. מַסְטֵי.]

מַסְטֵר m. (סָטַר) *slap in the face*. Ex. R. s. 15 סטרו מ', v. מְסָטֵר. Num. R. s. 20, end נתן מַסְטֵר אחד וכ' he slapped one of the boys; (Tanḥ. ed. Bub. Balak 30, note 175 מסטר).—V. מְסָטֵר.

מַסְטֵרִין (מַסְטֵ', מַסְטֵ'), v. מְסָטֵירִין.

מַסְטֵרִיקוֹן m. (μυστηρικόν) *of a secret nature*. Y. Sabb. XII, end, 13d, v. מְסָטֵירִין.

מסטרני, v. מגיסטריני.

מָסָה, מְסֵי (b. h.) *to melt, flow; to cause running off, effect curdling*. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 25 שלא יִמַּס that the manna might not melt.—Denom. מְסוֹ.

Hif. הַמְסָה *to cause to flow*. Ib. to Ps. VI, 7 התחיל בוכה ומַמְסֶה מטתו וכ' ed. Bub. (ed. ומטחה) he began to weep and make his bed flow with (his) tears; Yalk. Ps. 636.

Pi. מְסָה same, *to dissolve, weaken*. Deut. R. s. 7 (play on מַשּׁוֹת, Deut. XXIX, 2) תמכות מְמָסוֹת גופיהן וכ' the plagues weakened the bodies of the Egyptians; Yalk. ib. 940.

Nif. נְמְסָה *to be melted, to fall away*. Tosef. Sot. III, 4 ירכה נְמֶסֶת her thigh will fall away.

מָסָא, מְסֵי ch. same, *to flow, melt away*. Targ. II Sam. XVII, 10 מַמַּס יִמְסֵי (ed. Wil. יַמְסֵי *Af.*), v. מְסָס.—Part. מָסֵי, f. מַסְיָא. Targ. O. Num. V, 21 (ed. Vienna מַסְיָא = מָסְיָא, v. infra).

Pa. מַסֵּי *to cause melting, falling away*. Targ. Ps. XXXIX, 12 מַסְיֵת. Targ. Y. Num. V, 22 לְמַסְיָא = לְמַסְיָא.—Part. pass. מָסֵי, מְמַסֵּי, f. מַסְיָא (מָ), v. supra. Pes. 28a Rashi לא מְמַסָּה is not dissolved in water, v. מְאִיס.

Af. אַמְסֵי same. Targ. O. Num. l. c.; a. e.—Targ. II Sam. l. c., v. supra.

Ithpe. אִתְמְסֵי *to be melted, fall away*. Targ. Num. V, 27. Targ. O. Lev. XXVI, 39 (v. יִתְמַס); a. fr.—Targ. Y. Gen. VII, 21 אִתְחַמְסֵי (not אִתְחֵי; h. text ויגוע).

Ittaf. אִיתְחַמְסֵי same. Targ. Ps. LXXVIII, 6 Ms., v. מְאִיס. Ib. LXVIII, 3 Ms. (ed. *Ithpe.*); a. fr. (in Ms.).

מַסֵּי, *pl.* מַסְיִין, v. אָסִי.

מסיא, Targ. Is. III, 20 ed. Lag., v. מַזְיָא.

מַסְיָא = מַמַּסְיָא, v. מְסֵי.

מָסִיב, Targ. Y. Gen. IV, 8 מ' אפין some ed., read: מְיַסֵּב.

מְסִיבְתָּא, מְסִיבְתָּה, v. sub מְסֵב.

מְסִיחָה f. (מָסָה) *melting, losing courage*. Yalk. Ex. 251; (Mekh. B'shall., Shir. s. 9 נְמִידָה).

מסיפא, v. מְסַפְיָא.

מסיך, v. מסוך.

מְסִיכָה* f. (סָכַךְ, *Hif.* חסך את רגליו) *easing one's bowels*. Y. Yoma III, 40b bot. סמיכה (corr. acc.), v. הַפְלָגָה.

מְסִילָה, מְסֵלְתָּא f. (b. h.; סָלַל II) *path, road*. Yalk. Deut. 907, v. מֵיל.—*Pl.* מְסִילוֹת, מְסִלְ'. Ber. 59b; Lev. R. s. 23 כסבים במְסִלּוֹתָם the planets on re-entering their periodical orbits.

מִיסְ', מִיסְמִס), מִסְרִמִיס (a popular corruption of semissis) *semissis*, a Roman value, equal to half an as or six ounces. Tosef. B. Bath. V, 12 מ' שני קונטרונין a semissis is equal to two quadrantes; Kidd. 12a מסמס שני קוטרונקין; Y. ib. I, 58d שני קרדיונטס מסי'.—*Pl.* מְסִרְמִיסִין, מִזְמִיסִין, מִיסְמִיסִין. Tosef. l. c. איסר שני מיס' an as has two semisses; Kidd. l. c. מוסמי'; Y. l. c. מסומיסין.

מסימס, a species of *wood*, v. מְסָמָס III.

מְסִימְתָּא, v. מַסְמָתָא.

מסיע, Y. Taan. IV, beg., 67b, v. חֲסִיעַ.

מְסִיפָס m. (=מסיפסה; סוּף; cmp. מְסִיפָס, מְסָפָס with which our w. interchanges) *border-mark, partition consisting of wooden or stone pegs*, contrad. to מחיצה or כותל partition wall. Erub. 72a (Ms. O. twice מסיפס, v. Rabb. D. S. a. l. note 10), opp. to מחיצה עשרה a partition ten handbreadths high. B. Bath. 2b במ' בעלמא (Ms. M. בְּמִסְרִין, v. Rabb. D. S. a. l. note) where there are only pegs as border marks, opp. כותל. Ib. bot. במ' (Ms. M. מס, emended מס'). Ab. Zar. 70b; Y. ib. V, 44d bot. חצר החלוקה במ' a court which is divided off by mere marks (omp. מְסוּגְיָן). Tosef. Sabb. VIII (IX), 22 [read:] כדי לעשותו מ' (מסופות) Var. ed. Zuck. large enough to be used for a marking peg.—*Pl.* מְסִיפְסִין. Yalk. Ex. 422 [read:] כמדין מ' דוד עשויות מלמעלה a sort of marks were on top (to distinguish between the Holy and the Holy of Holies; ib. 370 במדין מספסין היה וכ').

Digitized by Google

מָסִיק m. (מָסַק) *olive harvest.* Y. B. Bath. III, 14[a] top, v. מָצִיד I. Ḥall. III, 9 זיתי מ׳ olives collected at the regular harvest, opp. זיתי ניקוּף gleanings (v. נִיקוּף II); Y. Maasr. V, 51[d] top (not מיסיק). Y. Yeb. XV, 14[d] ריצא בציר ונכנס מ׳ when the grape-cutting is over, the olive-harvest begins; a. e.—V. מְסִיקָה.

מַסִּיק, part. *Af.* of נָסַק.

מַסִּיק I m. (נָסַק) *reaching definite conclusions, decided.* Hor. 14[a], v. מַקְשֶׁה.—V. נָסַק.

מַסִּיק II m. (נָסַק; sub. מַסִּים &c.) *one who levies contributions,* in gen. *a Roman collector, oppressor* (interch. with מַצִּיק). Tosef. Ohol. XVI, 13 (ed. Zuck. מציץ); Y. Pes. I, 27[c]; (Bab. ib. 9[a], a. Ab. Zar. 42[a] מצ׳).—*Pl.* מַסִּיקִין. B. Kam. X, 5 ונטלודט מ׳ and government officers confiscated it. Ib. 116[b] מאן דאמר מס׳..מצ׳ וכ׳ he who reads *massikin* is not at fault, nor is he who reads *m'tsikin* (ref. for the latter to מצוק, Deut. XXVIII, 57, for the former to Chald. צלצל for סקא, ib. 42). Y. Sabb. XVI, end, 15[d] סופך לעשות צלצל thou shalt be forced by the officers.—Y. Dem. VI, 25[b] בר׳ מן חמ׳ מנ׳ it means that he rented the field from the officers (who had confiscated it).

מַסִּיקָא ch. same.—*Pl.* מַסִּיקַיָּא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 42 (h. text צלצל, v. B. Kam. 116[b] quot. in preced.).

מְסִיקָה f. =מְסִיק. Sabb. 17[a].—*Pl.* מְסִיקוֹת. B. Bath. 36[b] שלש מ׳ three olive-crops.

מַסִּיקָנִין, v. מַשּׁוּקִיתָא.

מְסִירָה f. (מָסַר) 1) *harnessing, taking possession of a working animal by an act resembling harnessing.* Kidd. I, 4, v. מוֹסָרָה. Tosef. ib. I, 8 אירו הוא מ׳ מסר לו . . ומוסירה (ed. Zuck. ומוסרירה, Var. במוסרה) what is *m'sirah?* He (the seller) hands him (the buyer) a bit and he harnesses it (the animal); Kidd. 22[b] כיצד במ׳ אחזה וכ׳ what is *bim'sirah* (Kidd. I, 4)? He seizes its hoof, hair &c., a. fr.—2) *handing, delivery.* Gitt. 9[b], a. fr. עדי מ׳, v. עָדָה; a. fr.—3) *levy.* Cant. R. to IV, 4 (ref. to Num. XXXI, 5) . . שנים עשר אלף איש עלו במ׳ .. twelve thousand men were raised by levy, opp. בנדבה as volunteers.

מְסִירִין m. pl. (סָרַר) *rebels,* v. מְסָרְבָן.

מַסִּית, מַסִּיתָא, v. נָסַת.

מַסִּית m. (סָתַת) *stone-cutter.* Pesik. S'liḥ., p. 166[a]; Yalk. Num. 744, v. גְּזַזְתָּא.

מָסַךְ I (b. h.; denom. of מָסָךְ) *to temper, mix wine* (cmp. מָזַג). Ab. Zar. 58[b], v. מָזַג. Num. R. s. 10 יין מָסְכָה וכ׳ Eve mixed wine for Adam. Ib. חירו מוֹסְכִים יין וכ׳ they mixed strong with light wine; a. e.

מָסַךְ II (b. h.; denom. of מַסֵּכָה I) *to cast (metal).* Y. Ber. I, 2[d] top; Gen. R. s. 12, end מוֹסֵךְ Ar. (ed. Y. Ber. מוֹסֵךְ; Gen. R. מוֹצֵק), v. מוֹלֵס.—[Yalk. Ex. 165 ממסכת, read מסיכה, v. מָסֵךְ.]

מָסָךְ m. (b. h.; סָכַךְ II *to be clear*; cmp. מזג) *clarified, mixed drink.* Ex. R. s. 42, end (play on מִסֹּכָה, Ex. XXXII, 8) ק״כ קנטרין מנין מס״ך שהוא מעביר ה׳ the gold in the calf weighed 120 centenaria, corresponding to the numerical value of *mesekh* (drink) which removes Hé (the Lord, i. e. leads to godlessness).

מָסָךְ m. (b. h.; סָכַךְ I) *web, screen, curtain.* Num. R. s. 6 מָסָךְ שער וכ׳ the curtain for the gate of the court. Yalk. Ex. 372; a. e.

מַסְכָּא, Sabb. 96[b], v. נְסָכָא III.

מַסֵּכָה I f. (b. h.; נָסַךְ) *molten image.* Snh. 103[b] (play on Is. XXVIII, 20 כונס כמד מי דים תֻּצָּשָׂה לו מ׳ (והמסכה וכ׳ צרה should a molten image be made a rival to him 'who gathers the waters of the sea together like heaps'?; Num. R. s. 7; Yoma 9[b]. Sifra K'dosh., beg. (idols are called) מ׳ ע״ש שחם ניסוכים *massekhah,* because they are cast.

מַסֶּכֶת II f. (b. h.; סָכַךְ I) *web, garment.* Ex. R. s. 42, end (ref. to Ex. XXXII, 8) מ׳ רעה תַּסְכְּחָן לדורות משחי וכ׳ a bad web have you woven for future generations (follows the Chaldaic translation).—V. מַשֶּׁכֶת.

מַסֶּכֶת* III (homiletic play, =מַשֵּׂא פָּה, v. אָסָא) *thus healing.* Ex. R. s. 42, end [read:] כך . . . לשון סורסי הוא (v. סוֹרְסִי) אני מרפא אותן וכ׳ it is a contraction; the Lord says, 'Shall I thus cure them?', as we read (Ex. XXXII, 8—9): 'They have made themselves a molten calf'...'and the Lord said unto Moses, I have seen this people, and behold, it is a stiffnecked people' (i. e. it is incurable).

מְסֻכְּנוּתָא, מַסְכִּינוּ, מִסְכֵּינָא, מַסְכִּין, v. מִסְכֵּן, מְסֻכָּן.

מִסְכֶּן* m. (next w.) *poverty.* Cant. R. to I, 4 (interpreting מִמְּסֻכָּנֵנִי, v. מִסְכֵּן II; strike out דבר אחר) מִמִּסְכֶּנְיוּ אחריך נרוצה out of my poverty, we shall run after thee.

מִסְכֵּן I m. (b. h.; סָכַן I) *poor man;* (adj.) *scanty, scarce;* trnsf. *mean.* Midr. Prov. ch. XXII מ׳ שהוא מְסוּכָּן בחייו the poor man is called *misken,* because he is sparsely supplied with means of livelihood; Lev. R. s. 34 מפני שהוא בזוי לכל he is called *misken,* because he is despised of all men (ref. to Koh. IX, 16). Ruth R. to I, 1 (ref. to Koh. l. c.) וכי חכמתו של ר״ע שהיה מ׳ בזויה היתה אלא מדה מ׳ מי שהוא בזוי בדבריו וכ׳ was the wisdom of R. Akiba who was a poor man despised? But what does *misken* here mean? One who proves himself mean by his own words (not practicing what he preaches); Koh. R. to l. c. [read:] אלא זה שהוא מ׳ בדבריו; Yalk. Ruth 598 אלא ההוא דמ׳ בדבריו (insert חכמתו בזויה). Koh. R. l. c. אין מ׳ אלא מי שמְמַסְכֵּן דבריו (not שמסכין) behold, a *misken* is none but he who makes his words appear mean. Ib. to IX, 15 ולמה קורא אותו מ׳ שאינו מצוי בכל הבריות ואין וכ׳ and why does the text call him (the good genius in man) *misken* (scarce)? Because he is rare among men, and (*mean*) because the majority of people do not listen to him; ib. to IV, 13; a. fr.—Yalk. ib. 979; Y'lamd. to Num. XXIV, 5 quot. in Ar. שמ׳ מדברי תורה, read: שמ׳ בדבריו, v. supra.—Denom.

Digitized by Google

מְסָכֵּן II, מְסַכֵּין *to make poor, make contemptible.* Koh. R. to IX, 16, v. preced. Ex. R. s. 1; Sot. 11ª (play on מְכַבְּנוֹת, Ex. I, 11) שמְּמַסְכְּנוֹת את בעליהן (read: בוניהן) for they (the buildings) impoverish their builders; Yalk. Ex. 162 שמסכנות (corr. acc.). Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) [read:] מַסְכְּנִינִי אחריך נרוצה make me (Israel) poor, and we shall run after thee (v. preced.).

Ithpa. הִתְמַסְכֵּן, *Nithpa.* נִתְמַסְכֵּן *to become poor.* Sot. l. c. כל העוסק בבנין מִתְמַסְכֵּן whoever makes building his business will get poor; Yeb. 63ª; Ex. R. l. c.; Yalk. Ex. l. c.

מִיסְ, מִסְכִּי, מִסְכֵּנָא, מִסְכֵּן m. ch. = h. מִסְכֵּן I. Targ. Koh. IV, 13, sq. Targ. O. Deut. XV, 11; a. e.—Y. B. Mets. II, 8ᶜ top אינש מ׳ a poor man. Y. Peah VII, 21ᵇ top; a. fr.—*Pl.* מִסְכֵּנִין, מִסְכֵּנַיָּא, מִסְכֵּי, מִי׳. Targ. Y. Deut. l. c. (not מַסְכְּנִין). Targ. Prov. XXII, 7; a. e.—Y. Peah l. c. יהב... דפלג למ׳ gave his son Samuel money to distribute among the poor. Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; Y. Snh. VI, 23ᶜ ייתון מ׳ וכ׳ let the poor come and eat it, that it may not go to ruin. Y. Sot. III, 19ª; Y. Peah VIII, 21ª bot. .. ילקח זכי מעשר מ׳ .. used to give him the tithes of the poor every third year; a. fr.—Denom.:

מַסְכֵּן, מְסַכֵּן = מְסְכֵּן II, *to make poor, reduce.* Targ. Ps. LVI, 8 (h. text חורר). Ib. XCIV, 5 (h. text עִנּוּ). Targ. Job VI, 9 (h. text הִבָּא); a. e.

מִי׳, מִסְכִּי׳, מִסְכֵּנוּתָא, מִסְכֵּנוּ f. (preced.) *poverty, scarcity.* Targ. O. Deut. VIII, 9 (ed. Vien. צְחִיחִין). Targ. Job V, 11 אוכמי מי׳ those black from starvation (h. text קדרים); a. e.—Lev. R. s. 35; Pesik. Shim'u, p. 117ª; Yalk. Lev. 670; Yalk. Is. 256 יאי מ׳ ליהודאי וכ׳ poverty is as becoming to Jews as a red line on a white horse; Lev. R. s. 13 מסכינותיה (read מסכינותא).

מַסְכְּנוּתָא f. (preced.) *making poor.* Targ. Jud. XIV, 15.—[Targ. Ps. XXXIX, 12, v. מַכְּנוּתָא.]

מַסְכֶּסֶת, v. סְבָכָה.

מַסֶּכֶת f. (b. h.; סָכַךְ I) 1) *web on the loom.* Ohol. VIII, 4 מ׳ הפרוסה the spread web, i. e. the web hanging from the transverse beam (vestis pendens, v. Sm. Ant. s. v. Tela). Kel. XXI, 1 נפש חמ׳ *the woof*, opp. to שתי עימד the warp of the standing loom. Midr. Till. to Ps. XXXVIII; Yalk. Ps. 733 אנו חמ׳ וכ׳ we are the web, and Thou the weaver; a. e.—2) (cmp. Lat. textus) *construction, Talmudic treatise.* Ruth R. to II, 9 (play on וַיַּסֵּךְ, II Sam. XXIII, 16) עשאה מ׳ וקבעה וכ׳ (not מסכתא) he (David) constructed it and fixed it as a rule for future generations that the king forces the road &c. (v. Snh. II, 4); Midr. Sam. ch. XX; Y. Snh. II, 20ᶜ top. Sabb. 114ª, v. נַבָּלָה; a. fr.—*Pl.* מַסֶּכְתּוֹת. Midr. Till. to Ps. CIV, 25 אלו חמ׳ דברי וכ׳ those are the systematic collections of Bar Ḳ. &c. Num. R. s. 18 ששים מ׳ sixty Talmudic treatises [editions, however, count sixty-three]; Tanḥ. Korah 12; Cant. R. to VI, 9 (not תיות...); a. fr.

מַסְכְּתָא ch. same, *text, treatise* &c. Snh. 49ª דפתיח לתו במ׳ a legal subject had just been opened for them (for discussion, and he would not disturb them). Hor. 10ᵇ אוקימתון מ׳ פלן וכ׳ have you put up such and such a web, i. e. have you mastered this and that subject?

מְסִילָה, v. מְסִירָה.

מְסַלְיָא m. (סָלַי) *rejectable, drossy.* Targ. Prov. XXVI, 23 כספא מ׳ (h. text כסף סיגים).

מְסַלְסֶלֶת m. (v. סָלְסַל) *hair-dresser.* Lam. R. to I, 15 (expl. סַלְסֶלֶת, ib.) [read:] סרקן במסרק שכן בערביא צוודין למסרוקה מ׳ he combed them (carded their skins) with an (iron) comb, for in Arabia they call the hair-comber hair-curler.

מְסַמָּא, מַסְמָא f. (סָמָא) *closing a cavity,* v. אבן מ׳, אֶבֶן. Nidd. 69ᵇ באבן מ׳ when the apparent corpse lies on a stone under which there is a cavity; Sabb. 82ᵇ (Ms. M. מוסמא, v. Rabb. D. S. a. l. note). Sifra M'tsora, Zab., Par. 2, ch. III; a. fr.

מסמים, v. מְסַמֵּם III.

מְסַמֵּס I (v. מָסַס) *to melt, dissolve.*

Nithpa. נִתְמַסְמֵס *to be molten, to be in a state of dissolution* or *liquefaction.* Ḥull. 45ᵇ, v. מְזוּמָּן. Ib. 53ᵇ נ׳ תבשר if (in one spot of an animal known to have been attacked by a beast of prey) the flesh appears decayed; ib. חיכי דמי נ׳ what do you mean by 'decayed' (Answ.) כל שחרופא וכ׳ what a physician would peel off, until he comes on sound flesh; ib. 77ª מִיתַּמְסְמֵס. Y. Ter. VIII, 46ª top שניתמסמס בני מעיה (a melon) the core of which is liquefied.

מַסְמֵס ch. same, 1) *to melt, make faint.* Targ. Y. Deut. I, 28 מַסְמִיסִין (not מיסמיסין; h. text חִמְּסוּ).—Y. Shek. V, 48ᵈ חזי דין חמר מְמַסְמֵס מעיא Bab. ed. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 43; oth. ed. סמס; Ms. M. סמי) which wine loosens the bowels. —2) *to soil, make loathsome.* Ḥull. 18ª מְמַסְמְסִים ליה בפרתא the authority soils the meat with dung, so that it cannot be sold &c.—Part. pass. מְמַסְמָס. Ib. 28ª מי מ׳ קויטיה דמא its throat stained with blood; ib. 53ᵇ.

Ithpa. אִיתְמַסְמֵס *to be dissolved, melt away, perish.* Targ. Job IX, 23 (h. text נָמַס).

מְסַמֵּס II (cmp. מְשַׁמֵּשׁ) 1) *to press, squeeze.*—*Part. pass.* מְמוּסְמָס *mashed, shapeless.* Num. R. s. 14 (play on משמרות, Koh. XII, 10) בשעה שהם יוצאים מְמוּסְמָסִים הם מרורות וכ׳ when they (the words of the Law) come out disfigured, they are bitter (drops) to those who hear them; v. מַס I; Y. Snh. X, 28ª bot.—Nidd. 24ª (מוסמסין) מי שפניו מוסמסים a foetus whose face is mashed, contrad. to נדחוח, v. טוּחַ I. — 2) (cmp. אָמַץ) *to press, urge,* esp. (of medical treatment) *to sustain vital energies.* Gen. R. s. 82 כך מְמַסְמְסִין נפשה וכ׳ this is the way they stimulate the vital energy of the travailing woman; (Yalk. ib. 136 משיבין); Yalk. Is. 263 שמסמסין את החיה (corr. acc.).

מְסַמֵּס ch. same, 1) *to press, squeeze.* Ḥull. 4ª מְמַסְמֵס ליה בידיה he holds the bird's head closely in his hand (so that no mark, if there was any on it, could be rec-

Digitized by Google

ognized).—2) *to stimulate, sustain strength.* Yeb. 42ᵇ מְמַסְמְסָא ליה וכ׳ she may sustain the child's strength with eggs and milk (replacing the mother's milk).

Ithpa. אִתְמַסְמַס, אִיתַּ׳ *to be squeezed, mashed.* Y. Yeb. VIII, 9ᵃ top; Y. Sabb. XIX, 17ᵃ bot. [read:] אתילד ליה חד בר כד מִיתַּסְמַס ביה ומית a son was born to him with his membrum mashed, and he died.

מְסַמֵּס III, מְסַמֵּיס m. (v. מְסַמֵּס I) *polished wood,* prob. (=אֶלְמוּג, cmp. טוּג) *coral-wood.* Ḥag. 26ᵇ כלי מ׳ Ms. M. (some ed. מסמים, read מסמיס; Ar. מסמס) vessels of polished wood, opp. to כלי אכסלגים; Men. 97ᵃ.—[Kidd. 12ᵃ מְסַמְּסִים, v. מסמס.]

מַסְמָסָה, v. חֲמַסְמָסָה.

מסמסתא, Targ. Ez. XLIII, 14 Ar., v. מַסְמְתָא.

מַסְמָר m. (b. h. only in pl.; סָמַר) 1) *a pointed object, nail, pin.* Sabb. VI, 10 (67ᵃ) מ׳ מן חצלוב (Y. ed. מ׳ חצלוב) a nail from the gallows of an impaled convict (used as an amulet). Kel. XII, 4 מ׳ הגריע the blood-letter's pin (v. infra); מ׳ של אבן השעות the style of the sun-dial; מ׳ הגרדי the weaver's pin. Ib. 5 מ׳ שהחקינו וכ׳; Tosef. ib. B. Mets. II, 14 מ׳ שעקמו וכ׳ an iron pin which was bent in order to be used as a key. Kel. l. c. מ׳ של שלחני the banker's pin for fastening the shutters, v. תְּרִיס.—Num. R. s. 14 מ׳ שיש לו שמשה a nail which has a big knob.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 3 מקל שעשת בראשו מ׳ להדות חופס בו וכ׳ a staff to the end of which a pin was attached for the sake of taking hold of the threshing floor (of making it stationary); ib. V, 10. Ib. B. Bath. VII, 2 חוט המ׳ של וכ׳ the builder's cord to which a pin is attached (i. e. plumb-line). Ib. B. Mets. II, 11 מ׳ הגרוע the scraper's pin (fastened to the smith's block); a. fr.—*Pl.* מַסְמְרִין, מַסְמָרוֹת, מַסְמְרִים. Gen. R. s. 68, end. B. Bath. 7ᵇ קבע בח מ׳ drive nails into it, i. e. remember it well. Tosef. Kel. B. Mets. II, 11 גולת חנוני שכולח מ׳ a store-keeper's bowl (?) studded all over with nails. Tanḥ. B'haăl. 15 (ref. to Koh. XII, 11) כתיב כמשמרות ואנו קורין מ׳ וכ׳ it is written *k'mishm'roth* (like guards) and we read *k'masm'roth* (like nails) to teach thee, if thou drivest them like a nail into thy heart, they will guard thee; Num. R. s. 4. Esth. R. to VI, 10 אני . . . חבלים ומ׳ I prepared for thee ropes and nails (for impaling); a. fr.—2) (*pl.*) *cloves.* Num. R. l. c. ערבין . . . כמ׳ נטועים as sweet to their hearers as cloves.—3) *a peg-shaped attachment to a loaf, knob.* T'bul Yom I, 3 מ׳ שאחר הכבר the knob on the back of the loaf (supposed to serve as trade-mark).—4) a *wart* or *corn* (cmp. Lat. clavus).—*Pl.* מַסְמְרוֹת. Sifra Thazr. Neg., Par. 1, ch. II חמ׳; Tosef. Neg. II, 12 חַמַסְמֶרֶת (*sing.*).

מַסְמָרָא, מִסְמָר ch. same, *pin, nail.* Targ. Y. Num. XXV, 3.—Y. Ḥag. III, beg. 78ᵈ כל חד וחד נסיב חד מ׳ וכ׳ each took one nail and drove it in. Y. Pes. V, 32ᵇ top [read:] חא קבישא גבך כמסמרא let this be fixed in thy memory like a nail; Y. Yeb. XIII, 13ᶜ top במיסמרה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַסְמְרַיָּא, מַסְמְרִין . . . רַיָּה. Targ. Jer. X, 4; a. e.—Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. [read:] ממחין אילין לאילין מ׳ דטוליה refused to one another the fastening of the weaver's pin to the party wall.—[מַסְמְרָא, v. סְמַר.]

מַסְמֶרֶת f. *wart* or *corn,* v. מַסְמָר h., end.

מַסְמְתָא f. (סוּם) *one of the marked-off tiers* or *settles of the altar* (v. Midd. III, 1). Targ. Ez. XLIII, 14; 17 (ed. Lag. מְסִימָ׳; a. מַסְמָ׳; ed. Wil. first time מַכְתָּמָתָא, Ar. מסמסתא; corr. acc.; h. text עזרה).

מַסְנָא, מַסָּן m. (v. מָסָאנָא) *shoe.* Targ. O. Gen. XIV, 23. Targ. Ez. XVI, 10; a. fr.—Lam. R. to I, 5 חד מ׳ דידיה one of his shoes; חד מ׳ חורן the other shoe; a. e.—Kidd. 22ᵇ bot. מַסְנָאי (prob. to be read: מָסָאנִי) my shoe.—*Pl.* מַסָּנִין, מַסָּנַיָּא. Targ. Josh. IX, 5 (ed. Wil. מְסָנָן). Targ. Is. III, 18 (h. text עכסים).—Hebr. pl. מְסָנִים. Y. Pes. X, beg. 37ᵇ, v. צוֹצָל.

מַסְנָא, v. next w.

מַסְנָא m. (סָנַן) *pure gold.* Targ. Is. XIII, 12 (ed. Wil. מַסָּנָא; ed. Lag. מסננה; h. text כתם).

מַסְנֶנֶת f. (סָנַן) *strainer; the strained mass.* Sabb. XX, 2 (139ᵇ) מ׳ של חרדל a mustard mixture in the strainer (v. Rashi a. l.). Ib. 134ᵃ במ׳ שלו . . . אין מסננין you must not strain a mustard mixture (on the Holy Day) in the strainer designated for it.

מַסְנְתָא f. (preced.) *sieve, basket.* Y. Dem. II, 21ᵈ bot. Ib. מסאנא (corr. acc.).

מָסַס (b. h.) *to melt, dissolve.*

Nif. נִמְסַס, נָמַס, נִימַס, נִימּוֹס *to melt, be liquefied; to fall away; to faint; to despair.* Ex. R. s. 25 נִימּוֹשִׁין (Var. נִימַּשִׁין) they faint. Yalk. ib. 251 דתחזילו נָמְשִׁין they began to lose heart; Mekh. B'shall., Shir., s. 9 לְהָמַס. Deut. R. s. 1, end תִּימַּס עינו וכ׳ may this man's (thy) eye run out. Maasr. I, 2 רמונים משתַּמְּשׁוּ pomegranates are subject to tithes when their core becomes pulpy; expl. Y. ib. 48ᵈ bot. משיתמיכך אוכל וכ׳ (cmp. מָסַס II) when the eatable portion (core) can be mashed under one's fingers; [anoth. definition taking our w. in the sense of *falling away, diminution*; משיכניסו מחצה when the ripening core is reduced to half the capacity of the cavity,—upon which the remark is made, פלגון לבבנו . . . הֲמַשּׁוּ . . . דילמא perhaps he learned it from the homiletical teachers who interpret *hemassu* &c. (Deut. I, 28), they divided our hearts (an allusion to Num. R. s. 17)].

Hif. הֲמַס *to cause to melt away.* Deut. R. s. 2, beg. (ref. to Ps. XXXIX, 12) חַמַּסְתָּ . . אותה וכ׳ כל חמדה (not אותו) all the delight which Moses longed for, to enter the land,—thou hast caused it to decay as a moth enters garments and makes them decay. V. מָסָה.

מָסַס ch. same. Targ. II Sam. XVII, 10 מְמַס ימסי (ed. Lag. מְמָסָא מסי), v. מְסֵי.

Ithpe. אִתְמַסָּס *to melt, decay.* Targ. Ps. LXXV, 4.—[מְאִיס, v. אְמַיִס.]

מָסָס m. *stomach,* v. חֲמַסָּס.

מַסָּסָא, v. מַסָּאָא.

מסמטולא, v. מְסוֹמְטוֹלָא.

Digitized by Google

מַסָּע m. (b. h.; נָסַע) *removal; journey; station.* Cant. R. to III, 6 ממ׳ למ׳ from station to station; a. fr.—*Pl.* מַסָּעוֹת (*fem.*). Snh. 94ᵇ עשר מ׳ נסע וכ׳ that wicked man (Sennacherib) marched ten journeys in that one day; Yalk. Is. 284. Tanḥ. B'midb. 2 ובאה עמהן במ׳ and it (the well) went with them on their journeys; Num. R. s. 1. Tosef. R. Hash. III (II), 3 ובמ׳ and the signal for marching (Num. X, 2-8); a. fr.—Pesik. R. s. 16 הַמַּסָּעִים the marches in the desert.—[Tosef. R. Hash. II (I), 2 מסעות, מסעיות, v. מַשּׂוֹאָה.]

מְסָעֵד m. (סָעַד) *assistant, attendant.*—*Pl.* מְסָעֲדִים. Par. III, 6 פרה וכל מְסָעֲדֶיהָ the red cow and all her attendants.

מסעיות, v. מַשּׂוֹאָה.

מְסֻפָּד m. (b. h.) = הֶסְפֵּד. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) מה לכם קושרין מ׳ why do you compose these lamentations?, v. הֶסְפֵּד.

מְסַפְּדָא, מְסַפֵּד, מְסִפְּדָא ch. same. Targ. Gen. L, 10. Targ. Y. Deut. X, 6; a. e.—*Pl.* מְסַפְּדַיָּא. Targ. Am. V, 16 (ed. Lag. a. oth. *sing.*).

מספומיא, v. אִסְפַּמְיָא.

מְסַפְּרָת v. מִסְפָּרַיִם.

מְסַפְּרְיָא m. (סָפַר) *fearfulness.* Targ. Job XLI, 17 (Ms. מְסָרְיָם; h. text שְׁחַת). Ib. XXXI, 23 (ed. Lag. מסריים; Ms. Var. מְסַפְּרְיָא; h. text שְׁאֵת).

מְסֻפָּק, מְ׳, מְסֻפָּק m. (סָפַק II; v. סָפֵק) *strait, dilemma; difficulty.* Y. Sot. III, 19ᵃ bot. תכניסה עצמה למ׳ חזה המרובה she placed herself in such a dilemma (to be suspected of adultery and to have to drink the waters of jealousy). Y. Gitt. VIII, 49ᶜ bot. מה ראית לחכנים עצמך למ׳ הזה וכ׳ what was thy reason for taking such a responsibility (by deciding in favor of a lenient opinion)?—Esth. R. to II, 3 באו לידי המ׳ חזה they (the Persian matrons) came to that trouble (to have to compete with all maidens of the country); a. e.

מְסַפְּקָה, מַסְפָּקָה m. (סָפַק II) 1) *sufficiency.* Y. Ber. IV, 8ᵃ top [read:] אית לך מ׳ לכל חדא וחדא מינהון you have enough material for each Divine Name out of them (the combined benedictions); Y. Taan. II, 65ᶜ top.—2) *Pa.* of סָפַק, q. v.

מִסְפָּר m. (b. h.; סָפַר) *number, count.* Cant. R. to VI, 9 (ref. to II Sam. XXIV, 9) מ׳ זה המנין וכ׳ *mispar* means counting, *mifḳad*, summing up. Pesik. R. s. 11 הוי מ׳ they were a limited number; שלא במ׳ innumerable; a. fr.

מִסְפָּרָא, מַסְפֵּר m. (סָפַר) *tool for cutting hair, razor, scissors.* Targ. O. Num. VI, 5. Targ. Ez. V, 1 (not מְסָ׳); a. e.—Snh. 96ᵃ תבו לי מ׳ (Ms. F. מַסְפַּרְתָּא) give me a razor; ib. ויהבו ליה מספרתא; Yalk. Is. 276 מספרא.

מִסְפָּרַיִם, מַסְפְּרַיִם m. du. (preced.) *shears, scissors.* Kel. XVI, 8 תיק מספרת ומ׳ the sheath of a shearing knife or of scissors. Y. M. Kat. III, 82ᵃ top במ׳ with scissors, contrad. to סכין a. מספרת; Bab. ib. 17ᵇ; a. e.—[Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5 מספרים ed. Zuck., read מַסְמְרִים.]

מִסְפֹּרֶת, מַסְפֹּרֶת f. (preced.) *shearing knife, clipping tool.* Kel. XVI, 8, v. preced. M. Kat. 17ᵇ, a. e., v. preced. Kel. XIII, 1 (Maim. מספו׳, ed. Dehr. מספרת). Tosef. ib. B. Mets. III, 4 מ׳ של פרקים shears consisting of separable blades; Sabb. 48ᵇ; 58ᵇ מספו׳. Tosef. Bets. III, 19, v. סַפָּר; a. e.

מַסְפַּרְתָּא f., v. מַסָּפָר.

מָסַק (denom. of a noun מָסָק, fr. נסק *to ascend*) *to harvest olives*, opp. to נקף to pick, glean. Tosef. Dem. VI, 6 ישראל שקיבל . . . זיתיו לְמָסוֹק בזתים if an Israelite rented from a fellow Israelite . . . his olive trees for harvesting, the rent to be payable in olives; זיתיו למסוק בשמן payable in oil; Y. ib. VI, 25ᵇ top. Neg. II, 4 כמוסק וכ׳ in the position of one taking olives down. Tosef. Toh. X, 4 עד שלא מָסָקָן before he plucked them; a. fr.—Part. pass. מָסוּק; *pl.* מְסוּקִין. Tosef. B. Mets. IX, 1.—Denom. מָסִיק, מְסִיקָה.

מַסָּק part. *Af.* of נָסַק.

מַסָּקָא m. (נָסַק) *ascent.*—*Pl.* מַסָּקִין. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5; v. מָחוֹתִירְתָּא.

מַסְקָאנָא, v. מַסְקָנָא.

מסקום, Y. Bicc. III, 65ᵈ, v. הִמְסָקוֹס.

מַסְקָנָא m. (נָסַק) 1) *ascent, height, steps.* Targ. I Sam. IX, 11 (ed. Lag. מַסְקָאנָא). Targ. Is. XXXVIII, 8; a. e.—2) *final result, upshot.* Meg. 14ᵇ ומ׳ חכי הואי and so it finally came to pass.

מַסְקִינִין, v. מַשּׂוֹקִיתָא.

מַסָּקָתָא f. pl. (preced. wds.) *going up, procession.* Targ. II Chr. IX, 4.

מָסַר (b. h.; sec. r. of אָסַר, cmp. meanings of b. h. סָגַר) 1) *to seize* (v. Num. XXXI, 5).—Denom. מְסִירָה 1.—2) *to hand over; to deliver, transmit.* Ab. I, 1 ומְסָרָהּ וכ׳ and handed it (the Law) over to &c. (in the chain of tradition). B. Mets. 8ᵇ (expl. מוֹסֵר) כאדם המוסר דבר וכ׳ like one handing over (giving possession) &c. Ib. 111ᵇ bot. (expl. נשא, Deut. XXIV, 15) דבר שמסר את נפשו עליו Ms. M. (ed. תמוסר, v. Rabb. D. S. a. l. note) a labor for which he binds (obligates) himself; [oth. explan.] ib. 112ᵃ מ׳ את עצמו למיתה (Ms. M. מ׳ לו נפשו עליו) he delivered himself to death, i. e. risked his life; (Ms. M. for which he surrendered his life to the employer); Sifré Deut. 279 מ׳ לך את נפשו he surrendered his life to thee (the employer); a. v. fr.—מ׳ דין על to surrender one's case against a man (to Providence); v. דִּין. B. Kam. 93ᵃ; R. Hash. 16ᵇ; a. e.—Esp. a) *to surrender a person to the authorities, to inform against.* Gitt. 7ᵃ ובידי למסרם למלכות it is in my power to bring them to judgment through the (Roman) government. Tosef. Ter. VII, 20 וכ׳ יתרגו כולם ולא ימסרו let them

Digitized by Google

all suffer death rather than surrender one Israelite &c.; a. fr.—V. מָסוֹר.—b) מ׳ עצמו (sub. למיתה) *to suffer martyrdom.* Pes. 53b שמָסְרוּ עצמן על קדושת וכ׳ who were ready to suffer death for the sanctification of the Name (of the Lord). Yalk. Ex. 182 אומה חמוסֶרֶת עצמה וכ׳ a people that is ready to die for the unity of my Name; a. fr.—Part. pass. מָסוּר; f. מָסוּרָה; pl. מָסוּרִים, מְסוּרִין; מְסוּרוֹת. Kidd. 32b; B. Mets. 58b דבר חמ׳ ללב וכ׳ to an injunction which is entrusted to the heart (over which human authorities have no control), the Text adds, 'and thou shalt be afraid of thy God.' Mekh. Ki Thissa (ref. to לכם, Ex. XXXI, 14) לכם שבת מ׳ ואי אתם מ׳ לשבת the Sabbath is given in your charge, but you are not surrendered to the Sabbath, i. e., there are higher objects for which the Sabbath law must eventually be violated; Yoma 85b; a. fr.

Nif. נִמְסַר *to be delivered, transmitted.* Num. R. s. 4 נִמְסְרָה לו בכורה the birth-right (priesthood) was transferred to him. B. Kam. 82b אין נִמְסָרִים בידכם they will not be given into your hands, you will have no power over them; Men. 64b. Y. Yoma III, 40d bot. לא חיה נִמְסָר וכ׳ it (the pronunciation of the Tetragrammaton) was not communicated to any but &c.; a. fr.

מָסַר, (מָסַר) I ch. same. Targ. Gen. XXXIX, 8. Targ. Am. I, 6. Targ. O. Deut. XXIV, 15; a. fr.—Part. pass. מָסִיר; f. מְסִירָא; *pl.* מְסִירִין, מְסִירָן. Targ. Num. III, 9; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XVI, 5 מְסִירִין בירך, a corrupt., prob. to be read: מַסְרִית עלך; cmp. B. Kam. 93a.]—B. Mets. 8b מאן קא מ׳ ליה דליקני who is there to deliver it to him, that he might take possession? Y. Yoma III, 40d bot. אנא מָסַר יהוה לך I will transmit it (the pronunciation of the Tetragrammaton) to you. Koh. R. to III, 11 [read:] איית חכי בר נש דאֶמְסוֹר ליה is there a person here to whom I might communicate it?; כד אתי מְמַסַר when he was about to communicate it. Kidd. 12b דמ׳ מוריא וכ׳ who enters a protest against his own letter of divorce. Ber. 20a חוו קא מָסְרֵי נפשייהו וכ׳ were ready to suffer martyrdom for the sanctification of the Name; אנן לא מַסְרִינָן וכ׳ we are not ready to suffer &c.; a. fr.

Ithpe. אִתְמְסַר, אִיתְמַסַר *to be surrendered, transmitted; to surrender one's self.* Targ. Lev. XXVI, 25. Targ. Ps. LXXIX, 11; a. e.—Gitt. 66b מִיתַּמְסְרָן; 29a מִמַּסְרָן, v. מִיתְלָא II. Snh. 26a מִיתַּמְסְרֵי have decided to surrender (to capitulate). Koh. R. l. c. ולא קבל עליה מִימְסַר ליה מימסר (some ed. למימסר ליה) he declined to have the Tetragrammaton transmitted to him (v. Y. Yoma l. c.).

מָסַר II, *Pa.* **מַסֵּר** (denom. of מַסְרָא) *to saw.* Targ. Is. XLIV, 13. Targ. II Sam. XII, 31 (ed. Wil. מְסַר); Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. מסאר).—Part. pass. מְמַסַּר. Targ. I Kings VII, 9.

מַסָּר m. (b. h. מַשּׂוֹר; נָסַר) *a tool with rough edges* or *teeth, file, saw.* Sabb. XVII, 4 מ׳ דגדול saw for cutting wood. Kel. XXI, 3; Tosef. ib. B. Bath. I, 8 מלבן של מ׳ the frame of the saw. Y. Succ. III, 53c bot. כמין מ׳ leaves serrated like a saw, v. מַגָּל; Tosef. ib. II, 7; Bab. ib. 34a דומה למ׳. Gen. R. s. 6; Midr. Sam. ch. IX, v. נָסַר; Ex. R. s. 5 כס׳ (Var. כמַסָּמָר); a. e.

מַסְרָא ch. same. Targ. Is. X, 15 (ed. Wil. מַסָּרָא).—*Pl.* מָסְרִין. Targ. I Kings VII, 9. Targ. II Sam. XII, 31; Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. מַסָּאוּרִין).

מָסָרָא, *pl.* מָסָרִין, v. מְסָרְבָן.

מַסְרַבּוּי pr. n. m. *M'sarbay,* by-name of the family of Jojarib. Y. Taan. IV, 68d מ׳ מִסּוֹר בהיותא וכ׳ he was surnamed M., because he surrendered the Temple to the enemy; יח חֲרִיב .. על שמרדו וסרבו בו ... the Lord went into judgment ... because they rebelled against him.

מְסָרְבָנָא, מְסַרְבָּן m. (סָרַב I) *rebellious.* Targ. Ps. LXXVIII, 8 (ed. Lag. מסרחבן, Var. מסרין; ed. Wil. מָסָרְבִין (*pl.* followed by sing. מרגיז; Ms. מסרחוון). Targ. Is. LXV, 2.

מסרדי, v. מְסַרְהֵי.

מָסָרְהָבָא m. (סָרַהּ) 1) *impatient, impetuous.* Targ. Prov. XXI, 5 (h. text אָץ). — 2) *rebellious.*—*Pl.* מָסָרְהָבִין. Targ. Y. Deut. XXXI, 27. Targ. Ps. LXVI, 7 ed. Wil. (ed. Lag. מָסַרְהוֹבִין; Ms. מָסַרְהָווִין; h. text סוררים).

מָסָרְהָבָאִית adv. (preced.) *impetuously.* Targ. Prov. XXV, 8 (h. text מהר).

מְסַרְהָבָן, v. מְסָרְבָן.

מְסַרְהָווין, מְסַרְהוֹבִין, v. מָסָרְהָבָא.

מְסַרְהָוָן, v. מְסָרְבָן.

מסרוכי, v. מַסְרֵק.

מסרולה, Y. Ned. VII, beg. 40b ומ׳ ופלולויה, a corrupt. for מְלִיסּוֹפִילּוֹן m. (μελισσόφυλλον, cmp. Syr. מדליסופוללון, מילישופולון, P. Sm. 2025; 2091) *Melissophyllon, melissa* or *baum,* an herb (v. Sm. Ant. s. v.); v. חַמְטַלְיָא.

מַסְרוֹק, v. מַסְרֵק.

מַסְרוֹקָה m. (סָרַק II) *hair-comber.* Lam. R. to I, 15, v. מַסְלְסָלָה.

מַסְרִיהּ, v. מַסְרֵהּ.

מַסְרִיקָא, v. מַסְרֵקָא.

מַסְרֵיתָא, v. מַסְרֵתָא.

מַסְרָךְ m. (סָרַךְ; v. סָרַהּ I) *band with which the saddle is fastened around the ass' belly.* Tosef. Sabb. IV (V), 2 שלא יקשור את המַסְרָכוֹ (v. ed. Zuck. note) he must not tie his band; Sabb. 53a שלא יקשור בו במסרכו Ms. M. (ed. לו מסריכן, read: מַסְרֵיכוֹ); Y. ib. V, 7b bot. את המסרוכי (read: חמַסְרֵיכוֹ).

מַסְרֵק m. (סָרַק II) 1) *comb, strigil.* Kel. XIII, 8 מ׳ של פרשתן hackle for flax. Ib. 7; T'bul Yom IV, 6 מ׳ של ראש hair-comb; a. e.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4 מ׳ שיש בו דרבן (an iron) comb to which a sting is attached (an instrument of torture cmp. פַּרְגָּל).—2) *an indented attachment to a vessel*

Digitized by Google

or *a plant* &c. Ib. 9 שלשלת חבוד על חמ׳ a lamp-chain is considered as joined to 'the comb'. Kel. II, 8 מ׳ של צרצור; Tosef. ib. B. Kam. II, 8 מסרוק, v. צְרְצוּר. Ukts. II, 3 חמ׳ the crown of a pomegranate. — *Pl.* מַסְרָקוֹת. Ber. 61b, a. e. מ׳ של ברזל iron combs for flaying, v. supra.

מַסְרָקָא, מַסְרֵי׳ ch. same. Ber. 18b מַסְרָקָאי my comb. — *Pl.* מַסְרֵיקִין. Gitt. 57b במ׳ דפרזלא with iron combs, v. preced.; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); ib. to II, 2 מסריקין (not קון . . .); Koh. R. to III, 16 מסרקא (*sing.*)

מַסְרֵת f. (b. h. מַשְׁרֵת; v. נָסַר) *a mould for frying a batter* (חֲלוּט), in gen. *pan*. Ḥall. I, 4 חלת חמ׳ Ms. M. (ed. המש׳) cake formed in the mould; Pes. 37a; expl. ib. חלוט של וכ׳ home-made *ḥalut* (v. חָלַט I). Y. Ḥall. I, 57d, v. חֲלִיטָא III. Y. Pes. II, 29b bot.

מַסְרֵי׳, מַסְרֵיתָא ch. same. Targ. II Sam. XIII, 9 (ed. Wil. מַסְרֵי׳). Targ. Lev. II, 5 (also מַסְרֵי׳; h. text מחבת). Targ. Ez. IV, 3. Targ. I Chr. IX, 31 (h. text חבתים).

מַסְרֵיתָא, v. מַשּׁוּרְתָא.

מַסַּת f. constr. (b. h.; v. next w.) *as much as, in accordance with*. Ḥag. 8a (ref. to Deut. XVI, 10) . . מ׳ מלמד . . מביא חגיגתו וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) 'in accordance with' (the free-will offering &c.), this intimates that one must procure his festal offering with secular money (not from second tithe-money). Ib. מאי משמע דתאתי מ׳ וכ׳ where is the intimation that this *missath* means secular? (Answ. ref. to מַס, Esth. X, 1).

מַסְתָּא, מִסְתָּא, מִי׳, (מִסְתָּא) f. ch. (מסס; cmp. דֵּי fr. הָוָה) *plenty, enough*. Targ. Prov. XXX, 15, sq. (h. text הוֹן). — Constr. מַסַּת, מִסַּת, מֵי׳, מֵי adv. (=h. דֵּי). Targ. II Sam. XXIV, 16 (h. text רַב). Targ. Ex. XXXVI, 5 (h. text מַדַּי). Ib. O. 7 (Y. מַכַּיסַת; h. text דַּיָּם). Targ. Prov. XXX, 8 מִסְתִּי enough for me (h. text חקי). Targ. Jer. XLIX, 9 מִיסַּתְחוֹן (h. text דַּיָּם); a. fr. — מִמֵּי׳, (מִבֵּי׳), מִמֵּי׳ *as much as required*. Targ. Y. Ex. l. c., v. supra. Targ. Lev. XII, 8 (Y. ed. Amst. במ׳). Targ. II Chr. VIII, 13 במ׳ (ed. Lag.); a. fr. — V. מִכְּיַסַּת. — *Lev. R. s. 3 מיסת מתשרע מינהון לעלמא דאתי it is enough, they will pay for it in the hereafter (Yalk. Koh. 971 מִידַּת). — V. מַסְתְּרָא.

מַסְתּוּ, v. מַסְתְּרָא.

מַסְתּוֹר, v. מִסְתָּר.

מַסְתּוֹרִין m. pl. (סְתַר II, v. next w.) *confusion*. Yalk. Gen. 126 בר׳ מ׳, v. סְתוֹרִים.

מַסְתּוֹרִיתָא f. (סְתַר II) *reel*. Ḥull. 60a, v. דַּוְלָלָא.

מִסְתָּיָא, מִסְתָּיָה, מִי׳, מִסְתָּי f. (denom. of מַסָּת) 1) (*it is*) *enough*. Targ. Y. Num. XII, 14 מִסְתָּיָה it is enough for her. Targ. I Chr. XXI, 15; 27 מִסְתָּיְיךְ; (Targ. II Sam. XXIV, 16 מסת). — Y. Keth. I, 25c וכ׳ לא מִסְתָּיָה is it not enough for her that she has been raised to priesthood? —Gitt. 14b וכ׳ לא מִיסְתָּיָה (some ed. מִיסְתָּיֵיהּ) not enough that he did not help us but &c. Ib. 56b מִסְתָּיְיךְ דקא חזית וכ׳ thou art sufficiently rewarded by seeing the distress of thy enemy. B. Bath. 126a וכ׳ לא מי׳ was it not enough that thou didst sell his property &c.? Ber. 55a חדוותיה מִסְתָּיְיהּ his joy (over his good dream) is enough for him (he must not expect its realization); a. fr. — Yalk. Gen. 62 דא מי׳ דכולה בישא this (sample) is enough to prove that all the wine is bad; Gen. R. s. 38 מִסְתּוּ Ar. (ed. מִשְׁפּוּ; prob. to be read: משפו מ׳ וכ׳, v. מָשְׁפוּ). — 2) (v. P. Sm. 2184) *saturation, plenty*. Targ. Job VI, 7 (sec. vers.) חסן . . ודעוות מ׳ וכ׳ they made me sickly, and thus there was more than enough for my meal (h. text חמה כדוי, play on דַּי a. הָוֹי), v. הָוְיָתָא.

מסתירין, v. מְסָתֵּר a. מְסָתֵּירִין.

מַסַּתְמָתָא f. (סְתַם; cmp. אוֹטָם) *substructure* filled with earth, *tier*; v. מַסַּמְתָּא.

מִסְתָּר m. (b. h.; סָתַר I) *secret*. — *Pl.* מִסְתָּרִין, מִסְתָּרִים, מִסְתּוֹ׳. Gen. R. s. 82 (quot. adopted fr. Jer. XLIX, 10) גליתי מִסְתָּרָיו בשביל וכ׳ I laid open his (Esau's) secrets in order to expose his bastards; Yalk. Jer. 331; Yalk. Chr. 1073 מסתר׳ (corr. acc.). Ex. R. s. 19 אל ידעו מִסְתּוֹרָיו shall not learn his (Israel's) secrets. Ḥag. 5b ומ׳ שמו . . . מקום the Lord has one special place whose name is *mistarim* (Jer. XIII, 17). — V. מִסְתֵּירִין.

מַסְתְּרָא, Targ. Y. Deut. XXIX, 5, v. סָתַר I.

מָעָא I ch. = h. מָעָה, [*grain,*] *m'ah*, a coin and a weight. Targ. I Sam. II, 36 (h. text אגורה). Targ. Job XLII, 11 Ms. Var. (ed. חורסא, h. text קשיטה). — *Pl.* מָעֵי, מָעַיָּן. Targ. O. Ex. XXX, 13 (Y. מָנִין; h. text גרה). — B. Mets. 102b אסתירא מאה מ׳ מאה מ׳ if he said 'an Istira', (adding) 'one hundred m'ah', he must pay one hundred m'ah. Kidd. 81a, v. דְּמָא. Snh. 26a; a. fr. — מָעָתָא = h. מָעוֹת, *money*. Targ. Esth. IX, 22.

מָעָא II ch. = h. מֵעָה, *belly, womb*. Targ. Ps. CXXVII, 4. Ib. LVIII, 4 מן מָעָן (h. text מרחם). Ib. XLIV, 26 מְעָנָא Ms. (ed. מְעִינָנָא; h. text בטננו). — Mostly *pl.* מְעִין, מְעַיָּא, מֵ׳, מֵי׳; constr. מְעֵי, *bowels, intestines*. Targ. Gen. XXX, 2. Ib. XXV, 22, sq.; a. fr. — Ḥull. 93a ריש מעיא the starting point of the (large) intestines. Yalk. ib. 976, v. מְעָיָא. Lev. R. s. 3 בי מעיא (some ed. מַעְיָה) the small bowels; Koh. R. to VII, 19 [read:] בנת מ׳; a. fr. — V. מַעֲנָא.

מַעְבַּד m. (עֲבַד) *doing*. — *Pl.* מַעְבְּדִין. Targ. Job XXXIV, 25.

מְעַבְּדָא, v. עֲבַד.

מַעְבְּדָנָא m. (preced.) *maker*; *parent*. Gen. R. s. 68; Yalk. Ps. 878 (play on הָרִים, Ps. CXXI, 1) אל התחזרים למלפני ולמַעְבְּדָנִי (v. הוֹר) I lift my eyes unto the *horim*, to my teacher and my begetter.

מַעְבְּדָנוּתָא f. (preced.) *making, getting*. Targ. Prov. XXI, 6.

מַעְבֵּד, v. מִצְוָה.

Digitized by Google

מַעְבוּרָא m. (עָבַר; v. עִיבּוּרָא) *growth.* Y. Ned. VII, 40c top מַעְבִּירָה, v. הִגְנָא.

מַעְבּוֹרֶת f. (b. h. מַעְבָּרָה; עָבַר) *ferry-boat.* B. Kam. 116a (Ms. M. מַעְבֹּרֶת); Yeb. 106a (ed. מעברא; corr. acc.).

מַעְבַּט, Toh. X, 5, Ar., v. עֲבִיט.

מַעְבִּיוּת, Lam. R. to IV, 19, v. עֲבִיט a. הָלַךְ.

מַעְבָּר m. (עָבַר) *pitchfork* for the first stage of winnowing (passing the grain from one side to the other). Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6. [Ar. reads מעדר, with Var. lect. מעבר.]

מַעְבָּרָא m., constr. מַעְבַּר (עָבַר) *passing, mustering.* Targ. Is. XXX, 32.—V. next w.

מַעְבָּרָא m. (עָבַר) *ford, ferry.* Targ. O. Gen. XXXII, 23 מַעְבַּר constr. ed. Berl. (oth. ed. מַעְבָּר).—Yeb. 106a, v. מַעְבֹּרֶת. Ḥull. 95a Ar. (ed. מַעְבָּרָא). Ned. 27b מ' פסקיה the ferry cut him off, i. e. there was no ferry to take him over. Ib. מ' מיגלי אונסיה the accident of missing a ferry can be foreseen.

מַעְבָּרָה f. (b. h.; preced.) *crossing,* esp. *the place of crossing.*—*Pl.* מַעְבָּרוֹת, constr. מַעְבְּרוֹת. Ber. 54a מ' הים the place where the Israelites crossed the Red Sea; מ' הירדן where they crossed the Jordan; a. e.

מַעְבַּרְתָּא ch. same, 1) *crossing, ferry, ford.* Y. Taan. IV, 68c, sq.—B. Bath. 73a Ms. F., v. מְרַבַּעְתָּא.—2) (בדיקנא) מ' *a parted beard* (perh.=מַעְבָּר, *pronged like a fork*). Snh. 100b.—3) (רחפלין) מ' *the hollow rim of the capsule of the T'fillin of the arm through which the thong is slipped.* Men. 35a.

מַעְגִּיל m. (v. next w.) *rolling machine.* Sifré Deut. 229 כמה חוא מקום מַעֲגִילוֹ וכ' how large a railing is required around the place where one puts his rolling machine? Three handbreadths, opp. to בית דורסין the part of the roof used for moving about; Yalk. ib. 930 מַעֲגָלוֹ.

מַעֲגִילָה f. (עָגַל) 1) *roller, a slab for rolling over a plastered roof,* v. מַחֲלָץ. Macc. II, 1; Tosef. ib. II, 3; Y. ib. II, beg. 31c. M. Kat. I, 10 במ' בידו וברגל, expl. ib. 11a כעין מ' וכ' with hands and feet as with a roller.—2) *a press for straightening wood.* Sifré Deut. 308, v. כּוֹן *Pi.*; Yalk. ib. 942 מַעֲגָלָה.

מַעְגָל m. 1) (b. h.; עָגַל; מַעֲגָלָה) *the wagons surrounding the camp, ring.* Num. R. s. 19; Midr. Till. to Ps. VII; a. e.—2) v. מַעֲגִיל.

מַעֲגָלָה, v. מַעֲגִילָה.

מְעֻדְיָא f. *with child,* v. עֻדִּי I.

מַעְדִּיד, v. מַעֲדִיד.

מַעְדָּן I m., *pl.* מַעְדָּנִין, מַעְדַּנִּין (b. h.; מעדנות; עָדַן) *knots* of reed matting; v. מַהַן.

מַעְדָּן II m., *pl.* מַעְדָּנִין, מַעְדַּנִּים (b. h.; עֶדֶן) *dainties, sweets;* מַעְדַּנֵּי עולם the best things in the world. Sot. 9a; 15b. Num. R. s. 7 כל מ' ע' טועמין במן they found in the manna the taste of all the best things &c.—Y. Ber. VI, 10b top בורא מיני מ' the Creator of various kinds of sweet things (fruits &c.). Ib. על הארץ ועל מַעְדַּנֶּיהָ for the land (Palestine) and its good things. Gen. R. s. 67 טעם כל מ' שבעולם the taste of all good things in the world; Yalk. ib. 115 מערכים (corr. acc.); a. fr.

מַעְדֵּר m. (b. h.; עָדַר) *mattock,* also *the share of the plough.* Kel. XIII, 7, v. מַעְבָּר. Tosef. ib. B. Mets. III, 14; IX, 3 מעדיר. Tosef. ib. B. Bath. I, 7, v. מַסְוֶה. Ib. 8.. חמשיחות שבמ' the strings and thongs of the share-beam; a. e.

מַעְדֵּר ch. same. Targ. Is. VII, 25.

מָעָה f. (b. h. *pl.* מעות, Is. XLVIII, 19, v. Targ.; cmp. next w.) [*grain* of sand &c.) *m'ah,* (cmp. גְּרָה) 1) *a weight.* Y. Kil. I, 27a top מ' אחת וכ' one m'ah's weight from the top of a melon, cucumber &c.; [R. S. to Kil. I, 2: one *seed* taken from the top &c., v. next w.].—Lev. R. s. 17 מ' אחת עבה ומ' וכ' one m'ah's weight of coarse thread &c.; (Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 מַטְוֶה).—2) *a coin,* corresp. to the Tyrian Obolus (v. Zuckerm. Talm. Münz. p. 4). Tosef. B. Bath. V, 12 ששׁ מ' כסף וכ' six m'ah silver make one denar; מ' כסף שוה וכ' one m. silver is equal to two dupondia; Y. Kidd. I, 58d; Bab. ib. 12a; Bekh. 50a. Y. Shebu. VI, beg. 36d; a. fr.—*Pl.* מָעִין. Ib.; a. fr.—מָעוֹת in gen. *small coins, money.* B. Mets. IV, 1, v. קָנָה. Pes. 50b מ' הבאות ממדינת הים proceeds from trans-oceanic traffic. Ib. מ' יתומים orphans' money (invested at half-profits between executor and orphans). Ab. Zar. 17b מ' של פורים money laid aside for Purim enjoyments; מ' של צדקה charity fund. Ib. לא יתן אדם מָעוֹתָיו וכ' one must not give his contribution to the charity fund, unless its manager be &c.; a. fr.

מֵעָה (or מָעַי) m.; *pl.* מֵעַיִם, מֲעַיִם, מֵעַיִן, מֵעִין, מֵי (b. h.; עָוָה) [*curve*; cmp. חָלָל,] *inside, bowels, belly.* Kinn. III, 6 מֵעָיו לנבלים בני מֵעָיו לכמרות its large intestines are used for harp-strings &c., v. בָּנַר. Nidd. 22b מכה יש לה בתוך מֵעֶיהָ has an internal wound (abscess); (Tosef. ib. IV, 3 מבפנים). Y. Naz. VII, 56c bot. תחת מֵעֵי הגמל under the belly of the camel; תחת מעי השקום under the *arch* of the gate. Snh. VIII, 2 (52a) יורדת לתוך מעיו וחומרת בני מעיו runs into his inside and scalds his bowels. Ḥull. 56b באלו בני מ' by the intestines of birds (Mish. III, 3) are meant the stomach, the heart &c.—Eduy. III, 3 מעי אבטיח the seeds and the juice of the melon (v. preced.). Y. Maasr. I, 48d מה בין מֵיעֵי מלפפון למ' אבטיח what is the difference between the core of the melopepon and that of the melon?—Y. Ter. VIII, 46a top, v. מְסָמֵס I.—Tosef. Kel. B. Mets. IX, 2 מעיין שלה the *stuffings* of the sofa.

מְעַרְאֵי, v. עֲוֵי II.

מְעֻבֶּה m. (עָבָה) *dense, large-sized,* opp. מידק, v. דָּקַק. Arakh. 25a לא מְעֻבֶּה וכ' neither too densely, nor too sparsely sown. Succ. IV, 9 (48b); a. e.—*Pl.* מְעוּבִּין. Pes. 64b והיו

Digitized by Google

מְעוֹנִי m. 1) *of Maon*, v. preced.—2) סֵפֶר מ' *the Book M'oni*, name of a Pentateuch copy in Jerusalem in which מָעוֹן was written in place of מְעוֹנָה (Deut. XXXIII, 27). Y. Taan. IV, 68ª bot. ספר מ'; Sifré Deut. 356 של מְעוֹנִים; Treat. Sof'rim VI, 4 ספר מעונה (corr. acc.).

מָעוֹנְיָא, v. מְעוֹנָאָה.

מָעוֹנִים, v. מְעוֹנִי.

מָעוֹנְנָא, מְעוֹנָנָן, v. מְעָנַן.

מעוסה, Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4, read with ed. Bub. מעוכה, v. קָטַם.

מעופרת, read: מַצָּפוֹרֶת.

מָעוֹרָב m. (denom. of עֶרֶב), שמש מ' *one who has become clean with the setting of the sun* (Lev. XXII, 7), opp. to טבול יום, v. טָבַל I.—*Pl.* מְעוֹרְבֵי (ה)שמש Par. III, 7; Tosef. ib. III, 7. Ib. 6 מערבי שמש, מערבי של שמש (corr. acc.).—*Fem.* מְעוֹרֶבֶת Sifra M'tsora, Zab., Par. 5, ch. IX.—[מְעוּרָב *mixed*, v. עָרַב I.]

מְעִינְיָא, מְעִינְי, מְעִיזָא, מַעֲזֵי m. (v. עִזָּא) *from goats, goats-hair, horn* &c. Targ. O. Ex. XXV, 4 מַעְזֵי ed. Berl. (v. Berl. Targ. O. II, p. 27, a. Massorah, p. 111); Y. מַעֲנֵי. Ib. XXVI, 7 מָעְזֵי ed. Berl. (Y. דְּמַעְזֵי). Targ. Num. XXXI, 20. Targ. O. Ex. XXXV, 26 מַעְזָיָא (ed. Berl. מָעְזָיָא); Y (מ') מַעִיזָיָא.

מַעֲזִיבָה f. (עזב, v. infra) *a concrete of stone chippings, clay* &c., used for paving floors, *pavement* covering the ceiling (תִּקְרָה) of the lower story and serving as flooring to the upper story. B. Mets. X, 2 תרתיתון..חעליון את חמ' the dweller below must provide the ceiling, and the one above the pavement. Ib. 117ª מ' אחווקי וכ' the plaster preserves the ceiling (thus benefitting the owner of the lower story); (oth. opin.) מ' אשוויי וכ' it serves only to level the floor. Succ. I, 7 תקרה שאין עליה מ' a ceiling not covered with pavement; a. fr.—[עזב, Neh. III, 8 is supposed to mean: *to form a concrete for fortification purposes.*—Our w. seems to be a hebraization of מלט caementum (v. P. Sm. 2137), by confounding it with h. r. מָלַט; cmp. הִרְמַלְטָא a. מַלְטֵט.]

מַעֲזֵלָא m. (עָזַל) *spinner*. Koh. R. to VII, 9 (prov.) הרכמא דמ' עזיל על פלכתיה כן סליק ליה מפלכתיה (not בס'; strike out הוא נסיב, being a Var. lect. or gloss to סליק) as the spinner winds (the yarn) on his distaff, so will it get off his distaff, i. e. the rash man hurts none but himself; v. גִּרְסָא III.

מָעְזָל m. (preced.) *the yarn on the distaff*. Targ. Prov. XXXI, 19 (h. text פלך).

מָעַט (b. h.; cmp. מוּט) *to be thin, minute*.—Part. pass. מָעוּט, f. מְעוּטָה; *pl.* מְעוּטִין, מְעוּטִים; מְעוּטוֹת. Y. Pes. V, 32ª bot.; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. גסי רוח ומיעוטי תורה big in spirit (haughty) and small in learning (of narrow capacity). Tosef. Ḥall. I, 7; a. e.—Tam. IV, 2 במיעוטה *at least* (Talm. ed. 31ª במעוטן, comment. במיעוטן on the *smallest* of the tables).

קוראין אותו פסח מ' (not אותן, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. M. מְעוּטִין, v. מָנָה) and they called it the Passover of the crowded, v. מָצַהּ.

מָעוּט, v. מָעַט.

מָעוּטָא, מְעוּט, v. sub מִדַּע.

מַעוּטֵי, infin. *Pa.* of מָעַט.

מָעוּטָנָא, מְעוּטָן, v. מַעֲטָנָא, מַעֲטֵן.

מְעַוֵּי, v. עָוַר II.

מְעוּרָן* m (denom. of עַיִן) *having many eyes* or *colors*, name of a *plant* (prob. πολυόφθαλμος = βούφθαλμος), *Chrysanthemum*. Y. Kil. I, 27ª, v. לְטוּנִים.

מָעוֹרַיָּא, v. מָחוֹז II.

מְעוּלֶּה m., מְעוּלָּה *f.* (עָלָה, *Pi.*) *prominent, distinguished*. Ber. 10ᵇ (expl. עֲלִיַּת, II Kings IV, 10) מ' בבתים the most distinguished room (the *exedra*); Ned. 56ª (expl. חצלידה, Mish. VII, 4) מ' שבבתים (Var. שבנכסיו) the best room. Men. 108ᵇ מ' שבביתי (Ms. M. מצלידה שבבתי) my best room. B. Kam, 16ᵇ (expl. מן חצלידה, Mish. I, 4) במ' שבנכסיו with the best portion of his estate; a. e.—*Pl.* מְעוּלִּין, מְעוּלִּים. Ib. מ' שבמשפחה the most distinguished of his family; a. e.

מְעוּמָד adv. (עָמַד) *standing, in a standing position*. Shebu. 38ᵇ שבועה מ' וכ' an oath must be taken standing, but scholars may remain seated. Ber. 30ª רב חסדא אמר מ' Rab Ḥ. says (he who is walking on the road) must stand still (during prayer), opp. מהלך; Y. ib. II, beg. 4ª. Sifré Deut. 155 אין שירות כשר אלא מ' no function is properly performed if the priest is not standing; a. fr.

מָעוֹן I m. (b. h.; עוּן) 1) [*selection*; cmp. בִּירָה,] *residence*, esp. *the Temple*; מ' by the Temple! Tosef. Keth. III, 2. Tosef. Ker. IV, 4. Num. R. s. 12 שמת מְעוֹנְךָ בעליונים thou hast placed thy residence with the uppermost (angels). Koh. R. to XII, 7 מעוני טהור my residence (in heaven) is pure; a. e.—2) *Ma'on*, name of one of the heavens. Ḥag. 12ᵇ.—3) [*that which is looked for,*] *sustenance, support* (v. I Sam. II, 29; 32). Gen. R. s. 68, a. e. תקב"ה מְעוֹנוֹ של עולמו the Lord is the support of his world; cmp. מָקוֹם.—[Ex. R. s. 24 מעון בתוך גרגרתו, some ed., read: מַעֲיָן.]

מָעוֹן II pr. n. pl. 1) (b. h.) *Maon*, in Judaea. Mekh. Yithro, Baḥod. s. l. מ' יהודה.—2) מ', also בֵּירַת מ' *Maon, Beth Maon*, near Tiberias. Sabb. 139ª bot. בי כנישתא דמ' the synagogue of M.; (Gen. R. s. 80, beg. בכנישתהון דמעונא, read דְּמְעוֹנָאֵי; Y. Snh. II, end, 20ᵈ בכ' בטבריא). Y. Erub. V, 22ᵇ bot. בירת מ'; Y. Sot. I, 17ª bot. בירת מעיין (corr. acc.); Num. R. s. 9 (ed. Wil. p. 58).—[Tosef. Shebi. VII, 13 משון אנא Var., ed. Zuck. שמעון; oth. ed. מעון.]

מְעוֹנָאָה m. (preced.) *of Maon*. Gen. R. s. 80, beg. יוסי מ' Jose of M.; Y. Snh. II, end, 20ᵈ מְעוֹנִי (h.); Yalk. Ez. 357 יוסף מְעוֹנָאֵי.—*Pl.* מְעוֹנָאֵי. Ib. בכנישתהון דמ'; Gen. R. l. c. (not דמעונא), v. preced.

Digitized by Google

Pi. מִעֵּט, מְעַט 1) *to diminish, reduce; to do little.* Ab. IV, 10 תּוֹר מְמַעֵט בְּעִסְקָךְ וְכוּ' do less business, and busy thyself with the Law. M. Kat. 22ª, v. עִסְקָא. Taan. I, 7 מְמַעֲטִין בְּמִשְׂא וּכְ' we must reduce business transactions, building &c. Ib. IV, 6 מִשֶּׁנִּכְנַס אָב מְמַעֲטִין בְּשִׂמְחָה with the beginning of the month of Ab we must reduce rejoicing. Ḥull. 60ᵇ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ go and make thyself smaller (be reduced). Snh. 17ª תּוֹאִיל וּמִיעַטְתֶּם עַצְמֵיכֶם because you made yourselves small (were modest); Num. R. s. 15. Tosef. Erub. IX (VI), 15 מִיעֲטָהּ בְּאֲבָנִים וְכוּ' if he reduced the size of the gap by means of stones &c. Y. ib. VII, beg. 24ᵇ מְמַעְטִין בִּכְלִים you may use utensils for reducing the opening. Bab. ib. 77ᵇ מְמַעֵט effects the reduction, i. e. puts the two adjoining places in the legal condition of dwellings connected by a gate; a. fr.—2) (interpret.) *to limit, qualify, exclude from the rule.* Shebu. 26ª תּוֹרָה דָּרַשׁ אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּרִיבָּה וּמִיעֵט interpreted the entire Law on the principle of 'It includes and it excludes', i. e. on the principle that if, in the Biblical text, a specification is preceded and followed by general terms, both an extension (ריבוי) and a limitation (מיעוט) must be found; e. g. ib. (ref. to Lev. V, 4) אוֹ נֶפֶשׁ . . . לְהָרַע . . . מִי' וְכוּ' 'or if a soul swears', this is a general expression, 'for bad or for good', this limits (the sphere of the law to things which are either an advantage or a disadvantage); 'whatsoever it be &c.', this is again a generalization; now what does it include? All kinds of words (vows); וּמַאי מִ' מִ' וְכוּ' and what does it exclude? It excludes a religious act (the vow of doing a forbidden thing or not doing a commanded thing). Sifra Tsav, ch. XV, Par. 11 אִם מִיַּעַטְתִּים מִסְּמִיכָה מְרוּבָּה לֹא אֲמַעֲטֵם בְּחִטּוּפָה וְכוּ' if I exclude them (the gentiles) from the privilege of laying hands on the sacrifice, which has a wider sphere of application, must I not exclude them from the privilege of waving &c.?; a. fr.—Part. pass. מְמוּעָט, v. מוּעָט.

Hif. הִמְעִיט *to do little, less.* Ber. 17ª שֶׁמָּא תֹּאמַר אֲנִי מַרְבֶּה וְהוּא מַמְעִיט lest you say, I do much good, and he but little; שְׁנִינוּ אֶחָד הַמַּרְבֶּה וְאֶחָד הַמַּמְעִיט וְכוּ' we have learned, whether one does much or little (they are equally worthy), provided one directs his heart &c.; Men. XIII, 11; a. fr.

Nithpa. נִתְמַעֵט, *Hithpa.* הִתְמַעֵט *to be diminished, reduced.* Erub. VII, 5 נ' הַתֶּבֶן מֵעֲשָׂרָה וְכוּ' if the pile of straw has been reduced to less than ten handbreadths. Ib. 54ᵇ; Ab. Zar. 19ª מִתְמַעֵט he will become less (will decline in learning). Arakh. 30ᵇ נ' כִּסְפּוֹ if his value was reduced. Tosef. Sot. XIV, 10 נִתְמַעֲטוּ הַיָּמִים וְכוּ' the days were reduced, and the years shortened. Ib. הִתְחִילוּ הַגּוֹיִם לְהִתְרַבּוֹת וְיִשְׂרָאֵל לְהִתְמַעֵט the nations began to grow and the Israelites to be reduced (in rank). Pesik. R. s. 14 נִתְמַעֲטָה יָדוֹ he became reduced in fortune. Midr. Till. to Ps. XII, end נִמְשַׁם מִתְמַעֲטָה their soul within them shrinks, i. e. they feel jealous and angry; Yalk. ib. 659; Lev. R. s. 32, beg. מִתְמַעֶטֶת (corr. acc.). Sifra l. c. נִתְמַעֶטֶת חִטּוּפָה the sphere of the act of waving is the smaller one; נִתְמַעֶטֶת סְמִיכָה the laying on of hands has the smaller sphere; a. fr.—Erub. 80ᵇ מַאי נִתְמַעֵט נִתְמַעֵט 'it was reduced' (Mish. VII, 7) means, it was reduced to atoms, v. מְטַמֵּט.—B. Mets. 71ª נִכְסֵיהוּ מִתְמַעֲטָן, v. מְטַל h.—Tosef. Mikv. VI (VII), 14 מִתְמַעֲטִין, v. מָעַךְ.

מַעַט I ch., *Pa.* מְעַט same, *to reduce; to exclude.* Yoma 74ª לְמַעוּטֵי מַאי . . . . לְמַ' וְכוּ' this 'none but' is to exclude what (whom)? . . . It excludes the king; Shebu. 31ª Ms. M. (ed. לְאַפּוֹקֵי); a. fr.

Ithpe. אִתְמְעִיט *to be reduced; to be excluded.* Erub. 79ᵇ דְּאִ' מֵאִיתְמוֹל when its size was reduced the day before; a. e.

מְעַט II m. (b. h.; preced.) *a little, little.* Ab. I, 15 אֲמוֹר מְ' וְעֲשֵׂה הַרְבֵּה promise little and do much. Sabb. 31ᵇ (ref. to Koh. VII, 16) הָא מְ' לִירָשַׁע but a little wrong one may do?; a. e.—V. מוּעָט.

מַעְטִין, מַעֲטָן m. (עָטַן) *vat* or *pit* where olives are packed until they form a viscid mass. Toh. IX, 1 זֵיעַת חֹמֶ' the (intended) exudation produced by lying in the vat, opp. זֵיעַת חִקּוּפָה the (unwelcome) exudation originating in the pile or basket, v. זוּעָה h. Ib. 9; Tosef. ib. XI, 1. Tosef. Maasr. III, 7 מעטין. Ib. 13, a. e. מעטן. Y. Dem. VI, 25ᵈ top מִ' שֶׁל זֵיתִים a mass of olives from the vat; a. fr.

מַעֲטָנָא ch. same.—*Pl.* מַעֲטָנֵי. Snh. 11ᵇ (Rashi מַעֲטִינֵי); Tosef. ib. II, 6 מעוטני; Y. ib. I, 18ᵈ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top.

מַעֲטָפָה f. (עָטַף II) *wrap.* Tosef. Kel. B. Bath. V, 4.

מָעֵי, v. מֵעַי.

מַעְיָנָא, מַעְיָנֵי, v. מַעְיָן.

מַעְיָלָא, v. מְעִילָא.

מַעְיָן, מַעְיִין, v. מֵעַי.

מַעְיָנָא, מַעְיָן, v. מַעְיָן, מַעְיָנָא.

מָעֵיל, v. מְעִיל.

מְעִיל m. (b. h.; עטל) *cloak, robe.* Ruth R. to IV, 8 (ref. to I Sam. XV, 27) מְעִילוֹ שֶׁל מִי whose cloak (did Samuel seize and rend)?; Midr. Sam. ch. XVIII; a. e.—Esp. *the high priest's robe.* Yoma VII, 5. Zeb. 88ᵇ; Arakh. 16ª; a. e.

מְעִילָא, מְעִיל ch. same. Targ. I Sam. II, 19. Targ. Ex. XXVIII, 4; a. fr.—*Pl.* מְעִילִין. Targ. Ez. XXVI, 16.

מְעִילָה f. (מָעַל; b. h. מַעַל) *false dealing, bad faith.* Sifré Num. 7 (ref. to Num. V, 12, sq.) תֵּרַי מִ' עַל דְּבַר עֵרוּה this (context) proves that *ma'al* refers to marital faithlessness (not to pecuniary defalcation). Ib. . . . אֵין מִ' אֶלָּא שִׁיקּוּר . . *m'ilah* everywhere (in the Scripture) has the meaning of false dealing; Num. R. s. 8. B. Bath. 88ᵇ זֶה הַקָּדִים חֲטָא לְמִ' וְכוּ' this one (who robbed a man) makes sin precede faithlessness (ref. to Lev. V, 21), whereas that one (who robbed the Temple) makes faithlessness precede sin (ib. 15); a. fr.—*Pl.* מְעִילוֹת. Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 12) שֶׁחָזַר מִ' הַלְלוּ וְכוּ' why this repetition of the stem מעל?—Esp. *m'ilah, the law concerning the unlawful use of sacred property* (Lev. V, 15 sq.). Tosef. Meïl. I, 5 חִצְיֵל . . מִן

Digitized by Google

חמ' protects the flesh of the other animal from being subject to the law of *m.*, i. e. no use made of it is considered sacrilege. Ib. 8 יצא ידי מ' is no longer amenable to the law &c.; Meil. 2[a]. Tosef. ib. III, 2 לתיכן מ' to what fund does this fine for mal-appropriation go? Meïl. 12[a] איזה בידה מ' אי אתה מ' the law of *m'*. applies to it; a. fr.—*Pl.* as ab. Zeb. V, 5 אשם מ' the guilt-offering for mal-appropriations of sacred property; a. fr.—*M[e]ilah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta and Talmud Babli of the Order of Kodashim.

מֵעַיִן, מֵעַיִם, v. מֵעָה.

מָעִין, מָעִין, v. מָעָה, מָעָא.

מֵעֵין, v. עֵין.

מַעְיָן, מַעְיָן m. (b. h.; עין; cmp. עֵין) 1) *spring, fountain; source, issue.* Mikv. V, 1. Ib. 3, v. נָדָל. Ned. 41[b] מ' חטובע a bubbling well, v. בּוּרְתָּם. Tanḥ. Thazr. 6 כל שער ... מ' for each hair ... a separate well (which feeds it). Ex. R. s. 24 ברא חקב"ה מ' וכ' (not מטון), v. גַּרְגֶּרֶת. Gen. R. s. 26; Midr. Till. to Ps. I, 2 מַעְיָנוֹ ... כבש the Lord held back his germinating issue. Lev. R. s. 32; Cant. R. to IV, 12 מ' חתום אלו הזכרים 'a sealed well' (Cant. l. c.), that means the (pure) males. Yeb. 64[b] מ' גורם the well (in her womb) is the cause of the death of her successive husbands. Nidd. 11[b]; ib. 35[b] מ' אחד הוא it is one and the same source (from which the menses and the blood at parturition issue); a. fr.—*Pl.* מַעְיָנוֹת, מַעְיָרֵי. Ib. B. Mets. 87[a], a. e. כשני מ' like two springs. Pesik. R. s. 42 יבש כל חמ' שלו וכ' he laid dry all the wells (secretory organs) both his own and those of his household &c. Tosef. Sot. XV, 3, a. e. חכמה מ' the well-springs of wisdom. Nidd. 28[b] מַעְיָנוֹתֶיהָ, מַעְיָנוֹתֶיהָ his, her (the leper's) discharges; a. fr.—2) (cmp. מֵעָה) *inside, digestive organs.* Snh. 81[b] עד שיוקטן מעיינו until his bowels are shrunk.

מַעְיָנָא מַעְיְנָא ch. same, *belly, womb, bowels.* Targ. Ps. XLIV, 26 (v. מָעָא II). Ib. XXII, 11; a. e.—Taan. 10[b] bot. משום מ' to prevent disorder of the bowels; ib. 11[a] קסבר משום מ' he thought the reason for recommending short diet was to prevent disorder of the bowels (of which he was not afraid).—*Pl.* מַעְיָנִין, מַעְיָרֵי. Targ. Ps. XL, 9; a. e.

חֲמִעְסָה, מִעִיסָה f. (מעס, denom. of עִיסָה) *a paste made of flour on which boiling water is poured*, contrad. to חֲלִיטָה. Ḥall. I, 6; Pes. 37[b] (Ms. O. חמעסה); Eduy. V, 2 (Ms. M. חמעסה); a. e., v. חֲלִיטָה II. Tosef. Ḥall. I, 2 חמעיסא.

מָעִיק, מָעִיק, v. עוק.

מְעִיקָא I m. (עוק) *oppressor* (=h. מַצִּיק). Targ. Is. LI, 13. Targ. Job XXXVI, 16 (h. text צָר). Targ. Esth. VII, 4; a. e.

מְעִיקָא II f. (preced.) *oppression, distress* (=h. מְצוּקָה). Targ. Ps. CXIX, 143; a. e.—*Pl.* מְעִיקָתָא. Ib. CVII, 13; 19. Ib. 6 מְעַקְתְּ; a. e.—[מְעִיקָא, part. f. of מְעַק, q. v.]

מָעַךְ (b. h.; cmp. מוּךְ) *to crush; to dissolve by rubbing.* Lam. R. to I, 1 (חציר) מָעֲכוּ אֶת חזקן they crushed an old man to death. Yeb. 34[b] מוֹעֲכוֹת, v. infra. Tosef. Pes. IV, 3, v. infra.—*Part. pass.* מָעוּךְ; f. מְעוּכָה; *pl.* מְעוּכִים, מְעוּכִין; מְעוּכוֹת *dissolved by rubbing, crushed.* Nidd. 22[b] מ' ע"י חרחק a foetus which can be squashed by rubbing, although with some difficulty. Y. Dem. VI, 25[d] top מ' ודבור a substance pressed into a mass (as olives in the vat) is considered as connected, v. חִיבּוּר. Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 מעוכה ed. Bub., v. קָטַם.—Lam. R. l. c. פסח מעוכין (not מעוכן) the Passover of the crushed (crowded); Pes. 64[b] מ' פסח ... שנחמעך when one old man was crushed to death, and they called it &c. Tosef. ib. IV, 3 נכנסו מ' פסח ... ישראל the Israelites entered the Temple mount and it could not contain all of them, and they called it &c.; (Var. מוֹעֲכִין the Passover of the crushers; Var. מוכין); Pes. l. c., v. מְעוּכָה.

Pi. מִיעֵךְ 1) same. Nidd. l. c. מְעַכְתּוֹ ברוק וכ' she tests the nature of the foetus by pressing and rubbing with her nail moistened with spittle. Y. Yoma VIII, 44[d] bot. צריך למעך את חללת you must squeeze the core of the olive together (to be used as a standard of size). Yeb. 34[b] חמר באצבע מיעכה Tamar destroyed her virginity by friction with her finger; (ib. מוֹעֲכוֹת brides acting like Tamar). Y. Sabb. XX, 17[c] bot. מְעַכְתּוֹ (Bab. ib. 140[a] מָחָתוֹ, v. מָחָה). Keth. 36[b]; Gitt. 81[a].—Esth. R. to I, 14, v. מָדַס; a. e.—2) (cmp. מוּךְ) *to lower.* Ber. 45[a] קולו מעכיר (Var. מְמִיךְ *Hif.*), v. נָמַךְ.

Hithpa. הִתְמַעֵךְ, *Nithpa.* נִתְמַעֵךְ 1) *to be crushed, squashed, rubbed off.* Y. Maasr. I, 48[d] bot., v. מָסַס. Pes. l. c., v. supra. Tosef. Mikv. VI (VII), 14 ויתן מתמעכין על חבגרים quot. in R. S. to Mikv. IX, 2 (ed. Zuck. מתמעטין) they are rubbed against (and stick to) the garments, v. גֵּץ. Men. X, 4 (66[a]) שלא יתמעכו that its grains may not be crushed; a. e.—2) *to be lowered, flattened.* Nidd. 47[a], sq., v. קַם.

מְעַךְ ch. same. Part. pass. מְעִיךְ *having crushed genitals.* Targ. Y. Lev. XXII, 24.

Pa. מַעֵךְ same. Gen. R. s. 57, end; Yalk. ib. 102 (play on מעכה, Gen. XXII, 24) מַעֲכוֹן crush them; v. גַּחְמוֹן.

מַעַל m. (adopted fr. Deut. XXV, 9) [*from on,*] *upper* of the shoe. Yeb. 102[a] התורה אמרה מ' ולא מ' דמ' the text says 'from on' (his foot) but not the cover of a cover, i. e. the upper must be immediate to the skin of the foot, v. אַפַּנְתָּא. Ib. א"כ ליכתוב רחמנא במ' רגלו if it were so (that חלץ, Deut. l. c. meant 'to fasten'), the text ought to have read 'on the upper part of his foot'.

מַעַל m. (b. h.; עול or עלל; cmp. עָוֶל) *circumvention; fraud, adulteration, faithlessness.* Yalk. Ex. 343, v. הֶלֶם. Num. R. s. 7, v. next w.

מָעַל (b. h.; denom. of preced.) *to circumvent, defraud.* Sifré Num. 7 (ref. to Num. V, 12) ומעלה בו מ' על דבר עדות וכ' does 'she was faithless to him' refer to marital betrayal or to money matters?; v. מְעִילָה.—Esp. *to make inappropriate use of sacred property, to be guilty of transgressing, be amenable to, the law concerning* מְעִילָה (Lev. V, 15, sq.). Meïl. I, 1 מועלים בחן in using them inadvertently

Digitized by Google

one commits *m'ʿilah* (i. e. they retain their sacred character in spite of a mistake made at their slaughtering). Ib. אין מוֹעֲלִין בה it has no longer a sacred character. Ib. III, 2 לא נהנין ולא מועלין בהן you must not make use of them, but if you did, you are not amenable to &c.; a. v. fr.—[Yalk. Num. 765 מועל ומשקר, read מְעַגֵּל, v. עָגַל.]

מָעַל ch. same. Meïl. 14b דקָעַיל בקודשא that he makes improper use of sacred property; ib. דקא מועיל בקדשים (corr. acc.).

מַ׳, מַעֲלָא m. (עָלָה, infin. מֵיעַל; cmp. בִּיאָה II) *coming in, entering.* Targ. Y. II Ex. XXI, 10 [read:] מֵיעָלַיִת ומיסקיה his visiting her (for marital duties); [Y. I מעיילל לה read: מֵיעָלַיִת לה or מְעִיילַיִת לה (fr. עול)].—Keth. 58a מַעֲלָאי דימי my very coming in (with you).—*Pl.* constr. מַ׳, מַעֲלֵי, מֵ׳, מְעָלֵי *sunset.* [Dan. VI, 15 מְעָלֵי, ed. Baehr מַעֲלֵי.]—Targ. Y. II Num. XXV, 4.—שבתא, מ׳ (יומא ד)פסחא, מ׳ &c. *Sabbath eve* (*Friday*), *Passover eve* &c. Ib. XXII, 28.—Targ. Y. Gen. XIV, 13.—Gitt. 77a. B. Mets. 49a bot. Keth. 62b כל מ׳ יומא וכ׳ every eve of the Day of Atonement. Ib. 63a; a. fr.

מַעֲלָה I m. (part. *Hif.* of עָלָה); מַעֲלַה עָשָׁן *Smoke-Raiser*, name of a plant used as an ingredient of frankincense (*Fumitory?*). Ker. 6a. Tosef. Yoma I, 8 (ref. to בקן, Lev. XVI, 2) מלמד שנותן בו מ׳ ע׳ this intimates that he must add *ma'ăle 'ashan.* [Ib. II, 6; Y. ib. III, 41a חזו בקיארין ... במ׳ ע׳ understood how to make the smoke of the frankincense rise; Bab. ib. 38a לחעלות ע׳.]

מַעֲלָה II m. (b. h.; preced.) *ascent.*—מַעֲלֵה אֲדוּמִּים (b. h.) pr. n. pl. *Maălê Adummim, Maledomim* between Jericho and Jerusalem. Tosef. R. Hash. I, 15; Y. ib. II, 57d bot.; Bab. ib. 22b.

מַעֲלָה f. (b. h.; preced.) 1) *ascent, step.* Midd. II, 3 רחם מ׳ the height of every step; a. e.—*Pl.* מַעֲלוֹת. Ib. Succ. V, 4 חמשה עשר מ׳ חזורדות .. שיר דמ׳ fifteen steps leading down ...., corresponding to the fifteen 'Songs of Steps' (Ps. CXX to CXXXIV). Ib. 53a חני חמש עשרה מ׳ those fifteen (Songs of) Steps. Yoma 23a מ׳ דאולם the steps in front of the Temple hall (Tosef. ib. I, 12 פתוח); a. fr.—2) *rise.* Num. R. s. 15 מַעֲלָתָן של צדיקים מ׳ וכ׳ the rise of the righteous is a rise without a decline; מַעֲלָתוֹ של עשו מ׳ שמטלה וכ׳ Esau's (a Roman's) rise is a rise which may lead to degradation; a. e.—3) *degree, gradation, superiority; preference; advantage.* Yoma 44a; Num. R. s. 7 חזי מה מ׳ יש בין וכ׳ now, there is no gradation of sanctity between the interior of the Temple and the space ..., except &c. Keth. 13a, a. e. מ׳ עשו בירחסין where priestly descent is concerned, they put up a higher standard (made the law more stringent). Kidd. 70b זו מ׳ יחירה יש בין וכ׳ this is the distinction of Israelites over converts; a. fr.—*Pl.* as ab. Yoma 44b דאוריתא מ׳ the gradations in sanctity are of Biblical origin (v. Kel. I, 8, sq.).—3) *height, on high.* Mekh. Mishp. s. 15 עין של מ׳ the eye of the Lord. Tanh. B'shall. 23 אש של מ׳ (some ed. מְעָלְמַ׳), v. מַעְלָה.—לְמַעְלָה a) *on high, in heaven.* Ḥag. II, 1 (11) מה למ׳ (Ms. M. a. Y. ed. למעלן) what is on high; Gen. R. s. 1; a. fr.—Freq. מִמַּעַל, מִלְמַעְלָן, לְמַעְלָן, שֶׁלְמַעְלָן, מִמְּ׳, v. מִמַּעַל.—b) *upward, behind, beyond.* Kidd. IV, 5 מן חמזבח ולמ׳ מן הטבעת ולמ׳ v. בְּדֵק; a. fr.—c) (of time) *further on.* Pes. 50b, a. fr. מן המנחה ולמ׳ from the *minḥah* time and onward. Ber. 26b; a. fr.—d) *above, of superior rank.* Kel. I, 2, sq. למ׳ מהם of a higher rank (in Levitical law); a. fr.

מַעֲלוּ f., v. next art.

מַעֲלֵי (**מַעֲלֵי**), pl. of מַעֲלָא.

מַעֲלֵי m. (עָלַי; cmp. עָלַל, תּוֹעֶלֶת) *achievement, profit; good.* Targ. II Chr. XIII, 2 שמא דמ׳ a name of good portent.—Targ. Lam. IV, 9 מ׳ better off.—Ber. 10a בנין דלא מעלי (cmp. בְּלִיַּעַל) bad children; בני דמ׳ (cmp. חֲנֵנִיָּה ch.) good children (Ms. M. וזיעא דמעלי, v. Rabb. D. S. a. l. note).—Used as adj. B. Bath. 74b מלחה מ׳ (Ms. M. עדיף), v. מֶלַח ch. Ib. לא מ׳ is of no good. Keth. 105b משום דמ׳ טפי because they are better. Sabb. 129a דמ׳ ברית שימשא Ms. M. when lying in the sun is healthy. Keth. 62b צניע ומ׳ pious and capable; a. fr.

מַעֲלֵי c. (preced.) *good, perfect, valid.* Targ. Job XXXIII, 28 נהורא מ׳ the perfect light (of the hereafter).—Nidd. 29a ולד מ׳ a genuine embryo. Gitt. 29a bot. גיטא מ׳ דורי a valid divorce. Ber. 11b, a. fr. לישנא מ׳ a more appropriate expression, opp. דבר מגונה, v. גָּנָה.—Shebu. 45b כמה מ׳ הא שמעתא how fine an argument is this!; a. fr.—*Pl. f.* מַעֲלַיָּתָא. Ber. 8a מתני מילי מ׳ וכ׳ one of those fine sayings of thine concerning &c.—[Targ. Ps. CXVIII, 20 מעליא, some ed., v. מַעֲלָנָא.]

מַעֲלִיוּתָא f. (preced.) *perfection, excellence; improvement.* Shebu. 45b מאי מ׳ wherein consists the excellence (of the argument)?, v. preced. Men. 43a אי אישתני למ׳ Ms. M. (ed. אשתנאי) if it changed for the better. Ber. 56a מפשר ליה למ׳, v. גְּרִירְיוֹתָא. Ḥull. 5b מ׳ היא does it imply perfection?; a. fr.

מַעֲלָל m. (b. h.; עָלַל) [*bringing about,*] *deed.*—*Pl.* מַעֲלָלִים. Midr. Till. to Ps. LXII, 13 מַעֲלָלָיו תרעים his evil deeds.

מַעֲלָלָא ch. same, *evil deed.*—*Pl.* מַעֲלָלֵי. Targ. Ps. XXVIII, 4 Ms. (ed. עובדי).—[Targ. Y. Gen. XLII, 9; 12 Ar. v. מַעֲלָלָנָא.]

מַעֲלָן, v. מַעֲלָה.

מַעֲלָנָא m. (עוּל) 1) *entrance, gate.* Targ. Jud. IX, 40. Targ. Ps. CXVIII, 20 (some ed. מעלא, corr. acc.); a. fr.—Gitt. 56b מ׳ איתי לה it has an entrance (for taking in food), opp. מפקנא discharge.—*Pl.* מַעֲלָנְיָא. Targ. II Chr. XXIII, 14. Targ. Ps. LXXXVII, 2; a. e.—2) mostly *pl.* (=מַעֲלָא) *setting.* Ib. L, 1. Targ. Josh. I, 4; a. fr.—[Targ. Ps. XIX, 6 באורח מעלני בפניא Ms. (read מַעֲלָנַיִךְ; ed. only באורחא).]

מְעַלְעָלָא m., *pl.* constr. מְעַלְעֲלֵי (עָלַע) *that which is to be explored, weak points.* Targ. Y. Gen. XLII, 9; 12 Levita (Ar. מַעֲלָלֵי; ed. מטעיתא).

מַ׳ מָרָא, מַעֲלַת pr. n. pl. *Ma'ălath M'ra.* Targ.

Digitized by Google

Y. I Num. XXXII, 3; 37 (h. text אלעלה; O. some ed. בעלי דבבא; Y. II לעלא).

מַעֲלָתָא f. pl. (עֲלַל) *income.* Pesik. R. s. 31 (emend. in ed. Fr.) שיבבא בישא מני מ' ולא מני נפקתא a bad neighbor counts (his neighbor's) income but not (his) expenses.

מַעֲמָד m. (b. h.; עָמַד) 1) *standing up;* מ' ומושב *standing up and sitting down, halt of the funeral escort on returning from burial for lamentation or consolation.* Tosef. Pes. II (III), 15 אין מ' ומו' וכ' no less than seven halts are made. Ib. 14 מקום שנהגו לעשות מ' ומו' where it is customary to make halts (on the eve of Passover). B. Bath. 100b עבד לה מ' ומו' arranged for her sake a *ma'ămad* &c. Meg. IV, 3 (23b) אין עושין מ'... בפחות מעשרה we arrange no *ma'ămad* &c. with less than ten persons; a. fr.—B. Bath. l. c. המוכר.. מקום מַעֲמָדוֹ if one sells his grave, the road to his grave, or his halting place.—*Pl.* מַעֲמָדוֹת. Ib. אין פוחתין מד' מ' ומושבות no less than seven &c., v. supra.—2) (law) *presence* of witnesses, judges &c. Ib. 144a bot. במַעֲמַד שלשתן in the presence of us three (the owner, the trustee, and the recipient). Y. Shebu. VI, 37a top; Y. Gitt. IX, 50c bot., v. אָשַׁר. Y. Keth. XIII, 36a bot. בשפסק במַעֲמָדָהּ when her father made the promise in her presence; a. fr.—3) *post,* a division of popular representatives deputed to accompany the daily services in the Temple with prayers, and also a corresponding division in the country towns, answering to the divisions (guards, v. מִשְׁמָר) of priests and Levites. Taan. IV, 2 על כל משמר ומשמר היה מ' וכ' corresponding to every guard was a post of priests, Levites and Israelites stationed in Jerusalem. Ib. 4 אין בו מ' no prayer meeting of the *ma'ămad* took place.—אֲנָשֵׁי מ', v. אֲנָשׁ; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 2 אלו הן מ' this is the origin of the *ma'ămadoth.* Ib. 27b, a. e. אלמלא מ' but for the prayer meetings of &c. Meg. III, 6 במ' במעשה בראשית at the prayer meetings the first chapter of Genesis was read (one section each day of the week).

מַעֲמִיד m. (עָמַד II) *support, frame.* Sabb. 60a; 15b הכל הולך אחר המ' (in levitical law) everything depends on the nature of the support (e. g. the seal is judged by its setting, the ladder by its frame). Tosef. Kel. B. Bath. II, 5 למ' a piece of a web which can be used for the weaver's frame, v. גְּוִילָה.—*Pl.* מַעֲמִידִין. Y. Yeb. XII, 12d top מ' של עץ the main body of the shoe made of wood. Y. Sabb. VI, 8b אחר מַעֲמִידָיו it depends on the nature of its supporters (i. e. the parts which keep the framework in position; (Bab. ib. 60a מסמרותיו; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 חשלובים).

מַעֲמָקִים m. pl. (b. h.; עָמֹק) *depths.* Ab. d'R. N. ch. III כשירדתי למַעֲמַקֵּי מצולה when I went down to the depths of the abyss.

מען, Lev. R. s. 32 מחמענת, v. מָעַט.

מַעֲנָה m. (b. h.; עָנָה I) *answer.* Midr. Till. to Ps. VIII לא מצאו לו מ' they knew not what to answer him.

מַעֲנָה f. (b. h.; preced.) 1) *turn* of the plough, *furrow, furrow's length.* Tosef. Ḥull. IV (V), 6. Ohol. XVII, 2; a. e.—2) (perh. מַעֲנֶה m.) *handle of the plough; coulter.* Tosef. Shebi. III, 20 ובלבד שלא יסמוך לח מ' ובלבד שלא יסמוך את המ' provided that (in training the cow for ploughing) he will not press the coulter (so as to make the appearance of real ploughing).

מְעוֹנֵן, מְעֹנֵן m. (עָנַן I) *augur from clouds.* Targ. O. Deut. XVIII, 10 מְעָנֵּי ed. Berl. (oth. ed. מְעוֹנֵן, מְעַנֵּן).—*Pl.* מְעוֹנְנִין, מְעֹנְנִין, מְעַנְּנֵי. Ib. 14 מְעָנֵּי ed. Berl. (oth. ed. מְעוֹנְנֵי, מְעוֹנְנָיָא).

מַעְסָרָא, v. מַעֲשָׂרָא.

מַעְפּוֹרָא v. מַעֲפָרָא.

מַעֲפָרָה, מַעֲפוֹרֶת f. (denom. of עָפָר) [*duster,*] *apron, any garment for the protection of clothes.* Zeb. 94b; Ḥull. 123b כדי מ' enough to be used as an apron. Sabb. 9b משירית מ' וכ' from the time he puts the hair-cutters' wrap upon his knees. Ib. משירדה מַעֲפָרָתוֹ וכ' (Rashi: מַעֲפוֹרֶתוֹ) from the time he shakes his wrap off (to prepare for bathing).—Esp. *a travelling cloak with a hood* (cmp. Sm. Ant. s. v. Cucullus), also *a short cloak with a hood* (palliolus). Tosef. Meg. IV (III), 30 עטוף במ' וכ' for one wrapt in a travelling cloak, a birrus .... it is unbecoming to read &c. Sifré Deut. 234 פרט למ' שלא וכ' exclude a *ma'ăfo-reth* with which one cannot cover his head and the larger portion of his body; Yalk. ib. 933 (not מיטום). Y. Ter. VII, 44d bot. מַעֲפָרָתוֹ. Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d (one of a class of clothes permitted to be saved on the Sabbath). Lev. R. s. 2; Pesik. Shek., p. 17a.—*Pl.* מַעֲפָרִיּוֹת, מַעֲפָרָאוֹת. Ib.

מַעְפֵּר m. (denom. of עָפָר) *pitchfork* for the first stage of winnowing (to remove dust &c.), v. מַעְבָּר.

מַעֲפָרָא f. (v. מַעֲפוֹרֶת) *cloak with a hood.* Targ. I Kings XX, 38; 41 (Ar. מעפרא; Kimḥi מעפרתא; h. text אֵפֶר).—*Pl.* מַעֲפָרָן. Y. Sabb. VI, 8b bot. (transl. מעטפות, Is. III, 22) קולבין ומ' *colobia* and *m.*

מַעְפְּרִיָּא, Y. Bicc. III, 65d שמעון דמ', v. עַפְרִיָּא.

מַעֲפָרֶת, v. מַעֲפוֹרֶת.

מַעֲפָרְתָּא, v. מַעֲפָרָה.

מעפרתים, Y. Sabb. XIV, 14c bot., v. עֶפְרָתִים.

מַעְצָד m. (b. h.; עצד *to cut*) *adze.* B. Kam. X, 10 שהחרש מוציא במ' the chips which the carpenter makes with the adze; Tosef. ib. XI, 15. Kel. XIII, 4. Sabb. XII, 1 (the stone-cutter's trimming adze). Sifré Deut. 308; Yalk. Deut. 942, v. פַּסָּל. Kel. XXIX, 6 המ' של לגיונות the battle-axe of the legions. Tosef. ib. B. Bath. I, 7 מצער (corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַעְצָדִין. Arakh. VI, 3 (Bab. ed. 23b מצערין, corr. acc.).

מַעְצָא, מַעְצָרָא m. (עָצַר) *vat.* Targ. Is. LXIII, 2, sq.; a. fr.—Ab. Zar 60a (Ar. מַעְצָרָא), v. זֵירָא.—*Pl.* מַעְצָרַיָּא, מַעְצֵי. Targ. Is. XVI, 10.

מַעְצָרָה, מַעֲצָרְתָּא I f. (preced.) *press-room* (=h. בֵּית

Digitized by Google

תגריזה, v. גַּז). Targ. Num. XVIII, 27 (h. text יקב).—Ab. Zar. 70a. Ib. 74b מַעֲצַרְתָּאי my press-room; a. e.

מַעֲצַרְתָּא II f. (עָצַר; cmp. עֲצָרְתָּא I) *meeting room, school-house.* Erub. 49a; 60a.

מְעֵיק, מְעֵק (v. מוּק) *to beat, stamp;* trnsf. *to scorn.* Part. מְעֵיקָ, f. מְעֵיקָא. Targ. II Kings XIX, 21; Is. XXXVII, 22, v. מוּק.—Y. Ber. II, 4d top ואינון מְעֵיקִין לָן למחר . . . to-morrow they will be with us (the dead), and now they scorn us (by treading on our graves).

מַעֲקָה m. (b. h.; עקה *to restrain*) *railing.* M. Kat. I, 10. Sifré Deut. 229 פטור מן המ' not subject to the law &c. (Deut. XXII, 8). Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2, v. קוּפָּה; a. e.—בֵּית מַ' pr. n. pl. *Beth-Ma'akeh.* Y. Maas. Sh. IV, 54d bot., v. מְשָׁח III.

מַעֲקוּצִי* f. (עָקַץ) *sting.* Koh. R. to VI, 11 [read:] או חדא מכותי או חדא מ' either a bite or a sting; v., however, אבכותי.

מְעָקָא, v. מְעִיקָא II.

מַעֲרָב m. (b. h.; עֶרֶב) *sun-set, West.* Erub. III, 5, v. טַיִּיחַ. B. Bath. II, 9 מַעֲרָבָא מ' west of the town; a. v. fr.

מַעֲרָבָא, מַעֲרְבָא ch. same. Targ. Prov. VII, 9 מַעֲרַב יחמא (h. text עֶרֶב יום). Targ. Gen. XXVIII, 14; a. fr.—In Talmud Babli מ' *the West, Palestine.* Ber. 2b מ' במ' in the Palestinian colleges. Yeb. 117a; a. fr.—[Lev. R. s. 17 במ' אחר, read בְּמַעֲרְבָיָא, v. עַרְבָּב.]—[Sot. 41b בר מ' prob. pr. n. m.]

מַעֲרְבָאָה m. ch. = h. מַעֲרָבִי *western, western man.* Targ. Is. XXIII, 4. Targ. Joel II, 20; a. fr.

מְעַרְבְּבִיָּא, v. עַרְבַּב.

מַעֲרָבִי m. (denom. of מַעֲרָב) *western.* Zeb. V, 2; a. fr.—Fem. מַעֲרָבִית. Ib. 3 מ' צפונית (קרן) north-western corner of the altar. B. Bath. 25b קרן מ' צפונית north-west; a. fr.—[מערבי, Tosef. Par. III, 6, v. מְעוֹרָב.]

מְעַרְבְּלָא m. (עִרְבֵּל) *whirlpool.*—*Pl.* constr. מְעַרְבְּלֵי. Targ. Job XXXVIII, 16.

מְעָרָה f. (b. h.; עור, cmp. אור) *cave.* Y. Ber. IV, 7d top, v. מַדָּה II. Sabb. 33b חיזרו למְעָרַתְכֶם go back to your cave (hiding place). Yeb. 119b; a. fr.—מְעָרַת המכפלה, v. מַכְפֵּלָה.—*Pl.* מְעָרוֹת. M. Kat. 5b; a. fr.

מְעָרוּבָה, v. מַעֲרוֹכָה.

מַעֲרוֹךְ m. (עָרַךְ) *board on which the baked bread is arranged* (Maim.); *rolling pin* (R. S. a. oth.). Kel. XV, 2.

מַעֲרוֹכָה* ch. same. Y. Sabb. VII, 10a bot. במ' משם מחתך (not במערובה) he who beats flax (on the Sabbath) using a rolling pin, is guilty of an act of the category of grinding (crushing the seeds).

מַעֲרוֹקָא, מַעֲרוּקָא, v. מְעָרְקָא.

מַעֲרִיב m. (עָרַב II), מ' עֲרָבִים (ח) *who causes the evenings to set,* name of *the first section of the night prayer.* Ber. 12a פתח במ' ע' וכ' if one began the first section with *ma'ărib 'ărabim* and closed with 'Creator of the lights'. Ib. סיים במ' ע' if he closed with *m. 'ăr.* (in place of 'Creator of the lights').—[In liturgy: מַעֲרִיב (תְּפִלַּת) *the night prayer.*]

מַעֲרָכָה f. (b. h.; עָרַךְ) 1) *arrangement, order,* esp. *pile of wood on the altar in the Temple.* Yoma 33a אביי מסדר מ' . . . מ' גדולה וכ' Abbayi related the order of the priestly functions in behalf of the college . . as follows: the large pile comes before &c. Tam. II, 3, sq. Tosef. Yoma III (II), 3; Yoma 45a; a. fr.—*Pl.* מַעֲרָכוֹת. Ib. IV, 6; a. fr.—2) *line of battle, battle-field.* Midr. Sam. ch. XI; Yalk. ib. 102 במ' חיה he (Saul) was in the battle.

מערכים, Yalk. Gen. 115, read: מַעֲנָיִם.

מַעֲרָכִים m. pl., constr. מַעַרְכֵי (b. h.; עֶרֶךְ) *arrangements, ordinances,* esp. מ' (כהן) מלחמה *the regulations concerning excuses from the army to be proclaimed before battle* (Deut. XX, 5—9). Tosef. Sot. VII, 18 on arriving at the frontier he says, מי ששומע ילך לשמוע מ' כהן מלחמה let him who hears (this) go to hear the proclamation of the priest of war (v. מָשׁוּחַ); במ' מלחמה מהו אומר what is said in the proclamation before the battle? Sot. 42b top שמעו דברי מ' מלחמה listen to the words of the proclamation. Ib. VIII, 2 כל אלו שומעין דברי כהן מ' וכ' all these listen to the words of the priest appointed over the ordinances of battle and go back &c.; Sifré Deut. 193, sq.—V. עֶרֶךְ.

מְעַרְעָא, v. מְאָרְעָא.

מְעָרְקָא m. (עָרַק) *run, haste.* Targ. Ps. CXVI, 11.

מְעַרְקָא m. (preced.) *fugitive.*—*Pl.* מְעַרְקָיָא. Targ. Jer. XLVIII, 19 (ed. Wil. מְעָרְקִין; ed. Lag. מַיְעִירְקַיָּא). Targ. Y. Lev. XXVI, 36 מַעֲרוּקֵי (מַעֲרוֹי).

מְעַרְתָּה, מְעַרְתָּא f. ch. = h. מְעָרָה. Targ. Gen. XIX, 30; a. fr.—Sabb. 33b, a. fr.—Esp. *burial cave.* B. Bath. 58a מ' דאברהם the cave where Abraham was buried; a. fr. —*Pl.* מְעַרְתָּא. Targ. I Sam. XIII, 6.—B. Bath. l. c. חזר מציין מ' undertook to mark the burial caves.

מַעֲשֶׂה m. (b. h.; עָשָׂה) *deed, act; practice; fact, event.* Yeb. IV, 9 מ' עד שיעשה . . . until thy older brother takes action concerning her (v. חָלִיצָה a. יְבוּם). Ab. I, 17, v. מְדָרֵשׁ. Kidd. 40b, v. לִימּוּד. B. Bath. 130b . . אין למדין הלכה מ' . . . הלכה למ' ולא מפי you dare not derive a law either from a theoretical decision or from an act (of your teachers) unless they declare their decision a rule for practical guidance. Ib., a. fr. רב מ' a practical decision is a teacher (a guiding precedent). Yeb. XV, 2 מ' שחזרה וכמ' and only in the same way as it (the precedent) happened. Ib. 116b, a. fr. מ' שחזרה משום מ' on account of an occurrence. Ib. . . בירדן דהוה מ' וכ' . . only for the Jordan and for a ship exactly as the event took place, they established the ordinance &c. Ber. I, 1 מ' ובאו וכ' it happened that &c. Bets. III, 2 מעשה

Digitized by Google

בעכו"ם וכ' it happened that a gentile brought &c. Ib. 24a, a. fr. מ' לסחור you quote a fact which disproves your rule! Yeb. 70b מדוסר מ' וכ' בגופו he (the uncircumcised) lacks an act and this to be performed on his body; a. fr.— אנשי מ' (sub. נְסִים) *men in whose behalf miracles occur, saints.* Sot. IX, 15; a. fr.—מַעֲשֵׂה מרכבה, מ' נסים &c., v. respective determinants.—*Pl.* מַעֲשִׂים, constr. מַעֲשֵׂי. B. Kam. 95b, a. fr. מ' בכל יום הוא is it not a daily occurrence? Tosef. Nidd. IV, 3 מ' זה לך וכ' my father brought the report of two precedents from Tibin to Jabneh. Ber. 32b מ' טובים good deeds; a. v. fr.

מַעֲשָׂנָא m. (עָשַׂן) *stronghold.* Targ. Prov. X, 29 (Ms. מְעָשְׂנָא).

מַעֲשֵׂר m. (b. h.; denom. of עֶשֶׂר) *tithe.*—מ' תרומת מ' the tithe of the tithe which the Levite owes to the priest (Num. XVIII, 26); מ' ראשון or מ' the first tithe belonging to the Levite; מ' שני the second tithe to be consumed by the owner in Jerusalem (Deut. XIV, 22, sq.); מ' עני the poor man's tithe, every third year (ib. XXVI, 12). Maas. Sh. V, 6; a. v. fr.—*Pl.* מַעֲשְׂרוֹת (מַעֲשָׂרוֹת). Maasr. I, 1 חייב במ' is subject to tithes; a. v. fr.—*Ma'asroth, Ma'aser Sheni,* respective names of two treatises of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'raim.

מַעַ', מַעְסְ', מַעְשְׂרָא ch. same. Targ. Num. XVIII, 26 (ed. Berl. מעס'); a. fr.—Targ. Y. Deut. XII, 6 מַעֲשַׂרְתְּכוֹן (collective noun).—*Pl.* מַעֲשַׂרְיָא, מַעְסָ', מַעַ'; מַעֲשַׂרְתָּא. Targ. Num. XVIII, 28; Targ. O. Deut. l. c. מעסריכון ed. Berl. (ed. Vienna מַעֲשַׂרְתֵּי). Targ. Mal. III, 8; 10; a. fr.

מַעֲשַׂרְתָּא, v. preced.

מַפְאֵשׁ, v. sub יָפִיב.

מַפְגִּיעַ m. (פָּגַע) *mafgi'a (plague),* name of an animal of which the lion is afraid, *the Aethiopian gnat* (Levys. Zool. d. Talm. p. 316). Sabb. 77b (Rashi: *a small beast* frightening the lion with its howl).

מַפְגָּרוּתָא f. (פְּגַר I) *desolation.* Targ. Is. XLIX, 19.

מַפְדוֹנִי, Targ. Y. Ex. XXII, 16 some ed., v. מְפָרוֹנָא.

מַפָּה f. (נָפָה) 1) *flag.* Num. R. s. 2 לכל נטריא ונשריא מ' for each prince a flag of a different color. Ib. צבע מ' the color of the flag; a. fr.—[*Pl.* מַפּוֹת. Mekh. B'shall. s. 2, v. מְנָפָה.]—2) (cmp. Lat. mappa, of Punic origin) *napkin, towel.* Ber. VIII, 3; a. fr.—3) *bandage* around a scroll. Y. Meg. I, 71d; Y. Erub. X, 26b top ספר שאין עליו מ' a scroll which is not bandaged (so that the writing is partly exposed).

מַפּוּחַ m. (b. h. מַפֵּחַ; נָפַח) 1) *mechanic's bellows,* contrad. to שפופרת blowing tube. Tosef. Bets. III, 15.—2) *smithy.* Tanḥ. Vayesheb 1, v. נִיצוֹץ—Gen. R. s. 84 לנפוח שרירת פתוח, read: מַפּוּחוֹ, v. נָפַח.

מַפּוּחָא, מַפּוּחָה ch. same, *bellows.* Taan. 12a מ' דמליא וכ' belows full of wind (abstinence without merit).

מְפוּלָם, v. פָּלַם.

מְפוּלָשׁ, v. פָּלַשׁ.

מַפֹּלֶת, מַפּוֹלֶת f. (נָפַל) 1) *dropping, throwing seed.* Arakh. 25a במ' יד . . . כור זרע we assess the value of a field by the quantity of seed... which it takes when strewing with the hand, opp. to מ' שוורים strewing from a perforated bag or wagon drawn by oxen; B. Mets. 105b; a. e.—Y. Ber. III, 6c bot. במפלת יד with one and the same throw.—2) *falling in, debris.* Ber. 3a, sq. you must not enter a ruined building for prayer מפני חמ' because it may fall in. Y. Sabb. XVI, 15d top מידי חמ' מצילין . . we must save (on the Sabbath) . . . . persons buried under debris. Pes. II, 3 חמץ שנפלה עליו מ' leavened matter covered with debris; a. fr.—3) (=מַפָּלָה) *downfall.* Y. Ber. V, beg. 8d במ' של מחריביו חתם Jeremiah closed with prophesying the downfall of the destroyers of the Temple; (Midr. Till. to Ps. IV במַפַּלְתָּן).

מְפוֹקִים* m. pl. (v. פּוּקָא II) *gliding, sinking.* Koh. R. to VIII, 11 (in Chald. dict.) הא רומיא עללין . . . ליה לדהן מ' (some ed. מפיק) those haughty ones (or Romans) go in, . . . go out, they never slip.

מַפְזִיחָנָא, מַפְזוּחָנָא (a feigned denom. of פזח, v. מְפַזְּחָנָא) *I will* be a *pazih* (a substitute for *nazir*). Y. Naz. I, beg. 51a מפחונא (corr. acc.); Ned. 10b מפיחנא (corr. acc.); v. מְנַזְּרָנָא.

מַפָּח m. (b. h.; נָפַח) *blowing, expiring*; מַפַּח נפש *exhaustion, despair.* Tanḥ. Sh'mini 11.—[Tosef. B. Bath. II, 17 מפח, read with ed. Zuck. מפוירתה, v. פּוּחַ h.]

מַפָּחָא m., מַפַּחְתָּא f. ch. same; מַפַּח נַפְשָׁא, מַפְחָא *despair.* Targ. Job XI, 20. Targ. Is. XVII, 11. Targ. Deut. XXVIII, 65 מפחת (ed. Vien. מַפְחָן, *pl.* constr.; Y. מַפְחַת).—[*Pl.* מַפְחִין. Targ. Ps. XI, 6 מ' דאשתא, v. נָפַח.]

מַפְחָנָא, v. מַפְזִיחָנָא.

מַפְחָת, מַפְחַן, v. מַפָּחָא.

מַפְטִילוֹן, Sifré Deut. 43, v. פּוּטְרִילִין.

מַפְטִיר m. v. פָּטַר.

מַפְטָרָא m. (פְּטַר) *dismissal from school, reading of Scriptures and prayers at dismissal.*—*Pl.* מַפְטָרֵי. Ber. 53b בעידן מַפְטָרֵיהוּ (Ms. F. דקא מַפְטְרֵי) at the time of their dismissal with devotional exercises; בדלא עידן מ' (Ms. F. דקא מגמרי לחו) not at dismissal (when they recite merely for practice).

מְפַטָּרָא, מְפַטָּרָא f. (פְּטַר) *divorced.* Targ. Y. Lev. XXI, 7; 14.

מְפִיבֹשֶׁת, מְפִיבֹ' (b. h.) pr. n. m. *Mephibosheth,* son of Jonathan, fabled to be a great scholar and acknowledged by David as his teacher. Ber. 4a. Num. R. s. 8; a. fr.—Erub. 53b, v. נָגַב.

מְפִידְחָנָא, v. מַפְזִיחָנָא.

מַפִּיס, מָפֵס pr. n. pl. *Memphis* in Egypt. Targ. Jer. II, 16, a. e. (h. text נֹף). Targ. Ez. XXX, 13 מָפֵס ed. Wil.—V. מְנוֹפִים.

Digitized by Google

מְפַיֵּס, v. פִּרֵס.

מְפִיקִים, v. כְּפוּקִים.

מְפִירְיָא, Yalk. Lev. 547, מ' של מיצות, read: אֲפוּנְדָּה.

מְפַךְ inf. of אֲפַךְ.

מַפֶּלֶת f. (b. h.; נָפַל) *fall, downfall.* Gen. R. s. 17 תחלת מ' שינה the beginning of (moral) ruin is sleep (laziness); Yalk. ib. 23 מַפָּלוֹת (*pl.*). Snh. 39ᵇ מַפַּלְתָּן של רשעים the downfall of the wicked; Midr. Till. to Ps. IV, v. מַפּוֹלֶת; a. fr.—*Pl.* מַפָּלוֹת. Yalk. l. c.; a. e.

מְפַלָּצָה f. (b. h.; פלץ) *debauchery*, name of an idol. Ab. Zar. 44ᵃ, v. לִיצָנוּתָא.

מַפֹּלֶת, v. מַפּוֹלֶת.

מַפַּלְתָּא f. ch.=h. מַפָּלָה, a. מַפּוֹלֶת. Targ. Ez. XXXI, 13; 16; a. fr.—*Pl.* מַפָּלָתָא. Y. Taan. III, end, 67ᵃ מ' דהויין תמן ruinous houses were there.

מְפַנָּה m. (פָּנָה) *vacancy.* Toh. X, 5 מקום חמ' a vacant place.

מְפַנֵּי, v. פָּנִים.

מְפַנֵּי, Gen. R. s. 63 מ' רמשא, v. פָּנַי I.

מְפֻנָּק m. (part. pass. of פִּנֵּק) *brought up in wealth, delicate, fastidious.* Targ. Prov. IV, 3; a. e.—Keth. 67ᵇ מ' כולי האי is he used to such comforts?—B. Kam. 84ᵃ אחד אדם מפונק ואחד אדם אכזרי one man is delicate and feels pain more intensely, another is hardened &c.; a. e.—*Pl.* מְפֻנָּקִין, מְפֻנָּקֵי. Targ. Is. XLIV, 4; a. e.—Ḥag. 4ᵃ sq. לאתויי מ' to include delicate persons (that do not walk barefooted). Sabb. 109ᵃ; a. fr.—Fem. מְפֻנָּקָא, מְפֻנָּקְתָּא. Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (Y. מפרנקא). Targ. Is. XLVII, 8; a. e.—*Pl.* מְפֻנָּקָאתָא, מְפֻנָּקְתָּא. Targ. Lam. IV, 3.

מְפֻנָּקָא f. (preced.) used as adv. *in the manner of a nobleman.* Targ. I Sam. XV, 32 (h. text מענדות).

מְפֻנָּקוּ, מְפֻנָּקוּתָא f. (preced.) *good breeding; delicacy, fastidiousness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 ed. Berl. (Ms. I מְפֻנָּקוּ, some ed. אתפנקו, v. Berl. Targ. O. II, p. 58; Y. פרנוקא).—Pes. 50ᵇ משום מ' הוא it is merely because they are used to indulgence (idleness). Ḥag. 6ᵃ חנה מ' יתירתא Ḥannah saw in Samuel extraordinary tenderness (saw that he was a very delicate child).

מְפֻנָּקָא, v. נִפְנֵק.

מָפַס, v. פָּרַס.

מִפְסָלְתָּא, v. מִפְסַלְתָּא.

מִפְסוֹלֶת, v. מִפְסַלְתָּא.

מִפְסוֹעִיתָא f. (פָּסַע) *trotting.* Targ. Jer. VIII, 16 ed. Lag. (ed. פסיעות, Kimḥi מפסיעות). Ib. XLVII, 3 (ed. Wil. נפסי).

מִפְסָלִית, v. next w.

מַפְסֶלֶת f. (פָּסַל) 1) *plane.* Kel. XIII, 4 (ed. Dehr. 5; Mish. ed. מפסלית; Maim. in comment. מַפְצֶלֶת).—2) *sculptor's chisel.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17, v. מַפְצֶבֶת.

מִפְסַלְתָּא, מִיפְ׳ f. ch. (preced.) *sculptor's work, engraving.* Targ. Ps. LXXIV, 6 בִּיפְסַלְתָּא ed. Lag. (some ed. בִּיפְסוֹ׳; ed. Wil. בַּפ׳), v. הִרְוֹסַטֵר.

מַפָּץ m. (פָּצַץ *to split*) *mat of reeds, bark* &c.; *the poor man's mattress.* B. Mets. 113ᵇ in cases of seizure for debt we must allow מיטה ומיטה ומ' וכ' a (dining) couch and a couch with matting to the poor man, contrad. to מַצָּע. Sabb. 84ᵃ, sq. Kel. XXVII, 2; a. fr.

מַפְצָא ch. same.—*Pl.* מִיפְצֵי. Sabb. 65ᵃ ומ' ביומי תשרי and had mats for them (spread at the bottom of the river in which they bathed; oth. opin. put up on the shore as screens) in the days of Tishri; Ned. 40ᵇ; a. e.

מַפְצֶלֶת f. *plane,* v. מַפְסֶלֶת.

מִפְקָא, v. מִיפְקָא.

מַפְקָנָא m. (יָצָא) 1) =h. מוֹצָא, *coming forth*; מ' דמיא *spring*; (of a building) *exit*; (of troops) *exodus, march.* Targ. II Kings II, 21.—*Pl.* מִיפְקָנִין. Targ. Ps. CXXVI, 4.—Targ. Ez. XLII, 11. Targ. Num. XXXIII, 2 (ed. Berl. מִיפְ׳; Y. ed. Vien. מִפְ׳); a. e.—2) *discharge* from the bowels. Gitt. 56ᵇ, v. מַצְלָנָא.—V. מַפְקָתָא.

מַפְקָנוּתָא f. same, 1) *source; mine.* Targ. Ps. CVII, 33. Targ. I Chr. I, 23; a. e.—2) *that which comes forth, sprouting.* Targ. Job XXXVIII, 27.—Targ. Ps. LXXXIX, 35 (Targ. O. Deut. XXIII, 24 מַפְקוּת).—3) *going out, leaving.* Targ. Ex. XXI, 7 (ed. Vienna מִיפְ׳). Targ. Ps. LXVIII, 21 מפקנות נשמתא death.—V. next w.

מַפְקָתָא f. (preced.)=h. יְצִיאָה, 1) *discharge, excrement.* Constr. מַפְקַת. Targ. Ez. IV, 12. Targ. O. Deut. XXIII, 14 (ed. Lisb. מַפְקָנָ׳; Ms. מַפְקָנִיתָ׳); a. e.—Sabb. 134ᵃ מפקחירה (בר׳) its anus.—2) *expense, outlay.* Lev. R. s. 34 מן דמאן מ' (not דמא) who shall make the outlay?; Yalk. ib. 665.

מִפְרוּכָה, v. מַפְרִיכָה.

מַפְרוֹנָא m. (פָּרַן) *wife's settlement.*—*Pl.* constr. מִפְרוֹנֵי. Targ. Y. Ex. XXII, 16 (not מפדוני; O. מוֹהֲרֵי).

מַפְרְחִיוָתָא f. pl. (פֶּרַח) *loose threads of a tassel, fringes.* Sabb. 59ᵇ.

מַפְרִיכָה f., pl. מַפְרִיכוֹת (פָּרַךְ) = מָטֶל, *press-beam* or *stone.* B. Bath. 67ᵇ Ms. M. (ed. מִפְרוֹ; Ms. R. מַפְרֵכ׳); Y. ib. IV, beg. 14ᶜ; Tosef. ib. III, 2.

מִפְרִיעַ, v. נִפְרַע.

מִפְרָנָא m., infin. of פָּרַן q. v.

מְפֻרְנָק m. (part. pass. of פִּרְנֵק) =מְפֻנָּק. Targ. Y. I Deut; XXVIII, 54.—*Fem.* מְפֻרְנָקָא, מְפֻרְנָקְתָּא. Ib. 56 (not מִיפְרְנָקָא. Ar. מְפֻרְנְקִיתָא).—*Pl.* מְפֻרְנָקְתָּא. Targ. Y. Num. XXXI, 50.

Digitized by Google

מְפַרְעַ m. (פָּרַע) *upsetting*; לְמ׳ (adv.; cmp. הִשְׁלֵךְ) 1) *irregularly, out of order.* Meg. II, 1 לְמ׳ . . . הקוראה he who reads the Book of Esther in an irregular way (corresp. to סידוסין, ib. 18b top). Ib. 17a (ref. to Esth. IX, 27) מה זמנם לְמ׳ לא אף כתבם לְמ׳ לא as you cannot disregard the order of these days in celebrating their season, so you must not transpose the order in which the events of these days are described. Ib. (ref. to Esth. IX, 28) מה עשירה לְמ׳ לא אף זכירה לְמ׳ לא as you cannot subvert the celebration, so you must not subvert the order of recitation. Ber. 13a; Sot. 32b; a. e.—2) *backward, retroactively, retrospectively*, opp. מבאן ולהבא. Snh. 27a למ׳ הוא נפסל he becomes disqualified as witness retroactively, i. e. his testimonies are invalidated from the time that he perjured himself (opp. מיכן ולהבא, v. בָּא III). Erub. 37b, sq. . . . ונמצא למ׳ and the retroactive result would be that he drank untithed wine at the time; Y. Dem. VII, 26b לִמְפָרְעוֹ. Y. Gitt. III, end, 45b למפרעו הוא נעשה חומץ is it to be considered as sour wine at the time, i. e. from the day that he was bound to examine it? Tosef. Sot. XI, 9 . . מָנָה למ׳ . . count thirty-three days backward. Gen. R. s. 49 חזור בך למ׳ take up the argument going back gradually (from fifty to forty-five &c.); a. fr.—Tosef. Ber. IV, 19, sq. לברך למ׳ בהחלה(ל) to say the blessing after meal, opp. לְמ׳; Pes. 101b.

מַפְרַעְתָּא f. (פָּרַע I) *tearing open*, esp. (sub. בֵּית) *the place of the abdomen which the butcher strikes when tearing the peritoneum.* Ḥull. 50b (expl. כרס הפנימי מ׳) (some ed. מַפְרַעְתָּהּ).

מְפַרְקָ m. (פֶּרֶק; cmp. פֶּרֶק) *joint.*—*Pl.* constr. מְפַרְקֵי. Naz. 52b מ׳ ידים וכ׳ the joints of arms and legs.

מְפָרְקָת f. (b. h.; preced.; cmp. אַפִּקוֹתָא) [*that which branches off,*] *neck, nape.* Ḥull. 113a חשובר מְפַרְקָתָהּ וכ׳ he who breaks the neck of a slaughtered animal before it is dead. Zeb. 65b חותך שדרה ומ׳ he cuts (with his nail) the spinal column and the nape; Ḥull. 21a; 28a. Ib. 10b (in Chald. dict.) בעצם דמ׳ אימנים the knife may have been notched on striking the neck-bone; a. fr.

מְפַרְשׁ m. (v. פָּרַשׁ) *one who undertakes a voyage.* Gitt. VI, 5 המ׳ והיוצא וכ׳ one who starts for a sea voyage or a caravan journey.—*Pl.* מְפָרְשֵׁי הַיָּם, מְפָרְשֵׁי יַמִּים, מ׳ ימים *sea-farers.* Y. Sabb. II, beg. 4c, a. e. תדורתי על כל מ׳ ימים I went around inquiring of all sea-faring people; (Bab. ib. 20b נחותי ימא).—[In later Hebr. מ׳ *commentator.*]

מַפְשׁוּטְיְתָא f. (פָּשַׁט; v. פִּישׁוּט) *stretching out* hands and feet, *prostration at prayers* (=h. הִשְׁתַּחֲוָיָה). Y. Ab. Zar. IV, 43d top מ׳ דתצנירתא וטרובתא וכ׳ the prostration on fast days (that it must not be done on stone floors, v. ib., a. Meg. 22b), and the arrangement of the calendar with regard to the seventh day of Succoth (that it should not fall on the Sabbath), v. עֲרַבְתָּא; Y. Shebi. I, 38b bot.; Y. Succ. IV, beg. 54b מַפְשׁוּטְיְתָא.

מַפְתָּחָ m. (b. h.; פֶּתַח) *opening, entrance.* Mikv. VIII, 1 חוץ למ׳ (Var. לפתח) outside of the (town) gate; Tosef. ib. VI, 1 (R. S. to Mikv. l. c. פתח).—Pesik. R. s. 37 מִפְתָּחוֹ שֶׁפְּתִיחוּ וכ׳ the opening of his lips is blessing and peace. Sabb. XV, 2 (111b) מ׳ חלוקה (Y. ed. מפתחי) the neckhole of her shirt; Y. ib. 15b; a. e.—*Pl.* מַפְתְּחִים, constr. מַפְתְּחֵי. Ber. 61a bot. יח״ר דומה . . בין שני מ׳ הלב man's evil inclination resembles a fly and is seated between the two valves of the heart; Yalk. Koh. 979; Yalk. Gen. 38.—מ׳ חלוק, v. supra.

מְפַתְּחָ ch. same, *opening.* Targ. Ez. XXIX, 21.

מְפַתֵּחַ m. (פָּתַח, *Pi.* 2) 1) *engraver, sculptor.*—*Pl.* מְפַתְּחִים. Kel. XXIX, 5 מקבת של מְפַתְּחֵי אבנים the sculptors' mallet (contrad. to פַּתָּח stone-cutter).—2) *seal-ring.* Tosef. Sabb. IV (V), 11 מ׳ שבאצבעה; Sabb. 62b מ׳ שבידה (corresp. to טבעת שיש עליה חותם, ib. VI, 3).

מַפְתֵּיחַ, מַפְתֵּחַ c. (b. h.; פָּתַח) *key.* Kel. XIV, 8, v. אַרְמוּבָה. Bech. 45a. Taan. 2a, sq.; a. fr.—*Pl.* מַפְתֵּחוֹת, מַפְתֵּיחוֹת. Tam. III, 6. Taan. l. c.; a. fr.

מַפְתְּחָא ch. same. Targ. Jud. III, 25. Targ. Is. XXII, 22. Targ. Y. Deut. XXVIII, 12; a. e.—Y. Bets. I, 60c bot., v. יחיד במגדל וכ׳ מ׳ פְּלוּגְתָּרִין; a. e.—Midr. Sam. ch. VII (ואן=) ואתי מ׳ (דה) and where is the key?; Y. Snh. II, 20a top (incorrect version).—*Pl.* מַפְתְּחָן, מַפְתְּחָיָא, חַיְרִיתָא . . . Targ. Y. Deut. l. c.—Y. Sabb. XIX, 16d bot.—Trnsf. גברא מפתחתא, or מַפְתְּחָה *a scholar that opens the discussion, arguer.* Y. Sabb. I, 3a bot., a. e. דהוא ג׳ מ׳ . . . . ליה אנן we must not heed what is reported in behalf of R. Shesheth, for he is an arguer, i. e. brings matters up for mere argument's sake; Yalk. Ps. 735 דהתוא מ׳ (read: דלחוא).

מִפְתָּן m. (b. h.) *threshold.* Ab. Zar. 41b; Y. ib. III, 42d top נהגו במ׳ יותר וכ׳ (sub. קדושה) they revered the threshold more than the Dagon; a. e.—*Pl.* מַפְתָּנוֹת. Ib. ישראל עשו כמה מ׳ the Israelites worshipped many thresholds.

מִצָּא, מִצְיָא, v. מוֹצָא, מוֹצִי.

מְצָא, מְצָא, v. מצי I.

מַצְבָּא m., מַצְבְּתָא f. (נָצַב) *plant, set.* Targ. Is. V, 2 נַצָּב (ed. Lag. מִרְצָב).—*Pl.* נַצְבָּיָא. Targ. Mic. I, 6 נַצְבָּת (ed. Wil. מְצַבְתָּ, ed. Lag. נִצְבַת).

מַצְבָּה f. (b. h.; נָצַב) *array, general assembly.* Tanḥ. Nitsab. 1 (ref. to Deut. XXIX, 9) נשמי מה עשתה משה מ׳ וכ׳ why did Moses call them for a general meeting? Because they were to be handed over from one administration to another.

מַצֵּבָה f. (b. h.; נָצַב) *pillar, statue, monument.* Sifra K'dosh. introd. (idols are named) מ׳ משמי שהם עומדים *matsebah*, because they are made to stand. Sifré Deut. 146 (ref. to Deut. XVI, 22) ומה מ׳ שאהובה וכ׳ if the erection of a pillar which was loved (of the Lord) in the fathers, is hateful in the descendants &c. Y. Ab. Zar. IV, 44a top אירודי מ׳, v. יְרִידָה; a. fr.

מְצִבְיָתָא, v. מְצוּבְיָתָא.

מְצָד, *pl.* מְצָדוֹת, v. מְצוּדָה.

מְצָדָא I, מְצָדְתָא f. (צוּד) *net, trap.* Targ. Jer. XLVIII,

Digitized by Google

43. Targ. Ex. XXXVIII, 4 (Y. some ed. מצרית, corr. acc.; h. text רשת); a. fr.—*Pl.* מְצָדָן, מְצָדָתָא. Targ. Is. XIX, 8, sq. (ed. Wil. מַצָּדָן). Targ. Koh. VII, 26 מְצָדָתָן.—Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מ' דשירתאי by מצודות are meant woven nets (not traps).—V. מְצוּדְתָּא.

מְצָדָא II m. (צוּד; v. מְצוּדְתָּא) *fort, stronghold.*—*Pl.* מְצָדַיָּא. Targ. I Sam. XXII, 4, sq. (ed. Wil. מְצוּדַיָּא). Targ. Ez. VII, 7; a. e.

מְצָדְתָּא f. (preced. wds.) 1) *net*, v. מְצָדָא.—2) *fort.* Targ. I Sam. XXIV, 1 (h. text מצודות); a. e.—*Pl.* מְצָדָאתָא, מְצָדָתָא. Targ. Jer. XLVIII, 41.—V. מְצוּדְתָּא.

מְצָה, v. מצי II.

מַצָּה f. (h. h.; מָצַץ) 1) [*dry, pressed bread,*] *unleavened bread*, esp. *the bread served at the Passover meal.* Pes. X, 3. Ib. 5 כל שלא אמר ... פסח מ'וכ' whoever does not explain, at the meal, the following three ceremonies, has not done his duty, and these they are: the Passover sacrifice, the eating of *matsah* and the bitter herbs. Men. V, 1 כל המנחות באות מ' all meal offerings are offered in an unleavened condition, opp. חָמֵץ. Pes. 35[a] .. דברים חבאים .. אדם יוצא בהן ידי חובתו בפ' one performs his duty of eating *matsah* (on the first Passover night) with such things only as are capable of leavening (the five species of grain); a. fr.—*Pl.* מַצּוֹת. Mekh. Bo, s. 8 שומע אני כל מ' I might think anything unleavened is included (may be used for eating on the first Passover night); a. fr.—2) עור המ', or מ' *a hide not tanned by a process of fermentation, untanned hide.* Kel. XVII, 15. Gitt. 22[a]; Sabb. 79[a] שלשה עורות הן מ' וכ' there are three kinds of hides, *matsah* &c., v. דִּיפְתְּחָרָא. Ib. כמשמעו וכ' מ' *m.* is what its name implies, not salted and floured nor tanned with gall-nut.

מְצַהֲב m. (b. h.; צָהַב) *a bright metal*; נחשת מ' (נחש) *bronze.* Targ. II Chr. IV, 16 נחש מ' (h. text נחשת מרוק).—Y. Succ. V, 55[d] top; Arakh. 10[b] (quot. fr. Ezra VIII, 27) נחשת מוּצְהָב.

מַצּוֹ, v. מַצּוּתָא.

מְצוֹבָה m. (יצב) *pyramid, pyramidal pile.* Y. B. Mets. II, 8[b], sq., v. קַרְסְפָּא.

פִּי מְ', מְצוּבָת pr. n. pl. *Pi-M'tsubah* (*Maasûb*, Neub. Géogr. p. 22), in the district of Tyre. Y. Dem. II, 22[d] top (ed. Krot. מְצוּבָת; Tosef. Shebi. IV, 9 פומא ציבא).

מְצוֹבְיָא, מְצוֹבְיוֹתָא f., *pl.* 1) (v. ציב) *tufts* or *thrums.* Sabb. 105[a] (expl. קירוס) מ' (Ms. O. מצוביי, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) the thrums or slips to which the threads of the warp are attached. Ib.[b] שלקה מצוביי Ms. O. a. Rashi (ed. מְצַבְּיָתָא; Ms. M. מְצוּבָתָא; Ms. Alf. מְסוּבְיָתָא, v. סִיב) pulled the thrums (of his garment, to indicate his anger).—[2] (v. צְרָבָא II) *dry twigs, chips.* Succ. 29[a] אתא זיקא וקא מבלבל ט' Ar. (ed. וקא מייתי ציבותא; Ms. M. 1 צבריתא; Ms. 2 צריחתא; ed. Pes. a. oth. צִרְיֵי) a wind came and stirred up the withered twigs of the covering of the Succah.

מְצוֹבָה, v. מְצוּבָה.

מְצוֹנָא m. (יצג) *stalk.*—*Pl.* מְצוֹנַיָּא, מְצוֹנְיָיא. Targ. Y. Gen. XL, 10 (not מְצוֹנְגָא). Targ. Y. I ib. 12 (h. text שריג).

מְצוּדָא, מְצוֹדָא m. = מְצָדָא II.—*Pl.* מְצוּדִין, מְצוֹדַיָּא, מְצוּדַיָּא. Targ. Koh. IX, 14. Targ. I Sam. XXII, 4, sq. ed. Wil. (v. מְצָדָא II).

מְצוּדָה f. (b. h.; צוּד) *hunting apparatus, net, trap; bow.* Kel. XXI, 3, v. אֲשׁוּחָה. Ib. XV, 6 מְצוּדַת החולדה a trap for weasels. Sabb. 43[b] שלא יעשנה כמ' he must not spread the mat so as to form a trap (for the bees). Esth. R. to III, 2 (ref. to Ps. CXL, 6) מ' פרשו לי אר"ח וכ' the nations laid a trap to ruin me, saying to me, worship idols &c. Ab. III, 16 מ' פרוסה על וכ' a net is spread over all the living (none can escape divine judgment); a. e.—Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' זו שאין בה דגים Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) like a net without fish; (oth. vers. דגן .. כמ' like a *fort* without provision; Rashi: like a *trap* without grain to attract the birds), v. מְצוּדָלָה.—*Pl.* מְצוּדוֹת. Tosef. Bets. III, 1; Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מְצָדוֹת; a. fr.—[Y. Erub. IV, 21[d] bot. מצודות, read: מְצוֹפוֹת.]

מְצוּדְנִיוֹת, Tosef. Bekh. V, 3, v. מְרוּדָנִית, a. צִירָן.

מְצוּדְתָּא f. ch. = h. מְצוּדָה, 1) *net, trap.* Y. Kil. I, 27[a] bot. חבא פרס כחנא מְצוּדְתֵּיהּ וכ' herewith Kahăna laid his net for Resh Lakish and caught him; Gen. R. s. 7, end (some ed. מְצַדְתֵּיהּ); a. e.—2) *stronghold.*—*Pl.* מְצוּדָתָא. Targ. Jud. VI, 2 (ed. Lag. מְצָדָאתָא). V. מְצָדְתָּא.

מִצְוָה f. (b. h.; צָוָה) *command*, esp. *religious act, meritorious deed.* Hull. 141[b], a. fr. לדבר מ' for a religious purpose, opp. לדבר הרשות for a secular or religiously indifferent purpose.—מ' מלחמת v. מִלְחָמָה.—Ab. IV, 11 מ' אחת one good deed, opp. עֲבֵרָה sin. Ib. שכר מ' the reward of a good deed is another good deed, v. גְּרַר. Ib. II, 1 מ' קלה a light command (obeyed with little sacrifice); Ned. 39[b]; a. fr.—מ' חבאה בעבירה a religious act achieved through a wrong deed, e. g. using an illegitimately obtained object for a religious ceremony. Succ. 30[a]; a. fr.—Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Hall. I, end, 58[a] אין עבירה מ' no-sin is virtue; אין מ' עבירה no-virtue is sin.—Zeb. 52[a], a. fr. מ' (sub. קרבן) an offering dependent on certain occasions as ordained in the Law, opp. חובה an obligatory offering (at regular seasons).—אירסוי מ', v. אֵירוּסִין.—Y. Sot. I, beg. 16[b] איתמרת למ' (או) לצרכו is this said only as a recommendation or as an indispensable act?; Y. Pes. II, 29[b] bot., a. fr., v. צְרִיכוּב.—Hull. 106[a] משום מ' because it is meritorious; מאי מ' מ' לשמוע וכ' what is the merit of it? It is meritorious to obey &c. Ib. לא חובה ולא מ' אלא רשות neither an obligatory, nor a meritorious, but a religiously indifferent act; Sabb. 25[b].—מְצַוֵּת עֲשֵׂה (abbr. מ"ע) *a positive command;* מ' לא תעשה *a prohibition.* Kidd. I, 7; a. v. fr., v. גְּרָמָא, a. לֵאו, לַאו.—מת מ' the corpse of a person whose relatives are unknown and whose burial is obligatory on everybody. Hor. 13[a] פגע בהם מת מ' they struck upon a corpse; a. fr.—M. Kat. 20[a] חמשה מתי מ' the five relations (besides father and mother) whom one is obliged to bury (Lev. XXI, 2, sq.).—Lev. R. s. 34 תן לי מ' give

Digitized by Google

me what thou art commanded to, i. e. *alms*, v. next w.—*Pl.* מִצְווֹת. Macc. 23[b] מ' ... שש מאות six hundred and thirteen commands (positive and prohibitive). Y. Sabb. l. c.; Y. Ḥall. l. c. (ref. to אלה המצות, Lev. XXVII, 34) אם עשיתן מִצְוָתָן מ' וכ' if thou doest them as they are commanded, they are deeds of merit &c. R. Hash. 28[b] מ' אינו עובר עליהן אלא בזמנן one violates the law by adding to the prescribed form of ceremonies only when executed in their due season (e. g. one does not violate the law by dwelling in the Succah on the eighth day). Ib. מ' אין צריכות כוונה; Ber. 13[a] מ' צריכות כ', v. כַּוָּנָה. Succ. 39[a], a. e. כל המ' כולן מברך וכ' the benediction at the performance of religious ceremonies must precede the act. Nidd. 61[b] מ' בטלות לע"ל ceremonial laws find no application in the hereafter (e. g. a dead body may be wrapped in *Kilayim*). Ib. חפשי מן המ', v. חָפְשִׁי; a. v. fr.—Ker. 17[b] (ref. to Lev. V, 17) מצוות קרינן the traditional reading (v. אָם) is *acts* (therefore a doubt between two pieces, one permitted and one prohibited, is required for a sacrifice (אשם תלוי). Ib. ליכא מ' the requirement of two pieces is not complied with.

מִצְוָה (h. form), **מִצְוְתָא, מִצְוָתָא** ch. same. Targ. Y. I Num. XII, 16.—Targ. Y. II Deut. XXV, 10.—[Y. Kidd. I, 61[b] bot. אתא מ' לסחוניא, v. צוּמוּת.]—Esp. *charity*. Lev. R. s. 34 כל עמא יפלגון מצוה let every one distribute charity; a. e.—*Pl.* מִצְוָן, מִצְוָתָא, מִצְוָתַיָּא. Targ. Y. II Deut. VII, 10. Targ. Y. II Num. l. c.; a. e.—Lev. R. l. c. אנא שמיע דהוא עביד מ' I hear that he is charitable. Ib. s. 3 רעותיה דמתקרי בר מ' he desires to be called a charitable man. Y. Ber. IX, 14[b] bot. פרוש שכמי מחזי טעין מ' וכ' ed. Lehm. (oth. ed. omit מחזי) 'a carrier Pharisee', he looks as if carrying religion on his shoulder; Y. Sot. V, 20[c] bot. טעין מִצְוָתַיָּא, Num. R. s. 9 (prov.) למצותיה פתיח לאסיא ... תרעא a gate which opens not for good deeds, will open for the physician; a. fr.

מִצְוִי, v. מֵיצוּי.

מִצְוִיוּן, מִצְוִיּוּן, v. מָצָא.

מַצְוִיָּרְנָא* m. (denom. of מַצְוִי; נָצָה) *wrangler, hair-plucker*. Sabb. 152[a] קרחא מ' (בר) ed. (Rashi מַצְוִיָּרְיָאנָא, Ms. M. מַצְוָיָא) Baldhead (wants to be) a hair-plucker!, v. גַּוְוָנָא.

מִצּוּלָה I f. (b. h.; צָלַל) [*precipitous declivity,*] *glen, shaft, fish-pond*. B. Bath. 67[a] חולסית ומ' a sand-mound (for glass-making) and a glen (shaft for metal-digging; oth. opin. fish-pond); Arakh. 32[a]. Meg. 6[b] (missing in editions revised by censors, v. Rabb. D. S. a. l.) וצידו אחד חולסית ומ' (Ms. M. חרסית) and on the fourth side it (Rome) is bounded by sand-hills (clay-ground) and glens (or shafts). —Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' שאין בה דגה (דגים) (v. Rabb. D. S. a. l. notes) like a pond without fish (oth. vers., v. next w.); Yalk. Gen. 154; Yalk. Kings 204; v. מְצוּדָה. Mekh. B'shall., Shir., s. 5 (ref. to Ex. XV, 5, a. Jon. II, 4) יונה ירד למ' אחת וכ' Jonah went down into one whirlpool, but they (the Egyptians) into two; Yalk. Ex. 246.—*Pl.* מְצוּלוֹת, מְצוֹ. Mekh. l. c. ואין מ' אלא מים עזים *m.* means rapid waters; (Yalk. l. c. ואין מצולה וכ'); a. e.

מְצוּלָה II f. (נָצַל; cmp. נִיצוֹלֶת) *refuse, threshed-out halms, husks* &c. Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' שאין בה דגן Var. lect. (v. Rabb. D. S. a. l. notes) like husks without grain.—*Pl.* מְצוּלוֹת. Tosef. Ter. X, 3 (Var. ed. Zuck. ניצולית), v. נִיצוֹלֶת.

מְצוּלְתָּא f. ch. = h. מְצוּלָה I, *depth, glen*. Targ. Job XLI, 23; a. fr.—*Pl.* מְצוּלָתָא. Targ. Y. Ex. XV, 5. Targ. Ps. LXXXVIII, 7 (ed. Wil. sing.).

מְצוּעַ, v. מִיצּוּעַ.

מְצוֹפוֹת f. pl. (צָפָה; cmp. b. h. מכורות, fr. כרה) (also used as sing.) *a tube for measuring distances*, a sort of *telescope*. Y. Erub. V, 22[d] top [read:] מביא מ' ומשטר וכ', v. מַשְׁטֵר (cmp. Tosef. ib. VI (V), 13). Y. ib. IV, 21[d] bot. מ' הדו לו וכ' (not מצודות) he had a telescope &c. (Bab. ib. 43[b] שפופרת), v. מְיַשֵּׁר.

מְצוּפִית f. (צָפָה, *Pi.*) *overlaid mouthpiece* of a musical instrument. Kel. XI, 7; Tosef. ib. B. Mets. I, 7 מצירית (corr. acc.).

מְצוֹצָא m. (צִיץ) *chirper*; מ' דחננא [*smoke-chirper,*] *cricket* in the chimney. Midr. Till. to Ps. CII, 4 כדודין מ' דת' (my days pass in smoke) like that cricket (ed. Bub. מציצא דיקר, read דיקיד, the cricket on the hearth, v. Bub. a. l. note 14).

מְצוּקִין, מְצוּקִים m. pl. (מָצַק) *mortals*, v. יָצַק.

מְצוֹרָע m. (b. h. מְצֹרָע; צָרַע) *leper*. Neg. XIII, 11. Ib. XIV, 1. Meg. I, 7 מוחלט מ', מוסגר מ', v. חָלַט II. Ned. 64[b]; a. v. fr.—*Pl.* מְצוֹרָעִין, מְצוֹרָעִים. Neg. XIV, 13. Keth. 77[b] bot. אין מ' בבבל there are no lepers in Babylonia; a. fr.

מְצוֹרָעָא ch. same. Targ. Y. Lev. XIV, 2; a. e.

מַצּוּת f. (b. h. מַצָּה־; נָצָה) *quarrel, wrangling*. Snh. 74[a]; 79[a]; Keth. 33[a] (ref. to Ex. XXI, 22) במ' שבמיתה וכ' the text speaks of a fight with murderous intent; Ex. R. s. 1. Y. Naz. IX, end, 58[a] (ref. to Ex. l. c. a. 18) וחלא חיא מ' היא מריבה וכ' are not *matsuth* and *m'ribah* the same?; Y. Snh. IX, 27[a] bot.; Y. B. Kam. IV, 4[c] top. Gen. R. s. 50 (play on מַצּוֹת, Gen. XIX, 3) מ' גדולה וכ' a great dispute arose (between Lot and his wife) about the salt; Yalk. ib. 84. Pesik. Vattomer, p. 133[b] (ref. to נצו, Lam. IV, 15) לא גלו ... בעלי מ' להקב"ה they did not go into exile until they had become contestants against the Lord. [Not to be confounded with מַצּוֹת, pl. of מַצָּה, a. מְצוּת, pl. of מְצוָה.]

מַצּוֹ, מַצּוֹתָא ch. same. Targ. O. Gen. XIII, 7 (some ed. מָצוֹ). Targ. Ps. III, 7 (h. text רִבְבוֹת). Targ. II Sam. XV, 4; a. e.

מְצוּתָא, מְצוָתָא, v. מִיצּוּתָא.

מֵצַח m. (b. h.; צחח *to glisten*) *forehead*. Koh. R. to XII, 2 ודחירח זה חמ' 'and the moon' (ib.) means the forehead; Lev. R. s. 18 ותאור זה חמ' (Sabb. 151[b] זו פדחת). Yoma 7[b], a. e. צודהו על מִצְחוֹ as long as it (the plate) is on the high priest's forehead; a. e.—Trnsf. *effrontery*.

Digitized by Google

Tanh. T'rum. 11 לכפר על מ' הנחשת to atone for the brazen front. Kidd. 70b עזות מ', v. עַזּוּת; a. e.

מְצָחָא ch. same. Targ. Y. I Gen. IV, 8.

מצמבלה, Gen. R. s. 65, end למ', read למצטלבא, v. צְלַב.

מצמרו, מְצַמְּרָא, v. sub מיצ'.

מָצָא, מצי (b. h.; cmp. מְטֵי) *to reach; to find.* B. Mets. I, 1 אני מְצָאתִיהָ I found it. Ib. 2a דואי אמינא מאי מצאתיה ראיתיה וכ' I might have thought 'I found it' meant 'I discovered it', although he had not taken it up &c. Ib., a. e. וּמְצָאתָהּ דאתאי לידיה וכ' 'and which thou hast found' (Deut. XXII, 3) means that it came into his possession. Gitt. IX, 10 מ' בת דבר טרות he discovered in her something disgraceful (infidelity); מ' אחרת וכ' he found another woman handsomer than she; a. fr.—מה מָצִינוּ ב'.. אף וכ' what do we find with regard to—? So also &c., i. e. *as in the case of—, so* &c. Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 מה מצינו בהקטרה... אף מליקה וכ' as when burning (the sacrifice on the altar) the head is separated from the trunk, so when pinching the neck of the bird the head must be severed &c.; a. fr.— *Part. pass.* מָצוּי, f. מְצוּיָה; pl. מְצוּיִין; מְצוּיוֹת *accessible, frequent; likely.* Arakh. 30b ומצא פרס למ' 'and he find the means' (Lev. XXV, 26), this excludes the case of the means being accessible, i. e. of one who had the means at the time being. B. Mets. 27a (ref. to Deut. XXII, 3, v. supra) מי שאבודה הימנו וכ' אצל וכ' that which is lost to him but accessible to any body else; אבודה הימנו ואינה מ' אצל וכ' lost to him and inaccessible to every one else (e. g. swept away by a flood). Sabb. 151b עשה עד שאתה מוצא ומ' לך וכ' do good while thou findest (an opportunity), and it is possible to thee (thou hast the means), and thou art yet in thy own power (possessest thy faculties). Snh. 86a כי ימצא פרס למ' 'if one be found stealing &c.' (Deut. XXIV, 7), this excludes the case when the abducted and sold person was in his power (his own child &c.). Ib. כמצויין בידו דמי the case is to be judged as if they (the children) had been in his possession. Gen. R. s. 85 חשטר מ' לתגבות the note can be produced for collection, i. e. evidence can be found against us. Gitt. 2b אין עדים מ' לקרימו no witnesses are to be had to identify it. B. Mets. 18a במקום שחשיירות מ' where caravans pass frequently. Esth. R. to I, 1, v. הֵידְכֵי. Ib. (ref. to Ps. XXI, 9) תהא ידך מ' ליפרע מאויביך thou shalt have the opportunity of punishing thy enemies. B. Kam. 4a חזיקה מ' the damage through it is frequent. Ib. 60a רוח מ' an ordinary wind, רוח שאינה מ' an extraordinary wind; a. v. fr.

Nif. **נִמְצָא** *to be found.* Gen. R. s. 85 שנמצאו בגניבה who are caught at a theft; a. fr.—Esp. *to turn out, to follow, to result.* Hull. I, 4 נ' כשר וכ' the result is, what is legal in slaughtering is illegal in pinching. Pes. 25b ונ' למד, v. לָמַד II. Sifré Deut. 210 נִמְצִינוּ למדים from which we can consequently derive.—Y. Pes. V, beg. 31c, a. fr. נִמְצָאתָ אומר thou turnest out saying, i. e. *the result is, consequently.* —אם תֵּימַר (תֵּימְצָא) לומר (abbr. אי"ל) if you will say. Gitt. 82b אם תמצא לומר איתא וכ' if you will adopt the opinion of &c. Sabb. 136a אי"ל פליגי וכ' if you assume that they differ &c.; a. fr.—Tosef. Ohol. IV, 12 כשתמצא לומר וכ' if you assume &c.

Hif. **הִמְצִיא** *to furnish, provide with.* Gen. R. l. c. נאבדו וה' חקב"ה וכ' they (the tokens) had been lost, and the Lord provided others instead. Hag. 5a (ref. to תמצאן, Deut. XXXI, 21) עבד שרבו מַמְצִיא וכ' what remedy is there for a slave for whom his master invents evils and troubles? Ib. חממציא לו מעות לעני וכ' he who is ready to furnish the means (of his delivery) to the poor man in distress (by which the persecutor's greed is increased); [Rashi: he who has money ready for the poor man in extreme distress, instead of helping him to a livelihood in due time]. Arakh. 30b (ref. to Deut. XIX, 5) ומצא פרט למציא את עצמו 'and it strikes', this excludes the case of one who brings himself within the range of the missile (after it is started); Macc. 8a; a. e.

מָצָא I, מְצִי ch. same, *to reach, be able; to master.* B. Mets. 114b באربעה לא מָצִינָא וכ' I could not master four orders of the Talmud, how could I master six?— Ib. 14a, a. fr. מָצֵי אמר ליה he may say to him. B. Bath. 84a לא (תוה) מָצֵית הדרת בך (v. Rabb. D. S. a, l.) thou wouldst not have had the right to retract; חשתא.. מצית וכ' now that thou hast overreached me, canst thou retract?; a. fr.

Ithpe. **אִתְּמִי, אִתְּמְצִי** [*to find one's self,*] *to succeed.* Keth. 62a לא אי' נכרי וכ' the gentile did not succeed in keeping pace with him. Ned. 89b ולא אמ' למיתנא... רדתיה he tried his utmost (v. נְפָא I), but had no success in his studies; a. e.

Af. **אַמְצִיא** (with נפשיה, or without) *to place one's self within sight* of an enemy so as to give him a chance for reconciliation, *to be ready for reconciliation.* Yoma 87a חוה מַמְצִיא נפשיה (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. ומצא ליה).—[Keth. 60b מְמַצֵּיא, v. מְצִי II.]

מָצָא (מָצַד), מצי (b. h.) *to squeeze, wring,* esp. *to wring out the blood of the bird sacrifice.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 הוא מוֹצֶה he wrings it; a. fr.

Pi. **מִיצָּה, מְצָּה** 1) same. Zeb. VI, 5, sq.; a. fr.—2) *to pour out to the last drop, to drain.* Ib. 64b מי כתיב וְמָצָּה וְיִמְצֶה וכ' (ed. punctuate וְיִמְצֶה, *Hif.*) it does not say (Lev. V, 9), 'he shall pour out (the remainder) at the bottom &c.', but 'it shall be wrung out', which means, that it will run out to the bottom of itself. Ter. XI, 8 הִרְכִּינָהּ וּמִיצָּה (Y. ed. וּמִיצָּה; Ms. M. וּמְצָּה) if he bent the vessel and drained it; B. Bath. 87b (Ms. H. a. R. ומיצה); ib. V, 8 (87a) הרכינה ומיצה (Y. ed. ומצה; Bab. ed. וּמִיצָּה, Ms. M. וּמִיצָּה; Ms. B. וּמִיצָּתָהּ). Gen. R. s. 85; s. 92 (play on מצא, Gen. XLIV, 16) כזה שהוא מְמַצֶּה וכ' as one drains a vessel and leaves nothing but the lees. Midr. Till. to Ps. LIX (play on מצא, Prov. XVIII, 22) כשהאשה רעה היא מְמַצָּה חטובות כולן מביתו וכ' (כל) ed. Bub. (oth. ed. מְמַצָּאת, a. oth. variants) when the wife is bad, she drains all the good things out of his house and makes him poor; Yalk. Prov. 957 ממציא (read: מְמַצָּיִת); a. fr.—3) (cmp. מָצַע) מ' מידות אין חמשוחות מְמַצְּעִין וכ' *to measure exactly.* Erub. IV, 11 (52b) the surveyors (in marking distances for Sabbath limits) do not measure exactly (but mark within the limits), in order to allow for mistakes.—Trnsf. *to sound one's learning.* Men. 18a לְמַצּוֹת מידותי ל' מידותיו וכ' to have my own learning examined; to sound the learning of &c.

Hithpa. **מִתְמַצֶּה** *to be wrung out; to be emptied, drained*

Digitized by Google

Sifra Vayikra, Ḥob., Par. 10, ch. XVIII; Zeb. 64ᵇ שהשיריין לירוד מְיַתְּמָעִים where the remainder is poured out towards the bottom of the altar; a. fr. [Ib. VI, 4 (64ᵇ) דרת מתמצות, read מְמַצָּה, v. Rabb. D. S. a. l. note 50.]—Y. R. Hash. I, 56ᵈ top; Y. Shek. III, beg. 47ᵇ עד כאן הן מִתְמַצִּין לילד וכ' up to that time (the first of Elul) the latest births of the old year (of those conceived before the first of Nisan) take place &c.—Trnsf. (with חשבון) *to be exactly counted, to be finally settled.* Y. Sot. I, 17ᵃ (he suffers a loss by the death of his ox &c.) והחשבון מִתְמַצֶּה and the account (of his sins) is settled; ib.; Num. R. s. 9 אחת מתארצא וכ' v. אָרַע I; Koh. R. to VII, 27.

מְצִי II ch. same, 1) *to wring.* Zeb. 65ᵇ וכיון דְּמָצֵי לדם וכ' (not דמצוי דם, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) and since he wrings the blood out, he does the act prescribed for the burnt-offering &c.—2) *to suck.* Sabb. 54ᵇ לִימְצְיוּהָ, v. יָרֵךְ.

Pa. מַצֵּי *to give suck.* Keth. 60ᵇ מְמַצְּיָא לירח נטפי she will give him (her own child) more suck.

Ithpa. אִתְמְצֵי, *Ikpe.* אִיתְמְצִי *to be wrung out, drained.* Targ. Lev. I, 15; a. e.—Targ. Job IV, 12 דאיתמצי (Ms. דאיתימצי *Ittaf.*; h. text שֻׁמָּץ).

מְצִיָּא m. (נְצִי) *quarreler*, v. מַצּוּיָנָא.

מצי״א, Tosef. Sabb. VII (VIII), 1 וכ', v. רמכי״א.

מְצִיאָה f. (מָצָא) 1) *finding, discovery.* Y. Sot. I, beg. 16ᵇ (ref. to מצא, Deut. XXIV, 1) אין מ' בכל מקום וכ' 'finding' means everywhere ascertaining through witnesses.—2) *something found.* Gitt. V, 3 חטוצא מ' לא ישבע the finder of a lost object cannot be made subject to an oath (if the owner claims more). B. Mets. 8ᵃ, v. גָּבָה; a. fr.—*Pl.* מְצִיאוֹת. Ib. II, 1 אלו מ' שלו וכ' the following things if found belong to the finder, and the following must be published; a. fr.—Trnsf. *precious things.*—Pl. as ab. Gen. R. s. 50 (ref. to חנמצאות, Gen. XIX, 15) שחי מ' וכ' two precious acquisitions, Ruth &c.; ib. s. 41; Yalk. ib. 70; 84.

מְצִיאָתָא ch. same.—*Pl.* מְצִיאָן. Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. עביד גרמיה מחזר מ' ועבד וכ' he gains for himself the reputation of one returning lost objects, and makes great gains; חמי לירח ביריתא מחזר מ' וכ' people see him return lost objects and give in his trust &c.

מצי״בות, Tosef. Kel. B. Mets. I, 7, v. מְצוּיָה.

מְצִיָּה, v. מָצָא.

מצי״מאר, v. מְיַצְּטָרָא.

מְצִיצָה f. (מָצָה)=מְצוּי, *wringing out the blood.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7.—*Pl.* מְצִיצוֹת. Ḥull. 132ᵇ bot. (missing in Tosef. Dem. II, 7; Men. 18ᵇ).

מְצִילָה f., *pl.* מְצִילוֹת (b. h. מְצִלָּה; צָלַל) 1) *bells.* Pes. 50ᵃ (ref. to Zech. XIV, 20) כל מ' שתולין וכ' all bells which they suspend on the horse . . . shall be sacred unto the Lord.—[2) (homilet.) *shades.* Ib.; Y. ib. III, end, 30ᵇ, v. צָלַל *Hif.*]

מְצִילְתָּא f. (נצל), מְצִירְתָּא מְזָרְיָא *the washers' fork* (?). Targ. I Sam. XIII, 21 Kimḥi (ed. מְצִלְתָּא, מְזִיצָ'; ed. Lag. מַצְלִיתָ'; h. text מַקְשׁוֹן).

מְצִינְבָּא, **מְצִיר**, **מְצִירְבָּא**, v. מְצִנְפְּתָא.

מְצִיעָא, **מְצִיעַ** m. (מְצִיעָ) 1) (noun) *middle, midst.* Targ. O. Num. XXXV, 5 מציע ed. Berl. (oth. ed. מציצא; Y. מיצעא).—Constr. מְצִיעָ. Targ. Ps. XXII, 23; a. e.—*Pl.* מְצִיעִין. Targ. Jud. XV, 4 ed. Lag. (oth. ed. מְצִיצָן).—2) (adj.) *middle, average.* Ned. 31ᵇ top R. N. (ed. מרצעא).—בבא מציעא v. בָּבָא I.—[מְצִיעָיָא, Targ. Prov. XXIX, 13 Ms., v. מַצָּעָא.]

מְצִיעָאוּת m. (preced.) *lying between, central, average.* Targ. Ex. XXVI, 28; a. e.—*Pl.* מְצִיעָאֵי. Targ. Jud. XVI, 29; a. e., v. מְיַצָּעָא.—*Fem.* מְצִיעָיְתָא, מְצִיעֵיתָא. Targ. I Kings VI, 6 מציעי ed. Lag.; ib. 8.—B. Bath. 107ᵃ מילתא מציעתא it is the average (between twenty and thirty).—Esp. מציעתא *the middle clause* of a Mishnah &c., contrad. to ריש first clause, and סיפא the ending clause. Ḥull. 94ᵇ; a. fr.

מְצִיעוּתָא f. (preced. wds.) *middle, centre;* constr. מְצִיעוּת. Targ. II Chr. VII, 7. Targ. Ps. XXXVI, 2; a. e.

מְצִיעָתָא, **מְצִיעֵיתָא**, v. מְצִיעָאוּת.

מְצִיצָא, v. מְצוּצָא.

מְצִיצָא m., *pl.* constr. מְצִיצֵי (מְצַץ) *compressed*; מ' עינא *having blinking eyes.* Keth. 60ᵇ bot.

מְצִיק m. (b. h.; צוּק) *oppressor*, esp. *Roman tax collector*, v. מַסִּיק II.—*Pl.* מְצִיקִין, מְצִיקִים. Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944 מ' שחחזיקו בה וכ' the oppressors that have taken possession of Palestine &c.

מְצִיקִין m. pl. (Chald. adapt. of h. מְצוּקִים) *mortals.* Y. Kil. IX, 32ᵇ top מ' שרון rest now, ye mortals (it is Sabbath); Y. Keth. XII, 35ᵃ; Koh. R. to VII, 11 מְצוּקִין (h. form).

מְצִלִּיף, v. צָלַף.

מְצִלִּית, v. מְצִילְתָּא.

מְצִלְצְלִין m. pl.=צְלִצְלִין, *cymbals.* Targ. I Chr. XV, 28 ed. Lag. (ed. Rahm. נצלצלין, Var. 'מצ).

מְצִלַּת, v. מְצִילְתָּא.

מצלתי״א, Yalk. Dan. 1061 חמן קרון למ' אלחייא (some ed. למכלחייא) read: לְמַצְלְחֵי מַלְכַיָּא, there (Deut. IV, 28) the images of the kings are called gods (authorities); Lev. R. s. 33 למלכייא.

מְצַמְּחָא m. (צְמַח) *brightness*; מְצַמְּחֵיה דיומא *noon.* Lev. R. s. 24 (Tanḥ. K'dosh. 9 צהרים).

מְצַמֵּץ (v. מָצַץ) *to squeeze, suck, sip.* Y. Ter. XI, 47ᵈ bot. בכיהוסרים למצמץ when they are too poor to be sucked out. Y. B. Mets. VII, beg. 11ᵇ שלא ירקלף בחצרים וימצמץ he must not peel (taste the surface of) the figs

Digitized by Google

or take a suck of the grapes (and throw them away); Y. Maasr. II, 50ᵃ bot. ומצמץ (read: ומְמַצְמֵץ). Gen. R. s. 60 (expl. משתאה, Gen. XXIV, 21, as if fr. שָׁתָה) מְמַצְמֵץ ומסתכל בה he sipped (the water which she handed him) and looked at her; Yalk. ib. 109.

מִצְנֶפֶת, מַצְנֶפֶת, מִצְנִיפָא, מַצְנִיפָא, v. מִצְנְפָתָא.

מִצְנָפָה f. (b. h.; v. צנף a. derivatives) [*the bright headdress,*] *turban* esp. *the priest's turban.* Tosef. Yoma I, 10 נטל מִצְנַפְתּוֹ של זה he took the turban from the head of one of them, and they knew that the count for the lot was to begin with him; Yoma 25ᵃ. Ib. מ' בבגדי חול וכ' is there a turban (*mitsnefeth*) among common dresses (not used at the priestly service)? Ib. VII, 5; a. fr.

מִצְנְפָתָא, מַצְנֶפָא, מַצְנִיפָא, מַצְנַפָּא ch. same Targ. Is. XXII, 18. Targ. Ex. XXVIII, 37. Targ. Zech. III, 5; a. e.—*Pl.* מַצְנִיפָן. Targ. Y. Ex. XXVIII, 4 (ed. Vien. מְצִינְפָן; O. ed. Berl. מַצִּינְפָן).

מָצַע (v. מָצָה) *to press, squeeze.*—Denom. אֲמַצֵּע q. v. *Pi.* מִיצַּע 1) (v. מָצָה *Hithpa.*) *to be exact in calculation, to measure exactly.* Tosef. Erub. IV (III), 4 ואם מִיצְּעוּ את התחום וכ' and if they (those authorized to lay for him the Erub, v. עירוב) measured the Sabbath limit exactly (laying the Erub in opposite directions, each exactly at 2000 cubits from his present place), he must not move from his place; Erub. 50ᵇ; Y. ib. III, 21ᵇ מיצע את וכ' if he had the Erub laid &c. Ib. מיצעת את וכ' (read מִיצְּעוּ) if they (the partners) laid the Erub &c.; Tosef. ib. IX (VI), 12 מיצע (read: מיצעו); a. e.—2) (denom. of אֶמְצַע) *to place in the middle.* Snh. II, 1 מְמוּצָּעוֹ, v. מְמוּצֶּה. Y. Ber. V, end, 9ᵈ מְמוּצָּעִין את הכהן the priest is called upon to read between the two common Israelites. Gen. R. s. 95 הדרו מְמוּצָּעִים אותו וכ' they took him in the middle and guarded him. Pes. 111ᵃ שלשה אין מפסיקין ולא מְמוּצָּעִין there are three objects we must not allow to pass between two persons, nor must any person be passed between them.—*Part. pass.* מְמוּצָּע a) *exactly placed* (=מְכוּוָּן); b) *placed between.* Zeb. 58ᵇ מזבח ממ' ועומד וכ' the altar was placed exactly in the centre of the Temple; Yoma 18ᵃ; ib. 33ᵇ; Sifra Vayikra, N'dab., Par. V, ch. VII מְמוּצָּע. Ex. R. s. 2 שהיה ממ' ועומד באמצע וכ' who was standing in the very centre of the fire. Y. Ber. IV, 8ᵇ top מְמוּצָּעַת . . . שהיא גדולה ו' knowledge is something great, for it is placed between two divine names (I Sam. II, 3).

מְצַע ch. *Pa.* מַצֵּע same, *to pass between.* Pes. 111ᵃ ואי מְמַצְּעָא בהאי נכרי Ms. M. (ed. ואי מְמַצְּעִין מאי תקנתיה) and if it (the serpent) passed between &c. (ed. and if they allowed it to pass &c.). Ib. דמיצעא להו אשה נדה ed. (Ms. M. דיכברה . . . בריה; Ms. O. דמציא; Ar. s. v. פין: דמצא, v. Rabb. D. S. a. l. notes 200, sq.) between whom a menstruant has passed.—[Y. Ab. Zar. II, 41ᵃ bot.; Y. Ter. VIII, 45ᵈ top מיצע סכינא (ל), v. נְצַע.]—Part. pass. מְמֻצָּע=h. מְמוּצָּע, v. preced. Targ. Y. Num. XIX, 4. Targ. Y. II Gen. XLIX, 14. Targ. Y. Num. XXI, 13 מְמֻצָּע (h. form).

מְצַע, מַצַּע, v. מִיצַּע.

מַצָּע m. (b. h.; יָצַע) *mattress, bed.* B. Mets. 113ᵇ, v. מֶצַע. Ab. Zar. 10ᵇ מי ישימני מ' וכ' Oh! that I might be thy mattress in the hereafter!—Sabb. 55ᵇ בילבל את מַצָּעָהּ he upset her (Bilha's) bed; a. e.—*Pl.* מַצָּעוֹת. Ib. Nidd. 32ᵇ. B. Bath. 53ᵇ. Ḥag. 14ᵇ מ' נאות מוצעות וכ' (fem.) fine dining couches were prepared for you; a. e.

מַצָּעָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXII, 26 מַצַּע (constr., not מַצָּע). Targ. Y. Gen. XXXV, 22 (v. Sabb. 55ᵇ quot. in preced.).—*Pl.* מַצָּעִין. Targ. Ps. CXXXII, 3.

מְצָעָא, v. מִיצָּעָא.

מְצָעָד m. (b. h.; צָעַד) *step.*—[Tosef. Kel. B. Bath. I, 7, v. מַצְעָד.]—*Pl.* מְצָעָדִים, constr. מִצְעֲדֵי. Yalk. Jon. 550 וכל תר אתה בוחן מ' and the steps of every living creature dost thou examine.—[Arakh. VI, 3 (23ᵇ) מצערין, v. מַצָּע.]

***מַצָּעָא** m. (מְצַע) *oppressor, creditor.* Targ. Prov. XXIX, 13 גברא מ' (Ms. מְצִיעָא, read דמ' *of oppression;* h. text איש תכסים).

מִצְפָּה, מִצְפֶּה (b. h.) pr. n. pl. *Mizpeh* or *Mizpah* (*Watch-Tower*). Peah II, 6 איש חמ' the man of M. (or the governor of the Watch-Tower of the Temple).

מִצְפַּיָּא pr. n. pl. (v. preced.) =h. מִצְפָּה, name of several places. Targ. Josh. XI, 3. Targ. I Sam. XXII, 3; a. fr.—V. סַכּוּתָא.

מְצַץ (b. h.; v. מוץ) *to press, suck; to drain.* Sabb. XIX, 2 ומוֹצְצִין and compress the blood-vessels of the wound by sucking. Par. IX, 3 שונדא מוֹצֶצֶת she (the dove) sips (and lets no water out of her mouth again). Tosef. Sot. V, 9 נוטלו ומוֹצְצוֹ ואוכל וכ' he takes out the fly and sucks it out and eats the dish; Y. ib. I, 17ᵃ bot.; Gitt. 90ᵃ. Lev. R. s. 15 לא שחוא מוצין וכ' not that the dry sponge drains the wound, but it protects it. Deut. R. s. 2 אין לך טבעת מוץ אותה ומות hast thou not a ring (containing poison)? Suck it and die; a. fr.—[Cant. R. to III, 10 מוצצת באש, read: מוצתה, v. יָצַת.]

מְצַץ ch. same, 1) *to suck, drain.* Targ. Ps. XII, 9. Ib. LXXV, 9 (some ed. יְמַצְמְצוּן *Pa.*).—2) *to wring, press.* Ib. LXXIII, 10 מְמַצְּצִין Ms. (ed. מוחחין; h. text יִמְצוּ).—V. מוץ, מִיצִי II.

מְצַק (sec. r. of יָצַק) *to pour, cast.* Hor. 12ᵃ מוֹצְקִין שמן וכ' (Ms. M. מַצְּרִיקִין לו וכ', fr. יָצַק) they pour oil on his head; (Ker. 5ᵇ מַצִּיק). Gen. R. s. 12 מוֹצֵק וכ', v. בּוּלָס.—Part. pass. מְצוּק cast, (poet.) *mortal,* v. יָצַק.

מְצַר I (sec. r. of צרר) *to twist, make a rope.* Y. Sot. VI, beg. 20ᵈ מוֹצְרוֹת, v. מָזַר.

מְצַר ch. same. Y. Sot. VI, beg. 20ᵈ מְצָרָן, v. מָזַר.

מְצַר II (denom. of מֵצַר) *to define the boundaries, to bound.* B. Bath. 61ᵇ, sq., v. מֵצַר h.

מְצַר ch. same. B. Bath. 61ᵇ top אע"ג דמ' לית מצרי וכ' although he mentioned in the agreement the outer bound-

Digitized by Google

aries of the land. Ib. חזה ליה למימצר ליה ולא מ' he ought to have defined (the parts of the house which he sold), but did not do so. Ab. Zar. 70b מימר אמר אַמְצְרֵי דגג קמצרנא Ms. M. (v. Rashi a. l.) he may say (I stretched my hand over to the neighbor's roof, because) I wanted to measure the boundary lines on the roof; v. infra.

Ithpe. אִיתְּמְצוּרֵי קא *to stretch one's self.* Ib. ed. אִיתְּמְצוּרֵי קא מְמַצַּרְנָא (not מיכצרא; v. Rashi a. l., a. Koh. Ar. Compl. s. v. מצר; Rashi Var. אומצודי קא ממצדנא, corr. acc.) I stretched myself, v. מוּג ch.—[B. Bath. 6b מְמַצְּרִינָא קא מְמַצְּרִי, a gloss borrowed fr. Ab. Zar. l. c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 300.]

מֵיצַר, מֵצַר m. (b. h.; יָצַר I) 1) *narrow, pass.* Hull. 50b (expl. כרס הפנימי) מן המ' ולמטה from where the stomach begins to narrow and downward (the animal being suspended with its head down).—2) *distress.* Midr. Till. to CXVIII, 5 מן חמ' מדבר במצרים 'out of distress' (ib.) alludes to Egypt; Yalk. ib. 875.—3) *a narrow path marking the boundary between fields, balk, ridge;* in gen. *boundary.* B. Bath. 55a, v. חָצַב II. Y. ib. III, beg. 13d; Y. Kidd. I, 60d top אפי' מ' בתחים even the (common) balk between them; Y. Peah II, beg. 16d. B. Mets. 107a אילן חשמד על חמ' a tree standing on the balk. Ib. בממלא כל חמ' כולו when it covers the entire width of the balk. B. Bath. 53b מי אמרינן תאי מ' דתאי Ms. M. (ed. דארעא חד הוא) do we say, this balk belongs to both fields (and taking possession of it means possession of both)? Ib. מ' אפסרא דארעא וכ' (Ms. O. מוסרא; differ. in Ms. M.), v. אַפְסָרָא. Ib. 62a מ' ראובן וכ' the field which I sell thee is contiguous to Reuben's on the east and on the west side; a. fr.—*Pl.* מְצָרִים *boundary lines, bounds.* Ib. 61b אע"פ שמָצַר לו מ' although he defined (in the agreement) the outermost lines (of the group of buildings or fields), מ' תרתיב חחיצונים he intended only to give an amplified description of the situation (not to sell him the entire group). Ib. VII, 3 בסימניו ובמְצָרָיו (if he says, I sell thee a Beth Kor of land) giving its description and boundaries (and it turns out to be less than a Beth Kor); a. fr.—Sabb. 118a נחלה בלא מ' a boundless possession.

מֵיצָא, מֵצָא, מְצָא I ch. same. B. Bath. 5a זבין ארעא אמ' וכ' bought a field contiguous to the estate of R.—Ib., a. fr. דינא דבר מ' the prerogative of the neighbor, the right of preemption. B. Mets. 108b, a. fr. ליה בה דינא דבר מ' the law of preemption does not apply in this case. B. Bath. 62b, v. פְּלָגָא; a. fr.—*Pl.* מְצָרֵי, מֵי'. Ib. 61b, v. יָצַר II.

מֵצַר, מְצָא, מֵי' II m. (מְצִי I, v. מְצָרִי I) *rope* of rushes &c.; 1) a contemptuous name for *slave* (cmp. אַרְדִּיסְקָא). B. Bath. 127b דקארי ליה עבדא מ' מאה when he had been in the habit of calling him (whom he now claims to be his son) promiscuously 'slave', 'metsar (rope)', 'one hundred'); מאי מ' מאה מ' עבדא מאה [דשוה] מאה זוזי (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) what is *metsar meah? M.* means slave; *meah*, that he is worth one hundred Zuz; [differ. interpret. in comment.—Alf. דאמרי אינשי מ' עבדא מאה זוזי for people say, 'the rope of a slave (is worth) one hundred Zuz'].—2) *a cable stretched across a river and holding a board suspended, rope-bridge.* M. Kat. 6b bot. Kidd. 81a. Bets. 7b. B. Bath. 167a אנחי ידאי אמ' I would put my hand on a rope-bridge (and write to imitate the writing of a trembling hand).

מַצְרָא m. *vat,* v. מַיְצְרָא.

מִ', מְצָרְיָא, מְצָרִי, מְצָרָאי, מְצָרָאָה m. ch.=h. מִצְרִי, *Egyptian.* Targ. Gen. XXXIX, 1; 2; 5 (Y. רָאֲי.., read: רַאי..). Targ. O. Ex. II, 11 מְצָרֵי ed. Berl. (oth. ed. רי..; Y. מְצָרָאֵי, corr. acc.). Targ. Y. II ib. 12 מִצְרָיָא (read רָיָא..); a. e.—Y. Sabb. V, beg. 7b מִיצְרָיָא פולא, v. לוּבָא. Gen. R. s. 64, end קורא מיצראה the Egyptian heron; a. e.—*Pl.* מְצָרָאֵי, מִיצְ'. Targ. Gen. XLIII, 32; a. fr.—*Fem.* מְצָרְיָתָא, מְצָרָתָא, מִצְרִי. Ib. XVI, 3.—*Pl.* מִצְרְיָתָא. Targ. Ex. I, 19 (Y. ed. Vien. רִיתָא.., corr. acc.).

מְצָרְאָה, v. מְצָרְנָאָה.

מְצָרְאִין, v. מְצָרְנִין.

***מְצָרִי** I m. (v. מְצַר I) *anything twisted* of rushes, palm-twigs &c. חבל מ' a common rope (badge of disgrace worn by the Sotah, v. סוֹטָה). Sot. I, 6; a. fr.—[Y. ib. I, 17a top; Num. R. s. 9 take our w. to mean *Egyptian*, v. next w.].—*Fem.* מְצָרִית. Sot. II, 1, a. fr. כפיפה מ', v. כְּפִיפָה.

מְצָרִי II m. (b. h.) *Egyptian.* Yeb. VIII, 3 מ' ואדומי גר מ' an Egyptian and an Edomite convert. Ib. 76b, a. e. חזה לי וכ' an Egyptian proselyte was my fellow student &c. Ib. מ' ראשון an original Egyptian proselyte, opp. to מ' שני the son of an Egyptian proselyte. B. Bath. III, 6 סולם חמ' an Egyptian (small) ladder; a. fr.—*Pl.* מְצָרִים, מְצָרִיים. Pes. X, 5. Ex. R. s. 1; a. fr.—*Fem.* מְצָרִית. Yeb. l. c. חלון חמ' מ' שנייה, מ' ראשונה, v. supra. B. Bath. l. c. חַלּוֹן, v. חַלּוֹן; a. fr.—*Pl.* מְצָרִיוֹת. Ex. R. l. c.; a. fr.

מְצָרִיא, מְצָרַי, v. מִצְרָאָה.

מְצָרִים (b. h.) pr. n. *Egypt.* Pes. IX, 5 פסח מ', v. הוֹר. Ex. R. s. 1; a. v. fr.

מְצָרִיתָא, מְצָרֵיתָא, v. מִצְרָאָה, מִיצְרִי.

מְצָרְנָאָה m. (v. next w.) *growing on the balk.* Yoma 18b (Ms. M. מְצָרְאָה), v. גַּרְגִּירָא.

מְצָרְנִין m. pl. (v. מְצָרָא I) *boundaries, adjacent fields.* Targ. Y. Num. XXXIV, 12.—B. Bath. 63a if he added in the agreement אילין מְצָרְאָנָתָא (מְצָרָאנָתָא) these are the fields adjacent to it. Ib. 128a אפשר דמכרין מצרנוא he may know exactly the estates contiguous to the field which he identifies. B. Mets. 108b הנהו ד' בני מְצָרְנֵי וכ' those four neighbors of a field (entitled to preemption, v. מְצָרָא I).

מְצָרְתָא, v. מִצְרָאָה.

מְצַת, *Pi.* מִיצַּת, v. מְצָה.

מַצְתְּוָתָא f. (צוה) *bending*; מַצְתְּוַת אודנין (not מ') *making the ear willing to hear.* Targ. Y. Gen. II. 7.

Digitized by Google

מַקָּבָא m.= h. מַקֶּבֶת, *mallet*. Bekh. 43b מקבן דדמי לי׳ דיישיה לכ׳ (not למקבן) a *makkaban* is one whose head resembles that of a mallet.—*Pl.* מַקְּבִין. Targ. Jer. X, 4 (ed. Lag. מַקּוּבִין). Targ. Is. XLIV, 12 (ed. Wil. מקובין).

מַקְבִּיל, מַקְבִּיל, v. מְקַבְּלָא II.

מַקְבִּילוֹת f. pl. (a jocular denom. of קַבָּלָה, adopted fr. Ex. XXVI, 5) *founded on tradition*; contrad. to מַקְרִילוֹת a corresponding feigned denom. of מִקְרָא, *founded on the Bible*. Y. B. Kam. VIII, end, 6c הָן תניתה אילין לָמַי לָמַי (=לָא מַי) where didst thou learn these things, founded neither on Bible nor on tradition?

מְקַבְּלָנָא m. (קַבַּל I) *one who takes in, wins*. Targ. Prov. XI, 30, v. next w.

מְקַבְּלָנוּתָא f. (preced.) *taking in, winning*. Targ. Prov. XI, 30 מ׳ דנפשי חכימתא (ed. Lag. מקבלנא נפשיה) (the art of) winning souls is wisdom (Lag. a winner of souls is wisdom; h. text לקח נפשות חכם).

מַקָּבָן m. (denom. of מַקָּבָה) *one whose head is mallet-shaped*. Bekh. VII, 1, v. מַקָּבָא.

מַקָּבָת f. (b. h.; נָקַב) *mallet*. Kel. XXIX, 7 מ׳ של מחתין the stone-cutters' mallet. Ib. 5, v. מַפַּתְּחוֹת. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 ולא יכה במ׳ ע״ג מפסלת וכ׳ he must not strike (on the Sabbath) with the mallet on the chisel (to open a casket of dates) ... as one does on week days.—*Pl.* מַקָּבוֹת. Par. III, 11 מ׳ של אבן stone mallets.

מַקָּדָה, v. מַקֵּידָה.

מַקְדִּיחַ, מַקְדִּיחַ m. (קָדַח) *borer*. Kel. XIII, 4. Ib. XVII, 12 כמלא מ׳ גדול של לשכה וכ׳ as large as the hole made with the large carpenters' borer kept in the Temple cell, which is the size of an Italian *dipondium* &c.; Ohol. XIII, 1; Tosef. ib. XIV, 1. Ohol. II, 3 באיזה מ׳ ... בקטן וכ׳ what borer do they mean? The small one used by physicians &c. Ib. XIV, 2 מלא מ׳ כל שהוא any hole made with the borer, v. מָלֵא; Tosef. ib. XIV, 7. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 מקדיחה; a. fr.—[Num. R. s. 9 מ׳ של חרס some ed., read מַקֵּדָה.]

מַקְדִּין, v. מַקְרִין I.

מַקְדַ״שׁ, an abbreviation for מַחֲשָׁבָה, קָצַת, דָּם and פִּלּוּשׁ, *wrong intention* at slaughtering a sacrifice, illegality concerning one *part* of a sacrifice, the legal effect of the sprinkling of the *blood*, and the occurrence of the word *sh'lishi* (*third*) in both laws under discussion. Zeb. 28b.

מִקְדָּשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) *sanctuary*, esp. מ׳ or בֵּית הַמ׳ (abbr. בה״מ) the Jerusalem Temple, contrad. to משכן the Tabernacle. M. Kat. 9a. Erub. 2a אשכחן משכן דאיקרי מ׳ וכ׳ וכ׳ we find that the Tabernacle is sometimes called *mikdash*, and the Temple *mishkan*.—מ׳ ראשון the first Temple (the Solomonic Temple); מ׳ שני the second (post-exilic) Temple. Yoma 21b; a. e.—Ib. בה״מ ... בשעה when Solomon had built the Temple; a. fr.—*Pl.* מִקְדָּשִׁים. Meg. 16b שני מ׳ two sanctuaries (that of Shiloh and the Jerusalem Temple); Yalk. Gen. 152.

מוּקְדָּשָׁא, מַקְדָּשָׁא, מוּקְדָּשׁ ch. same. Targ. Ex. XXV, 8; a. fr.—Y. Ber. II, 5a top בֵּי מוּקְדָּשׁ, בֵּית=h. בית המקדש, v. preced.; Lam. R. to I, 16 בית מַקְדְּשׁוֹן דידהודאי (not מקדשין) the Temple of the Jews.—*Pl.* מַקְדְּשִׁין. Targ. Ez. XXI, 7; a. e.

מַקְדַּשְׁתָּא f. = h. קְדֵשָׁה, *prostitute*. Targ. O. Gen. XXXVIII, 21, sq. (ed. Vien. מָקַדְּשָׁ).

מַקּוּבָא, v. מַקָּבָא.

מִקְוֶה m. (b. h.; קָוָה) *gathering* of water, esp. *the ritual bath of purification*. Yoma VIII, 9 (play on מקוה *hope*, Jer. XVII, 13) מה מ׳ מטהר וכ׳ as the bath purifies the unclean, so does the Lord &c. Ib. 31a מי מ׳ ארבעים סאה the contents of a ritual bath must be forty S'ah; Num. R. s. 18. Mikv. I, 7 שוה למ׳ וכ׳ has the qualification of a ritual *mikveh* when gathered in a pond, contrad. to מַעְיָן; a. v. fr.—Trnsf. *means of purification*. Kidd. 64a בנות ישראל מקוה טהרה וכ׳ daughters of common Israelites are the means of purity (reinstatement to priestly status) for (the issue of) degraded priests, i. e. the daughter of an Israelite woman and a degraded priest may marry into priesthood; ib. 77a; Tosef. ib. V, 3; a. e.—*Pl.* מִקְוָאוֹת, מִקְוָאוֹת, מִקְוָוֹת. Y. Ter. IV, 43a bot. שני מקוות; Mikv. II, 8 שני מ׳ וכ׳ two adjacent reservoirs one of which contains &c. Ib. I, 1; a. fr.—*Mikvaoth*, name of a treatise of Mishnah and Tosefta of the Order of Tohăroth.

מִקְוֶה I ch. (v. preced.) 1) *gathering of merchants, fair, merchants' station*; 2) *goods at the fair*. Targ. I Kings X, 28.—3) *reservoir*.—*Pl.* מִקְוָיָא. Targ. Is. XXII, 11 (h. text מִקְוָה).

מִקְוֶה* II m. (קָוָא) *acid*. Keth. 75a Ar., v. קִיוְּהָא.

מָקוֹלִים, v. next w.

מְקוֹלִין m. pl. (macellum, μάκελλον) 1) *slaughter-house*. Gen. R. s. 86, beg.; Midr. Till. to Ps. CV, 16.—2) *meat-market, provision-market*. Hull. 95a מ׳ וטבחי ישראל if there are meat-stands (kept by gentiles) in a place where the butchers are Jews. Ib. 92b top אין שוקלין בשר המת במ׳ they (the gentiles) do not retail carrion in the markets; a. fr.—[Sifré Num. 131 בנו לחם מקולים they erected markets for them (Var. מָקְלִים), v. מָקַל III.]—Y. Ḥag. I, 76b top אפי׳ מְקִילוֹן even if you have to buy your meat in the market (having no sacrifice of your own).

מְקוֹלָס, v. קָלַס I.

מָקוֹם m. (b. h.; קוּם) 1) *place*. Ab. Zar. 8b; Snh. 14b חמ׳ גורם, v. גָּרַם. Yoma 38a bot. בשמך יקראוך ובמקומך וכ׳ thou shalt be called by what name thou deservest, and given the place due to thee &c., i. e. be not afraid of human envy. Shebu. VII, 4 חוזרת השבועה למקומה the oath goes back to its home, expl. ib. 47a חוזרת שבועה לסיני the oath goes back to Sinai, i. e. no oath is demanded and

Digitized by Google

no decision rendered, the case being surrendered to him who proclaimed on Sinai, 'thou shalt not rob'; oth. opin. חזרה שבועה למחוייב לה the oath goes back to him who by right should have been asked to make oath but could not be permitted to swear on account of disqualification, i. e. he must pay; a. v. fr.—בכל מ׳, כל מ׳ (abbr. בכ״מ) *everywhere.* Sabb. 40b; a. fr.—בכ״מ, כל מ׳ ש־ *wherever.* Erub. 81b. Meg. 29a; a. fr.—אותו מ׳, v. אוֹת III.—2) *existence, substance;* הַמָּ׳ *the Existence, the Lord* (cmp. מָעוֹן). Gen. R. s. 68 מפני מה מכנין שמו של הקב״ה וקוראין אותו מ׳ in circumscribing the name of the Lord, why do we call him *Makom?* שהוא מְקוֹמוֹ של עולם ואין עולמו מקומו because He is the existence (the preserver) of the world, but His world is not His existence; Pesik. R. s. 21; a. e.—Ab. Zar. 40b ברוך המ׳ שמסר עולמו לשומרים blessed be the Lord who has given his world over to preservers (who has created remedies). Nidd. 49b המ׳ יהיה בעזרו the Lord be with him. Ber. 16b; Lev. R. s. 5, v. חָסִרוֹן; a. v. fr.

מקום, Treat. Sof'rim XXI, 7 ברבי מ׳, v. מַדּוֹם.

מְקוֹמָא, v. מָקָמָא.

מָקוֹף m. (קוּף, קפף; cmp. קוּפָא) *needle-eye*) *the eye of the coulter* for the insertion of the horizontal pole. Kel. XIII, 3.

מָקוֹר m. (b. h.; קוּר, v. חָרַר I) *fountain,* esp.=מְקוֹר הַדָּם, *the interior of the womb* from where the menses are discharged. Nidd. 65b. Ib. 66a; a. fr.—[Pesik. B'shall., p. 89b מקור דטבריא, v. מוֹקְדָא I.]

מַקּוֹר m. (נָקַר, v. next w.) *beak, a tool for whetting millstones.* Kel. XXIX, 6 (not מקיר).

מַקּוֹרָא ch. same, *beak* of a bird. Gen. R. s. 64, end, the Egyptian heron דמקוריה אריך whose beak is long; Yalk. ib. 111, end דמוקריה (corr. acc.). Gen. R. l. c. יהיב מקודיה וכ׳ (not מקריה) he put his beak (into the lion's mouth), and brought the bone out; Yalk. l. c. קויצה (corr. acc.).

מְקוֹרָא, v. מְקָרָא.

מְקוֹרְזָל, v. קְרוֹזֵל.

מַקּוֹשָׁה m. (נָקַשׁ; v. מַכּוֹשָׁה) *knocker.* Y. Bets. V, 63a bot. [read:] מ׳ דכנישתא מותר the use of the knocker in the synagogue is permitted (on the Sabbath); [oth. emend. v. ed. Krot. marginal note].

מְקוֹשֵׁשׁ I, v. קָשַׁשׁ I.

מְקוֹשֵׁשׁ II, **בֶּן מְ׳** pr. n. pl. (?) *Ben M'koshesh.* Yeb. 15b; Y. ib. I, 3a bot. בַּיִת קוֹשֵׁשׁ.

מקות, Koh. R. to I, 9 כמה מ׳ מנסין a corrupt Var. lect., v. קְסִילוֹפָנוֹס.

מקוויי, v. next w.

מַקְוָזָא* m. (קזז, cmp. גזז a. Arab. *kazz* salire) *jumper, runner.* Y. R. Hash. II, 58a top כהדין מקוזא (corr. acc.) the torches were moved (v. Mish. ib. 4) in the manner of the runner (in zigzag).—*Pl.* מַקְוָזֵי. Pesik. B'shall. p. 84a מַקְוָזוֹי מן קדמוי וכ׳ Ar. (ed. מקקוזיי; Yalk. Ex. 225 מקחזוי, corr. acc.) his runners before him, his runners behind him (Cant. R. to IV, 12 ויעבדים מהלכין אתריו).

מַקְוְזָתָא* ... f. (קְוָז) *calculation.* Y. Shebi. I, 33b bot. אף הדא מ׳ וכ׳ this calculation has also been adopted (v. מַפְשִׁטְרִיתָא): that ten young plants within an area of a Beth-S'ah are equal to three old trees as regards the Sabbatical year laws; Y. Succ. IV, beg. 54b; Y. Ab. Zar. IV, 43d top.

מָקָח m. (b. h.; לָקַח) 1) *taking.* Ab. IV, 22 מָקַח שוחד bribe-taking. Pes. IX, 5 מְקוּחוֹ מבעשור it must be selected (designated) on the tenth day of the month (Ex. XII, 3).—2) (traditional pronunc.) מֶקַח *buying, purchase, bargain.* Ib. 112b אל תצמוד על המ׳ וכ׳ do not stand bargaining when you have no money. B. Mets. IV, 3 שתות למ׳ if the overcharge amounts to one sixth of the price paid. Ib. 50a תן לי מקחי give me back my goods. Ib.b ביטול מ׳ annulment of the bargain. Ib. 51a לוקח מקחו בידו the purchaser has his purchase in his possession (and can show it to his friends to have it valued); a. v. fr.—אבן המ׳ *auction-stone* for slaves. Sifra B'har ch. VII, Par. 6 (Yalk. Lev. 667 והלקח), v. סִרְטָא I.—מ׳ וממכר, v. מִמְכָּר.

מִקְטוֹרֶת, מְקַטּוֹרָא m. ch. (קטר II) *the upper garment with the girdle, walking cloak* or *sheet.* Y. B. Mets. II, beg. 8b כריך במ׳ .. אשכח found a web wrapped up in a cloak. Ab. Zar. 58b אדמקטורך עלך וכ׳ before you take off your cloak, go back (and rescind your decision).

מְקַטּוֹרָן m. h. same. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 נימי פסיקיא וחמ׳ (B. S. to Kel. XXIX, 1 ומָקְטוֹרִין; Kel. l. c. הסונדא וחמעפורת) shreds of the girth and of the wrapping clothes. Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d top (differ. fr. מעפורת).

מַקְטְיָא m. (denom. of קַשְׁיָא) *cucumber-field.* Targ. Is. I, 8 ed. Lag. (oth. ed. מַקְשְׁיָא).—בַּר מ׳ pr. n. pl. *Bar-Mik'ya.* Y. M. Kat. I, 80b bot.

מַקְטְיָא, מְקַטְיָא ·· m. pl. (נָקַט) *objects* held in the hand while making oath. Tosef. Snh. V, 1 [read:] חזר לי..בקידטא ובמ׳ דנקיטי if the contestant says, swear to me by thy life, or by the object or objects which I hold (v. קָנָה); Y. ib. III, beg. 21a (corr. acc.).

מַקְטֵרֶג, v. קִטְרֵג.

מַקְיָא, v. קִיא.

מַקֵּדָה, מַקֵּידָה f. (יָקַד) *fire-pot, fragment of a vessel used for carrying fire.* Sifra M'tsor., Par. 1, ch. I אי חרס יכול מ׳ וכ׳ from the word *heres* (Lev. XIV, 5) I might infer that a fragment of a vessel was meant, therefore it says 'a vessel'. Y. Sot. II, 17d bot. מאן דמר..לא במ׳ בשנתכל וכ׳ he who says ... you must not use a *makkeda,* means a vessel the larger portion of which is missing. Num. R. s. 9; Sot. 9a מ׳ של חרס a piece of an earthen vessel, opp. כוסות משובחין; ib. 32b. Sabb. XXIV, 5; a. fr.

מְקִילוֹן m., v. מָקְלִין.

Digitized by Google

מְקִימָה f. (v. מְקָמָא) *bought object, thing.* Lev. R. s. 5 אית לך מ׳ פלונית תתנין לי (not תחתין) hast thou such and such an object? wilt thou lend it to me?

מְקִיקָא, v. מְקָקָא.

מְקִירְתָא, v. מְקֵרְתָא.

מַקַּל c. (b. h.; קלל *to swing*) *walking stick*, in gen. *staff.* Sabb. 66ᵃ מ׳ של זקנים old men's stick. Kel. XVII, 16; Tosef. ib. B. Mets. VII, 9 מ׳ שיש בו בית וכ׳ a staff which has a secret receptacle for a *m'zuzah* (מְזוּזָה) or jewels. Ab. Zar. III, 1 כל שיש בידו מ׳ a statue holding in its hand a staff; ib. 41ᵃ כמ׳ . . . מ׳ שרודה את עצמו the staff intimates symbolically that he causes himself to be chastised as with a staff in behalf of the entire world (vicarious sacrifice). Y. Dem. VII, beg. 26ᵃ [read:] מחו דחמית בחלמי דמ׳ בלשי וכ׳ (not דמיקל) what does it mean that I saw in my dream an officer's staff suspended from my body?—Y. Ned. IX, beg., 41ᵇ מַקְלוֹ של ר״מ הרחה B. Meir's staff was in my hand, and it taught me knowledge. Toh. VIII, 9 מ׳ שודיא טלאה וכ׳ a staff which has become wet with unclean fluids; Tosef. ib. IX, 15 מ׳ שהרה וכ׳ (corr. acc.); a. v. fr.—Sabb. 139ᵃ (ref. to Is. XIV, 5) אלו הדיינים שנעשו כ׳ this alludes to judges who are a staff (of support) to their beadles (conniving at their abuses).—*Pl.* מַקְלוֹת. Pes. V, 9. R. Hash. I, 9 לוקחין בידם מ׳ they may take sticks with them (for defence); a. e.—Yoma VI, 7 (67ᵇ) קלען במ׳ Y. ed. (Bab. a. Mish. במקלעות, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) he twisted the limbs of the animals around carrying poles.

מַקְלָה m. (קָלָה II) *roasting place;* אפר מ׳ ashes from the roast, i. e. *vegetable ashes*, contrad. to אפר which includes any crumbled substance. Taan. II, 1. Ib. 15ᵇ (ref. to ונותנין אפר וכ׳, ib.) אפר מ׳ הן מביאין they must bring wood-ashes (not dust, crushed bones &c.). Par. IX, 7 אפר כשר שנחזרב באפר מ׳ ashes fit for lustration (ashes of the red cow) which were mixed with wood-ashes. Tosef. ib. X (IX), 1 הרי הן כאי מ׳ they are as unfit for lustration as wood-ashes. Ber. 28ᵃ, a. e., v. מַגָּה II.

מְקָלָה ch. same. Targ. Lam. II, 10.—[B. Mets. 74ᵃ מחוסר מקלה, v. קְלַי II.]

מַקְלוֹם m. (קָלַם) *bag* for collecting the excrements of working cattle Y. B. Kam. II, beg. 2ᵈ. Kel. XVI, 7, v. מַלְקוֹט.

מקלופין, Targ. Y. Num. VI, 4 מ׳ מגופנין, read מְקוּלוֹפִין, and strike out מגופנין, as a gloss to מגופנא; v. קְלוֹפָא.

מִקְלָט m. (b. h.; קָלַט) *refuge*, esp. for the unintentional man-slayer. Macc. II, 4. Ib. 6 אחד שוגג . . מקדימין לעיר מ׳ both the innocent and the willful slayers go temporarily to the place of refuge; Sifré Num. 160. Macc. II, 8 רוצח שגלה לעיר מִקְלָטוֹ a man-slayer who arrives at his place of refuge; a. fr.

מַקְלֵיעָא f. (קָלַע II) *braid, plait.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. חות מזבנה מ׳ דרישה וכ׳ she sold the plait of her head (hair), and gave (the proceeds) to him (Akiba), that he might study the Law; Y. Sot. IX, end, 24ᶜ מקליעא דשערה.

מִקְלָעוֹת f., pl. (preced.) *braids, nets.* Yoma VI, 7; v., however, קְלַע.

מָקוֹם, מָקְמָא I m. (קוּם) 1) = h. מַעֲמָד, *standing, attendance, office.* Targ. I Kings X, 5. Targ. Is. XXII, 19 ed. Lag. (ed. מְקוֹמֵי, מְקוֹמָי).—2) *that which is placed before the guest, portion, plate.* Esth. R. to I, 4, v. קִינָרָס.

מָקוֹם II, מָקְמָא, מָקְמְתָא f. (קוּם; v. יְקוּם; cmp. Gen. XXIII, 17; 20) *acquisition, bought object, thing.* Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. דו יהב לה מ׳ טבא when he allows her a good bargain. Cant. R. to VIII, 9 למזבן מְקוֹמָא to buy some goods.—Targ. Y. Ex. XXII, 7; 10 מיקמתא Ar. (ed. עיסקא; h. text מלאכת).—Gen. R. s. 73 מאן אכל הדא מקמתא . . . מאן חבר הדא מ׳ who ate this thing (dish, v. מָקְמָא I, 2)? who broke this thing (or plate)?—Constr. מִקְמַת, מִקְמָתִי. Y. Erub. III, 21ᵇ top; Y. Gitt. VII, end, 49ᵃ פלן מ׳ an estate bearing the name of a certain person; Y. Kidd. III, 64ᵃ top מוקמת; Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ bot. מקמת.

מְקַמְּק, v. מְקַק.

מָקְמָא, constr. מִקְמַת, מָקְמָתָא, מִיקְמַת, v. מָקוֹם II.

מַקְנָה m. (b. h.; קָנָה) *property*, esp. *cattle.* Num. R. s. 22 חיה להם מ׳ גדול they had a large stock of cattle; a. e.

מַקְנִיתָא, מַקְנִיתָה f. (denom. of קָנֶה) *a bundle of reeds.* Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ מ׳ מרגלתא the bundle of reeds (seen in an alleged dream) means the bolster at the bottom of the bed.

מִקְפֶּה m., מִקְפָּה f., (קָפָה) *a stiff mass* of grist, oil and onions. Ned. VI, 10. Ḥull. 14ᵇ. Succ. II, 9 משחסרה חמ׳ when a stiff dish gets spoiled. Ib. 29ᵃ מ׳ של גריסין a pulp of grist; Y. ib. II, end, 53ᵇ מִקְפַּת גריסין. Ib. מכפה של כל דבר (corr. acc.) a pulp of anything; a. fr.

מַקְפָּנָא m. (נָקַף II) 1) *surrounding, circumvallation.* Targ. Lam. II, 8 (h. text חֵל).—2) *going around*; משיריין מ׳ *nomadic camps, freebooters.* Targ. O. Num. XXXIII, 55 מש׳ מקפנכון freebooters surrounding you.

מְקָצָה, Yalk. Lev. 658, v. מוּקְצֶה 3.

מִקְצוֹעַ m. (b. h.; קָצַע) 1) *corner, angle.* Tam. III, 3; Yoma 15ᵇ מ׳ צפונית מערבית the corner of the north-western side of the Temple.—2) = מוּקְצֶה, *store.* Men. 54ᵇ; 55ᵃ, v. מוּקְצֶה.—B. Bath. X, 8 (175ᵇ) שאין מ׳ בכל התורה כולה גדול מדן Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) for there is no store (of wisdom) in the entire Law richer than these (civil laws); Ber. 63ᵇ.—*Pl.* מִקְצוֹעִין. Tosef. Ḥag. I, 9 מְקָצוֹעֵי תורה גופי וכ׳ stores of the law, bodies of Halakhoth; Tosef. Erub. XI (VIII), 24 מוקצעי ed. Zuck. (Var. מקצועי).—3) v. next w.

מַקְצוּעַ m. (b. h. מְקָצָה; preced.) מ׳ של דבילה *a tool for cutting fig-cakes, knife* or *saw.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 (ed. Zuck. מְקָצוֹעַ); Sabb. 123ᵇ; Y. ib. XVII, beg. 16ᵃ.—*Pl.* מַקְצוּעוֹת, v. next w.

מַקְצוּעָה f. (v. preced. wds.) *stored fruits*, esp. *fig-cake.*—*Pl.* מַקְצוּעוֹת. Ned. VIII, 4 (61ᵇ) עד שיקפלו המ׳ (שיקפילו,

Digitized by Google

שיכפילו) up to the time when people lay the figs in layers; [oth. opin.: people fold up the *knives* (v. preced.) to store them away; oth. opin.: people fold up the *matting* on which the figs are dried before they are stored]. Ib. 62a. Tosef. Dem. I, 3 משיקפלו חמקצצות; Y. ib. I, beg. 21c חמקצוצות.

מְקָצָת f. (b. h.; קָצָה; v. קָצַץ) *a part*; (adv.) *partially, in some cases.* Shebu. VI, 3 חוואיל ותודה לו מ׳ ממין וכ׳ since he has admitted a part of what is comprised in the claim (empty 'casks' against the claim of 'pitchers of oil'). Ib. תודה במקצת כלים if he admits that he owes a portion of the vessels claimed.—B. Mets. 3a, a. fr. מודה (ב)מ׳ חטענה ישבע he who admits a portion of the claim must make oath. Y. Shebu. VII, beg. 38b לפי שנהנת מ׳ ומהנת מ׳ וכ׳ because he is benefitted to a certain extent and benefits (the owner) to a certain extent, he must swear in some cases and pay damage in other cases. Sifra Sh'mini, Par. 9, ch. XI טמאת מ׳ וטהרת מ׳ you make it possible to declare (the seeds) unclean in some cases and clean in others. Ab. V, 8 מקצתן מעשרין ומקצתן וכ׳ if a part of the people give tithes and a part give not, v. בְּצוֹרֶת. Koh. R. to VII, 27, a. e. מ׳ הנפש ככל הנפש loss of a part of one's life (pain, loss of property &c.) is considered like a sacrifice of one's entire life; a. fr.—Ch. v. קָצָת.

מָקַק (b. h.; cmp. מוּק) *to soften.*

Nif. נִמַּק, נָמוֹק, נִימַּק׳ *to be softened; to decay; to be sqashed beyond recognition.* Nidd. X, 4 עד שימוק הכשר until decay has set in. Bicc. I, 8 נִמַּקוּ if the first fruits became decayed. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 39) אינו אומר יִמַּקוּ אלא ימקו it does not merely mean 'they shall decay' (when a portion remains sound), but 'they shall dissolve' (v. Macc. 24a bot.). Nidd. III, 4 נִימּוֹק הולד וכ׳ the embryo may have been mashed (mixed up with the blood) before it was passed. Y. ib. III, end, 51a נימוקה שליידתו וכ׳ the placenta was mashed. Bab. ib. 27a אינו דומה נמוק פעם וכ׳ there is no comparison between one presumption that the embryo was mashed and two such suppositions (that the placenta of one embryo and the embryo of another placenta were mashed). R. Hash. III, 8 הרו נִימּוֹקִים they decayed (from the serpent's bites), opp. מתרפאין; a. e.—Tanḥ. Noah 10 נמק ימקו; Yalk. Dan. 1060 נימק סידו, v. infra.

Hif. הֲמַק 1) *to squash.* Y. Ab. Zar. II, 40c bot. שלא תַמִּיק וכ׳ lest she may squash the embryo in her womb.—2) *to enervate, cause consumption.* Keth. VII, 10 מְמַקְּתוֹ she (the intercourse with her) will enervate him (the leper).

Hof. הוּמַק *to be crumbled, to dissolve.* Snh. 92b ד׳ סורי (Rashi) his (Nebucadnezzar's) pride was crumbled (he confessed his wrong), v. מָרַק; (ed. ד׳ סודו its (the kiln's) foundation was crumbled (from the heat); [oth. vers. ד׳ סידו the lime in it melted; Tanḥ. Noah 10 נמק ימקו; Yalk. Dan. 1060 נימק סידו].

Hithpalp. הִתְמַקְמֵק *to be crushed, to pine.* Taan. 25b עד שיתמקמק ויצטער until he is made submissive (by starvation) and feels pain.

מְמַק ch. same.

Ithpalp. אִתְמַקְמֵק 1) *to pine away, be weakened.* Targ. Y. Deut. XXXI, 18; a. e.—2) *to decay, melt.* Targ. Job XIV, 10 (h. text חלש). Targ. Ps. LXXIII, 8 (h. text ימיקו).—3) *to sneeze*, v. infra.

Ithpe. אִיתְמַקַּק (cmp. מוג, *Ithpol.*) 1) *to be languid, to stretch one's self.* Targ. I Kings XVII, 21.—2) [*to collapse*; v. מְזַפָּא a. מְנַעֵשׁ,] *to sneeze.* Targ. II Kings IV, 35 ed. Lag. (ed. Ven. I אִתְמוֹקַק *Ithpol.* of מוּק; Regia אִתְמַקְמַק; ed. אתמורק; h. text ויזורר; Pesh. אתפקק).

מָקָק, v. מְמָקָק.

מְקָק m. (preced.) מ׳ דסיפרי *book-worm.* Sabb. 90a.

מְקָקָא, מַקָּקָא m. (v. מָקַק, *Ithpe.*) *sneezing.*—*Pl.* מְקָקִין, מַקְקֵי. Targ. Job XLI, 10 מְקָקוֹי Regia (Ms. Var. מְקִיקוֹי; ed. וְרִירוֹי; h. text עטישות).

מַקַּר, v. מִיקַּר.

מַקָּר m. ch.=h. מִקֵּר, *cooling*; כיף מ׳ *shady rock.* Targ. Is. XXV, 5 (h. text צב).

מַקְרָא pr. n. m. (Μακρός) *Macra.* Gen. R. s. 46 [read:] מסתברא הדא דמ׳ this interpretation of M. is plausible; (Lev. R. s. 25 דְּנָנְדָא).

מְקוֹרָא, מִקְרָא m. (קָרָא) *being called, summons.* Y. Ber. II, 4d top; Y. Meg. I, 71c (play on מקורך, Prov. V, 18) יהי מְקָרָאֲךָ לקבר וכ׳ blessed be thy being summoned to the grave; Yalk. Prov. 937; Koh. R. to IV, 17. Ib. בבית מקוראך תהיה ברוך be blessed in the house to which thou wilt be called.

מִקְרָא m. (b. h.; קָרָא) 1) *call, convocation.* Sifra Emor, Par. 11, ch. XIV אלא אם עשאו מ׳ קדש unless one made it (the Day of Atonement) a holy call (observed it). Ib. ch. XIII, Par. 11 בני ישראל מ׳ קדש וכ׳ the sons of Israel are a holy convocation (called to celebrate the festivals) &c. Mekh. Bo. s. 9; a. fr.—2) *reading*, esp. *the reading from the Scriptures.* Ber. II, 1 זמן במ׳ the time for reading the Sh'm'a. Meg. 3a, a. fr. מ׳ מגילה the recitation of the Book of Esther. Tosef. Ber. II, 20 יש שם מ׳ ותפלה reading the Scriptures and prayer are permitted there; Sabb. 10a; a. e.—Meg. l. c. (ref. to Neh. VIII, 8 ויקראו מ׳) זו this means the reading of the text; Ned. 37b; a. fr.—3) *pronunciation, vocalization*; מ׳ סופרים the traditional vocalization of the Scripture texts. Ib.—4) *teaching the Bible, primary instruction.* Ib. IV, 3 לא ילמדנו מ׳ he must not teach him Bible, contrad. to מדרש &c. Ib. 36b bot. במקום ... על המ׳ where is it customary to take remuneration for teaching the Bible. Y. Meg. III, beg. 73d; Y. Keth. XIII, beg. 35c בית ספר למ׳ וכ׳ Beth Sepher was the school for Bible, Beth Talmud for Mishnah. Lev. R. s. 2, beg. נכנסין למ׳ enter the primary school; a. fr.—5) *the Scriptures.* Y. Taan. IV, 68a bot. חיזרנו על כל המ׳, v. חָזַר; a. fr.—6) *Biblical verse, text.* Sot. V, 2 שאין לו מ׳ מן התורה וכ׳ there is for it no passage in the Torah intimating that it is unclean. Ib. מביא לו מ׳ מן וכ׳ produces for it a Biblical text in evidence &c. Yeb. 11b, a. e. אין מ׳ יוצא מידי משמעו a Bible verse can never lose its literal sense (although its meaning

Digitized by Google

may be extended by the methods of interpretation). Snh. 34ª, a. e. מ׳ אחד יוצא וכ׳ מ׳, v. טַעַם. Ib. 101ª מ׳ זה מעצמו this verse must be interpreted from its own wording. Ib. bot. מנין לך ... מ׳ אני דורש how do you know this?.. I interpret Bible verses; a. fr.—*Pl.* מִקְרָאוֹת, מִקְרָיוֹת. Men. 19ᵇ; Zeb. 63ᵇ; Sot. 14ᵇ כ״מ שאתה מוצא שני מ׳ אחד וכ׳ wherever there are two possible interpretations of two parallel expressions one of which contradicts the other, and one of which confirms the other &c. Yoma 52ª bot., v. חָבֵר. Y. Snh. VIII, 26ᶜ top זה אחד משלשה מ׳ this is one of the three passages where the Law speaks metaphorically; Y. Keth. IV, 28ᶜ top; a. fr.

מָקְרָבָא, v. מִקְרוֹבִיתָא.

מקרוא, v. next w.

מַקְרוֹאֲלַפְרוֹס m. (μακρο-ἐλαφρος, a made-up word) *Macro-elaphros* (*Tall-Lightfoot*). Gen. R. s. 65.. ודיחה שם מקרוא לשרוס .. (corr. acc.) and a woman was there who had a son that was a dwarf, but whom she called M. and said, בני מ׳ my son is tall and lightfooted (fit for the body guard); Cant. R. to II, 15 מיקרו ליפארוס (corr. acc.); Yalk. Jer. 332 מקרולפוס, מקרולפס (corr. acc.).

מִקְרוֹבִיתָא f. (קָרַב) *coming near, touching.* Yalk. Gen. 26 כמה דלא דמכת במקרובאיתיה וכ׳ as thou didst not die on touching it &c.; Gen. R. s. 19 כמה דלא מיחת במקרבייה.

מקרולפס, מקרולפוס, v. מַקְרוֹאֲלַפְרוֹס.

מַקְרוֹס m. (μακρός) *tall.* Yalk. Gen. 114 אם בעיניך מ׳ בעינינו וכ׳ though in thy sight he is tall, in ours he is a dwarf; (Gen. R. s. 65, a. e. מקרוא לפרוס &c., v. מַקְרוֹאֲלַפְרוֹס).

מַקָּרִי m. (קָרִי I *Af.*), מ׳ ירדקי, מ׳ ינוקי *primary teacher.* B. Bath. 21ᵇ במ׳ ד׳ דלא וכ׳ that a teacher cannot prevent a colleague from opening a school in the same avenue. Ib.ª סך מ׳ ד׳ וכ׳ the highest number of pupils for a primary teacher is twenty-five; a. fr.—*Pl.* מַקָּרֵי. Ib. חני תרי מ׳ ד׳ וכ׳ where there are two teachers one of whom &c., v. גָּרַס II.

מַקָּרִילוֹת f. pl. (a jocular denom. of מִקְרָא, to rhyme with מְקַבְּרִילוֹת) *based on textual interpretation.* Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ, v. מַקַּבְּרִילוֹת.

מַקְרִין* I pr. n. m. *Macrin*, (supposed to mean) *Macrianus*, one of the thirty tyrants, who after the capture by the Persians of Valerian, was declared Roman emperor together with his sons Macrianus and Quietus. Gen. R. s. 76 (ref. to 'three of the older horns', Dan. VII, 8) זו שנתנו להם מלכותם מ׳ וקידס וקידיזוסי (some ed. מקדין) those (Romans) who gave them (the princes of Palmyra,) their royal titles (v. נָצַר IV); M. &c.; Yalk. Dan. 1064 מוקירוס וקירוס וקידוס (omitting זו ... מלכותם) (some ed. וקיריוס; Fürst Gloss. Graeco-Hebr. p. 145 quotes: וקוריוס). [The other two names, obviously corrupted, refer perhaps to the two sons of Macrianus. V. Fürst l. c. for other conjectures.]

מַקְרִין II m. (b. h. מַקְרֵן; denom. of קֶרֶן) *having horns.* Ḥull. 60ª; Sabb. 28ᵇ; Ab. Zar. 8ª מ׳ משפרס ... שור שחקריב the ox which Adam offered had one horn in his forehead, for it is written (Ps. LXIX, 32) &c.; מ׳ ואין משמע but does not *makrin* mean 'having two horns' (as משפרס 'having hoofs')? מקרן כתיב it is written without *Yod* (intimating a defect).

מַקְרָנָן f. pl. (קֶרֶן) *rcnts.* Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ bot., v. אִיסְטְוָנָא II a.

מָקְרֶצֶת f. (קָרַץ) *a piece of dough*, separated from the main dough in the trough. Tosef. Toh. XI, 2. Toh. I, 8.—*Pl.* מָקְרָצוֹת. Ib. 7. Tosef. Ḥall. I, 12 משתעשה מ׳ from the time the dough is divided up into lumps; Y. ib. I, beg. 59ª משתעשה מ׳ מ׳; a. e.

מַקַּרְקַע, מְקַרְקְעָא m., mostly *pl.* מְקַרְקְעֵי (v. קַרְקַע) *attached to the ground, real estate*, opp. מטלטלא. Yeb. 99ª, a. e. עבדא כמ׳ דמי a slave is legally considered as real estate; B. Bath. 150ª כמקרקעא (Ms. M. *pl.*). Ib. שאני מ׳ דניד וכ׳ there is a difference between movable real estate (a slave) and an immovable estate; ib. 68ª. Ib. 150ᵇ כתובת דמ׳ תקינו רבנן Ms. M. (ed. דאמ׳) the widowhood which the Rabbis have instituted to be guaranteed by real estate. Ib.ª bot. כתובת אשה מ׳ הוא the wife's settlement is considered real estate; a. fr.

מְקֵרְתָּא, מְקֵרְיָא f. (v. מָקַר) *cooling place.* Targ. I Kings VII, 2, a. e. בית מְקֵרְתָּ מלכיא the royal summer-house (h. text בית יער הלבנון).—מ׳ דציליא pr. n. *M'kerta d'Tsillaya* (*Cooling Shades*), name of a field. Y. M. Kat. I, beg. 80ª (ed. Krot. מְקַרְתָּ).

מַקְשָׁאָה m. (קָשָׁא) *one who raises objections, disputant.* Gen. R. s. 48; s. 85; Yalk. Gen. 82; B. Mets. 87ª, v. אֲפָרִים (cmp. מַפָּחָתָא).—*Pl.* מַקְשָׁיֵי. Y. Kil. III, beg. 28ᶜ חזון יחבין מ׳ were sitting and raising questions.

מִקְשָׁאִין, מְקַשָּׁאוֹת, v. next w.

מְקַשָּׁה f. (b. h.; =מקשאה, denom. of קִשּׁוּאִים, v. קִשּׁוּאִים) *cucumber field*, in gen. *truck-farm.* Tosef. Ter. I, 4; Y. ib. I, 40ᵇ bot. Tosef. B. Mets. IX, 32; a. e. (v. also מִקְשָׁה).—*Pl.* מְקַשָּׁאוֹת, מְקַשָּׁיוֹת, מְקַשָּׁאִין. Shebi. II, 1 ליטע במ׳ (Ms. M. מקשות, corr. acc.; Maim. מקשיות), v. מְדַלַּעַת.—In gen. מ׳ ומדלעות *late vegetables* or *fruits.* Pes. 6ᵇ. Erub. 104ª ed. Sonc. (Ms. O. ודלעיו; Ms. M. מקשאיו ומדלעיו, ed. only ודלעיו) (who guards) his late fruits; a. e. —[Sabb. 90ᵇ מקשה של חזיר, read: מְקַשָּׁה. v. קָשָׁה.]

מַקְשָׁה m. h.=ch. מַקְשָׁאָה, *disputant, undecided.* Hor. 14ª תריקי ומ׳ quick but undecided, opp. to מתון ומסיק slow but coming to a conclusion.

מְקַשְׁיָא = h. מַקְשֶׁה, v. מְקַטְיָא.

מַקְשְׁיוּי, v. מַקְשָׁאָה.

מַקְשְׁיָא, מַקְשְׁיוּיָא, f., part. pass. *Af.* of קָשִׁי.

Digitized by Google

מקשיצת־ Targ. Y. II Deut. XXIX, 16, read: מַשְׁקֵיצַת־.

מֹר m. *myrrh*, מוֹר.

מַר I = אֲמַר, *to speak, say*. Y. Sabb. I, 3[b] top חזר ומר again he said. Y. B. Bath. X, 17[c] bot. מְהַמַּר הדנא (not מרמר) from what H. said (we learn). Y. Snh. III, 21[b] bot. מאן דמר he who said. Ib. X, 27[d] bot., v. הַתָּם.—Y. Ter. VIII, 46[a] חמון מה אתון מָרִין observe what you say. Y. Ber. II, 5[c] top איתי דְמָרִין (not דמרי) some say; a. fr.

מַר II m. (b. h.; מָרַר) 1) *bitter*. Pes. 39[a] כל ירק מר וכ׳ every bitter herb contains a gum (won by impassation). Lev. R. s. 31 מר מזה מתחת ידו וכ׳ rather something bitterer than this out of the hand of the Lord, than sweets out of thine; Yalk. Gen. 59; Gen. R. s. 33 (corr. acc.); a. fr.—Y. Snh. X, 27[d] מר לי woe is me. Keth. 69[b] (play on וסֹר מַר רוּחַ נעשה שר לסרוחים מְסֻרְדָּחוֹ סרוחים, Am. VI, 7) he who is bitter (of soul) and distracted (through bereavement) is made the chief of those banqueting (i. e. the mourner must sit at the head at the comforting meal); M. Kat. 28[b] (not מרזח, Ms. M. מרוזח); Yalk. Am. 545.—2) *corrosive substance*; trnsf. *care, worry*. Sabb. 30[b]; Pes. 117[a] (play on מוֹר, Cant. V, 13) a student before his teacher, ואין שפתותיו נוטפות מר whose lips to not drip from care; (Cant. R. l. c. ששפתיו נוטפות מור). — 3) *mar*, name of a bitter herb, *ferula*. Pes. l. c. מר ירוזאר, expl. מר זה הוא *mar* is *y'roar*, v. יְרוֹאָר; [for. Var. lect. v. Rabb. D. S. a. l. note].—*Fem.* מָרָה, q. v.

מַר III (or מָר) m. (מוּר) *exchange*; במר ד׳ *instead of; as*. Ḥull. 94[a] ויהבה ניהליה במר דשחוטה and he gave her (the ritually forbidden hen) to him (the gentile) pretending that it was ritually cut. B. Kam. 113[b], v. פְּלִיגְוָא. Bekh. 30[a] מזבין ליה במר דכנתא sold it for fat of the ileum (which is permitted; Ar. מרכנתא, suggesting מְדַכְּנָתָא, q. v.).

מַר IV, מָר, מָרָא I m. (h. a. ch.), (*pl.* forms מָרֵי, מָרַי, מָאנֵי) (Arab. *marua*, cmp. מָרָא, *to be strong;* cmp. גֶּבֶר a. גַּבְרָ) *man, lord, master; somebody;* (as a title) *Mar*. Tosef. Shek. II, 15 מפני שמר על חכל because he was ruler &c., v. אֲמַרְכֹּל; Hor. 13[a] אמר כולא (prob. to be read מרא כולא).—Lev. R. s. 31 מָרִי נח my lord Noah. Y. Peah VIII, end, 21[b] לא יכעוס מָרִי עלי let my lord not be angry &c.; a. e.—Targ. Gen. XXXVII, 19. Targ. Prov. XXIII, 2; a. fr.—Snh. 109[b] אי מר רבה ... ואי מר וכ׳ if the one (Moses) is teacher (leader), thou art a pupil (subordinate), and if the other (Korah) is &c. Ḥull. 105[a], a. fr. מר אמר חדא ומר אמר וכ׳ one said one thing, another another thing, but they do not differ. Yoma 20[b] ומר אמר לי Ms. M. (ed. ואת אמרת) and you, Sir, say to me &c. Ib. מר ניחו רב נינח (Rashi מר הוא) the man (you speak of) is a teacher; sit down, Sir. B. Kam. 60[b] מר אמר ליה לימא מר וכ׳ one said to him, tell us, Sir &c.—Ber. 2[a], a. fr. אמר מר it has been said (introducing a discussion on a subject previously touched upon). Y. Snh. I, 18[c] bot., a. e. אכן מָרָה דשמעתא וכ׳ in such a case the author of the rule would not have maintained it. Y. Ter. VIII, 45[c] הא מרי שמועתא והא מ׳ עובדא here is a master of traditions and a master of practice. Gen. R. s. 58 (expl. תושב, Gen. XXIII, 4) מארי ביתא (=בעל חביה) owner of a house, *citisen*, opp. דיירא. Succ. 32[b], a. fr. שרי ליה מָרֵיהּ ל־ the Lord forgive him (he is mistaken).—Ned. 50[a] יעביד מָרָנָא עליה let our lord do with this (be contented for the present). Y. Ab. Zar. V, 44[d] [read:] אין את מָרֵיהּ דנפשך (cmp. Prov. XXIII, 2) if thou art master over thy desire; אי נפשך מָרָיָהּ if thy desire is master over thee; Deut. R. s. 2 אנא מָרֵי דנפשי אנא I am master over my desire; a. fr. — *Pl.* מָרֵי בַּעֲלִים (used as sing. a. pl.; v. supra). Targ. Is. III, 12; a. fr.—מָרְוָותָא, מָרְוָיָתָא (pl. of מָרְוָתָא). Targ. Prov. V, 13 (h. text מוֹרִי).—Gitt. 40[a] כלו מ׳ בתראי the owners at second hand (of the settlement of slaves) died out; אזדרו אבני מ׳ קדמאי apply (for emancipation) to the heirs of the original owners. B. Bath. 3[b] קטלינהו לכולהו מָרְוָיָתֵיהּ (Var. לכולהו בני מרותיה) he (Herod) killed all of his master's family. B. Kam. 103[a] ד׳ דסיתנא Ms. M. (ed. מָרְוָותֵיהּ) the owner of the flax; a. fr.—Mar Samuel, Mar Ukban &c., v. respect. pr. nouns.—Fem. מָרְתָא, מָרְיָתָא 1) *mistress*, constr. מָרַת. Targ. I Kings XVII, 17. Targ. Is. XXIV, 2; a. fr.—Gen. R. s. 52, v. בָּעֲלָה. Y. Ḥag. II, 77[d] מ׳ דביתא the hostess. Y. Peah VIII, 21[b] top [read:] תב ליה יתיר דנפשיה מָרְיָתֵיהּ give him (the poor man) more, for his appetite is his master (he is used to good living). Y. Ab. Zar. l. c., v. supra; a. fr.—2) pr. n. f. *Martha*. Gitt. 56[a]; a. fr. מ׳ בת ביתוס, v. בַּיְתוֹס.—M. Kat. 26[b] bot. אבא בר מ׳ (Ms. M. מָרְתָא); Yeb. 120[a]; Sabb. 121[b]; Yoma 84[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 60); a. e.—3) pr. n. m. (?). Snh. 5[a] bot. B. Bath. 52[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Pes. 103[a] top ר׳ אמר (Ms. M. 1 רב ברונא; Ms. M. 2 מרונא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מָרָא, מַר II f. 1) (=מארא, v. אָרָה) *hoe, rake*. Erub. 77[b] דבעי מ׳ וחצינא it requires hoe or pick-axe (to get it out). Meg. 28[a], v. הְרֵי II. Taan. 23[b] top צירבי ומ׳ the wood (he had collected) and the rake. B. Mets. 82[b] מ׳ ופסל וקרדום (Ms. מר, Ar. מר פסל) hoe and mattock and axe; Ber. 57[b] מר פסל וקרדום. Keth. 64[a] בעינא ... ומָרָה לקבורה I want a staff to lean on and a hoe to make my grave, i. e. a son to support me in old age and to provide for my burial; Yeb. 65[b]. Taan. 21[b], v. זְבִילָא; a. e.—*2) (=בארא, denom. of אוּרָא; cmp. Arab. *marvu* silices &c.) *flint* for striking a light. Zeb. 116[b] אפיקו נורא מ׳ חדתא (Ms. M. מַרְוָא, Yalk. Lev. 579 מַרְוָנָא, v. מַרְוָנָא; Ms. K. מַרְוָאנָא; En Yaăk. מַרְוָנָא) produce fire with a flint-stone which has not been used before.

מָרָא, *to be strong*, v. מרי.

מָרֵא, v. מְרֵי.

מֹרָא, v. מוּרָא.

מַרְאֶה, m. (b. h.; רָאָה) *sight, looks, appearance; color, shade*. Yoma 74[b] מַרְאֵה עינים באשה the pleasure of looking at one's wife. Tosef. Neg. I, 2 מ׳ ראשון the first inspection of a leprous affection (Lev. XIII, 3), מ׳ שני the second (ib. 5) &c. Ib. 4 כל מ׳ לבן all shades of white; מ׳ סיבות grey color. Ib. 5 מ׳ גבוה the appearance of an elevation; כמ׳ צל בחמה as the appearance of a shade thrown on a sunlit object; Sifra Thazr., Neg., ch. I; a. fr.—*Pl.* מַרְאוֹת (with pronom. suffix) מַרְאָיו, מַרְאָיָה &c. Neg. I, 1. Sifra l. c., Par. 2, ch. II במראיו retaining its original color; בהה מראיו fainter than its original color. Bekh. VII, 5; v. חִשּׁוּף; a. fr.

Digitized by Google

מַרְאָה f. (b. h.; preced.) 1) *mirror*. Kel. XIV, 6 שעשה מ׳ (שעשאו not) one part of which he polished to serve as a mirror. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 16; a. fr.—*Pl.* מַרְאוֹת. Gen. R. s. 4 מ׳ גדלות magnifying mirrors; מ׳ קטנות diminishing mirrors; a. e.—2) *picture*.—*Pl.* as ab. Ib. s. 73 הוית לך מ׳ בתוך ביתך שחורה didst thou have pictures in thy house? black persons or of white? ...או לבנה

מֶרְאָה, v. מִרְאָה.

מראטאי, v. מַרְיוֹטָאֵי.

מַרְאִית f. (רָאָה), מ׳ (ה)עין, *appearance, sight, semblance*. Bekh. VII, 3 מפני מ׳ הע׳ because he is repulsive to look at. Lev. R. s. 26; Midr. Till. to Ps. VII מפני מ׳ ... אינו מוליך הע׳ he does not take his children with him, because he is afraid of the evil eye.—Esp. מפני מ׳ (ה)ע׳ in order to avoid the semblance of wrong-doing, for appearance sake. Bets. 9ª, a. fr. כל מקום שאסרו חכמים מפני מ׳ הע׳ wherever the scholars have forbidden a thing for appearance sake, it is forbidden even in strictest privacy, cmp. חֲדָר; Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ. Y. M. Kat. I, 80ᵇ. ולית לרבנן מפני מ׳ ע׳ do the Rabbis not care for appearance?; a. fr.

מראנא, v. מִרְעָנָא.

מְרַאֲשׁוֹת f. pl. (b. h.; denom. of רֹאשׁ) *head-part of the bed, bolster, pillow*. Y. Ber. III, 6ᵈ bot. מ׳ (ב)חולה ... תהא תולה he may suspend them from the head-board of the bed, opp. מרגלות. Yoma 78ª מניחה תחת מְרַאֲשׁוֹתָיו put it under his bolster. Sabb. 12ᵇ שכינה למעלה מראשותיו של חולה (=מט׳) the Divine Presence is above the head-side of the patient; Yalk. Ps. 741.

מֵרַב, מֵרָב, (b. h.) pr. n. f. *Merab*, daughter of King Saul. Snh. 19ᵇ; a. e.

מרבג, v. מִרְבָּד a. נִרְבָּד.

מִרְבָּד, v. מִרְבַּד.

מַרְבַּדְתָּא, מַרְבּוּעְתָּא, v. מִרְבַּעְתָּא.

מַרְבִּינָא, מַרְבִּיעָא m. (רְבִי) 1) *educator, teacher*. Targ. Prov. II, 17 ed. Lag. (ed. מַרְבִּיתָא *teaching*; h. text אלוה).—2) (=h. יָלִיד) *raised* (*servant* or *child*).—*Pl.* מַרְבִּיעִין, constr. מַרְבִּידֵי, מַרְבְּבֵי. Targ. Y. I Gen. XIV, 14 (II מרביצי, corr. acc.). Ib. XVII, 12. Targ. Y. Num. XIII, 23; 28; a. e.—3) (*pl.*) *sprouts*. Targ. Ps. LXV, 11 מַרְבְּבֵי צמחתא (Ms. נְצִיצֵי); h. text תלמיה).

מַרְבִּיתָא, מַרְבִּיוֹתָא f. (preced.) *nurse, foster-mother*. Targ. Y. II Gen. XXXV, 8 (Ar. מַרְבַּנְיָיתָא; h. text מינקת).—V. מַרְבִּינְתָּא.

מַרְבִּיעָא, v. מַרְבִּינָא.

מַרְבִּינְתָּא f.=מַרְבִּיתָא. Kidd. 31ᵇ דחזיא מַרְבִּינְתֵּיהּ הוה (Ar. מַרְבַּנְיָיתֵיהּ) she (whom he calls his mother) was his foster-mother (or nurse).

מַרְבִּיעָה, *pl.* מַרְבִּיעוֹת, v. מִרְבַּד II.

מַרְבַּעְתָּא, v. מַרְבַּעְתָּא.

מרבציי, Targ. Y. II Gen. XIV, 14, v. מַרְבִּינָא.

מַרְבִּית f. (b. h.; רָבָה) 1) *increase, profit*. B. Mets. 61ª. —2) *young tree*.—*Pl.* מַרְבִּיּוֹת, v. מִרְבַּד I.

מַרְבִּיתָא f. 1) =h. מִרְבַּד I, *a growing tree* (not yet fully developed). Y. Shebi. I, end, 33ᶜ .. מ׳ ואנן חמיי תרא ואתיא בפירי .. (not בסורי) and yet we see young fig trees come out with full fruit; [Y. Orl. I, 61ª .. תדין מרויתא לטוביה ..., a corrupt gloss transferred from Y. Shebi. l. c.].—2) *training, teaching*. Targ. Prov. II, 17, v. מַרְבִּינָא.

מַרְבַּיְתָא, v. מַרְבִּיתָא.

מִרְבָּן m. (רָבַב) *an irregular pile*. Ohol. III, 7 מ׳ של אבנים (Ar. מרבג, Var. מרבן) a pile of (large) stones; Succ. 20ᵇ מדבך ed. (Ms. M. 2 נדבך). Sabb. 125ᵇ מרבך (מרבג) Ar. (ed. נדבך).

מַרְבַּנְיָתָא, מַרְבַּנְיָיתָא, v. מַרְבִּינָא a. מַרְבִּינְתָּא.

מִרְבָּעוֹת, *pl.* מִרְבָּעָה, v. מִרְבַּד II.

מַרְבַּע׳, מַרְבַּעְתָּא, מַרְבַּעְתָּא f. (רבע) *crouching; den, resting place*. Targ. Am. III, 4 מַרְבּוּעֵיהוֹן ed. Lag. (ed. Wil. מַרְבּוּעֵי). Targ. II Esth. I, 2 מַרְבַּע׳.—B. Bath. 73ª בי מַרְבַּעְתָּא דזוטא דכוכבא the resting place of a small star (Ms. F. בי מַעְבַּרְתָּא the transit of &c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 40). Ib.ᵇ בי מ׳ דרישיה the place where his head rests.

מָרַג *to sway to and fro, vacillate*.

Pa. מַרֵּיג *to cause swaying*. Targ. II Sam. VI, 6; Targ. I Chr. XIII, 9.

Ithpe. אִתְמְרִיג *to be swayed, become unsteady*. Targ. O. Deut. XIX, 5 Regia a. oth. (ed. Berl. תחמריך, v. Berl. Targ. O. II, p. 55; h. text נדחה).

מַרְגוּיָאן* pr. n. pl. *Marguan* (prob. Antiochia Margiana, in Central Asia). Ab. Zar. 31ᵇ (Ms. M. מרגוז, Tosaf. R. Elḥ. מר גואן, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מַרְגּוֹעָא f.=b. h. מַרְגֵּעָה (cmp. רְגוּעָה), *rest, ease*. Targ. Job XXI, 13 (h. text רגע).

מַרְגָּא, מַרְגֵּא, v. רְגַז.

מרגזאות, v. פְּרִיסוֹ.

מרגזאן, v. מַרְגּוּאָן.

מַרְגְּנִיזָד m. pl. (transpos. of מגזר; גָּזַר) *mincing knives, meat-chopper*. Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מכתח במ׳ when he chops (meat &c. for sausages) with the chopper, v. בגוטא.

מַרְגְּנִיתָא f. (רְגַז) *irascible, quarrelsome*. Targ. Prov. XXI, 19 (Levita רגזניתא).

מַרְגְּלָא I f. (רָגַל, v. רָגִיל) *habitual saying, a familiar*

Digitized by Google

word; מ׳ בשמירת ד׳ used to say. Ber. 17ª.—Snh. 50ᵇ; Zeb. 36ᵇ (of a traditional law).

מַרְגְּלָא II m. (v. מַרְגְּלִיתָא) *a jewel.* Targ. Job XXVIII, 19, v. יַרְקָא.—*Pl.* מַרְגְּלִיתָא.

מַרְגְּלוֹת f. pl. (b. h.; denom. of רֶגֶל) *the bottom-part of a bedstead*; (also adv.) *at the bottom of* &c. Y. Ber. III, 6ᵈ bot., v. מְרַאֲשׁוֹת. Yalk. Ruth 606 שוכבת . . . נשתרתה מַרְגְּלוֹתָיו (not שוכב) she tarried six hours lying at his feet.

מַרְגַּלְיָא, מַרְגָּלִי, v. מַרְגְּלִיתָא.

מַרְגְּלִיטוֹס (not טוס . . .) m. (μαργαρίτης) *margarites chersaios*, name of a precious stone. Ex. R. s. 38, end (corresp. to ישפה, Ex. XXVIII, 20).

מַרְגָּלִית f. (cmp. μαργαρίτης, μαργηλίς &c., prob. of Semitic origin, cmp. רגג, רגרג) *gem, jewel, pearl*, mostly *pl.* מַרְגָּלִיּוֹת. Ab. Zar. 8ᵇ מ׳ ואבן טובה וכ׳ in setting pearls and a precious stone (for an ornament), which is made the base (subordinate) to the other?—Gen. R. s. 31 (expl. צותר, Gen. VI, 16) מרגלית a polished gem; Y. Pes. I, 27ᵇ top; Pirké d'R. El. ch. XXIII מ׳ אותה תלויה וכ׳ one jewel was suspended in the Ark which lighted up &c.; Snh. 108ᵇ.—Y. Shek. II, beg. 46ᶜ ויעשו אותן מ׳ why not let them exchange the coins (to be taken to Jerusalem) for a jewel . . . שמא יחזול המ׳ the jewel may fall in price. Yoma 75ª לבן כמ׳ white as a pearl; a. fr.

מַרְגַּלְיָא, מַרְגָּלִי, מַרְגָּלִיתָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 10; a. fr.—Y. Dem. I, 22ª top מרגלי מן דמלכא a jewel out of the crown of the King. Esth. R. to I, 6, v. הוֹרָא II. Y. Keth. XII, 35ᵇ; Y. Kil. IX, 32ᶜ bot. אנא מובד מַרְגָּלִיתִי וכ׳ I am to give up my pearl (soul) in an unclean land; a. fr.—Lam. R. to I, 9 דא מ׳ this *precious idea* (cmp. חוֹמֶד II); a. e.—*Pl.* מַרְגַּלְיָיתָא, מַרְגַּלְיָתָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 9; 11. Targ. Is. LIV, 12 סַרְגְּלִין (prob. to be read גַּלְיָן..). Targ. Ez. XXVII, 16 ed. Lag. (ed. Wil. לִין···); a. fr.

מַרְגְּלִיתָא f. pl. ch.=h. מַרְגְּלוֹת, (*the bolster at*) *the bottom of the bed.* Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ, v. מַכְנִיתָא.

מַרְגָּנִין m. pl. (μάραγνα) *whips, scourges.* Targ. I Kings XII, 11; 14; Targ. II Chr. X, 11; 14.

מַרְגָּנִיתָא f. (v. מַרְגְּלִיתָא) *pearl* or *jewel.* B. Bath. 146ª שחקי לית מ׳ וכ׳ they ground for him a pearl worth &c. Kidd. 26ᵇ תלה בה מ׳ וכ׳ he set in it (the needle) a pearl (or a precious stone) worth &c. Ib. 18ª נקיט מ׳ בידיה he possessed a pearl (a precious slave). Ber. 33ᵇ תקינו לן מ׳ they composed for us a precious prayer. Yeb. 94ª דרש ביה מ׳ . . . ליה R. E. had an opportunity for a most precious interpretation, opp. חסמא. Ib. 92ᵇ, a. e., v. הַלַּי; a. fr.—*Pl.* מַרְגָּנְיָיתָא. R. Hash. 23ª מסקן מ׳ they bring up pearls (from the bottom of the sea).

מַרְגַּשׁוֹת f. pl. (רֶגֶשׁ) *noises.* Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) חלשון הזה . . צרות מ׳ וכ׳ this expression (חשאות, Is. XXII, 2) serves for three meanings: distress, noises and darkness; Yalk. Is. 289 מתרגשות (corr. acc.).—[Num. R. s. 14 מרגשות some ed., v. מִדְרָגָה.]

מָרַד I (b. h.; denom. of מֶרֶד; cmp. מָצַל a. מָעַל) 1) *to rebel, refuse obedience; to protest.* Keth. V, 7 המוֹרֶדֶת על בעלה she who rebels against her husband (refusing marital duties; oth. opin. refusing to work). Ib. המוֹרֵד על אשתו a husband refusing marital duties (oth. opin. refusing to give her work and support); ib. 63ᵇ. Snh. 49ª, a. fr. מורד במלכות rebel.—Meg. 13ª מ׳ בעצת מרגלים he (Caleb) protested against the counsel of the spies. Ib. מרדה בגילולי וכ׳ she refused homage to the idols of her father's house; a. fr.—[Y. Maas. Sh. I, 52ᵈ top מטבע שמרד, read: של מֶרֶד or מָרוֹד, q. v.]—2) *to incite to rebellion.* Gen. R. s. 23, v. infra.

Hif. הִמְרִיד *to make rebellious, to incite.* Y. Keth. V, 30ᵇ bot. תורה הִמְרְדָתָהּ עליו the Law requires her to be rebellious against him (to refuse sexual connection). Gen. R. s. 26 זה הִמְרִידָן עלי this man (Nimrod) made them rebel against me; ib. s. 23 זה המוֹרְדָן עלי ('Rashi': המרידן).

מָרַד II (v. preced., cmp. יָרַד) *to run, discharge matter; to be sore, inflamed.* Ab. Zar. 28ᵇ; Y. ib. II, 40ᵈ top עין שֶׁמָּרְדָה an inflamed eye (comment.: 'which rebels', i. e. threatens to burst out of its socket).—Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV שחין המוֹרֵד ומכה המוֹרֶדֶת a running (open) wound from contusion or from a burn; Neg. VI, 8; VIII, 5 השחין המכוה והקדח המוֹרְדִין (not והמורדין) running wounds from contusion, burn or inflammation; Tosef. ib. III, 10 השחין והמכוה והקרח והמירין ed. Zuck. (Var. והמידק, corr. acc.; v. R. S. to Neg. l. c.; R. S. to Neg. VI, 8 quotes a Var. מורר, v. R. S. to Par. IX, 2; v. מוֹרִיד). Sifra l. c., Par. 4, ch. VII מורדת; Y. Pes. VII, 34ª bot. מגרדת (corr. acc.); a. fr.

מָרִיד, מְרַד ch. 1)=h. מָרַד I, *to rebel, run away.* Targ. I Kings XV, 27 (h. text קשר). Targ. II Kings IX, 14 (ed. Wil. מריד; h. text קשר *Hithpa.*). Targ. Jer. VIII, 5 לְמִמְרַד ed. Lag. (ed. למירד) to run away from (desert); a. fr.—Ber. 44ª עד דמרירד until he ran away (bewildered).—2) cmp. מָרַד II a. רָדָה) *to rule.* Targ. Lam. I, 7.

Ithpe. אִתְמְרִיד *to become rebellious, run away.* Keth. 63ᵇ אִיתְמְרְדָא Rashi (ed. אִימְרְדָה, Alf. אִרְמְרָא) ran away (from her husband). B. Mets. 84ᵇ אימרדה אזלה וכ׳ (Ms. M. אירמרי, v. מְרִי) she ran away and went to her paternal home.

מֶרֶד I m. (b. h.; denom. of יָרַד) [*running away, running against*, cmp. מַצָּל,] *desertion, rebellion.* Pes. 55ᵇ אחר שלשה למרדה after three days since her (the bird's) deserting the eggs; ib. למורדה. Midr. Till. to Ps. XC בשביל המ׳ שמרדתי אני וכ׳ I beg for amnesty for the rebellion which I made. Gen. R. s. 23; s. 26 (ref. to תוחל, תחל, Gen. IV, 26; VI, 1; X, 8) לשון מ׳ it means desertion from the Lord (cmp. חוּלִין, חָלַל); a. fr.—אגרת מ׳ a document stating a wife's, or a husband's, refusal of duties, v. מֶרֶד I. Keth. 64ª; Y. ib. V, 30ᵇ bot.; Y. Kidd. I, 59ª bot.; a. fr.—*Pl.* מְרָדִים *rebellious acts*, contrad. to sins of passion (זדונות). Tosef. Yoma II, 1; Yoma 36ᵇ; Y. ib. III, 40ᵈ bot., v. פֶּשַׁע.

מֶרֶד II m. (v. preced.; cmp. מִדְרוֹת I a. רָדָה) [*bringing*

Digitized by Google

down,] *subjugation.* Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 4, sq.) בארבע עשר למרדן in the fourteenth year counting from their subjugation; Yalk. ib. 72.

מַרְדָּא, מֶרְדָּא, מֵרְדָּא (Bibl. chald. מָרַד) ch. = h. מֶרֶד I. Targ. Josh. XXII, 22 מירד ed. Lag. (ed. מורדא). Targ. II Sam. XV, 12 (h. text קשר); a. e.—*Pl.* מַרְדִּין, מֵרֵי. Targ. Job VIII, 4. Ib. XXXV, 6 מָרְדִּין Ms. (ed. מָרוֹדָךְ, v. מָרוֹדָא).

מָרְדָּא f. (מָרַד) *rebellious.* Targ. Y. Deut. XX, 20 (ed. Amst. a. oth. מַרְדָּא).

מַרְדָּא I *baker's shovel,* v. מַרְדְּדָה I.

מַרְדָּא II name of *a bird,* v. מַרְדְּדָה II.

מַרְדָּא III f. (v. מָרַד II) *moist, green.* Targ. Is. XVII, 6 (h. text פריה); cmp. רְדָא.

מֶרְדָּא m. (ירד; v. מָרַד) *ordure,* a material for vessels. Ab. Zar. 75b מנא דמ׳ (some ed. מַרְדָּה; Alf. מרמרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) a *mirda* vessel (v. גֻּלָּל); Tanḥ. ed. Bub. Huck. 2 דמַרְדְּתָא.

מַרְדָּאוּת, v. מַרְדֵּעַ.

מַרְדָּה I f. (רָדָה II) *baker's shovel, peel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 7. Taan. 25a (Var. מַרְדָּא).

מַרְדָּה II (or **מַרְדָּת**) m. *mardeh (mardah),* name of a lowland bird. Ḥull. 65b Ar. (ed. מרדא).

מַרְדּוּ I m. (?) same. Ḥull. 62b ודמינו מ׳ and this ('hen of the marsh') is *mardu.* Ib. מ׳ זגיד (Rashi מרה), v. זָגִיד.

מַרְדּוּ II f., v. מַרְדּוּתָא.

מַרְדּוּת I f. (רָדָה I) *chastisement, punishment.* Ber. 7a מדבה מ׳ אדם וכ׳ one chastisement in the heart of man (self-reproach) is better than many lashes. Gen. R. s. 23, beg. כולן לשון מ׳ וק׳ all (those names) have the meaning of chastisement; ib. s. 57 end. Ex. R. s. 42 (play on רד, Ex. XXXII, 7) מ׳ דהם צריכים they need chastisement. Ib. s. 1 כל המונע בנו מ׳ מן חבירו he who refrains from punishing his son; a. e.—[*Pl.* מַרְדִּיּוֹת. Tanḥ. M'tsora, ed. Bub. 3 אין המרדות הללו משלי וכ׳ these punishments do not come to thee by mistake (or suddenly, v. שְׁלִי, v. Bub. a. l. note 10), (corr. acc.) I have warned thee &c.; Tanḥ. ed. 1 אין המרדות הזו וכ׳ (read: הַמַּרְדּוּת); Yalk. Lev. 558 אין המכות הללו וכ׳.]

מַרְדּוּת II f. (b. h.; מָרַד I) *rebellion, disobedience.*—מכת מ׳ (מכות, abbrev. מ״מ) *punishment for disobedience,* left to the discretion of the court, contrad. to the Biblically ordained punishment (מַלְקוּת). Naz. IV, 3 (23a) תספוג...אם אינה if she cannot receive the lawful punishment of forty lashes, let her receive the punishment for rebellion. Keth. 45b. Sabb. 40b; Yeb. 52a; Ḥull. 141b. [Rashi: = רדיה, 'blows enforcing *submission*', v. מָרַד II a. preced. w.]

מַרְדּוּ, מַרְדּוּתָא I ch. = h. מַרְדּוּת I, *chastisement, correction* (corresp. to b. h. מוּסָר). Targ. Ps. II, 10. Targ. Prov. XXII, 15. Targ. Y. II Lev. XIX, 20 מרדד (h. text בקרת); a. e.—*Pl.* מַרְדְּוָתָא. Targ. Y. ib. XXVI, 18; 23.

מַרְדּוּתָא II ch. = h. מַרְדּוּת II. Targ. I Sam. XX, 30.

מַרְדְּיָא *rudder,* v. מִזְרְדְּיָא.

מָרְדְּיָא m. (יָדַי) *ploughshare.* Targ. Ps. CXLI, 7 (ed. Wil. מָרְדָּיָא, corr. acc.).

מָרְדִּין* m. pl. (v. מָרְדָא) *rebellious acts, political crimes,* esp. the unauthorized exercise of criminal jurisdiction by Jews under the Parthian government. B. Kam. 117a עד דאידנא מלכותא דידהו קא... השתא פרסאי נינהו.. ואמרי מ׳ מ׳.. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) formerly the rulers were Greeks who cared not about bloodshed (execution by unauthorized courts), but now they are Persians (Parthians) who do care &c., and cry, rebellion! rebellion! —B. Mets. 39a בורח מחמת מ׳ who flees from persecution for political offenses; B. Bath. 38b. [Hai Gaon derives our w. from the Persian, giving it the meaning of *murder*; Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 317b suggests *murdan,* to die.]

מרדין, Gen. R. s. 71 גידין ומדדין (גדדים), v. גָּדַד I.

מָרְדְּכַי (b. h.) pr. n. m. *Mordecai,* 1) the uncle of Esther. Pes. 117a מ׳ ואסתר אמרוהו M. and Esther recited (composed) those psalms of Hallel. Yeb. 24b, v. גָּדַר; a. fr.—2) name of an Amora. Keth. 87a. Ber. 31a; a. fr.

מַרְדְּכִיתָא f. (transpos. of מִדְרַךְ; cmp. מַרְדָּא for מרדא &c.) *staff, crutch.* Targ. Y. Ex. XXI, 19 Ar. (ed. מרניתי, misplaced Var. מורנימא, corr. acc.).

מרדנין, Yalk. Deut. 945 some ed., v. אוּרְנָן.

מַרְדֵּעַ m. (רדד = רדע *to plough*) *the handle of the plough,* having on one end a broad iron blade (חרחור), on the other a spud (דרבן). Kel. XXV, 2; Tosef. ib. B. Bath. III, 5. Num. R. s. 14; Pesik. R. s. 3 מ׳ וכ׳ . . המשנה the Mishnah calls it *marde'a,* whereas the Bible calls it *dar'ban* and *malmâd.* Ib.; Koh. R. to XII, 11 (phonetic etymol.) מרדע שהוא מורה דעה לפרה *marde'a,* because it teaches the (ploughing) cow sense. B. Bath. II, 13 (27b) מלא המ׳ על גבי המחרישה as far as the handle protrudes over the plough (differ. in comment. which take our w. to mean *ox-goad*). Y. R. Hash. I, 58a bot. מלא מ׳ אחד a distance equal to the length of &c.—*Pl.* מַרְדְּעִים. Ib.—מַרְדְּעוֹת (fr. מַרְדַּעַת f.). Sabb. 12b; 149a שתי מ׳ the height of two *m.*—R. Hash. 24a (Ms. O. מדרגות, v. Rabb. D. S. a. l. note 80); Tosef. ib. II (I), 2 מַרְדְּאָיוֹת ed. Zuck. (Var. מרדעות, מרדעות).

מַרְדַּעְתָּא f. (Syr. ברדעתא, P. Sm. 604; Arab. bardaʿat, v. Fr. Aram. Fremdw., p. 104) *a garment made up of patches.* Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כותי) מ׳ אית ליה וכ׳ (ed. Wil. מדר׳, corr. acc.) he has a garment made up of twenty four patches, v. אִיסְטָא II.

מַרְדַּעַת f. (preced.) *pack-saddle* or *cushion,* consisting of patches. Sabb. V, 2 (52b) חמור יוצא במ׳ וכ׳ an ass may be driven out (on the Sabbath) with the cushion tied on his back (as a protection from cold); ib. 53a. Tosef. Kil. V,

Digitized by Google

לא יתן את חמ׳ וכ׳ 18 one must not put a cushion of patches on his shoulder (on account of the mixture of stuffs, כִּלְאַיִם). Y. Bicc. III, 65d top חשלית שצליו כמ׳ וכ׳ his official cloak is as befitting to him as an ass' pack-saddle; Midr. Sam. ch. VII; a. e.

מַרְדְּקָא, v. מוּרְדָּקָא.

מָרְדָּתָא (מָרְדְּתָא) f. (מְרַד) 1) *running about, turbulent.* Targ. Prov. VII, 11 (Ms. מרדיתא, read: מָרוֹד׳). — 2)* כְּנִישְׁתָּא מ׳ name of a synagogue in Caesarea *(the turbulent synagogue,* v. Josephus B. J. II, 14, 5). Y. Naz. VII, 56a; Y. Ber. III, 6a bot. מדרתא (ed. Krot. מדדתא); Lam. R. to I, 3 מדוכתא; Num. R. s. 12 מדוכת׳ (prob. to be read: מרודת׳).

מַרְדְּתָא, Tanh. ed. Bub. Huck. 2, v. מִרְדָּא.

מָרָה I f. (b. h.) 1) fem. of מַר II, *bitter.* — 2) *bitter taste.* Y. Ber. VI, 10a בטלה מָרָתָן their bitter taste is gone. — 3) *drop, poison* (v. אֶרֶס). Ter. VIII, 5 חמ׳ the serpent's discharge. — Esp. *gall, bile.* Hull. III, 1; a. fr. — B. Mets. 107b (ref. to Ex. XXIII, 25) זו מ׳ that means (overflow of) bile, v. חָלָה. — Trnsf. *austerity, gravity.* Cant. R. to IV, 4 (play on מְרִירָה) שממנו יוצאת מ׳ לעולם (not יוצא) from it austerity (responsibility) went forth to the world. Keth. 103b זדזק מ׳ בתלמידים cast bile among the students (be austere against them). Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 32 תגדולים שבכם מָרָתָן פרוסה בכם כאשכל (אשכלת מרירת as to the great among you, their bile (austere rebuke) is distributed among you as the juice in the grapes; Yalk. ib. 946 מרתן פרוסה בתן וכ׳ their bile is distributed within them.

מָרָה II (b. h.) pr. n. pl. *Marah,* a station in the desert (so named from its bitter waters). Snh. 56b; Hor. 8b; a. e.

מָרָה III *hoe,* v. מָרָא II.

מָרָה IV 1) *to be fat*; 2) *to be disobedient,* v. מרי I, II.

מַרְהֲבְיָא* m. (רָהַב) *pride, haughtiness.* Targ. Ps. XXXV, 16 (ed. Wil. מַדְהֲכְיָא (v. הִתְהַךְ) *sports*).

מַרְוָא m. (רְוֵי; cmp. Lat. salvia, v. Sm. Ant. s. v. Elelisphacos) *marva,* a medicinal plant; מ׳ חיורא *white marva, sage.* Sabb. 109b (a defin. of אזוב יון; Ms. M. מַדְוִי, מַדְוָא; cmp. הָוְתָא).

מַרְוָא, מָרְוָא m. (v. מָרַר IV) *power, dominion; tyranny.* Targ. Nah. III, 14 אסגי מ׳ וכ׳ increase the yoke of tyranny and force them &c. Targ. Is. XXVIII, 20. Ib. XLVII, 2 Regia (ed. מִרְוָתָא). — V. מָרְוָתָא.

מַרְוָא f. (רְוֵי) *intoxicating drink.* Targ. Ps. LXIX, 13 Ms. (ed. מַרְוָן). — V. מַרְוַי.

מְרוּבָּה m., מְרוּבָּתָה f. (v. רָבָה) *large, numerous, frequent*; opp. מוּעָט; *pl.* מְרוּבִּים, מְרוּבּוֹת. Hag. I, 5; a. fr. — Sifra Tsav ch. XV, Par. 11 מ׳ (מדה) the more frequent act, v. מוּעָט. Pes. 37a; Bets. 22b פת מ׳, v. עָב I; a. fr. — R. Hash. 4b, a. fr. מְרוּבָּה the larger sphere, v. מוּעָט. — מְרוּבֶּה בְּגָדִים *the priest distinguished by a larger number of official garments* (v. Yoma VII, 5), i. e. *the high priest* during the second Temple when no anointing took place. Sifra Tsav, Par. 3, ch. V (ref. to Lev. IV, 5) מ׳ ב׳ מנין how do you know that the law refers to the high priest even when he has not been anointed? Hor. III, 4. Ib. 12a; a. fr.

מְרוּבָּע *square,* v. רָבַע.

מָרוּד m. (רָדַד; cmp. רְדוּד), חַפֵּי׳ *the lowest, youngest.* Gen. R. s. 23, beg. חמ׳ שבכולם Ar. s. v. חמרוד (ed. חִבְּרוּד שבחם).

מָרוּד m. (מְרַד I) *rebel.* Tosef. Maas. Sh. I, 5 מטבע מ׳ (not המטבע, Var. מדור, corr. acc.) a coin issued by a rebel (Bar Kokhba); Y. ib. I, 52d top, v. מָרַד I.

מָרוֹדָא, מָרוֹד I ch. same. Targ. Y. Lev. XXIV, 10. Targ. Y. I Num. XXIV, 19 (not מרורא); a. e. — *Pl.* מָרוֹדִין, מָרוֹדַיָּא. Targ. Job XXIV, 13 (ed. Wil. מָרְדִין; oth. ed. מוֹרְדִין). Targ. Is. XXX, 1; a. e.

מָרוֹדָא, מָרוֹד II (or מ׳) m. (מָרַד; cmp. יָרוֹד a. b. h. מָרוּד, pl. מְרוּדִים) *running wild,* esp. *the wild ass.* Targ. O. Gen. XVI, 12 (h. text פרא). Targ. Job. VI, 5 (Var. עירדאה). Ib. XXXIX, 5; a. e. — *Pl.* מָרוֹדַיָּא. Ib. XXIV, 5.

מָרוֹדָא (or מָ׳) m. (מָרַד) *rebelliousness.* Targ. Ps. L, 16 (ed. Wil. מרומא, corr. acc.). — *Pl.* מָרוֹדִין, מָרוֹדַיָּא. Targ. Lam. I, 5 מְרוֹדָתָא (some ed. מרור, corr. acc.). Targ. Ps. XXXII, 1; 5.

מָרוֹדָנִית f. (מָרַד II) *running.* — *Pl.* מָרוֹדָנִיּוֹת. Tosef. Bekh. V, 3 (ed. Zuck. מצודניות), v. צִיר.

מַרְוָא, v. מַרְוָא.

מַרְוִית, v. מַרְוִית.

מָרְוָתָא, v. מָרְוָא.

מרוח, Y. Taan. IV, 65b bot., read: מָחוֹר, v. חָוַר.

מָרוֹחַ m. (b. h.; v. מָרַח) 1) (denom. of רוח) *filled with air.* Bekh. VII, 5 (expl. Lev. XXI, 20) כל שרוח וכ׳ he who has wind in his testicles; Tosef. ib. V, 4 (v. קִילַיטֵיס); Yalk. Lev. 632. — 2) (= מָמוֹרָח, v. מָרַח) *smashed.* Ib. (R. Yishm.) מַרְאַת חשָׁךְ = מ׳ אשך שנמרחו וכ׳; (Tosef. l. c. שחוק). — [3) *black complexion.* Bekh. l. c., opin. of R. Antigonos.]

מְרוּטָה f. (מָרַט; sub. שערה) *plucked hair,* nickname of a baldheaded person. Ex. R. s. 24; Tanh. B'shall. 18; Yalk. Ex. 255.

מָרְוַי m. (רְוֵי) *intoxicating drink.* Targ. O. Lev. X, 9 (Y. מדעם מַרְוִי). Targ. Zech. XII, 2 מַרְוַי. — V. מַרְוָא.

מָרְוָיָא, v. רְוֵי.

מַרְוִית f., *pl.* מַרְוִיּוֹת (רְוָה) *dripping olives.* Y. Maasr. I, 49a top [read:] משירדו מ׳ שניירה וכ׳ from the time that the olives of the second year in the store-house begin to drip (from the heat).

Digitized by Google

מרויתא, Y. Orl. I, 61[a], v. מַרְבִּיתָא.

מרוך, v. מוֹרָךְ.

מרום, Tosef. B. Kam. I, 4 Var., v. מָרוּחַ.

מָרוֹם pr. n. m. *Merom*. Y. Taan. IV, 68[b] top; Y. Meg. IV, 75[a] bot. מ׳ בר לעזר(א); Treat. Sof'rim XXI, 7 מקום (corr. acc.). Gen. R. s. 66 בן מָרוֹן; Cant. R. to VII, 1 מרין ב״ר מדין; Ruth R. to II, 5 מרים; Yalk. ib. 601 מרון (corr. acc.).

מָרוֹם m. (b. h.; רוּם) *height, on high*. Lev. R. s. 5; Yalk. Is. 290, v. גָּבַב.—*Pl.* מְרוֹמִים, constr. מְרוֹמֵי. Nidd. 16[b] (cit. fr. Ben Sira) המשיב שבת במ׳ קרת he who places his (scholar's) seat on the heights of the city.

מְרוֹמָא I ch. same. Targ. Ps. LXXV, 6; a. e.—Y. Taan. I, 64[b] bot. מָרוֹם מובלה, v. מוּבָלָא.—*Pl.* מְרוֹמַיָּא. Targ. Job XVI, 19.

מְרוֹמָא II f. (preced.) *uplifted*. Targ. Y. Ex. VI, 6, v. מְרָמַם.

מְרוּמָה m. (רָמָה) *fraudulent*; דין מ׳ a case in which the court has reason to suspect legal trickery or conspiracy. Snh. 32[b]. Shebu. 30[b].

מָרוֹן I m. (מָרָה) *rebellion*; בני מ׳ *rebels* who surrender, v. אִיתְּרָנָא. R. Hash. I, 2 (16[a]) (differ. in comment.); v. also next w.—[B. Bath. I, 6 Ms. M., v. מוֹרָן.]

מָרוֹן, בֵּית מ׳ II pr. n. pl. *Beth Maron*, a place the access to which was by a narrow path. R. Hash. 18[a] (expl. בני מחן, v. preced.) כמעלות בית מ׳ like going up the ascent to B. M. (in single file; Var. בית חורון). Erub. 22[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 20).—V. next w.

מֵירוֹן, מֵרוֹן 1) pr. n. pl. *Meron*, in Galilee, south of Giscala. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. Tosef. Dem. IV, 13 מי׳ ed. Zuck. (Var. מירוק). Tanḥ. ed. Bub., P'kudé 7 בקעה שעל פני מ׳ וכ׳ the valley in front of M., his native town; Ex. R. s. 52 בקעה אחת שעל פני מרון some ed. (corr. acc.). Cant. R. to VIII, 1 מי׳; Ex. R. s. 5, beg. בית מי׳ (not מד׳). Y. Taan. IV, 68[d] (in a fragmentary passage) מי׳ קרתה Meron (in connection with Jojarib) designates the place (of the family).—2) pr. n. m., v. מֵרוֹם.—[Hull. 60[b] מרון, מירון Ar., v. רַמְתַּיִם.]

מֵרוֹנָאָה m. (preced.) *of Meron*.—*Pl.* מֵרוֹנָאֵי. Koh. R. to XI, 2; Pesik. B'shall., p. 94[a] sq. בני מֵרוֹנַיָּא.

מֵרוֹנִי h. same, (or מָרוֹנִי *of Maron*). B. Bath. 156[b] (Ms. F. מָדוֹנִי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3); Kidd. 26[b] מד׳; Y. Peah IV, 17[d] מד׳.

מרוס, Tosef. B. Kam. I, 4, v. מָרוּחַ.

מְרוֹעָא f. (רַע) (*evil*) *occurrence, visitation* (cmp. אֲרַע I). Targ. Hos. XI, 7. Targ. Mic. VI, 3. Targ. Is. XLVII, 2 (v. מְרִיָּא II).

מְרוּצָה I f. (b. h.; רוּץ) *running*. Yalk. Gen. 109 תכיר בו שמרוצתו לרעה (some ed. שמריצ׳) he (Eliezer) recognized that his (Laban's) running was for evil. Midr. Till. to Ps. LXIII ed. Bub. היה רץ . . במ׳ would run after the horse in speed.

מְרוּצָה II f. (b. h.; רָצַץ) *oppression, arrogance*. Ruth R. introd., v. מְרוּדְנָיָא.

מָרוֹקָא I m. (מָרַק) *a substance used for polishing*, prob. *pumice* (v. מַרְקָחָה). B. Mets. 47[a], sq. קונין במ׳ (Ar. ed. Koh. במרקא) you may take vicarious possession with a vessel made of *maroḳa* (although it is too brittle for practical use; Tosaf.: 'date-stones used for smoothing parchment'; Rashi: 'a vessel made of baked ordure', v. גֶּלָל). Ib. מוריקא ed. (Ms. M. מרוקא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מָרוֹקָא II m. (v. מוֹרִיקָא) *saffron-colored*.—*Pl.* מָרוֹקִין. Targ. Esth. I, 6.

מָרוֹר m. (b. h.; מָרַר) 1) (adj.) *bitter*.—*Pl.* מְרוֹרִין, מָרוֹרִין. Snh. 108[b]; Erub. 18[b] יהיו מזונותי מ׳ וכ׳ let my food be bitter as an olive leaf but given at thy (the Lord's) hand &c.; a. e.—2) *bitter herb*, esp. *maror*, (cmp. πικρίς) a plant, prob. *Cichorium Itybus, Succory*. Pes. II, 6, expl. ib. 39[a] מה מ׳ תחילתו רך Ms. M. (ed. only מרירתא). Ib. מרירתא דאגמא Ms. M. (ed. incorr.) as *maror* is soft (mild) in its beginning and hard (pungent) at its end (root). Ib. מנאי דתאר מ׳ וכ׳ how can you tell that the *maror* (מְרוֹרִים, Ex. XII, 8) means an herb, perhaps the gall of a *kufia* is meant? Ib. אימא מ׳ חד but may I not say, *maror* means one certain species exclusively? Ib.[b] כל שיש בו טעם מ׳ whatever has the taste of *maror* (bitter, v. supra). Ib. מ׳ דרבנן bitter herbs which are subject to tithes merely by rabbinical enactment; a. fr.—*Pl.* מְרוֹרִים, מָרוֹרִין. Ib.[a]; a. e.

מְרוֹרָא ch. same, 1) *bitterness, bitter taste*. Targ. I Sam. XV, 32 מְרוֹר Regia, v. מָרִיר II.—Ab. Zar. 31[b] מ׳ דכשותא the bitter sap of cuscuta.—2) *bitter herb*.—*Pl.* מְרוֹרִין. Y. Meg. IV, 74[d] bot.; Y. Bicc. III, end, 65[d], v. יְרוֹקָנָא.—*3) (trnsf.) *evil-doer*.—*Pl.* מְרוֹרַיָּא. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 [prob. to be read: מְרוֹדַיָּא, v. מְרוֹדָא.—Targ. Lam. I, 5 מרורתא, v. מְרוֹדָא].

מְרוֹרָה f. (b. h. מְרֹרָה; preced. wds.) *venom*. Pirké d'R. El. ch. XIV מְרוֹרַת פתנים, v. פֶּתֶן.—*Pl.* מְרוֹרוֹת *troubles, evils*. Esth. R. introd. to Par. 5 (ref. to מררת, Deut. XXXII, 32) חללו חבריאו מ׳ לעולם (some ed. מְרוֹרוֹת) it is they (the grapes) that brought troubles into the world; Lev. R. s. 12 מרירות (corr. acc.); Gen. R. s. 15 אותן האשכלות חבריאו מ׳ וכ׳; Yalk. Deut. 946 (some ed. מר דו, corr. acc.).

מרושא, Erub. 69[a] Ms. O., v. מְדוּשָׁא.

מרושין *vessels* (?). Y. Ter. VIII, 45[d] bot. ושוי . . . על ארבעה מ׳ דמיין (prob. to be read: חרסין=חַרְסִין, v. חֶרֶס I) and he put the posts of his bedstead into four vessels filled with water (cmp. Ab. Zar. 32[a]; Y. ib. II, 41[b] לסמוך חמטה).

מרושניא, v. מְשָׁרוּנְיָא.

Digitized by Google

מְרִיחָה f. *intoxicating drink*, v. מְרִיאָ.

מְרוּת f. (מָר) 1) *authority, dominion.* Pesik. R. s. 40 (play on מְרִיחָה) בתוכה .... ארץ שמרוחו (not לתוכה) the district in which the lordship of the world resides; ואף המקום מ׳ הוא על וכ׳ and the place, too, is the ruler of all other places (ref. to בעלתה, I Chr. XIII, 6, as a surname of Zion, v. בַּעֲלָה). Ber. 48ᵃ (in Chald. dict.) קא חזית דלא מקבלי מ׳ you see that they (the Pharisees) recognize no (royal) authority.—2) *domestication.* Sabb. 106ᵇ (v. הָדוֹר) שאינה מקבלת מ׳ it does not submit to domestication. Tosef. B. Kam. I, 4 אם היו מ׳ Var. in ed. Zuck. (sub. של; ed. מרום, מרום; ed. Zuck. תרבות) if they (the animals) were domesticated, opp. באו מן המדבר.

מָרְוָה, מָרְוָתָא, מָרְוָתָא ch. same, *authority, dominion* (v. מָרְיָא). Targ. I Sam. I, 11 (v. מוֹרָה II). Targ. Ez. XVI, 9 מַרְוָתָא ed. Wil.; a. fr.—Gen. R. s. 55 (play on מְרִיחָה) אתר מרוי דעלמא ed. Wil. (oth. ed. מרותא) the seat of the dominion of the world, v. preced.—*Pl.* מַרְוָתָאֵי, v. מָרֵי.

מַרְזֵב m. (רזב, transpos. of ברז; cmp. בָּרְזִי) 1) *tube, spout;* esp. *the movable tube attached to the roof gutters* (מַזְחִילָה). B. Bath. III, 6 אין לו חזקה המ׳ no claim, based on undisturbed use, can be made for the special position of the pipe discharging the water into the neighbor's yard; expl. ib. 58ᵇ; Y. ib. III, end, 14ᵇ מקום חמ׳ בחצר יש..מקום קילוחו וכ׳ the right of a pipe for the discharge of water into the neighbor's court can be claimed on the basis of undisturbed use, but not the special place of its discharge; (Tosef. ib. II, 13 צינור). Yeb. 75ᵇ כמ׳ if the mutilated membrum has the shape of a spout (leaving the urinary canal unprotected). Sabb. 146ᵇ גזירה משום מ׳ it is forbidden, lest he shape a regular tapping tube (v. בְּרִיאָ I).—2) a sort of *cape*, having the shape of a gutter, formed by throwing the edges of a garment over the shoulders backward. Ib. 147ᵃ, v. כִּיסָא.

מַרְזְיָא, מַרְזָיָא ch. same. Targ. Job XXXVIII, 25 (ed. Lag. מַרְזֵי). — Ḥull. 105ᵇ אותבוה תותי מרזי׳ they put it under a spout. Gitt. 69ᵃ תותי מרזב׳.—*Pl.* מַרְזְיִין, מַרְזְבֵי, מַרְזְבַיָּא, מַרְזֵי׳. Targ. Koh. II, 8 (h. text שדות) ושדות). Targ. Job XXVIII, 4; a. e.—Snh. 109ᵃ; M. Kat. 25ᵇ דציפורי מ׳ the spouts of the roofs of Sepphoris.

מַרְזְבָנָא m. (Pers. marzbân, Vullers II, 1161) [*custodian of borderland,*] *prefect, duke.*—*Pl.* מַרְזְבָנֵי. Meg. 6ᵇ (Ms. O. מַרְזוּבְנָן, v. Rabb. D. S. a. l. notes 70 a. 90).

מַרְזַבְתָּא, v. מַרְזַפְתָּא.

מַרְזוּ, v. רְזִי.

מַרְזוֹבוֹת f. pl. (v. מַרְזוּפָא) *hammers*, as instruments of torture. Lev. R. s. 27 במ׳ ובמגלבין Ar. (ed.; Num. R. s. 10, beg.; Cant. R. to V, 16 בטור ובזפת, read: במַרְזֻפוֹת or במַרְזְפָתָא) with hammers and whips.

מַרְזוּבְלֵי m. pl. (רזב, transpos. of ברז, as in מַרְזֵב; cmp. בּוּרְיָא II, חוּצְלָה &c.) *mats* (used for partitions), *matting.* Succ. 20ᵃ, explaining חוצלות (v. חוּצְלָה) מ׳ (some ed. מרזובלים); ib. מאי מ׳...מזבלי וכ׳ what is *marzublê?* R. A. (judging by phonetic resemblance) says, bags filled with foliage; R. S. says, real matting. Ib. מ׳ של וכ׳ Ms. M. (ed. מרזובלים).

מַרְזוּבָנָן, v. מַרְזְבָנָא.

מַרְזוּחַ m., *pl.* מַרְזוּחִים (v. מַרְזֵחַ) *banqueters, merry-makers.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 7) [read:] מהו מרזח סרוחים מרזח מ׳ what is *mirzaḥ s'ruḥim?* The banqueting of the feasters.

מַרְזוֹפָא m. (רזף, transpos. of פרז; cmp. מַרְזֵב) *hammer* (=h. מַשֶּׁבֶרֶת).—*Pl.* מַרְזוֹפִין. Targ. Ps. LXXIII, 10 (h. text יָחַד, v. יָחַם). Ib. LXXIV, 6 מחין כבמ׳ (some ed. בבמר׳, ed. Wil. במ׳, corr. acc.; h. text יַחְדָּלֵמּוֹ).—V. פַּרְזוֹפָא.

מַרְזֵחַ m. (b. h.; זחח or זוח, with ר inserted) *merry-making, banquet,* also *the banquet given to mourners to cheer them up.* Lev. R. s. 5, v. מָרְזוּחַ.—[M. Kat. 28ᵇ, v. מַר II.]—*Pl.* מַרְזְחִין, מַרְזְחֵי, מָרְזֵי׳. Sifré Num. 131 חזרו לעשות להם מ׳ they (the Moabites) again arranged (idolatrous) banquets for them. Koh. R. to VII, 1, end חכל סיפדין עושה לו מ׳ . . all people lament and clap hands over the death of the righteous man (Samuel), and this wicked man (Nabal) holds banquets; Yalk. Sam. 134; Midr. Sam. ch. XXIII. Esth. R. to I, 2; ib. to I, 9; a. e.

מַרְזֵי׳, מָרְזָא (מַרְזֵי׳ ch. 1) same. Keth. 69ᵃ, v. infra.—*Pl.* מַרְזְחִין, מָרְזֵיחִין. Targ. Am. VI, 7. Targ. Y. I Num. XXV, 2 (v. Sifré Num. 131, quot. in preced.).—Esp. (*banquet*) *exhilarating the mourner;* בֵּי מ׳ (בֵּית) *the place of the mourners' meal.* Targ. Jer. XVI, 5.—Keth. 69ᵃ מאן יתיב בי מ׳ וכ׳ who sits at the head at mourners' meals? expl. ib.ᵇ מהו מ׳ אבל (*be-)marzeha* means (house of) mourning (ref. to Jer. l. c.).—2) (v. מְרָזוּחַ) *pl.* מְרָזְחָיָא *those who cheer the mourners.* Targ. II Esth. I, 3 ed. Frf. (v. מְסָחֲרָיָא).—Y. Ber. III, 6ᵃ top (reprehending the excesses at mourners' meals) לא תקבלון..למחר מ׳ .. (not מזחר׳) after my death do not receive today mourning (condolence) and to-morrow merry-makers.

מַרְזֵיבָא, v. מַרְזֵבָא.

מַרְזֵיחָא, מַרְזֵיחַ, v. מַרְזֵחַ, מַרְזֵחָא.

מַרְזֵמָא, v. מוּרְזְמָא.

מַרְזַפְתָּא f. = אַרְזַפְתָּא I, *hammer.* Targ. Jud. IV, 21 (quot. in Rashi to Ber. 34ᵃ top; ed. אַר׳).—Ber. 34ᵃ מדינן לית במ׳ דנפתא we strike him with a smith's hammer, i. e. he must be taught his duty; Meg. 25ᵃ (some ed. אר׳). Tanḥ. Ḥuck. 1; (Gitt. 56ᵇ אר׳).

מָרַח (b. h.; sec. r. of רוח) *to soften; to poultice.*

Pi. מֵירַחַ 1) *to strike a plaster, rub a salve;* in gen. *to mash, crush.* Tosef. Sabb. V (VI), 6 המ׳ בשבת he who mashes ingredients for a plaster on the Sabbath; Erub. 102ᵇ; Y. ib. X, 26ᶜ.—Sabb. 75ᵇ המ׳ רטיה וכ׳ he who spreads and presses the poultice over a sore; Y. ib. VII, 10ᵈ top. Ib. XXII, 3 (146ᵃ) he must not put on wax בשני שהוא מטרית (Mish. Pes. מְמָרֵיחַ, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) be-

Digitized by Google

cause it is an act resembling the spreading of plaster. Sifra Sh'mini, Par. 8, ch. X; Kel. V, 11 מְרָחָהּ בטיט if he smeared clay over it; Tosef. ib. B. Kam. IV, 10; 12. Ib. VII, 10 ומ׳ שפחודיה עם הכותל and connected its rims with the wall by plaster or pitch; a. fr.—Part. pass. מָרוּחַ *crushed*. Bekh. 44b ראוי מ׳ אשך וכ׳ (not מ׳רוח) if *m'roaḥ* meant *crushed*, it ought to read *m'moraḥ* &c.; Yalk. Lev. 632, v. מָרוֹחַ.—2) *to pass* (the hand) *over a viscid mass, to wipe off, rub off*. Y. Sabb. VII, 10a bot. מְמָרְחוֹ בידו אחת he may wipe (or brush) it off with one hand; (Bab. ib. 141a מנער בצפרן).—3) *to give a pile of grain an even shape, to finish the process of storing up*. Maasr. I, 6 משירָמְרֵם ואם אינו מְמָרֵחַ וכ׳ (Y. ed. מְמָרִיחַ or מַמְרִיחַ) (is subject to tithes) as soon as he evens the pile, and if he does not even &c.; expl. Y. ib. I, 49a bot. מן דו ישפר וכ׳ when he gives a finish to the surface of the pile. Ib. בשאין בדעתו למָרְחָהּ (not לימרח) when he has not the intention to even the pile; a. fr.—Part. pass. מָמוֹרָח, f. מָמוֹרַחַת; *pl.* מָמוֹרָחִין; מָמוֹרָחוֹת. Bekh. 11a, sq. טבלים מ׳ (Ar. מְרוּחִים) untithed grain stored up in proper shape. Y. Peah IV, 16c bot. כרי מ׳ a finished pile; a. e.—Tosef. Ter. IV, 15 מ׳ = ממורחת.—4) (denom. of רַחַת) *to winnow*. Part. pass. as ab. Tosef. Maasr. II, 17 מצא חבואה מ׳ עשויה כרי וכ׳ if one finds winnowed grain (which has been abandoned), if it is made up into a pile, you dare not take it, opp. מפוזרת scattered; Y. ib. III, 50c bot. פירות ממורחין.

Nif. נִמְרַח 1) *to be crushed into a viscid mass*. Bekh. VII, 5 (expl. מרוח אשך, Lev. XXI, 20) כל שנִמְרְחוּ אשכיו (Bab. ed., 44b נימחו) whose testicles are crushed; (refuted ib. in Gem.) חזר ממורח וכ׳, v. supra.—2) *to be smeared over*. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 10 עד שתִּמָּרַח עם חשפה until it is smeared over so as to be even with the rim.

Hithpa. תִּתְמָרַח, *Nithpa.* נִתְמָרַח *to be shaped into an even pile, to be finished*. Y. Peah I, beg. 15a עד שלא נתמ׳ הכר as long as the pile is not struck off; a. e. [Y. Maasr. I, 49a bot. תבואה משיתמרח, read: משימרח, v. supra.]

מָרַח I ch., *Pa.* מֵרַח same, *to strike off the pile, finish*. Bekh. 11b דמֵרַחְתּוּנְהוּ מאן who, do you mean, finished the pile?

מָרַח II (denom. of רוּחַ) *to blow up*.—*Part. pass.* מָרִיחַ *haughty, bold*. Targ. Prov. XIV, 13 (ed. Wil. מדיח, corr. acc.; h. text מוג).—V. מְרִיחָא.

מְרַחֲמָא m. (רַחַם) *friend*.—*Pl.* מְרַחֲמִין Targ. Lam. I, 19. Targ. O. Gen. XXVI, 26 מְרֵ׳ (ed. Berl. רחמיהי, v. Berl. Targ. O. II, p. 10); Gen. R. s. 65 מְרֵ׳.—Sabb. 32a, v. בְּרִיחָא I.

מְרַחֲמָנָא m. (preced.) *friendly, compassionate*.—*Pl.* מְרַחֲמָנֵי. Targ. II Esth. I, 2 (3) נבריא מ׳ (ed. Lag. a. oth. מְרַחֲמָנֵי). Ib. אמדתא מְרַחֲמָנְיָא (Var. for מדימנייא, read: מְרַחֲמָנֵיתָא).

מֶרְחָץ c. (רָחַץ) *bath*. Y. Ber. IX, 14b top תפילת המ׳ prayer on entering and on leaving the bath-house. Ib. מ׳ שחיא a heated (vapor) bath. Ab. Zar. III, 4, v. אַפּוֹתִיקֵי; a. fr.—*Pl.* מֶרְחָצָאוֹת. Ib. 2b; Sabb. 33b. Cant. R. to I, 6 במעט מרחץ מן חֲמֵרְחָצָיוֹת with a slight bath in one of the bath-houses. Arakh. 32a בתי מ׳; Sifra B'har, ch. V, Par. 4; Y. Maasr. III, end, 51a מרחציות; a. fr.

מֶרְחָק m. (b. h.; רָחַק) *distance*. Yalk. Prov. 964 שבאת מ׳ for she (Sarah) came from a distant land; a. e.

מְרַחֲקָא m., **מְרַחֲקָא** f. (רְחַק) *abominable, unclean*. Targ. Job XV, 16 (h. text נוֹעָב). Targ. O. Lev. VII, 18 (h. text פִּגּוּל). Targ. O. Deut. VII, 26 דמ׳ that which is abominable (cmp. הִתְרַחֲקָא). Targ. Lev. XX, 21 (ed. Berl. מְרַחֲקָא; h. text נִדָּה); a. fr.—*Pl.* מְרַחֲקִין. Targ. Y. Deut. XXIV, 4.

מְרַחֲקָתָא, מָרֵ׳, מְרַחֲקָא f. (preced.) *abomination*. Targ. Deut. XXIV, 4. Targ. Prov. XIII, 19; a. fr.

מַרְחֶשְׁוָן, מַרְחֶשְׁוָן (Assyr. *Araaḥ samna*, Schr. KAT2, 380) *Marḥeshvan*, the eighth month of the Jewish calendar, containing twenty nine or thirty days, varying between the fifth of October and the second of December. Targ. Y. Deut. XI, 14. Targ. II Esth. III, 7.—R. Hash. 11b.

מַרְחֶשֶׁת I f. (b. h.; v. רָחַשׁ) *deep and covered pan*. Men. V, 8; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; a. e.; v. מַחֲבַת.

מַרְחֶשֶׁת II pr. n. pl. *Marḥesheth* (v. Hildesh. Beitr., p. 31). Y. Shebi. VI, 36c; Tosef. ib. IV, 11 מרחי ed. Zuck. (Var. מרח׳); Sifré Deut. 51 מַרְחֶשֶׁת; Yalk. ib. 874 מַרְחֶשְׁתָּא.

מָרַט (b. h.) *to pluck off* (hair, wool &c.); *to pull*. Tosef. Sabb. IX (X), 20; Sabb. 74b ותמורטו and he who plucks the down off the large feather of the wing. B. Mets. 68b נחזות ושוטפות ומורטות (Ar. גזוזות) they yield wool by being shorn, by passing through water, and by being plucked (in passing bushes &c.; [prob. to be read גוזזות ושטופות ומְרוּטוֹת].

Pi. מֵרַט 1) same. Naz. 39b חלש מ׳ סיפסף וכ׳ if he pinced his hair (near the root), plucked it off, or trimmed it &c.; (Ar. s. v. סספס: 'created a bald spot by using a depilatory'). Sabb. l. c. מְמָרֵט חייב משום ממחק he who plucks the down (v. supra) is guilty of an act coming under the head of scraping (leather).—*Part. pass.* מְמוֹרָט *bald-headed*. Naz. 46b; Yoma 61b מיר מ׳; Tosef. Naz. I, 6 ומְמוֹרָט; Y. ib. VI, end, 55d מיר ומירט (read: מיר מ׳ or מורט).—2) *to smooth, polish*. Num. R. s. 12 נחשת ממורט (prob. to be read: מְמוֹרָטֶת) polished bronze.

Nif. נִמְרַט *to be plucked, to be bald*. Sifra Thazr., Par. 5, ch. X נ׳ ראשו וכ׳ if his head became bald through sickness.

מָרַט I ch. same. Targ. O. Lev. XXI, 5. Targ. Jer. XVI, 6; a. e.—Part. מָרִיט, *pl.* מָרְטִין. Targ. Is. L, 6 ed. Lag. (oth. ed. מָרְטָן; ed. Wil. מוֹרְטִין).

Ithpe. אִתְמְרִיט *to be laid bare, to have the shoulder uncovered* (in mourning), v. חָלַץ. Targ. Ez. XXIX, 18 (ed. Wil. אִתְמְרִיט; h. text מֹרְטָה; Pesh. חלין).

Pa. מָרֵיט, v. infra.

Palp. מְרַטְרֵט *to pull to pieces, to divide, plunder*. Targ. Job XVI, 11 מְמַרְטֵט ed. Lag. (Ms. מרטיט, Var. מְמָרֵט *Pa.*; h. text יִרְשָׁנִי). Targ. Ps. XXXIX, 3 כיבי מרטיט he lacerates my wound (h. text נֶעְכָּר).—Hull. 92b מרטט ליה he pulled the fatty fibres out (going to the root).

Digitized by Google

(Ar. ed. Koh. s. v. אמר: אירמייך דאימרת, corr. acc.) who provoked thee that thou didst get angry?; Num. R. s. 5, end.—Gen. R. s. 42 (play on אַמּוֹרִי) וכ׳ דאמרי ואפלי he provoked and made sport of &c.

Ithpe. אִיתְמְרִי, אִיתְמַר 1) *to get angry.* Num. B. l. c. דאתמרית; Sot. l. c., v. supra.—2) *to quarrel, rebel.* B. Mets. 84b אִיתְמָרְיָא Ms. M., v. מְרַד.—Hull. 58b לבקא . . . אִיתְמָרְיָא Ar., v. בָּקָא (ed. מב׳ . . . אימרא) she ran away in anger from &c., v. מְרַד). Keth. 63b אימראי quot. in Rashi to Job XXXIX, 18 (ed. אימרדה).—3) *to refuse to abide by a bargain; to retract.* B. Mets. 77a איתקרא . . ואיתמרו פועלים labor became dearer, and the laborers struck. Ib. Ar. (ed. ואתמר, fr. ואמרו בעה״ב ימר, v. מוּר I) and the employer refused &c.

מָאִירִי, pr. n. m. *Mari*, name of several persons. Sabb. 154a (v. marginal note); B. Mets. 110a מ׳ ברית דבת; B. Bath. 149a (דאיסור גיורא) ברייה מ׳.—Y. Ber. VI, 10b top רב יצחק בר מ׳ (Bab. ib. 51a top יצחק קסקסאה); cmp. מָרְיוֹן.—B. Mets. 39b, v. אִיסָק.—Bets. 28b מ׳ ברייה דרב בינא; a. several others.

מַאֲרִיָּא, v. מְרִיָּא.

***מָרְיָבָג** name of a *jewel* in the high priest's breastplate. Targ. Cant. V, 14 (corresp. to שהם, Ex. XXVIII, 20).

מְרִיבָה f. (b. h.: רִיב) *strife.* Num. R. s. 3 המטילים מ׳ וכ׳ those who caused strife between him and her. Ib. אף הם דוד בעלי מ׳ they, too, were men of strife. Pesik. R. s. 20 מימיכם אנשי מ׳ אתם you have at all times been in the opposition. Ib. אתם עומדים במדינה (corr. acc.) you are of the opposition. Midr. Till. to Ps. CIII עשיתי מ׳ I entered a contest. B. Mets. 59a; a. fr.

מָרְיוֹגַ׳ a word in an incantation. Sabb. 67a, v. מוֹרִידִין.

מָרִיד, v. מְרַד.

מְרִידָא m. (preced.) *rebellious.* Targ. Prov. XVII, 11 גברא מ׳ ed. Will. (ed. Lag. מרירא; h. text מרי).

מְרִידָה f. (מְרַד) *rebellion.* Nom. R. s. 18, beg.; Tanḥ Kor. 1., a. e.

מרידתא, Ḥull. 59a top, v. מְרִירְתָא, a. מִירְתָא.

מַרִּידָת, v. מְרִירִית.

מַרְיוֹמָאֵי m. pl. (Μαρεώτης) *the people of Mareotis*, a district of Lower Egypt with the town of Marea. Targ. Y. Gen. X, 13 (some ed. מַרְטָיוֹטָי); Targ. I Chr. I, 11 ed. Rahmer (ed. Lag. מראטאי, read יו for א; h. text כנענים).

מרילא, Pes. 39a Mus., v. יְרוֹאָר.

מָרְיוֹן pr. n. m. (Μαρίων) *Marion*, name of several persons. Y. Succ. II, 53a יצחק בר מ׳ (cmp. מָרִי); Pesik. R. s. 15 מור׳; Yalk. Hos. 518; a. e.—M. Kat. 11b מ׳ בריה דרבין.—B. Bath. 12b כי נכסי דבי בר מ׳ (Ms. M. מור׳; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) as (improved as) the estate of the house of Bar M.—B. Mets. 84b בני בר מ׳ Ms. M. (ed. בני בירי).—Yalk. Ruth 601, v. מְרוֹם.

מְרִיוֹן m. (מָרָה) *rebel.*—*Pl.* מְרִיוֹנִים. Pesik. Ekhah, p. 122b, v. אִטְקְטִיא (v., however, אַרְכִּי III).

Ithpalp. אִיתְמַרְטַט, אִיתְמַרְטַע *to be torn to pieces, dismembered.* Ab. Zar. 69a אִיתְמַרְטוּטֵי אִיתְמַר׳ (the mouse in the liquid) was dismembered. Nidd. 56b אִיתְמַרְטוּטֵי אימרטיט it would have been dismembered.——[Koh. R. to X, 16 איתמרטת, read: איתמרעת, v. מְרַע I.]

מָרָט II, מָרְטָא m. (preced.) 1) *baldness.* Targ. O. Deut. XIV, 1. Targ. Is. XV, 2; a. fr.—2) *plucked wool, tuft.* Sabb. 49a מ׳ דביני אטמי of wool plucked from between the flanks (of a living animal, which contains moisture).

מַרְטוּטָה, מַרְטוּטָא, מַרְטוּט m. (preced.) 1) *tuft of plucked wool,* &c.; *lint.* Y. Kil. IX, end, 32d סיפלני דמ׳ עמר a compress of wool lint; דמ׳ דכיתן of linen lint. Y. Sabb. IV, end, 7a אילו מאן דנסב מ׳ וכ׳ if one takes a tuft of wool and puts it on his head in cold weather. Y. Yoma VIII, 44d top; Y. Taan. I, 64c תרי מ׳ soaked a tuft.—2) *a garment made of (plucked) wool* (v. P. Sm. 2224; Arab. *mirṭ* species indumenti ex lana &c.), *a coarse garment.* Targ. Prov. XXV, 20. Ib. XXVII, 13.—*Pl.* מַרְטוּטָן. Y. Maas. Sh. I, 52d bot. עד כדון . . . חליין בית מַרְטוּטַיכוֹן (not טכין . . .) R. S. is still alive, and you hang your garments on him, i. e. you refer to him as your authority!

מַרְטִיסָה, מַרְטוֹסָא, read: מַרְסִיסָה m. (מָרַס; cmp. מַרְסָנָא) *hash of small fish* or *locusts preserved in salt.* Y. Ab. Zar. II, 42a top (v. חוורנס).

מַרְטִיוֹמָאֵי, v. מַרְיוֹמָאֵי.

מַרְטַנָּיָא, מַרְטַנְאֵי, v. מִזְרַנָּיָא.

מַרְטָקָא, m. 1) (transp. of מַטְרָקָא, q. v.) *whip.* Yoma 77a.—2) *withered flesh,* v. מִזְרְקָא.

מָרֵי, v. מָר.

מָרֵי I, מָרָא (b. h.) *to be strong, fat.*

Hif. הַמְרִיא *to fatten, stuff.* Sabb. XXIV, 3 (155b) אין מַמְרִיִם וכ׳ (Y. ed. מַמְרִין; Bab. ed. מאמירין, v. אָמַר II) you must not stuff calves (on the Sabbath), v. הַמְרָאָה I.

מָרֵי II, מָרָה (b. h.; v. preced.; cmp. מָרַד, מָרַת) *to rebel against.* Part. מוֹרֶה.—סורר ומ׳ (בן) *the rebellious son,* amenable to the law (Deut. XXI, 18–21). Snh. VIII, 1 מאימתי נעשה בן ס׳ ומ׳ *when is one to be dealt with as a sorer umoreh?* Ib. 68b; a. fr.—*Pl.* מוֹרִין, מוֹרִים, v. מוֹרֶה II, a. מוֹרוֹס.

Hif. הֵמְרָה 1) *to make strong, energetic.* Gen. R. s. 42, end (play on מַמְרֵא) שהי׳ פנים וכ׳ he showed a stern countenance against Abraham (rebuking him).—2) *to provoke, to rebel.* Y. Kidd. IV, beg. 65b (play on אמר, Neh. VII, 61) שהִמְרוּ לאל וכ׳ they provoked God with their evil doings. Ex. R. s. 1, end שעתידים להַמְרוֹת וכ׳ that they will rebel at the Red Sea; a. fr.—Esp. *to disregard the authority of the Supreme Court* (v. מַמְרֵא II). Snh. 14b; Sot. 45a; a. e.—3) *to incite one against the other, to arrange a race; to bet.* Snh. 25b (expl. שמַמְרִין וכ׳ (מפריחי יונים) those who race doves (and bet on them). Sabb. 31a top שהִמְרוּ זה את זה who entered a wager.

מָרֵי, מָרָא ch. same; *Af.* אַמְרֵי *to provoke.* [Targ. Zech. XII, 10, v. מְרַר].—Sot. 35b top מאן אַמְרִיךְ דאימרית

מָרִיחַ, v. מָרַח II.

מָרִיחָא m.(preced.) *a haughty man.* Targ. Prov. XXI, 24 (h. text יָהִיר).

מַרְיוּת, מַרְיוּת pr. n. m. *Marya* (cmp. מָרִי). Y. Pes. V, 32[c] bot.; Y. Peah I, 15[c] top מריא; Y. Ter. XI, beg., 47[c] מריה; Y. Ab. Zar. II, 41[c] top מדייא (corr. acc.); Y. Bicc. II, 64[d] מריא; Y. Erub. VII, beg. 24[b] כד מ׳ (corr. acc.).

מִרְיָם (b. h.) pr. n. f. *Miriam,* 1) sister of Moses. Sot. I, 9 (9[b]). Ex. R. s. 1; a. v. fr.—2) name of several persons. Lam. R. to I, 16, v. בֵּירוֹס.—Ib.; Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr. p. 140[a]) M., daughter of Nakdimon.—Lam. R. l. c. M., daughter of Nahtom; Yalk. Deut. 938 (of Tanhum).—M. the hair-dresser; M. the children's nurse, v. גָּדַל I, II.—M. a member of the priestly family of Bilgah. Tosef. Succ. IV, 28; Succ. 56[b]; Y. ib. V, end, 55[d]; a. others.—3) *Imma Miriam.* Keth. 87[a]; 88[b].—[Ruth R. to II, 5, v. מַדּוֹם.]

מרימות, Cant. R. to I, 6, read: מרכבות, v. מֶרְכָּבָה.

מְרֵימַר pr. n. m. *M'remar,* name of several Amoraim. Hull. 62[b]. B. Bath. 3[b]. Ab. Zar. 33[b] בצו מינית ממ׳ (Pes. 30[b] מאמימר מ׳). Ib. דדיש מ׳; a. fr.

מָרִינוֹס pr. n. m. (Μαρῖνος) *Marinus,* name of several persons. Tosef. Toh. VII, 7.—B. Bath. 56[a].—Lam. R. to II, 22. Y. Gitt. IV, 46[a].

מָרֵעַ m. (v. מָרַע) *weak, ailing.* Targ. Mal. I, 8 דמ׳ (ed. Lag. דמרע) that which is sick; ib. 13.—*Pl.* מָרְעִין, מָרְעַיָּא, מְרִיעַי. Targ. Y. Ex. XVIII, 20. Targ. Ez. XXXIV, 4 (ed. Lag. מָרְעָיָא).—R. Hash. 16[a] אקצירי ואמ׳ .. מצלינן we pray now for the sick and the ailing; Ned. 49[b] קצירי קצירי ממש by *k'tsire* we mean the really sick, by *m'ri'é* we mean the scholars (in delicate health).

מְרִיעוּת f. (denom. of רֵעַ) *friendship, sociability, social gathering.* M. Kat. 22[b].—[Tosef. Shebi. II, 4, v. מִדְרִיסָה II.]

מְרִיצָה I f. (רָצַץ) *a tool for crushing* bones, stones &c. Shek. VIII, 2 חורץ מן .... והמ׳ והמיוחדין וכ׳ Ms. M. (ed. חמיחדין, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ms. M. והמרחצ׳; Y. ed. omits our w.) except the basket (for gathering disinterred bones for burial), the shovel, and the crusher, and things specially designated for burial purposes. Y. ib. 51[a] bot. מ״ד מ׳ שמרידה את האבן (v. Rabb. D. S. to Bab. ed., p. 68[a]; Bab. ed. add לבית הקברות) he who calls the tool *m'ritsah* (instead of צפורן) does so, because it makes the stones run (fr. רוּץ), i. e. makes them portable.

מְרִיצָה II, v. מְרוּצָה I.

מָרִיק, v. מָרַק.

מְרִיקָה, מְרֵיקָא, v. מַדָּקָה.

מְרִיקָה f. (מָרַק) *scouring, washing.* Sifra Tsav, Par. 3, ch. VII מ׳ כמריקת הכוס the *m'rikah* (Lev. VI, 21) means like washing a cup, contrad. to שטיפה (rinsing); Zeb. XI, 7. Tosef. ib. X, 14 מְרִיקָתָן their being washed; a. fr.

מָרִיר I, מָרִירָא m., מָרִירְתָּא f. (מָרַר) *bitter; embittered, grieving.* Targ. I Sam. XXII, 2. Targ. O. Gen. XXVII, 34 מָ׳ ed. Berl. (ed. מָ׳); Y. מְרִירְתָּא. Targ. II Esth. IV, 1; a. fr.—[Targ. Prov. XVII, 11 גברא מ׳ (ed. Wil. מְרִירָא; h. text מרי).]—Ber. 56[a] מ׳ עסקך כי חסא thy business will be bitter (thy goods disliked) like lettuce (v. חָסָא I). Sabb. 127[b] bot. B. Mets. 113[b]; a. fr.—B. Bath. 20[a] bot. במרירתא bitter (salt) is meant.—*Pl.* מְרִירֵי, מְרִירַיָּא, מָרִירָן; f. מְרִירָן. Targ. Ex. XV, 23. Targ. Num. V, 18, sq. Targ. I Kings II, 8 (ed. Lag. מרירא, corr. acc.).—[Targ. Y. Num. V, 24 מְרִירְיָתָא, read: רַיָּא ....].—Lam. R. to III, 40, v. בְּסִימָא.

מָרִיר II, m., מְרִירָא f. (preced.) *bitterness, bitter disposition, grief.* Targ. I Sam. XV, 32 מָרִיר מותא (Regia מְרוֹר) the bitterness of death. Targ. Ez. III, 14. Targ. Is. XXXVIII, 17; a. fr.—V. מְרִירְתָּא.

מְרִירָה f. (b. h.; preced. wds.) [b. h. *bile,*] *bitterness,* trnsf. 1) *sin.* Ex. R. s. 43 (ref. to ויחל, Ex. XXXII, 11) חַלֵּי מְרִירָתָן וכ׳ sweeten thou the bitterness of Israel (pardon their sins) and heal them.—*Pl.* מְרִירוֹת. Ib. מי שיחלה חמ׳ שלנו one to sweeten our bitternesses (to pray for us). Lev. R. s. 12 (ref. to Deut. XXXII, 32) חללו שהבריאו מ׳ וכ׳ it is they (the grapes) that brought sins &c.—2) (v. next w.; cmp. לַעֲנָה II) *curse.* Midr. Till. to Ps. XC, 9 (expl. חֲגָה ib.; cmp. חָגָה a. אָגָא) זו מ׳ that means 'curse'.

מְרִירוּתָא, מְרִירוּתָא ch. same, 1) *bitterness.* Targ. Prov. XIV, 10. Targ. Ps. LXXV, 9 ed. Lag. (oth. ed. מְרִרְתָּא). Targ. Esth. IV, 1.—2) *curse.* Targ. O. Num. V, 24; 27 (Ms. I, III מָרָר; ed. Berl. a. Y. לָוֹט; h. text מָרִים); v. preced.

מַרְוֵרוֹאָר, v. יְרוֹאָר.

מְרוּרוֹת, Tanh. M'tsora 1 חמ׳ זו, v. מָרְחוּת I.

מְרִירוּתָא, v. מְרִירוּ.

מְרִירִי m. (b. h.; v. preced. arts.) [*poisonous,*] חֶטֶב מ׳ or מ׳ (Ḳeṭeb) *M'riri,* name of a demon. Num. R. s. 12; Lam. R. to I, 3; Tanh. Naso 23; Midr. Till. to Ps. XCI, 6; Yalk. Ps. 842. Pes. 111[b]. Ber. 5[a] (quot. fr. Deut. XXXII, 24).

מְרִירִיוּתָא, v. מְרִיר I.

מָרִירְתָּא f. (מָרַר) 1) *bitter,* v. מָרִיר I.—2) also מְרִירְתָּא, מְרַרְתָּא = h. מָרָה, *gall, bile.* Targ. Y. Ex. XXIII, 25 מחת מ׳ affection of the gall, v. מָרָה I; a. e.—Keth. 50[a] מרר דדגיה וכ׳ the gall of a white *dayah* (v. דַּיָּה). Pes. 39[a], v. כּוּפְיָא. [Ib. במרור מרירתא; אמרירתא, v. מְרִירְיָתָא.]

מָרִישׁ m. (contr. of מארש, v. אָרַשׁ; cmp. Targ. of מורשי, Job XVII, 11: לוחי) *joist, beam* (cmp. כְּשׁוּרָא). Gitt. V, 5 חמ׳ הגזול וכ׳ an illegally taken joist which was placed in a group of buildings. B. Kam. 66[b] (ref. to Gitt. l. c.) ודרי מ׳ כשורא וכ׳ here is the case of the *maresh* (where the stolen object changed its name), before it was placed it was named כשורא, and now it is טללא (ceiling); a. fr.—*Pl.* מָרִישׁוֹת.

Digitized by Google

Ib. 67a, v. עוֹב. Y. B. Bath. I, beg. 12d וּרְשׁוּתוֹ ע״י מְרַיְשָׁיו it means (a protection) by means of its timber (roofing).

מְרַיְשָׁא ch. same; (collect.) *timber*. Targ. Hab. II, 11. Targ. I Kings VI, 36; a. e.

מְרִית, (מְרֵת) m. (denom. of מְרִיתָא חמר מ׳) *first flow of trodden grapes, sweet wine*. Targ. Is. XLIX, 26 (h. text עסיס); a. e.

מְרַךְ, v. מוֹרֵךְ.

מְרַךְ (denom. of מוֹרֶךְ; רָכַךְ) *to be soft; to soften*. *Nithpa.* נִתְמָרַךְ *to be softened; liquefied* (of the brain or the spinal column). Ḥull. 45b, v. תַּמְרָכָה.

מְרַךְ ch. same.
Itphe. אִיזְדַּמְרִידְ (cmp. מוֹרֶךְ) *to be faint, become unsteady*. Targ. O. Deut. XIX, 5 ed. Berl., v. מְרַג.

מֶרְכָּב m. (b. h.; רָכַב) *riding seat, saddle, handle of the saddle*, esp. מ׳ (טומאת) *that degree of uncleanness which arises from an unclean man's riding* (Lev. XV, 9); *unclean saddle*. Tosef. Kel. B. Bath. II, 7; Erub. 27a תאוכמ׳ שמא מושב ותחטוס טמא מ׳ the saddle itself (on which an unclean man sat) is unclean as a seat, and its handle is unclean as a riding implement. Kel. I, 3. Zab. V, 8; a. fr.

מֶרְכָּבָא, מֶרְ׳, מַרְכְּבָא ch. same. Targ. Lev. XV, 9; a. e.

מֶרְכָּבָה f. (b. h.; preced.) *chariot*. Esth. R. to I, 2 (ref. to II Chr. IX, 17) [read:] שזיזית עשוי כמֶרְכַּבְתּוֹ של מי ומ׳ it was made like the chariot of him who spoke and the world existed. Num. R. s. 12 אגרית . . ומֶרְכַּבְתָּהּ Igrath.. and her chariot; a. e.—Esp. *the divine chariot of the vision of Ezekiel* (Ez. I); מעשה מ׳, or מ׳ *the mystic speculations on the divine chariot, esoterics*. Gen. R. s. 82 תאבות תק׳ חן חמ׳ the patriarchs are the divine chariot. Ḥag. II, 1. Ib. 13a אגמרך במעשה חמ׳ I shall instruct thee in the secret of the vision of Ezekiel. Ib. עד היכן מעשה חמ׳ up to which verse (in Ez. I) do the speculations on 'the Chariot' go (the communication of which is subject to certain restrictions)?—Tosef. Meg. IV (III), 28. Cant. R. to I, 4 (ref. to חדריו ib.) ויגלה לחם חדרי מ׳ . . . מנין how should Ezekiel be able to reveal to them the inwardness of the Chariot? Ib. 10 שמא בחדרי מ׳ וכ׳ hast thou perhaps been studying the secrets of the Chariot?; Lev. R. s. 16 בסדרי מ׳ (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* מֶרְכָּבוֹת. Pesik. Baḥod., p. 107b; Pesik. R. s. 21; a. fr.

מַרְכְּבָנָא m. (preced. wds.) *chariot-driver*. Targ. I Kings XXII, 34.

מַרְכְּבָתָא ch.=h. מֶרְכָּבָה יקרא; מַרְכְּבַת *the divine Chariot*. Targ. I Kings VII, 33; a. e.

מַרְכּוֹב, v. מַרְכּוֹל.

מַרְכּוֹל, v. מַרְכֹּל.

מַרְכּוֹלָה, (מַרְכּוֹב) m. (cmp. אַרְכּוֹלָה) *markof*, name of a *musical instrument* made stationary. Kel. XV, 6 חמ׳ טחור the *m.* (used in the Temple) is not susceptible of uncleanness. Ib. XVI, 7 מ׳ של זמר the *m.* used for the accompaniment of songs; Tosef. ib. B. Mets. V, 10.

מַרְכִּיוֹתָא, v. מוֹרְכִיוֹתָא.

מַרְכֹּל, מַרְכּוֹל m. =אֲמַרְכּוֹל. Y. Sabb. X, 12c. Y. Shek. V, 49a; a. e.—*Pl.* מַרְכְּלִין. Shek. V, 8 Y. ed.; a. e.

מרכנתא, v. מַר III.

מָרְמָא, v. מָרְמָם.

מִרְמָה f. (b. h.; רָמָה) *fraud, guile*. Num. R. s. 20. Koh. R. to I, 16 חלב עושה מ׳ the heart plans fraud; a. fr.

מַרְמָהוֹן m. (v. Löw Pfl., p 252) *Origanum Marjorana, marjoram*, an aromatic plant. Gitt. 69b top גווזא דמ׳ Ar. ed. Koh. (other ed. Ar. דון . . .; Talm. ed. דין . . .) a piece of the stem of marjoram.

מרמוטא, v. מרמיטא.

מַרְמוּצִי f. (רמץ, v. רְמָצָא) *a wound from stepping on a pointed stone*. Koh. R. to VI, 11 אי חדא מ׳ (not חד), v. מְרַצּוּמֵי.

מרמטא, v. next w.

מרמיטה, a corruption, prob. to be read: מַדְמֶנְתָּה f. (דמם) *trance, catalepsy*. Gen. R. s. 17 (and thence copied in s. 44; Yalk. Gen. 23 מרמטא; Yalk. Sam. 139 ודרמיטא).

מְרַמֵּר, v. מְרַר.

מַרְמָרִי, מַרְמוֹרִי m. (marmor, μάρμαρος) *marble*, in gen. *polished stone*. Targ. Y. Deut. IX, 9, sq.; a. e.—*Pl.* מַרְמָרִיָּא, מַרְמוֹרִין. Ib. V, 19. Targ. Esth. I, 6. Targ. I Chr. XXIX, 2. Targ. Lam. III, 9.—V. מַרְמָרָא.

מְרַמֵּם m., מַרְמָמָא f. (רוּם) *uplifted, high*. Targ. O. Ex. VI, 6 (ed. Vien. מְרָמָא; Y. מְרוֹמָא). Targ. Y. I Ex. XIV, 8; a. fr.

מִרְמָס m. (b. h.; רָמַס) *that which is trodden upon*. Tanḥ. ed. Bub., B'resh. 23; Yalk. Dan. 1066 עד מתי דם מ׳ לאו״ה how long will they be trodden upon by the nations? Gen. R. s. 21 מ׳ למני מלאך וכ׳ trodden upon by the angel of death.

מַרְמָצָא, f. (רָמַץ) *casing, ouch*.—*Pl.* מַרְמָצָן, מָרְמָצָתָא. Targ. Ex. XXVIII, 13, sq. (h. text משבצות); a. e.—V. רְמַץ I.

מַרְמַר, מְרַמֵּר, v. מָרַר, מְרַר.

מרמר, Y. B. Bath. X, 17c some ed., read: מְמַרְמֵר, v. מַר I.

מַרְמָרָא m. (v. מַרְמוֹרִי) *white marble*. Succ. 51b שישא כוחלא ומ׳ yellow, black and white marble; B. Bath. 4a; Yalk. Deut. 913.—*Pl.* מַרְמָרִין (marmora) *marble or cemented pavement*. Targ. Esth. I, 6.—Y. Ter. VIII, 45d bot. יתבי בחר ביתא אזלו מ׳ sat in a house the pavement (of which) was worn out.

מָרֵס (b. h.) pr. n. m. *Meres*, one of the attendants of King Ahasver. Esth. R. to I, 14, v. next w.

Digitized by Google

מָרַס, Pi. מֵרֵס (denom. of מֶרֶס fr. מרס) *to crush; to rub; to stir.* Esth. R. to I, 14 (play on מֶרֶס ib.) שחיטה מָרְסָה he prepared the hash of birds; ib. (play on מרסנא, ib.) שחיטה ממרס את הסלתות he stirred the flour (making dough). Ib. מי ממ' למניך את הדם (not תטשות, v. infra) who will stir before thee the blood (of the sacrifices)?; תסלתות ... מי מרס who will stir the flour (for the meal offerings)? Ib. (play on מרסנא מרסנן, ib.) אני מפרס ומרס וממסך וכ' I will crush, chop and dissolve their lives &c.; Meg. 12b כלום מירסו לפניך בדם did they ever stir the blood (of sacrifices) before thee? כלום מירסו לפניך במנחות did they ever stir the flour for the meal offerings &c.?; Yalk. Esth. 1051 מרסו. Yoma IV, 3; V, 3; a. fr.—Shebi. II, 10 תמרסן באורז וכ' you may, in the Sabbatical year, stir (mix) the ground of a rice field with water (so as to make it dough-like).

מַרַס ch. same. Targ. Esth. I, 14.—Gitt. 69a וימרסיה וכ', and let him rub it (the garlic) with oil.—Part. pass. מְרִיס. Targ. O. Lev. XXI, 20 (h. text מחרוץ, v. מָרַח), Ib. XXII, 24 (h. text מעוך).

מַרְסְנָא (v. h.) pr. h. m. *Marsena*, one of the attendants of King Ahasuer. Esth. R. to I, 14; a. e., v. מָרַס.

מַר, מֵרַע m. (רעע) *shaking, weakening.* Y. B. Mets. I, end, 8d משום מ' פחת דבי because this would injure the privilege of the purchaser.

מָרַע I (denom. of next w.) i) *to become or be sick, fall sick.* Targ. Is. XIV, 10. Ib. XXIII, 4 (h. text חלתי). Targ. Ps. XLI, 9 (h. text שכב, v. next w.); a. e.—2) *to be shaken, quake.* Targ. Mic. IV, 10.

Af. אַמְרַע *to make sick, afflict.* Targ. O. Deut. XXIX, 21. Targ. Y. II Gen. III, 15.

Pa. מָרַע same. Targ. Jer. XIV, 17; Targ. Nah. III, 19 (not מָמַר) *grievous* (h. text מחלה).—*Part. pass.* מְמָרַע *suffering, unwell.* Targ. Jer. XIV, 18. Targ. I Sam. XIX, 14 ed. Lag. (oth. ed. שכיב מרע, v. next w.). Targ. I Kings XIV, 5 ed. Lag. (oth. ed. מרע); a. e.

Ithpa. אִתְמְרַע, *Ithpe.* אִתְמַרַע 1) *to fall sick.* Targ. I Kings XIV, 1 (ed. Lag. מרע). Ib. XXII, 34 ed. Lag. (oth. ed. מרע). Targ. II Sam. XIII, 2; a. e.—Koh. R. to X, 16 (ref. to משמה, I Kings III, 19) אִתְמַרְעַת עלוי (not רשת ...) she fell sick (fainted and fell) upon him (cmp. Targ. to Ps. XLI, 9); a. e.—2) *to feign sickness.* Targ. II Sam. XIII, 5, sq.—3) *to be shaken, quake.* Targ. Jer. LI, 29.

מָרַע II, מָרָע m. (denom. of מַרְעָא) *sick, suffering.* Targ. Y. Gen. XVIII, 1 מ' מְמַרְעָא וכ' (not מַמְרֵי) suffering from the wound &c.; Targ. Y. I Deut. XXXIV, 6 מ' מְגוֹרַת וכ'. Targ. O. Gen. XLVIII, 1 מָרַע ed. Berl. (oth. ed. a. Y. שכיב מ'); a. fr.—Esp. (in Talm. also in Hebr. dict.) שכיב מ' *dangerously ill, expected to die.* Targ. I Sam. XIX, 14 (v. preced.).—B. Bath. IX, 6 שכיב מ' שפרט וכ' if a sick man assigns all of his property to a stranger (as an unqualified donation, v. מַתָּנָה). Ib. אם לא פירש בשטר שכיב מרע if it was not stated in the document that he was sick; שכיב מרע הוא שהיה he (the donor) says that he was sick (at the time), opp. בריא. Ib. 152a, a. fr. מתנת ש' מ' the donation of a sick man; a. v. fr.—*Pl.* מַרְעָיָא, מַרְעָיָן. Targ. Y. I Deut. l. c. Targ. Ps. CXXVI, 1 חזרך כ' וכ' like the sick when recovering (h. text כחלמים, v. חָלַם I). Targ. Ez. XXXIV, 4; a. e.; v. מְרִיעַ.—*Fem.* מַרְעָא, מַרְעָתָא, מָרְעִיתָא. Targ. Ps. LXXIX, 21 והא הוה מרעא ed. Lag. (Var. מוצא, cler. error; ed. Wil. והוא הוה תקיפא; h. text וְאָנֹכִי נֶחְלָשָׁה). Targ. Cant. II, 5. Ib. V, 8. Targ. Koh. V, 12; 15; a. e.—*Pl.* מָרְעָן. Targ. Y. Gen. XXX, 36 (some ed. מַרְעָצָן).

מַרְעָא III, מַרְעָא c. (preced.) *evil, sickness, affliction.* Targ. I Kings VIII, 37. Targ. Koh. VI, 2; a. fr.—B. Bath. 153a (in a formula of a deed of donation) ומבו מרעתה דמ' and in consequence of (this) his sickness he departed &c.—*Pl.* מַרְעִין. Targ. O. Ex. XXIII, 25. Targ. Ps. CXVI, 3 מַרְעֵי Ms. (ed. מַרְעֲצֵי); a. fr.

מַרְעָא, v. מַדְעֵי I.

מַרְעָה m. (b. h.; רָעָה I) *pasture.* Pesik. R. s. 16; Yalk. Kings 176 (expl. רעי, I Kings V, 3) מן רחמ' directly from the pasture ground. Num. R. s. 10 כל רחמ' the whole flock; a. e.

מַרְעוֹתָא, מַרְעוֹתָא *f.* = מַרְעִית III. Targ. Ps. LXXVII, 11 מַרְעִיתִי (ed. Wil. מַרְ'; Ms. מַרְעִיתִי). Ib. XXXV, 13; v. מַרְעִיתָא I.

מַרְעֵי I, מַרְעָא, מַרְ' m. ch.=h. מִרְעֶה. Targ. Y. I Gen. XIII, 7. Targ. II Esth. IV, 1.—*Pl.* מִרְעַיָּא, מִרְ'. Fem. 18a אפי' מטרעיהון even if you have to take them away from their pastures, v. מוֹרִיגָא.—[Targ. Y. Deut. XXXIII, 24, v. רְעִי II.]

מַרְעֵי II m. (v. רְעִי II) *dung.* Targ. Y. II Lev. XVI, 27 מַרְעֵיהוֹן.

מַרְעֵילָא, v. עַיְילָא.

מַרְעִית I f. (b. h.; רָעָה I) *pasture-ground, pasture.* Pesik. R. s. 26, end והוה עשויה מ' וכ' and she (Zion) has become a pasture-ground for the beasts of the field. B. Mets. 86b (fusion of Hebr. a. Chald.) מבאין תור ממרעיתו וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 60) they bring from his pasture an ox that has not been forced (used for labour) &c.; Yalk. Kings 176 (not ממריעין); a. e.—*Trust, feeding one's eye, satisfaction.* Cant. R. to IV, 5 (ref. to רועים, Ib.) והיכן היתה מרעיתן וכ' where did the Israelites have their satisfaction on Egypt?

מַרְעִית II, מַרְעִיתָא I *f.* = מַרְעִיתָא, *evil* &c. Targ. Ps. CXXIV, 4 (h. text נחלה); a. e., v. מַדְעִי.

מַרְעִיתָא II f. ch.=h. מִרְעֶה. Targ. I Chr. IV, 39, sq.

מָרְעִיתָא, v. מָרַע II.

מַרְעָלָא, מַרְעָלָא m. (רעל) *long pouch thrown over an animal's back, haversack.* Lev. R. s. 25; Koh. R. to II, 20.

מַרְעֲשָׁתָא, מַרְעַשְׁתָּא pr. n. pl., v. מַרְעֶשֶׁת II.

Digitized by Google

מַרְפֵּא m. (b. h.; רָפָא) *healing, recovery.* Keth. 103ª לשון חכמים מ' (v. Prov. XII, 18) the tongue of the wise teaches medicine (indirectly, ref. to Pes. II, 7).—Esp. *'your health'*, a wish uttered to one sneezing. Tosef. Sabb. VII (VIII), 5 האומר מ' תדיר זה וכ' (not האומר) to say *marpé* is a superstitious practice (v. אֲמוֹרִי). Ib. לא אמר מ' מפני וכ' did not say *m.* (at college), because it is an interruption of study; Ber. 53ª.

מַרְפֵּא m. (preced.) *surgeon, operator.* Mekh. Mishp., N'zik., s. 4 מ' שחמית a surgeon who caused the death of his patient (through negligence), v. עָרַם II.

מַרְפֵּיוֹתָת f. pl. name of certain *fruits* (prob. so named from their loosening effect on the bowels, v. רָפָה), perh. a certain kind of *apples.* Y. Maasr. I, 48ª bot.

מַרְפִּיס, v. מְנַפְּיס.

מַרְפֵּיק, מַרְפֵּקָא, v. מַרְפֵּק, מַרְפָּקָא.

מַרְפָּס m. (b. h. מרמס; רָפַס) *that which is trodden.* Pirké d'R. El. ch. XLVII כי אם מַרְפַּס רגלם . . . שלא ישתחו that no Israelite shall drink the wine of idolaters, but only wine trodden with their own feet (allud. to Ez. XXXIV, 19).

מַרְפֶּסֶת f. (preced.) *a gallery* or *balcony* to which doors of the upper compartments open, and from which steps lead down to the court. Erub. VIII, 3 אנשי מ' tenants that have a common gallery; ib. 83ᵇ, sq. בני מ' קס"ד מאי עלייה וכ' at first it was thought *marpeseth* (in Mishn. l. c.) meant the dwellers of the upper story, and they are so called, because they go up to their rooms by the way of the gallery; אותן הדרים במ' those who have rooms on the gallery itself. Tosef. ib. IX (VI); 19; a. fr.

מַרְפֵּק m. (רָפַק; cmp. Arab. marfik) *elbow.* Sabb. X, 3 (92ª). Arakh. V, 1 עד מַרְפֵּקוֹ up to his elbow (Tosef. ib. III, 2 האציל). Ohol. I, 8 שנים במ' two joints are in the elbow. Gen. R. s. 44 אוחזין אותו במַרְפֵּקוֹ וכ' held him by his elbow that he might not fall; ib. s. 65; Yalk. Gen. 115; Yalk. Is. 313.

מַרְפֵּקָא ch. same; *pl.* constr. מַרְפְּקֵי same. Targ. Ez. XIII, 18; (Tosaf. to Men. 37ª quotes מַרְפִּיקֵי, R. S. to Ohol. I, 8 מרפקי); v. מַדְבֵּק.

מָרַץ (b. h.; sec. r. of רוץ) *to quicken.*

Nif. נִמְרָץ *to be made rapid, to flow rapidly* in a gutter. Tosef. Par. IX (VIII), 8 חמים חנמשכין וחנמרצין ed. Zuck. (Var. וחנגרירין, v. נָגַר; R. S. to Par. IX, 5 וחנזרקין) water running slowly in a channel or rapidly in a gutter. Num. R. s. 9 (play on נִמְרָץ, Mic. II, 10) נואם ממזר וכ'; Sabb. 105ª (play on נִמְרֹצֶת, I Kings II, 8), v. נוֹטָרִיקוֹן.

מַרְצוּמִי f. (רצם) *contusion.* Koh. R. to VI, 11 (a gloss to מרמוצי) ויש אומרים מ' some read *martsumi.*

מַרְצוּף m., only in pl. מַרְצוּפִין, מַרְצִיפִין (רָצַף) *packing bags, leather bags,* esp. adapted for ship-loads. Kel. XX, 1 (ed. Dehr. מרצפין). B. Bath. V, 1. Y. Sabb. X, end, 12ᵈ, v. חָתַן; a. fr.—[Cmp. μάρσιπος, marsupium, prob. of Semitic origin.]

מַרְצִיוֹת, v. מַרְצָנָא.

מַרְצֵעַ m. (b. h.; רָצַע) *awl, borer.* Kidd. 21ᵇ חמ' לתביא 'the awl' (Deut. XV, 17), this includes the largest awl (borer); Sifré Deut. 122; a. fr.—*Pl.* מַרְצְעִין. Kidd. l. c.

מַרְצָעָא ch. 1) same. Targ. O. Ex. XXI, 6; a. e.—Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ sq. מַרְצָעָה דעקיבא וכ' the awl (penetrating acumen) of Akiba . . . . has been here.—2) (cmp. רְצוּעָה) *strap.*—*Pl.* מַרְצָעֵיהּ, contr. מַרְצָיהּ. Y. Sot. I, 16ᵈ bot. [read:] לא תיזיל מיתתן ספסליה ומ' ומלקין ליה ומרציין וכ' should we not have brought in benches and straps and smitten him and reconciled him to his wife?

מַרְצֵפָה, v. מַרְצוּף.

מָרַק (b. h.; sec. r. of רק; cmp. מצחב, Targ. II Chr. IV, 16) *to brighten, cleanse* (metal); *to scour, scald.* Sifra Tsav, Par. 3, ch. VI; Zeb. XI, 6 מוֹרְקוֹ ושוטפו וכ' he must scour and rinse it &c.; Tosef. ib. X, 13 מוֹרְקָן (not מוריקן); a. fr.

Nif. נִמְרַק *to be cleansed, purged.* Ab. d'R. N. ch. I, beg. בשביל שיִמָּרֵק מכל וכ' that he might be cleansed of all the food and drink in his bowels.—[Tosef. B. Bath. XI, 9 נמרק, read: נִמְחַק].

Pi. מֵירֵק 1) *to polish up.* Koh. R. beg. סיתתה ומֵירְקָהּ he chiselled the stone and polished it, v. קִרְקֹם. Sabb. 33ª (ref. to חמרוק, Prov. XX, 30) חמָרֵק עצמו וכ' he who polishes himself (makes toilet, prepares himself) for a sinful act; (Rashi: who makes himself free from all other thoughts, devoting himself entirely to sin, v. infra).—2) (cmp. מכח בפטיש) *to finish.* Tosef. Ḥull. I, 2 ומ' חגורי וכ' and a gentile finished the slaughtering (by cutting farther than the ritual requires); (Hull. 121ᵇ גמר); Yoma III, 4 ומֵירַ'; Hull. 29ª ומֵירַ'. Tam. IV, 2 מ' את החפשט he finishes the flaying. Mikv. X, 1 חכניסן . . ולא מֵירָקָן he inserted the handles properly but did not finish them off (by fastening &c.). Ohol. XIII, 3 הגיפו ולא מֵירְקָהּ he fitted the door in, but did not finish it off (so that it fitted accurately). Y. R. Hash. I, end, 57ᶜ, a. e. מכיון שהתחיל . . . . מֵירַק inasmuch as he commenced the act, we say to him, finish it; a. fr.—3) *to cleanse* from sin by suffering, *to remove sin, effect forgiveness.* Ber. 5ª יסורין שמְמָרְקִין כל וכ' sufferings which cleanse the entire body of man; ib. סמרקין כל עוניותיו וכ' wash away all sins of man; Yalk. Ex. 339; Yalk. Deut. 850. Yoma 86ª מיתה מְמָרֶקֶת death finishes the atonement (v. supra); Y. Snh. X, 27ᶜ bot. מיתה מטרקת שליש death removes the last third of sins; a. fr.—Y. Keth. VI, beg. 30ᶜ (in mixed dict.) ולא מְמָרֵק לה פורנה and does not pay off the entire dowry.—Sabb. 33ª, v. supra.

Hof. הוּמְרַק *to be washed off, cleansed.* Snh. 92ª וה' סידו Ar. s. v. סר 3, ed. Koh., v. מָקַק *Hof.*

מְרִיק, מְרַק ch. same, *to polish; to cleanse.* Targ. Is. XXI, 5 (ed. Wil. 'מְרֵי *Pa.*). Targ. Y. II Lev. XXVI, 43.—[Y. Bets. I, 60ᵈ שחק תוא מרק קומדישון, read: שחק מר קונ', v. R. N. to Alf. Bets. I, 7; v. קוֹנְדִּישׁוֹן.]

Pa. מָרֵק same, *to cleanse, clear, finish.* B. Mets. 15ª

Digitized by Google

(in a deed of sale) ואשפי ואדכי ואַמְרֵיק וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6) and I will satisfy (all claimants) and clear and clean the property &c. Yalk. Is. 352 מְמָרְקָא לה to pay it, v. יָהַב. — Y. Keth. VI, beg. 30c, v. preced. — [Targ. Prov. III, 11 תמרוק, read: תְּמַצֵּיק; ib. XIX, 28 מימרק Ms., read: מְמַצֵּיק; v. מוּק.]

Ithpa. אִתְמְרֵיק, *Ithpe.* אִתְמְרֵיק 1) *to be scoured.* Targ. O. Lev. VI, 21. — 2) (denom. of תמרוק) *to be used for toilet*; (of persons) *to be perfumed.* Targ. Y. Ex. XXX, 32. — [אתמורק, Targ. II Kings IV, 35, v. מְשַׁח.]

מָרְקָא m. (preced.; cmp. מְרוֹקָא) *yellowish, pale.* Yeb. 80a שיכרא מ׳ pale (diluted) beer; (Rashi, another opin.: *strong* beer). — מ׳ חמרא *diluted wine.* Gitt. 69b, opp. חדיא. Erub. 29b. — [B. Mets. 47b Ar., v. מָרוֹקָא I.]

מָרְקָה f. (preced. wds.) *a sort of earth used for polishing* (cmp. גִּרְגְּשָׁתָא in Targ. Y. Lev. VI, 21). Mikv. IX, 2 (Barten. מָרְקָא); Tosef. ib. VI (VII), 13 של מָרְקָה water mixed with *mareḳah.* — [Y. Bets. I, 60d top משום מרקה, read: מָרַקָּה, v. רָקַח.]

מָרְקוּלִיס pr. n. *Mercurius*, name of the Roman divinity, identified with the Grecian *Hermes*; esp. *a statue or way-mark dedicated to Hermes* (v. Lübker Reallex. s. vv. Hermes and Hermae). Snh. VII, 6 חזורק אבן למ׳ זו חדא עבודתו casting a stone on a *merculis* (*hermaeon*), that is the way of worshipping it. Ib. 64a א״ל מ׳ חדא they said to him, it was a *merculis* (at which you cast a stone). Ib. חזורק אבן במ׳ חנ the Mishnah reads, he who casts a stone *on* a *m.* Ab. Zar. IV, 1 שלש אבנים . . . בצד מ׳ וכ׳ if three stones near one another are found by the side of a *m.*, they are forbidden for use. Ib. 50a חמ׳ מן אבנים שנשברו stones which have fallen off a *m.* — Tosef. ib. VI (VII), 13 מ׳ וכל מה שעליו אסור a *m.* with all that is on it is forbidden. Ib. 15, sq. (also מַרְקוּלָס). Ab. Zar. l. c. עיקר מ׳ the original statue of, or heap of stones for, Mercurius, opp. to מ׳ קנין a heap of three stones by its side; a. fr. — Abbr. בית ק׳.—קוּלִיס *a way-mark dedicated to M.* (consisting of two stones with a third across the top). Ib.; B. Mets. 25b (Ms. H. מרקוליס).

מַרְקוֹעַ I f., *pl.* מַרְקוֹעִין (רָקַע; cmp. מָרְקִיק) *thin cakes, wafers.* Y. Taan. IV, 69a [read:] טור שמעון חזה מפיק . . גריבין דמ׳ ללקוריא כל וכ׳ . . the town of Tur Simon used to distribute three hundred *griva* (of flour in) wafers among the poor on every Sabbath eve (v. לָקִיט I); Lam. R. to II, 2 גרבי דמ׳ בכל ערובה לאילין קיטרא . . . Ar. Compl. ed. Koh. (defective in eds.).

מַרְקוֹעַ II, מַרְקַע c. (רָקַע *Pa.*) *piece of cloth, patch.* Y. Snh. IV, 22b top איתקלה מַרְקוֹעָךְ thy patch is peeling off, i. e. thy ignorance is laid bare. B. Bath. 20a חזי למ׳ דלבושא Ms. H. a. Ar. (ed. לקריעה) can be used for a patch on a garment. — *Pl.* מַרְקְעִין, מַרְקִעִין, מַרְקָעִין. Lam. R. to I, 1 רבתי (יחד כותי) עשרים וארבע מרקועין (some ed. מרקע), v. מַדְּבָּא; Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. מרקען ed. Amst. (ed. Krot. מַקְרְעָן), v. אִיסְטְוָא II.

מִרְקוּשׁ, Tosef. Sabb. XIV (XV), 2, v. מַרְגֵּשׁ.

מָרְקָחָה m. (b. h.; רָקַח) *aromatic herb.* — *Pl.* מֶרְקָחִים. Pirḳé d'R. El. ch. XXV; Yalk. Gen. 84 בית חמ׳ drug-store.

מִרְקַחַת f. (b. h.; preced.) *druggist's preparation, drug; poison.* Gen. R. s. 10 ('Rashi': מֶרְקָחוֹתֶיהָ, pl. of מָרְקָחָה), v. סַם.

מֶרְקַחְתָּא f. (preced.) *a spiced dish.* Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) (ref. to Ez. XXIV, 10) דיה גיפן תוסס כהדא מ׳ their bodies were bubbling (hot with grief) like a spiced broth; Yalk. Ez. 363.

מרקית, Y. Bets. I, 60d top, read: מְרַקָּה, v. רָקַח.

מַרְקַע, v. מַרְקוֹעַ II.

מָרַר (b. h.) 1) *to drip;* 2) (cmp. אָרַס) *to be bitter.* — V. מרור, מַר, מָרוֹר, מָרָה &c.

Pi. מֵרַר *to make bitter; to afflict.* Pes. X, 5 מרור על שום שמְמָרְרוּ המצרים וכ׳ we eat bitter herbs in memory of the Egyptians embittering the lives of our fathers in Egypt. Cant. R. to I, 13 (play on מֹר, ib.) אברהם מְמָרֵר עצמו וכ׳ Abraham afflicted himself and plagued himself with sufferings; ib. to III, 6; a. e.

Hif. הֵמַר same. Gen. R. s. 98 (play on וימררהו, Gen. XLIX, 23) שה׳ לאחיו who made his brothers suffer; שהֵמִירוּ לו אחיו whom his brothers made suffer; שה׳ לאדונתו שהֵמִירָה לו אדונתו who made his mistress suffer; (v. Matt. K.) whom his mistress made suffer. Sabb. 88b (play on אע״פ שמיצר ומֵימַר לי וכ׳ צרור חמר, Cant. I, 13) although my Beloved decrees anguish and suffering for me; a. e.

Hithpa. הִתְמָרֵר, *Nithpa.* נִתְמָרֵר *to become sticky and bitter* from handling myrrh. Cant. R. to I, 13 כל . . . ידיו מִתְמָרְרוֹת (Matt. K. מִתְמוֹרְרוֹת, *Hithpol.*) whoever plucks it (myrrh), gets his hands sticky (and bitter). Num. R. s. 13 (play on מוֹרִי, Cant. V, 1) נִתְמָרְרוּ בגלות וכ׳ they became bitter (affected with sin) in captivity, and were sweetened (atoned for their sins) by martyrdom.

Hithpalp. הִתְמַרְמֵר, *Nithpalp.* נִתְמַרְמֵר *to get excited* (in battle); *to be enraged.* Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr., p. 140a) מיד היה מִתְמַרְמֵר וכ׳ at once he became enraged and kicked it (the missile) &c. Ib. נחמ׳ לצאת he was excited in rushing out.

מְרִיר, מְרַר ch. same, *to be bitter; to grieve, mourn.* Perf. מַר, imperf. יֵמַר. Targ. Is. XXIV, 9. Targ. I Sam. XXX, 6; a. fr. — Targ. Zech. XII, 10 ויִרְמְרוּן, v. infra.

Pa. מָרַר *to embitter, aggrieve.* Targ. Ruth I, 13 תְּמָרְרוּן (ed. Amst. תְּמִרוּ). Targ. Y. I Deut. XXXII, 32 מְמָרְרִין (some ed. מְמָרְרָן; Y. II מַרְרָן).

Af. אַמְרִיר אַמֵּר 1) same. Targ. Ruth I, 20 (not אָמַר). Targ. Ex. I, 14; a. e. — 2) *to arrange mourning.* Targ. Zech. XII, 10 כמא דמַמְרִין וכ׳ . . וירמרון they shall arrange mourning for him, as is arranged for &c. (v. infra). — [אַמְרְרוּ, v. *Ithpa.*]

Palp. מְרַמֵּר *to aggrieve.* Targ. Prov. XVII, 25. Targ. Y. I Gen. XLIX, 23 מטמרירו, read: מַדְמִירוּ; (Y. II אַמְרוּ, read: אַמֵּר *Af.*).

Ithpa. אִתְמָרַר 1) *to be enraged, fight.* Targ. O. Gen. l. c. (Var. אַמְרְרוּ, v. Berl. Targ. O. II, p. 18; oth. ed. אַמְרִירוּ *Af.*). — 2) *to mourn.* Targ. Zech. l. c. Var. (v. Lag. Proph. I, p. XLII).

מָרָר m. (preced. wds.) 1) *bitterness; trouble;* במ׳ *bitter-*

Digitized by Google

ly. Esth. R. to III, 8 (*ref.* to Is. XXXIII, 7) וכל צבאי .. מיכים במ' all the hosts on high weep bitterly.—2) *sin.* Cant. R. to V, 5 (play on מור עבר עבר על מְרָרַי he passed over (pardoned) my sin.—*Pl.* מְרָרִים. Ib. מ' דגזר כורש וס' troubles, — when Cyrus decreed and said &c. Ib. מ' שאמרתי לעגל וס' sins, — when I said of the calf, these are thy gods &c.

מְרָרָא, מְרַר, מְרֵר ch. same, 1) *trouble.* Snh. 19ª אגב מְרָרִיתָהּ in his trouble (excitement of mourning), במ' *bitterly.* Targ. Esth. VI, 1; a. fr.—2) *curse.* Targ. O. Num. V, 24; 27, v. מְרִירוּ.—3) *bitter herb.* — *Pl.* מְרָרִין. Targ. O. Ex. XII, 8; a. e.; v. מְרוֹרָא.

מְרָרִיתָא f. ch., *pl.* מְרָרְיָתָא =h. מְרוֹר, *a bitter herb,* prob. *succory.* Succ. 13ª חני מ' דאגמא וכ' that succory of the marsh. Ib. חני מ' סתמא שמיירתן וכ' the name of that plant is plain *m'raritha,* and the reason why they name it *m.* of the marsh' is, because it is frequent in marshes. Pes. 39ª (expl. מ' דאגמא (מרור Ms. M. (ed. only מרירתא, read מְרָרִי), Ib. הוה מהדר אמרירתא ed. (corr. acc., as in Tosaf. to Succ. l. c.; Ms. M. 2 (אַמְרָרְיָתָא דדבריא took pains to get *m'raritha* (of the field). Hull. 59ª top עיקרא דמרידתא ed. (read as Tosaf. to Succ. l. c. דמרריתא; Ar. (דגורייתא the root of &c.

מְרוֹדָה, v. מְרוֹרָה.

מְרַוְיָתָא, v. מְרִוְיָתָא.

מְרַחְשָׁא, מְרֵישָׁא, v. מְרִישָׁא, מְרֵישׁ.

מַרְחֲשׁוּתָא f. pl. (Syr. מחשותא, P. Sm. 401; רשש) *mortars.* Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. [read:] מרחקא אילין מ' מכותחיה וכ' (v. Mus. in Ar. s. v.; ed. מרשותיה, read: מְרָחָה . . .) to remove those mortars from the walls &c. [Comment. *saw-mill* (v. מְרִישָׁא) — which corresponds neither to form nor to context.]

מוּרְשִׁיָּא, מַרְשִׁיָּא, v. כִּרְסְוָונָה.

מְרַת, v. מֵירַת.

מָרְתָּא, מָרְתָא, מָרַת, v. מר IV.

מָרְתָּדָן, Ex. R. s. 51 שמואל בר מ' read: מָרְתָּה or מָרְתָא.

מַרְתּוֹקָא m. (רתק) 1) [*knuckles,*] *fist.* Targ. Y. Ex. XXI, 18.—2) *a blow with the fist.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ (ed. Krot. מַרְתִּיקָא); Y. Snh. VII, 25ᵇ top.—3) *knocker* at the door. Ib.ᵈ top [read:] מאן דעליל יהיב ליה חד במרתוקה whoever entered (the bath-house) struck him with the knocker, v. נְתִיקָה ch.—V. מַרְתֵּק.

מַרְתָּחָא f. (רחח) *frying pan.* Targ. Y. Lev. II, 7; VII, 9 (h. text מַחֲתָה).

מַרְתִּיפָא, v. מַרְתֵּיפָא.

מַרְתּוּקָא, v. מַרְתּוֹקָא.

מַרְתָּכָא m. (Pers. *murtakh,* older form of *murdah,* v. מוֹרְדָקָא) *litharge,* dross formed during the purification of silver from the lead with which it is combined. Gitt. 69ᵇ. Ib. 86ª.

מַרְתֵּק m. (רתק) *store-room, cellar* where vessels are stored in rows and layers. Pes. I, 1 שתי שורות על פני כל מ' the two rows of piled vessels in front of the cellar. Snh. 108ª מ' של חומץ a store-room for vinegar. Lev. R. s. 24, end; a. fr.

מַרְתִּיבָא, מַרְתִּיבָי ch. same. — *Pl.* מַרְתִּיפַיָּיא, מַרְתִּיפָתָא, מַרְתִּיבֵי. Targ. I Chr. XXVII, 27 (h. text אֲצְרוֹת).

מַרְתָּק m. = מַרְתּוֹקָא, *blow.* Gen. R. s, 51 (expl. 'from the Lord', Gen. XIX, 24) כמ' מן גבר as (we say), 'a blow from a strong man'; Yalk. ib, 85.

מָשׁ, v. מִי.

מָשָׁא, v. מְשָׁא.

מַשָּׂא m (b. h.; נָשָׂא) 1) *carrying.* Kel. I, 1 מטמאין במ' make the carrier unclean. Ib. 3 ששוה מַגָּעוֹ למַשָּׂאוֹ the touch of which has the same effect as the carrying of it; a. fr.—2) מ' ומַתָּן *carrying and giving, business, dealings; worldly affairs; intercourse.* Sabb. 120ª במ' ומ' in worldly affairs, opp. בדברי תורה. Kidd. 35ª איש ביתו מ' ומ' a man (has the protection of the law) because he is engaged in business. Yoma 86ª מַשָּׂאוֹ ומַתָּנוֹ עם his dealings with men; a. fr.—Kidd. 30ᵇ מ' מטאי ושתני מך he (the tempter) will always be busy with thee.—3) *burden.* Tanh. B'midb. 2, v. מַשּׂוֹא.—Trnsf. *burden of prophecy.* Gen. R. s. 44 משירה לשיטות נקראת נבואה . . . מ' וכ' prophecy goes by ten names: 'vision' . . . 'burden' &c.; ib. רבנן אמרי מ' משמעי יום the Rabbis say, the severest of all is *massa,* as its name indicates (burden) &c.; Cant. R. to III, 4; a. e.—*Pl.* מַשָּׂאוֹת. Gitt. 71ª ומתנות מ' business transactions.

מַשָּׂא, v. מְשָׂא.

מַשָּׂא, Pes. 111ᵇ כרו מ', v. כְּרוּמָשָׂא.

מַשְׂאַי, v. מַשּׂוֹא.

מִשְׂאַכְתָּא m. (מְשַׂךְ) *stretching.* B. Bath. 73ᵇ מ' דצואריה וכ' (Ms. M. בֵּי מִשְׂכָא) the length of its neck when stretched was &c.

מִשְׁאָלְתָּא f. (b. h.; שְׁאַל) *request, prayer.* — *Pl.* מִשְׁאָלוֹת. Num. R. s. 11 יחונך במִשְׁאָלוֹתֶיךָ 'be gracious unto thee' (Num. VI, 25) by granting thy prayers (beyond deserts); Sifré Num. 41; Yalk. ibid. 710.

מִשְׁאַר m. constr. (שְׁאַר) *the rest of, others.* Targ. Y. II Ex. XXXV, 34 מ' אומניא the other mechanics. Targ. Y. Num. XIX, 3 מ' בעירן other (not dedicated) animals.

מִשְׁאַרְיָא, v. פִּשְׁרָא I.

מִשְׁאֶרֶת f. 1) (b. h.; שָׁאַר *to swell, rise*; amp. מְשָׁאוֹר) *baking trough* or *dish.* Tanh. Vaëra 14 (ref. to Ex. VII, 28) אימתי מ' מצויה וכ' when is the trough near the oven?—2) (שָׁאַר *to remain*) *remainder.* — *Pl.* מִשְׁאֶרוֹת. Mekh. Bo s. 13 (*ref.* to משארתם, Ex. XII, 34; v. Targ.) ואל שיירי מצה

Digitized by Google

ומרור ‘but means the remnants of the unleavened bread and the bitter herbs (of the Passover meal); Tanh. Bo 8.

מְשַׁבְּנָא m. (נְשַׁב) *bellows.* Targ. Jer. VI, 29 מְשַׁב constr.

מְשַׁבְּנָן, v. מְשַׁב.

מְשַׁבָּחָא m. (שְׁבַח) *singer.*—*Pl.* מְשַׁבְּחַיָּא, מְשַׁבְּחִין. Targ. I Chr. IX, 33. Targ. Jer. XV, 17 (h. text מְשַׂחֲקִים).

מְשַׁבָּקָא I m. (שְׁבַק) *divorcer, former husband.* Y. Keth. XI, 34[b] bot. שכונת דמְשַׁבָּקִי the neighborhood of my first husband.

מְשַׁבְּקְתָּא, II מְשַׁבָּקָא f. (preced.) *divorced wife.* Targ. Y. Lev. XXI, 7 Ar. (ed. משפרא). Targ. Y. Num. XXX, 10 Ar. (ed. מותרא).—Gen. R. s. 17 מְשַׁבָּקְתִּיךְ אנא I am his divorced wife; Lev. R. s. 34. Ib. עם מְשַׁבַּקְתָּךְ with the woman thou hast divorced; Yalk. Lev. 665 למְשַׁבַּקְתָּךְ; a. e.

מַשְׁבֵּר m. (b. h.; שָׁבַר) [*orifice of the matrix,*] (in Talm.) *travailing chair.* Kel. XXIII, 4. Gen. R. s. 72; Y. Ber. IX, 14[a] bot. בישבת על דמ׳ when she is seated on the travailing chair; a. e.

מַשַּׁבְּשָׁא f. (שְׁבַשׁ) *a faulty version, a rejected Boraitha,* opp. מְתֻרְצְתָא. Gitt. 73[a] (ref. to Tosef. ib. VII (V), 2) כיון דקשיא . . . ומ׳ דא since there is a contradiction between the first and the second clause, it could not have been discussed at college (or an attempt to harmonize would have been recorded), and (therefore) it is to be rejected. Sabb. 121[b]; a. fr.

מְשַׁדְּרְתָּא f. (שְׁדַר) *sending.* Targ. Esth. IX, 22 מְשַׁדְּרִית quot. in Levy Targ. Dict. (ed. לשדרא).

מֹשֶׁה (b. h.) pr. n. m. *Moses,* 1) the law-giver, often מ׳ רַבֵּינוּ M. our teacher. Ber. 3[b]. Sot. 12[a]; a. v. fr.—Y. Taan. IV, beg. 67[b], a. e. מ׳ דאמא וכ׳ by Moses, I will look (at the priests) and not be diverted. Y. Dem. IV, 24[a] top בדין הוא מימר מ׳ דאנא וכ׳ will he (R. Ḥaggai) in this case, too, say, by Moses, I know the reason? Said he, by M. &c.; a. fr.—Bets. 38[b] מ׳ שפיר קאמרית by Moses, art thou right? (Rashi).—Trnsf. *great scholar (that thou art)!,* (mostly ironically). Ḥull. 93[a]. Sabb. 101[b] מ׳ שפיר קאמרת great scholar, art thou really right?; Bets. l. c. (v. supra); a. fr.—2) *M. Bar ‘Atsri,* father of R. Ḥuna. B. Bath. 174[b] מ׳ בר עצרי (Ms. M. עצורי); Arakh. 23[a].

מַשְׁדּוּד (tradit. pronunc. מַשְׁחוּ) m. (=מְדוּ שָׁחוּ, v. חוּא) *anything, the least portion, minimum.* Targ. Y. Num. XXXV, 16.—Sifré Num. 160 חברזל ממית במשחוא an iron weapon may wound fatally, be it ever so small of size. Pes. 11[b] שעה ומ׳ an hour and a fraction of an hour. Ḥull. 102[b] במ׳ when one eats ever so little of it, opp. בכזית; (ib. top בכל שהוא). Ib. במ׳ בשר וכ׳ when one eats a little of each, flesh, sinews and bones (so as to make up the size of an olive when combined); a. v. fr.—*Pl.* מַשְׁדּוּדִין. Erub. 87[a] ושני מ׳ and two fractions, i. e. ten and a fraction high, and two and a fraction wide.

מְשַׁדְּנָא, v. מְשַׁד.

מַשָּׂא, מַשּׂוֹי, מַשָּׂאוֹי (מְשׂוֹי) m. (b. h. נָשָׂא; נְשָׂא) *burden, load.* Y. Dem. II, 22[d] top אין בכל א״י עושה מ׳ וכ׳ (not עשוי) the whole of Palestine does not produce one load of raisins. Ib. [read:] ואין כל א״י עושה מ׳ אחד של צימוקין does the whole of Palestine not produce &c.? But thus he said to us, no single place in Palestine produces &c. Sabb. 92[a] המוציא מ׳ למעלה וכ׳ he who transfers a load from one territory to another at a height from the ground of more than ten handbreadths. Erub. 22[a] (ref. to אל פניו, Deut. VII, 10) באדם שנושא מ׳ על פניו וכ׳ like a man who carries a burden (hanging down) over his face, and is anxious to throw it off; Yalk. Deut. 846 באדם שיש לו מ׳ (add: על פניו; Ms. O. Erub. l. c. מָסָוֶה). Midr. Till. to Ps. XXXVIII (ref. to Ezra IX, 6) לאדם שרוחץ...ורמ׳ עליו like a man wading through a river, his feet sinking into the ground and a load on his head &c.; a. fr.—*Pl.* מַשּׂוֹאִין. Y. Dem. II, 22[c] תביא שלשה מ׳ וכ׳ if one brings three loads of provisions at a time, he is not yet considered a huckster (תגר).—Trnsf. *care, interest.* Y. Ber. III, beg. 5[d] אין לו מי שישא מַשּׂוֹאוֹ he has none to take from him his duty (of burying a dead relative).—*Pl.* as ab. Num. R. s. 1, beg. משלח...שישדר נושאים מַשּׂוֹאֵיהֶם he sends important men...to attend to their (political) affairs; (Tanh. B’midb. 1 מַשָּׂאָם; ed. Bub. מַשּׂוֹאָן).—מ׳ פנים (v. נָשָׂא) *respect of person, partiality.* Ab. IV, 22; Y. Snh. VI, end, 23[d], sq. מ׳ פ׳ ומקח וכ׳ partiality and bribe-taking. Yeb. 79[a] וכי מ׳ פ׳ יש בדבר was there partiality shown in that case?; Snh. 104[b]; a. fr.

מַשּׂוֹאָה f. (b. h. מַשָּׂא; נָשָׂא) *signal,* esp. *fire signal* announcing the New-Moon.—*Pl.* מַשּׂוֹאוֹת. R. Hash. II, 2, sq. הוו משיארין מ׳ they raised signals (at the stations); Tosef. ib. II (I), 2 משיארין משו׳ ed. (ed. Zuck. מסיקין מסיקות, מסעות; Var. מסיארין מסואות); a. e.

מַשּׁוֹאָה f. (b. h.; שָׁאָה) *desolation.*—*Pl.* מַשּׁוֹאוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXIV, 3 המעמים שאמרת למ׳..ושרי הם עשויות מ׳ the steps (pilgrim’s roads) of which thou hast said to us (Deut. XVI, 16) ..., behold they have become desolations; Yalk. ib. 809.

מְשׁוּבָּן, Bekh. 44[b], v. אֶשְׁבָּן a. שְׁכַן.

מְשׁוּרְרָא* m. (שָׁוַר; v. שָׁוַר) [*jumper,*] *rover, freebooter.*—*Pl.* מְשׁוּרְרֵי. Ab. Zar. 70[a] bot. רוב מ׳ ישראל Ar. (Ms. M. שיריי, read שווריי; ed. גנבי) the majority of rovers (around Pumbeditha) are Jews.

מְשׁוּרְרְתָּא* f. (שָׁוַר) *stirrup* (for jumping on an animal’s back). Snh. 64[b] כמ׳ דמשרייא like the stirrup (a ring suspended from a frame) thrust over a bonfire on Purim, Ar. (Rashi: ‘like the children’s *leaping* over a bonfire’).

מְשׁוּתָּא, v. מְשָׁא I.

מְשׁוּתָּא m. (מְשָׁא II) *surveyor.*—*Pl.* מְשׁוּתוֹת. Erub. IV, 11, v. מְצָה. Kel. XIV, 3 יתדות דמ׳ the surveyors’ marking pins; שלשלת של מ׳ their measuring chains; Tosef. ib. B. Mets. II, 3 מדשרתות.

Digitized by Google

מְשׁוֹחָאָה ch. same. B. Mets. 107b.

מָשׁוֹט m. (b. h.; שׁוּט) *oar*. Zab. IV, 3.—*Pl.* מְשׁוֹטִין. B. Bath. 73a ed. (Mss. מְשׁוֹטוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מְשׁוֹטָא, מַשּׁוֹטָא ch. 1) same. Targ. Ez. XXVII, 29.—*Pl.* מְשׁוֹטִין. Ib. 6.—2) *light ship*.—*Pl.* as ab. Targ. Is. XLIII, 14 (h. text יְרִיחִים!).

מַשּׁוֹי, v. מַשָּׂא.

מָשׁוּךְ m. (מָשַׁךְ) *one who has his prepuce drawn forward* in order to disguise the sign of the covenant. Tosef. Sabb. XV (XVI), 9; Y. Yeb. VIII, 9a top חמושך (corr. acc.). Bab. ib. 72b מ׳ דאוריירתא that a *mashukh* must be circumcised again is a Biblical injunction; a. fr.—*Pl.* מְשׁוּכִין. Y. Yeb. l. c.

מְשׁוּכָה f. (b. h.; סָכַךְ=שָׂכַךְ) *hedge, a hedged-in place, fold*.—*Pl.* מְשׁוּכוֹת. Tosef. Ohol. XVIII, 12 (ed. Zuck., a. R. S. to Ohol. XVIII, 10 משיכות; ed. Zolk. משונית).

מְשׁוּלַּחַת f. (שָׁלַח) *a divorced wife taken back after being married to another man* (against the law, Deut. XXIV, 4). Nidd. 69b בת מ׳ the daughter of a woman illegitimately remarried.

מְשׁוּלָּשׁ m. (b. h.; מְשֻׁלָּשׁ; denom. of שָׁלֹשׁ); *pl.* מְשׁוּלָּשִׁים, מְשׁוּלָּשִׁין 1) *developed to one third of the full growth*. B. Mets. V, 4.—2) *group of three*. Y. Shebi. I, 33b חשבין מ׳ the quantity (of one cake of figs) for each three trees out of nine.

מְשׁוּמָּד m. (שָׁמַד) *one deserving extinction*; (interch. in edd. a. mss. with מוּמָר q. v.) *open opponent to Jewish law, apostate*. Y. Snh. X, end, 29d משום קדשי מ׳ it comes under the category of dedicated sacrifices of an apostate (which cannot be offered, but are forbidden for private use). Y. Pes. VII, 34c bot. חמ׳ בתוריירת a heretic inasmuch as he opposes the decisions of the Supreme Court (v. מַמְרֵא II). Y. Hor. III, 48b bot. גר ומ׳ מ׳ קודם if a proselyte and a (penitent) apostate ask for charity, the apostate has the preference; a. fr.—[Y. Snh. III, 21b top חד מ׳, v. חֲאַסְטוּ.]—*Pl.* מְשׁוּמָּדִים. B. Hash. 17a Ms. M. (missing in ed.). Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2; a. e.

מְשׁוּמָּדוּת f. (preced.) *apostasy*. Pes. 96a Ms. M. (ed. חמרת דת), v. הֲמָרָה; Yalk. Ex. 211 משמדות פסולות (read: משומ׳ פוסלת).

מְשַׁמְּשָׁנָא, מְשׁוּמְשָׁנָא m. (שַׁמַּשׁ) *servant, attendant*. Targ. Num. XI, 28; a. fr.—*Pl.* מְשׁוּמְשָׁנִין, מְשַׁמְּשִׁין. Targ. I Kings X, 5 מְשׁוּמְשָׁנוֹהִי (ed. Lag. נית..., corr. acc.).—Koh. R. to I, 3 והוה ר׳ אמר למשומשנוהי and Rabbi asked his waiters; Lev. R. s. 28 לְמְשַׁמְּשָׁנוֹי.

מְשׁוּמָּת m. (denom. of שַׁמְתָּא) (*be*) *excommunicated*. Sabb. 67a (in an incantation).

מְשׁוּנִית* f. (next w.) *grotto*. Tosef. Ohol. XVIII, 12, v. מְשׁוּקָה.

מְשׁוּנְיָתָא f. (denom. of שִׁנְיָא *tooth*) 1) *jaw*. Erub. 100a דדמו כמ׳ (some ed. ניתה . . .; Ms. M. כי שִׁנְיָתָא) if the roots on the surface are shaped like a jaw-bone (Rashi: 'rocky crag', v. infra).—2) *cliff; bluff; grotto*. Gen. R. s. 10 מ׳ דימא וכ׳ the bluffs at Caesarea; (Koh. R. to XI, 1 שונית; ib. to V, 8 שונית).—Taan. 23a אחדרא ליה מ׳ a grotto formed around him; Midr. Till. to Ps. CXXVI. B. Mets. 108b אפסיק מ׳ if a craggy mound separated the fields. Ib. 109a אחדר ליה מ׳ he surrounded the fields with an embankment.

מְשׁוּפֵי f. (נָשַׁף) *blowing*. Yalk. Ps. 864, v. מַנְעִיפֵי.

מְשׁוּפְשׁ m. (transpos. of מפושפש, v. שְׁפְשֵׁף; cmp. בָּסְכָּס for סכסך) *small side-door, passage-way* (v. Tam. III, 7). Zeb. 82b דרך מ׳ (Ms. K. משובש) by the way of small passages in the loft (v. Midd. IV, 5 quot. s. v. לוּל). Men. 27b דרך מ׳ by breaking through a side entrance (or walking in a zigzag as on winding stairs); [Rashi: = משובש, v. שָׁבַשׁ]; Yalk. Lev. 571 משופש (corr. acc.).

מְשׁוּקָא, v. שָׁקַע.

מְשׁוּרָה f. (b. h.) *m'surah*, a measure of capacity, one thirty-sixth of a Log. Ab. ch. VI (adopted fr. Ez. V, 11). B. Mets. 61b; B. Bath. 89b.—Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VIII במ׳ זו זיר הגרול 'in measure' (Lev. XIX, 35) that means you must leave a large crest (in dry measure), v. זִיר.

מְשׁוּרְיָא f. (שור) *journey*.—*Pl.* מְשׁוּרְיָין. Targ. Y. I Num. XXI, 1.

מְשׁוֹרֵר m. *singer*, v. שִׁיר I.

מָשׁוֹשׁ m. (מוּשׁ or מָשַׁשׁ; cmp. הָשׁוֹשׁ) *groper, slow walker*.—*Pl.* מְשׁוֹשׁוֹת. Y. Peah VIII, beg. 20d, v. מוּשׁ h.

מְשֻׁזָּבָא, מְשֻׁזָּב, etc., v. sub מְשֻׁיָּר.

מָשַׁח I (b. h.) *to stroke, smear*; esp. *to anoint; to install in office by anointing*. Ker. 5b מדשחין את המלכים in anointing kings you draw the figure of a crown with the oil on your finger &c., v. כִּי. Ib. אין מושחין מלך וכ׳ a king succeeding his father is not anointed; a. v. fr.—Part. pass. מָשׁוּחַ, *pl.* מְשׁוּחִים, מְשׁוּחִין. כהן מ׳ a high priest installed with the ceremony of anointing, contrad. to מרובה בגדים, v. מְרוּבֶּה. Hor. III, 4; Meg. I, 9 אין בין כהן מ׳ בשמן וכ׳ there is no difference between the anointed and the unanointed high priest except &c. Sifré Tsav, Par. 3, ch. V; a. fr., v. מְשִׁיחַ.—מָשַׁח מלחמה the priest anointed as the chaplain of the army. Yoma 72b; a. fr., v. מָשַׁח.—Pesik. R. s. 8 מ׳ מלחמה, v. מָשִׁיחַ end. Hor. 12a, v. יָמַן. Ib. 11b מלכי בית דוד מ׳ וכ׳ the kings of the house of David are anointed kings, those of Israel are not installed by anointment; a. fr.

Nif. נִמְשַׁח *to be anointed*. Ib. יהוא לא נ׳ וכ׳ Jehu would not have been anointed but for the contest of Joram's followers. Ib. וממנו היה נמשח המשכן וכ׳ with that oil (prepared by Moses) were anointed the Tabernacle &c.;

Digitized by Google

Y. Sot. VIII, 22c. Num. R. s. 12 עד שנמשחו כולם until all the vessels were anointed; a. fr.

מְשַׁח ch. same. Targ. O. Gen. XXXI, 13. Targ. Ps. LXIV, 4 (Ms. מתח); a. fr.—Part. pass. מְשִׁיחַ. Targ. II Sam. I, 21; a. e.—Ker. 5b חהוא דמשיח וכ׳ (not דמשח) that son of the high priest that was anointed was high priest &c.; Hor. 11b אי הוה משיח וכ׳.

Ithpe. אִיתְמְשַׁח *to be rubbed with oil, perfumed.* Targ. Am. VI, 6.

מְשַׁח II *to stretch, measure.* Denom. מְשׁוֹחַ, מְשִׁיחָה. *Hif.* הִמְשִׁיחַ *to draw the outlines.* Yalk. Num. 719 עומד והמשיחן בה stood there drawing (the pattern of the candlestick).

מְשַׁח ch. same. Targ. Y. Gen. X, 25. Targ. Ez. XL, 5; a. fr.—Sabb. 19a נימשח וניתיב ליה נימשח ונשקול מינית who permitted oil (of gentiles). Ib. 28a דאווזא ב׳ goose-fat; a. fr.—2) *resin.* Targ. Is. XLI, 19 אציץ דמ׳ *pine-wood* (h. text עצי שמן, v. דדנין).—Succ. 40a, v. מְשָׁחָן. Gitt. 69b, v. פּוּרְיָא II.

מְשַׁח IV, מְשָׁחָא, מְשָׁחָא, מְשִׁי II m. (מְשָׁה II) *measure, length.* Targ. II Chr. IV, 2 חוט מ׳ measuring line; a. e.—[Targ. I Kings VI, 25 משחא חדא, v. מְשָׁחְתָּא.]—B. Bath. 145b עתיר משח rich in things that are measured (corn &c.).—Sabb. 19a במ׳ ניתיב וכ׳ let him give it out (for washing) by measure &c., v. מְשַׁח II.—V. מְשִׁחְתָּא.

***משחביב**, Targ. Is. XXXIV, 4 ed. Lag., Ar. s. v. שחביב, absent in ed., a corrupt Massoretic gloss, perh. משחבש, v. Berl. Mass., p. 142.

מְשׁוּחָה f. (b. h.; מָשַׁח I) *official distinction, official emoluments.* Y. Bicc. II, 64d (ref. to Num. XVIII, 8) לגדולה לב׳ וכ׳ *l'moshḥa* means for official distinction, for anointing (the body) &c., v. חֲדָלָה; Zeb. 28a, a. e. לגדולה וכ׳ *l'moshḥa* means for distinction, as kings eat.

מִשְׁחָה f. (b. h.; v. preced.) 1) *anointing, official installation*; שמן המ׳ the oil used for installation. Hor. III, 4; Meg. I, 9, v. מָשַׁח I. Tosef. Sot. XIII, 1 גנז...וצנצנת של שמן המ׳ (Josiah) removed out of sight the Ark ... and the bottle of the oil of installation (made by Moses). Hor. 11b ש׳ המ׳...היו שולקין וכ׳ in the oil of installation which Moses prepared, they boiled the roots of spices. Ib. נמשטל בש׳ המ׳ Ms. M. (ed. omit המ׳) dare we desecrate the sacred oil (by using it for non-Davidic kings)? Ib. 13a ומי הוה ש׳ המ׳ did any oil for the installation exist (in the days of Joahaz)?; a. v. fr.—רב המ׳ (=b. h. רב חוזיתם) *Mount of Olives.* R. Hash. II, 4; Tosef. ib. II (I), 2; a. fr.—[Sabb. 56b, quot. fr. II Kings XXIII, 13 הר המ׳, Ms. M. המשחית.]

מִשְׁחָזֶת f. (שָׁחַז) *whetting implement* of stone or wood. Kel. XVII, 17; Tosef. ib. B. Mets. VII, 10 מ׳ שיש בה בית וכ׳ a (wooden) whetter which has a receptacle for oil. Bets. 28a מ׳ של אבן a whetstone; מ׳ של עץ a wooden whetter; a. fr. [Ar. reads מַשְׁחָז.]

מַשְׁחִית m. (b. h.; שָׁחַת) *destroyer*, esp. *Mashḥith*, name of a demon of destruction. Deut. R. s. 3; Yalk. Deut. 853; a. e.; v. הַשְׁחֵת.—הר המ׳ Mount Mashḥith, v. מְשָׁחָה.

מְשׁוּחָן m. (v. מְשָׁחָא I) *pine.* Succ. 40a עצים דמ׳ (Ms. M. דמישתא) wood of the pine-tree (used for torches).

מְשׁוּחָנָא m. (preced.) *ointment, perfumed oil.*—*Pl.* מְשׁוּחָנִין. Targ. II Esth. VI, 11 (ed. Vien. מְשׁוּחָנִין); a. e.

משחף, v. מְשַׁח III.

מְשַׁחְתָּא, מְשָׁחְתָּא, מְשִׁי׳ f. (מְשָׁה II) *measure, length.* Targ. I Kings VI, 25 ed. Lag. (oth. ed. מְשָׁחָא) *fem.*). Targ. Ex. XXVI, 2; a. fr.—Sabb. 74b אי קפיד אמ׳ if he is particular about a uniform length (of the chips). B. Mets. 107b לא תזלזל במי׳ (or במִישָׁחָתָא, *pl.*) do not treat surveying lightly.—*Pl.* מְשָׁחָן, מְרֵי׳. Targ. O. Num. XIII, 32 אינשן דמ׳ (h. text אנשי מדות).—מְשָׁחָתָא. Targ. Ez. XL, 28, sq.; a. e.—[משחתא *balance*, v. מְסָאתָא a. מְסָחָתָא.]

מַשְׁטוּחָא, v. מַשְׁטָחָא.

מְשַׁטְּחָא, מְשַׁטְּיחָא m. (b. h. מְשָׁטָח; שָׁטַח) *spreading, grapes spread on the ground; spreading place.* Toh. X, 4 הנותן.... ומן המ׳ של אדמה he who puts in the press grapes collected in baskets or such as were spread on the (naked) ground; ib. מן המ׳ של עלים grapes spread on leaves. Tosef. ib. XI, 8. Y'lamd. to Num. VII, 1 ממלא מְשָׁטָחוֹ he fills his spreading place.—*Pl.* מְשַׁטְּחִין, מְשַׁטְּחִין׳, מְשַׁטְּחֵי׳ *layers.* Sifré Num. 98 שהיתה עשויה מ׳ מ׳ the quails formed layers; Yoma 75b.

מַשְׁטַחְתָּא ch. same. Targ. II Kings XVIII, 17 חקל מְשַׁטַּח וכ׳ field where washers spread (their clothes).—*Pl.* מַשְׁטַחְתִּין *layers.* Targ. O. Num. XI, 32 ed. Berl. (Var. מַשְׁטַיְחִין, מְשַׁטְּחִין, v. Berl. Targ. O. II, p. 41; Ms. II מַשְׁטִי׳; Y. מְשַׁטְּחִי׳).

מַשְׁטִיחָא, מְשַׁטְּיחָא, v. preced. wds.

מְשַׁטָּר, v. מְסָטָר.

מָשָׁא, מַשֵּׁי (cmp. מוּשׁ) 1) *to feel, touch.* Targ. O. Gen. XXVII, 22.—2) (with ידא) *to rub*, whence *to wash and dry*, esp. *one's hands* before and after meals. Ber. 46b מְשֵׁי ידך wash thy hands. Ḥull. 107a מְשׁוּ ידיכו וכ׳ wash your hands in the morning. Ib.b ולא מְשֵׁית ידיך (not יריית) and didst not wash thy hands. Ib. ואנא מְשֵׁינָא and I should wash? Pes. 112a. Ned. 91a מַשְׁיָא ידיה וכ׳ she washed her husband's hands. Ib. למְמָשָׁא to wash; a. fr.—Sabb. 77b מָאשֵׁי, v. מְשִׁירְבָּלָא. Kidd. 52b מַשְׁיָא כריעא וכ׳ was washing a foot in a basin of water.

Digitized by Google

Af. אַמְשֵׁי *to handle, draw.* **B. Bath. 153**[b] .. אַמְשִׁיוּהוּ בְּמֵיָא .. they drew Raba's clothes through water.

מְשִׁיגָא, Y. Shek. VII, 50[c] bot., read מְשׁוּגָא, v. שְׁגַג.

מְשִׁיזָב, מְשִׁיזָבָא, מְשִׁיזְבָא m. (שִׁיזֵיב) *one who has escaped, refugee.* Targ. Deut. III, 8 (Y. מְשֵׁזִיב). Targ. II Kings IX, 15; a. fr.—*Pl.* מְשִׁיזְבִין, מְשִׁיזְבַיָּא, מְשֵׁזְבִין. Targ. Is. LXVI, 19. Targ. Jud. XII, 4; a. fr.

מְשִׁיזְבָתָא f. (preced.) *escape, deliverance.* Targ. Ob. 17 (ed. Lag. שֵׁיזְבָתָא).

מְשִׁיחַ m. (b. h.; מָשַׁח I) *anointed,* esp. 1) כֹּהֵן מ' or מ' (v. מָשׁוּחַ, s. v. מָשַׁח I, v. Lev. IV, 3) *the high priest installed by anointment.* Tosef. Meg. I, 18 כ' מ' משמש the active high priest; כ' מ' שעבר the unfitted high priest (prevented from officiating on the Day of Atonement). Hor. III, 4 ואיזהו הכ' המשוח וכ' what high priest is called *mashiaḥ?* He who has been anointed &c. Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. I, Par. 2, a. e. מ' רבוי זה המלך by *mashiaḥ* (Lev. IV, 3) you might understand the king. Ib. הכ' מ' וכ' 'the anointed' means an anointed who has no superior anointed; a. fr.—2) מָלְכָּא מְשִׁיחָא, or מ' *the Messiah, the future redeemer of Israel from captivity.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זה רוחו של מ' הכ' that means the divine spirit of the king Messiah (with ref. to Is. XI, 2). Succ. 52[a], a. fr. מ' בן דוד the Davidic Messiah, contrad. to מ' בן יוסף the M., son of Joseph, who is to precede the former. Sanh. 98[b] אין מ' לישראל וכ' Israel has no Messiah to expect, for it has enjoyed him (the glory which he was predicted to bring) in the days of Hezekiah. Ib. 97[a]; a. fr.—ימות המ' the Messianic epoch. Ib. bot. Ber. I, 5 להביא לימות מ' this includes (the duty of remembering the exodus from Egypt) even in the Messianic days; a. fr.—חבלי של מ', v. חֶבֶל.—*Pl.* מְשִׁיחִים. Pesik. R. s. 8 (ref. to Zech. IV, 3) אלו שני המ' אחד משוח מלחמה ואחד (מ' בן יוסף) &c.; Yalk. Zech. 570.

מְשִׁיחָא I ch. same. Targ. I Sam. XXIV, 7; a. fr.—Esp. מָלְכָּא מְ' or מ' *the Messiah,* v. preced. Targ. I Chr. III, 24. Targ. Y. Ex. XL, 9; a. fr.—[Targ. Cant. IV, 5 מְשִׁיחָא דְּדִיוִד מ' בר אפרים, v. preced.]—Lam. R. to II, 2 דין מ' this (Bar Kokhba) is the expected king Messiah; Y. Taan. IV, 68[d] bot.—Sot. IX, 15 (49[b]) בעקבות מ' in the period preceding the coming of the Messiah; a. fr.

מְשִׁיחָא II f. *rope,* v. מְשִׁיחָתָא II a. מְשִׁירְתָא.

מְשִׁיחָה I f. (מָשַׁח I) *anointing, installation by anointing; use of the stem* מָשַׁח. Ker. 5[b], a. fr. משחת מ' (בפי) requires anointment (in order to be recognized). Ib. מ' עוריאא anointing (by drawing a figure, v. מָשַׁח I) is preferable to pouring oil (יְצִיקָה). Num. R. s. 12 מְשִׁיחָה אחרן כיצד how was Aaron's installation done? Ib. בְּמִשְׁיחָתָן של אלו וכ' with the anointment of these vessels were all the vessels of subsequent days consecrated. Sifré Num. 117 אין מ' אלא שמן המשחה *mashaḥ* means installation with oil; a. fr.

מְשִׁיחָה II f. (מָשַׁח II) *band, cord,* esp. *flax rope for surveying.* Tosef. Erub. VI (V), 13. Kel. XXI, 3 בחוט ובמ' the string or the rope (of the saw). Tosef. Sabb. V (VI), 2 כרכן במ' (ed. Zuck. במשיחא) tied a cord around them; Sabb. 50[a]. Tosef. Ḥull. III (IV), 22 כל העוף ש"ג מ' החולק וכ' when you place a fowl on a rope, that fowl which divides its claws &c., is unclean; Ḥull. 65[a] מלחתין לו חוט של מ' you stretch a cord for it in a line; a. fr.—*Pl.* מְשִׁיחוֹת. Kil. IX, 9 מ' של ארגמן purple-colored ribbons, v. מַלַּאי end; Y. ib. 32[d]. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7.

מְשִׁיחוּת f. (denom. of מְשִׁיחָה) *office of the anointed priest.* Hor. III, 1 עבר מן המשיחות resigned his office.

מְשִׁיחָא, מְשִׁירְתָא f. ch.=h. מְשִׁירָה II, *rope.* Y. Kil. IX, 32[c] top ירתכן מ' וכ' fasten a rope to my feet; Y. Keth. XII, 35[a] bot. ישין משירתא ברגלי (not ברגלי).—Y. Kil. l. c. bot. (R. Meir said before his death) דא מְשִׁיחָתכון דידשין this is your band (the attraction of Palestine made me travel all the way to die there); Y. Keth. l. c. bot. דד דא מ' וכ' (corr. acc.).

מְשִׁירְלָא m. ch. (שאל) =h. מִשְׁאֲלָה, *prayer, request.*—*Pl. constr.* מְשִׁירֵי. Targ. Ps. XXXVII, 4 (ed. Wil. מְשַׁיְרֵי).

מְשִׁירָה, v. מָשַׁךְ.

מְשִׁירָה f. (מָשַׁךְ) *drawing, pulling.* Y. B. Kam. X, end, 7[c] מְשִׁירָה חמחט, v. מַחַט. Num. R. s. 18, beg. משיכת דברים רכים the drawing (winning) power of soft words; Tanḥ. Korah 1; a. e.—Esp. *m'shikhah, taking possession by drawing towards one's self the object to be acquired.* Kidd. I, 4 נקנית במ' is taken possession of by pulling, contrad. to מְסִירָה a. חֲזָקָה. B. Mets. 9[a], contrad. to חֲזָקָה. Ib. 47[b], a. e. כדרך שחיקקו מ' וכ' as the scholars declared *m'shikhah* to be necessary to bind the seller, so did they make it necessary to bind the buyer; a. fr.

מְשִׁירָה, Tosef. Ohol. XVIII, 12, v. מְשׁוּבָה.

מְשִׁירְתָא, v. next w.

מְשִׁירְלָא m. (שכל, Shaf. of כּוּל; cmp. מְכִילְתָא, מְכִילָא) 1) *a wash-basin.* Sabb. 77[b] (phonetic etymol.) מ' משחי כולא 'washing everybody', contrad. to משחילתא משרא כלתא 'washing brides' (distinguished people). Kidd. 59[b], v. מְשַׁיֵּר.—*Pl.* מְשִׁירְלֵי. Ab. Zar. 38[a] חרורי מ' white (glazed) basins. B. Mets. 84[b] שיתין מ' דמא sixty basin-fuls of blood. M. Kat. 18[b] מ' דמנו וכ' (Ms. M. sing.) basins filled with linen garments (for rinsing in the lake). Git. 69[b] bot.—Fem. form מְשִׁירְלְתָא (מְשִׁירְלָתָא). Sabb. l. c. משירי Ms. M. (ed. משיכי), v. supra. Ḥull. 47[b] משירותא דשרא מ' a basin of tepid water. Ab. Zar. 51[b] דשדרתא לרת מ' אשישרת (v. Babb. D. S. a. l. note 8) the idolatrous statuary has an inverted washbasin on its head.—2) (cmp. מְכִילָא, מְכִילְתָא) *a vessel* and *garment*) *a sort of cloak.* Lev. R. s. 28 (expl. משירת, Jud. IV, 18) רבנן דארמי בגוי . . the rabbis here (in Palestine) say, it means with a *stolra* (מְשִׁירְתָא), while the Babylonian rabbis say *m'shikhia*; Yalk. Jud. 44; Yalk. Lev. 565.

Digitized by Google

מַשְׁלֵי, v. מְשָׁרְיָא.

מַשְׁלְיָא, v. מְשָׁרְיָא.

מָשׁוּמָה f. (שׂוּם, formed with ref. to שׂוֹם תָּשִׂים, Deut. XVII, 15) *appointment, office.* — *Pl.* מְשׁוּמּוֹת. Yeb 45b כל מ' שאתה משים וכ' whatever offices thou createst, the elected must be from among thy brethren; Kidd. 76b; a. e.

מְשִׁיפָה f. (שׁוּף) *embrocation.* Sabb. 77b.

מְשִׁיקוֹת, v. שׁוּקְרִיתָא.

מַשִּׁירְיָא, v. מַשְׁרְיָתָא.

מְשִׁירָא pr. n. m. *M'shitha*, surname of one Joseph or José. Gen. R. s. 65; Yalk. Gen. 114 משירתו.

מֶשֶׁךְ (b. h.) pr. n. *Meshech*, a son of Japheth and progenitor of a race of the same name (v. Schrader KAT, p. 84). Y. Meg. I, 71b bot.; Yoma 10a, v. מוֹסָיָא.

מָשַׁךְ (b. h.; cmp. מָשָׁה II) *to draw, pull; to seize;* (with מִן) *to withdraw;* in gen. *to stretch, produce a continuous line or flow; to conduct.* Kil. VIII, 2 לחרוש לְמָשׁוֹךְ ולהדוך to plough with, to pull (by the head, go in front of), and to drive. Gen. R. s. 86 שהיו מוֹשְׁכִין וכ', v. infra. Mekh. Bo, s. 11 (ref. to Ex. XII, 21) מְשׁכוּ מי שיש לו וכ' 'lead forth' (select), refers to him who has a lamb, 'and buy', refers to one who has none. Ib. מְשׁכוּ מע"ז withdraw from idolatry. Ib. שמוֹשְׁכִין את ידיהם ממנו וכ' that you may withdraw your share in the Passover lamb as long as it has not been slaughtered (v. מָנָה); Pes. VIII, 3. Ib. IX, 10 אלו מושכין לתוך אחד וכ' the one company select one lamb, the other &c. — M. Kat. I, 3 מוֹשְׁכִים את המים וכ' you may draw (conduct) the water in channels from tree to tree. Pesik. R. s. 26 שמא יִמָּשׁוֹךְ לו חלב והוא אינו מוֹשֵׁךְ perhaps it (the breast) will yield him milk when sucking, but it did not yield. Ex. R. s. 52 התחילה מוֹשֶׁכֶת דינרי זהב וכ' it (the valley) began to give forth a flow of gold denars before their eyes. Tosef. Sot. XIV, 8; Sot. 47b מוֹשְׁכֵי תרוך those who draw out their spittle (assume aristocratic airs). Ḥag. 14a מושכין לבו של רבים וכ' they draw the heart of the people as one conducts water, when they lecture; Sabb. 87a (play on דִּיגְדּ, Ex. XIX, 9, v. נָגַד) כאגדה .... דברים שמושכין words which draw (attract) the heart of man like a lecture. Y. Ab. Zar. III, 42c top מָשְׁכוּ צינורות דם וכ' the gutters of Laodicea carried a flow of blood; a. v. fr. — Esp. (law) *to take possession* by drawing or seizing an object, v. מְשִׁיכָה. B. Mets. IV, 2 מ' הימנו פירות וכ' if he took possession of fruits bought of him before paying. Ib. 47a לא חספיק לְמָשׁוֹךְ וכ' he had not yet had time to take possession of the ass; a. v. fr. — Zeb. 6b סכין מוֹשַׁכְתָּן למה שהן the slaughtering knife takes possession of them for what they are to be, i. e. the slaughtering of the sacrifices decides their purpose; Shebu. 12b. — מ' ערלה *to stretch the prepuce, to disguise circumcision.* Y. Peah I, 16b; a. e. — Part. pass. מָשׁוּךְ; f. מְשׁוּכָה; pl. מְשׁוּכִים, מְשׁוּכִין, מְשׁוּכוֹת a) *straight-lined, continuous.* Nidd. 57b אם מ' if the blood-stain has the shape of a line, opp. עגול. Y. Erub. I, 19b top הרי מ' if the wall is straight-lined. Ib. שלא תהא הקורה מ' וכ' that the beam be not prolonged more than &c. Ib. במשוכין יותר וכ' when they are longer than &c.; a. fr. — Mikv. V, 3, v. נָטַל. — b) (with מִן) *withdrawn.* Pes. IX, 10 ידיך מ' משלך וכ' thy share be withdrawn from thy lamb, and be transferred to ours; a. e. — c) v. מָשׁוּךְ.

Nif. נִמְשַׁךְ 1) *to be stretched.* Y. Yeb. VIII, 8d bot. נִמְשָׁכָה מאליה if the prepuce overgrew the corona of itself, v. מָשׁוּךְ. — 2) *to be prolonged, continued.* Hor. 12a .. אין מושחין כדי שתִּמָּשֵׁךְ מלכותן .... kings are anointed at a spring in order that their government may be prolonged (cmp. Ḥag. l. c.). Ib. נמשכה מלכותן their dynasty was prolonged; a. fr. — 3) *to be withdrawn.* Tosef. Pes. VII, 7 רצו לִהָמָּשֵׁךְ ולחזור וכ' (ed. Zuck. incorrect) if they desire to withdraw, and that others be entered &c. Ib. נִמְשָׁכִין והולכין וכ' they may go on withdrawing &c., a. fr. — 4) *to be drawn after; to follow.* Ex. R. s. 24. Gen. R. s. 86 לפרה שהיו מושכין .. ולא היתה נִמְשֶׁכֶת like a cow which they attempt to pull to the slaughter-house, and which will not go; a. fr. — 5) *to be conducted in a channel.* Tosef. Par. IX (VIII), 9 חמים חנִמְשָׁכִין וכ' well-water derived into a channel &c., v. מָרַץ; a. e.

Hif. הִמְשִׁיךְ 1) *to cause to extend.* Keth. 10b (the rain) מעדן ומַמְשִׁיךְ gives beauty and enlargement (to the fruits). — 2) *to draw, pull.* Y. Kil. VIII, 31c top, a. e. חנהיגה הִמְשִׁיכָהּ וכ' if he drove the animal, or pulled it, or called it. Ex. R. s. 20, beg. הִמְשַׁכְתִּיהוּ ברסן I pulled him by the bridle; a. e. — 3) *to conduct* water into channels. Tem. 12b שאובה שהִמְשִׁיכוּהָ כולה a collection of drawn water all of which has been conducted through a channel. Y. Shebi. II, end, 34b לְהַמְשִׁיךְ to irrigate by gutters, contrad. to להשקות. Y. M. Kat. I, 80b top ה' המעיין וכ' he led the water of a well into it. Tosef. Sabb. VII (VIII), 16 מַמְשִׁיכִין יין וכ' you may let wine or oil run in gutters before bride and groom; Ber. 50b; a. fr. — 4) *to prolong a meal, to add a course.* Succ. 27a, v. פַּרְפֶּרֶת.

מָשַׁךְ I ch. same, 1) *to draw, carry along.* Targ. Y. Gen. IX, 20 דמושכיה נהרא וכ' (read: דמַשְׁכֵיהּ) which the river had carried along from &c. — Zeb. 53b, a. e. מַשְׁכוּ גברי לגברא the many brought the single man over (to their opinion). — 2) *to attract.* Ab. Zar. 27b שאני מינות דמָשְׁכָא it is different with heresy, because it attracts (persuades, offers inducements). — 3) (neut. verb) מָשַׁךְ, מָשְׁכָה *to run in a continuous line; to be prolonged, continued.* Targ. Y. Num. XXI, 35; Ber. 54b מַשְׁכֵי שיניה his teeth were prolonged. Hor. 12a כי הדכי דַּמָּשְׁכִי מיא מַשְׁכָן וכ' as the water runs continually, so may the traditions which you teach be continued. Ib. אי משיך נהוריה (Rashi משוך) if the light continues to burn; Ker. 5b. — [Ib. משכי שתא, read: מסיק.] — Pes. 8a משיך נהוריה the light (of a lamp or a candle) burns steadily, opp. מיקמק איקשפי. Ab. Zar. 2b משכי במלכותיהו they will continue their rulership; Yalk. Is. 316 משכה מלכותיהו; a. e. — 4) *to take possession.* B. Mets. 48a עד דְּמָשֵׁךְ until he takes possession; עד דמשך until he has taken &c. Ib. 49a מַשְׁכֵּיהּ he has taken possession of it; a. fr. — Meg. 31a משך תורא 'take possession of the ox' (mnemotechnical words to designate the order of Scriptural readings on the Passover days, ref. to משכו, Ex. XII, 21; שור, Lev. XXII, 26 &c.).

Ithpe. אִתְמְשִׁיךְ 1) *to be attracted, carried away, seduced.* Ab. Zar. l. c. דאתי לְמִתְמְשָׁךְ בתריהו he may be induced to

Digitized by Google

follow them (the heretics). Snh. 70ª משום אִימְשׁוּכֵי הוא it is in order to prevent being carried away (led to intemperance); לא מִידְשֵׁיךְ he will not be carried away (it has no attraction for him); Yalk. Deut. 929. Sabb. 147ᵇ אי' בתריידו he was drawn after them, he indulged in the luxuries of the place; a. fr.—2) (v. preced. *Nif.*) *to withdraw.* Pes. 78ᵇ אי מִמְשָׁכֵי חני וכ' if these should withdraw (from their participation in the Passover sacrifice), it would remain fit for the others.

מְשַׁךְ II, מוֹשׁ, מִישׁ, מִשְׁכָּא m.(preced.) *hide, skin.* Targ. O. Num. XXXI, 20. Targ. Lev. XIII, 8 (ed. Berl. מַשְׁכָּא). Targ. Y. Gen. III, 14 מְשָׁךְ; a. fr.—Y. Ned. III, 37ᵈ bot. משך דחויו the hide of a serpent. B. Kam. 66ᵇ, v. אֲבִרְזִין. Tanḥ. B'resh. 7 חדין טרקא מן חדין such a strap from such a hide (such poor work with such good material)!; a. fr.—*Pl.* מַשְׁכֵי, מַשְׁכֵי, מְ', מוֹ'. Targ. Ex. XXVI, 14. Targ. Gen. XXVII, 16; a. fr.

בֵּי מְ', מְשָׁאכָא v. מְשָׁאכָה.

מְשָׁכָב m. (b. h.; שָׁכַב) 1) *couch, bed; grave.* Kidd. 31ᵇ כפרת מְשָׁכָבוֹ, v. כַּפֹּרֶת. Keth. 104ª; a. fr.—Esp. מ' (טומאת) *the uncleanness caused by an unclean person lying on an object*, v. מוּשָׁב. Kel. I, 3; a. fr.—*Pl.* מְשָׁכָבוֹת. Keth. l. c. Midr. Till. to Ps. CXLIX; a. e.—2) *sexual connection.* Snh. 55ª; a. fr.—(זכור) מְשָׁכָב זכור *pederasty.* Succ. 29ª; a. fr.—*Pl.* as ab. Snh. l. c. שני מ' two ways (the natural and the unnatural way) of sexual gratification. Ib. 54ª.

מְשַׁכְּבָא, מְשׁ' ch. same. Targ. Lev. XV, 4; a. fr.—Ber. 56ᵇ חפרך מ' (Ms. M. משכבו h.) (his) couch will be upset (his domestic life disturbed).—*Pl.* constr. מְשַׁכְּבֵי. Targ. O. Gen. XLIX, 4. Targ. Num. XXXI, 17; a. fr.

משכוביא, משכוביתא, v. next wds.

מַשְׁכּוֹכִית f. (מַשָּׁךְ) *the shepherd's leading implements, as staff, bell* &c.; trnsf. *the bell-wether, leader.* B. Kam. 52ª כיון שמסר לו מ' קנה ... המוכר ed. (Ms. M. משכוב; Alf. ed. משכון, Ms. משכוכ, v. Rabb. D. S. a. l. note) as soon as he delivers the *mashkokhith*, the sale is perfected. Ib. מאי מ' what is *m.*? Here (in Babylonia) they explain it, 'the bell'. R. J. says, 'the goat that leads the herd'; Y. Kidd. I, 60ᵇ top, expl. 'the staff', 'the pipe', 'the leader'; Y. B. Bath. III, beg. 13ᵈ, v. גְּנִיהוּרָה.

מַשְׁכּוֹכִיתָא f. ch. (preced.), עגא מ' *the leading flock.* Targ. Y. Gen. XXX, 40 (ed. משכוב, corr. acc.; h. text פני חצאן).

מַשְׁכּוֹן m. (שָׁכַן) *security, pledge.* B. Mets. VI, 7 הלוהו על חמ' if one loaned on a pledge. Ib. ... מותר מַשְׁכּוֹנוֹ וכ' man is permitted to hire out the poor man's pledge (for the debtor's benefit). Ib. 82ª (in Chald. dict.) בדלא שוי מ' וכ' when the pawn is not worth the money loaned on it. Ib. בעל חוב קונה מ' the creditor owns the pledge (for the time being, and is reponsible for it); a. fr.—Ex. R. s. 31 אל תהא קורא מִשְׁכָּנִי אלא מַשְׁכּוֹנִי read not (Lev. XXVI, 11) 'my dwelling' but 'my pledge'. Ib. s. 35 (play on למשכן, Ex. XXVI, 15) שהוא עומד למַשְׁכָּן וכ' the sanctuary stands as a pledge, when the Israelites deserve destruction, it is seized on their account.—*Pl.* מַשְׁכּוֹנוֹת, מַשְׁכָּנוֹת. Ib. s. 31 (ref. to משכנתיך, Num. XXIV, 5) שני מ' two pledges (the First and the Second Temple); Num. R. s. 12 אל תהי קורא מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ אלא מַשְׁכְּנוֹתֶיךָ read not thy dwellings &c. (v. supra); Tanḥ. Naso 14. Ex. R. l. c. (with ref. to Ex. XXII, 25), cmp. חֲבוֹלָה; a. fr.

מַשְׁכּוֹנָא, מַשְׁכּוֹן ch. same, *pledge, seized goods.* Targ. Am. II, 8. Targ. Gen. XXXVIII, 17; a. fr.—Gen. R. s. 70 הבו לי מ' דלית וכ' (Yalk. ib. 125 משכונין) give me a pledge that none of you will divulge it; a. e.—*Pl.* מַשְׁכּוֹנַיָּא, מַשְׁכּוֹנִין, מִישׁ'. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 25 (not נָיָא ...).—Gen. R. l. c.—Y. Pes. IV, 31ᵇ bot. והוון בנידתן מ' גבן and their children were placed as pledges with them (for military levies).

מַשְׁכִּילְתָּא, v. מְשִׁיכְלָא.

מַשְׁכֵּין, v. מַשְׁכַּן.—[Y. Yeb. VIII, 9ᵇ top נימולין ומ', read: וּמַשִּׁירָן, v. נָשַׁךְ.]

מַשְׁכֵּן or **מַשְׁכֵּן,** v. מַשְׁכּוֹן.

מְשַׁכֵּן (denom. of מַשְׁכּוֹן) *to take a pledge; to seize, levy.* B. Mets. 81ᵇ מְשַׁכְּנוֹ בשעת הלואתו he made him give a pledge at the time when the loan was transacted; מ' שלא בשעת וכ' he seized it (through court proceedings) after the transaction of the loan. Ib. 113ᵇ שליח ב"ד שבא למַשְׁכְּנוֹ when the court messenger comes to seize his goods. Shek. I, 3 את מי מְמַשְׁכְּנִין against whom was seizure (for the contribution of the half-Shekel) executed?—Y. ib. II, beg. 46ᶜ מכיון שב"ד ראויין למַשְׁכֵּן ולא מְשַׁכְּנוּ since the court had a right to seize and did not do so (because the claim was satisfied with another man's money). Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) מַשְׁכִּינְנִי אחריך נרוצה execute levy against me (take my sanctuary, v. מַשְׁכּוֹן), yet after thee we run. Ex. R. s. 35 ומְמַשְׁכְּנוֹ בעדם ... אני נוטל I take a righteous man from them and seize him for their guilt; a. fr.—Part. pass. מְמוּשְׁכָּן; pl. מְמוּשְׁכָּנִים, מְמוּשְׁכָּנִין. Y. Shek. l. c. אין תורמין ... ולא על המ' in distributing the Temple contributions we do not take into account that which is being collected (and has not yet come in) or that which is to be obtained by seizure. Peah VIII, 8. B. Mets. 73ᵇ, v. next w.; a. e.

Hithpa. הִתְמַשְׁכֵּן, *Nithpa.* נִתְמַשְׁכֵּן *to be seized.* Ex. R. s. 51, beg. שני שתי פעמים וכ' it (the sanctuary) was twice seized for their sins, v. מַשְׁכּוֹן. Ib. s. 35; Tanḥ. Vayakh. 9 וירדו מִתְמַשְׁכְּנִין וכ', ירדא חמשכן מִתְמַשְׁכַּן עליהם, v. מַשְׁכּוֹן. Ib. and they (the righteous) will be seized &c. Num. R. s. 12 חמשכן וחמקדש יִתְמַשְׁכְּנוּ וכ' the Tabernacle and the Temple shall be seized &c.; a. fr.

מַשְׁכֵּין, מַשְׁכֵּן ch. same. Targ. Y. Ex. XXII, 25. Targ. Job XXIV, 3; a. fr.—B. Mets. 68ª מ' ליה פלניא וכ' (not משכון) A pledged his field to B, and then rented it from him. Ib. 73ᵇ top ר' מרי ... מ' ליה וכ' a gentile gave his house (for occupation) as a pledge, and then sold it to &c. Ib. 113ª אבל מַשְׁכַּנִי לא Ms. M. (ed. מַשְׁכְּנוֹ) but to take a pledge out of his house he (the messenger of the court) is not permitted; a. fr.—Part. pass. מְמַשְׁכְּנָא, f. מְמַשְׁכְּנָא. Koh. R. to III, 2, v. מְחַשְׁבְּלָתָא. B. Mets. 73ᵇ אי דרת ידענא דמשכן וכ' (דרדת ממשכן Ms. F. (Ms. M. דמשכן, corr. acc.; ed. if I

Digitized by Google

had known that the house was pledged to you. Y. ib. VIII, end, 11d ביתיה חווּת מְמַשְׁכְּנָה וכ' his house was pledged to &c.; a. e.

Ithpa. אִתְמַשְׁכַּן *to be given as a pledge; to be levied upon; to borrow on pledge.* Targ. II Chr. XXV, 24 (h. text תִּמָּצֵאוּן). Targ. Y. Deut. XV, 6; a. e.

מִשְׁכָּן m. (b. h.; שָׁכַן) *dwelling*, esp. *the sanctuary of the desert, the Tabernacle.* Erub. 2a, v. מְקֻדָּשׁ. Num. B. s. 12; a. v. fr.—*Pl.* מִשְׁכָּנוֹת. Ib.; a. fr.

מ' מַשְׁכְּנָא ch. same, *dwelling, tent.* Targ. Job XVIII, 14.—Esp. *the Tabernacle.* Targ. Ex. XXV, 9; a. fr.—*Pl.* מ', מַשְׁכְּנַיָּא, מַשְׁכְּנַיָּן. Targ. Gen. IV, 20. Targ. Ps. CXXXII, 5. Ib. LXXXIV, 2; a. fr.

מ' מִשְׁכְּנוּתָא f. (v. next w.) *pledged property, occupancy subject to redemption at the original owner's will.* Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) לארעא טבתא דאתקדיאת מ' to the good land which is called a tenancy (cmp. Lev. XXV, 23); Yalk. ib. 981 בְּמַשְׁכַּנְתָּא.

מַשְׁכַּנְתָּא f. (v. מַשְׁכּוֹן) *a loan transaction whereby landed property is transferred to the creditor with the privilege of redemption by returning the loan* (v. Sm. Ant. s. v. Pignus). [The particular conditions of the מ depend on local usages.] B. Mets. 67a תא מ' באתרא דמסלקי וכ' as to the settlement of a *mashkanta*, where the usage allows the debtor to repay the loan at any time, he may reclaim his property as soon as the value of the creditor's usufruct has reached the amount of the loan, but if the usufruct amounts to more, the balance cannot be claimed. Ib.b top, v. נַכְדִיתָא. Ib. 68a סתם מ' שתא a *m.* without a fixed term for redemption is meant for a year (during which the occupant cannot be disturbed). Ib. 110a, a. e. מ' דסורא וכ' the agreement of a *m.* customary in Sura, in which it is written, 'After the lapse of so and so many years, the property shall go back without payment'. Ib. שטרא דנ' the document of a *m.*; a. e.—Yalk. Cant. 981, v. preced.

מָשַׁל I (b. h.) 1) *to handle, to touch.* Yoma 46a מָשְׁלָה בהּ נורא תאר the flames had attacked them. —2) *to attend, manage, control.* B. Mets. 75b מי שאשתו מוֹשֶׁלֶת עליו he whom his wife rules. Ḥull. 60b לכי ומְשׁוֹלִי ביום וכ' (not ומשול; Rashi לך ומְשׁוֹל) go thou and attend by day and by night.—B. Bath. 78b (ref. to Num. XXI, 27) חמוֹשְׁלִים ביצרם who control their inclinations; a. e.—מוֹשֵׁל *governor, consul.* Yad. IV, 8 אתם כותבים את המושל וכ' you write the governor's name and year together with the name of Moses in a document. [B. Kam. 38a מוֹשְׁלֵי, מוֹשְׁלִים, censorial emendations for מַלְכוּת, v. Rabb. D. S. a. l. notes.]

Pi. מִשֵּׁל *to handle, dispose of, use.* Gen. R. s. 20 יכול מְמַשְּׁלָהּ נכל צד you might think, he may use her in whatever way he pleases; Yalk. ib. 32.

Hif. הַמְשִׁיל *to make a ruler.* Sot. 36b ... הַמְשִׁילַהוּ עבד עליו a slave whom his master bought for twenty pieces of silver,—wilt thou make him a ruler over us?; a. e.

מָשַׁל II (b. h.; denom. of next w.) 1) *to speak metaphorically.* Nidd. V, 7 מָשְׁלוּ וכ' מָשָׁל the scholars introduced metaphors for designating the stages of female puberty.—2) *to compare, to give an illustration.* Tosef. Ber. I, 11 משלו משל למה וכ' they made a comparison: what is this to be compared to? To &c. R. Hash. 17b אֲמְשׁוֹל לך משל למה וכ' let me tell thee a parable: what is this like to? To &c. Cant. R. to II, 15 כשהוא מוֹשֵׁל את המלכיות אינו מושלן אלא באש when one wants to find a simile for hostile governments, one compares them to fire; a. v. fr. —Part. pass. מָשׁוּל; f. מְשׁוּלָה; *pl.* מְשׁוּלִים, מְשׁוּלִין; מְשׁוּלוֹת. Meg. 16a אומה זו מ' לעפר ומ' וכ' that nation (Israel) is compared now to dust and now to the stars; a. v. fr.

Nif. נִמְשַׁל *to be compared* (followed by ל־, כ־ or ב־). Taan. 7a נִמְשְׁלוּ דברי תורה לאש Ms. M. (ed. כאש, באש. v. Rabb. D. S. a. l. note) the words of the Law are compared to fire. Gen. R. s. 41 תורה שנמְשָׁלָה למים the Law which is compared to water; a. v. fr.

מָשָׁל m. (b. h.; v. מָשַׁל I) [*something tangible, substantial, plausible*; cmp. אֲמִתְּלָא,] *a truth substantiated by an illustration, wise saying; fable, allegory; example; mashal.* Cant. R. introd. אל ירחי המ' חוה קל וכ' do not esteem the *mashal* lightly, for through it man gets at the basis of &c. Ib. יש לו מקרא ויש לו מ' וכ', v. מְלִיצָה. Ex. R. s. 40, beg. צריך אדם לחיות נוטל מ' man should take an example (of the Lord). Pes. 49a bot. מ' לענבי וכ' it is like mixing grapes with &c.—מ' למה הדבר דומה, v. חָמָץ a. preced.—B. Bath. 15a אלא מ' היה ... איוב לא היה the story of Job never occurred, but was invented merely as a parable. Snh. 92b אמת מ' היה (the vision of the valley of the dead) was the truth of a *mashal*, (emended:) באמת מ' היה in the truth (the fact of resurrection) there was a symbol (for the redemption of Israel from captivity; Ez. XXXVII, 11).—Y. Keth. IV, 28c top; Y. Snh. VIII, 26c top ... זה שנאמרו בתורה במ' this is one of the three verses in which the Law uses metaphorical expressions (Ex. XXI, 19; XXII, 2; Deut. XXII, 17); Mekh. Mishp. 6; a. fr.—*Pl.* מְשָׁלוֹת, מְשָׁלִים. Sot. IX, 15 (49a) משמת ר"מ בטלו מ' משלי with the death of R. M. ceased the composers of fables. Cant. R. l. c. מְשָׁלוֹתָיו של וכ' the wise sayings of Solomon. Ib. דברי מ' didactic literature, opp. זמר. Ib. שלש מ' three collections of sayings (Prov. I to IX; X to XXIV; XXV to XXXI). Num. R. s. 14, end ועם בלעם ... כי אם במ' God spoke to Balaam only through allegories (visions).—Succ. 28a מְשָׁלוֹת שועלין (Ms. M. מְמָשָׁלוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note) fox-fables; מ' כובסין washers' fables; B. Bath. 134a. Snh. 38b (Ms. M. ממשלת); Yalk. Prov. 947.—Gitt. 35a bot. ספר איוב ומְשָׁלוֹת copies of the Books of Job and *Proverbs* (v. infra).—מִשְׁלֵי (sub. שלמה) *Mishlé, the Book of Proverbs* (commencing with the word *mishlé*). Cant. R. l. c. B. Bath. 14b. Y. Yoma I, end, 39b; a. e.

מְשַׁלְדֵּי *tired*, v. שָׁלַח.

מִשְׁלַחַת f. (b. h.; שָׁלַח) 1) *errand, message; substitution.* Num. R. s. 14 ודורז זריז במִשְׁלַחְתּוֹ and he (Naftali) was zealous in carrying out his mission. Koh. R. to VIII, 8 (expl. משלחת, ib.) אין אדם וכ' ('there is no substitution in war',) none can say to the angel of death, let my slave or an inmate of my house go in my place.—2) *letting loose* (by divine dispensation), *visitation* (of wild beasts). B. Mets. VII, 9; a. e., v. זָאַב.

Digitized by Google

מְשַׁלֵּי, v. מָשָׁל.

מְשִׁילְיָא, מָשְׁלָיָא m. (מְשַׁל I) *fork.* Targ. I Sam. II, 13, sq. (ed. Wil. מַשִׁילָיָא).—*Pl.* מְשִׁילְיָתָא, מָשְׁלָיְיתָא Targ. I Chr. XXVIII, 17. Targ. Y. Ex. XXVII, 3 (some ed. מַ).—[Tosef. Sabb. XIV (XV), 3, v. next w.]

מַשְׁלִית f. (preced.) *a tool for lifting objects out of a well, lifter.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 3 (some ed. מִשְׁלִיא, corr. acc.).

מְ׳, מִשְׁלָם m. (שָׁלַם) *completion, end.* Targ. Job I, 4. —B. Mets. 67b, a. e. בְּמִשְׁלַם שְׁנֵי אִילִין after the lapse of so and so many years, v. מַשְׁבַּנְתָּא.

משמדות, v. מְשׁוּמָּדוּת.

מָשְׁמַדִּיג pr. n. pl. *Mashmahig* (P. Sm. 2245), a place on an island of the Persian Gulf.—פְּרוּתָא דְמ׳ the port of M., mentioned for its pearl fisheries. R. Hash. 23a. Yoma 77a (in a passage omitted in many editions) מ׳ דְמ׳ (ed. cited in Rabb. D. S. a. l. משוריג, Ms. O. משנהיג).

מַשְׁמוֹטָא m. (שָׁמַט) *a sneak thief,* opp. to לִסְטִים. Ab. Zar. 15b בְּמ׳ דִּידְמִינְן וכ׳ (Ms. M. בְּמִשְׁמִיטָא בְּצַלְמָא, Rashi (במשמוטי׳) it refers to an (ordinary) thief who sometimes commits murder to save his own life.

מְשַׁמּוּשׁ m. (מְשַׁמֵּשׁ) *touch.* Gen. R. s. 52 מִ׳ יְדִים an illicit touch (of her) with his hand. Midr. Till. to Ps. VIII, 4 [read:] חִצְלְיוֹנִים....אֶלָּא מִ׳ אֶצְבְּעוֹתֶיךָ (ed. Bub. מִנְּשׁוֹת, corr. acc.) those above (the angels) and those below have only (as much power as) the touch of thy fingers; ib. to Ps. XIX כְּדֵי מִ׳ אֶצְבְּעוֹ ed. Bub. (ed. כְּדֵי אֶצְבְּעוֹ, corr. acc.); Yalk. Ps. 640.—[Y. Ber. III, 6d bot., v. מְשַׁמֵּשׁ.]

מְשַׁמַּע m. (b. h.; שָׁמַע) 1) *obedience.* Sifré Deut. 357 ref. to Deut. XXXIV, 9) אֵין לְךָ מִ׳ גָּדוֹל מִזֶּה וכ׳ there can be no obedience greater than this. — 2) *ordinary sense.* — בְּמַשְׁמָעוֹ *in its usual sense.* Yoma 61a מִזְבֵּחַ כְּמ׳ 'altar' in its usual sense (requires no explanation); חֲכָמִים בְּמַשְׁמָעָן 'the priests' &c.; a. fr.

מַשְׁמַע m. (שָׁמַע *Hif.*) *intimation, logical conclusion.* Yoma 42b, v. מֵילָא II.—Esp. מִמַּשְׁמַע *by implication, constructively.* Y. Erub. III, 21b top; Y. Ned. I, end, 37a, v. חֵן. מִ׳ שֶׁנֶּאֱמַר ... אֵינִי יוֹדֵעַ וכ׳ by mere logical conclusion from the text ..., would I not learn that &c.? B. Bath. 110a מִ׳ שֶׁנֶּאֱמַר וכ׳ when the text says 'the daughter of Amminadab', do I not know that she is the sister of N.? B. Mets. 113a; a. fr. — *Pl.* מַשְׁמָעוֹת. Y. Yoma V, 43a top מִ׳ בִּינֵיהוֹן they differ only as to the grammatical construction of the text (without any difference in the law of the case).—מַשְׁמָעוֹת דּוֹרְשִׁין אֵרְכָא בֵּינֵיהוֹן they differ only as to the texts from which the law is derived. B. Mets. 27a; Snh. 76b; a. fr.

מַשְׁמַע ch., v. שְׁמַע I.

מַשְׁמָעָא, (מִשְׁמָעָא) m. (שְׁמַע I) *hearing.* Targ. Job XLII, 5. Targ. Y. I Gen. XLIV, 18 (Y. II some ed. מַשְׁמָעִירָה); a. fr.

מִשְׁמַעְתָּא f. (preced.) 1) (=b. h. מִשְׁנָה) *following, suite.* Targ. I Sam. XXII, 14. Targ. II Sam. XXIII, 23.—2) (=מַסֹּרֶת) *tradition.* Nidd. 20a דְּלֵבְרִית כְּמִשְׁמַעְתֵּיהּ whose own opinion agrees with his tradition (Var. דְּעֵבִיד כְּשִׁמְעָתֵיהּ).

משמר, Y. Shebi. IV, 35a bot., v. דָּאַסְטַד.

מִשְׁמָר m. (b. h.; שָׁמַר) 1) *guard,* esp. *a division for duty of priests and Levites.* Taan. IV, 2, v. מַעֲמָד. Hor. 13a רֹאשׁ מִ׳ chief of the guard. Taan. l. c. יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ מִ׳ the Israelites attached (as מַעֲמָד) to that division; a. fr.—*Pl.* מִשְׁמָרוֹת. Ib. Num. R. s. 3; a. fr. — 2) (=אַשְׁמוּרָה) *watch, a certain portion of the day or the night.* Ber. 3a עַל כָּל מִ׳ וּמִ׳ at the beginning of every watch.—*Pl.* as ab. Ib.; Tosef. ib. I, 1 שָׁלֹשׁ מִ׳ בַּלַּיְלָה the night is divided into three watches.

מִשְׁמָרָה f. as preced. 2, *watch.* Ber. 3a מִ׳ רִאשׁוֹנָה וכ׳ (at the entrance of) the first watch, &c.—*Pl.* מִשְׁמָרוֹת, v. preced.

מִשְׁמֶרֶת f. (b. h.; preced.) *guard,* trnsf. (v. גָּדֵר) *preventive measure.* M. Kat. 5a; Yeb. 21a (ref. to Lev. XVIII, 30) עֲשׂוּ מִ׳ לְמִשְׁמַרְתִּי make a guard to my guard, enact measures to prevent a transgression of Biblical laws.

מַשְׁמֶרֶת f. (שָׁמַר *Pa.*) *filter, strainer.* Sabb. XX, 1 you may suspend (spread out) a strainer &c. Y. Ter. VIII, 45d חֲמִ׳ שֶׁל יַיִן a strainer filled with wine; a. fr.—Trnsf. Ab. V, 15 מִ׳ a scholar retaining what is useless and discarding the useful knowledge.

מְשַׁמֵּשׁ (v. מוּשׁ, מָשַׁשׁ) *to touch, feel; to handle, manipulate; to examine, search.* B. Mets. 21b אָדָם עָשׂוּי לְמַשְׁמֵשׁ בְּכִיסּוֹ וכ׳ a person (carrying money with him on the road) usually feels for his bag at short intervals. Men. 36a מְמַשְׁמֵשׁ בָּהֶן he puts his hand on them. Erub. 54b top כָּל זְמַן שֶׁאָדָם מְמַשְׁמֵשׁ בָּהּ as often as one searches it (the fig-tree); כ״ז שֶׁתִּינוֹק מְמַשְׁמֵשׁ בְּדַדֵּי אִמּוֹ as often as the suckling touches the breasts. Sabb. 82a יְמַשְׁמֵשׁ בִּצְרוֹר וכ׳ let him manipulate (stimulate the rectum) with pebbles. Erub. 13b יְמַשְׁמֵשׁ בְּמַעֲשָׂיו let him examine what he is doing, contrad. to יְפַשְׁפֵּשׁ search (investigate) his past doings. Keth. 12a לְמַשְׁמֵשׁ אֶת וכ׳ to be around (watch) the bridegroom and bride (in order to prevent deception). Snh. 63b מְמַשְׁמְשִׁין בָּהֶן they (the famished animals) licked them (begging for food); a. fr.—מִ׳ וּבָא *to come gropingly, slowly.* Y. Peah VIII, beg. 20d, v. מוּשׁ h.—Y. Ned. III, 38a מִמַּשְׁמֵשׁ רָאָה ... וּבָאִין if he saw the king's cutters come near and nearer, v. קְצוֹעַ; ib. רָאָה דְּלִיקָה מְמַשְׁמֶשֶׁת וּבָאָה if he saw the fire coming near and nearer.

Pulpel מְשׁוּמָּשׁ *to be attended to, watched.* Keth. l. c. כָּל שֶׁלֹּא מִ׳ when he was not watched.

מְשַׁמֵּשׁ ch. same. Targ. Is. LIX, 10 (h. text נגשׁ). Targ. Ps. CXV, 7 (h. text יְמִישׁוּ); a. fr.—B. Mets. 21b מְמַשְׁמְשֵׁי בְּחוּ מְמַשְׁמֵשׁ he feels for them (to make sure that he has not lost them). Ib. מְמַשְׁמֵשׁ בְּחוּ he has been looking after the fruits (which he was carrying, and found out their loss). Erub. 41b לְמִשְׁמְשֵׁי לְהוּ זוּוְרִיתָא (not בְּדוּ) to make shrouds ready for them.

Digitized by Google

מַשְׁמֵשׁ m. (preced. wds.; cmp. מַמָּשׁ) *substance.* Y. Ber. III, 6[d] bot. מַשְׁמַשְׁתָּא קיים its substance remains visible; מים אין מַשְׁמָשָׁן קיים (not משמשה, ed. Lehm. משטוש) of liquids there is no substance left (when the spot is dried up).

מַמְשֵׁמְ, מַשְׁמֵשְׁנִית f. (preced. wds.) *one who touches everything, thievish.* Gen. R. s. 74 מ' דינה מכירה שרגיא he knew her to be inclined to steal. Ib. s. 18 ממש; Yalk. ib. 24 מש; Yalk. Is. 265 ממש (Deut. R. s. 6 גוֹנֶבֶת).

מֵמָשָׁן, v. מִיָּשָׁן.

מִמְשָׁנָה I m. (b. h.; שְׁנָה I) *lieutenant, viceroy.* Midr. Till. to Ps. CXLIX חקב"ה אין לו ... ולא מ' the Lord has no dux nor eparch nor lieutenant.

מִמְשָׁנָה II m. (b. h.; preced.) 1) *repetition.* מִמְשָׁנָה (ספר) דוד *the Book of Deuteronomy.* Gen. R. s. 3; Yalk. Gen. 4. Meg. 31[b] קללות שבמ' ת' וכ' the curses contained in Deuteronomy (Deut. XXVIII, 15—68); a. e.—2) *copy, duplicate.* Snh. 22[a].—3) = next w. Sifré Deut. 161; Yalk. ib. 915 תרגום מביא לידי מ' מ' מביא וכ' interpretation (of the Law, Targum) leads to oral law, the study of the oral law leads to discussion (Talmud).

מִשְׁנָה f. (preced.) *repetition, verbal teaching by repeated recitation; traditional law,* opp. to מִקְרָא. Ab. III, 7 מפסיק מִשְׁנָתוֹ .. ממשנתו כל השוכח interrupts his study. Ib. 8 he who forgets one word of what he has learned. Ib. תקפה עליו משנתו his study was too hard for him. Erub. 54[b] כיצד סדר (ה)מ' what was the order of delivery of the oral law? Ber. 5[a] (ref. to Ex. XXIV, 12) ואמצוה זו התורה ... 'Torah' means the Pentateuch, 'Mitsvah', the oral law; a. fr.—Esp. *Mishnah, a collection of oral laws,* esp. that edited by R. Judah han-Nasi; also *a section of the Mishnah.* Esth. R. to I, 2, a. fr. ששת סדרי מ' the six Orders of the Mishnah; Cant. R. to VI, 4; Pesik. Vayhi, p. 7[a], sq. טרכי דמ' v. עֵרֶךְ. Ned. 91[a] מ' ראשונה the earliest collection, מ' שניה the second edition. Y. Keth. V, 29[d] bot.; Y. Ter. VIII, beg. 45[a], sq.; a. fr.—Y. Yeb. III, 4[d], a. e. אבי דמ' v. תּוֹסָפְתָּא. Y. Hor. III, end, 48[c] מִשְׁנָתוֹ של וכ' the collection made by &c.—Y. Ter. VIII, 46[b] bot. ולא מ' עשיתי did I not follow the law of the Mishnah?; ib. וזו מִשְׁנַת החסידים but is this the *mishnah* of the pious (who must act kindlier than the strict law demands)?—Erub. 62[b], a. fr. קב ונקי ... משנת ר' the opinions of R ... recorded in collections are merely a *kab* (few) but pure (incontestable); a. fr.—*Pl.* מִשְׁנָיוֹת. Y. Hor. l. c. מ' גדולות the large collections. Ib. מ' רוב ... שיקע Rabbi embodied (in his collection) most of the collections (of his predecessors); a. fr.

מַשְׁנֶה m. (preced.) *Mishnah-teacher.* Y. Maasr. III, 50[d], v. סָפַר.

מַשְׁנֵיוֹרְיָא f. pl. (שְׁנַי) *different directions* of the axis of the eyes, *squinting, strabismus.* Bekh. 44[a] מ' מבעיני the disqualification from strabismus is derived from *b'eno* (Lev. XXI, 20). Ib. משום משנירתא (corr. acc.; Rashi: מִשְׁנַיְרְיָא).

מִשְׁנָיוֹת, v. מִשְׁנָה.

מִשְׁנְיוֹתָא, v. preced. art.

מִשְׁנִין, מִשְׁנִים m. pl. (= מִשְׁנָיִים, denom. of מִשְׁנָה) *teachers of Mishnah.* Lam. R. introd. (R. Abba 2); Y. Ḥag. I, 76[c], a. e. סופרים ומ' teachers of Bible and of Mishnah. Ex. R. s. 47 שירדו דמ' יושבין וכ' that the teachers of Mishnah should hold sessions in the morning &c.; a. e.

מִשְׁעַמְמוּתָא, v. שִׁיעַמְמוּתָא.

מִשְׁעֶנֶת f. (b. h.; שָׁעַן) *crutch.* Gitt. 72[b], sq. הלך על מִשְׁעַנְתּוֹ when he walked on his crutch; a. e.

מַשְׁעֵר m. (denom. of שַׁעַר) *market-commissioner.* Gen. R. s. 98.

מִשְׁפּוּ* f. (שפו) *wine-sample.* Gen. R. s. 38 (play on שפח, Gen. XI, 1) דא מ' דכולא בישא this sample (proves) that all the wine is bad, v. מְסָתְיָא.

מִשְׁפָּחָה f. (b. h.; שפח, cmp. סמח) *family, kinship.* Tanḥ. ed. Bub., Noah 24 (play on שפח, Gen. XI, 1) מ' אחת one kinship (all equally bad, cmp. preced. w.). B. Bath. 109[b] מִשְׁפַּחַת אב קרויה מ' the father's kinship is called one's family (not the mother's). Eduy. VIII, 7; Kidd. 71[a] משפחת בית וכ' (not משפחות) a family named Beth &c.; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּחוֹת. Tosef. Naz. I, 3, a. e., v. גָּלַח; a. fr.

מִשְׁפָּט m. (b. h.; שָׁפַט) *sentence, judgment; justice, law.* Meg. 21[a] top; Snh. 11[b] מה מ' ביום וכ' as sentence can be passed in day-time only &c. Eduy. II, 10 מִשְׁפַּט רשעים וכ' the judgment (punishment) of the wicked in Gehenna lasts twelve months. Tanḥ. Mishp. 1 בעל זרוע אינו רוצה לעשות דבריו במ' אלא מעביר על המ' a man of might does not care to act according to law, but ignores the law; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּטִים. Ex. R. s. 30 על ידי המ' שנתת להם וכ' through the laws which thou hast given to them, they, having a dispute with one another, go to law and make peace. Ib. בבקר ניתנה התורה ... נתמ' המ' in the morning the Law (religious principles) was given, and in the evening the civil law (Ex. XXI, sq.). Midr. Till. to Ps. XXXVI אין קצבה למ' וכ' there is no limit to the judgments for the wicked; a. fr.—*Mishpatim,* name of a Scriptural lesson of a week (Ex. XXI, 1 to XXIV, 18).

מַשְׁפֵּךְ m. (שָׁפַךְ) *funnel.* Kel. III, 6. Tosef. Sabb. VIII (IX), 10; a. fr.—Ab. V, 15 מ' a scholar that learns and forgets easily, cmp. מַשְׁפָּרָת.—*Pl.* מַשְׁפְּכִים, מַשְׁפְּכִין. Tosef. Kel. B. Mets. II, 7.

מַשְׁפֵּךְ m. ch. (preced.), מ' מַרְמָתָא *outpouring (of torrents) from the heights, ravines; slopes.* Targ. O. Deut. III, 17 (h. text אשדות). Targ. Josh. X, 40; a. fr.

מִשְׁפָּלָה f. (שָׁפַל, cmp. פָּשַׁל) *a wicker basket carried on a pole over the shoulder.* Kel. XIX, 10. Tosef. ib. B. Mets. VI, 9; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּלוֹת. Kel. XXIV, 9. Shebi. III, 2 מ' של לחך לחך baskets (of foliage for dung) of a *lethekh* each. Ib. מוסיפין על המ' וכ' you may add to the number of baskets (to be put on the dunghills) &c. Y. ib. 34[c] top לא יפרוק את המ' he (the Israelite) must not unload the baskets. Cant. R. to VII, 3; a. fr.

Digitized by Google

מִשְׁקְדֵי* m. pl. (שקד) *guards*; מ' חלזוני *snail-shells*. Ab. Zar. 28[b] ed. (Ms. M. a. Ar. משקרי).

מַשְׁקֶה m. (b.h.; שָׁקָה) *drink, liquid*. Sifra Sh'mini ch.IX, Par. 8 מ' זה חיין 'drink' (Lev. XI, 34) means wine. Ib. מ' סרוח spoiled liquid; Pes. 18[a]; a. fr.—*Pl.* מַשְׁקִין, מַשְׁקִים. Ib. 17[b] מ' חבאין מחמת ידים liquids which have become unclean through contact with unclean hands. Ib. שנטמאו מחמת מ' vessels which have become unclean through the liquids put into them; a. fr.—מַשְׁקֵי בית מטבחיא, v. מַטְבְּחַיָּא a. מַדְבְּחַיָּא.

מַשְׁקוֹיֵי, מַשְׁקוֹי, v. מַשְׁקֵי.

מִשְׁקוֹל, v. מִשְׁקָל.

מַשְׁקוֹלֶת f. (b. h. מִשְׁקֹלֶת; שָׁקַל; sub. אבן) *plummet*. Kel. XXIX, 3. חמ' חדש plumb-line. B. Bath. II, 13 כנגד חמ' measure by the plummet (cutting off all branches as far as they hang over the border line); Tosef. ib. I, 15; cmp. מַטּוֹטֶלֶת; a. e.—*Pl.* מִשְׁקוֹלוֹת. Kel. XII, 8 Talm. ed. המטולטלות וחמ' (Mish. ed., a. ed. Dehr. מִשְׁקָלוֹת) two kinds of plummets (B. S. *weights*, v. מִשְׁקָל).

מִשְׁקוֹלְתָא, מַשְׁקוֹלְתָא ch. same. Targ. Zech. IV, 10; a. fr.

מַשְׁקוֹף m. (b. h.; שקף) *cross-piece, lintel*. Ab. d'R. N. ch. XXVI, end מ' חצלירון the lintel, contrad. to אסקופה. Mekh. Bo, s. 11; Yalk. Ex. 197 שלשה מזבחות ... חמ' וכ' our ancestors in Egypt had three altars; the lintel and the two posts; a. e.

מַשְׁקוֹפֵי, מַשְׁקוֹפֵי f. (שָׁקַף) *knock, bruise*. Targ. O. Ex. XXI, 25 (not עֵי...). Targ. Y. I ib. XV, 25.

מַשְׁקְיָא, מַשְׁקֵי m. ch. 1) = h. מַשְׁקָה, *drink*. Targ. Lev. XI, 34; a. e.—Koh. R. to III, 9 חד מַשְׁקוֹיֵי חמים (some ed. מַשְׁקוֹי, oth. מַשְׁקֵי) one hot drink.—2) = h. מִשְׁתֶּה, *feast*. Targ. Esth. I, 3. Targ. II Esth. IX, 17, sq. מַשְׁתְּיָא; a. fr.

מַשְׁקַצְתָא f. pl. (שֶׁקֶץ) *abominations, idols*. Targ. Y. II Deut. XXIX, 16 מקש (corr. acc.).

מִשְׁקָל m. (b. h.; שָׁקַל) *weighing, weight*. Tosef. Ḥull. IX, 9 לקח הימנו במ' if he bought of him by the weight. B. Bath. V, 10 על כל מ' ומ' as often as he uses the weights; Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VIII על כל מ' מ' (corr. acc.). Ib. (ref. to Lev. XIX, 35), v. מִזְרָעִי. Ker. 5[a] לא יניח מ' במ' he must not use one weighed species as a weight for the other; a. fr.—*Pl.* מִשְׁקָלוֹת. Sifra l. c.; B. Bath. l. c.; v. מָתָח. Tanḥ. Balak 12 מְעַוֵּל ומשקר במ' (not מטולת) committing wrong and fraud in weights; ib. מ' משקר using false weights; Yalk. Num. 765; a. fr.

מִשְׁקַלְתָא, מְשַׁקְלְתָא, v. מַשְׁקוֹלְתָא.

משקרי v. מִשְׁקְדֵי.

מֵשַׁר, v. מֵישַׁר.

מֶשְׂרָא I *garden-bed; plain*, v. מֵישְׂרָא.

מֶשְׂרָא II *camp*, v. מִשְׂרֵי.

מִשְׂרָה f. (b. h.; שָׂרָה) *infusion; steeping*; מ' ענבים *infusion of grapes*. Pes. 44[a] תאי מ' this additional specification of *mishrath* (Num. VI, 3) &c.; a. e.—Tosef. Shebi. VI, 25, v. מְבִיסָה.—B. Kam. 102[a], a. e. לאכלה ולא למ' you may use the products of the Sabbatical year 'for eating' (Lev. XXV, 6), but not as substances for steeping, v. מְלוּגְנָא; a. fr.—Esp. *a pond for steeping flax* &c. B. Bath. II, 10 מרחיקין את חמ' וכ' you must keep your pond removed from your neighbor's vegetable garden &c. Ib. 18[b] מ' וירקא the legal distance between a pond and your neighbor's vegetable garden; a. e.

מִשְׂרֵי, מֵשַׁר, v. מֵישַׁר.

מִשְׂרוּנְיָא pr. n. pl. *Mashrunia*, in Babylonia. B. Mets. 107[b] בני מ' (Ar. מִרוּשַׁנְי; oth. Var., v. Rabb. D. S. a. l. note 6) the community of M. (to which the adjacent forest belonged).

מַשְׂרוֹעָא m. (שָׂרַע) *slippery spot*.—*Pl.* מַשְׂרוֹעִין. Targ. Jer. XXIII, 12.

מַשְׂרוֹעֲיְתָא (preced.) pr. n. *Mashru'itha*, name of a peak. Targ. I Sam. XIV, 4 (h. text בּוֹצֵץ).

מִישְׁרֵי, מִ', מַשְׂרֵי m. (שָׂרֵר) *camp, resting place*. Targ. Y. Gen. XXXII, 9. Targ. Ps. XIX, 5 מַשְׂרֵוֵי (מַשְׂרֵי; Ms. מֵישָׁרָא). Targ. Is. XIII, 22 מֵישָׁרֵי; a. fr.—*Pl.* מַשְׂרַוַיָּן, v. next w.

מַשְׂרְיָא, מַשְׂרִיתָא, מַשְׂרִיָּא f. same. Targ. O. Gen. XXXII, 9; a. fr.—Constr. מַשְׂרִית, מַשְׂרִיתָא, מַשְׂרִי'. Targ. Num. II, 9; a. fr.—*Pl.* מַשְׂרְיָתָא, מַשְׂרַוְיָתָא, מַשְׂרַיָּן, מַשְׂרֵי'. Targ. Gen. XXXII, 8; 11 (Y. מַשְׂרְוַיָּן, v. preced.). Targ. Num. XXIII, 10; a. fr.—Snh. 26[a], sq. באפי מַשְׂרְיָתֵיהּ in the face of his camps (soldiers); מַשְׂרְיָתֵיךְ היכא where are thy soldiers?

מְשַׂרְשְׁיָא, מְשַׂרְשְׁיָה pr. n. m. *M'sharsh'ya*, an Amora. Snh. 63[b]. Ker. 6[a]; a. fr.

מִשְׂרַת, v. מִשְׂרָה.

מַשְׂרֵת f. (נָשַׂר) *a depilatory substance*. Naz. 42[a] מפני חמ' because he might eventually use a depilatory earth.

מַשְׂרֵת, v. מַסְרֵת.

מְשָׁרֵת, m. (b. h.; שָׁרַת) *servant, attendant*. Y. Ned. IX, beg. 41[b] מ' ר' מאיר וכ' I was the attendant of R. Meïr on both his flights; a. e.—[Ber. 63[b] מ' תחתיך, v. מְשָׁרַיִת.]—*Pl.* מְשָׁרְתִים. Snh. 63[b] מְשָׁרְתֵי עכו"ם idolatrous temple-servants.

מְשַׁשׁ (b. h.; v. מוּשׁ) *to feel, grope, search*.—*Palp.* מְשַׁמֵּשׁ q. v.

מְשַׁשׁ I ch., *Pa.* מַשֵּׁישׁ same. Targ. O. Gen. XXXI, 34; 37 (Y. פשפש).

מְשַׁשָׁא II, **מְשָׁשׁ'** m. (preced.) *substance, essence; reality*. Targ. Lam. II, 14. Targ. Job XV, 3; a. e.—Ab. Zar. 55[a] דע"ז ליח בה מ' that there is no reality in idols. Pes. 4[b] אטו אמירה דאתי מידי מ' איח ביה has their decla-

Digitized by Google

ration any significance?—Yeb. 102b, v. חָלַץ. Sabb. 152b bot., v. מַפָּשָׁא; Yalk. Gen. 33 מַשָּׁשָׁה.

מְמַשְׁמְשָׁן, part. *Hif.* of שׁשׁ q. v. Koh. R. to VII, 19.

מְמַשְׁתָּאל m. (שְׁאַל) *one inquiring of the oracle, augur, diviner.* Targ. Is. III, 2 (h. text קֹסֵם).

מְמַשְׁתָּה m. (b. h.; שָׁתָה) *drink.* Keth. 8b כמשתה ראשונים וכ' as those before you drank (the cup of grief) &c.—Esp. *feast, wedding meal* &c. Gen. R. s. 53 מ' גדול מְשְׁתֵּה גדולים 'a great feast' (Gen. XXI, 8) a festive gathering of great men. Keth. 4a, a. fr. שבעת ימי חמ' the wedding week. Sabb. 67b עשה מ' לבנו gave a feast in honor of his son. Keth. 8a נערים מ' נגינתם the voices of the youths singing at their banquets. Ber. I, 1, a. fr. בית חמ' (the house of a) wedding. Deut. R. s. 1, end; a. fr.—*Pl.* מְמַשְׁתָּאוֹת, מְשָׁתְּיוֹת. B. Bath. 91a. Ruth R. to IV, 2; Y. Keth. I, 25a מכאן לבית חזה שחממנים . . . בבית מ' וכ' from here (Ruth l. c.) this house (of the Nasi) learned to ordain elders at its banquets. Nidd. 16b, v. רָגַל; a. fr.

מְמַשְׁתִּין m. pl. (v. מַשְׁתִּית) *foundations, supports*; trnsf. *faith.* Targ. Y. II XXX, 11, v. מַשְׁתִּית.

מְמַשְׁתּוֹקָא m. (שְׁתַק) *silence.* Targ. Y. Lev. X, 3.—Meg. 18b, a. e. מלה בסלע מ' בתרין a word is worth a Sela, silence is worth two. Ib.; Y. Ber. IX, beg. 12d סמא דכולא מ', v. סָמָא II.

מִשְׁ', מְמַשְׁתְּיָא f. ch.=h. מִשְׁתֶּה, *drinking; feast.* Lam. R. to I, 7 מ' . . . מדכרא she remembers the seven days of her wedding feast. Gen. R. s. 3 כן וכן אנא מסקד .. דמ' משתתי . . this is my order for my wedding feast. Y. Shebi. IV, end, 35c; Lev. R. s. 11, beg., v. בְּרוֹטוֹנְמְיָא. Koh. R. to III, 2 במשתתיה at his wedding. Y. Ber. VI, 10c bot. למ' משתויתיה וכ' to the wedding of &c.; a. e.—*Pl.* מְשַׁתְּוָיוֹתָא. Esth. R. to I, 9 מְשַׁתְּוָתֵירוֹן, v. גְּרַר.

מַשְׁתּוּרְיָא f. ch.=h. מַשְׁתִּית, *foundation.* Esth. R. to I, 9 (play on גם a. שׁשתי) [read:] גם וגם מ' של ושתי הגיע וכ' level, level the foundation of Vashti, the time has come &c., v. גַּמָּם.

מַשְׁתֵּי *web*, v. מַשְׁתִּירְתָּא.

מַשְׁתִּי, מַשְׁתְּיָא, מַשְׁתֵּי m. ch.=h. מִשְׁתֶּה. Targ. Is. III, 1. Targ. II Chr. IX, 20. Targ. I Sam. XXV, 36; a. fr.—Sabb. 152a מפלי מ' drinking is more effective. Pes. 103b עקר דעתיה מִמַּשְׁתְּיָה Ms. (ed. ממשתיא) he has discarded the thought of drinking; a. e.—[Yalk. Is. 289, v. next w.]

מַשְׁתֵּיהֶם* m. pl. (preced.) *horsemen watering their horses.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) (expl. שת שתו, Is. XXII, 7) אזלין מ' אתיין וכ' one troop watering their horses went, another came, so that they appeared to be very numerous; Yalk. Is. 289 משתי (corr. acc.).

מַשְׁתִּית f. (denom. of שֵׁת, *pl.* שָׁרוֹת; שׁרת) *foundation.* Gen. R. s. 71 (play on בְּגוֹד, Gen. XXX, 11) בא מי שעתיד לִגְדֹּד מַשְׁתִּיתָן וכ' he is coming who is destined to cut down the foundation (idolatry) of the gentiles (Elijah the Gadite), v. מַשְׁתּוּרִין; Midr. Till. to Ps. XC, 1 מַשְׁתִּירוֹ של עכו"ם the foundation of idolatry. Gen. R. s. 75 (ref. to רשתות, Ps. XI, 3) Jacob שהוא מַשְׁתִּירוֹ ויסודו וכ' who is the foundation and basis of the world; (Yalk. Ps. 653 עולם מַשְׁתִּיתוֹ, v. מַשְׁתִּיָּה). Koh. R. to II, 5 מַשְׁתִּיתָהּ של ארץ the foundation (centre) of the earth. Ib. to II, 12. Midr. Sam. ch. XXVI.

מְשַׁתְּוָתָא *drink*, v. מְשַׁתְּוָתָא.

מַשְׁתִּירְתָּא, מַשְׁתֵּי, מַשְׁתִּי f. (שְׁתִי II) *web.* Targ. Jud. XVI, 13, sq.—Nidd. 58a. Ex. R. s. 42, end משתי בישתא, v. מַשַּׁבָּה II.

מְשַׁתְּמוֹדָע m. (v. אִשְׁתְּמוֹדַע) *acquaintance, friend.* Targ. Ps. CXLII, 5.

מְשַׁתְּמִירְתָּא, prob. to be read: מַשְׁתִּירְתָּא m. (שְׁתַם) *borer, siphon.*—Y. Erub. X, 26d top, expl. דְּיוֹבִיט.

מֵת m. (b. h.; מוּת) *dying, dead; corpse.* Ber. 3b בפני חמת in the presence of a dead body; דבריו של מת affairs concerning the dead. Ib. 18b, a. e. קשה רמה למת וכ' the gnawing of the worm is as painful to the buried corpse as a pin &c.; a. v. fr.—מת מצוה, v. מְצָוָה.—*Pl.* מֵתִים, constr. מֵתֵי. M. Kat. 20a מתי מצוה, v. מְצָוָה. Ber. 18b. Tosef. Sabb. VI (VII), 1 לבין חמ' to the graveyard; a. v. fr.—Snh. 55a, a. fr. משמש מת coition with *membrum mortuum.*

מֶתָא, v. מֵיתָא I a. II.

מָתָא f. (=מאתא; אֲתָא; cmp. מָקוֹם; Mand. מאתא; Assyr. mâtu, constr. mât *land*, v. Schr. KAT2, p. 510; 568) *home, place, town.* Men. 85a (prov.) למת ירקא ירקא שקול Ar. a. Ms. K. (Ms. M. לבית; ed. למתא ירקא) carry vegetables to the home of vegetables; Ex. R. s. 9 למתא ירקא; Yalk. Ex. 182 במ' שמאי שלא במ' וכ' למ' דירקא. Sabb. 145b bot. (prov.) בר מ' אבר מ' Ms. M. (ed. בלא מ') at home my name (will give me my position), abroad, my dress. B. Kam. 113b מיצבט one citizen may be levied upon for the delinquent taxes of a fellow citizen. Snh. 112a בני מ' citizens (taxpayers, after a residence of twelve months); יתבי מ' residents (after thirty-days). Yeb. 17a מָאתַיִם, v. חַרְשָׁנְיָא; a. v. fr.—*Pl.* (fr. מתותא, v. P. Sm. 2246) מְתָוְוָתָא *settlements.* Gitt. 7a מ' דארעא וכ' small Palestinian places. Erub. 21a מ' מבלען וכ' (ruined) settlements within a distance of &c.—מתא מחסיא, v. מָחַסְיָא.

מַתַּאי pr. n. m. *Mattai* (abbr. of מַתִּתְיָהוּ), *Matthew*, a disciple of Jesus. Snh. 43a (in a passage omitted in most editions), חמשה תלמידים היה לו לישו מ' וכ' Jesus had five disciples; M. etc. Ib. (by way of play on מָתַי, Ps. XLII, 3, a. XLI, 6) מַתַּי, v. בִּנְיָן.—V. מַתְיָא.

מַתְאִים m. (תְּאֵם) *twin-*; esp. *twin-leaf, the central rib of a branch of palm-leaves.* Y. Succ. III, beg. 53c; v. תְּיוֹמָת.

מַתְאִירְמוֹת *f., pl.* (preced.) *twin-teeth (bicuspids), molar teeth.* Bekh. VI, 4 חמ' Mish. (Talm. ed. 38a

מָתוֹן I pr. n. *Mathun*, 1) name of an Amora. Y. M. Kat. III, 83[b] top. B. Kam. 96[a], sq.; Succ. 32[a] Ms. M. (ed. יזחנן).—2) name of a woman. Ber. 20[a], v. next w.

מָתוֹן II m., מְתוּנָה f. (מָתַן) *slow, careful, considerate, patient.* Hor. 14[a], v. מַשָּׁה. Ber. 20[a] (a proverb cited, when a person was fined for attacking a Samaritan woman named מתון) דידינו דאמרי אינשי מ' מ' ארבע וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) that is what people say, *mathun, mathun* (to be slow) is worth four hundred Zuz. Tosef. Sabb. VII (VIII), 24, sq.; a. e.—*Pl.* מְתוּנִין, מְתוּנִים; f. מְתוּנוֹת. Ab. I, 1 חוו מ' בדין be careful in judgment. Tosef. Makhsh. I, 8 טיפין מ' (R. S. to Makhsh. II, 4 תחוכות) slow (interrupted) drops, opp. טפה אחר טפה; a. e. [Chald. מָתוּן, v. מַתְיָן.]

מתון*, Y. Sot. I, beg. 16[b] מ' אלא מתוך וכ' ולא, a corrupt., prob. arisen from a tautography of מתוך, read: ולא מתוך דבר של אימה (v. Maim. Sot. IV, 18, a. Num. R. s. 9; B'er hag-Golah to Shulḥ. Ar. Eben ha-Ezer 178 suggests מָדוֹן, corresp. to מריבה in Maim. l. c.).

מְתוּנָא c. (מְתַנָּא, v. מְתַנָּא) 1) *reeky, foul.* B. Bath. 19[b] במ' when the straw is foul.—2) (noun) מ', מְתוּנְתָּא f. *reeky, infiltrated earth.* Ib. 18[a] קשת וכ' מ' ground infiltrated (with urine &c.) is injurious to the wall. Ib. 19[a] דידקא מ' the damage caused by &c. Pes. 47[b] במתונא Ar. a. Ms. M. 2 (ed. במתונתא; Ms. M. 1 במתינה) it means swampy earth (which cannot be crushed to powder).

מְתוּנָה v. מָתוֹן II.

מְתוּנְתָּא, v. מְתוּנָא.

מָתוֹק I m., מְתוּקָה f. (b. h.; מתק) *sweet; pleasant.* Cant. R. to V, 16, v. חֵיק; Num. R. s. 10, beg.; a. fr.—*Pl.* מְתוּקִין, מְתוּקִים; מְתוּקוֹת. Erub. 18[b]; a. fr.—Esth. R. to I, 9 מיני מתוקים, v. מְתִיקָה.

מָתוֹק II m. *Bitter Apple* or *Cucumis* (v. מְתִיקָה 2). Shebi. III, 1; IX, 6 עד שיבש חמ' until the *mathok* begins to dry up; [R. S. a. l. *the juice of the dung*].—Y. ib. III, beg. 34[c], expl. פַּקּוּעָה.

מְתוּקָה, v. מָתוֹק I.

מְתוּקָן m. (תִּקֵּן) *perfected, well-arranged, finished,* esp. *fruits properly tithed.* Dem. IV, 7 אינו מ' the tithes have not been given of it. Nidd. 15[b], a. fr. חזקה אין חבר מוציא.... דבר שאינו מ' the presumption is that a *ḥaber* will not let go out of his hands anything not perfected (according to law); a. fr.—*Pl.* מְתוּקָנִין, מְתוּקָנִים. Ib.; a. fr.—Yoma 71[a] ומ'... חיים a prolonged, blessed and perfect life.

מְתוּרְגְּמָן m. (תִּרְגֵּם) *interpreter.* Lam. R. to I, 13 (ref. to Esth. VII, 5) ויאמר.. למ' ויאמר חמ' וכ' King Ahasver spoke to the interpreter, and the interpreter to Esther; Yalk. Esth. 1058; (Meg. 16[a] תורגמן).—Esp. a) *translator* (into Chaldaic or Greek) *of the Biblical portion read at services.* Meg. IV, 4 לא יקרא למ' וכ' one must not read

תימה; Rashi מתא; ib. in Gem. תימוה, תימת); Sifra Emor ch. VI, Par. 7 (Rabad to Sifra l. c.: *corner of the mouth*).

מְתָאכְלֵי* m. pl. (cmp. אִיתְכָּלָא) מ' דתומי *bunches of garlic.* B. Bath. 86[a], v. מְסוּבָּלָא.

מְתָאנָא m. (= מתחרא, v. תַּחֲרִי; חֲרֵי; Syr. מתרא, מתוארא, P. Sm. 2256) *rake, poker, shovel.* Ḥag. 4[b], sq. חזת נקיטא מ' בידה כ' (Ar. מתוארת; En Yakob מתחרא) took a shovel in hand and raked &c., v. חֲרֵי. Gitt. 69[b] bot. ונייתי מתוארא וכ' Ar. ed. Koh. (oth. Ar. ed. מתורא; ed. פתורא) and let him bring a shovel and put it over them &c. [Ar.: *a board.*]

מַתְבֵּן m. (b. h.; denom. of תֶּבֶן) *shed for straw* &c. Erub. VII, 5; Tosef. ib. IX (VI), 17; a. e.

מִתְבְּרָא m. ch.=h. מַשְׁבֵּר. Targ. II Kings XIX, 3; Targ. Is. XXXVII, 3. Targ. II Sam. XXII, 5 (h. text מִשְׁבְּרֵי); Targ. Ps. XVIII, 5 (h. text חבלי). Targ. Ex. I, 16 (G. ed. Dien. מ'; h. text אבנים); a. e.

מְתָבְּרָא m., *pl.* מְתָבְּרִין (תְּבַר) =b. h. מְשָׁבְּרִים, *breakers, waves.* Targ. Ps. XLII, 8.

מַתָּג (denom. of next w.) *to bridle.* Pesik. Zakh., p. 24[b] את מְמַתְּגוֹ, v. בָּלַם II; Yalk. Deut. 938; Tanḥ. ed. Bab., Ki Thetsé 6 שמתגו (corr. acc.)

מֶתֶג m. (b. h.) *bridle, reins.* Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to מתג אמה אחת מ' חמור, II Sam. VIII, 1) לקח אמה אחת מ' חמורו וכ' he (Isaac) took one cubit's length of the reins of his ass, and gave it to him (Abimelech) as a sign of friendship (v. Targ. Y. Gen. XXVI, 31).

מְתַג', מְתַגָּא ch. same. Targ. Y. Gen. XXVI, 31 (v. preced.).—[Sabb. 51[b] bot., v. מְתָנָא.]

מְתַדְּמַרוּ f., v. דְּמַר.

מְתוֹאָרָא, v. מְתָאנָא.

מְתוּבְיָא, מְתוּבְיָתָא f. (יְתַב) *seat.* Targ. Jud. V, 11 מְתוּבְיַת ed. Lag. (oth. ed. מְתוּבַת) constr.—V. מְתִיבְתָּא.

מַתְוְיָא, v. מְתִוְיָא.

מַתְוָתָא, v. מְתָא.

מַתְוַי, מַתְוָיָא m. (אֲתָא; cmp. מְתָיָא) *being carried, desire.* Targ. Y. Gen. III, 16 מַתְוַיְכִי (h. text תשוקתך). Ib. IV, 7; a. e.

מְתוֹךְ, v. תָּוֶךְ.

מְתוּכִילְתָּא f. (אֲכַל I) *relish, preserve.* Pes. 43[a] קריבו לי מידי מ' Ms. M. (ed. קדיבו לו מתכילתא) bring me something to go with the meat. Sabb. 77[b] (phonetic play) מ' מִחִי תְּכוֹלִיתָא דִּדָא Ar. (ed. מיתכולתא מחי תכלת דא, Rashi a. Ms. O. מתוכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) *m.*, 'when will this end?'

מְתוֹלָא m. (מְתַל) *poet.*—*Pl.* מְתוֹלָיָא. Targ. Y. Num. XXI, 27; O. מְתַלַּיָּא (ed. Berl. מְתַלָּיָא). Targ. I Sam. XXIV, 14 מְתַלָּיָא Bxt., v. מְתָלָא.

Digitized by Google

for the translator more than one verse at a time. Ib. עד כדי שלא יפסיק הכ' occupying no more time (in rolling the scroll) than the translator requires for interpreting the verse last read; a. e.—b)=אֲמוֹרָא q. v. Ḥull. 142ᵃ ר' תוצפית הכ'. Ex. R. s. 3, end; a. e.—*Pl.* מְתוּרְגְּמָנִים ... Koh. R. to VII, 5. Ib. to IX, 17. Pes. 50ᵇ; a. e.

מְתַרְגְּמָן, מְתוּרְגְּמָנָא, מְתֻרְגְּמָנָא ch. same. Targ. Gen. XLII, 23.—Targ. Ex. IV, 16; a. e.—*Pl.* מְתוּרְגְּמָנִין. Targ. II Chr. XXXII, 31.

מְתוּרִין, v. מִיתּוּרִין.

מְתוּשַׁע m. (denom. of תֵּשַׁע) *a group of nine.*—*Pl.* מְתוּשָׁעִים. Y. Shebi. I, 33ᵇ חשבון מ' the aggregate quantity (of one cake of figs) for each nine trees; v. מְשׁוּשָׁע.

מָתַח (b. h.) *to extend, stretch* (cmp. מֶשֶׁךְ, משח). Kil. VI, 9 המותח זמורה וכ' if one trains a vine from one tree to another. Sabb. 75ᵃ המותח חוט וכ' he who pulls the thread of a seam (bringing the ends closer together), v. infra. Gen. R. s. 3, a. e. שלא תאמר מיכאל הירה מותח וכ' lest you say, Michael stretched (the world) in the south &c., v. נֶגֶד; Midr. Till. to Ps. XXIV מְמַתְּחָן. Y. Ber. I, 2ᵈ top אדם מותח אהל וכ' when one stretches a tent-cover, in course of time it becomes loose; Gen. R. s. 12, end; Yalk. Is. 314.—Gen. R. s. 10, end, v. *Nif.*—[Yalk. Prov. 961 סופו לרדות מיתח v. מָתַק.]—Part. pass. מָתוּחַ; f. מְתוּחָה; *pl.* מְתוּחִים, מְתוּחִין; מְתוּחוֹת *stretched, extended*; (of a bow) *bent*; trnsf. (of judgment) *ready to be discharged, aimed.* Kel. XXI, 3. Gen. R. s. 35 ... אותה מדת הדין שהיתה מ' כנגד ומְיֻתָּחָה וכ' that very judgment which was aimed against Israel, did the Lord turn and aim against the Egyptians. Y. M. Kat. III, 83ᶜ top הדין מ' כנגד וכ' judgment is ready against the whole family. Pesik. R. s. 38; a. fr.

Pi. מִיתַּח same, esp. *to straiten straps; to bring objects closer together.* M. Kat. I, 8 אַף מְמַיְּתִין you may also straigten (bed-straps). Ib. 10ᵃ .. ומיתחין שאם מְמַיְּתוֹ 'you may stretch', means when it (a strap) is lax, you may straiten it; Y. ib. I, 80ᵈ bot. Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10 מיחוסרין..לְמַתֵּחַ need ... stretching. Midr. Till. l. c., v. supra. —Y. Sabb. XIII, beg. 14ᵃ המְמַתְּחָן צדדין (ed. Krot. המתחת צדדי, corr. acc.) he who brings the ends of two pieces close together (by pulling the thread up and knotting it), v. supra; Y. Kil. IX, end, 32ᵈ המְכַמְּתִירַן צדדין (or תַּמְמִתִּירַן *Hif.*; not צודדין); a. e.

Nif. נִמְתַּח *to be stretched, spread, drawn.* Snh. 38ᵇ נִמְתְּחוּ אבריו his limbs were stretched (shaped); (Ab. d' R. N. ch. I נתקשרו); Yalk. Gen. 15. Ib. 16 היו נִמְתָּחִין והולכין (ib. also מִתְּחִין; Gen. R. s. 10, end מותחין) they (the works of creation) continued to extend (develop). Y. Ber. I, 2ᶜ bot. יִמָּתְחוּ הרקיע (or יִמָּתְחוּ) let the firmament be stretched out. R. Hash. 22ᵇ יִמָּתֵחַ על התעמוד shall be stretched on the pillory. Y. Hor. II, 46ᵈ נִמְתְּחָה חקשת the bow was bent (euphem. for *erection*). Yalk. Ps. 796 נמתחה חחרב the sword (of judgment) was drawn; (Tanḥ. B'midb. 7 נמשכה; ib. ed. Bub. 7 נשמטה).

Hithpa. הִתְמַתֵּחַ same. Tanḥ. Ḥayé 8 והיו הולכין ומִתְמַתְּחִין וכ' they would have gone on spreading &c.

מָתַח ch. same. Targ. Ps. CIV, 2. Ib. LXIV, 4 Ms. (ed. משחו, v. מָשַׁח II).—Ib. L, 4; a. e.—Part. pass. מְתִיחָא, מְתִיחָה ('מיתו'). Ib. VII, 13; a. e.—Gen. R. s. 63, a. e., v. זְרָתָא.

Af. אַמְתַח same. B. Mets. 107ᵇ משום אַמְתּוּחֵי אשלידהן for pulling their ropes (to drag boats), v. מַרְתָּא. Ib. אי מַמְתְּחֵי וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) if they can pull their ropes all along the shore, they will walk there. Keth. 85ᵃ, v. אַשְׁלָא; a. e.

Ithpe. אִיתְמְתַח *to extend, spread.* Targ. Job XV, 29.

מְתָחָא m. (preced.) 1) *extension.* Targ. Ps. XIX, 5 מְתַח (constr.).—2) *tent-pin.*—*Pl.* מְתָחַיָּא. Targ. Y. Ex. XXXVIII, 20 (not מַתְחָיָא); a. fr.—3) (with גִּירָא) *bow-string.* —*Pl.* constr. מִתְחֵי. Lev. R. s. 5 (expl. יתר, Ps. XI, 2) מ' גירא.

מַתְחַלָּא m. (תְּחַל; cmp. תּוּחֲלָא) *the calyx surrounding the date in its early stage.* Keth. 77ᵇ.—*Pl.* מַתְחַלֵּי. Pes. 52ᵇ; Ber. 36ᵇ, v. שׁוֹמֵר.

מַתְחֲתָא f. (מְתַח) *stretching*; מ' דמגילתא *the borders of stretched* parchment, distinguishable by their darker color. Gitt. 88ᵃ דידיעא בירת מ' דמ' when the borders are distinguishable (evidence that nothing has been cut off).

מַתַּי pr. n. m., v. מַתַּאי.

מַתִּי, v. מוּת.

מָתַי (b. h.) *when?* Ber. I, 1 מְתֵי Ar. (ed. מֵאֵימָתַי). Midr. Till. to Ps. IV, 3; 5 עד מ' וכ' how long will you &c.? Succ. 56ᵇ; a. fr.

מַתָּיָא f. Part. *Af.* of אֲתָא. Ned. 81ᵃ מ' לידי וכ' leads to (may cause) &c.; a. fr.—[מַתַּיָּא, v. מֵיתָא.]

מַתִּית, מַתָּיָה pl. n. m. (abbrev. of מַתִּתְיָהוּ) *Mattia* (Matthew). Shek. V, 1 (Mish. ed. מַתִּתְיָה). Eduy. II, 5 (Ms. M. מתתי'). Yoma VIII, 6; Ab. IV, 15, a. fr. מ' בן חרש.—Y. Orl. I, 60ᵈ top ר' מ' מן דבחרתח.

מִתִּיב, Targ. Y. I Gen. IV, 8 מ' אפין, v. מֵיתַב.

מְתִיבְתָא, מְתִבְתָא I f. (יְתַב; v. מְשִׁירְבָה) 1) *seat, sitting,* esp. *school, academy; council.* Targ. I Chr. XI, 25. Ib. IV, 22 מְתִיבְתָא (constr.); a. e.—Ber. 18ᵇ מ' דר' אפס the college of R. E.—Ib. מ' דרקיעא the heavenly session (of the departed scholars). B. Mets. 86ᵃ וכולהו מ' דרקיעא וכ' and all those participating in the heavenly session declared &c. Yeb. 105ᵇ; a. fr. 2) *the proceedings at college, subject of discussions.* B. Kam. 117ᵃ מסדים מ' דיומא לרבנן he finished up (reviewed) the subject discussed that day before the scholars. Ib. ליעיין מר במותי דלמחר study carefully the subject of discussion for to-morrow; a. fr.—*Pl.* מְתִיבְאָתָא, מְתִיבָתָא. Gitt. 6ᵃ כיון דאיכא מ' because there are colleges (in Babylonia). Ib. מ' בגירסיידהו וכ' the colleges are engrossed in their theoretical studies.

מְתִיבְתָא II f. (תּוּב) *answer, argument.*—*Pl.* מְתִיבָתָא. Y. Gitt. VIII, 49ᶜ top כל אילין מ' וכ' the same arguments which &c.

Digitized by Google

מַתְיְתָא, v. מִתְיָא.

מַתַּיִן, v. מַתָּנָן.

מָתִיכְלָא f. (חכל, *Taf.* of פִּכְלֵי or מִשִּׁירְכְלָא) *apothecary's pot.* Targ. Job XLI, 23 מתי׳ ed. Lag. (ed. Wil. מְחַכְּ׳).

מָתִיכְלָתָא f. (preced.) *basin.* Hull. 46ᵇ (Rashi משירכלתא).

מָתִין, מְתִין, v. מְתַן.

מַתִּין, (מְתִין) m. ch.=h. מָתוֹן, *slow, careful.* Targ. Y. I Lev. XXIV, 12 (ed. Amst. מַתְיַן; Y. II מְתוּן); Targ. Y. I Num. IX, 8 מַתְיָן ed. Amst. (oth. מְתִין; Yr. II מתון).—*Pl.* מַתִּינִין, (מְתוּ׳). Ib. Targ. Cant. V, 12. [The form מַתְיָן, מַתְיַן fr. מתי—מתח.]

מְתִינָא, v. מְחוֹנָא.

מְתִינָה f. (מְתַן) *deliberation, consideration.* Gen. R. s. 67 בא לו עשו במ׳ Esau planned against Jacob with deliberateness (taking his time for revenge); Yalk. ib. 115.

מְתִינוּת f. (preced.) *slow motion*, opp. מְזִדְרִיזוּת. Gen. R. s. 10.

מְתִינְתָא f. (מְתַן) *that which is waited for, hope.* Targ. Job XVII, 15 מְתִינְתִי.

מְתִיקָא m., מְתִיקָא f. (מְתַק) *sweet.*—*Pl.* מְתִיקִין, מְתִיקֵי; מְתִיקָן. Targ. Cant. II, 5 (ed. Amst. מַתּוּקָן).—Meg. 6ᵃ, v. פְּנָרָא I.

מְתִיקָה f. (מְתַק) 1) *sweet taste.* Y. Ber. V, 9ᵃ top.—2) *seasoning, relish.* B. Mets. VII, 1.—3) מיני מ׳ *sweetmeats, delicacies; sweet drinks.* B. Kam. 85ᵃ. Y. Orl. II, 62ᵇ top. Esth. R. to I, 9 מיני מתוקים. Y. Ned. VII, 40ᵇ bot. חנדר מן דתירוש אסור בכל מיני מ׳ he who vows abstinence from *tirosh*, is forbidden all kinds of sweet (unfermented) drinks; a. e.

מַתִּיר m. (נָתַר, *Hif.*) 1) part. Hif. of נָתַר q. v.—2) *that which makes an object permitted for enjoyment.* Zeb. II, 3 המ׳ *the blood* (the sprinkling of which makes the sacrifice fit for eating or for the altar); a. fr.—*Pl.* מַתִּירִים, מַתִּירִין. Ib. IV, 3; Meïl. II, 9 כל שיש לו מ׳ whatever may become permitted through a certain act, e. g. the meal-offering by taking a handful for the altar. Ib. מַתִּירֵיהֶן those things which cause it to be available. Ib. 10ᵇ דבר שיש לו מ׳ אינו חייב עד שיקרבו a thing (sacrificial object) which requires an act to make it permissible, is not subject to פְּגִילָה, until the things by which it is made available have been offered on the altar.—Bets. 3ᵇ דבר שיש לו מ׳ a thing which may become permitted (being prohibited only for the day). B. Mets. 58ᵃ הוה ליה דבר שיש לו מ׳ it would be considered a thing which can be made fit (by redemption); a. fr.

מתירקנה, Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ, v. מִתַּרְנְגֵי.

מַתָּךְ m. (נָתַךְ) *cast metal; molten image.* Targ. I Kings VII, 16; 23 (h. text מצק). Targ. Is. XLVIII, 5.

מַתְכָא f., constr. מַתְכַת same. Targ. Ex. XXXII, 4. Targ. Jud. XVII, 3 (ed. Lag. מתכה). Targ. Is. XXX, 22; a. fr.—*Pl.* מַתְכָתָא. Targ. O. Num. XXXIII, 52 (Y. מַתְכְוָוד׳, fr. מַתְכִּי).

מַתְכוּלְיָתָא, v. מְתוּכְלְיָתָא.

מַתְכוֹנֶת f. (b.h. מְתֻכֹּנֶת; תָּכַן) *measure, required amount.* Tanḥ. Ki Thetsé 9 שהיה שמם חקוק עליהם במ׳ חלבנים (the lists) in which their names were recorded with their daily task of bricks. Yalk. Ex. 182 מַתְכוֹנוֹת חלבנים *pl.*—Ker. 6ᵇ בכל יום היה מתקן במַתְכוֹנְתָהּ he might prepare every day the quantity of frankincense required for the occasion.

מַתָּכוֹת, v. מַתָּכָא.

מַתְכִּילְתָא, v. מְתוּכְלְיָתָא.

מַתֶּכֶת f. (נָתַךְ) [*molten*] *metal.* Kel. XIII, 6 עץ דמשמש את חמ׳ the wooden part of a utensil which is subservient to the metallic part. Ib. 7 עשאו של מ׳ he replaced it by a metallic tooth; a. v. fr.—*Pl.* מַתֶּכוֹת.—כְּלֵי מ׳ metallic vessels, utensils, tools &c. Ib. XIV, 1. Ḥull. I, 6; a. v. fr.

מָתַל I ch.=h. מָשָׁל II, 1) *to speak mataphorically, recite a mashal.* Targ. Ez. XII, 23; a. fr.—Pes. 114ᵃ מתלא מַתְלִין וכ׳ they have a saying (witticism) about it in the West. Y. Dem. I, 21ᵈ top; a. e.—2) *to banter, sneer.* Targ. Prov. XIV, 9 (h. text יַלְיִצוּן).—3) *to place beside, to compare.* Y. Dem. l. c. (play on שמר מרה מאן מ׳ לירך וכ׳ שׁוּשַׁנִּירָה) שמר מרה guarding bitterness—who classed thee among the spices? Ib. (play on מאן מַתְלִיךְ וכ׳ בּוּסְמַנְיָרְתָא, v. בּוּסְמַנְיָרְתָא.—Part. pass. מָתֵיל; f. מְתֵילָא; *pl.* מְתֵילִין, מְתֵילַי; *compared, comparable.* Targ. Koh. XII, 2; a. e.—Ḥull. 59ᵇ כאריא מ׳ is compared to a lion.—B. Mets. 83ᵇ לאו כחיותא מ׳ are they (robbers) not like wild beasts?—Ber. 53ᵇ, v. infra; a. fr.

Af. אַמְתֵיל 1) *to recite a mashal.* Targ. Ez. XXI, 5.—2) *to propound a riddle.* Targ. II Esth. I, 3.

Ithpe. אִיתְמְתֵיל, אִיתְמַתֵּיל, אִיתְמְתֵיל *to be compared, to be like.* Targ. Ps. XXVIII, 1. Ib. XLIX, 13 (not אִתְמְתֵיל); a. e.—Snh. 95ᵃ כנסת .. ליונה אתמתילה the community of Israel is compared to a dove; Ber. 53ᵇ מְתֵילָא Ms. M. (ed. מחליא, מחליה, corr. acc.); Sabb. 49ᵃ אמתיל, read: אִתְּמַתֵּילָא; a. e.

מַתְלָא, II מַתַּל m. (preced.) 1)=h. מָשָׁל, *parable, witty saying, riddle, comparison; by-word.* Targ. Prov. I, 6 (some ed. מיתלאה, corr. acc.). Targ. O. Deut. XXVIII, 37.—Targ. I Sam. XXIV, 14 (Bxt. מָתוֹלָא, v. מָתוֹלָא). Targ. Num. XXIII, 7; a. fr.—Y. Dem. I, 21ᵈ top. Pes. 114ᵃ, v. preced.—Gen. R. s. 48, end אמר מ׳ the proverb says; a. fr.—2) *plausible reason*, v. אַמַּתְלָא. Y. Yoma III, end, 41ᵇ מצאו מ׳ לדבריהן offered good reason for their doing so. Y. Keth. II, 26ᶜ bot.—*Pl.* מַתְלֵי, מַתְלָיָא, מַיְתְלֵי. Targ. Y. Deut. l. c.—Targ. Prov. I, 1; a. fr.—Snh. 38ᵇ . . . ר׳ מאיר בפירקיה דהוה דריש חילתא מ׳ R. M., when holding sessions, used to spend one third of the time on legal subjects, one third on homiletical preaching, and one third on parables (illustrating Biblical verses). Lev. R. s. 28 תלת מאתן דמ׳ וכ׳ three hundred parables on the fox; a. fr.—Targ. II Chr. IX, 1 מוֹתַלְנָן.

Digitized by Google

מְתָלָא, v. מְתוֹלָא.

מְתַלְאָה, v. מַתְלָא.

מִתְלַחֲמִים m., *pl.* מִתְלַחֲמִים (b. h.; לְחֵם, cmp. לָחַם) *professing attachment, flatterers, hypocritical sympathizers.* Sifré Num. 85 (ref. to Num. XI, 1 [read:] אין כמיתאוננים אלא כמ' וכן הוא אומר והרגנו וכ' *k'mithon'nim* means like those who pretend to sympathize (with their neighbors' troubles, v. אוֹנֶן), and even so we read (Deut. I, 27) *vatterag'nu* &c. כיהו ותרגנו שהיו מדברים כמ' וכ' what does *vatterag'nu* mean? They were speaking like sympathizers (with ref. to Prov. XXVI, 22); Yalk. Num. 732. Sifré Deut. 24 (ref. to Deut. l. c.) מלמד שהיו יושבים ... ואומרים דברים כמ' ומתרגנים כמ' שם וכ' which intimates that they sat in their tents and spoke words like sympathizers and formed crowds like sympathizers, as we read (Prov. l. c.) &c.; Yalk. ib. 805. Ib. בוכין ומבבין כמ' (or כבתלחם, sing.; not כבית לחם) weeping and moving to tears like sympathizers.

מְתַמְהָא, מַתְמָהָא, v. מְתִי I.

מָתַן [*to stretch,*] (cmp. ארך) *to be long, slow; to wait*; esp. (of fruits taken off the tree) *to lie over for complete ripening.* Toh. IX, 5 שיתהוּ שירהו וכ' that they (the olives) may lie over so that they be easy to crush; ib. שימתוני שימלחם that they may lie over until they be ripe for salting; Tosef. ib. X, 10 שימתינם ושימלחם (*Hif.*) to let them lie over &c.

Hif. הִמְתִּין 1) (neut. verb) *to last, remain fresh, keep.* Makhsh. VI, 2 בשביל שימתינו (Maim. in comment. ed. Dehr. שימתינו) that they may remain fresh (Maim.). Sabb. XXIII, 5 (of a corpse) בשביל שימתין (Ar. שיִמְתַּן, *Nif.*) that it may be preserved.—2) *to keep, to let (fruits) lie over.* Tosef. Makhsh. l. c., v. supra.—3) *to wait, tarry, postpone.* Ḥull. II, 4. Ib. 47b המתינו לו עד וכ' postpone his circumcision until &c. Y. Pes. X, 37d אילו נמתין וכ' (not מימתין) if we were to wait (with the recital of the exodus) until &c. Gen. R. s. 18 (play on יהבששו, Gen. II, 25) לא המתינו בשלותן וכ' they did not remain in their happiness for six hours; a. fr.—4) *to be slow, patient.* Ab. d'R. N. ch. I שיהא אדם מתמתין בדבריו ואל ירהא מקפיד על דבריו that man should be slow and patient in giving his opinion, and not angrily insist on his words.

מְתַן ch. same, *to cause delay, to let wait.* Targ. Job XXXII, 4 (h. text חִכָּה).—Part. pass. מְתִין *waiting, detained,* fr. which מְתִין, מְתִּין *to wait for, hope; to be slow.* Targ. Lam. II, 16. Targ. Esth. II, 12. Targ. Ps. LVI, 7. Ib. CXXX, 5 Ms. (ed. מְהַתִּינָא) *Af.*); a. e.—Yeb. 63a מתון נסיב וכ' be slow in taking a wife, opp. קפוץ.—V. מְתִין.

Af. אַמְתִּין *to tarry, remain; to wait.* Targ. Y. I Gen. II, 25 (v. Gen. R. s. 18, quot. in preced.). Ib. XXXI, 28 לא אמתנתני (h. text נִמְשַׁחְתִּנִי). Targ. I Chr. IV, 18; a. fr.—Yeb. 91b איבעי לה לאמתוי she ought to have waited.

מַתַּן=מַאתָן, v. מָאָה. Targ. O. Num. XVI, 2; 17 ed. Berl.

מַתָּן m. (b. h.; נָתַן) *giving, gift.*—מַתַּן תורה giving of the Law, *revelation at Mount Sinai.* Ber. 58a bot. Gen. R. s. 34; a. fr.—מ' שכר *reward.* Ab. II, 16; a. fr.—מ' דמים *sprinkling* or *smearing the blood* (on the altar &c.). R. Hash. 28b; a. fr.—Zeb. VIII, 10 מתן ארבע במ' ארבע blood requiring four applications mixed with &c.; R. Hash. l. c.; Y. Erub. X, end, 26d; Bab. ib. 100a. Ib. מ' ארבע במ' אחת (Zeb. l. c. במחנת) blood requiring four applications mixed with blood requiring one application; a. fr.—מַשָּׂא ומַ', v. מַשָּׂא.

מַתְנָא, מַתָּנָא, v. מַתְנָתָא.

מַתְנָה, מַתָּנָא pr. n. m. (abbrev. of מתניה) *Matt'na,* an Amora. Ḥull. 42b. Y. Taan. III, 67a top; a. fr.

מְתַנָּא c. (תָּנַן) *steaming, reeking.* Pes. 111b bot. [read:] אדמ' כרעיה (v. Rashi a. l.; Rashb. אדמותנא, read אדמתונא; ed. אדמיירתניה כרעא; Ms. M. אדמיתיבא כרעיה, Ithpe. of תנן) while his foot is still steaming (from bathing). V. מִיתוּנָא.

מַתְנָא, מַתְנָא, מַתְנֵי, מַתְנוֹ m. (מָתַן; cmp. מַשְׁיְחָא II. fr. מָשַׁח) *cord, strap.* B. Bath. 89a מיתנא Rashb. (ed. מִיתְנָא, h. form) the cord of the scales. Men. 35b top (בירה) כל הוכי דכי מיתלי במת' וכ' Rashi (ed. במד'; Ms. B. 2 במי') whenever it is lifted up by its strap and it (the capsule of the T'fillin) follows after it (the strap not breaking). Erub. 34a לַיחֵיתֵיה בכוותא ומ' let him bring it down through the window (of the tower) and with a string. Sabb. 51b סגי לה במי' בעלמא (Ms. M. במיתנא, incorr.) a mere string would have been sufficient for controlling the animal. B. Mets. 113b מאן דאסר מי' דכיתנא וכ' he who ties a rope of moist flax around his loins. Y. Ned. III., beg. 37d מד', v. חָגַר I; a. e.

מְתָנָה, v. preced.

מַתָּנָה, v. מַתְנָא.

מַתָּנָה f. (b. h.; נָתַן) 1) *gift, present, donation; grant, privilege.* Y. Peah III, 17d bot. אידך דא מ' .. מ' וכ' what is a *mattanah?* All my property be given to—as a gift from now, contrad. to יְהֵא תְּרוּמָה. B. Bath. 147a מניין למַתָּנַת שכיב וכ' how can it be proven that the donation of one expecting to die is legal by Biblical law (without formal possession)? Kidd. 6b, a. fr. מ' ע"מ להחזיר שמה מ' a present made with the condition that it must be returned, is legally a present (the recipient's property for the time being); a. v. fr.—*Pl.* מַתָּנוֹת. Ber. 5a; a. fr.—מַתָּנוֹת כהונה, v. כְּהוּנָּה.—Tosef. Dem. II, 7 מ' גבולין the priestly privileges outside of the Temple. Ib. 8 יש לו במ' has a right to priestly gifts. Tosef. Peah II, 13 ארבע מ' בכרם there are four gifts for the poor connected with the vineyard; Ḥull. 131a מַתָּנוֹת עניים; a. fr.—2) (Lev. VIII, 15) *sprinkling or smearing the blood* (on the altar &c.). Zeb. V, 1 מ' אחת מתן וכ' one of those applications if omitted makes the sacrifice invalid. Ib. VIII, 10 הטיתנין מ' אחת וכ' blood of a sacrifice which requires only one application if mixed with blood &c., v. מָתַן; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. V, 3 ארבע מ' על וכ' four applications (with the finger dipped in the blood) at the four corners. Ib. 4 שתי מ' שתן ארבע two sprinklings appearing like four, i. e. towards two opposite corners of the altar; a. fr.

מְתַנֵּי m. ch. (תְּנֵי)=h. מְשַׁנֶּה, *teacher of the Mishnah.* Keth. 8b, contrad. to מְקַבֵּי.—V. מַתְנִיתִין.

Digitized by Google

מַתַּנְיָה, מַתַּנְיָד (b.h.) pr.n.m. *Mattaniah*, 1) original name of Zedekiah, king of Judah. Pesik. R. s. 26; a. e.—2) name of an Amora. Y. Bets. I, 60c bot. Y. Keth. IV, 28d bot.; a. e.

מַתְנִין m.=מַתְנַי. Y. Ḥag. I, 76c; Midr. Till. to Ps. CXXVII לא ספר ולא מ' neither a Bible teacher nor a Mishnah teacher.—*Pl.* מַתְנִינִין, מַתְנִינֵיא ... Y. Ḥag. l. c.; Midr. Till. l. c. מַתְנִין (fr. מַתְנַי). Num. R. s. 12 מַתְנַנְיָא; Lam. R. to I, 3 מַתְנַנְיָא.

מַתְנַיִם m. du. (b. h.; מתן, cmp. מַתְנָא) *loins*. Nidd. 13b Pirké d'R. El. ch. XXXI אזור מָתְנַיו וכ' the girdle of the loins of Elijah. Ib. ch. XXX בְּמָתְנֵיהּ, v. דַּרְהוּר. Snh. IX, 2; a. e.

מַתְנִיתָא f. ch.=h. מִשְׁנָה, *Mishnah*, esp. (in Babli) *collection of Mishnahs not embodied in the Mishnah of R. Judah*, as Boraitha, Tosefta &c., contrad. to מַתְנִיתִין (abbr. מתני) *our Mishnah*, i. e. the Mishnah proper. Targ. Y. Ex. XXVI, 9.—Taan. 21a מתניתין ... אי איכא שאיל לי במ' דר' ... (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.) if there be one that will ask me something from the Mishnah of R. Ḥiya or of R. Oshia which I cannot answer from our Mishnah. Y. M. Kat. II, beg. 81a מַתְנִיתָן צריכה לדר' חייא וכ' our Mishnah needs (for explanation) that of R. Ḥiya, and R. Ḥia's needs ours. Ib. מַתְנִיתָא דר' וכ' the collection of &c.; a. v. fr.—Trnsf. *school, college*. Pes. 101b במ' דבי וכ' at the school of the house of Rab Hinek &c. (where Mishnah was taught). Keth. 104a bot.; a. fr.—[Y. Ned. IV, 38c bot. מחניתין נסבין וכ', read: מַתְנִינִין.]—*Pl.* מַתְנִיתָא. Ber. 25b מ' קשיין אהדדי the two Boraithas quoted contradict each other!—Nidd. 33b ותני מ' (some ed. מחניתא) and he teaches Mishnahs.

מַתָּן, מַתָּנָן, מַתָּ' pr.n.=h. בָּשָׁן, *Bashan*, the country east of the Jordan, v. בּוּתְנָן. Targ. Num. XXI, 33. Targ. I Chr. V, 12 (ed. Lag. בו', Var. ed. Rahmer בבי מ'=בבמתנן); a. e.

מַתְנָא, *pl.* מַתְנַיָּא, v. מַתְנִין.—[מַתְנַנְיָא *smoking*, v. תְּנַן.]

מַתָּא, מַתְנָא, מַתְנָתָא f. ch.=h. מַתָּנָה, *gift, grant, donation*. Targ. Num. XVIII, 6, sq. Ib. 11; a. fr.—B. Bath. 153a חדיא מ' וכ' a deed of donation in which was written &c. Ib. 40b/41 דגיטא ודמ' the protest against a letter of divorce or of donation. Ib. מ' טמירתא a deed of donation intended to be kept secret; a. fr.—*Pl.* מַתָּנָן, מַתְנָתָא. Targ. Y. Num. XXV, 13. Targ. Y. II Gen. XVIII, 17; a. fr.—Sabb. 10b תרתי מ' דחורא the priestly portions from two oxen (Deut. XVIII, 3). Ḥull. 131b. Y. Snh. II, end, 20d כ"ד מ' the twenty four priestly *gifts*, v. קְרוּנָּה; a. fr.

מְתַפְנְקוּ, v. מְפַנְקוּ.

מָתַק (b. h.) 1) *to be sweet, palatable*. Ukts. III, 4 עד שיְמְתְּקוּהוּ until they are made palatable (by pressing). Gen. R. s. 85 יִמְתַּק לכם may it be sweet to (well agree with) you, v. בָּסַם.—2) *to partake with delight, smack, gnaw*. Yalk. Job 910 (ref. to Job XXIV, 20) שמָתַק רמה מתם the worm gnawed at them with delight; Gen. R. s. 33 שמיתקו רמת מתם (*Pi.*) the worms did &c.—Yalk. Prov. 962 סיפי מיתח לחדות מותק עליו shall finally feed on him; ib. 961 מיתח (corr. acc.).

Pi. מִיתֵּק 1) *to partake with delight*, s. supra.—2) *to sweeten, season*. Tosef. Bets. III, 15 אין מְמַתְּקִין וכ' you must not (on the Holy Day) sweeten a mustard mixture by dipping a live coal into it; Sabb. 134a; Y. Bets. IV, 62c bot. Sabb. 90a למַתֵּק קדירה to season a dish. Ber. 5a מלח מְמַתֶּקֶת וכ' salt seasons the meat; a. fr.—Trnsf. *to pacify*. Y. Ab. Zar. II, 42a top והוא יודע למתק וכ' he knows how to calm the great Ocean. Y. Meg. III, 74a bot. (in a secret letter) תמר ... ובקשנו למַתְּקָה וכ' Tamar still endures in her bitterness (hostility), and we attempted to sweeten her (by bribery), 'but the melter has refined in vain' (Jer. VI, 29).—3) *to indulge*. Yalk. Prov. 961 (ref. to Prov. XXIX, 21) כל מי שמְמַתֵּק וכ' he who indulges his passion in his youth (v. נָעַר).—Taan. 9b, v. infra.

Hif. הִתְמִתִּיק *to sweeten*. Cant. R. to V, 16 (play on מתוקים, ib.) ה' לחם וכ' he sweetened (softened) the word for them; Num. R. s. 10, beg.

Hithpa. הִתְמַתֵּק *to become sweet, to be quieted*. Y. Ab. Zar. l. c. בשעה שהמים ... מִתְמַתְּקִין when the waters praise their Creator, they grow calm. Gen. R. s. 13, a. e. מִתְמַתְּקִים (some ed. מממ', corr. acc.) the salt water becomes sweet in the clouds; Taan. 9b Ms. M. (ed. מתמתקין, corr. acc.).

מְתַק ch. same, v. מְתִיק.

Pa. מַתֵּק *to taste, suck* (v. preced.). Ab. Zar. 18b נגש מַתֵּק באגא ומ' בהא he dipped one finger (into it) and sucked the other.

Ithpa. אִתְמַתֵּק *to become sweet*. Targ. II Chr. XIII, 5.

מַתְקוֹלְתָּא f. (תְּקַל I)=h. מַשְׁקוֹלֶת, *plummet*. Targ. Job XXXVIII, 5. Targ. II Kings XXI, 13.—[Pes. 50b, v. מַתְקַלְתָּא.]

מַתְקַל m. (תְּקַל II) *stumbling, offense*. Targ. Is. VIII, 14 (ed. Wil. מַתַּקַל). Targ. Prov. XII, 13 (not מַתָּ'; h. text מוקש).—[Targ. Ps. CV, 37, read: לְמַתַּקְלָא, v. תְּקַל II.]

מַתְקָל, מַתְקָלָא m. (תְּקַל I)=h. מִשְׁקָל, *weight*. Targ. Ex. XXX, 34. Targ. Lev. XIX, 35; a. e.—Y. Sabb. XX, 17c bot. מ' זוזא the weight of a Zuz; a. e.—*Pl.* מַתְקָלִין, מַתְקָלַיָּא. Targ. Lev. XIX, 36 (some ed. קְלָנֵי...). Targ. Deut. XXV, 15; a. e.—Bekh. 50a במתקל דינרא עשרין מ' (not במתקלי) twenty times the weight of a (Tyrian) Denar.

מַתְקָלְתָּא f. same, *selling by weight*. Pes. 50b שכר אשתו מ' Ms. M. (ed. מתקול) 'the earnings of his wife' means when she goes around selling (wool) by weight (but does not refer to woven garments).—*Pl.* מַתְקָלָן, v. preced.

מַתְקַנְתָּא f. (תְּקַן) *a firm, decided solution*. Yoma 70a לא משכחת לה מ' וכ' (Ms. M. 2 מתרצא) (from the words of the Mishnah) you cannot arrive at a decided answer, but you must adopt either &c.

מַתְרִיתָא f. (תְּרָא I)=h. תְּשָׁרָה, *infusion*. Targ. O. Num. VI, 3 (ed. Berl. מַתָּ').

מתרין, Koh. R. to III, 9, v. שְׁרֵי *Af.*

Digitized by Google

מְתַרְכָּא, מְתַ׳ f. (תְּרַךְ)=h. גְּרוּשָׁה, *divorced woman.* Targ. O. Lev. XXI, 14. Ib. XXII, 13 (Y. מְתַרְכָּא, not מִיתַ׳). Targ. O. Num. XXX, 10 (Y. מִתַּ׳); a. e.

מתרמרו, Targ. Prov. VI, 30, v. דְּמַר, a. רוּם I ch.

מִתְרַמְרְמוּתָא f. (רמרם, *Palp.* of רוּם) *subject for self-elevation, object of contempt.* Targ. Ps. XXII, 7 (h. text בּוּז, cmp. preced. w.).

מִתְרְצָא, v. next w. a. מְתַרְצָנָתָא.

מִתְרַצְנָתָא f. (תְּרַץ) *sustained version, a tradition the objections to which have been met successfully,* opp. מְתֵיבְתָּא. Sabb. 121[b]; Pes. 99[b] bot.

נ

נ *Nun,* the fourteenth letter of the alphabet. It interchanges with מ q. v.; with ל, q. v.; with ר, cmp. נָזַח a. רָזַח; שְׁנַיִם a. תְּרֵין; with י as preformative letter, cmp. יצב a. נצב.—נ frequently inserted, a) in place of Dagesh forte, e. g. מַנְדַּע=מַיְדַּע; מִנְהָרוֹן=מִיהָרוֹן;—b) to avoid a hiatus, as אֵינוּשׁ, נִירְדּוּ &c.—ן, ־ָן, ־ֵן, נָא—afformative, e. g. גַּזְלָן, גַּזְלָנָא.—ן, Nun emphaticum, as אוֹרַיְרִיתִין=אוֹרַיְרִיתִי; esp. epenthetic Nun between verb and suffix, e. g. בְּרָאנַן, Targ. Gen. V, 2; a. fr.

נ׳ as numeral letter, *fifty,* v. א׳.

נָא I, נָאו=אֲנָא. Y. Ter. V, 43[c] bot. ואוהו נא וכ׳ I, too, think so. Y. Ber. IV, beg. 7[a] וְנָא אמרית וכ׳ and I gave a reason for it; a. fr.—V. דְּנָא, לֵינָא.—*Pl.* נַן. Y. B. Kam. II, beg. 3[d] מה נן אמרין וכ׳ why do we say &c.; a. fr.

נָא II m. (also adverb) (b. h.; cmp. נע) 1) *hurried, half-done.* Pes. 41[a] bot. אכלו נא if he ate it (the Passover lamb) half-done. Ib[b] ישנו בבל תאכל נא is subject to the law (Ex. XII, 9) &c. Tosef. Macc. IV (III), 1, contrad. to חַי. Men. 78[b] בצצה נא, v. חַרְנָא; a. fr.—2) *slender, fine, brittle.—Pl.* נָאוֹת. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9 [read with R. S. to Kel. III, 2:] הוסקו והטאן (=ודק נאין) if the vessels were heated but turned out brittle. B. Bath, 97[b] (expl. פיטסות, ib. VI, 2) נאות ומגיפרות thin, but lined with pitch; Tosef. ib. VI, 3.

נָא III (b. h.) *I pray, prithee.* Yoma IV, 2; a. fr.—Ber. 9[a], a. e. אין נא אלא וכ׳, v. בְּמָשָׁה.

נאגא *soot* (?). Lam. R. to IV, 8 (ref. to שְׁחוֹר, ib.) כדודא נ׳.

נָאגָנָא m. (נגא, corresp. to h. נקב, cmp. Syr. נגעא P. Sm. 2284) *small cleft, cavity.—Pl.* נָאגָנֵי. Kidd. 61[a]; B. Bath. 103[a] (some ed. נָגָנֵי; Ms. M. חֲרִיצֵי; Ms. H. נָגְנֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Arakh. 25[a] נגאני; Yalk. Lev. 677 מיגני (corr. acc.).—B. Kam. 61[b] top, v. בָּאגָנָא.

נאד, v. נוֹד.

נָאדֵי m. (מד, v. נוד) *flying off.* Sot. 45[b] רישא דנ׳ it was the head (of the murdered man) that flew off and fell (at a distance from the body). Ned. 16[a] חוה ונ׳ מן וכ׳ Rashi (ed. only נ׳) flew off from, i. e. rejected the reason given by A.

נָאֶה m., נָאָה f. (b. h.; =נאוה, v. אוה) *suited, becoming; handsome.* Tanḥ. B'shall. 11 נ׳ שירה וכ׳ it is meet to sing unto the Lord. Sabb. 133[b]; Naz. 2[b] סוכה נ׳ a handsome Succah; a. fr.—Ib. I, 1, v. נָוֶה.—*Pl.* נָאִים, נָאִין; נָאוֹת. Sifra Aḥăré, end (ref. to Lev. XVIII, 26 אתם נ׳ (ושמירתם אתם שומרים וכ׳ you are the proper persons to guard them (the laws of chastity), because you opened (were the first to observe) them. Tanḥ. Mas'é 4 הם נ׳ ולבושיהם נ׳ הם נ׳ לארץ וכ׳ they are handsome, and their garments are becoming, they are suited to the land, and the land to them. Ned. IX, 10 בנות ישראל נ׳ הן אלא וכ׳ the daughters of Israel are good-looking, but misery disfigures them. Sabb. l. c. Sifré Deut. 320 (ref. to Deut. XXXII, 19) ממה שהם נ׳ לו וכ׳ because they are pleasing to him (he calling them sons and daughters), they are bold before him. Tosef. Sot. II, 3 יולדת נ׳ she will bear handsome children; Y. ib. III, 18[d] bot. נָאִים; a. fr.—נָאוֹת f. pl. (noun) *beauties.* Lam. R. to II, 2 (ref. to נאות, ib.) כל נְאוֹתָיו של יעקב all the beauties (excellent men) of Jacob. Yalk. Ex. 244 (ref. to ואנוהו, Ex. XV, 2) אגיד נאותיו ושבחו של וכ׳ I will tell the excellencies and praises of &c.; ib. אדבר בנאיתיו ושבחיו; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 בנבואתו משבחו (corr. acc.); Yalk. Cant. 988 בנויותיו ובשבחו, read: בנוֹתָיו, v. נוֹי. Treat. Sof'rim III, 13 הרבות בנאות שלו speak much of his excellencies. Lam. R. introd. end, v. קִינָה; a. fr.—נָאֶה (adv.) *becomingly, well.* Tosef. Yeb. VIII, 4, a. e. דירש נ׳ preaches well, ונ׳ מקיים and acts in conformity (with his words).

נָאָה f. (b. h., v. preced.) *marked off, distinguished place.—Pl.* constr. נְאוֹת. Deut. R. s. 7 end בני דשאים של באר in the grass-covered oases around the well.

נָאָה *to be becoming* &c., v. נאר.

נָאוֶה m., נָאָה f. (b. h.; preced. wds.) *beautiful.* Naz. I, 1 אהא נ׳ Y. ed. (Mish. ed. נָוֶה; Bab. ed. נָאֶה) I will be good-looking (let my hair grow, a substitute for נָזִיר, v. פָּרִינָזִי). Cant. R. to I, 5 ונ׳ במעשה אבותי and I am beautiful (worthy) through the deeds of my fathers; ונ׳ בעיני קונו beautiful in the sight of my Master; ונ׳ אני במדבר and I proved worthy in the desert; a. fr.

Digitized by Google

נְאוּסָא* pr. n. pl. *Nausa.* Erub. 83ª Bunios sent to Rabbi a modius דמן נ' (Var. נאסא, נאוסא, נאנסא, נאנסח, v. Rabb. D. L. a. l. note 50) copied from the standard measure of N., v. קונדסא.—[Perh. our w. is ναός *temple* where the standard measures were kept.]

נְאוּצָא, נְאוּץ, נְאוּף, v. sub נִיא.

נֵאוֹת, v. אוּת.

נְאוּרָאֵי, v. גְּיוּרָאֵי.

נָאָה, נאי (b. h.; cmp. אוּת) *to be becoming, handsome.* *Pi.* נִיאָה *to beautify, decorate.* Succ. 10ª לְנָאוֹתָהּ to decorate it (the Succah); a. e.

Nif. נִיאָה, *Hithpa.* הִתְנָאָה 1) *to adorn one's self.* Naz. 2ᵇ (ref. to ואסדהו, Ex. XV, 2) אֶנָּאֶה לפניו וכ' I will adorn myself before him with good deeds; Sabb. 133ᵇ הִתְנָאֵה וכ' adorn thyself before him &c. R. Hash. 26ª חוטא בל יִתְנָאֶה a sinner must not adorn himself (when appearing before the Lord to ask forgiveness). Gen. R. s. 16 (play on שהם נִינְוֵה) מִיתְנָאִין מישראל (not מיתנאות) they (the goverments) adorn themselves with what they take from Israel; a. e.—V. נָוָה I.—2) (cmp. הָנָה *Nif.*, a. אוּת) *to be pleased, to enjoy, make use.* R. Hash. 11ª beautiful trees להִתְנָאוֹת בהן בני אדם (Ms. M. לַיהָנוֹת מהן) for men to enjoy their beauty. Snh. 21ᵇ שלא יתנאה בשל וכ' that he make no use of a copy that his fathers haye written; (Tosef. ib. IV, 7 שלא יהא ניאות).

נָאִים, part. of נום.—[נָאִין, נָאֵן pl. of נָאֶה, a. נָא II q. v.]

נְאָלָא I m. (אלי II, v. P. Sm. 2260) *lamenting, howling.* Snh. 59ᵇ יארוד נ' (Rashi ירוד נאלת; Yalk. Gen. 15 תנין שוכה), v. יְרוֹדָא.

נְאָלָא, נְאָלָה II m. (לְאִי, v. P. Sm. 2260) 1) *fatigue, heavy load*; cmp. אוּבְצָנָא. Targ. Y. Deut. XXI, 3 דלא סליק עלה דכר ולא אטרחא בני שעבוד דניר Ar., read: דלא סליק עלה דכר ולא אטרחא (מאלא being a gloss interpreting שעבוד דניר) בני; cmp. Targ. Y. Num. XIX, 2.—2) *incubus, asthma* believed to be caused by a demon בן נפלים. Bekh. 44ᵇ (ref. to רוח קצרה or קצריית, Mish. ib. VII, 5) מאי ניחו נאלה Ar. (Rashi נאלת or נאלח, read נאלה; missing in Talm. ed.) what is it? Nála. [Prob. version: מאי ניחו נ' מאי נ' תנא רוח בן נפלים וכ'.]

נָאַם *to speak,* v. נום.

נֶאֱמָן m. (b. h.; אֶמֶן) *faithful, trustworthy.* Ber. 60ª, v. רוֹפֵא; a. fr.—Esp. *nečman, one who can be relied upon in matters of tithes and T'rumah*; cmp. חֶבֶר. Dem. II, 2; Tosef. ib. II, 2 המקבל עליו לתרומות נ' וכ' he who takes upon himself the obligations of a *nečman*, must give tithes both of what he eats &c. Dem. IV, 6; a. fr.—*Pl.* נֶאֱמָנִין, נֶאֱמָנִים. Tanḥ. Vayesheb 5; a. fr.

נְאַנְאִי f. (a corrupt. from mamma, μάμμη; cmp. Syr. נמא, P. Sm. 2387) *mammy, aunty, old maid, slave.* Sot. 42ᵇ (ref. to איש חבמים, I Sam. XVII, 4 a. 23, with play on מעורות ib., as if עָרוֹת) בר מאה שפי והדא נ' (Rashi מאשי . . . וחד נ'; Yalk. Sam. 125 וחד מאמאי; Ar. ed. Koh. s. v. בן: מאמאי וחד נ' . . .) Goliath was the son of one hundred papae (fathers) and one old maid; [Rashi: וחד נ' and one, the *real parent*; Tosaf. a. Ar. וחד נ' and one *dog*; v. Ruth R. to I, 14, a. Midr. Sam. ch. XX].

נָאַף (b. h.) *to be unchaste, voluptuous,* esp. *to have illicit intercourse; to commit adultery.* Lev. R. s. 23 (ref. to Job XXIV, 15) [read:] שלא תאמר שכל מי שהוא נוֹאֵף בגופו נקרא נוֹאֵף אפי' בעיניו נקרא נוֹאֵף do not say, he only who is unchaste with his body is called a *noëf*, but even he who is unchaste with his eye &c.; Pesik. R. s. 24 (corr. acc.); a. fr.—Esp. נוֹאֵף *adulterer, paramour*; f. נוֹאֶפֶת *adulteress.* Ib. Num. R. s. 9; Tanḥ. Naso 4; a. fr.

Pi. נִיאֵף same. Pes. 113ᵇ זקן מְנָאֵף a lewd old man. Nidd. 13ᵇ חמְנָאֲפִים בידם who commit masturbation. Ex. R. s. 31, end, a. e. (prov.) מְנָאֶפֶת בתפוחים וכ' she prostitutes herself for apples and distributes them among the sick, v. גּוּף I ch.—Sot. IX, 9 משרבו חמְנָאֲפִים וכ' when the lewd men became numerous, the proceedings against the faithless woman (סוֹטָה) were abolished. Shebu. 47ᵇ עיקב אחר מנאף Ms. M. a. Rashi (ed. מואף) he who follows up the voluptuous (to procure prostitutes for him); a. fr. —(Hull. 63ª, v. אֲנָא.]

Hif. הִנְאִיף *to cause illicit intercourse; to bawd.* Shebu. l. c. ת"ל לא תנאף לא תַנְאִיף (Ms. M. only לא תנאף) it says (Ex. XX, 14) 'thou shalt not be lewd', (which implies) thou shalt not assist lewdness.

נְאַף ch., *Pa.* נָאֵף same. Targ. Is. LVII, 3.

נאפון, Y. Sabb. IX, 11ᵈ top ונ', read: וכאפון, as Y. Ab. Zar. III, 43ª bot.

נָאַץ (b. h.; cmp. אוּץ) [*to press, stamp* in anger, v. Deut. XXXII, 19,] *to be indignant*; *to be bold*; (act. verb) *to reject, insult, blaspheme.*

Pi. נִיאֵץ 1) same. Keth. 8ᵇ (ref. to Deut. l. c.) [read:] דור שאבות מְנָאֲצִים לו הקב"ה וכ' a generation in which the parents insult him, the Lord will &c.; Yalk. Deut. 945 מנאצים לפניו וכ'....—Sifré Deut. 320 מְנָאֵץ בו וכ'. Num. R. s. 7 כל מי שנ' לאלהים נעשה זר whoever insults God becomes an outcast (leper). Ib. הם נְאָצוּנִי אותי they insulted me. Ib. מי שמְנָאֵץ בדברי תורה who makes bold with the words of the Law (blasphemes); a. fr.—2) *to threaten.* Mekh. B'shall., Shir., s. 7 מנאץ וכ' . . . חמשה five things did Pharaoh threaten to do; Yalk. Ex. 249. Mekh. l. c.; Yalk. Ex. 250 היה עומד ומנ' אחר וכ' stood threatening at the palace &c.; a. e.

Hithpa. הִתְנָאֵץ *to be insulted.* Midr. Till. to Ps. LXXIV, end עשה בשביל .. שמיתחרף ומִיתְנָאֵץ בעולם do it for the sake of thy great and holy Name which is blasphemed and insulted in the world; a. e.

נָאַק, v. נָחַק.

נְאָקָה I f. (b. h.; cmp. אנק) *groaning.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. II, 24) נַאֲקַת החללים the groaning of the wounded. Ib. s. 6; a. e.—Esp. *n'aḳah (prayer in distress)*, one of the expressions for prayer. Lam. R. introd. (R. Ḥănina); Sifré Deut. 26; Deut. R. s. 2; a. e.

Digitized by Google

נְאָקָה II, נָקָא (אֲנָקָה) f. (v. preced.; cmp. ענק) [*longnecked,*] *camel.* Kel. XXIII, 2 (Ar. נקה); Sifra M'tsora, Zab., Par. 2, ch. III נקה. Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ישרבת תנקה the seat (saddle) on the camel's back. Sabb. V, 1 (51b) נא' (Ms. M. אנ'; Y. ed. תנקה); Y. Bets. II, 61c bot. תנקה.

נָאקֵר, Midr. Sam. ch. VII, v. נָקַר I.

נָקָא, נָאקְתָא ch.=h. נְאָקָה II. Sabb. 51b.—Lam. R. to I, 1 רבתי' (7 תד' מאת) תדא נקא טירא Ar. (ed. אֲנָקָא חדא) a blind camel.

נָאר, v. נִיר I.

נָאתָא f. (אות) [*joint,*] *seam* of a wound, *cicatrix* (cmp. אִיזְתָה II). B. Kam. 85d, v. פַּרְבִיתָא (Ar. נָתָא; ed. נָאתָה).

*נָבָא *eggs of lice,* Var. in Ar. for אֲנָבָא II.

נָבָא, נָבָא, v. נבי II.

נָבָאדָא, v. נְבָרָא.

נָבַג, נָבוֹג, נָבִיג (cmp. בוג s. v. בָּאנָא) *to break forth, come to the surface.* Succ. 53b ונַבְּגֵי מיא ... כרינן Ar. (ed. ונבקי, v. Rabb. D. S. a.l. note 80; Tosaf. to Bekh. 44b וּנְבַגֵּי) we dig a little, and water bubbles forth. Snh. 82a קברה והדר נבג he buried the skull, but it came up again; ib. 104a והדר נבג (Mss. F. a. K.); Yalk. Kings 249 נביג.

נְבָגָא m. (preced.) *shoot, twig.* Pes. 74a נ' בר שתא (Ms. M. נִיב') a twig (of the pomegranate tree) of this year's growth.

נַבְגָא m. (preced.; cmp. b. h. בַּקְבּוּק) *a vessel, nabga,* a certain measure, v. אַנְבַּג. Ber. 51b כל תאי נ' וכ' the whole *nagba* is of the wine over which the blessing has been pronounced.

נבדקוס, v. נוּבְדִּיקוֹס.

נָבָה, v. נבי I.

נְבוֹ (b. h.) 1) pr. n. pl. *Nebo,* a town on the eastern side of the Jordan. Sot. 13b (identifying נ' with הר נבו). —2) הַר נ' *Mount Nebo* in Moab. Ib.; a. e.—3) *Nebo,* name of an Assyro-Babylonian deity. Snh. 63b; a. e.—[Tosef. Pes. II (III), 20 נ' הוו, נ' הדין, v. בּוּחֲיָן.]

נְבוּאָה f. (b. h.; נבא) *prophecy, inspiration.* Y. Hor. III, 48b bot. (ref. to Zech. III, 8) אין מופת אלא נ' *mofeth* means prophetic gift. Cant. R. to III, 4; Gen. R. s. 44, v. וַתַּעֲנֵה. Koh. R. to I, 1 נתלה נְבוּאָתָן בעצמן their prophecy went by their own names ('the words of—'). B. Bath. 12a from the day of the destruction of the Temple נ' ניטלה וכ' prophetic inspiration was taken away from the prophets and given to &c. Y. Macc. II, 31d bot.; Yalk. Ps. 702 שאלו לנ' וכ' prophecy was asked, what is the sinner's punishment?—Meg. 14a נתקיימה נְבוּאָתְךָ thy prophecy has come true. Ib. היכן נבואתיך where is thy prophecy? Ib. לדעת 'to know' (Ex. II, 4) to know what will be the end of her prophecy; a. v. fr.—*Pl.* נְבוּאוֹת.

Lev. R. s. 10, beg.; Yalk. Is. 307 משומות נ' plain words of prophecy, כפולות נ' repeated words &c. (as *naḥămu naḥămu,* Is. XL, 1); a. fr.—V. נְבִיאוּת.

נְבוּאָתָא, נְבוּאָתָא ch. same. Targ. O. Gen. XV, 1. Targ. Num. XI, 28. Ib. 29 (Y. נְבוּאָתִיהּ=נבואתיה); a. fr.—B. Bath. 14b כדיב נְבוּאָתֵיהּ גבי וכ' his (Hosea's) prophecy is joined to Haggai &c. (belonging to the twelve Minor Prophets); a. e.—*Pl.* נְבוּאָן. Targ. Ez. XIII, 14, sq.

נְבוּאוּתָא, v. נְבִיאוּתָא.

נְבוּאָתָא, v. נְבוּאָה ch.

נָבוּב m. (b. h.; נבב, cmp. גִּיב) *hollow;* trns. *hungry.* B. Bath. 12b (homiletic interpret. of Job XI, 12).

*נָבוֹן m. (בוז) *distributor* (of royal largesses), *chief.* Cant. R. to VII, 7 (ref. to נבזביתך, Dan. V, 17) נ' ראשה *nabon* means chief (officer); ib. [read:] נְבוֹ בְּרָתָא ... תנן תינח (ed. נבוזבזותאך, some ed. נבוז בזאתך) there (in Rome) they name an eparch (a high officer) distributor of largesses (Comes Largitionum).

נבוזבזותאך, v. preced.

נְבוּזַרְאֲדָן (b. h.) pr. n. m. *Nebuzaradan,* a high officer of king Nebuchadnezzar. Ex. R. s. 46. Gitt. 57b. Snh. 96b; a. e.

נָבוֹךְ m. (b. h.; בּוּךְ) *bewildered, confused, perplexed.* —*Pl.* נְבוּכִין, נְבוּכִים. Mekh. B'shall., s. 1, v. עֲרָבָב.

נְבוּכַדְנֶצַּר, נְבוּכַדְנֶאצַּר (also in two words נבו כ') (b. h.) *Nebuchadnezzar,* king of Babylonia. Ber. 57b ראה ביתו של נ' when one sees the ruined palace of N. 1b., a. fr. נ' הרשע. Ex. R. s. 8 (among the four kings that declared themselves gods); a. v. fr.

נָבוּל, v. נִיבּוּל.

נָבוּלָא m. (נָבָל) *mean person, scamp.*—*Pl.* נְבוּלִין. Y. Macc. I, end, 31b אית נ' סגין מאן וכ' there are plenty of mean persons who see their fellowmen taken out for execution (through false testimony) and say nothing (although they could save them).

נְבוּר (כְּפַר) נ' חַיִל pr. n. pl. (*K'far*) *Nibbur Ḥayil,* v. next w.

כְּפַר נ', נִי', נְבוּרַיָּא, נְבוּרַיָּא pr. n. pl. *K'far Nibburaya* (prob.=Nimrin, near Tiberias, v. Hildesh. Beitr. p. 60, note 444), mentioned as the home of one R. Judah and one R. Jacob. Meg. 18a איש כ' נ' וא"ל איש נבור חיל Ms. M. (ed. ג for נ) of K'far Nibburaya, and some say, of Nibbur Ḥayil; Keth. 65a נבוריא (corr. acc.). Gen. R. s. 7, beg. איש כפר נבוראי (corr. acc.); Koh. R. to VII, 23; Tanḥ. Huck. 6; Pesik. R. s. 14 נְבוּרִין כ'; ib. יעקב נבוראי (read: נְבוּרָאָה or נְבוּרָאֵי); Pesik. Par., p. 35b גבורין (corr. acc.); Num. R. s. 19 ניב' ed. Wil.; Yalk. Gen. 11 כ' צפורי (corr. acc.); Y. Yeb. II, 4a top נְבוּרַיָּה; Y. Kidd. III, 64d bot.—Y. Ber. IX, beg. 12d; Midr. Till. to Ps. XIX, 1 מבריא ed.

Digitized by Google

Bub. (oth. ed. טבריא, corr. acc.). Y. Bicc. III, 65d top יעקב איש כ' נ'; Midr. Sam. ch. VII (not בב').

נָבוֹת (b. h.) pr. n. m. *Naboth*, a citizen of Jezreel. Snh. 102b, a. e. (ref. to I Kings XXII, 22) רוחו של נ' the spirit of (the murdered) Naboth. Shebu. 35b בני כל שמות ... all the names (Elohim) mentioned in connection with Naboth (I Kings XXI, 10; 13) are sacred (meaning God).

נְבוּאָתָא, v. נְבִיאָתָא.

נְבוּבְתָּא, נְבוּבָא f. (=נבוזבז, v. בזבז) *present, largess.* Dan. II, 6; a. e.—*Pl.* נְבוּבָתָן. Targ. Jer. XL, 5 (ed. Wil. נְבַזְבָּנָן). —נְבוּבְרִיתָא (fr. נְבוּבְרִית), constr. נְבוּבְרֵית. Targ. Y. Deut. XXIII, 24.—[Dan. V, 17, v. נְבוֹז.]

נָבַח (b. h.) *to bark.* Y. Yoma VIII, 45b top (of the mad dog) והכלבים נובחין בו and the dogs bark at him; ib. אף הוא נובח וכ' he barks, too, but his voice is not audible; Bab. ib. 83b. Ex. R. s. 20, end; a. e.

נְבַח ch. same. Targ. Ex. XI, 7 למנבח (ed. Berl. לְמִינְבַח). Targ. Is. LVI, 10 למיבח ed. Lag. (oth. ed. למנ'). —Pes. 113a do not live in a place דלא נ' בה כלבא where no dog barks. Erub. 86a, v. גּוּרְיָתָא; a. fr.

Pa. נַבַּח 1) same. Gen. R. s. 59 end ושמע קל כלביא מְנַבְּחִין (not מנבחים) and hears the dogs bark; Yalk. ib. 107.—2) *to produce a dull sound.* Ber. 57a ונַבְּחִי בה נַבְּחֵי v. נַבְלָא I.—Bets. 14a נבוחי מְנַבַּח וכ' the sound produced by pounding spices is a dull one, opp. צלילי.

נִבְחָן (b. h.) *Nibḥan*, name of an idol. Snh. 63b, expl. *dog* (cmp. preced.).

נָבַט (b. h.; cmp. בטט, v. Friedr. Del. Proleg. p. 98) *to burst forth, to shine.*

Hif. הִבִּיט 1) *to illumine.* Targ. II Esth. I, 2 (in an enigma about nafta) נשפך כמים ומַבִּיט לבית it is poured out like water and illumines the house.—2) (cmp. חֲצִיץ fr. צִיץ) *to look.* Yalk. Gen. 76 (ref. to Gen. XV, 5) אין חַבֵּט אין הַבָּטָה (Gen. R. s. 44 q. v.). Pesik. R. s. 21 [read:] האיקונין וכ' מַבִּיטִים בה ... בי חזי מַבָּטָה ... a thousand people look at a portrait, every one says, it is looking at me. Ib. ולחַבִּיט בכל אחד ואחד וכ' and for the Lord to look at every one of the Israelites and say &c. Ib. מה לך מביט באלו why dost thou look up to those men?; a. fr.

Pi. נִיבֵּט same, *to have a vision.* Snh. 101b (play on נבט) שני' ולא ראה he (Nebat) had a vision but did not see (interpret it properly); ib. שלשה נִבְּטוּ וכ'; Yalk. Kings 196.

נָבַט ch. (v. preced.) *to sprout, grow.* Taan. 4a כיון דנ' נ' when it once has sprouted, it grows fast. M. Kat. 18b חדר נ' (the rumor after having died out) comes up again.

נָבָט I (b. h.) pl. n. m. *Nebat*, father of Joroboam I. Snh. 101b, v. נָבָט. Ber. 35b; a. fr.

נָבָט II *Nebaṭ*, an Arabic settlement south-east of Palestine (v. Sm. Bibl. Dict. s. v. Nebayoth). Targ. Is. LX, 7 (ed. Lag. a. oth. נביות). Targ. Y. Num. XI, 22. Targ. Ez. XXVII, 21 (h. text קֵדָר).

נַבָּטָיָא m. (preced.) *Nabaṭaean.* Y. Shebi. VI, 36b bot. (transl. חקדמני, Gen. XV, 19); Y. Kidd. I, 61d top נַבָּטָרָיָה; Gen. R. s. 44 end נַוָּטָרָיָה; (B. Bath. 56a נַפְתּוֹרְתָּאָה, נַפְתּוֹרְתָּאָה, transl. חקיני, Gen. l. c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 6).—V. נַפְתָּיָרָיָא, נַוָּטִי.

נָבִי I, נָבָה (cmp. next w.), *Pi.* נִיבָּה *to blow ablaze.* Tosef. B. Kam. VI, 22; B. Kam. 60a, v. לָבָה.

נָבִי II, נָבָא (b. h.; cmp. נָבַע) *to burst forth, blow.*

Nif. נִיבָּא *to be inspired, to prophesy.* Snh. 39b ... יבא וינָבֵא על וכ' let Obadiah come ... and prophesy against &c.; a. e.

Hithpa. תִּתְנַבֵּא, *Nithpa.* נִתְנַבֵּא same. Ex. R. s. 4 ... כמה שלא לִתְתַנָּבְאוֹת נ' וכ' how much Jeremiah desired not to be a prophet, and yet he prophesied against his will. Sot. 12b נִתְנַבְּאָה שלא מדעתה she prophesied unwittingly. Ib. מִתְנַבְּאָה ואינה וכ' she prophesied but did not know what she prophesied. Meg. 14a נִתְנַבְּאוּ להם וכ' ... ארבעים forty-eight prophets and seven prophetesses prophesied to Israel &c. B. Bath. 15b; a. fr.

נָבָא, נָבֵי ch., *Ithpa.* אִיתְנַבֵּי, אִיתְנַבָּא same. Targ. Num. XI, 25, sq.; a. fr.—Meg. 14b ובמקום דקאי ירמיהו דיכי מִיתְנַבְּיָא אידך how could she (Huldah) dare to prophesy in the same place with Jeremiah? Snh. 96b דאינ' לה לישראל בחורבתא וכ' who had prophesied to Israel the destruction of the Temple. B. Bath. 15b אִינַּבִּי אינבי לאומות תיובתי (read. אִינַּבִּי; Ms. M. אִינַּבְּיוּ) they prophesied for the gentiles; ib. הכא נמי איוב אינבי אינבי לעכ"ום so Job likewise prophesied for the gentiles. Ib. [read:] אמר כולהו נביאי מי לא אִינַּבִּי וכ' (Ms. M. אינבי, v. Rabb. D. S. a. l. note) did not all prophets prophesy for the gentiles?

נְבִי, נְבֵי, constr. of נְבִיָא.

נְבִיָא m. (b. h.; preced. wds.) *prophet.* B. Bath. 12a אמר חכם לאו נ' וכ' was a scholar never a prophet? Ib. חכם עדיף מנ' a scholar is superior to a prophet. Meg. 15a; a. v. fr.—*Pl.* נְבִיאִין, נְבִיאִים. Sot. IX, 12 הראשונים נ' the early prophets (of the first Temple). Lev. R. s. 1, beg., v. בְּרִית. Pes. 66a אם אין נ' הן בני נ' הן if they (the Israelites) are no prophets, yet they are sons of prophets (they will find what is right intuitively); Y. Sabb. XIX, 17a top. Lev. R. l. c.; Gen. R. s. 74 נְבִיאֵי ישראל Israelitish prophets; נ' אומות העולם heathen prophets; a. v. fr.—נְבִיא (sub. ספר) נְבִיאִים (sub. ספרי) *N'biim, Prophets*, the second division of the Scriptures. Tosef. Meg. IV (III), 18 אין מפטירין בנביא וכ' we read in the Prophets for the Haftarah no more than three verses at a time (to be interpreted). Meg. 21b ובנביא אחד וכ' and when reading from the Prophets (for the Haftarah), one reads and two may interpret. Ib. 27a מניחין ... על גבי נביאים וכתובים you may put ... parts of the Pentateuch on the Prophets or the Hagiographa, but not the Prophets &c. B. Bath. 14b סדרן של נ' the order of the books of Prophets; a. fr.—*Fem.* נְבִיאָה. Pes. 9b וכי תולדה נ' וכ' is the weasel (*ḥuldah*) a prophetess to know &c.? Deut. R. s. 6; a. fr.—*Pl.* נְבִיאוֹת. Meg. 14a; a. e.

נְבִיָא, נְבִיָּא ch. same; constr. נְבִי, נְבֵי. Targ. Jud.

Digitized by Google

VI,8. Targ. Gen. XX, 7 (O. Ms. II נְבָיָא). Targ. Deut. XVIII, 20; a. v. fr.—Gitt. 57b נ' חוה בן וכ' there was a prophet among us who rebuked us &c.; Lam. R. to II, 2 נ' כהנא וכ' a prophet priest was ours &c.; a. e.—*Pl.* נְבִיאִין, נְבִיאַיָּא; נְבִיאַי (נְבִיָּין), נְבִיָּין); נְבִיאֵי. Targ. I Kings XVIII, 4. Targ. Num. XI, 29; a. fr.—Kidd. 49a נְבִיאֵי the Books of the Prophets, v. preced.—Fem. נְבִיאָה, נְבִיאָתָא. Targ. Ex. XV, 20. Targ. Jud. IV, 4; a. fr.

נְבִיאָה, v. נָבִיא.

נְבִיאוּת f. (denom. of נָבִיא) *prophecy, prophetic mission.* Meg. 15a נ' בנ' וכ' . . . כל (מקום) ששמו (v. Rabb. D. S. a. l. note) wherever the name of a person and that of his father are mentioned in connection with prophecy, it is sure that he was a prophet and the son of a prophet. Snh. 39b מפני מה זכה עובדיה לנ' for what merit was Obadiah granted the gift of prophecy?—Bekh. 45a עשו דבריהם כדברי נ' they made their verdicts like those of prophecy, i. e. they gave no reasons for their opinions. B. Bath. 12a; Erub. 60b אין אלו אלא דברי נ' these are prophetic verdicts, i. e. obviously well-established traditions; a. e.

נְבִיאוּתָא, נְבִיוּתָא ch. same. Targ. O. Ex. XIV, 31 נְבִיוּתֵיהּ ed. Berl. (oth. ed. נבואת, Y. נבואת). Targ. Prov. XXXI, 1. Targ. Y. II Num. XXIV, 15; 21 (Y. I נְבוּתֵיהּ); v. נְבוּאָתָא.—B. Bath. 15b עיקר נְבִיאוּתָן וכ' their main prophecy was directed to &c.; ib. נְבוּאָתָן. Meg. 15a בנבואתה דמלאכי Ms. M. (ed. בנביאות מ', v. Rabb. D. S. a. l. note) in the prophetic book of Malachi.

נְבִיאָתָא, נְבִיאָה, v. נְבִיָּא.

נְבִיג, v. נְבַג.

נְבִידָה, v. נְבָלָה.

נְבָיוֹת (b. h.) pr. n. *Nebayoth*, an Arabic settlement, v. נָבַט II. Targ. Is. LX, 7 (v. נָבַט II).—B. Kam. 92a אפי' הכיא כל אילי נ' וכ' even if he offers all the rams of N., he will not be forgiven until &c.

נְבִיוּתָא, v. נְבִיאוּתָא.

נְבִיָּא, v. נְבִיָּא.

נְבִיָּא, v. next w.

נְבִיָּה, נְבִיָּה f. (נָבָא) *sproutings, leaves and flowers.* Ab. Zar. III, 8 (48b) מפני שהנ' נושרת עלידן וכ' Y. a. Bab. ed. (Mish. חַמְנִיָּה, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) because the foliage of the Asherah drops on them &c., v. נָבֵל. Ib. 48b מה שמשברת בנ' וכ' the benefit conferred upon a plant by its foliage, is neutralized by the disadvantage of the shade. Meïl. III, 8 (14a) לא בשיפויי ולא בנ' Rashi (Bab. ed. נְבָיָא; Mish. נְיָרָה) neither by using the shavings nor by using the sproutings (twigs &c. of the dedicated tree); Tem. 31b שפ"י וכ' Rashi (ed. נִיבָא); Tosef. Meïl. I, 25 נְבָיָא ed. Zuck. (Var. נְמוֹדָה; מנוירה, corr. acc.)

נְבִילְתָא, נְבֵילָה, נְבֵילָא, v. sub נְבַל.

נְבִירָן, v. נְמִירִי.

נָבַל (b. h.; cmp. נְבָלָה) *to fade, shrivel, decay.* Y. R. Hash. I, 56d bot. הֲוָה נָבֵל, v. בּוּל III. Erub. 54a חללו נובלין, v. חָלָה. Gen. R. s. 53 (ref. to Is. XL, 7) וכ' ... יבש חצירו צירצו וכ' Abimelech's grass is dried up and his flower has faded, but &c.; a. e.—V. נוֹבֵלָה.

Pi. נִבֵּל 1) *to cause fading; to ruin, deface; to disgrace.* Y. Shebi. I, beg. 33a מיכן ואילך הוא מְנַבֵּל פירותיו after that time (by ploughing an orchard field after the Feast of Weeks) he causes deterioration of his fruits. Ib. IV, 35b bot.; Y. Maas. Sh. V, beg. 55d אילן שהוא מנבל פרותיו a tree which fails to mature its fruits; (Hull. 77b; Sabb. 67a שַׁמְשִׁיר, v. נָשַׁר). Y. Sabb. IX, 11d; Y. Ab. Zar. III, 43a bot. צאהו נַבְּלֵיהוּ treat him (the idol) like excrements, make him abominable (change his name cacophemistically). Cant. R. to V, 16 מנבל את עצמו בטיט he begrimes himself by working in clay. Ib. אל תְּנַבְּלוּ וכ' do not degrade yourselves by any evil thing (ref. to Lev. XI, 43; XIX, 28); Num. R. s. 10, beg. Ib. (ed. Amst. p. 240b) תְּנַבֶּלֶת עצמה who neglects her appearance, opp. מקשטת. Ber. 63b (ref. to Prov. XXX, 32 נָבַלְתָּ) כל המנבל עצמו על וכ' he who lowers himself (exposes his ignorance) for the sake of learning, shall finally be raised; Midr. Prov. to ch. XXX אם נִבַּל וכ'; Gen. R. s. 81 אם נִבַּלְתָּ עצמך; Ab. d'R. N. ch. XI אם מנבל אדם עצמו וכ' if a man makes himself look offensive (through privations) &c.—Midr. Prov. l. c. (ref. to Prov. l. c.) זו יון שגזרו לנַבֵּל נשותיהן וכ' (not לבטל) that means the Greeks who decreed to disgrace Israel's women; a. fr.—נ' פרו to make one's mouth turpid, *to talk obscenely.* Sabb. 33a; Keth. 8b; a. e.—2) (denom. of נְבֵלָה) *to make an animal ritually forbidden by unskillful slaughtering.* Tosef. B. Kam. X, 10 המוסר ... ונִיבְּלָהּ if one entrusts his animal to a slaughterer, and he makes it unfit, v. infra.

Hithpa. הִתְנַבֵּל, *Nithpa.* נִתְנַבֵּל 1) *to be defaced, degraded, disgraced.* Y. Yeb. XII, end, 13a מי גרם לך לְהִתְנַבֵּל וכ' what was the cause of thy disgrace (exposure of thy ignorance) in the Law?; Gen. R. l. c. Y. Keth. IV, 28d top. יִתְנַבְּלוּ הן וכ' they and their offspring shall be disgraced; a. e. —2) *to become ritually forbidden* (נְבֵלָה) *by unskillful slaughtering.* Ḥull. VI, 2 השוחט ונִתְנַבְּלָה בידו if one cuts an animal and it becomes unfit under his hand; ib. V, 3; Tosef. ib. V (VI), 3; a. e.

נָבֵל ch. same, *to be soiled.* Y. Kil. IX, 32a bot. דלא יִתְנַבְּלוּן מאנוי that his garments may not be soiled.

Pa. נַבֵּל *to disgrace, make vile.* Targ. Am. VI, 8. Targ. Nah. III, 6; a. e.

נָבָל I (b. h.) pr. n. m. *Nabal* the Carmelite. Gen. R. s. 85. Koh. R. to VII, 1, end; a. fr.

נָבָל II m. (נבל) *Nabal* (*Filth*), name of the genius of poverty. Pes. 111b, v. אִיסְרָא II.

נֵבֶל, נֶבֶל m. (b. h.; cmp. b. h. נבב, a. אַבּוּב) 1) *leather bottle.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 5) שהיו פורטים ... אלא בנ' they opened their mouths with words of levity, saying, David recited his songs only with the bottle (wine).—2) *a hollow musical instrument, lyre* (with a leather body). Y. Succ. V, 55c bot. היא נ' היא כנור וכ' *nebel* and *kinnor*

Digitized by Google

'נבל שעשו נ' וכ 'a disgraced people', for they did disgraceful things, as it is said (Ps. LXXIX, 2), they made 'the disgraced' of thy people food &c. (taking נְבֵלַת as if from נְבָלָה).—2) *destruction.* Gen. R. s. 38; Yalk. ib. 62 (play on וְנָבְלָה, Gen. XI, 7) נ' משפתם אנשה (עמחם) through their own lips I shall bring destruction upon them.

נַבְלוּת f. (b. h.; preced. wds.) *obscenity, levity.* Sabb. 33ª מה נ' obscene talk, v. נָבָל *Pi.* — Lev. R. s. 5 (play on הנבל, Am. VI, 5) דברי נ' words of levity, v. נֶבֶל.

נְבֵי, נְבֵלָא, נְבֵלְתָּא ch.=h. נְבֵלָה. Targ. O. Deut. XXI, 23 נְבִילְתֵּיהּ ed. Berl. (oth. ed. נְבֵלְ; Y. נְבֵלַת גושמיה) his corpse. Targ. Lev. XXII, 8 (some ed. נְבִילָא); a. fr.—B. Bath. 110ª; Pes. 113ª (prov.) משוט נ' בשוקא וכ' (נטוש) flay a carcass in the street and earn a living, and say not, I am a noble priest.; a. fr.—*Pl.* נְבֵילָתָא. Ib. חפוך בני, v. חָפַךְ.—[Targ. Job V, 16 נבילתא ed. Lag., Ms. ניבלתא, read with ed. Wil. נְבָלָתָא.]

נָבַע (b. h.; cmp. נָבָא a. בעבע) 1) *to burst forth; to flow, gush.* Ned. 41ᵇ מעין חנובע, a bubbling spring, v. בּוּרְכָם.—2) *to give forth, utter.* Midr. Till. to Ps. XVI ודיו טבעות וכ' and they (the kidneys) poured forth wisdom &c.; ib. to Ps. I; Gen. R. s. 61, beg.; Tanḥ. Vayigg. 11 ודיד נובעין וכ'; a. e.

Hif. הִבְעִיר 1) *to cause bubbling, fermenting* (of ointment). Koh. R. to X, 1 אינו מבאיש ומַבְעִיר וכ' . . . זבוב one dead fly does not spoil and cause to ferment the ointment of the apothecary, but by a single sin which one commits &c. (ib. IX, 18).—2) *to utter* (speech). Ib. מַבְּעִים דברים they utter words (of praise).

נָבַע ch. same. Targ. Y. Gen. XXVI, 21; a. e.—Part. נָבְעַ. Targ. Prov. XVIII, 4.—[Targ. Job VI, 10 וְאַבּוּעַ some ed., read: וְאֶבּוּעַ, v. בּוּעַ a. בְּעַע.]

Af. אַבַּע as preced. *Hif.* Targ. Prov. I, 23. Ib. XV, 28; a. fr.—Taan. 25ᵇ (first time in Hebr. Dict.) אַבַּע מימיך (Ms. M. first time אַר) let thy waters spring forth. B. Bath. 151ᵇ; Keth. 91ª מחינא לכו בסילוא דלא מַבַּע דמא we shall strike you with the thorn which makes no blood flow (i. e. excommunication). Sabb. 88ª וקא מַבְּעָן אצבעתיה דמא blood burst forth from his fingers.

נַבְעָה* , name of a *plant* (νᾶπυ?). Y. Ned. VII, beg., 40ᵇ, [prob. to be read: נַנְעָה].

נָבַר (cmp. בָּרָה) *to dig*; (of the swine) *to turn the ground up* with the snout. Tosef. B. Kam. I, 8 נוֹבְרִין; B. Kam. 17ᵇ נוֹבֵר.

נבר ch., impf. יִנְבַּר or יִנְגַּבַּר (denom. of טִבְרָא, Syr. נְבוּרָא P. Sm. 2273) same. Targ. Ps. LXXX, 14 יְנַבְּרִינַּהּ (ed. Wil. יְנוּבְרִינַּהּ).

נַבְרָא, נִבְרָא m. (cmp. בַּר I; corresp. to h. סִרְבָּד) *covering, bast, bark* (Syr. נבראא fibrae palmarum, P. Sm. 2273). Sabb. 30ᵇ וְאַפְּלַי מילת נ' בר קורא and as to (something corresponding to) fine woolen garments, he showed him the bark of a young palm-shoot. Ib. 90ᵇ דיקלא דחד נ' (ed. נבארא) a palm which has only one covering; Erub. 58ª (expl. דיקלא דחד נ' נרגילא) (a rope made of fibres of) a

(either) are the same, with the only difference of more strings (for the former). Ib. למה נקרא נֵבֶל שתוא מלבין וכ', v. נָבַל II; ע"י עור שאינו עבוד וכ' on account of the untanned skin and the larger number of strings it shames &c. Arakh. II, 6 לא היו אומרים בנ' וכ' they (the Levite boys) sang without accompaniment of *nebel* or *kinnor*; ib. 13ᵇ למימרא דנ' לחוד וכ' does this intimate that *nebel* and *kinnor* are not the same?; a. e.—3) *a leather wind-instrument, a sort of bellows.* Ib. (ref. to Ps. XXXIII, 2 sq.) לעוה"ב אירדי דנפרשי נימין דידיה נפרש קליה כי נ' קרי ליה נ' because the *kinnor* of the future will have numerous strings (ten strings), and its sound will be loud like that of the *nebel*, it is called *nebel*.—*Pl.* נְבָלִים. Ib. II, 3. Kel. XV, 6 נְבָלֵי חשרה the instruments for secular music; נ' בני לוי those of the Levites (in the Temple). Ib. XXIV, 14, v. מְטַפַּחַת.

נְבֶל, נְבָלָא, נֵי' I ch. same, 1) *lyre, nebel.* Targ. Is. V, 12. Targ. O. Gen. IV, 21; a. e.—*Pl.* נְבָלִין, נְבָלַיָּא, נֵי'. Targ. I Sam. X, 5. Targ. Is. XXII, 24; a. e.—2) (from its shape, cmp. Sm. Dict. Ant. s. v. Tela, Amer. ed. 1858, p. 955, explaining pecten and jugum) *the upright loom.* Y. Kil. IX, 32ª top דלא מוקמה נ' דעמר וכ' not to put up a loom for wool in front of a loom for linen, on account of the fringes (which may become mixed).

נְבָלָא, נֵי' II m. (נְבַל)=h. נוֹבֶלֶת, *an inferior variety of figs.* Targ. Jer. VIII, 13. Targ. Is. XXXIV, 4.—*Pl.* נְבָלֵי, נֵי'. Gen. R. s. 49 חלואי צדיקים דהא אינם אלא צדיקים נ' I wished, they were righteous, but they are only righteous men of an inferior quality (cmp. סְגָא); Yalk. ib. 83 (some ed. נִיבְלֵי).

נְבֵלָא, v. נְבֵלְתָּא.

נְבֵלָה, נְבֵי' f. (b. h.; נָבַל) *carrion, an animal that has died a natural death.* Gen. R. s. 81, end להוט אחר חני greedy for carrion. Ukts. III, 3 נְבֵלַת בהמה טמאה the carcass of an unclean animal; a. fr.—Esp. (ritual) *an animal not slaughtered according to the ritual rules* (v. הַגָּרָמָה, דְּרָסָה &c.). Ḥull. II, 4 כל שנפסלה בשחיטתה נ' whatever has become unfit through faulty slaughtering, is called *n'belah*, contrad. to טְרֵפָה. Ab. Zar. 67ᵇ sq. כל חראויה לגר קרויה נ' וכ' that which is fit for the stranger (Deut. XIV, 21) is called *n'belah* (the eating of which is a punishable offence), whatever is unfit for the stranger (putrefied &c.) is no longer called *n'belah*. Ker. 21ª נְבֵילָתוֹ מנלן whence do we derive the prohibition to eat it when unlawfully slaughtered? Y. Shebi. IV, 35ª bot. (in Chald. dict.) בשר דנ' forbidden meat; Ḥull. 95ª בְּשַׂר נ', opp. בשר שחוטה. Ib. מותרות משום נ' they are permitted as far as *n'belah* is concerned, i. e. they do not make unclean (Lev. XI, 39); a. v. fr.—*Pl.* נְבֵילוֹת, נְבֵילוֹת. Ib.; Shek. VII, 3 איברים נ' if found cut in limbs, they are forbidden, opp. מותרות. Eduy. VIII, 1. Ib. V, 1; a. fr.

נַבְלָה f. (b. h.; נָבַל) 1) *meanness, obscenity.* Treat. Der. Er. ch. II מְדַבְּרֵי נ' those talking obscenely. Ib. הדר בנ' עם אשתו who lives with his wife in an obscene manner; a. e.—*Pl.* נַבְלוּת. Ex. R. s. 24 (ref. to Deut. XXXII, 6) עם

Digitized by Google

palm &c.—Ḥull. 51ᵇ נ׳ חיישינן if an animal fell upon a pile of dried bark, we apprehend internal injury (v. ריסוק).

נברזא, v. נַפְרָזָא.

נְבָרֶכְתָּא f. (v. בְּרֵיכָה) *wash-pond.* M. Kat. I, 6, expl. ib. 8ᵇ בְּקִרְצֵי, v. גִּיתָּא; Y. ib. I, 80ᵈ. B. Bath. II, 1 נ׳ כובסין; a. fr.

נברקוס, v. נִיבְּרִיקוֹס.

נְבַרְשָׁה f. (v. next w.) *lamp.* Yoma III, 10; Tosef. ib. II, 3 נברשות ed. Zuck. (Var. שת . . .); expl. Y. ib. III, 41ᵃ top קוֹנְבִּירְתָּא a.

נְבַרְשְׁתָּא, נְבַ׳ ch. (dial. for נִבְלַשׁ, fr. בִּלַּשׁ; cmp. Targ. Zeph. I, 12) same, *lamp, candle.* Targ. Zeph. I, 12.—Y. Yoma III, 41ᵃ, v. לַמְפַד.

נברתא, Yalk. Deut. 874, v. בַּבְרִיתָא II.

נְגָאנָא, v. נָאנָא.

נֶגֶב m. (b. h.; v. next w.) 1) *dry soil.* Tosef. B. Kam. VIII, 19.—2) *south* (in Talm. דָּרוֹם).—3) pr. n. pl. *Negeb*, in the district of Ascalon. Tosef. Ohol. XVIII, 15 (Var. גנב).

נָגַב (cmp. נְגַב) [*to have a crust,*] *to be dry.* Ab. Zar. V, 3 (69ᵃ) וְיִנּוֹב . . . כדי שישתום as much time as would be required for a person to bore a hole (uncork), and close it up, and (for the sealing clay) to get dry; ib. כדי שיפתח . . . וְיִינּוֹב (את החבית) to open the jug and close it up again, and (for the clay) to dry; a. e.—Part. pass. נָגוּב; f. נְגוּבָה; pl. נְגוּבִין, נְגוּבִין; נְגוּבוֹת *dry.* Ḥag. III, 3 אוכלים נ׳ dry eatables (which have not come in contact with liquids and are, therefore, insusceptible of levitical uncleanness, v. חִבּוּר); Tosef. ib. III, 11. Ib. 12 וכי יש נגובים לקדש are the exemptions in favor of dry objects applicable to sacred matter?; Ḥag. 24ᵇ וכי יש נגובה וכ׳ (Ms. M. נְגִירָה). Ib.ᵃ, sq. יד נ׳ מטמאה וכ׳ one dry hand (which has become unclean) makes the other hand unclean; a. e.

Pi. נִיגֵּב *to dry, wipe, scour.* Ib. III, 1 (20ᵇ) מיתיר ומְנַגֵּב and (Bab. ed. וּמַנְגִּיב, v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Y. ed. ומכבל מיתיר ומכבל) he must open (the knots of the garment) and wipe it dry and smooth and then immerse. Lev. R. s. 28, beg. עד שלא יְנַגְּבָהּ before he gets it (the garment) dry and glossy; ib. וּמְנַגֵּב את הארץ and makes the earth dry; Koh. R. to I, 3 ומכבסן ומבשלן ומְנַגְּבָן and washes them (the plants) and ripens and glosses them. Ab. Zar. V, 11 בְּמַה הוּא מְנַגְּבָהּ he scours it; ib. 74ᵇ במה מְנַגְּבָן וכ׳ wherewith does he scour them? . . . with ashes, . . . with water. Ib. 75ᵃ; a. fr.—*Part. pass.* מְנֻגָּב *dry, parched, sapless, bare of.* Tem. 16ᵃ (play on הנגב Josh. XV, 19) בית שמנ׳ מכל וכ׳ a household bare of all that is good; Yalk. Josh. 27 אדם המנ׳ וכ׳ a man bare &c.

Hif. הַנְגִּיב 1) same, v. supra.—2) (denom. of נֶגֶב) *to go south.* Erub. 53ᵇ (in an enigmatic speech) והִ׳ למפיבשת and went south to the great scholar (v. מְפִיבֹשֶׁת).

Nitpa. נִתְנַגֵּב *to be dried up.* Sifra B'ḥuck. ch. I ונִתְנַגְּבָה הארץ the ground was dried up; Lev. R. s. 35.

נָגִיב, נָגוּב, נָגֵב ch. same, *to be dry, to dry out.* Targ. Gen. VIII, 13; a. e.—Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ כדו נגיב אינון וכ׳ when it is dry, they name it Egyptian bean; Y. Kil. VIII, 31ᶜ.—Y. Gitt. VII, end, 49ᵃ ונ׳ נחרא the canal dried up. Ib. דיגֵּב וכ׳ that the canal may dry up; a. e.

Pa. נַגֵּיב *to dry, wipe.* B. Mets. 24ᵃ ונ׳ בגלימא וכ׳ wiped (his hands) on his neighbor's cloak; a. e.—*Part. pass.* מְנַגֵּב; f. מְנַגְּבָא *parched.* Targ. Y. Num. XI, 6.

Ithpe. אִתְנַגֵּיב, *Ithpa.* אִתְנַגֵּב *to be dried up.* Targ. Y. Gen. I, 9. Targ. Ps. CVI, 9; a. e.

נָגַד (b. h.) *to draw* a line; denom. נֵגֶד.

Hif. הַגִּיד (denom. of נֵגֶד) *to show; to announce, tell; to testify.* Tanḥ. Tsav 13 והַגִּידָה לאהרן . . . ומשם from there Miriam learned it and told Aaron. Ib. מַגִּיד שהכל מודים וכ׳ this shows (intimates) that all agreed as to her beauty. Snh. IV, 5 להַגִּיד גדולתו וכ׳ to show the greatness &c. Ib. 44ᵇ, a. e. (ref. to Lev. V, 1) כיון שה׳ שוב אינו חוזר ומַגִּיד after he has once testified, he cannot again testify, i. e. is not permitted to retract; a. v. fr.—[Pes. 87ᵃ, v. אָנַד.]—V. מַגִּיד.

Hof. הוּגַּד *to be told, proclaimed.* Yalk. Koh. 989 שה׳ להּ בסיני the word which has been proclaimed at Sinai; a. e.

Pi. נִגֵּד *to oppose.* Yeb. 63ᵃ; Yalk. Gen. 23 (ref. to כנגדו, Gen. II, 18) זכה כנגדו לא זכה מְנַגַּדְתּוֹ if he is favored, she will be corresponding to (in harmony with) him, if not, she will oppose him (Rashi: 'she will be a lash to him', v. II נְגַדָּא); Pirke' d'R. El. ch. XII א״ת כנגדו אלא לנגדו אם זכה חחזיה לו עזר ואם לאו לנַגְּדוֹ להלחם read not *k'negdo*, but *l'nagg'do*; if he is favored, she will be a help to him, if not, 'to oppose him', to fight.

נָגַד, נָגִיד ch. 1) (corresp. to h. נָטָה, נָטָה a. אָרַךְ) *to stretch; to draw, pull, spread.* Targ. Jud. XVI, 30. Targ. Deut. XXI, 3. Targ. Jer. XLIII, 10.—Targ. Ps. LV, 4 יִירַגְּזוּן ed. Lag. (ed. Wil. יִגרון; h. text ימיטו). Targ. Y. Deut. XVII, 20. Targ. Y. Ex. XII, 21 נגודו ידיכון וכ׳ withdraw your hands from (v. כָּתֵף); a. fr.—Succ. 4ᵇ גוד אסיק וכ׳ stretch and raise the partitions, i. e. adopt the legal fiction that the partitions around the stand are prolonged so as to reach the ceiling (v. הוֹסָן). Sabb. 101ᵃ גוד אחית וכ׳ stretch and bring the partitions down, i. e. adopt the fiction that the walls are prolonged so as to reach the bottom. Erub. 4ᵇ לָגוּד, v. לָבוּד. Gitt. 68ᵇ נְגִידוּ מינירה מיכלירה (Rashi: נְגוּדוּ) withdraw his food from him, reduce his rations. B. Mets. 74ᵃ למידש ולכִנְגֵּד to tread the grapes and to conduct the wine into the pit. Ib. 84ᵇ נַגְּדוּ מתותיה וכ׳ they drew from under him sixty &c., v. מְשִׁירְבְּלָא. B. Bath. 111ᵇ גוד ליה וכ׳ draw (take me away from here), this man does not want to learn. Pesik. B'shall., p. 90ᵃ; Koh. R. to X, 8 נגדו גוד חמי לי lead the way, show it to me. Bekh. 44ᵇ נגדו ליה גלימא they spread for him (held up between him and the people) a cloak. Erub. 94ᵃ נְגִידוּ בה . . שקולו take a cloak and spread it (as a partition); a. v. fr.—Ab. I, 13 נָגַד שמא וכ׳ he who stretches his fame (is ambitious), will lose his name.—2) *to lash,* v. *Pa.*—3) *to guide, rule.* Targ. Ruth I, 1 (h. text שפט).—4) *to grow long; to be drawn, follow after; to flow.* Targ. Job XXI, 33 (h. text ימשוך). Targ. Jer. VI, 4 (h. tex ינטו). Targ. Cant. I, 4 וכ׳ נְגַדְנָא we

Digitized by Google

are drawn after &c. Targ. Deut. XXXIII, 13; 22; a. fr. (v. נָגַר).—B. Bath. 91[b] והוה נָגִיד חושא וכ׳ a line of honey flowed over both his arms; Y. Peah VII, 20[a] bot. ונ׳ מלא וכ׳ and honey flowed as much as my hands could hold; a. e.—Part. pass. נָגִיד *stretched, fainting* (v. *Ithpe.*). Targ. Ps. LXXXVIII, 16.—Sabb. 152[a], v. *Ithpe.*

Pa. נַגֵּד (denom. of נַגְדָּא II) *to lash, punish.* Targ. Cant. VII, 5 לנַגְּדָא .. לְמִירְנַגֵּד.—Keth. 33[b] נַגְּדוּהָ, v. אִלְמְלֵא. Kidd. 12[b] נַגְּדִיהּ כרב punish him in accordance with Rab's practice. Pes. 52[a] ולירנַגְּדִיהּ מר נַגְּדִי Ms. (ed. נגדי, corr. acc.) why do you not order him to be lashed?; a. e.

Af. אַנְגִּיד *to declare liable to lashes.* Kidd. l. c.; Yeb. 52[a], a. e. רב מַנְגִּיד (על) וכ׳ Rab decreed punishment for him who &c. Kidd. l. c. לא מינגיד רב (read: מנגיד, as) Yeb. l. c.

Ithpe. אִיתְנַגַּד, אִתְנְגִיד, אִתְנַגַּד, *Ithpa.* אִיתְנַגַּד 1) *to be drawn, to extend; to run.* Targ. Is. XXXIV, 11. Targ. Y. Num. XXV, 8. Targ. Y. Gen. XLV, 19. Targ. Is. XLIV, 3; a. e.—2) *to spread, invade.* Targ. I Sam. XXVII, 10 (h. text פשט); a. e.—3) *to be withdrawn.* Targ. Josh. IV, 18; a. e.—4) [*to stretch one's self,*] *to faint, fall away, die* (h. גָּוַע). Targ. Gen. XXV, 8; a. fr.—Pes. 50[a] חלש וא׳ כי וכ׳ was sick and fainted (seemed to be dead), and when he came to &c.; B. Bath. 10[b]. Snh. 39[a] נגיד א׳ ואתנח he became faint and sighed; Sabb. 152[a] נגיד ואתנח.—5) *to be lashed.* Macc. 11[a]; Pes. 113[b] מִירְנַגְּדִי, v. זִיגּוּד.—[Kidd. 12[b] מינגיד, v. supra.]

נֶגֶד m. (b. h.; נָגַד) *line, direction*; prep. נֶ׳, mostly כְּנֶ׳ *towards, opposite, corresponding to.* Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 וחלא כבר זיוג .. זה נ׳ זה has not the Scripture, before this, paired the two rams, one to correspond with the other? Tam. II, 5 (29[a]) כנ׳ מערבית דרומית משוך וכ׳ (Mish. ed. מִכְּנֶ׳) in a line with the south-west corner of the altar continued northward to a distance of &c.; Zeb. 58[a]. Ib. אם שחטן כְּנֶגְדָּן בקרקע if he slaughtered them in the corresponding direction, but in the ground. Mekh. Yithro, Baḥod, s. 11 (ref. to Ex. XX, 24) כְּנֶגְדּוֹ *'alav* means in a certain direction opposite the altar (not on top of it). Ber. 10[a] הנחו .. כנ׳ מי אמרן with reference to whom did David compose these five psalms beginning with *bar'khi nafshi?* Ib. 26[b] כנ׳ תמידין corresponding to the daily offerings. Num. R. s. 18 המחלוקת הזו אינה כְּנֶגְדֵּנוּ אלא כנ׳ וכ׳ this rebellion is not directed against us but against &c.; a. v. fr.—Yeb. 63[a] (ref. to Gen. II, 18) זכה .. לא זכה כנגדו if he is favored, she will be his help, if not, she will be against him; ib. כתיב כנגדו וקרינן כְּנֶגְדּוֹ (missing in Yalk. Gen. 23) following the writing we may read *k'nagg'do* (opposing him, v. נָגַד), but the Massoretic reading is *k'negdo* (corresponding to him); Gen. R. s. 17 זכה עזר ואם לאו כנגדו; Pirke d'R. El. ch. XII, v. נָגַד.—מִנֶּ׳ *at a distance.* Num. R. s. 2 (ref. to Num. II, 2) מיכן מנ׳ what distance is meant by *minneged?*. Ib. ילפינן מנ׳ מנ׳ וכ׳ we draw an analogy between *minneged* (Num. l. c.) and *minneged* (Gen. XXI, 16) &c.; Gen. R. s. 53 הא למדנו נגד מנגד.

נֶגֶד, נֵגֶ׳, נֵגֶ׳ m. (נָגַד) 1) *prolongation, length, distance.* Targ. Ps. XXI, 5 (ed. Lag. נִיגֵ׳ h. text אֹרֶךְ). Targ. Prov. III, 16 (ed. Lag. נוּגְרָא q. v.); a. fr.—Gen. R. s. 11 לנ׳ את נגיד לי thou leadest me to a distance; i. e. thy evidence is far off.—2) [*lead,*] *path, pass.*—*Pl.* נְגָדִין, נְגִ׳. Targ. Is. XLI, 18; a. e.—Targ. Y. Ex. XIV, 3 נְגָהוֹי וכ׳ his narrows in the desert.—נ׳ דְּמַיָּין (or sub. דמיין) *river-courses* (corresp. to b. h. יִבְלֵי מָיִם). Targ. Is. XLIV, 4. Ib. LIII, 2. Targ. Jer. IV, 11 (h. text שְׁפָיִם). Ib. XVII, 8 נִיגְוָדִין ed. Lag. (ed. Wil. נְגָהִין; h. text יוּבַל). Targ. Ez. XXXI, 3 (ed. Lag. נִיגֵ׳; h. text עֲבֹתִים).

נֵ׳, נַגְדָּא I m. 1) (נְגַד; =b. h. מַשָּׂךְ) *load, freight.* Targ. Ps. CXXVI, 6 (Ms. נִ׳, ed. Lag. נִיגֵ׳). Targ. Job XXVIII, 18.—2) v. preced.

נֵ׳, נַגְדָּא II (נְגַד; cmp. מִשְׁבָּא) *leather-strap, lash*; trnsf. *lashing, punishment.* Yoma 23[a] פקיע נ׳ (Ms. M. מַדְרָא) *p'ki'a* (Shek. V, 1) means lashing. Pes. 52[a] מכינן אנגדתא (not מכינן; Rashi a. Ms. O. אנ׳; Ms. M. מכינ׳ אנגדתא) a vote must be taken on the lashing of a scholar; ib. Shebu. 41[a] עד דמכי זמן נְגִדְיהּ until the time comes when he is to be lashed (for not heeding the excommunication).

נַגְדָּא pr. n. m. *N'gada (Long).* Lev. R. s. 25; (Gen. R. s. 46 מַגְרָא).

נַגָּדָא m. (נְגַד) 1) (v. נַגְדָּא 1) *one who tracks a vessel.*—*Pl.* נַגָּדֵי. B. Mets. 107[b], v. בַּרְחָא. Sot. 48[a] דנ׳ זמרא the songs of the draggers. Snh. 106[a] bot., v. זְנֵי.—2) *leader*, v. נְגִידָא.

נַגְדָּתָא f. 1) (collect. noun; v. נְגִידָא) *leaders* of the flock. Y. Kidd. I, 60[b] top; (Y. B. Kam. X, end, 7[c], a. e. תיישא דרבא).—2) *lashing*, v. נַגְדָּא II.

נָגַהּ (b. h.) *to burst forth; to be bright, shine.* V. זָרַח a. גָּרַח.

Hif. הִנְגִּיהַּ 1) *to shed light.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Josh. 18 [read:] הירחה אבני מַגִּיהָה את אורה its (the tribe's) jewel shed its light; a. e.—2) (cmp. *Hif.* of נָבַט) *to look over; to revise* a manuscript, *to correct, restore* (when faded). Ber. 13[a] בקורא להַגִּיהַּ when he reads for the sake of revising. Y. Sabb. VII, 10[b] bot. (in a misplaced passage) אם להגיה כדי להגיה וכ׳ (not להגות) if (he carries ink) for the purpose of correcting, (he is guilty when carrying) enough to correct one letter. Keth. 106[a] מַגִּיהֵי ספרים וכ׳ the official revisers of Biblical manuscripts; Y. Shek. IV, 48[a] top מגיהי ספר הצזרה (Bab. ed. Var. עזרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the revisers of the Temple manuscript. M. Kat. III, 4 (18[b]) אין מַגִּיהִין אות אחת אפי׳ בספרי חצזרה Ms. M. (ed. בספר עזרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) we dare not (during the festive week) correct (restore) one letter even in the Temple books (ed. in the manuscript named after Ezra). Meg. II, 2 הירה .. ומַגִּיהָהּ if he recited the Book of Esther while he was writing or teaching or correcting it; a. fr.—Part. pass. מְגֻהָּה *revised, correct.* Pes. 112[a] למדהו בספר מ׳ .. כשאתה when thou teachest thy son, teach him from a corrected book. Keth. 19[b] ספר שאינו מ׳ an unrevised Bible manuscript.

נָגַהּ ch. 1) same, *to be bright, shine.* Yoma 28[b] אי הכי נ׳ לירח טובא (Ms. M. נְגָהָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) if that is so (that it was the time for working men to go to their labors), it must have been bright day-light (sunrise). M.

Digitized by Google

Kat. 16b לא נ׳ לך לישרי לי מר בחדגראי (or בחיגרי, not בחדגריה, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ms. M. נחגא a. differ. version; ed. Ven. נגריחא, v. נָגַח) is it (the case you have been thinking of) not yet clear to you? Attend, sir, now to my case (differ. interpret. in Rashi).—2) (denom. of נֶגֶד) *to get dark, to be belated.* Taan. 24a נ׳ להו וכ׳ night set in, and no food was brought to them. Ib. חאי דנגחנא (differ. in Ms. M.) the reason why I am late. Sabb. 10a נ׳ לצלותי the time for the evening prayer arrived (Rashi: he *delayed*).—[Y. Dem. II, 22c נגידין, read: נְחִיגִין.]

Af. אַנְגַּהּ *to dwell until late.* Nidd. 65b דמַנְגְּחֵי בירת טפי וכ׳ Var. (v. גִּירַת) they protract their negotiations before they sign.

נַגְהָא, נָגְהָא m. (preced.) 1) *light, morning.* Dan. VI, 20.—*Pl.* נַגְהֵי. Pes. 2a קס״ד . . נ׳ כ׳ טמש the first impression was that he who explained אור (Mish. I, 1) by *naghé* meant really light (morning).—2) (cmp. אור) *the breaking in of the night, the beginning of the calendar day, evening.* Ib. 3a קרו נ׳ וכ׳ באתרית . . in the home of R. H. they call the evening *naghé* ('night-break'), while in the home of R. J. they call it *lelé.* Ib. 4a באורתא דתליסר נ׳ וכ׳ on the evening closing the thirteenth (day of Nisan) which is the beginning of the fourteenth. Men. 68b.

נגחקידו, v. נָגַח.

נָגוּב, v. נָגַב.

נְגוּבָה f. (נָגַב) *law of levitical cleanness concerning dry objects.* Ḥag. 24b וכי יש נ׳ לקדש (Ms. M. נְגִירְבָּא) is there any distinction in favor of dry objects as regards &c.?, v. נָגַב.

נְגוּבְתָא f. (נָגַב) *dry, waste.* Targ. Ps. CII, 7.—V. נְגִירְבָא.

נָגוּד, v. נָגַד.

נָגִיד (נָגְדָא) m. (נָגַד) *leader.* Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9 (ref. to Lev. XVIII, 4) לא תמשנה נ׳ וכ׳ (Rabad: נָגִיד) not the teaching is the guide, but the practice (precedent, v. מַעֲשֶׂה רב, s. v. מַעֲשֶׂה).

נַגְדָא ch. same, esp. *ruler, judge.* Targ. I Chr. XXVII, 16. Targ. Jud. II, 18, sq. (ed. Wil. נְגִירָא); a. e.—B. Kam. 52a (prov.) עביד לנ׳ סמוותא כדרגין . . . Ms. M. (ed. לְנַגְדָא) when the shepherd is angry with his flock, he makes the leader blind.—*Pl.* נָגְדִין, נָגוֹי, נָגְדַיָּא. Targ. Jud. II, 16; 18 (ed. Wil. נְגִי׳). Targ. I Chr. XVII, 6; a. fr.

נַגְדָא m. *lashing,* v. נְגִדָא II.

נְגִדָא I, נָגְדָא m. (נָגַד, v. נָגִיד I) *a vessel of beaten metal.*—*Pl.* נְגוֹי, נָגְדַיָּא. Targ. Prov. XXV, 11 (h. text מַשְׂכִּיּוֹת!).

נְגִדָא II m., constr. נִגְדָּא (נָגַד) *duct, canal.* Targ. Job VI, 15 (some ed. נְגִיד); v. נָגְדָא.

נַגְרָ, נַגְרָתָא, נַגְרוֹן f. pl. (נגו, cmp. נְאַנְגָא; Assyr. *nagû, pl. nagê*; cmp. בִּקְעָה) *plains,* esp. *islands, sea-districts;* also *inhabitants, colonists.* Targ. O. Gen. XXV, 3 ולנ׳ (ed. Berl. לְאַנְגָוֵי=לִינְגָוֵי; cmp. Nöld. Mand. Gramm. p. 166, note; h. text לאמים). Ib. X, 5 נָגְוָה ed. Berl. (oth. ed. נַגְוַת; h. text אִיֵּי). Targ. Is. LXVI, 19; a. fr.

נָגוֹמָא* m. (prob. a Babylonian corrupt. of unguentum; cmp. נוגסטרי for אנגיסטור) *a spiced drink* (v. Sm. Ant. s. v. Vinum); [Ar. a *cup*]. Ab. Zar. 38b נ׳ דחלא a spiced drink of sour wine.

נַגְוָן, v. נִגְוֹן.

נגוסטרי, v. אנגיסטור.

נַגְוָתָא, constr. נַגְוָת, v. נִגְוֹן.

נִיזְ, נִגְזָל m. (גָּזַל) *a complainant in a case of robbery.* Shebu. VII, 1; a. fr.

נָגַח (b. h.) *to break forth* (v. גִּירַח); *to gore, butt, fight.* B. Kam. V, 1 שור שנ׳ וכ׳ if an ox gored a cow, and her embryo is found (dead) by her side. Ib. אם ידע שלא נָגְחָה וכ׳ whether she gave birth before he gored her. Tosef. ib. IV, 6 עד שיתכוין לְהַגִּיחַ unless he pushes intentionally. Ib. 10 יש בנוֹגֵחַ וכ׳ there are laws concerning the butter (that killed a person) which do not apply &c.; a. v. fr.—[Gen. R. s. 32, end נוגח דם some ed., read: גּוֹנֵחַ.]

Pi. נִגַּח same. Ḥull 51a זכרים המְנַגְּחִין וכ׳ rams that butt one another. Ex. R. s. 41, end אתמול מְנַגֵּחַ בהם וכ׳ yesterday he (Moses) pushed them (the angels of destruction) away, and now he is afraid of them. Tanḥ. Balak 3; Num. R. s. 20, beg. מה שור מנ׳ . . מְנַגְּחִים וכ׳ as the ox fights with his horns, so do the Israelites fight (their enemies) with their prayers. Ber. 56b שמְנַגְּחִין בתורה . . . נָגְחוֹ if (in his dream) an ox attacked him, he will have children who fight in (discussing) the Law; a. fr.—Part. pass. מְנוּגָּח. Tosef. B. Kam. III, 6 אפי׳ זה מנ׳ even if the one is found gored.

Hif. הִגִּיחַ *to stir up to fighting.* B. Kam. IV, 4 כי הֵגַּח שלא שיַגִּיחוּהוּ 'if he butt' (Ex. XXI, 28), but not when they stir him up (in the arena).

Hithpa. הִתְנַגֵּחַ *to fight with one another.* Tanḥ. Vayigg. 4 שור וארי מִתְנַגְּחִין וכ׳ ox and lion fighting with each other; a. e.

נִגַּח ch. same. Targ. O. Ex. XXI, 28 (ed. Vien. הַגַּח *Af.*).—B. Kam. 47a כי נִגְּחָה at the time he gored her; a. e.—נ׳ קרבא *to wage war.* Targ. Y. Gen. XXI, 10 (v. גִּירַח).—Part. pass. נְגִיחַ *breaking through, flowing over.* B. Bath. 68b דנ׳ קאידהו לגיו Ms. M. (ed. קאידי; Rashb. דנגח; Ms. F. a. R. דנגחקיריהו in one w., Ar. דנגחק, corr. acc.) when their outlet runs inside of the township (v. קָאַרְיָא, cmp. גִּירְתָא).—Trnsf. *enough* (cmp. הַי).—M. Kat. 16b בתיגריה . . . לא נְגִירְתָא לך ed. Ven. (v. Rashi a. l.) have you not enough (that I escorted you thus far)? attend now to your business yourself; v. נָגַח.

Pa. נִגַּח same. Targ. Ps. XLIV, 6; a. e.—B. Kam. 21a; Sot. 48a מְנַגַּח כי תורא he butts like an ox.

Af. אַגַּח same. Tosef. Sot. XIII, 5, a. e. לאַגָּחָא קרבא to wage war. Nidd. 65b דמַגְּחֵי וכ׳ Var., v. גִּירַח a. נָגַח.

נַגַּח m. (preced.) *wont to gore, a butter.* Targ. O. Ex. XXI, 29; 36 (some ed. נָגַח).

Digitized by Google

נַגָּח m. h. same. B. Kam. 46ª; B. Bath. 92ª; Y. Shebi. V, 36ª טוֹגְחָן; a. e.—*Pl.* נַגָּחִין. B. Kam. 39ª אם הוחזקו כ׳ if they are known as butters.—*Fem.* נַגָּחִית. B. Mets. 80ª; Tosef. B. Bath. IV, 6.

נַגְחָנָא, נַגָּחָן ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 36 (ib. 29 נגשן).—B. Kam. 24ᵇ, a. e. תורא כ׳ אית וכ׳ thou hast a butter in thy herd.—*Pl.* נַגְחָנִין. Targ. Ps. XXII, 13 Regia (ed. סגיאין).

נְגִיב, v. נְגֵב.

נְגִיבְתָא, נְגִיבָא f. (preced.) *dry land.* Targ. Y. I Ex. XIV, 21. Targ. Y. Gen. I, 10.

נָגִיד I m. (b. h.; נָגַד) *leader, ruler.* Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9, v. נָגוֹד.—*Pl.* נְגִידִים. Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Gen. R. s. 91, a. e. (fr. Ben Sira) סלסליה והרוממך ובין כ׳ תושיבך lift her (Wisdom) up, and she will raise thee and seat thee between princes.—[Yalk. Ps. 677, v. נָפַר h.]

נָגִיד II m. (a Chaldaism, v. נְגַד Part. pass., a. *Ithpe.*) *a frail animal.*—*Pl.* נְגִידִין, נְגִידִים. B. Kam. 67ᵇ חמשה .. יכול כ׳ (v. Rabb. D. S. a. l.) you might think ...., he may pay as a fine five emaciated oxen.

נְגִיד m., נְגִידָא I c. (נְגַד) 1) *stretched.* Targ. Esth. VIII, 15 כ׳ גולא (ed. Amst. a. Vien. נגיר) stretched for shade, *awning.*—2) (of metal) *beaten, beaten work.* Targ. Ex. XXV, 18 (h. text מקשה). Targ. O. Num. VIII, 4.—Targ. Jer. X, 5; a. e.—3) (with רוּחָא; interchanging with נָגִיר) *long-suffering, forbearing.* Targ. Prov. XIV, 29 (ed. Lag. רא ...). Ib. XXV, 28 נגירא ed. Lag. (oth. ed. מְצַעֵר). Ib. XVI, 32 נְגִיד (אפי׳) רוחא (ed. Lag. נְגִיר).—4) *duct,* v. נְגוּדָא II.—[Targ. Ruth I, 1 נגיד, inf. of נְגַד.]

נְגִיד, נְגִידָא II m. *leader,* v. נָגוֹדָא.

נְגִידָא III, (נְגִירָה, נְגִירָא) f. (נְגַר, נְגַד) *dragging out of the grave by necromancy.* Gitt. 56ᵇ אסקיה לכרסטוס בנ׳ (Ar. ed. Koh. רה ...; oth. ed. Ar. רא ...) he had Titus brought up out of his grave; ib. 57ª top אסקיה לישו בנ׳ Ar. (ed. לפושע ישראל). Sabb. 152ᵇ בנ׳ .. אובא כמריא how could the necromancer have brought Samuel up (if his soul was not in the grave)?

נְגִידוּתָא f. (v. נְגִיד I, 3) *prolongation,* with רוחא *forbearance.* Targ. Prov. XXV, 15 (ed. Lag. נגירות, Var. נגידות); cmp. אוֹגְדוּתָא.

נְגִידָא, v. נְגַח.

נְגִידָה f. (נְגַח) *goring.* B. Kam. 2ᵇ (ref. to Ex. XXI, 28) אין כ׳ אלא בקרן the root נגח refers to injury by the horn, contrad. to נגיפה collision of bodies. Ib. תאי נגיפה כ׳ הכא that *nagaf* (Ex. ib. 35) means injury through goring. Y. ib. I, beg. 2ª. Mekh. Mishp., s. 12; a. fr.

נְגִידוּתָא f. (preced.) *being pushed.* Ḥull. 51ᵇ תהוא תורא ... קל נְגִידוּתַיהּ an ox was thrown down for slaughtering, and the sound of his forced fall was heard; [Rashi: גְּנִיחוּתַיהּ his groaning, v. גָּנַח].

נְגִידָה f. (b. h.; נָגַד) 1) *knocking, affliction, defeat.* Ex. R. s. 18 (ref. to נְגִינָתִי, Ps. LXXVII, 7) מכרתי אני השוברים אין נגינתי אלא לשון שבר וכ׳ I remember the defeats &c.; *n'ginathi* means breaking; a. e. v. שָׁבַר I.—2) *music.* Ib. (ref. to נגינתי, Ps. l. c.) נזכרת אני שירים וכ׳ I remember the songs &c.—[In later Hebrew: כ׳ *accent.*]

נגינר, v. נְגִינָר.

נְגִינָתָא f., *pl.* נְגִינָתָא (v. נְגִינָה) *musical instruments.* Targ. Ps. VI, 1; a. fr.

נְגִיפָה f. (נָגַף) *striking, injury through collision, pushing* &c. Mekh. Mishp., s. 12 (ref. to Ex. XXI, 35) [read:] בכלל כ׳ נגיחה וכ׳ striking includes goring, pushing &c.; Yalk. Ex. 341. B. Kam. 2ᵇ; a. fr., v. נְגִיחָה.

נְגִירוּתָא, נְגִירָה, נְגִירָא, נְגִיר, v. נְגִיד, נְגִידָא.

נְגִישָׁה f. (נָגַשׁ) *drawing near, addressing, use of the root* נָגַשׁ. Y. Sot. VIII, beg. 22ᵇ; v. הַגָּשָׁה.

נגמי, נוגמי, ניגמי, Targ. II Esth. IV, 1, v. בוגני.

נָגַן (b. h.; cmp. נגע) *to strike, knock,* v. נְגִינָה.

Pi. נִגֵּן (cmp. Lat. pulso) *to play on a musical instrument,* in gen. *to make music.* Ber. 63ᵇ חכניה ינגן בכנור let Hananiah play on the harp (act as a Levite). Midr. Till. to Ps. CXIII; Yalk. Ps. 872 והיית מְנַגֶּנֶת לך and I (Israel) was singing unto thee; a. fr.

נַגֵּן, נָגַן same. Targ. II Kings III, 15.

נגנגד, v. נְגִינָר.

נָגָנֵי, v. נָאגָנָא.—[Ab. Zar. 4ª בנגני, v. בְּנִינְגֵי.]

נגנין, Ex. R. s. 18 some ed., v. מַנְגָּנוֹן.

נַגְנִינָר (?) pr. n. pl. *Nagninar,* home of R. Johanan b. Nuri. Y. Kil. I, 29ᵇ; Y. Erub. I, 19ᶜ top נגנגד; Y. Succ. I, 52ª נגיניר; (Tosef. Ter. VII, 14, a. e. בית שטרים).

נָגַס *to break off; to bite off.* Ukts. II, 6 עד שיגוס until he has knocked off (a piece of the eggshell). T'bul Yom III, 6 שנגס מן האוכל וכ׳ (not שנגס) who took a bite of some food, and something mixed with his saliva fell on his garments.

נָגַס ch. same, esp. *to break bread, eat.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot. מן דיתבין נַגְסִין ed. Lehm. (ed. אכלין) when they sat down to dine; Gen. R. s. 91; Yalk. ib. 148 נגשן. Lev. R. s. 34 וְנָגֵיס, v. לְעֵי. Koh. R. to IV, 6 דיתחזי דמתקרי לעי ונגיס it is his ambition to be called one who works for a living; a. e.—[Esth. R. to I, 8 מְגַסִּים; Lev. R. s. 28 דיגסין, v. גָּסַס, some of the citations in which may belong to our w.]

נָגַע (b. h.) 1) *to touch; to strike; to injure* (with ב of object). Sabb. 13ᵇ. Num. R. s. 14 אילו כ׳ באשת וכ׳ if he touched Potifar's wife. Ib. (ref. to Koh. VIII, 5) שלא כ׳ בי הדבר the thing (the speech of the chief butler) did not harm him, v. נְגָעָה. Y. Peah VIII, 21ª bot., a. e. נָגַשׁ

Digitized by Google

בח, v. מָצָה. Y. Yeb. I, end, 13b לא חיו ב״ש נוגעין בו the Shammaites would not take up the case; a. v. fr.—נוֹגֵעַ *an interested witness.* Snh. 34a דמיחזי כנ׳ בעדותו he has the appearance of an interested witness. B. Bath. 43a top אמאי נוגעין בעדותן הן why are they admitted to testify? Are they not interested witnesses? Kidd. 43b; a. fr.—2) (v. *Hif.*) *to arrive, to come to pass.* Gen. R. s. 84 שתחידין חדברים ליגע for these things (which Joseph dreamt) shall come to pass; Yalk. ib. 141.

Hif. הִגִּיעַ 1) *to reach; to become the property of; to obtain; to cause to reach.* B. Mets. X, 5 הגיעתך they shall be thine. Arakh. VIII, 1; 3 (27a, sq.) הגיעתיך it is thine (Bab. ed. הנחתיך I let thee have it), i. e. thy offer is accepted; Tosef. ib. 1V, 20 הגעתהו thou hast acquired it. Tosef. B. Bath. VI, 7, a. e. הגיעו it is his, i. e. he must pay for it. Y. Erub. III, 21a bot., a. e. הגיעתך סוף thou hast been made to reach the final conclusion, i. e. thou must admit, v. חָוַר. Ber. IX, 3 (54a) שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה (Mish. ed. only שהחיינו) who hast granted us life and sustenance and suffered us to reach this period. Pes. X, 6 כן ... יגיענו וכ׳ so may He allow us to reach &c.; a. v. fr. —הַגַּע עצמך put thyself in the position, i. e. *suppose.* Y. Gitt. III, 44d, v. זָנַב; a. fr.—2) *to arrive, to come to pass; to concern.* Gen. R. l. c. שתחיית המתים מגעת בימיו that the resurrection of the dead will come to pass in his days. Ib. שהדברים מגיעים לבלהה וכ׳ that these things concern Bilhah. &c. Gitt. VIII, 3 כיון שה׳ לאויר וכ׳ as soon as the letter of divorce reaches the space over the roof. Ib. VII, 7 ה׳ לאנטיפטריס if he came as far as Antipatris. Num. R. s. 5 שלא יגיע לכם כשם שה׳ וכ׳ that the same may not happen to you as happened to the sons of Aaron. Ned. VIII, 2 עד שיגיע until the time (Passover) comes, opp. עד שיצא until it is passed; a. fr.—[Tosef. Toh. VI, 14 ומשהגיע, v. נָגַע.]

**Hof.* הוּגַּע *to be brought to a condition.* Zeb. 88a, sq. Rashi (ed. במים, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) if they have come to such a condition as to need washing in water; הוגעו לנתר ואהל if they need cleansing with natron and aloes; (Yalk. Ex. 381 הוגעלו במים if they can be cleansed with &c., v. עָגַל).

Pi. נִיגַּע (denom. of נֶגַע) *to afflict* with leprosy.—Part. pass. מְנוּגָּע; *f.* מְנוּגַּעַת; pl. מְנוּגָּעִים, מְנוּגָּעוֹת. Neg. XIII, 9 מי שנכנס לבית המ׳ he who enters a house which is unclean on account of leprosy in the walls. Erub. VIII, 2 חצירה לבית המ׳ half the time (required for consuming it) is the measure for the stay in a leprous house. Tosef. Neg. VI, 1 בית חמ׳ לא ידעה וכ׳ a case of a leprous house has never occurred &c. Ib. אבנים מנ׳ stones from a leprous house; Snh. 71a; a. e.

Nithpa. נִתְנַגַּע *to be afflicted with leprosy.* Ker. II, 3 מצורע שנ׳ נגעים ורבה a leper that had several attacks in succession (before being purified from the first); Tosef. Neg. IX, 7. Tosef. B. Mets. VIII, 30 המשכיר .. ונתנגע if one rented a house to his neighbor, and it became leprous; Arakh. 20b; a. fr.

נָגַע ch. same, *to touch.* Snh. 19a לא אתי לטרנגע he will not chance to touch (the corpse). Y. Keth. VII, end, 31d טולמוסין dared to touch, v. טוֹלְמוֹסִין; a. fr.

Af. אַגַּע *to bring in contact.* Bekh. 28b ראי בחי שרץ he (the judge) made the disputed objects touch a reptile; Snh. 33b ראגעי וכ׳ (corr. acc.). Zeb. 88a דמגע לחו he brings the blood in immediate contact with the altar; a. e.

Pa. נִגַּע *to afflict* with leprosy.—Part. pass. מְנֻגָּע. Hull. 60a they have a custom in Rome דכל דמנ׳ וכ׳ to give every one stricken with leprosy a reel &c., v. הַוְלָלָא; Yalk. Ps. 862 דמיתנגע.

Ithpa. אִיתְנַגַּע, אִירְנַגַּע *to be stricken* with leprosy. Targ. Is. VI, 1.—Hull. l. c. אירנגעה she became a leper; Yalk. l. c. אִתְנַגַּעַת.

נֶגַע m. (b. h.; preced.) *plague,* esp. *suspected leprosy.* Neg. II, 4 כיצד ראיית הנ׳ what must be the patient's position when the priest is examining the plague (Lev. XIII, 3)? Tosef. ib. VI, 7 כיצד ראיית הנ׳ what are the proceedings at examining a plague in the wall?; a. fr.—*Pl.* נְגָעִים, constr. נִגְעֵי. Ib. 1, a. fr. מטמאה בנ׳ is subject to uncleanness from house plagues. Ib. 7 אין הנ׳ ... לה״ר plagues are the punishment for an evil tongue. Neg. II, 5 חוץ מנגעי עצמו .. כל הנ׳. a priest may examine all suspicious plagues except his own; a. v. fr.—נִגְעִים *the laws concerning plagues.* Y. M. Kat. II, end, 81b; Hag. 14a, v. אֶחָד.—*N'ga'im,* name of a treatise of the Mishnah and Tosefta of the Order of Tohăroth, and of a section of Sifra (Thazri'a and M'tsor'a).

נְגָעָה *f.* (preced. wds.) *hurt, detraction.* Num. R. s. 14 (ref. to Gen. XLI, 12) בנגעה יוסף .. דבר he said here three things ('lad', 'Hebrew', 'slave') meant to be derogatory to Joseph, v. נֶגַע.

נגעה, Y. Shebu. III, 34d, v. נְגָעָה.

נָגַף (b. h.) *to strike, push; to injure.* Tosef. B. Kam. I, 9 נגח נ׳ וכ׳ if he gored, pushed, bit &c. Num. R. s. 5 ונ׳ חקב״ה שתי שתי וכ׳ and the Lord struck those who made the golden calf; a. fr.—Part. pass. נָגוּף; *pl.* נְגוּפִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 23 כשיראו ... אינן אלו הנ׳ וכ׳ when the nations shall see Israel in prosperity, they shall say, these are not the stricken, these are not the rejected &c.

Nif. נִגַּף *to be stricken.* Yoma 19b.

Hithpa. הִתְנַגֵּף *to strike against.* Lam. R. introd. (R. Joh. 2) כשיתנגפו רגליכם וכ׳ when your feet shall strike against the mountains &c. (fr. Jer. XIII, 16).

נָגֵף ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 24. Targ. Ex. XXI, 35; a. e.

Pa. נגֵּף same. *Part. pass.* מְנַגֵּף *bruised, wounded.* Yoma 53a עד דמינגפן כרעיה וכ׳ (some ed. דמיגפן) *Ithpa.*; Ms. M. a. Ar. דהוה מנקפן, v. Rabb. D. S. a. l. note) until his feet were bruised (bleeding) &c.

Ithpa. אִיתְנַגֵּף *to strike against, be bruised.* Targ. Jer. XIII, 16.—Yoma l. c., v. supra.

נֶגֶף m. (b. h.; preced.) *plague.* Ex. R. s. 15 לברוח ... מצרים מן הנ׳ וכ׳ the Egyptians went around seeking a way how to flee from the plague; a. e.

נָגַר (b. h.; cmp. גרר) *to carry along, roll,* v. *Nif.*—2) *to scrape, to saw;* v. נַגָּר.

Pi. נִגַּר (denom. of נַגָּר) *to do carpenter's work.* Yalk. Josh. 7 (ref. to חרש, Josh. II, 1) כלי גרות היו בידם מְנַגְּרִין

Digitized by Google

they had with them carpenter's tools, pretending to be carpenters; Ruth R. to I, 1 (Par. 2) מרגלים וכ׳ (corr. acc.).

Nif. נִגַּר (cmp. אָגַר I, a. משך) (of water) *to be conducted in gutters; to be stored up.* Tosef. Par. IX (VIII), 8 חמרים חנטשכין והנגרין Var. (read: וחנגרין; ed. Zuck. והנמרצין, v. מָרַץ) waters running in channels or stored up.—נִגָּרִים, נִגָּרִין animals *in pens*, fish *in caufs* &c. Tosef. Bets. III, 1; Bab. ib. 24b; Y. ib. III, 62a top; Y. Sabb. XIII, 14a bot. מן הנ׳, opp. to מן המצודות those found in traps, nets &c.

נָגַר ch. same; 1) *to scrape, plane, saw.* Targ. Is. X, 16 (ed. Lag. נגד; corr. acc.).—2) interch. with נגד *to be prolonged, continue.* Targ. Prov. XXVIII, 16 נִיגָרוּן יומוי (ed. Wil. נגדו); ib. 2 ניגרון (ed. Wil. נגדון; h. text יאריך).—3) *to run along, flow.* Targ. Job XL, 23 (ed. Lag. a. oth. נגיד). Targ. Y. Ex. XVI, 21. Targ. Is. VIII, 6 Ar. (ed. נגד); a. e.; v. נְגַד.

Pa. נַגֵּר 1) *to saw.* Targ. Is. X, 15 נַגָּרִיתּ ed. Wil. (v. supra).—2) (denom. of נַגָּרָא) *to bolt.* Targ. Jon. II, 7 נַגְּרַת (Bxt. נַגָּרַת; ed. Lag. a. oth. נגדת corr. acc.; h. text בָּרִיחָהּ).

נָגַר II pr. n. m. *N'gar*, legendary name of one of the ancestors of Haman. Targ. Esth. V, 1; Targ. II Esth. III, 1 (נְגַר)—[Targ. Y. Ex. XXXV, 35, v. נַגָּרָא.]

נַגָּר m. (נָגַר) *carpenter, turner*; in gen. *artisan.* B. Kam. 32b; Tosef. ib. VI, 25 חנותו של נ׳ a carpenter's workshop. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5, v. חוֹלֵיץ; a. fr. *Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרִים. Lev. R. s. 5 מה נ׳ הם וכ׳ how *skillful* are the Israelites that know how &c.; Yalk. Ps. 677 נגידים (corr. acc.); Midr. Till. to Ps. XIX גבורים.

נַגָּר, נַגָּרָא ch. 1) same. Targ. Ex. XXXV, 35 (Y. נְגַר; h. text חָרָשׁ). Targ. Is. XL, 19; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8c top מבתחת מימור לנ׳ וכ׳ she is ashamed to tell the turner (of ivory), make me another tooth. B. Bath. 73b בר נ׳ a young carpenter; a. fr.—נַגָּר טוּרָא [the carpenter of the mountain,] *wood-cock.* Targ. Lev. XI, 19; Targ. Deut. XIV, 18 (h. text דוכיפת).—Gitt. 68b והיינו דמתרגמינן נ׳ ט׳ that is the reason why we translate (תרנגולא בריא) *naggar ṭura.*—Trnsf. (cmp. חָרָשׁ) *artist, master.* Ab. Zar. 50b ולית נ׳ ולא בר נ׳ וכ׳ and there is no master nor son of master that can solve that; Y. Yeb. VIII, 9b bot.; Y. Kidd. IV, 66a bot. מילה דנ׳ בר נגרין וכ׳ something which no master, son of masters, can solve.—*Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרַיָּא, נַגָּרֵי. Targ. II Sam. V, 11. Targ. Esth. V, 14; a. e.—Pes. 108a בשוליא דנ׳ we mean artisans' apprentices.—Snh. 106a bot., v. זַנֵּי. Y. Yeb. l. c.; Y. Kidd. l. c., v. supra. Sabb. 123b, v. חַצִּינָא.—2) *carpenter's axe.*—*Pl.* נַגָּרֵי. Bets. 33b קתתא דנ׳ וחציני Ms. M. a. Ar. (ed. נרגי) helves of axes and adzes; Yoma 37b (v. Rabb. D. S. a. l. note 8), v. נַרְגָּא.

נָגָר m. (preced. wds.) [*trimmed chip,*] *door-bolt, pin* fitting into sockets top and bottom. Erub. X, 10, v. גְּלוֹסְטְרָא. Ib. 11, v. גָּרַר. B. Bath. 101a (in Chald. dict.) דעביד להו כמין נ׳ he made the sepulchral chambers like an upright bolt, i. e. placed the bodies in an upright position. Men. 33a עשאה כמין נ׳ if he fastened the door-post inscription (מזוזה) so as to look like a bolt shoved into a case, i. e. horizontally. Y. Meg. IV, end, 75c כמין .. בית מזוזתו נ׳ the case for the inscription in Rabbi's house was made like an upright bolt (reaching the top of the door). Num. R. s. 15; Yalk. Josh. 32 ירידתו לתוכה נגרה וכ׳ (not נגרא) Jericho was the bolt of Palestine; a. fr.

נַגָּרָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVI, 28.—Y. Erub. X, 26c top, v. infra.—*Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרַיָּא. Targ. Y. l. c. 26; 29. Targ. Job XXXVIII, 10 נַגָּ׳ Ms. (ed. נְגָ׳). Targ. II Chr. V, 8, sq. (h. text בַּדִּים); a. e.—Y. Sabb. XVII, end, 16b נִיגַּרְגָּרָא דר׳ אלעזר the bolts in the house of R. El.; Y. Erub. l. c. נגרא הדא ר׳ אלעזר (corr. acc.).—[נַגָּרִין, Targ. Jer. XVII, 8, v. נַגְדָּא.]

נִגָּרָא, v. preced., a. נִיגָרָא.

נַגָּרוּת f. (denom. of נַגָּר) *carpenter's trade*; כלי נ׳ *carpenter's tools.* Y. R. Hash. I, 57b top.—Ruth R. to I, 1 (Par. 2); Yalk. Josh. 7, v. נָגַר.

נַגָּרוּתָא ch. same, *carving.* Targ. Ex. XXXI, 5; a. e.

נָגַשׁ (b. h.) also *Nif.* נִגַּשׁ *to come in contact; to draw near.* Yalk. Ps. 842 (ref. to יגש, Ps. XCI, 7) אין אחד מהם נִגָּשׁ אליך וכ׳ none of them comes to thee, none says, provide for me; Midr. Till. to Ps. XVII, 7 נוֹגֵשׁ אצלך ed. Bub. (oth. ed. נוֹגֵשׁ אותך, v. נָגַשׁ).—Tanḥ. Vayigg. 5 (ref. to Gen. XLIV, 18) שנ׳ בתוכחות he came near (attacked him, v. next w.) with rebukes. Yalk. Gen. 150 (ref. to Gen. l. c.) אין וַיִּגַּשׁ אלא לשון שלום *vayyigash* has the meaning of (coming near in) peacefulness &c., v. הַגָּשָׁה.

Hif. הִגִּישׁ *to bring near.* B. Kam. 46b (ref. to Ex. XXIV, 14) יַגִּישׁ ראיה אליהם (a claimant) must offer evidence &c.; יגיש דבריו וכ׳ must prefer his claims &c., is the first to be heard; a. e.

נְגַשׁ ch. same, *to attack, gore.* Targ. Y. Ex. XXI, 28. Ib. 32 (ed. Amst. a. oth. נגח).—[Yalk. Gen. 148, v. נְגַס.]—Part. נָגִישׁ; f. נְגִישָׁא. Gen. R. s. 80, beg. (prov.) לית תורתא נ׳ עד וכ׳ 'Rashi' (ed. ענישא; Ar. עגישא) no cow is a gorer until her calf is a kicker (the mother is judged by her daughter).

נָגַשׁ (b. h.; cmp. preced.) *to push on, drive, press.* Midr. Till. to Ps. XVII, 7 ואין אחד מהם נוֹגֵשׁ אותך וכ׳ none of them presses thee &c., v. נָגַשׁ.—נוֹגֵשׁ *task-master.* Tanḥ. Sh'moth 9 אותו נ׳ עשוי וכ׳ that taskmaster was appointed over &c.; Ex. R. s. 1 נ׳ ממונה על עשרה שוטרים one (Egyptian) taskmaster was appointed over ten (Israelitish) officers. Lev. R. s. 32 (in Chald. dict.) קרין נ׳ גבי וכ׳ Ar. (ed. קדם) the taskmaster came early to the officer, saying, go and gather thy men &c.; a. fr.—*Pl.* נוֹגְשִׁין, נוֹגְשַׁיָּא. Ib.; Ex. R. l. c. Pirké d'R. El. ch. XLVIII נוֹגְשֵׁי פרעה the taskmasters appointed by Pharaoh; a. fr.—Esp. *to exact a debt.* Macc. 3b (ref. to Deut. XV, 2) לא קרינן ביה לא יִגּוֹשׁ we do not apply to him (he does not violate the law) 'he shall not exact'; סוף אתי לידי יגוש he will finally (after the lapse of ten years) transgress &c.—Sifré Deut. 113 (ref. to Deut. XV, 3) ואת אחיך לא תָגוֹשׁ but thou must not exact of thy brother.

נַגָּשָׁן m. (נָגַשׁ) = נַגָּחָן. Targ. Y. Ex. XXI, 29.

Digitized by Google

נֵד or נֹד, v. נוֹד.

נֶדָא, v. נֶדֶא.

נדא, Ab. Zar. 28b אודדא דנ׳, v. נָרָא.

נָדַב (b. h.) 1) *to make willing, to prompt.* Tanḥ. T'rum. 3 (ref. to Ex. XXV, 2) שאין לבו נודבו ... יצא this excludes the insane whom his heart (reason) cannot prompt; (Tanḥ. ed. Bub. ib. 2 שאינו מתנדב בלבו).—2) (denom. of נְדָבָה) *to offer willingly, donate, consecrate,* contrad. to נָדַר (v. נְדָבָה). Ned. 9b (ref. to Mish. I, 1) תני נ׳ בנזיר וכ׳ read *nadab* (in place of *nadar*), he made a noble vow &c. Ib. 10a תני נודב וכ׳ read *nodeb* (in place of נודר), he dedicates the sacrifice and fulfills (offers it).

Nif. נִדַּב, נָדַב *to be donated, dedicated.* Meg. I, 10 כל שהוא נידר וכ׳ whatever sacrifice is dependent on vow or dedication; Zeb. 117a כל הנדר וכ׳ Ms. M.; Sifré Deut. 65; Tem. 14b. Ib. מיר לאו נדר וכ׳ דוא the sacrifices of the Nazarite are not to be classified among the vowed or free-will offerings; a. e.

Hithpa. הִתְנַדֵּב *to be prompted; to vow a free-will offering; to donate.* Tosef. Ned. I, 1 אין הרשעים מִתְנַדְּבִים wicked men do not vow offerings. Ib. מתנדבים נזירות used to vow to be Nazarites. Men. XII, 3 לא ה׳ כדרך חמתנדבים he did not make his vow in the ordinary way of vowing people. Ib. 4 מִתְנַדֵּב אדם וכ׳ a man may vow a meal offering of sixty &c. Tanḥ. ed. Bub. l. c. מתנדב בלבו is prompted by his heart, v. supra. Arakh. 6b עכו״ם שה׳ מנורה וכ׳ if a gentile donated a lamp to a synagogue. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 בשעה שצוה .. לִהְתְנַדֵּב וכ׳ when the Lord of the world ordered free-will donations for the sanctuary; שלא יִתְנַדֵּב אדם גזל וכ׳ that no man must donate what is forced out of him, i. e. no pressure may be used for contributions for a sacred purpose; Yalk. Lev. 515. Snh. 43a נשים .. מִתְנַדְּבוֹת וכ׳ worthy women .. volunteered their services and brought them (benumbing drinks for the culprits); a. fr.

נְדַב, ch. *Pa.* נַדֵּב, *Ithpa.* אִתְנַדֵּב, אִיתְנַדַּב same, *to donate; to be devoted to.* Targ. Is. XIII, 2 מְנַדְּבִין ed. Lag. (oth. ed. מְיַחֲדִין; h. text נדיבים). Targ. Ps. CX, 3.—Pes. 50a .. מחצתיו וְהִתְנַדְּבוּ Israelites will grow rich and offer donations. Arakh. 6b אירי שרגא וכ׳ donated a lamp &c.

נָדְבָא, נָדְבָה f. ch. = next w. Y. Pes. IV, 31b bot. צרכן נ׳ רבנן the Rabbis were in need of contributions.

נֶדֶר f. (b. h.; preced.) *free-will offering, donation.* Kinn. I, 1 איזהו נ׳ וכ׳ ... ואיזהו מדר a vow is called *neder*, when one says, I vow to dedicate a burnt-offering; *ni'dabah*, when one says, this animal is to be a burnt-offering. Ib. 3 בחובה וכ׳ when an obligatory and a free-will sacrifice are mixed up. Men. I, 1 מנחת נ׳, opp. to מנחת חוטא. Ib. 2a ידא נ׳ it will be a free-will offering (and the vow itself is not yet fulfilled); opp. יהא נדר it will be the fulfillment of his vow; a. fr.—*Pl.* נְדָבוֹת. Kinn. I, 1. Ned. I, 1 כנדבותם like their (the good men's) free-will offerings or vows; a. fr.

נְדָבָה, נִדְבָה pr. n. m. *Nidbah.* Y. Meg. I, 71c (twice) אשיין בר נ׳; Men. 29a אשיאן בר נדבך (Ms. M. נדבר).

נְדָבוּתָא f. (נְדָב) *willingness, devotion.* Targ. Ps. LI, 14 Regia (ed. נבואה; h. text נדיבה).

נֶדֶבֶךְ m. (דבך=דוך; v. Del. Prol., p. 150) 1) *rammed wall* (pisé), *a mould filled with earth or rubble; a block of a certain size* (four handbreadths cubic measure), or *a course of bricks* &c., used as 'binder' (coagmentum); in gen. *a course of stones, layer.* Y. Shebi. III, 34c bot. זה שהוא מקבל נ׳ צריך וכ׳ he who contracts to build *nidbakh*, must build with blocks of four handbreadths as far as the space contracted for (v. infra). Sabb. 115a אמר לבנאי שקעתו תחת חנ׳ he said to the builder, sink it (the translation of the Book of Job) under the rubble; Y. ib. XVI, 15c top. Ber. II, 4 mechanics at work may read the Sh'ma בראש חנ׳ while standing on top of a course of the wall. Sabb. 125b נ׳ של אבנים a mouldful of stones (v. מַרְבָּךְ); a. fr.—2) *a frame* carried to the building ground with tools and vessels above and under it. Tosef. Ohol. VII, 1 ארבעה שדרו נושאין את חנ׳ וארן וכ׳ if four persons carry a frame the poles of which have not the size of a plough-handle; Ohol. VI, 1 (ed. Dehr. מדוד; Ar. טרווד, read: נַדְוָךְ, נִדְוָךְ; Maim. *a bier*). Zab. V, 2 אצבעו של זב תחת חנ׳ if the gonorrhœist has his finger under the frame (while it is carried).—*Pl.* נְדָבְכִין, נְדָבְכוֹת. Ohol. XIV, 1 שלשה נ׳ וכ׳ a distance of three courses of stones which is twelve handbreadths; Tosef. ib. XIV, 8; Y. Shebi. III, 34d top. Ib. שלשה נ׳ עשרה וכ׳ three courses of trimmed stones making ten handbreadths, v. סִרְתּוּת.

נִיד׳, I נְדָבַךְ ch. same, *a course of stones, tier.* Ezra VI, 4 נִדְבָּךְ.—Targ. Hag. II, 15 (h. text אבן). — *Pl.* נְדָבְכִין, נִדְבָּכַיָּא, נִי׳. Ezra l. c.—Targ. Zech. IV, 10. Targ. Ez. XLVI, 23 (h. text טור, טוּר).

נְדָבַךְ II pr. n. m., v. נְדָבָה.

נְדָבְכַת (sub. בית) pr. n. *Nidbakhah*, name of an idolatrous temple (and market) in Baalbec (or in Acco). Ab. Zar. 11b. [Ib. א״ר נתבריא some call it *Nithbara*, missing in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note.]

נָדַד (b. h.) 1) *to move, shake, chase.* Snh. 107a (ref. to Ps. XI, 1) שלא יאמרו .. צפור נָדְדָה lest they say, that mountain among you (David)—a bird has shaken it. Esth. R. to VI, 1 נָדְדוּ שמים כסאו וכ׳ the heavens shook the throne of &c. Sifré Deut. 38 ונודד שנת וכ׳ and chases away the sleep of his eyes (watches constantly) over it; a. e.—2) *to be restless, flee.* Meg. 15b (ref. to Esth. VI, 1) נָדְדָה שנת מלכו וכ׳ the sleep of the King of the world fled; ib. נדדו עליונים וכ׳ those on high were agitated; Pirké d'R. El. ch. L; a. e.—Tosef. B. Kam. IX, 27 ונדדה and the tooth was loosened.—Part. pass. נָדוּד; f. נְדוּדָה. Ib. שינו .. דיותה נ׳ וכ׳ (not נדדה) if his tooth had been loose, and he (the master) caused it to fall out; Kidd. 24b; a. e.

Pi. נִדֵּד *to make unsteady, chase.* B. Bath. 10a שמְנַדְּדִין שינה מעיניהם who chase the sleep from their eyes (study by night). Keth. 62a שמְנַדְּדוֹת וכ׳ who keep themselves awake (while their husbands are studying); a. e.—Lev. R. s. 18, v. נְדַנֵּד.

Hithpa. הִתְנַדֵּד *to be shaken.* Yalk. Lev. 571 ובלבר שלא

Digitized by Google

חתא מִתְנַדָּדָת provided it (the bench) be not shaken (when they sit on it).

נְדַד ch. same, *to be restless, flee.* Targ. Job VII, 4. Targ. Ps. LV, 8. Targ. Esth. VI, 1 נְדַת; a. fr.

Pa. נַדֵּד 1) same. Targ. Job XV, 23 (some ed. מַנְדֵּד part. pass. *Af. driven about*).—2) *to make (sleep) flee, to keep awake.* Targ. Esth. l. c. נַדֵּיד ed. Lag. (ed. Amst. נְדַד; oth. ed. נַדֵּי; corr. acc.).—3) *to cause to be sleepless.* Targ. II Esth. l. c.

Ithpe. אִתְנְדַד *to be restless, agitated.* Ib.

נִדְדָּת, נִי׳ f. pl. *constr.*, נ׳ שינתא (preced.) *wakefulness.* Targ. Job VII, 4 (h. text נִדֳּדִים).

נָדָה, v. נדי.

נָדָה f. (b. h.; נָדַד) 1) (v. נִידּוּי) *isolation, condition of uncleanness,* esp. *period of menstruation.* Sabb. 64b, a. e. (ref. to Lev. XV, 33) בְּנִדָּתָהּ חתא וכ׳ she shall remain in her isolation (from her husband) until &c. Ib. VI, 5 שרתקרינה לנדתה which she has prepared for her menstruating time. Ib. II, 6 בנ׳ (=במצות נ׳) in the observance of the laws connected with menstruation; a. fr.—2) (sub. בעלת) *a woman during menstruation, menstruant.* Nidd. I, 7 חוץ מן הנ׳, expl. ib. 11a בתוך ימי נדתה during the days of actual menstruation. Treat. Kallah beg. נ׳ שלא טבלה a woman after menstruation before she has taken the ritual bath; כנ׳ is to be treated like a woman during menstruation; a. fr.—*Pl.* נִדּוֹת. Nidd. IV, 1 נ׳ are to be treated like menstruants; a. fr.—*Niddah,* name of a treatise, of the Order of Tohăroth, of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli and Y'rushalmi (fragmentary).—Ab. III, 18 פתחי נדה the laws treated in Arakh. II, 1 (8a), v. עֲרַךְ.

נְדוּד, Neg. VI, 4 ed. Dehr., v. נִידּוּד.—Ohol. VI, 1 Maim., v. נְדָבָה.

נְדוּדְיָא, נְדוּי, v. sub נִידּוּי.

נְדוֹ׳, נַדּוֹנָא f. (נָדַד) [*migrant,*] name of a species of edible locusts. Targ. Y. Lev. XI, 22 (ed. Vien. נְהוֹנָא); v. נַדְרִין.

נְדוֹנְיָא, נְדוּנְיָא m. (v. נָדַן) *a bride's outfit,* given by her father; *wedding equipment.* B. Mets. 74b יחיב זוזי לנ׳ וכ׳ paid a stipulated amount for an outfit to be delivered at the house of his daughter's father-in-law; לסוף זל נ׳ in the meanwhile the value of the equipment was reduced (and the father-in-law refused to receive it for the value stipulated). Keth. 54a נ׳ לברה ... האוא a man in his dying bequest defined the nature of the equipment for his daughter. Taan. 24a; a. e.

נָדַח (b. h.) *to slip, move away.*

Nif. נִדַּח 1) (interch. with דחה) *to be banished, exiled.* Y. Snh. X, 29c top (ref. to Is. XXVII, 13) וחנידחים .. זו דור וכ׳ 'those who were exiles in the land of Egypt' means the generation of the wilderness. Midr. Till. to Ps. CXLVII, 2 שנִּדְחוּ (or שנִּדְחוּ); a. e.—2) *to be made to slip, to be led away (to idolatry);* עיר הנִּדַּחַת *the case of a place whose inhabitants were led astray, the condemned town* (Deut. XIII, 13 to 18). Snh. X, 4 אנשי עיר הנ׳ the inhabitants of a condemned city. Tosef. ib. XIV, 1, a. e. עיר הנ׳ לא הירחה וכ׳ a case of a condemned city never occurred nor ever will occur. Ib. אין עושין שלש עיירות נִדָּחוֹת וכ׳ three cities dare not be condemned (at a time) in Palestine; Yalk. Deut. 886 מְנוּדָּחוֹת (*Pu.*); a. fr.

Hif. הִדִּיחַ *to lead astray.* Snh. VII, 10 הַמַּדִּיחַ זה האומר וכ׳ a *maddiaḥ* (amenable to the law Deut. l. c.) is he who says, let us go and worship &c.; contrad. to מסית; ib. 67a מַדִּיחֵי עיר הנדחת שנו כאן the seducers of a condemned city are meant here. Ib. נביא שהִדִּיחַ a prophet that led a town astray. Ib. X, 4 (111b) הִדִּיחוּהָ נשים if women led a town astray; הִדִּיחָתָהּ חוצה לה if the seducers were outsiders; עד שהִדִּיחוּהָ אנשים unless the seducers are men; a. fr.

Hof. חוּדַּח 1) *to be led astray.* Ib. ה׳ מיעוטה if a minority of the town was led astray. Tosef. ib. XIV, 3 הוּדְּחוּ עמה they were led astray along with the inhabitants; a. e.—2) (interch. with דָּחָה) *to be banished.* Yalk. Num. 739 הוּדַּחְתִּי מן האהל I have been banished from the Tabernacle.

נְדַח ch. same, *to cause to slip.* Targ. Ps. LXII, 5 (some ed. לְמַנְדֵּעַ, corr. acc.).

Ithpa. אִתְנַדַּח *to be banished.* Targ. Job VI, 13 אִתְנַדַּחַת Regia (ed. אתברדת; h. text נִדָּחָה).

נָדָה, נְדִי (b. h.; cmp. preced.) *to be restless, flee.*

Pi. נִדָּה *to banish, excommunicate.* Ber. 19a את מי נִדּוּ whom did they (the scholars) excommunicate? Ib. ב״ד מְנַדִּין על כבוד תורה the court proclaims the ban to protect a teacher's authority. Pes. 52a מנדין על שני וכ׳ we excommunicate for disregarding the second Holy Day observed in the diaspora; a. v. fr.—[Yalk. Is. 287 מדית עלי, v. נְהָנֵד.]—Part. pass. מְנוּדֶּה; *pl.* מְנוּדִּין. M. Kat. 15a מנ׳ לשמים one excommunicated by the Lord, i. e. a mourner. Ib. מנ׳ מהו בד״ת dare an excommunicated person study the Law? Ib. מנ׳ מהו בקריעה must an excommunicated person rend his garments? Ned. I, 1 מנ׳ אני לך I vow to be excommunicated towards thee, i. e. I vow not to receive any favors at thy hands. M. Kat. 17a מנ׳ לרב מנ׳ לתלמיד one excommunicated by a teacher must be treated as such by his disciple (the latter cannot raise the ban). Ib. מנ׳ לעירו one excommunicated by the authorities of his own city. Ib. 15b מנ׳ היו ... כל אותן שנים during all the years the Israelites were in the wilderness, they were excommunicated (by the Lord); a. v. fr.

Hithpa. הִתְנַדָּה, *Nithpa.* נִתְנַדָּה *to be excommunicated.* Eduy. V, 6 ח״ו שעקביא נ׳ God forbid (to say) that 'A. was excommunicated. Ib. כל המִתְנַדֶּה ומת וכ׳ he who dies while under excommunication has a stone placed on his coffin; a. fr.

נָדֵי I ch. same; *part. pass.* נְדִי *isolated, excommunicated.* Ned. 7a נְדִינָא ממך I will be isolated from thee (=h. מנדה אני לך, v. preced.).

נָדֵי II, **נָדָא** ch.=h. נָזָה 1) *to bespatter, asperse.* Kidd. 49a ואולא נְדֵינָא (בי) גבי וכ׳ Ar., that she may go and asperse me before my neighbors.—2) (neut. verb) *to spatter, be sprinkled.* Targ. II Kings IX, 33.

Af. אַדֵּי 1) same. Targ. Lev. VI, 20, יַדֵּי (Ms. III דיתדי).—2) *to sprinkle.* Ib. IV, 17; a. fr.—Targ. Ps. CXVIII, 27 וַתַּדֵּן

Digitized by Google

ed. Lag. (some ed. יְתַדוּן, corr. acc.; ed. Wil. וְתִשְׁתַּדּוּן).—3) *to throw, pitch.* B. Kam. 98a, a. e. אַדְּיֵרֵיהּ אַדְּוֵי, v. אַדֵּי.

נְדִידַיָּא* m. pl. (נָדַד) *fugitives.* Y. Sabb. IV, 7a ד׳ תרי ד׳ דאשקלון (ed. Krot. 'מדיר) is there not against thee the case of the fugitives of Ashkelon? (Koh. R. to I, 15 והלא יורדי אשקלון שקנתה וכ׳;—the case cited is unknown).

נַדְיוֹן m. (נָדָה) *nadyan,* a species of edible locusts, v. נַדְיָנָא. Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V, expl. חגב (Lev. XI, 22); Hull. 65a גדיאן, read נַדְיָאן.

נַדְיוֹן, נִי׳ m. (v. נָדֵי II) *wash-pond.* B. Bath. 19a תנור (Ms. M. תמיד׳, Ms. H. הנמדיאן, ed. Pes. הנידאן, v. Rabb. D. S. a. l. note 5), contrad. to מחמצן.

נַדְיוֹרְיָא, v. נְדִידַיָּא.

נַדָּל m. (v. Syr. נדנדא, דנדלא, P. Sm. 2290, 925) *polyp, centipede.* Sifra Sh'mini, Par. 10, ch. XII, expl. מרבה רגלים (Lev. XI, 42); Hull. 67b.—Mikv. V, 3 מעין שדוא משוך כ׳ a well the waters of which are conducted in channels radiating like the feet of a centipede. Erub. 8b, v. בְּבִי.

נַדְּל ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 42.—Y. Sabb. I, 3b bot. אתעביד נ׳ .. בר the skeleton of a fish changes into a centipede.

נָדַן (Assyr. nadanu, v. Fried. Del. Proleg. p. 139; v. נְחִיגְיָא) *to give; to place*; (neut. verb) *to be given.* Y. Snh. X, 29b bot. (ref. to לא יָדוֹן, Gen. VI, 3) שאיני נותן רוחי ... לא יהון וכ׳ my spirit shall not be given to him, (which means) I shall not put my spirit into them &c. (at the time of the resurrection); Bab. ib. 108a; Gen. R. s. 26; v. next w.

נָדָן m. (b. h.; preced.) [*place where a thing is put,*] *sheath, case.* Snh. 108a (ref. to נָדוֹן, v. preced.) תחזרנה שלא .. לנדנה their souls shall not return to their cases (bodies); Y. ib. X, 29b bot.; Gen. R. s. 26.—*Pl.* נְדָנִים. Ib. ... אינני מחזיר לנדניהן I shall not return their spirits to their cases.

נַדְנָא ch. same. Targ. Ez. XXI, 35 (ed. Lag. לדנ׳), v. לְדָנָא.

נִדְנֵד (*Pilp.* of נָדַד) 1) *to make restless, shake, weaken.* Lev. R. s. 18 (ref. to נַד, Is. XVII, 11) נדנדתם עליכם קצירן וכ׳ (or קציריך; Ar. נַהַדְתֻם, fr. נָדַד) (through your willing acceptance of the Law) you had made powerless over you the harvest (harvests, destructive forces) of the governments &c.; Yalk. Is. 287 נדית עלי (corr. acc.).—2) (neut. verb) *to be rocked.* Gen. R. s. 53 לא נדנדה טריסה וכ׳ never was a cradle rocked before it was rocked in the house of Abraham, i. e. never before was there such a festival at the weaning of a child.

Nithpa. נִתְנַדְנֵד *to be moved, stirred up.* Ex. R. s. 20, end ד׳ יוסף Joseph's coffin (sunk in the Nile) was stirred up (and came to the surface; Tanh. Ekeb 6 מוציא; Tanh. B'shall. 2, a. e. צף). Cant. R. to VI, 10 (play on כנהגלות, ib.) כדור שנתנדנד לגלות like the generation (of Hezekiah) that was stirred up for its exile; ib. כדור שנ׳ לגלות ולא גילה (read: שיתנדנד ... ולא יגלה) like the generation (of the Messiah) which shall be moved about as if to go into exile, but shall not go. Ib. מתנדנדים מבית לבית וכ׳ moving from journey to journey; a. e.

נְדִנּוּד, נִי׳ m. (preced.) *moving about, exile.* Gen. R. s. 39 (expl. נָדַד, Ps. LV, 9) נ׳ טלטול וכ׳ *n'dod* means moving about, exile after exile.—2) (sub. ראש) *head-shaking*; נ׳ עבירה an act at which people shake their heads as being wrong. Tosef. Yeb. IV, 8; Pes. 50b (Ar. נ׳ לעברה).

נִדְנֵדַע, נִדַּע, נִדַּע, v. יְדַע.

נָדַף (b. h.; cmp. הָדַף) [*to drive, scatter,*] (neut. verb) *to spread* (of odors). Gen. R. s. 39, beg. דדה ריחו נוֹדֵף its perfume went forth. Ber. 51a נודף .. מי שאכל שום וריחו נודף יותר Ms. M., shall he who has eaten garlic so that his breath smells, eat again, that his breath may smell still more?, i. e. having done one wrong, shall one do another wrong?; a. fr.

נָדַף ch. same; part. נָדִיף. Targ. Cant. IV, 10. Targ. Y. Ex. XL, 5 (ed. Vien. נָדֵיף).

**Ithpe.* אִיתְנְדִיף *it blows.* Ab. Zar. 55a כי מְנַדִּיף בעלמא ולא אתי מיטרא Ms. M., when a wind blows in the world and no rain comes, (v. גזם).

נָדַר (b. h.; cmp. נָדָה) [*to keep off,*] *to vow* (abstinence). Ned. V, 1 שנדרו זה מזה who vowed not to receive benefits from one another. Ib. III, 6 הנודר מיורדי הים he who vows to forbid himself benefits from seafarers. Ib. VI, 1 הנודר מן המבושל who vows to abstain from whatever is cooked. Ib. 77b כל הנודר אע״פ וכ׳ whoever vows, even if he fulfills his vow, is called a sinner. Ib. I, 1 .. נ׳ בנזיר ובקרבן his is a valid vow implying nazariteship and sacrifice. Naz. IV, 4 שנדרה בנזיר who vowed to be a Nazarite; a. fr.—Imperative: הוֹר. Snh. III, 2 הוֹר לי בחיי ראשך vow (swear) to me by anything concerning thy person (and I will accept it as a legal oath). Kidd. 41a הוֹר הנאה ממנו renounce all benefit from him.—Ned. III, 4 נוֹדְרִין לדרגין וכ׳ (Tosef. ib. II, 2 תולין) you are not bound by a vow made to escape robbery by highway-men &c. Arakh. I, 1, a. e. נודרים may vow to dedicate the value of a certain person to the sanctuary, contrad. to עָרַךְ q. v.—*Part. pass.* נָדוּר *being under the obligation of a vow; being the legitimate subject of a vow.* Shebu. 20a והוא שנ׳ ובא מאותו היום provided he was bound by a vow to fast on that day; Ned. 12a והוא שנ׳ ובא מאותו היום that he has vowed to fast regularly on that day (every week). Ib. 13a דבר הנ׳ a thing which can be made forbidden by a vow (not otherwise forbidden by law). Ib. 46a הני נ׳ ונ׳ חנאה וכ׳ interpret מודר as meaning, and he through his own vow is forbidden any benefit &c. Naz. 9b נ׳ ונזיר he is under the influence of a vow (of abstention from dried figs) and is also a Nazarite; a. e.

Nif. נִיתַּר 1) *to be made the subject of a vow; to have one's personal value dedicated to the sanctuary.* Arakh. I, 1 נודרים וניתָּרים are entitled to dedicate (v. supra) and to be dedicated. Ib. 3 נ׳ לא cannot be dedicated (has no value); a. fr.—2) *to be vowed for a sacrifice.* Meg. I, 10 כל שהוא נִיתָּר, v. נָדַב; a. e.

Digitized by Google

Hif. הַזְהִיר *to put a person under the influence of a vow; to prohibit, forbid.* Keth. VII, 1 הַמַּזְהִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלֵּיהָנוֹת לוֹ if one vows that his wife shall derive no benefit from him. Ib. הַמַּזְהִיר .. שֶׁלֹּא תִּטְעֹם וכ׳ if a man (by confirming her vow) subjects his wife to a restriction from tasting &c. Y. ib. 31b וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמַּזְהִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִחַיִּים (not חבירו) can a man forbid his wife that which belongs to the necessaries of life? Ib. bot. הַזְהִירָהּ שֶׁלֹּא לְחַשְׁאִיל וכ׳ if he, by means of a vow, forbade her to lend to her neighbors a winnow or a sieve. Ned. III, 3 הַזְהִירוֹ חֲבֵירוֹ וכ׳ if his friend urged him under a vow to dine with him. Naz. IV, 6 מַזְהִיר אֶת בְּנוֹ בִּנְזִיר has power to make his (minor) son a Nazarite; a. fr.—Trnsf. *to make inaccessible.* B. Bath. 22a בְּמַזְהִיר אֶת כּוֹחֲלוֹ, v. מָדַר.

Hof. הוּזְהַר *to be forbidden by a vow; to be subjected to the influence of a vow.* Gitt. 35b נִדַּר שֶׁהוּא בְּרַבִּים a votary prohibition imposed on a person in public; ib. 36a; a. e. Ned. IV, 1 הַמּוּזְהָר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ he who is forbidden, by his neighbor's vow, to derive any benefit &c. Ib. 46a חֵרֵם אֶחָד מֵהֶם מוּדָּר וכ׳ if one was forbidden &c., expl. 'forbidden through his own vow', v. supra. Ib. V, 4 הַמּוּדָּר אֲסוּר he against whom the vow was directed is forbidden (all benefits). Ib. I, 1 מוּזְהָרַנִי מִמֵּךְ I will be (as if) subjected to a vow of thine forbidding me any benefit at thy hands. Ib. 5a מוּדָּר אֲנִי מִמֵּךְ לֹא מִשְׁחָא וכ׳ 'I will be *muddar* (kept distant) from thee' may mean, I will not talk to thee; a. fr.

נֶדֶר I ch. same. Targ. Num. XXX, 3; a. fr.—Ned. 22a אִילּוּ הָוָה יָדְעַתְּ .. מִי נַדְרַתְּ if thou hadst known ..., wouldst thou have vowed? Ib.b נִדְרַתְּ אֲרַעְתָּ דַּהֲכִי wouldst thou have made the vow, if thou hadst known this. Ib. לֹא נַדְרִי I should not have vowed. Ib. 9a לֹא יְדַרְנָא I will not vow; a. v. fr.

Af. אַהֵד as preced. *Hif.* Ib. 21b דְּאַהֲרְחָהּ לִבְרִיחָהּ who forbade her daughter all benefits from her. Ib. 24a אַהֲדְרִיהּ מְזַמְּנָא וכ׳ the host urged the guest with a vow; אַהֲדְרִיהּ זְמִינָא וכ׳ the guest caused the host to invite him with a vow. Ib. 22a מִי אַהֲדַרְתָּהּ wouldst thou have forbidden her? Gitt. 36a דְּאַהֲדְרֵיהּ ר׳ אַחָא whom R. A. forbade to teach. Keth. 70b אַהֲדַרְתָּנִן thou hast put me under restrictions; a fr.

נֶדֶר II (transpos. of נרד, cmp. מָדַר) *to run down* (v. Peshit. Mic. I, 4).

Pa. נַדֵּר *to roll down.* Targ. O. Gen. XXIX, 3; a. e., v. גְּנַדֵּר I.

Af. אַנְדֵּר same. Targ. I Kings XIV, 10 Var. ed. Lag., v. גְּנַדֵּר I.—V. מַדְרוֹן, מַדְרָא.

נֶדֶר m. (b. h.; נָדַר) *vow.* Kinn. I, 1, v. נְדָבָה. Ned. II, 3 יֵשׁ נֶדֶר בְּתוֹךְ נֶדֶר there is a vow within a vow, i. e. if one repeats the vow to be a Nazarite, it is a double vow. Ib. 3a נֶדֶר גָּדוֹל נָדַר וכ׳ (by saying so) he has made a great vow to the God of Israel; a. v. fr.—Y. Sabb. II, 5b bot. הוּתַּר הַנֶּדֶר the vow is annulled, i. e. the ban is rescinded.—*Pl.* נְדָרִים, constr. נִדְרֵי. Ned. I, 1, v. פֵּרוּשׁ. Ib. III, 1 אַרְבַּע נִדְרִים וכ׳ four sorts of vows have the scholars declared not to be binding; נִדְרֵי זִירוּזִין וכ׳, v. חֲבַאי, זֵירוּז &c. Ib. XI, 1, a. fr. נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ vows referring to privation of the necessaries of life; a. fr.—*N'darim,* name of a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi.

נֶדֶר III, נְדָרָא נ׳ ch. same. Targ. Jud. XI, 36. Targ. Num. XXX, 3; a. fr.—Ned. 8b, v. נָאלִי. Ib. רְבִינָא הָוָה לֵהּ נֶדֶר the wife of R. had made a vow. Snh. 109b נ׳ נְדָרִי וכ׳ I have vowed; a. fr.—*Pl.* נְדָרִין, נ׳. Targ. Ps. LXXVI, 12. Targ. Num. XXX, 12; a. fr.

נָדָר m. (preced.) *he who vowed.* Targ. O. Lev. XXVII, 8 ed. Lisb. (ed. Berl. a. oth. נְדָרָא, corr. acc.; ed. Amst. נַדָּרָא; Y. נוֹדְרָא).

נְדָרוּת, v. next w.

נוֹדָן, נַדָּרָן m. (preced. wds.) *one wont to make vows.* Yalk. Sam. 143; Midr. Sam. ch. XXVI נ׳.—*Fem.* נַדָּרָנִית. Keth. 71a, a. e. אִי אֵפְשִׁי בְּאִשָּׁה נ׳ I will not live with a woman in the habit of vowing; Y. ib. VII, 31b bot. נדרית (v. אֶפֶשׁ).

נדרשיר, v. נַרְשִׁיר.

נָה, v. נָא I.

נָהָא, v. נְהַר.

נָהַג (b. h.) [*to drive* an animal,] *to lead, conduct; to demean one's self; to be guided by, be wont to; to apply, be practiced.* Keth. 103b נָהוּג, v. דָּמִים. Hull. VII, 1 נוֹהֵג, v. גִּיד. Sifra Tsav, Par. 11, ch. XVIII שֶׁיְּהֵא נוֹהֵג הַדָּבָר לְהִזָּהֵר which intimates that this order should be preserved at all times. Pes. IV, 1 מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ וכ׳ where it is a local usage to &c. Meg. 6b כָּל מִצְוֹת שֶׁנּוֹהֲגוֹת בְּשֵׁנִי וכ׳ all laws that apply to the second (Adar) apply also to the first. Ib. 5b, a. e. דְּבָרִים .. וְאוֹתָן הֵן נוֹהֲגִין בָּהֶן אִיסּוּר things which are permitted, but which some treat as forbidden; a. v. fr. כַּפְּגִימָה, v. נ׳ קְלוּת (ראש).—כְּבוּד, v. נ׳ כָּבוֹד.—Ab. Zar. 54b נוֹהֵג .. טוֹלֵם, v. מְנָקֵּר.—Yalk. Num. 764 נ׳ שְׁמָנִים וכ׳ he applied oils and baths.

Hif. הַנְהִיג same, esp. 1) *to drive, direct; to take possession of an animal by driving.* Kil. VIII, 2 לְהַנְהִיגוֹ, v. מָשַׁךְ. Ib. 3 הַמַּנְהִיג the driver of heterogeneous animals. B. Mets. I, 2 אֶחָד רוֹכֵב וְאֶחָד מַנְהִיג one rode (the animal that was found), and the other directed it (by leading). Ib. 8b רוֹכֵב בִּמְקוֹם מַנְהִיג the rights of the driver as against those of the leader. Ib. בְּמַנְהִיג בְּרַגְלָיו when the rider drives by means of his heels. Ib. תְּרֵי גַּוְונֵי מַנְהִיג there are two ways of driving; a. fr.—B. Bath. V, 1 וְאֶת כָּל הַמַּנְהִיגִין אוֹתָהּ and all the implements needed for directing the ship; a. e., v. מַנְהִיג.—2) *to lead, conduct.* Ber. 35b הַנְהָגַת בְּתַן דֶּרֶךְ אֶרֶץ combine with the study of the Law a secular occupation; Yalk. Deut. 868 תְּנוּהֲגֵהוּ. Snh. 92a כָּל פַּרְנָס שֶׁמַּנְהִיג .. וּמַנְהִירִינָהוּ וכ׳ a manager that leads a community with gentleness, will be privileged to lead it in the days to come (of resurrection); a. fr.—Tosef. Bets. II, 15 הִנְהִיגוּ בְּנֵי רוֹמִי וכ׳ made it a custom among the Jews in Rome &c.—הִנְהִיגוּ עַצְמָן בִּרְבָנוּת to assume airs of superiority. Sot. 13b; a. fr.

Hithpa. מִתְנַהֵג 1) *to conduct one's self.* Sifré Deut. 323 תִּתְנַהֲגוּ זֶה אֶת זֶה וכ׳ conduct yourselves towards one another in charity; a. fr.—2) *to be conducted.* Y. B. Kam. VI, 5c top רוּחַ שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג בּוֹ a wind by which the world

Digitized by Google

is maintained, i. e. an ordinary wind, opp. רוח של אונסים a calamitous wind (Bab. ib. 60ª רוח מצויה, v. מָצָא).—3) *to move.* Gen. R. s. 66 מתנהג בה וכ׳ moves with her (Israel) from tent to tent.—V. נוֹהֵג.

נְהַג, נְהַג ch. same. Targ. Lam. I, 8. Ruth IV, 7. Targ. Koh. X, 4.—Part. pass. נְהִיג; *pl.* נְהִיגִין. Targ. Y. Ex. XXXIX, 37.—Ber. 22ª; Ḥull. 136ᵇ נָהוּג עלמא כהני וכ׳ the world follows in practice the opinion of these three elders &c. Gen. R. s. 33 שרי נָהֲגָ ביה יקרא he began to do him honor (= h. נהג כבוד).—Part. pass. as ab. *accustomed.* Y. Pes. IV, 30ᶜ sq. אינו מנהג ... נשייא דנהגין (not דנהיגין) that custom of the women not to do ...., is no binding custom; ib.ᵈ top דנהגן. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top הכין אחדן נ׳ גבירכון וכ׳ is that your custom, to annoy your superiors?; a. fr.

נְהוֹג, v. נִירהוֹג.

נַהֲוַנְד pr. n. pl. *Nahăwand,* a Median town south of Ecbatana (v. Neub. Géogr. p. 377, a. Sm. Dict. Geogr. II, 495ª s. v. Orontes). Kidd. 72ª 'the cities of Maday' (II Kings XVIII, 12) זו נ׳ וחברותיה וכ׳ that means N. and her neighbors; ... the forts of the Moschi &c.; Yeb. 17ª נהור (corr. acc). Kidd. l. c. חלזון נירהוונר, v. חֶלְוָון (v. Neub. Géogr. p. 372, sq.).—[Our art. מוֹשְׁפִי needs correction; כרך נ׳ must be sought in Media.]

נְהוּם, constr. of נַהֲמָא.

נְהוֹרָא, נְהוֹר c. (נְהַר) *light; eye-sight.* Targ. Job. XVIII, 6. Targ. Prov. IV, 18. Ib. ed. Lag. נוֹהֲרֵיהּ (oth. ed. נְהַר׳). Targ. Ps. XVIII, 29 (ed. Lag. נירוֹר). Targ. Prov. VI, 23 נוֹהֲרָ׳; a. fr.—Pes. 2ª (expl. Gen. I, 5) קריית רחמנא לנ׳ וכ׳ the Lord called the light and appointed it over the service of the day. Ib. 7ᵇ דאבוקה נ׳ torch-light; נ׳ דשרגא candle-light; נ׳ טובא דנפיש whose light is very strong; נ׳ כספי דזוטר whose light is very small (of limited range). Ib. 8ª; Hor. 12ª משיך נְהוֹרֵיהּ, v. מְשַׁךְ I. Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כות׳) זיתא נ׳ וכ׳ the olive tree (in thy dream) means light &c. Ber. 52ᵇ חדא נ׳ איכא בנורא fire contains only one sort of light. B. Kam. 83ᵇ דילמא נ׳ שקיל מיניה וכ׳ perhaps the law says (Ex. XXI, 24), he deprived him of his eye-sight, let him be deprived of his eye-sight?—Kidd. 24ᵇ נ׳ בריא good (normal) eye-sight, נ׳ כדשא defective sight; a. fr.—[Y. Orl. II, 62ᶜ top נהור אידה, v. נָהַר I.]—סגי נ׳ rich of light, euphem. for *blind.* Ber. 58ª. Lev. R. s. 34. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ, v. infra; a. e.—*Pl.* נְהוֹרִין, נְהוֹרַי, נְהוֹרַיָּא. Targ. Gen. I, 14; 16; a. fr.—Ber. l. c. טובא נ׳ איכא בנורא there is a combination of lights in fire, v. מָאוֹר. Pesik. R. s. 21 הא ברייתי לך תרין נְהוֹרִים וכ׳ I created two lights for thee, thy father and thy mother; a. fr.—סגי(א) נהוריא, v. supra. Y. Peah V, end, 19ª (ref. to Prov. XXIII, 10, quot. in Mish. ib. V, 6 עולֵה, *Ms.* M. a. Y. ed. עולם) אלו שירדו מנכסיהן .. סַגְיָא נ׳ by 'those going up' are meant those who went down from their estates (reduced to poverty), as the blind are euphemistically called rich of light. Y. Keth. I, 25ª bot. [read:] כאינשי דצווחין לסמייה סגיא נ׳ Y. Peah VIII, end, 21ᵇ חד דס׳ נ׳ one of the blind men (whom the charitable honored by inviting them to their tables).

נְהוֹרַיי, נְהוֹרַיְיא pr. n. m. *N'horay,* name or title of several persons. Sabb. 147ᵇ; Erub. 13ᵇ לא (ר׳) נ׳ שמו וכ׳ his name was not N., but. ..., and he was named N., because he enlightened &c. Naz. IX, 5; a. fr.—[Y. Ber. III, 6ª bot. נ׳ אחתיה וכ׳ N., sister of &c., v. יְרַחְמִיאֵלִי.]

נְהוֹרִיתָא I f. (נְהַר) *affection of the eye-sight occasioned by lightning,* prob. *Gutta Serena.* B. Mets. 78ᵇ, expl. חבריקא, v. בָּרַק (Rashi נהרייתא, *Ms.* R. 2 נַהֲרִיתָא).

נְהוֹרִיתָא II pr. n. f. *N'horitha,* legendary name of one of queen Esther's maids, attending on Wednesdays (v. Gen. I, 14). Targ. Esth. II, 9.

נְהִי I (b. h. נָהָה; cmp. נחם) *to move; to be in commotion* (cmp. Syr. אתנהי, P. Sm. 2295).

Ithpe. אִתְנְהִי *to follow eagerly.* Targ. I Sam. VII, 2. Targ. Jer. III, 1 ויתנהון (some ed. וְיִתְנַהְנְהוּן; h. text ונקוו). Ib. XXX, 21 (h. text ונגש). Targ. Hos. II, 18; ib. III, 3; a. e.—Targ. Is. LIII, 5 ובדניתנהי וכ׳ ed. Lag. (ed. Wil. וכד יְצִית) and when he pursues (is eager for) &c.

נְהִי II m. (b. h.; v. preced.) *commotion; lamentation, elegy.* Lam. R. to IV, 11, v. קִינָה. Y. Pes. VIII, 36ᵇ; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top, v. קִינָה; a. e.

נְהֵי or **נְהֵי** II (=נהוי; v. הֲוֵי) *let it be, granted, admitted.* Yoma 64ª נ׳ נמי דר׳ even if I admit that. B. Kam. 76ª נ׳ דסבר וכ׳ granted that R. S. holds &c.; a. fr.

נְהִילָא, v. נָהַל.

נְהִילַאי pl. n. m. *N'hilay.* Taan. 6ª (*Ms.* M. חֲנִילַאי; v. Rabb. D. S. a. l. note).

נְהִים, v. נָהַם.

נְהִימָה f. (נָהַם) *cooing, expression of love.* Pesik. R. s. 21 (play on מנחמכם, Is. LI, 12) הנ׳ שניחמתם [מאותה] לפני וכ׳ for the sake of that love to which you gave expression &c.; Yalk. Is. 336; Pesik. Anokhi, p. 140ª הנחמה שנחמתם (corr. acc.; v. Bub. a. l. note).

נְהִיקָא f. (נָהַק) *braying.* Targ. Y. Gen. XXX, 16.

נְהִיר, v. נָהַר I.

נְהִירָא pr. n. m. *N'hira* (*Light*), allegorical name of the Messiah. Lam. R. to I, 16 (ref. to Dan. II, 22).

נְהַל (b. h.), *Pi.* נִיהֵל *to quiet, support, lead* (v. Del. Proleg., p. 17 sq.). Num. R. s. 12 (interpret. Ex. XV, 13) נִיהֲלָם בזכות תורה וכ׳ he supported them for the sake of the Law which they accepted, until the sanctuary was erected.

נְהַל (Syr. נחל, P. Sm. 2336; cmp. נָחַר I) *to shake, sift* (cmp. Am. IX, 9). Bets. 29ᵇ נָהֲלָא .. דביתהו the wife of R. J. sifted flour (on the Holy Day) on the back of &c., v. מְהוּגְלְתָא I; a. e.—Part. pass. נְהִיל, נְהִילָא. Ḥull. 51ᵇ. קטמא נ׳ sifted ashes (which bake and harden when piled up). Ber. 6ª. Taan. 9ᵇ נ׳ (עיבא) 'a sifted cloud', a form of light and scattered clouds.

Digitized by Google

נָחַם (b. h.; v. נָחַי I) *to be agitated; to make a noise.* Ber. 32ª אין ארי נוחם וכ׳ the lion does not get excited over a heap of straw but over a heap of flesh, i. e. plenty produces haughtiness. Yalk. Jer. 277 (play on בן הוֹנֹם, Jer. XIX, 2) שקולו של תינוק נוֹחֵם וכ׳ for the voice of the child shrieked under the fire; a. fr.

Pi. נִיחֵם same, esp. *to coo* (in love, longing &c.). Ber. 3ª מְנַחֵמָה כיונה cooing (in mourning) like a dove. Pesik. R. s. 21, a. e., v. נְחִימָה.—Midr. Till. to Ps. CVI, 9 מְנַחֵם עליהם כנחמת ים (adapted fr. Is. V, 30) he roared over them &c.; Yalk. Ps. 864 וינָחֵם.

נְחֵים, נָחֵם ch. same. Targ. Prov. V, 11. Targ. Is. XXXVIII, 13. Ib. 14; a. e.—Hull. 59ᵇ נחים חד קלא (not נירחם) he roared once; Yalk. Am. 541.

נַחֲמָא m. (dialect. for לחמא) *bread.* Bets. 16ª דאכלי נחמא בנ׳ who eat bread with bread i. e. use farinaceous food to go with bread, instead of herbs &c.; (Ned. 49ᵇ לחמא בלחמא). Ber. 35ᵇ (Ms. F. לחמא); a. fr.—Constr. נְחוּם. B. Kam. 97ª; Gitt. 12ª נ׳ כרסיה (Ar. נַחַם), v. כַּרְסָא.—Trnsf. (with ref. to חלחם, Gen. XXXIX, 6; v. Gen. R. s. 86, end, quot. s. v. לָשׁוֹן) *marital intercourse.* Nidd. 17ª.

נַחֲמָה f. (b. h.; נָחַם) *excitement, shrieking, roaring.* Lam. R. to I, 19 נַחֲמַת בניהן the shrieking of their children (passed through the fire). Midr. Till. to Ps. CVI, 9; Yalk. Ps. 864, v. נָחַם. Yalk. Prov. 959 (ref. to Prov. XX, 2) נַחֲמָתוֹ של הקב״ה the roaring (anger) of the Lord.

נַחֲמוּתָא ch. same. Targ. Ps. XXXII, 3 (h. text שאגתי).

נַחְפַּכְנוּתָא f. (חַפָּךְ) *perversity.* Targ. Prov. I, 32 (ed. Lag. מחפ׳; Ms. תחפ׳).

נָחַק (b. h.; cmp. נָחַם) *to shout,* esp. *to bray.* Cant. R. to I, 1 חמור נוחק ודוא וכ׳ when the ass brayed, he (Solomon) knew what his braying meant; Koh. R. to I, 1; Yalk. Kings 175.

נָחַק ch. same, *to cry, groan* (for hunger). Targ. Job XXIV, 12 (h. text נאק). Ib. XXX, 7 (Ms. נאק).

Pa. נַחֵק *to bray.* Y. Dem. I, 21ᵈ bot. שריית מְנַחֲקָה (the ass) began to bray.

נָהַר (b. h.; v. נגר) *to break forth, shine* (v. אור I).

Hif. הַנְהִיר *to enlighten.* Erub. 13ᵇ; Sabb. 147ᵇ שמַנְהִיר וכ׳, he enlightened the eyes &c., v. נְהוֹרַיָּא.

נְהַר I ch. same, *to shine.* Targ. O. Gen. XLIV, 3 (Y. נְהִיר). Targ. Job XVIII, 5; a. fr.—Taan. 10ª נהור ענני וכ׳ when the clouds are bright, their waters are little. Pesik. Ekha, p. 123ª ינְהוֹר דינא וכ׳ let justice shine before thee like this lamp; Yalk. Is. 258 יִנְהַר דיני וכ׳ let my case shine &c.; Sabb. 116ᵇ נְהוֹר נהורך וכ׳ let thy light (wisdom) shine (prob. to be read: ינהור); a. fr.—*Part. pass.* נְהִיר; f. נְהִירָא; pl. נְהִירִין, נְהִירָן a) *bright, clear.* Lev. R. s. 19 אולפני מה נ׳ באפי how my learning shines on my face (makes me look well); Yalk. Prov. 964 נהי באפוי (corr. acc.). Y. Sabb. VIII, beg. 11ª אפוי נהירין (נהירן) his looks were bright.—Ber. 58ᵇ נ׳ לי שבילי וכ׳ the paths of the heavens (the courses of the heavenly bodies) are as clear (well-known) to me as the streets &c.; a. fr.—b) *knowing clearly, remembering.* Y. Taan. I, 64ª bot. נ׳ את כד הוינן וכ׳ dost thou remember when we were standing &c.?; Y. Meg. III, 74ᵇ bot. Y. Keth. V, 30ª top נ׳ דתשיתון וכ׳ (insert את) dost thou remember that thou &c.? Y. Orl. II, 62ᶜ top [read:] נ׳ את דאמריתון את וכ׳ dost thou remember that you, thyself and R. J., said &c. Y. Naz. V, end, 54ᵇ נ׳ הוינן וכ׳ we remember that an old man was here &c.; Y. Ber. VIII, 11ᵇ bot. נ׳ אנן; Gen. R. s. 91 נהרין אנן (corr. acc.); Koh. R. to VII, 11. Hull. 54ª ולא נְהִירַת ליה וכ׳ dost thou not remember (recognize) that student &c.? Ib. 93ª נְהִירְנָא I remember. B. Bath. 91ᵇ; a. fr.—[R. Hash. 34ᵇ כי נהירנא לך, v. נְהַר].

Af. אַנְהַר, *Pa.* נַהֵר 1) *to give light, shine; to illumine, brighten, make shine.* Targ. O. Gen. I, 15 (Y. לְמַנְהָרָא). Targ. Num. VI, 25; a. fr.—Y. Yoma III, beg. 40ᵇ א׳ מְנַהֲרָא, v. בְּרַק I; Y. R. Hash. II, beg. 57ᵈ. Y. Taan. III, 66ᵈ bot. שמענן ... ודוא מְנַהֲרָה we hear that when he entered the Temple court, it used to shine; עאל ואַנְהֲרַת he entered, and it shone. Cant. R. to V, 11 דוה מנהרא לי וכ׳ it (the Law) brightened my countenance by night. Sot. 6ª ואי׳ לן עיינין וכ׳ and he enlightened our eyes (by evidence) from our Mishnah; a. fr.—2) *to recall to memory, remember.* Y. Peah III, 17ᵈ bot. ואי׳ ר׳ אימי וכ׳ whereupon R. I. recalled (that he had heard the same tradition), and rescinded his decision. Y. Kidd. I, 61ª bot. א׳ ונפרק וכ׳ it struck him (that he had forgotten to hear his grandson's lesson), and he left the bath house &c.; a. e.—Part. pass. מְנַהַר .. מְנַהֲרִין אנא מְנַהַר ליה אתון; pl. מְנַהֲרִין. Gen. R. s. 33 you do not remember that poor man, I will remember him.

Ithpe. אִתְנְהַר 1) *to be brightened, enlightened.* Targ. Y. Gen. III, 7. Targ. Ps. XXXIV, 6.—2) *to come forth.* Cant. R. to IV, 1 גְּלַשׁ, v. טורא דאתנהרתון וכ׳.

נָהָר m. (b. h.; v. נָהַר) *river, stream, canal.* Ex. R. s. 15 עד נ׳ של אש a river of fire (v. דִּינוּר). Gen. R. s. 16 מקום שהנ׳ מהלך וכ׳ as far as the river (Euphrates) goes, goes the border of the land of Israel. Shebi. VI, 1 מכזיב ועד הנ׳ from Kezib to the river (N'har Mitsrayim); a. fr.—*Pl.* נְהָרוֹת, נְהָרִים. Gen. R. l. c. (ref. to Gen. II, 10) ודיה אינו אומר אלא ארבעה נ׳ it does not say, 'and it divided into four rivers' but 'into four heads'. Ib. נ׳ אווחנטין של, v. אָוְחַנְטִי. Bekh. 55ª כל הנ׳ למטה וכ׳ all other rivers are lower than the three (mentioned Gen. II, 11, sq.), and these three are lower than the Euphrates; a. fr.—נָהַר in pr. n. of rivers, e. g. פקוד נ׳, v. respective determinants.

נַהֲרָא, נַהֲרָה I, II ch. same. Targ. Jon. II, 4. Targ. Gen. II, 10; a. fr.—Gen. R. s. 16 אעברת נ׳ בנה build (me a house) on the (western) banks of the river. Gitt. 60ᵇ קא מחקיל לנַהֲרִין he spoils our portion of the canal. Ib. נ׳ כמשמדה ליזיל let the canal run its natural course (and those above have no right to dam it before those below have used it for irrigation). Hull. 18ᵇ (prov.) נ׳ נ׳ ומשטרה every river has its own course, i. e. each place has its own usages; ib. 57ª; a. fr.—*Pl.* נַהֲרַיָּא. Targ. Gen. l. c. Targ. Ex. VIII, 1.—Y. Sabb. VII, 9ª top, a. e., v.

Digitized by Google

נְהַר I; a. fr.—Fem. forms: נַהֲרָן, נַהֲרָנָא, נַהֲרָנָן. Targ. Is. XLIII, 19. Targ. Ps. XXIV, 2; a. e.—Taan. 25ª תליסרי נ׳ וכ׳ thirteen rivers of balsam oil; a. e.—נְהַר in pr. n. of canals or places, e. g. נ׳ אבא *N'har Abba*, Sabb. 140ᵇ; v. respective determinants (v. Berl. Beitr. Geogr. p. 47).

נַהֲרָא II, pr. n. *Nahăra* (v. preced.) 1) בַּב נ׳ *Bab Nahăra* (River Gate), name of a canal or bay containing salt water. Succ. 18ª; Ab. Zar. 39ª.—2) פּוּם נ׳ *Pum Nahăra* (River Mouth), name of a town. Kidd. 72ᵇ, a. e., v. חוּמְנָרָא. Yeb. 17ª; a. fr.

נַהֲרָא III m. *brightness*, v. נְהוֹרָא.

נַהַרְבֵּיל pr. n. pl. *N'harbel*, in Babylonia (v. Neub. Géogr. p. 395). Ḥull. 87ᵇ; 136ª מנ׳ (יסוּרי) ר׳ אסי.—Denom.

נַהַרְבְּלָאֵי m. pl. *of N'harbel*. B. Mets. 104ᵇ. Snh. 17ᵇ נ׳ מיתני וכ׳ wherever it is said, 'those (scholars) of N'harbel taught', it alludes to &c. Bets. 8ᵇ.

נַהַרְדְּעָא pr. n. pl. *N'hard'a, Nehardea* (Wood-River), 1) a place in the Arabian desert. Targ. Y. Deut. II, 26.—2) a town in Babylonia, renowned as the seat of a college founded by Samuel. Ber. 58ᵇ. Snh. 17ᵇ דיינוי דנ׳ וכ׳ by 'the judges of N.' is meant &c.; אמוראי דנ׳ וכ׳ by 'the Amoraim of N.' is meant &c.; a. fr.—Denom.

נַהַרְדָּעִי, נַהַרְדְּעָאִי m. *of Nehardea*. Y. Pes. V, 32ª bot.—*Pl.* נַהַרְדְּעִים. Bab. ib. 62ᵇ.—Chald. נַהַרְדְּעֵי. B. Mets. 104ᵇ (Ms. M. נַהַרְדְּעָאֵי); B. Bath. 70ᵇ; a. e.

נַהֲרָת, v. נַהֲרָא.

נו (=נִירְתּוּ) *itself, it indeed*. Y. Kil. IX, end, 32ᵈ וחתן נו נשוך (=וְהַתַּנּוּ) this, indeed, is 'interlaced' (v. נָשַׁךְ). Y. Naz. III, end, 52ᵈ, v. חֲרִידְנוּ. Y. Yeb. X, 11ª bot. וחתן נו קל (not נוקל) is this the lighter case?

נוֹא I (b. h. נֹא) pr. n. pl. No (Thebes), in Egypt. Pesik. Vayhi, p. 63ᵇ נ׳ זה אלכסנדריא No is Alexandria; Pesik. R. s. 17 נוון אלכסנדרי (corr. acc.); v. Targ. Nahum III, 8.—V. אָמוֹן II.

נוֹא II, נוֹאי *beauty*, v. נוֹי.

נְוַאי pr. n. pl. *N'vay*. Tosef. Shebi. IV, 8 תחום נ׳ ed. Zuck. (Var. נירוי, גירתו) the district of N. in northern Palestine; Y. Dem. II, 22ᵈ top נכי (prob. נְבַי).—Sabb. 30ª ר׳ תנחום דמן נְוַי (Ms. M. נגוח) R. Tanḥum of N. (?).

נוּב (b. h.; cmp. נבע) *to spring forth, flow*.—V. נִיב.

Hif. הֵנִיב *to cause to flow, be fluent*. Lev. R. s. 16, end (ref. to Is. LVII, 19) אם הֵנִיבוּ וכ׳ if one's lips are fluent in prayer &c. (Y. Ber. V, end, 9ᵈ תנובה ... עשאו).

נוֹב I m. (preced.) *growth, bud*. Targ. Hos. VIII, 7; IX, 16.

נוֹב II (b. h. נֹב) pr. n. pl. *Nob*, 1) a town in Benjamin. Snh. 95ª עֲוֹנָהּ של נ׳ the (unexpiated) sin committed at Nob (I Sam. XXII, 19). Ib. על ירך נהרג נ׳ וכ׳ on thy account were the inhabitants of Nob, the sacerdotal city, massacred; a. e.—2) a place in the district of Tyre (v. Hildesh. Beitr., p. 22, note 167). Y. Dem. II, 22ᵈ top.

נוּבְדִיקוֹס m. (Numidicus) *a Numidian ass*. Y. Kil. VIII, 31ᶜ נ׳ ניבר׳ Ar. (some ed. ניבר׳; corr. acc.); Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ לנדקס (corr. acc.); v. לִיבְדִּיקוֹס.

נוֹבֶלֶת f. (נָבַל) *unripe fruit*, esp. *date, fruit falling off unripe*. Y. Maasr. I, 48ᵈ bot. נ׳ הוא it is unripe fruit (and not yet subject to tithes).—*Pl.* נוֹבְלוֹת. Midr. Till. to Ps. XIV עתיד ... לחשוריו כנ׳ וכ׳ the Lord will cause him (Esau-Rome) to drop like unripe fruit which drops from the tree—Esp. *nob'loth* a) *an inferior quality of dates* (which generally fall off unripe). Dem. I, 1 נ׳ תחמרה. Ber. VI, 3, expl. ib. 40ᵇ בושלי כמרא (v. בּוּשְׁלָא), and תמרי דזיקא (v. זִיקָא I). Y. ib. VI, 10ᶜ top ראה נ׳ שנשרו וכ׳ when one sees *nob'loth* which fell off, one says, 'blessed be the faithful Judge'. Tosef. Dem. I, 1 תחמרה .. נ׳ the unripe dates which are sold with the palm; Y. ib. I, 21ᶜ bot. Tanḥ. B'midb. 15 מה תחמרה דנן עושה תמרים ועושה נ׳ as the palm bears good dates and inferior ones &c.; Num. R. s. 3, beg. תמרים רטובין ניקלווסין נ׳ (read נ׳ו); a. e.—b) (trnsf.) *an inferior variety*. Gen. R. s. 17 נ׳ מיתה וכ׳ a variety of death is sleep, of prophecy, dream &c.; ib. s. 44; Yalk. ib. 23; 77; Yalk. Sam. 139. Ib. נ׳ אורה של מעלה וכ׳ a variety of the upper (divine) light is the globe of the sun, of the upper wisdom, the Law.

נוֹבַר, v. גבר.

נוּגְבָא m. (נְגַב) *dryness*. Targ. Job XXX, 30. Targ. Y. Lev. XI, 37.

נוּגָדָא, v. נִגְדָּא I, II, a. נוּגְרָא.

נוֹגַהּ m. (b. h. נֹגַהּ; נָגַהּ) *splendor, light*; esp. (sub. כּוֹכַב) *the planet Venus*. Num. R. s. 21; Tanḥ. Pinḥ. 14.—Pesik. R. s. 20 כוכב הנ׳.

נוֹגָהָא, נוֹגַהּ ch. same, נ׳ כוכב *the planet Venus*; v. כּוֹכְבָא.

נוּגָחָן, v. נִגְחָן.

נוּגְרָא m. (נְגַר) *prolongation*. Targ. Prov. III, 2; 16 ed. Lag. (oth. ed. נוּגְדָּא); v. נָגְדָּא.

נוּגֶשׁ, v. נָגַשׁ.

נוּד (b. h.; cmp. נדד) *to move, be unsteady; to escape*. Sabb. 63ᵇ נָד; v. וָלָד.

Hof. הוּדַּד *to be removed*. Part. מוּדָּד. Yalk. Esth. 1059 (adapted from II Sam. XXIII, 6) נטלו קוץ מ׳ משם they took a chip (of a pillar) removed from there (the palace).

נוּד ch. same, 1) *to move, be unsteady*. Targ. Is. XXIV, 19; a. e.—Part. נָיֵיד, נָאֵיד; f. נָיְדָא; *pl.* נַיְדִין, נַיְדֵי, נַיְדָן; נַיְדָן. Targ. I Kings XIV, 15. Targ. I Sam. I, 13.—Erub. 46ª מיא .. מַיְנַד נַיְדֵי the waters in the cloud are constantly in motion. Keth. 15ª הני נַיְדֵי these (the caravans) are unsteady, opp. קביעי stationary (v. דדי ch.). Zeb. 73ᵇ דניידי, v. infra.—Ber. 59ᵇ ואתי דניידי עיניידו and the reason why

Digitized by Google

their eyes are unsteady. Kidd. 72ª כי חזיני דובא ... ניידא when he saw a Persian on horseback, he said, this is a restless bear. B. Bath. 25b הוה ניידא אפדניה his cottage shook; a. e.—2) (with ל־) *to shake the head, sympathize.* Targ. Job II, 11. Ib. XLII, 11 וינדדו.

Af. אֲנַיֵּד 1) *to scare.* Targ. O. Lev. XXVI, 6 מְנַיֵּד (Y. מְנַעֵיט); a. fr.—2) *to shake,* (with רישא or ברישא) *to shake the head; to nod.* Targ. Zeph. II, 15. Targ. II Esth. I, 2. Targ. II Kings XIX, 21; a. e.—Snh. 95ª ומניד ברישיה and shook his head (in derision).

Ithpa. אִתְנַיַּד *to be chased, scattered.* Zeb. 73b ניכבשינהו דנינַיידו Rashi (Ms. M. דניניידן, ed. דניידי; corr. acc.) let us force them to scatter.

נוֹד c. (b. h. נאד; preced., v. Ges. Thes. s. v. נָאַד) *leather bottle, skin.* Ges. R. s. 53 (ref. to Ps. LVI, 9) כאותה בעלת נ' as (thou didst to) that woman carrying the water bottle (Hagar); Yalk. Ps. 774 נאד; Yalk. Gen. 94. Ḥull. 14b, v. בָּקַק. Lev. R. s. 6 משביעין האדם .... אחמול חזית חגי חזה וכ' they administer an oath to a person by the book of the Law and bring before him blown-up (empty) hides, to intimate, yesterday this hide was filled with sinews and bones and now it is empty, so will he who wantonly causes his neighbor to swear become empty &c. Mekh. B'shall., Shir, s. 6 (ref. to ועֵר Ex. XV, 8) מה נוֹד צרור וכ' as a tied-up skin stands and neither lets (air) escape nor receives any &c.; Yalk. Ex. 248 נוֹד; a. e.—*Pl.* נוֹדוֹת. Lev. R. l. c. נ' נפוחים, v. supra. Y. Taan. IV, 69b top נ' נפוחות; Lam. R. to II, 2 נ' מנופחות blown-up bottles (having the appearance of being filled with water). Ab. Zar. II, 4; a. e.

נוֹדָא ch. same. Targ. I Sam. XIX, 13; 16 נ' דעיזא a cushion of kid-skin (h. text כביר חעזים).

נוֹדִיִּין m. pl. (perh. from their shape, v. preced.) *Nodiin,* name of a superior variety of *olives.* Y. Peah VII, 20ª זיתי נ' (not זית), Ib. דרכן ליבחן בנ' (not כנ') they are usually examined to see whether there are Nodiin among them.

נוֹדִירָא, (נוֹדִי) v. נָדַר.

נוֹדָרָן, v. נַדָּן.

נָוָה *to be pleasing,* v. נוי.

נָוֶה I m., (=נָאֶה) *becoming, handsome.* Arakh. III, 1 חגי שבישראל Ar. (ed. חנָאֶה) the handsomest in Israel, v. נָאוֶה. Naz. I, 1 אתא נ' Mish. (Bab. ed. נאה; Y. ed. נָאוֶה) I will be handsome (like the Nazarite).

נָוֶה II m., נָוָה f. (b. h.; =נאוה, v. אָוָה II) *marked-off place, circle, dwelling.* Y. Ber. IX, 13c bot. (ref. to Jer. XXV, 30) בשביל נָוֵיהוּ on account of his (destroyed) dwelling (the Temple); Midr. Till. to Ps. XVIII. Mekh. B'shall., Shir., s. 3 (ref. to ואנוהו, Ex. XV, 2) ואין נ' אלא וכ' (not נאה) *naveh* means the Temple (ref. to Ps. LXXIX, 7, a. e.). Sot. 9ª (ref. to Ps. XXXIII, 1) אל תקרי נאוה אלא נָוֶה תהלה read not *nâvah* (becoming) but *n'veh* of glory, i. e. a dwelling of glory is that of the righteous (which no human hand is permitted to destroy). Ib. 47b (ref. to Hab. II, 5) לא יָנְוֶה אפי' בנ' שלו he will not be pleasing (popular) even in his own household; B. Bath. 98ª; Yalk. Hab. 562. Keth. XIII, 9 מוציאין מנ' חרעה נ' חיפה וכ' a husband may compel his wife to move with him from a worse to a better house (and style of living). Ib. חנ' חיפה בודק, v. בָּחַן. Ib. 110b לאיתויי .. לנ' הרע including even a change from a better to a worse household; Arakh. 3b.—Trns*f. climate; health.* Gen. R. s. 64 [read:] שנָוָה .... מפני מה לא גזרו על חנ' why did they not forbid (as unclean) the air of Gerarikê? Because its climate is bad; Y. Shebi. VI, 36c bot. מפני מה לא גזרו על חרוח .. שנִוְוָה וכ' Ib. ותדיר עזה נויה but there is Gaza whose climate is healthy. Y. B. Bath. II, 13c top נִיאוֹ רע (prob. to be read: נִיוְוֹ) a tree makes the neighborhood unhealthy; v. נוי 2.

נָוֶה, נָוָה III pr. n. pl. *Naveh,* east of Gadara in Galilee (v. Neub. Géogr. p. 245). Lev. R. s. 23, a. e., v. חֲלָמִיש.—Ruth R. to II, 19 ר' שילא דנווה; Lev. R. s. 34 דנָוָה.—Y. Shebi. VI, 36c bot. חוכא דנ' the line passing N. [prob. Neveh in Peraea].

נוֹהַג m. (נָהַג) *custom;* בנ' שבעולם according to the custom of the world, *ordinarily, naturally.* Y. Ber. I, 2d top, v. אֲנַנְקָא. Gen. R. s. 70, end; a. fr.

נוֹהֲרָא, v. נְהוֹר.

נָוָה, נָוֶה, v. נָוֶה, נָוָה.

נַוְטָא m. (nauta, ναύτης) *seaman, sailor.*—*Pl.* נַוְטִין, נַוְטָאֵי. Gen. R. s. 12 חוא מצמיד עליה נ' ואח"כ and finally (when the ship is finished) he places sailors upon her; ונוטידם וניוטָאֵיהם כתיב *v'noṭehem* (Is. XLII, 5) allows the reading *v'navṭehem* (and their (the heavens') sailors); Yalk. Is. 314 חמוטי (corr. acc.).—Chald. *pl.* נַוְטַיָּא. Koh. R. to III, 6.

נַוְטִי m. (v. נַבָּטָיָא) *Nabatean.* Gen. R. s. 48; Yalk. ib. 82.—V. נִיוְטִי.

נָוָל m. (next w.) *contemptibility, degeneracy.* Tanḥ. Vayesheb 1 (נִוּוּלָם) לחודיע נִוְלָם to make their meanness known.—*Pl.* נִוְלִים. Ib. להודיע לבריות עקריהן ונִוְלֵיהֶם to let people know their origins and their degeneration.

נָוַל, נָוֵל (cmp. נָבַל) *to be disfigured, look repulsive; to degenerate.* Tosef. Sot. XIV, 7 אזלה ונִוְלָה (Var. ונִבְלָה) becomes more and more corrupt.

Pi. נִוֵּל *to disfigure; to disgrace.* B. Bath. 154ª אי .. לנַוּוּלוֹ you are not permitted to disgrace him (to search a corpse for tokens of maturity). Sot. I, 6 כיצד מנמנ־כדי לנַוְלָהּ we divest her (of all jewelry) in order to disgrace her. Ned. 66ª בנות ישראל .. שחינניות מְנַוְּלוֹת Israel's daughters are handsome, it is only poverty that makes them appear homely. Sifré Deut. 240 (ref. to נבלת, Deut. XXII, 21) לא עצמה בלבד נִוְלָה she has disgraced not only herself but all virgins of Israel; a. e.—Part. pass. מְנוּוָּל; f. מְנוּוָּלָה; *pl.* מְנוּוָּלוֹת, מְנוּוָּלִין. Y. Pes. VI, 33ª, sq. זבח מ' (not מזבח) a repulsive (putrid) sacrifice (Sabb. 116b מוטלין כנבלה).

Digitized by Google

Naz. IV, 5, a. e., v. אֲפָשׁ. Tosef. Sot. II, 3 דרי היא בדוקה ומנ' she (by refusing to drink the searching waters) is already searched and disgraced, i. e. has admitted her guilt. Y. M. Kat. III, beg. 81c. מנ' .. שלא that they may not enter the Sabbath with neglected hair; a. e.—Kidd. 30b אם פגע בך מנ' דה וכ' if that ugly one (the tempter) meets thee, drag him to the house of learning, i. e. overcome evil inclinations by study.

נָוַל, נָוֵל I ch. same. Sot. 47b ומלכותא אזלא ונָוְלָא, v. preced.

Pa. נַוֵּל as preced. *Pi.* Ib. 8b השתא נַוִּילֵי מְנַוְּוִיל לה' וכ' since the law requires her disgrace (by stripping her upper body), can there be any question as to these (jewels)? Ḥull. 11b נִינַוְּוֹלֵיהּ we may dishonor his body (by a post-mortem examination); a. e.

Ithpa. אִיתְנַוַּל *to be disfigured, disgraced.* Ib. תא קא מִיתְנַוַּל he would be disgraced (by autopsy, v. supra). B. Bath. 8b תאי קא מינוול וכ' the one (put to death by the sword) is disfigured &c. Ib. 154b לִיתְנַוַּל ולינוול let him be disgraced (by autopsy, v. supra); a. e.—V. מְנַוְּלְתָּא.

נָוַל, נָוֵל II (denom. of next w.) *to weave.* Snh. 95a דהוות נָוְלָא (Ms. M. קא טריא; early ed. קא נוזלא; Ms. F. קא מזלא, v. Rabb. D. S. a. l. note) was weaving. Gitt. 34a יתבא ונָוְלָה she was sitting and weaving.

נָוֶל, נָוַל, נָוְלָא III, **נָוְלָא** I m. (v. בֶּל ch. 2) *loom*, also *the web on the loom.* Targ. Is. XXXVIII, 12 מנוול גרדאין Var. ed. Lag. (read: קְנָוְלָא; ed. נחל, corr. acc.; oth. ed. כְּנָוְלָא) as from the loom (as the web) of the weavers.—Y. B. Bath. II, 13b bot. מיתן חד נוול וכ' to place one loom in the space between two neighboring walls. Bab. ib. 13b ירדא פילכא ת' (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) understands the spindle and the loom (spinning and weaving).—*Pl.* נָוְלַיָּיא. Y. l. c. (ed. Krot. דנו ליה, corr. acc.), v. מַסְמְרָא.

נָוְלָא II pr. n. f. *Navla.* B. Mets. 67a את ונ' אחי (Rashi ונָוְלָה) thou and N. are relatives (and she will surely restore the field to thee whenever thou art able to redeem it). Ib. כל את ונ' אחי סמכא דעתיה וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 80) in every case when such an expression as 'thou and N. are relatives' is used, the seller relies on it &c. [Oth. opin. נ', a colloquial expression for 'a certain person', as our 'N. N.', both male and female; v. Koh. Ar. Compl. I, p. XXI].

נָוְלָה f. h. (a Chaldaism) = נָוְלָא I. Meïl. 18a שכן עושה לנ' for it (a small piece of cloth) may be used to tie around the weaver's frame (Rashi: to tie around the weaver's finger when he puts up the frame; Var. לטולא, v. טוֹלָא).

נוּן, Pesik. R. s. 17, v. נוֹא I.

נוּנָא, Gitt. 69b bot. נ' צימרא some ed., read: גוּנָא, v. צִימְרָא.

נְוָנָה, נַוְנָא, v. נוני.

נָוְסִין* m. pl. (ναῦς) *ships, ship-building.* Gen. R. s. 16 Ar., ed. בנימוסין, v. נִימוֹס II.

נוּרְתּוֹק, v. נַרְתִּיק.

נָוְתִי, v. נִיוְתִי.

נוּז (cmp. לוּז) *to twist, twine; to weave.* Part. pass. נוּז. Kil. IX, 8 (expl. שִׁשְׁטְנֵז) דבר שהוא שזוּ מזוי ונוז a substance (of wool and linen) which is hackled and fulled, or spun, or twined (R. S. *woven*); Sifré Deut. 232; Yeb. 5b; a. e.—Nidd. 61b עד שיהא שוע מזוי וני until it is fulled *and* spun *and* twisted (or woven).—Y. Kil. IX, end, 32d דעון אמריתן דא לָנוּז מותר we might have thought, but to twist (wool and linen) is permitted.

נוּז ch. same; part. pass. נְיִיז. Targ. Y. Deut. XXII, 11 (ed. Vien. גיז, corr. acc.).

נוּזְלָא, Snh. 95a early ed., v. נָוַל II.

נוֹזָלִים, נוֹזַלַּיָּא, v. נָזַל, נָזַז.

נוּחַ (b. h.) *to rest, lie; to be at ease, rest satisfied.*—Sabb. 7b זרק .. וחלכה ונָחָה וכ' if one threw an object higher than ten handbreadths, and in its course it came to rest in a little hole. Ib. וורק ונח על גביו and he threw an object and it came to rest on it. Gen. R. s. 25 כיון שעמד נֹחַ נָחוּ when Noah rose, they rested (submitted to man's rulership; Yalk. Chr. 1072 נִינּוֹחוּ; Yalk. Gen. 42 נִיחָמָן he appeased them); ib. וכיון שעמד נֹחַ נחו and when Noah rose, they remained undisturbed in their graves; Yalk. Chr. l. c. נינוחו.—Meg. 25b, a. fr. יְנוּחוּ לו ברכות וכ' blessings rest upon his head. Sabb. 152b, a. e. שתנוח וכ' .. תְּנוּחַ let thy mind be at rest, for thou hast set my mind at rest; a. fr.—Part. נָח, נוֹחַ, f. נוֹחָה; *pl.* נוֹחִין, נוֹחִים; נוֹחוֹת a) *resting.* Gen. R. s. 11 אתם נוחין you rest. Y. Erub. III, end, 21c, a. fr. נוֹחֵי נפש whose souls are at rest; a. fr.—b) *pleased.* Ab. III, 10 כל שרוח הבריות נ' רוחמו וכ' in whom the mind of man finds pleasure, the mind of God finds pleasure. Shebi. X, 9; a. fr.—V. נוֹחַ.

Hif. הִנִּיחַ, חַנִּיחַ (fr. רָנַח) 1) *to set at rest; to set down, place.* Gen. R. l. c. (ref. to Gen. V, 29) או נח זה יְנִיחֵנוּ וכ' either let him be called Noaḥ, then it ought to read, 'he shall set us at rest', or Naḥman &c. Sabb. l. c. שחַנְחָתָן, v. supra; (Snh. 30b שתנחמת, v. חָנַן; v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Ḥull. 91b עלי יַנִּיחַ צדיק וכ' let this righteous man rest his head on me.—B. Kam. III, 1. B. Mets. VI, 6 חַנַּח לפני put it down before me (I will take charge of it). Sabb. 21b להַנִּיחָה על פתח וכ' to place it over the entrance &c.; a. fr.—2) *to leave; to leave alone; to allow.* B. Bath. IX, 1 מי שמת והי' בנים וכ' if a person died and left sons and daughters. Ib. 3 ראו מה שהי' לנו וכ' see what our father left us. Snh. 30a מעות שהי' לו אביו money which his father had left him (without telling him where it was deposited). Pesik. R. s. 26; Yalk. Ps. 884 אבינו ירמיה תרי אתה מַנִּיחֵנוּ שם J., our father, wilt thou leave us there (in Babylonia, without a prophet)?—Bets. 30a, a. fr. חַנַּח לחם לישראל leave Israel alone (let them do as they please). Yoma I, 4 לא היו מְנִיחִים אותו וכ' they did not let him eat much. Ab. Zar. 10b הַנִּיחָה, v. נמי. Ib. 17a לא ה' זונה וכ' he did not forego a single prostitute &c. Ex. R. s. 30 לא ה' שלא חיה מצערו he allowed no opportunity to pass without

Digitized by Google

tormenting him; a. v. fr.—3) *to relieve, remit.* Ab. Zar. 13ª יום שע״א מַנַּחַת בו וכ׳ a day on which the idol grants a remission of duties. Ib. כל מי . . וְיָנִיחַ . . וְיָנִיחַ וכ׳ to him who will take a wreath and place it on his head (in honor of the deity), he will allow a remission &c.; a. fr.—4) *to wish rest* (to a deceased); *to bless the memory of.* Yalk. Ex. 411 מזכירין ומניחין there are those who are mentioned and blessed (opp. משחקין); Ex. R. s. 48 מדכרין ומניחין; (Tanh. Vayakh. 4 מזכירין ומשבחים;) [Midr. Sam. ch. I מדכרין ומניחין we mention and *let alone*, neither praising nor blaming by mentioning the ancestry].—5) *to give pleasure.* Gen. R. s. 16 לַהֲנִיחוֹ וכ׳ to give him pleasure, to protect him &c.

Hof. הוּנַח *to be put down, rested.* Sabb. 4ª, a. fr. קלוטה כמי שהונחה דמיא an object intercepted in the air (crossing an area, v. רְשׁוּת) is considered as having rested there, v. הֻנְּחָה. B. Mets. III, 4, a. e. ירא מונח וכ׳, v. אֲלִיחוּ. Yoma 72ᵇ צדדין מונח ולא וכ׳ still lies (undisposed of), whosoever desires to obtain it &c. Kidd. 66ª דרי כרוכה ומונחת ולא וכ׳ it (the Law) is wrapped up and lies in the corner, whosoever wishes to study &c.; a. fr.

Nif. נִינּוֹחַ *to be released; to be rested.* Cant. R. to VII, 5 והגלויות באות ונינוחות וכ׳ and the exiles will come and rest under it; (Yalk. Is. 334 ונוחות; Yalk. Zech. 575 וְתָנוֹחַ). Y. Ber. V, end, 9ᵈ בטוח אני שנ׳ בנו וכ׳ I am confident that the son of . . . will recover from his illness. Gen. R. s. 13 נִינּוֹחוּ they are relieved (out of danger). Yalk. Chr. 1072, v. supra; a. e.

נוֹחַ ch. same. Targ. Gen. II, 2 וּנְנַח. Targ. II Sam. XXI, 10 לְמָנָח; a. fr.—Part. נָיֵחַ, נָיְחָה. Targ. Y. Num. XXIII, 24. Targ. Job III, 25 נָיְחִית (Ms. נָחִית); a. fr.—B. Mets. 86ª נַח וזעפא the storm subsided. Ib. כי הוה נָיְחָא נפשיה when his soul was at rest (when he was dead). Ib. הֵינַח נפשיה let me rather die, than be delivered &c. Ib. הרוא יומא דנח נפשיה on the day when he died. Keth. 104ª, a. fr. נח נפשיה ד׳—is dead. Yoma 20ᵇ נִינַח מר leave it alone, sir (be no longer my interpreter). Sabb. 3ª bot. גופי מינח נָיְחָא Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) his body had been resting (and he lifted it from the ground in moving). Ib. 5ᵇ מים מי עבידי דנָיְחִי is it possible that water (running down an incline) is at rest at any time?; a. v. fr.

Af. אַנַּח, אַנְּחַת, אַנְּחַת 1) *to give rest, to assuage.* Targ. O. Deut. III, 20 יְהֵי יְנִיחַ (ed. Vien. יְנִיחַ); Y. יְהֵינִיחַ. Targ. Ezek. XXIV, 13; a. fr.—Targ. II Chr. XV, 15; XX, 30 אַנְיָחִית (ed. Lag. אניח; fr. נָיְחִית, v. supra).—Ber. 28ᵇ לַאֲנוּחֵי דעתיה to quiet the mind of &c.—[Lev. R. s. 32, a. e. מדכרין ומניחין, v. preced.]—2) *to rest, put down; to leave alone.* Targ. Ex. XXXII, 10 אַנַּח (O. ed. Vien. וְנַח; ed. Berl. אָנַּח). Targ. Jud. VI, 18; a. fr.—Sabb. 6ª כי מַנַּח ליה when he sets it down. Keth. 47ᵇ אֲנוּחֵי נְנִיחִינְהוּ he must let them lie (store them); a. fr.—Part. pass. מַנַּח; f. מְנוּחָא; pl. מְנוּחֵי. Ḥull. 46ª bot. דמ׳ ברית וכ׳, v. וַיָּחָא. Keth. 84ᵇ דמנוח תיכא where were they placed (at the time of death)?; a. fr.

Ithpa. אִתְנַיַּח *to be relieved, recover.* Targ. Y. Lev. XXVI, 35.

Ithpe. אִתְנַח 1) *to be laid down, placed.* B. Bath. 14ᵇ דְּמִתְנַח ליה וכ׳ (Rashi דְּמַנַּח, v. supra) it was placed by the side; a. e.—2) (v. נִיחָא) *to be satisfactory.* Kidd. 45ᵇ אִיתְנַנְדִי אִיתְנַנְדִי לית it was agreeable to him. B. Bath. 129ª אִיתְנַח לן חדא Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. אנחתא, v. נָחַת) one of thy arguments has been satisfactorily disposed of for us.—Contr. אִינַח, דְּיִתְנַח (a dialectical term) *this might be right, acceptable, might do well.* Sabb. 5ª דת׳ ברשות דיחיד וכ׳ this might be acceptable with regard to a covered private ground, but &c. Ib. 132ᵇ ת׳ גדול וכ׳ this may apply to an adult, but &c.; a. fr.

נוֹחַ m. (b. h.; preced.) *rest; satisfaction.* Tosef. Sot. XIV, 10 ואין נ׳ בעולם לישראל and there is no rest in the world for Israel; Sot. 47ᵇ אין נ׳ בעולם there is no satisfaction (to the Lord) in the world.

נוֹחַ II m., **נוֹחָה** f. (preced. wds.) 1) *pleasing, kind.* Ab. III, 12 רוץ קל לראש וכ׳ be quick (to serve) to thy superior, and kind to youth; Y. Taan. II, 65ᵇ bot. וכ׳ תשוב (corr. acc.).—2) *easy.* Gen. R. s. 17 משני מה נשתנית נ׳ why is man easily pacified, and woman not? Ab. V, 11 נ׳ לכעוס וכ׳ וכ׳ easily angered and easily reconciled, opp. קשה. Yalk. Deut. 845 נ׳ לקנות שונא וכ׳ it is easy to acquire an enemy, but hard to acquire a friend; נח לעלות לבימה וכ׳ it is easy to be brought up to the platform of the court, but hard to come down (be acquitted); a. fr.—*Pl.* נוֹחִים, נוֹחוֹת, נ׳ח׳, נ׳ח׳. Gen. R. s. 90 וכ׳ח׳; Yalk. ib. 148 ונ׳ח׳, v. יָפֶה.—3) נ׳ לו *it is good (better) for.* Erub. 13ᵇ נ׳ לו לאדם שלא נברא יותר וכ׳ it would have been better for man not to have been born at all than &c. Sabb. 56ᵇ נ׳ לו לאותו . . . ואל וכ׳ it would have been better for that pious man, had he been a slave in an idolatrous temple, only that it might not be written about him &c.; a. fr.

נוֹחַ III pr. n. m., v. נֹחַ.

נוֹחֲשׁ, pl. נוֹחֲשִׁים, v. נָחָשׁ.

נוּט ch. (b. h.; cmp. טוּשׁ a. נוּד) *to shake.*
Af. אַנִּיט *to scare.* Targ. Y. Lev. XXVI, 6, v. נוּד ch.

נוטומי, Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ נ׳ יונה וחץ נוטי נ׳, א״ר יונה וחזא א״ר יונה שליקט מיכן ומוכן ib. a corruption, prob. a corrupt tautography of

נוּמִי, v. preced.

נוּמִירִין, v. next w.

נוֹטָרִין m. pl. 1) (notaria) *indictments.* Ex. R. s. 31 כיון שקרא נ׳ שלו וכ׳ and when he read the indictments against him, he said, And he lives yet?—2) (notarius, -ii) *clerks.* Sot. 35ᵇ שיגרו נ׳ שלהם וכ׳ (not נוטרין) they sent their clerks who peeled off the lime and copied the inscription; Y. ib. VIII, 21ᵈ משלחין נוֹטָרַיהֶן, Tosef. ib. VIII, 6 ושלחו נוטרין ed. Zuck. (Var. נטורין, corr. acc.).—[Sifré Num. 157 נוטרים, v. נָטַר].

נוֹטָרִיקוֹן m. (νοταρικόν, sub. μεθόδιον, S.) *stenographer's method, abbreviation.* Sabb. XII, 5 כתב אות אחת נ׳ if one wrote (on the Sabbath) one letter as an ab-

Digitized by Google

breviation (e. g. ק' for קרבן). Ib. 105ª לשון נ' the acrostic method of speech (ref. to אָב הֲמוֹן, Gen. XVII, 5, אב, בחור, תביב, הלך, תיתיק, נאמן). Ib. אנכי נ', v. אָנֹכִי; a. fr.—Trnsf. קירוש לשון נ' by a mere hint. Deut. R. s. 2, v. קִידּוּשׁ

נָוָה, נוי I (b. h.) *to be becoming, pleasing.* Sot. 47ᵇ, a. e. נְוֵה, v. נָוֶה II.

Hif. הִנְוָה 1) *to beautify, adorn.* Y. Peah I, 15ᵇ (ref. to Ex. XV, 2) לְנַוּוֹת את בוראו ... וכי is it possible for man to beautify his Maker?; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 להתנוות לקונו; (Yalk. Ex. 244 להשוות לקונו, v. infra).—2) *to equal, adapt one's self to.* Sabb. 133ᵇ (expl. ואנוהו, Ex. l. c.) חוי דמה לו be like Him; Mekh. l. c. נדמה לו let us be like Him. Yalk. l. c. לחשוות לקוני .. וכי is it possible for man to equal his Creator?

Nif. הִתְנַוָּה *to adorn one's self.* Mekh. l. c. אֶתְנַוֶּה לפניו, v. נָאָה.

Nithpa. נִתְנַוֶּה *to make one's self handsome, to be vain.* Sot. I, 8 אבשלום נ' בשערו Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. 9ᵇ נתגאה) Absalom was vain of his hair.

Pi. נִיֵּה *to beautify.* Mekh. l. c. (ref. to ואנוהו, v. supra) נַיֵּינוּ וְנַשְׁבְּחוּ לְתב"ה וכ' beautify Him, and praise the Lord before all nations (Yalk. l. c. אגיד נאותיו וְשִׁבְחוֹ וכ', v. נָאָה).

נָוָה, נוי II, *Hithpa.* הִתְנַוֶּה *to fall away,* v. נְוָה.

נוֹי, נוֹא m. (נָאָה, נָוֶה) 1) *beauty, ornament.* Kel. XIV, 2 עשאן לטי (ed. Dehr. לנוֹאי) he attached them for ornamentation. Yeb. 39ᵇ חכונס את יבמתו .. לשם נ' he who married his deceased brother's wife (v. יְבָמָה) for her beauty (not with the intention of perpetuating his brother's name). Y. Maasr. III, end, 51ª לנוירת של תצר to embellish the court. Zeb. 54ᵇ (play on בנוית, I Sam. XIX, 18) עוסקין בנוייו של וכ' engaged in the embellishment of the world (consulting about building the Temple). Koh. R. to II, 12 ודוגא נואו and this (the nose) is man's beauty; Gen. R. s. 12 נאה (corr. acc.). Pesik. R. s. 31 בעלת נ' a handsome woman; a. fr.—*Pl.* נוֹיוֹת. Yalk. Cant. 988 בטיוֹתיו (not בטויתיו), v. נָאָה.—2) נוֹי or נָוֶה (=נָוֶה II) *dwelling, climate.* B. Bath. 24ᵇ משום נויי דשיר because of the health of the town (which suffers from trees; Rashi: because of *the beauty* of the town which requires an open space all around); Y. ib. II, 13ᶜ top שניאו ית; Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. נְוֵיהּ, v. נָוֶה II.

נָוֵי, pr. n. pl., v. נְוַאי.

נָוֵיתָה, v. נְוֵיתָה.

נוּךְ m. (נָכָה) *diminution, lesser portion.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III (expl. תְּמוּךְ, Lev. XIV, 14) חוך נ' וכ' inside of the lesser helix, which is the anti-helix, v. נְוֵירָא.

נוּכְזְרָיָא, v. נַכְזְרָיָא.

נוּכְרָא, נוּכְרִי, נוּכְרָיָא, נוּכְרָאָה m. ch. = h. נָכְרִי, *strange; stranger; gentile.* Targ. Prov. VI, 1. Targ. O. Deut. XVII, 15; a. fr.—[Targ. Prov. XI, 17; XVII, 11 נוכריא some ed., v. נַכְזְרָיָא.]—Sabb. 65ᵇ נוכראה גופא another person's body, v. גּוּפָא.—*Pl.* נוּכְרָאִין. Targ. Lam. V, 2; a. e.—*Fem.* נוּכְרָיְתָא, נוּכְרָיְתָא. Targ. Ex. II, 22. Targ. Job XIX, 17; a. e.—Esp. נוּכְרִיְתָא *a gentile woman.* Targ. Prov. V, 20; a. fr.—[Ib. XXVII, 4 נוכריתא Ms. *abomination* (Pesh. מְרַחֲקָתָא), ed. נְכָזְרִיזָתָא.]—*Pl.* נוּכְרָאֵן, נוּכְרָיָתָא. Targ. Gen. XXXI, 15 (not נוּכְרִיָּתָא).

נוּכְרִיָּתָא, v. preced.

נוּכְתָּא f. (נָכַת)=h. נֶשֶׁךְ, *usury.* Targ. Prov. XXVIII, 8.

נַוָּל, נָוַל, נָוְלָא &c., v. sub נוּל.

נוֹלָד, v. יָלַד.

נָוָלִי, נָוָלוּ f. (נָוַל I) *offensiveness; dunghill, cesspool.* Ezra VI, 11. Dan. II, 5.

נוּם I (denom. of נָאוּם, as נָאַם, Jer. XXIII, 31) *to speak, say.* Cant. R. to I, 1 שִׁנָּם, v. לְמִיאֵל. Tosef. Ohol. IV, 14 נם לי רק said he to me, Yes. Ib. נָמַתִּי said I; a. fr.—Part. נוֹמֶה (fr. נמה), fr. which (as in Chald.) נוֹמֵיתִי, נוֹמֵינוּ &c. Yeb. XVI, 7 (122ª) ונומיתי לו (Y. ed. וְנִימֵיתִי, *Pi.*) and I said to him. Ib. נוֹמֵית Bab. ed. (Y. ed. נוֹמָה; Mish. אמרת) said she. Gitt. VI, 7 נומינו לשליח (Ar. נְמֵינוּ) we said to the messenger; a. e.—Y. Yeb. XII, 12ᶜ top ונומה לי (ed. Krot. וְנִימָה); Y. Naz. II, end, 51ᶜ נִימָא (fr. נמא); Tosef. ib. IV, 7 נם; Sifré Num. 22 נָאֵם, נַאֲמָתִי.—Treat. Der. Er. ch. II חכמנין ורמשין בידיהם who make motions with their hands when speaking.—[Tosef. Ohol. V, 12 נמיתי ed. Zuck., oth. ed. נמתי, read: נעניתי, v. עָנָה II.]

נוּם II (b. h.) *to slumber.*

Hithpalp. הִתְנַמְנֵם, *Nithpalp.* נִתְנַמְנֵם *to be drowsy; to nap.* Meg. II, 2 ומתנמנם or (he read the Book of Esther) while he was half asleep. Pes. X, 8 נִתְנַמְנְמוּ if they napped (at the table), opp. נרדמו. Ib. 120ᵇ; Meg. 18ᵇ היכי דמי נתנמנם what condition is meant by *nithnamnem?*, v. נים. Yoma I, 7 בקש להתנמנם if he showed a disposition to fall asleep; a. fr.—Koh. R. to V, 11 (in Chald. dict.) נתנ' עבדא ודמך the slave was overcome with drowsiness and fell asleep.

נוּם ch. same. Targ. Is. V, 27; a. e.—Part. נָאֵים, נָיְמִים. Targ. Ps. CXXI, 3, sq. ינום Ms. (ed. נָיֵם, נאים).—Erub. 65ª לא בעי מר מֵינַם פורתא would you not take a little nap? Ib. ונינום טובא ... השתא soon will come the days which are long and yet short (of deeds), when we shall have a long sleep. Pes. 120ᵇ מינם קא נאים מר were you asleep?, v. infra. Yeb. 24ᵇ, a. fr. כי ניים ושכיב וכ' Rab must have said so when he was sleepy and going to bed; B. Kam. 47ᵇ; 65ª (Ms. M. גאני, v. גָּנִי). Snh. 7ª נייֵמָא חיא, v. הֵירְקוּלָא.

Palp. נַמְנֵם *to be drowsy; to doze.* Pes. l. c. אין נַמְנוּמֵי קא מְנַמְנְמֵי Ms. O. (ed. incorr., v. Rabb. D. S. a. l. note 90) no, I was dozing. Kidd. 17ᵇ, v. דִּינוּמָא.—Esp. *to be in a comatose condition, be dying.* M. Kat. 28ª מְנַמְנֵם דרדוה קא that he was dying. Kidd. 72ª bot. כי חזיה קא מנ' רבי Ar. (ed. נירתא נפשיה) when Rabbi was dying.

Ithpalp. אִיתְנַמְנֵם, אִיזְ' *to be drowsy.* Targ. Ps. LXXVI, 6. —Y. Yeb. I, 3ª bot. שריין מְתְנַמְנְמִין they began to be drowsy. Y. Meg. II, 73ª bot.; a. fr.

Digitized by Google

נוֹמָא, v. נוּמִי.

נוֹמָה, v. נום I.

נומורין, v. נוּמֵירוֹן.

נוֹמוֹס m. (νόμος) *law, custom.* Y. R. Hash. I, 57ᵃ bot., v. אַנַרְפּוֹס. Lev. R. s. 7, end נ׳ הוא וקילוסין הוא Ar. ed. Koh. (ed. נימוס קלוסים; corr. acc.) it is a law and a command.—Mostly נִימוֹס.

נוֹמֵי f. (νομή, nome, *pl.* nomae) *corroding sore, ulcer.* Ab. Zar. 10ᵇ מי שעלתה לו נ׳ וכ׳ Ar. ed. Koh. (ed. נימא .. שעלה, corr. acc.) if one has an ulcer on his foot, shall he have it cut and live, or let it go and die?—Gen. R. s. 46 עלתה נ׳ בבשרם וכ׳ (some ed. נמי) they have an ulcerating sore ..., and the physicians advice circumcision. Ib. (play on ונומלתם, Gen. XVII, 11) כנומי הרא תלויה בגוף it (the prepuce) is like an eating sore hanging from the body. Sifré Deut. 45 ואם .. חרי אחת מעלה נימי (corr. acc.) but if thou removest it (the plaster), thou wilt cause ulceration; Kidd. 30ᵇ; a. e.

נומין, v. next w.

נוּמֵירִין, נוּמֵירוֹן f. (numerus, νούμερος, -ον, S.) *a division of troops.* Mekh. B'shall., s. 1 שאין נ׳ אחת בטילה (not ואין) not one division (of the Roman empire) is unemployed; Yalk. Ex. 230 נומיון, נומירון (corr. acc.).

נוּמֵיתָא, v. נוּמְתָא.

נוֹמָס, v. נוֹמוֹס.

נוּמְתָא f. (נום II) *slumber.* Targ. Prov. VI, 10 (some ed. נוּמֵיתָא).

נו״ן the letter *Nun.* Ned. 54ᵇ, v. next w. Sabb. 104ᵃ; a. e.—Pl. נוּנִין. Ib. 103ᵇ.

נוּנָא, נוּן m. (contr. of נענע, v. letter ו; cmp. זוזו = זיז) *fish.* Targ. Jon. II, 1; a. e.—Targ. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 17 נו״ן סמ״ך עי״ן נ׳ סמא לעינים Ned. 54ᵇ שְׁלַיְנוּנָא, v. שלי נונא the succession of the letters *Nun, Samekh, 'Ayin* serves as an intimation, 'fish is a remedy for the eyes'. Gen. R. s. 11; a. fr.—Ab. Zar. 39ᵃ שפר נ׳ (καλλίχθος) *sh'far nuna*, name of a fish of the genus *anthias*; קדש נ׳ (ἱερὸς ἰχθύς) *K'dash nuna*, a name for *anthias*, called by some קבר נ׳ (Ar. קברנונא, in one w.) *K'bar nuna* (Grave-fish); [for corr. vers., v. Rabb. D. S. a. l. note 70, a. Tosaf. a. l.]. Ib. לשפרנונא (Ms. M. in two words).—*Pl.* נוּנַיָּיא, נוּנַיָּא, נוּנִין, נוּנֵי Targ. Deut. IV, 18; a. fr.—Y. Naz. IX, 57ᵈ, v. צְלֵי I.—Y. Ned. IV, beg. 39ᶜ, v. חל; a. fr.

נְוָנֵד, נוני (= נונו = נענע, v. preced.; cmp. צִוִּיצִי, s. v. צִיץ) *to be tender, delicate.*

Hithpalp. הִתְנַוְנֵוד, *Nithpa.* נִתְנַוְנֵוד *to become delicate, be failing, to fall away.* B. Kam. 91ᵃ אמדוהו וחזית מִתְנַוְנֵוד והולך (Ms. M. מִתְנַוְנֵוד; ed. Sonc. מִתְנַוְנֵוף) if the experts declared his injuries as curable (and the court assessed the damages accordingly), but he continues to be falling away. Hull. 57ᵇ מִתְנַוְנֵוד והולכת (Tosef. ib. III, 9 מכחשת) if the animal loses flesh, opp. משבחת. Sot. III, 5; ib. 6ᵃ מתנוונא (corr. acc.). Ib. 26ᵃ במחנונה דרך אחרים when she is ailing all over the body (not suffering locally as predicted for the faithless woman, Num. V, 27); Y. ib. III, 19ᵃ bot. חִמְתְנַוְנֵוד.

נַוְנֵי ch., *Ithpalp.* אִתְנַוְנֵי same. Sot. 6ᵃ הוה מִתְנַוְנֵוד she was falling away (before witnesses arose against her).

נוּס (b. h.) *to flee.* Ex. R. s. 3 למה נָס why did he flee (before the serpent)? Yalk. Ex. 237 בכל מקום שהיה מצרי נס וכ׳ withersoever an Egyptian fled, the sea ran against him; Mekh. B'shall. 6 מצרים נָסִים; a. fr.

נוֹס ch., v. נָסַס.

נוּעַ (b. h.) *to shake, move; to be tender.*

Pilp. נִנְעֵנַע, נִי׳ 1) *to shake; to stir up, scare.* Tosef. Bets. I, 8 עד שינענענ unless he stirred the bird up (the day before, by which act he made it his property and designated it for slaughtering); Y. ib. I, 60ᶜ top. אלא אם כן ני׳ מבעוד יום. Succ. III, 1 כדי לְנַעְנֵעַ בו large enough to (hold it in his hand and) shake. Ib. 9 והיכן היו מְנַעְנְעִים and at what passages of the Hallel did they shake (the Lulab)? Sabb. XX, 5 (141ᵃ) וכ׳ לא יְנַעְנְעוֹ .. חשק (Bab. a. Y. ed. יְנַעְנֵעַ) must not stir up with his hand the straw &c.; a. fr. —ב(ראש) נ׳ *to (shake) bow the head.* Ber. 28ᵇ כיון שכ׳ ראשו וכ׳ if he only bows his head (in prayer), it is sufficient. Yeb. 121ᵃ וכל גל ... נְעָנַעְתִּי לו ראשי and as each wave came, I dipped my head under (to let it pass over me). Ib. אם ... יְנַעְנֵעַ לו ראשו if wicked people come over man, let him bow his head. Pesik. R. s. 37 ומנענעים בראשיהם and shook their heads (in derision, ref. to Ps. XXII, 8).—Yalk. Prov. 953 ומנענע בו בקולו and sings it with a tremulous voice; Snh. 101ᵃ מנענע בקולו Ms. K. (v Rabb. D. S. a. l. note 2); Tosef. ib. XII, 10 מנ׳ קולו.—Part. pass. מְנוּעָנָע, *pl.* מְנוּעָנָעִין. Bets. 25ᵃ חמקושרים וחמ׳ the birds designated a day before the Holy Day by being tied or by being stirred up; ib. ורמקושרין וחמ׳ בכ״מ אסורין birds found anywhere tied or stirred up are forbidden to be taken up (because somebody has taken possession of them); Tosef. ib. I, 10 וחמנוענין (Var. וחמנענין, corr. acc.).—2) *to move in different directions, to introduce a surgical instrument.* Nidd. 25ᵇ, v. סְכִסֵּךְ I.

נוֹעַ ch. same, *to totter.* Targ. Ps. CVII, 27.

Palp. נְמַנְעָנָע *to shake.* Gen. R. s. 75, beg. דמנענעה (= דמנענצה), v. נָעַר.

נוֹעֲרָן, נוֹעֲדָן, v. נַעֲדָן.

נוּף (b. h.) *to move in the air, to soar.* [Yalk. Ps. 676 שהוא נפה, read: שהיא צפה, v. צוּף.]

Hif. הֵנִיף 1) *to swing, wave.* Men. 61ᵇ והניף .. כהן בכיר the priest places his hand under those of the owner of the offering and waves. Ib. אין העכ״ם מְנִיפִין gentiles are not permitted to wave their offerings; אין הנשים מְנִיפוֹת women are not permitted &c. Ib.ᵃ יכול יָנִיף ויחזור I might think that he must wave twice. Snh. VI, 1

Digitized by Google

מַנִּיף בסודרין gave the signal by waving a cloth; Succ. 51b. Pesik. R. s. 41 (ref. to יפה נוף, Ps. XLVIII, 3) דיפה שדיא טרידה לְהַנִּיף את וכ׳ the beautiful one (Israel) who is destined to swing (rule) the nations; Yalk. Ps. 755; Yalk. Ex. 417 שדיא מְנִיפָה לאר״ה (ref. to Is. XXX, 28); a. fr.—2) *to fan.* B. Mets. 86a חֲנִיפֵי עלי, v. מְנִיפָא. Y. Yoma I, 38c ומניפין לרבוניהם and fan their masters. Pesik. R. l. c.; Yalk. Ps. l. c. והכל מניפין עליה and all fan her (are subservient to her); a. e.

Pilp. נְפַנֵּף *to swing, fan.* Y. Ber. I, 2d ודיחתו רוח..ומְנַפְנֶפֶת בו and the northern wind blew and set the harp swinging. Yalk. Ps. l. c. שיזצא ומְנַפְנֵף את דגנירה (not רגלירה) (the dew) which goes forth and makes her grain in the ear wave (bend with its weight); Pesik. R. l. c. ומְנַפְנֵף את חדגנים. Ohol. VIII, 5 טלית המְנַפְנֶפֶת a sheet suspended as a banner (cmp. מַפָּה).

Hithpol. הִתְנוֹפֵף 1) *to be winnowed.* Yeb. 63a (addressing the ears in the field, in Chald. dict.) אֵי במנפח תִּתְנוֹפְפִי Ar., eh! thou desirest to be winnowed with the fan; [oth. vers. in Ar.: כמנפח תתנפפי (not במנ׳) thou swingest thyself like a swing, v. infra]; ed. v. next w.—2) *to swing one's self; to soar; to be proud.* Ab. Zar. 24b הִתְנוֹפְפִי וכ׳ rise (O Ark) in the &c., v. חָדָר; Gen. R. s. 54. Yeb. l. c., v. supra.

נוּף ch. same; part. נָיֵיף. Yeb. 63a חזנהו דקא נָיְיפָן he saw them (the ears in the field) waving.

Af. אַנֵיף *to swing, wave, winnow.* Targ. Is. XIII, 2. Targ. Y. II Lev. VII, 30.—M. Kat. 16b מְנַיְפָא, v. חוּשְׁלָא.

Ithpol. אִתְנוֹפַף, *Ithp.* אִתְנוֹף *to swing one's self; to be proud.* Yeb. l. c. (addressing the standing grain) אִתְנַיְפָא אִיתְנוֹפְפִי וכ׳ Ar. (not תנירפא) swing thyself (be as proud as thou wilt): trading in business brings more profit than thou dost; ed. אי נַיְיפַת אִיתְנוֹפְפִי how thou wavest! swing thyself &c.; (Rashi אי תנפירנו, read: אִיתְנוֹפְפִי or אִיתְנַיְפִי).

נוֹף I (b. h. נֹף) pr. n. pl. *Nof, Memphis* in Egypt. Pesik. R. s. 17; Pesik. Vayhi, p. 63b, v. מְנָפִים.

נוֹף II m. (b. h.; נוּף) *boughs of a tree, swinging branches, summit.* Y. Ber. I, 2c bot. לא סוף דבר נופו וכ׳ (not כפי) after all, not only its boughs in swinging, but even its main branches (extended over an area of &c.). Macc. II, 7 ... ונופו נוטה וכ׳ אילן a tree which stands within the limits (of the place of refuge), but whose branches spread beyond &c. Ib.; Maasr. III, 10 חכל הולך אחר הנ׳ the location of the branches decides the nature of the territory; Tosef. Arakh. V, 14 הִנִּיחַ. Kidd. 40b; a. e.—*Pl.* נוֹפִים, נוֹפִין, נוֹפוֹת. Num. R. s. 20 מי שאינו בקי קוצץ את הנ׳ וכ׳ he who is no expert (in felling trees) lops off the branches, each branch separately, and gets tired. Yalk. Ps. 755 (ref. to יפה נוף, Ps. XLVIII, 3) [read:] יפה בנ׳ שלח בחקפה וכ׳ she (Israel) is beautiful with her waving boughs when marching around the altar (on the Feast of Booths); Pesik. R. s. 41 יפה שלח (corr. acc.; Friedm. emends רָפָה נוֹף שלח).

נוֹפָא ch. 1) same. Targ. II Kings XIX, 30 (h. text פרי). Targ. Ez. XIX, 10; a. e.—2) = נַפָּא, q. v.

נוֹפִי, Tanḥ. Ki Thissa 18, v. נִינְפֵי.

נוֹפָךְ I *a jewel,* v. נֹפֶךְ.

נוֹפָךְ II m. (חָפַךְ; cmp. אֲפוּכִי) *exchange, consideration.* B. Kam. 99b; Kidd. 48b אם הוסיף לה נ׳ משלו if he gave her in addition a consideration (a small coin) out of his own.

נוֹפַר, v. נִיפַּר.

נוֹפֶת f. (b. h. נֹפֶת; denom. of נָפַת) 1) *sifted flour, flour-dust;* 2) *the net-like honey, honey-comb.* Sot. IX, 12 בטל ... ונ׳ צופים the *shamir* ceased and the *nofeth tsufim*; ib. 48b מאי נ׳ צ׳ סולת שצפה ע״ג נפת what is meant by *n. ts.*? Fine flour which floats on (sticks to) the top of the sieve; (anoth. explan.) שתי ככרות וכ׳ two loaves stuck to opposite walls of the oven, which rise so that they touch each other; (anoth. explan.) דבש חבא מן חצופים Rashi (ed. מן חצירא) honey which comes from Tzofim (v. צוֹפִים); Y. ib. IX, 24b bot. דבש חבא בצפירת, v. צִיפָּיָא.—Gen. R. s. 71 (play on נִפְחַלִּי) נפת עצמה לא שלי היא (not עצמו) is not mine the honey-comb itself? (allud. to Ps. XIX, 11); Yalk. ib. 127. Tanḥ. Ekeb 1 .... שאין בכל מיני שוחרת צפת בנפת וכ׳ שוחרת צפת בנפת וכ׳ (not בפת) for among all kinds of grain flour there is none more precious than the fine wheat flour which sticks to the sieve, but the words of the Law are more precious than it, for we read (Ps. l. c.), 'sweeter than honey and flour-dust;' Yalk. Ps. 676.—[Gen. R. l. c. נופתי פיתיתי some ed., v. פָּתָה.]

נוּץ h., v. נָצַץ.

נוּץ ch., v. נִיץ.

נוֹצָה f. (b. h.; = נוֹצָאָה; יָצָא) 1) [*growth,*] *feathers, down.* Ḥull. III, 4 אם נטלה הנ׳ if the down is lost, contrad. to פָּגָם; Tosef. ib. III (IV), 18 נוֹצָא. Ib. VI, 11. Zeb. VI, 5 וחסיר את הנוצה ואת הנ׳ וכ׳ he must remove the crop and the down-covered skin with the entrails that go along with it; ib. 65a בנוצתה נוטל את הנ׳ עמה 'with its plumage' (Lev. I, 16), he must take the plumage that covers it with the crop; Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 יטלנה עם הנ׳; a. fr.—Sabb. 28b נ׳ של עזים *goats-hair.*—2) cmp. צוֹאָה *maw containing the faeces* (= קוּרְקְבָן). Zeb. l. c. (expl. בנצתה, Lev. l. c.) נוטלה ונוטל וכ׳ he takes it (the crop) and takes the maw with it; Sifra l. c.

נוֹצְדְרִיָּא, v. נָצוֹתָא.

נוֹצְרָיָא, v. נָצָא II.

נוֹצְצִירִיָּא* f. (v. נוֹצָה) *feathers, pinion.* Targ. Job XXXIX, 13 נוֹצְצִירִידָא (ed. Lag. נוֹצְצֵירָתָא; Ms. נִיצוֹצְצִירָתָא); [ed. Wil. נוֹצְרִיצִירָתָא *pelican* (?)].

נוֹצְרִי m. *Nazarene, of Nazareth* (in southern Galilaea). —ישו הנ׳ Jesus of N. Snh. 43a Ms. M.; a. fr., v. יֵשׁוּ.—Ab. Zar. 7b יום נ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. יום א׳) the day of the Nazarene (Sunday).—*Pl.* נוֹצְרִים *Christians.* Taan. 27b מפני הנ׳ Ms. M. (ed. חשב״ום; in some ed. the

Digitized by Google

entire passage omitted) on account of (in order not to be identified with) the Christians (v. Treat. Sof'rim ch. XVII, 5).

נוֹצְרִין, Tosef. Toh. XI, 16, v. נָצַר III.

נוּקְבָא, נוֹקְבָא I *hole*, v. נְקָבָא.

נוּקְבָא, נוֹקְבָה II f. ch.=h. נְקֵבָה, *female*. Targ. Gen. I, 27. Targ. Lev. XXVII, 4; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª bot. Gen. R. s. 33, v. דְּכַר II; a. fr.—*Pl.* נוּקְבִין, נוּקְבָתָא. Keth. IV, 11, v. בַּר II. Y. Kil. IX, 32ᵇ; Y. Keth. XII, 35ª bot.; Gen. R. l. c., v. דְּכַר II, a. e.

נוּקְבָתָא pr. n. pl., v. נְקִיפְתָּא.

נוֹקֵד m. (b. h. נֹקֵד; נָקַד I) [*marker, accountant,*] *shepherd*. Pesik. Shek., p. 12ᵇ; ib. Eth Korb., p. 60ª; Pesik. R. s. 16; Tanḥ. Ki Thissa 5 מה ר׳ רועה what is *noḳed* (II Kings III, 4)? A shepherd.

נוּקֵד m. (נָקַד I; cmp. Arab. *naḳd* probus et justi ponderi nummus) *a stamped coin*. Par. I, 3 בן עזאי קורהו ר׳ וכ׳ Ben 'Azzai called it (the sheep between one and two years of age, when it is neither כֶּבֶשׂ nor אַיִל) 'a distinct coin;' R. Yishm. called it 'counterfeit;' v. פַּרְכַּרְגְּמָא.

נוֹקְדָנָא, נוֹקְדָן, v. sub נַקְדָן.

נוקל, Y. Yeb. X, 11ª bot., v. נוּ.

נוּקְנִיקָה m. (lucanica) a sort of *sausages*. Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. (Bab. ed. VII, 2 נקניקה, Var. נקא כי קא, Ms. M. נקאני קא, read: נוּקָאנִיקָא).

נוֹקְרָן, v. נַקְרָן.

נוֹקְרָנָא, v. נַקְדָנָא.

נוּקְשָׁה m. (קָשָׁה) *old, spoiled*, esp. ר׳ (חמץ) *a leavened substance unfit for food*. Pes. 43ª בעינית ר׳ spoiled leavened substance in its natural condition, opp. ע״י תערובת in a mixture. Men. 54ª; a. fr.—[Ar.: נוּקְשָׁא.]

נוּר as a verb, v. נִיר I.

נוּרָא, נוֹרָא m. (v. נָהַר; cmp. טוּל a. טָהַל) *fire*. Targ. Job XVIII, 5; a. fr.—Hag. 13ᵇ, a. e. דיינור, v. דִּינוּר. M. Kat. 12ᵇ, v. מַדְבּוּרָא. Ned. 62ᵇ עבדא דר׳ a fire-worshipper (gheber). Ib. בי ר׳ fire temple, gheber-service; a. fr.—[Lev. R. s. 27, a. e. בנור ובזפת, v. מַרְזוּבוֹת.]

נוֹרָאוֹת, נוֹרָא, v. יָרֵא.

נורת, Tosef. B. Kam. VII, 8, some ed., v. גֶּרֶת II.

נוּרִי pr. n. m. *Nuri*, father of R. Johanan. Erub. IV, 5; a. fr., v. יוֹחָנָן.

נוּרְיָתָא f. (Syr. נורתא, Löw Pfl., p. 258) *Crow-foot* (Ranunculus). Ḥull. 59ª top Ar. (ed. מרידתא), v. מְרִידְיָתָא.

נורתק, נורתוק, v. נַרְתִּיק.

נוּשְׁקְתָא f. (נְשִׁיקָה) *kiss*.—*Pl.* נוּשְׁקָאתָא. Targ. Prov. XXVII, 6 (ed. Wil. נִשְׁקָתָא).

נוֹתָר, v. יָתַר.

נִזְבָּא, נִזְבָּא m. *nizba*, supposed to be a *measure of length*, the height of a fist with the thumb. Men. 69ᵇ רום ר׳ חיטי Ms. M. (ed. כיזבא, v. Rabb. D. S. a. l. note) a layer of wheat of the height of a *nizba*; [for oth. vers., v. רִיזְרָנָא].

נָזָה, v. נזי.

נָזַח (Syr. נזח, P. Sm. 2295; cmp. זחח II) *to be agitated; to roar, low* &c. Targ. Job VI, 5 יִנְזָח Ms. (Bxt. יִנְזָח *Af.*; ed. Lag. ירגיז, ed. Wil. יגעי).

Pa. נַזַּח *to chide, rebuke*. Sabb. 48ª נַזְחֵיהּ רבא Ms. M. (ed. רבה) R. chid him.

נִזְחָא, נִזְדָּא m. (preced.) *chiding off, stirring on, cry*. Pes. 112ᵇ ני׳ דתורא (Ms. M. נזים, corrected into נזדא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the cry with which to chase an ox away (or goad him on); נ׳ דאריה the lion-hunter's cry; נ׳ דארבא the sailor's cry, v. חֲיָיא.

נְזוּפָא, constr. נְזוּף m. (נְזַף) *rebuke*. Targ. Koh. VII, 5.

נָזַע* (cmp. זוּז I) *to be unsteady*. Lev. R. s. 10 מט׳ לבו עליו Ar. (ed. נטגאת; Ex. R. s. 37, v. זוּז I) whose heart within him was unsteady (whose mind was unbalanced, who was wanton).

Hif. הֲזִיעַ *to make unsteady*. Part. pass. מְזִיעַ, *pl.* מְזִיעִין *staggering, reeling*. Pesik. Zutr. Haăz., ed. Bub. p. 115 (expl. מזי רעב, Deut. XXXII, 24) שירדו מ׳ ... מפני הרעב they shall be reeling and shall fall on the dunghill from hunger; Sifré Deut. 321 מאווים ברעב (or מאזדים, read: מְזִיעִים) staggering in starvation; Yalk. ib. 945 מזיעין, v. נָזַח.

נָזַע ch. same. Part. נָזְעִין, *pl.* נָזְעֵי. Yoma 78ᵇ מאני ר׳ Ar. shaky vessels (that cannot stand, and are used as toys), v. גָּזַע.

נָזַח (b. h.; cmp. זוּחַ II) *to be unsteady, shift*. Yoma 72ª כדי שלא יזח that it (the breast plate) may not slip.

Hif. הֲזִיחַ *to move, loosen; to remove*. Ib. הִזְחִיתַן, v. חוֹשָׁן. Keth. 10ᵇ מַזִּיחַ (or מַזִּיחַ); Ḥull. 7ª מַזִּיחִין (or מְזִיחִין), v. זוּחַ II.—*Part. pass.* מְזִיחָן, *pl.* מְזִיחָנִין *unsteady, reeling*. Yalk. Deut. 945, v. נָזַח. [Ib. (ref. to וחלי, Deut. XXXII, 24) שירוי מ׳ בעפר, read with Sifré ib. 321 מְזִיחָלִין *dragged along* in the dust, v. זָחַל.]

נָזָה, נָזַי (b. h.; cmp. זוּעַ, a. נָזַח, נָזַר II) *to move, shake; to drip*.

Hif. הֲזָיָה *to sprinkle*. Yoma V, 3 הזה מטעו וכ׳ and sprinkled from it once upward &c. Ib. ולא הזה מתכוין להזות and he did not aim at definite points in sprinkling. Tosef. Toh. VIII, 12 שבא להזות who comes asking to be sprinkled upon; אין מזין עליו וכ׳ we do not sprinkle upon him &c. Par. XII, 8 לא יזה וכ׳ he must not sprinkle upon

Digitized by Google

the spindle and the whorl separately; a. fr.—Trnsf. *to have a cleansing influence.* Tosef. Dem. I, 14; Tosef. Makhsh. III, 15 מחזיר אחד מאה על וכ׳ one clean person has a cleansing influence on one hundred unclean persons; Y. Dem. III, 23ᶜ bot.

Hof. הזיתה *to be sprinkled.* Par. I. c. ואם הוזה מזיתה but if he has sprinkled (on each separately), it is sprinkled (the lustration is valid).

נְזִיאתָא, v. נְזִירְתָא.

נְזִיד m. (b. h.; זוד) *dish, pottage.* Toh. II, 3 נְזִיד הרמע a pottage containing T'rumah. Ib. 4 נ׳ חקודש a pottage containing sacrificial matter.

נְזִירְזוּתָא f. (נְזָה) *chiding, railing.* Snh. 41ᵇ מטיבותיה . . . מיני נזירזותא דמר אמרינן (v. Rabb. D. S. a.l. note; Ms. M. מזיהותיה) as you speak kindly we have said many things about it (which we will tell you), but when you rail at us &c.

נְזִירוּת, Targ. Y. Num. V, 28, v. נְזִירָה.

נְזִירוּתָא, v. נְזִירְתָא.

נְזִיחַ *naziah,* a substitute for נְזִיר (v. עֲבִינוּ). Ned. I, 2.

נְזִיזֵי m. pl. (v. next w.) *seeds to be pressed for their oil.* M. Kat. 12ᵇ חזי לני דאית בהו (Ms. M. נְזִיזֵיהָא) they (the sesame plants) are fit (for immediate use) for the seeds which they contain.

נְזִיזֵיתָא f. pl. (cmp. זוּצָא, a. זִיתָא I, II) *beer in the process of brewing, brewage.* Ab. Zar. 31ᵇ. Pes. 20ᵃ וסימנך נ׳ and the mnemonical word (for remembering the order of the objects named) is the brewing process ('vessel', 'eatable' (dates), 'liquid'). Ib. 113ᵃ לבי נ׳ רחוט Ar. a. Ms. M. 2 (ed. סדנא) run to the brewery, v. חַלּוּז. Succ. 20ᵇ חזו לנזיאתא they (the mats) are fit for covering up the brewing vat. Keth. 6ᵃ, a. e., v. מְסוֹכְרָיָא. B. Kam. 35ᵃ לנ׳ פתקיה (מסקיה) וכ׳ (=לבי נ׳) he burst the vat open and drank the beer, and was cured.

נְזִיפָה f. (נְזַף) *anger, rebuke,* esp. *n'zifah,* a lower degree of excommunication; v. נִיזּוּף. Snh. 68ᵃ גער בו ויצא בנ׳ he frowned at him, and he (the son) went away feeling the rebuke. Sabb. 31ᵃ ודחציאו בנ׳ and made him go out in anger. Ib. 97ᵃ דחוא בנ׳ בעלמא this (בם, Num. XII, 9) refers only to the anger (of the Lord, not to leprosy). M. Kat. 16ᵃ אין נ׳ מחות וכ׳ the minor ban lasts no less than seven days. Ib.ᵇ דידהו נ׳ their (the Palestinian) *n'zifah*; דידן נ׳ our (the Babylonian) *n.*; a. fr.

נְזִיפְתָא ch. same. Targ. Koh. X, 12.—M. Kat. 16ᵃ נחג נ׳ בנפשיה וכ׳ he considered himself under the minor ban for thirty days. Ib.ᵇ; a. e.

נְזִיק *nazik,* a substitute for נְזִיר, v. עֲבִינוּ. Ned. I, 2.

נְזִיקִין, v. נֵזֶק.

נְזִיר, v. נְזַר.

נָזִיר m. (b. h.; v. נָזַר) 1) *abstinent.* Naz. II, 3 הרינו נ׳ מכאן I will abstain from this (cup); a. e.—*Pl.* נְזִירִים, נְזִירִין. Lev. R. s. 24, end, opp. שכורים.—Esp. *nazir, Nazarite,* one bound by a vow to be set apart for the service of God, and as such to abstain from grapes and all productions of the vine and from intoxicating drinks, and to let his hair grow (Num. VI, 1—21). Naz. I, 1, a. fr. הרי זה נ׳ he is a Nazarite (his words mean the vow of nazaritism). Ib. 2 נ׳ שמשון a Nazarite like Samson; נ׳ עולם a nazarite for life; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. V, 5; a. fr.—Fem. נְזִירָה. Ib. III, 6. Ib. II, 2 אמר אמרה פרה זו הריני נ׳ וכ׳ if he said, this cow thinks I will be a *nazir,* if I stand up . . . he is a Nazarite by implication (it being his meaning that he will be a Nazarite if the cow gets up); a. fr.—2) *guarded.* Sifra B'har ch. I; Y. Shebi. VIII, 38ᵇ top. (expl. נזירך, Lev. XXV, 5) מן חשמור בארץ וכ׳ of that which is guarded in the ground &c. (v. Rashi to Lev. l. c.), opp. מובקר.—*Nazir,* name of a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Talmud Babli and Y'rushalmi (in Tosefta *N'ziroth*).

נָזִיר, נָזִירָא I ch. *same,* 1) *Nazarite.* Targ. Num. VI, 18; a. fr.—Num. R. s. 10 (ref. to the precautions prescribed for the Nazarite, Num. VI, 3) מתלא אמר לך לך אמרין (ל)נ׳ סתור וכ׳ the proverb says, go, go, they say (to the) Nazarite, go all around that thou mayest not come near the vineyard; Sabb. 13ᵃ, a. fr. משום לך לך אמרי נ׳ וכ׳ as a measure of precaution; a. e.—*Pl.* נְזִירִין, נְזִירַיָּא. Y. Naz. V, end, 54ᵇ; Gen. R. s. 91; a. fr.—2) *crowned, nobleman. Pl.* as ab. Targ. Lam. IV, 7.

נְזִירָא, נְזִירָה II, **נְזִירָה** I pr. n. m. *N'zira.* Gen. R. s. 12 ר׳ לוי בשם ר׳ נ׳ (ib. s. 11 וזירא). Midr. Till. to Ps. XCII לוי בר מרא (ed. Bub. בשם ר׳ נזי); Pesik. R. s. 23 בשם בר מירה; Y. Ber. VIII, 12ᵇ בשם ר׳ בזירה (corr. acc.); Yalk. Ps. 843; 888. Y. Ber. II, 4ᵇ bot. לוי בר נ׳; Y. Shek. II, end, 47ᵃ בר נזירא (corr. acc.); Y. M. Kat. III, 8 שמעון בן נ׳; בר נ׳; Yeb. 97ᵃ שמעון נ׳ (v. however, Bekh. 31ᵇ). Y. Sabb. II, 5ᵃ top ר״ש נ׳; Pesik. Dibré, p. 111ᵃ שמעון בן נזירה.

נְזִירָה II *f.*, v. נָזִיר, a. נְזִירוּת.

נְזִירוּ, v. נְזִירְתָא.

נְזִירָת, נְזִירוּת f. (denom. of נְזִיר or נָזַר) *abstinence,* esp. *the Nazarite's vow, nazarileship.* Sifra Emor, ch. III, Par. 4 (ref. to Lev. XXII, 2 וינזרו) אין נזירה אלא הפרשה the verb *nazar* means to abstain (guard); Num. R. s. 10 אין נזירות . . אלא פרישות; Yalk. Lev. 632; Sifra l. c. אין מידות וכ׳. Num. R. s. 10 אדם קובע עליו מידות בתוך נְזִירָתוֹ a person may take the Nazarite's vow within the time of his vow. Naz. IV, 7 מגלח על נזירות אביו may cut his hair (and sacrifice at the expiration of his vow) on the nazariteship of his (deceased) father, i. e. use his father's money set apart for the purpose. Ib. חפריש לנְזִירָתוֹ . . . (Rashi to ib. 30ᵃ; נְזִירוּת) he had set apart money for his nazaritic expenses without mentioning special items; Tosef. ib. III, 16; Tosef. Meïl. I, 9. Ned. 3ᵇ חנ׳ חל על חנ׳ (sub. נֵדֶר) one nazaritic vow may take effect on top of another, i. e. a vow taken within the term of another, takes effect when the first expires, v. supra; a. fr.—*Pl.* (of נְזִירָה) נְזִירוֹת, (of נְזִירוּת) נְזִירִיּוֹת. Ned. I, 1 (כיניהי) נ׳ כנ׳ the substitutes for *nazir* are as effective

Digitized by Google

as the word *nazir* itself. Tosef. Naz. l. c. לשאר נְזִירוּתָיו for his other nazaritic expenses. Naz. 14[b] שתי נ' two nazaritic vows. Y. ib. V, end, 54[b] נזיריות ... וכולן and all of them must observe nine nazaritic vows in succession; a. fr.

נְזִירוּתָא, נְזִירוּתָא ch. same. Targ. O. Num. VI, 2 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. נזירא).—Naz. 14[b] חדא נ' one Nazarite vow. Ib. 3[a] למיעבר על נְזִירוּתֵיהּ to violate his vow; a. e.

נָזַל (b. h.; cmp. אזל) *to run, melt, be distilled.* Gen. R. s. 13 (ref. to Job XXXVI, 28) היכן הם נוֹזְלִין בשחקים where are they (the salty waters of the Ocean) distilled? In the clouds; Yalk. Gen. 20 (corr. acc.); Koh. R. to I, 7 איכן הם נעשים נוֹזְלִים בשחקים where are they made into distilled (sweet) waters? In the clouds; Yalk. Koh. 967.—Esp. נוֹזְלִין, נוֹזְלִין *running waters.* Mekh. B'shall., Shir., s. 6; a. e.

Pi. נַזֵּל, *Hif.* הַזִּיל *to cause to flow; to distill.* Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) אם כנסת ... לסוף שאתה מְנַזֵּל ומשקה וכ' if thou gatherest the words of the Law after the manner of those who collect rain water in the cistern, thou shalt finally be able to make them flow and give drink to others. B. Bath. 25[a] (ref. to Deut. l. c.) זה רוח צפונית שמַּזֶּלֶת וכ' that is the nothern wind which makes the gold run (increases commerce; Rashi: *makes* gold *cheap*, v. זול). Cant. R. to IV, 15 (ref. to ומגלים וכ', ib.) זה מַזִּיל מקצת דבר וזה מזיל וכ' the one lets flow (utters, cmp. נָבַע) one part of the argument, and the other another part, until the *halakhah* shines forth like the Lebanon.

נָזַל ch. same; *part.* (or *adj.*) *pl.* נָזְלָא, נוֹזְלִין *running waters, rivers*; v. preced. Targ. Y. Ex. XV, 8 (O. אזלי). Targ. Ps. LXXVIII, 16; a. e.

נֶזֶם m. (b. h.; זָמַם II, cmp. נְזָמָא) *nose-ring, earring.* Kel. XI, 9; a. e.—*Pl.* נְזָמִים. Ib. 8 נ' earrings; נְזָמֵי דאפא נ' nose-rings. Sabb. VI, 1 בני, expl. ib. 54[b] נזמי דאפא. Ex. R. s. 48, end; a. fr.

נָזַף (cmp. זעף, זקף II a. זפק) *to be angry, to rebuke, chide.* Gen. R. s. 12 שנ' בעבדו who rebuked his servant. Num. R. s. 13 נ' בו משה Moses reprimanded him; a. e.—Part. pass. נָזוּף, *pl.* נְזוּפִין, נְזוּפִים *reprimanded, placed under the ban* (v. נְזִיפָה). Tanḥ. Ki Thissa 16 נ' הוא לפני וכ' he is banned in the sight of the Lord; Ex. R. s. 41 חרי זה נ' לחקב"ה; Ab. VI נקרא נ'; a. fr.—Sabb. 115[a] יוחנן הנ' Joh. the excommunicated; Tosef. ib. XIII (XIV), 2 בן הנ' (Var. נִיזָּף *Nif.*), v. חַנָּף. Taan. I, 7 כבני אדם הנ' למקום like men excommunicated in the sight of God. Yeb. 72[a]; a. e.

נְזַף, נְזַף ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 10 (h. text גער). Targ. Ps. IX, 6. Targ. Num. XII, 14 מִינְזַף ed. Berl. (Y. מִינְזוּף, not מִנְזוּף); a. fr.—Part. pass. נְזוּף. Ḥull. 133[a] רבא נ' הוה (Rashi נְזוּף) Raba was under the ban.

Ithpe. אִיתְנְזוּף *to be chid, chastised.* Ab. Zar. 55[a] מִיתְנְזָף עלמא, v. נזק.

נָזַק *Hif.* הִזִּיק (denom. of נֶזֶק) *to hurt, injure, damage.* Ex. R. s. 20, beg. ולא הִזִּיקוֹ ... דלג stepped over the child and did not injure it. B. Kam. I, 1 לילך ולהַזִּיק to do injury in moving (be an active agency of damage); ib. וכשהזיקו חב וכ' and when one of them caused damage, the offender (מַזִּיק) is responsible. Ib. III, 6 והזיקו זה וכ' and hurt one another (by collision); a. fr.—V. מַזִּיק.

Hof. הוּזַק *to be hurt, injured, damaged.* Ib. III, 1, sq. Ib. 31[b] שהוזקו כלים בכלים vessels (belonging to one person) were damaged by collision with (another person's) vessels; a. fr.

Nif. נִיזַק same. Ex. R. l. c. end שלא יִנָּזְקוּ that they be not hurt (by the wolves). Deut. R. s. 7 ולא תִּנָּזֵק צפורני של אחד מהם rather than a nail of one of them be injured; a. e.—Usu. part. נִיזּוֹק, נִזּוֹק; *pl.* נִיזּוֹקִין, נִזּוֹקִין. Ber. 9[b] אינו נ' כל וכ' has no evil to fear for the entire day. Ib. 40[a] ואי אתה נ' and thou shalt not get sick; a. fr.—Ḥull. 142[a]; Pes. 8[b], a. e. שלוחי מצוה אינן נ' those going on a religious mission will not meet with evil; a. e.—V. נִיזָּק.

נָזַק ch. same. Targ. Ps. XCI, 7 יקרבון למִנְזָק (h. text ינגש); a. e.

Pa. נַזֵּיק same. Targ. Jer. XII, 14 (h. text נגע); a. e.

Af. אַנְזֵק (חַנְזֵק), אַזֵּיק same. Targ. O. Gen. XXVI, 11. Targ. Ex. XI, 7 בלישניה ... לא יַנְזֵק ed. Berl. (ed. Vien. לישניה, corr. acc.; Y. יְחַנֵּן); a. e.—B. Kam. 27[b] הוא דאַ' אנפשיה it is he who hurt himself (through his own action); ib. 28[a] אַ' נפשיה. Ib. 13[b] אַזְקֵיה תורא דמשאיל וכ' the ox of the lender injured that of the borrower. Ib. אוזקי ed. (read with Ms. M. אזקיה). B. Mets. 117[a] אולי ומַזְקֵי וכ' the water came down and damaged the property of those living below; a. fr.—Gitt. 53[a] לאוזוקי קא מכוין (read: לַאֲנַזְקֵיהּ or לְאַנְזוּקֵיהּ, Rashi לצעריה) he has the intention to harm him.

Ithpa. אִיתַּנַּק, *Ittaf.* אִיתַּנַּק; *Ithpe.* אִיתְנְזִיק, אִיתְנְזִיק *to be hurt, to meet with an accident.* Targ. II Chr. XXXII, 31. Targ. Job V, 24.—B. Kam. 13[b] אילו איתזק מעלמא if he had been hurt through any other cause. Ber. 9[b] ואיתַּזְקֵי and I met with evil; במאי אִיתַּזַּקְתָּ what was the evil thou didst meet with?—Lev. R. s. 24 ולית אתון מִתְנַזְּקִין and you have never been injured. Kidd. 29[b] הוו מִיתַּזְּקֵי they used to be hurt (by a demon, v. מַזִּיק); a. fr.

נֶזֶק m. (b. h.; denom. of זקק) [*junction, touch*; cmp. נגע, רע &c.,] *accident, evil, injury, damage*; נ' תַּשְׁלוּמֵי *indemnity.* Ab. Zar. I, 7 וכל דבר שיש בו נ' לרבים or anything through which the public may be injured. B. Kam. I, 1 ... חב לשלם תשלומי נ' וכ' the offender is bound to pay indemnity with the best of the land (out of his best lands, v. עֵידִית). Ib. 2 הכשרתי במקצת נְזָקוֹ I have been partly instrumental in injuring him, v. הֲכָשָׁה. Ib. II, 5, a. fr. חצי נ' indemnity up to half the damage, opp. נ' שלם full indemnity. Ib. VIII, 1 בנ' בצער וכ' (has to pay) damages (for the maimed limb), an indemnity for the pain inflicted &c.; a. fr.—*Pl.* נְזָקִים, נְזָקִין; constr. נִזְקֵי. Ib. 84[a] דנין נ' מנ' וכ' we may draw an analogy between different cases of mayhem, but not between mayhem and homicide. Ib. נ' שור בשור damages for an ox injured by an ox; a. fr.—נְזִיקִין, נְזָקִין (fr. נְזִיק) *cases of damages, laws concerning injuries; damages.* Ib. I, 1, v. אָב II. Mekh. Mishp. s. 14; a. fr., v. נִיזָּקִין.—Esp. *N'zikin*, (*Seder N'zikin*) name of the fourth Order of the Mishnah, Tosefta and Talmud, also of a section of M'khilta Mishpaṭim. Sabb. 31[a]. Lev. R. s. 19 נ' לי פרקים *N.* which

Digitized by Google

contains thirty chapters; a. e.—B. Kam 102ª כולה נ' חדא וכ' the entire *N'zikin* (*Baba Ḳamma, M'tsi'a and Bathra*) is one treatise.

נִיז', נְזָקָא, נֶזֶק ch. same. Targ. O. Ex. XXIV, 11. Targ. Y. ib. XXX, 12 נ' דמזיתא (h. text נגף). Ib. XXI, 19; a. e.—B. Kam. 84ª לבר ממקא Ms. M. (ed. מנזק) except indemnity for loss of limb. Ib. שומו לית נִיזְקִיה assess the damages due him for the loss of his hand; a. fr.

נִיזָקִין v. נִיזָק.

נָזַר (b. h.; sec. r. of זור) 1) *to surround; to keep off; to set apart.* V. נָזִיר, נָזֵר.—2) (denom. of נָזִיר) *to vow to be a Nazarite; to dedicate one's self to nazariteship.* Naz. III, 2 שנ' שחי וכ' who vows to be a Nazarite for two terms. Ib. 5 מי שנ' ודאו וכ' if one makes the vow while in a burial ground. Ib. 17ª לא תִּינָּזוֹר thou must not vow (while in a burial ground). Ib. I, 5 אותה גדולה נָזַרְתִּי I meant by my vow one nazaritic term which I consider a long one. Ned. 3ᵇ ניתא קרא לִיזּוֹר the text (Num. VI, 2) ought to read *lizzor* (instead of *l'hazzir*). Y. Naz. I, beg. 51ª במחכוין לִיזּוֹר when he intended to vow nazariteship; a. fr.

Hif. הִזִּיר 1) (sub. נפשו) *to abstain.* Ned. 4ª עד שיַזִּיר מכולן (Naz. 3ᵇ שיַזִּיר) unless he vows abstinence from all of them (mentioned Num. VI, 3).—2) *to impose the vow of abstinence.* Sifré Num. 22 להַזִּיר אף את אחרים *l'hazzir* (Num. VI, 2) includes also the imposition of nazariteship on others (one's son &c.). Ib. את עצמו מַזִּיר וכ' himself he may obligate, but he cannot obligate others; Num. R. s. 10; a. e.—3) *to be a Nazarite* Naz. 19ª אע"פ שלא הביא even if he did not bring the due sacrifice, he must resume his nazariteship. Ib. אימתי ח' וכ' when can he resume &c.? After he brought the sacrifice (Num. VI, 12).

Nif. נִזַּר 1) (with ל) *to dedicate one's self to.* Sifré l. c. המצוה להִזָּנֵזר לשם the merit of nazariteship consists in the dedication of one's self to the Lord (in the sacred motive).—2) (with מ) *to abstain from; to renounce.* Ib. 131 ודוא נָזוֹר .. הִזָּנֵזר מתורתו renounce the law of Moses, and he did renounce; Y. Snh. X, 28ᵈ הִזָּנֵזר.

נְזַר, נְזִיר ch. same, *to abstain; to vow, observe nazariteship.* Targ. O. Num. VI, 3 יְזַר (ed. Berl. יְזַר) *Af.*; Y. II *Ithpe.*). Targ. O. ib. 5 דְּנְזִיר ed. Berl. (Var. דְּנָזַר, דְּנָזֵר, v. Berl. Targ. O. II, p. 40).

Af. אַנְזַר, אַנְזֵר same. Ib. 12; v. supra.

Ithpe. אִתְנְזַר *to abstain,* v. supra.

נָזֶר m. (b. h.; preced.) 1) *crown,* esp. *the Nazarite's hair.* Num. R. s. 10 (ref. to Num. VI, 7) קראו הכתוב עטרה לראשו the text calls it (his long hair which defaces him) a crown on his head. Ib. נִזְרוֹ כקרבן his hair is as sacred as the sacrifice; a. fr.—2)=נְזִירוּת, *the Nazarite's vow.* Num. R. l. c.; Tosef. Naz. II, 6 (ref. to Num. VI, 21) ולא נ' על קרבנו but not the vow to follow the dedication of his sacrifice; Y. ib. II, 52ᵇ top שיקדום נזרו וכ' his vow must precede the dedication of his sacrifice &c. Ib. V, 54ª גילגל בנזרו he turned around (trifled with) his vow. Ned. 90ª משאל על נזרו, v. שָׁאַל; a. fr.

נִיזָרָא נ' ch. same, *crown; vow.* Targ. Num. VI, 19. Ib. 5; a. fr.—V. נְזִירוּ.

נַח *easy,* v. נוֹחַ.

נֹחַ (b. h.) pr. n. m. *Noah.* Ab. V, 2. Snh. 108ᵇ; a. fr.—בֶּן נֹחַ, *pl.* בְּנֵי נֹחַ *Noahide, the human race;* נ' מצוות ב' laws obligatory upon all mankind, contrad. to such as bind Israelites alone, *universal laws.* Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 4 נצטוו בני נ' ... על the gentiles have been commanded seven laws, namely, concerning justice, idolatry &c.; Snh. 56ª; a. e.—Ib.ᵇ בן נח וכ' ... כל האמור the gentile stands forewarned concerning all that is said in the section on sorcery (Deut. XVIII, 10-12); Tosef. l. c. 6. Snh. 59ª כל מצוה שנאמרה לב' נ' וכ' whatever law has been published for the Noahides (prior to the Sinaitic legislation) and repeated at Sinai &c. Tosef. l. c. 8. Ab. Zar. 64ᵇ כל שקיבל .. ב' נ' (a gentile entitled to citizenship in Palestine) is he who obligates himself to observe the seven Noachidic laws, v. גֵּר; a. v. fr.

נַחְבִי (b. h.) pr. n. m. *Nahbi,* one of the twelve spies. Sot. 34ᵇ; Tanḥ. Sh'laḥ 6. Ib. Haăz. 7, v. חָבִי.

נַחְבָּל m. (חָבַל) *the complainant in a case of battery.* Shebu. VII, 1; a. fr.

נָחָה I, v. נוּחַ.

נָחָה* II f. (נוּחַ)=חֲנָחָה, *rest, relief.* Gen. R. s. 10, end כיון שנתן ... ניתן לחם נ' when the hands of their Maker left off from (extending) them, they were given rest (permanency); Yalk. ib. 16 חניריה.

נָחוּם v. נִיחוּם.

נָחוּם (b. h.) pr. n. m. *Nahum,* 1) N. the prophet. Pesik. Naḥ., p. 127ᵇ; a. e.—2) N., name of several Tannaim a. Amoraim. Peah II, 6; Naz. 56ᵇ חלבלר נ'.—Sabb. II, 1, a. fr. נ' חמדי.—Taan. 21ª, a. fr. נ' איש גם זו, v. גַּמְזוֹ.—Y. Taan. I, 64ᵇ top נ'; (Y. Ber. IX, 14ª top חנתום).—Ib. VIII, 12ᵇ bot., a. fr. נ' סימאי; (Pes. 104ª; Ab. Zar. 50ª סימאי בר' מנחם;) Y. Meg. I, 72ᵇ bot., a. fr. נ' איש קדש קדשים.—Y. Bets. V, 63ᵇ R. N. brother of R. Ila; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 116ª.

נְחוּמְיָה, Y. Ber. III, 6ª (ed. Krot. נְחֶמְיָה q. v.).

נְחוּנְיָה, נְחוּנְיָא pr. n. m. *N'ḥunia,* 1) son of one Joseph ben Pakhsas (Paskas). Sifra Emor, beg. (also חוניא); Y. Naz. I, beg. 55ᵈ; a. e.—2) name of several Tannaim. Eduy. VI, 2 נ' בן אליתן.—Ib. VII, 9 נ' בן גודגדא (Gitt. V, 5 יוחנן).—Ab. III, 5; Ber. IV, 2, a. fr. נ' בן חקנה; Meg. 28ª. Ib. נ' הגדול (Ms. M. חנינא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—3) Y. Shek. V, 48ᵈ; B. Kam. 50ª נ' חופר וכ' N. the well-digger. Cmp. חוֹנִי, חוֹנְיָא.

נְחוּנְיוֹן pr. n. m. *N'ḥunion* (Onias, cmp. חוֹנְיוֹ). Y. Ned. VI, end, 40ª; Y. Snh. I, 19ª top נִיחוּנְיוֹן.

נָחוּשׁ, v. נְחוּשׁ.

נְחוֹשֶׁת, נְחֹשֶׁת f. (b. h.) 1) *copper.* Zeb. 22ª (ref. to Ex. XXX, 18) לנ' חקשתיך וכ' I compared it (the foot of the laver with the laver itself) with regard to its being of copper, but not with regard to anything else. Pesik. Ekhah, p. 122ᵇ מטבעות של נ' וכ' silver-plated copper coins. Keth.

Digitized by Google

VII, 10, v. צָרַם; a. fr.—2) *bronze*, v. next w.—3) *copper vessels*. Y. Keth. X, 33d bot. לדידות גובין מן חנ׳ וכ׳ to seize (for the widowhood) copper vessels and dining plates.—4) *the (copper) bottom* or *rim*. Sabb. 41a מפני שנְחוּשְׁתָּהּ מחממתח because its double bottom gives out heat to warm the water (even after the removal of the coals). Kel. VIII, 3; IX, 1; 8 נ׳ של חטור the (copper) rim of the stove. [Yoma 38a, v. next w.]—5) *the polished, smooth side of skin* (קֶלֶף). Y. Meg. I, 71d top מקום נְחוּשְׁתּוֹ on its smooth side, opp. מקום שיער the hairy side.

נְחַשׁ, נְחוּשְׁתָּן I m. (preced.) *bronze*. Midd. II, 3; Tosef. Yoma II, 4; Y. ib. III, 41a מפני שנ׳ מצחיב because bronze has the appearance of gold; (Bab. ib. 38a מפני שנְחוּשְׁתָּן מצוחבת תיתח (from נחושת, v. preced.) because the bronze of which they were made was goldlike). Tosef. l. c. נ׳ קלנתיא תיתח (Var. נְחוּשְׁתָּא) it was Corinthian bronze; Yoma l. c. נחושת קלוניתא תיתח (Ms. M. קלניתא); Yalk. Cant. 985.

נְחַשׁ, נְחוּשְׁתָּן II m. (b. h.) *Nehushtan*, name of the copper serpent erected by Moses. Targ. II Kings XVIII, 4.

נְחוּתָא, נְחוּתָה, v. אַנְחוּתָה.

נְחוֹתָה, נְחוֹתָא m. (נָחַת) *one going* or *coming down*, esp. one coming from Palestine to Babylonia. Y. Shek. VIII, 51a, a. e. אבודמא נ׳ (not אבודמא) A. who had been in Babylonia. Y. Kil. IX, 32c bot. עולא נ׳ חוה Ulla had gone to Babylonia; Y. Keth. XII, 35b bot. (not עללא).—*Pl.* constr. נְחוֹתֵי. Targ. Ps. CXV, 17 ed. Lag. (ed. נָחֲתֵי); a. fr.—נ׳ ימא *seafarers*. Ib. CVII, 23. Targ. Is. XLII, 10 נַחֲתֵי.—Sabb. 20b; 90a שאילתינתו לכל נ׳ ר׳ I inquired of all sea-farers. B. Mets. 85a (not נחיתי); a. fr.

נָחָה, נָחֵי (b. h.; cmp. נוּחַ) *to bring to rest, to lead*. Ex. R. s. 20 (ref. to Ex. XIII, 17) לא נָחָם ממצרים וכ׳ he did not lead them from Egypt to Palestine by the route of eleven journeys; Tanḥ. B'shall. 1 נחם נחגם *naḥam* means, he led them; v. נִיחוּם.

נָחִיל m. (חוּל, חָלַל; cmp. נַחַל) 1) *basket* for catching fish. Y. Sabb. XIII, end, 14b [read:] ולהעלות נ׳ של דגים וכ׳ and to bring up a basket of fish with the child; (Men. 64a מצודה).—2) *bee-hive*, also *the bees of a hive, swarm*. Y. Sabb. IV, 7a top נ׳ של דבורין (Bab. ib. 43a כוורת); Y. Bets. V, beg. 62d; a. e.—B. Kam. X, 2 מכאן יצא נ׳ זה this swarm came from here. Tosef. Bets. III, 4. Tosef. M. Kat. I, 6 נחיל דבורים שברח וכ׳ ed. Zuck. (Var. נחיל) a swarm of bees that flew away may be brought back (during the festive week); a. fr.—*Pl.* נְחִילִין, נְחִילִים. B. Bath. V, 3 פירות כוורת נוטל שלשה נ׳ וכ׳ he who buys the issue (bees) of a bee-hive takes three swarms of young bees &c., v. סָרַס.

נְחִיל ch. same, *swarm*. Targ. Y. Deut. XXI, 8 נ׳ דמורנין a swarm of worms, v. מוּרְנָא.

נְחִילָה f. (homilet. = נַחֲלָה) *inheritance*.—*Pl.* נְחִילוֹת. Midr. Till. to Ps. V, 1 (ref. to הנחילות ib.) על שחי חנ׳ שנחל נחילות ed. Bub. (oth. ed. שני, corr. acc.) for the two inheritances, because David inherited royalty &c.; Yalk. ib. 629 על שני נְחָלוֹת. Midr. Till. l. c. בשתי נ׳ נחלנו וכ׳ two inheritances: we inherited thee and inherited the Torah.

נְחִים, v. נְחַם.

נְחִיצָה f. (נָחַץ) *pressing, driving on*. Num. R. s. 10 (ref. to Jud. IV, 3) לפי שהיה מחרפם ומגרפם בנ׳ because he railed at them while driving them on to labor.

נָחִיר m., *pl.* נְחִירִין (b. h. נְחִירַיִם; נָחַר) *nostrils*; trnsf. *outlets*. Tosef. Mikv. V, 1.

נְחִירָא ch. same, *nostril*. Targ. Job XXXIX, 20; a. e.—Gitt. 69a לרמא דאתי מנ׳ for bleeding from the nose. Snh. 67b מנְחִירֵיהּ ... נפיץ ושרי blew his nose and threw bands of silk out of his nose (Rashi: מִנַּחִירָיו, v. preced.); a. fr.—*Pl.* נְחִירֵי, נְחִירִין. Targ. Ps. CXV, 6; a. e.—Y. Yeb. XVI, beg. 15c יחבין ... על נְחִירֵיהוֹן put plasters on their noses (to disguise themselves); Y. Sot. IX, 23c bot.; v. סִרְיָנִי.

נְחִירָה f. (נָחַר) 1) *stabbing*. Ḥull. 17a נ׳ שלהן וכ׳ the stabbing of them is named *sh'ḥiṭah*. Ib. בשר נ׳ flesh of an animal killed by stabbing (instead of ritual cutting). Ker. V, 1 דם נ׳ blood of a stabbed animal; a. e.—2) *the mucous discharge of a healing wound*. Nidd. 64b.

נְחִית, v. נָחַת.

נְחִיתוֹתָא, v. נַחֲתָא.

נ׳ ימא, נחיתי, v. נָחוֹתָא.

נְחִיתַת, v. נַחֲתָא.

נַחַל m. (b. h.; חוּל, חָלַל; cmp. מְחִילָה) *wady, river-bed, ravine, stream*. Sabb. 56b (ref. to I Sam. XV, 5) על עסקי נ׳ (he was discussing) the subject of *naḥal* (Deut. XXI, 4), i. e. the regard due to human lives. Cant. R. to I, 2 עד שנעשה כנ׳ נובע until he (through his erudition) becomes like a bubbling stream; a. e.—*Pl.* נְחָלִים, נְחָלִין. Ib. מה מים .. ונעשין נ׳ נ׳ as waters come down in drops and grow to be torrents; Midr. Till. to Ps. I. Ber. 16a (ref. to Num. XXIV, 6) מה נ׳ ... אף אהלים וכ׳ as the waters of streams raise man from uncleanness to cleanness, so do the tents (of learning) &c.; a. fr.

נַחֲלָא, נַחֲלַ ch. same. Targ. Gen. XXVI, 19. Targ. Num. XIII, 24. Targ. Ps. LXXIV, 15; a. fr.—[Targ. Is. XXXVIII, 12 נְוַיל, v. נָוַל III.]—*Pl.* נַחֲלַיָּא, נַחֲלֵי. Targ. Deut. VIII, 7. Targ. Koh. I, 7. Targ. Prov. VIII, 26 (h. text חוצות); a. e.

נָחַל (b. h.; denom. of נַחֲלָה, q. v.) *to inherit*. B. Bath. VIII, 1 יש נוחלין ומנחילין there are such relations as inherit from and eventually transmit to one another (e. g. father and son); ויש מחלין ולא מנחילין and some inherit, but (when they die) do not transmit their estate to those whose natural heirs they would have been (e. g. son and mother). Kidd. I, 10 ונחל את הארץ and shall inherit the land (of life everlasting). Sifré Num. 133 שחבנות .. ידע נוחלות Moses knew that daughters (in the absence of sons) are legal heirs. Midr. Till. to Ps. V, beg. (ref. to Num. XXI, 19) משנחלו ע״ז בא עליהם וכ׳ when they adopted idolatry, the angel of death came upon them. Ib. נחלו

Digitized by Google

לחק״בח לאלוה ודא נ׳ וכ׳ they adopted the Lord as God, and he adopted them as a people; ib. מתנה נַחֲלָתִי through the gift (of the well in the desert) I adopted God; מתוך שנתן לי הקב״ח תבאר נחלתי אותו (ed. Bub.) because the Lord gave me the well as a gift, I adopted him; Erub. 54ª וכיון שניתנה לו במתנה נְחָלוֹ אל and since it (the Law) is given him as a gift, the Lord claims him as his own; a. fr.

Hif. הִנְחִיל *to transmit by legal succession; to give in possession.* B. Bath. l. c., v. supra. Tosef. B. Mets. XI, 32, a. fr. שעל מנת כן ה׳ וכ׳ for Joshua gave possession of the land with such provisions (restricting the rights of ownership). Ukts. III, 12 עתיד הקב״ח להַנְחִיל וכ׳ (Snh. 100ª ליתן) the Lord will in the hereafter give every righteous man possession of &c. B. Bath. 114ᵇ אין תבן יורש את אמו בקבר להנחיל וכ׳ a son in the grave does not succeed his mother so as to transmit his estate to his paternal brothers; a. fr.

נַחֲלָא, v. נַחַל ch.

נַחֲלָה f. (b. h.; חוּל) [*turn, lot,*] *inheritance, right of succession.* B. Bath. VIII, 4 אחד דבן ואחד דבת בנ׳ the same law of succession applies to sons and (eventually) to daughters (v. ib. 122ᵇ). Bekh. VIII, 1, v. בְּכוֹר. Midr. Till. to Ps. V, 1 (play on נחילות ib.) על חנ׳ שנחלתם וכ׳ for the possession which you took from me, and for the possession which I took from you; a. fr.—Trnsf. *the central sanctuary at Shiloh* or *at Jerusalem.* Tosef. Zeb. XIII, 20; Zeb. 119ª, sq.; Meg. 10ª, contrad. to מְנוּחָה.—*Pl.* נְחָלוֹת. B. Bath. VIII, 2 סדר נ׳ וכ׳ the following is the order of succession (among relatives). Ib. 117ª משונה נחלת זו מכל נ׳ this division of inheritance (after the conquest of Canaan) is different from all other successions; a. fr.—Yalk. Ps. 629, v. נָחִילָה.

נָחַם (b. h.; cmp. נוּחַ) *to be at ease.* Ex. R. s. 20 (homiletic interpret. of נָחָם, Ex. XIII, 17) אמר הקב״ח אינני מתנחם the Lord said, I shall not be contented, until &c., for we read וְלֹא נָחָם (perhaps meant for נֹחַם *Nif.*).

Pi. נִיחֵם *to comfort, console.* Pesik. Nah., p. 128ª א״ל הקב״ח אני ואתם נלך ונְנַחֲמֶנָּה the Lord said to them (the prophets), Myself and you, let us go and comfort her (Jerusalem); ib. נַחֲמוּהָ עמי וכ׳ comfort her, O my people; comfort her, you on high (angels) &c. Ib. הקב״ח שלחני אצלך לְנַחֲמֵךְ the Lord sent me to thee (Jerusalem) to comfort thee. Ib.ᵇ נַחֲמוּנִי נחמוני עמי comfort me, comfort me, O my people. Pesik. R. s. 30 ונכנסו חבריה לְנַחֲמוֹ and his friends came in to comfort him; אם על אשתו מְנַחֲמִים לו וכ׳ if it is for the loss of his wife that they seek to console him, and he refuses to be consoled &c. Midd. II, 2 השוכן בבית חזה יְנַחֲמֶךָּ may He who resides in this house console thee. Y. Gitt. V, 47ᶜ top; Y. Dem. IV, 24ª bot. ומְנַחֲמִין אבילי וכ׳ and you must comfort the gentile mourners (of your place) as well as the Jewish mourners; Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ bot. ניחמים (corr. acc.); Tosef. Gitt. V (III), 5; a. fr.—מְנַחֵם *the consoling friend of the mourner.* Yalk. Prov. 947 ... יש בבית האבל בחול פורס מנ׳ וידרוך לאבל לה מנ׳ פורס מנ׳ וכ׳ in the house of the mourner, on week days, the comforter breaks the bread and gives it to the mourner, as it is written (Lam. I, 17), 'Zion breaks (the bread) with her own hands, she has no comforter', but if she had a comforter, the comforter would break it &c.—*Pl.* מְנַחֲמִין. M. Kat. 27ª בית המנ׳ the room where the comforters meet. Ib.ᵇ כיון שניענע ... אין מנ׳ וכ׳ as soon as the mourner nods with his head (indicating that he accepts their consolations), the friends are no longer permitted to sit with him; a. fr.—Sabb. 152ª מת שאין לו מנ׳ a deceased person that leaves no direct relations to be comforted.

Nif. נִחַם, *Hithpa.* תִּתְנַחֵם, *Nithpa.* נִתְנַחֵם 1) *to be comforted, accept consolation.* Pesik. l. c. מי צריך לִתְנַחֵם which of them is in need of being comforted?; ib. לִתְנַחֵם. Snh. 19ª תִּתְנַחֲמוּ be comforted. Ib. מִתְנַחֲמִים מאותרים receiving consolations from others. Pesik. R. l. c. ואינו מתנחם, v. supra. Gen. R. s. 84 מִתְנַחֲמִים על המתים וכ׳ people accept consolation for dead persons but not for living ones (that have disappeared); a. fr.—Ib. s. 27 (expl. וינחם, Gen. VI, 6) מתנ׳ אני שבראתי וכ׳ I have that consolation that I created him (man) to live on earth below &c.—2) *to seek comfort; to be sorry, regret, reconsider.* Ib. מתנ׳ אני שעשיתיו וכ׳ I regret that I made him, and that he was placed on earth. Ex. R. s. 45, beg. ואני מתנ׳ עליו and I am sorry for him (reconsider my judgment). Num. R. s. 23 (ref. to Num. XXIII, 19) לא בן עמרם עשה אותו לִתְנַחֵם did not the son of Amram cause him (God) to reconsider (Ex. XXXII, 14); ib. לִתְנַחֵם; Y. Taan. I, 65ᵇ bot. שעשה לאל שיִתְנַחֵם; a. fr.

נְחֵים, נָחֵם ch. same. [Targ. Y. II Gen. XXXV, 9 יְחִימַת; some ed., read: נַחִימַת *Pa.*; v. גְּרַם II.]

Pa. נַחֵם, נְנַחֵם *to comfort.* Targ. Gen. L, 21 נְחֵם ed. Berl. (v. Berl. Targ. O. II, p. 18). Targ. Is. LXI, 2; a. fr.—Targ. Job II, 11 לְנַחֲמוּתֵיהּ to comfort him.—Part. מְנַחֵם, pl. מְנַחֲמִין, v. preced. Targ. II Sam. X, 3.—Keth. 8ᵇ אתא לְנַחֲמֵי צעירי וכ׳ he came to console, and he grieved him? Y. Shek. V, 48ᵈ bot., a. e. בעי מְנַחֲמֵיהּ desired to comfort him. Snh. 19ª כי מְנַחֲמֵי אחרינו וכ׳ when others comfort him; a. fr.

Ithpa. אִתְנַחֵם as preced. *Nif.* Targ. Job XLII, 6; a. fr.—Y. l. c. ולא קביל עלוי מִתְנַחֲמָא and would not allow himself to be comforted; a. e.

נֶחָמָה f. (b. h.; preced.) *consolation, relief.* Taan. 11ᵇ אל ידאה בְּנֶחָמַת צבור (Yalk. Ex. 264 בנחמת, *pl.*) shall not live to see the relief of the community. Pes. 54ᵇ (man does not know) יום חנ׳ what day his relief from trouble will come; a. fr.—Esp. חנ׳ *the comfort* (of Zion), *restoration of Israel.* Macc. 5ᵇ, a. fr. (a euphemistic affirmation) אראה בנ׳ לא וכ׳ may I not live to see the consolation, if &c.—*Pl.* נֶחָמוֹת. Y. Ber. V, beg. 8ᵈ the prophets שחתרו חותמין .... ובדברי נ׳ who closed their books with words of praise and of consolation (predictions of relief; Bab. ib. 31ª תנחומים); a. e.

נַחֲמוּתָא, infin. *Pa.* of נְחֵם q. v.

נְחֶמְיָה (b. h.) *Nehemiah,* 1) N., son of Hacaliah, governor of Judea. Sabb. 123ᵇ. Snh. 93ᵇ; a. e.—2) name of several Tannaim and Amoraim. Yeb. XVI, 7 N. of Beth-Dŏli.—Ter. VIII, 6, a. fr. R. N.—Men. 68ᵇ Judah ben N.—Pes. 22ᵇ, a. fr. נ׳ חצמוני.—Y. Ber. III, 6ª (some ed.

Digitized by Google

VII, 10, v. צָרַם; a. fr.—2) *bronze*, v. next w.—3) *copper vessels*. Y. Keth. X, 33d bot. לרדות גובין מן חנ׳ וכ׳ to seize (for the widowhood) copper vessels and dining plates.—4) *the (copper) bottom* or *rim*. Sabb. 41a מפני שנחושתה מחממתה because its double bottom gives out heat to warm the water (even after the removal of the coals). Kel. VIII, 3; IX, 1; 3 נ׳ של תנור the (copper) rim of the stove. [Yoma 38a, v. next w.]—5) *the polished, smooth side of skin* (קֻלְפָּה). Y. Meg. I, 71d top מקום נְחוּשְׁתּוֹ on its smooth side, opp. מקום שיער the hairy side.

נְחֹשׁ, נְחוּשְׁתָּן I m. (preced.) *bronze*. Midd. II, 3; Tosef. Yoma II, 4; Y. ib. III, 41a מפני שנ׳ מצחיב because bronze has the appearance of gold; (Bab. ib. 38a מפני שנחושתן מצוחבת היתה (from נחושת, v. preced.) because the bronze of which they were made was goldlike). Tosef. l. c. נ׳ קלנטריא היתה (Var. נְחוּשְׁתָּא) it was Corinthian bronze; Yoma l. c. נחושת קלוניתא היתה (Ms. M. קלניתא); Yalk. Cant. 985.

נְחֹשׁ, נְחוּשְׁתָּן II m. (b. h.) *Nehushtan*, name of the copper serpent erected by Moses. Targ. II Kings XVIII, 4.

נְחוּתָה, נְחוּתָא, v. אֲנְחוּתָה.

נְחוֹתָה, נְחוֹתָא m. (נָחַת) *one going* or *coming down*, esp. one coming from Palestine to Babylonia. Y. Shek. V, 51a, a. e. נ׳ אבדומא (not אבודמא) A. who had been in Babylonia. Y. Kil. IX, 32c bot. נ׳ דאזלא Ulla had gone to Babylonia; Y. Keth. XII, 35b bot. (not עללא).—*Pl.* cons. נְחוֹתֵי Targ. Ps. CXV, 17 ed. Lag. (ed. נָחֲתֵי); a. fr.—Also *farers*. Ib. CVII, 23. Targ. Is. XLII, 10 נְחוֹתֵי.—Y. Ber. 90a מ״ש שאילחינהו לכל נ׳ ר׳, I inquired of all travellers. Mets. 85a (not נחיתי); a. fr.

נָחַת, נְחֵי (b. h.; cmp. נוּחַ) *to bring down*. Ex. R. s. 20 (ref. to Ex. XIII, 17) ר׳ נ׳ did not lead them from Egypt to Palestine by way of eleven journeys; Tanḥ. B'shall. 11 נחתם he led them; v. נְחוּם.

נָחִיל m. (חוּל, חָלַל; cmp. לח׳) *fish*. Y. Sabb. XIII, end, 14b נ׳ וכ׳ and to bring up a basket of fish. 64a (מצודת).—2) *bee-hive*, also נחילים. Y. Sabb. IV, 7a top נחילין בורין Bets. V, beg. 62d; a. e.—3) *swarm*. Y. Ber. I, beg. 2d a swarm came from heaven. Kat. I, 6 נחילים שברית וכ׳ swarm of bees that (during the festive days) issued from Palestine. Bath. V, 3 נחילי דבורה נ׳ וכ׳ issue (bees) of a swarm of bees &c., v. סָרַס.

נַחֲלָה ch. same. Targ. Ex. XXIII, 28 נ׳ חד a swarm of bees.

נַחֲלָה Midr. Til. to Ps. XXXVII, 9 נ׳ דוד וכ׳ David's heritage

ib. 629 נ׳ שני של נחלות. Midr. Sam. XXIII, 4 נ׳ שנינו inheritances: we inherited

נְחָלִים, v. נַחַם.

נַחְרָצָה f. (נָחַץ) *pr*. (ref. to Jud. IV, 3) נ׳ he railed at them w

נָחִיר m., *pl.* נְחִירִים *outlets*. Tosef. N

נְחִירָא ch. Gitt. 69a נ׳ בנ׳ נְחִירִיָּה .. silk out *Pl.* נְחִירִין beg. 1 (to d

נ

...ring their hands on the sacrifices). Ber. 17ᵃ ועושה כ' ר' ...ונתיר and acts so as to please his Creator; a. fr.

נָחַת (b. h.; sec. r. of נוּחַ) *to be put down, to go down.* *Nif.* נִחַת same, *to be humbled, bow.* Y. Ber. IV, beg. 7ᵃ (ref. to Mal. II, 5) כ' הוא .... קודם before he mentions the Name (in the benediction), he must bow.—V. הָנְתָא.

נְחֵית, נְחַת ch. same, *to go down.* Impf. יִחוֹת, inf. מֵיחַת, imper. חוֹת. Targ. Ex. XV, 5. Targ. Y. Gen. XLIV, 26; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 לְמִנְחָתָא, some ed. לְמִנַּחְתָּא, read: לְמָנַחְתָּא *Pa.*]—Sabb. 41ᵃ כי נָחֵית when one is going down (to bathe). Ib. כי קא נָחֲתֵי when they were going down. Meg. 25ᵃ חזרא דנ' וכ' a man went down (to the praying desk) in the presence of &c. B. Kam. 39ᵃ כ' לעומק וכ' goes down to the depth of the law; a. fr.—B. Bath. 133ᵃ נְחָתָא לדיקלא she seizes the palm-tree for her widowhood, v. יְרַד.

Pa. נַחֵית 1) *to put down.* Yoma 47ᵃ ונַחֲתֵיה וכ' and let him put down the pan; v. חָחַי I.—2) *to lower, remove.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 (v. supra; Y. I לְמַחְתָּא *Af.*).

Af. אַחֵית, אַנְחֵית *to put down, rest; to let come down.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (h. text תְּשַׁגֵּן). Targ. Y. I Gen. XLIX, 23, v. supra. Targ. O. ib. II, 5. Targ. Ez. XXIII, 15; a. fr.—*Part. pass.* מַחֵית (מָחֵית); *f.* מַחֲתָא; *pl.* מַחֲתִין; מְחֵיתָן *placed, resting, lying; inlaid.* Targ. O. Gen. VIII, 11 (ed. Vien. מְחֵית; Y. מְחֵית). Targ. Jer. XXIV, 1. Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Pesik. B'shall., p. 91ᵃ ודוא מַנְחֵית לכון and he will take bread down out of the oven (cmp. רָדָה II). Taan. 21ᵇ הוה מָחֵית גברי וכ' used to place men apart &c. Sabb. 101ᵃ גוד אַחֵית וכ', v. גָּנַד. Ned. 91ᵇ הוו מַחֲתָן תחלי וכ' cress was deposited there. B. Bath. 69ᵃ, a. fr.

Ithpe. אִיתְנְחֵית, *Ithpa.* אִיתְחֵית 1) *to be brought down.* Targ. Gen. XXXIX, 1. Targ. Ez. XXXI, 17; a. fr.—Y. Peah XIII, 21ᵃ bot. איתנחת מן ניכסוי became poor, v. יָרַד; Y. Keth XI, 34ᵇ bot.—2) (of an argument) *to be settled.* B. Bath. 129ᵃ אִנַּחַת לן חדא, v. נוּחַ *Ithpe.*

נַחֲתָא f., constr. נַחֲתַת (preced.) *layer.* Targ. O. Ex. XVI, 13 (Var. מְחִיתַת, נָחֲתַת; h. text שִׁכְבַת). Targ. Ps. CX, 3 (Bxt. נְחִיתוּת).

נַחְתּוֹם, נַחְתָּם m. (חָתַם; cmp. סָמַךְ) *baker of bread in moulds, professional baker.* Tosef. Ḥall. I, 7 כ' אחד מארבעים וכ' the professional baker has to give one forty-eighth portion of his dough to the priest, opp. בעל חבירה a private baker; Y. ib. II, end, 58ᵈ. Ḥall. II, 7 כ' שהוא עושה למכור בשוק the baker that makes bread for sale in the market. Y. Dem. V, 24ᵈ top כ' עושה טפוס אחד וכ' each baker makes his own peculiar form of bread, while the dealer (סלטר) deals with many bakers; ib. כ' עושה כמה טפוסין וכ' a baker makes several forms, while the dealer deals with one baker; a. fr.—ר' יהודה חנ' R. Judah, the baker, prob. identical with R. Judah ben Baba. Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. Tosef. Ohol. XVIII, 13; a. e.—*Pl.* נַחְתּוֹמִים, נַחְתּוֹמִין. Y. Ḥall. l. c. Kel. XV, 2, v. אֲרוּבָּה I; a. fr.

נַחְתּוֹמָא, נַחְתְּמָא, נַחְתּוֹנָא ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—*Pl.* נַחְתּוֹמִין, נַחְתּוֹמֵי, נַחְתּוֹמַיָּא. Ib. 2. Y. ib. 1. Targ. Jer. XXXVII, 21; a. e.—B. Bath. 20ᵇ בתי כ' of the bakers' ovens.

...נְחוּשְׁתָּן, נְחוֹשֶׁת.

...) 1) *rest, tray, stand* (v. אַנְחוּתָה). ... a. e. כלי עץ דנשוי לכ' a wooden ... resting things on it (table &c.). Gen. ... לשם כ' דתיבה Noah was named from ... ark (Gen. VIII, 4). Yeb. 103ᵇ סנדל של .. our w. omitted) a sandal used as a rest ...) *ease; gentleness; comfort.* Erub. 83ᵇ שלוח ...hich one neighbor can make use of with בקנ with difficulty. Ber. 56ᵇ בכ' at a slow ברדור at full speed. Snh. 92ᵃ, v. נָהַג; a. fr.—*...ification, pleasure.* Keth. 95ᵃ תימא כ' ר' עשיתי ...e may say, I did it only to gratify my husband ... not mean to sell). Ḥag. 16ᵇ כדי לעשות כ' ר' לנשים ... the (offering) women have the satisfaction (of put-

Digitized by Google

נתומית).—Y. Peah I, 16c bot. ר׳ נ׳ בר עוקבן; Y. Yeb. XIV, beg. 14b ר׳ נ׳ בר מד ע׳.—Y. Shek. V, end, 49b; a. oth.—V. Fr. Darkhé p. 137; p. 176; M'bo p. 116b.

נַחְמָם* m. (חָמַם; formed like נתומים) *attendant at hot baths, bather* (practicing medicine). Y. Ab. Zar. II, 40d top, opp. רופא אומן professional surgeon.

נַחֲמַן, *pl.* of נְחֶמְתָּא.

נַחְמָן pr. n. m. *Naḥman.* Gen. R. s. 25, v. נוּחַ *Hif.*—Esp. name of several persons. Y. Dem. I, 22a; Y. Shek. V, 48d ר׳ שמואל בר נ׳. Y. Meg. I, 70b top; a. oth.—V. Fr. M'bo, p. 116b, sq.—Esp. R. N., the renowned Babylonian Amora. Keth. 94a; a. fr.

נַחְמָנִי pr. n. m. *Naḥmani.* Pes. 23b, a. fr. שמואל בר נ׳. Y. Sabb. I, 3d bot. נחמן בריה דר׳ שמואל בר נ׳; Y. Meg. I, 70b top נחמן בריה דר׳ ש׳ בר נחמן; v. preced.—R. Hash. 34b, a. fr. רבה בר נ׳.

נֶחָמְתָּא f. ch. = h. נֶחָמָה.—*Pl.* נַחֲמָתָא, נַחֲמָתַן. Targ. Y. Gen. I, 21. Targ. Is. XVIII, 4 (ed. Lag. נִיחֲמָן); a. fr.—B. Kam. 38a מאי איכפת לי גבי נ׳ דבבלאי what do I care for the consolations of the Babylonians? B. Bath. 14b וסיפרה נ׳ and ends with consolations. Ib. וכ׳ לנ׳.. סמכינן we join ... the consolations at the end of one book to those at the beginning of the next, v. חִדְּבָנָא.—Y. Snh. X, 28b bot. וכל טבן וכ׳ וכ׳ and all the good times and consolations (predicted) in the world have come true in my own days.

נַחֲנָא, *pl.* of אֲנָא.

נָחַץ (cmp. חצץ I a. חזץ I) *to squeeze in, strap. Part. pass.* נְחִיץ *closely corded.* Y. Meg. III, 74c bot. (not נחת), v. קוֹנְטָרָא.

נָחַר (sec. r. of חור, חרר) 1) *to perforate,* esp. *to kill by stabbing.* Ḥull. V, 3 חנוחר if one stabs (instead of cutting according to ritual). Pes. 49b מותר לנוחרו you may stab him.—[Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII שלא תנחור, read: תְּנַחֵשׁ, v. נָחַשׁ; Rabad תנקוד, v. נָקַר II.]—2) (denom. of נְחִירַיִם) *to discharge mucus, run.* Nidd. 64b כל זמן שנוחרת as long as the healing wound discharges matter. V. נְחִירָה.

Pi. נִיחַר *to be stabbed.* Ḥull. 17a (ref. to ישחט, Num. XI, 22) ניחר לחם מיבעיא ליה (not ניחר) if no ritual cutting was prescribed for the people in the desert, the text ought to have read, 'shall be stabbed for them'.

Pi. נִיחַר (denom. of נחרים) *to snort.* Snh. 94a (play on סנוחריב) שסח וניחר וכ׳ he spoke and snorted forth words against heaven.

נָחַר ch. same, 1) *to stab.* Targ. Y. Num. XXII, 40.—Gitt. 69a ולינחרו לכלבא וכ׳ and let them stab the dog in the pupil of his eye.—2) *to blow the nose, sneeze, to give a sign by means of a nasal sound.* Ib. 68a נ׳ ליה רב וכ׳ R. Ḥ. uttered a sound of warning behind him. Sabb. 152b נ׳ בחו וכ׳ R. A. (who was buried there) snorted at them (warned them off; Ag. Hatt. נחם). R. Hash. 34b כד נְחִירְנָא לך (ed. נחירנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) when I give thee a sign. Ber. 62b.

Pa. נַחַר *to rebuke.* Kidd. 81b נחרו ביה נְחָרוּ they rebuked him (for his misbehavior).

נַחֲרְתָּא f. (preced.) *wrath.* Gen. R. s. 67 (ref. to Am. I, 11) עוברתיה ונחרתיה וכ׳ his anger and his wrath do not cease &c.; Yalk. ib. 116 וחרתיה (corr. acc.).

נָחַשׁ (b. h.; cmp. לחש) *to whisper.*

Pi. נִיחַשׁ *to divine, to make action dependent on an omen, to augur.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 13 איזהו מְנַחֵשׁ a diviner (under the law, Lev. XIX, 26) is he who says, 'my staff fell out of my hand' (it portends evil) &c.; Snh. 65b. Ib. 66a כגון אלו המְנַחֲשִׁים בחולדה וכ׳ like those who divine (evil or luck) from a weasel, birds &c. Y. Sabb. VI, end, 8d כל המנחש סופו לבוא עליו if one believes in omens, what he fears will finally befall him (with ref. to לא נחש Num. XXIII, 23, changed into לו נחש); Ned. 32a כל המנחש לו נחש for him who believes in omens, the omen exists (will be realized). Ib. כל אדם שאיני מנ׳ he who rejects divination. Mekh. B'shall. s. 2 שמא יְנַחֲשׁוּ lest they consider it a bad omen and go back. Ib. וזקני מדין נְחָשׁוּ וכ׳ and the Midianite elders considered (Balaam's death) a bad omen and went home; a. fr.—Sifra Vayikra, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) [read:] שלא תְנַחֵשׁ thou must not augur (v. however, נָקַר II).

נָחַשׁ I, *Pa.* נַחֵישׁ, נָ׳ same. Targ. II Kings XXI, 6. Ib. XVII, 17 (ed. Wil. ונְחִישׁוּ *Pe.*); a. fr.—Ḥull. 95b דְּנַחֲשׁ because he had made his movements dependent on an omen. Yeb. 120b מְנַחֲשֵׁי אינשי וכ׳ כיס .. as to purse and bag people are superstitious and do not lend them; a. e.

נָחַשׁ II, *Af.* אַנְחֵשׁ, חַנְחֵשׁ (denom. of נְחָשׁ) *to use copper* and plate it with silver, *to plate.* Pesik. Ekhah, p. 122b חַנְחֵשׁ לידו make it plated for him (in place of solid silver); Yalk. Is. 258 אכחיש, read: אַנְ׳.

נַחַשׁ m. (b. h.; נָחַשׁ) *divination from omen, superstition.* Num. R. s. 20 בעל נ׳ a believer in omens. Ned. 32a, v. נָחַשׁ. Y. Sabb. VI, 8c bot. אע״פ שאין נ׳ יש סימן although you must not make them an omen, they are a sign (presage); Ḥull. 95b. Ib. כל נ׳ שאינו .. אינו נ׳ an omen which is not proposed in the manner of Eliezer ... (Gen. XXIV, 13, sq.) or of Jonathan (I Sam. XIV, 9, sq.) is not considered a divination (in the sense of Lev. XIX, 26); a. fr.—*Pl.* נְחָשִׁים. Tanḥ. Balak 4 בעל נ׳, v. supra.

נָחָשׁ m. (b. h.; נָחַשׁ) 1) [*the hissing,*] *serpent.* Gen. R. s. 22 נ׳ הקדמוני the original serpent (the seducer of Eve). Ib. s. 20 נ׳ זה רשע בעל תשובות that serpent is wicked and skilled in arguments. Bekh. 8a נ׳ לשבע שנים וכ׳ a serpent's pregnancy lasts seven years, and for that wicked animal I find no parallel (in the vegetable kingdom). Gen. R. s. 54 נ׳ של בית the domestic serpent (harmless); a. fr.—*Pl.* נְחָשִׁים. Ib. s. 84 נ׳ ועקרבים snakes and scorpions; a. fr.—2) *a pungent* (*poisonous*) *fluid* in the leaves or in the stems of onions kept for a long time in the ground. Erub. 29b.—3) *a disease of the eye,* v. חֲלָזוֹן. Bekh. VI, 2 חלזון נ׳ וכ׳, expl. ib. 38b as identical with חלזון; Tosef. ib. IV, 2; Sifra Emor ch. II, Par. 3.

נַחֲשָׁא, נַחַשׁ ch. = h. נַחַשׁ. Targ. Y. II Num. XXIII, 23.—

Digitized by Google

Snh. 19ᵃ נ׳ קא רמי לדהו (by saying to his comforters, 'be comforted') does he not cast an evil omen on them (that they would suffer bereavement)? Gen. R. s. 87, v. נָחָן; a. e.—*Pl.* נְחַשַּׁיָּא, נְחָרֵי. Targ. Num. l. c. (O. ed. Berl. נַחֲשַׁי). Targ. O. ib. XXIV, 1. Targ. Y. Lev. XIX, 26; a. fr.

נָחַשׁ, (נָחַשׁ) נְחַשָּׁא m. ch.—h. נְחוֹשֶׁת. Targ. Jer. XV, 20. Targ. Num. XXI, 9; a. fr.—Y. Kidd. I, 58ᵈ נ׳ יקיר וזיל נ׳ copper rises and falls (silver being the standard), v. יְקִירָא. Esth. R. to I, 22 מה דחדין קיתונא דנ׳ וכ׳ (ר׳ עזריה) what purpose this copper vessels serves, an earthen vessel may serve as well; Lev. R. s. 12 (not נחשת); a. e.

נַחְשׁוֹל m. (חָשַׁל; Syr. מחשולא, P. Sm. 1404) *a crushing wind* (cmp. I Kings XIX, 11); esp. (שבים) נ׳ *gale on high sea*, also *Naḥshol*, a spirit. Tosef. Yoma II, 4; Yoma 38ᵃ (Y. ib. III, 41ᵃ סער גדול). Tosef. B. Mets. VII, 14; B. Kam. 116ᵇ; Y. B. Mets. VI, end, 11ᵃ סמינה שעמד עליה נ׳ והציקל וכ׳ if a gale threatened the ship, and they lighted it. Pesik. R. s. 32 אחזו נחשולת (corr. acc.). Num. R. s. 13 (play on נחשון) על שם שירד תחלה לנ׳ שבים because he was the first to go down to the surf (or to Naḥshol) in the sea. Gitt. 56ᵇ עמד עליו נ׳ שבים וכ׳ a *naḥshol* in the sea stood up against him to drown him; Yalk. Koh. 972 נ׳ של ים.

נַחְשׁוֹלָא, נַחְשׁוֹל oh. same. Targ. Jon. I, 4. Ib. 15; a. e.—Lev. R. s. 22 מחא נ׳ בימא a *naḥshol* smote the sea; Gen. R. s. 10 מחאיה נחשלא בימא (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 מחא נ׳ גו ימא.

נַחְשׁוֹן (b. h.) pr. n. m. *Nahshon*, prince of the tribe of Judah. Num. R. s. 13, v. נָחְשׁוֹן h. Snh. 12ᵃ (in a secret letter) עמוסי ירכי נ׳ the burdened (the officers) of the offspring of N., i. e. of the Nasi of Palestine; a. fr.

נַחְשִׁירָן, נַחְשִׁר׳ (not נחשיר׳) m. (Pers., v. Nöld. Mand. Gramm. p. 63) *hunter; a shrewd man.* Targ. Gen. XXV, 27 (h. text ציד צָיִד; cmp. Gen. R. s. 63; Tanḥ. Tol'doth 8).

נחשלא, v. נַחְשׁוֹלָא.

נַחְשִׁרָן, v. נַחְשִׁירָן.

נָחְשְׁתָּן, נָחֳשְׁתָּן, v. נְחוֹשְׁתָּן.

נַחַת f. (b. h.; נוּחַ) 1) *rest, tray, stand* (v. אַנְחוּתָה). Ḥag. 26ᵇ; Men. 96ᵇ, a. e. כלי עץ תצשוי לנ׳ a wooden utensil intended for resting things on it (table &c.). Gen. R. s. 25; s. 33 לשם נ׳ דתיבה נקרא Noah was named from the resting of the ark (Gen. VIII, 4). Yeb. 103ᵇ סנדל של נ׳ עיז Ar. (in ed. our w. omitted) a sandal used as a rest for an idol.—2) *ease; gentleness; comfort.* Erub. 83ᵇ שלזה תשמישו בנ׳ which one neighbor can make use of with ease, opp. בקשה with difficulty. Ber. 56ᵇ בנ׳ at a slow trot, opp. ברדוק at full speed. Snh. 92ᵃ, v. נָחַג; a. fr.—נ׳ רוח *gratification, pleasure.* Keth. 95ᵃ תרמא נ׳ ר׳ עשיתי she may say, I did it only to gratify my husband (but did not mean to sell). Ḥag. 16ᵇ כדי לעשות נ׳ לנשים to let the (offering) women have the satisfaction (of putting their hands on the sacrifices). Ber. 17ᵃ ועושה נ׳ ר׳ ולירצרו and acts so as to please his Creator; a. fr.

נָחַת (b. h.; sec. r. of נוּחַ) *to be put down, to go down.* *Nif.* נִחַת same, *to be humbled, bow.* Y. Ber. IV, beg. 7ᵃ (ref. to Mal. II, 5) נ׳ הוא .... קודם before he mentions the Name (in the benediction), he must bow.—V. חָתָא.

נְחֵית, נָחֵת ch. same, *to go down.* Impf. יֵחוֹת, inf. מֵיחַת, מֵיחוֹת, imper. חוֹת. Targ. Ex. XV, 5. Targ. Y. Gen. XLIV, 26; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 לְמִנְחָתָא, some ed. לְמִנְחָתָא, read: לְמִנַּחְתָא *Pa.*]—Sabb. 41ᵃ כי נָחֵית when one is going down (to bathe). Ib. כי קא נָחֲתֵי when they were going down. Meg. 25ᵃ חזנא דנ׳ וכ׳ a man went down (to the praying desk) in the presence of &c. B. Kam. 39ᵃ נ׳ לעומק וכ׳ goes down to the depth of the law; a. fr.—B. Bath. 133ᵃ נָחֲתָא לדיקלא she seizes the palm-tree for her widowhood, v. יָרַד.

Pa. נַחֵית 1) *to put down.* Yoma 47ᵃ ונַחֲתִיה וכ׳ and let him put down the pan; v. חָתִי I.—2) *to lower, remove.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 (v. supra; Y. I לְמַתְעָא *Af.*).

Af. אַנְחֵית *to put down, rest; to let come down.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (h. text תַּעֲנֹג). Targ. Y. I Gen. XLIX, 23, v. supra. Targ. O. ib. II, 5. Targ. Ez. XXIII, 15; a. fr.—*Part. pass.* מַנְחַת (מְנָחִית); *f.* מַנְחָתָא; *pl.* מַנְחָתִין; מַנְחָתָן *placed, resting, lying; inlaid.* Targ. O. Gen. VIII, 11 (ed. Vien. מְנָחִית; Y. מְחִית). Targ. Jer. XXIV, 1. Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Pesik. B'shall., p. 91ᵃ ודוא מַנְחִית לכון and he will take bread down out of the oven (cmp. רְדָה II). Taan. 21ᵇ חות מַנְחִית גברי וכ׳ used to place men apart &c. Sabb. 101ᵃ נוד אַנְחִית וכ׳, v. נָגַד. Ned. 91ᵇ חוו מַנְחָן תחלי וכ׳ cress was deposited there. B. Bath. 69ᵃ, a. fr.

Ithpe. אִיתְנַחַת, *Ithpa.* אִיתְחַת 1) *to be brought down.* Targ. Gen. XXXIX, 1. Targ. Ez. XXXI, 17; a. fr.—Y. Peah XIII, 21ᵃ bot. איתנחת מן ניכסוי became poor, v. יָרַד; Y. Keth XI, 34ᵇ bot.—2) (of an argument) *to be settled.* B. Bath. 129ᵃ אִתַּחַת לן חדא נוחַ, v. *Ithpe.*

נַחֲתָא f., constr. נַחֲתַת (preced.) *layer.* Targ. O. Ex. XVI, 13 (Var. מְחִיתַת, נְחָתַת; h. text שִׁכְבַת). Targ. Ps. CX, 3 (Bxt. נְחִיתוּת).

נַחְתּוֹם, נַחֲתוֹם m. (חָתַם; cmp. טָפְסוֹ) *baker of bread in moulds, professional baker.* Tosef. Ḥall. I, 7 נ׳ אחד מארבעים וכ׳ the professional baker has to give one forty-eighth portion of his dough to the priest, opp. בעל חבית a private baker; Y. ib. II, end, 58ᵈ. Ḥall. II, 7 נ׳ שהוא עושה למכור בשוק the baker that makes bread for sale in the market. Y. Dem. V, 24ᵈ top נ׳ עושה טפוס אחד וכ׳ each baker makes his own peculiar form of bread, while the dealer (סלטר) deals with many bakers; ib. נ׳ עושה בכמה טפוסין וכ׳ a baker makes several forms, while the dealer deals with one baker; a. fr.—ר׳ יהודה הנ׳ R. Judah, the baker, prob. identical with R. Judah ben Baba. Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. Tosef. Ohol. XVIII, 13; a. e.—*Pl.* נַחְתּוּמִים, נַחֲתוּמִין. Y. Ḥall. l. c. Kel. XV, 2, v. אַרוּבָּה I; a. fr.

נַחְתּוּמָא, נַחֲתוּמָא, נַחְתּוֹמִי ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—*Pl.* נַחְתּוּמַיָּא, נַחְתּוּמֵי. Ib. 2. Y. ib. 1. Targ. Jer. XXXVII, 21; a. e.—B. Bath. 20ᵇ בדנ׳ of the bakers' ovens.

Digitized by Google

נַחְתּוֹמַר m. (preced.; cmp. חַלְיַסַר) *bread-shop-keeper.* Y. B. Bath. II, beg. 13b.

נַחְתֹּם, v. נְחָתוֹם.

נָטָא, v. נְטַע.

בַּר נָטוֹזָא pr. n. m. *Bar Naṭoza.* Y. Ter. VIII, 45c bot.; Y. Ab. Zar. II, 41a.

נָטוּל m. (נְטַל) *heaviness, load.* Targ. Prov. XXVII, 3.

נָטוּל, v. נְטַל.

נָטוּלָא m. ch. = next w.—*Pl.* נְטוּלֵי. Ḥull. 54b דדמיא לנ׳ it may be classified with the cases of lost limbs.

נָטוּלָה f. (נְטַל) *the case of an animal in whose body an organ is found to be absent* or *destroyed.* Ḥull. 43a.—V. נְטַל.

נָטוֹפָא pr. n. pl., v. נְטוֹפָה.

נָטוֹפָא m. ch. (נְטַף) = h. נָטָף, *balm.* Targ. O. Ex. XXX, 34 (ed. Vien. נ׳). Targ. I Chr. II, 54 (Var. ed. Rahmer נטופתי). Targ. Ruth IV, 20.—Gitt. 69b וניגבול בנטפא let him knead it with balm.

נָטוֹפָה I pr. n. m. *Netofah.* Targ. Ruth IV, 20 (after I Chr. II, 54 נטופתי).

נָטוֹפָה II, נָטוֹפָא (b. h. נְטֹפָה) pr. n. pl. *Netofah,* near Bethlehem in Juda. Gen. R. s. 79 בקעתא דביתא נ׳ the valley of Beth N.; Yalk. Koh. 972; (Gen. R. s. 10 טרפא); v. טוֹפָה.—נ׳ דית (ה)נ׳ name of a species of olives, *Netofah olive.* Peah VII, 1 an olive which bore at one time a special name כזית נ׳ בשיעתו (אפי׳) Ms. M. (ed. חנ׳) (even if it be) like the N. olive; Tosef. ib. III, 9. Y. ib. VII, beg. 20a חיו שניהן נ׳ if two of the trees were N. trees; חיתה כל שדהו נ׳ if all the trees of his field were N. Ib. (defining נ׳ נוטף שמן) one dripping oil, contrad. to שפכני (pouring), yielding large quantities of oil. Ib. ודתאנו נטיפה (corr. acc.).—Denom.:

נָטוֹפָתִי m. (b. h.) *of Netofa.* Taan. 28a סמלאי דנטפתה Ms. M. (ed. סלמאי חנתופתי, v. Rabb. D. S. a.l. note; cmp. I Chr. II, 54); Tosef. ib. IV (III), 8 סלמאי חנט׳ Var. (ed. Zuck. חנתוצתי); Y. ib. IV, 68b bot. סלמי חנתיצתי (ed. Krot. נ׳; corr. acc.).

נִטּוֹפָתָא, v. נִישׁוּפָתָא.

נָטוֹרָא m. (נָטַר) *watchman, observer.* Yalk. Koh. 989 מה רשו ... חציקה דאי נ׳ וכ׳ wherein lies the power of that sheep (Israel), that it can feed among seventy bears (nations)? Said he, strong is the watchman that guards it against all of them.—*Pl.* נְטוֹרַיָּא, נְטוֹרִין. Targ. Y. Deut. XVIII, 10 נְטוֹרֵי נחשין (ed. Amst. נט׳) observers of omens (h. text מנחש). Targ. Y. Gen. XLII, 6 (not נְטוּ׳); a. e.—Y. Ḥag. I, 76c אייתון לן נְטוֹרֵי קרתא bring before us the guards of the town; Lam. R. introd. (R. Abba 2); Midr. Till. to Ps. CXXVII; Yalk. Ps. 881; ib. אילין נ׳ קרתא וכ׳ are these the guardians of the town? They are the destroyers &c. Lev. R. s. 12 צרי לי מן נ׳ I am afraid of the guards (to open the wine shop); Esth. R. to I, 22 (ר׳ עזריה); a. e.

נְטוֹרָא m. (preced.) [*that which is reserved,*] *reward.*—*Pl.* נְטוֹרִין. Gen. R. s. 11 דוגמא נ׳ some ed., v. הִזְגַּמְטְרִין.—[Tosef. Sot. VIII, 6 נטורים Var., v. נוֹטָרִין.]

נָטוּשׁ m. (נָטַשׁ) *a fugitive whose estate is abandoned.* Y. Keth. IV, 29a bot. זה שיצא לרעת נ׳ a *naṭush* is he who left of his own accord (not carried away by force); Y. Yeb. XV, 15a top.—*Pl.* נְטוּשִׁין, נְטוּשִׁים. Ib.; Tosef. Keth. VIII, 3 אלו הן נכסי נ׳ וכ׳ this is (in a legal sense) the abandoned estate of *n'ṭushin*: if the heir took possession without a report of the absentee's death having arrived, contrad. to רטושים; B. Mets. 38b. Ib. שמעתי שהנ׳ כשבויין I heard a tradition that the estate of fugitives is of the same legal category as that of captured persons. Ib., sq. מאי שנא הנך .. נ׳ וכ׳ why are these called *n'ṭushim,* and the others *r'ṭushim*? נ׳ דבע״כ *n.* are those who emigrate against their will (fugitives from justice).

נָטָה, נְטֵה (b. h.) 1) (cmp. נָטַע) *to stretch; to pitch* a tent. Yalk. Gen. 67 בתחלה נ׳ אהלה וכ׳ (Gen. R. s. 39 נטע) first he pitched Sarah's tent &c.—2) *to hang over, incline; to decline.* Macc. II, 7 ונטפו נוטה, v. נוֹף II; Kidd. 40b. Ned. IV, 5, a. e. חנוטות overhanging fruit. Y. M. Kat. III, 82a בנוטות when one's mustache hangs over the mouth.—Snh. 6b לדיכן דדין נוטה which way the judgment will incline (in whose favor the verdict will be). Ib. 3b (ref. to Ex. XXIII, 2) עשה לך בית דין נוטה arrange for thyself a court which can lean towards one side, i. e. of uneven numbers. Gen. R. s. 96, a. fr. נ׳ למות one inclines towards dying, feels death approaching; a. v. fr.—3) *to bend, pervert judgment.* Mekh. Mishp. s. 20 שמא תאמר .. ואינני נוטה את הדין lest you say, I will take a bribe but will not pervert the law.—*Part. pass.* נָטוּי; f. נְטוּיָה; *pl.* נְטוּיִים, נְטוּיִין; נְטוּיוֹת a) *hanging over, threatening, inclining.* Snh. 109a קדר נ׳ a threatening wall; R. Hash. 16b; a. e.—Gen. R. s. 49 למות נ׳, v. supra.—b) *spread; pitched.* Ohol. VII, 2. Tosef. ib. VIII, 2; a. e.

Hif. הִנְטָה 1) (neut. verb) *to incline.* B. Mets. 59b הִנְטוּ כותלי וכ׳ the walls of the school-house bowed (threatening to fall). Ib. ועדיין נָטִין ועומדין and so they still stand bending over. Ber. 11a הִנְטֵה, v. נָקַם. Keth. 84b; Erub. 46b נָטִין one is inclined (in favor of R. Akiba's opinion), i. e. the presumption is in his favor, opp. הלכה definite decision for general practice. Y. Snh. I, 18a bot. (ref. to I Kings XXII, 19) אלו מטין לכף זכות וכ׳ these argued in favor, and those against. R. Hash. 17a ורב חסד נָטֶה וכ׳ and He who is abundant in kindness inclines (the scales) towards the side of kindness; a. fr.—2) *to decline, move sideways.* Keth. 10a a man walking in the dark, ה׳ מצאו פתוח if he moves sideways (towards the door), he finds it open, if he does not (but strikes against the door) &c.—Trnsf. *to perform coition without violently tearing the hymen.* Ib.—3) (act. verb) *to bend*; ה׳ דין *to wrest judgment.* Mekh. l. c. שלא תאמר .. אֶטֶּה עליו את הדין say not, because he is a wicked man, I will turn the verdict against him. Peah VIII, 9 כל דיין ... ומטה את הדין a judge that takes a bribe and

Digitized by Google

perverts judgment; a. fr.—4) (after Ex. XXIII, 2) *to decide by majority* (cmp. עָרַע). Snh. IV, 1 דיני ממונות מטין וכ׳ in civil law a majority of one decides in favor or against (the claimant), דיני נפשות מטין וכ׳ in criminal law a majority of one decides in favor of the defendant, but for a verdict against the defendant a majority of two is required, v. הַעֲדָיָה. Mekh. l. c. תרוג על פי מטין put to death on a majority vote; אף מטין בשנים .. מה עדים as incriminating witnessess must be two, so must the majority be two.—*Part. pass.* מוּטֶה; *f.* מוּטָה *reclining, bending over.* M. Kat. 21ª; Yeb. 103ª בין עומד .. בין מ׳ standing, sitting or reclining. Kel. IV, 3; Tosef. ib. B. Kam. III, 10 חירתה מ׳ על צדה וכ׳ if the vessel was misshaped so as to bend sideways like a sedan chair. Ib.; ib. 5 מַטָּה על צדה.—V. מוּטָה.

נְטֵה, נְטָא, נָטָה ch. same. Snh. 26ª נַטְיֵהּ .. דילמא דצחיה וכ׳ perhaps the opinion of the Lord inclines after the majority. Y. B. Bath. II, end, 13ᶜ חד אילן נטה גו וכ׳ a tree the branches of which hung over that Roman's ground. Ib. זיל קוץ מה דנטה גו דידיה go and cut off what hangs over his ground; a. e.

Af. אַטֵי *to bend.* Y. Ber. II, 4ᵇ top לית אימשר דלא יַטֵי מילה it is not possible that he should not turn the discussion (so as to mention the exodus from Egypt; v. Bab. ib. 13ᵇ).

נְטִידָה, נְטִיָּה f. (preced.) *spreading.* Ohol. VII, 2 כְּנְטִיַּת האוהל as a tent is spread; Tosef. ib. VIII, 2.

נְטִיל m. (נָטַל) *heavy.* Y. Snh. VI, 23ᵈ bot., v. קָלַל.

נְטִילָא, v. נְטָלָא.

נְטִילָה f. (נָטַל) 1) *taking; lifting up; carrying.* Zeb. 34ª; Macc. 14ᵇ נְטִילַת נשמה death penalty. Y. Sabb. VII, 10ᶜ נשמה כ׳ taking life (destroying vitality); Bab. ib. 75ª; a. fr.—Meg. II, 5 נטילת לולב taking up the festive wreath.—Pesik. R. s. 10 נטילת ראש lifting up the head (with the ambiguous meaning of 'taking off the head' or 'promotion'). Lev. R. s. 17; Y. Ber. II, 5ᶜ bot. נטילת רשות, v. רְשׁוּת.—Y. M. Kat. III, 82ª top, a. e. נטילת צפורנים cutting the nails; a. fr.—2) נטילת ידים, or כ׳ *washing the hands* before and after meals &c. Ḥull. 106ª, sq. Sot. 4ᵇ; a. fr.

נִטִּילָה, Targ. Ps. LV, 9, v. נָטַל.

נְטִילוּתָא ch. = h. נְטִילָה, esp. *washing the hands.* Ber. 22ª בטלוה לנ׳ they abolished the washing of hands (before prayer or studying the Law).

נְטִיעָה f. (נָטַע) 1) *planting; plant.* Cant. R. to VI, 11 בשעת נְטִיעָתָן when you plant them. Ber. 35ª בר נ׳ that which belongs to the vegetable Kingdom. Snh. 68ª נְטִיעַת קישואין planting of cucumbers; a. fr.—Esp. *young tree, shoot.* Bets. 25ᵇ כ׳ מקטע וכ׳ the law concerning young trees (עָרְלָה) cuts off the feet of the butchers (ought to teach them patience, so as not to use meat before flaying and dissecting). Shebi. I, 8 כ׳ כשמה by 'a young plant' (with reference to the Sabbatical year law) we understand what its name indicates (during the first year). Y. ib. 33ᵇ bot. כ׳ מעץ עשר as to young shoots the proportion of ten to a field of a S'ah's size is required, v. infra; a. fr.—*Pl.* נְטִיעוֹת. Cant. R. l. c. כחן של נ׳ וכ׳ the endurance of young plants and the beauty &c., v. יוֹפִי. Shebi. I, 6 עשר נ׳ מפוזרות וכ׳ if ten young trees are scattered over a field of one S'ah's size, we may plough the entire field for their sake (on the eve of the Sabbatical year); Succ. 34ª, a. e. עשר כ׳ the law concerning young trees in a field &c. Taan. 5ᵇ bot. יהי ריצון שכל נ׳ שנטעין וכ׳ may all shoots taken from thee be like thyself. Y. Yeb. I, 2ᵇ חמש נ׳ נטע he planted five shoots, had five sons; a. fr.—Ḥag. 14ᵇ, a. e. קיצץ בנ׳ he mutilated the shoots (of the garden of religion, v. פָּרַח), i. e. became irreligious, v. קָצַץ.—Mekh. B'shall., Shir. s. 10, v. נְתִיצָה.—2) *pitching a tent, putting up a temporary structure.* Meg. 5ᵇ, a. e., v. אַבְרְנָקָא, a. נָטַע.

נִטִּיפָה, v. נְטוֹפָה II.

נְטִיר, v. נָטַר.

נָטִיר m. 1) part. pass. of נָטַר.—2) (נְטַר) *observance, worth observing.* Targ. O. Ex. XII, 42.—3) בְּנָ׳ *in secret.* Targ. Job IV, 12.

נָטַר, נָטִיר m. (preced.) 1) part. of נָטַר.—2) *guardsman.* Targ. Ps. CXXVII, 1. Ib. CXXI, 4; a. fr.

נְטִירָה f. (נָטַר) *guarding,* esp. (with ref. to Lev. XIX, 18) *bearing grudge.* Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV עד היכן כחה של נ׳ וכ׳ how far does the law forbidding to bear grudge extend? If you ask your neighbor for the loan of an axe, and he refuses, and the next day he asks thee ...., say not, I am not like thee; Yoma 23ª.

נְטִירוּתָא ch. same, *watching, proper care.* B. Mets. 42ª, v. פְּשִׁיעוּתָא. B. Kam. 48ª קביל עליה נ׳ he assumed the duty of guarding. Ib. עליה ידירה רמי נ׳ the duty of guarding rests upon him. B. Bath. 7ᵇ, a. e. רבנן לא צריכי נ׳ scholars require no guard; a. fr.—Pesik. Haḥod., p. 56ª, v. נַטְרוֹנָא.

נְטִישָׁה f. (נָטַשׁ) *renunciation, giving up.* Y. Peah VI, beg. 19ᵇ (ref. to Ex. XXIII, 11) יש לך נ׳ אחרת כזו there is another resignation like this (הֶפְקֵר). Ib. כ׳ מיעוט וכ׳ the superfluous ונטשתה (Ex. l. c.) intimates a limitation: *this* you must resign indiscriminately for the benefit of the poor or of the rich, but &c.

נָטַל (b. h.; cmp. טְלַטֵּל) 1) *to move, carry off; to receive, take.* B. Mets. I, 1 זה נוטל וכ׳ the one (of the claimants) gets three shares &c. Y. Sot. I, 16ᵈ bot., a. e. ומה שכר נָטְלוּ על כך what reward did they get for it?—Sifra Sh'mini, beg. מסיני נטלו לדם they got (their punishment) from Sinai. Sabb. 151ᵇ טול מה וכ׳ take away what thou hast put into me. Arakh. 16ᵇ; B. Bath. 15ᵇ טול קיסם מבין עיניך (Ag. Hatt. שיניך) remove the chip from between thy eyes (teeth); טול קורה remove the beam from &c. Gitt. VI, 1 אף תאומרת טול לי גטי even if she says, get me my letter of divorce (instead of 'receive for me'). Ib. 78ª טְלִי גיטיך וכ׳ take up thy letter of divorce from the ground. Pesik. R. s. 26, end נָטַלְתִּי עיני I lifted up my eyes. Ber. II, 8 לא כל הרוצה לישטל לו את חשם ישטול Y. ed., not every one who desires to assume a name, may assume it, i. e. not

Digitized by Google

every one has a right to consider himself superior to the masses (v. יִחֲרָא); a. v. fr.—Part. pass. נְטוּל; f. נְטוּלָה *removed.* Ned. XI, 12 (if a woman says) נ׳ אני מן היחודים I will be removed from (keep no company with) Jews; ... יפר׳ ותהא נ׳ וכ׳ the husband may forbid the vow as far as it concerns himself, and (for the rest) let her be isolated &c.—Snh. 21[b] נְטוּלֵי טחול persons who had their milt cut out (to make them fast runners).—V. נְטוּלָה.—2) (sub. מים) *to pour water over one's hands* for purification; נ׳ לידים, (ellipt.) נ׳ ידים, or only נ׳ *to wash the hands* before and after meals, before prayer &c. Tosef. Yad. I, 1 מי רביעית נוטלין לידים וכ׳ (Var. ed. Zuck., a. Mish. ib. I, 1 נוהנין) a quantity of one fourth of a Log of water may be used for pouring over the hands of one person &c. Ib. 13 הנוטל לידים חנוטל מחבירו והנותן וכ׳ if a person had his hands washed, himself having the intention (of purification), while he who poured it had not. Ib. 2; Mish. ib. II, 3 נ׳ את הראשונים if he began to use the water for washing before the meal (v. מַיִם). Ḥull. 107[a] נוטלין ממנו לידים you may use it for washing the hands; Tosef. l. c. 6. Ber. VIII, 2. Ib. 51[a] אל תשתול ידיך במי וכ׳ have not water poured over thy hands by one who has not washed his hands &c. Ḥull. 105[a] בכלי .. ניטלין you must wash over a vessel (receiving the water); ע״ג קרקע on the floor; a. v. fr.

Nif. נִיטַל 1) *to be handled.* Sabb. XVII, 1 (122[b]) כל הכלים ניטלין בשבת all vessels (implements, utensils &c.) may be handled on the Sabbath. Ib. 43[a], a. e. אין כלי נ׳ אלא לדבר הנ׳ בשבת a utensil must not be handled on the Sabbath except for the protection of a thing which may be used on the Sabbath. Par. V, 9 והן יכולות להינטל וכ׳ and they can be handled simultaneously; a. fr.—2) *to be removed, be gone.* Ḥull. III, 1; 2, v. גָּבַר III. Ohol. II, 3 כדי שינטל מן כ׳ as much of it as, if cut out from the skull of a living being, would cause death; a. fr.—3) *to be used for washing hands.* Tosef. Yad. II, 7 לא ניטלו מן חבלי the water was not poured directly from the vessel; לא ניטלו מן תרביעית not poured from a vessel containing one fourth of a Log; a. fr.

Hif. הִשְׁטִיל 1) *to throw; to put; to hang on, attach.* Gitt. V, 9 משהשטיל המים from the time she pours water on the flour. Yoma III, 2 המשטיל מים who urinates. Men. 40[b] ה׳ לבגלת וכ׳ if he attached the fringe (תְּכֵלֶת) to a three-cornered garment. Sabb. 42[b] להשטיל ביצחה to lay her eggs; a. fr.—2) (of plants) *to assume the shape of, to develop.* Maasr. I, 2 משהשטילו שאור, v. שְׂאוֹר; ib. משיטילו, v. גִּיד.

Hof. הוּשְׁטַל *to be thrown; to lie.* Part. מוּשְׁטָל, f. מוּשְׁטָלָה; *pl.* מוּשְׁטָלִין, מוּשְׁטָלוֹת; a) *lying.* Kidd. 82[b] מי שהוא מ׳ בריעב lies prostrated from starvation. Ber. III, 1 מי שמתו מ׳ לפניו he whose dead relative lies before him; ib. 18[a] כיון שמ׳ עליו לקוברו הרי מ׳ וכ׳ since the duty of burying rests upon him, it is the same as if the body were lying before him. Yeb. 37[b], a. fr. ממון חמ׳ בספק, v. סָפֵק; a. fr.—b) מוּשְׁטָלָה *a garment provided with show-fringes.* Men. l. c. הכניל לכ׳ if he attached additional fringes to a garment provided &c.; a. fr.

נְטַל ch. same, 1) (corresp. to h. נָשָׂא) *to take, lift, move, carry.* Targ. Ex. X, 13. Targ. Ps. CXXXIV, 2 טלו (imperat.); a. fr.—2) (corresp. to h. נָסַע) *to move.* Targ. Gen. XX, 1. Targ. Ps. LV, 9 נָטֲלָא (Bxt. נטילה; h. text סטה); a. fr.—3) *to wash the hands.* Y. Ber. VIII, 12[a] bot. הדה נ׳ ידיה is to be considered as if he had washed his hands.

Pa. נַטֵּל *to lift, carry.* Targ. O. Deut. XXXII, 11. Targ. Is. LXIII, 9; a. e.—*Part. pass.* מְנַטֵּל, מְנַטְּלָא; f. מְנַטֶּלָא; *pl.* מְנַטְּלִין, מְנַטְּלָיָא *exalted, high.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 13 (opp. מאירסין). Targ. Y. I ib. IV, 7. Targ. Is. LVII, 15. Targ. II Esth. I, 2. Targ. Prov. XXX, 13. Targ. Y. Ex. XV, 1 (not מַנְטָלַי). Targ. Is. II, 14.

Af. אַנְטֵל, אַטֵּל 1) *to cause to move, to pass.* Targ. Ex. XV, 22. Targ. Ps. LXXVIII, 26. Targ. Y. Deut. XXVI, 9; a. fr.—2) *to throw*; נ׳ (ב)אבנין א׳ *to stone* to death. Targ. Y. Deut. XIII, 11 תְּאַטְּלוּן, תְּאַנְטְּלוּן (!); a. fr.—[Targ. Y. II Ex. XXXIII, 22, v. טְלַל.]

Ithpa. אִתְנְטִיל, אִתְנַטַּל; אִיתַּ׳, אִתַּנַּ׳; *Ithpe.* אִיתְּ׳, אִתְנְטֵל 1) *to be lifted up; to be exalted.* Targ. Ps. XC, 2. Targ. Y. Ex. XV, 1; a. e.—2) *to lift one's self up, be overbearing.* Targ. Y. Num. XVII, 5.—3) *to be taken away, removed.* Targ. Job IV, 21. Targ. Esth. VIII, 10; a. e.—[Snh. 91[a] (quot. fr. Meg. Taan. ch. III) אתנטילו דימוסנאי, v. דִּימוֹסְנַאי.]

נַטְלָא c. (preced.) 1) *a ladle* or *small vessel* used for taking liquid out of a larger vessel, esp. for pouring over the hands before and after meals, before prayer &c. Targ. Y. Ex. XL, 31; a. e.—Ib. XXX, 21 נָטְלָא f.—2) (as a measure) *one fourth of a Log.* Ḥull. 107[a] אתקין ... נ׳ בת רי׳ R. J. ordered that a *naṭla* (to be used for washing hands) must contain one fourth of a Log; (Rashi: had a standard *naṭla* made, containing &c.). Gitt. 69[a] bot. נ׳ בת מחזוא a Moḥazean *naṭla*.—Y. Sabb. III, 6[a] bot. [read:] תבא ע״י נ׳ וחזיא .. כלי שני get the hot water into the basin by means of a ladle, when it (the basin) becomes a 'secondary vessel' (v. שֵׁנִי; cmp. Bab. ib. 40[b] טול בכלי שני).—*Pl.* נַטָלֵי. Ber. 51[a] מעטר ליח בנ׳ surrounded the large cup (over which the benediction was said) with small cups (for distribution).

נטליתא, Targ. Prov. XIV, 30, v. מַלְטְרָא.

נָטַע (b. h.) [*to fix,*] 1) = נָטָה, *to pitch a tent; put up a temporary structure.* Meg. 5[b] נטיעה של שמחה נ׳ he put up a temporary structure for a festive religious occasion, v. אֲכוּרְיָנְקָא. Ib. היכי נ׳ נטיעה וכ׳ how dared he put up a temporary structure on Purim?—Snh. 111[a] בקש מקום לנטוע אהלו (Ex. R. s. 6 לְנָטוֹת) he wanted a place to put up his tent; a. fr.—2) *to insert, to plant,* contrad. to זרע. *Kil.* II, 4 זרועה ונמלך לנוטעה if a field was sown, and he resolves to plant trees in it, לא יאמר אֶטַּע וכ׳ he must not say, I will first plant and then &c., v. אֶטַּע. Ib. I, 8 אין נוטעין ירקות וכ׳ you must not plant vegetables &c.; a. v. fr.—Part. pass. נָטוּעַ; f. נְטוּעָה; *pl.* נְטוּעִים, נְטוּעִין; נְטוּעוֹת. Ib. V, 1; 4; sq.; a. fr.—Trnsf. *to beget.* Y. Yeb. I, 2[b], a. e., v. נְטִיעָה.

Nif. נִיטַּע, נִטַּע *to be planted* with trees. B. Bath. 24[b]; Erub. 23[b] נ׳ רובו if the larger portion of it was planted with trees, opp. מזרע. Ohol. XVIII, 3 אינה נטעה כל נטע must not be planted with any kind of trees; Tosef. ib. XVII, 10; a. fr.

Digitized by Google

נֶטַע m. (b. h.; preced.) *plant, plantation.* Koh. R. to IV, 6 כמה בית נ׳ וכ׳ how much land fit for plantation is in it?—נ׳ רבעי *the fourth year's fruits of a young tree* (Lev. XIX, 24). Maas. Sh. V, 4; a. fr.; v. רְבָעִי.

נָטַף (b. h.; cmp. טִפְטֵף) *to drip, overflow.* Ker. 6ª שרף דנוטף וכ׳ the gum which exudes from balm-shrubs. Y. Peah VII, beg. 20ª, v. נְטוּפָה II. Sabb. 30ᵇ, a. e. שפרותיו נוטפות שמן וכ׳, v. מַר II; a. fr.—נוֹטְפִים, נוֹטְפִין *dripping water, collected rain water.* Mikv. V, 5, v. זָחַל; a. fr.—Trnsf. (cmp. נָבַע) *to speak, prophesy.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, end (ref. to Joel IV, 18) אין ימשו אלא נבואה *yiṭṭ'fu* alludes to prophecy; v. מַטָּפָה.—2) (cmp. טָפַי III) *to be too long, protrude, hang over.* Bekh. 43ᵇ חוטמו נוטף one whose nose overhangs his lips; Tosef. ib. V, 3.—[Y. Ber. I, 3ᶜ bot. שלא נטפו ed. Ven., v. חָטַף.]

Pi. נִיטֵּף *to drop.* Taan. 19ª התחילו גשמים מְנַטְּפִין the rain began to come down drop-wise. Ohol. III, 5 מת שדמו מְנַטֵּף a slain body whose blood flows in drops, opp. שותת. Y. M. Kat. I, 80ᵇ top ועודו מְנַטֵּף and when it is still overflowing; a. fr.

Nif. נִיטַּף, נִיטּוֹף 1) *to be fed by an overflow.* Tosef. M. Kat. I, 1 בריכה שניטְּפָה וכ׳ (Var. ed. Zuck. נִיטְּפָה, נִיתַּדְּפָה *Nithpa.* of טִפָּה) a pond formed by the overflow (of rain) from a field &c.—2) *to be inundated, to overflow.* Y. l. c. שניטופה .. שדה a field dependent on irrigation which discharged its overflow (from rain) into another field (and there formed a pond).

Hif. הִטִּיף *to cause to flow; to drop.* Y. Gitt. II, 44ᵇ top וכתב לא (ה)נָטִיף 'and he shall write' (Deut. XXIV, 1) but not form letters by dropping; Y. Sabb. XII, end, 13ᵈ. Y. Pes. V, 32ᶜ bot. ישפך לא יַטִּיף 'it shall be poured out' (Deut. XII, 27), but he must not let it fall in drops. Tosef. Sabb. XV (XVI), 9 צריך להַטִּיף וכ׳ he must cause a few drops of the blood of the covenant to flow; Gen. R. s. 46. Midr. Till to Ps. LXXIII, end; a. fr.

נָטַף ch. same, 1) *to drip.* Part. נָטֵף, נָטַף. Targ. Prov. XXVII, 15. Targ. Ps. LXXII, 6 דְּנָטְפִין (ed. Wil. דְּנָטְפֵי).—B. Bath. 73ᵇ לא נַטְפָא נישתא וכ׳ not a drop fell to the ground.—נָטְפֵי (=h. נוטפים, v. preced.) *dripping rain water,* contrad. to שפכי rain water collected in spouts (v. מְדָרוֹב). Ib. 6ª אחזיק לי׳ וכ׳ if one has the right to let the dripping water from his roof run into his neighbor's yard, he may make spouts and gutters &c.—*2) (cmp. שָׁקַף) *to turn up, lift.* Keth. 60ª (to a woman who had her eyes cast down in order not to look at her child) מְטוֹף עיניך Rashi (ed. נטף) turn thy eyes up (look freely around).

Af. אַטִּיף *to drop.* Targ. Ps. LXVIII, 9; a. e.—V. טִיף.

נֶטֶף m. (נָטַף 2) *grapes hanging down directly from the trunk,* v. עָטַף. Peah VII, 4; a. e.

נְטוֹפָא, v. נְטוֹפָה.

נְטַפָּא, *pl.* נְטַפֵּי, v. נָטַף.

*נַטְפִּיק f. (transpos. of נפטיק, corresp. to Pers. נפתיק, Fl. to Levy Talm. Dict. s. v.) *naphtha-salve.* Gitt. 86ª נ׳ חיורא a salve of white naphtha.

נָטַר (b. h.; cmp. טוּר I) *to guard, observe.* Sifré Num. 157 (expl. שרותם, Num. XXXI, 10) מקום שהיו נוֹטְרִים ע״ז וכ׳ the place where they guarded their idols; Yalk. ib. 785 שהיו נוטרין בית וכ׳ their idolatrous temple. Yalk. Prov. 964 ונוֹטֵר לבני אדם .. כשם שהנכנגול as the cock crows by night and holds guard for men; a. e.—Esp. (with ref. to Lev. XIX, 18) *to reserve anger, bear grudge.* Gen. R. s. 55 כתבת בתורתך .. ואת נוקם ונוטר thou hast written in thy Law (Lev. l. c.) thou shalt not &c., and thou takest revenge and reservest wrath (Nah. I, 2)?; Koh. R. to VIII, 4 לא אֶנְטוֹר I will not reserve &c. Yoma 23ª; a. fr.—[Cant. R. to IV, 12 מנטרים, read: מנסכים, v. נָסַךְ.]

נָטַר, נָטַר ch. same, *to guard, wait; to observe; to reserve.* Targ. I Sam. XXX, 23, sq. Targ. Deut. V, 10. Targ. Ruth I, 13; a. fr.—Imper. טַר, *pl.* טְרוּ. Targ. O. Deut. V, 12. Ib. XXVII, 1 (Y. טוּרוּ); a. e.—Part. pass. נָטִיר, f. נְטִירָא; pl. נְטִירִין. Targ. I Sam. IX, 24; a. fr.—Targ. Y. Deut. V, 10 נָטִיר read: נָטֵיר.—B. Bath. 74ª נְטַר עד וכ׳ wait here until to-morrow. B. Mets. 63ᵇ; 65ª, v. אַגְרָא I.—Ḥag. 5ª, v. infra.

Pa. נַטֵּר same. Keth. 37ª נטשה מְנַטְּרָא (not מינ׳) she guarded herself (her purity).—[Yalk. Job 898 קמנטרי תאני, read as Ḥag. l. c. מְנַקְּרִים.]—Part. pass. מְנַטָּר, f. מְנַטָּרָא, v. infra.

Ithpa. אִתְנַטַּר, *Ithpe.* אִתְנְטַר, אִתְנְטִיר 1) אִינְ׳ *to be guarded; to be reserved.* Targ. Hos. XII, 14. Targ. Y. Ex. XXIV, 11; a. fr.—Bets. 15ª מִינְטַר וכ׳ מִנְּטַר מחמת כלבי ולא (or מִינַּטַּר) Ms. M. (ed. מְנַטְּרָא) it is safe from dogs, but not from thieves.—*2) *to keep watch.* Targ. Prov. VI, 22 (perh. to be read תִּנְטַר *Pe.*).—3) *to be preserved.* Ḥag. 5ª חגי מִינַּטָּרָן וחגי לא מִינַּטָּרָן Ms. M. a. Rashi (ed. נטרן, corr. acc.) these (the unripe figs) can be kept, but those (the ripe) cannot; Yalk. Job 898 מנטרן.

נָטֵר, v. נָטִיר.

נְטָרָא m. (preced.) *guard.* Targ. I Sam. XXVIII, 2.—*Pl.* נְטָרִין, נְטָרַיָּא. Targ. Is. LXII, 6. Targ. Jer. LI, 12; a. fr.—[נְטָרָא f., part. of נְטַר.]

נִטְרוֹן m. (νίτρον) *nitrum,* (prob.) *native carbonate of soda* (v. Sm. Ant. s. v.). Y. Sabb. IX, end, 12ᵇ (expl. נֶהֶר, ib. IX, 5).

נַטְרוֹנָא, נַטְרוֹנָה m. (נָטַר) *Natrona* (*Avenger*), a symbolical name. Pesik. R. s. 15 נ׳ .. מי מוריע לכם who will avenge you on Rome? Naṭrona; Yalk. Ex. 191; Pesik. Haḥod., p. 56ª נטירותא (corr. acc.).

נָטַשׁ I (b. h.; cmp. טוּשׁ I) *to polish, sharpen.* Snh. 95ᵇ מגלך נְטוּשָׁה (כלום) is thy sickle (of death) polished? Sabb. 67ª (in an incantation) חרב שלופה וקלע נטושה the sword is drawn and (the stones of) the sling sharpened.

*נָטַשׁ ch. same, esp. (cmp. מָרַק) *to dress* a dead animal. Snh. 100ᵇ לא תְּנַטְּשׁוּ וכ׳ (Ms. M. תשטוש), v. גְּוִילְדְּנָא.—B. Bath. 110ª נְטוֹשׁ וכ׳ (Ms. M. שטוש; Ar. נשוט), v. נְבִלְתָּא; (Pes. 113ª שטוש, Ar. נשוט).

Digitized by Google

נָטַשׁ II (b. h.; cmp. טוּשׁ II) *to sink, drop* (cmp. Num. XI, 31); *to abandon, let alone,* v. infra. Gen. R. s. 75 אם רחקת ונָטַשְׁתָּה וכ' if thou wert to reject and abandon Jacob &c.; Yalk. Ps. 653.

Pi. נִטֵּשׁ same. Snh. 6b (ref. to Prov. XVII, 14) לְנַטְּשׁוֹ to drop it (the case, to compromise), v. גָּלַע; Tanḥ. Mishp. 6; Y. Snh. I, 18b לנוטְּשׁוֹ.

Pu. נוּטַּשׁ, *Nif.* נִיטַּשׁ *to be torn loose, be released.* Pesik. Baḥod., p. 154b נ' מחודש וכ' (not מחודש) released from one thicket and caught &c.; ib. נ' וכ'; Yalk. Num. 782 נ' וכ'; (Y. Taan. II, 65d top ניתור, v. נָתַר I; Lev. R. s. 29, a. e. ניחש, v. נָחַשׁ).

נָטַשׁ ch. same. Targ. Ps. XCIV, 14.

Pa. נַטֵּשׁ same. Y. Shek. V, 48d top נטשנה דלא תימות Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 42), read: נַטְּשׁוּהָ גבן נטשת נטשונה.. let her go, that she may not die while with us; they did let her go (ed. אפקונה).

נַטְשָׁא* m. (preced.) *dropping, excrements.* Targ. Y. II Lev. I, 16 (h. text נִצָּה).

נִיא* m. *climate.* Y. B. Bath. II, 13c top, v. נוֹי II a. נוֹי.

נִיאוּב, נִיאֵב* m. (נוּב) *trough.* Y. Naz. I, end, 51c ניאב (ed. Amst. שאוב); Num. R. s. 10 ניאוב; (Y. Ned. I, 36d bot. שאוב).

נִיאוּף m. (b. h. נְאָפִים; נָאַף) *lewdness, illicit intercourse.* Sifré Deut. 26 דבר נ' an unchastity; Deut. R. s. 2. Ned. 20a. Num. R. s. 9; a. fr.

נִיאוּץ m. (נָאַץ) *insult.* Gitt. 56b ניאוצו וגידופו וב' this man's (Titus') insult and blasphemy.—*Pl.* נִיאוּצִין, נִיאוּצִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) נ' .. נחומין these consolations ... are insults; Pesik. R. s. 28; Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. Ps. 884 נְאוּצִים.

נִיאוּצָא ch. same. Targ. II Kings XIX, 3; a. e.

נִיאוֹת, v. אוֹת.

נִיאָקָא, v. נְיָקָא.

נִיאָר, *pl.* נִיאָרוֹת, v. נְהַר.

נִיאֶרֶת, Tosef. Kel. B. Kam. V, 8 ed. Zuck., v. בְּוֹרֶת.

נִיב *to flow,* v. נוּב.

נִיב m. (b. h.; preced.) *flow, overflow; that which hangs over.*—נ' שפתים (borrowed fr. Is. LVII, 19; cmp. next w.) *upper lip.* Ḥull. 128b. Gitt. 56a.

נִיבָא I ch. same; (cmp. טפי, a. נוֹטָף s. v. נָטַף) *tusks, canine teeth;* also *pl.* נִיבֵי. Targ. Ps. LVIII, 7 (h. text מלתעות).—[Targ. Y. I Deut. XXXIV, 7 נ' לסחדיה his *molar teeth*; (h. text לְחוֹת!).]—B. Kam. 23b. Ḥull. 59a גמלא נ' איתי ליה a camel has canine teeth. Sabb. 63b שקילי ניבייהו his (the dog's) tusks are gone. Gen. R. s. 86, סכרון ניביה break its tusks out; Yalk. ib. 145 תברון ניביה. Ib. מסתכל בניביה, v. סָכַל I.—Trnsf. *the sinews connecting the hip-bone with its socket.* Ḥull. 54b אידסוק ניביה (some ed. אידסיק) its sinews are severed.

נִיבָא II m. *sproutings,* v. נְבָרָה.

נִיבְדְקוֹס, v. נוּבְהִידְקוֹס.

נִיבּוּל, בָּבּ' m. (נָבַל) *disfigurement; disgrace, exposure.* Y. Ab. Zar. I, 39b bot., v. נִיוּוּל. Ib. III, end, 43c נִיבּוּלָהּ ר"ש (an idol worshipped by an Israelite) is bad even when disfigured, i. e. its material can never be used even after its worshipper has abandoned and disfigured it. Gen. R. s. 87; Cant. R. beg., v. זְבוּל.—נ' פה *lascivious talk,* v. נָבָל. Lev. R. s. 24.

נִיבּוּרְיָא, v. נְבוּרְיָא.

נִיבְזִין m. pl. (בז; cmp. נָבוֹז; Samar. נבזה) *lots.* Y. Snh. VI, beg. 23b אסקון נ' וכ' cast lots between you two, and one of you will at all events be caught.

נִיבָלָא, v. נְבָלָא.—[ניבלין, Targ. Is. LIII, 9 some ed., v. נְבָלָא.]

נִיבְלְתָא, Targ. Job V, 16 some ed., v. נְבָלָתָא.

נִיבְרִיוֹת, Y. Erub. V, end, 23a נ' ר"י יוחצה לה ע"י, read: יוחצה לה אלפים אמה ע"י עירובו.

נִיבְרְקוֹס, v. נוּבְהִידְקוֹס.

נִיגָדָא, v. נְגָדָא.

נִיגּוּן, נִגּ' m. (נָגַן) 1) *playing on a musical instrument; use of the root* נגן. Pes. 117a; Y. Succ. III, 54a top; Y. Meg. I, 72a top; a. e.—2) *musical accent, melodiousness.* Cant. R. to IV, 11 בעינוגי ובניגונו, v. עִינּוּג.

נִיגּוּנָא, נִגּ' ch. same, *music.* Targ. Is. XXXVIII, 20; a. e.

נִיגְמִי, v. נגמי.

נִיגְנִי, v. בְּנִינְגֵי.

נִיגָרָא, נִגּ' m. (נָגַר) 1) *gutter, dike.* B. Mets. 107b ד' אמות .. דבני אנ' Ar. (ed. ד' גרמידי דאגּ' לבני נ' four cubits on the shores of a dyke belong to the owners of the dyke. Pes. 113a לא תשוור נ' leap not over a dyke (oth. opin., v. infra). B. Bath. 12b תרתי אחד נ' two fields dependent on one dyke for irrigation; a. e.—*Pl.* נִיגְרֵי, נִגּ'. Ib.—[V. also נִגְדָא.]—2) *track, step.* Pes. l. c. לא תשוור נ' do not leap in place of walking (v. supra).—*Pl.* as ab. B. Kam. 57a נקטי לחו נ' בריתא Rashi (ed. sing.) they adopted the habit of running out into the fields; ib. 118b אנקטה נ' וכ' (not אנקטי) he taught her the way out of the fold; B. Bath. 88a אנקטינהו ניגרא וכ' he taught them &c.—Sabb. 51b דחמרא שערי נ' the gait of the ass is (in accordance with) the barley (which he feeds on). Ib. 66b קל נ' the sound of steps. Pes. 111a שתין נ' sixty steps. Ber. 41b נ' דסרוזלא iron run (unwearied walk).

נִידָא Targ. Cant. I, 12, v. נַרְדָּא.

נִידָבָא, v. נִדְבָא.

Digitized by Google

נִידָּה, v. נִדָּה.

נִידּוּי, נִדּוּי m. (נָדָה) *banishment, isolation.* Num. R. s. 10 תודא בנ' (Sabb. 64b, a. e. בנדותא), v. נְדָה.—Esp. *excommunication*, of a higher degree than נְזִיפָה and lesser than חֵרֶם. M. Kat. 16a אין נ' פחות וכ' *niddui* lasts no less than thirty days. Ib. נִידּוּיוֹ נ' the excommunication pronounced by him is valid. Ber. 19a גוזרני עליך נ' I should have decreed the ban over; a. fr.

נִידּוּיָא ch. same. Ned. 7b (ref. to מנודה, v. נָדָה) לישנא דנ' הוא it has the meaning of excommunication (as if he had said מנדינא, v. נָדַי I).

נָיָה* pr. n. pl. *Nayah* (prob. to be read נוה, v. נָוָה III). Y. Snh. III, 21b רבנן דנ' the rabbis of N.

נִידָּךְ m. = אִידָּךְ (mostly after an open syllable to avoid a hiatus, or after ן) *he, himself; it, it is.* B. Kam. 114b דילמא .. וזהוא נ' קא מפיק שמא perhaps he sold them, and he himself spread the report (that they had been stolen). Ber. 58b לא ידענא מאי נ' I do not know what it is (its nature). Taan. 24a אנא נ' (differ. in Ms. M.) I am he (of whom you are speaking). Pes. 104a, a. e. מאן נ' בנן וכ' (Ms. M. נינהו, v. Rabb. D. S. a. l. note) who is (are) meant by 'the son of saints'?; a. fr.—*Fem.* נִידָּךְ. Ber. 44a.—*Pl.* נִידְּנִי, נִיְּדְנִי. Ḥull. 38a מאי נ' דברים וכ' what are the movements indicating the agony of death? Ib. 79a כולהו חדא מינא נ' they all belong to the same species. B. Mets. 24b רובה ישראל נינהו the majority are Jews; a. fr.—With suffixes: נִידָּלִי, נִידָּלָךְ, נִידָּלַיְהוּ &c. (*to*) *myself, thyself, himself* &c. Ḥull. 59b בעינא דמחזית ליה נידלי (Rashi דמחזית נידלי) I want thee to show him to *me* (Rashi: to make him visible). Ib. 142a והדר לקנינהו נ' and then let him transfer them to thyself. Ber. 54b ברוך רחמנא דיהבך נִידָּלָן וכ' blessed be the Merciful who returned thee to *us* and not to the dust. Ned. 41a; Erub. 10a, a. fr. את אמרת נידלן וכ' thou didst cite it to ourselves &c. Keth. 92a מגבי לחו נִידַּלַיְהוּ ארעא he will give land in payment to the very claimants, and then seize it from them; a. fr.

נִידְנָג, נִידְנָג m. (נָהַג) *leading.* Mekh. B'shall. beg.; Yalk. Ex. 226, v. נִירְהָם.

נִידָּלַי, v. נִידָּה.

נִידָּר, Yeb. 17a, v. נָדַר.

נִיוּוֹל m. (נָוַל) *ugliness; disgrace.* M. Kat. I, 7 מפני שנ' הוא לה because it defaces her (for the time being); Y. Ab. Zar. I, 39b bot. נִיבּוּל. Snh. VII, 3 (52b) נ' הוא זה this (the Roman way of decapitation with the sword) is a repulsive disfigurement. Y. Sot. III, end, 19b אבל אשה על ידי שנִיוְּולָה מרובה וכ' but a woman, because her disgrace (feeling of shame) is greater, must not be executed naked. Ib. 18d bot. המקום .. תחת ניוולה the Lord will indemnify her for her (unmerited) exposure. Yalk. Prov. 943 חדים של נִיוּל a hideous life (without enjoyment). Ned. 80a (in Chald. dict.) נ' דחד יומא לא שמיה נ' a neglected appearance for one day (by not bathing) is not considered self-neglect in the sense of the law; a. fr.

נִיוּוֹלָא, נִיוּוּ ch. same. Targ. Lam. III, 51.—Ned. 80a איתי לה נ' it would make her repulsive.

נִיוּטָאֵי, v. גִּיוּטָאֵי.

נִיוָּרוֹן, נִיְּרוֹן, v. נוֹר.

נִיוְּרִינָא* m. pl. (naeviana, sub. pira) *naeviana*, a species of *pears* (v. Sm. Ant. s. v. Pyrus). Y. Kil. I, 27a אתי תרוגיירי (corr. acc.).

נִיוָלִי pr. n. m. *Nivli.* Ḥull. 45b.

נִיוָמָא m. (נוּם) *slumber; idleness.* Targ. Prov. XXIII, 21.

נִיוּ, נִיוְּמָתָא f. same. Targ. Prov. VI, 4 ed. Lag. (ed. נִיוְּמָתָא; ed. Wil. נִימָתָא). Targ. Ps. CXXXII, 4.—*Pl.* נִיוְּמָתָא. Targ. Job XXXIII, 15 Ms. (ed. sing.).

נִיוָתָי m. *Nabatean.* Sabb. 121b (Ms. M. כותי); Y. ib. XIV, beg. 14b נְבָטִי.

נִיזְדָא, נִיזְבָא, v. sub נִזְ׳.

נִיזָק, נִיזָקִין m. (v. נָזַק) *one who claims damages; pl.* נִזְ׳, נִיזָקִין *cases of damage claims.* Gitt. V, 1; v. עִידִּית. B. Kam. 83b; a. fr.; v. נָזַק.

נִיזְרָא, נִיזָקָא, v. sub נִזְ׳.

נִיחַ, v. נוּחַ.

נִיחָ, נִיָּחַ, v. נָיַח.

נִיחָא I m. (נוּחַ) *soft, gentle.* Targ. Job XXXVII, 13; Taan. 3b bot. מיטרא נ' a gentle rain, opp. רזדא. Ib. דאתא נ' when a gentle rain has fallen.—*Fem.* נִיחָא, נִיחָתָא. Targ. II Esth. VIII, 13.—Sabb. 7b תשמישתיה נ' it is convenient for use; a. fr.

נִיחָא II m. (preced.; v. נוּחַ) *ease, satisfaction.* Yeb. 118b דגופא וכ' נ' bodily comfort (even in an unhappy marriage) is preferable (to singleness). Snh. 45a, v. בְּזִיוֹנָא. Sabb. 132a מטיקריא מאי קא נ' ליה וכ' what satisfactory reason had he at first (for his interpretation), and what was again the objection he attempted to meet?—נ' ל- *one likes, prefers.* Targ. Y. Deut. XXXII, 50.—Meg. 28a אתיקורי .. לא נ' לי I do not want to be honored at the expense of thy disgrace. Ib. לא נ' לכו וכ' do you not want me to live? B. Bath. 172a מילתא דנ' ליה וכ' something which is satisfactory to the creditor and &c. Arakh. 30b נ' לאינש דליזבן וכ' it is better for man to sell his daughter than to borrow on interest. Erub. 32b; a. fr.—נָ, חָנְ׳ (a dialectical term, v. נוּחַ *Ithpe.*) *it is right; it will do.* Y. Pes. I, 27b top נ' חצלחינים וכ' this is right as far as the uppermost and nethermost cavities are concerned. Y. Yoma III, 40c, sq. אין תימר מיד נ' של משה ... אין תימר נ' וכ' if you say, sacred vessels are consecrated at once (as soon as finished), it is right; but if you say, they are not consecrated until they are used, it would be right as far as the Mosaic vessels are concerned, but &c.—Ḥull. 56a

Digitized by Google

חכ׳ למאן דאמר this would be right according to the opinion of &c.; a. fr.—Cant. R. to I, 6 נ׳ (an editorial gloss, as a punctuation mark) *as a positive assertion*, opp. אִין דְּמָר.—V. נְיָחָא.

נִיחָא III pr. n. m. *Niḥa*, name of an Amora. Y. Kil. IX, beg. 31ᵈ; Y. Yeb. VIII, end, 9ᵈ; a. e.

נִיחוֹחַ m. (b. h.; נוּחַ) *pleasing*. Koh. R. to IX, 7 כריח נ׳ like the pleasing flavor (of a sacrifice); a. e.

נִיחוּם, נִח׳ m. (b. h.; נָחַם) *comfort, consolation*. Mekh. B'shall., beg. (ref. to נחם, Ex. XIII, 17) אין נ׳ זה אלא נחוג this (*naḥam*) does not mean comforting but leading (i. e. the מ is not radical); Yalk. Ex. 226 אין ני׳ בכ״מ וכ׳ (corr. acc.), v. נָחַם a. נָחָה.—*Pl.* נִיחוּמִין, נִיחוּמִים, נִח׳. Pesik. Shim'u, p. 117ᵇ דברי נ׳ comforting words, opp. קיתסורין. Ib. Naḥămu, p. 124ᵃ דברים טובים וכ׳; Yalk. Is. 307 דברים טובים דברי נ׳. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1), v. נִיאוּץ; a. e.—V. תַּנְחוּמִים.

נִיחוּנְיוֹן, v. נְחוּנְיוֹן.

נִיחוּתָא f. (נוּחַ) 1) *mildness, gentleness*. Targ. Job XXXI, 18 (v. תְּנוּנָתָא).—Taan. 4ᵃ, v. אֲבַל II. Arakh. 17ᵃ לענין תוקפא וכ׳ as regards ruling with rigor or with leniency. B. Bath. 25ᵇ דאתיא מיטרא בנ׳ when the rain comes down gently, opp. בשפיכותא. Sabb. 34ᵃ, a. e. צריך למימרינהו בנ׳ he must say them in a gentle way; a. e.—2) *submission, humility*. Gitt. 36ᵇ, v. שׁוּלְבָּן.—3) *ease of mind, satisfaction*. Snh. 30ᵇ; Pes. 32ᵇ מאי נ׳ why this ease of mind (why does he say, Let thy mind be set at rest as thou didst mine)?

נִיחָתָא, v. נִיחָא I.

נִישׁוּף m. (נָשַׁף) *overflow*. Y. M. Kat. I, 80ᵇ top.

נִישׁוֹפְתָא f. (נָשַׁף) *drop*. B. Bath. 73ᵇ, v. נָשַׁף.—*Pl.* נִישׁוֹפְיָיתָא. Gitt. 69ᵇ.

נִישְׁלִיתָא, v. מַלְשִׁיתָא.

נִיתִּיד, v. נוּד ch.

נִיתֵּד, *Pi.* of נָוַד.

נִיתַּח I, v. נוּחַ ch.

נִיתַּח II m.=h. נוֹחַ II, *kind, gentle, pleasing*. Targ. Y. Deut. XVII, 18.—ל׳ נ׳ *it is good (better) for*. Koh. R. to X, 5 [read:] וחוה נ׳ ליה דקבריתיה וכ׳ it would have been better for him that I should bury him than &c.; (Y. Sabb. XIV, 14ᵈ bot. נוֹחַ דיה ליה חוה אילו חוה מיית). Koh. R. l. c. חוה דייתיתים וכ׳ נ׳ it would have been better that his head were taken off than to do this; a. e.

נִיתַּח, נִיחָא, נִיחָא (נִיתָא) m.=h. נוֹחַ I, 1) *rest, satisfaction*. Targ. Ps. XCV, 11 ed. Lag. (ed. Wil. a. oth. נִיחַ). Ib. CXVI, 7 Ms. נִיחֲדִיכִי (Regia טוחידיכי; ed. מְנָחֲדִיכִי). Targ. Job XXXVI, 16. Targ. Lam. I, 3; a. fr.—Y. Taan. I, 64ᵃ (transl. Is. XXX, 15) בשׁוּבָה וְנַח וכ׳ through Sabbath rest and repose you will be redeemed. Gen. R. s. 87 (ref. to Ps. CXXV, 3) אין לו נ׳ וכ׳ (the evil spirit) has no satisfaction in the company of the righteous; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. ib. 880; a. e.—2) *gentleness*. Snh. 94ᵇ בנ׳ gently.—V. נִיתָא, a. next w.

נִיתְחָא, f. h. same. Gen. R. s. 30 (play on נח, Gen. VI, 9) נ׳ לו נ׳ וכ׳ (ed. Wil. נייחוא) he was a comfort to himself, a comfort to the world &c.; Yalk. ib. 48; Yalk. Chr. 1072 ניידחא. Gen. R. s. 25 (ref. to נח, Gen. V, 29, a. ינוח, Ex. XXIII, 12) נְיָיחַת שור וכ׳ . . . . נאמר כאן נ׳ here ease is mentioned, and so there: as there appeasement of the ox is meant, so here (the ox submitting again to man's control, v. נוּחַ); ib. ניידחת קבר rest in the grave; Yalk. Chr. l. c.

נַיְיחָמָא, v. נִיחֻמְתָּא.

נַיְיקָא, נַיְיאָקָא pr. n.=אַנְיָאקָא; v. אַנְגָּרָא.

נַיְיר m. (נור) [*blank,*] *paper, parchment, papyrus &c.* Ab. IV, 20 דיו כתובה על נ׳ חדש ink on a new blank, opp. נ׳ מחוק palimpsest. Gitt. 9ᵇ חלק נ׳ blank paper, v. קְרֵיעָא. Ib. 19ᵇ נתן לה נ׳ חלק if he handed her a blank sheet. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 11; Kel. X, 4. Sifré Deut. 160 לא על נ׳ not on a loose sheet, opp. מגילה; a. fr.—*Pl.* נַיְירוֹת. Pes. 42ᵇ מדבקין בהו נַיְירוֹתֵיהֶן . . . סופרים scribes . . glue their parchments with it (Ms. M. נַיְירוֹתַיְיהוּ ch. form). Kel. II, 5 נ׳ . . . כסוי (Var. (והנ׳) covers . . . made of papyrus; Tosef. ib. B. Kam. II, 5 ניאורות ed. Zuck. (Var. ונירות, corr. acc.).

נִיכַּר׳, v. next w., end.

נִיכּוּשׁ m. (נָכַשׁ) *weeding; lopping (trees)*. Kel. XXIX, 7 קרדום של נכ׳ (perh. נָכוּשׁ; ed. Dehr. נָכָשׁ) the axe used for lopping trees (v. Maim. a. l. ed. Dehr.); Y. Meg. I, 71ᵇ top נכ׳; Y. Ned. IV, beg. 38ᶜ מכוש (corr. acc.). Tosef. B. Mets. VII, 6 גמר ניכושו (ed. Zuck. נִכְּשׁוֹ) if he finished the weeding for which he was hired. Gen. R. s. 39 ראה אותן עסוקין בנ׳ בשעת הנ׳ וכ׳ when he saw them engaged in weeding (lopping) at the proper season &c.; a. fr.—[Pesik. R. s. 31 קטז כמין נ׳, ed. Fr. נכ׳, read: כחי קטנה, v. נִיוּר; Fr. emends: כווי קטנה כמין צינור.]

נִיכְסָא, נִיכְסָא, נִיכָּלָא, v. sub נִכְסָא.

נִילוֹס pr. n. (Νῖλος) *the Nile*, also *the godhead Nilus*. Targ. Y. Gen. XLVII, 7; a. fr.—Sot. 13ᵃ. Gen. R. s. 87; Pesik. R. s. 6, v. זִיבְגִּיל; a. fr.

נִים *to slumber*, v. נוּם.

נִים m. (preced.) *slumber, sleep*. Pes. 120ᵇ; Meg. 18ᵇ, a. e. (expl. מתנמנם) נ׳ ולא נ׳ וכ׳ a sleep which is no sleep, a wakefulness which is no wakefulness.

נִימָא, *Pi.* of נמא, v. נוּם I.

נִימָא, v. אֲמָא II.

נִימָד, נִימָא f. (נמא, comp. נְמָרָה=נְמָרִית, also meanings of נִיב, נִיבָא) [*hanging over,*] 1) *fringe, cord, hair* (of the eye-brow); *bristle; fibre*. Bets. 14ᵇ שמא תכרך נ׳ וכ׳ lest a

Digitized by Google

fringe (shred of the garment used as mattress) wind itself around his body; Y. Kil. IX, 32ª bot. Nidd. 67ª, a. e. נ' אחת one single thread; Y. Sabb. VII, 7ᵈ top נטא (corr. acc.). Gen. R. s. 93 קשר חבל בחבל וכ' בב' (Ar. ניניא) he tied rope to rope, string to string. Ib. נ' אחת דיתוח לו בלבי he had one bristle on his chest; Yalk. ib. 150. Gen. R. s. 65, end קשר בה נ' וכ' (Ar. נינא) he tied a string to it ...., and hanged himself. Tosef. Sot. I, 2 כדי שיקשור הגרדי נ' as much time as the weaver needs to knot a fringe; Y. ib. I, 16ᶜ bot.—B. Bath. 16ª (ref. to סערה, Job XXXVIII, 1) וכל נ' ונ' וכ' for each hair (of the eye-brow) &c., v. גמא. Sabb. 30ª, a. fr. מלא נ' a thread's (or hair's) breadth. Erub. X, 13 קושרין נ' במקדש they were permitted to knot a broken string of a musical instrument in the Temple; ib. 102ᵇ נימת כינור; a. fr.—*Pl.* נִימִין. B. Bath. l. c. Shek. VIII, 5 ed. (Ms. M. נירין); a. fr.—2) (cmp. נִיב) *pl.* נִימִין *mustache.* Yoma 38ᵇ בין חנ' on the division line between the two parts of the mustache.—3) (cmp. גִּינְּא III) *leech.* Ab. Zar. 12ᵇ. [Ib. 10ᵇ, v. נוטי.]

נִימָא ch. same, *cord; string* &c. Targ. Ps. XI, 2 (h. text יתר); a. e.—*Pl.* נִימַיָּא, נִימִין. Targ. Koh. IV, 12. Targ. Y. Num. XV, 38. Targ. Ps. VI, 1; a. e.

נימאייק, v. נְמָקָא.

נִימָח, v. נִיטָא h.

נִימוֹל, v. מוּל II.—[נימולין, Y. Yeb. VIII, 9ᵇ, v. נְטָלָה.]

נימוס, נימום, Tosef. Bekh. IV, 15; Tosef. Men. XIII, 6, read נָמוּס, v. נָמַס.

נִימוֹס, v. נָמַס.

נִימוֹס I pr. n. m. *Nimos,* 1) נ' הגרדי, v. אַבְנִימוֹס.—2) N., brother of Joshua the grist-maker. Bekh. 10ᵇ; Tosef. Makhsh. III, 13 אונימיס ed. Zuck. (oth. ed. אינ'), read אַבְנִימוֹס, v. אַבְנִימוֹס.

נִימוֹס II m. (νόμος) *usage, law; religion* (v. נוֹמוֹס). Meg. 12ᵇ מכתר בנימוסו, v. תַּחַר. Gitt. 65ᵇ כנ' עשו לה deal with her according to law. Ex. R. s. 15 בנ' חמלכות in accordance with the royal usage of warfare; (Tanḥ. Bo 4, a. e. כנמוסן). Gitt. 43ᵇ נימוסו .. כיון שנשמה Ar. (ed. נמוסי) as soon as the gentile did to him (the hypothecated slave) what the law requires (to take possession, v. נִשְׁקִי); Tosef. Ab. Zar. III (IV), 16 נימוסות (corr. acc.). Gitt. l. c. [read:] אע"פ שעשה לה נימוסה although he (the Jew) did what the law requires in regard to the field; a. fr.—*Pl.* נִימוֹסוֹת, נִימוֹסִין. Num. R. s. 18 בדרכי הגוים יש נ' וכ' it is the way of the nations to have many religious observances (for various deities) and many priests. Gen. R. s. 16 בב' בשלשה .. (Ar. בנוסין) in three things is Greece in advance of Rome: in codes &c., v. פַּנְקִיקִין. Ib. s. 67. Num. R. s. 8 בנ' שלנו in our (Roman) law; a. e.—[Ex. R. s. 15 דוצריא דנמוסין read: דנמוסין, v. נוֹמוֹס.]

נִימוּסָא, **נִימוּסָא'**, ch. same. Targ. Ps. I, 2. Targ. I Sam. II, 13; a. fr.—Gen. R. s. 48 (prov.) עלת לקרתא הלך בנימוסה when you come to a place, follow its customs.—*Pl.* נִימוּסִין, נִימוּסַיָּא. Targ. Ez. XX, 25; a. fr.—Y. Ber. V, 9ª בנ' דבריית וכ' (ed. Lehm. sing.) he is engaged in studying the laws of his Creator.

נִימוּק, v. נְמַק.

נִימוּק, **נְמ'**, m. (contr. of נְעִמּוּק; נָעַם) *depth, penetration.* Ab. d'R. N. ch. XVIII; Gitt. 67ª ר' יוסי נִימוּקוֹ עמו gave to R. Jose the surname, 'His depth is with him', i. e. he has deep reasons for whatever he says. Ib. אלמלא ראיתו נ' עמו if thou hadst seen him, (thou wouldst have seen) his depth was &c. Erub. 51ª. Bekh. 37ª מדו דתימא נ' עמו you might have thought, we must adopt R. Jose's opinion because he is known to have deep reasons.

נִימוּרְתָּא*, f. (מוּר; cmp. אֲמוּרְיָא) *a detachment of troops sent to take hostages* until a requisition be complied with. Y. Pes. IV, 31ᵇ bot., v. מַשְׁכּוֹנָא.

נִימַסִּים*, m. du. (מָסַס) *mashing mill.* Ab. d'R. N. ch. XXXI, end, contrad. to ריחים grinding mills (v. Ber. 61ᵇ top).

נִימַסְּפֵי, v. נִינְפֵי.

נִימְפִיוֹן, **נְמ'**, m. (νυμφεῖον, nympheum) *a fountain consecrated to the nymphs,* in gen. *fountain.* Tanḥ. Mishp. 8 (some ed. נמסין, corr. acc.); Ex. R. s. 31 גיפיון (corr. acc.).

נִימְרִית, **נִימְרִין**, (**נימרון**), **נִימְרָה**, v. sub נְמַר.

נִין m. (b. h.; נִינָו) [*tender,*] *child, offspring.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 אם אניח נ' ונכד וכ' I will not leave over a son or son's son of Amalek; Yalk. Ex. 266).

נִינְגִי, v. בְּנִינְגֵי.

נִינְדֵי, pl. of נִידָּה.

נִינְוֵה (b. h.) *Nineveh,* the capital of Assyria. Yoma 10ª; Gen. R. s. 37. Sabb. 121ᵇ; Y. ib. XIV, beg 14ᵇ צירעה שבנ' the hornet of N.; a. e.

נִינְיָא* **I** m. (contr. of נענע, cmp. טוני) (*slender*) *hemp-cord, line* (v. P. Sm. 2362; 2387). Gen. R. s. 65; s. 93 Ar. (ed. נינטא).—[Lev. R. s. 22, beg. גיניא, read: גִּינְּיָא, v. סִרְנָא.]

נִינְיָא, **נְנ'**, **II** f. (v. preced.) *ammi, Bishop's-weed* (v. אַמִּיתָא). Ab. Zar. 29ª (Rashi: *mint*). Sabb. 128ª; 140ª נִינְיָא. Ib. תאר נ' מעליא וכ' *ninia* is good for seasoning cress. Gitt. 69ᵇ תלת ביעי נ' (Ar. בנ') three eggs' sizes of *n.*—V. נַעֲנָא.

נִינְפֵי, v. next w.

נִינְפֵי, **נְנ'**, f. (νύμφη) *bride.* Targ. Cant. IV, 8, sq.—R. Hash. 26ª דתו קורין לכלה נ' I heard them call a bride *nin'fe.* Gen. R. s. 71 (play on נִפְתּוּלֵי, Gen. XXX, 8) נ' הית לי לימשות וכ' (not פת ...) I ought to have been made a bride before my sister; Yalk. Gen. 127 לינפה (corr. acc.). Ex. R. s. 36, beg. (ref. to ישה נוף, Ps. XLVIII, 3) לשון יוני .. נימפי (some ed. נְמ') in Greek they call a bride

Digitized by Google

nymphe. Ib. s. 52, end (ref. to Ps. l. c.) קלי ניני ed. Const. (missing in ed.) καλὴ νύμφη, the beautiful bride; Pesik. R. s. 41 קלוניפו (corr. acc.); Tanḥ. Ki Thissa 18 (ref. to נָוָה, Cant. IV, 11) כלה נופי; ed. Bub. ib. 9 קלונינפי, read קלי נ׳.— [Yoma 10ᵃ, v. נִיפָר.]

נֵיס, *pl.* נִישִׁין, נִישִׁים, v. נֵס.

נִיסָא, v. נְסָא.

נָסָא, נָיסָא m. (an adapt. of νῆσος, as if fr. נסע = נסא *to emigrate*, or אנס *to subject*; cmp. אֲנִיסִין, Sam. ענוסאי, Gen. X, 32, Mand. נסיסיא, v. Nöld. Mand. Gr. p. XXX) *settlement, colony*, esp. *island* (v. נַגָּוָן). Targ. Is. XX, 6 (ed. Wil. נסא). Targ. Jer. XXV, 22; a. e.—*Pl.* constr. נִיסֵי, נְסֵי. Targ. Is. XXIV, 15. Ib. II, 16 (ed. Wil. נסי; h. text אניות). Targ. Am. IX, 3 (h. text קרקע). Targ. Y. II Gen. X, 18 אומיא נ׳ (belonging to ib. 5, as quoted in Ar.); a. e.—Hebr. form, *pl.* (of נִיסוֹס) נִיסִים, נִיסִין, נַסִין; v. אֲנִיסִין.— [Deut. R. s. 2 נַס; Yalk. Is. 369; Yalk. Deut. 825 נָסַל.]

הַר נִיסָאי pr. n. (v. נֵס) *Mount Nissay* (Miracle), a substitute for Sinai, introduced for argument. Sabb. 89ᵃ (against one explaining הר סיני as הר שנעשו בו ניסים, the mount whereon miracles were wrought for Israel) הר נ׳ מיבעי ליה then its name ought to have been Har Nissay; v. סְמָנַאי.

נִיסָח *f.* (נוס) *flight.* Sot. VIII, 6 שתחלת נ׳ נפילה, corrected ib. 44ᵇ (as in Y. ed.) שתחלת נפילה נ׳ for the beginning of falling (in slaughter) is the rout; Y. ib. VIII, end, 23ᵃ; Sifré Deut. 198 שתחלת נ׳ נפילה for the beginning of flight means falling.

נְסִ׳, נִיסוּךְ m. (נָסַךְ) 1) *libation.* Succ. IV, 1 נ׳ המים שבעה the water libation (on the Succoth festival) is continued for seven days. Y. ib. 54ᵈ top; Tosef. ib. III, 15 נִיסּוּכוֹ בקדושה at its libation the laws of sanctity must be observed; (Tosef. Meil. I, 16 נְסִיכָתוֹ). Zeb. VI, 2. Snh. 62ᵃ נ׳ libation to idols; a. fr.—*Pl.* נִיסּוּכִין, נְסִ׳. Gen. R. s. 78, end כמה נ׳ ניסך יעקב how many libations Jacob performed. Taan. 2ᵇ, a. e. שני נ׳ two kinds of libations.—2) *the manipulation by an idolater* by which he causes wine to be forbidden to Jews as יין נָסָךְ (v. נָסָךְ). Ab. Zar. 56ᵇ (in Chald. dict.) נ׳ .. דרגל נ׳ operating with the foot is not called a ritual manipulation (does not affect the wine); a. e.

נְסִ׳, נְיסוּכָא, נִיסוּךְ ch. same, *the act of libation*; (in Targ. Y. also) *the liquid used for libation.* Targ. Num. XXVIII, 7. Ib. IV, 7; a. fr.—*Pl.* נִישּׁוּכִין, נִישּׁוּכַיָּא, נְסִ׳. Ib. O. some ed. Targ. Y. ib. XV, 13 (not נְסוּכַיָּיא); a. fr.—V. נְסָבָא I.

נִיסְחָנָא m.; *pl.* נִיסְחָנֵי, נְסִ׳ (נָסַח, v. *Af.*) [*despaired of, given up,*] *palms which never mature their fruits, male palms*; דְּנִ׳ *fruits of nishané, stunted dates* which cease growing early in the spring (נִיסָן). Pes. 53ᵃ בדנ׳ קץ he selected for felling (in the Sabbatical year) palms whose fruits had reached their limited maturity. Erub. 28ᵇ תתם בדנ׳ there it means fruits of the *nishané* (which having reached their maturity are considered as food). Ib. לאו בנ׳ (read בדנ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) it does not mean fruits of the *n.*— [Ms. M. נְסָחָנֵי, Var. נִיסָאנֵי, Ar. נִיסָנֵי, v. Rabb. D. S. to Erub. l. c.—The Var. נישאני, dialect. for נישח (cmp. נסח a. נסע) gave rise to etymological derivation from נִיסָן.]

נִיסִיתָא, נִיסִיוֹנָא, נִיסָיוֹן, v. sub נְסִ׳.

נִיסוּתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נִיסָבָא, v. נְסָבָא.

נִיסֵל or **נֵסֶל** m. (v. אַסְלָא II) *easy-chair, (royal) arm-chair.* Tosef. Snh. IV, 2 על נִיסְלוֹ ספסלו (strike out ספסלו, as a gloss; Var. כסאו); Y. ib. II, 20ᶜ bot. (Var. כסאו).

נִיסָן (b. h.; v. Fr. Del. Proleg., p. 138, note) *Nisan*, the first month of the Hebrew calendar, containing thirty days, varying between the sixteenth of March and the eighth of May. R. Hash. I, 1 באחד בנ׳ ראש וכ׳ on the first of Nisan begins the royal year. Ib. 2ᵇ מת בנ׳ .. בנ׳ וכ׳ if a king dies in N., and his successor ascends the throne in N., we count a year for the one, and one (the first year) for the other; a. v. fr.

נִיסָן ch. same. Targ. Y. Ex. XII, 8; 18; a. e.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ; Ber. 56ᵇ; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מתלמ׳), v. נְסָא.

נִיסָנֵי, v. נִיסְחָנָא.

נִיסָקָא m. (transpos. of ניקסא), v. נְקָצָא.

נִיסָרָא, v. נְסָרָא.

נִיסַרְדִי, v. מוּסַרְדִי.

נִיסַרְוִי, Targ. II Esth. III, 8 בנ׳ ed. Lag. a. oth., read: בְּגוֹ סַרְוָרֵי, v. סַרְוָרָא.

נִיסַרְפוּ, v. לקח.

נִיסָתָא, v. נְסִיתָא.

נְעָ m. (נוּעַ) *the effort made to remove phlegm, hawking; the phlegm discharged by hawking*, contrad. to פְּרִיחָה. Nidd. VII, 1 הנ׳ ותרוק the phlegm (of an unclean person) and the spittle. Ib. 55ᵇ ונִיעוֹ; B. Kam. 3ᵇ, v. פְּרִיחָה; a. e.

נִיעָא, נְיָעָא m. (נוּעַ) [*something hanging*, cmp. Syr. נצא *lobe of the liver*, P. Sm. 2403,] 1) *fat-tail, rump.* Targ. Y. II Lev. III, 9 (h. text אליה).—2) *breast of an animal.* Ib. VII, 30 (h. text חזה); [Ar. נָצָא, v. Koh. Ar. Compl. s. v.].—Midr. Sam. ch. XIV שוקה ונִיעָה the shoulder and the breast.

נִיעָה, v. preced.

נִיעוּר m. (נָעַר) *shaking* of a garment. B. Mets. 29ᵇ.

נִיעוֹר, v. עור.

נִיעוֹת, v. עוה.

Digitized by Google

נִיעֲנֵעַ, נִיעֲנוּעַ, v. sub נִיעַ.

נִיף, Tosef. Arakh. V, 14, v. נוֹף II.

נִיפּוּחַ m. (נָפַח) *blowing into.* B. Bath. 79ª (play on נפח, Num. XXI, 30) אש שאינה צריכה נ׳ a fire which needs no fanning (hell); Yalk. Num. 765.

נְפִיפוֹל, נְפִי׳ m. (נָפַל) 1) *falling off,* esp. (with ref. to Lev. XI, 32) *of a limb detached from the body.* Ḥull. 74ª מיתה עושה נ׳ וכ׳ the natural death of an animal causes the hanging limb (הַלְהוּל) to be considered as if detached (in life-time, so that it does not come under the law of נְבֵלָה), but slaughtering does not &c. (and the dangling limb is considered as a part of the slaughtered animal. Ib. 129ª אי מיתה עושה נ׳ ליטמא וכ׳ if death causes the limb to be considered as detached, let it be susceptible of uncleanness as a limb cut off from a live animal, and if not &c.; a. fr.—*Pl.* נְפִיפוֹלִין. נ׳ פת *bread which falls apart, spoiled bread.* Tosef. B. Kam X, 9; B. Kam. 99ᵇ; B. Bath. 93ᵇ. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI פת נפולה (corr. acc.; Yalk. Lev. 675 נוֹפֶלֶת).—[V. נִיפּוֹלִין.]—2) *falling down* for prayer. Deut. R. s. 2, beg. (as one of the expressions for prayer, with ref. to Deut. IX, 25); Yalk. ib. 811; Sifré ib. 26.

נְפִיפוֹל, נְפִי׳ m. (preced.) 1) *young birds found near their nests.* B. Bath. II, 6 (23ᵇ) נ׳ דומצא וכ׳ (Ms. O. נְפִיל; Ms. H. נְפֵל, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) birds found within fifty cubits &c.—2) a species of *locusts, nippol.* Ḥull. 65ᵇ סלעם זה נ׳ (Ar. דחרגל) *Sal'am* (Lev. XI, 22) is *nippol;* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V חרגל זה נפול.

נִיפּוֹלָא, נְפִי׳ ch. as preced. 2. Targ. Y. Lev. XI, 22 (Ar. נטלא, corr. acc.; h. text חרגל).

נִיפּוֹלָה, Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI, v. נִיפּוּל.

נִיפּוֹלִיָּה, v. next w.

נְפִיפוֹלִין pr. n. pl. *Neapolis* on the site of the ancient Shechem. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ ניפולירה (corr. acc., or ניפולים); Deut. R. s. 3 נ׳ של כותיים. Num. R. s. 23 (expl. שכם, Josh. XX, 7) נפ׳.

נְפָחָא, v. נַפָּחָא.

נִיפּוֹרָא, v. נִיפְרָא.

נִיפַּל, v. נְפִילָה.

נְפִיפָל, נְפִי׳ I m. (cmp. נְפִיל) [*giant,*] the constellation of *Orion* (h. כְּסִיל). Targ. Job IX, 9. Ib. XXXVIII, 31.—*Pl.* נְפִילִין, constr. נְפִילֵי, נְפָלֵי Targ. Is. XIII, 10 (h. text וכסיליהם).—Snh. 96ᵇ בר נפלי *son of giants* (?), surname of the Messiah (with allus. to חנפלח, Am. IX, 11); Yalk. Am. 549 (some ed. נְפִילֵי).

נְפִיפָל II m. *untimely birth,* v. נְפִילָא II.

נְפִיפָקָא, v. נַפָּקָא.

נִיפָּר pr. n. pl. (Assyr. Nipur, modern Niffer, v. Schr. KAT.², p. 572) *Nifar.* Yoma 10ª (identified with כלנה) נ׳ Ms. M. 2 (Ms. M. 1 נפגר for נפור, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. נופר) נינפי, strike out the second w., as a corrupt gloss, induced by phonetic resemblance of פַּלְנֵה a. פַּלְגָה, v. נִינְפֵי).

נִיפְרָא* m. (a mutilation of λυχνοφόρος, cmp. לוּפָר) *torch-bearer.* Ab. Zar. 11ª נ׳ Ar. (ed. נִיפְרוֹרָא; Ag. Hatt. נוּפָרָא; Yalk. Ex. 229 ed. Salon. אנפירא, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); v. פִּיפְרוֹרָא.

נִיפַּשׁ m. (נָפַשׁ)=h. רֶוַח, *vacant space.* Targ. Y. Gen. XXXII, 17.

נִיץ, נָץ (יָנַץ) נוּץ 1) *to sprout, blossom.* Targ. Ps. XC, 6 יְנִיץ. Ib. CXXIX, 6 יֵינִיץ Ms. (ed. יצוץ).—Snh. 18ᵇ יֵינֵץ; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top מֵינֵץ, v. בְּכִיר; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. נינץ (corr. acc.).—2) *to shine* (cmp. נָבַט). Targ. Ps. CXXXII, 18 (h. text יציץ).

Af. אֲנִיץ, אַנֵּיץ *to bring forth blossoms.* Targ. Num. XVII, 23 (ed. Berl. אַנֵּיץ).

נִיצָא, נָצָא, v. נֵץ.

נִיצְבָתָא, נִיצָבָא, v. sub נְצַ׳.

נִיצּוּחַ, נְצַ׳ m. (נָצַח) *glory; use of the stem* נצח *for song.* Midr. Till. to Ps. IV (expl. למנצח) למי שנאוחו נצח to him whose glory is everlasting. Ib. בני׳ וכ׳ with glorification (use of נצח) &c.; Pes. 117ª, a. e. נִיגּוּן.

נִיצּוֹחָא, v. נְצוֹחָא.

נִיצּוּרִין, נְצַ׳ m. pl. constr. (נִיצָּרִי) *strife, rivalry.* Meg. 24ᵇ top, v. נְצַ׳.

נִיצּוֹלוֹת, v. next w.

נִיצּוֹלֶת, נְצַ׳ f. (נָצַל) *remnants, refuse.* Gen. R. s. 67 (ref. to אצלת, Gen. XXVII, 36) מן חנ׳ ed. (Ar. חנצולות) of the leavings (of the poorest kind). Ib. s. 74 (ref. to ויצל, Gen. XXXI, 9) כזה שהוא מציל מן חנ׳ (Ar. חנצולות) like one that saves things from among the refuse.—*Pl.* נִיצּוֹלוֹת, נְצַ׳. Tosef. Ter. X, 3 חניצולית וכ׳ (corr. acc.; ed. Zuck. חמצולות) the leavings and the rotten fruits &c.—V. נְצַל a. נְצוֹלָה.

נִיצּוֹץ c. (נִיצֵץ) 1) (b. h.) *spark, sparkling light.* Tanḥ. Vayesheb 1 נ׳ אחד וכ׳ one spark from thy smithy.—*Pl.* נִיצּוֹצוֹת, נִיצּוֹצִין, נִיצּוֹצִים. Tosef. Yoma II, 3 חזו נ׳ יוצאות ממנה sparkling rays proceeded from it (the golden tablet); Yoma 37ᵇ הנ׳ מנהזין נ׳ יוצאין; Y. ib. III, 41ª top הנ׳ מנהזין; Y. Sot. II, 18ª top חנריצוצים וכ׳. Num. R. s. 5, beg. שני נ׳ של אש שני נצ׳ מקדמין וכ׳ two sparks of fire &c. Ib. two sparks preceded them. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ (v. לִיבּוּן) צריך שירתא נ׳ וכ׳ it must be so heated that sparks burst forth from it. Tosef. Sabb. VI (VII), 2 נפלו רימנו נ׳ ואמר וכ׳ if snuff falls off the candle, and he says, we shall have guests &c. (v. אֲמוּדֵי). Sabb. III, 6 לקבל נ׳ to receive the snuff; a. fr.—*2) *shivers scattering from the broken sledge-hammer.* Sabb. 88ᵇ; Snh. 34ª (ref. to Jer. XXIII, 29) מה פטיש זה מתחלק לכמה נ׳ as the sledge-hammer (when shattered by

Digitized by Google

the harder rock) is divided into many shivers (differ. in commentaries).—3) *squirtings* (of boiling water &c.). Ab. Zar. 76b מח בולעו נ' וכ' as the rim of a caldron absorbs forbidden substances through squirtings, so does it emit them again through the squirtings (of the boiling cleansing water, v. גיצול). Nidd. 13a נ' נחזין וכ' drippings (of urine) squirt upon his feet. Yoma 29b, sq.; a. e.—4) (cmp. Arab. *nuḍâḍah*) *residue.* Sabb. 139b תאירא נ' but there is the residue (the last drops percolating through the dregs in emptying liquid from vessel to vessel); נ' לבי ר' וכ' that residue was not cared about in the house of &c.

נִיצוֹצָא ch. same, נִיצוֹץ נורא *spark.* Targ. Is. I, 31.

נִיצוֹצָיָא, v. נוֹצִיצָיָא.

נִיצוּק, v. נִצּוּק.

נִיצוּר, **בַּר נִ'**, pr. n. m., v. נָצַר 1V.

נִיצַחְנוּתָא, **נִיצָחָנָא**, **נִיצָחוֹן**, v. sub. נצח.

נִיצְיוֹנָא, **נִיצָיָא**, v. נְצִיָּא.

נִיצַל, v. נָצַל.

נִיצָנָא, **נִצָּ'** m. (נצץ) = b. h. נִצָּן, *blossom.*—*Pl.* נִיצָנַיָּא, נִצָּ'. Targ. I Kings VI, 1; 37.

נִיצָצָא, v. נְצָצָא.

נִיצָרָא, v. נְצָרָא.

נִיקָבָא, v. נְקָבָא.

נִיקוּד, **נִקּ'** m. (נָקַד I) 1) *dot, point.*—*Pl.* נִיקוּדִין, נִיקוּדִים, נִקּ'. Tosef. Sabb. XI (XII), 13 חכותב שני נ' וכ' if one writes (on the Sabbath) two dots, and another person finishes them up &c., v. נְקוּדָּה.—2) *pl.* (as ab.) *minute loaves, cakes* (of half the size of an egg). Ter. V, 1 (oth. opin. *crumbled pieces*; v. Josh. IX, 12); Bekh. 22b. Y. Ter. V, 43c top ורודין נ' כחדא חציי וכ' those *nikḳadim* are half the size of eggs.—[Midr. Sam. ch. XXII ניקודים some ed., read: נִיקוּדִים.]

נִיקוּי, **נִקּ'** m. (נָקָה) *cleansing, clearing* from sin. Gen. B. s. 82, beg. עולמים אין לו נ' will never be cleared (forgiven).

נִיקוֹלוֹגוֹס m. (νεικολόγος, not found in Greek Dict.) *pleader in a law-suit.* Pesik. Baḥod., p. 153b מנח לך ניקלגיס וכ' (corr. acc.) retain for thyself such and such a man as pleader, and thou shalt be acquitted; Yalk. Num. 782; Yalk. Lev. 645 ניקולוני (corr. acc.); Lev. B. s. 29 נקול'; v. הֵיקוֹלוֹגוֹס.

נִיקוֹמַכִי pr. n. m. (Νικομάχης) *Nicomaches*, an Amora. Y. M. Kat. I, 80d top; Y. Snh. II, 23d bot. (not נִיקוּמִי).

נִיקוֹן* m. (Νίκων, v. Joseph. Bell. Jud. V, 7, 2) *an engine of war, iron ram.* Kel. XI, 8 (comment. *iron point of a javelin*, ref. to קינו II Sam. XXI, 16; R. Hai G. reads נקיון); [Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 גינין].

נָקַף I m. (נָקַה I) *knock, bruise.* Ḥull. 7b נ' דם וכ' the blood of a bruise atones &c. Ib. נ' שני a second bruise (before the first one is healed).

נָקַף II m. (נָקַה II) *crown, rim.*—דיתי נ' (cmp. פֵּאָה; v. Is. XVII, 6) *the olives left on the tree for the poor, the poor man's share, gleaning*, opp. to דיתי מָסִיק. Ḥall. III, 9. Peah VIII, 3. Yib. 20d bot. מקום שנהגו .. נ' וכ' where the custom prevails to take down the gleanings (instead of leaving them on the trees), the poor man may say, this oil is from gleanings; a. e.—[Comment. דיתי נ' olives which are *knocked down*, v. preced.]

נִיקוּר, **נִקּ'** m. (נָקַר I) 1) *picking, biting; chiselling.*—נ' עינים *putting out the eyes.* Pesik. Aḥărê, p. 168b; Lev. B. s. 20; Tanḥ. Vaëthḥ. 1; Koh. R. to VIII, 17.—נ' אבנים *chiselling of stones.* Sot. 46b.—Esp. *the picking* or *biting* done by birds, snakes &c., *traces of biting.* Ab. Zar. 35a (נחש) משום נ' because a serpent may have touched it. Y. Ter. VIII, 46a top דג נ' a fish showing traces of bites; a. fr.—*Pl.* נִיקוּרִין, נִיקוּרִים, נִקּ'. Ter. VIII, 6 נִיקוּרֵי תאנים וכ' figs &c. which appear to have been bitten at (possibly by snakes); Tosef. ib. VII, 16 חבשיל וכ' נ' a dish &c. showing traces of bites. Kidd. 80a, sq. כיצאו נ' נ' וכ' the dough shows that it has been pecked at (by chickens); a. fr.—Esp. *nikḳurin, laws concerning food suspected of having been touched by snakes.* Y. Ter. l. c.; v. אֶפֶד; a. fr.—2) *pl. worm-eaten cloth, shreds.* Midr. Sam. ch. XXII (some ed. נִיקוּדֵי, corr. acc.); Yalk. ib. 129, v. בְּרוּקְלַי.

נִיקוּרָא ch. same.—*Pl.* נִיקוּרִין, נִיקוּרֵי. Ḥull. 59a לא חיישת מר לנ' do you not apprehend that it may have been bitten by snakes?—Ab. Zar. 30b אי אית ביה נ' Ar. (ed. נְקִירֵי) if there are bites in it.—Ḥull. 57a צנא דנקודי Ar., v. אִינְקוֹרָא.

נִיקוּשָׁא m. (נָקַשׁ) *knocking, rattling.* Targ. Jer. XLVI, 22. Targ. Nah. II, 11. Ib. III, 2; a. e.—V. נְקָשָׁא.

נִיקַמְטוֹן m. (v. אֲנָקִרִיטְמִין) *a musical instrument resembling a wooden leg.* Kel. XV, 6.

נִיקָרוֹן, v. נְקִירוֹן.—[Kel. XV, 8, R. H. G., v. נִירקוֹן.]

נִיקְלַבְס, **נִיקְלַבּוֹס**, **נִיקְלַבִּים**, v. נִיקְלָוֹוס.

נִיקְלוֹגוֹס, **נִיקְלָגִיס**, v. נִיקוֹלוֹגוֹס.

נִיקְלָבְס, **נִיקְלָוֹוס** m. (Νικόλαος, S.) *a variety of the date.* Ab. Zar. I, 5 (13b) נקליבם (Bab. ed. נקלב; Mish. Nap. ודנקלבס, v. Rabb. D. S. a. l. note 400; Y. ed. נקלבים). Ib. 14b נקלס (Ms. M. נקלוס); Y. ib. I, 39d bot. נקלבי. Y. Sabb. XIV, 14d דניקלבס stones of *nicolaos* dates; Y. Ab. Zar. II, 40d דנקלבסין (*pl.*)—*Pl.* נִיקְלָוֵוסִין, נִיקְלָוֵוסַיָּא &c. Y. Ber. VI, 10c bot.—Num. R. s. 3, beg., v. נוֹבֶלֶת; Midr. Till. to Ps. XCII מקולסין (corr. acc.).

נִיקְלַי, v. אוּנְקְלַי II.

נִיקְלִיטִין, v. נַקְלִיטִין.

נִיקָנוֹר pr. n. m. (Νικάνωρ) *Nicanor*, 1) a general

Digitized by Google

under Antioch Epiphanes and Demetrius I, defeated and slain by Judah Maccabi (I Macc. VII, 39; II Macc. XV, 30). Y. Taan. II, 66ª top (Meg. Taan. XII) יום נ׳ Nicanor-Day (a half-festival); Y. Meg. I, 70ᶜ bot.—2) N., who imported Corinthian bronze doors for a Temple gate. Yoma III, 10; Tosef. ib. II, 4; Y. ib. III, 41ª; Bab. ib. 38ª. Midd. II, 3, a. fr. שער נ׳ (שערי), v. נְחוּשְׁתָן.

נִיקָרָא, נִיקָנְצָא, v. sub נִקְ׳.

נִיר I נור (b. h.; v. Del. Proleg., p. 98, sq.) [*to conquer,*] *to break ground, clear.* Tosef. Men. IX, 3 נָרָה שנה ראשונה ושנירה חורשה וכ׳ he breaks the field the first year, the second year he ploughs it &c.; Men. 85ª. Arakh. IX, 1 (29ᵇ) נָרָה if he broke it (without planting). Tosef. B. Mets. IX, 7 לא ירא נָר .. אלא נָאר וכ׳ (Var. נָר) he must not plough it over entirely one year and plant the next, but plough one half &c. Ib. 8 וחרש נָרָה וכ׳ and he ploughed all of it one year &c. Ib. 26 נאר (Var. נָיֵר, נָר); a. fr.—Part. pass. נִיר; f. נִירָה. Ib. 29 מניחה לפניו נ׳ when he surrenders the field to him cleared, opp. שְׁלֻמָּה.—[Men. 85ᵇ נִיר חציה, Ms. M. נָר.]

Pilp. נִרְנֵר *to plough over repeatedly.* Part. pass. מְנוֹנָר (=מְנוֹרָר; cmp. מְשׁוֹטָטָת a. מְטוֹלְטֶלֶת); f. מְנוֹנֶרֶת, *pl.* מְנוֹנָרוֹת. Men. 85ª שדות .. וחמ׳ לכך (Ms. M. חנונרות לבד, corr. acc. or חנינָרות *Nif.*) fields .. repeatedly ploughed over for that purpose; Tosef. ib. IX, 3 חגינירות, Var. חניטרות, read חנינָרות or חנינוֹרות).

Nif. נִינָר, נִינוֹר (cmp. נִיהוֹן fr. הֵין) *to be broken*, v. supra.

נִיר ch. same. Targ. I Sam. VIII, 12 לְמֵינָר (ed. Wil. לְמִינַר).

נִיר II m. (b. h.; preced.) 1) *clearing, ploughing over.* Tosef. B. Mets. IX, 24 בשעת חנ׳ (read: בשנת) in the year during which he cleared the land.—2) *newly broken land.* Peah II, 1 חבור וחנ׳ fallow land or newly broken land. Y. Naz. VII, 56ᵇ top; a. e.—*Pl.* נִירִין. Shebi IV, 3.

נִיר, נִירָא I ch. same. Targ. I Sam. VIII, 12.

נִיר III, נִירָא II m. ch. (preced. wds.; Assyr. *nîru*) *yoke; servitude.* Targ. Deut. XXI, 3. Targ. Num. XIX, 2.—Targ. Jer. XXVII, 8; a. fr.—Y. Sabb. V, end, 7ᶜ; Bab. ib. 54ᵇ, v. גִּימוֹן.—*Pl.* נִירִין. Targ. Jer. XXVII, 2. Ib. XXVIII, 13.

נִיר IV m. (v. preced.; cmp. jugum a. ζυγόν, v. Sm. Ant. s. v. Tela) *cross-beam of the loom*, also *the cross-rod* under the cross-beam (liciatorium) to which the ends of the leashes are fastened; trnsf (mostly *pl.*) נִירִין, נִירִין *the leashes* or *thrums* to which the threads of the warp are fastened; also *the warp.* Gen. R. s. 94, v. פֶּתֶל. B. Kam. 119ᵇ ולא נ׳ .. אין לוקחין you must not buy from the weaver remnants of woof or of warp threads. Kel. XXI, 1 הנוגע בנ׳ ... he who touches the upper beam ... or the rods, contrad. to קִירוֹס.—בית נ׳ that portion of the web produced by passing the spool with the woof across the warp, *mesh, slip.* Sabb. XIII, 2 (105ª) חטושה שני בתי נ׳ Ms. M. (ed. בנירין) he who starts a web by making two meshes, attaching them either to the cross-pieces or to the slips (קִירוֹס). Ib. 105ª ברוחב ג׳ בתי נ׳ within a distance of three meshes; (Tosef. ib. XII (XIII), 1 על ג׳ בתים). Y. ib. VII, 10ᶜ בנירי אחד ... שני נ׳ בחתן two sets of warp threads fastened to one old border web (licium) or two borders fastened to one set of warp threads. Shek. VIII, 5 על ע״ב נ׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. (ed. נימין; v. Rabb. D. S. a. l., p. לד, note) the curtain was woven on seventy-two leashes, and each twist of the warp (נִיטָה) contained twenty four threads; Ḥull. 90ᵇ; Tam. 29ᵇ נימין; Num. R. s. 4 נימין; Tanḥ. Vayaḳh. 7 נימין; ed. Bub. 10 נירים.

נִירָא III ch. same; בת נ׳ the *cross-rod* (liciatorium). Sabb. 105ª (expl. שני בתי נירין בנירין, v. preced.) תרתי בבת נ׳ וחדא בנ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. בבתי, early ed. בבי; v. Rabb. D. S. a. l. note) he passes a thread twice around the cross-rod and once around the cross-beam (jugum). Ib. 67ª ברקא נ׳ a white twisted cord.—*Pl.* נִירַיָּא. Y. ib. XIII, beg. 14ª (expl. בניריו, v. supra) נ׳ the two cross-rods (the liciatorium and the jugum).

נִירְדָּא, v. נִרְדָּא.

נִירוֹן pr. n. m. *Nero*, the Roman emperor. Gitt. 56ª נ׳ קיסר. Lam. R. to I, 5 מית נ׳ (Gitt. 56ᵇ קיסר).

נִירוֹנִית f. (preced.) *a Neronian coin.* B. Mets. 25ᵇ; Tosef. ib. II, 10. Kel. XVII, 12 כסלע חניר׳ ed. Dehr. (ed. חנר׳, corr. acc.) the size of the Neronian Sela; Bekh. 37ᵇ. Ib. 38ª.

נִירוֹק, v. רָקק.

נִישְׁבִּין, נִישְׁבִּים, נִישְׁבָּא, v. sub נְשַׁב׳.

נִישָׁדוּר, נִשׁ׳, m. (Pers. našâdur. v. Perl. Et. St. p. 48) *gum-ammoniac.* Gitt. 69ª bot.

נִישׂוּאִין, נָשׂ׳ m. pl. (נָשָׂא) *taking in marriage* (v. אֲרוּסִין); *married state.* Keth. I, 4 מן חנ׳ ... אלמנה a widow, a divorced woman ... after having been actually married, opp. to מן האירוסין. Ib. V, 1. Yeb. 23ª (ref. to Deut. XXI, 15) אהובה בנישואיה וכ׳ beloved for her (blameless) marriage, hated for her (illicit) marriage. Ib. 64ᵇ ומלקיות נ׳ as to marrying (a third time), and as to the treatment of one twice lashed; a. fr.

נִישׂוּאִין ch. same. Targ. I Chr. VIII, 9 דאתחדתא בני נישואה, read: דאתחדתא חלכה בנישואין for a novel interpretation of the law was established through her marriage; v. Y. Yeb. VIII, 9ᶜ top.

נישׂיותח, v. נְשִׂיאוּתָא.

נישׂובים, v. נְשׂוּבִים.

נִישׂוֹבֶת f. (נָשַׁב) *chaff.* B. Bath. 94ª (Ms. M. נִישׂוּבוֹת *pl.*; Ms. R. נְשׂוּפוֹת).

נִישָׁרָא, נִישְׁפָּא, נִישְׁמָא, v. sub נְשַׁ׳.

נִישְׁהְרוּפֵי m. pl. (denom. of שָׂרָף) *drippings*; קרא

Digitized by Google

דנ *wax that runs through the beehive.* Sabb. 110b (Ms. M. נְשׁ).

נִיחְבָּרָא, v. נִדְבָּרָא.

נִיחוּחַ, נִיחֻחַ m. (נָחַח) *dissection.* Zeb. V, 4, v. חֻמְשַׁשׁ. Gen. R. s. 34; a. fr.

נִיתָּרָא, נִיתָּקָא, v. sub נִתַּר.

נָכָא, v. נְכִי.

נַכַּאי, v. נְכִי.

נָכְאָלָא m. (נָכִיל) *deceiver, hypocrite.* Targ. Prov. XI, 9 Ms. (ed. נְכָלָא).

נָכַד m. (b. h.) *offspring, grandson.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2, v. נִין.

נָכָה, v. נכי.

נֶכֶה m. (b. h.; נָכָה) *crippled,* נֶכֶה רגלים *paralyzed, lame.* Yalk. Deut. 933. משל לנ' ר' וכ' like a lame person that disturbed the peace of &c., opp. שָׁלֵם.—*Pl.* נְכִים. Pesik. R. s. 13, v. צָלַע.

פַּרְעֹה נְכֹה (b. h.) pr. n. m. *Pharaoh Necho* (II), King of Egypt. Sot. 9a; a. e.

נָכוֹן m. (b. h.; מִן) 1) *firm, ready.* Ber. 60a; a. e.—2) pr. n. נ' גּוּרְיוֹן, v. גּוּרְיוֹן II.

נָכוֹסָא, נָכוֹסְתָּא m. (נָכַס) *butcher.* Y. Yoma III, 40c top (expl. קְרִץ, Jer. XLVI, 20) חד אמר נ' one says, it means the butcher (with ref. to Yoma III, 4 קרצו).

נְכוּשׁ, v. נִיכּוּשׁ.

נָכוּשׁ m. (נָכַשׁ) *he who lops trees,* v. נִיכּוּשׁ.

נַכְזָרְיָא m. (v. אַכְזָר) *cruel.* Targ. Prov. XI, 17 (ed. Lag. נוסריא). Ib. XVII, 11 (ed. Wil. נוּכְרִי).

נָכְזָרְיוּתָא f. (preced.) *cruelty.* Targ. Prov. XII, 10 (ed. Wil. נַכְרִי). Ib. XXVII, 4 (v. נוּכְרָא).

נָכַת, נכי (b. h.) *to be lessened.*—[Lev. R. s. 33 נכת אלא, some ed., v. אָנַן.]

Pi. נִיכֵּת, נִיכַּת *to deduct.* Hull. X, 3 ואינו מְנַכֶּה לו וכ' and the seller is not bound to allow him a reduction for the priest's share. B. Bath. VII, 2, sq. יְנַכֶּה he must make an allowance for what there is less than specified in the contract. Num. R. s. 20 (ref. to נכת, ib. XXII, 6) כמי שמְנַכָּה אחד מכ"ד לסאה as one (purchasing grain) is prepared for a deficiency of one twenty-fourth for each S'ah (allowance for chaff, v. מְדִינוֹתָא); Tanh. Balak 4 (not למאה); ed. Bub. 6; a. fr.—[Cant. R. to III, 4 שנכת מסנתריב some ed., read שְׁנָכְתָה, v. נְכִיתָה.]

Hif. הֵיכָּה, חֵכָּה 1) *to injure, knock, strike.* B. Kam. VIII, 1 חְכָּהוּ חייב וכ' if he hit him (created a sore), he must pay for curing him. Ib. 3 הִכָּה את וכ' if a person strikes his father &c. Snh. IX, 2 נתכוין לְהַכּוֹתוֹ וכ' if he intended to hit him on his loins. Y. Peah I, 16a bot. (ref. to Ps. CXX, 3, sq.) כל כלי זיין מַכִּין וכ' all weapons strike in their place, but this (calumny) strikes at a distance; a. v. fr.—Part. pass. מוּכֶּה; f. מוּכָּה; *pl.* מוּכִּים, מוּכִּין; מוּכּוֹת. Keth. VII, 10, a. fr. מוכה שחין afflicted with leprosy. Ib. I, 3, a. fr. מוכה עץ one who lost her hymen through an accidental lesion. Par. VIII, 9; Mikv. I, 8, v. מַיִם.—2) (trnsf.) *to strike, produce sound, play.* Yoma I, 7 מַכִּין לפניו באצבע וכ' snap their middle-fingers. Arakh. II, 3, v. חָלִיל; a. fr.

נָכָא, נָכֵי ch. same.

Pa. נַכֵּי *to deduct.* Targ. Y. Lev. XXVII, 18.—Y. Sot. V, 20c bot.; Y. Ber. IX, 14b bot. אנא מְנַכֵּי, v. חַנְכָּרִיָּה. Sabb. 140a מְנַכְּרִין ... אי מרחמת ליה וכ' if provisions have become cheaper in consequence of the increased weight of the coin, we impose upon the creditor a corresponding reduction of the debt &c.; a. fr. זְכוּתָא, v. מְנַכְּרִין. B. Kam. 97b, sq.

Ithpe. אִתְנַכֵּי, אִיתְנַכֵּי *to be injured, suffer.* Y. Ab. Zar. II, 41d top אשתון .. ואתנכין the first drank and did not die, but were sick; ib. מיתתן אינכון ולא read ואתי; (Y. Ter. VIII, 45d bot. only מיתתן). Y. Dem. I, 22a top ולא אנכתן and they suffered no more (from mice). Ib. יעבור ולא יִתְנַכֶּה let him cross, he shall not be injured. Y. Keth. XII, 35b top כל תן דשוא מתנכי wherever he be buried, what does he lose (what difference does it make to him)?; Y. Kil. IX, 32c top מנכי (corr. acc.).

Af. אַנֵּי *to harm.* Y. Sabb. III, 6a bot. (in Hebr. dict.) ומַנֵּי חוא לה כלום can he harm her in any manner?; Y. Bets. II, 61c.

נַכַּאי, נַכֵּי m. (preced. wds.) *deduction.* B. Kam. 59a נכי חיה payment is made with a deduction of the expense for the midwife (which the husband now saves); נ' מזונות a deduction for nursing expenses (incident to a regular confinement). Y. ib. VIII, beg. 6b טיחנין נכאי מזון the injured person must be fully indemnified, deducting what his ordinary alimentation would have cost; Tosef. ib. IX, 8 נכי מזון Var. (ed. Zuck. דמי ניזק, oth. var. זכי, זבי, corr. acc.).

נַכֵּי m. (preced.) 1) *deduction; less.* Gitt. 15b; B. Bath. 57a נ' רובעא (the whole) less a quarter, i. e. *three fourths* (cmp. חַל I).—2) *loss, harm.* Y. Kidd. IV, 66b bot. משום מה נַכֵּייהּ because of 'what is his loss?', i. e. because it makes no difference in the law.

נַכְוָתָא, נַכְיָתָא f. (preced. wds.) *reduction of a debt against a landed security* (מַשְׁכַּנְתָּא) *by deducting a stipulated amount every year for usufruct.* B. Mets. 67b top תאר משכנתא ... לא ניכול אלא בנכ' where the usage prevails that a land pledge can be redeemed at any time, the creditor must not have the usufruct except for the consideration of a rent deductible from the debt, v. מַשְׁכַּנְתָּא. Ib. בלא נ' without paying any rent by deduction. Ib. 62a משכנתא בלא נכיתא (Rashi נכוי) in the case of usufruct from pledged land without consideration; a. fr.—Y. Ber. IX, 14b bot. מה נ' ed. Lehm., v. חַנְכָּרִיָּה.

נָכַל, נָכִיל *to be crafty; to contrive.* Targ. Ps. LXXXIII, 4.

Pa. נַכֵּיל same; (with accus.) *to deceive.* Targ. O. Num.

Digitized by Google

XXV, 18 ed. Berl. (oth. ed. *Pe.*). Targ. Ps. XII, 8 (ed. Wil. מנבל׳). Targ. I Chr. XII, 17.

נְכִיל m. (preced.) *craftiness, fraud.* Targ. Mal. I, 14 (ed. Lag. נכל).

נָכִיל, נְכִילָא, נְכִילְתָּא m., **נְכִילָא, נְכִילְתָּא** *f.* (preced.) *crafty, deceitful.* Targ. Ps. XLIII, 1. Targ. Jer. IX, 2. Targ. Ps. CXX, 2; a. e.—Targ. Hos. VII, 16 (ed. Lag. נִיכְלָא).

נְכִילוּתָא, נְכִילוּ f. = נְכִיל. Targ. Ex. XXI, 14; a. e.—Targ. Ps. X, 2 נכילו׳ Ms. (ed. נְכִלְתָּא; Regia נְכִילְתָּא). Targ. Job V, 16 נְכִלְתָּא ed. Wil. (ed. Lag. נבילתא, h. text עלחה).

נְכִילְתָּא, v. נְכִיל, a. preced.

נְכִיס *to slaughter,* v. נְכַס.

נָכִיס m., **נְכִיסְתָּא, נְכִיסָא** *f.* (preced.) *slaughtered.* Targ. Lev. XIV, 6 (O. ed. Amst. נְכָסְתָּא). Ib. 51 (O. ed. Vien. נְכִיסְתָּא); a. e.

נָכִישׁ m. = נִיתּוּשׁ q. v.

נְכִית, v. נְכַת.

נְכִיתָה f. (נְכַת) *bite*; trnsf. *booty.* Cant. R. to III, 4 (play on נכתה, II Kings XX, 13) כ׳ שִׁנְּתָן וכ׳ (some ed. נְכִיתָה) he showed him the bite which he had bitten off from Sennacherib, the booty &c.

נְכֵל, v. נְכִיל.

נָכָל, נְכָלָא נ״ר m. (נְכִיל) 1) = b. h. נֵכֶל *deceit.* Targ. Ps. XXIV, 4; a. fr.—*Pl.* נְכָלִין, נ״ר. Targ. Is. LIII, 9 (not נ״ב). Targ. Mic. VI, 12. Targ. O. Num. XXV, 18; a. e.—2) *deceitful; hypocrite,* v. נָכִיל, נְכָאלָא, a. נָכִיל. — *Pl.* נְכָלֵי, נ״ר. Gen. R. s. 49; Yalk. ib. 83, v. נְבָלָא II.

נְכָלְתָּא, נְכִילוּתָא, v. נְכִילוּ.

נְכַס (emp. נְכָסַס) 1) *to cut; to slaughter.* Imper. נְכוֹס. Pes. 61ª (expl. חכמו, Ex. XII, 4) כוס לי ... לשון סורסי הוא טלה זה it is an abbreviated form (v. סוֹרְסִי), as one says to his neighbor, *kos* (for נְכוֹס) &c., cut this lamb for me; Y. ib. V, 32ª bot.; Mekh. Bo. s. 3.—Snh. 82ᵇ (play on כובי, Num. XXV, 15) שאמרה לאבותיה כוס בי עם זה she said to her father, cut (ruin) this people through me. Ḥull. 37ᵇ מְנַכֵּס כוס כוס meat of an animal about which one says, 'cut, cut', i. e. meat of an animal hurriedly cut, because it threatens to die; Treat. Kuthim (ed. Kirchh., p. 33, sq.) we must not sell to Samaritans מְנוֹכְסוֹ (sub. בשר) meat of an animal on the point of death.—2) *to mark, count,* v. נְכָסִים.

נְכַס, נְכִיס ch. same; impf. יִכּוֹס. Targ. Gen. XXXI, 54. Ib. O. XXII, 10 לְמִיכַּס ed. Berl. (oth. ed. a. Y. לְמִיכַּס); a. fr.—Snh. 25ᵇ bot. ודאידנא כ׳ אבא וכ׳ and presently he will slaughter the father for the son and the son for the father (he will exercise extortions). Y. Shebi. V, end, 36ª מִיכּוֹס תורא וכ׳ to slaughter an ox available for the plough; a. fr.

Ithpe. אִתְנְכַס, אִתְנְכִיס, אִיתְנְכִיס *to be slaughtered.* Targ. Lev. XIX, 6; a. fr.—Gen. R. s. 33 וכ׳ אזל לְמִתְנְכָסָה was going to be slaughtered, and it lowed, as if to say, save me; Y. Keth. XII, 35ª מִיתְנְכִיס; Y. Kil. IX, 32ᵇ מְתְנְכִס taken to be slaughtered.

נְכָסָא, נְכָסְתָּא נ״ר *f.* (preced.) *slaughter; slaughtering* (according to the ritual, שְׁחִיטָה); *sacrifice, feast* (= h. זֶבַח). Targ. Is. XXXIV, 6 (h. text טבח).—Targ. Y. Deut. XIV, 21. Targ. Y. Lev. XVII, 13 (ed. Vien. נִיכְסַתְּהוֹן). Targ. Gen. XXXI, 45; a. fr.—Targ. Y. Gen. XLIII, 16 ב״ת נ׳ the place for ritual cutting (בית חשחיטה), *ritually cut throat.*—B. Bath. 92ª אי גברא דזבין לנ׳ לנ׳ if it is a man that sells cattle for food, the purchase was made for slaughtering (and not for work); B. Kam. 46ª (not לנכסותא); v. Rabb. D. S. a. l.); a. fr.—*Pl.* נְכָסָן, נְכָסָתָא; constr. נְכָסַת, נ״ר; (also נ״ר, נְכָסִין). Targ. O. Ex. XXXII, 6 ניכסן ed. Berl. (oth. ed. a. Y. ניכסין). Ib. XVIII, 12; a. fr.—Targ. Ps. CVI, 28 נְכָסֵי (Ms. נכסת).

נכסותא, v. preced.

נְכָסַיָּא, v. נְכָסִין.

נְכָסִים m. pl. (b. h.; נֶכֶס or נְכַס) [*counted things,*] *account; property, business.* Ber. 46ª וכ׳ נְכָסָיו וירדו נכסיו ויצלח מאד בכל נְכָסָיו may he have great success in all his accounts (enterprises), and may his business and ours be successful and near a city. Ab. Zar. 19ᵇ, v. צָלַח. B. Bath. IX, 7, a. fr. המחלק נכסיו וכ׳ if a person disposes of his belongings by word of mouth. Yeb. IV, 3 כ׳ חוזרין property which the wife brings in and takes out again (v. מְלוֹג). B. Kam. I, 2 כ׳ של בני בריה Jewish property; כ׳ חמיוחדין individual property; a. v. fr.

נְכָסִין, נְכָסַיָּא, נְכָסֵי נ״ר ch. same. Targ. Y. II Num. XXXII, 1 (h. text מקנה) *herds.* Targ. Josh. XXII, 8 (h. text נכסים). Targ. Deut. VIII, 17 (h. text חַיִל); a. fr.—B. Kam. 93ª (prov.) בתר מרא כ׳ וכ׳ behind a man of wealth chips are dragged along, i. e. in the company of a wealthy man you have an opportunity of making money. Bekh. 48ª דא אשתעבד כ׳ Rashi (read: אשתעבד; ed. אשתעבדן לתו לנ׳) has not the estate been made responsible for the debt (before the father's death)? Ib. מכדי כ׳ דבר וכ׳ does not a person's property merely take the place of a guarantor? B. Bath. 58ª כל נְכָסַי לחד ברא all my property shall go to one son (of mine). Ib. כולהו נְכָסֵי דתאי all the property (of the father) goes to this (son).

נְכָסְתָּא, v. נְכָסָא.

נְכָפַת, v. כָּפַת.

נָכַר (b. h.) *to be unknown, strange.*

Hif. הַכִּיר 1) *to recognize, know; to favor.* Ruth. R. to II, 10 (ref. to לְהַכִּירִנִי, ib.) כדרך וכ׳ נתנבאה .. לְהַכִּירָהּ she prophesied that he would know her in the way of all people (as his wife, cmp. יָדַע). Ber. 10ᵇ דאשה מַכֶּרֶת באורחין וכ׳ woman recognizes the character of guests better than man. R. Hash. II, 1 אם אינן מַכִּירִין אותו if the court does not know him personally. Y. Yeb. IV, 6ᵇ כנסה ולא הִכִּירָהּ he married her but did not touch her (v. supra). Snh. 7ᵇ (ref. to Deut. I, 17) לא תַכִּירוּ thou shalt not

Digitized by Google

and he who does the weeding (in a field of mixed seeds); M. Kat. 2b; a. fr. [B. Bath. 54a Ms. R., v. מַכּוּשׁ I.]

Hif. הִכְּישׁ 1) *to strike, wound, sting.* B. Mets. 30b; B. Bath. 88a הִכְּישָׁהּ if he struck the lost beast which he took in charge. Gen. R. s. 30, beg. הִכְּישׁוֹ אריה וכ' a lion struck and crippled him. B. Mets. 78a נחש הִכְּישָׁהּ a serpent bit her.—2) *to cause injury by contact.* B. Kam. 23b מַכִּישׁ (Ms. H. משיך) he who caused a neighbor's death by bringing the serpent's tooth in contact with his neighbor's body; Snh. 78a. Yalk. Deut. 944 שמַכִּישִׁין, v. קונטרינים; Sifré Deut. 317 שמכינים (corr. acc.).—3) (denom. of מַכּוּשׁ I) *to insert the hoe* or *spade.* B. Bath. 54a, v. מַכּוּשׁ I.

Hithpa. הִתְכַּשׁ, *Nif.* נִכּוֹשׁ *to be hoed for.* Gen. R. s. 45 חקוצים ... לא מִתְכַּשִּׁין ולא מזרעין וכ' for thorns there is neither hoeing (digging over) nor sowing, but they grow of themselves, while wheat &c.; Yalk. ib. 79 לא נִכּוֹשִׁין ולא נחרשים וכ' neither digging, nor ploughing, nor sowing &c.

נָכַשׁ ch. same; *Pa.* נַכֵּישׁ *to bite.* Gen. R. s. 91 ... ן מְנַכְּשָׁא .... ואכלה וכ' so may this woman (I) take a bite of the flesh of this and eat; (Yalk. Gen. 148 only אכלה); v. נָכַשׁ.

Af. אַנְכִּישׁ *to weed.* B. Mets. 105a וכ' מְנַכְּשְׁנָא I shall weed as much as is required for thy share.

נַכָּשׁ m. (preced.) *he who lops trees*; v. נְכִישׁ.

נָכַת (v. next w.) *to bite.* Cant. R. to III, 4; v. נְכִיתָה.

נָכַת, נָכִית (cmp. כתת; v. נכש) *to wound, bite, injure.* Targ. Num. XXI, 9. Ib. 6 (ed. Berl. נְכִיתָה *Pa.*); a. fr.—Gen. R. s. 98 חיויא דבעי למיתת וכ' the serpent that is to bite my son. Y. Peah I, 16a bot. [read:] ... אילולי דאתאמר נְכִית had I not been told from on high, 'bite', I should not bite. Koh. R. to VII, 1 מאן דנכתיה נכתתיה חמרא וכ' (קורדיסקוס) דחיל, v. דְּחִיל, Gitt. 67b (expl. דנכתיה young wine from the press has bitten him (made him delirious). B. Mets. 60b נשך אינא דקא נכית ליה וכ' it is *neshekh* (usury, v. נֶשֶׁךְ), for he bites (injures) him, by taking from him something which he (the creditor) had not given him; a. fr.

Pa. נַכֵּית 1) same. Targ. O. Num. XXI, 6, v. supra.—Ab. Zar. 35b דוה מְנַכֵּית ואכיל וכ' took a bite and ate of the bread (of a non-Jew) &c.—2) *to cause to bite.* Yeb. 76a מייתינן .. ומְנַכְּתִינָן ליה וכ' we get a big ant and let it bite (insert its head into the opening) and cut its head off.

Ithpe. אִיתְנְכִית, אִיתְנְכִית *to be bitten, stung.* Targ. O. Num. XXI, 8. Targ. Y. II ib. 9.

נְכָתָה, v. נְכִיתָה.

נְכִתְמָא m. (כתם) (*wooden*) *lid* of a water pitcher. Bets. 30a. B. Bath. 26a top כדנייד ני' וכ' as much as a lid on a pitcher shakes. Sabb. 105b. Pes. 112a.

נָם perf. of נוּם.

נָמָא, נַמָּה, *Pi.* נִימָּא, נִימָּה, v. נוּם I.

נְמוֹרִית, v. נְמִיָּה.

favor him (if he is thy friend); a. fr.—Num. R. s. 9 במקום שמכיר where he knows (the people), where he is acquainted; Sifré Num. 14 במקום שמכירין אותו.—2) *to make known, identify; to acknowledge, own.* B. Hash. l. c. מן המכירים on the declaration of those who identify (the witnesses; v. Rabb. D. S. a. l. note 2). Gen. R. s. 43 לא הדית שמי ניכר .. וְהִכַּרְתָּנִי אותי וכ' my name was unknown .... and thou hast made me known among my creatures. Sifré Deut. 217; Kidd. 78b, a. e. (ref. to יכיר, Deut. XXI, 17) יַכִּירֶנּוּ לאחרים he may identify him before others (as his first born son). Sifré Deut. 312 שאזדמן מַכִּירוֹ that I may make it known as mine. Ib. מזיכן המקום מַכִּיר את חלקו beginning with whom does the Lord acknowledge his share (claim as his)? With Jacob; a. fr.

Hof. הוּכַּר *to be recognized; to be discernible.* Kidd. III, 5 ה' עוברה her pregnancy was certain, v. הֻכַּרְתָּ; ib. 62b. B. Mets. 93b ה' תגנב the thief was found out; a. e.

Nif. נִיכַּר same. Part. נִיכָּר. Ber. 28a אתה נ' .. מכיחלי by the walls of thy house, one sees that thou art a smith. Kidd. 31a מסוף דברך נ' וכ' from thy last words (the fifth and following commandments of the decalogue) it is seen that thy first one is true. Ib. מבין ריסי עיניך נ', v. רֵיס. Gitt. 53a שאינו נ', v. הֵיזֵק. Sabb. 91b מקומו נ' its location is discernible. Sot. 9b נִיכָּרִין דברי אמת words of truth are easily recognized. Gen. R. s. 43, v. supra; a. fr.

Pi. נִכֵּר *to treat as a stranger, ignore; to discriminate against.* Snh. l. c. (ref. to Deut. I, 17) לא תְנַכֵּרְנוּ (if he is thy enemy) do not discriminate against him (v. supra). Sifré Deut. 322 מְנַכְּרִים ... בשעה וכ' when Israel is in trouble, the nations ignore them and act as though they did not know them; a. e.

נָכַר ch. same; *Af.* אַכַּר *to recognize, know.* Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25, sq.

Ithpa. אִיתְנַכַּר *to be distinguishable.* B. Kam. 5a דמִיתְנַכְּרָא, v. הֵיזֵק. Ib. 97a מִילְּתָא דאיתנכר its reduction in value is distinguishable.

Pa. נַכֵּר *to make strange, remove.* Sabb. 82b (ref. to תזרם, Is. XXX, 22) נְכָרֵינְהוּ מינך כְּנִדָּה (v. Rabb. D. S. a. l. note) remove them from thee like a strange (disgusting) thing.

נָכְרִי m. (b. h.; preced. wds.) *stranger, gentile.* [In editions published under the censor's supervision, our w. is frequently changed into עכו"ם, גוי, כותי, &c.] Ab. Zar. IV, 4 (51b; 52b; Mish. ed. עכו"ם). Sabb. 31a; a. v. fr.—*Pl.* נָכְרִים. Ḥull. 13b שבחוצה לארץ לאו עובדי ע"ז וכ' נ' gentiles outside of Palestine are not to be considered as idolaters, they only continue their fathers' customs. Gitt. 61a מפרנסין עניי נ' וכ' we must support the poor of the gentiles &c.; (Tosef. ib. V (III), 4 גוים). Gitt. V, 9 (61a) מספידין מתי נ' וכ' (Mish. ed. עכו"ם) we must lament for the dead of the gentiles &c.; a. v. fr.—Fem. נָכְרִית. Yeb. 17a. Ib. III, 7 שלשה אחים ... ואחד נשוי נ' in the case of three brothers, two of whom married two sisters, and one a stranger; a. fr.

נָכַשׁ (cmp. כשכש, קשקש) *to come in near contact.*

Pi. נִיכֵּשׁ (denom. of מַכּוּשׁ I) *to weed; to lop.* Kil. II, 5 אין מחייבין אותו לְנַכֵּשׁ the law does not bind him to pluck out (the plants which grow among the fenugrec). Ib. ואם נְכָשׁ (Y. ed. ני') but if he did &c. Tosef. ib. I, 15 ומְנַכֵּשׁ

Digitized by Google

נָמוֹךְ m., נְמוּכָה *f. low, lowly*, v. מוּךְ.—*Pl.* נְמוּכִים; נְמוּכוֹת. Num. R. s. 19 בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנ׳ with the highest of the high (the cedar) and the lowest of the low (the hyssop). Sot. 5ᵇ נְמוּכֵי רוּחוֹת the humble. Koh. R. to IX, 10 מניחם נ׳ with downcast countenances, opp. זקופות; a. fr.

נָמוֹס *law*, v. נִימוֹס.

נָמוֹס, v. מָסַס.—[Tosef. Bekh. IV, 16, read: גָּמוּם, v. גָּמַם.]

נָמוֹק, v. מָקַק.

נָמוּק, v. נִימּוּק.

נָמוֹר m. (נָמַר) *speckled*. Targ. Gen. XXX, 32, sq.—*Pl.* נְמוֹרִין; f. נְמוֹרְתָּא. Targ. O. ib. 39. Ib. 35 נְמוֹרְתָּא; Y. ib. נְמוֹרָתָא (corr. acc.).

נְמוֹרֵי pr. n. pl., v. נְמִרֵי.

נְמוֹרִין pr. n. pl., v. נְמִרִין.

נמורקין, v. גמורקין.

נַמְטָא f. (מָטַט or מָטַשׁ) *felt-mattress, felt-cloth*. Yoma 69ᵃ; Bets. 15ᵃ, v. גְּמַד.—*Pl.* נַמְטֵי. B. Mets. 84ᵇ, v. מוּךְ ch. B. Kam. 119ᵇ מאי בגדים נ׳ what kind of garments is meant? Felt-spreadings; ib. 93ᵇ.

נִמִּי, v. נוֹמִי.

נַמִּי adv. (=נָהֵי מִי; cmp. וידוי מה II Sam. XVIII, 23) *at all events, really, even, likewise*. Pes. 102ᵃ נימא נידעי I mean to say, at all events (even if the previous objection could be met) he will stand refuted from this citation; Ms. M. (ed. נימא מדא נ׳ תירוצי תירוצא) תיובתיה נ׳ מדא Erub. 30ᵃ. Pes. 114ᵃ, a. fr. חכא נ׳ (abbrev. ח״נ), v. חָכָא. Yoma 64ᵃ נהדי נ׳, v. נָהֵי II.—חכי נ׳ (abbrev. ח״נ) *it is really so; is it really so?* Ḥag. 11ᵇ ח״נ will you say, it is really so (that this subject must be taught only in the presence of three students)? Ḥull. 11ᵇ sq. ח״נ דלא וכ׳ (will you say) it is really so that he ate no meat?; וכי תימא ח״נ וכ׳ and if you will say, 'yes, it is so', what about sacred meat? Ib. 12ᵃ אפי׳ תרומה נ׳ then you must say 'yes' even with regard to T'rumah; אפי׳ שחיטה נ׳ לא then you must say 'no' even with regard to slaughtering. Ib. אי נ׳ שמע איתש אחריתא Rashi (ed. incorr.) even if another person did overhear it. Ib. 51ᵃ ותאי נ׳ וכ׳ and this animal has really measured its strength. B. Mets. 98ᵃ, a. fr. אי נ׳ or indeed (which would be better).—R. Hash. 22ᵇ, a. fr. חכי נ׳ מסתברא so, indeed, it stands to reason. Ib., a. fr. תניא נ׳ הכי so, indeed, it has been taught. Ber. 4ᵇ ... מה קימה אף שכיבה נ׳ וכ׳ as on getting up you must recite ...., so on lying down likewise &c.; a. v. fr.

נָמְיָא, v. נָמֵי.

נְמִיגָה *f.* (denom. of נָמוֹג, Nif. of מוּג) *melting, loss of courage*. Mekh. B'shall., Shir., s. 9 (ref. to נמגו, Ex. XV, 15) אין נ׳ אלא נסיסה the root מוּג is synonymous with מסס; Yalk. Ex. 251 אין נ׳ אלא מסירת.

נְמִירָה, נְמִירָא f. (supposed to be) *marten*. Ḥull. 52ᵇ. B. Bath. II, 5. Y'lamd. to Gen. XVI, 5, v. חָמַס; a. fr.

נְמִירָה, נְמָרָה f. (נמר, dialect. corresp. to נבר; cmp. Arab. *namay*) *sproutings*, v. נְבָרָה.

נמיטרין, Yalk. Ps. 868, v. מִיטָרִין.

נְמִירָה, v. נְמֵרָה.

נְמִירָת, v. נְמֵרָה.

נָמִיל, v. נָמַל.

נְמִיסָה f. (denom. of נָמַס, Nif. of מָסַס) *melting, loss of courage*. Mekh. B'shall., Shir., s. 9, v. נְמִיגָה.

נְמִירֵי pr. n. pl. *N'mirê*, a twin-town of (Hash-)Shulami, separated from it by the Jordan. Tosef. Bekh. VII, 3 כגון חשולמי וכ׳ ed. Zuck. (Var. מנרי, corrupt.) like Hash-Sh. and N., being two autonomous places (v. אָבְטוֹנְיוּת); Bekh. 55ᵃ של נמר ונמורי (corr. acc.); Y. B. Bath. III, 14ᵃ top שלומי ונבירו.

נָמַךְ (v. מוּךְ, a. נָמוֹךְ), *Hif.* הֵנְמִיךְ *to lower*. Sifré Num. 83 תגבוה מַנְמִיכוֹ וכ׳ every hilly place he lowered, and every depression he raised; Yalk. Ex. 228.—Ber. 45ᵃ יַנְמִיךְ חקורא קולו Ms. F. (v. Rabb. D. S. a. l. note 6; ed. ירמצך) the reader must temper his voice.

נָמֵל m. (a popular corrupt. of לָמֵן, q. v.) *haven, bay*. Erub. IV, 2, v. לָמֵן. Tosef. Yoma II, 4 נְמָלָה של יפו (Var. נְמֵר׳) the harbor of Japho; Yoma 38ᵃ נ׳ של עכו; a. e.

נְמָלָה f. (b. h.; perh. a contr. of נעמלה, fr. עָמַל) *ant*. Ḥull. 63ᵃ (in Chald. dict.) כי חזה חזי נ׳ וכ׳ when he saw ants (at work), he used to say, 'thy righteousness &c. (Ps. XXXVI, 7). Deut. R. s. 5; Yalk. Prov. 938 חנ׳ שלשה וכ׳ in the house of the ant there are three stories. Ib. מעשה בנ׳ אחת וכ׳ once an ant dropped a grain of wheat &c.; a. e.—*Pl.* נְמָלִין, נְמָלִים. Peah IV, 11. Tosef. ib. I, 8; Men. 71ᵇ; a. fr.—Y. Yeb. VIII, 9ᵇ מביא נימולין, v. נְשַׁךְ.—[Chald. שׁוּמְשְׁמָנָא.]

נַמְנוּמָא m. (נָמְנַם) *sleeping couch*. Y. Keth. II, 26ᵃ bot., v. תִּינוּמָא.—[נָמְנוּמֵי, inf. of נָמְנַם.]

נַמְנַם, נָמְנֵם, v. נוּם II h. a. ch.

נָמֵס m. (b. h.; מָסַס) *decayed*. Ex. R. s. 15 מי שהיה של עץ היה נ׳ that (idol) of wood appeared rotten; a. e.—V. מָסַס.

נמסיאות, Tosef. Toh. VII, 11, read: הִימוֹסְיָאוֹת or אִסְטְוָונִיוֹת (v. Toh. VI, 10).

נמסינן, v. נִימְפּוֹן.

נְמָקִים m. pl. (מָקַק) *decaying sores*. Sabb. 62ᵇ.

Digitized by Google

נָמֵר m. (b. h.) *tiger* or *leopard*. Y. Yeb. VIII, 9c top, v. חוּשׁ II. Snh. I, 4; B. Kam. I, 4, v. בַּרְדְּלָיִס; a. e.—*Pl.* נְמֵרִים. Gen. R. s. 34. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; a. e.—[From Sabb. 107b, ref. to Jer. XIII, 23, it would appear that נמר, in Talmudic days, meant *leopard*.]

נָמַר, *Pi.* נִמֵּר (denom. of preced.) *to give a checkered* or *striped appearance*, esp. נ׳ שדה *to take out* or *cut the ripe plants* of a field, leaving the unripe stand for later crops. Peah III, 2. Men. 71b במְנַמֵּר לקליות when he cuts portions of the grain field with the intention of using the ears for roasting; בכנמר לאוצר when he cuts for storage.—*Part. pass.* מְנוּמָּר *striped, speckled*. B. Kam. 119b לוקחין מהן בגר מנומר׳ you may buy from them (weavers) (even) a checkered web (for which they may have used remnants of other people's wool). Gitt. 54b משום דמיחזי כמנ׳ because (if he were to pass his pen over all the Divine Names in the scroll) the writing would look speckled; Men. 29b bot. משום דמיחזי כמ׳ it would look speckled (if he were to insert omitted vowel letters). Y. Succ. III, 53d bot.; Y. Maasr. I, 49a דמנ׳ a speckled Ethrog.

נִמְרָא, נִמְרָה (נִמְרָת), נִי׳ ch.=h. נָמֵר. Targ. Jer. V, 6; a. e.—Y. Peah III, 17c top (expl. דמנמר ib. III, 2) כחדין נימרה making the field look checkered like a tiger (or leopard), v. נִמְרִירָה.—*Pl.* נִמְרִין, נִמְרַיָּא, נִי׳. Targ. Cant. IV, 8 (ed. Vien. נִמְרַיִן). Targ. Hab. I, 8.—[בית נמרין, בית נמרא, נמרין, v. next w.]

בֵּית נ׳, נִמְרָה (b. h.) pr. n. pl. (*Beth*) *Nimrah*, modern *Nimrîn*, in Peraea. Tosef. Shebi. VII, 11; Y. ib. IX, 38d bot.; ib. (expl. בית נמרה, Josh. XIII, 27) בֵּית נִמְרִין.—Targ. O. Num. XXXII, 3 ed. Berl. (ed. Vien. נמרין דביה נִמְרִין, read with Y. (מכוור וביה נ׳); Targ. O. ib. 36; Y. בית נִמְרִין, נִמְרֵי.—Tosef. Shebi. IV, 11 נמרין מלי (Var. נמרים); Yalk. Deut. 874 נימרין מילית; Sifré ib. 51 נימרון עלית (corr. acc.); Y. Shebi VI, 36c only נמרין.—[Sifré l. c. טרכונא דנימרא; Yalk. l. c. טרכונא דמתחם לבוצרא; Y. Shebi. l. c. טרכונא דנימרה; Tosef. l. c. טרכונא דבתחום בצרה.] V. Hildesh. Geogr. p. 60.

נִמְרִירָה, v. נִמְרִירָה.

נִמְרִין, נִמְרִי, נִי׳ pr. n. pl. *Nimrin*, 1)=בית נמרה, v. preced. art.—2) *Nimrin* in Syria, the last station of messengers proclaiming the new moon. Y. Keth. II, 26d top עד נ׳ .... עד מקום ששלוחי as far as the messengers to announce the new moon go, as far as N. Y. R. Hash. I, 57b bot. אילין דאזלין לנִמְרִין those messengers who go to N.—Tosef. Yoma V (IV), 3 בכוחבת חנימרין, v. נִמְרִירָה.

נִמְרִירָה f. (sub. שדה; v. נָמֵר) *a checkered field*. Y. Peah III, 17c top (in a corrupt and defective passage) מקום ... נ׳ קריי לה (not נמרידה) the manured spots mature their plants earlier (and such a field) is called *nimrirah*.

נִמְרִית *f. of Nimrah* or *Beth Nimrah*. Y. Yoma VIII, 44d bot. כוחבת הנ׳; Tosef. ib. V (IV), 3 חנימרין; v. מוֹתָבָה.

נַן, *pl.* of נָא I.

נָנָאי, v. נָאנָאי.

נַנַּי, נַנַּאי pr. n. m. (prob. abbrev. of חנניה) *Nannai*, a name frequent in Maḥoza. Yeb. 115b bot., v. חֲבִי.

נִנְגִּי, v. בְּנִינְגִּי.

נִנְדָּא, Sabb. 140a Ar. ed. pr., v. נִינְיָא II.

נִנְדוּ, *pl.* of נִידּוּי.

נַנּוֹסָא, נַנּוֹס, v. נָנָא, נָנָס.

נַנַּי, v. נַנַּאי.

נָנְיָא, נָנְיָה, v. נִינְיָא.

נַנְיָס, v. נָנָסָא.

נָנָס m. (νᾶνος, nanus, of Semitic origin, fr. נסס, cmp. ממל fr. מלל) *dwarf*; (adj.) *puny, stumped*. Nidd. 24b, opp. אָרוּךְ; Num. R. s. 9. Ber. 58b נ׳ one whose limbs are too small for his body, opp. קִיְּשָׁתָא; Tosef. ib. VII (VI), 3 נגוס ed. Zuck. (Var. נגס); Y. ib. IX, 13b bot.; Tanḥ. ed. Bub., Pinḥas 1. Sifra Emor, Par. 3, ch. III; Bekh. VII, 6 (45b, of animals and of men). Cant. R. to II, 15; Gen. R. s. 65 שבנסים נ׳ a puny dwarf. Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Pesik. R. s. 31 דנ׳ חזה that dwarf (Nebuchadnezzar); a. fr.—Ḥull. 63a וסימנך נגוס פסול שקיטנא and thy sign (to remember that the small species of שקיטנא is unclean) be, 'the dwarf is unfit' (for priesthood).—*Pl.* נַנָּסִים, נַנָּסִין. Cant. R. l. c.; Gen. R. l. c., v. supra. Ib. s. 37; Yalk. ib. 62 כפתורים נ׳ Caphtorites (Gen. X, 14) are dwarfs; a. fr.—Tam. III, 5; Midd. III, 5 עמודים נ׳ small columns. Ib. V, 2 דנ׳ (sub. עמודים).—*Fem.* נַנָּסָה. Bekh. 45b. Par. II, 2; a. e.

נַנָּסָא, נַנְיָס ch. same. Targ. Y. II Lev. XXI, 20 נגיס (h. text דק).—Pesik. Dibré, p. 112a sq. נ׳ דבבל (Ms. Parma נגוסא) the Babylonian dwarf (Nebuchadnezzar); Yalk. Dan. 1062 (ref. to Dan. IV, 14 שפל אנשים) וזה נבוכדנצר נ׳ וכ׳ that means N. the dwarf &c. (v. 'Rashi' to Gen. R. s. 16, end).

נַנָּעָה m. ch.=h. נַעֲנָע, *mint*. Y. Maasr. V, end, 52a ותא נ׳ וכ׳ (not ודא) but there is mint (which has a quadrangular stem, whereas you say, there is nothing quadrangular in nature)? (Answ.) It is full of knots; Y. Ned. III, 37d bot. ודא כגעה (corr. acc.); Y. Shebu. III, 34d bot. וחנגעה (corr. acc.).

נענקפ״י, a fictitious word made up of every second letter in אאלר״ן, v. מנא מנא תקל ופרסין.

נָס I m. (b. h.; נסס *to lift up*, cmp. נָסָה) 1) *flag*. B. Bath. V, 1, v. אַדְרָא II. Gen. R. s. 55, beg. (ref. to Ps. LX, 6) כנס חזה וכ׳ like the flag of a ship; ib. (ref. to נסה, Gen. XXII, 1) גדלו כנס וכ׳ he lifted Abraham up like &c.; Yalk. Ps. 777 כנסו של וכ׳ (read: כנס זה); a. e.—2) (cmp. אוֹת, מוֹפֵת) *sign, wonder, providential event*. Nidd. 31a אפי׳ בעל הנס אינו מכיר בנסו even he to whom the providential sign happens, does not recognize it. Yoma 21a כרובים בנס וכ׳ the cherubs (above the ark in the Solomonic Temple) stood by a miracle. Ib., a. e. נס גדול דזה וכ׳ a

Digitized by Google

great miracle was connected with the show-bread which was as fresh at its removal &c. Sot. 47ª, a. fr. נס בתוך נס a double wonder. Ned. 41ª גדול נס שנעשה וכ׳ the wonder of recovery which the sick man experiences, is greater than that which happened to Hananiah, Mishael &c. Sabb. 23ª, a. e. אף הן היו באותו הנס the women, too, were concerned in that wonderful delivery. Ib. ולימשוט נס why not omit the benediction mentioning the wonder (שעשה נסים וכ׳)?; a. v. fr.—*Pl.* נְסִים, נְסִין, נְסֵי. Ber. IX, 1 הרואה מקום שנעשו בו ני׳ .. בדרך שעשה ני׳ וכ׳ he who sees a place where miracles happened to Israel, must say, Blessed be he who performed wonders &c. Ib. 60ª, a. fr. מ״נ (abbrev. מעשה נ׳) a miraculous event, v. נֵס I. Yoma 29ª אסתר סוף כל הני the Book of Esther is the last record of miracles. Taan. 25ª; Snh. 109ª top, v. לָמַד; a. v. fr.

נֵס* II *island.* Deut. R. s. 2, v. נִיסָא.—*Pl.* נִיסִים, נִיסִין, נִיסֵי, נַיסָן, v. נִיסָא.

נֵס, נָסָא, נֵי׳ I m. ch.=h. נֵס I, 1) *flag, sign, miraculous event.* Targ. Y. Num. XXV, 8; a. fr.—Y. Pes. V, 32ᶜ bot. נסא רבא הוה a great event (delivery from danger) had occurred; Y. Taan. III, end, 67ª ניסא. Ber. 54ª ני׳ דרבים a providential event which concerns the community, opp. נ׳ דיחיד. Meg. 3ᵇ משום פרסומי ני׳ because it is a duty to proclaim the wonderful event (in the Book of Esther); Sabb. 23ᵇ פרסומי ני׳ to proclaim the wonderful events (of the Maccabean days, by lighting the candles); a. v. fr.—*Pl.* נִסִּין, נְסָיָא, נְסֵי, נֵי׳. Targ. O. Ex. XVII, 15. Targ. Y. II Num. XXI, 14; a. fr.—Y. Ter. VIII, end, 46ᶜ. Yoma 21ª נ׳ דנאי wonders which happened within the Temple; נ׳ דבראי outside of the Temple. Ib.ᵇ דקבירי נ׳ permanent, regularly recurring wonders; a. fr.—2) (=נִסָּיוֹן) *trial.*—*Pl.* as ab. Targ. Y. II Ex. XV, 25.—Y. Maas. Sh. V, end, 55ᶜ (oneirocritical play on נִיסָן ליה את חמי ונישתי ליה ונישתי and thou shalt experience no trials; (Lam. R. to I, 1 רבתי נְסִיוֹנִין (תד׳ מתלמ׳); Ber. 56ᵇ נסיון אחרת לידי ולא).

נָסָא II, נָסָח, נֵי׳ pr. n. m. *Nissa*, an Amora. Y. Erub. II, 20ª bot. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ. Y. Ter. XI, end, 48ᵇ; a. fr.

נָסָא, נָסָא, v. נסי.

נסאבאי, v. נְסִיוָאֵי.

נָסַב, (corresp. to h. נָשָׂא a. נָטַל) *to lift up; to take; to carry.* Targ. Gen. II, 21; a. fr.—נ׳ וירחב (=h. נשא ורחב) *to deal.* Targ. Zech. V, 6, sq.—(איתתא) נ׳ *to take to wife, marry.* Targ. Gen. IV, 19; a. fr.—אפין נ׳ (=h. נשא פנים) *to be partial, favor.* Targ. O. Gen. XXXII, 21. Targ. Y. Ex. XXIII, 3.—Part. pass. נָסִיב; f. נָסִיבָא, נְסִיבְתָּא; *pl.* נְסִיבָן, נְסִיבָן. Targ. O. Gen. II, 23. Targ. Y. Num. V, 22 נסיבתא wedded.—נ׳ אפין *respected.* Targ. Is. III, 3 (not נְסָב); a. fr.—Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. והוא נָסִיב כולא וכ׳ and he takes everything (entrusted to him) and runs away. Gen. R. s. 84, beg. דיהַב מאה וכ׳ that he should receive one hundred lashes; Yalk. Job 904; Yalk. Gen. 140 דיהדיב (corr. acc.). Lam. R. to I, 1 סַב מובלא וכ׳ take that load &c. Ib. סב לי טרחיתהן וכ׳ take their price at my hands and carry them &c. Y. Kidd. IV, 66ª מחוח דרג וסב אינתא; Yeb. 63ª נָסֵיב אינתא וכ׳, v. הֵרֵג. Macc. 11ª; Gen. R. s. 80, v. גְּזַר; a. v. fr.—Zeb. 11ᵇ היא אַגְרְרָהּ נָסְבָהּ the redactor took this up (inserted it) by the way, v. גְּרִירָא II.—Cant. R. to II, 16 ונסב רוחה ני׳ and he took courage, felt better; ib. ואיתנסיב נפש read: והויית נסיב נפש and I felt better.—Y. Sabb. I, 3ª bot. לידוי ני׳ washed his hands (v. נָטַל). Y. Ber. VIII, 12ª bot. נסבון ידיכון (not נסבין) wash your hands; ib. סב ברייך wash thy hands and say grace.—[Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. וחוון סבין מיניה, perh. to be read: וחוון נסבין, they took from him.]

Af. אַנְסִיב, אַסִּיב, אֲסֵיב *to cause to take,* esp. *to give in marriage to, to allow to marry.* Targ. Zech. III, 5. Targ. Y. Gen. XXXVI, 3 דאַסִּירְתָּהּ (not בא ...); a. e.—Yeb. 121ª ואַנְסָבָהּ רב .. לדביחוד (ואנסבי) and R. D. allowed his wife to marry again; ib. ואנסבוה (corr. acc.). Ib. 120ª top לְאַנְסוּבֵי לצרה וכ׳ (Rashi: לְאֵינֵס, *Ithpe.*) to permit her rival to marry before her. Lev. R. s. 34 ואַסְבוּן יחידה אינתא וכ׳ and they made him marry another wife; Yalk. Is. 352 אסביחיה, read: אַסַּב יחידה; a. fr.—[Sabb. 123ª אַסּוּבֵי ינוקא *to handle,* treat the infant; v., however, אֲסַב.]

Pa. שַׁבֵּב same. B. Mets. 105ª קא מְנַשְּׁבַתְּ וכ׳ thou causest my land to bear a bad reputation. Yeb. l.c. מְנַשְּׁבִינַן לה we allow the rival to marry; a. fr.

Ithpa. אִתְנַסִּיב, *Ithpe.* אִיתְנְסִיב *to be taken; to be taken away; to be married.* Targ. O. Num. XXXV, 17. Targ. Y. Gen. II, 23. Targ. Jud. XVII, 2; a. fr.—Snh. 51ª משום דאִיתְנְסִיבָא לחו לחני because she is married to one of those. Yeb. 120ª (repeatedly) אינסיב (read אינסיבא). Ib. 43ᵇ אִיתְנְסִיבֵי הוא דלא וכ׳ to marry she is not allowed, but to be betrothed &c.; a. fr.—Cant. R. to II, 16 אתינסיב, v. supra.

נִסְבָּא f. (preced.) *selection, choice.* Targ. Ez. XVII, 5 גפן נ׳ ed. Lag. a choice vine (ed. נְצָבָא; h. text צמחה).

נִסְבְּתָא or **נִסְבָּתָא** *f.* (preced.) *free-will offering.*—*Pl.* נִסְבָּתָא, נִסְבָּאתָא. Targ. Ps. CXIX, 108 (ed. Wil. נִדְבָתִי, corr. acc.). Targ. Y. Deut. XII, 17 (ed. Amst. a. oth. נסכי, corr. acc.); v. נִסְבָּא.

נָסוֹחָא, נָסוֹחָא m. (נָסַח) *one who removes, sweeper.* Y. Yoma III, 40ᶜ top, v. מגלידנא.

נְסוֹרֵת f. (נָסַר) *chips, saw-dust.* Sabb. IV, 1 (49ª) נ׳ של חרשין וכ׳ (Talm. ed. נְסוֹרוֹת) *pl.*) (fine) saw-dust of the carpenters; Y. ib. 6ᵈ bot. אנן תנינן נ׳ .. נטורת וכ׳ we read *n'soreth,* the teachers of the house of Rabbi read *n'oreth,* which shows that both mean the same. B. Kam. X, 10 (119ª) אף הני של בעה״ב Y. ed. (Mish. ed. הִנְסָרוֹת, some Bab. ed. הִנְסָרִים; v. Rabb. D. S. a. l. note 200; Ar. הנסורות) even the saw-dust belongs to the employer.

נְסוֹרְתָּה* f. (preced.) *saw-dust,* name of a certain *aromatic plant.* Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ.

נָסַח (נָשַׁח) (b. h.; cmp. נסע) *to remove.* Sot. 42ᵇ; Yoma 75ª (ref. to יְשַׁחֲנָה, Prov. XII, 25) יְסַחֲנָה מדעתו (Ms. M. 2 יְשַׁחֲנָה, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) let him banish it from his mind; Yalk. Prov. 950; Snh. 100ᵇ יְשַׁחֲנָה; v. סחי.

Hif. הִסְחִית (with דעת) *to divert the mind, to discard.*

Digitized by Google

Sabb. 82ª נְסִיחַ דעתו מדברים אחרים, expl. יסיח דעתו מדברים אחרים he must discard from his mind everything else. Y. Ber. VI, end, 10ᵈ ח' דעתו (ed. Krot. חַסְּיֵהּ) if he has abandoned the thought (of drinking more wine); a. e.—Snh. l. c.; Yoma l. c., v. supra.—V. הָסַח.

נָסַח ch. same, 1) *to remove, take out.* Targ. Jud. XIV, 9 (h. text וידה).—Part. pass. נְסִיחַ. Ib.—Cant. R. to V, 14 אמרית נְסָחָא וכ' his mother took the bread out of the oven, and he ate; Pesik. B'shall., p. 90ᵇ, sq. נשא (corr. acc.).—[2) *to lift, weigh.*—Denom. מְנַסְחָא.]

Pa. נַסַּח *to remove, sweep out; to exile.* Lam. R. to I, 13 (expl. וירדנה, ib., with ref. to Jud. l. c.) נְסָחָהּ (not נסחא) he removed (exiled) her.—Part. pass. מְנַסַּח. Targ. Prov. XXIX, 21 (h. text ומנון).

Ithpe. אִתְנְסַח *to be pulled out.* Targ. Esth. VII, 9 (fr. Ezra VI, 11).

Af. אַסַּח as preced. *Hif.* Zeb. 20ᵇ אַסְּחֵי מַסַּח דעתיה he discards (the service) from his mind; לא מַסַּח he does not. Pes. 103ᵇ אַסְּחֵיתוּ דעתיכו you have abandoned the thought (of drinking). Gitt. 53ᵇ א' דעתיה he ceased to have his mind on it (as sacred matter that must be guarded); a. fr.

נָסָא, נְסִי *to lift up, take, carry,* v. נְשָׂא.

נָסַד, נְסִי (cmp. preced.) *to lift up.*

Pi. נְסָּד 1) same; 2) (denom. of נֵס) *to put up a sign; to ask for a test* (cmp. Is. VII, 11, sq.); *to try, test.* Gen. R. s. 55, beg. (interpret. נְסָּהוּ, Gen. XXII, 1) .. בשביל לְנַסּוֹתָן לגדלן וכ' in order to lift them up (as a standard) for the world, to raise them &c., v. נֵס. Ib. (ref. to Gen. l. c.) R. J. says גדלו כנס וכ' he raised him &c.; R. A. says, נ' אותן בוודאי he really tried him, v. וַהֲאִי. Ib. ארן חקב"ה מְנַסֶּה וכ' the Lord does not test the wicked, but only the righteous; ib. s. 32; s. 34. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Ex. XV, 25) שם נשא לו (ל)גדולה there he raised him (Moses) to greatness; ... שם נסה חמקום את ישראל there God tested Israel. Ib. Yithro, Baḥod., s. 9 לבעבור נְסוֹת אתכם בשביל לגדל אתכם (Ex. XX, 28) 'to lift you up', to raise you. Arakh. 15ª עשר נסיונות נִיסּוּ וכ' ten times did our ancestors try the Lord; Ab. V, 4; a. fr.

Hithpa. הִתְנַסָּה, *Nithpa.* נִתְנַסָּה *to be tried.* Ib. 3. Yalk. Ps. 777 ראשונים מִתְנַסִּים בידי חקב"ה ... אבל האחרונים נִתְנַסּוּ וכ' the ancients were tried by the Lord ..., but the latter generations were tried by the nations; a. fr.

נָסָא, נְסִי (נְשָׂא) ch. same, 1) *to lift up.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 נְסִיאַת ed. Berl. (oth. ed. נְסֵי, Pa.); Y. נְסַיִת (h. text נְסָתָה). Targ. Ps. IV, 7 נְסָא (h. text נְסָה).—[Pesik. B'shall., p. 91ª, v. נְסָה.]—2) *to take, receive, carry* (v. נְסַב). Lam. R. to II, 2 לא נְסָיִן להון they (the areas described) could not receive (would have no room for) them; Y. Taan. IV, 69ᵇ לא נְסָיִת. Y. Maas. Sh. IV, 54ᵈ נְסָתִית לקניא וכ' Bar Ḳ. took them. Lev. R. s. 6 נסאתיה he took the cane and knocked it down. Ib. s. 34, end נסא יתיה ואחמי וכ', read: וחמאי ליה וכ' he took him along and showed to him &c.; (Yalk. Is. 355 נסבית ואחמתיה וכ').—Pesik. R. s. 22 נשא ואפקדיה וכ' he took (his money) and put it in trust with him. Ib. נְסָתָה ויהבת ליה she took it (the deposited money) and gave it to him; a. fr.

Pa. נַסֵּי 1) *to find out by sign, to divine.* Targ. O. Gen. XXX, 27.—2) *to try, test; to attempt.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56, v. supra.—Targ. Esth. V, 14 לְמִנַּסְיָא צליבא to test the (strength of) the gallows. Targ. Ex. XVI, 4; a. fr.—Snh. 107ª מְנַסֵּינָא לך I will try thee. Ib. אמר מינסא לך (corr. acc.). Ab. Zar. 15ª ניסיית ניהלי, read: נְיַנַּסֵּיהּ let us try the animal for me; a. e.

Af. הַנְסֵי, אַנְסֵי same. Targ. Ps. LXXVIII, 56 (Ms. *Pa.*). Targ. Y. II Gen. XXII, 1.

Ithpa. אִיתְנַסֵּי, אִיתַּנַּסֵּי 1) *to be lifted up.* Targ. Ps. LX, 6.—2) *to be tried.* Targ. II Esth. V, 14.—Snh. l. c. איתתי מִיתַּנְּסָה לי .. מִיתַּנְּסַיְתָא לי they have been tried (proved true) to me, thou hast not.

אתא נ', נסיא, אָתָא נְסָיָא v. חניס נ'.—חֲנִיסְנַסָּיָא, v.

נְסֵיב, v. נְסַב.

נְסִיבָא I m. (preced.) *that which is taken, assessment, tax.* Targ. O. Num. XXXI, 28 (h. text מכס); ib. 39; a. fr.—Targ. O. Lev. XXVII, 23 (h. text מכסת).

נְסִיבָתָא II, **נְסִיבְתָא** f. 1) same. Targ. Y. Num. XXXI, 37; 39; a. fr.—2) *that which is lifted up* (תרומה), *free-will offering.* Targ. Y. Lev. XXII, 23; 21; a. e.—[נְסִיבְתָא *married,* v. נְסַב.]—V. נְסָבָא.

נַסְיוּבֵי m. pl. (=נסיבבי; preced. wds.; cmp. פְּרַשׁ a. פֶּרֶשׁ) [*that which is separated,*] נ' דחלבא, or נ' *whey.* Pes. 42ª. B. Mets. 68ᵇ ותותרי נ' whey and refuse of wool. Ab. Zar. 35ᵇ איכא נ' דלא קיימי there is the whey which does not curdle (and which may contain unclean milk).

נסיומאי, v. נַסְיוֹמַאי.

נְיָסָּא, נְסָיוֹן m. (נְסָה) 1) *lifting up.* Gen. R. s. 55, beg. נ' אחר נ' גידלין וכ' (ref. to Ps. LX, 6) a repeated elevation, dignity &c.—2) *trial, test; temptation.* Snh. 107ª דוד ... חביא עצמו לידי נ' David ... placed himself in the power of trial (asked to be tried, Ps. XXVI, 2). Ber. 60ᵇ אל תביאני .. לידי נ' suffer me not to come within the power of sin, iniquity, or temptation. Sifré Deut. 21 ניחן אתה לי לנ' wilt thou let me have (the animal) for a trial?; a. fr.—*Pl.* נְסָיוֹנִין, נְסָיוֹנוֹת. Ab. V, 3 עשרה נ' נתנסה וכ' Abraham underwent ten trials and stood all of them. Arakh. 15ª עשר נ', v. נְסָה. Num. R. s. 17 נ' אחרים additional trials; a. fr.

נְיָסוֹנָא, נְסָיוֹן, נִי' ch. 1) same, *sign, test, trial.* Targ. Y. Num. XXVI, 10 (h. text נס). Targ. Y. II Gen. XXII, 1. Targ. Y. Ex. XV, 25; a. e.—Ib. XVII, 7, v. נְשַׂיְתָא.—Ber. 56ᵇ, v. נְשָׂא I.—2) *wonder, providential escape, salvation.* Y. Ter. VIII, end, 46ᶜ הוא מיתחמי לנ' he appears as a messenger of salvation; (Gen. R. s. 63 על נסין).—*Pl.* נְסָיוֹנִין, נְסָיוֹנֵי. Targ. II Esth. V, 1; a. e.—Ab. Zar. 15ª משום נ' on account of the trials (connected with the purchase of animals, and which the Jewish seller may be induced to attend on the Sabbath eve). Lam. R. to I, 1, v. נְשָׂא I; a. e.

נַסְיוּתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

Digitized by Google

נְסִיא, v. נסיא.

נְסִיךְ, v. נְסַךְ.

נָסִיךְ m. (b. h.; נָסַךְ) [*anointed,*] *viceroy, prince* (contradist. to מֶלֶךְ). Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXII, 4) והלא מתחלה נ׳ היה וכ׳ but was he not originally a viceroy? ... But when Sihon was slain, they appointed him king in his place; Yalk. ib. 765.

נְסִיכָה f. = נִישׂוּכָה, q. v.

נְסִיס m. (נסס) *falling away, grief.* Tem. 16ª (interpreting עצבי, I Chr. IV, 10) חריתי חולך בנסיסי לשאול (not לנסיסי) I shall go with my grief to the grave (cmp. Gen. XXXVII, 35; XLIV, 31; a. e.); Mekh. Yithro, Amal., s. 2 יהוד כבן סיסי (corr. acc.); Yalk. Josh. 27 (a. Ar. s. v. בר) בסיסי (corr. acc.).

נְסִיס ch. 1) same, *evil, trouble.* Targ. II Esth. I, 3 נ׳ לנוני a trouble to the fish. [Targ. Koh. V, 16 בְּנִיסִיס ב radical, v. בְּנַס; perh. to be read: בְּנִיָּא.]—*Pl.* נְסִיסִין. Koh. R. to II, 17 תלת נ׳ בישין three great evils.—2) adj. constr. *suffering, weak.* Targ. Y. Lev. XXII, 22 נ׳ עיני Ar. (ed. עיסי לקין).

נְסִיעָא, or נְסִיעָה, Koh. R. to I, 11 ענתות נ׳, read: אֲתָאנְסָיָא.

נְסִיעָה f. (נָסַע) *moving, marching.* Y. Erub. V, 22ᶜ bot.; Men. 95ª בְּנְסִיעָתוֹ when marching, opp. חֲנִיָּיתוֹ. Mekh. Yithro, Bahod., s. 1; a. e.

נְסִיתָא, נְסִתָּא, נְסִי׳, נְסִתָּא *f.* (נָסָה) *trial*; pr. n. pl. *Nissetha, Nistha.* Targ. O. Ex. XVII, 7 (Y. נְסִיוָּנָא); Targ. O. Deut. XXXIII, 8 (h. text מַסָּה); a. e.

נָסַךְ (b. h.) *to pour, cast.* Y. Ber. I, 2ᵈ top, v. מָסַךְ II. *Pi.* נִסֵּךְ 1) *to offer a libation.* Succ. IV, 9 ולמנסכך אומרים לו׳ וכ׳ and they said to him who offered the libation (of water), raise thy hand. Ib. שפעם אחת נ׳ אחד וכ׳ for once it happened, that a priest poured the libation out at his feet. Snh. 62ᵇ ונ׳ וכ׳ ... זבח if one sacrificed, burnt incense, and offered a libation (to an idol) &c.; a. fr.—Cant. R. to IV, 12 מאין היו ישראל מנסכים כל וכ׳ (read: מְנַסְּכִים, v. Matt. K. a. l.) whence did the Israelites take wine for their festive gatherings during the forty years &c.?—2) *to make wine forbidden* (יין נסך) *by the manipulation of a gentile suspected of dedicating it to idolatrous purposes.* Keth. 27ª; Sabb. 41ª אין מנאי לנסכך they do not take the time to manipulate the wine. Ab. Zar. 56ᵇ (in Chald. dict.) והא קא מנסך בידיה but might he not dedicate it to idolatry by putting his hand into it?; והא קא מנסך ברגל might he not do it with his foot (while treading the wine)? Gitt. V, 4 המנסך he who does damage to his neighbor by touching his wine for idolatrous purposes (v. interpret. ib. 52ᵇ). Y. Ab. Zar. IV, 44ª bot. מנסך כל חבור he causes all the wine in the pit to be forbidden; a. fr.

Nif. נִיסַּךְ *to be offered as libation, to be poured on the altar.* Pes. 22ª כמים הניסכין like the water which is poured on the altar, opp. הנשפכין which is poured out at the foot of the altar.

Hithpa. הִתְנַסֵּךְ, *Nithpa.* נִתְנַסֵּךְ 1) same. Ib. חמתנסכים; a. fr.—2) *to be made forbidden (as dedicated to idolatry).* Y. Ab. Zar. l. c. נתנ׳ חבור וכ׳ if the wine in the pit has been manipulated and become forbidden, the jet of wine poured into the pit becomes forbidden (affecting the wine in the vessel).

נְסַךְ, נְסַךְ ch. same, esp. *to offer a libation.* Targ. Cant. IV, 15; a. e.

Pa. נַסֵּךְ, נְסַךְ as preced. *Pi.* Targ. Ex. XXX, 9; a. fr.—Sabb. 41ª לא מְנַסְּכֵי they will not take the time to manipulate &c., v. preced.

Ithpa. אִתְנַסַּךְ, *Ithpe.* אִיתְנְסַךְ as preced. *Hithpa.* Targ. Num. XXVIII, 7; a. e.—Ab. Zar. 71ᵇ קמא קמא אינ׳ ליה every drop as it comes out becomes forbidden.

נֶסֶךְ m. (b. h.; preced.) 1) *libation.* Ex. R. s. 15 יין נ׳ wine from which a libation has been poured on the altar.—*Pl.* נְסָכִין, נְסָכִים; constr. נְסְכֵי. Zeb. IX, 1 הנ׳ ירדו the libations brought on the altar illegally, may be taken down. Tosef. ib. V, 1; Men. 15ᵇ, a. e. נסכי בהמה the libations connected with an animal sacrifice. Ib. II, 4 ונסכיו and the libations belonging thereto; a. v. fr.—2) יין נ׳ (ר״נ) יין שנתנסך לע״ז; abbrev.) *wine known* (or *suspected*) *to have been manipulated by an idolater, wine forbidden to Jews because of such* (*known or suspected*) *manipulation.* Ab. Zar. IV, 8 (55ª) ואינו נעשה ר״נ וכ׳ (Bab. ed. עושה) it does not become (the gentile does not make it) forbidden wine until &c. Ib. V, 1 לעשות עמו ביין נ׳ to work with him in wine dedicated to an idol. Ib. 2 יין נ׳ שנפל וכ׳ if forbidden wine was poured over grapes. Ib. 74ª bot. יין נ׳ really idolatrous wine, opp. יין סתם suspected; a. fr.

נְסָכָא, נְסָכָא, נְסָכָא, נְסָכָא I ch. same. Targ. O. Ex. XXIX, 40 (Y. נִישׂוּכָא); a. fr.—*Pl.* נְסָכִין, נְסָכִין. Targ. Jer. XIX, 13; a. fr.

נְסָכָא, נְסָכָא, נְסָכָא, נְסָכָא II (preced. wds.) *cast metal.* Sabb. 59ᵇ, v. אֲנִיסָכָא.—Esp. *a piece of silver* or *gold, bar,* opp. to מטבע, coined metal. B. Kam. 96ᵇ תאי מאן דגזיל נ׳ וכ׳ if one steals a piece of metal and makes it into coins. Ib. 98ª שבח לעניין נ׳ he profits by the increased value of the metal. Keth. 110ᵇ ואימא נ׳ but may not 'silver' in the agreement mean metal (not coins)?; Men. 107ª; a. e.—B. Bath. 33ᵇ דדינו נ׳ דר׳ אבא וכ׳ this is a case corresponding to that of a metal bar which R. Abba decided, the case being that one took by force a piece of metal &c.; Shebu. 32ᵇ; a. e.

נְסָכָא*, נְסָכָא, נְסָכָא, נְסָכָא III m. (סכך) *weaving manipulation.* Sabb. 96ᵇ בנ׳ בתרא (Ms. M. מְסָכָא) at the last manipulation (when the weaver throws the clue through the web for the last time).

נְסַל, v. נִיסַּל.

נָסַס (b. h. נָסַס) [*to pine away,*] *to be sick; trnsf. to be troubled.* Targ. Esth. IV, 17.

Pa. נְסֵס *to trouble.* Targ. II Kings IV, 28 (h. text תשלה).

Ithpa. אִתְנְסֵס, אִתְנַס, אִיתַּנַּס, אִתַּנַּס, *Ithpe.* אִיתְנְסִיס, אִתְנְסִיס *to be troubled; to grieve; to be weak.* Targ. Gen. XLV, 5. Ib.

Digitized by Google

XXXIV, 7 (O. ed. Berl. אִתְנַסְיָא; v. Berl. Mass., p. 77). Targ. II Chr. XVI, 10; a. e.—Sabb. 145b; Gitt. 56a; v. אִיתְנִיס. Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11) אִינְסוּן or אִינְסָן they became weak.

נָסַע (b. h.) *to move, march.* Tosef. Sot. VIII, 1 בכל יום נוֹסֵעַ אחר וכ' .. every day the ark moved behind two standards (divisions), ..., but on that day it moved in front; Sot. 33b. Num. R. s. 2 מסעים .. לאחר שהיו נוסעים את המשכן after these two standards had moved, the Levites marched (carrying) the Tabernacle. Yalk. ib. 686 מתקרבים לְיִסַּע came together to make ready for the march. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 זו נסיעה לא נָסְעוּ וכ' this march they undertook by the order of Moses, but all other marches they made at the order of the Deity, a. fr.

Hif. הִסִּיעַ 1) *to remove, cause to depart, to separate, take apart.* Mekh. l. c. הִסִּיעָן בעל כרחן במקל he forced them to march, against their will, with the staff. Ib. ע"ז עברה ... והִסִּיעָהּ משה וכ' an idol went with the Israelites across the sea, and Moses removed it &c. Kel. V, 7 צריך להַסִּיעוֹ he must (not only divide, but) separate the parts of the stove entirely. Sot. 8a בית דין מַסִּיעִין את העדים וכ' the court orders the witnesses to change their places; Toseph. Snh. IX, 1 (ed. Zuck. מַשִּׁיאִין). Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 2) הִסִּיעוּ עצמן מקדמונו וכ' they removed themselves from the Originator of the world; ib. s. 41 ה' עצמו וכ' he removed himself &c. Mekh. B'shall., Shir., s. 10 גפן שהִסַּעְתָּה ממצרים the vine (Israel) which thou didst transfer from Egypt (Ps. LXXX, 9); a. fr.—B. Bath. 8b להַסִּיעַ על קיצתן to remove (place outside of the protection of the law, Rashi) those who disregard the terms fixed by the authorities.—Erub. VIII, 5 (86a) הסיע מלבו (Ms. M. הסירה; ed. Sonc. הסיחה מדעתו, v. Rabb. D. S. a. l. note) he has removed from his mind (the thought of returning to his residence). Mekh. B'shall. s. 3 (ref. to ויסעו, Ex. XIV, 15) מלבן (שודו דוברים) יַסִּיעוּ דברים let them remove from their hearts the (evil) words which &c.; Ex. R. s. 21.—הסיח דעת=ה' דעת, v. נָסַח. Y. Ber. V, 9c bot.; a. fr.—[Y. Taan. IV, beg. 67b מפני מסיע, read: חֲסַיָּע.—Tosef. Shebi. II, 20 מסיעין, read מְסַיְּעִין.]—2) *to signalize,* v. נָסָא.

Hof. הוּסַע *to be removed.* Tosef. Yoma I, 4 ה' מן הכהונה was removed (deposed) from the high priesthood; Y. Hor. III, 47d top.

נָסַע ch. same. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 2) נָסְעוּ מן מדינתא וכ' they moved from the east to go further east.

Af. אַסַּע *to remove.* Y. Meg. IV, 75c top אנא מסחכל ולא מַסַּע דעתי I can look (at the priests) without diverting my attention (from my prayers); Y. Taan. IV, beg. 67b מַסַּעְתָּה; v. חָסַע.

נֶסַע* m. (preced.) *march.*—*Pl.* נְסָעִים. Num. R. s. 2 תחלה לנ' (Judah was) the first in marching in the desert, opp. חֲנִיּוֹת.

נָסַק (b. h. נשׂק) *to go up, ascend*; v. מָסַק.

Hif. הִסִּיק 1) *to impose a tax, to assess,* v. מַסִּיק II.—2) *to bring to a conclusion,* v. מַסִּיק I.—3) *to put on* wood, *to make the flame rise*; [cmp. עָלָה *Hif.*,] *to start a fire, to heat.* Bets. 32a, a. e. מַסִּיקִין בכלים וכ' you may, on the Holy Day, use wooden vessels for heating &c. Pes. 27b המַסִּיק he who put the wood on. Ib. תנור שהִסִּיקוֹ וכ' if one heated an oven with wood belonging to the sanctuary &c. Sabb. III, 1 כירה שהִסִּיקוּהָ בקש וכ' a range which they heated with straw &c. Tosef. Yoma II, 5; Yoma 38a מַסִּיקִין מבפנים placed the fire deep into the stove. Sabb. 41a; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XXVIII, v. infra.]

Nif. נִיסַק, נִיסָּק; *Hof.* הוּסַק *to be heated.* Y. Ber. IV, 8b top נִסּוֹקָה; ib. IX, 14b top נִיסּוּק, v. מְדָרָן.—Pes. 30b top תנור but if the oven has been made glowing. Midr. Till. to Ps. XXVIII אם הוא נ' .. יהא ני' וכ' if it (the furnace) is usually heated with one bundle, let it now be heated with seven; ib. אם הוא מסיק בשבעה יהא מסיק וכ' (corr. acc.) if it is heated with seven bundles, let it be heated &c. Kel. V, 4. Tosef. Ḥull. I, 22 עד שלא הוּסְקוּ before they are hardened by heating; a. fr.

נָסַק ch. same, *to go up.* Impf. יִסַּק, יֵיסַק; inf. מִיסַּק, מֵיסַק; imper. סַק, סִיק. Targ. II Sam. V, 22, sq. Targ. O. Num. XX, 19 נֵיסַק ed. Berl. Targ. Gen. XLIV, 17; a. fr.—Kidd. 50a אדעתא למֵיסַק וכ' with the idea of going up to Palestine. Bets. 27a אזכי ואסַק; M. Kat. 22a ואֵיסַק (not ואסיק), a. e., v. זָכֵי; a. fr.

Af. אַסֵּיק 1) *to cause to rise, to bring up, offer.* Targ. Lev. II, 9, a. fr. (h. text הקטיר). Targ. II Sam. VI, 2 לַאֲסָקָא ed. Wil. Targ. Lev. XI, 3, sq.; a. fr.—Targ. Josh. XVII, 13 מַסֵּקֵי מסין *tributaries.*—Y. Keth. XI, 34b bot. ודעתה מַסֵּיק לון מזונין וכ' and he offered them support as long as they lived. Gitt. 56b, a. fr. אַסְקֵיהּ וכ', v. נְגִידָא III. Y. Peah I, 15c אַסְקוּנֵיהּ למאתים וכ' they raised the offer to two hundred, to one thousand; Y. Kidd. I, 61b top מַסֵּיק חסין אַסְקְרִיתָא. Y. Maas. Sh. IV, end, 55c will produce lettuce; a. fr.—2) (sub. בישרא) *to produce new flesh, to heal.* Gitt. 69a לאסוּקֵי וכ' for healing let him take &c.—3) *to heat.* Targ. Koh. II, 6.—4) *to finish.* Succ. 39a אַסּוּקֵי מילתא the winding up of a proceeding; Yeb. 106b Ar. (ed. אסוקי).—5) (with בְּשֵׁמָא) *to name after, to adopt a name.* Yoma 38b לא מַסְקִינָן בשמייהו we do not name children after them. Gitt. 11b דלא שכיחי ישראל דמַסְקֵי בשמהתיירתו names which Israelites are not in the habit of adopting. Shebu. 29a זוזי (שמא) ואסיק להו and named them coins; a. e.—6) (with זוזי, a. ב of person) *to produce a claim against.* Shebu. 41b דמַסְקִינָא בך .. הב לי give me the one hundred Zuz which I claim against thee (which thou owest me). Keth. 85a זוזי וכ', v. חוֹזְאִי. B. Kam. 97a אינשי דמסיק בהו זוזי persons against whom he had a claim; a. e.—7) (with אדעתא) *to have in mind.* Shebu. 29a דמסקי אדעתייהו וכ' they might have in mind an idol.

Ittaf. אִיתַּסַּק 1) *to be offered up.* Targ. O. Lev. II, 12 יִתְסַקוּן ed. Berl. (oth. ed. a. Y. יְתַסְקוּן); a. e.—2) *to be kindled, burnt.* Targ. Ps. LXXVIII, 21; a. e.

נָסָקָא, v. נְסָקָא.

נָסַר (b. h. נשׂר, a. שׁוּר; cmp. סער a. שער) [*to produce a rough, grating sound*; cmp. גָּרַר I,] *to saw, plane.* Gen. R. s. 6 כמסר חוד שהוא נוֹסֵר בעץ (the light of the sun pro-

Digitized by Google

duces a sound) like (that of) the plane which planes wood, opp. שָׁחַק to glide; Midr. Sam. ch. IX. Y. Ber. I, 2c bot. עד שהחמה נוֹסֶרֶת ברקיע וכ' while the sun passes in the sky a journey of &c. Gen. R. s. 8, beg.; Lev. R. s. 14, beg. נְסָרוֹ וכ' he sawed him apart &c., v. גּוּב.

Pi. נִסֵּר same. Yoma 20b גלגל חמה שמנסר ברקיע וכ' the globe of the sun which saws in the sky like a carpenter sawing cedars, v. supra. Gen. R. s. 65, end ... נתנו they placed him on a sawing-jack (v. חֲמוֹר) and sawed his body; a. e.

Nif. נִסַּר *to be sawed.* B. Kam. X, 10 נְסָרִים, נְסָרוֹת, v. נְסוֹרֶת.

נָסַר ch. same. Targ. Y. I Ex. XIV, 25 (h. text וַיָּסַר; cmp. I Chr. XX, 3).

Pa. נַסֵּר same, *to split.* Targ. Ps. XXIX, 7.—Yeb. 49b אתיוה לארזא ונסרוה they brought the cedar and sawed it through; Yalk. Is. 274. B. Bath. 75a מְנַסְּרֵי אבנים וכ' Ms. M. (ed. מינסרי, corr. acc.) who were cutting precious stones.—V. מָסַר II.

נֵסֶר m. 1) (preced.) (*planed*) *board.* Cant. R. to I, 11 שחיפה בין נ' לנ' he put gold on between one board and the other; Y. Shek. VI, 49d bot. Y. Ḥag. II, 78b bot.—*Pl.* נְסָרִין, נְסָרִים. B. Bath. IV, 6 הנ' the boards in the bath house. Ib. 67b בית הנ' the room in which the boards are stored. Ib. מכר את נ' sold (with the press) the boards, v. יְצִירִין. Kel. XXII, 10, v. שָׁגַם. Y. Sabb. III, 6a top לחזות מגלין את הנ' to remove the boards (which covered the bathing tank). Bab. ib. 40a; a. e.—[2) *wicker*, v. נֵצֶר III.]

נַסְרָא, נַר' ch. 1) same, *board.*—*Pl.* נְסָרִין, נְסִין, נְיִסִּין. Targ. I Kings VI, 15; a. fr.—Ib. VII, 30 נ' דנחש bronze plates (to cover the laver (?); h. text סְרִיגִים).—2) *veneer.* Sabb. 98b דנ' veneered boards, opp. שלמין solid.—Pl. constr. נְסַרֵי. Targ. Hos. VIII, 6 לווחין נ' gold foils for boards (h. text שִׁבָּבִים; cmp. שִׁיבְּצָא).

נַסָּת, v. נְסִי.

נַסְתָּא, v. נִשְׁתָּא.

נָעָא, v. נְעִי.

נָעָא, v. נִיעָא.

נָעָה m.=נָאָה; pl. נָעִים, v. נָאָה.

נַעֲוָא, נַעְוָא m. (עוי) [*hollowed out,*] *tank* of the press (h. יֶקֶב). Targ. Y. Ex. XXII, 28.—*Pl.* נַעֲוָוִיָּא, נַעֲוָוֵי. Targ. Joel II, 24. Targ. O. Gen. XLIX, 12.—[Sachs, Beitr. II, 27: adaptation of Lat. *navia.*]

נַעֲוָה f. h. same. Ab. Zar. 74b ארחותי נ' (Ms. M. ארחותי) as to a tank (used by gentiles), cleanse it with hot water.

נַעוֹר, v. עוּר.

נְעוּרִים m. pl. (b. h.; נַעַר) *youth.* Ex. R. s. 1 חופת נ' canopy of youth (bridal canopy).

נעוריתא, v. נְשִׁירְתָּא.

נָעוֹתָן, v. נַיְתָן.

נְעוֹרָה f. (b. h. נְעָרָה; נַעַר) [*light matter,*] *scraps, chips.* Y. Sabb. IV, 6d bot., v. נְסוֹרֶת.—Esp. (של פשתן) נ' *hatcheled flax.* Sabb. IV, 1 (49a) נ' של פ' דקה thoroughly beaten flax (cmp. דְּקָמָא). Ib. 11a, a. e., v. אֵשׁ. Snh. 37a, v. חֲבוּהַב; a. fr.

נְעוֹרְתָּא ch. same; constr. נְעוֹרַת. Targ. Is. I, 31 (Regia נַעֲרַת).

נַעוֹת, v. עוּת.

נָעָי, נָעָא=נְיָא, q. v. (cmp. נצץ).

נְעִילָה f. (נָעַל) 1) *closing, shutting.* Y. Erub. III, 21a תיא קשירה תיא נ' tying a door (the stem קשר) means the same as shutting (the stem נעל). Num. R. s. 14 (play on נצלי, Ps. LX, 10) בנְעִילַת גרונו by tying up his throat (strangulation).—נעילת שערים *the time of closing the Temple gates;* (sub. תְּפִלַּת) *the concluding prayer on the Day of Atonement, on public fasts and Ma'amadoth* (v. מַעֲמָד); *the prayer called N'ilah* (נְעִילָה). Taan. IV, 1 בשחריה ... בנ' ש' during the morning prayer, the Musaf, the Minḥah and the N'ilah. Y. Ber. IV, 7c top אימתי הוא בנעילת שערי שמים נ' when is the time for the N.? when the gates of heaven are closed (sunset); בנ' שערי היכל when the Temple gates are closed. Ib. דנצלי נ' שערים that we may offer the N. prayer. Ib. פוטרת וכ' נ'; Yoma 87b וכ' תפלת נ' the concluding prayer exempts from reading the evening prayer; a. fr.—Trnsf. *locking up, interruption of business.* Cant. R. to VII, 2 (play on בְּנִעֲלִים, ib.) שתי נעילות נ' בפסח ונ' בחג two cessations of business, one shutting up on Passover, and one &c.—2) נעילת חסנדל (or נעילה) *putting on sandals, wearing shoes.* Yoma VIII, 1. Ib. 74a. M. Kat. 15b; a. fr.—Gen. R. s. 100 רשות נ' wearing shoes (by the mourner on the Sabbath) is a matter of choice, v. נ"ר.

נָעִים I m., נְעִימָה f. (b. h.; נָעַם) *pleasing, lovely.* Ruth R. to II, 5 כיון שראה אותה נ' ומעשיה נאים when he saw that she was lovely and her conduct becoming.—*Pl.* נְעִימִים; נְעִימוֹת. Ib. מעשיה נאים ונ' her conduct is becoming and lovely. Midr. Till. to Ps. V כל מה שנתתה לנו טובים ונ' all the things which thou hast given us are good and pleasing. Gen. R. s. 23, v. נַעֲמָה. Cant. R. to IV, 4 כולכם נ' וחסידים וכ' all of you are welcome, all of you are pious &c.; a. e.

נָעִים ch. same. Targ. Y. Ex. XIX, 19.

נָעִים II pr. n. pl. *Na'im* (*Nain*), in Isachar. Gen. R. s. 98.

נְעִימָה f. (preced.) 1) fem. of נָעִים.—2) *taste, disposition.* Ab. d'R. N. ch. IV, end (Snh. 38a דעת).—*Pl.* נְעִימוֹת. Ib. שינה חקב"ה נ' בני אדם זה מזה the Lord made the dispositions of men different one from the other.—3) *tune, chant; trill.* Y. Shek. V, 48d bot. נ' יתירה הידה יודע he knew an extraordinary way of singing; Yoma 38b כשהוא נותן קולו בנ' when he tuned his voice to a trill. Kidd. 71a הבליע שם בנְעִימָה וכ' he let the Divine Name (the Tetragrammaton which he pronounced) be drowned in the chant of his brother priests; Num. R. s. 11, end אמרו בתוך נעימה וכ' he pronounced it during the chant &c. Y. Shek. V, 55c bot. סורח את הנ', v. אַדְרַבְלִים.

Digitized by Google

Meg. 32ª הקורא בלא נ' he who recites Bible verses without chanting; Treat. Sof'rim III, 10. Cant. R. to VIII, 14 בנ' אחת in one accord; a. fr.

נְעִימָתָא, נְעִימְתָא ch. same, *sweetness, melody.* Targ. II Esth. I, 1 נְעִימְתַּהּ constr. Targ. Y. Ex. XIX, 19 ונ' מַלְיָא and full melody.

נָעִיץ m. (נָעַץ) *a wedge-like ditch.*—*Pl.* נְעִיצִין, נְעִיצִים. B. Kam. V, 5 (50ᵇ). Mikv. V, 6; a. e.

נָעַל (b. h.) 1) *to tie* (the door), *to lock up, close.* B. Kam. VI, 1 בפנים כריאוי נ' if he locked it in (secured the flock) properly. Tosef. B. Bath. II, 11, a. e. נ' וגדר וכ' if he fastened (something on the property), fenced in or tore down, it is possession (חֲזָקָה). Sabb. XIII, 6 ונ' אחד בפניו and one blocked it (by placing himself in the entrance). Ib. 7 לנועל את ביתו וכ' it is like one locking up (sitting at the entrance of) his house to guard it. Mekh. Mishp. s. 18 שלא לְנָעוֹל בפני וכ' in order not to close the door to future proselytes (not to discourage them on account of advanced age). Snh. 32ª, a. fr. כדי שלא תְּנָעוֹל וכ', v. הֶלֶח.—Y. Naz. VIII, 57ª bot., v. וַעַד. Tosef. Sot. V, 9 [read:] שנעל דלת וכ' who locked his wife up (to prevent her from going astray); Y. ib. I, 17ª bot.; Gitt. 90ª; Y. Kidd. IV, 66ª; a. fr.—Cant. R. to VII, 2 (play on בנעלים, ib.) אתם נוֹעֲלִים לפני .. ואני נועל וכ' you lock up (interrupt business) for my sake on Passover ..., and I lock up (the rain) for your sake, v. נְעִילָה. Ib. שודיו ... מה יפית נוֹעֲלִין בעד כל חצרות how great wa is the beauty of thy steps (pilgrimage to the Temple) which locked up (protected against) all troubles.—Part. pass. נָעוּל; f. נְעוּלָה; *pl.* נְעוּלִים, נְעוּלוֹת; נְעוּלִין. Midr. Till. to Ps. IV שערי תפלה ... נ' וכ' the gates of prayer are sometimes open, sometimes closed, but the gates of tears are never closed; a. e.—2) *to tie a sandal, to put shoes on.* Tosef. Sabb. IV (V), 8 לא יִנְעוֹל .. חורי R. .. allowed (the people mourning for R. Yassa) to wear shoes on the same day. Tosef. Kidd. I, 5 נ' לו סנדלו וכ' if the slave tied his sandals for him (the new master) or untied them, it is possession (v. supra); B. Bath. 53ᵇ (Ms. M. חְנָעִיל); a. fr.—Part. pass. as ab., *shod.* Yalk. Josh. 7 וכי במנעלים אתה נ' וכי dost thou wear shoes and observest not mourning?

Hif. חְנָעִיל *to put shoes on a person.* B. Bath. l. c.; Kidd. 22ᵇ חלבישו וְחִנְעִילוֹ וכ' if the slave helped him put on his clothes or his shoes or lifted him up (helped him into a conveyance), it is possession.

Nif. נִנְעַל *to be closed.* Ber. 32ᵇ מיום .. נִנְעֲלוּ שערי וכ' since the day the Temple was destroyed, the gates of prayer have been closed. Ib. שערי דמעה לא ננעלו; Midr. Till. to Ps. IV נִנְעָלִים, v. supra. B. Mets. 59ª כל השערים נִנְעָלִים חוץ וכ' all gates (of prayer) are (at times) closed, except the gates for the cry of oppression. Ib. הפרגוד ננעל, v. פַּרְגּוֹד. Erub. 6ᵇ, a. e. אילמלא דלתותיה נִנְעָלוֹת if its gates were not shut by night; a. fr.—Sabb. 67ª bot. (in an incantation for a swallowed fish-bone) נִנְעֲלָתְךָ כתורים (Ms. M. מנעלתך בתורים) thou art locked up as (within) a cuirass.

נַעַל ch. same, *to tie* a shoe. Part. pass. נָעִיל, נְעִיל. Targ. Y. Deut. XXV, 9 וידתא נ' וכ' and there shall be tied on the foot ... a sandal which &c.

Af. אַנְעֵיל *to provide with shoes.* Targ. II Chr. XXVIII, 15. [Dan. II, 25, a. e. חַנְעֵל *to bring up*, fr. עֲלַל.]

נַעַל m. (b. h.; preced.) 1) (cmp. Gr. ὑπόδημα) [*tied under the foot,*] *shoe.* Yeb. 102ª התורה .. נַעֲלוֹ ולא מנעלו the Law (Deut. XXV, 9) says, what is tied to his foot, but not what covers his foot (a full shoe, v. מְנָעוֹל). Sifré Deut. 291 (ref. to Deut. l. c.) נעלו שלו his own shoe; a. e.—2) *lock, locking up.*—*Pl.* נְעָלִים. Cant. R. to VII, 2, v. נְעִילָה.

נעלא, Targ. Y. Lev. XI, 22, Ar., v. נִיסוֹלָא.

נָעַם (b. h.) *to be pleasing, lovely.*

Hif. חִנְעִים 1) same. Snh. 24ª (ref. to נֹעַם Zech. XI, 7) אלו .. שמנעימים זה לזה וכ' this refers to the scholars in Palestine who are polite to one another in discussion, opp. מחבלים.—2) *to sweeten* the voice; *to sing, accompany.* Y. Shek. V, 48ᵈ bot. הדה מַנְעִים את קולו וכ' he sweetened his voice when singing, v. נְעִימָה. Gen. R. s. 23 מדרתה מַנְעֶמֶת בתוף וכ' she sang to the timbrel in honor of idolatry, v. נַעֲמָה. Cant. R. to IV, 4 מי מנעים זמירותיהם וכ' who sweetens Israel's songs? David &c.; a. e.

נַעֲמָא, v. נַעֲמִיתָא.

נַעֲמָה (b. h.) pr. n. f. *Naamah,* 1) sister of Tubal-Cain. Gen. R. s. 23 (ref. to Gen. IV, 22) למה הדבר קורין אותה נ' וכ' why was she (the wife of Noah) called N.? Because her doings were pleasing; ib. אחרת הדיחה וכ' Tubal-Cain's sister was a different Naamah, and she was so named &c., v. נָעֵם Hif.; Yalk. ib. 38.—2) N., the Ammonite, mother of King Rehoboam. Gen. R. s. 41; Yeb. 77ª. Ib. 63ª; a. e.

נָעֳמִי (b. h.) pr. n. f. *Naomi,* the mother-in-law of Ruth. B. Bath. 91ª, v. חָזָה. Snh. 19ᵇ. Ruth R. to I, 2; a. e.

נַעֲמִית f. (נָעֵם; v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 569 sq.) *ostrich.* Kel. XVII, 14 ביצת נ' חמצופה the glazed shell of an ostrich egg; Tosef. ib., B. Mets. VII, 6. Y. Sabb. I, 3ᵈ את בת היענה זו ביצת נ' 'the child of a *ya'ănah*' (Lev. XI, 16), this intimates that the egg of an ostrich (and of all other unclean birds) is forbidden; a. e.—*Pl.* נַעֲמִיּוֹת. Tosef. Sabb. XIV (XV), 8; Sabb. 128ª מפני שהוא מאכל לנ' because glass pieces are given to ostriches to swallow. Y. Yoma IV, 41ᵈ top. Midr. Sam. ch. XVIII; a. e.

נַעֲמָא, נַעַ', נַעֲמִיתָא ch. (בת נ', ברת נ') same. Targ. Lev. XI, 16 (ed. Berl. נַעָ'). Targ. Is. XXXIV, 13 בת נַעֲמָא ed. Wil. (ed. Lag. נעמין; some ed. נעמנין, corr. acc.). Targ. Job XXX, 29.—Sabb. 110ᵇ ביעתא דנ' an ostrich egg. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. בת נ'; Bab. ib. 28ª בת נ'.

נַעֲמָן I (b. h.) *Naaman,* a Syrian general. Gitt. 57ᵇ נ' גר תושב הדה N. was a convert &c., v. גֵּר. Ned. 40ª שיהדמנו לו ריעים כנ' וכ' that he may meet with friends like those of N. who cured him of his leprosy. Deut. R. s. 2; a. fr.

נַעֲמָן II m. *Naaman,* name of a planet. Pirké d'R. El. ch. VI חלון נ' window of N. (a station of the sun).

Digitized by Google

נַעֲנַע, נַעֲנָא m. (cmp. נִינְוֵא II) *mint*. Y. Sabb. VII, 10ª נעבע ed. Krot. (oth. נענא).

נְעַנּוּעַ, נְ׳ m. (נְעַנְעַ) *shaking* (the Lulab). Succ. 37ᵇ.

נַעֲנַע, נַעֲנַע, v. נטע h. a. ch.

נַעֲנַע, v. נְתָנָא.

נָעַץ (cmp. עוץ, עטר) 1) *to prick, stick; to wedge in.* Men. 64ᵇ נ׳ צפרניו וכ׳ the swine pressed its nails against the wall; Sot. 49ᵇ; Y. Ber. IV, 7ᵇ, a. e.—Y. Shek. V, 48ᵈ bot. כשהיה נוֹעֵץ גודלו וכ׳ when he inserted his thumb into his mouth. Sabb. 17ª נָעֲצוּ חרב וכ׳ they stuck a sword into the floor of the college; a. fr.—Part. pass. נָעוּץ. Bets. 7ᵇ, v. הֶקֵר. Erub. III, 3; a. e.—2) *to cut a wedge-like ditch* (נְעָרָן). Y. Sabb. V, 9ᵈ bot.; Y. Kil. VII, 31ᵇ bot., v. חָרַץ; a. e.

Nif. נִנְעַץ *to be fixed, stuck in.* Sabb. 67ª bot. (in an incantation, v. נָעַל) נִנְעֲצָתָה כמחט תא ...) (not) thou art stuck in like a pin.

נָעַץ (transp. נָצַע) ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 38 (O. דיקן). Targ. Y. Deut. XV, 17; a. fr.—*Part. pass.* נְעִיץ; f. נְעִיצָא; *pl.* נְעִיצִין, נְעִירָן *inserted; perforated.* Targ. O. Gen. XXVIII, 12. Targ. Cant. II, 2.—Y. Ter. VIII, 45ᵈ top; Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. מְיַעֵץ סכינא וכ׳ (ל)(or (למיעץ) to stick a knife into a radish.

Pa. נַעֵץ (transp. נַצֵּעַ) same, *to plant.* Cant. R. to I, 16 וכדון אפי׳ את מְנַעֲצָתָא וכ׳ (not מצנעה) and now, even if you tried to stick into it sixty myriads of reeds &c., v. נָסַי; Y. Taan. IV, 69ᵇ; Y. Meg. I, 70ª bot. מבצע (corr. acc.); Lam. R. to II, 2 כד את נַעֲצָתוֹן (not נצחון).

נַעֲצוּץ m. (b. h.; preced.) *thorn*; (homilet.) *a wicked person.* Meg. 10ᵇ (ref. to Is. LV, 13); Yalk. Is. 345.

נַעֲצוּצָא ch. same.—*Pl.* נַעֲצוּצַיָּא. Targ. Is. VII, 19.

נָעַר I (b. h.; cmp. next w.) [*to be excited, noisy,*] esp. (of the ass) *to bray.* Ber. 3ª. Ib. 56ª (in Chald. dict.) דקאי אאיסדן ונעיר standing at the head of the bed and braying. B. Kam. 18ᵇ; Kidd. 24ᵇ; a. e.—[Cant. R. to IV, 8 בחחלת תוא טיט, read: נַעוּר, v. עור.]

נָעַר II (b. h.; cmp. עור, ערר) *to shake, stir.* Makhsh. I, 4 חנוֹעֵר אגודת וכ׳ he who shakes (the rain off) a bundle of vegetables. Ib. V, 7. Pesik. R. s. 26 לאיוב נְעַרְתִּי מן האשפה וכ׳ I shook Job (making him rise) from the dunghill, and concerning thee (Israel) it is written (Is. LII, 2), shake thyself &c.; a. e.

Pi. נִיעֵר 1) *to shake.* Pesik. Shek., p. 17ª נְעָרָהּ קפלה shake it (the garment), fold it; Lev. R. s. 2. B. Mets. II, 8 מצא כסות מְנַעֲרָהּ וכ׳ if one found a garment (and holds it in charge waiting for the owner to claim it), he must shake it once in thirty days. Sabb. 147ª top; a. fr.—2) *to stir.* Ḥull. VIII, 3 נ׳ את הקדרה if he stirred (the meat in) the pot. Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ top שמא נ׳ תגוי בקדרה the gentile might have stirred the pot; a. fr.—3) *to empty; to cause evacuation.* Toh. II, 1 מְנַעֶרֶת את חקדירה she may empty (or *stir*) the dish. Kel. XXVIII, 2 לְנַעֵר בו וכ׳ used for (lifting and) emptying the pot. Tosef. ib. B. Mets. II, 10 שהחנוני מְנַעֵר וכ׳ which the shop-keeper uses when pouring out &c. (or through which he pours for straining), v. רַחִיד; a. e.—נ׳ את חצאן *to use means by which to expedite the discharge of excrements of the flock on the spot to be manured* (v. הגר I, *Pi.*). Tosef. Shebi. II, 20; M. Kat. 12ª; Y. Shebi. III, 34ᶜ bot. Ib. לְנַעֲרָהּ ... השוכר he who hires a flock (for manuring) is forbidden to use means &c.; expl. ib. מולידה ממקום וכ׳ by driving it from place to place.—*Part. pass.* מְנוֹעָר; f. מְנוֹעֶרֶת; *pl.* מְנוֹעָרִים, מְנוֹעָרִין: מְנוֹעָרוֹת *empty, vacant.* Y. Ber. IV, 7ᵇ bot. (play on שְׁנוֹעָר) שהם מנ׳ מן המצות וכ׳ they (the Babylonians) are vacant of (cannot perform) certain religious observances &c.; Koh. R. to XII, 7; Gen. R. s. 37 שהיא מנ׳ וכ׳ she (Babylonia) is deprived &c. Ḥag. 14ª (play on נערים, Is. III, 4) אלו בני אדם שמנ׳ וכ׳ that means persons empty of good deeds, opp. ממולא; Yalk. Is. 261.—[B. Bath. 74ᵇ וי״ת נוער some ed., v. עור I.—Ḥull. 51ᵇ ניערה, v. infra.]

Nif. נִנְעַר 1) *to be stirred up; to bestir one's self.* B. Bath. 74ᵇ ונ׳ ר״א and R. El. was stirred up (awoke). Sot. 5ª אין עפרו נ׳ his dust will not be stirred up (for resurrection). Ex. R. s. 1 (play on חלאה ונערה, I Chr. IV, 5) חלתה ונִנְעֲרָה מחליה וכ׳ she (Miriam) was sick, but she bestirred herself (arose) from her sickness, and the Lord restored her to youth. Y. Ber. III, 6ᵈ top (play on מנערו, Gen. VIII, 21) משעה שהוא נ׳ ויוצא וכ׳ from the moment the embryo bestirs itself to come out into the world; Gen. R. s. 34; Yalk. ib. 61. Ḥull. 51ᵇ נערה לעמוד וכ׳ Rashi (ed. נִיעֲרָה) if the animal made an effort to get up, although it did not succeed; a. e.—2) (of flax) *to be hatcheled.* Y. Sabb. II, beg. 4ᶜ (expl. דשכן, ib. II, 1) פשתן שלא נערה flax which has not yet been hatcheled.—3) *to be emptied, poured out.* Y. Ber. l. c. (play on שנער) שם נִנְעֲרוּ וכ׳ for into that valley the dead of the generation of the flood were dumped; Gen. R. s. 37; Koh. R. l. c.—Snh. 92ª קשתו נִינְעֲרָה his bow will be empty (his sexual vitality broken).

Hif. הִנְעִיר *to stir up, to keep awake.* Erub. 53ᵇ (play on נערה &c., v. אַתְרוֹנִית) ותִנְעִירָתוֹ and she kept him awake.

Hithpa. הִתְנַעֵר *to be emptied*; trnsf. *to be displaced.* Zeb. 116ª (ref. to Cant. IV, 16) תִּתְנַעֵר אומה ... ותבא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note) removed be the (Roman) nation whose sacrifices are slaughtered northward (Lev. I, 11, which is entitled only to burnt-offerings), and let the nation enter &c.

נָעַר ch. same, *to shake, stir.*—*Part. pass.* נְעִיר *waking.* Targ. Job XXI, 32 (Ms. נָעִיר; ed. Wil. רָעִיר, v. עור).

Pa. נַעֵר *to shake; to empty.* Yalk. Zech. 570; Cant. R. to IV, 8 (ref. to Zech. II, 17) דמְנַעֲרָה וכ׳ (דמְנַעֲרָא), v. גּוּ ch.; Gen. R. s. 75. Sabb. 142ª ולִינַעֲרִינְהוּ נענרי let him shake the fruit out of the basket.

נַעַר m. (b. h.; preced., cmp. נְעוּרָה, a. meanings of דַּק, דַּל, זְעֵר, &c.) *tender, young; lad.* Tanḥ. Ḥayé 1 שיחכבד הזקן בְּנֵי נְעָרִים that the old may be honored by the young. Ex. R. s. 1 ילד היה ומתהגו כנ׳ he was a child, but his behavior was like that of a lad; a. fr.—*Pl.* נְעָרִים. Yoma 75ᵇ לנ׳ לחם וכ׳ the manna was bread to the young, oil to the old &c. Tanḥ. Sh'mini 11 אם נ׳ הם וכ׳ if they (the elders) are young &c., v. קָטֵן. Ib. חבחורים והנ׳ the young men and the lads. Sot. 46ᵇ נ׳ היו ובזבוז וכ׳ they were young

Digitized by Google

men, but behaved contemptibly like children; a. fr.—*Fem.* נַעֲרָה *lass, maid,* esp. (law) *a girl between twelve and twelve and a half years of age,* v. בַּגְרוּת. Esth. R. to V, 1; a. fr.—Keth. III, 8, contrad. to בוגרת a. קטנה. Ib. IV, 1; a. fr.—*Pl.* נְעָרוֹת, constr. נַעֲרוֹת. Ib. III, 1 (29ª). Esth. R. l. c. שתי נַעֲרוֹתֶיהָ her two maids; a. fr.

נַעֲרוּת f. (preced.) *youth; vitality; puerility.* Ex. R. s. 1, v. נָעַר II *Nif.*—Kidd. IV, 14 בנַעֲרוּתוֹ ... משמרתו the Law guards him from all evil while he is young. Deut. R. s. 8, end. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 2) שדרה בנעורים he acted puerilely (was vain); a. fr.—Esp. *maidenhood, the age* or *the legal status of a* נַעֲרָה. Y. Yeb. I, 3ª top, v. בַּגְרוּת; Kidd. 4ª bot. סימני נ׳ the symptoms of maidenhood (puberty); a. fr.

נַעֲרוּתָא f. (v. נָעַר I) *roaring, camel's cry.* Yeb. 120ᵇ Rashi (ed. אפסיקתיה) ולא אפסקיה לנַעֲרוּתַיה and this did not make the camel cease from crying (until life was entirely extinct).

נַעֲרָן (b. h.) *Naaran,* near Jericho. Lev. R. s. 23 (ref. to Lam. I, 17) ירחו לנ׳ ... כנען as hostile as Jericho to N.; Cant. R. to II, 2; Lam. R. to l. c. נועדן (corr. acc. or נוֹעָרָן).—Ḥull. 5ª (ref. to נערה קטנה, II Kings V, 2) קטנה דמן נ׳ (ed. נְעוֹרָן) a little girl from N.; Sot. 46ᵇ נעורן.

נְעָרָה, v. נְעוּרָה.

נַעֲרָה, v. נְעוּרָתָא.

נָעְרָא, v. נָאְרָא.

נָפָא, v. נְפֵי.

נָפָא, *pl.* נָפָן, v. נַפְרָא.

נָפַח I, *Pi.* נִיפַּח, v. נפי.

נָפַח II (b. h.; נוף) *fan; winnow; sieve.* Men. VI, 7; X, 4, v. נפי. Y. Keth. VII, 31ᵇ bot., v. נָדַר. Ḥull. 45ª ניקבת כנ׳ if the windpipe has perforations like a sieve. Sot. 48ᵇ; Y. ib. IX, 24ᵇ bot., v. נוֹפָה. Tanḥ. Ekeb 1; Yalk. Ps. 676, v. נוֹפָה; a. fr.—Ab. V, 15 נ׳ a scholar who retains the best teachings.—*Pl.* נְפוֹת. Men. 76ᵇ.

נַפְרוּרָא, v. נַפְרָא, a. נַפְרָא.

נָפוֹל, נְפוֹל, v. sub נוּם.

נְפוּלָא, v. נְפִילָא II.

נְפוֹלִין, v. נִיפּוֹלִין.

נַפּוֹס, (נַפּוֹץ) m. (נפס, נפץ) a kind of *radish,* resembling the carrot as to foliage, and the radish as to taste. Kil. I, 3; 5; Y. ed. a. Ms. M. ס ... (Mish. a. Bab. ed. ץ ...). Ukts. I, 2. [Lat. *napus* is a kind of *turnip.*]

נָפַח (b. h.; cmp. פּוּחַ) 1) *to blow, breathe.* Y. Sabb. VII, 10ᵈ חנופח כלי זכוכית he who shapes glass vessels by blowing (on the Sabbath); Bab. ib. 75ᵇ הנפוח בכלי וכ׳. Makhsh. I, 6 הנופח בעדשים וכ׳ he who breathes at lentils to ascertain their quality. Tosef. Sabb. XV (XVI), 2 נופח בזרזטמו וכ׳ you blow into its nostrils and put the teat into its mouth; Sabb. 128ᵇ; Y. ib. XVIII, end, 16ᵉ מביא יין ונופח וכ׳ you take wine and squirt it &c. B. Mets. 60ᵇ אין נופחין בקרביים it is not permitted to blow up entrails (for sale, to give them a delusive appearance); a. fr.—2) *to be blown up, to swell.* Tanḥ. K'dosh. 8 נָפַח פניו his face was swollen. Ib. עיניו נפוחות his eyes swollen.

Nif. נִיפַּח same. Sabb. 75ᵇ, v. supra. Maasr. IV, 5 Y. ed. (Bab. ed. מנפח .. נפח; Ms. M. מנפיח; Mish. ed. מנפח .. נפח, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) מְנַפְּחֵי .. ואם נ׳ וכ׳ he may blow out (the chaff of the wheat-ears) from hand to hand and eat, but if he blows and puts the grain in his lap, he is bound (to pay tithes); Bets. 13ᵇ. Ib. 14ª. Ber. 19ᵇ; Nidd. 57ª, a. e., v. פָּרַס; a. fr.—[Y. Peah VIII, 21ᵇ top חמנפח, read חמכפח, v. כָּפַח.]

Pu. נוּפַּח *to be blown, fanned.* Treat. S'maḥ. ch. VIII מוטב .. אש שנופחה ולא אש שלא נופחה וכ׳ it is better that a fire consume me which has been blown (by man), than a fire that has not been fanned (Gehenna; Job XX, 26).

Nif. נִיפַּח *to be blown up, to swell.* Num. R. s. 7 תִּנָּפַח כרסי וכ׳ my belly may swell and burst.

נְפַח ch. same, 1) *to blow.* Targ. Gen. II, 7; a. fr.—Y. Bets. II, end, 62ᵇ מְנַפּוֹחַ וכ׳ (ל) to blow meat up. Gitt. 69ª bot. לִינְפַּח ליה חבירה וכ׳ let his neighbor blow white cress-seeds (into his throat) through a straw. Ḥull. 46ᵇ ונַפְחִינָא לה and we blow the lungs up; a. fr.—*Part. pass.* נְפִיחַ; f. נְפִיחָא; *pl.* נְפִיחִין, נְפִיחָן *blown, ignited; blown up, swollen.* Targ. Job XX, 26. Targ. O. Num. V, 21; a. fr.—Ḥull. 47ᵇ דמיא לאופתא (v. אוּפְתָא) as meaning lungs which look as if distended (white). Sabb. 33ª נְפִיחֵי כסן, v. סַנְיָא; a. fr.—2) *to be blown up, to swell.* Targ. O. Num. V, 27, v. *Ithpa.* (Y. וְיִזְנַפַּח, prob. to be read: וְתִזְנַפַּח).—Lev. R. s. 33; Cant. R. to II, 14, v. קוּלְתָא.

Pa. נַפַּח same, *to blow, cause swelling.* Targ. Y. Num. V, 22 (O. לְאַפָּחָא; *Af.*; ed. Amst. לְאַפָּחָא); a. e.—Part. pass. מְנַפַּח; f. מְנַפְּחָא; *pl.* מְנַפְּחִין, מְנַפְּחָן. Targ. Y. ib. 21.—Lam. R. to I, 1 כל עמא מְנַפְּחִין לי וכ׳ (1 חד כותי) רבותי (I dreamt) all the people were blowing at me with their full cheeks. Ib. דאינון מנפחין (it meant) that it (the wheat) was swollen (through rain drippings). Snh. 43ª; B. Bath. 134ᵇ מְנַפַּח R. Sh. blew into his hand (intimating that the question raised was scurrilous); a. e.

Af. אַפַּח, אֲפַח 1) *to blow, swell.* Targ. O. Num. V, 22, v. supra. Targ. Ps. XI, 6 מַפְּחִין דאשתא (Ms. מפ׳ אש) blowers (winds) of fire (h. text פחים אש).—2) (with נפש) *to incite longing, to cause despair.* Targ. Job XXXI, 39. Targ. I Sam. II, 33 (h. text לאויב).—V. מַפָּח.

Ittaf. אִתַּפַּח, *Ithpa.* אִתַּנַפַּח, אִתְנַפַּח; *Ithpe.* אִיתְנְפַח 1) *to be swollen.* Targ. Y. Num. V, 27 (v. supra; O. וְיִתְפַּחַן, ed. Berl. וְיִתְפַּחוּן). Targ. Job XIX, 26 (ed. Wil. אִתְפַּח; h. text נקפו). Targ. Koh. XII, 5.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ אִיתְנַפַּח the wheat shall swell (v. supra).—2) *to be blown, ignited.* Sabb. 26ª אתנפח בה נורא she caught fire.

נְפַח m. (preced.) *swelling; bulk, volume* (v. אַפּוּחָא). B. Mets. VI, 5 קשה למשאוי דנ׳ an increase of volume

Digitized by Google

makes the load harder for the animal (Bab. ed. 80ª ת"ר קשה כמשאוי an increase of size is as hard for the animal as an increase of weight), v. נִפְחָא. B. Kam. 47ª נִיפְחָה, v. נִפְחָא.

נַפָּח m. (preced. wds.) *smith.* Gen. R. s. 84, beg. [read:] נ' שדירה מפרוחו פתוחה באמצע פלטרא ופתוח בתוכו זתבי מפוח כנגדו a smith whose open shop was in the middle of the road, and whose son, a jeweler, opened a smithy opposite him; Tanḥ. Vayesheb 1; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top, a. e. בן נ' the smith's son, i. e. R. Johanan, v. next w.—*Pl.* נַפָּחִין. Y. B. Bath. II, beg. 18ᵇ ולא של נ' nor dare an oven for smiths be put up (without the precautions mentioned in the Mishnah).

נַפְחָא, נַפָּחָא ch. same. Targ. Is. XLIV, 12.—Gitt. 69ᵇ בנורא דבי נ' Rashi (ed. only בי נ') by the fire of the smithy. Ib. מיא דבי נ' water used in the smithy. Sabb. 25ᵇ, a. fr. ר' יצחק נ' R. Isaac, the smith. Ḥull. 77ª יצחק בר נ' (corr. acc.)—בר נ' a) the smith's son, v. יוֹחָנָן. Snh. 96ª טבא דנ' מדבר נ' better is what the smith (R. Isaac) said, than what the smith's son (R. Johanan) said. B. Mets. 85ᵇ; a. e.—b) name of *a bird.* Ḥull. 62ᵇ.—*Pl.* נַפָּחִין. Targ. Jer. VI, 29. Targ. Jud. V, 26 נַפָּחִין.

נַפְחָא, נַי' ch.=h. נָפַח. B. Mets. 80ª (expl. קשה כמשאוי, v. נָפַח) נ' כי תקלא וכ' the volume of the load is like the weight, i. e. loads of the same volume are considered of the same weight as regards the stress on the animal, and if he added three Kab to the volume bargained for, he is responsible for any injury to the ass; ib. (expl. קשה למשאוי) תקלא .. ת' דיד וכ' weight is weight, and the volume is an addition, i. e. if he changed the load for a more voluminous one although of the same weight, he is responsible for the additional volume. Tem. 30ᵇ נירא ליה בניפחיה its fuller appearance is welcome to him; Ab. Zar. 34ᵇ בנפחיה. B. Kam. 47ª מאי נ' (Ms. F. נִיפְחָה) how about the gain in value from its fuller appearance?

נַפְחָיָא pr. n. pl. *N'faḥaya.* Targ. Y. Num. XXI, 30 (h. text נֹפַח).

נָפַט, *Pi.* נִיפֵּט (cmp. נפץ) *to beat (cotton).* Sabb. 73ᵇ חרש המנפץ ותקפטו וכ' threshing, beating flax and beating cotton are all one kind of labor (threshing). [Ar. s. v. פט reads: ומנפס, v. נָפַס.]

נַפְטָא m. (prob. a transpos. of נטף, a readaptation of νάφθα) *naphtha.* Sabb. II, 2. Ib. 26ª לבן אין מדליקין בנ' .. white naphtha must not be used for lighting ... because it is explosive. Ib. ומה יעשו .. אלא נ' and what shall the Cappadocians do who have .... only naphtha? Yoma 38ᵇ, sq. Y. Snh. VII, 24ᵇ bot. (v. שְׂרֵפָה) בפתילה של נ' the Mishnah, describing capital punishment by burning, means a wick saturated with naphtha. Y. Sot. VII, beg. 22ᵇ אש כנגד נ' שלחן 'fire' (Ps. XVIII, 13) corresponds to the arrows of the human armies tipped in naphtha; Pesik. R. s. 17 רמה בתך נ' he (the besieger) throws naphtha &c. (βέλη πυροφόρα or πυροβόλα).

נַפְטָא ch. same. Targ. Y. II Ex. XIV, 24. Targ. II Esth. I, 2.—Sabb. 46ª.

נַפְטוֹרָא m. (preced.) *dealer in naphtha.*—*Pl.* נַפְטוֹרֵי. Ned. 91ᵇ.

נָפַץ, נָפַח, *Pi.* נִיפֵּץ (denom. of נֶפַח) *to fan, winnow, sift.* Maasr. IV, 5, v. נָפַח. B. Bath. 94ª אם בא לנפוח מנפח וכ' if the buyer winnows (a sample of the wheat, and it is found to contain more than the legally allowed refuse), he winnows the entire quantity, and the seller has to indemnify him for the entire quantity lost by winnowing. Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. ובלבד שלא ינפח וכ' (better יְנַפֵּחַ) but he must not blow the chaff out over a basket; a. e.—Part. pass. מְנֻפֶּה; f. מְנוּפָּה. Men. X, 4; VI, 7 מנ' בשלש עשרה נפה sifted thirteen times. Ib. סלת מנ' כל צרכה fine flour sufficiently sifted. Tanḥ. T'tsavveh 5, v. סָלַת; a. e.—Pesik. R. s. 3 (ref. to כברת, Gen. XLVIII, 7) בזמן שהארץ מנ' .. בכברת (not בכברת) at a season when the ground can be sifted and be shaken in the sieve.

נָפָא, נָפָא, *Pa.* נַפֵּי, same. Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מנפתה וכ' when she fans (blows the chaff out, on the Sabbath), she is guilty of an act coming under the category of winnowing. Ruth R. to III, 3 [read:] אזל נפיתה ודוא וכ' go and winnow it (again), and it will yield the remainder; Yalk. ib. 604 דיל נפי חיבנא וכ' (not כפי).

נַפְיָא f. (preced.)=h. נָפָה, *fan, winnow, sieve.* Pes. 111ᵇ וחדר בידה כנ' (Ms. M. כינופא) and he moves to and fro like a fan. B. Kam. 97ᵇ אפי' כי נ' (Ms. R. מנפיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) even if the new coin be of the size of a sieve?; Ḥull. 124ª אפי' כנ' even if the flesh on the hide be of the size &c.?—Gitt. 69ª bot. פארי דריש נ' the bran which comes up to the top of the sieve when shaken.—Ḥull. 45ª וסימניך נ' to remember the process required to ascertain the condition of the trachea perforated like a sieve, think of the construction of a sieve; a. e.—*Pl.* נַפְוָתָא, נַפְוָיָתָא. Sabb. 134ª, v. נַפְסָא. B. Mets. 74ª אישתי בנ' the winnowing may be done with a fan (independently of the wind). Succ. 20ᵇ חד לפרסי ות' can be used for covers and sieves, v. פְּרִיסָא.—Y. Sabb. VII, 10ᶜ top נָפָן (fr. נָפָא).—[Tosef. Ḥull. III (IV), 27 נפיא, v. אַפַּיִין.]

נִיפְרָא, v. נִיפְרָא.

נְפִיחָה f. (נָפַח) *blowing, breath.* Y. Sabb. II, 5ª bot. תבעיר וכיבה בנ' אחת if he ignited and extinguished in one continued act of blowing. Gen. R. s. 14, end בעולם הזה בנ' וכ' in this world the breath of life is put in by blowing (Gen. II, 7), ... but in the coming world by placing (Ez. XXXVII, 6). Ib. ומה אם זה שעשוי בנפיחתו של בשר ודם וכ' if this (glass) which is produced by the blowing of a human being, can be restored (when broken) &c.; a. e.—Y. Meg. III, 74ᵇ bot. בנ' אחת in one breath (v. נְשִׁירָה).—[Ruth R. to III, 3 אזל נפיחה, v. נָפַי.]

נָפִיל m., *pl.* נְפִילִים, נְפִלִּי (b. h.; cmp. אלא) *giants.* Gen. R. s. 26 נ' שהפילו וכ' they are called *n'filim*, because they caused the downfall of the world; a. e.—בֶּן חֲנָךְ a) name of *a demon.* Bekh. 44ᵇ רוח בן נ' *nervous prostration*, v. נְאָלָא II.—b) name of a *species of lizards*, living in the water. Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5; Ḥull. 127ª (not כן). Ex. R. s. 15 בן התילי some ed. (corr. acc.).

Digitized by Google

נְפִיל m., נְפִילָא I f. ch. same, 1) *giant.* Ruth B. to II, 1 נסיב נ' לנ' when a giant marries a giantess.—2) *Orion.* —*Pl.* נְפִילִין, v. נִיפְלָא I.

נְפִיל, נְפִילָא II (נְפֶלָא) m.=h. נֵפֶל, *untimely birth, not viable.* Targ. Y. I Lev. XXII, 27 דלא נְפִיל (ed. Vien. נָפִיל, ed. Amst. נָפִיד) that it is not an untimely birth. Targ. Ps. LVIII, 9 Ms. (ed. נְפוּלָא). Targ. Job III, 16 נְפֶלָא (Bxt. נְפַלָא; Ms. נְפָלָא).—*Pl.* נְפַלֵי, נ'. B. Bath. 101b בדנ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 30, ed. בנ') it means a lot set aside for burying untimely births. Ib. 102b תרתי בנ' וכ' we do not presume two lots to be set aside for &c.

נְפִילָה f. (נָפַל) 1) *falling.* Sot. VIII, 6, a.e. v. נִיסָה. B. Kam. V, 7 (54b) לנְפִילַת חבדה as to the laws relating to an animal falling into a pit (Ex. XXI, 33 sq.). Y. Ber. I, 3d top שתסמכנו מנְפִילָתֵנוּ that thou mayest support us in our downfall.—*Pl.* נְפִילוֹת. Yalk. Esth. 1058 (ref. to Esth. VI, 13) שתי נ' הללו למה why this double use of *nafal?*—2) (v. מַשּׂוֹאֶת) *quantity of seed required for a field.* Peah V, 1 נותן לעניים (ב) כדי נ' (Y. ed. לעניים נְפֵלָה) he must give to the poor as much as the field requires for seed (v. Maim. a. l.; oth. opin.: as much as is generally dropped at cutting); B. Mets. 105b. Ib. IX, 5 אם יש בה כדי נ' (Y. ed. נִיפְלָה) if the field yields as much as is required for seed, expl. Y. ib. 12a כדי חזרע הנופל בה; Y. Peah. V, 18d כדי ניפלת (corr. acc.).—[Y. Orl. I, 60d top כדי נפילתה R. S. to Orl. I, 2, v. נְטִירָה.]

נְפִיצָה f. (נָפַץ) *shattering.* Y. Orl. I, 60d bot. [read:] נִיתּוּצָה היא עשיידה חיא הקמה חיא שבירה היא נ' (some ed. נְתִיצָה) 'making' an idol is the same as putting up, 'breaking' the same as shattering (v. Y. Ab. Zar. IV, 44a).

נְפִיק, v. נָפַק.

נָפִיק m. (preced.; cmp. Syr. נוּפְקָא, P. Sm. 2424) *quick, alert.* Targ. I Sam. XXIII, 22 עירים ונ' (h. text ערום יערים).

נִפִּיקָא, Lev. R. s. 26 נ' מאנירין (מאנוירין) some ed., oth. מְנִיקָא, v. מְנַנְיָקָא.

נְפֵישׁ (interch. with פּוּשׁ a. פְּשֵׁי, q. v.) 1) [*to be blown up,*] *to be large; to increase.* Targ. Ex. I, 7; a. e. Imper. פּוּשׁ. Targ. Gen. I, 28; a. e.—*2) [*to be blown away,*] *to be gone.* B. Bath. 121a; Ned. 78a אתא לנהרדעא .. נ' Ar. (ed. ולא אשכחיה) he came to N. to see R. S.; he was gone.

Af. אַפֵּישׁ (interch. with אַפְשֵׁי, a. אַפְשֵׁי) *to extend, enlarge.* Targ. Gen. XLVIII, 4 (some ed. מַפְשֵׁי). Targ. Y. Num. XIX, 6 אַפּוּשֵׁי; a. fr.—Men. 23b דא' לה תבלין טפי וכ' when he made the quantity of spices larger than &c. Bets. 7a לא מַפְשִׁינָן .. אַפּוּשֵׁי (or מַפְשֵׁי .. אַפּוּשֵׁי) we must not extend the range of unclean things by rabbinical enactments. Sot. 26a לא לִיפּוֹשׁ .. אפושי we ought not to increase the number of illegitimate births (by allowing intermarriage between bastards). B. Bath. 12b בעינא דא' אריסי (Rashi נירחא לי לאפושי) I desire (it is an advantage to me) to have a large number of tenants around me (whom my neighbor must employ). Ib. אפושי לאו מילתא היא this plea about a large number &c., is no plea; a. e.—Y. Kil. IX, 32c top; Y. Keth. XII, 35b top נַפֵּישׁ לר' וכ' let us make room for R. H.

נְפִישָׁא m., נְפִישְׁתָּא c. (preced.) [*blown up,*] *large, numerous* (cmp. אַנֵּשׁ). Targ. Y. Deut. XXV, 9.—B. Bath. 73b כמה נ' תולדה וכ' how great is the strength of the tree. Keth. 66b דנ' דתנא the management of which is a large concern, v. זִיזָא III.; a. fr.—*Pl.* נְפִישֵׁי, נְפִישָׁן; נְפִישָׁן. Targ. II Esth. VI, 10; a. e.—Snh. 52a, v. חוֹנָנָא. Yeb. 74b תנך נ' those (laws relating to dedicated objects) are extensive. B. Bath. l. c. משום דנ' מיא because the water is deep; a. fr.

נָפֵישׁ, *pl.* נְפִישִׁים, v. נָפַשׁ.

נְפִיתָא, v. נְפַפִּיתָא.

נֹ', נֹפֶךְ m. (b. h.) name of *a jewel* in the high priest's breast plate, *emerald.* Ex. R. s. 38, end על נ' דידה כתוב וכ' on the *nofekh* the name of Judah was engraven.

נָפַל (b. h.) *to fall, lie down; to be dropped; to occur.* Sabb. XVI, 2 נָפְלָה דליקה if a conflagration takes place. Pes. II, 3, v. מַפּוֹלֶת. Y. Sot. VII, 21d top (ref. to יקים, Deut. XXVII, 26) וכי יש תורה נוֹפֶלֶת is there a falling law (to need erection)? Ned. 65b כל חנפל אינו נופל לידי וכ' he who falls (becomes poor) does not immediately fall into the hands of (become dependent on) the charities (but his friends support him for a time). B. Kam. IX, 11, a. fr. יִפְלוּ דמיו לנדבה its equivalent must be surrendered as a donation to the Temple. B. Bath. IX, 4 ראחדין .. שנ' אחד if one of two partner brothers (heirs) מתן לאומנות נ' לאמצע has been summoned to public service, his salary goes into the common fund. Y. Shek. V, 49b top בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה וכ' since I heard that an inheritance has fallen to thy share at a distant place, take (this as a loan) &c.; a. v. fr.—Imperat. גּוֹל. Tosef. Dem. VI, 4 וגול תחתיי וכ' (Var. נזל, some ed. עול) and surrender thyself to public service in my place (v. supra).

Hif. הַפִּיל *to cause to fall; to throw down.* Gen. R. s. 26, v. נָפִיל. B. Kam. III, 10 ה' את שינו struck out his tooth; Tosef. ib. IX, 23; a. fr.—Esp. *to miscarry.* Nidd. III, 1 חמפלת וכ' if a woman loses a lump-shaped embryo; a. fr.

Hithpa. הִתְנַפֵּל *to prostrate one's self.* Deut. R. s. 2, v. נִיפּוּל.

Nif. הִתְנַפֵּל (denom. of נִיפּוּל) *to fall apart, be spoiled.* Tosef. Sabb. VI (VII), 14 שלא תִיפָּפֵל חפתו, v. צָוַוח.

נְפַל ch. same. Targ. II Sam. I, 4. Targ. Koh. XI, 3 לִמְנַפַּל; a. v. fr.—Imperat. פּוֹל. Targ. Is. L, 11.—Part. נָפִיל, part. pass. נְפִיל. Targ. Prov. XI, 5 (ed. Wil. נְפַל). Targ. Ps. CXLV, 14; a. e.—Hull. 51a אי נְפִיל לארעא if they were thrown down (violently). Ib.b, v. נְגִירחוּתָא. Ned. 65b כל דמעני לאו עלי נפיל not every one that becomes poor, falls on me (for support). B. Mets. 105a בזרא דנ' נ' a seed (of weeds) once fallen, has fallen (cannot be destroyed by the plough). Meg. 15b נְפָלָה לידה מילתא בדעתידה something (a suspicion) had entered his mind; a. fr.

Af. אַפֵּיל, as preced. *Hif.* Targ. Ps. LXXVIII, 28. Targ. Y. Ex. XXI, 22; a. fr.—Hull. 42a top אַפּוּלֵי אפיל (read אַפְלֵי)

Digitized by Google

she may have miscarried. Snh. 109b ומַשְׁלָא לירה and she miscarried through his fault; a. fr.

Ithpe. אִיתְנְפִיל *to be upset, fall in.* M. Kat. 2a דאחרי לאיתנפולי a caving in (of the ground through which the water makes a road) might occur; ib.b; a. e.

נָפֵל, *pl.* נְפָלִים, v. נְפִיל.

נֶפֶל, נְרִ' m. (preced. wds.) 1) *capacity for seed*, v. נְפִילָה.—2) (b. h.) *abortion; premature, not viable birth.* Tosef. Ohol. XVI, 13; Pes. 9a, a. e.—Y. Yeb. XI, end, 12b אין נ' אדם is not considered a non-viable birth (for legal purposes); a. v. fr.—*Pl.* נְפָלִים. Gen. R. s. 26 (play on הַנְּפָלִים, Gen. VI, 4) שמלאו את העולם נ' וכ' they filled the world with abortions by their lascivious life. Tosef. l. c.; a. fr.

נְפָלָא I (נְפַלָּא, נְפֵלָא) ch. same, v. נְפִיל.

נְפָלָא II m. *giant*, v. נְפִיל ch., a. נִיפְלָא I.

נְפָלָא III m., נְפָלָאָה f., *pl.* נְפָלָאוֹת (פֶּלֶא) *miracles.* Midr. Till. to Ps. CVI; v. פֶּלֶא.

נְפַלִּי, בַּר נ', v. נְפִיל ch.

נְפַנֵּף, v. נוּף h.

נְפַס, נְפַס, נַפָּסָא, v. נפץ, נפצא.

נָפַע (cmp. פּוּעַ, פָּעָה) *to blow, squirt into the mouth.* Ex. R. s. 1 (play on פּוּעָה, Ex. I, 15) שהניחה נופעת יין וכ' she squirted wine into the child's mouth after having given its mother to drink, v. נָפָה.

Hif. הִנְפִּיעַ *to blow air into the lungs, to revive.* Ib. שהניחה מַפְעָה (or מְפִיעָה, fr. פּוּעַ) את וכ' she revived the child when they said it was dead.

נָפַע (interch. with נָפַץ) *to shake.*

Pa. נִפַּע *to shatter.* Targ. Jer. XXIII, 29 ed. Lag. (ed. מפצ, מפגע, corr. acc.; Bxt. נפץ).

Ithpa. אִתְנַפַּע *to be shattered.* Targ. II Chr. XXXIII, 13 (ed. Wil. אתכ', corr. acc.).

נָפַף, *Pi.* נִפֵּף, v. נוּף h.

נָפַף, *Pa.* נִפֵּף (preced.) *to fan, inspire.* Sabb. 134a, v. next w.

נְפָפָא f. (preced.) *fan.* Sabb. 134a לינפפיה בנ' Ms. M. (not לינ'; ed. בנפוויתא *pl.*, Rashi 'בנים, v. נְפָיָא) let one fan the child with a fan.

נְפָפִירָא f. (preced. wds.) *remnant of flour in the sieve.* Yeb. 114b ס"ד בחאי פורתא דנ' וכ' (Ar. דנפירתא) can it be imagined that he could live on that little remnant of flour which thou hast left to him?

נָפַץ (b. h.; cmp. פּוּץ) *to scatter, shake out, empty.* Bicc. I, 8 נוֹפֵץ וכ' he scatters them on the ground, and does not read. Tosef. B. Bath. IV, 2 נוֹפְצוֹ he shakes the bag out. Keth. 72a (the Mishnah means) שתִּמָּלֵא ונוֹפֶצֶת that she should receive (the semen) and then discharge it (by violent movements); a. e.

Pi. נִפֵּץ 1) same. Kil. V, 7 וְיִנַּפֵּץ he must shake the grain out of the ears; Y. ib. 30a bot. Deut. R. s. 3 וינפץ אבני וכ' and scatter the stones prepared for rebuilding the Temple. Lev. R. s. 10; s. 19 כשעה שאתה מְנַפְּצוֹ אין וכ' as soon as you shake it out (of its marrow), it is good for nothing. Midr. Till. to Ps. XVII ... כשם שאתה אני מְנַפֵּץ I will dash thy babes against the rock, as thou didst my babes; a. e.—2) (interch. with נפס) *to beat* flax, *to hatchel* wool. Sabb. XIII, 4 ומְנַפְּצִין (Y. ed. a. Ar. ומְנַפְּסִין). Ib. VII, 2. Ib. 73b, v. נָפַט. Ber. 58a ונִפֵּץ; Tosef. ib. VII (VI), 2 וניפס, ed. Zuck. (Var. נפץ); Y. ib. IX, 13c top וניפס; a. fr.—3) *to spread.* Midr. Till. to Ps. XXII מְנַפְּצָה, v. נָצַץ.

נָפַץ ch. same, 1) *to scatter, shake out.* Targ. O. Gen. XXIV, 20 (ed. Berl. נְמַצָּה). Targ. Jud. VI, 38 ed. Lag. (ed. נפק, incorr.).—Nidd. 31a (prov.) פוץ מלחא ושדי וכ' shake the salt off, and throw the meat to the dog (when life escapes, the body decays). Gen. R. s. 36 (ref. to נפצה, Gen. IX, 19) לדגה .. דנַפְצָה עוברה וכ' like a large fish that scatters its roe &c.; a. e.—Snh. 67b דנָפְרִץ (Rashi מְנַפֵּץ) he scattered, i. e. *blew his nose.*—2) *to shatter, break.* Targ. Jud. VII, 19.—3) *to beat, hatchel.* Yoma 20b, v. אֲנַר II.—Part. pass. נָפִיץ. Ḥull. 51b, a. e. כיתנא דדייק ולא נ' flax which has been pounded, but not carded (freed of hard substances).—4) *to snap* a chalked cord for marking. Targ. Is. XLIV, 13.

Pa. נַפְרִץ same. Targ. Jer. LI, 34.—Ib. XXIII, 29, v. נָפַע.—Targ. Esth. I, 11 ומְנַפְּסָן.—Part. pass. מְנַפָּץ. Targ. Is. XXVII, 9.—B. Kam. 93b נפוצי נַפּוּצֵי, v. סְרִיק II. Sabb. 147a מְנַפְּצֵי גלימיהו shaking their cloaks. Ib. נפוצו וכ' shake them in his face. Ḥull. 113a ומְנַפְּרִץ לירה and shakes the salt off. Ib. 76b נְפָצְרִית וכ' he split it, and found two nerves; a. e.—[B. Bath. 45a מפצי; Keth. 91b, sq. מפצינא, v. פְּצָא.]

נַפָּסָא, נַפָּצָא m. (preced.) *flax-beater, carder.* Yeb. 118b; Keth. 75a גברא תיקוריה וכ' דנ' though the husband be a carder, his wife will call him out to the threshold and sit down (proud of her husband); [Ar. נפסא: *a guardsman in the vegetable garden*, denom. of נְפוֹס.]

נַפָּצָא f. (preced. wds.) *scattering.* Nidd. 30b סמא דנ' וכ' he made them drink a scattering drug (which destroys the semen in the womb).

נָפַק* (cmp. פּוּק) *to go out.* Cant. R. to III, 4 (play on פִּלְצוֹת, Is. XXI, 4) על ידי שנפקו לדבר לצוות because they went out for lascivious purposes.

נָפַק ch. (corresp. to h. יצא) same, 1) *to go out, come out; to result, end.* Targ. O. VIII, 7 מִיפַּק ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מִירַפַּק); a. v. fr.—Y. Ber. I, 2c top שרי מלכא נ' וכ' when the king begins to march out, even if he has not yet gone out, we say, he has gone out. Ib. 3c bot. דוחין נָפְקִין לתעניתא we went out for fast and prayer. Koh. R. to X, 8 מִיזָּפַק לירה (= מן נ') after he came out. Y. Taan. IV, 69a מְנַפְּקִין when they came out; Lam. R. to II, 2 מן דנַפְקוּ. Y. l. c. לא נפקון טבאות (Matt. K. to Lam. R. l. c. לא נַפְקוּ לחון) they did not end well. Pesik. B'shall., p. 94a וגוש חלבאי נפקין וכ' and the men of Giscala went out after them with sticks &c.; Koh. R. to XI, 2 וגוש חלב אנפקין (corr. acc.); a. v. fr.—Imperat. פּוּק. Targ. Gen. VIII, 16; a. fr.—Erub. 14b, a. e. פ' חוץ וכ', v. דְּבַר. Sabb.

Digitized by Google

106a, a. e. ס' תגי וכ', v. נָגַר I ch.—Part. נָסֵק. Targ. I Kings XV, 17; v. next w.; a. fr.—כד נסיק ביה (בב') = h. כיוצא בו (v. נָצָא) *similar to, corresponding.* Targ. Y. II Gen. II, 18. Targ. Y. Deut. XIV, 8 (not נַסְנָסֵק, נַסְנָסֵק).—Y. Ber. VI, 10b bot. נ' אנא ידי חובתי do I do my duty?, v. נָצָא. Succ. 36b ונ' בה and used it for doing his duty (for the ceremony of Ethrog).—Y. Sabb. VI, 8a top, a. e. מה נָ' מן ביניהון what is the outcome from between them?, i. e. what is the difference between them in practice?—נפקא מינה וכ' the practical difference is &c. Bets. 6b למאי נ' מינה in regard to what practice is there a difference (whether or not eggs found in a chicken can be hatched)? למקח וממכר it makes a difference in trade (if one bought eggs for breeding). Keth. 72a מאי נ' לה מינה תיעביד what difference does it make to her? let her do it; a. v. fr.—Tem. 7a נ' ליה וכ' it is derived from the Biblical word &c. Ib. הֵימוּךְ ליה זריקה וכ' let 'sprinkling' be derived from &c.—Gen. R. s. 52 וניימוך ידוי and do justice to it (to the verse to be explained), v. supra.—2) *to take out, exclude.* Sabb. 74a ולֵיסוּק חדא וכ' let him take out one (of the enumerated categories) and insert another one. Ḥull. 43a לא תְסֵק, v. infra.—[Targ. Am. IX, 13, v. infra.]

Af. אַסֵּיק, *Haf.* הַנְסֵק 1) *to lead forth, carry forth; to bring forth, produce; to derive; to take out, exclude.* Targ. Ex. XVI, 3. Targ. Am. IX, 13 במַסֵּיק ed. Lag. (oth. ed. במַסֵּק, corr. acc.). Targ. Job XV, 13; a. fr.—Ber. 38a (ref. to המוציא in the benediction over bread) ראי' משמע דמַסֵּיק משמע it means 'who has brought forth'; משמע מַסֵּיק it means 'who brings forth'. Ib. אַסֵּיקוּ ליה ריפתא they brought out bread (and placed it) before him. Ib. (ref. to המוציא, Ex. VI, 7) כד מַסֵּיקְנָא לכו ... דאַסֵּיקית וכ' when I lead you forth, I shall do for you a thing that you may know that it is I who led you forth. Sot. 16b; R. Hash. 13a לא תַסֵּיק נפשך וכ' do not let thyself go beyond the established rule. B. Bath. 60a דהוה מַסֵּיק וכ' which led to (opened towards) etc. Tem. 3b מסיק שם וכ' utters the name of the Lord in vain. Ib. 7a מַסְקִינַן לבמת יחיד we derive from it a rule for individual high-places.—Ḥull. 42b אַסֵּיק חדא וכ' take out one category and insert another. Ib. 43a top חוק דאַסֵּקתָ לא תַסֵּיק Tosaf. (ed. לא תיסק) the two which thou didst exclude, do not exclude; a. v. fr.—לְאַסּוּקֵי or לְאַסּוּיֵי *to the exclusion of*, v. אַסֵּק.—2) *to take out by legal decision; to collect; to claim.* Keth. 76b מיירתי אב ראיה ומסיק the father brings evidence and gets a verdict for collecting, opp. ומוקים for letting the money stand where it is. Y. Gitt. I, end, 43d ואַסְקֵן מיניה and collected from him. Ib. בעון מְסָקָא (v. supra *Pe.* 2) they wanted to collect. Y. Shebu. VII, 38a top ארון ואַסְקֵן דלא וכ' they came and claimed that he had not given them anything; a. fr.

Ittaf. אִיתַּסַּק, *Ithaf.* אִתְאַסַּק *to be carried forth.* Targ. Gen. XXXVIII, 25; a. fr.—Y. Gitt. VI, 48a bot. אתא למקטלא was led out to be executed.

נָסַק m., constr. נְסַק (preced.) *going out*; נ' נַגַר *a male prostitute; fem.* נְסָקָא, constr. נְסָקַת נָגְרָא a) *a female prostitute.* Targ. Y. II Deut. XXIII, 18. Targ. Gen. XXIV, 35.—b) (sub בית) *brothel, prostitution.* Targ. I Kings XIV, 24; a. fr.

נִי' נְסָקָא m. (preced. wds.) 1) = h. צֵאָה, *excrements.* Gitt. 69b top.—2) = h. מוֹצָא, *outlet, opening*; [Ar.: *projection*].—*Pl.* נִ' נְסָקֵי. Erub. 87b.

נַסְקוֹנְתָא f. (preced. wds.) = h. הוֹצָאָה, *expense.* Ned. 7a לנ' בעלמא for general expense (not charity). Tosef. B. Mets. IX, 13 (in a farming contract) ואנא בעמלי ובנַסְקוֹנְתִי ידידי וכ' and I shall get one half for my labor and my outlay; B. Mets. 105a.—[In Talmud. comment. and casuists: נ' *outcome, difference*, v. נְסָק.]—*Pl.* (fr. נסקונתא) נַסְקוֹנָתָא. Pesik. R. s. 31, v. מְעַלְתָא.

נַסְקַת, constr. of נְסָקָא, v. נָסַק.

נַסְקְוֹנְתָא, v. נַסְקוֹנְתָא.

נַסְרָא m. (an adapt. of λεόπαρδος) *leopard.* B. Kam. 16a (Ms. M. נסריא), v. אַסְיָא.

נָפֶשׁ m. (נָפַשׁ, b. h. *Nif.*) *breathing, resting.*—*Pl.* נְפָשִׁים, נְפָשִׁין, נְפֵי'. Tanḥ. Vaëra 6 (expl. ישעו, Ex. V, 9) אל ידוד משתעשעין כלומר אל ידוד נ' (ואל יהון) let them not play, that is, let them not rest (on the Sabbath); Ex. R. s. 5.

נְפֵשׁ, v. נְפֵישׁ.

נָפֶשׁ f. (b. h.; preced. wds.) 1) *resting place*, esp. *a structure next to* or *over a tomb.* Ohol. VII, 1 נ' אטמוה a solid tomb-structure (to which there is no access). Shek. II, 5 מותר חמת בונין לו נ' וכ' from what is left over of the appropriation for funeral expenses, we build a monument &c.; (Gen. R. s. 82 בְּרֵית). Tosef. Erub. VI (V), 4, sq.; Erub. 55b (contrad. to קבר).—*Pl.* נְפָשׁוֹת. Ib. V, 1 נ' sepulchres (containing a place of shelter). Y. Shek. II, 47a top; Gen. R. l. c. ארץ שישין נ' וכ' no monuments need be put up for the righteous, v. זְעִירוֹן. Tosef. Ohol. XVII, 4 חזקת נ' שבא"י וכ' the presumption in the case of sepulchres in Palestine is that they are levitically clean, except those marked.—2) *soul, life; person; will, desire, disposition.* B. Mets. IV, 6 שאינו אלא נ' ריעה for it (the refusal of a coin on the ground of a slight abrasion) proves merely a malevolent soul (illiberality in dealing); ib. 52b, v. חָבֵי. Gen. R. s. 14 (names of the soul) נ' רוח וכ' Ib. נ' זו דם *nefesh* means blood (life). Ib. (ref. to Gen. II, 7, a. VII, 22) כאן הוא עושה נשמה נ' וכ' here the text calls the soul (נשמה) *nefesh*, and there, *ruaḥ* (spirit); ib. s. 32.—Snh. IV, 5 נ' אחת one (person's) life. Y. Taan. III, beg. 66b מכיון שנתנו ב"ד נָפֶשׁ וכ' as soon as the court has declared its will to do a thing. Nidd. 65b, a. fr. בעל נ' one who is master over his desire, *a conscientious man.*—Ber. 44b כל נ' משיב את חנ' all life (animal food) restores life; וכל קרוב לנ' וכ' and what is nearest life (the neck which contains the jugular vein) &c.—Y. Keth. V, 30b top נ' דברים שרוב קיום things required for sustaining life. Yoma 74b נ' אבידת, v. אֲבִידָה; a. v. fr.—נ' דחוה, v. הָוָה.—Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 3, ch. VI ואם נַפְשְׁךָ לומר וכ' (ואיבעית אימא = v. בְּעֵי) or if you prefer (another argument); Ḥull. 78b bot. Ib. מה ואם נפשך לומר why should you prefer another argument?, i. e. what objection can there be to the argu-

Digitized by Google

ment offered before?—(מ)טה נפשך), v. מָטָה.—Hull. IV, 7 (77^a) נ׳ ודיפה *one not fastidious.*—B. Bath. 89^a נ׳ מאזנים *the opening in which the tongue of scales rests* (agina).—*Pl.* as ab. דיני נ׳, v. דִּין II. Snh. l. c. עדי נ׳ witnesses in capital cases.—Yoma VIII, 6 ספק נ׳ the possibility of danger to human life; Sabb. 129^a; a. fr.

נְפַשׁ, נַפְשָׁא, נַפְשָׁה ch. same, 1) *monument.* Pesik. B'shall., p. 79^b ועבדון ליה נ׳ וכ׳ and they erected a monument to him (the dog that saved their lives), and to this day they call it נ׳ דכלבא the dog's monument. Y. Erub. V, 22^b bot. נ׳ דסירויקין, v. סְרִיקִין; a. e.—2) *soul, will* &c. (v. preced.). Targ. Gen. I, 20. Ib. XXIII, 8; a. fr.—Cant. R. to II, 16, v. כְּסַב. Sabb. 129^a בשר נ׳ חלף נ׳ meat (is a necessary of life), life for life, v. preced.—נח נַפְשֵׁיה, v. נוּחַ ch. Pes. 68^b נַפְשָׁאִי, v. חֲדִי. Ib. אדעתא דנפשיה with the intention of benefiting himself. Sot. 16^b, a. e. לא תפיק נַפְשָׁךְ, v. נְפַק; a. v. fr.—*Pl.* נַפְשָׁן, נַפְשָׁתָא. Targ. Jud. XVIII, 25 (ed. Lag. sing.). Targ. Gen. XIV, 21; a. fr.—[Targ. Y. Lev. XXVI, 15 נַפְשְׁתְכוֹן (sing.).]—Y. Ab. Zar. III, 42^c, v. סֵקֶן II.

נֹפֶת, v. נוֹפֶת.

נַפְתָּאֵי, v. נִפְתִּי.

נַפְתּוּחָא, נַפְתּוּחָאָה, נַפְתָּח׳, v. נַבְטְיָיא.

נַפְתִּי, נַפְתָּיָיא, נַפְתָּיָיה, . . . , נ׳ m. (preced.) *Nabataean.* Y. Sabb. XIV, beg. 14^b, v. נִיוְתִּי. Ib. XVI, end, 15^d; Y. Yoma VIII, 45^b.—*Pl.* נַפְתָּאֵי. Y. B. Bath. VIII, 16^b bot. Y. Snh. IX, end, 27^b.

נֵץ I m. (b. h.; נָצַץ) 1) *sprouting, flower, blossom.* Ukts. II, 1 והנץ שלה and the flower-like substance on cucumbers. Ib. 3 הנץ שלו the sproutings on the pomegranate; (Tosef. ib. I, 8 שיער, סיאר). Y. Shebi. IV, end, 35^c (ref. to משיצנו, ib. IV, 10) לאי דו נץ שהוא וכ׳ what blossoming is meant? Such as promises one Rob'a of olives. Cant. R. to II, 3 ניצו קודם לעליו its blossoms come out before its leaves. Tosef. Par. XII (XI), 1 משישיר את ניצו when it has shed its blossoms; a. fr.—Gen. R. s. 28 נץ חשדרה Ar. (ed. לוּז q. v.).—2) חָנֵץ נץ החלב, v. חָלָב.—name of *a coin* (Blossom)=7/8 of an As (v. הָרוּסָה). Kidd. 12^a; Tosef. B. Bath. V, 12 ed. Zuck. (Var. חרינץ, some ed. חיצץ, corr. acc.).—*Pl.* חֲוִינְצִין, נִיצִים. Y. Kidd. I, 58^d; Bab. ib. l. c.; Tosef. l. c.; v. חֲנֵץ.

נֵץ, נִיץ, נִיצָא ch. same, *blossom.* Targ. O. Gen. XL, 10. Targ. O. Num. XVII, 23 (ed. Berl. נָץ). Targ. Job XIV, 2 (ed. Lag. ציצא). Targ. Y. II Deut. XXVIII, 40 נִצְּהּ; a. e.—*Pl.* נִיצִין, נִצִּין. Targ. Y. Num. l. c. Targ. Job XXXI, 8 נִצַּי (not נצרי); a. e.—נִצָּיָא *the blooming stage.* Y. Maass Sh. IV, 55^b bot., v. חֲבָבָא; Lam. R. to I, 1 (חד כות) רבתי נצבא (corr. acc.).

נֵץ II m. (b. h.; prob. fr. its far-sightedness, cmp. צִיץ, *Hif.*) *hawk.* Hull. III, 1; Tosef. ib. III, 3; a. e.

נִצָּא, נַצָּא I ch. (mostly בר נ׳) same. Targ. O. Lev. XI, 16; Deut. XIV, 15. Targ. Job XXXIX, 26 (Ms. נִיצָא).—*Pl.* נִצַּן. Targ. II Esth. I, 2.

נְצָא II c. (נְצַר) 1) (adj.) *shrunk, withered.*—*Pl. f.* נִצָּן. Targ. Gen. XLI, 23 (h. text צנמות).—2) *lean* (*low*) *ground.* M. Kat. 10^b נצא (Ms. M. צנא, v. Rabb. D. S. a. l. note); B. Bath. 54^a, v. מַלְיָא.

נְצָא *to quarrel,* v. נְצֵי.

נַצָּא III (or נְצָא) m. (preced.) *strife*; pr. n. m. *Natsa.* Sabb. 56^b (transl. מריב, I Chr. VIII, 34, a. ref. to ויירב, I Sam. XV, 5) נ׳ בר נ׳ Strife (Mephibosheth), son of Strife (Saul), v. נָחַל.

נָצַב *to put up, place,* v. יָצַב.

Nif. נִצָּב *to stand* (*defiantly*). Num. R. s. 18, v. הֲצָבָה.

נְצַב, נְצֵיב ch. same, *to put up, plant.* Targ. Gen. IX, 20 (h. text נטע). Targ. Y. Deut. XXXII, 50 (cmp. נְטַע); a. fr.—Lev. R. s. 25 למִנְצַב נציבין to plant (trees); Koh. R. to II, 20 למִינְצַב. Y. Orl. I, 61^a top וכ׳ לון בארע and planted them in the land (Palestine); a. fr.—Part. pass. נְצִיב, נְצִיבָא. Lam. R. to I, 1 חד גופנא . . והוה נ׳ (רבתי) וכ׳ we had a vine which was planted on our father's grave.

Af. אַנְצֵב *to point, sharpen* (cmp. נצבתא, Dan. II, 41). Targ. I Sam. XIII, 21 לְאַנְצָבָא, (Ar. לאנצא, v. אֲנַץ; h. text להציב).

נִצְבָּא, נ׳, נִצְבְּתָא, נ׳ c., f. (preced.) *plant, shoots.* Targ. Job XIV, 8, sq. (Ms. נְצִיב). Targ. Is. LVII, 3. Targ. Mic. I, 6 ed. Lag. (ed. מַצְבַת). [Targ. Ez. XVII, 5, v. נִסְבָּא.]—*Pl.* נִצְבִין, v. נִצְבָא.

נֶצַח, v. נֵצֶר.

נִצּוּחַ, v. נִיצּוּחַ.

נִצּוּחָא m. (נְצַח) *victor.* Lev. R. s. 30 ולית . . מאן הוא נ׳ (some ed. נצח) and we do not know which is the victor; Yalk. Lev. 651 הדין ניצוחיה (corr. acc.); (Pesik. Ul'kah., p. 180^a הדידן נצח). Lev. R. l. c. דהוא נצוחיא (corr. acc.)—*Pl.* נִצּוּחַיָּא. Ib. נ׳ דישראל אינון that the Israelites are the victors; Pesik. l. c., p. 180^b. Ib. ניצוחייא (corr. acc.); Yalk. l. c. נוצח׳ (corr. acc.).

נִצּוּחוֹת m. pl. (preced.) *illustrious men.* Cant. R. to II, 13 (play on הנצנים, ib. 11) הנ׳ נראו וכ׳ the illustrious appear in the land.

נִצּוֹלֶת f. (נָצַל; v. נִיצוֹלֶת) *place for refuse, dumping ground, mire.* Ber. 9^b כנ׳ שאין בה דגה Ar. (ed. כמְצוּלָה).

נִצּוֹק, נִיצּ׳ m. (יָצַק) *uninterrupted flow* of a liquid poured from vessel to vessel. Toh. VIII, 9 הנ׳ . . אינן חבור וכ׳ an uninterrupted flow, a current on slanting ground and . . ., are not considered a connection (of the two liquids) either for communicating uncleanness or for producing cleanness. Ab. Zar. 56^b, a. fr. נ׳ חיבור, v. חִיבּוּר. Yad. IV, 7. Naz. 50^b יש נ׳ לאוכלין וכ׳ does, or does not, the law regarding a connected flow apply to eatable things (e. g. melted fat)? a. fr.

נִצּוֹר, v. נֵצֶר IV.

נִצּוֹרָא* m. (יצר) *joiner's frame, clasps* to keep glued objects in shape. Targ. Is. XLIV, 13 ed. Lag. (oth. ed. נִצּוֹרִין *pl.*; Var. ed. Lag. נצורדין; ed. Ven. I a. Levita Var. נִצְמִין; h. text מְחוּגָה).

נָצַח (b. h.; cmp. צַח) [*to be bright, pure,*] (cmp. זָכָה)

Digitized by Google

to be victorious, win, prevail. Y. Sabb. VII, 5[b] top אם לִנְצוֹחַ אם לִהְיוֹת נִצְחָן whether to conquer or to be conquered. Pes. 119[a] (play on נְצָחָה) זמרו לפני שנוֹצְחִין אותו ושמח sing to him who rejoices when they conquer him (prevail over him to change his evil decrees); Midr. Till. to Ps. IV. Pesik. R. s. 40 נָצַחְתִּי לדור וכ׳ I conquered the generation of the flood and was the loser by it, because I destroyed &c. Ib. נְצָחַנִי משה וכ׳ Moses conquered me . . ., and I gained all those masses; a. fr.—Part. pass. נָצוּחַ. Ib. בשעה שאני נוצח . . . ובשעה שאני נ׳ וכ׳ when I prevail, I lose, but when I am prevailed over, I gain; a. e.

Pi. נִצַּח 1) *to make illustrious, to glorify.* Midr. Till. l. c. (expl. למנצח) למי שהוא נאה לנַצֵּחַ to him whom it is befitting to glorify.—2) *to conquer, prevail over.* Ib. מלך ב״ד מְנַצְּחִים אותו וכ׳ a human king is angry when people defeat him (in argument; cmp. זָכַר *Pa.*); Pes. l. c.—B. Mets. 59[b] נְצָחוּנִי בני (or נְצָחוּנִי) my children have won over me. Ib. תלמידי חכמים שמנצחים וכ׳ scholars who defeat one another in discussion. Snh. 91[a] אם נְצָחְתֻּם . . נְצָחוּנִי if they defeat me, say to them, you have defeated an ignoramus among us; תורת משה נְצָחַתְכֶם . . . ואם אני אֲנַצֵּחַ and if I defeat them, say to them, the law of Moses has defeated you; a. fr.—Part. pass. מְנֻצָּח. Midr. Till. l. c. למי שמנ׳ וכ׳ to him who allows himself to be won over by his creatures (v. supra); a. e.

Nif. נִיצַּח *to be defeated.* Y. Sabb. II, 5[b] top v. supra.

נָצַח ch. same, 1) *to be glad, to sing.* Targ. II Esth. I, 2 והוה נָצַח וכ׳ it flew singing among &c.—2) *to succeed, thrive.* Targ. Koh. XI, 2.—3) *to be victorious.* Targ. O Ex. XXXII, 18, v. נְצָחָא; a. e.—Y. Sot. IX, 24[b] נְצוּחוּ טליא the boys (John Hyrcan's sons) have won the battle; Bab. ib. 33[a]; Tosef. ib. XIII, 5. Tam. 32[a], v. סְטָנָא; a. e.

Pa. נַצַּח *to conquer, overpower.* Targ. Y. Num. XVI, 14; a. e.—Lam. R. to I, 13 (expl. וירדנה ib.) נַצְּחָהּ (not נצחא) he conquered her.

Af. אַנְצַח *to cheer up, play.* Y. Ter. VIII, end, 46[c] ואי׳ קדמיהון and played before them; (Gen. R. s. 63 מוזגה, v. מָזַג).

Ithpe. אִתְנַצַּח 1) *to be bright, shine, excel.* Targ. Ez. XIX, 11. Ib. XXXI, 8; a. e.—2) *to be defeated.* Targ. Y. Ex. XXXII, 18.

נֶצַח m., נְצַחַת f. (b. h.; preced.) *successful, convincing, irrefutable.* Snh. 105[a] (ref. to Jer. VIII, 5) תשובה נ׳ השיבה תשובת הקהל וכ׳ the congregation of Israel defeated the prophets with an irrefutable argument.

נֶצַח m. (b. h.; preced.) *success, endurance*; (adv.) *forever.* Erub. 54[a] כל מקום שנאמר נ׳ וכ׳ wherever the Biblical text has the words *netsaḥ*, *selah*, or *va'ed*, it means &c., v. חֶסֶד.—*Pl.* נְצָחִים. Midr. Till. to Ps. IV, v. נִיצּוּחַ.

נַצָּחָא m. (preced. wds.) *victor.*—*Pl.* נַצָּחִין. Targ. II Esth. I, 2 כליל ריש דנ׳ the crown of the chief of victors. Targ. Ex. XXXII, 18 (O. ed. Berl. דְנָצָחִין, v. נָצַח).

נִי׳, נִצָּחוֹן m. (preced. wds.) 1) *victory, strength.* Sot. VIII, 1 בְּנִיצָּחוֹנוֹ של וכ׳ (Y. ed. ב״ד, בנצחת, corr. acc.) relying on the strength of &c.; a. e.—2) *praise, song.* Midr. Till. to Ps. LXXXIV; Yalk. Ps. 838 כל מי שרואה . . . נותן עליה נ׳ whoever sees that wine press (Is. LXIII, 1 sq.), gives forth songs over it.

נַצָּחָן m. (preced. wds.) *victorious, strong.* Targ. Job XXII, 8 Ms. (ed. v. next w.).

נִי׳, נִצְחָנָא, נִצְחָן m. ch.=h. נְצָחוֹן, *strength, victory.* Targ. Job XXII, 8 (h. text זְרוֹעַ; Ms., v. preced.). Targ. Jud. VII, 18. Targ. Ps. XXXV, 23; a. fr.—*Pl.* נִי׳, נִצְחָנִין; constr. נִצְחָנֵי, נִי׳. Targ. Jud. V, 28. Targ. Y. II Ex. XIV, 14; a. e.

נִצְחָנָת pr. n. pl. *Nitsḥana.* Koh. R. to II, 8.

נִצְחָנוּתָא f., constr. נִצְחָנוּת=נִצְחָנָא. Targ. Y. I Ex. XIV, 14; a. e.

נִצְּחַת, v. נָצַח.—[Sot. VIII, 1 (3), Y. ed. ב״ד נצחת, v. נִצָּחוֹן.]

נָצִי, נָצָה *to press; Nif.* נָצָה (b. h.; cmp. תָּבַל) *to wrangle, fight.*

Hithpa. הִתְנַצֵּחַ same. Tanḥ. Ḥuck. ed. Bub. 1; Num. R. s. 18, end ראה שני צפרים מִתְנַצְּחִין וכ׳ saw two birds fight &c.

נָצֵי, נָצָא ch. same, 1) *to be pressed; to shrink, be lean,* v. נָצָא II.—2) *to wrangle.* Targ. Gen. XXVI, 20, sq.; a. fr.—Part. נָצֵי, נָצֵי; f. נָצְיָא; *pl.* נָצָן. Targ. Prov. XXVI, 17 נ׳ ed. Lag. (ed. Wil. נָצֵי, corr. acc.). Ib. XXVII, 15. Targ. Ex. II, 13; a. e.—M. Kat. 16[a] דְּנִצְּרָן וכ׳ that we (the court) must contend (with persons disregarding legal summonses) and curse &c.

Ithpa. אִתְנַצֵּי, *Ithpe.* אִיתְּנִי׳, same. Targ. O. Lev. XXIV, 10. Targ. Gen. XLV, 24; a. fr.—B. Mets. 84[b] היה קא מִיתְנַצְיָא וכ׳ his wife was quarrelling with &c. Kidd. 76[a] נשי דכי מִיתְנַצוּ בהדי הדדי בטריות הוא דמִיתְנַצוּ when women quarrel with one another, they will eventually reproach one another with unchaste conduct; גברי . . ביוחסין הוא דמיתנצו when men quarrel, they will reproach each other with spurious descent (if there is any rumor about it). Ib[b]. כיון דמִתְנַצוּ בהדי אינשי (or דמְנַצוּ *Pa.*) because they (charity collectors) expose themselves to reproaches. Ib. והוה קא מִתְנַצֵּי אידהו וכ׳ (or מְנַצֵּי) he and Rab Bibi strove with each other, one saying, I want the town office &c. Meg. 24[a] משום דאתי לאִיתְנַצּוֹיֵי because it may come to quarrels between them. Ib[b] אינצי אביו ומינצי רבו Ms. M. (ed. נִיצְּוֵי) his father may take up the quarrel for him, or his teacher. B. Kam. 117[a] מנצו שׁוּתָא, v. שׁוּתָא III; a. e.

Pa. נַצֵּי same. Targ. Koh. III, 7; a. e.—Meg. 24[a] קטן בר נַצֵּי הוא will a minor quarrel (about precedence)? Ber. 56[a] מְנַצּוּ (Beth N. מִיתְנַצֵּי); a. e. (v. supra).

נַצְיָא, v. נַיָּץ ch.

נָצִיב, v. נָצַב.

נָצִיב m. (נָצַב; cmp. רַצִּיבָא) *permanent resident,* opp. גֵּר. Gen. R. s. 64 (ref. to שָׁכֵן, Gen. XXVI, 2) צשה שכונתה חוי נוטע חוי זורע חוי נ׳ . . make a settlement in the land of Israel, be a planter, be a sower, be a citizen.

נָצִיב m. (b. h.; נָצַב) *officer, post*; (in a secret letter) *month.* Snh. 12[a] לקבוע נ׳ אחד to establish one post (to intercalate one month).

Digitized by Google

נְצִיבָא, נָצִיב m. ch. = נְצָבָא, q. v. Targ. Job XIV, 8, sq. Ms. — *Pl.* נְצִיבִין. Targ. Ps. CXLIV, 12. — Lev. R. s. 25, v. נְצַב; a. e. — Targ. Y. Ex. XXVI, 15 כאורח נְצִיבֵידוֹן the way they grow, v. גְּדִילָה I.

נְצִירָא* m. (v. נָצָא II) *lean land.* Targ. Ps. LXV, 11 נְצִירָתָא תבריך ed. Lag. (ed. Wil. צְמָחָתָא; h. text צְמָחָה). Ib. נְצִירָנָא Ms. (ed. מרבינו צמחותא; h. text תלמידה).

נְצִירָנָא, v. preced.

נְצִיץ, v. נָצַץ.

נְצִיר m. (b. h. Kethib; נצר) *guarded;* (homiletically interpreted = יצר) *that which is being formed, embryo, premature birth.* — *Pl.* נְצִירִים, constr. נְצִירֵי. Y. Shebi. IV, end, 35c אפילו נפלים וכ׳ even premature births will have a share in the resurrection, as we read (Is. XLIX, 6) &c.

נְצִית, v. צוּת.

נָצַל (b. h.; cmp. אצל) *to remove, set aside.*

Pi. נִצֵּל *to empty, ransack.* Esth. R. to III, 9 עד שנִצְּלוּ so that they ransacked Egypt.

Nif. נִצַּל, נִיצַּל, נִיצּוֹל *1) to be fit for throwing away* (as נִצַּל), *to be decayed.* Y. Naz. VII, 56b bot. בשר חמת שמַל Ar. (Ar. ed. Rome שנצול; ed. שנחוק), v. נָצַל. — 2) (b. h.) *to be rescued, saved.* Midr. Till. to Ps. I לא נִצַּלְתִּי מידו I did not escape his power; Yalk. Num. 750 נוצלתי (read: נִיצַּי; ed. Liv. נִצּוֹלְתִּי). Yoma 86b וכי דימנה ..... כגון שבאת when an opportunity to sin offered itself to him once and again, and he escaped it; Kidd. 39b. Esth. R. to II, 7 עתידין לִינָּצֵל עתידין לִהְנָּצֵל וכ׳ are destined to be saved through me; עתידין לִהְנָּצֵל על ידיה be saved through her. B. Bath. 164b אין .. שלש אדם ניצול מהן וכ׳ there are three sins which man cannot escape &c.; a. fr.

Hif. הִצִּיל *to save, rescue.* Num. R. s. 18 אשתו הִצִּילָתוּ his wife saved him. Ib. הַצִּילֵנוּ .. משה O Moses . . ., save us! Sabb. XVI, 1 מַצִּילִין אותן וכ׳ we must save them from fire (on the Sabbath). Snh. VIII, 7 שמצילין אותן בנפשן whom we must save (prevent from committing a crime) even at the risk of their lives. Ib. 73a ניתן לְהַצִּילָהּ בנפשו it is a duty to save her (from rape) at the expense of the assailant's life; a. fr. — Trnsf. (in ritual and levitical law) *to protect.* Ḥull. 55b מַצִּיל בגלודה ... כל every part of the skin (which has remained unaffected) protects a flayed animal from being declared *ṭ'refah.* Ib. מהו שיַּצִּיל וכ׳ does it form a protection from &c.? Ohol. V, 3 מַצָּלָה על תוכל protects everything in it from uncleanness; a. v. fr.

Hof. הוּצַּל *to be saved.* Esth. R. to V, 3 כבר הוּצְּלוּ חנניה וכ׳ Hananiah and his colleagues have long ere this been delivered from the furnace; a. e.

נְצַל cb. same, *to save.* Taan. 9b רחמנא ליצַּלַן, v. כִּישׁוּפָא; a. e.

Af. אַצֵּיל same. Snh. 72b דלא מצי אַצּוֹלֵי when he cannot save him. Sabb. 115a השתא אַצּוֹלֵי מַצִּילִינָן וכ׳ since we are bound to save them (on the Sabbath), is it necessary to say that they require burying (when defective)?; a. fr.

Ittaf. אִתַּצַּל *to be saved.* Ab. Zar. 18a bot. ומִתַּצְּלַת and thou shalt be saved.

נֵצֶל, נֵי׳ m. (preced. wds.) [*that which is thrown away,*] *decayed matter,* esp. (in levitical law) *liquid and coagulated portions of a corpse.* Ohol. II, 1; Naz. VII, 2. Y. ib. VII, 56b bot. אירודו נ׳ בשר חמת שניתוק ומוחל וכ׳ (Ar. שנצל) what is *netsel* (in levitical law)? A corpse which is dissolving &c., v. מוֹחַל; Bab. ib. 50a אירודו נ׳ בשר חמת שקרש ומוחל שזרזיף a secretion from a corpse which became coagulated, and a liquid secretion exposed to heat. Tosef. Ohol. III, 6; a. e.

נִצְמִין m. pl. (צמם) *clasps,* v. נָצוֹרָא.

נְצַנָּץ, נַצְנָץ, v. נצץ.

נְצַע transpos. of נָצַץ q. v.

נְצַף, נָצַף (cmp. צפצף) *to chirp, squeal.* Targ. Is. XXIX, 4; a. e.

Pa. נִצֵּף same. Ib. XXXVIII, 14 (some ed. מְנַצֵּף *Af.*). Ib. XIII, 22; a. fr.

נְצַפְּרָה *f. caper-bush.* Dem. I, 1 וחכ׳; expl. Ber. 40b פְּרִחָהּ the flower of the caper-bush. Ib. 36a מיני נ׳ (identical with צְלָף) the various products of the caper-bush which are eatable; the leaves &c. — Y. Sabb. XV, end, 15b סוכת אתת של נ׳ one bush of &c.; Lev. R. s. 34, end אילן של נ׳ (Sabb. 150b צלף).

נָצַץ (נוּץ) (b. h.; cmp. צוץ) *to sparkle, blossom.* Erub. 54a נוֹצְצִין, v. הֶלָּה.

Hif. הֵנֵץ 1) *to sparkle.* Y. Ber. I, 2c עד שהֵנֵץ החמה עד הנץ), v. הֵנֵץ. — 2) *to blossom, sprout.* Shebi. IV, 10 משהֵנֵצוּ; Pes. 53a משהֵנֵיצוּ (or משהֵנִיצוּ) as soon as they blossom (expl. Y. Shebi. IV, end, 35c משהוכניסו רובע, v. נֵץ). B. Bath. 147a בשעה שהניצו (Ms. M. שהֵנֵצוּ) when they are in blossom. Koh. R. to XII, 5, v. צוּץ; a. fr. — 2) *to cause to sprout.* Gen. R. s. 28 מַנֵּץ Ar. (ed. מצרץ), v. צוּץ.

Pilp. נִצְנֵץ 1) *to sparkle, be enkindled.* Gen. R. s. 84 נִיצְנְצָה בו רוח״ק the spirit of prophecy was enkindled within him; Cant. R. to I, 12. Midr. Till. to Ps. XC, end, נ׳ עליו מזיו וכ׳ a ray of the Divine Glory shone upon him, v. זָהַר. — 2) *to sprout, grow.* Cant. R. to VI, 10 מְנַצְנֶצֶת spreads wider and wider; (Midr. Till. to Ps. XXII ובאה מנפצת).

נְצַץ ch. same, *to sprout, grow forth, bloom.* Targ. Ps. XCII, 8. Ib. LXXII, 16 יְנִצַּץ Ms. (ed. *Pa.*).

Pa. נִצֵּץ 1) same, v. supra. — 2) *to sparkle.* Targ. Ez. I, 7 Levita (ed. מְנַצְנֵץ *Palpel*).

נְרִיצָא, נְצָצָא m. = נֵץ נ׳, נָצָא *hawk.* Targ. Y. Lev. XI, 16; Targ. Y. Deut. XIV, 15 (נְצָצָא). Targ. Y. Lev. XX, 25 נְרִ׳.

נָצַר (b. h.; cmp. אצר, צרר) *to preserve, guard.* B. Bath. 91b (play on חִירוֹצִרִים, I Chr. IV, 23) שנָּצְרוּ שבועת וכ׳ who guarded their father's oath (of abstinence). Ber. 17a נְצוֹר תורתי וכ׳ keep my law in thy heart. Ib. נצור לשוני מרע guard my tongue from evil. Tanḥ. B'midbar 13 עד היכן נָצָרָן up to what degree did He guard them?; Num. R. s. 2. Midr. Till. to Ps. CXL רצונך שאָצְרָךְ נצור וכ׳ if it is thy desire that I guard thee, guard thou my law; a. fr.

Digitized by Google

נְצַר (cmp. Arab. ṣarṣara, a. צַרְצוּר) *to chirp.* Lev. R. s. 33 end (play on נצר נבוכד נצר) נבח .. כ׳ כצרצרא ... כ׳ וכ׳ מיד presently he ... chirped &c.; Cant. R. to II, 14.

נֵצֶר I m. (preced.) *cricket.*—*Pl.* נְצָרִין. Tosef. Hull. III, 25 (Hull. 65ᵇ צרצור).

נֵצֶר II m. (b. h.; cmp. Arab. naḍara, a. נצץ) *sprout, offshoot.* Tanh. Lekh, ed. Bub. 9 אם נוטלין כ׳ מהם וכ׳ if you take a shoot of them (the felled trees) and plant it &c.; Tanh. ib. 5 ונוטצרן מנצרה שלהן.

נֵצֶר III m. (cmp. מַצָּר II) *[twist,] willow, wicker.* Erub. 58ᵃ (חבל) של כ׳ a wicker rope.—*Pl.* נְצָרִים. Ib. Kel. XX, 2 כלי כ׳ (ed. Dehr. נְסָרִים) vessels of wickerwork. Bicc. III, 8 סלי כ׳ (Ms. M. נס) wicker baskets; a. fr.—Tosef. Toh. XI, 16 נוצרין.

נֵצֶר IV pr. n. m. 1) *Netsar*, one of the alleged disciples of Jesus of Nazareth. Snh. 43ᵃ Ms. M. a. ed. Ven. (omitted in later edit., v. בּוּנִי).—2) בֶּן כ׳ *Ben-Netsar (son of Nassor)* name of a chief of robbers who became founder of a dynasty, i. e. *Odenathus* of Palmyra (v. Cyclop. Brit. s. v. Palmyra, Ersch u. Gruber II, Vol. 27, p. 185, Fürst Gloss., p. 145). Keth. 51ᵇ (opp. to מלכות אחשורוש the legitimate Persian dynasty). Gen. R. s. 76; Yalk. Dan. 1064 בן נְצוֹר. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. בר ניצור.

נְצָרָה, נִצְרָא, נִי׳ I, נְצָרְתָּא m. ch.=h. נֵצֶר III, *wicker-basket.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ אפי׳ כ׳ even an ordinary basket of figs, opp. to כַּבְלָתָא.—*Pl.* נִי׳, נְצָרִין. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot.—[Targ. Job XXXI, 8 נצרי, read with ed. Lag. a. oth. נְצַי, v. נַץ ch.]

נְצָרָה II *f. shoot*, v. נֵצֶר II.

נְצָרְפֵי m. pl. (fr. צרף, a cacophemistic disguise of נוֹצְרָאֵי, v. נוֹצְרִי); בי כ׳ *a Christian place of worship*, contrad. to בֵּי אֲבִידָן. Sabb. 116ᵃ (Ms. O. נצרפו, v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

נָקָא, v. נְקִי.

נָקָא, v. נָאקָא.—[Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. כ׳ כר קא, v. נוּקְנִיקָח.]

נָקַי, נָקַאי pr. n. m. *Nacai* (*Lucas*, v. Neub. Stud. Bibl. I, p. 61); 1) כ׳ ספרא N. the scribe (or teacher). Gen. R. s. 79 שמע קלידה דכ׳ ס׳ he heard N. say; Koh. R. to X, 8 קלידה דכ׳ ס׳ דיכ׳ ס׳; Yalk. Gen. 133 דנקא׳; Pesik. B'shall., p. 90ᵃ דמינקי (corr. acc.).—2) N., one of the disciples of Jesus of Nazareth. Snh. 43ᵃ Ms. M. a. early eds. (v. נֵצֶר IV).

נ׳ קא, נקאני, v. נוּקְנִיקָח.

נָקַב (b. h.; cmp. קבב s. v. קַב) 1) *to bore, perforate.* Snh. 97ᵇ מקרא זה נוֹקֵב וכ׳ this verse bores and penetrates to the depth. Ib. 6ᵇ, a. e. וְיִקּוֹב תהדין וכ׳, v. יִיחִין II; a. e.—Part. pass. נָקוּב; f. נְקוּבָה; *pl.* נְקוּבִים, נְקוּבִין; נְקוּבוֹת. Y. Keth. XII, 35ᵃ top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top; (Gen. R. s. 100 נקופה), v. אָרוֹן. Cant. R. to VIII, 5 מצאתי חכמם כ׳ וכ׳ I found your palate perforated, unable to receive blessings.—Esp. נקובה *the case of an animal found to have a vital organ perforated.* Hull. III, 1 נְקוּבַת הושט, v. וָשָׁט. Ib. 43ᵃ; a. fr.—Esp. נְקוּבִים (נְקָבִים) *female parts.* Y. Meg. I, 71ᵈ bot. (reported as one of the changes adopted in the Greek translation of the Pentateuch, ref. to Gen. I, 27, a. V, 2) זכר ונקוּבָיו בראם a male with corresponding female parts created he them; Gen. R. s. 8; Mekh. Bo, s. 14 (v. Gen. R. l. c., beg.).—[Y. Meg. I, 71ᶜ לנקוביו, v. נָקֵב.]—2) (cmp. אָרַר) *to curse, blaspheme.* Snh. 56ᵃ (ref. to Lev. XXIV, 16) מנין דהאי נוֹקֵב וכ׳ whence do you prove that this *nokeb* is used in the sense of blasphemy? .... perhaps it means *to perforate?* Ib. למימרא דנוקב וכ׳ to indicate that *nokeb* means curse.—3) *to point out, to pronounce.* Ib. אימא פרושי שמיה הוא I might say, *nokeb* means uttering His name (the Tetragrammaton)? Tanh. Emor 24 התחיל לְנַקּוֹב וכ׳ he began to pronounce the Name and curse Him.—[Midr. Till. to Ps. I ונקובות ירדים; ed. Bub. נקיבת ירק, read: קְנִיבַת ירק, v. קְנִיבָה.]

Nif. נִיקַּב, נִקַּב *to be perforated, punctured.* Hull. III, 1 תריאה שניקְּבָה if a lung is found to be perforated. Ib. כד׳ זה בלא שחִיקְּבָה וכ׳ until the puncture reaches &c. Ib. 43ᵃ כ׳ זה if only one of the two is perforated. Bekh. 44ᵇ אם נִקְּבוּ זה וכ׳ if there is a perforation going from one channel to the other; a. fr.

נְקַב ch. same, *to perforate.* Targ. II Kings XII, 10; a. fr.—Hull. 48ᵃ אי האי נְקִיב וכ׳ whether this lobe is perforated or the other; a. e.

Pa. נַקֵּב same. Ib.ᵇ נַקּוּבֵי נקיב ואתאי the needle perforated (the entrails) and came into the lungs.

Ithpe. אִיתְנְקִיב, אִיתְנַקַּב *to be perforated* Ib. Ib. 45ᵃ; a. e.

נֶקֶב m. (b. h.; preced.) *hole, perforation, incision.* Hull. 45ᵃ אחד ארוך כ׳ one lengthy incision; a. fr.—*Pl.* נְקָבִין, נְקָבִים. Ib. שיש בהן חסרון כ׳ perforations connected with loss of substance (holes); שאין בהן חסרון כ׳ mere punctures. Bekh. 44ᵇ שני כ׳ יש בו וכ׳ two channels are in the membrum. Gen. R. s. 1, beg.; a. fr.—Esp. *the organs of the extremities, urinary organ* &c. Tosef. Ber. II, 18 וידא צריך לנְקָבָיו when needing to ease himself; Ber. 23ᵃ; Y. Meg. I, 71ᶜ לנקוביו. Sabb. 152ᵃ; a. fr.

נְקַבָּא כ׳, נִי׳, נְקָבָּא ch. same. Lev. R. s. 12 חזא ט׳ בתרעא saw a hole in the door. Sabb. 90ᵃ בכ׳ דמרגניתא in the cavity wherein the pearl is seated; a. e.—*Pl.* נִקְבִּין, נְקָבִין, constr. נִי׳, נִקְבֵּי. Targ. Ez. XXVIII, 13 נְקָךְ (ed. Lag. נִיקְ׳). Targ. II Chr. XXXIII, 11; a. e.—Nidd. 62ᵃ מרגניתא כ׳, v. supra; a. e.

נְקֵבָה, נְקֵי׳ f. (b. h.; preced. wds.) *female sex, female; female gender.* Nidd. III, 2, a. fr. תשב לכ׳ she must observe the laws of cleanness for the birth of a female child (Lev. XII, 5). Ib. 31ᵇ, v. נָקִי I; a. v. fr.—לשון כ׳ feminine gender. Kidd. 2ᵇ; v. זָכָר; a. fr.—Y. Yeb. VIII, end, 9ᵈ מקום כ׳, v. next w.—*Pl.* נְקֵבוֹת, נְקֵי׳. Kidd. 82ᵇ; a. v. fr.—Succ. 12ᵇ חצין כ׳, v. חֵץ.

נְקֵבוּת, נְקֵי׳ f. (preced.) 1) *female genitals, female sex.* Snh. 82ᵇ; (Y. ib. X, 28ᵈ bot., a. e. קיבה). Yeb. 83ᵇ בכ׳ שלו

Digitized by Google

at his (the hermaphrodite's) female organ; (Y. ib. VIII, end, 9d מקום נְקֵיבָה). Ib. צד נְקֵיבוּתוֹ (ed. Krot. נְקֵירָתוֹ) inasmuch as he is a female, v. זְכִירוּת.—2) *the broadside of a double tool.* Bets. 31b, v. זְכִירוּת.

נְקַבְתָּא, נְקֻבְתָּא, v. נִקְיְתָא.

נָקַד I (cmp. קָדַר) *to sting, point, puncture, break through.* Y. Keth. II, 26b bot. לבי נוֹקְדִינִי my conscience stings me (I am afraid that I may have sinned); Y. Yeb. X, 11a top נוקרתני (corr. acc.). Gitt. 56a (play on נוֹקְדִימוֹן) שֶׁנָּקְדָה לוֹ חַמָּה בְּעַמּוּדוֹ for his sake did the sun break through again (after being obscured); Yalk. Deut. 809; Taan. 20a Ms. M. (ed. שנקדרה). Ib. אילו לא נ' חחמח Ms. M. (ed. נקדרה). [Ib. שלשח נקדח Ms. M. (ed. נקדמה, read, as Ab. Zar. 25a: עמדה.]—2) (Massorah) *to dot, mark with diacritical points.* Ab. d'R. N. ch. XXXIV, כבר נָקְדוּהוּ עליהן I (Ezra) have marked these words with dots.—Part. pass. נָקוּד. Ib. נ' על י' שבינין there is a dot over the Yod of *benekhah* (Gen. XVI, 6). Snh. 43b למה נ' על לנו וכ' why are there dots over *lanu* &c. (Deut. XXIX, 28)? Pes. IX, 2 לפיכך נ' על וכ' therefore the Hé (of רחקת, Num. IX, 10) is marked &c.; a. fr.

Nif. נִיקַּד *to be spotted.* Maasr. I, 3 החרובים משנְּקְדוּ carobs are subject to tithes as soon as they get dark spots; Y. ib. 48d bot. משנְּקַדוּ.

נָקַד II (dialect. interch. with נָקַר) *to be clean,* v. נָקַי II.

נָקֵד ch. same, v. נְקַר.

נַקְדָּן m. (v. נוֹקֵד) *herder.* Lev. R. s. 1 אין גנאי .. נַקְדָּנוֹ it is not beneath a king's dignity to speak with his herder (the Lord spoke to Noah).—Y. Ber. I, 3c bot. (ref. to I Kings VIII, 54) כגון חדין נקדים דחה עיבד (Var. נקדים; corr. acc.) Solomon stood before the Lord like a herder (giving an account of the Temple expenses), expl. by R. El. bar A. ככפים חלבו וכ'.

נקדים, v. preced.

נַקְדִימוֹן pr. n. m. *Nakdimon* (Nicodemus) ben Gorion, a wealthy citizen of Jerusalem during the siege by Vespasian and Titus. Gitt. 56a. Taan. 20a (ed. Pes. נִיקוֹדִימוֹן); Ab. Zar. 25a; Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 21. Gen. R. s. 42. Lam. R. to I, 16; Pesik. R. s. 29—30—30.

נוֹקְדָן, נַקְדָּן m. (נָקַד I) *a punctilious person, caviller.* Der. Er. Zuta ch. VI נו').—*Pl.* נַקְדָּנִין, נוֹקְדָן. Tosef. Ber. V, 18 וחנו' תופשין וכ' ed. Zuck. (Var. וחנכו') the cavillers (overscrupulous) take him to task for it; Y. ib. VII, 11c top הנו' (ed. Lehm. חנוקרנין); Bab. ib. 50a נקד (Ar. נקר), v. נָקַן.

נוֹקְדָא, נַקְדָּא ch. same. Y. Ber. VII, 11c top בגין ר' ... דצווחו (ed. Lehm. נ'קר) because R. ... called R. .... a caviller.—*Pl.* נַקְדָּנֵי. Ned. 49b חלין נ' דהוצל those fastidious persons of Hutzal.

נָקָה I f., v. נָאקָה II.

נָקָה II *to be clean,* v. נקי.

נָקוֹב m., pl. נְקוּבִים, v. נָקַב a. נָקֵב.

נְקוּבָא m. ch. = h. נְקוּבָה, v. נָקַב.—*Pl.* נְקוּבֵי. Hull. 42b נ' תמניא חד there are eight cases of perforations (which cause the animal so afflicted to be declared *t'refah*). Ib. 54b.

נְקוּבָה f., 1) v. נָקַב.—2) נְקֵיבַת נ' *anus, buttock.* Pes. VII, 1 בירת נְקוּבָתוֹ; a. e.

נְקוּבְתָּא, v. נְקִיְתָא.

נְקוּד, v. נִיקּוּד.

נָקוּד m. (b. h. נָקֹד; נָקַר I) *speckled.*—*Pl.* נְקוּדִים. Tanh. Vayetsé 11 הירח מתחפך עליו מן חעקודים לנ' ומן חנ' וכ' he turned around (changing his wages) from the ring-streaked to the speckled and from the speckled to the ring-streaked; a. e.

נְקוּדָה f. (b. h. נְקֻדָּה; preced.) *point, dot, drop.* Y. Sabb. VII, 10d top רש שרוא כותב נ' אחת וכ' sometimes a man writes one dot (a touch of the pen by which a Daleth is changed into a Resh &c.). Y. Ḥag. II, 77c ודוא מראה לחן בנ' (של מעלן) וכ' and it (the letter Beth) points with its upper stroke (saying), He above (has created me); ib. נ' לאחוריו the projecting point (of the Beth) beneath to the right side; Pesik. R. s. 21; (Gen. R. s. 1 עוקץ); a. fr.—*Pl.* נְקוּדוֹת. Y. Gitt. II, 44b top אפי' עירב נ' even if he connected the dots (which he had dropped to form letters, v. נָמַס); a. fr.—Esp. (Massorah) *mark by diacritical dots above letters.* Ab. d'R. N. ch. XXXIV (מעלירהן) אעבור נ' (not אעבור) I will remove the dots from above them. Gen. R. s. 48, v. נְקֵבָה; a. fr.—*Pl.* as ab. Ab. d'R. N. l. c.; Treat. Sof'rim VI, 3 עשר נ' בחורה there are ten passages in the Torah marked with dots; a. fr.

נְקוּמָאֵי m. pl. (נָקַם) (*laborers*) *gathered from different places.* B. Mets. 83b (Ms. H. לְקוּמָאֵי).

נְקוּר, v. נִיקּוּר.

נְקוּרְנִיקָא, נְקוּנִיקָא, v. נִיקְנִיקָה.

נָקוֹסָה, נָקוֹסָא pr. n. m. *Nakosa.* B. Kam. 81b ירחדה בן נ' Ms. M. (ed. קניסא); Y. Ber. II, end, 5d ed. Lehm. (ed. פפוס). Koh. R. to I, 8; VII, 26 (some ed. נקיסא).

נְקוּת, v. נִיקּוּם.

נְקוֹפָא m. (נָקַף I) *striking against, bruise.* Targ. Ps. LVI, 14 (ed. Wil. נְקִיפָא).

נְקוּרָא, נַקּוּר, v. sub נִיקּוּר.

נְקוּרוֹת m. pl. (נָקַר I) *those sharpening the millstones, chisellers.* Tosef. Kidd. V, 14; Kidd. 82a.

נְקוּשָׁא, v. נִיקּוּשָׁא.

נָקַז (cmp. חָזַז a. נָקַר I) *to puncture.*
Hif. הִקְזִיר (mostly with דָּם) *to let blood; to be bled.*

Digitized by Google

Bekh. V, 2 אין מַקִּיזִין לו דם you must not bleed it; מַקִּיזִין one may &c. Sabb. 129ª ד' דם ונצטנן if one feels chilly after having been bled. Ib.ᵇ ד' דם וצמד if one stands up after &c. Ab. Zar. 29ª. Ned. 54ᵇ אין מקזין על וכ' you must not be bled after having eaten &c. Sot. 22ᵇ (expl. שרוש קידוי) המַקִּיז דם לכתלים who bleeds himself by striking against the walls (walking with closed eyes from sanctimoniousness). Ber. 60ª חנכנס לְהַקִּיז דם he who enters (the surgeon's office) to be bled; a. fr.

נְקַז ch., *Af.* אַקִּיז same. Y. Ber. III, 5ᶜ bot. [V. חַנָּ.]

נָקַט (cmp. לָקַט) *to hold in hand, take, seize.* [נקטח Pesik. B'shall., p. 81ᵇ; Yalk. Ex. 225, v. קוּט.]

Pi. נִיקֵּט *to cause to hold, to procure.* Ex. R. s. 1 וְנִיקְּטָן לחם שני וכ' (some ed. ומלקט) and provided for them two balls (breast-shaped stones); (Sot. 11ᵇ ומלקט; Yalk. Ex. 164 ומלקט; Yalk. Ez. 354 ונוטן).

נָקַט ch. same (corresp. to h. אָחַז). Targ. Esth. VI, 1; a. fr.—Part. act. נָקֵיט, pass. נְקִיט *holding.* Ib. VIII, 15; a. fr.—Shebu. 38ᵇ נ' חמצא וכ' he held an object in his hand (on being sworn). Ab. Zar. 30ª חמרא בדודיה נקיט was carrying wine with him. Ib. סידכא דגבר נְקִיטָה she holds fast (clings to) the habit of her (deceased) husband. Sanh. 5ª נְקִיטְנָא רשותא I hold a license (to teach). M. Kat. 28ª, a. e. נְקוֹט לך מידהא וכ' hold at least half of it in thy hand, i. e. admit as certain &c.; Snh. 90ᵇ נְקוֹטֵי (not נקודי); a. v. fr.—Ḥull. 53ª, a. fr. נְקִיטִינַן, נְקִיטֵינַן we hold a tradition.—Sabb. 116ᵇ top נקיט שמא וכ' quoted in Levy Talm. Dict. (ed. שקיל) had the reputation that &c. Gitt. 56ª נְקוֹט נפשך בקצירי have thyself counted among the sick, i. e. have the report spread that thou art sick. Ḥull. 87ª נקוט לי דימנא וכ' keep time for me &c., i. e. allow me three days' time.—Trnsf. *to contract a habit.* B. Kam. 57ª, v. נִיגְרָא.

Af. אַנְקִיט, אַקִּיט, *Pa.* נַקֵּיט 1) *to cause to hold, to give, hand.* Targ. II Esth. IV, 16.—Pes. 110ª לית אימיה מְנַקְּטָא וכ' (not מנקיט, v. Rabb. D. S. a. l. note) his mother was ready to hand him two cups. Ib. מְנַקֵּיט לית וכ' (or מְנַקֵּיט) his servant was ready to hand him &c. B. Kam. 85ᵇ לְאַנְקוֹטֵי גונא דבישריה to make him regain the natural color of flesh; a. e.—B. Bath. 22ª נַקֵּיט לית שוקא make him take the market, i. e. give him the monopoly of sale.—2) *to pick up, gather.* Ned. 50ª וכ' (read מְנַקְּטָא) רוחי קא מנקיט she picked the straw out of his hair.—3) *to cause to contract a habit, train.* B. Kam. 118ᵇ; B. Bath. 88ª וכ' אַנְקְטֵי נרוּ, v. נִיגְרָא.—4) **to carry.* Targ. Y. Ex. XXI, 37 אַקְטֵי בגנבותיה he carried it (on his shoulder) when he stole it.

Ithpe. אִתְנַקַּט *to receive.* Yeb. 42ᵇ מִיתְנַקַּט ואזיל הלכתא וכ' received instruction from him while walking.

נַקְטְמוֹן, v. נִיקְטְ'.

נָקָה, נכי (b. h.) [*to be rubbed off, be white,*] *to be clean, clear* (cmp. זָכָה).

Pi. נִיקָּה 1) *to cleanse.* Ex. R. s. 1 וְנִינְקָה אותם and cleansed them (the new-born); Yalk. ib. 164; Yalk. Ez. 354; (Sot. 11ᵇ מנקדי). B. Kam. 93ᵇ משחן ונִיקְּתוּ if he stole flax and cleansed (bleached) it; Tosef. ib. X, 2; a. e.—2) *to clear, let go unpunished.* Yoma 86ª (ref. to Ex. XXXIV, 7) מנקה חוא וכ' he clears the repentant sinners &c. Tem. 3ᵇ. Pesik. R. s. 42 כדי לְנַקּוֹת את שרה in order to clear Sarah (from suspicion); a. fr.—Part. pass. מְנוּקֶה, *pl.* מְנוּקִין *clear, clean, bare.* Snh. 49ª מנ' מגזל innocent of robbery. Sot. 28ª. Snh. 36ᵇ, a. e. מנ' .. כשם שב"ד מנ' בצדק מכל מום as the judges must be clear (from suspicion) as to righteousness, so must they be clear of every blemish (of descent). Gitt. 86ª מ' מכל מום free from all objectionable qualities; a. e.

Nif. נִינְקָה, נִיקָּה, *Hithpa.* תִּיתְנַקֶּה *to be cleared, vindicated.* Tosef. Sot. II, 3 שנ' ונקתה נְקְתָה מכל פורעניות וכ' (v. ed. Zuck. note) the text says (Num. V, 28) 'and she shall be cleared', she shall be cleared (released) from all the evils which might come upon her deservedly (because she gave rise to suspicion through her conduct). Ib. שנירקללה ניוולה (Var. שניקל) read: שניקתה בניוולה she is released from further visitation (being sufficiently punished) by her exposure to disgrace. Pesik. R. l. c. מִתְנַקֶּה ... דיאך by what severe means has Sarah been vindicated!

**Hif.* הַנְקָה *to clear, remove.* Kidd. 62ª (ref. to חַנָּקִי, Num. V, 19) חַנְקִי כחיד it may be read *hanki*, clear thy life out of thy body (die, if thou art guilty); v. חָנַק.

נָקָא, נָקֵי ch. same. [Targ. Prov. XVII, 3, v. בְּקָא.]

Pa. נַקֵּי *to cleanse, clear.* Targ. Is. I, 25.—Keth. 87ª נַקֵּי נפשך בשבועתא clear thyself by means of an oath. Part. pass. מְנַקֵּי. Ib. מְנַקֵּית משבועתא thou art free from the obligation of an oath.

Ithpa. אִיתְנַקֵּי, אִתְנַקֵּי *to be cleansed.* Targ. Ex. XVI, 4; v. נָקַר II.

נָקִי I m. (b. h.; preced.) *clean, clear; bare.* Tosef. Toh. III, 8, opp. מלוכלך. Pes. 22ᵇ (ref. to Ex. XXI, 28) as one says to his neighbor יצא פלוני נ' מנכסיו that man went out of his possessions empty-handed; B. Kam. 41ª. Ib.ᵇ נ' מחצי כיפר free from paying the half-fine. Taan. 23ª (ref. to Job XXII, 30) דור שלא חיית נ' וכ' thou hast saved with thy prayer a generation which was not clear from sin. Y. Meg. I, 71ᶜ; Y. Ber. II, 4ᵈ top (ref. to Koh. V, 17) שמור ... שרוזא טהור וכ' guard thy foot, that thou be pure and guiltless when thou art called to the house of God; a. fr.—Erub. 62ᵇ, a. fr. קב וכ' only a Kab (little in quantity), but well-sifted (v. infra).—(Adv.) נָקִי שבועה נ' without vow (as an oath), without oath; or: cleared by means of a vow &c. Keth. 87ª.—*Pl.* נְקִיִּים, נְקִיִּין. Gen. R. s. 98, v. נְקִיּוֹן. Gitt. IX, 10 נְקִיֵּי דעתא the pure-minded; a. e.—*Fem.* נְקִיָּה, נְקִיתָא. Nidd. 31ᵇ נוקבה נקייתא באה a female comes into the world poor (without the means of making a livelihood). Y. Maasr. II, 49ᵈ דעתו נ' his mind is clear (he is wise). Y. Ḥag. II, 77ᵇ top אין דעתן נ' their minds are not clear enough (for esoteric wisdom). Num. R. s. 9 כדי שתהיי נ' לבעלך וכ' in order that thou be clean for thy husband through these waters. Y. Shek. V, 48ᵈ bot. פת נ' bread of fine (sifted) flour; Pes. 37ª, v. חַדְרָאָה. Kidd. 82ᵇ אומנות נ' וקלה a cleanly and easy trade; Tosef. ib. V, 15; a. fr.

נָקִי II m. (preced.) *a young lamb* (v. Syr. נקיא, P. Sm. 2446). Sabb. 54ª; Shebu. 6ᵇ, v. פָּבֵן.

Digitized by Google

נָקַי, v. נָקִי.

נָקֵיבוּת, נְקִיבוּת, v. sub נְקֵב.—[נקיבת ירק, Midr. Till. to Ps. I ed. Bub., v. קְנִיבָה.]

נָקִיד pr. n. (נָקַד II) *Nakid* (*Cleanliness*). Pes. 111a, v. אִיסְרָא.

נְקִידָא c. (preced.) *pure, clear.* Gitt. 69a bot. חמרא נ׳ clear (not dark) wine.—*Pl.* נְקִידֵי. Sabb. 110b מוניני נ׳ Ms. O. (Ar. דנקידי; ed. דנקידי) clear fish-brine, v. נְקִירָא.

נְקִידָה, v. נָקִי I.

נְקִי, נְקִי׳ m. (b. h.; נָקָה) *purity, innocence; clearness.* Ruth R. to I, 1 (play on ולבן שנים וכ׳, Gen. XLIX, 12) שתיו סדרין ... בשְׁנַיִם עד שהיו מוציאין אותה בב׳ כחלב (the Sanhedrin) that used to discuss the points of law in couples (v. Snh. V, 5), until they brought them out with a clearness like that of milk; Gen. R. s. 98 שתיו .. בשינים עד שהן מוציאין אותן נְקִידִים כחלב (read בשְׁנַיִם).

נְקִיוּת f. (preced.) 1) *cleanliness.* Yeb. 46b ודילמא נ׳ בעלמא perhaps mere cleanliness of appearance is intended? (not levitical purification). Sot. IX, 15; Y. Shek. III, end, 47c; Ab. Zar. 20b זריזות מביאה לידי נ׳ zeal leads to cleanliness, נ׳ מביאה וכ׳ cleanliness leads to levitical purity. Y. Pes. VII, 35b bot. אינה אלא נ׳ it is a mere matter of cleanliness.—2) *innocence, expiation.* Tem. 3b .. נ׳ ואימא כלל may I not say, it means that there is no expiation for him?; a. e.—3) *respectability, dignity.* Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV מתפרנס בנ׳ he will make a decent living (not be dependent on charity). Gen. R. s. 99; a. e.

נְקִיוּתָא or נְקִיוּתָא ch. same, *cleanliness*; v. מְנַקְרוּתָא.

נָקִים m., נְקִימָה f. (קוּם) [*shrinking,*] *feeling aversion, disgusted.* Pesik. Dibré, p. 111a ונפשו נ׳ עליו ממנה and he has a disgust for it; Yalk. Lam. 998; Yalk. Prov. 932 קדמה (corr. acc.); v. קָנִיט.

נָקִים, נָקִים, נָקִים, v. נָקַם.

נְקִימָה, נְקִימָה m. (read: נִיקִי, νικᾶτα, Vocat. of νικητής) *O, conqueror!* Lam. R. introd. (R. Josh. 2), v. בְּרִיבִי; Lev. R. s. 22 נ׳ ברבריא.

נְקִיָּה, v. נָקִי I.

נְקִימָה f. (נָקַם) *revenge, retaliation; use of the root* נקמ. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV; Yoma 23a (defining the difference between נ׳ and נְטִירָה). Snh. 52b נ׳ זו סייף *n'kimah* (Ex. XXI, 20) means putting to death by the sword; Y. ib. VI, 24b bot.

נְקִיפָא, v. נְקוּפָא.

בֵּית נְקֵיבַי, בֵּית נְקִיבַי pr. n. gent. *Beth N'kifé.* Y. Yeb. I, 3a bot. משפחת בית נ׳; v. קוּפָאֵי.

נְקִיפָתָא דְעִיוֹן, נְקִיפָתָא דְעִיוֹן pr. n. pl. *N'kifta (Hollow) of Iyon* (Merj 'Ayun), in the north of Palestine (v. Hildesh. Beitr., p. 37, sq.). Tosef. Shebi. IV, 11 (Var. נְקוּבָה, נְקִיבָה, נְקִיבָתָא); Sifré Deut. 51 נקבתות רעיון; Y. Shebi. VI, 36c נקב׳ דשון; Yalk. Deut. 874 נקיב׳ רעיון (corr. acc.).

נְקִיק m. (b. h.; cmp. נקע) *cleft.* Yalk. Cant. 986 ... ליונה ונכנסה לנ׳ חסלע like a dove that, fleeing before a hawk, entered the cleft of a rock.—*Pl.* נְקִיקִים, constr. נְקִיקֵי. Tosef. Zab. II, 9; Pes. 81b; a. e.

נְקִירָא m., pl. נְקִירֵי (נָקַר I) 1) name of *small birds* (*pickers*). Sabb. 110b מונינו דנ׳ brine of small birds; v. נְקִידָא.—2) *bite,* v. נְיקוּרָא.

נְקִירָה f. (preced.) *picking, bite.* Toh. III, 8 קְדִירַת, תרנגולים (Ar. נְקָרַת) traces of hens' pickings.

נְקִירְתָא f. (preced. wds.; cmp. b. h. נְקָרָה) *cave, underground passage.* Ab. Zar. 10b נְקִירְתָא.—*Pl.* נְקִירָתָא. Targ. Job XXX, 6 (h. text חֹרֵי).—Ber. 54b top (Ms. M. נחורתא); Yalk. Num. 764.

נְקִישׁ, v. נָקַשׁ.

נְקִישָׁא, v. נְקָשָׁא.

נְקִלָּב, v. sub נִיקָּב.

נְקָלָה, v. אוּנְקָלַי II.

נקלוגוס, v. נִיקוֹלוֹגוֹס.

נְקִלָּוס, v. sub נִיקָּב.

נַקְלִטִין m. pl. ch. = next w. Targ. Esth. I, 6.

נַקְלִיטִין m. pl. (קָלַט, cmp. נְזִיד fr. זוד) [*retirement*] *the poles of the bedstead, connected by a cross-pole* over which a net is spread so as to form a slanting cover, *curtain-frame.* Kel. XII, 2. Ib. XVIII, 3 נַקְלִיטֵי חמטה; Succ. I, 3; Y. ib. 52b bot. נִיקְלִיטֵי. Bab. ib. 10b נ׳ שנים וכ׳ *naklitin* means a frame with two poles (one on each side), *kinofoth,* one with four poles; a. fr.

נָקַם (b. h.; cmp. קוּם) 1) *to take revenge.* Sabb. 63a נוקם ונוטר כנחש revengeful and grudge-bearing like a serpent. Yoma 23a; a. fr.—2) *to be hostile, do evil.* Midr. Till. to Ps. CXLIX, 7 מה שנקמו, v. נְקָמָה.

נָקַם ch. same. Targ. Lev. XIX, 18.
Ithpa. אִתְנַקַּם *to be punished.* Targ. Y. II Ex. XXI, 20.

נְקַמְתָא, נְקָמָא f. (preced.) *revenge; judgment.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 43 (ed. Amst. נְקָמָא); Y. II (ed. Amst. נִיקְמָתָא). Targ. Y. II ib. 35.

נְקָמָה f. h. (b. h.) same. Ber. 33a (ref. to Ps. XCIV, 1) גדולת נ׳ וכ׳ divine judgment is something great, for it is placed between two divine names. Ex. R. s. 20 עד שאנקום נְקָמָתָן וכ׳ until I execute judgment for the slaughter of the Ephraimites. Midr. Till. to Ps. CXLIX, 7 איזו היא נ׳ ... מה שנקמו לישראל what revenge is meant here? ... the revenge for the evil they did to Israel. Ib. ולא נְקָמַת אדם nor will it be a revenge executed by man; a. fr.—*Pl.* נְקָמוֹת. Ib. כל חנ׳ תאירלו יש וכ׳ all these retaliations are reserved with the Lord for the wicked; a. e.—[Ber. l. c. שתי נ׳

Digitized by Google

דחללו וכ׳ why these two judgments (*n'kamah* in the plural)?; v., however, דוֹעֲמָה.]

נְקָמָן m. (preced.) *revengeful*. Gen. R. s. 99, end כשם שנחש נ׳ וכ׳ as the serpent is revengeful, so was Samson.

נְקָמְתָא, v. נְקָמָא.

נקסמן, v. פִּרְקְסִינוֹן.

נֶקַע m. (cmp. נְקִיק) *cleft, cavity, ravine*. Kil. V, 4. Tosef. Erub. III (II), 3; a. e.—*Pl.* נְקָעִים. B. Bath. VII, 1. Ib. 103ª; Kidd. 61ª נ׳ מלאים מים ravines filled with water; v. נְאָגָא.—Y. Sabb. VII, 10ª top נ׳ שתחת החדים cavities under olive trees; cmp. אוּגְרָא.

נָקַף I (b. h.; cmp. נגף) *to bring in close contact; to knock, strike against, wound*. Ḥull. 7ᵇ אין אדם נוקף וכ׳ no one on earth bruises his finger, unless it is decreed &c. Ber. 7ᵇ; Meg. 6ᵇ מי שלבו נוקפו he whom his heart smites (who has no clear conscience). Nidd. 3ᵇ, a. e. לבו מקפו ופורש he may have scruples and separate himself entirely from his wife. Midr. Till. to Ps. IX, v. נְקֵם.—Maas. Sh. V, 15; Sot. IX, 10 הנוקפים those who knocked the sacrifices on their heads; expl. ib. 48ª; Y. ib. IX, 24ª bot.—Part. pass. נָקוּף; f. נְקוּפָה; *pl.* נְקוּפִים, נְקוּפִין; נְקוּפוֹת. Tosef. Ḥull. III, 24 ביצים נ׳ לקערה eggs cracked open into a dish (Ḥull. 64ª טרופות).

Hif. הַחְנִיק, חַנֵּק 1) *to cause a knocking together*. Sot. 22ᵇ (expl. נקפי) המנקיד את רגליו he who knocks his feet against each other (by his mincing walk; Rashi: who causes his feet to strike against objects on the road); cmp. נָקַשׁ.—2) *to bring closely together*. Bekh. VII, 6 שמקיף, v. נָקַשׁ. Nidd. X, 7 ומקפה and brings the vessel which contains the Ḥallah near the dough; T'bul Yom IV, 3, sq. Bets. IV, 5 ואין מקיפין שתי וכ׳ and you must not move two wine vessels together to put upon them &c.—Esp. (ritual law, in examining an organic defect found in a slaughtered animal) *to create a defect similar and near to the one found*, in order to ascertain whether the latter was not the result of an accident after slaughtering; in gen. *to compare*. Ḥull. 50ª מקיפים בבני מעים we may compare defects in entrails in which was found a perforation the origin of which is doubtful by making a hole next to it. Ib. מקיפין בקנה we may compare defects in windpipes; a. fr.—Kidd. 40ª אין מקיפין בחילול השם no comparing (balancing of sins against good deeds) is granted when the Name of God is profaned; (oth. interpret., v. נָקַף II).—*Part. pass.* מוּקָף *brought near*. Erub. 30ᵇ; Ḥull. 7ª; a. fr. לתרום שלא מן חמ׳ to take T'rumah out of a mass which is not in close neighborhood of those products which are to be redeemed; Bicc. II, 5; Ter. IV, 3; a. e.

נָקַף ch. same, *to strike, knock, push down*. Targ. Ps. CXL, 5. Targ. O. Ex. XXXIV, 20 ותיקפיה ed. Berl. (oth. ed., a Y. ויחנק; ed. Vien. ותַנֵּק *Af.*; h. text וערפתו). Targ. Deut. XXI, 4 (O. ed. Berl. ויקֵּק, *Af.*); a. e.—Part. pass. נָקִיף; f. נְקִיפָא. Ib. 6 (O. ed. Vien. נְקֻפְתָּא).—Erub. 53ᵇ (enigmatic speech) עלת נקפת בכד ידאון וכ׳ the ladle strikes against the jug, shall the eagles fly to their nests (the wine is gone, shall the students go home)?

Pa. נַקֵּף same. Targ. Ps. CXL, 12 (Ms. *Pe.*).—Part. pass. מְנַקֵּף. Ber. 6ª מיעי דמנקפי bruised feet; Yoma 53ª, v. נָגַף.

Af. אַקֵּף, אַנְקֵף 1) same; v. supra.—2) *to knock the feet against each other, to mince* (v. preced. *Hif.*). Targ. Is. III, 16 (h. text טפף).—2) *to compare defects* (v. preced. *Hif.*). Ḥull. 50ª אַקְפִינְהוּ ולא וכ׳ they compared them, and they did not look alike.

Ithpa. אִתְנַקַּף *to knock against, to stumble*. Targ. II Esth. IV, 13.—Yoma l. c. מִיתַּנְקְפִין Ar. ed. Koh., v. נָגַף.

נָקַף II (b. h.; cmp. קוף a. נָקַב) *to circle; to bore*.—Part. pass. נָקוּף; f. נְקוּפָה. Gen. R. s. 100, v. נָקַב.

Hif. הַקִּיף 1) *to surround*. Erub. I, 8 (15ᵇ) (ב)כלי הקיפוה and they surrounded it (the camp) with utensils of travel (wagons, saddles &c.). Ib. 9 מַקִּיפִין שלשה וכ׳ you may surround the camp with three ropes &c. (for Sabbath purposes). Ib. 53ᵇ מצאתי שמקיפין אותה גנות וכ׳ I found that gardens and orchards surrounded the town (making it inaccessible); a. fr.—2) *to cause to go around*. Mekh. B'shall. s. 1 אַקִּיפֵם במדבר וכ׳ I shall make them go around in the desert forty years; ib. הקיפני מקיף וכ׳. Snh. VIII, 1 עד שיקיף וכ׳ until he has grown hair around &c., v. נָקַף.—3) *to cut all around*, esp. (with ref. to Lev. XIX, 27) *to cut around the corners of the hair of the head*. Naz. 57ᵇ אחד המקיף ואחד חניקף he who cuts and he whose hair is cut are alike guilty; a. fr.—4) *to sell on terms* (v. הַקָּפָה), *to lend*. Ab. III, 16 החנוני מקיף the shopkeeper allows credit (the Lord is long-suffering). B. Kam. 79ª top גנב ודר if he stole an animal and sold it on credit (and has received no pay); a. fr.—Kidd. 40ª אין מַקִּיפִין וכ׳ no loan on time is granted (no chance for repentance is allowed), when the Name of the Lord is profaned; (oth. interpret., v. נָקַף I).

Hof. הוּקַּף *to be surrounded*. Arakh. 33ᵇ; Meg. 3ᵇ שוד ולבסוף וכ׳ it was surrounded (a fort was built) and then settled; a. fr.—Part. מוּקָּף; f. מוּקָּפָה; *pl.* מוּקָּפִין; מוּקָּפוֹת. Ib. I, 1 חמ׳ חומה וכ׳ fortified since the days of Joshua. Ib. 2ᵇ. Ib. 4ᵇ. Gen. R. s. 39, v. פָּרְזִיל; a. fr.—Mekh. B'shall., s. 1 מוקפות *semicircular*.

Nif. נִיקַּף *to have one's hair cut all around*. Naz. l. c., v. supra. Ib. כל הכא דנ׳ מיחייב וכ׳ whenever he who has his hair cut &c. is punishable (is not a minor or a woman), the cutter is punishable; a. e.

Pi. נִיקֵּף 1) *to collect fruit which remained in the crown of the tree* (v. נִיקּוּף II), *to glean olives* (corresp. to עֲלָאר, Deut. XXIV, 20). Gitt. V, 8 עני המנקף ... מה שתחתיו גזל when the poor man does the gleaning on the top of the olive tree, what falls down under him is forbidden to any other person; Y. ed. חמני בראש החדת גזל (corr. acc.; v. ib. 47ᶜ top).—2) *to cut all around, trim*. B. Kam. 119ᵇ; Tosef. ib. XI, 18 מנַקְּפֵי דיגין those who trim shrubs. Ib. לנַקֵּף ... השוכר if one hires a laborer to help him trim &c.

נָקַף ch. same.—*Af.* אַקֵּף as preced. *Hif.* Targ. Jud. XI, 18.—Targ. Lev. XIX, 27; a. fr. Part. pass. מַקֵּף (=h. מְבוּקָּף, v. preced. *Hof.*). Ib. XXV, 31. Targ. Is. XXIX, 2; a. fr.—Snh. 69ª מקמירה דלקיף זקן before his hair around the genitals is grown.—Y. Ber. IX, 14ᵇ bot., a. e. (expl. פריסאי) אקיף לי וכ׳ (the Pharisee that says,) Lend me that I may do a certain pious work; a. fr.

Digitized by Google

נָקֶף m. (נָקַף I) 1) *bruise.*—*Pl.* נְקָפִים. Sabb. 62ᵇ (expl. נִקְפָּה, Is. III, 24); Yalk. Is. 264.—2) *beating* (of the heart), *scruples, doubt.* Midr. Till. to Ps. IX, 2 שלא ידאג בלבי כ׳ that there be no struggle in my heart (ed. Bub., a. Yalk. ib. 642: שלא ידאג לבי כ׳, v. נָקַף I).

נָקְפָתָא, v. נָקַף I.

נָקְפָנִי, נָקְפָנָא m. (נקף) *knocker*, or *borrower*, an opprobrious epithet for a sort of sanctimonious Pharisees. Sot. 22ᵇ, v. נָקַף I; Y. ib. V, 20ᶜ bot.; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot., v. נָקַף II.

נָקְצָא m. (קצץ) *piece, splinter.* Targ. Prov. XXVI, 8 כ׳ רמסא ed. (ed. Lag. a. oth. נִיסְקָא, transp. of נִיקְסָא, cmp. קִיסָא) a splinter of foil (*mica*; h. text צְרוֹר אבן).

נָקַר I (b. h.; cmp. חָקַר I) 1) *to dig, chisel*, esp. *to whet a millstone.* M. Kat. 10ᵃ נוֹקְרִין רֵיחַיִם וכ׳ you may roughen a millstone during the festive week. Sot. 46ᵇ וְלִנְקוֹר, v. infra.—2) *to bore, perforate; to put out.* Sabb. 130ᵃ יְנַקְּרוּ את מוחו they shall perforate (or put out) his brain. Sot. I, 8 נָקְרוּ (or נְקָרוּ) פלשתים וכ׳ the Philistines put out his eyes; a. e.—3) (of birds, mice, serpents &c.) *to pick, gnaw at.* Tosef. Ter. VII, 17. Y. ib. III, beg. 42ᵃ בשראו אותו נוקר when they saw the bird pick; a. fr.—[Y. Yeb. X, 11ᵃ top לבי נוקדיני, v. נָקַד I.]—Part. pass. נָקוּר; *pl.* נְקוּרִין, נְקִירִין. Y. Ter. l. c. Tosef. l. c. שמא כ׳ הוו may be they were already picked at (by birds); a. e.

Pi. נִיקֵּר same. M. Kat. l. c. מְנַקְּרֵי רֵיחַיִם, v. supra. Sot. IX, 5 ולנקר שם וכ׳ (ib. 46ᵇ ולנקור) and to chisel stones there.—Pes. 8ᵇ תרנגולתך מְנַקֶּרֶת וכ׳ (not מנקר) thy hen shall be picking in the dunghill &c. Toh. IV, 3 הרי מְנַקְּרִין if they have been picking them (the pieces of carrion) on the ground; a. e.

Nif. נִיקַּר *to be picked at.* Y. Ter. VIII, 45ᶜ top תאנים שניקרו ... figs or grapes which have been picked at.

נָקַר ch. same. Targ. Y. Num. XXI, 35. Targ. I Sam. XI, 2 מְקַר (ed. Wil. מְקַר) דין נָקַר וכ׳ (ed. Wil. מקר); a. e.—Yalk. Prov. 963 the one (the raven) picks the eye out, and the other (the eagle) eats it; Midr. Sam. ch. VII נְאַקְרֵי.—Pesik. B'shall., p. 93ᵇ one worm דיעתידא דנקרא וכ׳ which shall bite me behind the ear.—Y. Sabb. XII, beg. 13ᶜ חתן דנ׳ כיפין וכ׳ he who chisels stones, columns, millstones &c.; a. e.—Part. pass. נְקִיר. Kidd. 80ᵇ אם איתא דנ׳ וכ׳ if it had been picked at (by the hens after drinking of a red liquid), it would have been noticeable.

Pa. נַקַּר same. Y. Ter. VIII, 45ᶜ top דזוז מְנַקְּרָא בחאריניא a serpent had been biting at figs.—M. Kat. 10ᵃ דקא מְנַקְּרִי whetted millstones &c. (Ms. M. נָקְרִי).

נָקַר II (interch. with נָקַד; cmp. נָקָה) *to be clean.* [Sifra Aḥărê, Par. 9, ch. XIII שלא תְּנוֹקֵר 'Rabad', be not *foppish* in dress in order to attract the admiration of women; v., however, נָחַשׁ.]

Pi. נִיקֵּר *to keep clean.* Ḥull. 41ᵇ דרוצה לְנַקֵּר וכ׳ (Ar. לְנַקֵּד) he who wishes to keep his court clean.

Hif. הִנְקִיר *to cleanse.* Sot. 11ᵇ מְנַקְּרִין, v. נָקָה.

נָקַר ch. same; *Ithpa.* אִתְנַקַּר, *Ithpe.* אִתְנְקַר *to be cleansed.* Targ. Ez. XVI, 4 ed. Lag. לְאִתְנַקְּרָא (Var. לְאִתְנַקָּרָא; ed. Wil. לאתנקאה; h. text למשעי).—B. Mets. 103ᵇ בעינא דיתיב נָקַד (Ar. דיתיב נָקִיד) I desire that my field be clear (of stubble).

נֶקֶר m. (נָקַר I) *bite, trace of a bite.* Tosef. Ter. VII, 16 כ׳ ביצאינה וכ׳ if there was a bite to be seen in a fig, and it shrivelled (v. גָּרוֹגֶרֶת,—which is an indication that it was not a serpent's bite). Y. ib. VIII, 46ᵃ top מקום דנ׳ אכלו they (the birds) ate from a spot which had been bitten at (by a serpent); a. e.—V. נִיקוּר.

נָקְרָא m. (נָקַר I) 1) *cleft.*—*Pl.* נְקָרֵיא. Targ. Y. I Num. XXIV, 21 (Y. II כבקרית, read: בנְקָרָתָא, v. נְקִירְתָּא).—2) *rag, lint.* Sabb. 134ᵇ דאי נ׳ מסי Ms. O. a. Ar. (ed. דאי כרחיתין מסי) a compress of lint has a healing effect (and is not merely a protection).—3) *pickings, worms which hens pick.* Ab. Zar. 28ᵃ נ׳ מקילקלתא (Ms. M. נִיקְרֵי *pl.*) worms from a dunghill.

נְקָרָה f. (נָקַר I) 1) *offal at chiselling, stone-dust.* Ḥull. 88ᵇ נְקָרַת מסולין dust of chiselled millstones.—2) *bite.* Toh. III, 8 Ar., v. נְקִירָה.

נִקְרִיס, v. נַקְהֵדִי.

נוֹקֵד, נַקְדָן m. (נָקַד I) [*picker,*] *carper, fault-finder.*—*Pl.* נַקְדָנִין, נַקְרָנִין, נוֹ׳. Y. Snh. X, 28ᵈ bot.; Num. R. s. 20, end; Sifré Num. 131 דחזקרנים (some ed. דתזקרי; corr. acc.); Yalk. ib. 771 נקדנין (some ed. נקרבין; corr. acc.).—V. נַקְדָן.

נְקִידָתָא, v. נְקִירָתָא.

נָקַשׁ (v. קְשַׁקֵּשׁ I) *to strike against; to touch closely.* Bekh. VII, 6 (45ᵃ) (expl. עיקל) נוקשות וכ׳ ... כל שמקיף (Mish. ed. נושקות) he whose legs do not touch each other when he puts his feet together. Meg. 12ᵇ, v. infra.

Hif. הִנְקִישׁ 1) *to cause striking against; to knock.* Bekh. l. c. (44ᵇ) המנקיש בקרסוליו וכ׳ he who knocks his ankle-bones against each other (in walking, because his legs are bent outward), or rubs his legs against each other (his feet being bent outward). Midr. Sam. ch. IX מַנְקֶשֶׁת ברגלים ומנקשת בקרניה she knocks (creates a loud sound) with her feet and with her horns. Zab. IV, 1, sq. ד׳ על וכ׳ if he knocked against &c. Meg. 12ᵇ (play on בן קיש, Esth. II, 5) שהד׳ על וכ׳ (Ms. M. שנקש) he (Mordecai) knocked at the gates of mercy &c.; a. fr.—Esp. (cmp. נָגַן, נָקַד) *to strike an instrument, play.* Tam. VII, 3. Gen. R. s. 18 (play on הנעם, Gen. II, 23) עתידה להַנְקִישׁ עלי כזוג ('Rashi': לקשקש) she is destined to be loud against me like a bell. Pesik. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. CXXXVII אני מבקש שתעמוד והַנְקִישׁ ... כדרך שהיית מַנְקִישׁ וכ׳ I desire that you play on the cithern before me and the idol, as you played before your God. Ib. אנו עומדים להַנְקִישׁ וכ׳ shall we stand playing before this dwarf (Nebuchadnezzar) and this idol? Ib. to Ps. XCII, end (play on יקשן, Gen. XXV, 2) שהיו מנקישין בתוף לעכו״ם they struck the timbrel before idols; Yalk. Chr. 1073; Gen. R. s. 61 מנקשין ביה׳ (corr. acc.).—2) (cmp. נָקַף) *to bring under the same category by juxtaposition, to compare.* Kidd. 5ᵃ, a. fr. (ref. to ויצאו a. והיתה in the same verse, Deut. XXIV, 2) מקיש הוויה ליציאה, v. הֲוָיָה. Snh. 60ᵇ (ref. to Ex. XXII, 19 a. XXXIV, 14) להַנְקִישׁ אלילה ... וזבחו בכלל slaughtering for the idol would have been included in worshipping, and why is it singled out? To compare all other idolatrous functions

Digitized by Google

with it: as slaughtering is a function performed inside &c. Zeb. 5[b] וְתִקְּרְשׁוּ תוכחוב וכ׳ the text (Lev. VII, 37) places it side by side with peace offerings; a. fr.

Hof. הוּקַשׁ *to be placed side by side, to be compared.* Ker. 3[a] (ref. to Num. XV, 29, sq.) הוּקְּשָׁה כל התורה וכ׳ all the laws of the Torah are here placed on an equality with idolatry (as regards conditions of punishment). Ib. 2[b] הוּקְּשׁוּ כל חערוות בולן וכ׳ all laws concerning incest are put on an equality with &c. (Lev. XVIII, 29); a. fr.—Part. מוּקָשׁ. Gen. R. s. 35 (play on קשתי, Gen. IX, 13) דבר שהוא מ׳לי something comparable with me (with the Divine Glory); Yalk. ib. 61; v. קִרְשׁוּת II.

נָקַשׁ ch. same, *to strike against; to knock, drive in.* Targ. II Esth. VI, 10, sq. Targ. Jud. IV, 21 (ed. Wil. נקיש); a. e.—Snhd. 25[b] אנא ידענא למִנְקַשׁ וכ׳ Ar. (ed. לַנְקוּשֵׁי, *Pa.*; Rashi בְּנָקְשָׁא) I know better how to clap (at the pigeon-race). B. Kam. 52[b] ארבעי לית למיזיל ומִינְקַשׁ עלויה it was his duty to go and knock upon it (to try the soundness of the board). B. Mets. 59[a] (prov.) נָקִישׁ ... כְּמִשְׁלָם ואזיל חיגרא when the barley is gone out of the pitcher, quarrel knocks and comes in; a. e.

Pa. נַקֵּשׁ same, v. supra.

Af. אַקִּישׁ 1) same. Y. B. Bath. IV, end, 15[c]; Y. Gitt. III, end, 45[b] מַקְּשִׁין על גבא וכ׳ they knock at the vessel outside and know what is in it. Lev. R. s. 6 ואַקְּשֵׁיה לארעא .. נסחיה he took the cane and knocked it against the floor; a. e.—2) *to compare.* Targ. Job XXX, 19 (sec. Vers.).—Zeb. 5[b] מאי חזית דאַקְּשַׁתּ ... אַקְּשַׁתּ לחטאת (ed. אַקִּישׁ) why do you compare it with peace offerings? Compare it with sin offerings; Yalk. Lev. 470. Snhd. 15[a] לאַקּוּשֵׁי וכ׳ to place on an equal footing &c.; a. e.

Ithpe. אִתְנַקַּשׁ *to be knocked together.* Targ. Koh. XII, 3 (of the trembling hands of the age-stricken; h. text תזעזעו).

Ittaf. אִיתַּקַּשׁ *to be set side by side, be compared.* Pes. 61[a] (ref. to Ex. XII, 4) א׳ אוכלין למניין those who partake of the Passover lamb are placed on an equal footing with those who are entered as shareholders, i. e. it must be slaughtered in behalf only of those entered and of such among them as are able to partake. Snhd. 15[a] עבד א׳ לקרקעות a slave is classed with landed estate. Ib. 63[a] אִיתַּקּוּשֵׁי אִיתַּקּוּשׁ they (the bowing and the sacrificing to the idol) are legally alike; a. fr.

נְקָשָׁא m. (preced.) *knocking, rattling.* Snhd. 25[b] בנ׳ תלוי מילתא (Ar. בִּנְקִישָׁא) the winning of the race depends on the clapping, v. preced.—V. נִיקּוּשָׁא.

נקשנון, נקשונין, v. פִּיקְסִינוֹן.

נֵר c. (b. h.; v. נוּר) *light.* Sabb. 22[b]; Men. 86[b] נר מערבי שבתניו וכ׳ the westernmost light (on the candlestick in the Temple) into which as much oil was put as all the others together contained. Sabb. 22[a] מדליקין מנר לנר you may light one Ḥanuckah light on the other; a. v. fr.—Ber. 28[b], a. e. נר ישראל light of Israel (great scholar).—Ex. R. s. 36 נֵרִי my (the Lord's) light (the Law), נֵרְךָ thy (man's) light (the soul); Lev. R. s. 31 נֵרִי (the Lord's light in the Temple).—*Pl.* נֵרוֹת. Tam. VI, 1 שני נ׳ מזרחיות (Talm. ed. שתי נ׳ מערבים, corr. acc.) the two easternmost lights. Ib. III, 9 (30[b]) שתי נ׳ מזרחיות (Talm ed. ב׳ נ׳ מערבית, read מערביות or מערבים); a. fr.

נָרָא m. (v. preced.) *violet* (color), *violet* (flower). Gitt. 19[b] בדקינן לירח במיא דנ׳ we examine the sheet with a violet-colored liquid (to bring out any faded writing). Ab. Zar. 28[b] אודרא דנ׳ Ar. (ed. אודרא דנרא; Ms. M. דמרא) violet-dyed wool. [R. Ḥan.: מיא דנ׳ decoction of the bark of the *pomegranate-tree*, Pers. nâr, Perl. Et. St., p. 37, sq.]

נַרְגָּא c. (transpos. of נַגָּרָא, v. נַגָּרָא) *axe.* Targ. Y. Num. XXI, 35.—Ber. 54[b] שקל נ׳ בר וכ׳ Moses took an axe measuring ten cubits. Keth. 10[b], v. הִקְלָא. R. Hash. 13[a] שדא ביה נ׳ he swung an axe at it, i. e. disproved the opinion; Succ. 12[a]; Snhd. 30[b]; Pes. 32[b]; a. e.—*Pl.* נַרְיִן, נַרְגֵי, נַרְגַיָּא. Targ. II Esth. I, 2 (3). Targ. Job XLI, 21 (ed. Wil. נָר׳).—Yoma 37[b]; Bets. 33[b] קתחא דנ׳ וחציני (Ms. M. a. Ar. נגרי, v. Rabb. D. S. a. l. note) the helves of axes and adzes. Snhd. 96[b] נ׳ וכ׳ .. תלת (not נרגא) three hundred mule loads of axes of iron that has power over iron (steel).

נַרְגּוֹל, v. נִרְגַּל.

נַרְגָּז, v. רָגַז.

נרגזא, Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 ed. Bub. (oth. ed. נרגזן), read: בַּר גַּזָּא or בַּר גַּזְרָן, v. גַּזָּא.

נַרְגִּילָא m. (Pers. nârġil, Perl. Et. St. p. 38) *cocoanut, cocoanut-palm* the bast of which is used for making ropes. Erub. 58[a], v. נְגָרָא.

נֶרְגַל (b. h.) pr. n. *Nergal,* 1) a deity of the Cutheans (v. Schr. KAT[2], p. 282, sq.). Snhd. 63[b] (quoting II Kings XVII, 30 נרגול), expl. תרנגול a cock; Y. Ab. Zar. III, 42[d] top ריגלית דיעקב וריגלית דיוסף וכ׳ Nergal has the meaning of *luck* in the sense in which the Scripture speaks of the luck of Jacob (Gen. XXX, 27 בנלך, for which לרגלו in verse 30) and the luck of Joseph (ib. XXXIX, 5 בגלל), v. רִגְלָא.—2) *N. Sarezzar,* one of the princes of Nebuchadnezzar. Targ. II Esth I, 2 (3).

נַרְגַּל, v. רָגַל.

נַרְגַּן, v. רָגַן.

נֵרְד m. (b. h.) *Nard,* an aromatic herb, *Valerian.* Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[d], v. שִׁיבּוֹלֶת.—B. Mets. 86[a] bot. כברין דנ׳ וכ׳ talents' worth of N. [Cant. R. to I, 12 נרדי, expl. by R. M. סרחי my ill odor, v. next w.]

נַרְדָּא ch. same, believed to smell badly. Targ. Cant. I, 12 (ed. Lag. a. oth. נידא, corr. acc.).

נַרְדִּינוֹן m. (νάρδινον, sub. μῦρον) *nard-oil.* Cant. R. to IV, 14 (expl. נֵרְד ib.).

נַרְדְּשִׁיר m. (Pers. a. Arab. *nard,* also *nardshir*) *Nardshir,* name of a game, *checkers.* Keth. 61[b] Ar. (ed. נדר׳).

Digitized by Google

נרוד, Neg. VII, 4 Ar. (ed. גדוד, ed. Dehr. נדוד) pr. n. pl., prob. a corrupt fragment of בְּרִינְדִּיסִין *Brundisium*, v. בלדרסין.—[Ohol. VI, 1 Ar., v. נִרְבָּךְ.]

נָרוֹס m. (naurûz, Koh. Ar. Compl. s. v.) *narus*, the Persian and Median *New-Year's Festival*, at the vernal equinox. Y. Ab. Zar. I, 39c.

נָרוֹק, v. רָקַק.

נרמקי, Yeb. 102b top זוגי נ' Ar., misreading of דמוקי (ed. זוזי מוקי).

נרקוס, נרקום, v. next w.

נַרְקֵס, נַרְקִיס m. (νάρκισσος) *narcissus*, prob. *White Daffodil*. Targ. Cant. II, 1 (some ed. ברקום, corr. acc.).—Ber. 43b נרקס דגנינרתא Ar. (ed. נרקום; Ms. M. נרכום) garden narcissus, דדברא wild n.

נָרֵשׁ pr. n. pl. *Narash* (*Ners*), *Narse* in Babylonia. B. Mets. 93b גמלא דנ' the crossing of N. (v. גַּמְלָא). Nidd. 67b. Erub. 56a; Ḥull. 127a, v. בֵּירַאי. Yoma 81b בירי דנ' Beray near N.; a. e. (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 54).—B. Kam. 115a bot. נַרְשָׁא.

נַרְשָׁאָה m. (preced.) *of Narash*. Ḥull. 127a נ' נשקיך וכ' if a Narashean kissed thee, count thy teeth. B. Kam. 115a נ' גבב וכ' a Narashean stole &c. Sabb. 60a; 140a נ' אדא Ada of N.; a. e.—*Pl.* נַרְשָׁאֵי. B. Mets. 68a חכירי נ' Narashean tenancies, i. e. the owner gives a field in pledge for a debt and takes it back in tenancy, v. מַשְׁכֵּן.

נַרְתֵּק, נַרְתִּיק m. (νάρθηξ) [*narthex*, a small umbelliferous plant with a hollow pithy stalk, which may be used as a receptacle; in gen.] *case, casket*. Y. Ber. V, 9b top נַרְתִּיקוֹ של רופא a physician's medicine chest. Y. B. Hash. I, 57b. [Lam. R. to I, 9 נורתוק Vers. in Ar. (corr. acc.), v. לַבְרָטוֹן.]—Y. Erub. I, 19b bot. נרתיקו (של קרן) the pithy hollow part of the horn, opp. זַרְזִיף. Gen. R. s. 6 גלגל חמה יש לו נ' the globe of the sun has a sheath; ib. חקב"ה מערטלו מנרתיקו (Ar. מנושתקו) the Lord will denude it of its sheath; Koh. R. to I, 5 (v. נַשְׁתֵּק); Ab. Zar. 3b bot., a. e.—[Y. Yoma IV, 41d top, v. נַשְׁתֵּק.]

נַרְתֵּקָא, נַרְתִּיקָא ch. same. Targ. Ruth IV, 7 sq. נרתק *sleeve* (h. text נעל).—*Pl.* נַרְתִּיקִין. Targ. Y. I Deut. XXV, 13 (weight-chests).

נרתקות, Cant. R. to IV, 4 נ', read: נַרְתָּקוֹת, v. רָתַק.

נַרְתָּקָא, נַרְתָּק, v. נַרְתִּיקָא.

נָשָׁא I m. = אֱנָשׁ, only in בַּר נ' *son of man, human being*. Targ. Job VII, 1; 20; a. fr.—Y. Dem. I, 22a top; a. v. fr.—*Pl.* נָשָׁא, בְּנֵי נָשׁ, also בְּנֵי נָשֵׁי. Targ. Ps. LXII, 10; a. fr.—Gen. R. s. 60. Y. Shek. V, end, 49b; a. fr.

נָשָׁא I f. (preced.) *woman*. Targ. Y. Deut. XXII, 5.—*Pl.* נְשִׁין, נָשַׁיָּא, נְשֵׁי. Targ. Ruth I, 4. Targ. Gen. VI, 2; a. fr.—Tam. 32a מחוזא דכולית נ' a place inhabited by women only. Ber. 17a חני נשי מאי זכיין Ms. M. (ed. נשים) whereby can women acquire merits? M. Kat. 28b נ' דשכנציב the lamenting women of &c.; a. v. fr.—בַּי נ' a) *the wife's family, father-in-law* &c.—b) *the paternal house after the father's death*. B. Bath. 12b אמצרא דבי נְשֵׁירוּ contiguous to the estate of his father-in-law (Rashi: of his deceased father). Sabb. 23b. Ib. 156a בי נשירוי in the house of his deceased father (Ms. M. נשיאות, v. גַּבָּלָא). Yeb. 35a בי נְשֵׁירוּ their (the women's) paternal home; a. e.

נָשָׁא II, נְשָׁא II *to forget*, v. נשי.

נָשָׁא III m. name of a *plant* the sap of which is used as a depilatory. B. Kam. 86a סָכוֹ נ' וכ' he smeared *nasha* over it so that the hair will not grow again. Macc. 20b. Naz. 40a.—V. נָשָׁם.

נָשָׂא (b. h.; cmp. נָסָה) 1) *to lift up, carry*. Sot. 35a נ' ארון את נוֹשְׂאָיו the Ark carried its carriers. Ab. ch. VI נוֹשֵׂא בשל וכ' helps his brother to bear his yoke. Ber. III, 1 נוֹשְׂאֵי חמטה, v. מְשָׂה. Meg. 9a (one of the changes in translating the Bible into Greek) נוֹשֵׂא בני אדם a carrier of men (for חַמֹּר, Ex. IV, 20); a. v. fr.—Pesik. R. s. 6 אני מרומם ונושא את ראשם I will raise and elevate their head; v. infra.—נ' כפים, v. כַּף.—נ' פנים *to lift up the face, to respect, favor, spare, be partial*. Ḥag. 14a (expl. נשוא פנים, Is. III, 3) זה שנוֹשְׂאִין לו לדורו בעבורו he for whose sake his generation is favored in heaven. Sabb. 13b שלא נ' פ' לתורתו who spared him not for the sake of his scholarship. Yoma 87a שנָשְׂאוּ לו פ' בעה"ז that indulgence was shown him (by the Lord) in this world. Num. R. s. 11 לא אֶשָּׂא פ' מפניך shall I not favor thee for thy own sake? Ib. כשם שהם נוֹשְׂאִין לי וכ' as they (the Israelites) honor me (by saying grace even after a scanty meal), so do I favor them; a. fr.—נ' נפש אל *to lift up the soul to, to long for*. Midr. Till. to Ps. XXV, 1 למה אתה נושא נפשך אלי why dost thou lift up thy soul to me (why dost thou depend on me)?; Yalk. ib. 701.—נ' קרבן *to offer up a sacrifice*. Ib. 702 אדם חוטא ומשא ק' if a man sinned, he offered &c.; Midr. Till. l. c. נושא ומביא (corr. acc.)—Part. pass. נָשׂוּא, f. נְשׂוּאָה &c. Ib. עכשו תרי נפשנו נ' לך . . . now that we have no sacrifices, our soul is lifted up to thee.—2) *to lift, remove*. Pesik. R. l. c. (ref. to the double meaning of נ', *to raise* a. *to remove*) לכי שָׂאִי את ראשו go and remove (or lift up) his head; a. fr.—נ' עון *to forgive*. Y. Snh. X, beg., 27c (ref. to Ex. XXXIV, 7) נושא עוונות אין וכ' the text does not say, 'removing iniquities', but 'removing iniquity', the Lord takes away (from the scales) one bond of man's sins, and the merits prevail &c.; Y. Peah I, 16b bot. (corr. acc.); Yalk. Ex. 400; v. שְׁטַר. Pesik. R. s. 45; a. e.—3) *to take*, esp. נ' ונתן *to take and give, to deal; to transact, argue*. Sabb. 31a נָשָׂאתָ ונתת באמונה hast thou (while on earth) been dealing honestly? B. Mets. 48a הנושא ונותן בדברים he who concludes a bargain verbally. Tanḥ. Sh'moth 18 כשם שנושאין ונותנין בהלכה וכ' as well as they debate on the law below, so do they above. Ib. שנושאין ונותנין בדין וכ' they argue in court, and the Lord argues with them; a. fr.—4) נ' אשה, or נ' *to take a wife into one's house, to marry*. Keth. II, 1 ברולה נָשָׂאתַנִי thou hast married me as a virgin; אלמנה נָשָׂאתִיךְ I married thee as a widow. Yeb. 37b לא יִשָּׂא אדם וכ' one may not marry in one country and go away &c. M. Kat. I, 7 אין נושאין נשים וכ' no marriages may take place during the festive week; a. v. fr.—*Part. pass.* נָשׂוּי (followed by accus.) *having married*; f. נְשׂוּאָה (followed by ל) *being married to*; *pl.* אֲרָן, נְשׂוּאִים . . .;

Digitized by Google

נְשׂוּאוֹת. Yeb. III, 6 ראוחד נ' נכריות one of them has married a stranger. Ib. ומתו הנ' אח דאודיות and those brothers who had married two sisters died. Ib. I, 2 (2b) ... דירתה נשואה לאודיו Y. ed. (Mish. ed. נשואת, corr. acc.; Bab. ed. נשואות) if his daughter or ... was married to &c.; a. fr.—Tosef. ib. VI, 5 נְשׂוּאוֹי.

Nif. נִישָּׂא 1) *to be lifted up, removed* &c. Pesik. R. l. c. כבר .. שנינָשְׂאוּ את ראשם וכ' it had been decreed that their head should be lifted (v. supra): turn its meaning and elevate their head.—2) f. נִישֵּׂאת, נִישָּׂאת, נִישָּׂא, *to be married.* Keth. I, 1 בתולה נ' וכ' a virgin's marriage takes place on the fourth day of the week. Ib. V, 2 תגיע .. ולא נִשְּׂאוּ if the time set for marriage expired and they were not taken in marriage. Yeb. II, 10 מותרות לינָשֵׂא להם they may marry them. Ib. 88b דרי זו לא תִינָּשֵׂא ואם ניסת וכ' she must not marry again, and if she does &c.; Keth. 22b; a. v. fr.

Hif. הִשִּׂיא 1) *to lift up, to announce by signals* (the New Month). R. Hash. II, 2, a. e. מַשִּׂיאִין, v. מַשִּׂיאָה. Y. ib. II, 58a top אין משיאין לילי זמנו we do not raise signals in the night of the regular New Moon (from the 29th to the 30th) &c.; a. fr.—Tosef. ib. II (I), 2 מַשִּׂיגִין את החדש ed. Zuck. (מסיא, משיא' על) we signalize the New Moon.—2) *to transfer.* Deut. R. s. 11 (ref. to ישא, Ps. IXXV, 5) יַשִּׂיא ברכה לאחרים he will bring blessing upon others.—3) *to move, remove, pass.* Bets. III, 7 מַשִּׂיאָה על גבי חבירתה he may pass one knife over the other (to whet it). Tosef. Par. X (IX), 3 הִשִּׂיאוֹ לדבר אחר he diverted his mind towards another subject; Ab. Zar. II, 5. Y. ib. II, 41c bot. הדיח לו להַשִּׂיאוֹ וכ' v. הַשִּׂיאוֹת.—4) *to transfer, transcribe, translate.* Tosef. Sot. VIII, 6 הִשִּׂיאוּ את הכתב וכ' they transcribed the inscription on the stones in seventy languages; Sot. 35b; Y. ib. VII, 21d bot.—5) *to give away in marriage; to cause to marry.* Keth. 111b כל המַשִּׂיא בתו וכ' he who marries his daughter to a scholar. Ib. 67b top מַשִּׂיאִין את היתומה וכ' we must first help the fatherless maiden to marry, and then the fatherless lad. Kidd. 29a חאב חייב .. ולהַשִּׂיאוֹ אשה a father is bound to ..., and to provide a wife for him; a. fr.

Hithpa. הִתְנַשֵּׂא *to be raised; to exalt one's self, to boast.* Ab. Zar. 44a, v. הָלַם. Ber. 63b לִהְתְנַשֵּׂא, v. נָבַל; a. e.

נָשָׂא ch. same, 1) *to lift up,* v. נְסִי.—2) *to bring, offer.* Pesik. B'shall., p. 90b, sq. אימיה נשא (Ms. O. נָשְׂאָה) his mother was bringing (the bread); v., however, נָסַח.—3) (neut. verb) *to move, stir.* Taan. 24a; B. Mets. 85b, v. נָשַׁב.

נָשַׁב (b. h.) *to blow.* Ber. 3b ונוֹשְׁבָה בו .. בא (Ms. M. וּמַנְשָׁבָה *Pi.*) the north wind came and blew at him. Ab. III, 17 אפילו .. ונוֹשְׁבוֹת בו even if all the winds of the world came and blew at it (to uproot it) &c.; Taan. 20a; a. fr.

Pi. נִשֵּׁב 1) same. Cant. R. to IV, 16. Yoma 21b; a. fr.—2) *to cause to blow.* Keth. 111b חקב"ה .. ומְנַשֵּׁבָה עליה the Lord brings a wind ... and lets it pass over it (the wheat).

Hif. הִשִּׁיב same. מַשִּׁיב הרוח ומוריד הגשם 'who causes the wind to blow and the rain to descend', a clause inserted in *G'buroth* (v. גְּבוּרוֹת) during the winter season. Taan. 3b אמר משיב הרוח אין וכ' if he said in his prayers, 'Who causes the wind to blow' only. Ib. 24a אמר מ' הרוח וכ' as soon as he said, 'Who causes &c.', a wind arose; a. e.

נָשָׁב ch. same. Targ. Is. XL, 7; a. e.—Taan. 24a, sq. וכ' ויקא (ed. once ונשא, v. נָשָׂא), v. preced.; B. Mets. 85b (Ms. M. ונַשְׁבָה ויקא; Ms. R. נְשָׂאָה; v. Rabb. D. S. a. l. note).

נְשָׂבָא, נִי' m. ch.=next w. Targ. Prov. VI, 5 (some ed. נשכא, corr. acc.). Ib. XXII, 5 (some ed. *pl.*).—*Pl.* מְשָׂבֵי, נִי'. B. Mets. 85b גדילנא נו' וכ' I plaited nets and caught deer; Keth. 103b.

נְשָׂבִין, נְשָׁבִים, נִי' m. pl. (נשב; cmp. פַּח) *trap, snare, net.* Y. Sabb. XIII, 14a bot.; Y. Bets. III, 62a top מדמסר נ' that which must be caught by snares to be available. Sabb. 90b מצניעין אותן לנ' they (the horse's hairs) are laid aside to be used for bird snares. B. Kam. VII, 7 (79b) אין פורסין נשבים וכ' (Talm. ed. נישובים; Ms. M. משבין; Rashi to Ḥull. 116a quotes נישבין) you must not spread gins for doves, unless &c.

נְשַׁדּוּר, v. נִישְׁדּוּר.

נָשׁוּת, v. נשי.

נָשׁוּת m. (b. h.; preced.) *movable;* גִּיד חַנָּ', v. גִּיד.

נָשׂוֹא* m. (נָשָׂא) *burden, affairs* (v. מַשָּׂא). Num. R. s. 3 נשא נְשׂוֹאָן של וכ' (some ed. נְשׂוֹאִין, *pl.*) he administered the affairs of Israel.—V. נָשָׂא.

נְשׂוּאִין, v. נִישׂוּאִין.

נְשׂוּאָר, v. נִישׂוּאָר.

נְשׂוּרָא m. (collect. noun; שאר, *Pa.* שַׁיֵּר) *crumbs, leavings.* Pes. 111b נ' בביתא וכ' to leave crumbs lie around in the house, is bad for poverty. Ḥull. 105b (not ראה ...).

נשורתא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נְשׂוּפוֹת, v. נִישׂוּבֶת.

נָשַׁט (v. P. Sm. 2475) *to flay,* v. נָטַשׁ.

נָשָׂא, נָשַׁח, נשי (b. h.; cmp. נָסָא) 1) *to move, slip.* Ḥull. 91a it is called *gid hannasheh* (v. גִּיד), שנ' ממקומו וכ' because it slipped from its place and went up; Yalk. Gen. 133. Ib. א"ר חנניא .. שנשא את מקומו R. Ḥ. said, ... because it left its place; Gen. R. s. 78 שנשתה ממקומו; a. e.—2) *to discard, forget.* Ned. 50b אבותינו אמרו נָשׁוּ אבותינו טובה וכ' our fathers said (Lam. III, 17), we have forgotten the good times: we have not even seen them &c. Snh. 102b (play on מנשה יה) שנשתה יה he forgot Yah. Pesik. R. s. 45 (ref. to נְשׁוּי, Ps. XXXII, 1) ש"ין נְשׁוּי .. אל תהי read it not with Samekh (*n'suy*), but with Shin, *n'shuy*, whose sin is forgotten; a. e.—3) (with ב, cmp. נָסַק) *Af.*) [*to raise, collect,*] *to have a claim against; to be a creditor of.* B. Mets. 75b נוֹשֶׁה בחבירו מנה he who has a claim &c., to whom his neighbor owes money. Men. 85b משה בי וכ' I owe him &c.; a. e.

Hif. הִשִּׁיא 1) *to carry away; to incite, allure.* Gen. R. s. 19 (expl. השיאני, Gen. III, 13) הטעני he led me astray; v. גָּרַר.—2) *to make a loan to; to collect, distrain; to pledge.* Ib. (expl. חשיאני) חייבני he made me a debtor (guilty, v. חוֹב). Cant. R. to II, 7 (ref. to אַשָּׁא, Ps. XXV, 1) אַשִּׁיא כתיב it may be read *ashshi*, I pledge (my soul); שמדו מַשִּׁיאִין נפשם על וכ' they (the martyrs) pledged their lives for the sanctification &c. (v. Midr. Till. to Ps. XXV שנתמשכנו

Digitized by Google

וכ); ib. מדם . . . משיאין they (the torturers) take their lives as pledges; Midr. Till. to Ps. XVI; Yalk. Ps. 667 משיזין (corr. acc.).—3) הִנְשִׁי *to cause to forget.* Snh. l. c. (play on מנשה) שהנשי את ישראל לאביהם וכ' he made Israel forget their Father in heaven; Yalk. Kings 245 שתנשיא.

נָשָׁא, נָשֵׁי ch. same, *to forget.* Targ. Deut. VIII, 19 (O. ed. Berl. *Ithpe.*).

Af. אַנְשִׁי 1) same. Targ. Ps. CXXXVII, 5; a. e.—Y. Dem. IV, 24ª [read:] דילמא אַנְשֵׁיתָא מתקנה perhaps thou didst forget to prepare it (by giving tithes)? Keth. 20ª ומַנְשֵׁי חד וכ' and one of the witnesses has forgotten (that he knows of the case). Ḥull. 93ᵇ אַנְשִׁיוּהָ לרבי וכ' they have forgotten R. Judah's opinion. Gen. R. s. 77 דילמא אַנְשִׁינָן כלום perhaps we forgot something (left behind). Ib s. 78 אַנְשֵׁית מאה I forgot one hundred (of the fables); a. fr.—2) *to cause to forget.* Targ. Lam. II, 6 (ed. Vien. אנישי, corr. acc.); a. e.

Ithpe. אִתְנְשִׁי, אִיתְנְשִׁי *to forget.* Targ. O. Deut. VIII, 19 (v. supra); a. e.—Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. ואִתְנְשָׁתָהּ and forgot to take it out; a. e.

נָשַׂח, v. נָסַח.

נַשְׁיָא m. ch.=h. נָשִׂיא. Targ. Gen. XXXII, 33 גירא דנ'.—Ḥull. 97ᵇ גידא נ', v. גִּידָא.

נָשִׂיא m. (b. h.; נָשָׂא) 1) *prince, chief, ruler, officer.* Num. R. s. 1 לנ' שנכנס וכ' like unto a chief that entered a country. Ib. שלא מנה נ' לשבט וכ' he appointed no prince for the tribe of Levi. [Ib. נשיא שבטים, read נְשִׂיאֵי]. Hor. II, 6; a. v. fr.—*Pl.* נְשִׂיאִים. Num. R. s. 12 למה מזדרזו הנ' וכ' why were the princes so anxious to be the first &c.? Ib. s. 3; a. v. fr.—Esp. *Nasi*, the chief of the Great Sanhedrin in Jerusalem and of its successor in Palestinian places (v. אָב). Taan. II, 1. Pes. 66ª מינורו נ' עליהם they elected him as their Nasi; a. fr.—R. Judah the Nasi, v. רַבִּי.—*Pl.* as ab. Ḥag. II, 2; a. e.—2) *pl.* as ab. *clouds.* Kidd. 32ᵇ . . חק'בה מעלה נ' וכ' the Lord causes the wind to blow and brings up clouds and lets rain come down &c.

נְשִׂיאָה I נְשִׂיאָא, נְשִׂיאַת, נְסִ' ch. same, *prince, Nasi.* Ḥull. 98ª a. fr. דבי נ' those of the Nasi's (R. Judah's) house. Ib. 124ª חתניה דבי נ' the son-in-law of the Nasi's (the Resh Gelutha's) house. Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot. אין אנא מתעביד נ' if I am made Nasi; a. fr.—Y. Erub. VII, end, 24ᵈ ר' יוחן נסיא.

נְשִׂיאָה II f. (נָשָׂא) 1) *lifting up*; נְשִׂיאַת כפים *pronouncing the priestly benediction*, v. נָשָׂא, a. בָּרַךְ. Taan. 26ᵇ; a. fr.—2) *carrying, loading.* Ex. R. s. 4, v. עָמַס. Gen. R. s. 89 (ref. to Ps. LXXII, 3) נשאו תירים נְשִׂיאָתָן וכ' when the mountains bear their load (of fruits), there is peace for the people.—3) נְשִׂיאַת רֹאשׁ *taking the sum, census.* Num. R. s. 6 (ref. to Num. IV, 2, sq.) למה הקדים . . לנ' ר' why does the Biblical text give Kehath the first place in taking the census?; v. next w.

נְשִׂיאוּת f. (נָשָׂא, v. preced.) 1) *lifting, carrying.* Num. R. s. 6 נאמר בהן נ' ראש the expression 'lifting up the head' (Num. IV, 1; 21; v. preced.) is used in connection with them. Ib. נ' ראש של בני קהת . . בני ראהרן the taking the census of the sons of Kehath (v. preced.) is not made dependent on their genealogical descent but on their office of carrying the Ark. Ib. s. 16 (ref. to Ps. CVI, 26, a. Num. XIV, 1) נ' יד כנגד נ' קול lifting up the hand (for oath) against lifting up the voice (for murmuring).—נ' עון *carrying sin, responsibility.* Tosef. Shebu. III, 4 (ref. to Lev. V, 1) חלת תכתוב נ' ע' וכ' the text makes the responsibility dependent on the telling. Y. Ter. I, 40ᶜ bot. (ref. to Num. XVIII, 32) את שהוא בנ' ע' וכ' only he who is responsible can separate T'rumah; ib. II, end, 41ᵈ מנה שהוא בנ' ע' וכ' from the fact that he is made responsible, you learn that his act is valid. Y. Shebu. I, 33ª bot.; a. e.—2) (denom. of נָשִׂיא) *elevation to office, dignity.* Num. R. s. 4 (ref. to Num. IV, 2) אינו אומר נשוא . . לשון נ' מקוד the text does not read *p'kod*, but *naso* . ., which expresses elevation; קבלו נ' מחבר וכ' they were given a superiority over the other sons of Levi.—Esp. *the office of the Nasi.* Keth. 103ᵇ נרוג נְשִׂיאוּתָהּ וכ', v. הָמִים. Sabb. 15ª נתנו נְשִׂיאוּתָן וכ' occupied their office &c.; a. e.

נְסִ', נְשִׂיאוּתָא, נְשִׂירוּתָא ch. same, *the office of the Nasi, the house of the Nasi.* Y. Pes. VI, 33ª bot. דשרון גרמון מן נ' וכ' who resigned from the Nasiate and appointed him (Hillel) &c.; Y. Kil. IX, 32ᵇ מנשיאותיה (corr. acc.) Y. Sabb. XII, 93ᶜ bot. אתרתמן בנ' they married into the Nasi family. Y. Peah III, 21ª bot. Y. Kil. IX, 32ª bot. ביתא דנְשִׂיאוּתָא הוא משועבד הוא לנישיותה it is the Nasi's official residence, and is pledged to those who occupy the office (and the widow must leave); Y. Keth. XII, 35ª top נשוותא (corr. acc.); Gen. R. s. 100. Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ אילין דנַשְׂיָתָא those of the family of the Nasi. Y. Sot. IX, end, 24ᶜ ניסיותיה (corr. acc.), v. חָתַן.

נְשִׂירָא, v. נְשִׂיאָה.

נַשְׂרָא, pl. of נָשָׂא I.

נְשִׂירוּתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נְשִׂיכָה f. (נָשַׁךְ) *biting, bite.* Mekh. Mishp., N'zikin, s. 12; Y. B. Kam. I, beg. 2ª. Bab. ib. 2ᵇ נ' תולדת דשן הוא is not biting a species of damage by the tooth? Ab. II, 10 נְשִׂיכָתָן וכ' their (the scholars') bite is the bite of a fox; a. e.—[Y. Ter. VI, end, 44ᵇ נשיכת פיאה, read נשירת, v. נְשִׁירָה.]

נְשִׁילָה f. (נָשַׁל) *falling off, chopping off; dropping.* Y. Macc. II, beg. 31ᶜ מה נ' שנ' לחלן נשירה וכ' as the verb *nashal* there (Deut. XXVIII, 40) means dropping, so here it means (ib. XIX, 5) the slipping (of the iron from the helve). Ib. מה נ' שנ' לחלן מכה וכ' as well as *nashal* there (Deut. VII, 1) means striking (diminishing), so here it means (Deut. XIX, 5) striking (the iron will cause a chip to fly off the wood). Koh. R. to IX, 12 בנְשִׁילַת אברים they died from decaying limbs; a. e.

נְשִׁימָה f. (נָשַׁם) *breath.* Meg. 16ᵇ צריך למימרינהו בנ' אותן you must recite them (the names of the sons of

Digitized by Google

Haman) in one breath; (Y. ib. III, 74b bot. בנשירתה). Gen. R. s. 14, end (ref. to כל חנשמה, Ps. CL, 6) על כל נ׳ וכ׳ שאדם נושם וכ׳ for every breath that one takes one must praise &c.; Deut. R. s. 2, end.—[Tanḥ. B'eh 9, v. next w.]

נְשִׁיפָה f. (נָשַׁף) *blowing.* Tanh., ed. Bub., B'eh 3 מתו בנ׳ אתת they died from one current of wind; Tanḥ. ib. 9 בנשימה (corr. acc.).

נְשִׁיק, v. נְשַׁק.

נְשִׁיקָה, v. נָשַׁק.

נְשִׁיקָה f. (b. h.; נָשַׁק) 1) *kissing, kiss.* Gen. R. s. 70; Ex. R. s. 5, a. e. נ׳ של גדולה the kiss of homage; נ׳ של פרקים the kiss of meeting again; נ׳ של פרישות the kiss of parting; נ׳ של קריבות the kissing of relations. Deut. R. s. 11, end בנְשִׁיקַת פה .. ונטל and took his (Moses') soul with a kiss of the mouth. B. Bath. 17a מרים נמי בנ׳ מתה Miriam, likewise, died with a (divine) kiss (without agony); M. Kat. 28a. Ber. 8a נ׳ דמיא וכ׳ death without agony is like taking &c., v. בִּינְתָא II; a. fr.—*Pl.* נְשִׁיקוֹת. Ex. R. l. c. Cant. R. to I, 2 מה״ש אמרוהו יתן לנו מנ׳ וכ׳ the ministering angels said the verse, 'May he give us of those kisses which he gave to his sons' (at Mount Sinai). Ib. בסיני נאמרה יוציא לנו נ׳ מתוך פיהו at Mount Sinai the verse was said (by the Israelites), 'May he let kisses go forth to us out of his mouth'; a. e.—2) *contact of sexual membra.* Yeb. 55b.

נְשִׁיקוּת f. (preced.) *attachment, love.* Cant. R. to I, 2 יוציא לי קול נ׳ וכ׳ may He issue forth unto me the voice of attachment.

נְשִׁיקְיָא pr. n. pl. (or district) *N'shikya* in Babylonia. Sabb. 121a Abin נ׳ דמן (Ms. M. מִנְשִׁירְקָאָה?) of N.

נְשִׁירְקָתָא, constr. נְשִׁירַקַּת ch.=h. נְשִׁירָה. Targ.Y.I Deut. XXXIV, 5.

נְשִׁירָה f. (נָשַׁר) *falling off, dropping* (of fruits). Y. Macc. II, beg. 31c, v. נְשִׁירָלָה. Y. Peah II, 20a bot. פרט בנְשִׁירָתוֹ קדש the dropping grapes are dedicated (to charity, cease to be private property) at the moment of dropping (before they reach the ground). Ib. לקט בנשירתו וכ׳ if one intercepts the grapes in falling &c.; Y. Ter. VI, end, 44b. Ib. בנשיכת פיאה וכ׳, read: בנְשִׁירַת פרט it refers to grapes intercepted in falling. Tem. 25a אמר על חלקט עם נשירת רובו וכ׳ if he said concerning gleanings, As soon as the larger portion of them drops (before they reach the ground) they shall be free to all (הֶפְקֵר); a. e.

נְשִׁירְתָא f. (v. נָשַׁר II) *birds of prey.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 (expl. עורוב ib.) נ׳ (some ed. נְשִׁירִיתָא; ed. Bub. נטוריתא, corr. acc.; Yalk. Ps. 820 פוריתה).

נַשְׁוָתָא, v. נְשׁוֹאָתָא.

נָשַׁךְ (b. h.; cmp. נשׁם) 1) *to bite.* Gen. R. s. 74, beg. שאינן נוֹשְׁכִין ואוכלין וכ׳ they do not bite off and eat, but cut &c.; Pesik. Par., p. 34a; Koh. R. to VII, 23. Pirké d'R. El. ch. XXXVII אל תהי קורא וישקהו אלא וַיִּשָּׁכְרֵהוּ read not, 'and he kissed him' (Gen. XXXIII, 4) but, 'and he bit him.' Tosef. B. Kam. I, 5 לְנִשּׁוֹךְ .. אינה מועדת is not considered as forewarned (v. מוּעָד) as regards .... biting; a. fr.—Part. pass. נָשׁוּךְ, f. נְשׁוּכָה &c. Num. R. s. 20 בלשונו .. רופא a physician that comes to heal with his tongue (charm) one bitten by a serpent. Ter. VIII, 6 נְשׁוּכַת חנחש וכ׳ any food showing traces of being bitten at by a serpent is forbidden &c.; a. fr.—Trnsf. *to adhere to, be affixed.* Pes. 48b שנוֹשְׁכוֹת זו מזו .. ככרזות Babylonian loaves which stick to one another; T'bul Yom I, 1 נושכות זו בזו; Ḥall. II, 4 עד שיִּשָּׁכוּ (*Nif.*) until the pieces of dough have grown together in rising, contrad. to נגע. Sabb. 17a חנושכות clusters of grapes which stick together (and cannot be separated without squeezing some grapes open); a. fr.—Part. pass. as ab. Y. Ḥall. I, 57b בנ׳ if refers to pieces of dough sticking together, contrad. to בלול kneaded. Ib. III, 59c top עיסת הנ׳ dough made one lump by sticking; נ׳ מאליו sticking together of itself (by rising), opp. חִשְּׁרָכוֹ בידו he pasted it together with his hand. Ib. 58b bot., sq. הנ׳ חורה the liability to T'rumah, Ḥallah &c. of joined lumps of dough is Biblical law. Y. Kil. IX, end, 32d אין אסור אלא נ׳ בלבד the combination of heterogeneous materials (כִּלְאַיִם) is forbidden only when they are interlaced. Ib. ורוחן נו נ׳, v. נוּ.—2) (denom. of נֶשֶׁךְ) *to take interest.* B. Mets. V, 1; a. e.

Nif. נִישַּׁךְ same, *to bite.* Gen. R. s. 78 לנִשָּׁכוֹ to bite him. Tanḥ. Vayishl. 4 וינָּשְׁכֵנוּ and may bite him; a. e.—Part. pass. נְטוּשָׁךְ. Tosef. B. Kam. III, 6 או מ׳ or he is found to have been bitten.

Hif. הִשִּׁיךְ 1) *to cause to bite.* Snh. IX, 1 ה׳ בו וכ׳ he brought the serpent near him to bite him, contrad. to שיסה to set on. Ib. 78a; B. Kam. 23b, v. נָסַךְ. Y. Yeb. VIII, 9b top [read:] מביא נמלין ומַשִּׁירָן וקוצץ he gets ants and makes them bite (the open wound) and cuts their bodies off (and so the gap is filled), v. Bab. ib. 76a.—Trnsf. *to paste or press together.* Y. Ḥall. III, 59c top, v. supra. Ib. מביא ארבע רובעין ומַשִּׁיךְ he takes four lumps of dough which joined contain four fourths of a Kab and presses them together into one lump; a. e.—2) *to pay interest.* B. Mets. 70b (ref. to Deut. XXIII, 21) מאי תשיך לאו תִּשּׁוֹךְ לא תַּשִּׁיךְ what is meant by *tashshikh?* Does it not mean thou mayest (or must) take interest? No, it means, thou mayest (or must) pay him interest.

נֶשֶׁךְ m. (b. h.; preced.) [*bite,* trnsf., cmp. חִבּוּלְיָא) *usury, interest.* B. Mets. V, 1 איזהו נ׳ חמלוה וכ׳ what is *neshekh?* If one loans a Sela stipulating the debt at five Denars, contrad. to תַּרְבִּית. Ib. 60b נ׳ אוכא דקא נכית וכ׳ in this case it is *neshekh,* for he bites (injures the debtor) by receiving what he had not given him; a. fr.

נַשְׁכָנִית f. (preced.) *an animal wont to bite, biter.* Tosef. B. Bath. IV, 6; B. Mets. 80a.

נָשַׁל (b. h.; cmp. שָׁלָה) 1) *to strike off, chip.* Tosef. Macc. II, 6 נ׳ חברזל מן הגץ המתבקע if the iron (axe) chipped a piece off the wood which was to be split (and the chip struck a person dead); v. נְשִׁילָה.—2) *to slip off, fall off.* Lev. R. s. 22 נָשְׁלוּ איבריו his limbs fell off (by decay; Gen.

Digitized by Google

R. s. 10 נְשָׁרוּ; Koh. R. to V, 8 נשרין, נשרין, ch.). Macc. 7b וְנָשַׁל קרנן, v. infra.

Pi. נִישֵׁל *to strike off, to cause chips to fly off.* Ib. וְנִישַׁל כתיב *v'nashal* (Deut. XIX, 5) may be read *v'nishshel* (*Pi.*) and the iron chips off a part of the wood &c., v. supra; וְנָשַׁל קרנן the traditional reading is *v'nashal*, and the iron slips out of the helve (v. אַם).

Nif. נִישַׁל, נִישׁוֹל *to fall off, decay.* Lev. R. s. 37, end שחדיה נ' ממנו אבר אבר וכ' limb after limb fell off his body and was buried each in a different place; ib. נ' אבר אבר; Koh. R. to X, 15; Gen. R. s. 60. Num. R. s. 9 ירא בשרה נ' her flesh (limbs) shall fall off; a. e.

Hif. הִשִּׁיל *to let fall, drop.* Bets. V, 1 מַשִּׁירִין פירות וכ' you may let down fruit (that was spread on the roof) through the aperture &c.; (versions ib. 35b: משחילין, משחיריו, מנשיריו, משחיריו).

נְשַׁל* ch., *Af.* אַשִּׁיל *to send off.* Targ. Y. Deut. XXIV, 1 ed. pr. (oth. ed. וישַׁיֵּיל; h. text וישלחה).

נָשַׁם (b. h.; cmp. נשב) *to breathe.* Gen. R. s. 14 end, v. נִשְׁרָטָה.

נְשַׁם ch. same.

Ithpe. אִיתְנְשַׁם, אִיתְנְשִׁים, *Ithpa.* אִיתְנַשַּׁם 1) *to take breath, to rest.* Pesik. B'shall., p. 93a בעי את לְמִיתְנְשָׁמָא וכ' wouldst thou rest a while?—2) *to recover, get well.* Y. Sabb. XIV, 14d bot.; Y. Ab. Zar. II, 40d ואי ... לרשו he whispered ...., and the person recovered, v. רַשּׁוּ. Lam. R. to II, 11 כחול .. ואת מְנַשְּׁמָה use my eye-paint, and thou shalt get well. Y. Kil. IX, 32b bot. אִיתְנְשַׁמְתָּ it (the tooth) was cured; Y. Keth. XII, 35a bot.; Gen. R. s. 33 אִתְנְשִׁירְתָּ (some ed. אִתְנְשַׁמְתִּי I feel better). Lev. R. s. 9 ואנא מִיתְנְשִׁים .. רוקי spit in my face seven times, and I shall be cured.

Ittafel אִיתְנַשְׁתַּם *to breathe, to give signs of life.* Sabb. 134a דלא מִיתְנַשְׁתַּם ... תאי Rashi a. Ms. O. (ed. מנשתיה, מנשתי; Rashi Ms. מְנַשְּׁמִים, v. Rabb. D. S. a. l. note 40; Ms. M. מנשתין) an infant which gives no signs of life.

נֶשֶׁם m. (cmp. נָשָׂא III) *neshem*, a medicine which produces depilation. Neg. X, 10 אכל נ' סך נ' if one ate *n.* or smeared *n.*; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. X.

נְשָׁמָא m. (נשם) *breath, respiration.*—*Pl.* נְשָׁמֵי. Succ. 26b; Yalk. Prov. 938 שתין נ' sixty respirations.—נְשָׁמָא f., v. נִשְׁמָתָא.

נִשְׁמָה f. (b. h.; preced.) *breath, spirit, soul.* Gen. R. s. 14, end, v. נָפַשׁ. Snh. 52a, a. e. שריפת נ' וגוף וכ' burning of the breath of life while the body remains intact. Y. Gitt. VII, beg. 48c בחזקת שחנ' תלויה בו under the presumption that he is still alive. Y. B. Kam. VII, end, 6a דבר שחנ' תלויה ב a part of an animal's body the removal of which results in death; a. fr.—*Pl.* נְשָׁמוֹת. Yeb. 62a, a. e., v. גוּ II. Sabb. 152b נְשָׁמוֹתָן של צדיקים (not נשמתן) the souls of the righteous; a. fr.

נִשְׁמָא, נִשְׁמָתָא ch. same. Targ. Deut. XX, 16; a. fr.—*Pl.* נִשְׁמָתָא. Targ. Is. LVII, 16; a. e.

נָשַׁף (b. h.; cmp. נָשַׁב) *to blow, breathe.* Num. R. s. 20 וכי לא .. לְנָשׁוֹפֵי וכ' could not the angel have blown at him, and he (Balaam) would have given up his spirit?; Tanḥ. Bal. 8. Yalk. Cant. 986 נוֹשֵׁף בה ... ותירס and a serpent blew (hissed) at it (the dove); a. e.—נ' עֲנָנוֹ (or עִיסָה) *to make the leaven swell, to stir up passion, hatred.* Esth. R. introd. (ref. to Am. V, 19) the serpent, that is Haman שחירס נוֹשֵׁף עֲנָנוֹ כנחש who stirred up passion like the serpent (Gen. III, 13); Lev. R. s. 13 שנשף עיסה כנחש (not שמשך); ib. s. 15 end ששף כנחש (insert עמה); Gen. R. s. 16 שחירס רשע שף עמה וכ' (fr. שׁוּף); Yalk. ib. 22 שף כנחש (corr. acc.).—[*Nif.* נִשּׁוֹף, נִישּׁוֹף, v. שׁוּף II.]

נָשַׁף I ch. same. Ber. 3b (expl. נָשְׁפָה) נ' ליליא וכ' the night blows (expires), and the day comes in; the day blows, and night sets in (Rashi: *retires*), v. נְשָׁפָא.

Ithpe. אִיתְנְשַׁף *to be covered with breath, to become dim.* Men. 50b אִיתְנְשָׁפָה לח (Ar. איג, Var. אית; some ed. Ar. אינשבא) the bread loses its glistening surface (when it gets stale).

נָשַׁף II (cmp. שׁוּף I ch.) *to slip, glide, move.* Meg. 3a לִינְשׁוֹף מדוכתיה וכ' let him move (Rashi: *skip*) from his place four cubits.

Ittaf. אִיתְנַשַּׁף *to be made to slip.* B. Mets. 23a מִיתְנַשְׁפָא it slips from its place (by people's stepping against it).

נֶשֶׁף m. (b. h.; נָשַׁף) [*zephyr,*] *early morning; sunset.* Keth. 111b קדמתי בנ' (fr. Ps. CXIX, 147) I got up early in the morning. Ber. 3b (ref. to Ps. l. c.) מטאי דתאי נ' אורתא וכ' how do we know that *neshef* means evening? (Answ. ref. to Prov. VII, 9). Ib. נ' אורתא הוא תא נ' וכ' does *neshef* mean evening? does it not mean morning?—Lam. R. introd. (R. Joh. 2) חרי נ' the mountains of darkness. Lev. R. s. 23 אימתי נ' בא וכ' when will the dusk come, when the evening?; a. e.

נְשָׁפָא, constr. נְשָׁפָּ, נָשְׁפָּ ch. same. Targ. Job III, 8. Ib. XXIV, 15 (ed. Wil. נְשָׁפָּ).—*Pl.* נְשָׁפֵי. Ber. 3b תרי נ' הוו וכ' there are two *neshef*, the night expires &c., v. נָשַׁף.

נָשַׁק (b. h.; cmp. נָשָׁךְ) 1) *to touch closely; to kiss.* Y. Yeb. XV, 14d (ref. to נשק, Ps. CXL, 8) ביום שחקיץ נוֹשֵׁק וכ' when the summer kisses the autumn (at the change of seasons, when disease is rife). Ib. ששני עולמות נוֹשְׁקִין וכ' when the two worlds touch eath other (the moment of death). Gen. R. s. 90, beg. (ref. to Gen. XLI, 40) טלא ירתא אדם נוֹשֵׁקְנִי וכ' none shall kiss me (the kiss of homage) but thou. Ber. 8b, a. e. כשנוֹשְׁקִין אין נושקין אלא וכ' when they (the Medians) kiss, they do so only on the hand. Yalk. Gen. 159 בדבר שהוא נוֹשֵׁק על ערפו וכ' with a thing which one puts close to one's neck, that is the bow; a. fr.—*Part. pass.* נָשׁוּק (cmp. אָחוּז fr. אָחַז) *kissing.* Sot. 42b (ref. to Ruth I, 14) חדבוקה ... יבאו בני חנשוקה let the children of her that kissed (and parted) come and fall into the hands of the children of her who clung (to Naomi); Yalk. Sam. 156 חדבקה .. הנשיקה.—2) (denom. of נֶשֶׁק) *to arm, equip.* Cant. R. to I, 2 (expl. ישקני, ib.) ידיינני ישתתני ידביקני may he arm me (ref. to I Chr. XII, 2), may he purify me (v. infra), may he attach me (ref. to Ezek. III, 13).

Pi. נִישֵּׁק 1) *to kiss.* Snh. VII, 6 חמנשק he who kisses (an idol); a. fr.—2) *to arm, equip.* Part. pass. מְנוּשָּׁק; f.

Digitized by Google

מְנוּשָּׁקוֹת, *pl.* מְנוּשָּׁקוֹת. Cant. R. l. c. אם עסקת .. ששפתיך מנ׳ וכ׳ if thou studiest the words of the Law so that thy lips be equipped (ready for contest), all shall kiss thee &c.

Hif. הִשִּׁיק 1) *to bring in close contact, to close* (lips). Y. Ab. Zar. II, 41[d] top יש דברים שמַשִּׁיקִין וכ׳ there are things on which you must seal your mouth (v. הָשַׁק).—2) (Levitical law) *to restore a liquid to cleanness by contact or levelling with a clean well.* Mikv. VI, 8 מביא ... ומושכ׳ וּמַשִּׁיקוֹ he takes a pipe ... and draws (the water from the clean pond) and makes it touch the surface of the unclean pond; Tosef. ib. V, 5. Cant. R. l. c. (expl. ישקני, may He cleanse me, v. supra) כאדם שהוא מַשִּׁיק וכ׳ as one brings in contact or levels &c., v. נָגַע. Bets. II, 3 ושוין שמַשִּׁיקִין וכ׳ and they agree that you may (on the Holy Day) dip a vessel with an unclean liquid into a well so that the two surfaces are on a level, v. הָשַׁק. Ḥull. 26[a] sq. עד שלא תחמירין מַשִּׁיקוֹ וכ׳ before it is sour, you may cleanse it by levelling &c.; a. e.

נְשִׁיק, נָשַׁק ch. same. Targ. Gen. XXIX, 11; 13 (O. ed. Vien. נַשִּׁיק *Pa.*). Targ. Prov. XXIV, 26 נְנַשְּׁקוּ וכ׳ let them *close* the lips of &c. Targ. Job XXXI, 27; a. fr.—M. Kat. 25[b] נָשׁוּק, v. בֵּיתָא I. B. Bath. 74[a] דהיכא דנַשְּׁקָא ארעא וכ׳ where earth and heaven meet. Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. חמית נשקה וכ׳ .. I saw in my dream one of my eyes touch the other. Gitt. 57[b] bot. ואַנַשְּׁקֵיה פורתא that I may kiss him a little (before he is put to death); a. fr.

Pa. נַשֵּׁק, נַשֵּׁק same. Targ. O. Gen. XXXI, 28; a. e.

נֶשֶׁק m. (b. h.; preced.) [*hostile meeting*, cmp. זְוָג, מִלְחָמָה &c.,] *going to war*; כלי נ׳ (or sub. כלי) *weapon, armor.* Y. Yeb. XV, 14[d] (ref. to Ps. CXL, 8) נְשָׁקוֹ של גוג the day of war against Gog (v. זִיוּף); Yalk. Ps. 888.

נַשְׁקִי* f. (preced. wds.) *kiss* (of the foot), a form of *taking possession of a slave.* Gitt. 43[b] נ׳ ... מאי נמוסו what is meant by the gentile's doing to the slave his *nomos* (v. נִימוֹס)? (Answer.) נ׳. Ib. שדה בת נ׳ הוא can a field be taken possession of by *nashki*?—[Ar. *armor*, Rashi *seal*, suspended from the slave's neck].

נָשַׁר (cmp. נָשַׁל) *to drop, fall off.* Peah VII, 3 אירוד פרט הנושר וב׳ by *pereṭ* (Lev. XIX, 10) is understood that which drops on cutting grapes. Bets. 2[b] פירות הנושרין fruit which drops from the tree (on the Holy Day). Y. ib. I, beg. 60[a] ספק מהיום נָשְׁרוּ וכ׳ where it is doubtful whether they fell off to-day (on the Holy-Day) &c. Gen. R. s. 10, v. נָשַׁל; a. fr.—Sabb. XXII, 4 (146[b]) מי שנשרו כלוד בדרך (במים) if one's garments (cloak) fell into a puddle on the road.

Hif. הִשִּׁיר (חִנְשִׁיר) 1) *to let fall, drop.* Ib. 67[a] אילן שמַשִּׁיר פירותיו a tree that drops its fruit prematurely. Naz. VI, 3 מפני שמַשֶּׁרֶת וכ׳ because it causes falling out of the hair. Y. Peah VIII, 20[a] bot. מַשִּׁיר (not משייר), v. מַחֲבוֹא. Midr. Till. to Ps. XIV עתיד .. לַהֲשִׁירוֹ the Lord will cause him to drop, v. נוֹבֶלֶת. Keth. 6[b] אע״פ שמַשִּׁיר צרורות although (by walking through the breach) he causes pebbles to break loose; Y. Ber. II, 5[b] top אפי׳ מַשֶּׁרֶת צרורות even if the wall is so brittle as to drop &c.; a. fr.—Bets. 35[b] מְשִׁירִין, מַנְשִׁירִין (prob. to be read: מְנַשְּׁרִין as versions of מְשַׁרְלִין, v. נָשַׁל).—Esth. R. to I, 14 תַּשְׁרִיָן, v. פַּרְשֶׁנָה II.

Pi. נִשֵּׁר 1) *to drop, let drop*, v. supra.—2) (cmp. Assyr. našâru, Del. Assyr. Handw., p. 487) *to tear, lacerate.* Ab. Zar. 11[a] sq. תְּמַנְשֵׁר פרסיתיה וכ׳ ... אירוד עיקור what mutilation of an animal's feet does not affect its vitality (v. טְרֵפָה)? Cutting the tendons of its hoofs beneath the ankle; ib. 13[a]. Pesik. R. s. 31 מְנַשְּׁרִים בשערו they pluck his hair.

נָשַׁר I ch. same, 1) *to fall off.* Koh. R. to V, 8 נְנַשְּׁרִין, נַנְשְׁרָן, v. נָשַׁל.—2) *to lacerate.* Ber. 8[a] [a gloss, v. Ar. ed. Koh. s. v. נשר 4] דלאחורי נָשְׁרָא (Ar. נָשְׁרַי) which tears backwards (when you attempt to pull it out), v. דִּיזְרָא I.

Af. אַשִּׁיר *to cause to fall off, drop.* Targ. I Chr. V, 23, v. סְרֵי II.

נֶשֶׁר I or נֵשֶׁר m. (preced.) *dropping, dropped fruit.* Succ. I, 3 מפני הנ׳ to intercept the droppings (from the branches covering the Succah). Pes. 56[a] לתאכל נ׳ לעניים וכ׳ to give the poor an opportunity to eat of the fallen fruit (on Sabbaths &c.) in years of famine; Men. 71[a]; a. fr.—*Pl.* נְשָׁרִין, נְשָׁרִין. Tosef. Pes. II (III), 19. Y. Bets. I, bg. 60[a]; a. e.

נֶשֶׁר II m. (v. נָשַׁר *Pi.*) *eagle.* Ḥag. 13[b] מלך שבעופות נ׳ the king of birds is the eagle. Ḥull. 60[b] sq. (ref. to Lev. XI, 13) נ׳ מה נ׳ וכ׳ the text specifies the eagle to intimate, as the eagle has no additional toe ...., so all birds like him are unclean. Y. Peah I, 15[d] top נ׳ שהוא רחמן the eagle who is kind (to his young ones); Yalk. Prov. 963. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2; a. fr.—Snh. 12[a] (in a secret letter) ותפשו נ׳ and the eagle (Roman) caught them (the messengers, v. נְצִיב).—*Pl.* נְשָׁרִים. Ib. 92[b] עשה לחם כנפים כנ׳ וכ׳ he shall give them (the righteous) wings like those of the eagles, and they shall soar &c.; a. e.

נְשָׁרָא, נִשְׁרָא II, נִ׳ 1) same. Targ. Lev. XI, 13; a. fr.—*Pl.* נְשָׁרַיָּא, נִשְׁרַיָּא, נִ׳. Targ. Ex. XIX, 4. Targ. II Sam. I, 23.—Erub. 53[b], v. נָקַף I.—2) *Nishra*, name of an Arabian deity (Sabaean: *Nasr*). Ab. Zar. 11[b].—[נשרא, Ber. 8[a], v. נָשַׁר I.]—קַן נִשְׁרַיָּא pr. n. pl., v. קַן ch.

נַשְׁרִיתָא, v. נִשְׁרִיתָא.

נשתי, Sabb. 134[a], מנשתי, מנשתיה, v. נָשַׁם.

נַשְׁתִּיק, v. נְשָׁתֵּק.

נַשְׁתֵּם, v. נָשַׁם.

נַשְׁתָּן (v. שָׁתַן) *to urinate.* Sabb. 134[a] מְנַשְׁתֵּן Ms. M., v. נָשַׁם.

נַשְׁתִּיק, נַשְׁתֵּק m. (נָשַׁק, cmp. אינשתם, fr. נָשַׁם) *attachment*, a contrivance to prevent the handle of a coal-pan from getting too hot. Tosef. Yoma III (II), 3 בכל יום לא היה לח נ׳ on any other day the priest's coal-pan had no damper &c.; Yoma 44[b] נִיאַשְׁתִּיק (Ms. M. נִיאוּשׁ; Rashi: 'a rattling ring'); Y. ib. IV, 41[d] top נרתיק. Koh. R. to I, 5 [read:] מירטלו מְנַשְׁתְּקוֹ or מְנַעֲרַתְּקוֹ (v. השתק).

Digitized by Google

נָתַב, נְתֵיב=נָשַׁב, *to blow.* Targ. Ps. CXXIX, 6 (ed. Wil. נָתַח). Ib. CIII, 16 (ed. Wil. נתכת, some ed. תבת, corr. acc.).

Pa. נַתֵּב same. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 (ed. Vien. דמיפתבין *Ithpe.*). Targ. Y. Gen. I, 2 (ed. Vien. מְנַתְּבָא).

Af. אַנְתֵּיב *to cause to blow.* Targ. Ps. CXLVII, 18 (Ms. *Pa.*).

Ithpe. אִיתְנַתַּב, אִיתְנְתַב *to be blown,* v. supra.—[Targ. Y. Gen. XII, 10 לאיתנתבא, read: לְאִיתְתוֹתָבָא, v. יְתֵיב.]

נְתַבְּרָא, v. נְדַבְּרָא.

נָתוֹחַ, v. נְיתוּחַ.

נְתִיצָתִי, נְתוֹצָתִי, (נְיצָתִי), v. נְטוֹפָתִי.

נָתַז, *Pi.* נְתֵּז (sec. verb of נָזָה, v. Kidd. 25a) 1) (neut. verb) *to squirt, fly off.* Kidd. 25a מָתָה ונְתָזָה חוצה תרי ... וכ׳ (perh. *Nif.*) if a person (priest) was sprinkling for purification, and the sprinkling flew upon his (the unclean person's) mouth. Y. Yoma III, 41a top, a. e. מְנַתְּזִין, v. נְיצוֹץ. B. Kam. II, 1 תרי ... מני וכ׳ if stones flew off from under the animal's feet; a. e.—2) (act. verb) *to cause to fly off.* Ib. 19a במקום .. אלא אם כן מְנַתְּזָה where the animal cannot help making stones fly off. Nidd. 61a ונְתָזוּה בקרדומותיהן they chopped with their axes.

Hif. הִתְזִיר (b. h. הִזָּה) *to cause to fly off, to chop off; to squirt.* B. Kam. l. c. בעטה והתזירה וכ׳ she kicked and made stones fly off and thus did damage. Ib. 17b. Snh. 102a כשתי מקלות שמַתְזִירוֹת זו את זו like two sticks which splinter one another. Sabb. 62b ומַתְזִירוֹת עליהם and caused the balsam to squirt at them; a. fr.—Esp. (with ראש) *to decapitate.* Snh. VII, 3 תרו מַתְזִירִין את וכ׳ they decapitated him with a sword. Y. Ber. IX, 13a חיירבו להַתְזִירו וכ׳ he sentenced him to decapitation; Cant. R. to VII, 5; a. fr.—Trnsf. *to separate syllables* or *words distinctly, to articulate (sybillants).* Y. Ber. II, 4d צריך להתיז למען תזכרו (ed. Lehm. צריך להז׳ ז׳׳ן וכ׳) you must articulate *tiz-k'ru* (emphasizing the *zayin,* Num. XV, 40). Ib. צריך להז׳ כי לשלם חסדו you must articulate *has-do* (so as not to make it sound *hasto* or *hazdo.*—[Gitt. 70a מַתְזִירִין גופו וכ׳ *scatter* the strength &c.; En Yaăk. מתישרין.]

Hof. הוּתַז *to be made to fly off, be cut off.* Ḥull. 27a. Gen. R. s. 9, end יותַז ראשו בסייף his head shall be cut off with a sword.

Nif. נִיתַּז *to fly off; to splash.* Cant. R. l. c. .. נִיתְּזָה תחרב והתיזה the sword flew off the neck of Moses and struck &c. Nidd. 13a נְתָזִין, v. נִיצוֹץ. Tosef. Macc. II, 1 נִיתְּזָה בקעת וכ׳ if a chip flew off &c., v. נָשַׁל.—Ḥull. VI, 6 דם חנתז the blood which splashes forth at slaughtering; ib. 88a חנ׳. Zeb. XI, 3; a. fr.

נָתַז ch. same, *to gush forth, splash.* Targ. O. Deut. I, 44 נָתְזוּ (ed. Vien. נַתְּזוּ, of bees). Targ. Job III, 23 (h. text נסך).—Sot. 48b (quot. fr. Targ. O. Deut. l. c.).

Af. אַתִּיז (with רישא) *to decapitate.* Targ. I Chr. X, 9 (h. text נשא).

Pa. נַתִּיז *to cause to fly off.* B. Kam. 19a צרורות קא מְנַתְּזָא, v. preced.

נְתָזָה pr. n. m. *Nithza.* Snh. 74a נמנו וגמרו בעליית בית ר׳ they voted and passed a law in the upper chamber of the house of N.; Y. ib. III, 21b top; Yalk. Deut. 838; Y. Shebi. IV, 35a bot. לבזה. Kidd. 40b; (Sifré Deut. 41 ערוד).

נְתָזוֹאי* (prob. to be read נְתָזוֹאר) pr. n. m. Erub. 59a (Ms. M. נְשָׁזוֹאר; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. נתזור, prob. for נְתָזוֹר).

נָתַח (b. h.), *Pi.* נִתֵּחַ 1) *to sever, dissect.* Zeb. 85a ישחיט וינַתֵּחַ וכ׳ he must flay and dissect it in its place (where he slaughtered it). Ḥull. 28b כיון שמְנַתְּחָהּ אבר אבר (not דמנ׳) since he cuts it into parts; a. fr.—2) *to distrain, take by force,* esp. *to seize* by waiting for the debtor to come out of the house with an object, opp. to מְשַׁכֵּן, to enter and seize. B. Mets. 113a אימא לא יְנַתֵּחַנּוּ וכ׳ read in the Mishnah (IX, 13), he must not seize his goods outside of his house except through the court messenger.

נַתַּח ch., *Pa.* נַתַּח same, 1) as preced. 2. B. Mets. 113a נַתְּחֵי אין וכ׳ the court messenger may distrain out side of the house, but enter and seize he dare not?—2) *to tear, pull.* Bets. 10b גוזלות מְנַתְּחֵי מהדדי (not אהדדי; Ms. M. מנתקי) pigeons might pull against each other (and tear the bands); Gitt. 51a.

נַתַּח m. (b. h.; preced.) *piece.*—*Pl.* נְתָחִים. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. V (ref. to Lev. I, 6) יכול ינתח נְתָחֶיהָ לנְתָחֶיהָ you might think, he may cut its parts into their parts again; Ḥull. 11a ולא נתחיה לנ׳ but he must not cut &c.; a. e.

נָתִיב m. (b. h.) *highway, road.* Keth. 8b נ׳ הוא משמת וכ׳ such is the road (the course of events) from the days of creation. Ex. R. s. 30 תיתורה אומרת באי זה נ׳ אני מהלכת the Torah says, what road do I follow?; a. e.—*Pl.* נְתִיבוֹת. Ib.

נְתִיבְתָא f. ch. same. Targ. Prov. I, 15 Ms. (ed. שְׁבִיל).

נַתִּין m. (נְתַן I; cmp. יָצוּק) *cast, firm.* Targ. Job XLI, 16 Ms. (ed. אַתִּיךְ).

נָתִין m. (b. h.; נָתַן) [*donated, dedicated to the Temple service,*] *Nathin,* a descendant of the Gibeonites (Josh. IX, 27). Macc. III, 1; a. fr.—*Pl.* נְתִינִים, נָתִינִין. Yeb. 78b נ׳ דוד גזר עליהן as to N'thinim, David decreed concerning them (their exclusion from the Israelitish community with regard to intermarriages). Ib. VIII, 3 ממזרין ונ׳ אסורין bastards and N'thinim are forbidden (for intermarriage). Tosef. Kidd. V, 4; a. fr.—*Fem.* נְתִינָה. Macc. l. c.; a. e.

נְתִינָאָה ch. same.—*Pl.* נְתִינָאֵי. Targ. I Chr. IX, 2.—Kidd. 70b (play on דורונויתא דרא דנ׳) Rashi (ed. דראי נ׳) village of N'thinim.

נְתִינָה I, v. נָתִין.

נְתִינָה II pr. n. m. *N'thinah,* father of Dama, (v. דָּמָא). Kidd. 31a; Y. ib. I, 61b top; a. e.

נְתִינָה III f. (נָתַן) 1) *donation.* Pes. 21b, a. e. (ref. to Deut. XIV, 21) אין לי אלא לגר בנ׳ וכ׳ from this I would

Digitized by Google

conclude that it is permitted to give it to the sojourner as a gift &c., contrad. to מכירה; a. fr.—2) *delivery.* B. Mets. 19ᵃ עד שעת נ׳ up to the time of the delivery (of the letter of divorce). Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot.; Cant. R. to I, 10 כנתיתן מסיני, v. שָׁמַט; a. fr.—3) *putting on,* opp. חליצה taking off. Y. Ber. III, beg. 5ᵈ בנ׳ .. חלכה the practice is in accordance with ... as regards putting on (the shoes by mourners); Y. M. Kat. III, 82ᵇ; Gen. R. s. 100.

נְתִינוּת f. (נָתִין) *the legal status of the Nathin; the class of N'thinim.* Tosef. Kidd. V, 4 'I shall cleanse you' (Ez. XXXVI, 25) אפי׳ מן הנ׳ even from the class of *n'thinim* (i. e. they shall be restored to full Jewish citizenship). Ib. 2 כל שאין בה לא משום נ׳ וכ׳ a family which is not suspected of intermarriage with N'thinim; Keth. 14ᵃ. Ibᵇ; a. e.

נְתִינִי m. (preced.) *one belonging to the class of N'thinim.* Kidd. IV, 1; Tosef. ib. V, 1; v. מַמְזֵר.

נְתִיצָה f. (נָתַץ) *cutting out, breaking up.* Sifra Sh'mini, Par. 8, ch. X את שיש לו נ׳ that which can be broken up (brick-work &c.). Y. Sabb. IX, 11ᵈ top נ׳ מביות חמנוגע the breaking up of idolatrous structures (Deut. XII, 3) is analogous to the breaking up of leprous buildings (Lev. XIV, 45). Y. Orl. III, 63ᵃ bot. דכתיב נ׳ נ׳ for the term נתץ is used for idolatry and for levitical purity (Lev. XI, 35). Tosef. Neg. VI, 10, contrad. to חליצה the removal of one affected stone. Mekh. B'shall., Shir., s. 10 נטיעה שאין בה נ׳ a putting up not to be followed by a tearing down. Y. Orl. I, 60ᵈ bot., v. נְפִיצָה. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ; a. fr.

נְתִיקָה f. (נָתַק) 1) *breaking loose.* Pesik. Shub., p. 163ᵃ (ref. to אתקנך, Jer. XXII, 24) ממקום נְתִיקָתוֹ תהא תקנתו from where he will be torn away will arise his regeneration (through repentance); Cant. R. to VIII, 6 ממקום שנְתִיקָתְךָ שם וכ׳; Yalk. Jer. 303.—2) *forcing a door open.* Y. Snh. VII, 25ᵈ (in Chald. dict.) בנ׳ יחיב ליה (חד) יחיב struck him by opening the door forcibly; v. מַתְחוֹקָא.

נָתַךְ (b. h.; cmp. נחת, נתק) *to cut, reduce, smelt.* [Tosef. Shebi. III, 19 לתוך, יתוך Var. ed. Zuck., v. נָתַק.]

Nif. נִיתַּךְ *to be smelted, reduced to slags.* Zeb. XII, 6 נ׳ חבשר if the flesh in the fire is burned to hard lumps; ib. 106ᵃ, contrad. to נעשין אפר; v. חָרוֹבָא.

Hif. הִתִּיךְ *to smelt, cast, pour.* Ex. R. s. 15 ... של כסף the idols of silver ..., he caused to melt and be shapeless as before they were cast. Y. Sabb. X, 10ᵇ bot. המַתִּיךְ אבר he who casts lead (on the Sabbath). Naz. 50ᵇ והתִּיכוֹ and he melted it (the fat); Tosef. Ohol. IV, 3 והתיכו, ותתכו (corr. acc.); Y. Naz. VII, 56ᵇ bot. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ; ib. IV, 44ᵇ top המתיך כוס לע״ז he who casts a cup for an idol.—[Pesik. R. s. 31 מנתכי׳ אחוריה, read: מכופתים לאחוריהם; v. ed. Fr. note 49.]

Hof. הוּתַּךְ *to be molten; to be reduced to slags.* Meïl. II, 3 (9ᵃ) עד שיותַּךְ חבשר (Talm. ed. שיתיך, corr. acc.) until the flesh is charred in small lumps; Zeb. 35ᵇ; 104ᵇ.—Part. מוּתָּךְ. Sabb. 21ᵃ, a. fr. חלב מ׳ Ar. (ed. מְדוּתָּךְ, v. דות) molten fat.

נָתַךְ I ch. same; *Af.* אַתִּיךְ *to melt, cast, pour.* Targ. Job X, 10 Ms. (ed. סנן). Targ. Ex. XXV, 12; a. fr.—Part. pass. מַתָּךְ. Targ. II Chr. IV, 2, sq.—Midr. Till. to Ps. II, 6 (expl. נסכתי ib.) אַתִּיכֵתִיהּ I cast him (made him strong, cmp. יָצַק *Hof.*); Yalk. ib. 620.

Pa. נַתֵּךְ same. Targ. II Chr. XXXII, 21.

נָתַךְ II* (v. P. Sm. 2480; cmp. נָתַח *Pi.* 2) *to distrain, fine.* Targ. Prov. XVII, 26 (h. text ענש).

נָתַל* (v. P. Sm. 2480) = נָתַן *to give answer, teach.* Targ. Prov. XXVI, 4; 7.

נָתָן (b. h.) pr. n. m. *Nathan,* 1) the prophet. Koh. R. to IV, 12. Midr. Till. to Ps. LI; a. fr.—2) N. the Babylonian, a Tannai. Ber. IX, 5. Tosef. Yeb. VIII, 4. B. Bath. 73ᵃ; a. fr.—3) name of several Amoraim. Y. Erub. VI, 23ᶜ bot., v. דְּרוֹמָאָה; a. e.—Y. M. Kat. III, 82ᵃ נ׳ בר אבא.—Y. Ter. VII, 44ᶜ נ׳ בר חושעיה.—Y. Ber. IV, 7ᵇ נ׳ בר טובי; a. fr.—4) N. d'Tsutsitha, a penitent. Sabb. 56ᵇ.—אבות דר׳ נ׳, v. אָב II.

נָתַן (b. h.) *to give; to place, put.* Gitt. I, 6 תֵּן גט וכ׳ give this letter of divorce to my wife. Ib. תְּנוּ גט וכ׳ give ye &c. Ib. לא יִתְּנוּ לאחר מיתה they must not deliver it after the man's death; a. v. fr.—נשא ונ׳, v. נָשָׂא.—נ׳ עיניו ל— (to put an eye upon) *to intend.* B. Mets. 19ᵃ, a. e. כיון שנ׳ ע׳ לגרשה as soon as he has resolved to divorce her; a. fr.—נ׳ עיניו ב— (to have an eye on) *to desire, think of.* Ned. XI, 12 שלא תהא אשה נוֹתֶנֶת עיניה באחר lest the woman have a liking for another man. Ib. 20ᵇ שלא אֶתֵּן עיני וכ׳ lest I think of another woman. Ib. .. ויִתֵּן וכ׳ one must not drink of one cup (have connection with one woman) and think of another; a. fr.—Esp. נ׳ עיניו בו *to cast an angry eye at, to hurt by an angry look.* Ber. 58ᵃ נ׳ ע׳ בו ונעשה וכ׳ he cast an eye at him and he was changed into &c., v. גַּל; Sabb. 34ᵃ; a. e.—Y. Ber. III, beg. 5ᵈ, a. fr. נותן תפלין puts on T'fillin.—נ׳ טעם, v. טַעַם.—הדין נותן the conclusion *ad majus* gives it, it is a legitimate conclusion. Bekh. 59ᵇ, a. fr. Ib. הרי הנוֹתֶנֶת (on the contrary,) it is thus we should argue.—Gen. R. s. 33 ודין נותן and it stands to reason.—Esp. נ׳ (sub. דם) *to put blood on the altar, sprinkle, smear.* Zeb. VIII, 4; a. fr.—[Tosef. Neg. VI, 10 נותן, v. נָתַץ.]

Nif. נִיתַּן *to be given, put* &c.; *to be intended.* Ned. 38ᵃ לא נִיתְּנָה תורה אלא וכ׳ the Law was given only to Moses and his descendants. Ib. וכולן נִתְּנוּ וכ׳ and all those (gates of understanding) were granted to Moses; a. fr.—Keth. 81ᵃ לא ניתנה כתובה וכ׳ the K'thubah is not intended to be collected during life-time. R. Hash. 28ᵃ נִיתְּנוּ .. בצות, v. חָנָה; a. fr.—[Tosef. Ab. Zar. V (VI), 8 עד שינתן, v. נָתַץ.]—Esp. *to be put on the altar, sprinkled, smeared.* Zeb. VIII, 9 חוֹתְנִין למטה .... בתחנין blood which must be put below (the red line) which has been mixed with blood that must be put above. Ib. 10 יִתְּנוּ במתן וכ׳ shall be applied four times, v. מַתָּן a. מַתָּנָה; a. fr.

Hof. הוּתַּן *to be put.* Makhsh. I, 1 בכי יותַּן (ורבי זה) it comes under the law (Lev. XI, 38), i. e. it is a liquid which, if put on eatables, makes them susceptible of uncleanness. Ib. 2 אינן בכי יותַּן do not qualify for uncleanness; a. fr.

נַתָּן ch. same. Targ. Deut. XV, 10; a. fr.—[Targ. Is. LIII, 5 ובדיניתנוני some ed., read: ובדניחנוני, v. נָדָה L.]

Digitized by Google

נָתַץ (b. h.) *to chip off; to tear down.* Neg. XIII, 2 בזמן שהוא נוֹתֵץ נותץ את שלו when he has to tear down (Lev. XIV, 45), he must chip off his part of the house, contrad. to חָלַץ; Tosef. ib. VI, 10. Ib. בנתיצה נותץ את וכ׳ (not נותק) when he has to tear down, he must chop those stones which are affected as well as those which are not; a. fr.

Nif. נִיתַּץ *to be torn down.* Ab. Zar. 53ᵇ עד שיִּתָּתֵץ רובו until the largest part of it is torn down; Tosef. ib. V (VI), 8 שיתנתץ (corr. acc.). Neg. XIII, 1; a. fr.

Hof. הוּתַּץ same. Ab. Zar. III, 9 אם חדש יותץ if the oven was new, it must be taken apart; Pes. 26ᵇ; a. fr.

נָתַק (b. h.; cmp. preced. a. נתך) 1) *to break loose; tear out.* Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. מקום שנהגו לקוץ יקוץ לְתוֹךְ וכ׳ where it is customary to cut the reeds, let him pluck them; where it is customary to pluck them &c.; Tosef. ib. III, 19 Var. יְתוֹךְ לְתוֹךְ. Cant. R. to VIII, 6 (ref. to Jer. XXII, 24) שהוא נותק מלכות וכ׳ that he will tear the Davidic kingdom out of his hand; ib. משם אני נותק וכ׳ from there I shall tear loose the kingdom &c.; Pesik. Shub., p. 163ᵃ. Bekh. 33ᵇ נותק he who tears loose (testicles and throws them away); נותק אחר כורת who removes them after one has cut them (tearing off the roots). Sifra Thazr., Neg., ch. VII, Par. 5 אם נָתְקוֹ אדם if a man made it bald (נָתַק); (R. S. to Neg. III, 5 אם נִיתְּקוּ בידי אדם, Nif.); a. e.—*Part. pass.* נָתוּק (b. h.) *an animal whose testicles have been forcibly removed*; [oth. opin.: *whose membrum has been mutilated by a violent severance*]. Sifra Emor, Par. 7, ch. VII; Tosef. Yeb. X, 5.—2) *to cause oozing, to secrete.* Tosef. Ter. III, 13 ענבים רכות ונוֹתְקוֹת .. ואינן נוֹתְקִין וכ׳ grapes are soft and let their juice ooze out (when packed), but olives are hard and do not let their oil ooze out.; Y. ib. III, 42ᵇ top, v. יָדָא.

Pi. נִיתֵּק 1) *to tear loose.* Cant. R. l. c. (ref. to Jer. l. c.) אֲנַתֲּקֵךְ אין .. it does not say *ăndattekkha* (I shall tear thee loose), but (it may be read) *athakkenkha* (I shall restore thee, v. תָּקַן); Yalk. Jer. 303 אֲתַקֵּךְ (*Hif.*); Pesik. l. c.—2) [*to tear, pull*] *to remonstrate, protest.* Sifré Num. 115; Yalk. Num. 750 התחיל חבן חודא מְנַתֵּק that son began to protest (against doing slave's work); התחילו ישראל מְנַתְּקִים the Israelites remonstrated (against the laws imposed upon them); v. infra.

Nif. נִיתַּק, נִיתּוֹק 1) *to be torn loose; to fall out.* Ḥull. 123ᵇ שומר תעשוי לְנַתֵּק מאליו a protection (cover) which is likely to come off of itself. Nidd. 65ᵃ כיון שנִתְּקוּ שניו when a man's teeth are gone; a. e.—2) [*to tear one's self loose,*] *to remonstrate, be discontented.* Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII לִיתַּק בעריות .. גלוי it was known before the Lord that they would bear unwillingly the restrictive laws concerning sexual relations; נִיתְּקוּ בעריות they did remonstrate &c. (ref. to Num. XI, 10; v. Sabb. 130ᵃ; Yoma 75ᵃ); Yalk. Lev. 590.—3) *to be shifted, transformed, modified.* Zeb. 5ᵇ, a. fr. אשם שנִּתַּק לרעיה an animal dedicated as a guilt-offering which (on account of its owner's death &c.) has been condemned to pasture until natural death (v. סָאַב).—Y. Naz. IV, end, 53ᶜ משנִּתַּק מלא תעשה since it (the cutting of the hair which is forbidden to the Nazarite) has gone over from a prohibition to a positive duty (Num. VI, 18).—לאו שנִּתַּק לעשה a prohibition transformed into a command, i. e. a prohibitive law the transgression of which must be repaired by a succeeding act, e. g. (Lev. XIX, 13) 'thou shalt not rob', and (ib. V, 23) 'he shall make restitution.' Ḥull. 141ᵃ (for which ib. XII, 4 מצורע לא תעשה שיש בה קום עשה). Yoma 85ᵇ לא תעשה שנִּתַּק לעשה; a. fr.—4) (v. Kal 2) *to enter a stage of moist decomposition.* Y. Naz. VII, 56ᵇ, v. נֶצֶל.—5) (denom. of נֶתֶק) *to become hairless and blanched, to be afflicted with* נֶתֶק. Neg. X, 9 וכ׳ כל ראשו and his entire head became bald (v. קָרַח). Sifra Thazr. l. c. את שני נתק בתוך נתק a person that became afflicted with a bald spot within a patch of hair surrounded by baldness (Neg. X, 7 שני נְתָקִין זה לפנים מזה; a. fr.).

נָתַק ch. same; *Af.* אַתֵּיק *to pull, drag.* Targ. Jer. XII, 3 אַתְּקִינוּן or אַתְקִינוּן (ed. אַתְקֵנְּ, ed. Lag. אַתְקִינִי, v. תָּקַן; h. text תרחקם).

Pa. נַתֵּק 1) *to tear, sever.* B. Kam. 9ᵇ שור דרכיה לנַתּוקֵי an ox may be expected to tear (the rope). Bets. 10ᵇ מְנַתְּקֵי Ms. M., v. נָתַח.—2) *to snatch, take away.* Yoma 46ᵇ כיון דנַתְקָהּ נתקה having snatched it (the coal from the altar), he has snatched it (and it has its sacred character no longer).—3) *to shift, transform.* Macc. 15ᵃ הוצרא לנַתּוקֵי לאוי וכ׳ Ms. M. (Rashi לאורית, ed. לאו) this (positive command) has the function of modifying the prohibitory law (intimating the reparation in the event of its transgression); v. preced. *Nif.*

Ithpe. אִיתְנַתֵּק 1) *to be severed, snatched.* Targ. Koh. IV, 12.—Yoma l. c. איתְנַתְּקָה למצותה the taking it from the altar was done for an ordained use of it; a. e.—2) *to be set aside, be designated.* Erub. 13ᵃ כיון דא׳ לשום רחל תו לא חזרא מִיתְנַתְּקָא וכ׳ having been originally designated (copied) for Rachel, it cannot again be converted and used for Leah; Sot. 20ᵇ. Zeb. 3ᵃ; a. e.

נֶתֶק m. (b. h.; preced.) [*torn out,*] *bald (blanched) spot* on the head or in the beard. Neg. X, 2; a. fr. *Pl.* נְתָקִים, נְתָקִין. Ib. 1; 7; a. fr.

נְתָקָא, נְיָ׳ ch. same. Targ. Lev. XIII, 30; a. fr.

נת״ר, a mnemotechnical abbreviation for נטילת הסנדל, נשמיש תמשח, נדחיצת ידים. M. Kat. 24ᵃ.

נָתַר I (b. h.; cmp. נתק) *to sever, loosen.*

Nif. נִיתַּר, נִיתּוֹר 1) *to be torn loose, be released.* Y. Taan. II, 65ᵈ top, v. נָטַשׁ II a. נְטוּשׁ.—Trnsf. *to be untied, released from an obligation; to become permitted.* Y. Yeb. IV, 6ᵇ bot. (ref. to Deut. XXV, 10) בית שהוא נִיתָּר וכ׳ a house (of several wives) which is released (from the leviratical marriage) by means of one *ḥălitsah* (performed on one of the wives). Y. Bicc. I, 64ᵇ top כל הבכורים שנראו לִיתּוֹר .. אינן נִיתּוֹרִין וכ׳ all the first fruits which are to be released (become permitted by being brought to the Temple) in the land (of Palestine), can become so only by reciting the confession (Deut. XXVI, 5—10). Erub. 10ᵃ; 12ᵃ חצר נִיתָּרָה וכ׳ a court becomes permitted (for Sabbath purposes) by &c., v. בֵּס. Ib. שהוא נִיתָּר וכ׳ that it is made available &c.; a. e.

Digitized by Google

Hif. הִתִּיר 1) *to loosen, untie, unscrew.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 5 שֶׁהִתִּירוֹ which one unscrewed; Sabb. XX, 5 מַתִּירִין, v. מַכְבֵּשׁ. Ib. 22ª מבגד לבגד מתיירין (ציצית) you may untie show-fringes from one garment (and put them) on another garment. Gen. R. s. 5 מַתִּירָן ומוציא וכ׳ he unties them (opens the bags) and lets the air in them escape; a. fr.—[Tosef. Shebi. I, 7, v. וָתַר.]—2) *to permit, declare permitted*, opp. אָסַר. Sabb. 4ª הֲתִירוּהוּ לו וכ׳ would they (the scholars) permit him to take it out &c.? Ib. II, 4 ור׳ יהודה מַתִּיר but R. Judah declares it permitted. Ib. 2 וחכמים מַתִּירִין; a. v. fr.—V. מַתִּיר.—3) *to free, surrender; to outlaw, proscribe.* Snh. 40ᵇ ה׳ עצמו למיתה did he surrender himself to death?, i. e. did he declare that he would commit the act in spite of the warning which defined it to be a deadly crime? Ib. 41ª (ref. to Deut. XVII, 6) עד שֶׁמַּתִּיר וכ׳ until he declares himself ready to undergo capital punishment for his act. Ḥull. 41ª. Y. Peah I, 16ª לַתִּתִּיר דמן וכ׳ . . עילא they wanted a pretext to outlaw the rebels; a. fr.

Hof. הוּתַּר 1) *to be loosened, untied.* Lev. R. s. 28, beg., a. fr. תּוּתְּרָה תרצועה, v. רְצוּעָה. Sabb. XX, 5 אם הותר מוּתָּר וכ׳ if it (the clothes press) was (partly) unscrewed on the eve of the Sabbath, he may unscrew it entirely. B. Kam. 9ᵇ שור מותר an ox that is not tied, opp. קשור. Erub. II, 1 קשורות אבל לא מוּתָּרוֹת closely tied together, but not tied in a loose way; a. e.—2) *to be permitted.* Y. Sabb. II, 5ᵇ bot. ה׳ הנדר, v. נֶדֶר; Snh. 68ª. Ḥull. 17ª בתחילה ה׳ לחן וכ׳ originally they were permitted to eat the flesh of an animal killed by stabbing (v. נְתִירָה). Ib. 9ª נשחטה הותרה when the animal has been slaughtered according to the ritual, it is (absolutely) permitted. Ernb. 93ᵇ שבת כיון שהותרה הותרה as regards Sabbath laws what has been permitted at the entrance of the Sabbath remains permitted the entire day; ib. 70ᵇ כל שה׳ למקצת וכ׳ whatever is permitted for one part of the Sabbath &c.; a. v. fr.—Part. מוּתָּר; f. מוּתֶּרֶת; *pl.* מוּתָּרִין, מוּתָּרוֹת (*it is, they are*) *permitted* (of things and persons). Ter. X, 7. Yeb. I, 2 צרתה מ׳ her rival is permitted (to him as wife). Ib. III, 2 ומ׳ באחותה and he is permitted to marry her sister. Ib. II, 10 מותרות לינשא לחן may be married to them; a. v. fr.—Pes. 48ª, a. e. (ref. to ממשקה ישראל, Ez. XLV, 15) מן המותר לישראל of what an Israelite is permitted to drink. Sabb. 108ª (ref. to בפיך, Ex. XIII, 9) מדבר המותר בפיך the Torah must be written on the skin of an animal which is permitted in thy mouth (a clean animal).

נָתַר II, *Pi.* נִתֵּר (b. h.; cmp. נתק) [*to move.*] *to leap.* B. Kam. 38ª (ref. to Hab. III, 6) מאי משמע דהאי ויתר לישנא מאי דאגלויי דמי what evidence is there that this *vayyatter* has the meaning of sending into exile (causing to emigrate)? Answ. ref. to לְנַתֵּר (Lev. XI, 21). Lev. R. s. 20 (ref. to Job XXXVII, 1) מהו וְיִתַּר יקפץ וכ׳ what does *v'yittar* mean? It will leap, as we read (Lev. l. c.) &c.

Hif. הִתִּיר *to exile.* B. Kam. l. c., v. supra. Lev. R. s. 6, beg. וַהַתִּיר את הגנבים and condemned the thieves to exportation (v., however, גֵּרַד).

נָתַר ch. = h. נָשַׁר, *to fall off, drop; to fall apart, decay; to become wearied, faint.* Targ. Is. XL, 7. Ib. LXIV, 5; a. fr.—B. Mets. 21ᵇ דנתרא that it (the fig) dropped (and was not taken off the tree). Ib. אע״ג דנתרין זיתי וכ׳ even when the olives have dropped &c. Sabb. 33ᵇ ונקא נָתְרָן ודמעת עיניה and the tears fell from his eyes; a. fr.

Af. אַתַּר *to drop, shed, let fall.* Targ. Ruth II, 16. Targ. Y. II Ex. IX, 32 ואתרת (not ואתך).—Y. Kil. VII, beg. 30ᵈ דמתרן טרפיהן וכ׳ where trees shed their leaves even in midsummer. Naz. 42ª אדמה דלא מַתְרָא an earth which does not cause falling out of the hair; a. e.—Y. Yeb. XVI, 15ᵈ אתרין, v. infra.

Pa. נַתֵּר 1) (neut. verb) *to crumble, fall in.* B. Kam. 9ᵇ בור דרכה לְנַתֵּר a pit is liable to fall in (and mere covering it up is not a sufficient precaution).—2) *to drop, shed.* Targ. Is. I, 30; a. e.—Y. Yeb. XVI, 15ᵈ (if one says of a person) נְתַרְתִּי פלוני, 'I have dropped that man', you must not allow his wife to marry again (it does not necessarily mean that he saw him dead), for I may say, he means [read:] אַתַּרְתִּי לפלוני מאכל I dropped that man something to eat.

נֶתֶר f. (b. h.; preced.; v. esp. Naz. 42ª quot. in preced.) 1) (*nitron,*) *natron, native carbonate of soda* (v. Sm. Bibl. Dict. s. v. Nitre, a. Sm. Ant. s. v. Nitron). Sabb. IX, 5; Nidd. IX, 6. Ib. 62ª; Sabb. 90ª, v. אֶלְכְּסַנְדְּרִי a. אַנְטִיפַּטְרִית; a. e.—2) כלי נ׳ *a vessel made of alum crystals.* Kel. II, 1. Ab. Zar. 33ᵇ (expl. כלי מחפורית וכ׳, v. מַחְפּוֹרֶת); a. fr. [v., however, Maim. to Kel. l. c.]

נְתָרָא, נִי׳ I ch. same. Targ. Jer. II, 22. Targ. Prov. XXV, 20 (Ms. יתרא as in Pesh.).

נְתָרָא, נִי׳ II ch. = h. נָשֶׁר I, *dropping.* Targ. O. a. Y. I Lev. XIX, 10 (h. text פֶּרֶט).

נָתַשׁ (b. h.; cmp. נתץ) *to break loose, tear off.*

Nif. נִיתַּשׁ, נִיתּוֹשׁ *to be torn loose, be released.* Lev. R. s. 29; Gen. R. s. 56, v. נָשַׁשׁ II a. נָתַר I.

Hif. הִתִּישׁ *to uproot.* Gen. R. s. 23, beg. (play on בתושאל, Gen. IV, 18) מַתִּישָׁן אני וכ׳ I shall tear them out of this world.—[הַתִּישׁ or תְּתִישׁ *to weaken*, v. תָּשַׁשׁ.]

*נְתַשׁ h. same. Targ. Ps. CXVIII, 10, sq. אֶתְּשִׁינַן (ed. Lag. אֶתּוֹשְׁשִׁינַן; Regia a. Levita אֶתּוֹשְׁשִׁינַן), v. תָּשַׁשׁ.

Digitized by Google

ס

ס *Samekh*, the fifteenth letter of the Alphabet. It interchanges with שׂ, e. g. פָּרַס a. פָּרַשׂ, נָסָא a. נָשָׂא; a. fr.; with ז, q. v.; with צ, as סַגְּאוֹר a. צַגְּאוֹר.—ס preformative for Safel forms, as in סקבל, סרחב &c.

ס׳ as numeral, *sixty*, v. א׳.

סָאָא, v. סְאָה ch.

סָאַב [*to be rough, ugly,*] *to be filthy, unclean, repulsive.*

Pi. סִיאֵב *to soil, make unclean; to unfit for sacrifice* on account of repulsive appearance. Part. pass. מְסוֹאָב, f. מְסוֹאָבָת; *pl.* מְסוֹאָבִין, מְסוֹאָבִים; מְסוֹאָבוֹת ידים מס׳—*unwashed hands.* Ḥall. II, 2. Ḥull. II, 5; a. fr.—Tem. 8ª יריעו ... תא מס׳ וקדישין (you say) 'let them go to pasture until they become unfit for sacrifice', but are they not already unfit (being blemished)?

Hithpa. חִסְתָּאֵב *to become filthy, repulsive, unfit for sacrifice.* Yeb. XI, 5 ירוח רועה עד שיִסְתָּאֵב let it go to pasture, until it becomes unfit for sacrifice. Tem. l. c. עד שיִסְתָּאֵב, v. supra. Ib. IV, 1 עד שתִּסְתָּאֵב; a. fr.

סָאַב I ch. same.

Pa. סָאֵב, סָאֵיב 1) *to soil, defile, make unclean, unfit for sacrifice.* Targ. Lev. XV, 31. Targ. Gen. XXXIV, 5; a. fr.—Taan. 11ª bot. חזרוא דסָאֵיב נפשיה that is because he defiled himself (by touching a corpse &c.). Y. Maas. Sh. III, 54ᵇ top מְסָאֵב לה ופדי לה made the fruit unclean and also redeemed it. Y. Snh. I, 18ᵇ top חד בר נש ס׳ וכ׳ a man caused a priest to become unclean; a. e.—*Part. pass.* מְסָאָב, f. מְסָאֲבָא; *pl.* מְסָאֲבִין &c. Targ. Lev. XIV, 40. Ib. O. XII, 2. Ib. XI, 8; a. fr.—Tem. 22ª תא מְסָאֲבָה וקיימא is it not already unfit for sacrifice?, v. preced. Ab. Zar. 37ª; Eduy. VIII, 4 Ms. M., v. infra.—2) *to declare unclean.* Targ. Lev. XIII, 44; a. fr.

Ithpa. אִסְתָּאַב *to be made unclean, be unclean.* Targ. Num. VI, 12 (Regia מסאב). Targ. Y. ib. 11. Targ. O. Lev. XIII, 45. Targ. O. Deut. XXII, 9 (h. text תקדש); a. fr.—Eduy. VIII, 4 וידקרב במיתא מְסָתָּאֵב (Ms. M. מְסָאֵב) only what is sure to have touched a corpse is unclean (v. Ab. Zar. 37ᵇ).

סָאֵב II or **סָאֵב** (cmp. preced.; v. סִיב I) [*to be hairy,*] *to be old.* Targ. Prov. XXII, 6 נסאב ed. Lag. (oth. ed. נָסוּב, נָסֵב; נסאובא; Ms. נסאבא).—Y. Dem. III, 23ᶜ bot. כד תְּסָאֵבוּן וכ׳ when you are old (appointed elders, v. זָקֵן), I shall tell you.

סָאבָא m. (preced.) *old man*, v. סָב.

סְאָה f. (b. h.) *S'ah*, a measure of volume for dry objects and for liquids; in gen. *measure.* Men. XII, 4 בארבעים ס׳ וכ׳ in a reservoir containing forty S. he can bathe for purification, in forty less one drop &c. Mikv. I, 7; a. fr.—Sot. 9ª עד שתתמלא סְאָתוֹ ... אין the Lord does not exact payment (punishment) of a man until his measure is full. Ib. 8ᵇ; Tosef. ib. III, 1 (ref. to בסאסאה, Is. XXVII, 8) אין לי אלא שמדד בס׳ וכ׳ this would prove only that the Lord measures by the S'ah (repays only great sins, overlooking the small ones) &c.; Y. ib. I, 17ª.—בֵּית ס׳ (or sub. בית) *a field requiring one S'ah of seed,* (a square measure) *Beth S'ah.* Shebi. III, 2. B. Bath. VII, 2 רובע לס׳ one fourth of a Kab for each (Beth) S'ah; a. fr.—Tanḥ. Ki Thissa 26 משקל ארבעים ס׳ forty S'ah in weight (weight of forty S'ah of wheat).—*Pl.* סָאוֹת, סָאִים, סְאִין, סְאִים. Y. l. c. (ref. to סאון, Is. IX, 4) ריבה כאן ס׳ תרבה the text intimates here a variety of measures (recompenses). Men. VII, 1 חמש ס׳ וכ׳ five Jerusalem S'ah which are equal to six Desert S'ah. Ib. 77ª; a. fr.—*Du.* סָאתַיִם. Ter. X, 8. Shebi. III, 4; a. fr.

סָאָא, **סָאתָא** ch. same. Targ. II Kings VII, 1; 16; a. e.—*Pl.* סָתָוִן, סָאוִן, סָאוִין, סָאֵי, סָאוֹן, סָתָוִין, סְאִין, סָתָוִין. Targ. Gen. XVIII, 6. Targ. Y. Ex. XXIX, 4; a. fr.—Targ. Y. Deut. XXXIV, 12 (*a weight*, v. preced.).—Pes. 113ª סָאֵי Ms. M. (ed. סָאָה). M. Kat. 12ª בר שית ס׳ וכ׳ a vessel containing six S'ah (of beer) but well closed, is better &c.; a. e.—*Du.* סָאתָא. Targ. II Kings l. c.—V. סָאתָא.

סָאוֹב m. (סָאַב I) *unclean object; uncleanness.* Targ. Y. Lev. XXI, 1. Targ. Y. Deut. VII, 26 ס׳ שקצא (ed. Amst. סָאִיב, not סָ) what has become unclean through an abomination.

סוֹבְתָא, **סוֹאֲבְתָא**, **סָאוֹבְתָא** f. (preced.) 1) *uncleanness*, esp. *menstruation.* Targ. Ez. XXIV, 11. Targ. Y. Gen. XVIII, 11 (ed. Vien. סוּבְתָא). Targ. Lev. XV, 25; 31 (some ed. סָאוּב׳); a. fr.—2) cmp. (נִדָּה) *menstruant.* Targ. O. ib. 33 (Y. סִיאוּבְתָא; some ed. סִיאִיבְתָא); a. e.—*Pl.* סוֹאֲבָתָא. Targ. II Chr. XXIX, 16. Targ. O. Lev. XVI, 16; 19 סוֹאֲבָת constr. (Y. סוֹאֲבוֹת Hebraism); a. e.

סָאוֹר, v. שָׁאוֹר.

סָאוֹרָא, **סָאוֹר**, v. סִיאוּרָא, סִיאוּר.

סָאט, v. סוּט.

סָאִיב, **סָאֵיב**, v. סָאַב I a. סָאוֹב.

סָאִים, v. סוּם I ch.

סָאִין, v. סָתָן. [סְאִין *pl.* of סְאָה.]

סָאנָא *silver*, v. סִרְמָא I.

סָאן, v. סָתָן.

סָאנֵי, v. סָנֵי.

סאסא, **סאניא** Targ. Prov. XVI, 16; XVII, 3 some ed., v. סִרְמָא I.

Digitized by Google

סַאסָא, סַאסָאָה m. h. a. ch. (=סעסע, cmp. שׂער, סער; cmp. זָאזָא) *bristle, awn* or *beard of grain.* Sot. 5[a] (Ar. סָסָא). Ḥull. 17[b] דמרא לסּ (Ar. לססא) if the slaughtering knife is rough like a bristle of &c.—*Pl.* סָאסִין, constr. סָאסֵי. Koh. R. to IX, 11 שדית רץ על סּ שיבולין וכ׳ (not שיבוליא; some ed. סָאסֵי) he ran over the ears of standing grain, and they were not broken.

סָאפוֹן m. *soap, detergent,* v. צְמוֹן I.

סָאתָא I, סָאתָה f. ch.=h. סְאָה, *S'ah; measure.* Targ. Is. XXVII, 8. Targ. Job XX, 22; a. e.—Y. Ter. X, 47[b] top כמה סּ עבדא וכ׳ how much does a S'ah contain? Twenty four Log. Lev. R. s. 36; Y. Snh. X, 27[d] כאינש ... והא סּ וכ׳ as if one says, here is the bag, here is the Sela, and here is the measure, rise and measure (said of one who asks immediate reward for a good deed); Ruth R. introd. (some ed. סאה); a. e.—*Pl.*, v. סָאָה ch.

סָאתָא II f.=סְחוֹתָא, *sweepings, refuse.* Lam. R. to I, 15 (expl. סלה, ib.) עבדי סּ וכ׳ (some ed. סָאתֵי) he made me like refuse before them. Ib. בבר נמוא צווחין לסּ סריק (read סלותא; Ar. סלותא סולתא .. (בברגיא) in Bar Gamza they call sweepings *sallutha* (that which is thrown away); v. סָחִיתָא.

סַב, v. סָבַב.

סַב, סָבָא I, סָאבָא m. ch. (v. סָאַב II, סיב)=h. שָׂב, *grey, old; elder; ancestor; scholar* (=h. זָקֵן). Targ. Is. III, 2. Targ. Gen. XXIV, 2; a. fr.—Targ. Y. II Lev. XXII, 27 סָבְיָא.—Targ. II Esth. VII, 9 כאגג אבא סב (ed. Lag. טב . אבא, corr. acc.) like Agag my *grandfather.*—Y. Yeb. XII, 12[d] bot., opp. טַלְיָתָא. Ḥull. 6[a] אשכחיה חהוא סּ an old man (or scholar) met him; Sabb. 34[a]. Gen. R. s. 74 (ref. to Ps. CXXIV, 1) ישראל סּ it means Israel the patriarch (not Israel the people); Midr. Till. to Ps. l. c. Y. Ned. X, end, 42[b] לסָבַי to my ancestor. Ib. ר׳ דוסתי סּ R. Dostay senior; a. fr.—[Y. Maas. Sh. V, 56[c] top, v. סָבָא I.]—*Pl.* סָבְרִין, סָבַיָא, סָבֵי. Targ. Zech. VIII, 4. Targ. Joel I, 14. Targ. Prov. XX, 29 (Ms. סִיבֵי); a. fr.—Y. Peah VII, end, 21[b] איתי חוו סּ וכ׳ there were (poor) old men in our days &c. Kidd. 38[a] ר׳ סּ דארמאי ... R. J. used to rise before gentile old men. Snh. 17[b] סּ דסורא the scholars of Sura. B. Bath. 58[b] סאבי דיהודאי the Jewish scholars. Bekh. 8[b], v. אַתְרְנָס; a. fr.—*Fem.* (סָבָא), סַבְתָּא. Y. Maas. Sh. III, 54[b] top אמרי לון חד סבא (אמרת לון חדא סּ) said to them a certain matron (prob. wife of a scholar). Ib. מימר .. חדא סבתא that matron was of the opinion. B. Bath. 125[b] נכסי לסּ I bequeathe my property to my grandmother. Ib. אי קדים סּ וכ׳ if that grandmother had sold the property bequeathed to her before the claim could be preferred, the sale would have been valid; a. fr.—*Pl.* סָבָן. Targ. Zech. l. c.; a. e.—[סָב *to be old,* v. סִיב.]

סָבָא II 1) pr. n. m. *Saba.* Y. Yeb. IX, beg. 10[a] נירחא בר סּ; Y. Kil. IX, beg. 31[d] סָבָה.—2) כְּפַר סּ pr. n. pl. *K'far Saba,* in Samaria. Y. Dem. II, 22[c] bot. (ed. Krot. כפרסבא, one word). Nidd. 61[a]; Tosef. ib. VIII, 5 (v. Hildesh. Beitr., p. 10).

סָבָא III (b. h.; cmp. שָׂבַע) *to drink freely.*—Part. pass. סָבוּא, *pl.* סְבוּאִין, סָבְיָאִים *soaked, satiated.* Nidd. 24[b] Ar. (ed. סכויין) his bones are found satiated with moisture, i. e. *porous,* contrad. to משוחין oily, smooth.

סְבָא ch. same. Part. סָבֵי. Targ. O. Deut. XXI, 20.—[Targ. I Sam. XXX, 20 וסבא some ed., read וְשָׁבָא.]

Pa. סַבֵּי *to retail wine* in the shop or tavern. B. Bath. 98[a] אדעתא לסַבוּיֵי with the intention to retail it.

Af. אַסְבָּא *to satiate, soak*; trnsf. (cmp. סְפָג) *to lash.* Keth. 10[a] אַסְבְּרוּהּ כותרי make him absorb (strike him with) palm switches. Ib. ומַסְבְּרִינַן לֵיהּ וכ׳ and we lash him nevertheless.

סָבַב (b. h.) *to go around, turn.* Num. R. s. 18 כשהייתי ... והולך וסוֹבֵב כל וכ׳ when I travelled ... and went around all the towns; הייתי סובב והולך מעיר וכ׳ I went around from town to town. Erub. 56[a] וסובב אל צפון בלילה 'and turns northward' (Koh. I, 6) by night; a. e.

Nif. נָסַב *to take a turn.* Num. R. s. 4 ונסבה ורחבה למעלה it turned upward and became wider.

Pi. סִיבֵּב 1) *to surround.* Erub. l. c.; B. Bath. 25[b] (ref. to Koh. l. c.) פעמים מְסַבְּבָתָן ופעמים מחלכתן (Rashi סוֹבְבָתָן, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) at seasons the sun goes around them (making a circuitous route), and at seasons it passes straight through (from north-east to south-west). Erub. 23[b]; Num. R. s. 13 סַבֵּב tie around; a. e.—Trnsf. *to be around a person, to wait upon.* Deut. R. s. 1 (play on סב) הרבה סּ עשו את הדורו וכ׳ a long while has Esau been around his parent &c.—סּ על חפתחים *to go around from door to door, to beg.* Tosef. Peah IV, 8 המְסַבֵּב על ... ארן וכ׳ for the poor man that goes begging, the public charities are not bound to do anything. Y. ib. I, 15[d] top כבד .. אפוי את מסבב וכ׳ 'honor thy father and thy mother', even if thou have to go begging (thou must support them); Pesik. R. s. 23—24; a. e.—Ruth R. to I, 1 עכשיו .. מְסַבְּבִין פתחי וכ׳ now all Israel will surround my gate ..., waiting for distribution of food; Yalk. ib. 598 .ירדו .. מְסוֹבְבִין.—2) *to carry around from place to place.* Kel. I, 7 ומְסַבְּבִין לתוכן וכ׳ and you may carry a corpse from one (of the fortified places) to another; Tosef. ib. B. Kam. I, 14 .ומסּ בתוכן.—3) *to place around.* Num. R. s. 2 סּ לכסאו וכ׳ he placed four angels around his throne.—Part. pass. מְסוֹבָּב, f. מְסוֹבֶּבֶת *surrounded, closed.* B. Bath. 25[b], v. אַכְסַדְרָא.—*Pl.* מְסוֹבִּין, מְסוֹבְּרִין *assembled, arranged around.* Ab. Zar. 18[a] מסּ לו וכ׳ (Ms. M. מְסוֹבְּרִין אותו) (his sins) are arranged around him on the day of judgment (as witnesses). Yalk. Ruth l. c., v. supra.—Esp. *reclining on the dining couch around the tables* (v. מְסוֹבָּה). Ex. R. s. 25 מסּ ואוכלין וכ׳ lying on couches and eating and praising &c. Pes. 101[b] בני מסּ לשתות ... the members of a party that were assembled for a feast; ib. 102[a]. Tosef. ib. X, 12; a. fr.—[Tanḥ. Ḥayé 3 מסביב, read: מכתיב, v. כָּתַב.]

Hif. הֵיסֵב, חֵסִיב, חֵסֵב 1) [*to surround the table,*] *to recline for dining in company.* Ber. VI, 6 (42[a]) חסיבו אחד וכ׳ (Bab. ed. חֵיסְבוּ; Y. ed. חֵיסְבוּ) if they lie down for a meal, one says grace in behalf of all, opp. ויחיד יושבין. Tosef. ib. IV, 20 בעל הבירה שהיה מֵיסֵב ואוכל וכ׳ if a host has been reclining in company and eating, and a neighbor called

Digitized by Google

him away to speak to him. Ib. V, 5; Y. Taan. IV, 68ᵃ bot. בזמן שתחן שתי ... ומיסב וכ׳ when there are two couches, the highest in rank goes up and reclines at the head of the uppermost couch &c., v. הָסַב. Pes. X, 1 אפי׳ עני ... עד שיסב even the poorest man in Israel must not eat (on the Passover night) without reclining (to indicate that he is a free man); a. fr.—2) *to cause to recline, to invite.* Ex. R. s. 25 (ref. to ויסב, Ex. XIII, 18, a. שלחן, Ps. LXXVIII, 19) סיבבן תחת ענני וכ׳ he invited them to recline under the clouds of glory (v. סִירְנְמָטִין); a. e.—3) *to turn around.* Pesik. R. s. 14 עתיד אני לחסיב על עולמי וכ׳ I shall turn again to my world in mercy.

Hof. הוּסַב *to be transferred* from tribe to tribe (Num. XXXVI, 7). B. Bath. 112ᵃ כבר הוסבה the field had been transferred (before the division of the land); שכבר הוסבה לא אמרינן we do not adopt the argument that a transfer before the division made any difference (v. comment., a. Rabb. D. S. a. l. notes 4 a. 5 for Var. Lect.).

Polel סוֹבֵב *to surround.* Ab. Zar. 18ᵃ, v. supra.

סַבַּב ch. same; *Af.* אַסְבֵּב *to go around* (announcing). Y. R. Hash. II, 58ᵃ top דרתון אילין מסבין יומא דין וכ׳ these went around (as messengers to announce the New-Moon) to-day, and others the day after. Ib. מדו דסַבוּן; למה נִסְבָּה, v. צְפַת.

סַבָּא m. (preced.; cmp. שֵׂיבָא) *neighbor, borderer.*—*Pl.* סַבָּיֵא. Targ. Is. VII, 20 בס׳ ובמגריא בעברי וכ׳ (ed. Lag. בסיבכיא במגריא) read: בס׳ בעברי וכ׳ (במגריא being a gloss to our w.) among the borderers on the sides of &c.

סַבָּה, v. סִיבָּה.

סבדיי, Targ. Prov. II, 7 ed. Lag., read סְבַחוֹר=שְׁבַחוֹר.

סַבְדַלּוֹם m.=h. יַהֲלֹם, name of *a jewel* in the high priest's breast-plate, *diamond.* Targ. O. Ex. XXVIII, 18 (some ed. סְ); XXXIX, 11. Targ. Y. Num. II, 10.

סַבּוּ, v. v. סִיבּוּ.

סַבּוֹאָתָא, v. סַבּוֹיָתָא.

סבוי, Yalk. Num. 773, סבווני ס׳, v. סִיבּוּיָא.

סַבּוֹיָתָא c. pl. (סָבָא) *wine-retailers.* Ab. Zar. 71ᵃ (Ar. סַבּוֹאָתָא); ib. 72ᵇ סַבְוָיתָא.

סָבוּךְ, v. סִיבּוּךְ.

סָבוּל, v. סִיבּוֹלָת.

סַבּוֹלָאָה* m. (סָבַל) *load-carrier.* B. Mets. 93ᵇ בר אדא ס׳ (Ms. R. סַבּוֹלָא; Ms. H. סַבּוֹלָאָה, Ms. F. סַקּוֹלָא *of Saccola=Sacala* in Gedrosia?).

סַבּוֹלֶת, סְבוֹלֶת, v. סִיבּוֹלֶת.

סבונת, Y. Sabb. VI, 8ᵃ bot. ed. Zyt., v. סְבָנִי.

סַבּוּרָא, סְבוּר, v. sub. סִיב׳.

סַבּוּרָא m. (סְבַר I) 1) *a reasoner* (opp. to learned, v. גְּמָר II). Y. Sabb. III, 6ᵃ דחדין ס׳ דלא ילפין וכ׳ that reasoner who has neither studied nor attended scholars.—2) (adj.) *imaginative, fanciful.* Y. Kidd. III, 63ᵈ bot. דחגיי אינשא ס׳ חוא (not אינשי) for Ḥ. is a fanciful man (whose traditions cannot be relied upon).

סְבוֹרָא m. *hope,* v. סְבָרָא.

סַבּוֹתָא, v. סַבּוּתָא.

סַבְטָא pr. n. m. *Sabṭa.* Snh. 64ᵃ ס׳ בן אלס (v. אָלָס, a. אַבְלַס); Y. ib. X, 28ᵈ סבטחא; Sifré Num. 131, a. Yalk. ib. 771 סבטיא.

סַבַּטְיָא, v. preced.

סַנְבְּ׳, סַמְבְּ׳, סַבְּ׳, סַבַּטְיוֹן pr. n., נְהַר ס׳ (Σαββατεῖον, Σαββατικός) *the river Sabbation,* said to rest on the seventh day (v. Plin. Hist. Nat. XXXI, 2; Jos. Bell. Jud. V, 5, 1; Neub. Géogr. p. 33). Snh. 65ᵇ נהר ס׳ יוכיח let the river S. prove (that the seventh day is the Sabbath); Yalk. Lev. 617 סנ׳; Gen. R. s. 11 סמ׳; Tanḥ. Ki Thissa 33 סמ׳; Pesik. R. s. 23 סמ׳. Gen. R. s. 73 עשרת .. לפנים מנהר סמ׳ וכ׳ the ten tribes were exiled to within the confines of the river S., whereas Judah and Benjamin were scattered over all lands; Y. Snh. X, 29ᶜ bot. סנ׳; Targ. Y. Ex. XXXIV, 10 מן לגיו לנהר סמ׳.

סַבָּיָא m. 1) *old,* v. סָב.—2) *officer of the royal household.* Koh. R. to IX, 18 (expl. חמזכיר, II Kings XVIII, 18) ס׳ (some ed. סַכָּיָא).

סָבִיב (b. h.; סָבַב) *around.* Tanḥ. B'midb. 12 ס׳ למשכן around the Tabernacle; a. e.

סְבִיבָה f. (preced.) *neighborhood.*—*Pl.* סְבִיבוֹת. Num. R. s. 18 כיון שראו שנסתלקו ישראל מסְבִיבוֹתֵיהֶם when they saw that the Israelites had removed themselves from their neighborhood; a. e.

סְבִיכָא m. (סָבַךְ)=b. h. סָבָךְ, *thicket.* Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. II Chr. XX, 2 סְבִיךְ דיקליא (h. text תמר חצצון).

סְבִילָה f. (סָבַל) *carrying a burden, use of the stem* סָבַל. R. Hash. 11ᵇ אחיא ס׳ Ms. M. (omitted in ed., v. Rabb. D. S. a. l. note) there is an analogy between סבל (Ex. VI, 6) and סבל (Ps. LXXXI, 7); Yalk. Ex. 177; Yalk. Ps. 831.

סבין, Y. R. Hash. II, 59ᶜ top, v. סָבֵי.

סְבִינָתָא, v. סַבְנִיתָא.

סְבִיסְקֵי m. pl. (v. Löw Pfl., p. 188 sq.) *mandrake flowers.* Snh. 99ᵇ (expl. דודאים, Gen. XXX, 14) ס׳ (Var. סיבסוך, Ms. M. סכסוך; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סְבִיעַ, v. שְׂבַע.

סבירניות, Y. Keth. I, 25ᵇ top, v. טְבַרְיָא.

Digitized by Google

סַבְּיתָא, v. סַבּוּיְתָא.

סָבַךְ (b. h.) *to interweave, interlace,* esp. *to make a hedge* or *dam* with twigs, stones &c. Shebi. III, 8 לא יְסַבּוֹךְ בעפר Ms. M. a. R. S. a. l. (ed. יסמוך) he must not cover the dam with earth, opp. עושה חיריץ, v. חֲרִיץ.

Nif. נִסְבַּךְ *to be caught, entangled.* Lev. R. s. 29, a. e., v. נָטַשׁ II. Yalk. Num. 782, v. infra; a. e.

Hithpa. הִסְתַּבֵּךְ, *Nithpa.* נִסְתַּבֵּךְ same. Gen. R. s. 56 מִסְתַּבְּכִין בצרות עתידין entangled in troubles. Ib. [read:] בניך לִהְסְתַּבֵּךְ במלכיות ונמשכין ממלכות למלכות thy children will be entangled (come in conflict) with successive empires, and be drawn from empire to empire; Yalk. Num. 782 נִסְתַּבְּכִין. Gen. R. s. 65 וכ׳ בשערו and the chaff stuck in his hair. Y. Sabb. VII, 10ª bot. נִסְתַּבְּכוּ בגדיו וכ׳ if his garments were caught in thorns; a. e.

Hof. הוּסְבַּךְ same. Peah VII, 3 [read:] עקץ .. ה׳ בעלים if he cut a cluster off by its stalk, and it was intercepted by the foliage, and in falling to the ground single berries fell off.

Pi. סִבֵּךְ *to entangle.* [Y. Kil. II, end, 28ᵇ מסבכין, some ed., v. סָבַךְ.]—Part. pass. מְסוּבָּךְ. Ḥull. 30ᵇ תחת צמר מס׳ if he put the slaughtering knife under the entangled wool (on the animal's neck). M. Kat. 6ª top בְּמְסוּבָּכִין when the trees in the field are irregularly scattered (not planted in rows). Sot. 48ª; Yalk. Is 292 (ref. to ארזה, Zeph. II, 14) בית חמסובך בארזים a house which lies in a thicket of cedars.

סָבֵךְ ch. same. Part. pass. סְבִיךְ. Ḥull. 48ª והוא דס׳ בבסרא provided the perforated lung is intergrown with the fleshy part of the ribs.

Pa. סַבֵּךְ *to weave a net.* Targ. Prov. XXX, 28 דְמְסַבְּכָא ed. Lag. (Var. דְמַסְבְּכָה).

סֶבֶךְ m. (preced.) *net-work, web.* Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 אם יש לחן ס׳ (ed. Zuck. a. oth. סכך) if the fringes form a web. Ib. ס׳ עולת וכ׳ a web of fringes is partly subject and partly not subject to the standard measure of &c.

סַבָּךְ* m. (preced.) *net-weaver.* Erub. 72ᵇ top ר׳ יהודה חס׳ R. Ḥan. a. Alfasi (ed. הסבר, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

סְבָכָא, סִ׳ m. (preced. wds.) *net, head-dress.*—*Pl.* סְבִיכָא, סַבְּיָא. Targ. Is. III, 18 (h. text שהרנים); v. next w.—[Ib. VII, 20 סיבכיא, ed. Lag., v. סְבָכָא.]

סְבָכָה, שְׂ׳ f. (b. h. שְׂ׳) 1) same. Tosef. Sabb. IV (V), 11 ס׳ חמווחבת (ed. Lag. סבכא, Var. ספכא, corr. acc.) a gold-embroidered hair net; Sabb. 57ᵇ. Y. ib. VI, 8ᵇ bot.; Neg. XI, 11, a. fr. סביס של ס׳, v. עֲבִיס; Tosef. Kel. B. Bath. V, 15 סביס של ש׳. Sabb. l. c. כל שהוא למטה מן הש׳ whatever ornament is worn beneath the net; ib. 65ª חס׳; (Tosef. ib. IV (V), 7 חיפוי שלמטה משערת); a. fr.—2) *any net-work, mat* &c. Kel. XXVIII, 9 ס׳ של זקנה the old woman's net-work (mat to sit upon, v. Maim. a. l.). Ib. חלוק .. תעשוי כס׳ the public woman's shirt which is like net-work (gauze, v. חוּץ II). Y. Ter. VIII, 45ᵈ עומד כס׳ אירס .. the venom of the serpent remains on top (of liquids) as a net-like film; Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ top דומה לש׳; Y. Sabb. I, 3ᵈ top עשוי כש׳; a. fr.—Ib. VI, 7ᵈ שבוסה, read שבכה, v. גָּבוּל II.—*Pl.* סְבָכוֹת, שְׂ׳. Kel. XXIV, 16; Tosef. ib. B. Bath. II, 10 שלש ס׳ הן וכ׳ there are three categories of nets with regard to levitical cleanness; a. e.

סִבְּכַי, v. סִיבְּכַי.

סָבְכָא f. ch.=h. סְבָכָה. B. Bath. 146ª (Ms. M. סבכ׳, oth. Mss. סבחכא, ספחכא, סבכחא, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. בֵּירְכָא.

סָבַל (b. h.) *to carry* a load; *to sustain; to endure.* Lev. R. s. 4, end חנפש הזו סוֹבֶלֶת .. וחקב״ה סובל את שלמו the soul supports the body, and the Lord sustains his world; (Tanḥ. Ḥayé 3 משמרת .. משמר). Pes. 113ᵇ ארבעה דברים .. אין סוֹבְלָתָן there are four things which the mind (of man) cannot endure. Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. IV, 13) לעליונים אתה סובל ולפשעי אין אתה סובל .. thou bearest those on high and those below, and my trespass thou wilt not bear? Y. R. Hash. II, end, 58ᵇ (ref. to Ps. CXLIV, 14 אלופינו בשעה שהגדולים סוֹבְלִין את וכ׳ (מסבלים when the great bear the small (take care of them), there is no breach &c.; ib. בשעה שהקטנים סובלין וכ׳ when the small bear the great (respect their superiority), there is &c.; Yalk. Ps. 888; Ruth R. introd (ושם). Ex. R. s. 5 סָבְלוּ מכות they endured maltreatment; a. fr.—Y. Peah I, 16ᵇ הפורק .. ואיני סוֹבְלָהּ he who throws off the yoke, that is, he who says, there is a law, but I will not bear it.

Pi. סִיבֵּל *to load.* Part. pass. מְסוּבָּל. Ber. 17ª (ref. to Ps. l. c.) מְסוּבָּלִים laden with good deeds; נס׳ ביסורים laden with pains. Yalk. Deut. 963 מסובלים כספם וכ׳ (Deut. R. s. 11 הדין סובלים) carrying their silver and their gold; a. e.

סְבַל ch. same. Targ. Y. Deut. XXXII, 11. Targ. Job XXI, 3. Targ. Y. II Deut. XXIV, 15; a. fr.—Cant. R. to V, 14 דְסָבְלִין רוחא, v. רוּחָא; a. e. לסִיבְלֵי, v. סִבְלֵי. Gen. R. s. 38

Pa. סַבֵּל (v. סַבְלוֹן) *to send presents of betrothal.* Kidd. 50ᵇ מְסַבְּלֵי וחדר מקדשי where it is customary to send the presents before betrothal; a. e.

סַבָּל m. (b. h.; preced.) *load-carrier.* Y. B. Mets. X, end, 12ᶜ; (Bab. ib. 118ᵇ בַּתָּה). Kidd. 82ᵇ; Y. ib. IV, end, 66ᵈ; Tosef. ib. V, 15 (ed. Zuck. note). Tanḥ., ed. Bub., M'tsora 11 בריאים כסַבָּלוֹ של עולם as strong as he who carries the world; Yalk. Ps. 808.—*Pl.* סַבָּלִין. Kel. XXVIII, 9 כסת חס׳ the cushion which load-carriers wear on their heads.

סִבְלָה f. (b. h.; preced.) *load, burden.*—*Pl.* סִבְלוֹת. Lev. R. s. 37 סִבְלוֹתָם, v. שָׁבַב. Ex. R. s. 1 מהיכן רואה בסבלותם וכ׳ he saw their burdens and wept. Ib. הדה הולך ומישב לחן סִבְלוֹתֵיהֶן he went and helped them to arrange their burdens; a. e.

סִבְלוֹן, סִ׳ m. (preced. wds.) 1) *load.* Sifra introd. עשוי לסִבְלוֹן אחר made for the carrying of something else (than only persons).—2) *pl.* סִיבֵּי, סִבְלוֹנוֹת (cmp. b. h. מַשָּׂא) *presents,* esp. *presents of betrothal* (donatio propter

Digitized by Google

nuptias). Kidd. II, 6 אע"פ ששלח ס' וכ' although he sent presents after that (after an invalid betrothal). Ib. 50b חוששין לס' we have an apprehension concerning nuptial presents, i. e. the fact of a man's having sent presents to a woman gives rise to the apprehension that a betrothal may have taken place (Tosaf.), or that the presents may have been meant as a means of betrothal (Rashi). Ib. אימא ... כי קא משדר ס' אדעתא וכ' I might think ... when he sent the presents he did so with the intention of making them the means of betrothal. B.Bath. IX, 5 חשולח ... אינן נגבין ס' if one sends presents ..., they cannot be reclaimed (in case of death or divorce before marriage). Ib. 146a ס' התשויין ליבלות presents intended for immediate consumption or wear; a. fr.

סבנת, v. next w.

סִיב', סוּב', סָבְנִי m. (cmp. Arab. *sabanu*, nomen oppidi ... a quo panni nomen acceperunt (Freytag); cmp. σάβανον, sabanum) *a cloth*, esp. *a head-cover which fell down over the shoulders, sibni*. Y. Sabb. VI, 8a bot. כריך סְבָנֵיהּ עליהון (ed. Zyt. סבונה, corr. acc.) he tied his *sibni* around them; Y. Yeb. XII, 12d top סְבָנָהּ. Gitt. 59a ס' (Ar. סאר), v. חוֹמֶס. Cant. R. to V, 14 אפי' סבנית לא חות יכיל למיסבל וכ' (he became so weak from studying that) he could not even carry his sibni (in his hand), but others had to take it off for him; v. next w.—*Pl.* סְבָנִין. Gen. R. s. 19 סבנין (corr. acc.) *a female head-cover*, corresp. to סדינין for males.

סְבִינְתָא, סְבִנְיָתָא f. same. Sabb. 147b סבני צריך וכ' Ar. (ed. סכ'; Ms. O. סְבִינְיָתָא; Rashi Ms. סִיבְנִיְיתָא, *pl.*) if one carries a *sabnitha* (to be used at bathing, on the Sabbath), he must tie its two ends (around his neck, so that it be a part of his wearing apparel). Pesik. B'shall., p. 93b סבניתיה וכ' Ms. O. (ed. סכינתיה, v. Bub. notes a. l.) even his *s.*, if another person did not take it off for him, he could not &c. (Ar. אפי' ס' לא יכיל טעון, v. preced.). Y. Shebu. VI, end, 37b אירים סבינתיה וכ' tore his *s.* off his head and said, this sheet (סדינא) shall not go out of my hands &c.—*Pl.* סִיבְנִי, סְבִינְיָתָא, סַבְנְיָתָא, סִיבְנִי, סְבִינְיָתָא, סַבְנְיָתָא. Sabb. l. c., v. supra.—Y. ib. VI, 8b bot. (expl. מטפחות, Is. III, 22) ס' רמין large head-covers.

סְבַסְטִי pr. n. pl. (Σεβαστή) *Sebaste*, built by Herod on the site of the old Samaria (Shomron). Num. R. s. 10 (ref. to Am. VI, 1) that means the ten tribes שחיו יושבים לבטח בס' (not שיושבים) who dwelt safely in S.; Tanḥ. Sh'mini 5 בסַבְסְטָיָא. Arakh. III, 2 (14a), v. חוֹלַת; Sifra B'ḥuck. Par. 4, ch. X סְוַוסְטִי; Tosef. Arakh. II, 8 ספוסטא (Var. ספימטא, corr. acc.).

סַבְסְטִין* m. pl. (σεβαστοί) *members of the imperial family, princes*. Tanḥ. B'midb. 2 [read:] תרבצתי אתכם כס' וכ' I caused you to recline on couches like princes; (ref. to ויסב, Ex. XIII, 8) כדרך שחמלכים מסובין וכ' just as kings recline; [Var. בסיגמטין, בסוג', taken fr. Num. R. s. 1, beg., v. סִיגְמָטִין].

סְבַע *to be satisfied*, v. שְׂבַע.

סִיב', סִבְעָא m. (preced.) *plenty*. Targ. O. Gen. XLI, 29; 30; 31 ed. Berl. (oth. ed. שׂוֹבְעָא, שׂוֹבַע). Targ. O. Deut. XXIII, 25 ed. Berl. (oth. ed. שִׂיב', שָׂב'). Targ. Prov. III, 10 סוּבְעָא Ms. (ed. שׂוּבְעָנָא, שׂוּבְעָא).

סְבָקִין, v. סִיבַּק.

סָבַר (b. h. שָׂכַר *Pi.*; Saf. of ברר) [*to be bright,*] *to look for, be hopeful; to think, imagine. Part. pass.* סְבִיר; f. סְבִירָה; *pl.* סְבִירִין, סְבִירוֹת *hoping; thinking*. Ruth R. to I, 1 ס' עליו ... חיו the citizens were relying on him; (Yalk. ib. 598 בטוחין).—Keth. VII, 10 ס' חייתי וכ' I was in hopes that I might be able to bear it. Gitt. 56b וכס' תרג וכ' and he was like thinking (he imagined) that &c., v. תָּרַג; a. fr.—Tanḥ. P'kudé 3 חיו סוברים וכ' (perh. to be read: סבורים) they thought that he (Adam) was their creator; Pirké d'R. El. ch. XI כסבורין.

Hif. הִסְבִּיר *to brighten, illustrate, make clear*. Koh. R. to X, 10 (ref. to Koh. l. c.) אם נקהה ... והוא אינו בא לידך להַסְבִּירוֹ בפניך וכ' if thy study has been dull to thee like iron (difficult), and he ... does not come to thy side to make it clear before thee, denounce him with all thy might.—Esp. ה' פנים *to show a bright face; to be friendly; to encourage*. Ib. ואין תרב מַסְבִּיר פ' לתלמיד and the teacher does not show the pupil a kind face (will not relent); ib. ואין תרב מסביר לתלמיד (sub. פנים). Ib. ואין הקב"ה מסביר פ' לדור and the Lord does not look favorably at the generation. Y. Yoma VI, beg. 43b שלא יהא הדיין ... ומעז וכ' מסביר פ' that the judge must not be friendly towards the one and severe towards the other (of the litigants). Midr. Till. to Ps. CXXXVII ... וכיון אלהיהן שמַסְבִּירִין לו פ' וכ' their God is merciful, and as soon as they show him a kind face, he takes pity &c.; Pesik. R. s. 28. Ber. 63b אני ואתה נַסְבִּיר פ' בהלכה let us cheer each other up in the *halakhah* (by discussion). Ib. כשם שאני ... חַסְבֵּרְתִּי פ' וכ' as I have been kind to thee, so be thou kind (forgiving) to &c.; a. fr.

סְבַר, סְבִיר I ch. same, 1) (with אַפִּין) *to show a bright face, be pleasant; to favor* (with ב or ל). Targ. Y. Gen. IV, 4, sq. Targ. Job XXXII, 22 יְסַבַּר Ms. (ed. יְסוֹבַר *Poël*; some ed. יְסַבֵּר *Pa.*).—*Part. pass.* סְבִיר; סְבִיר אפין *looked up to with favor, honored, popular*. Ib. XXII, 8.—2) *to be bright, intelligent*. Targ. O. Lev. XIX, 32 סָבַר (Y. ib. סְבִירִין).—3) *to look out for, hope; to speculate, plan; to imagine, believe*. Targ. Hos. XII, 7. Targ. Ps. XXVII, 14. Targ. Y. Ex. X, 11 סַבְּרִין. Targ. Prov. XIV, 12; a. fr.—*Part. pass.* סָבִיר, סְבִיר *looking for, planning, thinking, believing*. Targ. O. Ex. X, 10. Targ. O. Gen. XXXVII, 8; a. fr.—Y. Ber. III, 6c top חמן סְבִירְתֵּיהּ there I thought about it, v. סְבָר.—4) *to conclude, argue, understand; to have an idea*. Targ. II Sam. XII, 19; a. e.—B. Bath. 65a, a. fr. סָבוּר מינה וכ' they concluded from this that ..., but it is not so. Gitt. 56a סבור רבנן לקרוביה the scholars proposed to offer it up on the altar. Keth. 87b, a. fr. ס' למימר וכ' ... R. ... had an idea to say &c. (but was refuted). Ber. 3a, a. fr. מאי קס' וכ' what is R. E.'s opinion? אי קס' שלש וכ' if he holds that the night contains three watches &c. Ib. 4b ר' יוחנן ס' וכ' R. J. argues (thus) &c. Ib. 27a מי סָבְרַת דחאי וכ' do

Digitized by Google

you think that &c.?—Yeb. 72b וסַבְרָהּ וכ׳ .. תניתיה he learned it by heart in three days, and reasoned it out (drew the logical conclusions from it) in three months. Sabb. 63a לִיסְבַּר, v. II. נְמַר. Keth. 77a דסְבְרָא וקבילא for she understood well (her husband's physical condition) and accepted it; ib. הא סְבִירָא וקבילא did she not understand and accept? B. Mets. 65a סָבַרְתָּ וקבילת thou didst understand and accept; a. fr.—ס׳ כ׳ to think like, *to agree with, adopt the opinion of*. Succ. 33b ס׳ לת מותיה בחדא ופליג וכ׳ he agrees with him in one point, and differs in another point; a. fr.—סְבִירָא ל׳ *is of the opinion, shares the opinion*. Ib.a אי ס׳ לן וכ׳ if we accept the opinion that &c. Ḥull. 48a ולית לא ס׳ ליה (abbr. ל״ס) but he himself does not entertain that opinion; a. fr.—Tanḥ. P'kudé 2 סַבְרֵי מרנן have the gentlemen formed an opinion?, i. e. how do you vote?—Ib. (introducing the benediction over wine) סברי מרנן have you agreed (to allow me to say the prayer)?, i. e. with your permission!—B. Kam. 32a ותְסְבְרָא how can you understand that?, i. e. is this not a contradiction?—Gen. R. s. 34; s. 38 הוה מַסְבַּר ליה ולא ס׳ he explained to him, but he could not comprehend; מאי טעמא לית את סבר why is it that you do not comprehend?

Pa. סַבַּר 1) *to look for, hope, trust*. Targ. O. Gen. XLIX, 18 סַבְּרִית (ed. Berl. סָבְרִית).—2) with אַפִּין *to favor*. Targ. Job XXXII, 22, v. supra.

Af. אַסְבַּר 1) *to trust*. Targ. Prov. XI, 28 מַסְבְּרִי Ed. Lag. (oth. ed. מְסַבְּרִי *Pa.*); a. e.—2) *to make confident*. Targ. Ps. XXII, 10.—3) (with אַפִּין) *to be kind to, cheer up*. Targ. Y. Num. VI, 26 יְסַבַּר סָבְרֵי אפוי. Targ. I Chr. II, 55.—4) *to illustrate, explain*. Ḥull. 48a אַסְבְּרָהּ לי .. רבין Rabin .. made it clear to me. B. Mets. 33a דאַסְבְּרָן זודמא וכ׳ who explained to us what *zomalistron* meant. Erub. 21b ואַסְבְּרָהּ במאי דדמי ליה and illustrated it by a simile. Y. ib. X, beg. 26a אַסְבְּרֵי רב וכ׳ B. H. enlightened me (saying) &c. Gen. R. l. c., v. supra; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּבַּר 1) *to look for, hope; to plan, intend*. Targ. Ps. CVI, 13.—Targ. Y. II Gen. XLIX, 17.—2) *to be understood, be intelligible, evident*; to be *rational, logical*. R. Hash. 31b sq. אמר מלתא ואִ׳ מִסְתַּבְּרָא וכ׳ he said something, and his argument appeared reasonable, and his teacher instituted the usage in his (R. Joḥanan's) name. Y. Ab. Zar. I, 40a לא מִסְתַּבְּרָא כאידין סוברת וכ׳ it is not reasonable to follow this opinion that it is not forbidden. Ber. 36a כותך מסתברא it is reasonable to follow thy opinion, i. e. thou art obviously right. Sabb. 76a אדרבא כדמעיקרא מס׳ on the contrary, that which he first said stands to reason; a. fr.

Poël סוֹבַר, v. supra.

Ithpoël אִסְתּוֹבַר (cmp. צְפַן) *provide one's self; to store up for one's self*. Targ. Ez. XXXIX, 9. V. מִסְבְּרָא, תִּסְבְּרָא.

סְבַר II, *Poël* סוֹבַר (cmp. סבל) [*to encompass,*] *to carry; to bear, endure; to sustain*. Targ. Y. Gen. XXI, 15. Targ. Deut. I, 31.—Targ. Prov. XXX, 21 לסוֹבְרָא Ms. (ed. לְמִסְבְּרָא, לְמִסַּבְּרָא). Targ. Ps. XCVI, 8 אובילו וסוֹברוּ ed. Wil. (ed. Lag. תוברו ושוֹברוּ, corr. acc.). Targ. I Kings IV, 7 (h. text כלכל); a. fr.—Y. B. Bath. II, beg. 13b מְסוֹבַר יכיל ולא הוה and could not carry it (and dropped it).

סְבַר III, *Poël* סוֹבַר (*Saf.* of ברי; cmp. Arab. *sabar* exploravit vulnus &c., *misbâr* specillum vulnerarium) *to perforate, cut*, (only used in the sense of) *to let blood*. Part. pass. מְסוֹבַר. Pes. 112a top דמס׳ ולא משי וכ׳ Ms. M. (ed. מְסוֹבַר, v. סָבַר II) he who has been bled and has not washed his hands. Yeb. 72a לא מְסוֹבְרִינַן ביה Ar. (ed. מסוכ׳) and on it (that day) we must not be bled. Meïl. 20b דמס׳ ואכל וכ׳ (ed. דמסוכ׳; Ar. דמַסַּבַּר, prob. clerical error, v. Koh. Ar. Compl. s. v.) he who eats fowl after blood-letting. Ab. Zar. 28b דכאיב ליה עינא ודמ׳ Ag. Hatt. (v. Rabb. D. S. a. l. note 7) one having pain of the eye and one who has been bled.—V. סִיבּוּרָא II.

סַבַּר m. (סָבַר I) *reasoner, fine scholar*. Targ. O. Lev. XIX, 32 Ms. a. some ed., (ed. Berl. סָבַר, v. סָבַר I).—*Pl.* סַבְּרִין. Targ. Y. II Gen. XLIX, 10 (ed. Vien. סכ׳, corr. acc.; Y. I סַפְרִין).

סֵבֶר m. (b. h. שֵׂבֶר; סָבַר) 1) *hope*. Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLII, 1) אל תהי קורא יש שבר אלא יש ס׳ ... שסְבֵרוֹ read not *yesh sheber* (there is corn) but *yesh seber* (there is hope) &c., v. אִסְתַּקְלִינְהוּ. Sifra Aḥaré, Par. 9, ch. XIII ושמא תאמר אבד סִבְרִי ואבד סכויי ... אני סִבְרָךְ וכ׳ lest thou say, my hope is gone, my outlook is frustrated, therefore it reads, 'I am the Lord', I am thy hope &c. Yoma 72a אבד סִבְרָן ובטל סכויין their prospect of restoration is gone &c. Erub. 21b אבד סִבְרָם וכ׳ they are beyond hope (of return to God) &c. B. Mets. 33b פסק סברם ובטל סכוים there is no hope for them &c.; Yalk. Is. 371 .. שכרן שיכויין .. (read שִׂבְרָן).—2) with פָּנִים, *brightness, friendly expression*; in gen. *countenance*. Ab. I, 15 .. בסבר פ׳ יפות הוי מקבל receive every man with a countenance of friendliness. Cant. R. to II, 5; a. fr.—3) *understanding, plain sense*. Yalk. Sam. 158 כך הוא סִבְרוֹ של דבר this is the plain sense of the thing (the common opinion), opp. to עיקרו של דבר the root, the deeper cause; v. סָבָא.

סְבַר IV, סִ׳, סְבָרָא, סוֹבָרָא ch. same, 1) *hope*. Targ. Prov. XI, 7. Targ. Job V, 16. Targ. Prov. XIII, 12 סַבְרָא ed. Wil.—Targ. Ps. IX, 19 סוֹבְ׳ (Bxt. סבו׳); a. fr.—Gen. R. s. 68 סִבְרִי, v. בְּרִירָא. Ib. s. 53 את לא אובדית סִבְרָךְ thou didst not give up thy hope, so will I not suffer thy hope to be frustrated. Midr. Sam. ch. V; Yalk. ib. 86 (ref. to אפסי, I Sam. II, 10) ... ארלין דסוֹבְרֵיהוֹן מסיק מן בריריהון that means the nations whose hope is cut off from their Creator (who have no faith); a. e.—2) with אַפִּין, *countenance*. Targ. Gen. XXXI, 2; a. fr.—Gen. R. s. 35, v. אַפָּא. Lev. R. s. 5 מאן יכיל למיחמי ס׳ אפוי וכ׳ who can ever see the face of Abba Judan?; a. fr.—3) *opinion*. Y. Ab. Zar. I, 40a סִיבְרָהּ (ed. Krot. סי׳), v. סָבַר I, *Ithpa.*

סְבָרָא, סָבְרָא m. (preced.) 1) *brightness of mind, ingenuity*. Targ. Cant. V, 10.—2) *speculation, logical argument*. Meg. 18b, a. e. (expl. מתנמנם, v. נִים) דקרי .. ולא ידע לאחדורי ס׳ you call him, and he answers but cannot recall an argument. Y. Ber. III, 6c top כל סבר קשי דדנה לי חמן סבירתיה any hard thinking I had to do, there I did it. Ib. כל החוא סברא קשיא וכ׳ all that difficult subject of T'bul Yom I studied there.—Esp. *logical deduction, conclusion by reasoning*, opp. to גמרא verbal tradition. Yoma

Digitized by Google

33ª bot. גמרא גמירנא ס׳ לא ידענא I know the final decision as a tradition, the argument I do not know. Gitt. 6ᵇ בשלמא מילתא דתלרא בס׳ לחדי וכ׳ if it were a thing which depends on reason, you might be right, but this is a tradition. B. Bath. 77ª גמרא או ס׳ is this a tradition or a logical inference? Ab. Zar. 34ᵇ ארבעית ארמא ס׳ ואנ״א קרא I may say, it is founded on reason, or I may say, it is intimated in the Scriptures; a. v. fr.—8) *common sense, ordinary conception*, opp. עיקר. Y. Ber. IX, 13ᶜ bot.; Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 כך הוא ס׳ דמילתא, v. סָבָא 3.

סַבְרוֹנָא m. (dimin. of סַבְרָא) *dear hope*, or *dear little face*. Pesik. B'shall., p. 83ª סַבְרוֹנֵי, v. גְּרִיוָנָא I; Yalk. Num. 773; Cant. R. to IV, 12.

סַבְרוֹסִי m. (prob. a. geogr. term; cmp. סַמְרַאי) *sibrosi*, name of a species of olive. Ber. 39ª Ms. M. (ed. סַמְרוֹסִי), v. אַבְרוֹסִי.

סַבְרְתָּא, סַבְרָתָא, סִיבַרְ׳ f.=סַבְרָא, *hope*. Targ. Ps. IX, 11 סַבְרוּתָךְ (Ms. סוֹבְ׳) the hope placed in thee. Targ. Job XI, 20 סַבְרַתְהוֹן ed. Wil. (ed. Lag. סיבר׳); a. e.

סַבְרִיקִין, סַבְרִיקִים, v. סְפִרְקִין.

סַבְרְתָּא, v. סַבְרָתָא.

סַבְתָּא, v. סִיבְתָּא.—[Ab. Zar. 58ᵇ סבתא, v. סָכוּתָא II.]

סַג, v. סִיג.

סָגָא, v. סְגִי.

סָגִיד, סָגֵד, סָגַד (b. h. סָגַד) *to bend, bow; to worship*. Targ. Gen. XXIV, 26. Targ. O. ib. XXVII, 7; a. fr.—Part. סָגֵיד, *pl.* סְגִידִין. Targ. II Esth. III, 2; a. e.—Gen. R. s. 38, end וויי ליה ... ובעי למסגד לבר יומיה woe to that man who is sixty years old and wants to bow to an idol made to-day!; Yalk. ib. 62 למסגוד לחדתין דעביד יומא דין. Ib. נסגוד לטורא .. נסגוד וכ׳ let us worship the fire; said he to him, let us worship the water which extinguishes the fire. Cant. R. to II, 5 מְסַגְּדִי, v. פְּרִיתָא; a. fr.—Hull. 62ᵇ סָגֵיד, v. זָגַד.

סִי׳, סְגָדְיָא c. (preced.) *kneeling, worship*. Targ. O. Lev. XXVI, 1 סיגדא ed. Berl. (oth. ed. סְגִידָא; h. text משכית).—*Pl.* m. סְגִידִין, סִי׳; f. סְגָדְיָתָא, סִי׳. Targ. O. Num. XXXI, 10 בירת סְגַהְדְּהוֹן; Y. בירת סְגוּדְיהוֹן (ed. Vien. סַגְ׳; h. text טירתם).

סְגִידוּ, סְגִידוּ f. (preced.) *idol-worship*; trnsf. m. *idol*. Targ. Y. I Gen. XI, 4; Y. II בירת סגידו (strike out בירת).

סַגְדִּים, v. זַגְדִּים.

סגדיות, read: סְגָרְיוֹת; v. אֲכְסִיטָרוֹן.

סגדיס, v. זַגְדִּים.

סַגּוּ, v. סַיְגוּ.

סָגוּד, v. סָגַד.

סְגוּדָא, סָגוּד m.=סְגִידָא, *idol-worship*, Targ. Y. Ex. XXIII, 24.

סְגוּדְיָנָא, v. סוּגְדְיָנָא.

סְגוּלָה, סְגוֹלָא, סְגוֹל m. (סָגַל)=h. אֶשְׁכֹּל, *cluster* of grapes. Targ. Y. II Num. XIII, 23. Ib., sq. מחל סגולא Ar. (ed. לח ...). Targ. Y. II Deut. I, 24 מחלי סגולה.—Y. Peah VII, 20ᵇ top חדתא ס׳ וכ׳ that (much spoken of) cluster in the vineyard. Ib. תדין תורא דאת סבר חוא ס׳ that ox which you think you see (at a distance), is a cluster.—*Pl.* סְגוֹלַיָּא. Targ. Y. I Gen. XL, 12. Targ. Y. ib. 10.

סְגוּלָא m. (v. next w.) *acquisition, property*. Targ. Y. II Gen. XIV, 21 (not סגו לא; h. text רכש). Ib. XXXI, 18.—Hebr. form סְגֻלָּה (v. next art.). Targ. Y. II Deut. XXVI, 18.

סְגוּלָה, v. סְגוּלָא.

סְגוּלָה f. (b. h. סְגֻלָּה; סָגַל) *safe investment, heirloom, family relic, treasure*. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to סגלה, Ex. XIX, 5) מה סְגוּלָתוֹ של אדם וכ׳ as the heirloom a man possesses is dear to him, so &c.; Pesik. R. s. 11, end. B. Bath. 52ª קבל מן חקטן יעשה לו ס׳ if one receives a trust from a minor, he must invest it safely (since he cannot return it to him until he is of age). Ib. מאי ס׳ וכ׳ what is a *s'gullah?* ... A scroll of the Law; ... a date-tree. B. Kam. 87ᵇ; Tosef. ib. IX, 8, sq.; a. e.

סגולה, Deut. R. s. 11 סגעה בו ס׳, read with Yalk. ib. 963: סרח בת אשר.

סְגוּלָרִין m. pl. (saeculares, sub. ludi) *the secular games of the Romans*. Y. Ab. Zar. I, 40ª סגיל׳ (corr. acc.); Tosef. ib. II, 6 סגלריון (Var. סגילאדין, corr. acc.); Bab. ib. 18ᵇ סלגורין (corr. acc.; v. Var. Lect. in Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Ps. 613 סגלרין.

סָגוֹס, סָגוּם m. (σάγος, *sagus, sagum*) *a coarse woolen blanket*, mostly mentioned as *a mattress* to sleep on. Sifré Deut. 277 ס׳ בלילה וכ׳ he must give him back the sagum for the night (B. Mets. IX, 13 את חצר). Sifré ib. 234 (ref. to Deut. XXII, 12, 'wherewith thou clothest thyself') פרט לס׳ this excludes the sagum. Kel. XXIX, 1. Ohol. XI, 3; a. fr.—*Pl.* סָגוֹסִין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 (ed. Zuck. סגסגין, oth. ed. סגסין, corr. acc.; v. R. S. to Kel. XXIX, 1). Ib. V, 11 הסכסין (corr. acc.; v. R. S. to Kel. XXVIII, 8); ib. Neg. V, 14 סכסון (corr. acc.).—[Tanḥ. ed. Bub., Vayera 21 הוא מהלך בסגי Ms. R. (Ms. Parma בסגי, printed text בסגן; Gen. R. s. 50, a. e. כסגן) read: מהלך בסָגוּן כסגן he travelled in a sagum like a commoner; (v. Sm. Ant. s. v. Sagum.]

סָגוּף, v. סָגַף.

סְגוּפָא, סָגוּף, v. sub סִיג׳.

סָגוֹרָא m., constr. סְגוֹר (סגר) *lock, secret*. Targ. Job XXXVIII, 16.

סְגָא, סָגֵי I (b. h. שָׂגָא, שָׂגֵא; Saf. of גאי; cmp. Job VIII, 11) 1) *to swell, rise, grow, spread, increase, thrive*.

Digitized by Google

Targ. Lev. XIII, 12. Targ. Ex. I, 20. Targ. Ps. XCII, 13; a. fr.—Part. סָגֵי; f. סַגְיָא. Targ. O. Ex. IX, 9, sq. ed. Berl. (ed. Vienna, a. Y. סַגֵּי). Targ. Lev. XIII, 42; a. fr.—Esth. B. introd. מן דסגו דייני שיקרא סגין וכ׳ when faithless judges are numerous, false witnesses are frequent; מן דסגין ממנדע וכ׳ ... when informers are numerous, the cases of people's properties being despoiled increase; Yalk. Esth. 1044 סְגִיאוּ ... מדסגן; Yalk. Job 920 סְגִיאוּ .. מדסגן. Sot. IX, 15 (49b) יִסְגֵּא, v. חוּצְצָא; a. fr.—2) (=h. רַב) *to be sufficient.* Snh. 6a יִסְגֵּי בתרי let it be enough with two judges.—[Targ. II Esth. III, 8 סגיתיה, read יַסְגֵּ, v. סגג ch.]

Af. אַסְגֵּי *to enlarge, increase, make great; to have much, do much.* Targ. Gen. III, 16. Targ. Ps. XLIV, 13. Targ. Ex. XVI, 17. Targ. II Sam. XXII, 36; a. fr.—Yoma 88a סָגֵי וּמַסְגֵּי he will grow and multiply (his descendants will be numerous).

Pa. סַגֵּי same. Targ. O. Num. XIV, 17 סַגֵּי (imperative).

Ithpe. אִסְתַּגֵּי *to be multiplied; to increase.* Targ. Y. Gen. XLVIII, 16.

סָגֵי, סָגָא II, *Pa.* סַגֵּי (preced.; cmp. meanings of עָבַר) *to progress, pass, walk.* Snh. 95a אורחא דבעא למסגיה לסגויי ... a distance which one would have required ten days to make, he made in one day. Taan. 24a ועד השתא הוא דסגאי and I have been running until now. Sabb. 118b דלא סָגֵינָא וכ׳ that I never walk a distance of four cubits with my head uncovered. Keth. 62a לסגויי ... לסגויי ברמאותא ומי שרי בחדרי, v. מְצִי I. B. Bath. 123a are righteous men permitted to walk in the way of fraud (to deal fraudulently with a deceiver)? Erub. 18b תרי זכר ס׳ מיניידהו סָגֵי ברישא which of them went ahead?; וכ׳ the male (part of the double body) went ahead; Yalk. Ps. 887 סַגְיָא .. מְסַתַּגְיָא.

Af. אַסְגֵּי same. Targ. Jer. VIII, 6; XXIII, 10.—Sabb. 77b עירי מַסְגֵּן ברישא goats take the lead. B. Kam. 60b מַסְגֵּי בריש לחדריא passes openly, מחבי חבויי ומסגי passes secretly; a. fr.

Ithpe. אִסְתַּגֵּי *to be marched, be set in motion,* v. supra.—Esp. א׳ ליח *he moved on.* B. Bath. 74a ולא דוח מְסְתַּגֵּי לן and we did not start; לא מ׳ ליח he (the camel) will not start. B. Mets. 107b, sq. מ׳ לחו they will march along the river. Sabb. 7a לא מ׳ לחו בחדריא they do not pass there openly (with ease); a. e.

סְגֵי III, סַגְיָא I m. (סָגֵי I) *multitude, greatness.* Targ. Gen. XXXII, 13 (12) מְסָגֵי (O. ed. Vien. מְסַגֵּי; some ed. מלמסגי from being too numerous). Ib. XXX, 30 (O. ed. Vien. למסגי, v. מְסַגֵּי). Targ. Y. II Ex. XXIII, 2 סַגְיָא *majority*; a. e.—V. next w.

סַגֵּי, סַגְיָא m., סַגְיָאתָא f. (preced.) 1) *spreading*, v. סָגֵי I.—2) *numerous, large, great.* Targ. Gen. XXVI, 14 (O. ed. Vien. סַגְיָא). Targ. Is. LXIII, 7; a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד פותי) נהור בנהור ס׳ light within a great light (many joys).—ס׳ נהור, v. נְהוֹר.—*Pl.* סַגְיָאֵי, סַגְיָאִין, סַגְיָאֵי; f. סַגְיָן, סַגְיָין, סַגְיָן, סַגְיָן. Targ. Ps. III, 2, sq. Targ. Jud. VIII, 30 סגיאן (not אין ...); a. fr.—B. Bath. 65a, a. fr. זמנין ס׳, v. זְמַן ch. B. Mets. 44b באתרא דס׳ פירא where money is plentiful, opp. דס׳ פירא where goods are plentiful; a. fr.—3) סַגֵּי, סַגְיָא, also סַגֵּין *much, enough*; *greatly.* Targ. Num. XVI, 3. Targ. II Esth. VI, 10 סַגְיָא באיש (not סַגְיָא); a. fr.—Y. Ber. V, 9a bot., v. חֲנָא. Y. Shebu. VII, end, 38a אנן עבדין טבות ס׳ מנכון we will do much better than you did. Y. B. Mets. II, 8c bot. דהב ס׳ much gold. Y. Yoma IV, 41d top חסר ס׳ it loses much (v. בְּרִירָא); Num. R. s. 12 a. fr.—Y. B. Mets. l. c. סגוף .. אתון רחמין you love gold very much; ib. סגוף.—[Yalk. Prov. 935 סגיד סגיריא, read: סיריגין סידינא, v. סוג I ch.]

סַגֵּי, סַגְיָא II m. (סָגֵי II, v. סִגְיָא) *way*; לא ס׳ there is no way, *it is impossible.* Keth. 95b לא ס׳ דלא ידהבו לה there is no way of not giving her, i. e. they *must* grant her alimentation. Tam. 32a לא ס׳ דלא אזלינא I must go; a. e.

סַגְיָא I, v. סַגֵּי II, III.

סַגְיָא II m.=סִיָּגָא, *fence.* Targ. Y. II Num. XXII, 24.

סַגְיָא III pr. n. *Sagia*, name of a canal in Babylonia. Kidd. 33a נהר ס׳ (Mss. M. a. R. אסא).

סַגְיוּתָא, סַגְיוּתָא, סַגְיוּ׳ f. (סַגֵּי I) *multitude, greatness.* Targ. O. Gen. XXVII, 28. Targ. O. Lev. XI, 42. Ib. XXV, 16; a. fr.

סַגְיָרָא, סַגְיָד, סַגְיָד, v. סְגַד, a. סְגָהָא.

סַגְיָדוּ, v. סְגַהּוּ.

סַגְיוּתָא, סַגְיוּתָא, v. סַגְיוּתָא.

סַגְיִין, Tanḥ. Ki Thissa 2 בשיחדין ובס׳ read וּבְסַגְיִין, v. סָגָן (Pesik. R. s. 10 בסידים ובחוחים).

סַגְיָנָא, v. סַגְיָנָא.

סַגְיָלָא, v. סִיגְלָא.

סַגְילַאדִין, v. סְטִילָרִין.

סַגְילָרִיתָא, סַגְילָרְיָא m. pl. (sigillaria) *Sigillaria, the Image Feast*, the last days of the Roman Saturnalia, on which little images were given and received as presents. Y. Ab. Zar. I, 40a סגילדיה (missing or corrupted in Bab. ib. 18b; Ms. M. סגלוין; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); Tosef. ib. II, 6 סגלריא; Yalk. Ps. 613 סגלין (corr. acc.).

סַגְינִים, Gen. R. s. 52 some ed., v. סִינִים.

סַגְיָע, v. סְגַע.

סַגְיָעָא c. (preced.)=סַגְיָא, *large, great, numerous.* Targ. Prov. XXII, 1.—*Pl.* סַגְיִיעֵי, סַגְיִיעִין; f. סַגְיִיעָן. Targ. Ps. IV, 7 ed. Lag. Targ. Prov. XIX, 4. Ib. 21; a. e.

סַגְיִיעוּתָא, סַגְיִיעָתָא f. (preced.) *greatness, multitude.* Targ. Ps. LI, 3. Ib. V, 11 סָגְיִיעָתָא Ms. (ed. סגעא, סיגעא, read: סַגְעָתָא).

סַגְיִיעֵי m. pl., v. סִגְיָא a. סִגְיָא.

סַגְיָף, סַגָּף, v. סְגַף.

Digitized by Google

סְגִירְתָּא, סְגִירָא, סְגִירַת, סְגִירָא m., סְגִירָתָא f. (סְגַר) [*locked up,*] *declared leprous after being locked up;* in gen. *leprous.* Targ. Lev. XIII, 44. Targ. O. ib. 45.—Targ. O. Num. XII, 10 סגירא ed. Berl. (ed. Vien. סְגִירְתָּא). Targ. Y. Ex. IV, 6; a. fr.—*Pl.* סְגִירִין; *f.* סְגִירָן, סְגִירָתָא. Targ. II Kings VII, 3.—Tosef. Neg. VI, 1 סְגִירָתָא; Snh. 71ª תְּחִרְבָּא ..., v. תְּחִרְבָּא II.

סְגִירָת f. (סְגַר) 1) *closing in, use of the root* סגר. Mekh. B'shall. s. 1.—2) *enclosure.* Num. R. s. 13 משלישים לסְגִירַת תאחל וכ׳ completing the enclosure of the Tabernacle on its sides and that of the court from all sides.

סְגִירוּתָא, סְגִירוּת f. (סְגִיר) *leprosy.* Targ. Lev. XIII, 2, sq. Ib. 42; a. fr.

סְגִירָתָא, סְגִירַת, v. סְגִיר.

סְגַל, *Pi.* סִיגֵּל (*Safel* of גלל) [*to heap up,*] *to lay by, save; to treasure* as a relic. Y. B. Bath. IX, 17ª top בן שנראה חלוק ... מה שמ׳ ס׳ לעצמו if a son appears to have kept a separate household during his father's life-time: what he has saved (of what he took out for his private expenses), he has saved for himself (does not belong to the estate). Lam. R. to I, 17 עמד וס׳ וקנה וכ׳ he made an effort and economized and bought himself sheep. Tanh. Emor, ed. Bub., 30 מְסַגְּלִין שנות וכ׳ they accumulate sins during the whole year. Gen. R. s. 9 .. כלום ... אנו נְסַגֵּל מצות וכ׳ מסגלין the righteous live because they lay by good deeds, we shall likewise lay by good deeds (in order to live). Koh. R. to I, 3 מְסַגְּלוֹת במצות וכ׳ provide for the future world by means of good deeds; (Lev. R. s. 28, beg. מגדלין במצות *heap up*; Yalk. Koh. 966 מגדלים מצות; Pesik. Ha'om., p. 69ª מתגדלין, corr. acc.); a. fr.—Pesik. R. s. 11 (ref. to סגלה, Ex. XIX, 5) יכול כמו שחזבד מְסַגֵּל מאחר רבו וחבן ... ותאשה .. כך אתם מְסַגְּלִים לי וכ׳ you might think, as a slave lays by something from what his master gives him, or a wife from what her husband gives her, so have you been given me as a keepsake: therefore it is written, For mine is the whole earth; Yalk. Ex. 276 כשם שהאשה מְסַגֶּלֶת ... כן אתם מסגלין לי מאחוד as a wife ..., so could you lay by something for my benefit from what I give you; Mekh. Yithro, Bahod., s. 2 אם אתם מסוגלין לי מאחוד (corr. acc.). Sifré Deut. 48 two brothers שחזו מסגלים ממון אחר אבוהם that saved what money their father gave them; Yalk. ib. 873. — *Part. pass.* מְסוּגָּל *given as a keepsake,* v. supra.

סְגַל ch. *to be round,* v. next wds.—[Targ. Ps. XLI, 4 יסגל Ms., read as in ed. יחגלי, v. Ned. 40ª.]

Pa. סַגֵּל *to lay by, save.* Midr. Till. to Ps. VII כל מה דאנא מְסַגֵּל את נסבא whatever I may save, thou shalt have; [read:] הן אינון כל מה דְסַגֵּלְתְּ where is all that I have saved?; Yalk. Gen. 56 (not רסגילות).

סַגְלַגֵּל, Targ. Y. Ex. XXVI, 28 מסגלגל some ed., read: מתגלגל.

סְגַלְגַּל m., סַגְלַגַּלְתָּא f. (preced. art.) *round.* Ned. 66ᵇ אמרו לו ס׳ they said to him, (her head is) round.—*Pl.* סַגְלַגַּלִּין, סַגְלַגְּלוֹת. Sabb. 31ª ... מפני מה ראשיהן (Ms. M. סגלגל ... ראשם, v. Rabb. D. S. a. l. note) why are the heads of the Babylonians round?

סַגְלַגְּלָא, סַגַלַגַּל ch. 1) (adj.) same. Targ. I Kings VII, 23; a. fr.—*Pl.* סַגְלַגְּלִין; סַגַלַגְּלָן. Ib. 31. Targ. Ez. I, 7; a. e.—2) (noun) *door turning on pivots, folding door* (v. גְּלָלָא).—*Pl.* סַגְלַגְּלִין. Targ. I Kings VI, 34 (h. text גלילים). Targ. Esth. I, 6, v. הַשְׁא.

סַגְלָה, s. סְגוּלָה.

סַגְמוֹס, Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar., read: סַרְגְּמָא; v. סִרְגְּמָטִין.

סָגָן m. (b. h. *pl.* סְגָנִים; v. סְגִי I; cmp. רַב) *grandee, chief, viceroy.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 134 כלי ... אין לס׳ רשות וכ׳ the viceroy is not permitted to use a vessel which the king has used.—[Num. R. s. 15; Tanh. Bhaăl. 11 למחר ס׳, v. פָּגָן.]—Esp. סָגָן חכהנים or חס׳ *the chief of the priests, adjutant high priest.* Ab. III, 2. Yoma III, 9. Y. ib. III, 41ª top עד שנעשה ס׳ ... לא חיה none could be appointed high priest, unless he was made a Sagan first. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 נעשה משה ס׳ חכ׳ לאחרן Moses was Aaron's aid; וכשם שנעשה לו ס׳ בחייו וכ׳ and as he was his aid in his life-time, so was he his aid in his dying hour; a. fr.—*Pl.* סָגָנִין, סְגָנִין, constr. סִגְנֵי, סִר׳. Es. R. s. 1 מי שם חס׳ אלמים וכ׳ who made the chiefs (Pharaoh's counsellors) mute &c.?; Tanh. Sh'moth 10. Cant. R. to VI, 12 כשנעשו ... ונעשו ס׳ על וכ׳ when they were made free men and were redeemed and made the primates of all entering this world; Yalk. ib. 992 נעשו חוריו וס׳ וכ׳ they were made nobles and primates &c. Num. R. s. 18 אחיו כ״ג ובניו סגני כהונה his brother is high priest and his sons the high priest's aids; a. fr.—[סגניו, Midr. Till. to Ps. XX, end, v. סִיגְנוֹן.—סְגָנִים, Y'lamd. to Num. X, 2, quot. in Ar., v. סִיגְנוֹן.]

סְגָנָא, סִגְנָא, סִר׳ I ch. same. Targ. Jer. LII, 24 ס׳ כהניא (h. text כהן חמשנה), v. preced.—Targ. II Kings XXIII, 4 (h. text *pl.*); a. fr.—*Pl.* סִגְנַיָּא, סְגָנַיָּא, סִגְנַיָּת, סִגְנֵי, סְגָנֵי, סִר׳. Targ. I Chr. XVIII, 16.—Snh. 110ª ס׳ דכהנא (Ms. M. סגני כהנים, v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. 106ª, v. זְנֵי. Esth. R. to I, 3, v. טַעֲמָא.

סְגָנָא II, v. סוּגְרִינָא.

סְגָנָא III, סְגַנַּאי, v. סִיגְנָא II.

סְגַנוֹס (סגנוס), v. סִיגְנוֹן.

סַגְנִיוֹת f. pl. (v. סְנֵי I, cmp. מִזְרָנִית) [*made of twigs, leaves,*] *loosely woven mats* used for covering up fruit. Kel. XVI, 5 ס׳ של עלין (R. S. סוּג׳) mats made of leaves; ס׳ של נצר of wicker.—[סיגניות, Yalk. Ex. 232, v. סִיגְנוֹן.]

סַגְנִיר, v. סִיגְנָא II.

סִגְעַ, סְגַע=סְנֵי I (with which our w. interchanges in mss. a. eds.). Targ. Ps. CXXXIX, 18. Targ. I Chr. XXIII, 17; a. fr.

סִיגָּא, סְגִיעָא f. (preced.) *greatness, multitude.* Targ. Ps. V, 11, v. סְגִיעָתָא.—*Pl.* m. סִגְּעֵי, v. סוּגְיָא.

סָגַף (*Saf.* of נגף) *to plague, afflict* (corresp. to b. h. עָנָה). B. Mets. VII, 10 (93ᵇ) סְגָפָהּ if he maltreated (starved)

Digitized by Google

her (v. סָגַף).—Part. pass. סָגוּף; f. סְגוּפָה; pl. סְגוּפִים, סְגוּפִין, סְגוּפוֹת (usu. combined with יְהוּדָה, v. יְהוּדָה). Sifré Deut. 24; Yalk. ib. 805. Gen. R. s. 74; (ib. s. 60 שמשתין); a. e.; v. סָחַף a. סָכַף.

Pi. סִיגֵּף *to afflict.* Taan. 22ᵇ לסגף את עצמו בתענית to afflict himself by fasting. Y. Dem. VII, 26ᵇ top .. לא ירעיב ולא יְסַגֵּף the hired laborer must not starve himself or undergo privations, because he lessens his employer's work; a. e.—[Yalk. Josh. 27 שלא יסגפני, v. שָׁגַב.]

Hithpa. הִסְתַּגֵּף *to feel privation; to suffer.* Gen. R. s. 60 (רוא) מִסְתַּגֵּף he suffers; Ex. R. s. 26; Mekh. B'shall., Vayassa, s. 6; a. e.

סְגַף ch. same. Part. pass. סְגִיף. Targ. Y. Deut. I, 27 (ed. Vien. סַגִּיפִין).

Pa. סַגֵּיף *to afflict.* Targ. Y. Gen. XV, 13. Targ. Ps. XC, 13 תְּסַגְּפִין (incorr. תַּסְגִּיר). Ib. 15. Targ. I Chr. XVII, 9 סַגְּפוּנוּן ed. Lag. (oth. ed. סַגִּיפוּנוּן). Targ. Job XXX, 11 סַגְּפָנִי (ed. Lag. סגפיני, read סַגִּיפָנִי); a. fr.—Part. pass. מְסַגַּפְנָא; f. מְסַגְּפָא. Targ. Is. LVIII, 10.

Ithpa. אִסְתַּגֵּיף, *Ithpe.* אִסְתְּגֵיף *to be afflicted, reduced; to suffer.* Targ. Ps. CII, 24. Ib. CVII, 17; a. fr.

סָגַר (b. h.) *to bar, bolt; to lock up, close.* Snh. 38ᵃ (ref. to מסגר, II Kings XXIV, 16) כיון שסוגרין הלכה וכ׳ after they had closed the discussion about a law (declared it obscure), there was none to open again; Gitt. 88ᵃ; Sifré Deut. 321 אחר שפותח אין סוֹגֵר after he has opened (explained), none can close (raise objection). Tanḥ. Sh'mini 9 עבר על כל בתי .... וסִיגֵּר אותם he passed over all synagogues and schools and closed them. Mekh. B'shall., s. 3 הים סוגר ושונא רודף וכ׳ the sea forming a bar, and the enemy pursuing &c.; Ex. R. s. 21 (not סגר). Mekh. Yithro, Amal., s. 1 שדירתה סוֹגֶרֶת ומְסוּגֶּרֶת וכ׳ ... מתוחלת formerly no slave could flee from Egypt, for it was shut up and barred (Josh. VI, 1); a. fr.—Cant. R. to III, 10 (expl. זהב סָגוּר) שדירת סוֹגר בעד כל וכ׳ it locked up the shops of all workers in gold (ruined their trade); Y. Yoma IV, 41ᵈ top מכסיף (corr. acc.); Num. R. s. 12 (not סגור); Ex. R. s. 35 שדירת סגור כל וכ׳ (corr. acc.).

Nif. נִסְגַּר *to be locked up.* Yoma 45ᵃ כל התחתיות נִסְגָּרוֹת all (gold) shops were closed (their business ruined, v. supra); a. e.

Hif. הִסְגִּיר *to lock up; to bind over, hand over, deliver.* Sifré Deut. 322 בקשו ישראל לברוח ... היו מַסְגִּירִים אותם when the Israelites attempted to flee northward, they blocked their way. Ib. 323 (ref. to Deut. XXXII, 30) איני מַסְגִּיר אתכם ע״י עצמי וכ׳ I shall not deliver you (into the hands of the enemy) directly, but through others (who will betray you). Ib. מוכרני מיד ומַסְגִּירַנִי מיד I sell and immediately deliver you. Tanḥ. Sh'mini l. c. (ref. to תמסגר, v. supra) שתן מַסְגִּירִין לכל האומות ... שכל או״ה all nations go before them into enclosures and flee, for they cause all nations to lock themselves up; a. fr.—Esp. *to lock up the leper* pending the priest's observation (Lev. XIII, 4, a. e.). Neg. V, 1; a. fr.—Part. pass. מוּסְגָּר a leper under trial, opp. מחלט (v. חָלַט I). Meg. I, 7; a. fr.

Pu. סוּגַּר *to be closed, locked.* Part. מְסוּגָּר, f. מְסוּגֶּרֶת, v. supra.

סְגַר ch. same. Targ. Job XXXVIII, 8 Var. Ms. (ed. אגיר). Targ. Y. Deut. XXI, 5.—Part. pass. סְגִירָא, סָגִיר a) *fenced in, barred.* Targ. Cant. I, 9.—b) *leprous,* v. סְגִיר.

Af. אַסְגִּיר, אַסְגַּר same. Targ. Lev. XIII, 4. Ib. XIV, 38; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּגַּר, *Ithpe.* אִסְתְּגַר 1) *to be locked up, closed.* Targ. Y. Gen. VIII, 2 (h. text וייסכרו). Targ. O. Num. XII, 14; a. fr.—Trnsf. *to be engrossed with; to be bewildered,* v. אִסְתַּגַּר.—2) (v. סְגִיר) *to become leprous.* Targ. II Chr. XXVI, 22.

סְגַר or סֶגֶר m. (preced.) *lock, bolt.* Tanḥ. Ḥayé 3 ונעל חס׳ לפניה and he shut the lock before her [perh. סְגוֹר].

סגרגר, Targ. Ps. I, 3 Var, corrupt. of מגרגר, v. גָּרַר.

סְגָרוֹן, v. סִיגָרוֹן.

סַגָּרִיוֹת, v. אֲבַסִּיגָרוֹן.

סגריס, v. זַגְרִיס.

סַגְרִיר m. (b. h.; *Saf.* of גָּרַר II, cmp. Jer. XXX, 23) *severe rain storm.* Y. Meg. I, 71ᵈ; Gen. R. s. 1 מעשה היה ביום ס׳ וכ׳ it happened on a stormy day, when the teachers did not come to school &c. Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. Yeb. 63ᵇ כיום ס׳ ... קשה a bad wife is as hard to bear as a stormy day.

סַגְרִירָא ch. same. Targ. Prov. XXVII, 15.

סַד m. (b. h.; סדד *to join*; Arab. *sadda, to obstruct, block*) *block, torturing stock.*—*Pl.* סַדִּין. Tosef. Ab. Zar. II, 4 לא ס׳ וכ׳ (ed. Zuck. הסָדָן), v. סָבַל.

סַדָּא ch. same. Pes. 28ᵃ (prov.) סַדָּאָה בסַדִּידָה יהיב וכ׳ Ms. M. 2 (ed. סַדְנָא בסַדְנַיִיא, not בסדני; early eds. נגרא) when the maker of the stocks (the carpenter) sits in his own stocks, he is paid &c., v. דְּוִיל; Yalk. Ex. 201 סדנא בסדניה.

סַדָּאָה m. (preced.) *carpenter,* v. preced.

סָדָה, v. שָׂדָה.

סַדָּה *raft,* v. אַסְדָּא.

סְדוֹם (b. h.) pr. n. pl. *Sodom,* one of the cities in the plain of Jordan destroyed for their wickedness. Snh. X, 3 (108ᵃ) (ref. to Ps. I, 5) אלו אנשי ס׳ this alludes to the men of S. Ib. 109ᵇ בס׳ וכ׳ ארבעה ... four judges lived in S. &c., v. זָיַף; a. fr.—מְדַת ס׳ *Sodomitic rule, unfairness, selfishness.* Ab. V, 10 'mine is mine, and thine is thine', זו דרא מ׳ ס׳ that is a Sodomitic principle (justice without charity). B. Bath. 12ᵇ כופין על מ׳ ס׳ the law may use force against unfairness (where one claims a privilege which causes the neighbor no loss); a. fr.—Ib. 114ᵇ .. יוסף בס׳ הלכתא Ar. (ed. בשדה) the law follows R. Joseph's opinion as to using force against unfairness.—ימא דס׳ *the Lake of Sodom* (usu. ימא דמילחא). Sabb. 108ᵇ, v. טָבַע I; a. e.

סְדוֹמִי, סְדוֹמָאִי m. (preced.) *Sodomite.* Gen. R. s. 41 כשאדם רע קודין אותו ס׳ when a man is bad, they call him

Digitized by Google

a Sodomite; Tosef. Sabb. VII (VIII), 23. Ib. 24; a. fr.—*Pl.* סְדוֹמִים, סְדוֹמִין, סְדוֹמִין׳. Gen. R. s. 26; Yalk. ib. 44; a. fr.—Y. B. Bath. II, 13c top כותל סדומין a wall of the Sodomites', i. e. a wall which may not have windows looking into the adjoining lot.

סְדוּרָא, סִדּוּר, v. sub סיד.

סַדְיָא f. (v. סַד a. אִיסָּדָא) *the head-board of a couch, head-side.* Keth. 61a אבי ס׳ by the head-side.—Esp. *pillow, bolster.* Ber. 56a. Sabb. 118a; a. e.—*Pl.* סַדְיָוָתָא. Ib. 124b חנתו בי ס׳ Ar. (ed. חתנא בי סדיותא; Ms. M. בסדייתא, read: בי סַדְיֵיתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—[Hebr. pl. סַדְיוֹת. Y'lamd. to Gen. XXVIII, 10, quot. in Ar. סמדיות, read: בי ס׳ *cushions.*]

סדידין, Tosef. Kidd. V, 14 Var., v. סָדַד.

סדיין, Koh. R. to V, 8, v. סָדָן ch.

סָדִין m. (b. h.) *sheet*, usually of fine linen (cmp. σινδών; v. Sm. Ant. s. v. Pallium). Yoma III, 4 פרשו ס׳ של בוץ וכ׳ they spread a sheet of linen (for the high priest to walk on) between him &c. Y. Kil. IX, 32b top בס׳ אחד נקבר רבי Rabbi was buried in one linen shroud (without any other garments); Y. Keth. XII, 35a top. Y. Yeb. I, 2b; Gen. R. s. 85 דרך ס׳ each wrapped in a sheet (preventing direct contact). Men. 37b, a. e. ס׳ בציצית a linen cloak with woollen show-fringes; a. fr.—*Pl.* סְדִינִין, סְדִינִין. Nidd. 61a. Kel. XXIV, 13 שלשה ס׳ הן there are three classes of sheets with regard to Levitical purity. Tosef. ib. B. Mets. I, 14 ס׳ לצורות canvas sheets for paintings; ס׳ לאוהלים sheets for awnings. Tosef. Bets. II, 13 ס׳ הדוד sheets (covering the floor of the dining room) were spread; Bab. ib. 22b; Y. ib. II, 61c bot.; a. fr.

סְדִינָא ch. 1) same. Targ. Ps. CIV, 2 (h. text שלמה).—Men. 40b לסדינית שרא R. Z. untied the show-fringes of his linen sheet. Ib. 41a מיכסי ס׳ he was wrapped in a linen sheet (without show-fringes); ס׳ בקיטא וכ׳ you wear a linen sheet in the summer, and a *sarb'la* in the winter (without show-fringes), what is to become of the law &c.?; a. fr.—*Pl.* סְדִינִין, סְדִינַיָּא. Targ. Lam. II, 20; 22.—Y. Sabb. VI, 8b bot. (interpret. סדינים, Is. III, 23).—*2) (cmp. סַדָּנָא) *a litter.* Y. Bets. I, 60c bot. מיטעני .. דווריי בס׳ וכ׳ allowed Bar G., the physician, to be carried in a litter to visit the sick on the Sabbath.

סְדִיק, v. סדק.

סְדִיקָא, v. סִדָּקָא.

סַדָּן m. (v. סַד) *block.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. I, 16) אין אבנים אלא ס׳ (gloss: שהוא דבר קשה) *obhnayim* means a block (which means a hard object); ס׳ .. . מה יוצר זה באמצע as the potter sits with one leg on each side of the block (mould); Sot. 11b. Gen. R. s. 10, end כזה שהוא .. . על הס׳ as one striking with the hammer on the block (anvil); Sabb. XII, 1. Snh. VII, 3 מניחין .. . על הס׳ they put his head on the (executioner's) block; a. fr.—Esp. ס׳ של שקמה (or sub. שקמה) *the trunk of the sycamore tree.* Kil. I, 8 אין .. . בתוך ס׳ של ש׳ you must not plant vegetables in a trunk &c. B. Bath. IV, 9; a. fr.—Pesik. R. s. 1 (ref. to Is. LXV, 22) [read:] זה עץ הס׳ שעושה וכ׳ that means the wood of the sycamore trunk, which endures in the ground for six hundred years; (Gen. R. s. 12 כשקמה הזו); a. e.—*Pl.* סַדָּנִים. Ib. s. 42 (expl. עמק חשדים, Gen. XIV, 3) שהוא מגדל ס׳ which produces sycamore trees.

סַדָּנָא, סַדָּנָא I, סָדָן ch. 1) same. Targ. Jer. XVIII, 3 (h. text אבנים).—Hull. 16a ס׳ דפחרא Ar. (ed. סרנא) the potter's block (wheel turned by hand); ס׳ דמיא wheel turned by water. Pes. 94b כי ס׳ דריחיא Ms. M. 2 a. Ar. (ed. כבוצינא) like the movement of the block of the mill (millstone, the pivot remaining stationary, v. בּוּצִינָא). Ib. 28a, v. סַיָּא. Kidd. 27b ס׳ דארעא חד הוא the land (although consisting of disconnected fields) is one block (by taking symbolical possession of one field, you take possession of the whole complex contracted for); B. Kam. 12b (Ms. M. פרנא).—Lev. R. s. 22 וחדה בירת חד ס׳ there was in the garden one sycamore trunk; Koh. R. to V, 8 סדיין (a. otherwise corrupted; corr. acc.).—[Pes. 113a בי סדנא Ar., v. סוּדָנָא.]—2) (perh. an adaptation of Latin *essedum*) *travelling carriage.*—*Pl.* סַדָּנֵי, סַדָּנֵי, סַדָּנְיָא, סְדָנְיָא. Targ. Y. Gen. XLV, 19; 21; 27 (ed. Amst. a. oth. סר׳, with ר׳).

סַדָּנָא II m. *block-maker, carpenter.* Pes. 28a, v. סַדָּאוּת a. סַדָּא.

סדסים, Sifré Deut. 234, v. בְּרֹסִין.

סָדַק (Saf. of דק) *to cleave, tear apart.* Part. pass. סָדוּק; f. סְדוּקָה; *pl.* סְדוּקִין, סְדוּקוֹת. Hull. 59a אם פרסותיה ס׳ if its hoofs are cloven. Cant. R. to VII, 3 מה חיטה ס׳ וכ׳ as the wheat grain is split (has an incision) &c. Nidd. 25b; a. e.

Pi. סִדֵּק 1) same. Cant. R. to III, 6 כרוֹ סִדְּקָהּ he split it as a fish is split; Gen. R. s. 77; Yalk. ib. 132 (corr. acc.).—2) *to chip, chisel* (the surface of a stone). Cant. R. to I, 1 וסידקה וסתתה וכ׳ (ed. Wil. וסירקה, corr. acc.) he carved and chiselled and polished it; Yalk. Kings 182 וסתתה וסידקה; Yalk. Prov. 960 וסירקה (corr. acc.); (Koh. R. introd. ושבבה וסתתה ומירקה).

Nif. נִסְדַּק 1) *to be split, cut into.* Bekh. VI, 1 נִסְדְּקָה if there is a slit in the ear of the first-born animal, contrad. to נפגמה; a. e.—2) *to be chipped off*; trnsf. (cmp. פָּסַל) *to become unfit for use, to be abrogated.* B. Kam. IX, 2 גזל מטבע וכ׳ if a man stole a coin and it became 'chipped'; expl. ib. 97a נ׳ ממש chipped in its literal sense, i. e. the stamp was chipped off; [anoth. opin.] מלכות נמי מסלתו דיינו נ׳ if the government abrogated it, it is the same as chipped off; Y. ib. IX, beg. 6d.

סָדֵק, סָדֵיק ch. same. Targ. I Kings XI, 30 סְדִיקָה (not סדיקא, ed. Lag. סְדָקָה; h. text קרע). Targ. II Kings II, 12.—Part. pass. סָדִיק; f. סְדִיקָא; *pl.* סְדִיקִין; סְדִיקָן *cloven.* Targ. Lev. XI, 7. Ib. 3. Ib. 4 מְסַדְּקֵי (O. ed. Vien. מַסְהֵי *Af.*). Targ. Y. Deut. XIV, 7; a. fr.

Af. אַסְהֵיק *to have a cloven hoof.* Targ. Lev. XI, 5 sq. ed. Vien. (ed. Berl. סדיקא). Ib. 4, v. supra. Targ. O. Deut. XIV, 7 (ed. Berl. מְסַדְּקֵי).

Digitized by Google

Pa. סִדֵּק *to split.* Targ. Ps. LX, 4 סַדֵּיק (some ed. סָרֵק; ed. Lag. סריק; corr. acc.; h. text צִמֵּת).

סֶדֶק m. (preced.) 1) *split, slit.* Bekh. 37b חס' כל שהוא a slit in the ear disqualifies, even if it be of the minutest size. Koh. R. to I, 8 כמבין סְדָקוֹ של פתח like looking through the crack of a door; a. e.—*Pl.* סְדָקִים, סְדָקִין Pes. 8a לחורין וסדקין into holes and fissures. Ib. III, 5 (48b) סִידּוּק שנתטרבו ולסדקין (Bab. ed. סדקין) dough is called *sidduḳ*, when its cracks run into one another. Ib. 48b אין לך כל סדק ... כמה ס' וכ' for every crack on the surface there are several inside. Ib. III, 2 סְדָקֵי עריבה (Bab. ed. 45a סִידְקֵי) the cracks in the kneading trough; a. fr.—2) *a strip* of a sheet. Tosef. Kil. V, 22 ed. Zuck., v. סֶרֶט II.

סִידְקָא, סִדְקָא ch. same, *split, slit; rent.* Targ. Y. Deut. XIV, 6.—*Pl.* סִדְקִין, סִ'. Targ. I Kings XI, 30. Targ. II Kings II, 12 (ed. Wil. סִדִּיקִין); a. e.

סדקאריס, read: סִירִיקָאִירִיוֹס m. (sericarius, sub. textor) *silk-weaver.* Cant. R. to VIII, 11. V. סירִיקָרִיוֹס.

סִדְקִית, סִדְקִי, v. sub סִידִּי.

סָדַר (Saf. of הִדַּר) *to arrange, order* (corresp. to b. h. ערך). Pes. 54a סוֹדְרָן על הכוס he pronounces them (the benedictions) in successive order over the cup. Yoma 45b top שסודרן ע"ג המזבח that he must place them in order on the altar; שסודרן על הכבש ... וסודרן that he must arrange them on the bridge or on the rim of the altar, until a large pile (of wood) is formed, when he must put them in order (on the altar); Tam. II, 1; a. fr.—Part. pass. סָדוּר; f. סְדוּרָה &c. Taan. 8a בשביל משנתו שאינה סדורה ס' עליו it is because his learning is not properly systematised in his mind. Ber. 57a עוונותיו ס' לו his sins are arranged before him; מאי ס'ס' לימחל what does this mean? It means that they are arranged (ready) to be forgiven; Yoma 88a. B. Bath. 69a אבנים חס' לגדר stones arranged for erecting a fence, contrad. to צבורות piled up (v. סָוַר); a. fr.

Pi. סִידֵּר 1) same Tam. II, 3 לסַדֵּר אש המערכה to arrange the pyre, v. מַעֲרָכָה. Num. R. s. 4 כיצד מְסַדְּרִין לחם וכ' how did they arrange the showbread?; ib. also מְסַדְּרִים, מְסַדְּרִין (*Hif.*); a. fr.—ס' שבח (cmp. ערך, Ps. V, 4, a. e.) *to offer praise.* Ab. Zar. 7b; Ber. 32a לעולם יְסַדֵּר אדם וכ' one should always offer praise to the Lord first, and then pray (for what he needs). Ib. 34a ראשונות דומה לעבד שמְסַדֵּר וכ' in the first three benedictions of the T'fillah one is like a servant that offers praise to his master; a. fr.—Part. pass. מְסוּדָּר. Men. 95a במס' when everything in the Tabernacle was arranged, opp. במסולק when arrangements for moving were being made.—2) (corresp. to חעריך, Lev. XXVII, 8) *to assess a person's value* with reference to the vower's ability to pay, whence: *to exempt from seizure* (bed, tools &c.; v. Arakh. VI, 3, sq.). B. Mets. 113b כדרך שמסדרין בערכין כך מסדרין בבעל חוב as well as we allow an exemption from seizure in cases of vows, so we allow it in cases of debt; [Rashi quotes a Var. משרדין, v. שָׁרַד]. Ned. 65b שמעת מינה אין מסדרין וכ' (Var. מְשַׁיְּרִין) from this you may deduce that no exemption is granted the debtor; B. Mets. 114a מהו שיְסַדְּרוּ וכ' is a debtor allowed an exemption? Y. B. Kam. IX, 7a top על מנת שלא לסַדֵּר מה וכ' with the condition that what my wife or my child wears is not to be exempted from seizure. Ib. אין מסדרין לו מאותו החפץ this special object is not exempted; a. e.

Hif. הִסְדִּיר *to arrange, establish the order of.* Num. R. l. c., v. supra. Ber. 28b; Meg. 17b על הסדר וכ' ה' ... arranged the eighteen benedictions before Rabbi in the order in which they are to be recited. Sifra Tsav, Mill. בשם שה' משה וכ' as Moses arranged the service of the Tabernacle, so he arranged &c.; a. e.

סֵדַר ch. same. Targ. Y. II Ex. XL, 23 (Y. I a. O. סַדַּר, some ed. סָדַר). Targ. Y. ib. XII, 39; a. e.—Part. pass. סְדִיר; f. סְדִירָא. Targ. Ps. VII, 13 *ranged.*

Pa. סַדֵּר 1) same. Targ. Gen. XXII, 9 (Y. ed. Vien. סָדַר). Ib. XIV, 8 (O. ed. Amst. סָדְרוּ). Targ. Job XIII, 18 (ed. Wil. סָדַר); a. fr.—Targ. Ps. V, 4 (v. preced.).—Part. pass. מְסַדַּר. Targ. Y. Lev. XXIV, 6 (not מְסַדֵּר). Targ. Y. Ex. XXXIX, 18; 37.—Ber. 13a דתם נביא הוא דקא מְסַדַּר לשבחיה וכ' there (Neh. IX, 7 where Abram is used instead of Abraham) the prophet praises the Lord by referring to the past. Yoma 38b דחזה מְסַדַּר אגדתא קמיה who reviewed before him the homiletic sayings according to a certain system; a. fr.—Y. Ab. Zar. V, 44d נקרוץ נְסַדֵּר לאילן וכ' let us get up early and set in order those thorn-bushes (meaning, let us kill those men).—Shebu. 30b דמחזי כמאן דְּמְסַדַּר דיניה Ms. M. (ed. דסַדַּר ליה לדיניה) he has the appearance of one whose case has been prearranged (with the judge; ed.: of one who has prearranged his case).—2) *to allow exemption from seizure* (v. preced.). B. Mets. 113b חשתא .. סַדְּרִי מְסַדְּרִינַן ליה since we order his pledge (which consists of necessaries) to be sold for his debt, how can we allow him an exemption (so as to leave him a certain amount from the money realized by the sale)?

Ithpa. אִסְתַּדַּר *to be arranged,* (of prayers) *to be offered.* Targ. Job XXXVI, 19.

סַדָּר, v. סָרַד.

סֵדֶר m. (b. h. סְדָרִים *pl.*; סָדַר) *row, pile, arrangement, order, succession.* Num. R. s. 4 ו' חלות לס' זה וכ' six cakes in one pile and six in the other. Yoma V, 7 כל .. האמור על חס' וכ' as to all the acts for the Day of Atonement here told in their consecutive order, if he advanced (changed the order) &c. Sifra Tsav, Mill. הסדיר את הקרבנות בסִדְרָן the text arranges the sacrificial functions in their proper succession. Yoma 73a sq. דוד שאל שלא בס' David did not put his questions (I Sam. XXIII, 11) in their natural order. Meg. III, 4 חוזרין לסִדְרָן the regular reading (interrupted during the four distinguished Sabbaths, v. פָּרָשָׁה) is resumed. Ib. 30b לס' פרשיות הוא חוזר the regular order of the Pentateuch sections is resumed; לס' הפטרות וכ' the regular order of Haftaroth is resumed; a. v. fr.—ס' זרעים the Order of Seeds, the first Order of the Mishnah; ס' מועד the Order of Festivals, the second Order of the Mishnah &c. Sabb. 31a; a. fr.—Keth. 106a אליהו (ר) ס', v. אֵלִיָּהוּ.—Esth. R. to

Digitized by Google

I, 9 ראש חס as the first words of a pericope (Lev. R. s. 3 ראש סדרא).—*Pl.* סִדְרִים, constr. סִדְרֵי, סִדְרֵי.—סדרי משנה, v. מִשְׁנָה.—Keth. 103b חכמה ס' orders (rules) of wisdom; נשיאות ס' rules for the conduct of the Nasi's office. Sabb. 53b בראשית ס' the order of nature; a. fr.—Esp. *regular homilies on the weekly portion.* Sot. 49a (ref. to Job X, 22) אם יש סדרים תופיע וכ' but if regular homilies are held, (the earth) will come forth bright out of the dark.

סִדְרָא, סִדְרָה, סִי', סִדְרָת ch., constr. סִדְרַי a. סִדֵּר, same, 1) *row, order.* Targ. Ex. XXVIII, 17, sq. (h. text טוּר). Targ. O. Lev. XXIII, 44 (Y. סִידּוּרֵי); a. fr.—*Pl.* סִדְרִין, סִדְרִיָּא, סִדְרֵי, סִי'. Targ. Ex. l. c. (Y. ed. Vien. סָדָן). Targ. O. Lev. XXIV, 6, sq. (Y. סִידּוּר).—Targ. Y. Deut. V, 28 ס' דלעיל the upper ranks (angels). Targ. Y. Gen. XIV, 8 ס' קרבא battle-lines. Targ. II Esth. III, 8 בגו סִדְרוֹי (ed. Vien. בגו סדרי; ed. Lag. בניסרוי, corr. acc.) when among his troops; a. fr.—2) *order* or *section* of the Scriptures, *the portion of the Pentateuch* to be read at public service on Sabbaths &c.; in gen. *Scripture lesson.* Sabb. 116b פסקי ס' בכתובים (not רכת') they closed the reading from the Pentateuch with a reading from the Hagiographa (v. הַפְטָרָה). Yoma 87a bot. חוה פסיק ס' וכ' was reading the Haftarah; a. fr.—Sot. 49a קדושא דס' וכ', v. קְדוּשָׁא.—3) *order* or *part of the Mishnah.* Keth. 103b אתני סִדְרָךְ לחברך teach thy fellow student the Order which thou hast learned; a. e.—*Pl.* as ab. Ib. [read:] מתנינא שיתא סדרי לשיתא ינוקי I taught six boys the six Orders of the Mishnah, one Order to each; a. e.—4) *colonnade,* esp. *the hall of studies* (cmp. אַכְסַדְרָא). Y. Sabb. VII, 8a בן ס' ריבא וכ' from the large colonnade to the store of &c.; Y. Snh. X, 28a bot. כד חוו מסקין ליה לס' when they were carrying him to the hall; a. fr.—[סַדְרָא, סַדְרָא *net,* v. סְדָרָא.]

סדרונגיא, v. סְרוּנְגְיָא.

סַדְרוּתָא, v. סַרְהוּתָא.

סדריוט, v. סַרְדְיוֹט.

סַדְרִיתָא, v. סַרְהוּתָא.

סוֹדְרָן, סַדְרָן m. (סָדַר) *one who arranges traditions systematically, systematic scholar,* opp. פילפלן dialectician. Y. Hor. III, 48c top חסו' (Bab. ed. חסד'). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to II Kings XX, 20) 'he brought the water (of the Law) into the city', שהוא סו' because he (Ezekiah) was a collector, v. next w.

סַדְרָנָא, סוֹדְרָנָא, סוֹדְרָא, סַדְרָן ch. same. Midr. Till. to Ps. LXXXVII (v. preced.) חמי ס' טב וכ' when he (Ezekiah) saw a good systematiser, he made him come (to Jerusalem); Yalk. ib. 837 סדר'. Pes. 105b גמרנא וס' אנא (v. Rabb. D. S. a. l. note 400) I am a teacher and systematiser of traditions.

סָהַד (v. next w.) *to be witness.*

Pi. סַיְּהֵד *to provide witnesses for.* Tosef. Gitt. VIII (VI), 8 הנותן גט לאשתו ולא סִיְּהֲדוּ (ed. Zuck. שׁוֹהֲדוּ) if a man gives his wife a letter of divorce without witnesses.

סָהִיד, סָהֵד (v. עֵד, a. עֵדָה; Sam. סעד, סהד, v. Sam. Pent. Gen. XXXI, 52; cmp. also סעד = עֵד ib. VII, 16; for interch. of ע a. ו a. ה, v. letters ה a. ו) *to be sure, be present; to witness.*

Af. אַסְהֵיד, אַסְהַד (corresp. to b. h. הִעִיד) 1) *to testify.* Targ. O. Ex. XX, 13; a. fr.—Keth. 21a אתיתימות א' v. אַתְיְתִימוּתָא. Ib. לא צריך איתו לאַסְהוּדֵי וכ' he would not need to identify his own signature; ואזל איתו ואתי ומַסְהֲדֵי וכ' (or ומְסַהֲדֵי *Pa.*) and thus he and the other man might identify the signature of that man (the deceased); a. v. fr.—2) *to call to witness; to give warning.* Targ. Deut. IV, 26. Targ. Ps. LXXXI, 9. Targ. II Chr. XXXIII, 10; a. fr.

Pa. שַׁהֵד, סַהֵד same, 1) *to testify.* Targ. Y. Ex. XX, 13; a. e.—Keth. 21a מְסַהֲדֵי, v. supra. Y. Snh. I, 18b top איתא שַׁהֵד עלי come, testify in my behalf. Y. Shebu. VI, end, 37b דלא יַשְׁהֲדוּן כארינש ... like one that ties up the mouth of witnesses that they may not testify; a. fr.—2) *to warn.* Targ. Y. Gen. XLIII, 3 מַסְהֲדָא אַסְהֵיד; a. e.

Ittaf. אִיתַסְהַד *warning has been given.* Targ. Ex. XXI, 29.

סָהֵד, v. סְהִיד.

שׁ', סְ', סָהֲדָה, סַהְדָא m. (preced.) 1) *witness.* Targ. O. Deut. XIX, 18. Targ. Prov. XII, 19; a. fr.—B. Bath. 33b. Sabb. 65b רבה פרת .. ס' מטרא (the rise of) the Euphrates is a weighty witness (indication) that it rained in Palestine; a. fr.—*Pl.* סַהֲדִין, סַהֲדֵי, סַהֲדַיָּא, שׁ'. Targ. Ex. XXII, 12. Targ. O. ib. 2; a. fr.—B. Bath. l. c. Kidd. 65b לא אברו ס' witnesses are created only for liars, i. e. the institution of witnesses is not intended to legalise an act, but only as a guard against faithless persons who might deny the transaction. Y. Shebu. VI, end, 37b פומהון דש', v. preced. art. Ib. ייתי עלוי ש' let him produce witnesses to confirm it. Y. Snh. III, end, 21d וקבלון לש' וכ' and they received (heard) the witnesses in the absence of &c.; a. fr.—Ber. 17b, a. fr. אנן ס' we know certainly.—Fem. סַהֲדָא. Targ. O. Gen. XXXI, 52.—V. סְהִיד.—2) *pl.* סַהֲדִין, constr. סַהֲדֵי *testimony.* Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Y. Deut. XIX, 18 סהדין שקרא; a. e.; v. next w.

שׁ', סַהֲדוּתָא, סַהְדוּתָא f. (preced.) *testimony, evidence; warning.* Targ. Deut. V, 17. Targ. Is. VIII, 20; a. fr.—Y. Snh. III, end, 21d ס' דלא באשוי וכ' קביל .. R. E. heard evidence in the absence of the party; a. fr.—ידע בס' to know evidence, to have something to testify to. Macc. 5b; a. fr. Y. Snh. I, 18b top ידע ש'; a. fr.—*Pl.* סָהֲדָוָן, סָהֲדָוָתָא; constr. סָהִידַי, סָהִיד'; constr. סָהִידְוָת. Targ. Jer. XVIII, 18 סהדון (ed. Lag. סַהֲדִין, v. preced.). Targ. Y. Deut. XXII, 14 (not רָוֹן ...) *evidence of virginity.* Targ. Ps. CXIX, 14; a. fr.

סְהִיד, v. סָהֵד.

סָהֵד, סָהִיד m. (part. of preced.) *witness.* Targ. Prov. XII, 17 סָהֵד ed. Wil. (ed. Lag. סהדא). Targ. O. Deut. XIX, 15; 18; a. fr.—Fem. סָהִידָא. Targ. Y. Gen. XXXI, 52.—*Pl.*, v. סַהֲדָא.

סָהִידְוָתָא, סָהֵידְוָן, סָהִידְוָן, v. סָהֲדוּתָא.

Digitized by Google

סַחַר c. (b. h.; cmp. סחר) 1) *an enclosed place*, esp. *the enclosure for cattle* near a dwelling; *stable*. Erub. II, 3 (18a; Mish. a. Ms. M. everywhere סָחַר). Ib. 22a; Y. ib. IV, 21d bot.; Tosef. ib. III (II), 9. Tosef. Sabb. X (XI), 1. Shebi. III, 4 עושה ס' וכ' may put up (in the field) an enclosure covering an area of &c.; Tosef. ib. II, 15. Ib. 16 שׂחר; a. fr.—Tanḥ. Ki Thissa 2 (play on חסחר, Cant. VII, 3) חס' שדומה לסוחר וכ' (the meeting place of the Sanhedrin is called) *ḥassahar*, because it resembles a merchant's store.—2) (cmp. next w.) *moon*. Ib. ed. Bub. 1 אגן חס' כחצי דירח *ăgan ḥassahar* means, 'like a half-moon' (the semicircular seats of the Sanhedrin), v. פִּתְרוֹן I.—*Pl.* סְחָרִים, סְחָרִין. Tosef. Shebi. II, 19; Y. ib. III, 34c bot. סיחרין (corr. acc.).—Tosef. Dem. VI, 11 זה חבריא שבלים וכ' שֶׁסְּחָרֵי (ש) if one brought (into the partnership) stores of ears of his own crop &c.; a. e.

סַחֲרָא, סַחֲרָה m. ch. (זהר = סחר) *light*, esp. *moonlight*. Cant. R. to VII, 3, v. זַהֲרָא I. Ber. 53a ראיכא ס' (Ms. F. סיהרא) when there is moonshine.—V. סְהֲרָא.

סַחֲרוֹן m., *pl.* סַחֲרוֹנִים (b. h. שְׂחָרוֹנִים; preced.; cmp. זְחוֹרִית) *crimson* (or *saffron*) *colored ribbons*. Y. Sot. IX, 24c top וסַחֲרוֹנַי זהב תלויין בהן with gold-embroidered ribbons hanging thereon (Tosef. ib. XV, 9 זהוריות מוזהבות); [oth. opin.: *moon-shaped* ornaments of gold].

סַחֲרָנָא, *pl.* סַחֲרָנַיָּא ch. same. Targ. Jud. VIII, 26 (Rashi: עונקיא as Targ. ib. 21).

סוֹא, v. סוֹי.

סוֹאֲבָא m. (= מְסוֹאֲבָא; סאב) *unclean*. Targ. Y. II Deut. XXVI, 14 בס' while unclean.

סוֹאֲבוּתָא f. (preced.) *uncleanness*. Targ. Y. Gen. XXXV, 2. Targ. Lam. I, 9; a. e.

סוֹאַבְתָּא, v. סְאוֹבְתָּא.

סָוִור, סָוְואר, סַוְואר m. (dial. for צָוְואר; צָוַר = צָבַר; v. Maim. to Ohol. III, 7 ed. Dehr.) *a pile* of joists, *frame*. Ohol. III, 7 ס' של קורות (ed. Dehr. צווואר, in comment. צָוּור, Var. צָבֵר); Succ. 20b (Ms. M. סוואר); Y. Sabb. IV, 7a top צבר. Bets. 31b אין מבקעין עצים לא מן הס' וכ' we must not chop (on the Holy Day, for immediate use) wood from a pile of joists (intended for building purposes), v. מוּקָן.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 4 ס' של נתחומין חפרוס וכ' (R. S. to Kel. XV, 2 סרוד) the baker's frame when it is plain (without rims) is unclean, because dough is cut and carried to the stove on it.—V. סָוַר.

סוֹב (sec. r. of סבב), *Pa.* סִיֵּיב [*to go all around,*] *to finish up, trim*. Gen. R. s. 78 (a proverbial expression) שייצת סַיְּיבְתָּ hast thou finished? hast thou trimmed (so as to be entitled to wages)?; Yalk. ib. 133 סייפת.

סוֹב, *pl.* סוּבִּין, v. סוּבִּין.

סוֹבֵב m. (סָבַב) *ring, hoop*. Kel. XI, 3, a. e. ס' של גלגל the iron hoop of a wheel.—Esp. חס' *the Sobeb*, a sort of gallery around the altar for the priest to walk on. Midd. III, 1 זה חס' there (at five cubits from the bottom) the Sobeb was attached. Zeb. V, 3; a. fr.

סוֹבְיָא, סוֹבָא ch. same. Targ. O. Ex. XXVII, 5 סוֹבְיָה (ed. Berl. סוֹבְיָי, ed. Vien. סוֹבְבֵי, *pl.*; Y. סובבי; h. text כרכב). Ib. XXXVIII, 4 סוֹבְבֵיהּ (ed. Berl. סוֹבְיָי; Y. סוֹבְבֵי).

סוֹבִיהּ, v. סוֹבְיָה.

סוֹבִין m. pl.=סוֹבְבִין (סָבַב) *galleries*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 [read:] חס' וחסטירין שלהן (v. סָטַר) the galleries and colonnades on turrets (v. אֲקוּפְבֵי).

סוּבִין m. pl. (preced.; cmp. חֲרָרָאָה) *flour of the second course, bran-flour* (differ. fr. מוּרְסָן). Keth. 112a; Y. Sot. I, 17b, a. e.—B. Bath. 98b (from Ben Sira) הכל ... קל מס' וכ' I have weighed everything ..., and found nothing lighter than bran, but lighter (in mind) than bran is &c.; a. fr.—Sing. סוּב, with suffix סוּבָּן. Ḥall. II, 6. Sabb. VII, 4 (76b).

סוֹבָה m. (סָבַךְ) [*thicket,*] *the fleshy part of the leg, calf*. Ḥull. X, 4. Y. Yeb. XII, 12c bot.; Tosef. Yad. II, 1 ברגל עד חס' he must wash his feet up to where the calf begins.

סוּבַלְתָּא, v. שׁוּבַלְתָּא.

סוּבְנִי, v. סְבִנְי.

סוֹבְעָא m. (סבע) *plenty*. Targ. Ps. XVI, 11. [סוּבְעָא, v. סַבְעָא.]

סוֹבְרָא m. (סָבַר II) *carrying*. Y. Taan. IV, 68b ס' דקיסא (not סוכרא) טרד the carrying of wood kept them busy.—[Ḥull. 18b מסוברא, v. סִיכְרָא II.]

סוֹבְרוֹתָא, סוֹבְרָה, סוֹבְרָא, v. סִבְרָא a. סַבְרוּתָא.

סוּבְרִיקִין, v. סְפַרְקִין.

סוֹבְתָא, סוּבְתָא, v. סְאוּבְתָּא.

סוּג I (b. h.) [*to cut off, separate,*] *to fence in, mark off*. Y. Ab. Zar. IV, 43c, sq. כל שהוא סָג וכ' any stone that is put up to mark the sea-shore or the roads. Y. M. Kat. I, 80c פירצה שהוא סָגָה וכ' a fence which, though broken, still bars the ground behind it (from falling out); Y. Shebi. III, end, 34d; a. e.—Trnsf. (v. סָיַג a. גָּדַר) *to guard against trespassing a law, to make a prohibition more restrictive; to exaggerate*. Ab. d'R. N. ch. I לדבריו ... סייג שסָג (v. ed. Schechter) the guard which Adam set to his words (by adding the prohibition to touch the tree of knowledge). Ib. אם סג אדם לדבריו וכ' if a person exaggerates his words, he cannot abide by them.

Pi. סִיֵּיג *to fence in*. Part. pass. מְסוּיָּג. Koh. R. to V, 14 והיה מס' וכ' it (the vineyard) was fenced in on all sides.

Hif. חְסִיג (with גְּבוּל) *to remove the landmark*. Sabb. 85a (ref. to Deut. XIX, 14) לא תַסִּיג ... גבול do not remove the landmark which those before thee (the Canaanites) have set.

Digitized by Google

סוֹג ch. same. Targ. II Esth. III, 3 סָג יתירה (not סגיתיה).—Part. act. סָגֵג, סָגֵי. Targ. Hos. II, 8 כמא דסָיְגִין (missing in ed. Lag.).—Y. M. Kat. III, 83ᶜ top יְסוּג תורעתך may the Lord fence in thy breach (guard thee from further trouble); Gen. R. s. 100. Y. Kidd. I, end, 61ᵈ; Y. Shebu II, end, 33ᶜ, a. e. סָיְגִין סייגה ותרעין וכ׳ a fence is fenced around, and a breach broken into, i. e. the good are assisted by Providence in their good work, and the bad in their evil ways; וכיני סייגין וכ׳ (ובני not) but is it right that the fence &c.?; Yalk. Prov. 935 סגיי סוגייא (corr. acc.).

סוֹג II m. (preced.) [*partition,*] *a large chest* or *basket* with partitions for various kinds of provision. Dem. V, 6 אפי׳ מאותו חס׳ וכ׳ even if he buys the second time from the same chest and of the same kind (quality). Y. B. Kam. II, 3ᵃ ס׳ שנתון וכ׳ a dealer's chest which stands at the entrance of the shop; a. e.—*Pl.* סוגין, סוגין. Kel. XVI, 3 חס׳ הגודלים (R. S. a. l. Var. סוֹאין; Tosef. ib. B. Mets. V, 3; 13 חסאן, v. סוֹי) the large provision chests; Sifra Sh'mini ch. VII, Par. 6 סיגים (corr. acc.). Y. Sabb. XVII, 16ᵃ bot.; a. e.—[In later philosophical literature: סוג *class, species.* —[Midr. Till. to Ps. CXIX, 119 עושה סוגים, v. סיג I.]

סוּגָא I m. *Suga*, name of *a bird*. Ḥull. 62ᵇ.

סוּגָא* II pr. n. m. *Suga*. B. Bath. 90ᵇ Ms. M. (ed. סוּא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּגָאר, סוּגָאָה, v. סוגי.

סוּגָה f. (סוג) *fence, enclosure.* Snh. 37ᵃ (ref. to Cant. VII, 3) אפי׳ בס׳ של שושנים וכ׳ even in a fence of lilies they will make no breach (they will not trespass a law however slightly guarded). Ib. (second time) בס׳ בשושנים ed. (Ms. M. של ש׳; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּגוּן, סוּגוּ *much, very,* v. סַגִּי I.

סוּגְיָא, סוּגָאָה, סוּגָאֵי, סוּגֵי I m. (סַגִּי I) *multitude, largeness.* Targ. Prov. VII, 21 סוגי Ms. (ed. סוגיא). Ib. V, 23 סוגאי (Ms. סוגיא). Targ. Ps. LXIX, 14 Ms. (ed. סגיעי); a. fr.—V. סוּגָעָא.—Lam. R. to I, 1 סוּגֵיהוֹן בישין (שרתי) their masses are bad; Gen. R. s. 50 סוּגֵירָה בישין the masses of the place are bad; Yalk. ib. 84 סוּגַיָּא. Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ סוּגִירִיה שמרין (not ס׳; prob. to be read רומיין) most of the garrison are Samaritans (Romans).

סוּגְיָא, סוּגִירָא II m. (סַגִּי II) 1) *walk.* Sabb. 66ᵇ top לתרוצי ס׳ דוא דעביד Ms. M. it (the cane) serves merely to direct the walk (not as a support).—2) (cmp. תַּלְמָה) *study, lesson, subject; practice, usage.* Num. R. s. 12; Lam. R. to I, 3, v. בְּזַז I, a. גְּזַז. Snh. 6ᵃ סוּגְיָין דעלמא (Ms. M. ס׳ דשמעתתא בעלמא) the general practice (as regards that subject).—[Yalk. Prov. 935 סגיי סוגייא, v. סוג ch.—Koh. R. to V, 8 סוּגַיָּא, v. סְרָא.]

סוּגְרִינָא m., *pl.* סוּגְרִינֵי (סַגִּי I, cmp. סְגַנְיוֹת) *twigs.* Erub. 29ᵇ ס׳ דיערבתא (some ed. סְגוּרִינֵי; Ms. M. סוגיתני, corr. acc.; Ms. O. סַגֵּי) twigs of a willow.

סוּגָנֵי m. pl., with suffix סוּגְנוֹי (סַגִּי I, v. סוגו, סוגון) *plenty of it.* Targ. Y. Gen. XXVII, 28.

סוּגָעָא, סוּגָעַת m. (סְגַג) *plenty, largeness*; (adv.) *much, frequently.* Targ. Job XXXI, 25. Targ. Prov. X, 19 (ed. Lag. סוּגָאָה).—Targ. Ps. LI, 4. Targ. I Chr. XXII, 8; a. fr.—*Pl.* סוּגְעֵי. Targ. Ps. XXXIII, 16 Ms. (ed. סְגֵי). Ib. 17 (ed. סגיעי; some ed. סְגִיעֵי); a. fr.

סוּגָעָא f. same. Constr. סוּגְעַת (adv.) *enough.* Targ. Ps. CXXIII, 4 (h. text רַבַּת).

סוּגָר m. (b. h.; סָגַר) *collar* or *muzzle.* Sabb. 51ᵇ. Y. ib. V, end, 7ᶜ; Y. Bets. II, end, 61ᵈ, v. חָכָה.

סוֹד m. (b. h.; cmp. סַד a. יָסַד) 1) *foundation.* Snh. 92ᵇ סודו (Tanḥ. Noah 10 יסודו), v. מָקַק.—Trnsf. *principle.* R. Hash. 20ᵇ ס׳ העיבור the Principle of Intercalation (title of a book). Ex. R. s. 15 ס׳ הלבנה the principle of the lunar calendar.—2) *intimate union, circle, council.* Y. R. Hash. II, 58ᵇ (ref. to Ez. XIII, 9) זהו ס׳ העיבור that means the council (of the Sanhedrin) for intercalation; Keth. 112ᵃ; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. זה עיבור (corr. acc.).—3) *deliberation, counsel.* Erub. 65ᵃ (ref. to the numerical value of יַיִן and סוֹד) נכנס יין יצא ס׳ where the wine enters, counsel leaves; Snh. 38ᵃ; Num. R. s. 10; s. 11. Ib. יין יצא נכנס ס׳ when the wine has left (where there is abstinence), deliberation enters. Ib. (ref. to Prov. III, 32) . . . הוא נוזר זוכה לס׳ החכמה he is abstinent . . ., therefore he is granted the counsel of divine wisdom. Ib. אנשי סודו the men of his (God's) counsel, i. e. his friends. Pes. 113ᵃ (play on סוּדְנָא) סוד נאה וכ׳ (beer-brewing is) a profitable device and a charity (requiring a very small capital); a. e.—4) *secret.* Ib. 49ᵇ אין מגלין לתן ס׳ we must not entrust a secret to them. Ḥag. 14ᵃ הקב״ה מגלה להם ס׳ וכ׳ the Lord shall reveal a secret (solve mysteries) to them in the hereafter. Yeb. 63ᵇ (fr. Ben Sira) גַּלֵּה ס׳ וכ׳ reveal a secret to one out of thousand; a. e.

סוּד [cmp. זוּד, *to boil*, fr. which סִיד *lime*; denom. סדד or סִיד (b. h. שִׂיד),] *to plaster, whitewash.* Sot. VII, 5 סְדוּהוּ בסיד they whitewashed it (the altar) with lime. Ib. 35ᵇ. Tosef. Sot. XV, 9 שלא יָסוּד אדם וכ׳ that a person must not plaster his rooms &c. Tosef. B. Bath. II, 17; B. Bath. 60ᵇ סָד אדם וכ׳ a man may plaster all his rooms &c.; a. e.—Esp. *to paint the skin* with a depilatory (of lime or orpiment). Sabb. VIII, 4 כדי לָסוּד וכ׳ as much as may be required for painting a little girl; ib. 80ᵇ כדי לסוד אצבע וכ׳ to paint the little finger &c.; Tosef. ib. VIII (IX), 20; a. e.

Pi. סִיֵּיד *to cover with plaster.* Tosef. Sot. VIII, 7 וְסִיְּידוּהוּ, v. פִּיר. Ab. Zar. III, 7; a. fr.—Part. pass. מְסוּיָּיד; f. מְסוּיֶּדֶת. Tosef. B. Bath. l. c.; B. Bath. l. c.; a. e.—[Incorr. סייר in some ed.]

סוֹד ch. same. Targ. Am. II, 1. Targ. O. Deut. XXVII, 2 תְּסוֹד (some ed. תְּסִיד).

סוֹדָמִי, v. סְדוֹמִי.

סוּדָנָא m. (v. סוד h.) *brewer*; [oth. opin. סוּדָנָא *beer*]. Pes. 113ᵃ לבי ס׳ (Ar. סד׳) to the brewery, v. חָלוּז. Ib. מאי ס׳ why is the brewer (beer) called ס׳?; v. סוֹד.

סוֹדָנִי I m. (preced.) *brewer.* Ber. 44ᵇ; Men. 71ᵃ;

Digitized by Google

Nidd. 12b top (applied to R. Papa, the brewer). [Other opinion: ס׳ (denom. of סוֹד) *wise man*.]

סוּדָנִי II m. *Sidonian.*—*Pl.* סוּדָנִיִּים. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 ed. Zuck. (Var. צִידוֹנִים; R. S. to Kel. XXX, 3 צִידוֹנִים).

סוּדָר (mostly pl. form סוּדָרִין) f. (סָדַר; cmp. הזר II) *scarf wound around the head and hanging down over the neck, turban.* Sabb. 120a וסודר שבצווארו and a scarf hanging down over his neck (v. Rashi); Y. ib. XVI, end, 15d וסודרין שעל זרועותיו (not וסי׳) hanging down over his arms. Succ. 51b ..וחסודרין בידו and the superintendent of the synagogue stood there with a scarf (as a flag) in his hand; ומניח בסודר; Tosef. ib. IV, 6 בסודרין; Y. ib. V, 55b top בסודרין, v. נוּם; Snh. VI, 1. Ib. VII, 2 (52b) ונותנין סודר קשה לתוך הרכה (Y. ed. סודרין) they put a twisted scarf of coarse material within a soft one and wound it around his neck; a. fr.—[Lat. *sudarium* is a phonetic coincidence with our w., from which it differs in meaning.]

סוּדְרָא, סוּדָרָא ch. same, Targ. Ruth III, 15 (h. text מִטפַּחַת). Targ. Y. Ex. XXXIV, 33, sq. (h. text מסוה). Targ. Y. Lev. XX, 10 שינוק ס׳ וכ׳ strangulation with a twisted scarf &c. (v. Snh. VII, 2 quot. in preced.); Targ. Y. Ex. XXI, 15; a. fr.—Ab. Zar. 4a רמו ליה ס׳ וכ׳ they twisted a scarf around his neck and tortured him. Ber. 51a (expl. פריס ס׳ וכ׳ (עיטוף spread the scarf over his head; a. e.—Esp. *turban.* Pes. 111b סודריה דמר כי וכ׳ your turban looks like that of a scholar, yet I am sure you do not know the benediction (on putting it on: כיוצר ישראל בתפארה). Sabb. 77b (playful etymology) סוֹדוֹ לִירֵאָיו ה׳ סוֹדְרָא 'the secret of the Lord is revealed to those that fear him' (the turban being the scholar's apparel); a. e.

סוּדָרִין, v. סוּדָר.—[Yalk. Prov. 947 מעלים לו ס׳, v. סְלָיִין.]

סוֹדָרָן, v. סַדְרָן.

סַוָּאר, v. סַנְוָאר.

סוּדָא, v. סוּחָא.

סוּחֵי, v. סַחְיָא.

סָוֹן, v. סִין.

סָוֹס m. name of a *bitter herb.* Pes. 39a ס׳ וסורא Ms. M. (ed. עסוס וטורא; Ms. O. סְוָאס; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סַוַּסְטִי, v. סְבַסְטִי.

סוּסְרִיתָא, v. סַרְסָא.

סַוָּר, v. סַנְוָאר.

סַוְרִיקִין, v. סְפִרְקִין.

שׂוּחַ, סוּחַ (b. h. שׂוּחַ) [*to think,*] *to talk; to tell.* Shebu. VIII, 3; 6 איני יודע מה אתה סָח (Y. ed. שָׂח) I do not know what you are talking about. Ber. 51a סח לי told me. Sot. 44b שח בין תפילה וכ׳ if one talks between putting on the T'fillin of the arm and of the head; Men. 36a סח; a. fr.—Ḥull. 27a, v. חָטָא I.—[Yalk. Ps. 755, read: שָׂח, v. שׂוּחַ.]

Hif. הֵחִסִּיחַ same. Ber. 51b אין מַסְחִיחִין על כוס וכ׳ you must not converse while holding up the cup of benediction. Sabb. 13b והיתה מְסִיחָה לי׳ and she told (me) all that happened to her. Y. Gitt. IX, end, 50d מסיחין, מש׳, v. סִיחָה. Pesik. R. s. 31 עומד ומַסִיחַ וכ׳ (the text, Is. XLIX, 8 sq.) stands and speaks (is a standing prophecy) of the king Messiah. Deut. R. s. 1 מי אתה מסיח עמי וכ׳ who art thou that art talking to me &c.?—Gen. R. s. 13, beg. (ref. to שיח, Gen. II, 5) כל ... כאילו מְשׂוֹחְחִין אלו וכ׳ all trees speak to one another as it were; חבריות מש׳ עם speak to men; Yalk. ib. 20. Ex. R. s. 1 לְהָשִׂיחַ עלינו to talk against us. Tanḥ. T'rum. 9; Yalk. Mal. 587, v. קָבַע I; a. fr.—מסיח לפי תומו, v. תֹּם.—Yoma 75a (ref. to ישחנה, Prov. XII, 25) חד אמר יְשַׂחֲנָה מדיעתו וחד אמר יְשִׂיחֶנָּה לאחרים one says, let him dismiss it (fr. נָסַח = נָשַׂח; Ms. M. 2 יַשִׂיחֶנָּה) from his mind; the other says, let him speak it out to others; Sot. 42b; Snh. 100b; Yalk. Prov. 950; v. נָסַח.

סוֹחַ ch. same. Ḥag. 5b שמעיה דסָח וכ׳ heard him talk and laugh.—Part. סָיֵחַ. Lev. R. s. 26 יתה גחין וס׳ bending down and talking to her (rebuking her in a persuasive way; prob. to be read: ומפייס).

Af. אַסְחֵי, אַשְׂחֵי same. Targ. Job VII, 11. Targ. Y. I Num. XXI, 27 (not מְשִׂיחֵי). Ib. 28 (not מְשִׂיחִין); a. e.—[Targ. Prov. VIII, 15 אנא משיחין ed. Lag. (ed. Wil. מָשְׂחָא), fr. מָשַׂח I.]

סוֹחָא m. (נָסַח; cmp. b. h. סחוה, a. סְחִיתָא) *that which is thrown out, dirt, disgusting matter.* Targ. Prov. XXIII, 29 ed. Compl. (ed. Lag. סודא, Var. סְוִירָא; ed. Wil. שׂוּחָא; h. text שִׂיחַ).

סוּחְיָתָא, v. סְחִיתָא.

סוֹחֵר m. (b. h. סחר; סָחַר) 1) *traveller, beggar.* Snh. 107a דומה לס׳ כותי like a Samaritan beggar (v. Midr. Till. to Ps. XIX, end, a Lev. R. s. 5; Rashi: a Samaritan *peddler* that offers his goods by degrees, from the worse to the better).—2) *travelling merchant,* in gen. *merchant.* Tanḥ. Ki Thissa 2, v. סָחַר; a. e.—*Pl.* סוֹחֲרִין. Gen. R. s. 84 אחיו .. לס׳ וס׳ וכ׳ his brothers sold him (Joseph) to the Ishmaelites, the Ishmaelites to the merchants, and the merchants to the Midianites &c. Shek. VII, 2 סוֹחֲרֵי בהמה cattle merchants (in Jerusalem); a. fr.

סוּחֲתָא, v. סְחִיתָא.

סוּט, (יָסַט) (b. h. שׁוּט) *to move about, be unsteady,* v. סָטָה.

Hif. הִסִּיט, הַסִּיט *to shake; to swing* (v. הֵיסֵּט), contrad. to נגע to touch directly. Zab. V, 1 המַסִּיט את חזב או שהזב מַסִּיטוֹ he who moves a *zab* (v. זָב) (by shaking the board on which he stands) or whom the *zab* moves. Ḥull. 124b והַסִּיטָן and shook them; a. fr.—[Ex. R. s. 23; Lev. R. s. 11; ib. s. 16 חסיטן, read הטיסן, v. טוּס h.]

Nif. נִיסּוֹט *to be shaken, moved.* Tosef. Zab. IV, 6 אם הדד נִיסּוֹטָין if they moved (on account of his rapping, and did not merely vibrate). Tosef. Toh. X, 8 [read:] ובלבד

Digitized by Google

שלא ירתו ניסוטין וכ׳ provided they are not shaken up by the vibrations of the partition.

(יסט) סוט ch. same, 1) *to be unsteady, go astray.* Targ. Koh. II, 15 (ed. Lag. סְטָא).—Snh. 67ª (missing in some ed.) סָטַת, v. סְטָדָא.—2) *to move, swing.* Targ. Lam. II, 8 סָאט (h. text נטה).

Af. אוֹסִיט *to shake.* Targ. Y. Lev. XV, 10; a. e.

Ithpe. אִיסְתְּוִיט׳ *to become wild* (cmp. שָׁטָה); *to shy.* Ned. 41ª איסטויט ed. (Ar. איסטוית, איסטדוט, cler. error ויס . . .).

סוּטָדָא, v. סְטָדָא.

סוֹטָה f. (סָטָה) *faithless wife, a woman suspected of faithlessness,* to whom the law, Num. V, 12-31, applies; *Sotah.* Sot. 2ª, a. e. פרשת ס׳ the chapter concerning the Sotah (Num. l. c.). Ib. כל הרואה ס׳ בקילקולה וכ׳ whoever sees a Sotah in her disgrace, will vow abstinence from wine. Yeb. 85ᵇ ס׳ ודאי a convicted adulteress. Ib. מחזיר ספק סוטתו as to taking back his wife suspected of adultery; a. fr.—Y. Keth. VII, 31ᶜ אין שוטה הרא וכ׳ if she is declared a Sotah, let her get out without dowry, and if she is not &c.—*Pl.* סוטות. Sot. I, 5 ששם משקין את הס׳ there (in the Nicanor gate) they made the suspected women drink (the bitter water). Ib. 8ª אין משקין שתי ס׳ כאחת two suspects must not be made to drink at the same time; a. fr.—*Soṭah,* a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Talmud Babli a. Y'rushalmi, a. Tosefta.

סוּטָנָא, v. סְטַן II.

סוּטַנְדוֹן, Targ. Is. XXI, 8 ed. Lag., v. סִיטוֹנָא.

סוּטַר* pr. n. m. *Suṭar.* Y. Ber. I, 2ᶜ top (for which Yalk. Ez. 340: סִיסַרַטַאי).

סוֹ׳, סוּטָרָא m. (Saf. of נטר, cmp. סַנְטָר) [*that which is reserved,* cmp. נְטוֹרָא) *reward, wages.* Targ. Y. Ex. XXII, 30 בסוטרירה as his reward (for not barking at the Israelites, v. Ex. R. s. 31). Targ. Y. Lev. XIX, 13. Targ. Y. Deut. XXIV, 14, sq. Targ. Job XIV, 6. Ib. VII, 2 סְטִי.

סוֹי m. (נסא=נשא; cmp. שׂוֹא, Ps. LXXXIX, 10) [*load,*] *large basket.* B. Kam. 20ª ס׳ מקצתו וכ׳ (quot. by R. H. G. to Kel. XVI, 3; ed. מְשׁוֹר).—*Pl.* סוֹאִים, סוֹאִין. Kel. XVI, 3 R. H. G., a. R. S. a. l. Var. (ed. סוּגִים); Tosef. ib. B. Mets. V, 1; 13 (quot. by R. S. l. c.; ed. Zuck. וחסאין, read: וְרַסְאִין), v. סוּג II.

סָוֵי* (cmp. Syr. סוא a. סוה cupio, P. Sm. 2540; 2546, a. זחי I) *to be bright, cheer up.* Keth. 62ᵇ ס׳ . . דל עינה לבה וכ׳ he lifted up her eye (attracted her attention), she saw him, her heart was overjoyed, her spirit fled (she fainted).

Af. אַסְוֵי *to look up with joy.* Ib. 60ª הוה קא מַסְוֵי לאפה (not הזה) the child looked up to her with joy (showing that he recognised his mother).

סְוִירָא* m. (סור, cmp. Syr. סורא mucus nasi, P. Sm. 2584) *nasty secretion, vomit.* Targ. Prov. XXIII, 29 some ed. (Ms. Var. סְרִירָא; ed. Lag. סוודא, read סְוִירָא), v. סוּחָא.

סוּךְ (b. h.; cmp. נָסַךְ) *to pour (oil), to anoint; to oil.* Dem. I, 3 שמן לָסוּךְ בו וכ׳ oil for vessels. Ib. 4 שתגרדי סָךְ וכ׳ with which the weaver oils his fingers. Sabb. VIII, 1 כדי לסוך אבר קטן as much as required to rub one small limb. Tosef. Ter. X, 10 לא יָסוּךְ כהן שמן a priest must not pour oil of T'rumah on a marble plate &c. Ib. 11 ואין סָכִין בו מנעל וכ׳ nor must you use it for oiling a shoe &c. Shebi. II, 5 סָכִין את התגים וכ׳ you may pour oil on green figs and pierce them (to accelerate ripening); a. fr.—Part. pass. סוּךְ; f. סוּכָה; *pl.* סוּכִים, סוּכִין; סוּכוֹת. Y. Bicc, I, 63ᵈ bot. תאנים ס׳ וכ׳ figs which have been oiled and pierced.

Hif. הִסְרִיךְ same. Yalk. Ex. 165 כחיה שדיא . . מְסָרִיךְ . . חסלע (not מנסכת) the rock by their side anointed them with oil like a confined woman that anoints her child; Pirké d'R. El. ch. XLII מניקה . . מניק (corr. acc.).

Nif. נִיסַךְ *to be oiled, perfumed.* Tosef. Ter. X, 10 אין חזר . . אע״פ שנ׳ מטנו the non-priest need not hesitate to rub it (on the priest's body), although he himself (his hand) is perfumed thereby.—[*Nithpol.* נְסְתּוֹכָךְ, v. II. סָכַךְ.]

סוּךְ ch. same. Targ. Ruth III, 3. Targ. O. Deut. XXVIII, 40 תְּסוּךְ (some ed. תְּסִיךְ; ed. Berl. תְּשׁוּחַ).

Ithpe. אִתְּסָךְ *to be poured., rubbed.* Targ. O. Ex. XXX, 32 ed. Berl. (ed. Vien. יִתְנַסַּךְ).

(שׂוֹךְ) סוֹךְ m. (b. h. שׂוּךְ; סבך=סוך) *bough, bush.* B. Kam. X, 2 (114ª) לא יקוץ את סוכו וכ׳ (some ed. שׂ׳; Y. ed. חסוכה; v. Rabb. D. S. a. l. note 100) he must not cut off the bough of his neighbor's tree &c. Y. Keth. II, end, 27ª בשוכו when the bees have settled on his neighbor's bough (or bush); a. e.—*Pl.* סוֹכִים, constr. סוֹכֵי. Succ. 13ᵇ; Tosef. Maasr. III, 5 ס׳ תאנים boughs of fig trees. Erub. 101ª ס׳ קוצים וכ׳ boughs of thorn-bushes and bundles of twigs of which one made a movable hedge before a breach; Tosef. ib. XI (VIII), 11, חבילי וסיכה של קוצים ed. Zuck. (Var. סוכה); v. סוֹכָה.

סוֹכָא ch. same. Targ. II Sam. XVIII, 9 (h. text שׂוֹבֶךְ). Targ. Jud. IX, 49. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Lag. a. oth. סוֹכָה); a. e.—V. סוֹכְתָא.

סוּכָא, pl. סוּגַיָּיא, v. סְגָא.

ש׳, סוֹכָה (b. h. שׂוֹכָה)=סוֹךְ. Makhsh. I, 3. Y. Sabb. XV, end, 15ᵇ. B. Mets. 105ᵇ, v. חִיזָּיוֹן II. Pesik. R. s. 15 מס׳ לס׳ from bush to bush; Cant. R. to II, 9; Yalk. ib. 986. Ab. d'R. N. ch. XXXIX קוצו ס׳ זו וכ׳ cut this limb off the tree. Pesik. R. s. 10, beg. חס׳ חזו של קוצים (not הזה) this thorn-bush. Tosef. Erub. XI (VIII), 11 (not סיכה), v. סוֹךְ. Lam. R. to V, 13 בש׳ אחת, v. חָרַז; a. e.—*Pl.* סוֹכוֹת. Y. Bets. IV, 62ᶜ top ס׳ תאנים, v. סוֹךְ.

סֻכָּה, סוּכָּה f. (b. h.; סָכַךְ) *cover* of twigs; *booth*; esp. *Succah, the booth* covered with twigs &c. *for the seven days of Succoth.* Maasr. III, 7 סוכת גינוסר the lodge of Genezareth gardens (inhabited during vintage); ס׳ היוצרים

Digitized by Google

the potter's hut (the outer compartment serving as a workshop, the inner as a dwelling); סֻכַּת חגג the festive booth. Num. R. s. 4 (ref. to יְתֵדָה, Ex. XXV, 29) שהיו מעמידין .. כמין ס' they put the bread up in the shape of a hut; ס' וכ' ... שכל חלה each cake forming a roof over that below (tubes being placed between them to allow the air to strike). Succ. I, 1 ס' שהיא גבוהה וכ' a Succah which is higher than twenty cubits is unfit for ritual use. Ib. 2 חטישה סוּכָּתוֹ וכ' he who put up his Succah under a tree; a. v. fr.—*Pl.* סְכוֹת, סוּכוֹת. Ib. 8[b] שתי ס' של יוצרים the two combined huts of the potters, v. supra; a. fr.—*Succah*, name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Talmud Babli a. Y'rushalmi, a. Tosefta.

סוֹכוֹ (b. h. שׂוֹכוֹ a. שׂוּכוֹ) pr. n. pl. *Soco, Sokho*, name of two towns in Judaea. Ab. I, 3, v. אַנְטִיגְנוֹס.

ס' בְּנוֹת (סְכוֹת) סוּפוֹת (b. h.) *Succoth B'noth*, name of an idol. Sanh. 63[b] תרנגולת ... ס' בְּ' Succoth B'noth (covering the young) ... is a hen; Y. Ab. Zar. III, 42[c] sq. תרנגולתא ופרחיה a hen and her chickens.

סוֹכִי, Tosef. Succ. III, 6, v. סָחִי.

סוֹכְיָא, סוֹכְיוּתָא m. (סוֹכוֹ) *of Sokho*. Y. Yoma VIII, 45[b] bot. לוי ס'; Y. Erub. X, 26[a] bot. סוכיא (not סי'); ib. 26[c] bot. סובייה (corr. acc.); Y. Pes. VI, 33[b] ר' סוביתה (read: לוי סוכ'); Y. Shebu. I, 33[b] לוי שובדא (read: שׂוֹכָרָא).

סוֹכְלָא, v. סַכְלָא.

סוֹכְלְתָנָא, סוֹכְלְתָן m. (סָכַל I) *intelligent; intelligent person*. Targ. Prov. I, 5. Ib. X, 5. Ib. 19 ש'; a. fr.—*Pl.* סוֹכְלְתָנִין. Targ. Deut. I, 13. Targ. Is. XXIX, 14; a. fr.—[Targ. Prov. XXI, 11, v. next w.]

סוֹכְלְתָנוּתָא, סוֹכְלְתָנוּ f. (preced.) 1) *intelligence, intellect*. Targ. Ex. XXXI, 3. Targ. Is. XXIX, 14; a. fr.—2) *reasoning*. Targ. Prov. XXI, 11 בסוכלתנותיה דחכימא (Ms. בסוכלתנותי, some ed. בסוכלתניה, corr. acc.) when the wise man is reasoned with.

עֵין ס', סוֹכָר pr. n. pl. *'En Sokher*. Sot. 49[b] בקעת ע' ס' the valley of 'E. S.—Y. Shek. V, 48[d]; Men. 64[b], v. next w.

סוֹכָרָא m. (סָכַר) 1) *bolt*. Targ. Prov. XVIII, 19.—Y. Shek. V, 48[d] (of a mute man that wanted to point out the place 'En Sokher, v. preced.) ... ודידיה על ודוה ידיב ס' he put one hand on his eye and the other on a bolt; Men. 64[b] סיכ' (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); Yalk. Ezra 1067.—2) ס' דנהרא *dam, lock*. Y. Bets. III, 62[a] top ס' דנהרא שרי it is permitted to catch fish (on a Holy Day) which are kept in the lock of a river, v. דטסים; Y. Sabb. III, 14[a] bot. סברא (corr. acc., or סְכָרָא).—[Y. Taan. IV, 68[b] ס' דקיסא, v. סוּבָרָא.

סוֹכְתָא *f.* ch. = h. סוֹכָה. Targ. Jud. IX, 48.

סוֹל m. (v. סִיבּוֹן I) *thorn, a wooden prick*. Y. Kidd. I, 59[d] top (ref. to Deut. XV, 17) מניין אפי' בס' וכ' whence do you prove that you may also use a prick, a thorn &c.?; Bekh. 37[b]; Shebu. 4[b]; a. e.—*Pl.* סוּלִין, סוּלִים. Num. R. a. 3, beg. עושה ס' .. מה תחמר as the palm bears dates ... and also pricks (v. נוֹבֶלֶת); Midr. Till. to Ps. XCII, 13 סילין; ed. Bub. סילון (corr. acc.). Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. וחסולים (ed. Krot. וחסלים, corr. acc.), v. סָמָל.

סוֹל ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2.—*Pl.* סוּלְיָא. Targ. Ps. CXIX, 119 (ed. Lag. סטוליא; h. text סִגִים).

סוֹל, *Pol.* סוֹלֵל, v. סָלַל I.

סוּלָא* pr. n. pl. *Sulla*. Cant. R. to II, 17 (ref. to דוד) כד תסב מלכותא בתר ס' when the (Roman) government will receive the payment for the massacre of S.

סוֹלָאנָא m. (סָלַי) *offal, dross*. Targ. Prov. XXV, 4 (some ed. סוּלָאנָא; h. text סִיגִים; v. סוּל ch.).

סַל', סוֹלְגִיתָא f. *bread-basket* (?). Gen. R. s. 65 לא דמי האי דחמי ס' וכ' you cannot compare him who sees an empty basket and is hungry, to him who sees it filled and is satisfied (even without eating); Koh. R. to V, 10 סַלְגִיתֵיהּ his basket; Yalk. Gen. 114; Yalk. Koh. 972 סולנ' (?).

סוּלִיִים, read:

סוֹלְרִיס m. (*solea*, accus. *pl.*) *sole, slipper* without heels. Yeb. 103[b], a. e. Ar., v. מְסוֹלְדִיס. Kel. XXVI, 4 (not סוליים). Y. Sabb. I, 3[c] top (ref. to Ps. CXI, 10, a. Prov. XXII, 4) מה ... עשת ענוה עקב לסוֹלְרִיסָהּ that (fear of the Lord) which Wisdom makes the crown of her head, Humility makes the imprint of her shoe; Yalk. Prov. 960 עשתה ענוה סולריה לרגלה (corr. acc.) Humility makes the shoe of her foot.—Hebr. adapt.: סוֹלְרִית (as if from סָלַל II). Tanh. B'resh. 1 סוֹלְרִיתָהּ ענוה וכ' the Law,—her shoe (foot-print) is humility, her crown, fear.

סוֹלְרִיס ch. same. Y. Taan. I, 64[c] bot. לבית סולריסיה wearing his slippers; Y. Yoma VIII, 44[d] bot. סוֹלְרִיסָהּ.

סוֹלְרִית, סוֹלָרִיס, סוּלְיוֹת, v. preced. h. a. ch.

סוּלָם m. (b. h. סֻלָּם; סָלַל II) 1) *ascent, ladder*. B. Bath. III, 6, v. מְצָרֵי II. Gen. R. s. 68 בו עולים וירודים בס' *bo* (Gen. XXVIII, 12), that is, they went up and down the ladder. Ib. סֻלָּם זה סיני *sullam* (whose numerical value is 110) is Sinai; a. fr.—סוּלָמָהּ של צור *the Ladder of Tyre* (Scala Tyriorum), a promontory south of Tyre. Y. Ab. Zar. I, 40[a] bot.; a. e.—*Pl.* סוּלָמוֹת. Gen. R. l. c. הקב"ה יושב ועושה ס' וכ' the Lord makes ladders, causing one to go down, the other to rise (on the social scale). Sabb. 26[a] מס' של צור וכ' from the Promontory of Tyre (along the sea-coast) to Haifa. Ruth R. to IV, 21 (play on שַׁלְמוֹן) עד כאן עשו ס' לנשיאים וכ' thus far they made ladders for princes (the genealogical tree of chiefs), from now (Salmon) they made ladders for kings; a. fr.—2) *a yoke* in the shape of a ladder, put on the ass to prevent him from scratching a sore. Sabb. V, 4 (54[b]), v. לוֹכֵא.—3) a sort of *hem, chain-stitch*. Y. M. Kat. III, 83[d], v. סָמַשׁ.—*Pl.* as ab. Bab. ib. 26[b] הקורע ... מתוך הס' he who rends his garment (in mourning) where it has been mended with chain-stitches after a previous rent.

Digitized by Google

סוּלָּמָא, סוּלְמָא ch. same, *ladder*. Targ. Gen. XXVII, 12. (O. ed. Vien. סַלְמָא; oth. ed. סוֹלָ׳).—Y. R. Hash. II, 58ᵃ, v. חֲמַר. Y. M. Kat. I, end, 81ᵃ איחבר עוקא דסוּלְמֵיהּ a round of his ladder broke; a. e.—Succ. 53ᵇ ס׳ דפרת (Rashi סוּלְמֵי *pl.*; Ms. M. 2 סולמות) the upper part (the source) of the Euphrates.—*Pl.* סוּלְמַיָּא, סוּלְמַיָּה, סוּלְמֵי. Targ. I Chr. II, 54 (v. Taan. 28ᵃ).—Y. B. Kam. IV, 4ᵇ לא מטון לס׳ דצור וכ׳ they (the Roman delegates) had not yet arrived at the promontory of Tyre (v. preced.), when they had forgotten everything. Bekh. 55ᵇ ס׳ דפרת, v. supra.

סוּלְעָמִיתָא, v. סַלְעָמִיתָא.

סולפורין, סולפורים, v. סַלְפִּינְגָּא.

סולקוס, v. סָלְיוּקוֹס.

סוּלְתָּא, סוּלָּת, סוּלְתָּא, v. סֹלֶת.

סולתא, Lam. R. to I, 15 Ar. ed. Koh., v. סַגּוּתָא.

סולתי, Sabb. 150ᵇ, v. סִרְלָתָא.

סולתין, Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 ed. Zuck., v. סָלָּת.

סוּלְתָּנִית, (סוּלְתָּנוּת) f. (denom. of סוֹלֶת) [*fish fried with flour,*] *a small fish* believed to grow scales on reaching a certain age (cmp. אַפְּרִין). Hull. 66ᵃ; Ab. Zar. 39ᵃ אין לו ... כגון חסי וכ׳ one that has no scales now but will grow them after a time, as, for instance, the *sultanith* &c. Ib., expl. חֲיָלֵק I. (Ar. סַלְתָּ׳).

סוּלְתָּנִיתָא ch. same. Y. Ab. Zar. II, 42ᵃ (expl. חדלק) רב אמי ס׳ (Ar. סַלְתָּ׳).

סוּם I (v. שׁוּם) *to attach, place; to tie together.* Tosef. Shebi. I, 11 אין סָמְכִין את הגפנים וכ׳ Var. ed. Zuck. (text: אם סימין; oth. ed. אין סכין) you must not bind the grapevines in the Sabbatical year.

Pi. סִיֵּם 1) same. Cant. R. to VII, 1 (ref. to שולמית ib., a. Num. VI, 26) אומה שמְסַיְּימִים לה שלום וכ׳ a nation to which peace is assigned every day; (Gen. R. s. 66 שחכתונים מְשׁוֹרְרִין לה שלום וכ׳).—2) *to mark, name* (cmp. שׁוּם, שֵׁם); *to distinguish.* Y. Peah VII, beg. 20ᵃ חדקל מְסַיְּימוֹ the neighboring palm-tree serves as a mark for it (that the owner did not forget it); זה מְסַיְּימִים וכ׳ they mark each other (cmp. Mish. ib. 1 שיש לו שם). Deut. R. s. 7 סַיְּימֵנִי give me some distinction in the country, בתוך המדינה וכ׳ (by which to show) that I am thy son. Y. Ber. V, end, 9ᵈ וסִיְּימוּ באותה וכ׳ and they noted (the time when he said it), at that very time he (the patient) asked for food. Y. Meg. I, 71ᵈ וסיימו אותן חכמים וכ׳ the scholars noted them (took their names &c., in order to be able to observe their career), and all of them turned out great men; Gen. R. s. 1. Y. Dem. V, 24ᶜ bot. סִיְּימָהוּ ... וּמְסַיֵּים and he makes a mark (on the pile), and says to the priest, so far I have marked (as tithe); a. fr.—[Gen. R. s. 42 end ומסיים את עצמך, v. סוּם II.]—Part. pass. מְסוּיָּם, מְסוּיָּמִים; f. מְסוּיֶּמֶת &c. Y. Peah I. c. חזרת מס׳ בדיעתו if it (the olive or the sheaf left behind) was noted in his mind (so that he could identify it), כאילו חוא מס׳ it is to be considered as if it were marked (by a special name, locality &c.). B. Bath. 54ᵃ שדה חמס׳ במצריה a field definable by its boundaries. Y. Yeb. XV, 15ᵃ אדם מס׳ a well-known man. Y. Shek. I, 46ᵇ top דבר חמס׳ an object which bears the name of its owner. Gen. R. s. 44 מה איים חלקו מס׳ בים וכ׳ as the islands are distinguishable in the sea, so were Abraham and Shem distinguished in the world; a. fr.—3) *to tie up; to finish, wind up,* opp. פתח. Arakh. 10ᵇ פתח בחלילו ומסיים באבוב the Mishnah begins with *ḥalil* and ends with *abbub!* Ber. 10ᵃ פתח בה באשרי וס׳ באשרי he began it (with the psalm) with *ashrê* and closed it with *ashrê*; a. fr.—Part. pass. as ab. Y. Bets. I, beg. 60ᵃ בחמה יולדת לחדשים מס׳ every animal gives birth after a certain number of complete months, opp. למקוטצין counting a fraction of the last month as a whole month.

Nithpa. נִסְתַּיְּימִים 1) *to be marked, defined.* Y. Ter. III, 42ᵇ top מקום שנִּסְתַּיְּימָה וכ׳ where the T'rumah of one pile was marked, there (in the corresponding place) the T'rumah of the other pile was meant to be dedicated. Y. Shebi. VIII, 38ᵃ זה שהוא .. ונסתיימה לו וכ׳ if one used a basket for measuring and after using it two or three times knew exactly how much it contained; a. e.—2) *to be finished, concluded.* B. Bath. 125ᵇ דבר זה נפתח בגדולים וס׳ וכ׳ this subject was opened by great men and has been concluded by small men.

סִים, סוּם ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 14 תְּסִים ed. Berl. (oth. ed. תְּשִׂים); a. e.—Part. סָאֵם, סָאֵם, סָיֵם, סָיֵם, סָיֵם. Targ. Prov. VI, 27. Ib. XXVI, 24. Ib. XI, 15.—V. שׂוּם.—Gitt. 56ᵇ חזרת סיים חד וכ׳ he had tied (put on) one shoe. Taan. 22ᵃ חזרת סיים וכ׳ used to wear black shoes; a. e.

Pa. סִיֵּים 1) same, esp. *to put on shoes* (cmp. Ez. XXIV, 17). Gitt. l. c. בעא לְסַיְּימָא וכ׳ he wanted to put on the other shoe. Taan. 12ᵇ דמסַיְּימֵי מסניידו וכ׳ that they wear their shoes and come to the fast-meeting. Ib. כי מסיימי וכ׳, v. אַסְנָתָא; a. e.—2) *to mark, define.* Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. סַיְּימוּהוּ וכן וכ׳ they marked (the time), and so it was.—Part. pass. מְסַיָּים. B. Bath. 100ᵃ דמְסַיְּימָן מחיצתא when the partitions are distinctly defined; a. e.—3) *to finish.* Targ. Y. Gen. XLIV, 18 Tosefta (ed. מחסיל).—Meg. 25ᵃ סַיַּימְתְּ נְגִינָתְךָ לשבחיה וכ׳ hast thou exhausted all the praises of the Lord? Ber. 12ᵃ פתח .. דשכיא וס׳ בדחמרא he began the benediction under the impression that it was beer, and closed with the benediction over wine. Ib. 17ᵃ כי חוה מְסַיֵּים צלותיה וכ׳ when he closed his prayer, he said &c. B. Mets. 76ᵇ סַיְּימוּהָ קמיה they cited it (the Boraitha) before him to the end; a. fr.—Part. pass. as ab. Cant. R. to I, 11 מְסַיְּימָה, v. חֲתַם.—[Targ. Y. I Deut. VIII, 9 מסיימין, v. חֲסַם.]

Ithpa. אִסְתַּיְּימִים 1) *to be marked, named.* Ab. Zar. 16ᵇ, a. e. מינאי ומינך תִּסְתַּיְּימִים שמעתתא this tradition will be named from myself and from thee.—2) *to be concluded, proved.* Sabb. 31ᵇ תסתיים דר׳ וכ׳ it can be conclusively proved that it was R. .. who said &c.; תסתיים it is proved.

סוּם II (or סָמַם) (preced.) [*to tie up the eye,*] *to blind; to be blind.*—V. סמי, סוּמָא I.

Digitized by Google

Nif. נְסוֹם, נָסוֹם *to be blinded.* Taan. 21ª עיני .. יִסּוֹמוּ (or יִסּוֹמְמוּ) may my eyes .. become blind.—V. סָמָא.

סום ch. same; *Pa.* סַיֵּים *to blind.* Targ. Cant. V, 7.—V. סְמִי.

סוּמָא I m. (preced.) *blind, blind man.* Ḥag. I, 1. Ib. 2ª ס׳ באחת מעיניו blind in one eye. Taan. 21ª ס׳ משתי עיניו blind in both eyes. Ex. R. s. 36 פקח וס׳ שתיו וכ׳ a seeing and a blind man that were walking &c. B. Bath. 12ᵇ; Nidd. 20ᵇ כס׳ בארובה, v. אֲרוּבָּה; a. fr.—*Pl.* סוּמִין, סוּמְמִין. Gen. R. s. 53 בשעה ... תרבה ס׳ נתפתחו when Sarah was remembered, many childless women were remembered with her, ... many blind persons had their eyes opened. Ib. (ref. to Gen. XXI, 19) חכל בחזקת ס׳ עד וכ׳ all men are to be considered as blind, until the Lord opens their eyes. Snh. 34ᵇ בס׳ שלא cannot be performed by blind persons; a. fr.—*Fem.* סוּמְטָא, סוּמְטָה. Keth. 17ª תרי .. או ס׳ suppose the bride is lame or blind. Y. Sot. II, end, 18ᵇ חוא סומא הוא ס׳ whether he (the husband) be blind, or she, (the law is the same). Ḥull. 139ᵇ; a. fr.—[Ch. סוֹמָא, v. סַמְיָא.]

סוּמָא II f. ch. (סום I, cmp. שׁוּמָא) *mark, spot.* Targ. Y. Lev. XIII, 10. Targ. Y. II ib. 2 some ed. (oth. שׁוּמָא). [Targ. O. Num. XXXII, 3 quot. as. Var. by Levita: ס׳ דבירת קבורתא וכ׳ (or סִימָא) the mark of the burial place of Moses, h. text שכם ונבו; ed. Amst. and oth. סימת בית שירין וביות וכ׳ וכ׳; Y. I.]

סומבק, v. סִיבֵּק.

סוּמָה I, v. סוּמָא I.

סוּמָה II pr. n. m. *Sumah.* Num. R. s. 14 ס׳ בר כתבה.

סומוקן, v. סוּמַּק.

סומוקריי, v. סְמוּקְרֵי.

סוֹמֶךְ m. (סָמַךְ) *the pin for attaching the pole to the wagon,* Maim.; [*the ring* (ס) *suspended from the yoke and pulled over the front end of the pole,* R. Hai G. a. Ar.) Kel. XIV, 4.

סוּמְכָא m. (כָּמַךְ) *thickness.* Targ. I Kings VII, 26; a. fr.—Ḥull. 55ᵇ בסומכיה on the thick part of the milt, opp. קולשא. Sabb. 98ª ס׳ דקרש the thickness of each board. Succ. 53ᵇ ס׳ דארעא the thickness of the rind of the earth (beneath which there is water); a. e.

סוּמְכָנָא, סוּמְכָנְתָא, סוּמְכָנֵי, f. pl. (סָמַךְ) 1) *approaches* (cmp. Ez. XXIV, 2), *works and troops of siege, forts.* Targ. Ez. XVII, 23. Ib. XXIX, 7 בית ס׳ *fortification.* Ib. XXIV, 5; a. e.—2) *auxiliaries.* Targ. I Kings X, 15; Targ. Jer. XXV, 20, a. e. (h. text הצרב). Targ. Nah. III, 9 סומכנותה ed. Lag. (oth. ed. סומכתתא; h. text עצמה).

סוּמְכוֹס pr. n. m. *Sumkhos* (*Symmachos*), a Tannai, pupil of R. Meïr. Erub. 13ᵇ. Ib. III, 1. B. Bath. 73ª; a. fr.—(V. Fr. Darkhé, p. 198.)

סוּמְכָתָא, סוּמְכָתָה, v. סוּמְכָנָא.

סוּמָנָא m. (סום I; v. סִימָנָא) *mark, balk.*—*Pl.* סוּמָנִין. Targ. Is. XXVIII, 25 (h. text נסמן).

סוּמְפוֹנְיָה, סוּמְפוֹנְיָא, v. סִימְפוֹנְיָא.

סוּמַק *to be red, v.* סָמַק.

סוּמָק, סוּמָקָא, סוּמְקָא I m. (=סעמק, Saf. of צמק; cmp. עָמוֹק) [*dark,*] *red.* Targ. O. Lev. XIII, 30 (h. text צהב). Targ. O. Gen. XXV, 30 ed. Berl. (v. סְרִיקָא). Targ. Y. Lev. XIII, 24 סומקא (ed. Amst. סוֹמֵ׳) *red spot*; a. e.—Pes. 25ᵇ, a. e. מאי חזית דדמא דידך ס׳ טפי וכ׳ what reason hast thou to assume that thy blood is redder? may be thy neighbor's blood is redder, i. e. you dare not save your life at the expense of your fellowman's life. Sabb. 134ª תאר ינוקא דס׳ an infant that looks red. Gitt. 67ᵇ בישרא ס׳ red meat. B. Mets. 58ᵇ, v. חִיוָּר; a. fr.—Yeb. 64ᵇ רצחק סומקא surname of R. Isaac ben Joseph.—*Pl.* סוּמָקִין, סוּמְקִין, סוּמְקֵי, סוֹמְקֵי. Targ. II Kings III, 22; a. e.—Y. Snh. I, 18ᶜ bot.; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top (not סומוקן). Ḥull. 93ᵇ שוריקי ס׳ red veins. Sabb. 147ª חיורי וס׳ white or red garments; a. fr.—*Fem.* סוּמָקָא, סוּמְקָתָא. Targ. Y. Num. XIX, 2.—Ḥull. 46ᵇ, v. אַדְרָא.

סוּמָקָא II m. (preced.) 1) *milt.*—*Pl.* סוּמָקֵי. Gitt. 69ª.—2) *inflammation of the eye.* Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ top; Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top, v. סַנְגָּא.

סוּמְקִי pr. n. *Sumki,* a fictitious name in a charm formula. Gitt. 69ª.

סומקינו, Pesik. R. s. 29-30 beg., read וּמַקְרִיבוֹ.

סוּמָקָנוּתָא f. (סוּמָּק) *redness.* Targ. Prov. XXIII, 29 סומקנות עינוך (ed. Lag. יורם קנצין, corr. acc., v. יוֹרֵם).

סוּמְקָתָא, v. סוּמָּק.

סוּמַקְתָּא, סָמַ׳, pr. n. ס׳ חקל *Red-Field.* Y. Snh. II, 20ᵇ bot.; a. e., v. חֶקֶל II.

סוּמַקְתָּי m. (preced. wds.) *red-painter.* B. Bath. 84ª תאר שמשא ס׳ הוא the sun paints red.

סוֹן, *Hithpol.* חִסְתּוֹנֵן, v. סָנַן.

סוֹנְבָא, Pesik. R. s. 29-30 (Var. שינבא) quid?—perh. סוּנְבָא (v. סָנַב) *contusion.*

סונדוקרוס, v. סִינְדְּרוֹס.

סונטימוס, v. סִינְטוֹמוֹס.

סונטמא, Lev. R. s. 12, quot. in Ar., quid?—perh. סִיפוֹנָא (σίφων) *tube?*

סוֹנְיָא f. (v. סָנְיָא II) *evil habit,* (by way of angry antiphrasis) *practice, virtue.* Gen. R. s. 50 אוף הדא ס׳ (Ar. ed. Koh. סניתא) בישא וכ׳ wilt thou introduce also this bad practice (another of your noble virtues)?; Yalk. ib. 84 חדין סוניתא (corr. acc.). [Ar. refers to συνήθεια.]

Digitized by Google

סוּנְקַלִיטוֹס, סוּנְקַלִיטִיקוֹס, סוּנְקַתֶּדְרוֹס, v. sub סְנַק׳.

סוּס *to be bright, glad*, v. שׂוּשׂ.

סוּס m. (b. h.; v. Nöld. Mand. Gr. p. 147) *horse*. Pes. 113b. Succ. 26b שינת חס׳ the (short) sleep of the horse, v. נְשָׁטָא. Cant. R. to VIII, 9 אם ראית ס׳ פרסי וכ׳ when thou seest the Persian horse (Parthian cavalry) tied &c. Snh. II, 5 סוסו על on the king's horse; a. fr.—[Gen. R. s. 95, end חס׳ לקבלי (read: לקבלך) the horse is before thee (has been surrendered), v. בּוּצְלָא.]—*Pl.* סוּסִים, סוּסִין. Snh. II, 4. Ib. 21b ס׳ הבטלנין, v. בַּטְלָן; a. fr.—Cant. R. to I, 9 ס׳ נקבות mares.—*Fem.* סוּסָה. Ib. Pirké d'R. El. ch. XLII; סוּסְיָא.—*Pl.* סוּסְיוֹת. Ex. R. s. 23, end ס׳ נקבות, v. supra.

סוּסָא ch. same, v. סוּסְיָא.

סוּסְבִּיל m. a species of *locusts*. Ab. Zar. 37a, expl. איידל קמצא.

סוּסָה, v. סוּס.

סוּסְיָא I b. h., *she-horse*, v. סוּס.

סוּסְיָא c. ch.=h. סוּס. Targ. Ps. XXXII, 9 (Ms. סוסא). Ib. XXXIII, 17 סוסא. Targ. O. Ex. XV, 1; a. fr.—Hag. 9b, v. בִּרְזָא II. Snh. 105b ס׳ (א) לא רכבת מ״ט why didst thou not come riding on horseback?; a. fr.—[Ab. Zar. 4a דאירת ס׳ ליחה, v. סִיסְיָא.]—*Pl.* סוּסִין, סוּסָוָן, סוּסָוָתָא, סוּסָוִי׳. Targ. Y. Ex. XV, 1. Targ. Gen. XLIX, 17. Targ. Is. XXX, 16 סוסון ed. Lag. (ed. Wil. סוסותא; some ed. סוּסָוְיהֶן *our horses*). Targ. Ex. XIV, 23 סוּסָוַת constr.; a. fr.—Cant. R. to I, 9 (ref. to סוסך Hab. III, 8) [read:] סוסון סגירין 'horses' in the plural.

סוּסְיָא* II m. (b. h. סוס or סוּס) *swallow*. Targ. Is. XXXVIII, 14 כס׳ דאתיד (h. text כסוס עגור). —[Targ. Jer. VIII, 7 (h. text סוס ועגור) סוסניתא וכורכיא,—from which it would appear that our w. is meant for *horse*.]

סוּסִיתָא, סוּסִיטָא pr. n. pl. *Susitha (Hippos); district of Hippos* (Hippene, Jos. Bell. Jud. III, 3, 1). Tosef. Ohol. XVIII, 4 (gentile towns in Palestine) כגון ס׳ וחבירותיה (Var. סיסית) like S. and her sister towns. Tosef. Shebi. IV, 10 תחום סוסיתה Var. ed. Zuck. (ed. ציצירת, ציצירתה) the district of S.; Y. Dem. II, 22d top ס׳. Y. Shebi. VI, 36c bot. ארץ שוב ז ס׳ 'the land of Tob' (Jud. XI, 3) that is the district of S. Ib. VIII, 38a מן ס׳ לטבריא from S. to Tiberias. Gen. R. s. 31; s. 32 כמן טבריא לסוסתא (ed. Leipz. לסיסכא; corr. acc.) as the distance (on the Lake of Tiberias) from T. to S. Lev. R. s. 23 ס׳ .. כגון לכ׳ as hostile as S. to T.; Cant. R. to II, 2 סוסיתן (corr. acc.); Lam. R. to I, 17; a. e.

סוּסְכִּינְתָּא* f. (=סכסכ׳; cmp. סִיכְּיָא I a. סַכִּין) *a cutting pain in the bladder, stone*. Yeb. 64b (Ar. סכנוניתא).

סוּסְרִיתָא, v. סִיסְרָא.

סוּסְרָנָא m. (σισύρνα) *a garment made of goat-skin with the hair on*.—*Pl.* סוּסְרָנִיָּה. Y. Ned. VII, end, 40c כגון אילין ס׳ (not סיסרנה) like those garments made of goat-skins (the hair of which is not used for clothing).—V. סִיסְרְנוֹן.

סוּסְתָּא, v. סוּסִיתָא.

סוּעַ, v. סִיעַ. [Targ. O. Lev. XIV, 42 ויסוע some ed., v. שׁוּעַ ch.]

סוֹעָד m., v. סָעַד.

סוּעֲדָא, סוּעֲרָא, v. סָעוֹרָא.

סוֹעֲרָת f. (b. h.; =נסיערת, v. סָעַר II) *storm-beaten, restless*. Pesik. R. s. 32; Yalk. Is. 339 ס׳ מרעשתא וכ׳ *so'arah* (Is. LIV, 11) means *stirred up*, for the nations have stirred her (Israel) up (with ref. to Ps. CXXXVII, 7). [Pesik. R. l. c. ס׳ מן המצות, read, with Yalk. l. c., עֲנִיָּה.]

סוֹעֲרָן, v. סְעוֹרָנָא.

סוּף I m. (b. h.; v. סוּף II) *reed, bulrush*.—ים ס׳ *the sea of Suf* (Red Sea). Sot. 12a sq. (ref. to בסוף, Ex. II, 3) ר״א אומר ים ס׳ וכ׳ R. E. says, that means the sea; R. S. says, it means *âgam* (v. אָגָם II, 2); Ex. R. s. 1. Ib. s. 22 קריעת ים ס׳ the splitting of the Red Sea (for the passage of the Israelites); Y. Ber. I, 3d bot.; a. fr.

סוּף ch. same, only with יַמָּא. Targ. Ex. XIII, 18. Targ. Jon. II, 6; a. fr.

סוּף II (b. h.) *to cut; to be cut off; to end*. Tanḥ. B'resh. 12 וסָפָה הטובים וכ׳ and destroys the good and the bad.

Pi. סִיֵּיף *to cut, diminish; to exterminate* (corresp. to b. h. כָּלָה). Gen. R. s. 100 מי יכול לסַיֵּיף וכ׳ who can annihilate the dust? ... the beasts of the field? &c. Ib. s. 42 מה אחה חולך ומְסַיֵּיף את עצמך וכ׳ Var. in Yalk. ib. 73 for מסרס (ed. מסיים) why wilt thou reduce (weaken) thyself among thy enemies? (v. Tanḥ. Vayera 3).—*Part. pass.* מְסוּיָּפוּת (denom. of סוֹף); f. *pl.* מְסוּיָּפוֹת *left to the end, ripening late*; opp. בְּכִירָה, בְּכִירוּת. Y. Dem. I, beg. 21c הבכירות וחמ׳ (Tosef. ib. I, 3 הבכורות והסייפות). Y. Shebi. IV, end, 35c; a. fr.

Nithpa. נִסְתַּיֵּיף *to be late in ripening, to be left on the tree beyond cutting time*. Y. Dem. I, beg., 21c נְסְתַּיְּיפוּ וכ׳, v. סוֹף a. סוֹפֶת.

סוֹף ch. same, 1) *to finish; to destroy*. Targ. Y. II Num. XXXIII, 52 הְסוּפוּן (Y. I תְּסַיְּיפוּן a. תְּסַיְּיפוּן). Targ. Lam. IV, 11; a. e.—2) *to cease*. Targ. Is. XIV, 4. Targ. Lev. XXVI, 20. Targ. Prov. II, 22; a. fr.—Part. סָיֵיף. Ib. XI, 31; a. e.—Koh. R. to X, 15 מבדיני .. סָפַת וכ׳ between the two (disputing) that unfortunate woman (Jephthah's daughter) perished; Lev. R. s. 37, end בין דין לדין ספת וכ׳ (some ed. נספת, corr. acc.).

Pa. סַיֵּיף *to finish; to consume, ruin*. Targ. Y. Gen. XLIV, 12 Ar. (ed. פסק). Targ. Y. Lev. XIX, 9. Ib. XXVI, 16; a. e.—Part. pass. מְסַיֵּיף. Targ. I Kings XIV, 10.—Yalk. Gen. 133 סַיְּיפַת, v. סוּב.

Af. אַסְיֵיף, אַסֵּיף same. Targ. O. Deut. XXXII, 22 (ed. Berl. אַסֵּי; ed. Vien. אַסֵּי; h. text אכלה). Ib. 23 (h. text אספה). Targ. Zeph. I, 3; a. fr.

Digitized by Google

סוֹף m. (b. h.; preced.) 1) *end.* Yeb. XVI, 4 (121ª) מים .. שאין לתם ס' waters without end (the shores of which you cannot see from all sides). Ned. 62ª וס' תכבוד לבא and honor will finally come of itself. Gen. R. s. 71, beg. (ref. to Ps. LXIX, 34) לא ראשו .. סופו ולא סופו ראשו the first clause of this verse does not correspond (in syntactical construction) to its final clause &c. Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2 אם גנבת סופך לכחש וכ' if thou stealest, thou wilt finally deny &c. Kidd. 31ª דברך מס' ס', v. נָכַר. Meg. 7ª בתחלת קבעוה בשושן ולבסוף וכ' at first they established it (the festival of Purim) in Shushan, and then for the whole (Jewish) world; a. v. fr.—לא ס' דבר אלא ... this is not the end of it ...., but. Gen. R. s. 38 (ref. to Prov. XVII, 13) לא ס' ד' משיב וכ' after all, not only he who requites evil for good, but even he who requites evil for evil &c. Y. Shebi. III, end, 34ª; a. fr.—2) *remnant*, esp. *pl.* סוֹפִין *fruit remaining on the tree after harvest time, late fruit.* Y. Yeb. XII, 12ª bot. קידש בגופו של ס' (prob. to be read בנופו) if one betrothed a woman, giving as a consideration a branch of a tree of his containing remainders (mostly worthless). Pes. 6ª ומשמר וכ' ... סופי if there are in a man's field late figs, but he watches his field for the sake of the grapes; v. סוֹפֵת.—[Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 סופין ed. Zolk., read: סוֹבִין.]

סוֹפָא, סוֹף ch. same. Targ. Job XXVIII, 3; a. fr.—Y. Snh. X, 29ª bot. ירא סופיה וכ', v. חָנַק. Ab. Zar. 41ª מעיקרא ... ולבסוף וכ' at first ..., but finally &c.; a. fr.

סוֹפָגָנִין, סוֹפְגָנִים m. pl. (סְפוֹג) *cakes made of spongy dough*, a sort of *crackers*. Ḥall. I, 4, expl. Y. ib. 57ª טְרִיקְנָא. Ḥall. l. c. 5 תחלתה עיסת וסופה ס' if his first intention was to make regular dough (for bread), and then it was changed for crackers. Y. l. c. ס' שנעשו באור crackers baked over fire, opp. בחמה baked in the sun. Kel. V, 8; a. fr.

סוֹפָדָא, v. סְפַד.

סופיינוס, Y. Ber. IX, 13ª bot. מן ס'; Yalk. Joel 537 מן דסופיינוס אנא, read דאסְפַסְיָינוֹס, I am a follower of Vespasian; cmp. אִסְפַּסְיָאנִי.

סוֹפִינָא, סוֹ' m. (v. סוֹף) *metal spike at the butt-end of the spear* (v. Sm. Ant. s. v. Hasta). Targ. II Sam. XXI, 16 (h. text קִין).—**Pl.* (in Hebr. dict.) סוֹפִינֵי. Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 תלוי דיני וס' ed. Zolk. (ed. Zuck. ספטני) the handles of weapons and spikes.

סוֹפִיסְטָא, סוֹפִיסְטָה ..., סוֹפִיסְטָאָה m. (σοφίστης, sophista) *sophist*, teacher of grammar, rhetoric, mathematics &c., esp. *arithmetician*. Y. Shebi. IX, 38ª bot. Pesik. R. s. 21 עד מקום שאין ס' יכול לחשוב (not טוס ...; some ed. טוּם, corr. acc.) up to where no arithmetician can count; Pesik. Baḥod., p. 107ᵇ עד מקום שהספיטס וכ' (corr. acc.).—*Pl.* סוֹפִיסְטִין. Targ. I Chr. XII, 32.

סוֹפִיק, v. סְפַק II, a. סִיפּוּק ch.

סוֹפְלֵי m. pl. (סְפַל, v. סְפֵל) *scrapings*, esp. [*scraped*] *date-stones* used as *fodder* (eventually as fuel). Bets. 21ᵇ. B. Bath. 11ª פירא דס' a pit where offal is deposited for fodder. Gitt. 69ᵇ bot. מיא דס' water in which date-stones have been soaked; a. e.—[Tosef. Sabb. XV (XVI), 3 סיפלי של שמן, v. סְפֵל.]

סוֹפְלָנִי, v. סִיפְלָנִי.

סוֹפָנֵי, pr. n. יַמָּא דס', יַמָּה שֶׁל ס' *Lake of Sof'ne.* Tosef. B. Kam. VIII, 18; Targ. Y. I Deut. XXXIII, 23 (h. text יָם); v. סִיבְּכַיי.

סוֹפַפְתָּה pr. n. pl. (?) *Sofafta.* Y. Snh. II, 20ª bot. שמואל דס' (שמעון דחוסיפת); (Y. Ber. III, 6ᵇ שמעון דחוסיפת').

סוֹפָק, v. סְפַק II.

סוֹפָקָא m. (סְפַק II, cmp. אִסְפַּקְתָּא) *large wine vessel.* Yalk. Esth. 1048 the Persians had a large goblet ... ומתקרי ס' quot. in Levy Talm. Dict. (ed. Frf. a. oth. ותוא נקרא סופקא) which was called *Sufḳa*; (Targ. II Esth. I, 8 סוּפְקָא).

סוֹפָקָנָא m. (preced.) *sufficiency.* Targ. Prov. XXVII, 27. Ib. XXV, 16 סופקנך (not דעם).

סוֹפֵר m. (b. h.; סָפַר) 1) *scribe, writer of documents, copyist* of prayers &c. Gitt. VIII, 8 כתב ס' גט וכ' if the scribe wrote the letter of divorce for the husband and a receipt for the wife &c. Keth. 51ª, a. e. מטות ס', v. אַחֲרָיוּת. B. Bath. 21ᵇ מתא ס' (Ms. M. ספר) town-scribe (libellarius); B. Mets. 109ᵇ top ספר; B. Bath. 21ª מתא ס' (some ed. ספר), v. Tosaf. a. l.; (Rashi: *principal of a town-school keeping assistants*, v. infra); a. fr.—2) *a scholarly man*, opp. בּוּר illiterate. Ber. 45ᵇ אחד ס' וכ' if one is a scholar (knowing the prayers) and the other illiterate.—3) *school teacher, primary teacher.* B. Bath. l. c. ס' יחודי a Jewish teacher; ס' ארמאי a teacher of secular branches (oth. opin.: a gentile teacher). Ib. ס' מתא, v. supra. Tosef. Meg. IV (III), 38 וחס' מלמד כדרכו but the Bible teacher teaches (these passages) in his usual way; a. fr.—*Pl.* סוֹפְרִים, סוֹפְרִין. Gitt. 24ᵇ חצשויין וכ' ס', v. לָמַד. Y. Ḥag. I, 76ᶜ, a. e. משנים ס', v. מִשְׁנֶה. Ber. l. c. בששניהם ס' when both of them are scholarly men (knowing the prayers); a. fr.—Kidd. IV, 13 לא ילמד ס' must not be a teacher of primary schools.—מסכת ס' *the Treatise Sof'rim*, one of the small treatises attached to the Talmud, containing rules for writing Torah copies; (in Septem Libri &c., ed. Kirchheim: מסכת ספר תורה).—Esp. *Sofer, pl. Sof'rim*, title of the scholars of the ante-Tannaic period, beginning with Ezra (v. Ezra VII, 11). Y. Shek. V, beg. 48ᶜ. Kidd. 30ª לפרכך ... ס' שהיו סופרים וכ' the early scholars were called Sof'rim, because they counted all the letters in the Torah; a. fr.—דברי ס' *enactments or interpretations* dating from the Soferic period. Yeb. II, 4 מד' ס' belonging to the prohibitions ascribed to the Sof'rim. Snh. XI, 3 חומר בד' ס' וכ' disregard of Soferic enactments is more strictly dealt with &c., v. חוֹמֶר I. Ib. 88ᵇ מד' ס' .. דבר שעיקרו a law which is founded on the Torah, but the interpretation of which dates from the Soferic period. Tosef. Kidd. V, 21; a. fr.—תקון ס', v. תִּיקּוּן.

Digitized by Google

סוֹפְרָא, v. סָפַר.

סוֹפָת f. (v. סוֹף) *late fruit.* Tosef. Maasr. III, 12 ס' תאנים וכ' (ed. Zuck. אסיפת) if there are figs left on the tree, but he guards his field &c.; v. סוֹף.

סוֹפַתְקָא, v. סִיפַּתְקָא.

סוֹקְיוֹסִין, v. סִיקוֹסִים II.

סוֹר I (b. h.) 1) *to go around; to turn*; with ל *to turn to, follow*; with מִן, מִ־, *to turn away*; in gen. [*to turn from the right path,*] *to go astray; to degenerate.* Snh. 21b (ref. to Deut. XVII, 17) אני ארבה ולא אָסוּר I (Solomon) will take many wives and yet not go astray. Ber. 19b, a. fr. לאו דלא תָּסוּר the prohibition inplied in the words, 'thou shalt not deviate' (from the decisions of the courts, the interpretations of the Rabbis, Deut. XVII, 11); a. fr.—2) *to pass away, cease.* Num. R. s. 9 (ref. to Am. VI, 7) אותה שעה תָּסוּר שמחת חסרוחים at that time shall the joy of the (corrupt) banqueters cease; a. e.

Hif. הֵסִיר 1) *to remove, take off.* Num. R. s. 14 (play on סיר, Ps. LX, 10) והַסַרְתִּי חצרעת מעליו and I removed the leprosy from him; שהסרתי אותו מן הטבריה whom I removed (saved) from drowning, v. טְבֶרְיָה I; Num. R. s. 12 הָסֵר חטומאת וכ' remove the uncleanness out of thy house; a. e.—2) *to cause to deviate, to corrupt.* Snh. II, 4 (ref. to Deut. XVII, 17) ובלבד שלא יהו מְסִירוֹת את לבו provided they (the wives) do not corrupt his heart; אפי' אחת ומְסִירָה וכ' even one wife, if she might corrupt his heart, he must not marry. Kidd. 68b (ref. to Deut. VII, 4) לרבות כל המְסִירִים this is to intimate the extension of the prohibition of intermarriage to all nations that might lead astray; Yeb. 23a; Ab. Zar. 36b הַמְסִירוֹת.

Hof. הוּסַר *to be removed.* Macc. 5a (ref. to סרח Deut. XIX, 16) עד שהוּסַר גופה של עדות Ar. s. v. זמם (ed. שתסרח) until the testimony itself has been removed (an alibi has been proved).

סוֹר ch. same, 1) *to turn*, esp. ס' סכינא (v. Ḥull. 17b, quot. s. v. טוּפְרָא) *to turn the slaughtering knife on all sides, to examine.* Erub. 63a רבינא סַר סכינא וכ' R. examined the slaughterer's knife (assumed the rabbinical function of superintending the slaughtering) in Babylonia. Ḥull. 18a דלא סר וכ' who failed to examine his knife before an authorised scholar.—2) *to go around, visit, superintend*, esp. ס' ניכסיה (or ארעיה) *to superintend one's estate, examine, watch laborers* &c.—Part. סָיֵיר. Ib. 105a מאן דסיר ניכסיה וכ' (Ar. סָאֵיר) he who goes around examining his property every day. Ib. אבא הוה ס' ... ואנא לא סָיֵירְנָא my father used to examine his estate twice a day, but I do it only once a day.

Pa. סַיֵּיר same. B. Mets. 76b, sq. [read:] סַיְּירָה לארעיה (v. Rabb. D. S. a. l. note) he visited his fields &c. Gitt. 38b דְּסַיְּירֵי וכ' Rashi (ed. דְּסָיְירֵי) those who examine their property on the Sabbath; a. e.—V. סָעַר I.

סוֹר II (b. h.) pr. n. שער ס' *the gate of Sur*, name of a Temple gate. Y. Erub. V, 22c.

***סָיַר** (cmp. צבר, v. סָוָאר) *to pile, arrange.*—Part. pass. סָיוּר; f. סְיוּרָה; *pl.* סְיוּרוֹת. Tosef. B. Bath. III, 6 . . העצים ס' תאבנים וכ' ed. Zuck. (Var. סוררות, some ed. סוירות, corr. acc.) wood or stones piled up whether for his untilled field (for building) or for his fence; v. סָדַר a. צָבַר.

סוֹר m. (=סאור, v. סִיאוּר) *fermentation, froth, leaven*; trnsf. (cmp. שָׂאוֹר, עִיסָּה a. חָמֵץ) *germ, original nature, character.* Snh. 92b סורו his haughty nature; [oth. opin.: its (the kiln's) froth], v. טָקַק a. טָרַק. Kidd. 82a כל שעסקיו סורו רע . . . he who has a business which brings him in contact with women, has bad leaven in him (or else he would not have chosen such a trade). Hor. 13a מפני שסוֹרָן רע because they (the mice) are of a mischievous nature. B. Mets. 59b the Torah cautions repeatedly against ill-treating the proselyte (גֵּר), מפני שסורו רע because his original character is bad (into which ill treatment might cause him to relapse). Kidd. 17b שמא יחזור לסורו lest he (the proselyte) relapse &c., v. קִילְקוּל. Gen. R. s. 70 היה חוזר לסורו he (Aquila) might have gone back to his evil ways (to heathenism); v. סִיאוּר. Ib. s. 74, end (expl. למקומו, Gen. XXXII, 1) לסורו to his evil manners (sensual pleasures). Cant. R. to II, 5; a. e.—*Pl.* סוֹרִים *degenerate, bad people.* Num. R. s. 3 אפי' סוֹרֵיהֶן וכ' even the bad among them are charitable; (Midr. Till. to Ps. XCII בוֹרִים שבהם).

סוֹרָא I (or סַוְרָא) m. name of *a bitter herb.* Pes. 39a, v. סָוַוס.

סוּרָא II pr. n. pl. *Sura*, 1) a town in Southern Babylonia between the canals, seat of the college founded by Rab. Erub. 8a. B. Mets. 67b, a. e. דס' משכנתא, v. מַשְׁכַּנְתָּא. B. Bath. 89a ס' דפורת רב יהודה מס'; a. fr.—2) ס' דפורת *Sura on the Euphrates* (*Soura-Soura*, mod. Surie). M. Kat. 24b (v. Neub. Géogr. p. 343, sq.).—[Y. Shebi. VI, 36d בסורא, read: בכסוּרְיָא.—Midr. Till. to Ps. XII מס' ... למזבן ed. Bub. (oth. ed. מסורתא), prob. to be read: מִסּוּרְיָא.]

סוּרָאָה m. (preced.) *of Sura.* Keth. 39b בת אבא ס' the daughter of Abba of Sura (wife of R. Papa). Ib. 52b; a. e.

סוּרְבָּנָא, סוּרְבָּנָא, v. סַרְבָּנָא.

סוֹרֵג m. (סָרַג) *lattice-work, Soreg*, name of one of the approaches of the Temple fortification. Mídd. II, 3; Yoma 16a.

סוּרְחָבָן m. (סָרְחָב) *rebellious.* Targ. Y. Deut. XXI, 18; 20.—*Pl.* fem. סַרְחָבָנָן. Targ. Y. Gen. XXVI, 35 (ed. Vien. a. oth. סַרְחָבִינִין, corr. acc.; Ar. סַרְבָּנִיתָא, v. סַרְבָּנָא).

סוּרְחָבָנוּתָא f. (preced.) *rebelliousness.* Targ. Y. Deut. XXXI, 27.

סוּרְחָא m. (סָרַח II) *overhanging part.* Targ. O. Ex. XXVI, 12 (some ed. סִיר, סָר).

סוֹרְחָן m. (סָרַח III) *corruption, sin, offense.* Yoma 86b יכתב סוֹרְחָנִי let my sin be recorded; Yalk. Ps. 718 סָרְחָנִי. Tanḥ. Ki Thissa 22 מה סרחני what is my sin?; a. e.—V. סִירְחוֹן.

Digitized by Google

סוּרְחָנָא, סוּרְחָן ch. same. Targ. Gen. XXXI, 36. Targ. Job XXXIV, 37; a. fr.—Lev. R. s. 27; a. e.—*Pl.* סוּרְחָנִין, סוּרְחָנֵי. Targ. Job II, 1 ed. Lag. (oth. ed. סִירֵי, סָרֵי).—Cant. R. to V, 16.

סוּרְחָנְתָּא, סוּרְחָנוּתָא f. same. Targ. Job XXII, 29 Ms. (ed. סורחנא). Ib. XXXVI, 14 Ms. (Var. Ms. a. ed. טלזיות). Targ. Y. Lev. X, 17 סַרְחָתְ. Targ. Y. Deut. IX, 21 סוּרְחַנְתָּ; a. e.

סוּרְיָא pr. n. (Συρία) *Syria*, name of several districts situated north-east of Palestine (v. Neub. Géogr. p. 292), sharing in many respects the sanctity of the Holy Land. Ab. Zar. I, 5 ובבס וכ׳ but in Syria &c., contrad. to א״י (Palestine) and to חוצה לארץ (v. אֶרֶץ). Ḥall. IV, 11. Shebi. VI, 2; 5, sq. Ohol. XVIII, 7; a. fr.

סוּרִיאֵל pr. n. *Suriel*, name of an angel. Ber. 51ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 100).

סוּרְיָאתָא, v. סִירְיָתָא.

סוּרִיבְמִין, v. סוּרִיסְטִין.

סוּרִיגָא, סוּרִיגָה m. ch.=h. סוֹרֵג. Meg. Taan. ch. VIII אסתתר ס׳ the Soreg was broken up (v. Graetz Gesch. d. Jud. III², p. 420).

סוּרִיקָא, סוּרְיָקָא, v. שׁוּרְיָקָא.

סוּרִיסְטִין (Συριστί) *in the Syrian language*; מישמע ס׳ (ἐπίστασθαι Σ.) to understand Syrian. Y. Ned. X, 42ª bot. (not סוריב׳).

סוּרְיָקָא, v. סוּרְיָקָא.

סוּרְכִיתָא, Targ. Y. Gen. XXX, 38, ed. Amst., read: מִסּוֹרְכִיוָתָא.

סוּרְמָקִי pr. n. m. *Surmaki* (cmp. סומקי). Yoma 10ª (Ms. M. סירי; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוֹרֶס m. *Sores* (?), name of a plant (?). Y. Ned. IV, 38ª top מי ס׳ וכ׳ a solution of S. &c., a spiced drink (perh. סוּרָא?).

סוּרְסִי m. (סָרַס) 1) (cmp. meanings of ἀπόκοπος a. ἀποκοπή) [*castrated,*] לשון ס׳ *aphæresis, dropping of a radical letter*. Mekh. Bo, s. 3; Pes. 61ª; Y. ib. V, 32ª bot. expl. תכסו (Ex. XII, 4)=תנכסו, v. נָכַס. Ex. R. s. 42, end לשון סרדיוטין (corr. acc.), v. מַשָּׂכָה III.—2) (a contemptuous perversion of לשון ס׳ סוּרְיָנִי) *Syrian*, in gen. *Aramæan language*. Sot. 49ᵇ; B. Kam. 82ᵇ sq. בא״י ל׳ ס׳ למה וכ׳ what has the Syrian tongue to do in Palestine? Speak either Hebrew or Greek. Y. Sot. VII, 21ᶜ top לא ירהא ל׳ ס׳ קל וכ׳ do not despise the Syrian language, for it is employed in the Torah (Gen. XXXI, 47) &c.; Gen. R. s. 74 פרסי (corr. acc.); Yalk. Gen. 130 פרסי (corr. acc.); (Yalk. Jer. 286; Yalk. Dan. 1060 ארמי). Y. Sot. l. c.; Y. Meg. I, 71ᵇ bot., v. אֵירְלָיָא; Esth. R. to I, 22 פרסי (corr. acc.).—*Pl.* סוּרְסִין *Syrian cakes*. Y. Pes. II, 29ᵇ bot.; v. סִירְסִין.

סוּרְקִין, Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 ed. Zuck., v. סִירְסִין.

סוּרְתָּא, Midr. Till. to Ps. XII, v. סוּרָא II.

סוּת* or סֻתּ f. (b. h.; סוה, v. מַסְוֶה) *dress, cloak*. Kel. XVI, 7 עושה ס׳ ed. Dehr. (oth. ed. סְוָתוֹת or סִיתוֹת *pl.*), v. אַמְגּוֹם. [Var. in Mish. ed. סיאגוס, prob. meant for סָאגוֹס =סָגוֹס, as a gloss to our w.; R. S. to Kel. l. c. שדיאגות, Var. סבאות; Hai G. סאיכות, Var. סְיָאוֹת.]

סוֹת or סִית, *Hif.* הֵסִית, v. יָסַת.

סוֹטָה f. (homilet. etymology fr. יָסַת) *being misled, error*. Tanḥ. Vayḥi 10 (ref. to סוחה, Gen. XLIX, 11) אין ס׳ אלא טעות וכ׳ (not סותו) *suthah* means error, as we read כי יסיתך (Deut. XIII, 7): when an error in law is committed, it shall be washed clean in his (Judah's) borders (by the Sanhedrin); cmp. Gen. R. s. 98, quot. s. v. חָזַר.

סוֹתוֹרִיתָא, v. סִיהוֹרִידָתָא.

סָחָה, סָחָא, v. סְחִי.

סָחוּ f. (b. h. שָׂחוּ; סָחָה) *swimming*. Tosef. Succ. III, 6 אבל יעבירנה בס׳ Var. ed. Zuck. (anoth. Var. סַחוּי; ed. Zuck. סוכי, corr. acc.) but one may be able to cross it by swimming.

סַחְוָא ch. same. Targ. Ez. XLVII, 5.

סָחוּי, v. סָחוּ.

סָחוֹס, with art. הַסָּ, contract. of הַחַסְחוֹס, v. חַסְחוֹס.

סָחוֹר m. (סָחַר) *surrounding*; ס׳ ס׳ *all around*. Targ. O. Num. I, 53; a. fr. (v. חָזוֹר).—Sabb. 13ª, a. fr. ס׳ ס׳ לכרמא וכ׳, v. נְזִירָא I.

סְחוֹרְתָּא, סְחוֹרָתָא f. (preced.) 1) *going around, circuit* (cmp. סוּר I ch.). Targ. Jer. XIV, 18.—2) *circulation, exchange*. Targ. O. Gen. XXIII, 16 מתקבל ס׳ received as exchange.—3) *trade, traffic; goods*. Ib. XXXIV, 10. Ib. 21 (ed. Berl. סְחוֹרְתָּא).—Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת) אי if I come to you with this ware (shoes), wilt thou sell it for me? Ib. זבין ס׳ דסנדליא he bought an assortment of shoes.

סְחוֹרָה f. h. (b. h.) same, *traffic; goods*. Pesik. R. s. 10 (play on סחר, Cant. VII, 3) בשעה ... חס׳ וחשכר הרוו בצולם when they (the Sanhedrin) were in session, there were traffic and profit in the world. Ab. II, 5 לא כל המרבה בס׳ מחכים not every one that has a large trade obtains wisdom. B. Mets. III, 2 כיצד חלח עושה ס׳ וכ׳ how (can this be)? Shall this man traffic with his neighbor's cow? Sifré Num. 23 שומע אני מסחורתו ומרפואתו I might understand, that the Nazarite must abstain from trading in wine or using it as external medicine; Num. R. s. 10. Ab. VI במיעוט ס׳ by contentment with small business; a. fr.

סְחוֹרְתָּא, סְחוֹרָתָא, v. סְחוֹרָא.

סְחוּתָא, v. סְחִיתָא.—[Y. Shek. VI, 50ª top, Bab. ed. Ms. M. סחותא, read: סַחְוָנָא, v. סַחְוָיָא.]

Digitized by Google

סָחַט (b. h. שָׁחַט) *to press out, wring, cause to flow.* Sabb. XXII, 1 אין סוֹחֲטִין וכ׳ you must not press fruits (on the Sabbath) for the sake of the juice. Ib. 144[b] דרו סוחטין they squeezed pomegranates. Y. ib. X, 10[c] top חסוֹחֵט וחמכבס מלאכה וכ׳ wringing clothes and washing are in the same category of labor. Bets. 3[a] שמא יִסְחוֹט lest he may squeeze (fruit); a. fr. — Ḥull. 27[a] א״ת וְשָׁחַט אלא וסָחַט וכ׳ read not (Lev. I, 5) *v'shaḥaṭ* (and he shall cut), but *v'saḥaṭ* (and he shall get the blood out) &c., v. חָטָא I.

סְחַט ch. same, *to absorb.* B. Mets. 114[b] ס׳ גלימא ריחא his cloak had absorbed the scent (of Paradise; Ms. F. סָחֲטָה לגלימיה he wrung his cloak out; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Yalk. Lev. 675 ס׳ גלימיה ריחה.

סָחֵי, סָחֲיָא 1) (b. h. שָׁחָה) *to swim.* Part. סָחֵי; f. סָחְיָא. Targ. Y. Gen. VII, 18.—Y. Sabb. VII, 10[a] bot. חזחן דס׳ וכ׳ swimming (on the Sabbath).—2) (=h. סָחָה, v. Ez. XXVI, 4) [*to scrape, sweep,*] *to wash, bathe.* Targ. Lev. XIV, 8; a. fr.—Y. l. c. עאל מיסחי וכ׳ went bathing with &c. Bab. ib. 141[a] מאן דסָחֵי במיא וכ׳ he who bathes in the river &c. Y. Pes. X, beg. 37[b] סָחֵי וצחא had taken a bath and was thirsty. Y. Ter. VII, end, 46[c] סחון וכ׳ take ye a bath, for your Creator will help you &c. Ib. עד דאינון סָחְיִין until they shall have taken a bath. Ruth R. to II, 19 נחתון מסחי וכ׳ (not מסחו) they went down to bathe &c.; a. fr.

Pa. אַסְחֵי *to wash, cleanse, bathe.* Targ. Job IX, 30 (Ms. אשחזיג, v. שָׁזַג). Targ. Lev. XIV, 9 (not וירְסָחֵי); a. fr.—Ruth R. l. c. כי קיימין מַסְחְיִין יתיה (or מְסָחִין) when they were washing his body. Lev. R. s. 28 עאל אַסְחֵיה (not אסחי) he went in and scoured him (Mordecai); a. e.

סְחִיטָה *f.* (סָחַט) *pressing, wringing.* Sabb. 144[a] בני ס׳ fruits designated to be pressed (for the juice). Y. ib. VII, 10[c] top חצבעים .. עושים ס׳ מלאכת וכ׳ the dyers in Jerusalem made the wringing (of dyed clothes) a special work; a. e.

סַחְיָא or **סַיְחָא** m. (סְחֵי or סְחֵא) *swimmer.* Yoma 77[b] שכן קורין לשחייטא סיח׳ ed. (Ms. M. שַׂיְחָה; Ms. M. 2 סַחְיָא; Ar. סוחה) for the swimmer is called *s.*; Yalk. Ez. 381 שַׂחְיָא; Y. Shek. VI, 50[a] top שַׂחְיָנָא (Bab. ed. שַׂחְיָנָא; Ms. M. סחותא, read: סַחְיָנָא).

סחינין, Y. Dem. I, 22[a], read: טְחִינִין.

סְחִיפָא m. (סָחַף II) *an inverted vessel,* opp. זְקִיפָא. Pes. 40[a] ס׳ שרר (ed. סחיפה; Ms. M. סְחִיפָא) if the grain is roasted in an inverted vessel &c., v. זְקִיפָא I.

סְחִיתָא, סְחוּתָא *f.* (סְחִי 2)=b. h. סְחִי, *sweepings, refuse.* Targ. Zeph. I, 17 (ed. Wil. סָ; Ar. סִיחְתָא). Targ. Is. V, 25 (Regia סוּחֵי; some ed. סִיחֵי; h. text סוחה).—Sabb. 121[b] חוח שרי ס׳ Ar. (ed. רוקא) threw refuse (disgusting matter, cmp. סוֹחֵא, before the Resh G'lutha). Y. M. Kat. II, 81[d] top והמת הדא איתא ס׳ דבייחא וכ׳ (not והמת) a woman swept the refuse out of the house and threw it &c. Lam. R. to I, 15, v. סָאתָא II.

סחן, Y. Snh. X, 29[b] top אסחין, v. חָסַן I.

סָחַף (b. h.; cmp. חָפַף II) *to rub, sweep.* Pirké d'R. El. ch. XIV סוחף במעיו על הארץ .. בעצבון in the pain of its growth, it (the serpent) shall sweep along (drag itself) with its belly on the ground.—*Part. pass.* סָחוּף, *pl.* סְחוּפִים, סְחוּפִין *swept away, driven about.* Tanḥ. P'kudé 3 like a dog שהוא ס׳ וכ׳ (some ed. חצוף, חשוף) that is pushed this way and that way. Yeb. 47[a] דוויים דחופים ס׳ ומטורפין broken down, pushed about, swept (from place to place) and tossed about; [Rashi: *covered* in mourning, v. חָפָה a. חָפַף I]. Yalk. Ps. 735, v. סָבָךְ.

Nithpa. נִסְתַּחֵף *to be swept, be inundated, ruined by a flood.* Keth. I, 6 (12[b]) נִסְתַּחֲפָה שדך (Y. a. Bab. ed. שדהו, euphemism) thy field has been ruined, i. e. it is thy misfortune, and I cannot be made to suffer for it. Ib. 2[a] נ׳ שדהו it is thy misfortune (that I was taken sick). Ib. VII, 8 האב .. ונ׳ שדהו the father has to bring evidence that these blemishes arose while she was betrothed and therefore it was his (the husband's) misfortune; a. e.

Nif. נִסְחַף *to be swept away, struck down*; (homilet. =נספח) *to be smitten with leprosy* (v. סַפַּחַת). Tanḥ. Thazr. 11; Yalk. Kings 229; Zech. 586 (interpret. נסחף, Jer. XLVI, 15); Yalk. Lev. 555.

סָחַף I ch. same, *to sweep away; to reject, despise.* Targ. Prov. III, 34. Ib. X, 3 (h. text חדף).—*Part.* pass. סְחִיף *hurried.* Targ. Esth. VIII, 14 (h. text דחוף).

Ithpe. אִסְתַּחֵף *to be swept away; to be inundated, ruined.* Targ. Prov. XIV, 32 (h. text ידחה). Targ. Y. I Gen. XLIX, 4.

סָחַף II (v. חפף I) *to put on as a cover, to tilt over, invert.* Snh. 104[a] ס׳ אירשיה אובלא (אובלא) .. he inverted a fuller's trough over his head. Ned. 51[a] וסָחֲפָה על רישיה ולִיסְחוֹף דיקולא אירשיה (Ms. M. incorr. וליחסוף) and let him put a basket over his head. Ib. 121[b]. Ḥull. 8[b] כפלי וכ׳ ... לא ליחוף one must not cover up meat with groins; a. e.—Part. pass. סָחִיף; *f.* סָחִיפָא. Ab. Zar. 51[b], v. מְשִׁיכְלָא. Ḥag, 15[a] כתרי כסי דסָחִיפֵי אהדדי (Rashi דסחופין, read: דסחוי) like two cups inverted one over the other.—V. סְחִיפָא.

סָחַק, v. שָׁחַק.

סָחַר (b. h.) *to go around;* esp. *to travel as a merchant.*—[Num. R. s. 13 אינה סוחרת, read, as Yalk. Lev. 554, a. Yalk. Prov. 959 סוֹרַחַת, v. סָרַח III.]—Denom. סוֹחֵר.

סְחַר ch. same, 1) *to go around, turn* (corresp. to h. סָבַב). Targ. Koh. XII, 5. Targ. Cant. III, 2 (ed. Vien. *Af.*); a. fr. (V. *Af.*).—2) *to trade.* Gen. R. s. 52 אולת .. סָחַרְתְּ בה וכ׳ thou wentest to Egypt and tradedst with her (Sarah), thou hast come here and tradest with her.

Pa. סַחַר *to go around.* Targ. Koh. l. c. Targ. Lam. I, 6.

Af. אַסְחַר 1) *to surround, enclose.* Targ. Josh. VI, 3; 11; 14 (interch. with Pe.); a. fr.—2) *to go about.* Targ. II Chr. XVII, 9.—3) *to lead about, to move.* Targ. O. Ex. XIII, 18. Targ. I Sam. V, 8; a. fr.—4) (cmp. סָבַב *Hif.*) *to recline around the table, to dine.* Targ. Ex. XXXII, 6. Targ. I Sam. XX, 5; a. fr.

Digitized by Google

Ithpa. אִסְתְּחַר, *Ithpe.* אִסְתַּחַר 1) *to turn around, turn to* or *from, to be carried around.* Targ. O. Gen. XLII, 24. Targ. O. Ex. X, 10 (v. Berl. Targ. O. II, p. 22). Targ. O. Num. XXXIV, 4, sq. (some ed. *Pe.*, others *Af.*). Targ. I Sam. V, 8; a. fr.—2) *to be seated at the table.* Targ. Ps. I, 1. Targ. Gen. XXVII, 19.

סַחַר m. *enclosure,* v. סחר.

סַחֲרוֹנִי, v. סַחֲרָנִי.

סַחְרָן m. (סָחַר) *travelling merchant.* — *Pl.* סַחְרָנִים, סַחֲרָנִין. Erub. 55ª; Yalk. Deut. 940.

סַחְרָנוּתָא, סַחְנָ֫ה f. (סְחַר) *surrounding*; constr. סַחֲרָנוּת (adv.) *in the neighborhood of, round about.* Targ. O. Ex. VII, 24. Targ. Ez. XXXII, 22, sq. (some ed. סַחֲרָתְהוֹן).

סַחֲרָנֵי, סַחֲרוֹנֵי m. pl. constr. (preced.) *neighborhood, neighbors of.* Targ. Jer. XLVIII, 17. Ib. XXXIII, 13; a. fr.—Sabb. 152ª סחרוני גלידן (Ms. M. סַחֲרָנוֹתֵי; Ms. O. סַחֲרוֹלוֹתֵי), v. גְּלַד.

סַחֲרָתָא f. *neighborhood,* v. סַחֲרָנוּתָא.—[Tosef. Shebi. IV, 11, v. מְחַרְתָּא.]

סָט m. (סוּט; cmp. חָשִׁיט, a. the phrase נטה יד) 1) *handle, that part of a handle which is indispensable in using the tool.* Tosef. Mikv. VI (VII), 21 מִסָּטָּהּ ולחוץ beyond the indispensable part of the handle, מס׳ ולפנים within that part.—2) *swinging the forefinger,* v. סרט.

סָטָא, v. סְטֵי.

סַטְדָא, (סוֹטָה) pr. n. (prob. of Greek origin, cmp. pr. n. Σταδιεύς) *Saṭda*; בן ס׳ son of S., surname of Jesus of Nazareth. Sabb. 104ᵇ; Tosef. ib. XI (XII), 15; Y. ib. XII, end, 13ᵈ וחלא בן ס׳ לא חבריא וכ׳ but did not Ben S. bring sorcery from Egypt only in this way (by making incisions in his flesh)? Y. Snh. VII, 25ᵈ top כך עשו לבן סוט׳ וכ׳ so they did to Ben S. in Lydda, when they made two scholars lie in wait for him &c.; Y. Yeb. XVI, 15ᵈ bot. Sabb. l. c. (in editions not controlled by censors, v. Rabb. D. S. a. l.) בעל ס׳ בויעל her husband's name was S., her lover's, Pandera; (refuted and changed) אמו ס׳ וכ׳ his mother's name was S. . . . סָטְרַת דא וכ׳ this one deserted her husband; Snh. 67ª סָטַת דא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note).

סְטוּמְתָא, v. סִיטוּמְתָא.

סְטוּרְתָא f. (סְטֵי) *aberration, madness.* Targ. Koh. II, 15 (ed. Vien. סטוי).

סְטַטְיוֹנָר m. (stationarius) *station-master, police officer.* Gen. R. s. 26 חק"בה עושה . . . ס׳ שלחם the Lord will make the angel of death their (the nations') officer (in the place of tyrants like Pharaoh &c.); ['Rashi': מיטוטר, v. מִיטָטוֹר;] Yalk. Is. 295 אִסְטַטְיוֹ׳ ס׳ בראתיך Ex. R. s. 51 I have created thee (the angel of death) a *stationarius* for &c.—*Pl.* סְטַטְיוֹנָרִין, אִיסְטַ׳, אִסְטַ׳. Cant. R. to VII, 1 (not רון . . .), v. אִיסְטַטְרוֹן.

סְטִיטוּרִין, סְטִטִירִין, v. לִיסְטַטִירִין.

סָטָה, סְטִי (b. h. שָׂטָה; v. נָטָה) *to deviate, to turn to* or *from.* Koh. R. to I, 16 חלב סוֹטָה the heart deviates (turns to evil).—Esp. (of woman) *to be faithless.* Y. Sot. II, 18ᵇ top; Y. Kidd. I, 60ᵈ אמן שלא סָטִיתִי ארוסה וכ׳ 'Amen', that I have not been faithless as a betrothed, as a married woman &c.—V. סוֹטָה.

סָטָא, סְטֵי ch. 1) same (corresp. to b. h. נָטָה). Targ. Gen. XXXVIII, 1; 16 (h. text וירט); a. fr.—Esp. *to deviate from the right path, to go astray; to be faithless.* Targ. Num. V, 12 (h. text תשטה); a. fr.—Sabb. 104ᵇ סָטְרַת; Snh. 67ª סָטַת, v. סָטָא.—2) (of the mind) *to wander, be mad* (cmp. h. שָׁטָה). Targ. Koh. II, 15 סטא ed. Lag. (ed. Vien. סט, v. סוט).—*Part.* סָטֵי; f. סָטְיָא; *pl.* סָטְיָן, סָטְיָן a) (of the mind) *distracted.* Targ. I Kings XXI, 5 (h. text סרה).—b) *inclining.* Targ. Y. Ex. XXIII, 2 (h. text לחטות).—c) *deviating from the right path, rebellious.* Targ. O. Deut. XXI, 18; 20 (h. text סורר). Targ. Jer. V, 23. Targ. Ps. CI, 3 Ms. (ed. שָׂטְנִין, ed. Wil. שָׂ׳). Ib. CXXV, 5; a. fr.

Af. אַסְטֵי 1) *to turn (one's own way), to deviate.* Targ. Prov. XIV, 27 (h. text סור).—2) *to turn, direct.* Targ. O. Num. XXII, 23 (h. text לחטות); a. fr.—Esp. א׳ דינא *to divert justice; to oppress.* Targ. Is. XXIX, 21; a. fr.—V. מְסָטֵי.

סַטְיָא f. (preced.) *deviation, revolt.* Targ. Deut. XIX, 16 (h. text סָרָה). Ib. XIII, 6; a. fr.

סְטִיבָס m. (στιβάς) *straw-mattress.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 15 לויחין של יסטיבס (Var. יסטבס, סקרבס) the boards on which the straw rests; Y. ib. XII, beg. 13ᶜ ספינת (corr. acc.); Bab. ib. 47ª סקיבס (Ms. M. סקבין; Ms. O. סקיבוס; v. Rabb. D. S. a. l. note). Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 4 סטיכס (corr. acc.; R. S. to Kel. XVIII, 3 סקבס). [The phonetic corrupt. of ט into ק in the Babylonian Talmud has been reimported as Variant into Tosefta.—For the phonetic relationship between *t* and *k*, cmp. Lidd.-Scott. Gr. Dict. sub lit. K.]

סְטִיו m. = אִיסְטְיוֹ, *colonnade.* Y. Succ. V, 55ª bot.; Y. Taan. III. 66ᵈ bot. אסטיו לפנים מס׳ a colonnade within a colonnade; Pes. 13ᵇ לפנים מס׳ = ס׳ כפול; ib. 52ᵇ; Succ. 45ª; Tosef. ib. IV, 6. Tosef. Sabb. X (XI), 1 דרך ס׳ וכ׳ through a colonnade into the street. Tosef. M. Kat. II, 13 חנות פתוחה לס׳ a shop having an entrance from a colonnade; a. e.—*Pl.* סְטִיוִין. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 וחסטיוין ed. Zuck. (ed. Zolk. וחסטיין, corr. acc.), v. סוֹבִין.—V. אִיסְטֵיב, אִיסְטָבָא.

סְטָיו m. *mosaic pavement.* Targ. Esth. I, 6 (h. רִצְפָּה). Targ. Y. Lev. XXVI, 1 סַטְרִיו.

סִטִירִין, v. סטטירין.

סִטְרִין, v. סְטִיו.

סָטִים, v. סָטָם.

סָטִיס, סָטִים, v. אִיסְטִיס.

Digitized by Google

סְטִיפָה f. (סָטַם) *having a pustulate face.* Y. Sabb. IX, end, 12[b] אשה ס׳ (prob. to be read סְטִיפָה).

סְטִיתָא f. ch.=h. סוֹטָה q. v. Targ. Y. Num. VI, 2.

סְטַכְטוֹן m.=אִסְטַכְטוֹן. Lev. R. s. 28, end וחוא עביד ס׳ Ar. (missing in ed.) and he was a manufacturer of *stakton.*

סְטַכְתָּא f. (preced.; a corrupt. of στακτή) *oil of myrrh* or *cinnamon.* Pes. 43[a] (expl. שמן חמר, Esth. II, 12); Meg. 13[a]; Yalk. Esth. 1083.—Targ. Esth. II, 12 טכסת (corr. acc.).

סְטַלָּא, Y. Sabb. III, 6[a] bot. תנה גו ס׳ Ar. (Var. תבה גו ס׳, ed. תבא גו נטלא), v. נְטַלָּא.

סְטַם (v. טום, טמם) *to close, to seal.* Targ. Esth. VIII, 8 סְטִימוּ (imper.).

סְטַמְּא, Pesik. Shek., p. 19[b], read סְכוֹמַיָּא, v. סְכוֹם ch.

שְׂטַן, סָטַן (b. h. שטן; cmp. טנן, טָנָנָא) *to be hostile to; to hinder, accuse.* Pesik. R. s. 13 אותה חברכת אתה (על) שׂוֹטְנַיְנִי וכ׳ thou art hostile to me on account of that blessing; it is given to you. Ib. s. 12; a. e. (interch. with שכם).

Hif. הִסְטִין, חִשֵּׂט (with על) *to bring charges against, accuse.* Ib. s. 36 בואו ונַשְׂטִין על דודו וכ׳ come, let us bring charges against the Messianic generation, so that it may not be created. Ib. תיאך אתם מַסְטִינִים וכ׳ how dare you attack &c.

שְׂטַן, סָטַן I ch. same. Targ. Y. Num. XXII, 22 לְמִשְׂטַן (O. לְשָׂטָן; ed. Berl. לְסָטָן). Ib. 32 לְמֵירְשַׂטָּן (O. ed. Vien. לְמִסְטָן; ed. Berl. לְסָטָן). Targ. Ps. XXXVIII, 21 סָטְנָן Levita (ed. *Af.*). Ib. CIX, 4 סַטְנוּ (Ms. שָׂטְנוּ); a. e.

Af. אַסְטִין 1) same. Ib. XXXVIII, 21, v. supra.—2) (denom. of סָטָן) *to mislead.* Yoma 20[a] ליח ליה רשותא לאַסְטוּיֵי לאיתתיה (not לאיסתיה) has no permission to seduce to sin.

סְטָן II, סָטָן, סָטָנָא, סָטְנָא, סִ׳ m. (preced.)=h. שָׂטָן, 1) *hinderer, enemy.* [Targ. O. Num. XXII, 22; 32, v. preced.] Targ. I Kings V, 18; XI, 14 (interch. with שׂ).—*Pl.* סָטְנִין, סוֹטִ׳. Targ. Ps. CIX, 20 סָטְנַי (ed. Lag. שׂוֹטְ׳). Ib. 29 (ed. Lag. סו׳).—2) *the accuser, seducer, Satan.* Targ. Job I, 6; a. fr.—Tam. 32[a] נצח ס׳ Satan has been victorious, i. e. wrong has won against right.—Yalk. Gen. 23 סָטָן (in Hebrew dict.), v. סמ״ך.

סְטָנָה pr. n. ch.=h. שִׂטְנָה, *Siṭnah* [*enmity,*] name of a well. Targ. O. Gen. XXVI, 21 ed. Berl. (oth. ed. שטנה; Y. שִׂטְנָא).

סְטַף, *Pi.* סִיטֵּף (*Saf.* of נ״טף) [*to cause dripping,*] *to scarify* sycamores &c.—Part. pass. *f. pl.* מְסוּטָפוֹת *fruit burst open* (naturally or through scarification). Dem I, 1 Y. ed. a. Ms. M. (ed. מוסטפות, corr. acc.).—V. סְטִיפָה.

סָטַר (v. סָטַר II) 1) *to turn sideways.* Meg. 16[a] ובא מלאך וס׳ ידה וכ׳ and an angel came and turned her hand towards Haman.—2) *to strike sideways, slap.* B. Kam. VIII, 6 סָטְרוֹ if he slapped his neighbor, contrad. to תקע to strike with the fist, a. to לאחר יד with the back of the hand. Snh. 58[b] חסוֹטֵר, v. לוֹטֵשׁ. Ex. R. s. 15 סָטְרוֹ, סָטָרָן; Tanḥ. Ḥayé 3, v. מְסָטוֹר, מְסָטָר; a. fr.

Pi. סִיטֵּר same. Y. Peah I, 15[c] top דיתת אמו מְסַטֶּרְתּוֹ וכ׳ his mother slapped him (with her shoe) &c., v. בּוּלְי II; Y. Kidd. I, 61[b] top; Esth. R. to I, 16; Lev. R. s. 12 מסרסתו (some ed. מסורתתו; corr. acc.); Pesik. R. s. 23-24 מפרטתו (corr. acc.). Nidd. 25[b] שסיטר Ar. (ed. שסטר); a. e.

סְטַר I ch. same. [Targ. Prov. XV, 25 נסטר ed. Lag., v. סְתַר II.]

Af. אַסְטַר *to strike with the flat hand; to flatten.* Targ. Ps. CIV, 2 מַסְטַר Ms. (ed. מתח).

סְטַר II, סִ׳, סִטְרָא, צִ׳ m. (contract. of צרצר, √צר, *to be near*; cmp. forms like זוטרא, כסוסטרא, גיסטרא &c.; cmp. Samar. אירצר, איצטר a. צטרא for our w.) *side, border.* [Dan. VII, 5 שְׂטַר.] Targ. O. Ex. XXV, 12 (Y. צִ׳). Targ. Y. Num. XIII, 17 צטרא. Targ. Y. Ex. XX, 2, sq.; a. fr.—Y. Snh. VII, 24[c] top דין מן דין ס׳ וכ׳ one stands on this side (of the culprit) and one on the other side (contrad. to מלפנוי a. מלאחוריו standing in front and behind). Sabb. 134[a] ליפניה לסִיטְרֵיה וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) let him turn its hem upwards (outside). Nidd. 56[b] בס׳ in the borders (folds) of the garment. Koh. R. to XI, 2 קמון ליסטר ... the two serpents placed themselves by the side (of the cave); Pesik. B'shall., p. 94[a] לסיטרא; a. fr.—[Targ. Ps. LXXIV, 6; CXLIX, 6, v. יְהוֹסְטַר.]—*Pl.* סִטְרִין, סִטְרַיָּא, סִ׳, צִ׳. Targ. Y. I Gen. III, 24 (Y. II סטרה, corr. acc.). Targ. Ex. XXXVII, 7, sq. Ib. XXV, 14 (Y. צ׳); a. fr.—[סִטְרָא *wages,* v. סִטְרָא.]

סִטְרָאָה m. (preced.) *coming from the side.*—*Pl.* סִטְרָאֵי, סִ׳ *money given in settlement of another case than the present transaction.* Shebu. 42[a].

סִטְרַגְלִים, v. סַטְרַנַלְיָא.

סִטְרוֹמָטִין m. pl. (στρώματα) *covering for a couch, mattresses.* Koh. R. to III, 9 (not סטרמוסין).

סִטְרוֹנְיָא, v. סַטְרַנַלְיָא.

סִטְרַטִּיגוֹס=אִסְטְרַטִּיגוֹס. Ex. R. s. 37.

סִטְרַטְיוֹט m.=אִסְטְרַטְיוֹט, *soldier.*—*Pl.* סִטְרַטְיוֹטִין. Ex. R. s. 15 מכתיב לו ס׳ וכ׳ levies as soldiers strong and sound men &c.; Tanḥ. Ḥayé 3 מסביב לו סרדיוטין (read מכתיב).

סִטְרִיוֹת f. pl., בס׳=בְּאִסְטְרַיוֹת (v. אִסְטְרַיָּא). Tanḥ. P'kudé 3 [read, as in ed. Warsaw:] עולם רביעי דומה לסוס שהוא מהלך בס׳ in his fourth stage man is like the horse that runs in races.

סִטְרְמוֹסִין, v. סַטְרוֹמָטִין.

סִטְרְנוֹרָא, v. next w.

סַטַרְנַלְיָה, סַטְרַנַלְיָא f. (Saturnalia) *the Saturnalia,* a Roman festival beginning on the 17th of December and lasting several days. Ab. Zar. I, 3 Y. ed. (Mish. a.

Digitized by Google

Bab. ed. 8ª variously corrupted or perverted). Y. ib. 39ᶜ (cacophemistic etymology) שנאה טמונה שוא נוקם ונוטר hatred hidden (under the merriment of social equality and good will), he (the Roman) hates &c. Ib. ס׳ דבירישן the Saturnalian fair of Scythopolis (v. בֵּירְשָׁן). Ib. top ס׳ אינה אסורה וכ׳ during the Saturnalia trading is forbidden only with those who worship thereon (celebrate it). Bab. ib. 8ª ס׳ שמונה ימים לפני וכ׳ the Saturnalia begin eight days before the solstice; Y. l. c. ס׳ לאחר וכ׳ (corr. acc.). Deut. R. s. 7 סטרגלים, סטרנלים (corr. acc.).

סִי (*sé*) *thee.* Pesik. R. s. 40 סי לעולה (not חי), v. אָה.

סִיאָה f. *Siah*, a plant classified with hyssop, *Satureia Thymbra* (*savory*). Maasr. III, 9. Shebi. VIII, 1. Tosef. Kil. III, 12. Sabb. 128ª, expl. צתרי; a. fr. — V. Löw Pfl., p. 135.

סִיאָה, Arakh. 18ª, v. סִיעָה.

סִיאוּר m. (שאר = סאר) *fermentation, leaven.* Ḥall. II, 6 וסיאורן Ar. (ed. (וישאורן) the leaven required for them.— Trnsf. *original immoral condition; evil nature.* Y. Ab. Zar. II, 41ª top חזר לסיאורו he returned to his old condition (heathenism). Koh. R. to VII, 8 אילולי כן חזר חמרסי לסיאורו because but for it (Samuel's forbearance) that Persian would have gone back to heathenism; a. e.— V. סוֹר.

סִיאוּרָא ch. same. Targ. Ps. LXXXV, 9 (ed. Lag. סְאוּרָא; oth. ed. סכלא; h. text כסלה).

סַיָּאנָא, v. סִינָא.

סִיאַנְקִי m. pl. *of Siân*, a Persian town. Keth. 67ᵇ דינרי ס׳ (Ar. דִּינָרֵי סְיִינְקִי, זְיִינְקִי) Sian (gold) Denars (v. Zuckerm. Talm. Münz., p. 33 note).

סִיאָר, Tosef. Ukts. I, 8, v. שִׂיעָר.

סִיב I m. (v. סָאַב II) *gray, old; elder, scholar.* Targ. Gen. XXV, 8; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8ª bot. פוק חמי חד ס׳ וכ׳ go and look out for a scholar (observe his practice) and rely on him; Y. Yeb. XII, 12ᵈ top סב; a. fr.—*Pl.* סִיבֵּי. Targ. Prov. XX, 29 (some ed. סָבֵי).

סִיב II, סֵיב (preced.) *to be old.* Targ. I Sam. II, 22. Ib. XII, 2 סָבְיִת; ed. Lag. סֵיבִית; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. זכה למֵיסַב וכ׳ he was permitted to reach so high an age that &c.; a. fr.

Itpe. אִיתְסִיב *to become old.* Targ. Job XIV, 8 מִיתְסִיב Ms. (ed. מִתְסַב).

סִיב III m. (v. סָאַב) *fibrous substance*, esp. *bast* of the palm-tree. Ukts. I, 2 חס׳ שלו the fibrous root of the radish. Pes. 115ᵇ כרכן בס׳ if he wrapped them up in bast. Y. Succ. I, 52ᵇ bot. ס׳ של חבלים ropes of bast; a. fr.— *Pl.* סִיבִּין, סִיבִּים. Gen. R. s. 41, beg.; Num. R. s. 3, beg. ס׳ לחבלים the bast of the palm-tree is used for making ropes; a. e.—[Yalk. Ps. 841 סיב קמלפי, v. סִיבֵּךְ.]

סִיבָא I ch. same. Lev. R. s. 22, beg. ס׳ למעבד חבלא (not סיכא), v. preced.; Koh. R. to V, 8 (ed. Wil. שִׂיבָא); Yalk. ib. 971 סיכא (corr. acc.).

סִיבָא II m. (סִיב I) *old age.* Targ. I Kings XIV, 4.

סִיבָא, v. סְבָבָא.

סִיבָּה, סִיבְּתָא f. (סָבַב) *transfer of property from tribe to tribe* (interch. with חִסְבָּה). B. Bath. 111ᵇ, a. fr. סִיבַּת נאמרה ס׳ בבן נאמרה בבעל חבעל, v. חִסְבָּה II. Ib. 159ᵇ (Ms. M. תסיבת) the transfer is spoken of (as forbidden) concerning the son succeeding his mother and the husband succeeding his wife; a. fr.—[Bibl. Hebr. סִבָּה: *arrangement, divine dispensation*; in later Hebr.: *turn, misfortune*; in philos. literature: *cause.*]

סֵב׳, סִיבוּתָא, סִיבוּ f. (סִיב I) *gray head, old age.* Targ. II Esth. VII, 9. Targ. Gen. XV, 15 (some ed. שֵׂיבוּ); a. fr.—Targ. Y. II Deut. XXXIII, 25 סָבוּ׳.—Cant. R. to VIII, 7 דלא שבקת לסֵיבוּתִיךְ כלום that thou didst leave nothing for thyself in thy old age; Lev. R. s. 30; a. e.— Yeb. 65ᵇ מַסַּיבוּ דילה (not בי ...) = מה ס׳ what about her (my) old age?—Trnsf. *old men, elders.* Tosef. Ḥull. II, 24 (in Hebr. dict.) אפשר שחס׳ הללו טועים וכ׳ is it possible that these elders &c., v. יְשִׁיבָה.

סִיבוּא, Lev. R. s. 22, beg., v. סִינָא.

סִיבּוּוִי, Cant. R. to IV, 12, v. סִיכּוּי.

סִיבּוּן, v. סִיכּוּךְ.

סִיבּוּלִית, סִיבּוֹל, v. next w.

סֵב׳, סִיבּוֹלֶת f. (סָבַל; cmp. סְבָלוֹנוֹת) *sending provisions for a common meal, picnic.* Pes. 89ᵇ אפי׳ חמשה ועשו ס׳ (Ms. O. repeatedly סבלונות, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) even (in ordinary cases) when five persons sent articles of food for a picnic; Tosef. ib. VII, 10 (Var. סבול, סיבלות); Y. ib. VIII, 36ª סִינְבּוֹל (with anorg. נ). Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ אני אומר סיבוליות וכ׳ I say (the inscriptions 'in behalf of—' intimate) that they have arranged a picnic among themselves (and each marked his contribution).

סֵב׳, סִיבּוּרָא, סִיבּוּר I m. (סְבַר I) *hope.* Targ. I Chr. XXIX, 15. Targ. Prov. XI, 23. Ib. 7; a. fr.

סֵב׳, סִיבּוּרָא II m. (סְבַר III) *blood-letting.* Ab. Zar. 29ª (interch. with סִיבּוּרֵי, סֵב׳ *pl.*).—Keth. 39ᵇ תרפתא דסיבורי Ar. ed. Koh. (oth. ed. דסיכורי, a Var. to רבדא דכוסילתא, v. Rashi a. l.) the scar from blood-letting.

סִיבּוּת f. h. = סֵיבוּ, *grey color, grey hair.* Tosef. Neg. I, 4 מראה ס׳ grey color.—Y. Ber. IV, 7ᵈ top שֵׂיבוּת ... נחבלא his entire head became grey.

סִיבּוּתָא, v. סֵיבוּ.

סִיבְמָא, Snh. 112ª, v. סְבָתָא.

סִיבָּא, v. סְבָבָא.

Digitized by Google

סִיבְכַי pr. n. ימה של ס׳, ימא דס׳ *the Lake of Sibkhay (Merom, Samachonitis).* B. Bath. 74[b] (Ms. M. סִירְבַּכִּי); Midr. Till. to Ps. XXIV; Y. Kil. IX, 32[c] bot. דְּסַמְכוּ; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דכובבו (corr. acc.). Y. B. Bath. V, 15[a] (ref. to Deut. XXXIII, 23) זה ימה של סמכו this means the Lake of S.—Targ. Y. I Deut. l. c. ימא דסוֹפְנֵי; Tosef. B. Kam. VIII, 18 ימה של סופני.

סִיבְנִי, v. סִבְנִי.

סִיבְעָא, v. סִבְעָא.

סִיבַּק m. (sebaceus) *tallow-candle.* Midr. Till. to Ps. XC [read:] מה בוצין טב קומוי מה ס׳ טב קומוי וכ׳ (ed. סימבק, סימבק) of what good is a lamp before Him, of what good is a tallow-candle before Him?—Moses, a being of flesh and blood, dares to come before the Lord, who is all fire &c.; Yalk. Ps. 841 סיב קמלפני (corr. acc.).—*Pl.* סִיבְקִין, סִבְּ. Ex. R. s. 36 קריונין וס׳ wax and tallow-candles.

סִיבְרָה, סִיבְרָא, v. סִבְרָא.

סִיבְרָתָא, v. סַבְּרוּתָא.

סִיבְתָא, סִיבְתָא *f.* 1)=סִיבּוּתָא. Targ. Gen. XLII, 38 (0. some ed. שִׂי׳). Targ. Job XV, 32 (ed. Wil. סִבְתָּ׳); a. fr.—2) *eldership, receiving the title of* סָבָא. Y. Bicc. III, 65[d] וכתב לירח מן סִיבְתִּירוּת בנוה (not וירחב) and he informed him therein of his (expected) appointment as elder.—*Pl.* סִיבָתָא, סִבְּ׳. Ib. בגין אילין ס׳ קום וכ׳ for the sake of those appointments (which will take place), rise, come to &c.

סִיג I m. (b. h.; סוג) [*that which is to be removed;* cmp. בְּדִיל,] *dross, base metal; refuse.* Bekh. 51[a] שלא יביא ס׳ לעזרה Ar. (ed. סִירָא) in order that one may not bring base metal to the Temple (therefore stamped silver coins had to be brought along; Rashi: סיגה וכסף סיגים base metal or non-purified silver).—*Pl.* סִיגִים, סְגִים. Num. R. s. 14 (ref. to סוג לב, Prov. XIV, 14) אותו חלב שהוא מלא ס׳ וכ׳ the heart full of base things, will get sick of its own ways. Ib. s. 13 יחזקאל קורא אותם ס׳ Ezekiel calls them base metal (ref. to Ez. XXII, 18). Midr. Till. to Ps. CXIX, 119) אכל חענבים נעשה ס׳ ed. Bub. (ed. עושה סוגים, corr. acc.) after he has eaten the grapes, it (the cluster) becomes refuse.

סִיג II m. (v. סְנֵי I; cmp. סוּגְיֵינָא; for the apocopate form cmp. רַע a. רָעָה) *growth, sproutings,* esp. *luxuriant growth* (in good or bad sense). Tosef. Ukts. I, 2 (T'bul Yom III) חס׳ של אשכלות the foliage covering the clusters of grapes, של רצפות the cobweb-like covering of fruits; Ukts. I, 2.—*Pl.* סִיגִים, סְגִים. Deut. R. s. 3 (ref. to Deut. VII, 13) מה פרי אדמתך ס׳ וכ׳ as the fruit of thy ground will be of luxuriant growth, so will be the fruit of thy womb (strong people). Num. R. s. 16; Tanḥ. Sh'laḥ 12 (ref. to Is. XVII, 11) ביום שאמר ... (נ) עשיחם ס׳ on the day that he intended to plant you in the land, you became a luxuriant growth (degenerated); Num. R. s. 7.—[Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6, v. סוג II.].

סִיגָא, סָגָא, v. סְרִיגָא.

סִיגָא m. (v. סִיג II, cmp. סוּגְיֵינָא) *twig.*—*Pl.* סִיגֵי. Koh. R. to V, 8 [read:] ס׳ למיסך גיניא the twigs (of the palm tree) are useful for garden hedges; Lev. R. s. 22, beg. סיבוא וכ׳ (corr. acc.; Ar. סיגא למיסג גינין); Yalk. Koh. 971 סיכא למסמך ביה גופנין (corr. acc.).—[Y. Ab. Zar. I, 39[c] סיגיידה, v. סִגֵּי.]

סִיגְדָתָא, סִיגְדָא, v. סִגְדָּא.

סִיגוּ, סִגּוּ m. (constr. of סִיגְיָא; סְגֵי I) *plenty of, much; very.* Targ. Prov. XIII, 3. Ib. XV, 23 (ed. Wil. סְגוּ׳).—*Pl.* סִיגוּיֵי. Targ. Is. V, 13 סִיגוּיֵיחוֹן ed. Lag. (ed. Wil. סְגֵיוֵיחוֹן, sing.) their multitudes (h. text הֲמוֹנוֹ).

סִיגְוָיָא, pl. constr. סִיגוּיֵי, v. preced.

סִיגוֹס, סִיגוּם, Sifra M'tsora, Zab., Par. 1, ch. II, read: סָגוּם.

סִיגּוּף, סִגּ׳ m. (סָגַף) *affliction, privation, ascetic practices.* Koh. R. to III, 18 על מדברות שחצדיקים מְהַנְּהִרִים בעוה״ז בס׳ וכ׳ concerning the conduct with which the righteous conduct themselves in this world in privation, fasts and sufferings.

סִיגּוּפָא, סִיגּוּף, סִגּ׳ ch. same, *affliction, misery.* Targ. Is. VIII, 21. Ib. XLI, 17; a. fr.—*Pl.* סִיגּוּפִין, סִגּ׳. Targ. Y. Gen. XLI, 52.

סִיגוּרִין, Y. Meg. II, 73[a] bot., read: סִירוּגִין.

סִיגִים, Gen. R. s. 52 some ed., v. סִינִים.

סִיגְלָא m. *pl.* סִיגְלֵי (סָגַל, cmp. סִגּוֹל) [*bunch of*] *violets* [Ar. s. v. עפר: *root of the Cyperus rotundus,* v. Löw Pfl.; p. 269]. Targ. Y. Num. XXI, 12.—Snh. 99[b] (expl. דודאים, Gen. XXX, 14). Sabb. 50[b], v. בַּרְהָא II. Ber. 43[b] (Ar. some ed. סגילי).

סִיגְמִין m. pl. (sigma, *pl.* sigmata) *semicircular couches for reclining at meals.* Num. R. s. 1, beg. (homiletic play on ויסב, Ex. XIII, 18, v. סָבַב) הרבצתי אתכם בס׳ I caused you to recline on *sigmata* (like noblemen); Tanḥ. B'midb. 2 Var. סיג׳ (some ed. סוג׳), v. סַבְּסְטִין.—Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar. כותב ע״ג סגמוס כמה מיסא (read: מיסון ... סִיגְמָא ...) writes on the *sigma* the number of courses.

סִיגְנָא I, v. סְגֵי.

סִיגְנָא II, סִגּ׳, סִיגָנָא pr. n. pl. *K'far Signa* (cmp. סַכְנִין). Tosef. Ter. III, 18 בפרסגנא ed. Zuck. (Var. ס׳ (בכ׳. Kel. V, 4 סִיגְנָה, (סִגּ׳). Men. VIII, 6 (86[b]).—*Eduy.* VII, 8 בן סִיגְנֵיי Ms. M. (ed. סַגְנַאי).

סִיגְנָא III, v. סוּגְיֵינָא.

סִיגְנָה, סִיגְנַאי, v. preced. art.

סִיגְנוֹן, סִיגְנוּם, סִגּ׳ m. (signum, σίγνον S.) 1) *sign, ensign, banner.* Gen. R. s. 6, end ספר משנה תורה הניח ס׳ לידושע וכ׳ (Ar. ed. Koh. סגנם, read סגנום) the Book of Deuteronomy was to Joshua a (commander's) banner; ... he took it up and showed it to the sun &c.; Yalk.

Digitized by Google

(not סדורה) for this (the section of Amalek) is the order of the day.—[In later Hebr. ס' תפלה=ס', the order of prayers, *Prayerbook.*]—2) *piling up, putting in order*, esp. on the altar, the golden table &c., opp. סילוק, removal. Yoma 24b בזכיז ס' the putting (on the show-bread) of the frankincense from the vessels; ס' אזברים the offering of the sacrificial parts. Men. XI, 6 קנים ס' the arrangement of the tubes for the show-bread. Ib. 29a, a. e. סילוקו כסידורו when it (the show-bread) was removed, it was as fresh as when it was put on; a. fr.—3) [*that which is arranged before a person,*] *offering, present.* Lev. R. s. 9 טלו סדורו take what he has brought as his tribute.—4) *the daily ration.*—*Pl.* סִידּוּרִים. Ib. s. 5 של דוב ס' the portions (of honey) designated for the bear (in the vivarium).—5) (=עֲרֵךְ) *determination of a man's obligation (to the sanctuary &c.) based upon his financial ability* (v. סָדַר *Pi.* 2); *exemption from seizure.* B. Mets. 113b עיקר ס' בערכין כתיב the original exemption law is stated with reference to vows (Lev. XXVII, 8). Y. Naz. II, 51d bot. סידורו עלי וכ' if one said (pointing to a person), 'I vow his *siddur*' (instead of ערכו), he must pay his value according to his age.—*6) *net in the flour mill.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 15 ס' וחסדן וכ' the net and the block of the mill, if made of metal &c.—Sifra Metsor'a, Zabim, Par. 1, ch. II, v. סָרוּד.

סִידּוּר II pr. n. m. *Siddur*, an Amora. Y. Ḥall. II, 58c top. Y. Sabb. VII, 9c top (ed. Krot. סירור).

סִדְּ', סִידּוּרָא ch.=h. סִידּוּר I, *arrangement, order, row.* Targ. Y. Num. XIX, 4, sq. (not סִדְּ'). Targ. I Chr. XXI, 23. Targ. Esth. II, 15 (h. text תֹּאר).—*Pl.* סִידּוּרִין, סִידּוּרַיָּא, סִדְּ'. Targ. Y. Lev. XXIV, 6, sq. Targ. Y. Num. XIX, 3 (not סִדְּ'); a. fr.

סִידָּק, v. סֶדֶק.

סִידָּקָא, v. סִדָּקָא.

סִידְּקִי (interch. with סִירְקִי) m. (v. סֶדֶק) 1) *small dealer, retailer* in the market, *huckster*, contrad. to פלטר shop-keeper. Y. Shek. VIII, beg. 51a (ref. to Deut. XXVIII, 66) ופחדת . . זה שהוא לוקח מן חס' וכ' 'and thou shalt be in fear day and night', that is, he who buys from the huckster (who cannot lay in stock for a year), 'and thou shalt have no assurance of thy life'—that is, he who buys from the shop-keeper; ib. III, 47c ציוקי (corr. acc.); Y. Sabb. VIII, 11a bot.; Esth. R. introd., beg.; a. fr.—2) (also fem., sub. שוק) *market-stand, provision market.* Y. Ned. XI, 42c bot. והיו שם צבורים בס' and there were provisions piled up in the market. Ruth R. to I, 1 יצתה . . . ועמדה בס' (not מעילה) his maid servant went out and stood in the market (waiting for her turn to buy provision); Yalk. Ruth 598. Y. Dem. III, 23c ס' שהיתה מסתפקת וכ' a provision stand which was supplied with forbidden fruits one day; ib. II, 22c top כורכיא (corr. acc.); Y. Keth. I, 25d bot. סִידְקִית ('סִיד'); a. fr.—Y. Kil. II, beg. 27c (in Chald. dict.) בסידקי in the market-stand.

סִדְּ', סִידְּקִית f. 1) same, v. preced.—2) (adj.) *very fine.* Erub. 53a נקב מחט ס' the eye of a very fine needle.—

Josh. 22 שגמ ירושע (corr. acc.). Ex. R. s. 45 נטל סגנוס של וכ' (some ed. סגנם; corr. acc.) the commander (of the mutinous legion) took the royal ensign and fled.; Yalk. Ex. 394 סִיגְנִין (*pl.*); Tanḥ., ed. Bub., Ki Thissa 15; Y'lamd. to Num. X, 2, quot. in Ar. נטלו סַגְנִים וכ' they (the *singulares*, v. סַגְנְגְלָרִיוּס) took the ensigns &c.—*Pl.* סִיגְנִין, סִיגְנִין, סְגָ' (v. supra); סִיגְנִיוֹת, סְגָ'. Cant. R. to I, 9 נטל ס' שלחם וכ' the Lord took away their (the Egyptians') ensigns &c.; Yalk. Ex. 232; Tanḥ. B'shall. 23 סגינוות (some ed. סגניוות, corr. acc.); Mekh. B'shall., s. 2 מגפות (Var. מגניות, corr. acc.; v. מְגֵפָה); Y. Sot. VIII, 22b bot. וחפיל סיגנם שלחן (corr. acc., or סיגנום).—Midr. Till. to Ps. XX, end מכיר דגלו מתוך סגנין שלו ed. Bub., not סגנון; oth. ed. דגליו מכל סְגָנָיו, read: דגלו מתוך ס' recognises his regiment by its colors; Yalk. Ps. 681 סרמנין.—[Tosef. Ab. Zar. V (VI), 1 חסיגנין some ed., read with ed. Zuck. חַסִיגְנִין.]—2) *watchword, signal.* Snh. 89a ס' אחד בס' אחד . . . . עולה the same watchword (divine oracle) is passed to many prophets, but no two prophets prophesy under the same watchword (use the very same expressions).—3) *sign in the heavens, constellation; v.* אִסְטְגְנִין.

סִיגְנֵי, pl. constr. of סָגָן.

סִיגַנְיוּ, v. סִינְגָּא II.

סִיגְנִין, סִיגְנִים I, *pl.* of סִיגְנוֹם.

סִיגְנִין II, *pl.* of סְגַן.

סִיגְנָם, Y. Sot. VIII, 22b bot., v. סִיגְנוֹם.

סִיגָּרוֹן I m. (סָגַר, *Pi. to surrender*, cmp. I Sam. XXVI, 8) *surrender.* Num. R. s. 8 כל מי שכותב את עצמו ס' למלך וכ' he who signs himself (is enlisted) for surrender to the king, must renounce his father &c.; Pesik. R. s. 23—24 מכתיב עצמו שרגיון וכ' . . . (corr. acc.).

סִיגָּרוֹן II pr. n. (v. preced.) *Siggaron* (Guard), surname of the angel Gabriel. Snh. 44b.

סִיד I, v. סוּד.

סִיד II m. (b. h. שִׂיד; סוּד) *lime, plaster.* Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2; Neg. I, 1 כס' חדיכל (white color) like the plaster of the Temple walls (less intense than snow). Ib. 2; Sifra l. c. חפתוך שבס' וכ' the mixture of red and white colors (in plagues) resembles blood mixed with milk; a. fr.—Esp. *lime* or *orpiment* used as *a depilatory* and *a cosmetic.* Sabb. VIII, 4; a. fr.; v. סוּד and סָתַם.

סִידָא ch. same. Targ. O. Deut. XXVII, 2; a. e.

סִדְּ', סִידּוּק m. (סָדַק) *being cracked*; (sub. עיסה) *dough, the surface of which is cracked* in consequence of fermentation. Pes. III, 5 ס' ישרף dough in the stage of *sidduk* (during Passover) must be burnt; expl. נתערבו סדקיו, v. סֶדֶק; ib. 48b; Mekh. Bo s. 9; a. e.

סִדְּ', סִידּוּר I m. (סָדַר), corresp. to b. h. עֲרֵךְ, 1) *arrangement, order.* Gen. R. s. 32 סידורו של עולם the natural order, v. סִילּוֹן II. Y. Meg. IV, 75a bot. שהיא סדורו של יום

Digitized by Google

3) *small ware, tinsel.* Sot. 40ᵃ מזכי מיני ס' one who sells tinsel, opp. אבנים טובות ומרגליות.

סִירְדָּתָא, Pesik. Shek., p. 11ᵃ, read: סִירָתָא.

סִירוָאת* m. *of Siva.* Nidd. 20ᵃ כלבושא ס' (Ar. סיבא, Var. סירוהא, v. Ar. ed. Koh. s. v. סיבא a. סיבנא) of the dark color of a Siva cloak; [oth. opin.: *dirty-dark*, v. Ar. l. c.].

סִירוָתָא f., constr. סִירוָתַּ (סוּג I) *fencing in, protection.* Targ. Mic. VII, 4.

סִירוּד m. (סוּד) *a coat of whitewash.* B. Bath. 53ᵇ.

סִירוּמָא m. (v. סוּט, *Ithpe.*) *fright.* B. Kam. 37ᵇ תך שופר קמא ס' בעלמא וכ' that first goring when the animal heard the sound of a trumpet, was merely due to the fright which seized it. Yoma 22ᵇ חזא ס' בחלמיה saw a panic in his dream (frightening demons, Rashi); Yalk. Sam. 117.

סִירוּם m. (סוּם I, *Pi.*) *conclusion, finishing.* Tanḥ. Haăz. 5 ס' תתימתו וכ' the final letter of Moses' signature. Ib. כאדם ... ויחותם .. בס' ספרו like a man that finishes his book and signs his name (in an acrostic) at the end of his book.

סִירוּמָא ch. same. B. Bath. 22ᵃ משום דלא חוו בס' because they had not been present at the final lecture of Raba's course; [oth. opin.: at the final meeting when the election of the chief of the academy was held].

סִירָן m. (b. h.) *Sivan*, the third month of the Hebrew calendar, of thirty days, varying between the tenth of May and the eighth of July. Targ. Esth. VIII, 9. Targ. II Esth. III, 7; a. e.—Sabb. 87ᵇ. R. Hash. 7ᵇ ששה בס' וכ' the sixth of S. is the New Year for the two loaves (the wheat crop); a. e.

סִירוּעַ m. (סְיַע) *help, assistance.* Y. Sabb. XVIII, end, 16ᶜ (ref. to מסעדין, Mish. ib. 3) אי זהו חס' wherein does the assistance (rendered to travailing animals) consist? Lev. R. s. 24 ... לשום ס' צריכין ס' אנו שנבראנו לס' ומה אם הרוחות וכ' when the spirits that are not made dependent on assistance, require assistance, how much more do we (human beings) who are made dependent on assistance &c. Ib. (ref. to יסעדך .. עזרך, Ps. XX, 3) עזרה וס' וכ' help and assistance come from Zion. Esth. R. to I, 1 וכי לסיועו של וכ' does the Lord need the assistance of the nations?—Ex. R. s. 43 עשו לך ס' they have given thee (the Lord) an assistant (in the golden calf); a. e.

סִירוּעָא, סִירוּעַ, סִירוֹ, ch. same. Targ. Job VI, 13. Targ. Y. Gen. XLIX, 25; a. e.

סִירוּפָא m. (סוּף II) 1) *ending, failing.* Targ. Y. II Deut. XXVIII, 65 סיופת עייניך (not יסופת) failing of eye-sight.—2) *pl.* constr. סִירוּפֵי the *fruit left to the end, late fruit.* Targ. Am. VIII, 1, sq. (ed. Lag. סְרָפֵי, סָרְפֵי). Targ. Mic. VII, 1 (h. text אספי); v. סוּף.

סִירְיָא, v. סָרְיָא.

סִירַח, v. סוּחַ.

סִירָח, סַיָּח, v. סַיָּח.

שִׂירָחָה, סִירָחָה f. (b. h. שִׂ; סוּחַ) *talk, conversation.* B. Bath. 78ᵇ ואמאי קרי ליה סיח שמהלך אחר ס' נאח and why do they call a young ass *sayyaḥ*? Because it follows a persuasive talk (of its driver, whereas the old ass must be struck). Ib. (play on עיר סיחון, Num. XXI, 27) אם כְּעַיִר שמהלך אחר ס' נאח ... משים if a man makes himself like (is as obedient as) the young ass that follows &c. Ib. (play on עֵר ib. 28) זה המהלך אחר יצרו ... ס' נאח that is he who follows his evil inclination as the young ass follows &c. Snh. 94ᵃ (play on סִיחֹתָיו רָעִים) שסיחתו ריב whose talk is strife. Kidd. 71ᵇ כל ששיחתו בבבל he whose conversation shows that he is a Babylonian. Ḥag. 5ᵇ (ref. to Am. IV, 13) אפי' ש' ירידת וכ' even superfluous talk between husband and wife is brought up against man in his hour of death; Lev. R. s. 26 אפי' ש' קלח שאדם משיח וכ' even frivolous talk &c. Succ. 28ᵃ שִׂיחַת חולין profane (secular) talk. Yalk. Num. 764 שיחת כנענים the language of the Canaanites; a. fr.—*Pl.* סִיחוֹת, שִׂ. Y. Gitt. IX, end, 50ᵈ ס' בני אדם משיחין (שׂ) when people talk what people say (i. e. when you can trace the rumor; v. Bab. ib. 89ᵃ); a. e.

סַיְחוּר m. (סחה, v. סָחַי) *swimming.* Yoma 77ᵇ יכול יעבירנו בס' you might think one could cross the river by swimming; Yalk. Ez. 381 בשוחי (read: בשָׂחוּי).

סִיחוֹן (b. h.) pr. n. m. *Sihon*, King of the Amorites. Ḥull. 60ᵇ; Gitt. 38ᵃ עמון ומואב מהרו בס' the districts of Ammon and Moab became permitted (a legitimate conquest) to the Israelites through Sihon (who had conquered them from Ammon and Moab, and from whom Israel took them by the right of conquest). B. Bath. 78ᵇ, v. סִירָח; a. fr.—[Gen. R. s. 12 כפר סיחון (some ed. סיחין; oth. שיחון), v. שִׂיחִין.]

סִיט m. (סוּט; cmp. חֲשִׁישׁ), only with art. הַסִּיט (cmp. חַנִּיץ) [*swinging the forefinger*, cmp. the expression נטה יד,] *hassiṭ, the distance between the tip of the thumb and that of the index finger when held apart, or between the root of the thumb and the tip of the index finger, when the former is leaning against the latter* (כפוף). [Commentators differ in the definition of our w.—Maim. to Kel. XIII, 4 distinguishes between מלא רחב הס' a. מלא רחב הס'.] Sabb. XIII, 4 כמלא רחב הס' כפול the double size of a *hassiṭ*; ib. 106ᵃ רב יוסף מחוי כפול R. J. showed the double measure (Ar. כפוף, v. supra); רב חייא .. מחוי פשוט R. H. b. A. showed the single measure (Ar.: with the thumb stretched); Tosef. ib. IX (X), 3 מלא הס' כפול. Orl. III, 2; a. fr.—Num. R. s. 18; Tanḥ. Ḥuck. 1 מלא הס' יש בו וכ' within a distance of a *hassiṭ* (in the human head) there are several wells (seats of mucous secretions).

סִיטוֹמְתָא, סְמַ' f. (סָתַם) *seal, signet ring.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18. Targ. Esth. VIII, 2; a. e.—B. Mets. 74ᵃ תאי

Digitized by Google

ס׳ קניא putting the seal (mark) on the wine bought gives possession.

סִיטוֹן m. (σιτώνης) *corn-merchant*, in gen. *wholesale provision dealer*, contrad. to חנוני shop-keeper, and בעל חבית the producer. B. Bath. V, 10. Tosef. Dem. III, 13; a. fr.—*Pl.* סִיטוֹנוֹת. Dem. II, 4 חס׳ ומוכרי וכ׳ the wholesale provision merchants and the corn dealers. Kel. XII, 1; a. e.—[Midr. Till. to Ps. XXIII חסיטון, v. אַסְטַרְיָטוֹן.]

סִיטוֹנָא ch. 1) same. Y. Maas. Sh. IV, 54ᵈ לחטוניא (read: לסיטונא or לְסִיטוֹנַיִס).—2) (=frumentarius) *commissary of the army*.—*Pl.* סִיטוֹנִין. Targ. Is. XXI, 8 בסיטונירוֹן (ed. Lag. בסיטנרון; v. Sm. Ant. s. v. Frumentarii).

סִימְסְמָא, סִימוֹסִימָה, read: סִיטְסְטָא m. pl. (σιτιστά, v. Matth. XXII, 4) *fatlings*. Y'lamd. to Gen. XXXVII, quot. in Ar. אפי׳ ירחו לי פטמות וס׳ וכ׳ even if I were to have crammed (fowls) and fatlings in foreign lands &c.

סִימוֹן, Tosef. Kel. B. Mets. II, 8, v. סַמְּרוּ.

סִימְמָנְיָא* m. pl. (סְתַם) *sealed-up things, hidden treasures*. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 19 ed. Vien., v. סִרְמָא II.

סִימְנָא, v. סְמַן II.

סִימְנוּ, Tanḥ. Shof'ṭim 2; ed. Bub. 3 שימנו, read: שְׁמָרוּ, v. שְׁמַר.

סִימְרָא, v. סְמַר II.

סַיֵּיב, v. סוּב.

סַיְיאָרָא, v. סַיְירָא.

סִיבָא, v. סִיבָא.

סָיָג, סָיְיג m. (סוּג I) *fence, hedge*. Orl. I, 1 הנוטע לס׳ he that plants for the sake of forming a hedge (not for the fruit); a. fr.—Trnsf. (cmp. גָּדֵר) *guard, preventive measure, protection*. Nidd. 3ᵇ . . . ומיחו עשה ס׳ לדבריך but at least set a guard to thy words (add a restriction), for wherein does this case differ from other Biblical laws around which we (the Rabbis) place a fence? Y. ib. I, beg. 48ᵈ. Ab. d'R. N. ch. I, v. סוּג I. Ab. I, 1 עשו ס׳ לתורה make a fence around the Law. Ib. III, 13 מסורת ס׳ לתורה, v. מַשְׁוֶרֶת; מעשרות ס׳ לעושר tithe-giving is a preserver of wealth; נדרים ס׳ וכ׳ vows are a help to self-control; לחכמה ס׳ וכ׳ a protection of wisdom is silence; a. fr.

סָיָג, סָיְיגָא, סָיְיג ch. same. Targ. Mic. VII, 4. Targ. Y. Num. XXII, 25; a. e.—Y. Dem. III, 23ᵇ bot. תא אדיל ס׳ דגוברא the man's fence would soon be gone.—Y. Kidd. I, end, 61ᵈ, a. e. סיגין סָיְיגָא, v. סוּג I ch.; Yalk. Prov. 935 סגיי סוגייא (corr. acc.).—*Pl.* סָיְיגִין. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot., v. כּוּפְנָא I.

סַיֵּיד, v. סוּד.

סַיָּיד m. (preced.) *lime-burner, worker in lime, plasterer*. Koh. R. to IX, 8 חלך חס׳ לסידו the lime-burner went to his lime (workshop). [Tosef. B. Bath. II, 17 בסייד, read: בסיד.]—*Pl.* סַיָּידִין. Sabb. 80ᵇ, v. סַמָּא. Eduy. II, 8, a. e. סנדל של ס׳ the (wooden) sandal of the lime-burners; a. e.

סַיְיח, סַיִּיר m. *foal, young ass*. B. Bath. V, 3. Ib. 78ᵇ, v. סָיַח. R. Hash. 3ᵃ סיחון שדומה לס׳ וכ׳ he was named Sihon, because he was (quick or untamed) as a foal in the desert. Pesik. Ekha, p. 123ᵃ, v. סָמָא; a. e.—*Pl.* סַיָּיחִים, סַיָּיחִין. Y. Taan. II, 65ᵇ מבפנים ואימותיהן וכ׳ foals (sucklings) within and their mothers without; (Bab. ib. 16ᵃ חבהמות .. ותוולדות). Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. [read:] שלא יאכיל . . . סייח לס׳ he must not feed . . . foals with a foal (sell one of the animals in his keeping to feed the others). Tosef. ib. II, 20. Lev. R. s. 20, a. e. הרבה ס׳ מתו וכ׳ many foals died and their skins were spread on their mothers' backs (many old men survive the young); a. fr.—*Fem.* סַיְיחָה. Esth. R. to III, 1; Yalk. ib. 1053.

סַיְיחָא m. *swimmer*, v. סַחְיָא.

סַיְיחָה, v. סַיִּיר.

סַיְיטָא, Targ. Y. Gen. XV, 11 Levita, read: טַיְיסָא.

סַיְיטָן, m. (סוּט) *flighty*, v. טַיְיסָן.

סַיְיאָנָא, v. סַיְירָא.

סַיְין, Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28, v. סְנַן.

סַיְירָא m. (denom. of סָרָן) *trowel*, name of a *felt cap with a shade in front*. Sabb. 138ᵇ Ms. M. (ed. סַיְיאָנָא); Erub. 102ᵇ. Sabb. 119ᵃ אוחבה בסַיְירָא he stuck the jewel on his cap; (Ms. M. בסדיניה; Ms. O. בסַיְיאנַיה דרישיה; Ms. F. בסדיניה וא״ל; Yalk. Gen. 16, a. Is. 356 בסדיניה).—[Nidd. 20ᵃ סיינא Ar. ed. Koh., v. סִירְיָא.]

סַיְירָא m. (v. סִיוּעָא) *help*. Targ. Lam. IV, 17.

סַיְיעָא, סַיְירְעָא f. 1) same. Targ. Ps. XLVI, 2 (ed. Wil. סִיְיעָתָא, read סַיְיעָתָא).—סַיְיעָתָא דשמיא, ס׳ מן שמיא ס׳ *divine assistance, providential grant*. B. Bath. 55ᵃ, v. אַגְּרִיסְקֵי. Meg. 6ᵇ ס׳ מן ש׳ הוא success depends on divine grace (not on man's work alone); a. e.—2) *support* of an argument, *confirmation*, opp. תיובתא refutation. B. Mets. 48ᵃ קרא לא ס׳ תיובתיה .. סַיְיעֵתֵיהּ (Ms. F. a. R. 2 תיובתיה ..) no argument either against or in favor of his opinion could be derived from the text.

סַיְיף, סַיִּיף m. (סוּף II) *sword*. Kel. XIII, 1. Ib. XIV, 5. Lev. R. s. 35; Sifré Deut. 40, v. בָּרַךְ; a. fr.—Esp. *execution by the sword* (=חֶרֶב), v. Snh. VII, 3. Ib. 50ᵃ סקילה חמורה מס׳ stoning is a severer punishment than beheading. Ib. 52ᵇ בס׳ is to be put to death with the sword; a. fr.

סַיְיפָא, סַיְירָא, (סֵיפָא) ch. same. Targ. O. Gen. XXVII, 3 (ed. Berl. סֵיפָא). Targ. Y. Num. XIX, 16; a. fr.—B. Bath. 4ᵃ אם סַיְירָא עלך Ar. (ed. זוינך), v. זַיֵּן.—*Pl.* סַיְירִין, סַיְירֵי, סֵירֵי. Targ. I Chr. V, 18. Targ. Is. II, 4; a. fr.—Taan. 21ᵃ כי דוח שדי עפרא חוו ס׳ (not סייפו) when he threw dust, it changed into swords (ref. to Is. XLI, 2).—V. סֵיפָא.

סַיְירָא m. (preced.) *sword-bearer, warrior*. Ab. Zar. 17ᵇ אי ספרא לא ס׳ ואי ס׳ וכ׳ Ar. (ed. אי סַיְירָא לא ס׳ וכ׳) if one is a scholar, he is no warrior (robber), and if a warrior &c.

Digitized by Google

סְיָפָא, *pl.* סְיָפֵי, v. סִיוּפָא.

סְיָפוֹת f. *pl.* (v. סִיוּפָא) *late (stunted) fruits.* Tosef. Dem. I, 3, v. סוּף II. Gen. R. s. 22 ... את הס' שודית אוכל who ate the first fruits and presented the late fruits to the king; a. e.—Constr. (m.) סְיָפֵי, סְיָפֵי. Midr. Sam. ch. I סְיָפֵי סְיָפִים (or סִיפֵי סִיפִים) the very poorest produces.

סַיְפִי, v. סַיְרָא.

סְיֵיר, incorr. for סְיָיד, v. סוּד.

סַיְיָרָא, סַיָּרָא m. (סוּר I ch.) *spy.* B. Bath 21b יחבי ס' (the fish) place spies (to look out for bait).

סִייתָן, Tosef. Kil. III, 12 ed. Zuck., read: סִיעתו, v. סְעָה II.

סִיכָא, v. סִכָּא.

סִיכָה, Tosef. Erub. XI (VIII), 11 ס' של קוצים, read: סוֹכָה.

סִיכָה f. (סוּךְ) *anointing, rubbing with oil.* Yoma VIII, 1. Y. Bicc. II, 64d, v. מְשָׁחָה. Eduy. IV, 6 כדי סיכת אבר קטן, v. סוּךְ; a. fr.—*Pl.* סִיכוֹת. Tosef. Sabb. III (IV), 6 כל מיני ס' all sorts of applications of oil.

סְכִי, סִיכּוּי m. (סָכָה) *what is looked for, prospect, hope.* Erub. 21b בטל סיכוייהם their prospect is frustrated. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII סיכויך, v. סָכָר. Ib. אני סכויך I (the Lord) am thy hope. B. Mets. 33b סיכוייהם; Yalk. Is. 371 שיכויירן; a. e.

סְכִי, סִיכּוּיָא ch. 1) same. Targ. Prov. XIX, 18 (ed. Wil. סְכוֹיָא, corr. acc.); a. fr.—2) *looks.* Cant. R. to IV, 12 סמיך (some ed. סיכויך, corr. acc.); Yalk. Num. 773 סבוי (corr. acc.); (Pesik. B'shall., p. 83a סְכוֹנֵי); v. בְּרוּנָא I.

סְכִי, סִיכּוּךְ m. (סָכַךְ) 1) *interlacing, training a creeper so as to be intertwined with another plant.* Tosef. Kil. I, 6 אסורה בס' וכ' (Var. לְסַכֵּךְ) must not be trained over vegetables; Y. ib. II, end, 28b ס' שאמרו בנוגע (not סיבוך) the training spoken of (as forbidden) means real contact.—2) *the branches or reeds used for covering the festive booth* (סֻכָּה); *thatch-roof.* Succ. I, 9 תרחיק את הס' וכ' if he left a space of three handbreadths between the covering and the walls. Ib. 11 לס' if the reed-mat was intended for covering the Succah. Ib. 4 ואם דיה ס' וכ' but if the covering (fit for the Succah) is larger in quantity than they (the vines trained over the Succah); a. e.—3) *hedging in.* Gen. R. s. 41; Num. R. s. 3, beg. חרוות לס' the dry twigs of the palm-tree are useful for hedges (about garden beds; cmp. Koh. R. to V, 8, quot. s. v. סְנָא).

סְכִי, סִיכּוּלָא m. (סָכַל I) *intelligence, deliberation.* Targ. Prov. XXI, 16. Ib. XXIII, 9 (some ed. שִׂיחַ).

סְכִי, סִיכּוּן m. (סָכַן II, v. סַכָּנָה) *endangering;* ס' נפשות *risk of life.* Y. Peah I, 15d top; Y. Kidd. I, 61b bot.

סְכִי, סִיכּוּף m. (סָכַף) *affliction.*—*Pl.* סִיכּוּפִין, סִיכּוּפִים, סְכִי'. Lam. R. introd. (R. Naḥm.) (expl. תאניה ואניה, Is. XXIX, 2) סִיכּוּפֵי ס' the worst of afflictions; Yalk. Is. 302 סכיפי סכופים (corr. acc.); Lam. R. to II, 5 (ref. to Lam. ib.) סכופים סכיפים (corr. acc.).

סִיכּוּרֵי, v. סָכַר II.

סִיכּוּת, v. סְפִית.

סִיכְנִין, סִיכְנָא, v. sub סְכִי'.

סִיכְסָא m. (=סיכסכא; v. סכסך I) *confusion, folly.* B. Bath. 74a כל בר בר ח' ס' the whole Bar Bar Ḥanah is (all his stories are) nonsense (Rashi: =סָכְסֵךְ q. v.).

סִיכְסֵן, v. סַכְסֵן.

סְכִי I, סִיכְרָא m. (סָכַר II) *grave, burial place.* Keth. 17a; Meg. 29a, v. אִבּוּלָא.—*Pl.* סִיכְרֵי, סְכִי'. Sabb. 67a ז' עפרי ס' Ms. M. (ed. סנרי, Rashi סינרי; Ms. O. סוכרי דבבא; v. Rabb. D. S. a. l. note) seven specimens of earth from seven graves; [oth. opin. from under seven *door sockets,* v. סוֹכְרָא].—[Men. 64b, v. סוֹכְרָא.]

סְכִי, סִיכְרָא II pr. n. pl. *Sikhra,* near Maḥuza (v. Berl. Geogr., p. 56). Ab. Zar. 40a (R. N. סורא). Keth. 100b. Ḥull. 18b רב שמן מסיכרא (corr. acc.); Nidd. 36a מסכ' Ḥull. 94b. B. Mets. 42a; Pes. 31b רפרם מס' B. Mets. 83a.

סִיכְתָא, סִיכְתָא, v. סְפִיחָא, סְכִי'.

סִילְוִים, סִילְוִין, סִילְוָא, v. סִלְוָא.

סִילוֹן (correct סִילִין) m. (σελλίον, σέλλιν) *chair.* Lev. R. s. 25 ס' דדחבא a golden (or gilt) chair.

סִילוֹן I m. (b. h. סְלַל; סָלַל I) *rod, thorn.* Koh. R. to VI, 6 כס' רטוב הפוך (not כסילין) like a green rod inverted (in the direction opposite to that of its knots, v. חֲזָרָא I); Lev. R. s. 4 כסילן.—[Midr. Till. to Ps. XCII, 13 סילון ed. Bub., v. סוֹל.]

סִילוֹן, סִלֵּי II m (סָלַל II; cmp. סוּגָּם) *path, gutter,* in gen. *duct, pipe, tube.* Kil. VII, 1 חבריכה בדלעת או בס' if in sinking a vine he conducted it through gourd shells or through a pipe (so that it could draw no nourishment from the ground which it passed); Y. Bicc. I, 63d top. Y. Kil. VII, beg. 30d ס' של חרס an earthen pipe; ס' של אבר a leaden pipe. Sabb. III, 4 (38b) חכיאו סל' של צונן וכ' (Y. a. Bab. ed. סיל') they passed a duct of cold water through an arm of the hot springs. Tosef. Makhsh. II, 2 ס' של יוצר an earthen water pipe. Bekh. 44b, a. e. ס' דחדוד the urin in the urinary duct which is forced back. Num. R. s. 14 כמין ס' של אש like a duct of fire; a. fr.—B. Bath. 99b ביה חס' comment., v. קִילוֹן.—*Pl.* סִילוֹנוֹת. Kel. II, 3; Tosef. ib. B. Kam. II, 3. Tosef. Erub. IX (VI), 18 ס' שבכרכין the culverts in large cities; Y. ib. VIII, end, 25b. Gen. R. s. 32 חם קלקלו ס' שלחן וכ' (not סילוניות) they abused their (seminal) ducts, therefore the Lord changed the order (of irrigation) of the world. Pirké d'R. El. ch. V ס' עולין וכ' (not ניח ...) ducts rise from the depth to irrigate &c.; Yalk. Gen. 20 (corr. acc.).

Digitized by Google

סִילוֹנָה m. ch. same, *tube*. Y. Sabb. VI, 8[b] top מהו מיחניתיה בחתן ס' how about putting it (the amulet) into a tube (and wearing it on the Sabbath)?

סילונית, v. סִירוֹנִית II.—Yalk. Lev. 537, v. סִירוֹנִית.

סִילּוּק, סִלּ' m. (סָלַק) *removal, taking up; being taken away*. Men. 29[a], a. e. סִילּוּקוֹ, v. סִיהוּר. Ib. 95[a]; Zeb. 60[b] בשעת ס' מסעות at the time of packing up (the Tabernacle) for journeying. Yoma 24[a] עבודת ס' the function of removing (the ashes &c.). Nidd. 53[a] עם ס' ידיה at the moment she removed her hands. Lam. R. to I, 16 ס' דעת the loss of the senses; ס' שכינה the departure of the Divine Presence. Cant. R. to III, 6; VIII, 5 עילויה ... סִילּוּקָהּ וכ' her (Israel's) elevation (to her priestly mission) dates from the desert, her removal (from divine grace) dates from the desert; a. fr.—Esp. (ס' מן העולם) *death*. Lam. R. to I, 15 סִילּוּקָן של בחורים the death of youths. Gen. R. s. 62, a. e. בשעת סילוקן וכ' when the righteous die &c. Pesik. R. s. 1 בשעת סילוקו מן העולם at the time of his death; a. fr.—*Pl.* סִילּוּקִים. Ex. R. s. 52 (ref. to עתק, Ps. XXXI, 19) דברים של ס' words of removal ('go away'), i. e. harsh words.

סִילֵי or סִילֵיי m. pl.=סַלְיָא, *thorns*, v. סִילְיָא.

סילון, Y. Maasr. V, end, 52[a] זרע הס', read with Maim. to Maasr. V, 8 הַעֲלָיוֹן; [R. S. to Maasr. l. c. quotes: סלולין].

סילין, Midr. Till. to Ps. XCII, 13, v. סוֹל.

סִילְקָר, סִילִיקָרָא f. (a denom. of סִירִי'=סִירִי', sericarius, sub. textor) *silk-weaver's trade*. Pesik. R. s. 25; [Midr. Till. to Ps. VIII, ed. Bub. סריקה שירקרים (note: סריקה סירקוריס) read: סִירִיקָרִיוּס, sub. אומנות; Yalk. Ps. 639 סירקי, סיריקי, read: סִירִיקָר].—V. סדקאריס.

סִילְיָתָא, v. סַלְיָתָא.

סִילְבָּא* pr. n. *Silka*. Lev. R. s. 5 מן בניי דס' (not בני); Y. Hor. III, 48[a] bot. מן אילין דבר סילני (prob. דבי ס').

סִילָן, v. סִירוֹן.

סילני, v. סִילְבָּא.

סִילְעָא, סִילֶסֶל, סִילְסוֹל, v. sub סְלִי'.

סילקי, Yoma 10[a], v. סְלִיק.

סִילְקָא, v. סִלְקָא.

סילקוס, v. סֶלֶיוּקוֹס.

סילקי, Y. B. Mets. VI, 11[a] top בס', read: בבסילקי.

סִילָת, v. סַלַּת.

סִילְתָא m. (v. סְלַת) 1) *kindling chip*. B. Kam. 22[b], v. גַּזָּזָא I.—*Pl.* סִילְתֵי. Sabb. 74[b] תאי מאן דסלית ס' he who cuts chips (on the Sabbath). Ib. 150[b] (ed. סולתי), v. סְלַת. Ib. 20[b].—2) (cmp. גַּזָּזָא, בְּקַעְתָּא I) *log*. Nidd. 66[b]; [Rashi refers to סִירְתָּא II].

סִילְתָּא I f. (=סַל) *bread-basket*. B. Bath. 74[a] [read:] שקליתה לסילתאי וכ' I took off my basket with provision &c. Ab. Zar. 38[a]. Pes. 111[b] (prov.) תלא סִילְתֵּיהּ תלא מזונית (ed. סילתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) he who suspends his bread-basket (in the air), suspends his sustenance (brings poverty into the house).

סִילְתָּא II f. (cmp. סוֹל, סַלְיָא) *rod, thorny twig*.—*Pl.* סִילָתָא. Yeb. 63[b], v. חֲבֶרְתָּא.

סִילְתָא *f. after-birth*, v. סַלְיָתָא.

סילתית, v. סַלָּא.

סִים, v. סוּם.

סִימָא I, סָאמָא m. (Pers. *saim*; v. however, next w.) *silver*. Targ. Ps. XII, 7. Ib. XV, 5 (ed. Lag. סַיְירִית). Targ. Prov. X, 20. Ib. VIII, 19 ed. Lag. (ed. סגיא for סניא). Ib. XVI, 16; XVII, 3 (some ed. סאניא, סאסא; corr. acc.); a. fr.; v. גַּבְרָא I.

סִימָא II c., סִימְתָּא, סִימְתָּה f. (סוּם, v. סְמֵי) [*tied up, hidden,*] *treasure*. Targ. Gen. XLIII, 23 (O. ed. Berl. סִימָן; h. text מַטְמוֹן). Targ. Prov. XXI, 20 (h. text אוֹצָר); a. e.—Y. B. Mets. II, 8[c] bot. וס' ירתוי וכ' let the treasure (that has been found) belong to both of them. Ib. וס' עלת למלכא; Lev. R. s. 27 וס' סלקא לבי מלכא and the treasure goes to the king's treasury; Tanh. Emor 6; Yalk. Ps. 727; Pesik. Zakhor, p. 74[b] sq. Y. Shek. III, 47[c] top ס' אשכח .. R. A. must have found a treasure (because he looks so bright); Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] סִימָה; a. fr.—*Pl.* סִימָן, סִימָתָא, סִימָאתָא. Targ. O. Gen. l. c. ed. Berl. (v. supra). Targ. O. Deut. XXXIII, 19 (ed. Vien. סימא sing.; ed. Berl. סִימַן; Y. II סִימָנַיָּא; ed. Vien. סִימָמַנְיָא). Targ. Is. XLV, 3 (ed. Wil. סְמַן); a. fr.—V. סִימָה.

סִימָא III f. (v. סוּמָא II) *mark, sign*. Targ. Y. Ex. XXXII, 20. Targ. O. Num. XXXII, 3, v. סִימָא II.—Esp. *pl.* סְמֵי *military ensigns, standards*. Targ. Jer. IV, 21 (Bxt. סִימָן). Targ. Hab. I, 16; a. fr.—Meg. Taan. IX, beg. איתנטלו ס' וכ' the (foreign) insignia were removed from the Temple; expl. ib. as referring to Greek idolatrous emblems (סִימְיָאוֹת). [The peculiar application of our w. is caused by the adaptation of *σῆμα* a. *σημαία*.]

סימא, Pesik. Vattom., p. 133[b], ס, ר, v. סִימוֹן.

סִימַאי pr. n. m., v. סִימַיי.

סִימְדִי, v. סְמִידָא.

סִימְתָּא f. h. (also סִימָא)=סִימָא II, *treasure*. Cant. R. to IV, 12 (ed. Wil. a. oth. סימא); Yalk. Ex. 225. Y. Ab. Zar. II, 41[d] top (play on חשוים, Ex. XXI, 1) מה הס' חזאת וכ' as a treasure is not revealed to every one &c.; Cant. R. to I, 2 שִׁימָה. Lev. R. s. 17; a. fr.—סִימְתָּה ch., v. סִימָא II.

סִימְיָאוֹת f. pl. h. *ensigns*, v. סִימָא III.

Digitized by Google

סִימָן, סִימְנָן, סִימְוָרָא, סִימְוָן, סִימְוָאתָא, ch. same, v. סְמָא III.

סִימּוּי m. (סָמָה) *making blind.* Lev. R. s. 6 זה ס׳ עינים וכ׳ this refers to the blinding of the eyes which they executed on &c.; Yalk. ib. 675; Yalk. Ez. 357.

סִימְוָן, v. סִימְוָאתָא.

סִימוֹן pr. n. m. (Σίμων) *Simon*, name of several Amoraim. Y. Sabb. VIII, 11ª bot.; Y. Shek. VIII, beg. 51ª (also שִׁמְעוֹן). Y. Succ. IV, beg. 54ᵇ; a. fr.—Y. Pes. IX, beg. 36ᶜ. Y. Sabb. VII, 9ª top; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 118ª.—Lam. R. to IV, 15; (Pesik. Vatt., p. 133ᵇ סימא).

סִימוּנָא, m. ס׳ דַאגְמָא *Simuna of the marsh-land*, name of *a reed* (v. Löw Pfl. p. 344). Ḥull. 16ᵇ (Ar. סִימוּנִיתָא a. סִימוּנִיתָא; v. Koh. Ar. Compl. s. v.).

סִימוֹנִי, סִימוֹנַאי, v. next w.

סִימוֹנְיָא, סִימוֹנְיָא pr. n. pl. (Σιμωνίας, Joseph. Vita 24) *Simonia* (Semûniye), west of Nazareth. Gen. R. s. 81, beg.; Tanḥ. Tsav 5; Y. Yeb. XII, end, 13ª (not סימ׳); Yalk. Prov. 964 סימונאי.—Nidd. 24ᵇ סימוני.

סְמִי׳, סִימוּקָא, סִימוּק m. (סְמַק) 1) *reddish.* Targ. O. Gen. XXV, 25 (ed. Vien. סְמוּק). Targ. ib. 30 (O. ed. Vien. סְמוּ׳); a. e.—Y. Dem. II, beg. 22ᵇ ס׳ חוא (not ס׳) it is reddish (blighted), v. אֲבַתַּר.—2) (noun) *red meat.* Y. Ter. I, 40ᵇ [read:] אכרם גו ס׳ (they gave him) dark wine after red meat; Y. Gitt. VII, beg. 48ᶜ סְמִיק.—[Lam. R. to IV, 3 סימוק (ed. Wil. סמקון), read: סְמָקָן, v. סְמָקָא.]—*Fem.* סִימוּקְתָא. Targ. O. Num. XIX, 2 (ed. Vien. סְמוּקְתָא); a. e.

סְמִי׳, סִימְטָא I m. (סמט, Saf. of מוט, cmp. שמט; v. אִיסְטָבָא) *recess, alley* adjoining an open place to which merchants retire to transact business; *market-stand* under a colonnade. Keth. 84ᵇ, opp. רשות הרבים. Pes. 50ᵇ; Tosef. Bicc. II, 16 תגרי ס׳ traders in market-stands. Sifra B'har, ch. VII, Par. 6, [read as:] Yalk. Lev. 667 (ref. to Lev. XXV, 42) לא יעשה ס׳ ויעמידם על וכ׳ one must not put up a stand and put them on the auction stone; a. e.—*Pl.* (h. form) סִימְטָרוֹת. Y. Sabb. I, 2ᵈ bot. סבין העמודים; (Bab. ib. 7ª only בין חצמודים) the stands between the columns.

סְמִי׳, סִימְטָא II (v. preced.; cmp. Lat. abscessus) *abscess, carbuncle.* Ab. Zar. 28ª bot. Sabb. 67ª.

סִימְוּנָא, סִימְוֹנָא, v. sub סְמִי׳.

סִימְטָרוֹת, v. סִימְטָא I.

סִימָא, Targ. Y. Lev. XIX, 14 ed. Vien., read: סַמְיָא.

סִימַאי, סִימַר pr. n. m. *Simay*, 1) a Tannai. Kidd. 64ª; Keth. 29ᵇ. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14; Y. ib. XII, beg. 13ᶜ; a. e.—2) an Amora. Ib. VII, 9ᶜ top. Y. Maas. Sh. II, 53ᵇ; Yeb. 74ª סְמָיָא.—Pesik. Vattom. p. 134ª ר׳ ס׳ בר קוסי (v. Bub. a. l. note 81); Yalk. Is. 333 ר׳ סימון.

סִימִין, Tosef. Shebi. I, 11, v. סוּם I.

סִימִיסִירִיקִין, סִימִיסִיר׳ m. pl. (semiserica) *half-silken garments.* Koh. R. to I, 7 (not קון . . .)

סִימְרוֹן (σήμερον=τήμερον) *to-day.* Y. Keth. II, 26ᶜ bot. שמירון (Ar. סמרון, corr. acc.), interch. with יום דין a. היום.

סִימְלָק, סִימְלוֹן, v. sub סְמִי׳.

סִימְמָנִין, סִימָנִים, v. סַמְמָן.

סִימָן m. (סוּם I, v. סוּמָא II) *mark, sign; omen; symptom; cipher, mnemotechnical note.* B. Mets. 22ᵇ ס׳ חצשוי לירדם לא הוי ס׳ a mark (on a lost object) which is liable to be effaced by treading upon it, is no mark (by which one can claim it). Ib. 23ª ס׳ חבא מאליו an accidental mark (not made purposely). Ib. 24ᵇ נתן בח ס׳ he told a sign (by which he identified it). Ib. 27ᵇ מובחק ס׳ a distinguished (specific) mark of identification.—Ber. 24ᵇ יפח ס׳ an auspicious omen. Taan. 30ᵇ אינו רואה סִימָן ברכה וכ׳ will never see a sign of blessing (will labor without success).—Kidd. 16ᵇ דברי הכל ס׳ all agree that it is a sign of puberty. Ḥull. 61ª עוף חבא בס׳ אחד a bird which has one of the four marks of cleanness. Erub. 54ᵇ (ref. to שימה, Deut. XXXI, 19) א״ח שימה אלא סִימָנָה read not *simah* (put it), but *simanah* (its mark, catchwords). Ib. 54ª, a. fr. (editorial gloss) ס׳ וכ׳ the catchwords for the subject following are &c.; a. v. fr.—Trns*f. the organ, the cutting of which is an indication that the animal has been slaughtered according to the ritual, the windpipe* and *the gullet.* Ḥull. 27ᵇ הכשרו בס׳ אחד is made ritually fit for eating by the cutting of either of the organs; a. fr.—*Pl.* סִימָנִים, סִימָנִין. B. Mets. 27ª, a. fr. ס׳ דאוריית וכ׳ is identification by marks a Biblical or a rabbinical institution? Ib. II, 5 אמר אבירה ולא אמר סִימָנֶיהָ if he states the object he has lost, but cannot describe it.—Kidd. 4ª, a. fr. סִימָנֵי נערות evidences of puberty (v. נַעֲרוּת). Ib. 16ª קונה את עצמה בס׳ acquires herself (becomes free) on showing evidences of puberty. Ib.ᵇ אין ס׳ באיש a man-servant does not go out free on reaching puberty. Ḥull. III, 6 סימני בהמה וכ׳ the distinguishing marks of cleanness in animals &c. Ib. 27ᵇ לחייבו בשני ס׳ to make it obligatory to cut both organs (the windpipe and the gullet). Ib. 44ª עיקור ס׳ the case of the organs' being torn loose before cutting. Erub. 54ᵇ אין התורה . . . בס׳ knowledge of the Law can be obtained only by means of signs (rubrication by catchwords). Ib. 21ᵇ סימני טעמים notes of accentuation (v. טַעַם); a. fr.

סִימָנָא, סִימָן I ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 39. Targ. Y. II Num. XVII, 3 (h. text אוֹת).—Targ. Y. Ex. VII, 17 (fem.); a. fr.—Targ. Jer. IV, 21, v. סְיָא III.—Ḥull. 96ª פלניא דתאי סִימָנֵיה וכ׳ that person whom I know by such and such a mark has killed a man; opp. טביעות עינא, v. טְבִיעוּתָא. Ib. 95ᵇ. Ker. 6ª; Hor. 12ª ס׳ מילתא הוי there is something in an omen. Y. Snh. I, 18ᶜ bot. מיעקר אף אתן ס׳ to abolish even this (last) distinction of Judæa.—Ḥull. 46ª וסִימָנֵיךְ וכ׳ and thy sign (the words by which to remember) be &c. Sabb. 66ª וס׳ סמך סמך and the mnemonical sign is Samekh Samekh (i. e.

Digitized by Google

ר׳ יוסי אוסר R. José is he that forbids); a. v. fr.—*Pl.* סִימָנִין, סִימָנֵיָא. Targ. Y. I Gen. I, 14. Targ. Y. Ex. XXI, 7 בס׳ with signs of puberty. Targ. Y. Num. XIX, 3 תריז ס׳ the windpipe and gullet (v. preced.); a. e.—B. Mets. 27^{b}; a. fr.

סִימָנָא II m. = סִימָא II, *treasure*.—*Pl.* סִימָנֵיָא. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 19, v. סִימָא II.

הַר ס׳, סִימַנַאי pr. n. (v. preced. wds.) *Mount Simanay* (Sign), a substitute for Mount Sinai, introduced for argument. Sabb. 89^{a} (against one explaining הר סיני as הר שנעשה סימן טוב וכ׳ the mount which has become a good sign for Israel) הר ס׳ מיבעי ליה then it ought to have been named Har Simanay; v. נְיַסַּאי.

סִימַנְטִירִין, סִימַנְטִיר, סְמַנְ׳ (סימנטר׳) m. (σημαντήρ, σημαντήριον) *seal, signet, stamp*. Pesik. B'shall., p. 82^{b} חותמו ... וס׳ שלו her husband's signature (to the marriage contract) and his seal; Cant. R. to IV, 12. Y. Ber. I, 3^{b} bot. סמנטרין; Cant. R. to I, 2 סימנט׳. Ex. R. s. 19 אם אין סִימַנְטְרֵי וכ׳ (some ed. סינטרי, corr. acc.) unless the invited guests show my seal (on the invitation card) &c.; a. e.

סִימַנְטֵר, v. preced.

סימנטרא, Midr. Till. to Ps. XVIII, v. טוּרְמְנְטָן.

סִימָנִית f. (v. סִימָן) *mark*.—*Pl.* סִימָנִיוֹת. Sabb. 115^{b} (ref. to Num. X, 35-36) פרשה זו .... ס׳ וכ׳ for this section the Lord designated marks (an inverted נ) .... to indicate that it is not in its place; Yalk. Num. 729. R. Hash. 17^{b} (ref. to Ps. CVII, 23-28) עשה לתם חקב״ח סי׳ Ms. M. (ed. עשה לתם סי׳, some ed. סמ׳) the Lord arranged for them marks. Sabb. XII, 3 (103^{a}) if one writes two letters משני סי׳ Y. ed. a. Ms. O. (sub. מיני; Bab. ed. משתי סמניות; Mish. ed. סמניות, v. Rabb. D. S. a. l. note) belonging to two different marks (abbreviated signatures, numerical signs &c.); Y. ib. 13^{c} bot. סימיונית or סימונות (corr. acc.).—V. סַמָּנִית.

סִימְפוֹן, סְמַ׳ m. (= סנפון; סָנַם) [*ramification, interweaving,*] 1) *ramified blood-vessel, artery; bronchiae*. Y. Meg. I, 71^{c} bot. חיה עשוי כמין ס׳ if the writing was done in the shape of arteries (furcated); cmp. חֲלִיטָה I.—Hull. 49^{a} (expl. בית חסימפונות, v. infra) ס׳ גדול the main branch (of the aorta); a. e.—*Pl.* סִימְפוֹנוֹת, סְמַ׳. Ib. III, 1 עד שתינקב לבית הס׳ until the perforation of the lungs reaches the starting point of the ramified blood-vessels (v. supra), expl. ib. 45^{b} לדוכא דשפכי ס׳ כולהו into which all the vessels discharge themselves.—2) [*cross-writing,*] *postscript to a document, codicil, conditions* or *modifications attached to a deed; receipt in full or in part*. Y. Gitt. VII, end, 49^{a}; Y. Kidd. III, 64^{a} top; Y. Erub III, 21^{b} top סדר ס׳ כך הוא וכ׳ this is the formula of a *simpon* (of betrothal), I—betroth thee—, with the condition that I marry thee on a certain day, and if that day arrives and I fail to marry thee, I shall have no claim &c. Ib. ירדו לס׳ בשיטת וכ׳ they entered into a conditional agreement in accordance with the principle of R. M. &c. (i.e. stating both alternatives), v. תְּנַאי. Y. B. Mets. X, 17^{c} ס׳ כתוב מלעיל וס׳ וכ׳ if one postscript is written at the top of the document, and one effaced at the bottom. B. Mets. I, 8 (20^{a}) אם יש עמהן ס׳ יעשה מה שבס׳ Y. ed. a. Ms. M. (Bab. a. Mish. ed. *pl.*) if a postscript is attached to the documents, you must be guided by the postscript. Ib. 20^{b} ס׳ תירוצא וכ׳ a postscript (receipt to a note) produced by the creditor. Ib. 21^{a} ס׳ שיש עליו עדים a receipt signed by witnesses; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Mets. I, 8, v. supra.—3) *an implicit condition the non-fulfillment of which annuls the agreement*, whence, *a bodily defect* (of a woman or a slave) *not stated in the contract*. Keth. 57^{b}, a. fr. משום ס׳ because a bodily defect may be detected before marriage, which would annul the betrothal. Ib. ס׳ בעבדים ליכא a bodily defect detected in a slave does not affect the validity of the purchase. Kidd. 10^{b} ולא חיישת לס׳ do you not take into consideration the possibility of finding a bodily defect by which the betrothal might be annulled?; a. fr.

סִימְפוֹנָא, סְמַ׳ ch. same, *artery, blood-vessel; bronchiae*. Hull. 48^{b} בס׳ רבה דראה ... הוה a pin which was found in the large bronchus of the lungs. Ib. 49^{a} ס׳ רבא דכבדא the large blood-vessel of the liver; a. e.—*Pl.* סִימְפוֹנְיָא, סְמַ׳. Ib. 47^{b} והוא דקיימי סְמַפּוֹנָתָא Ar. (ed. סמפונות) provided its bronchiae are unaffected.

סְמַ׳, סִימְפוֹנְיָא, סִימְפוֹנְיָת, סִימְפוֹנְיָא f. (Dan. III, 5 סִיפַּנְיָה; 10 סִיפַּנְיָה, Keth. סופ׳; 15 סומפניה; v. preced., a. cmp. סבכא, שבכא Dan. ll. cc.) [*air-passages*, cmp. meanings of σύριγξ,] *simponia* (Greek adapt. συμφωνία), *a wind instrument, double flute*. Kel. XI, 6 ס׳ אם יש בה בית קיבול כנפים if the *simp.* has a receptacle for the wings (i. e. a *bagpipe*); Tosef. ib. B. Mets. I, 7. Kel. XVI, 8 סמפ׳ Mish. ed. a. ed. Dehr. (Talm. ed. סְפוֹנְיָא).—[Midr. Till. to Ps. XII, beg. עסוקים בחדי סימפוניא ed. Bub. (oth. ed. עסוקים בחדיא סמפניא; Var. in Mss. עסוקים הוסמפניא, הוסתיא &c., v. ed. Bub. note; Yalk. Ps. 656 עסוקים בחדיה ספסוני, a corrupt. in a spurious passage; perh. to be read: בהורוסקופָיָא (ὡροσκοπία) engaged in *horoscopy*.]

סִימְפוֹרִין, v. סְמַפּוֹרִין.

סימפית, Tosef. Makhsh. II, 4 ed. Zuck. ובס׳, read: ובמַעֲיָה.

סִין, סִינָן (סִין) m. (סאן *to tread*) *clay, dirt*. Targ. Ps. XVIII, 43; Targ. II Sam. XXII, 43. Targ. Is. X, 6. Ib. LVII, 20. Targ. Mic. VII, 10; Targ. Zech. X, 5 סין ed. Lag. (ed. טִין; Ar. סָוִין). Targ. Job XLI, 22; Targ. Ps. XL, 3, v. בְּסָן.

סִינָא m. (v. preced.) *shoe*. Targ. O. Deut. XXV, 9. Targ. Josh. V, 15 (ed. Wil. סִינָ׳). Targ. O. Ex. III, 5.—Yeb. 39^{b} ושרת סִינֵיהּ וכ׳ and she has loosened his shoe &c.; Y. ib. XII, end, 13^{a}; Y. Snh. I, 19^{a} bot.

סִינָאתָא, סִינָאָה, v. sub סְנִי.

סִינְבִּיל, v. סִיבּוֹלֶת.

סינגורים, v. סְנִגְלִירִין.

סִינְהִידְקוֹס, v. next w.

Digitized by Google

סִינְדִּיקְנוֹס m. (a corrupt. of σύντεκνος, S.) *godfather, he who holds the male infant on his knees for circumcision.* Midr. Till. to Ps. XXXV, end, ed. Bub. (missing in oth. eds.) בברכיי אני נעשה ס' וכ' with my knees (I praise God)—when I am made the godfather of children that are circumcised on my knees; Yalk. Ps. 723 אני עושה סינדיקוס (some ed. סנדיקוס, corr. acc.).—[In ritual literature the godfather is called סנדק, *sandak*, and his function סַנְדְּקָאוּת.]

סִינוֹדְיָא f. (συνοδία) *travelling company, escort.* Y'lamd. to Num. III, 40, quot. in Ar. אני ומלאכי נעשיו ס' שלך (Ar. ed. Koh. סינודריא; Tanḥ., ed. Bub., B'midb. 22 נצבים עליך, Var. in Mss. סנגוריא, סנגוריא, corrupt. of our w.; Yalk. Is. 316 (ממליא) I and my angels were thy escort.

סִינָוָתָא, v. סְנָאתָא.

סִינוּפָא, v. סְנִיפָא.

סִינוֹקְרִית, סִינוֹקְרִית, v. sub סְנ'.

סִינוּרִיא, v. סִינוֹדְיָא.

סִינְטוֹמוֹס סוּנְ' (συντόμως) *concisely, briefly.* Cant. R. to I, 12 כך אמר לי הקב"ה ס' וכ' the Lord has told me so concisely, No uncircumcised &c. (Ex. XII, 48); ib. to III, 7 סונטי; Num. R. s. 11 (some ed. סינטי).

סִינְטְרִי, Ex. R. s. 19 some ed., v. סִימְנְטִיר.

סִינַי pr. n. (b. h.) ס' (הר) *Mount Sinai.* Sabb. 89ª, v. סְמָנָאי. Shebu. 47ª (expl. חוזרת השבועה למקומה, ib. VII, 4) לס' .. חוזרת the oath (which ought to have been administered to one of the contestants) goes back to Sinai, i. e. the case is referred to Divine Justice that proclaimed from Sinai, 'thou shalt not rob', on which all Israelites are sworn. Ib. 22ᵇ, a. fr. מושבע ועומד מהר ס' הוא does he not stand sworn (not to eat it) from Mount Sinai? Macc. 22ª לא קא חלה ... משבע ועומד מהר ס' הוא the oath (not to plough on the Holy Day) takes no effect, because he stands sworn &c. Ab. I, 1 משה קבל תורה מס' Moses received the Law from Sinai (by revelation); a. v. fr.—חלכה למשה מס', v. הֲלָכָה.—Sot. 21ª ... כי ס' דרשיה R. M. interpreted that verse (Cant. VIII, 7) like a revelation; Arakh. 30ᵇ.—Trnsf. *erudite scholar.* Hor. 14ª, opp. to עוקר הרים (v. הַר) dialectician; Ber. 64ª. M. Kat. 12ª אמר הלכה וכ' ס' Sinai (R. Joseph) has said &c. (and you dare to differ?).

סִינִים pr. n. (ref. to ארץ ס' Is. XLIX, 12) *Sinim*, homiletical name for *South.* Gen. R. s. 52 Var. (not סיגים, texts incorr. סניים, סגיני, סגניג'); Yalk. ib. 87.—[Gen. R. s. 94 ירח סינים, read: דנח פגנים, v. Midr. Sam. ch. XXXII.]

סִינִין, סִינִים, v. סַן.

סִינְפוֹן m. = סִימְפוֹן, *bronchial ramification.* Y. Peah VI, 19ᶜ bot. היו עשויים כמין ס' if the berries were joined to one another in the way of bronchiae.

סִינְקְלִיטִיקוֹס, סִינְקְלִיטוֹס, (סינקליטק'), סִינְקְהִידְרוֹס, v. sub סְנְק'.

סִינָר or סִינָר m. (סנר, secr. r. of סור, cmp. טַיְינָר, צִינוֹק, צְנוֹר &c.) [*surrounding, protecting,*] *a sort of petticoat* or *breech-cloth.* Sabb. X, 4 תאשה החוגרת בס' בין מלפניה וכ' a woman that wears a *sinnar* (and attaches an object to it) whether in front &c. B. Kam. 82ª Ezra ordained שתהא אשה חוגרת בס' that woman must wear a *sinnar* (as a matter of chastity); Y. Meg. IV, 75ª. Y. Sot. I, 16ᶜ bot. לאחר התירת חס' after untying the *sinnar* (for immoral purposes). Sabb. 13ᵇ; a. e.

סִינָרָא, סְנָ', m. (v. preced.) = צִנּוֹרָא I, *door-socket.*—*Pl.* סִינָרֵי. Sabb. 67ª שבעה ס' ... שבעה seven specimens of earth from under seven door-sockets; v. סִיכָרָא I.

סִיס m. (סוס, cmp. ציץ) *tuft, tassel.*—*Pl.* סִיסִין. Men. 42ᵇ מן חס' ... עשאן if one made the show-fringes out of the tufts (cutting them into threads); Succ. 9ª.

סִיסָא ch. same. Men. 41ᵇ עבד ליה ס' rolled the show-fringes up so as to form a tuft.—*Pl.* סִיסַיָּא. Targ. Y. I Num. XV, 38 (not סִיסְיָא).

כְּפַר ס', סִיסַאי pr. n. pl. *K'far Sisay*, a gentile place in Palestine, belonging to the district of Acco, although near Sepphoris. Gitt. 6ᵇ; Tosef. ib. I, 3 סָאסַאי (Var. סָסַי); Y. ib. I, 43ᶜ top סמיי (corr. acc.).

סִיסָאנָא, v. סִיסָנָא.

סִיסוֹן, v. סִיסִי.

סִיסְטָא, Gen. R. s. 32, v. סוּסִיתָא.

סִיסְמִין, v. סִימְרוֹן.

סִיסִי, Mekh. Yithro, 'Amal., s. 2 כבן ס', v. נָסִיס.

סִיסִי, סִיסַי pr. n. m. *Sisi, Sisay*, name of several persons. Y. Maasr. I, 48ᵈ top סיסיי ר'.—Y. Yeb. XII, end, 13ª לוי בר ס' לֵוִי; Gen. R. s. 81; Yalk. Prov. 964; Tanḥ. Tsav 5 סיסין; ed. Bub. 7 סיסון (corr. acc.).—Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. אינידני בר סיסי (Naḥmanides: חנינא בר סיסי); Y. Snh. II, 20ᶜ bot. חנ' בר סיסי; Y. Ber. VI, 10ᶜ bot. חנ' בר סיסיי.

סִיסְיָא f. (נסס; cmp. נָסִיס) *grief; bad humor; anger.* Ab. Zar. 4ª (ref. to Am. III, 2) מאן דאית ליה ס' ברחמיה וכ' (Ms. M. סוסיא, oth. vers. סוסיא בישא, v. Rabb. D. S. a. l. note) if one is in bad humor, will he let it out on his friend?; Yalk. Am. 540. Tanḥ. Haăz. 7 (play on סוסי, Num. XIII, 11) חטירת .. וחעלה ס' he spoke rebelliously against the Lord, and caused anger.

סִיסַיי, v. סִיסִי.

סִיסִין I c. (cmp. סִיסָנָא) *Sisin*, name of a medicinal plant (expl. in Ar. a. Rashi *polio* or *poliol*) *poley.* Ber. 44ᵇ [read:] מי ס' יבש a decoction of dry *sisin*; ib. 57ᵇ מי ס'

Digitized by Google

יבש Ms. M. (ed. סִ׳ יבשין); Ab. Zar. 29ª מי ס׳ יבישה. Gitt. 69ᵇ (Chald.) ס׳ רטיבא green *sisin.*

סִיסִין II pr. n. m. *Sisin.* B. Bath. 30ª; 159ᵇ (נכסי) ס׳ דבי (בר) (v. Rabb. D. S. a. l. notes) the estate of the family of (Bar) Sisin.—[Tanḥ. Tsav 5, v. סִיסִי.]

סִיסִין, Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. בעלי ס׳, read: בַּעֲלֵי מֵיסִין, v. מַס II.

סִיסִית, v. סוּסִיתָא.

סִיסְמָא* m. (*pl.* of σύσσημον, v. LXX Jud. XX, 40 for h. מַשְׂאֵת) *fixed signals.* Midr. Sam. ch. IX, beg. אילולי שעשו ס׳ ביניהן unless they had agreed upon certain signals between themselves (by which they could find each other on the road).

סִיסְנָא f. (=סנסנא, v. סַנְסָן) 1) *thorn, twig.* Gitt. 69ᵇ אס׳ יבישתא on a dry twig.—[Pes. 4ª, v. אֲסִירְסְנָא.]—2) *basket made of twigs.*—*Pl.* סִיסְנֵי. B. Mets. 67ᵇ. Sabb. 110ª וסימניך סיסני Ms. M. (ed. סִיסָאנֵי) and thy mnemonical catchword be *sisânê* (i. e. יוסף סעדי B. Joseph mentioned (שעורי) barley).

סִיסְרָא (b. h.) pr. n. m. *Sisera,* 1) captain of the army of Jabin king of Canaan. Ber. 58ª (ref. to I Chr. XXIX, 11, a. Jud. V, 20) זו מלחמת ס׳ this refers to the warfare against S.—Num. R. s. 9; a. fr.—2) name of a gentile gardener. Y. Dem. II, 22ᶜ bot.

סִיסְרָטָא, v. next w.

סוּסִי, סִיסְרַדַּאי, סִיסְרַדַּי, סִיסְרָדַי, סִיסְרָטָא pr. n. m. *Sisraṭai.* Yalk. Ez. 340, v. סוּסַר.—Y. Kil. III, beg. 28ᶜ סיסרטא (corr. acc.). Y. Sabb. III, 5ᵈ top. Y. B. Mets. IV, 9ᵈ top; a. e.—Taan. 14ª סְסָרָטָאי (Yoḥăsin סיסראטי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200).

סִיסְרְנוֹן, v. סִיסְרִינוֹן.

סִיסְרַדַּי, סִיסְרָדַי, v. סִיסְרַדַּאי.

סִיסְרִנוֹן m. (σισύρνον, usu. σίσυρνα) *a garment made of skin.* Gen. R. s. 20 end, Ar. (ed. סיסרטון, corr. acc., or סִיסְרִיוֹן σισύρνιον); Tanḥ. ed. Bub., Bresh. 24 סיסטין (corr. acc.).—V. סוּסְרָנָא.

סִיעַ, *Pi.* סִיֵּעַ (denom. of סִיעָה) [*to accompany, join a caravan, escort,*] *to aid, assist.* Sabb. 104ª; Yoma 38ᵇ, a. e. מְסַיְּעִים אותו, v. טָהֵר. Sifra K'dosh., Par. 1, ch. II לא תְסַיֵּעַ את העני do not assist one poor man (in gleaning, to the injury of another poor man). Bets. 22ª אין מְסַיְּעִין בו ממש assisting (the gentile in an operation on the Holy Day) is no real act; a. fr.—Trnsf. *to support an opinion of, to prove in favor of.* Snh. 91ᵇ ומקרא מְסַיְּעוֹ and a Bible verse supports him. Y. ib. IV, beg. 22ª ובא חבירו וסִיְּעוֹ and a fellow witness came and confirmed his evidence; a. fr.—[Tosef. Kil. III, 12 סיעתו ed. Zuck. Var, read: סיערתו, v. סְעַר II.]

סִיעַ, *Pa.* סַיֵּעַ, סַיַּע ch. same. Targ. Koh. II, 9. Targ. Job XXVI, 2; a. fr.—Bets. 22ª מר קא מְסַיַּע בהדית וכו׳ you assist him in his operation by closing and opening your eyes; a. fr.—Ḥull. 4ª תניא דמסייע לך there is a Boraitha supporting your opinion. Gitt. 48ª bot. קרא .. מְסַיְּעֵי ליה וכו׳ a Bible verse and a Boraitha support Resh. L. Snh. 71ᵇ נימא מְסַיְּעָא ליה can we deduce from the following an argument in his favor?; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּיֵּעַ 1) *to join in troops, meet.* Targ. Mic. IV, 14 (h. text תתגודדי). Targ. Jer. V, 7; a. fr.—2) *to be helped, supported; to succeed (by divine help).* Targ. I Chr. XI, 11. Targ. Koh. IX, 11; a. fr.—B. Mets. 85ᵇ לא הוה מִסְתַּיְּעָא מילתא the attempt was not supported (it was not to be, the moment was not favorable); Ber. 25ᵇ לא הוה מסתייעא מילתא he could not consummate the marriage act. Ḥull. 7ᵇ לא מסתייע מילתיך thy sorcery shall not succeed. Ib. 5ᵇ היכא מסתייע מילתא וכו׳ how could it happen (to such a righteous man) to eat something forbidden? a. fr.

סִיעָא m. (v. סִיעָה) *travelling company, escort.* Y. Peah VIII, 21ª אתא חד ס׳ וכו׳ one party of begging travellers came, and they ate &c.—[סִיעָא f., v. סִדְעָא.]

סִיעָדָא, סִיעֲדָא f. (סָעַד) *support, strength.* Targ. O. Lev. XXVI, 37 (ed. Berl. תקומה; h. text תקומת).

סִיעָה f. (נָסַע; cmp. b. h. שְׂיָא fr. נָשָׂא) *travelling company, escort.* Y. Keth. I, 25ᵈ ס׳ של כהנים עוברת a troop of priests passed the place; Bab. ib. 15ª ס׳ של כשרין ... a party of men of unblemished descent. Ib. רוב ס׳ the majority of transients. Shebu. 35ª ראה ס׳ של וכו׳ if he saw a troop of people standing and his witnesses among them; Arakh. 18ª סִיאָה; a. fr.—In gen. *company, followers.* Gitt. 76ᵇ ולא הודו לו כל סִיעָתוֹ none of his followers (disciples) agreed with him. Ber. 17ᵇ שלא תהא סִיעָתֵנוּ כסיעתו וכו׳ that our following be not like that of David; a. fr.—*Pl.* סִיעוֹת. Y. Dem. IV, end, 24ᵇ; a. e.

סִיעוּר m. = שִׁיאוּר, q. v.

סִיעָרָא, v. סְעוֹרָא.

סִיעַת pr. n. pl. (v. next w.) *Si'ath.* Targ. Y. Num. XXXII, 3 (misplaced in Targ. O., v. Berl. Mass. p. 54; h. text שבם).

סִיעָא, סִיעָתָא f. ch. = h. סִיעָה, *company, troop, band, party.* Targ. Josh. IX, 2 ס׳ חדא (h. text פה אחד). Targ. II Sam. II, 25 (h. text אגדה). Targ. Y. Gen. XI, 28; a. fr.—Targ. Prov. XXVII, 22 בגו ס׳ (ed. Wil. סִיעָתָא) in the *public assembly* (v. אוּרְדָּא).—Gen. R. s. 64 (expl. אחוזת מריעהו, Gen. XXVI, 26) סִיעַת מרחמודוי a suite of his friends (fr. Targ. O. a. l.).—*Pl.* סִיעָתָא, סִיעָן. Targ. O. Num. XXIV, 24. Targ. Jer. XXXI, 3 (4) סִיעָן משבחין (h. text מתוך משתקים); ib. XXV, 10 סִיעַת דמשבחין בנהור בוצין (h. text רודים ואור נר). Ib. XLIX, 3 (h. text גדרות); ib. XLVIII, 37 (h. text ידים). Targ. II Chr. XV, 6; a. e.—[Targ. Ps. XLVI, 2 סִיעָתָא ed. Wil., v. סַיְּעָתָא.]

סִיעָתָא, v. סַיְּעָתָא.

סִיף or **סֵיף,** *pl.* constr. סִיפֵי or סֵיפֵי, v. סְיָפוֹת.

Digitized by Google

סִיפָא, סַיְפָא (סֵיפָא), v. סֵיפָא.

סֵיפָא m. (v. סוֹפָא) *end.* Y. Snh. X, 29ª bot. סֵיפֵירָה (interch. with סוֹפֵירָה). B. Bath. 14ᵇ; a. e.—Esp. *the last (second) clause of a Biblical verse; the last section of a Mishnah* &c. Ber. 60ª מרישירה לסיפירה .. כל דוכי whatever way you interpret that verse, whether from the first to the second clause, it gives sense, or from the second to the first clause, it gives sense. Ḥull. 94ᵇ, a. fr. ארמא ס׳ how will you understand the last (third) clause? Sabb. 86ª ס׳ כר׳ וכ׳ the last (second) clause agrees with &c.; a. v. fr.

סֵיפָא, סִיפָא (סֵיפָא), v. סָפָא.

סִיפְגִים, סִיפְג, v. סִיפּוּג.

סִיפְדָא, סִפְּ׳ m. (סְפַד) *mourning, lamentation.* Targ. II Esth. IV, 3. Ib. VI, 11 סְפִידָא (ed. Amst. סַפְּדָא).

סִיפּוּג, סִפְּ׳ m. (סְפַג) *absorption, drying* after a bath. Zab. I, 4 כדי טבילה וס׳ (not וסיפג) long enough to bathe and dry one's self; Tosef. ib. I, 9 (not סופג); 12, sq.; a. e.—*Pl.* סִיפּוּגִין, סִיפּוּגִין, סִפְּ׳. Zab. I, 5 שתי טבילות ושני ס׳ as much time as is required for twice bathing and getting dry. Tosef. ib. I, 10 סיפגים (corr. acc.).

סִיפְוָא m. (v. סִיפְתָּא) *lip; border.* Targ. Y. II Ex. XXVIII, 32 (ed. Vien. סִפְוָא).—*Pl.* fem. סִיפְוָן, סִיפְוָתָא, v. סִיפְתָּא.

סִיפְוָנִיּוֹת f. pl. (v. preced.; cmp. סִירְפּוֹת) *fruit (figs) remaining on the edges of trees, late fruits.* Tosef. Shebi. VII, 15 ed. Zuck. (Var. שִׁיפְוָנִיּוֹת, שִׁפְּ׳; Shebi. IX, 4 סִיתְוָנִיּוֹת, סִתְּ׳). Ber. 38ª סְפָוָנִיּוֹת (not ספינ׳; Ms. M. סתונ׳; Ter. XI, 2; Ḥull. 120ᵇ סיתו׳).

סִיפּוּסְקָא* m. (partial reduplic. of סְפַק) [*satiating nourishment,*] *bran mixed with flour, coarse meal* (cmp. קִיבָּר). Gitt. 56ᵇ מיא דס׳ Ar. (ed. דסִיפּוּקָא, Rashi דסִיפּוּקָא) coarse flour-water. Pes. 42ª bot. (a gloss to פת קיבר, missing in ed.) ריפתא ס׳ Ar. (Ms. M. ר׳ דסיפיקא; Ms. O. פת סמסוקא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

סִיפּוּף m. (ספף, denom. of סוֹף; cmp. סִירְפּוֹת) *late fruits, leavings.* Tanḥ. R'eh 8 (ref. to תסתופף, Ps. LXXXIV, 11) אפי׳ לא ... ס׳ של תרובין even if I had nothing but the leavings of carobs to eat in the land of Israel; Y'lamd. Vayesheb, quot. in Ar.—V. סִיפְסוּף.

סִיפּוּק, סִפְּ׳ I m. (סְפַק I) 1) *clapping* of the hand on the hip. Y. Bets. V, 63ª, v. סִימְפּוּק.—2) *connection, affixed object, attachment.* Kil. VI, 9 תחת הס׳ under the place where the rope is attached to the vine. Orl. I, 5 ס׳ הגפנים the connection of grape-vines (by training and engrafting); ס׳ על גבי ס׳ engrafting on an engrafted branch; Sifra K'dosh. ch. V, Par. 3 ס׳ על ס׳; Yalk. Lev. 615.

סִיפּוּק, סִפְּ׳ II m. (סְפַק II) *sufficiency, adequate power; supply.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 אין ס׳ בידו (ed. Fr. סְפָק; Yalk. Ex. 259 ספיקא) he has not enough power to give it to us. Tanḥ. Lekh 5 ס׳ תרבה לחם וכ׳ a large supply of bread and meat.

סִיפּוּק, סִיפְקָא, סִפְּ׳ ch. 1) same, *sufficiency, supply.* Targ. Jer. XXXI, 1 (2) ס׳ צרכיהון (ed. Lag. סופיק, corr. acc.) a supply of their wants. Targ. Job XXXVI, 18 ס׳ תרבה Ms. Var. (ed. מִיסַּת; h. text שפק).—2) *bran mixed with flour,* v. סִיפּוּסְקָא.

סִיפּוּר, סִפְּ׳ m. (סְפַר *Pi.*) *narration.* Gen. R. s. 78 ס׳ הוא מספר the text (Neh. IX, 7) mentions a fact.—[Naz. VII, 3 ספורו Y. ed., v. סְפַר.]

סִיפּוּרִין, v. סִמְפּוֹרִין.

סִיפְוָתָא, v. סִיפְתָּא.

סִיפְטָא, סִפְּ׳ m. (mostly as collect. noun; cmp. צבט, צבת) *luggage, bag, bags.* B. Mets. 73ᵇ; Yeb. 46ª Ar. (ed. טַפְטָא). Taan. 21ª מלא ס׳ דאבנים וכ׳ (omitted in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a load of precious stones &c. Ib. שקלינהו לסיפטיהו וכ׳ (Ms. M. בסיפטידהו; Ms. M. 2 שקלו כל מה דהוה) they took out (the contents of) his bags and filled them with earth. Ib. שרינהו לס׳ (Ms. M. לסַיפְטַידְהוּ; Ms. M. 2 everywhere טפס) they untied his bags; Snh. 109ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Yalk. Is. 312 (Ms. ספוד, v. Rabb. D. S. to Taan. l. c. note). Snh. 82ª אותבוה בס׳ he put it (the skull) into a bag; ib. 104ª בסיפְתָּא.

סִיפִּין, סִיפִּים, v. סַף.

סִיפְלָא, v. סְפָלָא.

סִיפְלִינִי, v. next w.

סִיפְלָנִי f. (v. אִסְפְּלָנִית) *rag, compress, plaster.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ, v. מַרְטוּט. Y. Sot. IX, 23ᶜ bot. יהב ... מאן סוף וכ׳ let him who wishes not to be recognized put a plaster on his nose &c. Ib. סיפלני וכ׳ תוון (corr. acc.) they put plasters &c.; (Y. Yeb. XVI, beg. 15ᶜ אירספלני).

סַיְפָנִים or סֵיפָנִים m. pl., v. סֵיפוֹת.

סִיפְסוּף m. (סְפָסֵף; cmp. סִיפּוּף) *late fruits, leavings.* Y. Peah VII, 20ª bot.; Y. Sot. I, 17ᵇ top; ib. IX, 24ᵇ bot.

סִיפְסָלָה, v. סַפְסָלָא.

סִיפְסַף, v. סְפָסֵף.

סִיפָק m., v. סַפַּיקָה I.

סִיפְקָא, v. סִיפּוּסְקָא.

סִיפְרָא, v. סִפְרָא.

סִיפְתָּא, שִׁ׳, סִפְּ׳ f. = h. שָׂפָה 1) *border, hem.* Targ. O. Ex. XXVI, 4; 10 ed. Berl. (oth. eds. שִׁ׳). Ib. XXVIII, 26; a. fr.—2) *lip.* Targ. Ps. LXXXI, 6 (some ed. סִפְוָתָא *pl.*; Ms. שִׁסְתָּא). Ib. CXX, 2 Ms. (ed. סִפְוָתָא). Targ. Prov. XII, 19; a. fr.—*Pl.* סִיפְוָן, סִיפְוָתָא, סִפְּ׳, שִׁ׳. Targ. II Esth. VII, 9 (10) סִיפְוָתֵי. Targ. Job XI, 2. Targ. Lev. V, 4. Targ. Prov. XIV, 23; a. fr.—[Ib. XXIV, 22 ספוותא, v. שַׂפְוָנָא.]

סִיפְתָּא m. *luggage,* v. סִיפְטָא.

Digitized by Google

סִיפְתָּקָא* m. (Pers. *sefta, seftakh*, Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 726[1]) *strong, very sour*. B. Bath. 96[a] (Ms. M. סופ׳).

סִיצִילִיָא, v. סְלִיקָא.

סִיקְ׳, סִיקוֹסִין, סִיקוֹסִים I m. pl. (also used as sing.) (σηκός, corresp. to Lat. saeptum, saepta) [*pen, enclosure.*] 1) *flood-gate*. Lam. R. to II, 11 ס׳ ניתן לעין a flood-gate has been made for (the tears of) the eye.—2) *limitation*. Gen. R. s. 10, beg. (ref. to Ps. CXIX, 96) לכל יש ס׳ וכ׳ everything has its limitations ... except one thing which has none, that is the Law (ref. to Job XI, 9); Yalk. Ps. 878. Ex. R. s. 25 (ref. to Gen. XXVIII, 14) ס׳ נתן חקב״ח וכ׳ the Lord has set limits (to his words) to Jacob, thy seed shall become (as low) as the dust of the earth, but when thy children have reached that condition, then shalt thou spread &c. Lev. R. s. 12 לקרבנות נתתי ס׳ ולך אינו ניתן ס׳ for the offerings (to me) I have set limits (ref. to Num. XXVIII, 14), but for thee I set no limits (God's gifts to man are unlimited).

סִיקְ׳, סִיקוֹסִין, סִיקוֹסִים II m. pl. (fr. סיקוסיס, σύκωσις, v. also Gr. Dict. s. vv. σῦκον a. συκῆ) *excrescences* (on trees), *lumps*. Gen. R. s. 41, beg. (ref. to Ps. XCII, 13) מה תחמרה .... לא עומקין ולא ס׳ Ar. ('Rashi' פקוסין, Var. ס׳; ed. עקומין for צומקין) as the palm and the cedar have neither cavities (curves) nor excrescences, so the righteous have not (in their character) either &c.; Yalk. Ps. 845 סיקיוסין.

סִיקוּף, v. סְקוֹף.

סִיקוּרְיָא, סִיקוֹרְיָא m. (securis) *hatchet*. Targ. Y. I, II Deut. XIX, 5.

סִיקְ׳, סִיקוֹרְדִ׳* m. (Siculus, Σίκελος) *Sicilian*, esp. *Sicilian cook* (v. Sm. Ant. Engl. ed.[3] s. v. Cena, I, p. 394[b]) *sausage-maker*. Y. Bets. IV, 62[c] bot., v. בגומא. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. חתן ס׳ כד מבחר וכ׳ (not מכחד) when the sausage-maker selects from the scraped meat, from the garlic &c. (v. בָּחַר).—*Pl.* סִיקְ׳, סִיקְרִיָּא. Y. Shek., Bab. ed. VII, 2 ויחכמון ס׳ וכ׳ (Ms. M. סיקוריי, Var. in eds. סילוקוס, סילויוקיס; Y. ed. 50[c] bot. סיקיוריא) let the sausage-makers identify their product (whether the sausage found was or was not of their make), v. נִקְנִיקָא.

סִיקוּרְיָא, v. סִיקוֹרְיָא.

סִיקְיָא* m. pl. [prob. to be read: שִׁיקְיָא (v. שִׁיקְיָא)] *wooden troughs*. Targ. Y. II Ex. VII, 19 (h. text עֲצִים).

סִיקוּרְיָא, v. סִיקוֹרְיָא.

סִיקְלָא Tosef. Sabb. XIII (XIV), 11 Var. ed. Zuck., v. סקילא.

סִיקְלָ׳* m. pl. (Syr. סקל *to polish*; cmp. סָקַר II) *polishers*. B. Mets. 84[a] a silver cup מבי ס׳ Ar. (ed. סלקי; Rashi סילקי; Ms. M. ניקלי; Ms. H. סְקוֹלָאֵי) directly from the polishers' workshop.

סִיקְרָא I m. (v. סָקַר I) *leaping*. B. Kam. 22[a] כלבא בס׳ וכ׳ Ar. (v. Ar. Compl. ed. Koh. s. v. סקר 3; ed. בזקירא) if (contrary to their habits) the dog did damage by leaping or the kid by climbing.

סִיקְרָא II, סִיקְ׳ m. (v. סָקַר II, a. P. Sm. p. 2722) *rock-lichen* (fucus); *red paint*. Gitt. II, 3, expl. ib. 19[a] סקירתא. Bekh. IX, 7, v. סָקַר II; a. fr.—Y. Shebi. IV, 35[b] bot. סִיקְרָה.

סִיקְרָא III, סִיקְ׳ pr. n. m., אבא ס׳ *Abba Sikra* (cmp. סִיקָרִין). Gitt. 56[a], v. בַּרְיוֹנָא.

סִיקְרָה, v. סִיקְרָא II.

סִיקָרִין m. pl. (sicarii) *murderers, robbers*. Makhsh. I, 6 מפני חס׳ ... מעשה it happened in Jerusalem that they hid their fig-cakes in water to save them from the robbers (ref. to the terrorists during the last siege of Jerusalem, cmp. סִיקְרָא III); [Var. lect. סָרִיקִין; R. Hai G. reads: סיקריקין, v. next w.] Ab. d'R. N. II, ch. VII (ed. Schechter, p. 20) עמדו כל חס׳ וכ׳ all the terrorists arose and burnt all the provision stores in Jerusalem; (Ab. d'R. N. I, ch. VII קנאים).

סִיקְ׳, סִיקָרִיקוֹן m. (a disguise of χαισαρίκιον) *property confiscated by the Roman government*; (sub. דין) *the law concerning the purchase of confiscated property*; (sub. בעל) *the possessor of confiscated property*. Gitt. V, 6 לא חידה ס׳ בירושלם וכ׳, (expl. ib. 55[b] לא דנו בה דין ס׳) in Judæa the law concerning the purchase of confiscated property was not applied to the estate of those killed in the war. Ib. מהרוגי .... יש בה ס׳ after that period the law was applicable to Judæa. Ib. לקח מס׳ וחזר וכ׳ if one bought from the holder of confiscated property (the fiscus or whoever took possession of it) and then bought from the original owner, the purchase is invalid (as being obtained under pressure). Ib. (later enactment) חלוקח מס׳ נותן וכ׳ he who buys from the holder of confiscated property, must give the original owner one fourth (of the land or of the purchasing price), provided the original owner is unable to repurchase the entire land &c. Ib. אם שהחזיק בפני ס׳ וכ׳ if it has been in the hands of the holder twelve months, whoever is the first to buy, gets the title, but he must give one fourth &c. Ib. 58[b] אין בו משום ס׳ the *sicaricon* law does not apply in this case. Ib. אם כן עשית ס׳ if you decide thus, you create a *sicaricon* law (for Babylonia); Y. ib. V, 47[b] top [read:] והרית האריץ חלוטה ביד ס׳ ונמנעו מליקח and the land was entirely in the hands of the government (or whoever took unlawful possession of it), and they (Jews) refrained from buying it; Tosef. ib. V (III), 1 sq. Bicc. I, 2 חס׳ וחגזלן וכ׳ (some ed. סְקָרִיקִין *pl.*) the holder of confiscated property or of illegally acquired land is not permitted to offer the first fruits in the Temple; a. fr.

סִיקְרִירִין, v. סַקְרִירִין.

סִיר m. (b. h.; cmp. סַדַּר) *pot*. Num. R. s. 14 (ref. to Ps. LX, 10) מה חבשר מתעכל בס׳ וכ׳ as the flesh is consumed in the pot, so were they (David's parents and

Digitized by Google

kindred) consumed there (in Moab).—[סִיר *thorn*, v. סִירָה I.]

סִירָא I m. = h. שִׁרְיָה, *coat of mail*. Targ. Y. Ex. XXVIII, 32 (Y. I שיריא; h. text תחרא).

סִירָא II m. (v. סִירָה I) *thorn*. Midr. Sam. ch. II, v. שַׁמָּרָא.—*Pl.* סִירִין. Targ. Is. XXXIV, 13.—[Hebr. סִירָא, v. סִירָה I, II).

סִירָא III pr. n. m. *Sira*; בן ס׳ (בר) Jesus son of Sira (Sirach), author of the Hebrew original of Ecclesiasticus. Snh. 100b. Gen. R. s. 73, end. Ib. s. 8; Y. Ḥag. II, 77c top בר סִירָה; a. fr.

סִירְגּוֹל, סִרְ׳ m. (סִרְגֵּל) *drawing lines, ruling*. Gen. R. s. 24, end אפי׳ סִירְגּוֹלוֹ של ספר even the way of ruling the parchment for the Book (the Pentateuch). Cant. R. to I, 11 'the silver dots' זו חס׳ (some ed. חִסְרְגַּל) that means the ruling for sacred scriptures. Lev. R. s. 19, beg.; a. e.

סִירָא, סִירָה I f. (b. h. סִיר; סגי, v. סרי) 1) [*degenerate growth,*] *thorn, thorn-bush*. Bekh. 37b; Shebu. 4b, a. e. חסל וחס׳ a prick or a thorn, v. סוֹל. Ker. III, 8 (15b) תוחבו בס׳ pins it with a thorn (to a stationary object). Lev. R. s. 26; Y. Peah I, 16a bot.; Midr. Till. to Ps. VII, a. e., v. סָרָה I. Snh. 49a בור וס׳ גרמו וכ׳ well and thorn were the cause of Abner's death (i. e. when David had taken Saul's pitcher and spear, Abner said that the lads had left them at the well, and when the lap of Saul's cloak was shown in David's hand, Abner said, it was caught in a thornbush); a. fr.—*Pl.* סִירָאוֹת, סִירִין. Midr. Till. l. c. Ex. R. s. 30; a. e.—2) *refuse, foul matter*.—*Pl.* סִירוֹת. Midr. Till. to Ps. II, beg. מה חיים חוזה כל סירוֹתָיו על פיו כך סִירוֹתֵיהֶם וכ׳ as all the refuse of the sea is on its mouth (shore), so the foulness of the wicked is in their mouths; Yalk. Is. 350. Yalk. Num. 771 מה הנהר שוטף את חס׳ וכ׳ as the river carries off the refuse, so does the Day of Atonement &c.

סִירָא, סִירָה II f. (cmp. זִירָה, a. סַתַּר a. b. h. סתר) *surrounded place, court, prison*. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז .. וחס׳ באצטע וכ׳ (v. מְגוֹרָה) as the nut has four store-houses and a court (vacant space) in the centre &c. Sifra Emor, ch. II, Par. 3; Bekh. VI, 2 (expl. חבלל, Lev. XXI, 20) לבן החפוסק בס׳ וכ׳ the white of the eye breaking through the ring and entering the black; ib. 38b חפוסק את חס׳. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52, end אברהם חוץ לס׳ ואני נתונה בתוך הס׳ (Sarah says) Abraham is outside of the prison and I am placed within it (at Pharaoh's court). Ib. s. 42 נתנו אותו בס׳ וכ׳ they put him (Lot) into an enclosure and took him with them.

סִירָא m. (סָרִי II) *ill-smell, nuisance*; trnsf. *quarrelsome person*.—Pl. סִירָיֵי. Koh. R. to IX, 10, v. טִרְלָא.

סִירוּב, סִרְ׳ m. (סָרַב) *declining an office*. Y. Ber. V, 9c bot.; Bab. ib. 34a Ar. (ed. סִרְבָּנוּת).

סִירוּג, סִרְ׳ m. (סָרַג) *plaiting, strapping*. Y. M. Kat. I, 80d bot. (expl. מסרגין, ib. I, 8) ס׳ שתי ועירב strapping a bedstead means length- and breadthwise; (anoth. opin.) ס׳ או שתי או ערב strapping means either lengthwise &c. Bab. ib. 27a סִירוּגוֹ מחוכו has the strapping inside (through slits in the frame); סִירוּגָהּ על גבה the strapping over the frame.—*Pl.* סִירוּגִים, סִירוּגִין, סִרְ׳ (adv., with or without prepos.) *strapwise, in intervals, with interruption*. Meg. II, 2 קראה ס׳ if one read the M'gillah in intervals (pausing between passages). Tosef. R. Hash. IV (II), 9 אפי׳ בס׳ וכ׳ (ed. Zuck. בסירוגין, corr. acc.) even if one heard the notes of the Shofar at intervals extending even over the entire day. Y. Meg. II, beg. 73a ס׳ קיטועין *serugin* means in sections. Ib. (Rabbi's handmaid speaking Hebrew) למה אתם נכנסין ס׳ ס׳ (not סיגורין) why do you enter in a broken line?; Y. Shebi. IX, beg. 38c; Meg. 18a; R. Hash. 26b. Gitt. 60a; Yoma 38a top בס׳ (the oath for the suspected woman on the tablet) was written by sections, i. e. the headings of sections were written out, and the rest intimated by initial letters. B. Bath. 62b top מהו בס׳ how is it, if he defined the borders of a field by the neighbors' alternate names (omitting one name on every side where there were two neighbors)? B. Kam. 37a לס׳ for every alternate case of goring. Nidd. 68b מונה בס׳ he counts (the dags of cleanness) with interruptions; (Tosef. ib. IX, 13 מסורגין); a. e.—V. סִירוּס.

סִירוּחַ, סִרְ׳ m. (סָרַח III) *stench, nauseous substances*.—*Pl.* סִירוּחִין, סִרְ׳. Lev. R. s. 14.

סִירָוֹת, v. סִרְוָתָא.

*סִירוֹן (σῆρον, imper. aor. of σαίρω) *sweep!* Lam. R. to IV, 15 (play on סורו, ib.) לשון יוני הוא ס׳ it is Greek, (they call) *sweep, sweep!* (remove the blood-stains); Lev. R. s. 16.

סִירוֹנִית, סִירוֹנִי f. (סור, an adapt. of Σειρήν) *Siren*, one of the mythical sea-damsels that entice the sailors with their songs. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3; Yalk. Lev. 537 חסירלונית (corr. acc.).

סִירוּס, סִרְ׳ m. (סָרַס) 1) *castration, mutilation*. Kidd. 25a אם חס׳ castration of a slave also entitles him to his liberty. Sabb. 110b; a. fr.—2) *breaking the line, irregularity*. B. Bath. 80a (expl. ומסרס, Mish. ib. V, 3), טמל ג׳ מחילין בס׳ he takes three broods of bees not in immediate succession of their birth, i. e. the first, the third and the fifth brood.—*Pl.* סִירוּסִין, סִרְ׳ (adv.) *out of order, irregularly*. Meg. 18a, sq.; Y. ib. II, beg. 73a ס׳ ... קראה if one read the M'gillah in deranged order (= לְמִסְרֵי); cmp. סִירוּג.

סִירְחָא I, v. סִרְוָתָא.

סִירְחָא II, סִרְ׳ m. (סָרַח III) *stench, decay*. Succ. 26a משום ס׳ דגרגישתא on account of the bad odor of the clay (on the floor of the Succah). B. Kam. 82b (Rashi סִירְחוֹן), v. next w.

סִירְחוֹן, סִרְ׳ m. h. same. B. Kam. 82b (v. preced.) משום ס׳ on account of the bad odor of decaying matter in gardens. Pes. 35a שאין באין לידי חימוץ אלא לידי ס׳

Digitized by Google

which do not ferment (v. חִימּוּץ) but decay; Y. Ḥall. I, beg. 57a.—Trnsf. *offense, mischief, fault.* Gen. R. s. 73, חס' ניחלה בה whatever mischief is done in the house is put upon her. Ib. s. 84 ואין חס' נחלה אלא בי none will be blamed but myself. Num. R. s. 20, end ע"י ס' הם נמנים they were counted whenever they had sinned (and had been punished with pestilence). Pesik. R. s. 44 מי שאין לו חטא ולא ס' he who is without sin or fault; a. fr.—V. סוֹרְחָן.

סִירְחַן, v. סִרְחַן.

סִירְטָא m. (סָרַט) *incision, scratch.* Tosef. Ter. VII, 14 בזמן שיש בו ס' when he has a scratch (on the skin, whereby the poison might be communicated to the blood); Ab. Zar. 30b מקום שיש ס'; Y. Ter. VIII, 45d top מקום ס'. Ib. פניו כס' הם a man's face is as susceptible of poison as a scratched spot.

סִירְטוּט m. (סרטט, v. סָרַט) *ruling.* Y. Meg. I, 70a top; cmp. סִרְגֵּל.—Mostly שִׁירְטוּט.

סִירְיוֹ, v. סֵרִי.

סִירָיוּת, v. סֵרִיוּת.

סִירְיִי, v. סָרִי.

סִירְיָנָא, סִירְיָנָא, v. שִׁרְיָן.

סִירִיקָא, סִירִיקָה בִּירַת ס' pr. n. pl. *Birath Sirika* in Samaria. Ab. Zar. 31a סריקא ed. (Ms. M. סירקי, corr. acc.); Y. ib. V, 44d.

סִירִיקוֹן m. (σηρικόν, sericum) *silk-stuff, silken garment.*—Pl. סִירִיקִין. Sabb. 20b חסיריקון an inferior silk, (contrad. to שיראים); Men. 39b סרקין (v. Rabb. D. S. a. l. note 6). Ib. סירקין. Ḥag. 16b לבושים ס' dressed in silk. Kidd. 31a סירקון של זהב a gold-embroidered silk dress. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 סורקין (R. S. to Kel. XXVIII, 8 סיריקון, read סִירִיקִין) silk cloaks.

סִירָנִין or **סִירִיקִין** *Syrians*, v. סִרְיָקִין.

סִירָנָא, v. סִרְנָא.

סִירְנִיקָא, v. סַרְנוּקָא.

סִירְסוּר, v. סִרְסוּר.

סִירְפַיָּא, v. סַרְפַיָּא.

סִירְקַאי, סִירְקָאָה, v. סַרְקִיי.

סִירְקִית, סִירְקִי, frequ. for סִידְקִי, סִידְקִית; [v. also סַרְקִי].

סִירָתָא f.=h. סִירָה I, *thorn.* Targ. Y. Num. XIX, 2.—Pesik. Shek., p. 11a (ref. to Prov. XV, 19) דהוא ... ס' וכ' (not סיד') he (Esau-Rome) is like a thornbush, you extricate yourself here and get caught there; Yalk. Prov. 953; (Yalk. Ex. 386 סִיתָתָא).—*Pl.* סִירְיָיתָא, סִרְיָיתָא. Koh. R. to VII, 6 חלין ס' וכ' those thorns when burning crackle saying, we, too, are wood; Yalk. ib. 973. Koh. R. to IV, 14 סִרְיָאתָא; Midr. Till. to Ps. IX סוּרְיָאתָא, v. כַּשְׁכֵּשׁ; Yalk. Koh. 971 סִרְיָתָא.

סִית, *Hif.* הֵסִית, v. יָסַת.

סִיטָא, v. שִׁיטָא.

סִיתָן, סִיתָנִי, סִיתָנִית, סִיתָוָא, סִיתָוָה, v. sub סִתְוָא.

סִיתוֹרְיָיתָא f. pl. (סְתַר II) *used for tearing down; sapping instruments.* Lam. R. to II, 1 (not סית') מאני ס'.

סִיתּוּת, סִיתּוּת m. (סָתַת) 1) *chiselling, cutting.* Y. Shebi. III, end, 34d צא חצי טפח לס' וכ' deduct half a handbreadth for chiselling on one side &c. Y. Sabb. IX, 11d bot. סִיתּוּתָן של אבנים וכ' the chiselling (smoothing) of stones is the finishing touch on them; Y. Ab. Zar. III, 43b top סתיתן (read סתי'). Ib. IV, 43d bot. על כל ס' וס' at every stroke by which he breaks the stone loose in the quarry; a. e.—2) *chip.* Y. B. Mets. X, end, 12c והחזק בין בס' וכ' and a person was hurt either by a chip or by the stone itself. Ib. [read:] אחד שמסרה חסתת לסבל וחזק בס' וכ' if a person was hurt after the stone-cutter had delivered it to the carrier, if by a chip, the cutter is responsible &c.

סִיתָקוּת, v. סְתָקוּת.

סִיתָקְתָא f. (סְתַק) *split.* Targ. Y. Deut. XIV, 6 Ar. (ed. סִדְקָא); Targ. Y. Lev. XI, 3 Ar.

סִיתָרָא, סֵיתָר, v. סֵתֶר, סִתְרָא.

סַךְ m. (v. סָכַי *Af.* 2)=h. חֶשְׁבּוֹן, *amount, number.* B. Bath. 21a סך מקרי וכ' the number of pupils for a teacher in the primary class is twenty-five. [In later Hebr. סך חכל *the sum total.*]

סַךְ, Ab. Zar. 11b סך קרוי פלסטר (Ms. M. בר), an alleged proclamation, made in Rome on the occasion of a sort of secular game, and intended as a satire of Esau (Rome) on his brother Jacob (Judaism). The interpretations of commentaries (סך *number* of years predicted for the coming of the Messiah, or סך *brother*) are unsatisfactory.

סָבָא, v. סָבַי.

סִיכָא, סָכָא m. (סָכַךְ) [*anything interlaced* or *inserted*,] 1) *thorn; pin, nail*, v. סִכְתָא.—[Yalk. Koh. 971 ס' למיעבד חבלא, read: סִירָא; ib. ס' למסמך ביה גופנין, v. סִירָא.—Lev. R. s. 22, beg. סיכא some ed., read סִירָא.]—*Pl.* סִכְיָא, סָכְיָא, סִכְיִין, סְכִי. Targ. Esth. V, 14. Targ. O. Ex. XXXVIII, 20; a. fr.—Y. Taan. II, 65b (ref. to Mic. VII, 4) ישרא דבהדן כאילין ס' (ed. Krot. סוּכַּי) the upright among them is like those thorns. Sabb. 67a סיכי ד'; a. e., v. סִכְתָא.—2) ס' דפדן (or סָכִין) (or ס' only) *coulter of the plough* (v. Sm. Ant. s. v. Culter). Num. R. s. 8 יחב ביה סכין דס' (some ed. סכן, corr. acc.) he (the Caesar) has a coulter put into him (orders him to be stabbed); Pesik. R. s. 23-24 מכה דס' (corr. acc.).—*Pl.* as ab. Targ. Mic. IV, 3; Targ. Is. II, 4 (ed. Lag. סְכִינִין).—3) *a sort of spade*, v. סִכְתָא.

Digitized by Google

סָכָה, v. סכי.

סָכָה, v. סוּכָּה.—[Cant. R. to II, 9 מסכה לסכה, some ed., v. סוֹכָה.]

סַכְוָו', סַכְוָאָה m. (סָכַי II) *watchman; seer, prophet.* Targ. II Sam. XIII, 34. Targ. I Chr. XXVI, 28; a. fr.—*Pl.* סַכְוָאִין, סַכְוָאַיָּא, סַכְוָוֵי. Targ. Is. XXI, 5. Targ. I Sam. XIV, 16; a. fr.

סֶכְוִי, סַכְוֵוִיָּא, סַכְוָוָא, v. שֶׂכְוִי.

סְכוּךְ, סְכוּיָא, סְכוּא, v. sub. סִיכּ.

סְכוּכִית I f. = זְכוּכִית. Tosef. Sabb. VIII (IX), 21 ed. Zuck. (Var. ז'). Sabb. VIII, 6 (81ª) Ms. M. (ed. ז').—*Pl.* סְכוּכִיּוֹת. Tosef. B. Kam. II, 6 ed. Zuck. (Var. ז').

סְכוּכִית II f. (סָכַךְ I), *something overhanging, shade* (v. סְכָכָה). Naz. 53ª חס' אבן a rock shading a grave.

סְכוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

סְכוֹלַסְטִיקָא, סְכוּלוֹסְטִיקָא, v. אִיסְכּוֹלַסְטִיקָא.

סְכוֹם m. (סָכַם; cmp. חֶשְׁבּוֹן) *fixed number, amount, sum total.* Ex. R. s. 1 חס' שלחן their fixed number (daily rate of bricks). Ib. אין אתם משלימין חס' וכ' you will be unable to finish your task. Yalk. Gen. 130 (expl. נקבה, Gen. XXX, 28) ס' קבוע פרוש define a fixed amount (v. סָכַם). Tosef. Bets. III, 7 ס' מנין the sum total of the amount of things (received on credit); ס' ממכר the total amount of the value of his purchases; Bets. 29ᵇ ס' מדה; ס' מקח (v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

סְכוֹמָא, סְכוּמָא ch. same. Targ. Ps. CXLVII, 4 (h. text מספר). Targ. II Chr. V, 6. Targ. Y. Ex. XII, 4 (h. text מכסת); a. fr.—*Pl.* סְכוֹמַיָּא. Targ. I Chr. XII, 23; a. fr.—Pesik. Shek., p. 19ᵇ (expl. Ex. XXX, 13) כל דעבר על ס' (not סטמיא; cmp. Targ. Y. II Ex. XXX, 12) all those who pass when the numbers are taken (census); Tanḥ. Ki Thissa 9, end.

סְכוֹן, v. סִיכּוֹן.

סְכוֹס, Ned. 55ᵇ Ar., Var. for סָגוֹס.

סְכוּף, v. סִיכּוּךְ.

סְכוּת m. (b. h.) *Siccuth*, name of an idol. Targ. Am. V, 26 (ed. Lag. סִיכּ').

סְ' בְּנוֹת, סְכוּת, v. סוּכַּת.

סְ' סָכוּתָא I f. (סָכַי) 1) *outlook, watchpost.* Targ. O. Num. XXIII, 14 (h. text צפים). Targ. Y. Gen. XXXVIII, 21 סְכוֹת עיינין (h. text פרנים); a. fr.—2) *hope.* Targ. Lam. IV, 17.

סְ' סָכוּתָא II (v. preced.) pr. n. pl. *Sakhutha* (corresp. to h. מצפה). Targ. Gen. XXXI, 49 (not סַכּוּ').—Yalk. Deut. 874; Sifré Deut. 51 מכותא (corr. acc.; v. Hildesh. Beitr., p. 58); Tosef. Shebi IV, 11 סיכ' ed. Zuck. (Var. סחדותא).—Y. M. Kat. I, 80ᵇ bot. כחזרא דבני ס' (not דס') as in the case of the men of S.; Bab. ib. 4ᵇ (prob. the same place).—Ab. Zar. 58ᵇ Ms. M. (ed. סברתא).

סָכָה, סָכִי (cmp. זָכָה a. סְכוּכִית I) [*to be clear*; cmp. סָכַי,] *to look, see, foresee.* Meg. 14ª (play on יסכה, Gen. XI, 29) שסָכְתָה ברוח"ק she looked into the future in holy inspiration. Ib. שהכל סוכין ביפיה Ms. M. (ed. סכין, incorr.) all looked at her beauty. Lev. R. s. 1, beg. (ref. to סוכו = שוֹכוֹ, I Chr. IV, 18) the father of prophets שסוכים ברוח"ק who see &c.—*Part. pass.* סָכוּי *clear, transparent.* Nidd. 24ᵇ עצמותיו סְכוּיִין his bones are transparent (v., however, סָכָא III).

סָכָא, סָכֵי ch. same, *to look out; to hope.* Targ. I Kings XVIII, 43. Targ. O. Gen. XXXI, 49 יְסָךְ ed. Berl. (oth. ed. יְסַכֵּי, יְסַכֵּי; Y. יְסָחֵי *Ithpe*; h. text יצף). Targ. Y. ib. XLV, 28. Targ. Prov. XX, 22; a. fr. (interch. with סבר).—Lev. R. s. 34 סָכֵי בי אסתכל בי (the poor man says) look at me, observe me; סכי כי מה חוינא וכ' look at me (think) what I was, and observe what I am. Y. Taan. IV, 68ᵇ סָכוֹן מיעול וכ' look out (be on your guard) that you come in while it is yet day-time; Y. R. Hash. IV, 59ᶜ top סבין משהל ומיטל (corr. acc.).

Pa. סַכֵּי, *Af.* אַסְכֵּי 1) same. Targ. Hab. II, 1 מְסַכֵּינָא (some ed. אֲיִסְכֵּינָא, incorr.). Targ. Is. XLVII, 13; a. fr.—Keth. 62ᵇ חווח מְסַכְיָא his wife was looking out (for him, saying,) now he is coming &c. Midr. Till. to Ps. CV, 38 [read]: חמרא מְסַכֵּי .. מיני ואידו מסכי וכ' the ass was looking (hoping), when will he get down off me?, and he was looking, when shall I get down &c.; a. e.—2) (cmp. חָשַׁב) *to calculate, count, sum up.* B. Bath. 166ᵇ sq. אַסוּכֵי מְסַכֵּי וכ' Rashi (ed. מסכן, read: מַסְכּוּ; v. Rabb. D. S. a. l. note) he (they) would count them (the P'rutahs) and state their amount in Zuzé.

Ithpe. אִסְתַּכִּי, *Ithpa.* אִסְתַּכֵּי same, *to look, face; to hope, wait.* Targ. O. Gen. XV, 5 (Y. אסתכל; h. text חבט). Targ. O. Num. XXI, 20 מְסְתַּכְיָא (ed. Berl. מִסְתַּכֵּיָא). Targ. Ps. XXXVII, 32; a. fr.—Snh. 97ᵇ אִסְתַּכִּי .. עד האכא לא תִסְתַּכֵּי ליה ליה until that time do not hope for him (the Messiah), after that hope for him; a. e.

סָכֵי m. (preced.) סָכֵי שמש *looking to the sun*, euphem. for *squinting, cross-eyed.* Tosef. Bekh. V, 3, expl. שרואה את התדר וכ' who takes in the room and the ceiling in one glance; Bekh. VII, 3, changed by R. Jose. ib. 44ª: סני שמש one who hates the sun, *blinkard.*

סַכְיָא m. (preced.) *seer, prophet; guardsman.* Lev. R. s. 1 (ref. to I Chr. IV, 18, v. סָכָה) ס' בערביא קורין לנביא in Arabia they call a prophet *sakhia* (seer).—[Koh. R. to IX, 18 (expl. המזכיר, II Kings XVIII, 37) ס' watchkeeper (some ed. סַבְיָא); v. סִקְרִיפָּטוֹר.]

סַכְיוֹנָא m. (preced. wds.) *looks* or *hope.* Pesik. B'shall., p. 83ª, v. סִיכּוּיָא.

סָכִין, v. סָכַן.

סַכִּין f. (b. h. שַׁכִּין, v. סָכָא) *knife* (inserted in a handle), mostly *slaughtering knife.* Ḥull. I, 2. Ib. 8ª; a. v. fr.—*Pl.* סַכִּינִין. Ib.ᵇ; a. e.

Digitized by Google

סַכִּינָא, סַכִּין ch. 1) same. Targ. Gen. XXII, 6; a. e.—Keth. 77b א"ל חב לי סַכִּינָךְ he said to him (the angel of death), give me thy knife. Ib. חב לי סַכִּינָאי give me my knife back. Ḥull. 8a; a. fr.—B. Bath. 111b, a. e. סי חרימא; Ḥull. 77a; Yeb. 122a דחרימ סי, v. חָרִים.—*Pl.* סַכִּינֵי, סַכִּינִין. Taan. 9b מלא צנא דסי וכי (not דסכינא) a basketful of knives (pain-producing dates) for a Zuz. Ib. 24b מרשם פוריידה בסי his bed was marked with cuts made with knives; a. e.—2) סי דמדן, v. סָכָא.

סכינתא, Pesik. B'shall., p. 93b, v. סַכִּינִיתָא.

סַכִּיס, v. סָכָן.

סכיפים, סכיפי, v. סִיפּוּק.

סָכַךְ I (b. h.) *to interlace, entangle; to be entangled, ramified.*—Denom. סֻכָּה.

Hif. הֵיסִיךְ 1) *to weave.* Sabb. VII, 2 והמיסיך and the work of the weaver. Y. ib. VII, 10c top משום מיסיך his act coming under the category of weaving; משום מֵיסֶכֶת her act coming &c. Tosef. ib. VIII (IX), 2 חמוסיך שלשה וכי ed. Zuck. (corr. acc.) he who weaves three threads (on the Sabbath); a. fr.—2) (denom. of סֻכָּה) *to hang over, shade.* Ohol. VIII, 2; M. Kat. 5b אילן חמיסך על האויר a tree (with a seat of uncleanness on one of its boughs) throwing a shadow (forming a tent, cmp. אָהֳל) over the ground; a. e.; v. סְכָכָה.—3) ד' רגליו *to cross one's feet,* euphem. for: *to ease one's self.* Yoma III, 2. Y. Ber. IX, 14b bot.; a. e.

Pi. סִכֵּךְ, סִיכֵּךְ 1) *to cover with boughs* &c., esp. *to cover the festive booth* (*Succah*). Ber. 62b (ref. to לחסך את רגליו, I Sam. XXIV, 4, v. supra) מלמד שס' עצמו כסוכה this intimates that he shaded himself (retired in a chaste manner) as in a booth. Succ. I, 4 הדלה ... וס' על גבה if he trained a vine over the booth and put twigs over it. Ib. אין מְסַכְּכִים בו you must not use it for covering. Ib. 14b סִיכַּכְנוּ על וכי we covered a stable with them. Lam. R. to I, 17 (ref. to בסך, Ps. XLII, 5) ואילנות מְסַכְּכוֹת וכי לשעבר .. formerly I went up (to Jerusalem) with trees forming shades over my head; a. fr.—Part. pass. מְסוּכָּךְ; f. מְסוּכֶּכֶת. Succ. 8b ובלבד שתהא מס' וכי provided the Succah is covered according to law. Gen. R. s. 42 (ref. to עמק סכות, Ps. LX, 8) עמק שתהא מס' וכי the valley which is shaded with trees. B. Bath. 25b Ms. M., v. אַכְסַדְרָא.—2) *to weave; to intertwine plants; to train a creeper over another plant.* Men. 97a (expl. רָסָךְ, Ex. XXV, 29) the tubes שמְסַכְּכִין בהן וכי with which they interweave the show bread (which they lay crosswise between the loaves, to allow the air to pass through). Tosef. Kil. I, 6, v. סִיפּוּךְ. Y. ib. II, end, 28b (not מסבכין). Lev. R. s. 14, end (ref. to Job X, 11 תסככני) סְכַכְתַּנִי אינו אומר אלא תְּסוֹכְכֵנִי it does not say, Thou *hast* woven me, but, Thou shalt weave me (in the future world).—3) *to form shade, to creep, intergrow.* Y. Kil. I. c. דלעת מצרית שאין the Egyptian gourd which creeps. Ib. מְסַכֶּכֶת כולן not all of them creep like the Egyptian gourd.

סָכָךְ ch. same, esp. *to hedge in.* Koh. R. to V, 8 למיסָכָךְ גיניא (not למסיך); Lev. R. s. 22, beg. (נגיא) למסוך ניניא (corr. acc.); v. סִיגָא.

Pa. סַכֵּךְ 1) *to weave.* Targ. Prov. XXX, 28, v. סְכָבָךְ.—*2) *to fence in.* Yoma 84b מְסַכֵּךְ סַכּוּכֵי Ms. L. (ed., v. מְכָךְ) he forms a fence (by placing vessels filled with water to check the fire).

סָכָךְ II or סוֹךְ (sec. r. of סָכָה; cmp. סְכוּכִית I), *Nithpo.* נִסְתּוֹכָךְ *to be enlightened.* Tanḥ. Vayakh. 8 (play on שׂוֹכָתִים, I Chr. II, 55) שנִסְתּוֹכְכוּ ברוח הקודש they (the men of the Great Assembly) were enlightened by holy inspiration.

סֹכֶךְ m. (סָכַךְ I) 1) *overhanging boughs* or *twigs.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 3 חותך בה את חס' he cuts the twigs (trims the trees) with it. Tosef. Nidd. IX, 13 יושב על גבי ס' sitting on boughs (in which there is a seat of uncleanness), v. סְכָכָה.—2) *ceiling of twigs* or *matting,* esp. *the cover of the festive booth.* Succ. 17a סְכָכָן ס' כשר their cover is a proper one (such as is prescribed for the Succah); סְכָכָתָהּ ס' פסול its cover is an unfit one; a. fr.—Y. Maasr. V, 51d bot. זרע בבית והעבירו חס' if he planted in a covered space and (after the seed reached a certain stage) removed the ceiling; [strike out the following וסיכך על גביו].—*Pl.* סְכָכִין. Y. Succ. I, 52b.

סְכָכָא m. ch. = next w. Snh. 4b ס' לא בעי קרא that the Succah must be covered requires no special intimation in the Biblical text (it being self-explanatory).

סְכָכָה f. (preced. wds.) 1) *covering the Succah.* Succ. 6b ס' בעיא קרא that the Succah must be covered does require a special intimation, v. preced.; Zeb. 38a וחד לס' (Rashi: לְסֻכָּךְ) and one 'succoth' in the text is needed for intimating that the Succah must be covered.—2) *pl.* סְכָכוֹת (v. סְכָךְ) the case of *overhanging boughs* in one of which there is a seat of uncleanness. Ohol. VIII, 2, expl. אילן חמיסך וכי, v. סְכָךְ; Tosef. ib. IX, 3; Naz. VII, 3; ib. 54b, a. e. Nidd. 68b נזיר שהדלך (ע"ג) ס' וכי a Nazarite that passed over unclean boughs or protruding stones; Tosef. ib. IX, 13, יושב ע"ג סכך (v. סְכָךְ); a. fr.

סָכַל I (b. h. שָׂכַל; cmp. סָכָה) *to be bright.*

Hithpa. הִסְתַּכֵּל, *Nithpa.* נִסְתַּכֵּל *to look at, observe; to reflect, keep in mind.* Snh. 92a המְסְתַּכֵּל בערוה he who looks at his nakedness; (oth. opin.: who allows his obscene thoughts to dwell on a woman forbidden to him). Ber. 10a נ' בכוכבים וכי he looked at the stars and planets and recited a song. Ib. נ' ביום חמיתה he speculated on the day of death. Midr. Till. to Ps. XXXII (ref. to Prov. XV, 24) מי שהוא מסתכל למעלה he who looks on high (prays to God); שנִסְתַּכְּלוּ וכי .. בניו the sons of Korah who looked on high escaped. Lev. R. s. 34 (ref. to Ps. XLI, 2) אשרי נותן ... חוי מסתכל בו וכי it does not say, 'blessed who gives to the poor', but, 'blessed who looks at the poor', speculates how to do him good; a. fr.—V. שָׂכַל.

סְכַל ch. same, *to see clearly, be sensible.* Targ. Ps. XXXVI, 4 Ms. (ed. לְמִשְׂכַּל). Targ. Prov. VIII, 5 נִסְכְּלוּן Ms. (ed. נִסְתַּכְּלוּ).

Af. אַסְכֵּל 1) *to become wise.* Targ. Ps. XCIV, 8 Ms. (ed. תַּשְׂכִּילוּ).—2) *to explain, give to understand.* Targ. Job VI, 24.

Digitized by Google

Ithpa. אִסְתַּכַּל *to look at, reflect; to become wise.* Targ. Prov. l. c., v. supra. Targ. Is. I, 3. Targ. O. Ex. III, 6 (Y. מִסְתַּכִּי); a. fr.—Gen. R. s. 86, end [read:] .. מִסְתַּכְּלִין אַתּוּן ואנא מִסְתַּכַּל בניבירוי של אותה חזבה you look at that which is on her back, but I look at that bear's tusks; Yalk. ib. 145. Pes. 113^{b} [read:] אינהו מִסְתַּכְּלָן בהדי ואינהו ... לְאִסְתַּכּוֹלֵי בהדי (v. Rabb. D. S. a. l.) they looked at them (the shoemakers), but the latter did not lift up their eyes to look at them. Y. Keth. XII, 35^{b} top חלא עינוי מִסְתַּכְּלָא he lifted up his eyes in order to observe; Y. Kil. IX, 32^{c} top מִסְתַּכְּלָה; a. fr.

סְכַל II (b. h.; cmp. סָכַן I), *Hithpa.* חִסְתַּכַּל *to become confused.* Meg. 2^{a} תואיל ומִסְתַּכְּלִין וכ' because (if the M'gillah were read on any other day) they might be confused by it (in their calculations as to Passover), therefore they must read it on its proper day; [oth. explan., v. Rashi and Alfasi a. l. — Var. ומסתכנין, v. סָכַן II]; Tosef. ib. I, 3 תואיל ומסתכלין בה אין מתכנסין אלא בזמנה Var. (ed. Zuck. ומתכנסין, read with Var. ומסתכנין).

סְכַל ch. same, *to be confused, to be foolish.*

Af. אַסְכֵּיל *to act foolishly.* Targ. Gen. XXXI, 28.

Ithpa. אִסְתַּכַּל *to be confused, foolish.* Targ. II Sam. XXIV, 10. Targ. I Sam. XXVI, 21.

שׂוּ, שְׂ, סוּכְ, סַכְלָא m. (סָכַל I) *reason, sense.* Targ. Ps. CXI, 10 (Ms. סוּ). Targ. Prov. I, 2 Ms. (ed. בזינתא). Ib. 3 סוּ. Ib. III, 4 שְׂ (Ms. שׂוּ). Targ. Ps. XXXII, 1. Targ. II Chr. XXX, 22; a. fr.

סַכְלָא (not סְ) m. (סָכַל II) *foolish, fool.* Targ. Prov. X, 1. Ib. XVII, 10. Ib. 24 (Ms. סָכְאָלָא); a. fr.—B. Bath. 126^{b}, v. הִכְרָא I.—*Pl.* סַכְלֵי. Targ. Prov. I, 22; a. fr.—*Fem.* סַכְלְתָּא. Ib. IX, 13 (ed. Wil. סַכְלְתָא; oth. סַכְלְתָּא).

סַכְלְנוּתָא f. = סוּכְלְתָנוּתָא. Koh. R. to II, 3 (expl. סכלות, ib.) ולאחוז בס' (some ed. סכלחנותא) to hold firm to wisdom.

סָכְלָ, סַכְלְתָא, סַכְלָתָא, v. סַכְלָא.

סַכְלְתָנוּתָא, v. סַכְלְנוּתָא.

סְכַם (cmp. סָכָה) *to look to, take in view.* Macc. III, 10 (22^{a}) (ref. to במספר Deut. XXV, 3, combined with ארבעים of next verse) מנין שהוא סוכֵם את הארבעים Ms. M. (ed. שהוא סמוך לארבי) a number which faces (is matched in counting with) forty, (i. e. thirty nine); ib. 22^{b}; Yalk. Deut. 937 סמוך את וכ'; Yalk. Zech. 581 סוכם; Sifré Deut. 286 סמוך לארבי.

Hif. חִסְכִּים 1) *to contemplate, plan.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 7 (ref. to משכיות, ib.) יש שהיה מַסְכִּים וכ' (ed. Bub. מְשַׂכְּרִים) one planned to become a centurio, and thou madest him a general &c.; על כל מה שהיו מַסְכִּימִים חיברת וכ' thou didst carry them beyond all they ever contemplated (to become).—2) (cmp. שָׂחַם, חָשַׁב) *to harmonize; to agree.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. IV, Par. 4 ואתה דורש ומַסְכִּים לשמועה and thou interpretest the text and harmonizest it with the traditional law; Yalk. Lev. 440 ומסכים חלכה and harmonizest the tradition (with the text). Yeb. 62^{a} ותִסְכִּימָה דעתו לדעת וכ' and his (Moses') opinion (the result of his deliberations) turned out to be in agreement with the Lord's; Sabb. 87^{a} ורי חקב"ה עמו the Lord agreed with him; ib. רי חקב"ה על ידי the Lord approved his doing; a. fr.

סְכַם ch. same, 1) *to count, muster.* Targ. Y. Num. XXVI, 63; a. fr.—2) *to agree.* Targ. I Chr. IV, 23. Targ. Job XV, 10 סכמו בטא Ms. (ed. Lag. סמכו, missing in oth. eds.). Targ. Y. Num. XXVII, 5 .. ס' על דעתיה וכ' he decided them in the sense of (his decision was approved by) the Lord.

Af. אַסְכֵּים *to agree, approve.* Targ. Cant. VIII, 13.—Gitt. 6^{b} דאַ' מרירת על ידיה whose opinion the Lord approved. Y. Dem. I, 22^{a} top דלירת הוא מַסְכְּמָה עימיה that he did not share his opinion; a. e.—Part. pass. מְסֻכָּם; f. מְסֻכְּמָא. Lam. R. to I, 2 הא הסילוק ותא מ' ע"י וכ' it is made final and confirmed by Jeremiah.

Ithpe. אִסְתְּכַם *to be agreed upon, to be decreed.* Targ. Y. Num. XVI, 29 (h. text יֵפָקֵד).

סְכֻמְתָּא f. (preced.) *approved sentence, final decree.* Targ. Y. Num. XVI, 29 (h. text פקדת), v. preced.

סָכַן I (b. h.; *Saf.* of כון, כנן; cmp. Targ. Y. Num. XXII, 30) *to arrange, manage.*—Denom. (b. h.) סֹכֶן; מְסֻכָּן q. v.

Pi. סְכֵּן *to supply* (rations to the poor); *to give niggardly.*—Part. pass. מְסוּכָּן. Midr. Prov. ch. XXII, v. מְסֻכָּן I.

סְכַן ch. same; *Af.* אַסְכֵּן *to arrange.* Targ. Ps. CXXXIX, 3 (h. text חסכנת).

Ithpa. אִסְתְּכַן *to be trained, prepared.* Targ. Job XXXIV, 9 (h. text יסכן).

סָכַן II (b. h.; cmp. סָכַל II), *Pi.* סְכֵּן *to be perplexed; to despair; to be in danger.* Ber. I, 3 וסְכַנְתִּי בעצמי וכ' and I despaired of my life on account of robbers (whom I met there); Y. ib. 3^{b} bot. וסְכֵיתִי. Men. 64^{b} בזוב סְכֵינָה, v. זוֹב; בעינה ס' she was in danger of losing her eye-sight; בים ס' she was in danger of drowning in the sea.—Part. pass. מְסוּכָּן; f. מְסוּכֶּנֶת q. v.

Hithpa. חִסְתַּכֵּן 1) *to become confused, to be misled;* 2) *to be exposed to danger.* Tosef. Meg. I, 3; Meg. 2^{a} Var. תואיל ומִסְתַּכְּנִין בה v. סָכַל II; Y. ib. I, 70^{d} במקום שנכנסין וכ' (read: שמסתכנין, or שנִסְכָּנִין, *Nif.*) where people might be misled, they must read the M'gillah on the fourteenth; ר' יוסי בעי אם במקום שנכנסין אל יקראו וכ' (correct as above) R. José (taking מסתכנין in the sense of being in danger) objected, if danger to life is connected with reading the M'gillah, let them not read it at all.

סְכִין, סָכִין ch. same. Y. Shebi. IV, 35^{b} top וסכין and got himself into trouble. Y. Ab. Zar. II, 40^{d} bot. ס' ... רחם fell in love with a woman ..., and became dangerously ill.; Y. Sabb. XIV, 14^{d} bot. Y. Ab. Zar. l. c. ומשהי ולא יִסְכַּן and let him drink it, that he may not get ill. Y. Shek. V, 48^{d} בעינה סָכְנָה she was in danger of losing her eye-sight; בימה ס' she was in danger of drowning &c.,

Digitized by Google

v. preced. Y. Ab. Zar. III, 42c וסַכָּנָן נפשתא (not וסכנתן) human lives were in danger; a. fr.

Pa. סַכֵּן *to expose to danger; to hurt; to mislead, bring into trouble.* Ber. 25b סַכַּנְתּוּן לברי you might have brought my son into trouble (by causing him to sin unawares). Sabb. 116a בעו לסַכּוּנֵיהּ they tried to give him trouble; a. fr.—Part. pass. מְסַכָּן; f. מְסַכָּנָא. Targ. II Sam. XXII, 5.—Y. Peah VIII, 21a top עד דחוא מצמית לון חוא מס׳ until he gets them together for a meeting, he might be in danger (of starving).

Ithpa. אִסְתַּכַּן *to be exposed to danger, be hurt; to be in trouble.* Targ. Y. Deut. XXV, 3. Targ. Ps. CXIX, 109.—Pes. 112b וא׳ ליח and he might be injured; ib. ומְסְתַּכַּן. Keth. 61a אי לאו .. אִסְתַּכַּנְיֵי if he had not given it to me, I should have become seriously ill; a. e.

סְכָנָא, סְכָנָה pr. n. m. *Sikhna.* Koh. R. to IV, 17 שמעון ס׳ (prob. to be read: סְכָנָאָה, v. סְכָנִין).

סַכָּנָה f. (סָכַן II) *trouble, persecution, danger.* Keth. 3b ומס׳ ואילך and since the days of danger (the Hadrianic persecution when the Romans enforced the jus primae noctis). Ib. תאי ס׳ אינס חוא you call that risk of life (for religion's sake)? This is rather assault (which no woman is bound to sacrifice her life in resisting). Ib. משום דאיכא צנועות ... ואתיין לידי ס׳ because there are chaste women who would rather suffer death, and their lives might be endangered. Succ. 14b; Sabb. 21b, a. fr. בשעת חס׳ in times of religious persecution. Y. Shebi. I, 52d top מעות של ס׳ coins of the revolution (confiscated coins). Bets. 22a סַכָּנַת נפשות risk of life (serious illness). Ib. דבר שיש בו ס׳ a case of serious sickness; Succ. 26a חולח שיש בו ס׳. Y. Ab. Zar. II, 40c top אופיון ס׳, v. אוּפְיוֹן. Ib., a. e. אחן סומקא ס׳ an inflammation of the eye is a case of serious illness (with regard to breaking the Sabbath laws); a. v. fr.

סְכָנִי, v. סְכָנִין.

סַכְנַיָּא or סַכְנָיָא pr. n. pl. (v. next w.) כפר ס׳ *K'far Sikhnaya* (or *S'khania*), the home of one Jacob, a disciple of Jesus. Ab. Zar. 27b (Ms. M. סכני׳, v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Mic. 551 סכנייא; (Tosef. Ḥull. II, 22 סמא; Y. Sabb. XIV, 14d bot. סמא; Y. Ab. Zar. II, 40d bot. סמא; Tosef. l. c. 24 סְכָנִין).—Gitt. 57a כפר ס׳ של מצרים (?).

סְכַנְיִן, סְכָנִי, סְכָנִין pr. n. pl. (Σωγάνη, Jos. Vita 51) *Sikhnin* (*Sukhnin*), north of Jotapata in Galilee, seat of R. Ḥănania b. T'radyon, and home of R. Joshua. Taan. 16b סיכני. Snh. 32b לס׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 30).—Y. Ber. IV, 7b bot., a. fr. ר׳ יחושע דס׳. Lev. R. s. 5 (ref. to חסכן, Is. XXII, 15) מן חדא ס׳ חוח he came from Sikhnin.—Tosef. Nidd. III, 11 בקעת סכני the Valley of S.—Cmp. סִיגְנָא II.

סכנין, Gen. R. s. 19, v. סְכָנִי.

סכניתא, Sabb. 147b, v. סַכְנִיתָא.

סַכְנָתָא f. = h. סַכָּנָה. Constr. סַכְנַת. Targ. I Chr. XI, 19. Targ. Lam. V, 9 Levita a. some ed.—Ḥull. 9b מי קא מדמית אאיסורא לס׳ how can you compare what is forbidden ritually with what is forbidden on account of possible risk to health? Ib. 10a חמירא ס׳ וכ׳, v. חָמִיר I. Koh. R. to VII, 11 דימא ס׳ for bathing in the sea is dangerous; a. fr.

סְכָסָא, v. סִיכְסָא.

סכסיתא, v. פְּסִיתָא.

סָכְסֵךְ I (b. h.; Pilp. of סָכַךְ I) 1) *to be caught; to stick.* Nidd. 25b מביא ... אם מְסַכְסֵךְ וכ׳ one takes a chip with a smooth head and introduces it at the place of the genitals (of a miscarried foetus), and if it gets caught (that it can proceed no farther), it is sure to be a male foetus.—2) *to entangle, snare.* Gen. R. s. 67 וצופות ומְסַכְסְכָן וכ׳ and (he hunted) birds and ensnared them, but an angel came and freed them; Yalk. Prov. 950.—Part. f. מְסַכְסֶכֶת (sub. סַכִּין) *a slaughtering knife having an indentation which catches the nail passing in one direction*, contrad. to אגרית which catches the nail in either direction. Ḥull. 17b Ar. (ed. מְסוּכְסֶכֶת *part. pass.*).

סָכְסֵךְ II (transpos. of כְּסָכֵס; cmp. גְּזָגֵז; v. כָּסַס) *to chew, nibble*; (of fire, cmp. לָחַךְ) *to graze, singe, make brittle.* Sabb. 21a חאור מְסַכְסְכָת בחן the flame nibbles at them (producing sputtering sparks). B. Kam. 6a top סְכָסְכָה אבניו the lapping fire attacked his neighbor's stones; (Y. ib. II, 5c top סיפסחה). Tosef. ib. VI, 23 אם דיחתה מְסַכְסְכָת if the fire went on lapping, opp. קפצה it skipped. Ḥag. 15b ירדה אש וסכסכה וכ׳ (Ms. M. 2 סבבה; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) fire came down and lapped Rabbi's chair.

סַכְסָן m. (= סכסכן, v. סָכַךְ I a. סְכָסֵךְ I) *of confused mind; fool.* Snh. 100b (cit. fr. Ben Sira) עבדקן ס׳ (Ms. M. סַכְיס; Rashi to B. Bath. 74a סִיכְסֵךְ) a thick-bearded person has a confused mind, opp. קורטמן.

סָכַף (*Saf.* of כפם; cmp. Del. Assyr. Handwört. s. v. סכך) *to bend, knock down, maltreat; to discourage.* B. Mets. VII, 10 (93b) סָכְפָה Y. ed. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 9), v. סָנַף.—Part. pass. סָכוּף; *pl.* סְכוּפִים, סְכוּפִין. Gen. R. s. 88, beg. דווים וס׳ (Yalk. ib. 146 שחופים; Yalk. Ps. 735 סדופין, v. סָחַף), v. סָנַף; v. infra.

Hif. הִסְכִּיף *to bend* (a person's courage), *to cause defeat*, opp. סעד. Lam. R. to II, 2 לא תסעוד ולא תַסְכִּיף (some ed. תְּסַכּוֹף *Kal*; Ar. לא תסעדינן ולא תַסְכִּפִינָן Chald.) neither raise up nor bend down (neither assist, nor discourage us); Y. Taan. IV, 68d bot. תכסוף (corr. acc.); ib. 69a (in the third person) לא יסעוד ולא יסמוך (read: יַסְכִּיף or יְסַכּוֹף).

סַכָּף ch. same. Lam. R. to II, 2 לא נְסַעֲדוֹ ולא נְסַכּוֹף let him neither help nor discourage; v. preced.

סָכַר (b. h.; cmp. סָכַךְ I) *to bar, dam in; to stop, choke*; v. אַסְכָּרָה.

Nif. נִסְכַּר *to be choked, stopped.* Tanḥ. P'kudé 2 יִסָּכֵר פיהם של וכ׳ let the mouth of the nations be stopped.

**Hithpa.* הִסְתַּכֵּר *to be dammed in*; trnsf. (cmp. Is. XIX, 4) *to be hindered, curbed.* Y. Hor. III, 48c top צמח ... לַהֲוִיסְתַּכְּרָא (Var. לַהֲוִיסְתַּכָּךְ) במלכיות וכ׳ Moses divined that the Israelites

Digitized by Google

would be curbed (oppressed) by foreign governments, and their chiefs would stand by them (protect them).

סְכַר I ch. same. Gitt. 60b במיסְכַר ואשקויי as to damming (the canal) and using the water for irrigation. Ib. סְכַר מיסכר ואשקי וכ׳ חַנְוָנָא.v. dam thou the canal, but &c.,

Pa. סַכֵּר same. Targ. Prov. XXI, 13. Ib. XXVIII, 9 דְסַכְּרִינוּן Ms. (ed. מְסַכְּרִין *Af.*).—Sabb. 109b וְכ׳ let them stop up his orifices (ears and nose).

Ithpa. אִסְתַּכַּר, *Ithpe.* אִיסְתְּכַר *to be dammed in, closed.* Targ. O. Gen. VIII, 2 (Y. אסתגר).—B. Mets. 106b א׳ נהר מלכא סבא the Old King's Canal became obstructed (and the waters took a different direction). Ib. לא עביד דְסְתַּכַּר Ms. F. a. oth. (ed. דְמִיסְכַּר) it is unusual (for this canal) to be obstructed.

סְכַר II, *Pa.* סַכֵּר a. *Po.* סוֹכַר (cmp. סְבַר III a. פְּרַי) [*to bore, dig,*] *to let blood.* Gitt. 67b לשימשא ... בת תרי יומי סַכְּרֵי for sunstroke ... on the second day blood-letting is indicated (some ed. סִיכְּרֵי *pl.* noun). Pes. 112a, a. e. מְסוֹכַר (interch. with סְבַר III).

סַכָּר m. (סְכַר) *maker of water-locks* for fishing purposes, *fisherman.*—*Pl.* סַכָּרִין. Kel. XXIII, 5 מצודות חס׳ the skeins of the fishermen.

סְכָרָא, סְכָרָא, v. סוֹכָרָא a. סַיכְרָא.

סְכָתָא, סְכָתָא f. (v. סְכָא), (corresp. to h. יָתֵד) 1) *thorn, peg, nail* (of the tent). Targ. Jud. IV, 21, sq.; a. e.—Gitt. 32a אפי׳ ס׳ וכ׳ even the peg in the wooden partition becomes loose (from the heat). Snh. 112a חלי בס׳ Ms. M. (ed. סיבטא) it hangs on a peg; Arakh. 7b. Erub. 53a ואנן כי ס׳ וכ׳ for us (the labor of impressing traditions on our memory is) like driving a peg into the wall. Ab. Zar. 38a דשדי ס׳ לאתונא who threw a tent pin (or a coulter, v. infra) in the stove (to let it dry); Sabb. 74b.—Y. Dem. I, 22a בס׳ איחצריית she remained hanging on a projecting peg (in the well). Yalk. Ex. 386, v. סִירְתָּא; a. e.—*Pl.* m. סְכֵי, סִכֵּי (from סְכָא). Sabb. 67a top ז׳ ס׳ וכ׳ seven pegs from seven bridges, v. גְּשָׁרָא. B. Bath. 69a דנקיטי בס׳ when the door frames are fastened with pegs (easily removable); a. e.—Yeb. 80b ס׳ דיקנא הוה ליה he had single prickly hairs in his beard.—2) *a sort of spade.* Targ. O. Deut. XXIII, 14 (ed. Amst. סִירָתָא; Y. סִירָא (not סִירָא).—3)=סְכָא דפדן, *coulter.* Targ. I Sam. XIII, 20 סִירַת, constr. (not סִירַת).—Lam. R. introd., end תקף ידיה אסכיתיה he pressed his hand on his coulter.—*Pl.* סְכָתָא, סִירֵי; constr. סִירַת. Targ. I Sam. XIII, 21.

סִיכְּ, סְכָתָא f. (סְכִי II; cmp. b. h. מַשְׁקֹפַיִם) *face, stamp of a coin.* B. Kam. 99b טעו בס׳ חדתא דהדיא שעתא נפק מתותי ס׳ they (the experts having declared a coin cancelled) made a mistake in not noticing the new stamp (by which it was reinstated), for it just had come from the stamping process.

סַל, v. סוֹל.

סַל m. (b. h.; סָלַל I; cmp. סַלְסַל) *basket.* Shebi. I, 2 וסלו with his basket, v. אָרָה. Y. Kil. VI, beg., 30b [read:] מלא בוצר וסלו room for the grape-cutter and his basket; ib. אמה בוצר ואמה סלו one cubit for the cutter and one for his basket; a. v. fr.—Yoma 74b, a. e. איט דומה מי שיש לו פת בסלו וכ׳ you cannot compare one who has bread in his basket with one who has none, i. e. the craving of him who lacks the opportunity of gratifying it, is much more intense than that of him who has the opportunity.—*Pl.* סַלִּים. Gen. R. s. 46, beg.; a. e.

סַלָּא I ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—Y. Meg. IV, 74d bot., v. חֲזַר; Y. Bicc. III, end, 65d די אמר כלת, read: ויאמר ס׳; a. fr.—*Pl.* סַלַּיָּא, סַלַּיִן. Targ. l. c., 16; 18; a. e.

סַלָּא II pr. n. m. *Salla,* name of an Amora. Ber. 29b; a. e.

סַלָּא, סַלְסָלָא, סַלְסָלָא, סַלְסָלָא, v. אַסְלָא II.

סְלָא, סָלָא, v. סלי.

***סְלְבוֹנְיָא** m. pl. (סלב, dialect. for שלב) *braided bands* worn in the hair. Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. שבסים, Is. III, 18) ס׳ Ar. (or Mus. s. v.; ed. שלטוניה, read שְׁלְבוֹנֵי; Ar. s. v. שרטטיא: שביס).

סַלְגִיתָא, v. סוּלְגִיתָא.

סַלְגוֹרִין, v. סָגוּלָרִין.

סָלַד (b. h.; cmp. סָלַל I, סלח) *to bound, rebound, shrink.* Makhsh. V, 9 מפני שהיא סוֹלֶדֶת לאחוריה because the jet of a viscous mass, when poured out and stopped, bounds backward (and the connection with the mass in the unclean vessel is not suddenly severed, v. נִיצּוֹק). Gitt. 57a לובן ביצה סוֹלֵד מן האור a stain on bed-clothes made by the white of an egg contracts (and hardens) when heated, opp. דיהה gets faint. Sabb. 40b יד סולדת בו when the hand put into it is spontaneously withdrawn (feeling the scald); Ḥull. 105b top. Pesik. B'shall., p. 103a ונפשו סולדת לאחוריה his soul starts backward (he shrinks back in disgust of the smell); Gen. R. s. 51 ונפשו ס׳ עליו; Midr. Till. to Ps. XI ed. Bub. (oth. ed. מסוללת); Yalk. Gen. 85; (Yalk. Ps. 655 קצה).—Sifra Emor ch. II, Par. 3; Bekh. 43b חוטמו סולד one whose nose is turned up (snub-nosed).

Pi. סִלֵּד *to spring, sport* (euphem. for unnatural sexual gratification). Y. Gitt. VIII, 49c bot., v. סָלַל I.

סַלְדִית, v. סָלְרִין.

סֶלָה (b. h.) *selah* (supposed to be a musical direction); *forever.* Erub. 54a, v. נָצַח.

סַלְוָא, v. סַלְוִינִי.

סִי, סַלְוָא, סְלָוָא m. (סלל=סלי, v. סוֹל) *rod,* esp. *prick, thorn.* Targ. Job XL, 26. Targ. II Chr. XXV, 18.—Ab. Zar. 28b דחרזיה ס׳ who was stung by a thorn. Ib. חמימי לס׳ hot water is good for a thorn sting; a. fr.—Keth. 91a בס׳ דלא מבע דמא, v. נָבַע; B. Bath. 151b.—*Pl.* סַלְוָיָא, סְלָוֵי, סַלְוִין, סְלָוֵי, סִי׳. Targ. Cant. II, 2. Targ. Job XXXI, 40.—Sabb. 67a top שבעה ס׳ וכ׳ seven prickles from seven

Digitized by Google

palm-trees.—Yoma 75b (in Hebr. dict.) (ref. to כתוב שָׁלָו) שליו וקרינן סָלָיו ... צדיקים אוכלין אותו בשָׁלְוָה ... ודומה לתן כִּסְלָוִין it is written with ש (and may be read *sh'lav*), and we read *s'lav*; ... the righteous ate it (the quail) in safety, but the wicked ate it, and it appeared to them like thorns; Yalk. Ex. 260 כִּסְלָוִים; Yalk. Num. 738 אוכלין אותו בסילוא (corr. acc.); v. סָלָו.

סַלְוַוקְיָא, סַלְוַוכְיָא pr. n. pl. (Σελευκία) *Salvakhia* (*Seleucia*), in north-eastern Palestine (an anachronistic adaptation of סַלְכָה). Targ. Y. Deut. III, 10; Targ. I Chr. V. 11 (Ar. סלוקא).

סַלְוֵי, סַלְוִין, v. סָלָיו ch.

סַלְוַוכְיָא, v. סַלְוַוקְיָא.

סָלוּל m. 1) (dial. for צָלוּל) *clear water*. Tosef. Mikv. III, 4 חס' בשדש וכ' (some ed. חסלול, corr. acc.) the clear water within the mud on the sides (of a pond) &c.—2) v. סָלַל.

סְלוּלָה, v. סְלִילָה.

סְלוֹן, v. סִילוֹן.

סלונדקי, v. סַלְקוּנְדְּרֵי.

בֵּית סַלּוּנִי pr. n. *Beth Salluni* (the family of Sallu). Gen. R. s. 63 חד מן אילין דבי ס' one of those of B. S. (Ba'al 'Aḳeda: לר' מאיר בבית סַלּוּא R. M. at Beth Sallu; Yalk. Gen. 110 (את ר' גמליאל).

סְלוּפָתָא, v. סַלּוּפְתָּא.

סְלוּק, v. סִילּוּק.

סלוקנרית, v. סַלְקוּנְדְּרִית.

סלוקתי, v. סַלְקוּנְדְּרֵי.

סַלּוּתָא f. (סָלַי) *that which is thrown away, refuse*. Lam. R. to I, 15 (ed. סדקי, סַרְקִי, corr. acc.; Ar. s. v. סחותא: סולתא, corr. acc.), v. סָאתָא II.

סָלַח (b. h.; cmp. סָלַל) [Assyr. *to sprinkle*,] *to forgive*. Y. Yoma VIII, end, 45c וחסלח לי על וכ' and forgive me all my sins. Num. R. s. 16, end בשבילך אֶסְלַח להם for thy sake I will pardon them. Tanḥ. Ki Thissa 27 וסָלַחְתִּי כדבריך and I pardoned (Israel) according to thy word; a. fr.

Nif. נִסְלַח *to be forgiven*. Yalk. Ps. 755 וכ' לו (Midr. Till. to Ps. XLVIII ומחכפר) and he is forgiven.

סַלַח ch. same. Targ. Ex. XXXIV, 7; a. e.

Pa. סַלַּח 1) same. Targ. Is. LV, 7.—2) *to effect forgiveness*. Targ. O. Num. XVIII, 1.

*סַלְטָא m. [*sprinkler* (?),] *a small vessel with two or more apertures*. Y. Ter. VIII, 45d bot.

סָלַח, סָלָא, סלי (b. h.) *to swing*.

Hif. הִסְלִיא, *Pi.* סִילֵּא 1) [*to make rise*,] *to balance, outweigh*. Snh. 82b (play on סלוא, Num. XXV, 14) על שהִסְלִיא וכ' because he outweighed the sins of his family; [oth. opin.: he caused the sins of his family to rise, i. e. become notorious]; Tanḥ. Pinḥ. 2; Yalk. Num. 772; Num. R. s. 21 בן שסילא וכ'.—2) *to throw away, reject*. Snh. 104b, v. סָכַל.

סָלָא, סָלֵי ch. same. [Targ. Job XXVII, 23 וישלי Ms., read וישלי, v. בָּלַי II.]

Af. אַסְלֵי, אַסְלָא *to throw away, despise, reject*. Targ. Prov. III, 11. Ib. V, 12 ed. Lag. (oth. ed. אַשְׁלֵי); a. fr.—V. מַסְלְיָא.

סָלְיו f. (b. h. שְׂלָו, שָׁלָו) *quail* (collect. noun). Yoma 75b ד' מיני ס' הן there are four kinds of *s'lav* (*fat birds*). Ib. כתיב שליו וקרינן ס', v. סָלְוָא; [En Yaăk. ed. pr.: כתיב שלו it is written without Yod (which allows the reading שָׁלָו) &c.]. Ib. שָׁלָיו. Cant. R. to II, 5 והשׁ' מצוי לחם and they had quails; a. e.

סָלָיו ch. same. Targ. O. Ex. XVI, 13; Num. XI, 32, sq., ed. Berl. (oth. ed. vary between ס' a. ש').—*Pl.* סַלְוֵי. Targ. Y. Num. l. c. (ed. Vien. ש').—Targ. Y. II ib. 26 סַלְוָיִן (used as sing. m.).

סלוקא, v. סַלְוַוכְיָא.

סֶלֵיוקוס pr. n. m. *Seleucus* I, king of Syria. Midr. Till. to Ps. IX ed. Bub. סליוק (oth. ed. סקילוס, corr. acc.); Yalk. Ps. 642 סיל, סולקוס (corr. acc.), v. סְלֵיקָיָא.

סְלִידָא, constr. סְלִידַת, v. סְלִידוּתָא.

סְלִידָה f. (b. h.; סָלַח) 1) *sprinkling*. Ker. 24b (ref. to Lev. V, 18) ידיעה בשעת ס' ... ורמז לא and he (who got knowledge of his innocence after the blood was sprinkled) had no knowledge of it at the time of the sprinkling.—2) *forgiveness*. Taan. 30b; B. Bath. 121a. Tosef. Naz. III, 14; Naz. 23a. Ex. R. s. 42 אין ס' there is no forgiveness (for Israel); a. fr.—*Pl.* סְלִידוֹת. Midr. Till. to Ps. XXV ... תקב"ה ס' חרבה וכ' the Lord liberally granted us many pardons out of his own (treasury); a. e.—[סְלִידוֹת: a) (in liturgy) *penitential prayers*.—b) name of *a Piska* in Pesikta (p. 166a, sq.).]

סְלִידוּתָא ch. same. Targ. Jer. VIII, 15. Ib. XIV, 19 (some ed. סְלִידַת).

סליוקוס, v. סֶלֵיוקוס.

סלול, Tosef. Mikv. III, 4 some ed., v. סָלוּל.

סָלוּל m. (dimin. of סַל) *shuttle containing the spool*. Neg. XI, 9.

סַלּוּל, סַלְוָל f. (denom. of סַל) *the shopkeeper's basket stand*. Ab. Zar. II, 7 (39b) Y. ed. a. Ar. (Bab. ed. a. Mish. חסלו), v. חָסְחֵק; Tosef. ib. IV (V), 12 ed. Zuck. (oth. ed. לָא ...).—[Bab. ib. 40b מן חס' (twice), read חספיות, v. Rabb. D. S. a. l. note 5.].

סָלִיד, סַלִּיד, v. סָלַד.

סָלִיק, v. סָלַק.

סְלֵיקָא, סָלִיק pr. n. pl. (Σελεύκια) *Seleucia* (*Assyriae* or *Parthorum*), on the confines of Assyria and Babylonia.

Digitized by Google

Yoma 10ª אשור זח ס׳ Ms. M. (ed. סילק, v. Rabb. D. S. a. l. note); Keth. 10ᵇ סליקא.

סְלִיקוֹס pr. n. pl. (preced.) *Seleucia.* Macc. 10ª there were two Kadesh ... כנון ס׳ ואקרא דס׳ just as S. and the Fort of S. are two different places.

סְלִיקוֹסְתָּא f. (Pales of סָלַק, by false etymology of מִזְגְּמֵי q. v.) *a fragrant plant* used after meals in place of burnt spices. Sabb. 50ᵇ ed. (Ms. M. סְלִיקוֹתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. Var. חֲלִיקוֹסְתָּא, v. next w.).

סְלִיקוֹסְתָּא II f. (Pales of סָלַק) *refuse of boiled dates after brewing.* B. Kam. 31ª top (Ms. F. סְלִיקוֹתָא; Ms. H. a. Ar. חֲלִיקוֹסְתָּא, חֲלִיקוֹסְתָּא, fr. חלק, v. etymology of שָׁלַק).

סְלִיקוֹתָא, v. preced. wds.

סְלִיקְיָא pr. n. pl. (v. סָלִיק) *Seleucia,* the great city and fortress of Syria founded by Seleucus Nicator. Midr. Till. to Ps. IX ed. Bub. סליקוס בנה ס׳ Seleucus built Seleucia; Yalk. ib. 642 סולקוס בנה ס׳ (not סליקוא); [Midr. Till. ed. Bub. l. c. סקילוס בנה סקילריא, a corrupt Var. lect. of our wds.; oth. ed. contain only the corrupt version, some having סיצילריא].

סְלִיקְתָּא, v. סָלַק.

סְלִירָא* f. (a corrupt. of sellula) *a little chair* or *stool.* Lev. R. s. 9 (mixed dict.) יתבו (ליה) לו ס׳ וישב עליה give him a stool that he may seat himself on it; Yalk. ib. 493 יתבו ליה סלריא ויתיב עליה (corr. acc.).

סלירא, Ab. d'R. N. 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter p. 66), v. סָלַדְיָן.

סְלִית, v. סָלַח.

סְלִיתָא, (סִילְתָא) f.=h. שִׁלְיָה, *after-birth.* Sabb. 134ª (Ms. O. שליתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Ber. 6ª סִילְיָתָא Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. סילתא; ed. שליתא).

סָלַל I (b. h.; cmp. סָלַד) *to swing, be light; to bound.* Ab. d'R. N. 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter, p. לב) אם יעלה ... תרא סוֹלֶלֶת אותיות if you take an animal to the top of a roof, it will start backward (be afraid).—*Part. pass.* סָלוּל; *pl.* סְלוּלִין *swinging, high.* Y. Maasr. V, end, 52ª (expl. זרע חס׳ של לוח, זרע לוח העליון, ib. V, 8) R. S. to Maasr. l. c. (ed. חסילון) the seed in the swinging tops of *lof* (Maim. חֲסֻלָּיוֹן).

Nif. נִסְלַל *to rebound.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ, v. עָגַל.

Pi. סִלֵּל, *Polel* סוֹלֵל (fr. סוּל) *to sport*; (euphem.) *to commit lewdness.* Tosef. Sot. V, 7 חִסְלְלָה בבנה קטן (ed. Zuck. חִסְלְלָה, Var. חסולס׳) a woman that commits lewdness with her little son; Snh. 69ᵇ חִסְוֹלְלָה (Ms. K. חסלסלה; v. Rabb. D. S. a. l. note 300); Y. Gitt. VIII, 49ᶜ bot. חִסְלְלָה. Yeb. 76ª נשים חִסְוֹלְלוֹת זו בזו women that commit lewdness with one another; Sabb. 65ª; Y. l. c. חִסְלָלוֹת.—V. סְלַסֵל.

סָלַל II (b. h.) *to tread, press*; (cmp. גָּבַשׁ) *to make a path, pave.*—Denom. מְסִלָּה, סִלְתָּם, סִילּוֹן II.

סַלְמָא, סַלָּם, v. sub סוּלָּי.

סַלְמַי, סַלְמַאי pr. n. m. *Salmai.* Taan. 28ª (Ms. M. סמלאי); Tosef. ib. IV (III), 8; Y. ib. IV, 68ᵇ bot.; v. נְטוֹפָתִי.

סַלְמִנְטִין, v. סַלְמְנְטוֹן.

סַלַמַנְדְּרָא c. (σαλαμάνδρα) *salamander,* a reptile believed to be engendered in fire. Targ. Y. Lev. XI, 29 Ar. (ed. עכבריא); ib. 30 ed. (h. text חנשמת).—Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5; Ḥull. 127ª (classified under צָב).—Ḥag. 27ª ס׳ .. חסך מדמה וכ׳ he who oints himself with the blood of the salamander becomes fire-proof; Yalk. Ex. 373; Tanḥ. Vayesheb 3.

סַלְמְנְטוֹן m. (a corrupt. of salsamentum) *salted food, preserve.* Sifra B'har, Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. XXV, 22) ישן לא מלמטן (corr. acc., or סלסמן salsamen) 'old produces' (in natural condition,) not preserved; Yalk. Lev. 661 ולא סלמינטין (read: סַלְמִינְטוֹן); B. Bath. 91ᵇ בלא ס׳ without need of preserving; v. רְצִינְתָּא.

סִילּוּ, סִלְסוּל m. (next w.) 1) *loftiness, distinction, dignity.* Y. Bicc. I, 64ª וכהנים נתגו ס׳ בעצמן but the priests decided to guard their dignity (by abstaining from marrying one both of whose parents were proselytes); Kidd. 78ᵇ. Bekh. 30ᵇ ס׳ ... שאין וכ׳ נתגו the priests guarding their dignity decided not to entrust matters of levitical cleanness to everybody.—Y. Shek. IV, 48ª bot. ס׳ הוא בפרה ... מעלה prominence was to be given, solemnity was to be given to the ceremonies connected with the preparation of the ashes of the red cow; Y. Ab. Zar. II, beg. 40ᶜ; Pesik. Par., p. 40ª; Pesik. R. s. 14 משום ס׳ פרה in order to lend solemnity to &c.—2) *curling the hair.* Naz. 3ª (ref. to מסלסל, ib. I, 1) ממאי דהדרין ס׳ שערא הוא how do we know that this *m'salsel* means the curling of the hair?, v. next w.

סָלְסֵל (b. h.; v. סָלַל I) 1) *to swing, lift up*; trnsf. *to hold in high esteem.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Y. Naz. V, end, 54ᵇ; Gen. R. s. 91, a. e. it is written in the Book of Ben Sira סַלְסְלֶיהָ ותרוממך ובין וכ׳ hold her (the Torah) high, and she will uplift thee and seat thee between princes (v. Prov. IV, 8). Pesik. R. s. 20 ולסַלְסְלָהּ בכל וכ׳ ... להרכיבה to let her ride on an elephant .... and raise her among all the nobles of the kingdom; a. e.—*Part. pass.* מְסוּלְסָל (v. סֹלֶת) *select, sublime.* Cant. R. to I, 1 חמצולה שבשירים חמס׳ the loftiest, the sublimest of songs.—2) (cmp. שלשל) *to turn, to plait,* esp. *to curl the hair.* Pesik. R. s. 26 הרי מְסַלְסֵל קויצותיו behold, he (Elijah) curls his locks! Meg. 18ª; R. Hash. 26ᵇ (ref. to Prov. IV, 8) the Rabbis did not know what *sals'leha* meant, until they heard Rabbi's handmaid say to one twirling his hair, עד מתי אתה מסלסל בשערך how long wilt thou curl thy hair (from which they deduced that *sals'leha* meant, 'turn the law in all directions'); Naz. 3ª. Ib. I, 1 if one vowing uses the expression 'I will be a hair-curler', he is a Nazarite; Y. ib. I, 51ᵇ top תריני מן מְסַלְסְלִין כאומר תריני וכ׳ it is as if saying, I will be one of those wearing curled locks. Ib. אֲסַלְסֵל I will curl my hair. Midr. Till. to Ps. LXXX (expl. פתואל) שהיה מסלסל בשערו וכ׳ he curled his hair like

Digitized by Google

a maiden (v. פֶּתַח); a. e.—[3) *to commit lewdness*, v. סָלַל I.]—[Yalk. Kings 232 מסלסלת, v. צלצל.]

סַלְסֶלֶת f. (preced.) [*curling,*] *a cloth of very fine texture.* Gitt. 59ª.

סַלְסֶלֶת f. (b. h.; v. סַל) *a small basket.* Tanḥ. K'dosh. 8 (contrad. to סל גדול).

סַלְסְלִין m. pl. ch. same, *the grape-cutter's small baskets* for the gleanings. Targ. Jer. VI, 9.

סֶלַע m. (b. h.; Arab. *sal'a, to cleave*) 1) *rock, clod, boulder.* Tosef. B. Bath. I, 1 בס' חבא בידים if there is (between the two pits) a clod which crumbles under one's hands; B. Bath. 17ᵇ; 19ª. Orl. I, 3 אילן שנעקר וחס' עמו if a tree has been uprooted with the clod on its roots; a. fr.—*Pl.* סְלָעִין, סְלָעִים. B. Bath. II, 1 מרחיקין ... את חס' וכ' deposits of stones (or earth) must be kept off the neighbor's wall &c.; Y. Sabb. IV, 6ᵈ bot. לא שחס' מרתיחין וכ' not because they generate heat, but because they generate mould and ruin the wall. B. Bath. l. c. תנא חכא ס' וחוא חדין לחול the Mishnah mentions stones and implies sand. Tanḥ. Ḥuck. 20 כמין שדים ס' rocks protruding like breasts; a. fr.—2) *pl.* as ab. *scales* on the bodies of serpents. Tanḥ. M'tsor'a 2 חס' שחן על חנחש וכ' the scales on the serpent's back are its leprosy.—3) *Sela, a weight* and *a coin* equal to one sacred or two common Shekels (v. Zuckerm. Talm. Münz., pp. 9; 24). Kel. XII, 7 ס' שנפסלח וכ' a Sela which has been unfitted (as a coin) and which has been fitted up for use as a weight. Bekh. 50ª ס' של קדש וכ' the sacred S. contains 48 dupondia. Ib. כל כסף האמור בתורת סתם ס' every silver piece mentioned in the Pentateuch without any qualification means a S. Ib.ᵇ (ref. to B. Kam. VIII, 6) ולא תימא ס' ארבע זוזי וכ' think not that the Mishnah means a S. of four Zuz, but it means half a Zuz, for people call half a Zuz a Sela (split, cmp. בֶּקַע); B. Kam. 36ᵇ צורי ס' a Tyrian S.; ס' מדינח a country S. (one eighth of a Tyrian S., half a Zuz; v. supra); a. v. fr.—In gen. *coin.* Sabb. VI, 6 ס' שעל חצינית a coin placed on a sore of the foot. Ab. Zar. 54ᵇ שלי סמ"ס my (the Lord's) coin (divine image of man), v. צוּרָה.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. l. c. תיפתר בס' של כסף it means *s'la'im* (coins) of silver; בשל זהב וכ' golden, copper *s'la'im.* Keth. V, 9 משקל חמשה ס' שחי וכ' warp of the weight of five S. in Judæa which is equal to ten S. in Galilee &c. Y. Kidd. I, 59ᵈ bot., a. e. כל שקלים ... ס' all Shekels mentioned in the Pentateuch mean S., v. supra; a. fr.—[Tosef. Ukts. I, 2 (T'bul Yom III) ס' של שבלים, v. מַלַע.]

סְלָע, סְלָעָא ch. same, 1) *Sela.* Targ. Ex. XXX, 13 (h. text שקל); a. fr.—Y. Kidd. I, 58ᵈ bot. ס' ד' דינרין one Sela has four Denars; a. fr.—*Pl.* סְלָעִין, סְלָעַיָּא, סְלָ', סְרֵי. Targ. Gen. XX, 16. Targ. Ex. l. c.; a. fr.—B. Bath. X, 2 (165ᵇ; v. Rabb. D. S. a. l. notes 6; 7); a. fr.—2) *pl.* as ab. *scales* on the serpent. Gen. R. s. 20 חלין ס' דביה וכ' (not חדין) those scales on the serpent are leprosy (v. preced.); Ex. R. s. 3; Yalk. Gen. 30 (not רביה).

סַלַּע (Saf. of לעס, לעט; cmp. לעס, לעט) *to swallow; to ruin* (corresp. to h. בלע). Targ. Job X, 8; a. fr.—Part. pass. מְסַלַּעַם; f. מְסַלַּעְתָּא. Targ. Nah. III, 11. Targ. Is. IX, 15 מְסַלְּעֵמִין (Hebraism).

Ithpa. אִסְתַּלַּעַם *to be swallowed up, ruined.* Ib. XXVIII, 7; a. fr.

סֶלַעַם m. (b. h.; preced.) name of a *species of locusts.* Ḥull. 65ª, sq.; Yalk. Lev. 537 (defined רשון or ניפול). Yoma 77ᵇ קרני ס' Ar., a. Mss. O. a. L. (ed. חגבים).

סַלַּעְמוּתָא f. (preced. wds.) *destruction, ruin.* Targ. Ps. LII, 6 (Ms. סוּלַּעְמוּתָא).

סָלַף (b. h.; cmp. סָלַל) *to twist, pervert.*

Pi. סִילֵּף same. Tanḥ. Noah 19 לא תְּסַלְּפוּ הדרך do not pervert the way (deviate from the right path).

סָלַף ch. same. Part. pass. סָלִיף. Targ. Prov. X, 10 Ms. (ed. סַלִּיף adj.).—[Targ. Job XXXIV, 29 ויסלף ed. Lag., read ויסלק, v. סְלֵק.]

Ithpe. אִסְתְּלִיף *to be distorted.* Targ. II Esth. VI, 10.

סַלְפִּידָס, סַלְפִּידִין m. pl. (σαλπίδες, accus. -δας, a form otherwise unknown; cmp., however, σαλπίζω, fut. σαλπίσω &c.) *trumpets,* v. next w.

סַלְפִּינְגָּס m. pl. (accus. *pl.* of σάλπιξ) *trumpets.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) לתרים קול בתרועה ס' Ar. Var. (סלפידס Ar.; ed. סרפינוס, סרפיגס, corr. acc.) 'to lift up the voice in shouting' (Ez. XXI, 27), that means the trumpet signals; Koh. R. to XII, 7 בסרפיניסם (corr. acc.) Gen. R. s. 99 סולפירין (סלפיריי, סילפירי, read ד for ר, v. preced.). Pesik. R. s. 5 סלפיריין (corr. acc.). Pesik. Baḥod., p. 152ª כמה קרנות ... וכמה סלפידים וכ' how many horns have they (the gentiles) .... how many trumpets!; Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ספק ידים (ed. Bub. ספליריין; corr. acc.); Yalk. Lev. 645 סנפירים (corr. acc.); a. e. (variously corrupted).

סַלְפִּיתָא* f. *salpitha,* name of a species of fish. Y. Ab. Zar. II, end, 42ª אחוי ליה הדא ס' he showed him the eggs of a *salpitha*; [Var. קַלְפִּיתָא, קִלְפִּיתָא, v. Tosaf. to Bab. ib. 40ª; Asheri to Ab. Zar. II, end סְלוּפִיתָא].

סָלַק 1) *to go up, go away.*—[2) *to pile up.* Tam. II, 1 סוֹלְקִין Talm. ed., v. סָנַק.]

Pi. סִילֵּק 1) *to remove; to cause cessation, suspend.* Sabb. XX, 4 גורפין ... וסַלְּקִין לצדדין you may rake ... and remove to the corners. Nidd. IV, 7, a. e. מְסַלֶּקֶת suspends, v. חֲדָרָה. Ex. R. s. 3 סִלַּקְתָּ אותו thou hast discarded him (omitted to mention him in connection with the Lord); a. fr.—Part. pass. מְסוּלָּק; f. מְסוּלֶּקֶת; *pl.* מְסוּלָּקִין, מְסוּלָּקוֹת. Nidd. 68ᵇ דמיה מס' her menstruation is suspended. Y. Keth. IX, beg. 32ᵈ if one uses the expression ידיי מס' וכ' my hands are removed, my feet are removed from this field, he has said nothing (has not thereby renounced his rights); a. e.—2) *to lift up, raise,* esp. *to tuck up the trail of a garment.* Zeb. 18ᵇ מרושלין שסילקן ... כשרין trailing (priestly) garments when tucked up by the belt, are fit for service; a. e.—*Part. pass.* as ab. *lifted up, too short.* Tosef. Men. I, 8; Zeb. 18ª, sq., v. רָשַׁל.

Digitized by Google

Hithpa. רִסְתַּלֵּק, *Nithpa.* נִסְתַּלֵּק *to be dismissed, removed; to rise.* Erub. 54b נ׳ אהרן וכ׳ Aaron was dismissed (got up) and took his seat to the left of Moses; נִסְתַּלְּקוּ בניו when his sons were dismissed. Yeb. 64a שהִסְתַּלֵּק .. גורם causes the Divine Presence to withdraw from Israel. Lev. R. s. 34 וראשון ראשון מִסְתַּלֵּק and one after the other rose (from the meal). Ab. I, 16 עשה לך ותִסְתַּלֵּק get thyself a teacher so as to be removed from (to escape) doubt; a. fr.—Esp. (with or without מן העולם) *to be called away* from this world, *to die.* Tosef. Ḥag. II, 5. Gen. R. s. 62 חקב"ה יודע .. לחִסְתַּלֵּק חצולם ומַסְלְקָן the Lord knows when it is time for the righteous to be called away .., and he does call them away. Ex. R. s. 52 חזית מִסְתַּלֵּק וכ׳ was about to die; a. fr.

סְלֵיק, סְלֵק, ch. same, (corresp. to h. עָלָה) 1) *to rise, go up; to go away.* Targ. Gen. XIX, 28 (Y. ed. Amst. סַלִּיק). Ib. XXXII, 27 (Y. ed. Amst. סַלֵּיק). Targ. Ex. XIII, 18; a. fr.—Bets. 38a, a. fr. כי ס׳ ר׳ וכ׳ when R. A. went up (from Babylonia to Palestine); ib. כי ס׳ לתחם Ms. M. when he arrived there; a. fr.—2) *to occur.* Taan. 21a כל מילתא דחזה סָלְקָא לית הוה אמר וכ׳ (Ms. M. כל דחזה ס׳ ביה) whatever happened to him, he said, this, too, is for good; Snh. 108b bot.; a. fr.—3) (interch. with *Pa.*) *to stop, hush, keep silence.* Targ. Jud. III, 19; Targ. Am. VI, 10; VIII, 3 (h. text דס).—4) *to turn out, result,* (with אליבא) *to agree with.* Targ. I Chr. XI, 11.—B. Kam. 92a bot. לא הוה סלקא לית שמעתא וכ׳ Ms. H. (ed. סליק, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) whatever tradition he reported turned out not to be in agreement with the *halakha.*—5) with לבא על דשתא &c. (=h. עלה על לב) *to occur to the mind; to desire; to entertain an opinion.* Targ. II Chr. VII, 11.—In Talm. סלקא דעתא =סלק אד׳, v. דַּעְתָּא.—Ḥull. 64b, a. fr. לא ס״ד that cannot rise in your mind, no idea of it.—6) (cmp. עלתה ארוכה, v. אָרוּכָה II) *to grow, heal up.* Sabb. 134b, a. e., v. דַּיְרָא.

Pa. סַלֵּיק 1) *to remove.* Targ. Ez. XLV, 9 (not סָלֵי). Targ. Job XXXIV, 29 (not וישלה). Targ. Ps. CII, 25; a. fr.—Nidd. 51b בתר דסַלִּיקוּ וכ׳ after they have taken off their phylacteries. Gitt. 52b ואַסְלֵיקְנֵיהּ and I shall remove him (from office). Ib. מְסַלְּקִינָן לית we (the court) must discharge him; a. fr.—2) (with or without בזוזא) *to dismiss with payment; to settle, satisfy.* B. Mets. 68a מצי מְסַלֵּק לית he has a right to settle with him (satisfy the mortgage). Ib. 67a, v. מַשְׁתַּנְיָתָא; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּלֵּיק, *Ithpe.* אִיסְתְּלֵיק 1) *to remove one's self, rise, go away; to be removed, taken away; to die.* Targ. Gen. XII, 8. Targ. I Chr. V, 1 (ed. Lag. a. oth. אשתקלה); a. fr.—Targ. Y. Ex. XII, 43 דא׳ who deserted the Jewish faith (O. ed. Berl. דאשתמד; oth. ed. דאסתלק; h. text נכר בן).—Keth. 106a כיון דעבד הכי א׳ after he had done this, he (Elijah) stayed away (ceased to appear to him); a. fr.—2) *to be accounted.* R. Hash. 27a תִּיסְתַּלֵּק לה בתרתי let it be accounted as two notes.—[Ber. 56b אסתליק Ms. M., v. צְלַק.]

סְלַק (=שְׁלַק) *to boil down.* Gitt. 68b, sq. Ar. (ed. ש׳).—Part. pass. סָלִיק; f. סְלִיקְתָּא, סְלִיקָא; *pl.* סְלִיקָתָא. Pes. 34a top בס׳ ומאירסתא Ar. (ed. Koh. סְלִקְתָּא; Ms. M. 2 סלקיתא; ed. שליקתא) when the wheat has been boiled (in the brewery) and become repulsive; v. סְלִיקוּסְתָּא II.

סַלְקָא, סַלְקָא I m. (v. next w.) *beet.* Ber. 35b bot., v. אֲנִיגָרוֹן. Erub. 28b, sq. תיריא ... ס׳ תיריא raw (not sufficiently boiled) beets kill a healthy man; a. fr.

סַלְקָא, סַלְקָא II m. (סְלַק) *well-boiled vegetable.*—*Pl.* סַלְקֵי, סַלְקֵי. Ber. 35b sq. מיא דכולתו ס׳ Ar. (ed. ש׳), v. אֲנִיגָרוֹן.

סַלְקוּנְדְרִי* m. pl. (siliginarii or siliquiarii) *bakers* of wheat flour (v. Sm. Ant.3 s. v. Pistor). Ab. Zar. 39b (Ar. סלונדקי, סלוחקי, סלוקדי), v. next w.

סַלְקוּנָרִית, סַלְקוּנְדְרִית f. (preced.) מלח ס׳ *lumpy salt* (used by bakers), for which, it was believed, entrails of unclean animals were used as a condiment or to polish its surface. Ab. Zar. II, 6 (35h) מלח ס׳ Ms. M. (Mish. ed. סלקונטית; Bab. ed. שלקונדית; Y. ed. סלוקנריית; Alf. סלקונתית). Tosef. ib. IV (V), 12 מלח סלקונתית שחורה ed. Zuck. (Var. של קינטית, oth. ed. סלקונט) black Salḳundre salt (prepared by pouring saline water over piles of burning wood, v. Lübker Reallex. s. v. Salinae); לבנה ... white Salḳ. salt; Y. ib. IV, end, 42a; Bab. ib. 39b. Ib. מאי מלח ס׳ מלח שכל סלקומדי רומי אוכלין אותה (Ar. סלוקתי) בח ... what is Salḳ. salt? A salt which all Roman *siliginarii* use at their meals (R. Niss. to Alf.: which all Roman nobles eat, i. e. those using fine bakery or confections).

סלקונתית, סלקונטית (ט or ת arisen from ר׳), v. preced.

סַלָּקוֹתָא f. (סְלַק; cmp. Arab. šallâḳ) *beggar's bag containing victuals.* Y. Ter. VIII, 45d bot.

סלקטירין, v. כּוֹלְקְטָר.

סלקיתא, v. סְלַק.

סלקנרית, סלקנדית, v. סַלְקוּנְדְרִית.

סַלָּקָא, v. סְלַק.

סלריא, Yalk. Lev. 493, v. סְלִירָא.

סַלָּרָא f., v. next w.

סָלָרִין m. (salarium) *pay, pension, salary.* Lev. R. s. 34 ויתן מעלין לו ס׳ Ar. (ed. מזונות) they grant him a salary (for his services); Yalk. Prov. 946 סדרין (corr. acc.); Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter, p. 66) המלכות מעלה לו סלירא וכ׳ (corr. acc., or סַלָּרָא) the government grants him an annual pension. Ib. ch. XVIII (p. 38) שזיזתה לו סלדית בכל וכ׳ (corr. acc.) that he (Joiachin) had an annual grant.

סָלַת, *Pi.* סִלֵּת (denom. of סֹלֶת) *to sift, select, produce fine flour.* Ter. XI, 5 המְסַלֵּת קב וכ׳ he who gets one or two Kab out of one S'ah of wheat. Y. ib. 47d bot. מסלת

Digitized by Google

בחטים וכ׳ the priest may sift out of the (flour of) wheat (of T'rumah) as much as he wants (and abandon the rest). Tanḥ. T'tsavveh 5 וסַלַּית לי מיחוכח וכ׳ and get me out of it flour for one loaf (v. גְּלוּסְקָא) fine and well sifted.—Part. pass. מְסוּלֶּתֶת, *pl.* מְסוּלָּתִים. Sifré Deut. 21 מן חמס׳ .. מן שבכם out of the chosen, out of the select among you, v. בָּרוּר.

סְלַת, *Pa.* סִילֵּת (denom. of סִילְתָּא II) *to cut chips, trim.* Sabb. 74[b], v. סִילְתָּא. Ib. 150[b] ומְסַלְּחִינָן סילחי Rashi (ed. ומסלחיה, corr. acc.; Ms. M. וסְלַחְנָן) and we chopped kindling wood. Bets. 19[b] חשתא סַלּוּחֵי מסלחינן וכ׳ since we are permitted to chop kindling wood (during the festive week), can there be a question about offering &c.? B. Kam. 113[b] זבין דיקלא ... לסַלּוּחֵי Ar. (ed. לצלחא) bought a palm-tree ... to cut it for fuel.

סִילָּת, סַלָּת m. (סָלַת) *flour-sifter, fancy-baker* (siliquarius).—*Pl.* סִילָּתִים, סַלָּתִין, סִילֵּי. Kel. XV, 3 ים נפח של סילי (Talm. ed. סילחית) the bakers' frame for the reception of sifted flour, opp. של בעל חביה. Ib. 4 נפח של סלי (Talm. ed. סלחית, corr. acc.). Tosef. ib. B. Mets. V, 5 (ed. Zuck. סלחון, corr. acc.).

סוֹלֶת, סֹלֶת f. (b. h.; סָלַל I, v. סָלַל) 1) *sifted fine flour.* Men. XII, 3 קמח יביא ס׳ if one vows an offering of flour, he must bring fine flour. Sifré Deut. 315 ונושרות סוֹלְתָן וכ׳ and drop their flour on the ground. Cant R. to I, 1 כל ... לא ס׳ is not all of Solomon's wisdom fine flour (choice)?; a. fr.—Kidd. 69[b]; 71[b] Ezra did not leave Babylonia, עד שעשאה כס׳ נקיה until he made her (the Jews in Babylonia) like the purest sifted flour, i. e. established the purity of descent of their families by careful investigation (cmp. עִיסָה).—*Pl.* סְלָתוֹת. Shek. IV, 3. Ab. Zar. 37[b] bot. Esth. R. to I, 14, v. מָרַס; a. fr.—2) *a dish made of fine flour, pudding.* Ber. 37[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Y. ib. VI, 10[b]; a. e.

סוֹלִי, סַלְתָּא, סוֹלֶת, סֹלֶת ch. same. Targ. O. Ex. XXIX, 2. Targ. O. Gen. XVIII, 6 (ed. Vien. סָלְתָּ); a. fr.—Y. Ber. VI, 10[c] bot. סלת (ed. Krot. a. oth. סְלִיחַ), a. סולתא *flour-dish*, v. preced.

סַלְתָּא, סִלְתָּא, v. sub סיל׳.

סַלְתוֹת, v. סַלָּת.

סַלְתָּנִיתָא, סִלְתָּנִית, v. סוּלְתָּנִית.

סַם m. (b. h. סַמִּים *pl.*; סמם, cmp. Arab. *samma, to penetrate*) *drug* (healing or deleterious); *medicine; poison; paint.* Sabb. XII, 4 כתב בדיו בסם וכ׳ if one wrote (on the Sabbath) with ink, with a paint (orpiment or sandaracha) &c. Lam. R. to II, 11, v. דִּמְעָה. Ḥull. III, 5 אכלה סם חמות if the animal is known to have swallowed a deadly poison; ib. 58[b] סם חמות דבחמה what is deadly to animals, דאדם what is deadly to man. B. Kam. 85[a] בין סירוס לסם ... כמה how much a person condemned by the government to have his hand cut off would pay for the difference (in pain) between the plain operation with the sword and that performed under the influence of a drug (mandrake, v. Plin. H. N. XXV, 150). Yoma 72[b] (play on שָׂם, Deut. IV, 44) זכה ... סם חיים וכ׳ if he applies his learning rightly, it becomes to him a medicine of life, if not, a deadly poison. Kidd. 30[b] (play on ושמחתם, Deut. XI, 18) סם תם an unfailing remedy; Sifré Deut. 45; a. fr.—*Pl.* סַמִּים. Gen. R. s. 10 (fr. Ben Sira) אלוה חעלה ס׳ וכ׳ God made drugs come forth out of the earth, with them the physician heals .., and out of them the druggist produces poisonous drugs. Ker. 6[b]; a. e.

סַמָּא I ch. same. Targ. Y. Gen. XXIV, 33; a. e.—Nidd. 30[b], v. נְפָצָא. Ib. אירכא גופא דלא מקבל ס׳ sometimes a body is not susceptible to the effects of a drug. Ḥull. 54[a], v. בְּדַר. Sabb. 104[b] (expl. סם, ib. XII, 4) ס׳ *orpiment*, v. preced. Yoma 72[b] ס׳ דוחיי, v. preced.; Sabb. 88[b]; a. fr.—[Targ. Prov. XXV, 20 ס׳ לטנא some ed., read: סָמָא.—Y. Bets. III, 61[c] top ס׳ דקיסא, v. סַמָּא I a. סָמָא.]

סַמָּא II m. (סמם, *to tie up, close*; cmp. חסחיים s. v. סום ch.) [*that which includes everything,*] *essence, sum.* Y. Ber. IX, beg. 12[d]; Meg. 18[a], a. e. (ref. to Ps. LXV, 2) ס׳ דכולא משחוקא the sum (the highest) of all (praise) is silence. Y. Snh. XI, 30[b] כל ס׳ דמילחא וכ׳ to conclude the matter, it is not this, but &c. Y. Taan. IV, 69[a] בל ס׳ דמילחא ניתי וכ׳ to end the matter, let us bring &c.; Lam. R. to II, 2. Koh. R. to V, 12.

סַמָּא III 1) pr. n. m. *Samma*, name of several Amoraim (v. Yoḥ̆asin sub lit. ס) Ab. Zar. 50[b]; a. fr.—2) כְּפַר ס׳ pr. n. pl. *K'far Samma*, the home of one Jacob, a disciple of Jesus of Nazareth. Tosef. Ḥull. II, 22; Y. Ab. Zar. II, 40[d] bot.; a. e.; v., however, סְכַנְיָא.

סְמָא, pl. סַמְמָן, v. סִימָא II.

סְמָא, סָמָא, v. סמי.

סַמָּאֵל pr. n. *Sammael*, name of an accuser and angel of death. Targ. Y. Gen. III, 6. Targ. Job XXVIII, 7 second vers.—Sot. 10[b]. Deut. R. s. 11 מלאך ס׳ דרשע ראש וכ׳ the angel S., the wicked, the chief of all Satans; a. fr.

סְמָאלָא, v. סְמָלָא.

סַמְבַּטְיוֹן, v. סַבַּטְיוֹן.

סמדאי, v. סְמָדָאֵי.

סְמָדָר m. (b. h.) (*berry*) *in the budding stage.* Gitt. III, 8 בהוצאת ס׳ at budding time. Orl. I, 7 וחס׳ ... העלים מותרין וכ׳ Ms. M. the leaves, the sprouts, the sap of vines and the budding berries are permitted in the third year; ib. חס׳ אסור וכ׳ the buds are forbidden, because they are fruits; Sifra K'dosh. ch. V, Par. 3 מי ס׳. Ber. 36[b] (contrad. to בּוֹסֶר). B. Kam. 58[b] .. ס׳ המבכיר כרם he who cuts (the berries of) his neighbor's vineyard in the budding stage. Ib. 59[a]; a. e.

סַמְדָּר ch. same. Targ. Is. XVIII, 5 (h. text גמל).

סַמְדְּרָקוֹס m. (transpos. of σαμάρδακος) *buffoon, quack.* Ex. R. s. 46 בן ארכיאטרוס שפגע בס׳ וכ׳ the son of

Digitized by Google

a chief physician who met a quack and addressed him Lord, master, father.

סמה, Y. Keth. VII, end, 31[d] בס׳ דמטרונא Matt. K. to Gen. R. s. 41 בשונסא (some ed. בפסונא), read: בסַרְנָה, v. סַרְנָא; v. מְסָאנָא.

סָמָה, v. סמי.

סַמְוָתָא f. (סָמֵי) *blindness*; (sub. בעיל) *blind person.* B. Kam. 31[b] כחוטרא דס׳ Ms. R. (ed. דסמיותא) barring the road in the position of a blind man's groping staff. Ib. 52[a] כד רגיז ... לנגדא ס׳ Ms. R. (ed. סַמְוָתָא) when the shepherd is angry with his flock, he makes the leader blind.

סָמוּי, v. סָמָה.

סְמוּי, v. סִימוּי.

סָמוּכָא, סָמוּךְ, v. סָמַךְ, סָמֵךְ.

סְמוֹכוֹת m. pl. (סָמַךְ) 1) *supports, pillars.* Gen. R. s. 38.—2) (with or without רגלים or ידים) *cushions tied to the cripple's feet* or *hands.* Sabb. VI, 8 ס׳ שלו his foot-cushions. Ib. כסא וס׳ שלו his stool and his hand-cushions. Yeb. 103[a] ס׳ חרגלים. Ib. ס׳ הידים Rashi (ed. סמיכת). Ib. 102[b] סמיכת חרגלים.

סמומיות, v. סְמֵמִית.

סְמוּק, (סָמוּק), סְמוּקָא, v. sub סִימֵק.

סַמוֹקָה, סַמוֹקָא pr. n. m. *Sammoḳa* (*dyer of red*?), surname of R. Ṭayfa, v. טַיְיפָה.

סַמּוּקְיָד, אַבָּא ס׳ pr. n. m. *Abba Simmuḳyad* (Red-hand). Num. R. s. 3.

סְמוֹקְרִי, סְמוֹ׳ m. (סָמֵק) *reddish, reddy.* Targ. Y. Lev. XIII, 42 (ed. Vien. סְמוּקְרַי; h. text אדמדם). Targ. Y. I Gen. XXV, 25 סמוקרייר (ed. Vien. סומוקרייר); II סָמְקָרַיי (h. text אדמוני).

סְמוּקָנָא, v. סִימוּק, a. סָמְקָנָא.

סַמְוָתָא, v. סַמְוָתָא.

סממיא, v. next w.

סַמְמַטְרִיָּה pr. n. (transpos. of Sarmatia) *Sarmatia*, the country extending from the Vistula to the Rha (Volga). Cant. R. to II, 8; Pesik. Haḥod., p. 48[a] סמטריא (corr. acc.), v. סַרְמַטְרִיָּא.

סָמַם, סָמָא, סָמַט (v. סוּם II) *to tie up, close; to make blind.*—Part. pass. סָמִיט; f. סְמִיטָה; pl. סְמִיטִים, סְמִיטִין; סְמִיטוֹת *a) tied up, hidden* (cmp. סְתִימָה). Taan. 8[b] (ref. to אסמיך, Deut. XXVIII, 8) דבר הס׳ מן העין that which is hidden from sight (the exact quantity of which you do not know); B. Mets. 42[a]; a. e.—*b) blinded, blind.* Kidd. 24[b] הרי שהזירה עינו ס׳ וכ׳ if the slave's eye was blind, and he (the master) cut it out. Keth. 105[a] כמה ס׳ עיניהם וכ׳ how blind are the eyes of (how short-sighted are) those who receive bribes!

Pi. סִמֵּא, סִימֵּא 1) *to blind, make blind.* Kidd. l. c. סי׳ עובר וכ׳ he injured the eye of the embryo (while operating on the mother). Ib. וסִמְּאָהּ ... הרי שהזירתו suppose the slave's eye was dim, and he (the master) made it entirely blind. Y. Kil. VIII, 31[c] top וסִימְּיָהּ; B. Kam. 91[a] וסִימְּאוֹ (Ms. M. וסימאה) and he made him blind. Ib. VIII, 7 האומר סַמֵּא if one says (to his neighbor), blind my eye, the neighbor is responsible. Gen. R. s. 75, end שלח לו ... לסַמּוֹת וכ׳ he sent him a present in order to blind his eyes (with ref. to Deut. XVI, 19). Sabb. 109[a] top יד מְסַמְּאָה an unwashed hand put on the eye makes blind. Gen. R. s. 42 (ref. to עין משפט, Gen. XIV, 7 עין .. לְסַמּוֹתָהּ they wanted to blind the eye (of him) that established the rule of justice in the world; a. fr.—2) *to tie up one's own eyes; to simulate blindness.* Tosef. Peah IV, 14; Y. ib. VIII, 21[b] top; Keth. 68[a] תְּסַמֵּא את עינו (a beggar) who ties his eye up.

Nif. נִסְמָא, נִסְמָה *to be blinded; to become blind.* Num. R. s. 7, beg. Bekh. V, 5 (36[b]) שנִסְמֵית עינו (Talm. ed. שנִסְמֵית) that became blind on one eye; Keth. 77[a] נִיסְמֵית; a. fr.

Hithpa. חִסְתַּמֵּא, *Nithpa.* נִסְתַּמֵּא, נִסְתַּמֵּה same. Arakh. 17[b], sq. פְּתִיחַ וכ׳ if he was open-eyed and became blind; B. Bath. 128[a]. Num. R. s. 18 מיד הזיח מִסְתַּמֵּא (not הזיחו) he would get blind at once; a. e.

סָמָא, סָמֵי ch. same.—V. סָמֵי.

Pa. סַמֵּי 1) *to close the eyes of; to blind.* Targ. Y. Ex. XXIII, 8. Ib. XXI, 26; a. e.—Y. Ber. II, 4[b] עבור קומוי וסַמֵּי עיניך (euphem. for עיניך) pass it (the idol) and blind thy eye (ignore it); Y. Shek. II, 47[a] top; Y. M. Kat. III, 83[c] bot. ואַסְמֵי (*Af.*). R. Hash. 24[b] סמי עיניה דדין put its eye out (destroy the form of the figure); a. e.—Trnsf. (cmp. גָּנַז) *to declare apocryphal, repudiate, cancel.* B. Bath. 77[b] אֲסַמֵּיהּ shall I cancel it (the Boraitha)?; ib. 78[b] (not אסמיא); Yeb. 40[a] אֲסַמֵּיהּ; B. Kam. 91[b]; a. e.—Sabb. 52[a] מאי חזית דְּסַמֵּית הא מקמי הא סמי הא מקמי הא what reason dost thou see to repudiate this opinion rather than the other? repudiate rather the other.—2) *to bind, to act as an astringent.* Y. Shek. V, 48[d] (Bab. ed. to V, 1) סמי למעיין ... דדין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 43; ed. סמס, מסמס) which wine is good for the bowels and which binds the bowels.

Ithpe. אִסְתַּמֵּי *to become closed, get blind.* Targ. Koh. XII, 2.—Y. Peah VIII, end, 21[b] וְיִסְתַּמְּיֵין ... עיניך may the eyes of him who saw thee and gave thee nothing, become blind; Y. Shek. V, end, 49[b]. Lev. R. s. 22 ואִיסְתַּמְּיַת and she became blind. Ib. דין דרתח פתיח א׳ he who was open-eyed got blind; a. fr.

סַמְיָא, סָמֵי m. (preced.) *blind.* Targ. Y. Lev. XXI, 18. Ib. XIX, 14 (ed. Vien. סִימְיָא, corr. acc.); a. fr.—Gitt. 68[b] top חזא ס׳ וכ׳ (not חזיא) he saw a blind man that had lost his way, and led him back &c. Lev. R. l. c.; a. fr.—*Pl.* סָמְיִין, סָמֵיָא. Targ. Zeph. I, 17. Targ. Is. XXIX, 18 (some ed. סוֹמְיִין). Ib. XXXV, 5 (some ed. סוֹמְיִין); a. fr.—Gen. R. s. 30 בשוק ס׳ צווחין לעווירא וכ׳ in the market

Digitized by Google

place of those whose eyes are closed, they call a blind man rich of light. Y. Peah IV, end, 19ᵃ, v. נְהוֹרָא; a. fr.

סְמִיָּא pr. n. m. *Simya*, v. סִימַי.

סְמִידָא m. (cmp. סָמָדָר, a. σεμίδαλις) *finest flour* (in Targ. Y. corresp. to סֹלֶת in Targ. O.). Targ. Y. Ex. XXIX, 2; a. fr.—Targ. Y. Gen. XVIII, 6 ס׳ דסולתא (h. text קמח סלת).—Gitt. 56ᵃ (contrad. to חִינָּרְיָתָא a. גּוּשְׁקָרָא).—Pes. 74ᵇ בס׳ דמיפרך Ms. M. (ed. בְּסִמְדִי דְּמַפְרִיר; Ms. M. 2 בדסימדי) in the case of a paste of the finest flour, which is brittle. Ib. דס׳ a paste of &c. M. Kat. 28ᵃ לחמא דס׳ לכלבי וכ׳ Ms. M. (ed. ס׳ only) bread of finest flour was given to the dogs and was not wanted (i. e. there was great affluence). Pes. 42ᵃ sq. פת נקיה דס׳ 'pure bread' means bread of fine flour. Yalk. Koh. 989 אייתי צמידא וכ׳ bring me bread of fine flour and good wine &c.; a. fr.—Denom. סְמִדִי, סְמִידִי, v. supra.

סְמִידָתָא f. (preced.) *pollen*. Gitt. 69ᵃ ס׳ דכשותא Ar. (ed. חוּמַרְתָּא) pollen of cuscuta.

סְמִיכָה, סְמִיכוּת f. (v. סָמַךְ I) *ordination*. Tosef. Snh. I, 1 סמיכה וס׳ זקנים וכ׳ the laying of hands (on the head of a communal sacrifice) and the ordination of elders require the presence of three; Snh. 13ᵇ סמיכה וסְמִיכַת זקנים (v. סָמַךְ I); Y. ib. I, 19ᵃ bot. חס׳ בשלשה, expl. ס׳ לא סמיכה הוא s'mikhah is not the same as *s'mikhuth*, v. מִינּוּיָא.—[In later grammatical writings: ס׳ *status constructus*.]

סְמִיכוּתָא ch. same, *ordination*. Y. Snh. I, 19ᵃ bot., v. מִינּוּיָא.

סְמִיכְתָא f. (סָמַךְ) *solid, thick*. Ber. 25ᵇ דדמי כארעא ס׳ which is legally to be considered like solid earth. B. Bath. 20ᵃ בס׳ when the material of the rag is very thick. Taan. 9ᵇ עיבא ס׳ a heavy cloud, opp. קלישא.

סְמִיךְ, v. סָמַךְ.

סמ״ך *Samekh*, name of the fifteenth letter of the Alphabet. Gen. R. s. 17; Yalk. ib. 23 מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב סמ״ך . . . נברא סטן from the beginning to this verse (Gen. II, 21) there is no Samekh; when Eve was created Satan (temptation) was created (Gen. R. l. c. שטן). Meg. 2ᵇ; Y. ib. I, 71ᶜ top ס׳ מעשה ניסים the letter S. (on the tablets of the Ten Commandments) was suspended by a miracle. Sabb. 66ᵃ, v. סְמָנָא I; a. fr.—*Pl.* סַמְכִין. Ib. 103ᵇ, v. מ״ם.

סָמַךְ (b. h.) [*to close, join,*] 1) *to pack, make close, stamp*. Shebi. III, 8 לא יִסְמוֹךְ בעפר one should not support the dam by packing earth upon it, v. סָבַךְ. Gen. R. s. 5 סָמְכָן he crowded them between &c. (Lev. R. s. 10 שָׁמָן); a. e.—2) *to support, stem*. Midr. Till. to Ps. CXXXVI, עוג הרים . . . וסוֹמְכוֹ Og broke a mountain loose and threw it on the Israelites ...., Moses took a pebble and mentioned the Holy Name over it and stemmed its fall; הרים שכך סוֹמְכוֹת the hands which thus stem (the mountain); Deut. R. s. 1, end; a. e.—3) *to bring close, to join*. Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. אפי׳ לְסָמְכוֹ לו even to place a vessel close to it (to be warmed); Bab. ib. 38ᵇ. Y. Kil. II, 27ᵈ סוֹמְכִין עמרין וכ׳ you may put packed sheaves by the side of &c. Kil. II, 7 לסמוך לו וכ׳ to plant closely adjoining to it &c. Ib. 8; a. fr.—Esp. (sub. יד) a) *to press hands on the head of a sacrifice* (to indicate ownership). Men. IX, 8 הכל סוֹמְכִין וכ׳ all persons are entitled to lay hands on their sacrifices, except &c. Ḥag. II, 2 שלא לסמוך that the laying on of hands must not be done on the Holy Days. Ib. 3 ואין סומכין עליהם but hands must not be laid on them; a. fr.—b) *to lay hands on the head of a scholar*, in gen. *to ordain*. Snh. 14ᵃ the government decreed שכל הסומך ירהרג וכ׳ that whosoever ordained a scholar should be put to death, and whosoever be ordained should be put to death, ועיר שסומכין וכ׳ and the town wherein the ordination takes place &c. Ib. וס׳ שם חמשה וכ׳ and he ordained there five elders. Ib. ר״מ לא סָמַךְ ר״ע that R. Akiba never ordained R. M.—Ib. סמכין בארץ וסָמְכִין וכ׳ if those ordaining stand on Palestinean ground, and against; ס׳ עמידה שאין בה standing without something to lean against; a. e.—5) *cripple's cushion*, v. סְמוֹכוֹת.—[Y. Yoma III, 40ᵇ bot., read: מְסִיבָּה.]

סְמִיכוּת f. (preced.) *ordination*. Tosef. Snh. I, 1 סמיכה וס׳ זקנים וכ׳ the laying of hands (on the head of a communal sacrifice) and the ordination of elders require the presence of three; Snh. 13ᵇ סמיכה וסְמִיכַת זקנים (v. סָמַךְ I); Y. ib. I, 19ᵃ bot. חס׳ בשלשה, expl. ס׳ לא סמיכה הוא *s'mikhah* is not the same as *s'mikhuth*, v. מִינּוּיָא.—[In later grammatical writings: ס׳ *status constructus*.]

סְמִיכוּתָא ch. same, *ordination*. Y. Snh. I, 19ᵃ bot., v. מִינּוּיָא.

סְמִיכְתָא f. (סָמַךְ) *solid, thick*. Ber. 25ᵇ דדמי כארעא ס׳ which is legally to be considered like solid earth. B. Bath. 20ᵃ בס׳ when the material of the rag is very thick. Taan. 9ᵇ עיבא ס׳ a heavy cloud, opp. קלישא.

סְמִיךְ, v. סָמַךְ.

סמ״ך *Samekh*, name of the fifteenth letter of the Alphabet. Gen. R. s. 17; Yalk. ib. 23 מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב סמ״ך . . . נברא סטן from the beginning to this verse (Gen. II, 21) there is no Samekh; when Eve was created Satan (temptation) was created (Gen. R. l. c. שטן). Meg. 2ᵇ; Y. ib. I, 71ᶜ top ס׳ מעשה ניסים the letter S. (on the tablets of the Ten Commandments) was suspended by a miracle. Sabb. 66ᵃ, v. סְמָנָא I; a. fr.—*Pl.* סַמְכִין. Ib. 103ᵇ, v. מ״ם.

סָמַךְ (b. h.) [*to close, join,*] 1) *to pack, make close, stamp*. Shebi. III, 8 לא יִסְמוֹךְ בעפר one should not support the dam by packing earth upon it, v. סָבַךְ. Gen. R. s. 5 סָמְכָן he crowded them between &c. (Lev. R. s. 10 שָׁמָן); a. e.—2) *to support, stem*. Midr. Till. to Ps. CXXXVI, עוג הרים . . . וסוֹמְכוֹ Og broke a mountain loose and threw it on the Israelites ...., Moses took a pebble and mentioned the Holy Name over it and stemmed its fall; הרים שכך סוֹמְכוֹת the hands which thus stem (the mountain); Deut. R. s. 1, end; a. e.—3) *to bring close, to join*. Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. אפי׳ לְסָמְכוֹ לו even to place a vessel close to it (to be warmed); Bab. ib. 38ᵇ. Y. Kil. II, 27ᵈ סוֹמְכִין עמרין וכ׳ you may put packed sheaves by the side of &c. Kil. II, 7 לסמוך לו וכ׳ to plant closely adjoining to it &c. Ib. 8; a. fr.—Esp. (sub. יד) a) *to press hands on the head of a sacrifice* (to indicate ownership). Men. IX, 8 הכל סוֹמְכִין וכ׳ all persons are entitled to lay hands on their sacrifices, except &c. Ḥag. II, 2 שלא לסמוך that the laying on of hands must not be done on the Holy Days. Ib. 3 ואין סומכין עליהם but hands must not be laid on them; a. fr.—b) *to lay hands on the head of a scholar*, in gen. *to ordain*. Snh. 14ᵃ the government decreed שכל הסומך ירהרג וכ׳ that whosoever ordained a scholar should be put to death, and whosoever be ordained should be put to death, ועיר שסומכין וכ׳ and the town wherein the ordination takes place &c. Ib. וס׳ שם חמשה וכ׳ and he ordained there five elders. Ib. ר״מ לא סָמַךְ ר״ע that R. Akiba never ordained R. M.—Ib. סמכין בארץ וסָמְכִין וכ׳ if those ordaining stand on Palestinean ground, and

Digitized by Google

those to be ordained outside of Palestine; a. fr.—4) *to lean, to rely.* Ber. 9ª, a. fr., v. עָדָיו. Erub. 65ᵇ נְסָמוֹךְ עַל וכ' let us rely on the opinion of &c.; a. fr.—Trnsf. a) *to support; to find support for an opinion* or *a rule,* (v. אִסְתַּמְכָא). Y. Shebi. X, 39ᶜ bot. (ref. to Deut. XV, 3) מיכן סָמְכוּ לפרוזבול וכ' here they found a support for the *prosbol* as a Biblical institution, expl. בשתחקנן דהלל סָמְכוּהוּ וכ' when Hillel had instituted it, they supported it by reference to &c.—b) (with ענין) *to bring under the same rule laws which are joined in the Biblical text.* Yeb. 4ª (ref. to Ex. XXII, 17 a. 18) סמכו עניין לו וכ' they brought the subject (verse 17) close to it (verse 18) (to intimate) as the punishment for the one is stoning, so is it for the other. Ib. וכי מפני שסמכו וכ' can we put a person to death on an intimation suggested merely by the neighborhood of two subjects? (v. סְמוּכִים, infra).—*Part. pass.* סָמוּךְ; f. סְמוּכָה; *pl.* סְמוּכִין, סְמוּכִים; סְמוּכוֹת a) *near, close by.* Meg. 3ᵇ וכל הסמוכין לו and all (the inhabited area) adjoining it. Men. 98ª, a. e. על בסמוכין the preposition *'al* means *immediately on.* Sifré Num. 131 הרבה פרשיות סמוכין וכ' many sections (in the Torah) adjoin one another, and yet are (mentally) as far from one another &c. Sabb. I, 2 סמוכין למנחה near Minhah time; a. v. fr.—Esp. סָמוּךְ, סְמוּכִים *the interpretation founded on the fact of local junction of texts* (v. supra). Yeb. l. c. מן התורה מניין סמוכין where is it intimated that Biblical texts are to be interpreted on the basis of proximity? Answ. (ref. to Ps. CXI, 8): they are arranged &c. Ib. מאן דלא דריש סמוכין he who does not adopt the interpretation based on textual proximity. Ber. 10ª; a. fr.—b) *strong, hardened.* Num. R. s. 9 לבה סמוכין על עליהם her heart is hardened towards them (and their presence will prevent her from confessing her guilt); cmp. גּוּס I.

Nif. נִסְמַךְ 1) *to be adjoined.* Ber. l. c. למה נסמכה וכ' why has the section referring to Absalom (Ps. III) been joined to that relating to Gog and Magog (Ps. II)? Tanḥ. Ḥuck. 20 לתר וכ' ות' and is close to the mountain opposite. M. Kat. 28ª; a. fr.—2) *to be ordained.* Snh. l. c., v. supra. Yoma 87ª שראויין לִיסָּמֵךְ who are worthy to be ordained; a. fr.

Pi. סִמֵּךְ *to support, prop.* Y. Maasr. II, 50ª top המְסַמֵּךְ בגפנים he who props vines. Yalk. Ex. 244 עוזר ומסמך אתה בגפנים thou art a helper and supporter to all &c.; a. e.—Part. pass. מְסֻמָּךְ, *pl.* מְסֻמָּכִין. Kel. II, 2 ישבין שלא מ' (vessels or fragments of vessels) resting without the need of a support.

Hif. הִסְמִיךְ *to pack, tread.* Y. Maasr. l. c. ברגליו מַסְמִיךְ working with his feet is he who packs (sheaves &c.; Y. B. Mets. VII, beg. 11ᵇ מקמץ).

Hithpa. הִסְתַּמֵּךְ, *Nithpa.* נִסְתַּמֵּךְ *to lean one's self.* Gen. R. s. 45, end הירחה מִסְתַּמֶּכֶת על וכ' was leaning on her handmaid. Sifré Num. 131 והיה מִסְתַּמֵּךְ וכ' and he went off leaning on his stick; a. e.

סָמַךְ I, סְמַךְ ch. same, 1) *to press, lay hands on, lean on.* Targ. Am. V, 19. Targ. Ex. XXIX, 10; a. fr.—2) *to support, uphold.* Targ. Ps. LI, 14; a. e.—3) *to rest on; to rely, feel safe.* Targ. II Sam. I, 6. Targ. Ps. LXXXVIII, 8. Ib. LXXI, 6; a. fr.—Ḥag. 20ᵇ מיסמך סמכא דעתיהו their mind is at rest (they feel safe that they cannot be seen). Ab. Zar. 71ᵇ סמכא דעתיה he feels sure (of his bargain); a. fr.—4) *to bring close, join.* Y. Sabb. III, 5ᵈ bot., v. אֲדַיְרָא. Yeb. 119ª סְמוֹךְ מישטא וכ' bring close, i. e. add &c., v. מִישְׁטָא; Kidd. 80ª; a. e.—Esp. *to ordain* (v. preced., a. Targ. Deut. XXXIV, 9). Snh. 13ᵇ (expl. סמיכת זקנים, v. סְמִיכָה) סְמִיכָתָן של זקנים ordaining of elders. Ib. בידא ממש סָמְכִין ליה Ms. M. or בשמא סמכין ליה Ms. M. must they ordain him by actually putting a hand on him, or merely by calling his name? Ib. וחד לא סָמִיךְ and one alone cannot ordain? Ib. 14ª ור"מ ... סָמְכֵיהּ was it R. J. ben B. that ordained R. Meir? Ib. חוח מיטמר מלמיסמכיה Ms. M. was on his guard not to be ordained. Ib. סְמוֹכוּ לנא appoint for us as teachers, v. חֲמִשִּׁין; a. fr.—*Part. pass.* סָמִיךְ, סְמִיךְ a) *ordained.* Pes. 49ª תרי בני סְמִיכֵי two sons both of whom were ordained teachers. — b) *near, adjoining.* Targ. Y. I Num. XXI, 14. Ib. II, 5; 12, a. e. (interch. with סְמוּכִין). Targ. Y. Deut. VI, 7.—Snh. 7ᵇ וס' ליה וכ' and next to it follows &c.; ib. 107ª; a. fr.

Pa. סִמֵּךְ 1) *to press, stamp, make a thick mass.* Pes. 116ª וצריך לְסַמְּאָה וכ' and you must make it a thick mass so as to be emblematical of clay (v. חֲרוֹסֶת).—2) *to secure,* esp. *to refer to a depositary for payment; to draw an order for.* Y. Kidd. III, 64ª top סַמְּכֵיהּ גבי לוי he referred him to Levy (as his depositary). Ib. סַמְּכוּן ... גבי זבוניה they secured the teacher by a deposit with a merchant. Y. Shebu. VII, 38ª top, בַּתְּפָא. Y. B. Mets. IV, beg. 9ᶜ; a. e.

Af. אַסְמֵךְ 1) *to give an order to.* Ib. אנא בעי ... דאַסְמִיכְתַּנִי I want to collect the money for which thou hast given me an order (at the banker's).—2) *to lean on; to find support; to give support.* Y. Ber. II, 4ᶜ כל מילה ... מַסְמְכִין לה מן וכ' whenever a proposition is not evident, they try to support it by a large number of Biblical passages; Pesik. R. s. 22 מַסְמְכִינָן, v. אֲתַר. M. Kat. 5ª אַסְמְכֵיהּ אקרא gave it support by reference to a Biblical verse. Ber. 19ᵇ כל מילי .. אַסְמְכִינְהוּ על וכ' they lean all rules of the Rabbis on the law, 'Thou shalt not deviate', v. סוּר I; a. e.—3) *to make substantial, put a thick layer on.* M. Kat. 13ᵇ מעבירין אַסְמַכְתָּא *m'abbin* (Mish. II, 5) means covering with a heavy layer, opp. אַקְלוּשֵׁי, v. קְלַשׁ.

Ithpe. אִסְתַּמִּיךְ *to lean; to rely.* Targ. Jud. XVI, 26. Targ. Is. L, 10; a. fr.—Yeb. 42ᵇ מְסְתַּמִּיךְ ואזיל וכ' R. A. walked leaning on the shoulder of &c. Y. Ber. II, 4ᵇ; Y. M. Kat. III, 83ᶜ bot. ר' יוחנן הוה מיסתמיך וכ' R. J. was (walking) leaning on &c.; a. fr.

סֶמֶךְ II m. (preced.) *support, help.* Targ. O. Gen. II, 18 (ed. Vien. סָמֵךְ; Y. סְמִיךְ). Targ. Y. I Deut. XXXIII, 7 סמיך (Y. II סָמֵךְ); a. e.

סַמְכָא c. (preced.) 1) *socket, base.* Targ. O. Ex. XXXVIII, 27. Targ. Ez. XXXIX, 11 סְ (h. text חמשת); a. e.—*Pl.* סַמְכֵי, סַמְכַיָּא. Targ. O. Ex. l. c. Ib. XXVI, 19. Targ. Job XXXVIII, 6; a. fr.—2) [*reclining,*] *banquet.* Targ. II Esth. I, 4.—3) *reliance;* בר סְ *trustworthy* in reporting traditions. Kidd. 44ª אבין בר סְ הוא can Abin be relied upon?; Yeb. 64ᵇ אבין דסְ וכ' (corr. acc.) A. is a trustworthy authority, Isaac .. is not.—*Pl.* בְּנֵי סַמְכֵי. Kidd. 31ᵇ חמשת בני סְ וכ' Abimi had five sons who were authorities in traditional law during the life-time of his own father.

Digitized by Google

סַאכּוּ, v. סִיבְּכֵי.

סֶמֶל m. (b. h.; Saf. of מוּל II; cmp. אִיזְמֶל) [*carving,*] *carved image.* Gen. R. s. 68 (ref. to סלם, Gen. XXVIII, 12) זה צלמו . . . הוא סלם הוא ס׳ וכ׳ that means the image of Nebuchadnezzar, *sullam* is *semel*, the letters being the same.

סֶמֶל (or סַמָּל) m. (v. preced.; cmp. γλύφανον, γλυφεῖον) *cutting tool.*—*Pl.* סְמָלִים, (or סַמָּיֵי). Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. [read:] חסל וחסולים וחס׳ וכ׳ figures on a signet ring with emblems representing a basket, palm-pricks or shears are indications of common (commercial) use (opp. ornaments with idolatrous emblems), v. בְּנִיוֹן.

סְמָאלָא, סְמָלָא m. ch. = h. שְׂמֹאל, *left side.* Targ. O. Num. XXII, 26 סמל׳ ed. Berl. (oth. ed. סְמָא׳; ed. Vien. שְׂ׳; Y. שְׂ׳); a. fr. (interch. in editions with שְׂמָא׳).—*Pl.* סְמָלִין. Targ. II Esth. VI, 11.

סְמָלוֹן, סִ׳ m., *pl.* סְמָלוֹנִים, סְמָלוֹנִין, סִ׳ (v. סֶמֶל; cmp. γλυφαί, Sm. Ant. s. v. Jugum) *the carved ends of a yoke.* Sifra B'ḥuck., Par. 1, ch. III קצץ את חס׳ Rabad a. Ar. (ed. סְמִידִ׳, סְמִירוֹנִין, v. סְמִירוֹן) he cut off the carved ends. Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 [read as:] Sabb. 59ᵇ bot. בעול חלף אחר סְמָלוֹנָיו as regards the susceptibility of a yoke to levitical uncleanness, go by its carved ends (if they are broken off, the susceptibility ceases); Y. ib. VI, 8ᵇ ונשבר אחר סמניריו (corr. acc.).

סַמַלְיוֹן pr. n. m. *S'malyon,* a scholar. Sifré Deut. 357; Yalk. ib. 963; Sot. 13ᵇ אמר וכ׳ ס׳ S. says, (the voice called out,) And Moses died &c.

סַמָּלָנִית f. a species of *wild beasts* (?). Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 ed. Bub. Var. of כמלנית (expl. עֵרֹב ib.).

סְמַלָּק, סִ׳ m. *jasmine.* Ber. 43ᵇ top (v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

סָמַם, v. סוּם II.

סַמָּמִית f. (b. h. שְׂ׳; v. סַם) [*poisonous*] *spider.* Sabb. 77ᵇ ס׳ לעקרב (Ms. O. שׂ׳) a (crushed) spider is a remedy for a scorpion's bite; Y. Ber. IX, 13ᶜ bot. Sabb. l. c. אימת ס׳ על וכ׳ the fear which the scorpion has of the spider; Yalk. Am. 544 שׂ׳. Snh. 103ᵇ חצלח ס׳ ע״ג וכ׳ Ar. (ed. שׂ׳) caused spider-web to cover the altar.—*Pl.* סַמָּמִיּוֹת. Sifré Deut. 354 ס׳ מכרשות אותו וכ׳ (not סמומ׳) spiders bite him, and he dies &c.; Yalk. ib. 961.—[LXX a. Vulg. translate שממית *spotted lizard,* v. next w.]

סַמְמִיתָא ch. (v. preced.) [*poisonous animal,*] 1) *spotted lizard.* Targ. Y. Lev. XI, 30 Ar. (ed. שְׂ׳; h. text חלטאה).—2) *spider.* Y. Sabb. I, 3ᵇ ודמניא סְמָמִי and the mite in garments is changed into a spider.

סַמָּן, סַמְמָן c. (v. סַם) *drug,* 1) *ingredient of frankincense.* Y. Yoma IV, 41ᵈ bot. (expl. חצי כל ס׳ וס׳ חצים) a fraction of each ingredient.—*Pl.* סַמָּנִין, סְמָנִין, סַמְּנֵי. Ib. 41ᵈ; Ker. 6ᵃ סַמָּנֵיתָא, v. חָסַר. Ib. אחד מסממני חקטרת one of the ingredients of the frankincense; a. fr.—Y. Sabb. XII, 13ᶜ bot. לית סְמָנִין to plant the spices for the frankincense.—2) *pl.* as above: *paint, dye, colors*; in gen. *artist's material.* Gen. R. s. 1 שמצא ס׳ וכ׳ .... ציירר your god is a great artist, but he found good material which helped him. Num. R. s. 12; Ex. R. s. 35, a. e. אתה בסַמָּנֶיךָ וכ׳ thou (paint it) with thy materials, but I appear in my glory myself; Yalk. Ex. 369 בסַמָּנֶיךָ; Pesik. Vayhi, p. 5ᵃ בסימנך (corr. acc.). B. Kam. 101ᵃ שבח ס׳ the value of the dye (additional to that of the wool); a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 סממנין, v. סְמָלוֹן.]

סַמָּנָא, סַמָּנָא ch. same.—*Pl.* סַמָּנִין, סַמָּנַיָּא, סַמָּנֵי, סַמָּנֵי׳. Targ. Y. I Gen. XLIX, 20. Targ. Jer. XLVI, 11 (h. text רִפְאוֹת). Targ. Ez. XXIII, 14 (h. text שָׁשֶׁר); a. e.—B. Kam. 101ᵃ חב לי סַמָּנַאי give me back my dyes. B. Mets. 85ᵇ bot. [read:] חזח מזחיב ליח גובתא דס׳ וכ׳ (Ms. M. סַמָּנַאי) he placed the tube containing the medicine under his cushion.

סַמָּנִית f. (preced.), *pl.* סַמָּנִיּוֹת, סַמְּנֵי׳ *writing colors, inks.* Sabb. XII, 3 (103ᵃ) משתי ס׳ with two inks, v. סִימָנִית.

סָמַן (b. h. *Nif.*), *Pi.* סִימֵּן (denom. of סִימָן) *to mark.* Koh. R. to XII, 10, [read:] שלש סימנים סִימַּנְתִּי לך בקבוריתו (וסיימתי לך, being a gloss) three signs did I mark out for thee with regard to the grave of Moses; Midr. Till. to Ps. IX (not סימנחין).—Part. pass. מְסוּמָּן; pl. מְסוּמָּנִים, מְסוּמָּנִין. B. Bath. X, 7 (172ᵃ) אם דיו מ׳ (Y. ed. אם דיו בסימנין; Ms. M. אם חיו סימנין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if the two persons of the same name bear also the same marks.

סָמַן, *Pa.* סִמֵּן *to believe in* סִימָן, *be superstitious.* B. Mets. 27ᵇ כיס ואנקי משום דְּסַמְּנֵי people are not likely to lend a money bag or purse, because they are superstitious about it.—*Part. pass.* מְסַמָּן; f. מְסַמְּנָא *auspicious.* Kidd. 59ᵃ ולא מס׳ מילתא and it is inauspicious (to sell the first field one has acquired).

Ithpa. אִסְתַּמַּן *to be marked.* Targ. Y. Num. II, 2 אתון דְּסִתַּמְּנִין וכ׳ emblems which are marked out on &c.

סַמָּנָא, סַמָּן, v. סַמָּן, סַמָּנָא.

סָמְנוֹן, v. אֶמְנָה II.

סַמָּנִיּוֹת, v. סִמָּנִית.

סמנין, סמניריו, v. סְמָלוֹן.

סְמָנִים, v. אֶמְנָה II.

סמס, Y. Shek. V, 48ᵈ, v. סְמִי.—Yalk. Is. 263 טמטמסין, v. מְסָמֵס II.

סמפולינא, v. סִמְפּוֹרִיְנָא.

סְמַפְּנִי, סְמַפּוֹנָא, סְמַפּוֹנְיָא, סְמַפּוֹן, v. sub סִיפּוֹן.

סִמְפּוֹרִיְנָא m. (v. next wds., a. b. h. סַפִּיר) *lapis*

Digitized by Google

lazuli, a jewel in the high priest's breastplate. Targ. Y. II XXVIII, 18 (some ed. סמפור׳).

סִימְ׳, סַמְפִּירִין m. pl. (ספר ; cmp. צִפּוֹרֶן) *nails, points.* Targ. Is. XLI, 15. Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. סִימוֹרִין).

סמפירונין, v. next w.

סַנְפִּיר׳, סַמְפִּיר׳, סַנְפִּי׳, סַמְפִּירִינוֹן m. (σαπφείρινον) *sapphir-like*; in gen. (= lapis sapphirinus) *sapphire, lapislazuli* (v. Sm. Ant. s. v. Sapphir). Tanḥ. KiThissa 26 ושל סמ׳ היו וכ׳ and they (the tablets) were lapislazuli, and yet they were like a light object in his hands; Cant. R. to V, 14 [read:] מעשה נסים היו של סנ׳ היו וכ׳ they were a miraculous work: they were of sapphire, and yet could be rolled up. Tanḥ. B'shall. 21 המטה של סמפיר׳ היה the staff (of Moses) was of sapphire; Ex. R. s. 8. Pesik. ʿĂniya, p. 135b נאה כסנ׳ הזה beautiful like sapphire. Ib. סמפ׳ ירוק (corr. acc.); Pesik. R. s. 32; (Lam. R. to IV, 7 סַפִּיר); a. fr.—*Chald.* Targ. Y. Deut. IV, 13. Ib. XXXIV, 12.

סָמִיק, סָמֵק (v. סוּמָּק) *to be red* (interch. with *Pa.* in Targ. editions). Targ. Y. Num. XXXI, 18. Targ. Gen. XLIX, 12 (Ms. יְסוּמְקוּן); a. fr.—B. Bath. 84a דקא סָמְקָא וכ׳ for it (the sun) is red in the morning and in the evening; a. e.

Pa. סַמֵּיק 1) same, v. supra.—2) *to redden.* Targ. Y. Gen. XLIX, 11.—Lev. R. s. 12 (expl. כי יתאדם, Prov. XXIII, 31) ודאי מְסַמֵּיק לירח (or מְסַמֵּיק *Hif.*) the wine will surely make him red (excite him). Y. Ḥag. II, 77d bot.; Y. Snh. VI, 23c בגין דלא מְסַמְּקָא אפוי (not מסמקי) in order not to make his face red (put him to shame); a. e.—*Part. pass.* מְסַמָּק; *pl.* מְסַמְּקִין. Targ. Ex. XXVI, 14. Targ. Nah. II, 4; a. e.

Af. אַסְמֵיק 1) *to become* or *be dark red.* Ḥull. 93b; Pes. 74b אסמיצא דא׳ a piece of meat which is dark red (from congested blood). Ib. בין א׳ לא א׳ whether the fluid looks red; a. e.—2) *to make red*, v. supra.

סַמְקָא c. (preced.) *reddish.* Targ. Y. Lev. XIII, 43.—*Pl.* סַמְקִין; f. סַמְקָן. Targ. O. Lev. XIV, 37 (Y. סומקן).—Lam. R. to IV, 3 סמקין וכ׳ .. דלא (not סמקון; some ed. סימוק, corr. acc.) lest they see their young red-colored and eat them up.—Yalk. Prov. 960 סמקן דעיינין inflammation of the eyes (Lev. R. s. 12 שמשמין).

סַמְקִי pr. n. pl. *Samḳi.* Yeb. 121a דסמ׳ אגמא the swamp of S.

סַמְקָן, סַ׳ m. (preced. wds.) name of a *red jewel, carnelian.* Targ. O. Ex. XXVIII, 17. Targ. Ez. XXVIII, 13; a. e.

סַמְקָרְיוּ, v. סְמוֹקְרִי.

סַמְקְתָּא, v. סִימוּקְתָּא.

סַמְקָתָא f. = סָמְקָן. Targ. Y. II Ex. XXVIII, 17 (not סַמְקָ׳); Y. I סְמוּקְתָּא.

סָמַר [(b. h.) *to stand erect, bristle.*—Denom. מְסַמֵּר; whence סָמַר] *to nail, fasten.* Y. Meg. IV, 75c bot. זְסָמְרוֹ he nailed it (against the door, in an inappropriate place).

Pi. סִימֵּר *to stud with nails.* Kel. XIV, 2.—Part. pass. מְסוּמָּר. Sabb. VI, 2, a. fr. סנדל חמס׳ a nail-studded shoe.

סָמַר I ch., *Pa.* סַמֵּר same.—Part. pass. מְסַמְּרָא. Y. Ḥag. III, beg. 78d כיום הזה מ׳ עד ... to this day it is called the nail-studded rock.

סְמַר II (= h. שָׁמַר), *Ithpa.* אִסְתַּמַּר, אִסְתְּמַר׳ *to take heed, beware.* Targ. O. Ex. XXIII, 21. Targ. Josh. VI, 18 (some ed. אסט׳). Targ. Job XXXVI, 21 (Ms. אסט׳); a. fr.—[Ib. XXXIV, 17, v. מַסְתֵּר]

סָמָרָאֵי, or **סַמְרָאֵי** m. pl. *S'maraë* or *Samraë*, name of a Cushite tribe, prob. named from *Sabrata* (Abrotonum), in northern Africa; cmp. זִרְנְגָאֵי. Targ. Y. Gen. X, 7 סְמָרִי; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Rahmer סמד׳; h. text סבתה).

סמרון, v. סְמִירוֹן.

סְמַרְסִי, v. סִבְרוֹסִי.

סְמַרְטוּט m. (Saf. of מרט; cmp. מַרְטוּט) 1) *rag, lint.* Sabb. XIX, 2. Ib. XXI, 2.—*Pl.* סְמַרְטוּטִין. Shebu. 31a אחד לבוש ס׳ one (of the contestants) clad in rags. Tosef. Bets. II, 11 לא יקרע לח ס׳ he must not tear rags (to dress the wound after circumcision). Tosef. Sabb. II, 1; a. fr.—2) (adj.) *ragged.*—*Pl.* as ab. Cant. R. to I, 5; Yalk. ib. 982.

סְמַרְטוּטָא ch. same.—*Pl.* סְמַרְטוּטֵי. Ber. 51b, v. בַּלְמָא.

סְמַרְטִין m. pl. (v. סְמַטְרִיָּה) *Sarmatians.* Y'lamd. to Num. III, 45 (or VIII, 6) quot. in Ar. אפי׳ ס׳ אפי׳ ברבריים (ed. Koh. סמריטין) even Sarmatians, even Barbarians; [perh. Samaritans, v. next w.].

סְמַרְטִיקִי f. (Σαμαρειτική, sub. χώρα) *the Samaritan district.* Y. Ab. Zar. V, 44d bot.

סמרטין, v. סְמַרְטִין.

סְמַרְמוֹרוֹת m. pl. (סָמַר) *shudder.* Nidd. IX, 8 (63a) Ar. [Var. in Ar. צְמַרְמוֹרוֹת; Mish. ed. צמרמורת; Bab. ed. צמרמורות).

סַמְתָּרָא, סַמְתּוֹרָא m. (comp. of סַם a. תּוֹרָא, v. תְּוָרָא I; cmp. P. Sm. 2653 סם תרין) *an emollient*, esp. *cosmetics.* סַמְתַּר משחא, סַמְתַּר רבותא ס׳ *cosmetic ointments* (v. מְשָׁחָא I a. רְבוּתָא). Targ. Esth. II, 3; 9.—*Pl.* constr. סַמְתּוֹרֵי. Ib. 12.

סַמְתִּירָא m. (preced.) *an emollient* put on a sore, *plaster.* Targ. Job V, 18 טָעֵל ס׳ (Bxt. סַמְתַּרְתָּא; h. text חבש).—V. סַמְתִּרֵי.

סַמְתַּר, v. סַמְתּוֹרָא.

סַמְתַּר (preced. wds.) *to apply an emollient, to heal.* Targ. Job XXXIV, 17 יְסַמְתַּר ed. Lag. (ed. יסחמר, Ms. יסטמר; corr. acc.; h. text יחבוש; cmp. סַמְתִּירָא). [As regards

Digitized by Google

formation of a verb from a compound noun, cmp. ברנש, P. Sm. 582.]

סַמְתְּרֵי m. pl. (v. preced. wds.) *a vulnerary preparation; dragon's-blood.* B. Mets. 107[b] חוו עבדי ליה ס׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. ed. Koh. (ed. סַמָּא; Ar. ed. סמתר) they might prepare *samtré*, and he might recover; Yalk. Deut. 849; Yeb. 114[b] (Rashi סַמְתְּרֵרֵי). B. Bath. 74[b] חתוא עישבא ס׳ דוה (Ar. חנך עישבי ס׳ חוו, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) that plant was *s.*—Ḥull. 54[a] quot. in Rashbam to B. Bath. l. c. עבדי לה ס׳ (ed. בדרי לח סמא).

סַמְתַּרְתָּא f., v. סַמְתַּרְיָא.

סֶן (סנן, cmp. סְנָה a. שֵׁן) *tenon.*—*Pl.* סִינִין, סִירִין. Kel. X, 6 עשאן בס׳ (Mish. ed. סינן, corr. acc.) if he joined the boards by means of tenons, Maim. (R. S.: by placing between them *fine chips of thornwood*, v. סְנָה).

סַנָּא, v. סַנּוֹא.

סְנָא, סָנֵא *to hate*, v. סני.

סְנָא, סָנָא m. (preced.) *hatred.* Targ. Y. Ex. XXIII, 5. Targ. Y. Num. XXXV, 20 בסִנָּא. Targ. Y. Gen. XXVII, 41; a. e.

סַנְאָב, v. סַנָּאח.

סְנָאָה f. = סָנָא. Targ. O. Num. XXXV, 20 ed. Berl. (ed. Amst. סַ, corr. acc.).—V. סְנַאתָא.

סַנָּאָה m. (preced.) *hater, enemy.* Targ. Ex. XXIII, 5. Targ. II Esth. VI, 10; a. e.—Y. Ber. II, 5[a] top סַנָּאֵיהוֹן דישראל the enemy of Israel. Ḥull. 43[b] (euphem.) כלפי סַנָּאֵיהּ דרבא (not סנאוהי) against (the enemy of) Raba.—*Pl.* סַנָּאַיָּא, סַנָּאֵי. Targ. Ps. XXXV, 19 (ed. Wil. סָנְאֵי). Targ. Ex. I, 10. Targ. Ps. CXXIX, 5 (Ms. סַנָּאֵי; some ed. סַנֵּי). Ib. XLV, 6 (some ed. שׂ׳); a. e.—Y. Taan. IV, 68[d] שַׂנָּאַיָּא.—V. שַׂנְאוּתָא.

סְנָאָה pr. n. m. *S'naah.* Taan. IV, 5 (26[a]) בני ס׳ (Ms. M. שְׂנָאָב; v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. IV, 68[b] bot.; Tosef. ib. IV (III), 6 ed. Zuck. (Var. סניאה); Bab. ib. 12[a] סְנָאָב (Ms. M. שׂ׳); Erub. 41[a] סנאב (Ms. O. סנאה).

סְנֵאי, v. סְנֵי.

סְנָאִין, סְנָאִים, v. סְנוּ.

סְנַאתָא f. = סְנָאָה. Targ. II Sam. XIII, 15 (ed. Wil. סְנָאָתָא). Targ. Ps. CIX, 5 (ed. Lag. סְנִיתָא). Ib. 3 סְנוּתָא. Targ. Prov. XXVI, 26 סְנִיאָתָא (ed. Lag. סְנִיאָתָא; Ms. סִינְוָותָא).

סַנְבּוּטִין, v. סַרְבִּיטִין.

סִנְבּוּל, v. סִיבּוֹלָה.

סַנְבַּטְיוֹן, v. סַמְבַּטְיוֹן.

צִינֵּי, צִנֵּי, סַנְבְּרִי, צַנְּ׳ pr. n. pl. *Sennabris*, near the lake of Tiberias. Gen. R. s. 98; Y. Meg. I, 70[a] צור׳; v. יֶרֶח. Ib. III, 74[a] top Ursicinus burnt אוריתא דצנבראי the Torah scroll (of the synagogue) of S.—Denom. סַנְבְּרָא, צַנְּ׳, צִינֵּ׳. Y. Shebi. VI, 36[d]; ib. IX, 39[a]; Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] לוי צ׳.

סַנְגְּדָא, v. סַנִּיגּוֹרָא.

סַנְגְּדוּדִין, v. סַנְגְּלָרִין.

סַנְגּוּרְיָא, v. סִרְגִּינְגְּיָא.

סַנְגּוּרִין, v. next w.

סַנְגְּלָרִין m. pl. (variously corrupted) *singulares, orderlies in the army*; (under the later Roman emperors) *imperial clerks in the provinces.* Yalk. Num. 771 גירח בחן ס׳ he set the singulares on them, and they crushed their heads with clubs (v. Sm. Ant. s. v. Fustuarium); Sifré Num. 131 סנגדודים, סנגרורים; Y. Snh. X, 28[d] bot. סניגוריים (corr. acc.).—Y'lamd. to Num. X, 2 quot. in Ar. s. v. סגנם: מה עשו חסניגורים (corr. acc., or סְנִיגְרִירִים signiferi?).

סַנְגְּרָא, v. סַנִּיגּוֹרָא.

סַנְגְּרִין, corruptions of סַנְגְּלָרִין.

סַנְדְּיוֹת, read: סַנְדְּרִיוֹת.

סַנְדִּיקְנוֹס, סַנְדִּיקוֹת, סַנְדִּיקוֹס, v. סִינְדִּיקְנוֹס.

סַנְדָּל c. (σάνδαλον, prob. from Pers. *sandal* = calceus) *sandal*, 1) *a sole with straps, shoe*, contrad. to מַנְעָל a. נַעַל. Sabb. VI, 2, v. סַמַּר. Yoma VIII, 1. Yeb. 102[a]; a. fr.—ס׳ של בהמה a sort of shoe for animals (v. Sm. Ant., 3rd Engl. ed., s. v. Solea). Sabb. 59[a] ס׳ של וכ׳ a metal shoe for animals is liable to levitical uncleanness (expl. 'because it may be used as a drinking vessel in war' &c.); Kel. XIV, 5 סַנְדָּלֵי בהמה (*pl.*). Par. II, 3 עשוה לה ס׳ וכ׳ if one made a shoe for her (the red cow), that she might not slip.—ס׳ של עריסה *a sort of shoe for the legs of a bedstead*; [Ar.: *a board placed under a short leg*]. Ohol. XII, 4; Tosef. ib. XIII, 4.—Yeb. 103[b] ס׳ של נחת ע״ז Ar. (ed. ס׳ של ע״ז) the shoe for the rest of an idol.—*Pl.* סַנְדָּלִין. B. Bath. 58[a] 'the bed of a scholar' is ס׳ וכ׳ . . . כל שאין that under which nothing is placed except the sandals in summer and shoes in winter time. Y. Sabb. VI, 8[a]; a. fr.—2) *a flat fish* like *the sole* or *turbot*; trnsf. *a flat, fish-shaped abortion.* Nidd. III, 4 חמפלת ס׳ וכ׳ a woman who discharges a sandal-like foetus or a placenta. Tosef. ib. IV, 7 ס׳ שאמרו דומה לס׳ דג שבים the sandal abortion of which they speak means a foetus resembling the sea-fish called sandal; [oth. opin.] דומה ללשון של שור resembling the fish called 'ox-tongue' (βούγλοσσος, lingulaca); Y. ib. III, 50[d] bot.; Bab. ib. 25[b]; a. e. [Snh. 59[b] סנדלין Ms. M., v. סַנְדְּלָכוֹנִים.]

סַנְדָּלָא, סַנְדָּלָא ch. same. Targ. Y. I Gen. XIV, 23 סַנְדָּלַת רצועא a sandal provided with straps; Y. II רצועה ד׳ a shoe-strap. Targ. Ps. CVIII, 10; a. fr.—Gen. R. s. 44; Yalk. Jer. 285 עד דסַנְדָּלָךְ וכ׳, v. כּוּבְּיָא I. Yeb. 102[a], v. מַרְזְעָא. Snh. 7[b] . . . וס׳ אפיקו לי מאני חנותאי get me my shop-tools (the judge's implements): a stick, a strap, a trumpet (with

Digitized by Google

which to proclaim excommunication) and a sandal (for חֲלִיצָה); a. fr.—*Pl.* סַנְדַּלְיָא. Targ. Is. XI, 15. Targ. Y. Gen. XXXVII, 28 (cmp. Am. II, 6); a. e.—Y. Sabb. VI, 8[a] top תרין ס׳ two pairs of shoes. Lam. R. to I, 1 רבתי (דף מאת 8); a. e.

סנדלבין, סנדלבונין, v. next wds.

סַנְדַּלְכוֹן m. (a corrupt. of σαρδόνυξ, σαρδόνυχος) *sardonyx.* Targ. Job XXVIII, 18 (h. text ראמות).

סַנְדַּלְכוֹנִין, סַנְדַּלְכוֹנִים m. pl. h. same, in gen. *gems.* Snh. 59[b] סנדלב׳ טובים ed. (ed. Cracow סַנְדַּלְכָנִין; Ms. M. סנדלין; Ms. C. סנדלנין; corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Gen. 15 סנדלפונין; Ab. d'R. N., ed. Schechter, ch. I סנדלכים. Ib. ch. XXXVIII סנדלפונין טובות פה שמוציא the mouth which uttered beautiful gems.

סַנְדַּלְכִּין, סַנְדַּלְכִּין, v. preced.

סַנְדַּלְפוֹן pr. n. *Sandalfon*, name of an angel. Ḥag. 13[b]. Pesik. R. s. 20 אשו של ס׳ the fire of S.

סנדלפונין, v. סַנְדַּלְכוֹנִים.

סַנְדָּלָר m. (sandalarius) *sandal-maker*, surname of R. Johanan; [oth. opin.: ס׳=אלכסנדרי, *the Alexandrian*; v. Y. Ḥag. III, beg. 78[d] ר׳ י׳ חס׳ אלכסנדרי וכ׳ R. J. the Sand'lar is a true Alexandrian]. Ab. IV, 11; a. v. fr.

סנדלריאות, Yalk. Gen. 79, read: בַּלְנַרְיָאוֹת, v. בַּנְרִיוֹת.

סַנְדַּלַת, v. סַנְדָּלָא.

סַנְדִּירִיאוֹס, סַנְדִּירוֹס, abbrev. of אֶלֶכְסַנְדְּרוֹס. Ex. R. s. 15, v. אִילִיאוֹס.

סַנְדְּרִי, סַנְדְּרִיוֹת, סַנְדְּרָאוֹת, סַנְדְּרִיוֹתָא, v. סַנְהֶדְרִין h. a. ch.—[סנדריות, Sifra B'har, Par. 2, ch. III, v. אֶכְסַדְנָה.]

סַנְהַדְרִיוֹתָא, v. סַנְהֶדְרִין ch.

סנדרנא, Cant. R. to IV, 4 ע״י ס׳, a corrupt dittography of ע״י שני שדיך.

סְנָה m. (b. h.) *prick, thorn, thorn-bush.* Ex. R. s. 2; Tanḥ. Sh'moth 14 (expl. בלבת, Ex. III, 2) משני חלקיו של ס׳ (from the heart of) from upward of two thirds of the height of the thorn-bush. Ib. הם ... אף אני בס׳ וכ׳ they (the Israelites) are in anguish, I (the Lord) also appear in the thorn-bush, out of a narrow place. Ex. R. l. c. מה חסנה שפל וכ׳ as the thorn-bush is the lowest of the trees, so are the Israelites &c.; a. fr.—*Pl.* סְנָאִים, סְנָאִין, סְנָיִים, סְנָיִין. Kil. VIII, 5, a. e. חוּלְדַּת חס׳, v. חוּלְדָּה I. Tanḥ. Ki Thissa 2 סגיין (corr. acc.). B. Mets. 117[a] (expl. תקרה) קינים וס׳ ושיצא Ar. (ed. קינים וסיגים) he must furnish reeds, thorns and clay (for the ceiling).—Y. Meg. I, 72[d] top בסנאיו של חסה, v. סַנְיָא.]

סנדריוטי, v. סַרְדִיוֹט.

סַנְהֶדְרִין, סַנְהֶדְרֵי f. (also *pl.*) (συνέδριον) *Sanhedrin*, the supreme council of the Jews; ס׳ גדולה *the Great S.*, consisting of seventy-one members; ס׳ קטנה *the Small S.*, a judicial court of twenty-three. Snh. I, 6. Ib. ס׳ נודעת ראויה לס׳ fit to be a seat of the S. Macc. I, 10 בארץ וכ׳ the S. may exercise its functions in Palestine and outside. Ib. ס׳ החורגת וכ׳ a S. that executes capital punishment (more than) once in seven years. Ib. 9 (ref. to Deut. XVII, 6) שלא תהא ס׳ שומעת וכ׳ this intimates that the S. must not hear the testimony from the mouth of an interpreter. Snh. 63[a] לס׳ שהרגו וכ׳ that a S. which puts a person to death must not taste food during the entire day of execution; a. v. fr.—*Pl.* סַנְהֶדְרָיוֹת, סַנְהֶדְרָאוֹת, סַנְהֶדְרִיּוֹת, סַנְדְּרִיּוֹת. Ib. I, 5 אין עושין ס׳ לשבטים וכ׳ supreme courts for tribes (provincial courts, Small Sanhedrin) can be instituted only by decree of the court of seventy-one; Sifra K'dosh. ch. VIII, Par. 10 סנהדריות של ישראל; Yalk. Lev. 619 סנהד׳ של שבטים, opp. ס׳ גדולה. Snh. 16[b] סנהדראות (also in Chald. diction); a. fr.—*Sanhedrin*, name of a treatise, of the Order of N'ziḳin, of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli a. Y'rushalmi.

סַנְהֶדְרִי, סַנְהֶדְרִין ch. same. Targ. Y. II Num. XXV, 4. Targ. Y. I ib. 7. Targ. I Chr. XVIII, 17; a. fr.—Snh. 16[a]; a. fr.—*Pl.* סַנְהֶדְרִיָּתָא, סַנְהֶדְרִיָּתָא. Targ. Y. I Lev. XXIV, 12. Targ. Y. I Num. IX, 8; a. fr.

סַנָּא, סַנְיָא m. (סָנֵא=סָנָא; cmp. קַנְיָא a. קַנּוֹא) *hater.*—*Pl.* סַנָּאִין, סַנְיָאִין. Zeb. 118[b] (ref. to Deut. XXXIII, 16, play on סְנֶה) עין ... מן חס׳ שלו Ms. M. (ed. בין השנואין, v. Rabb. D. S. a. l. note) the eye (of Joseph) which refused to enjoy that which was not its own, shall be permitted to feast on that which belongs to his haters (the brother tribes); Yalk. Josh. 29; Y. Meg. I, 72[d] top ששרת שכינה בסנאיו של יוסף the Divine Presence dwelt among Joseph's haters.

סַנְוַרְתָּא, v. סַנְוֵרְתָּא.

סְנוּאָה, שְׂ׳ f. (סָנֵי) 1) *the hated wife.* Targ. O. Deut. XXI, 15 ס׳ ed. Berl. (oth. ed. שְׂנוּאָה; a. שְׂנִיאָה; Y. סְנוּאָה, a. סְנִיאָה, סְנִיָּא). Targ. O. Gen. XXIX, 33 ס׳ ed. Berl. (oth. ed. שְׂ׳; Y. שְׂנִיאָה). Targ. Prov. XXX, 23 שנוא (ed. Lag. שְׂנִי); a. e.—2) *hatred*, v. סְנָאָה.

סַנְוֵר (Saf. of נור; cmp. חִיוּרְוָרַיָּא) *to dazzle, blind.* Targ. Y. Num. XVI, 14.

סַנְוֵרְתָּא, סַנְוַרְתָּא f. (preced.; cmp. Syr. סנורא, lorica, P. Sm. 2680) *polished metal helmet.* Sabb. 62[a], expl. קסדא (Ms. M. סנירתא, read סנור; v. Rabb. D. S. a. l. note for Var. lect.).

סַנְיוָתָא m. (v. סַנְוַרְתָּא) *of S'navta.* Sabb. 17[b] (Ms. M. נתוואה, v. Rabb. D. S. a. l. note); (Ab. Zar. 36[a] נְוָתָאָה, early eds. נִיוָתָה; v. נִיוָתִי).

סְנוּנִית f. (סָנַן) [*the glistening,*] *swallow.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V חס׳; Ḥull. 62[a] ס׳ לבנה the white-bellied swallow. Tosef. ib. III (IV), 23 אוכלין את ס׳ לבנה וכ׳ used to eat the white-bellied swallow, because &c. Sabb. 77[b] אימת ס׳ על הנשר the fear which the eagle has of the swallow; a. e.

Digitized by Google

סְנוּנִיתָא ch. same. Targ. Jer. VIII, 7 (h. text עָגוּר).

סְנוּק, סִי׳ m. (סנק) *pressure, exhaustion.* Sabb. 67ª, v. גַּדָּא.

סְנוֹקֶרֶת, סִינ׳ f. (סָכַר II, with anorg. נ) [*reddening,*] *a severe* or *insulting blow in the face* (*with the fist*; oth. opin.: *with the back of the hand*; Rashi: *with the saddle of an ass*). B. Kam. 27ᵇ (Ms. M. סִינוֹקְרִית; Ms. F. סינוקרת; ed. Sonc. סטקרית, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. VIII, end, 6ᶜ סקלונקית.

סַנְוֵרִים m. pl. (b. h.; v. סַנְוֵר) *blindness, dimness,* Yalk. Esth. 1056 שחירה חס׳ על עיניו his eye-sight was veiled.

סָנוּתָא, v. סְנָאתָא.

סְנוּתָא, v. סְנוּאָתָא.

סָנַט (cmp. Syr. סנט, P. Sm. 2676, a. Arab. sanuṭ) [*to scrape,* cmp. חָסַד II] *to sneer, scoff, malign.* Gen. R. s. 71, beg. היו הכל סוֹנְטִין בה all sneered at her; ib. אם הגיתיות סוֹנְטוֹת בה ... (not סונטין), v. גִּיתִּית; Yalk. ib. 125. Gen. R. s. 68 סוֹנְטִים 'Rashi' (ed. Leipz. סונטמוס, corr. acc.; ed. Wil. שׂוֹנְטִים; some ed. שוטנים, corr. acc.).

סַנְטוֹרָא, v. סַנְטוּרָאי—סנטוראי, v. next w.

סַנְטוּרְיָא, סַנְטוּרְיָה m. pl. (סנטר; cmp. נָטַר) *grudge, hidden hatred, vindictiveness.* Gen. R. s. 67 עד .. סנטוריי דרומי Ar. (ed. סנטרי, סנטרוי, corr. acc.) to this day people exclaim, 'the vindictiveness of Rome' (with play on *senatores*); Yalk. ib. 115 סנטראי דרומאי (סנטראי; corr. acc.). Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ (play on Saturnalia, v. סַטַרְנַלְיָא) ברומי צווחין ליה סַנְטוֹרַיוּת דעשו in Rome they (the Jews) call it (that festival of apparent good-will) the hidden hatred of Esau (Rome).

סנטורתא, v. סַנְטוּרְיוּתָא.

סַנְטִירָא, סַנְטִיר, סְנַטִּיר, v. סַנְטָרָא, סַנְטָר, סְנַטֵּר.

סנטיראי, v. סַנְטוּרַאי.

סְנַטֵּר (Saf. of נָטַר) *to guard,* esp. *to watch jealously; to bear grudge.* Gen. R. s. 67 (ref. to וישׂטם, Gen. XXVII, 41) סְנַטְּרוֹ ונעשה לו שונא נוקם ונוטר (better סִירְנְטְרוֹ; Ar. a. Yalk. Gen. 115 omit our w.) he watched him grudgingly, and became to him a vindictive and grudge-bearing enemy; v. סַנְטוּרַי.

סַנְטִיר, סַנְטֵר m. (preced.) 1) *guardsman, bailiff.* B. Bath. IV, 7 המוכר ... מכר את חס׳ if one sells a township, he sells with it the *sanṭer* (a slave, v. אִיקוֹנוֹמוֹס); expl. ib. 68ª בר מחווניתא, v. מַחְוָונִיתָא; [oth. opin. ib. באגי *the fields around the town*]; Tosef. ib. III, 5. Snh. 98ᵇ פגע בו ס׳ a bailiff meets him (trying to contest his title to the field). Y. B. Mets. V, 10ᶜ ישראל שמינה ... או ס׳ an Israelite who appointed a gentile his manager or guardsman. Gitt. 80ᵇ לשם ס׳ שבעיר אפי׳ ... even if he dates a letter of divorce from the rule of a bailiff of the town. Tanḥ. B'rakhah 6 כס׳ הזה וכ׳ like the guardsman that speaks before the king; a. e.—2) *the guarded land outside of a township.* B. Bath. l. c., v. supra.—3) (cmp. meanings of לֶחִי, and phrases like שמר פתחי פיך, Mic. VII, 5) [*fence,*] *jaw, jaw-bone, chin.* Ber. 24ᵇ מניח ידו על סַנְטְרוֹ ... וכשנזא (Ms. M. סַנְטֵרוֹ) and when he yawned, he put his hand on his chin (to cover his mouth).—4) a sort of *cloak, sanṭer* (cmp. גּוּנְיָא II). Treat. Der. Er. ch. XI סַנְטֵרוֹ לצדדין וקובעו וכ׳ he who walks with his *sanṭer* hanging sideways and his cap turned back ..., belongs to the haughty.

סַנְטָרָא, סַנְטֵי׳, סַנְטוֹ׳ (סַנְטוֹ) ch. same, ר) *guardsman, bailiff* &c. Koh. R. to IV, 8 בלשאצר ס׳ דבבל Belshazzar, governor of Babylon. Lev. R. s. 34 דקרתא אתנסיבת לס׳ she married the guardsman of the town; Yalk. Is. 352; Gen. R. s. 17 סנטרין (corr. acc.); Y. Keth. XI, 34ᵇ bot. לכסדרא (corr. acc.). Pesik. Ha'om., p. 69ᵇ (ref. to Jer. V, 24 סַנְטָרָךְ אנא וכ׳ (ישמר לנו I (the Lord) am thy guardsman (guarding thy crops), and wilt thou not give me my guard's pay (tithes)?; Pesik. R. s. 18; Koh. R. to I, 3 סנטורך; Lev. R. s. 28. Pesik. Ekhah, p. 120ᵇ ריש מטרתא וס׳ the chief of the town guard and the bailiff; Lam. R. introd. (R. Abba 2); a. e.—*Pl.* סַנְטָרַיָּא, סַנְטָרִין, סַנְטֵי׳, (סַנְטוֹ׳). Y. Shebi. IV, 35ᵇ top חמוניה ס׳ וכ׳ the field watchmen saw him (eat of the fruit) and began to strike him. Y. Ḥag. I, 76ᶜ סַנְטוֹרֵי קרתא the guardsmen of the town (Pesik. l. c. ריש מטרתא וסנטרא, v. supra); a. e.—2) (only in *pl.*) *upper garments, outer clothing, walking dress.* Gen. R. s. 100 נפיק .. סַנְטְרוֹי came forth to meet him dressed in his upper garments (although a mourner); מאי סנטרוי מאנין וכ׳ what do you mean by 'his *sanṭerin*'? Garments which showed no rents; Y. M. Kat. III, 83ᶜ top לביש סַנְטִירַיָּה, expl. מאנין דלא חפירתין, v. חָפַת.—[Gen. R. s. 67 סנטרי, סנטרוי, v. סַנְטוּרֵי.]

סַנְטִרְיוּתָא f. (preced.) *watchman's pay, watchman's charge.* Pesik. Ha'om. p. 69ᵇ סַנְטְרוּתִי (not סנטורתי), v. preced.; Pesik. R. s. 18; Lev. R. s. 28 דסנטרותי of that which I have guarded; Koh. R. to I, 3 מסַנְטִרְיוּתִי.

סַנְטָרְיוּתָא, v. preced.

סַנֵּי, *pl.* of סַנְיָא.

סַנֵּי, v. סַנְיָא IV.

סָנֵי, סָנֵא, סָנֵי *to hate,* v. שָׂנֵא.

סְנָא, סְנֵי ch. same, 1) *to hate.* Targ. O. Deut. XXII, 16 (Y. ed. Amst. סַנָּא). Ib. 13. Targ. Ps. XXXI, 7 Ms. (ed. ש׳); a. fr. (interch. with שְׂ).—Part. סָנֵי, (סָאנֵי); f. סָנְיָא; *pl.* סָנְיָן, סָנֵן. Targ. Prov. VI, 16. Ib. XXVI, 28 (some ed. שָׂא). Ib. VIII, 13 (Bxt. סַנָּאה). Ib. I, 22. Targ. Mic. III, 2; a. fr.—Yoma 9ᵇ באלהא דסָנֵינָא לכו Ms. M. (אלהא ס׳) by God, we hate you (Babylonians). Keth. 105ᵇ לא לידון ... דסָנֵי ליה one must not act as judge in the case of one he loves, or of one he hates. Ib. מיניידע סָנוּ לי some of them hate me. Ib. אי מָסְנֵי כולהו סנו לי (not מסנו) if there is hating (among them), they all hate me. Sabb. 153ª דסני ליה כולהו וכ׳ (Rashi דסנו) whom all the people of Pumbeditha hate. Ib. 26ª דחווה סניא לכלתה Ms. M. (ed. סָנְיָא לה לכלתה) who hated her daughter-in-law. Pes. 113ᵇ ומי שריא למָסְנֵייה (some ed. למְסָנֵיה) is it permitted to hate a fellowman?

Digitized by Google

Ib. לְמִיסְנֵייהּ ... מדאי למימרא (Yalk. Ms. לְמִסְנַיֵּיהּ, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) is it permitted to denounce him to his teacher that he may hate him? Ib. מְסָנְיָא סני ליה Ms. M. (ed. מְיסָנֵי סני) they should hate him. M. Kat. 17ᵃ דרדור סני שמעניה whose reputation people disliked (who was ill-reputed, v. infra); a. fr.—*Part. pass.* סָנֵי, סָנֵי; f. סַנְיָא *hated, hateful; ungainly, unsavory.* Targ. Prov. XIV, 20 (ed. Lag. סאני; h. text יְשֻׂנָא). —Sabb. 31ᵃ דעלך סני וכ׳, v. חֲבֵרָא. Meg. 25ᵇ תאי מאן דסני שימעניה Ms. M. (ed. דְסָנְאֵי, v. supra) one whose reputation is bad, v. בָּזַי I. Ib. 14ᵇ סָנְיָן שמיהו (Ms. M. סני; Ms. Halberst. שָׂנְיָאן; Ms. O. אִישְׁתַּנֵּי; v. Rabb. D. S. a. l. note) they are ungainly of name; (Ms. M. their names are ungainly).—2) (fr. part. pass.) *to be ugly.* Taan. 7ᵇ top אי חוו סָנוּ וכ׳ if they had been ugly, they would have been still greater scholars.

סַנְיָא I *f.*, v. preced.

סַנְיָא II m. (preced.) 1) *badness, inferiority.* B. Bath. 122ᵃ לשוויה וס׳ to equalize the distribution of land with regard to the better or inferior quality.—2) *evil nature*; (by way of antiphrasis for טִיב) *nature.*—בישׁ סַנְיָיתֵיהּ one whose nature is bad, *ill-natured.* Koh. R. to XI, 9 (some ed. בישׁ סַנְיָתֵיהּ).—V. סִנְיָתָא.

סַנְיָא III, **סָנְיָא** m.=h. סְנֶה. Targ. Y. Ex. III, 4, sq.—Cant. R. to I, 1 (prov.) מן ס׳ נפרח ווורדא (some ed. נפקא וורדא) from a thorn-bush comes forth a rose (good children of a bad father); Yalk. Sam. 134 ס׳ דאפרח וכ׳ (not סכריא) a thorn which produced a rose.—*Pl.* סַנְיָיא, סַנְיָא. Targ. Y. Deut. XXXIII, 16 (prob. to be read סַנְיָיא sing.).—[Targ. Prov. VIII, 19 סניא for סגיא, v. גַּבְיָא I.]

סַנְיָא IV, or **סַנְיָ** m. (סנן) *sieve*; דס׳ *mucal sieve*, name of a certain *part of the intestines*; [oth. opin.: *disliked by wolves*, v. סָנֵי]. Ḥull. 50ᵇ.—Koh. R. to VII, 19 (some ed. סני); Lev. R. s. 3 *the ileum*; v. בַּנְיָא.

סָנְיָאס, Targ. Y. I Num. XXXIV, 11, read בַּנְיָאס.

סְנִיאָתָא, v. סְנִיאָתָא, a. סְנֵיאָתָא.

סַנְיגוֹר m. (συνήγορος) *advocate, attorney*, opp. קטיגור prosecutor. R. Hash. 26ᵃ אין קטיגור נעשה ס׳ the accuser (gold reminding of the golden calf) must not be made an advocate (therefore must the high priest on the Day of Atonement not enter the Holy of Holies in gold-embroidered garments); Ber. 59ᵃ. Ḥag. 13ᵇ קטיגור יעשה ס׳ shall the accuser (the ox or calf) become an advocate? Lev. R. s. 30 אוי .. סַנְיגוֹרוֹ וכ׳ woe to this man, his advocate has turned prosecutor!; Y. Succ. III, beg. 53ᶜ שניגורו (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* סַנְיגוֹרִין, סַנֵּיגוֹרִין. Y. R. Hash. I, 57ᵇ top; a. fr. —Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 7) שלא יעמיד אצלו ס׳ וכ׳ that he (the judge) must not allow advocates to stand by his side (in place of the parties themselves), for it is said, 'before the judge the words of both of them must come' (ib. XXII, 8); [Shebu. 30ᵇ שלא יעשה סניגרון (Ms. M. יעשה דבריו סנגרון; Yalk. Ex. 352 שלא יעשה סניגידין לדבריו) that he must not appoint advocates for what he has to say (in defense of his decision, if a point of law is raised against it); the entire passage seems to require emendation in accordance with Mekh. l. c.]

בַּר סְנִיגוֹרָא pr. n. m. *Bar-Sannigora.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 8 כרכוי דבר ס׳ the towns of Bar-S. (on the border between Syria and Palestine); [for טבריא ib., read with Y. II אנטוכיא]; Sifré Deut. 51 כרכא דבר סנגרא (not דכר); Yalk. ib. 874 (not כרבא); Tosef. Shebi. IV, 11 כפרא דבר סנגרא (read כרכא; Var. סינגורא); Y. Shebi. VI, 36ᶜ ברכת רבת דבר סנגדא (corr. acc., or כרכת רבת דבר ס׳ the large town of &c.).

סְנִיגוֹרְיָא f. (συνηγορία) *defence, speaking in behalf of.*—כְּמַאן ס׳ על *to speak in defence of.* Y. Taan. II, 65ᵈ top. Ex. R. s. 15, end. Lev. R. s. 6, beg. [read:] הדא דר׳חנ ס׳ (זכות being a gloss to our w.) that holy spirit speaks in defence of both sides; a. fr.

סְנִיגְרוֹן, a corrupt. of סִירָגוֹן(אָכְ). Tosef. Shebi. VI, 3; Tosef. Ter. IX, 10; v. אֲכְסִירָגוֹן.

סנינגרון, Shebu. 30ᵇ, read: סַנֵּיגוֹרִין; v. סָנֵיגוֹר.

סַנְיָה, v. סַנְיָא II.

סַנְיוּתָא *f.* (סָנֵי) *dislike, displeasure.* Ned. 62ᵃ קסבר משום סַנְיוּתָא מילתא וכ׳ he thought that man spoke so from a dislike of the thing (spoke ironically because he was angry). Yalk. Dan. 1060, v. שַׂנְאוּתָא.

סָנְיָן, v. סָנֵן.

סַנְיָף m. (סָנַף) *attachment, wedge; key-stone.* Midr. Till. to Ps. XCI; Pirké d'R. El. ch. XXXV; Yalk. Gen. 120 כאדם שתוא נותן ס׳ לכיפה as one inserts a key-stone in an arch. Ber. 47ᵇ; Y. ib. VI, 11ᵇ top עושין אותו ס׳ לעשרה we wedge him in among the ten, i. e. we count him in so as to make up the requisite number; a. fr.—*Pl.* סְנִיפִין, סְנִיפִין. Tosef. Snh. VII, 9 עושין אותן ס׳ .. בבית at a wedding feast we place them among (the adults); Hor. 13ᵇ. Taan. 25ᵃ ס׳ עשאום they made them (the beams) in links, i. e. joined mortised pieces to them. Tosef. Men. XI, 6 ארבע ס׳ ... היו וכ׳ four golden attachments were there (to the table) shaped like forks; Men. XI, 6. Ib. 94ᵇ וחס׳ מעמידין וכ׳ and these attachments supported the loaves; Num. R. s. 4; a. fr.—Kel. XXI, 3 ס׳ *the side-pieces of a saw which hold the blade, and the wedge with which the cord is twisted.*

סְנִיפָא ch. same.—*Pl.* constr. סְנִיפֵי (סְנִינֵפֵי) *the barbed tops of a fence* or *wall.* B. Bath. 4ᵇ, v. דְּיוֹכֵי.

סְנִיפָתָא, v. סְנִיפָתָא.

סנירתא, v. סַנְוֵרְתָא.

סְנִיתָא, **סְנֵיתָא**, v. סְנִיאָתָא a. סְנֵיאָתָא.

סָנַן [*to sting*, cmp. סָנָה; of color:] *to be bright, shine.* V. סְנוּנִית.—Part. pass. סָנוּן; *pl.* סְנוּנִין. Num. R. s. 4 (expl. מיפז, II Sam. VI, 16) חיה לבוש בגדי זהב ס׳ וכ׳ he was dressed in glistening, gold-embroidered garments shining like fine gold.

Digitized by Google

Pi. סִינֵּן *to clear, filter*; (of metals) *to smelt, refine.* Sabb. XX, 2 מְסַנְּנִין אֶת הַיַּיִן וכ׳ you may (on the Sabbath) filter wine through a cloth &c. Ḥull. 67ᵃ יִרְבּוּשִׁין שֶׁסִּינְּנָן gnats in liquids which one has passed through a filter; a. e.—*Part. pass.* מְסוּנָּן *refined, bright.* Num. R. l. c. (expl. מִצְפֶּה, v. supra) פּוּז . . . חוּדָּב הַמְסֻנָּן the refined gold which he wore made a rustling noise.

Nithpa. נִסְתַּנֵּן, *Hithpol.* הִסְתּוֹנֵן *to be refined.* Ib. s. 7, beg. נִסְתַּנְּנוּ הַפְּסוֹלוֹת מִמֶּנּוּ when the base metals are removed from it (the silver) by refining, it shows at once &c. Pesik. R. s. 14 (ref. to Ps. XII, 7) [read:] כְּשֵׁם שֶׁהַכֶּסֶף . . . וּמִצְטָרֵף וּמִסְתּוֹנֵן וכ׳ as the silver to be smelted enters the crucible and is smelted and refined etc.; כָּךְ הַדִּיא תּוֹרָה מִסְתּוֹנֶנֶת וכ׳ so is the Law refined and smelted (through study) in forty-nine ways.

סָנֵן, סְנַן ch. same; (act. verb) *to filter, clear, refine* (interch. with *Pa.*). Targ. Ps. CV, 19 (Ms. סַנֵּין). Ib. XVII, 3; a. fr.—Part. pass. סְנִין; f. סְנִינָא. Ib. XII, 7. Ib. LXVIII, 14. Targ. Job XI, 15; a. fr.

Pa. סַנֵּן same, v. supra. Ib. XXVIII, 1; a. e. [Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28 דְּסַיְּרִין (some ed. דְּמַיְּרִין; h. text עֲרָפֶל) prob. to be read: דְּמַסְנְּנִין וכ׳ (= דְּמַסְנְּנִין) which let filter down dews &c.

סַנְסִין, סַנְסוֹן, Tosef. Kel. B. Bath. V, 11; Tosef. Neg. V, 14, read: סָגוֹס, v. סָגוֹס.

סַנְסָן I pr. n. m. *Sansan.* Gen. R. s. 19 חֲנִינָא בַּר סַ׳ (cmp. סִיסִי; Yalk. Esth. 1056 אסא).

סַנְסָן II *f.* (b. h. סַנְסִנִּים *pl.*; v. סָנָן) [*prick,*] *the pointed ribbed leaf of the palm tree.* Snh. 93ᵃ (ref. to Cant. VII, 9) לֹא עֲלֹתָה בְיָדִי אֶלָּא סַ׳ אַחַת (v. Rashi) I can claim as mine only one leaf (of the palm Israel) that of Hanania &c.; Yalk. Cant. 992 סַנְסָנָה.—*Pl.* סַנְסִנִּים. Num. R. s. 3, beg.; Gen. R. s. 41, beg.; Yalk. Ps. 845 ס׳ לִכְבֵרוֹת (not לִכְבֹד) the leaves (of the palm tree) are used for sieves.

סַנְסַנָּא ch. same.—*Pl.* סַנְסַנָּיָיא. Cant. R. to VII, 9, v. אַלְפַּנָּא.

סַנְסָנָה, v. סַנְסָן II.

סָנַף (Saf. of ענף; v. סִינְפוֹן) *to interlace; to insert.* Tosef. Keth. VII, 10 הָיְתָה בָהּ מוּם אַחֵר וְסָנָהוּ בֵּין הַמּוּמִין if she had another blemish, and he in his enumeration had inserted it among the blemishes (which she really did not have, so as to make believe that she was also free from that blemish); Tosef. B. Bath. IV, 5, sq.; B. Mets. 80ᵃ (אחד for אחר). V. סָנִיף.

סנף, Koh. R. to XI, 9 אִיסְתְּנַפְנוּהִי, read: אִיסְתַּנְפְנוּהִי, v. סְנַן.

סְנַפִּיר f. (b. h.; = סְנַפִּיר; סנפר with anorganic ּ; cmp. סַמְפּוּרִין, סַמְפִּיר &c.) *fins.* Ḥull. III, 7. Nidd. VI, 9 כָּל . . יֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְ׳ every fish that has scales has also fins; וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ סְ׳ וְכוּ׳ but some have fins but no scales. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 אֲפִי׳ אֵין לוֹ אֶלָּא סַ׳ אַחַת even if it has only one set of fins; a. e.—*Pl.* סְנַפִּירִין, סְנַפִּירִים, סְנַפִּירִי. Ib. חֲמִרְבָּה סְ׳ . . one that has more than one coat of scales and one set of fins. Ib. (ref. to Job XLI, 22) *ḥaddudé ḥares* אֵלּוּ סְ׳ שֶׁלּוֹ refers to its (the Leviathan's) fins. Ḥull. l. c. וּמַ׳ הַשּׁוּרָה בְּתוֹךְ בִּתּוֹ by *s'nappirin* is meant that organ with which it speeds its movements.—[Yalk. Lev. 645 סַנְפִּירִים, v. סַלְפִּינָּס.]

סַנְפִּירִינוֹן, v. סַמְפּוּר׳.

סַנַּפִּיר, v. סְנַפִּיר.

סַנַּפְתָּא, סַנַּפְתָּה pr. n. pl. *S'nafta,* a border town. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 סְנִיפְתָּא ed. Zuck. (Var. סנב׳); Sifré Deut. 51, a. Yalk. ib. 874 סַנַּפְתָּא.

סָנַק (Saf. of אנק, ענק; cmp. Assyr. סנק, Del. Assyr. Handw.) *to press, stuff.* Tam. II, 1 סוֹנְקִין אוֹתָן וכ׳ (Talm. ed. סוֹלְקִין) they press them against the sides of the altar.

Pi. סִינֵּק same. Mikv. II, 6 הַמְסַנֵּק אֶת הַטִּיט וכ׳ if one presses the mud against the sides of the pool.

סָנַק ch., *Pa.* סַנֵּק same, esp. *to stuff*; [oth. opin.: *to choke, cause loss of breath*].—Part. pass. מְסַנָּק, (with ו emphat.) מְסַנָּקָן. Pes. 3ᵇ כִּבְדֵי טְ׳ . . . שְׁדִיתֵינוּ you made that subject to us (as savory) as a stuffed kid; כִּבְדֵי אַתְּ מ׳ as a stuffed swine; [Ar. a. Rashi: this lesson made us (as tired) as a breathless kid, swine].

סנקדרין, Yalk. Esth. 1057, read: סַנְהֶדְרִין.

סנקוטס, v. סַנְקְלִיטוֹס.

סנקנירקים, סנקורקים, Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944 סרקני דקין, corruptions; prob. to be read: סַנְקְלִיטִיקִים, v. סַנְקְלִיטִיקוֹס; [Pesik. Zutr. Haăz., ed. Bub. p. 113 has סנקליטין].

סַנְקְלִיטוֹן, סַנְקְלִיט, סנקלטורי, סנקלוס, v. next wds.

סוּנְ׳, סִינְ׳, סַנְקְלִיטוֹס m. (σύγκλητος) 1) (= סנקליטיקוס) *senator, councilor, counselor.* Ex. R. s. 46.—*Pl.* סַנְקְלִיטִין, סַנְקְלִיטִים. Pesik. Zutr. Haăz. (ed. Bub. p. 113) (ref. to פְּקוּדִים, Deut. XXXII, 14) אֵלּוּ סַ׳ שֶׁלָּהֶם that means their (the Roman) senators (sent to the provinces); (Sifré Deut. 317 סנקנירקים, Var. סנקירקים; Yalk. ib. 944 סרקני דקין). Y. Ber. IX, 13ᵈ חִילֵּק אֶת כָּל סַ׳ שֶׁלּוֹ he changed all his councilors; Y. Snh. XI, 30ᶜ top (some ed. סנקליטון, v. infra). Lev. R. s. 13 גִּדֵּן וְאָמַר לְסַנְקְלִיטָיו וכ׳ he bent down and said to his assessors, these three things (for which I put to death three persons) did I do in one night; Midr. Till. to Ps. LXXX לְסַנְקְלִיט שֶׁלּוֹ (sing.; ed. Bub. סנקוטס, oth. ed. סנקלוס, טוקלוס; corr. acc.). Gen. R. s. 8 מֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי סַ׳ וכ׳ a king that had two counselors, without whose consent he did nothing; Yalk. ib. 13; a. fr.—2) mostly סַנְקְלִיטוֹן (ἡ σύγκλητος, accus.) *senate, assembly.* Y. Snh. l. c.; Y. Ber. l. c., v. supra. Deut. R. s. 6 תִּיקְרֵי אִמָּהּ שֶׁל סַנְקְלִיטוֹר (read: אִימָּן שֶׁל סַנְקְלִיטוֹן) let her be called the mother of the senate.—[Pirké d'R. El. ch. XLVIII, סַנְקְלִטוֹרִי פְּרִיעָה, read with Yalk. Ex. 169 סַפְקְלָטוֹרִי, v. סַפְקְלָטוֹר.]

סַנְקְלִיטוֹר, v. preced.

סִינְ׳, סַנְקְלִיטִיקוֹס m. (συγκλητικός) *one of senatorial rank, senator.* Ex. R. s. 28 קְרָא לְפְלוֹנִי סַ׳ וכ׳ call such and such a senator that he may come with you.

Digitized by Google

Num. R. s. 18.— *Pl.* סִנְקְלִיטְרִקִין, סִנְקְלִיטְרִקִים, סִינִ׳. Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944, v. preced art.

סוּנִ׳, סִינִ׳, סִנְקְתִּדְרוֹן, v. next w.

סוּנִ׳, סִינִ׳, סִנְקְתִּדְרוֹס m. (συγκάθεδρος) *assessor, associate.* Gen. R. s. 49 מלך שהיה לו ס׳ אחד (not ים ..., יש ...; Ar. רזן ...) a king who had an associate; עשיתי ס׳ שלי ... I have appointed him my associate. Ib. s. 78 רזן .... Ex. R. s. 43, beg. סִינְקַתְּדְרוֹ his associate regent. Tanḥ. Mishp. 5 סנקדרוס; ed. Bub. 3 סונדוקרוס (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* סִנְקְתִּדְרִין, סִינִ׳, סוּנִ׳. Yalk. Gen. 13 בלך שהיו לו ס׳ חוץ מדעתן ... a king who had associates without whose consent he did nothing; Gen. R. s. 8 סנקתדרון .. חוץ מדעתם (some ed. מדעתו, corr. acc.). Yalk. Esth. 1057 סנקדרין (corr. acc.).

סַנְרָא, v. סִינְרָא.

סנריות, v. אֶכְסִינְרִין.

סָס m. (b. h.) *moth, worm.* Yoma 9ᵇ ארז מגור מן הסס Ms. L. (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) a cedar sawed out by the worm, v. סַסְמָגוֹר.

סָסָא ch. 1) same. Targ. Prov. XXV, 20 (some ed. סימא, corr. acc.).—Y. Bets. II, 61ᶜ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top; Y. Ḥag. II, 78ᵃ bot. ס׳ דקיסא מיניה וביה (vers. of Meïri to Bets. 20ᵇ) the worm of the wood comes out of itself (the wood); v. עֻפָּא I.—[2) = סָאסָא q. v.]

סַסְגּוֹר, סַסְגּוֹנָא m. (comp. of סס, v. סוּשׁ a. שׁוּשׁ, a. גַּוְנָא) [*of glistening color,*] *sasgona, sasg'vana* (Chald. rendition of תַּחַשׁ) 1) name of an animal the skin of which was used for covering the Tabernacle. Targ. Ex. XXV, 5. Ib. XXVI, 14 (Y. סמגוו׳); a. e.—Sabb. 28ᵃ תיינו דמתרגמינן ס׳ שסס בגונין הרבה Ar. (ed. שששׁ) that is the reason why we translate (*tashash*) with *sasgona*, because it glistened with many colors.—2) name of a *color, scarlet* (v. P. Sm. 2682). Targ. Cant. VII, 2 סנדלין דס׳ (not דססגונא) scarlet shoes (cmp. Ez. XVI, 10).

סַסְגּוֹנִיתָא f. (preced.) *uratic stone* (from its color; Ar. *colored spots on the skin*). Yeb. 64ᵇ Ar. (ed. סאסגיתא).

סַסְמָגוֹר* m. (supposed to be a comp. of סָס a. מגור, cmp. מְגֵרָה) [*a sawing worm,*] name of a species of *cedar* subject to decay. Yoma 9ᵇ [read:] מאי ארז שדרקב שולט בו׳ ס׳... what is the cedar over which decay has power?... Sasmagor (Ms. L. omits our w., and has only the explanation of it: ארז מגור מן הסס, v. סָס; v. Rabb. D. S. a. l. note 200). [To the following מאי ס׳ what is S.?, the reply ארז מגור מן הסס has obviously fallen out, whereas the subsequent אמר ר׳ אבא בת קול resumes the discussion interrupted by מאי ארז וכ׳;—different in comment.]

סָעַד (b. h.; Saf. of עוד, cmp. סָחַר) 1) *to support, strengthen.* Lam. R. to II, 2; Y. Taan. IV, 68ᵈ bot. לא תְסַעְדוֹ, v. סָמַךְ. Midr. Till. to Ps. XLI, 3 אני סוֹעֲדוֹ ומעמידו I will strengthen and raise him (from his sick-bed); a. fr.—2) (with or without לב) *to satisfy the appetite, to satiate.* Ib. to Ps. CIV, 15 חלחם סועד (ed. Bub. לבב) bread satiates, v. מְזוֹנִיתָא. Yalk. Lev. 675 (ref. to Lev. XXVI, 26) לרבות כל סוֹעֲדֵי לחם (fr. a noun סִיעָד) this include all supports by bread (all substitutes of food); Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI מְסָעֲדֵי or מְסַעֲדֵי.—3) (denom. of סְעוּדָה) *to dine.* Ḥull. 7ᵇ רצונך סְעוֹד אצלי please dine with me. Erub. 53ᵇ מדוע אינך סוֹעֵד why dost thou not eat?; כבר סְעַדְתִּי וכ׳ I have had my meal in daytime; a. fr.—Sabb. 62ᵇ במה סְעַדְתָּ היום what did you dine on to-day? (a lascivious metaphor).—[Ib. 12ᵇ ששכינת סועד, v. סָעַד I.]

Pi. סִיעֵד *to support, assist.* Yalk. Num. 760 לְסַעֲדָהּ in order to keep her (the cow) steady (on the ship). Sabb. XVIII, 3 אבל מְסַעֲדִין but you may assist (an animal in child-birth); expl. ib. 128ᵇ. Ib. (quot. fr. Tosef. ib. XV (XVI), 2) כיצד מסעדין אוחזין וכ׳ (Tosef. l. c. מסייעין).

סְעִיד, סְעוֹד, סַעֵד ch. same, 1) *to assist, help.* Targ. I Sam. VII, 12 (ed. Wil. *Pa.*).—Targ. Gen. XXVII, 37 (h. text סמך); a. fr.—Lam. R. to II, 2 לא נְסָעוּד וכ׳, v. סָמַךְ.—2) (with or without לִיבָּא) *to dine, eat.* Targ. Jud. XIX, 5. Targ. Ps. XIV, 4.—Gitt. 67ᵇ מאי טעמא לא סָעֵיד מר גבן why will you not dine with us?—3) *to satiate,* contrad. to זון and to גרר. Ber. 35ᵇ חמרא סָעֵיד wine satisfies; נחמא מְסַעֵד סעיד וכ׳ bread satisfies but does not exhilarate; a. e.

Pa. סַעֵיד *to support, help.* Targ. II Chr. XXVIII, 23. Targ. Y. Ex. XVII, 12.

Ithpa. אִסְתָּעַד *to be supported.* Targ. Is. V, 6.

סַעַד m. (preced.) *support, auxiliary.* Tosef. Snh. II, 4 עושין אותן ס׳ לשנה we consider each of these circumstances an auxiliary reason for intercalation; Snh. 11ᵃ; Y. ib. I, 18ᵈ top (corr. acc.).

סַעֲדָא, סַעַד I ch. 1) same, *support, assistance.* Targ. I Kings X, 12 סעד Bxt. (ed. סְעִיד). Targ. Gen. XXI, 20; a. fr.—Lam. R. to II, 2 בריאה בְּסַעֲדֵיכוֹן מן אלין the Lord help you against these (Romans); (Y. Taan. IV, 69ᵃ בריכון סְעוֹדְרִינְכוֹן, סְעוֹרְגוֹ׳).—*Pl.* סַעֲדִין, constr. סַעֲדֵי. Targ. Y. Lev. XXVI, 26 (v. סָעַד).—2) *food.* Targ. Ruth II, 14.—*3) סַעֲדִין *root of the Cyperus Rotundus.* Gen. R. s. 72 (expl. דודאים, Gen. XXX, 14) ס׳ Ar. (ed. שעורין).

סַעֲדָא II, סָעֲדָא m. (preced.) *assistant, helper, follower.*—*Pl.* סָעֲדַיָּא, סְ׳. Targ. O. Lev. XX, 5 סָעְדוֹהִי ed. Berl. (not with ר; oth. ed. סַ׳; h. text משפוחה).

סַעֲדָתָא f. (preced. wds.) *sustenance, comfort.* Gen. R. s. 48 quot. in Rashi to Gen. XVIII, 5 (ed. מְזוֹנִיתָא).

סְעוֹד, v. סָעַד.

סָעוֹד m. = סְעוּדָה. Y. Ber. II, 5ᵃ bot. אם היו עושין עמו בסעודן if they work for him for their meals (the meals included in the wages).

סְעוּדָא f., v. סְעוּדְתָא.

סְעוּדָה *f.* (סָעַד) *meal, dinner; feast.* Yoma 75ᵇ (ref. to Ex. XVI, 12) קבע לחן זמן ס׳ he (Moses) introduced for them fixed meal-times. Succ. 26ᵃ סְעוּדַת קבע a regular full meal, v. עֲרַאי. Tosef. Ber. IV, 10 מוסרין ס׳ לטבח they put the banquet in charge of the cook; נתקלקל דבר בס׳ if anything is wrong in the banquet; B. Bath. 93ᵇ. Tosef.

Digitized by Google

l. c. 8 סדר חס׳ ed. Zuck. (Var. חַשַּׁיבָּה); a. v. fr.—סעודת ארוסין, ס׳ נישואין &c., v. respective determinants.—Ab. III, 16 הכל מתוקן לס׳ everything is prepared for the feast (the hereafter). Pesik. R. s. 41, end, v. זָמַן.—*Pl.* סְעוּדוֹת. Sabb. XVI, 2. Ib. 117b; a. fr.

סְעוּדְיָא, סְעוּדוְנָא m. (סְעַד) *assistance, help*; trnsf. *helper*. Y. Taan. IV, 69a, v. סַעְדָּא I.

סְעוּדָא, סְעוּדְתָּא f. ch.=h. סְעוּדָה. Targ. II Esth. VI, 11. Targ. II Sam. XI, 8.—Yoma 74b; 75b מאן דאית ליה ס׳ וכ׳ he who has only one meal, let him eat it in daytime. Keth. 61b; a. fr.—*Pl.* סְעוּדָתָא. Gitt. 38b אחת קבעה ס׳ וכ׳ one family had their regular dining parties on the Sabbath &c. Ib. סְעוּדַתַיְיהוּ their entertainments; a. e.

סְעוּרָא f. (סְעַר I) *visitation*. Targ. O. Num. XVI, 29 ed. Berl. (oth. ed. סַעְרָא; Var. סוּעָרָא, סוּעָרָה, סַ׳). Targ. Mic. VII, 4 סְעוּרַת (constr.).

סְעוּרִים, סְעוֹרִים pr. n. m. *S'orim, S'oram*. B. Mets. 73b רב סעורים; M. Kat. 28a רב שְׁעוֹרִים (Ms. M. סְעוֹרִים).

סְעוֹרִין *barley*, v. סְעַרְתָּא.

סְעוֹרְנָא m.=סְעוֹרָא. Targ. Hos. IX, 7. Targ. Jer. XI, 23. Ib. XXIII, 12 (ed. Lag. סוֹעֲרָן).

***סְעוּתָא** f. (נסע; cmp. נסח a. נסע)=סָחוּתָא, *sweepings*. Pesik. ʿAsser, p. 95b מן סְעוּתַיְיהוּ דביתך וכ׳ Ar. (ed. Bub. סחותיה) out of the sweepings of thy house thou mightest give me so much; [Tanḥ. R'eh 10 סחורה; ed. Bub. 4 סחורתא (read: סחותא); Var. in a gloss חֲרָוָתָא; Var. in Ar. s. v. סעותא: חֲרָוָתַיְיהוּ, חֲרָוָתַיְיהוּ, v. חֲרִי.]

***סעל**, a word in an enigmatic speech, Koh. R. to I, 8 ס׳ לרסאתו, perh. to be read: סַעַד *help*; [Matt. K. suggests תַּצַל].

***סָעַר** I (cmp. סוּר) *to go around; to visit*. Sabb. 12b מנין שהקב״ה סועד את החולה Ms. M. (Ar. סר; ed. שחשכינה סיעד) whence is it proven that the Lord visits the sick?—Answ. ref. to יסעדנו (Ps. XLI, 4), [to which is added in Ar.: קרי ביה יְסַעֲרֶנּוּ read it *yis'arennu* 'shall visit him].

סְעַר ch. same, (corresp. to h. פקד) *to visit, examine*. Targ. I Kings IX, 12 (ed. Lag. למחזי). Targ. I Sam. XIV, 17.—Esp. ס׳ (ל)שלם *to inquire after a person's health*. Ib. XVII, 18 (ed. Wil. תֵּסַ׳ *Af.*). Targ. II Kings X, 13 (ed. Wil. למסעד, corr. acc.; v. Koh. Ar. Compl. s. v. סעד).

Af. אַסְעַר 1) same, v. supra.—2) (with על of person) *to visit upon*. Targ. Job XXXIV, 29. Ib. XXXVI, 23 אַסְעַר Ms. (ed. יַסְעַר, read יִסַּ׳). Targ. O. Lev. XXVI, 16; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּעַר *to be visited; to be inflicted upon*. Targ. O. Num. XVI, 29 (some ed. יִסְתַּ׳, *Ithpe.*).

סָעַר II (b. h.; cmp. ערר) *to be rough; to be in commotion*.

Pi. סִיעֲרָתוּ הרוח *to stir up, to blow*. Kil. V, 7 וסִיעֲרָתוּ הרוח לאחוריו and the wind drove the seed backward; Tosef. ib. III, 12 סייעתו, סייעתו הסעורתו ed. Zuck. (corr. acc., v. infra).

B. Bath. 25a (ref. to שעירים, Deut. XXXII, 2) זו ... שמְסָעֶרֶת וכ׳ that is the east wind which stirs up the whole world like a *sa'ir* (demon); [Sifré Deut. 306 שמשחיר וכ׳; Yalk. ib. 942 שמשחרת which makes the sky black like goats.

Hif. הִסְעִיר same. Tosef. l. c. וחסטרתו, read: יִסְעִירָתוּ, v. supra. Num. R. s. 9 (play on שְׂעִירִים, Num. V, 15) וסְעִירָם חב״ה וכ׳ (not וחסעידה) and the Lord scattered them among the nations (with ref. to Zech. VII, 14).

סְעַר ch. same; *Ithpa.* אִסְתַּעַר *to be excited, troubled*. Targ. II Kings VI, 11.

סַעַר *hair*, v. שַׂעַר.

סַעֲרָא, סַעַר, סָעָר I m. (preced. art.; cmp. זִקְנָא II a. זִקְנָה) *hair*. Targ. O. Gen. XXV, 25 ed. Berl.; a. fr. [Mostly with שׂ, v. שַׂעֲרָא.]—Y. Naz. IX, end, 58a סַעֲרָה, v. שַׂעֲרָא.—*Pl.* סַעֲרָן f. Targ. Ps. LXIX, 5 (Ms. סַעֲרִין).

סַעֲרָא II, **סָעֳרָא** f. *visitation*, v. סְעוּרָא.

סַעֲרָה, v. סְעָרָה.

סְעָרָה I f. (b. h.; סָעַר II) *storm-wind*; (hypostatised) *the wind-bag*. Ḥag. 12b רוח בס׳ the wind rests on the storm, for we read (Ps. CXLVIII, 8) as to the wind (*ruaḥ*), storm does its bidding; וס׳ תלויה וכ׳ (not תלוי) and the storm depend son the arm of the Lord; Yalk. Am. 543; Yalk. Ps. 883; Y. Ḥag. II, beg. 77a רוח תלויה בס׳ the *ruaḥ* depends on the *s'arah*; וס׳ עשאה חקב״ה כמין וכ׳ and the Lord has made the *s'arah* a sort of charm and suspended it on his arm; a. e.

סְעָרָה II (v. סַעַר)=שַׂעֲרָה, *hair*. B. Bath. 16a (ref. to שערה, Job IX, 17, a. סערה ib. XXXVIII, 1) איוב בס׳ חירף ובס׳ חשיבוהו .. Job when blaspheming used the word *s'arah* (storm, anger), .. and he was answered with *s'arah*, for we read, And the Lord answered Job (by argument) from the *s'arah* (the hair of man), v. נִיטָה; Nidd. 52a בִּשְׂעָרָה חירוף בס׳ וכ׳.

סְעָרִין, סְעָרֵי, סָעֳרַיָּא m. pl. *barley*, v. סַעֲרְתָּא.

סַעֲרָן m. (סַעֲרָא I) *hairy*. Targ. O. Gen. XXVII, 11 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. שַׂ׳).—*Pl.* fem. סַעֲרָנְיָן. Ib. 23, ed. Berl. (oth. ed. שְׂעִירָן; Y. שערינין).

סערניא, Targ. O. Ex. IX, 31 ed. Vien., v. next w.

סַעֲרְתָּא f. (collect. noun)=h. שְׂעֹרָה, *barley*. Targ. Y. Ex. IX, 31 סַרְתָּא (contr. of סַעֲרְתָּא). Targ. Job XXXI, 40 (some ed. סַעֲרָתָא *pl.*).—*Pl.* סְעוֹרִין, סָעֲרֵי, סָעֲרִין, סָעֳרַיָּא, סְעוּרִין. Targ. O. Ex. l. c. (ed. Vien. סַעֲרֵי; סערניא, corr. acc.). Targ. O. Num. V, 15 ed. Berl. (oth. ed. שׂ׳). Targ. Is. XXVIII, 25. Targ. Ruth III, 15; 17; a. e.—Y. M. Kat. I, beg. 80a ס׳ דרחות זריעת (not דרחוון) which was planted with barley. Pes. 42b דשדי ביה שערי they put barley into it (the grape vinegar); a. e.

סָף, סַף part. a. perf. of סוּף.

סַף m. (b. h.; ספף, v. סוּף, *to cut, hollow out*; also *to put ends together, join*) 1) *door-sill*; 2) *bowl*. Mekh. Bo, s. 6

Digitized by Google

(ref. to Ex. XII, 22) מגיד הכתוב ... ואין סַף אלא אסקופה the text intimates that he loosens and digs a hole on the side of the threshold and slaughters over it, for *saf* means (a cavity made in) the threshold. Ib. אין סַף אלא כלי *saf* means a vessel; Y. Pes. IX, 36[d] bot., sq.—3) *pl.* סַפִּין, סַפָּרִין, ס' [*cut stones*, cmp. גְּזִירִין,] *paving-blocks, stone-pavement.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 וחסׂ נבקעין וכ' and the blocks burst before them (the frogs). Ib. to Ps. CV, 30 בתי חסׂ houses which had stone pavements; (Yalk. ib. 820 סַסְטִין; Ex. R. s. 10 סַסִיפָס).

סַפָּא, סִיפָּא (סַי', סִיפָּא) ch. same. 1) *door-sill, door-post*; also (v. סַיְפָא) *border, bank.* Targ. Ez. XL, 6, sq. Targ. I Sam. I, 9. Targ. II Kings X, 21; ib. XXI, 16 (סַיְפָא; h. text סַף; v. Pesh. Josh. III, 15); a. fr.—Gitt. 68[b] bot. בסי' רבבא at the door-post.—*Pl.* סַפִּין, סַפֵּיא, סַפֵּי, סַי', סִי'. Targ. Ex. XII, 7 (some ed. סִיפֵּי). Targ. Deut. VI, 9; XI, 20 (some ed. סִיפֵּי, סַי', סִיפֵּי). Targ. Prov. VIII, 34 סַפֵּי (Ms. a. some ed. סַכֵּי, corr. acc.); a. e.—2) (v. preced. 3) *block, a course of blocks, layer* (v. נִדְבָּךְ). B. Bath. 5[b] כל ס' וס' דימניתא הוא Ar. (ed. שמא) every time he finishes a layer, it is his time (to get paid); ib. 6[a] (ed. שמה). Ib. 4[a] אפיק ס' ועייל ס' (some ed. שמה) he let one block protrude (beyond the line) and one block recede; Yalk. Deut. 913 שמא.—*Pl.* סַפְּרִין (h. form, as if from סַפָּר, v. סָפָה). Y. Sabb. VII, 10[d] top דיצבד ס' who lays a course of blocks; ib. XII, beg. 13[c].

סַפָּא, v. סַפֵּי.

סַפָּאוֹת, (סִפְאוֹת), v. סָפֵי.

סַפֵּג (denom. of סְפוֹג) 1) *to swallow, absorb.* Cant. R. to VII, 3 סופגין וכ' .. מה חטה זו סופֶגֶת as the wheat (flour) absorbs (water), so Israel absorbs &c. Ab. V, 15, v. סְפוֹג; a. e.—Trnsf. (cmp. קִבֵּל, גָּלַע) *to receive lashes, be punished.* Tem. I, 1, a. fr. סופֵג את הארבעים receives forty (thirty-nine) lashes. Naz. IV, 3 תִּסְפּוֹג .. אם אינה סופֶגֶת if she cannot receive the Biblical punishment, let her receive the punishment for rebellion; a. fr.—2) *to use a sponge, to wipe, dry.* Sabb. XXII, 1 לא יִסְפּוֹג (Ar. יְסַפֵּג *Pi.*) he must not put down a sponge (to absorb the spilt wine). Zeb. VI, 5 סָפַג במלח he dried the dripping head of the sacrifice by rubbing salt on it. Tosef. ib. VII, 10 מלח ולא ס' ס' וכ' if he put salt on but did not dry it, or if he dried it without putting salt on; a. e.—Sabb. 145[a] לסופתן במלח Ar. (ed. לסופתן, v. סָפַת).—[Tosef. Zab. I, 9 וסופג, read: וסְפַג.—Yalk. Deut. 840 סופגין, read: סְפוֹגִין, v. סָפַג.]

Pi. סִיפֵּג same; v. supra, a. infra.

Hif. הִסְפִּיג 1) *to wipe, dry.* Men. 7[b] ומבל ולא מַסְפִּיג he must dip (Lev. IV, 6) but not wipe, i. e. there must be blood enough in the vessel to dip the finger into it; Yalk. Lev. 469; Zeb. 93[b] מְסַפֵּג. Num. R. s. 17 נטלו ומִסְפְּרִינוֹ he took it (the flayed ram) and wiped it (with salt, v. supra); a. e.—2) *to receive drippings, collect.* Gen. R. s. 94 עד שמַסְפִּיגִין אותו ... כשרף חזה like resin which scarcely begins to ooze out, when arrangements are made to collect it; Tanh. B'midb. 16 (not השבט); ed. Bub. ib. 19; Yalk. Ezra 1067.

Hithpa. הִסְתַּפֵּג, *Nithpa.* נִסְתַּפֵּג *to be wiped off, dried.* Num. R. l. c. כאילו יצחק מִסְתַּפֵּג לפניך as if Isaac's blood had been wiped off. Sabb. XXII, 5 וכ' הרוחץ ... if one bathed ... and dried himself &c. Ib. מִסְתַּפְּגִין וכ' wipe themselves with one sheet. Yoma III, 4. Tosef. Zab. I, 9 וּמִסְתַּפֵּג ... כדי time enough for a person to bathe, come up and dry himself; a. fr.

סַפָּג m. (preced.) *drying, wiping.* Kil. IX, 3 מטפרות חסׂ (Ar. תַּסְפּוֹג) towels.

סָפַד (b. h.) [*to strike, beat;* cmp. Lat. plango,] *to lament, mourn.* Gitt. 57[a] סִיפְדוּ לזה mourn for this man. Snh. 47[a], a. e. אל תִּסְפְּדוּנִי וכ' do not hold services for me in the towns; a. fr.

Hif. הִסְפִּיד *to arrange funeral* or *memorial services for; to lament, eulogise.* M. Kat. I, 5 ולא יַסְפִּידֵנוּ קודם וכ' and must not engage a *safdan* (eulogist) for him thirty days before a festival. Meg. 28[b] אין מַסְפִּידִין בהן וכ' no funeral services for an individual must be held in them (the synagogues); ומספידין ... רבים but you may use them for funeral services in cases of public mourning (for a distinguished person). Treat. S'mah. III, 4 מספידין לעניים וכ' mourning services are held for children of poor men at the age of three, for those of rich men at the age of four years. M. Kat. 21[b] והִסְפִּידוּם חסׂ גדול and they arranged a great lamentation over them (the sons of R. 'Akiba); a. fr.

Nif. נִסְפַּד *to be mourned for, be eulogised.* Snh. 47[a] מת לא נ' וכ' a dead not mourned for and not buried. Yeb. 78[b] שלא נ' כהלכה no appropriate lamentations were held over his remains; a. e.

סַפֵּד ch. same. Targ. Gen. XXIII, 2; a. fr.—Yeb. 116[b] סְפִידִי בעלך observe mourning for thy husband. M. Kat. 28[b] דִּיסְ וְסַפְּדִינְהוּ for him who has mourned for others, others will mourn; Keth. 72[a] דִּיסְ; Tosef. ib. VII, 6 סַפּוֹד דִּיסַפְּדוּנָךְ mourn, in order that people may mourn for thee; Y. ib. VII, 31[b] bot. (corr. acc.). Meg. Taan. ch. I; Sabb. 21[b], a. fr. דלא לִסְפּוֹד when no lamentations may be held; a. fr.

Af. אַסְפֵּד 1) as preced. *Hif.* Targ. Lam. I, 18.—M. Kat. 25[b] הדוא יומא לא אתו לְאַסְפּוּדֵי that day (when he died), they did not come to mourn for him. Meg. 28[b] אַסְפְּדָהּ לכלתיה וכ' held funeral services for his daughter-in-law in the synagogue; a. fr.—2) *to beat the hip in mourning.* Koh. R. to XII, 7 הוה מַסְפֵּיד בחדא ידא וכ' made the motion of mourning with one hand and of praising (Nebuchadnezzar) with the other; Yalk Ez. 364 ומַסְפִּידִין וכ' הוון..

סַפְדָּא m. (preced.) *mourner, wailer.*—*Pl.* סַפְדֵי. Targ. Koh. XII, 5 (some ed. סוֹפְדֵי). Targ. Y. Lev. XIII, 45 ועל ס' יחוי מהלך (not ספריא) and he shall go around to the wailers (v. M. Kat. 5[a]).

סַפְדָּא, v. סִיפְדָּא.

סַפְדָן m. (preced. wds.) *hired mourner, speaker at funerals* or *memorial services.* M. Kat. 8[a] בא ס' וכ' a wailer came and placed himself at the door (offering his services). —*Pl.* סַפְדָנִין. Ber. 62[a] מן חסׂ וכ' ... כשם as the dead are called to account (for their deeds), so the wailers and those who respond after them will be made responsible (for their eulogies).

Digitized by Google

סַפְדָנָא ch. same. M. Kat. 8ª כד חדר ס' וכ' whenever, in Palestine, a wailer comes around, they say, let all those who are of a bitter heart (mourning for a relative) weep with him (engage him for wailing). Ib. 25ᵇ פתח עליה חדוא ס' the wailer on the occasion began thus; Ḥag. 15ᵇ; a. fr.—*Pl.* סַפְדָנַיָּא, סַפְדָנֵי. Taan. 5ᵇ וכי בכדי בכו בכייא וכי בכדי וסגדו ס' וכ' Ms. M., was it for nought that the weepers wept, and the wailers wailed &c.? Yeb. 121ᵇ כן וכן ס' חוו רחם such and such wailers officiated there.

סַפָּה f., *pl.* סְפוֹת (b. h.; v. סַהּ) *bowls, moulds* of glassware. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 7 משינטלו מן חס' שלחן as soon as they are taken out of their moulds.

סְפוֹג, v. סִיפּוּג.

סְפוֹג m. (ספג, cmp. ספח) *a porous luxuriant growth, mushroom; sponge, any sponge-like material; wiper.* Y. Sabb. VII, 10ª (in Chald. dict.) חתך דגמו ס' וכ' he who cuts mushrooms etc. (on the Sabbath) is guilty of the acts of harvesting and of planting (the cutting being the means of advancing the growth). B. Kam. 115ᵇ; Succ. 50ª; Yalk. Mal. 587 ארס .. דומה לס' וכ' the venom of the serpent (on top of liquids) resembles a fungus (Ar.: a veil-like growth on the head of a certain sea-fish) and remains floating &c.; (Y. Ter. VII, 45ᵈ bot. צומד כסבכה, v. סְבָכָה). Kel. IX, 4 שבלע וב' ס' a mushroom which has absorbed unclean liquids, though it is dry on the outside etc. Sabb. XXI, 3 אם יש לו עור וכ' ס' a sponge (used for sucking up liquids), if it has leather handles etc. Tosef. ib. V (VI), 3 שע"ג תמכה ס' an absorbent substance (wool) put on a wound. Y. ib. XVII, 15ᶜ top ונתן עליה ס' יבש and he put on it a dry sucker (compress); Lev. R. s. 15; Lam. R. to IV, 20; a. fr.—Ab. V, 15 שוויא סיפג וכ' ס' (a scholar indiscriminately cramming his mind is called) a sponge, because he absorbs every thing.—*Pl.* סְפוֹגִים, סְפוֹגִין. Y. Yeb. XVI, 15ᵈ top רצו לחתוך ס' (divers) wanted to cut sponges. Sabb. 129ᵇ ס' של צמר tufts of wool; (Tosef. ib. XV (XVI), 3 בסות). Ab. Zar. 18ª חביאו ס' של צמר וכ' they took tufts of wool, soaked them with water, and put them on his heart; a. e.—[Σπόγγος, σφόγγος seems to be of Semitic origin.]

סְפוֹגָא ch. (preced.) *a spongy cake.*—*Pl.* סְפוֹגִין. Targ. Y. Lev. II, 4 (ed. Vien. ספוג); v. אַסְפּוֹג.

סְפוֹגָנִית f. (preced.) *sponge-like.* Ukts. II, 8 ס' תת spongy bread.

סְפוֹ', סְפָוָא, v. סִיפָּוָא.

סְפָוָרְתָא, סְפָוָן, v. סִיפְתָא.

סְפוֹן m. *soap*, v. צְפוֹן I.

סַפּוֹנָא, v. סַפָּנָא.

סְפוֹנָאוֹת, Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17, v. סְפִי a. אַסְטַנְיוֹת.

סִיפּוֹנְיָא, v. סִיפּוֹנְיָא.

סְפוֹנְיוֹת, v. סִיפָּוָנִיוֹת.

סְפוֹסְטָא, v. סְבַסְטִי.

סְפוֹקָא, סְפוֹק, v. סִיפּוּק.

סְפוּקָה, v. סְפִיקָה I.

סְפוּקְלְטוֹרָא, סְפוֹקְלְטוֹרָא, v. אַיסְפַּקְלָטוֹרָא.

סְפוֹר, v. סִיפּוּר.

סְפוֹר m. (סָפַר), pl. סְפוּרִים, סְפוּרִין *the days which have to be counted* (Lev. XV, 28), *legal calculation.* Nidd. 30ª בעינן ס' שלימו לה ס' דידה her account is completed. Ib. בפנינו we (the judges) require the count before us, i.e. we count from the first day of her appearance before the ritual court; ib. 69ª.

סַפּוֹרָא m. (סָפַר *Pa.*) *hair-cutting;* מאני ס' *barber's tools.* Lev. R. s. 28, end אפיק מאני סַפּוּרֵיהּ he took out his barber tools; ib. ואילין אונון מאניא ספוריה (read: מאני) and these are his (thy father's) tools; Yalk. Esth. 1058 ואילין אינון סַפָּרְיָא דידך and these are thy scissors; Esth. R. to VI, 10 ואשכחת מאני סַפָּרָא דידיה and thou shalt find his tools.

סְפוֹרָה f. (b. h. סִפֻּרָה; סָפַר) *number.*—Pl. סְפוּרוֹת. Y. Shek. V, beg. 48ᶜ (ref. to I Chr. II, 55 they are named Sofrim, סוֹפְרִים) שעשו את התורה ס' because they arranged the Law by numbers (as in Ter. I, 1; Sabb. VII, 2 etc.); Yalk. Chr. 1074 סְפִירוֹת.

כְּפַר ס', סְפוּרַיָּא pr. n. pl. *K'far Sippuraya* (Es-Safiriye), near Lydda (Neub. Géogr. p. 81). Y. Kidd. III, 64ᵈ bot. [read:] תורי בכ' ס'.

סָפַח (b. h.) *to grow, swell, be added to.*

Pi. סִפַּח 1) *to add,* esp. (of a river) *to cast out alluvial soil, make new land* Gen. R. s. 13 כל הנהר שמְסַפֵּחַ למדינה וכ' when a river ameliorates the soil of a district, we say the blessing etc.; Y. Ber. IX, 14ª מספיק (corr. acc.).—2) *to join, conspire.* Tanḥ. Thazr. 11 (play on ספחת, Lev. XIII, 2) שהרה המן מספח עם אחשורוש וכ' Haman conspired with Ahasver to destroy etc.—3) (v. סַפַּחַת) *to smite with sores.* Pesik. Vattom., p. 133ª (ref. to ושמה, Is. III, 17) וצרעת אלא ספח אין תִּסְפַּח *sippaḥ* means striking with leprosy; Tanḥ. l. c. חלקן בצרעת וכ'; Lev. R. s. 16.

Nithpa. נִסְתַּפַּח *to attach one's self, become a citizen.* Ruth R. to I, 1 end שהניחו ישראל ונִסְתַּפְּחוּ וכ' they left Israel and became citizens in the fields of Moab.

סָפַח, v. סָפִיחַ.

סְפָחִית, Y. Shek. IV, 48ª top, v. סָפִיחַ.

סַפַּחַת f. (b. h.; סָפַח) *rising on the skin, sore.* Sifra Thazr., Neg., ch. I (ref. to Lev. XIII, 2) ס' שני לשאת (not לבהרת) *sappaḥath* is secondary to (is a species of) *s'eth.* Ib.; Shebu. 6ᵇ אין ס' אלא טפילה the word *sappaḥath* itself intimates an attachment to something (ref. to I Sam. II, 36). Yeb. 47ᵇ; 109ᵇ, a. e. קשים גרים לישראל כס' בעור proselytes are as bad to Israel as a sore on the skin (ref. to נגעת, Is. XIV, 1).

Digitized by Google

סְפָטָא, v. סִיפְטָא.

סַפְטָנֵי* f. pl. (spatulæ) *small and broad swords.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 (ed. Zolk. סוֹפִינֵי).

סְפִי, סְפָא (b. h.; cmp. סוּף) 1) *to cut,* esp. *to cut a slice, to give a portion; to have a share in a meal.* Pes. 3b סְפוּ לִי מֵאלְיָה give me a piece of the fat-tail. Midr. Till. to Ps. IV, 7 ed. Bub. לְסַפּוֹת עִמָּכֶם וכ׳ מִי יִתֵּן (לִנוּ) (differ. in ed., v. ed. Bub. note) oh, that we could share with you in the good of the hereafter; Yalk. ib. 627 לספור (corr. acc.).—2) *to consume, destroy.* Tanḥ. Vayera 8 (ref. to Gen. XVIII, 23) בשר ודם דאה סוֹפָה אותו וכ׳ as regards a human being, anger consumes him (carries him away), is it so with thee? Wilt thou consume the righteous with the wicked?

Nif. נִסְפֵּית *to be destroyed, ruined.* Gen. R. s. 49 (ref. to Prov. XIII, 23) ונמצא נ׳ בלא משפט מקומו and thus he was ruined (by the tax-gatherers) not in accordance with the judgment of his place (which had been released from the tax in the meanwhile).

סְפִי, סְפָא ch. same, 1) *to cut, apportion, give to eat.* Targ. Y. Num. XI, 18 (ed. Vien. יִסְפוּ) *Af.*).—Pes. 3b מי קא סָפוּ לָךְ מֵאלְיָה have they given you a piece &c.? v. preced. Ḥull. 107b לא סְפִינָא לָךְ I should not have given thee to eat. Ib. קא סָפֵית לִבְרֵאי וכ׳ thou didst feed my son, and didst not wash thy hands (v. שָׁשֵׁי). Ib. 95b אירכו השתא סְפֵיתוּ וכ׳ how near you came giving the sons of B. forbidden food to eat. Ib.a top מי לא סָפֵי לָךְ וכ׳ (Ar. סָפְאֵי) should I not have given thee a portion of the fat ox? Ib. דזבן..וסֵ׳ such and such a gentile bought of it, and he gave me of it. B. Bath. 21a קביל וסָפֵי ליה וכ׳....עד שית Ar. (ed. אַסְפֵּי *Af.*) until six years of age take no pupils, from six and upward take (the child) and feed him (with knowledge) as you feed an ox; a. fr.—2) *to scrape together, collect.* Targ. O. Ex. XXVII, 3.—Cant. R. to I, 6 ס׳ חלא וכ׳ he grabbed up sand and put it in his mouth. B. Mets. 114b סָפֵי שקיל וכ׳ grab and take of these leaves (of Eden); סספא שקל he grabbed and carried them off.

Af. אַסְפֵּי same, *to give to eat.* Targ. Y. Num. XI, 18, v. supra.—B. Bath. 21a, v. supra.—[Lam. R. to I, 7 כד תספון כלה וכ׳, a corruption, prob. to be read: כד מַסְפִּין כלה וכ׳ 'when they give a bride to eat', some words like 'coarse food' being omitted.]

Ithpa. אִסְתַּפֵּי [*to be withdrawn,* cmp. *Nif.* of אָסַף II Sam. XVII, 13; Jer. IV, 5, a. e.,] *to shrink, be afraid.* Targ. Job XXXII, 6 אִסְתַּפֵּיתִי (h. text וזחלתי). Targ. Y. Gen. XXI, 17 תִּסְתַּפְּיִין (not תַּסְתַּפְּיִין). Ib. XLII, 4; a. fr.—Ber. 20a לא קא מִסְתַּפֵּי מר מידה׳ are you not afraid of temptation? Ib. 62a מיאי לא תִּסְתַּפֵּי are ye not afraid? Snh. 94b bot. לא אִיסְתַּפֵּי וכ׳ אלא be not afraid of this one, but be afraid of &c.; a. fr.

סְפִי, Yalk. Gen. 133 ס׳ קולא, read: סְפִיקוּלָא.

סְפִי m. (שְׁפָה = b. h. שָׂפָה) *rim.*—*Pl.* סְפָאוֹת, סְפָיוֹת. Y. Ab. Zar. II, end, 42a; Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17 (not סְפוּנָאוֹ), v. אַסְבְּנִיּוֹת; Kel. VIII, 9 סְפִיוֹת. Ib. IV, 4 סְפִיות Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. סְפָאוֹת, סְפָאוֹת; ed. שְׂפִיוֹת).—סְפִיין, Y. Sabb. VII, 10d top, v. סְפָא.

סַפְיָא, v. מְסַפְיָא.

סַפִּידָא, סְפִידָא, v. סִיפְדָּא.

סְפִיחַ (סַפַּח) m. (b. h. סְפִיחַ; סָפַח) *spontaneous growth, after-growth.*—*Pl.* סְפִיחִין, סְפִיחִים, (סָפָּ׳). Shebi. IX, 1 כל חס׳ מותרין חוץ מִסְפִיחֵי כרוב (Y. ed. סְפָחֵי..חסספחים) all spontaneous growths (of the Sabbatical year, dating from the sixth year) are permitted, except the after-growth of cabbage; Pes. 51b כל חס׳ אסורין וכ׳ (v. comment.). Sifra B'har, Par. 1, ch. I (ref. to Lev. XXV, 5) מכאן סמכו..חס׳ וכ׳ from here the scholars found a support for the prohibition of the after-growth. Shek. IV, 1 שומרי ס׳ בשביעית וכ׳ those appointed to watch the after-growth (of barley for the 'Omer) in the Sabbatical year receive their wages &c. Y. ib. 48a top ספחית (corr. acc.); a. fr.

סְפִימָס, סְפִימוֹס, v. סוֹפִיסְמָא.

סַפְיָא, v. מְסַפְיָא.

סְפִין, Y. Sabb. VII, 10d top, v. סְפָא.

סְפִימָא, v. סַבְסְבִי.

סְפִינָא, v. סְפִינְתָּא.

סְפִינָה f. (b. h.; v. סָפָן 2) [*storage,*] *freight-ship.* Taan. III, 7, v. טָרַח. B. Bath. 91b top (on the death of Abraham) אוי לה לס׳ וכ׳ woe to the ship whose captain is gone; a. fr. —*Pl.* סְפִינוֹת. Ex. R. s. 17, end ס׳ של פירטין pirate ships; a. e.

סְפִינָא, סְפִינְתָּא ch. same. Targ. I Kings IX, 26, sq. ספינא Bxt. (ed. סְפִינְתָּא collect. noun; ed. Wil. סְפִינָתָא, *pl.*). Ib. X, 22.—Taan. 21a אסקריא ס׳, v. אִסְקְרְיָא. Ned. 50a, v. אֵירְלָא; a. e.—*Pl.* סְפִינָן, סְפִינָתָא, constr. סְפִינֵי. Targ. O. Deut. XXVIII, 68. Targ. I Kings XXII, 49. Targ. Is. XXIII, 1; a. fr.

סְפִיק, v. סְפַק. [Pesik. B'shall., p. 89a, ס׳ לחו, read: סְפִירְקוּלָא.]

סְפֵיק, v. סְפַק.

סְפִיקָא, v. סָפֵק, a. סְפֵיקָה.

סַפֵּיקָא f. (סְפַק) *sufficiency, opportunity, possibility.* Targ. Y. Gen. XXXI, 29.—V. next w.

סְפֵיקָה I f. h. same (frequ. Chald. form סַפֵּיקָא (v. preced.) or סְפֵיקָא). Y. Peah I, 15c sq. דאיש ס׳ בידו וכ׳ the man has the power (possesses the means, to honor his parents) but the married woman not; Y. Kidd. I, 61a bot.; Bab. ib. 30b סְפֵיק; ib. 35a; Tosef. ib. I, 11 סָפֵק. Yalk. Ex. 259 אין ספיקא בידי וכ׳ I am unable to give it to you; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 ספק. Koh. R. to I, 15 שהיית ספיקא בידך וכ׳ thou didst have an opportunity to repent. Midr. Till. to Ps. LXXXVI, 1 וספוקה בידו וכ׳ ed. Bub. (corr. acc.; oth ed. וספק) while he has the power to prevent it. Ker. 5a אינו סיפק, v. עִיקֵּר; a. fr.

סְפֵיקָה II f. *doubt;* pl. סְפֵיקוֹת, v. סָפֵק.

Digitized by Google

סְפִיקוּלָא I, סְפִיקוּלָה, (סְפַקוּלָ׳) m. (spiculum) *dart, javelin;* נתן ס׳ [*to put up the javelin,*] *to call for judgment; to sentence* (v. Sm. Ant. a. Luebker Reallex. s. v. Hasta), opp. דִּימּוֹס II. Y. Ber. IX, 14b וכשהוא נותן ס׳ תכל וכ׳ but when he orders judgment, all murmur against him; Lev. R. s. 24, beg. ספיקלא.— Gen. R. s. 79 וכד ·· ס׳ וכ׳ and when he heard the divine voice say 'judgment', the bird was caught; Koh. R. to X, 8 ספיקלא (correct the passage as in Gen. R. l. c.); a. e.— Ex. R. s. 15 prepare the swords (v. אֲסַפְתִּי), שאם ירדו ישמעו אספיקולא that, in case they rebel, they may hear the call for judgment ('spicula'). Midr. Till. to Ps. XCII ישב עליו בדין לספק לו, read: ישב עליו לס׳ (בדין, a gloss) he sat down to pronounce judgment upon him.

סְפִיקְלָה I, סְפִיקוּלָא f. (specula) *watch-tower.* Y. Sabb. I, 3b bot.

ספיקמורין, v. סְקִירְפָּטוֹרִין.

סְפִיקְלָה, סְפִיקְלָא, v. סְפִיקוּלָא.

סְפִיקְלָטוֹר, v. סְקָפְלָאטוֹר.

ספיקריא, ספיקליא* Y. Ber. VIII, 13c bot. בבית ס׳; Asheri to Ber. 59a בכספוקלריא, Ma'ăd. Yomt. a. l. בבית ספיקלרי, prob. to be read: בבית סְפִיקְלָרְיָא (v. סְפַקְלָרְיָא) *in the mirror-room,* i. e. *toilet-room.*

סַפִּיר, m. (b. h.; סָפַר) 1) *sapphire.* Ex. R. s. 38, end על ס׳ היח וכ׳ on the sapphire (in the high priest's breastplate) the name of Issachar was engraven. Pesik. 'Ăniya, p. 135b וחס׳ לא חסר ...נבקע the anvil was split, the hammer was broken in two, but the sapphire remained intact. Lam. R. to IV, 7, v. גְּזֵרָה; a. e.—V. סַכְּפִירִינוֹן.—2) *sappir,* name of a species of beans. Kil. I, 1, expl. Y. ib. 27a top פושונת (R. S. to Kil. l. c. פַּרִישׁוֹנָא).

סַפִּיר־, v. סָפַר.

סְפִירָא, f. *goat's hair,* v. צְפִירָא II.

סְפִירָה, סַפִּירָא f. (σφαῖρα) *ball.* Pesik. R. s. 3; Num. R. s. 14 כחדא ס׳ וכ׳ like the ball with which girls play &c., v. כַּדּוּר.

סְפִירָה f. (b. h.; סָפַר) 1) *counting.* Nidd. 73a ראוי לס׳ fit to begin with it the count (of the seven days of purification); ib. לִסְפִירַת או כי תזוב for the count required in the case described Lev. XV, 26, sq. Sifra Emor, Par. 10, ch. XII (ref. to Lev. XXIII, 16) כל סְפִירָתָם לא וכ׳ all they have to count (from Passover to the Feast of Weeks) shall be no more than fifty days. Ib. ס׳ שהיא תלויה בב״ד וכ׳ a count which depends on the court (deciding on the New Moons), to exempt the weekly Sabbath, שסְּפִירָתָהּ בכל אדם which everybody counts; Men. 65b; a. fr.—*Pl.* סְפִירוֹת. Ib. כל ס׳ שאתה סופר וכ׳ all the counted days together shall be no more than fifty (v. supra); a. e.—Yalk. Chr. 1075, v. סְפוֹרָה.— 2) *writing, recording.* Gitt. 21b; Succ. 24b (ref. to ספר, Deut. XXIV, 1) לִסְפִירַת דברים וכ׳ (the word *sefer* refers not to the writing material but) merely to the act of writing the words (formula of divorce). Yalk. Deut. 936; Erub. 15b לספירות.

סְפִירוֹת f., v. preced.

סַכְּפִירִינוֹן, v. סַכְּפִירִינוֹן.

סֵפֶל m. (ספל *to scrape, cut out*) 1) (b. h.; cmp. סַהַ) *bowl, basin.* Kidd. 31a השכל לתן מים בס׳ וכ׳ pour water into a bowl for them (to drink from) &c., v. קִנְקַנַּי I. Nidd. 27a; Y. ib. III, 51a במוציא את הס׳ וכ׳ when he carries away the basin (with the after-birth) &c. Cant. R. to I, 1; Koh. R. to I, 1 (ref. to ריקח, Prov. XXX, 1) כס׳ הזה שנתמלא בשעתו וכ׳ like a bowl which is filled in due time and emptied in due time, so did &c.; Num. R. s. 10; a. e.—*Pl.* סְפָלִים, סְפָלִין. Sabb. 129b the rich keep the after-birth בס׳ של שמן in basins filled with oil; Tosef. ib. XV (XVI), 3 בסיפלי (corr. acc.). Ber. 44a סְפָלֵי טריח basinfuls of salted fish. Zeb. 91b לס׳ for the bowls (for *libations*); a. e.—2) *a frame stool* or *bench;* also *night-stool,* interch. with סַפְסָל. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 הזית..יושב על הס׳ וכ׳ (ed. Bub. ספסל) the Philistine (to save himself from the attack of the mice) seated himself on a stool of bronze; והזית הס׳ נבקע and the stool burst of itself, and the mouse came up &c.; Midr. Sam. ch. X; Yalk. Sam. 102; Yalk. Kings 222 ספסל; Yalk. Ex. 183 ספסל; a. e.—*Pl.* as ab. Tosef. Ab. Zar. VI (VII), 3 הס׳ וזקתידראות ed. Zuck. (Var. הסְּפָסְלִין) stools and chairs. Midr. Sam. l. c.; Yalk. Sam. l. c.; a. e.

סְרָף, סַפְלָא ch. same, *bowl.*—*Pl.* סְפָלֵי, סְרֵי׳. Targ. Y. Num. XV, 7.—[Targ. Y. Ex. XXIV, 6 ספלים Ar.; ed. מזרקיא; h. text אגנות).

סַפְלָנִי, v. סִרְפָּלָנִי.

סַפְמָא, סָפֵם, v. שָׂפָם.

סַפְמִיָּא, v. אִסְפַּמְיָא.

סָפַן (cmp. צָפָה, צָפַן) [*to look up to, look out for,*] 1) *to respect; to care for, mind* Y. Snh. X, beg. 27c זהו שאומר ...ואיני סוֹפְנָהּ that is he who says, there is a Torah, but I do not mind its authority; Y. Peah I, 16b סבלה (corr. acc.). Tosef. Sot. III, 14 ולא סָפְנוּהוּ וכ׳ (Var. סנפוהו, corr. acc.) they minded him not, because he was merely a common soldier (גּוֹלְיָר). Sifré Deut. 33 (ref. to דיום, Deut. VI, 6) שלא יהו...שאין אדם סופנה Rashi ed. Berl. a. l. (ed. סופרת, corr. acc.; Ms. 3 צוֹפְנָהּ, v. ed. Fr. note) that they be not in thy eyes like an antiquated ordinance which nobody minds; Yalk. Deut. 840 שאין הכל סוֹפְנִין אותה (not סיפגין). Tosef. Keth. VII, 5 תתא מוטלת ואין כל בריה סופנה (not בריא) she will lie dead and none will care for her (to bury her); Keth. 72a סופנה...סופרה..ואין (R. Hillel quoted in Sifré l. c., ed. Fr. note צופנה) and none will mourn for her, and some say *sof'nah*; (Y. ib. VII, 31b bot. משגרתה).— Part. pass. סָפוּן; *pl.* סְפוּנִין, סְפוּנִים. Ex. R. s. 20 והדיחה ס׳ בפניו (some ed. בעיניו) and I enjoyed his respect. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2 וכי מה אנו ס׳ שאתם וכ׳ what is our distinction, that you murmur against us?; Yalk. Ex. 258. Tanh. Vayesh. 3 אתה עושה...כאלו הוא ס׳ thou wouldst treat the idolater as if he (his idolatry) was respected. Ib. איקו ס׳ are regarded as nothing (before God); a. e.—[2) (b. h.) *to provide, lay up*; v. next w.]

Digitized by Google

סְפַן ch. same, 1) *to brighten, scour*; v. *Ithpe.*— 2) *to regard.* Targ. II Esth. I, 12. Ib. VII, 9 (10).—3) *to look out for, provide, store*; (of a bird's ovary) *to be fructified.* Bets. 7ª ביצי דסָפְנָא מארשא eggs laid by a hen that was fecundated by friction in the dust, v. הִכְרָא. Ḥull. 58ª בדספנא מארשא if the hen was fructified by friction &c.

Ithpe. אִסְתַּפַן 1) *to be brightened, scoured.* Targ. Y. Lev. VI, 21 (cmp. Tosef. Nidd. VIII, 11 חצצירין, quot. s. v. צְמוֹן I). —2) *to be provided, laid in.* Koh. R. to XI, 9 [read:] עד דאיסתפנן פרישי until the money which he owes is hatched (brought together); (Pesik. Shub., p. 164ᵇ מיתפשר, v. פְּשַׁר).

סַפָּן m. (denom. of סְפִינָה) *sailor, captain* of a freight ship. Shebi. VIII, 5, v. בַּיָּיר. Tosef. B. Mets. IX, 14, a. e.—*Pl.* סַפָּנִין. Sabb. XV, 1, sq. קשר חס', expl. ib. 111ᵇ, v. אִיסְטְרִידָא. Kidd. IV, 14 חס' רובן וכ' sailors are mostly pious men. Y. M. Kat. III, 82ᵇ bot. אריריו וסַפָּנָיו וכ' (not אדריו) his farm-hands, and the sailors and camel drivers in his employment.

סַפּוֹנָא, סַפּוֹנָא ch. same. Bekh. 8ᵇ bot. א"ל לספו' וכ' he said to the captain, untie thy ship.—*Pl.* סַפָּנִין, סַפָּנְיָא, סַפּוֹנֵי. Targ. I Kings IX, 27. Targ. Jon. I, 5. Ib. 6 (not סָפָן); a. e.—B. Mets. 84ᵇ ספונאי; Yalk. Prov. 964 סַפָּנֵי. Ned. 50ª, sq.

סַפְנָא m. (סָפַן; cmp. סְפִינָה) *store-room, hold.* Snh. 108ᵇ ס' דתיבותא the hold of the ark.

ספסוניא, Yalk. Ps. 656, v. סִימְסוֹנְיָא.

סַפְסוּפָא, סַפְסוֹפָא m. (= אספס; אסף) *riotous gathering*, or *indiscriminate capture* of people during a riot. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. איתצד בס' was caught in a riot.

סַפְסַל, v. סַפְסָל.

סַפְסִירָא c. (סָפַר; cmp. *σαμψῆρα* Jos. Ant. XX, 2, 2) *sword.* Targ. Prov. XII, 18. Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—B. Bath. 21ᵇ שקל ס' למיקטליה he took up a sword to kill him. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. טעין חד סַפְסִירָא carrying a sword; בחרא ס' וכ' with this sword did Bar N. kill his brother. Snh. 7ª כי רחימותין עזיזא אפותיא דס' וכ' when our love was strong, we found room to sleep on the broadside of a sword &.; a. e.—*Pl.* סַפְסִירֵי. Targ. Prov. XXX, 14 Ms. (ed. סַפְסִירֵי).

סַפְסִירָא m.=h. סַפְסָר, *accountant, middleman, broker.* B. Mets. 42ᵇ ס' דזבין וכ' a middleman who buys here and sells there (immediately). Ib. 63ᵇ והא בעי למיתב זוזי לס' but would he not have had to pay the broker?, i. e. has he not the advantage of saving the broker's fee?

סַפְסִירוּתָא *f.* (preced.) *broker's work, agency.* B. Mets. 63ᵇ סַפְסִירוּתֵיהּ... זוזי a man's money does the brokerage for him, i. e. dealers come to the capitalist directly.

סַפְסָל m. (v. סָפַל 2) *frame, bench, stool.* Kidd. 70ª ס' דאמור רבנן וכ' call it *safsal* (Hebrew) as the scholars do, or &c. (v. אִיסְטַבָּא 2). Kel. XXII, 3 ס' שנימל וכ' a bench (long board) which has lost one of its ends (supports). Tosef. ib. B. Bath. I, 12 ס' שנחתרץ a frame which has fallen apart. Mikv. V, 2; a. fr.—*Pl.* סַפְסָלִין. Y. Ber. IV, 7ᵈ top שמנים ס' תיו שם של וכ' eighty benches (forms) of students were there. Tosef. l. c. 11 חס' שבפונדקאות the (movable) benches in inns; חס' של מלמדי וכ' the school teachers' benches (open frames serving as foot-rests for those behind). Kel. XXII, 10 ס' שבמרחץ (used as singular) the (marble) board-frame (with wooden supports). B. Bath. IV, 6 חס'... לא מכר (Babli ed. 67ᵇ חִסְפָּלִין) has not sold (with the bath-house) the boards of the seats. Ib. 67ᵇ בית הס' Ms. H. a. R. (ed. הספלים) the room where the seats are kept. Pes. 51ª סַפְסָלֵי נכרים the frames on which gentiles spread their goods. Snh. 104ᵇ לחכה אש בסַפְסָלֵיהֶן (some ed. בסַפְסָלֵיהֶם) fire lapped their benches; a. fr.

סִיף, סַפְסָלְתָּ, סַפְסָלָא ch. same. Sabb. 29ᵇ גרר ס' dragged in a form (for the students to sit on). Y. ib. XV, beg. 15ª חן דמקפל על ס' he who folds a garment over a frame; a. fr.—*Pl.* סַפְסָלְיָא, סַפְסָלַיָּיה, סַפְסָכֵי. Targ. Y. II Gen. XV, 17.—Ber. 28ª, v. יְסַף. Y. Sot. I, 16ᵈ bot., v. מְדַצְּעָא; a. e.

סִיף, סַפְסֵף (denom. of סוֹף) *to cut the ends of, trim; to graze.* Naz. VI, 3 (39ª) או שסי כל שהוא (Bart. שִׁסְּיפְשֵׁהּ, cmp. שָׁפָה) or trimmed his hair ever so little. Ib. 39ᵇ. Y. ib. VI, 55ª bot. לרבות את המְסַפְסֵף to include (in the prohibition) him who trims his hair. Y. B. Kam. VI, 5ᶜ top סִיפְסְפָה אבניו if the fire grazed his stones. Ib. אי מְסַפְסֵף or it went on grazing (objects) even to a mile's distance; v. סְבֵךְ II.—Y. Bets. IV, 62ᶜ bot. אין מְסַפְסְפִין אותה באור you must not trim the ends of a wick by burning it (Bab. ib. 32ᵇ מיחבחבין); v. סְמַס II.

סַפְסָר m. (reduplic. of סָפַר) *accountant, expert in prices, speculator.* B. Mets. 51ª בחגר ס' וכ' it means a speculating trader... he knows well what his goods is worth &c.—V. סַפְסִירָא.

סַפְסָר, v. סַפְסִירָא.

סָפַק I (b. h.; cmp. סָפַד), *Pi.* סִיפֵּק 1) *to strike, clap*, esp. *to clap the hands against the hips to a certain tune* in mourning or in rejoicing; cmp. סָפַח I. Bets. V, 2 (36ᵇ) ולא מְסַפְּקִין you must not clap or dance (on the Sabbath or Holy Day). Tosef. Sabb. VI (VII), 2 המְסַפֵּק וכ' he who strikes the hip, claps hands or dances by a flame (a superstitious practice); a. e.—V. סִיפּוּק I.—2) (cmp. נָקַשׁ, נָקַק) *to join closely; to attach; to engraft* Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ במְסַפֵּק חבל על חבל when he ties a rope to a rope (of the halter). Kil. VI, 9 סְפָקָהּ בחבל וכ' if, in training the vine, he attached to it a rope or a reed (with which he fastened it to a plant). Par. XII, 1 מְסַפְּקוֹ וכ' תאזוב... if the hyssop is too short, he ties it to a thread &c. Y. Orl. I, 61ª bot. ילדה שסִיפְּקָהּ a young plant (subject to 'Orlah) which one engrafted on an old tree; a. fr.—V. סִיפּוּק I.

סִיפִּיק, סַפֵּק ch. same, *to strike, knock.* Targ. Job XXXIV, 26 סַפֵּיקִינוּן ed. Lag. (ed. Wil. סַפְּקִינוּן *Pa.*).—Esp. *to clap hands.* Targ. Lam. II, 15 (ed. Lag. a. oth. סָפְקוּ); a. e.—[Targ. Koh. IV, 16 לאסתפקא, read with ed. Lag. לְאִסְתַּקְפָא, v. סְקַף I.]

סָפַק II (b. h. שָׁסַף) *to divide, distribute; to supply;*

Digitized by Google

to suffice. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 ולא סָפְקוּ אלא וכ' and they supplied water for only seventy date trees; כיון וסיפקו לחם ושנו וכ'... when the Israelites came and six hundred thousand men encamped around them, they supplied them (with drinking water), and this a second and a third time.

Pi. סִיפֵּק to *supply, furnish*. Ib. s. 6 אם מְסַפֵּק לנו צרכנו וכ' (ed. Weiss מַסְפִּיק, *Hif.*) if he supplies our wants, we shall serve him &c. B. Mets. IX, 1 (103b) שניהם מְסַפְּקִין את חוקנים the two together have to furnish the needed poles. Sot. 11b הרי מְסַפְּקוֹת לחם מים ומזון they supplied them with water and food; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XCII לסיפק לו, v. סְפִיקוּלָא I.]—V. סִיפּוּק II.

Hif. הִסְפִּיק 1) *to distribute, supply*. Lev. R. s. 4 (ref. to Job XXXIV, 37) אתה מַסְפִּיק בנינו וכ' thou distributest thy sins among us, i. e. we have to suffer for thy sins; Yalk. Job 920 משתדק (corr. acc.; Var. מַשְׁפִּיק). Mekh. l. c., v. supra; a. e.—2) (with ביד) *to give sufficient time* or *power; to allow* an opportunity. Ab. V, 18 אין מַסְפִּיקִין בידו וכ' no time (or opportunity) will be given him to do repentance; Yoma 87a; Tosef. ib. V (IV), 11. Ib. 10 אין מספיקין בידו וכ' he will be given no opportunity (temptation) to sin; a. fr.—3) *to have sufficient time, power* &c.; *to succeed, finish*. Taan. 21a לא הִסְפַּקְתִּי לפרוק וכ' I had not yet finished unloading when &c. Y. Ber. IX, 14b bot. לא ה' לומר עד וכ' he had not yet finished saying Sh'm'a, when he expired; a. fr.—[Ib. 14a מספיק למדינה, v. סָפַח.]

Hitpa. הִסְתַּפֵּק *Nithpa.* נִסְתַּפֵּק 1) *to be supplied, to supply one's self*. Pes. 8a במסתפק when it is a store-room from which supplies are taken for the table; ib.b. Y. Ab. Zar. V, 44d bot. אבותיכם היו מִסְתַּפְּקִין משלנו וכ' (בשלנו) your fathers used to buy supplies (of wine) of our fathers, why do you not buy of us? Y. Dem. III, 23c, a. e. מִסְתַּפֶּקֶת, v. סִירְקִי. Erub. 88a אדם עשוי לִהְסְתַּפֵּק סאתים וכ' a person usually consumes two S'ah of water a day (from the supply in the cistern &c.); a. fr.—Der. Er. ch. VII ונִסְתַּפְּקוּ they ate and were amply supplied (enjoyed their meal).—2) (cmp. סָפֵק) *to be doubtful* Y. Yeb. XI, end, 12b לו נ' he was in doubt.

סַפֵּיק, סַפֵּק ch. same, 1) *to supply, furnish; to give an opportunity*. Targ. Y. II Num. XXIV, 6. Targ. Y. II Deut. XXVIII, 32.—2) *to be sufficient; to have enough; to have done*. Targ. I Kings XX, 10. Targ. I Chr. XXVII, 24. Targ. O. Gen. XXIV, 19 דִיסַפְּקוּן ed. Berl. (oth. דִיסַפְּקוּן, *Pa.*; Y. דִי סַפְּקוּן); a. fr.—[Targ. Lam. II, 11 ספקו בדמעין וכ' my eyes have done shedding tears; prob. to be read: פסקו; h. text כלו.]

Pa. סַפֵּיק 1) *to distribute, supply*. Targ. O. Deut. II, 7 סַפֵּק (ed. Berl. סוֹפֵיק *Poël*; Y. ed. Vien. סְפִיק, read: סוֹ'). Targ. Hos. II, 7; a. fr.—2) *to be sufficient*. Targ. Jud. XXI, 14. Targ. Num. XI, 22; a. e.—Esp. (with ירא; interch. with *Pe.*) *to be able, afford*, Targ. Y. Lev. XIV, 21, sq.; 30, sq.—V. מְסַפְּקָא.—3) *to divide*.—Part. pass. מְסַפֵּק, מְסַפְּקָא *divided* in opinion, *doubtful, questionable*. Targ. Lam. V, 3 מס' ר' אסי סָפוּק מס' לית R. A. was undecided in his opinion. Pes. 117a אלמא מס' לית which proves that he was undecided; a. fr.—Hence: 4) *to create a doubt, make doubtful, treat as doubtful*. Kidd. 39a (ref. to doubtful 'Orlah fruit outside of Palestine) סַפֵּק לי וכ' make them doubtful for me (pluck them in my absence), and I shall eat them. Ib. מְסַפְּקִי לדדי they made (the fruit) doubtful to one another (by exchanging fruit cut by the one in the absence of the other). Bekh. 49a מְסַפְּקִינָן לירה we treat it as doubtful.

Poël סוֹפֵק *to supply*. Targ. Hos. XIII, 5. Targ. Deut. II, 7, v. supra.

Af. אַסְפִּיק 1) same, *to supply; to be sufficient*. Targ. Y. II Gen. XLIX, 20. Targ. Josh. XVII, 16; a. e.—2) *to divide, distribute*. Targ. Job XXXIV, 37 (v. Lev. R. s. 4, quot. in preced.).

סָפֵק m. (preced.) *sufficiency*, v. סְפֵקָה I, a. סִיפּוּק II.—[Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ס' ידים, v. סַלְפִּינְגֵּס.]

סָפֵק m. (preced. wds.) 1) *division, doubt*, opp. וַדַּאי. Ker. IV, 1 ס' אכל ס' לא אכל if there is a doubt whether or not he has eaten forbidden fat; ס' יש בו וכ' if there is a doubt whether it was the legally required quantity. B. Bath. 10a ס' מקבלין...ס' אין וכ' it is uncertain whether it will be accepted from him or not. Ab. Zar. 41a ודי ס' וכ', v. וַדַּאי. Y. Bets. I, 60b bot. סְפֵקוֹ סְפֵקָה where there is a doubt about it, v. וַדַּאי. Ib. מאי ס' יש שם what is the doubt there? i. fr. what difference does it make in practice?—Yeb. 37b, a. fr. ממון חמוטל בס', v. מָמוֹן. Ker. VI, 3 (25a) חמרתן עד שתכנס לס' (Var. in Talm. ed. לבירת חס') wait until you arrive at a condition of doubt, i. e. until you are in doubt as to having committed a sin requiring a sacrifice. Ib. 2 פָּרָה סְפֵקָה וכ' the heifer has atoned for the doubt for which it has been put to death, and is gone (i. e. at the time of its being thrown down the murderer was unknown); ib. 25a עדיין לא כיפרה סְפֵקָתָהּ it had not yet atoned for the doubt for which it was to be put to death; a. v. fr.—*Pl.* סְפֵקוֹת, סְפֵק (*fem.*). Kidd. IV, 3 ואלו הן חס' and these are the cases of uncertain parentage. B. Mets. 83b ס' שלכם cases in which you act on doubts (mere suspicion), v. וַדַּאי. Y. Keth. I, beg. 24d שתי ס' a double doubt, v. next w.; a. e.—2) *dilemma, difficulty*. Cant. R. to VII, 8 למה באו ישראל בס' וכ' why did the Israelites get into trouble in the days of Haman?

סַפֵּי, סַפֵּקָא ch. same. Targ. Y. Lev. VIII, 15 סְפֵיק (סְפֵק) constr.—Ber. 3b מי איכא ס' קמי וכ' is there a doubt before God?; Gitt. 6b. Ker. 21a, a. e. כוי הוא the Koy is a doubtful animal (as to classification), v. כּוֹי. Ib. אצטריך ס' קרא למיסר does it need a special intimation in the Biblical text to forbid the blood of an animal of doubtful classification?; Yoma 74b אצטריך קרא לרבויי ס' does it need an intimation in order to include an animal of doubtful classification (i. e. is it doubtful with God who revealed the Law)?; a. v. fr.—ס' סְפֵיק (סְפֵק) the doubt of a doubt, *double doubt*. Ab. Zar. 70a bot. תוי לירה ס' ס' it is a doubly doubtful case (first, whether a Jew or a gentile opened the cask, and secondly, if a gentile, whether he touched the wine). Keth. 9a; a. fr.—*Pl.* סְפֵקֵי, סְפֵקִי. Hull. 18b דאסירלו ס' דגברי גריס who records even the doubts as to the authorities of a Halakhah. Ib. 95b תליסר גמלי ס' וכ' thirteen camel loads of questionable cases of *t'refah*; a. e.

סְפֵקָה, *pl.* סְפֵקוֹת, v. סָפֵק.

Digitized by Google

סְפַקְלָא, סְפַקלָא לת, ..., v. סְפַיקוּלָא.

סְפַקְלָטוֹר, סְפַקְלָאטוֹר masc. (speculator, v. אִיסְפַּקְלָטוֹר) *executioner.* Sifré Num. 91. Lev. R. s. 26 נעשה ס' לכל וכ' (the serpent) has become the executioner for all who break down fences (of customs, with ref. to Koh. X, 8). Lam. R. to II, 1; a. fr.—*Pl.* סְפַקְלָטוֹרִין, סְפַקְלָטוֹרִים. Ib. introd. (R. Josh. 2) ספקלטרים..לפתח 'to open the mouth for murder' (Ezek. XXI, 27) refers to the executioners. Pirké d'R. El. ch. XLVIII סְפַקְלָטוֹרֵי פרעה (not סנקלטורי) Pharaoh's executioners; a. e.

סְפַקְלָטְרִים, v. preced.

סְפַקְלִי*, Koh. R. to IX, 18 (expl. על חבירת II Kings XVIII, 37), a corruption, prob. to be read פילקס (φύλαξ) *chief of the guard* (excubitor).—V. סְקָרִיפָטוֹר.

סַפַּקְלַרְיָא *f.* (specularia) *window-panes; mirror.* Y. Ber. VIII, 12b bot. בתוך ס'..נר a light in one's lap, in a lantern, or seen in a mirror. Kel. XXX, 2 תמחוי שעשאו ס' ed. Dehr., v. אַסְפַּקְלַרְיָא. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 מלבן של ס' a frame with glass, i. e. a glass window; a. e.

סְפַר (b. h.) [*to cut; to mark,*] 1) *to write; to count.* Y. Kil. VII, end, 31a יְסַפּוֹר he (who is in possession of property bought from an oppressor, v. אָנַס) must count (settle with the original owner according to rules, v. גּוֹרְדִּינִי), opp. יחזיר he must return the property; ib. יְסַפֵּר (or יְסַפֵּר *Pi.*). Kidd. 30a שׁדִּין סוֹפְרִים, v. סוֹפֵר. Nidd. 69a סוֹפַרְתָּן למנין וכ' she counts them in with the requisite number of seven days. Ib. 31a יושב וסוֹפֵר וכ' sits and records the copulations &c. Men. 65b, v. סְפִירָה; a. v. fr.—[Sifré Deut. 33 סדפרה; read: סוֹפְנָה, v. סְפָנָה.]—Part. pass. סָפוּר, q. v.—2) *to cut, shear,* v. infra.

Nif. נִסְפַּר *to be counted.* Bekh. 45a שנִסְפֶּרֶת ע"ג היד when the additional finger is counted (is in a line) with the others; Yalk. Sam. 156.

Pi. סִיפֵּר 1) *to cut, shear.* Sot. 49b, a. fr. מְסַפֵּר קומי, v. קוֹמִי I. Ib. תתירו (לו)לְסַפֵּר וכ' they allowed him to cut his hair in gentile fashion, because of his connections with royalty. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII תְּסַפּוֹר, v. קוֹמִי I. Tosef. Bets. III, 19 אין מְסַפְּרִין תירק וכ' you must not no trim vegetables with the clipper (on the Holy Day) &c.; a. fr.—2) *to tell, speak, count.* Y. Kil. l. c., v. supra. Gen. R. s. 78 (ref. to אברהם in place of Neh. IX, 7) סיפור הוא מְסַפֵּר וכ' he states a historical fact, saying &c. Y. Ber. IX, beg. 12d אם בא אדם לְסַפֵּר וכ' if one were to undertake to count the mighty deeds of the Lord, he would be ruined (ref. to Job XXXVII, 20); המספר בשבחו וכ' he who tells the praise of the Lord more than is beconing. Ib. מכאן..אסור לְסַפֵּר וכ' beyond that (which has been adopted in ritual prayers) one must not tell &c. Arakh. 16a לעולם אל יְסַפֵּר אדם בטובתו וכ' man should not count up his neighbor's good qualities, for he may be induced to speak of his shortcomings; B. Bath. 164b. Sot. 42a מְסַפְּרֵי לשון הרע gossipers. Snh. 38b בלשון ארמי סי' spoke Aramæan; a. v. fr.—Ib. 52b סי' תימנו if he (the scholar) holds conversation with him.

Hithpa. הִסְתַּפֵּר *to have one's hair cut.* Ab. Zar. II, 2 אין מְסְתַּפְּרִין מתן וכ' you must not have your hair cut by them in any place (on account of danger to life). Tosef. ib. III, 5 ישראל הִסְתַּפֵּר וכ' if an Israelite has his hair cut by a gentile, he must look into the mirror; Ab. Zar. 29a; a. fr.

סָפַר ch. same, 1) *to count, mark, write,* v. סְפָרָא I.—2) *to shear,* v. infra.

Pa. סַפֵּר *to cut, shear, shave.* Targ. Job I, 20 (Ms. סְפַר *Pe.*). Targ. Y. Lev. XIII, 33 (not יְסַפֵּר); ib. XIV, 8, sq. (h. text וגלח); a. fr.—Lev. R. s. 28, end יתיב וְסַפַּר ליה (Haman) sat down and cut his (Mordecai's) hair; ib. (מן) מן דחסל מְסַפְּרָא ליה when he had done cutting his hair; a. fr.—Part. pass. מְסַפַּר. Ib. איית בר נש...ולא מ' is there a man who putts the royal crown on his head without having his hair cut?; Esth. R. to VI, 10.

סַפָּר m. (preced. wds.) 1) (v. סְפַר) *Bible teacher.* Y. Maasr. III, 50d בית...טובלין לס' ולמַשְׁנֵה (not ולא למשה) school houses for Bible and Talmud make fruits *ṭebel* for the Bible teacher and for the Talmud teacher. [Perh. to be read: סָפַר Chald. form.]—2) *hair-cutter, barber.* Sabb. I, 2 לא ישב אדם לפני חס' וכ' one must not sit down for the hair-cutter near Minḥah time before saying the prayer. Shebi. VIII, 5; a. e.—*Pl.* סַפָּרִין, סַפָּרִים. Kel. XIII, 1 זוג של ס' the barbers' scissors. Sabb. 9b. v. מַעֲמוֹרֶת; a. e.

סַפָּרָא, סָפָר ch. same, *hair-cutter.* Targ. II Esth. VI, 12.—Lev. R. s. 28, end; Esth. R. to VI, 10. Lev. R. s. 14, end ליח ס' דמספר לגרמיה no hair-cutter can cut his own hair (i. e. the female sperm begets the male embryo and vice versa); a. e.

סְפַר m. (סָפַר) [*mark, march,*] *boundary, border district.* Yeb. 48b עיר הסמוכה לס' a town near the boundary. Sot. 42a פצמים מדבר עמו אחת בס' וכ' the priest addressed the people twice, once on the border line (before entering the enemy's land) and once before the battle. Tosef. Erub. IV (III), 5 באו...חסמוכות לס' if the enemy invades towns near the boundary (of Palestine); Y. ib. IV, 21d bot.; Bab. ib. 45a. Ib. ובבל כעיר הסמוכה לס' וכ' and Babylonia is (as regards the duty of defence) like a town near the boundary, which was interpreted to mean Neharde'a. Num. R. s. 16 מה ראה לישב לו על הס' וכ' what reason had he (Amalek) to settle on the border, on the way of the entrance of the Israelites into the land?; a. e.—*Pi.* סְפָרִים, constr. סִפְרֵי. Y. Ḥall. II, 58b bot. ס' א"י Palestinian districts, ס' חוצה לארץ foreign districts (conquered by Israelites).

סַפַּר ch., constr. סְפַר, same; ס' יַמָּא *sea-district.* Targ. O. Gen. XLIX, 13 (h. text חוֹף); a. fr.—*Pl.* סַפְּרַיָּא, constr. סַפְּרֵי. Targ. Y. ib.—[Targ. Y. Lev. XIII, 45 ספריא, some ed., v. סַפְּדָא.]

סְפַר m. (preced. wds.) = סְפִירָה, *counting.* Naz. VII, 3 (54a) ימי סְפָרוֹ (comment. סְפִירוֹ; Y. ed. ספורו) the days which the cured leper has to count (Lev. XIV, 8); Y. ib. 56c bot. ספירו.

סֵפֶר m. (b. h.; preced. wds.) *letter, document, book.* Erub. 15b; Gitt. 21b; Succ. 24b, v. סְפִירָה. Eduy. I, 12, a. fr. ס' כתובה the formula of a *Kethubah.* Y. Sot. IX, end, 24c משמת ר"א נגנז ס' החכמה with the death of R. El. a book

Digitized by Google

of wisdom disappeared; Bab. ib. 49b נגנז ס׳ תורה; Tosef. ib. XV, 3 בטל ס׳ תורה. Gen. R. s. 24 סִפְרוֹ של אה״ר the book of Adam (the destinies of humanity); Ex. R. s. 40; Lev. R. s. 15 beg.; a. fr.—Esp. a *Biblical book*. B. Bath. 15a ירמיה כתב ספרו וס׳ מלכים וכ׳ Jeremiah wrote his book (the prophecies of Jerem.) and the Book of Kings and the Lamentations. Ib. 14b משה כתב ספרו וכ׳ Moses wrote his own book, and the Section of Balaam (the chapters on B., Num. XXII, 2—XXIV, 25) and Job; Y. Sot. V, end, 20d; a. v. fr.—ס׳ תורה (abbrev. ס״ת) (or ס׳ only) *the Pentateuch* in a scroll. Ab. Zar. 18a כרכוהו בס״ת וכ׳ they wrapped him up in the scroll &c. Sabb. 116a ס״ת שנמחק a scroll of the Pentateuch the writing of which is effaced; Yad. III, 5 ס׳ שנמחק; a. v. fr.— Kel. XV, 6, a. e. ס׳ חצורה the Pentateuch kept in the Temple court, v. חָצֵר.—ס׳ חוֹיא, ס׳ זעטוטים &c., v. respective determinants.—בֵּית סֵ׳, בֵּית הַסֵּ׳ the school in which the Bible is taught, secondary school, contrad. to בית תלמוד Talmud school. Y. Maasr. III, 50d, v. סָפַר 1. Midr. Till. to XCII, 16 שתולים...אלו תתינוקות שבבית ס׳ 'planted in the house of the Lord' (ib. 14), that means the children at school; a. fr.—*Pl.* סְפָרִים, constr. סִפְרֵי, סִפְרֵ׳. Ex. R. s. 41 זריז בכ״ד ס׳ well-versed in the twenty-four books of the Scripture. Sabb. 116a מינים ס׳ (ס׳ צדוקים) heretical books, v. מִין III. Snh. 68a שתי...כשני ס׳ תורה וכ׳ my two arms which are like two rolled up scrolls of the Torah, a. v. fr.—Ch. סְפָרָא, constr. סִפְרָ׳.

סַפְרָא, סָפָר I m. = h. סוֹפֵר, 1) *scribe, writer of documents; copyist.* Targ. Jer. XXXVI, 20, sq.; a. fr.—Ab. Zar. 9a, v. בַּצַּרְיָא. Ib. 10a, v. דַּוְקָנָא. Ḥull. 64b, sq. פסיק לחו ס׳ וכ׳ the copyist (of the Scriptures) divides them into two words. Y. Succ. II, 53a top סַפְרָה דגופתא the scribe of Gufta; a. fr.—2) *scholar, teacher.* Targ. Is. III, 2 (h. text נביא); ib. IX, 14. Targ. O. Gen. XLIX, 10 (h. text מחקק); a. fr.—Gen. R. s. 70, end אית ס׳ דלית וכ׳ is there a teacher that has no pupils?, i. e. I (Laban) learned trickery from you (Jacob).—Esp. *Bible teacher.* Y. Ḥag. I, 76c, a. e., v. מַתְנִין; a. fr.—ס׳ מתא, v. סוֹפֵר.—*Pl.* סַפְרַיָּא, סַפְרִין, סַפְרִיָּא, סַפְרֵי. Targ. Y. I Gen. XLIX, 10. Targ. I Sam. X, 15 (h. text נביאים); a. fr.—Sot. IX, 5 (49a), v. חִכְּרָא. Midr. Till to Ps. XCI, 6 מפקיד לס׳ וכ׳ ordered the school teachers to let the children go free (during the summer) from the fourth to the ninth hour of the day; Lam. R. to I, 3; Num. R. s. 12 לְסַפְרָיָא; a. fr.

סַפְרָא II pr. n. m. *Safra*, an Amora. Pes. 52b. Ḥull. 110b; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 119a.

סַפְרָא, v. סָפָר ch.

סַ׳, סַפְרָא ch., constr. סִפְרָ׳, סִפְרָא, 1) = h. סֵפֶר. Targ. Is. XXIX, 11, sq. Targ. Ex. XVII, 14. Targ. II Chr. XXXIV, 15; a. fr.—B. Mets. 85b bot. ס׳ דאדה״ר the book of Adam, v. סָפָר. Ber. 23a ס׳ דאגרתא a homiletical book, v. אַגָּדְתָא; a. fr.—Esp. *Biblical book; Pentateuch.* Snh. 93b מאי טעמא לא אקרי ס׳ על שמיה why was the book (of Ezra) not named from him (Nehemiah)? Meg. 22a בס׳ קרא he read from the Law. B. Kam. 82a בס׳ למקרא דשכיחי דאתו...דנין court is held on Mondays and Thursdays, because they (the villagers) are accustomed to come (to town) for the reading of the Law; a. fr.—*Pl.* סַפְרַיָּא, סִפְרַיָּא, סִפְרֵי, סִפְרֵ׳. Targ. Koh. XII, 9; 12.—Y. Maasr. III, end, 51a וצווח לחנן ס׳ קוסמי called them (the books of Agadah) books of sorcery; a. fr.—2) ספרא דבי רב, or ס׳ *Sifra (of the school)*, also called תּוֹרַת כֹּהֲנִים, a halakhic commentary on Leviticus. Targ. I Chr. XI, 22.—Ber. 18b. Ib. 11b; a. fr.—*Pl.* סִפְרֵי *Sifré (d'Be Rab)*, a halakhic commentary on Numbers and Deuteronomy. Snh. 86a ס׳ וכ׳ .... סתם סיפרא an anonymous tradition in Sifra belongs to R. Judah, in Sifré, to R. S.—Yoma 74a בשאר ס׳ דבי רב in a fragment of the books of Be Rab (ref. to Sifra Emor, Par. 11, ch. XIV).

ספרגוס, read:

סַפְרַגְיס f. (σφραγίς) *seal.* Gen. R. s. 32 נתן ס׳ שלו עליו he put his seal on it (the prison door); ib. s. 49; Yalk. Gen. 34 איספרגוס. Midr. Till. to Ps. XVII, beg. שמו של הקב״ה חקוק...כטין איסטרטיגוס (ed. Bub. איסטרטיגוס; corr. acc.) the name of the Lord is impressed upon the hearts of the angels like a seal.

סַפְרָה, v. סִפְרָא.

ספרוה, v. כרפוונה.

סַפְרוּתָא, סַפְרִיתָא f. (denom. of סַפְרָא) *teacher's office.* Y. Meg. IV, 75b bot. שרון לירח מן סַפְרִיתָא they discharged him from the teacher's office.

סַפְרִינוֹן, v. סַפְרִירִינוֹן.

סַפְרִיקִין, v. סַפְרָקִין.

ספרכיתא, Targ. Prov. II, 12 (ed. Wil. מס׳), read with ed. Lag. הַפִּירְכָתָא or הַתִּירְכָתָא; Ms. הַתַּרְפּוּכְתָא; v. הַפִּירְכָא.

סַפְרָנָא m. = סַפְרָא, *scribe, secretary.* Targ. Esth. V, 11.

סַפְרָקִין m. pl. (*Saf.* of פרק; cmp. אַוְרַכְסִין) a sort of *trousers.* Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d סַבְרִיקִין (פרק = ברק; cmp. פקר = בקר). Kel. XXIX, 2 סַבְּרִיקִין (Var. סַיְוִירִקִין, סַפְרִיקִין); Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V. סַבְּרִיקִים.

סָפַת (cmp. סָפַי) *to cut, chip, slice; to take a chip, a slice.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 2 לא יִסָּפוֹת הימנה וכ׳ one must not take a chip of it (the broken cask) as a support to &c.; Sabb. 124b ולא יספות ממנה שבר וכ׳ he must not trim a fragment of it (break off its projecting points, Rashi) to cover with it &c. Tosef. Kel. B. Mets. I, 12 ס׳ לה צואה הימנו if he cut a piece off it. Ab. Zar. 80b if he offered to it (the idol) excrements (in the place of cakes, flesh &c.); a. e.—Esp. (with or without במלח) *to cut slices (of melons) and salt them; to make an incision in olives and salt them.* Sabb. 145a לסוּפְתָן במלח.....תמצצ (Ar. לסופגן) if one bursts olives open...with the intention of salting them. Maasr. II, 6 סוֹפֵת ואוכל (Var. כותם) he slices (and salts) and eats. Tosef. ib. II, 14 לא יספית במלח וכ׳ the laborer must not cut and salt (the fruits on which he works) and eat, unless the employer has given him permission. Y. Mass. Sh. II, 50a top אבטיח שס׳ בו וכ׳ a melon in which he made a cut, however small &c.—[Midr. Till. to Ps. IV, ed. Bub. לספות, v. סָפָה.]

Digitized by Google

סְפָתָא, v. סִיפְתָא.

סַק I imper. of נְסַק.

סַק II m. = שַׂק, *sack, sackcloth.*—*Pl.* סַקִּין, סַקִּים. Tosef. Sabb. V (VI), 13 (Sabb. 62ª שַׂקִּין).—V. שַׂק.—[Sifré Num. 89 סק בקוטלא, v. סְקוּטְלָא.]

סַק, סַקָּא ch. same. Targ. Am. VIII, 10. Targ. Ps. XXXV, 13. Targ. O. Gen. XLII, 25 (Y. שַׂ׳); a. e.—Lev. R. s. 36; Ruth R. to I, 1, v. מָאתָא I; (Y. Snh. X, 27ᵈ שַׂ׳). Sabb. 152ª שרי שַׂקָּךְ וכ׳ untie thy bag (open thy mouth) and put in food; a. fr.—*Pl.* סַקִּין, סַקַּיָּא, שַׂ׳ Targ. O. Gen. XLII, 35 (ed. Berl. שַׂ׳; Y. דיסקי׳). Targ. Joel I, 13; a. e.

סַקָּאָה m. ch. = h. סַקּי II. Targ. O. Deut. XXVIII, 42; quot. B. Kam. 116ᵇ.

סַקָּאי, v. סַקַּי.

סְקַב, *Pa.* סַקֵּיב (Saf. of נ״קב; cmp. נקף I a. נגף) *to make sore.* B. Mets. 27ᵇ [read:] לא שאילי אינשי אוכפא משום דמְסַקֵּיב לירה לחמרא people do not borrow a saddle, because it makes sore the ass' back (which it does not fit; Ms. M. לא שיילי .. דמְסַקֵּיב לתו לחמרייהו people do not lend ...., for it makes their asses' backs sore, after having been worn by a strange ass; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yeb. 120ᵇ לא שיילו ... דמסקיב וכ׳ (read שיילי).

סַקְבָא m. (preced.) *sore spot.* Kidd. 81ª ס׳ דשתא ריגלא the sorest spot of the year (the time of the greatest danger to chastity) is the festive season (when people of all sorts congregate).

סַקְבָא, v. סַקְבָנָא.

סקבטרין, Lev. R. s. 21; Pesik. Aḥăré, p. 175ᵃᵇ Ar., v. אֶגְסַטְרִין.

סַקְבַל (*Saf.* of קבל), *Ittaf.* אִסְתַּקְבַּל *to come to meet.* Targ. Prov. XII, 27 (h. text יחרך; v. Pesh.).

סַקְבָנָא m. (סְקַב) *sufferer from sores.*—*Pl.* סַקְבָנֵי. Snh. 98ª יתיב ביני ס׳ דרומאי Ar. ed. Koh. (some ed. סַקָּבֵי; Talm. ed. ענוי סובלי חלאים ...) he (the Messiah) is seated among the sore-stricken of the Romans.

סקבס Ar., v. סְקִיבָּס.

סְקַד, *Pa.* סַקֵּיד (*Saf.* of נ״קד I; interch. with סקר, cmp. נ״קר I) *to sting, goad; to drive, train.* Targ. Y. Deut. VIII, 5 (some ed. מְסַקֵּר; incorr. מְסָקֵר; h. text יסר).—Pesik. Baḥod. p. 153ª (ref. to מלמדך, Is. XLVIII, 17; cmp. מַלְמֵד) [read:] מְסַקֵּיד לך כבא דחדין מסאסא מסקיד לחדא אתא who trains thee (through sufferings) as the goad trains the cow; [Ar. s. v. מסקד: מְסַקִּידְנָא וכ׳ I train thee &c.]; Lev. R. s. 29; Yalk. Num. 782; Yalk. Lev. 645 מְסַקֵּר.

סקוטריס, סקוירס, v. אֶגְסַטְרִין.

סַקְוָסְתָּן, v. סִקְיָסְתָּן.

סְקוּבְלָא f. (scutella, σκοῦτλον) = אִסְקוּטְלָא II, *salver, tray.* Sifré Num. 89 ... ונעשה לארץ כבין ס׳ וכ׳ כגליד (not סק בקוטלא) first (the dew) came down like a frozen mass, and on the ground became like a tray, upon which the mannah then fell; Yalk. Num. 735 כמין אסקוטלא.

סקוטראק, Treat. Sof'rim ch. XIII, 6 ס׳ נטריא, a corruption, v. קוּנְטְרָא.

סְקוֹל m. (*Saf.* of קלל) *mishap, accident.* Targ. Y. I Lev. X, 19. Targ. Y. Gen. XLII, 4; 38 סְקַל Ar. (ed. מוחא; Sam. אסקל; h. text אסון).

סְקוּנְדְרִי, v. אִיסְקוּנְדְרִי.

סקוסין, סקוסים, v. sub סִיק׳.

סְקוֹף, (סְקוּף) m. (v. next w.) *lintel, threshold.* Targ. Y. Num. IX, 10 (ed. Vien. סְקִיף); ib. 13 (ed. Vien. סִיקוּף). Targ. Ez. IX, 3 Kimḥi (ed. סְקוּפַּת); a. e.—*Pl.* סְקוּפַיָּא. Targ. II Chr. III, 7. Targ. II Kings XVIII, 16; a. e.—V. סְקִיפְתָּא, a. שַׁקְפָא.

סְקוּפָּת f. h. (סקף, v. שָׁקַף I, a. אַסְקוּפָּה) same. Lev. R. s. 34 כמין ס׳ דתחתונה like the lowest door-sill.

סקופוטי, Pesik. Baḥod., p. 103ª, v. אִסְקַפַּסְטִי.

סְקוּפְתָּא = h. סְקִיפָה. Targ. I Sam. V, 4 (ed. Lag. אִיסְק׳). Ib. 5 סְקוּפַּת constr. (ed. Lag. אִיסְק׳). Targ. Ez. IX, 3 (v. סְקוֹף). Ib. XLI, 25 (h. text עב); a. fr.—*Pl.* סְקוּפָתָא Ib. 36 (ed. Lag. סְקוֹפַיָּא; some ed. סַקִּיפָתָא, corr. acc.; h. text עבים).

סקורדקין, Gen. R. s. 45 Ar., v. קוֹרְדְקִין.

סְקוֹרְטִית, סְקוֹרְטִיָּא f. (scortea, sub. vestis; v. אִיסְקוֹרְטִיָּא) *leather coat;* also *leather apron.* Kel. XVI, 4 (Maim. *leather table-cover*, v. צִיצָה). Ib. XXVI, 5 (6) ס׳ עור the skin intended for a *scortea.* Ohol. VIII, 1 ס׳ *a leather bed-sheet.* Tosef. Sabb. V (VI), 14. Ned. 55ᵇ, [read as:] Y. ib. VII, end, 40ᶜ; Tosef. ib. IV, 3 אירסק׳; a. e. [Ned. l. c. מאי אירסק׳ כיתונא דצלא *scortea* is a leather coat.]

סָקוֹת* f. pl. (נְסַק) *fire-brands.* Tanḥ. Mishp. 18 חזיו כמו ס׳ מכבשן חאש ... their faces became black like brands out of a furnace.

סַקַּי I m. (denom. of סק) *sack-maker; sack-carrier.*—*Pl.* סַקָּאֵי, סַקָּיֵי. Kel. XIII, 5 של ס׳ (מחט) the sack-makers' needle. Tosef. ib. B. Mets. VII, 1; Bekh. 22ª כפיקה גדולה של ס׳ of the size of a large stopper (seal) of the sack-carriers; a. e.

סַקַּי II m. (preced.) name of a *locust* or a *beetle* (*sack-carrier*), supposed to be the *cricket.* Sifré Deut. 42 מעלה ס׳ (some ed. סַקָּאי) (the late rain) brings the cricket.—*Pl.* סַקָּאֵי, סַקָּיֵי. Taan. 6ª; Yalk. Deut. 863.

סְקִיבָּס m., v. סְטִיבָּס.

סקיווי, Koh. R. to IX, 18 ס׳ פטריה ed., Mus. סְקִרִיפְּטוֹר q. v.

סקילא, סירקלא, read סָקָלָא (scala) *a ship's ladder.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 11 עשוה ס׳ וירד בו (read בָּהּ) a

Digitized by Google

gentile made (threw out) a ladder and went down on it; [ed. Zuck. כבש; v. Sabb. XVI, 8].

סְקִילָה f. (סָקַל) *stoning, execution by stoning.* Snh. VII, 1. Ib. 9 בס' (sub. נידון) is to be put to death by stoning. Ib. IX, 3 נידונין בס'. Ib. הס' חמורה stoning is the severer punishment; a. v. fr.—בית הס' the place of stoning, a scaffolding from which the culprit was thrown down. Ib. VI, 1. Ib. 4 בית חס' הירה וכ' the scaffolding was two (men's) statures high; a. e.

סקילוס, v. סְלִיקָא.

סְקִינְמִיזוֹן* m. (a corrupt. of *xenium*) *a host's* or *king's gift, donation indefinite as to time and amount.* Taan. 19[b] מיום שחרב...נעשו הגשמים ס' וכ' Ar. (ed. צימוקין; Ms. M. צומוקין, Rashi ed. Pes. צומוקיון, substitutes for the unintelligible ס') since the destruction of the Temple the rains have become irregular and arbitrary gifts, in some years rains are abundant, in others, scanty; in some years rains are in season &c. [Compare the simile: לעבד שנתן לו רבו פרנסתו.]

סקיסאות, Yalk. Num. 713, read: סְקִיפַסְטָאוֹת, v. אִסְקִיפַסְטִי.

סְקִיסְתָן pr. n. (Σακαστηνή) *Sakistan* (Segestan), a district of Drangiana in the Persian empire, occupied by the Sacæ or Scythians. Yoma 10[a] (ref. to סבתה..וסבתכא, Gen. X, 7) ס' גויריתא וס' ברייתא וכ' Ms. M. 2 סְגִיסְתָאן, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ar. (סְקָוִיסְתָן) the inner S. and the outer S., with one hundred parasangæ between &c.

סְקִיף, v. סְקוֹף.

סְקִיפָּטוֹרִין m. pl. (exceptores) *short-hand writers, clerks in court.* Pesik. Haḥod., p. 53[b] sq. [read:] חצמידו סניגורין ויצמדו ס' summon the advocates and let the clerks be ready; ib. ויצברו ס'...חצבירו dismiss the advocates and let the clerks go; Yalk. Ex. 190 ספיקטורין; Yalk. Ps. 831 ספיקטרין, ספיקטו' (corr. acc.); (Y. R. Hash. I, 57[b] top קטיגורין).

סקיפמיות, v. אִסְקִיפַסְטִי.

סקיפנטום, v. next w.

סְקִיפַנְטָיָא f. (συκοφαντία) *false accusation.* Sifré Deut. 349 (ref. to תריבחו, Deut. XXXIII, 8) ס' נסתקפה לו וכ' (ed. Fr.) false denunciation turned against him (Aaron); if Moses said ...., what have Aaron and Miriam done?; (oth. ed. סקיפנטום נסתקפת, read: סְקִיפַנְטִיס (συκοφάντης) *an informer*, v. סָקַף); [Yalk. Deut. 954 תסקופים נסתקפת (ed. Lemb. 'תשק); Naḥm. to Deut. l. c. סקופים נסתקפו לו, v. סָקַף a. תַּסְקוֹפִים].

סְקִיקַס שְׁקִי' m. (denom. of סְקִיף or שְׁקוֹף) *one whose occiput has the shape of a lintel* (having an angular projection). Bekh. VII, 1 (43[a]) (Mish. a. Ar. 'ש). Ib. 43[b] ס' s'*ḳifas* מאחוריו וכ' refers to the hinder part of the head, as people say שְׁקִיל פִּיסָא, a piece is taken off.

סְקִיפַסְטִי, v. אִסְקִיפַסְטִי.

סַקִיפָתָא, v. סְקוֹפָתָא.

סְקִירָה f. (סָקַר II) *look, glance.* R. Hash. 18[a], v. סָקַר II.

סָקַל (b. h.) *to stone, put to death by stoning.* Snh. VI, 1 (42[b]); מוציאין אותו לסוקלו (Mish. ed. לְסָקְלוֹ) they take him out (from the court) to execute him. Ib. 46[a] וסקלוהו and they condemned him to be stoned; a. fr.—Tosef. Sabb. VI (VII), 5 האומר סָקְלוּ תרנגול זה וכ' (not תרנגילת) ed. Zuck. (Var. שחטו) if one says, stone this cock, for he crowed at evening,—that is a superstitious practice (v. אֲמוּרֵי).

Nif. נִסְקַל *to be stoned, be condemned to death by stoning.* Snh. 43[a] אבן שנ' בה the stone with which the culprit is to be put to death. Ib. VI, 1 יוצא לִיסָּקֵל is taken out to be stoned. Ib. 3 האיש נ' ערום ואין האשה נִסְקֶלֶת וכ' the male convict is put to death undressed, but not so the woman. Ib. 4 כל חנִסְקָלִין נתלין all those executed by stoning are afterwards hanged; a. fr.—שור הנִסְקָל the ox that is to be, or has been put to death by stoning, having killed a human being (Ex. XXI, 28). Ib. I, 4 שור הנ' וכ' the case of an ox to be stoned is argued before a court of twenty-three. Mekh. Misp., Nziḳin, s. 10; a. fr.

Pi. סִיקֵּל *to clear of stones.* Shebi. II, 3 מְסַקְּלִין עד וכ' you may clear fields of stones (in the sixth year) up to the beginning of the Sabbatical year. Tosef. B. Kam. II, 12 כדרך...לא יְסַקֵּל ואם סי' וכ' as one has no right to put dung on the public road, so one must not clear his field and deposit the stones on the road, and if he does clear it, he must carry the stones to &c. Ib. 13 (to one who deposited stones on the road) בשני מה אתה מְסַקֵּל מתוך וכ' why dost thou remove the stones from a place which is not thine to a place which is thine?; a. fr.

סָקַל I ch. same. B. Kam. 41[a] הכא הסַּקְלִיה מְסַקֵּל after one has stoned him (the ox).

סְקַל II m., v. סְקוֹל.

סַקְלוֹנְקִית* f. (= סקליקית, reduplic. of סקל) *a hard blow with the fist.* Y. B. Kam. VIII, end, 6[c], v. סְנוֹקְרָת.

סקליטין*, Midr. Hashkem, Vayaḳhel, quot. in Ar. and expl. as *court* or *palace*, prob. meant for סִיקְרִיטִין (secretum) *secluded place*; v. Koh. Ar. Compl. a. v.

סקנדרוס, v. סְנַקְתְּדְרוֹס.

סַקְסָנָאָה m. of *Sacassana* (Σακασσήνη), a province of Armenia. Nidd. 65[a] מנימין ס' Miniamin of S., v. גְּנוּבָּרִיה.

סָקַף (Saf. of נ־קף, v. נָקַף II) *to go around.*

Hithpa. הִסְתַּקֵּף, *Nithpa.* נִסְתַּקֵּף 1) *to come in turn; to be arranged; to happen* (cmp. סָבָה); 2) (of persons) *to turn around;* (= נהפך) *to change.* Sifré Deut. 349 ed. Fr. נִסְתַּקְפָה, v. סְקִיפַנְטָיָא; ed. Radwill a. oth. סקפנטיס נִיסְתַּקְפָתָּ לו (not ...טום) thou hast turned informer against him; Yalk. Deut. 954 תסקופים נסתקפת (some ed. 'תשק, read נִיסְתַּקְפוּ), v. תַּסְקוֹפִים.

סַקַף I ch. same.

Digitized by Google

Pa. סַפֵּק *to turn over, transfer.* Targ. I Chr. X, 14 (h. text ויסב).

Ithpa. אִסְתַּפַּק, *Ithpe.* אִסְתְּפַק 1) *to be turned; to pass over.* Targ. Y. Num. XXXVI, 7 תיתסתפק (read תִּיסְתְּפַק; h. text תִּסֹּב, v. supra).—2) *to be brought about; to happen.* Targ. Y. Gen. XLV, 8. Targ. Y. Num. V, 15. Targ. Esth. VII, 7; a. e.—3) *to be visited with.* Targ. O. Num. XI, 1 כד מְסְתַּפְּקִין ביש as though an evil (mourning) had befallen them (h. text מִתְאוֹנְנִים, v. אוֹנֵן).—4) *to be the cause of.* Targ. Y. ib. IV. 18. Targ. Koh. IV, 12. Ib. 16 ed. Lag. (oth. ed. לאסתפקא, corr. acc.); a. e.—5) *to turn against, seek occasion* (v. צְרִיבָה). Targ. Lam. I, 22 (h. text עוֹלֵל). Targ. O. Gen. XLIII, 18 (h. text וְהִתְגוֹלֵל; v. עָגַל).

סַפֵּק II, (שְׁקַף) (*Saf.* of נ״קף, v. נקף I) *to bring close together, knock, clap.* Targ. O. Num. XXIV, 10 ed. Lsb. (ed. Berl. a. oth. שקם; Ms. I שפק).

Pa. סַפְּקַף same. Targ. Job XXVII, 23 Ms. (ed. ישקוף; ed. Lag. a. oth. ישפיק).—V. שְׁתַּקֵּף.

סְקַפְּטוּרִין, v. סְקְרִיפְטוּרִין.

סָקַר I (v. זָקַר) *to thrust.*

Nif. נִסְקַר *to stagger.* Cant. R. to III, 6 נִסְקָרִין וכ׳, v. בַּת II.—[R. Hash. 18ª, v. next w.]

סָקַר II (b. h. שָׂקַר) [*to blink, shine*; denom. סִיקְרָא] 1) *to look, gaze.* Y. Nidd. III, 50ᶜ bot. סוֹקְרִין לפנידן כאדם they look forward (have their eyes in front of the head) like human beings (v. Bab. ib. 23ª).—2) (denom. of סִיקְרָא) *to paint red, mark with sikra.* Bekh. IX, 7 (58ᵇ) חיוצא סוֹקְרוֹ בסיקרא (Talm. ed. סוֹקֵר) he marks every tenth lamb that goes forth; ib. לא סָקְרוֹ וכ׳ (Talm. ed. סוקרו) if he failed to mark it. Sabb. 67ª סוקרו בסיקרא (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Ḥull. 77ᵇ; a. e.

Pi. סִיקֵּר *to paint* (the eyes). Pesik. Vattom. p. 132ª (ref. to Is. III, 16) שחיו מְסַקְּרוֹת וכ׳ Ar. (ed. סוקרות) they painted their eyes with *sikra*; Lam. R. to IV, 15 מְשַׂקְּרוֹת; Lev. R. s. 16; Yalk. Lam. 1030 מְשַׂקֶּרֶת עיניה וכ׳ (not משקרות) she painted her eyes &c.

Nif. נִסְקַר *to be overlooked, reviewed.* R. Hash. 18ª כולן נִסְקָרִין בסקירה אחת they are all reviewed with one glance; v. זָקַר.

סָקַר I ch. same, *to look at.* Targ. Job XX, 9; XXVIII, 7 (h. text שׁוּפָתוֹ).—(With ב) Lev. R. s. 22 ס׳ בתחוא חויא he looked at the (dead) serpent; Gen. R. s. 10 קם למסקר, v. חָבוּשָׁא. Koh. R. to XI, 9 לחבושי ליה את ס׳ וכ׳

סָקַר II, *Pa.* סַקֵּר *to sting, goad,* v. סְקַד.

סִיקְרָא, v. סִיקְרָא.

סַקְרְדִּין, v. סַקְרְדִּין.

סְקְרִיפְטוּר* m. (scriptor) *scribe, secretary.* Koh. R. to IX, 18 (ref. to וחספר, II Kings XVIII, 37) ס׳ Mus. (ed. סקיחוי מטחי). [The entire passage seems to be a corrupt gloss; v. סַפְקְלִי, a. סַכְיָא.]

סְקְרִירִין, סְקְרִידִין, v. סִקְרִירִין.

סַקְרָנִית f. (סָקַר II) *looking around, coquettish.* Gen. R. s. 18 Eve was not made of Adam's eye ס׳ שלא תהא (Ar. סו׳) that she might not be a coquette; ס׳ ותדי דאא and yet she (woman) is coquettish; Yalk. ib. 24 (not נוח..., ניות..); Yalk. Is. 265; Tanḥ. Vayesh. 6.

סִקְרִירִין m. (sacrarium) *shrine* in a temple or in a house. Gen. R. s. 89 שכך מוכתב בס׳ וכ׳ (ed. סקרירין, סקרידין) for thus is it recorded in the *aerarium* of the Pharaoh that a slave cannot obtain an office &c. (v. Sm. Ant. s. v. Aerarium); Yalk. ib. 147 בסיקרירין שלחם; (Tanḥ. Mick. 3 בספרידו).

סְקַרְתָּא f. (v. סָקַר II) *red paint.* Gitt. 19ª (expl. סיקרא) its name is ס׳ שמה *s'ḳarta.*—Esp. *marking with sikra.* Bekh. 58ª ס׳ משום...אי אפשר you cannot tithe the sheep on the Holy Day on account of the required marking with paint; Ḥag. 8ª. Naz. 39ª תא שמע מס׳ וכ׳ come, learn it (that the hair grows from the root) from the mark on sheep, where you can see that the wool beneath is loose (while that on top is matted).

סַר = עֲסַר, *ten,* v. חַדְסַר.

סָר m. (b. h. סַר, sub רִזְתָּ; סור) *one whom courage has left, low-spirited* (v. 1 Kings XXI, 5). Ex. R. s. 2 (ref. to סָר, Ex. III, 4) סר וזעף הוא זה וכ׳ low-spirited and indignant is this man, seeing the trouble &c.

סָר אָפִיס, סָר pr. n., v. אָפִיס.

סָרָא, v. סְרֵי II.

סָרַב, *Pi.* סִירֵב (*Saf.* of רָב) 1) *to assume importance, to allow one's self to be coaxed; to decline an office.* Pes. 86ᵇ מְסָרְבִין לקטן וכ׳ you may decline an offer from an inferior person than yourself, but not &c. Ber. 4ª ...הצובר צריך לְסָרֵב he who is asked to say the prayers, must first decline (wait to be asked again); ואם אינו מְסָרֵב וכ׳ and if he does not decline, he is like a dish without salt; ואם מסרב יותר מדאי וכ׳ but if he allows himself to be coaxed more than proper &c. Ib. פעם ראשונה יְסָרֵב וכ׳ when asked for the first time, he must decline, the second time &c., v. חִבְּהֵב; Y. ib. V, 9ᶜ bot. בתחלה מסרב וכ׳.—2) (with ב; v. סִרְהֵב) [*to be imperious,*] *to press, urge.* Y. Dem. IV, 24ª bot. לא יְסָרֵב וכ׳ one must not urge his neighbor to be his guest, when he knows that he will not accept; Tosef. B. Kam. VII, 8 המְסָרֵב בחבירו וכ׳ he who urges his neighbor to be his guest, when in his heart he does not mean to invite him; Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ bot.; Tosef. B. Bath. VI, 14; Treat. Der. Er. ch. VIII; (Ḥull. 94ª יסרחב). Tosef. Ned. IV, 8ª; Ned. 21; a. e.—3) (=מָרָה) *to rebel.* Koh. R. to I, 16 חלב מסרב וכ׳ the heart is rebellious, as we read (Jer. V, 23). Midr. Till. to Ps. V, 11 (expl. מרו, ib.) שסֵרְבוּ כנגדך ed. Bub. (oth. ed. שרבו, corr. acc.) they rebelled against thee; Yalk. ib. 632; a. e.

סָרַב I, *Pa.* סָרֵיב ch. same, 1) *to decline, refuse* (corresp. to b. h. מָאַן). Targ. Gen. XXXVII, 35; a. fr.—2) (with עַל) *to rebel.* Targ. Deut. I, 26. Targ. O. Gen. XXVI, 35. Targ. Ez. II, 6; a. fr.—V. מְסָרְבָן.

Digitized by Google

סְרַב II, *Pa.* סְרֵיב (*Saf.* of ערב, ארב) [*to interlace,*] *to confound* (cmp. סרך). Targ. Lam. III, 9 ed. Lag. (Var. סראו!; ed. Amst. סרך; h. text עוה). Ib. 11 ed. Lag. (oth. ed. סרך; h. text סורר). Ib. 36 ed. Lag. (ed. oth. לסרכא; h. text לְעַוֵּת).—*Part. pass. Peil* סְרִיב, סְרִיבָא; f. pl. סְרִיבָן. Targ. Koh. I, 15 ed. Ven. (oth. ed. סְרִיכָן; h. text מְעֻוָּת).

סַרְבִּיטִין m. pl. (סבט, *Saf.* of בטט, with ר inserted; cmp. שַׁרְבִּיט) [*blossoms,*] *a head-dress* hanging down the cheeks, *garland.* Sabb. VI, 1 (57ᵃ) Talm. ed. (Mish. a. Y. ed. סַנְבּוּטִין). Ib. 5 (64ᵇ); a. e.

סְרְבֵּל (cmp. אַרְבֵּל II, a. סְרַב II) *to interlace. Part. pass.* מְסוּרְבָּל; *pl.* מְסוּרְבָּלִין (with, or sub. בבשר, בשר) *interwoven with flesh, fat, thick.* Sabb. 137ᵇ קטן חמס בבשר a child whose membrum is overgrown with flesh (so that the sign of the covenant is invisible); Tosef. ib. XV (XVI), 9. Ab. Zar. 2ᵇ כדוב (בשר) ומס fleshy like a bear; Meg. 11ᵃ; Kidd. 72ᵃ; Yalk. Is. 316.

סַרְבֵּל ch. 1) same. Part. pass. מְסַרְבַּל; f. מְסַרְבְּלָא; *pl.* מְסַרְבְּלִין; constr. מְסַרְבְּלֵי. Targ. Y. I Num. XI, 8 (O. לִישׁ). Targ. Ez. XVI, 26.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ רגלי...חמית מסרבלא (ed. Krot. מסיבלא, corr. acc.) I saw in my dream, that my foot was thick.—2) (denom. of next w.) *to wrap up, cloak.* Part. pass. as ab. Targ. Nah. II, 4.

סַרְבָּל m. (preced. wds.) *a thick, shaggy web, cloak.* [*σαράβαρα*, Pers. *trousers.*] Sabb. 101ᵇ חיט דס a thread of a *sarbal*; Ḥull. 76ᵇ.

סַרְבָּלָא, סַרְבְּלָא, סַרְבָּלָא ch. same. Targ. Esth. VIII, 15.—B. Mets. 81ᵇ גוצא מיכסי ס׳ למרמא תומי לס׳ the little man was covered with a cloak. Ib. 60ᵇ to put fringes on a cloak (so as to make it appear more woolly); a. e.—*Pl.* סַרְבָּלֵי, סַרְבְּלִין. Gen. R. s. 36, a. e. (expl. Dan. III, 21), v. מִזְקָסִין. B. Mets. 116ᵃ bot. Ms. M. (ed. sing.), v. זְוִוא I. Sabb. 58ᵃ תחימי ס׳ scholars' cloaks to which seals (knots) were attached (emblems of allegiance to the Resh Galutha); a. e.

סָרְבָּן m. (v. next wds.) *stubbornness.* Pesik. R. s. 38 הרי הוא בסָרְבָּנוֹ he remains stubborn (refuses to forgive me).

סַרְבָּן m. (סָרַב) 1) *one who waits to be coaxed, declining.* Ber. V, 3 ולא ירצה ס׳ וכ׳ in such a case one must not decline (when asked to say prayers).—2) *persistent.* Sot. 13ᵇ תורב...וחלמיד כמה ס׳ how rigorous the teacher, and how persistent the scholar!—3) *rebellious, stubborn.*—*Pl.* סַרְבָּנִים, סַרְבָּנִין. Ex. R. s. 7; Sifré Num. 91; Yalk. Ex. 178; a. e.

סַרְבָּנָא, סַרְבָּן ch. same, *obstinate, rebellious.* Targ. O. Num. XVII, 25 (ed. Berl. סַרְבָּ׳). Targ. Ez. II, 8; a. fr.—*Pl.* סַרְבָּנַיָּא. Targ. Y. Num. l. c. Targ. O. Num. XX, 10 (ed. Berl. סַרְבָּ׳; Y. סוּרְבָּ׳, סוּרְבָּ׳). Targ. Ez. II, 3 סורב׳ ed. Lag. (ed. Wil. סרניא, corr. acc.); a. e.—*Fem. pl.* סַרְבַּנְיָן, v. סַרְבָּנִיתָא.

סַרְבָּנוּת f., v. סִירוּב.

סַרְבָּנוּתָא f. (preced. wds.) 1) *rebelliousness, obstinacy.* Targ. I Sam. XX, 30 ed. Lag. (ed. Wil. a. oth., v. next w.). Targ. O. Deut. XXXI, 27 (Y. סורהבנ׳).—2) *assumption,* v. סְרָרוּתָא.

סַרְבָּנִיתָא f. (preced.) *rebellious woman.* Targ. I Sam. XX, 30 ed. Wil. a. oth. (v. preced.).—*Pl.* סַרְבַּנְיָן. Targ. Y. II Gen. XXVI, 35 Ar. (ed. סרתב׳), v. סוּרְדַּבָּן.

סַרְבֵּק (transpos. of סברק, *Saf.* of ברק) *to blink, cast eyes about.* Targ. Is. III, 16 (h. text שקר).

סָרַג (b. h. שָׂרַג; *Saf.* of אָרַג), *Pi.* סִירֵג [*to interlace, plait,*] 1) *to strap* (in zig-zag); *to girth.* Kel. XVI, 1 משיָּרַג בח וכ׳ from the time he made three meshes of girthing. Tosef. ib. B. Bath. I, 12 סִירְגוֹ במשיחות וכ׳ if he strapped it (the disjointed frame) with cords &c. Ib. B. Mets. IX, 4 [read:] שהוא מְסָרֵג בו את המטה with which one girths the bedstead. M. Kat. I, 8 וכְסָרְגִין את המטות you may girth the bedsteads (during the festive week). Y. Ber. III, beg. 5ᵈ, a. e. כל שמסרגין על וכ׳ a bedstead on which the girths are drawn on top is called *miṭṭah,* when drawn beneath, *dargesh*; Ned. 56ᵇ (v. אַבְקָתָא); a. fr.—Trnsf. a) *to unite, combine.* Gen. R. s. 85 (ref. to the chronological disorder in the Book of Daniel, in going from Belshazzar (ch. V) to Darius (ch. VI), again to the first year of B. (ch. VII), and to the third year of B. (ch. VIII)) unite כדי לסָרֵג על וכ׳ in order to combine the entire section as one written in the spirit of holiness; Yalk. ib. 144; Yalk. Dan. 1063 לְסַרִּיג (perh. to be read לְסַרֵּיג).—b) *to make a partition by means of net-work,* like lattices &c. Tosef. Men. X, 23 ומסרגין שם כנגד וכ׳ and there they fence in an area of about three S'ah.—Part. pass. מְסוֹרָג. Ber. 57ᵇ, v. next w.—2) *to do a thing in a manner in which straps are drawn in bedsteads* &c., i. e. *in zig-zag; to skip.* Tosef. Nidd. IX, 3 סִירְגָה לח וכ׳ if she skipped four days (beyond the ordinary period of menstruation); Nidd. 64ᵃ סירגה ליום וכ׳ if she skipped (from the twenty-first) to the twenty-fourth day. Y. Gitt. VII, 48ᶜ bot. ובלבד במָסָרְגִין לו provided they put cross-questions to him alternately (one question to which a positive, and one to which a negative answer are expected, so as to test his sanity).—Part. pass. מְסוֹרָג; *f.* מְסוֹרֶגֶת; *pl.* מְסוֹרָגִים, מְסוֹרָגִין; מְסוֹרָגוֹת. Mekh. Yithro, Baḥod. s. 6 [read as:] Yalk. Ex. 292 (ref. to Ex. XX, 5) בזמן שהן אינן מסורגין או בזמן שהן מס׳ (not מסרגין) are the sins of the fathers visited upon the children when the succession is uninterrupted, or even when interrupted (by a good generation)? Y. Snh. I, 19ᶜ bot. מס׳ עלו the differently marked ballots came up alternately. Tosef. Nidd. IX, 13, v. סִירוּג.—Trnsf. a) *to write in broken lines* (leaving a vacant space in the middle of the line); *to spread.* Treat. Sof'rim I, 11 מְסָרְגוֹ וכ׳ he spreads the writing so as to make a small column of it.—Part. pass. as ab. Ib. 10 רצוף שנשאו מס׳ או מס׳ וכ׳ if he wrote in broken lines what is to be written in continuous lines or vice versa; או שעשה המס׳ שלא כהלכתו or if he did the spreading not in accordance with the rule.—b) *to trace cross-lines on stone, to carve designs.* Pesik. 'Aniya, p. 137ᵃ מְסָרְגִין בו carving it; Yalk. Is. 339 (omitted in Pesik. R. s. 32); v. סָתַת.—V. סִירוּג.

Digitized by Google

Hithpa. הִסְתָּרֵג *to be provided with girths, be strapped.* Ned. 56ᵇ אי מטה מִסְתָּרֶגֶת עַל גַּבָּהּ if it be, that *mittah* is a couch, the straps of which are drawn over the frame &c.

סְרַג, *Pa.* סָרֵיג ch. same, *to strap, saddle, harness.*—Part. pass. מְסָרָג. Ber. 57ᵇ תא דמסׄ (Ar. דמסורג, h. form) in the one case the elephant was seen saddled. B. Bath. 73ᵃ הוה מְסָרְגָאן לֵיהּ וכ׳ (Ms. R. a. Rashb. סָרְגָן, Ms. O. מְסָרְגָן, Part. pass. *Pe.*) two mules were saddled for him.—[Targ. Job XIV, 5, v. סְרִיג.]

סָרָג m. (preced. wds.) *weaver, net-plaiter.*—*Pl.* סָרָגִין. Kel. XXIV, 8 מטה ... של סׄ the frame of the net-makers [oth. opin. *harness-makers*].

סַרְגּוֹל, v. סִירְגּוֹל.

סַרְגִּיד m. (סרג, with format. ד) [*formed in zig-zag,*] *key-ward.* Y. Sabb. VIII, 11ᵇ bot., v. חָקָה.

סַרְגֵּל (*Saf.* of רגל) [*to lead the writer,*] *to rule, draw lines.* Y. Meg. I, 71ᵈ top מְסַרְגְּלִין בקנה (for writing T'fillin) you must draw lines with a reed; Treat. Sof'rim I, 1 הלכה .. שמסרגלין בקנה it is a Sinaitic tradition that we must rule with a reed (in writing sacred books).—Part. pass. מְסוּרְגָּל; f. מְסוּרְגֶּלֶת. Ib. (quot. in Tosaf. to Gitt. 6ᵇ ירושה שאינה מסׄ וכ׳ a sheet (in a scroll) which is not ruled is unlawful.

סַרְגֵּל ch. 1) same, esp. *to trace outlines on hides for cutting.* Y. Sabb. VI, 10ᶜ bot. מהו משרטטין (לון) מְסַרְגְּלִין לון what is *m'shart'tin?* They traced on them.—2) *to level with a strickle. Part. pass.* מְסַרְגַּל *level.* Targ. Y. Ex. XVI, 14 (h. text מחסס).

סַרְגֵּל m., v. סִירְגּוֹל.

סַרְגְּלָא f. (v. preced. wds.) [*runner,* Lat. currus,] *chariot.* Ex. R. s. 15; Tanḥ. Ḥayá 3 מלך בשר ודם עושה סׄ שלו וכ׳ a human king makes his chariot strong &c.; ib. הקב״ה עושה סׄ שלו עבים but the Lord makes clouds his chariot. —*Pl.* סַרְגְּלִין Ex. R. l. c.

סַרְגְּתָא, v. סִירְגְּתָא.

סָרָד m. (v. next w.) *net-maker.* Yoma 85ᵃ לוי הסׄ Ar. (Ms. O. הסַרְדִי; ed. חסָדָר); Mekh. Ki Thissa, a. Yalk. Ex. 327 הסדו׳.—*Pl.* סָרְדִין. Tosef. Kidd. V, 14 (ed. Zuck. חסַדְרִין; Var. חסרידין, חסרדין).

סָרָדָא m. (transpos. of סדרא, v. סדר; cmp. מִדְרוֹן, מִדְרָא fr. ירד) [*arrangement,*] 1) *net-work, grate.* Targ. O. Ex. XXVII, 4 (ed. Amst. סַדְרָא; h. text מכבר); ib. XXXVIII, 4 (ed. Amst. סָדְרָא); a. e.—2) *web with wide meshes, sail, hanging.*—*Pl.* סָרָדִין. Ib. XXVII, 9 (h. text קלעים). Ib. XXXV, 17 (ed. Amst. סָדֵי); ib. XXXVIII, 9; 14 (ed. Amst. סָדִי); a. fr.—[Cmp. Syr. סדרא, P. Sm. 2533.]—[Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 סרדא דתות ליה במטרדא Ar., read: סְרָדָא, v. מַטְרָדָה וכ׳.]

סרדה, Gen. R. s. 49, v. חֲלַק II.

סַרְדוּתָא f. (preced. art.) 1) *hunter's net.* Targ. I Chr. I, 50; Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 (ed. Amst. סַדְרֵי), v. מַטְרָדָה.—2) *sail* (cmp. אַסְטָרִידָא).—*Pl.* סַרְדְּוָתָא. Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ הוה מפתר סַרְדְּוָתֵיהּ steeped his sails in water (to improve their appearance).

סַרְדְּיוֹט m. (a corrupt. of στρατιώτης, v. אַסְטַרְדִיוֹט) *Roman* or *Greek officer, captain.* Tosef. Succ. IV, 28; Y. ib. V, end, 55ᵈ; Bab. ib. 56ᵇ. Sabb. 32ᵃ כמי שנמסר לסׄ as if given in charge of an officer (to be brought before court). Num. R. s. 15 למחר קומיס ולמחר סׄ the next day one is a comes, the next day he may be (degraded to be) captain; a. fr.—*Pl.* סַרְדְּיוֹטוֹת. B. Kam. 38ᵃ שלחה מלכות הרשעה שני סׄ Ms. M. (not סרדיוטס; Ar. סַרְדְּיוֹטָאוֹת; v. Rabb. D. S. a. l. note) the wicked (Roman) government sent two commissioners &c. (to study the Jewish law); Yalk. Ex. 341 סנדרדיוטי (read: סַרְדְּיוֹטִין); Sifré Deut. 344 סרדיטאות (corr. acc.); (Y. B. Kam. IV, 4ᵇ אסרטיוטות).—[Cant. R. to IV, 8 להביא אותה סרדיוטות, read: אוֹתָם הוֹרוֹנוֹת or הוֹרְיוֹת.]

סרדיוטין, Ex. R. s. 42 לשין סׄ, read: סוּרְסִי; v. מַשָּׂבָה III.

סָרָה I, v. סרי.

סָרָה II (b. h.; סגר) *deviation, sin, transgression.* Sifré Deut. 189 (ref. to Deut. XIX, 16) אין סׄ אלא עבירה *sarah* means transgression; Yalk. ib. 922; v. סרי.

סָרָה, v. סָרַי II.

סָרְהֵב (*Saf.* of רהב; cmp. סָרַב) [*to be imperious,*] *to order, urge, press.* B. Kam. 32ᵇ כשרבו מְסָרְהֵב בו לצאת (Ms. M. מְסָרֵב) when his master (the smith) had strictly ordered him to leave the smithy. Ḥull. 94ᵃ אל יְסָרְהֵב אדם בחבירו (not לחבירו), v. סָרַב.

סָרְהֵב ch. same, 1) *to press, hurry*; (neut. v.) *to hasten, be quick.* Targ. Esth. VII, 7 (h. text צורה). Targ. II Chr. XXVI, 20 (h. text מהר). Targ. Ps. VIII, 8; a. fr.—Ber. 47ᵃ חזה קְסָרְהֵב ואכיל he hastened his meal (in order to say grace with them). Sabb. 10ᵇ חזה קא מסרהב ר׳ י׳ R. J. hurried (his teacher to adjourn). Ḥull. 7ᵇ מְסָרְהִיבְנָא I am in a hurry; a. e.—2) *to be rebellious.* Targ. Y. Deut. XXXI, 27.

סַרְהַבְנָן, סַרְהָבִינִין, v. סוּרְהַבָּן.

סַרְהוֹבָא I m. (preced. wds.) *anxious, quick.*—*Pl.* סַרְהוֹבִין. Targ. Ps. CIV, 4.

סַרְהוֹבָא II f. = next w. Targ. Ps. CXLVII, 15 (h. text מהרה).

סַרְהוֹבְיָא, סַרְהוֹבְיָה f. (preced. wds.) *anxiety, hurry.* Targ. Ps. LV, 15 (h. text רגש).—Esp. בסׄ (adv.) *quickly, soon* (= h. מהרה). Targ. Ps. XXXI, 3 (Ms. בסרהובא, v. preced.). Ib. XXXVII, 2; a. fr.

סָרוּד m. (v. סָרָדָא) [*arrangement,*] *stand with shelves, frame.* Kel. XV, 2 סׄ של נחתומין (Ar. סריד) the bakers' frame; Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II חסׄ (Rabad הסִדּוּר); Tosef. Kel. B. Mets. V, 4 הסָדוּר, v. סָדַר. Ib. 5, v. צְפִירָה II. Ib. X, 5 סׄ של חייטין ed. Zuck. (oth. ed. סריד) the frame of the tailors. Y. Sabb. X, 12ᶜ top; a. fr.

Digitized by Google

סְרוּדוֹת, סְרוּדָה, v. סְרִידָה.

סְרוּחַ, v. סְרִידַת.

סְרוּחָא v. סְרוּתָא.

סרומגין, read: סְרוּנְגִין.

סְרָוְיָא m. *of Sirva(?).* Sabb. 45ᵇ קרויא וא"ל ס (missing in Ms. M.) of Ḳirva, and some say, of S.

סְרוֹךְ m. (סָרַךְ I) *perversion, wrong.* Targ. Lam. III, 59.

סְרוֹנְגָיָא, v. next w.

סְרוֹנְגִין, סְרוֹנְגָיָא pr. n. pl. *S'rungaya, S'rungin* (Serğûnieh), near Tiberias (v. Hildesh. Beitr. p. 39, note 270). Y. Kil. IX, 32ᵈ top כנישתא...דס the old synagogue of S.; Y. Keth. XII, 35ᵇ bot. דיסרוטגין (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 דסרונגָיָא.—Denom. סְרוֹנְגָיָא m. *of S'rungin.* Gen. R. s. 1 ר' אבא ס'; Lam. R. to I, 16 ר' ביבא סנגוריא. Ib. to I, 13 ר' ביבא מרנגיא (מרגינא; corr. acc.). Tanḥ. Maṭṭ. 6 ר' אבא סנגוריא (Ms. סרהוניא; v. Tanḥ. ed. Bub. ib. 9 note 44); Num. R. s. 22 מרומניא (corr. acc.); (Yalk. Num. 786 ר' אבא only; Yalk. Sam. 85 ר' אבין; Yalk. Ps. 812 ר' אבא). Num. R. s. 14 סדרונגיא (corr. acc.); Pesik. R. s. 3 סרונגלא (corr. acc.).

סְרוֹנְקָא, v. סַרְנוֹקָא (a. next w.).

סְרוֹנְקִי f. (סרך II, with נ inserted) [*interception, sticking,*] *choking, suffocation.* Yoma 84ᵃ מקיזין דם לס' בשבת you may let blood on the Sabbath in a case of asphyxia. Snh. 37ᵇ; Keth. 30ᵇ; Sot. 8ᵇ; Num. R. s. 14 מת בס' will die from suffocation.—Cmp. סרנק.

סְרוֹק m. *hatchelled wool* or *flax,* v. סָרַק.

סְרוֹק m. (preced.) *hatcheller, dealer in hatchelled wool* or *flax.* Dem. I, 4 Ar. (ed. סוֹרֵק).—*Pl.* סְרוֹקוֹת. Kel. XII, 2; Tosef. ib. B. Mets. II, 4 סריקות (corr. acc.). Tosef. Kidd. V, 14 הסרוקת ed. Zuck. (Var. חסריקות; corr. acc.); Kidd. 82ᵃ חסְרוֹקִין Ar. (ed. חסריקים, corr. acc.) the carders of women's garments.

סרוקין, Y. Pes. II, 29ᵇ bot., read: סְרִיקִין.

סרוקיתא, Ned. 50ᵃ דמן דס', missing in En Yaăkob and unnoticed in comment., obviously a corrupt dittography of ומן מטרוניתא.

סרוקת, Tosef. Kidd. V, 14, v. סְרוֹק.

סרוריא, Targ. Y. I Gen. XIX, 11 Ar. s. v. סרר; a corrupt. of חִירְוָרִיָּא.

סְרוּתָא f. (סְרִי II) *stench, decay.* Targ. Am. IV, 10 סְרוּת constr. (ed. Wil. סְרוּתַ; ed. Lag. סִירְוַות, cmp. סִירְיָא). Targ. Y. Num. XI, 20 סְרִיוּתָא.

סָרַח I (*Saf.* of ארח; cmp. סרג, סרך) *to entangle, intercept.* Y. Succ. V, 55ᶜ bot. מפני שהוא סוֹרֵחַ את הנעימה because it (the sound of the organ) intercepts (confounds) the melody of the song; (Arakh. 10ᵇ מיצרבב)—E-p. (of a rough-edged surface) *to catch* (cmp. סְבַךְ); *to lacerate.* Kel. XXX, 4 סוֹרֶטֶת את היד it (the flask whose mouth is broken off) catches the hand (when you attempt to get the aromatic unguent out). Tosef. ib. B. Bath. VII, 10 סוֹרְחִין את השפה the rough edges lacerate the lips (R. S. to Kel. XXX, 3 סורקים, read סוֹרְחִים).

Hif. הִסְרִיחַ same, *to lacerate.* Keth. 61ᵇ טפשתן מַסְרִיחַ את השפה the flax (which the spinner moistens with saliva) makes the mouth sore; Y. ib. V, 30ᵃ bot. מַסְרֶחֶת, v. שִׁלְבֵּב.

Pi. סִירֵחַ *to clutch, grasp.* Erub. 54ᵃ (ref. to Ps. LXVIII, 11) אם אדם משים...שמְסָרֵחַ ואוכלת וכ' if one makes himself like a beast of prey which seizes (with its claws) and eats (differ. in comment.), his learning will stay with him, i. e. only he who is plain in his living will become a scholar; Yalk. Ps. 795.

סָרַח ch. same; *Af.* אַסְרַח *to clutch.* Targ. Prov. XXVIII, 15 מַסְרִיחַ Ms. (ed. מַצְרִיחַ; h. text שקק).

סָרַח II (b. h.; *Saf.* of רוח, cmp. רָוַח; cmp. Arab. *saraḥa*) *to be* or *to make wide; to extend.*—*Part. pass.* סָרוּחַ; f. סְרוּחָה; *pl.* סְרוּחִים, סְרוּחִין, סְרוּחוֹת a) *overhanging, flapping.* Yoma 83ᵇ ואזניו ס' and his (the mad dog's) ears flap.—b) (v. Am. VI, 4; 7) *stretched indolently* on the couch, *banqueting.* M. Kat. 28ᵇ; Keth. 69ᵇ; Yalk. Am. 545 נשמה שר לס' v. מַר II. Num. R. s. 9, v. סוּר I.—c) *emasculated, impotent.* Gen. R. s. 32 (ref. to Gen. VII, 16) פרס לס' ומחוסרי וכ' (ed. Leipz. סרוסים, corr. acc.) to the exclusion of emasculated animals (impotent from old age; 'Rashi': animals having overhanging, double, limbs) and mutilated ones. Deut. R. s. 3 (expl. עקר וכ', ib. VII, 14) ס' ואילוניות (some ed. סריסין) impotent men or barren women.

סָרַח ch. same, *to hang over.* Targ. O. Ex. XXVI, 12. Part. סָרִיחַ. Ib. 13.

Pa. סָרַח *to cause to hang over.* Part. pass. מְסָרַח. B. Kam. 117ᵃ ומְסָרְחֵי וכ' גְּבִרְנָא, v. I.

סָרַח III (v. precd.; cmp. רִיחַ) *to evaporate, be decomposed; to decay; to smell badly.*—Part. pass. סָרוּחַ; f. סְרוּחָה; *pl.* סְרוּחִים, סְרוּחִין, סְרוּחוֹת. Ter. III, 1; a. fr.—Trnsf. a) (cmp. חָמַץ) *to sin, offend.* Snh. 71ᵇ; Keth. 45ᵃ סָרְחָה ולבסוף בגרה if she sinned (had intercourse) and afterwards became of age. Num. R. s. 13 אם אינה סוֹרֶחֶת..ואם סורחת מלקה (not סוחרת) is she (the ass whom he rides) is not mischievous, he does not strike her, but if she is, he strikes her; Yalk. Lev. 554; Yalk. Prov. 959. Ib. מאם יִסְרַח יתא וכ' to chastise him with them in case he should offend. Yoma 75ᵃ הוא ס' עלי he (my husband) acted offensively towards me; היא סרחה she acted offensively &c. Ib. 77ᵃ סרחה אומתך thy people has degenerated. Midr. Till. to Ps. VI סרחה עליו מדינתו one of his provinces rebelled against him. Ex. R. s. 43 סָרַחְתָּ כל חסרתון חזה וכ' thou hast done all that mischief, and thou criest? Ib. s. 42 לא חיה לכם לְסָרְחוֹ וכ' you ought not to have sinned either on the second or the third day, but must you sin on the very first day?; a. fr.—b) *to become senseless* (cmp. נִכְסָם); *to be stupid.* Sot. IX, 15 (49ᵇ) וחכמות סיפרים תִּסָּרַח (or תִּסְרַח *Nif.*) and the wisdom of the scholars shall become

Digitized by Google

vapid (v. Jer. XLIX, 7); Snh. 97a; Cant. R. to II, 13; Yalk. Am. 549.—Part. pass. as ab. Cant. R. to IV, 8 דיצה ס׳ וכ׳ that senseless fool &c., v. הֶעָז. Num. R. s. 20; Tanḥ. Bal. 9 (ref. to the peculiar expression in Num. XXII, 29) אע״פ לשונו ס׳.... even when speaking the sacred tongue, the gentile's speech is tasteless (or obscene).

Nif. נִסְרַח *to become vapid, be stupid.* Ḥag. 5b (ref. to Jer. l. c.) כיון שאבדה... נִסְרַחַת וכ׳ when counsel was gone from the children (of Israel), the wisdom of the nations became vapid.

Hif. הִסְרִיחַ 1) *to make offensive.* Sabb. 62b (ref. to סרוחים, Am. VI, 4) מַסְרִיחִין וכ׳ make their beds offensive with effusion &c.; Kidd. 71b. Tanḥ. Vaëra 14 חִסְרִיחוּ מצרים they made Egypt stink; a. e.—2) *to become vapid, putrid; to smell badly.* Cant. R. to II, 13 היין מַסְרִיחַ the wine will become vapid (Sot. l. c., a. e. היין ביוקר). Gen. R. s. 34 הוא מַסְרִיחַ it becomes putrid; ואינה מַסְרַחַת without decaying. Tanḥ. l. c. ויַסְרִיחוּ במצרים and spread stench in Egypt. Yalk. Ex. 391 מסרחת.. חלבנה galbanum gives only an offensive smell; a. fr.

סְרַח ch. same, *to decay.* Part. pass. סְרִיחָא. Targ. Job XLI, 19 Ms. (ed. בּוּלְטִיחָא).—Esp. *to sin.* Targ. Y. Num. XV, 28. Targ. II Sam. VII, 14; a. fr.

Af. אַסְרַח *to make offensive.* Targ. Y. Ex. V, 21 דאַסְרַחְתּוּן (not דאַס׳).

סֶרַח (b. h. שֶׂרַח) pr. n. f. *Serah*, daughter of Asher, a legendary prophetess, a survivor of the Egyptian immigrants to the period of the exodus. Sot. 13a. Gen. R. s. 94 (some ed. שֶׂ׳). Deut. R. s. 11 פגעה בו סגולה (read: ס׳ בת אשר). Koh. R. to IX, 18; a. e.

סְרָחָא, v. סִרְחָא a. סוּרְחָא.

סַרְחוֹן, v. סִרְחוֹן.

סַרְחָן m. (סְרַח III) *sinner.*—*Pl.* סַרְחָנִין. Tanḥ. Vayera 13.

סָרְחָן, v. סוֹרְחָן.

סַרְחָנוּתָא, סָרְחָנָא, v. sub סוּרְחָן.

סָרַט (b. h. שָׂרַט; contr. of סתרט, *Saf.* of חָרַט) *to make an incision; to mark.* Tosef. Sabb. XI (XII), 6 חסורט סריטה וכ׳ he who draws one mark over two boards at the same time; (Sabb. 103b שׂוֹרֵט שריטה). Gen. R. s. 33, end יִסְרוֹט לו סריטה וכ׳ let him make a mark on the wall (indicating the standing of the sun) &c. Ex. R. s. 12, beg. ס׳ לו סריטה וכ׳ (Tanḥ. Vaëra 16 ש׳ לו שריטה) he drew a mark for him on the wall &c. Lam. R. introd. (Zabdi 2); ib. to IV, 12 (ref. to Is. X, 19) ששה שכן... לתיות שׂוֹרֵט שריטה six were left over, for that is a child's way to make a stroke (resembling ו = six); (Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg.; v. ed. Bub. note 21); a. fr.—Esp. *to wound the body in mourning*, v. שָׂרַט.

Pi. סִרֵט same. Sabb. XII, 4 המְסָרֵט על בשרו he who makes a mark on his body by scratching, contrad. to חכותב. Sot. 48a (expl. שהיו מְסָרְטִין לענל וכ׳ (נוקפין they used to make a scratch between the calf's horns, that the blood might run over its eyes; (Tosef. Sot. XIII, 10 שמכין, ed. Zuck. שמושכין). Ex. R. s. 24 ... שאילולי היה וְטָשְׁרָטָה אותו if a man were to eat (and swallow) a piece of bread in its natural condition (not softened by the moisture of saliva), it would enter his entrails and wound him; a. e.—[Tosef. B. Mets. III, 29 משרבטין ומסרטין, strike out ומסרטין as a corrupt dittography of משרבטין; v. ed. Zuck.]—V. שָׂרַט.

Nif. נִסְרַט, *Hithpa.* הִסְתָּרֵט *to be scratched, wounded.* Sabb. 53b כדי שלא יִסָּרְטוּ דדיהן that their udders may not be scratched (when passing between bushes). Ex. R. s. 2 וכשחוא מוציאה מְסְתָּרֶטֶת but when he takes his hand out, it will be wounded.

סָרַט, *Pa.* סָרֵיט same. Targ. I Sam. XXI, 14 ומְסָרֵיט (Levita יְסָרֵט; Kimchi וּמְשָׂ׳) making marks (scribbling; h. text וידחו).

סֶרֶט m. (preced.) 1) (= b. h. שֶׂרֶט) *incision*, v. שֶׂרֶט.—2) [*that which is marked out for cutting,*] *stripe, strip of a sheet.* Kil. IX, 9 (Ms. M. סָרָק); [Tosef. ib. V, 22 סָדָק ed. Zuck.; oth. ed. סרק].

סִרְטָא, v. סִרְטָא

סִרְטָאוּת, סִרְטָאוֹת, v. סִרְטָיָא.

סַרְטָבָא pl. n. pl. *Sarṭaba* (Karn Sarṭabe), a signal station for the proclamation of the New Moon. R. Hash. II, 4 מהר המשחה לס׳ ומס׳ וכ׳ from Mount Olives to S., and from S. to Agrippina; Tosef. ib. II (I), 2 (ed. Zuck. סרטבא; corr. acc.).

סִרְטוּט, v. סִרְטוּט.

סֶרְטוֹן, v. שֶׂרְטוֹן.

סַרְטוֹן, v. סִרְטָן.

סַרְטָיָא f. (= אִסְטַרְטָיָא I) *camp, station.* Sabb. 6a ס׳ ופלטיא וכ׳ a camp and a large highway. (Ib. 151a אסרטיא). Erub. 22b תיקן להם דרכים וס׳ (Ms. M. אִסְטַרְטָיָאוֹת; ed. Sonc. סַרְטִיוֹת) (Joshua) made for them roads with stations.—*Pl.* סַרְטָיָאוֹת, סַרְטִיוֹת. Tosef. Ab. Zar. II, 5 הטולה לסרטאיות של גויים (ed. Zuck. לתרטאי; corr. acc.) he who visits gentile camps (for entertainments). Ib. 7 ... הטולה לתרטייאות היה צירו וכ׳ ed. Zuck. (corr. לסרט׳, and strike out היה; oth. ed. אם צוות .. לסרטאות, corr. acc.) he who enters Roman camps (joins the Romans in besieging a Jewish city), if they undertake the siege for the benefit of the country &c., v. חָשַׁב (v. Ab. Zar. 18b ולכרקום מותר); Y. ib. I, 40b חטולה לתיאטרון וצוותו (read: לס׳ וציירו).

סַרְטָיָא ch. same.—*Pl.* סַרְטָיָתָא. Targ. Y. Gen. XLII, 6.

סַרְטָן m. (סָרַט) [*scratcher, scraper,*] *crab; Cancer*, the fourth sign of the Zodiac, corresp. to the Hebrew month of Tammuz. Pesik. R. s. 20 ואחריו מה אתה בורא ס׳ מפני ... and after that, what wilt thou create? Cancer; because כס׳ (in childhood) grabs out of holes and cracks like a crab; Tanḥ. Haăz. 1 תחלתו חלש כס׳ at first

Digitized by Google

man is weak like a crab. Pesik. R. s. 27-28 ... חס' חזזה חמים (some ed. חסרטון) the crab lives only on what it finds in the water. Yalk. Ex. 418.

סַרְטָנָה, סַרְטָנָא, Y'lamd. to Num. XX, 8, quot. in Ar. —, prob. misread in place of סִיטָנָה, סִיטָנָא (= שִׂטְנָה) *enmity, quarrel.*

סָרֵי I c. = עֲסַרֵי *ten*, only in compounds. Ned. 50ª תְּחָסְרֵי ס' תרתי twelve. Ber. 29ª תבני ס' eighteen; a. fr.—V. תְּחָסְרֵי.

סְרִי, סָרַח (v. next w.) *to become offensive, vitiated; to decay.*

Hif. הִסְרָה *to cause to decay; to vitiate.* Macc. 5ª (ref. to לענות בו סרה עד שתַּסְרֶה גופה של עדות until thou vitiatest the testimony itself (by proving an alibi of the witness himself).

סָרֵי II, **סָרָא** (dialect. for סרח; cmp. פתי = פתח) 1) (cmp. סָרַח II) *to become lax, feeble.* Snh. 22ª (vers. in Ar.) חד ס' ולא גנב וכ' when one is weak and steals no longer &c.; v. גַּנָּבָא.—2) (cmp. סָרַח III) *to decay, be spoiled; to smell offensively.* Targ. Ex. VII, 18; 21 (h. text באש); a. fr. —Targ. Cant. I, 12. Targ. Prov. XI, 22 וְסָרֵי טַעְמָא (read: טַעֲמָהּ) her sense is vapid (h. text סרת טעם; Pesh. סְרָרִיתָ; cmp. דעה סריחה, s. v. סָרַח III).—Succ. 12ᵇ sq. כיון דסרי ריחיהו because their odor becomes offensive (when they wither). Ab. Zar. 38ᵇ מיסרח סרי ed. (Ms. M. מיסר' סרי, v. Rabb. D. S. a. l. note) it (the honey) would be spoiled (become running through an admixture). Bekh. 8ᵇ מילחא כי ס' וכ' when salt has lost its savor, wherewith can it be salted? Ned. 50ᵇ וס' אזלת .. she went and put the wine into gold and silver vessels, and it became stale; Taan. 7ª תקוף ואיסר Ms. M. (read: ואיסתרי, *Ithpe.*; ed. only ויתקף) it became sour and stale.

Af. אַסְרֵי *to make offensive, unsavory; to corrupt.* Targ. Ps. XXIX, 6 טור מַסְרֵי פירוי 'the mount which produces tasteless fruits' (h. text שריון); Targ. Y. I Deut. III, 9 (Y. II ארצא read טורא); Targ. I Chr. V, 23 מסרי פירוי (in one w.) ed. Rahmer (Var. מישרי פרוי; ed. Lag. מישר פרוי, read: מַשְׁרֵי פרוי that drops its fruit; h. text שניר). Targ. Cant. I, 12 אַסְרִיאוּ עובדיהון they made their deeds unsavory. Targ. Koh. X, 1 מַסְרֵי חכימא makes the wise man vapid (stupid, v. סָרַח III).

Ithpe. אִסְתְּרֵי (אִסְתְּרִיחַ) 1) *to be spoiled; to become mischievous.* B. Kam. 97ª דלא נִסְתְּרֵי עבדיה Ms. R. (ed. לְסִתְּרִיחַ; Rashi נִסְתְּרִיחַ) that his slave may not become mischievous (through idleness); B. Mets. 65ª top נסתרי.—2) *to become a nuisance, a cause of corruption.* Sot. 5ᵇ דלא ליסתריה לביתיה (Tosaf. ליסתרי, Rashi תיסתרי) that she may not become a cause of decay to his house; ib. דלא תִּסְתְּרֵי.

סָרֵי m. (preced. wds.) *stench; offense, sin.* Cant. R. to I, 12 (expl. נרדי ib., v. נֵרְדְּ) סְרִידֵי נתן ריחו my offense (the making of the golden calf) gave forth its odor. Yalk. Ex. 391 (ref. to Cant. l. c.) היה לו לומר נרדי נתן סְרִידָיו (not שנ') it ought to have read, 'my nard gave forth its stench'.

סַרְיָא m. ch. (preced.) *offensive, putrid.* Gitt. 56ª אייתי מידי ס' וכ' get some putrid substance and have it placed by thy side (in the coffin). B. Bath. 19ᵇ בס' if the straw is decaying.—Trnsf. (of persons) *ill-reputed, rogue.* B. Mets. 93ᵇ bot. גנבא ס' contemptible thief that thou art. Y. Snh. VII, end, 25ᵈ לסַרְיָה קרא וכ' (ed. Krot. לסריח) he called some rogue, and he stole &c., v. בַּקְרִיטָא I.

סַרְיָאתָא, v. סִירְיָתָא.

סָרִיג m. (סָרַג; b. h. שָׂרִיג *vine-branch*) *grate, lattice.* —*Pl.* סְרִיגִין, סָרִיגִין; סְרִיגוֹת. Tosef. Ohol. IX, 4 סְרִיגֵי חלונות window lattices; Ohol. VIII, 4 הסריגות שבחלונות. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 סריגין של חלונות (Var. מרישן, מריסן, corruptions). Ib. X (VII), 12.—V. סְרִיגוּת.

סְרִיגָא, סַרְיָג m. ch. (preced.) 1) *hedged in, besieged, cut off.*—*Pl.* סְרִיגִין. Targ. Job XIV, 5 (h. text חרוצים).—2) *net, checker-work.* Ib. XIX, 6 (h. text מצוד). Targ. I Kings VII, 17 (ed. Lag. סְרִיגוּ; h. text שבכה).—*Pl.* סְרִיגִין. Ib. B. t. (oth. ed. סְרִינֵן), v. סְרִינְתָּא.

סְרִיגָה, *pl.* סְרִיגוֹת, v. סָרִיג.

סְרִיגוּ *f. checker-work,* v. סָרִיג.

סְרִיגוֹת f. (preced. wds.) *in a broken line, in alternate order* (v. סְרִיגִין). Lam. R. to I, 14 (expl. ישתרגו, ib.) עשאן עלי ס' ס' וכ' he put them (the conquerors) over me in broken lines (at intervals); he brought them over me in couples: Babylonia and Chaldaea, Media and Persia; עשאן עלי ס' וכ' he put them over me in alternate order (as to severity): Babylonia was rigorous, Media mild &c.

סַרְגָּ, סְרִיגְתָא f. (v. סְרִיגָא) *net, net-work.* Targ. Job XVIII, 8 (h. text שבכה). Targ. I Kings VII, 18; 20; a. fr. —*Pl.* סְרִיגָן, סְרִיגָתָא. Ib. 41, sq. Ib. 17; a. fr.

סָרִיד, v. סָרוּד.

סְרִידָה f. (v. סַרְהִידְתָא) [*net-work,*] *coarse web* or *matting,* esp. *stuffed matting used for stoppers of stoves, bag.* Kel. VIII, 3 (some ed. סדורה); ib. IX, 7. Ib. X, 7; a. e.—*Pl.* סְרִידוֹת. Tanh. B'shall. 18 תבא ... ויטלאו ס' (some ed. סדירות) get ten strong men and let them stuff bags with straw; ed. Bub. 17 סְרִידוֹת; v. אַדָּר I.

סַרְיָה, v. סַרְיָא.

סִרְיוֹן pr. n. *Siryon,* name of a mount. Targ. O. Deut. III, 9 (h. text שריון; v. סְרִי).

סְרִיחוּת, סִי׳ f. (סרי) *offal, garbage, offensive matter; stench.* Y. Hag. II, 77ᶜ bot.; Gen. R. s. 1 מקום ס' a place where garbage is deposited. Ib. s. 28 . . . ס' ומלאו they filled the whole city with stench. Ib. s. 63 ויצא סְרִיחוֹתוֹ עמו (not סרייתו) let the offensive matter (surrounding the embryo) go out with him; Yalk. ib. 110. Pesik. B'shall. p. 81ᵇ; Yalk. Ex. 225 סִי׳ putrid fish. Ex. R. s. 42 (ref. to סָרוּ, Ex. XXXII, 8, cmp. סָרַח a. סְרִיחָה I) נעשו כובים (not כוברים) they have become refuse, they have become thorns. Y. Kidd. III, end, 65ª וס' אצל ס' מוליכין ... mud is

Digitized by Google

carried to mud, and refuse to refuse (v. טִינָא, a. correct quot. s. v.).—V. סִירָה I, 2.

סַרְיוּתָא ch. same, v. סְרִיוּתָא.

סְרִיחָא, סְרִיחַ, v. סְרַח.—[Y. Snh. VII, end, 25d, לסריח, v. סַרְיָא.]

סְרִיטָא, סְרָיְיטָא, סְרִיטָ', סְרָיְיטָנָא, v. שְׁרָיְיטִין.

סְרָיְיתָא, v. סִירְתָּא.

סריתן, Gen. R. s. 63, v. סַרְיוּת.

סָרִיךְ: v. סְרַךְ.

סְרִיכָא f. (סְרַךְ II) *climbing.* B. Kam. 22a (Ar. סִירְכָא), v. סְיָקָא I.

סרימוסין, v. טְרִימִיסָא.

סְרִינָא, v. סְרָיְינָא.

סָרִיס m. 1) (b. h.; סָרַס I, cmp. עָקַר) *impotent, castrate; eunuch.* Yeb. VIII, 4 סריס אדם one emasculated by man, a castrate, opp. to סריס חמה, v. חַמָּה. Ib. 80a ורואה ... רביאו ראיית חס they shall bring evidence that he is twenty years old (without showing the symptoms of maturity), and this is the legal *saris.* Ib. נעשה סריס למפרע he is considered as having been a *saris* at the time of the deed (and legally responsible), opp. קטן. Ib. סימני סריס וכ' persons with the symptoms of impotency . . . are not legally proceeded against (as responsible persons) until they are twenty years of age; a. v. fr.—*Pl.* סָרִיסִים, סָרִיסִין. Snh. 93b סריס ממש real castrates (סריס in the real sense). Deut. R. s. 3, v. סָרַס II; a. e.—[2) (homilet., v. סָרַס II) *mediator, manager.* Num. R. s. 11; Cant. R. to III, 7, v. מִטָּה.]

סָרְיָס I ch. same, *castrate.* Targ. Is. LVI, 3.—*Pl.* סָרְיָסַיָּא. Ib. 4.

סָרְיָסָא II pr. n. m. *Sarisa,* surname of one Levi (on account of a simile drawn from a castrate which he used). Y. Sabb. III, 6a bot.; Y. Bets. II, 61c. Y. Gitt. VI, 48a bot. לוי סריסא (corr. acc.).

סָרִיק m., *pl.* סְרִיקִין, סְרִיקִים (Saf. of רֵק, v. סָרַק I) *idlers, vagabonds.* Tanḥ. Ki Thetsé 1 שסומו ... עם חס' וכ' for he (the rebellious son) will finally waste his father's fortune with the vagabonds with whom he eats &c. Snh. 70b חבורה שכולה ס' a company all of which are vagabonds.—Makhsh. I, 6 מיני חס' Var. lect., v. סִירָקִין.—[Kidd. 82a הסריקים, v. סְרוֹק.]—[V. סְרִיקִין.]

סָרִיק, סָרֵיק m., **סְרִיקָא** I c. ch. same, 1) *empty; hungry.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 24 (h. text רֵק).—Targ. Ps. CVII, 9 (h. text שוקקה *longing*).—Yeb. 87a sq. ס' גופא an empty body, opp. מלא pregnant.—*Pl.* סְרִיקִין, סְרִיקַיָּא, סְרִיקַי; f. סְרִיקָן. Ab. Zar. 37b בוקי ס', v. בּוּקָא.—2) *vain.*—*Pl.* as ab. Targ. Ps. CXIX, 113 דחשבין מחשבן סריקן (ed. Wil. סריקין; h. text סעפים).—3) *idler, reckless person, robber.*—*Pl.* as ab. Targ. Jud. IX, 4; XI, 3 (h. text ריקים). Targ. Ps. XXV, 3 בזוזין וס' (h. text וּבְגִדִים רֵיקָם!); a. e.—[סריקא, סריקין, part. pass. of סָרַק q. v.]

סָרְיָקָא II m. *hatcheller,* v. סַרְקָא.

סִירַת ס', סָרְיָקָא, v. סִירְיָקָא.

סָרְיָקְתָּא f. (סָרַק II) *hatchelling, carding.* Sot. 46b סריקת פשתן hatchelling of flax.

סריקוסתא, v. next art.

סריקות, v. סְרוֹק.

סְרִיקוּתָא I f. (סָרַק II) *comb.* Nidd. 20b (Ar. ed. pr. סריקוסתא).

סְרִיקוּתָא II f. (v. סָרַיק) *idleness; vanity; recklessness.* Targ. Ps. II, 1 (h. text רִיק). Ib. LXXIII, 13; a. e.—Targ. Hos. VII, 3 סְרִיקוּתְהוֹן ed. Lag. (ed. Wil. סְרִיקָתָן).

סְרִיקִין m. pl. (Syriaci, Συριχοί) 1) *Syrians.* Y. Erub. V, beg. 22b נפשה דס' (דסִירְיָקִין) the monument of the Syrians (near Tiberias).—2) (cmp. סוּרְסִי) *Syrian cakes.* Tosef. Pes. I (II), 31 אין יוצאין בס' you do not comply with the law (commanding to eat unleavened 'bread of misery' on the first night of Passover) by eating Syrian cakes; ס' מצויירין Syrian cakes shaped in figures; Y. ib. II, 29b bot. סרוקין (corr. acc.); Bab. ib. 37a. Ib. סְרִיקֵי ביתוס the Syrian cakes in the house of Boëthos; a. e.

סְרִיקָתָא, constr. סְרִיקַת, v. סְרִיקוּתָא.

סָרַךְ: I, סָרֵיךְ (*Saf.* of אָרַךְ, cmp. סרג) *to interweave, twist;* trnsf. (corresp. to h. עָוַת) *to confound; to wrong.* Targ. Lam. III, 59; a. e. (interchanging with סָרַב II, q. v.).—Pes. 51a, v. next w.—*Part. pass.* סָרִיךְ, f. סְרִיכָא; *pl.* סְרִיכִין; סְרִיכָן *intricate, perverted.* Targ. Koh. X, 3. Ib. I, 15.

Pa. סַרֵּיךְ 1) *to subvert, wrong.* Targ. Lam. III, 36 לְסָרְכָא (ed. Vien. לְסַרְכָא; ed. Lag. לסרבא; h. text לְעַוֵּת).—2) *to confound,* v. next w.

סָרַךְ: II (preced.; cmp. סָרַח I) 1) *to clutch, hold fast, hang to.* B. Bath. 86b שאני בחמה דסָרְכָא (Ms. R. דְּמָסְרָכָא) *Pa.,* v. Rabb. D. S. a. l. note 2) it is different with taking possession of an animal, because it clutches (the ground). Hull. 51a אית לח מידי למיסרך the animal has something to clutch (when falling, so as to break the shock); ותאי ליח .. למ' while this (kid) had nothing to cling to. Ib. top ליכא מידי למיסרך there is no object for the blood to hang to (around which to coagulate); כיון דאיכא מחט .. מיסרך since a needle has been found there, if the perforation had taken place before slaughtering, blood would have clung round it; a. e.—Part. pass. סָרִיךְ; f. סְרִיכָא; *pl.* סְרִיכִין; סְרִיכָן. Gitt. 68b ס' שוטה בחדא מילתא לא שוטה an insane person does not cling to one fiction (he will betray his insanity in some other way than merely by repeating the same thing). Hull. 46b הני ... דס' להדדי two lobes of the lungs which adhere to each other (by a membrane). Ned. 50b ואם איתי כיבא ס' עלח if there be a sore

Digitized by Google

in the bowels, it will cling to it (v. טָרוֹמִיטָא); a. e.—2) *to confound*, v. infra.

Pa. סָרֵיךְ same, 1) *to clutch*; (cmp. טָפַס) *to climb*. Bets. 11ª סָרוּכֵי סָרוּךְ וסליקו they clutched and climbed up. B. Kam. 20ª סריך סליק וכ׳ it climbed, came up and ate &c. Ib. לסרוכי ולמסלק (not לסרוכיה; Ms. F. למירסך, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) to climb up; a. e.—2) *to cling to, adhere*. Ḥull. 111ª חלב סָרוּכֵי מְסָרֵיךְ (not סרוכיה) milk adheres (and penetrates), opp. מישרק שריק glides off. Ab. Zar. 22ᵇ מְסָרֵיךְ אבתרה (Ms. M. מֵיסְרַךְ סָרֵיךְ) he clings to her (runs after her).—3) (v. preced.) *to confound*. Pes. 51ª משום דְּמְסָרְבֵי מילתא (Ms. M. דסריכי; Ms. O. דמסרבי מילתא במילתא, v. סָרַב II) because they confound one thing with another (if you permit them one thing, they will allow themselves another); חנך אינשי נמי סָרְבֵי מילתא (Ms. M. סָרִיבֵי, Ms. O. מסרבי מילתא במילתא) those people (ignorant Jews) will likewise confound &c.; a. e.

Ithpe. אִיסְתָּרִיךְ *to cling to*. Ab. Zar. l. c. כרון דְּמִיסְתָּרִיךְ Rashi (ed. דמיגרי), v. גָּרַר.

סָרֵךְ m. (preced.) *clinging to, following the example of; habit*. Nidd. 67ᵇ משום ס׳ בתח because her daughter might follow her example (and make the mother's exceptional act a rule for all occasions). Ḥull. 106ª נטילת משום ס׳ תרומה... the washing of hands before a meal on secular food was introduced for the sake of uniformity with T'rumah (to make it a habit). Y. Yoma III, 40ᵇ bot., sq. טבילת ס׳ an immersion required merely for the sake of uniformity; Bab. ib. 30ª טבילת ס׳. Y. Bicc. III, 64ᵈ bot.; Y. Ḥag. II, 78ᵇ נטילת ס׳ washing of hands (before meals) for the sake of uniformity (v. supra).

סִירָא, סָרָא ch. same, 1) *adhesion, cohesion*. Bets. 40ª משום ס׳ דמשכא on account of the adhesion of the skin (because the hide is hard to flay unless the animal is watered before slaughtering).—[In ritual: ס׳ *an adhesion* of lobes of the lungs to each other or to the chest.]—2) *climbing*, v. סְרִיבָא.—3) *habit*. Ab. Zar. 30ª ס׳ דגברא נקיטה she is supposed to have adopted her husband's habits. Snh. 51ᵇ ס׳ בעלמא נקט (v. Rabb. D. S. a. l.) he merely used the customary phraseology. Ber. 16ª סָרְכֵי נקט, v. דַּוְוָנָא.—*4) (cmp. b. h. שָׂרִיג) *branch, scion* of a figtree. Cant. R. to I, 1 (prov.) ס׳ דאקים תאינתא בְּרָתָא תניתא a scion which confirms (the reputation of) the fig tree, i. e. a good son of a good father; (Yalk. Sam. 134 ברכה), prob. to be read: ברכא דמקים תינתא).—[סרכי, Yalk. Gen. 116, v. שְׂרָכָא].

סָרְכָא m. (סרך, *Saf.* of ערך, ארך; cmp. אַרְכָּן I, a. אָרִיכָא) *manager, commander*. Targ. Prov. VI, 7 (h. text שֹׁטֵר). — *Pl.* סָרְכִין, סָרְבַיָּא, סַרְ׳. Targ. Deut. I, 15. Ib. XX, 5; a. fr.

סרכונא, v. טַרְכְּנוּתָא.

סַרְכָן m. (v. סָרְכָא) *leader, officer* (corresp. to h. נָגִיד). Targ. Y. Gen. XLI, 41. Targ. I Chr. XI, 2 (two versions, with ארכון a. ס׳, combined); a. fr.—Targ. Y. Ex. XXIV, 1 מיכאל סַרְכַן חכמתא Michael, the prince (angel) of wisdom.

סַרְמִיסִין, סַרְמִיטִין, v. חַמִּיסִין.

סרניא, סרני, סרנא, v. סַגְנָא ch.

סַרְנוֹקָא m. (v. next w.) *choking, suffocation*. Targ. Ps. LXVIII, 21 (Ms. סִרְנִירְקָתָא; v. Ber. 8ª). Targ. Job VII, 15 סִירְנוּקָא Ms. (Ar. סְרוּנְבָא; ed. שִׁירֵי שְׁרִינוּקָא).

סַרְנֵק, סַרְנֵיק (= סַגֵּיק, v. סגק) *to close, stop*. Targ Ps. LXIII, 12 (h. text יִסָּכְרוּ).

סַרְנִיקְתָּא f., v. סִרְנוֹקָא.

סָרַס I, *Pi.* סֵירֵס (cmp. חָרַס, חָסַס) *to destroy, uproot; to mutilate*, esp. *to make impotent*. Tosef. B. Bath. IV, 7 חלות דבש איזי רשאי לְסָרֵס וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. לירש) if the honey-combs of a bee-hive are sold, the purchaser must not uproot (tear out) all of them at the same time, but must leave the outermost cakes &c. Sot. 36ª סִירְסָתָן מלמטה it (the wasp צִרְעָה) mutilated them at their lower extremities. Cant. R. to I, 1 סֵירְסוֹ made him impotent. Kidd. 25ª עבד שסֵרְסוֹ וכ׳ a slave whom his master mutilated by injury to his testicles. Sabb. 110ᵇ הרוצה שיְסָרֵס וכ׳ if one desires to emasculate a cock, let him take off his comb, and he will thereby be emasculated (without an operation). Ib. 111ª בְּמְסָרֵס אחר מסרס if one adds to the mutilation caused by another person; a. fr.—B. Bath. V, 3 נוטל ג׳ נחלין ומסרס the buyer takes three broods, after which the owner may make the bees impotent of propagation; ib. 80ª במה מְסָרְסָן וכ׳ by what means does one make them impotent?... By feeding them with mustard. Ib. לא תרדל מסרסן וכ׳ mustard does not make them impotent &c.—Trnsf. *to disarrange, upset; to transpose*. Ib. (another interpret. of ומסרס, Mish. l. c.) בסידוס.. נוטל, v. סֵירוּס. Ib. 119ᵇ (ref. to Num. XXVII, 2) סֵרֵס המקרא ודרשהו invert the order in which the persons are mentioned in that verse, and interpret it. Lev. R. s. 27, beg. (ref. to Ps. XXXVI, 7) סרס המקרא וכ׳ transpose the verse, and explain it: 'thy kindness is as far above thy judgments, as the mountains are above the great deep'. Ex. R. s. 5 (ref. to Ex. V, 2) סרס אותו מי ים וכ׳ transpose *mi* and read *yam*, the sea made thee know the Lord; a. fr.—[Lev. R. s. 12 מסרסתו, read: מְסַעֲרָתוֹ, v. סָעַר.]—*Part. pass.* מְסוֹרָס *upside down, transposed* &c. Nidd. III, 5 ס׳ יצא..מס׳ if the embryo came out with its feet foremost. Num. R. s. 11 (ref. to Ex. XX, 24) זה מקרא מס׳ וכ׳ this verse must be interpreted by transposition, wherever I shall come and bless thee, there I shall allow my Name (the Tetragrammaton) to be pronounced. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4. Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXVIII, 22) מְסוֹרָסִין הדא הפרשה the accounts of the section are not in chronological order, opp. על הסדר וכ׳; a. e.

Hithpa. הִסְתָּרֵס, *Nithpa.* נִסְתָּרֵס 1) *to be emasculated*. Sabb. 110ᵇ ורואו מִסְתָּרֵס וכ׳, v. supra. Gen. R. s. 86; a. e.—2) (cmp. עָקַר) *to be uprooted, removed*. Snh. 93ᵇ נִסְתָּרְסָה ע״ז וכ׳ idolatry was uprooted in their days (in the days of Hanania, Mishael &c.). Mekh. Mishp. s. 20 [read:] שלא תִּסְתָּרֵס שבת בראשית ממקומה to intimate that the weekly Sabbath is not to be removed from its place, i. e. that it must be observed also in the Sabbatical year; Yalk. Ex. 354. Mekh. l. c. שלא יִסְתָּרְסוּ שלש וכ׳ that the three festivals

Digitized by Google

must not be removed from their place; Yalk. Ex. 356 שלא ישתיו וכ' (corr. acc.).

סָרַס, *Pa.* סָרֵיס ch. same, 1) *to emasculate.* Targ. Y. Lev. XXII, 24.—Ḥag. 14[b] מהו לסָרוּסֵי וכ' is it permitted to castrate a dog?—2) *to disarrange, transpose, reverse.* Lev. R. s. 22 הוה מְסָרֵס קריאה וכ' Resh Lakish interpreted the verse (Is. LXVI, 3) by transposition (making the subject the predicate &c.), 'he who kilis a man (thinks of it as lightly as if he) had slaughtered an ox' &c. Y. R. Hash. II, end, 58[b] [read:] ר"ש בן ל' מסרס הדין קריא אלופינו מְסַבְּלִים אין כתיב וכ' R. S. b. L. interprets this verse just in a reverse way (to R. Johanan's interpretation), it is not written, 'our teachers bear', but 'our teachers are borne with', when the small bear with (the shortcomings of) the great, then there is no breach &c.—Trnsf. *to plague, torment, weary into submission.* Gen. R. s. 58 (ref. to ופגעו, Gen. XXIII, 8) [read as:] Yalk. ib. 102 פגעוניה לי סָרְסוּנֵיהּ לי וכ' plague him for me, bore him for me, and if this has no effect, pray for him in my favor (that God may turn his heart to yield to my wishes).

סָרַס II, *Pi.* סִירֵס (*Saf.* of ארס, cmp. אָרֵיס) *to manage*; trnsf. *to argue.* Y. Snh. I, 18[c] top; Cant. R. to III, 7 (ref. to סריס, II Kings XXV, 19) שמְסָרֵס את ההלכה he manages the decision (argues the point of law); Gen. R. s. 70 (ed. Leipz. במפרד, corr. acc.), v. מִסְתָּלָא.

סָרְסָא, (סָרְסָיָא) m. (preced.) *agent, manager on shares,* esp. *foreman of the brewery.* Bekh. 31[b] ר' אידי סָרְסַיָּה דר' וכ' Rashi (ed. סרסיא) R. J. was R. Shesheth's steward. B. Mets. 42[b] אמר ליה לסרסיה וכ' (Ms. F. a. R. לסרסיא) he said to his brewer, take from this pile. Kidd. 52[b] חזנוא סרסיא (corresp. to הזנוא אריסא, ib.).

סִירוּר, סָרְסוּר m. (reduplic. of סור; cmp. Arab. *sursûr*) *going around, examination*; (sub. בעל) *expert, middleman, broker* (cmp. סַמְסָר, סַמְסָרָא). B. Bath. V, 8 אם חזרה ס' לס' ... ביניהן if a middleman is between them, and the cask is broken (before delivery to the purchaser), the middleman has to suffer the loss; ib. 87[a] במדת ס' when the vessel belonged to the middleman; Deut. R. s. 3 נשברה החבית נשברה לס'; Tanḥ. Ekeb 11 (corr. acc.). Gen. R. s. 8 עשה לו סחורה ע"י ס' had business done through a commissioner. Koh. R. to X, 16 חזרין יושב..וחס' מכריע וכ' the judge is seated, the parties stand, and the mediator tries to compromise between them. Y. Meg. IV, 74[d] top כשם שנתנה ע"י ס' וכ' as the Law was given through an agent (Moses), so it must be taught through an agent (the Amora, v. אָמוֹרָא). Pesik. Haḥod., p. 45[a] חס' the agent (Moses); Pesik. R. s. 15 פני חס' השליח (strike out השליח or חס', as a gloss to חס'). Lam. R. to I, 18 פיהו ופום סָרְסוּרוֹ against his commandment and that of his agent (the prophet); a. fr.—Y. Ber. III, 6[a] top; Y. M. Kat. III, 83[a] top חס' the agent of sin, v. בָּבָה.—*Pl.* סָרְסוּרִין, סִירִ'. Num. R. s. 17, end (ref. to Num. XV, 39) הלב..ס' לגוף the heart and the eyes are the body's agents (panders); Tanḥ. Sh'laḥ 15; a. fr.

סִירִ', סָרְסוּרָא, סָרְסוּר ch. same. Y. Ab. Zar. I, 39[d] bot., v. סָרַר.—*Pl.* סָרְסוּרִין, סָרְסוּרֵי, סִ'. Y. Ber. I, 3[c] top ליבא...ס' דחטאה the heart and the eye are the two agents of sin, v. preced.; Num. R. s. 10.

סָרְסָיָא, v. סָרְסָא.

סַרְסָיָא* f. (סָרַס; cmp. סוּרְסִי) *mutilated* or *reduced coin.* Bekh. 49[b] אסחירא ס' וכ' (Rashi סוסריתא, סוסריתא; Tosaf. סמסוריא, prob. meant for סוּרְסָיָא or סוּרְסִיתָא) a battered or reduced Istira, eight of which sell for a Denar.

סָרַר (v. סָרְסוּר) *to negotiate, be agent.* Deut. R. s. 3 כשסָרַרְתָּ לישראל וכ' (not כשסדרת) when thou wast the agent for Israel (conveying the Law to them), I gave thee as a reward &c. Tanḥ. Vayikra 6 היו מְסָרְרִין זה לזה וכ' they were the agents (pimped) for one another in sins; Yalk. Jer. 309.

סַרְסָר ch. same. Y. Ab. Zar. I, 39[c] sq. ברא..לסרסור קנס דמְסַרְסֵר לארמאי he fined the broker (for selling a camel to a gentile), and they called him a man that serves as a Roman agent. Pesik. Shub. p. 165[a] ודוה דין מסרסר לדין וכ' and thus they pimped for one another.

סַרְסָרוּת f. (preced.) *agency, broker's fee.* Gen. R. s. 72 סַרְסָרוּתָן של דודאים the brokership (conciliation) through the *dudaim* (Gen. XXX, 16).

סַרְעַפִּים, v. שַׂרְעַפִּים.

סָרַף, *Pi.* סִירַף *to cover with resin*, v. שָׂרַף III.

סָרָפָיָא m. pl. = h. שְׂרָפִים, *Seraphim, ministering angels.* Targ. Ez. I, 8. Targ. Zech. III, 7 (ed. Wil. שֵׂ'; ed. Lag. סִירַפָּיָא).

סַרְפִּינִיסִם, סַרְפִּינוֹס, סַרְפִּיגֶס, v. סַלְפִּינְגֶס.

סָרָפִיס, v. אָפִיס. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 1 סרפס (corr. acc.).

סָרַק I (*Saf.* of רַק) *to empty.*—*Part. pass.* סָרוּק, *pl.* סְרוּקִין *empty, barren; idle.* Snh. 70[b] Ar. ed. R., v. סָרִיק.—Denom. סָרָק.

סַרַק ch. same. Taan. 21[a] סַרְקִינְהוּ לספטי Ar. (ed. שקלינהו לסיפטיה) they emptied the chests.

סָרַק II (cmp. preced.) [*to cleanse,*] *to comb, card, hatchel* (cmp. b. h. שְׂרִיקוֹת, Is. XIX, 9). Sot. IX, 5 מותר לְסָרוֹק שם וכ' it is permitted to hatchel flax thereon. Naz. VI, 3 אבל לא סוֹרֵק but must not comb his hair. Y. Pes. I, 27[b] top סוֹרֶקֶת must comb her hair (before bathing). Ber. 61[b] היו סוֹרְקִין את בשרו וכ' they flayed his flesh with iron combs; a. fr.—Dem. I, 4 חסוֹרֵק, v. סָרוֹק. [Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 סורקים, R. S. to Kel. XXX, 3, v. סָרַג I.)—*Part. pass.* סָרוּק; *pl.* סְרוּקִים. Kel. XXVI, 5 עור הסרוק the skin on which the carded wool is placed for sale; עור הסורק the skin which the carder uses as an apron. Yalk. Zech. 574 (play on שרקים, Zech. I, 8) סרוקים כד"א וכ' 'hatchelled material' as the root *sarak* is used (Is. XIX, 9) in the sense of flax; this refers to the sons of Gershon whose burdens consisted mostly of linen garments.

Digitized by Google

סָרַק ch., *Pa.* סְרֵיק same. B. Kam. 93b דְסָרְקֵיהּ סָרוּקֵי he carded the wool with a comb, opp. נפצרי נפוצי hatchelled it by beating. Lev. R. s. 5, end ס' שערידה he combs his hair. M. Kat. 10b לְסָרוּקֵי סוסיא to curry a horse. Lam. R. to II, 2; Gitt. 57b, a.e. סָרֵיקְנָא וכ' I shall flay your flesh with iron combs; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) סְרֵיקְנָא; a. e.

סָרַק III, *Pi.* סִירֵק (*Saf.* of ירק; cmp. מרק) *to stain* wood; *to paint.* Kel. XV, 2 סֵירָקָן; XXII, 9 סֵירְקוֹ, v. בְּרִיכֵם. —[Cant. R. to I, 1; Yalk. Prov. 960, v. סָדַק.]

סָרָק m. (preced.) *paint.* Snh. 14a; Keth. 17a Ar. (ed. שָׂרָק), v. בּוֹחָל. M. Kat. 9b מעבירה ס' על פניה ed. (Ms. M. a. Ar. מעברת ש') she may pass paint over her face (during the festive week). [Ib. מעברת ס'..של מטה, read with Ms. M. a. Rashi: סַמָּנִין.] Sabb. 95a אשה לא תעביר ס' וכ' (Ms. O. a. Ar. ש') a woman must not pass paint over her face (on the Sabbath), because this comes under the category of coloring; Tosef. ib. IX (X), 13 לא תקנח . . . שיש בו ש' a woman must not rub her face with a cloth on which there is paint.

סֶרֶק* m. (preced. wds.) [*that which is marked out with paint for cutting,*] *a strip* of a sheet. Kil. IX, 9 Ms. M.; Tosef. ib. V, 22 (ed. Zuck. סדק); v. סֶרֶט 2.

סְ'אנִי, סרק, v. הֲרַקְלִיאוֹפוֹלִיס.

סָרָק m. (סָרַק I) *barrenness, desert.*—אילן ס' *a tree which bears no fruit; shade-tree, wild-tree.* Kil. VI, 5 (ref. to ib. 3) אילן ס' כל שאינו וכ' what tree is meant by *illan s'raḳ*? Any tree which bears no fruit; (oth. opin.) חכל א' ס' חוץ מן חזית וכ' all trees are *s'raḳ*, except olive and fig trees; (oth. opin.) כל שאין...הרי זה א' ס' whatever trees you do not plant in orchards, are called *illan s'raḳ*. B. Kam. 91b (ref. to Deut. XX, 20) כי לא עץ...זה א' ס' 'that it is not a fruit tree', that means a tree which bears no edible fruit; לחקדים ס' למאכל (sub. אילן) to prefer (for cutting down) the barren tree to one that has edible fruit; Sifré Deut. 204. Gen. R. s. 16 אומרים לאילני ס' וכ' they ask the fruitless trees, why are you so noisy? Ib. אבל אילני ס' וכ' but the shade-trees are loud, because they are not burdened with fruit; a. fr.

סַרָּק m. (סָרַק II) *hatcheller, carder.*—*Pl.* סַרְקִין. Targ. Is. XIX, 9 כיתנא דס' ed. Lag. (ed. סְרִיקִין) flax of the hatchellers (h. text שריקות).—[Lam. R. to I, 15 סרקא, סרקי, a corrupt., v. סָאתָא II.]

סַרְקַאי, סַרְקָאָה, v. סַרְקָיָא.

סַרְקִי, v. סִידְקִי.

סַרְקִי m. (v. סָרַק) [*desert-dweller,*] pr.n. *Sarḳi* (Saracenus), a nomadic trading tribe (v. Sm. Dict. Rom. a. Greek Geogr. s. v. Saraceni). Gen. R. s. 48 אחד נדמה לו בדמות ס' וכ' Ar. (ed. סדקי, corr. acc.) one of the angels appeared to him as a Sarḳí, one as a Nabatæan &c.; Yalk. ib. 82 סִירְקִי.—*Pl.* סַרְקִין, סַרְקִיִּין. Y'lamd. to Num. XXIV, 6; Yalk. Num. 771 (ref. to אָהָלִים, Num. l. c.) בקש לעשותן כאהלים של ס' וכ' he (Balaam) wanted to make them like the tents of the Saracens which are removed from place to place. Y. Yoma VI, 43c bot. חס' אוכלין אותו the desert dwellers ate it (the scape-goat that escaped death).

סִיר', סַרְקַאי, סַרְקָאָה, סַרְקִי, סַרְקָיָא ch. same. Y. Bets. V, end, 63b, v. יְקַר. Y. Dem. I, 22a top מרגלי מן דמלכא סרקיא (prob. to be read דסַרְקָאֵי) one of the jewels belonging to a chief of the Saracens. Y. B. Mets. II, 8c top מחד סיר'...זבנין ליה they bought for him (R. Simon ben Shetaḥ) the ass of a Saracen; (Deut. R. s. 3, in Hebr. dict.: ישמעאלי); a. fr.—*Pl.* סַרְקָאֵי, סַרְקָאִין, סִרְקִין, סִרְקִין. Targ. Y. I Gen. XXXVII, 25 (ed. Amst. ערביין; Y. II סְרָקִיִּין). Ib. XXXIX, 1 Ar. (ed. ערבאי).

סרקין, Men. 39b, v. סִירִיקוֹן.

סַרְקִין* (or סָרָקִין) m. pl. (v. סָרַק ch.) *unlawfully acquired.* Y. Taan. I, 64b bot. שמעית עלידון דאינון ס' I heard that they (the coins deposited with you by my father) were ill-gotten.

סָרַר (b. h.) [*to be strong,*] *to lord it, rebel* (cmp. מָרָה). —Part. סוֹרֵר, esp. ס' ומורה (בן) a rebellious son; v. מָרָה. Snh. VIII, 1; a. fr.

סררת, Y. Ber. IV, 8a ס' סלקית לס, read: לסוֹדָרָה.—Y. Sabb. XII, 13d top אמר...בס', read בְּסוֹדָרָה; v. סוֹדָרָא.

סְרָרָה f. (v. סָרַר)=שָׂרָרָה, *office, command.*—*Pl.* סְרָרוֹת. Tanḥ. Kor. 9 הם אבדו ולא סְרָרוֹתָן וכ' (or סַרְרוּתָן) they perished, but not so their offices, but others in their stead were appointed; Num. R. s. 18 פחדותן (corr. acc., or פְּקוּדָתָן).—V. שְׂרָרָה.

סַרְרוּתָא ch. 1) same. Kidd. 76b דמטא אנא עבידנא ס' I want to be the officer of the town.—2) *lordliness, presumption.* Pes. 104b רברבנותיה דמר וסַרְרוּתֵיהּ דמר (Ms. O. סַרְרוּתֵיהּ; Ms. O. 2 סַרְבָּנוּתֵיהּ) your pride and your presumption.

סַרְתָּא = סַעֲרָתָא, q. v.

סְתָו, סָתָו m. (b. h.) *winter.* Pesik. Haḥod., p. 50a; Pesik. R. s. 15; Cant. R. to II, 11 ולא הוא חגשם ולא הוא חס' are not rain and winter the same?; Yalk. ib. 986 ששה וכ' the winter lasts six months, but the real trouble about them is the rainy season; a. e.

סְ', סְתָוָא, סְתָיָא ch. same. Targ. Gen. VIII, 22 (h. text חֹרֶף). Targ. Is. XVIII, 6 יעברון ס' (h. text תחרף); a. e.—B. Bath. 3b סתוי..ס' ובי ס' וכ' they tore down and built the summer house (of worship) in winter, and the winter house in summer. Men. 41a, v. סְתִינָא; a. fr.—Y. Taan. II, 65b top מן עפר קיטא לס' out of the summer's dust the winter's mud is made, i. e. your doing during the year is passed in review at its end.

סְתָו, סְתָוָא, סְתָוִי, סְתָוִית f., *pl.* סְתָוִיּוֹת, סְתָוֵי, סְתָוִין (preced.) *winter-fruits, late fruits* (remaining on the tree until winter-time). Shebi. IX, 4. Ter. XI, 2 חומץ ס' vinegar made of late grapes; a. fr—V. סְתָוְיוֹת.

Digitized by Google

סְתוֹם (or סְהוֹם) m. (סָתַם) *closing up, pasting over.* Ab. Zar. 69b סְתוּמוֹ ניכר (or סְהוּמוֹ; Ms. M. שחמו) its paste will tell (that the cask has been tampered with); v. שְׁתָם.

סְתוּמָה, v. סְתִימָה, a. סְתָמָא.

סְתוּמְתָּאָה, v. סְתִימְתָּאָה.

סְתָוָנִית, v. סְתָוְנִית.

סְתוֹר (b. h.) pr. n. m. *Sethor*, one of the twelve spies. Sot. 34b; Gen. R. s. 71; a. e.; v. סְתוֹרִים.—[Tosef. Men. IX, 14 סְתִידָה II.].

סְתוֹרָא m. (סְתַר II) *destroyer.*—*Pl.* סְתוֹרֵי. Yoma 10a, v. בְּנוֹיָא.

סְתוֹרִין, סְתוֹרִין m. pl. (preced.) *confusion, mischief.* Gen. R. s. 71 (play on סְתוֹר q. v.) בן ס' (not בין) a doer of mischief; (Yalk. ib. 126 בר מסתורין, v. מְסַתּוֹרִין).

סְתוּת, v. סִיתוּת.

סְתֵי, Lam. R. to I, 15 some ed., v. סְאֵתָא II.

סְתִידְרָאוֹת f. pl. (*Hithpa.* noun of סְדַר, as שְׁתַחֲוָיָה for הִשְׁתַּחֲוָיָה; cmp. אִסְטְרִידְיָא) *riggings, sail-yards.* Ab. d'R. N. ch. XXXI ס' בעולם ס' באדם וכ' there are sail-yards in the world, and so there are sail-yards in the structure of man, that is, his two arms.

סְתִיו, v. סְתָו.

סְתִימָא, v. סְתִימְתָּא.

סְתִימָה f. (סָתַם) *closing, closure, cover.* Snh. 47b, a. e. סְתִימַת הגולל, v. גּוֹלָל. Kel. VIII, 8 מן הס' ולפנים (ed. Dehr. הסְתוּמָה) from where the covering of the vessel begins and farther inside (not the rim surrounding the lid); Tosef. ib. B. Kam. VI, 15 סְתוֹ'.

סְתִימְתָּא f. (preced.) *that which is closed up, secret.*—*Pl.* סְתִימָאתָא. Targ. II Esth. IX, 14 (ed. Lag. סְתִירָאתָא).

סְתִימְתָּאָה m. (v. סָתַם) *an unnamed authority.* Bekh. 30a; Meg. 2a ס' זו דברי ר"ע those are the words of R. Akiba whose opinion has been adopted without naming him. Ib. 26a סְתוּמָ'. Keth. 101b; a. fr.

סְתִירָה I f. (סְתַר I) *hiding, retirement*, esp. (with ref. to Num. V, 13) *a married woman's retirement with a man under suspicious circumstances.* Sot. 2a קינוי וס' the husband's jealousy (warning) and the wife's retirement. Ib.b a. fr.

סְתִירָה II f. (סְתַר II) *tearing down, destruction.* Meg. 31b ס' סְתִירַת זקנים...ס' the tearing down of the old is building, the building of the young is tearing down; Ned. 40a; Tosef. Ab. Zar. I, 19. Tosef. Men. IX, 14 ושל ס' מכל מקום ed. Zuck. (Var. סְתוֹר or סְתוּר) and wood of any kind taken from a torn-down building (or a broken vessel; v. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI; Men. 22a עצים..שלא נשתמש בהן חדיוט).—Trnsf. *discontinuance; cancelling.* Y. Naz. II, end, 52b סתירת תער כס' ממש the interruption of a Nazarite's vow brought about by cutting his hair, is like a real annulment (so that he has to begin his nazariteship anew). Ib. V, 55b top לס' שלש for cancelling the nazariteship (the obligation to begin it over again), the cutting of at least three hairs is required; v. סְתַר II.

סְתִירָתָא f., *pl.* סְתִירָאתָא, v. סְתִימְתָּא.

סְתִית, v. סִיתוּת.

סָתַם (b. h.; = סתתם, *Saf.* of תתם) 1) *to stop up, close, shut.* Ab. Zar. V, 3 כדי שישתום ויסתום ויגוב, v. גָּנַב. B. Mets. VII, 5 שלא ירא..וירא סוֹתֵם את הפתח וכ' that he (the laborer) must not be greedy so as to shut the door before himself (make himself objectionable to employers). Ḥull. 43a, a. e. מרה שניקבה וכבד סוֹתֶמֶת if the bladder of the gall is perforated, and the liver (adhering to the perforated spot) closes it up. Ib. 49b חלב טהור סותם clean fat (such as it is permitted to eat) forms a stopper (to an adjacent organ, and makes the animal so affected permitted). Pes. IV, 9 (56a) ס' מי גיחון וכ' he stopped up the water of the upper Gihon (II Chr. XXXII, 3); a. fr.—Part. pass. סָתוּם; *f.* סְתוּמָה; *pl.* סְתוּמִין, סְתוּמִים; סְתוּמוֹת. Yeb. 71b; Nidd. 30b; Lev. R. s. 14 נפתח חס' ונסתם וכ' the organ which (in the embryonic stage) was closed, opens, and that which was open, closes itself. Bets. IV, 3 ס'...בית a room filled with fruit which was closed up (with bricks). Y. ib. 62c bot. לפסים ס' pots with their lids on (not yet cut apart); Tosef. ib. III, 13; Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13. Snh. 94a (ref. to לסרבה, Is. IX, 6) וזה ס'...מפני מה כל מ"ם why is every Mem in the middle of a word open, and this one is closed (final Mem). Meg. 3a וס' בסוף וכ' פתוחין...open in the middle of words and closed at the end (v. מנצפ"ך); a. fr.—Esp. פרשה סתומה *a paragraph in the Torah separated from the preceding by a vacant space in the middle of the line*, opp. to פתוחה a section beginning a new indented line. Gen. R. s. 96, beg., v. infra. Treat. Sof'rim I, 14 איזוהי ס' כל שהניח וכ' what is a closed paragraph? When space is left &c.; ותהא נקראת ס'....וכמה יניח and how much space must be left ..., in order that the paragraph may be called closed?; a. fr.—2) *to conceal.* Gen. R. l. c. (ref. to the section beginning with Gen. XLVII, 28) that paragraph is closed, שס' ממנו וכ' because the Lord concealed from his vision all (coming) troubles; (Yalk. ib. 154 שנסתמו ממנו, v. infra); a. e.—*Part. pass.* as ab. *concealed, not explicitly stated*, opp. מפורש. Zeb. 53a מן יְלַמֵּד ס' חמפורש let that which is not explicitly stated in a law be derived (by analogy) from what is explicitly stated; Sifra Aḥărê, beg. יְלַמֵּד פתוח על הס' let the explicit statement throw light on the implicit. Meg. 15a כל...אבותיו ס' a person (mentioned in the Bible) whose deeds and the deeds of whose ancestors are not stated; a. fr.—Y. Bets. I. c. (in Chald. dict.) סתומה *the anonymous opinion*, v. סְתָמָא.

Nif. נִסְתַּם, *Hithpa.* חִסְתַּתֵּם, *Nithpa.* נִסְתַּתֵּם *to be closed; to be concealed; to be silenced.* Gen. R. l. c. בקש..ונ' ממנו

Digitized by Google

Jacob wanted to reveal the end of the captivity, and it was closed before him; Yalk. ib. l. c. נִסְתַּמּוּ מִמֶּנּוּ, v. supra. Cant. R. to I, 4 דרש אומר .. ומִסְתַּתְּמִין he said a word (of charm) over them, and they became silent (dumb). Snh. 31b לעולם...עד שיִסְתַּתֵּם מטענותיו (Alf. שיִסְתּוֹם; Asheri שיסתיר) he may continually bring evidence and refute, until he declares himself closed as to his pleas, i. e., until he declares that he has no more evidence to offer. Yeb. 76a; Tosef. ib. X, 4, a. e. כ' כשר if the perforation in the membrum has closed itself again, he is considered unblemished. Kel. XIV, 8 נִסְתַּתְּמוּ נקבין if the holes have been stopped up. Snh. 94a לכך כ' therefore the Mem was closed (the final מ was written). Sot. 13b נסתתמו ממנו שערי וכ' the gates of wisdom were closed before him (he lost his judicial judgment); a. e.

Pi. סִתֵּם *to close.* Y. Snh. X, 28c bot. דתיו .. מְסַתְּמִין וכ' the ministering angels closed the windows (of heaven) that the prayer of Manasseh might not rise; Deut. R. s. 2; (Pesik. Shub., p. 162b סוֹתְמִין).

סָתֵם ch. same. Targ. II Chr. XXXII, 3. Targ. II Esth. I, 2 (3) ס' נפשיה (the gate) closed itself; a. fr.—Part. pass. סָתִים; f. סְתִימָא; *pl.* סְתִימִין, סְתִימַיָּא, סְתִימָן; סְתִימִין. Targ. Ez. XLI, 16. Targ. Y. I Gen. XLIX, 1; a. e.—Ḥull. 49b חד סְתִים one of them stops up a perforation (by close adhesion, v. preced.). Ib. sq. אינהו .. ולדידן מיסְתַם נמי לא ס' they eat (that kind of fat), and for us was it not even to have the effect of closing up the perforation (that the animal in the case be permitted)?; a. fr.—Esp. *to conceal an authority; to state a law without naming the author.* Bets. 2a (ref. to Sabb. XXIV, 4) דס' לן תנא כר"ש where the editor of the Mishnah states the law anonymously, in agreement with R. S.'s opinion. Ib.b (ref. to Bets. IV, 3) דס' לן תנא כר"י where the editor gives R. Judah's opinion anonymously; a. fr.

Pa. סִתֵּם same. Gitt. 68a וסִתְּמִינְהוּ בגבבי וכ' and stopped the waters up with wool.—Part. pass. מְסַתֵּם; f. מְסַתְּמָא; *pl.* מְסַתְּמִין; מְסַתְּמָן. Meg. 3a in the Prophets ... אירא מילי דמ' (Ms. O. דסְתִימָן) some things are clearly stated, others obscurely.

Ithpa. אִסְתַּתֵּם; *Ithpe.* אִסְתְּתֵם *to be closed, stopped up, sealed.* Targ. Esth. VIII, 10. Ib. V, 14 (some ed. אסתמו, incorr.); a. fr.—Targ. Y. Lev. XV, 3 אִיתְּסַתֵּם (v. תֵּחַם).—Keth. 106a אסתתם טענתיה (v. preced.) he declared he had nothing to say (was intimidated). Shebu. 30b מִסְתַּתְּמָן טענתיה דבעל וכ' (Ms. M. קמְסַתְּתְמָא) the opponent will be intimidated; Yalk. Deut. 922 מִיסַּתְּמָא טענתיה וכ'; a. e.

סְתָם m. (preced.) 1) *closing up.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 14; Ab. Zar. 69b, v. סְתוּם, a. סְתֻם.—2) *something unknown, undefined.* Ib. 74a bot. סְתַם יינן Ms. M. a. Rashi (ed. יין) wine of gentiles of which it is not known that it has been dedicated to an idol, opp. יין נסך; Ḥull. 4b. Y. Ab. Zar. III, 43b bot. בס' חלוקין they differ with regard to a tree (Asherah) of which it is not known that is has been worshipped. Ib. סְתָם עובדין וכ' those of them (the gentiles) not otherwise known worship an image but not a tree. Macc. 3b המלוה את חבירו ס' he who makes a loan to his neighbor without terms, cannot claim payment before thirty days. Snh. 25b ס' גבאי כשר a tax collector, unless known to be dishonest, is admissible as witness; ס' רועה פסול a shepherd, unless known to guard his flock from illicit pasture, is disqualified. B. Mets. 69a (in Chald. dict.) ס' אריסא וכ' the presumption is that a tenant obligates himself, etc. R. Hash. 7b ס' כי אגר וכ' as a rule, when one rents a house etc.; a. v. fr.—3) *an opinion stated without an authority, anonymous opinion.* Yeb. 42b, a. fr. מחלוקת ואח"כ ס' הלכה כס' where differing opinions are quoted and followed by an anonymous opinion ('the scholars say'), the latter is the practice. Ḥull. 43a, a. e. הלכה כס' משנה the practice follows the anonymous opinion in the Mishnah. Snh. 86a, a. e. ס' מתני' ר' מאיר וכ' wherever an anonymous opinion is stated in the Mishnah, it is R. Meïr's; in the Tosefta, etc.; a. fr.—Y. Sot. I, 17b bot. כתוב לה ס' write the order for two men without specified names.

סְתָמָא ch. same. B. Bath. 61b אי אמר ליה ארעתא ס' if he said to him, fields (I sell thee), without any further qualification. B. Mets. 81b חנח ס' 'put it down' without anything else (instead of חנח לפניך or תנח לפניך); רא ס' ולא כלום from which we deduce that if he said merely, 'put it down', he has said nothing. Ib. 15a, a. fr. ס' דמילתא ordinarily. B. Bath. 4a תא ס' אין מחיבין אותו but where there is no distinct usage in that respect, we do not force him; a. fr.—Yeb. 42b ס' דמתניתן ומחלוקת וכ' if the Mishnah states an opinion anonymously (as undisputed), and the Boraitha records differences; ס' בברייתא וכ' where the Boraitha states an undisputed opinion; a. v. fr.—Sabb. 157a ר"י ס' אחרינא אשכח R. J. found another ruling opinion of R. S. without having his name attached to it.—Y. Bets. IV, 62c bot. סִתְמָה, v. סָתַם.

סְתַק* (dial. for סדק) *to split.*—Part. pass. סְתִיק; f. סְתִיקָא. Targ. Y. Lev. XI, 3 Ar. (ed. סדי).—V. סִיתְקָא.

סִתְקִית f. (preced.) = סִדְקִית. Sot. 40a Ar. (ed. סִידְקִית).

סָתַר I (b. h.) *to cover, hide.*

Pi. סִתֵּר *to conceal.* Meg. 13a (play on שהיתה (אסתר מְסַתֶּרֶת דבריה she used her words with discretion (ref. to Esth. II, 20); Yalk. Esth. 1053 (not משסתרת).—Part. pass. דברים חמס מכני מְסוּתָּרִים; *pl.* מְסוּתָּרִין. Ab. d'R. N. ch. VI אדם חוציאם וכ' things which are concealed to men, R. 'Akiba brought forth to the light.

Hif. הִסְתִּיר *to hide.* Yalk. Deut. 941 אע"פ שהִסְתַּרְתִּי פני וכ' although I hide my face before them, I will speak to him in a dream.

נִסְתַּר, *Hithpa.* הִסְתַּתֵּר *to be hidden, protected; to hide one's self.* Midr. Till. to Ps. XIX, 7 לע"ל מי נִסְתָּר מחמתו וכ' in the future who will be protected from his heat?—Esp. *to retire under suspicious circumstances* (Num. V, 13). Sot. 3a קינא לה ונִסְתְּרָה he was jealous of her (forewarned her), and she retired (with the man). Y. ib. I, 16b bot. מה טיבה להִיסָּתֵר what business had she to retire? Bab. ib. 5b אל תִּסְתַּתֵּר do not hide thyself (with that man); ib. 2b (in Chald. dict.) לא תִּיסְתַּתַּר וכ' do not hide thyself with that man. Ber. 31b אלך ואִסְתַּתֵּר וכ' I will go and seclude myself (with a man) before my husband. Ib.

Digitized by Google

אם כן ילכו ... ותסתתרנה if this be so, all childless women would go and hide themselves; a. fr.—נִסְתָּרוֹת *f.pl.* a) *secret things, mysteries.* Ḥag. 13ᵃ (fr. Ben Sira) אין לך עסק בנ׳ thou must have nothing to do with (must not speculate on) mysteries; Gen. R. s. 8; a. e.—b) *secret sins* for which the whole community is made responsible. Snh. 43ᵇ לא ענש על הנ׳ וכ׳ the Lord did not punish (Israel) for secret sins until &c. Y. Sot. VII, end, 22ᵃ אין לכם עסק בנ׳ you will no more be made responsible for undetected sins.

סְתַר ch., *Pa.* סְתֵּר same, *to hide.*—Part. pass. מְסַתַּר. Targ. Is. LXV, 16. Targ. Jer. XVI, 17 (ed. Wil. מְסַתְּרָן, corr. acc.).

Ithpa. אִסְתַּתַּר, *Ithpe.* אִיסְתַּתַּר *to hide one's self; to find shelter.* Targ. Koh. VII, 12.—*Targ. Y. I Deut. XXIX, 5 מְסִתְּרָא וכ׳ finding shelter in your schools.—Ber. 31ᵇ כיון דמְסִתַּתְּרָנָא when I closet myself (with a stranger), v. preced. Sot. 2ᵇ זמנין דלא אִיסְתַּתְּרָא ואמר אִיסְתַּתְּרָא (not אִיסְתִּיתַּר) it may happen that she did not closet herself with a man, but he (the husband) says that she did &c. Ib. ומְסַתַּתְּרָא וליכא וכ׳ Rashi (ed. ומיסתתרה) and she may closet herself, and we have in our days no waters ... to test her &c.; a. e.

סְתַר II (= סתתר, Saf. of חתר; cmp. Arab. *šatar*) [*to dig under,*] 1) *to upset, tear down.* Meg. 31ᵇ אם אמרו לך זקנים סְתוֹר וכ׳ if the old tell thee, tear down, and the young, build, tear down and build not, v. סְתִירָה II; Ned. 40ᵃ. Sabb. VII, 2 הבונה והמסתֵּר he who builds (on the Sabbath) or who tears down. Yoma 10ᵃ שיפלו בונין ביד סִיתְּרִין that the builders (of the Temple, the Persians) should fall through the hands of the destroyers (the Romans), v. סְתוֹרָא. Ab. d'R. N. ch. VI סָתְרוֹ ועקרו וכ׳ he dug under it (the rock) and broke it loose &c. Koh. R. to VII, 26 כחיל קשה ... וסוֹתְרוֹ a wall is strong, but man has more power and tears it down; a. fr.—2) [*to stir up,*] *to loosen, unravel.* Sot. I, 5 סותר את שערה the priest loosens her hair (Num. V, 18 ופרע); אם ... לא היה סוֹתְרוֹ if her hair was beautiful, he did not loosen it. Treat. S'maḥ. ch. VIII סוֹתְרִים שערות וכ׳ you may untie the hair of dead brides; a. e.—3) *to dissolve, decompose.* Lam. R. introd. (R. Ḥănina 1) (ref. to Prov. XXV, 20) כזה .. וסוֹתְרוֹ כך היו סוֹתְרִים וכ׳ as one pours vinegar on natron and decomposes it, so they decomposed (counteracted) the words of the Law; v. infra.—4) *to undo, reverse, invalidate.* Snh. III, 8 כל זמן ... סותר את הדין whenever he offers new evidence, he reverses the decision, i. e. the court has to try his case again; לאחר שלשים יום אינו סותר after thirty days, the judgment cannot be disturbed.—Esp. *to make void the days of a Nazarite's vow which have been observed, to begin anew.* Naz. II, 10 סותר שבעים he must count seventy days again. Ib. III, 3 ס׳ את הכל he must count over the whole period (of days); אינו ס׳ אלא שבעה he has to count only seven days over. Tosef. ib. II, 13 יש לו לְסַתּוֹר סותר וכ׳ if there is a portion of the period left to undo, i. e., if the period of his vow has not yet expired, he must count thirty days again; כל .. ואין לו לסתור סותר וכ׳ whenever he becomes unclean on a day on which it is improper to offer a sacrifice, and he has nothing left to undo, i. e. his term has expired, and he lacks only a sacrifice to be released: he must count seven days; a. fr.—5 (logics) *to contradict, disprove.* Succ. 26ᵇ, a. fr. מצשה לסתור, v. מַעֲשֶׂה. Sabb. 13ᵇ שאלמלא .. שחיו דבריו סוֹתְרִין וכ׳ but for him, the Book of Ezekiel would have been expunged from the canon, because its words seemed to contradict the words of the Law. Ib. 30ᵃ לא דייך שדבריך סותרין וכ׳ not only do thy words contradict those of David, but they contradict one another; a. fr.—Num. R. s. 13 לא אחד מהן סותר על חבירו neither of them conflicts with the other.—[Yalk. Ex. 356 שלא יסתרו, v. סָרַס I *Hithpa.*]

Hithpa. תְּסְתַּתֵּר *to be disarranged, be undone.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ; Y. Sabb. XIII, beg. 14ᵃ מיסְתַּתֵּר חוא the web will go apart again, opp. מתקיים.

סְתַר ch. same, 1) *to tear down, destroy.* Targ. Y. Deut. VII, 5. Targ. Jer. I, 19; a. fr.—Taan. 20ᵇ .. כל אשיתא דחוח ס׳ לה every threatening wall he ordered to be torn down. B. Bath. 3ᵇ לא לִיסְתּוֹר וכ׳ one must not tear down a synagogue before having built another one. Ib. סָתְרֵי ובני, v. סָתְוָא; a. fr.—2) *to unravel, wind up.* Ḥull. 60ᵃ, v. דְּוַלְלָא.

Pa. סַתֵּר same. Targ. Prov. XV, 25 (Var. ed. Lag. נסטר, corr. acc.). Targ. II Kings XI, 18; a. e.—Yeb. 116ᵇ קרע סַתְּרִי מזיך .. rend thy garments, disarrange thy hair (in mourning). Ned. 50ᵇ עד דְּסַתְּרִין וכ׳ until the people of his household disarranged their hair for him (in sympathy with his pain).

Ithpa. אִסְתַּתַּר *to be torn down.* Meg. Taan. ch. VIII, v. סוֹרְיָנָא.

סֵתֶר m. (b. h.; סָתַר I) *secrecy.* Sot. I, 2 (2ᵃ) נכנסה עמו לבית הס׳ (not בס׳) if she went with him to a closeted place, v. סְתִירָה. Gen. R. s. 45 סְתִירָה, v. גָּלוּי.—בַּסֵּתֶר *in secret.* B. Bath. 9ᵇ גדול הנושה צדקה בס׳ וכ׳ he that dispenses charity in secret, is greater than Moses. Ḥag. 16ᵃ הטובר עבירה בס׳ וכ׳ he who selects a secret place for committing a sin, is considered as though he pushed away the feet of the Divine Presence (denying the omniscience of God). Ab. IV, 4; a. fr.—*Pl.* סְתָרִים, constr. סִתְרֵי, סְתְרֵי. Mikv. IX, 3; Lev. R. s. 15, a. fr. בית הס׳ covered parts of the body, posteriors &c. Meg. 3ᵃ מי הוא זה שגילה סִתְרַיי מי חוא who is he that revealed my secrets to men? Ib. אני וכ׳ סִתְרֵיהּ ... I did reveal thy secrets. Ḥag. 11ᵇ סתרי ערוות the secrets of the laws of incest, i. e. the laws not explicitly stated (cmp. סָתָם). Y. Keth. V, 29ᵈ bot. סיתרי תורה the secrets of the Law, i. e. logical deductions; a. fr.

סִתְרָא, סִתְרָה, סִתְרִי ch. same. Targ. O. Deut. XIII, 7. Targ. Jud. III, 19; a. e.—*Pl.* סִתְרִין, סִתְרֵי. Targ. II Esth. I, 2; a. e.

סִתְרָה f. (b. h. *cover*) same. Pesik. R. s. 1 אין אנו אומרים ס׳ וכ׳ we do not talk secrets (obscure language) &c.

סִתְרִיאֵל pr. n. m. *Sithriel.* Bekh. 57ᵇ.

סָתַת (= סתתת, *Saf.* of תתת), *Pi.* סִיתֵּת *to chip, chisel; to polish.* Sabb. XII, 1 הסוסתת he who chisels (on the Sabbath). B. Kam. 93ᵇ אבנים וסִיתְּתָן ... גזל if one stole

Digitized by Google

rough stones and chiselled them. Pesik. ʼĂniya, p. 137b מְסַתְּתִין בו וכ׳ chiselling it, shaping it, carving it (v. סָרַג). Ib. Shub., p. 165a סַתְּתוּ קימעה וכ׳ chip off little by little &c. Ab. d'R. N. ch. VI הלך וכ׳ מסתת והולך he went on chipping, until he came to a big rock; a. fr.

סַתָּת m. (preced.) *stone-cutter, chiseller.* Y. B. Mets. X, end, 12c, v. סִיתוּת; Bab. ib. 118b, חַצָּב; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 6 כלי חס׳ R. S. to Kel. XXI, 2 (ed. הַסַּתָּת) the stone-cutter's implements.—*Pl.* סַתָּתִים, סַתָּתִין. Kel. XXIX, 7. Y. Shek. IV, 48a top; a. e.

ע

ע *ʻAyin*, the sixteenth letter of the Alphabet. It interchanges with א, and ח, v. letters א a. ח; also with ו, v. letter ו; dialectically with צ, e. g. צָאן and עָאן; with ק, e. g. אַרְעָא a. אַרְקָא—ע elided, e. g. טוּעְנָא = טוּנָא; מַתְּנַיִם = מַתְּנַיִם.—V. עי״ן.

ע׳ as a numeral letter, *seventy*, v. א׳.

עָא, sometimes for אָמַר. Targ. O. Num. XXXI, 20 ed. Vien. (ed. Berl. אָמַר); a. e.

עָאל, עֵיאוֹל, v. עול.

עָאן f.=h. צאן, *small cattle, sheep.* Targ. Job I, 3 (ed. Wil. קָנֶה). Ib. XLII, 12; a. fr.—V. עָן.—Cant. R. to III, 6 ע׳ אוחרי more sheep; v. עָן.

***עָאס** = עֲסֵי *to press.* Targ. Job XVI, 9 Ms. Var. (ed. Lag. עמס; ed. Wil. עַסֵּי).

עָאתָא, עֲאָתָא f. (= עַוְתָא; עֲוַי) *crookedness, perverseness, wrong.* Targ. Prov. XII, 21 דע׳ (not דע׳). Ib. XV, 16. Ib. IV, 24 (ed. Lag. עָתָא, Ms. עַוְתָא); a. fr.

עָב I m., **עָבָה** f. (עָבַב) *thick, dense, large.* Men. III, 2, v. בְּלִילָה. Pes. 36b sq.; Bets. 22b וכ׳ אין אופין פת ע׳ you must not bake thick bread on the Passover; וכמה פת ע׳ טפח and how high must it be to be called thick bread? One handbreadth; ib. (Rabbi's interpret.) פת מרובה a large batch; a. fr.—*Pl.* עָבִים, עֲבִין; עֲבוֹת. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 אלו הן חע׳ these are the thick (heavy) garments; Kel. XXVIII, 8; Y. Sabb. II, 4d bot. חע׳ הרכים the thick but soft garments. Mikv. VIII, 3 טפין ע׳ thick (turbid) drops; a. fr.—[Y. Kil. V, beg. 29d חיוו עבות, ed. Krot. העבות, R. S. to Kil. V, 1 חיוו עבים, read: חֲיֵיבוּ, v. חָיַב.]

עָב II m. (b. h.; preced.) [*thick,*] *dark cloud.* Gen. R. s. 13 עב שחזא מעבב וכ׳ the cloud is called *ʻab*, because it makes the sky look thick (dark); Yalk. ib. 20; Y. Taan. III, 66c שחזא מעבה את חרקיע; a. e.—*Pl.* עָבִים. Taan. 3b חע׳ ותרוחות שניות למטר the clouded sky and the winds are (as blessings) secondary only to the rain. Ib. 20a נתקשרו שמים בע׳ the sky became covered with clouds. Ib. נתפזרו חע׳ the clouds dispersed; a. e.

עֹב, v. עוֹב.

עֲבָא, v. עֲבָיָא.

עָבַב *to be thick, dark.*

Pi. עִיבֵּב *to thicken, darken.* Gen. R. s. 13, a. e. מְעַבֵּב, v. עָב II.—V. עָבַח.

עֲבִיבִית, v. אַבְאֲבִית.

עָבַד (b. h.) [*to work*] 1) *to serve, work for.* Gitt. IV, 5 עובד את רבו וכ׳ works one day for his master, and one for himself; a. fr. Esp. *to do priestly service.* Ḥull. 24b אחיו הכהנים . . . לַעֲבוֹד וכ׳ his brother priests allow him not to serve, until he is twenty years of age.—2) *to prepare; to till the ground; to dress* (hides). Gen. R. s. 22 קין עובד אדמה Cain the tiller of the ground. Y. Ab. Zar. II, 41b bot. גוי עוֹבְדָן; Tosef. ib. IV (V), 10 עוֹבְדוֹ, v. הָבַב I; (Bab. ib. 33a עיבדן). Y. Sabb. I, 4b top נתן כלים . . . ומצאו עובד בו וכ׳ if one gave a gentile garments to wash, and found him working at them on the Sabbath; a. fr.—*Part. pass.* עָבוּד, *pl.* עֲבוּדִין *dressed,* v. infra.—3) (v. עֲבוֹדָה) *to use* esp. *for idolatrous purposes; to worship.* Tem. VI, 1, v. infra. Ab. Zar. III, 7 (defining אשרה) כל שעוֹבְדִין אותה a tree which is itself worshipped (not one at which idolatrous rites are performed). Ib. הן עובדין . . . הואיל since they worship merely the image (under the tree). Snh. VII, 6 העובד ע״ז אחד השובד וכ׳ he who worships an idol, whether he goes through the regular forms of that particular worship (v. ib. 60b), or sacrifices &c. Ab. Zar. III, 5 העכום״ז העובדין וכ׳ as to idolaters that worship mountains and hills (as deities), they (the territories) may be used, but what is on them is forbidden. Ib. 45b אילן . . ולבסוף עָבְדוֹ if one planted a tree and afterwards made it a subject of worship. Ib. 46a ועוֹבְדֵיהֶן בסייף and those (Jews) who worship them are put to death by the sword; Tosef. ib. VI (VII), 8. Sabb. 56b . . . אילמלי לא ולא עָבְדוּ ישראל ע״א had David not listened to evil gossip (against Mephibosheth), . . . Israel would not have worshipped idols (under Jeroboam). Ib. 105b עד שיאמר לו עָבוֹד ע״ז until he (the tempter) finally tells him, worship idols; Tosef. B. Kam. IX, 31. Ḥull. 13b נכרים שבח״ל לאו עוֹבְדֵי ע״א הן gentiles outside of Palestine must not be considered as idolaters; a. v. fr.

Nif. נֶעֱבַד 1) *to be prepared, dressed.* Tosef. B. Kam. l. c. עורות שאינן נֶעֱבָדִין ed. Zuck. (oth. ed. עֲבוּדִין) undressed hides; a. e.—2) *to be used,* esp. for illicit purposes; *to be worshipped.* Tem. l. c. חמוקצה וחנ׳ the animal designated for idolatrous purposes and the one used; expl. כל שעובדין אותו whatever they may use it for ((e. g. yoking the ox, shearing the sheep for the benefit of idolatrous temples). Ib. 28a נעבדה בהן עבירה an illicit act has been done with them (by coupling them); ib. לא נֶעֱבְדָה בה עבירה no sinful act has been done with it

Digitized by Google

(by which to unfit it for the altar). Ab. Zar. 46b יש ב׳ במחובר אצל גבוה does the law forbidding the use in divine worship of objects which have been used for idolatrous purposes include things fixed in the ground? Ib. יש שינוי בנ׳ does change of form restore to legitimate use objects otherwise forbidden on account of their use in connection with idolatry? a. fr.

Nithpa. נִתְעַבֵּד same, v. supra.

Hif. הֶעֱבִיד *to enslave, oppress.* Yalk. Ex. 162 הֶעֱבִידוֹ בכל וכ׳ he (Esau) oppressed him with all sorts of troubles.

Pi. עִיבֵּד *to prepare,* esp. *to dress hides.* Sabb. VII, 2 (among the labors forbidden on the Sabbath) וחמעבד את עורו dressing the hide of the deer (to fit it for parchment). Ib. 75b חייב משום מעבד is guilty of a Sabbath offence coming under the category of tanning. Gitt. 54b גוילין .. לא עיבַּדְתִּין לשמן I did not prepare the parchment sheets with the proper intention; a. fr.

עֲבִיד I, עֲבֵד ch. same (corresp. to h. עָשָׂה) 1) *to do, labor; to make; to act.* Targ. Gen. I, 7. Ib. XXXI, 26; a. v. fr.—Ber. 60b לעולם ... כל דעביד רחמנא לטב Ms. M. (ed. לטב עביד; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) man should train himself always to say, Whatever the Merciful One does, is for good; Yalk. Job 893 כל...לטב עביד. Tem. 4b מי עָבִיד רבנן תקנתא וכ׳ אי עביד מחני, v. חֲנִי. Yeb. 37a (not עביד) have the Rabbis adopted special measures for priests &c.? Ib. עֲבִידְנָן כרבנן we act (decide) in accordance with the opinion of the Rabbis. Keth. 60b לא עֲבָדִי נשי דחנקן וכ׳ women will not do such a thing as strangling their children. Kidd. 50a לא ע׳ אינש דמשוי וכ׳ a man will not declare himself a wrongdoer; a. v. fr.—2) *to do, fare, prosper.* Lev. R. s. 5, end מה את עָבִיד how art thou?; מה תורין ומה ארעא עֲבִידָא how are the oxen? Ib. ע׳ לב טב he assumes cheerfulness. Gen. R. s. 13 כל שיחתן .. עֲבִידַת ארעא all the talk of people turns on the land (material prosperity): 'the land is doing well' (crops promise to be good); 'the land is not doing well'; a. fr.—3) *to spend time.* Y. Shebi. VIII, 38b top עביד טמיר במערתא וכ׳ he remained hidden in a cave &c.; ib. IX, 38d. Y. Shek. V, 48d top עֲבִידַת כמירא וכ׳ she (the ass) remained hidden with them &c.; Gen. R. s. 60 עבידת גבון; a. fr.—*Part. pass.* עֲבִיד; f. עֲבִידָא *made, liable to, likely, used to.* Y. Peah III, 17d bot. הדך ע׳ how did it happen (i. e. in what case would it make a practical difference for the slave)? R. Hash. 22b, a. e. מילתא דע׳ לאינלוי, v. גְּלִי. Shebu. 46a, v. גְּזֵם; a. fr.

Af. אַעֲבִיד, *Pa.* עַבֵּיד 1) *to make, produce.* Targ. O. Ex. XXXII, 10 אַעֲבֵיד ed. Berl. (oth. אַעֲבִיד; Y. אֶעְבֹּד). Ib. XXX, 37; a. fr.—Lev. R. s. 28, end, v. infra.—2) *to cause to prosper.* Gen. R. s. 13 כל תפלתן ... מרי תַּעֲבִיד ארעא all the prayers of men turn on the earth (mundane affairs): Lord, make the land (crop) thrive, make the land prosper; a. e.—3) *to work through.* Part. pass. מְעַבַּד, מְעַבְּדָא. B. Mets. 116b טינא דמע׳ thoroughly kneaded clay.

Ithpe. אִיתְעֲבִיד, אִיעֲבִיד *to be done; to be made, become.* Targ. Gen. XXIX, 26. Targ. Koh. VIII, 4. Targ. Ps. LXII, 4; a. fr.—Lam. R. to II, 2 בעית לאִיעֲבָדָא וכ׳ (not לאיבדא, לכיבדא) dost thou want to be made a senator? Lev. R. s. 28, end מאן דעַבֵּיד .. אתע׳ וכ׳ he who made the comes..., is now to become a bather &c.; Esth. R. to VI, 10 דאר גברא מְעַבֵּיד .. עביד בלן (corr. acc.); a. fr. [Zeb. 75b דאיעבר, read: דאיעזוב, v. עָרַב I.]—V. הִיעָבֵד.

עֶבֶד m. (b. h.; preced. wds.) *slave, servant.* Kidd. 20a חקונה ע׳ עברי וכ׳ he who buys a Hebrew slave, has, so to say, bought a master over himself. Sabb. 89a כלום יש ע׳ שנוחן וכ׳ dare a servant salute his master (first)? Snh. 58b (ref. to Prov. XII, 11) אם .. כע׳ לאדמתו וכ׳ if a man makes himself a slave to the soil, he will be satisfied with bread &c. Kidd. I, 3 ע׳ כנעני נקנה וכ׳ a Canaanite (gentile) slave is acquired by money, by deed &c. Ib. III, 13 .. ממזר תלה ע׳ if a bastard marries a slave, the child is a slave; הרי זה ע׳ ממזר the child is a bastard slave (subject to the disabilities of both). Shebu. 47b ע׳ מלך כמלך a king's officer is like a king (the inferior person is raised by association with a superior); a. v. fr.—*Pl.* עֲבָדִים. Kidd. 22b (ref. to Lev. XXV, 55) כי לי .. ולא ע׳ לע׳ 'the children of Israel are my servants', but they must not make themselves servants of servants (of human beings). Ab. I, 3 אל תהיו כע׳ וכ׳ be not like the servants that wait upon their master for the sake of getting their fare (reward), v. פְּרָס; a. fr.

עֲבִיד, עֲבֵד, עֶבֶד, עַבְדָּא II, עֲבִידָא ch. 1) same. Targ. Gen. IX, 25 (O. ed. Berl. עַבַד; ed. Vien. עֶבֶד). Ib. 26; a. fr.—Gen. R. s. 86 ע׳ זבין ... ע׳ לתרויחון a slave (Potiphar) buys, the son of a handmaid (the Ishmaelite) sells, and the free man (Joseph) is the slave of both; Koh. R. to X, 7. Gitt. 13a, a. e. ע׳ בחפקרא וכ׳, v. חֶפְקְרָא; a. fr.—[Y. Ber. IV, 7c נפק ע׳, read: עוּבְדָא.]—*Pl.* עֲבָדִין, עַבְדַיָּא, עֲבָדֵי. Targ. Gen. XXIV, 25. Targ. Is. LIV, 17. Targ. Prov. XII, 9; a. fr.—B. Kam. 97a תקיף ע׳ דאינשי וכ׳ used to seize slaves of men against whom he had a claim &c. Kidd. 70a רגיל דקרי אינשי ע׳ he is in the habit of calling people slaves; a. fr.—2) *worshipper.* Ned. 62b ע׳ דנורא fire-worshipper (Geber); a. e.

עַבְדּוּ, v. עַבְדּוּתָא.

עַבְדוּת f. (preced. wds.) *slavery, servitude; status of a slave.* Y. Kidd. I, 59d אתת בסוף שש עד שהוא בעַבְדוּתוֹ (not בעבודתו) one declaration at the end of the sixth year, while he is still a slave by law. Pes. X, 5 (in the Passover night service) הוציאנו מע׳ לחרות he led us forth from slavery to freedom; Kidd. 22b. Hor. 10a כמדומין אתם ששררת .. ע׳ וכ׳ you seem to believe that I place a rulership upon you (by appointing you to office), I place servitude upon you (ref. to I Kings XII, 7); a. fr.

עַבְדּוּ, עַבְדּוּתָא ch. same. Targ. O. Ex. XIII, 3; a. fr.—Gitt. 86a (in a deed of sale) עבדא דנן מוצדק לעבדו this slave is lawfully a slave.

עַבְדָּן m. (עָבַד *Pi.*) *hide-dresser, tanner.* Kel. XXVI, 8 עורות) של ע׳ hides in the tanner's possession (intended for sale to mechanics). Sabb. I, 8; a. e.—*Pl.* עַבְדָּנִין. Kel. XV, 1 עריבת הע׳ (ed. Dehr. העוֹבְדָן) a trough used by tanners.

עַבְדְּקַן m. (comp. of עַב a. דְּקַן; cmp. זַלְדְּקַן) *thick-bearded.* Snh. 100b (Mss. F. a. K. עב דקן), v. סַכְסַךְ.

Digitized by Google

עָבְדָה I, f. of עֶבֶד.

עָבְדָה II, v. עבי.

עבוד, Bekh. VI, 6 (40a) Ms. M., v. אָכַח.

עִבּוּד, v. עִיבּוּד.

עֲבוֹדָה f. (b. h. עֲבֹדָה; עָבַד) *work, labor, service, attendance*, esp. 1) (in agric.) *space required for attending to a plant.* Kil. VI, 1, a. e. נוחנין לו את עֲבוֹדָתוֹ (כדי ע') we must allow it (the vine) its space (within which no other seed should be planted). Ib. וכמה הוא עֲבוֹדַת הגפן and how large is the space for the vine? B. Bath. 83a כדי עבודת הכרם as much space as is required for attending to the vineyard. Tosef. Kil. II, 7 עבודת ירק בירק אחר the space to be left between one vegetable and another; a. fr.—2) *service, agricultural implements, working cattle* &c. Gen. R. s. 42 (ref. to אֲבָלָם, Gen. XIV, 11) זו ע' this means their agricultural service.—3) *manual labor; servitude, service.* Men. 109b, v. שִׁירוּת. R. Hash. 11a בר"ח בטלה ע' מאבותינו וכ' on the New Year's Day (prior to going out of Egypt) our ancestors in Egypt were freed from servitude; a. e.—4) *divine service, priest's service; worship.* Y. Kidd. I, 59d top ויפסל מן חצ' and he (the priest) will be made unfit for service. Tosef. Shek. III, 26; Ḥull. 24a כ"ח ללמוד ושלשים לע' twenty-five years is the age for apprenticeship, and thirty years for practical service. Ib. הע' בכתם the service of carrying the Tabernacle on the shoulder. Men. l. c. אלמדך סדר ע' I will teach thee the order of the priestly service. Yoma 32a המשנה מע' לע' he who goes from one function of the Temple service to another. Ib. עבודת היום בבגדי וכ' the special service of the Day of Atonement is performed in white garments. Ib. 39b הגרלה לאו ע' היא casting lots is no special function. Ib. III, 3 אין אדם נכנס לעזרה לע' וכ' no one must enter the Temple court for worship, unless &c. Snh. VII, 6 (60b) זו היא עֲבוֹדָתוֹ (not עבידתה) this is the form of worshipping that deity; a. fr.—Trnsf. *the emoluments of the officiating priest.* B. Kam. 109b, sq. עֲבוֹדָתָהּ ועורה וכ' (not עבודתו) the gifts for officiating at its offering and its hide belong to &c.—In gen. *divine worship, prayer.* Ab. I, 2. Taan. 2a (ref. to Deut. XI, 13) איזו היא ע' שבלב ... זו תפלה what is meant by the service of the heart? Prayer. Arakh. 11a (ref. to Deut. XXVIII, 47) איזו היא ע' .. זה שירה what is the service in joy and cheerfulness of the heart? It is song. Ib. (ref. to Num. IV, 47) איזו היא ע' שצריכה ע' וכ' what service is that which requires (accompanies) sacrificial service? It is song; a. fr.—חָנֵּי *by the worship!*, for 'by God!' Yeb. 32b. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV; a. fr.—Esp. *'Ăbodah, the first of the last three sections of the Prayer of Benedictions* (תְּפִלָּה), containing *the prayer for the restoration of the Temple service.* Ber. 29b בע' חוזר לע' נזכר בהודאה ... if he failed to insert the prayer for the New Moon Day in the 'Ăbodah, he must begin the 'Ă. anew; חוזר לע' if he recalls the omission while reading the Hodaah (the second of the last three sections), he must begin &c. Y. ib. IV, 8a bot. כל דבר שהוא לבא אומרה בע' whatever prayer refers to the future is inserted in the 'A.—Meg. 18a כיון שבאת תפלה באת ע' when you speak of prayer (praying that your prayer be acceptable), comes the prayer for the restoration of the Temple service. Ib. ע' והודאה חדא וכ' 'Ăb. and Hodaah are one thing (belong together); a. fr.—5) ע' זָרָה (abbrev. ע"ז) *idolatry*, mostly used for *idol, heathen deity*, interch. in editions with עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת (abbrev. ע"א) and עֲבוֹדַת אֱלִילִים (abbrev. עכו"ם, עכו"ז). B. Bath. 110a תמשוה כהן לע"א thou (Jonathan, grandson of Moses) to be a priest of idolatry?; כך מקובלני ... ישכיר אדם עצמו לע"ז וכ' I have a tradition from my grandfather, a man should rather hire himself out for 'strange service', than be dependent on man; הוא סבר לע"ז ממש ... אלא ע' שזרח לו he thought it meant real strange service (idolatry), but it means 'for labor strange to him' (beneath his station). Snh. V, 1 (40a) הסובד כוכבים וכ' (Mish. ed. עכו"ם את מי עבד וכ') in the case of one accused of idolatry, (the witnesses are asked,) whom (what special deity) did he worship? and in what manner did he worship? Ab. Zar. 11b בתי ע"א idolatrous temples (and fairs connected therewith); a. v. fr.—*'Ăbodah Zarah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, of the Order of N'ziḳin.—*Pl.* עֲבוֹדוֹת. Sifra Sh'mini, Milluim נעשה קלה למדו שבעה ע' וכ' in a short moment they learned seven sacrificial functions: the slaughtering &c. Yoma 47b ד' דא מע' קשות וכ' this is one of the difficult services (manipulations) in sacrificial rites. Ib. 32a וחמש ע' הן וכ' and there were five rites (on the Day of Atonement): the daily morning sacrifice &c.; a. fr.

עָבוּז, v. אָכַח a.

עָבוֹט m. (b. h.; עָבַט; cmp. עָבַת s. v. עָבוֹת) [*fastening*; cmp. חָזָקָה,] 1) *pledge, security.* B. Mets. 114b (expl. Deut. XXIV, 12) לא תשכב ועבוטו אצלך thou must not go to bed with his pledge with thee.—2) = עָבִיט *saddle, saddle-bag.* [Tosef. Maasr. III, 13, v. עָבִיט.]—*Pl.* עֲבוֹטוֹת *saddle cushions, rugs* &c., *baggage.* Tanḥ. Emor, ed. Bub. 26, note 188 אתה יודע שאין לי זהב א"ל ותן לי ע' נתן לו טפיטוס וכ' thou knowest that I have no gold. Said he to him, then give me the baggage, and he gave him a rug and other garments that he had robbed him of; ib. תן לי איהן ע' שנטלת ממני give me that baggage which thou hast taken from me; נתן לו אותו זהב ואותן ע' מקצת he gave him that gold (of which he had robbed him) and the baggage, but only a part thereof; Tanḥ. Emor 18 עֲבִיטוֹת.

עָבוֹף m. (עבה, cmp. עבב) *densely covered, thick with leaves.* Targ. O. Deut. XII, 2 (not עָנוֹף); Targ. Jer. III, 13 (h. text רַעֲנָן); a. fr.

עֲבוּפְיָא f. (preced.) *thick foliage.* Targ. Job XV, 32 (h. text רַעֲנָנָה).

עִבּוּרָא, עִבּוּר, v. sub עִיבֵּר.

עִבּוּר (b. h.; עָבַר), בַּעֲ *for the sake of.* Taan. 20a נקורה חמה בעבורו the sun was made to break forth for his sake. Ib. בַּעֲבוּרָן for their sake; a. fr.—[Pesik. Haḥod., p. 45a sq. תרגיש בעבורה, read. בְּעֲבִירָה.]

Digitized by Google

עָבוֹרָא m. (עָבַר) *passer-by, traveller.* Y. Taan. IV, 69ª bot. דלא חוו מקבלין לע׳ they would receive no stranger (Lam. R. to II, 2 אכסניא).—*Pl.* עֲבוֹרַיָּא. Targ. Y. Gen. XVIII, 3 (ed. Vien. עִיבּוּרַיָּא, corr. acc.).

עַבּוּרָא m. (עָבַר) *one who hands over.*—*Pl.* constr. עַבּוּרֵי. B. Bath. 133ᵇ, v. אַחְסָנָא.

עָבוֹת f. (b. h. עֲבֹת; עָבַת *to twist, plait*) *network, matting;* ע׳ עץ *a tree screened by a network of foliage.* Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI (expl. Lev. XXIII, 40) את שענקו עצו דומה לקליטה the tree the ramification around whose trunk resembles plaiting; Y. Succ. III, 53ᶜ bot. עץ שענפיו חופין את קליטה...חופין a tree the branches of which cover its larger portion and which rises in the shape of a plaiting; Bab. ib. 32ᵇ שענפיו חופין את עצו whose branches cover up its trunk. Ib. דתכי דמי ע׳ וכ׳ what is *'aboth* like (when is a tree called *'aboth*)? When three leaves are on each stem. Ib. ובלבד שתהא עָבוֹתוֹ קיימת provided its network (three leaves on each stem) remains; a. e.

עָבוֹת m. (b. h.; preced.) *chain, rope* for fastening the yoke of the animal to the plough (Maim.); [*the pole tied to the yoke* by means of a knotted rope (R. S.)]. Kel. XXI, 2. Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII.—Snh. 99ᵇ (ref. to Is. V, 18) בתחלה..לע׳ תצגלה at first the evil inclination resembles a thread of cobweb, and at the end it is like a wagon rope; Yalk. Gen. 129.—*Pl.* עֲבוֹתוֹת. Succ. 52ª; Yalk. Is. 270 (not עבותי׳).—V. עֲבִית.

עֲבַט, v. עֲבִיט.

עָבַט (denom. of עֲבִיטָא, v. עָבוֹט) *to seize a pledge.* *Ithpe.* אִיתְעֲבַט *to have one's goods seized.* B. Kam. 113ᵇ בר מתא אבר מתא מִתְעֲבַט the goods of one resident may be seized for the delinquent taxes of a fellow resident (v. תָּפַס).

עָבָה, עֲבִי (b. h.; cmp. עָבַב) *to be thick, dense, dark.* *Nif.* נֶעֱבָה *to become thick, swell.* Tanḥ. Vaëra 3 ובלען ולא נ׳ יתר וכ׳... Aaron's staff swallowed them up and yet was not thicker than before.

Hif. הֶעֱבָה same. Tosef. Kil. III, 4 הֶעֱבוּ ונעשו מכוונות (not חשבן) if the plants on growing denser appeared to form a straight line; Y. ib. V, beg. 29ᵈ חשבות (R. S. to Kil. V, 1 דחד עבים; corr. acc.).

Pi. עִיבָּה *to make thick; to condense, darken; to facilitate growth.* Y. Taan. III, 66ᶜ מְעַבֶּה, v. עָב II. M. Kat. II, 5 מְחַפִּין...אִם מְעַבֵּין (during the festive week) you may cover up the cut figs with straw;...you may even &c.; expl. ib. 13ᵇ מחפין אקלושי מבין אסמוכי by *m'ḥappin* is meant a loose covering, by *m'abbin* a dense, packed covering; (anoth. opin.) מחפין..מע׳..כמין כרי *m'ḥappin* means a loose or a dense covering, *m'abbin* means bringing the figs close together so as to form a pile. Y. Peah III, 17ᶜ בשעה׳ על מנת להזל if he set the plants close together with the intention of thinning them afterwards. Ib. VII, 20ᵇ מתוך שהוא מְעַבֵּן וכ׳ because he strengthens the remaining plants (by thinning the field), they produce more fruit the next year (and thus he benefits also the poor). Y. Shebi. I, beg. 33ª מעבה את הכורת he advances the growth of the ramification, opp. מתיש כוחה. Y. Bets. IV, 62ᶜ top בשלא נתכוין לְעַבּוֹתָהּ when (in putting wood on the booth) he had not had the intention to cover it more densely; a. e. —Tosef. Peah IV, 14 המעבה את שוקיו (ed. Zuck. המקפח) he who contracts his shoulders (simulating a hump), v. קָפַח.—Part. pass. מְעוּבֶּה, q. v.

עֲבִי ch. same, *to be thick, rough, strong.* Ḥull. 38ª, v. עֲבֵי.

עָבֵי m. (preced.) *thick, rough.* Ḥull. 79ª ע׳ קלירת וכ׳ if the voice of a mule is rough, its dam is an ass, if shrill (צנרה), a horse.

עֲבִי, v. עוֹבִי.

*עַבְיָא m. (עבי) *cover, concealment.* Targ. Y. II Ex. XIX, 9 (Y. I a. O. עֵיבָא; h. text עָב).—Y. Taan. II, 65ᵇ top (expl. ויעבחוה Mic. VII, 3) עבדוה ע׳ עבדות קליפה וכ׳ they make it (their speech) a cover, they make it a screen for their guilty acts (cmp. עֲבוֹת).

עֲבִיד, עָבֵיד v. עָבַד I, II.

עֲבִידְתָּא, עֲבִידָא, עָבִידָא, v. sub עִיבִּיד׳.

עֲבִיט m. (עבט, v. עָבוֹט; cmp. חֲבֶט I) [*fastening, pressing,*] 1) (של גמל) *sumpter-saddle* consisting of a pair of panniers fied across the animal's back (Lat. clitellae, Gr. καναθήλια); also *the cushion on the camel's back* (Arab. ġabiṭ). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 2, ch. III; Kel. XXIII, 2; a. e.—*Pl.* עֲבִיטִין. Tosef. Erub. III (II), 1; Erub. 16ª top; Y. ib. I, 19ᵇ bot.—Tanḥ. Emor 18 עביטות. v. עָבוֹט.—2) ע׳ של ענבים (cmp. καναθήλια) *a large basket, strapped on the carrier's back, in which grapes are carried during the vintage.* B. Mets. V, 7 (72ᵇ); Tosef. ib. VI, 2. Tosef. Maasr. III, 13 (ed. Zuck. עבוט, corr. acc.). Tosef. Dem. VI, 11; Y. ib. VI, 25ᶜ bot. עֲבָט. Y. Bets. V, beg. 62ᵈ חצבט. Toh. X, 4, sq. חצביט ed. Dehr. (ed. חצבט; Ar. מצבט). Y. M. Kat. II, beg. 81ª דורכין את עֲבָטוֹ you may press, for the mourner, the grapes in the basket (to prevent ruin by delay); a. e. —3) ע׳ של מימי רגלים *a large vessel for the collection of urine* (for manufacturing purposes). Ber. 25ᵇ גרף של רעי וע׳ וכ׳ a vessel for the collection of excrements, and a tub for urine; Tosef. ib. II, 16 Var. B. Bath. 89ᵇ.—Keth. 82ᵇ, read with Tosaf.: ע׳ של נחושת a bronze tub.

עֲבִיטָא ch. same, *sumpter-saddle.* Targ. Gen. XXXI, 34 (h. text כַּר).—Gen. R. s. 74.—Trnsf. *burden, obligation.* Y. B. Kam. X, end 7ᶜ יבדל מימר ליה את שרי עֲבִיטָיךְ מיני he (who has been forced to pay his neighbor's arrear taxes) can say to him, take thy saddle off me, i. e. pay me the amount you would have had to pay the government. Bab. ib. 115ª זיל שרי עביטך...א״ל he said to that man (whose stolen goods had been bought in good faith), go, untie thy saddle, i. e. redeem thy goods by indemnifying the buyer.

עבין, Y. Taan. I, 64ᵇ bot. חמר ע׳, read: חמש עבירן, v. עֲבִירְתָּא.

*עֲבִיצָא m. = חֲבִיצָא 1.—*Pl.* עֲבִיצִין. Y. Ḥall. I, 58ª top.

Digitized by Google

עֲבִירָא, v. עֲבִירְתָּא.

עֲבִירָה f. (עָבַר) *passing by.* Y. Erub. I, 19ᵃ top כדי עֲבִירַת אדם as much space as is required for a person to pass.

עֲבֵרָה, עֲבִירָה f. (preced.) *transgression, sin.* Sot. 3ᵃ (play on עבר *Hif.*, with ref. to ויכבירו, Ex. XXXVI, 6) אדם עובר ע׳ בסתר ותקב״ה מכריז וכ׳ man commits a sin in secret, and the Lord causes his exposure in public; ואין ע׳ אלא לשון הכרזה וכ׳ and the word *'ăberah* (cmp. preced.) has the meaning of publication (passing forth) &c. Ib. אין אדם עובר ע׳ אלא אם כן וכ׳ a man does not sin, unless a spirit of insanity has entered into him. Tem. 20ᵇ אין אדם.... בדבר חבא בע׳ a person cannot obtain atonement by means of a thing which is connected with an offense, v. מְצוָה; a. v. fr.—Esp. (cmp. אִרְשׁוּרָא) *sexual immorality.* Gen. R. s. 90. Snh. 70ᵃ top שהכל מצויין אצלה בע׳ for all people will finally associate with her in an immoral way; a. v. fr.—*Pl.* עֲבֵירוֹת, עֲבֵרוֹת. Yoma VIII, 8 ע׳ קלות light transgressions. Ib. 9 ע׳ שבין אדם למקום sins affecting the relation of man to God; ע׳..לחבירו sins affecting the relation of man to his fellowman; a. fr.

עֲבִירִין, עֲבִירִים, v. עֲבִירִים.

עֲבִיר׳, עֲבִירְתָּא f. = h. עֲבִירָה. Targ. Prov. X, 23 עביר עבירו׳ (not עבירד עבירד׳). Ib. XXI, 27. Targ. O. Deut. XXIII, 15; XXIV, 1 עֲבִירַת פִּתְגָם (h. text דְּבַר עֶרְוָה); a. fr.—*Pl.* עֲבִירָן, עֲבִירָתָא. Targ. Job IV, 4 Ms. (ed. Lag. עבירה *sing.*, hebraism; ed. Wil. עֲבֵירָא; oth. ed. עבירתא, incorr.). Targ. Y. Num. XXXV, 25; a. e.—Y. Taan. I, 64ᵇ bot. [read:] א״ל חמש עבירין האי גוברא עביד בכל יום he said to him, five sins does this man (I) commit every day.

עֲבִית* f., *pl.* עֲבִיוֹת (עָבַת; cmp. עֲבוֹת) *engines for hurling missiles by means of twisted fibres, ropes &c.* (Lat. tormenta). Lam. R. to IV, 19, v. הָלַךְ.

עַבְעָבִית, v. אַבְאָבִית.

עָבַץ* I (v. next w.) *to become white, be put to shame.* Targ. Ps. XXXIV, 6 עֲבָצוּ Ar. a. Levita (ed. עֲבָצוּ; h. text יחפרו).

עָבָץ II, עָבְצָא m. (transpos. of בצבץ = בצץ; cmp. פַּסְפַּס = פַּסַּף, transpos. of סכסך) *tin.* Targ. Ez. XXVII, 12 (ed. Lag. בעץ). Targ. O. Num. XXXI, 22 ed. Berl. (oth. ed. אבצא).

עָבַר (b. h.) 1) *to be thick, swell; to run over.* Par. VI, 4 כדי שירעבדו חמים וכ׳ that the water may overflow into a vessel; a. e.—Ex. R. s. 15 שאני עוֹבֵר, v. עֶבְרָה.—2) (cmp. סָגַר I a. II) *to pass, to cross.* Tosef. Sot. VIII, 1; Sot. 33ᵇ כיצד עָבְרוּ ישראל את וכ׳ in what manner did the Israelites cross the Jordan? Cant. R. to V, 13 עובר הוא וחוזר וכ׳ he goes over his studies once and again &c.; a. fr.—ע׳ את הדין *to cross the line of justice, to be too severe.* Midd. II, 2 כאילו עברו עליו וכ׳ as if they had treated him too severely (arbitrarily). Ex. R. s. 30 כשם שאני יכול לַעֲבוֹר..ואני אירי מַעֲבִיר וכ׳ as I (the Lord) have power to treat the nations with rigor, but refrain from doing so, so shall you not go beyond the line of justice. Ib. יִעְבְּרָה את הדין (*Pi.*); a. e.—3) (with על) *to pass over* (a sin); *to forgive.* Cant. R. to V, 5 (play on מור עובר, ib.) מר עובר ע׳ על מרירי the bitterness passes away, he (the Lord) passes over my bitterness (sin). R. Hash. 17ᵃ (ref. to Mic. VII, 18) למי נושא עון לְמִי שעובר על פשע whose iniquity does he pardon? the iniquity of him who forgives (his neighbor's) transgression; a. e.—4) *to transgress, sin.* Yoma 86ᵇ, a. e. כיון שע׳ אדם עבירה ושנה וכ׳ as soon as a man has committed a sin and repeated it, it becomes to him a permitted act. Ib.ᵃ, a. e. ע׳ על עשה when one has transgressed a positive law (committed a sin of omission). Ib. ע׳ על כריתות וכ׳ when one has committed sins punishable with extinction or death by a court. Erub. 100ᵃ, a. fr. הסוֹרֶרֶת על דת וכ׳ עובר על בל וכ׳, v. בַּל. Keth. VII, 6 if a wife offends against Mosaic or Jewish customs, v. דַּת; Y. ib. VII, 31ᶜ top נשים המְעַבְּרוֹת על הדת (*Pi.*); a. v. fr.—5) *to pass, overtake, precede.* Pes. 7ᵇ כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן in the performance of all religious ceremonies one must say the benediction over them before doing them; מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא what evidence is there that this *'ober* has the meaning of precedence? Answ. by ref. to ויעבר (II Sam. XVIII, 23) 'and he arrived before the Cushite'.—6) *to pass by, go away, be removed.* Pes. III, 1 אלו עוֹבְרִין בפסח the following things must pass away (their use must be suspended) during Passover. Bets. 26ᵃ, a. fr. מום עובר a transitory blemish, opp. קבוע. Ber. 26ᵃ ע׳ יומו בטל קרבנו when its day is passed, the sacrifice of the day is void. Pes. II, 2 חמץ...שע׳ עליו הפסח leavened matter...over which Passover has passed (which had been in the house during Passover). Ber. IX, 3 חצופין לַשֶּׁעָבַר וכ׳ praying for what is passed (decided) is a vain prayer, e. g. if one's wife is with child, and one prays, may it be the will of God that my wife bear a male child; Y. Taan. II, 65ᶜ bot. נותן הודיה לשעבר וצועק וכ׳ one gives thanks for what is passed, and prays for what is to come. Gitt. VII, 7 כל זמן שאֶעֱבוֹר מכנגד פניך וכ׳ as soon as I shall have been out of thy sight for thirty days; Tosef. ib. VII (V), 10. Keth. 17ᵃ ע׳ מלפני כלה he passed aside to make room for a bridal procession. Yoma 66ᵃ, a. e. חטאת שעָבְרָה שנתה a sin-offering whose year is passed (that is older than one year); Tem. 22ᵃ שעִיבְּרָה שנתה (Pi.) whose year is completed (v. infra). Ib. 21ᵇ בכור שעברה שנתו a first-born animal older than one year; R. Hash. 5ᵇ; Zeb. 29ᵃ bot. שעיברה; Tosef. Snh. III, 6 בכור שעיברה זמנו ed. Zuck. (read with Var.: שעבר). Keth. 87ᵃ עֶבֶר׳ על as regards the past, v. עֶתִיד; a. v. fr.—בַּעֲבָר׳ *in former days.* Gen. R. s. 47, opp. עֲתִידִין; a. fr.

Hif. הֶעֱבִיר 1) *to lead past, stroke gently.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 23 [read:] מַעֲבִירִין על גבי הינן בשבת you are permitted to stroke a sore eye on the Sabbath; Y. ib. XIV, 14ᶜ bot. מעבירין על הינן. Ib. הֶעֱבִירוּ עליו כלים they passed garments over it.—2) *to cause to pass; to remove, displace.* Keth. 17ᵃ מַעֲבִירִין את חמת מלפני כלה וכ׳ a funeral procession is made to make way for a bridal procession, and both of them for the king, v. supra. Gitt. 57ᵇ שאין אנו מעבירין אותו באל אחר that we shall never displace him for another god; שאין מַעֲבִיר אותנו וכ׳ that

Digitized by Google

he will never displace us for another nation. Ex. R. s. 30 כאילו הוא מעביר איקונין וכ' as if he removed (defaced) the king's portrait; a. fr.—3) *to go beyond.* Ib. אינו מעביר וכ', v. supra. Ib. הבריות מעבירין על הדין וכ' men go beyond the line of justice (are treacherous, cruel), and they are punished; a. e.—4) *to skip over; to forego, postpone.*—מְדָּה, ה' על מדותיו, v. Yoma 33ª; 58ᵇ, a. fr. אין מעבירין על המצות you must not forego the occasion for performing a religious act. Erub. 64ᵇ אין מעבירין על האוכלין you must not pass by eatables (and let them lie in the street); B. Mets. 23ª; a. fr.—5) *to forego, overlook, pardon.* R. Hash. 17ª (ref. to Mic. VII, 18) מעביר ראשון ראשון וכך הוא המדה (Ms. M. על ראשון וכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note) he pardons one sin after the other (before they are put on the scale), and such is the divine dealing. Ib. מעבירין לו על כל פשעיו all his transgressions are pardoned; a. fr.—6) *to cause to forego* or *disregard.* Erub. 41ᵇ שלשה דברים מעבירין...על וכ' three things make a man disregard his own sense (of right) and the sense of his Maker; a. e.

Pi. עִיבֵּר 1) *to be completed, full.* Tem. 22ª, a. e., v. supra.—2) *to transgress repeatedly.* Y. Keth. VII, 31ᶜ top, v. supra.—3) *to go beyond.* Ex. R. l. c. עיברה את הדין, v. supra. [Tosef. B. Kam. VI, 22 שעיברה חדליקה עד, read with Y. ib. VII, 5ᶜ. את ... שעברה.]—4) (v. עֻבָּר) *to carry, be with young.* Kidd. 31ᵇ כי עִבְּרָתּוֹ אמו וכ' while his mother was pregnant with him, his father died. Tosef. B. Kam. X, 1 ועִיבְּרָה אצלו (B. Kam. IX, 1 וְנִתְעַבְּרָה) and the cow became pregnant while she was in his possession. Ḥull. 58ª; a. fr.—*Part. pass.* f. מְעוּבֶּרֶת; *pl.* מְעוּבָּרוֹת *pregnant.* Yeb. XVI, 1. Ib. 36ᵇ, a. e. מע' חבירו a woman who is with child of another man (divorced or widowed during pregnancy). Gen. R. s. 85 מלכים אני מע' גואלים אני מכ' I am pregnant with kings, with redeemers (kings and redeemers are destined to be of my offspring). Yeb. III, 10; a. fr.—4) (v. עִיבּוּר) *to extend the city limits,* for the purpose of defining Sabbath distances, in cases of buildings projecting beyond the city lines (outskirts). Erub. V, 1 כיצד מְעַבְּרִין וכ' (v. אָבַר), defined ib. 53ª; Y. ib. V, beg. 22ᵇ; Y. Ber. VII, 12ᶜ top כאשה מעוברת like a pregnant woman; Tosef. ib. VI (V), 1; a. e.—5) *to complement, add to,* esp. *to intercalate a month,* (second Adar); *proclaim a leap year; to complement a month* (v. מָלֵא) *by assigning to it an additional day* (thirty days). Tosef. Snh. II, 1 שנים אומרים צריכה לְעַבֵּר if two judges say, it is necessary to intercalate a month. Ib. 2 על שלשה סימנים מעברין וכ' on three indications the intercalation is decided; על שנים מעברין וכ' when two of them exist, the intercalation is decreed. Ib. ואם עִיבְּרוּהָ הרי זו מעוברת but if they proclaimed it a leap-year, it remains a leap-year; a. fr.—Part. pass. מְעוּבָּר; f. מְעוּבֶּרֶת. R. Hash. 19ᵇ אלול מע' an Elul of thirty days. Snh. 11ᵇ אינה מע' the year is not a leap-year (the declared intercalation is invalid); a. fr.

Hithpa. הִתְעַבֵּר, *Nithpa.* נִתְעַבֵּר 1) *to swell* (with anger), *to become wroth.* Sifré Num. 135 (expl. ויתעבר, Deut. III, 26) כאדם שאומר נ' בי פלוני ניתמלא וכ' as a man says, that man (became full) got wroth with me, meaning, he was filled with wrath against me; Yalk. Deut. 818; Sifré Deut. 29 כאשה שאינה יכולה לשוח מפני עוברה (*swelled,*) like a woman that cannot bend down on account of the child she is pregnant with; v. עֻבָּרָה.—2) *to become pregnant.* Gen. R. s. 45 מביאה..וְנִתְעַבְּרָה she conceived on her first intercourse; אין אשה מִתְעַבֶּרֶת וכ' no woman conceives on &c.; Yeb. 34ª. Ib.ᵇ כדי שלא תִתְעַבֵּר וכ' that she may not become with child, and her beauty &c., v. פָּחַשׁ. B. Kam. IX, 1 ונתעברה אצלו, v. supra; a. fr.—3) *to be extended, to be consolidated into one township.* Y. Erub. V, 22ᵇ bot. יכול אני ... ביה מתעברת וכ' I can cause Beth Ma'on and Tiberias to be considered one township (as regards Sabbath distances).—4) *to be added to, to be proclaimed a full month* (of thirty days), *a leap-year* (of thirteen months). Y. R. Hash. III, beg. 58ᶜ ניסן לא נ' מימיו Nisan was never made a full month (by decree of the court); Y. Shebi. X, beg. 39ᵇ; a. e.—Snh. 12ª שתִּתְעַבֵּר ... ראויה that year ought to have been a leap-year. B. Mets. 19ᵇ; a. fr. נִתְעַבְּרָה השנה נתץ' לשוכר if the year was made a leap-year, the tenant (that rented by the year) reaps the benefit of the intercalation. R. Hash.

Nif. נֶעֱבַר (with עֻבָּרָה) *to be committed.* Tosef. B. Kam. X, 3 בהמה ונֶעֱבְרָה בה עבירה if one stole a beast, and some sinful act was committed on it (by which it became forbidden for any benefit); (B. Kam. IX, 2, a. fr. נעבדה ... עבירה).

עָבַר, עֲבַר ch. same, *to pass, cross, step over, forgive* &c. (v. preced.). Impf. יְעִיבַר; infin. מֵיעִיבַר. Targ. Gen. XXXII, 17. Ib. XII, 6. Targ. O. Deut. XVII, 2 מֵיעִיבַר ed. Berl. (oth. ed. מֶעְבַּר, מֶעְבַר; Y. מֵיעִיבַר). Targ. Ps. CXXIV, 4; a. v. fr.—Sabb. 40ª האי מאן דע' אדרבנן he who disregards Rabbinical enactments. Y. ib. VII, 9ª top; Y. Yeb. VIII, 9ᶜ בְּדִי עַבְרַתְ בידך וכ', v. I. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ bot. מהו עיבור how about passing it by?; ... מהו שיעבור pass it and ignore it, v. סְמִי; Y. Ber. II, 4ᵇ מהו מיעבור (not מיהו); Y. Shek. II, 47ª top; a. fr.

Af. אַעְבַּר, אַעֲבַר as preced. *Hif.* Targ. O. Lev. XVIII, 21 לְאַעֲבָרָא ed. Berl. (oth. ed. לְאַעֲבָךְ, לְאַעֲבָ). Targ. Gen. XLVII, 21. Targ. Ex. XXXVI, 6.—Targ. II Sam. XII, 13.—Targ. Mic. VII, 18; a. v. fr.—Esp. (b. h. עֶבֶר) *to pass through; to bar.* Targ. I Kings VI, 21. Targ. O. Ex. XXXVI, 33. —*Part. pass.* מַעְבַּר *passed through, barring.* Ib. XXVI, 28.—Ḥag. 5ª מַעְבִּיר במילית = h. מַעְבִּיר על מדותיו, v. preced. a. מְדָּה.

Pa. עַבֵּר 1) *to be with child, to conceive.* Targ. Ps. LI, 7 עַבְּרַת (ed. Lag. עבריה, Bxt. עֲבָרַת, corr. acc.). Targ. Y. Num. XI, 12 (ed. Vien. עֲבָרִית, corr. acc.); a. fr.—Part. pass. f. מְעַבְּרָא, מְעַבְּרָתָא; *pl.* מְעַבְּרָתָא. Targ. Y. Gen. XVI, 11. Ib. XXXVIII, 24; a. e.—B. Kam. 47ª פרה מע' a pregnant cow. Ḥull. 59ᵇ אַפִּילוּ כל מע' all pregnant women miscarried; a. e.—2) as preced. *Hif., to cause to pass; to remove, displace; to cover up.* Ab. Zar. 65ᵇ מְעַבֵּר להו מעברא he passed them over the ford. Yoma 33ᵇ עַבּוּרֵי מיתיא, v. הֵרָעָא. Erub. 65ª, v. מוּקּ. Ḥull. 18ª מיתיה וכ' דרמא he excommunicated him and removed him (from his office). Ib. מְעַבְּרִינָן לִיהּ וכ' we remove him and declare his meat *ṭ'refah.* Ber. 27ᵇ תא ונְעַבְּרֵיהּ come, let us displace him. Ib. 39ª לעבורי זוהמא to carry off foul matter. Y. Ber. II, 4ᶜ bot. חזיה מעבר וכ' covered it with a sheet, v. פַּלְיוֹם; a. fr.—Yeb. 63ᵇ עבורי, v. infra.—3) *to declare a full month, a leap year.* Targ. I Chr. XII, 32. Targ. Cant.

Digitized by Google

VII, 5; a. e.—Snh. 11b בתר דעברוּהָ after they had declared it a leap year. R. Hash. 20a עִבְּרוּהָ לאלול they have declared Elul a full month; a. e.—Part. pass. מְעֻבָּר; f. מְעֻבֶּרֶתָא. Snh. 12b שתא מע' a leap year; a. e.

Ithpa. אִיתְעַבַּר, אִתְעַבַּר 1) *to become pregnant.* Targ. Y. Gen. XIX, 36, sq.; a. e.—Yeb. 45a מכותי אִיתְעֲבָרָא was with child by a Samaritan.—2) *to get over it, to be appeased.* Yeb. 63b ותעבורי אתקוף... אינעברא במילא she is irascible, but is easily appeased with a word.—3) *to be waded through, be crossed.* Targ. Ez. XLVII, 5.

עֵבֶר I (b. h.) pr. n. m. *Eber*, a descendant of Shem, believed to have maintained schools (oracles) in connection with Shem. Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 22) למדרשו של שם וע' to the school of Shem and Eber. Ib. s. 37 נביא גדול הוה ע' וכ' E. was a great prophet, for he gave names alluding to coming events. Ib. s. 42 (expl. העבירי, Gen. XIV, 13) שהוא מבני בניו של ע' because he is a descendant of Eber; a. fr.

עֵבֶר II m. (b. h.; עָבַר) *border, bank, side.* Gen. R. s. 42 (expl. חצברי, v. preced.) כל העולם כולו מֵעֵ' אחד וכ' the whole world was on one side (idolaters), and he (Abraham) on the other side; שהוא מע' הנהר וכ' because he came from the banks of the river (Euphrates), and spoke the Hebrew language (v. עִבְרִי).—מע' לים *beyond the sea.* Erub. 55a (ref. to Deut. XXX, 12) אם מע' לים.. לעבור אחריה if the Law be beyond the sea, thou must go over to learn it.

עֵבֶר, עִבֵּר, עִבְרָא, עָ', עֵיבַר v. עִיבַּר II, a. next w.

עַבְרָא m. (עֲבַר *Pa.*) *bar, bolt.* Targ. O. Ex. XXVI, 28 (ed. Berl. עָבְרָא). Targ. Jud. XVI, 3 (ed. Wil. עִבְּרָא).—Erub. 102a, a. fr. עִיבְּרָא דדשא the door bolt.—*Pl.* עַבְּרִין Targ. O. Ex. XXVI, 26, sq.; a. e.

עִבְרַאי, עִבְרָאִי v. עִבְרִי.

עַבְרָאִי, עַבְרָיֵי v. עִבְרִי end.

עַבְרָה v. עֲבִירָה.

עִבְרָה v. עוּבְדָּה.

עֲבָרָה f. (עָבַר) 1) = הֲעָבָרָה q. v.—2) *passing by*; ע' מ־ *passing from one act to another, ceasing.* Y. B. Kam. II, 3a top בשעת עֲבָרָתָן while they were passing by. Nidd. I, 7 בשעת עבירתן מלאכול וכ' when they cease to eat T'rumah.

עֶבְרָה f. (b. h.; עָבַר 1) [*swelling, running over,*] *anger, indignation.* Ex. R. s. 15 שהע' שאני טובר קשה הוא severe is the anger with which I am filled. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 נתמלא הקב"ה בע' עליו the Lord was filled with anger at him (with ref. to Deut. III, 26). Yalk. Deut. 820 (expl. ויתעבר, Deut. l. c.) נתמלא עלי ע'. Gen. R. s. 13 שהוא אוסף את הע' it calls in the wrath (i. e. it is a sign of forgiveness, with ref. to Ps. LXXXV, 4); a. fr.

עִבְרִי m., **עִבְרִית, עִבְרִיָּה** f. (b. h.) *Hebrew*; ע' (לשון) *Hebrew language*; ע' (כתב) *Hebrew character, type.* Kidd. I, 2 עבד ע' a Hebrew slave; אמה ת' a Hebrew handmaid. Gen. R. s. 42 ומשרת בלשון ע', v. עֵבֶר II. Gitt. IX, 6 עד אחד עברי וכ' if one witness signed in Hebrew type, and the other in Greek, and again one in Hebrew &c. Ib. 8 גט שכתבו עברית וכ' if a letter of divorce was written in Hebrew, and its witnesses signed in Greek. Y. Meg. I, 71b bot.; Esth. R. to I, 22, a. e. ע' לדיבור the Hebrew language is adapted for oratory; a. fr.—Meg. 18a קראה עברית... if he read the Megillah in a trans-Euphratean (Aramaic) translation.—*Pl.* עִבְרִים, עִבְרִיִּים; f. עִבְרִיּוֹת. Ib. עברית לע' an Aramaic translation read before Aramæan Jews. Ex. R. s. 3 למה קורא אותם ע' על שם שעברו ים why does he call them *'Ibriim* (Ex. III, 18)? Because they passed the sea (on going to Egypt). Ib. s. 1. Pesik. R. s. 23; a. fr.

עִבְרָאָה, עִבְרָאי, עִבְרַי, עִי' ch. same. Targ. Gen. XIV, 13 (Y. ed. Vien. עיבריא, corr. acc.). Ib. XXXIX, 14; 17 (not עִבְרָאֵי); a. fr.—*Pl.* עִבְרָאֵי, עִי'. Ib. XL, 15; a. fr.—[Targ. Num. XXVII, 12; Targ. Deut. XXXII, 49 נביא דע' ed. Berl. (ed. Vien. עַבְרָאֵי, עֲבָרָאֵי; h. text הָעֲבָרִים.]—Pesik. Vayhi, p. 65a; Pesik. R. s. 17; a. fr.

עֲבַרְיוֹן m. (עָבַר, v. עֲבִירָה) *renegade.* Nidd. 13b נקרא ע' may be called a renegade (to idolatry).

עֲבַרְיְנָא ch. same. Sabb. 40a bot. מרי למקרי ליה ע' it is permitted to call him an apostate.

עִבְרָתָא, v. עוּבְרָתָא.

עֶגָא, v. עוּגָא.

עַגְבָאי, עַגְבָאֵי* m. pl. *'Agbeans, 'Ăgebeans*, a tribe in Ituræa, cmp. אַרְגּוֹב. Targ. Ez. XLVII, 16 ברכתא ע' (ed. Lag. עגי) the pond of the 'Agebeans (h. text חצר התיכון).

עֶגֶבֶת f., *pl.* עֲגָבוֹת (עגב *to be round*) *rump, buttocks* (cmp. עָקֵב). Snh. 38b (not עגבותיו) עִגְבּוֹתָיו..מאקרא וכ' the earth for Adam's rump was taken from Akra &c.; Yalk. Ps. 888. Nidd. 30b עקביו על ב' עגבותיו וב' and its (the foetus') two heels lie against the two sides of its rump; Lev. R. s. 14; Yalk. ib. 547. Ber. 24a ע'..טשום ערוה the contact of posteriors (of two persons lying in one bed) does not come under the class of indecency (as regards prayer). Sabb. 152a (expl. תחגב, Koh. XII, 5) אלו ע' that means the rump; (comment. *the genitals*; Lev. R. s. 18 לוז של שדרה; Koh. R. to XII, 5 קרסוליו).

עָגַג (or **עוּג**) (cmp. עגל) [*to round, roll, press*; denom. עוּגָּה, fr. which] 1) *to draw* (cmp. חגג). Taan. III, 8 (19a); 23a עג עוגה he drew a circle.—[2) *to make a cake.* Ez. IV, 12.]

עָגָה, v. אָגָא.

עֻגָּה, עֻגָּת, v. עוּגָּה.

עָגוֹל pr. n. m. *'Agul.* Y. Yeb. VI, 7c bot. ר' חנינה בר ע', v. עַגָּל.

עָגוֹל m., **עֲגוֹלָה** f. (b. h. עָגֹל, עֲגָלָה; עָגַל) *round.* Nidd. VIII, 4 (58b) ע' a round blood-stain, opp. משוך lengthy. Y. Pes. VIII, 36a bot. ע' גל a round heap of debris, opp.

Digitized by Google

ארוך. Snh. IV, 3; Ex. R. s. 5 גורן ע׳, v. גֹּרֶן.

עִגּוֹל m. (preced.; v. עִיגּוּל) *round cake, loaf.* Targ. Y. Ex. XXIX, 23 (h. text ככר).—*Pl.* עֲגוּלִין. Ib. XL, 4.

עִגּוּלָא, עִגּוּלָּא, v. sub. עִיגּוּל.

עִגּוּלְגֻּלְתָּא, עִגּוּלְגּוֹלְתָּא f. (preced. wds.) *round, rolling.* Ḥull. 64ᵃ; Ab. Zar. 40ᵃ, v. עָבַר; Tosef. Ḥull. III (IV), 23 (not לית ...).

עִגּוּל m. (preced. wds.) *circle.* Tosef. Neg. VI, 3, v. עִיגּוּל.

עִגִּילָא, עִגִּילָּא m. (preced. wds.) *round shield.* Targ. Ps. XXXV, 2 (h. text צנה). Targ. II Chr. IX, 15; a. e.—*Pl.* עֲגִילְיָא. Ib. Targ. Ez. XXIII, 24. Targ. II Chr. XXIII, 9; a. e.—Targ. Ps. XLVI, 10, v. עֲגַלְתָּא I.

עָגַל *to be round; to roll; to circle.* Sabb. 85ᵇ וכוֹגֵל בה חמשה and inscribes in it a circle of five in diameter.

Nif. נֶעֱגַל *to be rounded.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ חוּא נסלל ונ׳ the cut in the skin of an animal (whose heart has been taken out while alive) rebounds and becomes rounded.

Pi. עִגֵּל 1) *to draw a circle.* Part. מְעַגֵּל, v. חוֹנִי. Taan. III, 8; a. e.—2) *to roll, press, make even.* Maasr. I, 8 דמגורת משרעגל when the figs are stored in a bin, they are subject to tithes when he has pressed them. Ib. חירת דש...ומעגל וכ׳ if after treading figs in a vessel or pressing in a bin &c. Macc. II, 1 חירת מעגל במעגילה if he was levelling the roof with a roller, v. מַעֲגִילָה; Y. ib. II, beg. 31ᶜ (also מְעֻגָּל, *Hif.*).—3) *to roll on an oiled surface, to smooth a person's skin.* Tosef. Ter. X, 10 ומעגלו על גביו and oints it (the child) by rolling it on his own body; Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top ומעגלו ע״ג מידיו.—4) *to round off, form a round body,* v. infra.

Hif. הֶעֱגִיל 1) *to round off, form a round body.* Ohol. VII, 4 עד שיעגילו ראש כפיקה; Tosef. ib. VIII, 8 שעגלו וכ׳ (v. R. S. to Ohol. l. c.), v. פִּרְקָא I.—2) *to roll,* v. supra.

Hithpa. הִתְעַגֵּל 1) *to form globules.* Nidd. 56ᵃ מה רוק שמתעגל ויוצא וכ׳ as the secretion in the mouth is formed in globules on being discharged &c.; ib. 19ᵇ.—2) *to roll one's self on an oiled surface, to smooth one's skin.* Tosef. Ter. l. c. על טבלה של שיש להתעגל עליה on a marble plate to anoint himself upon it. Ib. 11; Tosef. Sabb. III (IV), 17; a. e.

עַגַל I ch. same, *to be round.* Y. Erub. II, 20ᵃ בהן דתעגיל in the case of those stones which are round (forming a fence).

Pa. עַגֵּיל 1) *to round off.* Men. 94ᵇ דעגיל להו מרתגל he rounded them off.—2) *to twine around.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ [read:] נסב פסקיא דעמר ועגלה וכ׳ (v. פְּסִיקְיָא) he took a woolen band and wound it around both of them.

עֵגֶל m. (b. h.) *calf.* Sabb. V, 4. Tosef. Bekh. VI, 13; Kidd. 8ᵃ (Ar. עִגּוּל). Pes. 112ᵃ, v. רֵנֵק; a. fr.—Esp. חצ׳ the golden calf which the Israelites made in the desert. Tosef. Sabb. I, 17 שעשוי בו חצ׳..אותו that day was as ominous to Israel as the day whereon they made the golden calf; Sabb. 17ᵃ. Sot. 14ᵃ שכיפר על מעשה חצ׳ he made atonement for the sin of the golden calf; a. v. fr.—[Tosef. Neg. VI, 3 בירת חצ׳ Var., v. עִיגּוּל.]—*Pl.* עֶגְלִים. Snh. 63ᵇ; a. fr.—[Ab. d'R. N. ch. VI, end מביאין חצ׳, read: והעגולים, v. עִיגּוּל.]—*Fem.* עֶגְלָה *heifer.* Sot. VII, 2 פרשת ע׳ ערופה the verses to be read at the ceremony of breaking the heifer's neck (Deut. XXI, 7 sq.). Ib. IX, 7 (47ᵇ) אם נערפה חצ׳ וכ׳ if the murderer was found after the heifer's neck was broken. Gen. R. s. 44 הראה לו...ע׳ טרופה the Lord showed Abraham the ceremony of &c. Sot. 45ᵃ מדידת ע׳ the measuring which is done for the ceremony of &c. (to ascertain the nearest town). Par. I, 1 ע׳ בת שנתה וכ׳ *heifer* (mentioned in the Law) means one not yet one year old, and *cow* means one two years old; a. fr.

עָגַל II, עֲגַל ch. same, v. עִיגַּל.

עֲגַל III, עֲגָלָא m. (עָגַל) [*rolling,*] *swiftness;* לע׳, בע׳ *very soon, swiftly, suddenly.* Targ. Job XX, 5. Targ. Prov. XXIX, 1. Targ. II Esth. VI, 10 בע׳ בע׳ make haste.—Ber. 18ᵇ דלע׳ קא אתית because thou shalt soon come (to us, the dead). Snh. 52ᵃ כי הדכי דלישרוף לע׳ in order that he may be burnt to death so much sooner; Pes. 75ᵃ כי הדכי דחתימות בע׳ (Ms. O. לבגל) that she may die the sooner; Yalk. Lev. 630; a. e.

עֶגְלָא I f. *heifer,* v. עֶגְלְתָא.

עֶגְלָא II *f. wagon,* v. עֶגְלְתָא I.

עֶגְלָה pr. n., בְּרֵיכַת ע׳ *the Pond of 'Igla.* Targ. Jer. XXXI, 38 (ed. Lag. עיגליא; h. text עֶזְרָה).

עֶגְלָה f. *heifer,* v. עֶגֶל.

עֲגָלָה f. (b. h.; עָגַל) [*roller,*] *wagon.* Bets. II, 10 ע׳ בע׳ שחתת וכ׳ with the little wagon under the tail (to protect the latter from friction, v. חֲמַט II); a. e.—*Pl.* עֲגָלוֹת. Kel. XXIV, 2 שלש ע׳ הן וכ׳ there are three classes of wagons (with regard to levitical cleanness), one shaped like a *cathedra;* like a couch..., and one for stones (loads). Gen. R. s. 95; a. e.—Esp. עֲגָלָה *the constellation called Charles' Wain* (Ursa Major). Pes. 94ᵇ.

עֲגַלְתָּא I, עֶגְלָא, (עֶגְלְתָא) ch. same. Targ. O. Num. VII, 3 עֲגַלֵּי ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶגְלָתָא, עֶגֶל; Ms. II עֶגְלָא). Targ. Is. XXVIII, 27 (ed. Lag. עגלח); ib. 28; a. e.—Esp. *Charles' Wain.* Ber. 58ᵇ bot. רישא דע׳ the head-star of the Wain; [Rashi: the head of *the Ox* (Taurus)].—*Pl.* עֲגָלָן, ע׳, עֲגָלָתָא. Targ. O. Gen. XLV, 21. Ib. 27 (ed. Vien. עֲגָלַי). Targ. Ps. XLVI, 10 Ms. (ed. תריסיא עגילין round shields).

עֲגַלְתָּא II f. = h. עֻגָּל, *basin.* Y. Sabb. III, 6ᵃ bot. מיתן ... גו ע׳ to put the bottle of oil into a basin (of hot water), v. נִטְלָא.

עֲגַלְתָּא (עֲגָלְתָא) עֶגְלָא, עִגְלָא, עֶגְלָא, עִגְלָא III f. = h. עֶגְלָה. Targ. Y. Gen. XV, 9. Targ. Deut. XXI, 4 (O. ed. Berl. עֶגְלָתָא). Targ. O. ib. 3 עֶגְלָה (ed. Berl. עֶגְלַת; Y. עִיגְלָה). Targ. Hos. X, 11; a. e.—V. עִיגַּל.

עָגַם (b. h.; cmp. אָגַם) 1) *to be bent, weighed down.*

Digitized by Google

Part. pass. עָנוּם; f. עֲנוּמָה; (cmp. כָּפַף, כָּפֵף) a) *pressed down, tied.* Num. R. s. 10 לשונו ע׳ his (the drunken man's) tongue is tied.—Trnsf. (of a woman) עֲגוּנָה *tied to an absent husband, prevented from marrying* (cmp. עָגַן). Y. Snh. VI, 23c כד מיתי .. ואני יושבת ע׳ בביתי how long yet shall my husband dwell with thee (Alexandria), and I (Jerusalem) sit a living widow in my house; Y. Ḥag. II, 77d ע׳ עליו ... tied (lonely) for his sake.—b) *bent down, grieving.* Lev. R. s. 1 דיחתה נפשו של משה ע׳ עליו Moses' soul within him grieved. Ib. s. 34 שנפשן ע׳ עלידן who are in grief. Ber. 55b תרואה חלום ונפשו ע׳ he who has had a dream and is worried about it; a. e.

עָנַם ch. same. Targ. Job XXX, 25.—Part. pass. עָנִים; f. עֲנִימָא, עֲנִירְתָא; *pl.* עֲנִירָן. Targ. Ruth I, 13 (h. text תֵּצֹגֶנָּה). —Y. Meg. III, 74a top מן גו דנפשהון ע׳ וכ׳ since they will grieve (because they are deprived of the reading of the Law), they will go and buy another scroll.

עַנְמָה f. (preced.) *grief*, v. אַגְמָה.

עָנַן (b. h.; v. עָנַם) *to bend; to tie.*—V. כּוֹנֵן.—Part. pass. f. עֲגוּנָה *tied to an absent husband, deserted wife.* Y. Gitt. IV, beg. 45c שלא תהא יושבת ע׳ that she may not remain a deserted wife (prevented from marrying again); a. fr.—*Pl.* עֲגוּנוֹת. Ruth R. to I, 13 (ref. to תצגנה, ib.) יכולות ... יושבות ע׳ לבלתי וכ׳ can you afford to sit tied, so as not to get married? Gitt. 33a, a. fr. בשביל תקנת ע׳ as a measure in favor of deserted wives (that they may be enabled to marry again). Lev. R. s. 20 הרבה נשים היו יושבות ע׳ ממתינות לחם many women (to whom they had made love) remained unmarried, waiting for them (to propose); Tanḥ. Aḥărê 6; a. e.—Trnsf. (of animals in the stable) *left lonely.* Tosef. B. Kam. VIII, 12 מיחו לגדל בהמה ... מקיימין את הצ׳ שלשים יום how about rearing (for consumption, v. B. Kam. 80a) small cattle in Palestine? ... That which remains last (after the others have been disposed of) should be kept (no more than) thirty days; B. Kam. 80a ובלבד שלא ישהה הצ׳ שבהן שלשים יום (Tosef. l. c. האחרונה) provided he do not keep the last of them over thirty days.

**Pi.* עִנֵּן *to press against; to smooth.* Tosef. Ter. X, 4 מְעַנֶּנֶת שערה בשערה Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. מְעַנֶּגֶת, v. עָנַג; oth. ed. מְגַנֶּלֶת, v. גָּנַל) she may smooth her own hair by rubbing it against her (the priest's daughter's) hair.

עָנַן ch. same, *to press, tie; to seclude, imprison.* Targ. Is. XXIV, 22 ויתענונון וכ׳ and they shall press them into the prison house (ed. Lag. ויגונינין, ed. Ven. ויגרונון, contr. of וְיִתְגְּרִינוּ *Af.* (?); Ar. וִיתַעַנַּנוּ *Ithpa.*; h. text וְסֻגְּרוּ).—Part. pass. עָנִין; *pl.* עֲנִירִין. Ib. XLII, 7. Ib. 22, v. next w. Ib. XLIX, 9.

Pa. עַנֵּן *to make lonely, desert* (a wife). Gitt. 26b ומְעַנֵּן ומוחיב לה he might desert her.

Ithpa. אִתְעַנַּן *to be secluded, tied up;* (of a woman) *to be prevented from marrying, be an* עֲגוּנָה. B. Mets. 19a משום דלא תתעגן ותתיב דוא Ms. M. (ed. תצגין, corr. acc.) it was done in order that she might not remain a widow in life.

עַנְעָא m. (preced.) *solitude, prison.* Targ. Is. XXIV, 22 לביח ע׳, v. preced. Ib. XLII, 22 עַגְנָחוֹן Ar. (Regia עַנְעַיחוֹן *pl.*; ed. Lag. עִירוּנְחוֹן; ed. Wil. עֲנִירִין, v. preced.).

עַנְעַע *to roll*, v. גַּנְגַּע.

עִנְרוֹן m. (אִנְרוּ = אֲנַר = עָנַר), *apt for storage, superior* (*wheat*). Tosef. Dem. IV, 23 (ed. Zuck. אֲגִרִי, v. אַגְרִי); Y. Naz. V, 54a אגרון.

עָנַשׁ (dial. for נָגַשׁ; cmp. Pesh. Ex. XXI, 29; 36) *to attack, gore.* Part. f. עֲנִישָׁא. Gen. R. s. 80, beg. Ar., v. נָגַשׁ.

עַד m. (b. h.; עוד) *turn, continuation;* (prep.) *up to, until, during, while; in place of.* B. Mets. 87a; Snh. 107b עד אברהם up to Abraham's time, v. זְקֵנָה. B. Kam. 55a עד שאחח שואלני וכ׳ during the time that &c., instead of asking me &c. Gen. R. s. 58 עד שלא ישקיע וכ׳ before yet the Lord causes the sun of one righteous man to set, he causes that of another to rise. Kidd. 29b עד כ׳ שנה until a person is twenty years old. Ib. 31a עד היכן כיבוד וכ׳ how far does the duty of honoring parents go?; a. v. fr.—Ber. 26b (ref. to ib. IV, 1 'up to four hours') עד והא בכלל וכ׳ does it mean 'up to', and that 'up to' included, i. e. including the whole fourth hour of the day, or excluding the fourth hour? Nidd. 58b ליתא בעד וכד בכלל קמיפלגי shall we say, their difference turns on the question whether 'until' is meant to include or to exclude the terminus? Ib. איכא עד וכד בכלל ואיכא עד ולא עד בכלל sometimes 'until' means *inclusive of*, and sometimes *exclusive of*. Ib. קמיפלגי בעד וכד דחכא they differ as to the meaning of the word 'until' in this case (in the Mishnah); a. fr.—בְּעַד, בַּעֲד (cmp. עֲבוּר) *in behalf of, for, about.* Midr. Till. to Ps. IV הפונדק בַּעֲדִינוּ וכ׳... (our w. missing in ed. Bub.) has that innkeeper opened his shop for the first time today, for our benefit? Ib. to Ps. XII שאל בַּעֲדוֹ וכ׳ he inquired about him, where is he?; a. e.—וָעַד, v. עוֹלָם.

עַד ch. same. Targ. Gen. II, 5. Ib. XIV, 14; a. v. fr.—B. Bath. 21a עד שיח לא חקביל up to six years of age admit no child to school. Gen. R. s. 44a, a. e. עד דסגדלך, v. פּוּטָא I. Lam. R. to III, 20 עד דשמיעא וכ׳, v. חֲשַׁךְ II; a. fr.

עֹד v. עוֹד.

עד, Targ. O. Lev. XI, 13 ed. Amst., v. עַר.

עֵד m. (b. h.; יעד) [*present, confirming,*] (cmp. סָהֵד) *witness, evidence.* Ḥull. 10b, a. e. עד אחד נאמן וכ׳ in matters of ritual the statement of one witness is sufficient. Bekh. 36a, a. e. עד מפי עד a witness testifying to what he has heard from an eye-witness. R. Hash. 26, a. e. אין עד נעשה דיין a witness in the case cannot act as judge. Keth. 21b עד נעשה דיין a witness may act as judge; a. v. fr.—*Pl.* עֵדִים. Ib. דיינים חכמיהן חתימות ידי ע׳ if the judges know (can identify) the signatures of the witnesses to a document. Ib. II, 3 הע׳ שאמרו וכ׳ if witnesses declare, this is our signature, but we have been forced &c. Ib. 5 אם יש ע׳ וכ׳ if there is evidence that she was a married woman.—Kidd. 48a, a. fr. עירי חתימה, ע׳ מסירה, v. פָּרַח;

Digitized by Google

a. v. fr.—Trnsf. *evidence, proof.* Sabb. 81ª אם יש עליה צר (euphem.) if there is an evidence (stain of excrements) on it. B. Kam. 11ª top (ref. to Ex. XXII, 12) יביא עד עורה Ar. (ed. עדודה, אדורה, v. אֲדַר) he shall offer in evidence its hide.—Esp. *a piece of cloth used by women for ascertaining their condition of cleanness or uncleanness.* Nidd. VIII, 4 כד שחוא נתון וכ׳ if an examining rag (after use) has been put under the cushion &c. Ib. 14ᵇ; 12ª משל לשמש ועד וכ׳ to speak allegorically (euphemistically), the servant and the examiner stand by the side of the threshold &c. (v. שָׁמַשׁ). Ib. זהו עדן של צנועות (Ar. עִדְרָן) this (special) rag is that of the chaste women; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. I, 7. Ib. II, 1; a. fr.

עֲדָא, v. עֲדָיָא.

עָדָא, v. עָדַי.

עָדָא I or **עֲדָא** f. = אֲדָא I. Bekh. 45ᵇ ע׳ אמרת this proves. Pes. 53ᵇ ע׳ תהא let it be this (I admit).—V. עָדַי I.

עָדָא II m. (עָדַי II) *plunderer.*—*Pl.* עָדָיָא. Targ. Jer. XXX, 16.

עָדָאָה m. (preced.) *booty, spoil.* Targ. O. Num. XXXI, 11, sq. Targ. I Sam. XXX, 16; a. fr.

עַדְבָּא, עַדְוָא, עִדְוָא, עִדְוָ׳, עִדְ׳ m. (עדו, עדב; cmp. עָדַם) [*rolling*; cmp. גּוֹרָל] *lot, share.* Targ. O. Gen. XLIX, 21. Targ. Deut. XXXII, 9. Targ. Esth. IX, 24 עדווא ed. Lag. Targ. Cant. VIII, 11 עִידְבֵיה (Var. עִידְנֵיה).—*Pl.* עַדְבִין, עַדְבָיָא. Targ. I Sam. XIV, 42. Targ. Y. Num. XVIII, 7; a. e.

***עָדַד** (cmp. עָדַר) *to cut, strip.* Part. pass. עָדוּד; f. עֲדוּדָה. B. Kam. 11ª, v. אֲדַר.—[Tosef. Makhsh. I, 3 מועדד, מעדדים, v. עדד.]

עֲדָת I f. (b. h.; יָעַד) [*appointed meeting,*] *assembly, congregation; court; prayer meeting.* Tosef. Snh. XII, 3 (ref. to Ex. XXI, 18) מה אגרוף הידוע לע׳ ילעדים וכ׳ as the fist (of the slayer) is ascertained before court and witnesses, so must the stone (weapon) be &c.; B. Kam. 90ᵇ; ib. 91ª. Snh. I, 6 (ref. to Num. XXXV, 24, sq.) ע׳ שופטת וע׳ מצלת there must be a possibility of an incriminating assembly (of ten persons), and of a saving assembly, which makes twenty persons; ומנין לע׳ שהיא וכ׳ and where do we find an intimation that an *'edah* consists of ten?; Y. Ber. IV, 11ᶜ top; a. fr.—Y. Maas. Sh. II, end, 53ᵈ; Koh. R. to IX, 9; Yalk. ib. 989 ע׳ קדושה the holy brotherhood.

***עֵדָה** II f. = עֵדוּת, *testimony.* Tosef. Bekh. III, 8 שכר עֵדָתוֹ ed. Zuck. (oth. ed. עדותו) pay for his testimony. —*Pl.* עֵדוֹת. Bekh. IV, 6 (29ª) עֵדָתָיו בטילין *masc.* (Var. in Mish. ed. עדותו בטילה) his testimonies are void; (Kidd. 58ᵇ עדותו בטילה).

עֵדְבָּא, עֵדְוָא, עֵדְוָ׳, עֵדְ׳, v. עַדְבָּא.

עֵדוֹר, עֵדוֹן, עֵדְוִי, v. sub עִדּוּר.

עֵדוּת f. (b. h.; v. עֵד) *testimony, evidence.* Ber. 14ᵇ כאילו מעיד ע׳ וכ׳ as if offering evidence of falsehood against himself. Succ. 29ª מעידי ע׳ שקר those who give false witness. Sabb. 22ᵇ (ref. to Lev. XXIV, 3) ע׳ הוא לבאי עולם וכ׳ it (the light in the Temple) is an evidence to mankind that the Divine Presence dwells in Israel; Men. 86ᵇ. Ib. מאי עֵדוּתָהּ how did it give evidence (of the Divine Presence)?; Sabb. l. c. מאי ערות (corr. acc., as Ms. M.). Macc. 5ª גופו של ע׳ (not עדיות) the testimony to the fact itself, v. סָרַח. Ib. I, 7 אם מתקיימת הע׳ בשנים וכ׳ if an evidence is legally established by two witnesses, why does the Scripture mention three? Ib. 8 .. מה שנים עדותן בטלה וכ׳ as in the case of two witnesses, if one of them is found out to be a relative or a disqualified witness, their testimony is void, so in the case of three &c. —Ex. R. s. 41 מה כלח ...כל מי שיודע לי ע׳ וכ׳ as the bride ...on entering her chamber (in procession) uncovers her face, as if saying, whoever knows any evidence against me, let him come..., so must the scholar &c.; Yalk. ib. 391; Cant. R. to IV, 11 וזו עדותי מעידה עלי and this (procession) is my testimonial testifying for me; a. v. fr.—Trnsf. (v. סַהֲדוּ) *tokens of virginity.* Gen. R. s. 60 ממקום עדותן Ar. (ed. עדותן) at the seat of virginity. Ib. s. 45; s. 51 הוציאו עדותן Ar. (ed.; Yalk. ib. 79 עדותן).—*Pl.* עֵדְוָיוֹת. Macc. I, 9 הרי אלו שתי ע׳ these are two testimonies (two independent sets of witnesses); a. fr.—*'Eduyoth*, name of a treatise, of the Order of N'zikin, of the Mishnah and Tosefta, containing statements of traditional deliveries and rules. Ber. 28ª בו ביום נשנית ע׳ on that day *'Eduyoth* was taught.

עָדָה, עֲדִי I (b. h.; cmp. עבר) [*to turn, pass*; cmp. סוּר and חוּל,] *to pass by; to pass away,* v. next w.

Hof. הוּעְדָּה *to be passed, be caught in passing.* Lev. R. s. 26 (ref. to I Sam. XXIV, 11, a. XXVI, 14) בכנף אמרת בסירה ח׳ . . . בסירה הועדה as to the skirt (of Saul's cloak) thou saidst, it was caught in a bush: have the spear and the cruise also been caught in the bush?; Num. R. s. 19 הועדת (read the second time הועדו); Midr. Till. to Ps. VII; Yalk. Sam. 133, a. e.; (Y. Peah I, 16ª bot.; Y. Sot. I, 17ᵇ הועדה, חוערו, חסרת, v. עָרָה).

עֲדָא, עֲדֵי ch. same, 1) (corresp. to h. עָבַר) *to pass by, between* &c. Targ. O. Gen. XV, 17 עֲדָא ed. Berl. (ed. Vien. דִי עֲדָא; ed. Amst. עברא). Targ. Is. XLV, 14 יֶעְדוּן (ed. Lag. יעידון). Targ. II Kings IV, 8 יְעִידוּהִי ed. Lag. (oth. ed. וְיַעְדֵּהּ; fr. עוד); a. fr.—Part. עָדֵי, עָדֵי; *pl.* עָדָן. Targ. Is. XLIV, 22. Targ. Jer. IX, 11 ed. Lag. (oth. ed. יתיב, corr. acc.). Targ. Ez. XXXIX, 14, sq.; a. fr.—Kidd. 33ª כמה עֲדוּ עליהו וכ׳ .. how many vicissitudes have passed over these (old men); R. Hash. 16ª, v. חַרְפַּחְנָא.—2) (corresp. to h. סוּר מ־) *to pass away, cease.* Targ. O. Gen. XLIX, 10. Targ. II Chr. XXXV, 15. Targ. O. Deut. IV, 9 יְעִידוּן ed. Berl. (oth. יְעִידוּן); a. fr.—Yoma 53ᵇ לא יַעֲדֵי וכ׳ (fr. Gen. XLIX, 10).—3) *to carry, become pregnant,* v. infra. Gen. R. s. 23 (play on עדה, Gen. IV, 19) דְּעָדָה מינית because she was with child of him.

Pa. עַדֵּי 1) *to remove.* Bets. 32ᵇ עדוני חושכא, v. עָתַט.—2) (cmp. עָבַר *Pi.*) *to carry, be pregnant, conceive.* Targ. O. Gen. IV, 1 (Y. *Af.*). Targ. O. Lev. XII, 2 (ed. Ber. תַּעְדֵּי *Af.*; ed. Vien. תְּעַדֵּי; Y. תְּעַדֵּי, corr. acc.); a. fr.—*Part. pass.* f. מְעַדְּיָא; *pl.* מְעַדְּיָאתָא [*made to carry,*] *pregnant.*

Digitized by Google

Targ. O. Gen. XVI, 11. Targ. Jer. IV, 31. Targ. Am. I, 13. Targ. Lam. I, 16; a. fr.

Ithpa. אִתְעֲדָא, *Ittaf.* אִתַּעֲדֵי (corresp. to h. חוסר) *to be removed.* Targ. O. Lev. IV, 31 (Y. אִתְעֲדָא). Ib. 35 (Y. אִתְעֲדָא; ed. Amst. אִתְעֲדָא). Targ. Is. XVII, 1. Targ. II Esth. I, 1, beg.; a. e.

עָדָה II (b. h.; cmp. עָרַד) *to strip.*

Hif. הֶעֱדָה same, *to take off.* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) יום..הֶ׳ מדן וכ׳ on the day Nebuchadnezzar came in conflict with Israel, he deprived them of two garments, the garment of priesthood and the garment of royalty.

עֲדָא, עֲדֵי ch. same, *to strip, tear; to make spoil.* Targ. Is. X, 6. Targ. Ez. XXXVIII, 12, sq.; a. e.

עֲדִי I m. (preced.) *spoil.* Targ. Is. XXXIII, 23 (ed. Wil. עֲדֵי). Targ. Josh. XI, 14 (ed. Wil. עֲדֵי constr.); a. e.—V. עֲדָאָה, עֲדִירְתָא.—[V. עֲדֵי II.]

עֲדִי II m. (b. h.; עָדָה I) *that which is carried* or *put on, cloak, ornament.* Meg. 12b bot., v. עֲתַר. Esth. R. to V, 1 ע׳ תאראתה her cloak of state. Ib. סומכת עֲדָיָהּ supporting her cloak (trail); a. e.—*Pl.* עֲדָיִים. Ab. Zar. 24b מפוארת בעדי ע׳ adorned with the choicest ornaments.

עֲדִי pr. n. m. *'Adi.* Ab. Zar. 33a; Men. 69b, v. עֲדִירְתָא.

עֲדֵי I (v. עֲדָא I) *here is, here are.* Ber. 42a ע׳ כפנא this is (what we call) hunger. Gitt. 45a, v. גּוּבְרָא. Men. 34a ע׳ מצירמין Ms. M. (ed. מצירמו, read: מצירמי) here (these extremities of the wall) are its posts.

עֲדֵי II m. (עֲדֵי I), sub נהורא, *passing light, flash.* Targ. Zech. XIV, 6 (some ed. עֲדֵי; h. text ירקרוּת, v. Rashi a. l.; Pesh. ערירא *cold*, P. Sm. 2977).—V. עֲדֵי I.]

עֲדִיתָא (עֲדִירְתָא) f. (preced.) *a passing eruption, rash, scurf.* Targ. O. Lev. XIII, 2, a. e. (h. text ספחת). Ib. 6, a. e. (h. text מספחת).—[Targ. Y. II Deut. XIV, 12 ed. Amst. עדיא, v. עֲדָיָא.]

עֲדִירִין, Targ. Y. II Gen. VI, 6 some ed., read: אֲרִירִין, v. אֲרִי I ch.

עֲדִירִין = אֲרִירִין. Sabb. 88b; Gitt. 36b, v. חֲבִיבוּתָא; Yalk. Cant. 983 עֲדַרִין. Cant. R. to II, 5, v. זִיו; a. fr.

עֲדִירָנָה* f. (עָדָה I) [*crossing,*] *board to cover a pit* (?). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II.

עִדִּילַרִין, v. עַרְעִילִין.

עֲדַרִין, v. עֲדַיִין.

עִדִּינִין, v. עִדּוֹן.

עֲדִיף m. (עָדָה) 1) *ample, liberal.* Yalk. Ps. 876 טובך ע׳ על כל באי עולם רַחֲמֶיךָ וכ׳ thy goodness is ample towards all those entering the world, let thy goodness be ample towards me, and teach me thy law.—2) *better, preferable,* v. next w.

עֲדִיף, עֲדִיפָא m., עֲדִיפָא f. ch. (preced.) *more, better, preferable.* Targ. Ps. XLV, 3.—Meg. 3b מקרא מגילה ע׳ the reading of the M'gillah takes precedence; מת מצוה ע׳ the burial of a dead person without relatives (v. מִצְוָה) takes precedence. Yeb. 39a חלירצת גדול ע׳ the discharge of the Y'bamah (v. חֲלִיצָה) by the elder brother is preferable; ביאת קטן ע׳ the marriage of the Y'bamah to the younger brother is preferable; a. fr.—*Pl.* עֲדִיפֵי. Meg. 3a ארנוד ע׳ מיניה they (Haggai, Zechariah and Malachi) rank higher than he (Daniel); a. fr.—With personal pron. *to be better* &c. B. Mets. 101b לא עֲדִיפַת מינאי thou hast no more rights than I have. Keth. 103b לא עֲדִיפְנָא ממשה וכ׳ I am not more than Moses our teacher; a. fr.

עִדּוּרָה f. (עָדַר) *hoeing.*—*Pl.* עִדּוּרוֹת. Koh. R. to II, 23 עדור לי שתי ע׳ do for me the hoeing of two fields; Gen. R. s. 27 עִדּוּרֵי (fr. עִדּוּרֵיָא).

עִדּוּרִין, Y. Keth. VI, 30d top אשכחינון ע׳ ed. Krot., read עִרּוּרִין, v. עֲרַר I.

עֲדִישָׁא pr. n. f. *'Ădisha* (Khadija), legendary wife of Ishmael. Targ. Y. Gen. XXI, 21.

עֲדִירָא, עִדְיָרָא I f., v. עַדְיָא.

עֲדִירְתָא, עִדְיָרְתָא II f. (v. עֲדָאָה) 1) *booty, spoil.* Targ. Y. Num. XXXI, 11, sq. (ed. Amst. עֲ׳, corr. acc.). Targ. Prov. XVI, 19.—Lam. R. to II, 13 (ref. to אעירך, ib.), v. גְּרִיָא II.—2) *choice dwelling,* v. עִדְיְתָא.

עַדָל, v. אַדָל.

עִדָן, v. עִדָּן.

עֲדַן (b. h.) [*to turn,* v. עדד,] *to be round, smooth, pliant.* *Pi.* עִדֵּן 1) *to make pliant; to bend.* M. Kat. 16b (play on עדינו, II Sam. XXIII, 8) כשהיה..הרה מְעַדֵּן עצמו וכ׳ when sitting and studying the Law, he made himself pliant like a worm, opp. מקשה עצמו stiffening one's self. —2) *to smooth, lubricate, to improve* (the complexion); *to refresh, invigorate.* Cant. R. to I, 2 ..מה שמן מְעַדֵּן מְעַדְּנִים וכ׳ as oil brightens the appearance of the head and the body, so the words of the Law &c. Pes. 43a משיר..ומכחך את הבשר makes the hair fall out and improves the complexion. Y. Ber. VI, 10b top מעדנים..אשר לְעַדֵּן בהן וכ׳ who created all sorts of delicacies to refresh therewith the soul &c. Gen. R. s. 16 וכ׳ מכל אילני עֵדְנוֹ he nursed him (with fruits) of all the trees of the garden of Eden; ib. לְעַדְּנוֹ וכ׳ he had intended to nurse him &c. Sabb. 33b מרחצאות לְעַדֵּן בהן עצמן (Ms. M. לְעָדֵן בהן; Yalk. Ms. לְחַתְצַדֵּן, v. Rabb. D. S. a. l. note) (the Romans have erected baths) for their own enjoyment (not for the benefit of the people); Ab. Zar. 2b; Yalk. Is. 316. Sifré Deut. 306 כל זמן....הרו מערבים ומעדנים ומפנקים וכ׳ as long as my son does my will, humor him, nurse him and indulge him and give him to eat and to drink; Yalk. Deut. 942 הרו מְעַדְּנִין וכ׳ ומעדנים...מה רביבים as the rains come down on the plants and brighten them and embellish them &c.; Yalk. l. c.; a. fr.—*Part. pass.* מְעֻדָּן a) *well-nursed, graceful.* Y. Ned. IX, end, 41c (ref. to

Digitized by Google

II Sam. I, 24) גוף מע׳ ... אין תכשיט ornamentation becomes only a well-nursed (graceful) body.—b) *indulged, used to luxuries.* Mekh. Mishp. s. 8 אם היה מרוכך מע׳ מפונק if the wounded man was delicately reared, used to comfort and luxuries; Yalk. Ex. 339.

Hif. הֶעְדִּין *to surround, bind, connect.* Gen. R. s. 10 (ref. to Job XXXVIII, 31 (מצדנות וכ׳ כימה מַעְדֶּנֶת וכ׳ the Kimah binds (gives substance and shape to) the fruits; cmp. עָזַר.

Hithpa. הִתְעַדֵּן, *Nithpa.* נִתְעַדֵּן *to be made smooth, pliable; to be rejuvenated; to be nursed, recover strength.* B. Bath. 120ᵃ נ׳ הבשר ונחפשטו וכ׳ the body was again made smooth, the wrinkles of age were straightened out, and beauty returned &c.; Yalk. Ex. 165. Sabb. 33ᵇ, v. supra. Ned. 8ᵇ מִתְעַדְּנִין בה the righteous will be rejuvenated by it (by basking in the sun). Pesik. Haḥod., p. 102ᵃ יִתְעַדֵּן בני וכ׳ let my son be nursed with food and drink for two or three months; יִתְעַדְּנוּ בני וכ׳ let my children be nursed &c.; Cant. R. to II, 5; Koh. R. to III, 11; a. fr.

עֵדֶן m. (b. h.; preced.) *refreshment, pleasure*; esp. ע׳ or ג״ע (abbrev. גַּן עֵדֶן) *the garden of Eden; paradise (of the hereafter).* Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 8) גן גדול מע׳ the garden was larger than Eden, v. גַּן. Ib. s. 16 מכל אילני ג״ע, v. preced. Ber. 34ᵇ גן לחוד וע׳ לחוד the garden and Eden are two distinct things. Pes. 54ᵃ שבעה דברים ... וג״ע וכ׳ seven things were created before the world was made: the Law, repentance, paradise, Gehenna, &c. Ber. l. c. (ref. to Is. LXIV, 3) זה ע׳ שלא וכ׳ that is Eden which no living creature's eye has ever seen; Snh. 99ᵃ. Pes. 94ᵃ; a. fr.

עֶדֶן ch. same. Targ. Gen. II, 8. Targ. Job XXXVIII, 18; a. fr.

עדן Y. Kidd. IV, 65ᵈ bot., v. מושחן.

עֶדְנָה f. (b. h.; עֲדַן) [*rejuvenation,*] (in homilet.) 1) (v. עֲדִי II) *ornaments.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 12) היתה לי ע׳ תכשיטים נאים וכ׳ 'I should have 'ednah' (= עדי נאה), beautiful finery (to make me attractive) (ref. to Ez. XVI, 11).—2) *period, menses.* Ib., v. עִדּוֹן.

עָדַף (b. h.) [*to be lax, hang over,*] *to be abundant; to be larger, more, better.* Sifra K'dosh. beg. יכול שכבוד האב עודף וכ׳ you might think that honoring the father was more important than &c. Yalk. Ps. 876 יֶעְדַּף, v. עָדִיף h. Midd. IV, 7 תאולם עודף עליו וכ׳ the hall extended beyond it (the Hekhal) fifteen cubits to the north &c. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top [read:] אילו אמר בעיבור הייתי אומר ... שהחמה עודפת וכ׳ if he had said *b'ibbur* (by intercalation), I might have said, this refers to the eleven days by which the solar year is larger than the lunar year. Erub. 83ᵃ סאה של ירושלמית עודפת וכ׳ Ms. M. (ed. יתירה) the Jerusalem S'ah is larger than .... by &c.; a. e.

Hif. הֶעְדִּיף *to do more (than enough); to be liberal.* Kidd. 63ᵃ, a. e. שמא תַּעְדִּיף יתר וכ׳ she might do more work for him than is due to him. Tosef. B. Mets. IV, 14 אע״פ שמַּעְדִּיפִין זה על זה although one of the partners does more business than the other (they are liberal towards one another). Y. Dem. V, 24ᶜ המַּעְדִּיף על מעשרותיו he who adds to his tithes (gives more than one-tenth; Tosef. ib. VIII, 13 המרבה במעשרות); a. e.

עָדַף, v. עָדִיף ch.

עָדַק (v. אָדַק) *to be fastened, stick to.* Part. pass. עָדִיק. Gitt. 78ᵃ דע׳ ליח בחרציה וכ׳ Mus. (v. Koh. Ar. Compl. s. v. עוּיק; Ar. עוּיק, עִיק, corr. acc.; ed. דערק לח וכ׳, v. infra) when it (the letter of divorce) sticks in his belt, and she takes it out.

Pa. עִדֵּק, עַדֵּק 1) *to bring close to.* Ib. דע׳ לח חרציה וכ׳ (ed. דיערק, corr. acc.) when he pressed his loins (the belt in which the letter of divorce was sticking) close to her, and she took the letter out.—2) *to seize, overtake.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 45 (ed. Vien. ויערק, corr. acc.), v. אָדַק.

**Af.* אַעְדִּיק *to squeeze out, push away.* Targ. Prov. XVI, 28 Var., v. עָרַק.

עָדָק I m. *a perforated vessel,* v. אָרָק.

עָדָק II m. (עדק; cmp. חָדַק, a. preced? wds.) *something squeezed together, compress.* Sabb. 54ᵇ טומנין לח ע׳ וכ׳ Ar. (ed. עָזָק; Ms. O. עָרָק, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) we dip a compress in oil for her and put it &c.—*Pl.* עֲדָקִין. Ib. שני ע׳ בשמן (not של שמן; ed. עֲזָקִין, v. Rabb. D. S. a. l. note 90).—[עדקין, Targ. Ezek. XXVII, 19 some ed., v. עַרְקָא.—Snh. 11ᵇ, v. הִתְעַדֵּק.]

עָדַר (b. h.; cmp. גָּדַר a. עָדַד) 1) *to strip.*—Part. pass. עָדוּר; *f.* עֲדוּרָה, v. אֲדַר.—2) *to pluck, clear* (of weeds); *to hoe; to pick* (figs, cmp. אָרָה); [b. h. also: *to sift* an army, *to discharge the unfit* &c., *to muster out,* v. I Chr. XII, 34; 39]. Neg. II, 4; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV כעודר in the position of one hoeing; כעודר בבית חסתרים the position of one hoeing is required for the examination of the posteriors. Tosef. Maasr. II, 14 פועלים שהיו עודרין בתאנים laborers engaged in picking figs; B. Mets. 89ᵇ (Ar. אורין, v. אָרָה). Ib. לַעֲדוֹר ולקשקש וכ׳ Rashi (ed. לעַדֵּר, *Pi.*) to hoe and to cover up the roots of olive trees. B. Kam. 119ᵇ עודרי ירקות engaged in thinning vegetables (cmp. דָּלַל); a. fr.

Pi. עִדֵּר same. Tosef. Maasr. II, 13 מְעַדְּרִין בשדה engaged in hoeing a field. Gen. R. s. 82 better is he who rents one field ומזבלה ומְעַדְּרָהּ וכ׳ and manures and hoes it &c. Y. Maasr. III, end, 51ᵃ רובה ורוא שעי׳ provided he broke the ground of the larger portion of the court; a. fr. —[Tosef. Makhsh. I, 3 מעודר, ed. Zuck. מצוררון, v. צוּר.]

Nif. נֶעְדַּר 1) *to be hoed, to be prepared for tillage.* Y. l. c. והיא שחתא נעדרת provided the ground of the court has been broken (before sowing). Ib. 50ᵈ bot. חצר שדהא נעדרת R. S. to Maasr. III, 9 (ed. only נזרעת) a court which has been hoed up and planted with seeds; a. e.—2) *to be cast out, rejected, banished.* Sot. IX, 15 (49ᵇ) ואמה תהא נעדרת and Truth shall be banished (fr. Is. LIX, 15); Snh. 97ᵃ; Cant. R. to II, 13; v. עֵדֶר.—3) *to withdraw one's self, fail.* Lev. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. XIX; Yalk. ib. 673 (expl. Zeph. III, 5), v. פָּסַק.

עָדַר I ch. same, *to hoe*; (of chickens) *to pick.* Lev.

Digitized by Google

R. s. 25 זיל עֲדוֹר וכ׳ go and pick in thy own dunghill; Yalk. Job 925.

Pa. עִדֵּר same. Lev. R. l. c. וְעִדְּרָה קדמיתון (not ומעדרנא) and she (the mother) picks for them; Yalk. l. c. (not ומטירה).

עִדַּר II = h. עָזַר, *to help.* Targ. Prov. XIII, 12 דמשרי לְמֶעְדַּרְיָה (ed. Lag. a. oth. דמשדי) who begins to help himself (v. Pesh. a. LXX).

Ithpe. אִתְעַדַּר *to be helped.* Ib. XVIII, 19 דמִתְעַדַּר (oth. ed. דמתעזי; v. Pesh. a. LXX).

עֶדֶר m. (b. h.; עָדַר; cmp. גְּדֵרָה s. v. גּוֹדְרוֹת) *enclosure, pen, fold; herd, flock.* Ohol. VIII, 1 ע׳ בחמה וכ׳ clean or unclean beasts closely penned; Tosef. ib. IX, 1; [Ar. s. v. אדר, ed. Koh. s. v. אדורה, I, p. 39ª, explains our w.: *hide*, v. עָדַר 1, a. עָדַד]. Yoma 34ᵇ; 70ᵇ; Meg. 28ª אחד מיוחד שבעדרו 'one' (Num. XXVIII, 4) means one singled out (the best) of its fold. Bekh. 24ª הנכנס לתוך עדרו וכ׳ if one enters his pen at night, Naz. V, 3 תצא ותרעה בע׳ let it go and be fed in the fold (as a profane animal). Yoma 61ᵇ, sq. וכי עדרו משלח..וכי עדרו שוחט shall one send off his whole flock (of goats)?.. shall one burn &c.?; a. fr.—*Pl.* עֲדָרִים, עֲדָרִין. Ex. R. s. 1 באין ע׳ ע׳ וכ׳ they came to their homes in flocks; א״ח עדי עדיים אלא עֲדָרֵי ע׳ read not (Ez. XVI, 7) *'ădi 'ădayim* (choice attractions) but *'edrê 'ădarim* (flocks after flocks). Cant. R. to II, 13 (ref. to Is. LIX, 5) לדיכן תולכת..ויושבת ע׳ ע׳ במדבר whither does banished Truth go (v. עָדַר)? She goes and sits down in groups (of eremites) in the desert; Snh. 97ª; Yalk. Is. 357; a. fr.—Tosef. Eduy. III, 2 נוחרין היו עֲדָרוֹת וכ׳ they stabbed entire herds in the camp. (v., however, עָדוֹד).—מִגְדַּל עֵדֶר (b. h.) pr. n. pl. *Migdal Eder* (Fold Tower), between Bethlehem and Jerusalem. Shek. VII, 4; Kidd. 55ª.

עֶדְרָא, עֲ׳ ch. same, *fold, pen; herd, flock.* Targ. Gen. XXXII, 17; a. fr.—Targ. Ps. L, 9 עֶדְרָךְ (ed. Wil. עֲדָרָךְ; Ms. עדראך; h. text מִכְלְאֹתֶיךָ).—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top תור באדר בעֲדְרֵיהּ ימות (not בעדריה) when in Adar the ox dies in his pen (from cold); Y. Snh. I, 18ᶜ bot. בעריה (corr. acc.; v. Bab. ib. 18ᵇ).

עִדְרִיוֹת, v. עֲדִירָה.

עד״ש, v. רצ״ך.

עֲדָשׁ m., v. next w.

עֲדָשָׁה f. (b. h. *pl.* עֲדָשִׁים) 1) *lentil.* Neg. VI, 6, v. מוּבָאת. Kel. XVII, 8 כע׳ שאמרו וכ׳ wherever lentil is spoken of as a standard size, it means... the Egyptian lentil. Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 34); B. Bath. 16ᵇ עדש Ms. M., v. גַּלְגַּל h.; a. fr.—*Pl.* עֲדָשִׁים, עֲדָשִׁין, עֲדָשׁוֹת. Neg. VI, 1 תשע ע׳ space of nine lentils. B. Kam. 60ᵇ. Maasr. V, 8 חצ׳ המצריות Egyptian lentils; Tosef. ib. III, 14 אלו הן ע׳ המצריים וכ׳; Y. ib. V, end, 52ª, v. גַּלְגַּל h.; a. fr. —2) (cmp. φακός) *a flattish warming vessel.* Tosef. Sabb. III (IV), 7; Gen. R. s. 80 'Rashi' (ed. ערובה).—3) (v. טְלוֹפְחָא) *a trough* in the wine or oil press. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ. —*Pl.* as ab. Bab. ib. 75ª; Tosef. ib. VIII (IX), 3; Tosef. Toh. XI, 16.—4) *dish of the steel-yard, scales.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 בע׳ אחר חמסמר in the levitical law concerning (wooden) scales, the material of the nails (with which they are studded) decides; Sabb. 60ª בע׳ חלך אחר שלשלותיו Ms. M. a. O. (ed. בערסא; Rashi ed. Sonc. בצדשא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the material of the chains decides. Tosef. Erub. XI (VIII), 21; Y. ib. X, 26ᵈ top אין ממלין בע׳ וכ׳ you must not draw water, on the Sabbath, by means of an *'ădasha* (using it as a lever).

עוֹב, v. עִיב.

עֵב, עוֹב m. (עבב, cmp. חבב) 1) (b. h.) [*junction,*] *beam.* —*Pl.* עוּבִּים, עוּבִין. B. Kam. 67ª (ref. to Ez. XLI, 26) חצובים אלו חמרישות *'ubbim* means joists.—[Y. B. Bath. V, beg. 15ª וחלוגין, prob. to be read: וחעוגין.]—2) (cmp. Arab. *'aybah*, עֵבְיָא, and חוֹב II) *bag.* Kel. XXVI, 6 עֵב כסות the bag for a garment, contrad. to חכריך.—*Pl.* עוּבִּים, constr. עוּבֵּי. Tosef. ib. B. Bath. IV, 9. Ib. 10 ע׳ חצמר (not חצור) woolen material for carpet bags. Ḥull. 49ª ע׳ בית חכסוס the pockets (folds) of &c., v. כּוֹס I.

עוּבָּא (not עוּבָא) ch. (preced.; cmp. חוּבָּא I) 1) *bosom, lap.* Targ. Y. Deut. XIII, 7 בעוּבָּךְ (not בעודך). Targ. Prov. V, 20 (ed. Lag. עוּבָּה; Var. ח׳). Targ. Ps. XXXV, 13. Targ. Job XXXI, 33 Ms. (ed. עטפי; h. text חֵיקִי); a. fr.—2) (v. חוֹב II) *the full ramification of a tree.* Ib. XV, 32 (ed. Wil. עוֹב; h. text כַּפָּה).

עוּבְדָה, עוּבְדָא, עוֹבָדָא m. (עָבַד), corresp. to h. מַעֲשֶׂה, *deed, work; occurrence, event, fact, case, precedent.* Targ. Gen. XLIV, 15. Targ. Ex. XXVIII, 32 עוֹבַד constr.; a. v. fr.—Yoma 71ᵇ דעבדין ע׳ דאהרן who act like Aaron. Kidd. 79ᵇ עבד ע׳ כותיה דרב decided a case in agreement with Rab's opinion. Y. Ber. I, 3ª top, v. בְּוָה. Y. Naz. V, 54ª top נפק ע׳ כר׳ וכ׳ the case went forth (was decided) in agreement with the opinion of &c. Keth. 60ᵇ בדידי הוה ע׳ it was my case (that came up for decision). Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. ר׳ יוסי .. אתן ע׳ R. J. told the following story; ע׳ היה איתא חדא וכ׳ it happened that a certain woman loved to do charity &c.; Y. Ter. VIII, 45ᶜ bot. Ib. (mid-page) לע׳ for practice. Ib. מרי ע׳, v. אָרָא I. Y. M. Kat. III, 82ᵈ top הוה ליה ע׳ had a case (euphem. for, mourning befell him). B. Mets. 70ª דע׳ וכ׳ גופא אימא .. tell me now, what was the real case (from which you derived your report of Samuel's opinion)?; a. v. fr.—*Pl.* עוֹבָדַיָּא, עוֹבָדִין, עוּבֵי, עוּבָדֵי. Targ. Koh. IX, 10. Targ. Num. XVI, 28. Targ. Y. Lev. XXI, 4 (v. Sifra Emor, Par. 1); a. fr.—Y. M. Kat. l. c. תרין ע׳ two cases of mourning. Y. Taan. IV, 68ᵈ הוה דריש .. ע׳ בבילע וכ׳ cited in his lectures twenty-four cases to which he applied the text *bill'a* &c. (Lam. II, 2); (Lam. R. to l. c. אַפִּין). Lam. R. to III, 58 מה אילין עובדי וכ׳ what deeds are those that thou doest?; a. fr.

עוֹבַדְתָּא f. 1) same, *work.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ הוה עביד ע׳ גבי וכ׳ did work for &c.; Y. Sabb. II, 4ᵈ top עובידתוה ed. Krot. (read: עוֹבִידְתֵּהּ or עִיבִּידְתֵּהּ) his work, v. עִיבִּידְתָּא.—2) *service, animals and their attendants, live stock.* Targ. O. Gen. XXXIII, 14 (Y. עִיבִּידְתָּא; h. text מְלָאכָה).—[Targ. Y. Gen. XLIX, 22 עוֹבְדְתָתָא ed. Amst., v. עוֹבַדְתָּא.]

Digitized by Google

עוּבטין, Tosef. Ter. VII, 13, v. עוֹבָשׁ.

עֳבִי, עוֹבִי m. (b. h.; עָבָה) *thickness, diameter.* Y. Ber. I, 2c bot. עוֹבְיוֹ של רקיע וכ' the thickness (diameter) of the heavens is equal to a journey of 500 years; עוֹבְיָהּ של ארץ the diameter of the earth; Gen. R. s. 4; Pes. 94a. Gen. R. s. 42 בעל קורה מצין בעוביה the owner of the beam must put his shoulder to the thickest part of it; Ber. 64a בְּעָבְיָהּ וכ', v. כַּאן. Tanḥ. Sh'moth 3 נותן עביה של תקרה זו בצד ראשה וכ' he places the thick side (trunk) of one beam by the side of the top (the thinner part) of the other beam; Ex. R. s. 1. Ohol. XVI, 1 בע' המרדע measured by the diameter of the handle of a plough; Sabb. 17a מרדע שאמרו אין בְּעָבְיוֹ וכ' the handle of which they speak is less than a handbreadth in diameter, but is a handbreadth in circumference; a. e.

עוּבְיָא, עוּבְיָה, עוּבְיָר' ch. same, *thick mass; thick part.* Targ. I Kings VII, 46 עוּבְיָ constr. (ed. Wil. עוּבְיָ; h. text מַעֲבֵה); Targ. II Chr. IV, 17 (h. text עֲבִי).—Y. Sot. VII, 21d דתן גבי קוטנה וכ' ע' you place the thick part of one beam by the side of the thin part &c., v. preced. Y. Shebi. I, end, 33c לע' increasing the size (of the fruits; v. however, B. S. to Shebi. I, 8); [Y. Orl. I, 61a bot., v. מַדְבִּיתָא].

עוּבִידְתָּא, v. עִיבִּידְתָּא, עוּבַדְתָּא.

עוֹבֵר m. (עָבַר) *passer-by, transient.* מום ע', v. עָבַר. Snh. 70a דרש ע' גלילאה a Galilean travelling lecturer preached; Ḥull. 27b; (Sabb. 88a גלילאה החוא).—Mostly ע' *traveller.*—*Pl.* עוֹבְרִין, עוֹבְרִים. Y. Shebi. III, beg. 34c לא חשו לע' וְשָׁבְרִין וכ' they cared not for eventual travellers (who might misconstrue the act); a. fr.—Snh. 103b מפני שפיתו מצויה לעוֹבְרֵי דרכים because his bread was ready for travellers, i. e. he was hospitable. Ib. 109a למה לנו טוברי דרכים וכ' why should we admit those travelling merchants who come only to take away our money?; Tanḥ. B'shall. 12; a. fr.

עוּבָּר m. (עָבַר *Pi.*) *embryo.* Ḥull. IV, 1 חוציא ח"ע את ידו if the embryo put forth its forefoot. Ib. 58a, a. e. ירך אמו הוא ע' the embryo is a thigh (part) of its mother, i. e. comes under the same law. Yeb. 37a עוּבָּרָהּ ניכר לשליש ימיה her embryo (pregnancy) is felt when she has arrived at the third portion of her days of pregnancy (three months). Sifré Deut. 29, v. עָבַר *Hithpa*; a. fr.—Ab. Zar. 40a קירבי דגים ועוּבָּרָן, v. infra.—*Pl.* עוּבָּרִין. Snh. 57b אף על ח"ע the law (Gen. IX, 6) applies also to killing embryos; Gen. R. s. 34 ע"י ע' (read: על ע'). Tem. I, 3. Sot. 30b; a. fr.—Ḥull. 64a top; Ab. Zar. l. c. עוּבָּרֵי דגים fish-roe. Ib. קירבי דגים ועובירין (ועוברן) the entrails of fish and their roe.

עוּבְרָא ch. 1) same. Targ. Cant. VII, 3.—*Pl.* עוּבְרַיָּא, עוּבָּרַיָּא, טַ', טְנָ'. Targ. Ps. LXVIII, 27. Targ. Y. Gen. XXX, 21.—2) v. עִיבְרָא.

עוֹבָרָא f., v. עוֹבַרְתָּא.

עוּבָּרָת, עוּבָּרֶת f. (= מעוברת; עָבַר *Pi.*) *pregnant woman.* Erub. 53a, a. e., v. עָבַר *Pi.* Ber. 29b, v. עִיבּוּר. Gitt. 23b; Tem. 25a אם חיתה ע' זכתה לו if she (the slave) was with child (at the time of the emancipation of herself and her eventual issue), she can accept the privilege for it. Yoma 82b (in Chald. dict.) חזריא ע' וכ', v. רִיחַ ch. Tosef. Yoma V (IV), 4 עֻבָּרָה ed. Zuck., v. רִיחַ h.; a. fr.—*Pl.* עוּבָּרוֹת. Y. Keth. XII, 35a bot.; Y. Kil. IX, 32b bot. Nidd. 60b; a. e.

עוֹבָרָא, עוֹבַרְתָּא f. (עָבַר; cmp. חֲלִיפִים) *shoot, sprout, branch.* Targ. Num. XIII, 23 (24); Y. II עוברא. Targ. Ps. LXXX, 16 (h. text כנה). Targ. Ez. XVII, 3. Ib. 22 Ar.; a. e.—[Targ. Y. Gen. XXXIII, 14 some ed., read: עוֹבַדְתָּא.]—*Pl.* עוֹבָרָן, עוֹבָרָתָא. Targ. Ez. XVII, 6 (Bxt. עוֹבָרִין m.). Targ. Y. I Gen. XLIX, 22 (ed. Amst. עובד', corr. acc.).

עוּבַרְתָּא f. = h. עֶבְרָה, *wrath.* Gen. R. s. 67 עוּבַרְתֵּיהּ; Yalk. ib. 116, v. נַחֲרְתָּא.

עוֹבָשׁ m. = חוֹבָשׁ (v. חָבַשׁ), *quince.* Tosef. Kil. II, 15 (ed. Zuck. עוגס).—*Pl.* עוֹבָשִׁין. Tosef. Ter. VII, 13 עובטין Var. (corr. acc., v. חָבַשׁ). [Tosef. Ukts. I, 5 שורשי ח"ע ed. Zuck., read with ed. עוקצי האובשין].

עוֹג (b. h.) pr. n. m. *Og,* king of Bashan. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 13) הוא ע' הוא פליט Og is the one that escaped; Tanḥ. Ḥuck. 25. Ber. 54a אבן..לזרוק ע' וכ' the stone which Og king of Bashan wanted to cast upon Israel. Ib.b, a. fr.

עוֹג, v. עָגַג.

עוּגָא m. (v. next w.) 1) cake.—*Pl.* עוּגִין. Targ. Y. II Num. XI, 8 (some ed. עוּגִין; Y. I חררן, v. next w.).—2) *cavity,* v. next w.

עוּגָה, (עוּגָּה) f. (b. h. עֻגָה, עֻגָּה; עָגַג) 1) *circle.* Taan. II, 8; 23a, v. עָגַג; a. e.—2) *cake* baked on coals. Tanḥ. Bo 9 ואין ע' אלא לשון חררה *'uggah* has the meaning of *ḥărarah* (v. חֲרָרָה).—*Pl.* עוּגוֹת. Ib. לא חספיקו לאפות ע' they had no time to bake cakes. Yalk. Ex. 209. Gen. R. s. 48 שלש לע' (not לעוגת) three S'ah of flour were used for cakes. Ib. s. 42 (play on עוֹג) שהיה יושב ועוסק במצות ע' he (Abraham) was engaged in the ceremony of preparing unleavened cakes; Yalk. ib. 72; Deut. R. s. 1, end במצות בע' הפסח (read: במְצוֹרַע ע' וכ'); Yalk. Ps. 883 בע' הפסח. Yoma 75a; a. fr.—3) *cavity;* ע' של מים *pool.* Ḥull. II, 9 (41a; Mish. ed. עוגא; Ar. ed. Koh. אוגן; oth. ed. עוגן; Ar. s. v. עגל: עוגל). Tosef. M. Kat. I, 2 עוּגָּתוֹ של מים (ed. Zuck. עוּנָּתוֹ, corr. acc.).

עוּגָּה, עוּגְיָא f. (עגי, v. אוּגָּה) *cavity dug around a tree.*—*Pl.* עוּגְיָאוֹת, עוּגִּיּוֹת. M. Kat. I, 1. Ib. 3a; ib. 4b expl. בְּנִקְבֵי or בְּרִידְיָן; Y. ib. I, 80b top; Tosef. ib. I, 2; Tosef. Shebi. I, 7. Ib. III, 7 ועושין ע' מזה לזה and you may make ruts from one tree to another (Var. ועושין ע' לגפנים מזו לזו); Sifra B'har, Par. 1 עוגיאות בין אילן לאילן חבירו. Y. Sabb. VII, 10a top; a. e.

עוֹגִין m. (עָגַן) *anchor, ballast.* B. Bath. V, 1 (Y. ed. חוגין); Yalk. Ez. 367. Tosef. Sabb. XIV (XV), 1, v. חוֹגִין. [*Pl.* עוּגִינִין, v. עִיגּוּן.]

Digitized by Google

עוּגְיָתָא ch. = h. עוּגָה, *rut, bed.*—*Pl.* עוּגְיָתָא, constr. עוּגְיָתֵי, עוּגְיָתַי. Targ. Ez. XVII, 7; 10 (ed. Ven. עוּגִית, sing.; h. text עֲרוּגוֹת).

עוּגָל m. (עָגַל; cmp. עוּגָה, עוּגָרָה) *pond, reservoir.* Tosef. Mikv. IV, 10 ע' ארבעים סאה a reservoir containing forty S'ah. Ḥull. II, 8, v. עוּגָה.—Cmp. אֲגַלִּים.

עוּגֵס v. אֲגַס.

עוּד (b. h.; cmp. עָרָה) *to turn, return, occur; to continue, endure, exist* (v. Ges. Thes. s. v.).—Denom. עֵד, עוֹד, עֵת &c.

Polel עוֹדֵד *to straighten, erect, help up.* Midr. Till. to Ps. CXLVI, 9 מְעוֹדֵד .... וכי כל does the Lord uphold all widows and orphans?—*Part. pass. מְעוֹדָד; *pl.* מְעוֹדָדִים, מְעוֹדָדִין. Tosef. Makhsh. I, 3 שק אחד מע' (ed. Zuck. מעדר, Var. מועדר; R. S. to Makhsh. I, 4 מעורר; Makhsh. l. c. מלא פירות) one bag standing upright (closely packed); ib. שני שקין מע' (ed. Zuck. מעודרין, Var. מעידי, R. S. מעוררין).

Hif. הֶעִיד (denom. of עֵד) 1) *to declare one's presence at a certain occurrence,* esp. *to establish a law from a witnessed precedent* or *traditional knowledge.* Eduy. II, 1 ר' חנינא ... ח' וכ' R. Ḥ. ... related four things which he knew by tradition. Ib. 3 אף הוא ח' על וכ' he also reported as a precedent the case of a small village &c.; a. fr.—2) *to testify before court.* Ib. IV, 11 מי שהיו .. מְעִידוֹת אותו he concerning whom there were two sets of witnesses testifying; אלו מְעִידִים וכ' the ones testifying that &c. Macc. I, 1 מעידין אנו באיש ... שגירש וכ' (Bab. ed. 3ª את איש) we testify about this man that he divorced &c. Ib. 2, sq.; a. v. fr.—Ḥag. 5ª וממהר לְהָעִיד and is quick to testify against him; Yalk. Mal. 589 והֶעִיד בו.—3) *to call upon as witness.* Lev. R. s. 2 מְעִידִנִי עלי וכ' I call upon heaven and earth as my witnesses &c.; Arakh. 16ᵇ מעיד אני וכ'; a. fr.—4) *to forewarn, exhort.* Lev. R. l. c. שבעה נביאים .. והן מְעִידִין וכ' seven prophets stood up for the nations exhorting them; לא הֶעִידוּ בנו they have not warned us; גירי הדור מעידין ברור the proselytes of every generation are an exhortation to their respective generation; a. e. —Esp. *to forewarn the owner of a noxious animal; to declare an animal noxious* (v. מוּעָד). B. Kam. II, 4 כל שהֶעִידוּ בו וכ' v. מוּעָד. Ib. 24ª עד שיָעִידוּ בו וכ' unless he be declared noxious (testimony be deposited stating the facts on which the declaration is based) in the presence of the owner and in court. Ib. הֶעִידוּהוּ שנים וכ' if the first case has been ascertained by two witnesses &c.; a. fr. —Part. pass. מוּעָד q. v.

עוֹד m. (b. h.; preced.) *existence, strength;* (adv.) *still, yet, more.* Pirké d'R. El. ch. XXXII עד שאני בעודי אברכך while I am yet in my strength (of mind, able to dispose), I will bless thee. Ib. עד שהוא בעודו.—Y. Kil. IX, 32ᶜ top ואין ע' and none more (shall be buried here). Y. Erub. VI, 23ᶜ ע' הוא דביה שמאי this is still in agreement with the opinion of Beth Sh. Y. Peah III, 17ᵈ bot. ולא ע' הוא בריא when he is no longer well; ולא עודהו וכ' when he is no longer ill. Tosef. Mikv. V, 12 עודו הראשון וכ' (not עדיו) while the first bather is yet in the water; .. עודיהו רגלו [במים] while the first is still with one foot in the water; Ḥag. 19ª. Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 כפני שעודידתו כלי וכ' (not שענדירתו) because it is still a utensil, the girls sitting therein &c. Sabb. 151ᵇ ועודך בידך (Ms. M. ועדיין) and while thou art yet in thy own power (while thou canst still dispose of thyself, s. supra). Ib. 43ª בעודן עליו when they are yet on it; שאין עודן עליו when they are no longer on it; a. fr.—ולא ע' אלא and no more? But (also this), *and not only this, but even more.* Ber. 4ª. Ib. 7ᵇ; Meg. 6ᵇ; a. fr.—מְבָעוֹד *while there is yet, during.* Sabb. I, 5 כדי שישורו מ' יום in time to be soaked through during day-time (before sunset). Ib. 6. Yoma 81ᵇ מתחיל וכותענה מ' יום he must begin the fast in day-time; a. fr.—[Targ. Y. Deut. XIII, 7 בעודך, read: בעוּבָּדְךָ, v. עוּבָּא.]

עוֹדְרָא, עוּדְרָא m. (עדר, עדר) = אוּדְנָא, *tow-cotton, wool.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ sq. נפל עודריה דאוניה the cotton in his ear fell out.

עוּדָּה* f. (עוד, cmp. עִדְיָנִי Ps. CXIX, 61) [*convolution, coil,*] *bundle.* Sot. 46ª; Ab. Zar. 23ª ע' של שקין a bundle of (empty) bags; [oth. opin. in Rashi Ab. Zar. l. c.: *the pin used for knitting sack-cloth.*]

עוּדָה, Y. Yeb. II, beg. 3ᶜ, read: עִירָה, v. עָרָה II.

עוֹדֵף m. (עָדַף) *surplus.* Y. Dem. V, 24ᶜ מעשר שני שבע' that portion of the surplus (over the exact tithe) which lawfully belongs to the second tithe. [Sifré Num. 126 פתיל זה חע' read עוֹדֵף, v. פָּתִיל.]

עוּדָּפָא ch. 1) same. Erub. 83ª ואילו ע' שחין ותלת whereas the surplus (of the one measure as against the other) is sixty three egg-shells; [Ms. M. a. Rashi עוֹדֵף f. h.].—2) *greater importance, gravity.*—*Pl.* עוּדְפַיָּיא. B. Bath. 88ᵇ מאי עודפייהו wherein does their greater gravity consist?

עוּדְרָא, v. עוֹדְרָא.

עָוָה, v. עוה.

עַוָּא pr. n. m., v. עָוְיָא II.

עֲוִירָא, v. עֲוֵירָא I.

עַוּלְתָּא, עַוְלָה, עַוְלָא, עַוּלָא, v. sub עול (with one ו).

עָוֹן, v. עָוֹן.

עוֹן, pr. n. pl., v. עִיּוֹן.

עוֹנְיָא, Y. Yeb. I, 3ᵇ top, v. שׁוּנְיָא.

עָוֹק, *pl.* עֲוֻקִּין, עֲוֻקִּים, v. עָוֹק.

עָוּת, v. עִוֵּת.

עוֹז, *Hif.* הֶעֱזִיז, v. עָזַז.

עֹז I, עֻזָּא m. (b. h.; עָזַז) *fortitude, strength, majesty.* Ber. 6ª התפלין ע' הם לישראל T'fillin are a sign of strength to Israel. Ex. R. s. 8 לבושו של חקב"ה ע' the garment of

Digitized by Google

the Lord is strength (with ref. to Ps. XCIII, 1). Midr. Till. to Ps. VIII, 3 אין ע׳ אלא תורה וכ׳ 'strength' means the Law, as we read (Ps. XXIX, 11) &c.; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 אין עֻזִּי וכ׳ 'my strength' (Ex. XV, 2) means &c. Ber. 16b תתכסה בעזך clothe thyself in thy majesty; a. fr.

עוֹז II m. name of *a bird*, prob. *black eagle* (b. h. עזניה). Kel. XVII, 14; Tosef. ib. B. Mets. VII, 5.—V. עוזא.

עֻזָּא I, עֻזָּא m. (cmp. preced.) name of *a bird of prey*, prob. *sea-eagle*. Targ. Y. Lev. XI, 13; Targ. Y. I Deut. XIV, 12 (h. text פרס).—V. עוזיא, a. עֵר.

עֻזָּא II, עֻזָּה, עֻזָּי (b. h.) pr. n. m. *Uzza*, 1) one of the brothers that accompanied the Ark to Gibeah. Sot. 35a; Num. R. s. 4. Ib. s. 21; a. e.—2) name of a fallen angel. Yoma 67b מעשה ע׳ ועזאל the deed of U. and Azael (who came down and had connection with the daughters of man, v. Targ. Y. Gen. VI, 4). Pesik. R. s. 34 ומה עזא וכזאל וכ׳ when U. a. Azael.... sinned on coming down &c. Deut. R. s. 11, end עזה וכזאל.—[Yalk. Gen. 44 שמחזי וכזאל; Targ. Y. Gen. VI, 4 שמחזי ועזיאל.]

עוזָא m. (v. עוֹז II) name of *a bird of prey*, prob. *black eagle*. Targ. O. Lev. XI, 13 (ed. Vien. עֻזָּא); Deut. XIV, 12 (ed. Amst. עֻזָּא; ed. Vien. עֻזָּ; h. text עזניה); v. אָזָא.

עֻזִּי, עוּזִּיאֵל (b. h.) pr. n. m. *Uzziel*, 1) the father of Jonathan the translator. B. Bath. 133b, a. fr., v. יוֹנָתָן.—2) name of two Amoraim. M. Kat. 5a ר׳ ע׳ בר בריה דר׳ ע׳ רבה R. U. grandson of R. U. the elder; Y. ib. I, 80b bot. ר׳ ע׳ בריה דר׳ חייה. Y. Bets. III, 62a top; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 119b.—3) name of a fallen angel, v. עֻזָּא, a. עֻזָּא II.

עֻזִּי, עֻזִּיָּהוּ, עֻזִּיָּה (b. h.) pr. n. m. *Uzziah*, king of Judah. M. Kat. 7b יותם לא חיה לו לכ׳ וכ׳ Jotham was begotten by U. after the latter was declared a leper; Tosef. Neg. VIII, 6. Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 35. Num. R. s. 4 שעל ידו נצטרע ע׳ on account of it (the offering of frankincense) U. became a leper. Ib. s. 7 זה ע׳ שבקש לחכנס בתחום וכ׳ that is U. who attempted to encroach on the domain of priesthood; a. e.

עוּזָּרָר (עוּזְרָד) I m. (v. חִזָּרָר a. חַזָּרָר; popularly conceived as a transposed reduplic. of זכר) [*small and shrunk*,] *medlar, crab-apple; sorb-apple*. [Tosef. Kil. I, 3 אוזרד, v. חִזָּרָר.]—*Pl.* עוּזָּרִים, עוּזָּרִין, (עוּזְרָדִים). Kil. I, 4 (Y. ed. עֻזְרָדִים) sorb-apples (Maim.). Maasr. I, 3 (Ms. M. חזרדין, Y. ed. חזרדין). Dem. I, 1 (Y. ed. עז׳); Ber. 40b, expl. מזלגי; a. e.

עוּזָּרָר (עוּזְרָד) II m. (preced.) *shrunk, hardened* (reed).—*Pl.* עוּזָּרִין, (עוּזְרָדִין). Erub. 34b עזורי Ms. M. (or עזרדין; ed. עזרדין). [Ib. ע׳ אשדין ותיגין Rashi, v. וֶרֶד II.]

עָוַת, עָוַי (b. h.) [*to be curved, bent, crooked; to curve* &c.] *to pervert, do wrong*. Yoma III, 8 עויתי פשעתי וכ׳ I have done wrong, I have transgressed &c. Ib. VI, 2 עוו פשט וכ׳ thy people Israel has done wrong &c.; a. fr.

Pi. עִוֵּת 1) *to subvert, lay waste* (cmp. חָמַס). Ḥull. 60b (play on עַוִּים, Deut. II, 23) שעיוה את מקומן Ar. a. Rashi (ed. שחיתו) they laid waste their home (deserted it); Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 22 שטוו.—*2) *to curve one's self* (like a serpent, v. עִוְיָא), *wriggle*. Ib. שעיוו לאלוהות הרבה Ar. they wriggled before many deities (ed. שאירו, v. אָוָה I).

עָוַר I ch. same, *to curve*. *Targ. Ps. LIX, 5 עד לא עִוְוִין ed. Lag. (oth. ed. עַוְוִין על לא) without making a curve (deviation) (Ms. עֲוָוִיָא).

Af. אַעְוַי *to be wrong*. Ib. CVI, 6 (ed. Lag. עוחנא, v. עָוַת).

Ithpe. אִתְעַוַּי *to be wronged*. Targ. Prov. XVIII, 19 (v., however, עָדַר II).

עָוַר II, *Pa.* עַוֵּי (cmp. צָוַח) *to cry*; Yoma 77a ע׳ ע׳ ולוכא דאשכח ביה (missing in later eds.; v. Rabb. D. S. a. l.) he cried and cried, and none minded him. Yeb. 71b היכא דלא עַוֵּי if the infant (on putting its head forth the first time) did not cry. Sabb. 134a חאי ינוקא דלא מעוי if an infant does not cry (breathe). Sot. 12a כי הדכי.. ומעוי בהדייהו in order that it should hear them and cry with them; a. e.—Ḥull. 53a ארי קא מְעַוַּאי when he (the lion) roars.

עִוָּר, עִוְרָא, עִוְרָיָא *f.* (עִוֵּר I) = h. עָוֹן *curve; wrong, iniquity*. Targ. Ps. LIX, 5 Ms. (v. עִוֵּר I). Targ. Ex. XXVIII 38 עִוָּרַת (עִוְרִית) constr. (ed. Berl. עִוְרָת) *pl.*). Targ. Ps. LI, 7 (ed. Wil. עִוְרָא); a. fr.—*Pl.* עִוָּרִין, עִוְרָיָתָא. Ib. CXXX, 3 (ed. Wil. עִוְרָן). Targ. Lev. XVI, 21; a. fr.

עִוְרָא, עִוְרְיָא I m. (v. חִוְיָא) = חִוְיָא, *serpent*. Gen. R. s. 26 (play on חֳרִים, v. חָוָה) בגלילא .. ע׳ Ar. (ed. אִוְיָא) in Galilee they call a serpent *'ivya* (for *ḥivya*).

עִוְרָא II pr. n. m. *'Ivya*, an Amora. B. Bath. 129b; 133a, sq. (Ms. M. עַוְוָא; Ms. R. עַיְרָא, v. Rabb. D. S. a. l. notes).

עִוְרְלָה, עִוֵּלָא m. 1) = b. h. עִוֵּל, *boy*. Gen. R. s. 36 (ref. to Job XXI, 11) ע׳ ... בטרביא in Arabia they call a child *'ăvila*; Lev. R. s. 5, beg.; Yalk. Job 908.—2) *wrong-doer*, v. עַוָּלָא.

עִוֵּן, v. עִין ch.

עִוֵּר m., עִוְרָא I c., עִוְרָ, עִוְרָ = h. עִוֵּר, *blind*. Targ. O. Lev. XXI, 18. Targ. O. Ex. IV, 11; a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאתי 7), v. נְאַקְתָא. Gitt. 69a ע׳ וכ׳ ונימא ליה ע׳ and let the blind man say to him &c. B. Kam. 85a עינא ע׳, v. אֲסֵי. Gen. R. s. 30, v. סְמֵי; a. fr.—Sabb. 151b תרתי חכלא ועיורא shall I be both, childless and blind? (v. next w.)—*Pl.* עִיוְרִין. Targ. Lam. IV, 14.

עִוְרָא II f. (preced.) *blindness*. Ned. 81a, v. עִרְבּוּבְיָתָא.—Sabb. 151b תרתי תיכלא ועיורא (Rashi) shall I suffer both, bereavement and blindness?

עִוְרָא III pr. n. m. *'Ăvira*, an Amora. Ḥull. 42b; 55b; a. fr.—V. עִוְיָא II.

עִוֶּרֶת, *Pa.* of עָוַר.

עִוֶּרֶת *f.* (עָוַר) *convulsion*. Ḥull. 60b (play on עַוִּים, v. עָוַר) שכל הרואה אותם אותחזו ע׳ whoever saw them was

Digitized by Google

seized with convulsions (from fright); Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 22. Gitt. 70a. Tosef. Sabb. VII (VIII), 21, v. פִּיקָה II. Koh. R. to I, 18 ראית מימיך חמור ע' עליו וכ' hast thou ever seen an ass in spasms, a camel in spasms?; v. אַבָּאבִית.

עוּכְבָנִיוֹן* m. (v. עַכְבִּית) *a dish of thistles* (Cynara Syriaca), the eating of which generates an evil smell of the body (v. Löw Pfl. p. 292, quot. fr. Dioscorides). Lam. R. to IV, 9 חיו מתים מריח ע' they died from the smell of the thistles (which they ate during the siege).

עוּכְלָא m. (עכל, cmp. אוּכְלָא II a. אוּכְלָה) *'Ukhla*, a small measure of capacity (also a weight). B. Bath. 89b. Ib. 90a וכמה חיא ע' אחד משמונה ברובע (ed. מחמשה ברביע, v. Rabb. D. S. a. l. to 89b note 400) and how much is an 'Ukhla? One-eighth (fifth) of a fourth of a Kab. Sot. 8b; Tosef. ib. III, 1 (missing in ed. Zuck.; Y. ib. I, 17a (אוכלא); Num. R. s. 9. Erub. 29a ע' חבלין an 'U. of spices (v. עוּלָה).—*Pl.* עוּכְלֵי. B. Bath. 85b מחו לה מאה ע' עוכלא they struck (defeated) that opinion with a hundred measures against one (a hundred arguments against for one in favor of it; Rashi: with a hundred strokes with a lash to which the weight of an 'Ukhla was attached); Keth. 53a דאמינא כמאן דקא מחו וכ' for I may adopt the opinion of him who said, they struck &c.

עוּל, עוֹל imperat. of עָלַל.

עוֹל (interch. with עָלַל) 1) *to come, come in.* Perf. עָל, עָאל, עָלוּ, עָאלוּ, עָיְלוּ. Targ. O. Ex. VII, 23 על; Targ. Y. עאל (ed. Amst. אָעַל). Targ. Y. ib. XXXIII, 9 עאיל (ed. Amst. אָעֵיל). Targ. O. Gen. XXIII, 10 עָאלֵי (ed. Berl. a. oth. עָלֵי; Y. עָלַי). Targ. Prov. XVII, 10 עָאלָא ed. Lag. (oth. ed. עָלָא); a. fr.—Y. Kidd. II, 63a top דחק סומכוס ועאל S. pressed on and went in. Yoma 51b נישוּל וכ' (Ms. M. נעביד) let him make his entrance in the way prescribed by R. J. Ib. 52a נישול בין מנורה וכ' let him make his entrance between the candlestick and the wall. Pes. 112a; B. Bath. 21a שבשתא כיון דעל על a mistake once entered (into the mind) remains therein. Sabb. 98b תאי עָיֵיל ותאי נפיק one will go in (recede), the other go out (protrude, i. e. form an uneven surface); a. v. fr.—*2) *to bring in.* Targ. Y. Gen. VI, 19 תְּעוֹל ed. Vien. (v. עָלַל).—Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 40) עול חרבך וכ' bring thy sword home (into its sheath), and thou shalt live; (Yalk. ib. 115 חטול, read: תְּעוֹל).

Pa. עַיֵּיל 1) *to come in habitually.* Inf. מְעַיְּלָא, v. בְּעָלָא.—2) *to bring in, insert.* Ḥull. 42b ועיילו..אפיק, v. נָפַק. Erub. 44b בעי עיילינהו wanted to bring them in. Sabb. 96b מה לי אפוקי ומה לי עיולי what is the difference between carrying out and bringing in? Erub. 38b ע' רב חסדא וכ' R. Ḥ. brought (the subject) in, in order to show a contradiction &c. Keth. 61a עַיְּילָה וכ', v. חֲרִיקָא. Ib. 101a עַיְּילָא ליה גלימא if she brought him a cloak (as dowry). Yoma 47a נְעַיֵּיל ונדור נעייל shall he bring in (one portion) and again bring in (another portion)?; a. fr.—3) *to produce, develop, ripen.* R. Hash. 13a ודילמא לא ע' כלל perhaps it means when it (the growing vegetation) had not yet begun to ripen at all? Ib. דע' ביד נכרי the barley of which the 'Omer was brought had ripened while in the possession of a gentile (a Canaanite). Ib. דע' רובעא if it has developped one fourth of the full size; a. e.

Ithpa. אִיתְעַיֵּיל *to insert one's self; to get in.* Yoma 51b ולא מיתעייל ליה he could not get himself in (between the table and the wall).

Af. אַעֲיֵיל; *Ittaf.* אִיתַּעַל, *Ithpe.* אִתְעַל, v. עָלַל.

עוֹל m. (b. h. עֹל; עָלַל) *yoke*; also *pole* of a wagon. Kil. II, 6 לא חצ' השרוני the width of the yoke (the team) used in the plain of Sharon. Kel. XIV, 4 חצ' של מתכות a metal pole (v. Maim. a. l.); ib. 5 חצ' המצופה the metal-tipped pole. Sifré Num. 123 בע' שלא לעבודה וכ' the text speaks of a yoke not put on for working. Sot. 46a ע' פוסל בין בשעת וכ' the bearing of a yoke disqualifies the animal for the ceremony, whether it was put on at working time &c.; a. fr.—Trnsf. *obligation, dependence.* Ab. III, 5 כל המקבל עליו ע' תורה...ע' מלכות ודרך ארץ whosoever takes upon himself the yoke (obligations) of the Law, from him shall be removed the yoke of government (oppression) and the yoke of worldly affairs; וכל המפרק ממנו ע' תורה וכ' but he who throws off the yoke of the Law, will be made to feel the yoke of &c. Ber. II, 2 כדי שיקבל עליו ע' מלכות שמים..ע' מצות in order that he may acknowledge his dependence on divine government first (by reciting Deut. VI, 4 sq., v. שְׁמַע) and then his subjection to religious duties (by reciting Deut. XI, 13 sq.); a. fr.—*Pl.* עוּלִין. Tanḥ. V'zoth 5 שני ע' וכ' thou puttest two yokes upon thy children; Yalk. Deut. 952.

עָוַל (b. h.), *Pi.* עִוֵּל, עִוֵּל (denom. of עָוֶל) *to act perversely; to do wrong, cheat.* Tosef. B. Kam. VII, 8 המעוול במידות וחמשקר וכ' he who cheats in measuring, and is false in weighing; Mekh. Mishp. s. 13. Yalk. Num. 765 מה אתה מועל ומשקר וכ' (read: מְעַוֵּל) why dost thou cheat and give false weights?; Tanḥ. Balak 12 מה אתה עושה מיעולת ומשקר וכ' (corr. acc.); ib. ed. Bab. 16; a. e.

עָוֶל m. (b. h.; עול; cmp. עָוָה) *perversion, fault.* Yalk. Lam. 999 לא מצא בי ע' found no fault with me. Ib. מצאתם בי ע' you found fault with me; a. e.

עָוֹר, עוֹלָא ch. same. Targ. Y. I Deut. XXXII, 4 (O. עַוָלָה). Targ. Prov. XIII, 11.—*Pl.* עָוְרֵי, עָוְלֵי. Ib. XXXI, 8, v. next w.—V. עַוְלְתָא.

עָוֵר, עַוָּלָא m. (preced.) *pervert; wrong-doer.* Targ. Prov. XXIX, 27 (ed. Wil. עָוֵר; some ed. עירלה). Targ. Job XVIII, 21 (ed. Lag. עַוְרָלָא).—*Pl.* עָוְלַיָּא, עָוְלַי, עַוָּלַאי, עַוָּלַי, עָוְרֵי. Targ. Zeph. III, 5 (not עָוְלֵי). Targ. Prov. XXXI, 8 (ed. Wil. עָוְלֵי; h. text חֲלוֹף). Ib. XXIX, 18 בסוגא דעולאי (h. text באין חזון). [Ib. XIV, 22 ed. Lag. (ed. Wil. עָוְלָא; h. text חֲלוֹא.]

עוּלָא I m. (b. h. עוּל; עול) [*that which is carried,*] *infant, nursling, child* (v. עוֹלָל). B. Bath. 9a sq. ע' משגש ארחתיה דאימיה (Ms. H. אילא; Ms. F. עילא; ed. Ven. עזלא, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) the suckling that confounded its mother's way (a surname of R. Aḥadboy, or of R. Shesheth, v. Rashi a. Tosaf. a. l.)—[*Pl.* עוּלִין *foals*, v. עֻלְיָא I.]

עוּלָא II pr. n. m. *'Ula* (or *'Ulla*), name of several

Digitized by Google

Amoraim. Y. Shek. I, beg. 45d; a. fr.—Y. Ber. II, beg. 4a עילא.—Y. Meg. II, 73b עולה בירירה; Y. M. Kat. III, 83b bot. ע׳ בירוא; Bab. ib. 26a ע׳ בירתא, v. בֵּירָתָא.—Y. Pes. III, 30a ע׳ דקיסרין; Y. Nidd. II, 50a bot.—Esp. known: *'U. bar Yishmael*, in Bab. only *'Ula*. Y. Succ. IV, 54c. Y. Gitt. V, 47b top; Bab. ib. 55a. Hor. 4a; (Y. ib. I, 46a top הילא). Y. Maasr. V, 51d, a. e. עילא, עילה; a. fr.—Y. Kil. IX, 32c bot. ע׳ נחותא; Y. Keth. XII, 35b עללא (corr. acc.), v. נָחוֹתָא.—V. Fr. M'bo, p. 119b, sq.

עוּלְבָּנָא, עוּלְבָּן m. (עֲלַב) 1) = h. עֶלְבּוֹן, *humiliation, insult.* Targ. Zeph. III, 12 ע׳ מקבל submitting to humiliation (h. text דל). Targ. Y. Ex. III, 16. Targ. Is. XXXIV, 8; a. fr.—2) *assumption of superiority, arrogance.* Gitt. 36b הא פרוסבלא ע׳ דדייני הוא that institution of Prosbol (v. פְּרוֹסְבּוֹל) is an *'ulbana* of the judges. Ib. חאי ע׳ לישנא דרוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא this *'ulbana*, does it mean assumption of power, or does it mean submission (i. e. submission to a law which they at heart disapprove)? [Rashi explains ניחותא *convenience*, i. e. an assumption of authority not from arrogance but from a desire to relieve the judges from overwork].

עַוְלָה f. (b. h; v. עָוֶל) *wrong.* Keth. 19b כיון דע׳ הוא אע׳ תחמי since it (the holding of a bill of indebtedness on trust, v. אֲמָנָה) is a wrong, (a violation of the rule, 'harbor no wrong in thy tent', Job XI, 14), they would not have lent their signature to a wrong act; a. e.

עַוְלָתָא ch., v. עַוְלָא.

עוֹלָה I pr. n. m., v. עוֹלָא II.

עוֹלָה II f. *girl*, v. עוֹלְלָה.

עוֹלָה f. (b. h. עֹלָה; עָלָה) [*rising,*] *burnt-offering.* Ḥag. 6a ע׳ עולת תמיד הואי ... the burnt-offering which the Israelites brought in the desert (Ex. XXIV, 5) was the daily offering; עולת ראייה הואי was the Temple visitors' offering; Yeb. 5b. Zeb. 7b, v. הוֹרוֹן II. Ib. ע׳ אחריתי another burnt-offering. Ib. V, 4; a. v. fr.—*Pl.* עוֹלוֹת. Ḥag. l. c. שריבת .. יותר מבע׳ for the Biblical text ordains, in connection with the princes, more peace-offerings than burnt-offerings. Ib. I, 3; 5; a. fr.

עוֹלֵמָא, עוּלֵם, עוּלֵימָא, עוּלַיִם m. (עָלַם) 1) *strong, powerful.* Y. Ber. II, 5c כהנא הוה ע׳ סגין Kahăna was very powerful (in mysteries).—2) *young, young man;* (cmp. נַעַר) *servant.* Targ. II Chr. XXXV, 27 (contrad. to טלי). Targ. O. Gen. XLI, 12 (Y. טליא). Targ. I Sam. XVII, 55. Ib. II, 13; a. fr.—Keth. 72b ע׳ אייתי וכ׳ boy, get me the spindle; Snh. 95a עֻלֵּם (Ms. F. עולימא); a. e.—*Pl.* עוּלֵימִין, עוּלַיְמֵי, עוּלַיְמֵי, עוּלַמֵּי. Targ. I Sam. II, 33. Ib. XVI, 11. Targ. Esth. II, 2 (not עוּלְמֵי); a. fr.—Gen. R. s. 79 (play on אלמתיו, Ps. CXXVI, 6) אתא טעון ע׳ ועוּלַמְיָתָא he (Jacob) came laden with young men (sons) and a girl (daughter); Midr. Till. to Ps. l. c. ועולמין עולמיתא ed. Bub. (oth. ed. עולמי ועולמותי, corr. acc.); Yalk. Ps. 881 עוּלַיְמֵי ועולימות (read: ועוּלַיְמִית); Yalk. Gen. 133 עולמי ועולמי .. —*Fem.* עוּלַיְמִיתָא, עוּלַיְמְיָא, עוּלַמְיָא. Targ. O. Gen. XXIV, 14 (ed. Amst. עוּלַיְתָא); a. fr.—Gen. R. l. c., a. e., v. supra.—*Pl.* עוּלַיָּתָן, עוּלַיְמָתָא, עוּלַמֵּי. Targ. Zech. VIII, 5. Targ. Esth. II, 9. Ib. 2 (ed. Vien. עֻלַּיָּתָן); Targ. II ib. עֲלַיָּתָן; a. fr.—Y. M. Kat. III, 83b bot., v. עֲלִימוּת.—V. next wds.

עוּלֵימָא *youth*, v. עוּלַיְמָא.

עוּלֵמ׳, עוּלֵימוּתָא, עוּלֵימוּ f. (preced.) 1) *strength.* Targ. I Kings XII, 10; Targ. II Chr. X, 10 (ed. Lag. גבורתא). —2) *youth.* Targ. Is. LIV, 4. Targ. O. Gen. XVIII, 12. Targ. O. Num. XI, 28 ed. Berl. (oth. ed. מעוּלַיְמוּתֵי, v. next w.). Targ. Joel I, 8 עוּלַיְמוּתָתָא ed. Lag. (ed. Wil. שׁוּלַמְתָּתָא; oth. ed. עוּלַיְמָתָתָא *pl.*); a. fr.—[עולימות, עולמותי, v. עוּלַיִם.]

עוּלֵימִין, עוּלַיְמָיָא m. pl. same. Targ. Is. LIV, 6 (ed. Ven. עֻלַּיְמִין). Targ. Ps. CXXVII, 4 Ms. (ed. עולימא). Ib. LXXXIX, 46 שעלימוי Ms. (ed. עֻלַּיְמוֹי). Targ. O. Num. XI, 28, v. preced.; a. e.

עוּלָמְתָא, עוּלֵמ׳, עוּלֵימָתָא, עוּלַיְמִית, v. עוּלַיִם, a. עוּלַיְמוּ.

עוּלְחִין, v. עוּלְהִין.

עוֹלָל m. (b. h.; dimin. of עוֹל) *nursling, child.* Sot. 30b ע׳ מוטל וכ׳ an infant lying on its mother's knees; ע׳ חגבירת וכ׳ the infant raised its neck, the suckling dropped the breast ..., and they said, This is my God &c.; Y. ib. V, 20c top; a. e.—*Pl.* עוֹלָלִים. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 (ref. to Ps. VIII, 3) ע׳ אלו ע׳ שבחוץ *'ol'lim* means the children playing in the street (with ref. to Jer. IX, 20); Midr. Till. to Ps. l. c. ע׳ אלו שבחוץ *'ol'lim* means infants outside (of the womb, by ref. to Lam. IV, 4); (oth. opin.) ע׳ אלו שבמנים *'ol'lim* refers to those yet unborn (by ref. to Job III, 16); Mekh. l. c.; Yalk. Ps. 640 ע׳ אלו שבמעי אמן ib. ע׳ חזרו לשרבורן the infants returned to their navel (womb); Yalk. Lam. 1043. Midr. Till. to Ps. IX (ref. to העלם, Koh. III, 11) גם אהבת חצ׳ נתן וכ׳ even the love of the little ones has he put into the heart of their parents. Ib. to Ps. CXXI אני מנפץ את עוֹלָלַיִךְ .. את עוֹלָלַי I myself will shatter thy babes, as thou didst mine; a. e.—*Fem.* עוֹלָלָה *girl.* Esth. R. to I, 9 (ref. to לעוללים, Ps. XVII, 14) ע׳ אחת וכ׳ (some ed. עוּלָה) one babe was left &c.; (Yalk. Ps. 671 יתומה).

עוֹלָלָא f., *pl.* עוֹלְלָן, עוֹלְלָתָא = h. עוֹלֵלוֹת (v. עוֹלָלָה) *gleanings, single bunches.* Targ. Jer. XLIX, 9; Targ. Obad. 5. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Wil. עוֹלְלִין m.).—Lam. R. to I, 22 (ref. to ועולל ib.) קטוף עוֹלָלַיְחִירוֹן כמה דקטפת עוֹלָלַי cut their last bunches as thou hast done to mine; v. עוֹלָלָה.

עוֹלָלָה *girl*, v. עוֹלָל.

עוֹלָלָה, עוֹלֶלֶת f. (b. h. עוֹלֵלוֹת *pl.*, = מְעוֹז; עָלַל) [*that which is searched after,*] *gleaning reserved for the poor;* in gen. *small single bunch* (on a single branch, or hanging down directly from the trunk), opp. to אשכול. Peah VII, 4 אזדהו ע׳ בארכובה, v. כָּחָם. Ib. ע׳ ... גרגר יחידי (Mish. ed. עוֹלֵלוֹת *pl.*) single berries ... are considered gleanings (belong to the poor); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III; a. fr.—Gen. R. s. 29 ראה עוללה אחת וכ׳ saw a single bunch (that was ripe), and said a blessing over it; כדאי חצ׳ וכ׳ this single bunch is worth

Digitized by Google

saying a blessing over it. Lam. R. to I, 12 (ref. to עולל ib.) קטף עוֹלָלָתִי he cut my last bunch (destroyed me entirely), v. עוֹלָלָא.—*Pl.* עוֹלְלוֹת. Sifra l. c.; Peah VII, 7 כרם שכולו ע׳ a vineyard in which all grapes grow in small separate bunches. Ib. 8 חמקדיש...בו תג׳ וכ׳ if one consecrates his vineyards before the bunches (which would have been the poor man's share) were distinguishable on it, they do not belong to the poor. Midr. Till. to Ps. CXXI אלקוט עוֹלוֹתֶיהָ של גפן (not ׳צלילותי) I will pluck the very gleanings of the vines; ואת לקחת בד תג׳ וכ׳ (read לקטת) but thou hast plucked the last grapes. Esth. R. to I, 9 (ref. to Is. III, 12, and Lev. IX, 10) מקטפין עוֹלְלוֹתֵיהֶן they (the officers) cut their gleanings (rob the people of their last belongings); a. fr.

עוֹלָתָא, v. עוֹלָא.

עוֹלָם m. (b. h.; עָלַם I) [*strength, endurance,*] *nature, existence, world;* (b. h.) *life-time, eternity.* Y. Ber. IV, 7ᵇ bot. (ref. to צד עולם, I Sam. I, 22) והלא אין עוֹלָמוֹ של לוי וכ׳ but the life-time (active service) of the Levite is only up to fifty years. Kidd. 15ᵃ (ref. to Ex. XXI, 6 לְעֹלָם) הוה אמינא לע׳ ממש I might have thought, that it meant really for ever (for life); קמשמע לן לע׳ לעולמו של יובל it is intimated (by ושבתם וכ׳, Lev. XXV, 10) that *l'olam* means up to the period of the jubilee. Ber. 17ᵃ עוֹלָמָךְ תראה בחייך וכ׳ mayest thou see (enjoy) thy existence during thy life-time, and thy future (reward be reserved) for the life of the world to come. Arakh. 16ᵇ bot. קיבל עולמו has received his reward in this world. Ber. IX, 5 ...כל חותמי מן תג׳ (Bab. ed. 54ᵃ עד תג׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 20) in all conclusions of benedictions in the Temple they used to say, (Blessed is the Lord....) from everlasting; משקלקלו ...אין ע׳ אלא אחד וכ׳ when the heretics (or Sadducees) degenerated and said, there is only one world, they ordained the formula, From everlasting to everlasting. Pes. 56ᵃ; Tosef. ib. II (III), 19 they did not say ברוך שם כבוד מלכותו לע׳ וָעֶד blessed be the name of His glorious kingdom for ever and ever. Gen. R. s. 30, a. fr. ראה ע׳ חדש has seen a new world (a great change). Cant. R. to I, 3, a. e. ע׳ שאין בו טוח, v. אָטָאנָסָיָא; a. fr.—Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. פירות תג׳ the fruits of the world, i. e. coming from some other place, opp. צבורים בסידקי.—ע׳ הזה (abbrev. עה״ז) this world, *mundane existence*; ע׳ הבא (abbrev. עה״ב) the world to come, *the hereafter*, also *the Messianic days; the days of resurrection.* Pes. 50ᵃ לא כעה״ז עה״ב not as in this world (the present), will it be in the Messianic days. Ber. 51ᵃ זוכה ונוחל שני עולמים חנצח״ז וחנצח״ב will be permitted to inherit two worlds, this world and the hereafter. Ab. IV, 16, v. פְּרוֹזְדוֹר. Snh. X, 1, a. fr. חלק לעה״ב a share in the world to come (resurrection); a. v. fr.—אומות תג׳ (abbrev. א״ת, אוה״ע), v. אוּמָּה.—בית ע׳ (euphem.) *cemetery.* Lev. R. s. 12, beg. (interch. with עָלַם q. v.).—*Pl.* עוֹלָמִים, עוֹלָמוֹת. Ber. l. c., v. supra. Snh. 100ᵃ שלש מאות ועשרה ע׳ three hundred and ten worlds (existences of beatitude). Gen. R. s. 3, a. e. חירב ומחריבן ע׳ he created worlds and destroyed them again; a. fr.—בית ע׳ the permanent house, *the Jerusalem Temple*, opp. משכן the Tabernacle. Succ. 5ᵇ; a. fr.—לְעוֹלָם a) *forever, always, under all circumstances.* Y. Ber. V, 9ᵃ bot. חיים לע׳ a life for ever (not ceasing). Keth. IV, 5 לע׳ חיא ברשות וכ׳ she (the betrothed) continues to be under the father's jurisdiction (sharing his legal status), until she is wedded. B. Mets. 59ᵃ ...בכבוד אשתו לע׳ under all conditions a man must guard the honor of his wife. Yeb. 46ᵃ, a. e. לע׳ אין גר צד וכ׳ a person is not considered a proselyte, until he has been circumcised and immersed; a. v. fr.—b) (dialectic term) *at all events, in spite of your argument, still.* Ḥull. 101ᵃ לע׳ קסבר וכ׳ Rab may still be of the opinion that &c.; Ber. 3ᵃ. Ib.ᵇ לע׳ בחד וכ׳ I may still say, it refers to one person and to recent debris; a. fr.—לָא מֵע׳ *never.* Yoma 49ᵃ לא שאלני וכ׳ מע׳ never (in my life) did a person consult me about &c.; (Ḥull. 7ᵇ מימי). Sabb. 108ᵇ לא מע׳ טבע גברא וכ׳ never yet has a person been drowned in the Dead Sea; a. fr.

עוּלַמְיָא, עוּלַמוּתָא, עוּלֵמָא, עוּלֵמוּ, עוּלֶם, עוּלְמִין, v. sub עוֹלָמִים.

עוֹלָמִית adv. (v. עוֹלָם) *for ever, absolutely.* Tosef. Dem. II, 9 אין מקבלין־אותן ע׳ they must never (under no conditions) be received (as *ḥaberim*, v. חָבֵר). Y. Sabb. IX, end, 12ᵇ אין לו תקנה ע׳ can never be remedied; a. fr.

עוּלָמָא, עוּלֵמָא, עוּלֵמִית, v. עוֹלָמִים.

עוּלְשִׁין m. pl. *endives* (v. Löw Pfl., p. 255). Kil. I, 2 ע׳ וכוּלְשֵׁי שדה (garden) endives and field endives; Y. ib. 27ᵃ top ע׳ טרוקסימון 'ע *ulshin* are endives that are eaten raw, שדה עולתין field *'ulshin* are known as *'ulthin* (Chald.). Pes. II, 6; a. e.

עוּלְשִׁין ch. same. Targ. Y. Ex. XII, 8 (h. text מרורים); Targ. Cant. II, 9.

עוּלָשָׁתָא pr. n. pl. *'Ulshatha.* Tosef. Shebi. IV, 11 (missing in ed. Zuck., Var. עול שתא, עילשתא; v. Hildesh. Beitr., p. 34, a. p. 80 note).

עָוֹן, עַוְלָא f. (v. עַוָּלָא) *perversion, wrong.* Targ. Ps. XCII, 16. Targ. Job XV, 16 Ms. (ed. עִילְתָא, עִילְתָא).

עוּלְתִין m. pl. ch. = h. עוּלְשִׁין. Y. Kil. I, 27ᵃ top, v. עוּלְשִׁין.—Lam. R. to III, 42 עוּלְתָא Ar. (ed. ברנבי), v. בְּסִיסָא.

עוּמָא, Tosef. Kel. B. Bath. I, 6, = עִימָּא.

עוּמָד m. = אוּמָד, *estimate, guess, medical prognosis.* Tam. II, 5 בע׳ חמש וכ׳ as much wood as would by estimate yield five S'ah of coal. Y. Snh. IX, 27ᵃ bot. ע׳ של מצות an erroneous prognosis. Y. Naz. IX, end, 58ᵃ האמצעי ע׳, v. אוּמָד. Ib. עֻמָּד, a. עֻמְדָּה.—*Pl.* עוּמָדִין. Ib. שני ע׳ two subsequent medical opinions.

עוֹמֵד, v. עמד.

***עוּמְדָה**, Y. Ab. Zar. III, 43ᵃ bot., v. עֲמִידָה I.

עוֹמְדוֹת f. pl. (עמד) *standing at meetings, attendance while standing*, opp. יְשִׁיבוֹת. Y. Sabb. X, 12ᶜ bot., a. e., v. יְשִׁיבָה.

עוֹמְדִין, עוֹמְדִים m. pl. (preced.) 1) *upright loom.* Neg. II, 4 כאורגת בע׳ in the position of one weaving at an

Digitized by Google

upright loom; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV (not בטומר); Lev. R. s. 15 בעמרים (corr. acc.); Yalk. ib. 551 (corr. acc.). —2) *side-pieces of a ladder.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 אחר חכ' the material of the side-pieces decides (v. עֲרָשָׁה 4).

עוּמָּה f. (b. h. עָמָּה; עָמַם, cmp. עִם) *junction*; לְעוּמָּתָהּ *corresponding, against.* Keth. V, 8 פוסק לעוּמָּתָן וכ' must give her other products of the same nutritious quality.

עוֹמֶס m. (עמס) *pack*; מלא עומסו *as much as one can pack into one's hand.* Snh. 100a; Yalk. Ps. 797.

עֹמֶק, עוֹמֶק m. (b. h.; עָמַק) *depth, profoundness.* Pes. 54b (among the things hidden to man) ע' הדין the profundity of divine judgment; [oth. opin.: the intricacy of human law]; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5. Meg. 3b top (ref. to Josh. VIII, 9, a. 13, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) שהלך ולן בעומקא וכ' Tosaf. (ed. שלן only) he went and spent the night in the depth (of study) of the Law; Erub. 63b שהלך בעומקה וכ' he entered into the depth &c.; a. fr. —Meg. 6a הרוגי ע' those who died in the valley (Babylonia), v. רַשַׁת.— *Pl.* עוֹמָקִין. Gen. R. s. 41 beg. Ar.; Yalk. Ps. 845, v. סִיקוֹסִים II.

עוּמְקָא I ch. same, 1) *depth, foundation; the soil under a building.* B. Bath. IV, 2 לא את חבור .. אע"פ שכתב לו ע' ורומא (in selling a building, one has not implicitly sold) the well or the subterranean store-room, although he wrote in the contract 'depth and height' (ground under the building and space above the roof); ib. 61a עומקא ורומה (corr. acc.). Ib. 63b קני לא בסתמא ורומא ע' depth and height, unless explicitly stated, are not sold with the house (and the seller has a right to dig under and to build on top of the house); אחני ע' ורומא למיקני ע' ורומא the specification of 'depth and height' in the contract, has the effect to give possession of the ground beneath and the space above. Ib. ואי ס"ד בסתמא קני ע' ורומא ליחני ע' but if we were to assume that depth and height are implied in the sale, let the specification of 'depth and height' have the effect to give possession of the well &c. Ib. 64a; a. fr.—Gen. R. s. 50 וסדום בע' הוא ורומא למיקנא בוד וכ' now, Sodom was situated in a depression, therefore he said, and I cannot escape to the mountain; שרי בע' וכ' he dwelt in a valley, and they say to him, go out to the mountain (which has a healthier climate), and yet he speaks in that manner? B. Mets. 117b נחית לע' דדינא; B. Kam. 53a; ib. 39a לעומקיה וכ', v. נָחַת; a. e.—*Pl.* עוּמְקָא, עוּמְקֵי. Targ. Ps. CXXX, 1. Targ. Ez. XXVII, 34; a. e.—V. עֻמְקָא.—2) (trnsf., cmp. חָלָל III) *intricacy, cunning, reservation.* Targ. Y. I Gen. XXII, 14 (Y. II פַּלְגּוּ).

עוּמְקָא II, **עוֹ'** f., constr. עוֹמַק, עוֹמֵק; *pl.* עוּמְקָנִין, עוּמְקָתָן, v. עֻמְקָא.

עוֹמְקָן m. (v. עוּמְקָא I, 2) *reserved person, trickster.* Der. Er. Zuta ch. VI.

עוּמְקָנָא ch. same, *tricky.* Targ. Ps. CI, 4 ed. Ven. (oth. ed. עוּקְמָנָא).

עֹמֶר, עוֹמֶר m. (b. h.; עָמַר) 1) *sheaf.* Peah IV, 3 ע' השכחה the forgotten sheaf (Deut. XXIV, 19); a. fr.—*Pl.* עֳמָרִים, עוֹמָרִין, עֳמָרִין. Ib. VI, 5 שני ע' שכחה two sheaves left in the field are considered as forgotten (belong to the poor). Ib. 6 שני ע' ובחם סאתים two sheaves containing two S'ah between them (the ordinary size of a sheaf being one S'ah). Ib. וכי מרוב הע' וכ' is the privilege of the owner strengthened or infringed by the quantity of the sheaves (irrespective of their sizes)? Ib. V, 1; a. fr. [Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 551, v. עוֹמְדִים.]—2) [*the quantity of grain in a sheaf,*] *Omer,* a dry measure, esp. *the Omer of barley offered on the sixteenth day of Nisan* (Lev. XXIII, 10—14). Men. X, 1 הע' הרי בא בשבת וכ' the Omer, when offered on the Sabbath, was prepared by cutting three S'ah-fuls of barley (sifted down to one Omer). Tosef. Dem. I, 28 מותר ע' that which is left over when preparing the Omer. Men. X, 6 חע' הרי מתיר וכ' the offering of the Omer had the effect of allowing the use of the new crop in the country. Ib. 7 קודם לע' before the Omer was to be offered (before the sixteenth of Nisan); a. fr.

עֳמָרָא, עוֹמְרָא ch. same, 1) *sheaf.* Targ. Deut. XXIV, 19. (O. ed. Vien. עֻמְרָא)—2) *Omer.* Targ. Ex. XVI, 36 (Y. ed. Vien. עֻמְרָא; O. ed. Vien. עֻמְ'). Ib. 33. Targ. Lev. XXIII, 10; a. fr.—Targ. Hos. III, 2 עוֹמַר ארמותא (עֹמֶר) the Omer of the wave-offering (h. text חֹמֶר).—*Pl.* עוֹמְרִין, עֳמָרִין. Targ. Ex. XVI, 22.

עָוֹן m. (b. h.; עָוָה) 1) *perversion, wrong.* Deut. R. s. 3 לא חטא ולא ע' no sin or wrong. Sabb. 30a אותו ע' that sin (of David's, against Uriah and Bathsheba); Snh. 107a מחול לי על אותו ע' כולו pardon me for that sin entirely. Sabb. 88b עָוֹן גדי, v. גָּרַם. Snh. 44b אם יש בי ע' זה if I am guilty of that crime (for which I am to be put to death); a. fr.—ע' גלוין, v. אָוֶן.—*Pl.* עֲוֹנוֹת, עָוֹנוֹת. Ib. עוֹנוֹתַי .. תהא may my death be an atonement for all my wrong-doings. Ber. 5b מוחלין לו כל עֲוֹנוֹתָיו is forgiven all his sins. Yoma III, 8. Ib. 39b עֲוֹנוֹתֵיהֶן של ישראל the sins of Israel; a. v. fr.—2) (sub. עוֹנֶשׁ) *penalty.* Yeb. 47a מודיעין אותו עָוֹן לקט וכ' we acquaint him (the proselyte) with the consequences of a neglect of the laws concerning the share of the poor &c., v. עוֹנֶשׁ.—בַּע' as *a punishment for, in consequence of.* Sabb. 32b בע' נדרים (sub. ביטול) as a punishment for the neglect of vows; בע' מזוזה for neglecting the law concerning the door-post inscription; בע' ביטול תורה for neglecting the study of the Law; בע' גילוי עריות for unchastity; a. fr.

עוּן *to be round, curved;* denom. עַיִן.

Pi. עִיֵּן (denom. of עַיִן) 1) *to look in, read.* Tanḥ. Ki Thissa 34 אסור .. לעַיֵּין בתורה וכ' the interpreter must not look into the Torah (Hebrew text) and translate; (Pesik. R. s. 5 לירתן עיניו).—2) *to look carefully; to search, investigate* (cmp. הִקְפִּיד a. הִקְפִּיק). B. Bath. 115a (ref. לו בן אין לו, Num. XXVII, 8) עַיֵּין עליו (Ar. אַיַّן) investigate his case (whether he has really no male issue); Yeb. 22b. Kidd. 4a (ref. to Lev. XXII, 13 וזרע אין לה) עיין לה; Yeb. 70a עיין עלה (Chald.).—3) *to speculate, contemplate.* Ber. 55a המאריך בתפלתו ומְעַיֵּין בה he who stays long in prayer and speculates on it (expecting its fulfillment as a reward for his lengthy prayer); Yalk. Prov. 950; Ber. 32b; a. e.—4) [*to measure with the eye*] *to balance exactly,* opp. הכריע (v.

Digitized by Google

the natural night, or (at solstice) *natural day*, or *natural night*. Y. Ab. Zar. V, end, 45b; Bab. ib. 75a; Nidd. 65b. Y. Ab. Zar. l. c. כדי ע' מלא ע' for the term of an 'Onah; Ab. Zar. l. c. ע' וכמה how long? An 'Onah. Yeb. 62b; Nidd. 63b ע' ... וכמה and how long before? ... An 'Onah. Ib. אחדיתי ע' an additional 'O. (or eventually night). Ib. 65a ע' שלמה a complete 'O., expl. ib. לילה וחצי יום, expl. ib.b אי לילה וכ' either the space of one night at solstice, or half a day and half a night &c., in midsummer or midwinter; a. fr. —*Pl.* עונות. Mikv. VIII, 3; Tosef. ib. VI, 6; Sabb. 86a. Ib.b; Y. ib. IX, 12a top שלמות ע' full 'Onahs (not counting fractions); a. fr.—4) *due season, period, stage.* Peah IV, 8 עד שלא באו לעונת התעשרות before the harvested products have arrived at the stage when they are subject to tithes; Maasr. V, 5. Y. M. Kat. III, 83a top עונת קריית שמע the time of the day for reading the Sh'm'a. Y. Shek. I, beg. 45d כדי שיביאו...בעונתן so that the Israelites might deliver their Shekels in due time. Y. Erub. VIII, end, 25b אם עונת הגשמים היא if it is during the rainy season; Y. Kil. IX, 32a. Y. Ber. II, 5c top עונתה וכ' ....בעל התאנה the owner of the fig tree knows when it is time for the figs to be picked; עונתן של וכ'...כך הקב"ה so does the Lord know when it is time for the righteous to be called away; Cant. R. to VI, 2. Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. שנת אשה marriageable age, v. עוֹפֶר; a. v. fr.—Esp. (b. h. עִנָּה) *the duty of marital visits at certain intervals, marital duty.* Keth. V, 6 הע' האמורה בתורה וכ' the time for marital duties intimated in the Law (Ex. XXI, 10) is: for men of leisure &c.; Gen. R. s. 76; Yalk. ib. 131. Sabb. 118b למימרא...מצות ע' לא קיים does this mean that R. J. neglected the regulations concerning the marital duty? Keth. 62b; a. fr.—Mekh. Mishp., s. 3 (ref. to Ex. l. c.) ועונתה זו דרך ארץ *her 'onah* refers to marital visits; [oth. opin.: ועונתה לא יתן וכ' *her 'onah* means, he must not give her summer apparel in winter &c., but כל אחד ואחד בעונתה each in its due season; anoth. opin.: עונתה זו מזונה *her 'onah* means her sustenance (with ref. to ויענך Deut. VIII, 3; v. next w.); Keth. 47b; Y. ib. V, 30b top.]

עוֹנָה II f. (עָנָה II; cmp. עִינּוּי) *trouble, suffering.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (play on ריגן ובריגן, Lev. XXVI, 43) ע' של מדבר (Yalk. Lev. 675 עונות) the privations in the desert; ע' של בעל פעור (Yalk. l. c. של פעור) the suffering attendant upon the worship of Baal (Num. XXV, 3, Ps. CVI, 28, sq.); ע' של מלכי האמורי the suffering from the Emorite kings (Jud. II, sq.).—*Pl.* עונות. Lev. R. s. 17 (play on חרוצבות, Ps. LXXIII, 4, v. חֲרַדָה) ולא צבריתים בע' I did not make them swell from sufferings; ib. אין להם צירים של ע' וכ' they (the wicked) have no swellings (accumulations) of sufferings with which they die (so as to atone for their sins) &c.; Yalk. Ps. 808.

עוֹנָה III f. (denom. of עַיִן) 1) *sight* or *affliction of the eye.* Men. 64b, v. next w.—2) *shade of color, pattern* (in weaving, v. Sm. Ant. s. v. Tela).—*Pl.* עונות. Lev. R. s. 17 [read:] אלו לצירים ולע' (v. Ar. s. v. אספריטין, where our w. reads: ולעצירות) these (the coarse threads) are used for tassels and for producing (raised) patterns; Yalk. Ps. 808 לצבריתים ולעונות.

אין מעיינין....במקום שמצירינין where it is customary to give overweight, you dare not sell by exact weight, and *vice versa*; a. e.—*Part. pass.* מְעוּיָּן *a*) (adv.) *weighed exactly, even-balanced.* Num. R. s. 16, end (ref. to עין בעין, Num. XIV, 14) חרי מאזנים מע' אתה וכ' behold the scales are evenly balanced, thou sayest ..., and I say &c.; Deut. R. s. 5 חרי מדת חדין בהם מאזנים מע' judgment lies on evenly balanced scales. Tanḥ. Ki Thissa 34; Pesik. R. s. 5, beg. חמאזנים מע' the claims on both sides are equal. Y. Snh. X, beg. 27c הרי מע' if it (his sins and his merits) be even; Y. Peah I, 16b bot.; Y. Kidd. I, end, 61d מחציין (corr. acc.); Yalk. Ps. 784 כם מאזנים מע' [הרי]; a. e.—*b*) *having eyes* (*rings*) or *colors.* Y. Kil. I, 27a, v. לְעוּנִים.

Polel עוֹנֵן (b. h.) [*to contemplate; to augur;*] *to produce apparitions, to conjure.* Snh. 65b, a. e. (interpret. מצונן, Deut. XVIII, 10) על חטין ...חמעבירי, v. זְבוּרִי. Ib. (oth. interpret.) תאוחז את חצינים, v. אָחַז. Ib. (oth. interpret.; cmp. *Pi.*) חמחשב טתים ושעות וכ' who calculates what times and hours are auspicious &c.; [Comment. on חמחשב עתים explain טוֹנֵן as denomin. of עוֹנָה I]; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14 נוחני עתים וכ'.

עוֹן ch., *Pa.* עַיֵּן same, 1) *to watch, guard.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 10 עַיְּנֵנִי (*Paeli*).—B. Kam. 32b ארבעי ליה עיונֵי (עַיּוּנֵי) he ought to have been on his guard; Macc. 8a לעיונֵי.—2) *to look out for, select.* Targ. Job VIII, 17 וְעַיֵּין ed. Lag. (oth. ed. וְיַעֵיוֹן).—3) *to look into, meditate, study, speculate.* M. Kat. 14b לעיוני בדיניה to study his case (not to decide it). Ib. אתו מצפרא ומעיינֵי בדיניה וכ' they meet in the morning and consider his case ..., and then they come again at sunset &c. Ber. 25a עַיֵּין אי וכ' examine and see whether &c. Ib. 58a עד דמעיינו ביה ברבנן while they were arguing about him in court. Snh. 18b ומעיוינא וכ' and we argue on his case. Meg. 30b מְעַיְּינִינַן במילי דמתא we look into the affairs (the moral condition) of the town. Gitt. 60a; Tem. 14b מְעַיְּינֵי בספרא וכ' used to study the book of &c. R. Hash. 16a בחינה עיוני בעלמא הוא 'to probe' (בחן) means merely to investigate (without decreeing). Ber. 55a דמעיין בה when he thinks of his prayer (expecting its fulfilment), v. preced; a. fr.—[*Pol.* עוֹנֵן, v. עָנַן.]

עוֹנֶג m. (b. h. עֹנֶג; עָנַג) *pleasure, enjoyment.* Sabb. 118b (ref. to והתענג Ps. XXXVII, 4) ע' זה אינו יודע...ע' שבת I should not have known what this 'delight' means, but when it is said (Is. LVIII, 13), thou callest the Sabbath a delight, I learn that this *'oneg* means the enjoyment of the Sabbath; a. e.

עוֹנָה I f. (עָנָה I) [*turn, circle, period,*] 1) *moment*, esp. *'Onah, the twenty-fourth part of an hour.* Yalk. Deut. 942 ואין להרהר ...אפי' ע' של כלים and you must not criticise God's dealings with man even for a moment of the least duration; Sifré Deut. 307 (some ed. שנה, emended in ed. Fr. שיולה; corr. acc.). Tosef. Ber. I, 3 הע' ...בשנה and 'Onah is the twenty-fourth part of an hour, and an 'Eth the twenty-fourth part of an 'Onah, and a Reg'a the twenty-fourth part of an 'Eth; Y. ib. I, 2d top; Lam. R. to II, 18 (corr. acc.).—2) *'Onah, a period of twelve astronomical hours, one half of the natural day and of*

Digitized by Google

עוֹנָה IV f. (denom. of עֵין; cmp. Arab. *'âna* manare) *welling, flux.* Men. 64b a woman said, I am offering a sacrifice לעוֹנָתִי after my recovery from flux, .. סבור מינה לעוֹנָתָהּ מטש (v. Rabb. D. S. a. l.) which they understood to mean really for her flux, when the suggestion was offered, שמא בעינה סיכנה (v. preced.) perhaps she was in danger of losing her eye-sight; Y. Shek. V, 48d לְעֵינָתִי, interpreted שומעת כמעיין, v. שָׁמַע.—[Rashi, ignoring Y. Shek. l. c., takes our w. in the sense of *due season* for a sacrifice, v. עוֹנָה.]—[Tosef. M. Kat. I, 2 עונתו של מים, v. עִגּוּי.]

עוֹנִי I, עֳנִי m. (b. h.; עָנָה II, v. עוֹנָה II) *misery, poverty, privation.* Ab. IV, 9 כל המקיים...מע' וכ' he who fulfills the Law in spite of poverty, shall finally do so in wealth; וכל המבטל...סופו לבטלה מע' and he who neglects the Law on account of his wealth, shall finally neglect it from poverty. M. Kat. 17b, a. e. כל מקום...או מיחח או ע' wherever the scholars put their eyes (upon a person, i. e. decreed the ban), there follows either death or poverty. Midr. Till. to Ps. V (ref. to I Chr. XXII, 13) בעָנְיִי בצער וכ' what does 'in my misery' mean? In the pain which I suffered about it. Sifré Deut. 130 (ref. to Deut. XVI, 3) למה נקרא לחם ע' על שם עינוי וכ' why is it called bread of misery? For the affliction which they suffered in Egypt; a. fr.—[Pes. 36b באוני לחם ע'..תירוץ לידי מלחם ע' derive it (that you dare not use second tithes for unleavened bread to be eaten with the Passover lamb) from the expression 'bread of misery', which intimates 'that which it is permitted to eat in mourning (to the exclusion of second tithes, v. Deut. XXVI, 14); ib.a לחם ע' מה שנאכל באנינות. Ib., a. e. לחם ע' לחם שעונין עליו זכ' 'bread of recitation', bread over which they recite many words (the Hagadah, Hallel &c.).]

עוֹנִי ch., v. עֲנִי.

עוֹנִי* II pr. n. pl. *'Oni.* Tosef. Ohol. XVI, 12 חחום ע' (R. S. to Ohol. XVI, 5 עכו); cmp. אוֹנִי II.

עוניתא, Lam. R. to IV, 18 עוניחיה, read: אוֹנִיתָא.

עונן, Y. Snh. VII, 24c top והע' חניחוש, read: וחזיינון.

עוֹנְנִין, v. עָנַן.

עוֹנָקָא, v. אוּנָקָא I, a. עָנַק.

עוֹנָקְלָא, v. אוּנְקְלָא.

עוֹנָקְתָּא f. = עוּנָקָא (v. אוּנְקָא I) *neck.* Y. Ber. II, 5c bot. עד כדון עונקתיה..רשיא is this man's neck loose yet?; ib. חדיא ע' דחויח וכ' this neck which was loose is now laced (thou art going to be hanged).

עוֹנֶשׁ, עוֹנָשׁ m. (b. h.; עָנַשׁ) 1) *punishment, penalty; responsibility.* Snh. 89b כך עונשו וכ', v. בַּהִיר; Ab. d'R. N. ch. XXX. Snh. 54b top, a. fr. שמענו אזהרה מנין ע' we learn here the penalty, whence do we learn the prohibition? Yeb. 3b, v. אַזְהָרָה. Ib. 47a ומודיעין אותו עונשן של מצות and we acquaint him (the proselyte) with the penalty attending the neglect of the duties (of an Israelite), v. עֵין. Sabb. 87a בתחלה פירש עונשה וכ' first he explained the penalty for trespassing the Law, .. and then the reward for observing it. B. Bath. 88b עונשן של מדות the responsibility connected with measures (the punishment for giving wrong measures); Yeb. 21a עונשין (corr. acc.); a. fr. —2) *punishable act, sin.* Sabb. 115b גדול ע' מאחרון וכ' the sinfulness of the latter act is greater than &c. B. Kam. 105b ע' ממון (Rashi ע' כפירה) the crime of denying an obligation; ע' שבועה the crime of false swearing; a. fr.—*Pl.* עוֹנְשִׁין. Snh. 43b ע' שבגלוי sins committed publicly; a. e.

עוֹ' עוֹנָתָא, v. עֲנָתָא.

עוֹנָתָא f. pl. (v. עוֹנָה III) [*eyes,*] *rings* of a yoke (κρίκος). Targ. Hos. X, 10 (Rashi: עֵינוֹתֵי; h. text צינתם, K'ri עונותם). Cmp. עֵין 2.

עוֹסָקָן v. עַסָּקָן.

עוּף I *to be bent, doubled; to be wearied.* Ḥull. II, 3 וְעָפָה, v. שָׁחַז. Midr. Sam. ch. XXIII, beg. עָפְמִים...מריב עונות ומחעלפים on account of the multitude of my sins are the righteous in me wearied and faint.—Denom. עוֹף, עֵיף.

עוּף ch., v. עִיף.

עוּף II (b. h.; denom. of עוֹף) *to fly.* Sabb. 26a מפני שחוא עָם because it is volatile (explosive). [Sot. 45a עפו, עם Ar., v. צוּף.]

Pol. עוֹפֵף same. Ber. 63a פרנסתו מְעוֹפֶפֶת לו כעוף his sustenance comes flying to him like a bird. Ḥull. XII, 3 דירחה מעופפת if the mother bird was flying about the nest; Tosef. ib. X, 10. Pirké d'R. El. ch. IV ובשחים מְעוֹפְפִים וכ' and with two wings they fly, and they sanctify &c.; Yalk. Is. 271; a. e.

עוּף ch. same. Targ. O. Deut. IV, 17 דפרח דחיעוף ed. Lisb. (ed. only דפרח; דחיעוף being a gloss).

עוֹף m. (b. h.; עוּף I) [*bend, wing*; cmp. עָנָף,] *bird, fowl.* B. Kam. 92b (quoted fr. כתובים) כל ע' למינו ישכון ובן אדם לדומה לו (not ובני; Tosaf. ע' כנף) every bird nests according to (with) its kind, and man with one like himself; Yalk. Gen. 116; Yalk. Jud. 67. Ḥull. 27b, a. fr. אין שחיטה לע' מן התורה the ritual slaughtering of birds is not indicated in the Torah. Sabb. 130a, a. e. במקומו ... בשר ע' בחלב in the native town of R. J. the Galilean they ate poultry prepared with milk; a. v. fr.—*Pl.* עוֹפוֹת. Ḥull. l. c. Gen. R. s. 67, v. סְכָסֵךְ I; a. fr.

עוֹפָא, עוֹף I ch. same. Targ. Y. Lev. V, 10. Targ. Gen. I, 20; a. fr.—*Pl.* עוֹפְרִין, עוֹפַיָּא, עוֹפָן. Targ. Ps. L, 11 Ms. (ed. sing.). Ib. XXIII, 5 ed. Lag. Targ. Y. Gen. XXV, 27.

עוֹפָא* II pr. n. *'Ofa,* name of a gate of Jerusalem. Targ. Zeph. I, 10 (h. text משנה, v. שֵׁנִי I; Kimḥi reads: עָפְלָא, v. עוֹפֶל).

עופא, Targ. Job XXVIII, 3 some ed., read: סוֹפָא.

עוֹפֶל (b. h. עֹפֶל; עָפַל) [*swelling,*] pr. n. *Ophel,* an elevation of the Temple mount (v. II Chr. XXXIII, 14). Y. Taan. III, 67a top קרן חע' the summit of O.; v. אֹפֶל II.

עוֹפֶר m. (b. h. עֹפֶר; עפר *to be thick, strong*; cmp.

Digitized by Google

preced., a. אֲבַר) *young animal*; trnsf. *youth, strong man.* Gen. R. s. 14 (play on עפר, Gen. II, 7) ע' עולם על מלואתו נברא the conqueror of the world was created in his fulness (completely developed).—*Pl.* עֲפָרִים. Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. (play on עֲפַר, Num. l. c.) מי מנח ע' וכ' who will count the youths among them that have reached the age of marriage &c.?; Yalk. Num. 766 כמה ע' יש וכ' how many are the youths in Israel that study the Law &c.! (Tanna d'bé El. ch. XXI עפר, corr. acc.).

עוֹפֶרֶת f. (b. h. עֹפֶר; v. preced.; cmp. אֲבַר) *lead.* Mekh. B'shall., Shir., s. 5; Yalk. Ex. 246.

עוּץ (cmp. אוּץ) [*to press, urge,*] *to encourage, advise.* —Part. עָיֵיץ. Targ. Y. II Num. XXIV, 14. Targ. II Esth. I, 15; a. e.—Kidd. 80ᵇ ועייץ לו עצות וכ' and is likely to give him bad advice. Yeb. 107ᵃ עָיְיצֵי לה וכ' her relatives may advise her (put her up to it) and take the property away from me.

עוּצְבָּא I m. (עֶצֶב) *grief.* Ber. 56ᵃ מע' ... ולא אהני דלבך thou wilt find no pleasure in eating on account of the grief of thy heart.

עוּצְבָּא II, עוּצְבָּה f. (עֶצֶב, v. אֲבַרְזִין) *fur trimmed* (or *to be trimmed*) *of its ends, robe, cover.* Kel. XXVI, 7; B. Kam. 66ᵇ Ms. M. (ed. עיצ'). Ib. ע' אינה צריכה קיצוץ an *'utsba* requires no trimming (in order to be considered a finished object of use). Zeb. 94ᵃ ע' שחשב עליה לקצצה Ms. M. (ed. לירה, corr. acc.) a fur which the owner had intented to trim; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10 עוצבה B. S. to Kel. l. c. (ed. אצבע, corr. acc.); Zeb. l. c. ע' דחשיב עלה וכ'.

עוֹצָר or עוֹצֵר, v. a. אוֹצַר.

עוּק (b. h.; cmp. חוּק) 1) *to circle, round.*—Denom. עָיֵק.— 2) (cmp. עוּג) *to hollow out.*—Denom. עוּקָה.—3) *to press.* —Denom. עָקָה.

[*Hif.* הֵעִיק (b. h.) *to press, make a rut* (in the ground).]

עוּק ch. (= h. צוּק) *to be narrow, pressed.*—Perf. עָק; part. עָק, עָיֵק, עָיִק (עָיִק). Targ. Is. XLIX, 20.—Trnsf. *to feel pain, disgust; to be sick of.* Targ. Jud. XVI, 16 (h. text קצר). Targ. O. Gen. XXVII, 46 (Y. *Ithpe.*; h. text קצתי); a. fr.—V. עֲיָקָא.—ע' ל-=(h. צר ל-) *to be in distress, fear, anxiety.* Targ. Ps. XXXI, 10, a. e. עִיק Ms. (ed. עַיִק, עַיק noun); v. עָיֵק. Targ. II Sam. XXII, 7 עייקא ed. Lag. (ed. Wil. עָקָא); Targ. Ps. XVIII, 7 עָקָא Ms. (ed. עָיְקָא, עָיְרִי). Targ. O. Deut. IV, 30 יְעוֹק (ed. Berl. a. Y. תיעוק). Targ. O. Num. XXII, 3 (Y. אתיעקו, v. יָעַק); a. fr.—[Gitt. 78ᵃ עייק, עויק Ar., v. עָרַק.]

Af. אָעִיק *to press, trouble, annoy, distress.* Targ. Ex. XXIII, 9 (h. text לחץ). Ib. 22 (h. text צרר). Targ. Jud. XVI, 16; a. fr.—Y. Kil. IX, 32ᵇ; Y. Keth. XII, 35ᵃ bot. חד שינא מעיקא לי one tooth annoys me. Gen. R. s. 14 [read:] עקחית אלא דאתית לאָעָקָא לי לא ... has this man (I) not enough trouble that thou camest to trouble him?; Midr. Till. to Ps. II אלא אה את אחי לאעקא לי (read: אחית); Yalk. ib. 621 אלא דאת מעיקא לי (read: מָעִיקָת). Y. Ber. II, 4ᵈ top ואירגן מָעִיקִין לון למחר .. they will be with us, and they trouble us (by treading upon our graves); a. e.—*Part. pass.* מְעִיק *troubled, feeling dread.* Targ. Is. VII, 16 (h. text קץ). Targ. I Sam. XXII, 2 (not מעיק).

Ithpe. אִיתְעַק *to be distressed, sick.* Targ. Y. Gen. XXVII, 46 (v. supra).—Targ. Job XXXVI, 16 יִתְעַק, v. תָּעַק.]

Ithpa. אִתְעַיֵּיק *to be narrowed in.* Targ. Job XVIII, 7, v. יָעַק.

עָוּק, עָוֹק m. (טוּק h.) *rundle of a ladder.*—*Pl.* עָוָקִים, עָוָקִי, עָוָקִין. Tanḥ. Vayetse 2; Pesik. Baḥod., p. 151ᵃ; Lev. R. s. 29, a. e., v. חָוּק. Y. B. Bath. III, end, 14ᵇ עד ג' ע' ככסא (not בכסא) a ladder of three or less rundles is considered a stool; Y. Sabb. III, end, 6ᶜ עד ג' ככסא (corr. acc.).

עוּקְבָא I, Snh. 96ᵃ Ar., v. עָקוּבָה.

עוּקְבָא II, עוּקְבָן, עוּקְבָה pr. n. m. *'Uḳba, 'Uḳban,* (*Mar 'U.*), name of several Amoraim and of one Resh Galutha (or two), commonly named Mar'U. Snh. 31ᵇ. Pes. 115ᵇ רבנא ע' M. Kat. 16ᵇ.—Y. Ber. I, 3ᵃ bot. מר ע'.—Sabb. 56ᵇ עוקבן בר נחמיה וכ' 'U. son of N., the Resh Galutha; a. e.—Erub. 34ᵇ ע' בר חמא Ms. M. (ed. בר אבא, corr. acc.). B. Mets. 65ᵃ. Ber. 44ᵃ מר ע' בר ח' (Ms. F. רב ע'). Zeb. 55ᵇ רב ע' Ms. M. (ed. מר); a. fr.—Y. Erub. I, 18ᵈ bot. רבי ע'. Y. Ḥag. II, 78ᵇ top ר' עוקבה. Y. Meg. I, 71ᵃ top מר ע'; a. fr.—Lev. R. s. 28; Pesik. Ha'omer, p. 70ᵇ. רב חמא בר ע' —V. Fr. M'bo p. 120ᵇ, a. Koh. Ar. Compl. s. v.

עוּקָה f. (עוּק; cmp. עוּגָה) 1) *cavity, trough, pit.* Y. Maasr. II, 50ᵃ top וחשמן משירד לע' oil (is subject to tithes), when it drips down into the trough; Y. B. Meta. VII, beg. 11ᵇ (insert וחשמן). Erub. VIII, 9 מחזקת וכ' ע' a pit (in the court for receiving waste water) containing two S'ah. Ib. 88ᵇ מחזיק וכ' ע' (*masc.*). Tosef. ib. IX (VI), 18. Mikv. VI, 1 עקת חמטרה a pit adjoining a grotto (filled with water); a. v.—2) עקת נפש *distress,* v. עָקָה a. חֲלוּקָה.

עוּקַל, v. עָקַל.

עוּקְמָא m. (עָקַם) *insidious, tricky.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 5 (h. text עקש).

עוּקְמִין, Yalk. Jer. 332, v. עֻנְקְמוֹן.

עָקָן, עוּקְמָן m. (עָקַם) *trickster.* Gen. R. s. 33, v. בְּמוֹתֵי. —*Pl.* עוּקְמָנִין, פּוּקְמָנִין, עָקָן'. Sifré Deut. 308; Yalk. ib. 942. Y. Yoma VII, 44ᵇ bot. (not עיק'); Lev. R. s. 10 ע' שבלב; Cant. R. to IV, 4.

עוּקְמָנָא ch. same, *tricky, trickster.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 5 (h. text עקש, v. עִקְּשָׁא). Targ. Ps. CI, 4 (Levita עוקמתא, incorr.).—*Pl.* עִקְּמָנַיָּא. Targ. Job V, 13.

עָקָן, עוּקְמָנוּתָא f. (preced.) *trickery, insincerity.* Targ. Y. I Deut. VI, 4. Targ. Ps. CXXV, 5 (Ms. עִקְּמָתָן). —V. עֲקִימוּתָא.

עוּקְמָתָא same; v. preced.—[Targ. Ps. CI, 4 Levita v. עִקְּמָנָא.]

Digitized by Google

עוּקְסָא, v. עוּקְצָא.

עוּקָּץ m. (עָקַץ) [*tail, end,*] 1) (= קוֹץ) *thorn, point, prick, sting.* Y. Sabb. XIV, 14[d] top עוּקַּץ עקרב Scorpion's Tail (name of a plant); Y. Ab. Zar. II, 40[d] top. Gen. R. s. 12 ותצ' שלו למעלה the pointed stroke of the letter *He* is directed upwards. Kel. XIII, 5; Sabb. 52[b] מחט..עוּקְצָהּ a needle whose point is broken off (v. חוֹר I); a. e.—Esp. *the peduncle of fruits.* Succ. III, 6 נטל עוּקְצוֹ if its (the Ethrog's) peduncle is off. Ukts. I, 6; a. fr.—*Pl.* עוּקְצִים, עוּקְצִין. Lev. R. s. 30 תמרה יש בה אוכל ויש בה ע' on the palm there is eatable fruit and there are prickles. Ukts. l. c. עוּקְצֵי תאנים the peduncles of figs; a. fr.—*'Uktsim,* *'Uktsin,* name of a treatise of the Mishnah and Tosefta, of the Order of Toharoth. Hor. 13[b] ניתי מר וניחני בע' come, sir, lecture on 'Uktsin. Ib. גלי עֻקְצִים explain 'U. —2) (= b. h. עֶצֶה) [*spine,*] *haunch* (*with tail*). Tam. III, 1. Ib. IV, 3. Hull. 93[a]; a. e.—3) (= קָצֶה) *corner, recess.* Y. Dem. V, 24[c] bot. בתחלת כל ע' וע' (not בתחלה) at the beginning of each corner (in which fruits are piled up).

עוּקְצָא ch. same, 1) *sting, tail, spine.* Num. R. s. 20 לא מן דבשיך לא מן עוּקְצָיךְ I want neither thy honey nor thy sting; Midr. Till. to Ps. I, 5 מעוּקְצָנֵי... Y. Naz. IX, 57[d] like fish that are fried, רישיה דהן גבי עוּקְצֵיה דהן the head of one by the side of the other's tail. Ber. 58[b] ע' דעקרבא (Ar. עקוסא) the prick (tail) of the Scorpio. Erub. 100[b] Ms. M. (ed. דאירת ליה עוּקְצֵי; Ar. a. Ms. O. עוקסא דאית לה ע' when they (the shoes) have spurs (pegs in the sole); a. e. —*Pl.* עוּקְצֵי, v. supra.—2) *corner, recess.*—*Pl.* as ab. Sabb. 106[b] כל הירכא ע' ע' וכ' (Ms. O. אוקסי) a vivarium which is not divided off in recesses is called a small vivarium; Bets. 24[a] (Ar. אוקסי עוקסי; v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

עוּר I (b. h.) [*to be stirred up,* v. עָרַר,] *to wake* (act. a. neut.). [Y. B. Bath. III, 14[a] וצריך לעוררו, read לעוררו, v. infra.]—Part. עֵר; *f.* עֵרָה; *pl.* עֵרִים; עֵרוֹת, עֵרִי. B. Kam. II, 5 בין ער בין ישן whether awake or asleep. Nidd. 12[a]. Sabb. 55[b]; Snh. 82[a] (ref. to Mal. II, 12) שלא ידרוש לו ער..ועונה he shall have none awakening (teaching) among the teachers and none responding among the scholars. Cant. R. to V, 2 אני ישנה מן המצות ולבי ער לגמילות חסדים I am asleep (negligent) in ceremonies, but my heart is awake for charity; אני ישנה מן חצדקות ולבי ער לעשותן I am asleep (careless) about righteous deeds, but my heart awakens me (stirs me up) to do them; ib. ולבו של חקב"ה ער לגאלני but the heart of the Lord, is awake (anxious) to redeem me; Pesik. Hahod. p. 46[b]; Pesik. R. s. 15 ולבי ער להקב"ה לגאלני but my heart is awake (waiting) for the Lord to redeem me; Yalk. Cant. 988; Tanḥ. ed. Bub., Tol'doth 18. Der. Er. Zuta ch. V לא יהא אדם ער..בין הישני one must not be awake among those sleeping, nor asleep among those awake. Nidd. l. c. בין ישנות בין ע' whether they are asleep or awake; a. fr.

Nif. נֵעוֹר, נֵי' *to be awake, wake up; to be stirred up, become active.* B. Bath. 74[b] ויחירת ר"א ישן וד"ר נעור (not ניחר) R. E. was asleep, and R. J. awake. Gitt. VIII, 2 (78[a]) נֵעוֹרָה קודאת וכ' (נֵי') when she woke up, she read and found it was her letter of divorce. Ab. III, 4 הנ' בלילה he who is awake by night. Sifré Deut. 314 כדי שיעורו בניו (not שיעירו) that his young brood may wake up; Yalk. ib. 944. Cant. R. to IV, 8 (read:) בתחלה הוא נעור וכ' (or נִנְעָר, v. נָעַר II) first he bestirs himself (and proceeds) from the Temple &c.; a. fr.—Ab. Zar. 73[a], a. fr. מצא מין את מינו ונישר kind found its kind and was stirred up, i. e. the two equal elements in the mixture join to become working agents.—V. נָעַר II.

Hif. הֵעִיר *to wake up; to stir up, instigate.* Gen. R. s. 43 מי הוא זה שהע' לבם של מזרחיים וכ' who was he that stirred up the heart of the eastern nations that they should come and fall &c.?; Yalk. Is. 311 שהע' בלבם של ישנים...ומי הֵעִירָן לבוא וכ' (corr. acc.). Ib. the nations were too indifferent to come under the wings of the Lord, and who waked them up to come under his wings? Snh. 25[b] (expl. מעיריחי יונים, ib. III, 8) אלו שמעירין וכ' Ms. M. (ed. שמעירין) those who stir up the pigeons (on which they bet), v. מָרָה II.

Hof. הוּעַר *to be stirred up, be removed.* Gen. R. s. 85 שהע' מן העולם, v. עֵר II; Yalk. ib. 145.

Polel עוֹרֵר 1) *to wake up.* Y. Ber. I, 2[d] (ref. to Ps. LVII, 9) דרכן ... לרוות השחר מְעוֹרְרָן it is usual with kings that the dawn wakes them up; Tanḥ. B'ha'ăl. 10 דרך חשחר מְעוֹרֵר מעורר וכ'.. usually the dawn wakes the sons of man, but I wake the dawn up. Y. Ber. IX, 13[d] bot. הוא..הירודע he that knows your numbers wake you (from death); a. fr.—Y. Ter. V, end, 43[d] מעורר את מינו ליאסר stirs up its kind (makes it an agent) to become forbidden, v. supra.—Maas. Sh. V, 15 בטל את המְעוֹרְרִים abolished the wakers; Sot. IX, 10, expl. ib. 48[a]; Tosef. ib. XIII, 9 מעוררין אילו הלוים וכ' the wakers are the Levites, who ... sang, Awake &c. (Ps. XLIV, 24). Lev. R. s. 7, beg. שנאת...הא עוֹרְרָה עליהן דיני דינין hatred .... stirred up against them judgment upon judgment; a. fr.—2) *to excite to lamentation, arrange a memorial service, engage a travelling wailer.* M. Kat. I, 5 לא יְעוֹרֵר וכ' one must not arrange a memorial service &c., v. סַפְדָּנָא; ib. 8[a] לא יעריר, v. עֲרָעַר.—3) *to raise an objection; to contest the legality of.* Y. B. Bath. III, 14[a] (interch. with עָרַר) מכיון שערר..צריך עֲרָעַר since he contested the right of possession in three successive years, he need no longer contest. Ib. צריך לעורו (corr. acc.); v. עָרַר a.

Hithpol. הִתְעוֹרֵר, *Nithpol.* נִתְעוֹרֵר 1) *to be waked up; to bestir one's self.* Lev. R. l. c. עד שנה שנתעוררה עליהן up to the year when it (hatred) was stirred up against them &c. Ib. s. 9 (ref. to Cant. IV, 16) לכשיתעוררו הגליות when the exiled colonies in the north are waked up (to be redeemed), they will come &c.; ib. לכשיתעורר גוג when Gog bestirs himself (to war) &c. Ib. דבר שהוא ישן ונתע' a thing (the daily offering) which was asleep (during the captivity) and has been reawakened (reinstated); a. e.—2) *to be lively; to enjoy one's self.* Midr. Till. to Ps. CXLIX התעוררו עלי וכ' enjoy yourselves with me at your pleasure.

עוֹר ch. same, *to stir up, awaken; to awake.* Targ. Job XLI, 2 יִתְעֵר (ed. Lag. a. oth. יִתְעִיר *Af.*).—Taan. 4[a] עוּרוּ, v. עִיר, עֵיר, עָיֵר; *f.* עָיְרָא, עֵירָא. Targ. Cant. V, 2.—עוּרְפִּילָא.—Part.

Digitized by Google

Part. pass. עִיר, *pl.* עִירִין, עִירֵי *awake.* Y. Ber. I, 2d עד עת כדון ברייתא ע' until then (the end of the first night-watch) men are awake. Snh. 29b ושכבי לידוי וכ' ע' shall those awake and those asleep be witnesses against thee (i. e. wouldst thou say so within the hearing of &c.)?

Af. אָעִיר, אָשַׁר 1) *to stir up, awaken.* Targ. Is. XIV, 9 אַעִירַת (ed. Lag. אעדה, read אַעֲרַת). Targ. Zech. IV, 1.—2) *to wake, watch; to wake up.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 11 (not מַעִיד); a. e.—Midr. Till. to Ps. XXII (ref. to ib. LVII, 9) אָעִיר יקרי וכ' wake up, my dignity (soul), before the dignity of my Maker (v. infra).

Polel עוֹרֵר *to stir up, awaken.* Targ. Ps. LXXX, 3. Targ. Y. I Deut. l. c.—Y. Ber. I, 2d (ref. to Ps. LVII, 9) אנא הוינא מְעוֹרֵר שחרית וכ' I am wont to wake up the dawn, the dawn never wakes me up; Pesik. Vayhi, p. 63a; Pesik. R. s. 17 ושחרית לא עוֹרַרְתָּנִי; Midr. Till. l. c.; Lam. R. to II, 18; a. e.

Ithpe. אִתְעֵיר, *Ittaf.* אִתְעַר *to be stirred up; to awake; to bestir one's self.* Targ. Job XIV, 12. Targ. Gen. XLI, 4. Targ. Hab. II, 19; a. e.—Y. Ber. l. c. אִתְעִיר יקרי wake up, my dignity (v. supra); Pesik. l. c. אִיתְעַר; Pesik. R. l. c.; Lam. R. l. c.; Yalk. Ps. 776 יִתְעַר יקרי וכ' let my dignity wake up. Ber. 4a לְאִתְעוּרֵי משנתיה (Ms. M. לְאִתְעוֹרְרֵי) for the purpose of (his) being waked up from his sleep; Yalk. Ex. 186. Lev. R. s. 12, beg. א' משנתיה וכ' when he woke up from his sleep, he saw &c.; a. fr.—Koh. R. to I, 8 כיון דא' בך חמרא וכ' since that wicked man's ass has been stirred up against thee (as it will be a constant reproach to thee that that man has caused thee to ride on the Sabbath), thou canst no longer stay &c.; [Matt. K.: since that wicked man's ass has *brayed* at thee, as if from נער, v. נָעַר I.]

עוּר II m. ch. (v. next w.) *husk, chaff.* Y. Sabb. XIV, 14d, v. אוּר II.

עוֹר m. (b. h.; עור; cmp. עָרָה I) *skin, hide.* Bets. I, 5, v. הוֹרְסָן. Kel. XXVI, 5 (6), v. חַפָּר II. Ib. ע' הרופא the surgeon's leather apron; ע' חטריסה the leather sheet in the cradle; a. v. fr.—*Pl.* עוֹרוֹת. Ib. 8 ע' בעל חבירת the skins in the possession of a private man, opp. ע' של עבדן, v. עַבְדָּן. Ab. Zar. II, 3, v. לָבַב; a. v. fr.

עִוֵּר I m. (b. h.; עור; cmp. חָוַרְוַר, חָוַר) [*white, blank,*] *blind.* Bekh. 44a (ref. to Lev. XXI, 18) ע' בין סומא וכ' *iwer* means both blind of one eye as well as of both; a. e.—B. Mets. V, 11, a. fr. משום ולפני ע' וכ' it comes under the category of the law (Lev. XIX, 14), 'place no stumbling block before the blind' (cause no man to sin).—*Pl.* עִוְרִים. Midr. Till. to Ps. CXLVI, 8 ומי הן חצ' הדורות ... כע' who are the blind? These latter generations that walk in the Law like blind men; a. e.—[Usually סוּמָא].—Denom.

עִוֵּר II (b. h.) *to blind; to cause perversion of judgment.* Sifré Deut. 144 (ref. to Deut. XVI, 19) כי השוחד יְעַוֵּר שאומר על וכ' 'bribe blindeth', that means, that (in old age) he will declare unclean what is clean &c.; Yalk. ib. 907; Keth. 105a (v. Peah VIII, 9); Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 8) יעור עיני חכמים בחודה blinds the judgment of scholars of the Law.

Nithpa. נִתְעַוֵּר *to be blinded.* Tanh. Aḥăré 1 נִתְעַוְּרוּ עיניו his eyes were put out.

עִוֵּר ch. same. Targ. II Kings XXV, 7. Targ. O. Ex. XXIII, 8 מְעַוֵּר (ed. Berl. מְעַוֵּר); a. e.

Ithpa. אִתְעַוַּר *to get blind.* Sabb. 77b מִיתְעַוַּרְא would get blind.

עוֹרֵב m. (b. h. עֹרֵב) *raven, crow.* Ḥull. 65a, a. e. אצל ע', v. זָרְזִיר II. Ib. 63a אוכמא ע' the black *'oreb* (raven); ע' חצמקי חיוורא the *'oreb* of the valley, the white spotted *'oreb*; ע' חבא בראשי ידים the *'oreb* (crow) that moves in advance of the doves. Snh. 108b לנח ע' .... תשובה the raven brought a convincing argument against Noah; Yalk. Gen. 58; ib. ע' רק the raven was punished inasmuch as he spits (semen from his mouth, Rashi). Pirké d'R. El. ch. XXIII. Tosef. Sabb. VI (VII), 6; Sabb. 67b (v. עוֹרְבְתָּא); a. fr.—*Pl.* עוֹרְבִים. Ḥull. 5a (ref. to I Kings XVII, 6) ע' ממש ravens in the true sense; ע' שמיריחו ... דילמא might it not mean two men by the family name of 'Oreb (as Jud. VII, 25); Gen. R. s. 33; a. fr.

עוֹרְבָא, עוֹרְבָה ch. same. Targ. Gen. VIII, 7 (ed. Vien. O. עָרְבָא); a. e.—Bets. 21a; Ḥull. 124b פרח א"ל ע' said he to him, a raven flew by (an evasive answer). Gen. R. s. 65 (ref. to Gen. XXVII, 20) (Jacob through his pious speech came near frustrating his device) לע' דאיימי וכ' like a raven that carries fire to his nest (to warm his brood). Keth. 49b ע' בעי בניה וכ' the raven wants (and cares for his) children, and this man wants none; a. e.—*Pl.* עוֹרְבֵי, עוֹרְבַיָּא, עוֹרְבִין. Targ. Is. XXXIV, 11. Targ. I Kings XVII, 4; 6.—Ber. 56b חזאי ע' וכ' I saw in my dream ravens which flew around my bed.

עוֹרְבִי m. *an inhabitant of a place called 'Oreb* (v. עָרְבָה).—*Pl.* עוֹרְבִים. Ḥull. 5a (ref. to הָעֲרָבִים, I Kings XVII, 6) דילמא על שם מקומן might it not have been men called 'Or'bim after their place? אם כן צריכים מיבעי ליה if it were so, it ought to read 'Or'biyim.

עוֹרְבְתָּא f. (v. עוֹרְבָא) *she-raven.* Sabb. 67b (in Hebr. dict.) דאומר לטרב ... ולע' וכ' if one says to a raven, croak, and to a she-raven, shriek and turn thy tail towards me (a superstitious practice); differ. in Tosef. ib. VI (VII), 6.

בֵּי ע', עוֹרְבְתִי pr. n. *Be-'Orabti,* name of a family. Kidd. 70b.

עוֹרְדַעְנָא, עוֹרְדְעָן m. (h. equivalent צְפַרְדֵּעַ) 1) *frog.* Gen. R. s. 10 חמי חד ע' וכ' saw a frog carry a scorpion &c.; Yalk. Koh. 972; (Koh. R. to V, 8; Lev. R. s. 22, v. אוּרְהָנָא).—*Pl.* עוּרְדַעְנַיָּא. Targ. Ex. VII, 27, sq. (ed. Vien. O. עָרְ'); a. e.—2) f. *a disease of the tongue* (*rana*). Y. Ab. Zar. II, 40d top, v. אוּרְהָנָא.

עִוָּרוֹן m. (b. h.; עִוֵּר) *blindness.* Midr. Till. to Ps. CXLVI אין צער גדול .... כעִוָּרוֹן עינים there is no trouble so great ... as blindness.

עוּרְזִילָא, v. אוּרְזִילָא.

עוֹרְלָה, עוֹרְלָא f. = h. עָרְלָה, *prepuce.* Targ. Gen. XXXIV, 14 (O. ed. Berl. עוּרְלָה). Ib. XVII, 11; a. fr. —Ab. Zar. 10b עוּרְלָחִיה (v. vers. of Ms. M., Rabb. D. S. a. l. note). Erub. 19a עָרְלָחִיה Ms. M. (ed. עַרְלוּתֵיהּ, h. form); a. e.

Digitized by Google

—*Pl.* עוּרְלָתָא, עֻרְיָן. Targ. Josh. V, 3 עוּרְיָן ed. Lag. (oth. ed. עֻרְיָן, עֻרָן). Targ. I Sam. XVIII, 25 עָרְלַת constr. (ed. Lag. עֲרֵלוּת, corr. acc.).

עוּרְלָה, v. עָרְלָה.—עוּרְלָה, v. preced.

עוּרְמָא f. (עָרַם) *heap, pile.*—*Pl.* עוּרְמָן. Targ. Y. Ex. XV, 8, v. עָרִימָה.

עוֹרֶף m. (b. h. עֹרֶף; עָרַף) 1) *hind part of the head with the neck, neck.* Ḥull. I, 4 חשוחט מן העֹ' if one cuts the animal from the neck (frontward); ib. 19[b] מאי ע' what is meant by עורף? אילימא ע' ממש shall I say, the real *'oref* (occiput)? Ib. מוּל הרואה את העֹ', v. מוּל I. Ib. (ref. to Jer. II, 27) מכלל דע' לחדי פנים from this we conclude that *'oref* is the part opposite the face. Ab. Zar. 25[a] (ref. to Gen. XLIX, 8) איזודי מלחמת שצריכת יד כנגד ע' וכ' what kind of warfare requires the hand against (opposite) the neck? The bow; a. fr.—B. Bath. 25[a] (ref. to Deut. XXXII, 2 ישרה) ז' שבאה מסִיטְרוֹ של עולם ...that is (the rain coming with) the western wind which comes from the hinder part (cmp. אחור, Is. IX, 11) of the world; Sifré Deut. 306 שהוא עָרְפּוֹ של עולם. Ib. Num. 126; Yalk. ib. 762, v. עָרְפֶּיהָ. —2) *separation, division.* Ḥag. 15[a] in the heavens above there is לא ישיבת..ולא ע' ולא עידוי no sitting down (for deliberation), no conflict, no division and no junction (Maim. to Snh. ch. X; Rashi: no *back*, i. e. everything is in sight, nor *weariness*).

עוּרְפִּלָּא m. (dimin. of עֹרֶף, v. Deut. XXXII, 2; XXXIII, 28; v. עָרַם) *fine rain, drizzle.* Taan. 4[a] top ע' אפילו וכ' (Ms. M. עֹ') the drizzling rain is good even for the seeds under a hard clod. Ib. (phonetic etym.) מאי ע' עורו פילי wake up, ye cracks (of the soil).

עורקומא, v. next w.

עוּרְקָמָא (עַרְקוּמָא) m. (ערקם, *Parel* of עקם) 1) *knee* (cmp. בִּרְכָּה), ע' דמיא *a pool.* Yoma 78[a] עור (Ms. M. 2 ערקי; ed. once עורקומא). Meg. 28[b] (Ms. O. ערקו); Kidd. 71[b].—2) *hough* of an animal's hindleg. Ḥull. 76[a] ערקי.—Cmp. עַרְקוּב.

עוּרְרָה, v. עִירְרָה.

עוּשׁ (cmp. חוּשׁ) *to take care, come to help.* B. Bath. 9[a] עושו אהדדי Ms. M. (ed. בהדי הדדי) take care of one another.

עוּשִׁינָא, Targ. Ps. XXX, 8 ed. Lag., v. עַשְׁיָן.

עוֹ', עוּשָׁנָא, v. עָשָׁנָא.

עוֹשֶׁף, עוּשָׁף m. (cmp. חסף, a. b. h. חָשַׂף) *the curved blade of a double-edged axe, that part which is used for paring or chipping, adze*, contrad. to בית בקוע that part which is used for splitting, v. בִּיקּוּעַ. Kel. XIII, 3 עוֹשְׁפוֹ (Ar. עָשְׁפוֹ; R. S. a. l. reads: אָשְׁפוֹ). Tosef. ib. B. Mets. I, 3 קרדום..ועשפו מן המחדר (ed. Zuck. ועשחו, R. S. to Kel. XI, 4 ועשאו, corr. acc.) an axe which one made of unclean material, but the adze-shaped part of it is of clean material.

עוּשְׁפָּא ch. same, *adze.* Targ. I Sam. XIII, 20 (h. text מַחֲרֵשָׁה).—*Pl.* עוּשְׁפַיָּא. Ib. 21.

עֹשֶׁק, עוּשָׁק m. (b. h.; עָשַׁק) *withholding what is due to one's neighbor, oppression.* Sifra K'dosh., ch. III, Par. 2 (ref. to Lev. XIX, 13) אם ע' דבר של ממון *'oshek* likewise (like גזל) refers to money matters (not to personal injury). B. Mets. 111[a] (interch. with עשק) זהו ושוב...לך ושוב ע' saying, go and come again (for thy wages &c.), that is *'oshek*; I have what is due to thee, but I will not give it thee, that is *gazel* (robbery). Ib. אידוזו ע' שחוייבה וכ' what withholding is it for which the Law requires a sacrifice (Lev. V, 21 sq.)? דכפר ליה ממונא when one denies owing money. Ib. זהו ע' וזהו גזל *'oshek* and *gazel* are the same; Yalk. Lev. 605. B. Mets. 48[a] יחד לו כלי לעשקו he assigned to him an object (as security) for the wages withheld from him; Yalk. Lev. 479 לעושקו; a. fr.

עוֹ', עוּשְׁקָא ch. same. Targ. O. Lev. V, 23. Targ. Is. LIV, 14; a. fr.—Targ. II Esth. III, 8 מזבנין בע' they sell with oppression, i. e. overreach (cmp. הוֹנָאָה), opp. בשויא at value.—*Pl.* עוּשְׁקַיָּא. Targ. Prov. XXVIII, 16 עוּשְׁקוֹי (ed. Wil. עוֹ').

עֹשֶׁר, עוּשָׁר m. (b. h.; עָשַׁר) *plenty, wealth, riches.* Ab. IV, 9, v. עָנִי. B. Bath. 9[b] בעלי ע' wealthy men; a. e.—Gen. R. s. 63 (play on ויעתר, Gen. XXV, 21; cmp. עִתָּרָא) שפך תפלות בע' he poured out prayers plentifully; Yalk. ib. 110 כעתר (corr. acc., or בְּעָתָר, a Hebr. adapt. of עִתָּר).

עוּת (v. אוּת I), *Nif.* נֶעוּת *to be gratified, enjoy.* Y. Ab. Zar. I, 39[c] top, a. e. Samuel reads יֵעוּתוּ (with ref. to לָעַג, Is. L, 4).

עוּת* ch., *Pa.* עַיֵּית (preced.) *to make suitable, adjust.* Lam. R. to III, 9 Ar., v. צָמַד.

עוּת, pr. n. m., v. עָנָת.

עָוַת (b. h.; v. עָוָה) *to be curved, crooked.*

Pi. עִוֵּת, עִוֵּית 1) *to pervert, wrest; to corrupt.* Num. R. s. 10 מתוך כך ... ומְעַוְּתִין את הדין in consequence (of drinking) they cause the Law to be forgotten, and they pervert judgment. Nidd. 10[b] מפני שמְעַוְּתוֹת ... אין בודקות they (the women) must not examine them (the young girls) with the fingers, because they may corrupt them (teach them unnatural gratification; Rashi: they may *wound* them).—Koh. R. to I, 15 (ref. to מעט) אם אין אדם מְעַוֵּת עצמו מדברי תורה וכ' as long as a person (though doing wrong) does not pervert himself through wilful misinterpretation of the Law, there is a remedy for him; משאדם מעוות וכ' but as soon as a person perverts himself &c.; a. fr.—Nidd. 12[b] (adapting Koh. l. c.) הן מְכַוְּתוֹ הן תקנוח they make her crooked (the evidence on the cloths will make her unfit for marital intercourse), and they make her straight (if the evidence is favorable).—2) *to offend, excite displeasure*; *wound the feelings of.* Snh. 97[a] יְעַוֵּת; Der. Er. Zut. ch. X יְעַוְּתוּ shall be offensive, v. אָמַר II. Midr. Till. to Ps. CXIX, 78 ..אע"פ מְעַוְּתִים אותי וכ' although the wicked insult me, I do not abandon the Law.—3) *to render offensive, loathsome.* Sifré Deut. 1; Yalk. ib. 792 למה אתה מְעַוֵּת עלינו וכ' why dost thou make the Scriptures loathsome to us (by absurd

Digitized by Google

interpretations)?—*Part. pass.* מְעֻוָּת, מְעֻוָּתָה; *f.* מְעֻוָּתֶת; *pl.* מְעֻוָּתִין, מְעֻוָּתוֹת; מְעֻוָּתִים, מְעֻוָּתוֹת *crooked, perverted, perverse.* Koh. R. l. c. בעולם הזה מי שהוא מע' וכ' in this world, he who is crooked may be straightened again (a sinner may amend his ways) &c. Ex. R. s. 2, beg. (ref. to עלילות, Ps. CIII, 7, in contrast to Deut. XXII, 14) [read:] בשר ודם עלילותיו מע' וכ' the *'ălîloth* (machinations) of man are perverse ..., but the *'ălîloth* (dispositions) of the Lord are merciful; a. e.

Nithpa. נִתְעַוֵּת *to be curved, wrested; to be perverted; to deteriorate.* Koh. R. l. c. ... אין קורין מעוות וכ' we do not call a thing perverted, unless it was at a time straight (right), and it became curved. Ib. משנתעוותו חמים וכ' when the waters dating from creation became deteriorated. Sot. 41b הדיינין נתעוותו הדינין (or הדיינין, v. Rashi a. l.) the courts became depraved. Ib. 47b נתעוותו הדינין justice became corrupt; (Tosef. ib. XIV, 3 נתקלקל הדין).

עָוֹת, עָוַת ch. same.

Pa. עִוֵּת, עִוַּת 1) *to offend, oppress.* Targ. Ps. CXIX, 78. Targ. II Esth. I, 1 מלכא מְעַוָּתָא a tyrannous king.—2) *to do a thing wrong.* Ber. 14b שלודא הוא דע' the servant did the wrong thing. Keth. 85a, a. fr. לתקוני שדרתיך ולא לְעַוּתֵי I deputed thee to do the right thing (to benefit me), but not to do it wrong (impair my cause); Ned. 36a.

עָוֶל, עַוְלָא I f. (עָוַל, v. עָאַל) 1) *crookedness, perverseness, wrong.* Targ. Prov. IV, 24 Ms. (ed. Lag. עתא; ed. Wil. עאתא). Ib. X, 29; a. e.—2) pr. n. pl. *Avtha* (*Wrong*). Targ. Y. II Gen. XIV, 15 (h. text חוֹבָה).

עָוֶל, עַוְלָא II m. (עָוַל) *perverse person.* Targ. Prov. III, 32 (h. text נלוז).

עִיתַּק, עוּתַּק m. (v. עַתִּיק) *old (wine)*; שתי ע' drank old wine, i. e. has clear eye-sight. Y. Nidd. II, end, 50b ר"ח שתי ע' R. Ḥ. is an expert in examining colors; ר"י לא שתי ע' is R. J. no expert? ר"ח שתי ע' דע' R. Ḥ. is a great expert.

כְּפַר עִי, עָוֶל, עַוְתָּנַי, עַוְתָּנַאי pr. n. pl. *K'far Avthanai*, in Galilee. Gitt. I, 5; Tosef. ib. I, 4. Ib. VII (V), 9; Y. B. Mets. VII, end, 11c.

עִיתַּק, v. עַתִּיק.

עוּתָּקָא m. (preced.) *old age.* B. Bath. 91b לכל מילי ע' מעלי וכ' Ms. H. (Ms. M. לכל מילי מעלי עתיקא; ed. כל מילי מעלי עתיקא) for all things age is an advantage, except &c.

עָתָא, עוּתְרָא, עָתְרָא m. (עָתַר)=h. עֹשֶׁר, *wealth, plenty.* Targ. I Sam. XVII, 25. Targ. Prov. XXII, 1; a. fr.—M. Kat. 28a עותריה דרב וכ' R. Ḥisda's fortune; a. e.

עַז m. (b. h.; עָזַז) *strong, firm; vehement, rough*; (of colors) *bright, intense*; (of smell and taste) *pungent, acrid.* Yoma 67b (expl. עזאזל) שירא עז וקשה the mountain must be rough and hard (rocky). Yalk. Ps. 852 (ref. to Ps. XCIX, 4) you will find, מי שהוא עז וכ' he who is powerful does not care to abide by the law; Midr. Till. to Ps. l. c. ed. Bub. עז (corr. acc.). Ab. V, 20 הוי עז כנמר וכ' be strong (energetic) like a tiger ... to do the will of thy Father in heaven; a. fr.—עז פנים *insolent, impudent.* Ab. l. c.; a. e.—*Fem.* עַזָּה. Neg. I, 1, a. fr., v. בַּהֶרֶת. Ker. 6a כדי שתהא ע' that it may have a pungent flavor.—*Pl.* עַזִּים, עַזִּין; עֲזוּזִים. Bets. 25b מפני מה ... מפני שהם ע' why was the Law given to Israel? Because they are impetuous (and the Law was to discipline them). Ib. שלשה ע' הן וכ' three (creatures) are of a vehement temper, Israel among the nations, the dog among the beasts &c.; a. fr.—Sabb. 30b; Ber. 16b עַזֵּי פנים insolent people, v. עַזּוּת. Taan. 7b; a. e.

עֹז, v. עוֹז.

עֵז c. (b. h.; עָזַז) *goat.* Bets. 25b אם עז וכ' (among the aggressive creatures, v. עַז) also the goat among the small cattle. Bekh. III, 1 עז בת שנתה וכ' that born of a goat in her first year belongs surely to the priest (as first-born); a. fr.—*Pl.* עִזִּים. Ḥull. 113b; a. fr.—V. עִזָּה.

עִזָּא, עִזּוֹ ch., v. עִיז.

עֲזָא, v. עֲזָזָא.

עֲזַאי pr. n. m. *'Azzai*; שמעון בן ע', or בן ע' (*Simon*) *Ben Azzai*, a Tannai, disciple and colleague of R. *'Ăḳiba*. Y. Shek. III, beg. 47b; Y. B. Bath. IX, end, 17b; Bab. ib. 158b, a. e., v. חֲבֵר. Ab. IV, 2. Tosef. Maas. Sh. II, 5. Sot. IX, 15. Yeb. 63b; a. fr.—V. Fr. Darkhé, p. 135 sq.

עֲזָאֵל pr. n. *'Ăzael*, name of a fallen angel. Targ. Y. Gen. VI, 4 עזיאל.—Yoma 67b, a. e., v. עֲזָזָא II.

עֲזָאזֵל m. (b. h.) *Azazel*, (*Fort,*), *a rough and rocky mountain.* Yoma 67b קשה שבהרים ע' Az. means the hardest of the mountains. Ib. ע' עז וקשה, v. עַז; a. e.

עָזַב (b. h.) [*to cut off,*] 1) *to relieve an animal broken down under its load* (v. פָּרַק), *help to unload.* Mekh. Mishp. s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 5) זכרים שאתה חדל ופעמים שאתה עוזב at times you may abstain, at times you must help. Ib. פריקה מנין ת"ל עָזוֹב וכ' whence do we derive the duty of unloading? It says (Ex. l. c.), thou must release with him; B. Mets. 32a. Tanḥ. Mishp. 1 עָזוֹב קימעה מכאן וכ' loosen (the load) here a little, raise there &c.—2) *to leave, abandon.* Sot. 12a; Ex. R. s. 1 (ref. to עזובה, I Chr. II, 18) עזובה ... שהכל עָזְבוּהָ Azubah is Miriam ... for all (young men) left her alone (ignored her on account of her sickliness). Midr. Till. to Ps. X וציון אמרה עֲזָבַנִי וכ' and Zion said, he has forsaken and forgotten me. Ib. to Ps. XCII מי שמודה ... ועוזב וכ' he who confesses his sins and forsakes (them, Prov. XXVIII, 13); a. fr.

Hif. הֶעֱזִיב *to untie, release; to effect a divorce.* Gitt. 32b גט זה ... לא יַעֲזִיב this letter shall have no effect, shall not untie, shall not release, contrad. to אינו מַעֲזִיב does not release, v. יָעַל.

Pi. עִיזֵּב *to make worth abandoning, make abominable.* Yalk. Hos. 527 (ref. to Is. I, 4) אל תקרי עזבו אלא עִיזְּבוּ read not, 'they have forsaken', but, 'they have made (me) worth abandoning (caused me to be cruel); Tanh. B'huck. 2

Digitized by Google

עזבני אזתי (read עיזבו אויתי). Pesik. R. s. 31 (ref. to עזבני, Is. XLIX, 14) עֵירְבְנִי he has made me contemptible.

Nif. נֶעֱזַב *to be forsaken.* Lev. R. s. 35 (ref. to Ps. XXXVII, 25) כ׳ מיראתו וכ׳ forsaken of his fear of the Lord.

Hithpa. הִתְעַזַּב *to be abandoned, neglected, hated.* Gen. R. s. 45 הִתְעַזָּבָה, v. עָזַר; Cant. R. to II, 14 ומתעזבת, ed. Wil. מתעבת (corr. acc., or read: מִתְעַזָּבָה, v. עָזַב). Pesik. R. l. c. ומתעזבות בפניהם ... ותהי and they became abominable and hateful in their sight.

עֲזַב ch. same, *to forsake.*—Part. pass. עָזִיב. Y. Kidd. I, 61ᵃ מצורע ע׳ 'leper' (II Sam. III, 29) means abandoned (lonely).—V. שְׁזִיב.

עַזְגַּד, עַ׳ m.=אִרְזַגַּד. Targ. Y. Gen. XXXI, 4 (some ed. אַ׳). Ib. XLIX, 21. Targ. Y. Num. XIII, 4, sq., a. e.—*Pl.* עַזְגַּדִּין, עִזְגַּדַּיָּא, עַ׳. Ib. XXI, 21. Targ. Y. Gen. XXXII, 7 (ed. Vien. אַ׳); a. e.

עַזָּה I f., v. עַז.

עַזָּה II (b. h.) pr. n. pl. *Gaza*, one of the chief cities of the Philistines. Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ top ירד ע׳; Bab. ib. 11ᵇ, v. עַסְלַי. Tosef. Neg. VI, 1; Snh. 71ᵃ תחום ע׳ the district of Gaza. Num. R. s. 9, a. e., v. קִילְקוֹל; Tosef. Sot. III, 15 עַזָּתָה.

עִזָּה, v. עִזָּתָה.

עַזָּה, v. עַזָּתָה.

עֲזוּבָה (b. h.) pr. n. f. *Azubah.* Sot. 12ᵃ, a. e., v. עָזַב.—[Ned. 22ᵃ Ar., v. עֲזִירָה].

עָזוּז m. (b. h.; עָזַז) *majestic.* Ber. 33ᵇ; Midr. Till. to Ps. XIX.

עַזּוּת f. (v. עַז) 1) with פנים or מצח, *insolence, effrontery.* Kidd. 70ᵇ כל כהן שיש לו ע׳ פ׳ וכ׳ (not בו) any priest that is insolent is surely one of them (the slaves of Pashḥur). Ib. אם ראית כהן בע׳ מ׳ וכ׳ if thou seest an insolent priest, do not criticise him, for it is said (Hos. IV, 4) &c. Sabb. 30ᵇ; Ber. 16ᵇ שיצילנו מעזי פנים ומע׳ פ׳ save us from contact with insolent men and from being insolent; (Rashi: from giving reason for the imputation of spurious descent, a sign of which is insolence). Taan. 7ᵇ כל אדם שיש לו ע׳ פ׳ (Ms. M. עזות only), v. supra. Kidd. 49ᵇ עשרה קבים ע׳ וכ׳ ten measures of insolence have come down into the world, nine of them Meshan took &c.; a. e.—2) *harshness.* Deut. R. s. 2 ענה אותו ע׳ gave him a harsh answer.

עָזַז (b. h.; cmp. חזז, s. v. חָזְזִית) [*to sting, be pointed, flinty;*] *to be hard, strong*, v. עַז.

Hif. הֶחֱזִיז 1) (of color) *to be bright, intense.* Sifra Thazr., Neg., Par. 2, ch. II, v. הֶחָזַז.—2) ד׳ פנים *to set one's face against; to dare, be insolent.* B. Bath. 131ᵃ פני יהחזיזו, v. יָלַהּ. Ber. 62ᵃ עד כאן חזזת פניך ברבך hast thou dared so much against thy teacher (as to enter into his private rooms)? Zeb. 102ᵃ חזיו פניך בו *defy him.*—3) *to strengthen, encourage.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 7 תעזיזו לבבכם (or תְּעַזְּזוּ, fr. עזז) strengthen your hearts, take courage.

Hithpa. הִתְעַזְּזוּ *to become strong; to be daring, defiant.* Midr. Till. to IX, 20 (ref. to עֹז, ib.) אל יתעזזון במלכותן ואל יתעזזון בשלותן let them not be defiant on account of their royal power, or on account of their prosperity; (ed. Bub., Chald. אל יתע׳ במלכותהון ובלישנהון let them not be daring with their power or their tongues); Yalk. Ps. 645.

עֲזַז ch., *Ithpa.* אִתְעַזַּז same, v. preced.

עֲזָזֵל m. ch.=עֲזָאזֵל. Targ. O. Lev. XVI, 8; 10 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֲזָאזַל).

עַזָּח, עַזָּן, עֲזָחָא, v. עַזָּזָא.

עַזְנָדָה, עַזְנָדָא, v. עַזְגַּדָּה.

עֲזִיבָה f. (עָזַב) 1) *abandoning, giving up, renouncing* (in favor of the poor, Lev. XIX, 10). Ḥull. 131ᵇ ... וכולן מ״ם ע׳ כחיב בהו and from all of them the owner must not derive the benefit of putting a person under obligation (v. טוֹבָה), because 'abandoning' (עזב) is written about them (Lev. l. c.). Y. Peah IV, end, 19ᵃ שהן בע׳ they must be abandoned. Ib. V, beg. 19ᵇ (ref. to תעזב אתם, Lev. l. c.) יש לך ע׳ אחרת כזו (it intimates that) there is another abandonment like this (renouncing one's property in favor of the poor, v. הֶפְקֵר). Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. מעשר עני ניתן בזכירת ואלו בע׳ the tithe of the poor is given to the poor by way of a transfer (to a certain person), but these (gifts) are abandoned (the owner having no right of disposal).—2) *forsaking.* Lam. R. to V, 20 ... ארבעה דברים מארסה וגעילה ע׳ ושכיחה Jeremiah used four expressions: rejection, loathing, forsaking, and forgetting. Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 15) אין ע׳ אלא פרנסה forsaking refers to sustenance (with ref. to Ps. XXXVII, 25); Lev. R. s. 35; a. e.—3) *shunning, unworthiness.* Ned. 22ᵃ (in Chald. dict.) מלין דע׳ things which must be shunned (indecencies); (Ar. מלין דעזיבה things worthy of an abandoned woman).

עַזְיָא I m., עַזְיָן f. (עָזַז) *strong, intense.* Snh. 7ᵃ, v. סַמְסַיְרָא.—*Pl.* עַזְיִין, עַזִּי; constr. עָזְיֵי. Targ. Is. VII, 18.

עִזְיָא II f. (preced.) *sting, insult.* Targ. Prov. XV, 1 (h. text עֶצֶב).

עֲזִיזוּתָא f. (preced.) *hardihood*; עֲזִיזוּת לבא *obduracy.* Lam. R. to III, 65 (expl. מגנת לב ib.).

עֲזִיל, v. עָזַל.

עֲזִיל m. (עָזַל) *yarn, web.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ דיזבון ליה ע׳ קמץ מן וכ׳ that he should buy him some small web at the fair of the Saturnalia of Beshan. Y. B. Mets. II, beg. 8ᵇ, v. מִקְטוֹרָא.

עֲזִיקָה, v. עֲזָקָה.

עֲזִיל, עָזַל (v. אָזַל II, a. זול II) *to wind* the yarn; *to spin.* Targ. Ex. XXXV, 25 (O. ed. Vien. מְעַזְּלָא *Pa.*). Targ. II Chr. IX, 15; a. e.—Part. pass. עָזִיל, עָזִיל. Targ. Ex. l. c. (Ms. מְעַזְיָל, read: מְעַזַּל, part. pass. *Pa.*). Targ. Y. Deut. XXII, 11.—Koh. R. to VII, 9, v. מַעֲזִילָא.

Digitized by Google

עִזְלָא, עִי׳ m. (preced.) *web.* Targ. Ps. LVII, 3.—V. אִרְזְלָא.

עֲזַם, v. חֲזַם.

עֲזַק (b. h. *Pi.*; cmp. חָזַק) [*to press,*] 1) *to break clods and level the ground; to break ground; to till.* Men. 85ᵇ חירת עוזק תחת זיתיו (cmp. בָּלַשׁ; Yalk. Deut. 962 עוסק; Yalk. Prov. 950 מוסק) was hacking and levelling the ground under his olive trees. Ohol. XVIII, 5 חעזק בית הפרס he who breaks a field suspected of containing human bones (v. פָּרַס). Tosef. ib. XVII, 9 עֲזָקוֹ אין לך בדיקה וכ׳ if he broke the ground, there is no better way of examining than this. Y. R. Hash. II, 58ᵃ top (ref. to בית ריזוק, v. רֵיזוּק) ששם היו עוזקין את תולכת for there they cultivated (levelled) the law; a. e.—2) *to hold fast.* Ḥull. 94ᵃ עזק אחת בפיו וכ׳ holding one piece in his mouth and two in his hands.

עֲזָק m. (preced.) 1) *compress,* v. עֲדָק II.—2) v. עֲזָקָה.

עִזְקָא, עִי׳ I m. (preced. wds.) *fetter, handcuff.*—*Pl.* עִזְקָיָא, עִי׳. Targ. Jer XL, 1 (h. text אזקים).

עִזְקָא, עִיז׳, עִזְקָתָא II m., עִיז׳, עִזְקָתָא f. (preced.; cmp. חִיזְקָא) *clasp, ring, signet-ring.* Targ. Ex. XXVIII, 11 (O. ed. Vien. עִזְקָן *pl.*). Targ. O. Gen. XXXVIII, 18; a. fr.—Gitt. 68ᵃ ע׳ דחקיק עלה שם a ring on which the divine name was engraven; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ top חד ע׳ צור a ring on which was a figure (Bub. ib. 43ᵃ טבעת ועליה צורת דרקון כעזקתא סומקתא, read: כטַרְקָתָא.]—Trnsf. (v. טַבַּעַת) *anus, end of the rectum.* Koh. R., to VII, 19; Yalk. ib. 976.—*Pl.* עִזְקָיָא, עִיז׳, עִזְקָתָא, עִזְקָן; עִי׳. Targ. Ex. XXV, 12; 14; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. וטבעת Num. XXXI, 50).

עֲזִיקָה, עֲזוּקָה f. (עֲזַק 1) *a newly broken field.* Tosef. Dem. V, 2 (a gentile vender praising his goods) חם פירות ע׳ ed. Zuck. (oth. ed. עֲזָק) they are fruits of a new land (in which case they would be forbidden as Orlah); Yeb. 122ᵃ.

עִזְקָתָא, v. עִזְקָא II.

עֲזַר (b. h.; cmp. אזר a. גדר) [*to surround,*] *to help, protect.* Yalk. Num. 759 (play on אל אלעזר, Num. XIX, 3) אל אל עוזר (give her, i. e. Rome, over) to the helping God (omitted in Pesik. Par., p. 41ᵃ; Pesik. R. s. 14). Yeb. 63ᵃ (ref. to Gen. II, 20) זכה עוזרתו וכ׳ if he deserves well, she is a help to him &c., v. next w.—Midr. Till. to Ps. CXXI אתם יודעים מי עוזר אתכם עושה וכ׳ do you know who is your helper? The maker of heaven and earth. Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 2 שבשבילו רדפתי מלכים (דמשק אליעזר עד דמשק וַיַּעֲזְרֵנִי תאל for his (Lot's) sake I pursued the kings as far as Damascus, and God helped me; a. e.

עֵזֶר m. (b. h.; preced.) *help*; trnsf. (after Gen. II, 20) *helpmate.* Pirké d'R. El. ch. XII ועשאה ע׳ וכ׳ (not ויעשהו) and he made her a help and placed her opposite him. Ib. משבנה לו ע׳ אשה when he had built for him a helpmate named *ishshah.* Ib. אם זכה תהיה לו ע׳ וכ׳ if he deserves well, she will be to him a help, if not, an opposition; Gen. R. s. 17, a. e., v. נֶגֶד. Yalk. Gen. 62 לאדם ולעזרתו for Adam and his wife; Pirké d'R. El. ch. XX. Ib. ch. XXI אדם ועזרו (corr. acc.); a. e.

עֶזְרָא (b. h.) pr. n. m. *Ezra,* 1) the priest and scribe. Succ. 20ᵃ כשנשתכחת ... עלה ע׳ מבבל וייסדה when the Law was forgotten in Israel, Ezra came from Babylonia and re-established it. Ber. 27ᵇ; Men. 53ᵃ עשירי לע׳ a descendant of Ezra in the tenth generation. Meg. 15ᵃ מלאכי זה ע׳ Malachi is Ezra; a. v. fr.—(ספר) ע׳ the Book of Ezra (and Nehemiah). B. Bath. 14ᵇ.—[M. Kat. III, 4 (18ᵇ) ספר ע׳, v. עֶזְרָה.]—2) name of several Amoraim. Men. l. c.—Y. Erub. II, beg. 19ᵈ. Y. Taan. IV, 68ᶜ top עֶזְרָה; a. fr.

עֶזְרָד, v. שִׁזְרָד.

עֶזְרָה I pr. n. m., v. עֶזְרָא.

עֶזְרָה II f. (b. h.; עֵזֶר) *help.* Taan. III, 7 (19ᵃ) לע׳ ולא לצעקה (you may blow the alarm on the Sabbath to summon people) for help, but not for prayer. Kidd. 6ᵃ עֶזְרָתִי מהו (if one says to a woman) 'be my help', how is it (is she betrothed)?, v. עֵזֶר.

עֶזְרָה f. (b. h.; עָזַר; cmp. גְּזֵרָה) *enclosure,* esp. *Temple court.* Midd. I, 4 שבעה שערים היו בע׳ the Temple court had seven gates. Ib. II, 5 עזרת הנשים the women's compartment in the Temple court; עזרת ישראל the men's compartment (for non-priests). Ib. 6 כל חצ׳ וכ׳ the whole 'Ăzarah was one hundred and seventy five cubits long &c.; a. v. fr.—ספר ח׳ the copy of the Torah used in the Temple court. M. Kat. III, 4 (18ᵇ) ספר הת׳ (Var. עזרא the copy deposited by Ezra). B. Bath. 14ᵇ top. Kel. XV, 6; a. fr.

עֲזַרְיָה (b. h.) pr. n. m. *Azariah,* 1) A. ben Oded, the prophet. Lev. R. s. 19.—2) one of the Jewish exiles at the Babylonian court, v. חֲנַנְיָא. Sabb. 67ᵃ; a. v. fr.—3) brother of Simon. Zeb. I, 2 שמעון אחי ע׳; Toh. VIII, 7.—Lev. R. s. 25 עוסק בפרקמטיא ונותן וכ׳ A. was engaged in trade, and supported his brother Simon. Sot. 21ᵃ.—4) father of R. Elazar, v. אֶלְעָזָר.—5) name of several Amoraim. Y. Ber. I, 2ᵈ top. Y. Sabb. VII, 9ᵇ (prob. identical with R. Ezra). Lev. R. s. 10, beg. Pesik. R. s. 14; Pesik. Par., p. 39ᵃ.—Pesik. R. s. 16 ר׳ ע׳ דכפר חטיחיה; Pesik. Eth. Korb., p. 61ᵃ; Lev. R. s. 7; a. fr.

עֲזַרְתָּא f. = h. עֲזָרָה, *court.* Targ. Is. X, 32 (ed. Wil. עֶזְרָתָא, *pl.*). Targ. I Sam. III, 3 עֶזְרַת constr.; a. e.—*Pl.* עֶזְרָתָא. Targ. Is. I, 12 עֶזְרָתִי (not תִּי . . .).

עַזָּת* pr. n. m. (?) *'Azzath.* Snh. 19ᵃ Yoḥăsin (ed. עוז; Ms. M. אילת; Ms. F. עזה; Ms. K. עוא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

עַזָּתָה, v. עַזָּה II.

עִיט, עִיר m. ch. (= b. h. עֵט; עטט, cmp. חטט) *style, pencil.* Targ. Jer. XVII, 1.

עֲטָא, v. עֲטָה.

Digitized by Google

עָטָא, עָטָה, v. עטי.

עָטוֹף, *pl.* עֲטוּפִין, v. עָטַף.

עָטוּף, עִמּוּר, עִמּוּשׁ, v. sub. עִמּוּשׁ.

עֲטוּשָׁאָה, עֲטוּשָׁרָא m. *of 'Aṭṭush*, surname of one R. Yitsḥak. Y. Sot. III, beg. 18c. Y. Peah VIII, 20d bot. (ed. Krot. עטיש). Y. M. Kat. III, 82b top; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 106b.

עָטַח, עָטָה (b. h.) *to wrap up; to cover one's self.* Cant. R. to I, 7 וע' את בגדו וכ' and rolled up his cloak and went off. Ib. כאבל הזה שדוא עוֹטֶה על שפמו וכ' like the mourner that wraps himself up to his lip and weeps. Ned. 49b ברוך שעטני מעיל blessed be he who wrapped me in a cloak; a. e.

עָטָא, עָטַי ch. same. Targ. Ps. CIX, 29 Ms. (ed. ויעטפ).

עָטִי m. (עטה *to press on*; cmp. יצה, יצע; v. I Sam. XV, 19) *urging, instigation.* Sabb. 55b בת מי שמת בעָטְיוֹ של נחש the daughter of him who died (for the sin committed) through the instigation of the serpent, i. e. for no sin of his own; B. Bath. 17a (cmp. Targ. Ruth IV, 22). Ib. ארבעה מתו בעטיד של נחש four persons died through no sin of their own.—V. עֲטָא.

עָטִילָא, v. עַטְלָא.

עָטִינִין, עֲטִינִים m. pl. (עָטַן) *packed olives*, beginning to drip. Y. M. Kat. II, beg. 81a מתניתן בע' the Mishnah (II, 1) speaks of packed olives, opp. גרגרים loose berries.

עַטְנִין, עַטִינִין m. pl. (transpos. of נטע), v. אַטִינִין.

עָטִיף m. (עָטַף II) *wrap, cloak.*—*Pl.* עָטִיפִין. Y. Peah VII, 21b top (ed. Krot. עֲטוּפִין); Ruth R. to III, 3 עָטוּפִים (some ed. עָטָפִין).

עָטִיפָא, עֲטִיפָא *bosom, lap*, v. עִיטָפָא.

עֲטִיפָה I f. (עָטַף I) *fainting, exhaustion.* Midr. Till. to Ps. CII, 1 ed. Bub. (ref. to עֲטָפִים, Gen. XXX, 42) אותם שקנה בעֲטִיפָה תפלה those he obtained by exhaustion in prayer. Ib. אין ע' אלא תפלה, v. עָטַף I.

עֲטִיפָה II f. (עָטַף) 1) *wrapping one's self up* in mourning. M. Kat. 24a כל ע' שאינה כעֲטִיפָה וכ' a covering which is not like the covering of the Ishmaelites (up to the lip) is not a mourner's covering.—2) *putting on a cloak, upper garment.* Y. Peah VIII, 21b top כעֲטִיפָתֵנוּ בחול וכ' as we dress on week days, so do we on the Sabbath (we have no change of cloaks); Ruth R. to III, 3. Gen. R. s. 11, beg. ברכו בע' he blessed it (the Sabbath) with the distinction of a special cloak; Yalk. ib. 16. Gen. R. s. 82 שינו עֲטִיפָתָן וכ' changed their (Jewish) cloaks in days of persecution; Yalk. ib. 136; Yalk. Is. 263. Cant. R. to V, 9 מלך בשר ודם מעֲטִיפָתוֹ ניכר a human king is distinguished by his cloak. Treat. Der. Er. Zuta ch. V ובעטיפתן ... בארבעה by four things are scholars recognized ... by their cloaks; a. e.

עָטִיר m. (עָטַר III) *smoking.* Targ. Y. II Ex. XX, 15.

עָטִיר, v. עָטַר.

עָטִישׁ, v. עָטַשׁ.

עֲטִישָׁה f. (b. h. *pl.*; עָטַשׁ) *sneezing.* Pirké d'R. El. ch. LII חייב אדם לומר בעֲטִישָׁתוֹ חיים on sneezing man must say, Life! (ref. to Job XLI, 10), v. עָטַשׁ.

עֲטִישָׁיָא, v. עֲטוּשָׁאָה.

עָטִיתָא, v. עִיטָא.

עָטַל pr. n. m. *'Aṭal.* Esth. R. to I, 5 חנינא בר ע' (Y. Yeb. VI, 7c bot. בר עגול).

עַטְלָא m. = h. עָצֵל, *lazy, laggard.* Targ. Prov. X, 26. Ib. XXII, 13 (Ms. עַטִילָא); a. fr.—*Pl.* עַטְלַי. Ib. XV, 19.

עַטְלוּזָא, v. עַטְלֵיז.

עַטְלוּתָא f. (preced. art.) *idleness, laziness.* Targ. Prov. XIX, 15.

עַטְלִין m. = אַטְלַיז, *bazaar, fair.* Ab. Zar. 11b עַטְלִיזָהּ שֶׁל עזה Ar. (ed. עטלוזא, עטלוזה; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) the bazaar of Gaza (outside of the town).

עַטְלֵיפָא, v. עֲטַלֵּפָא.

עַטַלֵּף m. (b. h.; supposed to be comp. of עטל a. עוף, v. Ges. Thes., a. Ges. H. Dict.10 s. v.) *bat.* Snh. 98b אמר לו תרנגול לע' וכ' the cock said to the bat, I look out for the light, because the light is mine (I see it), but &c. Bekh. 7b, v. לָקַט. B. Kam. 16a, v. עֲרָפַד.

עֲטַלֵּפָא, עַטַלֵּי ch. same. Targ. O. Lev. XI, 19; Deut. XIV, 18.

עִיטְ, עִטְמָא, עִטָּם m. = אִטְמָא, *flank.* Targ. II Esth. I, 2 עִיטְמֵיהּ ed. Lag. (oth. ed. אירטמיה).—Y. Meg. I, 70d חד ע' (not חדא) one flank; (Bab. ib. 7a bot. אטמא דיגלא).

עָטַן (cmp. טנן; v. Targ. Job XXI, 24 for עטיניו, a. meanings of Arab. *'aṭana*) [*to moisten, cause dripping,*] *to pack olives in a vat* preparatory to crushing. Men. VIII, 4 (86a) חזרת השלישי עוֹטְנוֹ בתוך תביות וכ' (Ms. M. בבית, Bab. ed. בביות חבד) the third crop of olives (which are hard) he packs in the house, until they begin to rot &c. Tosef. Toh. X, 4 חעוֹטֵן זיחזר בין שני בדין (R. S. to Toh. IX, 3 ... בשני בתים) if a man divides his olives and packs them in two separate pits (houses); a. fr.—Part. pass. עָטוּן; *pl.* עָטוּנִים, עָטִינִין. Y. Dem. VI, 25c bot. דרך ... לאכול זיחזרן ע' ע"י מילח (strike out אלא) it is customary for people for some cause to use their packed olives for eating.—V. עָטִינִים.

עִטְנִין, v. עַטִינִין.

עִטְעֲמָה, v. מַטְעֲמָה.

עָטַף I (b. h.; cmp. עדף, a. meanings of Arab. *'aṭafa*, a. *'aṭaba*) *to be lax, hang down;* trnsf. *to droop, faint;*

Digitized by Google

to lag behind, be slow. Midr. Till. to Ps. LXI, 3 עד היכן עד שיעטוף ... (ed. Bub. עד שיע' לבו) how long must a man remain in prayer? Until he (his heart) is faint. Ib. to Ps. LXXIII, 6 ואין יעטוף אלא לשון לידה ed. Bub. (oth. ed. אלא ילוד) *ya'ăṭof* (ib.) has the meaning of (drooping) giving birth (by homiletical ref. to Gen. XXX, 42). Ib. to Ps. CII, 1 ואין יעטוף אלא תפלה *ya'ăṭof* (ib.) means (exhaustion from) prayer (differ. in ed. Bub., v. עָטְפָה I. Gen. R. s. 24 (ref. to Is. LVII, 16) מתוּ יעטוף משלהי לירה what does *ya'ăṭof* mean? It (the wind) becomes wearied; Yalk. Kings 219; Y. Ber. IX, 13^{d} top; a. e.

Hithpa. הִתְעַטֵּף, *Nithpa.* נִתְעַטֵּף: *to faint.* Tanḥ. Hăaz. 8 נתע' רוח האב his father's spirit fainted.

עָטַף II (b. h.; v. preced.) [*to let hang over,*] *to wrap one's self up, to put on an upper garment.* Y. Ned. III, 38^{a} bot. לַעֲטוֹף טלִיתוֹ וכ' ... עתיד wicked Esau (Rome) shall put on his cloak (for prayer, v. טַלִּית) and sit down among the righteous &c.—Part. pass. עָטוּף; *pl.* עֲטוּפִים, עֲטוּפִין. Num. R. s. 20 נראין ע' לשלום they appeared cloaked for peace, opp. מזויינין למלחמה in armor for war. Y. Ab. Zar. I, 40^{a} bot. ע' וישבין wrapped (in the judge's cloak) and seated.

Hi'hpa. הִתְעַטֵּף, *Ni'hpa.* נִתְעַטֵּף same. Sabb. 10^{a} משהתעטפו הדיינין when the judges put their cloaks on. Ib. 31^{a} ע' ויצא וכ' he (Hillel) wrapped himself up and came out to meet him. Keth 66^{b} נתעטפה בשערה she covered herself with her hair. Ber. 16^{b} ותתעטף בחסידותיך clothe thyself in thy kindness; a. fr.

עָטַף I ch. same. Targ. Jer. XLIII, 12 וְעָטַף Bxt. (ed. וירוקין). Targ. Ps. LXXXIV, 7 (Ms. *Pa.*). Ib. CIX, 29, v. עָטַר.—Part. pass. עָטִיף, עָטִיר; *pl.* עֲטִירִין, עֲטִירָן. Targ. I Sam. XXVIII, 14. Targ. II Esth. I, 3.—M. Kat. 28^{b} (in a funeral dirge) עטופו וכסו טורי וכ' wrap and cover yourselves (in festive garments), ye mountains, for he (the deceased) is &c.

Pa. עַטֵּף *to put on, cover.* Targ. Is. LXI, 10. Targ. Ps. LXXXIX, 46 עַטִּירֵיתָ (ed. Wil. עַטַּף *Pe.*). Ib. LXXXIV, 7 (v. supra); a. e.—Part. pass. מְעַטַּף. Targ. Y. Lev. XIII, 45 (ed. Vien. מְעַטָּף).

Ithpa. אִתְעַטַּף, אִיתְעַטַּף *to cover one's self.* Targ. O. Lev. l. c. Targ. Y. I Gen. XXIV, 65. Ib. XXXVIII, 14 (ed. Vien. אַתְעַטַּף *Af.*, incorr.). Targ. Ps. CIV, 2; a. fr.—Sabb. 10^{a} לביש ומחכסי ומיתעטף וכ' dressed and put an upper garment on and covered his head with it and prayed. Ib. 119^{a} מיתעטף וקאי וכ' (Rashi מתע') was wrapped (in his festive cloak) and stood (ready to receive the Sabbath); B. Kam. 32^{b} top; a. fr.

*עָטַף II (cmp. נטף) *to float.* Succ. 53^{a}, v. infra.

Pa. עַטֵּף *to cause to float; to drown.* Ib. ועטפוך יעטפוך Ms. M. (ed. ואטיפת אטפוך וכ'), v. טפף.

עָטָף; *pl.* עֲטָפִין, v. עֲטִיף.

עַטְפָא, עַטָּפָא, v. עִיטְפָא.

עָטַר (b. h.; cmp. חטר) [*to cut off, surround,*] *to wreathe, adorn.*—Part. pass. עָטוּר. Pesik. R. s. 9, beg. כוס ... שירתא מודדת ושירתא ע' וכ' the goblet of benediction must be cleansed (shining), wreathed and full; Y. Ber. VII, end, 11^{d} מלא ע' ומודדת (not עישור), v. infra.

Pi. עִיטֵּר 1) same. Ber. 51^{a} ר' ר' מְעַטְּרוּהוּ בתלמידים R. J. wreathed it (the goblet of benediction) by placing scholars around it (v. supra). Bicc. III, 9 מְעַטְּרִין את וכ' the first fruits must be decorated with plants not belonging to the seven kinds of fruits. Y. ib. 65^{c} דורה מְעַטְּרָן תאנים decorated them with figs. Y. Taan. IV, 68^{b} bot. Bets. 5^{a} כדי לעַטֵּר שוקי וכ' in order to have the markets of Jerusalem decorated with fruits; a. fr.—Part. pass. מְעוּטָּר; f. מְעוּטָּרֶת; *pl.* מְעוּטָּרִים, מְעוּטָּרִין; מְעוּטָּרוֹת. Ab. Zar. I, 4 (12^{b}) חניות מע' wreathed shops (in honor of the deity of the bazaar). Y. ib. I, 39^{d} במה מע' wherewith are they wreathed (in order to be recognized as dedicated to a deity)?; a. e.—2) *to crown, offer a crown.* Tanḥ. Vaëra 5 ודיו ... ומְעַטְּרִין אותו and all the chiefs came and crowned him (Pharaoh); Ex. R. s. 5 משעטרוהו אותו (*Hif.*). Ib. after they had crowned him. Ib. s. 42 לעַטֵּר למלך ... מדינה a country that sent a delegate to offer the king a crown (of fealty); a. fr.

Hithpa. הִתְעַטֵּר, *Nithpa.* נִתְעַטֵּר 1) *to be surrounded, protected, saved.* Tanḥ. Tol'doth 4 (ref. to Prov. XVII, 6) הצדיקים מִתְעַטְּרִין בבני בניהם ובניהם מתעטרין באבותם the righteous are saved for the sake of their grandchildren, and their children for the sake of their fathers; אברהם נתע' בזכות וכ' Abraham was saved (from the furnace) for the sake of Jacob &c. Ib. יצחק נתע' וכ' Isaac was protected through Abraham, and Abraham through Isaac. Gen. R. s. 47, beg. (ref. to Prov. XII, 4, as applied to Sarah) בעלה נתע' בה ודיא לא נִתְעַטְּרָה בבעלה her husband was protected through her, but she was not protected through him; a. e.—2) *to be crowned, adorned, distinguished.* Y. Snh. II, 20^{b} top (ref. to I Chr. II, 24; 26) הוא ירחמאל קדמוי גוירה לִתְעַטֶּרֶת בה ... it is the Jerahmeel mentioned before, only that he married a gentile woman (named עטרה) to be ennobled through her; Ruth R. end. Y. Dem. II, 22^{c} bot. איתה עטרה ... לתתעטר בה the Lord has left to him this crown to be crowned with it (this distinction to become renowned by it), v. בָּרַר; a. e.

עֲטַר I same. Targ. Ps. LXXIII, 6 עֲטַרְתְּנוּן וכ' pride adoms them (some ed. עטרתהון, v. עֲטַרְתָּא).—*Part. pass.* עָטִיר *a) surrounded, guarded.* Gitt. 86^{a}, v. חֲרוּרִי (v., however, next w.).—*b) distinguished.* Y. Nidd. II, end, 50^{b} [read:] חמיתיה ע' מני dost thou see him (Rab)?—He is more distinguished than I am, i. e. let him decide.

Pa. עַטֵּר same, *to wreathe, decorate.* Targ. Y. I Deut. XXVI, 3. Targ. I Chr. II, 54. Targ. Y. I Gen. L, 26 עַטְּרִין they decorated his body. Targ. Y. Ex. III, 22 ותְעַטְּרִין על וכ' and put them as ornaments on your children.—Ber. 51^{a} מְעַטֵּר, v. נִטְלָא. Sot. 5^{a} ומְעַטְּרָא ליה וכ' and it (a little pride) adorns (or protects) man as the awn protects the ear.

Ithpa. אִתְעַטַּר *to be wreathed* (with flowers). Targ. Joel II, 22 (h. text רשאו).

עֲטַר II (v. preced.; cmp. עָלַל a. עָלִיל) *to be gone; to*

Digitized by Google

cease entirely. Targ. I Sam. IX, 7 עֲטַרוּ מִמַּנָּא (h. text אֹזֶל מִכְּלִי); (ed. Wil. עֲדַן עֲטַרוּ מִנַּנָּא, corr. acc.; v. עֲדַי I). Targ. I Kings XV, 14 (h. text סוּר); a. fr.—*Part. pass.* עֲטִיר *removed.* Gitt. 86ª Rashi (v. preced.).

Pa. עַטַּר *to abolish entirely.* Targ. II Chr. XXX, 14 (h. text חִסַּר). Targ. Y. Gen. XXXV, 2; a. fr.

עַטַּר III (preced. wds., cmp. קטר) [*to whirl around,*] *to smoke.* Targ. Y. II Ex. XIX, 18.—V. עֲטַר.

עִטְרָא, v. עִיטְרָא.

עֲטָרָה f. (b. h.; עָטַר) 1) *protection.* Gen. R. s. 63, beg. (ref. to Prov. XVII, 6) תּאֲבוֹת ע׳ לִבְנִים וּתְבוּנִים ע׳ וכ׳ the fathers are a protection to their children (who are saved for their parents' sake), and the children are a protection to their fathers; v. עָטַר *Hithpa.*—2) *wreath, crown, decoration.* Ex. R. s. 5 לֹא דַּיּוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁלֹחַ לִי ע׳ did (your God) not have sense enough to send me a crown? Y. Sot. IX, 24ᵇ bot. ע׳ שֶׁל זַיִת a wreath of olive leaves; Lam. R. to V, 16 עֲטָרַת זַיִת. Tosef. Sot. XV, 3 בְּטֵלָה עֲטָרַת חֲכָמִים שֶׁעֲטָרַת חֲכָמִים עֲתִידָה the crown (or protection) of the scholars ceased, for the crown of the scholars is their wealth (independence, Prov. XIV, 24); Sot. 49ᵇ בְּטְלוּ עֲטָרוֹת וכ׳. Y. Dem. II, 22ᶜ bot., v. עָטַר *Hithpa.*—Yoma 69ᵇ חֲזָרוּ לְיִשְׁנָהּ ע׳ they restored the crown (the praise of the Lord) to its original condition (by re-introducing the phrase הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא; Y. Ber. VII, 11ᶜ הַגְּדוּלָּה). Ned. 62ª; Ab. IV, 5 עֲתִידִין חֲקוּקִין ע׳ וכ׳, v. גָּדַל. Meg. 15ᵇ; Snh. 111ᵇ אֶל תִּכְעַס ע׳ וכ׳ the Lord, in the time to come, shall be a crown on the head of every righteous man (ref. to Is. XXVIII, 5); a. fr.—*Pl.* עֲטָרוֹת. Ab. Zar. IV, 2 ע׳ שֶׁל שִׁבֳּלִים wreaths of ears (used for idolatrous purposes); Y. ib. IV, 43ᵈ עֲטָרוֹת שִׁיבּוֹלִים. Ib. גִּדְּרוּ עַל ע׳ שֶׁל וֶרֶד rose garlands. Sot. IX, 14 אָסְרוּ ע׳ כַּלּוֹת; ע׳ חֲתָנִים they forbade bridegrooms' garlands; brides' crowns. Ib. 49ᵇ אֵיזֶהוּ ע׳ כַּלּוֹת עִיר וכ׳ what brides' crowns were forbidden? A golden representation of the city (of Jerusalem); a. fr.—Sabb. 87ᵇ אוֹתוֹ יוֹם נִטַּל עֲשָׂר ע׳ that day carried off ten distinctions.—3) *a) brickwork of an oven.* Kel. V, 3 עֲטֶרֶת כִּירָה, v. טִירָה.—*b) moulding, sill, cornice.*—*Pl.* as ab. Ohol. XIV, 1. Midd. III, 8.—*c) corona of the membrum virile.* Yeb. 55ᵇ, a. e., v. הַכְנָסָה.—*d) the ring around the teat* of a woman, as a symptom of puberty. Nidd. 47ª; 52ᵇ עַד שֶׁתַּקִּיף חִזְּ׳ until a ring is formed around &c.; Tosef. ib. VI, 4 מְשֻׁתְּקֵף הִזְּ׳ (not מְשֻׁקְּקֵף); ib. 5; a. e.

עֲטָרוֹת pr. n. pl. ע׳ דְּבוֹרָה *'Ăṭaroth Deborah.* Targ. Jud. IV, 5 (h. text תָּמֹר דְּבוֹרָה; cmp. תָּמַר a. עָטַר III).

עִטְרָן, עִיטְרָן m. (cmp. עָטַר III, a. Samaritan אִישְׂרָן, Gen. XXXVII, 25 for h. לֹט) *'iṭran, a sort of resin* used for lighting in place of oil. Sabb. II, 2 (24ᵇ). Ib. 26ª; Tosef. ib. II, 4. Y. ib. II, 4ᵈ ע׳ בֵּין כָּבַח בֵּין דָּלַק וכ׳ *'iṭran* smells badly whether extinguished or burning.

עִטְרָנָא, עִיטְרָנָא ch. same. Sabb. 20ᵇ ע׳ מִסּוֹלְתָא דִּזֵּיפְתָּא *'iṭrana* is the oily residue of pitch.

עִטְרָתָא f.=h. עֲטָרָה. Targ. Ps. LXXIII, 6, v. עָטַר I.

עָטַשׁ 1) *to sneeze;* 2) (euphem.) *to break wind.* Pirké d'R. El. ch. LII; Yalk. Job 927 לֹא נִמְצָא אָדָם עוֹטֵשׁ וְחוֹזֵר וכ׳ (up to Jacob's days) it had never occurred that a man sneezed and recovered from his sickness. Y'lamd. to Gen. XXVII, quot. in Ar. אָדָם עוֹטֵשׁ אוֹמֵר לוֹ וכ׳ when a person sneezes, one says to him, Good life!—Y. Ber. III, 6ᵈ bot.; a. fr.

Pi. עִיטֵּשׁ same. Ib. מִפְהֵק וּמְעַטֵּשׁ ... אֲנִי רָאִיתִי I saw him yawn and sneeze. Nidd. IX, 8 מִפְהֶקֶת וּמְעַטֶּשֶׁת she yawns and sneezes (or feels inflated; symptoms of approaching menstruation); a. fr.

Hithpa. הִתְעַטֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְעַטֵּשׁ same. Yalk. Job l. c. לְפִיכָךְ ... כְּשֶׁמִּתְעַטֵּשׁ therefore one must offer thanks when one sneezes. Ber. 24ª bot. Num. R. s. 9 תֹּאמַר מִתְעַטֶּשֶׁת וכ׳ she will feel inflated and languid. Y. Succ. V, 55ᵇ bot. הָיוּ מִתְעַטְּשׁוֹת מֵרֵיחַ וכ׳ used to sneeze on account of the smell of the frankincense (offered at the Temple); a. fr.

עֲטִישׁ, עֲטִישָׁה ch. same. Y. Ber. VI, 10ᵈ top אִדְּנָן דְּע׳ גּוֹ מֵיכְלָא וכ׳ he who sneezes at a meal must not say &c., v. זט. Y. Yoma III, 40ᵈ bot.; Koh. R. to III, 11.

עִיב (cmp. עָבָה) *to be thick, heavy.*

Pa. עִיֵּב *to press, seize;* trnsf. *to declare guilty, convict.* Lam. R. to II, 1 (expl. עִיֵּב, ib.) אֵירֵךְ ע׳ וכ׳ Ar. (ed. חִיֵּיב), v. חוּב ch.—V. עִיְּבָא, עַיְּבָא.

עִיבָא, עַיְבָא (עָבָא) m. (preced.)=h. עָב, *thickness, darkness, cloud.* Targ. Ex. XIX, 9 (Y. some ed. עִיבָא). Targ. Job XXX, 15 (ed. Lag. a. oth. עבא). Targ. Is. XLIV, 22; a. fr.—Ber. 59ª דְּאָתָא בְּע׳ Ms. M. (ed. דְּקָטַר, v. Rabb. D. S. a. l. note) when it (the morning) comes with a heavy cloud, opp. עֲנָנָא. Taan. 3ᵇ ע׳ דִּבְתַר מִיטְרָא כְּמִיטְרָא a covered sky after the rain as beneficial as the rain itself. Ib. 20ᵇ כָּל יוֹמָא דְּע׳ on every cloudy day (when heavy rains were threatening). Yoma 28ᵇ יוֹמָא דְּע׳ כּוּלֵּיהּ שִׁמְשָׁא on a cloudy day the sun is felt all over; a. fr.

עִיבָא, v. עַיְּבָא.

עִיבּוּד m. (עָבַד) *dressing hides, working in leather.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ bot., v. שְׁרָטָה. Bab. ib. 75ᵇ אֵין ע׳ בְּאוֹכְלִין the prohibition of dressing (by means of salting) does not apply to eatables (meat &c.); a. e.

עִבּוּר, עִיבּוּר m. (עָבַר) 1) *passing, crossing.*—עִבּוּר דְּרָכִים *cross-road;* trnsf. *crisis.* Ber. IV, 4 (in a short prayer prescribed for one passing an unsafe road) ... בְּכָל ע׳ דְּרָכִים יָבוֹאוּ לְפָנֶיךָ let their needs be before thee at every critical period, expl. ib. 29ᵇ עֶבְרָה כְּאִשָּׁה עִבּוּרָהּ וכ׳ ... אֲפִילּוּ even at a moment when thou art full of swelling anger at them, like a woman big with child &c.; (anoth. explan.) ... אֲפִילּוּ even at a moment when they trespass the words of the Law; Y. ib. IV, 8ᵇ top כָּל מָה שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר וכ׳ whatever the messenger of the congregation passing before the ark may ask of thee &c.—2) דִּין ע׳ *passing beyond justice* or *law, rigor, tyranny.* Ex. R. s. 30 דִּינוֹ שֶׁעִיבֵּר ע׳ the rigorous judgment which he passed on others.—3) (b. h. עִבּוּר) *growth,* esp. *grain, breadstuff.* Gen.

Digitized by Google

R. s. 94 (ref. to Gen. XLV, 23) בר ע' *bâr* means breadstuff. Keth. 112ª ממנה ע' וכ' from this field I have my breadstuff, from it my peas &c.—4) *pregnancy, conception.* Gen. R. s. 20 (ref. to Gen. III, 16) 'צבונך זה צער הע' 'thy pain' refers to the suffering attending upon conception, v. עִיהוּי; Erub. 100ᵇ 'ותרונך זה צער הע' 'and thy pregnancy' refers to &c.; Ab. d'R. N. ch. I. Gen. R. s. 51, end (play on עברתו, Jer. XLVIII, 30) מתחילת עיבורו וכ' from the time when Moab was first conceived. Ib. s. 38, end שנה לעיבורה של וכ' deduct one year for the pregnancy with Milkah &c. Ib. s. 45, beg. (expl. מכרה, Prov. XXXI, 10) עִיבּוּרָהּ her going with child (with allusion to מכרתיך, Ez. XVI, 3); a. fr.—5) *extension of city limits* for Sabbath movements, *outskirts.* Erub. V, 7 ... חטחון בעיבורה של עיר he who places his 'Erub within the outskirts of a city. Y. ib. 22ᵇ bot. מהו ליתן ע' לע' may an outskirt be added to an outskirt (to be considered part of the township)?; a. fr.—6) *intercalation*; ע' החודש *proclaiming the month just past one of thirty days*; ע' השנה *proclaiming a leap-year, inserting a second Adar.* Snh. I, 1 ע' החודש בשלשה the proclamation of a full month (i. e. the postponement of the New Moon Day) must take place in a court of three. Ib. 11ª ע' השנה שלשים יום the intercalated month consists of thirty days. Ib. 12ª כנגד חודש הע' corresponding to the thirteenth month. B. Mets. VIII, 8 יחלוקו את חודש הע' let them (the landlord and the tenant) divide the rent for the additional month; a. fr.—*Pl.* עִיבּוּרִין, עִיבּוּרִים, עִבּ'. R. Hash. 7ª ולע' ... באחד בניסן the first of Nisan is the New Year's Day for the months and for intercalations; expl. ib. לחפסקת ע' for interrupting the intercalation, i. e. after the month of Nisan has been proclaimed, no intercalation can take place for that year. Gen. R. s. 72 (expl. לעתים, I Chr. XII, 33) לע' 'for seasons' means for intercalations; a. fr.—Trnsf. *calculations of the time of redemption* (v. קֵץ); *epochs.* Cant. R. to II, 8 מדלג על החשבונות ועל הקיצים וע' the Lord skips over (human) calculations and (speculations on) ends and epochs; Pesik. R. s. 15; Yalk. Cant. 986. Lev. R. s. 19 אנו ... כמה קצים וכמה ע' we who have been separated from the house of our life and from the house of our holiness and glory these many days and years, these many terms and epochs; Yalk. ib. 571 כמה יובלות וכמה ע'.—7) ע' צורה (v. עָבַר *Pu.*) *disfiguration, decay.* Pes. 34ª, a. fr.

עִיבּוּר, עִיבּוּרָא, עִיבּוֹר ch. same, 1) (Targ. O. ed. Berl. a. oth. עִיב, without Dagesh) *grain, breadstuff.* Targ. Gen. XXVII, 28; 37 (h. text דָּגָן). Targ. Is. LXII, 8. Targ. Gen. XLI, 35, sq. (h. text אֹכֶל); a. fr.—Y. Dem. I, 22ª top עִיבּוּרָן our grain. Y. Ned. VII, 40ᶜ top דגנה מעבורה (perh. to be read מַעֲבוּרָה) by *d'ganah* we understand, of its (Palestine's) breadstuff (and not Egyptian beans), v. דְּגָנָא.—*Pl.* עִיבּוּרַיָּיא. [Targ. Y. Gen. XVIII, 3 ed. Amst., v. עִבּוֹרָא.]—Y. Dem. l. c. מהו ע' עבידין how are the crops?; Y. Taan. III, 66ᶜ top.—2) *pregnancy, conception.* Targ. Job III, 2 על ע' לילייא (not ולילייא). Targ. Y. Gen. XXV, 24.—Nidd. 40ª בחד ע' כגון וכ' two confinements of one pregnancy, as was the case with Judah and Hizkiah (who were born three months apart from one another).—*Pl.* עִיבּוּרֵי, עִבּ'. Ib. בתרי ע' two confinements of two conceptions (one being a miscarriage).—3) *intercalation, proclamation of a full month; proclamation of a leap-year.* Targ. I. Sam. XX, 27; 34 יום ע' ירחא תנינא the second New Moon Day which is observed in consequence of the proclamation of a full month. Targ. Esth. IX, 31; Targ. II Esth. IX, 29; a. e.—Y. Snh. I, 18ᶜ bot. ויצאל ... קמירה מירה לע' (not מניין) R. Jacob bar A. was before him admitted to the meeting for the proclamation of a leap-year; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; a. fr.

עִבִּי, עִבְּרָא, עִיבְּרָתָא, עִיבְּרָתָא f. (עבד) 1) *labor, work, trade, occupation.* Targ. Lev. XVI, 29. Targ. Ex. XXXI, 5; a. fr.—B. Mets. 91ª בעבידתיה טריד his attention is absorbed by his business. Y. Taan. IV, 69ᵇ bot. מיעבד עיבדתיה to follow his pursuit (as a washer). Y. Sabb. II, 4ᵈ top, v. עוֹבָדְתָּא; a. fr.—2) *beasts of labor*, v. עוֹבָדְתָּא.

עֵיבָל (b. h.) pr. n., הר ע' *Mount Ebal*, near Shechem. Sot. VII, 5; Tosef. ib. VIII, 9; 11; a. e.

עִיבַר I m. (עָבַר, אורחא ע') *traveller.* Targ. Job XXXI, 32 Ms. Var. (ed. אכסניי).—V. עִבּוֹרָא.

עִיבַר II, עִיבְרָא עֵבְרָא, עִבִּי m.=h. עֵבֶר, *border, bank, side.* Targ. Ez. XLVI, 19 (ed. Wil. עִבַּר; h. text הָאָחֹרָה). Ib. XL, 18 (ed. Wil. עִבְרָא). Targ. II Chr. XXIII, 10. Targ. O. Gen. L, 10; (Y. ed. Amst. עִבְרָא); a. fr.—B. Bath. 40ᵇ בעיבר ימינה on the right bank. Ib. 91ª ע' זעירא דכותי זהו וכ' the small side of Kuthi is Ur Kasdim; [comment.: *'Ibra Z'era*, pr. n. pl.]; a. e.—*Pl.* עִיבְרַיָּא, עִבְּ'. Targ. O. Ex. XXXII, 15. Targ. Jer. XLIX, 32; a. e.

עִגָּל, עִיגּוּל m. (עָגַל) 1) *circle.* Succ. 8ª כמה מרובע יותר על הע' by how much is a square larger than a tangent circle within it? One fourth; Ohol. XII, 6. Naz. 8ᵇ בית ע' Ar. (ed. בית עגול) a circular building; Tosef. Neg. VI, 3 בית העגיל ed. Zuck. (Var. העגל).—2) *a round mould in which figs or grapes are pressed, cake of pressed figs; cake, loaf.* B. Mets. II, 1 (21ª) מצא ע' ובתוכו וכ' if one finds a cake of figs within which was a piece of earthen ware (as a mark). Maasr. I, 8, v. חָלַק. Sabb. 93ª top (expl. ככר, ib. X, 5) בע' של דבילה a cake of figs (too large for one to carry); a. fr.—*Pl.* עִגִּין, עִיגּוּלִין, עִיגּוּלִים, עִגִּ'. Ter. IV, 8, v. בְּלָבֵן. Y. Hall. I, 57ᵈ bot. Toh. X, 8 בין הע' לזוגין the space between the moulds and the deposit of grape shells (Maim.; v. infra).—Ab. d'R. N. ch. VI, end חזרו מבראין את הע' וכ' (not חעגלים, v. ed. Schechter note) they took the loaves of bread and sawed them apart and soiled them with mud.—3) עִגִּ', עִיגְּלֵי חגת *weights (clay cylinders) put on the wine press.* Sabb. I, 9 טוענין ... ע' חגת you may put on (the press) the beams of the oil press or the cylinders of the wine press; Tosef. ib. I, 29 וחולין בע' חגת (Var. ע' חגת) and suspend the weights &c. Toh. l. c. בין ע' לזוגין between the cylinders &c. (R. S.; v. supra).—4) in gen. *ball, lump.*—*Pl* as ab. Sot. 11ᵇ, a. e., v. נָקַט. Tosef. Mikv. V, 8 עגולי שלג lumps of snow; a. fr.

עִגָּל, עִיגּוּלָא, עִיגּוֹל ch. same, 1) *circle.* Succ. 8ª ע' דנפיק מגו ריבועא a tangent circle within a square; ריבועא דנפיק מגו ע' a tangent square within a circle; a. e.—2) (v. עֲגוֹל) *cake, loaf.* Y. Shebu. VI, 37ª bot. ואיערכו גו ע' v. עֲרַךְ.

Digitized by Google

Ib.[b] top קצתן חד עיגל וכ׳ (corr. acc.) they cut one loaf and found &c.; Lev. R. s. 6 עגולה חד (corr. acc.). Gen. R. s. 49 ע׳ דדיפתא בעשר פולרין חד (Ar. ed. Koh. בעיגול פולרי, corr. acc.) one loaf of bread for ten follera. Y. Bicc. III, 65[d] ולא הוה ליה ע׳ מיכליה and had not a loaf of bread to eat; a. fr.—*Pl.* עִיגּוּלִין. Lev. R. l. c. Lam. R. to III, 16 תמנין ע׳ Ar. (ed. מטרלקין); a. e.

עִיגּוּן, עִגּ׳ m. (עָגַן) *tying, holding fast.*—*Pl.* עִיגּוּנִין [*means of tying,*] *anchor, ballast.* B. Bath. 73[a] (expl. עוגין ib. V, 1) אלו ע׳ שלח Ms. H. a. F. (ed. צוגינין; Rashb. עִיגּוּנָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) that is the means of her (the ship's) detention (with ref. to Ruth I, 13); Yalk. Ez. 367 (not עיגוני).—[In later Hebr. literature: עיגון *status of a deserted wife.*]

עִיגּוּנָא ch. same, 1) *anchor*, v. preced.—2) *condition of a deserted wife, disability to remarry*, v. עָגַן. Gitt. 3[a]; Yeb. 88[a] משום ע׳ אקילו וכ׳ in order to prevent the eventuality of 'widowhood in life', the Rabbis have made lenient rules for her (as regards testimony to her husband's death); a. e.

עֵגֶל, עִיגְלָא, עֶגְ׳, עִגְ׳ m. = h. עֵגֶל, *calf.* Targ. Lev. IX, 2, sq. (ed. Lsb. עַגֶל). Targ. Ex. XXXII, 24; a. fr.—Y. Snh. VII, end, 25[d] נחת ואיתבריד חד עגל (the pebble) fell down and turned into a calf. Y. Kil. IX, 32[b] חמא חד ע׳ מנכס saw a calf which was going to be slaughtered. Snh. 65[b]; 67[b], v. בְּרָא I; a. fr.—[Y. Shebu. VI, 37[b] top חד עיגל, read: עֵין ע׳.]—עֵין ע׳ *calf's eye*, name of a jewel. Targ. Ex. XXVIII, 19; XXXIX, 12 (h. text אחלמה). Targ. Y. Num. II, 18 עֵינֵי עִגְלַיִן.—*Pl.* עִגְלִין, עִיגְלַיָּא, עֶגְ׳. Targ. II Kings XVII, 16. Targ. I Kings XII, 32; a. e.—[Targ. Jer. XXXI, 39 ed. Lag., v. עִגְלָא.]

עִיד׳ v. עַד.

עִיד m. (עוד) = אֵד, *anniversary, (idolatrous) festival.*—*Pl.* אֲיָדִין, עִידִים. Ab. Zar. 2[a]; Y. ib. I, 39[c] top; Y. Erub. V, beg. 22[a], v. אֵד. Tosef. Ab. Zar. I, 1 עִידֵיהֶן (Var. אֲי׳).

עִידָּא ch. same, יומא דע׳ (cmp. יעד) *appointed day.* Targ. Prov. VII, 20 (ed. Wil. דַּעֲדָא; h. text פֶּסַח).

עִידְבָּא, v. עִדְבָּא.

עִיד׳, עִידּוּי m. (v. עָדֵי I, *Pa.*) *carrying, going with child.* Gen. R. s. 20 הרונך זה צער הע׳ *heronekh* (Gen. III, 16) means the inconveniences during pregnancy, v. עִיבּוּר. Yalk. ib. 82 (ref. to עדנה, Gen. XVIII, 12) ע׳ ... האשה as long as a woman is young, there is for her a possibility of bearing children; a. e.—*Pl.* עִידּוּיִין. Gen. R. s. 48 (ed. Wil.) תאשה תואת כל זמן שהיא ילדה יש לה עִידּוּיִין וכ׳ as long as a woman is young, there is for her a possibility &c., and I, after I am grown old, should have *'ednah?*—V. עִיהוֹן.

עִיד׳, עִידּוּיָא ch. same. Targ. Ruth IV, 13. Targ. Y. II Gen. XVIII, 12 (Y. I עִידּוּיִין *pl.*; ed. Amst. עִידּוּדִין; h. text עדנה, v. preced.).—*Pl.* עִידּוּדַיָּן (עִידּוּדַיִן fem.). Targ. O. Gen. III, 16 (Y. sing.). Targ. Y. I ib. XVIII, 12, v. supra.

עִידּוֹן m. (עָדַן), *pl.* עִידּוּנִין, עִידּוּנִים *delicacies, indulgence in delicacies*; הנהיג ע׳ בעצמו *to indulge one's self.* Taan. 20[b] שכח ... ולא ינהוג ע׳ וכ׳ if he forgot himself and ate and drank (on a day observed as a fast day in the place), he must not show himself before the public, nor must he indulge himself with delicacies; Yalk. Gen. 148.

עִידָּן, עִדּ׳ m. (v. עִדָּן) *period*; *pl.* עִידּוֹנִין, עִידּוּנִין, עִדִּ׳ *menses.* Gen. R. s. 48 (ed. Wil.) תאשה תואת בל זמן שהיא ילדה יש לה וסתות ואני ... עדנה ע׳ as long as she is young, a woman has her periods, and I, 'after I am grown old' (Gen. XVIII, 12) should have *'ednah*, that is menses?; [Yalk. ib. 82 ד״א עדנה עִדָּנִין ווסתנית, v. וְוֶסְתָּנִית].

עִידּוֹנָא, v. עִידָּנָא.

עִידּוּר m. (עָדַר) *hoeing.* M. Kat. 3[a]. Gen. R. s. 39 בע׳ בשעת חע׳ engaged in hoeing at the proper time, v. נִיעוּשׁ.

עִידָּרוֹת f. (עֶדֶר II, cmp. עִדָּר) [*booty, lion's share,*] *choice land*, v. זִיהֲרִית. Gitt. V, 1 חגיזקין שמין לתן בע׳ in cases of damage we assess (and collect from) the choice land of the defendant; Tosef. Keth. XII, 2; Tosef. B. Kam. I, 1 שמין לחם מן חע׳; a. fr.—[Tosef. Shebi. V, 17 חעידרות, v. עִידְרִית.]

עִידְרָתָא, constr. עִידְרִית same, esp. *choice dwellings.* Targ. Lam. II, 2 (Bxt. עִדְרִית, ed. Vien. עִידְרִית; v. Koh. Ar. Compl. s. v., end; h. text נאות). Targ. Ps. LXXXIII, 13 (Ms. דירוות; ed. Wil. עִידְרִית).

עִדָּן, עִידָּן c. (v. next w.) *period, time.*—*Pl.* עִדָּנִים, עִדְּ׳, עִדָּנִין Yalk. Gen. 82, v. עִיהוֹן.

עַדְּ׳, עִידָּנָא, עִידָּן ch. (עוד) same. Targ. Koh. III, 1, sq. (ed. Vien. עִידְּ׳). Targ. Ps. LXXI, 9 (ed. Wil. עִדְּ׳); a. fr.—עד העידנא *until now* (v. אִדְּנָא). Ib. 17.—Targ. O. Gen. XXIV, 55 עידן בעידן (h. text ימים).—Meg. 16[b] (prov.) תצלא בעִידָּנָיךְ וכ׳ when the fox has his time, bow to him. Ber. 15[a] בעִידָּנָהּ צלותא when it is time for prayer; a. fr.—Esp. *the time appointed for the study of the Law, lesson.* Ib. 43[b] דלא קביע ליה ע׳ when he has no fixed time for study; אבל קביע ליה ע׳ ... דלעידניה קא אזיל but if his time is fixed (by his teacher), he will be known to go to his appointment (and not be suspected of going wrong). Gitt. 60[b] לותבן מר בע׳ let me sit (to study with you) at the hour of your studies; אית לי ע׳ לדידי that hour is mine (for my own studies). Ḥull. 133[a] אנסיה ליה עידניה his teaching engagements prevented him (from officiating as priest); a. fr.—*Pl.* עִידָּנִין, עִידָּנַיָּא, עִדְּ׳. Targ. Esth. I, 14. Targ. Job XXIV, 1. Targ. I Chr. XII, 32. Targ. Ps. XLVI, 6 עִידּוֹנֵי ed. Lag. (oth. ed. עִידָּנֵי); a. fr.

עִוָּוֹת, עִוּוּת m. (עָוַת) *perversion*; ע׳ הדין *perversion of justice.* Ab. V, 8; Ab. d'R. N. ch. XXXVIII; Sabb. 33[a], contrad. to עינוי. Tanḥ. Thazr. 7 שמא עיוות הדין וכ׳ (corr. acc.) is there perversion of justice in heaven?; v. פִּילוֹנִירְקָא.

עִיּוּן m. (עון) *speculation, meditation, deliberation*; ע׳ תפלה *a) calculation of the effects of prayer, expectation of the granting of one's prayer as a due claim* (v. עון *Pi.*). Ber. 55[a] שלשה דברים ... וע׳ ת׳ וכ׳ three things cause a

Digitized by Google

man's record of sins to be called up: a threatening wall, calculation on prayer &c., v. דִּין II. B. Bath. 164b שלש עבירות . . . וע' ת' וכ' three sins man cannot escape every day: impure thought, calculation on prayer &c.; [oth. opin. *the lack of devotion* in prayer, v. Tosaf. a. l.].—*b*) *devotion.* Sabb. 127a. Ib. 118b קיימתי ע' ת' I fulfilled (guarded the duty of) devotion in my prayers. B. Bath. l. c., v. supra.

עִיּוֹן (b. h.) pr. n. pl. *'Iyon* (*'Ayûn*), a town in the north of Palestine. Y. Dem. II, 22d top. Tosef. Shebi. IV, 11; a. e., v. נְקִירָתָא.

עִיּוּק m. (עוּק) *pressure, distress.* Targ. Is. XXX, 6.

עִיּוֵּר, v. עִוַּר.

עִיּוָּרָא, v. עִוָּרָא I, II.

עִיז, עִזָּא, עִזְיָא c. = h. עֵז, *goat.* Targ. O. Lev. XXII, 27 (ed. Berl. עֵז). Targ. Y. ib. III, 12; a. fr.—Meg. 3a . . . ע' מינאי the goat in the butcher's house is fatter than I am (a charm). B. Bath. 74a ע' דימא the sea-goat (a fabulous animal); a. fr.—Ab. Zar. 24b; Men. 22a, a. e. ע' דקורקסא, v. קוּרְקָסָא.—*Pl.* עִיזִין, עִיזְיָא, עִיזֵי, עִזֵי, עִזִּי. Targ. O. Gen. XV, 9. Targ. ib. XXVII, 9. Targ. Y. Lev. XXII, 27; a. fr.—B. Kam. 23b דבי תרבו ע' goats of the house of Tarbu. Ib. ע' דשוקא goats intended for slaughter on market day; a. fr.

עִיזָּה f. (v. עֵז) *she-goat.* Y. Bicc. II, end, 65b (expl. כדי) צבי שעלה ע"ג ע' a hybrid of deer and goat.

עִיזּוּן, v. עִזּוּז.

עִיזְקָא, עִיזְקָא, עִיזָקָא, v. sub עִזְקָא.

עִיט, v. עֵט.

עַיִט I m. (b. h.; עוּט *to swing*) *bird of prey.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII. ואין חס' אלא בן דוד שנמשל לע' the *'ayiṭ* (Gen. XV, 11) is typical of the son of David who is compared to a bird of prey. Ib. כדי שלא ימשול בחם חס' וכ' that the bird of prey might not have control of them until evening; Yalk. Gen. 76; a. e.

עַיִט II, v. עַיִיט.

עִיטָא, עִיטְתָא, עִיטָּא, עִטָּא f. (יָעַט) = h. עֵצָה, *counsel, advice, order.* Targ. Koh. XI, 3 (h. text עֵצָה). Targ. Y. Gen. XXXVII, 14. Targ. Esth. I, 1 (ed. Amst. עֲטָרְתָא, cmp. עֲטָרָה); a. fr.—Targ. Ruth IV, 22 *masc.*—*Pl.* עִיטָנִין, עַיטָנָן. Targ. Y. Deut. XXXII, 28 (Y. II עֲיָצָן).

עִימְדָא, v. עִיטְרָא.

עִימָּה, v. עִיטָם.

עִימּוּף m. (עָטָה II) *putting a cloak on, covering the head* (at prayer). Ber. 51a (the cup of benediction requires) עיטור ית' crowning (the cup) and covering the head (of those reciting).

עִמּ', עִיטּוּר m. (עָטַר) 1) *crowning, wreathing.* Ber. 51a, v. preced.—[Y. ib. VII, end, 11d, read: עֲנָטָר, v. עָנָטָר.]—Bicc. III, 10 ע' חבטדים מין וכ' the basket of first-fruits must be wreathed with plants different from those offered. Y. Ab. Zar. I, 39d משם עיתור (corr. acc.) as a decoration in honor of an idolatrous deity, v. עֲרַקְסִיס.—*Pl.* עִיטּוּרִין. Y. Succ. I, 51d bot. והולח בה ע' וכ' and he suspended from the ceiling of the Succah wreaths (decorations) of material which may be used for covering. Y. Bets. I, 60b top עיטורי סוכה the decorations of the Succah; Y. Sabb. III, 6b bot.—2) (cmp. עִיטְרָא) *cutting off*; סיפרים ע' *separation of words* (by omitting the conjunctive Vav) *as established by the Scribes.* Ned. 37b (ref. to אתר for ואחר, Gen. XVIII, 5; ib. XXIV, 55; Num. XII, 14; Ps. LXVIII, 26, a. to משפטיך for ומשפט, ib. XXXVI, 7).

עִימּוּרִין, Tosef. Shebi. V, 11 ed. Zuck., read עֲנָטִין or אֲנָטִין, v. אָנָט.

עִיטַיִן 1) *pl. of* עִיטָא; 2) עִיטַיִן בַּר ע' pr. n. m. *Bar 'Eṭyan* (*counsellor*). Y. B. Bath. VI, end, 15c.

עִיטָם (b. h.) pr. n. pl. *Etam* (v. Neub. Géogr. p. 132). Yeb. XII, 6 כפר ע' (Y. ed. אבוס).—Zeb. 54b עין ע' (Ms. R. 1 אישם); Yalk. Deut. 910 עיטוח (corr. acc.); Yalk. Josh. 24.

עִיטָמָא, v. עֲטָם.

עִיטְפָא, עִיטָּא, עִטָּא m. (v. עֲטָף I) *bosom, lap* (corresp. to h. חֵק). Targ. O. Ex. IV, 6, sq. Targ. Lam. II, 12 (עֲטָרָה) עֲטָרָה constr. Targ. Koh. VII, 9 עֲטָף; a. e.—*Pl.* עִיטְפִין, עִטִּ'. Targ. Y. Deut. I, 27.

עִיטָרָא m. (v. עִיטּוּר 2) *separation, deed of partition* between partners or heirs. B. Bath. 29b ולא אמרן אלא דלא (א) Ms. M. a. early eds. כתוב ע' אבל כתוב ע' וכ' this (that two partners, having arranged between themselves that their common slave should serve one of them alternately each year, cannot rest their claim of ownership on the ground of undisturbed possession for three consecutive years) has been said only, when they have not written an agreement of partition, but if they have &c. B. Mets. 39b דלא עביד ע' Ms. R. 2 (Ms. M. איטרא; ed. עיטרא, corr. acc.) when no partition of the inherited estate has been made.

עִיטָרָנָא, עִיטָרָן, v. sub עִטִּ'.

עִיטָתָא, v. עִיטָא.

עִיָּיא pr. n. m. *'Iyya*, dialectic pronunciation of חִיָּיא. M. Kat. 16b אמר ליה ע' וכ' he (Rabbi, being angry with R. Ḥiyyah) said to him, Iyya, who calls thee outside? Ker. 8a צריכין לדבריו ע' they still need the interpretation of Iyya (of whom you spoke so contemptuously as 'the Babylonian').

עַיָּיבָא m. (עיב) *guilty.* Lam. R. to II, 1, v. חזב ch.

עַיָּיבָא m. (עִיב) *heaviness, pain.* Lam. R. to II, 1, v. עֲיָבָא.

Digitized by Google

עִיטָם* m. (עיט *to twist*, cmp. עטר) *tassel, fringe.* Tosef. Kil. V, 20 מוחזר ... ע׳ של צמר (Var. עִיטִי; עִיטִין) a woolen tassel attached to a linen garment is permitted (Kil. IX, 9 פרקים ... אסור).

עִיִּים*, Y. Yeb. IV, end, 6c רק דעיימך רגלך, read as Y. Kidd. III, 64d top: רק דעיימך מגלידך וכ׳ he who is with thee (I, thy friend) exiles thee (advises thee to emigrate), before Samuel comes and disfranchises thee.

עִירְמָא*, Y. Ab. Zar. II, 40d אתן ע׳ דעינא, read: אתן דעינא (עירמא being a corrupt Var. lect. for עינא; v. Y. Sabb. XIV, 14d ורחמן דעיינה) that decision about the sore eye.

עִי״ן, עִיר״ן *the letter ʿAyin.* Cant. R. to III, 4 ע׳ תלויה a suspended ʿAyin, v. יָאוֹר. Y. Meg. I, 71c top ע׳ מעשה נסים the ʿAyin on the tablets was a miracle, v. רַצִּין; a. e.—*Pl.* עֵירִינִין. Y. Ber. II, 4d bot., v. אל״ף. Sabb. 103b one must not write אלפין ע׳ וכ׳ the Alephs so as to look like ʿAyins &c.

עֵיִן, עֵינָא, v. עַיִן.

עֵינָה, עֵינָא, עַיִן, v. עַיְנָא, עַיִן.

עֵינוֹשׁ pr. n. pl. *ʿAynosh*, a northern border town of Palestine. Y. Dem. II, 22d top; (Tosef. Shebi. IV, 10 עינוי שׁ, Var. עינישׁ).

עֵינוֹתָא; v. עֵינָתָא; a. עֵינָא.

ע׳ מַב, עֵינֵי pr. n. pl., v. עַב III.

עֵינֵי, v. עַיִן, a. עִיר II.

עֵינֵי, v. עוּק.

עֵינָקָא, v. עֵינָקָא.

עֵירוֹת, *pl.* of עִיר.

עֵירְתָא, v. קוֹבַעְתָּא.

עֵיתָלוּ pr. n. pl. *ʿAyathlu.* Y. Nidd. I, beg. 48d; ib. 49b bot. (Bab. ib. 9b דיתלו).

עִכּוּב m. (עָכַב) *keeping back, hinderance, prevention.* Tem. 32a sq. אין בה אלא ע׳ גיזברין בלבד there is nothing to prevent the offering of the sacrifice, except that we must await the appearance of the Temple treasurers (as representatives of the owners).—Esp. *hinderance, a circumstance which makes a religious act invalid, indispensable condition, absolute necessity.* Y. Pes. VII, 34b top (ref. to בי אם צלי אש, Ex. XII, 9) שינה עליו הכתוב לע׳ the text has an extraordinary (emphatic) expression about it to intimate that the roasting of the Passover sacrifice over fire is indispensable. Ib. II, 29b bot. לע׳ תאמרת the rule that the unleavened bread to be eaten on the Passover night must not contain any fruit juice has been laid down as an indispensable condition, opp. למצוה, v. מִצְוָה; a. e.

עִכּוּבָא ch. same, 1) *delay.* Targ. Y. Deut. XXIII, 22.—2) *indispensable condition.* Yoma 5a bot. ככה ע׳ דהא the emphatic expression 'thus' (Ex. XXIX, 35) intimates the indispensableness of any of the prescribed forms. Ib.b ושמרתם ... ע׳ the emphatic expression, 'and ye shall guard' (Lev. VIII, 35) intimates &c.

עִכּוֹל m. (עָכַל); *pl.* עִיכּוֹלִין, עִכֵּי *things attacked by fire, half-burned pieces* which bounded off the altar. Zeb. 83b עיכולי עולה pieces of a burnt-offering; עיכולי קטורת of frankincense; Yoma 45b. Ḥull. 90a ע׳ בשר pieces of flesh; ע׳ גידים ועצמות of sinews and bones.

כְּפַר עִכּוּם pr. n. pl., v. אֲכוּם a. עַכּוֹ.

עִיכְלִיחַ*, Y. Ab. Zar. I, 39c bot.; Y. Dem. IV, 24a bot. פילכירה, read with Matt. K. to Lam. IV, 2: פירבילה, v. פִּירוּלָא.

עֵלָא, עֵיל (עִי׳) m. (עוּל)=h. עָל, *height, heaven.* Targ. Job XXXVII, 9 עִילָא.—לע׳ מן, ע׳ מן *above, over.* [Dan. VI, 3 עֲלָא.] Targ. Y. Gen. I, 7. Targ. Gen. XXII, 9. Targ. Num. I, 3 (O. ed. Vien. לעֵלָּא); a. v. fr.—מֵעֲלַי *from on high, above.* Targ. Ps. L, 4. Targ. I Chr. XI, 11; a. fr.—B. Bath. 45a דסלקין לע׳ ודנחתין לתחא (for) those who go up (to Palestine) and those who come down (to Babylonia). Y. ib. VI, end, 15c חדא מלע׳ וכ׳ one (grave) above and one below. Sabb. 30a שאול ... לע׳ מר׳ חנחום they asked this question over (the head of) R. Tanḥum, i. e. those standing by him when he was teaching (v. אָמוֹרָא). Ḥull. 51a לע׳ מרבי רבה with the great Rabbi when he was teaching; a. fr.—עִילּוֹי *upon him.* Targ. Y. Gen. XXVIII, 13; a. e.—Y. Ber. II, 4c bot. כד דיהין תפילוי ע׳ when he had his T'fillin on. Ib. ולא סמכין ע׳ but we do not rely upon him, a. e.—[Usu. עִילַּוֵי, v. עִילָּוֵי, or עֲלוֵי, v. עַל ch.]

עִילָא, עִיל I m. (cmp. עוּלָא I a. עוֹלָל) *foal.* Targ. Zech. IX, 9 ed. Lag. (oth. ed. עַיִר). Targ. Job XI, 12 (ed. Wil. עֵירָא).—*Pl.* עִירֵי, עִילִין. Targ. Jud. X, 4 (ed. Wil. עוּלִין; some ed. עֲרִירִין). Targ. Is. XXX, 6. Targ. O. Gen. XXXII, 16; a. e.—Sabb. 155a בע׳ זוטרי when feeding very young foals.—[B. Bath. 9a עילא משנש וכ׳ Ms. F., v. עוּלָא I.]

עִילָא II c. ch. (v. עִילָּוּת) [*going around,*] 1) *circumvention, intrigue, falsehood.* Targ. Ruth IV, 22; [Dan. VI, 5, sq. עִלָּה]. Targ. Ps. XLI, 7 ed. Lag. (oth. ed. עִוְלָה; h. text אָוֶן). Ib. LVIII, 3 (some ed. עילאה, corr. acc.; h. text עֻוְלָה). Ib. LXXI, 4. Targ. Job XIII, 7 Ms. (ed. שקר).—2) *pretext* Y. Keth. XII, 35a bot. ע׳ את בעי you want a pretext; Y. Kil. IX, 32c top עִילְתָּה (*fem.*).—*Pl.* עִילִין. Targ. Ps. LXIV, 7 (h. text עוֹלֹת).—[עִילָּא f. h., v. עִילָּה.]

עִילָא, עִילָּה III pr. n. m., v. עוּלָא II.

עִלַּי, עִלָּאִי, עִילָּאָה m. (v. עֵילָא) *high, uppermost; Most High.* Targ. Ps. LVII, 3. Targ. Is. XIV, 14 (ed. Wil. עִילָּאֵי, corr. acc.; ed. Lag. עִילַּי); a. fr.—Y. Maas. Sh. V, 56c top גלילא ע׳ Upper Galilee; Snh. 11b (not גלילאה). Sot. 40a יתקלס ע׳ the Most High will be praised. Pes. 76a, a. e. ע׳ גבר, v. גֶּבֶר I; a. fr.—[Targ. Ps. LVIII, 3 some ed., v. עֵילָא II.—Targ. Y. Gen. II, 22 עלאה, ed. Amst., v. עִלָּאָה.]—*Pl.* עִלָּאֵי, עִילָּאֵי, עִלַּי Targ. Y. Gen. I, 6 (I ed. Vien. עִלָּי).

Digitized by Google

Targ. Ps. CIV, 13 (ed. Wil. עִלַּאי sing., ref. to בירת); a. e.—B. Mets. 107b קיצו ע' וכ' cut down the trees on the upper and on the lower river banks, then I shall cut mine. Ib. 108a תחאי מסיעי ע' those below must assist those above (in felling the trees). Lam. R. to I, 16; IV, 19; Y. Succ. V, 55b, v. אַרְעָא. Y. Kil. IX, 32d top הָלָא שלח ע' לא שלח for if he does not take off the upper socks, he cannot take off the lower ones (hence they are considered as if sewed together); a. fr.—*Fem.* עִילְיָתָא; *pl.* עִילְיָתָא, עִילְיָיתָא. B. Mets. 116b עִלְיָיתָא אחבור (Ms. M. עִילְיָתָא, corr. acc.) the uppermost bricks were broken, v. חֲבָטָא.

עילבו, Yalk. Deut. 940 גנבין ליה ע', v. עִנְבָּא.

עִילָא, עִילָה f. (בְּיִלַּל fr. בָּלַל; cmp. סִיבָּה end,) [*going about, bringing about*; cmp. מצאו וטהרו וכ' ע' they found some (paltry) reason to declare clean a spot in the land of Israel; Naz. 65b עילא; [Rashi: עילעא=עילא *rib* of a human body]. Y. Keth. III, end, 28a מצאתי ע' לשחררו I have found an opportunity to set him free. Y. Ter. X, 47b; Y. Ab. Zar. II, 42a (in Chald. dict.) על ידי ע', v. זְבִינְתָא. Gen. R. s. 20; s. 45; s. 63 ואם הוא על ידי ע' and even this in a roundabout way (indirectly); a. e.—2) *crookedness, insidiousness, falsehood.* Eduy. V, 7 שמא ע' מצאת בי (Mish. ed. עִוְלָה; Ms. M. עָוֶל) hast thou found any falsehood in me? Pesik. R. s. 28 נפלו עלידהם בע' they turned against them with insidiousness.—V. עֲלִילָה.

עַל', עִילַוֵי, עִילַוֵּי pl. constr. (v. עִיל) *above, upon, around.* Targ. Ps. LV, 11. Targ. O. Gen. XXVIII, 13 עִילְוֹהִי (ed. Vien. עִלָּךְ; ed. Berl. עִילָךְ; Y. עִילּוֹי). Targ. Y. II Num. XXIV, 16 עִילַוַּיהּ. Targ. I Sam. XIII, 11 מֵעִילַוַּי (not וי...); a. fr.—Ḥull. 8b; 111a בישרא ע' on top of meat. Keth. 99a דלישמו שטרי עִילַוַּאי that many notes should circulate against me; a. fr.

עִלּ', עִילּוֹי m. (עֲלָה) 1) *going up; elevation.* Cant. R. to III, 6; VIII, 5 עִילּוֹיָהּ מחמדבר her (Israel's) rise dates from the desert; (Tanh. Sh'moth 14 עלירה). Tanḥ. B'ḥuck. 3 (ref. to ויקח, Gen. II, 15) אין ויקח אלא לשון ע' 'he took' has the meaning of elevation (with ref. to Gen. XII, 15), v. עָלָה *Pi.*; a. e.—2) *valuation, value.* Y. Naz. II, 51d bot. אמר לאדם עִילּוּיְרוֹ עלי (not עילויך) if one says pointing at a man, I vow his value (instead of ערכו, v. סִידּוּר I). Arakh. VIII, 7; Tem. VII, 3 חקדש ע', v. חֲקַדֵּישׁ. Ib. 32a חקדש ע' consecration of value to be applied to the repair of the Temple. Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. X אין מוסיפין ... על עִילּוּיוֹ של זה we do not demand an addition of one-fifth over this man's valuation (offer); Yalk. Lev. 677 עילויו (corr. acc.).

עִלּ', עִילּוֹיָא ch. same, 1) *rise, improved stage.* Ber. 36a איתי ליה ע' אחרינא בפת (flour) is capable of a still higher stage by being made into bread; ליה ליה ע' אחרינא (oil) has no higher stage. Ib. 35b דאשתני לע' (wine) which has changed (from grapes) to a higher stage. Y. Ab. Zar. V, 44d, v. יַקִּיר ch.—2) *valuation.* Targ. Job XXVIII, 13. Targ. Y. Lev. XXVII, 2 (ed. Vien. עִילּוֹי); ib. 3 (ed. Vien. עִלּוֹיֵיהּ; ib. 4, sq. עִילּוֹיְהוֹן, עִלּוֹיְהוֹן, corr. acc.).—B. Bath. 12b מעלינן עלידה וכ' (Ms. M. לידה ע' וכ') we value it as high as &c. Kidd. 42b פליג בע' they divided the estate according to value, opp. במשתתא by measure (irrespective of value).—3) *the best thing.* Keth. 50b דאב עִילוּיֵיהּ, v. עֲלָיָה.

עִילוֹיְרָא, עִילוֹרוֹ, v. preced.

עִילַי, v. עִילָאָה.

עילון, Yalk. Lev. 677, v. עִילּוֹי.

עִילָיֵא, *pl.* of עִילָאָה.

עִילָן, עִילָיִן, *pl.* of עִילִיתָא II.

עִילִישׁ pr. n. m. *'Ilish.* B. Bath. 133b. Gitt. 45a.

עִילִיתָא I f. (v. עִילָא II) *falsehood, wrong.* Targ. Job XXIV, 20 ed. Lag. (ed. Wil. עִילְתָא; h. text עַוְלָה). Ib. XV, 16, v. כַּוְלָתָא.

עִילִיתָא, עִלִּי, עִלְיָתָא II f. (עֲלִי 1)=h. עֲלִיָּה, *upper chamber, loft; upper story.* Targ. Jud. III, 23, sq.; a. fr.—Constr. עִילִית, עִילִיתּ, עֲלִית, עֲלִיתּ. Ib. 20. Targ. II Kings XXIII, 12. Targ. II Sam. XIX, 1; a. e.—B. Mets. 14a זבין עי' Ms. M. (ed. עלי') bought an upper story of his sister. Gen. R. s. 99 ע' קרידתא the summer chamber (Jud. III, 20). Pes. 114a, v. קַקּוּלְתָא; a. fr.—ע' דדינרי *a roomful of Denars, a certain amount of money.* B. Bath. 133b.—*Pl.* עִילָן, עִילְיָתָא, עִילִיתָא, עִילְיָיתָא; עִילְיָתָא. Targ. Jer. XXII, 14. Targ. II Chr. III, 9; a. e.—B. Bath. l. c. תלתסר עִלְיָיאתָא דדינרי thirteen roomfuls of Denars; Sabb. 119a עִילְיָתָא.—2) v. עִילָאָה.

עִילַם m. *strong*, v. עֵלֶם.

עִילָם (b. h.) pr. n. *Elam* (Susiana), south of Assyria (v. Schr. KAT2, p. 111). Gen. R. s. 42 ע' זה מדי Elam (Gen. XIV, 1) is Media. Snh. 89a; a. e.—Denom. עִילְמִית f. *Elamite, Elamitic.* Meg. 18a ... ע' קראה if he read the Book of Esther in Elamitic.—*Pl.* m. עִילְמִים. Ib. עילמית לע' (if he read the Book of Esther) in Elamitic to Elamites.

עִילְעֵל, עִילְעוֹל, עִילְעָא, v. sub עִלְּ'.

עִילְתָא, v. עִילִיתָא.

עִילְתָּד f. *pretext*, v. עִילָא II.

עִימָא, v. אִימָּה II.

עִימָאוּם, v. עִימְצוּם II.

עִימָּה, v. אִימָּה II.

עִימּוּם, v. עִימְצוּם I.

עִימּוּר I m. (denom. of הִתְעַמֵּר, Deut. XXIV, 7, v. עָמַר) *using as a slave, deriving benefit from a stolen person, service.* Snh. 85b (ref. to Mish. ib. XI, 1) וחזא קסבר לא בעי ע' does the first named authority not require that, in order to be guilty, the kidnapper must have imposed a slave's service upon the stolen person? Ib. יש דרך ע' בכך וכ' is this a sort of service or not? Ib. ותיפוק ליה ליכא ע' כלל but this would be no service at all.

עִימּוּר II m. (עָמַר) *heaping up, carrying sheaves*

Digitized by Google

home. Peah IV, 6 אין השכחה אלא בשעת חט׳ the law concerning the forgotten sheaf begins to be binding only at the time of carrying sheaves home; Sifré Deut. 282. Sabb. 73b אין ע׳ אלא בגידולי קרקע ׳*immur* (as Sabbath labor) applies only to plants. Y. ib. VII, 10a bot. תולדות חט׳ the secondary labors coming under the category of ׳*immur*; a. e.

עִימְסוֹנִי, v. עִמְסוֹנִי.

עִימְעוּם, עִימְעִים I m. (עִמְעֵם) *obscuring* or *suppressing the law, irregular measure passed in an emergency.* Y. Shebi. VIII, 38a bot.; Y. Ab. Zar. II, 41d, a. e. מהלכות של ע׳ one of the regulations passed in an emergency contrary to the real law. Ib. ויש ע׳ לאיסור dare you pass a prohibitory measure contrary to law?; Y. Sabb. I, 3c bot. (also עִימּוּם).

עִימְעוּם, עִימְעִים II pr. n. pl. ׳*Im'um* (Emmaus, v. אַמָּאוּס). Ker. III, 7 (15a) אירטלים של ע׳ Bab. ed. (Mish. אמאום) the bazaar of I.; Macc. 14a. אירטלין של עימאום (early eds. עימטום, v. Rabb. D. S. a. l. note 4).

עִימְעֵם, v. עָמַם.

עִימְקוֹן, עִימֵק, v. עָמְקָא.

עִימְקוּתָא, v. עָמְקוּתָא.

עִיר״ן, v. עִירִ״ן.

עַיִן f. (b. h.; עין) 1) *eye, sight, look.* Kidd. 24a בשן ועׇ׳, v. יָצָא. Ib.b הכהו על עינו וכ׳ if the master struck him on his eye and made it blind. B. Kam. 83b (ref. to Ex. XXI, 24) אימא ע׳ ממש may not the text mean that he who injures a person's eye must really suffer the same injury? Sabb. 108b bot. יד לע׳ וכ׳ an unwashed hand (in the morning) touching the eye deserves to be cut off. Taan. 8b סמוי מן הע׳, v. סָמָא. Ib. דבר שאין חע׳ שולטת בו something which the eye cannot look at (being stored away), v. infra; a. v. fr.—[Y. Ned. IX, end, 41c עשה לה ע׳ של זהב, עשה לה שן של זהב a corrupt dittography of ע׳ טובה.]—(also יפה ע׳) a benevolent eye, *good will, liberality*, opp. ע׳ רעה or עַיִן צָרָה (abbr. ח״צ), also ע׳ צרה *ill-will, selfishness, envy.* Ab. II, 9. Sabb. 74a משום ע׳ יפה וכ׳ he intended to show his good will. Tosef. Hall. I, 7 שעינו יפה בעיסתו he is liberal with his dough (is glad to give the priest's portion), opp. עינו צרה. Esth. R. to I, 4 הרחה עינו צרה בממונו he was jealous of his wealth (unwilling to leave it to his heirs to be enjoyed by them). Ab. V, 13 עינו רעה בשל אחרים he is illiberal with regard to other people's money (begrudges them the privilege of giving charity), ע׳ רעה בשלו he is illiberal with his own money (is too greedy to afford himself the pleasure of giving charity). Ib. II, 11, v. רַע; a. fr.—צַר ע׳ (= רַע ע׳) *selfish*, opp. ע׳ טובה *liberal, selfless.* Sabb. 108b שדורי ... צר ע׳ אנא I send you (the salve), lest you say that I am selfish. Sot. 38b אפי׳ חשופות מכירין בצרי ע׳ even birds recognize selfish men. Ib. כל הנהנה מצרי ע׳ וכ׳ he who accepts benefits from self-seeking men, transgresses a law (ref. to Prov. XXIII, 6). Ib. אין ... לטוב ע׳ the cup of benediction must be handed to none but an unselfish person (with ref. to Prov. XXII, 9); a. e.—Esp. עַיִן הרע, ע׳ רעה (abbrev. עה״ר), or only עַיִן, *the evil eye, an envious glance that brings harm to the person looked at, bewitchment.* B. Mets. 107b (ref. to Deut. VII, 15) זו ע׳ that means the effect of an evil eye. Ib. תשעים ... בע׳ ninety-nine persons die of an evil eye against one in the natural course. Gen. R. s. 91 שלא תשלוט בכם עה״ר that the evil eye may have no power over you. Ib. לא דיריתם ... מפני חע׳ were you not afraid of the evil eye? Ber. 20a אין עה״ר שולטת בי ... שלא ע׳ no evil eye can affect him whose eye refused to feed on what was not his (to look at the charms of a married woman); a. fr.—שקל ע׳ בע׳ *to balance the scales exactly, to allow no overweight* (v. עטן, a. עָרַב). B. Bath. V, 11; a. fr.—בע׳ *visible to the eye, discernible; in natural form.* Y. Ber. VI, 10a אע״פ ששחוקין בעֵינָן חן although they are ground, they are still discernible. Ib. אם בעיניהן חן if they are in their natural form (not mashed); a. fr.—כְּעֵין *like the appearance of, similar to, a sort of* (cmp. גְּוָון). Ib.b כל שהוא כע׳ סולת וכ׳ whatever resembles a pudding or dumpling. Ber. 58a (in Chald. dict.) מלכותא דארעא כע׳ וכ׳ the government on earth is like the government in heaven (inspires reverence); a. fr.—מֵעֵין *a reflection of, of the nature of; an abstract of.* Snh. 105b (ref. to the preposition מ in I Kings I, 47) מע׳ קאמר ליה he means, 'as a reflection' (of thy name, thy throne). Ib. (ref. to Jud. V, 24) מע׳ קאמר it means 'similar to' (the blessings of Sarah &c.). Ber. IV, 3 מע׳ י״ח an abstract of the eighteen benedictions. Y. ib. 8a bot. שבע מע׳ ח״י seven benedictions embodying the eighteen. Ib. VI, 10b ברכה אחת מע׳ שלש one benediction embodying the three. Gen. R. s. 11, a. e., v. הִגְמַטְרִין.—*Du.* עֵינַיִם. Bekh. VII, 4 עיניו גדולות וכ׳ if his (the priest's) eyes are as large as those of a calf. Ib. 3. Ber. 58a, a. e. נתן עיניו בו וכ׳ he put his eyes on him, and he was turned into a heap of bones. Y. Hor. III, end, 48c נתנו עֵינֵיהֶן בשמואל וכ׳ they directed their attention to Samuel &c.; a. fr.—אחז את חע׳, v. אָחַז.—2) *anything resembling the eye, hole, ring* &c. Kel. VIII, 7 ע׳ של תנור the 'eye' of an oven (the fire-place under the oven, Maim.; the opening for the escape of the smoke, which may be closed to retain the heat, R. S.). Ib. IX, 8 תנור שניקב מעינו an oven in the eye of which is a defect. Ib. XXI, 2 ע׳ *the ring-shaped pad* around an animal's neck (a halter of soft material). Ib. ע׳ של מתכת a metal *hame* (cmp. עוֹנָתָא). Tosef. ib. B. Bath. I, 7 העיין שבמצע the ring attached to an adze; a. fr.—3) *spring, well.* Keth. I, 10; a. fr.—[Frequ. עֵין in pr. n. pl., as ע׳ סוכר, ע׳ טב, ע׳; v. respective determinants].

עֵינָא, עִינָא, עַיִן ch. same, 1) *eye, sight* &c. Targ. Lev. XXIV, 20. Targ. O. Ex. XXII, 2. Ib. X, 5; a. fr.—Hull. 96a, a. fr. טבריעוה ע׳, v. טְבַרְיעוּתָא.—בע׳ (v. preced.) *discernible, in natural form.* Pes. 75a top בְּעֵינֵיהּ, v. קְיוּתָא.—כְּעֵין, מֵעֵין, v. preced. Targ. Deut. XXXIII, 28. Targ. Josh. XXIV, 27; a. e.—בישא ע׳ (or only ע׳) *evil eye.* Targ. Y. Gen. XLII, 5.—Ber. 20a. Pes. 50b שלטא בהו ע׳ the eye controls them (they cannot be hidden from sight; v. Taan. 8b, quot. in preced.). B. Mets. 30a משום ע׳ (Ms. M. ע׳ בישא) because it attracts the (evil) eye; a. v. fr.—Ned. 50a the

Digitized by Google

ram (figure-head, v. אֵילָא) which all ships have attached (as a protection) from the evil eye (and which the losers paid a high price for redeeming; cmp. Sm. Ant. s. v. Insigne) [comment. explain differently].—*Pl.* עֵירִין, עֵירִין. Targ. Gen. III, 6; a. fr.—2) *ring, collar; hole.* M. Kat. 10ª בת עינא (he cuts out) the hole for the hopper, v. בָּבָשׁ.—*Pl.* as ab. Targ. Hos. X, 10, v. עוֹנָתָא.—3) [*guide,*] *guide-post on cross-roads* (only in *pl.*). Targ. O. Gen. XXXVIII, 14 פרשות ע׳; ib. 21 ע׳ (ed. Berl. עֵינַיִם, as pr. n. pl.; Y. סכות ע׳).—4) *spring, well.* Targ. Gen. XVI, 7; a. fr.—Targ. Y. I Ex. XV, 27 ענוא (some ed. ענא, read: עֵינָא or עֵיְינָא).—*Pl.* עֵירִינִין, עֵירְנָן, עֵירְנָן, עֵירְנָא, עֵירְנָתָא; עֵירְנָתָא. Targ. Y. I, II ib. Targ. II Chr. XXXII, 3. Ib. 4 עֵיְינָתָא. Targ. Y. I Num. XXXIV, 9, sq. עֵיְינָתָא (שרית) pr. n. pl. *Ṭirath 'Envatha* (h. text חצר עינן); Targ. Y. II ib. עֵירִיטָתָא (דירת), v. עֵירְנָתָא.—Bekh. 55ª sq. ותאירכא עינתא מדלייו but are there not springs higher than the Euphrates?

עֵירְבָא, עֵירָבָא, v. עֲרָבָא.

עֵירְבוּל, עֵירְבוּל pr. n. pl. *'En-Bul.* Ḥull. 57ᵇ מעשה בעגב׳; Tosef. Ohol. II, 6 בעין בול. Bekh. 39ᵇ מעשה בעירבול באחד וכ׳ (not בעירבל אחד) it happened at 'En Bul with one &c.; (Tosef. ib. IV, 6 מעשה באחד). Tosef. Nidd. V, 14.

עֵירְבָל, עֵירְבָל, עֵירְבוּל, עֵירְבוּל m. (dimin. of עֲרָב; v. אֲגַבּוֹל) *clapper of a bell.* Kel. XIV, 4 עגבול ed. Dehr. (ed. עגבל). Sabb. 58ᵇ עירבל; a. fr.—*Pl.* עֵירְבָלִין, עֵירְבּוֹלִין, עֵירְבּוֹלִין. Ib. ניטלו עֵירְבָלֵיהֶן if their clappers are gone; (Tosef. Kel. B. Mets. I, 13 אנבילים, אנבילידן, v. אֲגַבּוֹל).—[Bekh. 39ᵇ, v. preced.]

עֵירַבְתָּא, v. עֲרַבְתָּא.

עֵירָה f. (v. עִין) 1) *affection of the eye*; 2) *well, flux*, v. עוֹנָה III, IV.

עִינּוּג, עִינּוּג m. (עָנַג) *pleasure, sweetness.* Cant. R. to IV, 11 חקורא מקרא בעינוגו ובניגונו he who reads a Bible verse so as to bring out its sweetness and its melodious sound. Koh. R. to II, 8 אלו דאגדות שהן עגוגי של מקרא (some ed. עגוגי, read. עֲנוּגִין) *pl.*) that means the *dgadoth* (v. אַגָּדָה) which are the delightful part of Biblical interpretation. Ib. עִנּוּגָן של ישראל the enjoyment of Israel (in the Holy Land; Yalk. ib. 968 תענוגה של ארץ ישראל).—*Pl.* עִינּוּגִין, עִנּוּג, v. supra.

עֵירָן, pl. of עֵירָא.

עֵירְנָתָא, עֵירְנָתָן, עֵירְנָן, עֵירְנָן, v. sub עִנּוֹ׳.

עִינּוּי, עִנּוּי I m. (עָנָה I) *chorus of lamentation, dirge.* M. Kat. III, 9 (ref. to מְעַנּוֹת ib.) איזהו ע׳ וכ׳ when is a lamentation called *'innuy?* When all begin at once, contrad. to קִינָה, when one speaks and the chorus responds.

עִינּוּי, עִנּוּי II m. (עָנָה II) 1) *delay, postponement.* Ab. V, 8 ע׳ הדין delay in executing judgment, contrad. to עִוּוּת; Ab. d'R. N. ch. XXXVIII; Sabb. 33ª.—2) *affliction, oppression; suffering.* Mekh. Mishp. s. 18 (ref. to ענה תענה, Ex. XXII, 22) אחד ע׳ מרובה וכ׳ whether a great oppression (effecting a great loss), or a small oppression; Yalk. Ex. 349. Yoma 74ᵇ ע׳ ביחיד שמים a divine affliction; ע׳ ביחיד אדם an affliction at the hands of men. Sifré Deut. 130 (ref. to Deut. XVI, 3) it is called 'bread of misery' with reference to the affliction which they suffered in Egypt; a. fr.—Esp. (with or without נפש) *self-affliction, mortification of the flesh.* Yoma l. c. (ref. to Lev. XVI, 31) ע׳ שיש בו אבירת נפש an affliction with which a loss of vitality is connected (v. אֲבִירָה). Ib. (ref. to Deut. VIII, 3) מה להלן ע׳ רעבון וכ׳ as there affliction means suffering through lack of food, so here &c. Ib. 77ª רחיצה דאקרי ע׳ that abstention from bathing is called a privation. Ned. XI, 1 נדרי ע׳ נפש, v. נָדַר; a. fr.—*Pl.* עִינּוּיִים, עִינּוּיִין, עִנּ׳. Yoma 76ª חני חמשה ע׳ וכ׳ those five deprivations (on the Day of Atonement)—what do they correspond to? כנגד חמשה ע׳ שבתורה to the five afflictions (fivefold use of ענה) in the Biblical text; Y. ib. VIII, 44ᵈ top כנגד ששה ע׳ וכ׳ corresponding to the six afflictions &c.; a. e.

עִנְיָא, עִנְיָא I ch. = עִינּוּי I. Targ. Jer. IX, 19 (h. text קִינָה). Targ. Mic. II, 4 עִינְיָרָה (not עִינְוִיָּא, ed. Lag.; oth. ed. עִינְיָתָה).

עִנְיָא, עִנְיָא II ch. = עִינּוּי II. Targ. Lam. III, 19.

עִינּוּן m. (denom. of עִוֹּן, v. עִין) *conjuring.* Y. Sabb. VII, 9ᶜ bot.; Y. Snh. VII, 24ᶜ top חעונן (corr. acc.).

עִירָן, v. עֵינָן.

עֵירָן, v. עֵירָא.

עֵירְנָא, עֵירוֹ׳ f. (v. עֵירָא) *well, spring.* Targ. Y. II Num. XXXIV, 11 (Y. I עֵירְנָתָא). Targ. Y. ib. 15; a. e.—*Pl.* עֵירָן, עֵירְנָן, עֵירְנָא, עֵירְנָתָא, v. עֵירָא.

עֵירְנָתָא* f. (v. עֵירָא 3) *street-corner.* Targ. Prov. VII, 8 Var. ed. Lag. a. oth. ed. (ed. Lag. פְּרִינְתָה; ed. Wil. פְּנָתָה; h. text פִּנָּה).

עִירְנָתְנוּתָא, עִירְנָתָן, v. sub עִנּוֹ׳.

עִירְעַב, v. עַב III.

עִירָעוּ, v. עֲרָב.

עִירָר, עִירְרָא, עִירְרָן, v. sub עִנּוֹ׳.

עִירְרָא, v. עִינְיָא I.—[Lam. R. to IV, 18 עיריתיה some ed., v. עִינְיָתָא.]

עִירָן pr. n. pl. *'Enan (Springs).* Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 (Y. II עיטתא; h. text עֵין).

עִירְקָא, v. עִנְקָא.

עִירְתָא, v. עֲנָתָא.

עִירְסָבָא, v. עִסְבָא.

עִיסָה f. (עסס) *started dough* (contrad. to בצק risen dough), *quantity of flour used for one person's meal.*

Digitized by Google

Erub. 83b כמה עיסה חמדבר how much is the *'isah* of the desert? Makhsh. II, 8 פת ע׳ bread made of started dough (of pure flour), opp. פת קיבר. Tosef. Ḥall. I, 4 חצושה ע׳ לאוכלה בבצק if one starts dough with the intention to eat it as dough when it is risen. Y. ib. II, end, 58d דרך ע׳ the way dough is made (of pure flour). Ib. עיסתו מרובה his (the baker's) dough is a large quantity. Ib. עיתה יפה בעיסתה, v. עַיָן; a. v. fr.—*Pl.* עִיסּוֹת. Erub. l. c. (ref. to Num. XV, 20) כדי עיסותיכם a quantity large enough for your dough (for immediate use); וכמה עיסותיכם וכו׳ and how large is that quantity? As much as the *'isa* of the desert. Ab. Zar. 68a. Sot. 30a; a. fr.—Trnsf. *a) the human body, sensuality.* Lev. R. s. 13, v. נֶשֶׁק. Ber. 17a ומי ... גלוי מעכב שאור שבע׳ it is revealed and known to thee, that it is our will to do thy will, and what prevents it? The leaven in the dough (the fermenting passion). Gen. R. s. 34 (ref. to Gen. VIII, 21) עלובה היא חע׳ שנתחומה וכו׳ it is poor dough which the baker (that sells it) declares to be bad; a. e.—*b) a mixed family, a family suspected of containing an alien admixture, 'isah,* (opp. סולת נקיה, v. סֹלֶת). Y. Keth. I, 25d top; Tosef. Kidd. V, 2 אירודי ע׳ כל וכו׳ (כשירה) what *'isah* is it the issue of which is admitted to priesthood? In which there is no suspicion of an admixture of *n'thinim* &c.; Keth. 14a אירודי אלמנת ע׳ (strike out אלמנת, v. Tosaf. a. l.). Tosef. l. c. מפני מה אמרו ע׳ פסולה וכו׳ why, then, has it been declared that a woman of an *'isah* family is prohibited from marrying into priesthood? Because suspected *ḥălălim* (v. חָלָל II) are mixed up with it. Eduy. VIII, 3, a. fr. אלמנת ע׳ the widow of one belonging to an *'isah* family. Ib. ע׳ כשירה לטמא וכו׳ a member of an *'isah* family may serve (through intermarriage) to make clean as well as to make unclean, v. טָמֵא; a. fr.—Yalk. Deut. 808 עמדו ... וערבו את חע׳ (not ועירבו) the daughters of Lot arose and mixed the dough (had incestuous intercourse).

עִסּוּק, עִסְקָא m. (עָסַק) *doing, management.* Lev. R. s. 13 אברהם ראה ... בעיסוקן Abraham (in his vision, Gen. XV, 9 sq.) beheld the empires typically represented by their doings (policy). Y. Ber. IV, 7b bot. צא שעה אחת לעיסוקו deduct one hour for the work of preparing the sacrifice; Y. Pes. V, 31c, sq. Y. Sabb. V, end, 7c שור שעיסוקו רע an ox hard to manage. Y. Sot. IX, 23c bot. מצות ע׳ מדידה the law demanding the act of measuring (even if there be no doubt as to the nearest place, Deut. XXI, 2); (Bab. ib. 45a; Snh. 14b במדידה לעסוק).

עִישּׂוּר, עִיסָּר, עִיסּוּרְיָתָא f. pl. (עָסַר) 1) *divisions of ten.* Targ. O. Deut. I, 15; Ex. XVIII, 21 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עִישּׂוּר).—2) *arrangement of tenth portions in succession.* Ned. 39b כעיסר דבי רבי like the arrangement in the house of Rabbi (that the first daughter gets one-tenth of the estate, the second one-tenth of the remainder and so on).—3) (of coins) *decades, groups of tens.* B. Mets. 64a top בע׳ וחומשייתא (a reasonable mistake is) a mistake in decades or in fives (where you count by tens or fives).

עִיסָּרוֹת, v. עָסַר.

עִיסְקָא, constr. עִיסַּק, v. עִסְקָא.

עִיסְרִיתָא, v. עִיסּוּרְיָתָא.

עִיף, עָיֵף m. (b. h.; עוּף I) 1) *fainting, wearied; exhausted.* Pesik. Zakhor, p. 28a (ref. to Deut. XXV, 18) ע׳ בצמא faint from thirst; Tanḥ. Ki Thetse 10; a. e.—*Pl.* עֲיֵפִים, עֲיֵפִין, עֲיֵרִי. Ex. R. s. 19 מפני שהיו ע׳ מן הריח because they were fainting from the smell (of the Passover sacrifice).—2) (=יָגֵעַ) *hard-working, industrious.* Snh. 94b (ref. to Is. VIII, 23) אין נמסר עם ע׳ בתורה ביד מי המציק לו the people (of Judah) that studies the Law with painstaking shall not be delivered into the hands of him who distresses it.

עִיף I m. (v. preced.) *weariness.* Targ. Job VII, 11 Ms. (ed. עקת).

עִיף II, עוּף *to bend, double.* Targ. Ex. XXVI, 9 וחצוף Ms. I (Ms. II וחציף; O. ed. Berl. a. Y. וחציוף; oth. ed. וחציף *Af.*).—Part. pass. עָרִיף (עָרַף). Ib. XXVIII, 16; XXXIX, 9 (Y. ed. Vien. עָרֵף).—Ber. 56a, v. חָסָא I. Ḥull. 51b עיף מיצעך Ar. (Alf. עָיֵף מִיצְעָךְ; ed. עוף ומצופף) if the cloak is well folded.

Pa. עִיֵּיף *to double, fold.* Keth. 67b ועיירנתו וכו׳ he doubled them (his gifts) and sent them to him. Sabb. 134a ולעיייף ליה לעילאי (not ועייף; Rashi ולעַטְפֵיהּ; Ms. Rashi ולרכיפיה, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) let him bend the border upward. Erub. 96b עיירנתו ... אדעתא he doubled them with the intention of making borders to a cloak. Men. 42a; a. e.

Af. אֲעִיף same, v. supra.

Pol. עִוֵּיף, v. עָוַף.

עֵיפָא I m. (preced.) *cover, veil.* Targ. O. Gen. XXIV, 65 (h. text צעיף); a. e.

עֵיפָא II pr. n. m. *'Efa,* v. חֵיפָא III.

עִיפּוּר, עִפְּ׳ m. (עפה=עיף, v. עָפַר I) *junction, combination*; [oth. opin. *weariness*]. Ḥag. 15a, v. עוֹרֶף.

עִיפּוּשָׁא m. (עָפַשׁ) *mouldering.* Pes. 40a אכיל נהמא דע׳ he eats mouldy bread.

עִיץ, v. עוּץ.

עִיצָה, עֵיצָא, v. עָצָה, עֵצָה.

עִיצְבָא, v. עוּצְבָא II.

עִיצּוּם, עִצְּ׳ m. (עָצַם) 1) *strength.* Lam. R. to III, 4 (expl. עיצומי בני שודיד כבני תעצומים [read:] עִיצְּוֵיתְ בָּנַי שׁוֹדִיד (he broke) my strength, that is, my sons who were like the sons of the mighty.—2) *essence, self.* Sabb. 86b; Yalk. Ex. 278 (ref. to זכור את וכו׳, Ex. XIII, 3, a. XX, 8) מה לחלן בעיצומו as there the word was delivered on the selfsame day (of the exodus), so it was here on the selfsame day (on a Sabbath day). Yoma 81a (ref. to בעצם, Lev. XXIII, 30) על עיצומו של יום וכו׳ labor on the day itself is punished with extinction (contrad. to תוספת). Men. 68b, a. e.—3) pl. עִיצּוּמִין, עִיצּוּמִים, עִצְּ׳ (cmp. אֲסַמַכְתָּא) *surety, a promise made with the condition of a forfeit in case*

Digitized by Google

of failure to fulfill it. Y. B. Bath. X, 17c bot. ... ע׳ גבי R. A. decided a promise of forfeit to be collectible. Y. Gitt. V, 47b, [read as:] Y. B. Bath. l. c. אע״ג דלית לר׳ יוסי גבי ע׳ ... דאינון גביי וכ׳ although R. J. declares *'itsumim* not to be collectible, he admits that they are collectible in the case of those who indenture their sons to a trade, because the livelihood of men requires such a measure.

עִיצּוּר m. (עָצַר) *closing up* (of the womb), *obstruction of orifices.* Gen. R. s. 41; Yalk. ib. 69.—V. עֲצִירָה.

עִיצּוּר, עִיצּוּרָא, עִיצָּא׳ m. ch. (עָצַר) 1) *wine pressing.* Targ. Is. XVI, 10 (h. text חידד).—2) *grapes to be pressed.*—*Pl.* עִיצּוּרִין, עִיצָּא׳. Ib. ed. Lag. (oth. ed. עֲצוֹרִין, v. עֲצוֹרָא). Targ. Jer. XLVIII, 33.—3) *pl.* as ab. *grape-shells.* Targ. O. Num. VI, 4 (h. text זג).

עִיצְיָא m.=h. עֶצֶה, *backbone.* Targ. Y. II Lev. III, 9 (ed. Vien. עִיצַיָּא).

עִיצְתָא, v. עֲצָא.

עִיק, עָיֵק, v. עוּק.

עִיק m. (עוּק) *narrowness, anguish.* Targ. O. Ex. VI, 9 עֲנַק רוּחָא (ed. Berl. עֲנַק; ed. Vien. מַעֲנִיק). Targ. Ps. XXXI, 10 (ed. Wil. עִיק), v. עוּק ch.

עִיקָא I עִיר׳ f. (preced.), constr. עִיקַת, *narrow, sorrowful.* Targ. I Sam. I, 15 (ed. Lag. a. oth. עָקַת). Targ. Is LIV, 6.

עִיקָא II עִיר׳ m. (preced.) *oppressor, enemy.*—*Pl.* עִירֵי, עִירִין. Targ. Y. Num. XXV, 18 (ed. Vien. עִיר׳).

עִיקְבָא, v. עִקְבָא.

עִיקָּדָה f. (עוּק) *depression*; עִיקַּת נַפְשׁ *mourning.* Gen. R. s. 94, a. e., v. חֲלוּקָּה.—Tosef. Toh. X, 3, v. עָקַל.

עִיקּוּל, v. עָקַל.

עִיקּוֹלָא עִיק׳, עִיקּוֹלַי׳, עִיקּוֹלֵי׳ m., *pl.* עִיקּ׳ (עָקַל) *curves, small bays.* Keth. 97a ... בצ׳ חוו קיימי אילגלאי it turned out that the ship (carrying provisions) was waiting in the bays (until the high water would subside, and it could go to harbor). Ab. Zar. 34b החם ע׳ ופשורי אכא there (along the coast from Tyre to Accho) are bays (formed by protruding rocks) and shallow waters caused by melting snows.

עִיקּוֹם עִיק׳ m. (עָקַם) *curve.*—*Pl.* עִיקּ׳, עִיקּוֹמִים. Gen. R. s. 41, beg, v. סִיקּוֹסִים II.

עִיקּוּמָא עִיק׳ ch. same, *crookedness, perverseness.* Targ. Prov. IV, 24. Ib. VIII, 8.

עִיקּוּר עִיק׳ m. (עָקַר) 1) *uprooting, tearing loose.* Y. Shebi. V, 35b bot., v. דִּימּוּן. Ib. כעיקר (corr. acc.).—Esp. ע׳ סִימָנִים, or ע׳ *tearing loose the windpipe and gullet before cutting, looseness of* &c. (v. סִימָן). Ḥull. 44a. Ib. 9a; 27a; a. fr.—3) *mutilation, hamstringing; unfitting.* Ab. Zar. 11a ע׳ שיש בו טרפה a mutilation which affects the vitality of the animal; ואיזהו ע׳ שאין וכ׳ and what mutilation does not affect &c.?, v. נָשַׁר; ib. 13a; Tosef. Sabb. VII (VIII), 20; a. fr.—Bekh. 53a; Yoma 66a, a. e. (ref. to בדמזה תיעקר, ib.) ואי זה הוא ע׳ טעל וכ׳ what kind of *'iḳḳur* is meant? He locks the door before the animal and lets it die of itself.—*Pl.* עִיקּוּרִים, עִיקּוּרִין, עִיקּוּרוֹת, עִיקּ׳, עִקּ׳ *plucking, harvest* (of leguminous plants). Snh. 65b ... עיקודי קיטניות לימודי מדיות רעות (Rashi עיקרי) it is usual in ante-Sabbatical years ... for the harvests of leguminous plants (of peas &c.) not to be bad (v. לִימּוּד); Yalk. Deut. 918 עיקודי קוטניות מדיות (corr. acc.); Sifré Deut. 171 עֲקִידוֹת קטנות לדיות רעות for the small harvests to be bad; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14 ed. Zuck. (Var. עקודות, קטנות); Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI עקורות קטניות.

עִיקֵּל m. (עָקַל) *bandy-legged.* Bekh. VII, 6 (45a), v. נָקַשׁ; Sifra Emor, ch. II, Par. 3 עִיקְּלָן; Tosef. Bekh. V, 9 עִקְּלָן.

עִיקֵּל, עַיֵּיקֵל, v. עָקַל.

עִיקְלָא, v. עִקְלָא.

עִיקְלָן, v. עִיקַּל.

עִיקְמִנִין, v. עוּקְמָן.

עִיקָּר עִקָּר m. (עָקַר) 1) *root.* Kil. VII, 1 ע׳ חשני the second root (that of the slip, v. אַרְעוּבְתָּא); a. fr.—*Pl.* עִיקָּרִים, עִקָּ׳, עִיקָּרִין. Ib. 2 ועקריהם נראין and the roots of the sets are visible. Sabb. XIV, 3 כוס ע׳ root-drink (a medicine for gonorrhœa). Tosef. Yeb. VIII, 4 ... כוס ע׳ שלא תארש יוליד a man must not take a root-drink for the purpose of becoming impotent. Sabb. l. c. שמן ע׳ oil in which roots have been soaked. Y. Shek. VI, beg. 49c שבו טולקין את חצ׳ (oil) in which they boiled the roots (for frankincense); Hor. 11b; Kerith. 5a משלק בו חצ׳. Ib. ואינו יחלא לסוך חצ׳ סופק but there was not even oil enough to oint the roots (much less to soak them). Pesik. Par., p. 40b; Tanḥ. Ḥuck. 8, a. e. מביאין ע׳ ומעשנין וכ׳ they get certain roots (and kindle them), and let the smoke rise under him; a. e.—Trnsf. *origin.* Keth. 77a מעיקָּרוֹ from its origin (shaft), v. חָתַךְ.—מִיטְּרִין, v. עִיקָּר מיטרין.—2) *essence, reality, main object, chief.* Y. R. Hash. III, end, 59a עיקרו לא נחש הוא (not עיקרה) is not its (the *saraf's*) real name *naḥash*? Snh. 87a דבר שעיקרו מדברי וכ׳ a thing (law) which in its main aspect is found in the Torah, but the details of which are based on Soferic tradition (v. סוֹפֵר). Y. Sot. VI, 21a top ע׳ שדיחו the main testimony in the case. Ber. 12b (ref. to Jer. XXIII, 7, sq.) ... אלא שתחא שעבוד מלכיות ע׳ לא שתיעקר וכ׳ not that the memory of the exodus from Egypt will be entirely effaced, but the delivery from servitude to the empires will be the chief event commemorated, and the exodus from Egypt subordinate to it (v. נָסַל). Ib. 13a ישראל ע׳ Israel will be the chief name. Ruth R. to IV, 11, a. e., v. מְסוּבָּה. Ib. (play on עקרה, Gen. XXIX, 31) ירחל דיתה עיקרו ... ורחל נָקְבָה עִיקָּרָה Rachel was his (Jacob's) main wife, for we read, 'and Rachel was *'aḳḳarah* which means *'iḳḳarah* (the chief); Gen. R. s. 71 רחל דיתה עיקרו של בית Rachel was the chief person of the household. Num. R. s. 14

Digitized by Google

(play on קטרת, Num. VII, 61) ... אל תקרי קטרת אלא עִקָּרָה read not *ḳa'ărath*, but *'ikkereth*, typical of Rachel who was the chief of the house: she was the chief person &c. Succ. 50b ע' שירה the chief element in the Temple music is instrumental music; ע' שירה בפה the song is the essential element; a. v. fr.—טעם כע', v. טַעַם.—כפר בע', v. כָּפַר.—לא ע' *not at all*. Snh. 22a לא נשתנה כל ע' has not at all been changed. Ex. R. s. 16 אסור ליגע בה כל ע' must not touch her at all; a. fr.—[In later Hebr. literature: עִיקָּרִים, ע' *principles of faith*.]

עִיקָּר, עִיקָּרָא, עִיקָּר ch. 1) same. Targ. Job XXIX, 19. Ib. XXVIII, 9 עִיקַּרְחוֹן Ms. (ed. עִקָּרְיוֹן, *pl.*). Ib. XIX, 28. Targ. Ps. XII, 5 כפרין בע' (v. כפר); a. fr.—Gen. R. s. 53, end, a. e. על עִיקָּרְיה, v. זְרַק. B. Mets. 103b כל עִיקַּר בלמא, v. בְּלָמָא; a. fr.—מֵעִיקָּרָא *originally, at first*. Ab. Zar. 3b ומע' מאן וכ' and originally (ere this) who taught them? Ib. 41a ... מע' סבור at first they thought..., but finally &c.; a. v. fr.—*Pl.* עִיקָּרִין, עִיקָּרֵיָא, עִקָּ'. Targ. Mic. VI, 2. Targ. Job XXXVI, 30; a. e.—2) *a castrated animal*. Sabb. 152a, v. אִיקָּא.

עִיקָּרָת, עִיקָּרְתָּא f., v. עִיקָּר h.

עִיקֵּשׁ, v. עָקוֹשׁ II.

עִיקָּתָא I f. (v. עִיקָּה) *distress, misfortune*. Targ. Y. Ex. XXI, 13. Targ. Ps. XVI, 3; a. e.—[Mostly עַקְתָּא.]

עִיקָּתָא II m. (עקת, sec. r. of שׂק), *pl.* עִיקְּתִין *narrows*. Targ. Ps. CXVI, 3 (h. text מצרי).

***עִיר** m. ch. (= h. עַיִר; v. עוּר; cmp. נַעַר) *foal*. Targ. Zech. IX, 9.—*Pl.* עִירִין. Targ. Jud. X, 4; v. עַיִל.

עִיר I m. (עוּר) *guardian, angel*. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 8 ולא ירד עמו לא ע' ולא שרת וכ' ed. Bub. (oth. ed. לא ע' ולא קדיש, borrowed from Dan. IV, 10) nor went down with him (Abraham) a guardian, or Seraph, or angel. Ib. to Ps. I (play on עיר, Gen. XI, 4) ואין ע' אלא אלוה *'ir* means a deity (ref. to Dan. l. c.).—*Pl.* עִירִין. Pes. 33a (quot. fr. Dan. IV, 14) בגזירת ע' וכ' by the decree of the guardians (scholars) the word (is established) &c., i. e. they have so decided at college.—[עִיר *awake*, v. עוּר ch.]

עִיר II f. (b. h.; עוּר) [*watch-tower, fort,*] *town, city*. B. Kam. 80b חלוקה ע' בארץ וכ' he who buys a township in Palestine, is bound by law to buy also the accesses to it on four sides. Snh. 17b כל ע' שאין בה עשרה וכ' in a town in which there are not the following ten things (institutions), a scholar is not permitted to live. Snh. I, 6 וכמה ירתא בע' וכ' and how large must the population of a town be, to be fit as a seat for a Sanhedrin? Yoma 20b חָ' (Ms. M. רומי) the City of Rome; Pes. 119a בָּ' (Ms. M. ברומי) in Rome; a. v. fr.—*Pl.* עֲרִים, עֲרָרוֹת. Tosef. Macc. III (II), 1; Macc. 9b שלש ע' חבדיל וכ' Moses set apart three towns (of refuge). Ib. II, 4, a. fr. עָרֵי מקלט, v. מִקְלָט. Meg. I, 1, sq.; a. fr.

עִירָאִין, Kel. XXI, 2 ed. Dehr., v. עֲרָיִין.

עִירְבּוּבְיָא, עִירְבּוּב, עִירְבֵּב, עִירְבָא, עִירְבּוֹן, עירבויין, עִירְבּוּבְיָתָא, v. sub ערב.

עִירַבְרוּבִין, עִירַבְרְבִין m. pl. (reduplic. of עֲרַב I) *mixed multitudes*. Targ. O. Num. XI, 4 עירברב ed. Berl. (oth. ed. עִרְבַּ', עֲרַ'). Targ. Cant. I, 12 עירברז ed. Lag. (oth. ed. עֲרַ').

עִירָה f. (עָרָה II) *thread on the shuttle used for the woof, bobbin*. Kel. XXI, 1 ע' שאינו עתיד וכ' a bobbin which the weaver does not intend to shoot back again. Tosef. ib. B. Bath. I, 4 אִירָה.—*Pl.* עִירִין. B. Kam. 119b Ar. (ed. אִירִין, v. Rashi a. l.).—V. אִירָא.

עִירָן, v. עִידִי.

עֵר, עֵירוּב m. (עָרַב I) 1) *interweaving, mixture, conjunction*. Kinn. I, 4 בע' ... שתי נשים שלקחו two women that bought their birds for sacrifices in common (not designating which of them belonged to the one and which to the other). Mikv. VI, 7 מקואות ע' in the case of two bathing reservoirs joined (a connection having formed between them); Ḥag. 21b; Yeb. 15a. Y. Pes. III, beg. 29d על עירובו for eating leavened matter in a mixture, opp. חמץ ברור; Bab. ib. 43a; a. e.—*Pl.* עֵרוּבִין, עֵר'. Y. Orl. II, 61d bot. Y. Bicc. II, 65a top אין תביכורין ... עירובייהן וכ' first-fruits have no prohibitive effect on mixtures or on what has grown of them as to eating them in Jerusalem. Ib. עירובי בכורים mixtures of first-fruits with common ones; מעשר ע' mixtures of tithes with secular fruit.—עירוב פרשיות *an interweaving of biblical sections, clauses of one section taken over, for interpretative purposes, to a succeeding section; misplacement*. B. Kam. 107a (ref. to the clause אשר יאמר ... שניהם, Ex. XXII, 8) ע' ס' כתוב כאן וכ' here is a misplacement, and the words *Ki hu zeh* (which intimate that an oath can be administered only when the defendant admits a part of the claim) refer to the subject of loans (Ex. l. c. 24 sq.). Snh. 2b אי קסבר ע' ס' ... ליתבעי נמי מומחין if he adopts the opinion that here is a misplaced clause (and *ki hu zeh* refers to loans), let him also require authorized, learned judges (אלהים)!—2) *'Erub, a symbolical act by which the legal fiction of community* or *continuity is established*, e. g. *a*) with ref. to Sabbath limits (תחומין): a person deposits, before the Sabbath (or the Holy Day), certain eatables to remain in their place over the next day, by which act he transfers his abode to that place, and his movements on the Sabbath are measured from it as the centre; *b*) with ref. to buildings with a common court (חצירות): the inmates contribute their share towards a dish which is deposited in one of the dwellings, by which act all the dwellings are considered as common to all (one רְשׁוּת), and the carrying of objects on the Sabbath from one to the other and across the court is permitted; *c*) with ref. to preparing meals (תבשילין) for the Sabbath on a Holy Day occurring on a Friday: a person prepares a dish on Thursday and lets it lie over until the end of the Sabbath, by which fiction all the cooking for the Sabbath which he does on the Holy Day (Friday) is merely a conti-

Digitized by Google

of the preparation begun on Thursday. Erub. 2 חשולח ערובו ... ביד מי שאינו מודה בע' if a person sends his 'Erub (the eatables to be deposited) through a deaf mute or through one who does not believe in the Erub (e. g. a Samaritan), אינו ע' it is not a legal 'Erub. Ib. 3 אין ערובו ע' his Erub is not legal. Ib. 5 מחנה אדם על ערובו ... ערובי וכ' a person may make his Sabbath centre conditional (by laying two 'Erubs on two opposite points) and say, if gentile troops should invade from the east, my Sabbath centre shall be on the western side &c. Ib. VI, 10 נתנו ערובן במקום וכ' if the inmates of a court placed their 'Erub (common dish) at a certain place, but one, of the inner or of the outer court, had forgotten to contribute his share. Ib. VII, 9 בתחלת ע' when the common dish is in its original state; בשירי ע' when there are merely remnants left over. Bets. 15b מי שהיה לו לתניח ערובו וכ' he who had the means to prepare and leave a dish on Thursday and does not do it; a. fr.—*Pl.* as ab. Erub. 21b בשעה שתיקן שלמה ע' when Solomon introduced the 'Erub. Ib. VII, 11 ערובי תחומין 'Erubs for the purpose of regulating Sabbath limits; ע' חצירות for the purpose of regulating the Sabbath movements of inmates of common courts. Yoma 28b קיים...אפי' ערובי תבשילין Abraham observed even the regulations concerning preparations for the Sabbath on a Holy Day preceding it. Bets. l. c. מי שלא היה לו לתניח ע' תבשילין he who had not the means to prepare a dish on Thursday &c. (v. supra). Gen. R. s. 49 אפי' הילכות ערובי חצירות וכ' Abraham knew even the laws regulating Sabbath movements among inmates of a court by means of 'Erub; a. fr.—*'Erubin*, name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

עֵרוּבָא, עֵר' I ch. same, 1) *mixture of seeds*, or *copulation of heterogeneous animals* (כִּלְאַיִם). Sabb. 139a כשותא בכרמא ע' Ms. M. (ed. ערבובא), v. כְּשׁוּתָא.—*Pl.* עֵרוּבִין, עֵר'. Targ. Deut. XXII, 9. Targ. O. Lev. XIX, 19 (Y. ערבובין). Targ. Y. ib. XVI, 3; 5 דלא ע' that are no hybrids; a. e.—[Targ. Y. Ex. XXIX, 2 ע' דלחים, read: עֲרִיבִין, v. עֲרִיבָה.]—2) (v. preced.) *'Erub.* Ber. 39b ריפתא דע' bread which had been used as an 'Erub among the dwellers of a court. 'Erub. 60b לא מטי לעֵרוּבֵי לית may not go to the place where he laid his 'Erub; a. e.

עֵרוּבָא, עֵר' II, *pl.* constr. עֵרוּבֵי, עֵר' (עָרַב II) *darkening*. Targ. Ps. CIV, 23 ע' שמשא Ms. (ed. רמשא).

עֵירוּי m. (עָרָה II) *pouring from vessel to vessel, emptying*. Y. Maasr. I, end, 49b ע' ככלי ראשון הוא a boiling liquid poured from a vessel is considered like a boiling liquid in the original vessel; Y. Sabb. III, 6 top. Y. Ab. Zar. V, 45a כל חמ' מחמת תגור the emptying of the wine is done entirely by the effort of the gentile; a. e.

עִירָנִי, עִירוֹנִי m. (denom. of עִיר II) *inhabitant of a country town, provincial*. Gen. R. s. 50, end אחד ע' ואחד בן המדינה one from a country town and another from a capital. Y. Ned. VII, end, 40c בע' ... נראין R. Meïr's opinion seems acceptable in the case of a provincial (who uses בַּיִת in the sense of the *lower rooms*, contrad. to עלית). Lev. R. s. 4 משל לע' שהיה נשוי וכ' like a provincial (commoner) that married a princess; Yalk. Prov. 963 לעירני; a. e.—*Pl.* עִירוֹנִין, עִיר'. Y. Snh. V, 22d bot. הע' הללו those provincials (who do not know the exact date).—*Fem.* עִירוֹנִית. Lam. R. to IV, 2 ירושלמי ששא ע' when a Jerusalemite married a provincial woman.—*Pl.* עִירוֹנִיּוֹת, עִיר'. Sabb. 80a בע' in the case of provincial women (who may paint both eyes without being indecent).—[Bets. 32a, v. עִירְנִית I.]

עִירוּעַ m. (עָרַע I) *accident*. Targ. I Sam. VI, 9. Ib. XX, 26 (h. text מקרה).

עִירוּקָא m. (עָרַק) *flight*. Yeb. 37a עירוקתיה מסתיים his flight is enough for him (proving that he will not marry his betrothed before the due time after her first husband's death).

עִירוּר m. (עור *Polel*) *exciting to lamentation, memorial service*. Y. M. Kat. I, 80d top (ref. to לא יעורר, ib. I, 5) איזהו חמ' וכ' what is called *erur*? She (the wailer) mentions him among the other dead (whom she was invited to lament).

עִירוֹן, עִירִי, Y. Yeb. VIII, 9d top, v. מִדְשׁוֹן.

עִירִיוָתָא, עִירְיוָא, עִירְיָא, v. עִירְיָתָא.

עִירִיסִיוֹת, v. עֲרִיסָה.

עִירְיָתָא f. (cmp. אִירָא, a. עִירְנִית) *a plant with woolly leaves, mullein* (Lat. verbascum, v. Sm. Ant., a. Lydd. et Scott Gr. Dict. s. v. φλόμος). Tosef. Shebi. V, 17 (Var. עִידְיָת, cmp. אִירְיָא, a. אִירָן).

עֵר', עִירְיָא, עִירְיָא, עִירְיָא, עִירְיָתָא f. = h. עֶרְיָה, *nakedness, shame*. Targ. Ex. XXVIII, 42. Targ. O. Gen. IX, 22, sq. עִירְיָה ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶרְיָה). Targ. O. Lev. XVIII, 7 עִירְיָה ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶרְיָה); a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75c (expl. תמכנת בעריות, Mish. ib. IV, 9) בעריה' דאבוי ובע' דאמיה he who modifies the text speaking of the nakedness of one's father or mother (Lev. XVIII, 7, by translating 'weakness' or 'disgrace'; v. Bab. ib. 25a), v. פָּנָה.

עִירְנִי, v. עִירוֹנִי.

עִירְנִית, v. next w.

עִירְנִית I f. (v. אִירָא) 1) = אִירוֹנִית, *vessel of white clay*. Y. B. Bath. IX, 16d bot. אפי' ע' (ed. Krot. עירונית, corr. acc.) even if the adult heirs added a clay vessel to the estate, the minors have a share in it.—*Pl.* עִירְנִיּוֹת. Bets. 32a Ms. M. (ed. ערניות), v. אִירוֹנִית.—2) (in enigmatic speech) *light-complexioned, handsome*. Erub. 53b (play on words) נערה אחרונית אחרונית ע' והנעירתו, v. אַחֲרוֹנִית, a. נָעַר II; [Rashi, fr. עור: *wide awake, bright*].

עִירְנִית II, *pl.* עִירְנִיּוֹת, v. עִירוֹנִי.

עִירְנִיתָא f. (v. עִירְיָה) *leaves of mullein* used for lamp

Digitized by Google

wicks (φλόμος λυχνῖτις, v. Sm. Ant. s. v. Ellychnium). Y. Sabb. II, beg. 4c (expl. אִיתָן); v. עַמְרָנִיתָא.

עִיר, עִירָה m. (עוּר) [*waker,*] a sort of *clepsydra* used in sick rooms. Y. Erub. X, end, 26d (expl. עֵרֶךְ). V. קוֹקְנִיתָה.

עַיִשׁ f. ch. (= b. h.) *Ursa Major* (?). Targ. Job XXXVIII, 32 Ms. Var. for זִנְתָּא, q. v.

עִישׁוּן m. (עָשַׁן) *raising smoke, burning spices.* Y. Ab. Zar. I, 39c bot. מיתת שיש בה ע' ושריפה heathen obsequies with which spice-burning and cremation (of clothes &c.) are connected.

עִישׁ, עִישׁוֹנָא m. (עָשַׁן) 1) = עֲשָׁנָא, *strength.* Targ. Ps. XXIX, 1 ed. Lag., v. עֲשָׁנָא. — 2) *fort, stronghold.* Targ. Prov. XXIV, 5 (ed. Lag. a. Wil. עֲשִׁירָנָא). Targ. Ps. LXI, 4 קוסטל דכ' ed. Wil. (ed. Lag. בקושטא ע'; Ms. קושקא עֲשִׁירָנָא); a. e.—3) (cmp. חוּסְנָא) *store-house.*—*Pl.* עִישִׁ', עִישׁוֹנֵי. Targ. Prov. VIII, 24 ע' דמיא store-houses of water (h. text נכבדי).

עִישּׂוּר, עִישׁוּר m. (עֲשַׂר) *one tenth*; (= מַעֲשֵׂר) *tithe, giving tithes.* Keb. 68a ראשונה נוטלת ע' נכסים וכ' the first daughter gets one-tenth of the estate, the second one-tenth of what is left &c. Bicc. II, 6 בשעת לקיטתו עִשּׂוּרוֹ the giving of tithes is regulated by the time it (the Ethrog) is plucked, expl. Y. ib. 65a bot. בשעת לקיטתו עישורו למעשרות ולשביעית this regulation refers to tithes as well as to the Sabbatical year (the time of plucking decides to which year the fruit belongs). Maas. Sh. V, 9; a. fr.—Trnsf. *dedication, sanctification.* Deut. R. s. 3 (ref. to Deut. VII, 13) מה פרי אדמתך צריכים ע' . . . צריכים ע' וכ' as the fruit of thy soil requires sanctification by tithes, so the fruit of thy womb requires sanctification, which is circumcision.—*Pl.* עִישּׂוּרִין, עִישּׁוּרִין, עִשֵּׂר. R. Hash. 14a נהג בו שני ע' he subjected it to two tithes (that of the second and that of the third year). Tosef. Dem. VIII, 18 תשעים ושלשה חסר שני ע' ninety-three parts less two-tenths. Ib. 15 שתי תאנים ושני ע' ועישורו של עישור two figs (as Trumah), and two tithes (first and second), and tithe of the tithes (= מעשר מן המעשר); Y. ib. I, end, 22b ועישורין של עישור (corr. acc.).

עִישּׂוּרָא, עִישּׁוּרָא ch. same. Keb. 50a וחא לא דמי ע' בתרא על ע' קמא but the second tithe (one-tenth of nine-tenths left) is not equal to the first tithe (both together do not amount to one fifth)!

עִישּׂוּרִיתָא, עִישּׁוּרִיתָא v. עִשּׁוּרְיָתָא.

עִישְׁרָתֵי, עִישַׁרְתֵּי v. עֲשַׂרְתֵּי.

עִישְׁתּוֹנָא v. עֶשְׁתּוֹנָא.

עִית־ v. עֵת.

***עִיתָּא, עִיתָּה** f. = h. עֵת, *time.* Gen. R. s. 47, end בחדיא ע' on that occasion; (Yalk. ib. 82 עינית, read: עוֹנָתָא).—V. עַנְתָא.

עִיתָא v. קוֹבַעְיָא.

עִיתּוֹר, Y. Ab. Zar. I, 39d, read: עִישּׂוּר.

עִיתִּים, עִיתּוֹת v. עֵת.

עָכַב (cmp. צָכַב) *to be curved; hooked.*

Pi. עִיכֵּב 1) *to detain, prevent.* Mekh. B'shall. s. 1 ואל תְּעַכֵּב את גאולתנו and delay not our redemption. Ber. 7a ומי מְעַכֵּב, v. יְרִיסָה; a. fr.—Esp. *to invalidate an act by an omission; to be indispensable* (v. עִיכּוּב). Zeb. V, 1 מחנה אחת מהן מְעַכֶּבֶת the omission of one of these manipulations (v. מַחֲנָה) makes the whole act illegal. Ib. אם לא נתן לא ע' if he did not pour the blood into the *y'sod* (יְסוֹד), it does not invalidate the act. Ib. 48a לעכב מנין whence do we prove that it is indispensable? (opp. למצוה). Men. IV, 1 תכלת אינה מעכבת את הלבן the absence of the blue thread in the show fringes does not hinder the white thread, i. e. in the absence of the one, the other may do for the ceremony. Ib. חסולת ושמן אינם מְעַכְּבִין . . . ולא יין מְעַכְּבָן the flour and oil (of the Minḥah) are no hinderance to offering the wine, nor does the wine form a hinderance to them, i. e. the order in which they are offered is immaterial. Ib. חמתנות . . . אינן מְעַכְּבוֹת זו את זו the sprinklings upon the outer altar are no hinderance to one another, i. e. one of them is enough to make the ceremony legal. Ber. 2a ביאת שמש מְעַכַּבְתּוֹ מלאכול וכ' the sunset of his last day of levitical uncleanness is indispensable for allowing him to eat T'rumah, but the offering of his sacrifice is not; a. v. fr.—Part. pass. מְעוּכָּב; f. מְעוּכֶּבֶת; *pl.* מְעוּכָּבִים, מְעוּכָּבִין; מְעוּכָּבוֹת. Y. Sot. II, beg. 17d מלשמוח מע' ומכיון שדוא since he is prevented from rejoicing with her (at the sacrifice), it is as if he prevented her from partaking of the sacrifice (by failing to provide for her offering of sanctification). Ib. וחוא מעכב מלשמוח (read מְעוּכָּב). Mekh. l. c. כי בגללך אנו מע' for we are detained on thy account; a. e.—2) *to detain one's self; to tarry; to wait for.* Ex. R. s. 3 סבור אתה שחיה משה מעכב וכ' do you think that Moses hesitated (was unwilling) to go? Gen. R. s. 55 על מנת שנאמר לך . . . ולא תְעַכֵּב even if I tell thee to sacrifice thy son to me, thou wilt not hesitate. Ib. ולא יְעַכֵּב he will not hesitate. Ib. ולא אֶעַכֵּב . . . הלואי O! that the Lord would appear to me and tell me that I should cut off one of my limbs! I would not hesitate. Tanḥ. Ekeb 6 השכינה מעכבת ישראל וענני כבוד מְעַכְּבִין לך the Divine Presence is waiting, Israel and the clouds of glory are waiting for thee; ib. B'shall. 2; a. fr.

Hithpa. הִתְעַכֵּב, *Nithpa.* נִתְעַכֵּב *to be prevented; to be delayed.* Y. Pes. VI, 33b bot. מיתעכב מן המצות מְיִתְעַכֵּב he is precluded from religious acts. Koh. R. to II, 2 מה מרבו שבני מתעכב what is the cause of my son's tarrying? Num. R. s. 14 ג' לה חענן the cloud of glory tarried for her (Miriam's) sake; Sot. I, 9 וכ' לה ישראל נִתְעַכְּבוּ Israel tarried for her sake seven days; a. fr.

עַכַּב, *Pa.* עַכֵּיב ch. same, *to detain, prevent, delay; to hesitate; to withhold.* Targ. Y. Gen. XXII, 12 (ed. Vien. עֲכִיב *Pe.*). Ib. 10 דנכס לא מְעַכֵּב he who is to slaughter tarries not. Targ. I Kings V, 7 (h. text עדר). Targ. Y. Ex. IV, 25 ע' עלוי prevented him. Targ. Y. Lev. XIX, 13 לְמֶעְכַּבָא to retain; a. fr.—B. Bath. 12b עַכְּבֵיה גביה he detained it

Digitized by Google

(the couple) with him. Zeb. 52ª מְעַכְּבֵי are indispensable. Ber. 2ª כפרה לא מְעַכְּבָא the offering of the sacrifice is no hinderance (to being permitted to eat T'rumah); a. e.

Ithpa. אִיתְעַכַּב, אִיעַכַּב *to be detained; to tarry.* Targ. O. Gen. XIX, 16. Targ. O. Num. XI, 28. Targ. Is. XL, 26 (h. text נעדר); a. fr.—B. Bath. 4ª ולישתבא שדר ... ולישתבא שדר וכ' send a messenger (to Rome), and he will be going one year, and be detained one year &c.

עַכָּבָה f. (preced.) *hinderance, prevention, delay.* Yeb. XIII, 3 כל ע' שהיא מן האיש any delay (in remarrying) of which the husband is the cause (v. ib. 108ª). Meg. 21ª אין ישיבה אלא לשון ע' *yashab* has the meaning of tarrying.—יין עַכָּבַת retention of wine, *drops of wine remaining on the rim.* Ab. Zar. V, 7 (72ª) עכ' (Ar., a. Y. ed. עֲקָבַת; Mishn. Nap. עֲקִיבַת *sediment*; v. Rabb. D. S. a. l. note 10); ib. 71ᵇ; a. e.—Y. ib. V, 45ª top מתו עקבת יין וכ' v. לְכָלֵךְ.

עַכְבוֹנִית, v. עֲכָבוֹנִית.

עַכְבּוּרֵי, עַכְבּוּרָא, v. עַכְבְּרֵי.

עַכְבִּית f., pl. עַכְבִּיּוֹת (עָכַב) a species of edible *thistles, cardoon* (v. Löw, Pfl. p. 292). Gen. R. s. 20 (ref. to Gen. III, 18) קדר זו ע' *ḳots* is cardoon; (oth. opin.) דרדר זו ע' *dardar* is cardoon; Yalk. ib. 32 עַכּוּבִית. Bets. 34ª; Tosef. ib. III, 19. Ukts. III, 2.

עַכְבִּיתָא, v. עַכּוּבִיתָא.

עַכְבָּר m. (b. h.) *mouse.* Ḥull. IX, 6 ע' שחציו בשר וכ' a mouse which is half flesh and half earth (it being believed that there is a species of mice developing from earth, v. Maim. a. l.). Ib. 126ᵇ ע' שבים sea-mouse (name of a fish). Hor. 13ª האוכל ממה שע' אוכל וכ' he who eats what a mouse has been gnawing at, will lose his memory; a. fr.—*Pl.* עַכְבָּרִין. Ib. Sabb. 151ᵇ. Pes. 10ᵇ; a. e.

עַכְבְּרָא, עַכְבָּר ch. same. Targ. Lev. XI, 29; a. e.—Ab. Zar. 68ᵇ. Y. Ter. X, 47ᵇ חורי ... בע' חד לאלף R. J. decided in the case of a mouse that a proportion of one to one thousand was required to neutralize it in an intermixture. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. דטורא ע' the mountain mouse. Bab. ib. 121ᵇ התוא עכבר; Bets. 36ᵇ התוא עכברא Ms. M. (ed. התוא עכברתא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 50). Pes. 10ᵇ; a. e.—Snh. 29ᵇ דשכיב אדינרי ע' a mouse lying on denars, a *miser.*—*Pl.* עַכְבְּרַיָּיא. Y. B. Mets. III, end, 9ᵇ.

עַכְבְּרִין, עַכְבְּרַיָּא, עַכְבְּרֵי pr. n. pl. *ʿAkhbré, ʿAkhb'raya, ʿAkhb'rin* in Upper Galilee (v. Neub. Géogr. p. 226). B. Mets. 84ᵇ בני עכברייא (Ms. M. עכבוראי; Ms. H. עכבורי). Koh. R. to II, 8 מן עכברין (pheasants) from ʿA. Y. Erub. VIII, 25ª bot. עכברי. Y. Ter. IX, end, 48ᵇ; Y. Sabb. II, 4ᵈ top ר' חנניא בר ע'.

עכברתא, v. עַכְבְּרָא.

עכה, Mekh. Yithro, Baḥod., s. 4 ומעכה; read: וּמַכָּה, v. פָּכָה a. עָכָה.

עַכּוֹ (b. h.) pr. n. pl. *Acco, Accho* (*Ptolemais*), a town and harbor on the Phœnician shores. Ex. R. s. 9 כלום מביאין ... דגים לע' do people carry ... fish to Acco? Gen. R. s. 5 דג חעולה מע' fish from A. Tosef. Shebi. V, 2; a. fr.—כְּפַר ע' *K'far Acco*, v. אַכּוּם. Tosef. Kil. I, 12; Mekh. Yithro, Amal., s. 2 יהודה איש כ' ע' ר' שמעון בן יהודה; Ib., Baḥod., s. 7 יהודה איש כ' ע'; Gen. R. s. 11; Tosef. B. Bath. VII, 10 ed. Zuck. (oth. ed. אכום); Pesik. R. s. 23 כ' ענים (corr. acc.); a. fr.

עַכּוּבָא, עַכּוּבִית, v. sub עִיכּוּבָא.

עַכּוּבִיתָא I = h. עַכְבִּית. Targ. Jer. XVII, 6 (h. text ערער).—Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. טב לעַכְבִּיתָא good for a thistle sting [or a *spider's bite*, v. next w.]; (Bab. ib. 67ª לזִירְזָא).

עַכּוּבִיתָא II f. (= b. h. עַכְבִּישׁ a. עַכְשׁוּב) *spider.* Targ. Is. LIX, 5, sq. Targ. Ps. LVII, 3 (ed. Lag. עַכְבִּיתָא). Ib. CXL, 4 (h. text עכשוב).—V. עַכְשׁוּב.

עָכָז, עָכוּז, v. אָכַז.

עִכּוּל, v. עִיכּוּל.

עכ"ום *ʿakkum*, abbrev. for עבודת כוכבים ומזלות *idolatry*; for עובד כוכבים ומזלות, or עוֹבֶדֶת, or עוֹבְרֵי *idolater, idolatress, idolaters* (interchanging in editions respectively with ע"ז, עכרי, גוי, ע"ם &c.) Zeb. 40ᵇ שעירי ע' goats offered to atone for idolatry. Snh. 59ª אפי' ע' עוסק בתורה וכ' even an idolater (gentile) studying the Law is the equal of the high priest; (Ab. Zar. 3ª נכרי); B. Kam. 38ª; a. fr.

***עִכּוּר** m. (עָכַר) *stirring up, making turbid.* Gen. R. s. 71 אין ע' ... לחם אלא חפוח לחם (some eds. עבוד) the names of the sons of Jacob are not meant to stir up (their shortcomings), but to cover them up; Yalk. ib. 126; [prob. to be read: בְּעוּר, v. קִיעוּר].

עַכִּירָה m. (denom. of עַכּוֹ) *of Acco.* Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top חזקיה ע' (Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ חזקיה only).

עֲכִינָא, עָכִין, v. עֲבִינָא, עָבִין.

עֲכִירָה f. (עָכַר) *stirring up.* Nidd. 20ª במאי ע' wherewith shall the stirring be done (with the hand or with a tool)?—[Ex. R. s. 22 חפלתו בע' some ed., read: בעֲבִירָה.]

***עֲכִירִין, עֲכִירִים** m. pl. (preced.) [*stirrers,*] *implement connected with the wine* or *oil press* for stirring up the pulp, *loadstones* (?), *screws* (?). B. Bath. IV, 5 (67ᵇ) הצכ' (Bab. ed. חעבירין; Y. ed. חפירים; Ms. M. חעמורין; Ms. O. העבירים a. חעמודים, v. Rabb. D. S. a. l. note 6, sq.); expl. ib. 67ᵇ כְּבָשֵׁי. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 12, quot. by Hai G. to Kel. XII, 8 (ed. Zuck. חעחידין, oth. ed. עמידים) של זכוכית ... ע' (?).

עָכַל *Pi.* עִיכֵּל (v. אָכַל) *to consume.*—Part. pass. מְעוּכָּל; f. מְעוּכֶּלֶת; *pl.* מְעוּכָּלוֹת; מְעוּכָּלִים. Tam. I, 4, v. אָכַל.

Hithpa. הִתְעַכֵּל, *Nithpa.* נִתְעַכֵּל *to be consumed.* Ber. VIII, 7, v. אָכַל. Snh. VI, 6, v. אָכַל. Num. R. s. 14 (ref. to

Digitized by Google

Ps. CVIII, 10) מיה חבשר מְחֻעֲבָל בסיר כך נְתֻעְבְּלוּ שם as flesh is consumed (boiled to a pulp) in the pot, so they (David's family) were consumed there (in Moab; v. Yalk. Sam. 147; Tanḥ., ed. Bub., Vayera 25).

עָבַל ch., *Pa.* עִבֵּל same. Targ. Job XX, 18 Ms.

Ithpa. אִיתְעַבַּל *to be consumed, burnt.* Shebu. 17b אי דלא חפיך ביה לא מִיתְעַבַּל (v. Ms. M. in D. S. a. l. note) if without turning it, the sacrifice had not been consumed. Ib. אי מיעכל בחד שיתא ... לא חפיך בחד מִיתְעַבְּלֵי if he had not turned them (the pieces), they would have been consumed in two hours, and now all of it was consumed in one hour.

עַכְמַאי 1) pr. n. m. *'Akhmai.* Y. Ter. XI, end, 48b; Y. Sabb. II, 4d top, v. יוֹנָתָן.—2) בֶּן ע׳ pr. n. pl. (?). Yeb. 15b משפחת בית צבועים מבן ע׳ משפחת בית עגיבי; Y. ib. 3a bot. מבית צבועים.

עָכַן (cmp. עכב) *to be curved, curled.*

Pi. עִיכֵּן (cmp. סִיבֵּח, עִילֵּח end) *to bring about, to cause.* Snh. 44b (play on עָכָן, Josh. VII, 24) זמרי ... שעי׳ עיונותיהם וכ׳ his name was Zimri (I Chr. II, 6), but he was named 'Akhan (Circle), because he caused the punishment of Israel's sins.

עָכָן (b. h.) pr. n. m. *Akhan,* who secreted a portion of the spoils of Jericho. Snh. 44b, v. preced. Num. R. s. 23. Lev. R. s. 9; a. fr.

עָכָן (עָכֶן) m., עַכְנָה f. (עַכֶּנֶת; cmp. חֲכִינָא) *annulated snake.* [Lam. R. to I, 3 אמר עכן בית, read, as Num. R. s. 12 אמרו אצפ״כ מה.]—Lev. R. s. 16 (play on תעכסנה, Is. III, 16, v. עֶכֶס) וריחה אוחו הריח ... כארס של ע׳ and the scent (of the balsam) permeated them like the venom of a snake; Sabb. 62b כארס של ע׳ Ms. O. (ed. בארס בכעוס, v. כָּעַס); Yalk. Lam. 1031 ונצרר עכנת בחם (a misplaced corrupt. of כארס של ע׳).—*Pl.* עֲכָנִים, עֲכָנִין. Sifré Deut. 321 (ref. to וחלי עפר, Deut. XXXII, 24) אלו ע׳ וכ׳ (not עשנים, Var. חכינים, read: חֲכִינִים) that means the snakes whose rulership is in the dust; Yalk. ib. 945 עֲכִינִין.

עֲכִינָא, עַכְנָא c. ch. (also in H. dict.) same. Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (ed. pr. עכי׳).—B. Mets. 84b אשכחוה לע׳ דתדירא לה למשרתא they found a snake encircling the cave; ע׳ ע׳ פתחי פיך וכ׳ snake, snake, open thy mouth (drop the tail out of thy mouth), and let the son enter &c.; ib. 85a פתחי דלת Ms. M. (ed. פיך); B. Kam. 117b פתח דלת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פתח פומיך). Deut. R. s. 6 עכי׳ m., עכנא f. (contrad. to דרקון). Ber. 19a; B. Mets. 59b, v. next w.—*Pl.* עֲכָנִין, עֲכִינִין, v. preced.

עַכְנַאי, (עֲכִינַאי) pr. n. m. *'Akhnai ('Akhinai).* Kel. V, 10 חנורו של ע׳ the oven of 'A. (consisting of tiles cemented with sand); Ber. 19a. Ib. מהו ע׳ ... שחקיפודו חלכית כעכנא זה (not כעכאי) why is it called the oven of A.? ... It intimates that they encircled it with discussions as the snake (winds itself around an object; v. Rabb. D. S. a. l. note 7); B. Mets. 59b זו כעכנא.

עַכְנָת, v. עָכָן.

עֶכֶס m. (cmp. עכן; b. h. *chain, clasp*) *adder, viper* (believed to kill a flying bird by looking at its shadow). Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 (expl. אפעה, Is. XXX, 6); Tanḥ. B'shall. 18; Yalk. Jer. 266.

עַכְסָה (b. h.) pr. n. f. *Achsa,* daughter of Caleb. Tem. 16a, v. עָתַס.

עכסילו*, Gen. R. s. 98 במזל קשת ... זו ע׳, a corrupt gloss, prob. to be read: זה חדש כסלו וכ׳; v. Yalk. R'ubeni, B'resh., to Gen. I, 3 קשת מזל כסלו.

עָכַר (b. h.) *to stir up, disturb; to trouble, make turbid; to sadden.* Sot. 5a עוכרתו ... כל אדם if a man has swelling of wind (haughtiness) in him, the slightest breeze will trouble him (the slightest adversity will upset him); מה ים עוכרתו וכ׳ ... if the sea ... is stirred up by the slightest breeze &c. Y. Keth. I, 25b bot. לעוכרי את חגין וכ׳ (not לעובר) like one troubling the eye, which becomes clear again. Ber. 25b עוכרן ברגלו he must stir them up with his foot. Gen. R. s. 80, end (ref. to עכרתם, Gen. XXXIV, 30) צלולה היתה החבית ועכרתם אותה the wine in the cask was clear, and you have troubled it; Yalk. ib. 135 ועכרתוה. Nidd. 20a צללו חוזר ועיכרן if the mixture became clear (the earth settled), he must stir it again; a. fr.—Part. pass. עָכוּר; f. עֲכוּרָה; *pl.* עֲכוּרִין, עֲכוּרִים; עֲכוּרוֹת. Ib. אין ... צלולין אלא ע׳ you must not examine the mixture when it is clear, but when it is turbid; Tosef. ib. III, 11. Gen. R. l. c. ע׳ היתה ... וצללנו אותה the wine was turbid, and we cleared it (we redeemed our honor). Snh. 44b; Lev. R. s. 9 (ref. to Josh. VII, 25) היום הזה אתה ע׳ ואי אתה ע׳ וכ׳ thou art troubled (punished) this day, but thou shalt not be troubled in the hereafter. Sifré Deut. 48 ... שתה ממים של בוראך ע׳ וכ׳ drink of the water of thy Creator's well, and drink not muddy water, nor be attracted by the words of the heretics; Yalk. Prov. 937; a. fr.—Ex. R. s. 22 (ref. to Job XVI, 17) וכי יש תפלה ע׳ is there also a turbid prayer? Ib. ... מנין שתפלתו ע׳ where is it intimated that the prayer of him in whose hand is robbery, is turbid (rejected)?

Nif. נֶעְכַּר *to be stirred up; to become turbid, dreggy, foul.* Nidd. 9a ונעשה חלב דם נ׳ the blood (of a pregnant animal) is disturbed (decomposed), and turns into milk. Y. Sot. IV, 19c bot. אין החלב נ׳ וכ׳ the milk (of a nursing woman) becomes turbid only after three months (after conception). Y. Nidd. II, end, 50b יצללו ולא יֵעָכְרוּ the water mixed with earth must settle and not be stirred up again; a. fr.—Men. IX, 5 (90a) חלח נ׳ חיבש אינו נ׳ (Bab. ed. נעקר; Ms. M. נעבר, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) liquid emptied from a large measure into a smaller one is stirred up (and what remains in the large measure partakes of the sacred character of the liquid in the smaller, sacred vessels), whereas dry objects are not stirred up.

עָכַר ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 30; a. fr.—Nidd. 20a דלא לרמיה ... ולימא לרחוץ אבל במנא כי ע׳ וכ׳ that he must not throw the earth in with his hands to make the water turbid, but when the earth is in the vessel, and he stirs

Digitized by Google

with his hands, it is right. Y. ib. II, end, 50b ע' ... ר' R. Ḥ. stirred the mixture up (in order to examine the color); a. e.—Part. pass. עָכִיר; f. עֲכִירָא; *pl.* עֲכִירֵי; עֲכִירָן. Ḥull. 55b. Men. 53a דהוה ע' דשחיה (Ms. M. בדחא) that his mind was troubled; Yalk. Ex. 166; Yalk. Ps. 667 (not עבידא; v. Rabb. D. S. to Men. l. c. note 50).

Ithpe. אִיתְעֲכַר *to be disturbed, spoiled.* Targ. Prov. XV, 6.

עַכְשְׁבוֹנִיתָא f. (v. עַכְשׁוּב) name of *a disease*, prob. *wound from a spider's bite.* Y. Ab. Zar. II, 40d; Y. Sabb. XIV, 14d עַכַּשְׁמוֹנִיתָא.

עַכְשָׁו, v. עַכְשָׁיו.

עַכְשׁוּב m. (b. h.) a species of *spider.* Tosef. Par. IX (VIII), 6.

עַכְשָׁיו (perh. a contraction of עָתָּה כְּמוֹ שֶׁהוּ) *presently, now.* Ab. I, 14 אם לא ע' אימתי if not now (I provide for my soul), when? Gitt. VII, 3 מע' אם מהי ... זה גטך this is thy letter of divorce ... to take effect from now in the event of my dying from this disease. Ab. Zar. 37a, a. fr. כאילו אמר מע' דמי ע' חצליונים Gen. R. s. 12, v. מָנָה. now (in that case) the upper creatures would outnumber &c.; a. v. fr.

עַכְשְׁמוֹנִיתָא, v. עַכְשְׁבוֹנִיתָא.

עַל, v. עוֹל.

עַל m. (b. h.; עָלָה) *height*; (prepos.) *upon, above; about* &c.—With suff. (*pl.*) עָלַי, עָלֶיךָ &c. Ab. I, 2 על שלשה וכ' the world stands on three things. Sabb. II, 6 על שלש וכ' for three sins &c. Snh. 20a, a. fr. אמרו עָלָיו על וכ' they relate about &c. Nidd. 23b מי שלבו דוחק עליו whose heart within him &c., v. דָּוָה; a. v. fr.—על יד, v. יָד; על מנת, v. מָנָה, &c.—Ab. Zar. 30a, a. e. עלי וכל צואריו, v. צַוָּאר.

עַל ch. same. Targ. Gen. I, 2; a. v. fr.—With suffix (*pl.*) עָלַי, עָלָךְ, עֲלוֹתֵי &c. Ib. XXVII, 12; a. v. fr.—Ab. II, 6 על דאטפת, v. טוּף.—ריחי עָלַי, v. אֲחָא; a. v. fr.

עַל עָל verb, v. עוֹל, עָלַל.

***עַל** f. (cmp. עִירָא II) *plan.* Pesik. Vattom., p. 133a (ref. to Is. V, 19) [read:] ונדע על דמאן חיא קיימא על דידן וכ' and let us know, whose plan will stand (be executed), our plan or his plan. Ib. חא קמת על דידהון לא קמת (not הוא) now their plan stands, shall mine not stand?; Yalk. Lam. 1033; 1034.

עַלָּא עֵל, v. עִיל.

עַלָּא m. = h. עָלֶה, *leaf.*—*Pl.* עַלְיָא, עַלְיָה, עַלְיֵי, עֲלָוֵי. Y. Shebi. V, 35d bot. [read:] שיתין יומין שיתא ע' שיתא יומין שיתין ע' the first sixty days bring forth six leaves, the next six days, sixty leaves. Ḥull. 92a, v. אִיהְכָּלָא. Y. Shek. VI, 50a bot., v. תִּרְפִּיוֹן.

עַלְאָה, v. עִילָּאָה.

עַלְאָה *rib*, v. עֲלַע.

עָלַב *to press upon; to arrogate superiority; to humiliate, insult.* Gitt. 36b; Yoma 23a הנֶּעֱלָבִין ואינן עוֹלְבִין וכ' those who are insulted, and do not insult, hear themselves reviled &c., v. חֵרְפָּה; Sabb. 88b עֲלוּבִין וכ' (Ms. M. הנעלבין).—V. עָלוּב.

Nif. נֶעֱלַב *to be insulted, submit to humiliation*, v. supra.

עֲלַב ch. same.

Ithpa., *Ithpe.* אִתְעֲלַב 1) *to humble one's self, submit.* Targ. I Kings XII, 7 (h. text עבד). — 2) (v. עִילְבָּן) *to raise one's self above; to jest, sneer at* (= h. תתעלל). Targ. Jud. XIX, 25 ed. Lag., v. לְעַב. Targ. I Sam. XXXI, 4 ed. Lag. (oth. ed. יתלעב') Targ. Jer. XXXVIII, 19 ed. Lag. (oth. ed. יחלעב').—[Targ. II Chr. XXX, 10; XXXVI, 16 מתצלב' ed. Bxt. (oth. ed. מהלעב').]

עֶלְבּוֹן m. (preced.) *arrogance, humiliation, insult.* Gen. R. s. 45, end (ref. to Gen. XVI, 13) איתה הוא חזואה בע' של עלובים thou seest the humiliation of the humbled. Ib. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 62) חלך לחבריא ... ראה בְּעֶלְבּוֹנִי he went to bring back Hagar, her who sat by the well and said to the Ever-living, behold my humiliation. Ab. Zar. 18a מי שמבקש עֶלְבּוֹנָהּ של תורה וכ' (not ס"ת של) he who will resent the insult offered to the Law, shall also resent the insult offered to me. Ex. R. s. 41; Ab. ch. VI אוי להם לבריות מעלבונה של תורה woe to men for the disregard of the Law; a. e.

עֶלְבָּתָא, v. עֶלְבָּא.

עלג, Num. R. s. 16 חצליגו some ed., read: חלציגו, v. עָלַג.

עָלָה m. (b. h.; עָלָה) [*cover,*] *foliage, leaf.* Gen. R. s. 19 (play on עֲלֵי תאנה, Gen. III, 7) ע' שחביאו חואנה וכ' the leaves which brought grief into the world; Yalk. ib. 27 ע' שהביא וכ' עֲלֵה חלוק השוטה Shebi. VII, 1, v. לוּם; a. fr.—*Pl.* עָלִין, עָלִים; constr. עֲלֵי. Y. ib. V, 35d bot. מחוצאת ע' ועד וכ' from the sprouting of leaves to the coming forth of buds of fruits there is an interval of fifty days. Ib. עלי בצלים leaves of onions. Ḥull. 92a ע' שבח וכ' the leaves thereon (on the vine Israel) are the untutored, v. אֶשְׁבּוֹל; a. fr.

עִלָּה, v. עִילָּה.

עֲלָה, v. עלי.

עַלְוִין עַלְוָוִין עַלְוָאִין, v. אַלְוִין.

עָלוּב m., **עֲלוּבָה** f. (עָלַב) 1) *insulted, humbled, submissive, lowly; ill-fated, poor.* Meg. 29a ע' ואינו ע' מי נדחה מפני מי if one is submissive, and the other is not, which will yield?; Taan. 16a (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Yalk. Jonah 551. Pesik. R. s. 40 הא ע' בן של ע' O, thou hapless one, son of a hapless mother!; Tanḥ. Vayera 22; ed. Bub. 46; (Gen. R. s. 56 ברא דעלובתא). Sifré Deut. 306; Yalk. Prov. 938 (ref. to Prov. VI, 6) ע' היה האדם חזה שצריך ללמוד ... ע' היה וכ' (ע' הוא) it was a (sufficient) humiliation for man that he had to learn from the ant; had he learned and acted (accordingly), he would have been sufficiently humbled, but he was to have learned, and did not. Gen. R. s. 34, v. עִיסָּה.—*Pl.* עֶלְבִּין, עֲלוּבִין. Sabb. 88b, v. עֶלֶב. Gen. R. s. 45, end, v. עֶלְבּוֹן;

Digitized by Google

a. e.—2) (cmp. עַלַב *Ithpe.* 2) *arrogant, insolent.* Sabb. l. c. ע' כלה מזנה impudent is &c., v. זָנָה; Cant. R. to VIII, 5; Gitt. 36[b] (quoted to prove the meaning of צוּלְבָּנָא = חוּצְפָּא).

עֲלוּבָה, עֲלוּבָא ch., v. עֲלִיבָא.

עֲלוּבָה f. h., v. עָלוּב.

עֲלוּבְתָּא, v. עֲלִיבָא.

עָלְוָן, עָלָוֹן, v. עָלָן.

עֲלַוֵּי, v. עִילָּוֵי.

עֲלוֹי, v. עַל ch.

עֲלוֹרָא, עֲלוֹרְיָא, עֲלוֹרִי, v. עִילְּוָרָא.

עֲלוֹרִין, עֲלָוְרִין, v. אַלְוָרִין.

עֲלוּלֵי m. pl. (עֲלַל; cmp. עֲלִילָה) *pretext, claim.* Gitt. 86[a], v. שָׁרְשֵׁי.

עֵלְיָן, עֶלְיָן, *pl.* of עִלָּאָה.

עַלְוָקָא, עֲלוּקָא f.=next w. Targ. Ps. XII, 9 (Ar. עלקא).—Targ. Prov. XXX, 15 (ed. Lag. עֲלוּקָה), [perh. pr. n. of a person].—Bekh. 44[b] ויתיפוק לי משום עלקא (Ar. קרקא) but may I not assume that the swelling of his belly arose from swallowing a leech?; Yalk. Deut. 848 עֲלוּקָה.

עֲלוּקָה f. (b. h.(?); cmp. חלק, a. Arab. *'alik*) *leech.* Ab. Zar. 12[b] ע' (סכנת) (Ms. M. עַלְקָה; Ar. עִלְקָא) the danger of swallowing a leech in drinking.—Y. Ber. IX, 13[c] bot. (in Hebr. dict.) ששפש לעלוקה a bed-bug is a remedy for a (swallowed) leech, (supposed to mean that a potion mixed with bed-bugs will cause the removal of the leech by causing vomiting).

עֲלוּקָה, v. preced.

עֲלָוָה, v. עֲלִיזָה.

עֲלָטָה f. (b. h.; עלט *to wrap up*) *darkness, mist.* Erub. 53[b] מגידי בכ' (ed. Ven. עֲנָבִים), v. עֲנָב. Gen. R. s. 44, v. אֲמִירְתָא.

עֲלָה, עֲלִי (b. h.) *to go up, rise; to come up, arrive.* Pes. VIII, 3 מי שֶׁיַּעֲלֶה מכם וכ' whichever of you shall first arrive at Jerusalem (for the Passover), v. infra. Snh. X, 3 אינה עתידה לַעֲלוֹת shall not rise (from the grave at the time of resurrection). Y. Peah V, end, 19[a] (ref. to גבול טלם, Prov. XXII, 28) זו עולי מצרים this refers to those who came up from Egypt; Hag. 3[b]. Ib. עולי בבל those who came back from Babylonia. Ber. 20[a], a. e. (ref. to Gen. XLIX, 22) א"ח עֲלֵי עין אלא עולי עין read not *'ale 'ayin*, but *'ole 'ayin*, those rising above the (evil) eye (whom the evil eye cannot affect). Snh. 111[a] כשע' משה למרום when Moses came up to heaven. Keth. 61[a] עולה עמו וכ' she rises with him, but does not go down with him, i. e. the wife rises to the husband's social position and can claim its comforts, if it be a higher one than her own, &c.; a. v. fr.—Hull. 17[b] עולה ויורד a going up and down in a slaughtering knife, i. e. a curved blade.—קרבן עולה ויורד, v. יָרַד.—עלה על רעתו, v. רַעְתָּא.—Esp. *to be put on the altar, be offered.* Zeb. IX, 1 אם עָלְתָה if it has been offered, it must not be taken down again. Ib. 2. Men. 22[b] מכאן לעולין שאינן מבטלין וכ' this proves that things which are offered up (e. g. blood of several sacrifices that has become mixed up) do not neutralize one another. Ib. 23[a] חיבורי טולין that which is attached to things which go on the altar; a. fr.—Idiomatic uses: *a*) (sub. לחשבון) *to be counted in; to be accounted as.* M. Kat. III, 5 שבת טולה ואינה וכ' the Sabbath counts as one of the seven days of mourning, and does not discontinue the mourning, i. e. the mourning continues after the Sabbath; רגלים מפסיקין ואינן טולין festivals discontinue (the mourning begun before), but do not count, i. e. if the burial took place on a festive day, the mourning days begin after the festival. Ab. IV, 13 טוֹלָה זרון, v. זָרוֹן. Zeb. I, 3 לא עָלוּ לבעלים משום חובה the owners of the sacrifices are not credited with them as a compliance with their obligation; a. fr.—*b*) *to rise in value; to be esteemed.* Ab. l. c. וכתר שם טוב טולה על גביהן the crown of a good name is worth more than all of them; a. e.—*c*) [*to rise on the scale, be outweighed,*] *to be void, be neutralized* (cmp. בָּטֵל). Ter. IV, 7 תרומה טולה באחד ומאה T'rumah (mixed up in secular matter) is neutralized in one hundred and one (i. e. one against one hundred). Ib. 11 חֲצָלָה באחד ומאה is neutralized in &c.; לא תטלה is not neutralized. Ib. 13; a. fr.—*d*) ע' לרגל, or ע' *to go up* (to Jerusalem and the Temple) *for the festival.* Yoma 21 בשכה שישראל טולין לרגל when the Israelites were in the Temple on the festivals. Ḥag. I, 1. Ib. 4[a] שאינן ראיין לעלות who are not fit for the pilgrimage. Pes. 8[b], a. e. טוֹלֵי רגלים pilgrims; a. fr.—*e*) בידו ע' *to obtain, achieve.* Ber. 35[b] עָלְתָה בידן they were successful. Naz. 23[a] מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר וע' בידו בשר טלה he who intended to obtain flesh of the swine, and happened to obtain mutton; a. fr.

Pi. עִילָּה 1) *to elevate, exalt, praise.* Sabb. 33[b] יהודה שעי' יְתַעֲלֶה Judah who elevated (praised the Roman government), shall be elevated (to high office). Y. Snh. X, 29[c] top שקירבוני אותי וכ' who exalted me &c., v. זָבַח. Gen. R. s. 15 (ref. to וישם, Gen. II, 8) עי' אותו God raised him (made him a dignitary, by analogy to Deut. XVII, 15); a. fr.—2) *to prize, to acquire at the highest price, bid for.* Ib. s. 16 (ref. to ויקח, Gen. II, 15) עי' אותו he acquired him (by analogy to Is. XIV, 2; v. infra *Hithpa.*); Yalk. ib. 22. Gen. R. s. 40 (ref. to ויצלו, Jer. XXXVIII, 13) מְצַלִּין אותו (or יְצַלִּין, *Hif.*) they bade for him.

Hif. הַעֲלָה 1) *to raise, bring up.* Makhsh. VI, 1 תַּעֲלֶה פירותיו וכ' if one carries his fruits up to the roof, v. גְּנִיסָה; Tosef. ib. III, 1. Pesik. R. s. 26 ובקושי הֶעֱלוּהוּ and with hard work they brought him up (out of the pit); a. v. fr.—Esp. *to offer on the altar.* Zeb. XIV, 3 המַּעֲלֶה מבשר וכ' he who offers parts of the flesh of a sin offering &c. Ib. XIII, 1 שחט בפנים וה' בחוץ if he slaughtered a sacrifice within the Temple precincts, and offered it without; a. v. fr.—2) *to raise, promote to a higher dignity.* Yoma 20[b], a. fr. מַעֲלִין בקדש ולא מורידין we may promote (a person or thing) to a higher grade of sanctity, but must not degrade. Tosef. Ned. VI, 5 מטומאתן ... שמעלה which raises (relieves) the unclean from their uncleanness; Ned. 75[b]; Y. ib. X, 42[a]; a. fr.—לא מעלה ולא מוריד, v. יָרַד.—Idiomatic uses: *a*) *to cause to go up from the reader's place* (which was low, v. חִיבּוּר); *to remove, discharge.* Ber. 29[a] ולא הֶעֱלוּהוּ

Digitized by Google

and they did not remove him. Ib. מצה ... מעלין אותו if a reader makes a mistake in the twelfth section of the T'fillah (v. מִין III), he must be removed; a. fr.—*b*) (v. Kal, c) *to neutralize.* Ter. IV, 8 תאנים שחורות מַעֲלוֹת וכ' black figs help to neutralize in conjunction with white ones, i. e. the black and the white secular figs are counted together against the admixture of figs of T'rumah whether black or white; a. fr.—*c*) (v. Kal, a) *to account, credit* or *charge.* B. Mets. 69[b] אני אעלה לך סלע וכ' I will give thee credit for one Sela each month (as a compensation for the use of the cow). Ab. II, 2 מעלה אני עליכם וכ' I (the Lord) shall credit you with a large reward, just as if you had accomplished (the good you had intended to do). Ib. III, 7, sq. מעלה עליו הכתוב כאילו וכ' the Bible text (the Lord) charges him as if he had endangered his life (v. חוב). Yoma 81[b] מעלה עליו הכתוב כאילו וכ' it is accounted to his credit, as if he had fasted on the ninth and the tenth; a. fr.—*d*) (v. Kal, e) *to succeed, profit.* Snh. 90[b] חֲכָלֶיהָם מַעֲלִין בידכם, v. יָעַל.—*f*) ה' חן *to effect grace; to find favor.* Gen. R. s. 9 חלואי תחא מַעֲלַת חן לפני ... כשם שהֶעֱלִית וכ' Oh, that thou wouldst find favor before me (please me) at all times, as thou dost now; a. e.—*g*) ה' חֵמָה [*to let anger rise,*] *to become angry.* Ib. s. 93 בשעה שהיה יהודה מעלה ה' וכ' whenever Judah got angry, the hair &c.; a. e.—*h*) (with or sub. ארוכה) *to heal up.* Ḥull. 77[a], v. אֲרוּכָה II. Shebi. IV, 6 לא שיעלה, v. פָּשַׁח; a. fr.

Nif. נֶעֱלָה *to be removed, withdraw.* Tosef. Yoma I, 12 שכינה נעלת ... בעון through the sin of bloodshed has the Divine Presence withdrawn (Sifré Num. 161 מסתלקת).

Hithpa. תִּתְעַלֶּה, *Nithpa.* נִתְעַלֶּה 1) *to be raised, exalted.* Sabb. 33[b], v. supra; a. e.—2) *to be raised in price, to be bargained for at auction.* Gen. R. s. 40, end (ref. to וַתִּפַּח, Gen. XII, 15) מִתְעַלָּה והולכת חד וכ' higher and higher prices were offered for her; one said, I give &c.; Esth. R. to II, 16 (ref. to וחלקת, ib.) מתעלת בליקוחין.

עֲלָא, עֲלֵי ch. same. Targ. Koh. III, 11 עולי ריגלאין (h. form) pilgrims to Jerusalem, v. preced.

Af. אַעֲלֵי (v. preced. *Hif.* c) *to balance; to estimate, value* (corresp. to h. עָרַךְ). Targ. Job XXVIII, 17; 19. Targ. Y. Lev. XXVII, 8; a. fr.—Part. pass. מַעֲלֵי, v. infra.

Ithpa. אִתְעֲלֵי, אִתְעֲלָא, *Ithpe.* אִתְעֲלָא 1) *to be elevated, exalted.* Targ. Ps. XLVII, 10; a. e.—2) *to be lifted up, be relieved of a burden.* Targ. Prov. XIX, 19 כמא דמתעלי וכ' (ed. Lag. מַעֲלֵי, Pesh. מצלא) the more he is relieved, the more he adds to his burden (i. e. the more you attempt to quiet him, the angrier he gets; h. text כי אם תציל).—[*Ithpe.* אִתְעֲלֵי *to be carried in,* v. עָלַל.]

עֵלִי m. (b. h.; עָלָה) *pestle.* Y. Peah I, 17[a] top [read:] כוחש כצלי במכחש, v. פָּחַשׁ. Bets. I, 5; ib. 10[a]; Sabb. 123[a].

עֲלוּבָא, עֲלוּבָה m. = h. עָלוּב, *humble, poor.* Targ. Prov. XIV, 31 (h. text אֶבְיוֹן).—Y. Taan. III, 66[c] top ומה יעביד ע' what should the poor fellow do? Y. Kidd. III, 64[b] top ולינאי ע' את וכ' and you consult poor Jannai (me) in matters of betrothal?—*Pl.* עֲלִיבֵי, עֲלִיבַיָּא, עֲלוּבֵי. Targ. Prov. XXX, 14.—Lev. R. s. 32, end ואילין ע' מאי איכפת לחון why should these luckless ones suffer (for their parents' sins)?, v. אִכְפַּת. Yalk. Esth. 1056 בייא על עלוב ... בייא woe to the king that brings woe upon the unfortunate!; a. e.—*Fem.* (h. form) עֲלִיבְתָּא, עֲלוּבְתָּא. Y. Ber. IX, 13[b], v. אַכְסַנְיָא. Lev. R. s. 37, end; Koh. R. to X, 15, v. סוּחַ II ch.; Tanḥ. B'huck. 5 עֲלִבְתָּא. Gen. R. s. 60, v. חֲרִיתָא II. Ib. s. 56 ברא דעלוב, v. עֲלוּב. Y. Shek. V, 48[d] top הדא ע' this poor (animal). Lev. R. s. 5 הדא מדינתא וכ' ע, v. הֲדָא; a. fr.

עִלִּית, עֲלִיָּה f. (עָלָה) 1) (b. h.) *upper chamber, upper story.* B. Mets. X, 1 חבית וחצ' של שנים the house (lower compartment) and the upper story belonging severally to two persons. Ib. 2 חבית וחצ' נפתחת הצ' (not של שנים) if there is a lower story (in which the owner lives) and an upper story (inhabited by a tenant), and the upper story is out of repair. Ib. 3. B. Bath. III, 7. Ned. VII, 4 הנודר מן חבית מותר בע' he who vows abstinence from 'house', is permitted to use an upper story (v. עִירְוִי). Sabb. I, 4 בעֲלִיַּת חנניה וכ' in the upper chamber of Ḥananiah &c. Keth. 50[b] דברים טובים שנאמרו בע' the good things (in favor of females) that were said at the meeting in an upper chamber; a. v. fr.—בני ע' *sons of heaven, those enjoying the Divine Presence in the hereafter.* Succ. 45[b]; Snh. 97[b].—*Pl.* עֲלִיּוֹת, עֲלִיּוֹת. B. Mets. 117[a] שתי ע' זו וכ' two upper stories, one above the other; a. e.—2) *going up, rising,* opp. יְרִידָה; also *flight of stairs.* Ib. (in Chald. dict.) קבילי עלאי ע' וירידה וכ' ע' when I rented the upper story, I was prepared to go up, but to go up and go down again I was not prepared. Ib. חדא ע' קבילית עלי שתי עליות וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) I was prepared for one flight of stairs but not for two flights; a. fr.—Esp. *going up to Jerusalem, pilgrimage.* Pes. 8[b] שלא ע' לשמה a pilgrimage not for its own sake; a. e.—*Pl.* as ab. B. Mets. l. c., v. supra.—3) *elevation* (to a higher dignity), *promotion.* Y. Hor. III, beg. 47[a] עֲלָיָתוֹ וכ' יְרִידָה, v. יְרִידָה II. Gen. R. s. 68 תהא לחם ע' they shall rise (to power). Keth. 61[a] (play on בעלת בעל, Gen. XX, 3) בעליותו של בעל וכ' the wife partakes of the comforts of the husband's higher position, but is not bound to share the restrictions of his lower position, v. עָלָה; a. fr.—4) *carrying up,* esp. *putting on the altar, offering.* Zeb. XIII, 1 חוריב על הצ' is punishable for the offering (outside of the Temple precincts). Ib. 3; a. fr.—5) (v. עָלָה, c) *neutralization, loss of identity.* Y. Bicc. II, 65[a] top מעשר אין לו צ' tithes (mixed up with secular food) are not neutralized.—6) *the most valuable property* (cmp. עִידִית). B. Kam. I, 4, v. מְצִיעָה. Ib. 91[a] יורדא ע' דמרה הוא the compensation for damages which is won by using the noxious ox for ploughing, is equal to a collection from the owner's best possessions, (opp. to מנטו the indemnity collected from a sale of the animal). Ned. 56[a] if one says, בית בביתי ... מראתו ע' I sell thee a room in my house, he may show (assign) to him an upper chamber (v. supra); modified: מאי ע' מיצילה וכ' *'ăliya* means here (he must assign to him) the best room; Men. 108[b]. Keth. l. c. 50[b] מעילוייא דאב ומאי ע' and does *'ăliya* mean 'of the father's best things'?; a. e.

עֶלְיוֹן m. (b. h.; עָלָה) *uppermost, highest; most high.* B. Mets. X, 2 חצ' the owner of the upper story, v. מַעֲזִיבָה. Y. Bicc. II, 64[d] bot. (ref. to חקודש, Deut. XXVI, 13) חקודש הצ' it refers to the sacred matter mentioned above (first-fruits, ib. 2, sq.). Maasr. V, 8 זרע לוקח הצ' the seed-

Digitized by Google

capsules on the tops of *lof* (v. לוֹף), expl. Y. ib. 52[a] bot., v. סָלַל I; a. fr.—*Fem.* עֲלִילוֹנָה. Tanḥ. Tsav 1 (play on עוֹלָה) שהיא ע' וכ' it is the highest of all sacrifices. B. Bath. 64[a] דיוטא חצ' the upper story. B. Mets. 77[b] יד לוקח על התצ' the buyer is at an advantage, has the choice between annulling and insisting on the bargain, opp. על התחתונה, v. יָד.—Lev. R. s. 24, beg. (ref. to Ps. XCII, 9) לעולם ידך בע' thy power is always uppermost, i. e. is always submitted to, whether thou blessest or punishest; Yalk. Ps. 843 על ידי וכ' ותצ'; Y. Ber. IX, 14[b] לע' על התצ'; a. fr.—*Pl.* עֲלִילוֹנִין, עֲלִילוֹנִים; f. עֲלִילוֹנוֹת. Ib. 14[a] top חמים התצ' the waters from above the earth; a. fr.—Esp. עלונים *heavenly creatures, angels.* Lev. R. s. 9 בראשון ברא מן התצ' וכ' on the first he created heavenly and earthly things &c.; בראו מן התצ' וכ' he created man so as to make him partake of the nature of the upper creatures and of that of the lower; a. fr.

עֲלִיזָתָא f. (עֲלִי) *height, heaven.* Lev. R. s. 26 מתאמר לי מן ע' I am so ordered from on high; Num. R. s. 19; Tanḥ. Ḥuck. 4.

עַלְיָז m., עַלְיָזָה f. (b. h.; עָלַז) *frolicsome, wanton.* Mekh. B'shall. 4 מלכות התצ' the wanton (Roman) government; Yalk. Jer. 300.

עֲלִיזָה f. (preced.) *rejoicing, use of the root* עלז. Pesik. Ronni, p. 141[b]; Ab. d'R. N. ch. XXXIV, end; Cant. R. to I, 4 עֲלָזָה; Yalk. Is. 338 עֲלִיצָה.

עֲלִיזָתָא, v. עִילִיתָא II.

עֲלִיזָתָא, v. עֲלִיזָה.

עֲלִיזָתָא, v. עִילִיתָא II, a. עִילָאָה.

עֲלִיל, v. עָלַל.

עֲלִיל m. (b. h.; עָלַל) 1) *entrance.* Sot. 45[a]; Y. ib. IX, 23[c] bot. נמצא בע' לעיר if the slain was found at the entrance to a town (where there can be no doubt as to the nearest place); Tosef. ib. IX, 1 בע' העיר (Var. עיר בחלול של).—2) (cmp. עֲלִילוּת) *reality*; בע' *really, undoubtedly.* R. Hash. I, 5 נראה בע' if the crescent is clearly visible; ib. 21[b] מאי בע' מימר דהאי ע' לישנא דמיגלי דוא, v. גְּלֵי; Sabb. 133[b]; Men. 64[a].

עֲלִילָה f. (b. h.; preced.) 1) [*bringing about, causation,*] *dealing, government, disposition.*—*Pl.* עֲלִילוֹת. Ex. R. s. 2, v. עֵת.—2) (v. עִילָּה) [*round about way,*] *circumvention, perverseness, insidiousness; pretext, false charge.* Snh. 101[b] שלשה באו בע' three men (Biblical personages) came with indirectness (instead of praying in a straightforward manner). Gen. R. s. 93 מתחלה באת עלינו בע' from the start thou camest against us with insidiousness (trying to find charges against us); Tanḥ. Vayigg. 5; Yalk. Gen. 151. Esth. R. to III, 9 המן ... בע' גדולה וכ' Haman, the wicked, came with great trickery against Israel (tempting them to sin). Ib. באו בע' וכ' they (the Israelites) came with a pretext, saying, let us go to sacrifice (Ex. V, 3). Pesik. R. s. 26 ראה היאך תמצא לו ע' וכ' see how thou canst find a charge against Jeremiah and be revenged on him; a. fr.—*Pl.* as ab. Ex. R. l. c., v. עֵנִית. Num. R. s. 20 שלא ליתן לו ע' (not יתן) so as not to allow him any excuses.

עֲלִילוּת f. (preced., v. עֲלִיל 2) *reality.* Gen. R. s. 28 ולמה בחלום תא לך בע' and why in a dream? here it is for thee in reality.

עֲלִילוּתָא f. = h. עֲלִילָה, 1) *doing, disposition.* Yalk. Ps. 859 עֲלִילוּתַיִךְ ... דוד בר נשא (not ידוד) וכ' O man, how the Merciful deals with thee!—2) *indirectness, perverseness.* Sabb. 88[b] דסגן בע' those who walk perverse ways, opp. בשלימותא.

עֲלִים, v. עֲלַם.

עֲלִים, עִלִּים m. (preced.) *strong, powerful.* Targ. Job IX, 19.—*Pl.* עֲלִימִין, עִלֵּי. Targ. Ps. LIV, 5 (ed. Wil. עֲלֵי; h. text עריצים).

עֲלִימוּת f. (v. preced.) *strength, vigor.* Y. M. Kat. III, 83[b] bot. עלמות בע' עלמות בזריזות עלמות כאילין עולימתא *'almuth* (Ps. XLVIII, 15) means with strength, ... with quickness, ... like those maidens; Y. Meg. II, 73[b]; Lev. R. s. 11, end בעַלְמוּת (not בשלמות); Cant. R. to I, 3; Yalk. Ps. 757 בעלמות.

עֲלִימָן, *pl.* of עוּלֵימָא.

עֲלִיסָה f. (עָלַס) *rejoicing, use of the root* עלס. Pesik. Ronni, p. 141[b]; Cant. R. to I, 4 עלצה; Yalk. Is. 338; Ab. d'R. N. ch. XXXIV, end עליצה; v. עֲלִיזָה.

עֲלִיצָה f. (עָלַץ) same, v. preced.

עִלְּיָא, v. אִלֵּיתָא.

עִלְּיָא, עִלְּי, v. עִילִיתָא.

עָלַל (b. h. עוֹלֵל *Pol. to bring about*) *to go about,* 1) (cmp. סוּר I ch.) *to superintend, be busy.* Koh. R. to VI, 10 ... מלך ומסרו לאריס לְעַלּוֹל בו a King that had a vineyard and gave it in charge of a tenant to attend to it (ed. Wil. לעמול).—*Part. pass.* עָלוּל; f. עֲלוּלָה; *pl.* עֲלוּלִין, עֲלוּלִים; עֲלוּלוֹת [*brought about,*] *liable, likely* (cmp. רָגִיל). Nidd. 7[b] ע' לקבל טומאה likely to catch uncleanness; Tosef. Makhsh. II, 11.—2) (with ל-; cmp. סוּר I) *to ascend, land, enter.* Koh. R. to VI, 5 למה לא עָלַלְתָּ למדינה why didst thou not visit the city?; ואת שירדת וְעָלַלְתָּ and thou who didst go down (leave the ship) and visit; (Yalk. ib. 972 עלת, נאל, עירלת, v. עוּל, a. next w.). Ab. Zar. 71[a] עול תחתי לעוצר go for me to the collector (settle with him).

Hithpa. תִּתְעַלֵּל (b. h.), *Nithpa.* נִתְעַלֵּל [*to busy one's self,*] *to sport, abuse.* Gitt. 58[a]; Yalk. Jer. 276; a. e.

עָלַל I ch. same, esp. (corresp. to h. בּוֹא) *to enter a town, a house* &c.; *to come in* (interch. with עוּל). Targ. Prov. XI, 2; a. fr.—Y. Taan. I, 64[b] bot. מי ע' when he was going home. Ib.[c] top כד דאנא עָלֵיל וכ' when I was coming home from the hill. Ib. כד דאתית לְמֵיעוֹל when thou wert about to go home. Y. Sabb. VI, 8[c] bot. בר קפרא אִיעַלַּל מי ע' וכ' ... B. K. was trying to enter a town; when he

Digitized by Google

entered it &c. Y. Erub V, beg. 22b חלת ... עבר עָלֵיל קומי וכ' thirteen years he spent going in and out before his teacher without need (of his instruction). Koh. R. to I, 3 עָלְלִין ונפקין are brought in and taken out again; a. e.—2) (with שמשא) *to set.* Targ. O. Gen. XV, 12; a. fr.—3) *to be busy, have to do with,* (euphem.) *to sport.* Esth. R. to II, 16 אנא יהיב ... ועלילי עמה I would give one hundred denars to sport with her; Yalk. Gen. 67; (Gen. R. s. 40 ואיתעלל) *Ithpa.*).

Pa. עַלֵּיל *to go around searching; to glean.* Targ. O. Lev. XIX, 10 (ed. Berl. תְּעַלִּיל; ed. Amst. תְּעַלֵּיל); Deut. XXIV, 21 תְּעַלֵּיל ed. Berl. (ed. Amst. a. Y. תְּעָלֵיל).

Af. אָעֵיל (fr. עול), אָעוֹל, א' *to cause to go in; to carry in, bring in.* Targ. Gen. VI, 19 (Y. ed. Vien. תַּעוֹל). Targ. Ps. LXVI, 11. Targ. O. Gen. XLVII, 24 אָעוֹלֵי ed. Berl. (oth. ed. אַעוּלֵי, verbal noun). Targ. Hag. I, 9; a. fr.

Ittaf. אִיתַּעַל, אִיתְּעַל *to be carried in.* Targ. Job X, 19 אֶתְּעַל. Ib. XXI, 32 יִתְּעַל ed. Wil. (oth. ed. יִתְעֲלֵל). Ib. 30 יִתְּעַלוּן (some ed. יִתְעֲלוּן *Ithpe.*). Targ. O. Gen. XLIII, 18 (Y. מִתְּעַל, ed. Vien. מִתְעָץ); a. fr.

Ithpe. אִיתְעַלַּל, אִיתְעֲלַל 1) same, v. supra.—2) *to attempt entrance.* Y. Sabb. l. c., v. supra.—3) *to busy one's self, to sport.* Gen. R. l. c., v. supra.

עַלְלָא, II עַלָּא m., עַלְלְתָא, עַלָּא, עַ' f. (preced.) [*that which is brought in*; cmp. תְּבוּאָה,] *harvest, provision; income.* Targ. Job XL, 20 (h. text בול). Targ. Is. XXX, 23. Targ. Lev. XXV, 21; a. fr.—Ḥag. 5a, v. זוּזָא I. Ned. 55a מן ... מקיד ע' דנחר פניא left in his will that they should give Raba thirteen thousand Zuz out of the *'ălalta* (income) of N'har Pania; היכי מיקריא ע' what is understood by *'ălalta*? Ib. ע' כל מילי משמע ... תבואה by *t'buah* (=תבואת שדה) we understand only the five kinds of grain, by *'ălalta*, anything (income). Ib. כיון דפחתן לאו ע' הוא וכ' שכר בתים ... how about the rent from houses or ships? Shall we say, because their value is diminishing by wear and tear, it cannot be called *'ălalta* (income), or is it to be called *'ălalta*, because the diminution is not noticeable?; a. e.—*Pl.* עַלְלָן, עַלְלָתָא. Targ. Y. II Deut. XIV, 22. Targ. O. Gen. XLVII, 24 עֲלָלָתָא ed. Lsb. (ed. Berl. עַלְלָתָא; oth. ed. עֲלָלְתָא, *sing.*); a. e.

I עָלַם (v. אָלַם) 1) *to surround, tie up.*—2) *to be strong.*

Pi. עִילֵּם *to tie up.* Yalk. Prov. 946 quot. fr. Y'lamd. (ref. to ויחושך, Prov. X, 19) לא אמרתי שתְּעַלֵּם פיך וכ' I did not say that thou must tie up thy mouth and sit in silence, but restrain thy lips from &c.; Yalk. Num. 738 שתְּאַלֵּים. Num. R. s. 14 (ref. to Gen. XLIX, 22) שעי' עינו מאשת וכ' he closed his eye not to look at the wife &c. (v. עָלַם II, *Hif.*).

עֵלֵם, עֵלִים ch. same, *to be strong.* Targ. Ps. XXXVIII, 20. Targ. Josh. I, 6; a. e.—Denom. עִילֵּם, fr. which imperat. עִילַּמוּ, עִילְּמוּ. Targ. O. Deut. XXXI, 6; 7; 23 ed. Berl. (Regia עֲלִים, עֲלִימוּ, v. Berl. Targ. O. II, p. 59). Targ. I Chr. XXII, 12 (13); a. e., v. אֲלַם.

Pa. עַלֵּים 1) same (denom. of עִלִּים), v. supra.—2) *to strengthen.* Targ. Ps. XXVII, 14. Targ. Y. Ex. XIV, 27 (h. text וינער, v. Mekh. B'shall., s. 6).

Ithpa. אִיתַּעְלַם, *Ithpe.* אִיתְּעַלַּם 1) *to be strengthened.* Targ. Ps. XXXI, 25.—2) *to be tied, to join, conspire.* Targ. II Chr. XIII, 7 (h. text ויתאמצו).

II עָלַם (b. h.; v. preced.) [*to surround, tie up,*] *to conceal.* Yalk. Cant. 981, v. infra.—Part. pass. עָלוּם; f. עֲלוּמָה; *pl.* עֲלוּמִין, עֲלוּמִים; עֲלוּמוֹת. Ab. Zar. 35b (play on עֲלָמוֹת, Cant. I, 3) קרי ביה עלומות read it *'ălumoth* (secret things).

Pi. עִילֵּם same. Part. pass. מְעוּלָּם; f. מְעוּלֶּמֶת; *pl.* מְעוּלָּמִים, מְעוּלֶּמִין; מְעוּלָּמוֹת. Midr. Till. to Ps. XLVI, 1 (play on עלמות, ib.) מע' חן חדברים וכ' the things we saw are hidden, we know not what we saw.

Nef. נֶעְלַם, *Hithpa.* הִתְעַלֵּם, *Nithpa.* נִתְעַלֵּם *to be concealed, to escape; to hide one's self.* Num. R. s. 20 אין כל דבר נ' ממך nothing is unknown to thee. Y. Pes. VI, beg. 33a נֶעְלְמָה חלכה ממנו the law escaped his memory; Bab. ib. 66a נִתְעַלְּמָה ... מִתְעַלֵּם מהן לא they did not move from there before it (the pronunciation of the Tetragrammaton) escaped their memory again. Y. Ab. Zar. IV, 44b top עד שיִתְעַלֵּם מעיניהם until he is left out of their sight. Y. Ber. IV, 8a מתחינתנו ואל תִּתְעַלֵּם do not hide thyself (turn away) from our prayer; a. fr.

Hif. הֶעֱלִים 1) *to conceal.* Ex. R. s. 1 (ref. to חטלמה Ex. II, 8) שהֶעֱלִירָה וכ' she kept her own secret. Cant. R. to I, 3 (play on עלמות, ib.) על שהֶעֱלַמְתָּ מהם יום וכ' because thou hast concealed from them the day of death and the day of consolation, they love thee; על שהעלמת מתן וכ' because thou hast concealed from them the reward of the righteous &c.; Yalk. ib. 981 שעָלַמְתָּ (Kal); Midr. Till. to Ps. IX; a. fr.—2) (v. עָלַם I) חע' עינים *to close the eyes, to lose sight of.* Y. Ab. Zar. IV, 44a bot. Sot. 10b ואל תַּעְלֵם עיניך ממני do not avert thy eyes from me. Tosef. Peah IV, 20; B. Bath. 10a, a. e. מן חצדקה המעלים ... who closes his eyes to charity; a. fr.

Hof. הוּעְלַם *to be concealed.* Koh. R. to III, 11 (play on חָעְלַם ib.) ח' מהם שם וכ' the pronunciation of the Tetragrammaton was concealed from them.

I עֶלֶם m. (preced.) 1) *secret.* Y. Yoma III, 40d bot.; Pes. 50a (ref. to לעלם, Ex. II, 15) לע' כתיב it is so written that you may read *l'elem* (this is my name for secrecy).—*Pl.* עֲלָמוֹת. Midr. Till. to Ps. IX, 1 (play on עלמות, ib.) על חע' שחבן עושה וכ' on the secret sins which the child (of God) commits and which the Day of Atonement comes to atone for &c.—2) *forgetfulness,* v. חֶעְלֵם.

II עֶלֶם m. (b. h.; עֲלַם I) [*vigorous,*] *lad.* Yeb. 76b (ref. to I Sam. XVII, 55, sq.) תחם קרי ליה נער וחכא קרי ליה ע' there he calls him young man, and here, lad! He thus said to him, חלכה נתעלמה ממך thou hast forgotten the law (v. preced.). Snh. 95a (in Chald. dict.) ע' אירתי לי וכ', v. אֶלְבָּא.—*Fem.* עֶלֶמָה. Ex. R. s. 1, v. עֲלַם II.—*Pl.* עֲלָמוֹת. Cant. R. to I, 3 חלים לפניו כע' they dance before him like maidens; Koh. R. to I, 11. Y. Meg. II, 73b (in Chald. dict.) כאילין ע', v. עֲלִימוּת; a. e.

III עָלַם, עָלְמָא, עָלַם, עַל' m. = h. עוֹלָם, *eternity, world* &c. Targ. Gen. IX, 16. Targ. O. Ex. XXI, 6. Targ. Ps. LXI, 7; a. v. fr.—R. Hash. 31a שיהא אלפי שני חוי ע' וכ' the world shall last six thousand years, and one thousand years it will be waste. Gitt. 56b, v. חָשַׁב; a. v. fr.—Midr. Sam. ch. XXIV; Yalk. ib. 139 ע' דשקר the world of false-

Digitized by Google

hood (this world); Lev. R. s. 26 (some ed. עולם, h. form); ע' דקושטא the world of truth (the hereafter). Sot. 10b, a. fr. ע' דאתי the world to come (=h. עולם הבא).—בית ע' the house of eternity (euphem. for 'the house of death') *burial ground, cemetery.* Lam. R. to I, 5. Lev. R. s. 12, beg.; a. e.—Kidd. 80b אינשי דע' common people (opp. to scholars).—כולי ע', כל ע' (abbrev. כו"ע), v. כּוּלָּא. Ber. 36b כ"ע לא פליגי all the authorities mentioned agree; a. v. fr.—בְּעַלְמָא *in a general way, merely.* Targ. Y. Lev. XXVI, 24; 28.—Sabb. 103b, v. בגלטורי. Ib. 9b לחזויי בע' merely to sweat (not to bathe); לעיוני בע' merely to examine (not to do any labor); a. v. fr.—*Pl.* עָלְמִין, עָלְמַיָּיא; constr. עָלְמֵי. Targ. Ps. IX, 8. Targ. O. Ex. XV, 18; a. fr.—Targ. Is. XLII, 11 בתי עַלְמַיהוֹן *their graves* (v. supra).

עַלְמָד, v. עָלַם II.

עַלְמוּת, v. עֲלִימוּת.

עֶלְמָא, *pl.* עָלְמִין, v. עוּלַם.

עַלְמִין pr. n. pl. *'Almin* (Elymais, Neub. Géogr. p. 381). Snh. 94a כי מטו ע' אמרי כי עלמין when they (the exiles) came to 'Almin, they said, it is like our world (Jerusalem; Rashi: like the house of *eternities*, the Temple).

עַלְמַת pr. n. pl. *'Almath* (Youth). Targ. II Sam. III, 16 (ed. Wil. עַלְמָת); ib. XVI, 5 (h. text בחורים, בחורים).

עַלַע, v. עִלְעֵל II.

עִי', עֶלְעָא, עַלַע f.=h. צֵלָע, *side, rib.* Targ. O. Gen. II, 22 (Y. ed. Vien. עִילְעָא; ib. 21 עִלְעָא).—Trnsf. *beam, board.* Targ. Y. II Gen. XLIV, 19 ע' מן בית אבא a board of my father's house (a member of the family &c.).—*Pl.* עִילִ', עִלְעִין. Targ. Gen. III, 21.

עִי', עֶלְעוֹל c. (עַלְעֵל I) *whirlwind, hurricane.* Cant. R. to III, 4 (ref. to כסופות, Is. XXI, 1) אין לך ע' קשה יותר מן חצי חזה ... ומכסיף וכ' there is no wind more vehement than that which comes from the north and rises and makes pale the creatures in the south.—*Pl.* עִלְעוֹלִין, עִי'. Koh. R. to VII, 1 [read:] כמה ע' הוא מזדווגת how many storms the ship may encounter.

עַלְעוֹל, עַלְעוֹלָא ch. same. Targ. Is. XXIX, 6 (h. text רעם). Targ. Job IV, 15 (h. text שערת ?); a. fr.—Trnsf. *misfortune, trouble.* Targ. Y. I Num. XXI, 14 דסגירותא ע' the misfortune of leprosy (h. text סוּפָה; v. Ber. 54a bot.). Targ. Job XXXVIII, 1 ע' דצערא; ib. XL, 6 עַלְעוֹלִיתָא (ed. Lag. עַלְעוֹלְתָא).—*Pl.* עַלְעוֹלִין. Targ. Jer. IV, 13. Targ. Ez. XIII, 11; a. e.—Y. Ber. II, 5a אתון רוחין וע' וכ' (ed. Krot. עַלְעוֹלֵי) winds and storms (demons) came and tore him away from me; Lam. R. to I, 16.

עַלְעוֹלָתָא, עַלְעוֹלִיתָא f., v. preced.

עַלְעִיתָא f. (=עלעלתא, v. עַלַל, a. עִילָּה) *pretext, opportunity.* Targ. II Esth. I, 16.

עִיל', עִלְעֵל I (reduplic. of עָלַל) *to drive about, hurl.* Kil. VII, 7 הרוח שעִלְעֲלָה וכ' if a wind cast grape vines over standing grain.

עַלְעֵל ch. same. Targ. Job XXVII, 21.

עִי', עִלְעֵל II (transpos. of לעלע, reduplic. of לוּשׁ; cmp. געגע) *to sip.* Ḥull. 22b משיִעַלְעֲלוּ Ar. (ed. משיִעַלְעֲלוּ) when they are old enough to sip (expl. ib. by ref. to ויעלעו, Job XXXIX, 30; misinterpreted by Abayi, as if fr. עֶלְעָא, *to bleed from the side*, when the wing is severed); Tosef. ib. I, 15 משעִילְעֲלוּ ed. Zuck., read with Var. משעִילְעֲלוּ.

עָלַף I (b. h.; cmp. עָטַם I, II), *Pi.* עִיפֵּף *to enclose, encase* (cmp. Arab. *galaf*).—Part. pass. מְעוּפָּף; f. מְעוּפֶּפֶת. Gen. R. s. 54 חמצ' מבין שני וכ' thou (Ark) encased between the two Cherubs; (Midr. Sam. ch. XII חמפוארת בשני כרובים; Ab. Zar. 24b מפוארת בעדי עדיים).

עָלַף II (b. h.; cmp. חלף) *to turn, change.*

Hithpa. חִתְעַלֵּף, *Nithpa.* נִתְעַלֵּף (interch. with חִתְעַלֵּף, formed fr. a noun עלפה, v. Ez. XXXI, 15) 1) *to change off, take turns.* Tosef. Taan. I, 8 ולא חיו מִתְעַלְּפִין עליה וכ' they did not change off (in watching) over it, but one sat &c.—2) *to be overcome, faint, swoon.* Ḥull. 3b שחט לפנינו ... ולא נ' when he cut in our (the judges') presence, without being overcome (his hand not trembling); ib. שמא יִתְעַלֵּף (Ar. יִתְחַלֵּף) lest his hand tremble; ib. ברי לי שלא נִתְעַלַּפְתִּי I am sure that my hand did not tremble. Sabb. 9b שמא יתעלפה he may swoon (in the vapor bath). Nidd. 69b שמא יתעלפה he may be in a swoon (and not really dead). Midr. Sam. ch. XXIII ומִתְעַלְּפִים, v. עוּף I; a. e.

Pa. עִיפֵּף same. Part. מְעִיפֵּף; *f.* מְעִיפֶּפֶת; *pl.* מְעִיפְּפִים, מְעוּפְּפִין; מְעוּפְּפוּת. Mekh. B'shall. Shir., s. 6 לא מוציאין ולא מכניסין נשימה מע' מרירת חיים neither inhaling nor exhaling, being overcome by the smell of the sea; Yalk. Ex. 248; Yalk. Job 927.—Cant. R. to V, 14 (ref. to מעלפת, ib.) כחן מעולם ע' וכ' (through the study of the Law) the strength of man is broken, though it had been as hard as sapphires; [prob. to be read: מְעַלְּפָת (*Pi.*) it makes faint &c.].

עַלַף ch. same; *Pa.* עַלֵּף *to be overcome with weakness.* Ḥull. 3b לעלפי לא חיישינן we do not apprehend a sudden weakness of hands in slaughtering.

עִלְּפָה, v. עִלַּם II.

עַלַץ (b. h.) *to rejoice.* Erub. 53b.

עֲלָצָה, v. עֲלִיצָה.

עַלָּקָה, עֶלְקָא, v. עֲלוּקָה.

עַלָּה f. (עלל) [*turning about,*] *ladle.* Erub. 53b (in enigmatic speech) ע' נקפת וכ', v. נָקַף I. Ib. [read:] יעדי כתר ... ותיקפי ע' בכד וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) shall the crown (stopper) of another (jug) be removed, that the ladle may float like a ship &c.?

עִי', עֶלָּא f.=h. עוֹלָה, *burnt offering.* Targ. Gen. XXII, 2; a. fr.—Targ. O. Num. XXVIII, 10, a. e. עֲלַת constr., ed. Berl. (oth. ed. עֲלַת; Y. עוֹלַת); Targ. Y. ib. 6 עֲלַת.—*Pl.* עֲלָוָן, עֲלָוֵן. עֲלֵי, עֲלָ'. Targ. Ps. LXVI, 13 (not עֲלָוָן). Ib. 15; a. fr.

Digitized by Google

עִם (b. h.; v. עַם) *junction*; (prep.) *with, near*. Sabb. I, 8 עִם הַשֶּׁמֶשׁ with the sun, i. e. as long as the sun shines, before sunset. Ib. II, 7 עִם חשירכה, v. חֲשַׁרְכָּה. Ber. 7ª ותתנהג עִם בניך וכ' and deal with thy children mercifully. Snh. 23ª מי חותם עִמָּהֶן who is to sign as witness with them; a. fr.

עִים, עם ch. same. Targ. O. Gen. XXV, 11. Targ. Ps. LIV, 2 עִימָנָא Ms. (ed. עָנָּן). Targ. Job XXXII, 6 עִימְכוֹן Ms. (ed. יִתְכוֹן); a. fr.

עַם m. (b. h.; עמם *to press, crowd, join*) *gathering, crowd, people*. Snh. 94ᵇ, v. עָמָם. Men. 53ᵇ לעם ... יבא זה וזה let 'this one' (Moses) come and receive 'this' (the Law) ... for 'this people' (Israel); a. fr.—עם הארץ, v. אֶרֶץ.—*Pl.* עַמִּים *gentiles*. Sabb. 14ᵇ, a. fr. על ארץ חצ' concerning (importations from) heathen countries. Y. Shebi. VI, 36ᵇ bot.; a. fr.—V. עֲמָם.

עַמָּא, עם ch. same. Targ. Gen. XII, 2. Targ. Ez. XLV, 16. Targ. Cant. VI, 5; a. v. fr.—Erub. 14ᵇ, a. e. מאי ע' דבר, v. דְּבַר. Y. Kil. V, 29ᵈ bot. כל ע'; Y. Yeb. XIII, beg. 13ᵇ כל עַמָּא, a. fr., v. בּוֹל. Sot. IX, 15 ראיתא ע' דארצא = עם הארץ, ignorant people; a. fr.—Pl., v. עַמֵּי II.

עֲמָא, v. עֲמֵי.

עַמָּה, עַמָּא *f.* = אוּמָּא, *leaven*; trnsf. *passion*. Esth. R. introd.; Gen. R. s. 16, v. נָשַׁק.

עִמְאוּם (עִמְאוֹס), v. עִימְעֵם.

עִמְאִיק, עִמְאוֹקוֹ, v. עָמְקִי.

עָמַד I = אָמַד, *to estimate*. Y. Naz. IX, end, 58ª; Y. Snh. IX, 27ª bot., עֲמָדוּהוּ, v. אָמַד.

עָמַד II (b. h.) 1) *to stand, stand up, rise; to remain, endure; to be ready*. Ber. V, 1 אין עוֹמְדִין לתפלל וכ' you must not stand up (make ready) for prayer, &c., v. עוֹבֵד. Ib. I, 2 שכן דרך ... לַעֲמוֹד וכ' for princes generally rise at three hours. Ib. 3 (expl. ובקומך, Deut. VI, 7) בשעה שבני אדם עוֹמְדִים at the time when people get up (in the morning). Kidd. 71ª עוֹמֵד בחצי ימיו a middle-aged man. Y. Snh. VIII, 26ᵇ בדין ע' stood before court. B. Mets. 47ᵇ מי שאינו עומד בדיבורו who does not stand by (keep) his promise. Kil. IV, 4 חצומד that part of the fence which is unimpaired, opp. פרוץ. Neg. I, 3, sq. חצומד the leprous spot which remained in its place (Lev. XIII, 28). B. Bath. 60ᵇ יכולין לעמוד בה, v. עֲזָרָה. Ex. R. s. 2 בקש משה שיַעֲמִידוּ וכו' Moses prayed that from him should rise priests and kings; a. v. fr.—Esp. uses: ע' על *a) to understand*. Y. Shek. I, 45ᵈ, v. אוֹפֵי; a. e.—*b) to insist upon*. Meg. 28ª לא עָמַדְתִּי על מדותי, v. מָדָה. Kidd. l. c. מְעַמְּדִין על מדותיו *Pi.* (Rashi מַעֲמִיד *Hif.*)—*c) to be reduced to*. Y. Ber. II, 5ᶜ ע' על חמשים it came down to fifty; a. fr.—2) (of liquids) *to settle, become consistent*. Ab. Zar. 35ᵇ חלב טהור עומד milk of a clean animal curdles (can be made into cheese or butter).—3) (of blades) *to become dull* (without being notched). Bets. 28ᵇ סכין שֶׁעָמְדָה מותר וכ' a slaughtering knife which has become dull may be sharpened on the Holy Day.—4) עומד ל- *standing ready, designated for*. Pes. 13ᵇ, a. fr. כל הצומד לזרוק וכ' whatever is ready to be sprinkled, is considered as if it had been sprinkled. Keth. 51ª top; a. fr.—5) ע' ב- *to resist*. Cant. R. to VII, 8 כל ... לעמוד בזנות he who can resister the temptation of lust; כאילו עומד בשתיהן as if he resisted both; a. e.

Hif. הֶעֱמִיד *to cause to stand, to place; to restore, preserve; to beget, produce*. Y. R. Hash. I, 57ᵇ top הֶעֱמִידוּ בימה put the dais up (to hold court). Tam. V, 6 הידה מֶעֱמִיד made the unclean priests stand in the eastern gate. Yeb. 62ᵇ חם חם הֶעֱמִידוּ תורה וכ' it was they who preserved the law (tradition) in those days. Ab. I, 1 הַעֲמִידוּ תלמידים רבה rear many scholars. Num. R. s. 14 ה' בנים begot children. Koh. R. to I, 4 מה היא עומדת מַעֲמֶדֶת what does *ʿomadeth* (ib.) mean? She (the earth) preserves, v. תַּקְטִיר. Gen. R. s. 90 שכל ארץ וארץ מעמדת פירותיה each ground preserves its own fruits (when put into the ground). Ib. דברים שהן מַעֲמִידִין substances which conserve, v. קַטְמִית; a. fr.—2) *to change the standing of; to enlarge; to reduce*. Meg. 15ᵇ שתי אמות היה והֶעֱמִידוֹ על וכ' it was two cubits long, and he extended it to twelve. Macc. 24ª (of the 613 laws of the Torah) בא דוד והֶעֱמִידָן על וכ' David came and brought them down to eleven (Ps. XV); בא עמוס והעמידן על אחת Amos came and reduced them to one (Am. V, 4).—3) עצמו (על) ה' *to contain, check one's self*. Snh. 72ª אין אדם מעמיד עצמו על מטונו no one will restrain himself from defending his property. Ib. 93ᵇ מַעֲמִידִין על עצמם בשעה וכ' they restrained themselves when they had a human need.—4) (of liquids) *to make consistent, curdle*. Ab. Zar. II, 5 מעמידין אותן בקיבת נבלה they make the cheese by putting into the milk rennet from an animal not ritually slaughtered. Orl. I, 7 חמעמיד בשרף הערלה if one curdles milk by means of a resinous substance (an acid) from an 'uncircumcised' tree (v. עָרְלָה); a. e.—5) ה' על חזקתו *to let a thing stand on the basis of its presumptive condition, to assume that the ordinary condition has not changed*. Nidd. 2ª חַזָּקָה אשה על חזקתה assume that the woman has not changed her presumptive condition (of cleanness); העמד דבר על חזקתו assume everything to remain unchanged (until a change is proven). Keth. 75ᵇ; a. fr.—6) ה' על מדותיו (sub. עצמו), v. supra.

Pi. עִמֵּד 1) (sub. עצמו) *to insist*. Kidd. 71ª, v. supra.—2) *to place*; part. pass. מְעֻמָּד, q. v.

***עָמַד** ch. same, *to stay, dwell*, v. עָמַר II.

Pa. עַמֵּד *to place*; part. pass. מְעַמַּד. Targ. Y. Gen. XXVIII, 13, v. עֲתַד.

עוֹ', עֶמֶד m. (b. h.; preced.) *stand*. Tanh. Vayikra 8 עמוד במקום עוֹמְדֶךָ stay where thou standest.

עֶמֶד I m. (v. עָמַד II, 2) *urin-soaked dung*. Gen. R. s. 39 הֶחזֵן, v. בירת הצ'.

עֶמֶד or **עֶמֶד** II m., **עֶמְדָּה** I f., v. עוּמָּד.

עֶמְדָּה II *f.* = חֲצֶמֶדֶת, q. v.

עמדה, Y. Sabb. IX, 11ᵈ, v. עֲמִירָה I, a. עֲמֵילָא.

עַמָּה, v. עַמָּא.

עָמָּה, v. עַמָּא.

עָמָּה, v. עִמִּי.

Digitized by Google

עַמּוּד m. (b. h.; עָמַד II) 1) *column, stand.* Ex. R. s. 1 אדם . . . ושמד ע' השן an ivory column. Y. Ber. IX, 13ª אחורי הע' וכ' a man enters a synagogue and stands behind a stand praying silently, and the Lord listens. Bab. ib. 28ᵇ (of R. Joḥanan) ע' דרמיני thou right-hand pillar (cmp. I Kings VII, 21). Ex. R. s. 2, end (ref. to חנני, Ex. III, 5) במקום עמודו של שלם וכ' thou standest in the place of the pillar of the world; Abraham said, here am I, and so dost thou; Tanḥ. Sh'moth 19; a. fr.—Trnsf. (v. מַעֲמָד) *the group of people belonging to the ma'amad.* Y. Taan. IV, 67ᵈ bot.; Y. Pes. IV, beg. 30ᶜ.—2) *cylinder around which a scroll is rolled, handle.* Yad. III, 4 אינו . . . עד שיעשה לו כ' does not make the hands unclean, until he fastens a handle to it. B. Bath. 13ᵇ כדי לגול ע' blank margin wide enough to roll around the cylinder. Ib. 14ª . . . ספר תורה ועושה לו ע' אילך ואילך a scroll of the Law is rolled (on both sides) towards the middle of it, therefore it must have a handle on each side; Y. Meg. I, 71ᵈ; a. fr.—*Pl.* עַמּוּדִין, עַמּוּדִים. Ib.ᶜ top; Snh. 22ª, v. יא"ו; a. e.—3) ע' חשחר *the morning dawn.* Ber. I, 1; a. fr.—4) *the fecal mass in the rectum;* also *the jet of urine when being discharged.* Ber. 62ᵇ; 25ª ע' החוזר וכ' a suppressed discharge produces dropsy. Ib. כנגד ע' בלבד only in the sight of urine at its discharge; a. e.—5) (bot.) *the central stalk of onions* &c., *the scape.* Ukts. I, 2 חצ' שהוא מכוין וכ' the scape as far as it is surrounded by the edible part, the scape within the bulb; ib. 3 חצ' שאינו מכוין וכ' that part of the scape which protrudes above the bulb.—[B. Bath. IV, 5 עמודין, v. עֲמִידִים.]

עַמּוּדָא, עַמּוּד I ch. same, 1) *column, stand.* Targ. Y. Gen. XIX, 26. Targ. Ex. XIII, 22; a. fr.—עמוד קריצתא =h. עמוד השחר, v. preced. Targ. Y. Gen. XXXII, 25.—Keth. 17ª אתפסיק ע' דנורא וכ' a column of fire was interposed between him and the rest of the world; ib. 77ᵇ; a. fr.—*Pl.* עַמּוּדַיָּא, עַמּוּדַי, עַמּוּדֵי. Targ. Ez. XLII, 6. Targ. Y. Gen. XLVI, 28; a. fr.—Ber. 8ª לא מצלו אלא ביני ע' וכ' they prayed only between the columns (or stands, of the building) where they used to study; ib. 30ᵇ. Gen. R. s. 34, end; Yalk. ib. 61, v. מַיְזָא II; a. fr.—2) *continuous flow, jet.* Ab. Zar. 73ª צירצור קטן דלא נפיש עמודיה a small bottle the jet from which is not large; חבית דנפיש עמודה (not עמודיה, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) a jug whose jet is large.

עַמּוּדָא II pr. n. pl. *'Ammuda (Stand),* near Cæsarea. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. מונדקא דע' the inn of 'Ammuda.

בְּנֵי עַ', עַמּוֹן m. (b. h.) pr. n. gent. *Ammon,* a people descended from Ben Ammi, the son of Lot; mentioned chiefly in connection with Moab. Pes. 119ª בני ע' Yad. IV, 3 ומואב מעשרין וכ' Jewish inhabitants of the land of A. a. M. must give the poor man's tithes in the Sabbatical years; Yeb. 16ª; Ḥag. 3ᵇ. Gitt. 38ª; Ḥull. 60ᵇ, v. סִיחוֹן; a. fr.

עַמּוֹנִי m., עַמּוֹנִית f. (b. h.; preced.) *Ammonite.* Y. Snh. X, 28ᵈ top חדין חצ' שהוא קשה Ammonite wine which is strong; Bab. ib. 106ª. Yeb. VIII, 3. Ib. 69ª, a. e. עמוני ולא עמונית a converted male Ammonite is excluded from intermarriage, but not a female, v. מוֹאָבִי; a. fr.

עַמּוּם, v. עִמְעֵם I.

עָמוּס, v. עָמַס.

עָמוֹס (b. h.) pr. n. m. *Amos,* the prophet. Macc. 24ª, v. עָמַד. Lev. R. s. 10, beg. שלחתי את ע' וכ' I sent Amos, and they named him Psellos (stammerer), v. עָמַס; Koh. R. to I, 1; Pesik. Naḥ., p. 125ᵇ; Yalk. Is. 307. Ned. 38ª; a. e.

עָמוֹק m., עֲמוּקָה f. (b. h. עָמַק; עָמֵק) *deep, low;* (of color) *light-shaded* (which in the perspective looks lower, while the darker shade appears to protrude). Sifra Thazr., Neg., ch. I מה לשון עמוק עמוקה כמראה חחמה שהם עמוקים מן הצל what does 'deep' (Lev. XIII, 2, sq.) mean? A depression, like the sun-lit spots (in a painting &c.), which have the semblance of being deeper than the shaded spots (which appear to be raised); Ḥull. 63ª כמראה חמה חצמוקה מן חצל; Tosef. Neg. I, 5 מראה ע' שבתן כמראה חמה בצל the lower shade among them is like the reflection of light on a shaded spot. Y. Succ. III, 53ᵈ (expl. אדמדם שבאדומים) דהורית ע' 'low' (light) crimson. Men. V, 8, a. e. מרחשת ע' *marḥesheth* is a deep pan, v. מַחֲבַת; a. fr.—*Pl.* עֲמוּקִים, עֲמוּקִין; עֲמוּקוֹת. Sifra l. c.; a. e.—עֲמוּקָה f. (as a noun) *depression.* Ib.

עָמוֹר, v. עִימּוּר.

עָמוּרָא, Y. Sabb. IX, 11ᵈ some ed., v. עֲמִילָא.

עַמּוֹרָאָה m. (denom. of עֲמָרָא) *wool-dealer.*—*Pl.* עֲמוֹרָאֵי. B. Bath. 22ª (Ms. H. עֲמָרוּרֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

עָמַם, עָמֵם (cmp. צמם) *to be dark, dim, faint.* Tanḥ. Yithro 13 קולו ע' וכוחו the sound he produces becomes fainter and duller (the longer he blows); Yalk. Ex. 284 קולו ע', opp. מגבירה.

Hif. הֶחֱמָה *to become faint.* Tanḥ. Haăz. 7 (play on עמיאל בן גמלי וכ' . . . הע"מ כחו, Num. XIII, 12) his strength failed him, because he said . . ., and he brought it upon himself that he did not enter Palestine.

עָמָא, עֲמֵי ch. same, *to be dim*; trnsf. *to be faint, grieved.* Targ. Lam. IV, 1 (ed. Amst. עמא). Targ. O. Lev. XIII, 6; 56 עָמָא ed. Berl. (oth. ed. עַמְיָא; Y. עַמָּא). Ib. 26 עַמְיָא ed. Berl. (oth. ed., a. Y. עַמְיָא).—Targ. Is. LXI, 3. Targ. Ez. XXI, 12 ותתעמי ed. Wil. (ed. Lag. ותצימי, read ותיתעמי; Ar. ויתעמי, *Ithpe.*).—Targ. Is. LIX, 11 עֲמִינָא (ed. Lag. צמנא; ed. Wil. כסינא; h. text נֶהֱמֶה).—Lam. R. to IV, 1 איך עמא וכ' how has the gold become dim (transl. יוגם ib.). Ber. 53ᵇ דעמיא ואזלא when the flame is growing dimmer and dimmer.—Hull. 38ª קלח ע' her voice is getting fainter, opp. עבי is strong.

Ithpe. אִיתְעֲמֵי, אִיתַּעֲמֵי *to become faint,* v. supra.

עַמְיָא f. (preced.) *dimness, twilight.* Ruth R. to I, 17 לעידן ע' (קטן וגדול) at twilight time; (Koh. R. to IX, 4 לעידן רמשא).

עֲמִירָה, עֲמִירְתָּא I f. (עָמַד *Hif.*) [*concrete,*] *urine-soaked dung.* Gen. R. s. 39, end, v. דְּדוֹן; Yalk. Josh. 17

Digitized by Google

עמירה (corr. acc.); Y. Sabb. IX, 11[d]; Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot. (corr. acc. to Yalk. l. c.).—[Ἀμίς, ἰδα, which is referred to by Mus. in Ar. corresponds neither in form nor in meaning to our word.]

עֲמִידָה II f. (עָמַד) 1) *standing, standing up.* Y. Keth. IV, 28[b] בד״ עֲמִידַת appearing before court (institution of proceedings). Shebu. 30[b] בע׳ ... בעדים as to witnesses before court, all agree that they must stand. Ib. בעלי דינין בע׳ the parties must stand. Y. Bicc. III, 65[c] bot; Y. R. Hash. I, 57[b] top (ref. to Lev. XIX, 32) ... אני הוא עמידת זקן תחלה I (the Lord) was the first to observe the standing up before an old man (by ref. to Gen. XVIII, 22, emended instead of,'And the Lord was yet standing before Abraham', v. תִּקּוּן); Lev. R. s. 35. Keth. 111[a] אל תרבה בע׳ וכ׳ do not stand too much, for standing is injurious to the heart. Ib.[b], v. סְמִידָה; a. fr.; v. יְשִׁירָה.—*Pl.* עֲמִידוֹת. Y. Erub. V, beg. 22[b] כל ע׳ שעמד וכ׳ as often as he stood before Ahiya his teacher, he considered himself as if standing before the Divine Presence.—2) *putting up, erection.* Num. R. s. 12 חמשכן נתקדש בע׳ ובפירוק וכ׳ the Tabernacle was consecrated by putting up and taking apart and by anointing. Yeb. 106[a] עֲמִידָתָהּ, v. יְשִׁירָה.—*Pl.* as ab. Y. Yoma I, 38[b] bot. היה שם שבע ע׳ וכ׳ seven times was the Tabernacle (at its consecration) put up, and six times taken apart; a. e.—3) *endurance, existence.* Num. R. s. 2 אם אין ... בסיד אין לו ע׳ וכ׳ unless thou puttest sand into the cement, it will not last; so the nations cannot exist without Israel; a. e.—4) *that part of the daily prayers which must be read standing*, usually called תְּפִלָּה. Treat. Sof'rim XVI, 12, v. קָדוֹשׁ.

עֲמִיטָא, v. אֲמִיטָא.

עָמִיל m. (עָמַל; v. עֲמִילָה) *well-worked dough*; עֲמִילָן של טבחים *dough which cooks use to place over the pot.* Pes. III, 1, defined ib. 42[b] פת תבואה וכ׳ bread made of grain not yet one-third ripe, which is put over the pot to absorb the froth; Y. ib. III, 29[d] מביא מלילות וכ׳ one takes ears not yet one-third full &c. B. Mets. 86[b] הללו לע׳ של ט׳ (these quantities of flour) were used for the cooks' dough only.—[Ἄμυλον, which is referred to by Mus. to Ar., corresponds to our word neither in form nor in meaning (v. Sachs Beitr. I, 148), besides this etymology is contradicted by פת עֲמִילָה.]

עַמְלָא, עֲמִילָא m. (עָמַל) *hard worker.* Gen. R. s. 39, end תמן ... לפועלא טבא ע׳ there (not עמירה) at a certain) place they call a good working man ʿ*ămela*; Yalk. Josh. 17; Y. Sabb. IX, 11[d]; Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot. (corr. acc.); v. הָדוֹן, a. עָמִירָה I.—[B. Mets. 15[a] ועמילידהון, v. עַמְלָא.]

עֲמִילָה f. (עָמַל; v. עָמִיל) *well-worked*; פת ע׳ *well-kneaded bread.* Pes. 37[a].—Sabb. 62[b] (in lascivious language) פת ע׳ an old prostitute, v. סָנַד.

עֲמִיסָה f. (עָמַס) *loading.* Ex. R. s. 4, beg. (ref. to נשאתי, Num. XVI, 15) אין נשיאה אלא לשון ע׳ the verb *nasa* means loading (i. e. Moses did not make any one's ass carry his load).

עָמִיק, עֲמִיק I m.=h. עָמוֹק, *deep*, (of color) *faint, light-shaded.* Targ. Lev. XIII, 3; a. fr.—Trnsf. *obscure, indistinct; profound.* Targ. O. Ex. IV, 10 (h. text כבד). Targ. Is. XXXIII, 19.—*Pl.* עֲמִיקִין, עֲמִיקֵי. Targ. Prov. XVIII, 4. Ib. XXV, 1. Targ. Ps. XCII, 6. Targ. Ez. III, 5 ed. Lag. (ed. Wil. עֲמִיקֵי); a. e.—*Fem.* עֲמִיקְתָּא, עֲמִיקֵיתָא. Targ. Prov. XXV, 3. Ib. XXII, 14 (ed. Wil. עֲמִיק); a. e.—Taan. 23[b] [read:] בדוכתא ע׳ צניעא (v. Rabb. D. S. a. l. note 400) in a depressed, retired place. Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110 מילתא ע׳ הוא דין this (that the name Israel includes Abraham) is a deep word (because it explains Ex. XII, 40; v. אַרְסוֹפוֹלִיטָרָא).

עֲמִיקְתָּא, עַמִּיקְתָּא II m., עַמִּיקְתָּא f. (preced ; cmp. עָמוּק) *dark inflamed spot, rising, swelling.* Targ. O. Lev. XIII, 43; ib. 10 (h. text שאת), v. עֲמָקָא.

עֲמִיקֵי ע׳, עֲמִיקוֹן, כְּפַר ע׳, v. עִמְקִי.

עֲמִיקְתָּא, עַמִּיקְתָּא, v. עַמִּיק I, II.

עָמִיר m. (b. h.; עָמַר) *tuft, spike*, esp. *ear of grain*; (mostly collective) *sheaves.* Sabb. VII, 4 המוציא ... ע׳ וכ׳ he who carries out ears (fit for fodder) as much as a lamb's mouthful. Tosef. Dem. I, 17. Sifra K'doshim, Par. 1, ch. III leave for the poor תלתן בע׳ fenugrec in the spikes; Y. Peah IV, beg. 18[a]. Tosef. Shebi. II, 13 פיל המצרי שזרעו לע׳ Egyptian beans which one planted for the sake of the spikes (as fodder). Y. B. Bath. V, beg. 15[a] בשזרעו לע׳ (not משזרען) when he planted the fenugrec for the spikes, opp. לזרע. Tosef. Succ. I, 4, v. פְּקִרְצַ I; a. fr.

עֲמִירָא, עֲ׳ ch. same. Targ. Am. II, 13. Targ. Mic. IV, 12; a. e.—Targ. Prov. XXVII, 25 (h. text חציר; v. Syr. עמיר, P. Sm. 2921).

עֲמִירָה, Yalk. Josh. 17, v. עֲמִידָה I.

עַמִּית f. (b. h.; =עממית, v. עַמָּם) *nationality, community*; (sub. איש) m. *country-man, associate, fellow.* Shebu. 30[a] (expl. עמיתך, Lev. XIX, 15) עם שֶׁאַתָּה וכ׳ the people joined to thee in the Law and in duties. Ib. עולא ʿUla, our friend, fellowman in the Law &c.

עָמֵל I (b. h.) *to labor, take pains; to be wearied.* Deut. R. s. 11 זו היא שילום ... שעמלתי וכ׳ is this the payment for the service of forty years during which I worked hard, until they became a holy and faithful people? Yalk. Prov. 950 מדבר בעומלי תורה it refers to those studying the Law industriously; Tanḥ. ed. Bub., Mick. 2 בעמלי; a. fr.—Part. or adj. עָמֵל; f. עֲמֵלָה; *pl.* עֲמֵלִים, עֲמֵלִין; עֲמֵלוֹת. Cant. R. to I, 2 מה המים ... כל מי שהוא ע׳ בתן וכ׳ as water raises plants, so the words of the Law raise him who works at (studies) them sufficiently. Deut. R. l. c. ולא אמר בעמלתיך ... בעושיה and he (Moses) did not say (in his blessing, blessed be who delights) in those laboring to study it, or in those who meditate on it, but in those who do it. Ber. 28[b] אני ע׳ והם ע׳ I wear myself out (in study), and they wear themselves out (in vanities). Ab. II, 2 כל חע׳ עם הצבור יהיו ע׳ וכ׳ (Var. העוסקים ... עוסקים) all those who are engaged in public affairs must do their work for the sake of heaven (disinterestedly); a. fr.

Digitized by Google

Pi. עִיסֵּל *to work through, knead,* esp. *to stimulate and heat the body* (v. *Hithpa.*). Sabb. 147[b] מפני שמעסלת ומרפא (read with Alf.: ומרפאת, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) because it (the mud of Dimsith) exercises the body and loosens (the bowels).

Hithpa. הִתְעַסֵּל 1) *to be kneaded, have massage.* Ib. XXII, 6 אבל לא מיתעסלים וכ' סכין ... you may have yourself ointed and rubbed on the Sabbath, but not kneaded or scraped.—2) *to wear one's self out,* esp. *to exercise (and heat) the body.* Tosef. Peah IV, 10 Hillel bought for a poor man of good breeding סוס שהיה מתעסל בו a horse on which to take exercise; Y. ib. VIII, 21[a] bot. להתעסל בו; (Keth. 67[b] לרכוב עליו). Tosef. Sabb. XVI (XVII), 22 אין רצין בשבת כדי להתעסל וכ' you must not run on the Sabbath for the sake of exercise, but you may walk in an ordinary way the entire day.

עָמֵל I ch. same. Targ. Jon. IV, 13.

עָמֵל II m., v. עָמֵל I.

עָמָל m. (b. h.; preced. wds.) *toil, trouble; fruit of labor, achievement.* Midr. Till. to Ps. XC, 10 אפי' מלכותו ע' ואין even man's rulership is toil and vanity; Yalk. ib. 841. Ber. 17[a] אשרי מי ... ועמלו בתורה blessed he that has been reared in the Law, and whose toil is in the Law. Gen. R. s. 31 בעמלו של רשע ... שהיתה a curse rested on the wicked man's labor. Ex. R. s. 22 שלא היה בעמלו גזל in whose acquired property there was no robbery; a. fr.—Gen. R. s. 39 בית חע' v. דָּחוֹן.

עֲמָל II, עַמְלָא ch. same. Targ. Gen. III, 17 (h. text עצבין). Targ. O. Deut. XXVI, 7. Targ. Ps. VII, 17 Ms. (ed. לעוותא); a. e.—Esp. *acquisition, income, rent.* B. Bath. 67[a] מגבינן אפי' מע' דבתי we used to collect (the daughter's share, v. עִישׁוּר) even from house rents; Keth. 69[a] (not דבירתי; Rashi: דבייתיה).—*Pl.* עֲמָלִין. B. Mets. 15[a] אינון ועמלייהון they (the lands), and the income from them and eventual improvements; [Ar. a. Tosaf. עמלירחון *the cost of acquisition, original value*].

עַמְלָא, v. עֲמִילָא.

עֲמָלָה, v. עָמֵל I.

עָמַם (b. h.; v. אָמַם) 1) [*to be pressed,*] *to be dim.* Tosef. Sabb. III, 2 גחלים שעממו coals which have become dim (ceased to flame). Pes. 75[b]; a. e.—Ib.; Sabb. 77[b], a. e. עוממות, v. אָמַם.—2) *to press, quench.* Part. pass. עָמוּם; f. עָמוּמָה, *pl.* עֲמוּמוֹת. Lev. R. s. 26 (ref. to Ez. X, 2). ששה ... גחלים ע' for six years these coals were kept quenched in Gabriel's hand.

Pu. עוּמַּם *to become dim.* Y. Orl. III, 63[a] bot. גחלי ערלה שעוממו (not שעירמו ... גידולי) embers of Orlah wood are permitted for use.

Pilp. עִמְעֵם 1) (with עַל) *to cover up, supress a case; to disregard the law, act irregularly (in an emergency).* Y. Sot. IX, 23[d] bot. ועימעמנו על דינו ... ולא and that having seen the murderer we have not let him go, or quashed his case. Num. R. s. 9; Tanḥ. Naso 7; Sifré Num. 7 (ref. to ונעלם, Num. V, 13) ומעמעם ... שלא not that her husband saw (her improper conduct) and covered it up (connived at it). Y. R. Hash. III, beg. 58[c] מעמעמין על חנראה לעברו ואין we may act irregularly (ignore the testimony), when the new moon has been seen (on the night of the twenty-ninth to the thirtieth day), if it is necessary to intercalate a day, but we must not ignore the law, when the new moon has not been seen in due time, in order to proclaim the New Moon Day (on the thirtieth day). Y. Shebi. VIII, 38[a] bot.; Y. Sabb. I, 3[c] bot., a. e. עימעמו בלית ובתירית they disregarded the law, and permitted it (the bread); עימעמו בלית ואסרוה they ignored the law (that permitted it), and forbade it.—2) (cmp. הִבְהֵב) *to be like embers*; trnsf. *a) to be undecided.* Y. Snh. V, end, 23[a] שלא יראה דין זה יוצא מעימעם that the verdict in this case should not appear to go forth undecided (because the jury could not arrive at a majority of two against the defendant; Bab. ib. 42[a] כדי שלא יצאו בבית דין מיעורבבין).—*b) to nod consent without showing anxiety.* Y. Ber. V, 9[c] bot., v. חִבְהֵב.

עַמַּם I ch. same, *to be dim,* v. עַמֵּי.

Ithpe. אִתְעַמַּם *to be made* or *become dim.* Targ. Koh. XII, 2, sq.

**Palp.* עַמְעֵם *to make dim.* Targ. Is. VI, 10 (ed. Lag. עַמְעֵם), v. עִמַּם.

עַמִּם m. = עַם, *people.*—*Pl.* עַמְמִים, עֲמָמִין *gentiles,* esp. the seven nations of Canaan. Gen. R. s. 41, v. אֱמוֹרִי; Tosef. Sabb. VII (VIII), 23. Ib. 25 ואין לך בכל חע' מתון וכ' of all the (seven) nations none is so patient as the Emorite. Y. Shebi. VII, 36[b] bot. אבותיך ירשו ארץ של שבעה ע' וכ' thy ancestors inherited a land of seven nations, and thou shalt conquer a land of ten nations. Y. Sot. I, 17[b] top בשבעה ... לאסור שבעה ע' in seven passages it is said, 'thou shalt not make marriages with them', ... to prohibit the seven Canaanitish nations; Num. R. s. 9; a. fr.

עַמִּם II ch. same, esp. (= גּוֹי) *gentile.* Lam. R. to I, 1 גמלא ע' (7 חד מאת') רבתי the camel driver is a gentile.—*Pl.* עַמְמִי, עַמְמִין, עַמְמָיָא. Targ. Deut. XXXII, 8 (Y. II אומיא). Ib. XIV, 2 (ed. Berl. עַמְ, without Dagesh). Targ. Ps. LXIX, 9 עממין (ed. Lag. a. oth. עַמִּין). Targ. I Kings VIII, 41; 43; a. fr.—Yoma 71[b] (alluding to Sh'maya and Abtalion who were said to be descendants of Sennacherib) ייתון בני ע' לשלם may the sons of gentiles go in peace; a. e.

עַמְמָאִיתָא f. (preced.) *gentile woman.* Targ. II Esth. II, 9.

עַמְמִי m. (preced.) *gentile.* R. Hash. 20[a] אפשר בע' it may be done through a gentile.—*Pl.* עַמְמִין, עַמְמִין. Bets. 6[a]; 22[a]; Sabb. 139[b] יתעסקו בו ע' let gentiles attend to his burial. Ib. (Chald.) יתעסקון ביה עממין.

עָמַס (b. h.) [*to press, be pressed,*] *to carry a load.* Cant. R. to VIII, 6 עומסי גרנות those who carry the crops to the granaries.—*Part. pass.* עָמוּס *a) laden, heavy;* ע' בלשונו *of heavy tongue.* Lev. R. s. 10, beg. למה נקרא שמו עמוס שהיה ע' בלשונו he was named Amos, because he was a stammerer; Yalk. Is. 307; (Pesik. Nah., p. 125[b] שהיה

Digitized by Google

פסילוס וכ׳).—*b*) (in a secret letter) *officer*. Snh. 12ª עַמּוּסֵי, v. נַחְשׁוֹן, וכ׳.

Pi. עִמֵּס *to load.*—Part. pass. מְעוּמָּס. Tanḥ. P'kudé 3 והוא מע׳ מן בנים וכ׳ and he is laden (with troubles) on account of sons and daughters (depending upon him).

עַמֵּס* ch. *to press (the teeth together).* Targ. Job XVI, 9 ed. Lag. a. oth. (Ms. Var. עצאס; ed. Wil. עסי); v. עָסַס.

עִמְסוֹנִי, עִי׳ m. (perh. fr. Amasia, in Pontus) *'Imsoni*, surname of two Tannaim, Simon and Nahemia. Pes. 22ᵇ; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot.

עִמְסוֹנְיָא ch. same, surname of R. Jacob, an Amora. Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ.

עִמְעוּם, v. עִימְעוּם.

עִמְעִים, עִמְּעִים, v. עָמַם, עָמַם I.

עָמַץ (v. אָמַץ; cmp. עָמַס) *to press.*

Pi. עִימֵּץ *to close* the eyes. Sabb. XXIII, 5 אין מְעַמְּצִין וכ׳ Mish. ed. (Y. ed. מאמצ׳; Bab. ed. 151ᵇ מְעַצְּמִין, Ms. M. מעמ׳; v. Rabb. D. S. a. l. notes) you must not close the eyes of a deceased on the Sabbath והמְעַמֵּץ עם יציאת וכ׳ (Y. ed. מא׳; Bab. ed. המעצים) and he who closes the eyes of a dying person &c. Ib. (in Gemarah) המעמץ (Ms. M. המאמץ). Ib. 77ᵇ, v. אָמַץ.

Hithpa. הִתְעַמֵּץ *to be closed, to close itself.* Ib. 181ᵇ הרוצה שיתעמצו עיניו וכ׳ Ms. O. a. early eds. (Ms. M. שתאמץ, incorr.; ed. שיתעצמו) he who wants to have the eyes of a deceased closed &c.; Tosef. ib. XVII, (XVIII), 19 הרוצה לעַמֵּץ. Ib. וחן מתאמצות וכ׳ וחן מִתְעַמְּצִין וכ׳ Ms. M. (ed. מיתעצמין) and they will close themselves, v. אָמַץ.

עָמַץ, *Pa.* עִמֵּץ same. Bets. 22ª ופתח דקא ע׳ for you closed and opened your eyes, v. סִיעֵי ch. Snh. 110ª top כל דחזי לה . . . ע׳ עיניו ואזיל Ar. (differ. in ed.) whoever saw her . . . closed his eyes and went off.

עָמַק (b. h.) *to be depressed, deep.*

Hif. הֶעְמִיק 1) *to deepen.* Ex. R. s. 1 הֶעֱמִיקוּ עצה וכ׳ they laid deep plans that the Lord etc.—2) *to grow deeper.* Yalk. Is. 302 (play on חפתח, Is. XXX, 33) . . . אף היא מחפתה ומרחבת ומַעֲמֶקֶת it (Gehenna) likewise extends every day and becomes wider and deeper.—[Cant. R. to IV, 4 והיה מעמקו some ed., v. עָקַם.]

עָמַק ch. same.

Af. אַעְמֵיק *to grow deeper.* Targ. Is. XXX, 33 לאַעְמָקָא ed. Lag. (ed. Wil. לְאַעֲצָי=לְאַעְמָקָא; oth. ed. לעַמְקָא, *Pa.*), v. preced.—[Targ. Prov. XXVIII, 6 דמעמיק מן Var. ed. Lag., v. עָקַם.]

עָמֶק, v. עוֹמֶק.

עֵמֶק m. (b. h.; preced. wds.) 1) *valley.* Shebi. IX, 2 גליל העליון . . . וחצ׳ Upper Galilee, Lower Galilee, and the (Galilean) valley; תחום טבריא הצ׳ the district of Tiberias is the valley (of Galilee). Tosef. ib. VII, 10 חהר וחצ׳ והשפלה the mountain land, the valley, and the lowland. Ib. אוכלין מבחר על שבע׳ (in the Sabbatical year) you may eat the mountain fruits as long as the same kind is still to be had in the valleys. Ib. הר והדרו ע׳ ועָמְקוֹ וכ׳ mountain land and an elevation on it, a valley and a depression in it, lowland and a lower plain in it (are respectively subject to the same laws); Y. ib. X, 38ᵈ bot. (corr. acc.). Ib. מלוד עד הים ע׳ from Lydda to the sea is the valley (of Judæa), v. שְׁפֵלָה; a. fr.—*Pl.* עֲמָקִים. Ib. סימן לע׳ תמרים the presence of palms indicates valleys; Tosef. l. c. סימן לצ׳ דקלים.—2) pr. n. pl. *'Emek*, in the district of Tyre. Tosef. Shebi. IV, 9 (Y. Dem. II, 22ᵈ top אמון).

עֶמְקָא ch. same, 1) *valley.*—*Pl.* עֲמָקָיָא. Targ. I Chr. XXVII, 29 ed. Lag. (ed. Rahmer עֲמָקָאי, ed. Wil. עֲמָקָאֵיהּ, dwellers in valleys).—2) *depth.*—*Pl.* constr. עִמְקֵי. Targ. Ps. LXIX, 3 (ed. Wil. עֲמִקֵי), v. טִיטָא I.—[Targ. Ez. III, 5 עֲמִיקֵי, v. עַמִּיק I.]

עֲמָקָא, עֲמָ׳ *f.* (v. עַמִּיק II) *dark (inflamed) spot, rising, swelling* (h. שְׂאֵת). Targ. O. Lev. XIII, 2; 10; 19; XIV, 56.—Constr. עֲמַק. Ib. XIII, 28 (Mss. עוֹמַק, עוֹמָק, עֲמַק).—*Pl.* עֲמָקִין *stains.* Targ. Am. VI, 4 (ed. Lag. עִימְקִין, Ar. עומקיין, עמקיין; ed. Wil. עוּמְקִין; h. text סרוחים; v. Sabb. 62ᵇ יסריחין ערסותם בשכבת זרע וכ׳).

עֲמָקָאָה m. = h. עִמְקִי.—*Pl.* עֲמָקָאֵי, עֲמָקָאֵיהּ, v. עֲמָקָא.

עִימְ׳, עִימְקוּתָא f. (cmp. עוּמְקָנָא) *trickery, insidiousness.* Targ. Hos. VII, 16 (Regia עֲקִימוּת; h. text זעם).

עִמְקִי m. (עֵמֶק) 1) *belonging to the valley.* Kel. XXVI, 1 סנדל ע׳ sandals worn in valleys, Maim. (others: made in K'far Imki, v. infra). Ḥull. 63ª חצ׳ עירב, v. עוֹרֵב.—2) בָּפַר ע׳ pr. n. pl. *K'far Imki.* Taan. 21ª Ar. (ed. עמיקו, Var. עמיקין; v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Tosef. B. Kam. VIII, 10 כ׳ עמאוקו ed. Zuck. (Var. עמאריק, נימאריק); B. Kam. 79ᵇ כפר עמיקון Ms. M. (ed. כפר עכו, v. Rabb. D. S. a. l. note).

עֶמְקָא, v. עַמִּיק I.

עָמַר (b. h.; cmp. אָמַר II) 1) *to be thick, tufty.*—Denom. עָמִיר.—2) (cmp. חָמַר I) *to heap up, pile.* Ukts. II, 5 וחבצלים שנעמרן, Var. for שחמרן.—Denom. עוֹמֶר.

Pi. עִימֵּר (denom. of עוֹמֶר) *to bind and pile sheaves; to harvest.* Peah V, 8 חמעמר וכ׳ v. כּוֹבֶשֶׁת, a. חֲרֵרָה. Y. Ber. IX, 13ᶜ top קצר ע׳ וכ׳ . . . חרש זרע he ploughed, he sowed . . ., he cut, piled up, threshed &c.; Bab. ib. 58ª עמר. Sabb. VII, 2. Y. Peah IV, 18ᵈ bot. בקוצר שורה ומעמר שורה when he cuts a row and puts it up in sheaves at a time; a. fr.

Hithpa. הִתְעַמֵּר (b. h.) (with ב) *to make one's self the master of; to make use of a person as a servant.* Snh. XI, 1 (85ᵇ) (expl. Deut. XXIV, 7) אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו he is not guilty of abduction, unless he brought the person to his own grounds; (oth. opin.) עד . . . וישתמש בו unless he brought the person to his own grounds and made use of him; Sifré Deut. 273.

עֲמַר I, *Pa.* עַמֵּר ch. as preced. *Pi.* Targ. Ps. CXXIX, 7.

עֲמַר II (Syr. עמר P. Sm. 2918; Arab. *'amar*; cmp. עמד) *to stay, dwell.* Targ. Prov. XXX, 28 עָמְרָא (ed. Lag. a. oth. עמדא). Ib. XXV, 24 מיעמר ed. Lag. (ed. Wil. מֶעְמַד).

עָמֶר, *pl.* עֳמָרִים, v. עוֹמֶר.

Digitized by Google

עַמְרָא III, עִמְרָא m. (עמר I, cmp. עָמִיר a. אִירְמָר) = h. צֶמֶר, *wool.* Targ. Ps. XXXIX, 12, v. גַּרְדֹּם. Targ. Deut. XXII, 11. Targ. Lev. XIII, 48; a. fr.—Ḥag. 15[b], v. יוֹרָה II. B. Bath. 74[a], a. e. גבבא דע' Yoma 71[b]; Zeb. 18[b]; a. fr.—(ד)גופנא ע' *cotton*, v. גּוּפְנָא.

עִמְרָא, v. עוּמְרָא.

עַמְרוֹיֵי, v. עֲמוֹרָאֵי.

עַמְרָם (b. h.) pr. n. pl. *Amram*, 1) father of Moses. Sabb. 55[b]. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) A., an Amora. Y. Macc. I, beg. 31[a] רב ע'; Y. Shebi. X, 39[c] (insert רב).

עַמְרָנִיתָא f. (עִמְרָא) *woolly, tufty substance.* Sabb. 20[b] בע' דאית ביה it means the woolly substance in it, v. שׁוּפְתָּא. Ib. (expl. אֵירָן, ib. II, 1) ע' דביני בינר the woolly bast between (the bark and the wood of the willow); v. עִירְנִיתָא.

עַמְתִּי pr. n. pl. *'Amm'thu* (*'Ammete*, v. Hildesh. Beitr., p. 48, note 335; Neub. Géogr. p. 249). Y. Shebi. IX, 38[d] bot. צפין כ' the Biblical Zaphon (Josh. XIII, 27) is 'A.

עַמְתָן pr. n. pl. *'Amm'than* (prob. same as preced.). Y. M. Kat. III, 82[a].

עָנָא, עֵן f. (v. עָנָן) *small cattle, sheep*; (mostly collect.) *flock, fold.* Targ. Gen. XXX, 31, sq. Targ. I Sam. XVII, 28; a. fr.—Lam. R. to I, 9, v. בַּקְרוֹיָתָא I.—*Pl.* עָנִין, עָנְיָא. Targ. Y. I Deut. XXXII, 14 (ed. Vien. ענון, corr. acc.). Targ. Y. Gen. XXXI, 43; a. e.—Cant. R. to III, 6 [read:] ורחוס אבונן יעקב מעבר ע' דמלאכא מעבר ותזור וכ' and our father Jacob transferred the angel's sheep, again and again, and always found one more to take across (v. Gen. R. s. 77).

עָנָא, v. עֲנִי.

עָנַב (cmp. ענק) *to intertwine, fasten by means of a loop*, contrad. to קָשַׁר. Sabb. 113[a] לא ירא קושרו אלא עוֹנְבוֹ he must not knot (the broken rope) but loop it; Tosef. ib. XII (XIII), 16 עוֹנְבִין אותו. Sabb. l. c. ובלבד שלא יַעֲנִבֶנּוּ provided he does not fasten it with a loop. Tosef. Erub. XI (VIII), 19; Y. ib. X, 26[c] bot. משלשל מלמעלן ועוֹנֵב וכ' he pulls the cord down and makes the loop at the bottom; Bab. ib. 102[b] עוֹנְבָהּ; a. fr.—Part. pass. עָנוּב; f. עֲנוּבָה; *pl.* עֲנוּבִים &c. Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 קשור וע' if the handle is tied to the vessel with a knot or loop. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 3 הרי אתם קשורים ע' תפוסים you are now tied, looped, held fast (by the covenant); a. e.

עֲנַב ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 28 Ar. (ed. ויטכס; h. text וירכסו).—Erub. 97[a] לִיעַנְבִינְהוּ מִיעַנֵב let him fasten them with a loop. Succ. 33[b] לִיעַנְבֵיהּ מיעַנֵב let him tie it (the Lulab) &c. Men. 38[b] לִעַנְבָן כולהו בחדדי (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) to make a loop of all of them together; a. e.

Ithpe. אִיתְעַנַּב *to be looped.* Ib. אלימי דלא מִיתַעֲנְבִי ואי חוו קטינין מיתעבי if the threads are too thick to allow a loop, but long enough to be looped if they were thinner; a. e.

עֲנָב c. (b. h.; preced.) 1) *grapes with the tendrils*, also *berry.* Y. Ned. XI, 42[d] קונם תאנה ... ועוד ע' I swear that I will not taste figs and furthermore (after thirty days) grapes.—*Pl.* עֲנָבִים, עֲנָבִין; const. עִנְּבֵי, עִנְּבֵי. Ib. Gen. R. s. 19 סחטה ע' וכ' she (Eve) pressed grapes and gave him the juice to drink. Pes. 49[a] משל לע' חגפן בע' (a marriage between a scholar and a scholar's daughter is) like bunches of grapes combined with bunches of grapes; לע' חגפן בע' חסנה (a scholar married to an ignorant man's daughter is) like a bunch of grapes with berries of thorns. Snh. 99[a] יין המשומר בעֲנָבָיו משתה וכ' wine preserved in its grapes from the six days of creation (future reward of scholars); Ber. 34[b].—Succ. III, 2 ענביו מרובות מעליו if the berries on the myrtle exceed its leaves; a. fr.—2) (cmp. σταφύλωμα) *a growth on the eye.* Bekh. VI, 2 וצַנָּב (Ar. וענב; Bab. ed. 38[a] צנב, corr. acc.); ib.[b] עצב (corr. acc.); Sifra Emor, ch. II, Par. 3 עֵינָיו (Rab. ענב); v. אֲרִינָב.

עִנְּבָא, עִי' ch. same, 1) *cluster, grape.* Targ. Y. Deut. XXXII, 14 (ed. Vien. עִנְּבָא).—*Pl.* עִנְּבִין, עִנְּבְיָא, עִנְּבֵי, עִי'. Targ. Gen. XL, 10; a. fr. [O. ed. Berl. עִנְּבָּ with Dagesh, oth. ed. a. Y. עִנְּבְ, also עִנְּבֵ, a. עֲנָבְ.]—Targ. Y. ib. XXVII, 25 חטרא דמיצטנע בעינבוהי (not בעינבוהי) = יין המשומר בענביו, v. preced.—Naz. 34[b]; (38[a]); B. Mets. 106[b], v. פְּרוּם ch.—2) (cmp. next w.) *standing corn, fruits on the trees* &c. Ned. 62[a] חוו גנבו ליה עִינְּבֵיהּ (some ed. עֲנִיבֵיהּ) they used to steal his crops; Yalk. Deut. 940 עילבי (corr. acc.).

עֲנָבָה f. (preced.) 1) *stalk of grapes.* Keth. 111[b] מביא ע' אחת וכ' will bring in one stalk on a wagon or a ship ... and will use its wood for cooking; ואין לך כל ע' וע' שאין וכ' and there will not be a stalk yielding less than thirty kegs of wine. Y. Naz. VI, 55[a] bot.; a. fr.—*Pl.* עֲנָבוֹת. Ib.; a. e.—2) [*ramified plants,*] *standing corn, fruit on the tree, crop.* Y. Snh. II, 20[b] bot. (ref. to II Sam. XXIII, 11, a. I Chr. XI, 13) שדות היו אלא שדיחתה ע' שלחן יפה כשל עדשים היתה שעורין it was a field of lentils, but their growth was as fine as that of barley; Ruth R. to II, 9 (Par. 5 beg.) יְהֵא בְּחָתָן הוֹמָה לשעורין (ed. Wil. דומין, corr. acc.); (Midr. Sam. ch. XX שמלחם, read: שְׁבוֹלְתָם, v. שִׁבּוֹלֶת); Yalk. Sam. 165 חיו גבוהים כשעורים).—Peah. I, 2 לפי רוב הע' (Var. in Maim.) according to the quantity of the standing crop; [ed. חַעֲנָיָה, Ms. M. חַעֲנָיָה]. Ib. VI, 7 כאילו חיא ע' של שעורים Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. ענוה, Ms. M. ענית) as if it were a crop of barley; v. עֲנָוָה I.

עִנְבָּל, עִנְבּוֹל, עִנְבֵּל, v. sub עִינְבָּל, עִינְבּוֹל.

עִנְבּוּת, v. עֲנָבָה 2).

עִנְבְּתָא, עִי' f. = h. עֲנָב 1) *berry*; 2) *a berrylike excrescence.* Ab. Zar. 28[a] פרוונקא וכ' החיא ע' an 'enabta (carbuncle?) is a forerunner of the angel of death. Ib. (as a remedy) ליחי ע' בת מינא וכ' let one get a berry of the same kind (in size and color), and roll it over &c.

עָנַג (b. h.) *to be pliable, soft, tender.*—[B. Kam. 80[a] חענוגה Ar. s. v. ענג 2, mistaken reading for התענוגה, v. עָנַן.]—Denom. עוֹנֶג.

Pi. עִנֵּג 1) *to soften.* Tosef. Maas. Sh. II, 1; Tosef. Ter. X, 4 מְעֻנֶּגֶת שערה וכ' (Var. מעגנת, מעגלת, v. עָגַן, עָגַל) she

Digitized by Google

may soften her hair by pressing it against her (the priest's daughter) hair.—2) (denom. of עוֹנֶג, with ref. to Is. LVIII, 13, 'and callest the Sabbath a delight') *to celebrate pleasurably, to enjoy.* Sabb. 118b כל המְעַנֵּג את השבת וכ' to him who observes the Sabbath with enjoyments, his heart's desires are granted. Ib. במה מְעַנְּגוֹ wherewith does one make it enjoyable? Tanh. B'resh. 2 עֲנָגָהּ enjoy it (the Sabbath). Pesik. R. s. 23, end ובשבת חם באים ומְתַעֲנְּגִים (prob. to be read: ומִתְעַנְּגִים) and on the Sabbath they come and enjoy themselves.

Hithpa. הִתְעַנֵּג *to enjoy one's self; to indulge in luxuries.* Ib. כל שהוא מִתְעַנֵּג בשבת שואל וכ' whoever enjoys the Sabbath may ask, and the Lord will grant (v. supra). Midr. Till. to Ps. CXLIX חצדיקים מִתְעַנְּגִים ... בא come and see how the righteous enjoy luxuries (in the hereafter). Ib. וחם מתענגים ואומרים וכ' and they act like persons used to comforts, saying, it is impossible to sleep in this bed &c.; a. e.—[Deut. R. s. 7, end חיו מתענגים וכ' they enjoyed themselves by rolling in the flavored grass; prob. to be read: מִתְעַנְּגִים fr. עגג, v. גִּעְגֵּעַ.]

עָנַג ch. same; *Pa.* עַנֵּיג 1) *to soften the skin* by ointment, bathing &c.; *to feel comfortable.* Taan. 25a ירדיבנא דמְעַנְּגַת בתון ... לך I shall give thee, in the world to come, thirteen rivers of balsam oil clear as Euphrates and Tigris in which thou shalt find pleasure.—2) *to celebrate merrily.* Tanh. B'resh. 2 לעַנּוּגֵי במאכל וכ' to celebrate it (the Sabbath) joyfully with eating &c.

עֹנֶג, v. עוֹנֶג.

ענד, Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 שענדידו כלי, read: שעוֹדֵדוּ, v. עוֹד.

עָנָה, עָנַת, v. עני h. a. ch.

עָנָו, v. עָנִיו.

***עַנְוָא, עַנְוָה** f., constr. עַנְוַת (v. עֲנָוָה I) *a divine grant, supply.* Targ. Y. Ex. XVI, 13 Ar. (ed. אנחות).—[Targ. Y. I ib. XV, 27 ענוא (some ed. עניא), read: עַיְנָא or עַיְרְנָא.]

עַנּוּבָא, עַנּוּבָא m. (עָנַב) *loop, noose.*—*Pl.* עַנּוּבַיָּא, עַנּוּבִין, עַנּוּבִי'. Targ. Ex. XXVI, 4, sq. (ed. Berl. עַנּוּבָא, Y. ed. עָנּוּבִי', also עִנּוּבִי'); a. e.

ענוביו, v. עַכְמַאי.

עָנוּג, v. עִינּוּג.

עֲנָה I, (עַנְיָה) f. (עָנָה I) *divine response to prayer, yield, fertility*; (Maim. refers to Hos. II, 23, sq.). Peah I, 2; ib. VI, 7, v. עֲנָבָה 2; a. e.

עֲנָוָה II f. (b. h.; עָנָה II) *humility, lowliness, meekness, kindness.* Sot. IX, 15 (49a) משמת רבי בטלה ע' וכ' with Rabbi's death ceased humility and fear of sin. Ib. 49b לא תירוני ע' דאיכא אנא do not read (in the Mishnah) 'humility', for there am I (striving after it). Arakh. 16b ע' שלא לשמה humility not for its own sake (e. g. you forbear to rebuke a friend, making yourself believe that you are unworthy to do so, whereas in fact you only fear to incur your friend's ill will). Y. Shek. II, end, 47c קדושה מביאה לידי ע' ע' מביאה לידי יראת חטא holiness leads to meekness, meekness leads to fear of sin; Ab. Zar. 20b. Ib. ע' גדולה מכולן humility is the greatest virtue of all. Ab. d'R. N. ch. VII למד בני ביתך ע' (not למוד) train the members of thy household to be kind (to strangers). Der. Er. Zutta, ch. V הדר חכמה ע' יראה ע' the beauty of wisdom is modesty, the beauty of modesty is fear of sin. Tanh. Bresh. 1; Y. Sabb. I, 3c top, a. e., v. סוּלָּרִיס; a. fr.

עֲנָוָה, עֲנָוָן, עֲנָוָנָא, עֲנָוָתָן, עֲנָוְתָנוּת, עֲנָוְתָנְיָתָא, v. sub ענו (with one Vav).

עֲנוּן, עֲנוּנְיָא, עֲנוּנְיָה, v. sub עִנּוּי.

עִינָן, עֲנָנָא, עֲנָן m. = h. עָנָיו. Targ. Prov. XV, 33. Ib. XVI, 19; a. e.—Y. Kil. IX, 32b סגין ר' חוה ע' Rabbi was extremely meek; Y. Keth. XII, 35a עינוין; (Gen. R. s. 33 ענותן). Y. Snh. VI, 23c bot. ע' הוא סגי וכ' he is very kind and will believe thee; ib. X, 28c; a. fr.—*Pl.* עֲנָנֵי. Targ. Prov. III, 34.

עַנָּוֹת, v. עֲנָיָא.

ענותאי, v. עֲנוָתָנָא.

עִינָךְ, עִנָּוּ, עֲנָוָךְ m. (formed fr. עֲנָיו) = עָנָיו, *humble, forbearing, kind.* Snh. 88b ושפל ברך ע' forbearing and low-kneed (polite). Sabb. 30b bot. לעולם ירחא אדם ע' וכ' one should always be meek (patient) like Hillel, opp. קפדן impatient; (Ab. d'R. N. ch. XV עָנָו). Sabb. 31a ע' הלל ינוחו וכ' O thou forbearing Hillel, blessings rest upon thy head; a. fr.—*Pl.* עִינָךְ, עֲנָוִי', עֲנָוָנִין. B. Mets. 84b bot. שלשה ע' הן three persons are known for their humility. Ab. d'R. N. ch. VII ענוותן ובני ביתו ע' וכ' בזמן ... when a man is kind (to strangers), and his household kind &c.; a. e.

עִינָךְ, עִנָּוּ, עֲנִיתָנָא, עֲנָוָתָן ch. same. Targ. Num. XII, 3. Targ. Zeph. III, 12 (h. text ענוי); a. e.—*Pl.* עֲנָוָתָנִין, עֲנָוָתָנֵי, עֲנָוָתָנַיָּא, עֲנָוָתָנֵי, עִינָךְ, עֲנָוִי'. Targ. Ps. IX, 13. Ib. 19. Ib. LXIX, 33; a. fr.—Snh. 11a sq. תא חזי מאי איכא בין תקיפי קדמאי לעַנְוָתָנֵי דהשתא ... לעי בתראי (Ms. M. לעַנְוָתָנֵי) come and see the difference between the rigorous rulers of former days and the mild of these latter days.

עִינָךְ, עִנָּוּ, עֲנָוָתָן f. (preced.) *humility, patience, condescension.* Meg. 31a אתה ... כל מקום שאתה מוצא גדולתו מוצא עֲנָוָתָנוּתוֹ wherever (in the Scriptures) you find a description of the greatness of the Lord, you also find a description of his condescension (towards the lowly). Sabb. 31a עינוותנותו של הלל Hillel's patience brought us under the wings of the Divine Presence (caused us to embrace the Jewish religion); Ab. d'R. N. ch. XV עֲנִיתָנוּתְךָ הבריאתני וכ' (read: הבריאתני) thy patience brought me &c. Gen. R. s. 74; Pesik. Shim'u, p. 116b, a. e. ולא קפדנותן ... עֲנָוָתָנוּתָן של בנים rather the angry mood of the fathers (Jacob) than the patience of the sons (David); a. fr.—Snh. 19b, sq., v. תּוֹקֶף.

Digitized by Google

עִינָא, עִנְוָא, עִנְוְתָנוּתָא ch. same. Targ. Prov. XVIII, 12 (Ms. עֵינָא). Targ. Ps. XLV, 5; a. fr.—Sot. 40a מאי עִינְוְתָנוּתֵיהּ what is known about R. Abbahu's forbearance? M. Kat. 28a; a. fr.

עֲנַמַּב = עֵין טַב, v. טַב III.

עָנָה, עני I (b. h.) [*to turn, come out in turn,*] *to begin to speak; to respond; to speak* or *sing in chorus; to answer.* Tem. 16a שְׁתִּיאֵל שֶׁעָנָאוֹ אֵל he was surnamed Othniel, because God answered his prayer (ref. to I Chr. IV, 10). Y. Sot. V, 20c top וחן עוֹנִין אחריו על כל דבר ודבר and they (the class) repeat each sentence after him; וחן ... משה עונין אחריו אשירה Moses said, I will sing &c., and they repeated in chorus, I will sing &c. Ib. משה אמר עזי וזמרת וחן Moses said, My strength &c., and they responded, I will sing &c. Tosef. ib. VI, 2 ועונין על כל עינין ועינין and they (the class) repeat each sentence. Ib. 3 ועונין אחריו עינין ראשון and they (the people) always repeated the first sentence (as refrain). Succ. 38b מצוה לַעֲנוֹת הללויה it is proper to say in response Halleluiah. M. Kat. III, 9 כולן עוֹנוֹת כאחת all start the dirge at once; אחת מדברת וכולן עונות אחריה one speaks, and all repeat in chorus after her, v. עִינּוּי I. Ber. 47a עד שיכלה אמן מפי הַעוֹנִים until the Amen of the responding company is finished. Pea. 36a לחם שעונין וכ׳ עוֹנִי. Y. Succ. III, 54a top אם בירכך גוי עֲנֵה אחריו אמן if a gentile blesses thee, say after him Amen; a. fr.

Nif. נֵעָנָה 1) *to be answered, to have one's prayer granted.* Sabb. 30a מיד נ׳ ... וכשאמר זכור but when he said, Remember &c. (Ex. XXXII, 13), his prayer was at once granted. R. Hash. 18a זה מתפלל וכ׳ וזה one prays and is heard, another prays and is not heard; Koh. R. to IX, 11, v. גָּבַב. Gen. R. s. 60 [read:] שלשה הם שנֶעֶנוּ במעמד פרהם three persons (mentioned in the Scriptures) were answered as soon as they had uttered their prayer; Yalk. ib. 108; a. fr.—2) *to be called upon to speak; to answer, to deliver an opinion.* Kidd. 40b נ׳ ר״ט ואמר וכ׳ R. Ṭ. (being asked his opinion) answered saying &c.; נֶעֱנוּ כולם ואמרו וכ׳ all of them in turn answered saying &c.; Sifré Deut. 41. M. Kat. 28b (at a mourner's house); a. fr.—3) [*to be made to respond Amen,*] *to be sworn; to promise allegiance.* Y. Dem. II, 23a top הוא נ׳ לחבורה ... נַעֲנִין לו he (the head of the house) promises allegiance to the order (v. חֲבוּרָה), and the members of his house make the promise to him.

Pi. עִינָּה *to speak* or *sing in chorus*, esp. *to lament.* M. Kat. III, 9, מְעַנִּין, v. עִינּוּי I.

עָנָא, עֲנֵי (עֲנָה) ch. same. Targ. II Esth. VI, 10. Targ. I Kings XII, 7.—Targ. Ps. XXXIV, 5 (Ms. עֲנָיְנִי). Ib. CII, 3; a. fr.—Y. Succ. III, 54a top מה נֵעָנֵי what shall we say in response? Ib. ר׳ יונה ע׳ תכין ותכין R. J. responded, so be it, and so be it. Ab. Zar. 18a bot. אימא אלהא דמאיר עֲנֵנִי say, O God of Meïr, hear me; a. fr.—[Men. 17a עני מדי, v. עֲנֵי II.]

Pa. עַנֵּי *to speak* or *sing in chorus; to respond.* Targ. O. Ex. XV, 21. Targ. II Esth. VI, 11.

Ithpa. אִתְעַנֵּי, *Ithpe.* אִיתְעֲנֵי 1) *to be answered.* Targ. O. Ex. XIX, 19. Targ. Prov. XXI, 13 נתעני ed. Wil. (ed. Lag. נֵעָנֵי will answer him; h. text יֵעָנֶה).—*2) (euphem.) *to be gratified, be eased.* Y. Shebi. III, 34c bot. חזק דאזיל ולא מְתַעֲנֵי ... he who went out to ease his bowels without success; [perhaps to be read מתפני, v. פְּנֵי]

עָנָה, עני II (b. h.; cmp. אָנָה) *to press, be pressed; to be detained.*

Pi. עִינָּה 1) *to detain, postpone*, esp. ע׳ דין *to delay execution of capital judgment* (which should take place on the day of sentence). Snh. XI, 4 (89a) אין מְעַנִּין את דינו we must not put off his execution (opp. to the opinion משמרין אותו). Ib. 35a נמצא אתה מְעַנֶּה ... ולמחר את דינו shall we pass sentence on Friday and put him to death on Sunday? In such a case you would postpone his execution (against the law); v. עִינּוּי II.—2) *to cause privation; to cause to fast.* Yoma 77b (ref. to וענית, Gen. XXXIV, 2) דתם שִׁעְנָּהּ מבריאות וכ׳ this may be interpreted, that he deprived her of other connections. Ib. VIII, 4 דתדניקות אין מעניין אותן וכ׳ we must not let children fast on the Day of Atonement, v. חָנַךְ; a. e.—*Part. pass.* מְעוּנֶּה *fasting.* Tosef. Taan. II, 7; Erub. 41a כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מע׳ that he may not begin the Sabbath fasting; Tanḥ. B'resh. 2.—3) *to afflict, oppress, wrong.* Mekh. Mishp., s. 18 (ref. to Ex. XXII, 22) עד שיְעַנֶּה וישנה until he practices oppression repeatedly; a. e.—Part. pass. מְעוּנֶּה; *pl.* מְעוּנִּין. Yeb. 48b מפני מה גרים בזמן הזה מע׳ וכ׳ why are the proselytes of our days afflicted and subject to suffering?—4) *to violate, outrage.* Num. R. s. 9 (ref. to Mic. II, 9) שהיו מְעַנִּים נשי וכ׳ they violated married women and caused them to be forbidden to their husbands. Lev. R. s. 19; a. fr.—Mekh. l. c.; Yalk. Ex. 349 אם כשלא תְעַנּוּן את הדין וכ׳ if your wives will be spared from widowhood and your children from bereavement, because you do not violate justice, how much more, when you execute justice.

Nif. נֶעֱנָה 1) *to be afflicted, oppressed.* Mekh. l. c. אלמנה ... שדרכן לֵיעָנוֹת בהן וכ׳ widows and orphans who are liable to be oppressed,—of them the text speaks (Ex. XXII, 21); Yalk. l. c. שדרכן לֵיעָנוֹת (not שדרכו).—2) *to humble one's self; to submit to a person's discretion, beg pardon.* Ber. 28a נֶעֱנֵיתִי לך מחול לי I submit myself to thee, forgive me. Pesik. R. s. 38 נעניתי לו I beg his pardon. Yoma 22b נעניתי לכם עצמות וכ׳ I beg your pardon, bones of Saul!; Yalk. Sam. 117 נעניתי לך שאול וכ׳. Keth. 67b נעניתי לך קום אכול I beg of thee, get up and eat. Tosef. Ohol. V, 12 נמיתי לכם עצמות וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. נמתי, read נעניתי) I beg your pardon, bones of &c.

Hithpa. הִתְעַנָּה, *Nithpa.* נִתְעַנָּה 1) *to be afflicted, suffer.* Sifré Deut. 130 שנתעַנּוּ, v. עִינּוּי II.—2) *to afflict one's self, to fast.* Ber. 8b (ref. to Lev. XXIII, 32) וכי בחשעה מִתְעַנִּין do men fast on the ninth (of Tishri)? R. Hash. 18b אין גזרת ... רצו מתענין when there is no political persecution, but no peace, those who wish may fast &c. Erub. 41a ותִתְעַנֵּינוּ בו ולא וכ׳ we fasted, but not to the end of the day; a. fr.

Hif. הֶעֱנִי (denom. of עָנִי) *to become poor.* Keth. VI, 6. Ber. 33a חזרו והֶעֱנוּ when they (the Jews) became poor again. Meïl. 17a מי שיש לו אויב יַעֲנִי או יעשיר if one has an enemy, does one wish him to be poor or rich?; a. e.

Digitized by Google

עָנָא, עַנֵּי ch. same.

Pa. עַנֵּי 1) *to tarry, be detained, late.* Y. Sot. I, 16[d] bot. חד זמן ע׳ דדיש once he (R. Meïr) was long in preaching (preached to a late hour, or came late); Num. R. s. 9 אִיעַנֵּי דרשה (*Ithpa.*, read דְּרוֹשָׁה or דְּרָשָׁא); Lev. R. s. 9 תנחא מדרשא (corr. acc.). Y. Bicc. III, 65[c] bot. חד זמן ע׳ מיסק (not מסיק) once he was late in coming; (Keth. 62[b] משכתירת שמעתא); a. e.—עַנֵּי מרי be slow, my lord (a respectful form of interrupting and introducing an objection or correction). Men. 17[a] ע׳ מ׳ משמיה דרב וכ׳ beg pardon, sir; (do you mean to say) 'in the name of Rab?' Said he, yes. Ib. 81[a] ע׳ מ׳ ארבעין וכ׳ beg pardon, he deserves forty lashes (for exchanging sacrifices), and yet his act is legal?; Snh. 26[b] ע׳ מ׳ ארבעין . . . וכשר he deserves forty lashes, and yet his testimony is admissible? B. Kam. 49[b] ע׳ מורי וכ׳; [Rashi interprets: *give answer*, my lord, v. עֲנֵי I].—2) *to afflict, oppress.* Targ. O. Ex. XXII, 21, sq. Ib. I, 12 מְעַנַּן (Y. מְעַנְּיִין); a. e.—Part. pass. מְעַנֵּי; *pl.* מְעַנָּן. Targ. Is. LIII, 4.—3) *to violate.* Targ. O. Deut. XXII, 24 (ed. Amst. עַנֵּי, corr. acc.); a. fr.—4) (with, or sub. נפשא) *to afflict one's self, fast.* Targ. Lam. III, 33 (ed. Amst. עַנֵּי). Targ. Lev. XVI, 31; a. fr.—Part. pass. as ab. Tanh. B'resh. 2 בשבת גופא לא מיעני he does not fast on the Sabbath itself.

Ithpa. אִיתְעַנֵּי, אִתְעַנֵּי 1) *to be delayed.* Num. R. s. 9, v. supra.—2) *to be afflicted, suffer; to fast.* Targ. I Kings II, 26. Targ. Zech. VII, 5; a. e.—Y. Ber. III, 6[b] top; Y. Naz. VII, 56[a] bot. בעי מזקפוניה ואשכחוניה אית׳ they wanted to help him up, but found that he was suffering; Koh. R. to VII. 2 (not אית׳ בדבורא).—4) *to be violated.* Targ. Lam. V, 11.

Ithpe. אִתְעֲנִי *to become poor.* Taan. 23[b] אמר לִיתְעֲנוּ ואִיתְעֲנוּ he said, let them become poor, and they became poor.

עָנִי m., v. עוֹנִי.

עַנִּי ch. = h. עֲנִי. Targ. O. Deut. XVI, 3 ed. Berl. (oth. ed. עָנֵי, עֲנִי, עוֹנִי).

עָנִי m. (b. h.; עָנָה II) [*afflicted, humble,*] *poor.* Sabb. I, 1, sq., v. בַּיִת.—מעשר ע׳, v. מַעֲשֵׂר.—Ned. 64[b], a. e. ארבעה ע׳ . . . four classes of people are as if dead, the poor man, the blind &c. Ib. 41[a] אין ע׳ אלא בדיעה only he is poor who lacks knowledge. Keth. 68[a] ע׳ בדעתו poor in disposition, illiberal, niggardly. Pes. 118[a] (expl. Ps. CXVIII, 1) עשיר בשורו ואת ע׳ בשיו . . . שגובה he collects the debt of man out of the good bestowed upon him, taking from the rich man his ox, from the poor man his lamb. Lev. R. s. 34, v. רָצַן. Y. Ber. IX, 13[b] ואם חירה ע׳ כופר בו but if his relative is poor, he disowns him; a. v. fr.—*Pl.* עֲנִיִּים. Ex. R. s. 31 (ref. to Ex. XXII, 24) אמרו . . . ומי הם עמך אמר לחם חת׳ Israel asked the Lord, and who are thy people? Said he to them, the poor. Ab. I, 5 בני וידרו ע׳ ביחך let the poor be members of thy household. B. Mets. 71[a] (ref. to Ex. l. c.) עֲנִיֶּיךָ וַעֲנִיֵּי עירך וכ׳ as between thy own poor (relatives) and the poor of thy town, thy own poor have the first claim &c. Keth. 106[b] אף לא בשל ע׳ neither may you trade with funds designed for the poor. Peah I, 2 לפי ריב.הע׳ according to the number of poor (dependent on the field corners, פֵּאָה); a. v. fr.—*Fem.* עֲנִיָּה, ע׳ זו לשוא שימתיה Keth. 62[b] this poor woman has been waiting (for her husband) in vain. Y. ib. IX, 33[a] top מה נעשה באותה חע׳ what has been done in that poor woman's case? Gen. R. s. 60 פתחו לאותה הע׳ open the gate for the poor animal; a. fr.

עֲנִיָּא, עֲנִיָּה ch. same. Targ. Ex. XXII, 24. Targ. Ps. X, 2 (Ms. עֲנָיָה). Targ. Y. Deut. XVI, 3 לחמא ע׳ poor bread (h. text לחם עֹנִי); a. fr.—Sabb. 155[b] ליח דע׳ מכלבא וכ׳ none is poorer than the dog, none richer than the swine. B. Kam. 92[a], a. e. (prov.) בתר ע׳ אזלא ענוותא poverty follows the poor, i. e. the poor man is always under a disadvantage. Keth. 106[b] (managers must not trade with the poor fund) דילמא מתרמי לחו ע׳ וכ׳ lest the case of a poor man come up before them, and they have no cash to give him; a. fr.—*Pl.* עֲנִיֵּי. Targ. Ps. XII, 6. Ib. X, 12 Ms. (ed. עַנְוָתָנֵי). Targ. Prov. XXXI, 5; a. fr.—[Targ. Ps. XLI, 2 לענוי, v. עֲנִיָּא.]—[ענא, Targ. Y. I Ex. XV, 27 some ed., read: עֲנָא.]

עֲנִיבָא, v. חִנְבָּא.

עֲנִיבָה I f. (עָנַב) *fastening with a loop,* opp. קשירה with a knot. Pes. 11[a]; Sabb. 113[a]; Succ. 33[b]; a. e.

עֲנִיבָה II m. ch. = עִנְבָּא, *berry;* ע׳ דפילא *elephant's berry,* name of a plant the stalk of which is quadrangular. Y. Shebu. III, 34[d] bot.; Y. Maasr. V, end, 52[a] אכיבא דמ׳ (read: אֲנִיבָא); Y. Ned. III, 37[d] bot. ארכובה דיעלא (prob. to be read: דפילא) *elephant's foot* (elephantopos).

עֲנִידָה, עֲנָדָה, v. עֲנִידָה I.

עֲנִידָה I, עֲנִיתָה, fem. of עָנִי.

עֲנִיּוֹת II, ע׳ עֲנָתוֹת pr. n. pl. *'Ăniya Anathoth.* Targ. Is. X, 30.

עָנָו, עֲנָו m. (b. h.; עָנָה II) *submissive, meek, kind, patient.* Ber. 6[b] אי ע׳ אי חסיד וכ׳ woe for the loss of the meek, . . . of the pious man, the disciple of Abraham!; Sot. 48[b]. Kidd. 71[a] אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע וע׳ we do not communicate it (the Divine Name) except to one who is chaste and meek; a. fr.—*Pl.* עֲנָוִים. Y. Taan. III, 65[c] ענן שהוא עושה ברויות ע׳ אלו לאלו the cloud is named *'anan,* because it (the rainfall) makes men kind to one another; Gen. R. s. 13; Yalk. Gen. 20; Yalk. Ps. 883 ענים (Var. ענוים). Succ. 29[b]; a. fr.—V. עֲנָוְתָן.

עֲנִיּוּת f. (denom. of עָנִי) *misery, poverty; stint.* Sabb. 33[a]; Kidd. 49[b] סימן לגסות (הרוח) ע׳ poverty is a symptom of haughtiness (haughtiness will be followed by poverty). Ib. מאי ע׳ ע׳ דתורה the poverty (of the Babylonians) means poverty of the Law (ignorance). Sabb. 102[b]; Keth. 106[b], a. e. אין ע׳ במקום עשירות there must be no stint where there is wealth, i. e. you must not be small in large affairs. Ex. R. s. 31 . . . ויהי׳ לצד אחד הע׳ וכ׳ אלו נתקבצו if all suffering were gathered on one side, and poverty on the other, poverty would outweigh all. Ib. אמר הקב״ה . . . עֲנִיּוּתוֹ וכ׳ the Lord says (to the usurer), is not this man's poverty enough, that thou &c.?; a. fr.—Esth. R. introd. (play on

Digitized by Google

באניות, Deut. XXVIII, 68) בע' ממעשים טובים in thy want of good deeds.—Y. Kidd. III, 64[b] top בְּעַנְיוּתֵינוּ צריכה וכ' according to our poverty (of mind), she requires a letter of divorce from him.

עַנְיוּתָא, עֲנִיוּתָא ch. same. Targ. Ps. LXXXVIII, 10 ed. Lag. (ed. Wil. עֲנִיָּתָא; oth. עֲנִירָתָא). Targ. Job XXX, 16.—B. Kam. 92[a], a. e. אזלא ע' , v. עֲנָיָא. Ḥull. 105[b] משום דקשי לע' because it is bad, for (it begets) poverty. Ib. שרא דע' the genius of poverty; Pes. 111[b], v. אִיסְרָא II. Sabb. 140[b] בַּעֲנִיוּתִי when I was poor; a. fr.

עַנְיוּת, v. עֲנָיָה.

עַנְיוּת, v. עֲנָיָה.

עַנְיָנִי, עַנְיָנָא, עַנְיָן, v. sub עִנְיָן (with one נ).

עַנְיָנְתָא* f. (עֲנִי I) *turn, chance.* Y. Sot. I, 16[d] bot. תא כַּעֲנְיָינְתָיךְ תֵּיכְלִין וכ' here is thy chance by which thou mayest be enabled to come to thy house again; (Num. R. s. 9 ענתיך).

עניים, כפר ע', Pesik. R. s. 23, v. עֲנִיִּי.

עִיר, עֲנָיָר, עִנְיָן m. (b. h.; עָנָה I) [*answer, corresponding affair,*] *correspondence, relation; subject, object, affair, idea.* Sifra introd. שהוא כענינו in keeping with the general subject to which it is related, v. עָנַן I; שלא כענינו out of relation to the general subject. Kidd. 6[a] והוא שעסוקין באותו ע' provided they are engaged in conversation on that subject (of marriage). Ib. מע' לע' באותו ע' when their conversation changed from one point to another all, however, having relation to that subject (of marriage, e. g. about dowry, about the man's financial condition). B. Bath. 114[a] כל זמן שעסוקין באיתו ע' so long as the judges are engaged in that case (of donation), opp. כל זמן שיושבין so long as they are in session. Kidd. 43[a] אם אינו ע' לגופי חנחו ע' לכל וכ' if it (that word החוא in the text) has no bearing on the subject itself (because a previous החוא has already intimated the exclusion of a messenger), make it bear on all laws of the Torah (that you cannot authorize a deputy for an unlawful act). Tosef. Meg. IV (III), 5 [read:] בבית הוועד שואלין לְעִנְיָנִין הפסח וכ' in the school house the subject of Passover laws is discussed thirty days (before the festival). Tosef. Sot. VI, 2, v. עָנָה I. Cant. R. to I, 10 (ref. to Num. XXVII, 1-11, a. 12-23) וכי מה ע' זה לזה what relation is there between these two subjects?; a. v. fr.—*Pl.* עִנְיָנוֹת, עִנְיָנִי, עִנְיָנֵי. Tosef. Meg. l. c. מדלגין מע' הפסח Var. ed. Zuck. (ed. בענייו, corr. acc.) they skip (make selections) from the Scriptural passages relating to Passover. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 4 ברכות אע"פ ... וע' הרבה שבתורה וכ' benedictions (prayers), even if there be in them some of the letters of the Divine Name and many selections from the Torah, should not be saved from fire (on the Sabbath); Y. ib. XVI, 15[c]; Treat. Sof'rim XV, 4. Y. Maas. Sh. IV, 55[a] bot. מה פליגין כשהפליגו דשתן לע' אחדים in what case do they differ? When they had turned their mind to other points, opp. to עסוקין באותו ענין (v. supra); Y. Gitt. VI, 47[d] bot. (corr. acc.).

עִיר, עֲנָיָר, עֲנָיָרָא ch. same. Targ. Ps. XIX, 5 מיתח עֲנָיָרָנוֹהִי (ed. Lag. עֲנָיָרַיהוֹן, *pl.*) the extension of their purpose.—Ned. 51[a] אמר ליה כי ע' קדמאה he said to him something similar to the first proposition ('let thy wife offer me a measure of wine'); עיביד כי ע' קדמאה do according to the first proposition. B. Bath. 9[a] עבדי ע' בהדי חודדי וכ' made an arrangement between themselves that &c. Ib. 114[a] sq. דיסליקו מע' לע' they turned from one affair to another; a. fr.—*Pl.* עִנְיָנִין, עִנְיָנֵי, עִיר'. Targ. Cant. I, 11 סכום ע' וכ' the sum of their various interpretations is forty-nine. Targ. Ps. XLI, 2 לעֲנָיָנֵי מסכנא Ms. (ed. לעניי, corr. acc.) to the affairs (needs) of the poor (cmp. Lev. R. s. 34, quot. s. v. זָכָה).

עִנְיָנִי pr. n. m. *'Inyani.* Koh. R. to III, 11 ע' בר נחשון ; (Y. Yoma III, 40[d] bot. אינייני בר סוסי).

עִנְיָץ, v. אָנִיץ.

עַנְיָרָא, עַנְרָא, v. עַנְיוּתָא.

עָנַן (b. h.), *Pi.* עִנֵּן *to make cloudy.* Part. pass. מְעוּנָּן; יום חמע' a cloudy day. Neg. II, 2. Yoma 28[b]; a. fr.—[*Polel* עוֹנֵן, v. עון.]

עָנַן I ch. (preced.) *to gather clouds.* Targ. O. Gen. IX, 14 בְּעַנָּנוּתִי.

Pa. עַנֵּן *to augur from clouds.* Targ. II Kings XXI, 6. Targ. O. Lev. XIX, 26 חְנָנוֹן ed. Berl. (oth. ed. חְנַנּוּן, contr. of חְנַנְּנוּן; Ms. II חְנוֹנְנוּן, *Pol.* of עון).—V. מְעָנֵן, a. עֲנָנָא.

עָנָן I pr. n. m. *'Anan,* an Amora, disciple of Samuel. Y. Sabb. III, beg. 5[c]. Keth. 69[a]; a. fr.

עָנָן II m. (b. h.) *cloud,* frequently used in the sense of *cover, protection.* Gen. R. s. 60 כל זמן ... דיה ע' קשור וכ' as long as Sarah lived, a cloud was tied over the entrance of her tent; וכיון שמתה פסק אותו ע' and when she was dead, that cloud ceased. Cant. R. to II, 6 וימינו ... זה עָנָן שכינה וכ' 'and his right hand embraces me', that means the cloud of the Divine Presence in the future world (with ref. to Is. LX, 19). Y. Taan. III, 66[c], v. עֲנָיוֹ; a. fr.—*Pl.* עֲנָנִים. Taan. 9[b] (ref. to Gen. II, 6) מלמד שהע' מתגברים וכ' this teaches that the clouds (like a hose) swell and rise to the sky, and there open their mouth like a hose and receive the rain water; Gen. R. s. 13. Ib. אין ע' אלא מלמעלה clouds (like a hose to receive the waters) come from above (ref. to Dan. VII, 13); אין ע' אלא מלמטה the clouds come from below (ref. to Ps. CXXXV, 7); Y. Succ. I, 52[b] bot.; Yalk. Ps. 883. R. Hash. 3[a] (ref. to Num. XXI, 1) שמע ... ונסתלקו עֲנָנֵי כבוד he heard that Aaron was dead, and the clouds of glory were removed. Tanḥ. R'eh 16 משיב רוחות ומעלה ע' ומוריד וכ' causes the winds to blow, and the clouds to rise, and the rains to come down; a. fr.

עֲנָנָא II, עֲנָנָה ch. same. Targ. Is. XLIV, 22. Targ. Job VII, 9 Ms. (ed. חננא). Targ. O. Lev. XXIII, 43 עֲנָנֵי ed. Berl. (oth. ed. ענני); a. fr.—Ber. 59[a] דקטר בע' when the sky is covered with a light cloud, opp. עֵירָא. Ib. דבריק בע' , v. בְּרַק I. Gen. R. s. 13 ... אייתי כך חקב"ה עֲנָנָיךְ וקבל וכ' so the Lord says to the earth, bring thy cloud (hose, v. preced.) and receive the rain; Yalk. Ps. 883; a. fr.—*Pl.* עֲנָנֵי, עֲנָנֵיָא, עֲנָנִי. Targ. II Sam. XXII, 12.

Digitized by Google

Targ. Is. XLV, 8. Targ. Y. II Num. XXI, 1 ע׳ דיקרא (= ענני כבוד, v. preced.); a. fr.—Ber. l. c. (expl. רעמים, ib. IX, 2) ע׳ בגלגלא clouds (rolling) in the sphere; (oth. opin.) ע׳ דשפכי מיא וכ׳ clouds (bottles, v. preced.) that empty the waters from one to the other; ib. ע׳ חלחולי וכ׳, v. חַלְחַל; ברקא ומנחמי ע׳ וכ׳ the lightning flashes and the clouds rumble, and then comes the rain. Taan. 25ᵃ שמיגחו לע׳ דאמרי נשדי מיטרא וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) overheard the clouds say, let us cast rain on Ammon &c. Cant. R. to IV, 8 כד אינון נקיין מן ע׳ (some ed. עֲנָנָן, f.) when the heavens are cloudless; a. fr.

עֲנָנָא m. (עֲנַן I) *interpreter of clouds, augur.*—*Pl.* עֲנָנִין. Targ. Is. II, 6. Targ. Jer. XXVII, 9 עֲנָנֵיכוֹן ed. Lag. (oth. ed. עוֹנְנֵי).

עֲנָנוּתָא, v. עֲנַן I.

עֲנָף c. (b. h.; cmp. ענב) *ramification, branch, foliage; locks.* Men. 42ᵃ אין ציצית אלא ע׳ *tsitsith* (Num. XV, 38, sq.) means locks (fringes), as we read (Ez. VIII, 3) &c. Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI (ref. to עֵץ עבת, Lev. XXIII, 40) את שענפו עצו דומה וכ׳ (not עצן), v. עָבוֹת; Pesik. Ul'kaḥ., p. 183ᵇ עץ שע׳ עצו (corr. acc.).—*Pl.* עֲנָפִים. Succ. 32ᵇ שעֲנָפָיו עכשיו חופות וכ׳ its (the Zargunah's) foliage covers the largest portion of it, but forms no veil; a. e. חופין וכ׳; Y. ib. III, 53ᶜ bot., v. עָבוֹת. Ib.

עֲנָפָא, עֲנָף ch. same. Targ. Ez. XVII, 8. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Lag. צנפא; h. text אֲמִיר).

עָנַק (b. h.; cmp. אנק, חנק) 1) *to be narrow, elongated*; denom. שִׁוְנָקָא, עֲנָק &c.—2) *to press, force, rule.* Gen. R. s. 26 (expl. עֲנָקִים) שחזו עוֹנְקִים גלגל חמה ואומרים חורד וכ׳ they seized the globe of the sun and said, Send us rain down; Yalk. ib. 47. Num. R. s. 16 (ref. to ילידי חנק, Num. XIII, 28) שראוהו שהיה עוֹנֵק את השמש they (the spies) saw him force the sun (to give rain); Tanḥ. Shlaḥ 7.

Hif. הֶעֱנִיק 1) same. Yoma 10ᵃ (ref. to Num. l. c.) שמַעֲנִיקִין החמה בקומתן they lorded it over the sun by virtue of their height; Sot. 34ᵇ (Rashi: they had the appearance of *squeezing* their heads *into* the sun).—2) [*to suspend around the neck, load,*] *to outfit the emancipated slave with gifts* (Deut. XV, 14). Y. Kidd. I, 59ᶜ bot. אילו שמַעֲנִיקִין לחן וכ׳ the following are those who must be sent away with gifts; Bab. ib. 16ᵇ. Ib. יכול לא ידחו מַעֲנִיקִים וכ׳ you might think that only he who is discharged after the expiration of six years of servitude, must be outfitted. Sifré Deut. 119 שאם הֶעֱנַקְתָּ לו וכ׳ . . . תַּעֲנִיק לו that when thou hast outfitted him once, thou must do it again &c. Kidd. l. c. כמה מעניקים לו how much must he be given?; a. fr.

עֵנֶק m. (preced.) *an emancipated slave's outfit.* Kidd. 16ᵇ ע׳ עבד עברי לעצמו וע׳ אמה וכ׳ the outfit of a Hebrew slave belongs to himself, and that of a Hebrew handmaid to herself; ע׳ אמה העבריה ומציאתה וכ׳ the outfit of a Hebrew handmaid and what she finds belong to her father; a. e.

עֲנָק I m. (b. h.; עֲנַק) *giant.* Num. R. s. 16, a. e., v. עֲנָק.—*Pl.* עֲנָקִים. Gen. R. s. 26 (ref. to Gen. VI, 4) שבע שמות . . . ע׳ וכ׳ they (of that race) are called by seven names: Emim, . . . ʿĂnaḳim; Yalk. ib. 47, v. עֲנַק.

עֲנָק II m. (b. h.; עֲנַק) [*neck,*] *necklace, chain.* Erub. 54ᵃ (ref. to Prov. I, 9) אם כע׳ זה שרוי על וכ׳ . . . if a man trains himself to be like a necklace which is loose around the neck, and is (sometimes) seen and (sometimes) not seen (i. e. is yielding and modest), his learning will be established &c.; Yalk. Prov. 929 שיפה לצואר (read: שרָפָה). Yalk. Ps. 675 the Law is ע׳ לצואר a chain for the neck (Lev. R. s. 12 מונירק). B. Bath. 75ᵃ לא זכה עושין לו ע׳ if he is not worthy, they will make a chain for him. [Ib. זכה עושין לו ע׳ if he is worthy, they will make a necklace for him; omitted in Ms. R.; v. Rabb. D. S. a. l. note 9.]—*Pl.* עֲנָקִים. Gen. R. s. 26 (they are called ʿĂnaḳim) שהיו מרבים ע׳ ע״ג עֲנָקִים they increased the chains around the necks (subjugated many people); Yalk. ib. 47.

עֹנֶק m. (preced.) *neck.*—*Pl.* עֲנָקִים, v. preced.

עוֹנְקָא, עִיר׳, עִנְקָא ch. (preced. wds.) 1) *neck, throat.* Targ. Ps. LXIX, 4 עִינְקִי (ed. Wil. עִנְ׳; Ms. עוֹנְ׳). Ib. CXV, 7. Ib. CXLIX, 6; a. e.—Ber. 44ᵇ; Sabb. 140ᵇ, v. אוּנְקָא I.—2) *necklace, chain.*—*Pl.* עִנְקַיָּא, עִיר׳. Targ. Jud. VIII, 21. Ib. 26 (ed. Wil. עֲנָק׳). Targ. Is. III, 19 (h. text חנטפות).—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. חשדרנים, Is. III, 18) עוֹנְקָיְרָה.

עַנְקוֹקְלוֹת f. pl. (= ענקלקלות; ענקל, dimin. of עֲנָק; cmp. שׁוּנְקָלָא) *little beads* (of a neclace), a name for *undeveloped grapes.* Orl. I, 8; expl. Y. ib. 61ᶜ top עגבים שלקו עד וכ׳ grapes which were smitten before they had grown to one-third of the normal size; (oth. opin.) אפי׳ לקו משהביאו וכ׳ even if they were smitten after having reached one-third of the normal size; ib. (as an abbreviation, עגבין דלקו תלתיהון (נוטריקון grapes smitten in the first of their three stages. Sifra K'dosh., ch. V, Par. 3.

עַנְקְלִין, v. אוּנְקָלָא.

עַנְקְמוֹן m. (denom. of עֲנָקִים; עֲנָק I) *a troop of tall men* (v. אַסְפַּתְרִי), *body-guard.* Gen. R. s. 65 מדינה שהיתה מכתבת ע׳ למלך a province that was levying a body-guard (of tall men) for the King; Yalk. ib. 114 כתבת ענקמין (corr. acc.); Yalk. Jer. 332 עוקמין (corr. acc.).

עָנֵר (b. h.) pr. n. m. *Aner*, one of Abraham's allies. Gen. R. s. 42; Tanḥ. Vayera 3; a. e.

עָנַשׁ (b. h.; cmp. אָנַס) [*to press,*] *to punish, fine.* Zeb. 106ᵇ, a. e., לא ע׳ וכ׳, v. זָהַר. Snh. 54ᵃ, a. fr. אין עוֹנְשִׁין מן חדין, v. דִּין II.—Ib. 43ᵇ לא ע׳ על הנסתרות the Lord did not punish undiscovered transgressions (committed in Israel's camps). Ib. 54ᵇ ע׳ והזהיר the text defines the penalty, and forbids the act; a. fr.—*Part. pass.* עָנוּשׁ *punishable.* Yeb. 47ᵃ כרת ע׳ doomed to extinction; סקילה ע׳ doomed to death by stoning; a. e.

Nif. נֶעֱנַשׁ *to be punished; to suffer.* Sabb. 56ᵃ; Kidd. 43ᵃ (ref. to II Sam. XII, 9) אין אתה נ׳ עליו וכ׳ . . . מה חרב as well as thou art not to be punished for the use of the sword against the sons of Ammon, so shalt thou not be

Digitized by Google

punished for the death of Uriah the Hittite. Sabb. 149b כל שחבירו נ׳ על ידו וכ׳ he through whose instrumentality a fellowman was punished (who was instrumental in causing a fellowman to sin), will not be entered within the precincts of the Lord. Yoma 22b מפני מה נ׳ שאול for what sin was Saul made to suffer? R. Hash. 16b; B. Kam. 93a, a. e. המוסר ... הוא נ׳ תחלה he who appeals to the Lord for judgment against his neighbor, will himself be the first to be punished. Snh. 8a על דבר זה נ׳ משה for saying this ('you shall bring to *me*', Deut. I, 17) Moses had to suffer (by being compelled to admit his own incapability, Num. XXVII, 5); a. fr.

עָנַשׁ ch. same. Men. 41a עֲנָשִׁיתוּ אנשה do you (in heaven) punish a sin of omission? בזמן דאיכא רתחא עָנְשִׁינָן when there is a time of divine anger, we do punish.

Ithpa. אִיתְעַנַּשׁ, *Ithpe.* אִיתְעְנִישׁ *to be punished.* Erub. 63a ואי׳ רבי וכ׳ and R. Elazar ... was punished (came to grief). Ib. bot. אפ״ה אי׳ nevertheless he came to grief (was degraded). Succ. 51b מ״ט אִיתַּעְנַשׁוּ why were they punished (to suffer execution under Hadrian)? Snh. 43b ועד חשתא מ״ט לא אִיתַּעְנוּשׁ and up to that time why were they (the Israelites) not punished (for Achan's misdeeds)? Ib. 44a top עכן מ״ט אישנש (supply עלירה) why were they punished for Achan's (undiscovered) sin?; Yalk. Josh. 18 עכן מ״ט אישנש why was Achan's sin visited (upon the people)? Bets. 16a לא לִיתַּעְנְשׁוּ וכ׳ (not לע׳) let gentiles not be punished for neglecting it; a. fr.

עַנֵּשׁ, v. עוֹנֵשׁ.

עֲנָשׁ m. constr. = h. עוֹנֶשׁ, *fine, confiscation.* Ezra VII, 26, quot. M. Kat. 16a.

עֲנָת pr. n. pl. *ʿĂnath* (prob. identical with עֲנָתוֹת). Yoma 10a; Sot. 34b אחימן בנח׳ Ahiman (Num. XIII, 22) built ʿAnath.

עָנְתָא, עוֹ׳, עִי׳ f. = h. עוֹנָה I, 1) *marital duty.* Targ. O. Ex. XXI, 10 עִנְתָּהּ ed. Berl. (oth. eds. עִנּ׳, עִ׳).—2) *time.* Y. Ber. II, 5a bot. ח׳ דצלותא the time for prayer. Ib. III, 6a bot. ח׳ דמיכלא the time for meals. Gen. R. s. 33 מן עד׳ דיהבת וכ׳ from the moment thou didst put thy hand on it. Cant. R. to IV, 4 בחדיא ח׳ נשתתק וכ׳ in that moment (then) the Samaritan was silenced. Num. R. s. 9 הא עִנְתִיךְ this is thy opportunity, v. עִנְרְתָא. Koh. R. to XI, 2 הא ח׳ מייתון יתיה this is the opportunity to bring him. Ib. ענתה דתלמי the time for studying; a. fr.

עַנְתָא* m. (ענת, cmp. ענש, a. עֲנֵי II, 2, v. P. Sm. 2935) *oppressor, wrong-doer.* Targ. Prov. XVI, 33 ד׳ Pesh. (ed. דעצרא).

עַנְתּוֹדְרְיָא, v. עַנְתּוֹדְרְיָא.

עַנְתָה, v. עַנְתָא.

ענתה, Koh. R. to I, 11 ח׳ נסיע, ח׳ נסיע, read: אֶתְאַסְיָא.

עֲנְתּוֹנְדִ׳, עֲנְתּוֹדְרְיָא m. *of En-Todros* (?). Y. Shek. VI, 49d top ר׳ יודן ענתו׳ (Bab. ed. Ms. M. יודן אנא תחדויה; ed. הידחויה, אבא הידחויה, prob. corrupt. of תידודיא Theodosia, equivalent of תידריא). Y. Ber. IV, 7c top ענתודריא. Ib. 8a top ענתוריא; Y. Taan. II, 65c top ענתונד׳. Y. Sabb. IX, 12a bot. ענתדריא; a. e.

עֲנְתּוֹנְיָא, יָא, ... עֲנְתּוֹנְיִיתּ m. *of En Tuna* (?). Y. Sabb. VII, 10b חנינא ח׳. Y. Peah I, 16b חנניא ח׳. Y. Ber. VI, 10c bot. ענתניירה. Y. Orl. II, 62c top. Y. Ter. II, beg. 41b ענתוני.—Y. Ber. V, 9a top יוחנן ענתנייתא (?).—Cmp. עין תאנה, s. v. תְּאֵנָה.—[Gen. R. s. 29 חנינא אינוניתא, Ar. אין תחיה, prob. to be read: עין תוניה.]

ענתוריא, ענתורדיא, v. עַנְתּוֹדְרְיָא.

ענתותא, v. next w.

עֲנָתוֹתָיָא m. *of Anathoth.* Yalk. Is. 284 (ref. to Is. X, 30) הא ירמיה ח׳ וכ׳ Jeremiah of A. will come and prophesy reproofs against thee; Lam. R. introd., beg. ענתותא וכ׳ (corr. acc., or עֲנָתוֹתָאָה).

ענתותים, v. next w.

עֲנָתִיִּים m. pl. (dial. for גּוּנְתִּי) *Goths.* Midr. Till. to Ps. XXV, end אם עשו שונא...אבל ברבריים וכ׳ ושאריית חכמים מה עשיתי לחם (לב׳ ולכנתותים מה עשה ed. Bub. (oth. ed. if Esau (Rome) hates Jacob, it is because he took away his birthright, but what have I (has he, Jacob) done to the Barbarians (Germans), or to the Goths and the rest of nations?; ib. to Ps. CIX, end לברבריא ולשתותיא מה עשה (missing in ed. Bub.); Ms. 3: לברבירים ולכותיים, Ms. 8 ולערביים, v. ed. Bub. note 2; read: ולגוֹתִיים or ולענתיים); Yalk. Ps. 702 לטברירים מה עשה לגוּנְתִיים מה עשה (read לברב׳), v. גּוּנְתָאֵי.

עֲנְתּוֹנְיָא, עֲנְתָנְיִיתּ, עֲנְתָנְיָא, v. עֲנְתּוֹנְיָא.

עִסְבָּא, עִי׳ m. = h. עֵשֶׂב, *herb, plants.* Targ. Gen. I, 29. Targ. Ps. XXXVII, 2. Ib. XC, 5 (some ed. עִסְבָּא); a. e.—*Pl.* עִסְבִין. Targ. Y. Gen. I, 30; a. e.—V. עֲסַב.

עָסָה, v. עסי.

עַסָּנוֹס, v. סְנוֹס.

עָסוֹק, v. עָסַק.

עִסּוּק, v. עִיסּוּק.

עִיסּוֹת, עִסּוֹת f. (denom. of עִיסָּה), *pl.* עִיסִּיוֹת, עִסִּיוֹת, *leaven.* Maas. Sh. II, 4 יחחלקו לעסות (Ms. M. לעסיות; Y. ed. לעיסיות) let them be divided into small portions to be used for leaven. Y. Ḥall. I, 57b עירס ראשי עיסיות if a person worked up (in the trough) morsels of dough for leaven. Ib. bot. חמש עי׳ five morsels &c.; a. e.

עָסָה, עסי, *Pi.* עִיסָּה, v. עָשָׂה.

עָסַי, *Pa.* עַסֵּי *to press, tread.* Targ. Esth. I, 10. Targ. Job XXX, 17 דמעסן (not דמעסן).—Esp. *to press the teeth together, gnash the teeth.* Ib. XVI. 9 (v. עָסַם). Targ. Lam.

Digitized by Google

II, 16 (ed. Vien. עַסְיָא *Pe.*). Targ. Ps. CXII, 10; a. e.—[Targ. Is. LIX, 11 עַסִּינָא, v. עָסַס.]

עַסְיָא pr. n. pl., v. אַסְיָא 2.—[Weinstein, Beitr. zur Gesch. der Essäer, identifies our w. with Callirhoe and surroundings, hot springs on the east side of Jordan, near the Dead Sea.]

עָסִיס m. (b. h.; v. עָסַס) *must, young wine.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, end השמים מטיפין לתן ע׳ the heavens shall drop wine for them.

עָסִיס ch. same. Targ. Esth. I, 7 חמר ע׳ (some ed. ע׳) young wine.

עַסִּיסָא, Meg. 16ª Ms. O., v. אֲצִיצָא.

עַסִּיסִית, v. עֲסִיסִית.

עַסִּיקִין, *pl.* of עָסָק.

עַסִּירְיָא, עַסִּירָאָה, v. sub עֲשָׂר.

***עָסַס** (v. P. Sm. 2936 s. v. עס) *to be agitated.* Targ. Is. LIX, 11 עַסִּינָא ed. Wil., v. עָמַי.

עֲסָסְיוֹת pr. n. pl. *'Ăsasiyoth*, twin towns in Palestine. Gitt. 4ᵇ.

עֲסִיסִית, עֲסָסִית f. (עָסַס *to stamp*), *pl.* עֲסִיסִי, עֲסָסִי, *pounded wheat* or *peas.* Tosef. Bets. I, 23 מפני שהן מאכל ע׳ (ed. Zuck. מפני שנאכל ע׳) because wheat may be eaten as a dish &c.; Y. ib. I, end, 61ª; (Bab. ib. 14ᵇ לדידות). Sabb. 18ᵇ; Tosef. ib. III (IV), 1; Y. ib. III, 5ᵈ עסי׳; Y. Ter. II, 41ᶜ bot.

עָסַק (cmp. b. h. עָשַׂק) (with ב) *to work at, be engaged in.* Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4 ועוסק בו; Yalk. Lev. 619 ועוסקני בו and busy myself with him (to punish him), v. עָסַק II. Ber. 11ª (ref. to Deut. VI, 7, 'when thou sittest in thy house') פרט לעוסק במצוה this exempts (from reading the Sh'ma) him who is engaged in a religious work; Succ. 25ª. Ib. ותעסוק במצוה פטור מן המצוה מיכן נפקא וכ׳ is it from here (Deut. l. c.) that we derive the rule, that he who is engaged in a religious act is exempt from other religious duties? Ib. 26ª. Pes. 50ᵇ לעולם יעסוק אדם בתורה וכ׳ let man by all means be engaged in the study of the Law and the pursuit of religious work, even if not for their own sake &c., v. שֵׁם. Ib. וכל העוסקין במלאכת שמים and all those who make a living of religious work (deal in objects used for religious ceremonies &c.); ib. ואם עוסקין לשמה וכ׳ but if they do so from a religious motive &c.; a. fr.—Part. pass. עָסוּק; *pl.* עֲסוּקִין. Keth. 103ᵇ ר׳ חייא כ׳ במצות הוה R. Ḥ. was always engaged in some good work (charity). Tosef. Bicc. II, 15 וכל העסוקין לגבוה all whose business is connected with religion, v. supra. Ib. אם היו כ׳ לשום שמים, v. supra. Ex. R. s. 20 (ref. to Ex. XIII, 19) כל ישראל היו ע׳ בכסף וכ׳ while all Israel were busy taking along silver and gold, Moses was busy getting the bones of Joseph; a. fr.

Hif. הֶעֱסִיק *to engage, keep interested, entertain.* Yoma I, 7 ומעסיקין אותו and they entertain him (to keep him awake); ib. 19ᵇ לא היו מעסיקין אותו וכ׳ they did not entertain him with music, but with their mouth (speech); Tosef. ib. I, 9. Ib. להעסיקו בחברה (not בהבריא, *Pi.*) to keep him awake with noise (recitations). Midr. Till. to Ps. VII היו מעסיקות אותו עד שיבוא שמואל they kept him engaged (in talk) until Samuel came; a. e.

Pi. עִסֵּק same, v. supra.

Hithpa. הִתְעַסֵּק, *Nithpa.* נִתְעַסֵּק 1) *to occupy one's self, to attend.* Sot. I, 9 מי לנו גדול מיוסף שלא נ׳ בו אלא משה who is greater than Joseph, to whose body none attended but Moses himself? (v. supra); מי גדול ממשה שלא נ׳ בו וכ׳ who is greater than Moses in whose burial none but the Lord himself was engaged? Lev. R. s. 25 מתחלת בריייתו ... לא נ׳ בו וכ׳ soon after the creation the Lord was first of all engaged in planting (Gen. II, 8), אף אתם לא תתעסקו וכ׳ even so, when you enter the land, you shall apply yourselves first of all to planting (Lev. XIX, 23). Y. Ḥag. II, 77ᵇ יישבו ונתעסקו, v. next w. Tanḥ. Vaëra 5 (play on התעשק, Koh. VII, 7) עסק שנ׳ שלמה ... התעוהו (not התעוהו) the occupation with vain things in which Solomon engaged, led him astray; ib. כשהחכם מתעסק בדברים הרבה מערבבין וכ׳ when a scholar engages in too many affairs, they confound him so that he loses his wisdom; ib. חכם המתעסק בצרכי צבור משכחין וכ׳ if a scholar busies himself with public affairs, they cause him to forget his learning; a. fr.—Tosef. Arakh. IV, 27 יתעסק בירק בקדירה בכל יום may arrange to have vegetables in the pot every day; מתעסק ירק בקדירה ואלפס וכ׳ (read: בירק) may have vegetables in the pot and stew &c.—2) *to do a thing without a direct practical purpose; to practice, experiment.* Sabb. 157ᵇ מתעסק בעלמא אנא I was merely playing (without the intention of measuring). R. Hash. IV, 8 (32ᵇ) אבל מתעסקין בהם כדי שילמדו Ms. M. (ed. מתע׳ עמהם עד) but you may practice with them that they may learn (to blow the Shofar); והמתעסק לא יצא and he who merely blows for practice, has not done his duty. Ib. 33ª מתע׳ בהן כדי שילמדו וכ׳ (Tosef. ib. IV (II), 10 מהלמדין להקוע) you may practice with them ..., even on the Sabbath; a. e.—3) *to do one thing while intending to do another thing; to miss one's purpose, choose the wrong thing.* Suh. 62ᵇ המתעסק בחלבים וכ׳ he that misses his purpose in selecting forbidden fat to eat (intending to reach out for a permitted piece), or in consanguineous connection (by mistaking the person) is bound to bring a sin offering; המתע׳ בשבת who does a forbidden act by mistake on the Sabbath (meaning to do a different though forbidden act); Kerith. 19ᵇ. Ib. IV, 3 (19ª) (ref. to אשר חטא בה, Lev. IV, 23) פרט למתעסק this is to exempt him who sinned by doing the thing which he had not intended to do. Ib. 19ᵇ מתעסק דמאי to what kind of a mistaken act does this refer? Ib. מתע׳ בדבר דלאו מצוה if by mistake he did an act which was not commanded (for that day). Ib. מתע׳ בחבורה making a wound (on the Sabbath) by mistake (circumcising the wrong child), opp. מקלקל בחבורה doing harm by making a wound; a. fr.—4) *to dispute, argue.* Gen. R. s. 8 עד שמלאכי השרת מדיינין ... ומתעסקין אלו עם אלו וכ׳ while the ministering angels were arguing with one another, disputing with one another, God created him (Adam); a. e.

Digitized by Google

עָסֵק ch. same, 1) *to take pains, take trouble.* Targ. II Kings IV, 13. Targ. I Chr. XII, 34 (33; h. text לעדר).—2) (with ב) *to be occupied with.* Targ. Y. Lev. XX, 3; 5 (v. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4, s. v. עָסַק II). Targ. Koh. VI, 8. Targ. Prov. VII, 18 ונֶעְסַק חד לחד וכ׳ and let us be engaged in dalliances in private (h. text נתנחמה וכ׳); a. fr.—Part. pass. עָסִיק; f. עָסִיקָא; *pl.* עָסִיקִין. Targ. Y. II Deut. XXXII, 4. Targ. Cant. I, 15. Ib. IV, 15; a. fr.—Y. Hag. II, 77^{b} עד דאינון עסיקין בדידון נעסוק וכ׳ (not עסוקין) while they are occupied with their doings (songs &c.), let us be occupied with our business (study); so they sat down and engaged in discussing words of the Law. Sot. 21^{a} בעידנא דעָסִיק בה while he is engaged in it. B. Mets. 12^{b}, a. fr. במאי עָסְקִינַן (במאי עסקינן אילימא וכ׳ what are we engaged in?, i. e. what is the case before us? Is it that the debtor admits &c. Ib., a. fr. הכא במאי עסקינן במגורשת וכ׳ (abbr. הב״ע) what is treated of here (in the Mishnah) is the case of a doubtful divorce. Ib. הכא בעבד עסקינן . . . the slave meant in this connection is one who perforates pearls (a skillful laborer); a. fr.

Ithpa. אִתְעַסַּק, אִיתַּעֲסַק 1) *to occupy one's self, be busy.* Targ. Ps. L, 5. Targ. Ex. V, 9. Targ. II Chr. XXXV, 14; a. fr.—Ber. 25^{b} רב אחאי איעתי ליה לבריה Rab A. busied himself with preparations for his son's wedding. B. Mets. 104^{b} יהבינא לך לאיתעסוקי ביה (Ms. M. לעסוקי *Pa.*) I gave it to thee to do business with (but not to spend thy share for personal use); a. fr.—2) *to dispute, quarrel.* Targ. Gen. XXVI, 20.

עֵסֶק I pr. n. *Esek* (*Dispute*), name of a well. Targ. Gen. XXVI, 20 (h. text עֵשֶׂק).

עֵסֶק II m. (עָסַק) *business, worldly occupation; affair, concern.* Ḥag. 13^{a}, a. e. אין לך ע׳ וכ׳ thou hast no concern with, v. סָחַר I. Ab. IV, 10, v. מָצַט. M. Kat. 22^{a} bot. רוצה ממעט בעסקו if he desires, he may do less business (as a sign of mourning). Treat. S'maḥ. ch. IX ואינו מרבה בעסקו and he need not make elaborate preparations for his funeral; a. fr.—Trnsf. *affair, display.* Men. X, 3 (65^{a}) כדי שירצו נקצר בע׳ גדול that the cutting of the 'Omer may take place with great display (in the presence of many people); Koh. R. to I, 3.—*Pl.* עֲסָקִים, עֲסָקִין, constr. עִסְקֵי, עִיסְקֵי. Yoma 75^{a}; Sabb. 130^{a} (ref. to Num. XI, 10) על ע׳ משפחותיהן (the people wept) over their family affairs (the prohibition of consanguineous marriages); Yalk. Num. 735. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4 (ref. to פנו, Lev. XX, 5) פונה אני מכל עֲסָקַי וכ׳ I shall leave all my affairs, and busy myself &c., v. עָסַק; ib. Aḥărê, ch. X, Par. 8; Yalk. Lev. 619; a. fr.—2) *controversy, dispute, cause.* B. Mets. 97^{b} כגון שיש ע׳ שבועה ביניהן when there is a dispute between them in which an oath is involved (i. e. when the oath that would have been required, cannot be administered).—*Pl.* as ab. Shebu. 31^{a} שדה שיש עליה ע׳ Ar. (ed. עסיקין) a field the title of which is disputed. Keth. 92^{b} sq. יצאו עליו כ׳ (ed. עסי׳) protests against the title were issued; B. Mets. 14^{a} bot. עסי׳.

עִיסְקָא, עִי׳ ch. same, *occupation, painstaking; affair, business; merchandise.* Targ. Koh. X, 18 עיסק אורייתא וכ׳ the occupation with the Law and the commandments. Targ. II Kings IV, 13. Targ. Koh. III, 6 למשדר ע׳ וכ׳ to throw merchandise into the sea; a. fr.—עַל עִיסְקָא *on account of, for the sake of.* Targ. Gen. XX, 18. Ib. XXI, 11; a. fr.—Sot. 21^{a} שבנא עבד ע׳ Shebna engaged in business. Taan. 21^{a} ניזיל ונעביד ע׳ let us go into business. Keth. 66^{b} ע׳ רבה a large investment, v. זִיוְּנָא III. Hor. 12^{a} מאן דבעי למיעבד ע׳ וכ׳ (not בע׳) he who wants to enter upon a certain enterprise and desires to know whether he will succeed or not; Kerith. 5^{b} מאן דבעי נעביד עִיסְקֵי (*pl.*); a. fr.—Esp. *'iṣka, giving a person goods to trade with on shares* (usually two shares of the profit going to the investor and one to the trader). B. Mets. 104^{b} האי ע׳ פלגא וכ׳ in the case of an *'iṣka*, half of the sum involved is a loan (at the risk of the trader), and the other half is a trust. Ib. להכא קרי ליה ע׳ וכ׳ it is therefore called *'iṣka* (business), because he has a right to say to him, I have given it to thee to trade with, v. עָסַק. Ib. חד ע׳ ותרי שטרי (not חדא) if one *'iṣka* was agreed upon, and two instruments (each for half the amount) were made out. Ib. 105^{a} האי מאן דקביל ע׳ מחבריה וכ׳ if one took merchandise on shares from his neighbor and suffered loss, but afterwards took pains and recovered the loss. Ib. תני בי תרי ע׳ בחדי חדדי . . . if two entered a partnership with each other (one furnishing the capital). Bets. 32^{b} בעא מיניהו ע׳ he asked them to give him goods on shares; a. e.—*Pl.* עִסְקֵי, עִסְקֵן, עִי׳. Targ. II Kings IV, 13. Targ. Y. Gen. II, 2 עשרתי ע׳ ten things.—B. Mets. l. c. תרי ע׳ וחד שטרא (Rashi *sing.*) two *'iṣkas* and one document made out on both together. Ker. l. c., v. supra; a. e.

עַסְקָן m. (preced. wds.) 1) *experimenter, observer of nature.* Ḥull. 57^{b} בדברים הירה וכ׳ ע׳ he used to make experiments, and he made one to disprove R. Judah's theory. Ib. מאי ע׳ בדברים why was he called an experimenter? Lev. R. s. 19 (in Chald. dict.) ר׳ אסי הוה ע׳ R. A. used to experiment. Ib. s. 22 ר״ש הוה ע׳ בדברים; Koh. R. to V, 8 עוֹסְקָן.—2) *busy, moving automatically.*—*Fem.* עַסְקָנִית; *pl.* עַסְקָנִיּוֹת. Succ. 26^{b} הן ע׳ ידים hands are busy, i. e. touch things automatically.

עִסְרוֹנָא, עֵסֶר, v. עִשָּׂרוֹנָא, עֲשַׂר.

עִפּוּשָׁא, עִפּוּי, v. sub עִיפּ׳.

עִפּוּרִים, v. עֲפָרִים.

עָפַי (=עִיף; v. עוּף I) [*to be bent,*] *to toil.* Targ. Prov. XXI, 25 עָפְיָן ed. Lag. (some ed. a. Levita עפיין, corr. acc.; Bxt. a. ed. Wil. עָצְלָן).

Af. אַעְפֵּי *to spread, be doubled, thick-branched.* Part. מְעַפֵּי; f. מְעַפְּיָא. Targ. Hos. IV, 13. Targ. Ez. VI, 13 (h. text עֲבֹתָה, v. עָבוֹת).

עֲפָיָא, עֲפָי m. (preced.) *sprouting, foliage, branches.* Targ. Cant. I, 16 (fr. Dan. IV, 18. Targ. Ez. XXXI, 3 עֲפֵירָה Regia (ed. נוֹפִירָה).—*Pl.* עֲפָיִן. Targ. Cant. II, 2 עַפְיָנָא.—V. אוּפַי.

עַפְיִן, עַפְיָאן, v. אַפְיִן.

Digitized by Google

עפיץ, v. עָפַי.

עפיץ, Ab. Zar. 39ª, read: עַפְעָפַיִן.

עָפַל (b. h.) *to swell, rise.*—V. עוֹפֵל.

Hif. **הֶחְפִּיל** *to act rashly, be foolhardy.* Sabb. 97ª מן המְיַפְעֲפִילִים הַמַּעְפִּילִים הזה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a.l. note; ed. המַּעְפִּילִים) he was one of the foolhardy (Num. XIV, 44); Yalk. Num. 749 המַּעְפִּילִין.

עֹפֶל, v. עוֹפֵל.

עָפְלָא pr. n. *'Ofla*, name of a gate of Jerusalem. Targ. Zeph. I, 10 (v. עוֹפֵל); v. עוֹפָא II.

עַפְעַפַּיִם m. *Du.* (b. h.; עפעף, Pilp. of עפף or עוף) [*wings,*] *eye-lids.* Sabb. מרבה שיער בע' . . . פוך eye-paint advances the growth of the eye-lashes; Pesik. 'Ăniya, p. 135ª. Ber. 60ᵇ עַפְעָפָיו, v. תְּנוּמָה.

עָפַף (reduplic. of עוּף II) *to fly around.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 אל תקרי אספוני אלא עָפָפוּנִי הצרות נסות וכ' read not *ăfafuní* (with א) but *'ăfafuní* (with ע), troubles come flying over me like birds; Yalk. Sam. 157.

עָפַף (v. עוּף I) *to double, bend, curve.* Targ. Is. II, 4; Mic. IV, 3 וְיַעֲפֻפוּן (Levita ויעוֹפְפוּן, *Pol.* of עוּף; h. text וכתת).—Sabb. 134ª לַעֲפָפֵיהּ, Rashi, v. עִיף II.

Pa. **עִפֵּף** *to double, roll up.* Part. pass. מְעֻפָּף; f. מְעֻפָּפָא. Targ. I Kings XIX, 6 תרֵיא מע' a rolled up cake (h. text עגת רצפים).—Ḥull. 51ᵇ עוף ומעפף (not ומעופף), v. עִיף II.

עַפַּץ, v. אֲפַץ.

עָפָץ m. (v. אֲפָצָא) *gall-nut.* Y. Gitt. II, 44ᵇ top דיוש אין בו ע' untanned ink, v. מִילָּא I.

עַפְצָא, v. אֲפָצָא.

עָפָר, *pl.* עֲפָרִים, v. עוֹפֶר.

עָפַר, *Pi.* עִיפֵּר (b. h.; denom. of עָפָר) *to cast dust, cover with mud.*

Hithpa. **הִתְעַפֵּר** *to be soiled.* Lam. R. introd. (R. Abbahu 6) והם ישנים . . . ומִתְעַפְּרִים בעפר they sleep on the bare earth and become soiled with dust; ib. to III, 13.

עָפָר (b. h.; עפר *to be thick,* cmp. אָבָק; v. עוֹפֶר) *dust, mud, sand, mortar.* Gen. R. s. 14 (ref. to Gen. II, 7) ע' זכר אדמה נקבה דיוצר מביא ע' זכר וכ' *'afar* represents the male element, *ădamah,* the female; the potter takes male dust (coarse sand) and female earth (soft clay), in order that the vessels be strong. Sot. II, 2 נוטל ע' מתחתיה he (the priest) takes earth from under it (the marble slab). Ib. 16ª מצינו אפר שקרוי ע' we find that ashes are likewise called *'afar*; Ḥull. 88ᵇ; Gen. R. s. 49ᵇ. Ib. עֲפַר סוטה the dust used in preparing the Water of Jealousy; ע' כיסוי the earth or ashes used for covering up the blood at slaughtering (Lev. XVII, 13); Num. R. s. 9. Ib. זכתה . . . ואכבי ע' ואפר לא זכתה תחזור לַעֲפָרָהּ if she is worthy (innocent), let a son descend from her like Abraham, of whom it is written, 'And I am dust and ashes' (Gen. XVIII, 27); if she is unworthy, let her return to her native dust. Ib. ע' זהב חטגל the gold dust of the calf. Y. B. Mets. VIII, end, 11ᵈ ע' שחור black potter's earth; a. fr.—Gen. R. s. 94 עֲפָרוֹ של יצחק (ed. Wil. אֲפָרוֹ), v. אֲפַר.—*Pl.* עֲפָרוֹת, constr. עַפְרוֹת. Num. R. l. c. (ref. to Num. V, 17) [read:] ומן העפר זהו ע' הזהב אשר טחן this refers to the gold dust which he (Moses) made by grinding (Deut. IX, 21). Gen. R. s. 26 שהיו בקיאים בע' וכ' they were experts on the qualities of soil like serpents; a. e.

עַפְרָא ch. same. Targ. Lev. XIV, 45. Targ. Prov. VIII, 26 (h. text עפרות); a. fr.—B. Bath. 73ᵇ דוחה שקיל ע' ומורח וכ' he took up dust and smelt of it and said, this is the road &c. Ib. 16ª לפומיה דאיוב ע' earth into Job's mouth (stop him)! Ib. 171ᵇ מאן יהיב לן מעַפְרֵיהּ דרב וכ' O, that some one would give us some of the dust of Rab and Samuel, and we should put it into our eyes! (i. e. we surely revere the memory of Rab and Samuel, yet we differ with them); Ab. Zar. 53ᵇ; Ḥull. 68ᵇ. Snh. 108ᵇ ודחדה ע' ודהוו חרבי . . . we threw dust and it turned into swords; a. fr.

עַפְרוֹרִין m. pl. (preced.) ע' דדהבא *gold-dust.* Targ. Job XXVIII, 6 (ed. Lag. עפרותין, corr. acc.).

עַפְרוּרִית f. (preced.) *sandy matter* in grain. B. Bath. 93ᵇ ועי' לא but sand (as an admixture) need he not accept? Ib. 94ª לסאה . . . רובע ע' עדשים the purchaser of lentils must accept one fourth of a Kab of sand for each S'ah; a. e.

עפרותין, v. עַפְרוֹרִין.

עַפָּרַיָּא pr. n. pl. (v. next w.) *'Ăfaraya.* Y. Bicc. III, 65ᵈ שמעון דמע' וכ' Simeon, a native of 'A. (a Palestinian) has not been appointed!

חֲ', עֲפָרַיִם (b. h. חֲפָרַיִם Josh. XIX, 19) pr. n. pl. *'Ăfarayim, Ḥăfarayim* (*Hafaraim*). Men. VIII, 1 (83ᵇ) ע' Bab. ed. (some ed. עפור; Ms. M. הפריים; Mish. ed. ח'; v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. 85ª תבן אתה מכניס לע' (Ms. M. לח') wouldst thou carry straw to 'A.?; Gen. R. s. 86, end לַעֲפָרַיִם; Ex. R. s. 9.

עפרן, Targ. Cant. V, 14 ברקן וע' read with ed. Lag. (v. זַעֲפְרָנָא) ב' זעפרן *saffron-colored smaragd.*

עֶפְרָתַיִם pr. n. pl. *'Efrathayim.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. ר' חוניא יעקב מע' R. Hunia Jacob of 'E. (perh. עַפְרַיִם?).

עָפַשׁ, *Pi.* עִיפֵּשׁ *to grow mouldy, decay.* Pes. 15ᵇ; 45ᵇ חפת שעִיפְּשָׁה וכ' bread that is spoiled so as to be unfit for man to eat &c. Tosef. ib. II (III), 4 שעיפשו או שירבשו which have become mouldy or dried up. Tosef. Ter. IX, 10 פת שעִיפְּרָשָׁה (ed. Zuck.). Tanḥ. Mick. 7 עִפְּשָׁה . . . פת the bread in our vessels has become mouldy. Y. Yoma III, 41ª bot. לא היתה מִתְעַפֶּשֶׁת it never grew mouldy; Bab. ib. 38ª מִתְחַפֶּשֶׁת; Tosef. ib. II, 5; Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מתע'; a. e.

Hithpa. **הִתְעַפֵּשׁ**, *Nithpa.* **נִתְעַפֵּשׁ** same, v. supra. Gen. R. s. 31 שלא ירקבו ולא יִתְעַפְּשׁוּ וכ' that they (the fruits in the ark) should not rot, or mould, or be disfigured.

עֲפַשׁ ch., *Ithpa.* אִיתְעַפַּשׁ same. Men. 23ᵇ לכי מִיתְעַפְּשָׁא when the bread is spoilt.

Digitized by Google

עֵץ m. (b. h.; v. עָצַי 2) *tree, pole; wood.* Esth. R. to V, 12 לאחר שעשה תלוז after having made the gallows. Tam. II, 3, a. fr. עץ שמן pine-wood. Gen. R. s. 15 אילן שעצו נאכל וכ׳ a tree whose wood is as fit to eat as its fruit. Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI, v. עֵנָב; a. v. fr.—Pes. 30ᵇ עץ פרור wooden pot-ladle.—*Pl.* עֵצִים; constr. עֲצֵי. Tam. l. c. כל העצי כשרין וכ׳ all kinds of wood are fit for the altar pile. Ib. 5 עצי תאנה wood of a fig-tree. R. Hash. II, 3 עצי שמן, v. supra; a. v. fr.

עֵצָא, עֲצָה, עֵיצָה, עֵיצָא f. = h. עֵצָה II. Targ. O. Deut. XXXII, 28 (some ed. עֲצָה). Targ. Num. XXXI, 16. Targ. Y. II Num. XXIV, 14 עצה; a. e.—*Pl.* עֵיצִין, עֲצָנִין, עֲצָתָא. Targ. Prov. XXII, 20 (ed. Wil. עֲצָתָא sing.). Targ. Y. II Deut. l. c. (v. עֵיטָא).—Esth. R. to I, 3 בני עיצתא דילית (not עצתיא) his counsellors; a. e.

עֲצָא, v. עֲצֵי.

עָצַב (b. h.) 1) *to cut, form, shape.*—2) (cmp. יָגוֹן a. יָגַן) *to cut, grieve, pain.*

Pi. עִצֵּב *to shape, handle,* esp. *to straighten an infant's body by manipulation.* Sabb. XXII, 6 אין מְעַצְּבִין את התקטן you must not manipulate a child (on the Sabbath), expl. ib. 147ᵇ בחומרי שדרה straightening the vertebra (v. לְפַסֵּם). Tosef. Kel. B. Mets. II, 9 שהוא מְעַצֵּב עליה וכ׳ because he (the surgeon) manipulates children thereon.

Hif. הֶעֱצִיב *to grieve.* Gen. R. s. 44 (ref. to Ps. CXXXIX, 24) אם עתיד . . . (ו)להעציבך וכ׳ if it be my destiny to rear children who are to grieve thee, it is better that thou shouldst lead me in the way of the world (death); (Yalk. Ps. 888 ולהכעיסך).

Hithpa. הִתְעַצֵּב, *Nithpa.* נִתְעַצֵּב *to be grieved, mourn.* Snh. 38ᵇ שמח בתורתו וב׳ במיתתו he rejoiced over his (R. 'Ăkiba's) learning, and mourned over his death (predestined martyrdom).

עָצַב ch. same; (intr.) *to be grieved.* Targ. Ps. XXXIV, 6 (v. חָסַד II).—*Part. pass.* עָצִיב, עָצִיבָ; f. עָצִיבָא; *pl.* עָצִיבֵי קל ע׳ *grieved, sad.* Targ. Esth. IV, 1; Targ. Y. Ex. XII, 31 the voice of a mourner.—Bets. 16ᵇ חזיה דהוה ע׳ he saw that he looked down-hearted; אמאי עָצִיבַת why art thou grieved? Taan. 25ᵃ. Ib. 22ᵃ מבדחינן ע׳, v. בָּדוֹחָא; a. fr.

Ithpe. אִיתְעַצִיבוּ *to be grieved.* Ber. 31ᵃ ואִתְעַצִיבוּ and they grew sad; Yalk. Ps. 881 ואִיתְעַצִיב.

עֶצֶב m. (b. h.; עָצַב 1) *form,* esp. *idol.*—*Pl.* עֲצַבִּים. Sifra K'dosh., beg. ע׳ כל שם שנעשו פרקים פרקים idols are called 'forms', because they are made limb by limb; Mekh. Mishp. s. 20; Ab. d'R. N. ch. XXXIV.—Snh. 63ᵇ וכושין דמות עֲצַבֵּיהֶם (not עצבים, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) they made an image of their (the rich men's) figures; Yalk. Hos. 529.

עֶצֶב m. (b. h.; עָצַב 2) *trouble, toil; that which is acquired through toil.*—*Pl.* עֲצַבִּים. Num. R. s. 9 (ref. to וְעִצְּבֵךְ, Prov. V, 10) אין עֲצַבֵּיךְ אלא בנים (ed. Wil. עֲצִיבָתֵךְ וכ׳) 'thy toils' means thy children (with ref. to Gen. III, 16); ע׳ זו יגיעת תשרין 'thy toils' means painful labor in the field (with ref. to ib. 17).

עֶצֶב m., עֶצֶבָה f. (b. h.; preced.) *sad, grief-stricken.* Pes. 119ᵃ מלך בר״ד מנצחין אותו וע׳ וכ׳ a human King grieves when he is defeated, but the Lord &c.; (Midr. Till. to Ps. IV כועס), v. נָצַח. Ber. 5ᵃ מוכר ע׳ ולוקח שמח the seller grieves (because he has to part with a dear possession), and the buyer is glad; a. e.—*Pl.* עֲצֵבִים, עֲצֵבִין, עֲצֵבִין, עֲצֵבִי, עֲצֵבוֹת. Yoma 21ᵇ. Ib. 67ᵃ; a. e.—Trnsf. (of the fingers of the hand) *pressed together, narrow,* opp. שׂוֹחֵק. Erub. 3ᵇ, a. e., v. אַמָּה.

עָצֵב ch., v. עָצַב.

עִצָּבוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *grief, pain, toil.* Num. R. s. 9 (ref. to Prov. V, 10, v. עֶצֶב) לומר שיאכלו בע׳ וכ׳ intimating that they shall eat with toil whatever they may eat (with ref. to Gen. III, 17). Pirké d'R. El. ch. XIV בעִצָּבוֹן גדולו, v. סָחַם; a. e.—*Pl.* עִצְּבוֹנוֹת. Midr. Till. to Ps. XVI, 4 תרביח ע׳ לבני אדם ed. Bub. (missing in oth. ed.) thou didst decree many pains unto man (ref. to Gen. III, 16, sq.); ib. תרביח ע׳ לאבות העולם thou didst decree many troubles unto the patriarchs; תרביח ע׳ לדורו של שמד thou didst decree . . . upon the generation of (the Hadrianic) persecution; Yalk. ib. 667.—[V. next w.].

עִצְבוֹנִית f. (preced.) [*a stinging plant,*] prob. *wild rose-bush.* Gen. R. s. 63 משל להדס וע׳ וכ׳ (Matt. K. עִיצְבוֹנוֹת; some ed. עכבינית, corr. acc.) this is like a myrtle and a rose-bush growing side by side; Yalk. ib. 110; Tanḥ. Ki Thetsé 4 עֲצָמוֹנִי.

עֲצִיבוּת, עֲצֵבוּת f. (preced. wds.) *grief, sorrow.* Ber. 31ᵃ אין . . . לא מתוך ע׳ וכ׳ you must not rise for prayer in a mood of grief or in languor . . . but in religious joy. Pes. 117ᵃ אין השכינה . . . מתוך ע׳ וכ׳ the Divine Presence (holy inspiration) does not rest upon man in moments of languor or sadness &c. Ḥag. 5ᵇ אין עצי׳ לפני וכ׳ there is no sadness before the Lord, for it is written (I Chr. XVI, 27) &c.; Yalk. Jer. 292.

עֲצָה I f. (b. h.; v. עֵץ) 1) *trees, plantation.* Y. Sabb. III, 6ᵃ; Y. Succ. I, end, 52ᶜ תחיר ע׳ שבים allowed the carrying of things on the Sabbath from trees in the water (on an island) to the water and vice versa (cmp. Erub. 67ᵇ סלע שבים); Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ.—2) *pea-stalks.* Sabb. VII, 4, expl. ib. 76ᵃ חבן של מיני קיטניות. Ohol. XVIII, 2, contrad. to קש.

עֲצָה II f. (b. h.; עָצַץ) *counsel, advice, plan, consultation, council.* Gen. R. s. 74 נוטלין ע׳ they hold council, v. רֵיוַח. Sot. 11ᵃ (ref. to Ex. I, 10) הוא התחיל בע׳ תחלה he was the first to propose (the destruction of Israel). Ib. שלשה היו באותה ע׳ three men took part in that consultation. Meg. 12ᵇ ניטלה ע׳ ממנו counsel (legal wisdom) has been taken away from us. Sot. 11ᵇ שפנה מעצת מרגלים he turned away from the council of the spies. Gitt. 58ᵃ, a. e. אם אתה שומע לעצתי if thou wouldst listen to my advice. Tanḥ. Haʾăz. 8 ובעצתי אל וכ׳ and if you follow my advice, do not risk your life for her. B. Bath. 118ᵃ, a. fr. ע׳ טובה קמשמע לן good advice is meant by it (not a law); a. fr.—*Pl.* עֲצוֹת. Kidd. 80ᵇ (in Chald. dict.), v. צוּץ. Midr. Till. to Ps. I, 3 שהיה יוצץ ע׳ ומתקיימות וכ׳ who suggested plans which were executed, and which turned out well; a. e.

Digitized by Google

עֲצָה ch., v. עֲצָא.

עָצָה m. (b. h.; v. עָצַר) *backbone, spine.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 14, ch. XIX (ref. to Lev. IV, 9) יכנס לפנים מן העי׳ he must go inside of the backbone, i. e. cut off a portion of the spine; Yalk. Lev. 462.

עָצָה, v. עָצַר.

עַצְוָתָא = אַצְוָתָא. Targ. Y. Num. XV, 20, sq.; a. e. (interch. with אַ).

עָצוּם m. (b h.; עָצַם) *strong, mighty. Pl.* עֲצוּמִים. Lam. R. to III, 4, v. עָצוּם.

עָצוּם, v. עָצוּם.

עֲצוּמָה f. (עָצַם) *possession.—Pl.* עֲצוּמוֹת. Yalk. Gen. 111, v. עָצַם.

עֲצוּצָא, v. אֲצִיצָא.

עָצוֹר, עָצוֹרָא m. (עָצַר) *wine- or oil-presser.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 11 (not עָצוּר, עַי׳).—Pl. עָצוֹרִין, עָצוּרֵי. Targ. Is. XVI, 10 (v. עִיצּוּרָא).—B. Bath. 25b חנך ע׳ those pressers (of poppy-oil).

עָצוּר, עָצוֹרָא, v. sub עִיצּ׳.

עַצְרִי, עֲצוּרִי.

עַצְרָתָא, v. אֲצָוְתָא.

עָצַד, עָצָא, עָצַי 1) *to press, squeeze; to oppress,* esp. (=h. מָשַׁךְ) *to withhold what is due to a neighbor.* Targ. Y. Lev. V, 23. Targ. Y. II ib. 21 עָצָה some ed. (not עַי׳). Targ. Y. II Deut. XXIV, 14; a. e.—Part. pass. עָצֵי, pl. עֲצָיִין. Targ. Y. ib. XXVIII, 29.—2) *to be hard, dry; sapless.* Part. pl. עָצָיִין. Targ. Y. II Num. XIII, 20 (21).

עַצְיָא m. (preced.) *withholding, that which is withheld* (h. צוֹשֵׁק). Targ. Y. Lev. V, 23 (not עֲצִיָא).

עֲצִיבָה f. (עָצַב) *sadness, use of the root* עצב. Gen. R. s. 27; s. 32 ארן ע׳ אלא אבלות the root עצב (Gen. VI, 6) means mourning. Num. R. s. 9, v. עָצֵב.

עֲצִיבוּת, v. עֲצֵבוּת.

עֲצִיל־, v. עָצֵל.

עָצִיץ m. (עצץ, v. אֲצִיצָא) *a common earthen vessel* (used for refuse). Keth. III, 4 האונס שויתה בעציצו the ravisher must drink out of the offensive vessel he has chosen, expl. ib. 5 אפי׳ היא חיגרת וכ׳ he must marry the woman, even if she be lame &c.—Esp. *flower-pot.* Dem. V, 10 ע׳ נקוב וכ׳ that which grows in a perforated pot (placed in the ground) is legally like that which grows in the ground itself. Men. 70a ע׳ שאינו נקוב a pot without a hole. Kil. VII, 8; a. fr.—*Pl.* עֲצִיצִים. Y. ib. end, 31a.

עֲצִיצָא, עֲצִיץ ch. same. Y. Snh. X, 29a bot. אשכח חד ע׳ he found a pot (Midr. Sam. ch. XXVI חרש); v. אֲצִיצָא.

עֲצִירָה f. (עָצַר) 1) *closing up, obstruction of orifices,* v. עִיצּוּר. Gen. R. s. 52 end (ref. to Gen. XX, 18) נאמר ע׳ בפה ע׳ בגרון וכ׳ the root עצר applies to closure of the mouth, of the throat &c.—עֲצִירַת גשמים (v. Deut. XI, 17) closing up the heavens so as to withhold the rain, *drought.* Sifré Deut. 43; Yalk. ib. 867.—2) *locking up, detention.* Sifré Num. 151; Yalk. ib. 782 (ref. to עצרת, Num. XXIX, 35) אין ע׳ אלא כניסה the root עצר has the meaning of detention (by ref. to Jer. XXXVI, 5).

עָצַל, *Hithpa.* הִתְעַצֵּל, *Nithpa.* נִתְעַצֵּל (b. h. *Nif.*; v. עָצֵל; cmp. b. h. אצל) *to withdraw one's self, shirk the trouble of; to be careless, slothful; to consider one's self exempt.* Tam. II, 2 מימיו לא נ׳ הכהן מלהוציא וכ׳ never did a priest shirk the labor of carrying out the ashes. Lev. R. s. 19 (ref. to בעצלתים, Koh. X, 18) ע״י שהאדם הזה מִתְעַצֵּל מלכסות וכ׳ because that man considers himself exempt from covering his head as it is proper to do, he contracts rheumatism; ע״י שהאשה הזו מִתְעַצֶּלֶת וכ׳ because that woman is too careless (of chastity) to cover herself &c. Ib. ע״י שנִתְעַצְּלוּ מלחנות וכ׳ ... because the Israelites shrank from encamping in discord. Y. B. Kam. IX, end, 7a הקריבוהו ולא נתעצלו they were slothful and failed to offer it up; a. fr.

עֲצַל, ch., *Ithpa.* אִיתְעֲצַל same. Pes. 85a דאיתי לאִתְעַצּוֹלֵי ביה (not לעיצולי) one might be slothful about it (and fail to use the sacrifice up in due time).

עָצֵל m. (b. h.; cmp. אצל) [*standing aside,*] *slow; sluggard; lazy.* Deut. R. s. 5 מה ראה ... ללמד לע׳ וכ׳ what reason had Solomon to make the sluggard learn from the ant (Prov. VI, 6)?; a. e.—*Pl.* עֲצֵלִים, עֲצֵלִין, עֲצֵי. Pes. 85a עֲצֵלֵי כהונה the negligent among the priests (opp. זְרִיזִין); a. e.—*Fem.* עֲצֵלָה; *pl.* עֲצֵלוֹת, עֲצֵי׳. Y. ib. I, 27c bot. הנשים ע׳ הן women are slow (opp. זריז).

עַצְלוּת f. (b. h.; preced.) *laziness, indolence.* Yalk. Num. 720; Pes. 66a מי גרם ... ע׳ שהיתה בכם וכ׳ what is the cause that I had to come from Babylonia and be appointed your chief? Your indolence, which prevented you from waiting upon the two greatest men of the generation. Ib. 117a; Ber. 31a, v. עַצְבוּת; a. fr.—Y. Kil. VIII, 31c (of an animal tied by the side of a harnessed animal) זה נושא עַצְלוּתוֹ של זה וכ׳ this one carries the sluggishness of the other, i. e. when one is sluggish, the other has to carry the heavier load.

עַצְלָן m. (preced.) *laggard.—Pl.* עַצְלָנִין. Succ. 27b משבח אני את הע׳ וכ׳ (for once) I praise the laggards, because they do not leave their homes on a festive day. Tosef. Pes. III (IV), 11 כת ע׳ (Var. עֲצֵלָן) the group of laggards (coming late for the Passover sacrifice).—*Fem.* עַצְלָנִית. Pes. 65a כת ע׳, v. supra.—*Pl.* עַצְלָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. s. 6.

עָצַם (b. h.) 1) *to press; to close* (the eyes). Yalk. Is. 304 זה העוֹצֵם עיניו כשעומדות וכ׳ he who closes his eyes when (he sees) Israelitish girls stand washing. Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VII יַעֲצוֹם, v. infra.—2) [*to be compressed, hard,*] *to be strong,* v. עָצוּם a. עֶצֶם.—3) (denom. of עֶצֶם) *to acquire, possess.* Gen. R. s. 64 שעָצַמְתָּ, v. עֶצֶם.

Hif. הֶעֱצִים *to close* (the eyes). Kidd. 32b דכול תֵּעָצֵם עיניו וכ׳ perhaps a man might think, he will close his eyes

Digitized by Google

and pretend not to see him (the old man); Yalk. Lev. 617; Sifra l. c. יעצום. Sabb. XXIII, 5 מַעֲצִים, v. עָצַץ.

Pi. עִיצֵּם *to close* (a dead body's eyes), v. עָצַץ.

Hithpa. הִתְעַצֵּם, *Nithpa.* נִתְעַצֵּם 1) *to be closed*, v. עָצַץ.— 2) *to be headstrong towards one another.* Snh. 31b שנים שנתעצמו בדין וכ׳ if both parties to a law-suit are stubborn, one saying, let us go to law here, and the other saying, let us go to the circuit court.—3) v. עִיצּוּם 3) *to fortify each other*, i. e. *to enter an agreement with the condition of forfeiture.* Tosef. B. Mets. I, 16 שנים שנתעצמו זה בזה ואמר וכ׳ if two made an agreement wherein one said, if I do not come &c.

עֶצֶם m. (b. h.; preced.) [*strength,*] 1) *bone.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 21 עמד ע׳ בגרונו if a bone sticks in one's throat; Sabb. 67a. Pes. VII, 11 השובר את הע׳ וכ׳ he who breaks a bone of the Passover sacrifice. Ib. 12 שאין בו משום שבירת הע׳ because the prohibition to break a bone does not apply to it; a. v. fr.—*Pl.* עֲצָמוֹת. Ib. 10. Ib. VIII, 8 והמלקט לו ע׳ he who has the bones (of a parent) collected, v. לָקַט; a. v. fr.—2) *substance, essence, self* (v. עִיצּוּם). Ab. I, 14 וכשאני לעצמי וכ׳ and if I am (I care) for myself only, what am I? Ib. II, 13 אל תהי רשע בפני עצמך be not a wicked man in thine own sight (despair not of thyself). Ber. 43a; Tosef. ib. IV, 8 כל אחד ואחד מברך לעצמו each says the blessing for himself. Zeb. VIII, 10 כשהוא בעצמו when it (the addition to, or the diminution from the prescribed action) stands by itself (is clearly visible); R. Hash. 28b; Erub. 100a. Sifré Deut. 19 לא מעצמי אני וכ׳ I did not say that of my own accord (as my idea), but at the command of God. Num. R. s. 20; Tanḥ. Bal. 13 בקש לילך לעצמו וכ׳ he wanted to go to himself (go home); a. v. fr.—*Pl.* constr. עַצְמֵי. Sifré Deut. 16 לשעבר ... עצמיכם וכ׳ in the past you were your own masters, now you are servants and subjects of the community; a. fr.—3) *substance, wealth*, esp. *live stock.* Yalk. Gen. 111 (ref. to וְעָבְדָהּ, Gen. XXVI, 14) כתיב אם אין אדם נעשה כעבד לעצמו וכ׳ it may be read 'and he shall serve it', unless a man become like a slave to his stock, he does not own it; Gen. R. s. 64 כמו עבד לעבדו (read לעצמו; cmp. Snh. 58b).—*Pl.* as ab. Gen. R. l. c. (ref. to עצמת ממני, Gen. XXVI, 16) כל אותן ע׳ שעצמת ממני הרית לך all these possessions (herds and flocks) which thou hast obtained, are they not from us?; Yalk. l. c. עֲצוּמוֹת.

עַצְמוֹנָה* m. (עֶצֶם) [*bony.*] name of *a thorny plant*, v. עֲכוֹנִית.

עָצַר (b. h.; cmp. אָצַר) [*to press,*] *to close up; to detain; to ward off; to gather, store away.* Succ. 38a עוֹצֶרֶת רוחות וכ׳ wards off evil winds and dews (v. infra). Num. R. s. 19 ועצרו ... חיאך יכול how could the angel of death strike a man that had stood up against the angel of death and warded him off? (ref. to Num. XVII, 13). Sifré Num. 151; Yalk. ib. 782 (ref. to עצרת, Num. XXIX, 35) עֲצָרוֹ תכתוב מלצאת the Scripture keeps him (the pilgrim) from leaving (Jerusalem, on the eighth day). Pesik. R. (ed. Fr.) addit. s. 4; Pesik. Bayom, p. 193b תקבה עוֹצֵר וכ׳ the Lord locks his Presence up with them, v. infra. Ab. Zar. 71a של תחתי לעוצר, v. עָלַל; a. fr.—Part. pass. עָצוּר; f. עֲצוּרָה; *pl.* עֲצוּרִים, עֲצוּרוֹת; עֲצוּרִין. Sifré l. c. מה זה ע׳ מלצאת אף זה ע׳ וכ׳ as on this (the eighth day) one is prohibited to leave, so is one on this (the first day). Sifré Deut. 135 (ref. to עצרת, Deut. XVI, 8) ילמד יתא אדם ע׳ כל וכ׳ from this you might infer that one must be confined the whole day in the schoolhouse (for religious exercises). Ib. מה שביעי ע׳ אף ששי ע׳ as the seventh day is under restrictions (as to week-day labor), so is the sixth day (i. e. the days intervening between the first and the seventh day); אי מה שביעי ע׳ מכל מלאכה וכ׳ you might infer from this that as the seventh day is under restriction as regards all sorts of labor (even work of necessity), so is the sixth; Ḥag. 18a השביעי ע׳ בכל מלאכה ... ימים ע׳ וכ׳ the seventh day is under a general restriction, but the six days are not; Yalk. Deut. 904; ib. 907. Ḥull. 67a שהן ע׳ ככלים ... בירות wells, pits and caves, the waters of which are restrained as in vessels; Yalk. Lev. 537 בכלים ... עצירים (corr. acc.); a. fr.

Nif. נֶעֱצַר *to be detained; to be gathered together.* Pesik. R. l. c. כל זמן שישראל נֶעֱצָרִין וכ׳ as long as Israel holds festive gatherings in synagogues and schoolhouses, the Lord locks up &c. (v. supra); Pesik. l. c.a מְעַצְּרִין (*Pi.*). Yalk. Num. 782 (ref. to עצרת, v. supra) למה נֶעֱצְרוּ עוד יום אחד why are they detained one more day? Taan. 7b הגשמים נעצרין the rains are withheld. Ib. 8a השמים נעצרין מלהוריד וכ׳ the heavens are locked up so as not to let down rain &c.; a. fr.

Pi. עִצֵּר 1) *to hold festive gatherings.* Pesik. l. c., v. supra.—2) *to detain, keep off.* Succ. 37b כדי לְעַצֵּר רוחות וכ׳ in order to keep off evil winds &c. (v. supra).

עֲצַר ch. 1) *to press, squeeze.* Targ. Jud. VI, 38. Targ. Gen. XL, 11 (O. ed. Vien. עֲצָרִית, *Pa.*); a. fr.—Y. Sabb. XVII, 16b top; Y. Bets. I, 60b bot., v. זֵירָא.—2) *to keep back, save.* Y. Taan. III, 66d top עצור וכ׳, v. גּוֹלְתָא.

עֲצַר m. = עָצוֹר. Targ. Am. IX, 13 ע׳ ענבין (not עֲצָר, עֶצֶר).

עַצְרָא m. (preced. wds.) *wine-press, vat.*—*Pl.* עַצְרֵי. B. Mets. 86b ביני ע׳ ... זגיתא a black hen ... that moves about among the vats. B. Kam. 27b קרנא דע׳ (not דעצרא) a corner near the wine-presses.

עִצְרָא m. (preced. wds.) *juice.* Gitt. 69b Ar., v. אִיצְרָא.

עַצְרִי pr. n. m. *'Atsri.* B. Bath. 174b (Ms. M. עצורי); Arakh. 23a משה בר ע׳.

עֲצֶרֶת f. (b. h.; עָצַר) *detention, gathering*, esp. *a festive gathering for the conclusion of a festive season, concluding feast*; ע׳ של חג the concluding feast of the Succoth festival (Num. XXIX, 35); ע׳ של פסח the concluding feast of the Passover festival i. e. *the Feast of Weeks, Pentecost.* Pesik. Bayom, p. 193a ראויה היתה ע׳ של חג ... כשם שע׳ של פסח וכ׳ by right the concluding feast of the Succoth Festival was to have been fifty days after (the first day of Succoth) as the concluding feast of Passover is &c.; Cant. R. to VII, 2; a. e.—In gen. ע׳ f., (sub. יום) m. *Feast of Weeks, Pentecost.* Pesik. l. c., p. 190b בסיון ע׳ in the month of Sivan is the Feast of Weeks. Ḥag. II, 4 ע׳ שחל לחיות וכ׳ if the Feast of Weeks occurs on a Friday. Ib. ע׳ אחר השבת ... שלא לקיים to oppose those who say that the Feast of Weeks must be observed on the day after the Sabbath (after seven complete weeks from

Digitized by Google

Passover, beginning with the first Sunday); Men. 65a. Ib.b; a. v. fr.

עֲצַרְתָּא I ch. same, *Feast of Weeks.* Targ. O. Num. XXVIII, 26 בעצרתכון (ed. Vien. בעצרתי; Y. בעצרתי; h. text בשבעתיכם). Targ. II Esth. III, 8 יומא דע׳.—Pes. 42b; Sabb. 110a, v. הַבְדָּלָה. Pes. 68b; a. fr.

עֲצַרְתָּא II f. (עֲצַר) *vat.* Targ. Esth. I, 10.

עֲצָתָא, v. עֵצָא.

עָצָתָא* m. (v. עָצַר) *oppressor.* Targ. Prov. XVI, 33, v. גְּנָתָא.

עָקָא f. (עוּק) *trouble, distress.* Targ. Is. XXX, 6. Targ. Prov. XXIII, 27. Targ. Y. II Num. XII, 12 הות עמנא בעקנא she was with us in (shared) our trouble; a. e.—Snh. 26a דא ע׳ that is the trouble (that thou callest them wicked).—*Pl.* עָקָן. Targ. O. Lev. X, 19 ... ע׳ וצרין (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).—Snh. 11a וע׳ סגיאן עתידן וכ׳ and great troubles are destined to come over the world; Tosef. Sot. XIII, 4 ע׳ סגיאין (corr. acc.; Var. רברבן ע׳); Cant. R. to VIII, 9; a. e.—V. עַקְתָא.—Y. B. Kam. X, 7c top בר נש דעקין (masc. form) a man of troubles (a very poor man). Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 עָקָוְיָא (ed. Bub. עקתא), v. פְּנֵי II.

עָקָא, v. עָקַד.

עָקַב (b. h.; denom. of עֲקֵב) 1) *to trace, follow.* Shebu. 47b עוקב אחר ניאתא, v. נָאַף. Macc. 10a (expl. עקבה, Hos. VI, 8) שחיו עוקבין לחרוג וכ׳ they followed up (their victims) to commit murder; Yalk. Hos. 523; Yalk. Josh. 30; Yalk. Num. 787.—2) *to go beyond, supersede*; (b. h. *to supplant*). Sot. 16a בשלשה מקומות חלכה עוקבת מקרא in three instances the practice goes beyond the Biblical text (Ar. Var. עוקמת, עוקצת). Ib. כי קא חשיב עוקבת ויוצרת וכ׳ he (R. Joh.) counts such cases only where the practice goes beyond and overthrows (the text), whereas in this case עוקבת ומוספת the practice goes beyond and adds to (the text).

עַקַב ch., *Pa.* עַקֵּב *to trace, espy.* Targ. Prov. XXIII, 30 מְעַקְּבִין ed. Lag. (ed. Wil. מְעַקְּבֵי; oth. ed. מעקבא, corr. acc.).

עֲקֵב (b. h.; עקב, cmp. עכב, *to be curved*) 1) *heel.* Y. Ber. I, 2c top; Sabb. 62b, v. גּוּדָל. Deut. R. s. 3 אני דורך בעקב ... גיחח I shall tread Edom's vat with the heel of my foot (v. Is. LXIII, 1 sq.). Yeb. XII, 1 סנדל שיש לו ע׳ a sandal which has a sole with a covering for the heel. Gen. R. s. 22 מחלא בעקיבוי swinging his heel (dandy-like); Yalk. Prov. 961 מחלה בעקיביו (*pl.*). Zeb. VI, 3 (63b) יורדין על חצי (Mish. ed. חוזרים לע׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); Succ. 48b חוזרין על חצי they turn around on their heels, i. e. go back the same way. Yalk. Jer. 272 דשו בע׳ trod with the heel, i. e. ignored it wilfully. Midr. Till. to Ps. IV, 7, שׁוּם II. Ib. to Ps. XCII, v. שׁוּם I; a. fr.—2) (cmp. עֲגַבָה) *haunch with thigh, posteriors.* Ned. 20a חמסתכל במקום הטנופת שהוא מכוון כנגד בעקבה של אשה, expl. ib. ע׳ (Ar. במקום החורמה) he who gazes at the posteriors which correspond (in shape and position) to the heel. Naz. 51a רקב חבא מן חצי decayed matter that seems to come from the posteriors, Rashi (Tosaf.: the heel).—3) *rear-guard.* Sot. VIII, 6 (44a) עקבו של עם (Y. a. Bab. ed. עקיבו) the rear of the people.—*Pl.* עֲקֵבִין, עֲקַבִּים. Snh. 108b הוא מביא לכם מבין עקבי רגליכם he will bring you (the flood) from under your heels. Tanḥ. Ekeb I מצות ... ומשליכין אותן תחת עקביהן minor laws which people disregard and throw under their heels. Naz. 22b תריני נזירה בעקבותיך I will be a Nazarite following thy heels (example); תריני בעקיבך I will follow thy example; a. e.—*foot-steps.* Sot. IX, 15 (49b) (in Chald. dict.) עִקְבוֹת בע׳ משיחא (borrowed fr. Ps. LXXXIX, 52) in the footsteps of (events paving the way to) the Messiah.—[Snh. l. c. ויעקב שמו, v. יַעֲקוֹב].

עֵקֶב m. (b. h.; preced.) *rear, consequence*; (conj.) *in consequence of*; (homilet.) *end, future world.* Deut. R. s. 3 (play on עקב, Deut. VII, 12) אבל שכרן בע׳ אני וכ׳ (not שכרי) but their full reward I shall give you in the end (after death); Yalk. ib. 847 שכר הקרן בע׳ וכ׳. Deut. R. l. c. אני מייסר אתכם עד חצי I shall try you to the end (of your lives); עד שתשמרו ... עד חצי until you shall observe my commandments to the end.

עֶקֶב ch., v. next w.

עִקְבָא, עִיקְבָא ch. = 1) = h. עָקֵב, *heel; curve.* Targ. Y. Gen. XLIX, 17; a. fr.—Cant. R. to V, 16 כד אתא מיחלי ע׳ מן ארעא when he (Abraham) began to lift his heel from the ground (from the time he attempted to walk).—*Pl.* עִקְבִין, עִקְבֵי, עִיקְבֵי. Targ. Y. I Gen. III, 15. Targ. Is. X, 32.—Ḥull. 52a ע׳ דגפי the curved ends of the wings (where they are attached to the body).—2) (v. preced.) *end, future.* Targ. Y. I Gen. l. c.; Targ. Y. II ib. עֵקֶב (constr.).

עֶקְבָא m. (preced.) = h. עֵקֶב, *consequence.* Targ. Prov. XXII, 4 (Ms. עִקְבָא).

עֵקֶר, עֶקְבָא m. 1) v. preced.—2) (preced. wds.) *last, late.*—*Pl.* עֲקַבְרִין, עֲקַר׳. Lev. R. s. 12 אילין דכללין לחנותא קדמאין ונפקין ע׳ Ar. (ed. ונפיק בתראי ... ה, incorr.) those who enter the wine shop the first and leave it the last.

עֶקְבָה f. (preced. wds.) *remnant*; עֶקְבַת יין, עֲקַר׳ *sediment*; v. עַבָּה.

עֲקַבְיָא pr. n. m. *ʿĂḳabia*, name of a Tannai. Ber. 19a. Eduy. V, 6; a. fr.

עָקַד (b. h.) [*to bend*; cmp. עָפַת,] 1) *to tie* hand to foot, contrad. to כפת (v. infra). Gen. R. s. 56 כל מה שהיה אברהם אביט עוקד ... חקב״ח כיפת וכ׳ as Abraham was tying his son here below, so the Lord bound &c. Lev. R. s. 2; a. fr.—Part. pass. עָקוּד. Sabb. V, 3 לא ע׳ ולא רגול, expl. ib. 54a ע׳ עקידת יד ורגל כיצחק וכ׳ *ʿaḳud* refers to tying foreleg to hindleg like the tying of Isaac &c., *ragul* refers to bending the forefoot upward and tying it to the foreleg; Y. ib. V, 7b bot. ע׳ בידו אחת; Tosef. ib. IV (V), 3 (v. Var. ed. Zuck.); a. e.—2) (denom. of עֲקֵדָה) *to sacrifice.* R. Hash. 16a כאילו עקדתם וכ׳ as if you offered yourselves, v. עֲקֵדָה. Lev. R. s. 30 (play on כפת, Lev. XXIII, 40) זה יצחק שהיה כפות ועקוד וכ׳ this typifies Isaac, who was tied and offered up on the altar; a. e.—Git. 57b אתתא עקדתא

Digitized by Google

מזבח אחד ואני עָקַדְתִּי וכ׳ thou (Abraham) hast *put up* one altar, but I have put up seven altars (offered seven martyred sons).

Nif. נֶעֱקַד *to be tied; to be put on the altar.* Gen. R. l. c. זה לַעֲקוֹר וזה לֵיעָקֵד the one (ready) to sacrifice, the other to be sacrificed. Pirké d'R. El. ch. XXXI; Yalk. Gen. 101 האב מַעֲקִיד בכל לב ובכל נ׳ וכ׳ the father offering with a whole heart, and the son offering himself with a whole heart. Ib. ... שהוא אדם ובן אדם וכ׳ וכ׳ רחם have pity on Isaac who is a human being, son of a human being, and is being offered before thee like a dumb beast; a. fr.

Hif. הֶעֱקִיד 1) *to tie* (foreleg to hindleg). Tam. IV, 1 (30[b]) לא היו כיפתין ... אלא מַעֲקִידין אותו (Mish. ed. מְעַקְּדִין *Pi.*) they did not bind the lamb (all feet together), but tied it, expl. ib. 31[b] ירד ורגל כעקידת וכ׳, v. supra.—2) *to put on the altar.* Pesik. Aḥăré, p. 170[b] והֶעֱקִידוֹ ע״ג חמזבח and laid him tied on the altar; a. e.

Pi. עִקֵּד same, v. supra.

עָקַד ch. 1) same, *to tie; to offer.* Targ. O. Gen. XXII, 9. Targ. Y. II Lev. XXII, 27. Targ. II Esth. V, 1; a. e.—*2) *to bend, bow.* Targ. Y. II Ex. IV, 31. Ib. XXXIV, 8 (ed. Vien. אַעֲבֵד). Targ. Y. Gen. XXIV, 48 ועקדית Ar. (ed. ויגחנית).

Ithpe. אִתְעֲקַד *to be tied; to be put on the altar.* Targ. Mic. VII, 20. Targ. Y. I Lev. l. c. (Y. II עקד גרמית). Targ. II Esth. l. c.; a. e.

עֲקֵדָתָא, עֲקֵדְתָּא, v. sub עֲקִידָה.

עָקָה f. (עוּק) *depression, pressure*; עקת נפש *mourning.* Yalk. Ger. 152, v. חֲלוּקָה.

עָקֹב, עָקוֹב m. (עָקַב) [*crooked, tricky,*] *akob*, a thing believed to prevent (or absorb) rain. Snh. 108[b] יש לנו ע׳ ... Ar. (ed. ועקב) we have something, its name is *'a.*; Yalk. Job 906 ועקב; v. עָקוֹשׁ. Cmp. אֲלִיתָא.

עֲקוּבָה m. ch. (v. עָקֵב) *haunch, posteriors.* Snh. 96[a] אשתני אפיה כע׳ דכלבא Ar. s. v. (Ar. s. v. אב: כעוקבא; ed. והוה כי דכלבא; Yalk. Kings 244 והוה כי כלב) his face changed so as to look like the posteriors of a dog.

עָקוֹד m. (b. h. עָקֹד; עָקַד) *ring-streaked.*—*Pl.* עֲקוּדִים. Tanḥ. Vayetsé 11, v. נָקוֹד; a. e.

עִקּוֹלָא, *pl.* עִקּוּלֵי, v. עִיקּוּלָא.

עָקוֹם m. (עָקַם) *curved, winding.* Succ. 32[a], v. מָגָל. Erub. 6[a] מבחי ע׳ a winding alley; Y. ib. I, 18[c] bot. ע׳ ומפולש winding but open on both sides. Y. Dem. II, beg. 22[b] ע׳ דוא the cumin of Cyprus is crooked; a. e.—*Fem.* עֲקוּמָה. Succ. 4[a], v. הוֹפֶן. Erub. I, 5; a. e.—Y. Taan. IV, beg. 67[b] (in Chald. dict.) חות אצבעתיה ע׳ had a crooked finger; Y. Meg. IV, 75[b] bot. עֲקִימָה.—*Pl.* עֲקוּמוֹת. Bab. ib. 24[b] (ידיו) ע׳ עקושות לא וכ׳ if his hands (fingers) are curved (inward) or bent (sideways), he must not pronounce the priestly benediction.

עִקּוּמָא, עִקּוּם, v. sub עִיקּ׳.

עֲקוּמָה, v. עָקוֹם.

עֲקוּצָא, עֲקוֹסָא, v. עוּקְצָא.

עֲקוֹר, v. עִיקּוֹר.

עָקוֹשׁ* I, (עֲקִישׁ), בֶּן ע׳ pr. n. m. *Ben 'Akosh*, (*'Akish*). Koh. R. to II, 9 (perhaps to be read שאול בן קיש).

עָקוֹשׁ II m. (עָקַשׁ) [*crooked, crafty,*] *'akosh*, a thing believed to prevent (or absorb) rain. Snh. 108[b] ואמרי לח ע׳ שמו Ar. (ed. עָקַשׁ; Ms. F. עִיקֵּשׁ, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) and some say, its name is *'a.*, v. עָקוֹב; Yalk. Job 906 עקש.

עֲקוּשָׁה f. (preced.) *crooked, bent.*—*Pl.* עֲקוּשׁוֹת. Meg. 24[b], v. עָקוֹם.

עָקַי (v. צוּק) *to press, narrow in, embarrass.* Gen. R. s. 49 מן דחוה חמי חודא עקתא דחוה עָקֵי ליה (not מאן) when he saw the dilemma in which he (Abraham) had placed him.

עָקִיב, v. עָקֵב.

עֲקִיבָא m. 1) *last, late*, v. עֲקֵבָא.—2) *consequence*, v. עֲקֵבָא.—3) v. next w.

עֲקִיבָא I m. ch. = עֲקֵבָא, *heel.* Targ. Y. Deut. XXV, 9 (some ed. עֲקָבָא').—*Pl.* עֲקִיבַיָּא. Cant. R. to VII, 2 מה יאיין עֲקִיבַיִךְ וכ׳ how beautiful are thy heels (steps) in shoes, daughter of my friend!

עֲקִיבָא II, עֲקִיבָה pr. n. m. *'Akiba*, a renowned Tannai who began to study at an advanced age, and who, after taking part in the insurrection of Bar Kokhba, died a martyr. Yeb. 16[a] אתה הוא ע׳ בן יוסף וכ׳ art thou that 'A. ben Joseph whose fame goes from one end of the world to the other? Ab. Zar. 5[a] כיון שחגיע לדורו של ר׳ ע׳ when he (Adam, in the revelations he received) came to the days of R. A., he rejoiced &c.; v. עָצַב. Ber. 61[b] (the story of his martyrdom). Sot. V, 1. Gen. R. s. 1; a. v. fr.—V. Fr. Darkhé Mish., p. 111 sq.

עֲקֵדָה, עֲקֵדָתָא, *f.* (עָקַד) *tying* the sacrifice before slaughtering. Tam. IV, 1 וכך היתה עֲקֵדָתוֹ and in this wise it was tied (and laid down); a. e.—Esp. עֲקֵדַת יצחק, or ע׳ *the attempted offering up of Isaac.* R. Hash. 16[a] ... תקעו ע׳ יצחק וכ׳ blow before me on a ram's horn, that I may remember to you the offering of Isaac ..., and I account it to you, as if you had offered yourselves before me. Y. Taan. II, 65[d] top ויי יראה את מכר לחם עקידתו של וכ׳ 'the Lord shall see' (Gen. XXII, 14), thou wilt remember to them the offering of Isaac, their ancestor, &c.; Pesik. Baḥod., p. 154[b] עקדת יצחק; Gen. R. s. 56 תתא נזכר לחם אותה העקדה; Yalk. ib. 101 העבודה הזאת (corr. acc.); a. fr.

עֲקֵדָה, עֲקֵדָתָא, עֲקֵדָה' ch. same. Targ. I Chr. XXI, 15. Targ. Cant. I, 13 עֲקֵדַת, constr. Targ. Mic. VII, 20; a. fr.

עֲקִילַס pr. n. m. *'Akilas, Aquila*, the alleged translator of the Bible into Greek, frequ. surnamed גֵּר, the proselyte, and identified with אוּנְקְלוֹס. Y. Meg. I, 71[c] top ע׳ תירגם תגר וכ׳ A. the proselyte interpreted the Torah before R. El. and &c., v. יְסִיפָה (Bab. ib. 3[a] תרגום של תורה

Digitized by Google

(אונקלוס תגר אמרו מפי וכ' תירגם ע'). Y. Kidd. I, 59ᵃ top חגר לפני ר"ע A. the proselyte interpreted (the verse Lev. XIX, 20) before R. ʿĀḳiba. Targ. Cant. I, 3, v. אֲתָאנַסְיָא; a. fr.

עֲקִים, v. עָקַם.

עָקֹם m., עֲקִימְתָּא, עֲקִימְתָּא f. (preced.) *crooked, perverse.* Targ. Prov. XVII, 20 (ed. Wil. עִקְּמִים, *Pa.* of עָקַם). Ib. XXII, 5 (not עֲקִימְתָּא).—Y. Meg. IV, 75ᵇ bot. עֲקִימְתָּא, v. עָקוֹם.—*Pl.* עֲקִימִין; f. עֲקִימָתָא. Targ. Prov. XI, 20.

עֲקִימָה I, v. preced.

עֲקִימָה II f. (עָקַם) 1) *curvature, crookedness.* Y. Kil. IV, 29ᵇ top (in Chald. dict.) ע"י ע' תרתיי וכ' owing to the curvature (of the garden bed) two rows of vines disappear (become indiscernible).—2) עֲקִימַת פֶּה or ע' שפתים curving the mouth (the lips), *speaking sulkily, mumbling*, in gen. *talk*, opp. to מעשה action. Meïl. 17ᵇ מֵע' שפתיך וכ' from the argument thou didst utter in an undertone one can tell that thou art a scholar. Keth. 45ᵇ ע' שפתיו גרמה לו (not גרמו) his talk (casting suspicion on his wife) brought it (the punishment) upon him. Snh. 65ᵃ ע' שפתיו הוי מעשה talk (e. g. blasphemy, false testimony) is considered an action (can be punished). Ib.ᵇ; B. Mets. 90ᵇ (in reference to guiding an animal by means of a human voice).

עֲקִימוּתָא f. ch. (v. preced.) *crookedness, perverseness, insincerity.* Targ. Prov. VI, 12 (h. text עִקְּשׁוּת). Targ. Hos. VII, 16 Regia (Bxt. עֲקִמּוּת), v. עִקְּמוּתָא.

עֲקִימְתָּא, v. עָקֹם.

עֲקִיסָה, v. עֲקִיצָה.

עֲקִיפִין, עֲקִיפִים m. pl. (עָקַף)*1) *circuit.* Sifré Deut. 26 ירדו מחזירים אותו בע' they shall lead him around in a circuit (expose him to public disgrace; Deut. R. s. 2; Yalk. ib. 810 בקיפּוֹן).—2) *circumvention, lawyer's trick.* B. Kam. 113ᵃ באין עליו בע' we bewilder him by subtle arguments; אין באין עליו בע' וכ' you must not do it, because you must sanctify the name of the Lord (by your integrity in dealing with a gentile).

עֲקִיצָה f. (עָקַץ) 1) *sting.* Ab. II, 10 עֲקִיצָתָן עֲקִיצַת (Ar. עֲקִיסָתָן עֲקִיסַת) עקרב their sting (the scholars' ban) is a scorpion's sting; Num. R. s. 3, beg.—2) *cutting fruit by the stalk.* Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ top שכר ע' remuneration for cutting, contrad. to לקיטה.

עָקִיק* m. *ʿaḳiḳ*, name of *a jewel* in the high priest's breast-plate. Targ. Cant. V, 14 (Targ. Ex. XXVIII, 17 ירקן, ירקתא).

עָקִירָא m. (part. pass. of עָקַר) *castrate.* Sabb. 152ᵃ, v. אִיקָּא.

עֲקִירָה f. (עָקַר) 1) *tearing loose, plucking.* Snh. 68ᵃ למדני עֲקִירָתָן teach me, how to tear them out.—*Pl.* עֲקִירוֹת. Sifré Deut. 171, v. עִיקּוּר.—2) *removal from place, lifting up.* Sabb. 2ᵇ כל עֲקִירַת וכ', v. הוֹצָאָה. Ib. 3ᵃ עקירת גופו כעקירת חפץ וכ' is moving one's body (starting to walk) like lifting an object from its place?; a. fr.—3) *uprooting, undoing.* Y. Hor. I, 46ᵃ עקירת הגוף a decision which abrogates a Biblical law entirely; Y. Yeb. X, 10ᵈ bot.—4) *making childless, extinction.* Pesik. R. s. 47 (ref. to Deut. IX, 20 לחשמידו) עקירת בנים ובנות extinction of sons and daughters (v. עִקֵּר).

עָקֵשׁ, v. עָקֹשׁ I.

עָקַל (b. h.; cmp. עגל a. צקב) *to be curved, round, twisted.* *Pi.* עִקֵּל *to curve.* Part. pass. מְעוּקָּל. Sifré Deut. 308; Yalk. ib. 942 מקל מע' a crooked staff.

עֲקַל ch., *Pa.* עַקֵּל same, *to curve*, v. עָקַם.

עֲקָל (or עֲקָלָא) m. (preced.) 1) *a bale of loose texture containing the olive pulp to be pressed.* Maasr. I, 7; Tosef. ib. I, 7 (Var. עוקל). Toh. X, 8; Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ מע' חזא מיצא בית חבד וכ' מחזל, v. infra. Sabb. 144ᵇ Ar. (ed. מעיקול) the watery fluid which oozes out of the bale made up for the press; (Tosef. Toh. X, 3 מעיקה; R. S. to Toh. IX, 1 מן שוקת, corr. acc.). Tosef. l. c. כינסו ונשאו של נצרים, v. infra. Ib. (proverbial expression) חלב יודע אם לע' אם לעקלקלות the heart knows whether it is done for *ʿekel* (a legitimate purpose) or out of *ʿăḳalḳaloth* (perverseness); Y. Shebi. IV, 35ᵃ; Lam. R. to I, 5; a. e.—*Pl.* עֲקָלִין, עֲקָלִים (or עֲקָלִין). Y. Shebi. l. c. (in Chald. dict.) לע' אנא בעי I need the twigs for &c., v. supra. Ab. Zar. 75ᵃ; Tosef. ib. VIII (IX), 3 ע' של נצרין וכ' bales made of wicker or hemp &c.; Tosef. Toh. XI, 16 ע' של נוצריין. Ex. R. s. 15 ע' של זיתים olive pulp.—2) (from its shape) *a mass of iron* used for *ballast.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 1. Makhsh. V, 7 המים העולים ... ובע' וכ' (ed. Dehr. ובעיקל) water that comes up (and settles) in the hull, on the ballast or on the rudders; [Maim.: in the cavity in the hull made for the reception of drippings from the deck; cmp. עוּקָה].

עֲקָלָא, עֲקָלָה m. ch. (preced.; cmp. Lat. torques) *band, clasp.*—*Pl.* עֲקָלַיָּא, עֲקָלֵי. Targ. Y. II Num. XXXI, 50 (h. text צְנִיף).

עֲקַלְגָּסִים, v. חַלְגָּס.

עֲקַלָּן, v. עִיקֵּל.

עֲקַלְקְלוּת f. pl. (b. h.; עָקַל) *tortuous ways, perverseness.* Snh. 26ᵃ; Y. Shebi. IV, 35ᵃ, a. e., v. עָקַל.

עֲקַלְתּוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *tortuousness*; דרך ע' *in a round about way, indirectly.* Y. Dem. IV, 24ᵃ top מדע שישאלני דרך ע' may one ask him indirectly (so as to give him an opportunity to confess his omission without compromising himself)?

Digitized by Google

עָקַם (cmp. עקב) 1) *to curve, wind.* Y. Erub. II, 20ᵃ bot. כל מה שהפרה פושטת ... הגמל עוקם וכ' whereas the cow stretches her neck out straight, the camel turns his neck. Lev. R. s. 10, v. infra. Lam. R. to II, 8 עוקם את חוטמו turns up his nose (at the bad odor).—Meil. 17ᵇ ע' פיו ר' אלישר וכ' R. El. ... curved his mouth (pouted speaking in an undertone, v. עֲקִימָה).—2) *to circumvent, supersede,* v. עָקַב.

Pi. עִיקֵּם *to curve, wind; to make a circuit.* Y. Yoma VI, 44ᵇ bot. וחזרה מְעַקְּמוֹ וכ' ... שלשים the priest's belt was thirty-two cubits long, and he wound it this way and that; Lev. R. s. 10 וצוקמו לפניו ולאחוריו (read: וְעִיקְּמוֹ); Cant. R. to IV, 4 (not מצמקו). Gen. R. s. 50 (ref. to סורו, Gen. XIX, 2) אפי' אירני כדאי עַקְּמוּ עלי את חדרך though I be not worthy (of your visit), go out of your way on my account; ib. עקמו עלי את חדרך כדי שלא תהיו נראים וכ' take a circuitous route in coming to me, that you may not be seen going to me. Ib. s. 32 ע' חקב"ה שחים וכ' the Lord (Bible text) uses a circumlocution of two or three words (writes two or three words where one would have been sufficient) in order to avoid the word 'unclean'; Pes. 3ᵃ; Lev. R. s. 26, beg.; a. e.—*Part. pass.* מְעוּקָּם; f. מְעוּקֶּמֶת *tortuous; tricky.* Y. Erub. V, 22ᵈ top חזרה הנחל מע' אף if the wady meandered. Tanḥ. Vaëra 4 מה הנחש חולך מע' אף המלכות מְעַקֶּמֶת דרכיה as the serpent moves in tortuous lines, so the government winds its ways; כשם שהנחש מע' אף פרעה מע' as the serpent is cunning, so is Pharaoh cunning; Ex. R. s. 9; a. e.

Hithpa. הִתְעַקֵּם *to wind one's self, be artful.* Ib. כשיבוא להתעקם וכ' if he (Pharaoh) tries his tricks, go and say to Aaron &c.; Tanḥ. l. c.

עֵקֶם, ch. same. Y. Taan. IV, 68ᵃ; Koh. R. to VII, 7 תורינא עֲקִים וכ' v. אִסְטָרָא.—Part. pass. עָקִים, q. v., fr. which עֲקִימוּת. Targ. Ps. XXXVIII, 7 (h. text נעויתי).

Pa. עַקֵּם *to curve, wind.* Targ. Is. LIX, 8 (ed. Wil. עָקַר *Pe.*; h. text עקשו). Targ. Prov. X, 9 דְּמַעֲקֵם Regia (ed. דְּמַעֲקֵן, v. infra; Bxt. דְּמַעֲקֵל). Targ. Mic. III, 9; a. e.—Part. pass. מְעַקֵּם; f. מְעַקְּמָא; *pl.* מְעַקְּמָן Targ. Prov. II, 15. Ib. X, 9 (ed. Ven. דמעק מן, corr. acc.), v. supra.

עֲקִימוּת f. (preced. wds.) 1) *curve.* Erub. 14ᵃ עֲקִימוּתָהּ דתין למבוי if the curved portion (of the beam placed over the entrance) is outside the alley. Ib. כל שאילו תינטל עקימותיה וכ' Ms. M. if, after the curved portion is taken off, there remains a gap of less than &c. Y. ib. I, 19ᵃ bot. ע' מן הצד ודוא שתהא provided the curve is sideways; שודיא מעכבת יכ' a curve which obstructs the alley. Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ bot. דרך ע' היתה it was a tortuous road (on which he met her); Y. Ber. IX, 13ᶜ top עקמומיתה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* עֲקִימוּיוֹת. Y. Erub. I, 18ᶜ bot. אלו דרך ע' יכ' ... those living on this side of the alley make use of the curves (on this side of the wall), and those living on the other side make use of the curves (on the other side) &c.—2) *ambush, hiding place* (by the wayside).—*Pl.* as ab. Sifré Deut. 20 אין לך דרך שאין בה ע' there is no highway without ambushes; Yalk. ib. 804 (*sing.*). 3) *crookedness of the heart, insidiousness.* Midr. Till. to Ps. VII, 9 כתומי ולא כעקימיותי according to my simplicity, but not according to my insidiousness (sin).—4) (v. next w.) *hump*; trnsf. *haughtiness.* Ber. 59ᵃ לא נבראו לפסוק עקמומיות (Ms. F. לעקם) רעמים אלא לפשוט ע' שבלב (Ms. F. לפסוק עקמומיות, *pl.*; v. Rabb. R. S. a. l. note 400) the thunders were created to level (to cut off) the protuberance (protuberances) of the heart (to break man's pride).

עֲקִימוּתָא ch. same, *hump, protuberance*; trnsf. *haughtiness.* Targ. Lam. II, 19 שדיאי ... עקמומית ליביך throw out like water the protuberance of thy heart (humble thyself); Targ. Y. Ex. XL, 7.—Snh. 91ᵃ (speaking to a hunchback, v. בעיבנא ... ופשיטנא לַעֲקִימוּתָךְ מינך (גְּבִיָּא Ms. K. (Ms. M. לְעַקְמִימוּתָךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לְעִקְמוּתָךְ) I shall kick thee and level thy hump from off thee (drive out thy conceit).

עִקְמוֹן m. (preced. wds.) *craft, trap.* Koh. R. to IX, 14, v. פַּפְנוֹן.

עַקְמִימוּתָא, v. עֲקִימוּתָא.

עִקְמוּתָא f. (preced. wds.) 1) *crookedness, insincerity.* Targ. Hos. VII, 16 Bxt., v. עֲקִימוּתָא.—2) *protuberance,* v. עֲקִימוּתָא.

עַקְמָן, v. עוּקְמָן.

עַקְמָנוּת f. (preced.) *indirectness, reserve,* opp. תמימות frankness. Lev. R. s. 11 בא בע' spoke with reserve; Midr. Till. to Ps. XVIII, 27; Yalk. Sam. 161.

עַקְמָנוּתָא, v. עוּקְמָנוּתָא.

עַקְנָא *our trouble,* v. עָקָא.

עַקְס, v. עָקַץ.

עָקַף (cmp. עָקַב) [*to bend, go around,*] 1) *to circumvent; to seek occasion against.* Y. Gitt. V, 46ᶜ bot. ... ומלוה ויוקף ומטלה ממנו he will lend him money and seek an opportunity to take it (the coveted field) from him; (Tosef. Keth. XII, 2 ויקיפין, v. Gitt. 49ᵇ).—2) *to go beyond, supersede.* Y. Kidd. I, 59ᵈ top בשלשה מקומות הולכה עוקפת (not תחורה) למיקרא וכ' on three occasions the practice supersedes the Biblical text, and on one the legitimate interpretation (ignoring the rules of interpretation); Sot. 16ᵃ, v. עָקַב.

עַקַּף ch. same.

Ithpe. אִתְעַקַּף *to seek occasion against.* Targ. Y. Gen. XLIII, 18 לְמֶהֱוֵי לְמִתְעַקְּפָא (*infin.*; O. לאסתקפא, v. סְקַף I).

עָקַץ (cmp. עקב, a. Arab. ʿaḳaṣ) [*to bend, twist*; denom. עוּקְצָא *tail, point, peduncle* &c.,] 1) *to cut fruit by the stalks.* Peah VII, 3 ע' את כל תאשכול Ms. M. if he cut an entire cluster. Snh. 41ᵃ ע' תאנה he cut figs. B. Kam. 70ᵇ עֲקוֹץ לך תאינה מתאיניתי וכ' cut figs (to the value of the stolen object) in my fig plantation, and take possession for me of the stolen object which thou holdest; a. e.—2) *to sting, prick.* Y. Ber. VIII, 12ᵇ שעקצו חברבר ודחה that a lizard stung him, and he recovered. Cant. R. to I, 12 אפי' מורטענא

Digitized by Google

לא ע' בם not even a flea stung them; ib. to V, 3 עָקְצוּהוּ. Ib. to II, 15 ויוֹקְצִין אותם and they pricked them (with a pin); a. fr.—Esth. R. to I, 12 (proverbial expression) רמזתו ולא נרמז עָקְצַתּוּ ולא נעקץ she gave him a hint, and he did not heed it, she pricked him, and he did not feel the sting.

Nif. נֶעֱקַץ *to be stung, feel the sting*, v. supra.

עָקַץ ch. same, *to sting*. Targ. Y. Deut. VIII, 15.—Bekh. 31[b] מאן דעָקַץ תְּצַקְצֵיה וכ' (Rashi: מאן דעָקַץ לִיצַקְצֵיה וכ'; Ar. מאן דעָקַס עָקַסְתֵּיה) let a scorpion sting him who stings (stung), i. e. he who ignored me deserves to be excommunicated.

עָקַר (b. h.; cmp. צקב) [*to be curved, bent*; denom. עִיקָּר *root*,] 1) *to uproot, tear loose, detach, remove; to eradicate, undo, abolish, abrogate*. Hor. 14[a] עוקר חרים; Snh. 24[a] עוקר חרי חרים, v. הַר. Ab. III, 17 רוח באה ועוקרתו וכ' a wind comes and uproots it and turns it &c. Pesik. Ekha, p. 123[a] כל מקום שנאמר ארון עוקר דורין ומכניס וכ' wherever *Adon* (Master) is mentioned in the Bible, it means (the landlord) that displaces tenants and imports tenants; ib. עוקר כנענים וכ' who drives out the Canaanites and brings in the Israelites. Y. Yeb. I, 2[d]; ib. XIII, beg. 13[b] ... לָעֲקוֹר ממאנת זיקת המת she may (on arriving at majority) refuse the *Yabam*, which has the effect of annulling her relation to her deceased husband. Ib. כל עמה מודיי שהיא עוֹקֶרֶת all agree that by doing so she annuls her marriage to her deceased husband. Pes. 101[b] עָקְרוּ רגליהן לצאת when they detached their feet, in order to go. Sabb. 5[a] ע' ממקומו וכ' (sub. רגליו) he moved from his place and received it. Y. Bets. V, 63[a] bot., v. קִיפּוּץ. Meg. 5[b] בקש לעקור תשעה וכ' wanted to abolish the fast of the Ninth of Ab. Pes. 115[b] אין עוֹקְרִין את השלחן we do not remove the table (v. comment.); a. v. fr.—*Part. pass.* עָקוּר; f. עֲקוּרָה; *pl.* עֲקוּרִים, עֲקוּרוֹת; עֲקוּרִין *a) uprooted, torn out*. Peah VI, 9 תבואה ע' loose (cut) grain, שאינה ע' still in the ground.—*b)* = עָקָר [*rootless,*] *barren, impotent*. Yeb. 64[a] ויצחק אבינו ע' היה Isaac was impotent; שניהם ע' היו both of them (Isaac and Rebecca) were impotent. Ib. מפני מה היו אבותינו ע' wherefore were our ancestors childless (until they prayed)?; a. fr.—Bekh. 44[b] (ref. to Deut. VII, 14 ועקרה) שלא תהא תפלתך עקורה וכ' that thy prayer shall not be fruitless before the Lord; Yalk. Deut. 884 שלא ... ע' מלפני המקום that thy prayer shall not be removed from before the Lord; שלא יהא בריתך עקור מן התלמידים (not עקורה) that thy house shall not be deprived of scholars.—2) *to mutilate, hamstring; to make barren*, v. infra.

Nif. נֶעֱקַר *to be uprooted; to be removed, eradicated, destroyed*. Y. Kil. III, 28[c] bot. נֶעֱקְרוּ הראשונים if the first seeds have been taken out. Ber. IX, 1 ... מקום הרואה שנֶעֱקְרָה וכ' he who sees ... a place from which an idol has been removed (by destruction). Ib. 12[b] לא שתֶּעֱקַר ממקומה וכ' ... not that the memory of the going out from Egypt will be removed from its place (entirely extinct) &c., v. עִיקָּר. Ib.[b] לא שיֶּעֱקַר יעקב וכ' not that the name of Jacob will entirely fall into disuse; a. fr.

Hif. הֶעֱקִיר *to make barren* (עָקָר). Cant. R. to II, 14 מפני מה הֶעֱקַרְתִּי אתכן why did I decree that you be childless? Because I desired to hear your prayer; Gen. R. s. 45 עֲקַרְתִּי *Pi.* (or עֵקַרְתִּי Kal).

Pi. עִיקֵּר 1) *to uproot; to tear loose* &c. Ib. s. 42 כְּשֶׁעִקֵּר בגפנים tried to uproot the vines (destroy the entire nation); Lev. R. s. 11. Ib. המן ... לְעַקֵּר וכ' Haman ... undertook to destroy the vines; Gen. R. l. c. ביקש לְעָקוֹר הגפן כלה. Ḥull. V, 3 המעקר he who tears loose the organs to be cut at slaughtering (v. סִירָן); a. fr.—2) *to unfit, mutilate, hamstring; to make barren*. Treat. S'maḥ. ch. VIII שורפין ומְעַקְּרִין לפני מלכים you may burn (clothes &c.) and hamstring horses at a king's death; Ab. Zar. 11[a] עוֹקְרִין; Tosef. Sabb. VII (VIII), 19 עוקרין; v. עִיקּוּר. Gen. R. s. 45, v. supra; a. e.

Nithpa. נִתְעַקֵּר *to be made barren*. Ib. לכה נִתְעַקְּרוּ האמהות וכ' why were the Mothers allowed to be childless? Because the Lord desired to hear their prayers; Cant. R. l. c.; a. e.

עֵקֶר I ch. same, *to uproot* &c. Targ. II Kings III, 25. Targ. Jer. I, 10. Targ. Lam. III, 5; a. fr.

Pa. עֲקַר *to uproot, destroy; to mutilate, hamstring*. Targ. II Sam. XVII, 13; a. e.—Ib. VIII, 4 (ed. Wil. עֲקַר *Pe.*). Targ. Josh. XI, 6; a. e.—Pes. 115[b] קא מְעַקְּרֵי תכא וכ' they want to remove the tray before us. Ib. 113[a] לא תְּעַקֵּר כאן, v. כָּאן; a. e.

Ithpa. אִתְעֲקַר, *Ithpe.* אִיתְעֲקַר 1) *to be uprooted, detached, removed*. Targ. Prov. II, 22. Ib. XXIV, 31. Targ. Ps. LXXVI, 7; a. fr.—Sabb. 63[b], v. וְלַד. Pes. 101[a] ואיתְעֲקָרָא ליה שרגא his lamp was upset. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. ואיתְעֲקָרוּן and they were ruined (their trade became extinct), opp. קמון they remained in the trade. Sabb. 147[b] איע' תלמודיה his learning was uprooted; i. e. he forgot what he had learned; a e.—2) *to become impotent*. Yeb. 64[b] איע' מפרקדי דרב וכ' became impotent through sitting at the lectures of R. H. (by suppressing his needs). Keth. 62[b] אִיתְעֲקָרָא דבריתהו his wife had lost the faculty of conceiving; a. e.

עֲקַר, v. עִיקָּר.

עָקָר m., **עֲקָרָה** f. (b. h.; preced. wds.) [*rootless,*] *sterile, impotent, barren*. Bekh. 44[b] נמצא ע' he becomes impotent. Ib. (ref. to Deut. VII, 14) [read:] לא יהיה בך ע' שלא יהיה ביחד כ' מן התלמידים 'there shall be no barren one among thee', means that thy house shall never be barren of scholars (v. Yalk. Deut. 848); Deut. R. s. 3 עקד ועקרה מן התשובה impotent to give a proper answer (to heretics). Ib. לא תהא תפלתך ע', v. עָקַר. Gen. R. s. 53 לא היית אומר אברם פרדה ע' וכ' didst thou not say, Abram is a barren mule &c.?; B. Bath. 91[a] (in Chald. dict.) כדנא עקרה, v. אֲדָנָא; a. fr.—Num. R. s. 14 (play on עִקָּרִית, Num. VII, 55) קערת אלא עֲקָרֶת כנגד יעקב וכ' read not *ḳa'drath* (dish), but *'dkereth* (uprooted), corresponding to Jacob who wrested the birthright from Reuben and gave it to Joseph.—*Pl.* עֲקָרִים; f. עֲקָרוֹת. Gen. R. s. 39 כל חצי וכ' ... אברהם Abraham prayed for the childless women, and they were visited. Ib. s. 53 הרבה ע' נפקדו עמה many childless ones were visited at the same time with her (Sarah); a. fr.

עֵיקָר II m., **עֵיקָרָא**, **עֵיקָרְתָּא** f. same. Targ. O. Deut. VII, 14. Targ. Ps. CXIII, 9; a. fr.—Sabb. 152[a] עקר Ag. Hatt. (ed. עיקרא), v. אִיקָּא. Gen. R. s. 47, beg. וצוחתן ראו ע', v. יָרֵי I. Yeb 65[b] סמא דע' a drug which

Digitized by Google

causes barrenness; a. fr.—*Pl.* עֲקָרִין; f. עֲקָרָן. Targ. Y. Deut. l. c. (ed. Vien. נשין עקרין, corr. acc.).

עַקְרָא, v. sub עִקַּר.

עַקְרָב c. (b. h.; prob. fr. עקב, with anorg. ר; cmp. עֲקוֹב) 1) *scorpion.* Ab. V, 5 ולא חזיק נחש וע' וכ' nor did ever a serpent or a scorpion harm anybody in Jerusalem. Ib. II, 10, v. עֲקִיצָה. Sabb. 121b שבחדייב ע' the scorpion of Adiabene; Y. ib. XIV, beg. 14b. Num. R. s. 10 חיין משול בע' (some ed. כע') wine is compared to a scorpion; מה ע' מכה בעוקצו ... סיפו as the scorpion wounds with its tail, so wine wounds at the end. Sifra K'dosh., Par. 1, ch. II עקצתו ע' if a scorpion stung him; a. fr.—*Pl.* עֲקַרְבִּין, עֲקַרְבִּים. Sabb. l. c. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 24) מים אין בו אבל נחשים וע' וכ' water was not, but serpents and scorpion were therein; a. fr.—2) *the constellation Scorpio.* Pesik. R. s. 20. Num. R. l. c. כל שמה ... אין ע' וכ' as long as Kimah (v. כִּימָה) is visible, Scorpio is invisible; a. fr.—3) *bit of a bridle.* Kel. XI, 5.—4) עֲקַרְב בירת תבר *the iron-shod part of the pressbeam.* Ib. XII, 3.

עַקְרָבָא ch. same, *scorpion.* Keth. 50a דטרקא ליה ע' whom a scorpion stung. Ned. 41a חזייה להדא ע' וכ' (not להדא קרוקיתא דע'), v. אַקְרוֹקְתָא. Ḥag. 5a, v. זִיבּוֹרָא; a. fr.—*Pl.* עֲקַרְבֵּי, עֲקַרְבִּין. Targ. Deut. VIII, 15; a. e.—Snh. 67b שדא ... ואוו ע' he poured out a little (of the water), and scorpions appeared.

עַקְרָבָת, עַקְרָבָא, v. עֲקַרְבַּת.

עַקְרַבִּין pr. n. pl., מסקנא דע' *the ascent of ʿAḳrabbin.* Targ. O. Num. XXXIV, 4 (ed. Vien. עֲקַרְבִּים; Y. עֲקַרְבַּנִּית); Targ. Josh. XV, 3; Targ. Jud. I, 36 עקרבים (h. text מַעֲלֵה עקרבים).

עַקְרַבְנִין, עַקְרַבְלִין, v. עֲקַרְבָּן.

עַקְרַבַּת pr. n. pl. *ʿAḳrabbath*, a place at a day's distance north of Jerusalem. Maas. Sh. V, 2 Ms. M. (ed. עֲקַרְבָּה; v. Rabb. D. S. a. l. note); Bets. 5a עקרבת Ms. M. (ed. עקרבא, עקרבה).

עַקָּרָה, v. עָקָר.

עַקָּרָתָא, v. עִקָּר.

עֲקָרֶת, v. עָקָר.

עַקַּשׁ I, v. עָקוֹשׁ II.

עַקַּשׁ II pr. n. m. *ʿIḳḳesh.* Bekh. 38a חזקיה אבי ע'.

עַקְשָׁן m. (v. עֲקַשְׁתָּה) *crooked-legged*, v. קִרְשָׁן.

עָקָה, עַקְתָא, עַקָּתָא I f. (עוּק) *anguish, trouble, distress.* Targ. Ex. XVIII, 8 (ed. Berl. עָנָּה). Targ. O. Gen. XLII, 21 עֲקַת constr. (ed. Berl. עֲקַת); a. fr.—Gen. R. s. 81 (prov.) בשעת ע' נדרא וכ' in the hour of trouble—a vow, in time of release—forgetting; Tanḥ. Vayishl. 8; Yalk. Gen. 135 בשעת עקת נדר (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* עָקָן (v. עָקָא), עֲקָתָא. Targ. Ps. XXV, 22.—Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 ed. Bub., v. פְּנִי II.

עַקְתָא II m. (עקת, v. עִיקְתָא II), *pl.* עֲקָתִין *narrows*; trnsf. *distress.* Targ. Ps. XXV, 17.

עָר m. (b. h.; עור or עָרַר) [*stirring up,*] *hater.* Gen. R. s. 37; Y. Ber. IV, 7b bot. שנער שונא ועור שנאו וכ' Babylonia is called Shinar, because she reared an enemy and hater of the Lord (Nebuchadnezzar); Yalk. Gen. 62 (not וצר); Lam. R. introd. (R. Josh. 2).—[Midr. Till. to Ps. CII, 18 שהיה עד, ed. Bub., v. עֲדָיָה.]

עָרָא, עָרָה ch. same. Lev. R. s. 26 [read:] חידא ליגבי שנאך חידא ליגבי עָרָךְ (v. חֲדָיָא) why dost thou call on thy enemy, why on thy adversary?; Midr. Sam. ch. XXIV חידא ליה גבי ערך חידא ליה גבי חברך (corr. acc.).

עֵר I *awake*, v. עוּר I.

עֵר II (b. h.) pr. n. m. *Er*, son of Judah and Tamar. Gen. R. s. 85 ער שהוצר מן העולם his name was Er, because he was removed out of the world (died young); Yalk. ib. 145. Yeb. 34b; a. e.

עַר m. (cmp. עָרַר) *ʿar*, name of a bird of prey, perh. *Lammergeyer.* Targ. O. Lev. XI, 13 (ed. Amst. עד; Targ. Y. עתא; h. text פרס); Targ. O. Deut. XIV, 12 (ed. Berl. עָר; Y. II עֲרָיָא; ed. Amst. עֲדָה).

עָרָא I, v. עָרָה ch.

עָרָא II m. 1) *bay-tree.* Gitt. 69b טרפא דע' Ar. (ed. אטרפא דצרא; Rashi דארצא, expl. עץ ארא (עלה של עץ ארא) bay-leaves (v. Löw, Pfl., p. 299).—2) a species of *cedar, pine.*—*Pl.* עֲרֵי. B. Bath. 81a; R. Hash. 23a ארזים ע' (ערונים) *ḏronim* (v. אֹרֶן) is (in Ch.) *ʿarê* (Rashi: laurel tree); (Yalk. Is. 314 ארמונים ערובי).

עֲרָאָה, v. preced.

עַרְאִי, עַרְעִי m. (= עַרְעִי, v. עֶרַע a. אֲרַע) 1) *evil, misfortune.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V (ref. to קרי, Lev. XXVI, 23, sq.) ערוי בעולם אף אני ... ע' וכ' אתם עשיתם ... you made my laws of justice a misfortune in the world, so I shall make you a misfortune in the world; ib. ch. VIII; Yalk. Lev. 675 עראי.—2) *accident, chance, improvisation,* opp. קבע. Succ. 2a מדירת קבע ושב בדירת ע' צא leave the permanent, and live in a temporary dwelling. Ib. II, 9 כל ... סוכתו קבע ודירתו ע' Ms. M. (ed. וביתו) during the seven days (of the Feast of Booths) man must make his booth the permanent and his dwelling the incidental residence. Ib. 26a אכילת ע' an incidental meal, luncheon, opp. to אכילת קבע a regular meal. Maasr. I, 5 אוכל מהם ע' וכ' (sub אכילת) he may make of them an irregular meal until &c.; Tosef. ib. I, 11, a. e. עֲרַעִי ed. Wil., oth. עראי. Succ. l. c. שינת ע' irregular sleep, a nap; a. fr.

עָרַב I (b. h.; cmp. אָרַב) [*to insert, press into, interweave,*] 1) *to mix, confuse.* Yalk. Deut. 808 עָרְבוּ את התירוש (or עִרְבוּ *Pi.*; not טרכו), v. עִרְסָה.—2) [*to substitute, put in place of,*] *to vouch for.* Cant. R. to I, 4 אבותינו עורבים אותנו let our ancestors be our surety (for our observance of the Law); Yalk. Cant. 982. Deut. R. s. 3 מבקשים אתם שנערוב אתכם וכ' do you want us to guarantee to you that, if you separate your tithes properly, the mice will not attack

Digitized by Google

your grain any more? Ib. ע' אותן והלכו he did guarantee to them, and the mice went &c. Tanh. Vayigg. 5 מפני מה לא עָרַבְתָּ את וכ' why didst thou not pledge thyself for thy brother &c?; a. fr.

Pi. עִירֵב 1) *to mix.* Gitt. 52b שמואל אמר מְעָרֵב Samuel explains (תמסך ib. V, 4, v. נָסַךְ), he who mixes forbidden wine with his neighbor's permitted wine. Koh. R. to IX, 13, a. e. המערב מים ביין וכ' who puts water into wine &c., v. גְּלַבְקָא. M. Kat. 8b אין מְעָרְבִין שמחה בשמחה you must not mix one rejoicing with another (e. g. celebrate a wedding during the Festive Week); Gen. R. s. 70. Y. Ber. II, 4d top; Y. Meg. I, 71c את האותיות ע' if one made the letters of a word of uneven sizes (so that they are not in a line). Gen. R. s. 15 שלא לְעָרֵב את האותיות he said המוציא in order not to confound the letters (by saying העולם מוציא); Y. Ber. VI, 10a bot. ראשי אותיות; a. fr.—Part. pass. מְעוּרָב; f. מְעוּרֶבֶת; pl. מְעוּרָבִים, מְעוּרָבִין; מְעוּרָבוֹת. Yalk. Deut. 808 וראה הפת מע' קרבר כשקרבי when entrails of fish are mixed up with the brine; a. e.—Lev. R. s. 20 (in Chald. dict.) מעורב, v. עֲרַבָּב.—2) (denom. of עֵירוּב 2) *to lay an ʿErub, to create a symbolical community of residence* or *continuity of action.* Erub. III, 1 מערבין לנזיר ביין you may use wine for an ʿErub for the benefit of a Nazarite. Ib. 84b; 87b עד שיְעָרְבוּ until they connect them symbolically by an ʿErub; a. v. fr.—Part. pass. as ab. Sabb. XVI, 3 חצר המע' a court which has been made available for Sabbath movements by means of an ʿErub; a. e.—3) *to pledge.* Part. pass. as ab. Esth. R. to I, 1 (ref. to בני התערבות, II Chr. XXV, 24) שהיו מְעֹרָבוֹתַיהֶן של אבותיהן they were the hostages for their fathers.

Hithpa. תִּתְעָרֵב, *Nithpa.* נִתְעָרֵב *to be mixed.* Hull. VI, 5 דם שנ' במים if blood (which requires covering up, v. כִּיסּוּי) has been mixed with water. Tosef. Ter. V, 15 ... פרוסות שנִתְעָרְבוּ וכ' if pieces of show-bread have become mixed up with a hundred times as many pieces of secular bread; Yeb. 81b פרוסה ... שנִתְעָרְבָה וכ'; Y. Orl. II, 61d bot. Cant. R. to I, 3 מה השמן הזה אין מִתְעָרְבִים ... אין מִתְעָרְבִים וכ' as oil cannot be mixed with other liquids, so Israel should not be mixed with the nations of the world; a. fr.

עֵירֵב, עָרַב ch. same, 1) *to vouch for, be surety for.* Targ. Prov. VI, 1. Targ. Job XVII, 3; a. e.—Y. Dem. I, 22a top אמרו ליה עוּרְבָן ועַרְבוֹן וכ' they said to him, pledge thyself to us (that the mice will not attack our produces, if we separate the tithes properly, v. preced.), and he did pledge himself to them, and they suffered no longer (v. נְזָקִין). Y. Kil. IX, 32c bot ריגלוי ...עֲרֵבְנִיה למיקמתיה וכ' (not ערבתיה) man's feet are pledged to place him where he is wanted (to die); Succ. 53a ... ארונן עֲרַבְנִין ביה וכ' רגלודי. Bekh. 48b ... מערבין ביה מכדי נכסודי is a man's property pledged for his personal debts (that you can seize it, even if it is sold)?; B. Bath. 174a ... ערבין ביה ניכסי Ms. M. (ed. מערבין יתיה) a man's property is pledged for him (you can attach it without previous summons); a. e.—2) *to mix,* v. infra, a. עֵירֵב.—3) *to combine.* B. Kam. 65b עֲרַבְיֵהּ פּוּסָק, v. פּוּסָק *Af.*

Pa. עֲרֵיב 1) *to mix; to mix up, confound.* Targ. O. Gen. XXX, 40 (Bxt. עֲ *Pe.*; Y. עֲרַבֵּיב). Targ. Y. I Deut. VII, 23 (ed. Vien. וְיעַרְבִינוּ *Pe.*; Y. II ויערבב); a. e.—Hull. 6a כמאן דע' בידים דמי it is as if he had mixed it (added leaven and spices) with his own hands. Ab. Zar. 39b דילמא מייתי ומְעָרֵב ברית lest he bring (unclean milk) and mix it with the clean milk; a. e.—Part. pass. מְעָרָב, מְעֹרָב; pl. מְעֹרָבִין, מְעֹרָבֵי. Targ. Y. Lev. XVI, 18 (not מַ' מְעֹרָב). Targ. Ex. XXX, 35 (ed. Vien. מְעֹרָב *Af.*) *well-mixed, seasoned* (h. text מְמֻלָּח). Targ. Is. I, 22 (ed. Wil. מְעֹרָב *Af.*); a. e.—Sabb. 85b והא קא מערבי לחודי הדדי Ms. M. (ed. מְיתְעָרְבֵי בחודי הדדי, *Ithpa.*) but will not the leaves of the seeds grow into each other?—2) *to lay an ʿErub* (v. preced. Pi. 2). Targ. Y. Ex. XVI, 5 (ed. Vien. וְיַ', corr. acc.).—Y. Bets. I, 61b top אכשרין מְעָרְבָה we forgot to make ʿErub Tabshilin (v. כֵּירוּב); a. e.—3) *to vouch, be surety.* Part. pass. as ab. Targ. O. Gen. XLIV, 32 מְעָרָב (not מְעֹרָב).

Ithpa. אִיתְעָרַב, *Ithpe.* אִיתְעָרֵיב 1) *to be mixed.* Targ. Josh. XXIII, 7. Targ. Y. II Deut. VII, 3 (h. text תתחתן); a. e.—Sabb. l. c., v. supra.—Ab. Zar. l. c. אי משום אִיתְעָרוּבֵי shall we apprehend an admixture (of wine in the honey)? Zeb. 76a סוף סוף איתעורבי מִיתְעָרַב at the end it is mixed up. Ib. דאיתע' when it became mixed; ib. 75b דאִיתְעָרוּב Ms. M. (ed. דאיתעבד) when things have become mixed; a. e.—[Ab. Zar. l. c. ולא מיתערב, read מִיתְעָרֵב.]

עָרַב II (b. h.; v. preced.; cmp. Assyr. ʿerêbu *to go in,* Del. Assyr. Handw., p. 126) *to go in,* (cmp. בּוֹא) *to set.*—Denom. עֶרֶב.

Hif. הֶעֱרִיב 1) same. Neg. XIV, 3 ה' שמשו when his (the leper's seventh day's) sun has set; Yeb. 74b; Pes. 35a; a. e.—V. הַעֲרַב.—2) (denom. of עֶרֶב) *to be late, to do late in the day.* Lev. R. s. 19, beg. (play on שחרות כעורב, Cant. V, 11) מי שמשחיר ומַעֲרִיב בהן who works at them (studies the words of the Law) early and late; ע"י שהשחיר ותע' בתורה because he was engaged in the Law early and late; Cant. R. to I. c.; Midr. Sam. ch. V; a. e.—V. הַעֲרָבָה.—3) *to cause the evening to come.* Ber. 12a, a. e. מַעֲרִיב עֲרָבִים ('blessed be thou, O Lord,) who causest the evenings to advance', name of one of the benedictions preceding the recitation of the evening Sh'm'a.

עָרַב ch., *Ithpe.* אִיתְעָרֵב *to set.* Ber. 2b אי' שמשא וכ' when the sun is set, the day is gone (v. הָכִי). Ib. וכי תימא מכי אי' שמשא וכ' and if you say, when the sun sets, we call it night &c.; Meg. 20b מכי ערבא וכ' (missing in Ms. M.).

עָרֵב I (b. h.; cmp. עָרַב I) [*to be well-mixed, seasoned,* cmp. esp. Targ. Ex. XXX, 35,] *to be sweet, pleasant.* Lam. R. to I, 9 יֶעֱרַב לך, v. פָּסַם. Deut. R. s. 8 יערב עליכם much good may it do you; a. fr.

Pi. עֵירֵב *to sweeten; to gladden, humor.* Sifré Deut. 306 מְעָרְבִים וכ', v. עָדַן.—Part. pass. מְעוּרָב; f. מְעוּרֶבֶת. Keth. 17a לעולם תהא דעתו של אדם מע' עם הבריות at all times man's disposition should be sweet in associating with men, i. e. sympathize with their feelings; Treat. Der. Er. ch. VI.

Hif. הֶעֱרִיב *to cause to be sweet, pleasing.* Ber. 11b הַעֲרַב let, I pray thee, the words of thy Law be sweet in our mouths &c.

עָרֵב II m. (b. h.; preced.) *spiced, sweet; pleasing.* Dem.

Digitized by Google

I, 3 שמן ע׳ spiced (perfumed) oil; Tosef. Shebi. VI, 8. Cant. R. to IV, 4 שקולו ע׳ because his voice is sweet; a. fr.—*Pl.* עֲרֵבִין, עֲרָבִין. Gen. R. s. 50 בשעה ... ע׳ לחם הדו אומרים לו גש חלאה וכ׳ when he spoke to them words that pleased them, they said, come near &c. Ab. Zar. 35ᵃ (ref. to Cant. I, 2) ע׳ עלי דברי דודיך וכ׳ the words of thy friends (the scholars) are sweeter to me than the wine of the Law; a. fr.—*Fem.* עֲרֵבָה, עֲרֵי. Cant. R. to I, 2 [read:] מה מים ... אינן ערבין בנופו כך תורה ... אינה ע׳ בגופו as water does not taste well, if one is not thirsty, so it is with the Law, unless a man wearies himself in studying it, he does not get the taste of it; a. fr.—*Pl.* עֲרֵבוֹת, עֲרֵי. Ib. to V, 11 (play on כעֵרב, ib.) הן עלי ע׳ they are pleasing to me.

עֵרֶב ch., v. עֵירֵב.

עֵרֶב III m. (עָרַב I, 2) *bondsman, surety.* Cant. R. to I, 4 חבא לי ע׳ וכ׳ bring me one to go security, and I shall lend thee. Ib. כשאין ... חלא תע׳ if he has nothing to pay with, who is seized but the surety? Midr. Till. to Ps. VIII (ref. to Prov. VI, 1) בשעה שהזקן ... עד שלא ניתמנית לא חיירת ע׳ על וכ׳ when a man is appointed an elder, the Lord says to him, before thou wast appointed, thou wast not responsible for the community, now that thou hast been appointed &c. B. Bath. X, 7 חמלוה ... על ידי ע׳ לא יפרע מן תע׳ he who loans money to his neighbor through a surety, cannot collect from the surety (before having sued the debtor). Ib. 8 איזהו ע׳ שהוא חייב וכ׳ what guarantor is responsible? He who says, 'lend him, and I shall pay thee' (i. e. who guaranteed before the loan was consummated); a. fr.—*Pl.* עֲרֵבִין, עֲרָבִין, עֲרֵי. Cant. R. l. c. בשעה שעמדו ... התביאו לי ע׳ טובים וכ׳ when the Israelites were standing before mount Sinai to receive the Law, the Lord said ... bring me good sureties (to vouch for you) that you will guard it; ib. אביותיכם צריכין ע׳ your ancestors need sureties themselves; ib. הא ודאי ע׳ וכ׳ these (your children) are certainly good sureties, and on their account I will give you the Law; Midr. Till. l. c. Ib. אתם על אבותיכם ע׳ שאם וכ׳ will you vouch for your fathers, so that you be seized, if they do not observe the Law? Ib. שתיו ע׳ זה לזה they made themselves responsible for one another. Snh. 27ᵇ bot. (ref. to Lev. XXVI, 37) מלמד שכל ישראל ע׳ זה בזה Ms. M. (ed. שכולן) this intimates that all Israelites are responsible for one another (bound to prevent wrongdoing); Shebu. 39ᵃ bot.; a. fr.

עֹרֶב, v. עוֹרֵב.

עֶרֶב m. (b. h.; עָרַב II) 1) *sunset, evening.* Ber. I, 3, sq. בָּעֶרֶב in the evening (at prayer); a. v. fr.—Trnsf. *decline.* Gen. R. s. 50 בָּעֶרֶב בָּא עֲרָבָה של סדום *ba'ereb* (Gen. XIX, 1), the evening of Sodom has come. Esth. R. introd. מי יתן ערבה, v. בֹּקֶר; a. fr.—2) *entrance, the day preceding a certain day, the year preceding a certain period, eve.* Sabb. II, 7 ע׳ שבת (abbrev. ע״ש) on Friday. Pes. 99ᵇ חסמח ע׳ the eve of the Passover. Taan. IV, 7 ע׳ תשעה באב the day preceding the ninth of Ab. Shebi. I, 1 שביעית ע׳ the year preceding the Sabbatical year; a. v. fr.—*Du.* עֲרָבַיִם. Ber. 26ᵇ, a. fr. בין הע׳ the time between the beginning of the decline of the sun and sunset (v. מִנְחָה), *afternoon.*—*Pl.* עֲרָבִים, constr. עַרְבֵי. Ber. 12ᵃ, v. עָרַב II. [עֲרָבִין, v. עֲרָבִית.]—Pes. X, 1 ערבי פסחים (Bab. ed. 99ᵇ ערב, Ms. M. ערבי). Ib. 99ᵇ ע׳ שבתות וימים טובים the eves of Sabbaths and Festivals; a. v. fr.

עֲרָב I ch. (b. h.) 1) pr. n. m. *ʿĂrab*, son of Ishmael. Targ. Y. Gen. XXV, 13 (h. text קדר).—2) *Arabia.* Targ. Jer. XXV, 24.

עֲרָב II pr. n. pl. *ʿĂrab*, near Sepphoris in Upper Galilee (v. Neub. Géogr. p. 204). Sabb. XVI, 7. Y. ib. XVI, end, 15ᵈ שמונה ... יתיב בהדא ע׳ וכ׳ (not יחיב) eighteen years he (R. Joh. ben Zaccai) dwelled in that place ʿArab, and only those two cases came before him. Y. Taan. IV, 67ᶜ bot. Tosef. B. Kam. VI, 22; Y. ib. VI, 5ᶜ.

עֵרֶב m. (b. h.; עָרַב I) 1) *woof*, opp. שתי warp. Kel. I, 5 חוט ע׳ a thread of the woof (thicker than that of the warp). Nidd. 25ᵇ כשל ע׳ as thick as a thread of the woof; a. fr.—Trnsf. *the latitudinal direction*, opp. to שתי longitudinal direction. Sabb. 85ᵇ אם היו זרועין שתי וערב ע׳ if the beds (in a square) were planted lengthwise, he must plant (on the interspaces) crosswise. Ḥull. 109ᵇ קורעי שתי וע׳ he tears it (the udder) lengthwise and crosswise. Y. Ter. III, 42ᵃ bot. משחילכ בהן שתי וע׳ as soon as they trod on them (the grapes) once lengthwise and crosswise; a. fr.—[In later Hebrew שתי וע׳ *cross*, emblem of Christianity.]—2) *mixture*; ע׳ רב (=ערבוב) *mixed multitude.* Tanḥ. Ki Thissa 30. Bets. 32ᵇ חני מע׳ רב וכ׳ they are descendants of the mixed multitude (that came from Egypt); a. e., v. עֵירַבְרִבִין.

עַרְבָּא I, עִיר, עֵר, עֶר, עָר ch. same, *woof.* Targ. Lev. XIII, 48, sq. (O. ed. Berl. עֵיר).—Ab. Zar. 17ᵇ הי דשתיא והי דע׳ which coil is for the warp, and which for the woof?; a. e.

עַרְבָּא II m. = h. עָרַב III, *bondsman, surety.* B. Bath. 173ᵇ בתר ע׳ אזלי they (the Persian courts) go for the surety (without suing the debtor at all). Ib. 174ᵃ דיתמי ע׳ a bondsman for heirs, i. e. one who had gone security for the decedent. Sot. 37ᵇ ע׳ ועע׳ דע׳ איכא ביניידהו the difference between the two opinions lies in the question whether each bondsman (for the entire people at the covenant of Sinai) was also a bondsman for the bondsman, i. e. responsible for those failing to prevent wrongdoing. Gitt. 28ᵇ (proverbial expression) עַרְבָּךְ ע׳ צריך thy bondsman requires a bondsman, i. e. he on whom you rely for vigilance might be neglectful himself; Succ. 26ᵃ ערבך ע׳ צריך thy watchman might likewise fall asleep. Sabb. 140ᵇ ואנא ע׳ and I vouch for it; a. fr.

עַרְבָּא, (עַרְבָּא) עַרְבָּה III f. = h. עַרְבָּה, *willow.*—*Pl.* עַרְבִּין, (עַרְבִּ׳). Targ. Lev. XXIII, 40. Targ. Job XL, 22.—V. עַרְבְּתָא.

עָרְבָּא *raven*, v. עוֹרְבָּא.

עַרְבַאי, עַרְבָּאָה, v. עָרְבִי ch.

עִירְבֵּב, עִיר (reduplic. of עָרַב I) *to mix up, confound, disturb.* Y. R. Hash. III, end 59ᵃ עיר את חמזלות he (Moses) confounded the order of the planets. Cant. R. to I, 9 הרו מְעָרְבְּבִין אותם they (the lightnings) confused their ranks; ib.; Mekh. B'shall. s. 5 חממן עֵרְבְּבָן, v. חָמַם. Tanḥ. Vaëra 5 (ref. to יחולל, Koh. VII, 7) מערבבין אותו, v. עָסַק. Lev. R.

Digitized by Google

s. 20 אם אני ... תריני מְעַרְבֵּב שמחת וכ' if I put him to death now, I shall disturb my daughter's wedding feast. Koh. R. to II, 2 [read:] ותירבבתים I confounded them, v. חזל. R. Hash. 16b כדי לעַרְבֵּב חשנן in order to confound (silence) the accuser; a. fr.—Part. pass. מְעוּרְבָּב; f. מְעוּרְבֶּבֶת; pl. מְעוּרְבָּבִין, מְעוּרְבָּבוֹת. Tanh. Aḥăré 1 (ref. to Koh. II, 2) מה מע' שחוק של וכ' how confounded (mad) is the laughter of the gentiles in their theatres and circuses! Ib. מה מע' שחוק ששחקה מדת חרין על דור וכ' how the laughter was confounded which Divine Justice laughed over the generation of the flood, i. e. how the divine indulgence towards the sinful generation was abused! Ib. מה מע' ... עם אלישבע וכ' how the rejoicing was disturbed which Divine Justice allowed Elisheba &c.; Pesik. Aḥăré, p. 170a מה מעורבב חוא חשמחה (corr. acc.); Koh. R. l. c. Mekh. B'shall. s. 1 אין נבוכים אלא מע' n'bokhim (Ex. XIV, 3) means perplexed. Snh. 42a כדי שלא ... מע' that they should not leave the court in perplexity (v. עָמַם). Ex. R. s. 11 חיות ועיפות מע' various kinds of beasts and birds, v. עָרוֹב; a. e.

עַרְבַּב ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 40. Targ. Y. II Deut. VII, 23 (v. עָרַב I). Targ. Y. Ex. XXIII, 8; a. fr.—Pesik. Aḥăré, p. 170a (expl. לתוללים, Ps. LXXV, 5) למְעַרְבְּבָיָא to those creating confusion; Lev. R. s. 20, v. חַלְחוֹלִית; ib. s. 17 (expl. בחוללים, Ps. LXXIII, 3) במערבא אמרי, read: במערבביא. Part. pass. מְעֻרְבָּב, מְעֻרְבְּבָא. Koh. R. to II, 2, v. הֲחוּבָא; Pesik. Aḥăré, p. 169b מיערבב, Lev. R. s. 20 מיערב.

עַרְבָה I f. (b. h. עֲרָבִים pl.; עָרַב I, v. אַרְבֶּתְא) *willow, willow-branch*, esp. *the boughs of the willow attached to the Lulab*, and *the willow branch used in the Temple in procession around the altar during the Succoth festival.* Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI, a. e. (ref. to Lev. XXIII, 40) ערבי נחל שתים ע' ללולב וע' למקדש 'willows of the brook' alludes to two, one willow for the Lulab, and one for the Temple procession. Succ. 34a עשר נטיעות ע' ניסוך וכ' the law concerning ten young trees (Shebi. I, 6), the custom of the procession with the willow branch, and that of the water libation are Sinaitic traditions (v. הֲלָכָה). Ib. ע' קנח שלח וכ' the willow (fit for the religious ceremony) has a red stem, its leaves are elongated, and their outlines plain (not curved or serried). Ib. IV, 1 לולב וע' וכ' for the ceremony of the Lulab and of the willow branch there are six or eventually seven days. Ib. 3 יום שביעי של ע' the seventh day of Succoth which is the special day for the ʿArabah (=יום חושענא, v. חוֹשַׁעְנָא); a. fr.—Pl. עֲרָבוֹת. Ib. III, 4 שלשה חרסים ושתי ע' in the Lulab there must be three myrtle boughs and two willow boughs; a. e.

עַרְבָה II f. (b. h.; עָרַב I) [*confusion,*] *deserts.* Sifré Deut. 20 אם כשחייתם בארץ ע' ושוחה וכ' you wanted no spies when you were in the land of deserts and pits, and now that you enter a good and open land ..., you ask for spies?

עַרְבָה III = חֲצַרְבָה. Lev. R. s. 19, beg. some ed.

עַרְבָה, v. צְרִיבָה.

עַרְבּוּ pr. n. pl. *ʿArbu.* Gen. R. s. 33 (ref. to חצרבים I Kings XVII, 6) עיר חיא ... ושמה ע' (ed. Wil. עַרְבִי) there is a town in the district of Bethshean whose (Chaldaic) name is ʿArbu (ʿArbi, so that *ʿor'bim* may refer to the inhabitants of that place, v. Ḥull. 5a).

עַרְבּוּב, עִי' m. (עָרַב) *mixture, fusion; confusion.* Sabb. 85b בא ע' וביטל וכ' the interlacing (of the plants overgrowing the ditch between them) undoes the ditch (as a separation); ib. אין ע' מבטל Ms. M. (ed. עירוב, corr. acc.); Gen. R. s. 4 לעִרְבּוּבוֹ, v. מַחֲלוֹקֶת; a. e.—Pl. עִרְבּוּבִים, עִירְבּוּבֵי שאילות ע'. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 25) יש כאן there is a fusion of questions in this sentence (an interchange of queries between Abraham and God); Yalk. ib. 83.

עַר, עִי', עִרְבּוּבָא, עִרְבּוּב ch. same, *mixture, motley crowd; confusion.* Targ. Y. Ex. VIII, 17, sq. חיות ברא ע' (h. text עָרֹב).—Targ. Y. Deut. VII, 23; XXVIII, 20 (h. text מְהוּמָה).—Pl. עִרְבּוּבִין, עִי'. Targ. Ps. LXXVIII, 45 עִרְבּוּבֵי חיות ברא, v. supra. Ib. CV, 31 (some ed. עירבויין, corr. acc.).—Targ. Y. Ex. XII, 20 (v. Pes. 43a).—Targ. Y. II ib. 38 (h. text ערב רב). Targ. Y. Lev. XIX, 19.

עִיר, עִי', עַרְבּוּבְיָא m. (preced.) *mixture, confusion, tumult, motley crowd.* Targ. Y. Deut. I, 22.—Sifré Deut. 20 (ref. to Deut. l. c.) בע' ילדים וכ' in a motley crowd, children pushing old men &c. Num. R. s. 12 (ref. to Ex. XXXV, 22) שחיו ... ובאו אנשים ונשים בע' they pushed one another, and men and women came in a mixed crowd. Cant. R. to IV, 4 כל מלחמת ... מלחמת עי' חיא a battle in which more than sixty thousand are engaged is a tumultuous battle. Ḥull. 60a אם רצונו של חקב"ח בע' וכ' if the Lord wanted a motley growth, why did he say, 'after its kind' with regard to trees? Yalk. Esth. 1056 (ref. to נביכה, Esth. III, 15) חפיל הקב"ח בכיח וע' וכ' the Lord cast weeping and confusion into Susan; a. e.—(Adv.) *irregularly.* Kil. V, 1 כרם שחוא נטוע ע' a vineyard which is planted irregularly. Lev. R. s. 36 (ref. to Ps. LXXX, 9) מה הגפן חזו אין נוטעין אותה ע' וכ' as vines are not planted at random, but in rows, so Israel &c.

עִי', עִרְבּוּבְיָתָא f. (preced.) *entanglement, tangles and scabs formed through uncleanliness.* Ned. 81a ע' דרישא מיחיא וכ' (Ar. חרפופיתא) tangles of the head cause blindness; ע' דמאני scabs arising from neglected clothes; ע' דגופא from neglect of the body. Ib. צטרא דע' (Yalk. Num. 787 דחיפופיתא) the suffering caused by scabs &c.—Pl. עִרְבּוּבְיָתָא. Ib. הזוהרו בע' be on your guard against the consequences of uncleanliness.

עַרְבּוּיִין, v. עִרְבּוּבָא.

עִי', עֵרְבּוֹן I m. (עָרַב I) *mingling, suit of followers.* Ab. Zar. 39a מפני שעֵרְבוֹנָהּ עולה עמה (Rashi to 35b a. v. שעירבונה: ותחילק) because its following goes with it (borrowed fr. Ex. XII, 38), i. e. because all the small fish resembling the *ḥillek* are packed with it when offered for sale.

עִי', עֵרָבוֹן m. (b. h.; עָרַב I) 1) *pledge, earnest-money.* B. Mets. 48b אכפול לך וחלה ... חטחן ע' ... עֵרָבוֹנִי מחול לך וחלה if a man gives an earnest to his neighbor and says, if I retract, my earnest shall be forfeit to thee; and the neighbor says, if I retract, I shall double thy

Digitized by Google

earnest to thee; Tosef. ib. I, 17, sq. Esth. R. to III, 10 מנחגו של טולם דרכו של לוקח ליתן ע' וכ' ordinarily it is the purchaser that gives an earnest to the seller, but here the seller (Ahasuerus) gives a pledge (his ring); Ruth R. to IV, 8. Pes. 118b (ref. to Jud. V, 21) צא ... אמר הקב"ה והשלם ערבונך the Lord said to the brook Kishon, go and surrender thy pledge (Sisera's men bathing in the brook). Ab. III, 16 הכל נתון בע' every thing is given against a pledge, i. e. life and possession are a loan for which you are pledged to the Lord; a. fr.—2) *going security.*—*Pl.* עֲרֻבּוֹת. Yeb. 109a ומן הע' ... ויתרחק (Rashi ערבון) and should keep aloof from cases of protest (v. מֵרֵאשׁן), from trusts, and from going security (Gen. R. s. 93, beg. מלעשות ערבות וכ').

עַרְבוֹנָא ch. same. Sabb. 105b ע' שקלי מיניה do they (in heaven) take a pledge of him (take his children in order that he may at some future time mourn over the death of worthies)?; M. Kat. 25a.

עֲרֻבוּת f. (preced. wds.) *security, pledge.* B. Bath. 174a כולן לשון ע' חן all these expressions mean only guaranty, opp. to קבלנות an unconditional agreement to pay a neighbor's debt. Gen. R. s. 93, beg. מלעשות ע' בין אדם לחבירו from going security in transactions between a man and his neighbor (v. עֵרָבוֹן II); Yalk. ib. 150. Midr. Till. to Ps. CXIX, 121 עשינו ערבותינו עשה וכ' we have done what we were pledged to do, do thou now thy duty. Ex. R. s. 27 חכנסת עצמך לע' זו ליעשות ראש (not זה) thou hast made thyself enter this pledge, that thou mayest become the head (victor in the contest). Ib. ומה היתה עֲרֻבתן and what was their pledge? (Answ. ref. to Ex. XXIV, 7). Ib. ואם לאו תתנשו בע' but if you will not guard the Law, you will be fined by that pledge (forfeit your children's life). Tanḥ. Vayigg. 5; a. e.

עֲרָבוֹת I f. pl. (b. h., Ps. LXVIII, 5) a poetical name for *heaven,* (in Talm.) ע' m. *ʿĂraboth,* name of the seventh heaven. Ḥag. 12b ע' שבו צדק וכ' ʿĂ. in which dwell Righteousness, Justice &c. [Ib. שיכן עליהם בע', omit בע'; v. Rabb. D. S. a. l. note 7).—Targ. Ps. LXVIII, 5.

עֲרָבוֹת II pr. n. pl. *ʿAraboth* (*Steppes*), in Babylonia. Naz. 43b דע' מקוה the valley of ʿĂ. (dangerous on account of robbers); Ber. 54a. Ib. כי מטא לע' when he came again to ʿA.

עַרְבוּנָא f. = h. עֲרֵבוּת. Targ. Prov. XVII, 18 (Ms. עַרְבָּנָא; h. text עֲרֻבָּה).

עַרְבִי pr. n. pl., v. עֲרֵבִי.

עַרְבִי or עֲרַבִי m. (b. h.) *Arab; Arabian.* Yeb. 71a לאיתויי ע' מהול to include a circumcised Arab (as forbidden to partake of the Passover meal); a. fr.—*Pl.* עַרְבִיִּים, עַרְבִיִּין. Ohol. XVIII, 10 אהלי הע' the tents of the (nomadic) Arabs. Kel. XXIV, 1, v. וְיִצָּא; a. fr.—*Fem.* עַרְבִית or עֲרַבִית; *pl.* עַרְבִיּוֹת. Sabb. VI, 6 ע' יוצאות וכ' (Jewish) Arabian women may go out (on the Sabbath) veiled.

עַרְבָּאָה, עַרְבַי, עַרְבָי ch. same. Targ. Is. XIII, 20 (ed. Lag. עַרְבָאי). Targ. I Chr. XXVII, 30 (h. text ישמעאלי).—B. Bath. 56a, v. next w.—*Pl.* עַרְבָּאֵי, עַרְבָּי, עַרְבָּיִן. Targ. Gen. XXXVII, 25. Targ. Jer. III, 2. Ib. XXV, 24 (h. text חַעֲרָב); a. fr.—B. Bath. 168b חנוח ע' דאתו וכ' Arabs came to Pumb'ditha and seized land by force.

עַרַבְיָא, עַרַבְיָה pr. n. *Arabia.* Y. Taan. IV, 69b top, v. נַצּוּחַ III. Y. Shebi. VI, beg. 36b (transl. חקיני, Gen. XV, 19) ע'; Gen. R. s. 44, end עַרַבְיָה (some ed.); B. Bath. 56a עַרְבָאָה (transl. of הקמוי). R. Hash. 26a; a. fr.

עַרְבִית or עַרְבִיּוֹת f. *Arabian woman,* v. עֲרָבִי h.

עַרְבִית f. (עֶרֶב) *evening time;* (sub. תפלת) *evening prayer.* Ber. I, 1 (Y. a. Bab. ed. בְּעֶרְבִין). Ib. 9b גאולה של ע' the section on redemption in the evening prayer; ע' חפלה של the Prayer of Benedictions in the evening prayer; a. v. fr.—(Adv.) *at evening.* Sabb. 118a קטרוח שאכל בחן ע' dishes which have been used at the (Sabbath) evening meal; a. fr.—*Pl.* עַרְבִיּוֹת (v. עֶרֶב) *the eves* of Sabbaths, Holy Days &c. Erub. 41a משלימין בו ע' we fast the entire day preceding.

עַרְבֵּל (Palel of ערב, v. עַרְבֵּב) *to confound, disturb.* Targ. Esth. I, 10.—Part. pass. מְעַרְבֵּל, *pl.* מְעַרְבְּלִין. Targ. O. Ex. XIV, 3 (h. text נבכים).

עַרְבְּלָא, v. אַרְגְּלָא.

עַרְבְּלָאִין m. pl. (עַרְבֵּל) *mixed multitude, rabble.* Targ. Cant. I, 9; v. שִׁירַבְרִין.

עַרְבָּנוּתָא f. = h. עַרְבוּת, *security, guaranty.* Targ. Y. Gen. XXXIX, 1. Targ. Y. I Ex. XXII, 24.

עַרְבְּרוּבִין, עַרְבְּרִין, v. עִירַבְרִין.

עַרְבְּתָא f. = h. עֲרָבָה I, *willow,* esp. *the willow branches carried in procession on the seventh day of Succoth* (v. חוֹשַׁעְנָא); יומא דע', or ע' (sub. יום) *the seventh day of Succoth.* Succ. 34a, v. חִלְפְּתָא. Erub. 29b, v. סוּגְרִינָא.—Y. Succ. IV, beg. 54b דלא תתבדון ... ולא ע' בשבתא that you do not appoint the blowing of the Shofar (the first day of Tishri) on a Sabbath, nor the day of the ʿĂrabta on a Sabbath. Ib. ולא תתבדון ע' omit the procession with the willow-branches. Ib. עַרְבְּתָא דיומא שביעיא, v. מַפְשִׁטִירְתָּא; Y. Ab. Zar. IV, 43d top ערוב; Y. Shebi. I, 33b bot. ערב.—*Pl.* עַרְבְּתָא. Sabb. 20b Ms. M. (ed. ארבתא), v. אַרְבְּתָא.

עָרַג (b. h.; onomatop.) *to groan* (of the deer), *pant.* Midr. Till. to Ps. XLII מה האילת ... ועורגת לחקב"ה וכ' as the hind when travailing feels pain and cries to the Lord, and he answers her &c.; ib. כשם שהאילת עורגת וכ' (Yalk. ib. 741 צווחת).

עַרְגּוּת, v. עֲרוּגָה.

עַרְגֵּל (*Parel* of עגל) *to roll.* Targ. Prov. XXVI, 27 מְעַרְגֵּל (ed. Lag. מְעַרְגֵּיל; h. text גלל).

עָרַד (cmp. עָרַר) *to stir up; to drive.* Gen. R. s. 23, beg. (play on עירד, Gen. IV, 18) עוקרן אני התולם I shall drive them out of the world (by the flood); ib. s. 24, end; Yalk. ib. 38 טורדן (corr. acc.).

Digitized by Google

עַרְדָּא, עָרְדָּא, v. עָרוֹד ch.—[Targ. Y. Deut. XXII, 14; 17, v. עָרַר II.]

עַרְדָּא, *pl.* עַרְדֵּי *mushroom*, v. אַרְדָּא I.

עַרְדְּבְלִין, corrupt. of אִדְּרְבְלִין (v. אִדְּרְבְלָא). Gen. R. s. 23; s. 50 Ar. s. v. הדרולים.

עַרְדִּילוֹ, Y. Pes. X, end, 37d, read: עַרְדֵּי לִי, or עַרְדַּלַּי, v. אַרְדָּא I.

עַרְדִּילִין, עַרְדִּלִין, m. pl. (prob. from their shape and softness, v. אַרְדִּילָא) *felt-soles with heels.* Bets. 15a ערדי Ms. M. (ed. ערדל; Ar. עַרְדִּילִין; v. Rabb. D. S. a. l. note).

עַרְדִּיסְקִיס, עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדִּיסְקָא, v. sub עַרְדַּסְקִי.

עַרְדִּלִין, v. עַרְדִּילִין.

עַרְדַּסְקָא, עַרְדְּסִיא, v. next w.

עַרְדַּסְקוֹס, עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדִּסְקִיס, pr. n. pl. *'Ardascus, 'Ardiscus* (*'Ardiscis*), prob. a Persian name for *Damascus* (v. אַרְמַסֶּק, a. corr. acc.). B. Bath. 56a ערדיסקיס (Ar. עַרְדְּסִיא; Ms. R. ערדסקס; Ms. H. ארסקס; Ms. O. אדרסקא, v. Rabb. D. S. a. l. note 6), v. הַרְמַסְקוֹס. Erub. 29a שבת ר"מ בערדסקיס Ms. M. (ed. בערדיסקא; ed. Sonc. בעדרסקיס, v. Rabb. D. S. a. l. note) R. M. rested over the Sabbath in 'A.; Tosef. ib. IX (VI), 4 בערדסקס (Var. בערדסקין, בעדרסקין); Y. ib. III, beg. 20c באדרקסם (read: ארדסקס).—[Erub. l. c. לטיבעין, missing in Tosef. a. Y. l. c.,—if correct, refers to a place near Ardascus, not to *Tib'in* near Tiberias.]—Denom. עַרְדַּסְקָאוֹת f. pl. (v. הַרְמַסְקִינָא) *Damascene plums*; ע' של מבריאין ברזל plum-shaped, perforated iron balls. Bets. 22b ע' של ברזל וכו' (Ms. M. עַרְדַּסְקָנְיוֹת) they used to bring in iron balls and fill them with the smoke of spices ... and stop their holes up; (Tosef. ib. II, 14 פרטסקאות (Var. עַרְדַּסְקִין, עַרְסַק; Y. ib. II, 61c bot. פרדיסקיס, v. עַרְדַּסְקִין).—[Tosef. Ter. III, 4 בעַרְדַּסְקוֹת ed. Zuck. *concerning Damascene plums* (?); Var. בערדסקיס, בערדסקו in 'Ard.]

עַרְדָּעָן, v. עוּרְדָּעָן.

עָרָה, v. עָרִי.

עֵרוֹב, v. עֵירוּב.

עָרוֹב m. (b. h. עָרַב; עָרַב I) *various kinds of wild beasts.* Ex. R. s. 11 (interch. with חיות מיוערבות); Tanḥ. Vaëra 14; a. e.—[LXX עָרֹב *gadfly.*]—V. עֲרִבּוּב ch.

עָרוֹבָא ch. same. Targ. O. Ex. VIII, 17 ed. Berl. (oth. ed. עָרְבָא); a. e.

עֲרוּבָא, v. עָרוּבְתָּא III.

עֲרוּבָא, v. עֲרִיבָא.

עֲרוּבוֹת, Gen. R. s. 11, v. עָרוּבְתָּא III.

עֲרוּבִין, Yalk. Is. 314, read: עֲרוֹנִין, v. אֹרֶן.

עֲרוּבְתָּא I f. *willow, willow-day*, v. עַרְבְתָּא.

עֲרוּבְתָּא II *f. pledge*, v. עֲרֻבּוּתָא.

עֲרוּבְתָּא III, **עֲרוּבָא** f. (v. עֶרֶב) *eve*, ע' דשבתא, or ע' *eve of the Sabbath, Friday.* Pesik. R. s. 23 ואיזה חדא ע' (read עֲרוּבַת צומא or ע' דצומא) one Sabbath eve, and some say, it was the eve of the Great Fast (Day of Atonement), he went to market &c.; Gen. R. s. 11 עובדא הוי בערובת צומא וכ' (not בערובות). Y. Taan. II, 66a bot. צריים כל ערובת ריש שתא fasted on the eve of every New Year; כל ע' שיבא every Friday. Y. Ter. VIII, 45c bot בערוב' צומא רבא, v. supra. Ruth R. to I, 17 (sect. 3) ערובת פיסחא the eve of Passover; a. fr.

עֲרוּג=אֲרוּג *web.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 13 ed. Zuck. (interch. with אֲרוּג).

עֲרוּגָה f. (b. h.; ערג, cmp. ארג, חרג) *incision, groove.* Ḥull. 50a מע' לע' between one groove (of a lobe of the lungs) and another.—Esp. (cmp. צִגְרְתָּא) *garden bed.* Kil. III, 1, sq. Sabb. IX, 2. Ib. 85a כ' בחורבה שנינו the Mishnah speaks of a garden bed in a fallow field (isolated bed); a. fr.—*Pl.* עֲרוּגוֹת. Ib.b ערוגה בין ת' שניני the Mishnah speaks of a bed among other beds. Tosef. Kil. II, 5 ע' קטניות (some ed. ערוגיות, ערגיות, corr. acc., or צִגְרוֹת); a. fr.

עָרוֹד I pr. n. m. *'Arod.* Sifré Deut. 41 ביה ע' אֲרִים, v. אֲרִים.

עָרוֹד II m. (b. h.; עָרַד; cmp. יְרוֹדָא) 1) *wild ass.* Kil. VIII, 6 ע' מין חיה the *'arod* belongs to the class of beasts of chase (v. חַיָּה I). R. Hash. 3a (play on ערד, Num. XXI, 1) שרומה לע' במדבר for he (Sihon) was like a wild ass in the desert; a. e.—*Pl.* עֲרוֹדוֹת. Y. Shek. VIII, beg. 51a ע' חיו ניחרין (לאריות) וכ' (v. Rabb. D. S. a. l., p. 67a, note 70) in the royal arena in Jerusalem they stabbed wild asses (for the lions), and the pilgrims waded in blood; Men. 103b עֲרוֹדִיאוֹת (Ms. M. עדראות; Ms. C. ערדאות; Tosef. Eduy. III, 2 עֲרָדוֹת, v. עֲרָד).—2) a species of *lizard.* Ḥull. 127a; Ber. 33a, v. חֲבַרְבַּר.

עֲרוֹד, עֲרוֹדָא, עָרוֹד ch. same, *wild ass.* Targ. Y. Gen. XVI, 12. Targ. Hos. VIII, 9; a. e.—*Pl.* עֲרוֹדֵי, עֲרָדִין, עֲרוֹדַיָּא. Targ. Ps. CIV, 11.—Ab. Zar. 16b טחני ריחיים בע' they employed wild asses to turn the millstones.—*Fem.* עֲרוֹדָא. Targ. Jer. II, 24 (ed. Lag. עֲרָדָא).

עֶרְוָה f. (b. h.; עָרָה I) *nakedness, shame; unchastity, lewdness, obscenity.* Cant. R. to I, 2 מה מים מכסים עֶרְוָתוֹ ... as water covers the nakedness of the sea, ... so (study of) the Law covers up the nakedness (atones for the sins) of Israel. Ber. 24b לבו רואה את ת' his heart sees the nakedness, i. e. there is no garment (girdle &c.) separating the upper part of the body from the lower. Ib. 24a משום ע' עֶגְבָה, v. עֶגְבָה. Ib. קול באשה ע' hearing a woman's voice is indecency (you must not read the Sh'm'a while a woman is singing within your hearing); שער באשה ע' the sight of woman's hair is an impropriety (with regard to reading the Sh'm'a). Gitt. IX, 10 לא יגרש ... דבר ע' a man must not divorce his wife, unless he have found in her something improper (v. Deut. XXIV, 1). Ib. 90a (interpret. ערות דבר, Deut. l. c.) אם נאמר ערות ... דיירתי אומר משום

Digitized by Google

Tosef. Keth. VI, 7 שיעצמד ע' וילבישנה ... פסק (not וילבשנו) if he agreed with his son-in-law that he will go naked (deprive himself, if necessary) and dress her, אין אומ' יעצמד ע' וילבישנו וכ' (not וילבישנה) we do not say, let him become destitute, and he must dress her (make the outfit for her), but he (her father) must cover her as is proper for her; Y. ib. VI, 30d. Sot. 21b (play on ערמה, Prov. VIII, 12) אין ... אלא במי שמעמיד עצמו ע' עליהן the words of the Law remain only with him who makes himself destitute for their sake (who sacrifices comforts for them); (Var. quot. in Rashi: שמשים עצמו ערום עליה who makes himself cunning about it, i. e. goes to work deliberately, studies systematically); a. fr.—*Pl.* עֲרוּמִין, עֲרוּמִים. Snh. 90b כשהן עומדין ע' וכ' when they (the dead) rise, will they rise naked or dressed? Yeb. 63b בשוק שמהלכין ע' אנשי ... those of Barbaria ... who walk naked in the street; Sifré Deut. 320; a. fr.—*Fem.* עֲרוּמָה. Keth. 111b; Snh. l. c. ומה חיטה שנקברה ע' וכ' if the wheat-grain, which is buried naked, comes forth wrapped in many dresses, how much more will the righteous dead rise &c. Ib. VI, 3 אין האשה נסקלת ע' a woman convict must not be stoned (executed) undressed. Meg. 12b ובלבד שתהא ע' provided she (Vashti) will appear undressed. Snh. 75a ימות ולא תעמוד לפניו ע' let him (the love-sick man) die, but she must not stand undressed before him. Keth. VI, 5 פסק להכניסה ע' if the father made an agreement that he (the bridegroom) will take her to his house without the customary outfit; a. fr.—*Pl.* עֲרוּמוֹת. Meg. l. c. משהיטתן ע' (not משהיטן) she forced them to appear undressed; a. e.

עֲרוּמַאי, v. עָרוּם.

עֲרוּמָה, v. עָרוֹם.

עֲרוּמָא, v. עָרוּם.

עֲרוּנִים, v. אֹרֶן.

עֲרוּעָא, עֲרוּקָא, v. sub עִיר.

עָרוֹקָא or עֲרוֹקָאָה m., (צָרַק) *runaway, fugitive.*—*Pl.* עֲרוֹקָאֵי. Ḥull. 46a.—V. עָרִיק.

עֲרוּר, v. עִירוּר.

עֲרוּרֵי m. pl. (עָרַר) *protests, claims.* Gitt. 86a (in a formula of sale of a slave) מן ע' מלכא וכ' Rashi (Tosaf. מן עלולי ומן ע'; ed. עֲלוּלֵי) against any claims of king or queen (government), v. חֲרוּרֵי.

עַרְמוּל־, v. next wds.

עַרְטֵל, עַרְטִילַאי, עַרְטִילָאָה, עַרְטִילָא, עַרְטוּל (עַרְטוּ) m. (עֲרָטַל) 1) *stripped, naked, poorly dressed.* Targ. Gen. III, 10 (Y. ed. Vien. עַרְטִי, not לָאֵי ...); 11. Targ. Job I, 21; a. fr.—B. Mets. 46a, v. כְּפַל. Sot. 8b (prov.) שליח ע' וסיים מסאני stripped to nakedness, but shoes he has on (there is more disgrace in a disharmonious toilet than in a uniformly poor one); Keth. 65b top (ref. to the disproportion between the obligatory outfit of garments and that of shoes, ib. V, 8) תאי תנא שליח ע' וכ' would that ע' if the text had *ʿervath* (meaning *ʿervah*) without *dabar*, I might have thought, for scandalous conduct she is to be dismissed, for 'something' (any other cause) she must not be dismissed. Ib. לא מצא בה לא ע' ולא דבר if he found in her neither indecency nor any other fault. Ib. 64a a. fr. אין דבר שבע' פתוח משנים any act in which purity of sexual life is concerned (marriage, divorce &c.) requires no less than two witnesses. Ab. III, 13 לע' (את האדם) מרגילין ... שחוק merriment and light-mindedness make man familiar with licentiousness; a. v. fr.—Esp. *incest*, trnsf. *ʿervah, a woman forbidden to a man (and vice versa) on account of consanguinity.* Yeb. 3b מה אחות אשה מיוחדת שהיא ע' ... אף כל שהיא ע' וכ' as the sister of a man's (living) wife who is singled out (Lev. XVIII, 18) as an *ʿervah*, with the punishment of extinction in case of wilfulness, and of a sin-offering in case of mistake, may not be taken in a levirate marriage, so no woman that is a forbidden relation ... may be taken &c. Ib. 13a צרות ע' the rivals of a woman forbidden on account of consanguinity; a. v. fr.—*Pl.* עֲרָיוֹת (fr. עֲרָיָה). Keth. 13b, v. אֶפִּיטְרוֹפּוֹס.—גילוי ע', v. גִּילּוּי.—Yeb. I, 2 חיתה בתו או אחת מכל חיי האלו וכ' if a man's daughter or any other of those (above mentioned) relations was married to his brother. Ib. 3b האמורות בתורה כל חיי all forbidden relations named in the Torah. Ib. I, 3 שש ע' six relations more rigorously forbidden than these. Meg. IV, 9, v. עָנָה; a. fr.

עֵרוּי, v. עֵירוּי.

עֵרוּךְ, *pl.* עֲרוּכִין, v. עָרַךְ.

עֲרוּכָה *f.* (עָרַךְ) *prepared*; trnsf. (by ref. to Is. XXX, 33) *hell.* Ex. R. s. 50, end אני מציל אתכם מן חיי ואצרוך וכ' I will save you from hell, and prepare for you a table &c.

עָרוּם m. (b. h.; עָרַם II) [*rubbed, bright*, cmp. Lat. tritus,] *prudent, deliberate, wise*; (in an evil sense) *subtle, cunning.* Ber. 17a לעולם יהא אדם ע' ביראה man should always be deliberate in the fear of the Lord (consider in what manner he can best serve the Lord). Sot. III, 4 רשע ע' a wicked man that is subtle, expl. ib. 21b זה חמטעים וכ', v. טָעַם; Tanḥ. Mishp. 6. Sot. l. c. במי שמשים עצמו ע' Var. in Rashi, v. next w.; a. fr.—Pesik. Shimʿu, p. 118b, sq. (in Chald. dict.) ליח עיסקא דע' מחלך עם שטיא the sane has no business to walk with the fool; (Yalk. Jer. 265 דשָׁרִים).—*Pl.* עֲרוּמִין, עֲרוּמִים. Ḥull. 5b (ref. to Ps. XXXVI, 7) אלו בני אדם שהן ע' בדעת וכ' that means those men who are clever in knowledge and yet conduct themselves humbly like a domestic animal; a. e.

עָרוֹם m. (b. h.; v. preced.; cmp. עָרָה) *stripped, naked, bare.* Dem. I, 4 מפרישין אותו ע' ובין וכ' Y. ed. a. Ms. M. (ed. בן, incorr.) you may separate the priest's gift there from without being dressed (because it requires no benediction), and at twilight (on the eve of the Sabbath); Sabb. 23a. Ib. 14a האוחז ס"ת ע' נקבר ע' he who handles a naked scroll of the Law (touches it directly with his bare hand), will be buried naked, expl. ע' בלא אותה מצוה bare of the merit of that act (of studying or of rolling and dressing it).

Digitized by Google

teacher have applied to her the proverb, stripped to nakedness &c.? Y. ib. VI, 30d דצי לי מיקום ... אורחא ערטילוי וכ' it is usual for a man to say (to his father-in-law), I will rather go naked (deprive myself &c., v. עָרוֹם), if only my wife be covered (but by saying this he does not mean to release him from the obligation of giving his daughter an appropriate outfit). Koh. R. to V, 12, v. בָּפִין; a. fr.—*Pl.* עַרְטִילָּאִין, עַרְטִיבָּאֵי, עַרְטִילֵּי. Targ. Job XXII, 6. Ib. XXIV, 7 לָאֵי ... Ms. (ed. לַיי ... לַי ..., adv.). Ib. 10 לאר ... ed. Lag. (ed. Wil. לַי ...); a. fr. — *Fem.* עַרְטִילָּא, עַרְטִילְתָּא, עַרְטִדּ. Targ. Esth. I, 11.—Y. Peah VIII, 21b top (ref. to Ruth III, 3) ערטלא חוות was she (Ruth) undressed?—*Pl.* עַרְטִילָּאן. Targ. Esth. l. c.—Trnsf. (cmp. γυμνήτης) *light-armed.*—*Pl.* עַרְטִילַּי. Targ. II Esth. VIII, 10 ע' בני רמכיא (Targ. I Esth. ib. טרטולייני רמכין, corr. acc.; h. text הָאחשתרנים).

עַרְטִילוּ, עַרְטִילוּתָא f. (preced.) *nakedness.* Targ. Deut. XXVIII, 48 (O. ed. Amst. עַרְטִילְתָא, ed. Vien. לִיתָא ..., corr. acc.).

עַרְטֵל (*Parel of* עטל; cmp. Arab. *ʿaṭal*, a. עָטַר II) *to strip, denude.* Gen. R. s. 6 מְעַרְטְלוֹ, v. נִרְתַּק; Koh. R. to I, 5, v. חשתק.

Hithpa. תִּתְעַרְטֵל, *Nithpa.* נִתְעַרְטֵל *to be stripped; to denude one's self.* Gen. R. s. 19 (ref. to עירמם, Gen. III, 7) נִתְעַרְטְלוּ הרמנה ... אפי' מצוה they had stripped themselves even of the merit of obeying the only command given them. [Yalk. Job 913 וחיו רגליו מִתְעַרְטְלוֹת his feet were stripped of their skin (by scalding), v., however, עִרְטֵל.]

עַרְטֵל ch. same. Targ. I Chr. X, 8 (h. text פשט).

Ithpa. אִתְעַרְטֵיל *to be stripped; to uncover one's self.* Targ. Y. Gen. III, 7. Targ. Y. Ex. VII, 9 כד אותכ' when it (the serpent) was stripped (of its limbs, v. Targ. Y. Gen. III, 14, Gen. R. s. 20). Targ. Hab. II, 16 (h. text הערל).—[Yalk. Sam. 162 (ref. to II Sam. XXII, 37) לא ירחבון ולא יִתְעַרְטְלוּן ידחפון ולא they (my joints) did not widen (become loose), did not slip, nor did they become sore; Midr. Till. to Ps. XVIII, 37 ולא יתערפלון nor did they *swell* (?); perh. to be read: יתערסלון, v. עִרְסֵל.]

עַרְטַל-, עַרְמַל-, v. עַרְטִיל.

עָרָה, ערי I (b. h.; cmp. ארה) *to uncover.* Gen. R. s. 83, end שהוא עתיד לַעֲרוֹת וכ' 'Rashi' he will uncover treasures &c., v. עָרַם I.—Denom. עֵרָה, עֵרְיָה.

עָרָה, ערי II (b. h.; cmp. גור I) *to stir up.*

Hif. הֶעֱרָה 1) *to stimulate,* esp. *to excite the sexual organ by contact* (as the first stage of sexual connection), v. הַעֲרָאָה. Ker. II, 4 כל העריות עשה בהן חמֵיעֲרָה כגומר in all illicit connections the text makes him who passes through the first stage as punishable as him that finishes. Y. Keth. III, 27d הֶעֱרוּ בה עשרה וכ' if ten persons came in carnal contact with her, and one of them consummated. Sot. 42b (play on מְעֹרוֹת, I Sam. XVII, 23) שהכל העֵרו באמו all the world had taken liberties with his mother; a. fr.—2) *to intermix.* Y. Yoma V, 42d top זקוק להֶעֱרוֹת (צריך) he must mix (the blood of the bull with that of the goat), v. *Pi.*

Hof. הוּעֲרָה *to be interwoven, entangled, caught.* Y. Peah I, 16a bot. בסירה הועֲרָת it (the skirt) was caught &c., v. עָרָה I; ib. הועֲרוּ; Y. Sot. I, 17b (also חֶעֱרָה).

Pi. עֵירָה *to intermix* (of liquids), *pour; to interweave, intertwine.* Yoma V, 4 עי' דם חפר לתוך וכ' he poured the blood of the bullock to that of the goat, and put the full bowl in the empty one; expl. ib. 58a עי' מזרק מלא וכ' he poured the contents of the filled bowl into the empty bowl ... in order to mix them thoroughly. Y. ib. V, 42d top (interch. with בָּלַל a. עָרַב). Y. Maasr. I, end, 49b לְעָרוֹת וכ' to pour into &c. (interch. with לְהַעֲרוֹת, *Hif.*); Y. Sabb. III, 6b. Nidd. X, 6 הותרה מְעֵירָה מים לפסח was permitted to pour water from vessel to vessel for Passover purposes (to wash the Passover meat without touching the water). Ab. Zar. V, 7 המְעֵירָה מכלי אל כלי if a Jew pours wine from one vessel into another (held by a gentile), את שעי' ממנו מותר the wine remaining in the vessel from which he poured is permitted; a. fr.—Sifra K'dosh., Par. 2, ch. V עי' כל הפרשה כולה לכי וכ' the writer intended to join the whole paragraph (concerning emancipation) to 'for she has not been set free' (Lev. XIX, 20), to intimate that emancipation is consummated by a document only; (Gitt. 39b אורעה וכ' (fr. אֲרַע I) the whole paragraph has been joined &c. B. Bath. 113b לחדות דין ... אורעה, v. אֲרַע II, a. corr. acc.) Y. Kidd. I, 58d bot. (ref. to Deut. XXV, 5) ת"ל ויבמה עי' הפרשה כולה ליבום וכ' the text says, *v'yibb'mah* ('and thus he shall be her levir'); the whole paragraph is connected with *yibbum* (the word ויבמה), intimating that marital connection only consummates the levirate marriage; Y. Yeb. II, beg. 3c עודה (Rabad to Sifra l. c. quotes צורה, corr. acc.). Y. Snh. VII, 24d עֵרָה את כל וכ' the whole paragraph depends on the word *mother.*—*Part. pass.* מְעוֹרֶה; f. מְעוֹרָה; *pl.* מְעוֹרִין, מְעוּרִים; מְעוּרוֹת *intertwined, interwoven; mixed up.* T'bul Yom III, 1 אוכל שנפרס ומע' מקצת if an eatable part of a fruit is broken off but partly hangs on (is not entirely severed). Ukts. III, 8 יחור של ... ומע' בקליפה a shoot of a fig tree which is torn off but is still attached to the tree by the rind; Tosef. Kel. B. Kam. I, 13. Yoma 54a הכרובים שהיו מע' זה בזה the cherubs (in the Temple) whose bodies were intertwisted with one another. Ib. sq. (expl. כמיעך איש וליות, I Kings VII, 36) כאיש המע' בלויית שלו like a man embracing his companion (wife). Ḥull. 127b בחוט השערה ומע' attached by a hair's breadth. Bets. 7a; a. fr.

Hithpa. הִתְעָרֵה, *Nithpa.* נִתְעָרֵה *to be intertwined, come into intimate contact.* Ruth R. to I, 14 (ref. to מעורות, v. supra) שנִתְעָרוּ בה וכ' ... מאה on one hundred ... that were in contact with her the whole night (interch. with נתערבו).

עָרָא, עֲרֵי ch. same.

Af. אַעֲרֵי *to pour out.* Targ. Koh. XI, 3.

Ithpe. אִתְעֲרֵי *to be intertwined, attach one's self.* Pesik. Shek., p. 11a והיא מִתְעֲרֵיָא (Ms. O. מתעדיא) and it sticks (catches thee), v. סְרִיתָא. Y. Dem. I, 22a אִתְעֲרַיִית, v. סְמָתָא.

עֲרָיָא, v. עֵר.

Digitized by Google

עֲרַל־, v. sub ערל.

עֲרַלִּים, v. עֶרֶם.

עֲרֵימָא, עֲרִימָא m.=h. עָרוּם. Targ. O. Gen. III, 1 (some ed. עָ; ed. Vien. חכים). Targ. Prov. XII, 23. Ib. XIV, 15 (ed. Lag. ערומתא, corr. acc.); a. fr.—Yalk. Jer. 265, v. עָרוּם.—*Pl.* עֲרִימָאֵי. Targ. Prov. XIV, 18 (some ed. ערומאי).

עֲרֵמָה, עֲרִימָה f. (b. h.; עָרַם I) *pile, heap, stack.* Maasr. I, 5, sq. משיצמיד ע' (are subject to tithes) from the time he piles up the fruit. Tosef. Ter. III, 17 תורמין מן ע' תע' על הכרי לא מן הכרי על תע' (ed. Zuck. מן המוץ) you may separate T'rumah from a stack for the pile (of threshed grain), but not from a pile for the stack. Ib. IV, 16 מדרתה ע' a finished pile. Ex. R. s. 31 כשם שת' הזאת ... כך עשה הק"ב את השלם ע' וכ' עומדת as the stack stands ready, and the priest goes in and takes T'rumah of it, so the Lord has made the world a stack and taken Israel as his T'rumah (with ref. to Jer. II, 3); a. fr.—*Pl.* עֲרֵמוֹת, עֲרִימוֹת. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (expl. נערמו, Ex. XV, 8) עשאן כמין ע' he made the waves stand like stacks; Yalk. Ex. 248. Ter. II, 1; a. fr.

עֲרִימוּתָא f.=h. עָרְמָה, *experience, wisdom; subtlety.* Targ. Prov. I, 4; a. e.—V. עַרְמוּתָא.

עֲרֵימָתָא f.=h. עֲרֵימָה. Targ. Ruth III, 7. Targ. Hag. II, 16.—*Pl.* עֲרֵימָתָא, constr. עֲרֵימָתָא. Targ. Jer. L, 26 (some ed. עֲרִימַת).

עֲרִיס I m. (עָרַס) *arbor, espalier* (of grape vines). Kil. VI, 1 איזהו ע' הנוטע וכ' what is an *'aris* (in a legal sense)? A row of (at least) five vines along a fence. Ib. 2 ע' תידצא מן המדרגה an espalier that hangs over an embankment. Ib. 6 (expl. ע' שחרב וכ' (מסקי ע' an espalier which was destroyed in the middle, while five vines remained on each side; Tosef. ib. IV, 8 חריס ed. Zuck. (oth. ed. חריץ; corr. acc.); Y. ib. VI, end, 30c (also עָרֵס). Kil. VI, 8 חקנים היוצאים מן הע' poles which stand out from an espalier; a. fr.—*Pl.* עֲרִיסִין. Tosef. Peah III, 16.

עֲרִיס ch., v. עָרֵס ch.

עֲרִיס II m.=אֲרִיס II, *tenant.* B. Bath. 46b, sq. Ms. M. (ed. א').—*Pl.* עֲרִיסִין, עֲרִיסִים. Ib. Ms. M. (ed. א'). Sifré Deut. 312 (ed. Fr. א').

עֲרִיסָא, v. next w.

עֲרִיסָה f. (עָרַס) 1) (b. h.; cmp. עֲרֵיבָה) *kneading-trough, dough of one trough, batch.* Men. 67a עֲרִיסַת גוי חקדש ע' Ms. M. (ed. עיסת).—*Pl.* עֲרִיסוֹת. Hull. 135b (ref. to Num. XV, 20) כדי עֲרִיסוֹתֵיכֶם of the size of your batches (in the desert); Men. l. c. Ms. M. (ed. עיסות; Erub. 83b עיס).—2) (cmp. עָרֵס) *cradle.* Kel. XVI, 1 חמטה וחע' a couch or a cradle; Y. Ber. III, 5d bot. חמיטה העריסה (corr. acc.). Kel. XXVI, 5 עור תע'; Tosef. ib. B. Bath. IV, 8 ועור תאריסה ed. Zuck. (omitted in oth. ed.), v. עוֹר. Ib. VII, 12 עֲרִיסָא של זכוכית ed. Zuck. (oth. ed. עריסה) a glass cradle (?). Nidd. IV, 1

עֲרִיסָה, עֲרִיסָא, עֲרִיסָא, עֲרִיסָא=h. עֲרִיסָה, v. עִירִיתָא.

עֲרִיב, v. עָרַב.

עָרִיב m. 1)=h. עָרֵב II, *sweet, pleasing.* Targ. Prov. XX, 17 (ed. Wil. עָ). Targ. Cant. II, 14 (ed. Vien. עָרַב).—2) (part. pass. of עָרַב I) *mixed.*—*Pl.* עֲרִיבֵי. Erub. 86a.

עֲרִיב־, v. עָרַב.

עֲרִיבָה, עֲרֵיבָה f. (עָרַב I; cmp. אֲרִבָּא) [*joined* or *plaited,*] 1) *trough, tub, kneading trough.* Pes. III, 2, v. סָדַק. Kel. XV, 1 עֲרֵיבַת העבדנין the tanners' trough; ע' בעה"ב the domestic trough (for kneading). Ib. XX, 2 עריבת פיסונות the trough for mixing mortar. Yad. IV, 1 עריבת הרגלים the tub for foot-baths; a. fr.—2) *boat, skiff.* Y. Sabb. IV, end, 7a עריבת חירתן, v. יַרְתֵּן; Koh. R. to I, 15. Ab. Zar. 40a ע' מליאה חביות a boat-load of vessels (containing fish-brine). Erub. 88b; Tosef. ib. IX (VI), 18; a. e.—*Pl.* עֲרֵיבוֹת, עֲרֵבֹת. Kel. XXIV, 3. Ib. IV, 1; a. e.

עריבתא, Yalk. Kings 247 חוח ע' ישעיה, read with Y. Snh. X, 28c חוח פרי חורי ישעיה.

עֲרָיָה f. (b. h.; v. עֶרְוָה) *genitals.* Bekh. VI, 5 ע' של נקבה the genitals of a female animal.—*Pl.* עֲרָיוֹת, v. עֶרְוָה.

עֲרַיי, v. עֲרַאי.

עֲרִיָּא, v. עֲרִיָּה.

עֲרִיוָּה=חֲעַרְיָה. Y. Keth. I, 25b bot. Y. Snh. VII, 24c (interch. with חערייה).

עֵירְאָן, עֵי', עֲרָיִן m. pl. (עֵרָה II) [*stirrers,*] *iron-tipped ploughshare.* Kel. XXI, 2; [Maim. ed. Dehr.=Arab. *'alâḳath* lorum, *goad?*]. Tosef. ib. B. Mets. IV, 6 עֲרָעִין (B. S. to Kel. l. c. ערעירין).

עֲרִיךְ, עֲרִיכָה, עֲרוּךְ m. (עָרַךְ) *thin sacrificial cake* (h. רָקִיק). Targ. Y. Ex. XXIX, 23 (ed. Vien. עָ). Targ. Y. Num. VI, 19 (ed. Vien. עָרוּךְ); a. e.—*Pl.* עֲרִיכִין, עֲרוּכִין. Targ. Y. Lev. VII, 12. Targ. Y. II ib. II, 4. Targ. Y. Ex. XXIX, 2 עירובין (corr. acc.).

עֲרִיכָה (f. (עָרַךְ) *arranging, ranging; rolling* (*bread*); *use of the stem* ערך. Y. Yoma II, end, 40a נאמר כאן ע' וכ' the verb *'arakh* is used here (Lev. I, 7) &c. Y. Snh. X, 29a top עֲרִיכָתוֹ the forming of the show-bread. Y. Sabb. VII, 10b bot. על לישתה ועל עֲרִיכָתָהּ וכ' for kneading it, for forming it and for baking it; a. fr.—Tanḥ. Bḥuck. 6 עֲרִיכַת גיהנם (prob. to be read: עֲרוּכַת, v. עֲרוּכָה) the pile of the fire of Gehenna (ref. to ערוך, Is. XXX, 33).—Yalk. Ps. 662 פת עריכה, v. עֲרֵךְ.

עֲרִיכוּת f. (preced.) *arrangement*; ע' שפתים (cmp. סֵדֶר) arrangement (of the words) of the lips, *prayer.* Gen. R. s. 49 (ref. to Job XLI, 4 חנן ניתן בע' שפתיו וכ' (חנן ערכו (not שפתים) grace was granted for the prayer of his (Abraham's) lips, when he prayed for mercy &c.; Yalk. ib. 83.

Digitized by Google

מֵעֲרִיסָתָן from their cradle (earliest childhood). Gen. B. s. 53, v. נִדְנֵד. Y. Macc. II, beg. 31c ישב לו ע"ג ע' ביום ודרך התינוק ע"ג ע' ביום וכ' if he sat down on a cradle in day time (and caused a child's death): where it is customary to place a child in the cradle in day time, he does not go into exile (to the city of refuge, because his act is one of criminal neglect); a. fr.

עֲרִיסוּת f.=אֲרִיסוּת. Tosef. Hall. II, 5 פוטר את ע' בסוריא ed. (ed. Zuck. תאריסין, Var. טריסיו, read תטריסין) declared tenancy (tenants) in Syria exempt from priestly gifts.—*Pl.* עֲרִיסִיּוֹת. Tosef. Ab. Zar. II, 8 עיריס' ed. Zuck. (corr. acc.; Var. אריס').

עֲרִיפָה f. (עָרַף) *breaking the neck* (of the heifer, Deut. XXI, 4), *use of the stem* ערף. Meg. II, 5 לַעֲרִיפָתָהּ חצגלה for the ceremony of &c. Y. Sot. IX, 23c בע' as regards the ceremony of &c. Ib.d bot. מקום עֲרִיפָתָהּ וכ' the place where a heifer has been killed; a. fr.—Sifré Deut. 306 (ref. to ישרוף, Deut. XXXII, 2) אין ע' אלא חריגה the verb *'araf* means to kill; Yalk. ib. 942.

עָרִיץ m. (b. h.; עָרַץ *to frighten*) *powerful, violent man.*—*Pl.* עָרִיצִים. Y. Ber. IV, 8a, v. רָמַס. Y. Meg. IV, 74d bot. חגואלך והמושיעך מכף עָרִיצֶיךָ who redeems thee and saves thee from the hand of thy oppressors; Treat. Sof'rim XIV, 5.

עָרִיק m. (עָרַק) *fugitive, hunted.* Targ. Is. X, 18 (h. text נֹסֵס).

עֲרִירִי m. (b. h.; ערר, cmp. עָרָה I) [*stripped,*] *lonely, childless.* Gen. R. s. 44. Yeb. 55a (ref. to Lev. XX, 20 a. 21) יש לו בנים קוברן ... הולך ע' if he had children (at the time he committed the sin), he will bury them; if he had none, he will remain childless. Y. Snh. VII, 24c לצורך יצאת לירון בע' it is specified (in Lev. XX, 20) for a purpose, namely for the punishment of *'ăriri* (death without leaving issue).—*Pl.* עֲרִירִים. Ib. כל אתר דתימר ע' יהוו ... ע' wherever the text says, 'they shall be lonely', it means, they shall be without children, where it says, 'they shall die lonely', it means they shall bury their children (v. supra); a. e.—[עריריין, Y. Keth. VI, 30d אשכחינון ע', v. עָרַר I.]

עָרַךְ (b. h.) [*to connect, join,*] 1) (b. h.) *to range, arrange, place in order.* Y. Yoma II, end, 40a (ref. to Lev. I, 8, a. 12) כהן אחד עוֹרֵךְ וכ' one priest places two limbs on the altar &c.; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI. Gen. B. s. 78 יש בי כח לעָרוֹךְ תפלה (Yalk. ib. 133 לסדר) I have strength to offer prayer; יש בי כח לעריך מלחמה I have strength to give battle. Yalk. l. c. מלחמה כנגדו וע' gave him battle. Tanḥ. B'ḥuck. 6 וְאֶעֱרוֹךְ לפניכם שלחן I will set a table before you (in the hereafter), v. infra. Ned. 20b עָרַכְתִּי לו שלחן וחפכו I prepared a table for him, but he upset it (euphem. for unnatural gratification); a. e. [In Talm. mostly סדר.]—עוֹרְכֵי הַדִּינִין (= עורכי דין לפני הדיינין) those who arrange arguments before the judges, *pleaders, advocates,* who advise their clients what to say or not to say before court. Ab. I, 8 אל תעש עצמך כע' חד' do not make thyself to be like legal advisers, i. e. be careful as judge not to suggest an advice to one of the litigants; Y. B. Bath. IX, 17a top כעוֹרְכֵי; Y. Keth. IV, 29a bot. אל תעש עצמך כע' חד' שלא לגלות וכ' do not make thyself to be like &c., that is, you must not reveal to an individual his case (how to argue). Bab. ib. 52b; 86a עשינו עצמינו כע' ד' we have made ourselves to be like &c. (I ought not to have suggested an advice).—Part. pass. עָרוּךְ; f. עֲרוּכָה &c. Sabb. 119b וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ע' וכ' when he comes home and finds the lamp lighted, the table set and the couch spread, the good angel says &c.; a. e.—2) (cmp. Syr. ערך, P. Sm. 2990) *to work dough* (contrad. to לוּשׁ); *to roll, shape* &c. Pes. III, 4 אחת לשת ואחת עוֹרֶכֶת וכ' one woman kneads, another works and shapes the dough, and a third one bakes. Ab. Zar. IV, 9 לא לשון ולא עוֹרְכִין עמו you must not knead nor work and shape dough with him. Neg. II, 4 כעוֹרֶכֶת in the position of a woman working dough; a. fr.—Part. pass. as ab. Erub. 54a (ref. to ערוכה וכ', II Sam. XXIII, 5) אם ע' ... משתמרת וכ' if the Law is worked into thy two hundred and forty-eight limbs, it will be preserved &c. Midr. Till. to Ps. XIV [read:] פת לושה ופת ע' kneaded (common) bread and well-worked bread; Yalk. ib. 662 עריכה (corr. acc.).

Hif. הֶעֱרִיךְ [*to place side by side*; cmp. נָקַשׁ *Hif.*] *to compare; to value*; esp. (v. Lev. XXVII, 2-13) *to dedicate the value of a person or of an animal unfit for the altar.* Arakh. I, 1 הכל מַעֲרִיכִין ונֶעֱרָכִין all persons are fit to dedicate or to be the subjects of dedication. Ib. נֶעֱרָךְ אבל לא מַעֲרִיךְ may be the subject of dedication, but cannot dedicate (his vow is invalid). Ib. VI, 5 המעריך את עצמו he who dedicates his own value. Tanḥ. l. c. [read:] אתם מעריכין לפני את נפשותיכם ... מעריכת גיהנם you value before me your lives, and I shall save you from the range of Gehenna (v. הַעֲרִיכָה), and set &c. (v. supra); a. fr.

Nif. נֶעֱרָךְ *to be the subject of valuation, to be valued.* Arakh. I, 1, a. fr., v. supra. Ib. II, 1 אין נערכין Var., v. עֵרֶךְ.

עֲרִיךְ, עָרֵךְ ch. same, *to work, knead.* Targ. Is. XLI, 25 דע' חוא ואפה הוא when he himself kneaded and baked; דעריך חבריה וכ' when his neighbor kneaded and gave it to him, and he baked. Y. Shebu. VI, 37a bot. אזלת מֵיעָרוֹךְ גבי חבירתה she went to knead her bread at her neighbor's.—Part. pass. עָרִיךְ, *pl.* עֲרִיכִין Ib.b top אשכחון ... ע' גו עיגולא they found the two denars (that were missed) worked into the cake.

Ithpe. אִיתַּעֲרִיךְ *to be worked in.* Ib.a bot. איתעכו גו עיגולא, v. supra.

עֵרֶךְ m. (b. h.; preced.) 1) *order, arrangement.* Ned. 22b שערכה של ארץ ישראל הוא because it (the Book of Joshua) contains the arrangement of the Land of Israel.—*Pl.* עֲרָכִים, constr. עַרְכֵי. Cant. R. to VI, 4; Pesik. Vayhi, p. 7a sq. שש ע' חמשה, v. מִלְחָמָה—ע' המלחמה *order of battle, arrangements proclaimed before the battle* (v. מַעֲרָכִים). Y. Sot. VIII, beg. 22b (ref. to Mish. ib. 6) אבל בע' חמ' מספקין וכ' but in connection with the proclamation of the regulations of battle (the Mishnah says only), 'they have to supply water &c.' Ib. אף בע' חמ' כן the same is the case with ordinances of battle (they must

Digitized by Google

be proclaimed in Hebrew). Bab. ib. 43b אין חוזרין עליו מע' וכ' they are not entitled to leave the army on that account. Ib. 44b; Men. 36a; a. e.—2) *valuation, assessment, value of a person or animal dedicated to the sanctuary; vow of value.* Arakh. 7b ואמר עֶרְכִּי עלי if he says, I vow my own value. Ib. IV, 1 ע' בזמן הע' the valuation is regulated by the time of the vow (irrespective of the value at the time of paying the vow); ib. 4 נותן כזמן הע' he pays according to the value at the time of the vow. Ib. טיחן ע' זקן he pays the value of an old man (Lev. XXVII, 7); ע' ילד the value of a child (ib. 6); a. fr.—*Pl.* עֲרָכִים, עֲרָכִין. Ib. II, 1 אין בע' וכ' (Var. נֶעֱרָכִין, v. עָרַךְ) in vows of value nothing is valued at less than a Sel'a &c.; ib. 7b כל ע' שאתה מעריך וכ' all values which you assess shall be no less than &c. Ib. IV, 1 והע' בנערך the vows of value are regulated by the condition of the person whose value is vowed. Ib. III, 1 יש בע' להקל וכ' in the laws regulating the dedication of values there is a lenient and a rigorous side. Ib. 2a, a. e. כל שישנו בדמים ישנו בע' ... אין אין בע' he whose person has a value, can vow the value of a person or an animal, but he whose person has no value cannot. Kerith. 13b ודמין וע' v. דָּמִים. Tanḥ. B'huck. 6 פרשת ע' the section treating of vows of value. Ib. בזכות הע' אני מצילך וכ' as a reward for your offerings of values, I will save you &c.; a. fr.—*'Arakhin*, name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli, of the Order of Kodashim.—[ערכין, Gitt. 44a Ar., v. עָרַךְ.]

*עַרְכָאָה f. (v. עַרְכִּי) *registration of legitimacy, citizens' list.* Targ. I Chr. II, 17 למסרעא ית דוד בע' to assist David in establishing his legitimacy of citizenship (in spite of his descent from a Moabitish woman; v. Y. Yeb. VII, 9c; Midr. Till. to Ps. IX, 9).

עַרְכָאוֹת, v. next art.

עַרְכוּב, v. עַרְקוּב.

עַרְכִּי f. (עָרַךְ; an adapt. of ἀρχή, ἀρχεῖον) *recorder's office* for pedigree, deeds of sale &c. Kidd. IV, 5 בע' דדשנה, v. אַרְכִּי I.—*Pl.* עַרְכָאוֹת. Gitt. 44a כותב ומעלה בע' וכ' (Ar. בערכין) he writes (a deed of sale) and has it recorded in the office of gentiles (Romans); Ab. Zar. 13a בע' שלחן; Tosef. ib. I, 8 בערכאים; Tosef. M. Kat. II, (I), 1 בערכיים. Gitt. I, 5; Tosef. ib. I, 4 שטרות חצולים בע' וכ' (Var. בעַרְכָיוֹת) deeds entered in gentile offices. Tosef. B. Bath. VIII, 2 כתב והעלה לחם בערכאים זכה לחם הערכיים if he wrote (a deed of donation for ten persons) and had it recorded for them in the office, the office took possession in their behalf; ib. 3 עַרְכָאִין ... עַרְכִיין; a. e.

*עָרְכַל (omp. ערקל) *to curve, twist.*

Hithpa. הִתְעַרְכֵּל *to be entangled, caught.* Gen. R. s. 31 הוה בא ליכנס ... מִתְעַרְפְּלוֹת when one (of the giants) attempted to enter the ark, his feet became entangled (in the mud of the deep); [Matt. K. following 'Rashi': were *scalded* in the hot water of the flood, v. זְרִיבָה, taking ערכל as *Parel* of צַבַּל]; (Yalk. Gen. 55 מתערסלות, Ar. s. v. עִרְסֵל: מִתְעַרְסְלוֹת במים, v. עִרְסֵל; Yalk. Job 913 מתערטלות, v. עִרְטֵל).

עָרַל (denom. of עָרְלָה) *to sheathe, cover.* Y. Orl. III, beg. 62d (ref. to Lev. XIX, 23) אית תנאי תני בעורל את פריו one Tannai explains that it refers to that which covers the fruit (peel, shell &c.); דבר שהוא עורל את פריו ופריו עוֹרְלוֹ that which covers the fruit (peel), and that which the fruit covers (kernel); Y. Maasr. IV, end, 51c דבר שעורל את פריו.—[In b. h. עָרַל *to treat as 'Orlah, to remove.*]

עָרֵל m. (b. h.; v. עָרְלָה) [*covered,*] *uncircumcised; gentile.* Mekh. Bo s. 15 (ref. to Ex. XII, 43) אבל ישראל ע' שומע וכ' I might deduce from this that an uncircumcised Israelite may pertake of the Passover lamb; Pes. 96a אבל ע' דלבו לשמים but an uncircumcised Israelite whose heart is directed towards heaven (and who remained uncircumcised, because his older brothers had died from circumcision). Yeb. VIII, 1 הע' וכל וכ' an uncircumcised priest, and all unclean persons must not eat T'rumah. Tosef. Ḥull. I, 1 אפי' ע' even an uncircumcised Israelite; Ḥull. 5a תאי ע' דיכי וכ' what is meant by this *'arel?* Do you mean an Israelite whose brothers died from circumcision? Pes. 92a ע' נכרי an uncircumcised gentile (a proselyte that was circumcised on the eve of Passover); ע' ישראל an Israelite that was circumcised on the eve of Passover; a. fr.—[Y. Shebi. VII, end, 37c חורן מן הערל, read: חתָרל.]—*Pl.* עֲרֵלִים. Mekh. l. c. עבדים ע' (not וע') uncircumcised slaves. Ned. III, 11 קונם ... לע' מותר בערלי ישראל he who vows that he will not receive any benefits from uncircumcised persons, is permitted benefits from uncircumcised Israelites, and forbidden benefits from circumcised gentiles (the word *'ărelim* being meant only for non-Jews; v. עָרְלָה); a. fr.

עַרְלַאי, עַרְלָאָה, עָרְלָא, עֲרַל, עָרֵל ch. same. Targ. Deut. XXVIII, 43 (h. text הגר). Targ. Ex. XII, 48 (Y. עַרְלָאֵי, read: עֲרַלָאי); a. fr.—*Pl.* עַרְלִין, עֲרַלִין, עַרְלָאִין, עֲרַלָּיָא. Targ. Josh. V, 7 (ed. Lag. עֲרִילֵי). Targ. Jer. IX, 24, sq. Targ. Esth. I, 5; a. e.

עָרְלָא f., v. עוּרְלָא.

עָרְלָה f. (b. h.; ערל *to hang over*, v. Ges. Thes. s. v. ערל) [*sheath,*] *prepuce; the uncircumcised membrum.* Gen. R. s. 46 עָרְלַת חגוה the foreskin of the membrum. Sabb. 134b, sq. עָרְלָתוֹ ודאי דוחה את השבת the cutting of his prepuce, where there is no doubt (about the condition of the infant), supersedes the Sabbath. Ib. כבושה ע', v. כָּבַשׁ. Pes. 92a חפורש מן הע' וכ' he who separates himself from the prepuce (a gentile converted and circumcised) is like one that separates himself from a grave (has to undergo the lustrations of one that has been in contact with a corpse). Ned. III, 11 שאין הע' קרויה אלא לשמם for *'orlah* (the word *'ărelim*) is used only as a general name for gentiles, v. עָרַל. Ib. שנתגנו וכ' מאוסה (דיא ח)ע' uncircumcision is detestable, for it is applied to the wicked as a reproach (with ref. to Jer. IX, 25); a. fr.—*Pl.* עֲרָלוֹת, constr. עָרְלוֹת. Yeb. 72a; Sabb. 135b מי שיש לו שתי ע' if one has two prepuces; (oth. opin. two membra to be circumcised). Gen. G. s. 46, a. e. ארבע ע' הן וכ' the term

Digitized by Google

'orlah (uncircumcision) is applied in four ways; a. fr.—Trnsf. (v. Lev. XIX, 23) [*that which is to be rejected,*] *the fruit of trees of the first three years.* Orl. I, 2 חייב בע' is subject to the law of *'orlah.* Ib. 6 נטיעה של ע' a young tree subject to the law of *'orlah.* Ib. 7 שרף חנ' resin of a young tree; a. fr.—Tosef. Ter. V, 9, a. fr. עוּרְלָה.—*'Orlah,* name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'ra'im.

עֲרְלוּת f. (preced.) *uncircumcision, the condition of one not circumcised.* Yeb. 71ª ע' שלא בזמנה דוחא ע' want of circumcision on account of untimeliness (the infant before its eighth day) creates the legal condition of the uncircumcised (with regard to the Passover meal, T'rumah &c.). Ib. 70ᵇ דגופיה ע' one's own want of circumcision; דאחריני ע' omission to circumcise others. Ḥull. 4ᵇ, sq. מומר לע', v. מוּמָר; a. e.

עָרְלָאָא, v. עוּרְלָאָא.

עָרַם I (b. h.; v. Ex. XV, 8; cmp. עָרַב I, a. עָרַךְ) *to heap up, pile.* Gen. R. s. 83, end (play on עירם, Gen. XXXVI, 43) שהוא עתיד לַעֲרוֹם וכ' he is destined to heap up treasures for the king Messiah; ('Rashi': לַעֲרוֹת, v. עָרָה I).—Denom. עֲרֵימָה.

עָרַם II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to peel off, strip; to make white, bright;* v. עָרוֹם, עָרוּם.

Hif. הֶעֱרִים 1) *to enlighten, inform.* Y. Snh. V, beg. 22ᶜ, sq. (ref. to בערמה, Ex. XXI, 14) שיַעֲרימוּהוּ באיזו מיתה they (the forewarning witnesses) must keep him informed as to what kind of death penalty is expecting him; (Bab. ib. 80ᵇ שיודיעוהו).—2) *to plan, act deliberately.* Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to בערמה, v. supra) שאינן ... להוציא this is to exclude the deaf and dumb, the insane and the minor (who do not act with premeditation; מַעֲרִימִין ... אינן מעריכין להוציא מרפא to exclude the surgeon ..., for although they acted with wilfulness (criminal negligence), they did not plan; Yalk. Ex. 325.—3) *to act with subtlety, to get around a law by an artifice.* Sabb. 65ᵇ מעריכין בדליקה in case of a conflagration on the Sabbath (when the rabbinical law allows the rescue of a certain number of clothes by putting them on) we may use an artifice (by laying off the clothes saved and going in again to save others); (oth. opin.) אין מעריכין בדליקה you dare not &c. Ib. מדת שמַעֲרִים וכ' dare a woman use an artifice &c., v. עָרַם. Tosef. Bets. III, 2. Gen. R. s. 49 מה אתה מַעֲרִים על השבועה מבול וכ' why wilt thou cunningly evade thy own oath? destruction by water thou wilt not bring, but destruction by fire thou wilt? Yalk. ib. 83; a. fr.

עֲרִים, עֲרֵם ch. same.

Ithpe. אִתְעֲרִים, אִיעֲרִים; (also *Af.* אַעֲרִים) 1) *to become prudent.* Targ. Prov. XIX, 25.—2) *to be subtle, to deceive, pretend.* Macc. 23ᵇ ודילמא אִיעֲרוּמֵי מִיעַרְמָא (not איערומא) might she not have been subtle enough (to discover Solomon's motive)? Snh. 25ª דילמא איערומי קא מַעֲרִים perhaps he merely pretends (to be repentant)? B. Mets. 90ᵇ חערמה...אַעֲרִימוּ עליידו ויזבנון a trick has been employed regarding them, use a trick against them (that did it), and let the oxen be sold (and not be used for ploughing).

Af. אַעֲרִים *to use an artifice,* v. supra.

עָרְמָה f. (b. h.; preced.) *prudence, deliberation; subtlety.* Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to נערמו, Ex. XV, 8, v. Targ. O. a. l.) הם אמרו הבה נתחכמה ... נתיז ע' למים they had said, Come, let us deal wisely with them (Ex. I, 10), thou, too, didst place wisdom in the water; (Yalk. Ex. 248 עַרְמוּמִית). Midr. Sam. ch. VII [read:] לפי מה שהיתה עָרְמָתוֹ של נחש כך היתה מכתו in accordance with the serpent's subtlety was its punishment. Midr. Prov. ch. I. זהו הדיוקי ונתן בי הקב"ה ע' I was simple, and the Lord placed wisdom in me. Ib. מכמה שנים ואילך ... לתיות בו ע' from what age and onward is man expected to be deliberate?; Yalk. ib. 929; a. e.

עַרְמָה, v. עֲרֵימָה.

עַרְמוּמִית f. (v. preced. art.) *shrewdness, subtlety.* Yalk. Ex. 248, v. עָרְמָה. Sot. 21ᵇ (ref. to Prov. VIII, 12) כיון שנכנסה חכמה ... נכנסה עמה ע' (not עמן) when wisdom enters into man, subtlety enters along with it; Yalk. Prov. 940 נכנסה בו ע'.

עַרְמוֹן m. (b. h.; v. עָרַם II) *platanus, the Oriental plane.*—*Pl.* עַרְמוֹנִים. Y. Keth. VII, end, 31ᵈ; a. e.; v. אַרְמוֹן III.

עַרְמוֹנָא* m. (v. עָרַם; cmp. Gen. III, 1) *a venomous serpent.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 17 Ar. (ed. חוּרְמָנָא).

עַרְמוּתָא f. = h. עָרְמָה, *subtlety; premeditation.* Targ. I Kings II, 5.

עַרְמִית f. (preced.) = חַסְרָמָה. Tosef. B. Mets. IV, 3 ערמית רבית (ed. Zuck. חַסְרָמַת, Var. עָרְמַת), v. חַסְרָמָה.

עַרְמְתָא, v. עֲרֵימְתָא.

עָרַס (cmp. אָרַס) *to connect, intertwine, braid* &c.—Denom. עָרִיס, עָרִיסָה, עֶרֶס &c.

Pi. עֵרֵס, עִרֵס 1) (denom. of עָרִיס) *to form an arbor.* Kil. IV, 7 אם עֵרְסָן מלמעלה if he connected them (the two rows of vines) above so as to form an arbor.—2) (denom. of עֲרִיסָה) *to start dough,* contrad. to לוּשׁ. Y. Pes. III, 30ª; Y. Bets. I, 60ᵈ top ע' לא אמר אלא לש וכ' the Boraitha does not say, 'if one started dough', but, 'if one kneaded'; but if one started (on the eve of a Holy Day), this prohibition does not apply.—In gen. *to knead, work in* (cmp. עָרַךְ). Ber. 37ᵇ בשעֵרְסָן when he worked the crumbs again into a compact mass; Men. 75ᵇ בשעירסן. Y. Ḥall. I, 57ᵇ, v. עִסָּה.—Part. pass. מְעוֹרָס. Ib. והוהן נשוך לאו כמע' הוא (not כמעירס) and that lump of dough made by pressing several pieces together (v. עָנַשׁ),—is that not the same as if worked together?

Nif. נֶעֱרַס, *Hithpa.* הִתְעָרַס *to become connected, compact.* Sifré Num. 110 (ref. to ערסתכם, Num. XV, 20, sq.) משהִתְעָרַס (it is subject to Ḥallah) from the time it has become a compact mass; Yalk. ib. 748 משהִתְעָרַס.

Digitized by Google

עֵרֶס I *arbor*, v. עָרִיס I.

עֶרֶס II c. (b. h. עֶרֶשׂ; preced. art.) [*joined frame*; cmp. גְּלִידָּא,] *bed, bier.*—*Pl.* עֲרָסוֹת, constr. עַרְסוֹת. Sabb. 62^{b} (ref. to Am. VI, 6) מסרידין עַרְסוֹתֵיהֶם וכ' Ms. M. (ed. עַרְסוֹתָם), v. סָרַח III; Kidd. 71^{b}.

עַרְסָא, עֶרֶס ch. 1) same. Targ. O. Deut. III, 11. Targ. O. Ex. VII, 28. Targ. Y. II ib. XXI, 18; a. fr.—ע' (ר) תשמיש *sexual connection.* Targ. Y. II ib. XIX, 15 (Y. I דְּעָרִיס). Targ. Y. Num. V, 13 דעריס; a. e.—Targ. II Sam. III, 31 *bier.*—Snh. 20^{a}; Ned. 56^{b} דגדא ע' v. גַּדָּא. Ib. ע' דצלא a bed with a leather mattress. Lam. R. to I, 1 (רבתי) ע' פחדיתא a broken bedstead. B. Bath. 22^{a} לעַרְסֵיה וכ' waiting for the bier of R. A. Y. Kil. IX, 32^{c} bot.; Y. Keth. XII, 35^{b} יהבון עַרְסִי וכ' place my bier (coffin) at the sea-shore; a. fr.—*Pl.* עַרְסָתָא, עַרְסָנָן, עַרְסָתָא, עַרְסִין. Targ. Am. VI, 4 עַרְסַחְוֹן ed. Lag. (oth. ed. עַרְסַדְחוֹן). Lam. R. l. c. עַרְסָאתָא ... אתקין he prepared for them four beds. Lev. R. s. 5 (transl. מטות שן Am. l. c.) ע' דפיל ivory bedsteads. Y. Ber. III, 6^{a} top ע' קיסריתא וכ' Cæsarean bedsteads which have holes for the girths; a. e.—2) (cmp. עָרִיס I) *arcade along a row of buildings, sidewalk.* Gitt. 6^{a} מצריך מכ' לע' required identification of signatures on documents brought from one side of the street to the other. Y. Bets. I, 60^{c} bot. מע' לע' from one side of the street to the other (or from one couch to the other, v. סָנָן II).—*Pl.* עַרְסָתָא. Erub. 26^{a} מטרב ... כ' ע' Ar. (Ms. M. טרסא טרסא; ed. עַרְסַיְיתָא, fr. עַרְסַיְתָא) provided the whole town of M. with 'Erubs (v. עֵירוּב), one for each row of connected houses.—3) *dish of the steel-yard, scales.* Sabb. 60^{a}, v. עָדָשָׁה.

עַרְסָה, v. עֲרִיסָה.

עַרְסִי m., *pl.* עַרְסִיִּין (preced. art.) *belonging to a bedstead*; ע' (מלין) *strapping, girthing.* Y. Sabb. VII, 10^{c} top חן דעבד מ' ע' וכ' (Or Zar. Sabb. 64 דעביד ערסנו, read ערסין) he who does girthing work (on the Sabbath), if lengthwise &c.

עַרְסִיתָא *f., pl.* עַרְסַיְיתָא, v. עַרְסָא 2.

*עַרְסֵל (v. next w.) *to swing* (like a hammock).

Hithpa. הִתְעַרְסֵל *to be swung; to waddle, stagger.* Gen. R. s. 31 דוב בא ליכנס והיו רגליו מִתְעַרְסְלוֹת quot. in Rashi to Ez. XIV, 14 (missing in ed.) when a bear wanted to force his entrance into the ark, his feet tottered; ib. (with ref. to giants) מתערסלות במים Ar.; Yalk. Gen. 55 מתערסלות; v. עִרְבֵּל.

עַרְסָלָא, עַרְסָל m. (v. עַרְסָא) *hammock, v.* אַרְזָלָא.

עָרַע, v. עִרְעֵר III.

עָרַע I (apocop. of ערער, transpos. of רעע; cmp. פָּסַס a. פַּסְפֵּס) *to come in contact with; to join, meet.* Targ. Jer. XLI, 6 (h. text פגש). Targ. O. Gen. XXXII, 2 (h. text פגע). Targ. O. Ex. I, 10; a. fr.; v. אֲרַע I.

Pa. עָרַע (ערער) *to join, be added to.* Koh. R. to VII, 27 חדא מְעָרְעָא חדא וכ' (ed. מְעַרְעָרָא) one (sin) is added to another &c., v. אֲרַע I.

Ithpa. אִתְעָרַע 1) *to be met; to happen; to come before.* Targ. II Sam. I, 6. Ib. XX, 1. Targ. Hos. XI, 7. Ib. 8. Targ. Jer. IV, 20; a. e.—[2) *to be added, increased.* Y. Ḥall. II, 58^{d} top אִתְעָרְעוּן (ed. אודרעון), v. חַבָּא.]

עֲרַע II (preced.; v. אֲרַע II), *Pa.* עָרַע *to call, proclaim, summon.* Targ. Zeph. I, 7 (h. text חקריש). Targ. O. Lev. XXIII, 2; a. fr.; v. אֲרַע II.

עִרְעוּר, v. עַרְעַר.

עֲרָעִין, v. עֲרִירִין.

עַרְעִיתָא I *f.* (עֲרַע I) *accident.* Targ. Koh. IX, 11 (h. text פגע).

עֲרָעִירָא, עַרְעִיתָא II f.=h. צִרְעָה, *wasp, hornet.* Targ. O. Ex. XXIII, 28 עָרָע ed. Berl. (oth. ed. עֲרָע, עֲרָה). Targ. Josh. XXIV, 12; a. e.—Sabb. 80^{b} כ' מן וכ' ונפקא a wasp came out of the wall and stung him &c., v. אַנְדִּירַי.—V. אוּרְיִיתָא.

עִירַר, עִרְעֵר I (Pilp. of כור) 1) *to stir up, excite to lamentation.* M. Kat. 8^{a} לא יְעַרְעֵר וכ' v. כור *Polel.*—2) [*to stir up strife, disturb,*] *to contest the legality of an action, the legitimacy of a person, his fitness as judge, witness* &c. Y. Snh. III, 21^{d} top אם בא וע' עָרְרוּ קיים if he comes and protests (against the judgment given in his absence), his protest is valid. Y. Ned. V, end, 39^{b} כל מי שיבוא ויְעָרְעֵר וכ' whosoever may at some future time contest this donation (having a claim against the property); a. e.—[Meg. 25^{b} המְעַרְעֲרִים those inclined to argue,—a censorial change from המומרים or חמינים; v. Rabb. D. S. a. l. note 8.]—3) *to stir on by chiding, to scold.* Sot. III, 3 מְעַרְעֲרִים אותה וכ' they (the court) chide her and make her drink by force; [Rashi seems to take our w. in the sense of *encouraging*]; Tosef. ib. II, 3 מְעַרְעְרִין ed. Zuck. (Var. מערערין). Ib. בצבת ... מדדין וכ' של ברזל ed. Zuck. (Var. מערערין, read ומע') they opened her mouth ... and urged her on and forced her to drink; Sot. 19^{b}. Y. ib. III, 18^{d} bot. מערערים אותה עד וכ' we urge her on to drink by chiding her until her face becomes pale; Num. R. s. 9; Yalk. ib. 708 מכין אותה ... ומע' וכ' they strike her with the broadside of a sword and urge her &c.; a. e.

Hithpa. הִתְעָרְעֵר *to be stirred up*, v. עָרַר.

עִרְעֵר II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to lay bare, strip, denude; to make lonely.* Pesik. ʿĂniya, p. 134^{b} (expl. סערה, Is. LIV, 11) מיערערתא שעֲרָרוּהָ וכ' 'the stripped' (or lonely) one whom the nations have denuded (with ref. to ערו, Ps. CXXXVII, 7); Yalk. s. 339 שעיר ערוה (read: שעֲרִירָה). Yalk. Num. 708 (play on חמים המאררים למרים, Num. V, 24) שממררין את חגוף ומְעַרְעְרִין את חטן (not שמררין) because they make the body bitter (sick), and lay the sin bare; Sifré Num. 11 ומרעדים את חטין (corr. acc.); Num. R. s. 9 שמאררים את חגוף ומבערין וכ' (corr. acc.; v., also, בָּרַר).

Nithpalp. נִתְעָרְעֵר *to be stripped, bare.* Midr. Till. to Ps. CII, 18 (ref. to ערער, ib.) זה מנשה שנתע' ממעשים טובים (some ed. שערער, corr. acc.; ed. Bub. שחיה ער, read עֲרֵר)

Digitized by Google

this refers to Manasseh who was bare of good deeds.—V. עַרְעָר.

עַרְעֵר I ch. same, *to strip, make lonely.* Part. pass. מְעֻרְעָרְתָּא; *f.* מְעֻרְעָרְתָּא. Pesik. ʿĂniya, p. 134ᵇ, a. e., v. preced.

עֵרְעֵר III (v. עָרַע I) [*to bring into contact,*] 1) *to keep a liquid in the throat for the sake of lubrication.* Tosef. Sabb. XII (XIII), 10 if one has a sore throat, לֹא יְעָרְעֶנּוּ בשמן וכ׳ he must not lubricate it with oil (on the Sabbath); Ber. 36ᵃ לֹא יְעָרְעֶנּוּ (*Pi.* of עָרַע; Ar. ירטיר); Tosef. Ter. IX, 12 ירטינו (ed. Zuck. יורדנו?); Y. Shebi. VIII, 38ᵃ top ירטיר׳.—2) *to cause to meet.* Koh. R. to IX, 11 (ref. to יקרה, ib.; cmp. עֲרָעִיתָא דְּמַעֲרָעָה I) כת היא שפיגעת האדם ומערעתו בו וכ׳ it is time that strikes man and causes all these things (vicissitudes) to meet him.

עַרְעֵר II ch. same, *to join, meet.* Koh. R. to VII, 27 מְעַרְעָרָא, v. עָרַע I.

עַרְעֵר III (transpos. of רטיר, v. רָעַט) *to make shaky, loosen.*—Part. pass. מְעַרְעָר; *f.* מְעָרְעָרָה. Lam. R. introd. (R. Ḥănina 2) (ref. to רָטָה, Prov. XXV, 19) שן מט׳ a shaky tooth, v. מַטְמֵט.

עַרְעָר m. (b. h.; עִרְעֵר II) *stripped, lonely.* Lev. R. s. 30; Yalk. Ps 855 שהיה ע׳ ממעשים וכ׳, v. עִרְעֵר.—*Pl.* עַרְעָרִים. Ib.; Midr. Till. to Ps. CII, 18.

עַרְעַר, (**עִרְעוּר**) m. (עִרְעֵר I) *protest; evidence of illegitimacy* or *disqualification.* Keth. 21ᵇ וקרא ע׳ על אחד מהן and the qualification of one of the judges was contested; ib. sq. ע׳ דמאי of what nature was that alleged disqualification?; ע׳ דגזלנותא a disqualification based on the charge of robbery; ע׳ דפגם משפחה based on alleged family blemish (descent from slaves). B. Bath. 31ᵇ, sq. ע׳ חד אומר וכ׳ they differ as to acting on the evidence of disqualification proffered by one witness; ר׳ אלעזר סבר ע׳ חד R. El. is of the opinion that evidence of disqualification by one witness is sufficient; ע׳ תרי it requires two witnesses; Keth. 26ᵃ. Ib., a. fr. אין ע׳ פחות משנים in charges of disqualification no less than two witnesses are required. Y. Bicc. I, 64ᵃ שחיו קורין עליה ע׳ משפחה ... a family ... whose qualification for marriage with priests was disputed; Y. Yeb. VIII, 9ᵇ bot.; Bab. ib. 60ᵇ. Y. Keth. II, 26ᵇ bot. שטר שנקרא עליו ע׳ a document against which an informality was charged; a. fr.

עַרְעֲרִין, v. עֲרָרִין.

עָרַף (b. h.) 1) *to divide, cut.* Sifré Deut. 306 (ref. to יערף, Deut. XXXII, 2) אין יַעֲרַף ... פרוט ... אלא עָרוֹף לי and ya׳ărof is a Phoenician (mercantile) term, e. g. one does not say to one's neighbor, *p'roṭ* (break into small change) this Sel'a for me, but *ʿărof* for me &c.—Denom. עוֹרֵף.—2) (cmp. קָטַף a. קָטַם) *to drop, distill.* Taan. 7ᵃ (ref. to Deut. l. c.) אם ת״ח ... ואם לאו עוֹרְפֵיהוּ כמטר if a scholar is worthy, he is like dew; if unworthy, drop him like rain; Yalk. Deut. 942 עָרְפֵהוּ.—3) (denom. of עוֹרֶף) *to break the neck of;* esp. *to break the neck of a heifer to atone for a murder the author of which is unknown* (Deut. XXI, 1-9); *to perform the ceremony of atonement.* Sot. IX, 2 לא חיו עוֹרְפִין they did not perform the ceremony. Ib. 45ᵇ; a. fr.—Ib. IX, 5 ועורפין אותה בקופיץ וכ׳ and (if the ground is not hard and rough) they cut her head from behind with a hatchet.—Part. pass. עָרוּף; *f.* עֲרוּפָה.—עגלה ע׳, v. עֶגְלָה.—4) (cmp. אָחַר) (of copulations of animals) *to cover (from behind).* Ib. 42ᵇ (play on עֲרָפָה) שהכל עורפין וכ׳ all covered her from behind.

Nif. נֶעֱרַף, *Nithpa.* נִתְעָרַף *to have the neck broken.* Ib. IX, 7 (47ᵃ) (Y. ed. עד שלא חיערף) נמצא ... עד שלא נֶעֱרְפָה וכ׳ if the murderer was discovered before the heifer was put to death; משנתערפה חגגלה Mish. (Y. a. Bab. ed. משנערפה) after the ceremony had taken place. Ib. 46ᵃ יביא דבר ויעָרַף וכ׳ ... let there be brought a thing which has not yet produced fruit (a heifer) and be broken in a place which produces no fruit, and atone for the murder of him who was prevented from producing fruit (good deeds on earth). Ex. R. s. 42, end (play on קשה ערף, Ex. XXXII, 9) ראויים הם להֵעָרַף they deserve to have their necks broken; a. e.

עֵרֵף ch. same, *to break the neck of the heifer.* Sot. 46ᵃ חכי נמי דלא עֲרֵפִינַן is it really so that we do not perform the ceremony (in such a case)?

עֵרֶף, *pl.* עֲרָפִין, substitute for עֲרָכִין, v. עֲרַךְ. Y. Ned. I, beg. 36ᶜ ואילו תנינן ... ע׳ ערצין ערקין but if we were to teach (substitutes for ʿărakhin), what would we teach? *ʿĂrafin, ʿdratsin, ʿdrakin.*

עֹרֶף, v. עוֹרֶף.

עֲרָפָא m. = h. עוֹרֶף. *Pl.* עֲרָפִין (in singular sense). Yalk. Lev. 665 חמי ע׳ חמי קדרון (read: קדלין) look at the (fat) neck, look at the back; [obviously one a gloss to the other; differ. in Lev. R. s. 34, a. Koh. R. to V, 13].

עַרְפַּד m. *ʿarpad,* a species of *bats.* B. Kam. 16ᵃ עטלף נעשה ע׳ וכ׳ ... the bat after seven years changes into an *ʿarpad,* the *ʿarpad* &c., v. קִרְשׁוּשׁ.

עַרְפַּדְיָא, עַרְפַּדָּא ch. same, *bat* (h. עטלף). Targ. Y. I Deut. XIV, 18 (Y. II תרפתא); Targ. Y. Lev. XI, 19 טרפידא (טרפירא) (corr. acc.).

עָרְפָּה (b. h.) pr. n. f. *Orpah,* wife of Chilion, son of Naomi, in legend identified with Harafah (II Sam. XXI, 22). Sot. 42ᵇ בשכר ארבע דמעות שהורידה ע׳ וכ׳ as a reward for four tears which O. shed, when parting with her mother-in-law she was privileged to rear four mighty men (II Sam. l. c.). Ib. ע׳ שמה וכ׳ her real name was O., and why was she called Harafah?, v. הָרִיפוֹת. Ib. ע׳ ... הריפה שמה he real name was Harafah, and why was she called O.?, v. עָרֶם. Snh. 95ᵃ חזריה לע׳ וכ׳ he (Abishai) saw O., his (Jishbi's) mother, spinning. Ruth R. to I, 14; a. e.

עַרְפִּלָא, v. עַרְפֵּלָא.

עָרְפֵּל* (Parel of עפל), *Hithpa.* הִתְעָרְפֵּל *to swell* (?). Midr. Till. to Ps. XVIII, 37 יִתְעָרְפְּלוּן, v. עַרְטֵל.

Digitized by Google

עֲרָפֶל m. (b. h.; v. עָרַף 2) *cloud; spray; mist;* ʿ*Ărafel*, the lower sky. Ḥag. 12ᵇ וכ׳ חשך ענן וע׳ darkness, cloud, and mist surround him. Tanḥ. Vayera 23 פתח חקב״ח את השקיע ואת הע׳ the Lord opened the sky and the ʿ*ărafel*. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to בעב הענן, Ex. XIX, 9) בענן עבה ואיזה זה ע׳ in a thick cloud; and what is this? This is ʿ*ărafel*; a. e.

עֲרַפְּלָא, עֲרַפַּלְיָא ch. same. Targ. II Sam. XXII, 12; Targ. Ps. XVIII, 12. Targ. II Esth. III, 8.—*Pl.* constr. עַרְפַּלֵי. Gen. R. s. 99, v. טוּרָא II.

עָרַץ (b. h.) *to be strong; to frighten.*

Hif. הֶעֱרִיץ *to proclaim the power of, praise.* Pirké d'R. El. ch. IV מַעֲרִיצִים ומקדושים וכ׳ they praise and sanctify his great name; Yalk. Is. 271; a. e.

עֵרֶץ, *pl.* עֲרָצִין, substitute for עֲרָכִין, v. עֵרֶךְ.

עַרְצוּבְיָא f. (cmp. אַרְזְבוֹנִית) a species of *locusts* (cmp. ἐρυσίβη, LXX Joel I, 4; II, 25 for חסיל; Deut. XXVIII, 42 for צלצל). Ḥull. 65ᵃ; Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V (differ. from ארזבונית).

עָרַק (b. h.; cmp. חרק) *[to pass, squeeze through,]* (denom. of עֲרָקָא) *to strap.* Tanḥ. Mishp. 1 טָרוֹק מכאן ... עזוב loosen a little on this side, lift ..., strap on that side.

עָרַק ch. (preced.; cmp. ברח) *to flee, run.* Targ. Gen. XIV, 10; a. fr.—B. Mets. 84ᵃ אבוך ע׳ ... ואת עָרִיק לגלותא (Ms. M. ברח) thy father fled (from persecution) to A., flee thou to Laodicea; Y. Maasr. III, 50ᵈ bot. עד דעַרַקְתָּ וכ׳ (I shall call thee so,) until thou runnest away and goest &c. Gen. R. s. 31 עֲרִיקִין הוינן מן קומי וכ׳ (עָרְקִין) we were fugitives from a (Roman) troop, and living in &c., v. גְּבַרְיָא; Y. Pes. I, beg. 27ᵃ כד הוינן ערקין וכ׳ כד. Ab. Zar. 16ᵃ מַעֲרַק עֲרַקֵי ... דכי שלים for when their weapons (missiles) are spent, they run away (and do not attack with their shields). Y. Sabb. XVI, end, 15ᵈ ונורא ... פריס עֲרָקָא מינה he spread his cloak ..., and the fire fled from it (v. גְּדִישָׁא); a. fr.—[Gitt. 78ᵃ, v. עֲרַק.]

Pa. עָרֵק, עַרַק, 1) *to put to flight, chase.* Targ. Deut. XXXII, 30 וְיָעְרְקוּן (not וְיֵיעֵר, וְיֵיעִיר). Targ. Prov. XIX, 26 מְעָרֵק (ed. Wil. מְעָרַר; some ed. מַעֲרִיק *Af.*); a. e.—2) *to save.* Targ. Jud. VI, 11 לְעָרָקָא (ed. Wil. לְעָרָר *Af.*).

Af. אַעֲרִיק same. Targ. Job XLI, 20 יְעַרְעִיק (ed. יְעַרְעֵק *Pa.*). Targ. Prov. XVI, 28 מַעֲרִיק וכ׳ causes his friend to flee (him) (Var. מטדיק, v. עֲרַק); a. e., v. supra.

עֵרֶץ, *pl.* עֲרָכִין, substitute for עֲרָכִין, v. עֵרֶךְ.

עָרָק (עֲרָק) m. (v. next w.) 1) *a long and flat vessel made of rush,* Maim.; [oth. opin. *sieve*; cmp. אֶרֶק a. עֲרַק I]. Kel. XVI, 3; Tosef. ib. B. Mets. V, 13.—2) *bandage, compress.* Sabb. 54ᵇ Ms. O., v. עֲרַק II.

עַרְקָא m. (עֲרַק) 1) *strap, band.* Tanḥ. B'resh. 7 הדין ע׳ וכ׳, v. מְשַׁךְ II.—*Pl.* עַרְקִין. Targ. Ez. XXVII, 19 (some ed. עדקין, corr. acc.).—2) *sedge, rush.* Targ. Job VIII, 11 (h. text אָחוּ). Ib. XL, 21 (h. text מַצּוֹת).—3) *leech,* v. עֲלוּקָא.—[עַרְקָתָא f., v. עִטְרָקְתָא.]

עַרְקַבְּנִין, עַרְקַבְּלִין m. pl. (prob. fr. עקב; cmp. next w.) *prickly creepers* on palm-trees, *palm-ivy* (v. חַרְחֲבִינָא). Erub. II, 6 (23ᵃ) עקרבנין Mish. (Y. ed. ערקבי; Bab. ed. ערקבל); ib. 26ᵇ ערקבלין, expl. אצוותא חרוזיאתא, v. אֲצָוָא; Pes. 39ᵃ ערקבל׳. Shebi. VII, 2 ערקבני (Y. ed. ערקבל׳).

עַרְקוּב m. (עָקַב, *Par.*) *[curve,] hough, ham, the inner part of the knee; the inner angle of the joint which unites the thigh and the leg of an animal.* Bekh. VI, 11 זנב חסגל לע׳ ... if the tail of a (first-born) calf does not reach the ʿ*arḳub*; לאיזה ע׳ אמרו which ʿ*arḳub* (curve) is meant? לע׳ שבאמצע הירך the ʿ*arḳub* in the thigh, expl. ib. 41ᵃ קפץ העליונה וכ׳ the upper joint (the inner part of the knee), not the lower joint (knuckle); Tosef. ib. IV, 14. Tam. IV, 2 (31ᵃ) ניקבו מתוך עַרְקוּבוֹ וכ׳ Bab. ed. (Mish. עַרְכּוּבוֹ) he makes a hole through its ham and suspends it.

עַרְקוּמָא, v. עוּרְקָמָא.

ערקי, Y. Kil. VIII, 31ᶜ bot., ייסי ע׳, v. ייסי.

עַרְקִין, Targ. Y. Ex. XXVIII, 19, v. טַרְקִיָּא.

עַרְקֵל, (Parel of עַכֵּל; v. P. Sm. 2964) *to confuse, perplex.* Part. pass. מְעַרְקָל, *pl.* מְעַרְקָלִין. Targ. Prov. XXIX, 20 דמע׳ מילוי (Levita דמערקלא, incorr.) he whose words are confused (blurted; h. text אץ ברבריו).

עַ׳ לְבְנָה, עַרְקַת pr. n. pl. ʿ*Arḳath Libnah.* Bekh. 57ᵇ (Rashi ע׳ לבינה), v. אַרְקָא II.

עַרְקָא, עַרְקָתָא f. (v. עֲרַק) *strap.*—ע׳ עֲרַקַת מסנא *shoe-strap.* Targ. O. Gen. XIV, 23; a. e.—Lev. R. s. 35; Cant. R. to I, 4 כע׳ סומקא וכ׳ as a red strap &c., v. טְסַנְגְּתָא; Pesik. Shim'u, p. 117ᵃ כחדיך ע׳ סמוקא בקדליה וכ׳ (בדקליה not); Yalk. Lev. 670; Yalk. Is. 256; Lev. R. s. 13 כעזקרא (corr. acc.). Snh. 74ᵇ top אפי׳ לשנויי ע׳ דמסאנא (in days of religious persecution you must resist) even to changing the shoe-strap. B. Bath. 21ᵃ, v. מָחָא II. Y. Yeb. XV, 15ᵃ, v. יָקַד; a. e.

עָרַר, *Pi.* עֵירֵר (v. עִרְעֵר I) *[to stir up,]* *to protest, contest, object.* Y. Gitt. I, 43ᶜ top אם בא ועי׳ עררו בטל if the husband comes and contests (the validity of his letter of divorce), his objection is null and void. Ib. הוא עירר משנישאת הוא ע׳ וכ׳ it is all the same whether he objects after she has remarried or before it. Y. Keth. II, beg. 26ᵃ נתאלמנה מי עוֹרֵר וכ׳ if she is a widow, who objects (opposes the woman's claim)? Gitt. I, 3 אם יש עליו עוֹרְרִים if there are contestants against it (the letter of divorce); a. fr.

Hithpa. הִתְעָרֵר *to be stirred up.* Tosef. Sot. II, 2 אפי׳ חמים הרה מִתְעָרְרִין עליה ... Var. (ed. Zuck. המים הרה מִתְעָרְרִין, read: מִתְעָרְרִין or חמים מתו׳) even if she goes astray twenty years afterwards, the waters will be stirred up (work injury) in her body.

עָרַר I ch. same, *to object.* Y. Keth. VII, 31ᶜ top דעיין קריבתיה עָרְרִין ואמרין וכ׳ the relatives objected (to the verdict)

Digitized by Google

and said &c. Ib. VI, 30d top אשכחיתן עֲרִירִין he found them disputing (about the amount to be allowed for the wife's toilet).

Pa. עֲרֵיר *to stir up, incite.* Targ. Is. IX, 10.

עֵרֶר m. = עֲרָעָר, *protest, objection, claim.* Y. Gitt. I, 43c top כל ע' שיש לי עֵרְרוֹ בטל, v. עֲרַר. Y. Keth. IX, beg. 32d כל ע' שיש לי עֵרְרוֹ בשדה זו whatever claim I may have on this field. Y. R. Hash. III, 58d top קרא ע' על וכ' if objection was raised against the signature &c. Y. Gitt. I, 43c bot שבגופו ע' an objection based on an alleged informality of the document itself; שחוץ לגופו ע' an objection not concerning the document itself (e. g. that the letter of divorce was given conditionally).

עֵרֶר II ch. same. Targ. Y. Deut. XXII, 14; 17 (not צרד; h. text גלילת).—[עֵרָר, Targ. Y. II Gen. XX, 2 (ed. Vien. צרד), read: גֵּרָר.]

עֶרֶשׂ m. (b. h.; v. עֶרֶס) *bed.* Midr. Till. to Ps. XLI, 4 וכי יש ע' של דוי is there a bed of despair?; Yalk. ib. 741.

עָשׁ I m. (b. h.) the constellation called the *Great Bear.* Ber. 58b, expl. רותא, v. אָתָא III.

עָשׁ ch. same. Targ. Job IX, 9.

עָשׁ II m. (b. h.) *moth.* Deut. R. s. 2, beg., v. עָסַס.

עָשָׂא ch. same. Targ. Is. L, 9.

עַשָּׁאשִׁיתָא, v. עַשָּׁשִׁיתָא.

עֵשֶׂב m. (b. h.) *herb, plant, grass.* Gen. R. s. 10, v. מָגָל. Cant. R. to IV, 11 הבאר ע' the plants surrounding the well, v. גִּנְּגֵּנָּא; a. fr.—*Pl.* עֲשָׂבִים. Kil. V, 7 אם ע' יופך if the dropped seeds have not grown beyond the stage of herbage, he must turn the soil over (v. אָפַךְ). Lev. R. s. 27, beg. ההרים מצלין ע' וכ' the mountains produce herbs, and the righteous, good deeds. Erub. 54a בני האדם דומין לעִשְׂבֵי השדה וכ' men are like the plants of the field, these blossom &c., v. חָלָה. Y. Taan. IV, 68d bot., a. e., v. לֶחִי; a. fr.

עֵשֶׂב, עֲשָׂבָא, עִי', ch. same. Targ. Gen. I, 29 some ed.; a. fr.; v. עִסְבָּא.—Lev. R. s. 22 חמא חד עשב וכ' saw a certain plant and picked it up, and made of it a wreath for his head. Ib. חמא ההוא ע' saw that same plant. B. Bath. 74b, v. סַמְתְּרֵי; a. fr.—*Pl.* עֲשָׂבֵי, עִי'. Ib. ואנחנא אנן ע' and we rested on the herbs. Sot. 48b טורייא ע' mountain herbs, v. שׁוּט I ch.; a. fr.

עֲשֵׂה, עֲשָׂה, v. עשי.

עֵשָׂו (b. h.) pr. n. m. *Esau*, son of Isaac; (gent. noun) *Esau* (*Edom*), frequ. a disguise for *Rome.* Yoma 38b רשע דר זה ע' ... a wicked man that dwelt between two righteous men without adopting their doings, that is Esau. Gitt. 57b (ref. to Gen. XXVII, 22) אין לך ... מזרעו של ע' there is no successful war in which descendants of Esau have no part. Gen. R. s. 2 ויהי ערב ערבו של ע' 'and it was evening' (Gen. I, 5), the evening (decline) of Esau (Rome). Koh. R. to V, 7 אם ראית ע' בכרך חגדול של רומי עשק וכ' when thou seest Esau in the large city of Rome oppressing the poor and robbing the indigent &c.; a. fr.

עֲשׁוֹר m. (עָשָׂה) *force, pressure.* Keth. 53a מעלאי דידי חדיט ע' Tosaf. to ib. 50a (Rashi עֲשׂוּרַי; ed. עשירה) my coming in with you would be equal to forcing (undue influence); v. עָשַׂר.

עִשּׁוֹנָא, עִשּׁוֹן, v. sub עִישׁ.

עֲשׁוֹנִית f. (v. עָשַׁשׁ, a. עָשָׂה) *hard and level ground.* Mekh. B'shall., Shir., s. 5 (ref. to Ex. XV, 5) וכי תהומות יש שם והלא ע' היא are any abysses there?, is not it (the bottom of the Red Sea) even and hard?; וכי מצולות יש שם והלא ע' היתה (read היא) are any whirlpools there? &c.; Yalk. Ex. 246; Tanḥ. B'shall. 14 עשוניות (some ed. עשינויות; corr. acc.).

עִשּׁוֹרָא, עִשּׂוֹר, v. sub עִישׂ.

עִשּׁוּת, Yalk. Cant. 991 some ed., v. עָשָׂה.

עִשּׁוּרְיָאתָא, v. עִישׂוּרְיָתָא.

עָשָׂה, עשי (b. h.; cmp. עסי) 1) *to do, work, prepare* (corresp. in variety of meanings to עָבַד). Shebi. VIII, 6 אין עוֹשִׂין זחים וכ' (in the Sabbatical year) you must not prepare (press, cmp. עָסַי) olives in the press &c. Tosef. ib. VI, 29 אין עושין אותן גרוגרות you must not prepare them as dried figs. Ib. 8 אין עושין את היין וכ' you must not make *dlunitih* wine (v. אֲלוּנִיתִית II). Sabb. 118a, a. e. עֲשֵׂה שבתך חול וכ' make thy Sabbath a week-day (as to expense), and be independent of men. Ib. 56a שבירקש לַעֲשׂוֹת ולא ע' he wanted to do (evil), but did not do it. Ber. 17a (ref. to Ps. CXI, 10) לעוֹשִׂים לשמה ויושרים וכ' to those who do good for its own sake, but not to those who do it from impure motives; וכל העוֹשֶׂה שלא לשמה וכ' whoever does good from impure motives, had better not have been born; a. v. fr.—עֲשֵׂה (*do*), or מִצְוַת עֲשֵׂה *positive law*; לֹא תַעֲשֶׂה (*do not*) *prohibitory law*, v. לֹא, לַאו, a. מִצְוָה. Keth. 30a, a. e. חייבי ע' מצרי ואדומי those guilty of transgressing the law implied in the positive law (limitation) concerning intermarriages with descendants of Egyptian or Edomite converts (Deut. XXIII, 8 sq.).—לאו חבא מכלל לַעֲשׂוֹת, v. לאו.—ע' דמים, or ע' (sub. דמים) *to value, assess.* B. Mets. 69b לא עָשָׂאה דמים he did not estimate her (the cow's) value; ולא עשאה but did he not estimate her value (when he said, thy cow is worth to me thirty denars)? לא עשאה ד' מחיים וכ' he did not estimate her value as alive, but as dead (how much he would have to pay, if the cow died while in his use). Ib. 62b צא ועֲשֵׂה עלי כשער וכ' go and give me credit for it in accordance with the present market price, and I will furnish it &c. Ib. בדמי חיטיך שעָשִׂיתָ עלי בשלשים וכ' as an equivalent for thy wheat for which thou hast charged me with thirty denars, I hold wine for thee; a. fr.—Part. pass. עָשׂוּי; f. עֲשׂוּיָה; *pl.* עֲשׂוּיִים, עֲשׂוּיוֹת; עֲשׂוּיִין. Ib. חריי חיטיך ע' עלי וכ' thy wheat is worth to me &c. Tosef. ib. VI, 6 חריי קמה זו ע' עליך וכ' this quantity of standing grain is charged to thee (I sell thee &c.) at one hundred &c.; ib. חריי גיזיהן של אלו ע' וכ' I sell thee the wool on these sheep for &c.; a. fr.—

Digitized by Google

Tanḥ. Naso 10; Num. R. s. 11 שלא תהא ע׳ that thou mayest not be *forced* (v. *Pi.*) to take an office, v. פָּנָיִם.—2) *to spend time, tarry.* Midr. Till. to Ps. XVII, 14 ... ר׳ שמעון ע׳ במערה וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. טמון) R. S. ben Y. who lived in a cave, ... thirteen years. Gen. R. s. 91 (ref. to רדו, Gen. XLII, 2) בישרם שהן עתידין לעשות שם ר״י שנה מנין רד״ו he announced to them that they were to live there two hundred and ten years, the numerical value of *r'du*; Num. R. s. 13. Gen. R. s. 22 קיים וכ׳ ... עשה Abel lived from &c.; a. fr.—Tanḥ. Sh'mini 1 ולא ע׳ אלא אמר וכ׳ and he did not tarry but said &c., i. e. at once he said; a. fr.

Nif. נַעֲשָׂה *to be done, made; to become.* Ber. 35b מלאכתן נַעֲשֵׂית ע״י אחרים their work is done through others. B. Mets. 46a, a. e. מטבע נ׳ חליפין, v. חֲלִיפִים. Pesik. R. s. 33 (ref. to Is. L, 5) לא נַעֲשֵׂיתִי אחור לנביאה I was not behind (any one) in prophecy; a. v. fr.—נ׳ דמים *to be valued, priced.* B. Mets. l. c.; Kidd. I, 6 כל חנ׳ ד׳ באחר an object upon which a valuation has been set for the purpose of exchange with another object; expl. ib. 28a כל חנישום וכ׳ the value of which is estimated &c.; a. e.—נעשה כ־ *it is to be considered as if, it is as if.* Ḥull. 19b נ׳ כמי ששחט וכ׳ the case is the same as when a gentile begins the slaughtering and an Israelite finishes it. Y. B. Mets. V, 10c top נ׳ כמשכיר וכ׳ it is to be considered as if he had rented the field to him at a high price; a. fr.

Hif. הֶעֱשָׂה *to cause to do; to order.* B. Bath. 9a, a. e. גדול המַעֲשֶׂה יותר מן העושה greater is he who causes others to do good than he who does good. Ex. R. s. 35 ליתן שכר למעשה כעושה to reward him who causes a good deed like him who does it. Num. R. s. 7 (ref. to Num. V, 4) מנצמן לא הוצרכו שהֶעֱשׂוּם משה וכ׳ 'so did they' of their own accord, it did not become necessary for Moses and Aaron to make them do it. Tosef. Pes. VIII, 5 שה׳ את הציבור לעשות וכ׳ (ed. Zuck. שעִשָּׂה, *Pi.*) he ordered the congregation to celebrate the Second Passover; Tosef. Snh. II, 11 שהֶעֱשׂוּ את העבור (ed. Zuck. שהֶעֱשׂוּ) they ordered &c. Y. Yoma VI, 43d top ראו היך הֶעֱשִׂיא את ישראל לעבודה זרה see how he became the cause for Israelites to commit idolatry (to erect a Temple in Egypt); a. e.

Pi. עִשָּׂה same, esp. *to force; to enforce.* Pesik. R. s. 33 השופט דן ... מְעַשֶּׂה את השוטר the judge decides the law, and the officer (*shoṭer*) enforces the law. Y. Snh. I, 18d bot. ע׳ יחזקיהו לציבור לעשות וכ׳ Hezekiah ordered the congregation to celebrate &c.; Tosef. Pes. l. c., v. supra. R. Hash. 6a ועשית אזהרה לבית דין שיְעַשּׂוּך 'and thou shalt do' (Deut. XXIII, 24), this is an instruction to the authorities to make thee do it; Y. ib. I, 56c bot. Keth. 77a; Y. Gitt. IX, end, 50d אין מְעַשִּׂין אלא וכ׳ we do not force (a man to divorce his wife) except &c. Ib. ישראל שעישו כמעשה גוים if an Israelitish authority forced (divorce) in the way the gentiles do; גוים שעישו וכ׳ if gentile authorities forced (divorce) in the way Israelites do; a. fr.—Part. pass. מְעֻשָּׂה. Gitt. IX, 8 גט מע׳ וכ׳ a letter of divorce given under force, if forced by an Israelitish authority, is valid. Ib. 88b; a. fr.

עֲשַׂי ch., *Pa.* עַשֵּׂי same, *to force.* Gitt. 88b בני עַשּׂוּיֵי lawfully qualified to force (a divorce). Keth. 50a עַשִּׂיתִינְהוּ לזוניה (read: לזוניה) I caused them (persuaded them, v. Tosaf. a. l.) to support him. Ib. אי אמרת ... משום חכי עַשִּׂירְנְהוּ וכ׳ if the law is that they are not bound to support him, then he had to persuade them; but if the law requires them to do it, what necessity was there to persuade them? Ib. 53a לַעֲשׂוֹתִירֵיהּ נמי is it also permitted to influence him? Ib. וטל ותַעֲשִׂירֵיהּ ולא תַעֲשִׂירֵיהּ וכ׳ מי ... did I say to thee, go in and influence him? I said, go, but do not influence him. Ib. חיינו עשיריה (read: עַשּׂוּרֵיהּ), v. עֲשׂוּר; a. e.

עֲשִׂירָה, עֲשִׂידָה f. (preced.) *doing, action.* Y. Pes. IX, 36d top (ref. to וחדל לעשות, Num. IX, 13) חחדל בשגג ע׳ he who fails (to sacrifice, without being prevented) at the time when the Passover sacrifice is to be done. Ib. חוץ לַעֲשִׂירָתוֹ out of the time of doing it. Y. Ab. Zar. IV, 44a (ref. to Lev. XXVI, 1) ע׳ בהחלה קימה וכ׳ 'ye shall not make' refers to the original making and putting up, 'ye shall not put up' means that you must not erect it when it has fallen down. Meg. 17a, a. e. ע׳ celebrating (Purim, Esth. IX, 27), contrad. to זְכִירָה. Sifré Deut. 212 (ref. to Deut. XXI, 12) נאמר כאן ע׳ ונאמרה ע׳ וכ׳ here is an action mentioned concerning the head, and a *doing* is named concerning the nails מה ע׳ תאמורה וכ׳ as the action concerning the head means removing (the hair), so &c.; Yeb. 48a; a. fr.—*Pl.* עֲשִׂירוֹת. Yoma 55a (ref. to Lev. XVI, 15) שידעו כל עֲשִׂירוֹתיו שוות that all his actions (sprinklings) should be alike. Ib. 71b, sq.; a. e.—[עשירית, Keth. 53a, v. עָשַׂר.]

עֲשִׁין, v. עֲשַׁן.

עָשִׁי (עָשִׁין), עַשְׁיָא, עַשְׁיָן m. (עֻשַּׁן) *strong.* Targ. Ps. XXIV, 8. Targ. Prov. XXIV, 5 (some ed. עַשּׁוּנָא). Targ. Ps. LXXV, 9 (ed. Wil. עַשְׁיָן); a. fr.—*Pl.* עַשְׁיָנִין, עַשְׁיָנֵיָא, עֲשָׁיָן. Ib. XVIII, 18. Ib. XXX, 8 (ed. Wil. עֲשָׁיָן; ed. Lag. עשיניא, read: עַשְׁיָנֵיָא); a. e.—*Fem.* עַשְׁיָנְתָא, עֲשָׁשׁ. Targ. Prov. XVIII, 19 (ed. Wil. עַשְׁיָנְתָא); a. e.—*Pl.* עַשְׁיָנָתָא, עֲשָׁשׁ. Ib. IX, 3. Ib. XVIII, 23 hard words (h. text עֲזוּת).

עשיניות, v. עֲשׁוּנִית.

עָשִׁיק* עֲשִׁיקָא I m. (עֲשַׁק; v. P. Sm. 3006 s. v. עשק) *perverse, tricky.* Targ. Prov. XIV, 2 (Var. ed. Lag. עשיר; h. text נלוז).

עָשִׁיק, עֲשִׁיקָא II m. (עֲשַׁק; cmp. יקר) *very dear, expensive, rare.* B. Mets. 52a (prov.) ע׳ לגבך ושוי וכ׳ for thy body (clothes) buy even what is dear, but for thy stomach, what is reasonable. Ib. 74a ע׳ עפרא Rashi (ed. עֲשַׁק; Ms. M. לא שכיח) earth (for pottery) was scarce. Ber. 56a, v. רִיפְנָא.

עָשִׁיר m. (b. h.; עָשַׁר) *substantial, wealthy; rich man.* Sabb. 25b איזהו ע׳ כל שיש לו נחת רוח בעשרו who is rich? He who finds satisfaction in his wealth; Ab. IV, 1; Tam. 32a. Deut. R. s. 2 (ref. to Prov. XVIII, 23) עָשִׁירוֹ של עולם the rich One (Owner) of the world. Ib. אדם אם ירא לו קרוב ע׳ וכ׳ if a man's relative is rich, he owns him, and if poor, he disowns him. Pes. 113a ע׳ המעשר וכ׳ a rich man who gives away the tenth portion of his income in secret. Ib.b (four are unbearable) מכחש דל גאה וע׳

Digitized by Google

וכ׳ a poor man that is proud, a rich man that flatters &c.; a. v. fr.—*Pl.* עֲשִׁירִין, עֲשִׁירִים. Erub. 86ª רבי מכבד ע׳ Rabbi paid honor to the rich (for the sake of their charitable mission, ref. to Ps. LXI, 8, v. יָשַׁב). Yoma 35ᵇ רבי ... מחזיב את הע׳ the example of R. El. b. Ḥarsum condemns the rich (who neglect the law on account of their business occupations). Men. 86ª, a. e. וסימניך ע׳ מקמצין and thy mnemonical sign (v. סִימָן) be: the rich are economical (Rabbi favored the economical practice); a. fr.—*Fem.* עֲשִׁירָה. Y. Shek. III, end, 47ᶜ; Tosef. ib. II, 4; a. e.—*Pl.* עֲשִׁירוֹת. Tanḥ. Toldôth 9 ע׳ חן נאות וכ׳ they are rich, they are handsome &c.

עשיר, Targ. Prov. XIV, 2 Var., v. עָשִׁיר I.

עָסְ, עֲשִׂירָאָה m.=h. עֲשִׂירִי, *the tenth.* Targ. O. Gen. VIII, 5 (Y. ed. Vien. עֲשִׂירִי). Targ. O. a. Y. II Lev. XXVII, 32 (Y. I עֲשִׂירָיָה); a. fr.—Ber. 5ᵇ, a. e., v. בִּיר.—*Fem.* עֲשִׂירִיתָא, עָסְ. Targ. Ez. XXIX, 1 (not עֲשִׂירָיָתָא); a. e.

עֲשִׂירוּת f. (עָשִׁיר) *wealth.* Keth. 106ᵇ, a. e. ע׳ במקום, v. עֲנִיּוּת. Y. Peah IV, 18ª sq. (ref. to I Chr. XXII, 13 בעניי) שאין ע׳ לפני מי וכ׳ none can claim to be rich before Him who spoke and the world arose. Gitt. 30ᵇ לע׳ ... מאי שנא why is it that they made provision for the debtor's death, and none for the event of his becoming rich? מיתה דלא וכ׳ שכיחא ע׳ וכ׳ death is an ordinary occurrence, becoming rich is not; a. fr.

עֲשִׂירִי m. (b. h.; עֶשֶׂר) *the tenth.* Ber. 8ᵇ תשיעי וע׳ the ninth and the tenth (of Tishri). Bekh. IX, 7 ודיוצא ע׳ and the lamb which comes out the tenth. Ib. 8; a. fr.—*Fem.* עֲשִׂירִית. Yalk. Ex. 261 וכמה הוא ע׳ האיפה and how much is the tenth of an Efah?; a. e.

עֲשִׂירָיָה, v. עֲשִׂירָאָה.

עֲשִׂירִיתָא, עֲשִׂירִיתָה, v. עֲשִׂירָאָה, עֲשִׂירִי.

עָשָׁן m. (b. h.; v. עָשַׁן) [*thick*, cmp. עָב, אָבַךְ &c.,] *smoke, soot.* Ker. 6ª מעלה ע׳ smoke-raiser (name of a plant). Yoma 21ᵇ עָשָׁן המיערכה the smoke rising from the pyre in the Temple; B. Bath. 147ª; a. fr.—*Pl.* עֲשָׁנִים. Sabb. 23ª כל הע׳ יפין וכ׳ all soots are good for making ink, but that produced by burning olive oil is the best.

עָשַׁן (b. h.; denom. of preced.) *to smoke.*

Pi. עִישֵׁן *to generate smoke; to fumigate; to burn incense.* Sabb. 23ª (ref. to the use of oil for ink) לגבל או לעַשֵּׁן do you mean for kneading it with soot, or for making soot by burning it? Pesik. R. s. 12 ודוד מְעַשְּׁנוֹת they burnt incense before idols; Tanḥ. Tol'doth 8 לפני עכו״ם מעשנות ומקטרות וכ׳ raised smoke and burnt perfumes &c. Yeb. 115ª עִישְׁנוּ עלינו בית וכ׳ (Ar. עִירְשְׁנוּ) they (robbers) filled our house with smoke, filled a cave in which we dwelt with smoke &c. Y. Ber. VI, 12ᵇ bot. במְעַשֵּׁן לפני וכ׳ (not במעשיו) when he burns spices in front of his shop; a. e.—Esp. *to fumigate plants.* Shebi. II, 2 מְעַשְּׁנִין עד וכ׳ you may fumigate until New Year (of the Sabbatical year). Y. Sabb. VII, 10ª top המְעַשֵּׁן he who fumigates plants (on the Sabbath); a. fr.—Part. pass. מְעוּשָּׁן; *f.* מְעוּשָּׁנָה; *pl.* מְעוּשָּׁנוֹת, מְעוּשָּׁנִין, מְעוּשָּׁנִים. Men. VIII, 6 ... אין מבריאין מע׳ you must not use for libations sweet wine or smoked wine (of fumigated grapes). Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. ענבים מאובקות ומע׳ וכ׳ (not מאוכ׳) powdered (v. אָבָק) or smoked grapes should not be offered as first-fruits. Ḥull. III, 5 חמע׳ an animal that has inhaled smoke; a. e.

Hithpa. הִתְעַשֵּׁן *to be affected by smoke, taste of smoke.* Zeb. 64ª שמא יִתְעַשְּׁנוּ lest the wine for libations may catch smoke (when carried past the altar pyre).

עֲשִׁין, עֲשַׁן (cmp. אשן) *to be substantial, strong* (corresp. to h. עזז, v. עָזַז). Targ. Ps. LII, 9 עֲשַׁן Ms. (ed. עֲשִׁין). Ib. LXXXIX, 14 (ed. Wil. תְּעַשֵּׁן *Af.*); a. e.

Af. אַעְשֵׁן *to strengthen, make substantial.* Targ. Prov. VIII, 28 (ed. Wil. אַעְשִׁין, corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִתְעַשַּׁן, *Ithpe.* אִתְעַשַּׁן 1) *to become strong.* Targ. Y. Num. XXV, 8.—2) *to exhibit one's strength.* Targ. Ps. LXVIII, 29 (h. text עזזה).—3) *to boast of one's strength, be impudent.* Ib. IX, 20.

עוּשׁ, עֻשְׁ, עֻשְׁנָא m. (preced.) = h. עֹז, *strength.* Targ. Ps. XXI, 2 בְּעֻשְׁנָךְ (Ms. בעוזך). Ib. VIII, 3. Ib. XXIX, 1 Ms. (ed. עֲרִשׁוּנָא; ed. Wil. עָשְׁנָא). Targ. Prov. X, 15; a. fr.

עֲשְׁנָתָא, v. עַשְׁרָן.

עֶשֶׁף, v. עוּשָׁף.

עָשַׁק (b. h.) [*to press, twist,*] *to wrong*, esp. *to withhold what is due to a fellowman; to deny a debt.* B. Mets. 111ª (ref. to Lev. V, 21) או עשק כתיב שעָשָׁקוֹ כבר we read, 'or if he *have* withheld', which means that he had wronged him ere this (when he denied his indebtedness). Koh. R. to IV, 6 טוב ... גוזל ותומם ועוֹשֵׁק ועושה וכ׳ better is he who does a little good with what is his own, than he who robs and does violence and oppresses, and does much good with what belongs to others. Succ. 29ᵇ כוֹשְׁקֵי שכר שכיר those who withhold the hired man's wages, different from כובשי וכ׳ (v. כָּבַשׁ) who defer paying &c.; a. e.

עַשָּׁק ch. 1) same. Targ. O. Lev. V, 21 עשק ed. Berl. (oth. ed. אנס). Ib. 23. Targ. Am. IV, 1; a. fr.—Part. pass. עָשִׁיק.—2) *to pervert*, v. עָשִׁיק I.—3) (cmp. יקר) *to be outrageously dear*, v. עָשִׁיק II.

עֲשָׁקָא, עֲשָׁק, v. עוּשָׁק, עוּשְׁקָא.

עָשַׂר (cmp. עָשַׁן) *to be strong, substantial, wealthy.*

Hif. הֶעֱשִׁיר 1) (denom. of עָשִׁיר) *to become wealthy.* B. Bath. 25ᵇ ותרעשיר and he who desires to become rich. Ber. 33ª הֶעֱשִׁירוּ קבעוה וכ׳ when they became wealthy, they made it a custom to recite the Habdalah over a cup. Meïl. 17ª, v. עָנָה II, *Hif.* Ned. 38ª לא ה׳ משה וכ׳ Moses became rich from the chips of the tablets; a. fr.—2) *to make rich.* Keth. 48ª לאו כל דימנו שיעשיר וכ׳ he is not permitted to enrich his children and throw himself on the charities. Ḥull. 84ᵇ (expl. עשתרות, Deut. VII, 13) שמַעֲשִׁירוֹת את בעליהן Ar. (ed. שמְעַשְּׁרוֹת, *Pi.*) for they make their owners rich; Yalk. Deut. 848 שמעשרות. Cant. R. to VII, 11 (ref. to חצרנית, Ps. LXV, 10) אם זכיתם תַּעֲשִׁירֶנָּה ואם לאו תְּעַשְּׁרֶנָּה וכ׳ if you deserve well (it reads:) 'thou makest her rich', if not, 'thou reducest her to one-tenth', that she yield you only one-tenth; a. e.

Digitized by Google

Pi. עִישֵּׁר same; v. supra. B. Bath. l. c., v. infra.

Hithpa. הִתְעַשֵּׁר, *Nithpa.* נִתְעַשֵּׁר 1) *to become rich.* Sabb. 119ª; Taan. 9ª (play on עשר תעשר, Deut. XIV, 22) עַשֵּׂר בשביל שתתעשר give tithes in order that thou become rich. B. Bath. l. c. מתוך שמתחכם מִתְעַשֵּׁר for when he grows wise, he will also grow rich; (Ms. M. חכמתו מְעַשַּׁרְתּוֹ his wisdom makes him rich). Pes. 50ᵇ שלא יִתְעַשְּׁרוּ עשרים ... שאילמלי מִתְעַשְּׁרִין וכ׳ the men of the Great Assembly held twenty-four fasts to pray that the copyists of sacred books &c. might not become rich, for if they grew rich, they would not write; a. fr.—[2) (b. h.) *to pretend to be rich, to pass for a rich man.* Men. 85ᵇ. Midr. Till. to Ps. XXIV.]

עֲשַׁר ch. same (mostly עֲתַר).

Ithpa. אִתְעַשַּׁר *to become rich.* Gitt. 30ᵇ, v. אֲשַׁר.

עָשָׂר, v. עֲשַׂר.

עֶשֶׂר f., עֲשָׂרָה m. (b. h.) *ten.* Ab. V, 1, v. מַאֲמָר. Ex. R. s. 15, a. fr. עשר מכות (not עשרה) the ten Egyptian plagues. Ib. אנשים ע׳ ten men; a. v. fr.—In compounds עָשָׂר, עֶשְׂרֵה, as אַחַד ע׳ *eleven,* שְׁנֵים ע׳ *twelve* &c. R. Hash. I, 1 בחמשה ע׳ בו on the fifteenth day of it (the month of Shebat). Pes. I, 1 אור לארבעה ע׳ אור, v. אוֹר II; a. v. fr.—*Pl.* עֶשְׂרִים *twenty.* B. Bath. 107ª ואחד אומר בע׳ and one of the experts says, it is worth twenty (Selaim). Ab. V, 21 בן ע׳ לרדוק at the age of twenty years it is time to hunt (for a living); a. v. fr.

עֲשַׂר I *f.,* עֲשָׂרָה, עֲשָׂרָא m. (also עֲסָרָא; עֶסְרָא) ch. same. Targ. Gen. XLV, 23 (Y. also עֶשֶׂר; O. ed. Berl. עש, oth. ed. עס׳); a. fr.—חַד עֲסַר, חַד עֲשַׂר (contr. חֲדַסַר) *eleven;* תריתי סרי *twelve* &c.—*Pl.* עֲסָרִין, עֲשָׂרִין, עֲסָרִי. Targ. Gen. XXXI, 38. Targ. Num. X, 11 בע׳ on the twentieth; a. fr.—B. Bath. 106ᵇ חויא ע׳ גרירי it contains twenty *g'rivas* (v. גְּרִירְוָא); a. fr.

עָשַׂר, *Pi.* עִשֵּׂר (b. h.; denom. of עֶשֶׂר) 1) *to give one-tenth, separate tithes.* Sabb. 119ª עַשֵּׂר וכ׳, v. עָשַׂר. Maasr. IV, 2 ושכחו לְעַשְּׂרָן but had forgotten to pay the tithe of them. Sabb. II, 7 עִשַּׂרְתֶּם have you set aside tithes (of what you intend to use for the Sabbath)? Ib. ... ספק אין מְעַשְּׂרִין את הודאי if it is doubtful whether or not night has set in, you must not separate the tithes of what is sure to be subject to tithes (v. דְּמַאי); a. v. fr.—Part. pass. מְעֻשָּׂר; f. מְעֻשָּׂרֶת; *pl.* מְעֻשָּׂרִין, מְעֻשָּׂרוֹת; מְעֻשָּׂרִים. Bekh. IX, 7 מן הצפין (קפין אחד) לתוכן חמש׳ if one of those (lambs) which have been set aside as tithe, leaped among the flock. Ib. הרי אלו מע׳ they (the flock) are considered as tithed; a. fr.—2) *to reduce to one-tenth.* Cant. R. to VII, 11, v. עָשַׂר.

Nif. נֶעֱשַׂר, *Hithpa.* הִתְעַשַּׂר, *Nithpa.* נִתְעַשַּׂר *to be tithed.* Maasr. I. c. עד שיִתְעַשְּׂרוּ (Ms. M. שיתעשרו) until they are tithed. Ib. 5 מִתְעַשְּׂרָה זרע וכ׳ must be tithed as seed, as vegetables (if the leaves are used) &c. Bekh. IX, 1 ואינן מִתְעַשְּׂרִים מזה על זה and they (large cattle and small cattle) cannot be tithed one for the other. Ib. 53ᵇ אין דין שיִתְעַשְּׂרוּ זה מזה should we not conclude that they may be tithed one for the other?; a. fr.

עָשַׂר II ch., *Pa.* עִשֵּׂר, עַסֵּר same, *to tithe.* Targ. Deut. XIV, 22. Ib. XXVI, 12 (Y. II לְמַעְשְׂרָא *Af.*).—Yeb. 93ª ע׳ מפירי דביתיה עילוידוי he set aside as tithes from the produces in his house on behalf of those (that were to come in). Ib. לְמַעְשׂוּרֵי ומיכל as regards tithing and eating; a. e.

עַשְׂרָה, עַשְׂרָא, v. עֲשַׂר I.

עֶשְׂרֵה, עֲשָׂרָה, v. עֶשֶׂר.

עִשָּׂרוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *one-tenth* of an Ephah, *'issaron.* Men. XIII, 1 הרי עלי ע׳ וכ׳ if a person says, 'I vow an *'issaron,* he must offer one *minḥah.* Ib. 2 מנחת ע׳ של ששים a meal offering of sixty *'issarons*; a. fr.—*Pl.* עֶשְׂרוֹנִים, עֶשְׂרוֹנוֹת. Ib. 1 ע׳ יביא וכ׳ (Bab. ed. 104ᵇ עשרונות) if a person says, 'I vow *'esronim,* he must offer two *minḥahs.* Ib. יביא מנחות של ע׳ מאחד ועד ששים he must bring (sixty) offerings of *'esronim,* beginning with one *'issaron* and progressing up to sixty; a. e.

עֶ׳, עֶסְ׳, עִשְׂרוֹנָא ch. same. Targ. Num. XXVIII, 13; a. fr.—Pl. עִשְׂרוֹנִין, עִסְ׳, עֶ׳. Ib. 12; a. fr.

עַשְׂרָה, v. עֲשָׂרָה.

עַשְׂרִיתָא, עֲשִׂירִית, v. עֲשִׂירִי. עֲשִׂירָאָה.

עֲשָׂרָה *f.* constr. (b. h.; עֲשַׂר) *group of ten.* Sabb. 86ᵇ ע׳ הדברות the ten words (commandments); a. fr.—*Pl.* עֲשָׂרוֹת, עֲשִׂירִיּוֹת. Snh. 18ª שרי ע׳ ששת רבוא the number of the chiefs of ten (Ex. XVIII, 21) was sixty thousand; Mekh. Yithro, 'Ămal., s. 2; Tanḥ. Mishp. 6. Tanḥ. Emor 24 (Chald. dict.) זיל כנוש עֲשָׂרְיוֹתָיךְ go and gather thy divisions of ten.

עַשְׂרָתָא ch., constr. עֲשָׂרַת same. Targ. Esth. III, 9; a. e.—Pesik. R. s. 18 נצחון ע׳ מניכון לע׳ אלפין וכ׳ (not מיניכן) your ten *manahs'* worth (of a barley offering) will overcome my ten thousand (talents of silver); a. e.

עִישְׂרָתֵי, עֲשִׂירָתֵי same. Targ. Esth. IX, 10; 12. Targ. Y. Gen. II, 2 (ed. Vien. עִישְׂרָתַי). Targ. Y. Deut. IV, 13 עִישַׂרְתַּי; a. e.

עֲשַׁשׁ* (v. אֲשַׁשׁ) *to be strong.*

Ithpa. אִתְעַשַּׁשׁ *to exercise one's strength.* Midr. Till. to Ps. XIX, 1 מאבנא דהוא מִתְעַשַּׁשׁ (בה) וכ׳ by the stone with which he practices you can tell his strength; [ed. Bub., a. Yalk. Ps. 672 מִתְגּוֹשֵׁשׁ, h. form, v. גָּשַׁשׁ].

עֲשָׁשִׁית *f.* (v. אֲשַׁשׁ a. עֶשֶׁת) 1) ע׳ של ברזל *wrought iron, bar, ball.*—*Pl.* עֲשָׁשִׁיּוֹת. Yoma 34ᵇ ע׳ של ברזל וכ׳ lumps of wrought iron were heated for the high priest on the eve of the Day of Atonement; Tosef. ib. I, 20 (Var. עששית); Y. ib. III, 40ᶜ עֲשָׁשׁוֹת. Ab. Zar. 16ª אין מוכרין לחם ע׳ וכ׳ we must not sell them (the Romans) iron bars, ... because they forge arms out of them (expl. פרזלא דינדואה, v. דִּינְדְוָא). Snh. 108ᵇ יש לנו ע׳ וכ׳ we have iron plates with which we can pave the ground (to prevent water coming up).—2) (v. אֲשַׁשׁ) *glass ball, crystal, reflector, lantern.* Ber. 25ᵇ בע׳ covered with a translucent substance. Ib. 53ª ע׳ שחירתה דולקת וכ׳ a lantern which has been burning the

Digitized by Google

whole day (of the Sabbath); Y. ib. VI, 12[b] bot. R. Hash. 24[a] ראינוהו בע' we have seen the reflection of the moon in a crystal, v. אֲשָׁשׁ; a. e.—*Pl.* as ab. Sabb. 154[b] הירתה בהמתו ... וע' if his beast is laden with ... glass lumps, expl. ib. בבולסא, v. בּוּלְסָא.

עֲשָׁשִׁיתָא, עֲשָׁשִׁית ch. same, *crystal, glass ball.* Targ. Cant. V, 14.—Tanh. Vaëra 14 (ref. to מתלקחת, Ex. IX, 24) כחדין ע' דמיא וכ' (=קנדילא דע') like (the light in) the glass in which water and oil are mixed together, and the light burns within; Ex. R. s. 12; Cant. R. to III, 11 להדא עֲשָׁאשִׁיתָא דקנדילא; Num. R. s. 12 כהדא עֲשָׁאשִׁיתָא וכ'; Pesik. Vayhi, p. 3[b] שאשתא (Ar. עֲשָׁשִׁיתָא). Y. Sabb. II, beg. 4[c]. ששיתא.

עַשֵּׁת (cmp. עשש) *to make strong, harden, forge.*—[Dan. VI, 4 עֲשִׁית *firmly determined.*]

Ithpa. אִתְעַשֵּׁת, *Ithpe.* אִתְתַּשֵּׁת (denom. of תעשית = next w.) *to forge*; trnsf. (cmp. חָרַשׁ) *to plan, devise.* Targ. Is. XXXII, 6. Ib. XXXIII, 11. Targ. Jer. V, 26. Targ. II Sam. XX, 15.

עֶשֶׁת f. (b. h.; עשש, v. עֲשָׁשִׁית) *wrought metal, bar; polished block.* Kel. XI, 3, opp. to חֲרָרָה. Tosef. Ḥull. I, 18; Tosef. Men. IX, 18 אלא מן חצ' ... מנורה the candlestick in the Temple is not fit unless made out of a (gold) bar, opp. גְּרוּטָאוֹת; Men. 28[a] מן הצ' ומן הזהב out of a bar and out of gold; Yalk. Ex. 369 מן הצ' מן הזהב. Ib.; Men. l. c. חצוצרות מן הצ' מן הכסף the trumpets were made out of silver bars; Tosef. l. c. 19 [read:] אלא מן חצ' מן הכסף, contrad. to גוש raw ore. Cant. R. to V, 14 מה ע' שן זו עושין ממנה כמה יתדות וכ' (not זה) as out of a bar of *shen* (marble?) you make ever so many pegs, spears &c. Yalk. Cant. 991 (ref. to Cant. l. c.) אלו ספרי תורה ... לע' שן וכ' (some ed. לעשות, corr. acc.) this refers to the scrolls of the Law which resemble a *column* of marble which is adorned with sapphires.—*Pl.* עֲשָׁתוֹת. Sifré Num. 160 השליך עליו ע' וגולמים if he threw at him metal balls or lumps, opp. to כלי; Yalk. ib. 787.

עִישׁ, עֲשִׁישׁ, עֲשִׁישָׁא m. (preced. wds.; b. h. עֲשָׁשׁוֹת *pl.*) *forge*; trnsf. *plan, device.*—*Pl.* עֲשִׁישִׁין, עִישִׁין. Targ. Is. XXXIII, 11 (ed. Lag. עיש). Ib. XLI, 29 (ed. Lag. עיש; h. text נסכ'). Ib. LV, 7 (ed. Lag. עיש); a. fr.

בַּר עַ', עַשְׁתּוֹר pr. n. m. *Bar ʿAshtor*, the progenitor of a family of converts. Y. Bicc. I, 64[a] top אילין דבר ע' וכ' those of the family of B. A. who are converts, sons of converts. Ib. קדמה בנימין בר ע' וכ' one Benjamin B. A. stood before us (was admitted as witness) in the case of &c.; ib. בר אשתור. Y. Dem. VI, 25[b] top.

עַ' קַרְנַיִם, עַשְׁתָּרוֹת (b. h.) pr. n. *Ashteroth Karnayim*, name of a glen whither the sun cannot penetrate. Succ. 2[a].

עֵת f. (b. h.; contr. of עדת, v. עוּד; or of ענת, v. עוֹנָה I) [*duration, turn,*] 1) *ʿEth*, the twenty-fourth part of an *ʿonah*. Tosef. Ber. I, 1; a. e., v. עוֹנָה I.—2) *time.* Pes. 109[a]; מימיו לא אמר הגיע עת לעמוד וכ' never in his life did he (R. ʿAḳiba) say, it is time to rise from (leave) the house of study, except &c.; Succ. 28[a]. Ber. 8[a] (ref. to Ps. LXIX, 14) אימתי עת רצון בשעה וכ' when is the time of favor? When the congregation is at prayer. Taan. 24[b] שמע מינה עת רצון חיא I learn from this (dream) that this is an auspicious time for prayer. Yeb. 72[a] עת רצון מילתא חיא there is something in the idea of a time of favor for prayer; a. fr.—מֵעֵת לָעֵת (abbrev. מעל"ע) *the time of twenty-four astronomical hours.* Nidd. I, 1 מעל"ע ממצטת עליד מפקידה לפקידה וכ' the term of twenty-four hours (of retrospective uncleanness) reduces the term of the interval from one examination to the other &c., i. e. we go by the shorter term whichever it may be. Ḥull. 51[b]; Zeb. 74[b] צריכה מעל"ע requires the intervening of twenty-four hours (before it may be slaughtered); a. fr.—*Pl.* עִתִּים, עִתּוֹת, יְרֵ'. R. Hash. 28[a] ע' חלים ע' שוטה (Tosef. Ter. I, 3 מצרים), v. חָלַם I. Tam. I, 2 לא כל חצ' שווה the time (for the appearance of the superintendent) was not always the same. Y. Ber. IX, end, 14[d] (ref. to Ps. CXIX, 126) השעה הורתו ע' ... מיפר ברית he who makes the study of the Law a matter of time, destroys the covenant. Sabb. 31[a] בשעה נשאת ונתת באמונה קבעת ע' לתורה ... when man is brought up for judgment, he is asked, hast thou been dealing with integrity? hast thou had regular times for the study of the Law? Snh. 65[b] ע' ושעות, v. טַוָּן; a. e.—לְעִתּוֹתַי עֶרֶב *at the evening appointments* (when labor is stopped, the work reviewed, wages paid &c.), in gen. *towards evening.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 10; Bab. ib. 65[a]. Y. Ber. II, 5[c] top. Y. Succ. IV, beg. 54[b]. Y. Yeb. XVI, 15[d] top לציצותי, Var. לציתותי (read: לעיתותי ערב); a. e.

עֲתָא, v. עֲתָה.

עֲתָא, v. עֲתָה.

עִתְאוֹרְתְּהוֹן, עִתְאוֹרוֹתְהוֹן (Levita עִתְאוּד), Targ. Job III, 7, read: אִתְעֲרוּתָא, v. אִתְעֲרוּתָא.

עָתַד (b. h.) *to endure, stand, be ready.*

Pi. עִתֵּד *to make ready, designate.*—Part. pass. מְעֻתָּד, *pl.* מְעוּתָּדִין, מְעוּתָּדִים. Num. R. s. 18 (ref. to Job XV, 28) ולמי הן מע' וכ' and for whom were they (the treasures) designated? For those who were to emigrate (from Egypt) &c. Yalk. Ex. 264; Mekh. B'shall., ʿAmal., s. 1 (ref. to נצב, Ex. XVII, 9) מחר נהא מיצר ועומדים וכ' (not מצחר) to-morrow let us be ready (for battle), and stand on the top of the hill; עשרית ונהא מיצר על מעשה אבות let us appoint a fast and be ready (for prayer and meditation) on the merits of the fathers.

עֲתַד ch. same.

Pa. עַתֵּד 1) = h. הצניב, *to put up, place, fix.* Targ. Lam. III, 12. Targ. Prov. IX, 1 (h. text חצבה!). Ib. XV, 25. Targ. Job XVII, 6 (Var. ed. Lag. עדת, some ed. צרת; corr. acc.).—Part. pass. מְעַתֵּד (= b. h. נִצָּב, cmp. fr. מְעוּתָּד). Targ. O. Gen. XXVIII, 13 (Y. מְעַתָּד). Targ. Ps. XLV, 10; a. e.—2) *to hold ready; to designate.* Ib. L, 10. Targ. Prov. XXIV, 27 עַתְּדָה (some ed. עַתִּידָה, corr. acc.).—Part. pass. מְעַתָּד; f. מְעַתְּדָא. Targ. Job XV, 23 (ed. Lag. מְעַתָּד) *Ithpa.*). Targ. Y. I Deut. XXXII, 35; a. e.—Y. B. Bath. II, beg. 13[b] ע' ליה תכריכין held shrouds ready for him. Gen. R. s. 45 עַתִּיד לך וכ' Mus. (ed. עביר), v. גּוּרְנִי. Y. Keth. XII, 35[a] top.

Digitized by Google

אין אתא משיחא ואנא מְתַטַּד that I be ready, when the Messiah comes; Y. Kil. IX, 32b top; (Gen. R. s. 100 ארטימוס). Y. Sabb. V, 7b bot. (expl. שוחות) מְתַטָּנִין prepared (for copulation, v. Bab. ib. 53b bot.); a. e.

Ithpa. אִתְתַּטַּד, אִיתַּטַּד 1) *to be ready, designated*, v. supra.—2) *to endure*, v. עָתַר.

עַתָּה (b. h.; v. כַּת) *now, this time.* Ber. 46a מע' ועד עולם from now and forever. Tanḥ. Mishp. 18 וע' באתי and now I have come again; a. fr. [In Talm. mostly עכשיו.]—As a dialectic term: מֵע' from now, i. e. *as a consequence; if this were so, then.*—Y. Ab. Zar. I, 39d bot. מע' חנין אל ימכור וכ' according to this he ought not to sell him wheat &c.; a. fr.—Mostly: אֶלָּא מע'. Succ. 2a א' מ' חטושה סוכתו וכ' but according to this, if a man put up his Succah in Ashteroth Karnayim (v. עַשְׁתָּרוֹת), would you also say that it is no legitimate Succah? B. Kam. 17b; a. fr.—אֲבוֹר מע' say from now, i. e. *learn from this, therefore.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 2. Sifré Deut. 334; a. fr.

עַתּוּד m. (b. h.; עָתַד) [*leader of the flock,*] *ram.*—*Pl.* עַתּוּדִים. Num. R. s. 13 ואין ע' אלא לשון עמידה *'attudim* has the meaning of standing (readiness). Y. Ab. Zar. II, 41d top (ref. to Prov. XXVII, 26) תגדילו ונכשו כע' וכ' when the pupils have grown and become (strong) like rams, then reveal to them the secrets of the Law. Ḥull. 84a (ref. to Prov. l. c.) ויקח ע' וכ' לעולם ... at all times a man may sell a field and buy rams (flocks), but he should not sell flocks to buy a field; a. e.

עָתִיד m. עֲתִידָה f. (b. h.; עָתַד) *standing* (cmp. עָמַד); *ready, designated; in future.* Meg. 15b; Snh. 111b ע' הקב"ה לחדות וכ' at a future time the Lord shall be a crown on the head of every righteous man. Sabb. 138b ע' תורה שתשתכח וכ' a time will come when the Law will be forgotten in Israel; a. fr.—חָצִי לָבֹא (or חָצִי) *the future.* Keth. 87a משבירין אותה על חצי לבא we administer an oath to her in regard to her conduct in the future, opp. על שכבר; a. fr.—Esp. לֶעָתִיד לָבֹא (abbrev. לע"ל) *in the Messianic future; in the hereafter* (v. עוֹלָם). Ab. Zar. 3b לע"ל באין אומות וכ' in the Messianic days the nations of the world will come and ask to be converted. Ib. אין גהנם לע"ל there is no Gehenna (hell) in the hereafter, but the Lord leads the sun forth &c. Ab. II, 16 ודע שמתן ... לע"ל but remember that the reward of the righteous is reserved for the hereafter; a. fr.—*Pl.* עֲתִידִין, עֲתִידִים; עֲתִידוֹת. Ber. 43b ע' בחורי ישראל וכ' the time will come when the youths of Israel shall give forth a flavor &c. Sabb. 152b ע' צדיקים דחוי עפרא (even) the righteous are destined to turn to dust. Yeb. 63a ע' כל בעלי ... שיצמדו וכ' time will be when all tradesmen will turn to agriculture; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. VII, 12 עתידין, v. עֲבִירִים.]

עַתּוּד, עַתִּידָא m., עַתִּידָה, עֲתִידָא f. ch. same, *ready, destined; future.* Targ. O. Deut. XXXII, 35. Targ. Hab. II, 1 קאים ע' (h. text נצב). Targ. Cant. VIII, 5; a. fr.—Taan. 10a עתידה בבל דחצוא וכ' Ms. M. a time will come when Babylonia &c., v. חָצַד I.—*Pl.* עַתִּידִין, עַתִּידֵי; עַתִּידָן. Targ. Cant. l. c.; a. e.—Taan. 25a חזאי בחלמא ע' צדיקי וכ' I saw in a dream that the righteous are destined to eat at a golden table. Sabb. 152b ע' צדיקי דחוי עפרא, v. preced.; a. e.

עַתִּיק m. 1) (b. h.; עָתַק II) *old, ancient.* Yalk. Chr. 1074 (ref. to I Chr. IV, 22) חדברים הללו מֵעַתִּיקוֹ של עולם these words come from the Ancient One of the world (v. next w.); v. עָתַק I *Hif.*—[2) (עָתַק I) *remote.*—*Pl.* עַתִּיקִים. Ib. (anoth. explan. of I Chr. l. c.) חדברים האלו סתומין כאן וב' (אמוריו) these words are obscure here, but explained elsewhere; Ruth R. to I, 1 (s. 2).]

עַתִּיקָא, עַתִּיקָא, עַתִּיק I m., עַתִּיקָא f. ch. (preced.) *enduring, strong, old.* Targ. Num. VI, 3. Targ. O. Lev. XIII, 11 (Y. עתיקותא, read: עַתִּירָקָתָא); a. fr.—Pes. 119a (ref. to ולמכסה עתיק, Is. XXIII, 18) דברים שכיסה ע' יומין the things which the Ancient of days (Dan. VII, 22) has hidden. B. Bath. 91b (ref. to I Chr. IV, 22, v. preced.) דברים חללו ע' יומיא אמרין the Ancient of days has said these things; Yalk. Ruth 600. B. Kam. 96b גזלנא ע' an inveterate robber. Pes. 42b (expl. יין ישן) ע' עַתִּירְקִי very old wine. Yoma 29a מיגמר בע' וכ', v. גָּמַר II; a. e.—[B. Bath. 91b bot., v. עַתְחָקָא.]—*Pl.* עַתִּיקִין, עַתִּירְקִין, עַתִּירְקֵי. Targ. I Kings VIII, 2 (h. text האתנים).—Y. Shek. II, beg. 46c תקלין ע' old Shekels. Pes. l. c., v. supra; a. e.

עַתִּיקָא II m. (b. h. אַתִּיק) [*support?*] *a kind of peristyle.*—*Pl.* עַתִּיקַיָּא. Targ. Ez. XLI, 16.

עַתִּיקָתָא, עַתִּיקוּתָא, v. עַתִּיק ch.

עַתִּירָא, עַתִּיר m. (עָתַר) = h. עָשִׁיר. Targ. II Sam. XII, 1, sq.; a. fr.—B. Bath. 145b, v. כְּמָס. Y. Shebu. VII, 37d [אית] ע' גו שוקא ומסכן גו ביתא ע' וכ' a man may appear rich in the street and be poor at home, be rich at home and appear poor in the street. Sabb. 113b; B. Bath. 85a ע' משבור וכ' richer than king Shabur; a. fr.—*Pl.* עַתִּירִין, עַתִּירֵי. Targ. Zech. XI, 16. Targ. Ps. XLV, 13; a. fr.—Gitt. 56a תלת בת הנתו תלתא ע' there (in Jerusalem) were these three men. Bets. 32b ע' בבל יורדי וכ' the rich in Babylonia are bound to go down to Gehenna; a. fr.—Fem. עַתִּירָה, עַתִּירְתָּא, עַתִּירְתָּא. Targ. II Esth. I, 16.—Gitt. l. c. מרתא ... ע' דירושלם הויא Martha ... was the richest woman of Jerusalem. Taan. 10a עתירה בבל, v. חָצַד I; a. e.

עֲתִירָה I f. (עתר = חָתַר, *to dig*) *opening made by digging, breach.* Ruth R. to II, 14, v. חֲתִירָה.

עֲתִירָה II f. (עָתַר *to dig, stir;* trnsf. *to entreat, beseech*; cmp. פָּצַר, פָּגַע) *entreaty, being entreated, use of the root* עתר. Pesik. R. s. 11 (ref. to Gen. XXV, 21; a. II Sam. XXI, 14) מה ע' שנאמר לחלן תאומים אף ע' וכ' as 'being entreated' there refers to the grant of twins, so it does here &c. (double fertility). Y. Ber. II, 4d bot. שמע עֲתִירָתֵינוּ hear our prayer; a. e.

עַתִּירָה, v. עַתִּיד.

עַתִּירוּתָא f. (עַתִּיר) *being wealthy.* Sabb. 140b בעתירותי when I was rich, opp. בעניותי.

עַתִּירְתָּא f. = h. עֲתִירָה I. Gen. R. s. 63; Lev. R. s. 30, v. עֲתִירָתָא; Y. Snh. X, 28c bot. עֲתִירְתָּה.

Digitized by Google

עֲתִירְתָּא, v. עֲתִיר.

עָתַק I (b. h.) *to move.* Gen. R. s. 52, beg. (expl. יסף, Job XIV, 18) פנה ממקומו he (Abraham) moved from where he was; Yalk. ib. 87; Yalk. Job 906.

Hif. הֶעְתִּיק *to remove, transfer.* Y. Ḥag. II, 77ᶜ top (ref. to Ps. XXXI, 19 עתק ... חדוברות על צדיקי של עולם) דברים שה' מבריותיו who speak concerning the Righteous One of the world words which he has withheld from his creatures (esoteric philosophy); Yalk. Ps. 715; Gen. R. s. 1 שה' בבריותיו (corr. acc., v. 'Rashi' a. l.). Ruth R. to I, 1 (ref. to I Chr. IV, 22) דברים חללו נאמרו מפי המעתיקו של עולם וכ' these words were spoken by Him who moves the world (by ref. to יסף, Gen. XII, 8); (Yalk. Chr. 1074 דברים הללו מעתיקו, v. עַתִּיק). Yalk. Prov. 961 (ref. to חסתיקו, Prov. XXV, 1) הסתיקו מלמד שגנוזים היו *h'etiku* (they removed), this shows that they were suppressed (v. גָּנַז). Ib. דבר אחר אין חסתיקו אלא פירשו וכ' another interpretation is, *h'etiku* means 'they set aside' (ref. to Gen. XII, 8), i. e. translated, interpreted (v. פָּרַשׁ, a. cmp. the later use of הסתיק *to edit, to translate*); Ab. d'R. N. ch. I, 2nd Vers. (ed. Schechter, p. 3) אין הסתיקו אלא שפירשו; ib. 1st Vers. לא שחמתינו אלא שפירשו, v. next w.

Hof. הָעְתַּק *to be removed.* Koh. R. to I, 8 (in enigmatic speech) ואני העתקתי לכאן להחיש מחדה and I have come here to accelerate the growth (of hair).

Nif. נֶעְתַּק, *Nithpa.* נִתְעַתֵּק *to be removed, transferred.* Esth. R. to I, 1 הנעתקין, v. קִרְנָסִין. Yalk. Chr. 1076 (ref. to I Chr. l. c.) שנתעתקו מהם החזירם ... אפי' even things which had been removed from them (esoteric thoughts) did he bring back; Ruth R. l. c. (not שנתעסקו).

עָתַק II *to be substantial, strong*; (cmp. רָשַׁשׁ) *to be old.*—Denom. עַתִּיק.

Hif. הֶעְתִּיק (denom. of עַתִּיק; cmp. זָקַן *Nithpa.*) *to be long in deliberating, mature.* Ab. d'R. N. ch. I (expl. חסתיקו, Prov. XXV, 1) ולא שהעתיקו אלא שחמתינו and *h'etiku* means, 'which they considered maturely'; אבא שאול אומר לא שחמתינו אלא שפירשו Abba S. says, it does not mean 'which they considered maturely', but 'which they set aside', v. preced.

עָתַק ch. same, *to be old, worn out.* Targ. Lam. III, 4 (h. text בלה).

Ithpa. אִתְעַתַּק 1) *to remain long, be settled permanently.* Targ. Deut. IV, 25 (h. text ונושנתם). Targ. Ez. XXXIV, 25 (h. text וְיָשְׁנוּ!).—2) *to grow old.* Targ. Y. Lev. XXVI, 10 דמיתעתק (ed. Vien. דמיתעתק Part. pass. *Pa.*).—Targ. Y. Deut. XXVIII, 59 דמיתעתקין (inveterate, chronic).

עָתַר (עַתַּר, יַתַּר) = h. עָשַׁר 1) *to be rich, grow rich.* Targ. Deut. XXXII, 15 עתר ed. Berl. (oth. ed., a. Y. עתר). Targ. Ez. XXVII, 25. Targ. Zech. XI, 5 ed. Lag. (ed. Wil. *Af.*). Targ. Prov. XXI, 17; a. e.—2) *to make rich*, v. infra.

Pa. עַתַּר 1) *to make rich.* Targ. Gen. XIV, 23 (ed. Berl. עתך, oth. ed. עתי; Y. I אעתרית *Af.*). Targ. I Sam. II, 7; a. fr.—Yoma 25ᵇ מעתרא it (offering frankincense) makes rich.—2) *to proclaim rich.* Targ. Prov. XIII, 7 (some ed. *Af.*).—[Gen. R. s. 45 עתר לך Ar. (ed. עבריד), read: עַתַּד, v. עָתַד.]

Af. אַעְתַּר 1) *to make rich*, v. supra.—2) *to become rich.* Targ. Ps. XLIX, 17 יעתיר Ms. (ed. *Ithpa.*). Targ. Zech. XI, 5 (v. supra); a. e.

Ithpa. אִיעְתַּר, אִתְעַתַּר 1) *to become rich.* Targ. Ps. l. c.—B. Mets. 59ᵃ דתתעתרו, v. יָקַר *Af.*; Yalk. Gen. 68. Hor. 10ᵇ אעתרתו פורתא have you acquired a little wealth? Ned. 50ᵃ; a. e.—*2) *to endure, prosper.* Targ. Job XV, 29 יִתְעַתַּר ed. Lag. (oth. ed. יתעתד, v. עָתַד).

עֵתֶר m. (עתר, v. עֲתִירָה) *shovel* or *pitchfork.* Tosef. Ukts. I, 5 מפני שהופכה בע' because he is used to turn it up with the shovel; Succ. 14ᵃ מפני שראויות להשפכן בע'. Ib.; Yeb. 64ᵃ למה ... כע' מה ע' זה מחפך וכ' why is the prayer of the righteous symbolized by a shovel (the root עתר being used for praying, v. עֲתִירָה II)? As the shovel turns the grain from place to place, so the prayer of the righteous turns the dispensations of the Lord from anger to mercy; Num. R. s. 10 (with ref. to ויעתר, Jud. XIII, 8).

עַתְרָא I ch. same. Gen. R. s. 63, v. אַתַר.

עַתְרָא II, עָתְרָא, עָ, v. עוּתְרָא.

עֲתִירְתָּא, v. עֲתִיר.

פ

פ *Pé*, the seventeenth letter of the Alphabet. It interchanges with ב, ו, and מ; v. letter ב.

פ', as numeral letter, *eighty*, v. א'.

פ"א the letter *Pe*, v. פ"ה.

פְּאָבִי, פִּיאָבִי pr. n. f. (Φοίβη) *Pabi, Piabi*, mother of a priest Ishmael. Tosef. Yoma I, 21 (ed. Zuck. פואבי, Var. פא', פיא'); Y. ib. III, 40ᵈ top פיא'; Bab. ib. 35ᵇ פא' (Ms. M. פיא'); a. e.; v. יִשְׁמָעֵאל.

פְּאַג, v. פּוּג ch.

בֵּית פְּ', בֵּית פַּגֵּי, בֵּית פָּאגֵי pr. n. pl. *Beth Pagé* (Βηθφαγή), a fortified suburb of Jerusalem. Pes. 91ᵃ (Ms. M. 2 פגים, v. Rabb. D. S. a. l. note 5). Ib. 63ᵇ (Ms. M. 2 פגים); Men. 78ᵇ. Sot. 45ᵃ; Snh. 14ᵇ בירת פאגי (Ms. M. בירת הפאגי).

פֵּאָה, פֵּי', f. (b. h.; פאה *to split, divide*; v. Ges. H. Dict.¹² s. v.) *section, segment, corner.*—*Pl.* פְּאוֹת, פֵּי'. Erub. 51ᵃ (ref. to Num. XXXV, 5) כחיבן פ' the text speaks of corners (angular additions); ib. לזה אתה נותן פ' אין אתה נותן פ' for this purpose (the definition of suburbs) you allow corners to be included (i. e. square measurements), but you must not allow corners to those appointing a Sabbath center (שְׁבִיתָה), i. e. you must allow them to walk only within a circle the radius of which is two thousand cubits. Ib. 11ᵃ בארבע פ' תשדה Ar. (ed. פינות)

Digitized by Google

in the four corners of the field; a. e.—Esp. 1) פְּאַת ראש *the hair on the temples*; פאת זקן *the hair on the chin*. Macc. III, 5 המקיף פ' ראשו והמשחית פ' זקנו (v. Lev. XIX, 27) he who cuts off (shaves) the hair of his temples and destroys the hair of his chins; expl. ib. 20[b] פאת ראשו סוף ראשו וכ' the *peah* of his head means cutting the tail-end of the hair of his head ... making his temples as smooth as the spot behind the ear and as the forehead; פאת זקנו סוף זקנו וכ' the *peah* of his chin means the pointed ends of his chin &c., v. שְׁחִיטָה; Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI; a. e.—In gen. *curls*; פ' נכרית strange (false) curls, *wig*. Sabb. VI, 5. Naz. 28[b]; a. e.—2) (פאת שדה) *the corner of the field*, the *portion of the harvest left for the poor*, *peah* (Lev. XIX, 9 sq.) Sifra K'dosh., Par. 1, ch. I ... פטור מן הלקט וחם is exempt from the duty of leaving for the poor the gleanings, the forgotten sheaf, and the corner. Ib. חייבים בפ' are subject to *peah*. Ib. אין פ' אלא מחמת חכילוי וכ' the title of *peah* comes only through the finishing (of the cutting of the field, i. e. if one left a plot uncut in the middle of a field, the poor cannot take it, before the field is entirely cut), and only when it has a name (has been designated by the owner as the poor man's share), and the real *peah* is only that which is left at the end (i. e. he who has left a plot in the middle, must also leave a corner); ib. נתן בתחילת הרי זו פ' if he left a portion on beginning to cut or in the middle, it is *peah* (belongs to the poor, and is exempt from tithes &c.); Peah I, 3; a. v. fr.—3) (transf.) *braid, vines plaited together so as to form a cover or a partition*. Tosef. Kil. IV, 5 אם היו קנים מדוקרנין עושה אותן פ' מלמעלה ומזחר if forked reeds were standing there, he forms a plait above, and it is permitted (it forms a partition with regard to mixed seeds); Erub. 11[b]. Y. Kil. IV, 29[b] מציל פ' משום פ' it saves (makes the place marked off by reeds a partitioned field) the same as a garland of vines. Ib. הדא מה את פ' what do you mean by that *peah*? do you mean overhead, or on the side? Ib. bot. הם פ' אינה וכ' the 'plait' does not save (is not considered a partition), unless it is solidly joined on four sides. Ib. מהו שתצייל בסוכה פ' do intertwined vines form a partition with regard to Succah (to be considered a wall)?; Y. Succ. I, 52[a] bot. Erub. l. c. top פ' מותרת לענין כלאים וכ' (Ms. M. פ' קליעית, קליעית being a gloss to 'פ'; v. Rabb. D. S. a. l. note) 'braids' form a partition with regard to mixed seeds, but not with regard to Sabbath laws; a. fr.—*Peah*, name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'ra'im.

פְּאוֹמוֹת, v. פְּעוֹמוֹת.

פְּאוֹרוֹת, v. פְּאֵר *pl.*

פְּאוֹתָא, v. פְּתָא.

פְּאוֹתִים, v. פְּתִים.

פְּאוֹתִי (?) pr. n. m. *Pâṭi*, v. פַּוְטִי.

פאטן, Pesik. Zakhor, p. 26[a] read פאנין, v. פָּנֵי I.

פַּאֲיִס, v. פַּיָּס.

פאמא, Midr. Till. to Ps. XXII, 9 ed. Bub., v. פַּוְמָא.

פאנקין, פְּאִינְקִין, v. פּוּנְקְלִין.

פַּאנָס, v. פָּנָס.

פאנקין, v. פְּאִינְקִין.

פאפאי, v. פָּאפֵי.

פַּאפּוּנְיָא, v. פַּפּוּנְיָא.

פַּפֵּי, פָּאפֵי m. pl. (papae, v. P. Sm. 3203) *fathers*. Sot. 42[b]; a. e.; v. נָאנֵי.

פָּאפֵי pr. n. m. *Pâfi*. B. Bath. 25[b] פ' יונאה (Ms. M. פפי יובא'; Ms. O. פפי יוכאה; Ms. H. פפי יוכנאה; v. Rabb. D. S. a. l. note).—V. פַּפִּי.

פַּאפִּילוֹן, v. פַּפִּילוֹן.

פְּאֵר m. (b. h.; פאר *to cut off; to distinguish*) *ornament, crown, bonnet of distinction*. Y. M. Kat. III, 82[d] top (ref. to פְּאֵרְךָ, Ez. XXIV, 17) איית דבעי מימר אילו תחפלין some say, this refers to the T'fillin (which ordinarily a mourner must not put on); איית דבעי מימר זה הגירחוץ some say, this refers to glossy linen (festive dress, v. גִּירְחוּץ); Ber. 11[a] אבל חייב ... שתרי נאמר בהם פ' a mourner is bound to observe all ceremonial laws ..., except that of T'fillin, which are called an ornament; ib. 16[b]; a. e.—**Pl.* פְּאֵרוֹת *head-ornaments, pearls, trinkets* (strung on chains or cords). Ab. Zar. 47[a] בני מיעיה מהו לפ' may its small intestines be used for pearl-strings? [Ms. M. לכטורות, v. כְּנוֹר; ed. Pes. a. oth. פְּאוֹרוֹת; cmp. b. h. פְּאֵרָה, פְּאֵרֹת].

פָּאַר (b. h.), *Pi.* פֵּאֵר (denom. of preced.) 1) *to cut the crown off*. Hull. 131[a], sq. (ref. to תְּפָאֵר, Deut. XXIV, 20) שלא תכדל תפארתו מעט thou must not cut the crown off it (the last berries).—2) *to crown, glorify*. Lev. R. s. 2 כל מה ... לגדלן ולפָאֲרָן פָּאַר ... לתתפאר בהם as much as thou canst praise Israel, praise, as much as thou canst raise and glorify them, glorify, for I am to be glorified through them; Tanḥ. Ki Thissa 8; Pesik. Shek., p. 17[b] לְפָאֲרוֹ פָּאֲרוֹ; a. e.—Part. pass. מְפוֹאָר; f. מְפוֹאֶרֶת, מְפוֹאֲרֶת. Taan. 7[a] (to R. Joshua) אי חכמה מפ' בכלי מכוער O for that glorious wisdom in an ugly vessel! Ab. Zar. 24[b], v. עֲדִי II.

Hithpa. תִּתְפָּאֵר 1) *to lord it, rule*. Sifré Deut. 284 (ref. to תפאר, v. supra) לא תתפאר לעני do not make thyself the master of the poor man (i. e. do not decide who shall and who shall not get the gleanings &c.); Yalk. ib. 937.—2) *to be adorned, glorified*. Lev. R. l. c., a. e., v. supra. Esth. R. to III, 6, v. פּוּרְסְוָרָא; a. e.

פְּאֵרָא m., *pl.* פְּאֵרֵי (v. פְּאֵר *pl.*) beads, *trinkets strung on chains or cords*. Sabb. 59[b], v. מְנַחֲטָא.

פארדוכסוס, v. פרדוכס.

Digitized by Google

פָּארוּר* pr. n. pl. *Parur.* Ab. Zar. 31ª Ms. M. (ed. פרוד). [Perh. פְּרָוָאֵי?]

פָּאֲרוֹת, v. פְּאֵר.

פָּארֵי I m. pl. (=פרורי; פְּרַר) *coarse bran.* Gitt. 56ᵇ אשקוהו מיא דמ׳ they gave him bran water to drink. Ib. 69ª, v. נַפְיָא. B. Bath. 92ᵇ (prov.) מן מרי רשותך מ׳ אירפיץ from a debtor of thine accept (even) bran in payment; B. Kam. 46ᵇ; B. Mets. 118ª. Pes. 111ᵇ מ׳ בבירתא קשי לענויותא bran scattered in the house is bad for (brings) poverty. Bekh. 8ᵇ (in a facetious conversation, v. בְּרִיאֵי) אמשילו לי חבלי מפ׳ וכ׳ twist me ropes of bran, and &c.

פָּארֵי II, part. of פְּרֵי, q. v.

פָּאתָא I, **פָּתָא** f. = h. פֵּאָה. Targ. O. Lev. XIX, 9. Ib. 27. Ib. XXIII, 22 (ed. Berl. פרתא). Ib. XXI, 5 (ed. Berl. פרתא). Targ. Is. III, 16 בפָּתְהֶן מקפן they cut their locks (v. infra). Ib. 24. Targ. Jer. IX, 25; XXV, 23.—*Pl.* פָּוָתָא, פָּוָתָא. Targ. Is. III, 16 בפָּתְחֵיהֶן ed. Ven. I (v. supra).

פָּאתָא II m. (פתח=פתי) *door, entrance.*—*Pl.* constr. פָּאתֵי. Targ. Job III, 9 (10) (ed. Lag. פרתי), v. הִלְתָא.

פָּאתֵי m. (preced.) *wide*, v. פְּתֵי I.

פַּאתֵי *to persuade*, v. פְּתֵי I.

פַּאֲתֵי, v. פְּתִיתֵי.

פַּג m. (פגג; cmp. Syr. ܦܓܐ P. Sm. 3124) *jaw.*—*Du.* בירת מ׳ *halter.* B. Mets. 9ª חמור ובירת פַּגָּיו (Ms. M. ובי, v. Babb. D. S. a. l. note) the ass with the halter.

פַּגָּא I ch. same. Pes. 112ª ידא אפ׳ Ms. M., v. אַוְסִי.—*Pl.* פַּגֵּי (=בי מ׳) *bit.* Sabb. 51ᵇ (expl. פרומביא) מ׳ דפרזלא iron bit.

פַּגָּא II f. (preced.; v. פַּגְּתָא) kernel of grapes.—*Pl.* פַּגֵּן. Targ. Y. Num. VI, 4 Ar. s. v. פגן (ed. וגרין; h. text זג).

פַּגְאנִים, v. פַּגָּן.

פַּגַּג *to be hard; to break*, v. preced. a following articles.—[*Ithpol.* אִתְפַּוְגַג, v. פוג ch.]

פַּגָּה f. (preced.) *hard, undeveloped berry, fig, date* &c. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 10 שטמנה בחבן מ׳ unripe fruit which one has put in straw; Y. Pes. II, 29ᵇ top; Y. Kil. I, 27ᵇ (not בטבל); a. e.—Snh. 107ª אכלה מ׳ he enjoyed her as an unripe fruit (did not wait until she was his legitimate wife). Tanḥ. Vayera 5 איוב בלעה מ׳ Job spoke rashly, opp. בשילה, v. בָּשַׁל; Gen. R. s. 49 אמר מ׳ (corr. acc.).—Trnsf. *undeveloped puberty, childhood.* Nidd. V, 7, v. בּוֹחֵל.—*Pl.* פַּגִּים, פַּגִּין. Lev. R. s. 31; Sifré Num. 137. Ib. פַּגֵּי שביעית bad figs of the Sabbatical year. Pes. 53ª; a. fr.—בית פגים, v. פַּאגֵי.

פַּגּוֹן m. (פגז, cmp. פגש) *battering projectile.*—*Pl.* פַּגּוֹזוֹת; בית חמ׳ *catapult.* Kel. XVI, 8 ed. Dehr. (ed. פגושות).

פַּגּוֹזָא ch. same.—*Pl.* פַּגּוֹזִין. Targ. Ez. XXVI, 9 פַּגּוֹשׁוֹתֵי (Maim. to Kel. XVI, 8 quotes פַּגּוֹשׁוֹתַי; ed. Dehr. פגוד).

פַּגּוּטָיָה (or פַּנ׳) pr. n. pl. *Paguṭiah* (or *Panuṭiah*), near Bethshan. Y. Dem. II, 22ᵈ top נפשה דמ׳ the monument of P.

פַּגּוּלָא, v. sub פִּיגֵּל.

פַּגּוּם I m. (פָּגַם; cmp. פִּגְרְמָא) *semicircular turret, niche in a city wall;* also *independent turret open on one side.* Erub. V, 1 how do you define city limits (v. עָבַר)? בית . . . מ׳ נכנס מ׳ יוצא if (in a row of joined dwellings) one house stands outside the line and one inside, one turret (of the wall) is projected and one recedes. Ib. 55ª דירת בית אחד יוצא כמין מ׳ if one house projects in the way of a turret (in a semicircle). Y. ib. V, 22ᵇ bot. [read:] מן גו מ׳ measuring from the inside of the turret. Ib. נותנין מ׳ לפ׳ we may allow an outer turret to a turret, i. e. we count the city limits from a turret which serves as a defence to a turret; a. e.—*Pl.* פַּגּוּמִים. Erub. l. c.—Ch. פִּגְמָא.—V. פִּגְמִין.

פָּגוּם II m. 1) part. pass. of פָּגַם, q. v.—2) (adj.) *defective*, esp. (of legal status) *inferior.* Kidd. III, 12 כל מקום שרש . . . תולד הולך אחר הפ׳ wherever a betrothal is legally recognized, but a sin is connected with it, the issue follows the status of the inferior, e. g. if a high priest marries a widow &c. Ib. 67ª הלך אחר חמ׳ שבשניהם (in assigning the legal status of the issue) follow the inferior of the two parents; a. e.

פְּגוּר, v. פִּיגּוּר.

פָּגוּשָׁא, **פְּגוּשָׁא**, v. פָּגוּזָא, פַּגּוּזָא.

פְּגִיחַ, **פָּגַח** v. פָּגַע I.

פִּגְמִי, Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ bot. לפ׳, v. אַפַּנְטֵי.

פְּגֵי, v. פוג ch.—*Ithpe.* אִתְפְּגֵי, v. פוג *Ithpol.*

פְּגֵי בֵּית פַּ׳ (בֵּי) pr. n. pl., v. פָּאנֵי.

פִּגֵי, Cant. R. to III, 4, read: פּוֹרְנִי; v. באמי.

פִּיגָ׳, **פִּגְיוֹן** m. (corrupt. of pugio) *dagger.* Kel. XIII, 1; Tosef. ib. B. Mets. III, 1 דפגש (corr. acc.). B. Mets. 84ª הפיג׳. Bekh. V, 3 (35ª) נטל פי׳ וצרם וכ׳ (Bab. ed. פיגום, corr. acc.) he (the Roman) took a dagger and cut into its ear.

פִּגִּיחַ, v. פִּגַּח.

פִּגִּין, Cant. R. to I, 9, read: סגיין; v. סוּסְיָא I ch.

פָּגִים m., **פִּגְמָא**, **פִּגְמָא** f., v. פָּגַם.

פִּגְמָא f. (v. next w.) *violation, assault (of a woman).* Snh. 73ᵇ אפ׳ קפיד רחמנא Ms. M. (ed. אפיגמה) the Biblical law (Deut. XXII, 25 sq.) cares for (wishes to protect from) violation.

Digitized by Google

פְּגִימָה f. (פָּגַם) [*incision, cavity,*] 1) *notch.* Ḥull. 17ᵇ ושאין בה אלא פ׳ אחת but a knife which has only one notch (v. אָגַר II); Tosef. ib. I, 7. Ḥull. l. c. פְּגִימַת עצם בפסח a cut in the bone of a Passover lamb (forbidden in Ex. XII, 46); פ׳ אוזן בבכור a cut in the ear of a first-born animal (by which it is rendered unfit as a sacrifice, and may be eaten by the priest outside of the seat of the sanctuary); פ׳ מום בקדשים the blemish, created by a cut, of a consecrated (female) sacrifice; וכולן פְּגִימָתָן כדי פ׳ חמזבח and all of these incisions are measured by the standard of an indentation in the altar; ib. 18ᵃ וכמה פ׳ חמזבח and how large is the indentation which unfits the altar?; v. חָגַר II; a. fr.—*Pl.* פְּגִימוֹת. Ib. 17ᵇ; a. fr.—2) *concavity of an arch, crescent,* &c. R. Hash. 23ᵇ (expl. לפני החמה) פְּגִימָתָהּ לפני החמה וכ׳ ib. II, 6) was the concave side of the crescent directed towards the sun or away from the sun? Ib. פגימתה של לבנה ולא פגימתה של קשת . . . מעולם the sun never faces the concave of the crescent or the concave of a rainbow; Y. ib. II, 58ᵃ פִּרְגִמְתָּהּ; a. e.—3) *violation (of virginity).* Snh. 73ᵇ במקפדת על פגימתה וכ׳ Ms. M. (ed. פִּרְגִמְתָּהּ) when she is excited over her violation, and says &c.—[Y. Sabb. VI, 8ᵃ bot. פגימה, read: פְּגִמְתָּה, v. פָּגַם.]

פִּגְמִין, כִּגְמִין, פִּי׳ m. pl. (an adaptation of *pegma,* as if fr. פָּגַם) [*the things which impair a Jew's civic qualifications,*] *a wooden structure for spectacles* (v. Sm. Ant. s. v. Pegma). Y. R. Hash. I, 57ᶜ top; Y. Shebu. VII, 37ᵈ bot. אין מקבלין אותו עד שישבר פְּגִימָיו וכ׳ (the exhibitor of pigeon-races or beast-fights) is not declared free from disqualifications, until he breaks up his scenery, and he is examined and found to have really repented; Tosef. Snh. V, 2 פגימיו ed. Zuck. (Var. פִּרְגְמֵיהוּ); Bab. ib. 25ᵇ משישברו את פְּגִמֵיהֶן.

פַּגִּין m., **פַּגִּינָא** f. (denom. of פַּגָּא II) *hard, unripe.*—*Pl.* פַּגִּינִין; f. פַּגִּינָן. Lev. R. s. 25 [read:] דחוון בשילן ולא פ׳ that they (the figs) were ripe (and soft) and not hard; Koh. R. to II, 20.

פְּגִינְתָא, כְּגִינְתָא f. (פָּגַן) *cry for help, prayer.* Targ. Ps. XVII, 1 פְּגִינְתִי Ms. (ed. פְּגִינֵי; ed. Lag. פְּגִינֵתִי). Ib. CII, 2 פגינתי ed. Lag. (oth. ed. פְּגִינוּתִי).

פְּגִיעַ, v. פָּגַע.

פְּגִיעָא m. (v. next w.) *prayer,* v. פְּגִינוּתָא.

פְּגִיעָה f. (פָּגַע) 1) *meeting, contact, striking against.* Y. B. Mets. II, end, 8ᵈ (ref. to Ex. XXIII, 4) יכול פ׳ ממש you might think, it means literally 'striking against' (and not merely seeing); Bab. ib. 33ᵃ. Ib. ואיזו היא ראייה שיש בה פ׳ and what is a 'seeing' which may be called 'meeting'?; Yalk. Ex. 352. B. Kam. VIII, 4 פְּגִיעָתָן ריעה וכ׳ . . . העבד coming in (hostile) contact with a slave or a woman is bad, for he who injures them is made responsible, whereas if they injure you, they cannot be made responsible (having no property of their own).—2) *entreaty, prayer.* Y. Ber. IV, 7ᵇ top (ref. to ויפגע, Gen. XXVIII, 11) אין פ׳ אלא תפלה the expression *pag'a* means prayer (with ref. to Jer. XXVII, 18; VII, 16); Gen. R. s. 68; Sot. 14ᵃ; a. fr.

פְּגִינְתָא ch. same, *prayer,* v. פְּגִינוּתָא.

פָּגַל (imp. פְּגַל) *to mutilate; to make rejectable, loathsome; to unfit.*—Denom. פִּגּוּל.

Pi. פִּיגֵּל (denom. of פִּגּוּל) *to make a sacrifice rejectable through improper mental disposal* (Lev. XIX, 7); *to be the cause of becoming piggul.* Zeb. 13ᵇ מבירך אצבע מְפַגֶּלֶת בחטאת the act of dipping the finger in the blood of the sin-offering (with an inappropriate mental disposal, e. g. with the intention of offering the limbs the next day) unfits the sacrifice. Men. II, 3 אינו מְפַגֵּל . . . תחודה מפגלת את תחודה an inappropriate intention connected with the thank-offering unfits also the bread (that goes with the thank-offering), but an inappropriate intention with regard to the bread does not affect the thank-offering. Ib. חכבשים מְפַגְּלִין וכ׳ improper intentions connected with the offering of the lambs affect &c. Ib. 13ᵇ אין מחזיר מפגל את המחזיר one act which fits the sacrifice for eating (v. מַחְזִיר) cannot unfit another act of the same nature, e. g. if the priest on offering a handful of flour had in mind an unlawful application of the frankincense, the latter is not hereby made rejectable. Ib. עד שיְפַגֵּל בשחיטתן וכ׳ until he had in his mind an improper application of both of them to the extent of the size of an olive. Ib. 17ᵃ חקטרת מפגלת חקטרת one offering burnt on the altar (if connected with an improper intention) may cause the unfitness of another offering. Ib. אין מפגלין בחצי מחזיר you cannot create *piggul* with one portion of the *mattir* (s. supra); a. fr.—Part. pass. מְפֻגָּל; f. מְפֻגֶּלֶת; *pl.* מְפֻגָּלִים, מְפֻגָּלִין; מְפֻגָּלוֹת. Ib. II, 3, sq. Tosef. ib. V, 5; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּגֵּל, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּל *to be made rejectable, to become* פִּגּוּל. Men. 13ᵇ לא נ׳ של שמאל . . . פיגל בידך if he had an improper intention with regard to the right side of the offering, the left did not become *piggul* (the priest eating thereof is not guilty). Zeb. 28ᵇ מה שלמים מפגלין ומִתְפַּגְּלִין וכ׳ as in the peace-offerings there are parts which create *piggul* (e. g. the sprinkling of the blood with a wrong intention concerning the limbs or the flesh) and again parts liable to become *piggul,* so in all things liable to become *piggul,* there must be parts which make, and parts which become *piggul*; a. fr.

פַּגֵּל, *Pa.* פִּגֵּל ch. same. Men. 13ᵇ מְפַגְּלֵי אחדדי each may make the other *piggul.* Ib. 16ᵃ מידחדר פִּגְּלֵי בשלישית ל״ל (not פיגולי) why is the making *piggul* in the third act again mentioned?; a. fr.

Ithpa. אִיתְפַּגֵּל *to be made piggul.* Ib. 14ᵃ אילימא לאִיתְפַּגּוּלֵי דם מי מִיתְפַּגֵּל do you mean that the blood is to become *piggul?* Can blood become *piggul?*; לאיפגולי בשר that the flesh is to become *piggul.* Ḥull. 58ᵇ לענין איפגולי as regards becoming *piggul*; a. fr.

פַּגְלַגּוּלְתָּא, v. פַּלְגּוּלְתָּא.

פִּגְלָיָא, v. פְּגַר III.

פִּגְלִין, Targ. Ez. XVII, 8 some ed., read: לִבְנָן.

פִּגָּם *rue,* v. פִּיגָּם.

Digitized by Google

פָּגַם (cmp. פָּגַל) *to cut, mutilate; to damage, lessen*; trnsf. (cmp. פָּסַל) *to disqualify, unfit.* Num. R. s. 21 כל המשנה את עצמו מיגם וכ' he who tarnishes his reputation discredits his family at the same time; Tanḥ. Pinḥ. 2; Yalk. Num. 772. Y. Snh. II, 20[b] חכתוב פָּגְמָה the Bible text curtailed her name (אביגיל for אביגיל, I Sam. XXV, 32). Arakh. 16[b], v. אַכְסַנְאי. Gen. R. s. 6 חזור ופוגם אותה (not אותם) the text reduces her (the moon) again (calling her 'the small light'). Pes. 105[b] כטעמו פָּגְמוֹ as soon as he tasted it (the wine in the cup), he rendered it unfit (for a cup of benediction); a. fr.—Part. pass. פָּגוּם; f. פְּגוּמָה &c. Sifré Deut. 320 בזוי וכ' contemptible and detested (Yeb. 63[b] משוקץ ומתועב). Keth. 40[b] בעל פ' if he had connection with an impaired woman (opp. שלימה). Y. Sabb. VI, 8[a] bot. פ' כדי שלא ... (not פגימה) that it should not appear as if the right shoe were defective; a. e.—Esp. (law) *to impair the legal value of a document by admitting a receipt on account* (cmp. שׁוֹבֵר). Keth. IX, 7 המפגמת כתובתה a woman that impairs her marriage contract. expl. ib. 8. Ib. 87[b] פגמת כתובתה בעדים if she states that she has received partial payment in the presence of witnesses. Ib. פגמתה חיינו ... if a woman lessens the amount in her marriage contract (declaring that it has been made out for a larger amount than had been agreed upon) ..., is it the same as admitting partial payment or not? Y. ib. IX, 33[b] יורש שפ' אביו שטר חובו an heir whose father had admitted partial payment on a note of indebtedness in his possession; Tosef. Shebu. VI, 5. Gitt. 18[a] עד שתפגום וכ', וְתִפְגֹּם; Y. Shebi. IX, beg. 39[b]; a. fr.

Nif. נִפְגַּם, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּם *to be mutilated, diminished, impaired; to become defective, cracked, get out of order; to be discredited.* Arakh. 16[b], v. אַכְסַנְאי. Bekh. VI, 1 נִפְגְּמָה אזנו if the ear of the first-born animal has become defective (lopped, bored through). Ib. 4 שנפגמו, v. גָּמַם. Arakh. 10[b] ונפגמו קולו ערב וכ' and the sound of the flute was sweet, but it became impaired. Ib. ... ונתפגמו וכ' אלו שני כלים those were the two implements that had remained from the first Temple, but they became defective and could not be mended; a. fr.

פְּגַם ch. same. [Targ. Job XXV, 5 פְּגָמָא סיהרא, v. פְּגָמָא.]—Y. Ber. IX, beg. 12[d] פגמה ... למרגלית דלית it is like a jewel of inestimable value, however high a price one may set upon it, one undervalues it. Keth. 41[a] דלא קא פָּגִים לה when he does not damage her (in the public esteem); a. e.—Part. pass. פָּגִים, פְּגִימָא; f. פְּגִימְתָא. Pes. 106[a] כסא פ' a defective cup of wine (not full); חביתא פ' a defective cask; a. e.

Ithpa. אִתְפַּגַּם, *Ithpe.* אִיתְפְּגַם as preced. *Nif.* B. Mets. 116[a] כיון דמיתפגמא because it is easily damaged (battered); a. e.

פְּגַם m. (preced. wds.) 1) *injury, deterioration; blemish, discredit.* Tanḥ. Vayishl. 5 הוא לאשה פ' it is discreditable to a woman (to be showy). Y. B. Kam. VIII, end, 6[c]; Bab. ib. 93[a] משום פְּגַם משפחה because it is a discredit to the entire family. Gitt. 59[b] משום פְּגָמוֹ של ראשון because it might cast a reflection on his predecessor (making it appear as if he were not a legitimate priest); משום פ' שניהם because it reflects on both of them. Sot. 41[a] משום פגמו של ראשון because it discredits the scroll first used (as if it had been found unfit for reading in it). Sifré Num. 92 דברי פ' criticising words, opp. דברי שבח. Yalk. Ps. 846 ע"א קרוייה לשם פְּגָמָה וכ' a heathen deity is named with an opprobrious epithet, as *ḥerem, shekets* &c., opp. לשם שבח; a. fr.—נותן אנן טעם לפ', v. טַעַם. Cant. R. to VII, 8 (in Chald. dict.) בצינן נתן ביה פ' וכ' we desire to discredit him (the idol), by being there and not bowing to him &c.—Snh. 73[b] פִּיגְמָה (from פָּגַם), v. פִּגְמָה.—2) *indemnity for deterioration* in value or social standing, to be paid to a seduced or outraged girl. Keth. III, 4 המפתה נותן בושת ופ' וקנס the seducer must pay an indemnity for exposure to shame and for loss of value, and a fine besides. Ib. 7 פ' ריזין אותה וכ' as to indemnity for loss of value, we estimate her as if she were a handmaid to be sold &c.—3) (v. פִּגְמָה) *the decrease of the moon*; trnsf. *decline.* Pesik. R. s. 15 (ref. to Ps. LXXXIX, 38) כדרך סידרא ... אתם מונין לְפִגְמוֹ like the moon: if you do good, you shall count by its fulness (by referring to your political ascendancy); if not, you shall count by its decrease (by the symptoms of decline); Pesik. Haḥod., p. 53[a] לְפִגְמָה; v. next w.

פִּיגְמָא, פִּגְמָא ch. same, 1) *blemish, discredit.* Sot. 41[a] ומי חיישינן לפ' do we take into consideration that a scroll may be discredited by reading from a second one in the same service? Ib. בתרי ספרי ... ליכא פ' תלתא ... איכא פ' when three persons read successively from three scrolls, there is no discredit, but when one person reads from two scrolls, there is discredit (it has the appearance as if the first scroll had been found defective); Yoma 70[a]; a. e.—2) *the decrease of the moon, wane.* Targ. Job XXV, 5 עד דפגמא דסיהרא וכ' (read: דסִ) Ms. (ed. דְּפִגְמָא סיהרא) until the wane of the moon is in the east, the sun does not shine (simultaneously with the moon, v. פִּגְמָה). Pesik. Haḥod., p. 53[a]; Pesik. R. s. 15 ... על מליא רחבעם ... אברהם דא סיהרא על פִּיגְמָה Abraham, Isaac, ... Solomon—that is the moon in its growth to fulness; Rehoboam ... Zedekiah—that is the moon on the wane; v. preced.—3) *semicircular turret*, v. פִּיגְמָא.

פִּגְמִין m. *pl.*, v. פִּגְמִין.

פְּגַן (cmp. פְּגַע); *Hif.* הִתְפְּגִין *to entreat, cry for help.* B. Kam. 114[b] (Ar. חבגן). Taan. 18[a] עמדו והתפגינו בלילה rise and cry by night; חלכו והתפגינו וכ' (Ar. וחב) they went and cried &c.

פְּגַן ch. same. Targ. Koh. I, 12. Targ. Y. Gen. XXII, 20. Targ. Koh. IX, 17 דפגין (not דפגי); a. e.

Af. אַפְגֵּין *to intercede.* Targ. Y. Ex. XXXII, 10.

פָּגָן m. (paganus) *villager, commoner, civilian.* Y'lamd. to Lev. V, 21, quot. in Ar. פולח פ' וכ' a soldier and a civilian who provoked the king to anger (Tanḥ. Vayikra 6 קורחני ובן פלטרין). Tanḥ., ed. Bub., Vayera 21; Gen. R. s. 50, a. e., v. פָּגוּם. Num. R. s. 15; Tanḥ. Bha'ălḥ. 11; ed. Bub. 20 דחזים איפרכוס למחר פ' למחר קומוס למדר סרדיוט (not סגן) (under the Roman government) one is to-day a consul, to-morrow a civilian &c., v. סַרְדְּיוֹט; a. e.—*Pl.* פָּגָנִים, פָּגָנִין. Ex. R. s. 15 (Matt. K. פָּגָנִין).

פְּגַנְיָא ch. same.—*Pl.* פְּגַנְיָא, פְּגַנְיָה. Y. Hor. III, end, 48[c];

Digitized by Google

Y. Sabb. XII, 13c bot. בילוטיא ומ' ... תרין זרעיין there were two families in Sepphoris, a senatorial family and a family of commoners (v. גוּלְבְּטַס).

פַּגְנוּת* *f.* (פָּגַן) *entreaty.*—*Pl.* פַּגְנִיּוֹת. Pirké d'R. El. ch. XXXV (ref. to Koh. VII, 8) ואומר כל דברי ... שבכל יום מ' (not פגניות) who was long-suffering every day and spoke all possible words of entreaty.

פַּגְנִיקָא m. pl. (paganica, sub. indumenta); מאנין מ' *garments of a commoner.* Midr. Sam. ch. XXIV (ref. to I Sam. XXVIII, 8) מ' מ' he put on a commoner's garments; Lev. R. s. 26 מאניהן נפיקא (corr. acc.).

פְּגַע (b. h.) 1) *to strike against, come in contact with, meet;* (in a hostile sense) *to attack, strike.* Tanḥ. Vayishl. 4 מ' בלובשי כיון שפ' בעשו when he met Esau. Gen. R. s. 75 ברזל מ' בך ממזל זה he met those clad in iron armor. Succ. 52b, a. e. אם ולמה לא פָּגַעְתָּה, v. גָּוַל. Y. Kidd. III, 64d bot. בו (not ברית) why didst thou not connect thyself with him? Num. R. s. 5 כדי שלא תִּפָּגַע בכולם מדת הדין וכ' (not יפגע) in order that divine justice might not strike all of them, he took half of his name (the letter ה) &c. Ex. R. s. 5, end לְפָגְעָהּ ... בקשה במשה divine justice wanted to strike Moses. Koh. R. to IX, 11 עת הוא שפּוֹגֵעַ באדם וכ' (not ראשדים), v. עָרַע III.—2) *to beseech, entreat.* Gen. R. s. 68 (ref. to Gen. XXVIII, 11) וַיִּפְגַּע במקום ... מפני מה וכ' 'and he entreated the Lord' ... why is the Lord surnamed *maḳom*? (v. מָקוֹם). Ib. מדוע ויפגע במקום צלי וכ' what does *vayifg'a bammaḳom* mean? He prayed on the site of the Temple; a. e.—*Part. pass.* פָּגוּעַ; *pl.* פְּגוּעִין *stricken, afflicted* (with insanity). Y. Sabb. VI, 8b top, v. פָּגַע.

Nif. נִפְגַּע *to be stricken; to suffer.* Ib. משנ' after one has been stricken; Y. Erub. X, 26c bot. Ḥag. 14b; Tosef. ib. II, 3 חצירן וכ' he looked (into the divine secrets, v. פָּרַדֵּס) and became demented; Y. ib. II, 77b top. Sabb. 13b אין שומטו נ' a maniac cannot be stricken with dementia (one overladen with sorrows becomes indifferent to new afflictions); a. e.

Hif. הִפְגִּיעַ 1) *to cause suffering, afflict,* v. מַפְגִּיעַ.—2) *to suffer.* Koh. R. l. c. עת ... ודאא מַפְגִּיעַ time strikes man ..., and he suffers, v. עָרַע III.—3) *to entreat.* Ib. מעמים שאדם מפגיע וכ' at times man prays and is answered &c.

פָּגַע I, פִּגַּע ch. same, 1) *to meet.* Targ. Prov. XVII, 12 (h. text פגוש). Ib. XXIX, 13 (Var. פגיחו); a. e.—Gen. R. s. 36, beg. ב' בירה שידא וכ' the demon Sh'madon met him; Yalk. ib. 61; Lev. R. s. 5 ב' לידה וכ' (corr. acc.). B. Kam. 99b גבריא ... פָּגְעוּ בירה R. K. and R. A. met that man. Ber. 58b. Y. Kidd. III, 64d bot. יאות עביד דלא ב' בירה he did right not to connect himself with that man. Ib. top דלא תִּפְגַּע בדעתן, v. פָּסוֹלָא I; a. fr.—2) *to plague.* Gen. R. s. 58; Yalk. ib. 102 פָּגְעָנִיתָא, v. סָרַס.

Af. אַפְגַּע *to intercede, pray.* Targ. Esth. IV, 14.

Ithpe. אִתְפַּגַּע *to happen.* Y. Ber. II, 5c bot. ומתפגע ביה and it happened to him (he died).

פֶּגַע m. (b. h.; preced.) *contact, accident, (evil) occurence; affliction, plague.* Ber. 17a ורחצילני מפ' רע and save me from meeting with evil; a. e.—*Pl.* פְּגָעִין, פְּגָעִים *evil spirits.* Shebu. 15b (expl. בשיר, Mish. ib. II, 2) the song of thanksgiving (Ps. XXX) ושיר של ב' וכ' and the song referring to evil spirits (Ps. XCI, 1—9), and some call it song of *n'ga'im* (plagues, with ref. to ונגע, ib. 10); Y. Erub. X, 26c bot. אומרין הדו שיר של ב' וכ' they used to recite the 'song of demons' in Jerusalem (in the Temple, when one was threatened with insanity); Y. Sabb. VI, 8b top שיר מגועין, the song for the stricken. Midr. Till. to Ps. XCI שיר של ב' הית אומר משה וכ' Moses recited the ninety-first psalm on ascending the heavens, when he said &c.

פְּגַע II, פְּגָעָא ch. same, 1) *evil occurrence, plague.* Targ. I Kings V, 18.—*Pl.* פְּגָעִין. Ruth R. to I, 16 (ref. to אל תחבקני ib., as if it were הַפְגָּעִי) לא תחטא עלי לא תסבין מני ב' (not מגעיך) do not commit a sin through me, do not suffer afflictions on my account (by dissuading me from embracing the Jewish faith).—2) *pl. evil spirits.* Targ. II Esth. I, 2.

פִּגְעִין m. pl. (cmp. פִּרְקִין) *plums.* Sabb. 144b (Rashi in early eds. פִּרְגִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

פָּגַר, *Pi.* פִּרְגֵּר (cmp. פגם, בגר, סכר) *to split, break up, destroy.* Midr. Till. to Ps. XI, 3 ... אם חצודיקים שחשתיתו ופִירְגְּרוּ אותם וכ' when the wicked come and destroy the righteous that have established thy world &c.; Yalk. ib. 653 אם חשיתין ... עמדו רשעים ופָגְרוּם וכ' if the wicked have risen and destroyed the foundations (of the Temple) which face the deep (v. שִׁית). Midr. Till. to Ps. LXXIX ופיגרו את בניך (ed. Bub. ודרגו). Ib. to Ps. X ... וחצודיקים ופגרו אותן and the righteous in whom thou didst find pleasure, the enemies haven risen and destroyed them; a. e.

פִּגַּר I ch., *Pa.* פַּגֵּר same, *to break up, destroy; to break through.* Targ. Is. XIV, 17. Targ. O. Ex. XXIII, 24.—Ib. XIX, 21; 24; a. fr.—Part. pass. מְפַגַּר; f. מְפַגְּרָא; *pl.* מְפַגְּרִין, מְפַגְּרֵי; מְפַגְּרָתָא. Targ. I Kings XVIII, 30. Targ. Ez. XXXVI, 35.—Pesik. Zakhor, p. 26a (expl. ערו, Ps. CXXXVII, 7) פַּגְּרוּ פַּגְּרוּ destroy, destroy ye!; ib. ʿĂniya, p. 135a פַּגְּרוּ; פַּגָּארוּ; (Pesik. R. s. 32 תברו); Midr. Till. to Ps. l. c.; Lam. R. to V, 1.—Lev. R. s. 19 (expl. נמדתי לב) מפגרי לבא those crushed at heart (with ref. to ימדתי, Nah. II, 6).

Af. אַפְגַּר *to wound, bruise.* Nidd. 66a לח אַפְגְּרֵי מַפְגְּרָא, v. גָּבַר.

Ithpa. אִתְפַּגַּר *to be destroyed, broken.* Targ. Lam. II, 8 (h. text אמללו). Targ. Ez. XXX, 4; a. fr.

פָּגַר II (b. h. *Pi.*) *to be lax, faint* (cmp. פוג).

Pa. פַּגֵּר 1) *to relax, take vacation, be idle.* Sabb. 129b יומא דמְפַגְּרֵי בירה רבנן a day on which the teachers took a hotiday.—2) *to cause to relax.* Keth. 103b ור' סבר לא אַפְגְּרִיהּ and Rabbi thought, I will not cause him to relax (in his charitable work, by appointing him a member of the college; or 'I will not wear him out', overburden him).

Ithpa. אִיתְפַּגַּר *to take vacation, absent one's self.* Ib. 111b ר' ולא אתא ... he (the teacher) took a three days' vacation and did not come (to school). Ib. אמאי אִיפַּגַּרְתָּ why did you absent yourself?

Digitized by Google

Af. אַפְגֵּר *to be indifferent, neglectful.* Gen. R. s. 94 מאי טעמא א' מר why have you become indifferent (towards me)?

פַּגָּר m. (פַּגַּר; cmp. Syr. בגר repagulum, P. Sm. 448) *bit.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7 (some ed. פרומביא).

פֶּגֶר m. (b. h.; v. פָּגַר II) *lax, decaying, corpse.*—*Pl.* פְּגָרִים. Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 11) לכשיישו בניך פגרים בלא גידים וכ' when thy children are lax bodies, without sinews and bones (bare of good deeds and character), thy merit shall stand by them. Y. Sot. V, 20c top ראו פגרי ... וכולם פ' מתים וכ' they saw the bodies of sinful men ..., and all of them were dead bodies cast out at the shore; a. e.

פֶּגֶר III, פִּגְרָא, (פִּי) ch. same. Targ. Is. XIV, 19; a. e.—Trnsf. (contemptuously) *body.* Targ. Prov. X, 13 (h. text גֵּו).—*Pl.* פִּגְרִין, פִּגְרַיָּא. Targ. Lev. XXVI, 30 (O. ed. Berl. פִּי; v. Berl. Targ. O. II, p. 39). Targ. O. Gen. XV, 11 ed. Bon. (ed. Berl. a. oth. פִּלְגַיָּא; Ms. II פִּגְלַיָּא, ed. Vien. פִּגְלֵי, v. פגל). Targ. Y. II Deut. I, 1 פִּירֵי; a. e.

פַּגָּרָא m. (פְּגַר I) *damage* (to a ship); *indemnity for shipwreck.* B. Mets. 69b אגרא ופ' ... ספיטא when hiring a ship ... you must pay rent and indemnity for damage, v. אַגְרָא I. Ib. 70a אגרא ... ופ' בשעת שבירה the rent must be paid at the time of taking possession, and the indemnity, when the ship is wrecked.

פָּגַשׁ (b. h.; cmp. פָּגַע) *to strike against, meet,* v. infra.

Nif. נִפְגַּשׁ *to meet; to wrestle, fight.* Deut. R. s. 11 נִפְגַּשְׁתִּי עם המלאך וכ' I wrestled with the angel and defeated him; ארזה נִפְגַּשְׁתָּ וכ' thou didst meet the angel in thy territory; Yalk. ib. 951 פָּגַשְׁתִּי, פָּגַשְׁתָּ.

Hithpa. הִתְפַּגֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּשׁ same. Deut. R. s. 9; Yalk. Ps. 840. Y'lamd. to Gen. XLVIII, 1, quot. in Ar. מִתְפַּגֵּשׁ.

פַּגֵּשׁ* ch. same, *to strike, kick.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 15, quot. in Ar. פַּגְּשׁוּ (as corresp. to כשירת, v. Ibn Ezra a. l.).

כְּפַר פַּגָּשׁ, כְּפַר פ' pr. n. pl. *K'far Paggash.* Y. Ab. Zar. V, 44d. Tosef. ib. VI (VII), 8 כפר פַּגָּשָׁא.

פגש, Tosef. Kel. B. Mets. III, 1, v. פְּגִישׁוֹן.

פַּגָּשָׁת, v. פַּגָּשׁ.

פְּדָא, Ab. Zar. 40a Ar., v. אדא.—Y. Keth. VII, 31c top מן דם' פרנון, v. פְּרָאפִּרְנוֹן.

פַּדָּא (פַּדְיָא) m. (=פדיא; פְּדַר; cmp. פָּדוֹנָא) 1) ס' דמרא *blade of the hoe* (v. Sm. Ant. s. v. Ascia); [comment. *the club, handle of the hoe*].—2) *blow, wound.* B. Kam. 27b שקל ס' דמ' וכ' Ar. a. Ms. H. (ed. סנ) he took a hoe and struck him.—*Pl.* פַּדֵּי (פַּנְדֵּי). Ib. מאה ס' בפדא וכ' he ought to have given him a hundred blows with the hoe.

פַּדָּא I, v. פדי.

פַּדָּא II (abbrev. of פַּדְיָה) pr. n. m. בר ס' *Bar-Pada,* an Amora. Naz. 5a; Tem. 10a. Meil. 4b בר פדת (corr. acc.; v. Tosaf. to Tem. l. c.). Macc. 2a; (Y. ib. I, beg. 31a בר פדידת); a. fr.—[Treat. Sof'rim XII, 3, v. פַּנְטַר.]

פְּדָאמֵי* m. pl. (Pers.-Arab. *fadâm,* v. Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 225b) *pieces of cloth with which the face is covered,* a sort of *masks, bandages.* Sabb. 66b (expl. ס' Ar. (ed. פרמי; Ms. O. a. Alf. פראמי), אנקטמין, לוקטמין) v. פִּוּרְמָא.

פִּידָ', פְּדָגוֹג m. (παιδάγωγος) *pedagogue, tutor, a youth's governor.* Gen. R. s. 1 (expl. אמון, Prov. VIII, 30). Ib. s. 28 למלך שמסר את בנו לפ' וכ' like the case of a king that gave his son in charge of a governor, who led him to excesses. Pesik. Bahod., p. 101b אמר פִּידָגוֹגוֹ וכ' said his tutor, let him go to school; a. fr.—*Pl.* פִּידָ', פְּדָגוֹגִין. Num. R. s. 1, beg. ולא חעמדתי לכם שלשה פ' וכ' (not להם) and did I not assign to you three governors: Moses, Aaron, and Miriam? (Lev. R. s. 27 שלוחין). Deut. R. s. 2; a. e.

פַּדְגוּ, פְּדָגוֹנָא ch. same. Targ. Y. Num. XI, 12.—*Fem.* פַּדְגּוּנְתָּא, פִּידְ' *nurse.* Targ. Y. I Gen. XXXV, 8 (h. text מינקת). Ib. XXIV, 59 פרגוותה, פרגוותה, read: פַּדְגּוּנְתָּהּ.

פּוֹדַגְרָא, v. פּוֹרַגְרָא.

פָּדָה, v. פדי.

פְּדָת, Y. Sabb. I, 3b ס' חד אפר (פרה), a corrupt., v. חוֹתָא.

פַּדּוֹעָא m. (פְּדַע) *stone mason's adze* or *hammer* (ascia). Targ. Prov. XXV, 18 ed. Lag. (Levita פדיעא, ed. פדי, corr. acc.)

פְּדוֹרְלִי, פְּדוֹרְוִילִי, v. פְּרוֹרְוִילָא.

פְּדוּת f. (b. h.; פָּדָה) *redemption, delivery.* Esth. R. to V (VII), 15; a. e.

פַּדַּחַת f. *front, forehead.* Yeb. 120a ... ס' ולא פרצוף ולא ס' וכ' an identification by the forehead without the face, or by the face without the forehead is illegal; Bekh. 46b. Ib.; Nidd. III, 5 אידוע רוב ראשו משוצא פַּדַּחְתּוֹ (not משיצא) what is 'the larger part of its (the infant's) head'? when its forehead comes forth. Macc. 20b ולפדחתו, v. פֶּאָה; a. e.

פַּדַּחְתָּא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 38 ס' דביח אפוי (h. text מצח).

פָּדָה, פָּדֵי (b. h.) [*to cut loose,*] *to liberate, redeem.* Ab. Zar. 4a אם יש להם זכות אֶפְדֵּם if they have any merits, I will liberate them. Ib. (ref. to Hos. VII, 13) אני אסדיתי אפדם בממונם וכ' I thought, I will ransom them by taking their money (impoverishing them) in this world, that they be admitted to the world to come. Deut. R. s. 2 ויפדה למי שרוצה he could acquit whomever he wanted to, opp. חָבַשׁ. Y. Yeb. XVI, 15c bot. ופדאוהו ... הצלוב as regards him whom witnesses have seen impaled, I may say, an influential woman passed by and liberated him. Gitt. IV, 4 עבד שנשבה ופדאוהו if a slave has been captured, and they (Jews) redeemed him. Ib. 6 אין פודין את חשביין וכ' we must not redeem captured persons for more

Digitized by Google

than their value, this is a measure of public benefit (v. תִּיקּוּן). Ib. 58ª עד שאֶפְדֶּנּוּ בכל וכ' until I redeem him at any price they may ask. Maas. Sh. IV, 7 חפודה מעשר שני he that redeems second tithes (Deut. XIV, 26). Ib. 1 פּוֹדֶה כשער מקומו he redeems the fruit at the market price of his own place. Ib. V, 4 כיצד פודין נטע רבעי how is fruit of the fourth year (Lev. XIX, 24) redeemed? מניח ... כמה אדם רוצה לְפַדּוֹת לו בסלע וכ' he puts the basket down in the presence of three persons and says, how many basketfuls will a person buy for a Sela to collect at his own expense?; a. v. fr.—Esp. *a) to redeem the first-born* (Ex. XIII, 12 sq.). Bekh. 49ᵇ חפודה את בנו וכ' if a man redeems his son before he is thirty days old. Ib. VIII, 6 חוא לפדות ובנו לפדות וכ' if he (the father) is to be redeemed (the parents having failed to redeem him), and the son is to be redeemed; Kidd. 29ª. Ib. מצווה לפדות את עצמו is bound to redeem himself; a. fr.—*b) to redeem an object dedicated to the sanctuary* (Lev. XXVII, 13; 27, a. e.). Ib. פָּדָאוֹ במאתים וכ' if he bought an object back for two hundred Zuz, and before taking possession it went down &c.; a. fr.—Part. pass. פָּדוּי; f. פְּדוּיָה; *pl.* פְּדוּיִים, פְּדוּיִין; פְּדוּיוֹת. Ib. מה שפדה פ' what he bought is bought (his transaction is final). Bekh. 49ᵇ בנו פ' his son stands redeemed; a. e.

Nif. נִפְדֶּה *to be redeemed.* Bekh. VIII, 6 בחזקת שלא נ' שנ' ... the presumption is that he has not been redeemed, until evidence is offered that he has been. Ib. 7 וכולם נִפְדִּין בכסף וכ' and all of them are redeemed with money or money's worth. Kidd. 29ª חפדה תִּיפָּדֶה כל שמצווה וכ' 'thou shalt redeem' (Num. XVIII, 15), thou shalt be redeemed (redeem thyself): whosoever is (eventually) bound to redeem himself, is bound to redeem his son (but the mother is not bound to redeem her first-born son); a. fr.

פְּדֵי ch., v. פְּדָא I.

פִּדְיוֹת, פְּדִיָּת f. (preced.) *redemption.* Bekh. 12ᵇ (ref. to Num. XVIII, 15) לפ' הקשיתו וכ' (the text) put it (the first-born ass) on an equal footing (with the first-born son) with regard to the duty of redemption, but to nothing else (any details of the law). Ib. I, 7 מצות פ' the duty of redeeming; a. fr.—*Pl.* פִּדְיוֹת, פְּדִיּוֹת. Ber. 55ᵇ שלש פ' three Biblical verses in which פדה occurs.

פְּדָיָה, פְּדָיָת (b. h.) pr. n. m. *P'dayah*; בר פ' *Bar-P'dayah*, an Amora. Y. Macc. I, beg. 31ª, v. פְּדָא II. Y. Peah IV, 18ᵇ bot.; Y. Ḥall. III, 59ª bot. רבי פ' (corr. acc.). Pesik. Par., p. 37ᵇ; Pesik. R. s. 14 בר מדיין (corr. acc.); Koh. R. to VIII, 1; Yalk. ib. 977. Y. Sabb. I, 3ª bot.; Y. Shek. II, end, 47ª בר פתיא (corr. acc.); a. e.—V. Fr. M'bo, p. 70ᵇ.

פִּדְיוֹן m. (b. h.; פְּדָה) *delivery; redemption, ransom.* Snh. 106ª אוי לה לאומה ... עושה פ' לבניו woe to the nation that is found (to interfere), when the Lord prepares delivery for his children. Bekh. I, 6 פ' פטר חמור the animal designated as ransom for the first-born of an ass (Ex. XIII, 13). Ib. פ' מעשר שני the redemption money for the second tithes. Ib. II, 1 פ' חבן the redemption of the first-born son. Ib. 2 לאחר פִּדְיוֹנָן after they have been redeemed. Ḥull. 7ª שביין פ' the ransom of captives; a. fr.—[בר פדיון, v. פְּדָיָה.]

פְּדִיוּא, Y. Gitt. V, 47ᵇ some ed., read: פְּרַיָּא, v. פְּרָא I.

פְּדִידָת, v. פְּדָיָה.

פְּדִירָת, v. פְּדָיָה.

פְּדִיסִין, v. פַּרְשָׁז.

פְּדִיעָא, v. פַּרְוָנָא.

קַקּוֹ פ', פְּדִיפְּטֵי m. pl. (κακοπαιδευτοί) *ill-bred, degenerate.* Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ bot. כיון אתון ק' פ' now you show that you are ill-bred, give me back what I gave you, opp. בניו דחנייתו, v. הֲנָיָה ch.

פְּדְמוּעָה, v. פַּרְמוֹעָה.

פַּדָּנָא, פַּדָּן m. (פדד *to cut*) 1) *ploughshare, plough.* Targ. I Sam. XIII, 20.—Num. R. s. 8; Pesik. R. s. 23-24, v. סְכָא. Lam. R. to I, 16 שרי תורך ושרי פַּדָּנָךְ untie thy oxen, and untie (take apart) thy plough (Y. Ber. II, 5ª top קנקנך); a. e.—*Pl.* פַּדָּנִין, פַּדְנַיָּא. Targ. I Sam. XIII, 21.—2) (with תורי, or sub. תורי) *yoke of* (*plough-*)*oxen, pair* (corresp. to h. צמד). Targ. Hos. X, 10; a. fr.—B. Kam. 96ᵇ.—*Pl.* as ab. Targ. Job I, 3; a. fr.—3) פַּדָּן אֲרָם (b. h.) pr. n. pl. *Paddan-Aram.* Targ. Gen. XXV, 20; a. e.

פְּדַע (b. h.) = פָּדָה, *to redeem.* Y. Kidd. I, end, 61ᵈ (ref. to Job XXXIII, 24) פְּדָעֵהּ בייסורין redeem him (let him expiate his sins) by sufferings (cmp. next w.).

פְּדַע I ch. (cmp. פדד, s. v. פַּדָּן) *to split; to wound.* Targ. I Kings XX, 37 (h. text מצע).—Snh. 109ᵇ דמ' ליה לחבריה וכ' (in Sodom) when a person wounded his neighbor, they told him, pay him for bleeding thee. Ib. פְּדָעֵיהּ Ms. M. one (of them) struck him; ed. פַּדְעוּהִי (fr. פדי) they struck him. Lev. R. s. 12; Esth. R. to I, 22 (Par. 5) מחיונית ופַדְעוּנֵיהּ they struck him and wounded him; a. e.

פְּדַע II, **פְּדָעָה, פְּדָעָא, פְּדִי'** m. (preced.) *blow, wound.* Targ. O. Ex. XXI, 25 (Y. פּוּ', פּוּדְ'). Targ. Y. I ib. XV, 25 פְּדָעָא.—Koh. R. to VI, 11 או חד מדעה or he receives a blow (from a noxious animal, v. אמכותי).—*Pl.* פְּדָעִין or פְּדָעָן. Lev. R. s. 12; Esth. R. to I, 22 (Par. 5) פ' דמגן (transl. of צעצים חנם, Prov. XXIII, 29) wounds unrequited. V. מְפוּדְעָנָא.

פְּדַעְתָּא f. (preced.) *an open* (*lacerated*) *wound, sabre-cut.* Ab. Zar. 28ª (Ms. M. פַּרְעָתָא).—V. מְפוּדְעָנָא.

פֶּדֶר m. (b. h.) *fat.* Tam. IV, 2. Ḥull. 27ª, sq.; Yoma 26ª; a. fr.—*Pl.* פְּדָרִים, פְּדָרִין. Gen. R. s. 68 כנגד אברים ופ' וכ' the time for the evening prayer corresponds to the time of the consumption of the limbs and fat-pieces on the altar. Y. Yoma IV, 41ᵈ bot.; Ber. 26ᵇ; a. fr.

פִּדְרָא, פִּדְרָה' ch. same, esp. (cmp. תֶּשֶׁן) *dung, manure.* Nidd. 28ª, v. אַפִּידְרָא.

פְּדַרְגִּימְטָא, v. פַּרְדִּינְמְטָא.

Digitized by Google

פִּדְרָנִית, v. פִּרְהָנִית.

פִּדְרַת, Ar., v. פִּדְרָה I.

פְּדָת pr.n.m. *P'dath*, 1) father of R. Elazar. Erub. 54[b]; a. fr.—2) son of R. Elazar, an Amora. Y. Meg. IV, 75[c] top; a. fr.—[Meil. 4[b], v. פְּדָא II.]

פֶּה c. (b. h.) [*opening,*] *orifice, mouth; speech.* Hull. 142[a], v. לָחַךְ. Pes. 113[b] חמדבר אחד בפה ואחד בלב he who speaks one way with his mouth, and another way in his heart. Ex. R. s. 1 (play on בפרך, Ex. I, 13) בפה רך with soft (persuasive) speech; Sot. 11[b]. Tanḥ. Kor. 9 עד שהביאתו לפי תהום וכ' until it (the fire) brought him to the opening of the earth, among those that were swallowed up; Yalk. Num. 752. Sabb. 140[b], sq. בהמה שפיה יפה a beast whose mouth is clean (that does not drop saliva when eating; oth. opin.: that is fastidious about its food), opp. שפיה רעה; a. v. fr.—Keth. I, 6, a. e. לא מפיה וכ', v. חָיָה. Shebu. IV, 1 מפי עצמו (an oath) out of his own mouth ('I swear that I know no testimony in thy case'), מפי אחרים administered by others.—בְּעַל פֶּה or על פה *by word of mouth.* Gitt. 72[b] top אי אמר ר' יוסי בעל פה whether R. Yose had the same opinion in the case of a verbal condition. Ib. 60[b] תורה רוב בכתב ומיעוט על פה of the interpretations of the Law, the larger portion rests on the written text, the smaller on oral tradition. Ib. דברים שבכתב . . . על פה written things (Biblical passages) must not be recited from memory, verbally transmitted words must not be recited from writing.—תורה שבעל פה (abbrev. ס"בע) *oral law.* Yoma 28[b], a. fr., v. לְפִי.—*a) according to, in proportion to.* B. Bath. 11[b] לפי בני אדם in proportion to the number of inhabitants of a house; לפי פתחים in proportion to the number of entrances (of a building); a. fr.—*b) because.* Snh. VII, 4 לפי שבאת לפיכך וכ' . . . because a human being has gone to ruin through it, therefore &c.; a. fr., v. לְפִיכָךְ.—Trnsf. *any orifice.* Ab. V, 6 פי הארץ the opening of the earth (that swallowed Korah); פי הבאר the opening for the well (Num. XXI, 16).—Nidd. 16[b] רוק בתוך הפה spittle in the mouth, euphem. for blood in the *orifice of the matrix.* Snh. 100[a] (play on חֲרוּמֹת, Ez. XLVII, 12) להחזיר פה של מטה to open the lower orifice (the womb of the childless), opp. פה של מעלה the mouth; ib. לתחתיו פה עקרות; Men. 98[a]; a. fr.—*Pl. a)* פִּיּוֹת. Deut. R. s. 2 (ref. to Zech. XIII, 8) חפי שאומרים שתי וכ' those mouths that say, there are two powers (good and evil). Cant. R. to IV, 4 (play on תלפיות, ib.) ספר שאמרוהו פי הרבה the book (תְּהִלִּים, Psalms) which many mouths have indited (the book of many authors). Ib. תל שמתפללין בו כל פי the mound (Temple ruins) towards which all mouths are directed in prayer; Ber. 30[a]. Ib. 5[a] (expl. פיפיות, Ps. CXLIX, 6) חרב של שתי פי a two-edged sword; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XXVIII שתי פי *two faces*, v. פְּנֶה.—*b)* פִּיפִיּוֹת. Num. R. s. 18 באותה . . . פי הרבה at that moment many mouths of the earth were opened (Yalk. ib. 752 פיות).—*c)* (Chald. *pl.*) פּוּמִין *open vessels; topmost layer in open vessels.* Tosef. Ter. V, 11 אם יש [שם] מאה פי וכ' if a hundred open vessels are there (in one of which an upper layer of T'rumah has been put) &c.; חפי אסורין the upper layers are forbidden; Y. ib. IV, 43[a] bot.

פֵּ״א, פ״ה ף״ר the letter *Pé.* Sabb. 104[a] [read:] פ"ה כפיפה פ"ה משוטה פה פיזה פה סתום the curved Pé and the straight Pé (ם and ף) intimate: an open mouth (in due time), a closed mouth (in due time). Snh. 104[b] מפני מה חקקים פ"ה לפ"ע why has Pé been placed before 'Ayin (Lam. II, 16-17)? Gen. R. s. 84 (ref. to סַסִּים) פ"א פיטיפר וכ' Pé intimates Potifar &c.; a. fr.—*Pl.* פֵּיפִין. Sabb. 103[b] מיהין פ' פ' שיהין one must be careful not to write Teths looking like Pés &c.

פָּה m. *pah*, name of a worm in figs. Sabb. 90[a] פה דתאני וכ' the *pah* in figs . . . is dangerous. Ib. קטלתיה פ"ה לדין (not קטלה) the *pah* has killed that man.

פֹּה, Y. Snh. I, 18[c] bot., v. פּוֹ ch.

פְּהָא, v. פְּהִי.

פְּהוּזִיק, v. פִּרְהוּזִיק.

פְּהִי, פָּהָא (v. P. Sm. 3040) *to be hollow, empty, idle; to run about, wander.* Part. פָּהֵי. Targ. Prov. XVIII, 2 (ed. Wil. פהי, corr. acc.; h. text הִתְגלוּת).

פְּהֵי״ר, v. פְּהִי.

פַּהְיָא m. (preced. art.) *vagrant, restless man.* Targ. Prov. XVIII, 1 (ed. Wil. פַּהְיָה; ed. Ven. פָּהִי, corr. acc.; h. text נִפְרָד).

פָּהַק, *Pi.* פִּיהֵק *to open the mouth, yawn.* Ber. 24[a] bot. Ib.[b] כשהוא מְפַהֵק וכ' v. סָנָטַר. Nidd. IX, 8 מְפַהֶקֶת, v. עָנַשׁ; a. fr.

פְּהַרְתָּא, v. פּוּרְתָּא I.

פּוּאָה *f. puah, Rubia Tinctorum, dyer's madder* (v. Löw Pfl. p. 311). Shebi. V, 4 פ' של עידית the *puah* growing on choice land; פ' של צלעות growing on sides (of rocks); Y. ib. 36[a] top פ' של צילעית פיטרית (not פוטרית). Sabb. IX, 5. Ib. 66[b] (expl. קשורים, Mish. VI, 9) קשורי פ' garlands of *puah* (a prophylactic); a. fr.

פּוּג (b. h.; cmp. פּוּחַ) *to evaporate, become faint; to escape.* Tosef. Sabb. III (IV), 5 שהפוג צינתן sufficient time for the cold in them to escape; Sabb. 40[b] שיפוג Ms. M. (ed. שיתפיג); Y. ib. III, 6[b] top שתפיג. Yoma 34[b] שתפוג Ms. M. (ed. שיתפיג). Ker. 6[b] כדי שלא תפוג ריחה that its fragrance may not escape. Y. Bets. I, 60[d] top שטעמן פָּג their flavor would escape; a. fr.

Hif. הַפְגִּיג 1) same, v. supra. Erub. 64[b] עד שיפגיג היינו until the wine we drank has escaped (the effect of the wine is overcome).—2) *to lose taste, intensity; to cause to escape; to cool off; to mitigate.* Pes. 41[a] מים שאין מפיגין וכ' water, which does not give up its taste (to the substance boiled in it) טעמן שאר משקין שמפיגין other liquids, which do communicate their taste. Bets. 14[a] כל דתבלין מפיגין טעמן . . . מְפִיגָה וכ' all spices lose their taste (when pounded a day before), but salt does not &c. Midr. Till. to Ps. LXXIX דו' את חמתו וכ' let out his anger on wood

Digitized by Google

and stone. Snh. 22b מפיגין את היין ... דרך a walk of a mile, or a little sleep cause the wine to escape (counteract the effect of the wine); Erub. l. c. Ib. שדרך מפיגה וכ' that walking counteracts &c. B. Bath. 10a יין מְפִיגוֹ, v. פַּגָּד.—Yoma I, 7 והַפֵּג אותה וכ' and drive out (thy drowsiness, cool thy feet) &c., v. אָחַד. Ib. 75b מן מְפִיגָן ... דברים the manna counteracted the effect of such food as traders sold them; a. e.

פּוֹג ch. same, 1) *to evaporate, faint* &c. Targ. Ps. XXXVIII, 9 פָּגִיתָ (ed. Lag. פָּגְיָתָ, fr. פגי; h. text נפוגתי). Targ. Esth. II, 1 פג ed. Lag. (Var. פח). Targ. Hab. I, 4 פָּגַת (Levita פָּרְגַת, read: פָּרְגַת); a. e.—Part. פָּגֵי, פָּגֵיג; f. פָּגְיָא, פָּגְיָא; *pl.* פָּגְיָן. Targ. O. Gen. XLV, 26.—Y. Pes. III, 30a top מן דטלא פייגא מנהון (not מח) after the dew upon them has evaporated. Meg. 25b דלמא פייגא דעתידיהו וכ' lest the minds of the congregation be fainting (lose courage, on hearing the curses); a. e.—2) *to weaken, mitigate.* Part. פָּאֵיג. Targ. Lam. III, 49.

Pa. פַּיֵּיג *to cause relaxation; to slacken.* Ib. II, 18. Targ. Prov. XIV, 30 מפייג ed. Lag. (oth. ed. מפליג).

Af. אַפֵּיג *to let (the wine) escape.* Targ. I Sam. I, 14.

Ithpo. אִתְפּוֹגֵג *to seek relaxation from anger, trouble* &c., *seek diversion, sport.* Lev. R. s. 27 לא אתא אלא לאתפוגגוה וכ' he came only to sport with his children (not to argue with them seriously); ib. לא אתא אלא מתפגג (read: מִתְפּוֹגֵגָא); Yalk. Mic. 554 למתפגנא (corr. acc.); Num. R. s. 10; Cant. R. to V, 16 (not לתתם); Tanḥ. Emor 10. Ib. [read:] לא אתת דא אלא לְמִתְפַּגְּיָא עם ברה this woman has come to court merely to have some sport with her son.

פּוּגָא I pr. n. m. *Puga.* B. Bath. 90b, v. סוּגָא II.

פּוּגָא II, **פּוּגָה** I pr. n. river, v. פִּיגָא.

פּוּגָה II f. (b. h. פּוּגָה; פּוּג), פּוּגַת נפש *relaxation, recreation.* Pirké d'R. El. ch. XXXIII ויצא לפ' כ' וכ' he went out to look at the harvesters as a recreation.

פ"רגחמ"ט, substitute for ופרסין (Dan. V, 25) by permutation of letters called א"ת ב"ש q. v. Snh. 22a; Cant. R. to III, 4; a. e.

פּוּגְלָא m. *radish, the soft tuber of the radish.* Ber. 36a; Erub. 28b דמ' צנון ... אדעתא the radish is planted for the sake of the tuber (to be eaten before it is hard and woody). Ḥag. 15a עקר פ' ממישרא וכ' (Elisha ben Abuya) tore a radish out of the ground on the Sabbath. Ab. Zar. 10a. Y. ib. II, 41a bot.; Y. Ter. VIII, 45d top, v. נָצַץ; a. e.—*Pl.* פּוּגְלִין. Y. B. Bath. IX, 17a; Y. Peah VII, 20b top פיג'. Gen. R. s. 67 שרי עקר פ' רבריבין וכ' he (Rabbi) began to tear out the large radishes and plant small ones (intimating to Antoninus the necessity of removing the old officers and appointing new ones); Yalk. ib. 115; a. e.

פּוּגְנִי, Targ. II Esth. IV, 1, v. בּוּגְנִי.

פּוּגָע, Yalk. Ps. 697, v. פִּיגָא.

פּוֹדַגְרָא, פּוֹדַגְרָה c. (ποδάγρα) *gout in the feet,* in gen. *sore foot.* Y. Sabb. VI, 8c top (expl. צרינית, Mish. VI, 6) פ' (Bab. ib. 65a בת ארעא, v. אַרְעָא) a sore on the sole of the foot. Sot. 10a (ref. to I Kings XV, 23) פ' אחזתו he was seized with gout; Snh. 48b (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Num. R. s. 23 פלאגריא (corr. acc.); Tanḥ. Mas'é 12; Yalk. Kings 172.—[Y. Maasr. I, 49a bot. פודגרה, פ"ד, v. פּוּרְגָּרָה.]

פּוֹדַגְרוֹס m. (ποδαγρός) *suffering with gout, gouty, lame.* Yalk. Lev. 469; Lev. R. s. 5 (not פודגריס; Ar. s. v. עלב: פטגריטוס, corr. acc.), v. הִיאִירְקִיטָא. [Koh. R. to V, 12 דגלוס פטרגוס, read: פּוֹדַלָּגוֹס or פודגרוס, v. דגלוס.]—*Pl.* פּוֹדַגְרִין. Yalk. Sam. 161 מה היו עושין התשושין והפ' שבהם what did the feeble and the lame among them do? (Midr. Till. to Ps. XVIII, 17 only התשושין).

פּוֹדוֹפְּסִילָא m. pl. (ποδόψελλα) *anklets.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. אצעדה, Num. XXXI, 50) פ' Ar. (ed. כדופסלא, כרו', corr. acc., or פִּירוֹפ', χειροψελλα(?); LXX ψέλλιον). Ib. (expl. צעדות, Is. III, 20) פודופסלה, פ' (corr. acc.).

פּוּדָעָא, v. פִּדְעָא.

פּוּדְעָתָא f. (פְּדַע) *wound, bruise.*—*Pl.* פּוּדְעָתָא. Targ. Prov. XXIII, 29 (ed. Wil. *sing.*; ed. Lag. בוצתא). Ib. XX, 30 (ed. Lag. a. oth. פוצתא). Ib. XXVII, 6 (ed. Lag. פוצתת); a. e.

פּוּד, פּוֹר, Part. pass. *Pi.* מפוירה, Tosef. Ter. VII, 16, Var. מפוידה, v. פּוּחַ h.

פּוּוְלָא, v. פִּיוְלָא.

פּוּוְלוֹן, Yalk. Gen. 82 פוילוני, v. פִּילוֹן.

פְּוּוְסָרוֹס pr. n. (Πευσαρος?) *Peusarus*(?), name of a tortuous street, prob. in Tiberias. Y. Ber. IX, 13c top דרך ... כגון אתן פ' (ed. Lehm. פוסרס, ed. Krot. פוסדס) it was a tortuous road (where he met her, v. עַכְמוּמִית), like the P.; Y. Ab. Zar. I, 40a bot. פסורוס. Y. Erub. VIII, 25b top אתן פיר' זרק מתוכה וכ' if one throws an object (on the Sabbath) from the P. into an open public road or *vice versa*, v. פָּלַשׁ I. Y. Shek. VII, 50c bot. נשכח מן פיוסרוס ולגיו (not דלגיו; Bab. ed. פיוסא, Ms. M. פוסרס) I wish I might find it somewhere towards the interior of the P.

פַּוְתָּא, v. פִּיזְתָא.

פּוּזְמִיקוֹן, פּוּזְמִירְקוֹן, v. מוּזְמִירְקוֹן.

פַּוְזָ', פּוּזְמָקִי m. pl. (Pers. pageng, v. Perles Et. St. p. 3, note) 1) *gaiters* of red leather, *fine shoes.* Sabb. 10a רבא ... רמי פ' ומצלי וכ' (Ms. M. מינקיט פרזמקי, corrected רמי) R. ... put on fine gaiters for prayer, saying, prepare thyself to meet thy God (Am. IV, 12); Yalk. Am. 542 מנקט פוזמקי (corr. acc.). Shebu. 31a (to people that came to court in rich dress) שלופי פַּוְזַמְקֵייכוּ וכ' (late ed. פוזקמייכו; Ms. M. פומקייכו, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) take off your fine shoes, and come down for judg-

Digitized by Google

ment.—2) *soldiers' leggins, greaves.* Sabb. 62ª (expl. מגפיים, Mish. VI, 2) מוסקי.

פּוּזְקְמִי, v. preced.

פּוּחַ (b. h.) *to blow, blow up*; נפש פ׳ *to blow the soul out, to dishearten.* Num. R. s. 20 מה אני הולך אצלו לְפַחֵת את נפשו why should I go to him (Balak) to dishearten him?; Tanḥ. Balak 13.—[Y. Ter. VIII, 46ª top שתפיח חכריה, read: שתפרח, v. פָּרַח.]

Hif. הַפְחִיחַ 1) same, esp. *to break wind.* Sabb. 49ª; 130ª שלא יַפְחִיחַ בתן that he will not desecrate the T'fillin by passing winds. Ab. Zar. 17ª הַפְחִיחָה she broke &c.; a. e.—2) *to stir up.* Midr. Till. to Ps. III אל תְּפַחְפְּחוּ את הישן do not stir up that which slumbers (do not disturb the accepted order of the psalms); Yalk. ib. 624 (not תפיחו).

Pi. פִּיחַ (denom. of פִּירַח) [*to use powdered colors,*] *to paint.* B. Bath. 60ᵇ ואין מְפַיְּחִין, v. כִּיר; Tosef. ib. II, 17.—Part. pass. מְפוּיָּחַת; f. מְפוּיָּחָת. Ib. Tosef. Ter. VII, 16 מפויח ed. Zuck. (Var. מפויית; מצוייר) read מְפוּיָּחַת or מְפוּיָּרַת.

פּוּחַ ch. same, 1) *to blow.* Y. Snh. I, 18ᶜ bot. פָּח (ed. Krot. פח, corr. acc.); Y. R. Hash. I, 58ᵇ top פּוֹחֵי blow, breathe!, v. רַפַּח.—2) *to evaporate,* (with נפשא) *to despair.* Targ. Y. Num. XXI, 30 עד דְּיָפְחָה נפשיהון until they are in despair (h. text עד נפח).—3) *to cool off, be sobered.* Targ. Esth. II, 1 (ed. Lag. פג).

פּוּחָא m., **פּוּחֲתָא** f. (preced.) *breath, wind.* Targ. Job XXX, 22 (ed. Lag. רוחא). Ib. XX, 3 (ed. Lag. פריחא, corr. acc., or כרוּחָא). Targ. Prov. XI, 29 פוחתא Bxt. (ed. Lag. פתחא, ed. Wil. פרחא, corr. acc.).

פּוּחָא (פּוּחָא) *trap,* v. פָּחָא.

פּוּחֲחַי, v. פָּחַח.

פּוּחְלָן, v. פָּחְלִין.

פּוֹחָר m. (v. פָּחַר) *potter.* Tanḥ. Vayikra 4 יש פ׳ מתאוה לכלי חרס does a potter want earthen vessels?

פּוֹחֶת m. (פָּחַת) *a scraping tool, chisel* (?). Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3 יד חפ׳ ובן חפ׳ quot. in R. S. to Kel. XXIX, 8 (ed. Zuck. יד חפתות ובין חפתות) the handle of a large or of a small scraper.

פּוּחֲתָא, v. פּוּחָא.

***פּוּט** m., v. פְּאוּט.

***פּוֹטָא** m. (φῶς, *pl.* φῶτα) *lights.* Y'lamd. to Num. X, 29, quot. in Ar. פוטיאל שהאיר במעשים טובים (כמו) שאת אומר ביונית פ׳ (ed. Koh. פוטיא) Hobab is surnamed Putiel (Ex. VI, 25), because he shone through good deeds, as you say in Greek *phota.*

פּוּטְמִין, v. פִּיטָם.

פּוּטִי pr. n. m. *Puṭi,* a disparaging abbreviation of *Putiel.* Snh. 82ᵇ, a. e., v. פְּטָם.

פּוֹטְיָא f. (φωτία) *brightness,* v. פּוֹטָא.

פּוֹטִיאֵל (b. h.) pr. n. m. *Putiel,* the father-in-law of Elazar, son of Aaron, in Agadah identified with Jethro (and also with Joseph). Mekh. Yithro, ʿĂmal., s. 1 יתרו שנִּטְּפַר מע״ז Jethro was surnamed Putiel, because he withdrew from idolatry. B. Bath. 109ᵇ, a. e., v. פְּטָם a. פּוֹטָא.

פּוּטְיוֹלִין (variously corrupted) pr. n. pl. *Puteoli,* a great sea-town of Italy. Macc. 24ª שמע קול המונה של רומי מפ׳ ברחוק מאה וכ׳ (ed. מפלטיה, בבל מפלטיה, margin. vers. מפטילוס; Ms. M. מפלטוס, v. Rabb. D. S. a. l. note) they heard the din of the city of Rome (on travelling) from P., at a distance of one hundred and seventy miles; Lam. R. to V, 18 פוטליילוס; Sifré Deut. 43 של מפטילון (v. פְּטַיְּרִיה); Yalk. Is. 278 מפנילאוס. [The termination וס in the above forms corresponds to the accus. -ους, -os.]

פּוּטִינוֹן, v. next w.

פּוֹטִינוֹס m. (φωτεινός) *bright, splendid.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 16 פּוֹטִיפַר שנכנס לביתו של פרעה ונעשה ביתו פּוֹטִינוס וכ׳ his name was Potifar (φωτοφόρος), because he entered the house of Pharaoh, and his house became bright, for he brightened up the house of Pharaoh; Gen. R. s. 86 (differ. paronomasia) כיון שירד ... שוּדְּדָה פּוֹטִינוֹץ Ar. (ed. פוטנון) he used to uncover himself before the idol, but when the bullock (Joseph, Deut. XXXIII, 17) came there, he (Potifar) became enlightened; Yalk. ib. 145 פ׳ . . . וכיון שירד יוסף [glossator explains עשיר *rich,* v. Gen. XXXIX, 5].

פּוֹטִירִין m. (ποτήριον) *poterion,* name of a shrub (Astragalus Poterium), a species of tragacanth, yielding a gum which was used for spicing wines; פילי פ׳ *a vial of poterion,* a medicinal drink taken after bathing. Gen. R. s. 51 (ref. to מנת כוסם, Ps. XI, 6) כפ׳ פ׳ לאחר חמרחץ (not פיטרין) like the vial of poterion after a bath; Y. Pes. X, 37ᶜ top דיפלי פ׳ כדיפלי פ׳ וכ׳ (corr. acc.); Yalk. Ps. 655 (not פוטרין). Gen. R. s. 10 כיון שיצא חביאו פ׳ פ׳ של יין לשותתו when he (Titus) came out of the bath, they handed him a vial of poterion wine to drink; Koh. R. to V, 8 סס זכב נמצא בתוך פ׳ פ׳ של יין (not פוטרין). Gen. R. s. 88 פ׳ שלו a fly was found in his (Pharaoh's) vial &c.; Yalk. ib. 146 סילי פושרין (corr. acc.).

פּוּטִיתָא f. *puṭitha,* name of a small fish or reptile. Macc. 16ᵇ; Pes. 24ª; Erub. 28ª.

פּוּטְלִיוֹלוֹס, v. פּוּטְיוֹלִין.

פּוּטַנָּק, פּוּטַנָּג, v. פּוּחְנָק.

פּוּטָסוֹת, v. פִּיטוּס.

פּוּטְרָת, Y. Shebi. V, 36ª top, read: פִּי (πέτρα), *rock* v. פּוּאָה.

פּוּטְרִין, v. פּוֹטִירִין.

פּוּטְרִיטָא, v. פִּיטְרָא II.

Digitized by Google

פּוּרְיָא, Tosef. Ter. VIII, 16 מפוריה, מפוריית, v. פּוּרְתָּא h.

פּוּרְיָטָנָא, פּוּרְיָטָן, v. פִּרְיָטָן.

פּוּךְ m. (b. h.) *stibium, eye-paint.* Sabb. 109ᵃ מ' מצביר פ' וכ' stibium removes (cures) the King's Daughter (v. פָּלָךְ), stops the tears, and advances the growth of the eyelashes. B. Bath. 16ᵇ (expl. קרן המוך, Job XLII, 14), v. רַשָּׁק.

פּוּכְיָא, Targ. I Sam. XIV, 16, some ed., read: סַכְוָאָה, v. סַכְוָאָה.

פּוּכְלְתִּרִין, Treat. Tsitsith (ed. Kirchh., p. 22), read: פּוּרְבּוֹלְטוֹרִין, v. תְּבֵלְטַדִּים.

פּוֹל, imperat. of נָפַל.

פּוֹל m. (b. h.; פלל or פול *to split*) *bean.* Kil. I, 1 פ' חלבן the white bean. Ib. 2 פ' מצרי the Egyptian bean (Colocasia); a. fr.—*Pl.* פּוֹלִין. Tosef. ib. II, 8, v. גַּמְלוֹן. Tosef. T'bul Yom I, 1; a. fr.

פּוֹל* m. (פָּלַל; cmp. פָּלַח) *decision, search*; בעל חתם פ' a superintendent of the Temple, *guardsman.* Tosef. Kel. B. Kam. I, 6 (R. S. to Kel. I, 9 חפיל).

פּוֹלָא ch., *pl.* פּוֹלִין, פּוּלֵי (v. preced.) *detectives, scouts; agents.* Targ. Y. Ex. IX, 7; 27.

פּוֹלָא m. = h. פּוֹל. Targ. Ez. IV, 9. Targ. II Sam. XVII, 28 (ed. Wil. פּוּ; ed. Lag. פּוּלִין, *pl.*).—Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ, a. e. פ' מיצרייא, v. לוּבְיָא.—Y. Kil. I, 27ᵃ top (expl. פּוֹל, Mish. I, 1) פּוּלָא R. S. to Kil. l. c. (ed. פּילח, read פּוּ).—*Pl.* פּוֹלִין, פּוּלֵי. Targ. Y. Deut. XIV, 19. Targ. II Sam. l. c., v. supra.

פּוֹלְגָא = פַּלְגָא.

פּוֹלְגָן, v. פַּלְגוּ.

פּוֹלְיָדַע pr. n. m. *Poloyah.* Ex. R. s. 42 end יהודה בן פ', prob. to be read: פדידה; Pesik. R. s. 40 יהודה בר פניי, ed. Fr. (ed. Prag פלירי, v. Friedm. note 48); Yalk. Cant. 988 פדידה.

פּוֹלוֹסְטוֹת, v. פּוֹלִיסוֹטוֹת.

פּוֹלוֹסִיפוֹת, Tosef. Shebu. III, 6, read: פִּילוֹסוֹפוֹס.

פּוֹלוֹסִיקָא, Yalk. Sam. 151, read: פְּלוּסְתָּקָא.

פּוֹלוֹסְמוֹסְטוֹס, Yalk. Prov. 950 some ed., read: אֲפִיטַלִיסְטֵס.

פּוֹלֵחַ m. (פָּלַח) *soldier, officer.* Y'lamd. to Lev. V, 21, quot. in Ar., v. פָּגַן.—*Pl.* פּוֹלְחִין. Ib. to Deut. VII, 17, quot. in Ar. דרכן של פ' לובשין וכ' it is the custom of soldiers to wear nail-studded shoes. Ib. to Deut. XIX, 1, quot. in Ar. שני פ' וכ' ... מוסרין they give each Israelite two soldiers to guard him.

פּוֹלְחָן, Yalk. Num. 762, prob. to be read: פּוּרְחָנִין or פַּרְחָנִין; [glossator to Yalk.: = פָּלָךְ].

פּוֹלְחָנָא, פּוּלְחָן m. (sometimes f.) (פָּלַח) *servitude, service.* Targ. Ez. XXIX, 18. Targ. Deut. XXVI, 6 (O. ed. Vien. פָּלְ'); a. fr.—Esp. *priestly service, Temple service, worship.* Targ. Y. Ex. XXIV, 5; a. fr.—Targ. Y. Num. XXIII, 1, a. e. = h. עבודה זרה, idolatry.—Y. Ber. IV, beg. 7ᵃ (ref. to פלח. Dan. VI, 17) (in Hebr. dict.) וכי יש פ' בבבל וכ' was there Temple service in Babylonia? But. . . . it means prayer.

פּוּלְחָנִיתָא f. (preced.) *work, tilling.* Targ. Koh. V, 8 (7).

פּוּלְטוּרִיוֹת, Gen. R. s. 69; Yalk. Is. 337 פּלט, v. פְּלַטְיָא II.

פּוּלִי, Y. Sabb. VI, 8ᵃ bot. מטון לפ', read: לפילי.

פּוּלִיָּא, Midr. Till. to Ps. IX פילוס בנה פ' (some ed. פילוסוס בנה פילופא); Yalk. ib. 642 פּילוש בנה פ', read: פילופוס בנה פילופא Philippus built *Philippa* (abbrev. of פילופופוליס *Philippopolis*).

פּוּלִיוֹס, Nidd. VIII, 1, Bab. ed. 57ᵇ, read: פַּלְיוּם, v. אַפַּלְיוֹן.

פּוּלְיָטוֹן, v. פּוֹלְיֵישׁוֹן.

פּוֹלִיטִיקִין* m. pl. (πολιτικοί) *city-people.* Ter. II, 5 מפני שהוא מאכל פ' (Ms. M. פוליטוקוס, read: פוליטי' sing.) because it (the wild onion) is the food of city-people (as health-preserving, v. Ned. 66ᵃ, quot. s. v. כּוּתָּרִי).

פּוֹלִיטְרִיכוֹן (not כין ...) m. (πολύτριχον) *Polytrichon, Maiden-hair.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ, v. רוֹעֲזָר.

פּוּלִיוֹנִיוֹת, Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V, read: פַּלְיוּמוֹת, v. פַּלְיוּם.

פּוֹלְיֵישׁוֹן m. (foliatum, φουλιᾶτον S.) *an ointment* or *oil prepared from leaves of spikenard.* Cant. R. to I, 3 פּלְיֵישׁוֹן like a flask of foliatum; Snh. 108ᵃ פּלְיֵישׁוֹן; (Gen. R. s. 39 אפופלסמון); Ab. Zar. 35ᵇ פליטין (Ms. M. פיליטיון, corr. acc.). Tosef. Dem. I, 26 פי' (שמן) של spikenard oil; Y. ib. I, end, 22ᵇ. Yalk. Num. 771 (ref. to כאהלים, Num. XXIV, 6) כפלוטין (corr. acc.) like foliatum. Ib. אתה מכנה אותן בבצלים . . . מכנה אותן בפלוטין thou (Balaam) comparest them to onions whose smell is offensive, but I (the Lord) compare them to spikenard oil. Tosef. Sot. XV, 9 אף על פי גזר וכ' Ben Baba forbade also the use of foliatum (after the destruction of the Temple), but &c.; a. e.

פּוֹלִימַרְכָא, v. next w.

פּוֹלִימַרְכוֹס, פּוֹלְמַ' (variously corrupted) m. (πολέμαρχος) *polemarch, general.* Sifré Num. 131 שלח חמלך לפ' וכ' the king sent a general out and ordered (him) to devastate it (the province); Pesik. Shub., p. 160ᵃ פרומלוכוס (corr. acc.); Yalk. Hos. 532; 517; Yalk. Ex. 178; a. fr.—[Yalk. Lev. 631 שימש פ', v. פְּלוּמוֹפִילוֹן.]—*Pl.* פּוֹלִימַרְכִין, פּוֹלִימַרְכִים, פּוֹלְמַ'. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) (expl. לשום כרים, Ez. XXI, 27) פ' Ar. (ed. פלימרכים, כוס ...), v. כלירכין.—Ch. form: פּוֹלִימַרְכָא, פּוֹלְמַ'. Targ. Ps. IX, 1 Ms. a. ed. Genua (missing in eds.).—*Pl.* פּוֹלִימַרְכִין, פּוֹלְמַ'. Targ. II Esth. VIII, 7; a. e.—[Targ. Y. Gen. XXXII, 7; XXXIII, 1 פולמורכ', read: פּוּלְמוֹסִין.]

Digitized by Google

פּוֹלִין, Lev. R. s. 18 some ed., read: פִּילוֹן.

פּוֹלִיס f. (πόλις) *city.* Pesik. Vayhi, p. 63b; Pesik. R. s. 17, v. אֲרִילִיוּפּוֹלִיס.

פּוֹלוֹסְטוֹת, פּוֹלִיסוֹטוֹת, Y. Bets. V, beg. 62d חמי, read: חפי לסוטות, v. חָפָה.

פּוֹלִיפּוּס m. (πολύπους) *polypus, a morbid growth in the nose.* Keth. VII, 7 ואלו שכופין ... ובעל פ׳ וכ׳ the following persons are forced to divorce their wives: one stricken with a skin disease, with a polypus &c.; expl. ib. 77a ריח חמוטם whose nose is ill-smelling; ריח חפה whose mouth is &c.; Tosef. ib. VII, 11. Sabb. 109a יד מעלה פ׳ an unwashed hand (touching the nose) generates a polypus. Midr. Till. to Ps. VII, 10 ... רשע והוא חוטא והוטמה מעלה פ׳ a violent man and sinner (against God) is like an ungainly woman who has a polypus besides; a. e.—*Pl.* פּוֹלִיפְּסִין (sub. בעלי) *afflicted with polypus.* Y. Ḥag. I, 76a bot.

פּוֹלְמוֹס m. (πόλεμος) *war*, esp. *war with the Romans.* Sot. IX, 14 בפ׳ של אספסיינוס during the Vespasian war; בפ׳ של טיטוס during the Titus war; בפ׳ האחרון during the last war (Hadrianic revolution); Tosef. ib. XV, 8 (missing in ed. Zuck.). Y. Ab. Zar. I, 39c top עד מתי אנו הורגין בפ׳ וכ׳ how long yet shall we slay one another in war?; a. fr.—[Tosef. Ḥull. III (IV), 27, read: פִּילָמוֹס, v. אפונס.]—*Pl.* פּוֹלְמָסִיוֹת, פּוֹלְמָסָאוֹת, פּוֹלְמָסִירוֹת. Par. VIII, 9 חמכזבים בפ׳ (מים) waters which are known to have failed in wars. Y. Erub. I, end, 19d תרוגי פל׳ slain in battle (during a revolution). Y. Yoma V, 42d bot. Lam. R. to II, 2 כמה פ׳ עשה וכ׳ how many wars did Hadrian wage?; a. e.

פּוֹלְמוֹסָא ch. *army.* Ber. 30b דאתא פ׳ דמלכא וכ׳ when a royal army came to the city (of Nehardea); Ab. Zar. 70b תחוא פ׳ וכ׳ an army came &c. (Rashi: *a commander*). Ib. רובא דאתי בתודי פ׳ וכ׳ the majority of those that came in that army (or with that commander) were Jews. Ḥull. 46a; a. e.—*Pl.* פּוֹלְמָסִין *soldiers.* Targ. Y. Gen. XXXIII, 15. Ib. 1; XXXII, 7 (not פולמרכין, פולמורכין).

פּוֹלְמוֹסְטוֹס, v. אֶפִּימַלִיסַיס.

פּוֹלְמוֹרְכִין, v. פּוֹלְמוֹסָא.

פּוֹלַמַרְכוֹס, פּוֹלְמַרְכָא, v. פּוֹלִימַר׳.

פּוֹלָס m. (פָּלַס; cmp. b. h. פֶּלֶס) *circular plate* or *ring* used as weight and as uncoined money (v. פִּילַס). B. Mets. 47b (expl. אסימון, ib. IV, 1) פ׳ (Ar. פִּילְקָא) uncoined metal. Sabb. 65a ליעבד לה פ׳ let him use any circular plate for it (instead of a coin, סלע).—*Pl.* פּוֹלְסֵי, פּוֹלְסִין. Lev. R. s. 37 יחבת לה אנתיה עשרה פ׳ וכ׳ (not יחבי) his wife gave him ten *pulsin*, saying, buy something &c.—פ׳ דנורא heated disks or rings strung on a lash. B. Mets. 85b מחיוה שתין פ׳ דר׳ they (in heaven) punished him with sixty fiery lashes; Yoma 77a (omitted in eds.; v. Rabb. D. S. a. l. note 8; Ms. M. פּוֹלְסִים h. form); Ḥag. 15a. B. Mets. 47a חוה מפיק פ׳ דר׳ (Rashi פולסא) he would have brought out before thee (shown thee) fiery disks (i. e. would have threatened thee with excommunication).

פּוֹלְסָא, Ab. Zar. 39a Ms. M., v. פִּילְסָא.

פּוֹלְפָּסִין, v. פּוֹלִיפּוּס.

פּוֹלְקְמוֹן, Cant. R. to IV, 11, sq., Ar., read: פִּיקְדִילְטָן, v. אַפִּיקְדִילְטָא.

פּוֹלָר m. (φολλερόν=φόλλις; S., v. בּוֹלְרִין) *folleron, a small debased coin.* Y. Peah I, 15d bot. מילה דשבא חד פ׳ a thing which is worth one folleron; Gen. R. s. 35, end; Yalk. Prov. 934 מילתא אחד מלן (corr. acc.).—*Pl.* פּוֹלְרִין, פּוֹלְרֵי. Gen. R. s. 70 אי ... בי׳ פ׳ ירחיב ליה חמשה פ׳ when labor was worth ten follera, he (Laban) gave him five; ואם ... בר׳ פ׳ חוה ירחיב ליה בר׳ פ׳ and if the load he brought in was worth six follera, he (Jacob) gave it to him for three. Ib. s. 49, v. עִיגוּלָא.

פּוֹמָא, פּוּם m.=h. פֶּה. Targ. Ex. IV, 11. Targ. Y. ib. 10, v. תְּנָרָא. Targ. O. Gen. XXIX, 2, sq.; (Y. פֻּם); a. fr.—Targ. II Sam. XXIII, 8 בפ׳ קלא with the voice of command (?).—Sabb. 67b לפ׳ רבנן to the mouth of our teachers, v. חֲיִין. Ib. 141a אפומיה דלדידיא on the top of the pole. Ib. בפ׳ דשישא into the orifice of a bottle, v. אֲשִׁישָׁא. Ber. 62a דמי פומיה דאבא וכ׳ Abba's mouth is like that of one that has never before sipped of a dish (he acts as if he touched a woman for the first time). Y. Ned. VII, end, 40c ליה אורחא ... בפ׳ בעי מימר וכ׳ is it not a man's way (of speaking), when he sees a person at the entrance (of the town), to say, I saw him in Tiberias?; a. v. fr.—בְּפוּם, לְפוּם=h. לְפִי, בְּפִי, לְפוּמָא ד־, *according to; because.* Targ. Lev. XXV, 52. Ib. 51. Targ. Prov. XII, 8 לפ׳ ed. Lag. (ed. בפ׳, (corr. acc.). Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25; a. fr.—לפ׳ כן=h. לְפִיכָךְ, *therefore.* Ib.; a. fr.—Ab. V, 22 לפ׳ צערא אגרא according to the pain (in studying) is the reward. Y. Ber. I, 3c bot. לפ׳ כן צריך וכ׳ therefore was it necessary to say &c.; a. fr.—*Pl.* פּוּמַיָּא. Targ. Prov. V, 4; a. e.—Y. Ber. I, 3b top אילו הוינא ... תרין פ׳ had I been standing at the foot of Mount Sinai, I should have prayed that two mouths should be created for man, one for studying the Law &c.; Y. Sabb. I, 3a sq.; a. e.—[Hebr. plur. פּוּמִין, v. פֶּה.]—פּוּם נחרא, v. נַחֲרָא, &c.

פּוּמָארִית, פּוּמָארִיתָא, v. פּוּרְמָא.

פּוּם בְּדִיתָא, פּוּמְבְּדִיתָא pr. n. pl. *Pumb'ditha* (*Mouth of B'ditha*, v. בְּדִיתָא), seat of a great Jewish academy, in Babylonia. Snh. 17b, a. e. סבי דפ׳ the elders (scholars) of P. (Jehudah and 'Ena); רבי׳ דפ׳, v. רַב; a. v. fr.—Denom. פּוּמְבְּדִיתָאֵי m. *Pumb'dithean.* Ḥull. 127a פ׳ לווייך וכ׳ (not פומבדיתא) if a Pumb'dithean joins thee (on the road), change thy inn (lest he rob thee).—*Pl.* פּוּמְבְּדִיתָאֵי. Sabb. 153a.

פּוֹמְבִּי, פּוּמְבָּן, פּוּמְבָּת, v. פּוֹמְפִּי.

Digitized by Google

פּוּמְבַּיְינֵי m. pl. (comp. of פּוּם a. בִּירַיִן a. בַּיִן; cmp. בֵּינַיִן a.) *the seam between a garment and its border.* Kidd. 32ᵃ.

פּוּמְט, v. פֻּמּוֹט.

פּוּמִילְיוֹס, Sifré Deut. 355, read: אֶפִּימִלְיָטִיס.

פּוּמְעִים (פּוּמְעִיס, פּוּעְמִים), Lam. R. to I, 17, prob. a corrupt. of עִימְעִים or אִמְּאוּס, v. אֶמְאוּס.

פּוֹמְפִי, פּוֹמְבִי f. (πομπή, pompa) *solemn procession, pomp, solemnity, ostentation.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ כדי לעשות פומבי לדבר (Ms. M. פוסקי, read פומפי) in order to give greater publicity to the act; Y. Yoma II, 39ᵈ top; ib. II, end, 40ᵃ; a. fr.—Pesik. R. s. 12 לפי שלא נעשית לה פ' כאמהות because she had not been given a public funeral as was given to the other Mothers. Ib. דורה נעשה לחם פ' made a great demonstration for them. B. Bath. 145ᵇ עשה עמו בפ' וכ' if a man acted as a friend's best man at a public wedding, and now asks his friend to be his best man at a private wedding. Ib. עתיר נכסין עתיר פ' וכ' rich in goods, rich in pomp (popular ovations)—that is the preacher of *hagadah* (v. אַגָּדָה); a. fr.—Trnsf. (v. Sophocles s. v. πομπή) *disgrace, reproach.* Ab. Zar. 54ᵇ לא דיין ... שעושין טלא שלי פ' וכ' it is not enough for the wicked that they have made my coin (divine image of man) a public disgrace, but &c.—Gen. R. s. 86, beg. בני בכורי הוא ואני מורידו פורופי Ar. (read: פימפי = πομπῇ) he (Jacob) is my firstborn son, and shall I let him go down to Egypt in disgrace?—Ed. ... בני בזיון ואם ליתן בלבו של פרעה איני מורידו פומבי אלא וכ' (corr. after 'Rashi' לתורידו איני מורידו ... ואם אתן בלבו פ') he is my firstborn son, and shall I make him go down in contempt? and if I put it into Pharaoh's heart to bring him down, do I not bring him down in disgrace? ('Rashi' אני מורידו פופילא, corr. acc.).

פּוּמְפַּיְיא m. pl. (reduplic. of פּוּם) *graters.* Y. M. Kat. II, 81ᵇ top תורי באילין פ' וכ' decided concerning grating tools that it was permitted to make them during the festive week for use on the festival.

פּוֹן (פְּנֵי) [*turn,*] a particle indicating the subjunctive mood, *would, might.* Targ. Gen. XXVI, 10. Targ. Num. XI, 29. Targ. Is. XLVIII, 18, sq.; a. fr.

פּוֹנָא* m. (preced.) *change.*—*Pl.* פּוֹנִין (adv.) *alternately.* Targ. Job IV, 16 Ms. (ed. סוגיין).

פּוּנְדָּא, פּוּנְדָּה f. (funda) *money-bag, hollow belt.* Kel. XXIX, 1. Sabb. 120ᵃ. Ib. X, 3 בפוּנְדָּתוֹ ופירה למטה (if he carries an object) in his belt with its opening downward. Ib. בין פונדתו לחלוקו between his belt and his undergarment; a. fr.—Tosef. B. Mets. VIII, 14 בפי פ' וכ' (not בפרפימא) if he placed the object of trust in the mouth of his money-bag (whence it could easily be taken out or lost) or on the edge of his roof &c.—*Pl.* פּוּנְדָּיוֹת. Zab. IV, 4.

פּוּנְדוֹקָא, פּוּנְדוֹק, v. פּוּנְדָּקָא.

פּוּנְדִּיוֹן m. (popular abridgment of Dupondium or Dipondium) *Dupondium*, a Roman coin equal to two Asses. Maas. Sh. IV, 8 הוא יוצא בפ' ... והלך and he went to another place where the Isar (As) is worth a Dupondium. Kel. XVII, 11, a. e., v. כְּבָר. Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ top שני איסרין פ' two Isars are one Dupondium. Ib. III, beg. 54ᵃ (not פונדיין); a. fr.—Bekh. 50ᵃ פּוּנְדִּירִין.—*Pl.* פּוּנְדִּירוֹנוֹת. Y. Kidd. I, 58ᵈ; Tosef. B. Bath. V, 12, a. e., v. מָטָע. Tosef. Maas. Sh. IV, 13. Ib. III, 6; a. fr.—Bekh. l. c. פּוּנְדִּינִין.

פּוּנְדִּירוֹת, v. פּוּנְדָּה.

פּוּנְדִּירִין, v. פּוּנְדִּיוֹן.

פּוּנְדִּירְקָא, פּוּנְדִּירִק, v. next wds.

פּוּנְדָּק m. (πανδοκεῖον) *inn, tavern, lodging place.* B. Mets. 26ᵃ שעשאו פ' לשלשה בני אדם (not ישראל; v. Rabb. D. S. a. l. note 4) when he made his house a lodging place for three persons (at the same time). Sot. 10ᵃ (expl. אשל, Gen. XXI, 33) חד אמר פרדס וחד אמר פ' one says, it means, Abraham planted an orchard, and one says, he put up an inn (for the reception of travellers); Gen. R. s. 54 (with play on פומדיק שׂאל מה תשאל וכ' (אֶשֶׁל) an inn, (where they say,) ask what you may desire, cake, meat, &c. Macc. 10ᵇ חקב"ה מזמינן לפונדיק אחד the Lord causes them to meet at the same inn. Yeb. XVI, 7 (122ᵃ) ויהביאוהו בפונדוק (Y. ed. בפומדק) and they brought him (the sick man) to an inn; a. fr.—[Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. אבל בפ', read: בפישוק.]—*Pl.* פּוּנְדָּקוֹת. Men. 32ᵇ בפוּנְדָּקוֹתֵיהֶן at the door of their lodgings.

פּוּנְדָּקָא ch. same, *inn, public house.* Y. Ber. III, 6ᵈ top דהוו יתבין קומי פ' ברמשא (or פּוּנְדִּירָקָא, not פונדיקא) sat in front of an inn in the evening. Ib. VI, 10ᵇ bot. פונדיקא דברכתא the inn of B'rakhta; a. e.—[Yalk. Gen. 150, v. פּוּנְדָּקִי.]—*Pl.* פּוּנְדָּקִין. Targ. Y. I Num. XXIV, 14. Targ. Y. II Ex. XIV, 2; Targ. Y. II Num. XXXIII, 7 פּוּנְדָּקֵי חדירתא (ר) (h. text תחדירת; פי) (corr. acc.). Targ. I Chr. I, 20 פּוּנְדּוֹקִין.

פּוּנְדָּקָאוּת, v. פּוּנְדָּקִי.

פּוּנְדָּקָאן, v. פּוּנְדָּקִיתָא.

פּוּנְדָּקִי f. (corrupt. of ποντική = κάρυον ποντικόν) *filbert.*—*Pl.* פּוּנְדָּקָאוֹת, פּוּנְדָּקִין. Y. Naz. I, end, 51ᶜ פונדקיין (corr. acc.; Ar. פּוּנְדָּקִין). Y. Gitt. VII, 48ᵈ bot. פונדקאות עצמן if he ate the filberts themselves (with their burrs in their green state).

פּוּנְדָּקִי m. (denom. of פּוּנְדָּק = πανδοκεύς) *innkeeper, host.* Gitt. VIII, 9; Eduy. IV, 7; Tosef. Yeb. I, 10; Tosef. Gitt. VIII (VI), 8 לנת עמו בפ' she staid over night with him (her divorced husband) as her host. Lev. R. s. 1 אין גנאי ... עם פ' שלו it is not beneath a king's dignity to speak to his host (so did the Lord speak to Abraham, ref. to Gen. XVIII, 1); a. e.

פּוּנְדָּקָאוּת, פּוּנְדָּקִי ch. same. Gen. R. s. 92 [read:]

Digitized by Google

עובדא הוה בדרומא דהוה תמן חד פ' וכ' it happened in Darom that a certain innkeeper was there &c.; ib. חזתא פונדקאת (some ed. קא ..., קה ..., corr. acc.); Yalk. ib. 150 פונדק, פונדקא (corr. acc.); a. e.

פונדקיא, Y. Ber. III, 6d top, v. פּוּנְדָּקָא.

פוּנְדָּקִית f. (preced. art.) *hostess, innkeeper*. Dem. III, 5; Ḥull. 6b חנותן לפ' שלו if one gives to his hostess (provisions to prepare). Yeb. XVI, 7 וכ' ובחזרתן אמרו לפ' and when they came back, they asked the (gentile) innkeeper. Ib. ולא תהא כחנת כפ' should a priest's wife not be as good (an evidence) as that innkeeper? לכשתהא כפ' when she will be (offering such evidence) as that innkeeper; Tosef. Yeb. end לכשתהא פ' (corr. acc.). Esth. R. to I, 9 (proverbial expression) לא תהא כחנת כפ' should the priest's wife &c., i. e. should the Lord not be at least as much revered as the idols?; Lam. R. introd. (R. Yitsḥ. 3); a. e.

פּוּנְדָּקִיתָא ch. same, esp. *keeper of a public house, harlot*. Targ. Josh. II, 1 (h. text זונה). Targ. Ez. XXIII, 44.—*Pl.* פּוּנְדָּקָאן, פּוּנְדָּקָן. Targ. I Kings III, 16 קאן ... ed. Lag. (oth. ed. קן ...).

פונדקין, v. פּוּנְדָּקִי.

פּוּנְדַּקְתָּא f.=פּוּנְדָּקָא; בחד פ' *brothels*. Targ. Y. Gen. XLII, 6 (perh. פּוּנְדָּקָתָא, *pl.*).

פונה, v. פְּרִינָה.

פּוֹנְטוֹס pr. n. (Pontus, Πόντος) *Pontus*, the country bordering on the Pontus Euxinus. Targ. Y. Gen. X, 10 (h. text שנער (!); ib. XIV, 1 (some ed. בונט, בונט).—Sifra B'har, Par. 1, ch. 1 מה שהוציא עקילס לעבדיו לפונטוס (corr. acc.) what Aquila exported (from Palestine) for his slaves to Pontus; Yalk. Lev. 659 לפנטוס (corr. acc.).

פונטיגון, v. פַּנְטִיגוֹן.

פוניד, Y. Sabb. VII, 8c bot. עאל לפ' read: לפַנְדִּידָה, v. פָּנִי.

פוניין, Y. Shebi. IX, end, 39a מיכלא בפ' read: מיבלא כופנין, v. פָּפַנְיָתָא.

פונין, v. פּוּנָא.

פונסא, v. סמה.

פונקין, v. next w.

פּוּנְקָלִין m. pl. (πανούκλιον, Hesych. s. v. πήνιον; πανοῦλχος quot. in Sm. Ant. s. v. Tela; Lat. panuncula) *threads wound around the bobbin*. B. Kam. 119b אין לוקחין (Ms. M. פונקין, Ms. H. פונקין) you dare not buy from the weaver ... threads of the bobbin (v. נִיר IV); Tosef. ib. XI, 11 פאניקנין (Var. פאנקין; anoth. var. סנאקנין, corr. acc.).

***פּוֹנְרִיוּת** f. (πονηρία) *baseness*. Y. Snh. X, 28a top שלשה כפרו בנבואתן מפני פ' three prophets disowned their prophetic mission on account of the baseness (with which they were treated; cmp. Midr. Prov. ch. XI עמד משה בכעס וכ').

פונשוס, v. פּוֹנְטוֹס.

פוס, v. פִּיס.

פּוֹסָא f. (fossa) *ditch*. Tosef. Ohol. XVI, 12 הרוגים ... פ' a ditch into which they throw the slain in battle (Ohol. XVI, 5 בור).

פוסטמוס, פּוֹסְטָמוֹס, v. אַפּוֹסְטוֹמוֹס.

פוסיני, פּוֹסִינִי, פּוֹסְיָאנִי, v. פְּסִינִי.

פוסימים, פּוֹסִימִים, v. פִּיסְטִיס.

פוסלין, v. פסלין.

פּוּסְקָא m. (פְּסַק) [*decree,*] *puska*, name of a huge cup which every guest at a banquet must empty. Yalk. Esth. 1048 (fr. Abba Gorion) כך היה תכסיס ... ורואה נקרא פ' וכ' such was the order of things with the Persians: they had a large cup ... which was called *puska* &c.; v. פִּיחָקָא.

פוסקינוס, v. פִּיסְקִינוֹת.

פּוּסְתָּא m. (Pers. *pûst*, Perles Et. St., p. 16) [*skin, rind on which writing is done,*] *sheet, page* (cmp. גֵּוִיל, יְרִיעָה). Gitt. 58a, v. אִיגַּר.

פוע (cmp. מוּחַ) *to blow*, v. פָּעָה.

Hif. הִפְרִיעַ *to make breathe, revive*. Ex. R. s. 1 (ref. to פועה Ex. I, 15) שהריחה מְפִיעָה את התינוק וכ' she revived the infant (blew air into it), when people said, it is dead. —[Deut. R. s. 1 מפיע some ed., read: מוֹסִיעַ, fr. יָסַע.]

פוע ch., v. פְּעַע.

פּוּעָה I (b. h.) pr. n. f. *Puah*, one of the midwives in Egypt. Ex. R. s. 1, v. מִיַּבֶּלֶת h. Sot. 11b, v. פָּעָה. Koh. R. to VII, 1, v. יָסַע; a. e.

פּוּעָה II f. (פָּעָה) *cry*, v. פְּעִיָּרָה.

פּוֹעִירָה pr. n. m. *Po'irah*. Kidd. 66a אלעזר בן פ' a counsellor of king Yoḥanan (Jannai).

פּוֹעַל I m. (b. h. פֹּעַל; פָּעַל) *work, achievement*. Midr. Till. to Ps. XLIV ed. Bub. פ' שפעלת שיצאו וכ' the work which thou didst accomplish, that they went forth from Egypt; Yalk. ib. 746. Ned. 62a עשה דברים לשם פְּעָלָם do things for the sake of their effect (for the good which is achieved through them (Treat. Der. Er. Zutta ch. II לשום פְּעֻלָּתָן); [Rashi: לשם מוֹעֲלָם in the name of their *Maker*].

פּוֹעֵל m. (preced.) *laborer, hired man, employee*. B. Mets. II, 9 (80b) (בטל) כפ' ... היה בטל מטלע if by taking charge of a lost animal he neglected his usual work to

Digitized by Google

the extent of losing one Sela, he cannot say, give me one Sela, but he (the owner) pays him as he would pay an (idle) laborer, expl. ib. 31b כפ' בטל של אותה מלאכה וכ' like an idle laborer at the kind of work in which he was interrupted, i. e. as much as a laborer in that line would ask for stopping work for which he was engaged (which would be less than he would earn by working); [oth. opin.: as much as a laborer out of work would take rather than be idle]; ib. V, 4. Ib. 77a יד פ' על התעלומות the laborer is at an advantage (v. יָד); יד פ' על התחתונה the laborer is at a disadvantage. Ib. 83b top בכניסתו משלו פ' the time needed for the laborer to go home from his work is part of his free time, i. e. must not be deducted from the hours belonging to the employer (v. חוֹצְאָה); Gen. R. s. 72; a. fr.—*Pl.* פּוֹעֲלִים, פּוֹעֲלִין. B. Mets. VII, 1. Ib. 89b; a. fr.—Ab. II, 15 היום . . . הפ' עצלים the day (of life) is short, the work large, and the workingmen (of the Lord) are lazy.—Pirké d'R. El. ch. XIX (ref. to Ps. XCII, 8) והצירצו כל פּוֹעֲלֵי צורת וכ' and all workers of similitudes of sun and moon shall see that they and their work are vanity.—[Ned. 62b, v. preced. w.]

פּוֹעֵל II, פּוֹעֲלָא I, פָּעֵי ch. 1) same. Targ. Y. Deut. XXIII, 25, sq. (ed. Amst. פָּעֲל, פּוֹעֵל).—Gen. G. s. 39, end, a. e. טבא פ' a good workingman, v. דָּחוֹן. B. Mets. 83b אגריתו לי כפ' דאוריית you have hired me as a laborer in the Biblical sense (Ps. CIV, 23; you have no right to demand additional hours); a. fr.—*Pl.* פּוֹעֲלַיָּא, פּוֹעֲלִין, פָּעֵי. Y. Taan. III, 66d bot. נפק לטורא לגבי פָּעֲלוֹי (not פעלוי) went to the mountain to look after his laborers; a. fr.—2) *employer*. Gen. R. s. 15; Yalk. ib. 20; v. פָּעַל I.

פּוֹעֲלָא II c.=h. פּוֹעֵל, *work; earning*. Gen. R. s. 70 אי דוח פ' Ar. (ed. אין דוח פּוֹעֲלָה), v. פּוֹעֲלָן. Ib. s. 68 סב פ' דאבוך Ar. (ed. פּוֹעֲלַיָּא *pl.*; Var. Ar. מדלא) take thy father's earnings.

***פּוֹעֲתָא** f. pl. (פּוּעָה ch.) *wounds, bruises*. Targ. Prov. XX, 30; XXVII, 6, a. e.; v. פּוּדְעָתָא.

פּוֹפִי, Mus., v. אֲיפּוֹפֵי.

פּוֹפִידִיתָא, Erub. 60a בר פ' מפומבדיתא, read: בבריאי דפומב'ד (v. Rabb. D. S. a. l. note 50) in the outskirts of Pumb'ditha.

פּוֹפִיינוֹס, Yalk. Joel 587, v. סִיפִיינוֹס.

פּוֹפִילָא, v. פּוּמְפִי.

פּוֹפְסָדס, v. פְּוֹוסָרוֹס.

פּוּץ (b. h.) *to break through*.

Hif. **הַפִּיץ** *to break through, spread*. Y. Snh. I, 19b sq. [read:] חד אמר . . . ותרנה אין עושין כל עיקר שמא יַפְרִיצוּ גוים ויבואו לארץ ישראל ואית דבעי מימר שמא יַפְרִיצוּ אויבים ויבואו לידי קרחה one says (in the case of border towns condemned for idolatry, v. נָדַח), if there are two of them, we do not condemn them to be destroyed, if only one, we do; and another says, if there are several border towns near one another (of which one is to be condemned), we proceed (against the one, because the protection remains unimpaired), but if they are scattered, we do not; and a third one says, we must not destroy a border town under any circumstances, lest ravaging troops break forth and invade Palestine; but some would say (instead), lest a regular enemy invade and find an open country (v. Bab. ib. 16b; Tosef. ib. XIV, 1).

Pol. **פּוֹצֵץ** *to shatter, shiver, spread*. Part. pass. מְפוֹצָץ; f. מְפוֹצֶצֶת. Lev. R. s. 27 עתידה בת קול לדיות מפ' . . . ואומרת וכ' (ואומר not) in days to come a divine voice will be scattered in all directions (cmp. נִיצוֹץ) on the top of mountains and proclaim &c.

Hithpol. **הִתְפּוֹצֵץ** *to be shattered*. Kidd. 30b אם ברזל הוא מִתְפּוֹצֵץ if he (the tempter in man's heart) is of iron, he will be shattered (by the study of God's word, with ref. to Jer. XXIII, 29).

פּוּץ ch., v. פְּצַץ a. נְפַץ.

***פּוֹצֶם** m. (preced. art.) *stone-breaking, quarry*. Ruth R. introd. זה עוסק בשדהו . . . וזה עוסק בפּוֹצְמוֹ one was busy in his field, another in his vineyard . . . and another was working in his quarry; Yalk. Josh. 35 בפוחמו, Var. ברחומו; Koh. R. to VII, 1 בפוחמו; Midr. Sam. ch. XXIII ברחומו).

פּוּק (b. h.; cmp. נפק) *to go forth*.—[לפוק, Kel. XXVIII, 2; Y. Erub. III, end, 25b, v. פָּקַק.]

Hif. **הַפִּיק** 1) *to give forth, utter*; 2) *to let pass, forego*. Kidd. 39b; Ḥull. 142a, v. לָחַךְ.—Erub. 65a (play on Job XLI, 7) כל המַּפִּיק מגן בשעת גאוה he who foregoes the Prayer of Benedictions (v. מָגֵן) in the moment of haughtiness (who being in wine has enough reverence left to him to feel his unworthiness to stand up in prayer); מאי משמע דאתאי אפיק לישנא דעבורי הוא (Ms. O. מפיק) what authority is there for using the root פוק in the sense of passing? (Answ.: ref. to Job VI, 15). Ib. ר"י אומר כל שאינו מפיק אי"מ R. J. says, the relation is 'he who does not utter' (prayer in a state of drunkenness); מאי משמע דהתוא פוק לישנא דגלויי הוא where is the authority for using פוק in the sense of revealing? (Answ.: ref. to Ps. XVIII, 16); Yalk. Job 927.

פּוֹק imperat. of נְפַק.

פּוֹקְדוֹן, v. פִּקָּדוֹן.

פּוֹקְדָנָא m. (פָּקַד) 1) *commandment*. Targ. Prov. II, 1. Ib. VI, 23; a. fr.—2) *safe-keeping, trust*. Targ. O. Lev. V, 21; 23 (ed. Bon. a. Y. פִּקָּהוֹנָא).

פּוּקְדָּה f. (פּוּק) 1) (b. h.) *sinking*, v. פִּיקָּה II.—2) (homilet., v. פָּקַק) *stopper, gag*. Midr. Till. to Ps. LIII, v. פָּקַק.

פּוּקְמֵי, פּוּקְמֵי, a corrupt., for פּוּנִיקִי (Punica, φοινική=φοινικική, sub. λαμπάς; v. Sm. Ant. s. v. Laterna). *Punic lantern*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 6 פ' שיש בה בית קבול שמן a lantern which contains a receptacle for oil, contrad. to שיש בה בית קבול נר which has a receptacle for a candlestick.

פּוּקֵי m. pl., v. אֲפוּקֵי.

פּוּקְרִיתָא f.=h. פּוּקָה, *vacillation, weakness*. Midr. Sam. ch. XXIII (ref. to פּוּקָה, I Sam. XXV, 31) [read:] אמרת ליה

Digitized by Google

אזדהר מיניך דנפשא she said to him (David), be on thy guard against (bringing on thee) weakness of soul (loss of courage when thou wilt have to pronounce judgment on others).

פּוּקְלָא m. (פקל) *pod* or *capsule of a plant, boll* (of flax).—*Pl.* פּוּקְלִין. Targ. Y. I Ex. IX, 31 (h. text גבעול).—[Nidd. 17ᵃ, v. פֻּקּוֹלִין.]

פּוּקְסְמִין, Ab. Zar. 33ᵇ Ms. M., v. פֻּקְסָנָא.

פּוּקְעִין, v. פַּקַּע.

פּוּקְרֵי m. pl. (פֻּקְרָא), בֵּי מ׳, (euphem.) *anus.* Yeb. 76ᵃ.—[Yalk. Gen. 132, v. פּוֹקְרִין.]

פּוּקְרֵי בְּנֵי פ׳, v. פֻּקְרֵי בְּנֵי פ׳.

פּוֹקְרִין m. (πωκάριον) *lock* or *tuft* of wool (used as lint on a wound). Tosef. Sabb. V (VI), 2; Sabb. 50ᵃ בפוק׳ Ms. M. (ed. בפקו; Ms. O. בפיקור; corr. acc.). Gen. R. s. 77 נטל . . . Jacob . . . took a tuft of wool and stuck it in his throat; Yalk. ib. 132 פוקרי (corr. acc.); Cant. R. to III, 6 נטל פרקדין וכרכו וכ׳ (corr. acc.) he took (a rope of) wool and wound it around his neck. Koh. R. to X, 16 אילו חיירי שם מ׳ וכ׳ (not פר׳) had I been there, I should have tied a rope of wool around his (Solomon's) neck; Yalk. Kings 175 פקרין (corr. acc.). Y. Erub. X, beg. 26ᵃ כמין מ׳ חזו בידו (not פירקרין) the T'fillin were in his hand (bundled up) like a tuft of wool (put on a wound). Tosef. Kil. V, 28 חסקריות וחצירפת וכ׳ (corr. acc.) lint (for wounds) and wool tufts are not subject to the law concerning mixture of wool and flax (כלאים).

פּוּר m. (b. h.; פֻּרָא; cmp. פֻּרְיָם, פֻּרְיָא; v. Halévy, Revue des Et. Juives XIV, p. 289 sq.) [*piece, division,*] *lot.* Sabb. 149ᵇ (ref. to חולש, Is. XIV, 12) שהיה מטיל מ׳ וכ׳ he used to cast lots on the nobles of his kingdom to find out &c. Esth. R. to III, 7 בתחלת השיל מ׳ בימים first he cast the lot on days (of the week); השיל מ׳ ביום אחד בשבת he cast the lot as to the first day of the week; a. e.—Ber. 16ᵇ ירד רצון שתשכון בפוריינו וכ׳ (some ed. שתשבון) may it be thy will to cause to dwell in our lot (that in our lot may dwell) love and brotherhood &c.; (Ms. M. בפוריינו, v. Rabb. D. S. a. l.); Y. ib. IV, 7ᵈ bot. שתשכן בפוריינו (from פּוּרְיָא).—*Pl.* פֻּרִין, פֻּרְיָם. Yalk. Num. 785 they did not come spontaneously, אלא מ׳ שהטילו עליהן but lots were cast for them; a. e.—Esp. *Purim*, the festival commemorating the delivery of the Jews of the Persian empire from the massacre with which they were threatened through the machinations of Haman. Ab. Zar. 17ᵇ, v. מָעָה. Meg. 7ᵇ סעודת מ׳ the festive meal of Purim. B. Mets. 106ᵇ, a. e. מגבת מ׳, v. מַגָּבָה; a. fr.

פּוּרְיָא ch. same. Targ. Esth. III, 7 (ed. Lag. מילתא).—Sabb. 149ᵇ לישנא דמ׳, v. חַלָּשׁ.—*Pl.* פֻּרְיָא, esp. *the festival of Purim*, v. preced. Targ. Esth. IX, 26; 28; a. e.—Meg. 7ᵇ מיחייב אינש לבסומי בפ׳ וכ׳ man is bound to make himself cheerful with wine on Purim, until he knows no more the difference &c. Ib. 5ᵇ; a. e.

פּוּרְיָא m.—פֵּירְיָא, *fruit.*—*Pl.* פֻּרְיָא, פֻּרְיִין, פֻּרֵי. Ruth R. introd. (ref. to תשיל, Prov. XIX, 15) כמד״א נפל ששיריון דמ׳ as you say, the price of fruits has fallen (meaning, fruits are plentiful). Y. Taan. III, 66ᵈ top איתחון חמון מ׳ דישמש come and see the fruits of the sun (of a hot and dry year). Gen. R. s. 71 (ref. to עיניו Job XXXVI, 7) כאינש דאמר עינוהי (not עינוהי) דפֻרְיָא as a man says, the eyes (prospects) of the fruits (hopes of success; Midr. Sam. ch. XXVIII עיניהון קפוידחון, v. קְפַד׳). Y. B. Mets. II, end, 8ᵈ ברוך רחמנא דחמי לי מ׳ עד וכ׳ blessed be the Merciful who made me see fruits (success of my pupil), while I am alive; a. e.

פּוּראגון, v. פְּרָגוֹל.

פּוּרְבִּי* f. (φορβεία) *halter.* Gen. R. s. 45 (prov.) אם אמר . . . עתיד לך פרוכי Mus. (ed. עביד לך פרוכי) if one tells thee, thou hast the ears of an ass, mind it not; if two, order a halter for thyself; (Yalk. ib. 79 פּוּרְמָא, v. פּוּרְמָא).

פּוּרְגָּרָה m. (redupl. of פֻּרְגָּא) *a sprouting bulb, seed-onion.* Y. Peah III, 17ᶜ (expl. אמחוית של בצלים, Mish. III, 4) רב אמר מ׳ Rab says, it is what we call *purgarah* (R. S. a. l. פרגר, read: פֻּרְגָּר). Y. Maasr. I, 49ᵃ bot. (expl. משירפקל, Mish. I, 6) מן דו יריים מ׳ (not פיד׳, פוד׳) when the seed-onion is separated from the onions, v. פֻּרְקָל.

פּוּרְדָּא* m. (פרד; cmp. פּוּרְיָא) *frame of laths, portable stand for the display of goods.* Y. B. Kam. II, end, 3ᵃ חד פלטירה בפ׳ . . . a man put his wares out on a frame (to exhibit them in the street).

פּוּרוֹפִי, v. פּוֹמְפִי.

פּוּרְזְמָא, פּוּרְזִימָא, v. פַּרְזְמָא.

פּוּרְזָלָא, v. פַּרְזְלָא.

פּוּרְזְמָא, v. פּוּרְזִימָא.

פּוּרְחָוֹת f. pl. (פֻּרְחָא) *eruptions*, name of a certain form of clouds. Taan. 9ᵇ, v. חָזִיז.

פּוּרְטְיָתָא, v. פִּרְטְיָתָא.

פּוּרְיָא *Purim*, v. פּוּרְיָא.

פּוּרְיָא, פּוּרְיָדָא *fruits*, v. פֵּירָא.

פּוּרְיָא I m. = פּוּר, *lot.* Y. Ber. IV, 7ᵈ bot., v. פּוּר.

פּוּרְיָא, פּוּרְיָה ch. same. Targ. Cant. I, 16 את משרי בפוריינא ed. Lag. (ed. Amst. חביבתא, corr. acc.) thou causest love to dwell in our lot (v. פּוּר).

פּוּרְיָא II c. (פרי, sec. r. of פרד; v. אַפְרְיוֹן) [*frame,*] *couch*, esp. *the bride's litter.* Pesik. R. s. 43 דנשיבת עמהם מה כלה זו יושבת בפוריה בפ׳ וכ׳ as a bride is seated in her litter (is carried in procession, as if) saying, behold, I am pure &c. אַפְרְיוֹן, v. Cant. R. to IV, 11

פּוּרְיָא, פּוּרְיָה ch. same, *bed.* Sabb. 118ᵃ (expl. מרנסיא) לינח מ׳ ובי סריא a bedstead and a cushion; B. Bath. 9ᵃ. M. Kat. 11ᵃ ולא ליטעון מ׳ . . . כווריא after fish, cresses and milk, let the body be laden but not the bed (walk but do

Digitized by Google

not lie down). Keth. 10b (etymol.) ד' שפירין וכ' the bed is called *puria*, because on it men multiply and increase; a. fr.—Yalk. Gen. 70 חוה לתו ד' דדוו מנגו אורחי עלת they (in Sodom) had a bed on which they let strangers sleep; Snh. 109b חזיא לתו פּוּרְיִיתָא (Ms. M. כורסייתא; Yalk. ed. Salon. ביסריא, read: בי סדיא).—*Pl.* פּוּרְיִיתָא. Sabb. 121a sq. אייתו לתו ד' ... לרב (Ms. O. מדיא) for R. J. and R. J. ... they brought couches in.

פּוּרְיוֹמָא, פִּר' m. = h. פְּרִיסוֹם, *litter*. Y. Keth. II, beg. 26a (expl. חינומא, Mish. I, 1) ד' ... רבנן the Palestinian scholars call it *puryoma*, v. חֵינוּמָא. Cant. R. to III, 10 אפריון זה הארון ומה הוא אפריון פר' *appiryon* (Cant. III, 9) refers to the holy ark, and what does *appiryon* mean? A litter.

פּוּרְיוֹן m. (cmp. פְּרִיסוֹם=פְּרִיוֹן) same, *litter*. Mekh. Mishp. s. 1, v. לָקַשׁ.—[Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 10 Mus., v. פְּרִיסוֹם.] [Φορεῖον is a phonetic coincidence with our w.]

פּוּרְיָיא, v. פּוּרְיָא.

פּוּרְיָיָא m. (v. preced. wds.) *canopy on a frame, bridal bed*. Targ. Y. Deut. XXXII, 50.—[Targ. Cant. I, 16, v. פּוּרְיָא I.]

פּוּרְיָיתָא I f. *bed*, v. פּוּרְיָא II ch.

פּוּרְיָיתָא II f. (preced.) [*frame,*] *lid with rims, close-fitting cover* (corresp. to הוֹפֶק, v. Sifré Num. 126, quot. s. v. פָּתִיל). Targ. Y. II Num. XIX, 15 ד' משנא pasted-on lid (h. text צמיד פתיל; Y. I מגופתא).

פּוּרְיָנָא, v. פּוּרְיָנָא.

פּוֹרְיָתָד* f. (פָּרַד) *birds of prey*. Yalk. Ps. 820, v. נְשִׁיר.

פּוּרְכְּתָא f. (פָּרַךְ II) *sheaf*. Targ. Y. Gen. XXXVII, 7.—*Pl.* פּוּרְכָתָא. Ib. (ed. Amst. פּוּרְכֵי).—V. עֵירוּבָא II.

פּוּרְמָא, פּוֹרְמָא m. (פָּרַם) *piece of cloth, rag* used as a mask, *bandage* over the eyes. Tanḥ. Mishp. 19 ד' בפניהם כגון חמודים וכ' they (the demons) have a mask over their faces like the millers' asses; וכשהעונות גורמין חס' נגלה וכ' and when man's sins bring it about, the mask is removed, and man becomes insane; Yalk. Ps. 772 ... פרמא וכל אחד (read: בפני ע') and every one of them has a bandage over his eyes; Midr. Till. to Ps. XVII פָּרְאָמָא נתון לפני עיניהם וכ' (ed. Bub. נתונה); Yalk. Ps. 670 פרואמי, פרואמה (a confusion of פורמא and פראמא); Y'lamd. to Deut. II, 31, quot. in Ar. פורמא ed. Koh. (oth. ed. פומאריה, פומאריס, corr. acc.).—*Pl.* פּוּרְמָיָא, פּוּרְמֵי, פּוּרְמַי, פָּרְמֵי. Sabb. 66b, v. פָּרְאָמֵי. Yalk. Gen. 79 איתיד לך פורמי get thyself bandages (as for an ass in the tread-mill); v. פּוּרְמֵי.

פּוֹרֵן m. (פָּרַר; cmp. *Hif.* הֵפֵר) *one who breaks his promise, perfidious*.—*Pl.* פּוֹרְנִים. Sifré Deut. 320 (synonymous with חֲמַסְמְסָנִין); Yalk. ib. 945 מרדנין (some ed. מורדנין, corr. acc.).

פּוּרְנָא, פּוֹרָן I m. *endowment*, v. פָּרָן.

פּוּרְנָא II, פּוֹרְנָה f. *oven*, v. פּוּרְנִי.

פּוֹרְנָה, פּוּרְנָא, Kel. XI, 4, v. פּוּרְנִי 2.

פּוּרְנוֹן, v. פָּרָן.

פּוּרְנִי f. (πόρνη) 1) *harlot*. Lev. R. s. 33 מילא ד', v. בְּלִי I; Yalk. Dan. 1061. Cant. R. to III, 4 גני (corr. acc.), v. באמי.—*2) (cmp. Lat. adultera, adulterina, sub. clavis; v. Sm. Ant. s. v. Clavis) *skeleton-key*. Kel. XI, 4 חשדני Ar. ed. Koh. (ed. הפורנה, חפורנא).

פּוּרְנִי f. (an adaptation of furnus, φοῦρνος, as if from פָּרַן) [*the supplier,*] *a stationary, large baking oven*, contrad. to תנור. Tosef. Bets. III, 20; Bets. 34a. Pes. 31b פת ד' bread baked in the *purni* (large loaves). Ab. Zar. 35b פת ד' bread of an oven of a batch of a S'ah of flour; a. fr.—Kel. VIII, 9 פּוּרְנָה an earthen oven; Tosef. ib. B. Kam. VI, 17 פּוּרְנָא.

פּוּרְנִיוֹת, v. next art.

פּוּרְנִין, v. פָּרָן.

פּוֹרְנִית f. (preced. art.) *supply of bread, sustenance* (cmp. פַּרְנָסָה). Gen. R. s. 67 [read:] פּוֹרְנִיתָךְ אשריה וכ' thy sustenance is baked for thee everywhere, v. אָפָה; Yalk. ib. 115 פורניותו אפוי (corr. acc.).

פּוּרְנֵס, Gen. R. s. 68 some ed.; Yalk. Gen. 119, read: טוֹרוֹס; v. פְּלוּגְתָּא.

פּוּרְסָא m. (פָּרַס I) *division, arrangement, order, proper time* (cmp. פֶּרֶץ). Sabb. 129b ד' דדמא כל וכ' the order (proper period) for blood-letting is every thirty days; ד' דדמא חד וכ' the order (proper day) for blood-letting is the first day of the week &c. Gitt. 37a (explaining פרוסבול) ד' דמילתא the arrangement (institution) of a measure.

פּוּרְסָא m. (preced.) [*distributor*, cmp. Lat. dispensator,] *manager, purser*.—*Pl.* פּוּרְסֵי. Yoma 9a מאי פרהדרין ד' what does *parhedrin* mean? Managers (v. פַּרְהֶדְרִין). Yeb. 45b מנייה בד' דבבל appointed him one of the collectors of Babylonia; Sabb. 154a בפורסיה דבבל (Rashi בפורסי; Tosaf. אַפּוֹרְסִיָּה, אפורסיה over the collectors &c.).—[Gitt. 28b, v. next w.]

פּוּרְסִישְׁנַמְגָ (פּוּרְסִישְׁמַנְגָ), פּוּרְסִישְׁמַנְגָ m. (Pers. pursiš nâmeh, Perl. Et. St., p. 36) *investigation paper, verdict*. Gitt. 28b מקמי דלחתום ד' (ed. שנמג, פורסי, read: פורסיש נמג) before the verdict is signed.

פּוּרְסָנָא, פּוּרְסָן m. (פָּרַס I, cmp. פּוּרְסָא) *distribution, arrangement, assessment, valuation* (h. עֶרֶךְ). Targ. O. Lev. XXVII, 2, sq. Ib. V, 15; a. fr.—[Denom. אִתְפַּרְסַן q. v.]

פּוּרְסָנִית, v. פַּרְסָנִית.

פּוּרְעָנָא, פּוּרְעָן I m. (פָּרַע) *payment*. Targ. Y. Ex. XXI, 7 (ed. pr. פורקן).—*Pl.* פּוּרְעָנִין, פּוּרְעָנְתָא, v. פּוּרְעָנְתָא.

Digitized by Google

פּוּרְעָנָא, פּוּרְעָנָא II m. (preced.) [*payer,*] *avenger, executor.* Targ. Nah. I, 2 (h. text נֹקֵם). Targ. Y. Ex. XX, 5; a. e.—*Pl.* פּוּרְעָנִין. Targ. O. Deut. XVI, 18 (ed. Vien. פָּרָ; h. text שֹׁטְרִים). Targ. II Chr. XXXIV, 13.

פּוּרְעָנוּ, v. פּוּרְעָנוּתָא.

פּוּרְעָנוּת f. (preced. wds.) *retribution, reward*; esp. *punishment, divine visitation; evil dispensation, reverses.* Yoma 76ᵃ; Snh. 100ᵇ, a. e. מידה טובה מרובה ממידת פ׳ the measure of divine goodness is larger than that of evil dispensation. Ib. 102ᵃ עת הדא מזומנת לפ׳ (not מזומן) there is a time designated for visitation (of man's sins); מקום ... לפ׳ there is a place designated for &c. Ab. I, 7, v. יָאֵשׁ; a. v. fr.—B. Bath. 14ᵇ, v. next w.—*Pl.* פּוּרְעָנִיּוֹת. Ab. V, 8 שבעת מיני פ׳ וכ׳ (some ed. *sing.*) seven kinds of visitations come upon the world. Taan. 14ᵃ ושאר כל מיני פ׳ וכ׳ and all other calamities that threaten &c.; B. Kam. 80ᵇ. R. Hash. 18ᵇ אני מונה לסדר פ׳ I count (the fast-days) according to the chronological order of the sad events (which they commemorate); a. fr.

פּוּרְעָנוּ, פּוּרְעָנוּתָא ch. same, 1) *repayment, reciprocation.* Targ. Prov. XIX, 17.—M. Kat. 22ᵇ Ms. M. (ed. פּוּרְעָנְתָּא), v. אֲרִישְׁתָּא.—2) *punishment, evil dispensation.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 24. Targ. Jer. XIV, 19; a. fr.—B. Bath. 14ᵇ אתחולי בפ׳ וכ׳ we must not begin with evil events (not place the Book of Job at the head of the Hagiographa); ib. 108ᵃ (ref. to Mish. VIII, 1) אתחולי בפ׳ וכ׳ we must not place the case of evil (of parents surviving their children) first. Ib. 14ᵇ (והא)רות נמי פ׳ הוא Ms. O. a. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 2) but does not the Book of Ruth likewise contain a tale of evil dispensations? (Answ.) פ׳ הדא דאית לה Ms. H. (ed. פורעניות דאית לה אחרית לית וכ׳) it is a tale of misfortune which ends well; a. e.—*Pl.* פּוּרְעָנִין, פּוּרְעָנָן. Targ. Ez. XXV, 17. Ib. XIV, 21 ed. Lag. (oth. ed. פּוּרְעָנִין).

פּוּרְעָנְתָּא, v. preced.

פּוּרְפָּא, פּוּרְפָּא m. (v. פָּרַם) *hook.*—*Pl.* פּוּרְפִּין, פּוּרְפָּיָא, פּוּרְפֵּי. Targ. Ex. XXVI, 6; 11 (h. text קְרָסִים); a. fr.

פּוּרְפּוּרָא, פּוּרְפּוּרָה, פּוּרְפֵּי, פּוּרְפֵּי׳ c. (φορφύρα, purpura) *purple*, esp. *purple cloak, royal garment.* Cant. R. to IV, 12 (expl. רקמה, Ez. XVI, 10) פ׳ purple garments; Pesik. B'shall., p. 84ᵇ פורפירון; Lam. R. beg. (some ed. פורפריא). Ib. מבזע פ׳ שלו he rends his purple cloak (in mourning); ib. to II, 17 בזע פורפריה (some ed. פורפיריו, corr. acc.), v. בָּזַע. Ex. R. s. 30 גינו בפ׳ שהוא לבוש (not בפורפרא) they criticised the cloak he wore. Deut. R. s. 7 לְבוֹשׁ פ׳ שלי put on my royal cloak. Esth. R. to III, 6 פ׳ דמלכא מזדבנא וכ׳ the royal purple is sold, woe to him who sells, woe to him who buys it; כך ישראל הן פ׳ שחק״בה מתפאר בהן (some ed. פורפריא) so Israel is the purple cloak, for the Lord is glorified through them; a. v. fr.—*Pl.* פּוּרְפְּרָאוֹת. Pesik. R. s. 10, v. פּוּרְפְּוּרְיָא.

פּוּרְפִּי, פּוּרְפּוּרוֹן, read: פּוּרְפִּוּרִין.

פּוּרְפַּרְיָא (פּוּרְפֵּי׳, פּוּרְפּוּרְיָא) f. same. Gen. R. s. 85, end פ׳ בבליא a Babylonian purple cloak; (Yalk. Josh. 18 פורפירא בבליקון). Lam. R. beg., v. preced. Midr. Till. to Ps. IX, 13 כותבו בפ׳ שלו marks it (with blood) on his purple; Yalk. ib. 645 בפורפירא (some ed. בפורפיר); v. next w.—*Pl.* פּוּרְפְּרָיְאוֹת, interch. with פּוּרְפְּרָאוֹת. Pesik. R. s. 10; a. e.

פּוּרְפִּירִין, פּוּרְפִּוּרִין, פּוּרְפֵּי׳ m. (πορφύριον) same. Yalk. Ps. 869 (quot. fr. Y'lamd.) ... כביכול נוטל ושובל פ׳ שלו ... ולובש אותו פ׳ וכ׳ the Lord, as it were, takes of every (martyr's) life-blood, and dips his purple in it ..., and when the day of judgment comes ..., he puts on that purple and shows the body of every righteous man marked on it &c.; Yalk. Num. 785. Gen. R. s. 74 והעבירו פ׳ מעליו וכ׳ (not פירורין) took off the purple cloak and the crown &c.; a. fr.—*Pl.* פּוּרְפִּירִין, פּוּרְפֵּי׳, פּוּרְפִּוּרִין. Tanḥ. Ki Thissa 8; Lev. R. s. 2; Pesik. Shek. 16ᵇ (not רזן ...); a. e.

פּוּרְפִּיסָא, v. פַּרְפִּיסָא.

פּוּרְפַּר׳, v. preced. art.

פּוּרְצְמָא m. (v. next w.; sub. יין) *wine made of kernels.* B. Bath. 95ᵇ (Rashb.) פּוּרְצְמִין *pl.*; Ar. פַּרְצוּמָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 8.

פּוּרְצָנָא m., *pl.* פּוּרְצָנִין, פּוּרְצָנֵי (פצץ, with anorg. ר; cmp. פָּרְצִידָא) *kernels of grapes, a pomace of kernels.* Targ. O. Num. VI, 5 (ed. Vien. פּוּרְצִי); quot. Naz. 39ᵃ.—Ab. Zar. 34ᵇ פ׳ דארמאי kernels sold by gentiles. Pes. 42ᵇ בדפ׳ when the drink (תְּמֶד) is made of kernels. Ber. 38ᵃ אי דפ׳ קאמרת or do you mean (by *trimma*) a drink made of kernels? Ḥull. 110ᵃ בפ׳ over a fire made with kernels (cmp. סִיפְלַי).

פּוּרְקְדָל m. (denomin. of פרקד) *a blow on the back.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot.

פּוּרְקְדָן m. a species of *peas.* Kil. I, 1 (Ms. M. פרקדן), expl. Y. ib. 27ᵃ top גּוּלְבִּינָה.

פּוּרְקוֹפִי, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פּוּרְקָן, פּוּרְקָנָא, פּוּרְקָנָה, פּוּרְקָנָא, פּוּרְקֵי׳ m. (פָּרַק) *redemption money, redemption; delivery.* Targ. O. Num. III, 46; 48, sq. Targ. Ps. XXXIII, 17. Ib. XCVI, 2. Ib. XCV, 1 פּוּרְקָנֵנָא ed. Lag. (oth. ed. פורקנא, corr. acc.); a. fr.—Y. Meg. I, 70ᶜ bot. והוה פר׳; Meg. Taan. ch. XII והוה פר׳ לבית ישראל there came release to the house of Israel; a. e.—V. פְּרוֹקְנָא.

פּוּרְקָנוּתָא, פּוּרְקָנִיתָא f. same. Targ. Ps. XLIV, 5. Ib. XXVIII, 8; a. e.

פּוּרְקָס, v. פַּרְקָס.

פּוּרְקָתָא, v. פִּירְקָתָא.

פּוּרְתָּא f. (פָּרַר, v. פּוּרְיָא) *evil fate* (cmp. תַּבְרָא). Targ. II Esth. IX, 26 (ed. Frf. פירסא).

פּוּרְתָּא f. (preced.) 1) *fragment, portion.* Y. Ber. II, 5ᵃ bot. קטר פּוּרְתֵּיהּ לפורתיה he tied his (R. Jacob's) portion to his own. Gitt. 34ᵇ ופ׳ שרה ... קרו they called her Miriam, but a portion (some few people) called her Sarah; a. e.—2) *a little.* Kidd. 70ᵃ, v. גַּנְהִירְיָא. Gitt. 56ᵇ,

Digitized by Google

v. רְשָׁלָה. Ib. עד דרוחו מיעיה פ' ס' until his (shrunken) bowels gradually extended. B. Mets. 118a; a. fr.

פּוּשׁ (cmp. נָפַשׁ) *to breathe; to rest one's self.* Sabb. 5b לכתף לְפוּשׁ עמד he stood still in order to rest, opp. לכתף to adjust his load; B. Kam. 31a; a. e.

פּוּשׁ, פְּשִׁי ch. (preced.; b. h. פּוּשׁ) [*to be blown up,*] *to expand, grow larger, increase; to remain over.* Targ. O. Gen. XXVI, 22 (ed. Berl. וירַשְׁוִינָא, v. infra).—Part. פָּשׁ, פָּשָׁא, פָּרֵשׁ; *pl.* פָּשָׁן, פַּיְישִׁין. Targ. Cant. VI, 11. Ib. I, 16.—Keth. 106a חוד פַּיְישַׁי וכ' there remained with him &c. Taan. 20b דחוה פָּיְישׁ וכ' גִּינְאָה, v. Sabb. 89b פָּשׁוּ לחו חמשין there remain fifty; a. fr.—Lam. R. to II, 2 אם אינן לא פָּשׁוּ לחון טב with them, too, it did not prosper well, i. e. they did not end well (Y. Taan. IV, 69a לא נפקון מבאוש).

Af. אַפְשֵׁי, אַפַּשִׁי *to enlarge, increase.* Targ. Ps. CV, 24. Targ. Job XXXVI, 24 תְּפַשׁ (not תְּפִישׁ). Targ. Y. (a. O. ed. Berl.) Gen. l.c. יַפְשִׁינָא he will increase us (h. text ויפרינו); a. e.—Sabb. 32a תַּפְשׁ תרוס וכ' תַּפְשִׁישׁ (Ar. תַּיפּוּשׁ *Pe.*), v. מַחְטָרָא; Yalk. Gen. 31; a. e.—V. פְּשִׁישׁ.

פּוּשׁוֹנֵת, v. פִּישׁוֹנָא.

פּוּשְׁחָא, v. next w.

פּוּשְׁכָא, פֻּשְׁכָא, פֻּשָׁךְ m. (פשׁך, cmp. פּוּשׁ *to split, part*) [*spread fingers,*] *hand-breadth, palm* (cmp. פָּרְסָה II). Targ. Ex. XXV, 25 (Y. II טוּשְׁחָא). Ib. XXXVII, 12 (not פֻּשָׁךְ). Targ. Ez. XL, 5. Targ. Y. Lev. XXIII, 42 (ed. Diehrenf. פּוּשְׁחָא); a. fr.—Gen. R. s. 16 Ar., v. קוּרְטָא.—*Pl.* פּוּשְׁכִּין, פּוּשְׁכֵּי. Targ. I Kings VII, 9 (*projections, eaves*; h. text כִּפֻּרוֹת). Targ. Y. Lev. l. c. (ed. Diehrenfurt פּוּשְׁחֵי); a. e.—Y. Succ. III, beg. 53c רבבין פ' large (wide) handbreadths; דקיקין פ' small (narrow) handbreadths (v. עָמָּה, a. עָצַב). Bab. ib. 5b; a. e.

פּוּשְׁעָא, v. פָּשַׁע.

פּוּשְׁקָא m. = פּוּשְׁכָא. Yalk. Dan. 1062 נבוכדנצר נגסא קטינא פ' (some ed. פי) Neb. the dwarf, the stump, as big as the palm of the hand (prob. to be read פּוּשְׁכָא, cmp. אָצְבְּעִי, v. קוּרְטָא.

פּוּשְׁקַנְצָא, פּוּשְׁקַצָּא m. (prob. = פּוּשׁ קָצָא *large tail*) *raven.* B. Bath. 73b פושקנצא ובלעיה וכ' (Ms. M. פושקצא ובלעיה) אתא פ' a raven came and swallowed the snake.

פּוּשַׁר m., *pl.* פּוּשְׁרִים, פּוּשְׁרִין *tepid (water)*, v. פָּשַׁר.

פּוּשְׁרָא, פּוּשְׁרֵי, *pl.* פּוּשְׁרִין, v. פְּשׁוּרָא.

פּוּשְׁרָנָא m. (פָּשַׁר) = h. פִּתָּרוֹן, *solution, interpretation.* Targ. Gen. XL, 5. Ib. 8 פושרן חלמייא Y. a. O. ed. Berl. (some ed. פושרן only, corr. acc.); a. fr.

פּוּשְׁתַּבְנָא pr. n. m. *Pushtabna*, name of a tall man. Num. R. s. 9 (ed. Leipz. פושתכ'); Nidd. 25a top פרשתבינא (read: פוש; Ar. פשתרכנא). [Tosaf. to Nidd. l. c. *an official title.*]

פּוֹת, Tosef. Ter. VII, 16 מפוריית Var. ed. Zuck., v. פּוּחַ h.

פּוֹת f. (= חפּוּת, cmp. הוּחָה = הוּפָה; חָפַף II) *scraper, strigil.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 12 חפּוּת של וכ' ed. Zuck. (Var. סמרות, R. S. to Kel. XII, 6 חבירת, read: חפּוּת) the metal scraper in private houses, contrad. to מגרדות של אולירין.

פּוֹתָא f. = b. פּוּאָה. Sabb. 66b (ref. to the use of *puah* as a prophylactic) נפל פ' בבירא the *puah* has fallen into a pit (it has fallen into desuetude).

פּוֹתָח f. (b. h. פּוֹתוֹת *pl.*; v. פָּתַח) *socket of the door-pin.* Kel. XI, 2 שתחת רוצייר פ' ed. Dehr. (oth. ed. פּוֹתַח) the hole under the hinge; Num. R. s. 12 (expl. פּוֹתוֹת, I Kings VII, 50) זה פותה וכ' (some ed. פותח) this is (what the Mishnah Kel. l. c. calls) &c.—*Pl.* פּוֹתוֹחוֹת. Pesik. R. s. 6.

פֶּתַח m. (פָּתַח) *opening, aperture*; טפח פ' an aperture a hand-breadth wide. Ohol. III, 6 ט' בפ' the aperture required in the case is a hand-breadth wide. Ib. 7 רש בו פ' ט' ויש ביציאתו פ' ט' if it (the gutter) is a hand-breadth wide, and its outer end is of the same size &c. Ib. XIII, 2 שעורה בפ' ט' the standard measure is the width of &c.; a. fr.—Tosef. ib. X, 2, a. fr. פּוֹתְחֵי טפח (fr. פָּתַח) *width.*

פִּתְחָה f. (פָּתַח) 1) *lock.* B. Bath. VI, 5 זה עושה לו פ' וכ' this one (the owner of the well) has the right to put on a lock, and so that one (the owner of the house) has. Kel. XIII, 6, v. חָקַק; a. fr.—*Pl.* פִּתְחוֹת. Tam. III, 7. Mekh. B'shall. s. 1 ועינים הרו לחם לפ' and they (the rocky forms) had eyes in place of locks (?).—2) *pl.* פִּתְחוֹת *hinges, socket and pivot.* Num. R. s. 12 (expl. פּוֹתוֹת, I Kings VII, 50) אלו פ' it means the hinges (sockets and pivots); Cant. R. to III, 10 חפיפות read: חפתי פ', v. חָפַת; Pesik. R. s. 6 חבלוטין שבפ' the pegs (pivots) of the hinges.

פִּתְיָ m. (פָּתַח) *width.* טפח פ', v. פּוֹתֵחַ. Tanḥ. Bo 14 [read] ופותיה של רצועה the width of the strap.

פִּתְיָה, פּוֹתְיָא ch. same, 1) *width.* Targ. Ex. XXVI, 8; a. fr.—Yeb. 63a לפ' Rashi (ed. לפותיה) widthwise (of the field); a. e.—2) *enlargement, delivery.* Targ. Ps. CXVIII, 5 Ms. (ed. Wil. פְּתָיָא; ed. Lag. פְּתָאנָא).—3) שור פ' *the wide, open road, proper conduct.* Y. Keth. VII, 31c ולא תיצבי בשור פ' and not choose the open road (behave with propriety).

פִּתְיָנָק m. (v. Löw, Pfl., p. 315) *pennyroyal* (*Mentha pulegium*). Sabb. 109b (expl. יוּעזר, ib. XIV, 3) פורז (Ms. M. פּוּטְנָק, Ar. פּוּטַנְג, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. רוֹעֲזָר.

פּוֹתֵת, v. פּוֹתַח.

פּוֹתְתָא m. = פִּיתָּא, *a piece of bread.* Y. Ab. Zar. III, 41a bot., v. פִּיתָּא.

פַּז m. (b. h.; פָּזַז) [*glistening,*] 1) *fine gold*; 2) name of *a jewel.* Yoma 44b sq. (expl. מוּפָז, I Kings X, 18) שדומה לַפָּז because it resembles the *paz.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 127 וחמו ליום הדין . . . לפי שאינו עומד because money and gold and fine gold cannot stand up (as defense) on the day of judgment. Gitt. 58a, v. גָּנַז. Ex. R. s. 8; Tanḥ. Vaëra 8 כתם מז fine gold; a. e.

Digitized by Google

פִּזְוָא, **פִּזְוָז** m. (preced.) *made of fine gold.*—*Pl.* פִּזְוָזֵי, פִּזְוָזִין. Targ. Job XXVIII, 18 פז (ed. Lag. פיז).

פִּזְמַקִּי, v. פִּזְמֵקִי.

פִּזּוּר, v. פִּיזּוּר.

פָּזַז (b. h.) [*to move to and fro,*] 1) *to be bright, glisten,* v. פָּזָז.—2) (of sound) *to jingle, rustle.* Num. R. s. 4 קולו פוזז, v. סָנַן.—3) *to be rash.* Sabb. 55^{b} פָּזְזָתוּ (fr. פזז), v. זחל h.

Hof. הוּפְזָז, part. מוּפְזָז *made of fine gold; glistening.* Yoma 44^{b} sq., v. פָּזָז. Y. ib. IV, 41^{d} top; Cant. R. to III, 10; Num. R. s. 12, v. רָצַת.

Pi. פִּיזֵז 1) *to dance, sport,* v. אָמַז.—2) (of sound) *to jingle, rustle.* Num. R. s. 4 (ref. to II Sam. VI, 16) מדוע מְפַזְּזוּ וכו' what does *m'fazzez* mean? v. סָנַן.

פַּזִּי (**פַּזְזָא**) pr. n. m. *Pazzi,* (*Pazia*). Y. Hor. III, end, 48^{c}; Y. Sabb. XII, 13^{c} bot. אילין דבר פ' members of the family of Bar Pazzi; Y. Sot. IX, end, 24^{c} דבי פ'.—Pesik. Par., p. 33^{a} חנין בר פ'; Tanḥ. Ḥuck. 5 חנין בן פ'; Yalk. Num. 759 חנן בר פסי (corr. acc.); Pesik. R. s. 14 יוחנן בן פ'; Yalk. Ps. 658 שמעון בן פ'. Pesik. R. s. 15 חנן בן פ'. Y. Meg. IV, 75^{a} bot. חנניה בן פ'; a. e.

פַּזְזָא m. 1) (v. פָּזַז 3) *rash, overhasty, impetuous.* Keth. 112^{a} עמא פ' דקדמיתו פומייכו וכ' rash people that you were when you permitted your mouths to anticipate your ears (promised to obey before you heard, Ex. XXIV, 7), you still persist in your impetuousness (risk your lives for your religion); Sabb. 88^{a} (Ms. O. פחיזא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400); Yalk. Ex. 277.—[2) (v. פָּזוֹז) *gilded,* or *glazed.*—*Pi.* פִּזְזֵז. Yoma 78^{b} מאני פ' וכ' Ms. M. 1 gilded or glazed earthen vessels, v. גָּזַז.]

פַּזְזוּתָא f. (preced.) *rashness, impetuousness.* Keth. 112^{a} בְּפַזְזוּתַיְיכוּ, v. preced.; Sabb. 88^{a} בפחזותייכו (Ms. M. בפזזידיכו, corr. acc.); Yalk. Ex. 277 בפחזותייכו.

פָּזִיז *paziaḥ,* a substitute for *nazir* (v. נְזִירוּת). Naz. I, 1; Y. ib. 51^{a} פָּזִיק.

***פָּזַל** (cmp. פָּזַז) *to turn, twist* (the head). Pesik. R. s. 14 [read:] עלת עליה טול עינית מתחלפות וחזא פּוֹזֶלֶת ומסחכלת בעול once she has had a yoke on, her eyes change (she squints), and she turns her head and attempts to look at the yoke (Tanḥ. ed. Bub., Ḥuck. 3 עינית מפלבלות).

Nif. נִפְזַל *to be twisted.* Pesik. R. l. c. וטוד עינים מן חטול שנ' (not שנפלו) and they had another evidence from the yoke (that had just been taken off her) the rope of which appeared twisted.

***פָּזַם**, *Pa.* פִּזֵּם (cmp. פָּזַז) [*to leap,*] *to speak* or *sing in one's turn* (corresp. to h. עָנָה). Targ. Job III, 2 ופ' איוב (v. Perles Beitr. z. Gesch. d. hebr. u. aram. Studien, Munich 1884, p. 67 sq.). Targ. Ex. XV, 21 ופַזְּמִית Ar. Hakk. Ms. Regensb. (v. Perles l. c.).—[In liturgy פִּזְמוֹן a poem with a refrain for congregational response.]

פִּיזְנָא, **פִּיזְמָא** c. (preced.) *leaping, haste.* Pesik. Haḥod. p. 101^{b} (ref. to Ps. XVIII, 20) 'he released me, because he had delight in me', פ' דידיה חזא סליקת בירח למיתן לי אוריתא (not דחזא) it was his haste (anxiety) that rose in him, to give me the Law (cmp. Cant. R. to II, 8, quot. s. v. צִיפּוּר); Yalk. Ex. 272 פ' דידי סלקת וכ' (corr. acc.); Yalk. Sam. 161. Midr. Till. to Ps. XXII, 9 פ' דידיה סליק (not דידי; ed. Bub. מאמא דילידה סליק, corr. acc.) his anxiety (to save me) arose; Yalk. ib. 686 פ' דידי סליקו (corr. acc.).

פִּזְמַקִּי, v. פִּזְמֵקִי.

פִּיזְמַרִיקוֹן, **פִּיזְ**, Midr. Till. to Ps. XVIII, 41; Yalk. Gen. 162 פזמריקון; פוזמיקין, פוזמיקון; Yalk. Sam. 163 פיזמיקון, read as Gen. R. s. 98 פַּסְדִּירִיקוֹן, v. פַּטְרִיקוֹן.—[The corrupt. may have risen from a fusion of φυσικόν and its synonym πατρικόν.]

פָּזַר (b. h.; cmp. בָּזַר) *to scatter, disperse.* Part. pass. פָּזוּר; f. פְּזוּרָה; *pl.* פְּזוּרִים, פְּזוּרִין; פְּזוּרוֹת. Num. R. s. 7, end וכשהן פ' שכינת עמהם and when they (the Israelites) are scattered, the Divine Presence is with them; a. e.—Ex. R. s. 15 חיו פוזרין, read: חוזרין, v. Tanḥ. Ḥayé 8.]

Pi. פִּיזַּר same. Tosef. Ber. VII (VI), 24 בשביל ... רַבָּה מעותיו לעניים let him scatter his money (give liberally) among the poor. Pes. 87^{b} (ref. to צדקת פרזונו, Jud. V, 11) צדקה ... שֶׁפִּזְּרָן (or שֶׁפִּיזְּרָן *Kal*) the Lord has done kindness to Israel in scattering it among the nations. B. Bath. 10^{a} רוח מְפַזַּרְתָּן the wind disperses them (the clouds). Midr. Sam. ch. XXV אם מְפַזֵּר הוא דברים whether he would scatter abroad (divulge) the affairs, v. קוֹסְדְּרִיוֹת; a. e.—Part. pass. מְפוּזָּר; f. מְפוּזֶּרֶת; *pl.* מְפוּזָּרִין, מְפוּזְּרִין; מְפוּזָּרוֹת. Neg. IV, 3 בטס' when the hairs on the leprous spot are wide apart, opp. מכונס, v. כָּנַס. Meg. 13^{b} הן בין חעמים מפ' they are scattered among the nations (of the kingdom), v. פָּרַד. T'bul Yom II, 3 אם היתה מפ' וכ' if the garlic was scattered in the mortar; a. fr.

Nif. נִפְזַר, *Hithpa.* הִתְפַּזֵּר, *Nithpa.* נִתְפַּזֵּר *to be scattered, dispersed.* Tosef. Sot. II, 3 מנחתה נִפְזֶרֶת אבית וכ' ed. Zuck. (Var. מְהֻפְזֶּרֶת בבית) her meal-offering is strewn on the ashes; Y. ib. III, 18^{d}; Sifré Num. 17. Sabb. 16^{b} ונתפזרו וכ' and the clouds were dispersed and then gathered again. Gen. R. s. 86; a. fr.

פְּזַר, *Pa.* פַּזַּר same. Targ. Prov. XX, 8 (usually בדר).

פ' קש"ב פז"ר, a mnemonical acrostic for פרים, בקר, שה, קרבן, רגל, זמן, ברכת, שיר. Yoma 3^{a}; a. fr.

פִּי', **פִּיְרָא** m. (פזר) *a whip* or *stick* with which to drive off intruders. B. Kam. 28^{a} ולידחיב פ' לנקוט (Ms. H. מזירא) let him take up a whip and sit (guarding); B. Bath. 99^{b}.

פַּח I m. (b. h.; v. פָּחַח) *hole, trap, snare.* Midr. Till. to Ps. XCI, 3 (expl. פח יקוש) מצודתא דציידא the hunter's snare; Tanḥ. Naso 23.

פַּח II m. (b. h.; נָפַח, cmp. פֶּחָם) *coal.*—*Pl.* פְּחִים. Gen. R. s. 51 (expl. פחים, Ps. XI, 6) גומיין ומצדין coals and snares (v. preced.); Yalk. ib. 85.

Digitized by Google

פַּח III m. (נָפַח) *blowing.*—*Pl.* פָּחִים (only in connection with צִנִּים), v. צִנָּה III.—[For פַּחֵי נֶפֶשׁ, v. פָּחֵי.]

פּוֹרְיָא, פָּרְיָא, פּוֹ' ch.=פַּח I. Targ. Ps. CXIX, 110 (Ms. פּוֹ'). Ib. CXLI, 9 (ed. Wil. פָּ'). Targ. Prov. VI, 5 פּוֹ'; a. e.—Arakh. 19ᵃ (prov.) סַכָּא בְּבֵיתָא פָּאחָא בְּבֵיתָא וכ' (Var. in Rashi פָּחְתָא) an old man in the house is a snare (an obstacle) in the house, an old woman in the house is a treasure in the house.—*Pl.* פָּחִין, פָּחֵי, פּוֹ'. Targ. Job XXII, 10 (ed. Wil. פּוּ'). Targ. Ps. CXXIV, 7 (ed. Wil. פָּ'); a. e.

פָּחָא m., *pl.* פָּחִין (פּוּחִין or נִפּוּחִין) [*puffing at,*] *despising* (cmp. Ps. X, 5); בַּר פָּ' *a contemptible person, scamp.* Y. Ber. II, 5ᶜ. Ib. IX, 13ᵈ; Y. Snh. XI, 30ᶜ top; Cant. R. to II, 5. Koh. R. to XI, 9. Ib. to II, 20; Lev. R. s. 25 בְּרִית פָּ' a worthless woman.

פָּחָא, v. פָּחֵי.

פָּחַד (b. h.) [*to breathe, pant,*] *to fear; to be anxious.* Esth. R. to V, 1 לְמָה תִּפָּחְדִי why art thou afraid? Midr. Till. to Ps. XIV שֶׁלֹּא פָּחֲדוּ כָּן וכ' that they were not afraid of the Lord; a. e.

Nif. נִפְחַד *to be frightened, excited.* Esth. R. to IV, 15 דיתה אַסְתֵּר נִפְחֲדָה מְאוֹד וכ' Esther was greatly excited on account of the evil &c. Cant. R. to III, 8 מִתִּירְאִין וּמְזוּדְעִין וְנִפְחָדִין afraid, trembling, and excited; a. e.

Hif. הִפְחִיד *to frighten.* Num. R. s. 16 כְּשֶׁמְּבַקְּשִׁין לְהַפְחִידוֹ when they want to frighten the child, v. רָצוּפָה; a. e.

Pi. פִּרְחֵד same. Part. pass. מְפֻרְחָד; *pl.* מְפֻרְחָדִים. Sifra B'har, Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. XXV, 19) לֹא מְפֻזָּרִים וְלֹא מְפֻרְחָדִים neither scattered, nor frightened.

Hithpa. תִּתְפַּחַד, *Nithpa.* נִתְפַּחַד *to be afraid; to be joyously excited; to await with anxiety.* Pesik. R. s. 15 וְלֹא הָיוּ מִתִּירְאִים וְלֹא מִתְפַּחֲדִים and they were neither afraid, nor excited; Yalk. Ps. 795. Deut. R. s. 1, end מִתִּירְאִין וּמִתְפַּחֲדִין מִכֶּם trembled and were afraid of you. Ab. d'R. N. ch. IX שִׁירְאַת לִבּוֹ שֶׁל־אָדָם מִתְפַּחֵד וכ' that a man's heart should be afraid (of an evil occurrence) every day. Gen. R. s. 48 זֶה מִתְפַּחֵד לוֹמַר אֵיזוֹ פְּרוֹקוֹפִי וכ' the one is excited thinking what the distinction will be which the king is to confer upon me; וְזֶה מִתְפַּ' וְאוֹמֵר אֵיזֶה דִּין וכ' and the other is excited thinking what the judgment will be &c.; Yalk. Is. 304. Tanḥ. Lekh 15 אַתֶּם מִתְפַּחְדִין עַל הַטּוֹב וכ' you will be excited with joy over the good which is reserved for you (ref. to וּפַחֲדוּ, Hos. III, 5). Cant. R. l. c.; a. fr.

פַּחֵד ch. same. Part. pass. פָּחִיד. Targ. O. Deut. XXVIII, 66 (ed. Berl. a. oth. חוּת).

Pa. פַּחֵיד same. Ber. 60ᵃ חַוְיֵהּ דְּקָא מְפַחֵיד (Ms. F. פָּחִיד) he saw that he was in fear; ib. מ"ט קָא מְפַחֲדַתְּ Ms. M. (differ. in ed.) why art thou afraid?; Yalk. Job 897; Yalk. Is. l. c. מְפֻחָד (Part. pass.). Pes. 111ᵇ, sq. מִפְּחִיד will be in fear (without knowing why); a. e.

פַּחַד m. (b. h.; preced.) *fear.* Esth. R. to IV, 6 וְיִרְאַת פ' fear and trembling. Yalk. Ex. 181 נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם the dread of them fell upon them. Gitt. 70ᵃ ... שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים פ' דֶּרֶךְ וְיֵצֶר three things break a man's energies, they are, fear, travel, and sin. B. Bath. 10ᵃ שׁוֹבְרוֹ גּוּף קְשֵׁה פ' a body is strong, fear breaks it; קְשֵׁה יַיִן מְסִיגוֹ פ' fear is strong, wine drives it out; a. e.

פַּחְדָּא, פַּחֲדָא ch. same. Targ. Esth. VIII, 17; a. fr.—[Targ. Y. Lev. XIV, 50 דְּפַחֲדוּ ed. Amst., v. פָּחַד.]—Sot. 20ᵇ, v. בִּיעֲיוּתָא. Snh. 95ᵇ bot. דְּהוּא גַּבְרָא בְּרַחוּתָא פ' this man, too, lives in that fear, i. e. that is the very thing that troubles me. B. Mets. 66ᵇ דִּילְמָא לְפַכּוֹחֵי פַּחֲדֵיהּ קָא שָׁתֵי perhaps he drinks to break his fear (to get courage)?; Taan. 13ᵇ פַּחְדוּרִית some ed. (corr. acc.).—[V. פַּחֲדִין.]

פַּחְדָּה f. (b. h.) same. Koh. R. to III, 11 (ref. to חֹצֶלֶם ib. 'the unknown') פַּחְדָּתוֹ שֶׁל מַלְאָךְ וכ' the fear of the angel of death has he (the Lord) put into their hearts; Midr. Till. to Ps. IX, 1 (ed. Bub. פַּסִּידְתּוֹ; Yalk. ib. 642 פַּסִּידְתּוֹ, corr. acc.).

פַּחְדוּת, Num. R. s. 18 פַּחְדוּתָן, v. סַרְבָּה.

פַּחֲדִין, פַּחְדִין m. pl. (פַּחַד, cmp. פַּחְלִין) [*blown up, balls*] *testicles.* Targ. O. Lev. XXI, 20 (ed. Berl. פַּחֲתִין); Y. דַּפַּחְדוֹי. Targ. Job XL, 17 (Ar. s. v. וחן ed. Koh. פחדותי, some ed. פחתותי).

פָּחָה, פֶּחָה m. (b. h.; = בְּעַל פ', v. Del. Assyr. Handw. p. 519; פחה *to be large,* cmp. סָגָן; cmp. פּוּשׁ a. נָפִישׁ) *grandee, high officer, governor.* Y. Bets. IV, 62ᶜ (R. Ḥiya addressing Rab) בֶּן פָּחִין אַתְּרֵיהֶם son of nobility, follow them (the example of thy kindred)!—*Pl.* פַּחוֹת. Bicc. III, 3 חַבְרֵי הַסְּגָנִים וְכ' the grandees, the chiefs, and the treasurers (of the Temple) went out to meet them. Num. R. s. 14; a. e.

פַּחְוָה, *pl.* פַּחְוָתָא ch. same. Targ. II Chr. IX, 14 ed. Beck (oth. ed. שַׁלְטוֹנֵי).

פַּחֲזִים, v. פָּחָז.

פַּחֲרָת pr. n. m. *Paḥorah* (Potter). Y. Sot. IX, 24ᵃ bot.; Y. Maas. Sh. V, end, 56ᵈ אֶלְעָזָר בֶּן פ'.

פַּחֲרָתָא pr. n. pl. *P'ḥorta* (Pottery), a suburb of Tiberias. Y. Erub. V, 22ᵇ bot.

פַּחֲתוּת m. (פָּחַת) [*diminished,*] 1) *a small quantity.* Y. Dem. I, 21ᵈ bot. פַּחֲתוּת מֵאֹכֶל (not מְאוּכָּל) a small quantity of food (corresp. to ib. I, 2 מִכְּזֵיתוֹ).—2) (adj. a. adv.) *lesser, less.* Men. XI, 9 אֵין פ' מִשְּׁנַיִם no less than two days (after being baked); ib. אֵין פ' מִתִּשְׁעָה וְלֹא יוֹתֵר וכ' no less than nine days, nor more than eleven; Pes. 47ᵃ לֹא פ' וְלֹא יוֹתֵר no less (than nine), nor more (than eleven). Meg. 21ᵇ אֵין מְשַׁיְּרִין בְּפָרָשָׁה פ' וכ' in distributing the readings of a Scriptural portion we must leave for the last reader no less than three verses; a. v. fr.—*Fem.* פַּחֲתָה. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 1 עֲרֵבָה שֶׁהִיא פ' וכ' a kneading trough which contains less than &c.; a. fr.—*Pl.* פַּחֲתוֹת. Keth. I, 2 פ' מִבְּנוֹת שָׁלֹשׁ וכ' when they were less than three years and one day old; a. fr.—3) *inferior.* Tanḥ. T'rum. 7 נְחֹשֶׁת כְּנֶגֶד ... שֶׁהִיא פ' מִכּוּלָּם 'copper' (Ex. XXV, 3) corresponding to the Greek (Syrian) empire, which was the meanest of all of them; a. fr.

פְּחוֹת, Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3, v. פּוֹחֵת.

Digitized by Google

פְּחוּחָא* m. (פָּחַת; cmp. פַּחַת h. 3) *broken ware.* Pesik. ʿAsser, p. 95[b] מִן פְּחוּחֵידוּ דְּבֵיתָךְ out of the rubbish of thy house, v. סְחוּפְתָּא; [prob. to be read: סָחוּחֵידוּ].

פח"ז *paḥaz*, a mnemonical word, for פְּרִיעַת רֹאשׁ, חוֹרֵת קֶרַע לְאַחוֹרָיו, and וְקִימַת הַמִּטָּה. M. Kat. 24[a], v. Gen. R. s. 100.

פָּחַז (b. h.) [*to be blown up,*] *to swell, rise; to be haughty, elated, heedless.* Ned. 9[b] פ׳ עָלַי יִצְרִי my evil inclination rose within me (in pride of my beauty); Sifré Num. 22 פ׳ לִבִּי עָלַי. Tanḥ. Vayḥi 9; Gen. R. s. 98; s. 99 (ref. to פָּחַז, Gen. XLIX, 4) פָּחַזְתָּ חָטָאת זְנִית thou wast overweening, didst sin, didst fornicate.

פָּחָז, פַּחֲזָן m. (preced.; cmp. אַרְכִיסְטַיס as expl. of רִיק; v. Jud. IX, 4) *heedless person, dancer, jumper.*—*Pl.* פָּחָזִים, פַּחֲזָנִין. Yalk. Gen. 157 (ref. to פחז, Gen. XLIX, 4) נִדְמֵיתָ לְפ׳ חַמְקַפְרִיצִים thou becamest like the dancers that jump; Gen. R. s. 98 [read:] נַעֲשֵׂית כְּפ׳ שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ שׁוֹקֵיהֶן: thou becamest like acrobats whose legs are broken (by falling); [כמים belonging to the succeeding sentence as text word].

פַּחֲזָן m. (b. h.; preced. wds.) *recklessness, overweening.* Pesik. Ekha, p. 121[b] אַחַד רָאָה אוֹתָהּ בְּשַׁלְוָתָהּ וְאֶחָד רָאָה אוֹתָהּ בְּפַחֲזָתָהּ וכ׳ one saw her in her happiness, one in her recklessness (sin), and one in her disgrace. Ib. יְשַׁעְיָה רָאָה אוֹתָן בְּפַחֲזָנָן Isaiah saw them (Israel) in their wantonness (ref. to Is. I, 21). Y. Succ. V, 55[b] bot. (in Chald. dict.), v. פּוֹשָׁר.

פַּחֲזוּת f. same. Lam. R. beg. בְּפַחֲזוּתָם; בְּפַחֲזוּתָהּ; v. preced.

פָּחַח *to have holes in one's garments; to be clad in rags, be exposed.* Part. פּוֹחֵחַ. Meg. IV, 6 (24[a]); Tosef. ib. IV (III), 27 פ׳ פִּירֹס וכ׳ one whose limbs are exposed may recite the Sh'm'a (v. פָּרַס) &c. Meg. 24[b] קָטָן פ׳ a minor who is poorly dressed. Treat. Sof'rim XIV, 15 פ׳ הַגְרָאִים כְּרָעָיו וכ׳ a *poḥeaḥ* is he whose knees are exposed, whose garments are torn, or whose head is uncovered.

פָּחָח m.=h. פּוֹחֵחַ (v. preced.). Targ. Is. XX, 2, sq. (ed. Wil., פָּחֵיחַ, פְּחִיחַ; h. text עֵרוֹם).—*Pl.* פָּחָחִין. Ib. 4 (ed. Wil. פְּחִיחִין).

פְּחָחָא m. (preced.) *nakedness, poverty.* Arakh. 19[a] Var. in Rashi, v. פָּחָא.

פָּחִי m. (פוח, cmp. פּוּחַ) *blowing out, expiration;* פ׳ נֶפֶשׁ (cmp. מָפֶשׁ) *despair, disappointment.* Sabb. 127[b] חָלַךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבֵיתוֹ בְּפ׳ נ׳ went home in despair. R. Hash. II, 6 כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בְּפ׳ נ׳ that they (the witnesses) might not leave in disappointment (and be discouraged from coming again); a. fr.—[Levy Talm. Dict. reads פָּחֵי, as constr. pl. of פַּח III.]

פָּחָא, פָּחֵי (cmp. פרי, פעי) *to open the mouth,* v. next w.—[Targ. Prov. XVIII, 2 פחי ed. Wil., v. פָּחֵי. Ib. VIII, 11 some ed., v. פָּחִים.]—[Ned. 51[a] פְּחִירִית כִּיפְּרָא Ar., read חַפְּרִירִית he covered it with pitch.]—[Y. Suh. II, 20[b] top אִפְּחִין בְּמִילִין, read: אִפְּרִיחוּן, v. פָּרַח.]

פַּחְיָא f. (preced.) *cackling hen.* Bets. 7[a], v. בֵּיעָא.

פָּחִיחַ, פְּחִיחַ, v. פָּחַח.

פָּחִים m. (פחם *to paint,* Syr. *to compare,* cmp. גָּוֶן a. כְּגוֹן) *equal.* Targ. Prov. III, 15. Ib. VIII, 11 (Ms. פָּאחִים, some ed. incorr. פחד).

פְּחִימָא f. (preced.) *something equal, appropriate answer.* Targ. II Esth. III, 3 (ed. Amst. פְּחִידָה).

פְּחִימַת m. *pit,* v. פַּחַת ch.

פְּחִית, פְּחִיתָא m., f.=h. פָּחוּת, 1) *less.* Snh. 97[b]; Succ. 45[b] לֹא פ׳ עַלְמָא וכ׳ (ed. פחות) the world has never less than thirty-six righteous men worthy to face the Shekhinah, in every generation.—2) *defective, broken.* Lam. R. to III, 16 after having eaten all his food נָטַל כִּכַּר אַחַת פ׳ וכ׳ he took a broken loaf and put ashes on it. Ib. to I, 1 (רבתי) חַד מִנְּהוֹן פ׳ וְסָמִיכָא וכ׳ one of them (beds) was broken and leaning against another bed; a. e.—3) *mean, wretched.* Cant. R. to II, 5 [read:] לְחַד פ׳ ... וְאַת בְּעֵי and thou wouldst forsake thy God and bow to his wretched (idol)?

פְּחִיתָה f. (פָּחַת) *carving, digging out.* Bets. 32[a] פְּחִיתַת נר׳ וכ׳ the mere carving out of a lump of clay for the purpose of using it as a candlestick makes it a vessel.

פַּחַל pr. n. pl. *P'ḥal* (*Pella*). Y. Shebi. VI, 36[c] bot., v. חַמְּתָא.

פַּחְלִין or **פְּחָלִין** m. pl. (פחל, cmp. פַּחֲרִין a. Syr. פחלא testiculus, P. Sm. 3081) *ball, bale;* פ׳ שֶׁל גְּמַלִּים *a bale,* made of a net of ropes with wide meshes, containing the freight *of camels.* Kel. XXIV, 9 פּוּחְלָץ (corr. acc.). Tosef. ib. B. Mets. VI, 6 חִסֵּל וְהִפְ׳ שֶׁל ג׳ ... שֶׁשְּׁאָנָן וכ׳ a basket or a bale ... the meshes of which had originally been made narrow enough to hold pomegranates. Y. Shebu. III, 34[d] (Chald. dict.) אֲיִיתוּן פ׳ דִּגְמַלִּין וּמְלוֹן וכ׳ they brought bales and stuffed them with straw; Y. Ned. III, beg. 37[d] bot. פּוּחְלָץ (corr. acc.).—Yalk. Num. 762 פּוּלְחָן (prob. to be read: פּוּחְלִין).

פָּחַם (denom. of פֶּחָם) *to be black,* v. infra.

Pi. פִּיחֵם *to blacken.* Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d]; Tosef. ib. V, 13 בֵּית ע״ז מְפֻחָמִין אוֹתוֹ בְּפִיחְמִין the site of an idolatrous temple is marked by blackening it (its debris) with coal. Y. Pes. VI, 33[a] bot. [read:] בֵּה ... וּמְצִיצַ וּמְפַחֵם כָּךְ אֲנִי יוֹרֵד בּוֹ as a kettle (thrown at a person) scalds and wounds and blackens, so will I come down at him; a. e.—Part. pass. מְפוּחָם; f. מְפוּחֶמֶת; *pl.* מְפוּחָמִים, מְפוּחָמִין; מְפוּחָמוֹת. Gen. R. s. 36, v. כַּעַס; Y. Taan. I, end, 64[d] חָם יָצָא כְּפ׳ Ham came out (of the ark) black. Y. Sot. II, 17[d] bot. לֹא בִּכְפ׳ not in a sooty vessel. Cant. R. to I, 6 יְדִידָה מְפ׳ her hands were blackened. Ib. אַתְּ שֶׁכּוֹלֵךְ מְפ׳ thou (negress) who art black all over; a. e.

Nif. נִפְחַם, *Hithpa.* הִתְפַּחֵם, *Nithpa.* נִתְפַּחֵם to be *blackened.* Yalk. Num. 764; Yalk. Cant. 982 נִפְ׳ בְּשֶׁמֶשׁ became black through exposure to the sun, v. פָּרַם. Gen. R. s. 18

Digitized by Google

נִתְפַּחֲמוּ פני הנשים מפני חשמש the faces of the (Jewish) women had become black &c. Ib. s. 19, beg. ... ככלי פשתן מִתְפַּחֲמִין קימטא וכ׳ (a scholar's reputation is) like the fine linen clothes from Bethshan, if they are in the least stained, they are ruined; Koh. B. to I, 18 אם נִתְפַּחֲמוּ וכ׳. Ib. אם פָּחֲמוּ (*Kal*). Deut. R. s. 1 ונתפחמו ידיה and her hands were soiled with soot; מתפחם ... אם מקנחת if she wipes her hands on the wall, the wall will be soiled; a. fr.

פְּחַם, v. פֶּחָמִים.

פֶּחָם, פֵּחָם m. (b. h.; פּוּחַ or פָּחַח) *that which is used for kindling, charcoal.* Sabb. II, 5 מפני שהוא עושה פ׳ because (by extinguishing the light) he makes kindling material, i. e. prepares the wick for easier lighting (v. חִבָּבַר). Ib. 31[b]. Koh. B. to IX, 8 נפח לְפֶחָמוֹ the smith (the charcoal-burner) turns to his coal. Ib. to VII, 1; Yalk. Josh. 35, v. פּוּצָם; a. fr.—*Pl.* פְּחָמִין, פֵּ׳. Tosef. Maas. Sh. V, 13; Y. ib. V, beg. 55[d], v. פָּחַם. Tosef. Bets. III, 14 אין עושין פ׳ וכ׳ you must not make charcoal (prepare kindling material) even for immediate use (on the Holy Day). Mikv. IX, 2 לא יטבול ... בפ׳ וכ׳ one must not immerse a kettle with remnants of coal in it (which had been put there to be extinguished in water), unless one washes it again, Maim.; [oth. opin.: with the soot on it, but he must scrape it off]. Koh. B. to I, 8 מלאה ... תאיש ועל אותה תחמת לכי ... go ye and pray for this man (me), and for this bag formerly filled with precious stones and pearls, and now with pieces of coal; a. e.

פַּחָמִי m. (preced.) *charcoal-burner*, also *smith.* Ber. 28[a], v. נָסַר; (Y. ib. IV, 7[d] top עביד מחטין making needles).

פָּחַס (cmp. פָּחַת) [*to drive into,*] 1) *to batter, beat out of shape.* Ab. Zar. IV, 5 שלא חיסרה אע״פ שֶׁפָּחָסָהּ if he smashed the face of the idol, although he did not lessen its substance. Ib. 42[a]. Lev. R. s. 7, beg. שחיה אהרן נוטל קורנס ופוֹחֵסוֹ בפניהם (not קרבנם) Aaron took a hammer and smashed it (the golden calf) in their presence; Yalk. ib. 479 ... ופיתחו שחיה חקב״ח (corr. acc.); Yalk. Prov. 946 ... את החנקס ופיתחו החקב״ח (corr. acc., or ופִּיחָתוֹ); a. e.—2) (of liquids) *to dash into, to cause commotion, stir up.* Ab. Zar. 72[b] פָּחָסָתּוּ צלוחיתו his bowl, which was filled to the brim through a syphon, pressed the wine back into the tube and thus stirred the whole mass up; ib. 56[b] (I may also say) פחסתו בורו the vat into which the net (גַּרְגְּתָנִי) was thrown set the wine in commotion.—Chald. v. פְּחַשׁ.

פַּחְרָא, פַּחֲרָא m. (פחר *to hollow out, scrape*) = חֶסֶף II, 1) *clay*; מן פ׳, מאן דפ׳ an earthen vessel. Targ. I Chr. XIV, 11. Targ. Y. Ex. XII, 22 (not דא ...). Targ. Y. Lev. XIV, 50 (not דְּפַחֲרָא); a. fr.—2) *a fragment of a clay vessel, potsherd.* Targ. Job II, 8. Targ. Ps. XXII, 16; a. e.

פַּחָרָא, פַּחֲרָא m. (preced.) *potter.* Targ. Is. XXIX, 16. Ib. XXX, 14 (not פַּחֲרָא); a. e.

פַּחַשׁ = h. פָּחַס. Part. pass. פָּחִישׁ *flat-nosed.* Targ. Y. Lev. XXI, 18 Ar. (ed. בחטמיה לקי; h. text חָרֵם).—Gen. R. s. 53 אין ... אנא פָּחִישׁ ליה if I put my finger on him, I smash him; Yalk. Deut. 810 פחי׳ אנא יחידה.

פָּחַת 1) *to hollow out, dig.* Bets. IV, 4 (32[a]) אין פּוֹחֲתִין את הנר (Mish. פיתחין, corr. acc.) you must not hollow out a lump of clay to make it a candlestick (on the Holy Day). Ib. 3 פּוֹחֵת לכיתחלה he may start to dig out (take out closely packed fruit), v. infra. Mikv. IV, 5 פָּחֲתוּהָ they hollowed it out (widened the aperture in the rock through which the water came forth); Y. Yeb. I, end, 3[b] (Bab. ib. 15[a] תרחיבוה). Mikv. l. c. עד שיִּפָּחוֹת רובה (ed. Dehr. a. Mish. ed. צד שיִּפָּחֲתוּ) until the larger portion of the aperture is chiselled out; Y. Yeb. l. c. שיפחות את רובה; Bab. ib. l. c. שִׁיְּפָחָתוּ ברובה; a. e.—2) *to diminish, lessen, decrease*, opp. חוסיף. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 שלא תִּפְחוֹת ולא תוסיף from which you must not diminish, and to which you must not add. Sabb. 21[b] פּוֹחֵת ויוצך one kindles one light less every night. Meg. IV, 1, sq. אין פּוֹחֲתִין וכ׳ we call up no less (than the number named) nor more. Y. Yeb. IV, 6[a] bot. חמירתה (ה) פּוֹחֶתֶת אינה פוחתת וכ׳ a sheass, if short (whose period of pregnance is the shortest possible) gives birth not earlier than a lunar year from conception, if long, not later than a solar year; Y. Nidd. I, 49[b] top. Pes. X, 1 ולא יִפָּחֲתוּ לו מארבע וכ׳ and they must give him (the poor man) no less than four cupfuls of wine. B. Kam. 85[b] שבת השׁוֹחֲתוֹ בדמים (not חשפו) if the idleness enforced by being wounded has also the effect of lessening his value (if he were to be sold as a slave). Shek. V, 4 אם פָּחֲתוּ פחתו לו Y. ed. (differ. in Mishn. ed.) if money is missing, the loss is his. Tanḥ. B'eh 10 פ׳ הוא עשרה ופָחֲתָה הרא וכ׳ he gave ten measures less as tithe, and it (the field) yielded one hundred less; Yalk. Deut. 892; a. v. fr.—[Tanḥ. l. c. מי פחת, v. next w.]—V. פְּחוֹת.

Pi. פִּיחַת same, 1) *to diminish, lessen.* Ter. IV, 4 פי׳ עשרה וכ׳ (Y. ed. פחת) if he set aside as T'rumah ten fractions less (than 1/50, i. e. 1/60), or ten fractions more (i. e. 1/40), Maim.; [R. S. if he reduced the divisor by ten (i. e. set aside 1/40), or increased the divisor by ten (i. e. set aside 1/60); Y. ib. 42[d] bot. רפוֹחֵת אחד מעשרה.—2) *to be diminished, lose.* Lev. R. s. 2 כלום פי׳ כבודי וכ׳ has my glory or my majesty lost anything &c.?

Nif. נִפְחַת 1) *to be hollowed out, broken through.* Yeb. 15[a] נִפְחֲתָה כדלת שתירתה, v. supra. Ḥull. 45[a] if a piece of the windpipe is broken through in the shape of a door (split on three sides and attached by the fourth side). Bets. IV, 3 בית ... וכ׳ a room which was packed with fruits and closed up (with bricks), and which was burst open (the bricks giving way to the pressure), v. supra.—2) *to be reduced* in size, numbers &c.; *to be lowered.* Succ. 18[a] בית שנ׳ a building which has been reduced (the walls of which have given way partly). Sot. 5[a] bot. כל אדם ... לבסוף נ׳ every man in whom there is haughtiness, will finally be lowered; a. e.

Hif. הִפְחִית 1) *to lessen, wear out, damage.* Y. B. Mets. II, 8[d] top כלי נחשת ... מפני שמַּפְחִיתִין if one found copper vessels (keeping them until the owner be found), he may use them for hot water, but not over fire, because he wears them out; (Bab. ib. 30[a] שמשתדקן); a. e.—2) (denom.

Digitized by Google

of פְּרוּחֵי) *to become less, be damaged.* Succ. 18b דּ׳ דופן אמצעי if the middle wall (of a Succah) became reduced (fell in, v. supra); a. e.

פְּחַת ch. same, 1) *to diminish.* Pes. 114a פְּחוֹת מִמֵּיכְלָךְ וְכ׳ diminish from (spend less for) thy eating and drinking, and add to thy dwelling.—Part. pass. פָּחִית. Targ. Ps. XIX, 3 (Var. ed. Lag. a. ed. פְּתִית).—V. פָּחֵית.—2) *to become defective, be broken.* Y. Dem. I, 22a פ׳ פיזורא קומוי (prob. to be read: אִיפְּחַת) the table before him broke down.

Ithpe. אִיתְפְּחַת, אִיפְּחַת, אִיפְּחִית 1) *to become defective, be broken, damaged.* Y. M. Kat. I, 80b bot., v. אֲיָרָא. Keth. 62a אִיפְּחִי בֵּי בנא וכ׳ the floor of the bath-house under him gave way. Ib. אִיפְּחָתָא דרגא וכ׳ the ladder under him broke down; a. e.—2) *to grow less.* Yalk. Deut. 892 אִי׳ לִיחּ שנח מן שנח שנה עליו עירנא (not לח) his crop grew less from year to year; time changed for him (nature changed on his account); Tanḥ. R'eh 10 מִי פְּחַת וכ׳ (corr. acc.).

פַּחַת c. (b. h.; preced. wds.) 1) *cavity, pit.*—*Pl.* פְּחָתִים, פָּחָתִין. Sot. 21a מִתִּירֵא מִן הקוצין ומִן הַפַּ׳ וכ׳ is afraid of the thorns, the pits and the thistles (on the road); a. e.—2) *defective spot, breach.* Bets. IV, 3 נוטל מִמְּקוֹם חַפַּ׳ he may take out the fruits where they burst through the partition.—3) *broken vessel, fragment.*—*Pl.* as ab. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15 שׁוּלֵי חַפַּ׳ the sides of fragments of vessels (v. מַיְחָא).—4) *diminution, depreciation, loss.* Y. Ter. IV, 42d bot. שׁאֵין חַפַּ׳ וּתְחוּסַפְתָּא שׁוִין for the reduction and the addition are not of like proportions, i. e. the difference between 1/40 and 1/50 is not the same as that between 1/50 and 1/60 (v. פָּחַת *Pi.*). B. Kam. 10b לְפַ׳ נִבְלַת for the eventual depreciation of the carcass during the time intervening between the accident and the decision of the court. Ib. פ׳ נִבְלַת תְּנַאי הִיא there is a difference of opinion among Tannaim as regards the liability for the depreciation of the carcass. Y. ib. I, 2b bot. יְשַׁלֵּם פַּחָתָהּ he must indemnify the owner for its depreciation, i. e. he must pay the difference between the value of the living and that of the dead animal. Esth. R. to III, 8 שׁחֵן מְכַנִּיסִין פ׳ בְּמָמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם they (through their idleness) cause a diminution of the wealth of the world; a. e.

פַּחַת, פַּחְתָּא I ch. same, 1) *cavity, pit.* Targ. Jer. XVIII, 20; 22 (ed. Lag. a. oth. פְּחִית).—*Pl.* פַּחָתִין. Targ. O. Lev. XIV, 37 ed. Berl. (oth. ed. פְּחָתָן; h. text שקעורות).—2) *depreciation, decrease, loss.* B. Mets. 70a שְׁקִיל אגרא ושקיל פ׳ he charged a compensation for the use of the vessel, and an indemnity for the loss (by wear and tear). Ib. אִי אגרא לָא פ׳ וְאִי פ׳ לָא אגרא if you take payment for the use of the vessel, you must not charge for wear and tear &c. Y. Ned. IX, end, 41c תֵּיתֵי פַּחָתָהּ בָּהּ let a decrease come over it (may his wealth be reduced). Koh. R. to XI, 9 אֵיזִיל לְפַ׳ go to ruin!—3) (trnsf.) *degraded person.* Gen. R. s. 36 (ref. to Gen. IX, 18 אֲבִי פַּ׳ אֲבִי כְנַעַן) the father of the degraded. Ib. s. 99 (ref. to Gen. XLIX, 5) אַחִים פַּ׳ וכ׳ 'brothers' of the degraded (Dinah, with ref. to Gen. XXXIV, 25) ..., but no brothers to Joseph.

פַּחְתָּא II *f. breath,* v. פּוּחָא I.

פַּחֲתָת, v. פַּחְתָּא I.

פַּחְתֵּי m. pl. (v. פַּחַת) *noblemen.* Sabb. 3b; Ber. 13b, a. fr. בר פ׳ (R. Ḥiya addressing Rab) son of great ancestors (Var. in Ar. פַּאֲתֵי; Y. Bets, IV, 62c בן פַּרְחָת).

פַּחֲתִין *testicles,* v. פַּחֲרִין.

בַּר פַּ׳, פַּטָּא pr. n. *Bar Paṭṭa,* name of a family. Y. M. Kat. III, 81d bot.

פַּטְגְרִיטוֹס, v. פּוֹטַגְרוֹס.

פִּטְדָה m. (b. h.) *piṭdah,* name of a jewel in the high priest's breast-plate. Ex. R. s. 38, end. Num. R. s. 2.

פִּטְוָטְרוֹת f. pl. (=פִּטְרָטְרוֹת; v. פֶּטֶר) *stems of figs.* Ab. Zar. I, 5 (13b) בְּנוֹת שׁוּח וּפִטְוָטְרוֹתֵיהֶן (Y. ed. בפ׳; Bab. ed. ופִּטְרוֹטֵרוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) white figs on their stems; ib. 14a.

פְּטוּלְיָא, v. פְּטַלְיָא.

פִּטּוּם, פִּטּוֹמָא, v. sub פִּיט.

פְּטוּמָא, v. פִּיטְמָא I.

פְּטוּמֶת or **פִּטּוֹמֶת,** v. פִּישׁוֹמֶת.

פְּטוּרָת, פָּטוֹר, v. פָּטַר.

פְּטוֹר m. (פָּטַר) *discharge, exemption,* opp. חִיּוּב. Sabb. 2b, v. חִיּוּב. Y. Peah II, beg. 16d בפ׳ פֵּיאָה ... וּמַה דְּאָמַר and what R. Johanan said was meant in reference to being exempt from Peah. Y. Ḥall. III, 59a, v. חִיּוּב. Cant. R. to IV, 4 בֵּין פ׳ לְחִיּוּב between exemption and conviction; a. fr.

פְּטוֹרָא ch. same.—*Pl.* פְּטוֹרֵי. Sabb. 2b; Shebu. 5a תִּיּוּבֵי וּפ׳ the cases of conviction and those of exemption (from punishment); a. e.

פְּטָטָא, פְּטוּרִין, פְּטוּרֵי, פִּטְרָא, v. sub פִּיט.

פַּטְפְּטָא f. (פטט *a*) *to break*; *b*) cmp. בלל, *to talk*; v. פַּטְפֵּט) *talkative, flippant.* Lev. R. s. 32 (play on שלמית, Lev. XXIV, 11) דחווּת פ׳ בשלמא שלם לך וכ׳ she was flippant (pert) in greeting men, 'peace to thee, peace to you'; Yalk. ib. 657 פַּטְפָּטָת.

פַּטְפָּטָה f. h. same, *gossip.*—*Pl.* פַּטְפָּטוֹת. Deut. R. s. 6 (v. דִּבְּרִינִית).

פְּטָטַרְכָּא, פְּטָטַרְכָּה m. (=פִּטְרָטְרָא, with formative כ) [*the discharger,*] *rectum.* Lev. R. s. 3 ומִפ׳ לִבְרִיא and from the rectum it is discharged; Koh. R. to VII, 19 וּמִפְּטָרְכָּא לִמְזִקְתָּא, v. פִּיטָרְכָּא II; Yalk. ib. 976 פִּיטָרְכָּא.

פְּטַי, *Pa.* פַּטֵּי (cmp. פְּצַע, פְּטַר) 1) *to break, burst.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 22 פַּטְיָת (Y. I תִּבְרַת).—2) *to relieve.* Sabb. 140b דְּמִפַּטְיָא לִיחּ וכ׳ when it will relieve him (from buying a new shirt) for a whole year (v. Rashi a. l.; Ms. O. כִּי תִּיכֵּי דְּמִטְרִיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

Digitized by Google

פַּטְפּוֹט m. (v. פַּטְפֵּט) *babbler.* Arakh. 16b חוא עושה בעצמו פ' ... קרבן פ' he (the leper) does the work of a babbler (speaks evil of men), therefore the Torah said, let him offer a babbler (a chirping bird) as a sacrifice; Yalk. Lev. 559. Gen. R. s. 93 אני ... שם' אחוה יש באחיך פ' וכ' I see, thou (Jadah) art the talker; is there among thy brothers a talker like thee?; Tanḥ. Vayigg. 5 אני רואה ... ואחוה פ' אני רואה I see in my cup that there are older men among thy brothers, and yet thou art the talker?—V. הַבְרֵן.

פטיות, Yalk. Jon. 550 אמר פ', read: אוֹסְטְרִינְיוּת, v. אמפוטיות.

פטיוד, Y. Snh. X, 27d top בפ' של מלכים, read: בְּאִיטַלְיָא.

פטילוס, v. פּוּטְרוֹלִין.

פִּטִילְיוֹד, פְּטִילְיָא, v. פְּטַלְיָא.

פִּטִילִיקוֹן, פְּטִילִיקִין* m., **פִּטִילִיקִין** f. (a denom. of πάτελλα, patella, otherwise not recorded) *a dish, course.* Lam. R. to III, 16 פ' דאת מייתי וכ' a course that you offer us once, you must not offer again. Ib. אכל מכל פ' חד פת (Ar. פס) he ate of every course a piece. Ib. מחדא פטילקי חדא פתיתא ... of each dish you took one little piece. Gen. R. s. 74 פטילקון טב חוא נסיב ליה Ar. ed. Koh. (ed. פטיקלין) when we had a good dish, he (Laban) took it; Yalk. ib. 130 פטליקין.—*Pl.* פְּטִילִיקִין. Lam. R. l. c. (Ar. צינגלין).

פטים, Tosef. Keth. IX, 2 שטר פ' ed. Zuck., v. פִּיסְטִיס.—Yalk. Deut. 944 מן חפ', v. פִּישׁוֹס.

פַּטִּים, פַּטְמָא I m. (פָּטַם) 1) *fat, fattened, stout*; (noun) *fatling.* Targ. Jud. III, 17 (h. text בריא). Targ. II Sam. VI, 13. Targ. I Sam. XXVIII, 24; a. fr.—*Pl.* פַּטְמִין, פַּטְמַיָּא. Targ. I Kings V, 3 עופיא פ' (ed. Lag. *sing.*). Targ. Ez. XLV, 15 Kimḥi (ed. Lag. פטימא; ed. Wil. פִּטְמָא); a. fr.—Y. Peah I, 15c bot. תרנגולין פ' fattened chickens; Y. Kidd. I, 61b פַּטִּימָן (*fem.*). Y. Meg. IV, 74d bot. מחזר פ' (ו)בני הורין ordered a translator (of תתרים וכ', Lev. I, 14) who read 'fatlings and young doves' to take it back (and correct); a. e.—*Fem.* פַּטִּימְתָא, פַּטִּימְתָּא. Targ. I Chr. IV, 40; a. e.—Lam. R. to I, 1 (רבתי) תרנגולא פ' a fattened hen; a. e.—*Pl.* פַּטִּימָתָא, פַּטִּימָתָּא. Targ. O. Gen. XLI, 2 (Y. פַּטְמָן). Ib. 5; a. fr.—Y. Kidd. l. c., v. supra.—2) *perfumed.* Esth. R. to I, 3 (in Hebr. diction) שמא לא יצאת ידי קמלה פ' did you perhaps fail to provide perfumed (good) oil for the lamps?, opp. מקטרים.

פַּטְמָא II f. (v. פָּטַם) *extension, length.*—*Pl.* פַּטִּימָן. Targ. II Esth. III, 8 (corresp. to חבלים, II Sam. VIII, 2).

פַּטְמָא III pr. n. f. *Paṭṭima* (*Fatima*), name of Ishmael's second wife. Targ. Y. Gen. XXI, 21; v. עָדִישָׁא.

פַּטִּים f. = h. פִּישׁוֹס, *wine jar.* Lam. R. to III, 16 ומחזא פ' וכ' and of each jar you drank one cup.

פַּטִּיקָא, v. פִּישְׁקָא.

פטיקלין, v. פְּטִילִיקוֹן.

פַּטִּירָא, פַּטִּירְתָּא m., **פַּטִּירְתָּא** f. (פָּטַר) [*free from admixture,*] 1) *pure, plain, clear.* Targ. Ez. XIII, 10, sq. טין פ' דלא תבן (h. text חפל).—Gitt. 86a, v. חַרוּרִי.—2) *unleavened*; *unleavened bread.* Targ. Ex. XXIX, 2. Ib. XII, 8. Ib. 15. Targ. Lev. VIII, 26; a. fr.—*Pl.* פַּטִּירִין, פַּטִּירֵי, פַּטִּירַיָּא, פַּטִּירָן, פַּטִּירָתָא, פַּטִּירַיָּא. Ib. Targ. O. Ex. XII, 17 Ms. (ed. פטירא; Y. פַּטִּירֵי). Ib. XXIX, 2; a. fr.—Y. Meg. IV, 74d bot., v. יַרוֹקָנָא; Y. Bicc. III, end, 65d.

פְּטִירָה f. (פָּטַר) *departure, dismissal.* Bets. 15b בשעת פְּטִירָתָן when he dismissed them.—Esp. *departure from the world, death.* Y. Keth. XII, beg. 34d; Y. Kil. IX, 32a bot. בשעת ... שלשה פטירתו וכ' Rabbi ordained three things when he departed this world. Deut. R. s. 11 (ref. to Mic. VII, 8) כי נפלתי מפטירתו של משה וכ' though I fell when Moses died, I arose again under Joshua's administration. Ab. VI בשעת פטירתו של אדם וכ' when man leaves this world, neither silver nor gold nor jewels escort him &c.; a. fr.

פטיריקין, פטיריקון, v. פְּטִרִיקוֹן.

פַּטִּירְתָּא, v. פַּטִּיר.

פִּטִּירְתָּא f. (פָּטַר) *belonging to a first-born animal.* Gitt. 69a, v. פַּנְתָא.

פַּטִּישׁ m. (b. h.; פטש *to shatter, crush*) *hammer.* Kel. XXIX, 7 יד בן הפ' the handle of a small hammer; של חפ' of the sledge-hammer. Maas. Sh. V, 15; M. Kat. 11a, a. e. עד ימיו היתה פ' מכה בירושלם up to his day the striking of the hammer was heard in Jerusalem (during the festive week). Cant. R. to V, 14, a. e. נחלק חפ' the sledge-hammer (striking on the sapphire) was shivered to pieces. Snh. 34a; Sabb. 88b, v. נִיצוֹץ; a. fr.—Ib. VII, 2 המכה בפ' he who gives the finishing stroke with the hammer; ib. 75b כל מידי דאית בית גמר מלאכת חייב משום מכה בפ' any act of finishing up a work comes under the category of striking with the hammer; a. fr.—Trnsf. *great character.* Ber. 28b נר ישראל ... פ' החוק thou light of Israel, right-hand pillar, powerful hammer!

פַּטְפְּ', פַּטִּישָׁא, פַּטִּישׁ m. (פטש, v. preced.; cmp. פִּיתָּן a. פְּתוֹנָא) [*linen,*] *undergarment, breeches.* Lam. R. to I, 1 חזי ... דלא חזי ברגלי פ' (חד מתלמידוי) רבתי (Ar. פשוש) I saw in my dream that I had no breeches on my legs.—*Pl.* פַּטְפְּשִׁין, פַּטְפְּשִׁי, פַּטְשִׁי. Dan. III, 21, v. אַבְרְקִין.

פַּטִּישָׁא m. = h. פְּשִׁישׁ. Targ. Is. XLI, 7. Targ. Jer. XXIII, 29.

פְּטַל m. (פטל *to break, peel*, cmp. פטט, a. פצל) *a piece, a bite.* Y. Dem. I, 22a top וכ' צירבוך פ' ... ליה would you not care to eat a little bite with us to-day?; Y. Taan. III, 66c top צבחר פ'.

פִּטְלָא, פַּטַלְיָא, פַּטַלְיָה f. (פטל, v. preced.) *wicker-work,* esp. *a sort of bale* for packing dates, figs &c. Tosef. Sabb. XII (XIII), 15 פ' של גרוגרות מקרע וכ' you may cut open a bale of figs (on the Sabbath) and eat; Y. ib. XV,

Digitized by Google

beg. 15[a] פטלידיא. Kel. XVI, 5 פַּטַלְיָה ed. Dehr. (ed. פטלידיה). Y. Maas. Sh. I, 52[d] פטוליא של תמרים a bale of dates, contrad. fr. חוֹתֶל; a. e.—*Pl.* פַּטַלְיָאוֹת. Tosef. ib. I, 10 פ' ודרוסות של תמרה ed. Zuck. (ed. omit פ') dates packed in bales, and date pomaces.

פטליון, Targ. Lam. IV, 1 Levita, v. פִּיטָלוֹן.

פטליקן, v. פִּטִילִיק.

פִּטֵּם (cmp. פטל, a. פטש s. v. פִּטְּרִישׁ) 1) *to crush, pound*, v. infra.—2) *to expand, make large, fatten.*—Part. pass. פָּטוּם; f. פְּטוּמָה; *pl.* פְּטוּמִים, פְּטוּמִין, פְּטוּמוֹת. Keth. 67[b] תרנגולת פ' a fat chicken. Y. Kidd. I, 61[b] פטימות crammed birds; Y. Peah I, 15[c] bot. Y'lamd. to Gen. XXXVII quot. in Ar., v. סיטיסיכה; a. e.

Pi. פִּטֵּם 1) *to pound spices; to manufacture perfumed oil; to compound incense.* Y. Succ. V, 55[c] bot. תיקנוה ולא פיטמוה they mended the mortar, but it did not mix the drugs as well as before; Arakh. 10[b]. Ker. I, 1 הִמְפַטֵּם את השמן he that manufactures perfumed oil (in the same manner as prescribed for the Temple, Ex. XXX, 23 sq.); המפ' את הקטרת who mixes incense (as prescribed ib. 34 sq.). Y. Yoma IV, 41[d] bot. פִּיטְּמָהּ חצריים if he compounded it by taking only parts of the quantities prescribed; Ker. 5[a] בפטם לחציין, v. חֲצִי. Ib. קטרת שפִּטְּמָהּ incense which one compounded in reduced quantities; שמן שפִּטְּמוֹ וכ' oil which one manufactured &c. Sifré Deut. 306 מה רביבים ... ומפטמים אותם as the rains coming down on plants ... perfume them; כך הוי מפטם בדברי תורה וכ' so pound thou the words of the Law, once and a second, and a third, and a fourth time &c.; Yalk. ib. 942; a. fr.—Part. pass. מְפוּטָּם; f. מְפוּטֶּמֶת; *pl.* מְפוּטָּמִים; מְפוּטָּמוֹת; מְפוּטָּמִין. Cant. R. to VIII, 2 (ref. to יין תרקח, ib.) זה תלמוד שמפ' במשניות כרקח that is the Talmud which is mixed with Mishnayoth like an apothecary's preparation. —2) *to fatten, cram.* Gen. R. s. 86 (play on שׁוֹטֵר) שהיה מפַטֵּם עגלים לע"ז he fattened calves (שׁוֹרִים) for idolatrous purposes. Snh. 82[b] ראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו וכ' do you see that son of Puti (= Putiel) whose grandfather (Yethro) fattened calves &c.?; B. Bath. 109[b]; Sot. 43[a] (v. פּוּטִיאֵל a. פּוּטִי). Esth. R. to III, 1 (ref. to כיקר כרים, Ps. XXXVII, 20) 'like the heavy lambs', שאין מפטמין אותן וכ' which are fattened not for their own benefit but for slaughter; a. fr.—Part. pass. as ab. Pesik. R. s. 16 (expl. בריאים, I Kings V, 3) מפ' (not אפ') fattened, opp. מן המרעה; Yalk. Kings 176. Ruth R. to II, 14 עגלות מפ' fattened calves; a. fr.

Nif. נִפְטַם *to be fattened.* Gen. R. s. 32 ומה אם לחסגר ... להפטם וכ' if to be locked up ... the beasts came of their own accord, how much more will they come to fatten on the flesh of the mighty (Ez. XXXIX, 4); Yalk. Ez. 380.

פִּטֵּם ch., *Pa.* פַּטֵּם same, 1) *to pound, mix spices.* Targ. Y. Ex. XXX, 25; 35 מְפַטֵּם Ar. (ed. v. מְזַג; h. text רקח).—2) *to fatten.*—Part. pass. מְפַטַּם; *pl.* מְפַטְּמִין, מְפַטַּמֵּי. Targ. Is. XXX, 24 (Kimḥi פטים). Targ. Prov. XV, 17.—Pes. 76[b] מפטמי מהדדי they are fattened (or *flavored*) with one another.—3) *to flavor one's words* (cmp. פֻּטָּם), *to console, cheer up.* B. Mets. 66[a] פטמי מילי בעלמא הוא it was merely meant to cheer up (the neighbor, not as a binding promise).

פִּטֵּם, *pl.* פְּטָמִים, פְּטָמִין, v. פִּישׁוּם.

פַּטָּם m. (preced. wds.). 1) *druggist, apothecary.*—*Pl.* פ' שבירושלם the druggists of Jerusalem. Y. Yoma IV, 41[d] bot. כדרך שהפ' עושין as the apothecaries are in the habit of doing. Gen. R. s. 16; Yalk. ib. 21, v. בְּדוֹלַח; a. e.—2) *one who fattens animals for sale, dealer in fattened animals*, opp. to רוֹעֶה. Bets. 29[b]; Tosef. ib. III, 6 אצל הפ' ... הולך a person may go (on the Holy Day) to a dealer whose regular customer he is, and say, give me a dove &c. Bets. 38[a] שור של פ' an ox at the dealer's stall, contrad. to של רועה. Pesik. Baḥod., p. 104[b] פטמוה ... אצל הפ' he took her to the crammer, and filled her lap with crammed birds; Yalk. Ex. 273; a. e.—*Pl.* as ab. Erub. X, 9 (101[a]) שוק של פ' the crammers' market. Tosef. Shebi. V, 8; a. e.—3) (sub. שור של) *mast-ox.* Sabb. XX, 4; Y. ib. 17[c] bot., v. רְעִי I.

פִּטְמָא, v. פִּישְׁטָא.

פַּטְנִיתָא f. (supposed to mean) *fattened* (fr. פטן = פטם); v., however, פָּטְנִיתָא.

פִּיטָּם, **פִּטְפּוּט** m. (פטט, cmp. פתת) [*something minute, tender,*] *one of the clay pins forming a sort of tripod for the support of a pot, peg.* Sabb. VIII, 4 כדי לעשות פ' a quantity of clay large enough for a peg.—[Yalk. Num. 785 פוּם של מנורה the peg for a candlestick v., however, quot. fr. Sifré Zuṭa in R. S. to Kel. XI, 2.]—*Pl.* פִּטְפּוּטִים, פִּטְפּוּטִין, פִּי, (פִּטְפְּטִין). Sabb. 102[b] עני עושה פיטפוטי כירה a poor man makes pegs for a small stove to put on it a small pot (which is also called building). Kel. V, 11 עשה לה פ' if he made legs for the stove (so that it no longer rests immediately on the ground); Tosef. ib. B. Kam. IV, 20. Ib. V, 1 פטפט שנתנן וכ' ... שלשה three pegs, three pins or three legs stuck in the ground and joined with clay to put a pot on them; Kel. VI, 1. Tosef. l. c. 7 ארבעת פטפוטי כירה וכ' four legs of a stove &c.; a. e.

פִּיטֵּם, **פִּטְפֵּט** (v. preced., a. פְּטָטָא) 1) *to talk, babble.* Men. 65[a] חוץ מזקן אחד שהיה מְפַטְפֵּט כנגדו except one old man who talked (childishly) against him.—2) פ' ביצרו *to talk or argue with one's own passion, to conquer one's self.* B. Bath. 109[b] (play on בנות פּוֹטִיאֵל, Ex. VI, 25) דאדוי מיוסק שם' ביצרו Elazar was a descendant of Joseph, who (is surnamed Putiel, because he) conquered his passion; Ex. R. s. 7, end שפיטם ביצרו ... יוסק שם' ביצרו ... שושיתה אשתו וכ' his wife was a descendant of two families, being on one side of the tribe of Joseph who conquered his passion, and on the other of the family of Jethro who fattened &., v. פַּטָּם; Sot. 43[a].

פַּטְפֵּט ch. same, *to talk.* Gen. R. s. 98 (ref. to Jud. XV, 16 a. 18) דמפַטְפֵּט צחי he who talks gets thirsty.

Digitized by Google

פִּטְפְּטָא, v. פַּטְפְּטָא.

פִּטְפְּטִין, v. פִּטְפּוּט.

פִּטְקָא, v. פִּיטְקָא.

פְּטַר (b. h.) 1) *to break through, open.* Bekh. VIII, 1 (46ᵃ) (ref. to Ex. XIII, 2) עד שיְפַטְּרוּ רחם מישראל (not שיפטרוה) provided they open the womb when the mother is an Israelite (although she conceived before her conversion); ib. 47ᵃ.—2) *to send off, discharge, dismiss.* Keth. XIII, 5, a. fr. או כנוס או פְּטוּר (the betrothed has a right to say) either marry or release (me by divorce). Gitt. VI, 5 ... לא אמר כלום פְּטָרוּהָ if one says to friends, 'release her' ... he has said nothing (they are not authorized to write a letter of divorce, as it might mean, release her of her debts &c.); ib. 65ᵇ ר׳ נתן אומר פַּטָּרוּהָ דבריו קיימין פִּיטְרוּהָ לא אמר כלום R. N. says, if he said *paṭṭ'ruha* (*Pi.*), his words stand (a divorce is meant), but if he says *piṭruha* (*Kal*) &c. Ib. ... בין ר׳ נתן דבבלאה פיטרוה לפטרוה וכ׳ R. N. who is a Babylonian, draws a distinction between *piṭruha* and *paṭṭ'ruha*; our Tannai (in the Mishnah) being a Palestinian does not &c. Ib. VIII, 4. בגט ישן ... פּוֹטֵר a man may divorce his wife with an old letter of divorce (having been closeted with her after he had written it); Tosef. ib. VIII (VI), 3 אינו פוטר וכ׳ he must not divorce with an old letter, in order that the letter of divorce may not date farther back than (the conception of) her child; a. fr.—3) *to dismiss, give leave, let go.* Sot. IX, 6 ופְּטַרְנוּהוּ בלא מזון and we let him (the stranger) go without provision. Midr. Till. to Ps. XCI מי גדול השׁוֹלֵחַ או הַנִּפְטָר which is the superior of the two? he who gives leave, or he who takes leave? Ib. (ref. to Gen. XXXII, 27) הרי יעקב פוטר למלאך behold, Jacob gives leave to the angel; a. fr.—4) (law) *to discharge, acquit*; (ritual) *to exempt from obligation, to declare free* from punishment, eventually from sacrificial atonement, opp. חִיֵּיב. Erub. 65ᵃ יכול אני לְפַטּוֹר וכ׳ I can (by my plea) release from judgment the whole world (all Israelites) from the destruction of the Temple to the present time, for we read (Is. LI, 21), Hear now this, thou afflicted and drunken &c. (a drunken person is irresponsible); ib. מאי יכולני לפטור נמי מדין תפלה this 'I can release' means also from responsibility for neglect of prayer (the drunken not being permitted to pray). Succ. 45ᵇ. Sabb. II, 5 ר׳ יוסי פוטר בכלן וכ׳ R. J. declares (him that did it) free from punishment or eventual sacrifice in all those cases, except &c. Ker. IV, 2 ר׳ יהושע פוטר R. J. absolves him from bringing a sin-offering, opp. מחייב חטאת. Snh. V, 5 אם מצאו לו זכות פְּטָרוּהוּ if they found evidence in his favor, they (the court) acquitted him; a. v. fr.—Trnsf. *to cause exemption; to cover, include.* Ber. VI, 5 ברך על היין ... פ׳ את היין וכ׳ if he recited the blessing over wine before the meal, he has therewith exempted the wine offered after the meal (from an additional blessing). Ib. 7 מברך על הציקר ופוטר את הטפלה he says the blessing over the chief dish, and with this he covers that which goes with it (v. טְפֵלָה). Yeb. I, 1 פּוֹטְרוֹת צרותיהן ... חמש fifteen women (of various kinship with the *yabam*, by which he is prevented from marrying any of them) cover their rivals (making them free from dependence on the *yabam* for marriage or discharge); a. fr.—Part. pass. פָּטוּר; f. פְּטוּרָה; *pl.* פְּטוּרִים, פְּטוּרִין; פְּטוּרוֹת (*is, are*) *exempt, free*, opp. חַיָּיב. Peah I, 6 ופ׳ מן המעשרות וכ׳ and he need not give the tithes, until &c. B. Mets. VIII, 1 פ׳ (sub. מלשלם) he is free from indemnity. Ib. VII, 10 מחנה ... לחיות פ׳ משבועה may have an agreement to be eventually exempt from making oath; לחיות פ׳ מלשלם to be exempt from responsibility. Kidd. I, 7 כל מצות חבן על האב ... ונשים פ׳ to all paternal duties men are bound, but women (mothers) are exempt from them. Yeb. I, 2 כשם שבתו פ׳ כך צרתה פ׳ as well as his (the *yabam's*) daughter is exempt (from the law of levirate marriage, because the *yabam* cannot marry her), so her rival is exempt; a. v. fr.

Pi. פִּיטֵר *to dismiss; to divorce.* Gitt. 65ᵇ, v. supra. Kidd. 31ᵇ פִּטְרוּנִי dismiss (escort) me; a. e.

Nif. נִפְטַר, *Hithpa.* הִתְפַּטֵּר 1) *to be exempted, freed.* Bekh. II, 1 לא נִפְטְרוּ מבכור וכ׳ they (the Levites) have not been exempted from consecrating the firstborn of clean animals, but only from redeeming their firstborn sons and the firstborn of asses; a. e.—2) *to be dismissed, take leave, depart.* Yoma I, 5 נפטרו והלכו לחם they took leave and went. Sot. IX, 5. Ber. 64ᵃ חנ׳ מחבירו וכ׳ he who leaves his friend (after escorting him a distance) must not say, 'go in peace', but, 'go to peace'; חנ׳ מן חמת וכ׳ he who takes leave of the dead (after burial) &c. Ib. 31ᵃ; Erub. 64ᵃ לא יִפָּטֵר אדם וכ׳ one must not leave a friend otherwise than with a word of tradition (on legal or religious subjects), by which he may remember him; a. fr.—Esp. *to depart this world, to die.* Ber. 17ᵃ גדל בשם טוב וכ׳ בשם טוב מן השולם who grew (lived) with a good name, and left the world with a good name. Tem. 16ᵃ בשעה שנ׳ משה רבינו לגן עדן when Moses our teacher was to depart for paradise. Gen. R. s. 96; a. fr.—Yalk. Koh. 989 ... מִתְפַּטְּרִים בשעה וכ׳ when the children are dismissed from school.

Hif. הִתְפְּטִיר 1) *to discard*; ה׳ בשפה *to discard with the lip, to spurn.* Pesik. R. s. 37 מתרקין ... ומַפְטִירִים בשפתותיהם gnashed their teeth ... and spurned with their lips (ref. to Ps. XXII, 8). Treat. Der. Er. ch. II מַפְטִירִין שפה (=מפטירין בשפה).—2) *to dismiss, adjourn a meeting.* Y. Ber. IV, 7ᵈ top חִפְטֵר את הכנס dismiss the people (adjourn the meeting). M. Kat. 5ᵇ, v. בָּבָה. Hull. 51ᵃ מַפְטִיר כנסיות one who dismisses the assemblies, janitor, v. בְּנָיָה.—Pes. X, 8, v. אֲפִיקוֹמָן; a. e.—3) [*to recite before dismissal,*] *to conclude the reading from the Law by reading a portion of the Prophets, to read the Haftarah* (v. הַפְטָרָה). Meg. IV, 1 בשני ... ואין מַפְטִירִין בנביא on Mondays, Thursdays and Saturday afternoons three persons read from the Law ..., and we do not close with a lesson from the Prophets. Ib. 5 חמפטיר בנביא הוא וכ׳ he who concludes with the prophetic lesson (being the last of those called up) has the privilege of &c., v. פָּרַס; a. fr.

פָּטַר ch. same, *to free, dismiss, let go; to divorce.* Targ. Gen. XLIII, 14. Targ. Y. Num. V, 2, sq. Targ. O. Deut. XXIV, 1; a. fr.—Bekh. 4ᵃ אינהו פָּטְרֵי אדם אדם פטר בחמה בחמה פטרי they (the Levites) released (the firstborn Israelites) by substituting man for man, but the firstborn beasts were redeemed through their beasts.—V. פַּטִּיר.

Pa. פַּטֵּר same, esp. *to divorce.* Targ. Koh. VII, 26 וְיַפַּטְּרִה

Digitized by Google

(ed. Vien. יַפְטִיר) *Af.*).—Gitt. 85[b] דרך פלני ... פַּטַּר ותריך וכ' (or פְּטַר) how N. N. divorced and sent away N. N. his wife &c.

Af. אַפְטַר 1) *to dismiss.* Targ. Koh. l. c., v. supra.—Num. R. s. 12 דיחוון מַפְטְרִין טליא וכ' that they should dismiss the school children at the fourth hour of the day (during the summer heat); Lam. R. to I, 3 מפטרין רב טלאי (corr. acc.).—2) *to deliver a funeral address.* Y. Ber. II, 5[c] top ... על R. Z. came in, and spoke of him (as follows) &c. Ib.[b] bot. ואיפטר (corr. acc.). Koh. R. to V, 11 עול ואַפְטוֹר עלוי go and deliver the address over him. Ib. א' עלוי הדין פסוקא he started his address with this verse &c.; a. fr.—3) *to take leave.* Tanḥ. B'resh. 13 אַפְטְרוּ מינֵיה באורתא they took leave of him in the evening; בצפרא אתו וקא מַפְטְרֵי מינֵיה in the morning they came and again took leave of him; מר לא אַפְטְרֵיתוּ קמאי מאתמל did you not take leave of me last night? Erub. 64[a] (Ms. M. מִיפַּטְרֵי *Ithpe.*) were taking leave of one another; a. fr.—4) *to read the Haftarah.* Meg. 31[b] מאי מַפְטִירִינַן what do we read as Haftarah?; ib.[a] אַפְטוּרֵי מאי מפטרינן (not מפטרין). Ib. 30[b] קרו ומַפְטְרֵי (not קרא) they read from the Law and recited the Haftarah; a. fr.—Ber. 53[b] מיפטרינהו, v. מַפְטָרָא.

Ithpa. אִתְפַּטַּר, *Ithpe.* אִיתְפַּטַּר, אִיפְטַר, אִתְּ 1) *to escape* (a thrust), *slip away.* Targ. I Sam. XIX, 10.—2) *to be divorced,* v. מַפְטָרָא.—3) *to be sent off, be escorted.* Targ. Gen. XLIV, 3.—Esp. *to be escorted to the burying place, be buried.* Targ. Koh. VII, 1.—Lam. R. to I, 1 (ריבתי) נח נפשיה ואִתְּ לבית עלמין he died and was carried to the burying place; a. e.—4) *to take leave, part.* Erub. l. c., v. supra.—5) *to be exempted.* Bekh. 4[a] מבכור בחמה אפי' נמי נִיפַּטְרוּ let them also be exempt from consecrating the firstborn of cattle; a. e.

פֶּטֶר m. (b. h.; preced. wds.) [*opening of the womb,*] *firstborn, firstbirth.* Bekh. I, 6, v. פְּרִיוֹן. Ib. II, 1; a. v. fr.—*Pl.* פְּטָרִים, constr. פִּטְרֵי, פִּ'. Ib. 6[a] סוסים וגמלים פ' the first-births of horses or camels. Ib. 11[a] חמורות פ'; a. e.

פטר, Y. Kidd. I, 61[b] top בולי פ', v. פַּטְרוֹבוּלִי.

פַּטְרָא, v. פִּיטְרָא.

פטרבולי, v. פַּטְרוֹבוּלִי.

פטרגוס, v. דגלים.

פַּטְרוֹבוּלִי m. pl. (πατρόβουλοι) *chief senators,* a title given to local magistrates (variously corrupted). Y. Peah I, 15[c] top ראש פטרכולי חיה ... דמח Dama ... was the chief of the *patrobuloi*; Y. Kidd. I, 61[b] top פטר בולי (corr. acc.); Pesik. R. s. 23—24 פטרכולי. Pesik. Ul'kaḥ., p. 182[b] יצאו פטרופולי וקילסו אותו (Ar. פרטילי), the magistrates came out and praised him; Yalk. Lev. 651 פטרופלי חמדינה; Lev. R. s. 30 פרטוטי Ar. (ed. גדולי חמדינה).

פַּטְרוֹנָא m. (*Palez* of פטר) *a prematurely born animal, a puny lamb.* Bekh. 11[a] אפי' פ' בר דנקא even a puny lamb worth no more than a Danka. Zeb. 48[a] פ' בר דנקא Ar. (ed. חטאת בת ד', אשם בר ד').

פַּטְרוֹנָא, v. פַּטְרוֹנָא.

פַּטְרוֹן m. (πάτρων = patronus) *patron, protector.* Y. Ber. IX, 13[a] bot. בא ועמד לו על פיתחו של פַּטְרוֹנוֹ וכ' he comes and stands at the gate of his patron and calls for his slave &c. Ib.[b] top (מלך ב'ד) ב'ד יש לו פ' שולט וכ' a human being has a patron who may have power in one province &c.; Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. פטריין (corr. acc.). Tanḥ. Vayesheb 8 ארזה הוא בטחוני אתה הוא פַּטְרוֹנִי thou (God) art my trust, thou art my patron; a. fr.—*Pl.* פַּטְרוֹנִין, פַּטְרוֹנוֹת. Ex. R. s. 14 שהיו לחם פ' ... שהיו פושעים וכ' there were sinners in Israel who had Egyptian patrons and lived in affluence and honor, and were unwilling to leave. Cant. R. to V, 9 מה פטרון הוא מפ' ... מה דודך מדוד 'what is thy friend more than any other friend', what god is he to be different from any other god, what patron to be different from other patrons? Esth. R. introd. אתם יש לכם פ' ומה הן וכ' you have patrons, and who are they? These are the words of the covenant (Deut. XXVIII, 69). Gen. R. s. 50, end למדינה שהיו לה שני פ' וכ' (not פרט) like a province that had two patrons, one a provincial &c.; a. e.

פְּטְרוֹס, v. פִּיטְרוֹס.—[Tosef. Dem. I, 11, v. פטריס.]

פטרופלי, פטרופולי, v. פַּטְרוֹבוּלִי.

פַּטְרִיקִי, פַּטְרִיקִי p. n. m. *Patroki, Patriki* (Patricius), name of an Amora. Y. Yoma IV, 41[d] top; Cant. R. to III, 10; Ex. R. s. 35; a. e.

פטרוקין, v. פַּטְרִיקוֹן.

פַּטְרָיוֹת f. pl. (פֶּטֶר) *truffles.* Y. Maasr. I, 48[d] top, v. פִּטְרִיוֹת. Ned. 55[b]. Ukts. III, 2; a. fr.

פטרין, v. פַּטְרוֹן.

פטרוס, פטריס, Tosef. Dem. I, 11, read: אַנְטִיפַּטְרִיס.

פַּטְרִיקָא f., v. next w.

פַּטְרִיקוֹן m. (πάτριος, patricus, -a, -um) *something hereditary, heirloom, patrimony.* Y'lamd. to Num. XXI, 1, quot. in Ar. ידעין אנו שיש לנו מאבותינו פטריקא וכ' we know that they (Israel) have a legacy from their ancestors who said to them, 'the voice is Jacob's voice' (i. e. prayer); I, too, rely on my patrimony, as it is said (Gen. XXVII, 40), 'by thy sword thou shalt live'; Yalk. Num. 764. Gen. R. s. 49 אילו מפ' שלו וכ' if I asked (permission to cut some trees down) on his patrimony, he would not refuse me. Ib. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 8, a. II Sam. XXII, 41) שהיה פ' שלו וכ' (not שהיו פטרריקין) it was his (Judah's) hereditary privilege (paternal blessing, to lay hands on the enemy's neck); Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 פומריקון; Yalk. Gen. 162 פומיקון; Yalk. Sam. 163 פיומיקון (corr. acc.).—*Pl.* פַּטְרִיקִין. Yalk. Num. 766 שתי פ' של ברכות וכ' they have two paternal blessings from Aram.

פַּטְרִיקִי, v. פַּטְרוֹקִי.

פטרכולי, v. פַּטְרוֹבוּלִי.

פִּטְרָתָא, v. פִּיטְרָא II.

פַּטָּשָׁא, v. פִּטְדִישׁ.—[Yalk. Prov. 960 למאן פטשין, v. פִּישְׁטָא.—Yalk. Kings 230; Tanḥ. Thazr. 9 עשו פטשין, v. פַּטְשׁוֹן.]

Digitized by Google

פִּי constr. of פֶּה. [For compounds see respective determinants].

פִּיאָה, v. פֵּאָה.

פִּיאָלִי, v. פִּילִי I.

פִּיאָס, v. פִּיס.

פִּיבְלִית, v. פִּירוֹלָא.

פִּיגָה, פִּיגָא pr. n. *Piga*, 1) name of a river in Palestine. Par. VIII, 10 (Mish. ed. פיגה); Snh. 5[b] (Ms. M. פי). B. Bath. 74[b] (Ms. M. פי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Midr. Till. to Ps. XXIV; Yalk. Ps. 697 פיגע (corr. acc.).—2) name of a place. Tosef. Ter. I, 15 ed. Zuck. (Var. פיטא).—Tosef. Yeb. VI, 8 מעשה ברופא בפי אחד ed. Zuck. (oth. ed. מעשה בחופה באחד), read מעשה בפי באחד, or מ' בחיפא באחד).

פִּגּוּל, פִּיגּוּל m. (b. h.; פָּגַל) [*abomination, unfitness,*] *a sacrifice rejectable in consequence of an improper intention in the mind of the officiating priest.* Zeb. 28[a] פ' זרק למקומו *piggul* (Lev. VII, 18; XIX, 7) refers to the intended disposal beyond the legal limits of space (for eating the sacrifice). Ib. II, 3 חוץ לזמנו ... חוץ למקומו פסול the intention of disposal at an improper place makes the sacrifice unfit, but the eating of it is not punishable with extinction, whereas the intention of disposal at the improper time makes it *piggul*, and the eating of it is punished with extinction; a. fr.—*Pl.* פִּיגּוּלִים, פִּיגּוּלִין, פִּגֵּי. Sifra Aḥăré, Par. 5, ch. VII. Cant. R. to V, 14, כבוד פ' many laws concerning *piggul*; a. e.

פִּגֵּי, פִּיגּוּלָא, פִּיגּוּל ch. same, *abomination*. Targ. Is. LXV, 4. Targ. Ez. VI, 4; 5; 13 Bxt. (ed. פיגור, q. v.). Targ. I Sam. XVII, 46 (ed. Lag. פגר).—Esp. *piggul*, v. preced. Men. 94[a] (a mnemonical formula) שכן ציבורא חובה טמיא for the show-bread is, like the ʿOmer, a congregational offering, an obligatory offering, is offered when the congregation is unclean, is eaten by the priests, is subject to becoming *piggul*, and is offered on the Sabbath; ib.[b].

פִּיגּוּם, Tosef. B. Bath. VI, 2 טינופת פ' לסאה, read with ed. Zuck.: טינופת לסאה; פיגום being a misplaced gloss, corrupted from פיטס, as a Var. of פיטסות ib. 3.—Bekh. V, 3 (35[a]) נכל פ' Bab. ed., v. פְּגִיוֹן.

פִּגּוּר, פִּיגּוּר m. constr. 1) (פָּגַר I) *breaking, destruction*. Targ. Is. XXIV, 12.—2) (פְּגַר II, v. פֶּגֶר) *decay*, only in connection with טעוותא (rendering h. גלולים). Targ. Ez. VI, 4; 5; 13 (Bxt. פיגול).

פִּירְגֵי f. (πηγή) *spring*. Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 10) כפ' טרדיא נתוכה וכ' like a spring in a garden which waters the garden.—**Pl.* פִּירְגִין. Targ. Y. Ex. XV, 27 Ar. (ed. עינוון).

פִּירְגּוֹן, v. פִּגְיוֹן.

פִּיגָם, פִּיגָם m. (פָּגַם; cmp. פִּגּוּם I, a. Gen. R. s. 20, quoted bel.; πήγανον would seem to be of Semitic origin) the herb *rue*. Gen. R. s. 20 שהם דומים לפ' וכ' resembling the leaves of rue, wide below and narrow on top, v. אוֹר II, 3. Kil. I, 8 אין מרכיבין פ' ע"ג קדח וכ' you must not graft rue on wild cassia, because it would be a combination of an herb with a tree; Erub. 34[b] פגם (some ed. פי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200). Ukts. I, 2. Sabb. 128[a]. [פִּרְגָמָה, Snh. 73[b], v. פִּגְיָמָה 3].

פִּיגְמָא, פִּיגְמָה m. 1) = פִּגְנָא q. v.—2) = h. פִּגּוּם I *semicircular turret, Pigma*, a suburb of Tiberias. Y. Erub. V, 22[b] bot. אין תמשח פ' וכ' if you measure (for Sabbath limits) from the Turret &c.

פִּיגְמָה f. = פִּגְיָמָה 2.

פִּירְגְמָא, Pesik. R. s. 21, read: פִּרְגַּמְטָא.

פִּיגְמִין m. pl., v. פִּגְיָמִין.

פִּיגְעִין, פִּיגְעָא, v. sub פְּגִי.

פִּיגְרָא, v. פִּגְרָא.

פִּיד m. (פִּדַּד; cmp. פְּדַע) 1) *picking* of chickens. Ab. Zar. 4[a] (ref. to פידד, Job XXX, 24) אני נפרע מהן כפ' של תרנגולת I will collect from them (punish them) as the chicken picks (in small instalments); ib. אפי' אין ישראל מיעט כפ' של תרנגולין וכ' ... even if Israel do but small good deeds, as the picking of chickens in the dunghill, I will combine them into one large sum; Yalk. Job 918.—2) (b. h.) (= עֶשֶׂר) *misfortune*. Pesik. Naḥămu, p. 126[b] (ref. to Job l. c.) אין חקב"ה מכה ... אלא מביא פ' לזו וכ' the Lord does not strike a nation and let her sit in despair, but brings misfortune on one and consoles her with another &c.; Yalk. Job l. c.

פִּידְגִינְתָא, פִּידָגוֹג, v. פִּדְגִי.

פִּידְגָרָה, v. פִּגְרָה.

פִּידָעָא, v. פְּדַע II.

פִּידְחוֹק m. (פָּהַק) *yawning*. Ber. 24[b] top גיהוק ופ' Ms. M. (ed. בגהק ומפהק).

פִּידְדִי, פִּידֵּי m. pl. (פָּהַר) *wandering about, idleness*; בשוידי פ' in standing still and sauntering about, *in idleness*. Targ. II Esth. III, 8; Meg. 13[b] Ms. M. (ed. בשח"י פת"י, expl. in Rashi as an acrostic abbreviation: שבת דיום, פסח דיום to-day is Sabbath, to-day is Passover); Yalk. Esth. 1054 בשחר פתי.

פִּיו, v. פֶּה.—[Kil. IX, 9 פיו של צמר, v. פִּירָה.]

פִּירוֹלָא f. (fibula = pallium fibulatum, cmp. περόνημα a. πόρπαμα) *clasp; a cloak fastened with clasps* or *buckles*. Tanḥ., ed. Bub., Noah 21 נתן ... טלית לשם וליפת פ' the Lord rewarded them, giving Shem the *ṭallith* (v. טַלִּית), and Japhet the pallium fibulatum; Gen. R. s. 36 ויפת לפֵּרוֹלָא and Japheth was granted the pallium; Yalk. ib. 61 לפלוניא (corrupt. of לפִּירְבּוֹלָא; some ed. פלמניא, corr. acc.).—Y. Ab. Zar. I, 39[c] bot. היה חופף עיכליה דימינא וכ' (Matt. K. to

Digitized by Google

Lam. R. to IV, 2 פִּירְבְּלַיה) he changed the buckle from his right to his left shoulder; Y. Dem. IV, 24ª bot. פילכיה דשמלא לימנא (read: סיבליה; Lam. R. l. c. יד אונקלי).

פִּיּוּט m. (פּוּט, v. פטפט) *talk, story-telling.*—*Pl.* פִּיּוּטִין. Gen. R. s. 85 (ref. to the disregard of chronological order in the Book of Daniel) שלא יאמרו דברי ם' חם כדי וכ' that people should not say, they are merely historical annals; in order that all should know that he (Daniel) told it by holy inspiration; Yalk. ib. 144 שלא יאמר ם' חוא (corr. acc.); Yalk. Dan. 1063.—[In liturgy פיוט: *hymn*, esp. applied *to alphabetical acrostics*; v. פִּיְּטָן.]

פִּיּוּן, פַּיּוּנוֹת m. pl. (preced.) [*talkers,*] *children of six or seven years of age.* Y. Erub. VII, 24ᶜ bot. (ref. to Gitt. V, 7), v. אֲפִיּוּטוֹת a. אֲפִיּוּטוֹת.

פִּיּוּלִי, v. פִּדְלִי.

פִּיּוּנְמִירִית, Y. Snh. XI, end, 30ᶜ ור"ש יבין ליה ם' ור"ש בין שנחכוון ... דברי ר"ש: בין שלא נתכוון ... דברי ר"ש חונקין אותו ודברי חכמים סוקלין אותו אבל בשאר כל המצוות אם לא נתכוון לעקור את כל חגוף דברי חכמים סוקלין אותו ודברי ר"ש פוטרין אותו; v. Tosef. ib. XIV, 13, a. Bab. ib. 90ª. corruption in a passage which otherwise requires emendation; read: שע"ז

פִּיּוֹס m. (פִּיַּס) *conciliation, persuasion, comfort.* Nidd. 31ᵇ מפני מה האיש מקבל ם' וכ' why does man easily accept conciliatory words, and woman does not? (Answ.) This one partakes of the nature of the material of which he was created (earth being easily crushed) &c. Y. Taan. II, 65ᵇ bot. ואני מקבל פִּיּוּסָן and I shall accept their apology. Gen. R. s. 93 הגשה לם' v. הַגָּשָׁה. Ib. כל הדברים ... חיה בחם ם' ליוסף וכ' all the words ... (Gen. XLIV, 18—34) contained conciliatory argument for Joseph, for his brothers, and for Benjamin. Koh. R. to VII, 2 מדה שיש בה ם' a social act with which consolation is connected; a. fr.—*Pl.* פִּיּוּסִין. Gen. R. s. 74 (ref. to Gen. XXXI, 36) דא את סבור ... דברי ם' וכ' here you might think there would be blows and wounds, but (his anger found vent only in) words of persuasion &c.; a. e.—[Lev. R. s. 26 בפיוסין, read: בִּפְיַסְטִין.]

פִּיּוּסָא, ch. same. Gen. R. s. 94 דילמא אגב ם' שביק ציבתר perhaps in consequence of conciliation (by presents) he may remit some (of the imposed penalty). Y. Peah VIII, end, 21ᵇ יקבל פִּיּוּסָךְ ... דחמא may he who sees and cannot be seen, accept thy apology (as I accept it).—*Pl.* פִּיּוּסִין, פִּיּוּ. Targ. Y. Gen. XXXIV, 3.—[Y. Shek. VII, 2 Bab. ed., v. פִּוְּסָרוֹס.]

פִּיְּסָרוֹס, v. פִּוְּסָרוֹס.

פִּיּוֹת, v. פֵּאָה.

פַּיּוּתָא f. (יפי; cmp. Syr. פאיות, P. Sm. 3017) *beauty.* Targ. Job VIII, 12 ed. Lag. (Ms. פִּוְּ; ed. גְּיוּת; h. text אבו).

פִּיָּזָא m. = h. פַּז. Gitt. 58ª תרתי מחלי איסתירא ם' וכ' all the fine gold of the world weighs two Istiras, one half of it is in Rome, and the other in the rest of the world. Ib. מחפי בם' covered with fine gold. Ab. Zar. 11ᵇ מתקל ד' זוזי דם' (not ר', ed. מתקל זוזא דם'; Ms. M. פרוזא, corr. acc.; Ar. ed. Koh. פִּרְיֵי *gold pieces*) fine gold of the weight of four Zuz. Keth. 77ᵇ תכטקי ם' v. הַכְטָקָא; a. e.

פִּיּוֹזָא, v. פִּוְּזָא.

פִּיּוּר m. (פָּזַר) *scattering, dispersion.* T'bul Yom II, 3 מפני שחוא רוצה בפיזורו because the scattering (of the garlic in the mortar) is welcome to him. Sabb. 16ᵇ בשעת ם' עברים when the clouds were dispersing. Sifra M'tsor'a, Par. 2, ch. II שיער (מקום) ם' isolated hairs. Snh. VIII, 5 ם' לרשעים וכ' dispersion (separation) of the wicked is a profit to them and to the world; a. e.

פִּיזְמִירִיקוֹן, פִּיזְמִירִיקוֹן, v. sub פזם.

פִּיחַ m. (b. h.; פּוּחַ or נָפַח) *powder, dust*; כבשן ם' *soot.* Ex. R. s. 11. Tanḥ. Vaëra 14; a. e.

פִּיחָא, פִּיחַ ch. same. Targ. O. Ex. IX, 8; a. e.

פִּיחָדָה f. (preced.) 1) *wind, flatus.* Ab. Zar. 17ª.—2) [*blowing away,*] *reduction, diminution.* Ex. R. s. 43 (ref. to ויפיחו, Prov. XXIX, 8) אלו ישראל שנחנו ם' בשלם וכ' this means the Israelites who brought diminution into the world by the calf which they made, for ... there is not a generation that suffers not at least a particle of punishment &c. (v. אוּנְקָא). Cant. R. to II, 17 (play on שיפוח, ib.) עד שאכניס ם' בלילן של מלכיות until I allow a reduction to enter into the sufferings (v. לַיִל) from foreign governments, i. e. shorten the term of the exile. Ib. כבר חכנסתי ם' וכ' I did once before shorten the exile in Egypt.

פִּיחָדָה, v. פֵּאָה.

פִּיחָם, v. פֵּאָה.

פִּיטוּם m. (פָּטַם) *compounding, manufacturing; ingredients.* Ker. 6ª חקטרת וכ' ם' the ingredients of frankincense are &c. Y. Shek. IV, 48ª bot. שהיו בקיאין בם' וכ' who were experts in the preparation of frankincense. Y. Sot. VIII, 22ᶜ top שמן המשחה ם' the ingredients of the oil of anointment; a. fr.—[B. Mets. IV, 12 (60ª), a. e., v. פִּרְטוּם.]—*Pl.* פִּיטוּמִים, פִּרְטוּמִין, פִּרְטוּ *spices.* Ter. XI, 2 כמוני ם' R. S. (ed. פִּטָּמִים; Ms. M. בשמים) like those who count spices (and add some in the bargain).—[Tanḥ., ed. Bub., Shof'ṭim 8 פרטומין, v. פִּרְטוֹמִי.]

פִּיטוֹמָא, פִּטְ' I ch. same. Targ. Y. Ex. XXV, 6.—*Pl.* פִּיטוּמִין. Ker. 3ª בעי למיתניא ם' בחדי הדדי the redactor of the Mishnah wanted to place together the laws concerning the compoundings (of frankincense and of oil).

פִּיטוֹמָא, פִּטְ' II m. (פטם *to break*, cmp. Arab. *faṭas* mortuus fuit) *slain body, corpse.* Y. Taan. IV, 69ª top חמר לי פִּטוּמֵיהּ show me his (Bar Kokhba's) body; Yalk. Deut. 946 אייתון לי גופיה פטומיא (read: אייתון לי פטומיה, גופיה being a gloss to ם').—*Pl.* פִּטְ'. Lam. R. to II, 2 זיל אייתי לי פִּיטוּמֵיהוּ go and bring me their bodies

Digitized by Google

פִּיטוֹמֶת f. (פָּטַם) [*mortar and pestle,*] trnsf. 1) m. (sub. קצה) *the oblate part of the breast around the nipple.* Nidd. V, 8 משישתיר חפ' (Bab. ed. 47ᵃ חפיטוכות, corr. acc.) when the surroundings of the nipple begin to grow dark.—2) *the upper part (blossom end) of the onion.* Y. Ter. IX, 46ᵈ top; X, beg. 47ᵃ חצבה פטומתו וכ' if the upper part of it has been removed, it is considered as if cut in pieces.—V. פִּיטָמָה.

פִּיטָם, פִּיטוֹס (freq. פִּישָׁם, פִּישׁוֹם) c. (פטם *to expand,* cmp. פָּטַם 2) 1) *a large cylindrical vessel, cask* or *tub* of earthen material (corresp. to πίθος, a. to dolium; v. Sm. Ant.³ Engl. ed., s. v. Dolium). B. Mets. IV, 12 (60ᵃ) חיחגר פיטם אחד ... (Bab. ed. פיטום; Y. ed. Ven. a. Mish. ed. Nap. פישם; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) a merchant may buy wine from several presses and put it into one cask. Keth. 111ᵇ in the days to come מביא ענבה ... כפ' גדול one will bring in one cluster of grapes on a wagon or in a boat and place it in a corner of his house, and take his supply of wine from it, as if it were a large jar; Sifré Deut. 317 כשותה מן חפיטום ומסתפק וחולך מן חפיטם (read כמן חפ') ; Yalk. Gen. 160 בפ' גדול (corr. acc.). R. Hash. III, 7 (27ᵇ) חפיטם (Bab. ed. חפיטס; Ms. M. חפיטם, v. Rabb. D. S. a. l. note). Tosef. Ohol. X, 3 פ' שחוא שמד וכ' *a pitṭus* (*pithos*) standing in a room and reaching from the floor to the ceiling. Tosef. Kel. B. Kam. IV, 16 פיטם שקירד וכ' (corr. acc.) a large tub to which one made a cover to use it as a stove, and which he plastered over with clay. Y. Bets. III, 62ᵃ top צד חוא בפיטס he may catch an animal (on the Holy Day) by chasing it into a tub; Y. Sabb. III, 14ᵃ bot. בפיחם (read פ . . .). Tosef. T'bul Yom II, 2 פִּיחוֹס.—*Pl.* פִּיטָסִין, פִּיטָס. Kel. III, 6 שטופלין בה חפ' (Ar. חפדיסין) wherewith they line the tubs. Bets. 15ᵇ חללי בעלי פ' those (the first to leave the lecture room) are owners of tubs of wine, contrad. to חבית &c.—2) *a vessel made of brittle clay and requiring lining.*—*Pl.* פִּיטָסוֹת. B. Bath. VI, 2 (93ᵇ) קנקנים בשרון ... פיטסות למאה (Ms. H. a. R. פוטסות; Mish. ed. פִּיטַסְאוֹת, Y. ed. פִּיטָסָאוֹת) if a man buys jugs (קנקנים) in Sharon, he must accept ten thin jugs for every hundred; ib. 97ᵇ, expl. נאוח ומגופרות, v. נָא II; Tosef. ib. VI, 3, sq. פיטסות ed. Zuck. (oth. ed. פוניסות, פינוסות, corr. acc.).

פִּיטוֹרֶת*, פִּטּ' f. (v. next w.) *weir, canal-bed.* Y. Kil. I, 27ᵇ bot. בזורע ע"ג חים ע"ג פ' וכ' if one sows in a lake, in a canal-bed &c.

פִּיטוּרֵי, פִּיטוּרִין, פִּטּ' I m. pl. (פָּטַר; cmp. Prov. XVII, 14) *water rushing through bars.* Ber. 8ᵃ death from croup is כפיטורי בפי ושט like the gushing water at the entrance of a canal (when the sluice-bars are raised); [Ms. B. N. כפרוקי פטורי בפי ושט; Ms. M. marg. Var. כפיטוני לפי ושט, v. Rabb. D. S. a. l. note 4; Rashi ref. to פטורי צצים, I Kings VI, 18, Targ. אטונין: like *ropes* pulled through loop-holes in the boards of a ship]. M. Kat. 28ᵇ, sq. the departure of the soul from the body is כצפורי בפי (ה)וושט ר' י' אמר כפטורי בפי חשט as the whirling waters rushing into the entrance of the channel; R. J. says, as the water rushing through &c.; [Rashi: as the knots of ropes with which two ships are tied together; for Var. Lect. v. Rabb. D. S. a. l. note 60]; Lev. R. s. 4 כפיטורין חדוצאין מן חדושט as the rushing waters leaving the channel; Tanḥ. ed. Bub., Mick. 15 כפיטורי חדוצאת בפי ושט (Ms. Parma כפיטורין; Ms. R. כקפיטורין); Tanḥ. ib. 10 כקפוטורין יוצאת מתוך חושט; Koh. R. to VI, 7 כקפיטורין מתוך חושט.

פִּיטוּרִין, פִּטּ' II m. pl. (פָּטַר) *discharge, divorce.* Targ. O. Deut. XXIV, 3 (ed. Berl. פִּירֵי, without Dagesh). Targ. Y. Ex. XXI, 11 פִּטּ'; a. e.—Gitt. IX, 3 (in a formula of a letter of divorce) גט פ' (absent in Y. ed.); Ned. 5ᵇ.

פִּיטְמָא, פִּטּ' m. (v. פִּתְגָם) *talk, discussion.*—*Pl.* פִּיטְמָאוֹת, פִּיטְמִין, פִּטּ'. Y. Ber. IX, end, 14ᵈ כל פ' בישין חפ' וכ' all discussions are bad, only those about the Law are good. Lev. R. s. 12 (transl. למי שיח, Prov. XXIII, 29 למאן פ' who has disputes?; Yalk. Prov. 960 (not משלי); Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה).—[Gen. R. s. 44 חד פטמא Ar., read מִלְּבַד פ', v. חָדִין פ'.]

פִּיטוּרִיָּה m. pl. [*Petræan?*] name of a species of *figs.* Y. Shebi. V, beg. 35ᵈ (expl. בנית שוח, ib. V, 1) פיטי' (R. S. to Shebi. l. c. פִּיטְרִיָּה).

פִּיטָלוֹן m. (πέταλον) *a leaf of metal, gold-foil* (corresp. to h. כתם). Targ. Job XXVIII, 16 ed. Lag. (ed. פִּטְלוֹן, Levita פיטליון, corr. acc.). Ib. 19. Ib. XXXI, 24. Targ. Lam. IV, 1 ed. Lag. (oth. ed. פלטין, corr. acc.).

פִּיטָם m. *jar,* v. פִּישׁוֹם.

פִּיטְמָא, פִּטּ' I m. (פָּטַם) 1) *fat, fattened animal.* Targ. I Kings V, 3 (ed. Lag. פטרמא). Targ. Ez. XLV, 15, v. פִּטָּם.—B. Kam. 47ᵃ לבעל פרח פ' (Rashi אטומא) the additional value on account of fatness goes to the credit of the owner of the cow.—2) f. = h. פִּטֻּמָה, *crammed bird.* Ex. R. s. 25 (in Hebr. dict.) if one said, אילולי חיח לי פ' אחת ... טכם I wish I had a crammed bird to eat, it (the mannah in his mouth) had the taste of a crammed bird; Midr. Till. to Ps. XXIII יַעֲשֶׂה פטומא ed. Bub. (oth. ed. עשח שמן פִּטּוּמִין, strike out שמן); Yalk. Ps. 690 פִּטּוּמִין *pl.*

פִּיטְמָא, פִּטְמָה, פִּטּ' II f. (פָּטַם 1) [*pestle, mortar*] *a protuberance on the blossom-end of fruits* having the appearance of a pestle seated in a mortar (cmp. בּוּבְנָה); *the upper portion of a fruit,* v. פִּישׁוֹמֶת. Succ. III, 6 נטלה פִּטְמָתוֹ if the pestlelike protuberance of an Ethrog is taken out; expl. Y. ib. III, 53ᵈ חמן אמרין שושנתו there (in Babylonia) they say, 'its lily'; Bab. ib. 35ᵇ, v. בּוּבְנָה (v. Rashi a. l.). Y. Kil. I, 27ᵃ top פיטמה של אבטיח (v. פִּטָּה) the upper portion of a melon (containing the carpels). Ukts. II, 3 חפיטמא של רמון (ed. Dehr. חפטמא) the top-piece of a pomegranate.

פִּיטָס, v. פִּישׁוֹס.—[Midr. Till. to Ps. XIX, 2 ed. Bub. בפיטסין, read: בפִּיסְטִין.—Tanḥ., ed. Bub. Thazr. 12 פיטסים, v. פִּסְטוֹן.]

פִּיטְפֵּט, פִּיטְפִּיט, v. sub פִּטּ'.

פִּיטָק m. (פחק=פטק) [*ball, stone*; cmp. פִּיחִים,] *lot, ballot.*

Digitized by Google

—*Pl.* פִּיטָקִין. Cant. R. to VIII, 11, v. הָדָה. Y. Snh. I, 19c bot. נטל ... מ' וכ' Moses took twenty two thousand ballots and wrote on them &c.; בואו ושלו פִּיטְקֵיכֶן come and draw your ballots.—V. פִּתֵּק.

פִּיטָקָא, פִּטְ', פִּטְקָא (פְּטִיקָא) ch. same 1) *ballot, lot; fate, decree.* Koh. R. to III, 2 תירך דאת מחמי לי פִּיטְקִי by thy life, thou must show me my fate.—*Pl.* פִּיטָקָיָא, פִּטְ', פִּיטְקִין, פִּטְרִיקָיָא. Targ. Y. I Num. XI, 26 (v. Y. Snh. I, 19c bot.).—Koh. R. l. c. ... את שליט על הדין מה דלית פִּיטְקִירָנָן וכ' as thou hast no power over our (the scholars') fate &c.—2) *tablet, official letter* (corresp. to h. ספר or אגרת; cmp. פִּתְגָם). Targ. Esth. IX, 32. Targ. Job XXXI, 35; a. e.—*Pl.* as ab. Targ. Esth. I, 22; a. fr.—V. פִּיטְקָא.

פִּיטָרָא I m. (cmp. פִּטְרִיוֹת) *fungus.* Sabb. 107b sq. האי מאן דתלש מ' וכ' he who plucks a fungus from the handle of a pitcher.

פִּיטָרָא II m. (פְּטַר) *farewell.* Snh. 96b שרא מ' בביתיה Ms. M. (read שדא מ' לביתיה; ed. Crac. פטריתא, Rashi ed. Crac. פטרתא; v. Rabb. D. S. a. l. note) he sent a farewell letter (disposal of his property) to his house; (ed. פּוּטְרִיתָא, v. פִּירְטָא).

פִּיטָרָא III, **פִּיטְרָה, פִּטְ', פִּטְרָא** f. (πέτρα) *rock.* Y'lamd. to Num. XXIII, 9 quot. in Ar.; Yalk. Num. 766 ... חפר ואיתי מוצא למטה מ' he dug in one place and found a rock below; ib. חזי מצאתי מ' לבנות וכ' I have found a rock (Abraham) on which to build and establish the world. Y. Shebi. V, 36a top פוטרה, v. פּוּאָה.—[Y. Kil. I, 27b bot., פיטרה emend. in Levy Talm. Dict., v. פִּיטוּרָה.—Ib. 27a bot. פטר פיטרה סולינון, v. פִּיטְרוֹסְלִינוֹן.]

פִּיטְרוֹן Ex. R. s. 15, read with Tanḥ. Ḥayé 3 תִּיאַטְרוֹן.—פיטרונין, Gen. R. s. 50, end, v. פַּטְרוֹן.

פִּיטְרוֹס, פִּיטְרָס, פִּטְ', פִּטְרָס pr. n. m. (Πέτρος) *Petros, Peter.* Y. M. Kat. III, 82d bot. ר' יוסי בר מ'; Y. Ab. Zar. III, 42c; Gen. R. s. 92; Ex. R. s. 52; a. e.

פִּיטְרוֹסְלִינוֹן m. (πετροσέλινον) *rock-parsley.* Y. Shebi. IX, beg. 38c (expl. כרפס שבנהרות, Mish. IX, 1). Y. Kil. I, 27a bot. פטר פיטרה סולינון (corr. acc.); v. שׁוּמָר.

פִּיטְרוֹפִין, Y. Pes. VIII, 35d חם' = דאפיטרופין, v. אֶפִּיטְרוֹפוֹס.

פִּיטְרִין, v. פּוֹטִידִין.

פִּיטַרְנָא, v. פִּטַטְרָכָא.

פִּיטְרָס, v. פִּיטְרוֹס.

פִּיטְרָתָא, Cant. R. to III, 11, v. פִּרְטָא II.

פִּיוּטוֹת, v. פִּיּוּטוֹת.

פִּיּוּטָן, פִּיּוּטָנָא, פַּיְּטָן, פַּיְּטָנָא m. (פִּיּוּט, v. פִּיּוּט) *speaker,* esp. (by adaptation to ποιήτης) *composer of alphabetical acrostics, poet.* Lev. R. s. 30 דרשן ודרוש מ' ... he was teacher of Bible and of Mishnah, speaker (poet) and preacher; Pesik. U'kaḥ., p. 179a (Ar. ed. Koh. פּוּרְיָטָן, oth. ed. פּוּרְיָטָס, corr. acc.); Cant. R. to III, 6 פּוּרְטוּרֵי (corr. acc.). Ib. to I, 1 הדין מ' כד עביד וכ' when a poet writes &c., v. אלפ"א; Koh. R. to I, 13 פּוּרְיָטָנָא.—*Pl.* (h.) פִּיּוּטָנִים. Yalk. Cant. 983 (ref. to הרזודים, Cant. I, 10) אלו חם' this refers to the poets (in Israel).

פִּיוְלָא, v. פִּיְילִי I.

פִּיוֹלְדָה, a corrupt., perh. for פִּילוּגְיָא m. (πυλωρός) *janitor.* Koh. R. to III, 9 (some ed. פּוּרְיָן); [Ar. thinking of פִּיְילִי: *potter*].

פִּיוְלָא I, פִּיְילָא f. (φιάλη, fiala) *a broad, flat bowl.* Targ. Y. I Gen. XL, 12. Targ. Y. I Num. VII, 13 פִּיְילִי (Y. II פִּיְילִי; h. text קערה). Targ. Is. LI, 17; 22 כסא מ' (ed. Wil. פִּיְילִי; h. text קבעת כוס); a. fr.—Tanḥ. Naso 1 פִּיְאלִי של חרש an earthen bowl; Sifra M'tsor'a, Par. 1, ch. 1 פיה' של חרס; Sot. II, 2 (15b; Bab. ed. פִּיְילָא); a. fr.—Gen. R. s. 10, a. fr. פּוּטְרִין מ', v. פּוּטְרִין.—[Ib. s. 63 קדום מ', קודם מ', read: פַּיְילִי.]—[Sabb. 90b פיילי בירדי Rashi, v. פַּיְילָא.]—*Pl.* (ch.) פִּיְילָן, פִּיְילָוָתָא, פִּיְילָוָן, פִּיְילָ' (פִּרְלָ'). Targ. Am. VI, 6 (ed. Lag. פִּלְוָן). Targ. Y. Num. IV, 7 (ed. Vien. פִּילַיָּה); a. e.—(Masc. form) פִּיְילִי, פִּיְילִיָּא, פִּיְילַי, פִּרְלַי. Targ. II Chr. IV, 8; 11; a. e.

פִּיוְלִי II, פִּיְילִי בַּר מ' pr. n. m. *Bar-Piali.* Ḥull. 96a Ar. (ed. פִּילוּלִי).

פִּיוֹלִית, Gen. R. s. 94, end יפ', read: יפיסוהו, v. פִּיס.

פִּיוֹלָן, v. פִּיוֹלְדָה.

פִּיוֹלָתָא, פִּיְילָתָא f.=פִּיְילִי I. Targ. Y. II Num. VII, 13. Targ. Y. ib. 85.—*Pl.* with suffix: פִּיְילָתְהוֹן. Targ. Y. Ex. XXV, 29.—[פִּילִית חיוא, v. פִּלְיָית.]

פִּיוֹס (פַּאיוֹס) m. (פּוּס) *brittle stone.* Sabb. 81a פיס Ms. O. (ed. פּאיר'; Ms. M. פָּיְיאס; v. Rabb. D. S. a. l. note), expl. כרשיני בבלייתא, v. פִּרְשִׁינָא I.

פִּיוֹס m. (פּוּס) *division,* (cmp. פּוּג, a. בָּצַע) *compromise, arbitration,* esp. by counting out a certain number on the raised fingers of those among whom a decision is to be made (v. בָּצַע *Hif.*), *allotment.* Yoma II, 2 ... התקינו אלא בם' it was ordained that the cleansing of the altar should not be done (by whosoever was the first to reach it) but according to arbitration by counting &c. Ib. וזה חם' ראשון and this was the first arbitration (on the Day of Atonement). Ib. 3 חם' חשני מי וכ' the second count was to decide who was to slaughter &c.; a. fr.—*Pl.* פִּיְיסוֹת. Ib. 2 ארבע מ' היו שם four times arbitration took place there (on the Day of Atonement). Y. Pes. VI, 33b מפני קילקול מ' because it disturbs the arrangement of the various services allotted severally to the priests; a. e.

פִּיוֹסָא, פִּיְיסָא (פַּיְסָא) ch. same, 1) *compromise, peace.* Nidd. 37a עבדו ריבנן מ' the Rabbis have made peace (have been reconciled).—2) *lot, balloting.* Targ. II Esth. III, 7 מ', a. דעבדין מ'. Targ. I, II Esth. IX, 24. Targ. Prov. I, 14; a. e.—Yoma 22a מ' ... תקינו לת the scholars ar-

Digitized by Google

ranged balloting (by counting fingers, v. preced.). Ib. 23a; a. e.

פִּיסוֹנָא* m.=h. פִּיסוֹן, *mason*. Y. Yeb. XII, end, 13a חדין מ' דפיסנתך (ed. Krot. פיסינא) is this (R. Levy whom you recommended) a mason of thy mason's guild (a pupil of thy school)?

פִּיסַנְתָּא f. (preced.) *masonry, mason's guild*, v. preced.

פִּישׁוֹנָא* m. (cmp. פִּישׂ) [*pebble,*] name of a species of *beans* (cmp. עַרְשִׁינָא I a. III), called in Hebrew *sappir*. Y. Kil. I, 27a top, R. S. to Kil. I, 1 (ed. פישונה), v. סַפִּיר.

פִּיל imper. of פָּלַל.

פִּיל I m., בעל חם', v. פּוּל.

פִּיל II m. (אלא, cmp. נְפִיל) *elephant*. Kil. VIII, 6. Men. 69a; B. Bath. 22a. Lev. R. s. 6; a. e.—*Pl.* פִּילִין, פִּילִים. Gen. R. s. 31, end., v. זְמוֹרָה. Y. Sabb. XVIII, 16c; Tosef. ib. XIV (XV), 8; a. e.—Gen. R. s. 15, end בן חפילים some ed., v. נָפִיל.

פִּיל, פִּילָא I ch. same; שן דם', or ם' (sub. שן) *ivory*. Targ. I Kings X, 22. Ib. XXII, 39; a. e.—Y. Shebu. III, 34d bot., a. e., v. עֲנִיבָה II. Ber. 55b bot. ... דלא מחוו ליה ולא מ' דעיזל וכ' man is never shown in a dream a golden palm tree or an elephant passing through a needle's eye (man dreams only of what he thinks of when awake). B. Mets. 38b ... דמעיילין מ' דילמא art thou perhaps of Pumb'ditha where they make an elephant pass through a needle's eye (are subtle)? Num. R. s. 10; Lev. R. s. 5, v. עַרְמָא; a. e.—*Pl.* פִּילַיָּא, constr. פִּילֵי. Targ. Cant. VI, 8. Targ. Nah. II, 4 (h. text פלדות).

פִּיל III m., פִּילָא II f. (part. pass. of פּוּל or פלל; cmp. בלל; cmp. פְּלַי) *permeated, soaked*. Targ. O. Lev. XIV, 21 (h. text בלול). Ib. VII, 10; a. fr.—*Pl.* f. פִּילָן. Ib. 12; a. e.

פִּילָא III m. (cmp. preced.) *split, crack, furrow*.—*Pl.* פִּילֵי. Pes. 76a bot. איית ביה מ' if there are splits (in the crusty surface of the roast); Ḥull. 112a. Sabb. 33b דהוו ביה מ' בגופיה had cuts in his skin (from living in a cave). M. Kat. 3a; Succ. 44b סתומי מ' to close up fissures in the soil which covers the roots. B. Bath. 54a top. Taan. 4a, v. שׁוּפִּילָא; a. e.

פִּילָא IV m. *pila*, name of an *aromatic plant* (Rashi: *polion*, v. Sm. Ant. s. v. Polion). Keth. 77b.

פִּילַאי, פִּילָאֵי, Lev. R. s. 33; Cant. R. to III, 4, v. פַּלָּיָא.

פִּילַאוֹת, *pl.* of פִּילֵי q. v.

פִּילַגּוֹס, פִּילָגּוֹס m. (πέλαγος) *high sea*. Targ. Ps. XLVI, 3 מ' דימא (ed. Wil. פַּלְגּוּס; h. text לב ים). Targ. Y. Ex. XV, 8.—Lev. R. s. 12, beg. במ' דימא, v. אֵילָמָא I; Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה); Yalk. Prov. 960 במ' (without ימא). Koh. R. to III, 6 [read:] כד עלנין אנן למ' אנן וכ' when we get out on the high sea, we shall kill him.

פִּילַגְס, v. פִּינוֹלַס.

פִּילַגָּשׁ, v. פִּלֶגֶשׁ.

פִּילָה, Y. Kil. I, 27a top, v. פּוֹלָא.—Y. Ber. IX, 14b יורדן בן מ', v. פִּילָא.

פִּילוּג m. (פָּלַג) *division, separation*. Y. Ber. I, 2c bot. וכל מ' מי בראשית מתפלגין מתחתיו whatever be the divisions into which the waters of creation parted, they started from under it (the tree of life); (Gen. R. s. 15, a. e. וכל מימי בראשית מתפלגין מתחתיו).

פִּילוּגָא, פִּילוּג, פְּלִי, ch. same. 1) *distribution*. Targ. Y. Num. X, 32.—2) *decision, decree*; פילוג דינא *judgment*. Targ. O. Gen. XIV, 7 (h. text עין משפט; v. Targ. Y. ib.) Targ. Joel IV, 2 (h. text יהושפט); a. e.—3) *part*, v. פְּלַג II.

פִּילָל, פִּלָּלְתָּא, פִּילָלוֹן, v. פְּלִילִי I.

פִּילוֹטְמִיָּא f. (φιλοτιμία, S.) *display, public show*, esp. *gladiatorial exhibition, combats of beasts* &c. (v. Sachs Beitr. I, p. 120). Ex. R. s. 30 שמע שם' נעשיה (not פלוטמיא) he heard that a show is coming up; מ' ... שאל he asked a gladiator (לודר), when will the show take place?; שאל he asked him who was to give the show ('editor').

פִּילוּל, פְּלִי m. (פָּלַל) *pleading, pillul*, one of the terms for prayer. Sifré Deut. 26; Deut. R. s. 2; Yalk. ib. 811. Yalk. Ex. 260 עלה מ' תפלתן וכ' (not תכלתן) the pleading of the prayer of the patriarchs arose &c.; (Mekh. B'shall., Vayassa, s. 3 עלתה תפלתן).

פִּילוֹמָא* m. (πήλωμα, S.) *mud, clay ground*. Sabb. XXII, 6 (147a) אין יורדין לם' Y. ed., a. Ms. M. (v. Babb. D. S. a. l. note; Bab. ed. a. Mish. קורדימא, v. קִירוֹמָא) you must not go down to the clay ground (of the brickyard, on the Sabbath).

פִּילָן, פִּילוֹן m. (πυλών, πυλεών) *gateway*. Lev. R. s. 30, beg. (ref. to Ps. XVI, 11) תודיעני ארוח מ' משולש וכ' Ar. (ed. תודיעני באיזוה) let me know which is the open gate leading to life everlasting. Gen. R. s. 59, [read as:] Yalk. ib. 103 (ref. to Gen. XXIV, 1) בא במ' משולש וכ' he had entered on the gateway leading &c. Gen. R. s. 66, end פילונו של וכ' (not פו') Isaac's gateway was open from both sides, so that the one came in from one side, and the other from the other side; [ib. s. 48 פלן של אבינו אברהם וכ'; Yalk. ib. 82 פוזלונו (corr. acc., or פַּפִּילְיוֹנוֹ, v. פַּפִּילְיוֹן]. Lev. R. s. 18 חכל נכנסין במ' אחד (not בפולין, בפילין) all enter town by the same gateway [or read: בפילי אתת, v. פִּילִי]; Koh. R. to XII, 5 בפילין אגון אתת (בפילי) (corr. acc.). Ib. כד אתין לפילין (ed. Wil. לפלין, corr. acc.) when they arrived at the gateway (of the Sepphorean's residence); a. e.—[Yalk. Ex. 178 מ' פלומי, v. פְּלוּמוֹפִילוֹן.]

Digitized by Google

פִּילוֹן m. (φύλλον, sub. Ἰνδικόν; folium) *aromatic leaves* (Malabathrum). Sifra Vayikra, Ḥoba, Par. 12, ch. XXII חמשרב . . . עלי גפנים בפ' who adulterates phyllon with vine leaves; Tosef. B. Bath. V, 6 בפילון (corr. acc.); Koh. R. to IX, 13 בפלפלין (corr. acc.); ib. to VI, 1 בפלין (corr. acc.); Yalk. Lev. 479. Sabb. 62ᵃ; Gitt. 69ᵇ, v. חוּמְרָתָא.

פִּילוֹנִיקְיָא f. (φιλονικεία) *love of strife, contentiousness.* Tanḥ. Vaëra 11 (ref. to Is. XLVI, 10ᵇ) כל הקורא פסוק זה סבור שמא פ' וכ' (not פלוניקיא) he who reads this verse will think, is there a contest of opinions above (in heaven)?; ib. ed. Bub. 11 מקלוניא (corr. acc.); Ex. R. s. 9, beg. פלינקריא (corr. acc.); (Tanḥ. Thazr. 7 עיזות חדרין, ed. Bub. 9 עירבוב חדרין).

פִּילוֹנֵס, v. פִּרְנוֹלַס.

פִּילוֹס, Midr. Till. to Ps. IX; Yalk. ib. 642 פרליש, read פִּילְיוֹסוֹס, v. פִּילְיָא.

פִּילוֹסָא pr. n. pl. *Pilusa* (Pelusium). Ab. Zar. 39ᵃ Mus. (ed. פלוסא, Ms. M. פולסא; ed. Pes. a. oth. פלמוסא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—V. פִּילוּסִין.

פִּילוֹסָאָה m. (preced.) *Pelusian.* *Pl.* פִּילוֹסָאֵי. Targ. Y. II Gen. X, 14 (h. text פתרסים).

פִּילוֹסוֹפוֹס m. (φιλόσοφος) *philosopher, one living a life of speculation and self-denial, monk* (v. Gr. Dict. s. v.). Y. Sabb. III, 6ᵃ bot. חד פ' שאל וכ' (not פיוס . . .) a certain philosopher (Christian?) asked &c.; Y. Bets. II, 61ᶜ. Treat. Der. Er. ch. V (v. Brüll, Jahrb. 1879, p. 41). Gen. R. s. 1 פ' אחד שאל וכ' (ed. Wil. פילסופי, corr. acc.) a philosopher asked R. G.; Ab. Zar. 54ᵇ פלוספוס; a. fr.—*Pl.* פִּילוֹסוֹפִין, פִּילוֹסוֹפִים, (פְּלוֹי'). Ib.; Tosef. ib. VI(VII), 7. Gen. R. s. 65 לא עמדו פ' בעולם וכ' no philosophers ever arose as wise as Balaam &c. Ib. s. 61 וחשבו פ' וישבו (=סופיסטים) accountants sat down and calculated; a. fr.

פִּילוֹסִים, v. פִּילוּסִין II.

פִּילוּסִין I pr. n. pl. (Πηλούσιον) *Pelusium*, a town in Lower Egypt. Targ. Y. I Gen. XLVII, 11 (Y. II ארעא דפ', corr. acc.; h. text ארץ רעמסס). Targ. Y. Ex. I, 11 פְּלוּסִין ed. Vien. (II תין . . ., corr. acc.); a. fr.

פִּילוּסִין II, **פִּילוֹסִים** m. pl. (preced.) *Pelusian linen.* Yoma III, 7 (34ᵇ) דירת לובש פי' וכ' Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. פל') he wore garments of Pelusian linen of the value of &c. Y. ib. III, 40ᵈ top שני של פ' second class Pelusian linen; a. e.

***פִּילוּסָפָא** m. = h. פִּילוֹסוֹפוֹס. Sabb. 116ᵃ bot. חזרת האר פ' בשיבבוחירת וכ' (Ms. M. פלנספא קבא, prob. for פלוספא סבא; Ms. O. פילאספא; Var. in Tosaf. פילא סבא, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) there was a philosopher (a Christian judge) in his (R. G.'s) neighborhood who had the reputation of incorruptibility.

פִּילוּסְפוֹס, Ab. Zar. III, 4, v. פְּלוֹסְלוֹס II.

פִּילְחָא, v. פְּלָחָא.

פִּילְטָא, read: פּוֹלְיָטוֹן = פּוֹלְיָטָא. Cant. R. to IV, 14 (expl. אחלות).

פִּילְי, v. פְּרִילִי.

פִּילֵי f. (πύλαι) *gate* of a town, *entrance.* Targ. Y. II Gen. XIX, 1.—Y. Yeb. XII, 12ᵈ top; Y. Sabb. VI, 8ᵃ bot. פ' מן דמטון (not פי') when they arrived at the gates. Lam. R. to I, 1 בתרע פ' דחודיא וכ' (רבתי) at the gate of the entrance to that city. Gen. R. s. 63 פ' דפניאס the gate of Paneas; a. fr.—Ib., a. e. פירלי (corr. acc.).—Tanḥ., ed. Bub., Mikḳ. 10 בפולי אחד (read: בפי' אחת).—*Pl.* ch. פִּילְוָתָא. Targ. Y. I Deut. XX, 11 פִּילְוָתָהּ (Y. II פִּלְוָתָא, corr. acc.).—Hebr. *pl.* פִּילָאוֹת. Tanḥ. l. c. דשויב שומרים על פתחי פ' (not פתח) he placed guards at all entrances.

פִּילְיָא, **פִּילֵי** pr. n. m. *Pilia.* Lev. R. s. 24 יהודן בר פ'; Y. Ber. IX, 14ᵇ בן פילח; Midr. Till. to Ps. CI פִּלְיָיא ed. Bub. (oth. ed. שילא, corr. acc.). Y. Shebi. V, beg. 35ᵈ פליא Fr. M'bo, p. 95ᵇ (ed. Krot. מדיא).

פִּ' בִּיאָרֵי, פִּילְיָא, v. פַּלְיָא.

פִּילְיוֹן I m. (pilleum, πιλίον) *felt-cap.* Kel. XXIX, 1, v. אַפִּילְיוֹן III.—[Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top ופי', read: וּפַלְיוֹן, v. אַפַּלְיוֹן.]

פִּילְיוֹן II m. (πυλεών), v. פִּילוֹן.

פִּילְיוֹס, Y. Ber. II, 4ᶜ bot. בפ', read: בְּפַלְיוּם.

פִּילִין, v. פִּילוֹן.

פִּילִינִין, פִּילִינוּן, Lam. R. to II, 2 Ar., read: פִּרְלוֹנִין, v. פִּרְנוֹלַס.

פִּילִיסְמוֹסְטִיט, Yalk. Prov. 950 some ed., corrupt. of אֲפִיטַלִיטֵיס.

פִּילִיפִּי, v. פִּלִיפָּא.

פִּילְכָא, פִּילְכָּ־, v. פֻּלְכָּא.

פִּילְכִית, Y. Dem. IV, 24ᵃ bot., v. פִּירוּלָא.

פִּילַס, פִּילֵס m. (פְּלַס; cmp. פּוּלְסָא) *a circular disk, plate,* used as a weight. Targ. I Sam. XXX, 12 (h. text פלח). Targ. Ez. IV, 10 (h. text שקל).—B. Mets. 47ᵇ פִּלְסָא, Ar., v. פּוּלְסָא.

פִּילְסוֹנוֹ, Gen. R. s. 60 דהוא פ' Ar., ed. ופלסינו דהוא; Yalk. ib. 109 דהוא ופלסטינו, a corruption;—perh. to be read: הוּא וּפַלָּטִינוֹ (palatinus) he and his *chamberlain* (the guardian angel accompanying him).

פִּילְפּוֹלָא, פִּילְפּוּל, v. sub פִּלְפֵּל.

פִּילְפֵּי, v. פִּלִיפָּא.

Digitized by Google

פִּילְפֵּלְתָּ, פִּילְפְּלָן, פִּילְפְּלָא, פִּילְפָּל, פִּילְפֵּל, v. sub פִּלְפֵּל.

פִּילָקִי, פָּל׳ f. (φυλακή) *prison*. Pesik. U'lkaḥ., p. 182ª אירחבש בפ׳ was put in prison; Lev. R. s. 30 אירחבש בפ׳. Ex. R. s. 15 נחנה בפ׳ he put her in prison. Ib. s. 30, v. בָּעַט II; a. fr.—Lev. R. s. 34 חבשתינון בסלקי (corr. acc.).—*Pl.* פִּילָקְיוֹת, פִּלְ׳. Pesik. Vayhi, p. 67ª; Pesik. R. s. 17. Ib. s. 42 (ref. to Esth. II, 18, והנחת) פירתו חפ׳ he opened the prisons.

פִּילְקִיס, פִּילְקִין m. (πέλεκυς) *axe*. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 47 כפ׳ תירת יורד חברד וכ׳ (not בפ׳) the hail came down like an axe (or *axes, pl.*) and cut all the trees; Ex. R. s. 12; Midr. Till. to Ps. CV, 33 כפילקיס חזזה; Tanḥ. Vaëra 14 בפלכין; Yalk. Ps. 820 בפירקלין (corr. acc.).

פִּילַקְתָּא, v. פִּלַקְתָּא.

פִּילְרוֹס, v. פִּלְהֵיס.

פִּימוֹסְקָא, v. פַּרְמוֹסְקָא.

פִּימְלִיאוֹת, פִּימְלָאוֹת, v. פִּינוֹלֵס.

פִּימְלַנְיָת, v. פִּמְלַנְיָא.

פִּין, Kel. XI, 4 תפין, v. חָם end.

פִּינָה, פִּינָּה f. (b. h.; פָּנָה) 1) *turn, movement*.—*Pl.* פִּינוֹת (פִּנּוֹת). Yoma 58ᵇ כל מי׳ שאתה פונה וכ׳ (Ms. M. 2 פנות; Ms. O. פו׳) all the turns you make (in the Temple) must be towards the right; ib. 15ᵇ (Ms. M. פו׳); Zeb. 62ᵇ (Ms. M. פו׳); Sot. 15ᵇ פו׳; Yalk. Lev. 446 פְּנִיּוֹת; a. e.—[With the exception of Sot. l. c. our editions read פינות].—2) *corner*. Ex. R. s. 37, beg. (ref. to Zech. X, 4) ממנו פ׳ זה וכ׳ 'from him (Israel) the cornerstone is taken', this refers to King David (with ref. to Ps. XVIII, 22). Ab. d'R. N. ch. XXVIII שלש מידות ... אבן פ׳ וכ׳ there are three qualities of scholars, a hewn stone (seated in the wall), a corner stone &c.; אבן פ׳ שיש לו שתי פיות וכ׳ (one versed in Midrash and Halakhah) is a corner stone which has two faces only.—*Pl.* as ab. Midd. I, 1 על ארבע פִּינוֹתֶיהָ (פִּינוֹתֶיהָ) in its four corners. Erub. 11ª, v. פָּאָה.

פִּינּוּי, פִּנֵּי׳ m. (פָּנָה) *emptying, clearing*. Neg. XII, 5; Sifra M'tsor'a, Neg., ch. III, Par. 5 (ref. to Lev. XIV, 36) עסק הוא לפ׳ is the clearing of the house such important business?; Yalk. Lev. 566. Ib. בכתן חצרות ופ׳ בכל אדם the order must be issued by the priest, but the clearing may be done by anybody; a. e.

פִּינּוֹקָא, פִּנֵּי׳ m. (פָּנַק) *driving, speeding*. Targ. Jud. V, 22.

פִּינוֹלֵס, פִּילוֹנֵס m. (φαινόλης, φαιλόνης S. = pænula) *a travelling cloak, pænula*. Treat. Tsitsith (ed. Kirchh. p. 22) פילנס (corr. acc.; Sifré Deut. 234 תכלא; Yalk. ib. 933 תיכלא, prob. to be read: פִּינוֹלָא). Y. Ned. X, end, 42ᵇ מהו לחתוך בפלונס (not מ ...) is it permitted to act as judge in absolving from vows wrapped in a pænula (in place of a Tallith)?; Y. Ḥag. I, 76ᵈ top פלנים (corr. acc.).—*Pl.* פִּינוֹלִין, פִּילוֹנִין. Lam. R. to II, 2 מוכרי פילינין Ar. (ed. Koh. פילינטן, corr. acc.; ed. מוכרי טרטיות) sellers of pænulæ; Y. Taan. IV, 69ª bot. אורגי פלגס (corr. acc.) weavers of material for pænulæ.—Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 פמליאות, פימ׳ (R. S. to Kel. XXVIII, 8 פמילאות) read: פִּינוֹלָאוֹת.

פִּינּוֹן m. (πῖλος, pilleum; נ for ל, cmp. לוּפָא) *felt*; מנעלות חפ׳ felt-shoes. Kil. IX, 7.

פִּינוֹסוֹת, Tosef. B. Bath. VI, 3, sq., v. פִּירְסוֹס.

פִּינוֹסִין, Midr. Till. to Ps. IX, 2 בפ׳, ed. Bub. בפיטסין, read: בִּפִּיסְטִין.

פִּינּוּקָא, פִּנֵּי׳ m. (פָּנַק) *treating too tenderly, spoiling*. Targ. Prov. XIX, 10 (h. text תענג).

פִּינָחָס, v. פִּנְחָס.

פִּינְטִיגוֹן, v. פֶּנְטִיגוֹן.

פִּינְיָא, פִּינְיָתָא, פִּנְיָ׳ f.=h. פִּנָּה, *street-corner*. Targ. Prov. VII, 8, v. עֵינְתָּא. Ib. 12.

פִּינָךְ, פִּינָכָא m. (πίναξ) *dish, plate*. Y. Snh. XI, 30ᶜ top דסולת פ׳ a dish of fine flour. Y. Sabb. III, 6ᵇ top. Ḥull. 111ᵇ (Ar. ed. pr. פִּינָקָא). Taan. 24ᵇ (Ar. פינקא); a. e.—*Pl.* פִּינָכֵי. Pes. 49ª מלחיך פ׳ (Ar. Var. פִּינָקֵי), v. לָחַךְ.

פִּינָס m. (a corrupt. of פִּינוֹלֵס q. v.) *travelling cloak*. Gen. R. s. 84 (ref. to ויפשיטו, Gen. XXXVII, 23) זה חפ׳ this refers to his cloak; Yalk. ib. 142. Ib. 133 עד שמכר פ׳ שלו when he was compelled to sell his travelling cloak; (Yalk. Gen. s. 78 חסוס שלו).

פִּינְסִיר, פִּינְסוֹר*, Tanḥ. Shof'ṭim 10 וחיה חפ׳ שלח עומד וכ׳, a corrupt., read: חקוסטוס or חקוסטור (custos, -odis) the *guard* of the fort stood at the entrance, and when he entered and saw them &c.; v. קוּסְטוֹדְיָא.

פִּינָקָא, v. פִּינָכָא.

פִּינְקַאי, פִּנְקַ׳ pr. n. m. *Pinkay*. Ker. 28ª; Pes. 57ª פנ׳ (Ms. M. 2 פינ׳; Ms. O. פִּינְקִי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

פִּינְקְטִין, v. פִּנְקְטִין.

פִּינָקָס, פִּנְקָס c. (πίναξ) *board, tablet*, esp. (πίναξ) the folded *writing tablets; register, list*. Sabb. XII, 4, v. לחה II. Ib. 5 על שני דפי פ׳ on two boards of a pinax (Rashi: two columns on one tablet). Nidd. 30ᵇ the embryo in the womb דומה לפ׳ שמקופל resembles in position a folded pinax. Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 13) קפלה כפ׳ ונתנה וכ׳ he (the Lord) folded it (the land) like a pinax and placed it under his (Jacob's) head; a. fr.—Esp. *the merchant's accounts, book*. Ab. III, 16 חפ׳ פתוחה ויד וכ׳ the book of (God's) accounts lies open, and the hand writes, and whosoever wishes to borrow may come and borrow &c. Shebu. VII, 1 החתני על פִּינַקְסוֹ Y. ed. (Mish.

Digitized by Google

a. Bab. ed. (מנ'), v. חָנְוָונִי. Ib. כתוב בפִּינַקְסִי וכ' Y. ed. (Mish. a. Bab. יצ' מנ') it is written in my book that thou owest me &c. Y. Ned. I, 36d פינקסו נפתחת his account book is open (his sins will be visited); ib. פינקסתו (corr. acc.). Gen. R. s. 81, v. בָּקָר; a. fr.—*Pl.* פִּינַקְסִין, פִּינַקְסָאוֹת, פִּינַקְסִיוֹת, פִּינַקְסִירִין, דיפתראות ופ' אַפּוֹפוֹדִין. Kel. XXIV, 7, v. פַּנַ'. Gen. R. s. 1 יש לו he (the builder) has before him rolls and tablets (plans and descriptions). Y. R. Hash. I, 57a bot. שלש פ' וכ' there are three books (before the Lord), one for the perfectly righteous &c. (Bab. ib. 16b ספרים); a. e.

פִּינַקְס, פִּינַקְסָא, פִּינַקְסָה, פַּנַ' ch. same. Targ. Ez. IX, 2, sq. (h. text קסת). Targ. II Esth. IV, 1 ופִּינַקְסֵיהּ; a. e.—Y. Sabb. V, end, 7c, v. גִּימוֹן. Ib. XII, end, 13d מאן דאמר תוקק כגון החק פ' he who says the term כתב applies also to engraving, means engraving like that on the wax-covered tablet, opp. בולט. Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. I saw in my dream (דחווינא) לבריש חד פ' וכ' that I was covered with a pinax of twelve tablets; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כוית) דחווינא מציין חד פ' וכ' that I was carrying a pinax &c. Y. Maasr. II, 49d bot. אשכחון כתיב בפִּינַקְסֵיהּ וכ' (not כתב) they found written in a memorandum of &c.; a. e.—*Pl.* פִּינַקְסִין, constr. פִּינַקְסֵי, פִּנְ'. Targ. Y. Gen. XXXIX, 11.

פִּינְקָסְתָּא, v. פִּינְקָס h.

פַּיִס or פִּיס m. (v. פַּיֵּיס), v. פִּיסְטִין.—[*Pl.* פִּישִׁים, פִּישִׁין q. v.]

פִּיס (cmp. פְּסָס) *to split, divide, distribute.*

Hif. הֵפִיס 1) *to penetrate*, (cmp. בָּרַךְ); *to cause abdominal trouble.* Pes. 107a מֵיסָרָן ומַפִּיס this drink is a tempter and then gives pain (Ms. M. ומיפיס; Ms. O. מייסרן ומיפיס, v. פְּסָס; ed. ומפייס, v. infra).—[מפיס מורסא, v. פְּסָס.]—2) *to break a person's anger* or *will, to pacify, persuade, comfort.* Shebu. 45a כדי להַפִּיס דיצחו וכ' in order to satisfy the mind of the employer (to convince him that he was mistaken). Y. ib. VIII, 38d top; Y. Snh. III, 21c bot. מצוה להַפִּיסוֹ it is proper to give him (the owner of the lost animal) satisfaction (by stating the cause of the loss); v. *Pi.*—Ab. Zar. 71a צא והַפֵּס עלי מנת המלך וכ' go and satisfy for me the royal taxes (settle for me as best you can), v. מָנָה.—3) *to arbitrate, decide* (cmp. פְּסַק). Sabb. 33a מי מַפִּיס who will decide (as to the cause of my disease)? Ib. 54a מי מפיס וכ' who will decide which udders are tied up for the purpose of drying them up and which for the purpose of preserving the milk?—Esp. *to decide by chance, by drawing lots, counting a certain number* &c. (v. פַּיֵּיס). Tam. I, 2 מי שטבל יבוא ויַפִּיס let those who have bathed, come and take part in the count of chance; הַפִּיסוּ זכה וכ' after they have drawn, he who has won, has won (no appeal is permitted). Yoma 24b למה מַפִּיסִין ותחזרין וכ' why did they draw once and again (why not at once for all the functions to be distributed)? Ib. במה מפיסין (Rashi: מפייסין) what garments do they wear when drawing? Gen. R. s. 84 (play on פסים, Gen. XXXVII, 23) שהפיסו עליה וכ' they drew lots about it (the coat) as to who should carry it to his father &c. Sabb. XXIII, 2 (148b) מפיס (אדם) עם וכ' a man may decide by lot (on the Sabbath) the shares of honor at the table &c.; ib. 149b; a. e.

Pi. פִּיֵּיס *to pacify, conciliate, persuade.* Pes. l. c. מְיַסְּרָן ומְפַיְּיסָן (that drink) chastises us (gives us pain), and yet is so persuasive (tempting). Ber. 28b אני יכול לפַיְּיסוֹ בדברים וכ' I might appease him with words or bribe him with money. B. Bath. 9b וּמְפַיְּיסוֹ בדברים וכ' כל הנותן ... he who gives a poor man a coin will be blessed with six blessings, but he who speaks kindly to him, will be blessed with eleven blessings. Gen. R. s. 93, end כשם שלא פ' ... אלא וכ' as Joseph pacified his brothers only by weeping &c. Y. Snh. l. c. ואינו מְפַיְּיסוֹ ... מצוה לחפייסו it is right to satisfy his mind by stating the truth, but one must not do so by a falsehood; Y. Shebu. l. c. מפייסו ... אינו מפייסו וכ' Lev. R. s. 19, end נלך ונְפַיְּיס לגדלת, v. גְּדֻלָּה; a. fr.—Gen. R. s. 94, end ופיילוה, read: ופַיְּיסוּהוּ and they appeased him (Nebuchadnezzar).—Part. pass. מְפֻיָּיס. Ex. R. s. 51 תרינו מפ' שמחלת וכ' I am convinced that thou hast forgiven Israel.

Hithpa. רְתְחַפֵּיס, *Nithpa.* נְתְפַּיְּיס *to be appeased, satisfied, persuaded.* Ib. אותה שעה נְתְפַּיְּיסוּ ... על וכ' now all Israelites were satisfied with regard to the work of the Tabernacle (that everything was correct). Ber. 33a נתפ' אותו השר that prince's anger was appeased. Pesik. R. s. 10 דרי דעורן בא וחכל מְתְפַּיְּיסִים בשבילו וכ' when harvesting time comes, all (that now are disputing) will be convinced for whose sake the field has been sown. Yoma 86b ספק מְתְפַּיֵּיס הימנו וכ' it is doubtful whether he will or will not accept his apology; ספק מתפייס בדברים וכ' it is doubtful whether he will be appeased by mere words (without demanding a fine or public satisfaction) &c.; a. fr.

פִּיס (פִּסֵּי) ch. same, 1) *to distribute*, v. פְּסָס.—2) *to break, desecrate*, v. infra.

Af. אַפֵּיס, (אַפֵּי) *to break, weaken; to desecrate.* Targ. Y. II Num. XV, 31 (h. text חפר). Targ. Hos. IV, 9 (ed. Wil. אַפֵּיס *Pe.*). Ib. לַאֲפָסָא. Targ. Y. Lev. XIX, 8 (h. text חלל). Ib. XXI, 8 חַפְסִינֵיהּ (fr. פסי). Ib. 6 יַפְסוּן (ed. Vien., a. Y. II יְפָסוּן, *Pe.*). Targ. Job XV, 4 תְּפֵישׁ (ed. Wil. תְּפַשׁ, corr. acc.; h. text חפר). Targ. Y. Num. XXV, 1 לאוֹפָסָא (cmp. fr. קדם אוֹקִים). Targ. Ps. LIII, 1 מַפְסִין (some ed. מְפַסְּיִן *Pa.*, fr. פסי); a. fr.—Targ. Y. I Deut. XXIII, 18 תְּפַסּוּן ed. Amst. (ed. Vien. הספון, corr. acc.).—Part. pass. f. מַפְסָה. Targ. Y. II Lev. XXI, 7 (h. text חללת).—V. פְּסָס.

Pa. פַּיֵּיס 1) (with ב־) [*to split, drive into*, v. פָּצַר,] *to press, urge.* Targ. Y. Gen. XIX, 3 (h. text ויפצר).—2) *to break a man's vehemence; to quiet, appease, reconcile, persuade, pray.* Targ. Esth. VIII, 3 ופַיְּיסַת ליה (h. text ותתחנן). Targ. Y. Gen. XLII, 21; a. e.—Hull. 95a top אי הוות פַּיְּיסַת מינאי וכ' if thou hadst asked my pardon (made peace with me) &c. Ib. 94a [read:] פַּיְּיסֵיהּ למבורין secure the good will of our ferryman (make him a present); פייסיה ואיקפד he offered him a present, and he (the ferryman) became angry. Yoma 87a אזיל אנא לפַיּוּסֵי ליה I will go and make peace with him. Y. Snh. XI, 30c top; Y. Ber. IX, 13d top פייסיה עלי make him (the idol) favorably disposed towards me. Taan. 24a ופַיְּיסְנָא ליה וכ' Ms. M. (ed. ומְפַיְּיסִינָן) and I persuade him (the pupil), until he comes and reads. Meg. 12a מפייס לתו ... דבני מאתיה for, as to the residents of his own place, he can win their favor, whenever he wants; a. fr.—Part. pass. מְפֻיָּיס; f.

Digitized by Google

מְפַיְּיסָא; *pl.* מְפַיְּיסָן; מְפַיְּסָן. Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ bot. ישכח אפין מפייסא (not מפריסא) he may find a friendly face (a well-disposed judge).

Ithpe. אִיתְפַּס, אִיתְפָּרִיס 1) *to be broken, degraded.* Targ. Job XV, 20 מִתְפָּרִיס (ed. Lag. מתפס; ed. Wil. מְתַפַּס, *Ithpa.* of פסס or of תְּפַס II; h. text מתחולל).—[Targ. Y. I Deut. XXIII, 18 יִתְפַּס ed. Amst., v. תְּפַס II.]—2) *to be appeased; to yield.* Targ. Prov. VI, 35 (h. text יאבה).

Ithpa. אִתְפַּיַּיס, אִיפַּס same. Targ. Y. Gen. XXXIV, 15 (h. text נאות). Ib. 22; a. e. (v. פָּסַס).—Yoma 23ᵃ דמפייסו ליה ומיפַּיְּיס when they ask his pardon, and he is appeased (forgives). Num. R. s. 5, end מאן פייסך דאיפַּיְּיסָת who asked thy pardon, that thou wast appeased?; Sot. 35ᵇ; a. fr.

פִּיסָא m. (preced.) 1) = h. פַּיִס *lump of brittle stone.* Snh. 64ᵃ שקל פ' שדא ביה he took up a lump and threw it at it (the idolatrous statue). Macc. 8ᵃ; a. e.—2) = h. פִּירְסָא, v. פִּירְסָא.

פִּיסָא, v. פַּס II ch.

פִּיסָגָא, v. פְּסָגָא.

פִּיסָּה, constr. פִּיסַּת, v. פַּס II h.

פִּיסוּגָא, v. פְּסוּגָא.

פִּיסּוֹל, פַּס' m. (פָּסַל) *cutting off* dry twigs, *trimming.* Shebi. II, 3 כִּפְשׁוּטָהּ של חמישית the trimming as it is done in the fifth year, contrad. to זֵירוּד. Ib. כל זמן ... רשאי אני בְּפִסּוּלֵי as long as I am permitted to do what is necessary to cultivate the tree, I am also permitted to trim it; Y. ib. 33ᵈ אני רשאי בפיסולו עד הנצרת I am permitted to trim it', that means up to the festival of Shabuoth.—*Pl.* פִּיסּוּלִים, פִּישּׁוּלִין, פַּס' *chiselled* (millstones). Ḥull. 88ᵇ, v. נִקְרָה.

פִּיסּוּלָא m. = h. פְּסוּל, *disqualification, blemish; disqualified, unworthy person.* Targ. Y. Gen. XXXV, 22; a. e.—*Pl.* פִּישּׁוּלַיָּא. Targ. Y. Lev. XXI, 14.

פִּיסּוֹן m. (פִּיס, v. פִּירְסָא) *mortar-maker, mason.*—*Pl.* פִּיסּוֹנוֹת. Kel. XX, 2.

פִּיסּוֹק, פַּס' m. (פָּסַק) 1) *separation, interruption, pause.* Zeb. 53ᵇ ארבע מתנות פ' Rashi a. Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. וארבע) four separate manipulations (with pauses between them), v. מַתָּנָה; Yalk. Lev. 441.—2) פ' טְעָמִים (or sub. טעמים; v. טַעַם) *the division of words into clauses in accordance with the sense, punctuation.* Ned. 37ᵃ (ט') שכר פ' remuneration for teaching the values of punctuation signs or accents, v. פְּסָק.—3) *setting a price on fruits before they are harvested.* Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. בפ' אירתפלגון they differ as to permission to fix the price &c., opp. to מלוה. Ib. אבל בפונדק (corr. acc.).—4) פ' רַגְלַיִם *spreading the feet.* Keth. 39ᵇ צער של פ' הר' the pain caused by forcing her feet apart (ref. to Ez. XVI, 25 ותפשקי).

פִּיסְחָא, v. פְּסָחָא.

פִּיסְטִיס, פִּיסְטִין, פַּס' f. (πίστις) *trust.* Yalk. Ps. 672 נוטלין ... ופורעין בפ' they borrow from one another in trust (without witnesses or note) and pay in trust; Midr. Till. to Ps. XIX בפינוסין, ed. Bub. בפטסין (corr. acc.).—Esp. שטר פ' *a deed of trust*, an instrument by which property is conveyed to a person in trust (fideicommissum) to use it in a certain way; *a feigned sale* or *donation* (for the purpose of eluding creditors &c.). Y. Keth. II, 26ᵇ bot. נאמנין ... ושטר פ' הוא (not פיסיטים, פיסיטים) witnesses (signed on an instrument) are credited when they say, it was a deed of trust (v. אֲמָנָה), or it was a feigned transfer. Ib. (ref. to Job XI, 14) 'if there be wrong in thy house, remove it', this means a deed &c.; Bab. ib. 19ᵇ פסים, (read with Ar. פְּסִיס q. v.). Ib. 79ᵃ כותבת שטר תרוצה ... פסים לאחרים if a woman desires to withhold her property from her husband's control, she may write out a deed of trust (a feigned transfer) to a third person (prior to her marriage); Tosef. ib. IX, 2 כותבן שטר פסים לאחר ed. Zuck. (Var. בטפיח, כותבתן בכפיס, corr. acc.). B. Bath. 154ᵇ אם אמר שטר פסים הוא זה (Ms. H. פיס) if he says, it was a feigned sale (you persuaded me to a nominal sale in order to make people believe that you are a man of means).

פִּיסְטִירִין, v. מִסְטוֹר.

פִּיסְטַלְיוֹת f. pl. (an adapt. of ἐπιστύλια, as if a reduplic. of פַּסַל) *lintels on the top of a pillar, epistyles.* Y. Succ. I, 52ᵃ bot. [read:] ארבעה עמודים ועליהם ארבע פ' (Mus. אפיס) four columns and on top of them four epistyles (extending beyond the columns); Y. Erub. I, 19ᶜ פְּצַטַלְיוֹת.

פִּיסְטָקִין m. pl. (πιστάκια) *pistachio-nuts.* Y. Kil. I, 27ᵃ bot. (Ar. פסתקן), v. בּוּטָנָא. Y. Maasr. I, 48ᵈ bot. אפסטקין (v. אַפְסְטָקִין; Tosef. ib. I, 1 הפרסקין (corr. acc.).—V. פִּרְסְקָא.

פִּיסְיָאוּ, v. פִּיסְפִּיסָאי.

פִּיסְיוֹנִי, פִּיסְיוֹנָא, פִּיסְיוֹן, פִּיסְיוֹן, v. sub פַּס'.

פִּיסְיטִיס, פִּיסִיטִים, v. פִּרְסְטִיס.

פַּס', פִּיסִין, פִּיסִים m. pl. (פָּסַס, v. פַּס II) [*distributions*, cmp. Lat. tributum,] *taxes*, esp. *pissim, pissin*, name of a *Roman tax* laid on the community and distributed by the latter according to assessments (v. Sm. Ant. s. v. Vectigalia). Y. Peah I, 15ᵇ bot. (ref. to Prov. III, 26) אם נתת ... משמרך מן חס' וכ' if thou givest charity out of thy pocket (voluntarily), the Lord will guard thee from tributes, fines &c.; Gen. R. s. 1. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵇ; Y. Shebi. IV, 35ᵇ אתם מגלגלין עלינו פ' וזימדות וכ' you impose upon us tributes and fines &c. Yalk. Jer. 312 בס' משחעבדין ... ובהוניות וכ' are oppressed by tributes, confiscations &c.; Pesik. Baḥod. p. 151ᵃ במסים (corr. acc.); a. fr.

פַּס', פִּיסְעָא f. (פָּסַע) *step.* Targ. I Sam. XX, 3 (h. text פשע).—V. פְּסִיעָתָא.

*פִּיסְפִּיסָאי, Pesik. Vattom., p. 131ᵃ פ' פיסיאו (Ms. O. פיספיאי, Ms. Parma פיספין), a corrupt. of a Greek sentence, prob. ὅπως ποιοῦσι ποιήσω, as they act, so will I act, expl. in Chald. איניין כבדין ואנא עבדית.

Digitized by Google

פִּיסְפֵּס, v. פִּסְפֵּס.

פִּיסְפַּס, v. פִּסְפֵּס.

פִּיסָק m. (פָּסַק) 1) *interruption.*—*Pl.* פִּיסָקִין. Y. Shek. III, 47[b] bot. לשתותן בפ׳ to drink them (the four cups) at intervals, v. פָּסַק.—2) *slope* or *embankment by the roadside.*—*Pl.* as ab. Tosef. Erub. X (VII), 2 הרחרים וחפ׳ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. הרחרים וחפסקן; El. Wil. emends פסקטין) hills, slopes, or a ship by the side of a public road (v. Tosef. Sabb. X (XI), 4).

פִּיסְקָא, v. פִּסְקָא.

פִּיסְקוֹן pr. n. (פָּסַק) *Piskon* (*Arguer*), surname of the angel Gabriel. Snh. 44[b], v. פָּסַק.—*Fem.* פִּסְקוֹנִית. Ib. רוח פ׳ (Rashi: פִּסְקָנִית) the arguing spirit (Gabriel). Tanḥ. V'zoth 6.

פִּיסְקָיָא, v. פִּסְקְיָא.

פִּיסְקִינוֹת f. pl. (piscina) *fish-ponds*, in gen. *ponds, reservoirs.* Koh. R. to II, 6 (expl. ברכות מים ib.) פי׳ (not פי׳ סקינוס); Yalk. ib. 967 פיסקניות (corr. acc.).—[V., however, פִּסְקָה.]

פִּיסְקָנִיוֹת, v. preced.

פִּיסְקָתָא f. (פָּסַק) *a small share, portion.* B. Bath. 151[a] פ׳ דפרדיסא (Ms. F. פסיקתא) a small portion of an orchard.

פִּיסְתָּא, פִּיסְתָּה, פַּס׳, פִּיסְתָּא f.=פָּסָא, 1) פִּישְׁתָּא ידא *the hand up to the wrist*; פ׳ כף רגלא *the foot up to the ankle.* Targ. I Kings XVIII, 44; a. e.—Yeb. 115[a] פ׳ דידא וכ׳ (see) the hand that lies here (of the remains of the burned husband); a. e.—*Pl.* פִּישָׁתָא, constr. פִּישְׁתֵּי, פִּשְׁתֵּי. Targ. I Sam. V, 4. Targ. Esth. VIII, 10.—2) *piece*, esp. *bread* (v. פִּרְתָּא). Y. Ber. VI, 10[b] bot. בגין דאנא אכל פִּשְׁתֵּי . . . דלדין פסא וכ׳ when I eat my bread and, not knowing how to say grace, I say, blessed be he who has created this piece &c. (Bab. ib. 40[b] מרידה דהאי פירתא). Y. Sabb. VII, end, 10[d] קומדה משלים לפ׳ וכ׳ meat may serve as a complement to bread (to complete the legal size), but bread cannot serve as a complement to meat. Tanḥ. Ekeb 7, v. לְפִתּוּתָא.—*Pl.* פִּישָׁתָא *crumbs.* Y. Pes. VI, 33[c] צריך מבערה פ׳ must remove the crumbs.

פִּיסְתָּקָא, פִּיסְתָּקָא, פַּס׳, פִּיסְתָּקָא m. (v. פִּיסְטָקִין) *pistachio-nut.* Gitt. 59[a] כפ׳ ופלגיה דפ׳ (not ופלגי) compressed to the size respectively of a pistachio-nut and half a pistachio-nut (Rashi: *acorn*). *Pl.* פִּיסְתָּקִין, פִּיסְתָּקֵיָּה, פַּס׳. Y. Kil. I, 27[a] bot. Ar., v. פִּיסְטָקִין. Ib. 27[b] חזה משקי פ׳ בשביל למחקן (not פרסחקי למחקה . . .) put pistachio-nuts in boiled wine to sweeten them.

פִּיעוֹר, פְּעוֹר m. (פָּעַר) *uncovering one's self*, obscene worship of the idol Peor. Snh. 106[a]; Yalk. Num. 771 פעור. V. פְּעִירָה.

פִּיעַפְּיָא, v. פַּעְפְּעָא.

פִּיף m. (apocop. reduplic. of פֵּאָה; cmp. פִּיפִיּוֹת) *fringe*, knotted to the border. Kil. IX, 9 פ׳ של צמר וכ׳ (Mish. ed. פיו, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) it is forbidden to attach woolen and linen fringes (to a garment), because they may be mixed up with the web; Y. ib. 32[d].—Trnsf. *knots surrounding the anus.* Tosef. Mikv. VII (VIII), 10 בפ׳ או ביציאה ed. Zuck. (oth. ed. בסוף או בצואה, read בפיף).

פִּיפָּה ch. same. Y. Kil. IX, 32[a] top, v. נִבֵּל ch.

פִּיפוֹס, v. פִּפּוֹס.

פִּיפּוּר m. (=פִּרְפּוּר; פָּרַר; cmp. צַפְּרִיפָּרוֹת) *trellis.* Y. Kil. VI, 30[c] אם . . . לפסע בין פ׳ לפ׳ וכ׳ if he is in the habit of stepping from one trellis to the other (in one step), they are considered (for purposes of mixed seeds, כִּלְאַיִם) as one espalier; [Levy quotes פִּרְפּוּר.]—*Pl.* f. פִּיפָּרוֹת. Ib. (Levy quotes פִּרְפָּרוֹת).

פִּיפּוּרָא ch. (preced.) *decorative frame.*—*Pl.* פִּיפּוּרַיָּא. Targ. Y. Deut. XXVI, 3 (not רְיָיא . . .).

פִּיפּוּרִין, Gen. R. s. 74, end מעליו פ׳ והעביר, read: פִּרְפּוּרִין; (Yalk. Sam. 147 פִּרְפּוּרָא; some ed. פורפוריא).

פִּיפִּיאוֹרוֹת, Tosef. Kel. B. Mets. VI, 6 ed. Zuck., read: פִּיפְּיָרוֹת, v. אַפִּיפְּיָרוֹת.

פִּיפְּיָארוֹת, v. פִּיפְּיָרוֹת.

פִּיפְּיוֹר, v. פִּיפּוּר.

פִּיפּוּרָא m. (preced. wds.; cmp. פּוּרְיָא) *royal litter.* Ab. Zar. 11[a] [read:] נייפרא נקדש נורא קמי פ׳ אפיפיורא לדוכסא דוכסא וכ׳ the torchbearer carries the light in front of the litter, the chief *lecticarius* (behind the litter, carries the light) for the *dux*, the *dux* for the *hegemon*, *the hegemon* for the *comes*; does the *comes* carry the light before the people (that follow the procession)?—[V. Sachs Beitr. II, p. 111 on the custom of carrying fire.]

פִּיפִּיוֹת, v. פֵּאָה.

פִּיפְּיָארוֹת, פִּיפְּיָיוֹר׳, פִּיפְּיָיארוֹת, v. אַפִּיפְּיָרוֹת.

פִּיפִּילוֹן, v. פִּפִּילוֹן.

פִּיפָּנִי pr. n. pl. (Ἐπιφάνεια) *Epiphania*, a city of Syria. Gen. R. s. 37 (expl. רחמתי, Gen. X, 18; Targ. Y. I, II a. l. אנטוכיא).

פִּיפְקִין, Ruth R. s. 3 נטל פ׳, v. פִּפִּילוֹן.

פִּיץ, v. פֻּצָּץ.

פִּיצְוֹלַיָּא פִּצ׳, m. pl. (פִּצֵּל) *shrivelled fruit*, esp. *grapes which fell in an unripe state and were put in the sun to ripen* (cmp. פִּצְעִילִין). Y. Bets. IV, 62[b] bot. באילין פ׳ דזוזא שבדא the question turned on the sun-dried grapes; Y. Maasr. I, end, 49[b] באילין מצולי אילין דזוזא וכ׳ (corr. acc.).

פִּיצְטְלִין, v. פִּסְטְלִין.

Digitized by Google

פִּיצְעָא, פִּיצָּע' m.=h. פֻּצַע, *wound.*—*Pl.* פִּיצְעִין, פִּיצָּע'. Koh. R. to I, 8 עד דאיתמלאון פִּיצָּעֵי פ' until their heads were full of wounds.

פִּיצָתָא, פִּיצָתָא f. (פְּצַץ or פרץ *to split, break*; cmp. פִּרְסָא) *arbitration, lot, share.* Targ. Y. Deut. XXXII, 8, sq. (not צִיפּוֹרָא). Ib. IV, 34. Targ. Prov. XVIII, 18 (ed. Wil. פְּצָתָא). Targ. Ps. CXXV, 3; a. fr.

פִּיקָא, פִּיקְתָּא I f. (פקק; cmp. פְּקַעַת) *lump, ball, swelling,* esp. 1) *protruding cartilage.* Ḥull. X, 4 (134[b]) פ' של גרגרת thyroid cartilage; Neg. X, 9. Ib. 10 פ' של צואר the protruding cartilage of the neck; Tosef. ib. IV, 12 פ' של פירקא. Bekh. VII, 6 (45[a]) פ' יוצאה מגודלו (not יצא) one that has a lump on his thumb; a. fr.—2) *a protuberance on the blossom end of fruits,* v. פִּרְטָמָא II. Y. Succ. III, 53[d] פירקא.—3) *spinner's coil.* Ohol. VII, 4 עד שיעגילו ראש כפ' until the embryos (on leaving the vagina) form a round head like a coil; expl. Bekh. 22[a] כפ' של צמר like a coil of wool. Ib.; Tosef. Ohol. VIII, 8 פ' של שתי the coil containing the warp; פ' של ערב containing the woof. Bekh. l. c. נראית פ' מתוך פ' it has the appearance of a coil coming forth out of a coil, v. טַפְסְרִית.—4) פ' (של כוש) *whorl.* Kel. XI, 6. Par. XII, 8; a. e.—5) *coil* or *tuft* used as *a stopper* (v. פָּקַק). Kel. XVII, 12.—*Pl.* פִּיקִין; פִּיקוֹת. Bekh. 45[a] בעל חמשה פיקין (not תקדין) one afflicted with lumps; (Ar. Var. חמשה פיקס; Ar. s. v. כסח: חמשה פִּיקָן; Mish. ib. VII, 6 בעל פיקה; Talm. ed. 45[a] חמשה פיקום, Rashi: חמשה פיקין). Ib. 22[a] שלש פ' שמעתי וכ' I learned of three sizes of coils, one of the warp, one of the woof, and one large coil, that of the sack-weavers; Tosef. Kel. B. Mets. VII, 1, v. סָקָא I. Lev. R. s. 14 פ' פ' coils upon coils (in the abdomen). Tosef. Ohol. XIII, 5, v. לָבַשׁ; a. e.

פִּיקָא, פִּיקְתָּא II f. (פוק)=b. h. פּוּקָה, *gliding, sinking.* Sabb. 147[b] משום פ' on account of sinking in the clay-soil (פִּילוֹמָא, which makes walking a labor; Rashi: he might stain his garments when sinking in the muddy soil, and then wring them out).—Tosef. ib. VII (VIII), 21 מבעיתין לעויתו ולפ' וכ' (Var. ולפוקה) you may shock a person in convulsions, or in an attack of vertigo, and it is not forbidden as a superstitious practice, v. אֲמוֹרִי.—Yalk. Esth. 1054 מכניסין פ' במטונו וכ' they (the Jews) cause a sinking (decline) in the wealth of the world (Esth. R. to III, 8 פתח).—Snh. 111[b] (ref. to מקו, Is. XXVIII, 7) אין פוקה אלא גהינם (Ms. K. מקו) 'sinking' means going to Gehenna.

פִּיקָא, פִּיקְתָּא III, בר פ' pr. n. m. *Bar-Pika.* Y. Naz. IX, 57[d].

פִּיקְדוֹנָא, פִּיקָדוֹן, v. sub פְּקַד.

פִּיקְתָּא, v. פִּיקָא.

פִּיקוּד, פִּיקּ' m. (b. h.; פָּקַד) 1) *charge, trust.* Num. R. s. 1, end לא נמצא נאמן בפיקודו (not נאה) was not found true to his charge.—2) *count, muster.*—*Pl.* פִּיקּוּדִים, פִּיקּ'. Sot. 36[b]; Yoma VII, 1, a. e. חומש הפ' the Book of Numbers, v. חוּמָשׁ.

פִּיקּוּדָא, פִּיקּ' f. ch. same, 1) *command.* Targ. Ps. XIX, 9. Targ. Y. Deut. XXVII, 26; a. e.—*Pl.* (*masc.*) פִּיקּוּדַיָּא, פִּיקּ'. Targ. Ps. l. c. Targ. Deut. XXVIII, 1; a. fr.—2) *muster, count.*—*Pl.* as ab. Y. Shek. I, 46[b] (ref. to Ex. XXX, 14) כל דעבר על פ' יתן all those who passed the mustering (Num. I) shall give (half a Shekel, exempting the tribe of Levi, acc. to Num. I, 47).

פִּיקּוּחַ, פִּיקּ' m. (פָּקַח) *removing debris*; פ' נפש *removing a person from under debris,* in gen. *saving an endangered life.* Keth. 5[a] מפקחין פ' נפש בשבת you must remove debris to save a life on the Sabbath. Ib. 15[b] אין חולכין בפ' נ' אחר חבירו as to saving life (on the Sabbath), we do not judge by the majority of the residents of a place (whether the person in the ruins is or is not presumably a Jew); Yoma 84[b]. Ib. 85[a] מנין לפ' נ' שדוחה וכ' whence is it proven that the duty of saving life supersedes the Sabbath laws? Keth. 19[a] אין לך דבר שעומד בפני פ' נ' וכ' there is nothing (no religious law) that stands before (must not yield to) the duty of saving life, except three things: idolatry, incest and bloodshed (which you dare not commit even to save your life); Yoma 82[a]; a. fr.

***פִּיקוֹם** m. (denom. of פִּיקָה I) *formation of lumps* on the body; v. פִּיקָה I.

פִּיקוּסָא m., *pl.* פִּיקוּסַיָּא, פִּיקוּסִין (v. פָּקַס II) *removing the coils on the blossom end of gourds.* B. Mets. 88[b] עד דגמר לפיקוסיה (v. Rabb. D. S. a. l. note 80) until he has finished the entire work of removing &c.; מדמתחלן פיקוסייהו Ms. M. (ed. מכי אתחולי) when the removing work has been started.

פִּיקוּרִין, v. פּוּקָרִין.

פִּיקְחַת, פִּיקַּחַת, v. פָּקַח.

פִּיקְטִין, פִּיקָטִים, v. פָּקָט.

***פִּיקְטָנִי** f. (a corrupt. of fictile) *earthen (wine) vessel.* Tosef. B. Bath. V, 4 חמוכר בפ' he who sells wine by the vessel, opp. בקטלוז.

פִּיקִי, v. next w.

***פִּיקְיוֹלִין** m. (facialis, φακιόλιον S.) *turban.* Y. Bets. V, 63[a] אפרח רוחא פִּיקְיוֹלֵיהּ וכ' (not פיקי ליה) the wind made his turban fly off R. Meir's neck.

פִּיקִין, פִּיקִים, v. פִּיקָה I, a. פִּיקָס.

פִּיקְלִין, Yalk. Ps. 820, v. פִּילְקִין

פִּיקָן m. (denom. of פִּיקָה I) *afflicted with lumps,* v. פִּיקָה I.

פִּיקָס, פִּיקָס or פִּיקָס (cmp. פִּיקָה I; φῦκος, fucus, of Semitic origin) [*coil,*] 1) *sea-weed* or *rock-lichen* used as a dye; *red color, rouge.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 1 (ref. to שני, Lev. XIV, 4) יכול מ' ח"ל תולעת שני from שני you might infer that

Digitized by Google

you may use the dye from *fucus*, therefore *tola'ath* is added (to indicate that it must be won from a worm, the snail); Yalk. Lev. 559 פִּיקִים.—2) *the dried up blossoms of gourds.* B. Mets. 88[b] (expl. משיפקסו, Maasr. I, 5) משינגל מ' שלחן (Rashi to Bets. 13[b] פָּקָס) as soon as their blossoms are removed.—3) *lump.* Bekh. 45[a] Var. Ar., v. פִּיקָה I.

פִּיקְסִינוֹן, פִּיקְסִינוּן, פִּיקְסִין m. (πύξινον=πύξος) *box-tree, box-wood.* Y. Keth. VII, end, 31[d] (expl. תאשור, Is. XLI, 19) פיקסינה; Gen. R. s. 15 פקסינון; Tanḥ. T'rum. 9 פקטנין; ed. Bub. נקשנון, Var. נקשונין, נקסטן (corr. acc.). Y. Yoma III, 41[a] top (expl. אשכרוע) פסקינין (corr. acc.).

פִּיקָעָא m. (פְּקַע) *split,* esp. *slits in the rectum.* Ab. Zar. 28[a] sq. חש בפ' suffered from slits. Ib. ליתי ... ולינח ליתי מ' לחדי מ' let him get the kernel of a bramble fruit and place its split (wedge-shaped) side against the slit. Ib. פ' עילאה slits in the upper part of the rectum, פ' תיתאה in the lower part.

פִּיקְעִין, פִּיקְעִין m. pl.=h. פַּקּוּעוֹת, *Coloquintidas, Bitter-Apples* (v. Löw, Pfl., p. 332, sq.). Targ. II Kings IV, 39.

פִּיקְפֵּק, פִּיקְפּוּק, v. sub פְּקַק.

פִּיקְקוֹ, v. פָּקַק.

פַּיְקַר* m. (Pers. paigâr, Koh. in Ar. Compl. s. v.) *dissension, dispute.* Taan. 24[b] לא ליתוי פ' וכ' Ar. (ed. לך עסק דבריים ...) have no quarrel with those Jews.

פִּיקְרִין, v. פּוּקְרִין.

פִּיקַרְסוּת f. (v. אַפְּקַרְסִין) *underwear.* Nidd. 48[b] בפיקרסותן Ar. (ed. באפקריסתן).

פִּיקַרְסִין m. pl. same. Kel. XXIX, 1 R. S. (ed. אפקרסין).

פִּיר m. (פָּרַר) *rubble, loose ground; quarry* (cmp. German *Bruch*). Ned. 81[b]; Keth. 71[b] לא מצינו שועל שמת בעפר פ' it does not occur that a fox dies in the dust of rubble, i. e. you do not feel the absence of comforts to which you are not used; Y. ib. VII, 31[b] אין שועל עפר פירין מת (read: מת בעפר פִּירִין; *pl.* of פִּר). Bab. ib. 79[b] פ' של גפרית a sulphur quarry.

פִּירָא I ch. same, *ditch, pit, cavity.* Taan. 24[a], v. פִּוְרָא. Kidd. 72[a], v. קְפַי. Erub. 26[a] פ' דבי חזדי pit (dumping ground) where offal of dates is deposited on which cattle feeds; ib. 60[a]. B. Bath. 11[a], v. סִיבְּלֵי. Keth. 79[a], v. next w.—*Pl.* פִּירֵי. Gitt. 60[b] קא יבשי פִּירִין our ditches will dry out.

פִּירָא II, פֵּרָא m.=h. פְּרִי, *fruit, crop.* B. Bath 36[b] פ' רבא the large crop (of grain); פ' זוטא the small crop (of vegetables &c.). Succ. 31[b] לא גמר פ' the fruit (Ethrog) is not ripe. Ber. 39[a] פ' עדיפי fruit (vegetable) has the preference (over meat, for the purposes of benediction); a. fr.—Trnsf. *fruition, usufruct.* Keth. 79[a] אמרי לח פ' ... זרדיתא some say the right of felling service-trees or fishing in a pond comes under the category of usufruct, opp. קרנא property (which the heir may sell). Ib.[b] פ' תקדנו ... פ' דפ' וכ' the Rabbis allowed the husband the usufruct (the births of the animals belonging to his wife), but not the fruition of the usufruct (e. g. the fine which the thief has to pay for stealing the calf). Ib. עיילא ליה גלימא פ' חזי וכ' if she brought in a cloak, he has the use of it, he may cover himself with it, until it is worn out; a. fr.—*Pl.* פֵּירֵי, פֵּירִין, פֵּרֵי. Targ. Gen. I, 11, sq. Targ. Prov. VIII, 19 פֵּרְיֵי; a. fr.—Shebu. 48[a] עבידי דמרקבי פ' fruits are liable to rot; a. fr.

פִּירְבּוּרִין, v. פְּרִיכּוּרִין.

פִּירְדָּה, v. פֶּרֶד II.

פִּירָה, Y. Maas. Sh. I, end, 53[a] בי פ', or כי פ', a corruption; perh. to be read: ר' יוסי בר חנינה אמר פּוֹדֶה.

פִּירוּג I, פֵּרוּג m. (פָּרַג) *exchange, price.* Targ. Y. Deut. XXIII, 19 (h. text מחיר). Targ. Job XV, 31 (h. text חמורה); a. e.—*Pl.* פֵּירוּגִין, פֵּרוּגִין. Ib. XVII, 2 (ed. Wil. פרוז, corr. acc.; h. text חמרורו). Targ. Ps. XLIV, 13 (ed. Wil. פרוי, corr. acc.).

פִּירוּג II pr. n. m. (preced.) *Perug.* Targ. I Chr. IV, 11 (h. text מחיר).

פִּירוּדָא, v. פְּרִידָא I.

פִּירוּז 1) פ' אנדרפטא name of a *bird,* v. אִנְדַּרְפָּטָא.—2) *Peruz,* name of a (wicked) man. Ḥull. 62[b].

פִּירוּזָג m. (Pers. fayrûzah, Arab. fayruzaǵ, Fl. to Levy Targ. Dict. II, 574[b]) *turquois.* Targ. Cant. V, 14 ed. Lag. (oth. ed. פְּרוּזָג).

פִּירוּי m. (פָּרָה) *fruitfulness, plenty.* Esth. R. end.

פֵּרְ' I, פֵּרוּכָא c. (פָּרַךְ I) *broken corn, grist* (h. גרש). Targ. O. Lev. II, 16 (ed. Berl. גירס); a. e.—*Pl.* פֵּירוּכִין, פֵּירוּכֵי. Targ. O. a. Y. ib. 14. Targ. Y. ib. 16 פֵּירוּכַיָּיא (ed. Amst. פֵּירוּכַיָּיה; ed. Vien. פִּירוּכְיָיא).

פֵּרְ', פֵּירוּכָא II m. (פָּרַךְ II, v. next w.) [*dried ears,*] *sheaf.*—*Pl.* פֵּירוּכִין. Targ. Y. Gen. XXXVII, 7, v. גְּרִירָא II.

פֵּרְ', פֵּירוּכְיָיא f. 1)=פֵּירוּכָא I. Targ. Y. Lev. II, 16, v. פֵּירוּכָא I.—2) (=h. סלילות) *dry ears.*—*Pl.* פֵּרֵ'. Targ. Y. Deut. XXIII, 26.—Denom. פָּרַךְ II.

פֵּירוּלִין=פֵּירוּלִין, Targ. Y. Ex. XXVIII, 9 Mus. (ed. כולא, בולא, read: בּוּרְלָא).

פֵּירוּעַ, v. פֵּרוּעַ.

פִּירוּצִין, v. בֵּירוּלִין a. בֵּירוּצִין.

פֵּרְ', פֵּירוּק m. (פָּרַק) *taking apart* (of the Tabernacle), *breaking up.* Num. R. s. 4 פֵּירוּקָן בשעה וכ' the taking apart on moving the articles of the Tabernacle took place in the same order as they were put up. Ib. s. 12, v. עֲמִידָה; a. e.—*Pl.* פֵּירוּקִין, פֵּרֵ'. Ib. Y. Yoma I, 38[b], sq.; a. e.

Digitized by Google

פִּירוּקָא, פֵּר׳, פֵּרוּקָא m. (פָּרַק) *solution* of a problem, *reply, argument*, opp. קוּשְׁיָא. B. Kam. 117a תאי ... תאי קושיא ותאי פ׳ such and such a problem and such and such a solution. Ab. Zar. 30a לסכנתא פ׳ (Rashi פֵּירוּקֵי *pl.*) you offer argument where danger to life is concerned? a. e.—*Pl.* פֵּירוּקֵי, פֵּר׳. B. Mets. 84a פ׳ ... וטפרדקנא ליה and I gave him twenty-four answers. Hor. 13b כתבי פ׳ ושדי they wrote down answers and cast them (into the schoolhouse); a. e.

פִּירוּר, פֵּר׳, פֵּרוּר m. (פָּרַר) 1) *crumbling*. Pes. 28a (in Chald. dict.) בעי פ׳ must be crumbled (before being thrown into the river).—2) *crumb*.—*Pl.* פֵּרוּרִים, פֵּרוּרִין, פֵּר׳. Sabb. XXI, 3 (143a). Men. 75b (ref. to Lev. II, 6) יכול יעשינה פ׳ וכו׳ you might think, he must break it up into crumbs &c., v. פְּתִירָתָא; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XXXIII עד שיֵּעָשֶׂה ... לא לפנינו פ׳ (ed. Schechter שנעשה) we shall not cross the sea until it is broken into solid pieces before us; Tanḥ. B'shall. 10 ונעשו חטים פר׳; Yalk. Ex. 233 ונעשה פ׳ פ׳ (with ref. to פוררת, Ps. LXXIV, 13).—3) = פְּרָרָה, *nibblings, desert, delicacies*. Y. Ber. VI, end, 10d, v. פִּיתָּא.

פִּירוּרָא, פֵּר׳, פֵּרוּרָא ch. (preced.) *mush* (made of crumbs), *paste*. Pes. 42b פר׳ דאושכפי (Rashi: פרר׳) shoemaker's paste.

פִּירוּשׁ, פֵּר׳, פֵּרוּשׁ m. (פָּרַשׁ) *distinct expression, directness; explanation; commentary*. B. Bath. 52a יעשה ... וכולן כפֵּירוּשָׁן ואם לאו יעשה פ׳ לפירושן and as to all of them (a woman, a slave, or a minor), if they declared before dying, 'these things belong to—', he (the trustee) may do according to their explicit declaration, or else (having reasons to distrust their statements) he must make a commentary to their statement (explain the motive they may have had for telling a falsehood). Ib. אי ... עשה כפֵּירוּשָׁהּ וכ׳ if you believe her to be trustworthy, do according to her explicit statement, if not, make a commentary &c. (find out the real state of affairs). Y. Gitt. V, end, 47c; Y. Shebi. V, end, 36a וסתמו לאו כפֵּירוּשׁוֹ הוא is the silent lending of a untensil not equal to an explicit statement of the use to be made of it? Snh. 87a, v. עִיקָּר; a. fr.—בפ׳ (also in Chald. dict.) *distinctly, explicitly, directly*. Ḥull. 95a, a. fr. בפ׳ איחמר, v. קָלָא. Snh. VII, 5 אמור מה ששמעת בפ׳ tell plainly now what thou hast heard (the blasphemer say, i. e. repeat without euphemistic disguise, v. כִּינּוּי). Pes. 13a בפ׳ אמרת לן you told us plainly. Sabb. 39b בפ׳ שמיע לך וכ׳ did you hear that tradition directly or only by implication?; a. fr.—[In commentaries and glosses: פירוש, abbrev. פי׳, *this means*.]

פִּירוּשָׁא, פֵּר׳, פֵּרוּשָׁא ch. same. Targ. Y. Lev. XXVII, 2. Targ. O. Num. XXX, 7 (Y. פֵּירוּשֵׁי *pl.*; h. text מֻבָּטָא); ib. 9. Targ. Ps. XXI, 3 (h. אֵרְשָׁה). Targ. Cant. V, 11. Targ. Esth. X, 2 (h. text פרשת).—Y. Gitt. V, end, 47c לא תא בפ׳ but if the purpose be explicitly stated, you must not lend it (v. preced.; Y. Shebi. V, end, 36a (במפרש). Y. B. Bath. IV, beg. 14c כל הדין פ׳ חפרש וכ׳ (read אפרש) did R. Ḥ. ... enter into such details (in explaining the Mishnah) to you? Ab. Zar. 4a פ׳ דהאי מסוקא ... ולא ידע and he did not know how to explain that verse to us; a. e.—*Pl.* פֵּרוּשָׁן, constr. פֵּרוּשֵׁי, פֵּר׳, v. supra.

פִּירוֹת, v. פֵּרִי.

פִּירְזוּמְטָא, v. פִּרְזוֹמְטָא.

פִּירְחָא, v. פִּרְחָא.

פִּירְטָא m., **פִּירְטָתָא**, פֵּר׳ *f.* (פָּרַט) *detailed statement, inventory*. Gitt. 57b פ׳ שדא בביתיה וכ׳ Ar. (ed. שדר שטר פרטא, Rashi פיר׳) he sent a document containing the inventory and disposal of his property to his house, and became a proselyte; v. פִּיטְרָא II; Snh. 96b שדר פּוּרְטִיתָא לביתיה.

פִּירָטִיס, פֵּר׳, פִּירָטָא m. (πειρατής, pirata) *pirate*.—*Pl.* פִּירָטֵי. Ex. R. s. 17, end ספינות של פ׳ (not טון ...) pirate ships. Lev. R. s. 25 beg. [read:] מתיירא אני ... ובים מפני חפ׳ I am afraid of robbers on the high-way, and on sea of the pirates; Yalk. ib. 615 וביום מפני אפרטין (corr. acc.).

פִּירְטָא I, v. פִּידְטָא.

פִּירְטָא II, v. פִּרְטָא II.

פִּירֵי, פֵּרִי, v. פֵּרִי.—[B. Mets. VI, 1 (75b) פירי; Ms. R. 1, v. אפרין.]

פִּירְיוֹפְרִין, v. פִּרְיוֹ׳.

פִּירְכָא, פֵּר׳, פֵּרְכָא m. (פָּרַךְ I) *refutation, objection*. Gitt. 83a כולהו איתי לתו פ׳ ... דליתי ליה פ׳ to all of them objections may be raised, except the opinion of R. E. which is unobjectionable. Men. 66a חזי ליה פ׳ saw an objection to it. B. Bath. 130b כי אתא ... וחזיתו ביה פ׳ if a legal decision of mine comes before you, and you see in it something objectionable; a. fr.—*Pl.* פֵּירְכֵי, פֵּר׳. Ḥull. 76b דחזורי אפי׳; (Nidd. 65b (אפירכא, v. חָרַר.

פִּירְכוּס I, פֵּר׳, פֵּרְכוּס m. (פָּרְכֵּס I) *painting, dyeing the hair*; trnsf. *giving a fraudulent appearance, deception*. B. Mets. 60b פ׳ דאדם מאי חיא what is (in a legal sense) deception in selling a human being? (Answ. dyeing a slave's hair). Y. ib. IV, end, 9d יש פירק׳ בכלים (not באוכלין) giving a deceptive appearance to garments is forbidden Keth. 17a לא פ׳ there is no paint (deception), v. כּוֹחָל; Snh. 14a פירכס (corr. acc.).

פִּירְכוּס II, פֵּר׳, פֵּרְכוּס m. (פָּרְכֵּס II) *jerking motion, struggling, spasmodic movement*, as a symptom of vitality. Ḥull. 38a הרי זה פ׳ these are symptoms of vitality (proving that the slaughtered animal was not on the point of dying a natural death). Ib. שאמרו בתחלת שחיטה פ׳ the symptoms of vitality of which they speak refer to the beginning of the slaughtering act. Ab. Zar. 16a בחמה דקה ... חיה לפ׳ a large beast of chase is like a small domestic animal as regards the symptoms of vitality required at slaughtering; a. e.

פִּירְכוּסָא, פֵּר׳, פֵּרְכוּסָא ch. same.—*Pl.* פִּירְכוּסֵי, פֵּר׳. B. Bath. 142b פרכס תלתא פ׳ it (the embryo in coming to light) made three spasmodic motions (and expired).

Digitized by Google

פִּירְכוּרִין, v. פִּרְכוּרִין.

פִּירְכֵּס, v. פִּרְכֵּס.—[Snh. 14ª, v. פִּירְכּוּס I.]

פִּירְמָא m. (פָּרַם) *piece, slice; hash, mush.* Ḥull. 120ª (expl. קִימָה, Mish. IX, 1) פ׳ the particles of boiled meat which form a mush. Gitt. 69ª דסילקא פ׳ hashed beets.—*Pl.* פִּירְמֵי. Ber. 39ª פ׳ דרבי Ar. (ed. פִּירְמָא רבא); Ms. M. פִּירְמֵי דרבי), v. פָּרַם.

פִּירָן* m. (פָּרָה) *breeding establishment, stables.* Bekh. 40ª מעשה בפ׳ של בית מנחם it happened in the stables of the house of Menaḥem (Rashi: at *Peran of the house* &c., name of a village); Tosef. ib. IV, 8 בפירה.

פִּירָנֵס, פִּירְנוּק, פִּירְנוּס, v. sub פִּרְ׳.

פִּירְנָס, Gen. R. s. 68 some ed., v. פּוּרְנָס.

פִּירְסוּמֵי פִּרְ׳, m. pl. (פָּרַסַם) 1) *uncovering.* Targ. Y. Lev. XVIII, 6.—2) *divulging, betraying.* Targ. Y. Gen. XIX, 26 בפ׳ עניא (ed. Amst. בפִּירְסוּמֵי, corr. acc.) by betraying the presence of a poor man in her house (v. Gen. R. s. 51).—פִּירְסוּמֵי ניסא, v. פָּרַסַם.

פִּירְסָקָא, פִּירְסָם, פִּירְסִיקָא, v. sub פִּרְ׳.

פִּירְעוֹן פִּרְ׳, m. (פָּרַע) *paying a debt, payment.* Shebu. 41ᵇ (in Chald. dict.) פ׳ מעליא חוי it was a real payment of a debt (and not a mere deposit). M. Kat. 9ᵇ; Ab. Zar. 6ᵇ עכ״ום לעניין פ׳ לעולם מיצר the gentile will always grieve over the payment of a debt (whereas the Jew is glad to have rid himself of an obligation). B. Mets. 13ᵇ, a. fr. חיישינן לפ׳ (in the case of a note of indebtedness being found) we apprehend that payment may have been made (and therefore it must not be returned to the creditor). Y. Keth. X, end, 34ª אל ירא לך פ׳ אלא מזה you shall be paid only from this (only this portion of my property is pledged). Koh. R. to VII, 2 מדת שיש בה פ׳ מדת פ׳; an act of benevolence with which a divine reward is connected. Yalk. Ex. 180 קבל פ׳ מחקב״ה he received payment (was punished) at the hands of God; a. fr.

פִּירְפֵּר, v. פִּרְפֵּר.

פִּירְצָא פִּרְ׳, m. (פָּרַץ) *break, gap, perforation.*—*Pl.* פִּירְצֵי. Sabb. 108ª כיון דאיית ביה פ׳ פ׳ because it (the skin of the plucked bird) is full of holes.—[פִּירְצִין, v. פִּירְצָא.]

פִּירְצָד, v. פִּרְצָה.

פִּירְקָא, פִּירְקוֹן, פִּירְקוֹנָא, פִּירְקֵי, פִּירְקִין, v. sub פִּרְ׳.

פִּירְקוּס, v. פִּירְכּוּס I.

פִּירְקָתָא פִּרְ׳, f. (פָּרַק) *joint,* esp. פִּירְקַת צַוְּארָא, פִּירְקַת קָדָל *neck.* Targ. Y. a. O. Deut. XXXIII, 29 ed. Berl. (oth. ed. פִּירְקֵי, פִּרְיקַת; h. text בבמותימו). Targ. Ps. LX, 10 ed. Lag. פּוּ׳ (ed. Wil. פִּרְ׳; Regia פִּרְקַת). Targ. Lam. V, 5 (Levita פִּרְ׳). Targ. Y. Gen. XLV, 14 (ed. Vien. פִּרְ׳).

פִּירְשָׁא פִּרְ׳, m. = h. פֶּרֶשׁ, *secretion.* Ḥull. 116ᵇ חלב פ׳ בעלמא הוא ... the milk in the stomach of a suckling animal is considered a mere secretion (no longer real milk). Bekh. 7ᵇ פ׳ בעלמא הוא it is a mere secretion (a false membrane, no real skin); a. e.—*Pl.* פִּירְשַׁיָּיא, פִּרְ׳. Zeb. 85ª ניקרבינהו בפִּירְשַׁיְיהוּ shall the entrails be offered with the excrements in them?

פִּירְשָׁע פִּרְ׳, m. *ebony* or *box-wood.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 19 (Kel. XII, 8 אשכרוע).

פִּישׁ, פִּישׁוּט פַּשׁ, m. (פָּשַׁט) *spreading, stretching forth.* Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ בתוך פ׳ ידים within reach of the hands; חוץ לפ׳ ידים beyond reach. Ib. כשם שנחנו פ׳ ידים לטהרות וכ׳ as proximity within reach of the hands is made a criterion for levitical uncleanness (Toh. VII, 2), so it is made for wine (suspected of having been touched by an idolater, v. נָסָךְ); a. e.—פ׳ ידים ורגלים *prostration accompanied by stretching of hands and feet.* Ber. 34ᵇ; Meg. 22ᵇ; Shebu. 16ᵇ, v. הִשְׁתַּחֲוָיָאוֹת; a. fr.—[Mekh. B'shall. beg. בפישוטן, read: בְּפִשּׁוּטָן, v. פָּשׁוּט.]

פִּישׁוֹן I pr. n. m. *Pishon.* Yeb. 107ᵇ הגמל פ׳ Pishon the camel-driver, v. גָּמַל.

פִּישׁוֹן II pr. n. (b. h.) *Pishon,* name of a river. Gen. R. s. 16 (ref. to Gen. II, 11) פִּישׁוֹן שהוא מגדל פִּשתן ומימיו מהלכין בשׁוֹפי its name was Pishon, because it raises flax (on its shores), and its waters run gently; Yalk. ib. 21.

פִּישׁוֹנָא, v. פִּירִישׁוֹנָא.

פִּישׁן, read: פ״י ש״ן *Pe' Shin.* Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ פ״י ש״ן שיני if a vessel is found inscribed Pé Shin, the contents are second tithes (פירקון שני), v. Tosef. ib. V, 1.

פִּישְׁפֵּשׁ, פִּישְׁפִּישׁ, פִּישְׁפּוּשׁ, v. sub פִּשְׁ׳.

פִּישְׁפָּשָׁת pr. n. m. *Pishpashah.* Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot.

פִּישְׁקָא, v. פּוּשְׁקָא.

פִּישְׁרָא פִּשְׁ׳, m. (פָּשַׁר) 1) *solution, interpretation.* Targ. Jud. VII, 15. Constr. פִּשְׁרֵי. Targ. Koh. VIII, 1.—V. פּוּשְׁרָנָא.—2) *dissolved food, cud.* Targ. Lev. XI, 3, sq. (h. text גרה); a. e.—3) *thawing snow.*—*Pl.* פִּישְׁרֵי, פִּשְׁ׳. Targ. II Esth. III, 8, v. חַצְבָּא.—Kidd. 73ᵇ, v. פִּשּׁוּרָא.

פִּיתָא פִּתָּא, m. = h. פַּת, *piece, bread.* Targ. O. Gen. XVIII, 5. Targ. Y. I ib. XL, 16; a. fr.—Ber. 40ᵇ בריך רחמנא מריה דהאי פ׳ blessed be the Merciful One, the owner of this bread. Y. Bets. I, 60ᶜ bot., v. אָרְסְקִינָא. Y. Ter. VIII, 45ᵈ top פ׳ תחות וכ׳ (you must not put) a piece of bread under the arm-pit (a superstitious practice); Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. פיתתא. Y. Ber. VI, end, 10ᵈ ופירוד פ׳ when there is before you bread and some delicacy; a. fr.—*Pl.* פִּיתִּין, פִּתִּין. Targ. I Sam. X, 3 (h. text ככרות).

פִּיתְגָּמָא, פִּיתְגָּם, v. פִּתְגָּם.

פִּיתּוּחַ פִּתְּ׳, m. (b. h.; פָּתַח *Pi.*) *incision, engraving, engraved design.* Y. Nidd. III, 50ᵈ ד׳ ידים ורגלים וכ׳ it

Digitized by Google

(the embryo) has no incisions indicating the outlines of hands and of feet. Y. Ab. Zar. III, 43b bot. חזר בפ׳ the law is stricter in the case of an engraving made on a tree (Asherah).—*Pl.* פִּיתּוּחִים, פִּיתּוּחִין, פִּתֵּי. Ib. חצייר את חפ׳ if he effaced the engraving. Ohol. XIV, 1 הפיתוחין וחפ׳ the wreaths and engravings (mouldings above the entrance); Tosef. ib. XIV, 10 הפיתוחין.

פִּיתּוּחָא, פִּתֵּי ch. same, *engraving, moulding.* Targ. Zeph. II, 14 פִּיתּוּחַי תרעיא (Levita פִּיתּוּחֵי *pl.*; h. text כִּתְּרוֹ).

פִּיתּוּי, פִּתֵּי m. (פָּתָה) 1) *persuasion, enticing.* Tanḥ. Sh'moth 19; Ex. R. s. 3 באתי אליך וכ׳ בפ׳ I came to thee with persuasiveness (making thee believe that thou didst hear thy father's voice), that thou be not afraid. Ib. בתחלה פ׳ at first I spoke persuasively to thee, now I will speak to thee words of truth (earnest admonition). Ib. אין פתי אלא לשון פ׳ *pelhi* (Prov. XIV, 15) has the meaning of 'persuasion' (one easily persuaded); a. fr.—Esp. *enticing a virgin, claims of the seduced* (Ex. XXII, 15). Keth. 35b אין לה לא קנס ולא פ׳ she has no claim either of fine (for outrage) or of indemnity for seduction. Ib. 36a; a. fr.—2) dialect. for פִּיתּוּחַ (cmp. פּוֹתְחֵי a. פּוֹתְחֵי) *engraving, moulding.*—*Pl.* פִּיתּוּיִין, פִּתֵּי. Tosef. Ohol. XIV, 10 (R. S. to Ohol. XIV, 1 פִּיתּוּחִין), v. פִּיתּוּחַ.

פִּיתּוּלָא, פִּתֵּי m. (פָּתַל) [*twisting,*] 1) *perverseness.* Targ. Prov. VIII, 8.—2) *turn of events, vicissitudes.* Yalk. Gen. 127 (play on נפתולי, Gen. XXX, 8) פיתולי לא דידי הוה וכ׳ were not his vicissitudes mine? did not Jacob come to Laban for my sake (I being predestined to become his wife)?; Gen. R. s. 71 פיתולי לא דידי חויין (*pl.*).

פִּיתֹם I (b. h. פִּתֹם) pr. n. pl. *Pithom*, a storage city of Egypt. Sot. 11a ולמה נקרא שמה פ׳ שראשון ראשון פִּי תְהוֹם בולע why was Raameses named Pithom? Because the mouth of the deep swallowed every foundation as it was laid; Ex. R. s. 1. Mekh. B'shall. s. 1 (ref. to פי התירת, Ex. XIV, 2) לשעבר חיתה נקראת פ׳ formerly its name was Pithom; a. e.

פִּיתֹם II or **פִּיתוֹם** m. (פָּתָה, adapt. of πύθων) [*seducer,*] *necromancer, conjurer, ventriloquist.* Snh. VII, 7 המדבר משחיו בעל אוב זה פ׳ *ba'al ob* is the *pithom* that makes the dead speak from his armpit; Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VII; ib. Par. 4, ch. XI; Tosef. Snh. X, 6 המדבר פ׳ בין פרקיו וכ׳ that talks between his joints and from between his armpits; a. e.

פִּיתוֹנְיָא, v. פִּתְחָן ch.

פִּיתוֹס, v. פִּיטוּם.

פִּיתוּתָא m. (פָּתַת) *bread to be broken.* Y. Dem. I, 22a יחיב אכיל נפל מ׳ מידיה sat down to a meal, and the bread fell out of his hand when he was about to break it.

פִּיתֵּחַ, פִּתֵּי m. (פָּתַח) *open-eyed, seeing.* Arakh. 17b; B. Bath. 128a, v. סַמָּא.

פִּיתָּחַד, v. פָּתַח.

פִּיתָּחוֹן, פִּיתְחָא, v. sub פָּתַח.

פִּיתָּם, Y. Sabb. XIV, 14a bot., v. פִּיטוּם.

פִּיתָּנָא, v. פִּתְחָן ch.

פִּתָּק, פִּתְקָא m. (פָּתַק; v. פִּיתֵּק) *ball, stone, tablet, ballot; lot, decree.* Tanḥ. B'ha'ălḥ. 12 כל מי שהיה שלח בידו פ׳ כתוב וכ׳ he who drew a ballot on which 'elder' was written. Tanḥ. B'midb. 21 אם עלה בידו פ׳ כתוב וכ׳ if he drew a ballot on which 'Levi' was written, he knew that a Levite had redeemed him. Num. R. s. 4 [read:] מי אומר לך שאם היה שם פי׳ של לוי שלא וכ׳ who tells thee that I should not have drawn it, had there been a ballot inscribed 'Levi' in the box? Ib. פ׳ כתב וכ׳ (read כתוב) a ballot inscribed &c. Sot. 12a לא היו בפִּתְקָה של חוה they were not included in the decree pronounced on Eve (Gen. III, 16). Snh. 102a (ref. to I Kings XI, 29) יצא מפיתקה של ירושלים (Rashi מִפִּתְקָהּ) he went out of the destiny of Jerusalem (i. e. was to have no share in the welfare of Jerusalem); a. fr.—*Pl.* פִּתָּקִים, פִּתְקִין (Chald. form) פִּיתְקִין. Esth. R. to I, 2; v. הָדָה. Gen. R. s. 91 לערב חביאו לו את הפ׳ in the evening they brought him the tablets (on which every traveller had written his name). Num. R. l. c. כתב על פ׳ לוי לוי ... he (Moses) wrote on each of twenty-two thousand ballots, Levi &c. (v. פִּיתֵּק). Tanḥ. l. c. Snh. 17a טלו פִּיתְקֵיכֶם draw your ballots; a. fr.

פִּיתָּקָא, פִּיתְקָא, פִּתֵּי ch. same. Targ. Job XIX, 23 (Ms. פיטקא; h. text ספר). Targ. II Esth. I, 8 כסא ... שמיה פ׳ a large goblet ... which was named *Pithḳa* (Decree, v. פִּתְגָמָא).—Y. Sot. I, 17b bot. כתוב חד פיתק דתרין וכ׳ write out one edict (order) for two men whom I may take with me; Num. R. s. 9. Kidd. 73b תלי פ׳ if the infant wears a tablet (with an inscription). Y. Bicc. III, 65d אוף ... רזיר בפ׳ R. J. was likewise on the list (of those to be appointed). Hor. 13b רזו כתבי קושייתא בפ׳ וכ׳ (some ed. בפסקא) wrote out questions on a tablet and threw them into the school-house. Kidd. 70a, v. חַזְמָנָא; a. fr.—[Ḥull. 31a רכולה פתקא, v. פִּתְקָא.]—*Pl.* פִּיתְקִין, פִּתֵּי. Gen. R. s. 91 ומקבל פ׳ ... ויהוש and Manasseh stood there (at the gates) receiving the tablets (with the names of the arrivals, v. preced.).

***פִּיתְקוֹנָא** m. (preced.) *decree.* Targ. II Chr. XXXI, 5 ed. Beck (oth. ed. פתגמא).

פִּיתָּרָא, v. פָּתַר II.

פִּתָּא, פִּתֵּי f. (פָּתַת) *piece (of bread).* Targ. Prov. XXVIII, 21.—Y. Ab. Zar. II, 41a bot., v. פִּיתָּא.

פַּךְ m. (b. h.; פָּכַךְ) *flask, jar* with a narrow neck, v. טָפִי. Y. Hor. III, 47c bot. נמשחו מן חמך were anointed out of a flask, opp. קרן; Meg. 14a. Ib. (ref. to I Sam. II, 1) רמה קרני ולא רמה פַּכַּי 'my horn is high', but not 'my flask is high.' Tosef. Succ. III, 10 כמין פי חמך as if coming forth through the mouth of a flask, v. פָּכַךְ. Neg. XII, 5 חסה התורה ... ועל פכו the Torah has regard ... even for a man's flask; Sifra M'tsor'a, Neg., ch. III, Par. 5. Gen. R.

Digitized by Google

s. 69, end שופע ... כמלא פי חפך the oil was poured down for him from heaven in large drops as if coming out of a flask; Yalk. ib. 120; a. fr.—*Pl.* פַּכִּים, פַּכִּין. Sabb. 84[b] קטנים פ׳ small flasks (into which you cannot dip your finger); B. Kam. 25[b]. Ḥull. 91[a] (ref. to Gen. XXXII, 25) נשתייר על פ׳ קטנים he remained behind for the sake of some small jars. Kel. II, 2; a. fr.

פָּכָה, v. פכי.

פַּכּוֹרָא m. (פָּכַר) *breaker, destroyer.* Gen. R. s. 67, beg. פ׳ תריעא דיך תריע פכור וכ׳ thou, breaker of gates, how is thy gate broken into and ruined!

פַּכּוֹרַת* pr. n. m. *Pakhora.* Y. Sot. IX, 24[a] bot. יהודה בן פ׳; (Y. Maas. Sh. V, end, 56[d] פחורת).

פָּכַח (cmp. פָּבַךְ) [*to break through,*] *to ooze out, evaporate.* *Pi.* פִּכַּח *to cause evaporation, to counteract the effect of.* B. Bath 10[a] יין קשה שינח מְפַכְּחוֹ, Ms. R. מפקחתו, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) wine is strong (overpowering man), sleep makes it evaporate.

פְּכַח ch. same. Meg. 12[b] למחר פ׳ ליה חמריה Ms. M. (Ms. O. a. L. פקע; ed. פסיק; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. מפכח) by to-morrow his wine will have evaporated (his intoxication will be gone).

Pa. as preced. *Pi.* Ber. 55[a] כְּשַׁפַּכְתָּא, v. בְּרִיחוּתָא. Taan. 13[b]; B. Mets. 66[b] לְפַכּוּחֵי, v. פְּחָקָא.—Part. pass. מְפַכַּח. Nidd. 20[b] (פַּכּוּחֵי הוא דמכח ואזיל (Ar. ומְפַכַּח הוא דקמפכח ואזיל) it (the blood-stain in drying up) becomes constantly fainter.

פַּכְחוּרְתָּא *f.* (preced.) *that which evaporates, fluid,* opp. תרותא sediment. Nidd. 20[a] פ׳ דדיותא the fluid portion of the ink.

פָּכַח, פְּכִי (b. h.; cmp. preced. wds.) *to break through, penetrate.*—*Pi.* פִּכַּח *to ooze, drop.* Yalk. Ez. 383 ... מי חבואר ומְפַכְּחִין ונובעין וכ׳ well-water shall in future days rise from under the threshold of the Temple, and shall ooze and bubble and go forth in three parts; Pirké d'R. El. ch. LI ומפרין (corr. acc.). Tosef. Succ. III, 3, v. פָּכַךְ.

פְּכִי, Targ. Prov. VIII, 34 פַּכֵּי some ed., read: סְפֵי.—Ib. VII, 15 דמפכא, דמפכיא, read with ed. Lag. דְּמַסְּרָא, v. סְפֵי.

פָּכַךְ (v. פָּכַח) *to ooze, drop.*—Denom. פֻּכָּךְ.

פְּכַךְ, Targ. Prov. V, 22 נתפכיך some ed., v. פְּכִי.

פַּכְסְמִין m. pl. (παξαμᾶς) *biscuits.* Num. R. s. 7.

פַּכְסַס pr. n. m. *Pakhsas.* Y. Naz. VII, beg. 55[d] יוסי בן פ׳; Sifra Emor beg. יוסף בן פ׳.

פֻּכְפַּךְ (v. פָּכַךְ) *to ooze, drip.* Tosef. Succ. III, 3 [read:] ר׳ אליעזר אומר והנח מים טפכים מלמד שמים מְפַכְפְּכִין ר׳ אליעזר אומר והנח מים טפכים מלמד שמים מְפַכְפְּכִין R. El. ... says, 'And behold waters dripping' (Ez. XLVII, 2), this intimates that in the days to come water oozing out and rising, as if coming out of a flask, will come forth from under the threshold &c., v. פָּכַח. Ib. 11 כך דיחח חבאר ... מְפַכְפֶּכֶת ועולח וכ׳ (Var. מספרפר) so the well that travelled with Israel in the desert, resembling a rock of the size of a k'barah (כְּבָרָה), bubbled forth and rose, travelling with them up mountains and down &c.

פָּכַר, *Pi.* פִּיכֵּר (v. next w.) *to split, break.* Gen. R. s. 23 ... וּפְכָרוֹ פְּכָרָה רוח (or וּפִכְּרוֹ, פִּכְּרָה רוח) the wind split (knocked down) one tree, and it fell on its neighbor and knocked it down; (Yalk. ib. 39 ... ופִירְכוֹ פָּרָכָה).—Part. pass. פָּכוּר, v. next w.

פָּכַר (cmp. פָּכַח) 1) *to insert, interlace, clasp.* Sabb. 10[a] פ׳ ידיה ומצלי he clasped his hands (in reverence) and prayed; Yalk. Am. 542.—Part. pass. פָּכִיר; *pl.* פְּכִירִין. Targ. Esth. VIII, 15.—2) *to split, break open.* Part. pass. פָּכִיר. Gen. R. s. 67 Ar. (ed. פָּכוּר h. form), v. פָּכוֹרָא.

Pa. פַּכַּר 1) *to split, break in, demolish.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 6 (ed. Vien. פָּכְרוּ *Pe.*). Targ. Y. Num. XXI, 35 (ed. Vien. פ׳); a. e.—Targ. Koh. III, 3 לְפַכָּרָא ed. Lag. (Ar. a. Levita לפכורא, read: לְפַכְּרֵי; ed. לפרכא, לכפרא, corr. acc.; h. text לפרוץ).—Gen. R. s. 86 end פַּכְרִין (not פרכ׳), v. נִיבָא I. Lam. R. to V, 1 (transl. טרו, Ps. CXXXVII, 7 פַּכְרוּ Ar. (ed. פגרו, v. פְּגַר I).—2) *to entangle, confound.* Targ. Y. Lev. XXVI, 30 (ed. Vien. אַפְּכַר *Af.*).

Ithpe. אִתְפַּכַּר *to be entangled, caught.* Targ. Prov. V, 22 נִתְפַּכִּיר ed. Lag. (Ar. יִתְפַּכַּר; some ed. נתפכיך, corr. acc.; h. text יתמך).

פְּלָא, פָּלָא, v. פלי.

פֶּלֶא m. (b. h.; preced.) *strange thing, wonder, miracle.* Mekh. B'shall., Shir., s. 8 (ref. to Ex. XV, 11) עשה עמנו פ׳ וכ׳ he has done wonders for us, and he will do &c.; a. e.—*Pl.* פְּלָאִים, פְּלָאִין, פְּלָאוֹת. Midr. Till. to Ps. CVI, beg. (ref. to Ps. CXXXVI, 4; 13; 25) מה חפרנסה ... בלא ניסין ובלא פ׳ as the world cannot exist without sustenance (which the Lord provides), so it cannot exist without (daily) signs and wonders. Ib. ואינו יודע כמה פ׳ עשה וכ׳ ed. Bub. (ed. מה פלאי, corr. acc.) and man knows not how many miraculous salvations the Lord works for him. Gen. R. s. 20 (ref. to Ps. CXXXVI, 24 sq.) מה גאולה פ׳ אף פרנסה פ׳ as the redemption was miraculous, so man's sustenance is miraculous. Ex. R. s. 12, end (expl. אפילת, Ex. IX, 32) פ׳ עשה חק״ב בהם the Lord showed wonders by them. Snh. 109[b] (play on פלת, Num. XVI, 1) שנעשו לו פ׳ wonderful things (delivery from destruction with Korah) happened to him (On); Num. R. s. 18; (Tanḥ. Kor. 10 נפלאות). Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 פ׳ הוא חיתורה the Law is full of strange (obscure) things. Ib. 129; a. fr.—[Yalk. Gen. 47 ומקדש בפלאות, read: בִּירֻלָּאוֹת, v. יְרֻלָּה.]

פְּלָא ch. same.—*Pl.* פְּלָאִין, פְּלָיָא. Targ. Y. Ex. VIII, 18. Targ. Y. II ib. XV, 18.

פְּלָאנֵי, v. פְּלוֹגִי.

Digitized by Google

פלאגרת, v. פּוֹדַגְרָא.

פלאטנוס, פלאטיני, פלאטוני, v. פַּלָטִינוֹס.

פְּלָאי (b. h.) pr. n. *Peli (unknown).* Num. R. s. 10 (ref. to Jud. XIII, 18) שם שמו המלאך פ׳ וכ׳ there (on that occasion) his name was 'the angel Peli', corresponding to his mission, as he came to recommend a vow of abstinence (with ref. to יַפְלִא, Num. VI, 2).

פְּלָאתָא f. (פלא) *dark saying, allegory.* Targ. Prov. I, 6 (h. text מליצה).

פְּלַבֵּל* (prob. to be read: פַּלְבֵּל, v. פַּלְבֵּל II) *to roll.* Tanh. ed. Bub. Huck. 3 ראו עיניה מְפַלְבְּלוֹת they saw the eyes of the cow roll (squint to look at the yoke, v. פָּזַל). Ib. כשהן באין ... מפלבלות עיניה (prob. to be read: חיתה מְפַלְבֶּלֶת) when they came to put a yoke on her, she rolled her eyes.

פָּלַג (b. h.) *to separate, split.*

Hif. הִפְלִיג 1) *to part, go away.* Y. Ber. I, 2ᵈ bot. ומיצאו שח׳ אף הוא ה׳ (not עד) and finding that he (the friend that had knocked at the door) had withdrawn, he withdrew likewise.—Esp. *to go to sea* (cmp. פְּרִיגוֹס). Erub. IV, 1 הִפְלִיגָה ספינתם בים their ship went out on the open sea. Sabb. 19ᵃ אין מַפְלִיגִין בספינה וכ׳ you must not start on a sea-voyage less than three days before the Sabbath; Num. R. s. 16, beg. אין מפליגין בספינה בים הגדול (contrad. to פָּרַשׁ along the sea coast).—2) ה׳ ממלאכתו (or sub. ממלאכה) *to rest from work; to pause.* Lev. R. s. 30 לכשיַפְלִיג, v. לָקַשׁ. Tosef. Ber. IV, 21 הִפְלִיגוּ צריכין וכ׳ (not צריך) when the laborers take a recess, they must say the benediction for what they have been eating while at work. Y. Yoma III, 40ᵇ bot. לחפליג, v. חֻפְלַג.—3) *to divert, put off; to discard.* Bab. ib. 66ᵇ לא מפני שהִפְלִיגָן בדברים וכ׳ (he made an evasive reply) not because he desired to divert their minds with words (counterquestions), but because he never said anything that he had not heard from his teacher; Tosef. Yeb. III, 4; Succ. 27ᵇ. Y. Ab. Zar. II, 40ᶜ bot. אם שאלו ... יַפְלִיגֵנוּ כשם שח׳ וכ׳ if he asks him whither he is going, let him put him off (state a distant destination), as did Jacob to Esau; Tosef. ib. III, 4 מַפְלִיגוֹ. Tosef. Gitt. VII (V), 8 כל תנאי שאי אפשר ... לא נזכוון זה אלא לְהַפְלִיגָהּ whenever an impossibility is made the condition of a letter of divorce, he (the husband) has had only the intention to divert her mind; Y. B. Mets. VII, end, 11ᶜ (corr. acc.). Y. Ber. IX, end, 14ᵈ כיון שח׳ דיכוו ממנה when he turns his attentions from her (makes her feel that he does not intend to marry her). Gen. R. s. 17 ראה ... והִפְלִיגָהּ ממנו when he saw her full of mucus and blood, he kept her away from him; a. fr.—4) *to reject, disregard, discard.* Pesik. R. s. 31 ... חיתה פושעת ומַפְלֶגֶת את גזירותיו she was careless about his honor and disregarded his decrees. Ib. s. 3 [read:] כל זמן ... הוא מַפְלִיג וכ׳ as long as his teacher is alive, (the pupil) is careless, (saying) whenever it be needed, here is my teacher &c. Ab. IV, 3 אל תהי מפליג לכל דבר discard nothing (saying, this will never happen). Gen. R. s. 8 ה׳ דרכן של רשעים וכ׳ he removed the way of the wicked out of his sight (disregarded the evil doings of the future man); Midr. Till. to Ps. I ed. Bub. (oth. ed. פּוֹלֵג *Pi.*); a. e.—5) *to decline from the road.* Gen. R. s. 48 אם אני רואה אותן שהִפְלִיגוּ את דרכם וכ׳ when I see that they wend their way hither &c.; וכיון שראה אותם שהפליגו and when he saw that they were declining; Yalk. ib. 82.—Trnsf. *to be mistaken.* Bekh. 43ᵇ bot. הִפְלַגְתָּ thou art mistaken (Rashi: thou hast gone too far, v. infra); Sifra Emor, ch. II, Par. 3 הִפְלַגְתָּה.—Koh. R. to XI, 9 אל תַּפְלִיג עצמך בדברי תורה do not go thy own way in the interpretation of the Law (cling to tradition).—6) ה׳ עצמו [*to withdraw one's self,*] *to be reserved, speak in indefinite and general terms,* opp. פרסם עצמו to reveal one's self, speak in definite terms. Midr. Sam. ch. XIV (ref. to I Sam. IX, 15, sq.) לשעבר לא אלא עד שלא הגיע חקץ הקב״ה מפליג ... מיפרסם עצמו did the Lord never before reveal anything to Samuel? But before the proper time has come, the Lord speaks reservedly, when the time has come, he reveals himself clearly ('to-morrow' &c.)—7) *to differ.* Yalk. Jer. 320 מי שמפליג על דבריו של אל who opposes the words of God. Y. Pes. V, 32ᶜ bot. ומה מַפְלִיגִין and wherein do they differ?; a. e.—8) *to go too far.* Y. Nidd. I, beg. 48ᵈ, v. פָּרַז. Bekh. 43ᵇ bot.; Sifra Emor l. c., v. supra.—*Part. pass.* מוּפְלָג *a) removed; far.* Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 5, ch. VIII מ׳ מנידתה some time after her menstruation, opp. סָמוּךְ; Nidd. 73ᵃ לנדתה מ׳. Gen. R. s. 44, v. אַחַר; a. e.—*b) distinguished, special expert.* Tosef. Ḥag. II, 9, v. מוּפְלָא.—Erub. 63ᵃ דמופלג, v. next w.

Pi. פִּלֵּג *to remove, disregard.* Midr. Till. to Ps. I, v. supra.

Hithpa. הִתְפַּלֵּג *to be divided, go apart.* Gen. R. s. 15 וכל מימי בראשית מִתְפַּלְּגִין מתחתיו and all the waters of creation started from under it; Midr. Till. to Ps. I; Y. Ber. I, 2ᶜ bot., v. פִּרְלוּג.

פֶּלֶג I, פְּלַג ch. same, 1) *to divide, share.* Targ. Ex. XXI, 35 (O. ed. Vien. יְפַלְּגוּ *Pa.*). Targ. Prov. XXIX, 24. Ib. 23 (h. text יחמך); a. fr.—*Part. pass.* פָּלִיג; f. פְּלִיגָא; *pl.* פְּלִיגִין, פְּלִיגֵי, פְּלִיגָן *a) divided (at heart), undecided.* Targ. Hos. XI, 7. Targ. I Kings XVIII, 37. Ib. 21; a. e.—[Targ. Ps. XLIV, 19, v. infra.]—*b)* (with עַל) *differing in opinion.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 1.—B. Mets. 5ᵃ, a. fr. תנא הוא ופ׳ he is a Tannai, and (as such) he differs (from the Mishnah). Y. Kil. IX, 32ᵃ top, a. fr. מתניתא פ׳ על וכ׳ the Boraitha differs from Rab. Ḥull. 92ᵇ הוא מְפַלֵּיג פליגי ופלוגא דר׳ חייא are there not differing opinions about it? Ber. 23ᵇ and R. Ḥia's opinion differs (from what has just been said). Ib. 33ᵇ מכלל דפליגי this implies that scholars differ about it; ולא פ׳ and do they not differ?; a. v. fr.—*c) distinguished, rare,* v. infra.

Pa. פַּלֵּג 1) *to divide; to distribute, assign a share.* Targ. O. Ex. XXI, 35, v. supra. Targ. O. Gen. XV, 10. Targ. Ps. XLIV, 19 (not פָּלִיג), v. זְחַח. Targ. Job XXXIX, 17. Targ. Ps. LXVIII, 14. Ib. 13 Ms. (ed. מַפְלְגָא *Af.*). Targ. I Chr. XXVI, 5; a. fr.—B. Bath. 119ᵇ דמ׳ ליה רבית יקרא when his teacher did him honor. Y. Shek. II, end, 47ᵃ מה את מַפְלֵיג ליה וכ׳ why wilt thou do him (the idol) honor?; Y. Ber. II, 4ᵇ אירתפליג (corr. acc.). Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. כד מְפַלְּגָא when he divides (the flax stalks). Lev. R. s. 3, beg. ומְפַלְּגָא לבריות, v. גּוּף I ch.; Koh. R. to IV, 6; a. e.—[Y. Kidd. IV,

Digitized by Google

65c top פלגון, v. פְּלַג II.]—2) *to divert the mind.* Targ. Y. Deut. IV, 19. Ib. XXII, 1.—3) *to speak differently from what one thinks, flatter.* Targ. Prov. XXVIII, 23 Ms. (ed. *Af.*).

Af. אַפְלֵג 1) *to separate.* Targ. Y. Gen. XLIX, 7; a. e.—2) *to divert.* Targ. Y. II Gen. XLV, 26 ואַ׳ ליבירה (Y. I ופַלֵּיג, ed. Vien. ופְלִיג) he turned his mind off it (gave up hope, would not believe; h. text וילפ). Targ. Prov. XIV, 30 דמַפְלִיג חמרא וכ׳ who diverts the anger of his heart; a. e.

Ithpa. אִתְפַּלַּג, *Ithpe.* אִיתְפְּלִיג, אִיפַּ׳ 1) *to be divided, dispersed.* Targ. Num. XXVI, 53; 55. Targ. Gen. XIV, 15; a. fr.—B. Bath. 121b א״ר לשבטים ניתחלקח או דילמא קרקף Ms. M. was the land of Israel divided according to tribes (in equal shares for each tribe), or according to the number of heads?; ed. . . . א״ר לשבטים אִיפְּלוּג (sub. נחלות) were the shares of the land of Israel divided &c.?—2) *to be different from the rest, rare, distinguished.* Ib. 120a דמְפַלְיג בחכמה (Ms. R. דפליג) of rare wisdom, כיון דאיפ׳ אפ׳ בזקנה extremely old. Gitt. 28a having reached a rare old age, he may as well be presumed to be more distinguished (and be still alive). Erub. 63a שאני . . . דמיפַּלַג (Ar. a. Ms. O. דמיפְּלַג h. form) it is different with R. . . ., for he was very distinguished (for age and learning); a. e.—3) (cmp. גזר) *to be decreed.* Targ. Y. Gen. XIV, 7 (v. פִּירְלוּגְיָא).—4) *to secede; to differ.* Targ. O. Num. XVI, 1 (h. text ויקח). Targ. II Kings XVII, 21; a. fr.—Y. Taan. IV, 67d top ואפי׳ כלה דוה צריך מִתְפַּלְגָה even about this it was unnecessary to assume a difference of opinion. Gen. R. s. 21 אִיתְפַּלְגוּן ר׳ וכ׳ R. A. and R. H. differ (in their interpretations). Ber. 22b bot. בתא קמִיפַּלְגֵי (popular pronunciation קְמִיפְּלְגֵי) on this principle their difference rests. Ib. 23a; a. v. fr.

פֶּלֶג m. (b. h.; preced.) *part, share.* Tanḥ. Mishp. 7 (ref. to Prov. XXVIII, 23) כל המוכיח . . . זוכה לפ׳ של חקב״ה he who reproves his neighbor for the sake of heaven, will be granted a share of divine grace; (Tam. 28a לחלקו).—*Pl.* פְּלָגוֹת. Gitt. 89b (borrowing the phrase from Jud. V, 16) עדיין לא הגיע לפ׳ ראובן he (that minor, although physically developed beyond his age) has not yet obtained 'the parts of Reuben' (mental maturity, and none will consider him an adult).

פָּלָג m. (preced.) *part, middle.* Ber. IV, 1, a. e. פלג מנחתא, v. מִנְחָה.

פַּלַג II, פַּלְגָא ch. same, 1) *part, half.* Targ. O. Gen. XV, 10 (ed. Berl. פַּלַג; ed. Vien. פְּלִיג). Targ. Ex. XXV, 10 (Y. also פּוּלְגָא); a. fr.—[Targ. I Chr. XVI, 3, v. פְּלוּג.]—B. Bath. 62b פ׳ דאית לי באיתא פ׳ if the deed reads, 'the half share which is mine in that field', he has sold half the field (his entire share); פ׳ באיתא דאית לי ריבעא but if it reads, 'half of that field which is mine', he has sold him one fourth of the field (or half his share). Ib. מצר ארעא דמינה פ׳ פ׳ (Ms. M. פְּלִיגָא) if he writes, 'these are the borders of the field of which I sell a portion', it means *half*, contrad. to פְּסִיקָא; ib. 63a. Sabb. 89b דל תרתי סרי ופ׳ וכ׳ deduct (from the years of life) twelve years and a half for prayer, eating &c. Ib. פ׳ עלי ופ׳ עלך let me bear the failings of half the remaining years, and bear thou the other half. Pes. 79b פ׳ ופ׳ equal numbers on both sides. Y. Kidd. IV, 65c top דבחיתן פַּלְגוֹן מן פלגין (not מן פלג) one half of them is afraid of the other half of them; Num. R. s. 8 פלגין מן פלגין (corr. acc.); a. v. fr.—*Pl.* פַּלְגֵי, פַּלְגַיָּא. Targ. O. Gen. XV, 10. Ib. 17 (h. text הגזרים). Ib. 11 ed. Berl. (v. פַּגְרָא); a. e.—Yoma 83b, v. פְּלוּג.—2) רוח פלגא *the demon Palga, a disease* (paralysis?). Pes. 111a.

פַּלְגָא, v. next w.

פַּלְגָאָה m. (פְּלַג I) *disputer, controversialist.* Erub. 61b פַּלְגָא אוקמיתנכי פ׳ thou disputer (Mar Judah)! Kidd. 58a that disputer (Mar Judah) has put you up to it. Gitt. 31b מקמי פ׳ ניקום shall we rise for that querulous man (G'nibah)?

פַּלְגָה f. = חַפְלָגָה *separation* (of languages), *scattering.* Yalk. Gen. 62 (quot. fr. Seder ʿOlam).

פַּלְגוּתָא, פַּלְגוּתָא f. (preced. wds.) 1) *half; middle.* Targ. Lev. VI, 13. Targ. O. Ex. XI, 4; a. fr.—B. Kam. 15a, a. e. פלגי נזקא Ms. H. a. Ar. (Ms. M. פַּלְגֵי; ed. פלגא) indemnity amounting to half the damage. Y. Keth. VII, 31c פרן פַּלְגוּתִי (פַּלְגִית) half the dowry. Y. Pes. V, 32c bot. בפלגות פומך with half thy mouth, i. e. thou art not the original author of that opinion; a. e.—Snh. 98b פלגי קיסר (פלגי) *Vice-Caesar, governor.*—2) *division* (h. מחלקת).—*Pl.* פַּלְגְוִין, פַּלְגְוָואתָא. Targ. Zech. XI, 7 (ed. Lag. פּוּלְגְוִין). Targ. I Chr. XXVI, 1; 12 פלגוא ed. Wil. (oth. ed. פַּלְגוּתָא, פַּלְגוּתָה, read: פַּלְגְוָנֵי, פַּלְגְוָתָא); a. e.—Y. Erub. IX, beg. 25c ארבע פלגוין four divisions (of opinions).—3) *division of heart, half-heartedness.* Targ. Y. II Gen. XXII, 14.—4) *contest.* Targ. II Sam. XXII, 44 ed. Wil., v. פְּלוּגְתָא I.

פַּלְגוּרְגִין, פַּלְגוּרְגָן, a corrupt. for פַּדְגוּגִין m. (παιδαγωγῶν) *teaching, training.* Y'lamd. to Deut. V, 6 sq., quot. in Ar. אלפיים שנה היתה חקב״ה פ׳ בה וכ׳ two thousand years (two days of the Lord's, before the creation of the world) the Lord used her (the Torah) as a pedagogue (disciplining the forces of Nature, with ref. to יום יום, Prov. VIII, 30); cmp. Gen. R. s. 1, beg.

פַּלְגוֹס, v. פִּירְלוֹס.

פַּלַגּוֹת, v. פְּלַג.

פַּלַגּוֹר, פַּלְגוּרְתָא, v. פִּלְגּוּר.

פַּלְגִיסָא m. (Pales of פְּלַג; cmp. אַסְפְּרִיסָא) [*that which is to be split,*] *target for projectiles* (cmp. קורת חצים Lam. R. to III, 12). Targ. I Sam. XX, 20. Targ. Job XVI, 12 (ed. Lag. פַּלְגְנָסָא). Targ. Lam. III, 12 (ed. Lag. a. oth. פלגריסא).

פַּלְגִיסִין, v. פַּלְגֵס.

פַּלְגִירְתָא, v. פִּלְגּוּר.

פַּלְגְלִיסָא, v. פִּלְגּוּרְסָא.

פַּלְגַס, Y. Taan. IV, 69a bot., v. פִּרְנוֹלַס.

Digitized by Google

פַּלְגֵּס m. (πάλλαξ, πάλλης, prob. of Semitic origin; cmp. פְּלֻגְּסָא, a. פַּלְגֵּשׁ) *a youth in the intermediate stage between boyhood and maturity*; trnsf. *a sheep beyond the age of* פֶּבֶשׁ *and below that of* אַיִל (v. נִיקֵּד). Par. I, 3 רבי טרפון קורחי פ׳ R. Ṭ. named such a sheep of thirteen months a *pallax*. Ḥull. 23ᵃ. Tosef. ib. I, 14 חם׳ בזה ובזה פסול the *pallax* is unfit for sacrifice either as כבש or as איל.—*Pl.* ch. פַּלְגֵּיסִין. Targ. Ps. XXXVII, 20 (h. text כרים).

פַּלַגְסָא, v. פַּלְגֵּיסָא.

פִּילֶגֶשׁ, פִּלֶגֶשׁ f. (b.h.; פלג, v. Delitzsch Genesis⁴ 360) *concubine*. Y. Keth. V, 29ᵈ top אשה יש לה כתובה פ׳ אין וכ׳ the wife has a marriage contract securing a settlement for her (כְּתוּבָה), the concubine has none; (oth. opin.) אשה יש לה כתובה וחנאי כתובה פ׳ וכ׳ the wife has a marriage contract containing besides the settlement all conditions of a marriage contract (alimentation &c.), the concubine has the contract but without the conditions; a. fr.—פ׳ בגבעה, v. גִּבְעָה.—*Pl.* פִּילַגְשִׁים, פִּילַי. Snh. 21ᵃ. Num. R. s. 9 (ref. to Cant. VI, 8) ונקראו פ׳ שחפ׳ חשודות שמונים ... there are eighty families (of nations) that know their mothers but not their fathers, and they are called 'concubines', for the concubines are suspected (of faithlessness).

פִּלְגָּתָא, v. פְּלוּגְתָּא.

פלדוס, read:

פַּלְדֵּיס m. (v. בִּרְדִּיסִין) *Brundisian cloak, travelling cloak*. Tosef. Meg. IV (III), 30 ed. Zuck. (Var. פילרוס, corr. acc.).

פִּילְדֵי׳, פִּלְדִיסִין, פִּלְדֵיסִין ch. pl. same. Targ. Jud. XIV, 12, sq. (ed. Lag. פילרי׳). Targ. II Kings V, 23. Targ. II Chr. IX, 24 פ׳ דכין (ed. Wil. פ׳ דבוץ; h. text שמלות).

פַּלָּה, v. פלי.

פַּלָּדְרִין, v. פְּרָהְדְרִין.

פְּלוֹג m. (פָּלַג) *a portion* (of meat). Targ. II Sam. VI, 19; Targ. I Chr. XVI, 3 (ed. Lag. פלג; h. text אשפר).—*Pl.* פְּלוּגֵי. Meg. 7ᵇ אכלי בהו שיתין פ׳ I ate sixty portions of them. Yoma 83ᵇ אחדרוהו פ׳ וצעי Ms. M. 2 a. Ar. (Ms. M. 1 פְּלָאנֵי) they placed fine portions and dishes around him (v., however, לוּפְנָא).

פְּלוּג, פְּלוּגָא, v. sub פִּיל׳.

פְּלוּגְתָּא f. (פָּלַג) *division, dispute*. Cant. R. to VIII, 13 פ׳ דברים verbal disputes.

פְּלִיג׳, פְּלוּגְתָּא ch. same, 1) = תְּפַלְגְתָּא *separation* (of races). Targ. Y. Gen. X, 11.—2) (*priestly*) *division*.—*Pl.* פְּלוּגְוָותָא, פְּלוּגְוָתָא. Targ. II Chr. XXIII, 8. Ib. VIII, 14. Ib. XXXV, 4, sq.; a. e.—3) *contest, dissension*. Targ. Ps. XVIII, 44 פ׳ דעממיא Ms. (ed. פְּלוּגַת ע׳ constr.; ed. Wil. פְּלַגְנַת; h. text ריבי); Targ. II Sam. XXII, 44 (ed. Wil. פְּלַגְנוּת). Targ. Is. XXII, 9. Targ. Deut. XVII, 8; a. e.—Tanḥ. Kor. 10 מה לך בחדי פ׳ (not בחדין) what hast thou to do with that contest (between Moses and Korah)?; Num. R. s. 18 (ed. Wil. בדחי פְּלוּגְתֵּיהּ with his (Korah's) quarrel).—Esp. *difference of opinion, scholarly contest*. Yoma 4ᵇ ... במאי קא מיפלגי בפ׳ דחני תנאי וכ׳ what is the basis of the difference ...? The principle on which those Tannaim differ &c. Sabb. 15ᵃ הלכא דליכא פ׳ דרבוותא בדדיירתו on a subject on which no conflicting opinions of great teachers besides them (Hillel and Shammai) are on record; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Y. Pes. III, 30ᵃ bot. אתיין אילין פ׳ כאילין פ׳ וכ׳ (not פלוגתא) the differences in this case are based on the same principles as the differences in the following case &c.; Y. Taan. IV, 67ᵈ top; Y. Ned. V, 39ᵇ top; a. e.—V. תְּפַלוּגְתָּא.

פְּלוּגְתָּה II, פְּלוּגְתָּא pr. n. pl. *Plugta*, near Tiberias. Num. R. s. 9 כגון הדה בית מעון שירודים לה מפ׳ וכ׳ like Beth-Ma'on to which they go down when coming from P., and up from Tiberias; (Gen. R. s. 85 כפר שובחי; Y. Sot. I, 17ᵃ bot. פלטחה). Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 6) they got their wine מפלוגתא שעל יינם נחפחו וגלו וכ׳ from P., for on account of their wine the ten tribes were led astray, and had to go into exile (v. פְּחוּגְתָּא); Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545. Sabb. 147ᵇ חמרא דפרוגיריתא (דפרוגריתא).

פלוטין, Tosef. Yoma I, 1 ed. Zuck. (Var. בלוטין), read: בִּילָוִוטִין.

פְּלָוֵן, *pl.* of פִּילִי.

פלוטומיא, v. פִּילוּטִימְיָא.

פלוטומנין, Num. R. s. 13 (פול׳); Pesik. R. s. 7 פולטומין, read פַּלָּטִינִין.

פלוטית, v. פַּלַיטִית.

פלוטמיא, v. פִּילוּטִימְיָא.

פלול, v. פִּילוּל.

פלולויד, Y. Ned. VII, beg. 40ᵇ, v. מסרולח.

פלולינא, read:

פְּלוּלִינַיָּא m. pl. (פלל, cmp. פלפלא; cmp. Syr. פלילתא fœnum græcum, P. Sm. 3130) *a preserve* or *sauce of fenugrec*, containing an admixture of fermenting matter. Y. Pes. III, 30ᵃ.

*פְּלוּמָּד, פְּלוּמָּא f. (pluma) *down, down-pillow*. Cant. R. to I, 17 כמטה וכפ׳ ... אבנים the stones on which Jacob slept, became under him as (soft as) a bed and as a pillow; [Gen. R. s. 68 וכפרנוס, some ed. וכפירנס; Yalk. ib. 119 וכפורנס, corr. acc., or read: וכטורוס.]

פְּלוּמוֹפִילוֹן m. (corrupt. of primipilum, v. Perl. Beitr., p. 11) *the office of the chief Centurio of the troop called Triarii, primipilate*. Sifré Num. 131 שימש ... לקיטרון like a Centurio who had served his term but failed to enter his primipilate (to which he would have been promoted in due time), but fled &c.; Yalk. Lev. 631 פולימי פילון (corr. acc.); Yalk. Ex. 178 פולימרכוס (corr. acc.).

פְּלוּמָטֵר, v. next w.

Digitized by Google

פְּלוּמַטְרִין m. (privatarium) (*private*) *money chest, jewelry box.* Pesik. R. s. 10 כמלך שהיו לו חסבריות ... פ' אחד של זהב קטן וכ' like a king who had many (public) treasures and cared not to count them, but he had one small private chest filled with gold &c. Y. Bets. I, 60c bot. ומפתחא דפלמטרין בידיה with the key of his money chest in his hand. Y. Taan. II, 65d מפתח של פלמטרין קטנה (En Ya'ăḳob פלטרים, פלטרין) a small key of a jewelry box. Ex. R. s. 20, beg. דידפלומטר, הר', read: הפלומטר.

פְּ' פִּילוֹן, פְּלוּמִי, v. פְּלִיטְפִּילוֹן.

פְּלוּמַקְיָא m. pl. (plumacia) *down-pillows.* Midr. Till. to Ps. III ed. Bub. (expl. משכב, II Sam. XVII, 28) [read:] אלו פ' ומצעות (not פלוקמיא, v. Bub. note a. l.) that means down-pillows and mattresses; (ed. כרים וכסתות); Yalk. Sam. 151 פילוסיקא (corr. acc.).

פְּלֹנִי, פְּלֹנִי m. (b. h.; פֶּלֶא) *a specified person* or *thing, such and such, name 'blank'* (abbrev. 'פלו). Gitt. VI, 3 במקום פ' in such and such a place. Y. ib. VIII, end, 49d (in a document) אני פ' בן פ' I—, son of—. Kidd. 65a קידשתיך בפני פ' ופ' וחלכו וכ' I betrothed thee unto me in the presence of—and—, and they have left &c. Tosef. Yeb. III, 4 ופ' מיהו לכה"ב and will such and such a man have a share in the hereafter?; דומה שלא שאלתם אלא על פ' it seems to me that you inquired about such and such (naming some one else); Yoma 66b; a. fr.—Koh. R. to I, 8, v. רְשׁוּ.—*Fem.* פְּלוֹנִית, פְּלֹנִית. Kidd. III, 1 צא וקדש לי אשה פ' go and betroth for me that certain woman. Y. Sot. VI, 21a top כהנת וכ' פ' such and such is a priest's daughter, and she has prostituted herself &c.; a. fr.—Ch. פְּלָן.

פלוניא, Yalk. Gen. 61, v. פְּרִוְולָא.

פלוסופוס, פלוסופא, פלוניקוס, v. sub פִּילוֹסוֹפוֹס.

פְּלוֹסְלוֹס I, v. פְּלִיסְלוֹס.

פְּלוֹסְלוֹס II pr. n. m. *P'loslos.* Ab. Zar. III, 4 בן פ' Y. ed. a. Mish. Nap. (Mish. ed. פילוספיס, Bab. ed. 44b פלוספיס; v. Rabb. D. S. a. l. note 40); Yalk. Deut. 888 פלוסס'.

פלוספא, v. פִּילוֹסָפָא.

פלוספיס, v. פְּלוֹסְלוֹס II.

פלוקמיא, v. פְּלוּמַקְיָא.

פָּלַח (b. h.) *to split; to dig, till; to cut out.* Ex. R. s. 27 על מנת לפולחה will you take this field with the condition that you will till it?; a. e.—2) *to work for, serve,* v. פּוֹלֵחַ.—3) *to worship.* Tosef. Ab. Zar. I, 4 אינו אסור אלא לפולחין בלבד it is forbidden to deal with those only who worship (on the Calendæ), contrad. to עושין who observe it as a holiday; (Ab. Zar. 8a לעובדיה; Y. ib. I, 39c top לפלחין בה, Chald.).

פְּלַח ch. same, 1) *to till, work.* Targ. Ex. XX, 9 (Y. ed. Vien. *Pa.*). Targ. Prov. X, 5 (h. text אגר). Targ. Gen. IV, 12; a. fr.—3) *to serve* (*man* or *deity*); *to worship.* Ib. XIV, 4. Ib. XVII, 1 (h. text תיתהלך); a. fr.—Y. Ab. Zar. I, 39c top לְפָלְחִין, v. preced. Ib. נשי דפלחין כפלחין the wives of those who worship (on the Roman festivals) are to be treated like those who worship. Ib. כפלחין דרא (not כפלחון), v. שָׁמְרִין. Bab. ib. 11a פָּלְחֵי בה לע"א they worship the idol on it (the anniversary of death). Ib. 22b אם אירתא דפָלְחַיה וכ' if he had worshipped it, he would not sell it. Snh. 102b מ"ט פָּלְחִיתוּ לע"א why do you worship idols? Gitt. 57b פ' ב- worship (bow down) to &c.!; a. fr.—4) [*to work with,*] *to compel to serve* or *work, to subject.* Targ. Lev. XXV, 39. Targ. O. ib. 43. Targ. O. Gen. XV, 14; a. fr.—5) *to split, distribute.* Ab. Zar. 18a bot. פלגא פָּלַח ופלגא וכ' one half distribute (as bribe), and one half be thine.

Pa. פַּלַּח same, *to dig, till, work.* Targ. Y. Ex. XX, 9 (v. supra). Targ. Ps. CXLI, 7. Targ. Is. XXXII, 17; a. e.

Af. אַפְלַח *to make work, to subject, rule.* Targ. O. Ex. I, 13. Targ. I Kings V, 4; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּלַּח, *Ithpe.* אִיתְפְּלַח 1) *to be worked, tilled*; (with ב) *to be worked with.* Targ. Deut. XXI, 3. Targ. O. ib. 4. Targ. Ez. XXXVI, 9; a. e.—2) *to break through, be born.* Targ. Job XXXIX, 3.

פֶּלַח c. (b. h.; preced. wds.) *segment, slice*; (sub. רכב) *millstone.* Yalk. Num. 787 הכהו בגוש ... או בפ' של דבילה if he killed a man with a lump of salt or a slice of a fig-cake.—Pl. פְּלָחוֹת, constr. פִּלְחֵי. Dem. V, 5 פ' דבלה slices of &c. Yalk. l. c. ובפ' ... שירכו אותו that they may kill him (the murderer) with stones, arrows or millstones.—V. פֶּלֶךְ.

פְּלָחָא, פְּ' ch. same, 1) *millstone.* Targ. Job XLI, 16.—Y. M. Kat. I, 80d bot. אית לן פ' דמועדא have we a special millstone for the festive week (dare we grind during the festive week)?—2) *slice, portion.* Y. Taan. I, 64c top דלא הוה גבי אלא פִּלְחִי וכ' I had with me only my own portion (luncheon); why should I have spoken to you (invited you to eat) with insincerity? Lev. R. s. 12 (vers. in Ar.) אם שתי פִּלְחִיה חמר when he drinks his regular portion of wine; יהר מן פלחיה more than his wonted quantity.

פְּלָחָא, פָּ' I m. (preced. wds.) *worker; servant; worshipper.*—*Pl.* פָּלְחִין, פָּלְחֵי, פ'. Targ. Is. XIX, 9. Targ. Ps. XLIX, 15 פ' אורייתא workers (students) of the Law (Ms. פלחן בחון).—Y. Ab. Zar. I, 39c top, v. פָּלַח.

פְּלָחָא, פָּ' II m. (v. פָּלַח *Ithpa.*) *breaking through, birth.*—*Pl.* constr. פָּלְחֵי, פ'; וולדא קדמוי פ' *first-born.* Targ. Y. II Ex. XXXIV, 19.

פְּלָחְנִיתָא, פָּלְחָנָא, פָּלְחָן, v. sub פֻּלְחָן.

פָּלַט (b. h.) [*to break through,*] 1) *to discharge, vomit, give out.* Y. B. Kam. I, 2b top [read:] דיתה מתלכת ופולטת if the animal walked and discharged on plants. Ter. X, 11; Ḥull. 110b, v. בָּלַע. Ber. III, 6 שפלטה שכבת וכ' who discharged the (conceived) semen virile. Pes. 118b פָּלוֹט אותן ליבשה throw their bodies out on the dry land;

Digitized by Google

a. fr.—2) *to escape, be spared.* Nidd. 61ª (ref. to חפלית, Gen. XIV, 13) זה עוג שפ׳ מדור וכ׳ that was Og who escaped the fate of the generation of the flood. Num. R. s. 9 לא פָּלַט did not escape (punishment); a. fr.—V. פָּלַט.—3) *to save.* Pirké d'R. El. ch. XXVII ופָּלְטוֹ חק״בה מידו and the Lord saved him from his (Samael's) power. Snh. 19ᵇ (ref. to פלטיאל, II Sam. III, 15) שפלטו אל מן וכ׳ for God saved him from sin; a. e.—4) *to tear off, detach.* Ḥull. 121ª בשר שפָּלַטתּוּ סכין flesh which the knife has taken off, i. e. which came off in flaying, v. מוּרְדָקָא; ib. מקצתו פלטתו חירה an animal tore one portion of the flesh off; ib. 124ª; a. e.

Nif. נִפְלַט, *Hithpa.* תִּתְפַּלַּט *to be saved.* Tanḥ. Sh'moth 17 ויתפלט מהנו וכ׳ and Noah and his children shall be saved from it (the flood).

פְּלַט ch. same, 1) *to discharge, vomit.* Targ. Jon. II, 11. Targ. Job XX, 15 Ms. (ed. *Pa.*); a. e.—Ned. 49ᵇ; Tam. 27ᵇ כל מילי לא תיפְלוֹט וכ׳ thou must not spit out anything in the presence of thy teacher (thou must suppress vomiting), except &c. Ḥull. 112ᵇ אגב דוחקא דסכינא פָּלֵיט through the pressure of the knife it (the flesh) gives out (blood). Ib. קדמי ופלטי are the first to give out (their serum); בתר פְּלִישֵׁי טופית וכ׳ . . . after the fish cease to discharge, the fowl (lying in salt with them) discharge, and they (the fish) absorb; a. fr.—2) *to escape.* Targ. Prov. XII, 13; a. e.—Yeb. 114ᵇ הוא פליט is it likely that he will escape? Keth. 112ª פָּלַטְתִּי לי בחדא I have escaped one (evil destiny). Y. Ber. III, 6ª חדא מתרתי לא פָּלַטְתָּ לכון one of two (mistakes) did not fail you, i. e. of the two things you did, one must be wrong; a. e.—3) *to detach, take off.* Targ. Job XIII, 4, v. מוּרְדָקָא.

Pa. פַּלֵּט same, *to give out, discharge.* Ib. XX, 15, v. supra.—Y. Taan. I, 63ᵈ top (transl. וארץ רפאים תפיל, Is. XXVI, 19) וארעא תפקידה תְּפַלֵּט the earth shall give forth her trust (the dead); Y. Ber. V, 9ᵇ top; Yalk. Kings 207.

פָּלֵיט, פְּלֵט m. (preced.) *escaping, spared.* Hor. 8ª מטוק׳ פ׳ their property is spared (from destruction); Yeb. 9ª. Tanḥ. Kor. 5 שכולן אובדין ואחד פ׳ that all will perish and one will escape; Num. R. s. 18; a. e.—*Pl.* פְּלֵטִים, פְּלֵטִין, פְּלֵי׳. Ib. s. 19; Yalk. ib. 765, v. פָּרִיץ. Cant. R. to VII, 8. Snh. 108ª שבחוצה לה פ׳ the property outside of the city is spared; a. e.—*Fem.* פְּלֵיטָה, פְּלִיטָה; *pl.* פְּלֵיטוֹת, פְּלֵי׳. Tosef. Maasr. I, 6 שיבלים הפ׳ מן וכ׳ (Var. הפולטות) ears which escaped the storage.

פַּלְטָא pr. n. m. *Palṭa.* Y. Ter. X, 47ᵇ bot. לוי בר פ׳ (Lev. R. s. 23 פרטא).

פְּלֵטָאתָא, v. פְּלֵיטָא.

פַּלְטָה, v. פָּלַט, a. פְּלֵיטָה.

פלטום, Sifré Deut. 80; Yalk. ib. 885 פלטים, prob. a corrupt. of פּוּטְרוֹלִין.

פלטוני, read: פַּלְטִינִי, v. פַּלְטִינוֹס.

פַּלְטוֹרָא, פַּלְטוֹרִי m. (πωλητήρ) *market officer.*—*Pl.* פַּלְטוֹרִין. Targ. Ez. XXIII, 40.—V. פַּלְטָרָא.

פַּלְטוֹרִין, פַּלְטוֹרָה, v. פַּלְטְרִין.

פַּלְטִיאֵל, פַּלְטִי (b. h.) pr. n. m. *Palti, Paltiel,* to whom Michal the daughter of Saul was given as wife, but who, according to tradition, did not live with her because of her betrothal to David. Snh. 19ᵇ; v. פָּלַט; Lev. R. s. 23; a. e.

פַּלְטִיָּא f. (πολιτεία) *citizenship.* Pesik. R. s. 15 Ar., v. אִיסּוֹפּוֹלִיטָיָא.

פַּלְטָיָא I pr. n. m. (b. h. פלטיה) *Platia.* Koh. R. to I, 4.

פַּלְטָיָא II, פַּלְטָיֵי׳, פַּלַטְיָה f. (πλατεῖα, sub. ὁδός, platea) *wide street, highway; open place* (corresp. to h. רְחוֹב). Sabb. 6ª חמוציא מחנות לפ׳ he that carries an object from the shop to the street (or open place). Ib. פ׳ גדולה a large thoroughfare. Lam. R. to I, 1 (חציר) וכל פ׳ ופ׳ עשרין וכ׳ and each open place in Jerusalem had twenty-four alleys. Gen. R. s. 41, end (ref. to Is. LI, 23 וכחוץ מה פ׳) זו מבלה וכ׳ as the highway wears out the passers-by, but itself remains, so shall thy children &c.; Yalk. Is. 337; Gen. R. s. 69 פלטירה (corr. acc.). Yalk. Sam. 161; Tanḥ. T'tsav 3 ed. Bub. רמז לכבשן ונעשה פ׳ the Lord motioned to the furnace (in a depression), and it became a level surface; Tanḥ. ib. פלניר (corr. acc.; Yalk. Koh. 978 חציף; v. Snh. 92ᵇ). Y. Sabb. I, 2ᵇ bot. פתוחין לפ׳ אחת (not לפלטית) opening to the same open place or street; a. fr.—[Cant. R. to I, 6 חוץ לפ׳, read: לפלטיר, v. פַּלְטֵר II.—Macc. 24ª, v. פּוּטְרוֹלִין.]—*Pl.* פַּלְטָרוֹת, פַּלַטְרָיוֹת, פַּלַטְרֵי׳. Y. Sabb. l. c. פתוחים לשתי פ׳ opening each to a different street. Lam. R. l. c. Gen. R. s. 41; s. 69; Yalk. Is. l. c. מרביצין אותן בפלטריות וכ׳ (בפולטר׳, read ר for ר) they laid them down (like paving stones) in the streets and passed rammers over them. Gen. R. s. 31; Yalk. ib. 53 פלטיאות *aisles,* v. supra.

פַּלַטְיָא, פַּלַטְרָיָא ch. same, constr. פַּלַטְרַיִת. Targ. Job XXIX, 7 Ms. (ed. פתאה). Targ. Y. Deut. XIII, 17 פְּלַטְרִיתָא (read: פַּלַטְרַיְתָהּ); a. e.—*Pl.* פְּלַטְרַיָּתָא, פְּלַטְרָאתָא, פַּלַטְרָיָתָא, פַּלַטְרִיוָתָא (incorr. פַּלַטְרִיוּת). Targ. Y. II Gen. XIX, 2 פְּלַטְרִיוָתָא (h. text רחוב). Targ. I Chr. I, 48 (h. text רחובות) פלטיות קרתא. Targ. Ps. LV, 12 פַּלַטְרִיוָתָהּ ed. Lag. (ed. Wil. פלטיותא; Ms. פַּלַטְרַיְתָהּ; h. text רְחֹבָהּ). Targ. Job XXX, 14 פַּלַטְרַיְתָא ed. Lag. (ed. Wil. פלטיות). Targ. Y. Gen. XLII, 6. Ib. X, 11 פַּלַטְרָאת קרתא (not פלית׳; Y. II פ׳ דקרתא, h. text רחבת עיר). Targ. Y. Num. XXII, 39 פלטיון קרתא (h. text חצות קריית); a. fr.—Y. Ber. III, 6ª באילין פלטיותא וכ׳ in the streets of Sepphoris.

פַּלַטְיָאוֹת, *pl.* of פַּלַטְיָא II.—[Yalk. Gen. 128, v. פַּלַטְרִין end.]

פלטיואני, פלטיאני, v. פַּלַטְינוֹס.

פַּלַטְיָה, v. פַּלַטְיָא.

פַּלַטְיוּת (פַּלַטְיוּתָא, פַּלְטִיוּת), v. פַּלַטְיָא ch.

Digitized by Google

פְּלַטְיָא, פְּלַטְיָאתָא, פְּלַטְיָאוֹת, פְּלַטְיָת, פַּלַטְיָא, v. פְּלַטְיָה h. a. ch.

פלטיואני, v. פְּלָטִינוֹס.

פלטים, v. פלטום.

פַּלְטִין, פַּלָטִין c. (palatium, παλάτιον) *palace.* [Targ. Lam. IV, 1, read with ed. Lag. פִּיטָלוֹן.] Targ. Y. II Gen. XII, 15 (Ar. פַּלְטוֹרִין). Targ. II Esth. I, 9; a. fr.—Gen. R. s. 12 לפ' גדולה וכ' like a large palace with many entrances. Y. Sabb. X, 12c אין גדולה בפ' של מלך in the king's palace (the Temple) no rank is recognized (all are alike); a. v. fr.—*Pl.* same. Targ. Y. Gen. XLVII, 27.—V. פַּלְכֵּרִין.

פַּלָּאטִי, פַּלָּאטִין m. (palatinus, παλατῖνος) 1) (sub. mons) *the Palatine Hill*, a name given to royal residences in general (v. Dio Cassius LIII, 16); esp. *Palatinus*, a name given by the Samaritans to Mount Gerizim. Gen. R. s. 32 עבר בחדין פלטאנוס (Var. נרס ..., נרים ...; corr. acc.) passed that Palatinus (on his way to Jerusalem); ib. s. 81 פלטנוס (not ת ...); Cant. R. to IV, 4 חד פלאטנוס (corr. acc.); Yalk. Gen. 57 פלטניס (corr. acc.); (Deut. R. s. 3 דד' גרירים).—2) *courtier, palace-guard, nobleman.*—*Pl.* פַּלָּטִינִין; (Lat. form) פַּלָּטִינִי, פַּלָּא'. Num. R. s. 1 שבטו של לוי פ' דוד the tribe of Levi was the palace-guard (royal body-guard in the Temple). Ib. s. 5 אע"פ שהיתה משפחת קהת פ' וכ' although the Kehath family vere palatini, when carrying the Ark they carried it like slaves (on their shoulders, no rank being recognized before God, v. פַּלָּטִין). Ruth R. to I, 2 (expl. אפרתים, ib.) פלטייאני (corr. acc.); Midr. Sam. ch. I פלאטוני (corr. acc.); Lev. R. s. 2 (ref. to אפרים, Jer. XXXI, 19) פלטיאני (corr. acc.). Pirké d'R. El. ch. XLV (ref. to אפרת I Chr. II, 19) פלטיני בת מלכים וכ' (παλατίνη) a *palatina*, a daughter of nobles; ib. בן פלטוני בן מלכים וכ' (corr. acc.) a son of noblemen, a son of kings &c. Num. R. s. 13 בן פלוטונין, פולוט'; Pesik. R. s. 7 פולטומין (corr. acc.).

פַּלְטִירִין, פַּלְטֵירָא, v. פַּלְטֵר', פַּלְטֵרָא.

פלטירת, Gen. R. s. 69, read: פַּלַטְרִית.

פלטית, Y. Sabb. I, 2b bot., read: פַּלְטָרָה.

פלטנות, פלטנוס, v. פְּלָטִינוֹס.

פלטנטירין, Yalk. Num. 695, v. פַּלְמַנְטָר.

פַּלְטֵר I, v. פַּלְטֵרִין.

פַּלְטֵר II m. (πωλητήρ, πωλητήριον) *shop-keeper*, esp. *seller of bakers' ware; shop*, esp. *bakery-shop.* Ab. Zar. IV, 9 (55b) מוליכין עמו פת לפ' you may carry your own bread with his (the non-observant baker's) to the shop-keeper. Dem. V, 4 הלוקח מן חם' וכ' he who buys bread at the shop (which contains bread of different batches) must give tithes of each form separately, contrad. to מנפול. Y. Shek. VII, beg. 51a, a. e. לוקח מן חם', v. סִידְקִי. Y. Shebi. VII, 37c top ובלבד שלא יעשה פליטר (not יעשו; R. S. to ib. VII, 3 פלטר) provided he is not made (their regular) shop-keeper (selling at the same place, at all times). Cant. R. to I, 6 שנמכרת חוץ לפ' (not לפלטיא), v. קִיבָּר; a. fr.

פַּלְטֵר', פַּלְטֵרָא, פַּלְטֵר ch. same. Y. Sabb. VIII, 11a bot. ואנא סמיך על פ' (not לפ') but I have to rely (for my supply) on the shop-keeper; Y. Shek. VIII, beg. 51a לכלפירא (corr. acc.). Gen. R. s. 22 אזל ויתיב קמי פ' (the dog) sits down in front of the shop (or stand); ib. מרי פ' the shop-keeper; Yalk. Gen. 36; Yalk. Ps. 840; [Ar. reads פְּרַטֵּירָא (πρατήριον) *market*]. Y. B. Kam. II, end, 3a פַּלְטֵירַת the goods of his shop, v. פּוּרְיָא; a. e.—*Pl.* פַּלְטֵרִין, פַּלְטֵרֵי *goods for sale.* Y. B. Mets. III, end, 9b בר נש דיהב לחבריה (corr. acc., or פּוֹלִיטַרִין) if a man put goods (on a stand) in the market in charge of his neighbor, and he left them in charge of his minor son or daughter, and they were stolen or lost, he is not bound to pay; שאני אומר לא על דעת פ' בשוק (a defective sentence, perhaps מסרן לו is to be supplied) for I may say, has he not given them as goods on exhibit in the market? (hence he was not bound to lock them up).

פלטרים, v. next w.

פַּלְטֵר, פַּלְטוֹ', פַּלְטֵי', פַּלְטֵרִין m. (πραιτώριον, prætorium) *headquarters; palace, residence; country-seat.* Snh. II, 3 (20a) אינו יוצא מפתח פ' שלו (Y. ed. פלטר', Ar. פלטין) must not leave his royal residence (to escort the dead). Num. R. s. 1 end ... אם ועושה אותן בני פַּלְטֵרִי so I will bring them near me and make them sons of my palace (= פַּלְטֵרִינִי); [Yalk. Num. 695 פלטנטרין; Tanḥ. B'midb. 26 פלמנטרין, v. פַּלְמַנְטָר]. Num. R. s. 13 כשתכנס לפ' שלך ... when thou enterest thy province and comest to thy headquarters. Ib. ודד בני חמדינה עומדים על פתח (not לפלטר) פ' ... יכנס חמלך לפַלְטֵרוֹ the citizens stood at the entrance of the palace and cried, let the king enter his palace. Pirké d'R. El. ch. III שזוא רוצה לבנות פלטרים שלו (corr. פלטרין) who wishes to build his palace; a. fr.—*Pl.* פַּלְטוֹרִין, פַּלְטֵרִין. Esth. R. to I, 2 כל אחד ואחד היו לו שני פ' וכ' each had two residences, one for the summer &c.; a. e.—Fem. form: פַּלְטוֹרָה, פַּלְטֵרָה. Sifré Deut. 309 פלטר אחת; Yalk. ib. 942 פלטי', v. infra.—*Pl.* פַּלְטֵרְיָאוֹת, פַּלְטוֹרְיוֹת. Ib. מי שהורישו אביו עשר פ' ועמד וקנה פלטרה אחת וכ' one to whom his father left ten country-seats, but he rose and bought one with his own money, and this he loved מכל פ' שהנחילו אביו (not רת ...) more than all the residences that his father had left him. Sifré Deut. 353; Yalk. ib. 959. Koh. R. to VI, 8 שתי פַּלְטֵרְיוֹת, v. supra. Gen. R. s. 71 ירש גבוה (not ירש אשר פ' מה וכ' Asher possessed more residences (abroad) than Judah possessed districts; Yalk. ib. 128 פלטריות (corr. acc.).—[פלטריות Gen. R. s. 41, a. e., v. פַּלְטֵרָא.]

פְּלֵטַת pr. n. f., v. פְּלֵישְׁתִּי.

פְּלֵטָתָא f. pl. = h. פְּלֵיטָה, *escaped, remnants.* Yalk. Jer. 265 לא מן פ' דעמא דסדום אתון are you not of the escaped of the people of Sodom?; Pesik. Shim'u, p. 117b פלטאתא.

פלטתת, Y. Sot. I, 17a bot., v. פְּלוּגְתָּא II.

פְּלִי* (πόλυ) *much.* Y. Shebu. III, 34d bot., v. בי"כסף.

פָּלָא, פְּלִי (b. h.) *to split, separate; to remove; to search*; v. פְּלִיאָה, פֶּלֶא.

Digitized by Google

Nif. נִפְלָא *to be remote, hidden, obscure.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 אינה נִפְלֵאת וכ' it (the Law) is not hidden, as it is said (Deut. XXX, 11) &c.; לא נִפְלֵאת אלא ממך וכ' it is hidden from thee only (through thy own fault), who didst not take pains to study it. V. נִפְלָא III.

Hif. הִפְלִיא (cmp. פרש) 1) *to distinguish, speak distinctly, clearly*; esp. (sub. נֶדֶר) *to utter a distinct vow* (with ref. to Num. VI, 2). Naz. 62ª; Num. R. s. 10 יודע להַפְלוֹת, יודע לַהֲפָלוֹת (from פֶּלֶא) who knows how to express a vow (is conscious of its bearings); Sifré Num. 22.—2) (denom. of פֶּלֶא) *to do strange, wonderful things.* Ber. 60ᵇ מַפְלִיא לעשות who does wonderful things.—[Tosef. Ab. Zar. III (IV), 19 מפליא ויצא ed. Zuck., missing in ed., a corrupt gloss for מפליא ליצנותא, v. לֵיצָנוּתָא.]—3) *to search, question.* Midr. Till. to Ps. III ואין מי שמַפְלִיא אחריהן and none questions the correctness of their decision; Yalk. Sam. 151.—4) *to be too difficult to decide.* Num. R. s. 21 ויתמנ' ויתמנ' and he (Moses) could not decide it. Ib. שמה' מן משה שיש צדיקים וכ' Moses was unable to decide, because many a righteous man prides himself..., and the Lord weakens his power (as a punishment).—Part. pass. מוּפְלָא q. v.

Pi. פִּלֵּא *to search,* v. next w.

פִּלֵּד, פִּלֵּי (b. h.; preced.; cmp. פָּרַק) *to search*; (euphem.) *to search one's garment for vermin.* Sabb. 12ª אין פּוֹלִין you must not search by lamp light (on the Sabbath); a. e.

Pi. פִּרֵּשׁ same. Ib. I, 3 לא יְפַלֶּה את כליו וכ' (Y. ed. יְפַלֵּא) one must not examine one's garments &c. Tosef. ib. XVI (XVII), 22 הִמְפַלֶּה (ed. Zuck. הִמְפַלֵּא); Y. ib. II, 3ᵇ המפלא; a. fr.—[Y. Maasr. II, 49ᵈ לפלח ed. Zyt. (ed. Krot. לפנכ) read: לפנות, v. פָּנָה.]

Hif. הִפְלָה 1) *to distinguish, speak distinctly,* v. preced.—2) *to mystify,* v. next w.

פִּלֵּי, פִּלָּא ch. (v. preced. wds.) *to split, cut open.* B. Bath. 160ᵇ; 164ᵇ פִּלְּירֵהּ וחזדיד he ripped open the tied-up document and saw it (that the signature was in the folds). Hull. 11ª דילמא דמ' ליה וכ' may it not be that he (the priest) opened the skull and examined it? Yoma 87ª חזה יתיב וקא פָּלֵי רישא was sitting and chopping (an animal's) head. Snh. 108ᵇ קא פָּאלֵי וכ' was opening pomegranates; a. e.

Pa. פַּלֵּי 1) *to search* (garments). Y. M. Kat. III, 82ª top מְפַלֵּא searching his garments.—2) *to search after, glean; to remove.* Targ. O. Deut. XXIV, 20 (h. text תפאר). Ib. XXVI, 13 (h. text בערתי). Targ. I Kings XVI, 3. Targ. Zeph. III, 15 (h. text מנה); a. fr.—[Targ. I Sam. II, 25, v. infra.]

Af. אַפְלֵי 1) *to do strange, wonderful things; to go to the extreme of.* Targ. Is. IX, 5 מַפְלֵי ed. Lag. (ed. Wil. מַפְלָיָא; oth. ed. מַפְלִיא Hebraism).—Ab. Zar. 44ª מַפְלֵיתָא, v. לֵיצָנוּתָא.—2) *to decide, arbitrate.* Targ. I Sam. II, 25 (Bxt. וְיַפְלֵי, *Pa.*; h. text פלל).—3) (with ב; cmp. Is. XXIX, 14) *to mystify, perplex, outwit, fool.* Lam. R. to I, 1 רבתי סגי ... ויהוה מַפְלֵי ... חד an Athenian used to come to Jerusalem and outwit the Jerusalemites frequently. Ib. מכאן ולהבא לא תַּפְלֵי וכ' henceforth thou shalt not again attempt to outwit &c. Gen. R. s. 42, v. מָרַי. Ib. s. 91 למה אַפְלַיְתִּי בי why didst thou mystify (deceive) me?; לא אַפְלֵיתִי בך I did not deceive thee; Koh. R. to VII, 11 אַפְלֵית, אַפְלֵית; Y. Naz. V, end, 54ᵇ אַפְלֵיתָה, אַפְלֵיתִי; Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Yalk. Gen. 148. Ib. 62 מה את מַפְלֵי בי (Gen. R. s. 38 מה את מַפְלֶה בי) why wilt thou fool me? Y. Shebi. IX, 38ᵈ, v. לֵי; a. e.

פְּלֵיָא pr. n. m., v. פִּילֵיָא.

פְּלֵי בִּיאָרֵי, פַּלְיָא (?) m. (perh. = פ' בי יְאָרֵי = יְעָרֵי, v. preced. art., a. יַעֲרָא) [*searcher in forests*] name of a *locust* on palm-trees (h. צפורת כרמים). Sabb. 90ᵇ (Ms. M. צפורתא; Ms. O. פילי בייאריי, Rashi: פיילי ביירי). Cmp. פְּלֵיתָה.

פַּלְיָא, פַּלְיָאָה *old,* v. פַּלְיָיא.

פְּלִיאָה f. (b. h.; fem. of פֶּלֶא) *hidden thing, secret; miracle.* Y. Ḥag. III, 77ᶜ top (fr. Ben Sira) פ' ממך מה תדע why wilt thou attempt to know what is hidden from thee? (v. מוּפְלָא). Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 (ref. to Ps. CXXXIX, 6) פ' זו תורה 'the secret', that means the Law. Num. R. s. 10 (ref. to פלאי, Jud. XIII, 18) לפי פ' ופ' וכ' according to each miracle that he (the Lord) performs through us (angels), he names us.

פְּלִיג, פְּלִיג, v. פְּלַג I.

פְּלִיגָא I f. (פְּלַג) 1) *division, discord.* Num. R. s. 18 (ref. to Num. XVI, 1) אין ויקח אלא לשון פ' 'and he took away' has the meaning of division.—2) *portion,* v. פַּלְגָּא.

פְּלִיגָא II, **טוּרָא פ'** pr. n. *Mount P'liga (Division).* Targ. Josh. XI, 17 (h. text הרר החלק).

פְּלִיוֹן, פְּלִיוֹם m. (pallium, πάλλιον) *sheet, blanket; mantle.* Nidd. VIII, 1, v. אַפְלִיוֹן. Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top פיליון (corr. acc.); Bab. ib. 120ª אפיליות (corr. acc., v. אַפְלִיוֹן). Y. Ber. II, 4ᶜ bot. מעבר ליה בפילוסיס (corr. acc.) put a sheet over it; a. e.—*Pl.* פְּלִיוֹנוֹת. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V אפי' הוא לבוש ... ועטוף עשרה פ' Rabad (ed. פוליירוניות, corr. acc.) even if he is clothed ..., and wrapped in ten pallia.

פְּלִיוֹן, Koh. R. to VI, 1, v. פִּילוֹן.

פְּלִיזָא m. (cmp. Arab. *falaz*) *bronzed* or *gilt.* B. Kam. 113ᵇ זבין לקנא ... במר דד פ' Ms. M. (Ar. בכלל דמ'; ed. דפרוזלא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) bought a flask of solid gold for plated ware.

פְּלִיט, v. פָּלַט.

פָּלִיט m. (b. h.; פָּלַט) *one that escaped, survivor.* Snh. 105ᵇ שורייד ופ' remnant or survivor. Gen. R. s. 42 הוא עוג הוא פ' Og and 'he that had escaped' (Gen. XIV, 13) are the same person; a. e.—*Pl.* פְּלִיטִים, פְּלֵיטִים, v. פָּלַט.

פְּלִיטַד, Y. Taan. IV, 68ᵇ top, v. פִּילֵיטָא.

פְּלֵיטָה, פְּלֵיטָד f. (b. h.; פָּלַט) *escape, safety; remnant.* Gen. R. s. 76 [read:] אע"פ שנשארו לפ' חֻרְבָּן מחענין עליהן וכ'

Digitized by Google

(v. Yalk. ib. 131) although they (in the diaspora) have been allowed to escape (from the persecutions in Palestine), yet fast (and pray) for them &c. Ib. s. 38 נשתיירה מהן פ' a remnant of them was left; a. e.

פְּלֵיטוֹן, v. פּוֹלֶיטוֹן.

פְּלֵיטוּרִין, v. פַּלְטֵרָא.

פְּלֵיטִיאַת, v. פַּלַטְיָא ch.

פְּלֵיטִין, v. פּוֹלֶיטוֹן.

פְּלֵילִית pr. n. f. *P'leṭith*, name of a Sodomite woman who, according to a legend, was put to death for feeding a poor family (v. Gen. R. s. 49). Targ. Y. I Gen. XVIII, 21; Pirké d'R. El. ch. XXV פלוכית וכ' P. daughter of Lot; Yalk. Gen. 83 פְּלַטַּת.

פְּלֵילַטֵּר, v. פְּלַטֵּר II.

פַּלְוִיאָה, פַּלְוִיָּא f. (παλαιά) *old*. Lev. R. s. 33 (not פיל'; Ar. פליאה), v. פְּלַי I; Yalk. Dan. 1061 פליא. Cant. R. to III, 4 פילאי (corr. acc.), v. באמי.

פָּלְיָת f. constr. (פַּלְיָ) *searcher*; ח' חיוא *hedgehog*. Targ. Y. Lev. XI, 30 Ar. (Var. פְּרִילַת, fr. פּוֹגֵל; ed. מינקת חויא), v. יְרִילָא. Y'lamd. to Num. XXII, 29, quot. in Ar. (Tanḥ. Balak 9 אנקה).

פָּלִיל m., *pl.* פְּלִילִים (b. h.; פָּלַל) *arbitration; arbiters, judges*. Mekh. Mishp., s. 8 אין פ' אלא דיינין *p'lilim* (Ex. XXI, 22) means judges.

פְּלִילָה f. (b. h.; preced.) *argument, plea; decision, judgment*. Snh. 111b (ref. to פלילית, Is. XXVIII, 7) אין פ' אלא דיינים *p'lilah* means the verdict of judges; Yalk. Is. 302; Meg. 15b, v. next w.—*Pl.* פְּלִילוֹת. Snh. 44a (ref. to ויפגל, Ps. CVI, 30) עשה פ' עם קונו he pleaded with his Maker; ib. 82b; Yalk. Ps. 865; a. e.

פְּלִילִיָּה f. (b. h.) same. Meg. 15b אין פ' אלא משפט Ms. M. (ed. אין פ' אלא דיינין; some ed. פלילה, v. preced.) *p'liliyyah* means verdict.

פְּלִימוֹ pr. n. m. *P'limo*, name of a Tannai. Pes. 8b. Men. 37a. Sot. 4a, v. פְּנִימוֹן.

פְּלִינְיָא, Ned. 55b, v. פְּמַלְיָא.

פְּלִינְקְרִיא, פְּלִינְקְרָא, v. פִּילוּנִיקְיָא.

פְּלִיסוֹפוֹס, Sifré Deut. 307; Yalk. Deut. 942 פילוסוף, name of a Roman officer who condemned R. Ḥanania to be burnt with the book of the Law.

פְּלִיסְפוֹס, v. פִּילוֹסוֹפוֹס.

פִּילִיפִּי, פִּילִיפָּה, פִּילִיפָּא pr. n. m. (Philippus, Philippi) *Plippa, Pilippi, Pilpi*, name of an Amora. Y. Taan. IV, 68b top (ed. Krot. פליטה, corr. acc.). Y. Meg. IV, 75a bot. פילפי.—Gen. R. s. 71 פליפי; Yalk. Kings 208 פפי.

פְּלִירְכוֹס, פְּלִירִיכוֹס, Yalk. Deut. 813, a corrupt., v. קְלִידִיקוֹס.

פֶּלֶךְ m. (b. h.; פלך *to cut out, round*; cmp. פְּלַח) [*circle,*] 1) *district*. B. Bath. 21a ... בכל פ' ופ' התקיני they ordained that teachers must be appointed, one for each district. Macc. 7a. Ib. 12b ... לפלכו קילט ... גולת מפ' לפ' בן לוי a Levite (native of a place of refuge) who has killed a person accidentally flees from one district to another, but if he flees to his own native (juridical) district, his district protects him; Zeb. 117a; Yalk. Ex. 323; a. fr.—*Pl.* פְּלָכִים, פְּלָכִין. Tosef. Bicc. II, 8 לא ... יחידים אלא פ' פ' they did not go up (to Jerusalem, with the first-fruits) singly, but by districts.—2) [*ball of tow, wool* &c.,] *distaff* or *spindle*. Keth. IX, 4 (86b) על פִּילְכָּהּ ועל עיסתה a husband may administer an oath to his wife on her distaff (on what she spins or weaves) and on her dough. Yoma 66b (in answer to a woman's question) אין חכמה לאשה אלא בפ' there is no wisdom for woman except at the distaff. Gen. R. s. 56, end ... ומן לאשה שנתעשרה מפִּלְכָּהּ חם' חזה וכ' (Ar. מפלחה ... הפלחה) like a woman that became rich through her distaff (or spindle, spinning or weaving), and she says, since I have become rich through this distaff (spindle), it shall not part from &c.; a. fr.—Trnsf. *vocation, duty*. Gen. R. s. 71, v. הוֹרָאָה; ib. יחל תפסה פ' שתיקה Rachel made silence her duty (not to betray her sister when she was substituted for her); Midr. Sam. ch. XXVIII; a. e.—מחוזק בפ' holding the distaff, *being like a woman, forced to stay home, lame*. Tanḥ. Mas'é 12 (expl. מחזיק בפ', II Sam. III, 29, among the curses that fell back on the house of David) שנעשה כאשה שאחזתו פודגרה he (Asa) became like a woman, for podagra seized him; Snh. 48b; Y. Kidd. I, 61a bot. ומחזיק בפ' זה יואש 'and holding a distaff', that means Joash (who was abused like a woman); a. e.

פַּלְכָא, פֶּלֶךְ, פְּלַךְ ch. same, 1) *district*. Targ. Deut. III, 4 constr. פֶּלֶךְ (O. ed. Berl. פֶּלֶךְ, ed. Vien. פָּלֶךְ). Targ. Esth. I, 22; a. fr.—*Pl.* פִּילְכִין, פִּלְכָיָא, פִּי'. Ib. פִּילְכֵי מלכא ed. Lag. (ed. Vien. פִּלְחֵי, corr. acc.). Targ. Josh. XVII, 11 (ed. Wil. פָּלַי). Targ. Koh. I, 12. Targ. Cant. III, 11; a. fr.—2) *distaff, spindle*. Keth. 72b קא שדיא פִּילְכָּהּ וטוותה וכ' casting the spindle and spinning &c. (v. וָרַד); אסיקתיה לפילכה וכ' she broke (the thread of) her spindle and threw it away (as if it had accidentally slipped); אמרה טולם חב לי פִּילְכָאי Ar. (ed. פלך) she said, young man, hand me my spindle; Snh. 95a; Yalk. Sam. 155; a. e.—Meg. 14b (prov.) איתתא בהדי שותא שדיא (sub. שדיא) פילכא a woman handles the shuttle while she talks, i. e. pursues two aims at a time; [Ar. s. v. שותא: פַּלְכָה *spins*.]

פְּלַךְ (denom. of preced.) *to spin*, v. preced.

פְּלָכָא, v. פֶּלֶךְ ch.

פַּלְכִין, Tanḥ. Vaëra 14 בפ', v. פִּילְקִין.

פָּלַל (b. h.) *to separate, divide*.

Pi. פִּילֵּל *to arbitrate, intercede*; trnsf. *to pray*. Sabb. 55b (ref. to וַיִּתְפַּלֵּל, Gen. XLIX, 4) פִּילַּלְתָּה חלתה ורחת וכ' thou didst plead, thou didst pray, thy prayer rose &c.

Digitized by Google

Hithpa. הִתְפַּלֵּל, *Nithpa.* נִתְפַּלֵּל (denom. of תְּפִלָּה) *to pray.* Ber. V, 1 לְהִתְפַּלֵּל, v. כּוֹבֵד. Ib. ...וּמִתְפַּלְּלִים חִדּוּ שׁוּרוֹת used to tarry a while (in meditation) and then say the prayers. Ib. IV, 3 יִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה should pray the eighteen benedictions. Ib. 4 מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה says a short prayer. Y. ib. 8[b] top סָפֵק נִתְפַּלֵּל סָפֵק לֹא נ׳ if he is in doubt whether he has or has not said his prayers; a. v. fr.

פַּלַּל ch. same, *to argue, debate* (v. פלפל). Y. Shebi. VIII, 38[b] top מאן גרם לך דלא פַּלַּחְתָּ עם חבירך what brought it on thee (that thou couldst not solve that problem)? That thou didst not hold debates with thy fellow students; Y. Ned. XI, 42[c] bot. ילפתה (corr. acc.).

פִּלַּלְגּוֹלְתָּא f. (reduplic. of פַּגְלָא; cmp. pallacana) *dwarf-onion.* Y. Kil. I, 27[a], expl. בְּצַלְצוֹל q. v.

פָּלַם *to be round, smooth* (cmp. Arab. *tafailam* pinguis fuit); only in part. *Pa.* מְפוֹלָם *smooth, viscous.*—*Pl.* מְפוֹלָמִין, מְפוֹלָמוֹת. Bets. 24[b] דגים חמס׳ moist fish (fresh-caught). Zeb. 54[a] אבנים מפ׳ smooth stones (fresh from the ground). Ḥag. 12[a] (expl. בחו Gen. I, 2) אלו אבנים חמס׳ וכ׳ that means the smooth (chaotic) stones which are sunk in the deep &c. (with ref. to אבני בחו, Is. XXXIV, 11); Yalk. Gen. 4.—Targ. Job XXVIII, 3 אבנין מפולמין וכ׳ (Ms. ed. Wil. מְפוֹלָטָן) smooth (chaotic) stones out of which darkness proceeds (h. text אבן אפל).

פָּלַם ch. same. *Part. pass.* (h. form) מְפוֹלָם, v. preced.

פְּלוּמוֹס, v. פּוֹלְמוֹס.

פלמטרין, Y. Ber. I, 3[b] bot., v. פַּלְמַנְטָר.

פלמיא, Tosef. Ned. IV, 3 ed. Zuck. (Var. פמליא), v. פְּמַלְיָא.

פלמיטיס, פלמיטוס, v. אֶפִּימַלְיטִיס.

פַּלְמַנְטָר m. (frumentarius) *military purveyor, commissary, imperial agent* (v. Sm. Ant. s. v. Frumentarius). Y'lamd. to Deut. III, 23 sq., quot. in Ar. משה הוה פַּלְמַנְטָרוֹ וכ׳ Moses was the Lord's special agent (v. Num. XII, 7). Yalk. Lam. 1001 פלמנסר של מלך (corr. acc.)—*Pl.* פַּלְמַנְטָרִין. Y. Ber. I, 3[b] bot. למלך ששלח שני פ׳ וכ׳ Ar. a. ed. Lehm. (ed. פלמטיין, corr. acc.) like a king who sent out two frumentarii (negotiators); with regard to one he wrote, give him no credit unless he shows my signature and seal &c.; Cant. R. to I, 2; Y. Ab. Zar. II, 41[c] bot. סרמנטיריין (corr. acc.). Tanḥ. B'midb. 26 [read:] אף אני מקרבן ויעשם פ׳ שלי וכ׳ I, too, shall bring them near, and make them my special agents, and entrust my house and my sanctity to none but them; Yalk. Num. 695 פלמנטיריין (corr. acc.); v. פַּלְמַנְטָרִין.—[Y. Taan. II, 65[d]; Y. Bets. I, 60[c] bot. פלמנטרין, v. פְּלוּמַטָרִין.]

פלמניא, v. פְּמַלְיָא.

פלמנסר, v. פַּלְמַנְטָר.

פלמרכין, פלמרכוס, v. פּוֹלְמַרְכוֹס.

פְּלַן, פְּלָנִי, פְּלָנְיָא, (פְּלוֹנִי) m. = h. פְּלוֹנִי. Y. Kidd. III, 63[d] top וכ׳ ...מיקמת פ׳ ...ליך אנת פלניה בת פ׳ אנא פ׳ בר פ׳ I—son of—betroth thee—daughter of—, with the condition that I give thee an estate bearing the name of—, and to marry thee on the day—&c. Y. Yeb. IV, 6[a] bot. ביום פ׳ on such and such a day (naming the date). Gen. R. s. 21, beg. (ref. to לפלמוני Dan. VIII, 13) לפלניא (some ed. לְפַלָּנִיָּה) to a certain defined person; Yalk. Dan. 1066. Koh. R. to X, 5 פסוק פ׳ בתר פ׳ I recited that certain verse, and then that. Gitt. 69[b] (in an incantation) פלוני בר פלונית thou—, son of—; a. v. fr.—Fem. פְּלָנִיתָא, פְּלָנְיָתָא, (פְּלוֹנִיתָא). Y. Keth. VIII, 31[c] אין חדא פ׳ תסבי לחדרן פלוני בעלה וכ׳ if that woman—be married to that man—, her betrothed husband, and &c. Pes. 112[a]; a. v. fr.

פלן, Gen. R. s. 48 פ׳ של אבינו אברהם, v. פִּילוֹן.

פְּלַנְדְּרִסִין, פְּלַנְדִּיסִין, v. בַּלְהֲרִסִין.

פְּלָנִי, פְּלוֹנִי, a. פְּלָן.

פלניא, Nidd. 13[b] bot. Ar., v. פְּמַלְיָא.

פְּלַנְיָה, פְּלַנְיָא, v. פְּלָן.

פלנים, Y. Ḥag. I, 76[d] top, v. פִּילוֹלַס.

פלנס, Cant. R. to VII, 8 emend. by Mus., v. טלנס.

פְּלָנִיָּא, פְּלָנִית, פְּלָנְיָא, v. פְּלוֹנִי, a. פְּלָן.

פלנקריא, פלנקיא, v. פִּילוֹנִיקָא.

פְּלַנְתָּא, v. פְּלָן.

פָּלַס (cmp. פָּלַשׁ I) *to split, pick to pieces.* B. Kam. 19[b] אכיל ופלסה לסלא חמרא תורא an ass ate (a neighbor's) bread and picked the basket to pieces. Ib. אכיל וחדר פָּלֵיס he eats first and then picks to pieces.

Pa. פַּלֵּיס same. Ib. אורחיה נמי לפַלּוּסֵי סלא it is also his habit to demolish a basket.

פלסגר*, Tosef. Ter. VII, 16 ובפ׳ ed. Zuck. (Var. פלאסגה, ובאלפסנה, missing in oth. eds.) a corrupt. of פלסגה, פלאסגה = φλάσγα, *flask*, a gloss to לגין, put in the text through misunderstanding.

פַּלַסְטוֹן m. (πλαστόν) *fabricated, a fraud.* Num. R. s. 8 the nations said אלו פ׳ הוא תורתן של that people's Law is a fraud (they do not observe it themselves); Midr. Sam. ch. XXVIII פלסתר. Y. B. Mets. V, end, 10[d] שצושרין תיתורה פלסטרן ואת משה טפש (corr. acc.) they (the usurers), declare the Law (forbidding usury) a fraud, and Moses a fool; Tosef. ib. VI, 17 פלסטר; (Bab. ib. 75[b] משה חכם ותורתו אמת, euphem.). Y'lamd. to Num. XVI, quot. in Ar. תורתו וכ׳ פ׳ הוא the law of Moses is a fraud. Yalk. Jer. 321 מה שאנו רואים ... פלסטרו הוא (corr. acc.) as far as we can judge your Law, it is a fraud (its predictions are not inspired); ib. אין דבר בתורה פלסטרון ולא וכ׳ not a word in the Law is a fabrication or a falsehood. Tanḥ. ed. Bub. Lekh 10 פלסטין הוא (corr. acc.) the document is forged.

Digitized by Google

פלסטים, פלסטוני, v. פְּלַסְטִינִי.

פלסטין, v. פְּלִשְׁתִּין.

פלסטינו, Yalk. Gen. 109, v. פילסונו.

פְּלַסְטִינִי pr. n. (Παλαιστ(ινη) *Palestine* (*Philistæa*). Gen. R. s. 90 end (ref. to Gen. XLI, 54) בשלש ארצות בפניקיא ובערביא ובפלסטינא in the three countries, Phœnicia, Arabia and Palestine; Yalk. ib. 148 ובפלסטים ... בקפוטיקי (corr. acc.). Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 2) אלין תלוליא גת פלשתים דמ' that means the mounds of Philistia; Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545 דפלסתני (corr. acc.). Lam. R. to I, 5 דוכוס דמ' the dux (commander) of Palestine.

פלסתר (פְּלַסְטֵר, פְּלַסְטִיר) m. 1) (πλάστηρ= πλάστης) *forger*. [This meaning of πλάστης is not recorded elsewhere.] Ab. Zar. 11b בר קירי ס' Ms. M. (ed. סך קירי פלסתר) (supposed to mean) אחוה דמרנא דידענא the brother of our lord, the forger.—2) (πλαστήριον) *fraud, forgery, illegal document* [not recorded in this sense]. Tosef. B. Mets. VI, 17, v. פְּלַסְטוֹן. Lev. R. s. 19 (the Book of Deuteronomy complained) עיקרני ... וישאני ס' וכ' Solomon has uprooted me and made me a forgery, for a document of which two or three points are void, is null and void in its entirety. Ber. 31b ס' ואי אחת עשית תורתך and thou wilt not make thy Law a fraud (by not fulfilling what is predicted, Num. V, 28). Succ. 29a כותבי פלסתר forgers of documents or signatures; Tosef. ib. II, 5 פלסטיר Var. (ed. Zuck. פלסתר).

פלסטרון, פלסטרו read: פְּלַסְטֵרִין (πλαστήριον), v. preced., or read פְּלַסְטוֹן.

פְּלוֹסְלוֹס, פְּלִסְלוֹס m. (reduplic. of פלס; comp. פּוּלְמָא) *p'loslos*, a sort of *lupine*, homogeneous with תורמוס. Kil. I, 3 (Ms. M. סלוסלות, v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. I, 2; expl. Y. ib. 27a פרמוצה.

פַּלְסָמָן, פְּלַסְמוֹן m. = בַּלְסָמוֹן. Gen. R. s. 33; (Lev. R. s. 31 ב'). Num. R. s. 13; a. e.

פַּלַסְתֵּר, פלסתני, v. sub פְּלַטְ.

פִּילְ, פְּלַפּוּל m. (פָּלַל) *discussion, debate*. B. Bath. 145b בעל ס' master in dialectics. Ab. VI ס' דתלמידים the debates among scholars. Tem. 16a ... מתוך פילפולו תחזירן Othniel ... restored them (the lost interpretations of the Law) through his reasoning; a. e.

פִּילְ, פְּלַפּוּלָא ch. same. Ned. 38a בעלמא ס' only deductions by argument (were given to Moses exclusively, and he communicated them to the people). Y. Ter. IV, 42d מפילפוליהון דחבריא שמעית הא I learned this from the students' arguments. Erub. 67a ... מפילפוליה רב ששת מרתע R. Sh. trembled all over his body, when R. H. argued. Keth. 103b ... אם מחדרני ליה מפילפולי if, God forefend, the Law should be forgotten in Israel, I could restore it by my argumentation; B. Mets. 85b; a. e.

פלפילין, v. פְּלִיפְלִין.

פִּלֵּל (v. פָּלַל a. פּוּל) 1) *to search*. Tanḥ. Vayesheb 1 חוצרך ... לפלשפש (some ed. לפלפל) בעפר וכ' the king had need of searching in the dust and among the pebbles to find the pearl. Tosef. B. Bath. VII, 5 כל דבר שלא פִּלְּפְלוּ בו יחומין וכ' the first-born gets a double share of whatever the heirs had no need of searching for (being ready on hand at the father's death). Sabb. 31a (among the questions which the dead are asked on appearing before the seat of judgment) פִּלְפַלְתָּה בחכמה hast thou been a searcher after wisdom?—2) *to argue, debate*. B. Mets. 85b Ms. R. (ed. תורה) לא פִּלְפַלְתִּי בתורה כמוהו did I not argue on the Law like him? תורה כמוהו פִּלְפַלְתָּ וכ' thou didst argue ... like him, but thou didst not spread learning like him; a. e.

פַּלְפֵּל I ch. same, *to argue, reason*. Targ. Job XI, 12 sec. vers. (first vers. חריף; h. text נבוב).

פַּלְפֵּל II [*to be round*, v. next w.,] *to roll in, cover with* (cmp. פָּלַשׁ II; Syr. פלפל inquinavit, P. Sm. 3130). Targ. Job XVI, 15 (h. text עלל).—Part. pass. מְפַלְפָּל. Targ. II Esth. IV, 16.

Ithpalp. אִתְפַּלְפֵּל *to roll one's self*. Ib. 1.

פִּילְ, פְּלַפְלָת, פִּילְ, פְּלַפְלָא m., f. (פלל *to be round, roll*) *ball, grain*, esp. *pepper*. Sabb. VI, 5 (64b) יבגריגיר בפ' with a grain of pepper (Rashi: a bit of 'long pepper') or a grain of salt (in the mouth); ib. 65a לרירת חפרז פ' pepper (is put in the mouth) to dispel the bad odor &c. Ib. IX, 6 (90a) פלפלת כל שהו any quantity of (long) pepper; a. e.—*Pl.* פִּילְ, פִּלְפְּלִין. Ber. 36b חיבין בערלה חפ' pepper-trees are subject to the law of 'Orlah. Bets. II, 9 תרדים נטשלה ... והמשנה של פ' pepper-mill. Treat. Sof'rim XV, 8 כפ' the Torah is compared to salt, the Mishnah to pepper. Y. Hor. III, 48c top מלח בזול פ' ביוקר salt is cheap, pepper is dear; אימשר לטולם ... בלא פ' וכ' (not פלפילין) the world can live without pepper, but not without salt; a. fr.—[Koh. R. to IX, 13, v. פִּילוֹן.]

פִּילְ, פְּלַפְלָתָא, פְּלַפְלָא ch. same. Keth. 75a אפשר דנקיט פ' וכ' he may take a grain (or a bit) of pepper in his mouth (to dispel the bad smell) and perform his priestly function. Meg. 7a חריפתא דאי פ' one grain of sharp pepper, v. חָרִיף; a. fr.—*Pl.* פִּילְ, פִּלְפְּלֵי, פִּלְפְּלִין. Sabb. 141a חגי פ' וכ' (Ar. פרפלי) grains of pepper one may crush singly (on the Sabbath). Yoma 81b, a. e. כס פ', v. כָּסַס. Pes. 42b פי אֵירִיכְתָא (Ms. M. פילפלא אריכתא) long pepper; Gitt. 69b; a. fr.

פִּילְ, פַּלְפָּן m. (פָּלַל, with play on פִּלְפֵּל) *one skilled in arguing, debater*. Y. Hor. III, 48c top הסדרן קודם לפילן (Bab. ed. סדרן ... לפלפל, not לין ...) the systematic collector of traditions is preferable to the dialectician. Ib. (Bab. ed.) מאי את בעי מר' אימי דהוא סדרן והוא פ' (not חפ') what do you want of R. I., who is both a systematizer and a debater?; Y. ed. מיתבעי מר' אימי דהוא חפ' (corr. acc.).

Digitized by Google

פִּלְפֶּלְתָּא, פִּלַפְּלְתָּא, v. פִּלְפְּלָא.

פָּלַץ (b. h.) *to split, shatter.*

Nithpa. נִתְפַּלֵּץ *to be split, cracked.* Midr. Till. to Ps. LX, ed. Bub. בשעה שאמר לו יואב הדברים האלו רעשה הארץ ונתפלצה עלירם ונתקפלה תחתיו ונמצא עומד דוד לתכותו when Joab said to him (Moab) these words, the earth quaked; it was split around them, and folded itself under his feet, and presently David stood there to smite him (Moab).

פִּלְצוּר* m. a kind of *snare* (Arab. *wahak*). Kel. XXIII, 5. Yalk. Num. 762 (gloss: עגול חקרון *wheel*; Syr. פלצורא, פלסורא *press*, P. Sm. 3161, sq.).

פָּלַק* *to split, create a gaping wound.* Gitt. 69ª הדרי עילויה ופַלְקוּ ליה Ar. (ed. only הדרי עילויה) they (the demons) will come back and wound him.

פַּלָּקָא m. (preced.) *fissure, wound.* Koh. R. to VI, 11 או חד מ׳ וכ׳ he receives either a wound &c., v. פְּדָצָא.

פִּילֵי, פִּלַקְתָּא f. = h. פִּלֶגֶשׁ. Targ. Y. Gen. XXXVI, 12. Ib. XXII, 24. Targ. I Chr. I, 32 (some ed. פִּלְקָתָא); a. e.—*Pl.* פִּילַקְתִּין, פִּילֵי. Ib. III, 9. Targ. Y. Gen. XXV, 6 (ed. Vien. פִּלַקְתִּין); a. e.

פָּלַשׁ I *to divide, go through.*

Pi. פִּילֵּשׁ 1) *to penetrate, go from end to end, perforate,* v. infra.—2) *to search.* Num. R. s. 14; Y. Snh. X, 29ᵇ bot. (play on עלי פלשת דתרועעי, Ps. LX, 10) עלי לפַלֵּשׁ לחם מעשים טובים לעשותן רדדים וכ׳ it is for me to search for their good deeds and make them friendly to wards one another. —3) (with אחר) [*to dig after,*] *to go to extremes.* Lam. R. to I, 1 (דרתה) חם לא פִּלְּשׁוּ אחר מדת הדין ודרא לא פִּלְּשָׁה (Ar. פִּירֵ׳) they (the Israelites) did not go to the extreme of rebellion against Justice, and she (Justice) did not go to the extreme in punishing them; (Var. in Ar. חִידְּשָׁה, תִּידְּשָׁה); ib. to II, 4; 5; Yalk. Hos. 521.

Pu. פּוּלַּשׁ *to be perforated.* Y. Succ. III, 53ᵈ ניקב ולא פ׳ מבפנים (not פילש) if the Ethrog is punctured but not perforated within (all through the skin).—Part. מְפוּלָּשׁ; f. מְפוּלָּשָׁה; *pl.* מְפוּלָּשִׁין, מְפוּלָּשִׁים, מְפוּלָּשׁוֹת. Bab. ib. 36ª נקב מפ׳ a puncture going through (into the flesh). Sabb. XVI, 1 מפ׳ (מבוי) an open alley, expl. ib. 117ª an alley opening into a street, not closed by a legally required fictitious partition, v. לְחִי. Erub. IX, 4, a. e. גשרים חמפ׳, v. גֶּשֶׁר. Y. ib. VIII, 25ᵇ top (ref. to פִּירְסוֹם) ... לעולם אין מפ׳ מסוק דשולם וכ׳ we never call a road a public area (v. רְשׁוּת), unless it is cut through from one end of the world to the other, i. e. runs in a straight line. Tosef. Kil. II, 1 תלמים שלשה מפ׳ וכ׳ three furrows running from one end of the field to the other. Gen. R. s. 70; Yalk. ib. 124 (play on בנות, Gen. XXIX, 16 = בונות) כשתי קורות המפ׳ וכ׳ like two joists extending from one end of the world to the other, the one reared princes &c. Gen. R. s. 44 (ref. to ומאצילידך, Is. XLI, 9) ממפ׳ שבה וכ׳ from the parts of the world that have been gone through (explored) have I called thee; a. fr.

פָּלַשׁ II (b. h.; cmp. פַּלְפֵּל II, a. פּוּלְסָא) *to roll in, cover with.*

Hithpa. תִּתְפַּלֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְפַּלֵּשׁ *to roll one's self, cover one's self.* Gitt. 58ª קריעתו ונִתְפַּלָּשָׁה באפר (not קרעתה) she rent it (the shirt) and rolled herself in the dust; Yalk. Jer. 276.

פְּלַשׁ ch. *Ithpa.* אִתְפְּלַשׁ same. Targ. Mic. I, 10.

פְּלִשְׁתָּאָה m. ch. = next w. Targ. I Sam. XVII, 23; a. fr.—*Pl.* פְּלִשְׁתָּאֵי. Ib.; a. fr.—Num. R. s. 14 (fr. Targ. Is. XI, 14) למכתי ית פ׳ to beat the Philistines.

פְּלִשְׁתִּי m. (b. h.) *Philistine.*—*Pl.* פְּלִשְׁתִּים. Sot. VIII, 1 פ׳ באו וכ׳ the Philistines came with boastful reliance on &c., v. בָּטָחוֹן. Midr. Till. to Ps. LX. Num. R. s. 14 ארץ פ׳ Philistia; a. fr.

פָּלָתָא* f. pl. (פול or פלל *to split*) *fins.* Pesik. Par. p. 35ª דטניי פ׳ Vers. in Ar., v. חַרְסְתִּירִין.

פלתח, Y. Shebi. VIII, 38ᵇ top, v. פְּלַל.

פְּלֶתִי m. (b. h.) gent. n. *P'lethi, Pelethi*; (collect.) *the body-guard of David*; (homilet.) *the Urim and Tummim*; (oth. opin.) *the Sanhedrin.* Ber. 4ª; Snh. 16ᵇ, v. מִיפְלָא.

פלתנים, Yalk. Deut. 942, v. פַּחְלָן.

פֵּם, v. פּוּם.

פָּמוֹט m. *a shaft with a receptacle for a lamp, a plain candlestick* Men. 28ª חזוא פ׳ מקרי such a candlestick without branches is named *pamoṭ* (and not *m'norah*); Yalk. Ex. 369 פסוק (corr. acc.). Sabb. 44ª פ׳ שחדליקו עליו באותה שבת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) a lampholder on which a lamp has been burnt on that (the present) Sabbath day. Y. ib. III, 6ᶜ top (also פומט), contrad. to נר.—*Pl.* פָּמוֹטוֹת. Bab. ib. 121ᵇ.

פמולניא, v. פְּמַלְיָא.

פמיאס, פָּמְיָס, v. פַּנְיָס.

פמילאות, v. פמליאות.

פְּמַלְיָא, פְּמִילְיָא, פַּמְלֵי, פַּמְלִי f. (familia) *the slaves in a household, family servants*; frequ. *divine agencies, ministers.* Targ. Cant. I, 15.—Y. Sot. V, 20ᶜ bot. ... איוב ומגדולי פמיליא וכ׳ Job was one of Pharaoh's servants and of the grandees of his household. Ḥull. 7ᵇ; Snh. 67ᵇ פ׳ של מעלה the heavenly household, v. כַּשָּׁף. Ber. 16ᵇ sq. שחשים שלום בפ׳ של מעלה ובפ׳ של מטה let peace reign in the heavenly household and in the household here below (thy servants on earth). Num. R. s. 4, beg. (ref. to Gen. XXVIII, 13) ראה חמלך ופ׳ שלו וכ׳ he saw the King, and his attendants stood by him to guard him. Sifra K'dosh. beg.; Yalk. Lev. 604, v. חָקָה; a. fr.

פַּמְס, v. פַּנְיָס.

Digitized by Google

פַּמְלִיָּא, פַּמְלִי, v. פַּמְלִילְיָא.

פמלליא, v. next w.

פַּמְלַנְיָא f. (corrupt. of *feminalia*) *bandages, knee-breeches.* Ned. 55b פלניא (Ar. פלניא; corr. acc.). Nidd. 13b כמין פ׳ של פרשים (Vers. in Ar. פלניא) like the *feminalia* of horsemen. Gen. R. s. 84 (ref. to אשר עליו, Gen. XXXVII, 23) זו פ׳ שלו this refers to his breeches; Yalk. ib. 142 פלמניא. Kel. XXVII, 6 פטולינין (ed. Dehr. פרמלנירה). Gen. R. s. 99 אלו ... לובשי פמלליא these (the priests) wear trousers, and those (the Greeks) wear *feminalia.* Num. R. s. 4 עטום פעליונין (read: פַּמְלִיּוֹנִין) he was wrapped in feminalia.

פֶּן, Targ. Jon. I, 8 some ed. ופן, read ומן, v. מָנָן.

פֶּן (b. h.; פָּנָה, cmp. פּוֹן) [*eventually,*] *lest.* Zeb. 106a כל מקום שנאמר השמר פן ואל וכ׳ wherever the Scripture has 'be guarded, lest', or *al,* it introduces a prohibitory law (v. עָשָׂה); Sot. 5a, a. fr. Sifré Deut. 70, quot. in Yalk. ib. 882 חשמר בלא תעשה פן בלא תעשה 'be guarded' means a prohibitory law, and so does 'lest'.

פְּנָא, v. פְּנֵי.

פְּנַאי, פְּנָיֵי m. (פָּנָה) 1) *emptiness, vacancy.* Num. R. s. 14 (play on אל תבחל מפניו, Koh. VIII, 3) לא נתבהל מפ׳ חביתו he (Joseph) was not bewildered by the emptiness of the house (his being alone with Potiphar's wife).—2) *vacation, leisure, time, opportunity.* Ab. Zar. V, 6 לפי שאין פ׳ לנסך because the invaders do not take time to offer a libation (so as to make the wine forbidden, v. נָסַךְ). Ib. 71a לנסך אין פ׳ לבעול יש פ׳ for libation they do not take time, but for outrage they do. Y. ib. V, 45a top אין פ׳ לחטיל אירס the snake (being pursued) finds no opportunity to shed venom; a. fr.

פנג, Targ. Y. Gen. XXII, 20 ופנגת, some ed., read: וּפַגְּנַת.

פַּנְגָּס, פִּנְגּוֹס m. (transp. of pignus) *pledge* deposited with the creditor, the usufruct of which remained the debtor's (v. Sm. Ant. s. v. Pignus). Mekh. Yithro, Baḥod., s. 1 (ref. to Is. XLV, 19) [read:] לא אמרתי לזרע יעקב לאלו אני נותנה ולא תהו בקשוני לא נתתיה פ׳ וכ׳ I did not say, 'to the seed of Jacob', to them only will I give the Law (and not to other nations), nor (did I say,) 'seek me for naught', I have not given it as a pledge (of which you cannot have the usufruct), ... long before I gave you the commands, have I advanced to you the reward for them &c.; Yalk. Ex. 275; Yalk. Is. 325 (omitting לאלו אני נותנה ולא).

פנגיות, Pirké d'R. El. ch. XXV, read: פגניות, v. פַּגְנוּת.

פְּנְגּוֹס, v. פַּנְגָּס.

פַּנְגַּר pr. n. m. (an adaptation of πανεγυρίστης) *Pangar* (*Encomiast*), name of one of the generals (duces) before Jerusalem under Vespasian. Lam. R. to I, 5 חד אמר קילוס שמיה וחד אמר פ׳ שמיה one says, the name of that dux was Ḳillus (Praise), and one says, his name was Pangar.

פַּנְדָּא I, v. פַּנְדָּה.

פַּנְדָּא* II pr. n. m. *Panda,* 1) name of an Amora (?). Ber. 55b (Ms. M. פבנא a. פרנא; En Yaăk. ed. pr., a. Yoḥăsin פרנך, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) בר שיריקא פ׳ name of a demon. Sabb. 67a (Rashi מנראי; Ms. M. פנרא).

פנדודה, v. פַּנְהוּרָה.

פנדור, read:

פַּנְדּוּרָה f. (πανδοῦρα, v. Hesych. s. v.) *pandean pipe* (*syrinx*), *the shepherd's pipe.* Y. B. Bath. VII, end, 15d נותן לו כמין פ׳ he must give him a portion of his field in the shape of a syrinx (a quadrangle one side of which is half as long as its opposite). Ib. III, beg. 13d (expl. משפוכיתא) אית דמרין פ׳ (ed. Krot. פנדודה, corr. acc.) some say, the deliverance of the shepherd's pipe (as symbolical possession); Y. B. Kam. X, end, 7c (expl. ברתא), v. שַׁרְקוּרִיתָא.

(פַּנְטֵירִי, פַּנְטֵרָא, פַּנְטִירָא,) פַּנְדֵּרָא, פַּנְדִּירָא pr. n. m. *Pandera,* (*Panṭera, Panṭeri*), surname of Joseph the father of Jesus of Nazareth. Koh. R. to X, 5 חד מן אילין דבר פ׳ one of the followers of the son of P.—Tosef. Ḥull. II, 22; 24; a. fr.; v. יֵשׁוּ.

פנדר, Gen. R. s. 50, v. קְלָאפְנָדָר.

פַּנְדִּירָא, v. פַּנְהִירָא.

פָּנָה, v. פני.

פָּנֶה, v. פִּינִים.

פְּנָה, v. פִּרְנָה.

פְּנוּטָה, v. פְּגוּטָה.

פִּנְוִי, v. פִּרְנוּי.

פָּנוּי m., פְּנוּיָה f. (פָּנָה) 1) *vacant, empty; free; superfluous.* Erub. 16b בית סאתים פ׳ ... ובלבד provided there is not an area of two S'ah unoccupied; expl. ib. 17a פ׳ מכלים unoccupied by travelling implements, contrad. to פ׳ מאדם superfluous as regards the number of travellers (to each of whom an area of two S'ah is assigned). Ex. R. s. 5; Tanḥ. Vaëra 6 שבטו ... פ׳ היה מעבודת פרך the tribe of Levi was exempt from hard labor; ed. Bub. ib. 4; Yalk. Ex. 176 פָּנוּי וכ׳, v. לטרגיה. Sabb. 23a שלא יראה בעל חביתו שעה פ׳ וכ׳ that the owner may not look out for a free moment (when there are no poor about), and say to his poor relative, here is the corner (פֵּאָה); Y. Peah IV, 18b קנויה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* פָּנוּיִים, פְּנוּיִין; פְּנוּיוֹת. Tanḥ. l. c. בשביל שאתם פ׳ וכ׳ because you are idle, you say &c.; Ex. R. l. c. פָּנוּיִם; a. e.—2) *single, unmarried.* Sifra Emor, Par. 1, ch. I חמ׳ חבא על חמ׳ שלא וכ׳ if an

Digitized by Google

unmarried man has connection with an unmarried woman without the intention of thereby making her his wife; Yeb. 61b; a. fr.—*Pl.* as ab. Num. R. s. 3 (ref. to שׁיר חשׁוּם, Cant. IV, 12) אלו הפנויות this refers to the unmarried (men and women in Egypt). Tanḥ. Vayesheb 8 השׁתא דמ׳ שלכם אסורות לנו וכ׳ even the unmarried of your people are forbidden to us, how much more thou who art a man's wife; a. fr.

פְּנִוְיְתָא, v. פְּנִיוּיְתָא.

פְּנוּקָא, פְּנוֹקָא, v. sub פרנ׳.

פְּנוּקְטִין, v. פְּנִיקְטִין.

פְּנַחְתָּא, פְּנַחְיָא m. (supposed to be fr. Pers. *pânah*) *protection, safeguard.* B. Kam. 103a ומ׳ הוא מידע . . . דקבעינא (Ms. M. פנחתיה) you know very well that I bought the field for myself, and that (in buying it in behalf of a third, influential person) I had in view only protection (against legal disputes). Yeb. 115b לפ׳ שבקיה he left the letters that were to mark the contents as sacred on the vessel merely for protection (that it might be spared by thievish servants).

פְּנַחְרִין, v. פְּנַחֵיר.

פְּנְטוֹן, Esth. R. to VI, 10, a. e., read: פְּרִיבָּטוֹן, v. דומין, a. קוֹמַיס.

פַּנְטוֹס (πάντως) *at all events, by all means.* Y. Snh. VI, beg. 23b, v. נִיבְּדִין.

פַּנְטִי, v. אַפַּנְטִי.

פַּנְטִי* pr. n. m. *Panti.* Koh. R. to VIII, 3 לוי בן פ׳; Meg. 31b בר בוטי (Ms. M. בוטא); Treat. Sof'rim XII, 3 בר פוּדא; Y. Meg. III, 74b bot. פאנטי (ed. Krot. פסטי; ed. Crac. פכטי); Yalk. Prov. 932 בוטא.

פְּנְטִיגוֹן, פִּינְ׳, פִּיוְ׳ m. 1) (πεντάγωνος) *pentagonal.* Naz. 8b; B. Bath. 164b פ׳ (בית) a pentagonal building; Tosef. Neg. VI, 3 פנטיגין ed. Zuck. (oth. ed. פנטיז, corr. acc.).—2) (πεντάγονος) *for the fifth time.* Naz. l. c.; B. Bath. l. c., v. הֵידְגּוֹן.—3) *fivefold.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 49 פ׳ היה (not הוא; ed. Bub. טטראגון הוא, corr. acc.) each Egyptian plague was fivefold.

פַּנְטִירִי, פַּנְטֵירָא I, v. פְּנֵיהֵירָא.

פַּנְטִירִי II, v. פְּנַחֵירִי.

פִּנְטִיתָא, v. בְּטִנְיָתָא.

פִּנְטִינִין, v. פְּנִיטִיגוֹן.

פַּנְטַסְכִינָאֵי, פַּנְטַסְכֵנֵי׳ nom. gent. pl. (denom. of πεντάσχοινος) *inhabitants of Pentaschoinos*, an Egyptian district [prob. meant for *Dodekaschoinos*, by confusion with next w.]. Targ. I Chr. I, 11 (ed. Rahmer פנטסכיני); Targ. Y. I Gen. X, 13 (h. text נפתחים); Targ. Y. II ib. 14 (ed. Amst. פְּנַטָּסְכֵנֵי׳; h. text כסלחים).

פַּנְטַפּוֹלוֹטַי, v. next w.

פַּנְטַפּוֹלִיטָאֵי nom. gent. pl. (πενταπολῖται) *inhabitants of Pentapolis*, an Egyptian district (also called *Cyrenaica*). Targ. I Chr. I, 12 (h. text פתרוסים); Targ. Y. I Gen. X, 14 (ed. Vien. פַּנְטַפּוֹלוֹטֵי; h. text כסלחים). [Targ. Y. II ib. 13 (ed. Vien. פַּנְטַפּוֹלֵטֵי; h. text ענמים or להבים), prob. misplaced; v. preced. art.]

פַּנְטַקָּקָה pr. n. m. *Pentakakah*, surname of one who was said to have committed five sins (πέντα κακά) every day. Y. Taan. I, 64b bot.

פַּנְטַרִי, פַּנְטֵרָא I, v. פְּנֵיהֵירָא.

פַּנְטַרִי II, v. פְּנַחֵירִי.

פְּנִי, פָּנָה (b. h.) 1) *to turn* (one's face). Yoma 17b, a. e. שאחזה פּוֹנָה, v. פִּרְנָה. Y. Ab. Zar. III, 42b sq. (ref. to Lev. XIX, 4) אל תִּפְנָה לעובדן do not turn thy face to them to worship them; אל תפנה לראותן ממש it is meant literally, do not turn thy face to look at them; Sifra K'dosh. beg. אל תפנו לראותם. Ib. תחלתם אלילים הם אם פּוֹנֶה את . . . אחריהן וכ׳ at first they are 'nothings', but if thou turnest after them, thou wilt make them (thy) gods; Yalk. Lev. 604. Ib.; Sabb. 149a (ref. to Lev. l. c.) אל תִּפְנוּ אֶל מדעתכם turn not to the creation of your fancy (Rashi; anoth. interpret., v. infra); a. v. fr.—2) *to turn around, go away.* Lam. R. to I, 1 רבתי (מעשה) כיון ששתה ופ׳ לילך when he had drunk and turned to go away. Gen. R. s. 68 יצא משם פ׳ הוד when he (the righteous) goes away from a place, its splendor is gone, its glory is gone; Ruth R. to I, 7. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4, a. e. (ref. to ונתתי את פני, Lev. XX, 6; cmp. פָּנָאי) פּוֹנֶה אני מכל וכ׳, v. עֵסֶק. Midr. Prov. to XVI, 11 לְפָנוֹת היום when the day was going away (towards evening); a. v. fr.—3) (act. verb) *to turn, pervert.* Cant. R. to VII, 9 (play on אחשׁוֹרוֹשׁ, Dan. III, 2) אלו ארכינות שהן נשׁחדין ופונין דין וכ׳ (not נחשׁדין) those are the officers that are bribed and turn justice in any direction; ib. שמהדרין פנים ופונין דין who respect persons and pervert justice; a. fr.—4) *to turn aside, go out,* (euphem.) *to ease one's self.* Y. Sot. I, 16d אם יִפָּנֶה אחד מהן לצורכו if one of them goes out for a human need. Toh. X, 2 ופוֹנִין (Ber. 62a וְנִפָּנִין, *Nif.*).—5) *to vacate* (v. infra); *to free, release.* Pesik. R. s. 42 הספינה . . . ולא תטרית עליה לְפַנּוֹתָהּ (not הטרית) thy friend's ship has been seized (for public service), and wilt thou not take pains to release it? ועכשיו של אחרים הוא פּוֹנֶה and now he releases other men's ships, and shall not his be released.?—*Part. pass.* פָּנוּי; f. פְּנוּיָה *vacant, empty, free.* Ber. 43a אין ביה הבליעה פ׳ his œsophagus is not free (which makes speaking dangerous). Y. Kil. III, beg. 28c נקב אחד פ׳ וכ׳ . . . אי אפשר it is not possible that there should not be one cavity free for planting &c.; Y. Sabb. IX, 11d bot. פניר . . . אפשר (corr. acc.). Num. R. s. 14 ודיה הבירה פ׳ and the house was empty (none at home); a. fr.—V. פָּנוּי.

Pi. פִּרְנָה 1) *to empty, remove, transfer.* Sabb. III, 5 המיחם שפִּרְנָהוּ וכ׳ in the kettle which one has emptied (or: which one has removed from the oven) &c.; ib. 41a

Digitized by Google

התירתם שפ' מטנו מים וכ' in the kettle out of which one has removed the hot water. Ib. XVIII, 1 מְפַנִּין אפי' וכ' you may clear away (on the Sabbath) even four or five piles . . . to make room for guests. Y. Gitt. VIII, 49d top אם ... אישׁ מְפַנֶּה if the court belongs to the wife, the husband (after divorce) must vacate it, ושל אישׁ אשה מְפַנָּה and if it belongs to the husband, the wife must vacate it; מי מפנה מפני מי which of them must vacate it for the other? Taan. 21a בקשו תלמידיו לְפַנּוֹת את וכ' his disciples wanted to move his bed first and then his furniture; פַּנּוּ את הכלים וכ' move the furniture first. Ab. III, 4 מפנה לבו לבטלה empties his heart (of serious thoughts to make room) for frivolous subjects. Sabb. 149a (ref. to Lev. XIX, 4, v. supra) אל תְּפַנּוּ אֶל מדעתכם do not remove God from your minds (to make room for idols). B. Kam. 81b מְפַנֶּה לשדה וכ' he must remove the corpse to &c. Y. Maasr. II, 49d רוצה אדם לפנות עסקיו וכ' (ed. Krot. רוצה הוא אדם לפנת; ed. Zyt. לפלה, corr. acc.) a man is anxious to dispose of his goods in the first place he strikes &c.; a. fr.—2) *to free, acquit.* Tanḥ. Vayikra 6 מ' לקרחני ולבן פלטרין וכ' he acquitted the commoner, but convicted the courtier. Ib. לקרחני פְּנִיתִי וכ' I acquitted the commoner, because he knows not the royal customs; a. fr.

Nif. נִפְנָה 1) *to turn.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 נִפְנֵיתִי לכאן וכ' I turned in all directions, and there is no redeemer but thee; Yalk. Sam. 157; a. e.—2) *to be removed, to die.* Gen. R. s. 98 שחירה נ' מן חצולם who was going to die. Tosef. Par. III (II), 8 נ' בני my son is dead (v. infra); a. e.—3) *to be free, at leisure.* Ib. לכשאֶפָּנֶה לך when I shall have leisure for thee, i. e. I shall take revenge on thee, when opportunity offers; אמר לו כשתִּפָּנֶה said he to him, when thou shalt be at leisure (or when thou shalt be dead, v. supra); ib. (Vers. of R. S. to Par. III, 8) לא נ' בני שחטריב שמשו my son has found no leisure (to take revenge), for his sun has set (he is dead). Ab. II, 4 אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה say not, when I shall be at leisure, I will study; may be thou wilt never find leisure; a. fr.—4) *to ease one's self.* Sabb. 82a הנצרך לְפַנּוֹת ואינו יכול ליפנות he who feels the want of easing himself, and is not relieved; ib. הנצרך ליפנות ואינו יכול ליפנות. Ber. 62a נִפְנִין, v. supra; a. fr.—5) *to be released.* Pesik. R. l. c., v. supra.

Hif. הִפְנָה *to vacate.*—*Part. pass.* מוּפְנֶה *a) free, disengaged, single.* Yeb. III, 5 שלשה אחין ... ואחד מ' three brothers two of whom were married to two sisters, and one is free (unmarried or married to one who is a stranger to his brothers' wives); Y. ib. III, 4d top; a. e.—*b)* (dialectical exegesis) *free for interpretation, unnecessary for the plain sense or context.* Nidd. 22b ... ומ' גבר ויציר מ' משני צדדין מ' בהמה *vayitser* is free for interpretation on both sides, it is free with regard to man (Gen. II, 7, because man's creation is mentioned in ויברא, ib. I, 27), and free with regard to beasts (ib. II, 19, their creation being stated in ויצ, ib. I, 25). Ib. כל גזירה שוה שאינה מוּפְנֶה כל עיקר וכ' analogous words which are not entirely free (in both texts) cannot be made the basis for interpretation as *g'zerah shavah* (v. גְּזֵרָה). Ib. מ' מצד אחד free in one of the texts; Sabb. 64a; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּנָּה 1) *to be vacated, cleared, removed.* Y. Naz. IX, 57d bot. כל הקברות מִתְפַּנִּין וכ' all graves may be vacated (transferred), except &c.; Treat. S'maḥ. ch. XIV.—2) *to be released.* Pesik. R. l. c. סדי הוא (ש)תִּתְפַּנֶּה he deserves it to have his ship released (ed. Prag סדי הוא שיִּתְפַּנֶּה he deserves to be released).

פָּנָא I, פְּנֵי ch. same, 1) *to turn to* or *from; to go.* Targ. Y. Gen. XXIV, 49 (O. *Ithpe.*). Targ. O. Deut. XXIX, 17 (Y. I *Ithpe.*). Targ. O. Gen. XXIV, 63 לְמִפְנֵי רמשא (ed. Amst. לְמִתְפְּנֵי *Ithpa.*) towards evening; a. fr.—Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 30 כְּמִפְנֵי רמשא at the turn (approach) of the evening. Gen. R. s. 63 מִפְנֵי רמשא דערובתא ... שלח sent letters to Tiberias (to reach the elders) towards the evening of Friday; (Y. Ter. VIII, 46b bot. בערובתא עם (מטמעי שמשא); a. fr.—2) *to remove, empty,* v. infra.—3) *to ease one's self.* Ber. 62a דבעינא למִפְנֵי (Ms. F. לאַפְנוֹיֵי *Af.*).

Pa. פִּנָּה 1) *to clear, empty, remove.* Targ. Y. Gen. XXIV, 20 Ar. (ed. ורוקינח; h. text וחצר). Targ. Ps. LXXX, 10 (ed. Wil. פִּנִּי *Pe.*). Targ. O. Gen. XXIV, 31 (Y. *Pe.*). Targ. Is. XL, 3; a. fr.—*Part. pass.* מְפַנֶּא *clear, levelled.* Targ. Gen. XIV, 17 (O. ed. Vien. מְפַנָּא *Af.*).—Ber. l. c. פַּנּוּ לי דדכתא Ms. M. (ed. פַּנֵּי, v. Rabb. D. S. a. l. note) clear a place for me. Taan. 20b בעי לְפַנּוֹיֵי wanted to remove it (the wine); משכיה בשמעתא עד דְּפַנְּיֵיה he kept him engaged in discussion on a tradition until he had removed it. Lam. R. to V, 1 (expl. ערו, Ps. CXXXVII, 7) פַּנֵּק פנק clear, clear (the place, with ref. to וחצר, Gen. XXIV, 20, v. supra), contrad. to פגר; Pesik. Zakhor, p. 26a פאנק (read פַּנֵּק); ib. ʿĂniya, p. 135a; Pesik. R. s. 32; a. fr.—2) *to free, acquit.* Y. Ber. IX, 13a sq. פַּנְּיָן יתיה, v. יַדִּי. Y. Taan. I, 64b bot. מה מיצבד וְמְפַנְּיֵיה what to do in order to release him (from prison); הא לך פַּנְּיִי בעלך here is money for thee, release thy husband; a. e.—3) *to ease one's self.* Y. Sabb. VI, 8c bot. צאל לפַנּוֹיֵי (not לפוניה) went to ease himself (v. infra).

Af. אַפְנֵי 1) *to turn, direct; to take aside.* Targ. II Sam. III, 27. Ib. VI, 10. Targ. Josh. XXIV, 23; a. fr.—2) *to vacate, free* (one's mind); *to take time.* Targ. Nah. II, 9 ליח דמַפְנֵי וכ' none take time to stand still.—Esp. *to make a text free for interpretation, to use as* מוּפְנֶה (v. preced.). Nidd. 22b ויברא לגופיה ויצר לאַפְנוֹיֵי *vayibra* (Gen. I, 27) is needed for its own sake (to state the fact), *vayitser* (ib. II, 7) is to be used for interpretation. Sabb. 64a בגד ועור ... שמע מינה לאפנויי what need was there to mention 'garment and skin' again in connection with creeping things? Learn from it, that it is to be used for exegetical purposes. Ib.; Snh. 40b לאי אפנויי וכ', v. לַאי; a. fr.—Part. pass. מַפְנֵי. Sabb. l. c. מ' דאי לא מ' וכ' Ms. M. (ed. ומיפנה דאי לאו מופנה) it is free for exegesis, for if it were not free (but needed for its own sake) &c. Ib. דמת נמי אפנויי מ' ed. Sonc. a. Ven. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. מופנה) 'garment and skin' in connection with corpses is likewise (unnecessary, and) free for exegesis; a. fr.—3) *to ease one's self.* Ib. 140b תיפנוך היכא דמַפְנֵי וכ' לא do not go out to the same place that your men use &c. Ber. 62a, v. supra.

Ithpe. אִתְפְּנֵי, אִיתְפְּנֵי *to turn; to go away.* Targ. Ex. III, 3 sq. Targ. Jud. XIX, 8; a. fr.—Kidd. 65a עד דמִתְפְּנֵי פיסחא (prob. to be read: עד מ') until Passover is past.

לְפָנִים, v. פָּנִים.

Digitized by Google

פְּנִי II, פָּנֵי m., **פַּנְיָא (פַּנְיְתָא)** I c.=h. פָּנוּי 1) *free* (from service). Targ. Deut. XXIV, 5 (O. ed. Berl. פָּ; h. text נקי).—2) *empty*. Gen. R. s. 65, v. סוּלְּפִירָתָא; Koh. R. to V, 10; Yalk. Gen. 115; a. e.—3) *turning around, restless*. Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 (expl. אספוני ib.) פניא אנא מן עקתא (ed. Bub. מניא מן עקתא אנא) I am restless on account of troubles.

פַּנְיָא, פַּנְיָה II m. (פָּנֵי; sub דרמשא or דשמשא) *afternoon, sunset, evening; first part of the night*. Targ. O. Gen. XLIX, 27. Targ. Y. Lev. VII, 16. Targ. Y. Deut. VI, 7; a. e.—B. Mets. 49ª אפ' דמעלי שבתא הוה it was on a Friday towards evening. Yoma 14ᵇ ולפ' מדו ליה and towards evening they sprinkle upon him; ib. 19ª לבחרי פ', לחדי פ'; a. e.

פַּנְיָא III pr. n. נְהַר פ' *N'har (Canal of) Pania* in Babylonia. Gitt. 65ᵇ bot.

פַּנְיָאס, v. פַּנְיָיס.

פְּנִינוּתָא, פְּנִיוּתָא f. (פְּנִי; cmp. פְּנַאי) *turning away from everything, special business*. Targ. Y. Lev. XX, 6 (cmp. פָּנָה); ib. 3 (פְּנִינְיָיר); 5; a. e.

פַּנֵּי, v. פְּנַאי. [Y. Sabb. IX, 11ᵈ bot., read: פָּנֵי, v. פָּנָה.]—לְפַנֵּי, v. פָּנִים.

פַּמְיָיס, פַּנְיָאס, פַּנְיָיס pr. n. pl. *Paneas* (Cæsaræa Philippi, modern Bânias), a city in the north of Palestine. Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 מערת פניאס (not סניאס); (Y. II אפמים, אפמיס; ib. 10 אפמיאם, אפמיאת, v. אַפַּמְיָא). Targ. Cant. V, 4 פָּמְיָאס (some ed. פָּמְיָיס). Targ. I Chr. XXI, 2 (h. text דן).—Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. דיקליטינוס אעיק לבני פ' Diocletian oppressed the inhabitants of P. Y. Dem. II, 22ᵈ top. Gen. R. s. 63 נחית ... בהדא פ' (Var. פמ') he (Diocletian) came down and made his stay at P. Meg. 6ª; Bekh. 55ª לשם זו פמ' Leshem is P.; Tanḥ. Ki Thissa 14 ליש זו פ' Layish is P.; Pirké d'R. El. ch. XXVII דן הוא פ' Dan is P.; Midr. Sam. ch. XXXII (ref. to דנה, II Sam. XXIV, 6) דנה פ'. Gen. R. s. 33 מערת פ' ... מעיין the spring ... of the cavern of P.; Bekh. l. c. ירדן יוצא ממערת פ' the Jordan issues from the cavern of P.; B. Bath. 74ᵇ.—Yalk. Deut. 820 (Moses prays) אכנס לה במחילה מתחת לפמיס ... let me enter Palestine by the cave of Cæsarion, which is below P.; Mekh. B'shall., ʿAmal., s. 2 לפניי ולפנים (corr. acc.); a. fr.—Tanḥ. Naso 10; Num. R. s. 11 (ref. to Num. VI, 24) יברכך ... וישמרך שלא תהא עשיר במדינת פ' וכ' the Lord bless thee with wealth, and guard thee, that thou be not forced (to take office) in the city (or district) of P., and no *zimia* (v. זִימְיָא) be decreed over the city, and they say to thee, give gold (a reference to Roman extortions, v. supra).

פָּנִים c. pl. (b.h.; פָּנָה) *front, face; countenance, person*. Pesik. Baḥod., p. 110ª, a. e. פ' זועפות (פ' זועפות), v. זָעַף. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2; Yalk. Ex. 258, v. חָשׁוּךְ. Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLI, 56) אין פְּנֵי הארץ אלא עשירים 'the face of the earth' means the wealthy; בזמן שאדם עשיר יש לו פ' שמחים וכ' when a man is rich, he has a countenance which is glad to see his friend, but when he is poor אין לו פ' לראות וכ' he has not the face to see (his friend), because he is ashamed &c. Keth. 7ᵇ ורוא שבאו פ' חדשות provided a new face appears, i. e., a person that has not attended the wedding festivities before this. Ib. 8ª אי אירכא פ' חדשות if there is a new guest.—B. Kam. 96ᵇ פ' חדשות באו לכאן things have assumed a new face, i. e. the object after its transmutation is no longer the same as the one stolen; a. v. fr.—נשא פ'; גלח פ' &c., v. נָשָׂא, גָּלַח &c.—Cant. R. to VII, 9 מחדרין פ', v. פָּנָה.—לחם חפ', v. לֶחֶם.—Euphem. פ' של מטה, or פ' *pudenda*. Sabb. 41ª. Ber. 24ª יכולה לכסות פָּנֶיהָ וכ' she can cover her nakedness &c. Nidd. 14ᵇ; a. fr.—Trnsf. *aspect, manner, way of interpretation*. Cant. R. to II, 4 תחורה שנדרשת מ"ט פ' טהור ומ"ט פ' טמא the Torah on the laws of which arguments are held, forty-nine in favor of 'clean' (permitted), and forty nine in favor of 'unclean' (forbidden); Num. R. s. 2 תורה שהיא נדרשת מ"ט פ' the Torah which is interpreted in forty-nine ways; a. fr.—לְפָנִים *a) for appearance sake, formally*. Meg. 12ª הם לא עשו אלא לפ' אלא לפ' ... they (in bowing to the idol) acted merely for show (yielding to force), so the Lord dealt with them merely formally (not in full earnest, ref. to Lam. III, 33).—*b) in front*; (of time) *before this, in the past*. Ḥag. II, 1 מה לפ' ומה לאחור what was before (creation), and what will be in the future (when the world will be no more; Gen. R. s. 1 ופתוח מִלְּפָנָיו וכ' ... מה בי"ת זה סתום as the letter ב (of בראשית, Gen. I, 1) is closed on all sides and open in front, so art thou not permitted to ask what is above and what is below, what was before and what will be hereafter; [oth. opin. מה לפ' ומה לאחור what is in the extreme east beyond the sphere, and what in the west; v., however, Rashi to Hag. l. c. (11ᵇ), a. ib. 16ª].—Ber. 5ᵇ לפני מטתי in front of my bed, expl. סמוך למיטתי immediately after rising. Ib. 7ª, a. fr. ירהי רצון מִלְּפָנֶיךָ (abbrev. ירה"מ) may it be thy will. Ib. ירהי רצון מִלְּפָנַי may it be my will. Ib. שלשה דברים בקש משה מִלְּפָנַי וכ' for three things Moses prayed before the Lord. Ib. I, 4 שתים לְפָנֶיהָ two benedictions preceding it (the reading of the Sh'm'a); a. v. fr.—Sifra Vayikra, Ḥobah, Par. 13, ch. XXIII אמש ושִׁלְּפָנָיו ושִׁלְּפָנִים פָּנָיו yesterday and the day before yesterday, and the day before that.—לְפָנֵי עִוֵּר (also לפני only, v. עִוֵּר I) *the law prohibiting an act which may lead a person to sin* (Lev. XIX, 14). Ab. Zar. 14ª אל' מפקדינן אנ' ולירחוש ... דל' לא וכ' (Ms. M. אל' עור) but should we not apprehend, that he might sell (the incense) to others, who will burn it for idols? Said A., we are commanded to guard against an act directly leading to sin, but not against one that may indirectly cause sin; ib. 21ª.—מִפְּנֵי *for the sake of, on account of*; מפני ש- *because*. Sabb. II, 5 מ' שהוא מתיירא מ' גוים וכ' because he is afraid of invaders, of robbers, or of an evil wind. Ber. I, 3 וסכניתי בצצמי מ' וכ', v. סָכַן II. Ib. 3ª מ' מה נכנסת וכ' why didst thou enter these ruins? Ib. מ' שלשה דברים for three reasons; מ' חשד because you give cause to suspicion; מ' תמפולת because debris may fall on you; מ' תמזיקין on account of demons; a. v. fr.—בִּפְנֵי *in the presence of*. Ib.ᵇ ב' המת in the presence of a dead person. Ib. 31ᵇ חמורה הלכה ב' רבו he who gives a decision in his teacher's presence; a. v. fr.—Kidd. 64ᵇ הנודר עד לִפְנֵי הפסח וכ' הנודר עד פְּנֵי פסח וכ'

Digitized by Google

if one says in his vow, 'until *p'né* (*lifné*) Passover', R. M. says, he is bound until Passover begins; R. J. says, until it is passed; Kidd. 65ª, v. פָּנַי I.

פְּנִים m. (b. h., v. I Kings VI, 29; preced., cmp. ἐνώπια) [*that which is in front of you when you enter,*] *inside, interior*; לְפָנִי (וְ)לִפְנֵי *the innermost.* Tosef. Yom. II, 5 חרו מסיקין מבחוץ והיה נאפה ונרדה מבפ׳ they heated the oven towards the outside (placed the fuel in front), and it (the show-bread) was baked and shoveled out from the interior; Yoma 38ª, v. פָּסַק. B. Mets. 16ª זו אינה צריכה לפ׳ this (question) need not be brought inside (the college); צריכה לפ׳ ולפני לפ׳ it must be brought inside and even to the innermost. Y. Kil. IX, 32ᵇ bot. לפ׳ . . . יכנס let R. Ḥ. the elder go into the interior (to the front benches); לפ׳ ממני in front of me?; לפ׳ וי׳ . . . לפני לפ׳ ר׳ ישמעאל R. Ḥ. . . . to the interior, R. I. . . . to the innermost (the very first); Y. Keth. XII, 35ª bot. לפני ולפ׳. Y. Yeb. VI, 7ᶜ אחותו לעולם היא (מ)בפ׳ וכ׳ a priest's sister is always inside (a member of the priestly family), until she steps outside (by marriage). Sabb. I, 1; a. v. fr.—לפ׳ משורת הדין, v. דִּין II.—Esp. *the Temple precincts, the Temple and the priests' court*; לפני ולפ׳ *the innermost, Holy of Holies.* Ab. Zar. 50ª בעינא כעין פ׳ (for a gift to an idol to be permanently forbidden for use, even after cancellation,) it is required that it be like the offerings in the interior Temple (sacrifices, incense &c., to the exclusion of votive gifts like candles, jewels &c.). Men. 9ª לא בעיא בפ׳ must not necessarily be done within the Temple precincts, opp. to חוץ לחומת העזרה. Ib. נדר פ׳ מירתח בעיא . . . although it may be done by a non-priest, it must at least be done within &c. Y. Yoma V, 42ᵇ bot. כלפי לפ׳ towards the interior; a. fr.—Ib.; Y. Kil. VIII, 31ᶜ bot. (מדו) מדו מבפ׳ מבחוץ does it belong inside (to the Holy of Holies) or outside (to the Holy)?, v. טַרְקְסִין.

פְּנִימוֹן pr. n. m. *P'nimon.* Y. Ter. III, end, 42ᵇ אבא פ׳ Abba P.—Num. R. s. 9 (Tosef. Sot. I, 1 Var. ed. Zuck.; Sot. 4ª פלימו, Y. ib. I, 16ᶜ bot. מינימין).

פְּנִימִי m., **פְּנִימִית** f. (b. h.; denom. of פְּנִים) *inner, interior, innermost, central.* Erub. 65ᵇ ישראל ונכרי בפ׳ וכ׳ if an Israelite and a gentile live in the inner court, and an Israelite in the outer court. Ib. פ׳ במקומו מהו dare the resident of the inner court move things within its precincts? Tanḥ. Naso 5 פיתח את חפ׳ וכ׳ he opened the central door and went to the outer room. Zeb. 51ª, a. fr. מזבח הפ׳ the inner altar (in the Holy); a. v. fr.—Gen. R. s. 21 (ref. to פלטוני, Dan. VIII, 13) תרגם עקילס לפ׳ . . . לפנים ממלאכי וכ׳ Aquila translated it 'to him who was inside', which means Adam whose partitioned seat was in front of the ministering angels (v. פְּנִים); Yalk. Dan. 1066.—*Pl.* פְּנִימִיִּים; f. פְּנִימִיּוֹת. Zeb. 52ᵇ דמים הפ׳ blood to be sprinkled in the Holy; שיריים הפ׳ the remnants of blood sprinkled in the Holy. Tam. I, 4; Y. Yoma II, 39ᶜ, v. אֲבַל; a. fr.

פניקא, Lev. R. s. 26 some ed., v. פָּגְנִיקָא.

פַּנִיקְמִין m. pl. (παννύκτοι = παννύχιοι, S.) *all-night watches (pervigilia)*, in gen. *camps.* Targ. Ps. LXVIII, 30 מפַּנִיקְטַרְהוֹן Ar. a. Ms. (ed. מִפַּנִיקְטַי, ed. Wil. מִפַּ, corr. acc.).—Lev. R. s. 1 חיו אומות העולם . . . מתוך פַּנִיקְטַרְתָּן (some ed. פַּנִיקְ) the nations were in danger of hearing the voice of divine revelation and being frightened out of their camps (Tanḥ. T'rum. 9 לתוך אהליהם), v. תְּרַע.—Gen. R. s. 16 in three things Greece was in advance of Rome, בנימוסין ובפניקטין וכ׳ Ar. (Ms. Paris בפנקיטין, ed. בפנקירסין, corr. acc. בפנקיסין) in laws, in the arrangements of camp vigils &c.

פְּנִיקְיָא pr. n. (Phœnicia) *Phœnicia.* Gen. R. s. 90 end, v. פְּלַטְטִינִי.

פְּנַךְ, *Pa.* פַּנֵּיךְ *to drive on, speed.* Targ. Jud. V, 22.—Part. pass. מְפַנְּךָ, *pl.* מְפַנְּכִין. Targ. Nah. III, 2. Targ. Jer. LI, 27.

פָּנָס m. (φανός) *torch; lantern.* Kel. II, 4 פ׳ שיש בו וכ׳ a lantern which contains a receptacle for oil; Tosef. ib. B. Bath. VII, 11 פ׳ של זכוכית וכ׳ a glass lantern &c. (v. פּוּקְטוֹ). Tosef. Ber. VI (V), 7 פָּאנָס ed. Zuck. (Var. פנס); Ber. 58ᵇ; Y. ib. VIII, 12ᵇ bot. Ex. R. s. 15 הדיח נטל הפ׳ וכ׳ he (the Lord) took the torch and carried light before them (ref. to Ex. XIII, 21). Ib. s. 25 בשר ודם תלמוד טוען פ׳ וכ׳ among human beings, the pupil carries the light before his teacher; not so the Lord &c.; a. fr.—*Pl.* פָּנָסִין. Gen. R. s. 3, beg. הדליק נרות ופ׳ lighted lamps and torches. Ib. s. 68 כבו את הנרות כבו הפ׳ put out the lamps, put out the torches. Koh. R. to XII, 7 הדליק נרות ופ׳ לשמה וכ׳ he lighted lamps and torches in the name of Rome (as an augury for a war against Rome), and they would not burn; a. e.

פנסמה, Y. B. Bath. VIII, 16ª בעי מימר פ׳, read: פְּשָׁטֵיהּ, v. פְּשָׁטָא.

פנע, Y. Maasr. II, 49ᵈ לפנע ed. Krot., v. פָּנָה *Pi.*—Targ. Jer. XXIII, 29, v. נָפַע.

פָּנַק (b. h.; cmp. פּוּק) [*to go out,*] *to be a freeman; to live in luxury* (cmp. חָטָא I).

Pi. פִּנֵּק 1) *to treat as a freeman, to indulge, spoil by indulgence.* Gen. R. s. 22 (ref. to Prov. XXIX, 21) שׁמְפַנֵּק וכ׳, v. מָנוֹן; Yalk. Prov. 962 (ib. 961 מטחק).—2) *to treat tenderly; to cultivate, improve, embellish.* Sifré Deut. 306 מְפַנְּקִים; Yalk. ib. 942, v. עָדַן; a. e.—*Part. pass.* מְפֻנָּק *delicately reared.* Mekh. Mishp. s. 8, v. עָדַן; Yalk. Ex. 339. Lev. R. s. 19 הדיח מפ׳ ומת בידם he was delicate (unused to hardship), and died under their hands.

פְּנַק ch., *Pa.* פַּנֵּיק same. Targ. Is. XXIII, 4. Targ. Esth. II, 9. Ib. 12; a. fr.—Part. pass. מְפַנַּק q. v.—V. אִסְתַּנֵּיק.

Ithpa. אִתְפַּנֵּק, *Ithpe.* אִתְפַּנֵּיק 1) *to delight one's self.* Targ. Ps. XXXVII, 4; 11; a. fr.—2) *to play the nobleman, be imperious.* Targ. Prov. XXIX, 21 מִתְפַּנֵּיק מן וכ׳ he who plays the gentleman in his youth, will become a servant and finally be driven out (h. text מְפַנֵּק).

פִּנְקַאי, v. פִּינְקַאי.

פנקיסין, **פַּנְקְטִין**, v. פַּנִיקְטִין.

פִּנְקָס, **פִּנְקָסָא**, **פִּנְקֵס**, v. sub פִּינְקָס.

Digitized by Google

פַּנְקְרִיסִין, פַּנְקָרְסִין m. pl. (πάγχρυσος) [*all-gold,*] name of *a fruit*, prob. *apricots*. Y. Sot. I, 17[b] top רימה מפ׳ וכ׳ ... better were the late fruits ... than the apricots &c.; ib. IX, 24[b] bot.; (Y. Peah VII, 20[a] bot. מפרסקין). Y. Sabb. III, 5[d] וטעמן ריפה כמ׳ and their taste was as delicious as that of apricots; Y. Ter. II, 41[c] bot. (corr. acc.).—Y. Ab. Zar. II, 41[d] שלחן ... מ׳ apricots pressed by gentiles (prob. to be read, as Bab. ib. 38[b]; Tosef. ib. IV (V), 11 פַּנְקְרִיסִין).

פַּנְרְתָּא, Targ. II Esth. I, 2, v. פַּרְוָתָא.

פַּנְתָּא, v. אַפַּנְתָּא.

פַּנְתַּר, פַּנְתֵּיר m. (πάνθηρ) *panther* or *leopard*.—*Pl.* פַּנְתָּרִין, פַּנְתֵּירִין. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 (expl. ערב ib.) מין חיה הוא ושמה פ׳ ותבריאן וכ׳ (not וחבריאו) it is a species of wild beasts named leopards, and the Lord sent them &c.; Yalk. ib. 820.

פַּנְתִּירִי m. (preced.) [*spotted stone,*] name of a *jewel* (corresp. to h. ישפה). Targ. O. Ex. XXVIII, 20 ed. Berl. (ed. פַּנְטִירִי; Y. אַפַּנְטוּרִין, ed. Vien. אפנטורץ, corr. acc.); ib. XXXIX, 13 (ed. Vien. פַּנְתַּרִי, corr. acc.). Targ. Ez. XXVIII, 13 פַּנְתִּירִין.

פַּנְתִּרִין, פַּנְתֵּרִי, פַּנְתֵּר, v. preced. wds.

פָּס pr. n. m. = אָפֵס, *Pas*, name of two Amoraim. Y. Taan. IV, 68[a]. Y. Yoma V, 43[a] bot.—Y. Kidd. III, 64[a] bot. (v. Fr. M'bo, p. 122[a]).

פַּס I, v. פַּסַס.

פַּס II m. (b. h.; פָּסַס) 1) *strip, stripe*.—*Pl.* פַּסִּין, פַּסִּים. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 3 sq., a. Ps. LXVI, 5 sq.; v. עֲלִילָה) why 'did they hate him'? That (in the course of events it should come about that) שיקרע הים לפניהם פ׳ פ׳ the sea be rent before them in strips (ed. Wil. פַּסִּים פַּס ים *passim* alludes to 'strip of the sea').—Esp. (cmp. פֶּרֶק) פס יד, *palm, the hand from the wrist to the tip of the finger*; פס רגל *the foot to the ankle*, interch. with פַּסָּה, פִּרְסָה (constr. of פַּסָּה). Ib. (expl. פסים, Gen. l. c.) שהיתה מגעת עד פס ידו the coat reached with its sleeves to his wrist; בפס ידו ... שהיתה it was very fine and light, and could be (compressed and) hidden in his hand (cmp. מַלְמָלָה). Meg. IV, 8 (24[b]) נתנה ... על פס ידו וכ׳ if he placed the T'fillin on his forehead or on his palm. Yoma 87[a] (play on הַחֲרִפֵּס, Prov. VI, 3) [read:] אם מטון יש לו בידך חַחֵר לו פַּסֵּת יד וכ׳ if thou owest him (whom thou hast wronged) money, untie thy hand to him (pay him), if not (if thou hast otherwise wronged him), get several friends around him (to ask his pardon in their presence); B. Mets. 115[a]; B. Bath. 173[b]; Yalk. Prov. 938. Gen. R. s. 78 (play on מְחָרְפֵּס בְּרֹצִי, Ps. LXIV, 31) מְחָרֵר את הפס ומחרצה בכסף he (Edom-Rome) opens his hand (for bribery), and is appeased with silver; Ex. R. s. 35 מחרת את הפס וכ׳ she (Rome) opens &c.; Yalk. Ps. 800 ואין עושין רְצוֹן וכ׳ ... שפושטין פסת יד they stretch forth their hand to accept silver, and then do not what the givers desire; Pes. 118[b] שפושטין פסת יד וכ׳ Ms. M. (ed. שפושטין יד). Yoma 47[a] ידו על פ׳ up to his wrist, v. חָפָה; Sifra Vayikra, N'dab., ch. X, Par. 9 חופה את פס ידו וכ׳ he bends his hand (grabbing) in the pan &c. Ohol. I, 8 שלשים בפס הרגל thirty joints in the foot. Yalk. Sam. 143 חלילה ... פ׳ יד ופ׳ רגל ועקב מגולין never were their wrists or their feet or their heels seen uncovered; Midr. Sam. ch. XXV (corr. acc.); a. fr.—2) *partition, board, barrier*. Erub. 5[a] אם יש שם פס ארבעה if a bar of four handbreadths is left or placed above the breach. Ib. 10[b] עושה פס גבוה עשרה וכ׳ he cuts a board ten handbreadths high and four cubits long &c.; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. II, 1 עושין פ׳ לבירואות וכ׳ you must place partitions around watering stations in the shape of four corner-pieces &c., v. הֵירוֹמַד. Ib. 11[a] פַּסֵּי בירואות the partitions of watering stations; a. fr.—[Maasr. I, 7, v. פֵּאָה.]—3) *pl.* (v. פְּרִיסִים) *tax*; פַּסֵּי העיר town tax (used for maintaining the safety of the town). Tosef. Peah IV, 9 לפ׳ העיר לשנים וכ׳ ed. Zuck. (ed. לצניי, corr. acc.) in order to be assessed for the town tax one must have been a resident for twelve months; B. Bath. 8[a]; Y. Peah VIII, 21[a] bot. לפסין ולצדקות for the town tax and for the charities, expl. for the salaries of public school teachers; Y. B. Bath. I, beg. 12[d] לפסים ולזימיות for town tax and town fines.

פִּי׳, פְּסָא, פַּסָּא, פַּס ch. same, 1) *strip, stripe*.—*Pl.* פַּסֵּי. Targ. O. Gen. XXXVII, 3; 23 (ed. Berl. פַּסֵּי, פַּסֵּי). Targ. II Sam. XIII, 18 (ed. Wil. פַּסֵּי).—2) פ׳ ידא *palm*; פס רגלא *foot*, v. פִּרְסָא.—3) *piece, portion; bread*. Bekh. 43[b], v. סְקִיפַּס. Lam. R. to III, 16 Ar., v. פְּטַלְיָא.—Y. Ber. VI, 10[b] bot., v. פִּרְסָא.—4) (from its shape, cmp. פַּךְ) *spade* or *shovel*. Lev. R. s. 24; s. 25 Ar., v. מַפּוֹשָׁא II.—*5) פ׳ דביר (v. preced.) *watering station*. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 3 ושריין כמין פ׳ דב׳ (not דִּבֵּר) and they rest as it were at a watering station; (Y. II על פום דבירוי).

פְּסָא, v. פַּסֵּי.

פְּסָאנִי, v. פְּסָרוֹנִי.

פְּסָאקָא pr. n. *P'saḳa*, surname of one R. Yitsḥaḳ. Lam. R. to I, 9 ר׳ יצחק פ׳ (Yalk. Is. 302 יצחק פסיקתא); cmp. פַּסָּקָה.

פָּסַג, *Pi.* פִּסֵּג 1) *to divide, branch off*; denom. פְּסִיגָה. Par. XI, 9 מְפַסְּגוֹ ואוגדו he severs the stalks of hyssop and ties them; פְּסָגוֹ ולא אוגדו if he severed, but failed to tie them.—2) (denom. of פְּסִיגָה) *to cut off sprays, to thin*. B. Kam. 119[b] מְפַסְּגֵי אילנות ומפסגי גפנים (Ms. F. ומפסיקי; Ar. ומפסקי) those hired to thin trees or vines; (Tosef. ib. XI, 18 מפסקי גפנים only). M. Kat. 3[a] אין מְפַסְּגִין באילן you must not thin trees (during the festive week; Rashi: *support the branches*); a. e.—Tosef. B. Mets. II, 28, v. infra.

Hif. הִתְפַּסֵּיג *to cut one's way through branches, pass through woods, vineyards &c., trespass; to lead through thickets &c.* B. Kam. 81[b] מַפְסִיג וירד מפסיג ... תתועה if one loses his way in vineyards, he may cut his way through up and down &c.; מפסיג וכ׳ ... הרואה he who sees a fellowman lost in vineyards, may make a way for him ... until he brings him &c.; Tosef. B. Mets. II, 28 מְפַסְּגוֹ בשדות וכ׳ may lead him through fields and

Digitized by Google

vineyards. Ib. מפסיג וכ' ... הוא עצמו ed. Zuck. (ed. מפסג) he who is lost himself may make his way &c.

פָּסַג ch. same, 1) *to divide, cut apart.* Targ. Y. Gen. XV, 10 (O. פלג, h. text בתר). Ib. XXVI, 31. Targ. Y. Lev. I, 6; a. e.—Part. pass. פָּסִיג. Gen. R. s. 100 תִּתְרָעָךְ ם' may thy ill-luck be broken (no more evil befall thee,—which allowing the meaning 'may thy gate (תִּרְעָא) be broken', is corrected to יסוג תוריך, v. סוג ch.).—2) *to break through a snare, escape.* Gen. R. s. 79 כד שמע ... פָּסְגָא when R. S. heard the heavenly voice say *demos* (v. דִּימוֹס II), it (the bird) escaped; Yalk. ib. 133 משגא (Ar. רוח משנה).—B. Kam. 81b דניפסוג that he may be permitted to break through (the vineyard), v. preced.

Pa. פַּסֵּג, *Af.* אַפְסֵג *to divide.* Targ. Y. Lev. I, 12 יַפְסֵיג (some ed. יְפַסֵּיג; ed. Vien. יְפַסֵּג, corr. acc.). Targ. Y. I. Ex. XXIX, 17 תְּפַסְּגִי (Y. II תְּפַסְּגֵי; ed. Vien. תְּחַסְּסִי).—Lam. R. to V, 5 מְפַסֵּג ליה וכ' (ed. Wil. מפסל, corr. acc.) he cut him up limb by limb.

פִּיס', פַּס', פַּסְנָא c. (preced.) *piece, part.* Targ. Y. Gen. XXVI, 31. Ib. XV, 10.—*Pl.* פַּסְנִין, פַּסְ', פַּסְגֵּיא, פִּי'. Ib. Targ. Y. Ex. XXIX, 17; a. e.—*Fem. pl.* פַּסְנָתָא, פִּי'. Y. Ned. IV, 38d top (expl. חמחוי דתחוזר) ם' cut portions on the plate.

פִּסְנָה f. (preced. wds., v. פַּסְיָנָה) 1) *branch, bough,* opp. to אשכול the trunk with the grape clusters.—2) (b. h.) pr. n. *Pisgah,* the summit of Mount Nebo. Sifré Deut. 357 (ref. to XXXIV, 1) מה ם' זו מופרשת מן האשכול ואינה מופרשת וכ' as the branch is separate from the trunk, yet not detached, so was Moses' grave &c., v. תָּאַם; Yalk. ib. 963.

פָּסַד *to cut, diminish*; פָּסֵד (cmp. פגם, פסל) *to lose in value, deteriorate.* Y. Maasr. V, beg. 51c שהן פְּסִידִין because they spoil; חטין אינן ם' wheat does not spoil.

Hif. הִפְסִיד 1) *to suffer loss, to lose, be at a disadvantage.* B. Mets. III, 4, sq. אם כן מה ח' תרמאי if this is the law, what does the dishonest man lose (what risk does he run to prevent him from claiming more than his due)? Ber. I, 2 ... לא ח' הקורא he who reads the Sh'm'a after this, loses nothing; expl. ib. 10b לא ח' ברכות he does not lose the benedictions (he may recite the benedictions preceding and following the Sh'm'a as usual). Y. ib. I, 2b top אין תפלה מַפְסֶדֶת a prayer never loses its value. Gen. R. s. 70 נדרו והִפְסִידוּ vowed and suffered thereby. Keth. XIII, 3 אדמון אומר ... הֶחְפַּסְדְתִּי upon which Admon said, shall I be at a disadvantage, because I am a male heir?; a. fr.—2) *to injure, cause loss to.* Tosef. Bets. II, 6 שמא יַפְסִידוּ lest they do harm to the inhabitants; a. e.—[Y. Ber. IX, 14b bot. וחפסיד אלא, read: וחפשיר עמו, v. פָּשַׁר.]

Nif. נִפְסַד *to lose.* Pes. 50b יש זריז ונ', v. זָרִיז; Tosef. Yeb. IV, 8 ומַפְסִיד (*Hif.*).

פְּסַד ch. same, 1) *to be diminished, scarce.* Targ. Y. Gen. XLVII, 16 (h. text אפס).—2) *to diminish, destroy.* Targ. Ps. XLIV, 3 (ed. Lag. שלח).—3) *to ruin, spoil.* Pes. 55b פְּסָדָא לה ביעי לגמרי she (the hatching hen) has spoiled the eggs entirely (made them unfit to be eaten).—Part. pass. פָּסִיד. Ib. אכתי לא פְּסִידֵי ביעי וכ' (Ms. M. פסיד לה ביעא; Ms. K. לא פסידה לה) the eggs are not yet entirely spoiled.

Af. אַפְסֵד, אֲפַסֵּד *to injure; to spoil, ruin.* Keth. 56a אירעו הוא דא' אנפשיה he brought the loss upon himself. B. Bath. 139b אירעו אַפְסִידוּ אנפשייהו they brought the loss &c. Sabb. 108b אַפְסִידֵי קא מַפְסִידְנָא ליה (by salting the radish) 'I vitiate it. Keth. 61b אַפְסַדְתָּ לסעודתא וכ' (Rashi: אַפְסַדְתָּא) thou hast spoiled the king's meal. B. Mets. 117b כמה מַפְסְדָה עליה בבית Ar. (ed. מפסיד, corr. acc.) by how much does the upper story impair (the durability of) the lower story?; a. fr.

פְּסָדָא, v. פַּסְיָדָא.

פסדיות, Y'lamd. to Gen. XXVIII, 10 sq., quot. in Ar., read: בֵּי סַדְרָיוֹת, v. סַדְרָא.

פִּסָּה, constr. מְסַת, v. פַּס II.

פְּסָה, v. פסי.

פִּסְגָּא m. (פָּסַג) *piece.*—*Pl.* פִּסְגֵּיא. Targ. Y. Ex. XII, 40; Targ. I Chr. VII, 21 ביני ם' at the covenant between the pieces, v. בְּתָרִים; Targ. Y. I. Lev. XXVI, 42 פִּשְׁגֵּיא.

פסוורוס, v. פְּוִוסָרוֹס.

פָּסוֹל ch. (denom. of פְּסוּל) *to be* or *become disqualified, unfit.* Men. 100a ליפסל ליקדוש וליִתְפַּסּוֹל (strike out ליפסל, v. Rabb. D. S. a. l. note) let it become sacred (by being put in a sacred vessel) and subsequently become unfit (when it becomes overdue); ib.b; Yoma 29b תקדוש ותִתְפַּסּוֹל; a. e.—V. פָּסַל.

פְּסוֹל, v. פִּיסּוּל.

פָּסוּל m., **פְּסוּלָה** f. (פָּסַל; cmp. פגם) *defective, blemished, unfit, disqualified,* opp. כשר. Zeb. II, 1 נשפך ואספו ם' ... if the blood was spilt over the pavement, and one collects it again, it is unfit for sprinkling. Ib. 3, v. פִּיסּוּל. Ḥull. I, 4 שחיטתו ם' his slaughtering act is illegitimate (the animal so slaughtered is forbidden to be eaten). Ib. כשר בשחיטה ם' במליקה וכ' what is right in slaughtering, is illegal in pinching (the neck) &c. Zeb. III, 2 קבל הכשר ונתן לם' if a person qualified for the service received the blood and handed it to one disqualified. Gen. R. s. 70 אליעזר פְּסוּל הבית היה וכ' Eliezer was the disqualified (servant) of the house, and yet it is written &c. Kidd. IV, 6 ם' מן הכהונה לעולם is forever unfit for priesthood (his female descendants are forbidden to priests); בתו ם' לכהונה his daughter cannot marry a priest; a. v. fr.—*Pl.* פְּסוּלִים, פְּסוּלִין; פְּסוּלוֹת. Snh. III, 3 אלו הן הם the following are disqualified (for judges or witnesses). Gitt. IX, 4 שלשה גטין ם' three kinds of letters of divorce are invalid. Zeb. III, 1 כל הם ששחטו וכ' if any of those unfit for priestly service did the slaughtering, his act is legal. Kidd. 77a מאי ם' כל שנולדה מן הם' born of disqualified parents; מאי ם' אילימא ם' לו what do you mean by 'disqualified'? Do you mean disqualified (forbidden in marriage) to him (the father)? Ib. פְּסוּלֵי כהונה persons disqualified for the priesthood (degraded priests). Y. ib. III, 64c כשרין הזהרתו על הם' וכ' qualified persons are cautioned (in the Law) not

Digitized by Google

to marry disqualified women, ... but qualified women are not forbidden to marry disqualified men. Shek. VII, 7 תקינין הפ׳ consecrated birds that became disqualified (or unavailable) for sacrificial purposes. Bekh. V, 1, a. fr. פסולי המוקדשים dedicated objects which became unfit for the purpose to which they were dedicated; a. v. fr.

פְּסוּל m. (preced.) *blemish, disqualification.* Yoma I, 1 שמא יארע בו פ׳ because something might happen that would disqualify him for the service of the day. Pes. 56a יש במיטתי פ׳ שמא ... is there perhaps, which God forbid, a blemish in my couch (an unworthy person among my descendants)? Tosef. Mikv. I, 19, a. e. מקוה פְּסוּלוֹ בעצמו a bath (that has become unfit for ritual purposes) has its unfitness in itself; שפסולו ... בן גרושה באחרים whereas the son of a divorced woman (married to a priest) owes his disqualification to others (his parents). Ib. פסולו ביחיד his (its) unfitness is caused by a single person; פסולו בבית דין by a court; Mikv. III, 1 לעולם הוא בפסולו וכ׳ it remains in its condition of unfitness until &c. Zeb. VIII, 3 אין מביאין קדשים לבית הפ׳ וכ׳ we must not wittingly cause sacred meat to be brought to the place where the unfit things are burnt. Ib. X, 7 שלא יביא ... לידי פ׳ for one must not cause T'rumah to become unfit; a. v. fr.

פְּסוֹלָא I m. same. Targ. Y. I Gen. XXII, 10 (ed. Vien. פְּסוֹלָה). Targ. Y. I Deut. VI, 4. Targ. II Sam. XXII, 27, v. פְּסִילָא; a. e.—Keth. 62b חס ושלום פ׳ איכא is there, which God forbid, a blemish in the family?—*Pl.* פְּסוֹלַיָּיא. Y. Kidd. III, 64d top חב דעתך דאית תמן מן אינון פ׳ וכ׳ be careful, for disqualifications (persons disqualified for intermarriage) are there, that thou connect not thyself with them.

פְּסוֹלָא II *f.* (פָּסַל) 1) *chip, block.* Targ. Is. LI, 1.—2) (v. next art.) *worthless matter, dross.* Ib. I, 22 (h. text סיגים). Targ. Ez. XXII, 18 פְּסוֹלַת constr.; a. e.—*Pl.* m. פְּסוֹלַיָּיא. Targ. Ps. CXIX, 119 ed. Lag. (ed. Wil. סוֹלָיָא; h. text סיגים).

פְּסוֹלָא, v. פִּישׁוֹלָא.

פְּסוֹלֶת, v. פְּסוֹל, a. פְּסוֹלָא I.

פְּסוֹלֶת *f.* (פָּסַל) 1) *chips, stone-dust.* Y. Shek. V, 49a bot. פסל לך שחתא חס׳ שלך 'hew for thyself' (Ex. XXXIV, 1) that the chips be thine; Ned. 38a פְּסוֹלְתָן שלך their chips be thine. Ib.; Y. Shek. l. c. מפ׳ של לוחות העשיר וכ׳ Moses became rich from the chips of the tablets; a. e.—2) *refuse, base metal, worthless matter.* Sabb. 138a נוטל אוכל ומניח את הפ׳ he takes up what is eatable, and leaves the refuse. Ib. פ׳ למעלה וכ׳ (when you sift,) the refuse is on the surface, and the eatable peas are at the bottom. Num. R. s. 16 שחס׳ שלה משובחת וכ׳ the inferior soil of Palestine was much superior to the best of &c. Ib. שכן חתגרין מראין את הפ׳ וכ׳ so the merchants show the inferior goods first &c. Y. Gitt. I, 43d top (ref. to מקצות, I Kings XII, 31) מן החוצים שבעם ומן חס׳ וכ׳ of the thorns among the people, the refuse &c. Sifré Deut. 312 יצא ממנו פ׳ (sub. זרע) unworthy offspring came from him; Gen. R. s. 68; a. fr.—*Pl.* פְּסוֹלוֹת. Num. R. s. 7, beg., v. סָנַן.

פְּסוֹק, v. פִּישׁוֹק.

פְּסוֹק m. (פָּסַק) [*division, interval,*] *Biblical verse.* Yeb. 16b פ׳ זה שר וכ׳ this verse (Ps. XXXVII, 25) has been said by the archangel of the world. Snh. 99a אפי׳ אמר ... תורה מפ׳ זה even if one says, the whole Torah is from heaven, except this one verse; a. v. fr.—*Pl.* פְּסוּקִים, פְּסוּקִין. Taan. 27b משלשה פ׳ ... הקורא בתורה he who reads from the Law, must read no less than three verses. Meg. 22a פ׳ ... אין מתחילין בפרשה in reading from a section of the Torah you must not begin with less than three verses, i. e. you must begin with at least the fourth verse from the beginning of the section. Kidd. 30a ... פ׳ הוי חמשת the number of verses of the Book of the Law (Pentateuch) is 5888; ib. ודחגלח (חציין) של פ׳ the verse beginning with *v'hithgallaḥ* (Lev. XIII, 33) marks the middle of the verses of the Pentateuch; Yalk. Deut. 855 (needs emend.). Lev. R. s. 6 בארי לא נתנבא אלא שני פ׳ וכ׳ Beeri prophesied no more than two verses, ... and they were attached to the book of Isaiah; a. v. fr.—[Sifré Num. 131 מתחת פסוקין, v. פְּסִיקָא.]

פְּסוֹקָא ch. same. Taan. 27b כל פ׳ דלא פסקיה וכ׳ you must not divide a verse which Moses has not divided, i. e. in reading you must not stop in the middle of a verse; Meg. 22a. Ib. 25a דאמר פ׳ וכ׳ (Ms. M. פ only) when he recites each verse (of the Sh'm'a) and repeats it; Ber. 33b פְּסוֹקָא מסוקא. Ḥag. 15a sq. אמר ליה פסוק לי פְּסוֹקָךְ he said to a child, tell me thy verse; a. fr.—*Pl.* פְּסוֹקַיָּא, פְּסוֹקִין, פְּסוֹקֵי. Y. M. Kat. III, 83b bot. (expl. דלתות, Jer. XXXVI, 23) חלת ארבע פ׳ (ed. Krot. פְּסִיקִין) three or four verses. Kidd. 30a מידתא ליתו וכ׳ פ׳ let us bring up the Torah and count the verses; בבב׳ נמי לא בקיאינן we (Babylonians) know not even the division of verses. Ib. במערבא פסקי ליה תלתא פ׳ ... in Palestine they divided this verse (Ex. XIX, 9) into three verses; a. fr.

פְּסוֹקָה m., v. preced.

פְּסוֹקָה *f.*, constr. פְּסוֹקַת, v. פָּסַק.

פָּסַח (b. h.) *to leap over; to spare.* Ex. R. s. 15 שאני פוסח עליכם ומגין וכ׳ I (the Lord) will pass over and protect you. Pes. X, 5 פָּסַח על שום שפ׳ המקום וכ׳ the Passover lamb is symbolical of the fact that the Lord passed over the houses &c.

Nif. נִפְסַח (denom. of פִּסֵּחַ) *to become lame.* Y. Ber. I, 3c bot. ונתרפא ונפסח and became lame, but was cured; Gen. R. s. 39; a. e.

פְּסַח, Targ. Is. XXXIII, 12 מפסחין, v. פָּסֵחַ.

פִּסֵּחַ, פִּסֵּחַ m. (b. h.; preced. art.) *limping, lame.* Sifra Emor ch. II, Par. 3 פ׳ בין חגר וכ׳ 'lame' (Lev. XXI, 18), whether lame on both feet or on one. Sifré Deut. 126; a. e.—*Pl.* פִּסְּחִים, פִּסֵּחִים. Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to II Sam. V, 6) העורים והפ׳ אלו חצלמים 'the blind and the

Digitized by Google

lame' means the idols; Yalk. Gen. 82 (with ref. to Ps. CXV, 5-7).

פֶּסַח m. (b. h.; preced. wds.) *Passover festival*; (sub. זבח) *Passover sacrifice, Passover meal*. Pes. V, 1 (58[a]) חל ערב פ' וכ' (Mish. ed. ערבי פסחים; Y. ed. ערב פסחים) if the eve of Passover occurred on a Friday. Ib. 2 חפ' ששחטו וכ' if they slaughtered a Passover lamb not as such. Ib. IX, 9 חבורה שאבדה פִּסְחָהּ a party that lost its dedicated Passover lamb. Ib. 5, a. fr. פ' מצרים, פ' דורות, v. דור. Ib. 3, a. fr. פ' ראשון the first Passover, i. e. that celebrated on the fifteenth of Nisan; פ' שני the second (vicarious) Passover, on the eve of the fifteenth of Iyar (Num. IX, 10 sq.); a. v. fr.—*Pl.* פְּסָחִים. Ib. 10 שתי ... שנתערבו פְּסָחֵיהֶן two parties whose Passover sacrifices were mixed up. Ib. X, 6 ומן חפ' וכ' ... ונאכל שם that there we may partake of the offerings and the Passover sacrifices &c.; a. fr.—ערבי פ' (ערב), v. supra. Ib. 1; a. fr.—*P'saḥim*, name of a treatise, of the Order of Moëd, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

פִּסְחָא, פִּי' ch. same. Targ. O. Ex. XII, 11. Targ. II Chr. XXX, 18; a. fr.—Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] שתי ארבעתי כסוי דלילי פ' drank the four cups of wine customary at the celebration of the Passover night. Ḥull. 129[b] פ' זעירא the minor Passover (=פסח שני, v. preced.), the fifteenth of Iyar; פ' רבה the great Passover, the fifteenth of Nisan. Pes. 69[b] קום מחול ועביד פ' go and get circumcised, and partake of the Passover lamb; a. fr.—*Pl.* פִּסְחַיָּא, פִּי'. Targ. I Sam. XV, 4 באמרי פ' by Passover lambs (h. text בטלאים).

פסטולים, v. פִּסְטִילוֹס.

פַּסְטוּמוֹס, v. אַפּוֹסְטוּמוֹס.

פַּסְטוֹן m. (fossatum, φοσσᾶτον) *ditch*. Gen. R. s. 46; Yalk. ib. 82 [read with Ar.) עשו לו סיעה פ' a band made a ditch for him (as a trap).—*Pl.* פַּסְטִין. Yalk. Kings 230, quot. fr. Tanḥ. Thazr. 9 ... יפלו לתוך חפטשין שעשו פטשין (corr. acc.) they dug ditches, saying, when the Israelites come to make war, they will fall into the ditches (Tanḥ. l. c. בורות, Var. פטשין; ed. Bub. 12 פיטסים, Mss. פוטסין, פוטסין, read פּוֹסָטִין).—Cmp. פּוֹסָא.

פסטמא, v. פסטמא.

פַּסְטַי (?) pr. n. m., v. פַּנְטַי.

פִּסְטִילוֹס m. (pistillus) *pestle, pounder*. Yalk. Sam. 102 (ref. to הדקו Dan. VI, 25) פ' כהדין as with a pounder; Midr. Sam. ch. XI כאילין פסטילם (corr. acc., or פִּסְטִילִין, *pl.*); Yalk. Dan. 1064 פסטולים (corr. acc.).

פִּסְטִיס, פִּסְטִין, v. פִּירְסְטִין.

פסטירין, v. מִסְטֵר.

פַּסְטִלִין m. pl. (adapt. of pastilli, as if from פסל or פצל) *lozenges, sugar pills*. Yalk. Cant. 981; Ex. R. s. 41 פִּירְצְטִלִין; cmp. אִיפְּסְטִלִין.

פסטמא, Lev. R. s. 9, some ed. פסטטא; Yalk. ib. 493 פשטמא, a corrupt., read פַּרְנְסָא.

פִּסְטַקִין, פִּסְטַקָא, v. פִּירְסְטָקִין, פִּירְסְטָקָא.

פְּשַׂט, פָּסַס, פָּסָה (b. h. פָּשַׂט) *to spread, be extended*. Y. Yoma III, beg. 40[b] מאור חחמה פּוֹסֵס וכ' the light of the sun (dawn) spreads over the whole eastern horizon, opp. מחמר ועולה. Ib. 41[a] bot. היתה מחמרת ... של בית ופּוֹסֵס ויורדת וכ' ... the frankincense of Beth Abtinas rose straight in a column and then spread and came down &c.; Y. Shek. V, 49[a] top; Cant. R. to I, 14; III, 6. Ib. to IV, 14 (ref. to ואהלות ib.) [read:] שהוא פוסה כאהל (עץ) a tree which spreads like a tent. Gen. R. s. 15 (ref. to עץ החיים, Gen. II, 9) עץ שהוא פוסה על פני וכ' a tree which spread over all living things. Neg. IV, 8, a. fr. וְפָשְׂחָה וכ' and the spot spread &c.; Y. M. Kat. I, 80[c] bot. וְפָסְחָה; a. fr.

פְּסָא, פְּסִי I ch. 1) same; denom. פְּסִיוָנָא.—2) *to split, break; to desecrate*, v. פְּרִיס ch.

פְּסָא, פְּסִי II (=פסע, פסח) *to step*. B. Mets. 86[b] דלא מציא פַּסְיָא קניא (Ms. H. ריכלה למיפסע, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) which cannot step over a reed (from fatness).—[פסי אירת, v. next w.]

פְּסִיאָרוּת, פְּסִיאוּת adv. (פְּסִי I, cmp. פְּרִיס *Pa.*) *in a persuasive manner*. Targ. Prov. XXV, 11 (some ed. פסי אירת, corr. acc.).

פְּסִיאָנִי, v. פְּסִיוֹנִי.

פְּסִיגָה, פְּסִינָא f. (פְּסָג; v. פְּסָגָה) *branch, sprig*. Ukts. I, 5 פ' של אשכול שריקנה (Talm. ed. פסיגא) a sprig of a vine when stripped of its grapes.—*Pl.* פְּסִיגִין. Tosef. Peah III, 11 (expl. כתף) פ' המחוברות וכ' (ed. Zuck. בסיגין, Var. סיגין) sprigs which are joined to the trunk one above the other; Y. ib. VII, 20[a] bot. פ' זו על גבי זו.

פְּסִיד, *pl.* פְּסִידִין, v. פְּסַד.

פְּסִידָא, פְּסִי, פְּסִידָה m. (פְּסַד) *loss, disadvantage*. Targ. Y. Ex. XXII, 14.—B. Mets. 3[a] מאי ליה דלודי מאי פ' what loss can he suffer (through his false claim) that should induce him to confess the truth? (v. פְּסַד). M. Kat. 2[a], sq. במקום פ' where there is a loss involved (by the delay); Keth. 60[a]; a. fr.

פסידתו, Midr. Till. to IX, 1 ed. Bub.; Yalk. ib. 642, v. פְּחָדָה.

פְּסִיוֹן, פְּסָשׁ, פִּי' m. (פָּסָה) *spreading, extension*, esp. *spreading of a leprous spot* (Lev. XIII, 7, a. e.). Neg. I, 3; 5; 6 (פס' a. פש' interchanging). Ib. III, 4; a. fr.

פְּסִיוֹנָא, פְּסִיוֹנָא I *pheasant*, v. פְּסִיוֹנִי.

פִּיס, פְּסִיוֹנָא II m.=h. פְּסִיוֹן. Targ. Y. Lev. XIII, 5, sq.; a. fr.—Fem. form: פְּסִיוֹנְתָא. Ib. 28 (ed. Vien. פְּסִידְנָתָא).

פִּיס, פְּסִיוֹנִי m. (φασιανός, sub. ὄρνις) [*bird from the river Phasis in Colchis,*] *pheasant* (Phasianus Colchicus).

Digitized by Google

Num. R. s. 7 מי שהיה מתאוה תרנגול או פסיון וכ' whoever desired to eat chicken or pheasant, found the taste of it in the manna. Tosef. Kil. I, 8 ופ' וכ' ... תרנגול ed. Zuck. (Var. פסאני, פְּסָיְאנִי) chicken, peacock and pheasant, although resembling one another, are heterogeneous birds; Y. ib. I, 27ª bot. תפוסיוני; Y. B. Kam. V, end, 5ª פי'; Bab. ib. 55ª (Rashi: *partridge*). Yoma 75ᵇ (as a species of quail, v. סְלָו). Kidd. 31ª. Midr. Till. to Ps. IV; a. e.—*Pl.* פְּסִיוֹנִים, פְּסִיוֹנִין, פִּי'. Ib. וראשי פטומות פ' pheasants and choice of fattened birds; a. e.

פְּסִיוֹנִי, פִּי' ch. same. Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ top, v. טַוָּסָא.—Pl. פְּסִיוֹנִין, פִּי'. Gen. R. s. 70 ... כמה טווסין כמה פסיונין פ' איתי לי (some ed. פּוּסְיָינִי) how many peacocks, how many pheasants have I!; Koh. R. to VII, 8. Ib. to II, 8 פּוּסְיָאנִין.

פְּסִיחָה f. (פָּסַח) *stepping over, use of the root* פסח. Mekh. Bo, s. 11; Yalk. ib. 200, v. חָסִיר II.

פְּסִיוֹנְתָּא, v. פְּסִיוֹנָא II.

פְּסִיכְתָּרָא, v. פְּסַכְתֵּרָא.

פְּסִיל m. (b. h.; פָּסַל) 1) *hewn image.*—*Pl.* פְּסִילִים. Y. Ber. IV, 8ª ויחללוה שבדי פ' and which idolaters have desecrated. Pirké d'R. El. ch. XXX חם' של בית וכ' the images of the house of Pharaoh her father; a. e.—2) *chisel*, v. פְּסִילָה.—[Y. Ned. I, 37ª top; Y. Naz. I, beg. 51ª נזיר פסילים, v. פְּסִילוֹס.]

פְּסִילָא ch. 1) as preced. 1.—*Pl.* פְּסִילַיָּא. Targ. Ps. LXXVIII, 58, v. פְּסָלָא.—Gen. R. s. 38, end ותבריתין לכלחון פ' (not פסילא) and broke all the idols.—2) = פְּסוֹלָא I. Targ. Ps. XVIII, 27 (Ms. פְּסִילָן *f. pl.*); Targ. II Sam. XXII, 27 פְּסוּלָא.—*Pl.* as ab. Lam. R. to III, 45 מאסריא פ' (some ed. פְּסִילָאַיָּא), v. מְאִיס.—[V. פְּסִילַיָּא.]

פְּסִילָה f. (פָּסַל) *chisel* or *gimlet.* Y. Kidd. I, 59ᵈ (expl. מרצע, Ex. XXI, 6) זה הפ' (some ed. חפסיל), contrad. to מקדח.—[Koh. R. to IX, 11; X, 20 פסילתן, some ed., v. פְּסוֹלָה.]

פְּסִילוֹס m. (ψελλός) *one unable to pronounce certain letters, stammerer.* Lev. R. s. 10, beg. והיו קורין אותו פ' and they called him (Amos) the stammerer; Yalk. Is. 307, v. עָמֵס. Pesik. Naḥămu, p. 125ᵇ his name was Amos שהיה פ' בלשוני (not שהיה) because he hesitated in his speech.—*Pl.* פְּסִילִים. Y. Ned. I, 37ª top במקום שקוראין למיר נזיק ... נזיר פ' וכ' in a place where people say *naziḳ* for *nazir* (owing to a dialectical peculiarity), I say so: shall a Nazarite among stammerers not be a Nazarite?; Y. Naz. I, beg. 51ª.

פְּסִילוֹסָא ch. same. Pesik. Naḥămu, p. 125ᵇ; Yalk. Is. 307 הניח ... על הדין פ' על הדין קטיע לישנא did the Lord pass the whole world and let his inspiration rest on this stammerer, this tongueless man?; Koh. R. beg. על הדין קטיע לישנא פ'; Lev. R. s. 10, beg. Ar. (missing in ed.).

פְּסִילוֹתָא, v. פְּסִילְתָּא.

פְּסִילוּיָה, פְּסִילְיָא m. (v. next art.) an inferior kind of *beans* (cmp. פְּרִישׁוֹנָא). Ab. Zar. 38ᵇ חזא חמטליא חזא פ' וכ' Ar. (Ms. M. פסליא; ed. פשליא) the same law applies to gentile preparations of *hemṭalia*, *psilia* and *sh'itha*, v. חַמְטַלְיָא a. שְׁעִיתָא. Y. Bets. I, 60ᵈ bot. תורמוסין ופ' lupines and *psilia* (inferior beans); Y. Sabb. VII, 10ᵇ ופסילין and the inferior beans among them (v. Bab. ib. 74ª bot.).

פְּסִילִית, Tosef. Dem. I, 9 Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. פסליא, absent in oth. eds.), v. פְּסַלְקָאוֹת.

פְּסִילְיָה, v. preced. art.

פְּסִילְתָּא f. (פָּסַל) [*refuse,*] name of a *bean* (h. שעועית). Y. Kil. I, 27ª top Ar. s. v. פול (R. S. to Kil. I, 1 פְּסִילוּתָא, פשילו'; ed. פתילת, corr. acc.).

פְּסִים, v. פְּסַיִם.

פְּסִים, פְּסִין, v. פַּס, a. פִּיסִים.—שטר פסים, v. פְּסִיס.

פְּסִינְתִּטִין, פְּסִינְתְּמוֹן, read:

פְּסִינְתָּמוֹן m. (absinthiatum, sub. vinum) *wormwood-wine.* Tanḥ. Vayesheb 8, contrad. to קינדישון. Y. Ab. Zar. II, 41ª top חמר פ' 'bitter wine' is absinthiatum; Y. Ter. VIII, 45ᶜ מסחיגון (corr. acc.).

פְּסִיס m. (פִּיס or פָּסַס) 1) *persuasion, good-will, accommodation*; שטר פ' (not פסים) *a deed of sale for accommodation, a feigned transfer* (a Hebrew adaptation of πίστις), v. פִּרְסְטִיס.—2) *peg.* *Pl.* פְּסִיסִין. B. Bath. 2ᵇ Ms. M., v. פְּסִיפָס; cmp. פְּסִיסִית.

פְּסִיסָא pr. n. m. *P'sisa.* Snh. 91ª, v. גְּבִיעָא.

פְּסִיסִית f. (פָּסַס, cmp. פַּס II a. פְּסִיפָס I) *a partition between courts marked off by pegs.*—*Ps.* פְּסִיסִיוֹת. Y. Erub. IX, beg. 25ᶜ הרי שהיתה חוצר חלוקה בפ' if the court (common to two parties) is marked off by pegs.

פְּסִיסְפָּס m. same. Y. Ned. V, beg. 39ª [read:] אם היתה החצר חלוקה בפ' (Ab. Zar. 70ᵇ בְּמִסְפָּס), v. preced.

פְּסִיעַ m. (פָּסַע) *bandy-legged, waddling.* Targ. Y. Lev. XXI, 18 Ar. (ed. מישחמיט ירכיה; h. text שרוע).

פְּסִיעָא, v. פְּסִיעָתָא.

פְּסִיעָה f. (פָּסַע) *step, walk.* Ber. 6ᵇ, a. fr. גמה פ', v. פַּס III. Gen. R. s. 39 ליתן שכר על כל פ' ופ' to reward him for every step. Koh. R. to VII, 2 'and the living shall take it to heart' (ib.) זה חי העולמים ... על כל פ' ופ' וכ' that means the Everliving who rewards man for every step he takes for deeds of charity. Pesik. R. s. 33 (ref. to Is. LI, 14) מן אדם שהוא ממהר בפסיעתו בשביל לזכות וכ' art thou afraid of man who hastens his step to have an opening ... and runs with hasty step, that he may not miss his bread?; Yalk. Is. 336; a. fr.—*Pl.* פְּסִיעוֹת.

Digitized by Google

Yoma 53b המתפלל צריך שיפסיע שלש פ' לאחוריו וכ' he who is in prayer (when a person enters), must pass three steps backward (when he ends his prayer), and then turn around to salute. Ib. דפסעי לחו שלש פ' בכריעה אחת they made the three steps backward with one bow. Snh. 22a (he who loses his wife) פְּסִיעוֹתָיו מתקצרות has his steps shortened (his energies broken, with ref. to Job XVIII, 7). Sabb. 63b שהיו פְּסִיעוֹתֵיהֶם גסות who used to make wide steps. Num. R. s. 4; a. fr.

פְּסִיעָא, פְּסִיעֲתָא ch. same. Targ. Ps. XVIII, 37; II Sam. XXII, 37; a. e.—*Pl.* פְּסִיעָתָן. Targ. Job XIV, 16 (not פְּסִיעוֹתַי). Ib. XXXI, 4; a. fr.—Y. Snh. VIII, 26b bot. בגין דחליך תרתין פ' הוא מפסיד shall he be at a disadvantage, because he walked two steps (into the court room)?; Y. Shebu. VII, 38a (corr. acc.); Y. Keth. IX, 33b bot.

פְּסִיפִין, פַּסִיפִין, Pesik. Vattom., p. 131a Ar., v. פְּרִיסְפִּיסָאי.—Lam. R. to II, 1 Mus., v. next w.

פִּיסָּ, פְּסַפָּס, פְּסִיפָּס m. (פָּסַס, cmp. פְּסִיסִית) 1) *cut and polished stone block,* used for paving floors, *stone pavement, mosaic.* Ab. d'R. N. ch. XXVIII אבן פסי' שיש וכ' ed. Schechter (ed. פיספס) a paving block which has four polished sides (a metaphor for a many-sided scholar). Y. Sabb. VII, 10b top בשאין שם פ' where there is no stone pavement. Ib. XII, beg. 13c (Chald. dict.) מקטע פ' he who trims a paving stone (or die, v. infra). Ex. R. s. 10 בתיהם של גדולים . . . בשיש בפ' the houses of the nobles which were paved with marble or blocks; Yalk. Sam. 102 בתי השיש ובתי תפ' (*pl.*); Yalk. Ps. 820 בתי חסידים, v. חָסִיד). Deut. R. s. 1 ואם בפ' תפ' וכ' and if (she wipes her hands) on the pavement, the pavement will be blackened, but her hands will not be clean; a. e.—*Pl.* פְּסִיפְסִים, פְּסִיפְסִין, פְּסַפְּסִין, פִּיסִּין. Yalk. Sam. l. c.; Yalk. Ps. l. c., v. supra. Midd. I, 6 ראשי פסי' וכ' Var. in Ar. s. v. פשפש (Mish. ed. פספס; Talm. ed. פישפשין) the ends of the flag-stones in the pavement indicated the mark between the sacred and the secular grounds; [comment.: blocks on the ceiling]; ib. II, 6; a. e.—[Tosef. Zeb. VII, 1 פסיפסין, Var. פסיפיסין, v. פְּשִׁפֵּשׁ I.]—2) *cube, die.*—*Pl.* as ab. Y. R. Hash. I, 57c top (expl. חמשחק בקוביא) המשחק בפסי' he who plays with dice; Snh. 25b, a. e. בפיסס (Rashi: blocks of wood); Y. l. c. משישבור את פְּסִיפְסָיו (he is not reinstated from his civil disabilities,) until he breaks his dice; Snh. l. c. משישברו את פְּסִפְסִירֵיהֶן; Y. Shebu. VII, 37d bot. פְּסִפְסָיו; Y. Snh. III, beg., 21a (also פְּשִׁישִׁין). Midr. Till. to Ps. XXVI, 10 אלו המשחקין בפסס' וכ' that means those who play with dice, who calculate (throw) with the left hand and press with the right hand, and rob and wrong one another; a. e.—3) *check* (in garments), *square,* or *stripe* (cmp. פַּס). Neg. XI, 7 ורבי הוא פסי' יחידי ed. Dehr. (ed. פספס) suppose there is only one (white) stripe in the whole garment?—*Pl.* as ab. Ib. קיטא שיש בה פ' צביעים וכ' a pieced sheet in which there are checkers colored and white; Tosef. ib. V, 10. Yalk. Job 927 פספסין חדיחות שלו מכחות וכ' (or חדוחות, not פספסי תרוחות) the faintest checkers (or stripes) of the Leviathan's skin outshine the sun (v. Yalk. Lev. 653).—4) *voting tablet, verdict.* Lam. R. to II, 1, v. חִירְתָּךְ.—[The contact between the Hebrew and Greek languages influenced the form פסיפס and the coincidence of some meanings of our word with ψῆφος *pebble.*]

***פְּסִיפַּס** ch. same. Targ. I Kings V, 31 אבן פ' Ar. (ed. אבנין פסילן; h. text גזרות).—Y. Sabb. XII, beg. 13c נקטע פספס, v. preced.

פְּסִיק, פְּסֵיק, v. פָּסַק.

פְּסִיקָא I f. (פָּסַק) 1) *part, fraction.* B. Bath. 62b, sq., contrad. to פלגא.—2) *subscription for charity, collection.* Lev. R. s. 32, end ואנן עבדין לך פ' בציבורא and we shall arrange a collection for you in the assembly; עבדון ליה פְּסִיקָה עבור פ' they made up a purse for him. Ib. s. 5 למיתן (not למיתיך) וכ' arranged a subscription for a charity in the college of Tiberias.—3) = פְּסוּקָא, *verse.*—*Pl.* פְּסִיקֵן, v. פְּסוּקָא.

פְּסִיקָא II *fillet,* v. פְּסִיקְיָא.

פְּסִיקָה f. (פָּסַק) 1) *cutting apart.* Succ. 11a פְּסִיקָתָן זו דיא עשייתן cutting the threads apart is the making of them (the show fringes).—2) *separated thread.* Neg. XI, 8 אפי' פ' אחת וכ' even if only one separate thread was on the coil, and he knotted it.—*Pl.* פְּסִיקוֹת. Ib. היתה פ' if the coil consisted of separate threads.

פְּסִיקָה ch., v. פְּסִיקָא.

פְּסֵיקָה f. (פָּסַק, v. *Hif.* 4) *water collected behind a dam, reservoir, pool.*—*Pl.* פְּסֵיקוֹת. M. Kat. 4a תפ' והבריכות וכ' pools and ponds which were filled with water on the eve of a Holy Day.

פְּסִיקוֹלִיחַ, Y. Peah I, 15d בפ' אתרייא, read: כדפסיקו ליה לאתרייא, v. פָּסַק.

פֶּסֶק, פְּסִיקָה, פְּסִיקְיָא f. (an adapt. of fascia, as if from פסק) *band* or *fillet* worn by women over the breast; *girdle; bandage round the legs and feet.* Targ. Is. III, 24 פְּסִיקְיָא (*pl.* form).—Y. Snh. X, 28d bot. נתן את תברזל תחת פ' שלו he put the iron point of his spear under his *fascia.* Sabb. XV, 2 (111b) ושל פסי' (Bab. ed. פסקיא) and the cords of the breast bandage. Ib. (113a) קישרין דלי בפ' וכ' (Bab. ed. בפסק) you may (on the Sabbath) tie up (the broken rope of) a bucket with a *fascia,* but not with a rope. Ib. 113a כורך עליו פונדא או פ' (Ms. M. פסיקא) he may wind a *funda* or a *fascia* around it; Pes. 11a פיסקיא (Ms. M. פסיקיא; early ed. פסקי, v. Rabb. D. S. a. l. note). Y. Kil. IX, end, 32d פיסקי (corr. acc.), v. עֲנַל I; a. e.—*Pl.* form פְּסִיקִין. Sifré Num. 131 שלח . . . מתחת פ' יחיא מדציאה (not פסוקין) she took an impression of Peor from under her breast band (Snh. 106a חיקה).

פֶּסֶק, פְּסִיקְתָּא I (פָּסַק) 1) *apportionment, agreement to pay,* esp. *dowry.* M. Kat. 18b שטרי פ' agreements stating the amounts which the parents promise to their respective son or daughter; Kidd. 9b; Keth. 102b; a. fr.—2) *section,*

Digitized by Google

esp. *P'sikta*, name of several Midrashim, *a) P. d'R. Kahăna* (or only *P'sikta*) (edited by S. Buber).—*b) P. Rabbathi* (*Large P.*).—*c)* (of late origin) *P. Zuṭarta* or *Zuṭrathi* (Small P.) (edited by S. Buber).—[3) *a small share*, v. פְּסִיקְתָּא.]

פְּסִיקְתָּא II pr. n. m., v. פְּסָאקָא.

פְּסַח*, פְּסַח *Pa.* פִּסֵּחַ *to cut, clear* (of thorns).—Part. pass. מְפֻסָּחִין; pl. מְפֻסְּחִין. Targ. Is. XXXIII, 12 (ed. Wil. מפסחין, corr. acc.). [Prob. to be read: מְכֻסְּחִין.]

פְּסַכְתִּירָא, פְּסַכְתִּיר, v. next wds.

פְּסַכְתֵּר m. (corresp. to ψυχθηρ = ψυκτήρ) [*wine-cooler,*] *a large pot.* Y. Ḥag. III, 79ᵃ; Tam. V, 5 מיפה ... פ' (Ar. everywhere פסק'), v. פָּסָה; ib. ופ' הדיה כלי וכ' the *psykter* was a large vessel, holding &c. Sifré Tsav, Par. 1, ch. II; Y. Yoma IV, end, 42ᵃ; Num. R. s. 4. Erub. X, 15; a. e.

פְּסַכְתֵּרָא ch. same.—*Pl.* פְּסַכְתֵּרְוָיָתָא. Targ. O. Ex. XXXVIII, 3 (ed. Berl. פְּסַכְתִּירָ', some ed. פְּסַרְכְּתִירָ'; h. text סירות). Ib. XXVII, 3.

פָּסַל (b. h.) 1) *to cut, chip, hew, trim.* Tanḥ. ʿEḳeb 9 (ref. to Koh. III, 5) עת היה לְפָסֹל שני וכ' the time came to hew other two tablets (in place of the broken). Ib. מחוחת כסא הכבוד פָּסָלָן he hewed them from under the throne of glory. Ab. Zar. 52ᵃ (ref. to Deut. VII, 25) משפָּסָלוֹ נעשתה אלוה as soon as a gentile has done chiselling on it, it becomes a deity (an idol forbidden to Jews for any use); ib. פסלו לאלוה לא וכ' when the gentile has hewed it for a god, thou shalt not covet it; פסלו מאלוה ולקחת לך when he chips it so as to unfit it as an idol (v. infra), thou mayest take it unto thyself; a. e.—*Part. pass.* פָּסוּל; *f.* פְּסוּלָה; *pl.* פְּסוּלִים, פְּסוּלִין; פְּסוּלוֹת *a) chiselled, chipped.* Lev. R. s. 22 אבנים פ' chipped stones (unfit for the altar); a. e.—*b)* (cmp. פָּגַם) *defective, unfit, disqualified,* v. פָּסוּל.—2) (denom. of פָּסוּל) *to disqualify, to be the cause of disqualification of; to declare unfit.* Ḥull. III, 12 פּוֹסְלִין, v. כָּשֵׁר I. Ab. Zar. l. c. מנין לנכרי שפּוֹסֵל אלוהו how will you prove that a gentile can cancel his deity (by disfiguring it)? Kidd. 70ᵃ אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם וכ' woe to him who causes his descendants to be disqualified and his family to be tarnished. Ib. כל המפוסל פסול he who tarnishes (casts suspicion on the purity of a family) is himself tarnished (of spurious descent); במומו פוסל he charges others with his own defect. Ex. R. s. 1 החזירתו ... ופ' את כלן she (Pharaoh's daughter) took him (the infant Moses) around to all Egyptian women to give him suck, but he rejected all of them (refused to take their breasts); ולמה פָּסָלָן and why did he reject them? Snh. III, 1 זה פּוֹסֵל דיינו של זה וכ' each has a right to reject the judge chosen by the other; ... אם היו כשרים אינו יכול לפוסלן if they are fit (not legally disqualified) or authorized, he cannot reject them. Ib. זה פוסל עדיו וכ' every witness in a case may help by his testimony to disqualify the opposing party's witnesses. R. Hash. I, 7 קבלו ... ופָסָלוֹ וכ' they accepted as witnesses himself and his son, and rejected his slave. Mikv. II, 4 פּוֹסְלִין את המקוה are sufficient to make the pond unfit for ritual immersion. Ib. VII, 5 לא פְּסָלוּהוּ they do not make the blood unfit. Zeb. I, 4 המחשבה פּוֹסֶלֶת the improper intention makes the sacrifice unfit. Succ. II, 7, a. e. בית שמאי פוסלין the school of Sh. declares such a Succah to be ritually unfit; a. v. fr.—Trnsf. *to cancel, abrogate.* B. Kam. 97ᵃ מלכות פָּסָלָתָהּ the government cancelled the coin; מדינה the inhabitants of the district refused to pass it.—Gen. R. s. 30, beg. כל מקום שנאמר אלה פ' את הראשונים וכ' wherever the Biblical text has 'these', it is meant to cancel (exclude) the preceding; wherever it has 'and these', it is to add to the preceding; Ex. R. s. 1 פ' אלה תולדות ... וכ' 'these are the origins of heaven and earth' (Gen. II, 4), this excludes the time of chaos; a. fr.

Nif. נִפְסַל 1) *to be hewn, sculptured.* Sifra K'dosh. beg. פסל על שהם נִפְסָלִין idols are named *pesel*, because they are sculptured; (Yalk. Lev. 604 פסולין).—2) *to be disqualified, made unfit, declared unfit.* Zeb. I, 4 חובת ד' ארבעת וכ' a sacrifice may become unfit by improper actions in four stages, at the slaughtering &c. Pes. 15ᵇ; 45ᵇ ... חמת ונִפְסָלָה מלאכול if bread becomes mouldy and unfit for man to eat. Toh. VIII, 6 עד שיִּפָּסֵל מאוכל הכלב until it becomes unfit for a dog to eat; Y. Ḥall. IV, 60ᵃ top עד שתִּפָּסוֹל. [Men. 100ᵃ, v. פָּסוֹל.] Num. R. s. 6 end לא היו נִפְסָלִים אלא בקול they (the Levites) became unfit for service only when they lost their voice for song. B. Kam. IX, 2 נִפְסָלָה מעל גבי המזבח became unfit for the altar; a. fr.—Trnsf. *to be cancelled, abrogated.* B. Kam. l. c. מטבע וכ' (גזל) if one stole a coin, and it was invalidated (before he made the restitution). Snh. 104ᵇ (expl. סָלָה, Lam. I, 15) כאדם שאומר לחברו נפסלה מטבע זו as one says to his neighbor, this coin is worthless; v. סָלָא; a. e.

Pi. פִּסֵּל *to cut off dry twigs, to trim.* Shebi. II, 3 מְפַסְּלִין עד וכ' (in the ante-Sabbatical year) you may trim trees up to New Year, v. פִּרְשֵׁל. Mikv. IX, 7 מְפַסְּלֵי אילנות trimmers of trees. Y. Sabb. VII, 10ᵃ top; a. e.—Yalk. Deut. 942 מְפַסְּלוֹ במעצד he chips it (the crooked staff) with the adze; Sifré ib. 308 מפחלו (corr. acc.).

Hif. הִתְפַּסֵּל *to find fault, to speak contemptuously.* Koh. R. to XI, 9 שהיה מַתְפַּסֵּל בנשים וכ' who used to find fault with women (considering none good enough for him as wife), and was a profligate.—[Part. pass. מִתְפַּסָּל, v. next w.]

פַּסֵּל ch. same, 1) *to cut, hew, dig.* Targ. Ex. XXXIV, 1. Targ. Deut. VI, 11; a. fr.—Part. pass. פָּסִיל; *f.* פְּסִילָא; *pl.* פְּסִילִין; פְּסִילָן, פְּסִלֵּי. Ib.; a. e.—2) *to make* or *declare unfit; to reject.* Snh. 23ᵃ בחור דפַּסְלֵי להו וכ' after they (the parties) rejected them, shall they (the rejected judges) go and select another court? Ib. רחמנא פַּסְלֵיה it is the Law that declared him unfit. Ib. כל כמיניה דפַּסֵּיל דיינוי is it in his power to reject judges?; a. fr.—Part. pass. as ab. Targ. Y. II Gen. XXII, 10. Targ. Y. I Lev. VII, 18 (Y. II פָּסוּל h. form; h. text פגול); a. e.—[Targ. Ps. XVIII, 27, v. פָּסִילָא.]—Keth. 61ᵇ מאן דעביד הכי פ' לטאכל וכ' he who does a thing like this is unfit to prepare food for the king. Ib. 105ᵇ חאר דיינא ... פ' למידן דינא (some ed. פסול) a judge that is in the habit of borrowing (things from his neighbors) is unfit to judge cases. Ib. פְּסִילְנָא לך לדיינא I am unfit to

Digitized by Google

be a judge in thy case (because I have been offered a gift); a. fr.—V. פָּסוֹל.

Ithpe. אִתְפְּסִיל, אִתְפַּסַּל 1) *to be engraven.* Targ. Job XIX, 24.—2) *to be hewn out.* Targ. Is. LI, 1.—3) *to be disqualified, unfit, rejected.* Targ. Ps. LXVIII, 16. [Targ. Y. Num. VIII, 24 מִיתְפַּסְלִין h. *Hof.*]—Y. Kil. VII, 31ᵃ top [read:] אי"ל טבא הוא ואִיתְפַּסְלַת he said to him, it is a good coin, whereas it had been cancelled. Men. 102ᵇ לְאִיתְפַּסּוּלֵי (Ms. M. לִפְסוֹלֵי) דְּגוּפֵיהּ to become unfit for itself (but not for making unclean); Pes. 20ᵃ לְאִיתְפַּסּוּלֵי גּוּפֵיהּ; a. fr.

Af. אַפְסַל *to make unfit.* Ḥull. 36ᵃ לְאַפְסוּלֵי גּוּפֵיהּ to cause the object itself to be forbidden (ib. 37ᵃ לְפָסוֹלֵי דְּגוּפֵיהּ), v. supra.

Pa. פַּסֵּל *to cut (stones).* Targ. II Chr. XXIV, 12 מְפַסְּלִין stone-cutters.

פַּסָּל m. (preced.) *mattock.* Sifré Deut. 38; Yalk. ib. 857 אם אינו עמל בה בפ' וקודדום ... אֵין the soil of Egypt cannot be planted, unless one first works it with mattock and axe. Ber. 57ᵇ; B. Mets. 82ᵇ, v. מָרָא II.

פֶּסֶל m. (b. h.; preced.) 1) *sculptured* or *carved image.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 שהיה דגון פִּסְלוֹ וכ' ed. Bub. (oth. ed. אלוהו) his idol Dagon was engraven on his heart. Sifra K'dosh. beg.; Yalk. Lev. 604, v. פָּסַל; Mekh. Mishp. s. 20. Snh. 103ᵇ v. מְיֻכָּה I; a. e.—*Pl.* פְּסִילִים, v. פְּסִיל.—2) *chip, lath,* contrad. to נסר. Succ. 18ᵃ נסר ופ' וכ' a board alternating with a lath (as the covering of a Succah). Tosef. ib. II, 3; Succ. 19ᵃ הפ' היוצא מן הסוכה a lath roof prolonged beyond the walls of the Succah; expl. ib. קנים היוצאים וכ' reeds or staves which &c.—*Pl.* פְּסָלִים. Ib. 18ᵃ.

פִּסְלָא, פִּי' ch. same, 1) *image.* Targ. Ps. XCVII, 7. Targ. Cant. II, 15; a. fr.—2) *lath, lintel,* esp. *a lintel placed across a street* or *a court.* Sabb. 80ᵃ; B. Bath. 56ᵃ. Gitt. 77ᵇ נפל בפ' (the letter of divorce) fell on a cross-board (in the court).

פַּסְלוּת f. (denom. of פָּסוּל) *condition of unfitness, disqualification,* opp. כשרות. B. Bath. 128ᵃ כל שתחילתו פְּסוּלוֹ בפ' וכ' או סופו testimony for which the witness was disqualified at the beginning (when the fact to be attested occurred), or is disqualified at the end (when the evidence is taken) is illegal. Koh. R. to IX, 7 שמא פ' היתה בבני there was perhaps a defect in my son which made him rejectable as an offering.

פִּסְלָיָא, v. פְּסִילָיָא.

פסליא, Tosef. Dem. I, 9 ed. Zuck., v. פַּסְלָקָאוֹת.

פסליון, Yalk. Ps. 650, v. פַּפִּילְיוֹן.

פסלין, prob. to be read: פְּסָלוֹן m. (פָּסַל) *a rough stone.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 12 פ' שהוא כיתב עליו וכ' ed. Zuck. (oth. ed. פוסלין, read פיסלון) a rough stone on which a charm is written (v. Sm. Ant. s. v. Amuletum).

בִּקְעַת פַּ', פַּסְלָן* pr. n. *Valley of Paslan,* near the valley of Jezreel. Gen. R. s. 98.

פַּסְלַקָּאוֹת f. pl. (βασίλικα, sub. κάρυα, basilicæ, sub. nuces) *basilicæ,* the best kind of *nuts.* Tosef. Dem. I, 9 [read:] תאגודין ודורמסקיות וכ' (Var. ותפסדקאות; ופסליא ed. Zuck., Var. ופסידית, standing for βασιλεια, a dittography of our w.) nuts, plums, and walnuts.

פַּסְנְטוֹר* m. (corrupt. of obsonator, οψωνάτωρ) *caterer, purveyor.* Koh. R. to I, 3 פַּסְנְטָרָךְ אנא ולית את מטעים וכ' I am thy caterer, and thou wilt not let me taste thy dish, that I may know what it may need?; Lev. R. s. 28 Ar. (ed., a. Yalk. Jer. 276, a. e. מגרסך, v. פַּנְיָרוֹס).

פַּסְנִין* pr. n. pl. (?) *Pasnin.* Tosef. Ohol. XVIII, 2.

פָּסַס 1) (b. h.) *to be cut off, be gone.* Tanḥ. Haăz. 7 (play on נחבי בן יפסי, Num. XIII, 14) הסתיר האמת ופָּסָה האמונה מפיו he hid the truth, and faith was gone from his mouth.—2) *to cut into stripes, divide,* v. פַּס.—3) *to distribute (with the shovel,* v. פַּס ch. 4). Tosef. Ukts. I, 5 חבואה שפִּסְּסָהּ בגורן (Var. ed. Zuck. שנִּפְסְסָהּ) grain which one distributed in the barn (forming separate piles). Ukts. I, 5 שפָּסְסָן Ar. s. v. פספס (v. פָּסַס).—Gen. R. s. 31 [read:] והיה פוסְסָן מן חצד והיה פורתין and he shovelled them (the excrements) sideways (out into the water); Yalk. ib. 54 והיה פורתין (corr. acc.), v. קְטַרְקְטִין.

Nif. נִפְסַס *to be spread, shovelled,* v. supra.

Hif. הֵיפַס, הֵיפֵס 1) *to distribute, spread*; ה' מורסא *to distribute an ulcer by manipulation, to pass over with the hand* (פַּס). Eduy. II, 5; Tosef. ib. I, 8 המיפֵּיס מורסא וכ' he who manipulates an abscess on the Sabbath, if for the purpose (of peeling or) of making a head to it as the physicians do &c.; Sabb. 107ᵇ; a. e.—2) (v. פֵּרַס) *to break, weaken.* Pes. 107ᵃ, v. פֵּרַס.

פִּסַּס ch. same, *to distribute.* Targ. Hos. IV, 8 כהניא פַּסּוּ וכ' the priests distribute (the sacrifices among themselves) &c.—Gen. R. s. 17 Ar. (read אנן פַּסִּין לה פירקא וכ' פורנא) we shall apportion (among ourselves, pay each his share towards) her dowry, and you divorce her (ed. ירבינן לה פורנא); Lev. R. s. 34 אנן מסקינן, v. פָּסַק).

Af. אַפֵּיס *to break, weaken; to desecrate,* v. פֵּרַס.

Ithpa. אִתְפַּסַּס *to be weakened, be degraded.* Targ. Job XV, 20, v. פֵּרַס, a. תְּפַס II.

פָּסַע (b. h. פָּשַׁע; cmp. פָּסַח a. פָּסַח) [*to spread the feet,*] *to step out, walk.* Meg. 27ᵇ לא פָסַעְתִּי על ראשי וכ' I never strode over the heads of the holy people (never forced my way through the students seated on the floor to reach my chair); Snh. 7ᵇ מניין לדיין שלא יִפְסַע וכ' where is it intimated that a judge must not force his way &c. (Answ. by ref. to Ex. XX, 26, sq.); Yeb. 105ᵇ מי שצריך ... יִפְסַע וכ' he of whom the holy people are in need, may step over the heads &c. Sot. 13ᵇ ופָסַע משה בפסיעה שתים ... אחת twelve steps were there, and Moses passed over them with one step. Gen. R. s. 99 (play on פָּחַז, Gen. XLIX, 4) פָּסַעְתָּ על דת חללת ... זר thou didst overstep (transgress) the law, desecrate thy birthright (priesthood), and hast become a commoner. Mekh. Bo 7 (ref. to Ex. XII, 13) א"ת

Digitized by Google

ופסחתי אלא וּפָסַעְתִּי וכ' read not, and I will pass, but I will step over (leap, skip), the Lord skipped over &c.; a. e.

Pi. פִּסַּע same. Y. Kil. VI, 30c לְפַסֵּעַ, v. פִּירְגֵּר. Yeb. l. c. מי הוא זה שמְפַסֵּעַ על ראשי וכ' who is he that forces his way over the heads &c.?, v. supra; a. e.

Hif. הִפְסִיעַ 1) same. Hor. 13b מַפְסִיעִין ... בזמן שרבים על וכ' when the public need their services, they may force their way &c. Taan. 10b אל תַּפְסִיעוּ פסיעה גסה וכ' never march with hasty steps, and bring the sun into town (enter before sunset); a. e.—2) *to make cross-stitches.* M. Kat. 10a; Y. ib. I, 80d bot., v. בָּלַב.

פְּסַע ch. same, *to walk with legs wide apart, waddle.* Targ. II Sam. XX, 8 (h. text וּמָתְנָיו), v. פָּסִיעַ.—Pes. 111b תאי מאן דמ' אדריקלא (*Ms. M.* דמְפַסַּע *Ithpe.*) he who steps over a (young) date palm.—V. פְּצִי.

Pa. פַּסַּע *to step heavily, pompously.* Yeb. 105b אגב יוקרה חזה מְפַסַּע ואזיל on account of his heavy build he stepped in and walked (through the assembled students, making the impression of haughtiness), v. preced.—Y. Ber. II, 4c bot. מְפַסַּע וכ' ... והזה and R. J. stepped upon the graves.

פְּסִיעָא, v. פִּיסְיָא.

פְּסַף, *Pa.* פַּסֵּס, v. פַּסֵּס II.

פְּסְפֵּס I (v. פָּסַס) *to separate, part, tear (into stripes, shreds).* Midr. Till. to Ps. VII, 3 מה האריה ... ומְפַסְפְּסוֹ ... כך (Var. in Ms. מצמצ', v. ed. Bub. note) לְפַסְפְּסָנִי as the lion sits over his prey and tears it, so Doeg and Ahithophel sit over me to tear me; Yalk. Ps. 637; Midr. Till. to Ps. XXII, 17. Sabb. XXIV, 2 מְפַסְפְּסִים את חכירים you may (untie and) spread the bundles (of fodder), v. כִּירָה. Ib. 155a לְפַסְפֵּס ולא לחתיר neither to spread nor even to untie. Tosef. ib. III (IV), 18 מפספסין את חכפין ובלבד וכ' (Var. ומפרכסין, incorr.) you may part the bundles, provided you do not pluck them apart. Naz. VI, 3 נזיר חופף ומְפַסְפֵּס the Nazarite may wash his hair (v. חָפַף) and part it (with his fingers), but must not use a comb. Y. ib. IV, 55b top מפספסין בקליקין you may part the tangles in the Nazarite's hair; Y. Bets. IV, 62c. Y. Shek. III, 47c הגיזברין היו מפספסין בקילקין the Temple treasurers had the entangled hair (of those engaged in counting) straightened (to avoid the suspicion that they had coins concealed); a. e.

פַּסְפֵּס ch. same. Sabb. 155a פַּסְפּוּסֵי לא ... מתירין you may untie ..., but not spread; מספוסי נמי מְפַסְפְּסִינַן we may also spread.

פְּסְפֵּס II (transpos. of סְפַסֵּף; cmp. גִּיעֵץ) *to cut the ends, trim by singeing.* Tosef. Pes. V, 10 אין ... אבל מְפַסְפְּסִין אותן באור you dare not scald the head and feet (of the Passover lamb) ..., but you may trim them by holding them over the fire; Tosef. Bets. III, 19 (Var. מספסין; Bets. 34a מהבתבין). Y. ib. IV, 62c bot. אין מספספין quot. in Levy (ed. Krot. מספסם), v. סְפַסֵּף.

פַּסְפֵּס ch. (apocop. פַּסֵּף; cmp. פְּסֵךְ a. פַּסְכֵּס) same. Y. Sabb. II, 5a (expl. מהרכין) לין מְפַסְפְּסִין (ed. Krot. מְפַסְפְּרִין) they trim them (the wicks, by burning).

פְּסִיפָס, v. פְּסִיפָס.

פָּסַק (b. h. פָּשַׁק) [*to separate, part, distribute,*] 1) *to divide, split, interrupt.* Taan. 27b; Meg. 22a פּוֹסֵק the reader divides (one verse), i. e. the first reads two verses and a half, leaving the other half to be read by his successor. Ib. לא התיר לי לְפַסּוֹק וכ' he permitted me to cut a verse in two only in teaching the school children. Ib. 31b במשנה תורה פוסק the chapter in Deuteronomy containing the curses (Deut. XXVIII, 15—69) may be divided (to be read by two or more); a. fr.—[Gen. R. s. 10 כיון שפסקה; Yalk. ib. 16 שפוסקה, v. פָּתַח.]—Part. pass. פָּסוּק; f. פְּסוּקָה. Ḥull. III, 3 פְּסוּקַת הגרגרת, v. גַּרְגֶּרֶת.—2) (denom. of פָּסוּק) *to recite a verse.* Ḥag. 15a, sq. פָּסוֹק לי פְּסוּקָךְ (interch. with Chald. פסוק לי פסוקיך) recite to me thy Bible verse (recently learned).—3) (cmp. גָּזַר, חָתַךְ) *to apportion, assign; to provide; to promise, agree.* Keth. 65a אין פּוֹסְקִין יינות לאשה in decreeing alimentation for a woman we do not provide for wine. Ib. כך תְּפַסְקוּ לבנותיכם so much (and no more) may ye grant to your daughters. Ib. 107a פוסקין מזונות לאשת איש the court assigns alimentation (from the estate) to a deserted wife. Ib. V, 8 לא ר' ... אלא וכ' only R. Y. decreed barley as a part of alimentation, because he lived near Edom. Ib. פוסק לעומתן וכ' he must give her &c., v. עִמָּה. Ib. VI, 2 השפוסק מעות לחתנו if a man agrees to pay a certain amount to his intended son-in-law (on the date of marriage). Ib. 3 פָּסְקָה לחכנים ... הוא פוסק וכ' if she promises to bring to him one thousand Denars, he must assign to her (as settlement in the K'thubah) fifteen Manehs. Tosef. ib. XIII (XII), 1 מה שפסקו פסקו לה ... אם if the court has granted her (alimentation), what they have granted, is granted. Ib. פסקה היא לעצמה (not על עצמה) if she herself has promised (to bring her husband a certain sum, and now her father refuses to give it). Ib. אבא ר' עלי וכ' my father has promised for me; what can I do (if he retracts)?; Keth. XIII, 5. Y. Kidd. IV, 65c top פּוֹסְקֵי צדקה those who subscribe to a charity in public and refuse to pay; Taan. 8b; a. v. fr.—4) *to fix a price; to buy on time.* Gitt. 58a אפדנו בכל ממון שפוסקין עלינו I will redeem him for any price that they may set on him. B. Mets. V, 7 עד שיצא השער ... אין פוסקין you dare not fix a price on crops (buy on time), until the market price has been published. Ib. יצא השער פוסקין ואע"פ שאין לזה יש לזה (missing in Y. ed.) when the market price is out, you may buy, for although he (the seller) has no goods as yet, others have. Ib. פוסק עמו על הגדיש, v. גָּדִישׁ; a. v. fr.—5) ר' דברים [*to split words,*] *to argue.* Snh. 44b פיסקון שפוסק דברים כלפי מעלה Gabriel is surnamed Pisḳon, because he argues with the Lord.—6) (neut. verb) *to be cut off; to cease, be stopped.* Sot. IX, 9 משרבו ... פסקו חמים when the faithless men became frequent, the application of the waters of jealousy ceased, and it was R. J. ben Z. that abolished them. Ib. 12 פסקו אנשי אמונה the men of faith ceased to exist. Tanḥ. Sh'moth 16 אין אותה מצוה פּוֹסֶקֶת מביתו that good deed shall never cease from (being practiced in) his house. Gen. R. s. 52 פסקו העוברים וחשבים travellers ceased to pass by; a. v. fr.

Digitized by Google

Nif. נִפְסַק *to be split, cut in two, broken.* Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119b חו' במגירה chips at planing, v. גָּרַר I. Ḥull. III, 1 נשבריה חשדרה ות' הדוש שלה if the spinal column is broken and the spinal cord severed. Sabb. 112a סנדל שנִפְסְקוּ שתי אזניו a sandal, both ears (loops) of which are torn off; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 5 שנִתְפַּסְקוּ; Kel. XXVI, 4; a. fr.—[Tosef. Mikv. III, 5, sq. וכו', v. פָּרַח.]

Hif. הִפְסִיק 1) *to separate, sever connection; to form a partition.* Sot. 38b אפי' מחיצה ... אינה מַפְסֶקֶת בין וכו' not even an iron wall forms a partition between Israel and his father in heaven (worshippers form a congregation even if separated by a partition); Pes. 85b. Peah. I, 2 ואלו מַפְסִיקִין לפאה the following things form a division of fields with regard to Peah: a brook &c. Ab. Zar. 52a את ה' העניק the word *eth* (before *ĕlohekem* Deut. XII, 2) divides the subject (so as not to allow an analogy between idolatrous utensils and the idols themselves), v. next w.; a. fr.—2) *to interrupt; to cause to cease; to leave off; to pause.* Ber. II, 2 בין ויאמר לאמת ויציב לא יַפְסִיק between the last portion of the Sh'm'a (Num. XV, 37-41) and 'Émeth V'yatsib' one must not pause (interrupt the prayer to greet a person &c.). Ib. 14a במגילה מהו שיפסיק may one interrupt one's self during the reading of the M'gillah? [Ib. also פּוֹסֵק *Kal.*] Ib. V, 1. Ex. R. s. 2 עם כל הנביאים ... לא ח' מלדבר with all other prophets the Lord ceased from speaking at times, but with Moses he never ceased. Taan. 30a סעודה המַפְסֶקֶת בה the meal with which one ceases (the last meal before beginning to fast, called סעודה חַמַּפְסֶקֶת). Y. Nidd. I, 49c והִפְסִיקוּ שלש עונות and ceased (to have menstruation) for three periods. Meg. III, 6 אין מַפְסִיקִין בקללות וכו' in reading the curses (Lev. XXVI, 14-44; Deut. XXVIII, 15-69) you must not break off, but one person must read the whole &c. Ib. 31b מקום שמפסיקין בשבת וכו' where they leave off reading on Sabbath morning, there they continue in the afternoon &c. Sot. IX, 9, v. supra. Gen. R. s. 52, beg. מה אני מפסיק צדקה מביתי shall I allow charity to cease in my house (to fall into desuetude from want of opportunity)?; a. fr.—3) *to cut sprays off, trim,* v. גָּסַג.—4) *to dam.* Tosef. Par. V (IV), 9 מפסיק ומנגב he makes a dam (cuts off the influx) and lays the cavity dry.

Pi. פִּיסֵּק 1) *to trim.* Tosef. B. Kam. XI, 18, v. גָּסַג.—2) *to interrupt.*—Part. pass. מְפוּסָּק; *pl.* מְפוּסָּקִין. Y. Pes. X, 37c; Y. Sabb. VIII, beg. 11a מהו לשתותן מפ' how about drinking them (the four cups of the Passover evening) in pauses (sipping)?, v. פָּרַשׁ.—3) *to cut down, ruin; to cut to pieces.* Pesik. Naḥ., p. 128a קיצצוהו ופִיסְּקוהו they cut it down and ruined it (the vineyard). Lam. R. to IV, 15 עליהן ומפַסְּקָתָן ... ודיהתה the carriage passed over them and dismembered them; Pesik. Vattom., p. 133b ומפסקתה (corr. acc.); Yalk. Is. 266 עליה ומפַסְּקָתָה ... ודיהתה; a. e.

Hithpa. הִתְפַּסֵּק, *Nithpa.* נִתְפַּסֵּק 1) *to be severed.* Tosef. Kel. B. Bath. IV, 5, v. supra.—*2) (sub. בעינים, cmp. קרץ, Prov. X, 10; VI, 13) *to blink.* Deut. R. s. 5 עשה עצמו מִתְפַּסֵּק he pretended to be blinking (Y. Sot. I, 16d bot., a. e. עבד גרמיה חשש בעיניה).

פַּסִּיק, פַּסָּק ch. same, 1) *to cut, split, sever.* Targ. Jud. XVI, 9. Targ. II Sam. X, 4; I Chr. XIX, 4; a. fr.—Part. pass. פְּסִיק, פְּסִיךְ. Targ. O. Deut. XXIII, 2 (h. text פצוע דכה); Y. ib. ג' גידא (h. text כרות שפכה). Targ. O. Lev. XXII, 22 (h. text תרוץ).—Ḥull. 8b, v. גַּוְוָנָא I. B. Bath. 21b וכו' קא פַּסְקַת thou cuttest off (interferest with), v. נַיְיפְרָא. Lev. R. s. 32, end מפסקת חייהי דהאי גבריא thou cuttest off (shortenest) this man's (my) life (by divulging my spurious descent); a. fr.—מסיק רישיה ולא ימות 'let his head be cut off, but let him not die', a dialectic term for *an unavoidable result of an act.* Sabb. 75a בש' מחמת ר"ש ור' וכו' R. S. (who ordinarily permits, on the Sabbath, an act which may have as a result a violation of the Sabbath law, if the latter is not intended) admits that such an act is forbidden, if the result is inevitable.—2) *to separate, divide.* Targ. Hos. II, 8 (ed. Lag. *Af.*).—Pes. 111a פַּסְקִינְהוּ (Rashb. פַּסְקְתִינְהוּ) רשות הרבים the public road divides them (the two palms); a. e.—Meg. 2b; B. Kam. 65b, v. infra *Af.*—3) *to be interrupted; to cease.* Targ. Y. Gen. XLIV, 12 (h. text כָּלָה). Targ. II Esth. III, 7. Targ. Deut. V, 19; a. fr.—Lev. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. XIX; Yalk. ib. 673 (expl. לא נעדר, Zeph. III, 5) לא פַּסְקִין they never fail. M. Kat. 4a עבידא דלא פַּסְקָא מיא water which never fails. Ib. עבידא דפַּסְקָא it often fails. Ib. 18b קלא דלא פַּסְקָא a continuous rumor; וכמה קלא דלא פ' how long must a rumor last to be called a continuous rumor? Ib. דלא פ' ביני ביני if it has not ceased at intervals. Gitt. 69a ... לִיפְסוֹק כי הדכי דפסקי as this water ceases to run, so may the blood of— stop flowing. Sabb. 30b פוטרת, v. גִּירְתָּא I; a. fr.—4) *to apportion, assign, bargain, agree, subscribe.* Y. Hor. III, 48a bot. ... פ' והוא מסיק לקיבליה הוה חמי he waited to see how much the whole assembly subscribed, and he subscribed an amount equal to the entire subscription; Lev. R. s. 5 כד חזון פַּסְקִין וכו' when all people had subscribed, he &c. Ib. פ' חד ליטרא וכו' subscribed one pound of gold. Keth. 65a פְּסוֹק לי מזוני give me an order for my food; פ' he did so. Ib. 63a מסקו ליה וכו' they made arrangements for him for six years (to remain at college). Lev. R. s. 34 אנן מַפְסְקִינָן פרנה we shall make up the dowry by subscription (v. פַּסָּס); Yalk. ib. 665; a. fr.—5) *to decide, adjudge.* Targ. I Kings XX, 40. Targ. Job XXXVIII, 10; a. e.—Succ. 29b, a. e. קא מסיק ותני לא שנא וכו' the editor of the Mishnah decides and teaches; i. e. speaks absolutely, drawing no distinction whether &c. Gitt. 86b לא פַּסְקָא ליה it was not decided with him, i. e. he could not state it absolutely; a. fr.—6) *to close*; פ' סידרא *to close the reading from the Pentateuch, read the Haftarah.* Yoma 87a; a. e., v. סִדְרָא.—7) (denom. of פְּסוּקָא) *to recite a verse,* v. preced. a. פְּסוּקָא.

Af. אַפְסֵק 1) *to sever, break, burst.* Targ. Nah. I, 13; a. e.—2) *to separate, interpose, divide off.* Targ. Hos. II, 8; a. e.—Meg. 2b Ms. M. (ed. ופסיק, ופסק) את אתא ואַפְסְקִיה וכו' the *eth* (אֵת, Esth. IX, 21) comes to divide the sentence (giving it the meaning) that some celebrate the fourteenth and others the fifteenth of Adar. B. Kam. 65b את פַּסְקִידה קרא with *eth* (ואת, Lev. V, 25) the text separates the clause from the preceding, opp. ערביה combines it; Yalk. Lev. 479 את אַפְסְקֵיה *eth* separates it; ib. לאַפְסוּקֵי בין מטון וכו' (not לאפסוקיה) to draw the line between sacred property and &c. Sot. 38b ... לא מַפְסְקִי אריכי tall persons in front of short ones do not form a par-

Digitized by Google

tition (to intercept the priestly benediction pronounced upon the congregation); תיבה לא מְפַסְקָא nor does the Tebah (v. תֵּבָה) between the priests and the people form a partition. Pes. 111ª אַפְסְקִינְהוּ בעפרא he dammed it (the waste water poured out in the street) with dust (spread dust over it); a. fr.—Keth. 77ᵇ; 17ª, v. infra.]—3) *to cut off, cause to cease.* Targ. I Sam. II, 33; a. e.—4) *to take the last meal before beginning the fast.* Keth. 63ª לא מר א' ולא מר א' Ar. (ed. אִיפְּסִיק *Ithpe.*) neither father nor son partook of the last meal (before the Day of Atonement).

Ithpe. אִיתְפְּסַק, אִיתְפְּסִיק 1) *to be cut, severed, broken off.* Targ. Jud. XVI, 9. Targ. Is. LII, 2; a. fr.—Sabb. 112ª איפסיק לירה רצועה (read: אִיפְּסְקָא) a strap of his shoe broke. Y. ib. VI, 8ª bot. אי' סנדליה וכ' R. Aḥa's sandal fell off (the strap was broken). Ḥull. 51ª; a. fr.—2) *to be interposed, to divide off.* Keth. 17ª א' עמודא דנורא וכ' a column of fire was interposed between the bier of &c.; וגמירי דלא אפסיק וכ' (read: מְפַסְקָא) and there is a tradition that such a phenomenon occurs only for one person in a generation &c.; ib. 77ᵇ אִפְּסִיק, בְּמִפְסִיק.—3) *to take the last meal,* v. supra.

פְּסָק m. (preced.) *detached piece, remainder.*—*Pl.* פְּסָקִים, constr. פְּסָקֵי, פֵּי'. Kil. VI, 6 ע' עריס פ', v. עֲרִיס I; Tosef. ib. IV, 8; Y. ib. VI, end, 30ᶜ; a. e.—2) *disjunction,* esp. *pesek* (Chald. *p'sik̲*), a disjunctive sign (׀) between two words. Ex. R. s. 2 אחת מוצא באברהם אברהם יש בו פ' you will find in 'Abraham Abraham' (Gen. XXII, 11) there is a *pesek*; in 'Jacob Jacob' (ib. XLVI, 2) there is a *pesek*; in 'Samuel Samuel' (I Sam. III, 10) &c.; משה משה אין בו פ' but in 'Moses Moses' (Ex. III, 4) there is no *pesek.*—*Pl.* as ab. פסקי טעמים *the division of words into clauses in accordance with the sense, punctuation.* Meg. 3ª (ref. to Neh. VIII, 8) ויבינו במקרא אלו פ' ט' 'and they taught how to understand the Scripture', this refers to the division of clauses &c.; Ned. 37ᵇ פִּיסּוּק.—V. פִּיסְקָא.

פְּסָקָא, פֵּי' ch. same, 1) *cut.* Ḥull. 112ª גריר לבי פְּסָקֵיהּ he may scrape off the place where it was cut, and eat it. B. Mets. 23ᵇ איתי ליה סימנא בפְּסָקֵיהּ Ms. F. (ed. דאיכא בפסקא ..., v. Rabb. D. S. a.l. note 5) when he can identify it by his way of chopping.—[Ḥull. 51ª מחיי אפסקיה, v. פַּסְקִיָּה.]—*Pl.* פְּסָקֵי, פֵּי'. Erub. 3ª דארזא פ' (cmp. בְּקַעַת) cedar *logs.*—[Y. Kil. IX, end, 32ᵈ פיסקי דעמר, v. פְּסִיקְיָא.]—2) *interruption, broken line; space indicating a new section, paragraph.*—*Pl.* פְּסָקִין, פְּסָקֵי, פֵּי'. R. Hash. 26ᵇ; Meg. 18ª ודמו עיילי פ' פ' they came to Rabbi's house in broken lines (Y. ib. II, beg. 73ª (קטעין קטעין), v. סְרוּג.—Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. (expl. ראשי פרקים) פ' the places in the scroll where the portions, into which the Sabbath reading is divided, begin.—3) *detached part.*—*Pl.* as ab. B. Bath. 68ᵇ פיסקי בגי, v. בִּיזְלֵי.—4) *decision, decree.* Ib. 130ᵇ פ' דדינא (Ms. R. פְּסַק דינא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) legal decision, v. פִּירְכָא. Kidd. 70ª, v. חֲזָמְנָא; a. e.; v. פִּיתְקָא.—5) *an absolute, unqualified opinion* or *statement.* Keth. 76ᵇ, a. fr. ומאי פ' how can you say this without any qualification?—6) *last meal before beginning to fast.* Y. Ḥall. I, 57ᶜ top; Y. R. Hash. I, 57ᵇ bot. אַפְסַק כרובא, v. פִּרְזְנָא.—7) *donation, collection,* v. פְּסָקָה.—[פסקא, פי' (abbrev. פרס) *section,* a) heading in Talm. Y., subordinate to מתני'.—b) headings of sections in P'sik̲ta.]

פִּסְקָאוֹת, v. פְּסָקִיוֹת.—[פסקאות Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. אִסְתַּפְסְטֵי.]

פְּסָקָה f. (פְּסַק) 1) *subscription, collection.* Deut. R. s. 4 עשה שם ר"ל פ' וכ' (some ed. פסקא) Resh Laḳish arranged there a subscription, and he (Abin) gave as much as the entire assembly.—2) *division,* esp. *hemistich, half-verse.* Num. R. s. 13 (ref. to Ps. XIX, 8-10) [read:] שלשה פסוקים ... וכן מן שיתים שתים פְּסָקוֹת וכל פ' ופ' מן וכ' three verses ... each consisting of two hemistichs, and each hemistich containing five words.—*Pl.* פְּסָקוֹת. Ib.

פסקה pr. n. pl., v. פְּסַקָּה.

פִּסְקוֹנִית, פִּסְקוֹן, v. פִּיסְקוֹן.

פִּסַקְטֵר, v. פְּסַכְתֵּר.

פִּסְקָיָא, v. פִּסְיָקָא.

פְּסָקָיוֹת f. pl. (פְּסַק) *divisions, parties.* Lev. R. s. 33 כשדיירתם ... נעשים פ' פ' לע"ז (Ar. פְּסָקָאוֹת) when you lived in your own land, you formed parties for the various idols (with play on ותתשקי, Ez. XVI, 25); Yalk. Dan. 1061.

פסקינין, פסקינן, Y. Yoma III, 41ª top, v. פִּיקְסִינָה.

פַּסְקִית adv. (פַּסַּק) *in the way of chopping, across.* Ḥull. 51ª אי מחיית פ' Ar. (Ms. M. אַפַּסְקִית; ed. מחיי אפסקית, corr. acc.) if he struck her with the stick across her back.

פסקנין, פסקן, v. פִּיסָּק.

פִּסְקָנִית, v. פִּיסְקוֹן.

פַּסַּקַת pr. n. pl. *Paskath* (*Failing*; transl. of b. h. כָּוִיב, v. כָּזַב). Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 5 והוה בפ' (Y. II והיה דפסקא, corr. acc.); Gen. R. s. 85 (שם מקום) כזיב פ' (some ed. פסקה) Kezib is P. (name of a place); Yalk. ib. 144.—Cmp. פָּסָאקָא.

פְּסַקְתֵּר, v. פְּסַכְתֵּר.

פְּסָתָא, v. פִּישְׁתָא.

פסתינון, פסתינן, v. פְּסִינְתֵּדְטוֹן.

פסתיין, read פְּסָדְיָתִין m. pl. (ψίαθος, ψίεθος; v. P. Sm. 3199) *mats, mattresses.* Koh. R. to III, 9.

פסתינון, v. זסתיגון.

פְּסָתָקִין, פְּסָתָקָא, v. פִּיסְתָּקִין, פִּיסְתָּקָא.

פְּעָא, פְּעָה, v. פֵּי.

פְּעוֹטוֹת m. pl. (פּוּט=פעט, v. פִּיטּ) [*talkers,*] *children of six or seven years of age.* Gitt. V, 7 (59ª) חש' מקחן ומכרן וכ' the purchases or sales of movables by minors are valid; Tosef. ib. V (III) 3 (Var. פָּאוֹטוֹת); Y. ib. V, 47ᶜ top, v. שִׁיטָה III; Y. Erub. VII, 24ᶜ bot. פִּירוּטוֹת.

פְּעוּלָּה f. (b. h. פְּעֻלָּה; פָּעַל) *work; hire; wages; working stock* (cattle, tools &c.). Mekh. B'shall., Shir., s. 10 בירון

Digitized by Google

שבא ... כביכול ס' לפניו when the Lord came to erect the Temple, it was, as it were, work to him (by ref. to Ex. XV, 17). Num. R. s. 4 (play on פעלתי, I Chr. XXVI, 5) על שפעל ס' גדולה בתורה because he did a work which the Law considers great; מה ס' גדולה פעל what was the great work he did?—Ex. R. s. 41; Tanḥ. Ki Thissa 14 נותן הזרע והם he (the tenant) furnishes the seed and the labor (working stock). Tosef. Kidd. III, 2 בס' שאעשה עימיך in consideration of the work that I shall do for thee. Ib. על מנת שאעשה עימיך בס' with the condition that I shall work for thee for wages. Midr. Till. to XI, 3 צדיק העולם מה ס' חניחו לך בעולמך what work, O Righteous One of the world, have they (the wicked) left for thee in thy world? Ib. מה ס' פעלת לפועלי מצות where is the reward thou hast wrought for the workers of good deeds? Ib. to Ps. XLIV ראשונים ... פעלת ס' גדולה in olden times, in the days of Abraham, thou didst a great work (miracle); Yalk. ib. 746. Treat. Der. Er. Zuṭṭa, ch. II, v. פּוֹעֵל I. B. Mets. IX, 12, a. e. יש בו משום לא תלין פְּעֻלַּת וכ׳ the law forbidding the withholding of wages over night (Lev. XIX, 13) applies to it. Midr. Till. to Ps. CIV, 23 יצאו ישראל לקבל פְּעֻלָּתָן Israel shall go forth to receive their reward; a. fr.—*Pl.* פְּעֻלּוֹת. Gen. R. s. 44 (ref. to Prov. XI, 18) זה נמרוד שהיו פְּעֻלּוֹתָיו על שקר this refers to Nimrod, whose works were in vain. Lev. R. s. 27 כל ס' טובות ונחמות וכ׳ all the good rewards and comforts which the Lord will bestow upon Israel &c., v. פְּעֻדָּה; Tanḥ. Emor 11; Yalk. Is. 314; a. fr.

פְּעוּלְתָּא ch. same, esp. *hired man's work.* Y. Taan. I, 64^{b} sq. חוינא בְּפַעֲלוּתִי מה חוינא מסיע דעתי מן פעולתי (not פעלותי) I was engaged in my work (as a hired man); what right had I to divert my mind from my work?

פְּעוֹר, v. פִּיעֹר.

בַּעַל פְּעוֹר pr. n. *Peor, Baal Peor,* a Moabite deity. Snh. VII, 6. Ab. Zar. 51^{b}; a. fr.; v. פְּעַר, a. פְּעֵר.

פְּעָה, פְּעִי (b. h.) *to open the mouth; to blow; to cry.* Sot. 11^{b} (ref. to פּוּעָה, Ex. I, 15) שהיתה פּוֹעָה ומוציאה את תוולד (Ar. לוולד) (ס' לוולד) she blew (a charm into the mother's ear) and brought the child forth; Koh. R. to VII, 1 שהיתה פּוֹעָה she cried out and wept for her brother &c. Ib. שהיתה פּוֹעָה ובוכה על וכ׳ she cried out before Pharaoh, saying &c. Sot. l. c. שהיתה פּוֹעָה ברוח וכ׳ she cried in holy inspiration and said, my mother is destined to bear a son who will save Israel. Lev. R. s. 27; Tanḥ. Emor 11, v. פְּעִירָה. Midr. Sam. ch. XXII פָּעֲתָה כעגלה she lowed like a heifer; a. fr.

Hif. הִפְעָה same, esp. *to bleat.* Gen. R. s. 22; Yalk. ib. 38 הוא מַפְעֶה אחריך it (the stolen lamb) is bleating behind thee.

פְּעָא, פְּעִי ch. same, *to cry, bleat, low.* Targ. II Esth. I, 2 (3) ואמרין פַּעְיְרִין the lambs bleated.—Ḥull. 43^{a} ושט אכלא בירה ופָעֲיָא בירה the œsophagus which is affected when the animal eats and also when it lows (or breathes, Rashi). Bekh. 35^{a} פָּעֵי ומיחזי if the animal has a defect in its mouth which is seen, when it opens its mouth; a. e.—Esp. *to be noisy, protest.* Ḥull. 133^{b} טהם כיחי מְפָעֲיָא the gentile partner usually makes himself heard (when the Jewish partner is selling). Arakh. 6^{b} עכו"ם הוא דמפעי the gentile will protest (when the object which he dedicated is diverted from its use). Erub. 75^{b} אי אירתא דאוגר מיפעא מפעי if he had rented it out, he would have talked of it; a. e.

פְּעִירָה, פְּעִיָּה f. (preced.) *cry, exclamation, proclamation.* Tanḥ. Emor 11 (play on מאפע, Is. XLI, 24) כל הפעולות ... בשכר ס' אחת שפעו ישראל בסיני all the good rewards &c. (v. פְּעוּלָה), will be bestowed for the sake of the one exclamation which Israel raised at Sinai (Ex. XXIV, 7); Lev. R. s. 27 בשביל פְּעִיָּה שפעיתם וכ׳ for the sake of the cry which you uttered &c.; a. e.—*Pl.* פְּעִיּוֹת. Ib.; Tanḥ. l. c. מאה ס' שתאשה פועה וכ׳ the one hundred cries which the travailing woman utters; Yalk. Is. 314.

פְּעִירָה f. (פָּעַר) *uncovering, committing a nuisance.* Y. Ab. Zar. III, 42^{d} bot. Baal Peor שאין עבודתו אלא בס' whose worship consists in uncovering one's self.

פַּעֲיָתָא f. (פָּעַי) *noisy, quarrelsome woman.* Succ. 31^{a}.

פָּעַל I (b. h.) [*to split,* cmp. פלח,] *to work.* Y. Sabb. II, end, 8^{d}; Tanḥ. Emor 7; Lev. R. s. 27 (ref. to Num. XXIII, 23) כל מי שס' עם אל וכ׳ let whosoever worked with God come and take his reward. Ib. s. 4 כל מה שיִפְעַל אדם עם נפשו וכ׳ however much man may do for his soul, he has not done his full duty. Gen. R. s. 15 (ref. to Ps. LXXIV, 12) ראו פועלא טבא שתיתקין ... עמדתי לִפְעוֹל see the good employer, for the Lord has prepared my wages (the garden of Eden), before yet I arose to work; Yalk. ib. 20. Midr. Till. to Ps. XCII בששת ... פָּעַלְתִּי את חעולם ובשבת נחתי in the six working days I worked and made the world, and on the Sabbath I rested; a. fr.—Esp. *to deal.* Lam. R. to III, 33 [read:] בשני מקומות פָּעֲלוּ ישראל עם הקב"ה באחד מעלו בפיהם ולא בלבם ובאחד פעלו בלבם ולא בפיהם in two places Israelites dealt with God, in one they dealt with their mouth (professed faith), but not with their heart, and in the other, they dealt with their heart (were loyal at heart), but not with their mouth; בסיני פעלו בפיהם וכ׳ at Sinai they dealt with their mouth but not with their heart (ref. to Ps. LXXVIII, 36); בבבל פעלו בלבם וכ׳ in Babylonia they dealt with their heart, but not with their mouth (ref. to Lam. l. c.); Cant. R. to VII, 8.

פָּעַל II m. ch. *laborer,* v. פּוֹעֵל II.

פַּעְלוּתָא, v. פְּעוּלְתָּא.

פַּעְלוּנִין, v. פַּמְלְיָא.

פָּעַם (b. h.) *to beat, knock.*

Pi. פִּיעֵם *to beat, perturb.* Gen. R. s. 18 (play on הפעם, Gen. II, 23) זו היא שהיתה מְפַעֲמַתְנִי וכ׳ this is she who perturbed me the whole night; Yalk. ib. 24 (corr. acc.).

Nif. נִפְעַם, *Hithpa.* הִתְפַּעֵם *to be perturbed, troubled.* Gen. R. s. 89; Tanḥ. Mikk. 2 (distinction between תִּפָּעֶם (Gen. XLI, 8) and וַתִּתְפָּעֶם (Dan. II, 1); Yalk. Dan. 1060; Yalk. Gen. 147. Midr. Till. to Ps. LXXVII מִתְפַּעֶמֶת אני תמיד ותולכת I am constantly perturbed (sleepless); a. e.

Digitized by Google

פַּעַם c. (b. h.; preced.) 1) *beat, step.*—*Pl.* **פַּעֲמוֹת, פְּעָמִים**. Y. Sabb. XVI, 15c כיון שהרגיש בקול פַּעֲמוֹתָיו וכ' when he perceived the sound of R. Yishmael's foosteps. Cant. R. to VII, 2 אינו מדבר אלא בפַּעֲמֵי רגלים the verse speaks of the steps of the festive pilgrimages; ib. ומה היה יפיין ומה היה לפַּעֲמַיִךְ וכ' and what was the beauty of 'thy footsteps'? That they locked the door for all troubles (no troubles arose in the homes of the pilgrims during their absence). Lam. R. introd. (R. Nahm.) ולא היו עולין לפעמי רגלים they have not gone up on festive pilgrimages; Yalk. Is. 302; a. e.—2) *time.* Sabb. 12b פ' אחת קרא וכ' once it happened that he read &c. Pes. X, 4 (116a) שבכל הלילות אין אנו מטבילין אלא פ' אחת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) all other nights we dip (eatables) only once, and this night twice. Gen. R. s. 18 וחזר ובראה לו פ' שניה and he created her a second time; הדא היא דכתיב זאת הפ' זאת היא של אותו הפ' therefore it is written (Gen. II, 23) 'this the time', this is (the creation) of this time; a. v. fr.—*Pl.* **פְּעָמִים**. Pes. l. c. Yoma I, 6 פ' חדבה וכ' many a time I read to him from Daniel; a. fr.—פ' ש' *at times, sometimes.* Men. 99a sq., v. בְּרִישׁוּל. Lev. R. s. 35, end פ' שעושה בזכות וכ' sometimes he makes (rain) for the sake of one man &c.; Y. Taan. III, 66c top. Cant. R. l. c. פעמים חללו פ' מכוסין פ' מגולין those steps (of the travellers) are at times covered, at times uncovered; a. fr.—*Du.* **פַּעֲמַיִם** *twice.* Sot. 42a פ' מדבר עמם וכ' he addresses them twice, once &c. Cant. R. to II, 16 בכל יום פ' וכ' ואני ... and I declare the unity of his name twice every day (saying), Hear, O Israel, &c.; a. fr.

פָּעַע (cmp. נָפַע) *to crush.* Targ. Jud. V, 26 פָּעַצ ed. Lag. (ed. פצעת).

פַּעְפּוּעָא I m. (פָּעְפַּע I) *breaking, beating.*—*Pl.* constr. **פַּעְפּוּעֵי**. Sabb. 109a פ' ביעי וכ' (some ed. פיעפועי) to make 'hashed eggs' (of roasted eggs) is forbidden (on the Sabbath).

פַּעְפּוּעָא II f. (פָּעְפַּע II) *cover, darkness.* Targ. Job XI, 17 (Ms. פִּיעְפּוּעָא; h. text תעפה).

פַּעְפּוּעִין m. pl. name of an *herb*, prob. (καρδαμίνη) a kind of *cress.* Y. Peah VIII, 21a top (expl. by קַקּוּלִין, q. v.); Y. Erub. III, 20d top; Bab. ib. 28a.

פִּעְפַּע (v. פָּעַע) 1) *to crush, crumble.* Y. Yoma I, 38c bot. אנו מְפַעְפְּעִנוּ את חכחלים we (through our sins) have smashed the walls (with ref. to Ps. CXXXVII, 7); Midr. Till. to Ps. l. c. Y. Sabb. VII, 9d sq. המְפַעְפֵּעַ גושים he that crushes clods.—2) *to spread; to pierce, penetrate.* Y. Orl. I, 61a השרשים מְפַעְפְּעִין אותו the roots pierce it (the pot). B. Bath. 10a ברזל קשה אור מְפַעְפְּעוֹ iron is hard, fire penetrates it; Koh. R. to VII, 26 ודאש מְפַעְפַּעְתּוֹ החמין Hull. 105a מפעפעין את הידים וכ' hot water enters into the skin of the hands, but does not wash away the fatty substance. Lam. R. to IV, 9 היה אותו תריח מפעפע בהם וכ' the flavor permeated them (creating a morbid appetite), and they died. Lev. R. s. 16, v. עֻבָּן. Y. Snh. X, 28d top והיה ריחו מפעפע and the flavor of wine spread. Y. Hag. II, 77b bot.; Ruth R. to III, 13; Koh. R. to VII, 8, v. פֶּרֶס; a. e.

פַּעְפֵּעַ I ch. same, *to hash*; v. פִּיעְפּוּעָא I.

פַּעְפַּע II (transpos. of עפעם, v. עָפַם; cmp. גִּיגֵּעַ) *to bend, cover, darken.* Part. pass. מְפֻעְפָּע; f. מְפֻעְפַּעְתָּא. Targ. Job X, 22 (h. text תפע).—V. פַּעְפּוּעָא II.

פָּעַר (b. h.) 1) *to open wide.* Pesik. R. s. 4, end פָּעֲרָה החרובית עצמה וכ' a carob tree opened itself and swallowed him. Midr. Till. to Ps. CXIX, 131 פָּעַרְתִּי פי לתורתך I open my mouth for thy Law; למלקוש ... כשם שפּוֹעֲרִים as people open their mouth for the late rain (to inhale it); a. e.—2) *to uncover (one's self), esp. to commit a nuisance before the idol Peor.* Snh. VII, 6 השׁוֹעֵר עצמו לבעל פעור וכ' he who uncovers himself before Baal Peor (is guilty, for) this is the mode of worshipping him. Yalk. Hos. 526 אלא שתְּפַעֵר עצמך לו ... כלום they ask of thee only that thou uncover thyself before him. Snh. 64a פ' בפניו he eased himself before him; a. fr.

Pi. פִּיעֵר same. Sifré Num. 131 המְפַעֵר עצמו לבעל פעור, v. supra. Ab. Zar. 44b שמְפַעֲרִין לפניו וכ' before whom they commit a nuisance every day.

פְּעַר ch. same, *to uncover.* Targ. Y. I Num. XXV, 1.

Pa. פַּעַר same. Ab. Zar. 51b חשתא פַּעֲרִי מְפַעֲרִין קמיה since they commit nuisances before him (Peor) as a mode of worship, should not offering salt and water be considered as worship?

פַּפָּא (tradit. pronunc. פָּפָּא) pr. n. m. *Pappa* (*Papa*), name of several Amoraim. Snh. 49b, a. fr. רב פ' סבא the elder R. Papa. Taan. 6b; Ber. 59a. B. Bath. 90b, v. הוֹן; a. fr.

פַּפָּא II, **נְהַר פ'** pr. n. *N'har Pappa*, name of a canal and of a place in Babylonia. B. Mets. 86a Yoma 77b (Ms. O. פקוד; Ar. a. Ms. Alf. פרת, v. Rabb. D. S. a. l. note 8).—Denom. f. *pl.* **פַּפְרָתָא** (נְהַר) belonging to N. P. Erub. 82b תרתי ריפתא נ' פ' (Ms. M. פַּפְרָאתָא; ed. Sonc. ריפתאה פפירתאה, v. Rabb. D. S. a. l. note) two loaves of the size baked in N. P.

פַּפָּה, v. פפי.

פַּפּוֹלְסְמוֹן m. = אָפּוֹבַלְסָמוֹן. Gen. R. s. 34. Ib. s. 33 Ar. (ed. פלסמ'). Ib. s. 39, beg. Ar. (ed. אפוס').

פַּפּוּנָא m. (denom. of next w.) *of Paphunia.* B. Kam. 115a זבניה לפ' he sold it to a Paphunian.—*Pl.* **פַּפּוּנָאֵי**. Ib. 54b פ' ידעי טעמא וכ' the Paphunians know a reason for that (alluding to R. Aha b. Jacob of Paphunia); Kidd. 35a. Hull. 139b; a. e.—B. Mets. 68a טרשי פ' sales customary at Paphunia, v. טַרְשָׁא.

פַּאפּוּנְיָא, פַּפּוּנְיָא pr. n. pl. *Paphunia* (supposed to be *Epiphania* on the Euphrates; v. Neub. Géogr., p. 360; v., however, פַּפָּא II). B. Bath. 16a; Yalk. Sam. 77; Yalk. Job 893. Pes. 42a. Nidd. 67b.

פַּפּוּס pr. n. m. (Πάππος) *Pappus*, 1) P. b. Judah, the alleged husband of the mother of Jesus of Nazareth.

Digitized by Google

Sabb. 104b (missing in editions under censorial supervision). Tosef. Sot. V, 9 כגון מ' בן ר' שודיה נועל וכ' (not שנועל) like P. b. J. who locked the door before his wife (refused to live with her on account of a suspicion); Y. ib. I, 17a bot.; Y. Kidd. IV, 66a יהודה בן פ' ; Gitt. 90a פ' בן ר' ; Num. R. s. 9 ר' בן פ'.—2) *Pappus (ben Judah)*, mentioned in connection with לולייניס, q. v. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V; Y. Taan. II, 66a top פיפוס (corr. acc.); a. fr.—3) *Pappus*, father of R. Judah, a contemporary of R. Joshua. Y. B. Bath. V, 15a bot.; Y. Ber. II, end, 5d.—[Gen. R. s. 21 ר' פ' ; Eduy. VII, 5 פפוס Ms. M., v. פפייס.]

פפוסיא *a certain ingredient put in colors* (?). Midr. Sam. ch. V. [The entire passage shows evidences of corruption.]

***פפי, פפה**, *Pi.* פפה (cmp. פיה) *to mouth, talk in a proud manner*. Treat. Der. Er. ch. II המנמנין והמפפין בידיהם those who speak and mouth (gesticulating) with their hands.

פפי pr. n. m. *Pappi*, 1) name of an Amora, son-in-law of R. Yitsḥak Napp'ḥa. Ḥull. 110a; a. fr.—2) an otherwise unknown person. B. Bath. 48b Rashi a. Mss. (ed. פאפי, v. Rabb. D. S. a. l. note 60).—3) a fictitious name in an incantation formula. Gitt. 69a.—V. פאפי.

פפי, v. פאפי.

פפיאס, v. פפייס.

פפיאתא, v. פפא II.

פפיאס, פפיס, פפיוס pr. n. m. (Παπίας) *Papias*, name of a Tannai. Eduy. VII, 5, sq. (Ms. M. פוס, corr. acc.); R. Hash. 6a (v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Tem. III, 1. Shek. IV, 7 (early eds. פפיס; Ms. O. פפיאס, v. Rabb. D. S. a. l., p. 32, note 90). Yalk. Gen. 34; Gen. R. s. 21 פפוס (corr. acc.); Cant. R. to I, 9 פפיס. Mekh. Yithro, ʼAmal., s. 1 פפיס.

פפייר m. (cmp. πάπυρος) *papyrus, linen made of papyrus*. Gen. R. s. 37, end כלי פ' garments made of papyrus; Yalk. ib. 62; Yalk. Chr. 1073.

פפילון m. (papilio) *pavilion, tent, curtain*. Pesik. Vayhi, p. 2a בתוך פ' ... עשו לח פ' Ar. (ed. פאפילון) make a tent for her (my daughter), and I shall speak to her in the tent; Cant. R. to III, 9 פפלון; Yalk. Ex. 365 אפולין (corr. acc.; Yalk. Cant. 986 קרטון). Yalk. Ps. 735 נטל פרפילון ופירש עליו (corr. acc.) he took a curtain and spread it over him (David's body); Ruth R. s. 3, beg. פרקין (corr. acc.). Yalk. Ps. 650 (ref. to Ps. X, 11, a. Job XXII, 14) חדיין רוח משהן נותנין פסליון לפניו וכ' (read: מותחין פפ') when they spread the curtain before him, the judge no longer sees what is going on; Midr. Till. ed. Bub. to Ps. l. c. נותנין פליטין (corr. acc.; Gen. R. s. 36, beg. מותחין כילת; Lev. R. s. 5, beg. חוילון).—*Pl.* פפילונות (f.), פפילונין. Y. Erub. VI, 23c bot. פ' מגיעות עד התקורות curtains reaching to the ceiling. Y'lamd. to Num. XI, 16 quot. in Ar. אנו עושין לך פ' וכ' we will make thee curtains, and none shall see thee.

פפיס, v. פפייס.

פפיתא, v. פפא II.

פפילון, v. פפילון.

פפתח, Y. Kil. IX, 32b top, לגי פ', v. עוברתא.

פץ m. (פצץ, *to split*) *board*.—*Pl.* פצים, פצין. Maasr. I, 7 מבין הפ' Misb. a. Y. ed. (Bab. ed. דפצים; Ms. M. חפצי) oil from between boards of the press. Men. 33b הניחה בפצין (Rashi בפצים) if he placed the inscription in the boards of the door frame; v. פצים.

פצא ch. same, *board*; (cmp. דף) *column* or *page* (of writing).—*Pl.* פצין. Targ. Jer. XXXVI, 23 (Ar. a. Levita פצים h. pl.; Levita emends פצירין; h. text דלחות).

פצא, v. פצי.

פצוחא, v. פצירא.

פצולייא, v. פרצולייא.

פצח 1) (= b. h. פצח) *to burst, open*, v. פציחי.—2) (cmp. פצע *Hif.*; v. Syr. פצח P. Sm. 3208) [*to spread,*] *to sparkle, be bright*, v. פציחי.

Pa. פצח (with עינא) *to brighten the eye-sight*. Ab. Zar. 28b מאי תיקון עינא מפצחי to apply a paint (on the Sabbath) for the sake of brightening the eye-sight.

פצחא m. (preced.) *open, unwalled place*.—*Pl.* פצחין, פצחיא. Targ. O. Lev. XXV, 31 (some ed. פצי). [Targ. Ps. LXXXIX, 41 Ms., v. פציחי.]

פצחה f. (פצח) *breaking forth, joy*. Pesik. Ronni, p. 141b (one of ten expressions for joy); Yalk. Is. 338.

פצי, פצא (b. h. פצה) [*to split*] 1) *to open* (the mouth). Targ. Job XXXV, 6 (Ms. פאצי).—2) (cmp. פדה a. פרע) *to rescue, save*. Ib. XXXVI, 16 פצאיניך (h. text רחיתך). Targ. Ps. XXII, 9; a. fr.—3) (cmp. פצע) *to branch off*. Ab. Zar. 17a חד פצי לע"ז וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) one road branched off towards an idolatrous temple, and another to a house of prostitution.—*4) *to pass between*. Pes. 111a ואי פ' Ar. (Ms. O. 2 פציא; Ms. O. 2 איתסע ed. ממצעין) and if one (she) passes.

Pa. פצי, *Af.* אפצי *to deliver, save*. Targ. Ps. LXX, 2. Targ. Prov. XIV, 25 (ed. Wil. *Af.*).—B. Bath. 45a דינא הוא דמפצי ליה מיניה (or דמפצי) the law is that he (who sold the ass) must rescue it from him (the gentile that took it by force; i. e. must restore the ass to the buyer or indemnify him). Keth. 91b לא מפצינא לך (or מפציגא) I shall not be bound to restore it to thee. Ib. 92a; a. e.

Ithpe. אתפצי *to be delivered*. Targ. Prov. II, 12; 16.

פצירא, פצירד, פצ', m. (פצץ, פצי, with format. ד; v. preced.) 1) *cut, trench, rivulet*. Targ. Is. XXX, 14.—*Pl.* פצירין, פציריא, פצי'. Targ. II Kings III, 16. Targ. Job XIV, 11 Ms. (ed. פרצי', פרצד).—2) [*that which is cut*

Digitized by Google

out; cmp. בְּקִעָה,] *lump of ore.*—*Pl.* as ab. Ib. XL, 18.—3) (cmp. אָרִיץ, עָרִיץ) *strong, violent man.*—*Pl.* as ab. Ib. XLI, 7.—V. פְּרִיצִידָא.

פְּצִירָה I m. (פְּצַר) 1) *open, an unwalled place*, v. פְּצָרָא.—*Pl.* פְּצִירַיָּא, פְּצִירָיִן. Targ. Y. Num. XIII, 19 כרכין פ׳ (ed. Vien. פְּצִירַי; h. text מחנים). Targ. Esth. IX, 19. Ib. 27 (ed. Vien. פְּצִירַי). Targ. Josh. XIII, 23; 28 (ed. Lag. a. oth. פְּצַרַיָּא; h. text חצר־). Targ. Ps. LXXXIX, 41 פְּצִירוֹי (ed. Wil. פְּצִירוֹי, Ms. פְּצָרוֹי; h. text וטבצרי!); a. fr.—2) *bright; checkered*, v. פְּצִירָא.

פְּצִירָה II pr. n. pl. *P'tsiah* (*Open Town*). Targ. O. Deut. II, 23 ed. Lsb. (oth. ed. רפיח, רפיח, v. Berl. Targ. O. II, p. 50; h. text חצרים).

פַּצִּירָה m. (פְּצַר) 1) *bright, sparkling.* Targ. Is. XVIII, 4 (ed. Wil. פָּצוּחַ).—2) *checkered.*—*Pl.* פַּצִּירִין. Targ. O. Gen. XXXI, 10; 12 ed. Berl. (ed. Amst. פ׳). Targ. Zech. VI, 3; 6.—3) *open place*, v. פְּצִירָה I.

פַּצִּירָאֵי m. pl. (preced.) *inhabitants of unwalled places.* Targ. Esth. IX, 19.

פַּצָּרִים m. (פצם) *board.* Sabb. VIII, 7 כדי ליתן בין פ׳ לחבירו as much as is required between one board and another (when they are piled up).—[Maasr. I, 7 חמצרים, v. עֵץ.]—Esp. *the board nailed against the wall to form a door-frame, door-post.* Men. 34ª בית שאין לו אלא פ׳ אחד a room which has only one door-post (the corner wall serving for the other post). Ib. 33ᵇ הניחוה בפצרים Rashi, v. עֵץ.—*Pl.* פַּצְרִיתִין. Ib. לפי שאין לה פ׳ because it (the exedra) has no door-frame. Ib. עדי פצרמו ed. (Ms. M. פצרמין, read: פַּצְרֵיתֵיהּ), v. עָרֵי I. Erub. 98ª פַּצְרֵיתֵיהּ, v. שָׁוָה. B. Bath. 12ª פרץ את פַּצְרֵימָיו if he broke open its door-frame (opened again a walled up entrance). Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ מפרק את פצרמיו he takes out its door-posts; a. e.

פַּצְרָא, פַּצְרְמָא ch. same. [Targ. Jer. XXXVI, 23 פצרים some ed., v. פַּצָּא.]—*Pl.* פַּצְרִיתִין, פַּצְרַיָּא, פַּצְרֵי. Men. 33ᵇ דאית לה פ׳ ולית לה מזוזתא that have door-posts, and yet have no inscriptions; a. e.—Trnsf. *column, page* (of writing). *Pl.* as ab. Targ. II Esth. VI, 1. Targ. Jer. l. c., v. פַּצָּא.

פָּצִיעַ m. (פצע) *mashed*; constr. פְּצִיעַ, v. פָּצַע.

פְּצִיעָה *f.* (פָּצַע) 1) *splitting, cracking.* Sabb. 75ª פ׳ בכלל דישה opening the purple snail (squeezing the fluid out) is an act coming under the category of threshing.—2) *an open wound.*—*Pl.* פְּצִיעוֹת. Snh. 37ᵇ; Tanh. B'resh. 9, a. e. פ׳ פ׳ several wounds, contrad. to חבורות. Y. Kil. IX, end, 32ᵈ דיד בראשו פ׳ (not בראשו מצעיות) if one has several wounds on his head.

פְּצַל (b. h.; cmp. בצל) *to split, peel.*

Pi. פִּרְצֵל *to split, divide, branch off; to peel, lay bare.* Bekh. VI, 5, v. infra.—Part. pass. מְפוּצָּל; *f.* מְפוּצֶּלֶת; *pl.* מְפוּצָּלִים, מְפוּצָּלִין; מְפוּצָּלוֹת. Men. XI, 6 (96ª) מפ׳ מראשירתן (Mish. ed. מִפְצָלִין) forked at the top; Tosef. Ib. XI, 7; Yalk. Ex. 389. Ḥull. 59ᵇ מפ׳ (קרנים) forked horns (antlers). Yalk. Ps. 685, v. infra.

Hif. הִתְפְּצִיל 1) *to split, divide.* Bekh. VI, 5 (39ᵇ) ... הרוה מַתְפִּיל עצם Mish. (Bab. ed. מַפְצֶלֶת) if the top end (root) of the tail divides the bone (i. e. if the backbone is branched at the place where the tail begins; Rashi מפציל את העצם peels the backbone, i. e. if the end of the backbone is bare of skin and flesh).—2) *to form branches, branch off.* Yoma 29ª מה אילה זו קרניה מַפְצִילוֹת לכאן ולכאן אף שחר זה מפציע וכ׳ as the antlers of the hind branch off this way and that way, so the light of dawn spreads &c.; (Yalk. Ps. 685 וכ׳ מַפְצֶלֶת ... מפוצלות ...). Yoma l. c. כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות as long as it grows, its antlers form additional branches every year; Yalk. l. c.—3) *to form streaks, to wrinkle.* Nidd. 47ª (expl. משרַפְצִיל ראש דדוטם (משרכסים) (Ar. משרַפְצַל) when the skin of the central circle of the oblate part of the breast appears wrinkled.

Nif. נִפְצַל *to be peeled, streaked*, v. supra.

פְּצַל ch. same, *to peel, skim.* Y. Bets. V, 63ª, v. פָּצָא.

Ithpa. אִיתְפְּצַל, *Ithpe.* אִיתְפְּצִיל *to be split, branch off.* Yoma 71ᵇ, a. e. עמרא אִיתְפְּצֶלִי מִיתְּמָלָא wool (on the sheep) splits off (does not grow like stalks); כיתנא נמי אימצולי מְתְפְּצִיל but flax also splits!; v. פְּתַן. Ḥull. 59ᵇ הכא דִּמְתְפְּצָלָא when the horn is branched, there is no question (that the animal belongs to the beasts of chase, חַיָּה).—Erub. 29ᵇ, v. פְּצַל.

פְּצַם (b. h. פָּצַם; cmp. פצר, a. preced.) *to split, break.*

Pa. פַּצֵּם *to break open, frame an aperture.* Targ. Jer. XXII, 14 (h. text קרע).—V. פַּצָּרִים.

פָּצַע (b. h.; cmp. preced.) 1) *to split, crack* or *squeeze open; to wound.* B. Kam. 93ª הכני פָּצַעְנִי על מנת לפטור וכ׳ פטור (if one said to one's neighbor) strike me, wound me, with the condition that thou be free (from indemnity): he is free. Ib. הכני מצעני על מנת לפטור וכ׳ (if he said) 'strike me, wound me', (and he is aked,) with the condition that I shall be free?, and he answers, yes. Sabb. VII, 2 המפצע שני חוטין he who divides off two threads (on the loom). Tosef. ib. VIII (IX), 21 כדי לְפַצּוֹעַ וכ׳ large enough to divide with it two threads (on each side) at a time. Yalk. Gen. 38 פְּצָחָתְהוּ, v. פָּצַח. Sabb. 75ª הצד חלזון והמפצעו he who catches a snail and breaks it open (squeezes it out); Tosef. ib. VIII (IX), 2 לפצעו (corr. acc.). Sabb. l. c. שמָּצָעוֹ מת when he squeezed it out after it was dead. Y. ib. XVII, beg. 16ª לְפַצּוֹעַ בו אגוזים to open nuts with it. Tosef. Kel. B. Kam. I, 6 מוציאין את מוחו וכ׳ (not מצעין), v. עֵזֶר; a. fr.—Part. pass. פָּצוּעַ, *pl.* פְּצוּעִים, פָּצוּעִין. Teb. Yom III, 6 זיתים פ׳ burst olives. Ter. X, 7 פְּצוּעֵי תרומה burst olives set aside for priests' gifts; a. e.—Esp. פְּצוּעַ הַכָּא (פ׳ הַדָּכָה) *one whose testicles are crushed* (forbidden to marry, Deut. XXIII, 2). Yeb. VIII, 1. Ib. 2 איזהו פ׳ ד׳ כל what is meant by *p'tsu'a dakka*? One whose testicles, one or both, are crushed. Ib. 75ᵇ פ׳ ד׳ בידי שמים כשר one whose testicles are crushed from a natural cause

Digitized by Google

(not through human action) is permitted to marry. Ib. (ref. to Deut. l. c.) דדיתי דקריתן פְּצוּעַ ולא קריתן פָּצִיעַ Ar. it is therefore (to indicate human action) that the text has *p'tsu'a*, (one that has been mashed) and not p'tsi'a (one who is mashed); [ed. הַמְּצוּעַ ... פצוע ..., v. Rashi]. Ib. בכולן ד' the expression 'mashed' refers to all parts of the genitals.—*2) *to divide the ends of a web, fringe.* Men. 40b כיון שפָּצְטוּ בה שלשה (Ms. M. שצבטו, Mss. R. a. K. שבצטו, v. Rabb. D.S. a. l. note) as soon as they had fringed three fingers' lengths of it.

Pi. פִּיצֵּעַ same. Y. Maasr. I, end, 49b וירח שפִּיצְּעוּ וכ' olives which they opened with unclean hands; Tosef. Toh. X, 11 שמצטו; Sabb. 145a המְפַצֵּעַ בזחים וכ'; a. e.; v. infra *Hif.*

Nif. נִפְצַע, *Nithpa.* נִתְפַּצֵּעַ *to be split, squeezed open, crushed; to be wounded.* Y. Taan. I, 63d top בנו נ' his son was wounded (or had a fracture). Yeb. l. c.; a. e.—Num. R. s. 10 (ref. to Prov. XXIII, 29) זו חזונה ... נִתְפַּצְּעָה וכ' that is the adulteress who is wounded with wounds of love, 'for naught', without any wound through her husband. Orl. III, 8 נִתְפַּצְּעוּ האגוזים if the nuts (in the mixture) were cracked; Tosef. Ter. V, 10.

Hif. הִפְצִיעַ 1) *to split.* Y. Shek. VI, beg. 49c מַפְצִיעַ splitting wood. Snh. IX, 6 מְפַצִּיעִין את מזחו וכ'; Y. ib. X, 28d bot. וּמְפַצְּעִין וכ', v. גָּזַר; a. e.—2) *to branch off, spread, scatter.* Yoma 28b תימור של חמה מַפְצִיעַ לכאן ולכאן the light-column of the dawn irradiates in all directions, opp. to מחמר ויוצה כמקל, v. חָמַר. Ib. 38a מפציע של הללו the smoke column of the frankincense prepared by them branched off in all directions. Ib. 29a, v. פָּצַל; a. e.

פְּצַע ch. same. Targ. Y. Gen. XXII, 3 Ar. (ed. קטע; h. text בקע). Targ. Jud. V, 26, v. פָּצַע.—Gen. R. s. 93 (ref. to בי, Gen. XLIV, 18) אם לִמְפַצַּע קיסין אנא ... בי ולא ביח וכ' take me, not him (Benjamin), if for drawing water, I am (strong enough to do it), if for attendance, I am &c., if for splitting wood, I &c.—Part. pass. פָּצִיעַ; f. פְּצִיעָא. Ib. s. 68 דין מוחיה ס' (some ed. פצוצין, corr. acc.) this one had his skull fractured; Lev. R. s. 8 פָּצִיעָה; Num. R. s. 3 דין רישיה פצוע ודין ידיה פצוע (corr. acc.) the one had his head broken, the other, his arm; Tanḥ. Ki Thissa 5; a. e.

Pi. פִּצַּע same. Y. Snh. II, 20c bot. חמא ... מְפַצֵּע קיסין he saw R. Ḥ. ... split wood.

פְּצַע m. (b. h.; preced.) *wound.* Yalk. Gen. 38 (ref. to Gen. IV, 23) וכי איש אשר הרגתי וכי פצעתיו מזיד שיהא חס' קרוי על שמי was it a man I killed? and did I wound him wilfully, that the wound should be called by my name?; Tanḥ. B'resh. 11; a. fr.—Num. R. s. 10, v. פָּצַע.—*Pl.* פְּצָעִים, constr. פְּצָעֵי. Ib. Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. l. c.) דבר שהוא טושה ס' he struck him with something which makes open wounds (with a stone). Ib. s. 23 שיבואו עלי ס' בשבילו that wounds (sufferings) must come upon me on his account? Yeb. 63b (quot. fr. Ben Sira) רבים היו פצעי רוכל וכ' many have been the wounds of the peddlers that lead to indecencies (by selling exciting perfumes); a. fr.

פְּצָעָא, v. פְּרָצָא.

פְּצָעוּת, v. פְּצִיעָה.

פַּצְעִילִין m. pl. (פָּצַע, with format. ל) *burst fruits, fruits that fell off in an unripe state and were placed in the sun to ripen.* Sabb. 45b top פַּצְעִילֵי חמרתא dates lying on the roof to ripen; Bets. 40a; cmp. פְּרִיזוּלְיָא.

***פְּצַץ** *to split; to be split, branched.* Targ. Koh. XII, 5 ותְפַצֵּץ וכ' (ed. Vien. ותחציץ; Var. וחצץ) and the end of thy spine looks split like an almond from leanness.—V. פָּצָא, פָּצַץ.

***פְּצַר** (b. h. פָּצַר) [*to split, drive into,*] *to press, urge.* Targ. I Sam. XV, 23 דמ' ומוסיף וכ' (ed. Lag. דבסר) who presses on (is impetuous) and adds to the prophet's words (h. text חמצר).

פְּצָתָא, v. פְּרָצָא.

פֶּקָא pr. n. *Peḳa*, name of a cave. Koh. R. to X, 8 מצרחא דפ' (ed. Wil. דפֶּקַע); Pesik. B'shall., p. 88b דבֶּקַע.

פָּקַד (b. h.) [*to search, examine*] 1) *to visit*; (euphem.) *to have marital connection with.* Yeb. 62b ואיזו פּוֹקְדָהּ and does not visit her (in due time, v. עוֹנָה I). Ib. חייב אדם לִפְקוֹד a man is bound to visit his wife before going on a journey.—Treat. S'maḥ. ch. VIII ויוצאין ... ופוֹקְדִין על חמתים וכ' you may go out to the burial ground and call upon the dead until three days (after being placed in the sepulchral chamber), and there is no superstitious practice in that; מעשה שפָּקְדוֹ אחד וכ' it occurred that one visited an entombed person, and the latter (was found living and) lived twenty years thereafter; a. fr.—2) (of the Lord) *to visit, remember, decree upon.* Tanḥ. Vayera 14 בלשון ... אני פוֹקְדָהּ with the same expression ... I will remember thee (bless thee with issue). Ib. תריני פּוֹקֵד I will remember Abraham (relieve him from impotence) at the same time with Abimelech (ref. to Gen. XX, 17-XXI, 1). Pesik. R. s. 43 כשבא לפקוד את חנה when the Lord came to visit Hannah; a. v. fr.—Part. pass. פָּקוּד; f. פְּקוּדָה; *pl.* פְּקוּדִים, פְּקוּדִין; פְּקוּדוֹת. Snh. 97a עד שתראשונה ס' שנייה וכ' while the first calamity is remembered (by the Lord for delivery), the second quickly comes.—3) *to count, muster*; v. פְּקוּד, פְּקוּדָה, פִּיקּוּד.—4) (denom. of פְּקִידָה, interch. with *Hif.*) *to give in charge, entrust, deposit.* Pesik. R. l. c. פּוֹקֵד ... בכל פקדונות אני אצלי אני נותן לו I (the Lord) am a trustee, whatever a man deposits with me, I give back to him. Ib. נפשות פְּקַדְתֶּם אצלי וכ' you (Abraham and Sarah) deposited souls with me (converted souls to the belief in me), I will pay you back in souls (ref. to Gen. XXI, 1); a. fr.—5) (denom. of פְּקִידָה) *to command, order.* Ib. s. 42 פָּקַדְתִּי לאדם וכ' I gave Adam a command, and he did not do it; פקדתי למלאך וכ' I commissioned the angel of death, and he did (what I commanded him). Shebu. VII, 7 (45a) שמיטה שלא פָּקָדָנוּ אבא we swear that our father has not left us any order (concerning this case); Y. Keth. VII, 33b פִּיקְּדָנוּ. Shebu. 48b מה לי שלא פָּקָדַנִי אבא ושלא פקדני אחי what is the difference between the oath of an heir 'that my

Digitized by Google

father has not left me an order', and 'that my brother &c.'?; a. fr.

Pi. פִּיקֵד same, v. supra.

Nif. נִפְקַד, *Hithpa.* הִתְפַּקֵּד, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּד 1) *to be visited, remembered, decreed upon.* Gen. R. s. 53 בשעה שנִפְקְדָה ... נִפְקְדוּ עמה when Sarah was visited &c., v. עֻקָּרָה. Ib. אינו דין שתִּפָּקֵד is it not right that she should be visited? Tanḥ. Vayera 13 תזכי ונִפְקֶדֶת she shall be remembered. B. Hash. 11a. Pesik. R. s. 42 בדין הוא שיִּפָּקֵד it is right that Abraham be visited. Ib. שתִּתְפַּקֵּד אברהם that she be likewise visited. Lev. R. s. 29; Pesik. Baḥod., p. 150b (quot. from Rab's New Year's prayer) יש שנותם ולא עשה וכ' some are commanded and do not (what they are ordered to) &c. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4 עשו מה שנִּתְפַּקְּדוּ they did what they were commanded to do; a. e.

Hif. הִפְקִיד 1) *to give in charge, deposit.* B. Mets. III, 1 המַּפְקִיד אצל וכ' if a man deposits for safe-keeping with his neighbor &c. Ib. 36a sq. כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד he who deposits with his neighbor, does so with the presumptive condition that the latter's wife and children be also trustees (and it was no breach of trust to leave the deposit in their charge). Gen. R. s. 53 עמלק הִפְקִיד אצלי וכ' ה' Amalek deposited with me bundles of thorns (wrong-doings) &c.; שרה הִפְקִידָה אצלי וכ' Sarah deposited with me virtues and good deeds &c. Pesik. R. s. 43; a. fr.—B. Mets. 35a ופרקין המפקיד הזה and our subject at college was *hammafkid* (the Mishnah B. Mets. l. c. and the discussions concerning it).—Part. pass. מוּפְקָד; f. מוּפְקֶדֶת &c. B. Kam. 105a מוּפ' ביד אחרים ... כגון שהיתה when his father's bag was left in trust with other people; a. e.—2) *to take charge of.* Yalk. Deut. 847 הַפְקֵד לי המקדון הזה take this object in charge for me.

פִּקֵּד ch. same, 1) *to command.* Targ. O. Lev. VIII, 31 פְּקִידִית Mss. (oth. ed. *Ithpa.*; ed. Berl. *Pa.*, v. infra).—2) [*to give in charge,*] *to store up.*—Part. pass. מְפִקֵּיד; *pl.* מְפִקְּדֵי. Keth. 5b מִיפְקַד מפקיד, v. חֲבַר. Pes. 33b משקין מיפקד מפקידי (Rashi: מִיפְקִיד) liquids (in grapes) are stored up (the shell being merely a vessel), opp. מיבלע בליעי.

Pa. פַּקֵּיד *to command, commission.* Targ. Gen. VII, 5; 9 (ed. Berl. פַּק, without Dagesh). Ib. XLIX, 33. Targ. Ps. LXVIII, 29. Targ. Am. IX, 3, sq. (ed. Wil. אַפְקִיד *Af.*); a. v. fr.—Pesik. Baḥod., p. 155b רבי ... חזה מְפַקֵּד לחבריה וכ' R. Z. commanded the students (saying), go and hear R. L. preach; Y. B. Hash. IV, beg. 59b. Y. Ber. IV, 7c bot.; ib. דרבי מיפקד (corr. acc.). Koh. R. to III, 2 חזה מפקד גו ביתיה gave orders in his house (made his will); a. fr.—Part. pass. מְפַקַּד, v. infra.

Af. אַפְקִיד 1) same, v. supra.—2) *to give in charge, deposit.* B. Mets. 36a חזו מַפְקְדֵי מריחו וכ' used to leave their hoes in charge of a certain old woman; יומא חד אפקדינהו וכ' one day they left them with &c.; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּקַּד, *Ithpe.* אִיתְפְּקִיד 1) *to be commanded.* Targ. O. Lev. VIII, 31, v. supra. Ib. 35. Targ. Ex. XXXIV, 34; a. fr.—Ab. Zar. 14a; 21a מִיתְפְּקִדְנָן Rashi (ed. מְפַקְּדִינָן, Part. pass. *Pa.*), v. מְנִים.—2) *to be given in charge, be deposited.* Targ. Lev. V, 23 (O. ed. Lsb. אִתְפַּקַּד).—Keth. 5b; Pes. 33b, v. supra.

פִּקָּדוֹן פִּיקָן, m. (b. h.; preced.) *thing given in charge, deposit.* Gen. R. s. 93, beg. לית שמיה פקדון אלא פוק הוֹן (some ed. פּוּקדון in one word) it ought not to be called *pikkadon*, but *puk don* (go out of this, avoid it; דון for דין). Shebu. V, 1 שבועת הפ' the oath concerning a deposit. Ib. 2 תן לי פִּקְדוֹנִי give me my deposit back. Ib. VI, 7 מי שהפ' אצלו the trustee. Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 12 ומעלה בו מעל, a. Lev. V, 21) לפי שהיא כופרת בפ' because she betrays a trust; מה מטין חקל כל חכופר בפ' ... בִּפְקָדוֹן גוזם וכ' if in money matters which are of slighter import, he who denies a deposit is considered like denying the Lord, how much more so is one who denies the deposit of a body (purity of the family)! Tanḥ. Shof'ṭim 12 פ' אחד ... תן לו פִּקְדוֹנוֹ וכ' one deposit has he (the Lord) with thee, give it back to him and make thyself a god; ומה פקדונו וכ' and what is his deposit? Said she, the soul within thee; a. v. fr.—*Pl.* פִּקְדוֹנוֹת, פִּיקָן. Gen. R. l. c. ברח מן חפ' flee from receiving trusts; Yeb. 109a. בעל פ' *trustee.* Gen. R. s. 53; Pesik. R. s. 43, v. פָּקַד; a. e.

פִּקְדוֹנָא פִּיקָן, ch. same. Targ. Lev. V, 21; 23, v. מוּפְקָנָא.

פִּקְדָתָא f. (preced. wds.) *order, last will.* Gitt. 50b בשטר פ' it means the order of dispositions in the written will.

פָּקוּד m., *pl.* פְּקוּדִים (b. h. פְּקֻדִים; פָּקַד) *mustered, included in the census.* B. Bath. 121b (ref. to Num. XIV, 29) מי שפְּקוּדָיו מבן עשרים ... שפקודיו וכ' every tribe whose members are mustered from twenty years and upward, to the exclusion of the tribe of Levi whose members are enlisted from thirty years.

פְּקוּדָא, פִּקּוּד v. sub פִּיק.

פְּקוּדָאֵי m. pl. *inhabitants of Pekod.* Targ. Ez. XXIII, 23.

פְּקוּדָת f. (b. h. פְּקֻדָּה; פָּקַד) *watch, guard.* Neg. V, 3 שער הפ' hair of a leprous spot which remains after the inflammation has partly receded.—[פְּקוּדְרָא, Snh. 97a, v. פָּקַד.—Num. R. s. 4, v. פְּקִידָה.]

פִּקּוּחַ v. מִיפַּקַּחַ.

פַּקּוֹלִי פַּקְלִי pr. n. m. *P'ḳoli* (*Cotton Dealer* (?), v. next w.), surname of Simon, a Tannai. Ber. 28b; Meg. 17b.

פְּקוֹלִין m. pl. (פָּקֶל; cmp. פּוּקְלָא) *cotton tufts.* Nidd. 17a בפ' או בצמר וכ' (some ed. בפוקלין) with cotton tufts or with wool clean and soft. Ib. (Chald.) מאן בעי פ' דנחמא Ar. (ed. פְּקוֹלֵי בי) who wants cotton tufts for the bed (v. נַחֲמָא)?

פִּקּוֹס pr. n. *Pikkus*, name of a tower. Targ. Jer. XXXI, 37 (ed. Wil. פְּקוֹם); Targ. Zech. XIV, 10 (ed. Wil. פְּקוֹם; h. text חנאל).

Digitized by Google

פִּקּוּסָא, v. פִּיקּוּסָא.

פִּקּוֹסִים m. pl. nom. gent. *P'kosim*. Gen. R. s. 37 (expl. כסלחים, Gen. X, 14). ['Rashi' translates our w. by קוֹנְטִידִי"ש (?).]

פִּקּוֹסִין, פִּקּוּסִים* m. pl. (פָּקַס II, v. פִּיקֵס) *coils, excrescences*. Gen. R. s. 41 'Rashi', v. סִיקּוֹסִים II.

פִּקּוּסָנָא, v. פִּיקּוּסָנָא.

פַּקּוּעַ, פַּקּוּעָא, פַּקּוּעָה m. ch. = next w. Y. Shebi. III, beg. 34c (expl. מתוק, Shebi III, 1) פקוע R. S. to Shebi. l. c. (ed. פקועה). Ib. חזון פקועא דבקעתא R. S. (ed. עה ...) that means the *pakku'a* of the valley. [R. S. *cracks* in the soil of the valley, v. פָּתוֹק II.]

פַּקּוּעָה f., pl. פַּקּוּעוֹת (b. h. פקעות; v. פִּיקְקִין) *Colocquintida, Bitter-Apple*, a gourd. Sabb. II, 2 שמן פ' gourd-oil. Kel. XVII, 17 של פ' (שפופרת) the hollow stem of &c.

פַּקִּיעָה part. pass. of פָּקַע.

פִּקּוּקְלֵת f., *pl.* פִּקּוּקְלוֹת (reduplic. of פָּקַל) *ramification of sinews*. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XVII, Par. 14 (ref. to זה החלב שבין הם' ... על הכסלים, Lev. III, 10) that means the fat between the sinews (in the loins); Tosef. Ḥull. IX, 14 פִּקּוּקְרוֹת; Yalk. Lev. 462 תפקוקרות (or תִּפְקוֹסֶרֶת). Sifra l. c., ch. XIX (ref. to Lev. III, 9) את החלב תסמוך ... בין הם' this includes the fat near the tail, which is the fat between the sinews.

פִּקּוּקְלָתָא ch. same. Gen. R. s. 78 רגידא שריר תא פ' the ramification of the nervus ischiadicus is permitted; Yalk. ib. 133 חדין פ' דגידא שריא (read: דתא).

פִּקּוּקֶרֶת, v. פִּקּוּקְלֵת.

פִּקּוּרִין, v. פִּיקָרִין.

פִּקּוּתָא, v. אַפְקוּתָא.

פָּקַח (b. h.) *to break through, open*.

Pi. פִּקֵּחַ 1) *to open*. B. Bath. 12b ... יין מְפַקֵּחַ אפילו even if his heart be closed like a virgin (his mind be dull), wine will open it (make it bright).—Esp. (with גַּל) *to open a heap of debris; to attempt to rescue a person supposed to be buried in debris*. Ohol. XVI, 4 המפקח בגל he who digs among debris (not knowing certainly that a corpse is buried there). Pes. VIII, 6. Keth. 15b לְפַקֵּחַ עליו את הגל as regards digging for his sake (on the Sabbath). Ib. 5a מְפַקְּחִין פיקוח נפש, v. פִּיקּוּחַ; a. fr.—2) [*to have the eyes open,*] *to guard, watch, care*. Ib. לפקח על ... חולכין we may assemble in synagogues and school houses (in theatres and circuses) in order to watch over public affairs, on the Sabbath. Sabb. 150b לפקח על עסקי כלה וכ' to make arrangements for the reception of a bride &c.; Y. Ber. III, beg. 5d; a. fr.

Nif. נִפְקַח, *Hithpa.* תִּתְפַּקַּח, *Nithpa.* נִתְפַּקַּח (v. פִּקֵּחַ) 1) *to recover the faculty of hearing (and speech)*. Gitt. II, 6. Yeb. 113a. Gen. R. s. 53; a. e.—2) *to recover the faculty of speech*. Pesik. R. s. 42 נפקח וכל אלם and every mute was made speaking.

**Hif.* הִפְקִיחַ *to cause to escape*. B. Bath. 10a שיהא מַפְקִיחָהוּ, v. פָּכַח.

פָּקַח I ch. same, *to open (the eye)*; (with עַל) *to guard, care*. Targ. Job XIV, 3. Ib. XXVII, 19. Targ. Ps. (XLVI, 8; a. fr.

Pa. פַּקַּח 1) *to remove debris*. Targ. Koh. III, 5.—2) *to make open-minded, bright*. Hor. 13b; Snh. 70a; Yoma 76b פַּקְּחִין (= מקחני) made me open-minded, v. רִיחָנָא.

Ithpe. אִתְפְּקַח *to awaken, become sober*. Targ. Ps. LXXVIII, 65 (h. text מתרונן).

פָּקַח II m. (preced.) *brightness, prudence*. Targ. Prov. XXVI, 12 מ' סכלא וכ' Ms. (ed. only סכלא, v. Pesh.) the cunning of a fool is better than his (h. text חכמה).

פִּקֵּחַ, פִּקֵּחָה, פִּיקֵּחַ, פִּיקֵּחָה m., f. (b. h.; preced. wds.) [*open,*] 1) (opp. to חֵרֵשׁ) *hearing*. Yeb. XIV, 1 איש שנשא פ' ורש' וכ' if a deaf mute married one hearing, or a hearing person married &c.; ונתחרשה פ' שנשא פ' if one hearing married one hearing, and she became deaf (and dumb); a. fr.—2) (opp. to סוּמָא or עִוֵּר) *seeing*. Ex. R. s. 36 משל לפ' וסומא וכ' like a seeing and a blind man walking together &c. Ib. s. 3 (ref. to Ex. IV, 11) פ' לראיה פ' לשמיעה *pikkeaḥ* refers both to sight and to hearing; a. e.—3) (opp. to שָׂכָל) *bright, smart, prudent*. Keth. 88a (in Chald. dict.) אי פ' הוא וכ' if he (the husband) be prudent, he may cause her to have an oath administered to her according to Biblical law. Y. Meg. II, end, 73c דהוי פ' ושתוק be prudent and keep silence; Yoma 7a. Y. Sabb. II, end, 5c אשה פ' a wise woman; a. fr.—*Pl.* פִּקְּחִין, פִּקִּיחִין, פִּי'; פִּקָּחוֹת, פִּי'. Yeb. XIV, 3, sq. Sabb. 153a. Y. Kidd. IV, 66c; Treat. Sof'rim XV, 10 רובן ... פ' most bastards are bright; a. fr.

פִּקְטָא, v. פִּקְטַיָּא.

פִּקְטִין, v. פִּקְטִין.

פִּקְטַיָּא m. pl. = next w. Targ. Ps. LXXV, 9 דוהדיהא ופקטייהא (ed. Wil. ופִּקְטַיָּהא; h. text שמריה).—B. Mets. 40b פִּקְטָךְ מאי אעביד לתו (sing. form) it is thy froth (of the oil which thou hast deposited with me), what has been done with it? (it is not my fault; Ms. O. מאי אעביד לך what can I do for thee?).

פִּקְטִין, פִּקְטִים, פִּי' m. pl. (פקט *to burst forth, ferment*) *froth, foam* (of wine or oil). B. Mets. 40b ... לוקח שמרים בלא פ' a purchaser of oil must accept a Log and a half of lees (to the barrel), but no froth. Ib. אחד הלוקח ואחד המפקיד לפ' the laws concerning foam are the same for the purchaser as for the depositor. Sifré Deut. 324 (ref. to Is. XXV, 6) שמרים שאין בהם כלום דבר אלא פ' lees in which there is nothing but froth (foul matter). Esth. R. to I, 3 שמא יתנו שמן פ' וכ' lest they put frothy (rancid) oil in the lamps, opp. מטהר.

פִּקְטֵן (preced.) *to issue froth, to drop semen*. Targ.

Digitized by Google

Job XXI, 10 יְפַקְטֵן ed. Lag. (Ar. יְפַקְטִיז; ed. Wil. ימלט; h. text יגעיל).

פקטנין, Tanḥ. T'rum. 9, v. פִּיקְסִינָה.

פָּקֵי m. pl. (פוק; v. אֲמוּקֵי) *exit, end.* Y. B. Bath. IX, 17ᵃ פ' שמיטתא the end of the Sabbatical year (the beginning of the new Sabbatical period).

פָּקִיד m. (b. h.; פָּקַד) *appointed to examine, officer, commissioner.*—*Pl.* פְּקִידִים. Pesik. R. s. 42 [read:] הרבה פ' יש שנתמקו וכ' there are various kinds of commissioners (of the Lord), some are appointed &c., v. פָּקַד. Num. R. s. 14 וכבשים כנגד פ' and lambs were offered (Num. VII, 83) in behalf of the officers; a. e.

פְּקִידָה f. (preced.) 1) *examination.* Nidd. I, 1; Eduy. I, 1 פ' לפ' (her uncleanness dates back) from the present examination to the last one. Ib. דרי זו כפ' this is as good as an examination; a. fr.—2) *divine visitation* (for good or for evil), *remembrance, decree; use of the verb* פָּקַד. Snh. 91ᵇ משעת פ' from the moment when it is decreed (what the embryonic germ should grow to be). Pesik. R. s. 42 יש פ' לברכה there is a visitation (use of פקד for blessing; יש פ' של גאולה וכ' there is a visitation for redemption &c.; Num. R. s. 4, beg. (interch. with פְּקוּדָה). R. Hash. 11ᵃ אתיא פ' פ' there is an analogy between *paḳad* (I Sam. II, 21) and *paḳad* (Gen. XXI, 1). Ex. R. s. 5 סימן חפ' the password *paḳad* (Ex. III, 16, ref. to Gen. L, 24); שמעי חפ' they heard the announcement of remembrance (Ex. IV, 31); ויקדו על חפ' they bowed in gratitude for the announcement of remembrance; a. e.

פִּקְסְנָא* m., מאני דפ' *vessels made of clay and ordure* (Rashi). Ab. Zar. 38ᵇ (some ed. פקוסנא; Ms. M. פוקסטין; R. Ḥan., thinking of פיקסינון: *of box-wood*; v. Koh. Ar. Compl. s. v.).

פְּקִיעַ I m. (פָּקַע) 1) *strip; shreds of garments ravelled into threads for wicks.* Shek. V, 1 על חפ' בן בבי (ממונה) Ben Bebai was appointed to superintend the preparation of wicks from the shreds of priestly garments; Y. Peah VIII, 21ᵃ (interch. with חפתילה).—2) *a strip of leather, a strap* used as a *whip.* Yoma 23ᵃ בפ' ... לוקה he is smitt en by the overseer with a strap (expl. מַדְרָא, מַטְרָקָא). Ib. (ref. to Shek. l. c.) אמינא מאי פ' נגדא I would now say, *p'ki'a* means *strap* (appointed to execute punishment).—Eduy. III, 5 בית חפ' (Rabad חִפְקִיטָה) *that end of the bow from which the thong is snapped.*—3) [*that which is to be stripped* or *ravelled,*] *bundle, bunch.* B. Kam. 117ᵃ חושט לי פ' זה Ar. (ed. עמיר פ') hand me this bunch (of sheaves). Tosef. B. Mets. VIII, 4; a. e.—*Pl.* פְּקִיעִים, פְּקִיעִין. Sabb. XXIV, 2 מתיר פְּקִיעֵי עמיר וכ' you may untie bundles of sheaves for the cattle &c. Ib. 155ᵃ הן הן פ' הן הן כיפין *p'kiin* and *kippin* mean the same things. Ib. תרי פ' bunches are called *p'kiin*, when tied with two bands, v. כִּיפָּה. Tosef. Succ. I, 4; a. e.—4) *that which has been chipped off, piece.*—*Pl.* as ab., v. פָּקַע.

פָּקִיעַ II ch. m. (פָּקַע) 1) *spread, well-known.* Yeb. 37ᵇ דמ' שמיידו their names are well-known (v. פָּקַע *Af.* 2).—2)—פְּקִיעָא, *expert.* B. Bath. 164ᵇ ומי פ' רבי וכ' Ar. a. Ms. F. (Ms. M. פְּקִי; ed. פְּקִיעַ) is Rabbi an expert in &c.?; a. e.—*Pl.* פְּקִיעֵי. Shebu. 42ᵃ Ms. F.; v. פְּקִיעָא II.

פְּקִיעָה, v. פְּקַעַת.

פקיעות, v. פְּקַעַת.

כְּפַר פְּ', פְּקִיעִין pr. n. pl., v. כְּפַר פְּקִיעִין.

פָּקַל *to split, peel.*

Pi. פִּיקֵּל same, esp. *to strip onions.* Maasr. I, 6 הבצלים משירקפלו (Ms. M. משירפקילו; Y. ed. משִׁיפַּקֵּל) ואם אינו מְפַקֵּל וכ' ... מקפל) onions are subject to tithes when one begins to strip them (for storage), and if one does not want to strip &c., v. עָרַם; Y. ib. 49ᵃ bot. משיפקלו, expl. מן דו ויתחיל ... לְפַקֵּל בבצלים וירים וכ', v. אוּרְוָה. Ukts. II, 5 when one has begun the stripping &c.; (Tosef. ib. II, 13 לקלף).

פקלוניא, v. פילוניָא.

פָּקַם *to split, perforate* (cmp. פצם), esp. *to prick an animal's mouth with the bit; to govern.* Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXIII, 16) 'he put a thing in his mouth' כאדם שנותן ... ופוקמה לחדכן שירצה as a man puts a bit in the mouth of a beast and makes it go in what direction he desires; כך חקב"ה פוקם את פיו so the Lord pricked his (Balaam's) mouth (making him 'go back' to Balak); Tanḥ. Balak 13; Y'lamd. to Num. l. c., quot. in Ar. הדיח פוקם ... ופוקמיה (ed. Koh. ופוקקה, corr. acc.).

Pi. פִּיקֵּם same, *to prick, perforate.* Num. R. l. c. (ref. to Num. l. c. 5) שעיקם פיו ופִּיקְמוֹ וכ' he (the Lord) curved his mouth (as with a bit) and pierced it as a man drives a nail into a board; Yalk. ib. 765 עיקם את פיו ועקמו (corr. acc.).

פָּקַס I (cmp. preced.) *to tear open, open forcibly.* Sabb. 155ᵇ מרביצה ופוקס את פיה וכ' (חִמְרָא) (Ms. M. ופוקק) he makes the animal lie down, and opens its mouth wide, and makes it swallow &c.; Tosef. ib. XVIII, 2 ופוקס את צווארו.

פָּקַס II (denom. of פִּיקָס) 1) *to paint the face with rouge* (cmp. φυκόω). Sabb. X, 6 וכן הפוקסת and the same is the case with her who rouges (on the Sabbath); Y. ib. X, end, 12ᵈ הפוקסת חייבת משום צובעת rouging comes under the category of dyeing. Bab. ib. 64ᵇ שלא תכחול ולא תְּפַקֵּס that she (the menstruant) must not paint (her eyes) nor rouge. M. Kat. 20ᵇ אינו רשאי לכוף ... ולהיות מיקסת dare not force his wife (mourning for a parent) to paint or rouge; a. fr.—2) *to make small curls pasted on the forehead.* Sabb. 94ᵇ (ref. to Sabb. X, 6) פוקסת משום טווה curling comes under the category of spinning; ib. 95ᵃ גודלת ופוקסת משום בונה plaiting the hair and curling comes under the category of building.

Pi. פִּיקֵּס *to remove the coils of blossoms on gourds.* Maasr. I, 5 משיפקסו ואם אינו מְפַקֵּס וכ' are subject to tithes when they are trimmed, and if one does not want to trim &c.; B. Mets. 88ᵇ, expl. מיקס שלחן משינטל, v. פִּיקָס.

Digitized by Google

Y. Maasr. I, 49a חירה מפקס ראשון וכ' (not חורה) if one trims one by one (just when he needs them) and boils &c.; עד שיְפַקֵּס כל צורכו until he has trimmed as many as he wants for immediate use; Tosef. ib. I, 5 חירה מְפַקֵּיץ ראשון ed. Zuck. Var. Ib. 6 תורמין ... אע"פ שלא פִיקֵּיץ וכ' ed. Zuck. (Var. פקס) one must give T'rumah of gourds, even if one did not trim them. Y. ib. l. c. פיקס ושילק וכ' if he trimmed and boiled &c.; a. e.

Nif. נִפְקַס *to be trimmed*, v. supra.

פִּקֵּס ch. same, *to rouge*. Targ. Y. Gen. VI, 2 וּפַקְּסָן (not וּפַקְּמָן).

פֶּקֶס, v. פִּיקָס.

פַּקְסוּסַיְדָּה m. pl. (v. פִּיקָס a. פִּיקּוּסָא) *the coils on the blossom ends of gourds*. Y. Maasr. I, 49a (expl. מטיפקסו, Maasr. I, 5) מן דז ירים פ' when one removes the coils.

פַּקְסִינוֹן, פַּקְסִינָה, v. sub פִּיק.

פָּקַע (cmp. בקע) *to split; to burst; to break forth, escape*. Gen. R. s. 32 אינו מספיק ... עד שהיא פוקַעַת he scarcely beats it (the bad flax) once, when it bursts; ib. s. 34; Yalk. Is. 350. Gen. R. l. c. שאינו מקיש עליהם אחת עד שהיא פוקעת he knocks at them (the bad earthen vessels) scarcely once, and one is cracked (ib. s. 32 עד שהוא שוברם). Y. Maasr. III, 50d top פעמים שהיא פוקעת וכ' sometimes (the fig) bursts under the wheel. Zeb. IX, 6 גחלת שפָּקְעָה מעל וכ' a coal that sprang from the altar; אברים שפָּקְעוּ וכ' chips of limbs that sprang off the altar. Tosef. Par. III (II), 11 מ' מעורה וכ' if a part of her skin ... (in burning the red cow) leaped off beyond the pit. Ib. 12. Yalk. Num. 761 את הפוֹקְעִין the portions which spring off, v. פְּקַע; a. fr.—Pesik. R. s. 11 אי שמא תִּפָּקַע האוזן וכ' (or תִּפָּקַע *Nif.*) or (I would venture to say it, were I not afraid,) lest the ear of the hearer burst, i. e. it is almost blasphemous to say it; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 כדי שתבקע אוזן it is enough for an ear to burst). Y. Yeb. I, 2c bot. פקעו מתנה קידושין (not ופקעו) the betrothal rebounds from her, i. e. has no legal effect, opp. חלו עליה.—*Part. pass.* פָּקוּעַ; f. פְּקוּעָה *an animal which is ripped open*; מ' בן (ח) an animal taken alive out of the slaughtered mother's womb. Ḥull. 69a; a. fr.

Pi. פִּקַּע *to cause splitting*. Y. Pes. VII, 35b top שלא לְפַקֵּע חדוּת תבשר in order not to cause a splitting of the bone under the flesh, v. פְּקַע.

Hif. הִפְקִיעַ 1) *to split, break open*. Sabb. III, 3 (38b) לא יַפְקִיעֶנָּה בסודרין he must not break it (the egg) over a hot cloth, Rashi (oth. interpret.: he must not cause it to crack by wrapping it in a hot cloth and rolling it; v. Tosaf. Yom Tob a. l.).—2) *to strip, pluck, ravel out*. Bets. 31b מחיר ומַפְקִיעַ וחותך may untie (the knot, v. חוֹתֵם), or ravel out or cut through; Sabb. 146a; Y. ib. XV, beg. 15a, a. e. ומַפְקִיעִין, v. פְּקַק. Succ. V, 3 מהן היו מַפְקִיעִין they stripped them (the worn-out belts of priests) and used them for wicks; Sabb. 21a ... בגודי מפקיעין אותן ומהן היו עושין פתילות וכ' they ravelled out priestly garments and made of them wicks &c.; expl. Y. Succ. V, 55b bot. מפשילים, v. פָּשַׁל. Esth. R. to I, 6 חכל מפקיעין בחבלי וכ' all make straps (for their couches) of woolen or flax ropes, and this wicked man uses byssus and purple; a. fr.—2) [*to cause breaking loose,*] *to release, cancel an obligation*. Yeb. 66b sq., a. fr. הקדש ... מפקיעין consecration (of a pledged object), leavened matter (on the entrance of Passover), and liberation (of a pledged slave) cause a release from mortgage (cancel the mortgage contract). Bekh. 5a אין בכור מפקיע בכור a first-born Levite could not serve as ransom for a first-born Israelite; דיו לבכור שיַּפְקִיעַ וכ' it was enough for the firstborn Levite that he released his own consecration (that he needed no priest to be substituted for him); a. fr.—3) ד' חשער *to break up, unsettle the market, to raise prices arbitrarily, create a panic*. Taan. II, 9 שלא לְהַפְקִיעַ השערים in order not to cause a sudden rise of market prices (by creating the impression of impending scarcity). Meg. 17b כנגד מַפְקִיעֵי שערים a prayer against those who raise prices (speculating on a coming scarcity).

פְּקַע ch. same, *to burst, break, escape*. Pes. 85b פ' ארזא וכ' אגריא the roof burst, v. אִיגָּרָא I. B. Mets. 20b וְיָרְקָא the cedar pillar of the school was cracked, v. יָרְקָא. Ab. Zar. 33b פָּקְעוּ they (the vessels) burst. Ib. 28b פָּקְעָא עינא her eye burst (fell out). Y. M. Kat. I, beg. 80a דלא יִפְקְעָן וכ' lest the grain burst (sprout) and go to ruin.—Ḥull. 89b פ' ליה איסור גיד מיניה has the prohibition resting on the nervus ischiadicus gone from it (ceased to affect it)? Ib. 139a פָּקְעָה קדושתיהו מיניהו their sacred character has ceased; Y. Keth. VIII, 22b top פָּקְעָה מיניהו קדושתן; a. fr.

Pa. פִּקַּע *to break*; מ' פ' *to hinder*. Gitt. 44a מְפַקַּע ליה ממצות (by leaving his slave in the hands of a gentile) he prevents him from living up to the obligations (resting on the Noachidæ, v. נֹחַ); Bekh. 3a.

Af. אַפְקַע 1) as preced. *Hif., to cancel, cause a release*. Shebu. 48b אתיא שביעית אַפְקַעְתֵּיהּ the Sabbatical year comes and causes the cancellation of the debt. Gitt. 36b אלימי לאַפְקוּעֵי ממונא they have the power to declare a debt cancelled. Keth. 3a, a. fr. ואַפְקְעֵינְהוּ ... כל דמקדש רבנן וכ' whoever betroths a woman, does so in the sense of the rabbinical law (v. הֶיתֵּא), and for an eventuality like this the Rabbis have annulled his betrothal retroactively (so that no divorce would be necessary at all); a. fr.—2) *to let go forth, issue, make known*. Gitt. 36a (ref. to בקיאין סימניידהו their pictorial signatures on documents are well known) מעיקרא במאי אַפְקְעֵינְהוּ on what kind of writs did they originally issue their signatures (so as to make the public familiar with them)?, v. פְּקַע II.

Ithpe. אִתְפַּקַּע *to be broken into*. Targ. II Esth. III, 7 (ref. to ויחבקע, II Kings XXV, 4).

פְּקַע I m. (preced.) *split, crack; that which bounds off, splinter, piece*. Gen. R. s. 94 לא נמצא ... לא קשר ילא פ' there was not in the timber either a knot or a crack; Cant. R. to I, 12. Pes. 84b משום פ' because by exposure to the coal fire the bone might crack. Ib. 85a משום פ' by striking at the uncovered part of the bone a split may be created in the covered portion; a. e.—*Pl.* פְּקָעִין, פְּקָעִים.

Digitized by Google

Sifré Num. 124 (ref. to Num. XIX, 5) לתבריא את דמ' R. S. to Par. III, 9 (ed. דמסקיצין; Yalk. Num. 761 דמסקיצין, v. פְּקַע) this is to include the fragments that jumped off (that they must be brought back and burned).

פְּקַל II, v. פְּקָא.

פְּקַעְיָא, פְּקָעָא, v. sub פִּיק.

פְּקַעַת f. (פְּקַע) [*that which is to be unravelled*; cmp. בְּקַעַת] *coil, clue of thread, of rope &c.* Kel. X, 4 מ' של גמי a coil of rope made of reed grass. Gen. R. s. 12, beg. נטל מ' של גמי . . . ונכנס דרך חמ' וכ' he took a clue of rope and tied one end of it to the entrance, and he went in along the unwound rope, and came out along the rope; Koh. R. to II, 12 פְּקִיעַת גמי; Cant. R. to I, 1; a. e.—*Pl.* פְּקָעִיּוֹת. Kel. XVII, 2 שעורה במ' של שתי is measured by the ordinary size of warp clues. Ḥag. 12ª חיה מרחיב והולך כשתי מ' וכ' was extending farther and farther (in two directions) like two unwound clues &c. Gen. R. s. 10, beg. נטל חקב"ה שתי מ' וכ' (some ed. מקיעיות, corr. acc.) the Lord took two coils, one of snow and one of fire, and worked them into each other. B. Kam. 119ᵇ שיורי מ' Ms. M. (ed. שיורי פקיעות; Ms. R. 2 פְּקָעוֹת) remnants of coils (given to the weaver); a. e.

פְּקַעְתָּא f. (פְּקַע) *hindrance, enforced idleness.* Keth. 47ª שכר פְּקַעְתָּא indemnity for being taken away from her work.

פִּיקְ', פִּקְפּוּק m. (פְּקַק) *shaking, battering.*—*Pl.* פִּיקְפּוּקִין, פִּי'. Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to פוקה, I Sam. XXV, 31) פִּיקְפּוּקֵי דברים היה שם there was a battering attack with words (to demolish David's arguments).

פְּקַפּוּקְתָּא f. (preced.) *breach.* Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to פוקה, v. preced.) [read:] אמרה ליה כד תיפוק פְּקַפּוּקְתָּךְ she (Abigail) said to him, when thou openest thy breach (offerest a weak point), they will say of thee that thou art a murderer.

פְּקַפֵּק (v. פְּקַק) 1) *to drive a wedge in; to loosen, shake.* Midr. Till. to Ps. LIII, v. infra. Succ. I, 7 (15ª) מְפַקְפֵּק ומטל וכ' he loosens (the boards of the ceiling) and takes one board out. Y. Sabb. XV, beg. 15ª מְפַקְפְּקִין ומפקיעין וכ' (not מ) you may loosen the knot, or ravel it out, or untie &c., v. פְּקַע; מפקפקין ולא מפקיעין you may loosen the knot, but not ravel it out; ib. XX, end, 17ᵈ; Y. Meg. I, 71ª; Y. Bets. V, 63ᵇ top (not מפקקין).—Part. pass. מְפוּקְפָּק; f. מְפוּקְפֶּקֶת; *pl.* מְפוּקְפָּקִין, מְפוּקְפָּקוֹת; Gen. R. s. 78 חיו הברכות מפ' וכ' the blessings were as yet shaky (uncertain) in his hands, opp. נתאוששו, v. אוּשׁ; ib. s. 67.—Trnsf. [*to shake the foundations of,*] *to contest the validity of, make light of.* Eduy. V, 6 מ' בטהרת ידים he contested the rabbinical regulations concerning cleanness of hands; Ber. 19ª. Ab. Zar. 35ª ואין מְפַקְפְּקִין בה . . . גזירה it is a recent enactment, and you must not shake it (discuss its reason before a year is past); a. e.—2) (sub. פיו, or דבר) *to insert a wedge or coil in one's mouth, be gagged, estopped from speaking.* Midr. Till. to Ps. LIII (ref. to פוקה, I Sam. XXV, 31) [read as in ed. Bub.] אם הן באין אצלך לדין מה אתה עושה ואתה מְפַקְפֵּק בדבר ואין אתה יכול לתוציאו וכ' if men will come to thee for judgment, what wilt thou do? Thou wilt gag (thy mouth) with a word and be unable to bring it out, when they will say, has he not done so unto Nabal? Thus the text (I Sam. l. c.) reads, 'and let this not be unto thee a stopper', אל תְּהִי זאת מְפַקְפֵּק במיך וכ' do not put a gag in thy mouth (do not make thyself unable to give judgment boldly), nor say &c.; Yalk. Sam. 134.

Hithpa. הִתְפַּקְפֵּק 1) *to be shaken, loosened.* Ber. 28ᵇ man must bow at prayer עד שיִתְפַּקְפְּקוּ כל וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. שיתפקקו, v. R. D. S. a. l. note 400) until all the vertebrae of the spine seem to be loosened.—2) (v. פְּקַק) *to be stopped off.* Yeb. 63ᵇ עוונותיו מִתְפַּקְפְּקִין Ar. (ed. מִתְפַּקְקִין) his sins are stopped off (cannot come forth to accuse him).

פַּקְפֵּק ch. same, *to shake, make light of.* Succ. 43ᵇ אתי לְפַקְפּוּקֵי בלולב one may be induced to make light of the ceremony of Lulab.

Ithpa. אִתְפַּקְפֵּק *to be split, chipped off.* Targ. Job XXX, 17 מִתְפַּקְפְּקִין ed. (Ms. a. ed. Lag. מתפקקין מיני), v. פְּקַק.

פְּקַץ, *Pi.* פִּיקֵּץ, v. פְּקַס II.

פְּקַק 1) *to split, drive into, force open.* Sabb. 155ᵇ ופוקק Ms. M., v. פְּקַס I.—Denom. פְּקַק.—2) (denom. of פָּקָק; cmp. פְּקַק a. חָדַק) *to insert a stop-gap; to stop.* Kel. III, 8 משפך . . . שפקקו וכ' (not שפקקה) a funnel of wood or clay stopped off with pitch. Ib. XXVIII, 2 שתתקינו לָפוֹק בו את המרחץ (ed. Dehr. לפַקֵּק) (a shred) with which it was intended to fill up a gap in the bath. Y. Erub. III, end, 25ᵇ צריך לפוק he must stop it off. Tosef. ib. XI (VII), 10 פּוֹקְקִין את הביב וכ' you may stop off a gutter with a cloth. Y. Sabb. XVII, 16ᵇ top קנה שתתקינו לתירות פּוֹקֵק בו החלון a pole (with a coil or a board attached) which has been prepared to close the sky light with it; (Tosef. ib. XIV (XV), 3 לתירות פותח ונועל בו), v. פְּקַק. Bab. ib. 64ᵇ פוקק לה זוג בצווארה וכ' he may muffle the bell on an animal's neck (that it should not ring), and walk with it &c.; a. fr.—Part. pass. פָּקוּק; *pl.* פְּקוּקִין. Ib. אע"פ שמ' nor should the animal be led out with a bell, even if it is muffled. Y. Ter. VIII, 45ᵈ מכוסה ואינו מ' if the bottle is covered but not stopped; Tosef. ib. VII, 16 [read:] מכוסין ואינן מקוקין (and correct the entire passage in conformity with Y. l. c.), v. פְּקַק.

Pi. פִּיקֵּק same, v. supra.—[Tosef. Maasr. I, 5 מפקק ed. Zuck., v. פְּקַס II.]

Hithpa. הִתְפַּקֵּק, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּק 1) *to be shaken, loosened.* Ber. 28ᵇ שיתפקקו, v. פְּקַק. Tanḥ. Aḥăré 8 בשעה שנִתְפַּקְּקָה הכהונה וכ' when the priesthood in the hands of Aaron became shaky (was disputed); v. פְּקַק.—2) *to be stopped.* Yeb. 63ᵇ מִתְפַּקְפְּקִין, v. פְּקַק.

פַּקֵּק ch. same, 1) *to split, make a breach.* Y. Snh. II, 20ᵇ כד תיפוק (not כל), v. פְּקַפּוּקְתָּא.—2) *to stop.* Targ. II Chr. XXXII, 30.—Y. Ter. VIII, 45ᵈ פָּקִיק לה ומכסי לה stops the bottle and covers it.

Ithpe. אִתְפַּקֵּק 1) *to be split, chipped off.* Targ. Job XXX, 17 מִתְפַּקְּקִין מיני ed. Lag. are chipped off me (h. text נקר), v. פְּקַק.—2) *to be stopped.* Targ. Ps. XXXI, 19.

Digitized by Google

פֻּקָּק m. (preced.) 1) *anything used to fill up a gap* (cmp. חֻדָּק), *stop-gap, stopper.* Sabb. XVII, 7 מ׳ החלון the stopper of the sky-light (compluvium), v. פְּקָק. Tosef. Erub. XI (VIII), 9 נוטל את הס׳ וכ׳ he may take out the stopper between the two reservoirs &c. Y. Ter. VIII, 45[d] אם הרית הס׳ חוצץ (not חרץ) if the stopper (of the bottle) is tight; Tosef. ib. VII, 16 (correct version in agreement with Y. l. c., v. פְּקָק). Y. l. c. כדי שינטל בפיקקו so that the bottle can be lifted by its stopper; a. fr.—2) *the place where a shoot is joined to the trunk or to a branch of the grape vine, knot.* B. Kam. 81[a] מן הס׳ ולמעלה (you are permitted to take a shoot from a neighbor's vine) from the knot and above it.

פִּקֵּר (cmp. בִּקֵּר, a preced. wds.) [*to break through;* cmp. פֶּרֶץ,] 1) *to be free, licentious, irreverent, sceptical.* Meg. 25[b] פקרו המינים ... מתוך תשובה Ms. M. (ed. המעיירים) from the answer which Aaron gave to Moses (Ex. XXXII, 24) the heretics derived their heresy (to assert the reality of idolatrous witchcraft). Snh. 38[b] כל מקום שפקרו חמינין Ms. M. (ed. הצדוקים) וכ׳ wherever in a Biblical passage the heretics seem to find a support for their scepticism (belief in a plurality of divine beings), their refutation is always near by; Y. Ber. IX, 12[d] bot. (not שפרקו); a. e.—2) (with עצמו) *to make free with one's self;* (of a woman) *to propose marriage to a man.* Y. Snh. II, 20[b] (ref. to I Sam. XXV, 31 מלמד שפקרה עצמה (וזכרת את אמתך) this shows that she intimated eventual marriage to David; a. e.

Hif. הִפְקִיר *to declare free, to renounce ownership, declare a property ownerless.* Gitt. 38[a], a. e. המפקיר עבדו יצא לחירות if one declares his slave ownerless, he goes out free (and needs no letter of emancipation); ib. 39[a] המפקיר ... וצריך וכ׳ he is entitled to his liberty, but requires a letter of emancipation. Yalk. Kings 224 ח׳ כל אשר לו (not התפקיד) he gave up all he possessed. Tanḥ. Pinḥas 2 בת מלך הפקירוּ לקלון they offered a king's daughter to prostitution; ח׳ בתו מי לא הרית מפקיר he (the king) offered his daughter, who would not do the same?; a. fr.

Hof. הוּפְקַר *to be declared free.* Peah VI, 1 עד שיופקר וכ׳ (Ms. M. שיבקר, read as Eduy. IV, 3 שיובקר) until it is declared free also for rich men; a. e.—Part. pass. מוּפְקָר; f. מוּפְקֶרֶת; *pl.* מוּפְקָרִין, מוּפְקָרִים; מוּפְקָרוֹת. Snh. 49[a] מה מדבר מ׳ לכל אף ביתו ... as the desert is free to all, so was Joab's house free to all (that craved his hospitality). Tanḥ. Vayaḥel 8 למה ... מה המדבר מ׳ ... התורה מ׳ וכ׳ why was the Law given in the desert? To intimate that as the desert is free to all, so are the words of the Law free to every one &c. Gen. R. s. 72 דבר שהוא מן המ׳ something which is free (ownerless); a. fr.—V. הֶפְקֵר.

פְּקַר ch. same, 1) *to break into*; 2) *to declare free*; v. infra.—3) *to be irreverent, sceptical.* Snh. 38[b] אבל אפיקורוס ... דמ׳ טפי but with a Jewish sceptic you must surely not argue, for he will become only bolder by it. Ib. 60[a] מי פקירי כולי האי are they (Jews) so bold (as to blaspheme God)?; a. e.

Af. אַפְקַר 1) *to break into, trespass.* Targ. Y. Ex. XXII, 4 (ed. Amst. רְפָקַר; ed. Vien. יפקר, corr. acc.; h. text יבער).—2) *to declare free.* Ib. XXIII, 11 (ed. Amst. *Pe.*; ed. Vien. ויתפקר, corr. acc.; h. text ונטש).—Succ. 44[b] אַפְקֵר דיתיא וכ׳ declare thy olives free for the benefit of the poor. Ber. 47[a], a. fr. אי בעי מַפְקַר וכ׳ if he chooses, he may renounce ownership of his property, and be a poor man &c. B. Mets. 30[b] לכולי עלמא אַפְקַרְנְחוּ וכ׳ I declared them free for all people but not for thee, (v. infra). Ib. לכ״ע אַפְקְרִינְהוּ he declared them indeed free for all. Ib. 68[b] אַפְקוּרֵי מַפְקְרִי לְהוּ presumably he has renounced ownership of them. M. Kat. 16[a] מַפְקְרִינָן נכסיה we (the court) declare his property ownerless; a. fr.—Ḥull. 13[b] אשתו לא מַפְקַר his own wife will he (the Samaritan) not give up to prostitution, v. infra —Part. pass. מַפְקַר. B. Mets. 30[b] לכ״ע מ׳ וכ׳ Ms. M. (Ms. F. מִיפְקַר *Ithpe.*) it is made free to all, but not &c.

Ithpe. אִיתְפַּקַּר, אִיפְתַּקַּר 1) *to behave irreverently, disrespectfully.* M. Kat. l. c. אי מִיתְפַּקַּר בשליחא וכ׳ if he treats the messenger of the court with disrespect. Ib. דהוצא מבחא אתפקר דאיתי וכ׳ a butcher behaved irreverently towards R. &c.—2) *to prostitute one's self.* Snh. 82[a] נשיהן ודאי לא מִיפַּקְרִי their (the Samaritans') wives will surely not prostitute themselves; v. supra.

פקריסין, פקרוס, Pesik. Haḥod., p. 104[b] Ar., v. פרקדיסין, פרקידוס.

פקרין, v. פּוֹקְרִין.

פַּקְרִיסִין *underwear*, v. פְּקַרְס.

פקריות, Tosef. Kil. V, 23, v. פּוֹקְרִין.

פְּקַרְס m., *pl.* פְּקַרְסִים, פְּקַרְסִין, פְּקַרְיסִין (פְּקַר, with format. ס; v. אַפְקַרְסִין) *underwear, shirt.* Yalk. Lev. 433; Pesik. Shek., p. 15[b] Ar.; a. e.—V. אַפְקַרְסִין.

פְּקָקְתָּא f. (נְפַק) *going out, retiring* (for a human need; cmp. יְצִיאָה). Esth. R. to I, 8 אין אונס בם׳ וכ׳ 'there was no compulsion', no restraint as to going out, because they drank immoderately &c.

פְּקָקְתָּא, פִּי׳ f.=גְּקָחָא, *valley.* Ber. 34[b] bot. Ar. (ed. ב׳). Ib. 54[a]; Naz. 43[b] מ׳ דיצרבות עֲרָבוֹת, v. II.—Ḥull. 31[a] דכולה פתקא (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l.) of the entire valley.

פַּר, פָּר m. (b. h.) *bullock.* Taan. 23[a] פר דיראה the sacrificial bullock on which the owner placing his hand makes confession and prayer. Yoma III, 8 בא לו אצל פָּרוֹ he (the high priest) now stepped towards the bullock selected for his sacrifice. Gen. R. s. 44 פר יוה״כ the bullock offered on the Day of Atonement; פר דבא על כל המצות the bullock which is offered by the high priest for every transgression of a command (Lev. IV, 2 sq.). Ib. s. 55; a. fr.—*Pl.* פָּרִים. Ib. s. 44 דיראות לו שלשה מיני פ׳ the Lord showed Abraham three kinds of bovine sacrifices. Par. I, 2 פ׳ בני שתים by *parim* (as sacrifices) are meant beeves of two years of age; a. fr.—*Fem.* פָּרָה *cow.* Ib. 1 ד׳ בת שתים by *parah* is meant a heifer two years old, contrad. to עגלה.—Esp. פָּרַת חַטָּאת, or פרה *the red cow* whose ashes were used for lustration (Num. XIX). Ib. II, 1. Ib. 2 פ׳ שקרניה וכ׳ a red cow whose horns or hoofs are black.

Digitized by Google

Ib. III, 1 כהן המשורף את הפ׳ the priest designated to burn the red cow; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹת. Gen. R. s. 55 ... לבעל שתי פ׳ וכ׳ like a husbandman that has two cows, one strong &c.; a. fr.—*Parah*, name of a treatise, of the Order of Kodashim, of Mishnah and Tosefta.

פְּרָא, Ab. Zar. 40ª Ar., v. ארא.

פָּרָא *to run*, v. פָּרַר.

פֶּרֶא m. (b. h.; preced.) 1) *wild ass.* Deut. R. s. 5 (ref. to Jer. II, 24) כשם שהפ׳ גדל וכ׳ (some ed. שחצרוד) as the wild ass is raised in the desert and is without fear of man, so did I intend that no fear of governments should rest upon you; (Yalk. Jer. 266 פָּרוּד).—2) *savage, cruel.* Gen. R. s. 45 (ref. to Gen. XVI, 12) פ׳ אדם וודאי וכ׳ 'a savage among men' in its literal sense, for all other plunder goods, but he (Edom-Rome) captures souls.

פָּרָא I m., *pl.* פָּרַיָּא (פָּרָא) [*runners,*] *children of six or seven years of age.* Y. Gitt. V, 47ᵇ bot., v. אַפְּרוּטוֹת.

פָּרָא II m. (פָּרַר; cmp. נַפֵּי) *less.* Gen. R. s. 20, end לפום חילך אכול ופ׳ מן מה דאת לביש וכ׳ spend according to thy means on eating, but less on clothing, and more on dwelling. Y. Ab. Zar. IV, 43ᵈ bot. חבר כולהון פ׳ חד he broke all of them save one. Y. Erub. II, 20ᵇ חמשא אלפין פ׳ מאה (read מאה) five thousand minus one hundred. Y. Keth. VI, 30ᵈ bot. תרין חולקין פ׳ ציבחד a little less than two thirds. Ruth R. to III, 3 [read:] זרעה ואעל ועבדת פ׳ מטאה אמר ליה לא אמר מרי דחיא עבד׳ מאה כורין א״ל אין א״ל זרעית ואצלית ועבדת פ׳ מטאה אמר לו חק׳ וכ׳ he sowed and harvested, and it brought less than one hundred *kor*. Said he to him, did you not say it brought one hundred *kor*? Said he, yes. Said he to him, I sowed and harvested, and it brought less than one hundred &c.; [perh. to be read מטאה פָּרֵי]. Y. Meg. II, beg. 73ª (expl. סירוסים חד פָּרֵי חד (he reads) one verse less one, i. e. every other verse.

פָּרָא III (παρά) *with, for.* Y. R. Hash. I, 57ª bot., v. אַנְרָפוֹס.—[פרא in compounds often separated, as פ׳ כורין, פ׳ מדינין, פָּרָאפוֹרְנוֹן, פָּרָאכוֹרִין &c.]

פראגר, Tosef. Ter. III, 16, v. פֶּרֶד I.

פראדורין, פראדורן, read פַּרְאַדְרוֹן m. (πάρεδρος, S., accus. form, or παρεδρεύων) *familiar, regular visitor.* Ex. R. s. 33 ... הוא חווה פ׳ לביתו חמיו משנשאה כל זמן ... so long as he has not married his betrothed, he is a visitor at the house of his father-in-law; after he has married her, her father comes to her.

פְּרָאטָאטָא, v. פְּרַטְטָא.

פראטרוט, v. פְּרוּטְרוֹט.

פראירתין, פראידתין, Y. Yoma I, 38ᶜ bot., read: פְּרַאיְדִירִין, a gloss to פלהדרין, v. פְּרַהֲדִירִין.

פָּרָאכוֹרִין m. (παραχώριον) [*neighborhood,*] *district.* Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. (expl. מדינת אותה, Misch. IX, 2) פרא כורין (combine; Mus. פָּרָכוֹרִין); v. פְּרִיכוֹרִין.

פָּרָאלוּקִין* m. (παραλευκός, -όν) [*whitish,*] name of a *gem* in the high priest's breastplate (corresp. to שֹׁהַם). Ex. R. s. 38, end [perh. a corrupt. of בירולין βηρύλλιον, v. LXX, Ex. XXVIII, 20].

פָּרָאמָא, v. פּוּרְמָא.

פָּרוֹסוֹפָא, פָּרָאסוֹפָא* pr.n. *Parasopha, Prosopha* (*Prosopa*), supposed to be the name of a place near, or of a building in Tiberias. Gen. R. s. 65 the arms of Jacob were as thick כתרין עמודין דיפרא סופא (combine; Ar. דפרוסופא; ed. Koh. דפרסופא) as the two columns of P.; Yalk. ib. 115 דפרספא; (Tanḥ. Vayḥi 6 כשני עמודים שבתוך דמוסין שבטבריא).

פראפורון, read:

פָּרָאפוֹרְנוֹן m. (παράφερνον) *that which a bride brings over and above her dower;* also (v. מוֹהַר) *the wife's additional settlement above the usual one* (תוספת כתובה). Gen. R. s. 80 (ref. to Gen. XXIV, 12) מודר שרנון מתן פ׳ *mohar* is the endowment, *mattan* the addition; Yalk. ib. 134 פרא פ׳ (combine). Gen. R. s. 65 תבא לי מפ׳ שלי וכ׳ (not נין ...) take it from my additional dower, for thus he has written in my contract &c.; Yalk. ib. 114 מפורנין (corr. acc.). Y. Keth. V, 30ᵇ פרא פרנון. Ib. VII, 31ᶜ top נכסים שהכניסה לו פרה חפרא פ׳ (corr. acc.). Y. Gitt. V, 47ᵇ פרנון property which she brought him above the dower, opp. בכתובתה corresponding to the amount of her settlement. Y. Naz. V, 54ª top פרה פ׳. Y. B. Bath. V, end, 17ᵈ; a. e.

פרבינא, v. פָּרְכִינָא.

פַּרְבָּר m. (late b. h.; v. Ges. Hebr. Dict.¹⁰ s. v.) *outworks, Parbar*, name of a Temple precinct. Zeb. 55ᵇ (quot. I Chr. XXVI, 18) לפר בר (Ms. R. 2 לפרבר, v. Rabb. D. S. a. l. note 100), expl. כמאן דאמר כלפי בר as one says, running towards the outside (v. פָּרָא); Tam. 27ª לפרבר.—V. פַּרְוָור.

פָּרַג (cmp. פרח) *to break through, sprout.*

Hif. הִפְרִיג (sub. זרע) *to sprout, germinate, produce withered growth.* Num. R. s. 7 (ref. to תפרידהי, Is. XVII, 11) בבקר ... ומצא אותה שהִפְרִיגָה in the morning he went to look at it (the garden planted with cabbage) and found that it (its growth) had germinated (and the cabbage was ruined); ערבית ... תירי הִפְרַגְתְּ in the evening thou wast fine and excellent, and in the morning, behold, thou art ruined; (Lev. R. s. 18 שתורידקה, v. יָרַק).

פָּרַג I ch. (v. preced.) *to bloom, be glad.*

Ithpa. אִתְפָּרַג *to delight one's self.* Targ. Ps. CXIX, 16 Ar. (ed. אתפרנק; h. text אשתעשע).

פָּרַג II *to break, divide*; (cmp. פרט, פרק, a. פָּרַק) *to exchange.* Targ. Y. Gen. XLVIII, 14 (h. text שכל). Targ. Ps. XV, 4 Ms. (ed. ישלחם; h. text ימיר). Ib. CVI, 20; Targ. Y. Ex. XXXII, 5; a. e.

Digitized by Google

Pa. פָּרֵג same, *to redeem.* Lev. R. s. 25 ורחמא ... ומְפָרְגָא בדיתרין he loves figs and exchanges for denars (pays a denar for each fig); Koh. R. to II, 20 מְפָרְגָה.

פַּרְגַּד, פַּרְגָּא, Lam. R. to I, 1 רבתי (7 חד מאת') עזירא, read עינא or עינה, as further on.

פַּרְגַּד, v. next w.

פַּרְגּוֹד m. (paragauda, παραγώδης of Semitic origin; פרג *to divide*, cmp. פָּרוֹכֶת) 1) *curtain.* Kel. XXIX, 1 Maim. (R. S. *tunic*, v. infra).—Esp. (cmp. וילון) *the curtain of heaven.* Ḥag. 15ᵃ כבר שמעתי מאחורי הם' וכ' I have already heard from behind the Curtain, 'Return, ye wayward children, all except Aḥer.' Yoma 77ᵃ Ms. M. (omitted in later editions; v. Rabb. D. S. a. l. note 3). B. Mets. 59ᵃ שלשה אין הם' ננעל בפניהם there are three wrongs for which the Curtain is never closed (the outcries over them will not be unheeded).—Trnsf. *the court, royal attendants.* Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 לא דומה שומע מפי מ' וכ' it is not the same to hear from the lips of attendants as to hear from the lips of the king himself; Yalk. Ex. 276.—2) *a certain garment, tunic.* Gen. R. s. 84 (expl. כתנת הפסים, Gen. XXXVII, 23). Shek. III, 2, v. חֲפַת; a. e.—3) (cmp. אַוְרַקְסִין) a sort of *breeches.* Sabb. 120ᵃ שני פרגוד Ms. M. (ed. פרגר; Ar. פַּרְגּוֹדִין) two (a pair of) breeches; (Y. ib. XVI, 15ᵈ אבריקין).

פַּרְגּוֹדָא, כַּרְגּוֹדָא ch. same, 1) *curtain.* Targ. Job XXVI, 9. Targ. Y. Ex. XXVI, 31 (h. text פרכת); a. fr.—2) *tunic.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 3; 23; v. preced.

פַּרְגֹּל, פַּרְגָּל m. (adaptation of flagellum, φραγέλλιον; cmp. פַּרְגִּיל) *whip, scourge; young vine shoot.* Lev. R. s. 32, beg. (ref. to Zech. XIII, 6) מה לך לוקה בפ' וכ' why art thou whipped with the scourge? Because I made a Succah; Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 מה לך לוקה מאה מ' (not מאם) why art thou to get a hundred lashes?; Yalk. Ex. 292; Yalk. Zech. 581; Midr. Till. to Ps. XII, end מה לך יוצא לידקר בפוראגון (ed. Bub. מה לך לוקה בפרוגין, corr. acc.). Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4 מ' שעשה בראשו וכ' a whip to the top of which a knob is attached to strike with it. Y. B. Bath. V, beg. 15ᵃ אם היה עשוי כמין מ' (not טרגול) if the young shoot of the olive tree has the shape of a vine shoot (hanging down and knotted).

***פַּרְגֹּל, פִּרְגּוֹל** m. (περίγρα) *a pair of compasses.* Kel. XXIX, 5 comment. [prob. *whip*, v. preced.].

פִּרְגּוֹס m., *pl.* פִּרְגּוֹסִין (πύργος) *towers.* Tanḥ. ed. Bub., Noah 24 (Gen. R. s. 38 סמוכות).

פַּרְגְּוָדוֹת f. pl. (cmp. פַּרְגּוֹד) *tunics.* Gen. R. s. 56 אם כן כל אותן הם' וכ' if so, shall all those fine tunics which thy mother has made be for Ishmael?; Yalk. ib. 101 פרוגיאות (read: פַּרְגְּוָדִיאוֹת; Levy Talm. Dict. quotes פרגיות; the glossator has אונאות דברים, prob. thinking of πράξις).

פַּרְגַּוְטָא f. ch. same, *a woman's dress, tunic.* Y. Sabb. VI, beg. 7ᵈ [read:] תורי לאילין דבית בר בון מיתן טלייה דמרגליתא על מ' permitted those (women) of the house of Bar Bun to put drops of pearls (beads) over the tunic.

***פַּרְגָּא** f. (v. פָּרַג) *sprouting.* Y. Taan. III, 66ᵈ top מתריעין על מ' של פשתן we sound the Shofar (for prayer) when the flax in the field is threatened with ruin through sprouting (ref. to Jer. V, 30) (v. Mish. ib. 5).

פַּרְגִּין, פַּרְגִּינָן, v. פְּרִיטָא.

פַּרְגִילִין, v. פְּרַקְלִיטִין.

פַּרְגִּין, v. פְּרַגְּנָן.

פַּרְגִּית f., *pl.* פַּרְגִּיּוֹת (פָּרַג; cmp. פרת) *young poultry.* Ber. 39ᵃ. B. Mets. 24ᵇ אשכח מ' שחוטות found ritually killed poultry; a. e.

פַּרְגִיתָא, v. פְּרִיטָא.

פַּרְגָּל, פַּרְגָּן, v. פַּרְגּוֹל, פְּרִיגּוֹל.

פַּרְגְּלִין, v. פְּרַקְלִיטִין.

פַּרְגְּמָא f. (πράγματα) *affairs, business.* Lev. R. s. 9 תהא מ' דידן טבא וכ' (ed. פסטמא, הדא פסטמא, corr. acc.) let thy trade be straight, and thou hast nothing to fear; Yalk. ib. 493 פשטמא (corr. acc.).

פרגמטוזטיס, פְּרַגְמָטוּטוֹס, v. next w.

פְּרַגְמָטֵי, פְּרַגְמָטִיוָטָא, פְּרַגְמָטוֹטִיס m. (πραγματευτής) *trader*, esp. *travelling merchant.* Ex. R. s. 19 ראו הם' וכ' behold, that trader (that lodged with me) got up by night and took all my belongings with him. Koh. R. to XI, 1 פרגמטוזטיס, פרגמטוזטיס (corr. acc.). Lev. R. s. 3, beg. רעותיה דמתקרי מ' it is his ambition to be called a man of business; Yalk. Koh. 971 בר פרגמיטוריא (corr. acc., or בר פְּרַגְמָטָיָא); Koh. R. to IV, 6 (some ed. פרגמטוטא); a. fr.—*Pl.* פְּרַגְמָטִיוָטִין, פְּרַגְמָטוֹטִין (פְּרַגְמָטִין, פְּרַגְמָטָיָא, ...). Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to לָשָׁרִים, Ps. XLV, 17, as though it were read לְשָׁדִים, v. שָׁדַד) יכול פרגמיט (corr. acc.) you may think this means travelling merchants; Yalk. Ex. 276 פרגמטיטין. Gen. R. s. 76 מה אומנתכון מ' what is your trade? (We are) merchants. Pesik. Bayom, p. 195ᵃ. Pesik. R. s. 15 רמז לפרגמטין וכ' this is a hint to travelling merchants and seafarers to remember and come home quickly; a. fr.

פְּרַק, פְּרַגְמָטְיָא f. (πραγματεία) *business; ware, goods.* B. Mets. 42ᵃ שליש בקרקע שליש בפ' וכ' (invest) one third in land, one third in business, and (retain) one third in ready money. Cant. R. to III, 6 הדו עסקין בפ' ודזון נסבין וכ' engaged in business and dealt in silk; Gen. R. s. 77. Cant. R. l. c. כל מ' שישראל עושין וכ' in whatever business Israelites are engaged and meet with success, they owe it to that dust which Jacob raised (when wrestling with the angel). Tanḥ. Mishp. 9 מיל בכנני ... ותעשה מ' וכ' take from me a loan of one hundred thousand (zuz), and

Digitized by Google

do business with it, and assign as security to me &c. Ib. 5 כל מ׳ שאתה רואה וכ׳ whatever goods you find to be low and lying in the ground (despised), engage in it, for it will rise in the end. Ib. התסירה מ׳ שלך thy goods have gone down; a. fr.

פְּרַגְמַטְיוָטִיס, פְּרַגְמַטְיוָטָא, פרגמיט׳, פרגמיטורא, v. פְּרַגְמַטְיוָטִיס.

פַּרְגְּרִיטָא pr. n. *Parg'rita*, surname of one R. Samuel. Deut. R. s. 2.

פָּרַד (b. h.) 1) [*to break through, run*, v. פָּרַד II]—2) *to break apart; to separate.* Ukts. II, 6 הרמון שפָּרְדוֹ a pomegranate which one has cut in two (leaving the seeds in their sheathes; Maim.: שפֵּרְדוֹ, *Pi.*, the grains of which one *loosened* by drying).—Part. pass. פָּרוּד; f. פְּרוּדָה; *pl.* פְּרוּדִים, פְּרוּדִין; פְּרוּדוֹת. Succ. 32ª אם הרה מ׳ וכ׳, v. כָּפַת; Lev. R. s. 30. Toh. VIII, 8 אוכל מ׳ אינו וכ׳ eatables divided into pieces are not counted together (to make up the required size for levitical cleanness). Ib. IX, 9 נמצא על גבי מ׳ (Maim. פֵּרֵידִים) if the creeping thing is found on broken olives. Ib. מ׳ על גבי מ׳ pieces on top of pieces; a. fr.

Nif. נִפְרַד *to be separated, spread.* Succ. III, 1 נִפְרְדוּ עליו if its leaves are spread, opp. to נפרצו. Hor. 10ᵇ (ref. to Prov. XVIII, 1) זה לוט שנ׳ וכ׳ that means Lot, who separated himself from Abraham; a. fr.

Pi. פֵּרֵד *to separate, loosen.* Ukts. II, 6, v. supra. Tosef. Shebi. VI, 29 מְפָרְדִין (ed. Zuck. a. oth. מְפָרְרִין), v. פֵּרֵד I. Y. B. Mets. II, 11ᵇ bot. המְפָרֵד בגרוגרות who separates dried figs; a. e.

Hif. הִפְרִיד 1) *to separate, estrange.* Gen. R. s. 20 (ref. to Prov. XVI, 28) שהִפְרִיד אלופו של עולם he (the serpent) caused the friend of the world (the Divine Presence) to withdraw; [Matt. K.; estranged the prince of the world (Adam, from God)].—2) (neut. verb) *to branch off.* Ib. s. 16 מַפְרִיד 'Rashi'; Yalk. Deut. 801, v. פָּרָה.

Hithpa. הִתְפָּרֵד, *Nithpa.* נִתְפָּרֵד 1) *to separate one's self; to be scattered.* Midr. Till. to Ps. XCII, 10 יִתְפָּרְדוּ כמוץ וכ׳ let them be scattered like chaff before the wind; a. e.—2) (of pomegranates) *to be cut apart.* Orl. III, 8 נִתְפָּרְדוּ וכ׳ if the pomegranates are cut; Tosef. Ter. V, 10.

פְּרַד ch. same, *to separate, scatter.* Targ. Prov. XI, 24 (ed. Wil. פְּרַר, corr. acc.; h. text מפזר). Targ. Is. LVIII, 6.—*Part. pass.* פָּרִיד; *f.* פָּרִידָא *driven off.* Targ. Prov. IV, 16.—V. פְּרִידְתָּא.

Pa. פָּרַד same. *Part. pass.* מְפָרַד *driven off, chased.* Targ. Is. XIII, 14.

Af. אַפְרַד *to make unsteady, bewilder.* Targ. Prov. VII, 10.

Ithpe. אִיתְפְּרִיד, אִתְפְּרַד 1) *to be chased off; to flee.* Targ. Y. Gen. XXXI, 40.—Men. 43ª איפרד חוותיה (read אִיתְפְּרָדָא) its color fled (faded).—2) *to be scattered, spread.* Targ. Job XLI, 9 (Ms. מתפרש).—Succ. 32ª (expl. נפרדו, v. preced.) דאיפרדו אפרדי the leaves are spread.

פֶּרֶד I m. (preced.) *a part*, esp. (collect. noun) *split and dried pomegranates.* Maasr. I, 6 חם׳ ותצרימוקין וכ׳ dried pomegranates and raisins &c. Tosef. Shebi. VI, 29 מיפרדין רימונים לעשותן מ׳ (ed. Zuck. פְּרָר ... מְפָרְדִין; Var. פרך; some ed. פריך, corr. acc.) you may (in the Sabbatical year) cut pomegranates to make them *pered.* Tosef. Ter. III, 16 Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. פראגר; oth. ed. כרי, corr. acc.) if one gives T'rumah of pomegranates (intended for sale), with the intention eventually to cut and store them as *pered*; a. e.

פֶּרֶד II m. (b. h.; preced. wds.) [*runner, wild*; v. Del. Proleg. p. 94] *mule.* Pes. 54ª אף תאור ותפ׳ also fire and the mule (were created on the sixth day at twilight). Ib. חבריא שתי ... ויצא מהן פ׳ Adam took two (heterogeneous) animals ... and from them came forth a mule. Tosef. Kil. V, 5 לא יקשור סוס לפ׳ ופ׳ וכ׳ one must not tie a horse to a mule or a mule to an ass; a. e.—*Fem.* פִּרְדָּה, פִּי׳ (also for the male). Y. Ber. VIII, 12ᵇ ויצא מהן פ׳, v. supra; Gen. R. s. 82 end מ׳ ... ויצאת. Ib. לבנה מ׳ a white mule. Tosef. Kil. V, 6 אסור לרכוב ע״ג פי׳ it is forbidden to ride on the back of a mule. Meg. 13ᵇ (play on מפרד, Esth. III, 8) כפִּרְדָּה וכ׳ (the Jews are) like the mule that is unproductive. Gen. R. s. 41 (play on תפרד, Gen. XIII, 9) מה תפ׳ חזו אינה קולטת זרע וכ׳ as the mule does not breed the semen she receives, so it is impossible for this man (Lot) to mix with the seed of Abraham. Ib. אבריהם מ׳ כל תפ׳, v. עֲקָר; a. e.—*Pl.* פְּרָדוֹת, פִּי׳. Tosef. Kil. V, 5 כולן וכ׳ all mules (whether the sire be a horse or an ass) are considered one genus (may be harnessed together); Ḥull. 79ª. Gen. R. s. 64; a. e.

פְּרִדוֹכְסוֹס, פרדוכוס, read: פְּרִידֶכְסִיוֹס m. (περιδέξιος) *dexterous, clever.* Gen. R. s. 60 פרדוכוס (Ar. פרדכסוס); Ruth R. to II, 1 פרדכ׳; Yalk. Gen. 109 פרדיכוס; Midr. Sam. ch. I פאדוכסי; v. אפדכסיס.

פְּרַדִיגְמָטָא m. (παράδειγμα, ατος) *an example, exposure to public shame.* Tanḥ., ed. Bub., Lekh 7 (ref. to II Sam. X, 4) ועשה אותם מ׳ and made them a public disgrace; Yalk. Ps. 730 פרגימט׳ (corr. acc.). Yalk. Kings 249 החזיר אותו בכל ערי בפרדימא ... וקרע את החמור וכ׳ (some ed. בפרדימס, corr. acc.) he carried him around all cities of Israel as a public shame, and then put him to death, and took the ass and tore it open and buried him &c.; Lev. R. s. 19 וישב עליו בפרדימ׳.

פְּרִדִימָא, v. preced.

פַּרְדִיסָא, פַּרְדֵּיס, v. פַּרְדֵּס.

פרדיסיות, פרדיסאות, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פַּרְדִיסְקִי I m. pl. (a corrupt. of παρατάξις, v. Ducange Gloss. Gr. 1531) *soldiers, police.* Gen. R. s. 94, end שדר מ׳ בתריה he (the royal officer) sent the police after him to arrest him.—V. פַּרְהַשְׁבָּא.

פַּרְדִיסְקִי II m. pl. (v. next w.) *casks.* Ab. Zar. 65ᵇ מ׳ נקיטי בהדיידהו Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. דמייתו פריסדק וכ׳) they had brought casks with them (instead of leather bottles; Rashi: besides the leather bottles, in reserve for eventual mishaps to the latter).

פַּרְדִיסְקִים m. pl. (a corrupt. of πυργίσκος, v. פַּרְהֶסְקִין) *casks.* Y. Bets. II, 61ᶜ bot. מ׳ חיו מעשנין וכ׳ (not קיס ...)

Digitized by Google

they filled casks with smoke of spices on the day before the Holy Day, and when the guests came, they opened them; Tosef. ib. II, 14 פַּרְטַסְקָאוֹת (Var. פַּרְדַּסְקָאוֹת, פַּרְדַּסְקוֹס, v. פַּרְהַסְקוֹס).

פַּרְהִידִישְׁנָא, v. פַּרְהַשְׁנָא.

פַּרְדַּכְסוֹס, v. פַּרְדוּכְסוֹס.

פַּרְהַכְשָׁא, v. פַּרְהַשְׁנָא.

פַּרְהַכְתָּא m. (Pers. pardâkhta, Perl. Et. St. p. 18) *idle, man of leisure, one exempt from state taxes.* B. Bath. 55ᵃ פ׳ מסריע מתא *a pardakht* is bound to contribute towards the maintenance of the local institutions.

פַּרְהַלְס Var. in Ar. for בַּרְהִילִיס.

פַּרְהָנִית f. (פָּרַד; cmp. פֶּרֶד II) *a woman that goes out alone, run-about.* Tanh. Vayesheb 6 לא מן הרגל שלא חותא פרהניות (transpos. of פרדנית) the Lord did not create woman out of Adam's foot, that she might no be inclined to run about; (Gen. B. s. 18, a. e. פַּרְסָנִית). Tanh. Vayishl. 5 בשביל שהיתה רגילה פרד׳ וכ׳ because she was in the habit of going out alone, she brought disgrace upon herself. Y'lamd. to Gen. XXXIV, 1, quot. in Ar. פרדנית, as Var. of פרסנית q. v.

פַּרְהֵס m. (b. h.; v. Ges. Hebr. Dict.¹⁰ s. v.) *enclosure, park, pleasure garden.* Tosef. Bets. I, 10 חדודה שקינחת בפ׳ game which nests in a park. Sot. 10ᵃ (ref. to אשל, Gen. XXI, 33) עשה פ׳ ונטע וכ׳ he made a garden and planted therein &c.; Gen. R. s. 54; a. e.—Trnsf. *enclosure in heaven, esoteric philosophy.* Ḥag. 14ᵇ ארבעה נכנסו לפ׳ וכ׳ four men entered the enclosure (engaged in esoteric philosophy), one cast a look and died &c.; Tosef. ib. II, 3; Y. ib. II, 77ᵇ top.—*Pl.* פַּרְהֵסוֹת, פַּרְהֵדֵי. Arakh. III, 2 (14ᵃ) סבסטי פ׳ the pleasure gardens of Sebaste, v. חוֹלַת; Tosef. ib. II, 8. Pes. 56ᵃ פורצין ובפרהסיותיהן ... (some ed. ובפרהסיותיהן) made openings in their gardens and orchards; Men. 71ᵃ; Tosef. Pes. II (III), 21; a. e.

פַּרְהֵיסָא, פַּרְהֵיס ch. same. Targ. Y. II Gen. XXI, 33 (h. text אשל, v. preced.).—B. Mets. 103ᵃ if a person says, lend me thy hoe למירמק ביה תאי פ׳ ... תחוא פ׳ to dig up this garden with it, he is allowed to use it for that garden only; פ׳ כל פ׳ וכ׳ ... if he says, 'a garden', he may use it for any garden he chooses.—*Pl.* פַּרְהֵסַיָּא, פַּרְהֵסִין; פַּרְהֵדֵי, פַּרְהֵדֵיסֵי. Targ. Jud. IV, 5. Targ. Y. Gen. XIV, 10 (h. text חשדים). Targ. Koh. II, 5; a. e.—B. Mets. l. c. פ׳ רפיק ואזיל כל פ׳ וכ׳ if he says, 'to dig up gardens', he may use it for all the gardens he has.

פַּרְהֵזְיוֹת, פַּרְדְּסִיּוֹת, פַּרְדְּסִיאוֹת, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פַּרְהֶסְקִין (פַּרְסְתָּק, פַּרְסְטָקִין) m. (a corrupt. of πυργίσκος = armarium, v. Fränkel, Zeitschr. f. Assyriol., April 1894, p. 8) *a chest in the wall, closet.* Tosef. Ohol. VII, 13 תיבה שעשאה פ׳ R. S. to Ohol. VI, 7 (ed. Zuck. פרסטק, פרסתק) a chest which one put up in the wall as a closet. Ib. 14 פ׳ שהוא פתוח וכ׳ a closet standing open in a locked room. Ib. 15; Ohol. VI, 7 רואין את חפ׳ כאילו הוא וכ׳ (ed. Dehr. כאילו הם וכ׳) we consider the closet as if it were a solid wall.—*Pl.* פַּרְהֶסְקִין. Ib.—V. פַּרְהִיסְקִים.

פַּרְהַכְשָׁא, פַּרְהַשְׁנָא m. (a further corrupt. of פַּרְהִיסְקִי I, v. Perl. Et. St. p. 132) *officer, policeman.* Meg. 12ᵇ (ref. to Esth. I, 22) אגרתא אפי׳ קרתה בביתיה פ׳ ליהוי (Ar. פרדכ׳; Ms. M. פרדנ׳, read כ for נ; v. Rabb. D. S. a. l. note) is it not a matter of course? Even a weaver—in his house he must be the police; Yalk. Esth. 1051. Sabb. 94ᵃ החוא פ׳ דרתח וכ׳ (Ms. M. פרשדכא) a certain officer with whom the king was wroth.—[Yalk. Esth. 1053 פרדשכי, v. next w.]

פַּרְהִישׁ׳, פַּרְהַשְׁנָא m. (פרד, enlargement of פרד) *gift on parting, dismissal, farewell present.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) שדר פ׳ לביתיה he sent a souvenir to his house (v. פִּיטְרָא II). Snh. 94ᵇ לתאי פ׳, v. פַּרְשְׁנָא; Yalk. Kings 235 פרדיש׳.—*Pl.* פַּרְהַשְׁנֵי׳, פַּרְהִישׁ׳. Meg. 13ᵃ שדר פ׳ ולא גליא ליה he (Ahasverus) sent farewell gifts (for Esther's friends), but she did not reveal to him (her kindred); Yalk. Esth. 1053 פרדשכי (corr. acc.). Ab. Zar. 71ᵃ הני פרסאי משדרי פ׳ those Persians send one another farewell gifts, and never reclaim them (considering possession by lifting (קַשִׁיבְנָא) final; oth. defin.: send *samples* &c., considering acceptance of samples final purchase).

פַּרְהָתָא, v. פְּרִידְתָּא.

פָּרָה I *cow,* v. פָּר.

פָּרָה II, פָּרֵה *to be fruitful,* v. פרי.

פָּרָה III, v. פָּרָא II.

*פַּרְהַבָּא m. (prob. a geogr. term) מילא פ׳ *parhâba wool* (white and soft). Nidd. 17ᵃ.

פַּרְהַגְנָא, פַּרְהַגְבָּא m. (a Babylonian corrupt. of parangaria, v. פַּרְהַנְגָּרְיָא) *the office of public service,* sub. בעל *the suprintendent of public labors,* in gen. *tax collector.* B. Kam. 117ᵃ מסרה לפרהגב׳ דמלכא Ms. M. (ed. פַּרְהַגְנָא; Ms. H. פרהגמוניא; Ms. R. פַּרְהַנְגָּא; v. Rabb. D. S. a. l. note) he surrendered it (the object of litigation) to the royal office (or officer, for confiscation). Erub. 36ᵇ הא בפ׳ וכ׳ (ed. Sonc. בפרח גבאני דמלכא, v. Rabb. D. S. a. l. note 100; Rashi בפרהגבני) in the one case the officer of public service is meant (by נכרים), in the other, the town officers. B. Mets. 83ᵇ אשכח לחתוא פ׳ דמלכא וכ׳ Ms. M. (ed. פרהגונא only) he met the royal officer who was seizing thieves (persons without regular occupations) for the public service; cmp. אַנְגַרְבְּטִיס.—*Pl.* פַּרְהַגְבָנֵי, v. supra.

פַּרְח׳, פַּרְחַדְיָא, Ber. 56ᵃ בפ׳ דדהבא Ar. a. Ms. Beth N.; Ms. F. פרח׳ (differ. vers. in ed.; v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a clerical error for בְּרִיחָא, as in Ms. M.

פַּרְהֶדְרִין m. pl. (πάρεδροι) *assessors, counsellors.* Yoma I, 1 (2ᵃ) לשכת פ׳ (Mish. ed. פַּלְ׳, Y. ed. פר׳) the counsellors' cell, name of an apartment in the Temple precincts. Ib. 8ᵇ כפ׳ חללו וכ׳ ... בתחלת formerly it was called

Digitized by Google

the senators' cell (בולווט), but when they began to pay money for (the higher offices of) the priesthood, and they were changed from year to year like the *parhedroi* who are appointed for one year, they named it &c.; Y. ib. I, 38c עכשיו קורין אותה לשכת פלחדרין פראידרין (read: פראידרין, a gloss) now they call it the cell of the *palhedrin* (*paredrin*). Bab. ib. 9a מתוך שם חללו חובטין וכ׳ because those assessors (market commissioners) strike them (the bakers) and say, sell cheap &c. Ib. מאי ס׳ וכ׳ v. סוֹרְסָא.

פַּרְחַנְגָּא, פַּרְחַנְגְּנָא, v. next w., a. פַּרְחַנְגְּנָא.

פַּרְחַנְגַּרְיָא f. (parangaria, v. אַנְגַּרְיָא) *a public service over and above that which one is bound to render, extra service* (which is paid for). Gitt. 44a המוכר עבדו לפרחנג גוי וכ׳ Ar. (ed. נכרי, read: לפרהנגריא) if a man sells (rents out) his slave for extra service, he becomes a freedman (after he is dismissed from the service). Ib. בפ׳ שאינה תוזרת it means the service in an expedition that does not come back to the same place (so that the owner lets the slave go out of his control).

פַּרְחֶסְיָא f. (παῤῥησία) *free speech, frankness.* Deut. R. s. 2, end הן אומרים אותו בפ׳ וכ׳ ... אבל ביוה״כ but on the Day of Atonement ... they say it openly (in a loud voice), Blessed be the name of his glorious kingdom, (opp. בלחישה (v. חֲשַׁאי). — Esp. בפ׳ *publicly*, opp. בצינעה. Ib. אל תתקשט בה בפ׳ וכ׳ do not adorn thyself with it in public, but only in the house. Snh. 74a מצווה אפי׳ אבל בפ׳ וכ׳ but if a Jew is forced to transgress a religious law in public, he must surrender his life even for a minor law; ib.b וכמה פ׳ and the presence of how many is required to call it a public act? Ib. אין פ׳ פחותה וכ׳ a public is no less than ten persons. Ib. והא אסתר פ׳ הואי but was not Esther's act (when she was forced to marry king Ahasverus) a public one? Ḥag. 5a (ref. to Koh. XII, 14) זה הנותן צדקה לכני בפ׳ this refers to one who gives charity to a poor man in public (the Lord judges whether this be a good or a bad deed).

פַּרְחַפּוּרְנוֹן, פָּרְחַפְּרִי, v. פָּרַאפּוּרְנוֹן.

פַּרְוָא, פַּרְוָה m. *parva*, name of an unclean bird. Ḥull. 62b וסימניך פ׳ ... *p.* is forbidden, and thy mnemonical sign be, Parva is the name of a magian; v. פַּרְוָה.

פְּרוֹאַמִי׳, פְּרוֹאַמְת, Yalk. Ps. 670, v. פּוּרְמָא.

פַּרְוָאר, v. פַּרְוִיר.

פְּרוּבְגִירוֹן, Gen. R. s. 64; Esth. R. introd. פְּרוּגִינוֹן, פְּרִי׳; Yalk. Gen. 111 פְּרִיגוֹרוֹן, corruptions of פְּרִיזְרִיגִירוֹן, v. פְּרִיסוֹ.

פְּרוּבְטוּי, פְּרוּבְטָא, v. next w.

פְּרוֹבַטְיָא f. (προβατεία) *flock of sheep.* Pesik. Shek., p. 13a; Eth. Korb., p. 60a (expl. אילים צמר, II Kings III, 4) פ׳ (Ar. פְּרוּבִיטָא, corr. acc.); Pesik. R. s. 16 פְּרוּמְטוּי or פְּרוּבְטוּי, (corr. acc., or פְּרוֹבַטְיָי׳); Yalk. Kings 227 פְּרוּבְטָא (corr. acc.).

פְּרוּזְבְּטָה, פְּרוּבְטָה, פְּרוּבְטִיָּת, v. פְּרִיבָטָא.

פְּרוּבִי, v. פּוּרְבִּי.

פְּרוּג, v. פְּרִידוּג.

פְּרוּגִיאוֹת, Yalk. Gen. 101, v. פְּרַגְזִידוֹת.

פְּרוּגְיִיתָא, v. פְּרִידְגִיתָא.

פְּרוּגִין, Midr. Till. to Ps. XII, end, ed. Bub., v. זְיָגוֹל.

פְּרוּגִינוֹן, v. פְּרוּבְגִירוֹן.

פְּרוּגִיתָא pr. n. pl. *Pr'ugitha*, a place in northern Palestine known for its wine. Sabb. 147b (late ed. פְּרוּגְיִיתָא); cmp. פְּלוּגְתָא II.

פַּרְוָד, v. פַּרְוִיר.

פְּרוּד pr. n. pl., v. פָּארוּד.

פְּרוּדָא, פְּרוּדָה, v. פְּרִידָא I.

פְּרוּדִי׳, Y. Naz. VI, 54d, v. פְּרִידָה.

פְּרוּהְקִינְן, פְּרוּדְתְּקִין, פְּרוּדְתְּקִיוֹן, Targ. II Esth. VI, 10, a corrupt. for פְּרוֹסְטַקְסִין (πρόσταξις) *ordinances.*

פַּרְוָד, פַּרְוָדָה pr. n. m. *Parva*, name of a Persian builder and magian, from whom a compartment in the Temple was supposed to have been named: לִשְׁכַּת הַפ׳ or בֵּית הַפ׳. Midd. V, 3. Yoma III, 3; 6; Tosef. ib. I, 20. Yoma 35a, v. אַמְגּוּשָׁא; Ḥull. 62b, v. פַּרְוָא. [Our w. is perh. identical with פַּרְוִיר.]

פַּרְוָה, v. פַּרְוָא.

פַּרְוָאָה pr. n. *Parvaah*, surname of R. Ḥiya. Ab. Zar. 38b.

פְּרוּבְטָה, v. פְּרִיבָטָא.

פַּרְוָד, v. פַּרְוִיר.

פַּרְוָדָה, v. פַּרְוָה.

פְּרוּוְטִי׳, Yalk. Am. 545, v. פְּרִיזְבּוּטֵי.

פַּרְוִיטוֹת n. gent. pl. (?) *Parviṭoth.* Gen. R. s. 37 (expl. פְּתרוסִים, Gen. X, 14).

פַּרְוִילָא, v. פַּרְוִילָא.

פַּרְוָן, פַּרְוָנִין f. pl. (v. פּוּרְיָא II) *litters.* Targ. Is. XLIX, 22 (h. text כתף).

פַּרְוַנְקָא, פְּרוּנְקָא m. (Pers. parwânaḳ) *letter-carrier, forerunner, messenger.* Succ. 48b יומא חד שבקוך ושוייך פ׳ (Ms. M. שבקתך, v. Rabb. D. S. a. l. note) one day they will send thee off (from heaven) and make thee a runner (to show the way). Snh. 38b אפי׳ בפ׳ נמי לא קבילניה even as a guide we refused to accept him. Ab. Zar. 28a, v. עַנָּבְתָּא. Snh. 82a, a. fr. (a proverbial expression) קרייתא דאגרתא אירחו לידוי פ׳ let him who dictates the letter be the carrier, i. e. let him who gives the advice be its executor.

Digitized by Google

פַּרְוָור, פַּרְוָר m. (b. h.; v. Ges. H. Dict.[10] s. v. פָּרַר; cmp., however, פַּרְוָתָא, פָּרָן, a. meanings of פרר a. פרר) *[open place,] outwork, court, market.* Ḥall. IV, 11 הקונה בסוריא כקונה בפ׳ שבירושלים Mish. ed. (Bab. ed. בַּפַּרְוָור; Y. ed. בַּפַּרְוַור ירוש׳; Ms. M. בַּפַּרְוָורֵי) he who owns land in Syria is under the same obligations as if he owned land in the outskirts of Jerusalem; Gitt. 8[b] (בַּפַּרְוָארֵי); Tosef. Ter. II, 10 פרואר ed. Zuck. (Var. פרואי, פרוד; פרוזד, corr. acc.). Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 10 וכ׳ פרואר שישראל ed. Zuck. (Var. פרזא, פרזר, corr. acc.) a market to which an Israelite and a gentile bring wine; Y. ib. IV, end, 44[b] פרכיר׳ של עיד (read: פַּרְבָּרָה, or פַּרְוָרָה). Gen. R. s. 68 יושב הדן ... עולים ויוצאין בפרוד ומוצאים אותו ישן (some ed. בפַּרְוָד); Ar. בפרוור a. with differ. version) they go up to the forum and find him (the king) sitting in judgment; they come out to the outskirts (his country seat) and find him asleep; a. e.—*Pl.* פַּרְוָורִים, constr. פַּרְוָורֵי, v. supra.

פַּרְוָרָא, פַּרְוָרְתָא, פַּרְוָר׳ ch. same. Y. Meg. III, 74[a] bot. דהאן פ׳ מדא וכ׳ is it permitted to cross the court (of a synagogue, to use it as a shortcut)? Ib. [read:] עבר פ׳ דבי מדרשא crossed the court of a school house.—*Pl.* פַּרְוָורַיָּא, פַּרְוָורֵי׳. Targ. Ez. XXVII, 28 (h. text מגרשות). Ib. XXVI, 15 (h. text איים); ib. 18. Targ. Y. Lev. XXV, 34 Ar. (ed. פַּרְוִילֵי׳).—Keth. 54[a] בבל וכל פַּרְוָורָתָא Ar. (ed. פַּרְוָודָתָא) Babylonia and all her dependencies (the places following her usages); נהרדעא וכל פרוורתא Ar. (ed. פַּרְוָתָדָתָא) Nehardea and all her dependencies.

פַּרְוָתָא, פַּרְוָטָא f. (v. preced. wds.) *outworks; port, market place.* Targ. II Esth. I, 2, end ב׳ בירייאתא וכ׳ Var. (ed. Lag. פורטתא; oth. ed. מנרתא, Var. פדור, corr. acc.) the outer precincts &c.—B. Mets. 73[b] ד׳ דוולשפט the market of &c., v. בַּלְשָׁפָט; B. Bath. 98[a]. Ḥull. 95[b] ד׳ דגוים חוואי it was a market attended mostly by gentiles. R. Hash. 23[a]; Yoma 77[a], v. בָּשָׁמְדִיג.—*Pl.* פַּרְוָותָא. R. Hash. l. c.

פָּרוּן m. (פרז) = b. h. פְּרָזִי, *one residing in an open place,* opp. מוקף. Meg. 19[a] פ׳ בן יומו קרוי פ׳ one living in an open place for that one day (Purim) is called a *paruz* (bound to celebrate the fourteenth day of Adar, Esth. IX, 19); Y. ib. II, 73[b] top פ׳ הוא באותה שעה (not דירה) he is a *paruz* for the time being.

פרוזבוטו, v. next w.

פְּרוּזְבּוּטַי m. pl. (πρεσβευταῖ) *ambassadors.* Ex. R. s. 5 יום פ׳ של פרעה וכ׳ it was Pharaoh's day of reception of ambassadors &c.; Tanḥ. Vaëra 5 פרוזבטיא (corr. acc.). Meg. 15[a] sq. זה בא בפרוזבולי וזה בא בפ׳ בפרוס בולי (Ms. M. בפרוס בוטי ...) the one (Haman) had come to court as a member of the boulé (senate, πρὸς βουλήν), and the other (Mordecai) as one of the legates (to plead for the building of the Temple); Yalk. Esth. 1045 ומשם ירדו פ׳ וכ׳ (not ירד פרוזבי׳) and from there they (Mordecai and Haman) went down (to Shushan) as legates &c.; אמרו ישראל לפיכך יֵרֵד פְּרוּזְבּוּטָן כנגדו ... (not פרוזבוטו) the Israelites said, Mordecai is ..., therefore let him go as our legate against him (Haman); Yalk. Am. 545 פרווטי׳ (corr. acc.); v. next art.

פְּרוּזְבּוּלִי, v. פְּרוּזְבּוּטַי.

פרוזבטה, Num. R. s. 11, v. פְּרִיבָטָא.

פרוזבטיא, v. פְּרוּזְבּוּטַי.

פרוזבטים, v. פְּרוּזְבּוּטַי.

פְּרוֹזְבִּין* (corr. פְּרוֹזְבִּיטִין) adv. (πρὸς βίαν, or βίαιον) *by force, against one's will.* Cant. R. to I, 2 תַּעֲשֶׂה את פ׳ שליח וכ׳ thou must be the messenger (to go) between us and the Lord (ref. to Ex. XX, 19).

פְּרוֹזְבִּיטְרוֹן* m. (πρεσβευτέριον = πρεσβεία, formed like πρεσβυτέριον) *embassy.* Tanḥ., ed. Bub., D'barim, supplem. 1 שאם יבוא פ׳ ... מדבריים עמו בלשונו that when an embassy from another place comes, they may speak to it in its own language; Y'lamd. to Deut. I, quot. in Ar. שאם יבואו פרוזבטין של מלך משיחין עמו בלשונו (read: שאם יבואו פְּרוּזְבּוּטִין ... עמן בלשונן) that if ambassadors of a king come, they may converse with them in their language.

Digitized by Google

פְּרוֹזְבִין m. pl. (πρέσβις, later form for πρεσβεύτης) *ambassadors.* Gen. R. s. 74, end נטל . . . ושלח מ' לפניו he took some of each party of angels and sent an embassy before him; Yalk. ib. 130.

פרוזבין, Targ. Ruth IV, 20, v. פְּרַזְדָּנִין.

פְּרוֹזָג, v. פִּירוּזָג.

פְּרוֹזְדָאוֹת, פְּרוֹסְדָאוֹת, דָיוֹת . . . f. pl. (an adapt. of praesidia) *posts, guards.* Taan. 28ª חושיבו מ' על הדרכים פרוסדיא, פרוסדיות; Ms. M. 2 פְּרַסְדָיָאוֹת, Ms. M. פרדסיות, וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. notes 7, 9) they placed guards on the roads as Joroboam had done to prevent pilgrims &c.; Tosef. ib. IV (III), 7 פרדסיות, פרדסאות (Var. פרסדיות); Y. ib. IV, 68ᵇ bot. פרסדאות; Yalk. Prov. 946 פרדסיא. Taan. 30ᵇ יום שביטל . . . פרוסדיות (Ms. M. פרדסיאות) on the day that Hosea . . . removed the guards which Joroboam &c.; B. Bath. 121ᵇ פרדסאות (Ms. R. פרדסיאות, פרדסיות); Gitt. 88ª פרדסאות. M. Kat. 28ᵇ פרדסאות.

פרוזדונמא, פרוזדגמא, פרוזדוגיא, פרוזדגיא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוֹזְדוֹר (פְּרוֹסְדוֹר) m. (πρόθυρον; θ rendered by ד) *verandah, vestibule.* Targ. I Kings VII, 7 פרוסדא (ed. Lag. פורסדא; corr. acc.).—Ab. IV, 16 חטולם הזה דומה לפ' וכ' (Ar. לפרוס) this world is like a vestibule to the world to come; prepare thyself in the vestibule &c. Cant. R. to IV, 12 בא וישב עליה בפ' he (the king) came and sat down in judgment over it on the verandah (in the sight of all people).—Trnsf. *the forepart of female genitals, the lower end of the vagina* or *uterus.* Nidd. II, 5. Tosef. ib. III, 9 פרסדר ed. Zuck. (Var. פרוזדור). Y. ib. II, 50ª; a. e.

פרוזדיגמא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוֹזְדָק, פְּרוֹזְדִיקִי pr. n. m. (Πρόδικος) *P'rozdiḳi, P'rozdaḳ.* Yalk. Ps. 842; Num. R. s. 12, beg.

פרוזטוגמא, Yalk. Ps. 663, v. פְּרוֹטוֹגְמָא.

פְּרוֹזְמָא, v. פְּרוֹזְמָא a. פְּרוֹזְמָא.

פרוזתימריא, v. פְּרוֹזְמַיְיאָה.

פְּרוֹחָא m. (פָּרַח) 1) *mosquito* or *gnat.*—*Pl.* פְּרוֹחֵי. Nidd. 17ª, v. בָּאֲלֵי.—2) *flying hair, curl.*—*Pl.* as ab. Sabb. 57ᵇ, v. בְּזִידְנָא I.

פרוטגמריא, v. פְּרוֹטוֹגְמָא.

פְּרוּטָה f. (פָּרַט) 1) *small change,* in gen. *money.* Snh. 97ª (the Messiah will not come) עד שתכלה מ' מן הכיס until the money is gone from the bag (general poverty will prevail). Pesik. Baḥod., p. 101ᵇ; Yalk. Ex. 271 בראשונה שהיתה הפ' מצויה וכ' (not בראשון) formerly when money was plentiful, people were anxious to hear a word of the Mishnah &c. (legal discussions), ועכשיו שאין הפ' מצויה וכ' but now when money is scarce (Israel is poor) ..., people want to hear a word of the Bible &c. (cheering the soul); a. fr.—Esp. *p'ruṭah,* a small coin, one eighth of the *as* (אִיסָר). Kidd. I, 1. Shebu. VI, 1; B. Mets. IV, 7 שוה מ' the value of a P'ruṭah; a. v. fr.—Ned. 33ᵇ קא מהני ליה מ' דרב יוסף he gains the poor man's penny of R. Joseph (who considers the keeper of a lost object a paid guardian, because, while engaged in one religious work, he is exempt from every other religious duty that may arise).—*Pl.* פְּרוּטוֹת. Y. Kidd. I, 58ᵈ bot. B. Mets. l. c. חמש מ' הן there are five cases in which the value of a P'ruṭah is legally recognized. Ib. 55ª אין אונאה לפ' there is no redress in cases of overreaching where the claim is only P'ruṭahs (less than one *as*). Ib. 46ª Ar. (ed. פְּרוֹטָטוֹת). Pes. 50ᵇ ארבעה מ' אין בהן וכ' in four pennies (ways of earning a livelihood) there is never a sign of blessing &c.; a. fr.—2) *drop.*—*Pl.* as ab. Kel. II, 6 מוציא מ' a vessel letting liquid out in drops, *dropping-bottle.*—[Y. Kil. VIII, 31ᶜ bot., v. פְּרוּזִיוֹת].

פְּרוֹטוֹגַמְיָא, פְּרוֹטוֹגַמְיָה f. (πρωτογάμια, cmp. πρωτόγαμος) 1) *being just married.* שבת של מ' *the first Sabbath after a wedding.* Y. Dem. IV, 24ª top.—2) (by confusion with προγάμια) *sacrifice before the wedding,* in gen. *wedding preliminaries*; trnsf. *preliminary events.* Midr. Till. to Ps. XIV, end וקבעו מ' ביום פלוני (not פרוסט) and they appointed a certain day for the *progamia*; ומי מעכב מ' and what is the cause of the delay (of the wedding)? The *progamia*; Yalk. ib. 663 פרוטוגמא (corr. acc.). Lev. R. s. 11, beg. (ref. to Ez. XXXIX, 9) ואותן שבע שנים הן הן מ' (not פרטגמיא) and these seven years (preceding the advent of the Messiah) are the *progamia* of the righteous in the days to come; וסימנך דעביד מ' אכיל משתותא and thy mnemonical sign be, he who prepares (takes part in) the *progamia* will have a share in the wedding festival; Yalk. Prov. 944 פרוטגמא (corr. acc.); דאכל מ' וכ' he who eats of the *progamia* &c.; Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ.

פרוטומו, read:

פְּרוֹטוֹמִי f. (προτομή) *bust,* esp. *the imperial bust* of the Roman standards, to which divine honors were paid (v. Sm. Ant. s. v. Signa, a. Joseph. B. J. II, 9; 2). Ex. R. s. 15 [read:] שלח המלך מ' שלו למדינה וכ' the king sent his bust to a province that they should put up his images (copies of that bust) &c.; אין אנו כורעין לפניו אלא בשביל מ' וכ' we do not bow before it (the wood) for its own sake, but for the sake of the king's bust which is portrayed on it.—*Pl.* פְּרוֹטוֹמִין. Tanḥ. Shof'tim 9 (read as ed. Bub. 8) בשעה שהקב"ה ידין את אומות העולם תופשן לדין הן ואלהיהן ומעמיד להם מ' וכ' (ed. פרטומין, some ed. פרמוטין, ed. Bub. פרטומין, corr. acc.) when the Lord shall judge the nations of the world, he will arrest them and their gods, and put up their busts, and bring in the tablets with the ten commandments, and ask them, did they (the nations) ever care for you? &c.

פְּרוֹטָמוֹת f. pl. (v. פְּרוּטָה) [*drops,*] *uncoined pieces of metal used for change.* B. Mets. 46ª (Ar. פרוטות).

פְּרוֹטְמִי f. (πρωτή) *first (class).* Y. Yoma III, 40ᵈ top ואין שני שבפילוסין . . . משם מילה דשמעה מ' is not second class Pelusium linen better than first class Indian? but

Digitized by Google

(the latter is preferred) because of the thing which is named 'first.' Ib. (as regards oil, ref. to Men. VIII, 5).

פרומינמא, v. פָּרוּסְנַמְיָא.

פְּרוּמְיוֹת c. pl. a sort of *hybrids, mules of which it is unknown whether their sires were horses and their mothers asses or the reverse* Kil. VIII, 5; Y. ib. 31c bot. חפרוזות (corr. acc.).

פרומיקאטור, read:

פְּרוֹטִיקְטוֹר m. (protector) *one of the royal life-guard.* Ex. R. s. 37 Mus.

פְּרוֹטְרוֹט m. (פְּרַט) *units, odd sum, detail number.* Midr. Till. to Ps. XXIII חמשה עשר אלף ופ׳ fifteen thousand and an odd sum (less than one thousand); [read:] וכמה הוא פ׳ שבע מאות ושמונים ותשע and how much was that odd sum (over fifteen thousand)? Seven hundred and eighty-nine. Y. Taan. IV, end, 64c פ׳ ופ׳... הירו מוצאין עצמן (not עצמו) they found that they had lost upwards of fifteen thousand; Midr. Sam. ch. XXXII, end פ׳ ט״ו אלף (corr. acc.); Lam. R. introd. (B. Z'era) (corr. acc.). Y. Naz. V, beg. 53d; Y. Shek. II, 46c, sq. במכנס פ׳ (not פרוטרות) when he piles up the coins one by one. Bekh. 5a לא מנאן הכתוב אלא בפ׳ the Scripture counts them only by single Manehs (not by Kikkars); Y. Snh. I, end, 19d ואתעביד ליה פ׳ it is counted by single Manehs. Tosef. B. Mets. IV, 17 if he says, הילך מנה ואינו יכול לעמוד על הפ׳ 'here is a Maneh for thee (as thy share in the profits)', but is unable to give a detailed account; Y. ib. V, 10b כפ׳... שאיני (corr. acc.). Tosef. Maas. Sh. II, 10 אלא אם כן יש עמו פראטרוט ed. Zuck. (Var. פרוטרט; corr. acc.) unless he has with him an itemized account (of the ready money and of the value of the products).

פְּרוּי, v. פֵּירוּי.

פַּרְוַיִים, v. פַּרְוַיִם.

פַּרְוִי, **פַּרְוִיָּא** m. = פַּרְוָרָא.—*Pl.* פַּרְוִילִין, פַּרְוִילֵי, פַּרְוֵי׳. Targ. Y. I, II Num. XXXV, 2-5 (ed. Amst. פרד׳, פרוורי׳, פדורל׳, בדורל׳, corr. acc.; h. text מגרש). Targ. Y. Lev. XXV, 34 (Ar. פרווֵרי). Targ. I Chr. VI, 40; a. fr.

פַּרְוַיִם pr. n. (b. h.) *Parvayim*, name of a district or place known for its gold mines. Num. R. s. 11 מהו פ׳ שהיה עושה פירות why is it named gold of P.? Because the trees made of it in the Temple bore fruit (v. Yoma 21b). Ib. s. 12; Cant. R. to III, 10 אדום (ו)דומה לדם השֹׁר it was red and looked like the blood of a bullock. Snh. 103b יש לנו זהב פרויים וכ׳ we have Parvayim gold ..., let him take away his light; a. e.—[Num. R. s. 12 מן פ׳, עשר לה פרוים, read: פְּרִיוֹם.]

פְּרוּכָא, v. פֵּירוּכָא.

פרוכי, v. פּוּרְכִּי.

פְּרוּכְיָא, v. פֵּירוּכְיָא.

פרוכימטוס, Y'lamd. to Num. XXIII, 7 quot. in Ar., a corrupt. prob. for פְּרוּסוֹפִיסְטוֹס.

פְּרוֹכְיָת, v. פְּרוּכְתָּא.

פרוכסין, v. פְּרַכְסִין.

פְּרוֹכֶת, **פָּרֹכֶת** f. (b. h.; פָּרַךְ) *curtain*, (also collect. noun) *curtains.* Yoma V, 1 לא היתה שם אלא פ׳ אחת only one curtain was there (in the Second Temple, between the Holy and the Holy of Holies). Ib. מהלך ... עם הפ׳ he walked to the left alongside the curtain. Ib. 4; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹכוֹת, פָּרֻכוֹת, פָּרֻכֹת. Ib. 1 (51b) שתי הפ׳ המבדילות וכ׳ (Talm. ed. חפרוכת, Ms. L. הפרוכות) the two curtains which formed the partition between ..., and between which was a space of one cubit (v. פְּרַכְסִין). Shek. V, 1 על הפרוכות (Y. ed. חפרוכת) superintendent over the manufacture of the Temple curtains; Y. ib. 49a מטונה על אורגי פ׳. Keth. 106a י״ג פרוכות היו וכ׳ there were thirteen curtains in the (Second) Temple; Yoma 54a פרוכת. Ib. דבבי פ׳ the curtains at the Temple gates; a. fr.—Pirké d'R. El. ch. XLI פָּרֻכִיּוֹת שחורות black curtains.

פְּרוּכְתָּא, **פְּרֻכְתָּא** ch. same. Targ. O. Ex. XXVI, 31; a. fr.—*Pl.* פְּרוֹכָתָא. Targ. II Sam. XXI, 19 Kimḥi (ed. Lag. פָּרוֹכְיָת, constr.; ed. Wil. פָּרוֹכֵת, read פָּרוֹכָת).

פְּרוּמָא* m. (פְּרַם) *p'ruma*, a small liquid measure Kidd. 52b, v. פְּרוּמָּא.

פְּרוֹמָאָה m. (פְּרַם) *house-breaker, burglar.*—*Pl.* פְּרוֹמָאֵי. B. Mets. 42a וחאידנא דשכיחי פ׳ and nowadays when burglars are frequent (who split joists to hunt for money hidden in them).

פְּרוּמְבְיָא f. h. a. ch. (φορβεία) *halter.* Sabb. V, 1, v פַּגָּא I. Y. ib. V, end, 7c; a. e.—Targ. Ps. XXXII, 9 (h. text רסן). Targ. Job XLI, 5 פְּרוּמְבְיֵיהּ (Var. in Ms. רסניה).

פרומטוי, v. פְּרוֹבַטְיָא.

פרומלוכוס, v. פּוֹלִימַרְכוֹס.

פְּרוֹן, v. פְּרוּן.

פרונא, Y. Keth. IX, end 33c, v. פְּרוּן.

פְּרוֹנְקָא, v. פְּרוּנְקָא.

פְּרוּנְקָא m. (פְּרַק, with anorg. נ) [*torn off,*] 2) *rag* used to cover wine casks &c. Ab. Zar. 30a צרנוך בפ׳ they tied a shred around it. Sabb. 48a מאי שנא מפ׳ wherein is this different from covering the cask with a rag? Ib. 139b תאי פ׳ אפלגא וכ׳ to spread a shred over a part of a cask is permitted. [Ar. reads פְּרַנְקָא.]

פְּרוֹס (πρός) prepos. *before, with*; (in ed. mostly combined with the noun). Gitt. 36b bot. פ׳ בולי ובוטי Ar. (ed. פרוסבולי), v. בּוּלְבּוּזְיֵיס. Meg. 15a Ms. M., v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פָּרוּס, v. פָּרַס.

Digitized by Google

פְּרוּס m. (פָּרַס) *broken piece, part, half.* Men. VII, 2 (77b) (ref. to Lev. VII, 14) שלא יטול פ׳ this indicates that he shall not take a piece of a cake; a. fr.—Shek. III, 1 בפרוס חפסח וכ׳ (Y. ed. בפָּרַס) at half the period of preparation for the Passover &c. (during which the laws of the respective festival are expounded); v. Y. ib. III, beg. 47b פלגא בשלשים יום half of the thirty days.

פְּרוּס, Bekh. 40a, v. פָּרַס I.

פְּרוּסְבּוֹל, פְּרוּסְבּוּמִיס, פְּרוּסְבּוּמֵי, v. sub פְּרוּזְבּוּל.

פְּרוּסְבִּימוּס, Ex. R. s. 15, read: פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס.

פְּרוּסְבְּלָא, v. פְּרוּזְבּוּלָא.

פְּרוּסְדָא, Targ. I Kings VII, 7 (ed. Lag. פּוּרְסָדָא), v. פְּרוּזְהוֹר.

פְּרוּסְדָאוֹת, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פְּרוּסְדוּגְמָא, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוּסְדוֹר, v. פְּרוּזְהוֹר.

פְּרוּסְדָיוֹת, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פְּרוּסָה f. (פָּרַס) *piece*, esp. *piece of bread, bread.* R. Hash. 29b, v. פָּרַס. Tosef. Peah IV, 10 עני שנותן פרוטה לקופה ופ׳ לתמחוי (ed. Zuck. פרוטה לתמחוי ופרוטה לקופה, corr. acc.) a poor man that contributes a P'ruṭah to the charity fund or a piece of bread to the public crib. Ḥull. 7b, v. בָּצַע. Pesik. R. s. 33 חמ׳ the bread (livelihood, v. פַּרְנָסָה); a. fr.—*Pl.* פְּרוּסוֹת. Dem. V, 5 פ׳ פת pieces of bread. Tosef. Ter. V, 14; a. e.—Esth. R. to I, 3 (play on פָּרַס) שקיבלה את חמלכות פ׳ וכ׳ she (Persia) obtained rulership piecewise, once in the days of T'radah (Xerxes?), and once in the days of Artaban (the Parthian empire).

פְּרוּסָפָא, v. פְּרָאסוֹפָא.

פְּרוּסְטַגְמָא, פְּרוּזְדַגְמָא (variously corrupted) f. (πρόσταγμα) *ordinance, proclamation.* Tanḥ. Ekeb 11 פרוזדוגייא (corr. acc.), v. הַוָּאי I. Pesik. Shor, p. 77a; Tanḥ. Emor 10 למלך ששלח פ׳ שלו וכ׳ like a king that sent his proclamation to a province &c.; חדא קריית שמע פ׳ שלי וכ׳ this reading of the Sh'm'a (Deut. VI, 4) is my (God's) proclamation &c.; Lev. R. s. 27. Gen. R. s. 42 פרסטגמא. Pesik. Baḥod., p. 102a שלא ידהו דברי תורה בעיניך כפ׳ וכ׳ that the words of the Law be not in thy eyes like an old proclamation, but like a new one, which all run to read; Yalk. Prov. 960. Pesik. R. s. 33 [read:] פ׳ שלו פרושה בחדש הראשון בשלשה עשר יום בו his (Haman's) decree was promulgated in the first month &c. (Esth. III, 12); Yalk. Is. 336 (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* פְּרוּסְטַגְמָאוֹת, פְּרוּזְדַגְמָ׳. Lev. R. s. 17 שלש פ׳ שלח וכ׳ Joshua sent three proclamations to the Canaanites: whoever wishes to emigrate &c.; Y. Shebi. VI, 36c bot. פרסטיגיות (corr. acc.). V. וִיאַסְטַגְמָא.

פְּרוּסְטַגְמִיא, Midr. Till. to Ps. XIV, v. פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוּסְטוּמָא, Pesik. R. s. 33, read פְּרוֹסְטַגְמָא.

פְּרוּסְטוּקְטוּלִין, Y. Sabb. VI, 7d bot. Ar., v. טוּק.

פְּרוּסְטִיא, Deut. R. s. 5, quid?

פְּרוּסְטוּקוֹסִרִין, v. פְּרוֹקְוִיסְטוֹרִין.

פְּרוּסְפִיא, read: פְּרוֹסוֹפָא m. pl. (πρόσωπα) *faces.* Y'lamd. to Deut. IV, 4, quot. in Ar. (ref. to וקלע כרובים, I Kings VI, 35) ד׳ he carved the faces of the cherubim.

פְּרוּסְקוֹפִי, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פְּרוּעַ m. (פָּרַע) *uncovering.* Keth. 72a bot. (ref. to Num. V, 18) אזהרה . . . שלא ייצאו בפ׳ ראש this implies a warning for the daughters of Israel not to go out bareheaded. Ib.b אין בו משום פ׳ ראש is does not come under the category of bareheadedness. Ber. 62a את פרועו . . . כל זמן so that his neighbor may not see him uncover himself.

פְּרוּעַ, פְּיר׳ m. ch. (preced.) = h. פֶּרַע, *wild, neglected growth of the hair*; (adv.) *in a wild, neglected condition.* Targ. Ez. XLIV, 20. Targ. Lev. X, 6 (not פָּרוּעַ); a. fr.—[Lam. R. to I, 16 ונסב פרועיך, read: פְּרִיטָיךְ, v. פְּרִיטָא.]

פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס, פְּרוֹפְּסִ׳ m. (præpositus, πραιπόσιτος) *præpositus*, a title of several imperial officers, esp. (= magister militum) *chief of the army.* Num. R. s. 1, end אומר פ׳ לך מנה וכ׳ (not סוטוט . . .) he says to the præpositus, go and count all legions except &c. Ex. R. s. 15 נכנס פרוסבימוס וכ׳ (corr. acc.) the præpositus with his suite went in &c. Ib. חפרופסיטון (corr. acc.).—*Pl.* פְּרוֹפּוֹסִיטִין. Num. R. s. 7 בו׳׳ד יש לו פרופיסיטין וכ׳ (read: פְּרִיפּוֹ׳) a human king has præpositi (to muster the army), and so the Lord has (ref. to Num. I, 2). Y'lamd. to Num. X, 1, quot. in Ar. ויהיו חפ׳ באין תחלה וכ׳ the præpositi came first (to the headquarters), and then the legions.

פְּרוֹפַסְלָה, v. פּוֹדוֹסְטִילָא.

פְּרוֹפְקַפְיָא, פְּרוֹפְקַפְיוֹ, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פְּרוּקָא, פְּרוּק, v. sub פּוּרְקָן.

פְּרוֹקָה, פָּרוֹקָא m. (פָּרַק) *redeemer.* Targ. Ruth IV, 3. Targ. Y. Ex. XV, 18; a. fr.—Lev. R. s. 32, end, a. e., v. גּוֹאֵל. Lam. R. to I, 16 דאתילד פְּרוֹקְהוֹן דיתודאי (some ed. פְּרִיקְ׳) the redeemer of the Jews was born; a. e.—*Pl.* פְּרוֹקִין. Targ. Y. Gen. L, 25; a. e.

פְּרוֹקְוִיסְטוֹרִין m. pl. (proquæstores) *proquæstors, magistrates associated with the procurator in the administration of a province.* Midr. Till. to Ps. XVII שמא אם משלח לחם פ׳ וכ׳ (not פרוסטקוסרין; ed. Bub. ארכון) but if a king sends proquæstors to a province to collect from them one hundred litras of gold . . ., are they empowered to allow a reduction?

פְּרוֹקוֹפִי f. (προκοπή) *promotion, preferment.* Gen. R. s. 12, end תיאיל ולגיון . . . נותן לו פ׳ שלא חזור וכ׳ (not פרוקפי) because this legion was the first to proclaim

Digitized by Google

me king, I will give it a preferment (rank) which shall not be taken from it; דהרי אני נותן לה פ' וכ' I will give her (the earth) a position from which she shall never be moved (ref. to Ps. CIV, 5); Midr. Till. to Ps. XCIII; Yalk. ib. 847 פרוסקופי (corr. acc.). Gen. R. s. 48 כל מי שתופשו אני נותן פ' whoever will seize him (the chief robber), him will I promote; ib. אריו פ', v. פָּרַד; Yalk. Is. 304. Gen. R. s. 90 [read:] שלא ירדא אדם נוטל פ' וכ' that none shall receive preferment except through thee; Yalk. ib. 148 (not פורק). Lev. R. s. 18. Ruth R. to I, 12 פרופקפיא, פרופקפוא (corr. acc.); a. e.—*Pl.* פְּרוֹקָפָאוֹת. Tanḥ. Vayḥi 8 דתחיל מחלק לתן פ' he undertook to distribute promotions among them.

פרוקטו, prob. a corrupt. for פְּרוֹפִּירְקִי f. (τροπική, sub. ἡμέρα) *the day of the midwinter solstice.* Y. Ab. Zar. I, 39c ראשה של תקופה פ' the festival of *tropiké* marks the beginning of the solstice period.

פְּרוּקְלָא pr. n. m. *P'rukla* (Proclus), a Roman general. Y. Snh. III, 21b כד עאל פ' וכ' when P. (with his army) came to Sepphoris.

פְּרוּקְלוֹס pr. n. m. (preced.) *Proclus*, a gentile. Ab. Zar. III, 4 (44b) פ' בן פילוספוס (Ms. M. פרקולוס; Y. ed. a. Mish. Nap. פרקלוס); Yalk. Deut. 888 פרק'.

פְּרוֹקְפִי, פְּרוֹקְפָּאוֹת, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פָּרוּר m. (b. h.; = פארור; פאר) [*round,*] *pot.* Bets. I, 7 (14a) עץ הפ' a wooden pot ladle.

פְּרוֹרָא, פַּרְוָרָא, v. פְּרִוְרָא, פַּרְוָר.

פְּרוּרָא, v. sub פּוֹרָא.

פְּרוּרִי pr. n. m., v. פְּרִידָא II.

פָּרוּשׁ m. (פָּרַשׁ) 1) *seceder.*—*Pl.* פְּרוּשִׁים, פְּרוּשִׁין. Pes. 70b ואנן טעמא דפ' וכ' must we follow up the argument of seceders (that left the college and established a school of their own)?, v. פָּרַשׁ. [Tosef. Ber. III, 25 כולל של מינים בשל פ' combines the prayer against the heretics with that against the renegades; Y. ib. II, 5a top רשעים.]—2) *discreet, abstemious, saintly, pure.* Lev. R. s. 24 (ref. to Lev. XIX, 2) כשם שאני פ' כך חזרו פרושים וכ' as I (the Lord) am pure, so be you pure; as I am holy, so be you holy.—*Pl.* as ab. Sifra K'dosh. beg. (expl. קדשים, Lev. l. c.) פ' דהו be self-restraining. Tosef. Sot. XV, 11; B. Bath. 60b כשחרב ... רבו פ' וכ' after the destruction of the Temple the abstemious in Israel who refused to eat meat increased &c.—Esp. *Parush, Pharisee,* a strict observer of the Mosaic Law and the Rabbinical regulations. Tosef. Sabb. I, 15; Sabb. 13a לא יאכל זב פ' עם זב עם הארץ an observant gonorrhœist should not dine with an ignorant gonorrhœist (who is suspected of disregarding the laws concerning tithes, levitical cleanness &c., v. חָבֵר). Y. Ber. IX, 14b bot. (speaking of the various kinds of Pharisees) אין לך פְּרוּשׁ ... אלא אהבה כאברהם of all of them none is beloved except the Pharisee from love (of God) like Abraham; Y. Sot. V, 20c bot.; Bab. ib. 22b מאהבה פ' a Pharisee from love (of reward, Rashi); פ' מיראה from fear (of punishment); פ' שיכמי, פ' ניקפי &c., v. respective determinants.—*Pl.* as ab. Ib. אל תהיראי מן הפ' וכ' be not afraid of the Pharisees or of the non-Pharisees, but of the painted (the hypocrites) &c.—מכת פ', v. מַכָּה.—Kidd. 66a לבם של פ' עליך the Pharisees are opposed to thee in their hearts; a. fr.—Fem. פְּרוּשָׁה. Sot. III, 4 אשה פ' *a sactimonious woman,* expl. ib. 22a כגון רוחני וכ', v. רוּחָנִי 2.

פְּרוּשָׁא, פְּרוּשָׁה, v. sub פֵּירָא.

פְּרוּשָׁה, v. פָּרוּשׁ.

פְּרוֹת, v. פָּרִי.

פְּרוָתָא, v. פְּרוּטָה.

פְּרוֹתִיזְמִיָּא, פְּרוֹתִיזְמִיאָה f. (προθεσμία, sub. ἡμέρα) *appointed day, fixed term.* Mekh. B'shall. s. 1 הגיעה פ' שלכם וכ' (not פירותזו) your time for the return to Egypt has come; Yalk. Ex. 230 פרטנמ' (corr. acc.). Pesik. Baḥod., p. 103b sq. וקבע לה פ' וכיון שהגיעה ... למלך שקידש פ' וכ' (not פרוחתימיא) like a king who betrothed a lady to himself and appointed for her a term (when to marry her), and when the time came, he said &c. (v. פְּרוֹטַנְמָיָא).

פָּרַז *to break through, open,* v. פָּרַז.

Hif. הִפְרִיז 1) *to break through, go beyond.* Nidd. 4b ה' על מדותיו went beyond his measures, i. e. extended the restrictions of the law too far. Ned. 32a ה' על מדותיו של חקב"ה he went too far in testing the attributes (goodness) of the Lord, i. e. presumed on God's kindness by asking for a sign (Gen. XV, 8); Yalk. Gen. 74. Koh. R. to VIII, 8 כַּפְרִיזִין באצבעותיהן וכ' pointed with their fingers towards a distance, saying, the vision which he sees &c. (Ez. XII, 27); (Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) ומורין, v. יָרָה).—2) *to offer a higher rent than originally stipulated* in consideration of a loan to be used to improve the property. B. Mets. V, 5 ומַפְרִיז על שדהו וכ' (Var. ומַפְרִין; Ms. M. ומפרי; Y. ed. ומפרין) and a tenant may offer higher rent for his field in consideration of a loan for improvements, and need not regard the appearance of usury. Ib. 69b אין מפריז לא על חנות וכ' (Ms. M. everywhere מפרין) you dare not offer higher rent for a shop or a ship in consideration of a loan (to be invested in the business); Y. ib. V, 10c top מפרין; v. פָּרָה a. פָּרַן.

פְּרִזְדָּוֹן, פַּרְזָדָאן f. pl. = h. פְּרִזְזָהאוֹת. Targ. Koh. III, 11; Targ. Ruth IV, 20 ed. Lag. (oth. ed. פרוזבין, corr. acc.).

פִּיר', פִּרְזוֹמָא m. h. a. ch. (περίζωμα) *girdle, apron*; (also collect.) *aprons.* Succ. 11a רשאי ביתיה ... לפ' דאינשי ביתיה (Ms. M. פרוימא; Ms. M. 2 פרוזמא) attached show-fringes to the aprons (of the women) of his household; Men. 43a (Ms. M. פרזי; Ms. K. פירזי).—Pl. (Hebr.) פִּרְזוֹמָאוֹת, פִּרְזוֹמָיוֹת. Sabb. 125a פרזומי early eds. (Ms. M. פרזמ, later ed. פרחמ, Ar. פרוחמא).—V. פְּרִיזוֹמָא.

Digitized by Google

פִּירְזוּמָא, פִּירְזְמָא m. (פְּרִיזָם) *juice, brewage,* 1) *beer* of figs, thorns &c. Pes. 107ᵃ ומה פ׳ דבעאי וכ׳ Ar. (ed. פיר; Ms. M. פירזימא, Ms. M. 2 פורזמא; the words in ed. a. Mss. between פ׳ a. דבעאי, are a gloss to פ, read as in Ms. O. משכר תאירי ואסירי) since I asked ... even with regard to *pirzuma* (which is superior to barley beer) &c.—2) פ׳ דשיכרא *the second run of barley beer.* Kidd. 52ᵇ Ar. (Rashi פרזמא; ed. a. Var. Ar. פִּרְזְמָא q. v.).

פִּרְזִילִין, v. פַּרְזִילָא.

פָּרַז (*Parel* of פזל) *to turn, twist.*

Ithpar. אִיפַּרְזַל *to twist one's self, to struggle.* Gitt. 68ᵃ חזה קא מִיפַּרְזַל he struggled (to get rid of the chain).

פַּרְזֶל, פַּרְזְלָא I, פּוֹר׳ m. = h. בַּרְזֶל. Targ. Esth. V, 14. Targ. Deut. VIII, 9 (O. ed. Berl. בר׳); a. fr.—*Pl.* פַּרְזְלַיָּיא, פַּרְזְלָיָה *iron tools.* Lev. R. s. 24 יחזן מקשין בפ׳ וכ׳ (ed. Wil. מקשיין בפרזלא, corr. acc.) let them rattle with the iron tools and say &c.; חזון מקשין בפ׳ (ed. Wil. בפרזלא, corr. acc.) they rattled with &c. Y. Nidd. II, end, 50ᵇ פַּרְזְלוֹי חדיפין his tools are sharp (he is an ingenious scholar, and does not need consultation with others, v. חָדַד).

פַּרְזְלָא II, טַוְּור פ׳ pr. n. pl. *Tavvar Parz'la* (Iron Mount), name for Kadesh. Targ. Y. Num. XXXIII, 36, v. רָקָם.

פַּרְזֵם (*Parel* of פזם, cmp. פָּצַם) *to burst open, press.* Gitt. 69ᵃ אֲפַרְזְמִינְהוּ למיא מידית (?) Ar. (not found in ed.) I shall press the juice out of it.—V. פִּרְזוּמָא.

פַּרְזָק pr. n. m. *Parzak.* B. Mets. 49ᵇ ... דבי דקא בעי פ׳ רפתילא that one of the men of lieutenant P. intended to take it by force.

פָּרַח (b. h.) [*to break through,*] 1) *to bloom, sprout.* Ber. 47ᵇ, sq. קטן פּוֹרֵחַ a boy developing signs of puberty (before the usual age). Num. R. s. 18, end ומיצמו פ׳ and it (the staff) blossomed of itself (without being planted); a. fr.—Esp. (with ref. to Lev. XIII, 12) *to become white, spread all over.* Neg. VIII, 1 הפורח מן החטמא טהור a leprosy that 'blossoms' after the person has been declared unclean, is clean. Ib. 2 פָּרְחָה בכולו if it spread over the entire body. Ib. VII, 5 עד שתִּפְרַח בכולו until it spreads over &c.; a. fr.—2) *to fly, fly off; to swim.* Kinn. II, 1, sq. B. Mets. I, 4 גוזלות שלא פרחו unfledged pigeons. Ḥull. III, 7, v. סְנַפִּיר. Y. Taan. IV, 68ᶜ top הלוחות היו מבקשין לִפְרוֹחַ the tablets wanted to fly (off Moses' hands); הכתב עצמו פ׳ only the letters flew off; כיון שם׳ הכתב וכ׳ when the letters had flown off, the tablets became too heavy for Moses' hands. Ab. Zar. 18ᵃ (of a martyr dying on the pyre) ... פּוֹרְחוֹת גוילין I see the sheets of the book of the Law burn, and the letters fly off. Ḥag. 15ᵇ; Snh. 106ᵇ מגדל הפורח באויר, v. מְגָדֵל. Ḥag. I, 8 פּוֹרְחִין באויר, v. חָיוּתָא; a. fr.—Gen. R. s. 93, a. e. פָּרְחָה נשמתן their soul fled, i. e. they were shocked by surprise, fear &c.

Hif. הִפְרִיחַ 1) *to bloom, blossom.* Num. R. l. c. והי׳ בו בלילה וכ׳ the same night it blossomed and brought forth fruit; Tanḥ. Aḥărê 8 הַפְרִיחוּ ועשו פירות. Lev. R. s. 23; Cant. R. to II, 2 מַפְרִיחַת, v. כָּבַשׁ; a. fr.—2) *to cause sprouting, produce.* Gen. R. s. 37 אתמול מַפְרִיחַ מצות וכ׳ yesterday producing meritorious and noble deeds, and to-day so selfish!, v. בָּנָן; Yalk. ib. 62; Yalk. Ps. 832.—3) *to be able to fly, be fledged.* Ḥull. XII, 3 (140ᵇ) אפרוחים מַפְרִיחִים full-fledged birds; ib. 141ᵃ. B. Mets. l. c.; a. fr.—4) *to cause to fly; to chase.* Snh. III, 3 מַפְרִיחֵי יונים, v. יוֹנָה II. Gen. R. s. 67; Yalk. Prov. 950 ומַפְרִיחָן and let them fly off, v. סִכְסֵךְ I. Y. Yoma II, 39ᶜ top הִפְרִיחָתְהוּ רוחות the wind drove it off (the altar). Y. Erub. I, 19ᵇ bot. ובאת רוחות ותִפְרִיחָתָהּ and a wind came and carried it (the Succah) off; a. fr.—5) *to place beyond due limits, to cause to protrude.* B. Kam. 29ᵇ, sq. לא שנו אלא (ב)מַפְרִיחַ this has been taught (that he is responsible for damage) only when he places the thorns on his ground so that they protrude into the public road, opp. מצמצם when he puts them exactly where his limits end. Tosef. ib. II, 5 המפריח גדירו ... לרשות הרבים he who causes his fence of thorns or stones to protrude into the public road.

פָּרַח I ch. same, 1) *to bloom.* [Targ. Y. Gen. XXX, 37 דְּפָרַח לבן, prob. name of a tree; h. text לבנה; cmp. פָּרַח.]—2) *to move swiftly, fly, swim, run.* Targ. O. Gen. I, 21. Targ. Y. Deut. XIV, 9 (ed. Amst. לְמַפ׳, *Af.*). Ib. 19; a. fr.—Yalk. Deut. 938, a. e., v. זָחַל. Keth. 105ᵇ, v. גַּרְמָא. Gen. R. s. 22 דין אמר חלוץ ודין אמר פרח the one (Abel) said, take thy dress off (the wool is mine), and the other (Cain) said, fly in the air (the earth is mine). Koh. R. to I, 8 והוה פ׳ ואינון פָּרְחִין בתריה he ran, and they ran after him; a. fr.—3) *to palpitate.* Gitt. 69ᵇ כל שכן דמ׳ ליביה his heart will palpitate still more.—4) *to cause to flee, keep off.* Pes. 111ᵇ פְּרִיחִי נפשיך וכ׳ keep thyself off the service-tree.

Pa. פָּרַח *to cause to fly, carry off.* Ib. 110ᵇ top (in an incantation) פָּרְחַיה דיקא וכ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. פרח) let the wind carry off &c.; ib.ᵃ bot. פ׳ פרחייכי, v. פָּרְיָא.

Af. אַפְרַח 1) *to produce blossoms, to bloom.* Targ. Gen. XL, 10. Targ. Y. II Num. XVII, 23; a. e.—2) *to fly,* v. supra.—3) *to cause to fly, carry; to chase off.* Targ. O. Gen. XV, 11 (ed. Berl. ואַחֵיב, v. Berl. Targ. O. II, p. 6). Targ. Num. XI, 31 (not וְאַפְּ׳; h. text וַיִּגַּז). Targ. Is. XXVIII, 28. Targ. Prov. VII, 23 (h. text יִפְלַח); a. fr.—Midr. Sam. ch. XXIII (expl. ויעט, I Sam. XXV 14) אַפְרְחִין במילין he chased them off with (harsh) words; Y. Snh. II, 20ᵇ top אפחין (corr. acc.). Shebu. 30ᵇ אַפְרַח עלי בר וכ׳ let a duck fly over me; a. e.—Y. Sot. III, beg. 18ᶜ [read:] חמי היך אַפְרְחִית הדין דידך see how I make this thy argument fly off (I refute it).

פֶּרַח m. (b. h.; preced.) 1) *blossom, flower, an ornament in the shape of a flower.* Gen. R. s. 91, end, v. בַּפְתּוֹר. Kel. XI, 7 הפ׳ והכסיס the calyx of a candlestick and the shaft. Esth. R. to I, 6 אני ישנתי על פִּרְחוֹ של וכ׳ I slept on the flower (capital) of one of those columns, and there was room for a body at full length, with outstretched hands and feet. Men. 28ᵇ; a. fr.—*Pl.* פְּרָחִים. Ib. כמין ... פְּרָחֶיהָ what did the flowers of the candlestick look like? Like the blossoms on the capitals of columns; a. e.—2) פ׳ לבן *White Blossom,* name of *an aromatic shrub.* Deut.

Digitized by Google

R. s. 6, beg. מ׳ לבך דא׳ שכרך וכ׳ this is a White Blossom, the wages for working at it are half a goldpiece. Y. Shebi. VII, beg. 37[b]; Tosef. ib. V, 7 מ׳ לבין ed. Zuck. (Var. פרחבלין, פרחבינ׳, פרחבינ׳, פרחבל׳, corr. acc.).—3) *youth.*—*Pl.* as ab. Midd. I, 8, a. fr. פָּרְחֵי כהונה, v. פָּרְחָנָה.—4) *young chicken.*—*Pl.* as ab. Keth. 59[b] Ar. (ed. אפרוחים). Y. Ab. Zar. III, 42[d] top (expl. סכוח בטית, II Kings XVII, 30) תרנגולתא ופרחיה a hen with her chickens.

פְּרַח II, פִּרְחָה, פִּרְחָא, פִּרְחָ׳, פִּיר׳ ch. same, 1) *flower.* Targ. Y. Gen. XXX, 37 (v. פָּרַח I). [Targ. Job XX, 3, v. מוּרְתָּא.]—Esp. *caper-blossom*, also *caper-tree.* Ber. 40[b] (expl. פרחה נצפה) (Ms. F. פרחא). Ib. 36[a] אדעיתא דמ׳ for the sake of the caper. Ib.[b], v. מִצְּדְיָתָא; a. e.—*Pl.* פִּרְחֵי. Pes. 111[b] טולי בי מ׳ רוחי (the demons dwelling in) the shade of caper-trees are named *ruḥé.*—2) a species of *locusts.* Targ. Joel I, 4 (h. text יֶלֶק).—3) *palpitation of the heart.* Gitt. 69[b].—4) **that which is blown off, particle, crumb.*—*Pl.* פִּרְחַיָּיא. Pes. 110[a] bot. (in an incantation) פרח פִּרְחַיְיכִי let the wind carry off your crumbs (with which you conjure; v., however, Rashi a. l.).

פִּרְחָא m. (preced.) *fast-running, flying.* Macc. 5[a]; Yeb. 116[a], v. גַּמְלָא I.—*Pl.* פָּרְחֵי. Keth. 61[a] אורחי ומ׳ guests and transient visitors.—*Fem. pl.* פָּרְחָיְין. Koh. R. to IV, 6 טבא מן מאה מ׳ ... better one bird tied than one hundred flying.

פִּרְחִבִינ׳, פִּרְחִבִיל׳, פִּרְחִבְלִין, v. פָּרַח.

פִּרְחָח, v. פָּרַח II.

פִּרְחִינוֹן, Y. Meg. II, beg. 73[a], v. פִּרְחָחִינָא.

פַּרְחָתָא f. (פָּרַח) *bird.* Targ. Prov. I, 17. Ib. XXVI, 2.

פָּרַט (b. h.) 1) *to split, open.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 5) שהיו פּוֹרְטִים פיהם וכ׳ they opened their mouths wide with cynical speech. Maasr. II, 6 אוכל פּוֹרֵט he splits (the pomegranate) and eats (a slice). Ib. III, 9.—2) (comp. עָרַם) *to break into small change, to change money.* Maas. Sh. II, 8, sq. הפורט סלע וכ׳ he who breaks (changes at the banker's) a Sela of second-tithes money. B. Bath. 8[b] גבאי צדקה ... פּוֹרְטִין וכ׳ charity treasurers that have no poor among whom to distribute, may exchange for others (at a fee for the benefit of the fund), but not for themselves. Ex. R. s. 35 יש אדם פורט זהוב וכ׳ a man changes one gold piece, and covers with it many expenses; a. fr.—3) *to single out, specify.* Mekh. Mishp., s. 5 עד ... משמע שנידחם כאחת שיפרוט לך תכתוב יחדו the Vav conjunctive may mean both together (*and*), or each separately (*or*), unless the text explicitly states 'together' (as Deut. XXII, 10, sq.); Snh. 85[b], a. e. שיפרט (*Pi.*). Pes. 21[b] עד שיפרוט ... כל מקום לך תכתוב בדרך שמ׳ וכ׳ wherever the Law says, ye shall not eat &c., it implies the prohibition of both eating and using, unless the text explicitly permits the use as it does with reference to carcasses (Deut. XIV, 21). Mekh. Bo, s. 5 פרסמו ופרטו וכ׳ (or ופרטו *Pi.*) the Scripture publishes and specifies him (by name); a. fr.

Nif. נִפְרַט 1) *to be split, separated.* Peah VII, 3 נפל לארץ ונ׳ if a cluster fell to the ground and was separated into single grapes (פֶּרֶט); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III.—2) *to be specified, examined singly.* Taan. 11[a] ... בשעת מטירתו (not נפטיר, Ms. M. נכתבין) נִפְרָטִין לפניו וכ׳ when man departs to his eternal home, all his deeds are called up before him one by one, and they say to him &c.

Pi. פִּירֵט *to divide, specify* &c., v. supra.—Part. pass. מְפוֹרָט. Tosef. Kel. B. Bath. V, 10 במ׳ ed. Zuck. (Var. במפורש) that part which is torn off (and attached only at one point; prob. to be read: בִּמְפוֹרָם, v. פָּרַם).—[Pesik. R. s. 23-24 מפרטיתו, read: מסטרתו, v. סָטַר.]

פְּרַט ch. same, 1) *to break, divide.* Ned. 91[b] פְּרַטִית וכ׳ v. דשקא I.—Part. pass. פְּרִיט; f. פְּרִיטָא; *pl.* פְּרִיטָן. B. Kam. 117[a] bot. דפריטן שפוותיה וכ׳ Ms. R. a. Ar. (Ms. M. דפרטי; ed. Sonc. דְּפְרִיטָה; ed. דפרטיה, corr. acc.) he saw that his (R. Kahana's) lips were parted, and thought he was laughing at him.—2) *to specify.* M. Kat. 16[a] דְּפָרְטִינָן חטאיה וכ׳ that we must specify his offence in a public proclamation.—3) *to belittle, talk against, sneer at.* Lam. R. to II, 10 Ar., v. פָּרַח.

פְּרָט m. (b. h.; preced.) *single grapes*, esp. *pereṭ, grapes fallen off during cutting, poor man's share* (Lev. XIX, 10). Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III; Peah VII, 3 אידוי מ׳ תמשר שני גרגרים מ׳ וכ׳ *pereṭ* is that which drops &c. Ib. VI, 5 two berries fallen at a time are *pereṭ* (belong to the poor), three are not *pereṭ* (may be picked up by the owner); a. fr.

פֶּרֶט ch. same. Targ. Y. II Lev. XIX, 10.

פֵּרָט m. (preced. wds.) 1) *that which is singled out, specification, explicit statement*, opp. כְּלָל. Sifra introd., v. כְּלָל. B. Kam. 54[b] (ref. to Deut. V, 14) מה הם׳ מפורש בעלי חיים וכ׳ as the explicit specification (thy ox and thy ass) mentions animated beings, so the general expression (and all thy *b'hemah*) refers to all kinds of animals (including birds). B. Bath. 123[a] בְּפֵרָטָן in the detailed account of them, v. כְּלָל. Gen. R. s. 94 (ref. to I Chr. XXV, 3) חמשה בפ׳ ובכללן ששה in the specification there are five (sons of Jeduthun), and in the summing up it says 'six'; Midr. Sam. ch. XXXII בְּפֵרָטִים חמשה ובכלל ששה; a. v. fr.—*Pl.* פֵּרָטוֹת, פֵּרָטִים. Sot. 37[b] כללות ... ומ׳ באורגל מועד general principles were proclaimed at Sinai, and detailed laws in the Tabernacle; Ḥag. 6[a] sq. Ex. R. s. 32, beg. Midr. Sam. l. c.; a. fr.—2) מ׳ ל- [*this is especially mentioned as against*], *to the exclusion of.* Arakh. 30[b]; Snh. 86[a], v. מָצָא. B. Kam. 64[b] מ׳ למרשיע את עצמו this excludes (exempts from the fine) him who accuses himself; a. v. fr.

פְּרָטָא I ch. same. B. Kam. 54[b] אי״כ נכתוב רחמנא חד מ׳ if this were so, the text (Deut. V, 14) ought to have stated only one specified object (either ox or ass); ib. 65[a] (ref. to Ex. XXII, 8); a. fr.—*Pl.* פְּרָטֵי. Ib. נכתוב ... לתגי מ׳ גבי תאיך the text ought to have made these specifications ('money or vessels', Ex. XXII, 6) in connection with this (verse 8). Ib. כל הני מ׳ למה לי what are all these specifications for (what do they exclude)? Ḥull. 66[a] בכללי ... תנא ומ׳ כי תאי גוונא וכ׳ generalizations and specifications of such a nature the Tanna ... makes use of for interpretation; B. Kam. 64[a]; a. fr.

פְּרָטָא II pr. n. m. *P'raṭa*, father of R. Eleazar. Gitt. III, 4. Ab. Zar. 17[b]; a. e.—[Lev. R. s. 23 לוי בן מ׳, v. פַּלְטָא.]

Digitized by Google

פִּרְטָא, v. פִּירְטָא.

פִּרְטְגְמָא, v. פִּרְוִזְמָיְא.

פִּרְטוּמִי, Lev. R. s. 30 Ar., v. פְּטְרוּנִילִי.

פִּרְטוּם m. (פָּרַט) *a fraction, a small portion.* Sifré Deut. 353 וכי כמה ארצות ... פ׳ זה קטן has Joshua conquered so many lands? Did he not conquer only this small portion (of the earth)?; Yalk. ib. 959 (not פרטום).—[Tanḥ. Shof'tim 9 פרטומין, v. פְּרוֹטוֹמִי.]

פִּרְטוֹרְיָנִי m. pl. (prætoriani, sub. milites) *prætorians, imperial body-guard.* Esth. R. to I, 3 Mus. (ed. פרקורינני).

פִּרְטָאטָא, פִּרְטָאטָא, פִּרְטָטָא m. (an abbrev.: Pr. T. T.) *pro titulo* or *titulis, whatever be the title.* Gen. R. s. 1; Yalk. ib. 2 פלן פ׳ such and such a name followed by the title.

פִּרְטִי, Lev. R. s. 28 לתון פ׳, a corrupt., v. אַנְבָּטִי.

פִּרְטֵירָא, v. פַּלְטֵרָא.

פִּרְטָלִיס, Tosef. Erub. IX (VI), 25 Var. (ed. Zuck. טראפליס), prob. a corrupt. for טִיטַרְסָלִיוֹת, v. טִיטַרְסָלִיוֹת, a. טִיטַרְסָלִין.

פִּרְטַסְקָאוֹת, v. פְּרִיסְקִים, a. עַרְסַקוֹס.

פִּרְטָרָא, v. פַּלְטָרָא.

פִּרְטָתָא I, v. פִּירְטָא.

פִּרְטָתָא II, **פִּירְ׳** f. (פָּרַט) *split*; פ׳ דרמונא (=h. פלח רמון) *a split* (i. e. fully ripened) *pomegranate.* Tanḥ. Vaëra 14 כפ׳ דר׳ וכ׳ like the split pomegranate whose seeds are visible from without (v. Löw, Pfl., p. 364), v. חַרְצָנִיתָא; Pesik. Vayhi, p. 3[b]; Ex. R. s. 12 פרטתא (corr. acc.); Cant. R. to III, 11 פיטרתא (corr. acc.); Yalk. Ex. 186; Yalk. Job 912 כהדין פרצידא.—[Cant. R. l. c. דכל חדא פיטרתא, read: חַרְצָנְתָא.]

פִּרִי, פָּרָה (פְּרֵה) (b. h.; cmp. פָּרַץ) [*to break through,*] *to grow, increase, be fruitful.* Gitt. 57[a] כלומר פרו ורבו וכ׳ intimating, 'multiply and increase like chickens'. Num. R. s. 11 את פרה ורבה לגוי גדול be thou fruitful and grow to be a great nation. Ib. הוה פָּרֵה ורבה ... כל מה whatever existed in the Temple grew and increased (v. פָּרְיִים). Ḥag. 16[a] פָּרִין ורבין כבני אדם they increase by propagation like human beings. Ḥull. 92[a] (ref. to כפרחת, Gen. XL, 10) הגיע לְפָרוֹת ולרבות ... the time has come for Israel to grow and increase (as a nation); a. fr.

Hif. הִפְרָה 1) *to cause to grow, make fruitful.* Ber. 40[a] דגים קטנים מַפְרִין ומדבין ומבריך כל גיפו וכ׳ (Ms. M. מפריך) small fish make fruitful (increase the sexual vigor) and strengthen the whole body of man; ib. 57[b] מפרין (Ms. M. מפריך) ומברין (read: וּמַבְרִין); Ab. Zar. 29[a] מפרין ומרבין (read: וּמַבְרִין); a. e.—[2] *to increase the rent above the original stipulation* in consideration of a loan, v. פָּרַע. B. Meta. V, 5 (69[b]) מפרין על שדהו ואין חוששין וכ׳ Ar. (Y. ed. ואין חושש—which indicates that מפרין is singular, fr. פָּרֶן q. v.).

פְּרָא, פְּרֵי ch. same, 1) *to increase, grow.* B. Bath. 18[b] חזר פָּרֵי it will grow again; ib. 19[a] top.—2) (cmp. פרח) *to run.* Lam. R. to III, 7 טרקת תורתיה ופרא בתרה Ar. (ed. נפק) his cow ran off, and he ran after her. Y. Sabb. VI, 8[c] bot. חזיא פָּרֵי בתרך a serpent is running after thee. Y. Maas. Sh. V, 56[a] top חוות פָּרְיָא וחדת פרי וכ׳ she (the cow) ran, and he ran after her &c.; a. fr.

פִּירִי, פֵּרִי, פֶּרִי m. (b. h.; preced. wds.) *fruit, produce; fruition, usufruct; profit, interest.* Ber. VI, 1 (35[a]) על פירות ... בורא פ׳ חצץ over fruits of trees you must say, (blessed be thou &c.) who hast created the fruit of the tree; על פירות הארץ ... בורא פ׳ האדמה over growths from the ground you must say; ... who hast created the products of the soil. Y. Sabb. VII, 10[a] הפירי, v. פָּחַל II. Ḥull. 79[a] פ׳ עם האם the copulation of a hybrid issue with its mother; a. v. fr.—*Pl.* פֵּרוֹת, פֵּרֵי. Ber. l. c., v. supra. Gitt. 47[b], a. e. חמוכר שדהו לפ׳ if a man sells his field for the usufruct (for a number of years). Ib. קנין פ׳ כקנין חגוף דמי possession of the usufruct is like ownership of a field (for the time being). Keth. IX, 1 חדי זה אוכל פ׳ בחייה he has the usufruct (of her property) during her lifetime. Ib. פֵּירֵי (פֵּרֵי) פֵּירֵי פ׳ the usufruct of the produce of the produce, i. e. of the income invested. Peah I, 1 אלו דברים שאדם אוכל פֵּירוֹתֵיהֶן וכ׳ these are the things of which a man enjoys the interest (for which man is rewarded) in this world, whereas the principal remains for the hereafter. Tosef. ib. I, 2 זכות יש לה קרן ויש לה פ׳ a good deed yields a principal (for the hereafter), and bears interest (in this world); ib. 3 עבירה יש לה קרן ואין לה פ׳ sin creates a capital, but bears no interest; עבירה שעושה פ׳ יש לה פ׳ a sin which bears fruit (influences other people for bad) bears fruit (is punished in this world); Kidd. 40[a]; a. v. fr.—Midr. Sam. ch. IV פֵּרֶיהֶן שלו its fruits.

פִּרְיָבַטָּא, פִּרְיָבַטְתָּא, פִּרְיָבָטָא m. pl. (privata, sub. balnea) *private baths.* Y. Shebi. VIII, 38[b] bot. Cant. R. to III, 7 (ref. to Koh. II, 8 תענוגות בני תאדם) פרובטייתה (read פרי׳) this means the private baths; Num. R. s. 11 פרווכטה (corr. acc.).—*Hebr. pl.* פִּרְיָבָטָאוֹת. Gen. R. s. 1. Ib. s. 8; Yalk. Gen. 13 פרדכסיות, read: פִּרְיָבָטָיוֹת; a. e.

פִּרְיָנָא c., **פִּרְיָנְתָא** f. (v. פַּרְגִּית) *young bird, chicken.* Lam. R. to I, 1 יחדיב פ׳ בין וכ׳ (רבתי) he divided a chicken between his host and his wife. Y. Ber. VI, 10[c] top וביוך פ׳ וכ׳ and said the blessing over the chicken, saying &c.; a. e.—*Pl.* פִּרְיָנִין, פִּרְגִּינִין, פַּרְגִּינִין. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34; Yalk. ib. 665; Yalk. Is. 352. Lam. R. l. c.; a. e.

פִּרִיגּוֹרִי pr. n. m. *P'rigori,* an Amora. Y. Ter. XI, 47[d].

פִּרְיְדָא I c. (פָּרַד) [*broken loose, brittle,*] 1) (collect. noun) *pebbles, coarse sand.* Targ. Lam. V, 5.—*Pl.* פִּרְיְדִין, פִּרְיְדָן, פִּרְיְדַיָּא. Ib. III, 16. Targ. Job XXXVIII, 10 ed. Lag. (oth. ed. פִּרְיְדַיָּא). Targ. Is. XLVIII, 19 כפרודותי Kimḥi (ed. Lag. כְּפִרְיְדוֹתֵי; ed. Wil. כפרידותי).—2) *single berry.*—*Pl.* as ab. Targ. Y. Lev. XXV, 5 רדומיכון, read: פִּרְיְדֵיכוֹן.—3) *jujube berry.* Gitt. 69[a] (oth. opin. *lazarwort*; Rashi פרידה).

Digitized by Google

פְּרִידָא II pr. n. m. *P'rida*, an Amora. Snh. 82ª; 104ª; Yalk. Kings 249.—Y. B. Bath. IX, 17ª פְּרִידָא ר׳; Y. Peah VII, 20ᵇ top פְּרִידִי (ed. Krot. פְּרוּדִי).

פְּרִידָה f. (פָּרַד) 1) *one of a pair of pigeons, single pigeon*, opp. to קֵן. Kinn. III, 6 אתת פ׳ ... צריכה she is bound to offer a single pigeon in addition; Zeb. 67ᵇ. Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7; Zeb. 65ª אפי׳ פ׳ אחת וכ׳ he may offer even one single pigeon; a. fr.—*Pl.* פְּרִידִין (m.), פְּרִידוֹת. Kinn. l. c. דין ... Bab. ed. (Mish. ed. דות ...). Sifra l. c.; a. fr.—Trnsf. *a dear person.* B. Mets. 84ᵇ אתת יש פ׳ לי ... ואי אתם וכ׳ one pigeon (my son's body) is among you, and you will not let him come to me (be buried by my side)? Ib. פ׳ ... ואתם וכ׳ I have a dear son among you, and you want to deprive me of him (expose him to the evil eye by showing him too much honor)?—*Pl.* פְּרִידוֹת. B. Kam. 38ᵇ שתי פ׳ טובות וכ׳ two fine pigeons (precious proselytes) do I expect to bring forth from among you (v. בָּרַךְ *Hif.*).—2) *a single berry; a slice* of a pomegranate. Y. Ber. VI, 10ª top אתת של ענב פ׳ one grape berry; אתת של רמון פ׳ one slice of a pomegranate. Y. Naz. VI, 54ᵈ [read:] שתלקה בפיו ואכלה ... של רמון פ׳ a piece of a pomegranate of ʿOrlah (v. עָרְלָה) which one cut off with his mouth and ate. Y. Maasr. I, 48ᵈ; a. e.—3) *pebble, particle.* Nidd. 27ª, sq. אתת של רקב על פ׳ to one particle of decayed matter; אתת של עפר על פ׳ to one particle of earth. Y. Yoma II, 39ᶜ top ברוב כל פ׳ ופ׳ (the fire must have seized) the larger portion of every particle, opp. רובו של קומץ the larger portion of the handful (of the meal offering); a. e.—*Pl.* פְּרִידוֹת. Nidd. l. c.—[פרידה ch., v. פְּרִידָא I.]

פְּרִידְתָּא, פְּרִידְתָּ׳ f. = h. פְּרוּדָה. Targ. Prov. VII, 11 (h. text סוררת). Ib. IX, 13 (h. text רחמית).

פְּרִידַת, Ruth R. to III, 3 פ׳ מאה, v. פְּרָא II.

פְּרִיָּה f. (פָּרָה) *increase*; פ׳ ורביה (with ref. to פרו ורבו, Gen. I, 28) *the duty of propagating the human race, the duty of marrying; marital duty.* M. Kat. 8ᵇ משני ביטול פ׳ ור׳ because it might cause a diminution of marriages (as people might defer marriages for the festive season as most convenient). Gen. R. s. 8 האיש מצווה על פ׳ ור׳ וכ׳ the duty of marrying has been put on man, but not on woman; Tanḥ. Noah 12. Yeb. 62ª קיים פ׳ ור׳ he has complied with the duty of propagation (and need not marry again). Ib. דמעיקרא נמי בני פ׳ ור׳ נינהו for they were subject to the duty of propagation before they became Jews (it being one of the Noachidian laws, Gen. IX, 7); a. fr.

פְּרִיוֹם m. (פרי, v. פּוּרְיָא II) *a curtained litter.* Cant. R. to III, 10 מתוך הפ׳ וכ׳ ... עשו לה פ׳ make a litter for her; it is better that her beauty be seen through the curtains of the litter; Num. R. s. 12 פריום (corr. acc.).

פְּרִיוֹמָא, v. פּוּרְיוֹמָא.

פְּרִיוֹנָא m. (preced. wds.; cmp. פּוּרְיָרְיָא) *litter, wedding couch.* Targ. Job VIII, 16 פְּרִיוֹנֵיהּ (h. text גנתו, v. גָּנַן).

פַּרְיוֹת* pr. n. pl. *Paryoth.* Targ. Y. I Gen. X, 11 (h. text כלח); v. חַדְרַיִת.

פְּרִיזוֹמָטָא m. pl. (περιζώματα) *aprons.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. חגוזלצות Is. III, 22) פרזי (corr. acc.).

פְּרִיזְלָא, v. פְּרִזְלָא.

פְּרִיחָה f. (פָּרַח) 1) *flight, flying off.* Y. Yoma II, 39ᶜ top בפ׳ האחרונה נתכפרו וכ׳ with the last piece blown off the altar the owner obtains forgiveness (as if it had been burnt).—2) *eruption*, esp. *the white eruption which causes the leper to be declared clean* (Lev. XIII, 12, v. פָּרַח). Neg. VIII, 4 [read:] כל פְּרִידוֹת ראשי איברים שבְּפְרִיחָתָן טהרו טמא כשחזרו וכ׳ as regards the eruptions on the main limbs, on the ground of which they declared the unclean clean, whenever they resume their natural color, he is unclean again. Ib. 5 מעכב את הפ׳ prevents the person from being declared clean on account of the white eruption. Tosef. ib. III, 9 פְּרִיחַת הירחלט (not פרידה) the eruption which appears after the person has been declared definitely unclean; פרידת חסגר after he has been locked up for probation; a. fr.—*Pl.* פְּרִיחוֹת. Y. Meg. I, 71ᵇ. Neg. VIII, 4, v. supra; a. e.

פְּרִיטָא m. = h. פְּרוּטָה, *small change; money.*—*Pl.* פְּרִיטִין, פְּרִיטַיָּא, פְּרִיטֵי. Targ. Y. Deut. XIV, 25.—B. Bath. 165ᵇ דדהבא לא וכ׳ פ׳ דכספא small silver coins. Ib. 166ª people do not use gold for small change. Y. Kidd. I, 61ª top [read:] סמיכא גבי חדין פ׳ למחר למחר וכ׳ relying on it that he will collect the money (for the cow) the next day; but the next day &c.; בעאי אינון פ׳ (not בעא) I want that money. Y. Ber. II, 5ª top ליה לי פ׳ I have no money; Lam. R. to I, 16 end ולבתר ... ונסב פְּרִיטָךְ (not פריעך, פריעיך) after a time I shall come and get thy money (for the clothes). Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. אסור למיתן פ׳ וכ׳ you must not put coins in your mouth; a. v. fr.—Koh. R. to XI, 9 פריוטי, read: פְּרִיטַוֵּי, v. פְּסַן; Pesik. Shub., p. 164ᵇ, v. פְּשַׁר. Pesik. R. s. 23-24 דילמא הוא בעי פ׳ יתר (not פרישות) maybe he wants more money.

פְּרִימוֹת, v. preced.

פְּרִין, v. פְּרִי.

פְּרִיפְּרִין* m. pl. (φορειαφόροι) *carriers of the (bridal) litter.* B. Mets. VI, 1 (75ᵇ) חשובר ... לחביא פ׳ וכ׳ (Ms. M. פרייפרין, corr. acc.; Ms. H. אפירפרין; Y. ed. פריא פרין, Ms. R. פירי אפירין, read: פְּרָיֵי אַפְּרִין; Ms. F. a. Mish. Nap. פריייפרין; Alf. פְּרִיפְּרִין, v. פַּרְפַּר) if one hires an ass-driver or a wagoner to bring litter-carriers and pipers &c. [In Y. ed. a. Mish. Nap. לחביא is omitted.]

פְּרִיכָא, פְּרִיךְ, v. פְּרַךְ I.

פְּרִיכָה f. (פָּרַךְ) *crushing; rigorous tyranny.* Sot. 11ᵇ; Ex. R. s. 1 (expl. בפרך, Ex. I, 13) בפ׳ it means 'with rigor' (opp. to בפה רך with persuasion); Yalk. ib. 163.

פְּרִיכוֹרִין m. pl. (περίχωρα, τὰ; v. LXX Deut. III, 4) *district.* Deut. R. s. 11 אתה נפגשת ... בפ׳ שלך וכ׳ (not בפידב, בפירכ׳) thou (Jacob) didst meet the angel in thine own territory (on earth), but I (Moses) went up to the angels into their territory; (Yalk. Deut. 951 באפרכיא); v. פְּרָאכִין.

Digitized by Google

פְּרִימָא, v. פִּרְמָא.

פְּרִימָה f. (פָּרַם) *tearing, rending of garments.* Meg. I, 7 אין בין ... אלא פריעה ופ' בלבד there is no legal difference between the locked up and the definite leper, except with regard to letting the hair grow wild and tearing the garments (Lev. XIII, 45). Sifra Thazr., Par. 5, ch. IX וטהר מן הפריעה ומן הפ' וכ' 'he is clean' (Lev. XIII, 34), that is, he is free from the duty of &c. Hor. 12b (ref. to Lev. XXI, 10) שאינו בפריעה ופ' כל עיקר that he must not let his hair grow wild or tear his garments at all; a. e.

פְּרִימִתָּן, Y. Keth. IX, end, 33c, read: פרי מיתן, v. פְּרוּזְמִילָא.

פְּרִינָקָא, v. פַּרְנָקָא.

פְּרִיסָא *curtain*, v. פָּרְסָא. —[Y. Gitt. VI, 48a bot. לוי פריסא, v. סְרִיסָא II.]

פְּרִיסְדְּקִי, v. פָּרְדִּיסְקַי II.

פְּרִיסוּתָא f. (פָּרַס) *spreading, cover, layer*; פ' דתרבא the layer of fat which is spread over the cut throat of the sacrifice (v. Ḥull. 27b). Targ. Y. Lev. I, 8; III, 3; 14.

פְּרִיסְתָוָתָא f. pl. (denom. of פריסא, cmp. Lat. velarius; Syr. פרסתיותא, פרסתנתא, P. Sm. 3281; 3283) *curtain-guards, chambermaids.* Targ. Jud. V, 29 (h. text שָׂרוֹת; Pesh. עלימתא).

פְּרִיסְתָקָא m. (v. פָּרְדִּיסְקַי I) *soldier, orderly, policeman.* Gitt. 56b אתא פ' עלית מרומי a courier came for his sake from Rome and said, Rise, for they have elected thee Cæsar (Ar. a *message*). Ber. 58a שדר עלית פ' he (the king) sent an orderly for him (summoning him to appear; Ms. M. שדר קיסר קריית). B. Mets. 86a שדרו פ' דמלכא בתריה (Ms. M. פ' only) they sent a policeman after him (to arrest him). Keth. 62a ולא חלקם פ' דמלכא וכ' and a royal officer never passed his door (to molest him with execution &c.; Ar. הִרוּקָא). — *Pl.* פְּרִיסְתָקֵי. Meg. 7a דילמא פ' שדור (Ms. O. פ' דמלכא) perhaps they sent word through orderlies; Yalk. Esth. 1059 (sing.).—Hebr. form פַּרְסְתְּקִין. Gen. R. s. 41 ילך ויביא לו שני פ' מן וכ' (Ar. פרצתקין) let him go and bring in two soldiers (common men) from the street and make them his heirs; Yalk. ib. 70.

פְּרִיעַ I (formed fr. part. pass. of פָּרַע I) *to be uncovered, deprived of; to forfeit.* Targ. Y. I Ex. XXXII, 25 ... פְּרִיעִין יתוכ' (Y. II פָּרְעוּ, incorr.) they had forfeited the crown &c.

פְּרִיעַ II m. (פָּרַע II) *speed*; בפ' *quickly.* Num. R. s. 19 (transl. סרו מהר, Ex. XXXII, 8) סטו בפ' Y. Kidd. I, 59a bot. אינשמת בפ' you might have recovered quickly. M'norath Hammaor, ed. Stettin, Nr. 9 quot. fr. Kallah, אמאי לא תיתי בפ' why dost thou not come quickly?

פְּרִיעָא, Targ. Prov. XXV, 18, v. פָּרוּעָא.—[Lam. R. to I, 16, end פריעיך, read: פריטיך, v. פְּרִיטָא.]

פְּרִיעָה f. (פָּרַע) 1) *letting the hair grow in neglect.* Meg. I, 7, a. e., v. פְּרִימָה. M. Kat. 15a אין פ' אלא וכ' אין פ' *p'ri'ah* (Lev. XIII, 45) means, to let the hair grow (opp. to the opinion that *par'a* means, *to uncover, remove the headdress*, v. infra).—2) *uncovering, removing the mourner's wrap* (v. עֲטִיפָה). Ib. 24a פְּרִיעַת הראש taking off the mourner's wrap (on the Sabbath); Gen. R. s. 100.—3) *uncovering the corona at circumcision, splitting the membrane and pulling it down.* Yeb. 71b לא ניתנה פְּרִיעַת מילה וכ' Abraham was not commanded to tear &c. Deut. R. s. 6, beg. (ref. to למולות, Ex. IV, 26) מכאן למילה ומכאן לפ' from this we derive circumcision and also uncovering. Ib. (ref. to חמול ימול Gen. XVII, 13) שתי מילות מילה ופ' two operations, circumcision and uncovering; a. e.—4) *paying a debt.* B. Bath. 174a, a. e. פריעת בעל חוב מצוה וכ' paying a creditor is a religious obligation, and minors (the debtor's children) are not subject to religious obligations (therefore the guarantor who paid for them must wait until they are of age).

פְּרִיפִיס', פְּרִיפוֹסִיטוֹן, v. פְּרוֹפוֹסִיטוֹס.

פָּרִיץ m. (b. h.; פָּרַץ) 1) [*he that breaks through*, cmp. בָּרְיָא,] *leader, prince, conqueror.*—*Pl.* פָּרִיצִים, פָּרִיצִין. Gen. R. s. 85; Yalk. ib. 145, v. רָבָּה *Pi.*—2) *unbridled, licentious, impudent.*—*Pl.* as ab. Y. Ber. I, 4b bot. פָּרִיצֵי הדור the impudent (scorners) of that generation. Kidd. 71a משרבו הפ' הדו וכ' when the bold (indiscreet) became numerous, the secret of the Divine Name of twelve letters was entrusted only to the discreet &c.; a. fr.—Ukts. III, 6 פריצי וזהו חפסולת שלהם כפ' זהים, v. זִיהַ; Num. R. s. 19 וזהים חפלטים וכ' and this (Og who escaped when the Refaïm were beaten) was the refuse among them, like the hard olives that escape being mashed &c.; Yalk. ib. 765.

פְּרִיצָא I ch. same, 1) *unbridled, licentious.*—*Pl.* פְּרִיצֵי. Ber. 3b, opp. כשורי.—2) *wild, vicious.* Ib. 54a גמלא פ' (some ed. פרצא; Ms. M. פריקא).

פְּרִיצָא II m. (פֶּרֶץ) *breach.*—*Pl.* פְּרִיצִין. Targ. II Esth. III, 8 (ed. Lag. פְּרִיצִין).

פְּרִיצוּתָא f. (v. פְּרִיצָא I) *licentiousness, obscenity.* Sot. 48a פ' ... זמרי גברי when men sing, and women respond, it is licentiousness. Ib. 26b פ' בעלמא הוא ופ' וכ' this is merely an act of obscenity (not real adultery), and has the Law forbidden a wife to her husband because of an act of obscenity?; Yeb. 55b. B. Mets. 91a ואפי' משום פ' ליכא and it is not even considered an obscenity; a. e.—Trnsf. *a bold, licentious woman.* Meg. 12b מכדי פ' הואי וכ' she (Vashti) being a licentious woman ... why did she refuse to appear?; Yalk. Esth. 1049 (not הוא פ').

פָּרִיק, **פָּרִיקָא** I m. (פָּרַק) 1) *redeemer.* Targ. Num. V, 8. Targ. Ruth III, 12. Ib. IV, 1; a. fr.—Lam. R. to I, 16, v. פָּרוּקָא.—*Pl.* פָּרִיקַיָּא. Targ. Y. Ex. VI, 16.—2) (part. pass.) *redeemed*, v. פָּרַק.

פָּרִיקָא II c. (פָּרַק) *broken, loose, remote.* Targ. Prov. XIII, 19 פ' מן ידיעתא (h. text סור מרע; v. LXX a. Pesh.).—Ber. 54a גמלא פ' Ms. M., v. פְּרִיצָא.

פְּרִיקָה f. (פָּרַק) *taking apart, breaking up; untying.* Num. R. s. 4 בשעת פְּרִיקָתָן וכ' at the taking apart of the

Digitized by Google

tabernacle and its furniture &c., v. פֵּרוּק. Sabb. 73b אין דרך בכך פ' this is not a way of disjointing.—Esp. *untying and relieving a broken-down animal, unloading*, opp. פְּטִינָה. B. Mets. 32a בחנם פ' for unloading you must ask no remuneration; ib. 31a; a. fr.

פְּרִיקָתָא, פְּרִיקָה, v. פִּרְקָתָא.

פְּרִירָא I *pebble*, v. פְּרִידָא I.

פְּרִירָא II, פְּרִירִי pr. n. m., v. פְּרִידָא II.

פָּרִישׁ I m. name of *a fruit, quince*. Tosef. Succ. II, 9; Succ. 31a.—*Pl.* פְּרִישִׁין, פְּרִישִׁים. Kil. I, 4 (= חֲבוּשִׁין Maim.); Y. ib. I, 27a, expl. אִסְפַּרְגִּל, v. אִסְפַּרְלִגִין. Ib. ולמה ... פ' שאין לך מין אילן פריש לקדרה וכ' why are they called *p'rishin* (*set aside, excellent*)? Because there is no species of fruit so well adapted for cooking as this.

פָּרִישׁ II m. (פָּרַשׁ) *set aside, excellent*. Y. Kil. I, 27a (R. S. to Kil. I, 4 פָּרוּשׁ), v. preced.

פָּרִישׁ, פָּרִישׁ m., פְּרִישָׁא c. ch. same, *separated, set aside*, 1) *lonely*. Targ. Jer. XV, 17 (h. text בדד).—2) *different*. Targ. Job XII, 3 (h. text נִבְלָא = נְבָל!).—3) *remote, extraordinary, wonderful, distinguished*. Ib. XXXI, 11; 28 (h. text פלילי, פְּלִילִי). Targ. O. Gen. XLIX, 26 (h. text נזיר). Targ. Ps. CXVIII, 23 (h. text נפלאת); a. e.—Ib. CXXXIX, 14 פְּרִישַׁיִת (h. text נפליתי).—*Pl.* פְּרִישִׁין; f. פְּרִישָׁן. Targ. Ez. I, 11 (h. text פְּרוּדוֹת). Targ. Ps. CXXXI, 1; a. e.—V. next w.

פְּרִישָׁא, פְּ פְּרִישָׁא f. (preced.) *wonderful deed, wonder*.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא, פְּרִישָׁן. Targ. Ps. CXXXIX, 14. Targ. Ex. XXXIII, 16 (not פְּרִישַׁן). Targ. Y. ib. XIII, 8 (ed. Vien. פְּרִישִׁין masc.). Ib. XXVI, 28. Targ. Job XXXVII, 14, a. e. פרישתא Ms. (ed. פְּרִישׁוּתָא q. v.). Targ. Y. Deut. IV, 35 (not פְּרִישָׁתָא); a. fr.—[Targ. Job XXXVI, 29, v. פְּרִישָׁתָא.]

פְּרִישָׁה I f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, retirement, preparation*. Yoma 8b שזה פְּרִישָׁתוֹ לקדושה וכ' this one (the high priest) is isolated for sanctification (to prepare himself for the functions of the Day of Atonement), and this one (the priest designated to burn the red cow) is isolated for the sake of levitical cleanness. Hull. 72b משעת פְּרִישָׁתָן מאבריה at the moment when they are cut loose from the main body (the garment); פרישתן מאבר when a piece of the embryo is cut loose from the limb to which it belongs; a. e.—2) *withdrawal, abstinence*. Pes. 22b כשם שקבלתי שכר על הדרישה ... חם' as I am rewarded for explaining (every את in the Scripture), so I shall be rewarded for abstaining (from interpreting the את in Deut. VI, 13); Kidd. 57a. Sabb. 87a בארבעה עבוד פ' on the fourth day of Sivan they began to observe abstinence (Ex. XIX, 15); a. e.

פְּרִישָׁה II pr. n. f. (?) *P'rishah*. Sot. IX, 9 (47a) תחינה בן פ' name of a reputed assassin.

פְּרִישׁוּת f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, parting*. Gen. R. s. 70, a. e., v. נְשִׁיקָה.—2) (v. פָּרוּשׁ) *abstinence, restriction, self-restraint, piety*. Yoma 74b פ' דרך ארץ the enforced abstinence from marital connection. Num. R. s. 10, a. e., v. זְוִירוּת. Sot. IX, 15 משמת ... טהרה ופ' with the death of ... ceased the dignity of the Law, and levitical purity and abstinence died out. Ib. טהרה מביאה לידי פ' וכ' levitical cleanness leads to self-control, and self-control to sanctity; a. e.

פְּרִישׁוּתָא f. (v. פְּרִישָׁא) *wonderful deed, wonder*. Targ. Job XXXVII, 14 (Ms. פְּרִישָׁתָא); a. fr.—*Pl.* פְּרִישְׁוָתָא. Targ. Y. Ex. III, 20 (O. פְּרִישְׁוָתִי, read חַי ...; ed. Berl. פְּרִישָׁתִי, read חַי ...; v. Berl. Targ. O. II. p. 20). Targ. Ps. LXXVII, 12; a. fr.

פְּרִישָׁנָא pr. n. pl., v. פַּרְשׁוּנָיָא.

פְּרִישָׁתָא, *pl.* פְּרִישָׁתָא, v. פְּרִישָׁא.

פְּרִישְׁתָא f. (פְּרַשׁ, v. פְּרַס) *spread, curtain*.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא. Targ. Job XXXVI, 29 Ms. (ed. פְּרִישָׁתָא; h. text מַסְּרֵשׁוֹ).

פָּרַךְ 1) *to split, divide off*. Denom. (cmp. פְּרוֹכֶת).—2) *to split* (grist &c.); *to crush, rub, grind*. Ber. 37b מוֹרְכָן, v. infra. Ex. R. s. 31 באחרונה אדם פּוֹרְכוֹ בידו וכ' at last (when silver has been worked over several times) one may crumble it in one's hand, and it is no longer fit for any work. B. Mets. 89b יְפָרְכוּ Ms. R., v. infra; a. e.—Part. pass. פָּרוּךְ; *pl.* פְּרוּכִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 10-13 (ref. to אמילם ib., v. מָלַל) וחמה פ' and they were (shall be) crushed.

Pi. פֵּרַךְ 1) *to split, demolish*. Yalk. Gen. 39, v. בָּרַר.—2) *to crush, grind; to crack; to husk*. Men. 75b מְפָרְכָן עד וכ' (Ber. 37b מוֹרְכָן) he crushes them until he has reduced them to the fineness of the flour of which they had been made. Bets. 12b מְפָרְכִין קטניות וכ' you may husk peas on the Holy Day. Sabb. 53b סכין ומפרכן לאדם וכ' Ar. a. early eds. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70; ed. a. Mss. מפרכסין, v. פִּרְכֵּס I) you may oint a sore and scrape the scab off for a human being (on the Sabbath), but not for a beast; a. e.—[Ib. 155b מפרכין תבן, v. פֵּרֵךְ II.]

Hif. הִפְרִיךְ same, *to smash, crack* &c. B. Mets. 89b לא יַפְרִיךְ ... מַפְרִיךְ וכ' (Ms. R. יְפָרוֹךְ) the laborer must not smash fruits against a rock and eat them, but he may smash them one by one (with his hand) and eat; a. e.—[Yalk. Gen. 130 מפריכין, read: מפרינין, v. פָּרַן.]

Nif. נִפְרָךְ *to be crumbled; to be cracked; to be scraped, peeled*. Bekh. 37b יבישה כדי שתאא נִפְרֶכֶת a sore is called dry, when it can be scraped. Hull. 46b כדי שתִּפָּרֵךְ וכ' that it can be scraped off with the nail. Ber. 25a כל זמן שזורקה ואינה נפרכת when he throws it down, and it is not crumbled. Pesik. R. s. 11 שניפָרְכָה, v. פָּרֵךְ; a. e.

Hithpa. הִתְפָּרֵךְ *to be crumbled, threshed*. Y. B. Mets. X, end, 12c כדי שיִתְפָּרֵךְ ברגלו וכ' in order that it (the dung) be trodden down by the feet of men and beasts; (Bab. ib. 118b שירא נישוף; Tosef. ib. XI, 8 שיישוף).

פָּרַךְ I ch. same, *to break, smash, crumble*.—*Part. pass.* פְּרִיךְ, פְּרִיכָא *crushed; peeling, brittle*. Targ. Lam. IV, 8 (h. text יבש, v. Bekh. 37b, quot. in preced.).—Lev. R. s. 8, beg., v. אֲצִיל. Pes. 68b יבשת מְפָרֶכֶת פ' a dry wart is scraped

Digitized by Google

off (and not cut). B. Mets. 70ª דתבא מ׳ broken gold-ware (gold dust); B. Bath. 166ª; a. fr.—Trnsf. *to refute, raise an objection.* B. Kam. 5ᵇ, a. fr. דאיכא למיפרך וכ׳ it may be objected (against this analogy) &c.; v. infra.

Pa. פָּרֵךְ same. [Targ. Koh. III, 3. v. פָּבַר.) Targ. Y. II Num. XXXIII, 52 תְּפָרְכוּן (not תתם׳).—Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד פָּרֵךְ בדישיא when he husks the heads of garlic. Bets. 12ᵇ מהו לְפָרוּכֵי וכ׳ dare one husk by rubbing and eat the seeds?; a. e.—Trnsf. *to refute, raise an objection.* Kidd. 13ª, a. fr. מ׳ רב אחא וכ׳ Rab A. objected &c. Ned. 51ª כל ... פָּרְכָה וכ׳ whatever interpretation of *to'ebah* Rabbi offered, Bar Ḳ. refuted it. Sot. 7ª ופָרְכַתְּ Rashi a. Tosaf. (ed. ותָּרֵכְתְּ Hebr. form) and he refuted it. Pes. 69ª; a. fr.

Ithpa. אִתְפָּרַךְ, *Ithpe.* אִיתְפָּרַךְ, אִירְתָּרַךְ *to be crushed; to be dry, parched, easily peeled.* Targ. Is. XXIV, 7 (h. text אָמְלָל). Targ. Ps. XC, 5. Ib. LXXX, 17 מִיפָּרְכָא Ms. (ed. מִיפָּרְכָא, corr. acc.; ed. Wil. מְפָרְכָא Part. pass. *Pa.*; h. text כְּסוּחָה).—[Targ. Y. II Num. XXXIII, 52, v. supra.]—Sabb. 20ᵇ אִיפָּרוּכֵי מְפָרְכָן (or מְפָרְכָן) they are brittle (unfit to be twisted into wicks). Pes. 68ᵇ, v. supra; a. e.—Trnsf. *to be refuted.* Hor. 14ª כל דאמר מילתא ולא מִיתָּפָרַךְ וכ׳ whoever will say something and not be refuted, let him be the chief; דכולהו אִיתָּפָרִיךְ וכ׳ what every one of them said was refuted, what A. said was not; a. e.

פָּרַךְ II (v. פִּירוּכְיָא), *Pa.* פָּרֵךְ 1) *to tie dry ears; to bind sheaves.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 7 (v. קָרִיבָא II).—*2) *to untie sheaves* or *bundles.* Sabb. 155ᵇ מְפָרְכִינָן תבן (Ms. M. מפרכין; Ms. O. מפסקין) we may untie bundles of straw and of clover and mix them.

Ithpe. אִתְפָּרַךְ *to be tied up.* Y. Ḥag. II, 77ᶜ (ref. to יאלמנה, Ps. XXXI, 19) יִתְפָּרְכָן let them (their lips) be tied up (with ref. to מאלמים, Gen. XXXVII, 7, v. supra); [v. חָרַשׁ, a. correct *tied* for *crushed*]; Gen. R. s. 1 אִיתְפָּרְכָן.

פֶּרֶךְ m. (פָּרַךְ) 1) (b. h.) *tyranny, rigor,* v. פִּרְכָה. Y. Sot. V, 20ᶜ top שהיו משעבדין בהן בפ׳ וכ׳ who had made them serve with rigor and hard labor. Ex. R. s. 5, a. e., v. פָּנַי; a. e.—2) *that which is easily crushed, brittle shell, husk.* Orl. III, 7, a. fr. אגוזי פ׳ *nuts with brittle shells, crack-nuts.* Pesik. R. s. 11 דאגוזי יש בו ג׳ מינים אגוזי פ׳ וכ׳ there are three kinds of nuts: soft-shell nuts, middling nuts &c.; של פ׳ שניפרד מעצמו the *perekh* nut which bursts open of itself; כך הוא ישראל ... מעצמם אלו של פ׳ so are the Israelites: those among them who do good of their own accord are the crack-nuts; Yalk. Cant. 992.—*Pl.* פְּרָכִים, פְּרָכִין. R. Hash. 13ᵇ עשויין מ׳ פ׳ they (the peas) are husked as you need them.—3) *pl.* as ab. [*crushers,*] *bars of a grate* (through which the poking is done). Kel. XII, 3; Tosef. ib. B. Mets. II, 10.

פִּרְכָא, v. פִּירְכָא.

פַּרְכִידְגְמָא, v. פָּרָבְרְגְמָא.

פַּרְכְוָאי, v. next w.

פַּרְכְוִי, פַּרְכִוִי pr. n. (cmp. Pers. Varkani, Bact. Vehrkâna for Hyrcania, a. Βαρκάνιοι = Ὑρκάνιοι, Kiepert Atl. d. Alt. Welt 1860, p. 4) *Park'vi*, name of a country in Northern Ariana. Targ. Y. II Gen. X, 3 (ed. Vien. פַּרְכְוָן); Targ. I Chr. I, 6 (not פרס׳; h. text ריפת).—Denom. פַּרְכְוָאֵי m. pl. *inhabitants of P.* Targ. Lam. IV, 21.

פַּרְכוּטַס m. (παραχύτης) *bathing master* (who also kept a restaurant; v. Becker-Göll Gallus I, 157, III, 156), *tavern-keeper.* Lam. R. to III, 16 ... אצל חד פ׳ וכ׳ ותליכת (Ar. אצל דמגרוס, v. מַגְרוֹס) she took her son to a tavern-keeper, and said to him, teach my son the trade &c.; Koh. R. to I, 8 פרכונים (ed. Leipz. פרקונים; corr. acc.).

פַּרְכָן, פִּרְכְוִי, v. פָּרְכְוִי.

פַּרְכוֹנוּס, v. פָּרְכוּטַס.

פַּרְכוֹסָא, פִּרְכוֹסָא, v. sub פִּירְכָא.

פַּרְכוּת, v. פְּרוּכְתָּא.

פַּרְכִימָא m. = פָּרְכוּטַס, *bathing master.* Gen. R. s. 63 כתרין פ׳ שרוא משמש וכ׳ Ar. (ed. פרב, corr. acc.) like the bathing master that first scours the bath &c.; Yalk. ib. 110 פרבי, פריב׳, (corr. acc.).

פַּרְכִידִי, Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ, v. פָּרְוִור.

פַּרְכִיל m. (פָּרַךְ; cmp. פָּרָק) [*limb,*] *twig with grapes.* Ukts. I, 3 יד דמ׳ the handle (stem) of a vine. Ex. R. s. 15 של ענבים פ׳; a. e.—*Pl.* פַּרְכִילִים. Bets. 36ᵇ; Succ. 10ª, a. e. פִּרְכִילֵי ענבים (Tosef. ib. I, 7 אשכלות של ענבים). Y. Bicc. I, 64ᵇ top פִּרְכִירֵי ענבים.

פַּרְכֵיס, v. פִּרְכָּס.

פַּרְכִיר, v. פָּרְכִיל.

פִּרְכֵּס I (enlargement of פָּרַךְ) *to rub, scrape.* Sabb. 53ᵇ, v. פָּרַךְ.—Esp. *to grind colors, rub with paint, paint* (hair, skin); trnsf. *to give a deceptive appearance to.* Lam. R. to II, 1 ... ומפרכסין בדם וכ׳ and the men of the country painted (themselves) with the blood of his (the king's) enemies. Sabb. 34ª זונות מפרכסות זו את זו וכ׳ harlots paint one another, how much the more must scholars (be regardful of one another's honor)! B. Mets. IV, 12 (60ª) ארן מפרקסין לא את האדם וכ׳ (Y. ed. a. Mish. Nap. מְפָרְכְסִין) you must not give a deceptive appearance to a human being (slave to be sold) or to a beast or to vessels, v. פִּרְכֵּס I. Y. ib. IV, end, 9ᵈ מהו ארן מפרקסין ... צור גרמך what is meant by 'you must not paint (a slave)'? You must not tell him, paint thyself (to appear younger); a. e.

פִּרְכֵּס II (preced.) [*to rub, grind,*] *to move convulsively, to struggle, kick.* Ohol. I, 6 ... שמפרכסים וכ׳ הוחזו if their heads have been cut off, they are unclean (as corpses), although they still move convulsively; כגון זנב ... שמפרכסת like the tail of the lizzard which moves (after being separated); Tosef. ib. II, 1. Y. Sot. IX, beg. 23ᵇ חלל ולא מפרכס it says 'slain' (Deut. XXI, 1) but not struggling. Hull. II, 6 עד שיפרכס בירך וכ׳ unless the animal (when slaughtered) kicks with the foreleg and the hindleg (v. פִּרְכֵּס II). Gen. R. s. 63 יעקב משרכס לצאת Jacob (in his mother's womb) struggled to come out; a. fr.

Digitized by Google

פַּרְכִּיס, פַּרְכֵּס ch. same. Targ. Y. Gen. XXII, 10.—B. Bath. 142b, v. פִּרְכְּסָא.

פַּרְכָּסִין f. (πρᾶξις) *practice, public life.* Y. B. Mets. II, 8c bot. לא אחזית ... פ' דידכון וכ' (ed. פרוכסין, כרוכסין, corr. acc.) I have come only to see your ways, how you deal, how you judge.

פַּרְכַּרְגְּמָא m. (παραχάραγμα) *false coin, counterfeit.* Par. I, 3 Ar. (ed. ארכדיג, corr. acc.), v. נִסְקָד.

פַּרְכְּתָא, פִּרְכָתָא, v. פָּרוּכְתָא, פָּרוֹכֶת.

פָּרַם (b. h.) *to tear open; to strip.* Sot. III, 8 האיש פורע ופורם ... פורעת ופוֹרֶמֶת the (leprous) man must let his hair grow and tear his garments, but a woman should not &c.; Sifra Thazr. Par. 5, ch. XII; Y. Sot. III, end, 19b. Hor. III, 5 כהן גדול פורם מלמטה וכ' the high priest in mourning tears his lower garments; ib. 12b פּוֹרְמִין ... אינו פורם he does not tear his garments in the manner ordinary people in mourning do; Sifra Emor ch. I, Par. 2; Yoma 73a; a. fr.—*Part. pass.* פָּרוּם; f. פְּרוּמָה; *pl.* פְּרוּמִים, פְּרוּמִין; פְּרוּמוֹת *exposed, bare.* Gitt. 90b משני צדדיה ופ' bare on both her shoulders; Y. ib. IX, end, 50d צדדיה פרוכין; Y. Sot. I, beg. 16b מְפוֹרְמִין.

Pi. פֵּרַם same. Part. pass. מְפוֹרָם; *pl.* מְפוֹרָמִין, v. supra.—[Gen. R. s. 22, end כמפרים some ed., v. פָּרַס.]

פְּרַם ch. same, *to cut, split, break into; to chop, hash.* Sabb. 74b תאי מאן דפָרֵים סילקא (Var. in Ar. דפָרֵיס) he who minces beets (on the Sabbath). Ber. 39a פָּרְמִינְהוּ פרימי רברבי Ms. M. (Ar. פרימי, ed. פרימא רבא) if he chopped them into large pieces. M. Kat. 25a פָּרוּם בבא וכ' Ar. (ed. פרוס; Ms. M. 2 פרוץ) they broke through the gate, and carried the body out; a. e.—V. פָּרוֹמָאָה.

Ithpe. אִיתְפָּרַם *to be cut, chopped.* Hull. 30b sq. חזינן גידפי דמיפָּרְמִי we see that the feathers (of the throat) are cut through.

פָּרְמָא, v. פּוּרְמָא.—*Pl.* פָּרְמֵי, v. פָּרְאמֵי.

פַּרְמוּטָה, v. פַּרְמוֹתָה.

פַּרְמוּטִין, v. פְּרוּטוֹמִי.

פַּרְמוּסְקָא* m. (supposed to mean) *chief of police*; גברי דפ' *policemen.* B. Mets. 93b ed. (Ar. דפרמ'; Ms. M. דפומסק; Ms. R. 2 דפרמסקא; Alf. ed. Cost. דפרמיסקא; Ms. H. דפלמוסא; Ms. R. 1 דפולבוסא; Tosaf. דפרמוסקי). [Prob. a Babyl. corrupt. of פּוֹלִימַרְכָּא polemarch.]

פַּרְמוֹעָה f. *parmo'ah*, a sort of *lupine.* Y. Kil. I, 27a ed. Zyt. (ed. Krot. פרמ'; R. S. to Kil. I, 3 פרמותה; Or Zar. Kil. 254 (פרמוטה), v. פַּלְסְלוֹס.

פַּרְמוֹתָה, v. preced.

פַּרְמָקוֹס m. (φαρμακός) *sorcerer.* Gen. R. s. 77 Var. (text פרקמוס, incorr.); Cant. R. to III, 6.

פַּרְמַשְׁתָּק, פַּרְמִשְׁתָּק m. (Pers. *parmâstakh, contrectatus* or *extensus*, Fl. to Levy Talm. Dict. IV, 229a) *membrum virile.* M. Kat. 18a פַּרְמַשְׁתְּקוֹ (Ms. M. פַּרְמַשְׁתּוֹ); Yalk. Ex. 182 פרמשתו; Yalk. Dan. 1062 פרמשתקו.

פֶּרֶן m. (פָּרַר) *a building with a gateway leading from street to street* (cmp. פַּלַשׁ). Toh. VI, 9 (interch. with בסילקי, v. Maim. a. l.).—[R. H. G. reads פָּרוֹן and explains *lighthouse* (φάρος)—which, however, does not fit the context.]

פָּרַן (cmp. פָּרַם, פָּרַס) *to cut, divide*; cmp. פָּסַק,] *to assign.* *Hif.* הִפְרִין *to assign, provide, endow.* B. Mets. V, 5 והמַפרין על שדהו Var. (v. פָּרַר) and may make an arrangement for his field; expl. ib. 69b ואומר חן לי השכר ... מאתים זוז ואפרנסנה וכ' if one rents a field at a rent of ten Kor of wheat a year, and says, lend me two hundred Zuz and I shall improve the field, and I offer thee twelve Kor a year (v. פָּרָה *Hif.*).—Esp. *to endow a bride, to promise a dowry.* Gen. R. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 60) they were poor ולא היו מַפְרִינִים אלא בפה and endowed (the bride) only with their mouth (with a blessing); Yalk. ib. 109 (not אותו); Gen. R. s. 74 end כשרינים ולא היו מפרינין אותה וכ'; Yalk. ib. 130 מפריכין (corr. acc.; Ar. מפריסים, v. פָּרַס).

פִּרַן ch., *Af.* אַפְרֵן same, esp. (of the husband) *to endow the wife, settle the dowry* (מוֹהַר or כְּתוּבָּה). Targ. Y. I Ex. XXII, 15 מְפַרְנָא יַפְרִין (Y. II יְפָרֵן; h. text מהר ימהר). Targ. Y. Deut. XXI, 13 (h. text ובעלתה).

פַּרְנוֹן, פִּרְנָא, פּוֹרָן, פַּרְנָא, פָּרָן m. (preced.) *the wife's settlement, dowry* (corresp. to b. h. מֹהַר a. later כְּתוּבָּה). [The phonetic coincidence with φερνή gave rise to the forms פּוֹרָן, פַּרְנוֹן, a. to combination with פרא, v. פָּרָאפִּרְנוֹן.] Targ. Y. II Gen. XXXIV, 12 פורן וכתובתא (h. text מהר ומתן).—Y. Keth. VII, 31c top תיפוק בפלגית פ' ... אתא (not בלא) the case came before R. J., and he decided, let her be sent away with half her dowry; אין שוטה הוא בלא פ' תיסוב פ' שלים ... if she is a faithless wife, let her be sent away without any dowry, and if she is not, let her receive her full dowry!; אייתון פָּרְנָה וכ' they produced her deed of endowment (K'thubah) and found &c. Ib. VI, beg., 30c פּוֹרְנָה, v. מָרַק. Ib. IX, 33c top אי אבד פריטא וכ' (corr. acc.) if the deed of endowment shall ever get lost, you may write another. Gen. R. s. 80 פרנון, v. פָּרָאפִּרְנָא; Yalk. ib. 134 פּוּרְנוֹן. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34, a. e. פ' רב עלי וכ' her endowment is too large for me, and I cannot divorce her. Y. Keth. XI, 34b תבעת פָּרְנָה וכ' as soon as the widow asks for her dowry, she loses the right of alimentation. Bab. ib. 67a (in Hebr. dict.) אשה גובה מ' מהם a widow may seize them for her dowry; a. fr.—Trnsf. *an endowment, good luck.* Ib. 54a bot. (if outfit articles have become cheaper) ליחמי פ' it is the heirs' good luck (i. e. they furnish the outfit as defined by the deceased, at present prices).

פִּרְנִינָן, פִּרְנִגָן f. (prob. a geographical term) שיראה פ' *p'rangan (parnigan) silk.* Targ. II Esth. V, 1; ib. VI, 10 פרניגן ed. Lag. (oth. ed. פרגינ, corr. acc.). V. next w.

פִּרְנָדָא f. (v. preced.) שירה (שירא) פ' *p'randa silk.* Sot. 48b משחרב ... בטלה ש' פ' וכ' when the first Temple

Digitized by Google

was destroyed, the use of *p.* silk and of white glass was suspended. Sabb. 20b ושמ׳ לחוד ... שירא silk is different from *p'randa* silk. [Sachs, Beitr. II, p. 185 refers to late Greek πράνδιοι (πράνδιον fillet, S.), from which he derives French *frange*, Engl. *fringe*.]

פַּרְנְדִּסִין pr. n. pl. *Brundisium*, v. בַּלְהִדְּסִין.

פַּרְנוֹס, Gen. R. s. 68 כמטה וכפ׳, v. פּוּרְנָס a. פָּלוּמָא.

פִּרְנוּס, **פִּירָן** m. (פַּרְנֵס) *provision, sustenance; prosperity.* Targ. I Kings V, 25 (ed. Wil. פִּרְ); Targ. II Chr. II, 9. Targ. Is. XXX, 23 פי׳ ed. Lag. (ed. Wil. פִּרְ). Targ. Mal. III, 10.

פִּרְנוּק, **פִּירָן** m.; pl. פִּרְנוּקִין, פִּירִין (פַּרְנֵק) *delight.* Targ. Ps. CXIX, 24 (ed. Wil. sing.); ib. 92; ib. 143; a. e.

פַּרְנוּתָא, v. פִּרְטָא II.

פַּרְנְטוֹס, v. פַּרְנִיטוֹס.

פַּרְנִיָּן, v. פִּרְנְגָן.

פַּרְנְטוֹס, **פַּרְנִיטוֹס** pr. n. m. *Parnitos.* Targ. II Esth. I, 2 (3), prob. corrupt., for אַנְטַרְטוֹס.

פַּרְנִיס, v. פַּרְנֵס.

פַּרְנִיקָא, **פַּרְנִיקָא** (פַּרְנֵק) m. *delicateness.* Targ. Y. I Deut. XXVIII, 56 פריני׳; Y. II פרקינא (corr. acc.).

פַּרְנִית, Tanḥ. ed. Bub., Ḥuck. 3 התחיל מתפרנית עלירח prob. to be read: מַפְרִיז עלירח (v. פָּרַז) he began to raise the price for them (Pesik. R. s. 14 עולה עלירחם).

פַּרְנָךְ pr. n. m. *Parnakh*, an Amora. Meg. 32a. Y. Pes. V, 32c bot.; a. fr.

פַּרְנֵס (enlargement of פָּרַן) *to endow, provide, sustain, cultivate.* B. Mets. 69b אֲפַרְנְסֶנָּה I will improve the field, v. פָּרַן. Ex. R. s. 43, end לך פַּרְנְסָהּ ועשה וכ׳ go and improve it, and make a vineyard of it. Keth. V, 2 נותנין ... לפַרְנֵס a betrothed maiden is given twelve months time ... to make her outfit; כך לפרנס את עצמו ... so is the man allowed a certain time to prepare himself. Tosef. B. Mets. VII, 6 פַּרְנֵס לִי מלאכה וכ׳ provide work for me on thy own property, or give me my wages &c.; a. fr.—Esp. *to provide with the necessaries of life; to support* (from the charities). B. Bath. 8a במה אֲפַרְנְסָךְ on what claim shall I support thee?; פַּרְנְסֵנִי ככלב וכ׳ support me as you would a dog or a raven. Gitt. 61a מְפַרְנְסִין עניי נכרים וכ׳ we are bound to support the gentile poor equally with the Jewish poor because of 'the ways of peace', v. דֶּרֶךְ; Tosef. ib. V (III), 4; a. v. fr.—B. Bath. 14a פֵּירְנַסְתָּהּ צא ופַרְנֵס אירן לרחבי ... thou hast made provision (explained how) to fill up the Ark in its length, go and fill it in its width.

Hithpa. **הִתְפַּרְנֵס** *to be provided for, be supported; to support one's self.* Kidd. IV, 14 והן מִתְפַּרְנְסִין שלא בצער and they (beasts and birds) are provided for without any trouble of their own; אינו דין שאֶתְפַּרְנֵס וכ׳ might it not be a proper inference that I (a human being) ought to be sustained without trouble? Keth. 67b אין לו ואינו רוצה לְהִתְפַּרְנֵס וכ׳ if a person has no means and refuses to be supported (from the charities). Ib. יש לו ואינו רוצה לְהִתְפַּרְנֵס if a person has means but refuses to supply himself with the necessaries of life (preferring to starve himself). Ber. 28a אי אתה יודע ... מִתְפַּרְנְסִים וכ׳ thou knowest nothing of the trouble of the scholars,—how they support themselves and what they live on. Keth. 68a הבנות ניזונות ומִתְפַּרְנְסוֹת וכ׳ daughters must be fed and provided for (clothed) from their father's estate. Ber. 3b לכו והִתְפַּרְנְסוּ זה מזה go and support yourselves by dealing with one another; a. v. fr.

פַּרְנֵיס, **פַּרְנֵס** ch. same. Targ. Ez. XXXIV, 8. Targ. Is. LVIII, 7; a. fr.—Num. R. s. 9 ומְפַרְנֵס, v. זוּן I ch. Lev. R. s. 34 ורוזח מפרנס וכ׳ (v. זוּן I ch.); a. e.

Ithpa. אִתְפַּרְנֵס as preced. *Hithpa.* Targ. Y. Lev. XXV, 35, sq. Targ. Lam. V, 6; a. fr.

פַּרְנָס m. (preced.) *manager, administrator, leader of a community, chief.* Snh. 92a, v. נָהַג. Ber. 28a אוי לו לדור שאתה פַּרְנָסוֹ woe to the generation whose leader thou art! Arakh. 17a לפי דורו פ׳ as the generation, so the leader. Yoma 22b אין מיצמידין פ׳ וכ׳ we should appoint chief of a congregation only one behind whom hangs a mass of reptiles (to whose ancestry some blemish is attached), so that, when he becomes overbearing, we can say to him, turn behind thee; a. v. fr.—*Pl.* פַּרְנָסִים, פַּרְנָסִין. Ib. 86b שני פ׳ טובים עמדו וכ׳ two good leaders have arisen for Israel, Moses and David. Y. Peah VIII, 21a top אין מיצמידין פ׳ פחות משלשה we must never appoint less than three managers (of charities). Ib. אין מיצמידין שני אחין פ׳ two brothers must not be appointed managers of charity. Gitt. 60a; a. fr.

פַּרְנָסָא, **פַּרְנָס** I ch. same. Targ. Ez. XXXIV, 5 (h. text רעה). Targ. Is. XXII, 15 (h. text סכן); a. fr.—Y. Peah VIII, 21a ר״ע בצון ממיתידה פ׳ וכ׳ when they wanted to appoint R. A. a manager &c. Arakh. 17a אי מעלי דרא מעלי פ׳ if the generation is good, the leader is good; a. fr.—*Pl.* פַּרְנָסִין, פַּרְנָסָיָא. Targ. Zech. XI, 7, sq. Targ. Ez. XXXIV, 7, sq.; a. fr.—Y. Peah l. c. בעא מוקמה לון פ׳ וכ׳ wanted to appoint managers for them, but none would accept; Y. Shek. V, 48d bot. Ib. 49a bot.; a. fr.

פַּרְנָסָא II f. (preced.) *management, administration.* Targ. O. Gen. XV, 2 בר פ׳ manager (h. text בן משק); Y. ib. בר פַּרְנָסַת ביתי. V. פַּרְנְסוּתָא.

פִּרְנָסָה f. (preced. wds.) *provision, maintenance, outfit.* Peah VIII, 7 פַּרְנָסַת לינה the necessary arrangement for a night's lodging (for the poor), expl. Sabb. 118a, v. פּוּרְיָא II ch.; B. Bath. 9a; Tosef. Peah IV, 8. Keth. 50b (ref. to זן ib.) פ׳ הוראו וכ׳ does this mean (bridal) outfit ... or sustenance proper? Ib. תמם לפ׳ תואר there it was about the outfit. Ib. 68a, a. e. לפ׳ שמון באב as to the amount for which the heirs are to be assessed for a daughter's outfit, we are guided by the disposition of her deceased father. Ib. (ref. to מהפרנסות, ib.) מאי לאו פרנסת הבעל does it not mean the outfit for the husband (dower)? לא בפרנסת עצמה no, it refers to her own support. Ib.b אירדו בזוניתידן ולא אירדו פַּרְנָסָתָן they have

Digitized by Google

lost their claim on alimentation (from the estate), but not their claim on an outfit. Ber. 3b עמך ישראל צריכין מ' Israel, thy people, need a living. Taan. 9a מטר ... מ' בשביל רבים rain is granted for the sake of an individual, support (prosperity) for the sake of the many (in public prayers). Gen. R. s. 20; Midr. Till. to Ps. CVI, beg., v. פָּרָא. Taan. 19b עבד שנתן לו רבו פַּרְנָסְתּוֹ באחד וכ' a slave to whom his master gives his fare (for the week) on the first day of the week; a. v. fr.

פַּרְנָסוּת f. (v. פַּרְנָס) *administrative office.* Y. Sot. IX, 24a, v. שָׁמַשׁ.

פַּרְנָסִיתָא f. = h. פַּרְנָסָה. Targ. Job XXXVIII, 39 (Ms. פַּרְנָסְתָּא). Targ. Lam. V, 9. Targ. Koh. XI, 1.

פַּרְנַסְתָּא, v. פַּרְנָסָא II, a. preced.

פַּרְנֵק (*Parel* of פָּנַק) *to delight; to treat with dainties.*

Hithpa. הִתְפַּרְנֵק *to enjoy dainties.* Cant. R. to VII, 2 מְהִתְפַּרְנְקִין, v. חָטָא I.

פַּרְנֵק ch. same. Targ. Ps. XCIV, 19 יְפַרְנְקוּן ed. Lag. (ed. יפרקנ', יפריקנ', corr. acc.).—Part. pass. מְפַרְנֵק; f. מְפַרְנֶקֶת, q. v.

Ithpa. אִתְפַּרְנֵק *to be delighted, enjoy.* Ib. CXIX, 16. Targ. Job XXII, 26. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 19; a. e.

פַּרְנַקְתָּא, v. פְּרוּנְקָא.

פָּרַס I, **פָּרַשׂ** (b. h.) 1) *to split, break,* esp. (v. פַּת) *to break bread and say grace.* R. Hash. 29b לא יִפְרוֹס אדם פרוסה וכ' a person should not break bread and say grace for his guests, unless he dines with them אבל פּוֹרֵס הוא לבניו וכ' but he may do so for his children and his household in order to train them in religious practice. Pes. 37a; Men. 78b (expl. מצה הוא) כל שפּוֹרֶסֶת ואין וכ' when he breaks it apart, and no cords (of unbaked dough) can be drawn out of it; a. e.—Part. pass. פָּרוּס; f. פְּרוּסָה; pl. פְּרוּסִים, פְּרוּסִין; פְּרוּסוֹת. Lev. R. s. 34 (ref. to פָּרֹס, Is. LVIII, 7) הלא חָפְרוֹס ... פָּרוּס כבר הוא מ' וכ' it does not read, 'behold, thou shalt break', but, 'behold broken'; it (thy bread) is broken for thee, for from the beginning of the year it is decreed &c. Y. Dem. I, 21d bot. בפ' when it is a broken piece of an eatable, opp. שלם. Y. Ber. VI, 10b bot. מ' של חטים (sub. פת) a broken loaf of wheat bread; a. fr.—V. פָּרוּס, פְּרוּסָה.—2) (cmp. פָּרַץ) *to break through*; part. pass. as ab. *open, plain.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 4, v. מָנָא.—3) *to spread.* Meg. III, 3 (28a) ואין פּוֹרְשִׂין לחזבו מצודות nor dare you spread traps leading into it (the synagogue in ruins). Yoma III, 4 פָּרַס סדין וכ' (Y. ed. פָּרַשׂ), v. סָדִין. Num. R. s. 11 הכהנים פּוֹרְשִׂים את כפיהם the priests spread their hands (when blessing). Ex. R. s. 42 אחז ... ופ' הקב"ה וכ' he (Moses) took hold of the divine throne, and the Lord spread his cloak over him. Ib. (ref. to פָּרַשׂ, Job XXVI, 9) פ' רחום שדי זיו וכ' the Merciful Almighty spread the splendor of his cloud over him; ib. s. 41 פ' והגין עליו הקב"ה the Lord spread (his cloak) over him and protected him; a. fr.—Deut. R. s. 5 הדה פּוֹרֵשׂ וראטגמא וכ' (not דאטגמא) he spread (published) a decree wherever he conquered &c.—Part. pass. as ab. Ab. III, 16, v. מְצֻיָּדָה; a. e.—מ' על שמע (interch. with פ' את שמע) *to spread a cloak over the head for the recitation of the prayers preceding the Shm'a* (Ḳaddish and Bar'khu), esp. *to recite the prayers &c. for the benefit of those who have come too late for the regular service* (cmp. Ber. 51a פרס סודרא, quot. in next w.). Meg. IV, 3 (23b) אין פורסין על שמע וכ' (Mish. ed. את; Mish. Pes. פרישין, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) the prayers for the Shm'a are not read aloud ... with less than two persons; [Rashi: *to divide* the Sh'ma (v. supra), i. e. to read parts of the prayers preceding the Shm'a;] Y. ib. IV, 75a bot. פורסין את שמע. Ib. IV, 5 המפטיר א"ל פְּרוֹס על שמע פ' ..., v. פּוֹרֵס וכ'. Ib. 6. Lev. R. s. 23 they said to him, recite the prayers for the Shm'a; he did; Cant. R. to II, 2 (mixed diet.) פְּרוֹס לן את שמע פרוס לן (read: פָּרֵיס); a. fr.

Nif. נִפְרַס, *Nithpa.* נִתְפָּרֵס *to be divided, broken.* T'bul Yom III, 1, v. עָרָה II. B. Mets. VII, 7 נִתְפָּרְסוּ עיגוליו if his fig cakes were broken; a. e.

Hif. הִפְרִיס 1) *to assign, give a share, a present.* Gen. R. s. 74 end ולא הרו מַפְרִיסִים וכ' Ar. (ed. מפריסים) they endowed only with their mouth, v. פֶּרֶן. Yalk. ib. 22 מַפְרִיס ותילך, v. פָּרָה.—2) (denom. of פַּרְסָה) *to part the foot, to have a parted hoof.* Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4 חזר משוסע, משוסע מפריס the swine parts its foot and is cloven-footed. Ḥull. 59a אין לך דבר שמפריס פרסה וכ' there is no animal that parts its foot and yet is unclean, except swine; a. e.—Ib. 51b ה' כ"ג קרקע the animal, after its fall, in attempting to rise made an impression of its parted feet on the ground (an evidence of its spine's being unaffected).—Trnsf. *to show the cloven foot* (like swine, as if saying, 'I am clean', v. Lev. R. s. 13, end), *to pretend piety.* Gen. R. s. 22 יצא כמפריס ובמרמה וכ' (some ed. מפרים, corr. acc.) he went forth like a hypocrite and as one deceiving his Creator; (Yalk. ib. 38; Lev. R. s. 10 כְּמַפְרִים, v. עָרַם II).

Pi. פִּרֵס, פִּרֵשׂ 1) *to spread.* Bekh. 44a (ref. to Ex. XL, 19) רביע פֵּירְשׂוֹ Moses our teacher spread it (hence he must have been ten cubits high); Sabb. 92a פרשו; Yalk. Ex. 372; a. e.—2) *to put a wrap on,* only in פֵּירְסָה נדה *she became menstruous.* Keth. 2a. Gen. R. s. 48; a. fr.

פָּרַס I ch. same, 1) *to split, divide, break*; esp. *to break bread and say grace.* Targ. II Kings IV, 39 (h. text פלח). Targ. I Sam. IX, 13 פריס על מזונא ed. Lag. (oth. ed. מ' מזונא; Ar. יְפָרִיס נבסתא *Af.*).—Yalk. Prov. 947 פָּרִיס מנחם וידיב לאבל the comforter breaks the bread and gives it to the mourner (ref. to Lam. I, 17). Snh. 49a bot. פריס להו he divided with them, v. בּוֹנְיָנֵי. B. Mets. 40a פריס ר' י' שיתא וכ' R. J. sold at the rate of six *kuzé* for &c.; a. e.—Part. pass. פָּרִיס; f. פְּרִיסָא. Pes. 37b והכא במאן דמ' דהויא and here it has the appearance of being broken; Men. 78b (not דמי). Bekh. 40a דשפיד ופריס (ed. ופרוס, Hebr. form) when the mouth is pointed and (the lip) parted (like that of swine); a. e.—2) *to divide, arrange*; (=h. סדר, חצץ) *to arbitrate, value.* Targ. O. Lev. XXVII, 8; a. fr.—Denom. מְפָרְסָנָא, מְפָרְסָנָא.—3) *to distribute, spread; to publish.* Targ. Job XXXVI, 30. Targ. II Sam. XVII, 19 וּפָרְסַת (not

Digitized by Google

וכ'). Targ. Prov. XXIX, 5; a. fr.—Part. pass. פָּרִיס; f. פְּרִיסָא; *pl.* פְּרִיסָן, פְּרִיסַן. Targ. Ex. XXV, 20 (Bxt. פָּרְסָן); a. fr.—Targ. II Esth. IV, 8 פָּרִיס *published.*—Ber. 55[b] בצידנא דפָרְסֵי וכ' when they (the priests) spread their hands (to bless). Y. Sabb. XX, beg. 17[c] חוון פָּרְסִין קילעיהּ וכ' they spread the curtains on the day before up to four cubits, and the next day they spread them entirely. Ber. 51[a] (expl. עיטוחַ) ר' אסי פָּרִיס סודרא וכ' R. A. used to spread a cloth over his head (before taking up the cup of benediction). Sabb. 48[a]. Y. ib. XVII, end, 15[d], v. גְּדִישָׁא; a. fr.

Pa. פָּרֵיס 1) *to spread.* Targ. Lam. I, 17; a. e.—2) (*Pali*) פָּרֵס (v. P. Sm. 3276) *to publish, divulge.* Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 25 מפריסיא (Y. I מפרסמא).

Af. אַפְרֵס 1) *to distribute, arrange.* Targ. I Sam. IX, 13 Ar. (v. supra).—2) *to spread forth.* Targ. Is. XXV, 11.—3) (v. preced. *Hif.*) *to set the foot.* Targ. II Esth. I, 2.

Ithpa. אִתְפָּרַס *to be spread, published.* Ib. III, 15; VIII, 13, sq. אתפרסמת Ar. s. v. דיטגמא (ed. אתפרסנת).—Lam. R. to II, 2 ולא תִתְפָּרְסִין וכ' (fr. פָּרְסִי) rather than that the secrets of the government be divulged.

פָּרַס II (b. h.) pr. n. *Persia.* Esth. R. to I, 3 כשהמלכות ב' במדי ב' טפילה לה כשהמלכות בפ' וכ' when the government is in Media, Persia is named as an attachment to it, and when the government is in Persia, Media is &c. Ib. למה קרין אותה ב' וכ' why is it called Paras?, v. פָּרְסָה; a. fr.—[Deut. R. s. 10, a. e. ב', a censorial change, for רומי.]—Targ. II Chr. XXXVI, 20; 22; a. e.

פֶּרֶס m. (פָּרַס) 1) *part, half,* v. פְּרוּס.—2) *a piece,* esp. *a certain quantity of bread.* Neg. XIII, 9 כדי אכילת ב' פת חסין וכ' as much time as is required for eating a piece, that is, a piece of wheat bread &c. Ib. 10. Tosef. ib. VII, 10 וכמה הוא ב' חצי וב' and how much is a *p'ras*? Half a loaf, of which three make a Kab; Tosef. Mikv. VII (VIII), 6; Erub. 83[a]; a. fr.—*Pl.* פְּרָסִים; *Dw.* פְּרָסִים. Y. Sabb. I, 2[b] bot. אכילת ב' eating two *p'rasim* (with interruption); ib. במה זוחדים בכמה ב' several olive sizes of eatables eaten within a time required for eating several pieces; Y. Hor. III, 47[b] bot.—Trnsf. *the fare received by members of a household,* or *by slaves.* Erub. 72[b] במקבלי ב' שנו the Mishnah speaking of brothers eating at their father's table means those receiving, each his separate fare, at the hands of their father. Ib. 78[a] ... מי שיש לו מקבלות ב' וכ' if a man has five wives (occupying separate dwellings in one court) receiving their fare at the hands of their husband, and five slaves receiving &c. Y. Taan. I, beg. 63[c] הוא תובע פָּרְסוֹ ממנו he (the slave) begs him for his fare; (ib. פרנסתו). Ib. סמוך לפרסו near the period when his fare is due. Ab. I, 3, v. עָבַד; a. fr.—3) *P'ras,* half a Maneh (מָנֶה). Eduy. III, 3 מנה וב' each weighing one Maneh and a half. Peah VIII, 5; a. fr.—מנה בן ב', v. מָנֶה.—4) *P'ras, half the length of a furrow* (v. infra); ב' (ה) בית *an area of a square P'ras,* esp. *a field, of a square P'ras, declared unclean on account of crushed bones carried over it from a ploughed grave.* M. Kat. 5[b] החורש את חקבר חרי הוא עושה בית ב' ובמה הוא עושה חצי מענה וכ' Ms. M. a. Rashi (ed. מלא מענה, v. Rabb. D. S. a. l. note) he who ploughs over a grave, makes a *beth-p'ras* (an unclean field), and how much of it does he make unclean? Half the length of a furrow of one hundred cubits; Ohol. XVII, 1 החורש ... עושה בית ב' ... מאת אמה בית ארבעה סאים he who ploughs &c.; how far does he make it unclean? (Half) the size of a furrow of a hundred cubits (in all directions), which is a square of the capacity of four S'ahs of seed; Nidd. 57[a]; Tosef. Ohol. XVII, 1. Ohol. XVII, 2 בית ב' עושה בית ב' an unclean field may create another unclean field (if the plough passes over and beyond it). Tosef. ib. XVII, 4 אבל עולה הוא כמדת חמ' (read: במדת; R. S. to Ohol. XVII, 3 במדת בית חמ') but it is counted in so as to complete the measure of a *beth-p'ras*; a. fr.—*Pl.* בתי פָּרָסוֹת. Ohol. XVIII, 2 (M. Kat. 5[b] בית פרס). [Maim. explains בית חמ', by ref. to פָּרַס *to extend, the area of extension*; Rashi, by ref. to פָּרַס *to break, an area of bone splinters.*]

פֶּרֶס II ch. as preced. 2, *the slave's* or *serf's fare.* Targ. II Sam. VIII, 2; 6 עבדין נטלי ב' serfs working for their fare (h. text מנחה נושאי); Targ. I Chr. XVIII, 2 נטלי ב' מקרבי דורון; ib. 6 נטלי ב' מסקי מסין (combining two interpretations).

פַּרְס m. (פָּרַס) 1) *curtain, canopy, baldachin.* Num. R. s. 10 כמין ב' שטחה לו וכ' she (Pharaoh's daughter) spread over him (Solomon) a sort of baldachin in which were fixed precious stones &c.—*Pl.* פָּרְסִין. Y'lamd. to Num. XV, 37 quot. in Ar., v. קִיטֵי.—2) *net.* Tosef. Bets. III, 1 (ה)טעלה את פָּרְסוֹ וכ' (Var. (כל שפרסודו) if one puts up his net on the eve of the Holy Day, and, coming in on the Holy Day, finds it disturbed.

פַּרְסָא ch. same, *curtain, cover.* Targ. II Sam. XVII, 19 (h. text מסך). Targ. Num. III, 25, sq.; a. fr.—Ḥull. 8[b], v. בְּלִיטָא. Meg. 26[b] תאי פְּרִיסָא וכ' (Rashi פרסא) to make of an old curtain (covering the ark which contains the Torah scrolls) a cover for books; a. e.—*Pl.* פָּרְסֵי. Succ. 20[b] חזו לפ' ונפוותא are fit for covers and sieves (Ar.: for *sifting nets* and sieves).

פַּרְסָא m. 1) = h. פַּרְסָה I, *Persian mile.*—*Pl.* פַּרְסִין, פָּרְסֵי. Targ. Is. X, 32. Targ. Y. Num. XXI, 35; a. e.—Ḥull. 59[b]. Pes. 94[a]; a. e.—2) *Persian.* B. Kam. 55[a] גמלא ב' (Mss. H. a. R. פרסאה) a Persian camel, contrad. to an Arabian camel. Kidd. 72[a], v. נגד ch.

פַּרְסָאָה, v. פָּרְסִי.

פַּרְסָאוֹת, v. פַּרְסָה I, a. פָּרְסִי.

פַּרְסָאִיתָא, v. פָּרְסִי.

פַּרְסָה I m. *Persian mile* (*parasang*). B. Kam. 82[b]; Y. Taan. IV, 68[c]; a. fr.—*Pl.* פַּרְסָאוֹת. Pes. 93[b], sq.; a. e.—[Shebi. V, 1, a. e., v. פָּרְסִי.]

פַּרְסָה II f. (b. h.; פָּרַס) *split hoof; foot; toes* (v. אַסְפַּרְטָא). Ḥull. 59[a], v. פָּרַס I. Ib. 68[b] (ref. to בבהמה 'in the animal, Lev. XI, 3) ב' החזיר וכ' if the embryo, having put forth its feet, withdrew one foot, you may eat it (when the mother is ritually slaughtered); if it withdraws 'feet', you may eat it; a. fr.—Mikv. V, 6 פָּרְסָה התחתונה וכ' the water

Digitized by Google

gathered in the depression created by asses marching in the valley; (Tosef. ib. V, 1 פַּרְסוֹת רגלי בהמות).—*Pl.* פַּרְסוֹת. Ḥull. l. c. Ib. 59ᵃ חתוכות פַּרְסֹתֵיהֶן its hoofs were cut off. Sifré Deut. 2 אילו זכו ... שעלו פַּרְסוֹת רגליהם וכ' if the Israelites had been good, they would have entered Palestine as soon as their feet had come up from the sea; a. fr.—בית הפ' *the legs.* Ḥull. 55ᵇ; Y. Pes. VII, 35ᵃ bot.; (Ḥull. IX, 2 פ' only).

פַּרְסוּי, v. פַּרְסִי.

פַּרְסוּם m. (פִּרְסֵם) *publicity*; בפ' *in public.* Pesik R. s. 31 בפ' ולא וכ' publicly, and not secretly.

פִּרְסוּמֵי, v. פִּירְסוּמֵי.

פַּרְסוּמֵי infin. of פִּרְסֵם.

פַּרְסוֹף* I m. (a corrupt. of præpositus, cmp. our *provost* and German *Profoss*) *executive officer, executioner.* Y'lamd, to Gen. XXXVIII, 1 quot. in Ar. בלשי מסר לפ', v. בַּלְשִׁי.

פַּרְסוֹף II *face*, v. פַּרְצוֹף.

פַּרְסַטְקִין, v. פַּרְדַּסְקִין.

פַּרְסִי, *Pali* of פָּרַס; v. פָּרַס I.

פַּרְסִי m., **פַּרְסִית** f. (b. h.; פָּרָס II) *Persian.* Esth. R. to I, 22 מדברת בלשון פ' נושא ... when a Persian marries a Median woman, she must speak Persian. Ib. to I, 11 לא מדית ולא פ' אלא כשדית is neither a Median nor a Persian woman, but a Chaldean; a. e.—*Pl.* פַּרְסִים, פַּרְסִיִּים, פַּרְסִין; פַּרְסִיּוֹת. Kidd. 72ᵃ. Ber. 8ᵇ אני אוהב את הפ' ... בשלשה for the sake of three things I love the Persians. Esth. R. l. c.; a. e —Shebi. V, 1 הפַּרְסָאוֹת Ms. M. (ed. הפַּרְסָאוֹת) *Persian figs* (or dates); Sifra B'har, Par. 1, ch. I; Tosef. Shebi. IV, 1 הפרסאות.

פַּרְסָאָה, פַּרְסִי, פַּרְסָי ch. same. [Targ. II Esth. I, 8 פרסאה, read: פַּרְסָאֵי].—Y. Ber. VI, 10ᵇ bot. חד פרסי ed. Lehm. (oth. ed. פרסוי, read פרסיי) a Persian Jew. B. Kam. 59ᵃ דקלא פ', v. הֶקְלָא. Shebu. 34ᵇ הדהוא דינא פ' הוא that is Persian law (arbitrariness); B. Kam. 58ᵇ דינא דפרסאה (Ms. R. דינא פרסאה; Rashi דינא דפַּרְסָאֵי); a. e.—*Pl.* פַּרְסֵי (פָּרְסֵי). Targ. II Esth. l. c. Targ. Esth. I, 14; a. e.—Ab. Zar. 24ᵇ כמאן קרו פ' לספרא דביר by what authority do the Persian Jews call a book *d'bir*? Ib. v. הִירְסְתָּנָא II. Yoma 77ᵃ, v. אִיסָּרָא II; Yalk. Ez. 347. Ib. בשני דפ' (Yoma l. c. במלכותא דפרס, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) during the years of the Persian rule; a. e.—*Fem.* פַּרְסָאִיתָא. Targ. II Esth. I, 16.—*Pl.* פַּרְסָאָתָא, פַּרְסָיָתָא. Ib. 12.—Ber. 44ᵇ, v. אוּפְּי. Sabb. 143ᵃ ודפרסייתא Rashi (ed. ודַּפַּרְסָיָתָא) and the stones of Persian dates.

פַּרְסִים, v. פַּרְסֵם.

פַּרְסִיקָא, פִּרְסִיקָא, v. פַּרְסֵק, פִּרְסֵק.

פַּרְסַנָּא m. (פָּרַס, v. פַּרְסָא; cmp. formation of בגואזא פ' (אוּשְׁפִּזְיכְנָא) *curtain-like, net-like.* Sabb. 154ᵇ (Ms. M. ופ', v. Rabb. D. S. a. l. note), v. גְּוִיזָא I.

פִּירֵ', פִּרְסֵם (enlargement of פָּרַס) *to spread, divulge, publish; to uncover, expose.* Yoma 86ᵇ מְפַרְסְמִין, v. חָנַן. Sot. 9ᵃ פִּירְסְמָהּ בגלוי ... הוא עשתה she acted in secret, the Lord exposes her in public. Y. Meg. I, 70ᵇ top רבי הוה מְפַרְסֵם עצמו וכ' Rabbi used to make himself conspicuous (act ostentatiously) on two days in the year (as a protest against certain ritual restrictions). Num. R. s. 21 כשם שהקב"ה ... לְפַרְסְמָן וכ' as the Lord busies himself with the praise of the righteous in order to make them known in the world, so &c. Ib. מנחס פִּירְסְמוֹ לשבח וכ' he published Phineas for praise, and Zimri for blame. Ib. וזמ' את בתו בקלון and exposed his daughter for prostitution. Tanḥ. Ki Thissa 16 מה כלה ... ואינה מְפַרְסֶמֶת עצמה וכ' as the bride is retired in her father's house and does not unveil herself (show herself in public) until she is about to enter the bridal chamber ...: so must a scholar be retired, and be revealed (renowned) by his good deeds; Ex. R. s. 41; a. fr.—Part. pass. מְפוּרְסָם; f. מְפוּרְסֶמֶת; *pl.* מְפוּרְסָמִים, מְפוּרְסָמִין; מְפוּרְסָמוֹת. Ib. Lev. R. s. 32 בזמן שאיטו נפ' when he is not generally known (as a bastard). Yalk. Ex. 391 נפ' במעשיו ... שהוא נפ' well-known by his deeds, as the bride is unveiled (on her wedding day), v. supra; a. fr.—Gen. R. s. 36 יצא חם ... וכלב נפ' בחשמישו Ham came out of the ark black, and the dog disgraced by the mean way of his copulation; Y. Taan. I, end, 64ᵈ מְפוּרְצָם (Snh. 108ᵇ כלב נקשר).

Hithpa. הִתְפָּרְסֵם, *Nithpa.* נִתְפָּרְסֵם *to be published, made known, exposed.* Lev. R. l. c. (ref. to Lev. VI, 18) בבקום כדי שלא יִתְפָּרְסְמוּ החטאים ... 'in the place where the burnt offering is killed shall the sin offering be killed', ... in order that the sinners be not exposed to shame. Ib. אבל אם נ' but if he is known (as a bastard); a. e.

פַּרְסִים, פַּרְסֵם ch. same. Targ. II Esth. I, 12 לא תְפַרְסְמִי שמך וכ' do not defame thy name &c. Targ. Y. Num. XVI, 26. Targ. Y. Ex. XXVIII, 30. Targ. II Chr. VI, 30 (differ. in I Kings VIII, 39); a. fr.—Part. pass. מְפַרְסֵם; f. מְפַרְסְמָא; *pl.* מְפַרְסְמָן. Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25 (v. פָּרַס I). Targ. Job XXVI, 6 (h. text טרום). Targ. Cant. II, 17 כפרסמן uncovered (unprotected); a. e.—Y. Snh. VII, end, 25ᵈ אנא פַּרְסְמֵי לך מְפַרְסֵם I shall expose (denounce) thee. Pes. 112ᵃ פַּרְסְמֵי ניסא to make public the wonderful event (by a symbolical act); Sabb. 24ᵃ; a. fr.

Ithpa. אִיתְפַּרְסִים, אִתְפַּרְסֵם, אִיפַּ' *to be spread, revealed, exposed.* Targ. Y. Ex. II, 14. Targ. Y. Num. XXII, 41 (v. Targ. Cant. l. c.). Targ. Koh. XII, 13. Targ. II Esth. III, 15; VIII, 14 (v. פָּרַס I); a. fr.

פַּרְסָנִית f. (denom. of פַּרְסָה II) *run-about.* Gen. R. s. 18, a. e., v. פַּרְדָּנִית.—*Pl.* פַּרְסָנִיּוֹת. Ib. s. 45 Ar. (ed. יוצאניות), v. יוֹצָאנִית.

פַּרְסֵק, פַּרְסִיק m. (Περσικόν, sub. μῆλον) *peach; peach tree.* Gen. R. s. 42 תפוח ופ' apple and peach trees; Yalk. ib. 72. B. Mets. 116ᵇ דליתי שע"ג פ' זה וכ' I sell thee a grape vine overhanging this peach tree; Y. ib. X, 12ᶜ פַּרְסִיקוֹ, v. דָּלִית. Y. Kil. I, 27ᵃ bot. גוי ... ע"ג פ' a gentile who engrafted a shoot of a nut tree on a peach tree; a. e.—*Pl.* פַּרְסְקִין, פַּרְסְקִים. Kil. I, 4 הפ' וחשקדין וכ' (Bab. ed.

Digitized by Google

השק; Ms. M. (האפרסקין) peaches (and) almonds ... although resembling one another are heterogeneous. Maasr. I, 2 Y. ed. (Bab. a. Mish. ed. 'האא). Y. Peah VII, 20ª bot. (v. פַּנְקְרִיסִין); a. e.—[Tosef. Maasr. I, 1 הפרסקין, read: הפִּיסְטְקִין.]

פִּרְסִיקָא, פִּרְסִקָא, פִּיר' f. ch. same. Y. Peah VII, 20ª bot. אפיק לון אירסא חדא פ' וכ' the tenant brought out one peach for them of which they and the drivers ate &c.; (Keth. 112ª דחוה כאילפס וכ' אַפַּרְסְקָא a peach as large as a pot &c.); a. e.—Pl. פִּרְסְקֵי, פִּרְסְקִין, פִּירִין. Y. Kil. I, 27ª bot. מה נפיק מינחון קדריה פִּרְסְקֵיהּ (R. S. to Kil. I, 4 קירדו read פרסיקיא or קְרִנְיָה) what comes out of them (nut engrafted on peach)? (Κάρυα περσικά) Persian walnuts (also called basilicæ nuces, v. פַּסְלָקָאוֹת).—[Ḥull. 141ᵇ פרסקי, v. next w.]

***פִּרְסְתָּקִי** m. pl. (v. פִּרְדַּסְקִין) *boxes, caskets* used as *bird's nests*. Ḥull. 141ᵇ אחדר לה רבא פ' ותפשה (Ms. M. פרסקי; Ms. R. 2 פרקיקי or פרסקי; Ms. F. פרטקיה; v. Rabb. D. S. a. l. note) R. had boxes set around it (the bird that he let fly), and then caught it.

פִּרְסְתָּקִית, Y. Kil. I, 27ᵇ, v. פִּרְסְתָּקָא.

פִּרְסְתָּקִין, v. פִּרְדַּסְקִין.

פַּרְסְתָּקִין, Gen. R. s. 41, v. פִּרְסְתָּקָא.

פָּרַע (b. h; cmp. פרם, פרס) 1) *to tear, destroy; to loosen, disarrange; to neglect the hair*. Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr. p. 139ᵇ), v. רָמָא. Sot. III, 8 פּוֹרֵעַ ... תאיש פורע, v. פָּרַם. Sifra Emor, ch. I, Par. 2 כדרך שבני אדם פּוֹרְעִים וכ' in the same way that ordinary men (in mourning) neglect their hair and tear their garments; a. fr.—2) *to uncover*. Ib. (ref. to Lev. XXI, 10) [read:] אילו אמר ראש לא יפרע ובגד לא יפרום יכול לא יִפְרַע ולא יפרום של סוטה ת"ל ראשו if the text read, the head ... and the garment ..., I might have thought it meant, he shall not uncover the head &c., in the sense in which *par'a* is used in connection with the faithless wife (Num. V, 18); v. Hor. 12ᵇ. Pesik. Shor, p. 77ª פּוֹרְעִין את ראשיהם וכ' they uncovered their heads (when the royal proclamation was read, v. פְּרוֹסְטַגְמָא); Lev. R. s. 27 ופָרַעְתִּי את וכ' ... ולא פורעין וכ' Ib. לא הטרחתי I have not put you to trouble, I have not ordered you to read the Sh'm'a standing on your feet and uncovering your heads, but 'when thou sittest &c.' (Deut. VI, 7). Ḥull. 91ª פְּרַע לתן ביה חשחיטה uncover the place of cutting for them (show them that the animal has been cut according to the ritual); a. e.—Part. pass. פָּרוּעַ; f. פְּרוּעָה; pl. פְּרוּעִים, פְּרוּעִין, פְּרוּעוֹת. Cant. R. to VIII, 4 (ref. to פָּרֻעָה, Ex. XXXII, 25) אין פ' אלא נקוב *paru'a* means hollowed (made void); Num. R. s. 7 אין פ' אלא לשון צרוע *paru'a* is a figurative expression for leprous (v. Lev. XIII, 45). Ib. פְּרוּעֵי ראש bareheaded. Ib. s. 19 ונראו כאשה פ' ראש and they appeared like a woman with uncovered head; a. fr.—Trnsf. *to uncover one's self* for a human need. Yoma 77ª (ref. to Ez. VIII, 16) שהיו פורעין עצמן והיו ... כלפי מטה (מטה euphem. for מעלה) they uncovered themselves and committed a nuisance towards heaven; Kidd. 72ᵇ מפריעין *Hif.* Gen. R. s. 86 שהיה פורע עצמו לע"ז (Yalk. ib. 145 פויר), v. פּוֹטִינוֹס; a. e.—3) *to uncover the corona, to split the membrane and pull it down*. Sabb. XIX, 2. Num. R. s. 11; a. fr.—4) [*to solve a connection* (Lat. solvo; cmp. לָוָה),] *a) to pay a debt*. B. Bath. 5ª פָּרַעְתִּיךָ בתוך חקובע ... if a person fixes a time (in a note) for his neighbor, and the latter says, I have paid thee within the term assigned to me, he is disbelieved (he is not admitted to an oath); ולואי שיפרע בזמנו (for we say,) would that a man paid his debt when it is due! Ib. 6ª כאומר לא פָרַעְתִּי דמי לָוָה, v. a. v. fr.—Part. pass. as ab. Keth. 19ᵇ אסור ... שטר פ' בתוך ביתו a man should not keep a satisfied document of indebtedness in his house. Shebu. VII, 7 ועד אחד מעידה שהיא פ' and if there is one witness against her testifying that it (her dowry) has been paid. B. Bath. X, 7; a. fr.—Gen. R. s. 78 (play on פֹּרַת עלי עין, Gen. XLIX, 22) עלי לְפָרְעוֹ לך מן אותה חטין it is for me to pay thee for that eye (for protecting thy mother from Esau's lustful eye); ib. s. 98 עלי לפרוע לך אותה וכ'; Yalk. ib. 133 עלי לפרוע אותו עין.—*b*) מן פ' *to settle with; to punish*. Num. R. s. 11 כשפ' הקב"ה ... לא פ' אלא יחידי when the Lord punished the generation of the flood, he punished singlehanded (not through several angels). B. Mets. IV, 2 מי שפ' מאנשי ... הוא עתיד לְהִפָּרַע וכ' he who punished the men of the generation of ..., will punish him who does not stand by his word (although the court cannot compel him); Tosef. ib. III, 14; B. Mets. 47ᵇ, sq. לְפָרַע וכ'. Ex. R. s. 10, beg. Cant. R. to VIII, 14 אין חקב"ה פורע מאומה וכ' the Lord punishes no nation here below before degrading its genius above; a. fr.

Nif. נִפְרַע 1) *to uncover one's self* (for a human need). Ber. 62ª אין נִפְרָעִין מיטמד וכ' you must not uncover yourself standing, but only after you are seated (Ms. F. יִפָּרַע עד שישב), v. *Pi.*—2) with מן, *to collect payment from;* trnsf. *to call to account, punish*. B. Bath. 5ᵇ, a. e. חבא לִיפָּרַע ... לא יִפָּרַע אלא בשבועה he who comes to collect from heirs, cannot collect except on oath. Shebu. l. c. הנִפְרַעַת שלא בפניו לא תִפָּרַע אלא וכ' she who claims (her dowry) in the husband's absence (suing the estate), can get it only on oath; וכן חיתומים לא יִפָּרְעוּ וכ' and so heirs cannot collect (from heirs) &c. Ber. l. c. כשם שנִפְרָעִין וכ', v. סָפָק. B. Mets. l. c., v. supra. Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9 אני דיין לְהִפָּרַע וכ' I am the judge (having the power) to punish, and can be relied upon to pay reward; אני הוא שפרעתי ... ועתיד לִיפָּרַע וכ' I am he that punished ..., and that shall punish you &c.; a. fr.

Pi. פֵּרַע 1) *to disarrange*, esp. *to mutilate, unman*. Sot. 13ᵇ ופֵּירְעוֹ ... בא Gabriel came and unmanned him (used as play on פטיפוֹרוֹס); Yalk. Gen. 145 ופירסו ופֵּירְעוֹ ... בא.—2) *to uncover*. Y. Ber. IX, 14ᶜ top לא פי' עד שישב he did not uncover (himself) &c., v. supra. Midr. Sam. ch. XXXII פֵּירְעָה she uncovered herself and sat down &c.—Part. pass. מְפוֹרָע; f. מְפוֹרַעַת. Ib. Ḥull. 30ª, a. e. שחיטה מפ' an open (gaping) cut.

Hif. הִפְרִיעַ *to uncover*, v. supra.

פְּרַע I ch. same, 1) *to disarrange; to tear open, uncover*. Targ. Y. Gen. XLIII, 16 (v. Ḥull. 91ª quot. in preced.). Targ. Num. V, 18; a. e.—Part. pass. פְּרִיעַ; *pl.* פְּרִיעִין, פְּרִיעֵי. Targ. O. Lev. XIII, 45. Targ. Y. Ex. XXXII, 25; a. e., v.

Digitized by Google

פְּרַע L.—Hull. 50b היכא דפרעי טבחי where the butchers tear open, v. מְפָרְעָתָא; ib. 76a היכא דפרשי כבודי the place which the butchers strike when they begin to flay; a. e.—2) *to pay, retribute.* Targ. Y. I Deut. XXIV, 15. Targ. Prov. VI, 31. Ib. XXII, 27 דתתרע Ms. (ed. דתפרע, corr. acc.). Targ. Ps. VII, 5. Ib. 9; a. fr.—Shebu. 41b כד פרעתין פרעין לי כי פָּרַעְתָּ לִי פָּרָעְנָן (Ms. M. כי פרעת לי פרענן) באפי וכ' when you pay it (the money, v. פִּרְיָנָא), pay me in the presence of &c.; אזל ופרעה באפי תרי וכ' he went and paid him in the presence of two outsiders. Ib. כי פרעת לי פרענן לי וכ'; a. fr.

Ithpa. אִתְפָּרַע, אִיתְפָּרַע, *Ithpe.* אִתְפְּרַע, אִיתְפְּרַע 1) *to be paid; to be paid back.* Targ. Prov. XII, 14; a. e.—2) = preced. *Nif., to collect, call to account; to be revenged, take revenge.* Ib. XXII, 23. Targ. Jud. XVI, 28. Targ. I Sam. VIII, 20 (h. text וְנִשְׁפְּטוּ). Targ. Jer. II, 9; a. fr.—Sot. 22b לִיתְפָּרַע, II.—B. Mets. 16a אִתְפָּרְעִי . . . זוזי (Ms. H. אִתְפָּרְעִי) all he wants is to collect the money (debt). Yoma 22b אִפְּרַעוּ מינה (Tosaf. אִתְפָּרְעֵי אִיפָּרְעֵי) they (in heaven) punished him; ib. אפרעו מנשמה, v. לַאי; Yalk. Sam. 121; a. e.

פְּרַע II (cmp. פרח) [*to break through,*] *to fly.* V. פְּרִיעַ II.

Af. אַפְרִיעַ *to cause to bloom.* Targ. Prov. XIV, 11 מפריע ed. Lag. Var. (ed. מפרית).

פֶּרַע m. (b. h.; פָּרַע) 1) *long, entangled hair.* Num. R. s. 11 נזורים . . . ומגדלים פ' abstain from wine and grow long hair. Sifra Thazr., Par. 5, ch. XII (ref. to פֶּרַע, Lev. XIII, 45) לגדל פ' that means, to let the hair grow (as against R. ʿĂḳiba who explains פרוע *uncovered*, v. פָּרַע); a. e.—2) *thick growth of bushes.* Tosef. Ohol. IX, 3, v. next w.

פְּרָעָה f., *pl.* פְּרָעוֹת (b. h.; פָּרַע) 1) = preced., *wild irregular growth*, esp. *the case of protruding boughs on one of which is an uncleanness*, v. סְכָכָה. Ohol. VIII, 2 דיוצאות מן הגדר which protrude from the hedge; Tosef. ib. IX, 3 פְּרַע דיוצא מן וכ'; Naz. VII, 3; 54b. Y. ib. VII, 56c.—2) (homilet.) *payment, retribution.* Sabb. 119b (ref. to Jud. V, 2) מ"ט בפרוע פרעה משום דברים ה' why are decreed punishments disarranged (reversed)? Because of 'praise the Lord'; Yalk. Jud. 46.

פַּרְעֹה (b. h.) pr. n. m. *Pharaoh, the Egyptian king.* M. Kat. 18a פ' שהיה בימי משה the Pharaoh of Moses' time. Ex. R. s. 8 מי גרם לפ' שילקה what was the cause of Pharaoh's being smitten?; a. v. fr.

פַּרְעוֹן, v. פִּרְיוֹן.

פַּרְעוֹשׁ m. (b. h. פַּרְעֹשׁ; v. פָּרַע II) *flea.* Sabb. 107b; a. e.—*Pl.* פַּרְעוֹשִׁין. Gen. R. s. 5; s. 20. Tanḥ. B'midb. 2; a. e.

פַּרְעָנָא, פַּרְעָן, v. sub פּוּר.

פַּרְעָתָא f. (פָּרַע I) *open wound.* Ab. Zar. 28a Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פַּרְצָתָא).

פָּרַף (denom. of פּוּרְפָּא πόρπη) 1) *to clasp.* Part. pass. פָּרוּף; f. פְּרוּפָה; *pl.* פְּרוּפִין, פְּרוּפִים. Yoma V, 1 דחזיצונה פ' וכ' the outer curtain was held back by a clasp on the north side, and the inner curtain on the south side (so as to make room for entering, without exposing to view the Holy of Holies).—2) *to fasten a garment over the shoulder by attaching a weight to its overhanging corner.* Sabb. VI, 7 פְּרוּפָה על האבן וכ' a woman may wear a cloak thrown over her shoulder weighted by a stone or a nut; ובלבד שלא תפרוף וכ' provided she does not attach the weight for the first time on the Sabbath (v. Sabb. 65b); Tosef. ib. IV (V), 13 פרפה בחזילה בדבר וכ' she may attach a weight for the first time using an object which it is permitted to handle on the Sabbath; a. e.—Part. pass. as ab. Sabb. VI, 6 פ' (יוצאות) ומדיות Median women may go out on the Sabbath with their cloaks thrown over their shoulders &c.

פַּרְפוּנְדָא, Tosef. B. Mets. VIII, 14 נתנו בפ', read: בְּמַי מְפוּנְדָא, v. מְפוּנְדָא.

פְּרָפוּר m. (פָּרַר II) *writhing, agony.* Lam. R. introd. (R. Ḥănina); Yalk. Jer. 279, v. שְׁוָיָה.

פַּרְפִּירְנוֹן, v. פַּרְאפִּירְנוֹן.

פַּרְפְּחִינָא m. (reduplic. of פרח) *purslane* (h. בַּרְבְּלוֹנָא).—*Pl.* פַּרְפְּחִינִין, נַיָּה . . .; פַּרְפְּחִינִיָּא, נַי . . . Y. Peah VII, 21a top; Y. Erub. III, 20d top. Y. Shebi. IX, beg. 38c פרפחינא; Meg. 18a פרפחיני Mss. O. a. L. פרפחניה; Ms. M. 2 פרפחיניה; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Y. ib. II, beg. 73a פרחינן (corr. acc.).

פַּרְפְּרִיסָא* m. (prob. a contraction of פרח פְּרִיסָא) *lump of earth in a bag of palm-leaves,* a kind of *flower-pot.* Sabb. 81b (Rashi מְפֻרְפְּרִיסָא).

פַּרְפְּרָאן, Lam. R. to II, 22 קוסי פ', v. קוֹסִי שַׁרְשְׁרִין.

פַּרְפְּלִי, Sabb. 141a דאי פ' Ar., misread for דצי פרפלי as in ed.

פִּרְפֵּר, פִּרְפֵּר I (b. h.; *Pilp.* of פָּרַר) *to crush, crumble, pulverise.* Tosef. Sabb. XII (XIII) 14 מְפָרְפְּרִין גלוסקין וכ' you may crumble a piece of fine bread (into milk &c.) for a sick person &c. Bets. 17b; Tosef. ib. II, 4 ביצה על פ' וכ' if one crumbles a hard-boiled egg over fish; Y. ib. II, 61b; a. e.

פַּרְפֵּר ch. same.

Ithpalp. אִתְפַּרְפַּר *to be crushed.* Targ. Ps. XXII, 15 (Ms. אתפררן, h. text דתתפרד).

פִּרְפֵּר, פִּרְפֵּר II (preced.; cmp. פָּרְכֵּס I a. II) [*to grind,*] *to move convulsively, struggle* (in agony). Snh. 37b הדרג ומפרפר and (you saw) the slain struggle; Shebu. 34a. Yoma 23a עדיין בני מפרפר my son is still moving (not yet dead; ib.b קיים); Tosef. ib. I, 12; Y. ib. II, 39d top; Sifré Num. 161; a. e.

פַּרְפַּר ch. same. Targ. Y. Gen. XLII, 21 מְפַרְפַּר קדמנן Ar. a. Levita (h. text בדותתנו, cmp. חָתַם; ed. מפייס לנא).—Cant. R. to III, 4 עבד ומפרפר כל הדוא לילא (not ירומא) he spent the entire night moving about restlessly, v. רַהֲדַם.

Digitized by Google

Lam. R. to II, 12 הוה מפרפר ומאירת struggled in convulsions and died (from starvation). Y. Shebu. III, 34c bot. חמתירה מפרפר ויהב ליה he saw him (the starving man) in convulsions, when he gave him to eat.

פַּרְפְּרָאוֹת, v. פַּרְפָּרֶת.

פַּרְפָּרִיוֹן f. pl.=next w., *a dish of bread crumbs and vegetable, mash.* Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34; Yalk. ib. 665; Yalk. Is. 352.

פַּרְפֶּרֶת f. (פָּרְפַּר I) [*crumbs,*] *a minor dish, salad, hash* &c.; פ' שלפני המזון *parpereth* before the meal, *appetizer*; פ' שבתוך המזון *p.* during the meal, *by-meat*; פ' שלאחר המזון *p.* after the meal, *dessert.* Ber. VI, 5. Y. ib. 10d top; a. fr.—[Pes. X, 3 עד ... לפ' תפת (לפַרְפֵּר את התפת) until he gets to the *breaking* of the bread (distribution of the Matsah); oth. opin.: to the by-meat of the bread (to the bitter herbs)].—*Pl.* פַּרְפָּרוֹת, פַּרְפָּרָאוֹת. Tosef. ib. IV, 8 הבא אחר שלש פ' וכ' a guest that arrives after the three *parpereths* has no right to enter. Succ. 27a ממשיך ... בכל יום כמה פ' on any other day thou insertest many an appetizing dish in order to prolong thy meal, and now wouldst thou not add one for the honor of thy Maker? Sabb. XXIII, 2 מונה...ואת פַּרְפְּרוֹתֶיהָ מפיה וכ' a man may count (on the Sabbath) his guests and his dishes verbally (from memory) but not from writing.—Trnsf. *auxiliaries.* Ab. III, 18 תקופות וגימטריאות פ' לחכמת (Ar. פַּרְפָּרִיּוֹת, ed. Koh. פרפרא) astronomy and arithmetic are the auxiliaries of philosophy. [Mus.: פְּרִיפֶּרִיּוֹת (περιφερεία) *perifery.*]

פָּרַץ (b. h.) 1) *to break through, make a breach, invade.* Pes. 56a מוֹרְצִין פרצות וכ' made breaches in the fences of their gardens &c.; (Tosef. ib. II (III), 21 פיתחין גינותיהם וכ'); Men. 71a. Ber. 63a יכול לְפָרוֹץ ... כבר גדרת having once fenced in, thou canst not tear down, i. e. having once approved, you cannot now find fault. Y. Snh. I, 19c top, v. גּוּף. Gen. R. s. 85 (ref. to Gen. XXXVIII, 29) כל המְפוֹרָצִים ממך וכ' all conquerors shall rise from thee (Judah). Yalk. Mic. 551 פָּרַצְתִּי גדרו של עולם מפני יעקב I broke down the fence of the world (reversed the natural order of things) for the sake of Jacob (making his cattle extremely fecund); ולע"ל אני פורץ אותו לבניו and in the days to come I shall do so to his children. B. Kam. 60b דרך מוֹרֶץ...מלך the king may break through fences to pave a way for his army. Koh. R. to IX, 11 (ref. to Job I, 10) גדרו של עולם וכ' פ' his cattle reversed the order of things &c. Y. Ab. Zar. II, 41a top לא פָּרַצְתָּ גדרן וכ' thou hast not torn down the fence of the scholars (not transgressed their law); Gen. R. s. 79, v. גָּדַר. Lev. R. s. 26, v. גָּדַר I; a. fr.—Part. pass. פָּרוּץ; f. פְּרוּצָה; *pl.* פְּרוּצִים, פְּרוּצִין; פְּרוּצוֹת. Kil. IV, 4 הטומד מרובה על הפ' the unimpaired portion of the fence is larger than the ruined part, v. כָּמַד II. Y. Sabb. X, 12c top קופה פ' a bin which has been broken into (some of the contents of which has been taken); a. fr.—[Peah VII, 1 בצד הפרוצה Y. ed., v. פְּרָצָה.]—2) (sub. גדר) *to be lawless, unrestrained, dissolute.* Y. Keth. I, 25a bot. בזמה...שלא יִפָּרְצוּ in order that the daughters of Israel be not made heedless of chaste conduct (v. infra); a. e.—*Part. pass.* as ab. *dissolute, bold.* Ib. מפני פ' אחד because there might be one dissolute man (who may go to the expense of marriage for the sake of his gratification, with the intention of charging his bride with faithlessness afterwards). Cant. R. to IV, 12 לא נמצא בהן אחד פ' בעריות not one of them was of immoral conduct; Lev. R. s. 32 פְּרוּץ עריות. Gitt. 46a ... פ' וכ' שלא יהו בנות that the daughters of Israel may not be loose in moral conduct or in vows (v. supra). Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 21) אפי' אדם פ' אינו וכ' even the most shameless man would not use such language. Sot. 7a אבל פ' but if they are known to be of dissolute habits, opp. כשרין. Keth. 2b, sq. משום פ' on account of loose women, opp. צנועות; a. fr.—3) *to spread, increase.* Sabb. 13a; Tosef. ib. I, 14 כך הירכן פָּרְצָה how far the observance of levitical cleanness has spread in Israel!; a. e.

Nif. נִפְרַץ 1) *to be broken through, torn down.* Tosef. Kil. III, 3 מחיצת הכרם שנִפְרְצָה if the partition of a vineyard has come down; גדרה וכ' if he repaired it, and it came down again. Erub. IX, 2 חצר גדולה שנפרצה לקטנה if the partition between a large court and a smaller one has been broken into. Yalk. Ez. 352 a good shepherd שנ' גדר צאנו the fold of whose flock was broken into; (Ruth R. introd. שנפלה). Tanḥ. Bal. 13 גדר ראה שישראל נִפְרָצִים שם he (Balak) saw that the Israelites would be broken into (sustain a great loss) there; Num. R. s. 20 שיש פרצים (corr. acc.). Ab. d'R. N. ch. V וכ' ונִפְרְצוּ, v. פְּרָצָה; a. fr.—2) *to be unrestrained, dissolute.* Tanḥ. Vayera 9 לפי שנפרצו מעשיהם בזנות because their doings were unrestrained in matters of sexual morality; a. e.—3) *to be spread, increased.* Gen. R. s. 73 (ref. to Gen. XXX, 43) נִפְרְצָה לו פרצה מעין וכ' an (abnormal) increase of wealth was granted to him similar to that expected in the days to come (v. Yalk. Mic. l. c.); Yalk. Gen. 130; Yalk. Koh. 989; a. e.—4) *to be broken off, severed.* Succ. III, 1 נפרצו עליו if its leaves are severed (and only kept together by a band), v. פָּרַד.

Hif. הִפְרִיץ (denom. of פָּרִיץ) *to be defiant.* Tosef. Macc. V (IV), 13 אפי' עומד ומַפְרִיץ וכ' even if he stands up defiantly (saying, he did not mind more lashes), you dare not add &c.

Hithpa. תִּתְפָּרֵץ *to become dissolute, be unrestrained, licentious.* Y. Sabb. III, 6a bot. שלא תִּתְפָּרֵץ that she may not assume immoral habits; ib. שלא יִתְפָּרְצוּ that people may not be unrestrained; Y. Bets. II, 61c.

פֶּרֶץ ch. same, 1) *to break through, open* &c. Targ. II Kings XIV, 13. Targ. II Esth. III, 8; a. e.—[Targ. Prov. XXV, 28 תריצת Var. ed. Lag., corrected by Bxt. פריצת, read תריצא.]—2) *to be reckless, sport.* Taan. 24b תוו קא פָּרְצֵי בריפתא were recklessly sporting with bread (throwing pieces of bread to one another).

פֶּרֶץ m. (b. h.), v. פְּרָצָה.

פִּרְצָא, v. פִּרְיָצָא.

פַּרְצָא, v. פְּרִיצָא I.

פַּרְצָדָא, v. פַּרְצִידָא.

פִּרְצָה, פִּרְצָ' f. (פָּרַץ) 1) *breach, opening.* B. Bath. 53a פרץ פ' וכ' if he widened the opening in the fence to go

Digitized by Google

in and out by it. Succ. 26ª קוראה לגנב פ' a breach (occasion) invites the thief. Tanḥ. Vayishl. 5 אין ניתנין פ' לפני הכשר וכ' we must not leave an opening (offer a temptation) to an honest man, how much less to a thief. Y. Gitt. III, 45ª היתה שם פ' אחת וכ' if there was a single gap (for the besieged to escape), it saves all (justifies the presumption that they are alive). Peah VII, 1 בצד פ' (Y. ed. תפרוצה) by the gap (entrance) in the fence; a. fr.—Trnsf. *inroad, calamity.* Tanḥ. Bal. 13 ריש פ' גדולה מזו is there a greater calamity than this (the death of Moses)? Yalk. Ps. 888 (ref. to פרין, Ps. CXLIV, 14) של פ' פירעונות the calamity of divine visitation (pestilence, with ref. to Ps. CVI, 29 ותפרץ); פ' של גלות the calamity of exile; Ruth R. introd. פֶּרֶץ של גלות; פ' של מגפה. Lev. R. s. 34, end (ref. to Is. LVIII, 12) חם' הזאת עלי היתה לגודרה וכ' the Lord says, it was for me to repair that breach (to remedy the evil of poverty), and thou rosest to repair it (by charity); a. fr.—2) *lawlessness, licentiousness, demoralization.* Gen. R. s. 26 שאינה פ' ... אינה פ' demoralization which does not proceed from the leaders, is no real demoralization; a. e.—*Pl.* פְּרָצוֹת. Pes. 56ª, v. פָּרַץ. Midd. II, 3 שלש עשרה פ' היו בו שפרצום וכ' there were thirteen breaches in the Temple palisades (סוֹרֵג) made by the Greek kings; Y. Shek. VI, 50ª top. Ber. 19ª ופרצותינו וכ', v. גָּדֵר. B. Bath. 91ᵇ (ref. to גדרה, I Chr. IV, 23) זו סנהדרין שגדרו פְּרִיצוֹתֵיהֶן וכ' this refers to the Sanhedrin that healed the breaches of Israel. Yalk. Ez. 352; Ruth R. introd. שאלו עליהם בפ' וכ' if you had stood in the breaches as Moses did &c.; a. fr.—[Num. R. s. 20 שיש פרצים, v. פָּרַץ.]—3) *sect.*—*Pl.* as ab. Ab. d'R. N. ch. V ונפרצו מהם שתי פ' and two sects proceeded from them.—4) *spreading, increase.* Gen. R. s. 73, a. e., v. פָּרַץ.

פִּרְצוּמָא, v. פּוּרְצָמָא.

פַּרְצוֹף m. (an adapt. of πρόσωπον, as if it were פרץ אף) *face, visage, front.* Yeb. XVI, 3 פנים פ' the full face, v. חוֹטֶם. Ib. 120ª פנים ולא פדחת פ' if the face is left, but without the forehead. Ḥrub. 18ª, v. דִּיפַּרְסוֹקוֹס. Ber. 61ª (ref. to חצלצ, Gen. II, 22) חד אמר פ' one says, it means one of the two faces of Adam (v. דִּיפַּרְסוֹקוֹס). Snh. 103ᵇ אחד וכ' פ' ... בתחלה first he made it (the idol) with one face, and afterwards with four. Yoma 72ᵇ רוקם פ' אחד וכ' by *rokem* (Ex. XXVIII, 39) needlework is meant and therefore one front (design on one side), by *ḥoshebh* (ib. 15) embroidery is meant and therefore two fronts (designs on both sides); a. fr.—*Pl.* פַּרְצוּפִים, פַּרְצוּפִין, פַּרְצוּפוֹת. Ib. שני פ'; Tosef. Shek. III, 14 שתי פ' (fem.). Ab. Zar. 42ᵇ מותרין וכ' כל הם' you are permitted to sculpture all faces except the human face. Ib. 12ª המקלחין מים וכ' פ' sculptures of human faces which throw forth water in the large cities (fountains). Y. ib. III, 42ᶜ bot. היו חותמין בפַּרְסוֹפוֹת used seals on which human faces were engraven. Ib. כל פרס היו בירושלם וכ' all kinds of statuary existed in Jerusalem except human faces. Y. Snh. IV, 22ᵇ bot. שינה פַּרְצוֹפֵיהֶן the Lord made the faces of men to differ from one another; a. fr.

פַּרְצוּפָא ch. same. Targ. Ps. XXXIV, 17. Ib. XVII, 15; a. e.—B. Mets. 86ª הדר פַּרְצוּפֵיה וכ' his face was turned backward (by demons); a. e.—*Pl.* פַּרְצוּפֵי. Targ. Ps. LXXIII, 7 (ed. Wil. sing.) Targ. Prov. XXVII, 19.

פִּרְצְטִקוֹן, v. דִּירְסְתָּקָא.

פַּרְצָדָא, פִּרְצִידָא m. (v. פַּצִּירָא; ר inserted) 1) *cut, trench,* v. פַּצִּידָא.—2) (cmp. פּוּרְצָנָא) *kernel, stone.* Taan. 4ª תאר צורבא כ' דתותי קלא the kernel under a clod. Ib. לפ' וכ' ... a young scholar is like the kernel &c. (v. נָבַט), i. e. when his reputation begins to spread, it spreads wider and wider.—*Pl.* פַּרְצִירֵי, פַּרְצִירַיָּא. B. Mets. 84ª דרומנא פ' the seeds of a red pomegranate. Sabb. 21ª בפַּרְצִידְהוֹן וכ' from its kernels they produce oil.

פָּרַק (b. h.) *to break, separate; to untie, loosen; to unload.* Sabb. 138ª וילון ... ומותר לפוֹרְקוֹ it is permitted (on the Sabbath) to stretch a curtain and also to untie (remove) it. Ib.ᵇ top. Y. Shebi. III, beg. 34ᶜ לא יִפְרוֹק וכ', v. תִּשְׁפֹּלֶת. [Ib. לא יַפְרִיק *Hif.*, v. infra.] Cant. R. to I, 5 שדעתה ופוֹרֶקֶת she loads (becomes pregnant) and unloads (delivers); a. fr.—Trnsf. *to redeem, deliver.* Gen. R. s. 44 אנכי פּוֹרְקָן I shall redeem them; a. e.—על פ' *to untie the yoke, cast off an obligation.* Ab. III, 5, v. עול. Tosef. Sot. XIV, 4 פָּרְקוּ מהם עול וכ' they cast off the heavenly yoke, and made flesh and blood rule over them; a. fr.—Tanḥ. Ḥuck. 25 אינן פוֹרְקִין יראה they do not cast off the fear (of having lost the divine grace through their sins); Yalk. Num. 765 אין פורקין יראה מהם; Num. R. s. 19 אין פוֹרְקִים ביראה (corr. acc.).—Part. pass. פָּרוּק; f. פְּרוּקָה; *pl.* פְּרוּקִין, פְּרוּקִים. פְּרוּקוֹת; Y. B. Kam. III, 3ᵈ אחד פ' ואחד טעון וכ' if (on meeting on the road) one animal is without a load, and the other is laden, the unladen must make room for the laden; דרך שנתרוקן ... פ' if both are laden or both unladen. Ib. פ' if both wagons are without a load; a. fr.—Esp. *to help to unload an animal broken down under its burden* (Ex. XXIII, 5). B. Mets. II, 10 לְפָרוֹק ... מצוה, v. עָנָן II. Ib. אם רצונך לפרוק פָּרוֹק if thou desirest to unload, do so (without my assistance); a. fr.

Pi. פֵּרֵק *to sever, strip; to take off, release; to take apart.* Shebi. II, 2 מְפָרְקִין you may release (trees in the Sabbatical year); Y. ib. 33ᵈ top בזלין מפ' 'release' refers to (a too luxuriant growth of) leaves. Ukts. II, 5 התחיל לְפָרֵק when he has begun to strip (vegetables). Tosef. ib. II, 13 תחתיל לפרק באגוזים when he has begun to strip nuts (of their burrs). Sabb. 88ª ... ופֵּירְקוּם ירדו one hundred and twenty myriads of angels of destruction came down and took them (the crowns) off their heads. Ib. בחורב ... פֵּרְקוּ (Rashi פירקו) at Horeb they loaded (angels put crowns on their heads), and at Horeb they unloaded (angels took their crowns off). Men. 8ª; 9ᵇ טרם שלא פֵּרְקָהּ before he took it (the pile of the show bread) apart. Y. Yoma I, 38ᶜ top מעמידו ומְפָרְקוֹ put it (the Tabernacle) up and broke it up again; העמידו ולא פירקו put it up and did not break it up again; Num. R. s. 13, beg.; Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 end.—Y. M. Kat. I, 80ᵇ bot. פְּרוֹק את המנעול וכ' you may take the shoe off the block. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ, v. פַּצָּרִים; a. fr.—Sabb. 95ª תולב חייב משום מפרק one milking (on the Sabbath) is guilty of an act resembling unloading; Keth. 60ª יונק מפרק כלאחר יד releasing the cow by sucking is unloading in an unusual way (v.

Digitized by Google

אתי). Lev. R. s. 13 עמד ופרקום לישראל he rose and took them off the back of the gentiles, and put them on Israel.—Sabb. 156a לְפָרֵק to take food from before one animal and place it before another, Rashi; [Tosaf.: to empty from vessel to vessel in order to procure a thorough mixture; other defin., v. Ar. s. v.].—*Part. pass.* מְפוֹרָק *a) unloaded.* B. Mets. 33a (ref. to Ex. l. c.) 'under its burden', ולא מפ' but not when it is unloaded (and the owner requires assistance to load it again). Ib. לא מפ' בחנם when it is unloaded, one need not assist in loading without remuneration.—*b) taken apart, broken up.* Tanḥ. P'kudé 11 ודירה מינח ומפ' וכ' and it (the Tabernacle) lay in parts (uncombined) during &c.

Hithpa. הִתְפָּרֵק, *Nithpa.* נִתְפָּרֵק 1) *to be taken apart, broken up.* Y. Yoma l. c. Sabb. XVII, 1 אע"פ שנתפרקו although the doors are detached (when the piece of furniture is moved). Tosef. Kel. B. Mets. III, 2 נתפרקה זו וכ' ed. Zuck. (missing in eds.) if the blades of scissors are separated, each may become unclean for itself; a. fr.—Gen. R. s. 36 (ref. to Gen. IX, 24) נתפ' יינו מעליו the load of his wine was taken from him (he became sober).—2) *to be loose, movable like a link or joint* (v. פֶּרֶק). Yoma 72a מתפרקין ואין וכ' they (the bars in the ring) were movable but could not slip off. Nidd. 9a (of a woman after confinement) איבריה מתפרקין וכ' her limbs are loose (shaky), and her full strength does not return to her before &c.; Bekh. 6b איבריה מתפרקין חימנה she feels as tho' her limbs were dropping off. Yalk. Num. 708 תחא מתפרקת she shall lose limb after limb; Num. R. s. 9 איברים איברים מתרפקת (corr. acc.); a. e.—[Yalk. Cant. 986 מתפרקות some ed., read: מיתרפקות, v. רָפַק.]

Nif. נִפְרַק (denom. of פֶּרֶק) 1) *to be out of joint, dislocated, sprained.* Sabb. XXII, 6 מי שנפרקה ידו וכ' he who sprained his arm or foot.—2) *to be removed.* Tosef. ib. XIII (XIV), 5 שיפרקו ed. Zuck. (Var. שירמתו) that they be removed (cut out).—[*Hif.* הִפְרִיק as *Kal* and *Pi.* Tosef. Ber. II, 7 שיפריק ed. Zuck. (Var. שיפרך). Y. Shebi. III, beg. 34c, v. supra; prob. to be read: יְפָרֵיק.]

פִּרֵק ch. same, 1) *to separate, remove, take off.* Targ. Ex. XXXII, 2 sq. (O. ed. Berl. *Pa.*). Targ. Y. Num. IV, 5 (O. *Pa.*); a. fr.—V. פְּרִיקָא II.—*2) *to fall apart.* B. Mets. 86a מ' אשיחא the frame wall fell apart (v., however, infra).—3) *to untie; to redeem, deliver.* Targ. Ex. XXI, 8 (O. ed. Amst. יְיַפַּר, read: יְיִי). Targ. Lev. XXVII, 13. Targ. Ps. XXXIV, 23 פָּרֵיק Ms. (ed. פרוק, corr. acc.); a. fr.—Part. pass. פָּרִיק; *f.* פְּרִיקָא; *pl.* פְּרִיקִין, פְּרִיקָוָא; פְּרִיקָן. Targ. Y. Lev. XXV, 42; 55. Targ. Is. XXXV, 9; a. fr.—Keth. IV, 8 (in a marriage contract) אם תשיבאי אֶפְרְקִינָךְ if thou art captured, I shall redeem thee; ib. 51b. Ib. 47a ולא מימנע יְפָרֵיק he might refuse to redeem her. Y. Maas. Sh. IV, 55a bot. אֶפְרוֹק לך וכ' I will redeem it for thee with this Sela; a. fr.

Pa. פַּרֵיק 1) *to remove, take off.* Targ. O. Ex. XXXII, 2; a. fr.; v. supra.—Trnsf. *to alienate.* Targ. Prov. XVII, 9 (h. text מפריד; ib. XVI, 28 מטריק).—2) *to divide, split, strip.* Targ. O. Lev. I, 17. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 (some ed. מְפָרֵק, corr. acc.). Targ. I Kings XIX, 11; a. e.—Ḥull. 93a, v. infra.—3) [*to break,*] *to solve a problem; to reply,* opp. אקשי. B. Mets. 84a מְפָרְקְנָא וכ', v. פְּרִיקָא. Sabb. 145a חוא מותיב ... מְפָרֵק לה he raised an objection, and himself answered it. Ab. Zar. 50b הידָרְקִינָהּ, v. נְגָרָא; a. fr.—4) *to redeem.* Y. Maas. Sh. IV, 54d מְפָרֵק על פומיה redeems according to his estimation; a. fr.

Af. אַפְרֵיק *to cause a falling off of limbs.* Gitt. 69b דמַפְרִיק because it causes &c.

Ithpa. אִתְפָּרֵיק, *Ithpe.* אִיתְפְּרִיק 1) *to be broken, fall apart.* Ber. 54a אִתְפָּרְקָא ליה אשיחא וכ' (v. supra) the frame wall fell apart before him, and he went in.—2) *to be redeemed, released, delivered.* Targ. Lev. XIX, 20. Targ. Ps. XXXIII, 16; a. fr.—Yalk. Esth. 1046 כיון ... ולא אִיתְפְּרִיקוּ ... לא מִיתְפְּרִיקוּ when he (Ahasver) saw that the seventy years were full, and they were not delivered, he thought, since they are not now delivered, they will never be delivered; Meg. 11b מִיתְפָּרְקֵי ... אִיתְפְּרוּק Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note); a. e.—3) *to be out of joint, dislocated.* Ḥull. 93a בחמה ... פְּרוּקֵי מְפָרְקָא (or מְפָרֵק part. pass. *Pa.*) an animal while alive makes movements by which the limbs are temporarily dislocated.

פֶּרֶק m. (b. h.; preced.) [*division, section*; (b. h.) *cross-road,*] 1) *period (of time), period of maturity, season.* Keth. 59b סמיוך לפירקה near her period of puberty. Y. Yeb. XIII, 13d bot. עד שתגדיל וחגיע לפ' וכ' until she be grown up and arrive at a marriageable age and be married. Taan. 16a שלא יצא ופרקו נאה whose youth is becoming, expl. ib.b וכ' whose youth is of unblemished repute; Tosef. Ḥag. II, 9 ופרקו טוב Var. (ed. Zuck. ופרק). Pes. 117a על כל פ' ופ' at every important epoch. Ib. 43a top שהגיעו לפרקן who have reached puberty but not the legal age (prematurely developed). Tosef. R. Hash. I, 12 פ' שעורים the season of the barley crop; פ' גשמים the rainy season. Deut. R. s. 9 הגיע פרקו ליטול וכ' his (the child's) time has come to be taken away (he is destined to die) at the age of thirty days. Ib. הראה לי את פִּרְקִי show me my time (when I am to die); a. fr.—*Pl.* פְּרָקִים; constr. פִּרְקֵי, פִּרְקֵי. R. Hash. 35a ושל פ' ... ברכות prayers for the New Year, the Day of Atonement and periodical prayers (for feasts, fasts &c.). Ib. רמי כיון ... כפ' as he prayed only once in thirty days, it was to him like a periodical prayer. Shek. III, 1 בשלשה פ' at three periods of the year. Y. Shebi. I, beg. 33a שני פ' הראשונים the two beginning periods (shortly before the beginning of the Sabbatical year, and before the beginning of the new Sabbatical period); ib. III, end, 34d. Y. Shek. III, beg. 47b פירקי לידה the seasons when animals give birth. Gen. R. s. 70, a. e. נשיקה של פ' the kiss on meeting after a period of separation; a. fr.—2) (of writings) *section, chapter.* R. Hash. 30b מפני שחוזר וכיפל את הפ' because in that case he would have to recite the same psalm again on the same day. Ber. 14a בין פ' לפ' פוסק וכ' between one section (of the Hallel) and another he may interrupt himself, but in the middle of a section he must not do so. Ab. VI הלומד ... פ' אחד וכ' he that learns from his neighbor one chapter or one *halakhah.* Erub. 54b ושנח לו משה פִּרְקוֹ Moses taught him (Aaron) his lesson; ושנח להם ... פִּרְקָן taught them their lesson; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ber. II, 1 בפ' שואל וכ' between the sections (of the Sh'm'a) one may interrupt one's self

Digitized by Google

to extend a greeting &c. Ib. 2 אלו חן בין חם' these are the pauses between the sections: between the first and the second benediction (preceding the Sh'm'a) &c. Ḥag. 13ª ראשי פ' the headings of chapters (or subjects, leading words). R. Hash. 31ª מה ראה ר"ע לחלק בין חם' הללו Ms. M. (ed. ראו חכמים) what reason had R. 'A. to make a distinction between these psalms (by referring six of them to past events and the seventh to the hereafter)?; a. fr.—3) *link, limb, joint.* Ḥull. 106ª sq. נטילת ידים לחולין עד חם' וכ' washing of hands for secular food must be done up to the (second) joint (of the fingers), for T'rumah to the (third) joint; עד חם' ... קידוש sanctification of hands (and feet) up to the joint (of the hand); Arakh. 19ᵇ; Tosef. Yad. II, 1; Yad. II, 3; Y. Ber. VIII, 12ª. Ḥull. X, 4 מן חם' של ארכובה וכ' from the joint of the knee to the shoulder-blade of the forefoot. Ib. חם' של לחי the joint of the jawbone. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 תאמצעי פ' the middle joint (of the thumb); a. fr.—Pl. as ab. Tosef. Kel. B. Mets. III, 2, v. מְסִפְרָה. Deut. R. s. 3 beg. מנורה שעשויה פ' a candlestick made of separable links (v. חוּלְיָא I). Ab. Zar. 43ª בין פַּרְקֵי צואר, expl. בין פַּרְקֵי צואר between the joints of its neck. Y. Ber. l. c. bot. של פ' (שולחן) a table that can be taken apart; a. fr.—4) **load. Pl.* as ab. Yalk. Lam. 1000 ושני פ' יש עליו וכ' and the camel has two loads (hanging down on its sides), one of wine, and one of vinegar (Lam. R. to I, 1 רבתי (6 חד מתינס) טצניח חרין זיקין).—[פרס אונסין, Esth. R. to I, 6, v. אונסין.]

פִּרְקָא, פִּי' ch. same, 1) *cross-road.* Targ. Ob. 14.—2) *period.*—*Pl.* פִּרְקִין, פִּרְקֵי, פֵּי'. Targ. Y. Lev. XIX, 29 סמוך לפִּירְקֵיהוֹן near their period of puberty. Targ. Y. Num. XXII, 4 לפ' at periods (alternately).—3) *joint.* Targ. Y. Lev. VIII, 23, sq. Ib. XIV, 14; a. e.—Tosef. Neg. IV, 12 *neck*, v. פִּרְקָא I.—*Pl.* as ab. Y. Taan. II, 66ª bot.; Y. Meg. I, 70ᵈ top יאות סבא ידע פ' גרמיה the old scholar knows well the joints of his bone (the vertebrae of his spine), i. e. he knows what he talks about; Y. Yeb. IV, 6ᵇ top גיטא פ' גיטה פ' (corr. acc.).—4) *section, chapter, lesson.* Pes. 117ª, sq. ריש פ' the beginning of a chapter (psalm); באמצע פ' in the middle of a psalm.—Y. Keth. VII, beg. 31ᵇ וחני ראשה דפ' (read: ריושא) this would be the same case as that treated in the beginning of this chapter (v. R. Nissim to Keth. VII, 1). Y. Ned. VIII, beg. 40ᵈ עד דאחסל פִּירְקִי (not דחסל) until I have finished my chapter. Sabb. 67ª דאמוראי פ' Ms. M. (ed. פרק אמ'), v. אֲמוֹרָאָה. Y. Kil. I, beg. 26ᵈ אתאמרת על כל פ' does this rule refer to the entire chapter?; a. fr.—5) *school held at periods, session.* Kidd. 31ᵇ כי הוה דריש בפ' when he lectured at college sessions. Ib. 71ª. Pes. 100ª אנא אירקלי לפִּירְקֵיה וכ' I happened to be present at the session of R. &c.; a. fr.—*Pl.* פִּרְקֵי, פֵּי'. Keth. 62ª בני פ' students at circuit sessions (who need not leave their homes for the sake of studying). B. Mets. 64ª הוה יתיבנא בשלהי פ' דרב (Rashi פרקין) I took my seat towards the end of Rab's sessions (having missed the beginning of the discussion); a. e.

פִּרְקַד, Gen. R. s. 45 מיתפרקדות Ar., v. רָפַק.

פַּרְקֵיד, פִּרְקֵד, *Ithpe.* אִיתְפַּרְקֵיד, אִיפַּ' (denom. of פרק, enlargement of פר, *neck*) 1) *to turn backward.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 17.—2) *to lie on the back; to be slanting.* Men. 96ᵇ פִּרְקוּדֵי דוח מִפַּרְקְדָא it (the rim) was slanting (nothing could rest on it).

פַּרְקִדִין, פַּרְקְדוֹן, Cant. R. to III, 6, read: פּוֹרְכִין.

פַּרְקְדוֹס, Pesik. Baḥod., p. 104ᵇ (Ar. פקרוס); Yalk. Ex. 273 פרקוס, a corruption; perh. פִּיקַרְיוֹס m. (ficarius) *dealer in figs* (and other dried fruits)(?).

פַּרְקִדִין, v. פרקדון.

פַּרְקְדִיסִין, Pesik. Baḥod., p. 104ᵇ (Ar. פקרדיסין); Yalk. Ex. 273 פרקריסין, a corruption; perh. to be read: פִּיקְסִין m. pl. (ficus) *figs* (and other dried fruits)(?), v. פרקדוס.

פִּרְקָדָן m. (v. פָּרַקד) *one lying on his back.* Ber. 13ᵇ; Nidd. 14ª.—Pes. 108ª לא שמיה חסיבה פ' lying on the back (at the Passover meal) is not called reclining.—V. אַפַּרְקִיד.

פִּרְקְדָן a species of *peas*, v. פּוּרְקְדָן.

פַּרְקוֹלָה, פִּרְקוֹלָא f. (furcilla, furcula) *fork*, an instrument of torture put on the culprit's shoulders with his hands tied to it (v. Sm. Ant. s. v. Furca). Yalk. Prov. 961 end (ref. to Prov. XXVIII, 13) נטל לסטים ... תודה like the case of a robber (rebel) who is judged before the questionarius; as long as he is stubborn, he is smitten, but when he confesses, he gets the *furcilla* (and is put to death); אבל הקב"ה אינו כן אלא עד שלא תודה נוטל פ' וכ' but not so acts the Lord; as long as the offender does not confess, he gets the *furcilla* (is doomed to die), but when he confesses, he is pardoned; Yalk. Ps. 854 ניתן פרקילא (read נוטל); Pesik. Shub., p. 159ª (restore the passage acordingly). Ib.ᵇ הוא נותן פ' he (the questionarius) has the *furcilla* put upon him, when he is taken out and put to death; ib. היא נותן להם וכ' he (the Lord) places the *furcilla* upon them (condemns them, Hos. XIV, 1), and then he allows them to come back (ib. 2); Yalk. Hos. 532.

פִּרְקוֹן, פֵּי' m. (פָּרַק) *redemption.* Keth. IV, 4 ... חייב ובפִּרְקוֹנָהּ וכ' is bound to support her, to redeem her (when she is captured), and to bury her. Ib. 47ᵇ ותיקנו ... פִּרְקוֹנָהּ תחת וכ' they instituted the duty of support as an equivalent for her handiwork, and that of redemption as an equivalent for the privilege of usufruct (of her property). Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ [read:] פ"י פרקון the mark Pé on a vessel means *perakon* (redemption, i. e. second tithes).

פִּרְקָנָא, פֵּי' ch. same. Targ. Y. Num. III, 51. Ib. XVIII, 16; a. e.—*Pl.* פִּרְקָנִין, פֵּירְקָנֵי. Ib. III, 46; 48, sq.

פַּרְקוֹנִיס, Koh. R. to I, 8, v. פָּרְכוּסִיס.

פִּרְקוֹס, v. sub פִּיר'.

פִּרְקוּתָא f. (פָּרַק) [*joint,*] *neck.* Targ. I Sam. IV, 18 (Ar. אִצְפִּקוּתָא, q. v.).

פַּרְקָטִין, פִּרְקְטוֹנִין m. pl. (פרקט, *Parel* of פֶּסֶס, v. פְּסָקִים), פ' דמיא *torrents, freshets, fountains* (corresp. to h. מַבּוּעַ). Targ. Y. Gen. XIV, 3. Targ. Y. I Num. XXI, 34 (ed. Amst. פִּרְקְטוֹ; Y. II מבועין). Ib. XXIV, 6 פִּרְקְטוֹנֵי נחרין (ed. Amst. פִּרְקְטוֹ). Targ. Koh. II, 6 פרקטין דמ' Targ. Cant. VII, 5 פִּרְקְטִינִין.

Digitized by Google

פְּרֵקִיד, v. פְּרַקֵּד.

פַּרְקוּלָא, v. פַּרְקוּלָא.

פרקולינין, v. פַּרְקְלִימִין.

פרקינא, v. פַּרְנִיקָא.

פרקלמין, Tanḥ. R'eh 8, read: פַּלְטִירִין.

פַּרְקְלִיט m. (παράκλητος) *advocate; intercessor.* Ab. IV, 11 הכושה . . . קונה לו פ' אחד he that does a good deed, acquires an advocate for himself, opp. קטגור. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III חטאת דוכיה לפ' שנכנס לרצות a sin-offering is like an intercessor that enters (the royal palace) to appease (the king); when the intercessor has succeeded, the present is sent in (the burnt-offering follows); Zeb. 7b; Tosef. Peah IV, 21 (v. infra); a. e.—*Pl.* פַּרְקְלִיטִין. Sabb. 32a כל הטולה . . . פ' גדולים וכ' when one ascends the scaffold to be put to death, if he has prominent intercessors, he is pardoned &c.; ואלו הן פ' של אדם וכ' these are man's intercessors (before divine judgment): repentance and good deeds. B. Bath. 10a כל צדקה . . . שלום ופ' גדולין בין וכ' all acts of charity and benevolence . . . are great peace (makers) and intercessors between Israel and his Father in heaven; (Tosef. l. c. פרקליט גדול ושלום). Y. Taan. I, beg. 63c פ' למים intercessors praying for rain; a. e.

פַּרְקְלִיטָא ch. same. Targ. Job XXXIII, 23 (h. text מליץ).—*Pl.* פַּרְקְלִיטִין. Ib. XVI, 20.

פַּרְקְנִימִין, פַּרְקְלִימִין m. pl. (περικνήμια = περικνημίδια: as to ל for נ, cmp. לוּפְיָא) *leggings, greaves.* Kel. XXVI, 3 חפרקל' וכ' (R. S. חפרקנ') leggings are not subject to uncleanness; (Maim.: *gloves*; R. S.: *head-bands*). Ib. XXIV, 15 שלשה פרקלימין הן וכ' (ed. Dehr. פרקולינין) there are three kinds of greaves (with regard to levitical cleanness): those worn by hunters &c. (v. Sm. Ant. s. v. Ocrea); [comment.: *gloves*); Tosef. ib. B. Bath. II, 11 פרגלינין ed. Zuck. (oth. ed. פרגילנין, פרקלנין).

פרקלנין, פרקלינין, v. preced.

פרקמוס, v. פַּרְמָקוֹס.

פַּרְקַמַטְוַטִיס, פַּרְקַמַטְיָא, פַּרְקַמַטְוַטִיס, v. sub פַּרְגַּם'.

פַּרְקַמַטְיָתָא f. (preced. wds.) *trading woman.* Targ. I Chr. II, 3 (h. text כנענית).

פַּרְקֵן, פָּרָן, v. פּוּרְקָן.

פּוּרְקָס, פַּרְקֵס f. (פָּרַק, *Pales*) = פָּרְקַס, *underwear, shirt.* Treat. Der. Er. ch. X פַּרְקְסוֹ דתחתונה (פּוּר') his undershirt.

פַּרְקֵס, v. פַּרְנֵס.

פרקסים, read:

פַּרְקְסִיס f. (πρᾶξις) *business.* Y. Ab. Zar. I, 39d משם פ' if he decorated his store for business' sake (to attract customers), opp. יְרִשְׁנָר, q. v.

פַּרְקַת, v. פִּירְקָתָא.

פָּרַר (b. h.) *to break.*

Pi. פֵּרֵר *to crumble.* Pes. 10b דרכו של תינוק לפָּרֵר it is a child's way to crumble bread (and leave it on the ground). Ib. II, 1 פָּרַר וזורה וכ' he may crumble (the leavened bread) and cast it to the wind; a. fr.—Tosef. Shebi. VI, 29 מְפָרְרִין, v. פָּרַר.

Hif. הֵפֵר, הֵיפֵר *to break, destroy; to thwart.* Ab. III, 11 המפר בריתו וכ' he that breaks the Abrahamitic covenant (omits or effaces circumcision, v. בְּרִית). Gen. R. s. 98 (play on פֹּרֶת, Gen. XLIX, 22) בן שה' לאחיו the son that broke (faith) with his brothers; ib. שהפירו לו אחיו to whom his brothers were faithless; ib. שה' לאדוניהו, v. אֲדוֹנָיָה. Ib. s. 16 (play on פָּרָת, Gen. II, 14) פרת שהפירה והצירה לבניו Edom (Rome) is called P'rath, because she broke faith with, and distressed his (God's) children (Var. לפניו); טאני עתיד להָפֵר לה because I (the Lord) shall in the end thwart her plans; Yalk. ib. 22; a. fr.—Esp. *to make void; to disallow a vow* (Num. XXX, 2-16). Ned. X, 1 אביה ובעלה מְפִירִין וכ' both her father and her husband must declare her vow void; ר' האב וכ' if only the father protested, and the husband did not. Ib. 2 חבעל בְּפֵר בבגר וכ' in the case of an adult the husband has the right of disallowing, but not the father. Ib. 4 אינו יכול להָפֵר he has no power to disallow her vows. Ib. 5 יָפֵר he has the power &c. Ib. 72a, a. e. אין הבעל מֵיפֵר בקודמין the husband cannot invalidate vows made before marriage. Ib. XI, 12 (90b) חלקו (ל)יָפֵר he may invalidate her vow for his share (as far as it concerns him). Ib. 7 אינו יודע שיש מפרין I did not know that there are invalidating powers (vested in the husband); a. v. fr.—Part. pass. מוּפָר; *pl.* מוּפָרִין. Ib. X, 1 אינו מ' her vow is not made void. Ib. 4 כל נדרים . . . תרי הן מ' whatever vows thou mayest have made in my house, shall be void. Ib. 77b מ' ליכי thy vow is void; a. fr.

פְּרַר ch. same.

Ithpa. אִתְפָּרַר, *Ithpe.* אִיתְּ׳, אִתְפְּרַר *to be broken, crushed, crumbled.* Targ. Ps. XXII, 15 Ms., v. עַרְמֵר I.—Pes. 74b דמתפרר (Ms. M. דמיתפרך; Ms. O. דמיתפרד), v. סְמִידָא.

Af. אָפֵר *to make void, invalidate.* Ned. 73a לכי שמע ליפֵר לה הוא when he hears of the vow, why does he not disallow it himself (what need has he of the agent)? Ib. 70a לא מצי מֵיפֵר he has no power to invalidate her vows. Ib.b לא מצי מיפר אב her father has no power &c.; a. e.

פָּרֵר, v. פָּרֵד I.

פָּרַשׁ, פְּרַשׁ, v. פָּרַס, פְּרַס.

פָּרַשׁ (b. h.) [*to divide, separate,*] 1) (neut. verb) *to go away, go aside, depart; to keep off.* Yoma I, 5 הוא פּוֹרֵשׁ וכ' . . . he turned aside and wept, and so did they. Y. Keth. I, 25d bot. ראו אותו פורש מציפורין they saw him come out of Sepphoris (so that he is presumably an in-

Digitized by Google

habitant of Sepphoris); פירש מן הבתים they saw him leave one of the houses of Sepphoris. Num. R. s. 9 את פָּרַשְׁתְּ מדרך וכ׳ thou didst depart from the way (disregard the customs) of Israel's daughters. Zeb. 113a (play on פרשה, Num. XIX, 5) מקום שפּוֹרֶשֶׁת למיתה וכ׳ there where she departs for death, she shall be burnt. Y. M. Kat. I, 80b bot. (ref. to Lev. XIII, 45) פָּרוֹשׁ ... כדי שיהא טומאה that the uncleanness itself may cry out..., 'keep off'; Y. Maas. Sh. V, beg. 55d; a. fr.—2) *to pass, cross.* Yalk. Prov. 946; Yalk. Num. 738 חסדינות פּוֹרְשׁוֹת בים the ships make their way through the sea.—3) (act. verb) *to separate, keep off.* Num. R. s. 10 כשם שאדם פורש את עצמו וכ׳ as a person keeps himself away (abstains) from the fruits of Orlah, so will those who misbehave towards their handmaids, be separated from the virtuous on the day of judgment.; a. fr.—Part. pass. פָּרוּשׁ, q. v.—4) (cmp. פָּרַט) *to single out, specify, speak distinctly.* Ib. (expl. יַפְלִיא, Num. VI, 2) כשיפרוש לנדור וכ׳ when he speaks out his vow, to the exclusion of him who thinks it in his heart; a. fr.—Sifré Num. 24 עד שיפרוש לך ... כדרך שפירש וכ׳ (Yalk. ib. 710 שיפרוט ... שפרט), v. פָּרַט.

Nif. נִפְרַשׁ *to be separated, kept away.* Lev. R. s. 22 וכן נִפְרָשִׁים מעבודה זרה and thus they will be kept away from idolatrous worship; a. e.

Pi. פֵּירַשׁ 1) (neut. verb) *to depart, withdraw; to abstain.* Snh. 82b הית לו ... לפרוש ולא פי׳ Zimri might have withdrawn (from the woman), but he did not. Ib.a אם פ׳ וכ׳ if Z. had withdrawn, and Phineas had slain him &c. Pes. 87b מן האשה פ׳ withdrew from contact with his wife. Gen. R. s. 20 שפֵּירְשָׁה חוה מאדם that Eve was separated from Adam.—Sabb. 86b פירשה מן האיש the semen issued from a man.—Pes. 49b שנה ופ׳ קשה וכ׳ he that studied and gave it up, is the worst of all (in hostility to scholars); a. fr.—2) *to go on a voyage; to cross the ocean* (cmp. פָּלַג *Hif.*). Y. M. Kat. III, beg. 81c אסור לפָרֵשׁ לים הגדול it is forbidden to start on a sea voyage (during the festive week). Y. Yeb. XVI, 15d top עשיתי מְפָרְשֵׁי ימים I was crossing &c. Y. Meg. II, 73b top מְפָרְשֵׁי ימים voyagers on the sea; a. fr.—3) (act. verb) *to separate.* Gen. R. s. 22 אילו רצה המלך פֵּירָשָׁן ולא רצה המלך לפָרְשָׁן if the king desired it, he would separate them (the fighters), but the king does not wish to separate them; Yalk. ib. 38.—4) *to specify, express clearly.* Ib. א״א לפה לְפָרְשׁוֹ no mouth can express it. Men. 91a רמְפָרֵשׁ when he (in making his vow) specified ('sheep' or 'cattle'), opp. בסתמא. Gen. R. s. 6 פֵּירְשׁוּ אותו ... אנשי the men of the Great Assembly said it plainly. Snh. VII, 5 עד שיְפָרֵשׁ השם until he mentions the Name expressly (uses the Tetragrammaton), opp. כִּינּוּי. Gitt. 36a שיחו עדים מְפָרְשִׁין שמותיהן that witnesses must sign their full names; a. fr.—Part. pass. מְפוֹרָשׁ, f. מְפוֹרֶשֶׁת; *pl.* מְפוֹרָשִׁים, מְפוֹרָשִׁין; מְפוֹרָשׁוֹת. B. Kam. 54b, a. fr. מה חפרט מפ׳, v. פָּרַט. B. Mets. 94b שלישית בשואל מפ׳ that the third paragraph treats of a borrower, is explicitly stated (Ex. XXII, 13). Sot. 38a, a. fr. שם חמפ׳ the special Name (the Tetragrammaton), v. supra. Zeb. 53a, v. סָתַם. Ḥag. 22b ומה סתימות ... מפ׳ וכ׳ if your undefined teachings are so well-founded, how much more your explicit teachings; a. fr.—5) *to explain, interpret, define.* Ned. 2b פתח ... ומפרש ידות the Mishnah begins with *kinnuyim* ..., and goes on explaining *yadoth!* Zeb. 13a ואין לי לפרש and I am unable to explain (the reason of the distinction between receiving and sprinkling the blood); אני אֲפָרֵשׁ I shall explain it. Ned. 81a דבר זה ... ולא פֵּירְשׁוּהוּ עד שפֵּירְשׁוֹ וכ׳ that question (Jer. IX, 11) was asked of prophets and scholars, and they could not explain it, until the Lord himself explained it (ib. 12). M. Kat. 16b; Ber. 18a לא פֵּירְשׁוּהוּ לך they did not interpret (the verse) to you; v. שָׁנָה I. Gen. R. s. 31 ולא פ׳ and did not explain (of what material the serpent was to be made); Y. R. Hash. III, end, 59a; a. fr.—Part. pass. as ab. Meg. 3a, a. e. (ref. to Neh. VIII, 8) מפ׳ זה תרגום *m'forash* means interpretation.

Hithpa. הִתְפָּרֵשׁ, *Nithpa.* נִתְפָּרֵשׁ *to be specified, defined; to be explained.* Lev. R. s. 6 כל נביא שנתפ׳ וכ׳ a prophet whose name is stated. Gen. R. l. c. בשלשה נ׳ ובאחד לא נ׳ in three places (in which עָשָׂה occurs) the command is specified, but in the fourth (Num. XXI, 8) it is not specified, v. supra. Yalk. Gen. 20 דבר שאינו מִתְפָּרֵשׁ במקומו וכ׳ a thing which is not defined in its original place but is defined in another passage; a. e.

Hif. הִפְרִישׁ 1) *to separate; to set aside, dedicate.* Yoma I, 1 מַפְרִישִׁין כהן וכ׳ they removed the high priest from his house to the cell &c. Ter. IV, 1 המַפְרִישׁ מקצת וכ׳ he who sets aside one portion of what is due of T'rumah or tithes. Num. R. s. 10 (ref. to Num. VI, 11, ויעשה מַיַּפְרִישָׁם) חכהן וכ׳ that the priest when offering them designates them, one for a sin-offering &c. Ib. (ref. to Prov. XXIII, 32) מה צפעוני זה מפריש ... כך חיין מפריש וכ׳ as the adder divides between life and death, so wine removes from the ways of life to those of death; Lev. R. s. 12 כך ה׳ חיין בין אדם וכ׳ so wine caused a separation between Adam and Eve; ה׳ חיין בין נח לבניו לעבדות wine caused a division between Noah and his sons with regard to slavery; ה׳ חיין בין אהרן ובניו למיתה wine caused a division between Aaron and his sons with regard to death; Yalk. Prov. 960. Tam. IV, 3 מן חכבד ... ה׳ severed the lungs from the liver; a. fr.—Part. pass. מוּפְרָשׁ. Ned. I, 1 מוּפְרָשַׁנִי ממך I will be separated from thee (will have no dealings with thee, accept no favors &c.); ib. 5a; a. e.—2) *to go to sea.* Gen. R. s. 13 היו מַפְרִישִׁין לים וכ׳ were crossing the ocean; a. e.

פְּרַשׁ ch. same, 1) (neut. verb) *to keep off, abstain* &c. Targ. Y. I Num. VI, 3. Ib. 2 יַפְרִישׁ. Ib. XXV, 8 [read:] דחוה ליה למִיפְרַשׁ ולא פירש (v. Snh. 82b, quot. in preced.); a. fr.—Part. פָּרֵישׁ, פְּרִישׁ. Ib. XIX, 16; 18; a. fr.—Ḥull. 45b חד פריש לליבא וכ׳ one artery branches off to the heart, the other to the lungs &c. Zeb. 73a, sq. כל דפריש מרובא פריש whatever comes out of a mixed multitude, is presumed to have come from the majority, i. e. has the legal status of the majority; Keth. 15a; a. fr.—2) *to cross* the ocean. Gen. R. s. 6 בעא דיִפְרוֹשׁ, v. infra. Koh. R. to III, 6 הוה אזיל פריש ביממא was about to go to sea; a. e.—3) *to set aside, distinguish.* Targ. Y. Deut. IV, 34; a. e.—4) *to explain.* Part. pass. פְּרִישׁ. Ḥull. 52a ליבעי טינית חדא דמ׳ לן תרתי let him be asked one question by which both cases will be made clear to us; a. e.

Pa. פָּרֵישׁ 1) (neut. verb) *to depart, keep off.* Targ. Prov. XIX, 27 (ed. Lag. a. oth. *Pe.*).—[Targ. Y. Num. XXV, 8

Digitized by Google

פֵּירַשׁ Hebraism, v. supra.]—2) *to go to sea.* Gen. R. l. c. הוה מְפָרֵשׁ בירטא was about to undertake a sea voyage. Ib. בצא ... פָּרְשַׁי he wanted to go to sea; said the matron, do people go to sea at this season?; a. e.—3) *to separate, divide, distinguish.* Targ.O.a.Y.II Deut.XXXII, 8 בְּפָרְשׁוּתֵיהּ (Y. I בְּאַפָּרֵי, *Af.*); a. e.—Y. Ab. Zar. II, end, 42ª ידע אנא מְפָרְשָׁה בין וכ׳ I can tell the roe of clean fish from that of unclean fish.—4) *to express clearly, define.* Targ. O. Gen. XXX, 28. Targ. O. Lev. XXII, 21 (Y. *Af.*). Ib. XXIV, 11; 16; a. e.—Part. pass. מְפָרַשׁ. Targ. Y. II ib. XXIV, 11 שמא מְפָרָשָׁא (= h. שם חמפורש, v. preced.; Y. I *Ithpe.*). Targ. Y. II Gen. XXX, 22; a. e.—Yoma 3ᵇ פָּרוּשֵׁי קא מְפָרַשׁ וכ׳ it is clearly indicated in the text that it is 'from thine own' (the high priest's private property); a. e.—5) *to distinguish, make wonderful.*—Part. pass. as ab. Targ. Jud. XIII, 18 (h. text פלאי).—6) *to explain, interpret.* Targ. O. Deut. I, 5 (h. text באר).—B. Bath. 121ª גמירי ... ולא ידע ליה לְפָרוּשֵׁי he learned the Boraitha by heart, but knew not how to explain it. Y. Kil. I, 27ª bot. ופָרַשְׁנָתֵיהּ חמן and we explained it there (to B. Kam. V, 10); ib. ופרשתנה (corr. acc.). Erub. 54ª ... לא תִּפְרוֹשׁ עַד דְּמְפָרַשְׁתְּ וכ׳ thou shalt not rest on thy legs (sit down) until thou hast explained these verses to me. R. Hash. 26ª לְפָרוּשֵׁי מאה וכ׳ it is important for the explanation of *meah ks'ifah* (Gen. XXXIII, 19) &c.; a. fr.

Af. אַפְרֵישׁ 1) *to separate, divide, make a distinction; to set aside, dedicate.* Targ. Gen. I, 4; 6. Ib. XXX, 40. Targ. Is. LVI, 3. Targ. O. Num. XVIII, 24 (Y. ed. Vien. *Pe.*); a. fr.—*2) (neut. verb) *to keep aloof, abstain.* Targ. Y. Num. VI, 2 (v. supra).—3) *to warn off, keep away.* Sabb. 40ᵇ לאַפְרוּשֵׁי מאיסורא (ל) to warn a person off from doing wrong.—4) *to speak out, declare.* Targ. O. Num. VI, 2 (ed. Berl. *Pa.*). Targ. Lev. XXVII, 2 (O. ed. Berl. *Pa.*); a. e.—5) *to distinguish, make wonderful.* Targ. O. Deut. XXVIII, 59; a. e.—Part. pass. מַפְרַשׁ; f. מְפָרְשָׁא; pl. מְפָרְשִׁין, מְפָרְשָׁן. Targ. II Sam. I, 26. Targ. Is. XXIX, 14; a. e.

Ithpa. אִתְפְּרַשׁ, אִיתְּ׳; *Ithpe.* אִתְפָּרַשׁ, אִיתְּ׳ 1) *to be separated, to part, depart; to be set aside, dedicated.* Targ. Gen. X, 32. Targ. Is. LII, 11. Targ. Lev. IV, 10 (O. ed. Berl. *Ittaf.*). Targ. Ex. XXIX, 27 (O. ed. Berl. *Ittaf.*); a. fr.—2) *to be distinctly expressed, declared; to be explained, interpreted.* Targ. Num. I, 17. Targ. Y. Lev. XXIV, 11 (v. supra); a. fr.—Meg. 3ª דמִיתְפָּרְשָׁן, v. סָתַם. B. Kam. 112ᵇ, a. fr. לדידי מִיתְפָּרְשָׁא לי מינייהּ to me it was explained by &c. Y. Keth. IV, 28ᵈ bot. אתתבת ולא אִתְפָּרְשַׁת a question was raised, but it was not made clear (solved); אתתבת ואִ׳ it was raised and met.

Ittaf. אִתְפַּרַשׁ *to be set aside, dedicated; to be distinguished.* Targ. O., ed. Berl., Lev. IV, 10; a. e., v. supra.—Targ. Y. I Gen. III, 18 יִתְאַפְרַשׁ let there be a distinction.

פִּרַשׁ, constr. of פָּרָשָׁא.

פֶּרֶשׁ f. (b. h.; פָּרַשׁ) *secretion, excrements* (found in the entrails). Pes. 20ª נמצאת בם׳ if the liquid is found in the excrements of the slaughtered animal. Ib. (in Chald. dict.) וליהדר פ׳ וכ׳ why should not the excrements again make the flesh unclean? Ib. עבה פ׳ thick, substantial excrements, רכה פ׳ soft, viscid secretions. Ab. Zar. 34ᵇ פִּרְשׁוֹ מותרת its discharge may be used. Y. ib. II, 41ᶜ bot. פִּירְשָׁהּ גופה הוא an animal's discharge is part of its body; a. e.

פָּרָשׁ m. (b. h.; פרש *to chase, be fast,* v. Fried. Del. Proleg. p. 95, note; cmp. פָּרֵד II) *horseman, knight.*—*Pl.* פָּרָשִׁים. Snh. 95ᵇ וחשאר פ׳ and the rest of the army were horsemen; a. e.

פָּרָשָׁא, פָּרְשָׁא ch. same. Targ. Nah. III, 3.—Sabb. 109ᵇ אידמי ליה כפ׳ he (Elijah) appeared to him as a horseman. Yeb. 121ᵇ וי ליה לפ׳ וכ׳ alas, for the brave horseman (city guardsman) that is dead! B. Bath. 8ª לפַרְשָׁאֵי Rashi (ed. לפַרְשָׁאֵה) towards maintaining the city guard, v. טִירְוַנְיָא. Ab. Zar. 18ª נקט נפשיה כחד פ׳ דכלכא Ms. M. (ed. only כפ׳; Ar. מן פָּרַשְׁיָא) he (R. Meïr) assumed the disguise of a Roman knight.—*Pl.* פָּרָשִׁין, פָּרַשְׁיָא, פָּרָשֵׁי. Targ. Jud. XV, 8. Targ. Ex. XIV, 28. Ib. 17; a. fr.—Ab. Zar. l. c., v. supra. B. Mets. 86ª, v. גִּוְנָא I; a. e.

פָּרָשָׁא I m. (v. פָּרַשׁ) [*driving,*] *goad.* Targ. Jud. III, 31 פָּרַשׁ constr. (Ar. פָּרַשְׁתָּא).

פָּרָשָׁא II m. (פָּרַשׁ, cmp. פָּרַת) [*breaker, crusher,*] *ploughshare.* Targ. I Sam. XIII, 20 (ed. Wil. פָּ׳; h. text מחרשת).—B. Mets. 80ª דנקיט פ׳ משלם he that handles the share is responsible for the damage, contrad. to מְנָא, coulter.

פִּרְשָׁא, v. פִּירְשָׁא.

פַּרְשָׁא *f.*, v. פַּרְשְׁתָּא.—[Ber. 8ᵇ פרשיכו Ms. M., v. פַּרְשְׁתָּא.]

פַּרְשָׁגֶן, v. פַּתְשֶׁגֶן.

פרשדוניא, v. פַּרְשׁוּנְיָא.

פָּרָשָׁה I f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, branching off.*—פָּרְשַׁת דרכים, פרשת עיבור, *cross-road.* Ber. IV, 4, v. עִיבּוּר. Sot. 21ª הגיע לפ׳ דרכים וכ׳ when the traveller reaches the cross-road (where there is a guide-post), he is saved from all dangers. Ib. מהו פ׳ ד׳ וכ׳ what is meant by cross-road (in this parable)? A scholar on his dying day.—Ḥull. 46ª פ׳ ראשונה the first branching off of the spinal column towards the legs, שניה the second branching off in the prolongation which forms the tail. Ib. פ׳ פי׳ the starting point of the branching off; פ׳ עצמה the branch itself; a. e.—*Pl.* פָּרָשׁוֹת. Ib. 45ᵇ עד בין ... עד היכן חוט השדרה הפ׳ how far does the spinal cord go (the severance of which causes the animal to be *t'refah*)? ... To 'between the ramifications'; לימוד לן מר בין הפ׳ show us the place called 'between the ramifications'; a. e.—2) *crossing the ocean, sea-voyage.* Lev. R. s. 35, v. אֲפָרָשָׁה.—3) (in writing) *division, section, Parashah, the weekly Scripture lesson.* Ber. 9ᵇ אשרי ... חדא פ׳ היא *Ashré* (Ps. I) and *Lammah rag'shu* (Ps. II) are one section (psalm). Ib. 63ª איזהו פ׳ קטנה שכל וכ׳ which is the small section (verse) on which all essentials of the Law depend? (Answ. Prov. III, 6) 'In all thy ways &c.' Ib. II, 2 (13ª) למה קדמה פרשת שמע וכ׳ Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. only שמע) why is the section Sh'm'a (Deut. VI, 4-9) recited before V'hayah (ib. XI, 13-21)? B. Bath. 14ᵇ פרשת בלעם the section treating of Balaam (Num. XXII, 2-XXIV, 25); a. v. fr.—*Pl.* פָּרָשִׁיּוֹת (fr. פָּרָשׁוּת). Ber. 9ᵇ י״ח פ׳ eighteen psalms. Gen. R. s. 90. Lev. R. s. 24.

Digitized by Google

Tosef. Sabb. I, 12 פָּרָשִׁיּוֹתֵיהֶן . . . תינוקות children and teacher may prepare their verses by lamp-light &c.; (Y. ib. I, 3b bot. (ראשי פסוקיהן). Ber. 8b המשלים פָּרָשִׁיּוֹתָיו עם הצבור he who finishes the reading of the weekly lessons so as to keep up with the public reading in the synagogue. Meg. 29b לסדר פ׳ הוא חוזר the interrupted order of Scriptural reading is taken up again; a. v. fr.

פָּרָשָׁה II (preced.) pr. n. pl. *Parashah (Crossing)*; פָּרָשַׁת אשקלון the Crossing of Ashkalon. Tosef. Shebi. IV, 11; Y. ib. VI, 36c ד׳ חומות וכ׳ (insert אשקלון); Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874.

פְּרִישׁוּתָא, v. פְּרִישׁוּתָא.

פַּרְשׁוּנְיָא, (פַּשְׁרוּנְיָא) pr. n. pl. *Parshunia*, (*Pashrunia*), in Babylonia. Erub. 104a פרש׳ early eds. (Ms. M. פרשותא; late eds. פשר׳; v. Rabb. D. S. a.l. note); Pes. 91a פרישנא (Ms. M. פרשדוניא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

פָּרְשׁוּתָא f. = h. פָּרָשָׁה, *separation*; פָּרְשׁוּת אורח *cross-road*. Targ. Ez. XVI, 25. Ib. XXI, 24; 26 (ed. Wil. פָּרָשָׁה). Targ. Koh. X, 8 פָּרָשַׁת.—Targ. O. Gen. XXXVIII, 14 פרשות עיינין (ed. Berl. עינים), v. עַיִן ch.; Y. פָּרָשַׁת אורחין.—V. פָּרָשָׁתָא.

פְּרִשַׁע, v. פְּרִישָׁע.

פַּרְשְׁתָּא f. = h. פָּרָשָׁה, 1) *cross-road*, v. פָּרְשׁוּתָא.—2) *interpretation*. Targ. Y. Deut. XVII, 18 פָּרְשַׁת אורייתא (not פרשא; h. text משנה).—3) *section* of writing, *Parashah, weekly Scripture lesson*. Meg. 4a (interpret. ולשנותה, ib.) כגון דאמרי אינשי אעבור פ׳ דא וכ׳ as people say, I will peruse this section and read it over again. Y. Ned. VIII, beg. 40d עד דניחסל פָּרָשְׁתִּי until I have finished my *parashah*; a. e.—*Pl.* פָּרָשְׁיָיתָא (fr. פרשיתא). Ber. 8b, v. כָּלָה. Ib. אשלימו פָּרָשַׁיְיתַיְרכוּ וכ׳ (Hebraism. for פָּרָשִׁיּוֹתַיְרכוּ; Ms. M. פָּרָשַׁיְיתַיְרכוּ), v. פָּרָשָׁה.

פרשתבינא, v. פּוּשְׁתַּבְנָא.

פְּרָת (b. h.) pr. n. *P'rath*, 1) the river *Euphrates*. Gen. R. s. 16 פ׳ שפרה ורבה וכ׳ it is named *P'rath* (the growing), for its waters grow and increase, until people pass it on ships; פ׳ שמימיו פרין ורבין וכ׳ P'rath, for its waters are fruitful (fructifying); פ׳ שמפרידו והולך עד שכלה במגריפה 'Rashi' (ed. שמפרש) it is named P'rath (v. פָּרַת), because it goes on dividing (branching off in channels), until it ends under the (digging) spade; Yalk. Deut. 801 כמגרפה (corr. acc.); Sifré Deut. 6 שמפרה והולך עד שכלה מגריפה לגרפי it goes on fructifying (irrigating), until the spade ceases to dig it; Yalk. Gen. 22 מפריס והולך עד שהוא כלה יפיותחין וכ׳ goes on dividing, until it disappears, and they open it with the spade. Bekh. 55a; a. fr.—Denom. פָּרָתִי, *pl.* פָּרָתִים. Midr. Till. to Ps. CXXXVII שתו מים חפ׳ ומתים they drank Euphrates water and died; (Pesik. R. s. 28 מימי הפרת).—2) *P'rath*, name of certain districts or towns. Yoma 10a פ׳ דמישן (= רחבת עיר, Gen. X, 11): פ׳ דבורסיק (= כלח ib.); Kidd. 72a (expl. חביל ימא) פ׳ דבורסי, v. בּוּרְסִיק.

פָּרַת (cmp. פרר, פרד) *to divide, crush, crumble.*

Pi. פִּירַת same, trnsf. (with ב) *to belittle, make light of*. Koh. R. to III, 11 אילו אחד . . . הוא פ׳ בממונו של עולם וכ׳ if any one else had said, 'vanity of vanities &c.' (ib. I, 2), I might have thought, one that never owned two pennies in his life, made light of the wealth of the world &c.

פְּרַת I ch. same.

Pa. פִּרַת 1) *to divide, dismember* (of the basilisk whose look is believed to cause a person's limbs to fall apart, v. נָפַל; a. Gen. R. s. 10, a. e., quot. s. v. נָשַׁל; cmp. פַּרְיֵשׁ Prov. XXIII, 32). Targ. Is. XIV, 29 מְפָרֵית (some ed. מַפְרִית *Af.*; Var. ed. Lag. מפריד; ed. Wil. מפריית; h. text מטיפם). Ib. LIX, 5 מְפָרְתִין ed. Lag. (ed. Wil. מפרתין).—[Targ. Prov. XXIII, 32 דפרית, ed. Lag. מאריח, prob. to be read: דְּפָרֵית, Part. *Pe.*; h. text יפריש, v. supra.]—2) *to belittle, make light of*. Lam. R. to II, 10 הון חמשא . . . ומְפָרְתִין ליה בנבוכדנצר וכ׳ (read: ביה; Ar. (ופרטין) five kings were sitting and sneering at Nebuchadnezzar in the presence of Zedekiah; אף הוא מְפָרְתִיה לנבו וכ׳ (Ar. פרטיה, Var. פדרת, corr. acc.) he, likewise, sneered &c.

Ithpe. אִיתְפְּרַת *to be broken off, separated*. Bets. 2a אכלא דאִתְפְּרַת היא the egg is considered as a broken-off piece of food (part of the hen, not as an independent creation). Pes. 85a כמאן דמְפָרְתֵי דמי they are to be considered as if they were separated; Ḥull. 73a.

פְּרַת II m., v. פָּרָתָא.

פָּרְתָא m. (preced. art.) = h. פָּרֶשׁ. Targ. Y. Deut. XXI, 8 (ed. Amst. פָּרָתָא). Targ. Y. Num. XIV, 37 (ed. Amst. פָּרַתְחוֹן).—Gen. R. s. 99 (expl. חפרשדונה, Jud. III, 22) פָּרַתְּיָה his excrements (came out). Snh. 67b דם יפ׳ מי הוו were there any traces of blood and secretions? Ḥull. 18a, v. סַמָּס. Gitt. 56a איתיב לה פ׳ וכ׳ dirt settled on her foot.

פְּרָתָא m. (פְּרַת) = h. פָּרָשָׁה, *branching off, division*, esp. פ׳ דכרסא (or sub. ברסא) *partition of the belly, navel*. Targ. Job XL, 16 פ׳ דכ׳ ed. Lag. (oth. ed. פרת דכ׳, read: פְּרַת כ׳). Targ. Cant. VII, 3. Targ. Y. Num. XI, 31.—*Pl.* constr. פָּרָתֵי. Targ. Job III, 9 (10) ed. Lag. a. oth. (Ms. פְּרָתֵי), v. פָּאתָא II.

פּוּרְתָא or **פְּרוּתָא**, v. פּוּרְתָא.

פרתוויא, v. next w.

פַּרְתְּוָנְיָא m. (= h. פַּרְתְּמִים, *pl.*) *nobleman*. Targ. II Esth. VI, 9 (ed. Lag. פרתוויא, some ed. פתוניא, corr. acc.; ed. Amst. פרתונאי, corr. acc.).—*Pl.* פַּרְתְּוָנָאֵי. Targ. Esth. I, 3.

פַּרְתְּיָאִין m. pl. (Πάρθια) *Parthians*. Targ. Esth. VIII, 15 מוקי פ׳ Parthian (red) socks (v. Harp. Lat. Dict. s. v. Parthia, a. בּוּרְהִידָקָא).

פְּשַׁג, v. פָּסַג.

פְּשָׁה, v. פָּסָה.

פְּשׁוּט, v. פִּישׁוּט.

פָּשׁוּט m., **פְּשׁוּטָה** f. (part. pass. of פָּשַׁט) 1) *straight*,

Digitized by Google

plain, simple. R. Hash. III, 3 של יעל פ׳ a straight horn of the mountain-goat, opp. כפוף. Sabb. 104ª, v. כְּפָף. Ib. 106ª, v. סִיט. Men. 35ᵇ ר׳ אחא מחוור פ׳ Ms. M. (ed. אשר) R. A. showed the index finger straight, i. e. the strap must reach from the arm to the tip of the index finger, when straightened, opp. כפוף (v. Tosaf. a. l.; Rashi: the strap must be as long as the distance from the thumb to the index finger, stretched as wide as possible, opp. כפוף the distance from the index to the middle finger). Mekh. B'shall. beg. לא הביאן חק״בה דרך פ׳ וכ׳ the Lord did not lead them on the direct road to Palestine; Yalk. Ex. 226 בפשוטה (sub. דרך). Mekh. l. c. לא הביאן המקום בפישוטן (corr. acc.). Cant. R. to I, 16 בלשון פ׳ with a single expression (of praise), opp. כפיל. B. Bath. X, 1, a. fr. גט פ׳ a plain, open document, opp. מקושר folded; Tosef. Gitt. VIII (VI), 9 פ׳ ed. Zuck. (Var. גט פ׳). Y. R. Hash. III, 58ᵈ top פשוטה (sub. תקיעה) the plain note (תקיעה), opp. the tremulous note; a. fr.—2) (noun) פְּשׁוּט *the plain, literal sense.* Sabb. 63ª, a. e. אין מקרא יוצא מידי פְּשׁוּטוֹ, v. מִקְרָא.—3) (sub. יורש) *an heir entitled to a single share*, opp. בְּכוֹר. Bekh. 52ᵇ מה חלק פ׳ ירושה וכ׳ as the share of the plain heir is an inheritance, so the share of the firstborn is an inheritance (and not a gift affected by the jubilee laws); B. Bath. 124ª. Ib. 126ª בכור ... כפ׳ ויתר, v. יָתַר; Y. Keth. IV, end, 29ᵇ בכור שחלק בפ׳ (read כפ׳). Num. R. s. 6 בני פ׳ the sons of a plain (not firstborn) man; a. fr.—*Fem.* פְּשׁוּטָה (sub. ירושה) *single share.* Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ top, opp. מְפֻלָּה.—*Pl.* פְּשׁוּטִים, פְּשׁוּטִין; פְּשׁוּטוֹת. Sabb. 103ᵇ, v. כָּפַף. Num. R. l. c. פְּשׁוּטֵי הלוים וכ׳ the plain (not firstborn) Levites took the place of the firstborn Israelites; a. fr.—4) *flat, level, without receptacle.* Tosef. Kel. B. Bath. VI, 1 מן חפ׳ לקיבול ... המשנה if one changes a leather implement ... from a flat surface to a receptacle. Ib. IV, 3 פְּשׁוּטוֹ טחור in its flattened condition (when the bag is unrolled), it is not susceptible to uncleanness; a. fr.—*Pl.* as ab. Kel. II, 1 פְּשׁוּטֵיהֶן those of them which are flat, opp. מקבליהן which have receptacles. Sabb. 123ᵇ, a. e. פְּשׁוּטֵי כלי עץ flat wooden implements (boards &c.). Y. ib. X, end, 12ᵈ בפ׳ when they are flat, opp. מקופלין folded; a. fr.

פְּשׁוּטָא m. (preced.) 1) *flat, plain.*—*Pl.* פְּשׁוּטָיָא. Targ. Y. Num. XXXI, 22 *flat vessels.*—2) *plain sense*, v. פְּשָׁטָא.—[Yalk. Is. 352 מפשוטיהן, v. פְּשַׁר.]

פְּשׁוּטָה, v. פָּשׁוּט.

פְּשׁוּפְשִׁין, v. פִּשְׁפֵּשׁ.

פְּשׁוּרָא m., *pl.* פְּשׁוּרֵי 1) = h. פּוֹשְׁרִין, *tepid (water).* Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. (ed. Vien. פְּשׁוּר; oth. ed. פּוּשְׁרֵי).—Ḥull. 46ᵇ; 47ᵇ. Ib. 84ᵇ כסא דפשורים some ed. (read: רֵי..., or רִין ...); B. Mets. 29ᵇ דפושרין (some ed. דפשרין), v. חָרַשׁ; a. e.—2) (v. פִּישְׁרָא) *rills formed by thawing snow.* Ab. Zar. 84ᵇ, v. עֲקוֹלָא. Kidd. 73ᵇ פְּשָׁרֵי יש בו וכ׳ (Rashi: פושרי) if a child is found in shallow water formed by melting snow (where no ship can pass), it is legally considered a foundling.

פשוש Ar., v. פְּטַשׁ.

פְּשׁוֹשָׁא* m. name of *a bird.*—*Pl.* פְּשׁוֹשְׁין. Lev. R. s. 22 חמא חרין פ׳ מתכשין Ar. (Ar. s. v. כחש: מכחשין) saw two *pashoshin* fight (ed. תרתין ציפרין מתנצירין).

פָּשַׁח (b. h. *Pi.*) *to split, tear off, strip.* Y. Yeb. XVI, 15ᵈ ופָשַׁחוֹ ... נתלה he suspended himself from a branch of an olive tree and tore it off (for a weapon); Bab. ib. 122ᵇ; Tosef. ib. XIV, 10.—[Tosef. Neg. V, 13 פשח מן הנירמין, read with R. S. to Neg. XI, 10 פָּשַׂח.]

Nif. נִפְשַׁח *to be stripped, split.* Shebi. IV, 6 אילן שנ׳ וכ׳ if a tree is split, you may tie it up in the Sabbatical year, not that it may grow together again, but that it may not split farther. Ukts. III, 8; Tosef. Kel. B. Kam. I, 13; Ḥull. 128ᵇ, v. עָרָה II. Ib. 127ᵇ אילן שנ׳ ובו פירות if a tree is stripped, and on it (on the branch torn off) are fruits; a. e.

פְּשַׁח ch. same. Targ. I Sam. XV, 33 (h. text שסף). Targ. Ps. VII, 3 (h. text פרק).—M. Kat. 10ᵇ האי מאן דפ׳ דיקלא he that strips a date palm (cuts shoots off); B. Bath. 54ª.

Pa. פַּשַּׁח same. Targ. II Esth. III, 8.—Bets. 33ᵇ חוה מְפַשַּׁח וכ׳ broke a branch off, and gave us each several sticks.

Ithpe. אִיתְפַּשַּׁח, אִירְפַּשַּׁח 1) *to be torn loose, separated.* Targ. Y. Lev. XI, 32; 39.—2) (cmp. פָּרַס *Hif.*) *to part one's feet, to force one's self to stand still.* Kidd. 81ª מטא לפלגא (ר) דרגא א׳ when he arrived at half the ladder, he stemmed his feet.

פָּשַׁט (b. h.) 1) *to stretch, straighten.* Sabb. I, 1, sq. פ׳ הצנר את ידו וכ׳ if the recipient puts his hand forth to within (the house). Pes. 118ᵇ, a. e. שפושטין, v. פַּס II. Gen. R. s. 28 לא פָּשְׁטוּ ידיהם במצות they (the Sodomites) never stretched their hands forth for good deeds (charity); Lam. R. to IV, 6; Yalk. Ez. 351. Ber. 3ᵇ; Snh. 16ª לכו פָּשְׁטוּ וכו׳, v. גָּרוּד. Men. I, 2 פושט את אצבעותיו וכ׳ he stretches his fingers so as to reach his wrist. Lev. R. s. 2 פושטין לו יד we must reach forth our hands to him, v. פָּנָה. Keth. XIII, 5 חפוסק ... ופ׳ לו את הרגל if a man promises a certain amount to his intended son-in-law, and shows him the foot, i. e. refuses to give it to him; a. v. fr.—Y. B. Hash. III, 58ᵈ top (ref. to פשוט, ib. III, 3) כדי שיִפְשְׁטוּ וכ׳ (or שיִפְשְׁטוּ, *Pi.*) (the horn is straight,) intimating that they must straighten their hearts through repentance.—Part. pass. פָּשׁוּט, q. v.—2) *to strip*; (sub. בגדיו) *to undress.* Yoma III, 4; 6. Ib. 31ᵇ פּוֹשֵׁט ... מקדש he (the high priest) undresses first and then sanctifies (washes his hands and feet). Ib. 32ª כלום אדם פושט אלא וכ׳ can a man put off anything except what he has put on? Tam. I, 1; a. fr.—Part. pass. פָּשׁוּט. Y. Yoma III, 40ᶜ bot. אחת פ׳ ואחת לבוש וכ׳ whether he undresses or dresses, in either case the sanctification follows the act.—3) *to make plain, to explain.* Num. R. s. 18; Tanḥ. Ḥuck. 1 היה יושב ופושט וכ׳ was sitting at the gate of his town and explaining (teaching); (Gen. R. s. 10 ודורש). Ex. R. s. 47 היה למד ... ופושט אותה וכ׳ he learned (the Torah) in day-time and explained it to himself at night; a. fr.—Part. pass. as ab. Lev. R. s. 16 (ref. to Ps. XXXIV, 13) כל ימי ... תיכן הוא פ׳ all my days I have read this verse (question), but I never knew where

Digitized by Google

it is answered.—4) (neut. verb) *to spread, be published.* Hor. 3b עד שתפשוט הוראה בכל וכ׳ until the decision is spread (adopted) in the whole congregation of Israel. Ab. Zar. 36a; a. fr.

Pi. פִּשֵּׁט 1) *to stretch, straighten out.* Y. Snh. III, 21a bot. התחיל מְפַשֵּׁט וכ׳ (interch. with פ״שט) he began to put forth his hands and deal in fruits of the Sabbatical year. Tosef. Neg. I, 8 מְפַשְּׁטִין את קומטיו וכ׳ the creases are straightened out, and then the leprous spot is examined; a. e.—Tosef. Nidd. VI, 4, v. infra.—Part. pass. מְפוּשָּׁט. Y. Naz. IX, 57d רגליו מְפוּשָּׁטוֹת וידו וכ׳ if the corpse is found with its feet stretched and its hands on the heart, opp. מקמצץ.—2) *to strip, take off.* Tosef. Kel. B. Kam. IV, 17 משְׁפַּשֵּׁט את חליקו (not חלוקו) from the time that the coat (the plaster of the stove) is taken off.

Nif. נִפְשַׁט 1) *to be straightened out, be unfolded, become flat.* Kel. XXVI, 2 ב׳ טהור when it (the bag) is straightened out (so as to be a plain piece of leather, v. פָּשׁוּט), it is not susceptible to uncleanness. Tosef. Neg. l. c. כקמוט שנ׳ like a creased garment that has been straightened out; a. e.—2) *to be stripped.* Pirké d'R. El. ch. XIV נ׳ עור צפורן וכ׳ the horny skin was taken from Adam, and he saw himself naked. Midr. Till. to Ps. XCII, v. infra.

Hif. הִפְשִׁיט 1) *to strip, flay.* Pes. V, 9 כיצד תולין ומַפְשִׁיטִין how did they suspend and flay (the Passover lamb)? Ib. מי ... ולהַפְשִׁיט he that could find no place where to suspend and flay. Tam. IV, 2. Pesik. R. s. 28 הִפְשִׁיטוּ את עבדיהם וכ׳ they undressed their men servants and maid servants and presented them &c.; a. fr.—2) *to shed* the skin. Pirké d'R. El. l. c. שירא מַפְשִׁיט את עורו וכ׳ that it (the serpent) should shed its skin once in seven years. Midr. Till. to Ps. XCII מן העור שה׳ חנחש וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שנפשט) of the skin which the serpent shed the Lord made garments of honor &c.; Pirké d'R. El. ch. XX; Yalk. Gen. 34.

Hof. חוּפְשַׁט *to be stripped.* Zeb. XI, 3 צד שלא ה׳ before the hide was taken off. Ib. 93b; a. e.

Hithpa. חִתְפַּשֵּׁט, *Nithpa.* נִתְפַּשֵּׁט *to be straightened, become even; to flatten.* Ḥag. 9a חיגר ... ונ׳ וכ׳ if he was lame on the first day and became straight &c. Y. Yeb. I, 2d bot. עד שתִּתְפַּשֵּׁט תוכה, v. נָקָה; Tosef. Nidd. VI, 4 עד שתִּתְפַּשֵּׁט את וכ׳. B. Bath. 120a נִתְפַּשְּׁטוּ חקמטין וכ׳ the wrinkles became even, and her beauty returned &c.; a. e.

פָּשַׁט, פָּשִׁיט ch. same, 1) *to stretch, stretch forth; to straighten.* Targ. Y. Gen. XXII, 10. Ib. XXXVIII, 28. Targ. Prov. XXXI, 19; a. fr.—Ib. XXVI, 18, v. בָּשַׁט.—R. Hash. 26b כמה דפָשִׁיט איניש וכ׳ the more man straightens his mind (removes all duplicity, v. preced.), the better it is, opp. כריך bends, humbles.—Part. pass. פָּשִׁיט; f. פְּשִׁיטָא. Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (ed. Amst. פָּשִׁיט). Targ. II Esth. V, 1.—2) *to strip, tear, flay.* Targ. Y. II Num. XXIII, 24.—Pes. 113a פָּשׁוּט; B. Bath. 110a, v. נָטַשׁ I.—3) (neut. verb) *to be stretched forth, reach out.* Y. Peah VIII, end, 21b ידיה דלא פָּשְׁטָן מיתן וכ׳ may these hands which did not reach out to give thee, be cut off.—4) *to explain, teach; to deduce.* Gen. R. s. 17 הוון יתבין פָּשְׁטִין וכ׳ he and R. ... sat teaching; Lev. R. s. 34. B. Mets. 18b וקא פשיט רבא דיחזיר and Raba decided that restitution must be made. Kidd. 9b בתר דבעיא הדר פָּשְׁטָהּ after having raised the question, he met it again himself. Ber. 2b ודחר פשטו לה מברייתא and then they solved the question by deduction from a Boraitha. Hor. 13b גרס ותנא וכ׳ פ׳ he explained (the subject to himself), and committed it to memory again and again. B. Mets. 90b פָּשׁוּט מהא חדא derive from this (Boraitha) one answer to the questions before us. Kidd. 25a מי בעיתך ... ולא פְּשִׁיטְנָא לכו did you ever ask me anything that I did not explain to you?; a. fr.—V. פְּשִׁיטָא.

פְּשָׁטָא m. (preced.) 1) *plain wording; plain sense.* Keth. 111b פְּשָׁטֵיהּ דקרא במאי כתיב what does the plain text (not homiletically changed) refer to?; Erub. 23b דמשה פשטה דקרא וכ׳ what is the plain sense (not homiletically forced) of the text?; Kidd. 80b; a. e.—Y. Snh. I, beg. 18a פשוטה דקריא the plain sense of the text. Y. B. Bath. VIII, 16a בעי מימר פְּשָׁטֵיהּ וכ׳ (not מנסנח) wanted to give the meaning (of the verse) and could not find it.—2) *extension, natural course* (of a river). Gitt. 60b; Ḥull. 18b; 57a, v. נָהַר II.

פַּשְׁטִינָא, v. פְּשִׁיטָנָא.

פְּשֵׁי, v. פּוּשׁ.

פְּשִׁי, v. פסי.

פַּשְׁיוֹן, v. פָּשְׁיוֹן.

פְּשִׁירָא f. (פָּשַׁט) *stripping.* Sabb. 109b אצ׳ דדיקלא (some ed. אפשירתא) on that portion of a date palm which shows the signs of having been stripped.

פְּשִׁישׁ, v. פָּשַׁט.

פְּשִׁיטָא c. (preced.) 1) *explanation, teaching.*—*Pl.* פְּשִׁיטִין. Yalk. Lev. 665 כיון דחסלין מן פְּשִׁישֵׁיהוֹן when they had finished their studies; Yalk. Is. 352 מפשוטיהן.—2) *plain, self-evident truth; is it not a matter of course?* Meg. 3b, a. fr. פ׳ לי I have no doubt. Y. Pes. VII, 34b bot. פ׳ דא מילתא וכ׳ this is clear, that &c. Y. Sabb. X, end, 12d מה דצריכא לר׳ י׳ פ׳ לר׳ וכ׳ what to R. Jeremiah is doubtful, is clear to Isaac ben U. B. Bath. 137a פ׳ מהו דתימא וכ׳ is not this a matter of course (what need was there to say it)? (Answ.) I might have thought &c. B. Mets. 16a פ׳ זבנה וכ׳ it is undisputed, if he sold it ..., but if he made a present of it (to the robber), there is a difference of opinion &c.; a. v. fr.—*Pl.* פְּשִׁישָׁן. Y. Bets. I, 60b פ׳ לכון פ׳ וכ׳ מילין ... things doubtful to the Rabbis are clear to you; those clear to the Rabbis, are doubtful to you.—3) (fem.) *Ps'hiṭa,* a small coin. Ḥull. 54b כפ׳ דומטרתי like a small P.—*Pl.* פְּשִׁישֵׁי. Ib. פ׳ דפומבדיתא the small coins of Pumb'ditha. B. Mets. 16b פ׳ דספרא the writer's fee, v. זוּר ch.—Trns*f. flat and round blisters.* Gitt. 67b פ׳ פ׳ קאי בישריה his body was full of blisters.

פְּשִׁישְׁתָּא f. (פָּשַׁט) 1) *stretching forth.* Y. Yoma V, 42b bot. פְּשִׁישְׁתֵּיהּ דיד reaching out with the hand.—2) *undressing.* Ib. III, 40c הקיש פ׳ ללבישה draw an analogy between (the high priest's) taking off and (his) putting on his garments; Bab. ib. 31b; a. e.—V. לְבִישָׁה.

Digitized by Google

פְּשִׁיטוּת f. (v. פָּשׁוּט) *the plain heir's right, single share.* Y. B. Bath. VIII, 16[b] top ליטול פ׳ אביו to take the plain share to which his father would have been entitled, opp. כפילות.

פְּשִׁיטוּתָא ch. same. Sot. 13[a], v. בְּכִירוּתָא.

פְּשִׁיטָנָא m. (פָּשַׁט) *a low, spreading plant, fern.* Sabb. 110[b] ליתי פ׳ וכו׳ Mss. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פשטינא; Ar. פשישנא) let him take a fern and boil it in wine &c.

פְּשִׁיעָה f. (פָּשַׁע) *trespass, negligence.* Y. Sabb. XIV, 14[c] bot. מתים בפ׳ וכו׳ ... תשעים ותשע מתים בפ׳ וכו׳ ninety-nine persons die through their own fault against one through the hands of heaven (a natural death); Lev. R. s. 16.—Esp. *negligence in guarding a trust, indictable neglect* (Ex. XXII, 8). B. Mets. 94[b] אבידה שקרובה לפ׳ losing which comes near to wilful neglect, opp. אונס. Ib. 81[a], a. e. פ׳ בבעלים a loss through carelessness that occurred in the presence of the owner (Ex. l. c. 14). B. Kam. 21[b], a. e. תחלתו בפ׳ וסיפו באונס if there was neglect in the start, but the final injury came about through an unforeseen accident; a. fr.

פְּשִׁיעוּתָא ch. same. B. Mets. 42[a] אע״ג דלעניין גנבי פ׳ היא ... נטירותא although this was proper care as regards thieves, it was carelessness as regards fire. Ib. כל לא ידענא פ׳ הוא every 'I do not know' (plea of ignorance) is considered an admission of indictable neglect; a. e.

פְּשִׁיפָס, v. פְּסִיפָס.

פְּשִׁיפְשִׁין, v. פְּשִׁפְשִׁין.

פשישנא, v. פְּשִׁישְׁנָא.

פְּשִׁישָׁא, פְּשִׁישָׁ, v. פְּשִׁיטָא.

פָּשַׁל (cmp. פָּתַל) *to twist, knot*, v. infra.

Hif. הִתְפְּשִׁיל 1) *to knot and fasten.* Tosef. Sabb. IV (V), 2 וַיַּפְשִׁיל את הרצועה תחת זנבו and fasten the strap under its tail; Y. ib. V, 7[b] bot.; Bab. ib. 53[a] יפשיל Ms. M. (ed. יְפַשֵּׁל). Tosef. ib. VI (VII), 9 אל תַּפְשִׁיל ידך לאחוריך וכו׳ do not twist thy hands on thy back, lest we be prevented from work (a superstitious belief); Yalk. Lev. 587.—Esp. ד׳ לאחוריו *to twist or knot a bundle and throw it over one's shoulder.* Succ. 27[b] ד׳ ... טליתו וכו׳ R. El. tied up his cloak and threw it over his back and went off; Tosef. ib. I, 9 ד׳ ... רגליו וכו׳ (read בגדיו, v. infra) R. El. bundled up his garments &c., i. e. went off in an ostentatious manner). Tosef. Ḥull. VIII, 4 [read:] נותנן ... ומַפְשִׁילָן לאחוריו he may wrap them up with the peddler's bundle and strike, and cast them over his shoulder. Men. 85[b] ד׳ כליו לאחוריו he tied up his implements and threw them &c. Kil. IX, 5 Y. ed. חצנועים מַפְשִׁילִין לאחוריהן במקל the scrupulous carry (the garments of mixed material, כלאים) in bundles over their shoulders. Y. ib. IX, beg. 31[d] (ref. to לא יעלה, Lev. XIX, 19) I might have thought, לא יפשיל את חקופה וכו׳ (not לך) one dare not throw the bundle (containing forbidden garments) over one's shoulder; Sifré Deut. 232 לא יַפְשִׁילֶנּוּ בקופה וכו׳ (not לקופה); Yalk. Lev. 614 לא יְפַשְּׁלֶנּוּ בקופה וכו׳; a. fr.—Gen. R. s. 22, end; Yalk. ib. 38 ד׳ דברים לאחוריו וכו׳ he (Cain) threw the words (which he had heard) over his shoulder and went off, i. e. was petulant. Pesik. Shub., p. 160[a] יצא כמפשיל דברים וכו׳ he went off like one that casts the words &c.; Lev. R. s. 10 ד׳ בגדיו לאחוריו, v. supra.—Part. pass. מוּפְשָׁל; f. מוּפְשֶׁלֶת. Y. B. Kam. II, 3[a] חיתה קופתו מ׳ וכו׳ if his bundle (of grain &c.) was hanging over his back &c. Ber. 62[b]; a. e.—2) *to twist (wicks)*, (v. פְּתִילָה). Y. Succ. V, 55[b] bot. (expl. מפקיעין) מַפְשִׁילִים they make wicks of them, v. פָּקַע. Keth. 75[a] הִתְפְּשִׁילָה דדיה וכו׳ she twisted her breasts back of her and gave suck to her child; a. e.

פִּשְׁלְיָא, v. פִּכְרְיָא.

פָּשַׁע (b. h.) [*to pass beyond,*] 1) *to be wilful, rebellious.* Yoma IV, 2 פָּשְׁעֵי, ib. VI, 2 פָּשְׁעוּ, v. עָוָה; a. fr.—פּוֹשֵׁעַ *a wilful transgressor, rebel, apostate.* Gitt. 57[a] פ׳ ישראל a Jewish apostate (the censor's disguise for Jesus). Ib. תא חזי מה בין פּוֹשְׁעֵי ישראל וכו׳ come and see the difference between Jewish apostates and gentile prophets. R. Hash. 17[a] פ׳ ישראל בגופן Jewish sinners with their bodies (disregarding the ceremonial laws intended to guard the purity of life); פ׳ אומות העולם בגופן gentile sinners with their bodies (lustful and violent). Midr. Till. to Ps. LI כשאתה אומר לפוֹשְׁעִים ... אם תקבלני כל הפושעים משלימים לך when thou sayest to the sinners, why have you not repented? (they may plead ignorance of thy goodness, but) if thou receivest me, all sinners will make peace with thee; a. fr.—2) *to be faithless.* Gen. R. s. 52 (ref. to Prov. XVIII, 19) פָּשַׁעְתָּ באברהם thou (Lot) wast faithless to Abraham; Num. R. s. 18 זה קרח שפ׳ בתורה וכו׳ this refers to Korah who was faithless to the Law, which is called 'strength'; a. fr.—Esp. (with ref. to Ex. XXII, 8) *to be negligent in guarding a trust.* B. Mets. 36[b] פ׳ בה וכו׳ if he was careless in guarding the animal, and it went out &c. Ib. 34[a] כיון שאמר פשעתי וכו׳ as soon as he says, 'I have been at fault', he surrenders the eventual fine (of the thief) to the owner. Ib. 58[a] כי הדכי דלא לקרו לתו פושעים in order that they may not be called faithless guardians; a. fr.—Ber. 28[a] ונקרא פושע and he is called negligent (because he delayed his prayers).

Hif. הִפְשִׁיעַ *to cause to transgress.* Num. R. s. 9 (ref. to Ex. XXII, 8) מדבר באהרן שהִפְשִׁיעַ ישראל בדיבור לא ידידה it alludes to Aaron who caused Israel to transgress the commandment, 'thou shalt have no other gods &c.' (Ex. XX, 3).

פָּשַׁע ch. same. Taan. 24[a] כל מאן דפ׳ מחשדינא וכו׳ if a child rebels (refuses to study), I bribe him by giving him &c. Gitt. 36[a] הוה פָּשַׁע בינוקי הוה he was faithless to (maltreated) the children; Macc. 16[b].

פֶּשַׁע m. (b. h.; preced.) *rebellion, sin.* Gen. R. s. 22 ולפִשְׁעִי, v. סָבַל. Tanḥ. Vayesheb 4 מה פשעי what wrong have I done?; a. e.—*Pl.* פְּשָׁעִים. Yoma III, 8; IV, 2. Ib. 36[b] פ׳ אלו המרדים by *p'sha'im* are meant rebellious acts; Y. ib. III, 40[d] bot. פִּשְׁעֵיהֶם; Tosef. ib. II, 1; a. e.

פִּשְׁפּוּשׁ, פִּי׳ m. (פָּשְׁפֵּשׁ I) 1) *investigation.* Targ. Y.

Digitized by Google

Lev. XIX, 20 (h. text בקרת).—2) *that which has been*, or *is to be searched out, depth, recess.* Targ. Job VIII, 8 (h. text חקר). Ib. XXXVIII, 16; a. e.—*Pl.* פְּשָׁפּוּשִׁין, פִּי׳. Targ. Ps. XCV, 4.

פְּשִׁפִּישִׁין, v. פְּשָׁפֵשׁ.

פְּשַׁפֵּשׁ, פִּי׳ I [*to split, enter into*, cmp. בָּדַק] *to examine, investigate.* Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) מה שעירים ... וּפְשַׁפְּשִׁין בהם וכ׳ as the rains come down upon the plants and cleanse and permeate them &c.; כן חזי מְפַשְׁפֵּשׁ וכ׳ so do thou enter into the words of the Law &c.; Yalk. ib. 942. Ber. 5[a] אם רואה אדם ... יְפַשְׁפֵּשׁ במעשיו if man sees that troubles are coming upon him, let him investigate his conduct; אם מ׳ ולא מצא וכ׳ if he has investigated and can find nothing (wrong) &c. Erub. 13[b], v. מְשַׁמֵּשׁ. Y. Keth. I, 25[a] bot. אם בשפ׳ ומצא וכ׳ if it be a case when he searched and found (tokens of virginity) &c. Ex. R. s. 25 בשר ודם מְפַשְׁפֵּשׁ שטרותיו a human being examines his papers. Tanḥ. Ḥuck. 6 חקרתי ושאלתי וּפְשַׁפְּשְׁתִּי I searched and inquired and investigated. Tosef. Shek. II, 1 מְפַשְׁפְּשִׁין בו וכ׳ they searched him on entering (the treasury) and on leaving. Tosef. Yeb. XIV, 8 מפשפשין באותה חציר investigation is held in that town. Tosef. Neg. VI, 7 צא ופַשְׁפֵּשׁ בעצמך וכ׳ go and examine thyself (thy conduct) and do repentance; a. e.

פַּשְׁפֵּשׁ I ch. same. Targ. Y. Gen. XXXI, 34 (h. text משש). Ib. 35 (h. text חפש). Targ. Ps. CXXXIX, 1 (h. text חקר); a. fr.—Lev. R. s. 22 אזלין יַשְׁפְּשׁוּנֵיהּ they went and searched him; Gen. R. s. 10. Ib. s. 49 זיל פַּשְׁפֵּשׁ דינא go and investigate the case. Lam. R. to I, 2 (ref. to Ps. LXXVII, 7) משחצי אנא ... ומְפַשְׁפֵּשׁ בעובדי I speak to my heart and investigate my doings; a. fr.

פְּשַׁפֵּשׁ II (cmp. preced. a. פָּשַׁר) [*to divide, spread,*] *to dissolve.* Yalk. Lam. 1000 חיו מְפַשְׁפְּשִׁין וניפלין they melted and fell apart.

פַּשְׁפֵּשׁ II (transpos. of שפשף) *to rub against, let glide down.* Sabb. 154[b] דקמְפַשְׁפֵּשׁ ליה וכ׳ Ms. M. (ed. דקא משפשף) he let his son glide down the back of an ass (to amuse him).

פְּשַׁפֵּשׁ, פִּי׳ I c. (פְּשָׁפֵשׁ I) *wicket.* Midd. I, 7 זה שהיה פתוח לעזרה מ׳ קטן היה לו וכ׳ the gate which opened into the court had a small wicket by which they entered to patrol &c. Tam. I, 3. Ex. R. s. 42 פתח ... מ׳ מתחת וכ׳ the Lord opened unto him a wicket under his throne of glory. Num. R. s. 13; Pesik. R. s. 5 נכנס בפ׳ ושילח וכ׳ he entered the palace through a wicket, and sent his crier forth saying, the king has entered the palace. Gitt. 54[b] (in Chald. dict.) וירלמא דחזרינה בפ׳ perhaps one saw him (the high priest) through the wicket; a. e.—*Pl.* פִּי׳, פְּשַׁפְּשִׁין. Shek. VI, 3. Zeb. 56[a]; 55[b] שני מ׳ היו וכ׳ (Ms. R. 2 פְּשׁוּפְּשִׁין, Ms. K. פְּשִׁירְפְּשִׁין, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) two wickets, eight handbreadths high, were in the Temple chamber for the knives; Tosef. ib. VII, 1 סריפסין ed. Zuck. (Var. פסיפסין, corr. acc.). Zeb. l. c. פְּרִישְׁפְּרִישִׁין שאני it was different as regards the height of wickets. Gen. R. s. 1; Yalk. ib. 2 חיאך הוא עישה חדרים ... פ׳ how to arrange the chambers, how to arrange the wickets (doors between the rooms).

פְּשָׁפֵשׁ II m. (פְּשָׁפֵשׁ I, cmp. בַּקָּא) [*searcher,*] *bed-bug.* Ter. VIII, 2. Nidd. 58[b]. Y. Ber. IX, 13[c] bot., v. בַּלּוּקָה.

פְּשָׁפֵשׁ III m. (פְּשָׁפֵשׁ II) *melting, dissolving.* Yalk. Lam. 1000 (ref. to למס, Lam. I, 1) אין לשון מס אלא לשין פ׳ וכ׳ *mas* means melting, as we read (Ex. XVI, 21) &c.

***פַּשְׁפֵּשׁ** m., *pl.* פְּשַׁפְּשִׁין, v. פְּסִיפָס.

פָּשַׁר [*to divide, to spread,*] 1) *to melt, dissolve.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4 (expl. ונמס, Ex. XVI, 21, cmp. פְּשָׁפֵשׁ III) חירה פושר ותולך וכ׳ ... כיון when the sun shone upon it (the manna), it melted and formed rivulets which ran &c.—2) *to be stale, tepid.* Tanḥ. Vayesheb 4 כיס פשור (prob. to be read פּוּשָׁר) a cup of wine mixed with stale water. Sifra M'tsor'a, ch. I מים פושרים stale water (from pools), opp. מים חיים. Par. VIII, 9 (מ״ב) המלוחים ודפושרים salty water and pool water.—In gen. פּוּשָׁרִין, פּוּשָׁרִים (sub. מים) *tepid liquids.* Y. Sabb. XX, 17[c] bot., opp. צינין. Gen. R. s. 86 when his master said to him מזוג מ׳ והיו מ׳ mix the wine with tepid water, it was tepid, opp. רותחין. Ber. 16[b]; Y. ib. II, 5[b] bot.; v. בָּוָה. Y. Nidd. II, beg. 50[c]; a. fr.—[Y. Keth. X, end, 34[a], v. *Pi.*—Yalk. Gen. 38 ופשרתי, v. *Nithpa.*

Hif. חִפְשִׁיר 1) *to make tepid; to temper, cool.* Sabb. 40[b] מפני שמַפְשִׁיר מים שעליו because (by standing against the fire after a cold bath) he tempers (warms) the water on his body. Ib. III, 5 (41[a], sq.) כדי לַחֲפְשִׁירָן enough to temper the cold water, opp. בשביל שיחמו to get hot. Y. ib. III, 6[b] top מיתר לַחֲפְשִׁיר במקום שהיד שולטת you may temper (cold water, on the Sabbath) by contact with a temperature which the hand can endure. Lev. R. s. 26 (ref. to Ez. X, 7) חֲפְשִׁירָן ונתנן וכ׳ he lowered the temperature of the coals and handed them to him; Yalk. Kings 220; Tanḥ. Emor 3; Midr. Sam. ch. XXIV (Yoma 77[a] נצטננו). Pesik. R. s. 12 (ref. to קָרְךָ, Deut. XXV, 18) אשר קירקּ חִפְשִׁירְקּ וכ׳ 'who cooled thee', he (Amalek) made thee lukewarm, he made thee cold like water (so that others were encouraged to attack thee); a. fr.—2) (v. פְּשָׁרָה) *to compromise.* Y. Sot. V, 20[c] bot. אברהם עשה ... וה׳ עמו וכרות עמו וכ׳ Abraham changed the evil inclination within him into good ..., he compromised with it, (as we read, Neh. IX, 8,) and he made a covenant with it (his heart); Y. Ber. IX, 14[b] bot. והפסיד אלא (corr. acc.).—Tosef. Erub. XI (VIII), 11, v. infra.

Nif. נִפְשַׁר *to be dissolved; to be tempered.* B. Kam. 28[b] אפי׳ נִפְשְׁרָה even if the vessel fell apart (and its contents made the ground slippery). Sabb. 40[b] לא בשכיל שיבשל שיִפְשַׁר ... not that it (the oil) be heated to boiling, but only that it be tempered (or be made more liquid).

Pi. פִּרְשֵׁר 1) *to separate, tear loose, disengage.* Tanḥ. Ki Thissa 1 את מְפַשֵּׁר אותה וכ׳ thou disengagest it (the thorn sticking to thy garments) here, and it sticks there; Pesik. R. s. 10 beg. והוא מפשר אותה וכ׳ (not אותם). Y. Sabb. VII, 10[a] bot. מְפַשְּׁרָן וכ׳ he may pick them (the thorns) out, ... provided he does not tear the garment; Tosef. Erub. XI (VIII), 11 מפשר בידו Var. (ed. Zuck. מפשיר).

Digitized by Google

עמד ופְּשָׁרוֹ הימנו he stood up and tore it (the dog) away from him. Ib. זכור היאך פְּשַׁרְתִּיך הימנך וכ׳ remember how I tore the dog away from thee; a. e.—2) *to temper.* Lam. R. to I, 12 יום אחד היה חרון ... פְּשָׁרוֹ the glowing wrath of the Lord lasted one day; if Israel had repented, he would have cooled it off.—3) *to compromise, arbitrate.* Y. B. Mets. VI, 11ᵃ top באיתו שיכול לְפַשֵּׁר in a case of seizure for service (אנגריא), when he might have compromised (pay a certain amount and release the seized animal). Y. Snh. I, 18ᵇ bot. שנים שפְּשָׁרוּ וכ׳ when two judges have arbitrated, the parties cannot retract. Y. Keth. X, end, 34ᵃ [read:] פר׳ מן חשני חזקה וכ׳ if he compromised with the second creditor, it is taken for granted that the first creditor has a right to seize the debtor's property (without regard to the claims of the second); פר׳ מן הראשון ... פר׳ if he compromised with the first creditor ..., he has compromised (the compromise is binding, and the second creditor cannot seize that portion of the property which the first would have had a right to claim, v. Asheri to Keth. 91ᵇ).

Nithpa. נִתְפַּשֵּׁר *to be disentangled*; trnsf. *to be acquitted, pardoned.* Gen. R. s. 22 עשיתי תשובה ונִתְפַּשַּׁרְתִּי I repented and was pardoned; Lev. R. s. 10; Midr. Till. to Ps. C; Yalk. Gen. 38 ופשרתי (corr. acc.).

פְּשַׁר I ch. same, 1) *to melt, be dissolved.* Targ. O. Ex. XVI, 21.—Trnsf. (of a charm) *to vanish, be broken.* Snh. 67ᵇ כי מטא לאשקויי מייא פ׳ וכ׳ when he came (to a river) to let the ass drink, it disappeared (the charm was broken), and there stood a landing board (v. אוּסְקָנְיָתָא).—2) [*to dissolve,*] *to chew the cud.* Targ. Y. Lev. XI, 7. Targ. Deut. XIV, 8.—3) *to solve a riddle or a dream; to interpret.* Targ. Gen. XL, 16. Ib. XLI, 12; a. fr. (in O. ed. Berl. interch. with *Pa.*).—Lam. R. to I, 1 רבתי דלמא דאתון (חדא איתתא) חכימין למִיפְשַׁר חלמא וכ׳ do you understand how to interpret a dream which I had as well as your master?; a. e.

Pa. פַּשֵּׁר 1) *to disengage, tear loose.* Pesik. Shek., p. 11ᵃ דאת מְפַשֵּׁר לה וכ׳ (not לית) which thou makest loose here &c., v. preced. a. סִירְתָּא; Yalk. Prov. 953; Yalk. Ex. 386.—Snh. l. c. פַּשְׁרָה לה (Ms. K. פַּשַּׁרְתָּה) she released (disenchanted) her.—2) *to solve* (a riddle), *interpret* (a dream). Targ. O. Gen. XLI, 15 ומְפַשַּׁר ed. Berl. (ed. Amst. ולְמִפְשַׁר). Ib. XL, 16; a. fr. (v. supra).—Targ. Cant. II, 5 (some ed. מַפְשַׁר *Af.*).—Yoma 28ᵇ חזא חלים והוא מפשר did he dream and himself interpret?, i. e. did he answer his own query? Ber. 56ᵃ מפשר חלמי הוה was an interpreter of dreams; ib. מפשר ליה וכ׳, v. גְּרִיעְתָּא. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כותי) חד עבידנשיתמפשר חלמין ... a certain Samaritan professed to be an interpreter of dreams; a. fr.—Part. pass. מְפַשַּׁר. Ber. 55ᵇ חלמא דלא מפ׳ וכ׳ a dream not interpreted is like a letter not read (has no effect).—3) *to release, settle with.* Y. Keth. X, end, 34ᵃ [read as Asheri to Keth. 91ᵇ:] קום פַּשַּׁר (or פַּשְׁרִין) rise and settle with me; יכיל מימר ליה פַּשְׁרִין ואי טרח טרח he may say to him, settle with me, and if he (the prior creditor) should seize (what you give me in settlement), he may seize it. Pesik. Shub., p. 164ᵇ פשר פריטך settle thy account; a. e.

Ithpa. אִתְפַּשַּׁר *to be released.* Ib. עד זמן דמִתְפַּשַּׁר פריטיו until he has redeemed his debt; וכיון דתפשר וכ׳ (read: דאתפשר) and when his account was settled (v. סְפַן).

פַּשַּׁר m. (preced.) *interpreter.* Targ. O. Gen. XL, 8 ed. Berl. (oth. ed. פָּשַׁר). Ib. XLI, 15.

פְּשַׁר II m. (preced.) *interpretation.* Targ. Y. Gen. XL, 8 פ׳ ליה (O. פַּשַּׁר, v. preced.).

פְּשָׁרָא, v. פִּשְׁרָא, a. פְּשׁוּרָא.

פְּשָׁרָה f. (פָּשַׁר) [*division*, cmp. בָּצַע,] *compromise, settlement* (cmp. Samar. פשרונה for משפט, Ex. XXI, 1, a. fr.]. Keth. X, 6 צד שיעשו פ׳ ביניהם until they agree to a division among them. Tosef. Snh. I, 2 כשם שהדין ... כך הפ׳ as three judges are required for legal judgment, so are three required for arbitration; Bab. ib. 5ᵇ ופ׳ בשנים a compromise is valid if made before two judges. Ib. שנים שעשו פ׳ וכ׳ when two judges have arbitrated, the parties cannot retract (v. פָּשַׁר). Y. ib. I, 18ᵇ, v. הַכְרָעָה. Ber. 10ᵃ; a. fr.—Sifré Num. 95 פ׳ היא זו וכ׳ this is to be a compromise (between God and ourselves), he cannot give us what we demand.

פְּשָׁרְיָתָא ch. same. Targ. Y. Deut. I, 16.

פשת, Lam. R. to II, 2, v. פּוּשׁ ch.

פשתיכנא, v. פּוּשְׁתַּכְנָא.

פִּשְׁתִּים pl. (used as sing. f.; b. h. also פִּשְׁתָּה a. פִּשְׁתָּא; פשת, cmp. פּוּשׁ, *to spread*; cmp. בּוּץ) *flax, linen.* Kil. IX, 1 אין אסור ... אלא צמר ופ׳ no mixed web is forbidden as *Kilayim*, except wool and flax. Sabb. 27ᵃ. Men. 39ᵇ. Y. Kil. IX, beg. 31ᵈ (ref. to Lev. XIII, 47) מה פ׳ כברייתה וכ׳ as by 'flax' the material in its natural color is meant, so 'wool' is meant &c.; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII מה פ׳ כברייתו; a. fr. (interch. with next w.).

פִּשְׁתָּן f. same. Kil. IX, 1. Y. ib. 31ᵈ מה פ׳ כברייתה, v. preced. Ib. פ׳ של ים (Maim. to Kil. IX, 1 פשתים) sea-flax (tangle). Kel. XVI, 6 עושי פ׳ workers in flax. Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII אונים של פ׳, v. אוּנִין. Ib. ch. XV, אניצי פ׳, v. אֲנִיץ. Gen. R. s. 32; Cant. R. to II, 16 פשתני זה כשפְּשָׁתָנוֹ קשה וכ׳ when his flax is hard, the flax-worker does not beat it too much וכשפשתנו יפה וכ׳ but when his flax is good, the more he beats it, the better it grows; so the Lord tries not the wicked &c.; a. fr.

פִּשְׁתָּנִי m. (preced.) *flax-worker, dealer in flax.* Y. Yeb. XIII, 13ᶜ. Gen. R. s. 32, a. e., v. preced.

פת *two.* Snh. 4ᵇ באפריקי שתים פת *pth* in Afriḳi means two; Men. 34ᵇ; Zeb. 37ᵇ.

פַּת c. (b. h.; פָּתָה) *a piece of bread*, in gen. *bread, food, sustenance.* B. Mets. 107ᵇ פת שחרית breakfast. Ib. (ref. to Ex. XXIII, 25) זו פת במלח וכ׳ that is the morning bread with salt and a ladleful of water. Ab. Zar. II, 6 ותפת והשמן שלהן their (the gentiles') bread and oil; ib. 36ᵃ פִּיתָן ושמנן. Yoma 74ᵇ, v. סָל. Hor. 13ᵇ פת שלא בשל bread not sufficiently cooked (baked). Ib. פת פחמין וכ׳

Digitized by Google

bread baked on coals. Gen. R. s. 67 פִּיתְקֵי אפויות, v. אָפָה; a. fr.—[פת כומדין, v. פְּתְכוּמְדִין.]—*Pl.* פִּתִּין, פִּתִּים, פִּתֵּי *pieces.* Men. III, 2 או שפיתתן פ׳ מרובות or if he broke them in too many (small) pieces; ib. 18[b] מאי פ׳ מרובות שריבה בפירורין 'many pieces' means that he parted the pieces repeatedly; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII (ref. to Lev. II, 6) אותה לפ׳ ואין פִּתִּיהָ לפ׳ thou shalt part it in pieces, but not its pieces again in pieces; Yalk. Lev. 450, v. פִּתִּית.

פְּתָא, v. פִּיתָא.

פָּתָא, v. פָּאתָא I, a. פָּתַח.

פְּתָא, v. פְּתַי, a. פְּתָאָה.

פְּתָאגָא, v. פִּתְגָא.

פְּתָאָה c. (פְּתַי) *width; wide, open place* (h. רְחוֹב). Targ. Job XXIX, 7. Targ. O. Deut. XIII, 17 פְּתָאָה (Var. פְּתָאֵה; ed. Vien. פְּתָחֵיה; v. Berl. Targ. O. II, p. 53); a. fr.—*Pl.* constr. פְּתָאֵי, פְּתָחֵי, פְּתָוֵי. Targ. Is. VIII, 8. Targ. Job XXXVIII, 18 פתווי ed. Lag. (ed. Wil. פתחי). Targ. Prov. V, 16. Targ. Zech. VIII, 5 פְּתָאָהּ her open places; a. e.—*Fem. pl.* פְּתָנָן, פְּתָוָן. Targ. Cant. III, 2 (ed. Vien. פְּתָנֵן).—Constr. פְּתָאַת, פְּתָאוֹת. Targ. Lam. II, 11 (ed. Vien. פְּתָאוּת, corr. acc.). Ib. 12 (ed. Vien. פְּתָאַת).

פְּתָאָא c. (preced.) 1) *enlargement.* Targ. Ps. CXVIII, 5, v. פּוּתָנָא.—2) *open place,* v. preced.

פְּתָאוֹם adv. (b. h.; פָּתַח) *unawares, suddenly.* Nidd. 16[b] הנכנס לביית חבירו פ׳ who enters his neighbor's house without notice. Ib. וחנכנס לביתו פ׳ וכ׳ ... ארבעה four the Lord hates, and I do not love: him who enters his own house suddenly (after a long absence), not to speak of him who enters his neighbor's house &c.; Lev. R. s. 21; Yalk. Ex. 382; Pesik. Aḥăré, p. 177[a]. Ib.; Lev. R. l. c. אל תכנס לעיר פ׳ do not enter a city (in official capacity) without notice. Num. R. s. 10 (ref. to בפתע פתאם, Num. VI, 9) בפ׳ זה שוגג ... פ׳ זה אונס *b'feth'a* means unintentionally, as in Num. XXXV, 22, *pithom* means an unavoidable accident; דבר אחר פ׳ זה מזיד וכ׳ another explanation: *pithom* means in heat (being carried away by passion, as פתאים (Prov. XXII, 3). Ib. s. 16 אני משלח להם מלאכי פ׳ I will send them my messenger suddenly (by surprise); a. e.

פְּתָאוֹת, פְּתָאַת, v. פְּתָאָה.

פְּתָאַת, פְּתָאוּתָא, v. פַּתְוִיתָא.

פְּתָאגָא, פְּתָגָא m. (פתג *to cut, divide*; cmp. etymol. of בֶּגֶד) *piece of cloth, sheet, cloak.* Targ. Prov. XXXI, 24 (h. text סָדִין). Targ. Ps. XXII, 19 פתאני Ms. (Ar. פתני; ed. Lag. פָּתַאנַי *pl.*; ed. Wil. פתני, read פתני).

פַּתְגוּמְרִין, v. פִּתְכוּמְדִין.

פִּתְגָרְיָא, פַּתְגוֹרְיָא, v. פִּתְגָרְיָא.

פִּתְגָם, פִּתְגָמָא m. (b. h. פִּתְגָם; פתג, v. פְּתָגָא, cmp. גזר, גסק a. derivatives) *decree; word; affair, event* (=h. דָּבָר). Targ. Num. XXI, 24, a. fr. לפ׳ דתרב (כפ׳) according to the law of war (h. text לפי).—Targ. Is. VIII, 10. Ib. IX, 7. Targ. Deut. XXIV, 1 עֶבְרַת פ׳ (h. text דבר ערות). Targ. Gen. XX, 10; a. fr.—*Pl.* פִּתְגָמִין, פִּתְגָמַיָּא. Targ. O. Ex. XXXIV, 27; a. fr.

פָּתָד, v. פתי.

פָּתְדָן, Targ. Is. III, 17, v. פָּאתָא I.

פְּתוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Pethuel,* father of the prophet Joel. Midr. Till. to Ps. LXXX; a. e.

פְּתוּגְתָא pr. n. pl. (פתג) *P'thugta* (*Division,* cmp. בפ׳ שחיטת יינם סְלוּגְתָא II), a place in Galilee. Lev. R. s. 5 מפתחת את הגיתן וכ׳ they got their wine from P., for their wine opened the body to lust, v. פָּתַח; Num. R. s. 10 פְּתַגְּרִיתָא (some ed. פְּתַגְּוִי); Yalk. Am. 545.

פְּתָוֵן, v. פְּתָאָה.

פְּתוֹר, פְּתוּר, Targ. II Esth. III, 3 פְּתוּרֵיה, פְּתוֹרֵיה, prob. a corrupt dittography of the preceding סַבְרֵיה.

פְּתָוָתָא, *pl.* of פְּתָיָא II.

פְּתוּחַ m. (פָּתַח) *opening, open top.* Sifré Num. 126 (ref. to פתוח, Num. XIX, 15) כלי ... דרך פְּתוּחוֹ a vessel that receives uncleanness through its open top; ib. כל פתוחו אמרתי וכ׳ I speak (the text speaks) only of the open top (inside), but not of the entire vessel; (Yalk. Num. 762 פְּתָחוֹ).—[Ib. פ׳ זה הצורך, read: פְּתִיל.]

פְּתוֹחָא, פְּתוּחָא, v. sub פִּיתְחָא.

***פְּתוֹי** m. (פָּתַח) *extended*; פתוי דראש *a flat-headed person*; [Rashi: *elf-locked*]. Ber. 58[b] Ms. M. (ed. פְּתִיתֵי *pl.*; Alf. פתי).

פְּתוּלָא, v. פִּיתוּלָא.

פְּתוּנְיָא, v. פַּרְתוּנְיָא.

פְּתוֹרִיד, פְּתוֹרִית, v. פיתור.

פְּתוֹרָא, פָּתוֹרְתָא I m., פָּתוֹרְתָא f. (פתר *to extend,* cmp. Assyr. paššaru *dish,* v. Fränkel, Lexicogr. p. 53) *table.* Targ. Ex. XXV, 23; a. fr.—Targ. Prov. IX, 2 פיתורי.—Targ. Y. Gen. XXIII, 16 פָּתוֹר (ed. Vien. פָּ) *money-changer's table.*—Sabb. 36[a] פתורה פתורתא פתורתא what formerly was called *pathora* (a small table, plate) is now called *pathorta,* and *vice versa.* Taan. 25[a] דדהבא פ׳ (Ms. M. תבא) a golden table. Sabb. 129[a], v. יוֹנָק; a. fr.—B. Kam. 19[b] bot. בבהמה וכ׳ it means a domestic animal eating from the table, v. פְּתִיחָה.—*Pl.* פְּתוֹרִין, פְּתוֹרַיָּא. Targ. Is. XXI, 5. Targ. Ez. XL, 43; a. e.—Nidd. 20[a] דא בפתורי (some ed. *sing.*) 'dark clothes coming from abroad' refers to those worn at the table (*vestes cenatoriae* or *synthesis*), v. אוֹלָרִין.

פְּתוֹרָא, פְּתוֹר II m. (פתר) *interpreter.* Koh. R. to X, 10 חילמיא פ׳ interpreter of dreams.

פְּתוֹרָא pr. n. m., v. פְּתִירָה.

Digitized by Google

פְּתוֹרָאָה m. (denom. of פְּתוֹרָא I)= h. שׁוּלְחָנַי, *money-changer*. Ḥull. 54b.

פְּתוֹרָתָא, v. פְּתוֹרָא I.

פְּתַח (b. h.) 1) *to open, begin.* Y. Ber. VI, end, 10d על כל שודיה פּוֹתֵחַ וכ' ... כל over each cask as he opened it he said the benediction &c. Sabb. 104a, a. e. פּוֹתְחִין לוֹ (Var. פָּתְחִין), v. עָטֵא I. Ib. 48a פותחין ... אבל לא פותחין you may untie the neck-hole of a shirt, but not cut it open (on the Sabbath). Y. Taan. I, 64b top (ref. to Is. XLV, 8) פּוֹתַחַת יכ' ... כנקבה like the female that opens for the male. Ned. III, 4 לא יִפְתַּח לו בנדר he must not begin (offer his willingness) to make a vow (in order to escape robbery &c., v. נָדַר); a. v. fr.—Part. pass. פָּתוּחַ; פְּתוּחָה; *pl.* פְּתוּחִין, פְּתוּחוֹת. Yeb. 71b, a. e. נסתם הפ', v. סָתַם. Snh. 94a, v. סָתַם (v. מנצפ"ך). Meg. 3a, פ' באמצע, v. סָתַם. Erub. IV, 6 שלש חצירות הפ' זו לתוך זו וכ' three courts opening into (communicating with) one another and into the public road; a. v. fr.—פתח פתוח, v. פָּתַח.—Esp. פְּתוּחָה (פרשה) *a paragraph in the Torah beginning with a new, indented line*, opp. סתומה. Treat. Sof'rim I, 14 איזהו פ' כל שלא וכ' what is an open paragraph? Such as does not begin at the beginning of a line, והוא נקראת פ' וכמה ... and how much space must one leave ... for a paragraph to be called open?; a. fr.—Trnsf. [*to open the door to,*] *to introduce* (into learning). Y. M. Kat. III, 83b top איזהו רבו כל שפ' לו תחלה who is called one's (special) teacher? He who was the first to initiate him; a. e.—Esp. *to open an opportunity for retracting a vow, to suggest reasons which, if known at the time, would have prevented the person from making the vow*, v. חָרָטָה. Ned. IX, 1 פותחין לאדם בכבוד וכ' the judges offer suggestions taken from the respect due to parents (saying, if you had known that this vow cast a reflection on your father &c.). Ib. יְפַתְּחוּ לו בכבוד חמקום why not suggest to him the reverence due to the Lord ('if you had known that he who makes a vow is considered an evil-doer &c.')? Ib. 4 פותחין לו מן הכתוב וכ' we offer suggestions to him from what is written in the Law, saying to him, if you had known that (in fulfilling that vow) you would transgress the law forbidding revenge &c.; a. fr.—B. Kam. 27a פ' בכר וסיים בחברית the Mishnah begins with *kad* and closes with *habith!* Ber. 10a פ' בת באשרי וכ', v. סוּם I h. Gen. R. s. 84 אתה פָּתַחְתָּ תחלה בחצלת וכ' thou wast the first man to speak of saving life; אתה פתחת בתשובה וכ' thou wast the first to do repentance, ... one of thy descendants shall rise and be the first (prophet) to call for repentance; a. fr.—Esp. *to open a lecture with a (Biblical) text.* Pesik. Aḥăré, p. 170a ר' לוי פ' וכ' R. Levi took up the text (Ps. LXXV, 5) &c. Gen. R. s. 1; a. v. fr.—Pesik. R. s. 33 [an editorial gloss] פ' בכל אלו הפרשיות the author takes his texts from all those (quoted) passages.—2) *to explain, speak plainly.* Shek. V, 1; Men. 65a (ref. to פתחיה as identical with מרדכי) he was named *Pethahia,* שהיה פותח דברים ודורשן וכ' (not בדברים) because he explained words and interpreted them (etymologically) and knew seventy languages.—Part. pass. as ab. Sifré Aḥăré, beg., v. סָתַם.

Nif. נִפְתַּח 1) *to be opened.* Yeb. 71b, a. e., v. סָתַם. R. Hash. 16b נִפְתָּחִין בר"ה ... שלשה three books are opened (for recording) on the New Year's Day. B. Bath. 125b, v. סוּם I, *Nithpa.* Pesik. R. l. c. לְהִתְפַּתֵּחַ to have one's bowels opened, v. פִּסְיָנָה; a. fr.—Ib. [editorial gloss] ונ' עוד שם בפרשת וכ' and furthermore this section (Is. LXI, 1) was used as the opening text; a. fr.—Esp. *to have one's eyes opened, to become seeing.* Pesik. R. s. 42 ... כשילדה שרה כל סומא נ' when Sarah gave birth, every blind person in the world was restored to sight; a. e.

Pi. פִּתַּח 1) *to open.* Ib. הפילקיות את פי' he opened the prisons. Par. III, 8 ... יִפַּתְּחוּן בה חלוניות וצושרין they piled wood in the shape of a tower and opened windows in it. Zeb. 88b רימונים שלא פִּיתְּחוּ פירקן (Ms. K. a. R. 2 נִפְתְּחוּ; Ms. R. 1 נִתְפַּתְּחוּ, v. Rabb. D. S. a. l. note 5) pomegranates which have not yet burst open; a. e.—2) *to engrave.* Y. Ab. Zar. III, 43b bot את פי' בת פיתוחים if he cut designs into it.—3) *to dig, break ground.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Gen. R. s. 76 ... יְפַתְּחוּ וישדדו וכ' כשיצמד when an ox and a cow are harnessed together, they will break and harrow all valleys.

Hithpa. הִתְפַּתֵּחַ, *Nithpa.* נִתְפַּתֵּחַ 1) *to be opened,* v. supra. Pesik. R. s. 31 נִתְפַּתְּחוּ בדם they (their cavities) were opened with (discharged) blood; a. e.—2) *to be cut into, graven.* Tosef. Sot. XV, 1; Y. ib. IX, 24b מתפתחות ... דהו וכיון לפניו וכ' and when they let it (the Shamir, v. שָׁמִיר) look at the stones, they were engraven before it like the (wax-covered) tablets &c.—[Y. Kil. VII, beg. 30d מתפתחת R. S. to Kil. VIII, 1, v. פְּתַח.]

פְּתַח ch. same. Targ. Deut. XV, 11. Targ. Is. XIV, 17; a. fr.—*Part. pass.* פְּתִיחַ; f. פְּתִיחָא; *pl.* פְּתִיחִין, פְּתִיחַיָּא; פְּתִיחָן פְּתִיחָן *a) open.* Targ. Num. XIX, 15. Targ. Josh. VIII, 17; a. fr.—*b) seeing,* v. פְּתִיחַ.—Taan. 24a ... ולא אתיא למיפתח מיפתח וכ' she came to open the door ..., but it could not be opened on account of the wheat pressing against it. Gitt. 69b ליפתח חביתא וכ' let him open a keg of wine &c. B. Kam. 112b כגון דפתחו ליה בדיניה וכ' when they (the court) have opened his case (written a warrant, v. פְּתִיחָא II) and sent for him. Ned. 28a מיפתח הוא דלא יפתח וכ' he dare not offer to make oath (in order to escape robbery &c.), but make a vow, he may. Num. R. s. 9 תניא דלא פיתח וכ', v. אָסַר; a. fr.—Ned. 22a ... אנן לא פתחינן וכ' אע"ג דא' although R. Y. offered such a suggestion for retracting a vow, we must not do so; ולא פתחינן בהדא וכ' nor do we offer that other suggestion &c.; a. e.

Af. אַפְתַּח same. Lam. R. to I, 1 רבתי, beg. א' ליה ביתיה וכ' he opened his house to him, and he entered.

Pa. פַּתַּח same. Targ. Is. XLV, 1. Ib. XLII, 7.—*Part. pass.* מְפַתַּח *open-eyed, able to see.* Lev. R. s. 22 חד סמי וחד מפ' (Koh. R. to V, 8 פתיח) one was blind, and the other could see.

Ithpa. אִתְפַּתַּח, *Ithpe.* אִתְפְּתַח, אִתְפַּת' 1) *to be opened; to be released.* Targ. O. Gen. III, 5; 7. Targ. Job XII, 14; a. fr.—Gitt. 69a bot. לאתפתוחי וכ' (Rashi לפתיחי, read: לפתוחי *Pa.*) that the boil may open, let somebody blow &c. Ib.b, v. צְפַרְדֵּעַ; Pes. 42b; a. e.—Esp. *to be restored to sight.* Lev. R. l. c. דין דהוה סמי א' וכ' he who was blind re-

Digitized by Google

covered sight &c., v. סְמֵי; Koh. R. l. c. Ib. אִיתְפַּתְּחַת the she-ass recovered &c.; a. e.

פְּתָח m. (פָּתַח *Pi.* 2) *engraver.* *Pl.* פַּתָּחִים. Y. Shek. IV, 48[a] top פַּתָּחֵי אבנים (Ms. M. פַּתַּחֵי) stone engravers.

פְּתַח, v. פִּיתַּח.

פֶּתַח m. (b. h.; פָּתַח) *opening, door, gate.* Keth. IV, 3 אין לח לא פ' ברית האב וכ' if she (the faithless betrothed) has no paternal house door. Y. Sabb. VII, 9[c] top ניכר הוא ... על פִּיתְחָהּ של תורה it can be seen that this man has never passed the gate of the Law (never studied). Koh. R. to III, 11 זה הפ' פתוח עד התהום this gate (verse used as introductory text, v. פָּתַח) opens to the deep, i. e. leads to deep reflection. Gen. R. s. 85 (ref. to פתח עינים, Gen. XXXVIII, 14) תלה עיניה בפ' שכל הצינים וכ' she lifted up her eyes to the gate to which all eyes are directed (she prayed to the Lord). Ib. s. 38 פתח ... פ' של השובה the Lord opened to them the gate of repentance; a. fr.—Euphem. פֶּתַח פ' *absence of virginity* Keth. 9[b] טענת פ' פ', contrad. to טענת דמים, v. דָּם. Ib.[a] וט' כשני עדים דמי and the husband's statement that he found 'the gate open' is like a statement of two witnesses (to make her forbidden to him as a faithless betrothed); a. fr.—Trnsf. *a) an opening for retracting a vow, a suggestion,* v. פָּתַח. Gen. R. s. 91 למאה ... מצא להם פ' for one hundred and fifty Nazarites he found causes for absolution; a. fr.—*b) the starting time of menstruation.* Arakh. II, 1 אין פ' בטוהה וכ' for a woman that has lost the account of a prolonged flux, there is no new starting point within either less than seven or more than seventeen days. Ib. 8[a] פִּיתְחָהּ שבעה עשר her sure starting point is after seventeen days; a. fr.—*Pl.* פִּתְחֵי, פְּתָחִים. B. Bath. IX, 1 ישאלו על הפ' let them go begging at the doors; Keth. XIII, 3 יחזרו על הפ'. Cant. R. to V, 2 פתחי לי פתח ... ואני פותח לכם פ' וכ' make for me one opening for return as wide as the point of a needle, and I shall open for you gates through which wagons and coaches can pass; a. fr.—Ab. III, 18 פִּתְחֵי נדה the calculations concerning starting points of menstruants (v. supra).

פִּי, פִּתְחָא ch. same. Targ. Ez. XL, 38. Targ. I Chr. XVII, 25 דפיתא פ' opening of the mouth, courage to speak; a. fr.—Snh. 110[a] (ref. to Num. XVI, 30) לקריבי פ' the creation consisted only in bringing the gate (of Gehenna) nearer.—Meg. 10[b], sq., פתח לה פ' לחאי וכ' took his opening text for this (Purim) lesson from here. Ex. R. s. 1 פתחין פ' לחאי קרא took as text the following verse; a. fr.—Ned. 22[b] פתח פ' לנפשיה offered himself a reason for absolution from his vow.

פִּי, פִּתְחוֹן m. constr. (b. h.; פָּתַח) פִּתְחוֹן פ' *opening of the mouth, point of attack, fault-finding; excuse for wrongdoing.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 שלא ליתן פ' פתח למינין לרדות in order not to give heretics (believers in plurality) occasion for rebellion. Gen. R. s. 8 בכל מקום שאתה מוצא פ' פתח וכ' wherever (in the Scriptural text) there is an opportunity for heretics (to find pluralistic allusions), you will find the refutation next to it. Ib. (ref. to נעשה, Gen. I, 26) Moses said, Lord of the world, מפני מה אתה נותן פ' פתח למינים why wilt thou furnish a point of attack to heretics? Lev. R. s. 20; a. fr.

פְּתַחְיָה (b. h.) *Pethahia,* name of a priest (and a priestly family) during the days of the Second Temple. Shek. V, 1 פ' על תקינין P. had the supervision of the sacrificial birds. Ib. זה מרדכי פ' P. is the same as Mordecai, v. פָּתַח; Men. 65[a].

פָּתַח, פָּתִי (b. h.; cmp. פתח) 1) [*to be open, wide,*] *to be accessible to influences, be compliant.* Ex. R. s. 21 (ref. to Hos. VII, 11) אצלי הם כיונה פּוֹתָה וכ' towards me they are like a tame dove, whatever I decree over them, they do and obey, but towards the nations of the world they are intractable like wild beasts.—2) *to open*; trnsf. *to influence, persuade, entice.* Snh. 38[a] (play on מי פתי Prov. IX, 16) מי פִּתָּהּ לזה וכ' who persuaded this man (Adam)? A woman spoke to him; (differ. in Yalk. Prov. 943).—[Num. R. s. 7 ופותחין, read: ופורחין, v. פָּרַח.]

Pi. פִּתָּה [*to open the heart of,*] *to persuade*; 1) (in a good sense) *to win, conquer.* Lev. R. s. 29 (ref. to Ps. LXXXIX, 16) שהם מכירין לְפַתּוֹת וכ' they know how to win the favor of their Creator &c.; (Midr. Till. to Ps. LXXXI לרצות); Yalk. Ps. 840; Pesik. Baḥod., p. 152[a]. Y. Kidd. III, 64[c] top וכופין וכ' ... מְפַתִּים אותו they (the court) persuade him to give her a letter of divorce, but they force him to &c.; a. fr.—Gen. R. s. 71 פיתיתי, v. infra.—2) *to gratify; to mislead by gratifying; to deceive.* Lev. R. s. 6, beg. (ref. to ותפתיהו, Prov. XXIV, 28) מאחר שפִּתִּיתָם אותו בסיני וכ' after you gratified him at Sinai, saying (Ex. XXIV, 7) &c. Ib. מאחר שפִּתִּיתָ בשפתיך וכ' after thou hast gratified with thy lips (promised to appear as witness) and caused him to go to law; a. e.—Deut. R. s. 7 (play on ובמופתים, Deut. IV, 34) דיד המכות מְפַתּוֹת אותם וכ' the plagues (by coming at intervals) deceived them (made the Egyptians believe every time that they were relieved forever); Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 43 מפיתות בהן ed. Bub. (oth. ed. שפותות בהן; corr. acc.).—3) *to entice.* Y. Snh. X, 28[d] the strong Moabite wine שהוא מְפַתֶּה הנוף לזנות which opens the body to lust; Num. R. s. 10, a. e., v. פַּרְזִינְתָא; a. fr.—Esp. *to seduce.* Keth. III, 9 (41[a]) האומר פִּיתַּיתִי את וכ' if one declares, I have seduced that man's daughter. Ib. 4 המְפַתֶּה נותן the seducer pays three fines, opp. to אונס; a. fr.—Y. Keth. III, 27[b] שחפיתתו, read: שחיא פִּיתְתָהּ when she seduced him.

Pu. פּוּתָּה *to be persuaded; to be seduced.* Gen. R. s. 71; Yalk. ib. 127 פּוּתִּיתִי (not פּוּתִּי), v. יָסַת.—Part. f. מְפוּתָּה *a seduced woman.* Keth. 39[b]; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּתָּה, *Nithpa.* נִתְפַּתָּה 1) *to be widened.* Yalk. Is. 302 אם חיא מִתְפַּתָּה ... ומרחבת וכ' it (Gehenna), too, grows every day wider and broader and deeper (with ref. to תפתה, Is. XXX, 33).—2) *to be persuaded; to be enticed.* Gen. R. s. 17 מפני מה האיש נוח להִתְפַּתּוֹת וכ' why is man easily appeased and woman is not?; v. פִּיוּס.—Num. R. l. c. ע"י היין נִתְפַּתּוּ וזנו through wine they were enticed and they committed whoredom. Erub. 19[a] (play on תפתה, v. supra) כל המִתְפַּתֶּה ביצרו יפול שם whosoever is carried away by his evil desire falls into it (Gehenna). Yalk. Is.

Digitized by Google

l. c.—Keth. IV, 1 נערה שנתפתתה וכ׳ if a young girl has been seduced (v. נִעֲרָה); a. fr.—3) *to insinuate one's self, to make one's self popular.* Esth. R. introd. (play on אפתם, Ezra IV, 13) אפי׳ דברים שהמלכות מתפתה בהם וכ׳ even with those things by which the (Roman) government makes itself popular, as theatres and circuses, it does harm.

פְּתָא I, פְּתָא ch. same, *to be wide, open.* Targ. Is. LX, 5 (h. text רחב).—Part. פָּתֵי (פָּאתֵי); f. פָּתְיָא; *pl.* פָּתְיָן, פָּתְיִין. Targ. Ps. CIV, 25 פָּתֵי constr. (some ed. פָּאתֵי; ed. Lag. פתאי, corr. acc.). Targ. Y. Gen. XXXIV, 21 פָּתְיוּת constr. Targ. Jer. LI, 58. Targ. Ps. CXIX, 96. Ib. XXV, 17; a. e.

Af. אַפְתֵּי *to widen.* Targ. O. Gen. IX, 27 יַפְתֵּי (some ed. יְפַתְּ). Targ. Ex. XXXIV, 24. Targ. Deut. XII, 20; a. fr.

Pa. פַּתֵּי *to persuade, seduce.* Targ. Prov. VII, 21 תְּפַתְּיֵת (some ed. תְּפַאתְיֵת).

פְּתָא II m. constr. (preced.) *widening,* 1) פ׳ ירכא (cmp. patella) *knee-pan.* Targ. Gen. XXXII, 26 (Y. II כף); ib. 33.—2) *width, distance.* Ḥull. 139ᵇ שיחסר דיד בפ׳ מילא sixteen rows, each extending over one mile.—3) פ׳ רמשא, v. אַפְתָּא II.

פֶּתִי m. (b. h.; פָּתָה) *one easily persuaded, credulous; inexperienced, simple; fool.* Midr. Prov. to I, 4 אמר שלמה פ׳ הייתי וכ׳ Solomon says, I was simple, and the Lord has &c. Ex. R. s. 3 beg. (ref. to Prov. XIV, 15) מהו פ׳ נער שכן וכ׳ *pethi* means (here) a lad, for in Arabia they call a lad *pathia* (v. next w.); אין פ׳ אלא לשון פתוי *pethi* has the meaning of being enticed (with ref. to Ex. XXII, 15). Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8 מכתש של פ׳ (ed. Zuck. פתין, read: פְּתִיְּין *pl.*) the fool's mortar (v. Prov. XXVII, 22,) *an implement of torture* (v. חֲמוֹר).—*Pl.* פְּתָאִים. פְּתָאִין, פְּתָיִין, פְּתָיִן, v. supra.

פְּתָא I ch. same, *inexperienced, child, lad.* Ex. R. s. 3, v. preced.; Gen. R. s. 87, beg. (ref. to פתאים, Prov. VII, 7) אלו השבטים ... למיטקא פ׳ (some ed. פְּתָיָה) *p'thaim* means the tribes (sons of Jacob) ... in Arabia they call a child *pathia*; Yalk. ib. 145; Yalk. Prov. 940; Snh. 110ᵇ (ref. to פתאים, Ps. CXVI, 6).

פְּתָא II c. 1) part. f. of פָּתֵי.—2) *a wide earthen vessel, pot.* Gitt. 69ᵇ דמונירי פ׳ (masc.) a pot containing fish-brine. Ab. Zar. 16ᵇ; Ber. 50ᵃ; Pes. 88ᵃ; Meg. 14ᵇ אוכמא פ׳ thou black pot! (i. e. scholar with an unattractive appearance; cmp. Taan. 7ᵃ, quot. s. v. פָּאַר).—*Pl.* פְּתָוָתָא. Ab. Zar. 33ᵇ דבי מיכסי פ׳ (Ar. ed. Koh. פְּתָיָאתָא, oth. ed. פתיותא, read: פְּתָיָן) pots of Be Mikhsé.—3) *open place, street.* B. Bath. 8ᵃ, v. פַּרְיָא I; (Rashi refers to פ׳ 2 *drinking vessel* at the well).—4) *enlargement.* Targ. Ps. CXVIII, 5, v. פּוּתְיָא.

פְּתָה, v. פַּתְיָא I.

פַּתְיוּתָא f. (preced. wds.) 1) *width, room;* פַּתְיוּת ירדן *ample space.* Targ. O. Gen. XXXIV, 21 (ed. Vien. פְּתִיוּת; Y. פַּתְחֵית תחומין, v. פֶּתַח I). Targ. Jud. XVIII, 10; a. e.—2) = פְּתָאָה *open space, street.* Targ. Ps. CXIX, 45 פְּתִיוּת אודייתא (ed. Wil. פְּתִיוֹת, corr. acc.) the highway of the Law (h. text רְחָבָה). Targ. II Chr. XXXII, 6 (ed. Lag. פתאה). Ib. XXIX, 4 פְּתָאוּת (ed. Lag. פְּתָאֵת, constr. of פְּתָאָה).—[Ab. Zar. 33ᵇ פתיותא, Ar., v. פְּתָיָא II.]

פְּתִיחַ m. (פָּתַח) *ploughed land, furrow.* Tosef. Peah I, 8 שלשה חלמים של פ׳ three ridges of a furrowed field; Y. ib. II, beg. 16ᵈ; ib. III, 17ᶜ top; Kil. II, 6; Tosef. ib. II, 13 שלשה טפחים של פ׳ (prob. to be read: חלמים). Ib. שלשה חלמים של פ׳; Y. ib. II, 28ᵃ top.

פְּתִיחָא, פְּתִיחָה I m. (part. pass. of פָּתַח) *open-eyed, seeing.* Targ. Y. Ex. IV, 11.—Lev. R. s. 22, a. e. והיה ההוא דין דדמיה פ׳ וכ׳ and the seeing man led the blind man; ב׳ וכ׳ he that was seeing became blind, v. פָּתַח. Gitt. 69ᵃ; a. e.

פְּתִיחָא II (פְּתִיחָה) m. (פָּתַח) [*opening,*] *preliminary legal proceeding,* esp. *summons to appear before,* or *to obey the decision of the court* under penalty of excommunication; *warrant.* R. Hash. 31ᵇ כתב פ׳ עילווי (Ms. M. 2 פיתקא) he wrote a warrant out against her. B. Kam. 112ᵇ פתיחה עילויה וכ׳ ... נטרינן ליה we wait for him a Monday and a Thursday and another Monday; if he does not appear, we write a warrant against him, giving him ninety days &c. Ib. וחני מילי לשמתא אבל לפ׳ וכ׳ this is the case with reference to decreeing excommunication, but for writing a warrant (at the defendant's expense) it is not so (the court messenger's statement is not so valid as the testimony of two). Ib. 113ᵃ תאי מאן דכתיב עלית פ׳ (Ms. M. נקיט) if a warrant has been issued against a person; a. e.

פְּתִיחָה f. (פָּתַח) 1) *opening.* B. Kam. 49ᵇ (ref. to Ex. XXI, 33) אם על פ׳ חייב על כרייה וכ׳ if he is responsible for opening a pit, how much more is he so for digging! Ib. על עסקי פ׳ וכ׳ for the act of opening &c. (the pit itself being on private ground). Ib. 50ᵃ. Pes. 54ᵃ פתיחת פי האתון פ׳ פי הארץ the opening of the mouth of (Balaam's) ass; פ׳ פי הארץ the opening of the mouth of the earth (to swallow Korah). Sabb. 129ᵃ, v. קֹבֶר. Gen. R. s. 13 בזו פ׳ ובזו פ׳ with reference to the one (sustenance) *opening* (the stem פתח) is used (Deut. XXVIII, 12), and with reference to the other (resurrection) *opening* is used (Ez. XXXVII, 12); a. fr.—2) פְּתִיחַת נדר (v. פָּתַח) *offering reasons for regretting a vow.* Y. Ned. VIII, end, 41ᵃ; Y. Naz. VII, 52ᵃ top; a. e.—3) *introduction to a lecture, text.* Cant. R. to I, 2 רבנן צבדין יתהון פ׳ לוידוי וכ׳ the Rabbis used them (the verses Cant. I, 2 sq.) as a text for a lecture on Vayhi &c. (Num. VII).—4) v. preced.

פַּתְיָא, v. פְּתָיָא.—[Y. Shek. II, end, 47ᵃ בר פ׳, v. פְּרָיָה.]

פַּתְיָתָא, pl. of פְּתָיָא II.

פְּתִיל m. (b. h.; פָּתַל) 1) *twisted thread, border, edge.* Gen. R. s. 85 (ref. to ויפתילך, Gen. XXXVIII, 18) זו סנהדרין שהן מצויינין בפ׳ this refers to the Sanhedrin that is distinguished by the (blue) cord (v. תְּכֵלֶת). Sifré Num. 115 (ref. to Num. XV, 38) על מקום הארוג ולא על מקום פ׳ the show-fringe must be attached to the woven part of the garment, not to where the edge begins. Men. 39ᵇ׳ פ׳ בעינן the cord must be twisted, opp. גדיל plaited; a. e.—2) *the*

Digitized by Google

twisted rim of an earthen vessel; צמיד ס׳ *closely covered with a lid.* Sifré Num. 126 (ref. to Num. XIX, 15) ס׳ זה חצורק צמיד זה חדופק (not חצודק) *pathil* is the neck of the vessel, *tsamid* the lid; Yalk. Num. 762 פתוח זה חצורק וכ׳ (corr. acc.). Ib. מצילין (ב) צ׳ ס׳ וכ׳ they keep uncleanness off when closely covered, though lying in a tent where there is a corpse. Gen. R. s. 39 מוקפת צ׳ ס׳ ... צלוחית a bottle closed with an air-tight lid. Ḥull. 25ᵃ; a. fr.—Tosef. Kel. B. Kam. VII, 7 מפני שהוא ס׳ ולא צמיד because a tin rim is twisted, but not close.

פְּתִילָא, v. פְּתִילְתָּא.

פְּתִילָה f. (preced. art.) 1) *twisted cord, wick.* Sabb. II, 1 פְּתִילַת תאירץ a bast wick; ס׳ תמדבר the wick of the desert, v. שִׁבְרָא. Ib. ס׳ חבגד the wick made of rags of a garment. Ib. 5 חוץ מן חס׳ except when he has the intention of saving the wick; a. fr.—*Pl.* פְּתִילוֹת. Ib. 20ᵇ עד כאן מסוכ ס׳ so far the Mishnah refers to wicks unfit for use on the Sabbath. Ib. 21ᵇ; a. fr.—Gitt. 58ᵃ שהי ס׳ בנר אחד two wicks in one lamp (euphem. for adultery).—2) *string; bar.* Snh. VII, 2 ומדליק את הס׳ וכ׳ and (the executioner) lights (heats) the string and throws it into his mouth; expl. ib. 52ᵃ של אבר ס׳, v. אֶבֶר; Y. ib. VII, 24ᵇ bot. ס׳ של בעץ a bar of plumbum album; (oth. opin.) ס׳ של נפט a wick dipped in naphtha. Yeb. 6ᵇ בישול ס׳ boiling (melting) a bar of lead; Sabb. 106ᵃ. Ned. 49ᵇ שחן דומין לס׳ של אבר (not לפתילתא) which burn in the stomach like a molten bar of lead.

פְּתִילָא, פְּתִילְתָּא ch. same, *wick; bar.* Y. Sabb. II, 4ᵈ top נסב ס׳ used a wick dipped in unclean T'rumah; a. e. [Ned. 49ᵇ, v. preced.]—*Pl.* פְּתִילְתָּא. Y. Sabb. l. c. אנא צבע ס׳ בי חולא (not מן) I dip wicks in vinegar (of T'rumah). Gitt. 69ᵃ וניגדול תרתי ס׳ let him twist two strings; a. e.

פִּתּוּלְתָּה, Y. Kil. I, 27ᵃ top, v. פְּסִילְתָּא.

פְּתָן m. (פָּתָה) *the principal* or *king-beam,* common to two adjoining buildings, opp. to ראשים the cross-beams. Neg. XIII, 2 בית חבניו ראש ופ׳ if a (twin-) house is built with cross-beam and king-beam common to both compartments.—[Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8 פתן ed. Zuck., v. פְּתַח.]

פְּתִירָה pr. n. m. = בְּתִירָה. Tosef. Naz. V, 1 יהודה בן פ׳ ed. Zuck. (Var. ב׳); Tosef. Ohol. IV, 14 פתירוש (Ḥull. 54ᵃ ב׳; v. Fr. Darké, p. 97). Tosef. Sot. V, 13; VI, 1 בן פטורי (Var. פטירי). Tosef. Eduy. III, 2 ירחושע בן פ׳; ib. שמעון בן פ׳ (Eduy. VIII, 1 sq. ב׳); Y. Shek. III, 47ᶜ פיתורא.

פִּתּוּרוּשׁ, v. preced.

פִּתּוּרִי, Nidd. 20ᵃ Ar., v. פְּתוֹרָא I.

פְּתִית m. (פָּתַת) *broken piece.*—*Pl.* פְּתִיתִין, פְּתִיתִים. Men. 75ᵇ (ref. to Lev. II, 6) אותה לס׳ ולא פְּתִיתָהּ לס׳ thou shalt break it in pieces, but not a piece of it again in pieces (v. פַּת). Ib. VI, 4 (75ᵇ) וכולן פתיתין בכזית Ms. M. (Bab. ed. פתתן; Mish. וכולן כזיתים; Mss. פְּתִיתָן) and all of them must be broken in pieces of the size of an olive; Y. Ber. VI, 10ᵃ bot. Men. 18ᵇ תורת ס׳ the duty of breaking in pieces; a. e.

פְּתִיתָה f. (preced.) *breaking in pieces.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII וכל ס׳ בכזתים, v. preced. Men. VI, 4 אין בהם ס׳ נסוגות require to be broken in pieces; no breaking in pieces is applied to them; Sifra l. c.; a. e.—B. Kam. 19ᵇ bot. בבהמה ופ׳ Ar. s. v. פת (ed. ובפתורא) it means a domestic animal when it ate pieces in a broth.—*Pl.* פְּתִיתוֹת *the function of the breaking in pieces of the meal-offering.* Men. 18ᵇ; Ḥull. 132ᵇ.

פָּתַךְ *to break, distribute; to stir, knead.* Gen. R. s. 4, end ופָּתְכָן זה בזה ... נטל the Lord took fire and water and worked them into each other; (Ḥag. 12ᵃ וטרפן). Gen. R. s. 10, beg., v. פָּקַעַת.—*Part. pass.* פָּתוּךְ, *pl.* פְּתוּכִים, פְּתוּכִין *a) worked up, mixed.* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 11 (ref. to Ex. IX, 24) אש וברד ס׳ זה בזה fire and hail worked into each other; Yalk. Job 912.—*b) variegated.* Neg. I, 2 הס׳ שבשלג וכ׳ the variegation of the snow-white leprosy looks like red wine mixed with snow (before the latter is dissolved); הס׳ שבסיד וכ׳ the variegation of the lime-white leprosy looks like red wine mixed with milk (before being stirred); Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2.

פַּתֵּךְ ch. same. Targ. Y. Gen. XVIII, 6 פְּתוֹכֵי (not פְּתוּכֵי; h. text לושי).—Part. pass. פְּתִיךְ; f. פְּתִיכָא; *pl.* פְּתִיכֵי, פְּתִיכִין, פְּתִיכָן. Targ. Y. Ex. XXIX, 23; 40. Targ. Y. Lev. II, 4, sq. Targ. Job XXV, 2 ed. Lag. (ed. Wil. פְּתָכִין, corr. acc.); a. e.—Nidd. 7ᵃ פתיכא בחו תרומה T'rumah is kneaded up with them. Pes. 63ᵃ פתיכי בירת מולין circumcised persons were included in the act of slaughtering.

פְּתָכָא, פִּתְכָא m. (preced.) 1) *mixture.* Targ. Y. Gen. II, 7.—2) *bundle.* Ḥull. 105ᵃ, v. אוּפַּי; B. Mets. 30ᵇ.

פַּתְכוּמְרִין* m. (comp. of פתך, v. preced. wds., a. טִימָרִין, v. כּוּמְרָא; v. Syr. פתכא, P. Sm. 3342) *embroidered cloth over the heads of idolatrous statues.* Targ. Ez. XIII, 18 ed. Lag. (ed. פת כימרין, some ed. פת גומרין, corr. acc.; h. text מספחות); ib. 21. Ib. XVI, 16.—[Targ. Zeph. I, 5; Targ. Am. V, 26, v. פְּתַכְרָא.]

פַּתַכְרִיתָא f. pl. (פְּתַכְרָא) *variegated trinkets* (of glass). Kidd. 9ᵃ, v. חוּבְרָא II.

פְּתַכְרָא m. (also *pl.* form פְּתַכְרֵי) (denom. of פתכא, v. פְּתַכּוּמְרִין) [*painted thing,*] a contemptuous expression for *idol.* Targ. Am. V, 26 פְּתַכְרֵיכוֹן ed. Lag. (ed. ת פְּתַכְרִיהוֹן; h. text מלככם). Targ. Zeph. I, 5 פְּתַכְרִיהוֹן ed. Lag. (some ed. פת כומריהון; h. text מלכם). Targ. Is. VIII, 21 פְּתַכְרִית (h. text מלכו).—[For another derivation of our w., see Fl. to Levy Targ. Dict. II, 574².]

פָּתַל (b. h.; cmp. פָּשַׁל) *to twist.* Men. 39ᵇ עשה גדיל ופוֹתְלִידוּ מתוכו make a fringe and twist a part of it; Yeb. 5ᵇ יהיא ופָּתְלָהּ. Tanḥ. Sh'laḥ 15 (expl. פתל, Num. XV, 38) צריך לפָּתְלָן and one must twist them. Gen. R. s. 94 (play on שדוד מְפוּתָּלִים ד״א שדורו פוחלין על ע״ב ניר [read: נפתלי] they

Digitized by Google

(the sons of Naphtali) were perverted; another explanation, they twisted (wove curtains) on seventy two leashes, v. נִיר IV.

Pi. פִּיתֵּל same, trnsf. *to pervert.* [Sifré Deut. 308 מפתלו, read with Yalk. ib. 942 מפסלו, v. פָּסַל.]—Part. pass. מְפוּתָּל; *pl.* מְפוּתָּלִין, מְפוּתָּלִים. Gen. R. l. c. (some ed. מיפתלים *Hof.*), v. supra.

פַּתֵּל ch. same; *Pa.* פַּתֵּיל *to pervert.* Part. pass. מְפַתֵּל; *pl.* מְפַתְּלִין. Targ. Prov. II, 15 (ed. Wil. מְפַּ' *Ithpa.*; h. text נלוזים).

פִּתְלָגָא, v. פִּיתְלָנָא.

פַּתָּלָן m. (preced. art.) *perverter.*—*Pl.* פַּתְלָנִים. Yalk. Deut. 942 (not פלח'); v. פְּתַלְתּוֹל.

פַּתְלָנָא (פַּתַלְנָא) ch. same. Targ. Y. II Deut. XXXII, 5 (not פתלגא).

פְּתַלְתּוֹל m. (b. h. פְּתַלְתֹּל; reduplic. of פתל) *perverse; perverter.*—*Pl.* פְּתַלְתּוֹלִים. Sifré Deut. 308 (ref. to Deut. XXXII, 5) טיקמנים אתם פ' אתם you are tricksters, you are perverters; (Yalk. ib. 942 פתלנים, v. פַּתְלָן).

פְּתַמְנָאֵי*, read: פִּיתוֹנָאֵי m. pl. (denom. of פֶּתֶן) *adder-like.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 33, v. פֶּתֶן ch.

פתן, Tosef. Kel. B. Bath. IV, 8, read: פַּתָּן.

פֶּתֶן m. (b. h.; פתן, cmp. פתל, *to wind*) *asp, adder.* Num. R. s. 19 אפי' נְשׁוּכֵי פ' ועקרב וכ' even he who was bitten by an asp or a scorpion, &c. (was cured when looking at the brazen serpent); Yalk. ib. 764; Tanḥ. Huck. 19 נשוך מפ' וכ'. Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 33) [read:] אלו תראשונים שבכם שחם כפ' הזה אכזרי that means the foremost among you who are like the asp, the cruel; Yalk. ib. 946; a. e.—*Pl.* פְּתָנִים. Pirké d'R. El. ch. XIV מרורת פ' ומות וכ' the venom of asps and death are in its (the serpent's) mouth; Yalk. Gen. 27.

פִּי', פְּתָנָא, פֶּתֶן ch. same. Targ. Is. XI, 8 חור פתן (ed. Wil. פָּתֶן) a winding serpent (h. text פתן). Targ. O. Gen. XLIX, 17 (h. text שפיפן); a. e.—*Pl.* פִּתְנִין, פִּי'. Targ. O. Deut. XXXII, 33 ed. Berl. (oth. ed. פִּתְנֵי, פַּתְנֵי, פֶּתְנֵי; Y. I פִּיתוֹנָיָא; v. פיתמאי).

פֶּתַע (b. h.) *coming unawares, sudden.* Num. R. s. 10, v. פִּתְאוֹם.

פִּי', פְּתִפּוּת m. (next w.) *breaking, smashing.*—*Pl.* constr. פִּתְפּוּתֵי, פִּי', only in פ' בצים mashed eggs, a phrase for *confusion.* Cant. R. to II, 5 פ' ב' יש כאן there is a confusion (of names) here; Y. Snh. XI, 30[b] bot.

פִּתְפֵּת (reduplic. of פָּתַת) *to break, smash.*

Hithpa. הִתְפַּתְפֵּת *to be broken, crumbled.* Y. Kil. VII, beg. 30[d] הדין רכיכה מִתְפַּתְפֶּתֶת הוא the soft rock crumbles (and the seeds above suck from the vine under it; R. S. to Kil. VII, 1 מתפתתת).

פָּתַק *to divide, distribute,* esp. *to dig* or *open a channel.* Y. Snh. IX, 27[a] אמת המים עליו וכ' פ' if he opened a sluice near a person, and the water came and swept him off. Tosef. Sabb. I, 23 פּוֹתְקִין מים לגינה וכ' you may conduct water into a garden on the eve of the Sabbath shortly before dark &c.; Bab. ib. 18[a]; Y. ib. I, 3[d] bot. Tosef. B. Kam. II, 6 אילו הפיתקין ביבידק וכ' those who conduct their gutters ... into the public road. Gen. R. s. 16, v. מַגְרוֹפִית. Tem. 12[a] [read:] ופוֹתְקָן למקוה ... ממלא he may draw a quantity of nineteen S'ah of water and let it run through a gutter into the bath. Yalk. Prov. 961 כיון שפְּתָקָהּ when he cut its supply off by diverting the channel; Yalk. Gen. 16 שפסקה; Gen. R. s. 10 שפסקה; a. e.

Pi. פִּיתֵּק same. Ib. s. 51, end (ref. to Deut. II, 9) אֲבָל אתה מְפַתֵּק הנהרות וכ' but you may divert their rivers.—Denom. הֶפְתֵּק, פִּיתֵּק.

Nif. נִפְתָּק *to be cut off, divided;* esp. *to be conducted, diverted.* Tosef. Mikv. III, 6 ונִפְתְּקוּ ובאו לחברו ed. Zuck. (oth. ed. ונפסקו) and the water of one pond was diverted and came into the other pond; ib. 5 ונפיתקו R. S. to Mikv. III, 1 (ed. ונפסקו).

פִּתֵּק I ch. same, v. פִּיתְקָא.

פָּתַק II *to aim, thrust.* Targ. II Chr. X, 18. Targ. Y. I Gen. XLIX, 8; a. fr.—[Targ. Y. II ib. VIII, 22 פתקין some ed., read פַּסְקִין.]—Snh. 95[a] בח גירא פ' he shot an arrow at him. Ib. פָּתְקָה ברישׁ מותא וכ' (not פסקיה) he threw it (the distaff) on the top of her head and killed her. Gitt. 68[b] פתקיה ארבע וכ' he hurled him a distance of four &c.; Ab. Zar. 17[b]; a. e.

פֶּתֶק, v. פִּיתֵּק.—[Tosef. Ab. Zar. IV (V), 12 מן חמ', v. הֶפְתֵּק.]

פִּתְקוֹנָא, פִּתְקָא, v. sub פִּיתְקָא.

פָּתַר (b. h.; cmp. פָּשַׁר) [*to divide, spread,*] *to solve; to interpret.* Ber. 55[b] כ"ד פּוֹתְרֵי חלומות וכ' twenty-four interpreters of dreams existed in Jerusalem, ומה שפ' לי זה לא פ' and not two of them interpreted my dream alike. Pesik. Par., p. 33[a] פ' קרא בפרשת פרה explained the verse (Ps. XII, 7) as referring to the lesson concerning the red cow; Num. R. s. 19; a. fr.

Nif. נִפְתַּר *to be interpreted, solved.* Ber. l. c. חלום שנ' וכ' a dream which was interpreted in a dream. Y. Shek. IV, 48[b] תִּיפָּתֵר שפודין וכ' it may be explained that they redeem unblemished sacrifices, and when afterwards they are blemished, (the money paid for them is secularized). Y. Ber. VII, 11[a] bot. תיפתר כר' וכ' the difficulty may be solved in agreement with R. Ishmael's opinion; a. fr.

פַּתְר I ch. same. Targ. Y. II Gen. XL, 12; 18. Targ. Y. Num. XXII, 5 בפְתוֹר ... פְּתוֹר חלמיא in Paddan which is named Pethor after him (Balaam), 'interpreter of dreams'; Targ. Y. Deut. XXIII, 5 מן פְּתוֹר חלמיא (corr. acc.).—Tam. 32[a] בחד פְּתַרְנָא לך ... כל whatever you asked of us, we all explained in the same way. Keth. 107[b] פַּתְרִיתוּ בח כולי האי have you gone so far in your interpretation? Y.

Digitized by Google

Ber. II, end, 5d יכיל אנא פְּתַר וכ׳ (= למפתר) I can explain this in agreement with the opinion of &c. Pesik. Shek., p. 10b ורבנן פְּתִרין קרא בדואג וכ׳ and the Rabbis explain this verse (Ps. III, 3) as a reference to Doeg &c.; a. fr.

Pa. פַּתֵּר *to mollify, steep* (in water &c.). Y. B. Mets. IV, end, 9d חזוח מְפַתֵּר וכ׳, v. סַרְהוּפְתָא.

פַּתַר II, פְּתָרָא, פְּתַר׳ I m. (preced.) *solution, interpretation.* Y. Ber. I, 2d bot., a. fr. ס׳ לח וב׳ there is an explanation for it (you can meet this difficulty by saying), that it refers &c. Tam. 32a מילתא דא אין לח ס׳ this problem is insolvable. Yeb. 97b [read with Ar.] נישל לכו סתר ס׳ we shall ask you something too mysterious for solution. Y. Shebu. I, 32c sq. פתר לח ס׳ חורן offered a different solution for it. Y. Dem. VII, end, 26c אין לך אלא כחדין פי׳ קדמיא there is nothing left to thee but to agree with the first interpretation. Y. Naz. V, 53d bot. כפתרה דר׳ ירמיה as R. J. has explained it; a. fr.— *Pl.* פְּתָרִין, פְּתָרַיָּיא, פְּתָרְנִיוֹת, פִּי׳. Y. Erub. IV, end, 22a פתר לח תרין ס׳ offered two explanations. Y. Peah IV, 18b top פתר לח באילין ס׳ he explained it in accordance with those explanations (given above); Y. Gitt. VIII, 49c top פתרייתא (corr. acc.).

***פְּתָרָא, פְּתַר׳ II** m. (cmp. פְּתוֹרָא I. a. פְּתִיָּא II) a certain kind of *wine vessel.*—*Pl.* פִּי׳. Y. Ab. Zar. II, 41c top באילין ס׳ רברבייא concerning those large vessels (used by gentiles).

***פְּתָרוֹן I** m. (cmp. preced.) *plate, tablet, merchant's dish* (in which the various coins are arranged). Tanḥ. Ki Thissa, ed. Bub. 1 (expl. אגן חסתר, Cant. VII, 3, with play on סחר and סתר) ס׳ של פרגמטיא וכ׳ the plate used in business, whatever one needs, comes out of it; [read:] ואין חלשון אגן אלא לשון ס׳ and the word *aggan* means dish (ref. to Ex. XXIV, 6); Yalk. Cant. 992 פתרין.

פִּתָּרוֹן II m. (b. h.; פָּתַר) *interpretation.* Ber. 55b כל אחד ... ופ׳ חלומו וכ׳ each was shown his own dream and the interpretation of the other man's dream. Gen. R. s. 89; a. e.

פִּתְרוֹנָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XL, 12; 18. Ib. כאן חלמא ופתרוני דחילמא, read: ופִתְרוֹנֵיהּ.—Gen. R. s. 89 חלמא ופתרוניה ... ידע here (in Pharaoh's case) he knew the dream and wanted its interpretation of him (Joseph), but there (in Belshazzar's case) he wanted to be told the dream and its interpretation; Yalk. ib. 147 ופתרניה (corr. entire passage accordingly).

פתרין, Yalk. Cant. 992, v. פְּתָרוֹן I.

פַּתָּרָן m. (פתר *to spread, relax*; v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 574[2]) *weak, lean.* Targ. Ps. CIX, 24 (h. text כחש).—*Pl.* פַּתָּרְנִין. Targ. Y. I Num. XIII, 20 (Ar. אפיתרין; h. text רזה).

פַּתָּרְנוּתָא f. (preced.) *leanness.* Targ. Ps. CVI, 15 (h. text רזון).

פתרניות, Yalk. Gen. 147, v. פְּתָרוֹנָא.

פַּתְשֶׁגֶן, פַּתְשֶׁנֶן m. (late b. h.; Persian) *repetition, copy, abstract.* Targ. O. Deut. XVII, 18 פתשגן (ed. Berl. פַּרְשֶׁגֶן); Targ. Josh. VIII, 32 (ed. Lag. פִּי׳; h. text משנה). Targ. Ps. LX, 1 פַּתְשָׁנָן (h. text מכתם). Targ. II Chr. XXIV, 27 (h. text מדרש). [Targ. Esth. III, 14, a. e. translates our w.: דיטגמא *ordinance*, v. Oppert Rev. des Et. Juives XXVIII, p. 40; v. אַנְטִירָגְרָפִין.]

פַּתְשָׁגָר, פַּתְשָׁנָר m. (preced.) *second in rank* (h. משנה). Targ. I, II Esth. X, 3. Targ. II Esth. VII, 9.

פָּתַת I (b. h.) *to break, crumble.* Men. III, 2 ... לא פ׳ או שפִּתָּתָן וכ׳ if he omitted to break the meal offering to pieces, ... or he broke them (the large pieces) into many small pieces, v. פַּת. Ib. VI, 4 (75b) וכולן פּוֹתְתָן Bab. ed., v. פָּדַת. Num. R. s. 7 ואוכלין מכסמין ופּוֹתְתִין בתוך וכ׳ (not יִ׳) and we ate biscuits and broke them into the soup; a. fr.

***פָּתַת** ch. (preced.) *to break off, diminish.* Part. פָּתֵת. Targ. Ps. XIX, 3, v. פְּתַח.

***פָּתַת II** (v. פָּתָה) *to persuade, seduce.*—Part. pass. f. פְּתוּתָה. Y. Keth. I, beg. 24d ספק אנוסה ספק ס׳ there being a doubt whether she was outraged or seduced; [prob. to be read: פְּתוּיָה.]

פְּתָתָא, v. פִּיתְתָא.

פתתת, Y. Keth. XII, 35a top, v. גּוּבְבָתָא.

צ

צ *Tsadê* (*Sadê*), the eighteenth letter of the alphabet. It interchanges with ז, ט a. ס, q. v.; dialectically with ע, q. v.

צ׳, as a numeral letter, *ninety,* v. א׳.

צָאֵד, v. צוּד ch.

צָאָה, v. צאי.

צְאָה, v. צוֹאָה.

צְאוֹי, v. צִיר II.

צָאָה, צְאִי (v. צוֹאָה) *to soil.* Part. pass. צְאִי *dirty, unwashed* (*wool*). Tosef. Ḥull. X, 5 (ed. Zuck. צוּי), v. צוּאִי.

Pi. צִאָּה *to treat as excrement.* Y. Sabb. IX, 11d (ref. to צֵא, Is. XXX, 22, v. LXX) צְאִירוּ נבלחו, v. נָבַל; Y. Ab. Zar. III, 43a bot. צְאוּהוּ.

Digitized by Google

צוֹאִי, v. צוֹאִי.

צָאִי m. = h. צוֹאִי, *soiled, unwashed.*—*Pl.* צָאִין. Y. Ter. XI, end, 48[b] על ידי דמנידחון צ׳ וכ׳ because they (the mourners) wear unwashed garments, they do not hesitate to handle lamps themselves, opp. נקיין; ib. צוֹאִין (h. form). Y. Taan. I, 64[c] top לבשה מאנין צואין she wore soiled garments; ib. צָאִין. Lev. R. s. 5, end מניח צואין (some ed. צואן, corr. acc.) his garments unwashed; a. e.

צָאִיר, v. צוּר II ch.

צֹאן f. pl. (b. h.) *flock, small cattle.* Gen. R. s. 73 צֹאנוֹ של לבן Laban's flock. Ib. s. 42 אם אין תישים אין צ׳ אם אין רחלים אין צ׳ וכ׳ where there are no bucks, there is no flock, and where there is no flock, there is no shepherd; Lev. R. s. 11; Esth. R. introd.; a. fr.—צ׳ ברזל, v. בַּרְזֶל.

צֶאֱצָאִים m. pl. (b. h.; יָצָא) *offspring.* B. Mets. 107[a] (ref. to בצאתך, Deut. XXVIII, 6) שיהו צֶאֱצָאֶיךָ מעיך כמותך that the offspring of thy bowels be like thee; Taan. 6[a]; a. e.

צָאַר, v. צוּר II ch.

צָאֲרֵי, v. צְרִי.

צֹאָתָא *f.* = h. צוֹאָה, *filth, turpitude.* Targ. Prov. XXX, 12. [Ib. XI, 7 some ed., oth. עָאתָא.]

צָב I m. (b. h.; צבב *to swell, be soft*, cmp. צָבָה) a species of *lizard.* Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5 (ref. to Lev. XI, 29) [read:] הצב זה הצב לטינחו לרבות מינים של צב *tsab* means the species of lizard, 'after its kind' is to include the sub-species of lizard; Ḥull. 127[a], v. חֲבַרְבָּר. Ib. נחש שהוא כרוך על הצב a serpent wound around (coupling with) a *tsab.* Ex. R. s. 15, end; a. e.—Num. R. s. 12 (ref. to צב, Num. VII, 3) אין צב אלא מצויירות צב *tsab* means here (wagons) painted in the colors of the lizard; Cant. R. to VI, 4 צוויינות, Yalk. Num. 713 צב מציירנות (corr. acc., and add צב).

צָב II m. (b. h.; preced.) *bolstered litter*; עגלות צב *upholstered wagons.* Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. טָקַס a. אַסְקִפְסְטִי; a. e.—*Pl.* צִבִּים. Yalk. Is. 372.

צָבָא (צַבָּא) ch. = צָב I. Targ. O. Lev. XI, 29 (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).

צְבָא, v. צִיבָא.

צָבָא, צָבָא, v. צבי h. a. ch.

צָבָא m. (b. h.; צבא *to join, follow*; v. צָוָה a. צָבַת) *service; army, host.* Gen. R. s. 10 שלשה צבאים הן צ׳ לשמים וכ׳ there are three kinds of services, there is a service for heaven and earth (ref. to Gen. II, 1); צ׳ לתלמידים there is a service for students (ref. to Job XIV, 14); צ׳ ליסורים a service (message) for sufferings (ref. to ib. VII, 1). Ib. זכה צ׳ לו אם לאו צ׳ עליו if he is favored, a host (of divine powers) is for him; if not, a host (of hostile forces) is against him. Cant. R. to II, 7 (ref. to צבאות, ib.) בצ׳ של מעלה ובצ׳ של מטה by the host above (the angels) and by the host below (humanity). Ib. אם תשמרו ... כצ׳ של מעלה וכ׳ if you guard mine oath, I will make you resemble the host above; if not, I will make you resemble the host below (the animals). Keth. 8[b] דאמרי שר צ׳ בא לעיר it was said, a (Roman) general is coming to the place (and will seize things for his maintenance); a. fr.—*Pl.* צְבָאִים; (fem.) צְבָאוֹת. Gen. R. l. c., v. supra. Ib. תרבה צ׳ מינה וכ׳ the Lord has appointed many hosts (messengers) to revenge the wrongs &c. Cant. R. l. c. בשתי צ׳ וכ׳ he adjured them by the two hosts (v. supra). Ib. שעשו צביוני וכ׳ ... בצ׳ 'by the hosts', that means the patriarchs who did my will &c. Num. R. s. 2 והם צְבָאוֹתַי and they (the Israelites) are my hosts. Ib. שהם היו צְבָאוֹתָיו וכ׳ they were his hosts, and he wanted to count them &c. Ib. כך צ׳ יש לי בעולמי וכ׳ so and so many troops have I that do my will; a. fr.—ה׳ צבאות (אלהים) *the Lord of Hosts.* Targ. Jer. V, 14; a. e.—Ber. 7[a].—[צְבָאִים, *pl.* of צְבִי, q. v.]

צְבָאוֹת, v. צְבוּ.

צִבְאָתָא, v. צִיבְתָא.

צָבָה, v. צבי.

צְבוֹנָא, צְבוֹי *f.* (צְבִי) *will, desire; willingness.* Targ. Y. Lev. VIII, 15 (ed. Vien. צְבוֹי). Targ. Y. Gen. XXIV, 5. Targ. Job XXXI, 16 ed. Lag. (oth. ed. צְבָאוּת); a. e.—Yoma 86[b] בצ׳ נפשיה לקטלא נפיק וצ׳ ביתיה וכ׳ of his own free will he (I, the judge) goes to meet death (divine punishment for wrong judgment), and the desire of his household he does not do (he must neglect his own affairs), and empty-handed he comes to his home again; Snh. 7[b] ברעות נפשיה ... וצבי ביתיה וכ׳.

צִבּוּעַ m. (צָבַע) 1) part. pass. of צָבַע, q. v.—2) [*the checkered,*] *tsabu'a, leopard,* or *the striped hyæna* (?), v. אֶפֶא. B. Kam. 16[a] צ׳ זכר לאחר ... נעשה נקבה וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) the male *tsabu'a* after seven years is changed into a female, the female ... into a bat; Y. Sabb. I, 3[b] bot. Gen. R. s. 7, end חצ׳ חוזר מטפה של וכ׳ the *tsabu'a* is formed from a white drop, and has 365 colors. Tosef. B. Kam. I, 4; B. Kam. l. c.; Y. ib. I, end, 2[c]. Ib. בצ׳ זכר יש לו שעה וכ׳ it refers to the male *ts.* which at certain times is as fierce as a lion; a. e.

צְבוֹעִים pr. n. (b. h. צְבוֹיִים), צ׳ (הַר) *the mountain of Zeboim.* Ḥall. IV, 10 (Ms. M. צבריין, without הר); Bicc. I, 3 (Ms. M. צְבוֹעִין); [prob. identical with צבעים, near Ono, Neh. XI, 34).

צְבוּרָא, צְבוּר, v. sub צִיבּוּר.

צְבוּרְתָא, v. צִבִּירָה.

צְבוּתָא, v. צְבוּ.

צְבִי, (צִבְחַר) צְבַחַר m. (prob. fr. a root צבח, with format. ר or ד; cmp. next w., a. צָבַע I) [*a grab,*] *a little, few.* Targ. II Chr. XXIV, 24 (h. text מצער). Targ. Job XXXVI, 2 (h. text זעיר). Targ. Is. V, 18; a. fr.—Y. Ber. I, 3[b] top. מן גו דאינון צ׳ because they (the verses) are few; Y. Sabb. I, 3[a] bot. Y. Yoma VI, 43[d] אורכין צ׳ endure a little while yet. Gen. R. s. 49; Lev. R. s. 10, v. וְיָחַר; a. fr.—

Digitized by Google

Pesik. B'shall., p. 93ª צצתר (corr. acc.).—[Editions vary between צבחר a. צבחר.]

צָבַט (b. h.) *to seize, grab; to handle.* Ḥag. 22ᵇ (expl. בית חצבישה, ib. III, 1) מקום שצובטו any part of a vessel by which you seize it. Ib. (שיחין) מקום שנקיי הרשת צובטין Ms. M. (ed. צובעין; Ar. s. v. בית הצביצה: שוחין; v. Rabb. D. S. a. l. note; Y. ib. III, 78ᵈ בו (שהנקיים תופסין) that part of the vessel by which the cleanly seize it when drinking (under the rim); v. צָבַע I.

צָבְטָה, v. צְבִיטָה.

צָבָה, צבי (b. h.; cmp. צָבַת) *to swell.* Y. B. Kam. VIII, beg. 6ᵇ ... וצָבַת אם כויהו if one burnt a person with a heated spit on the palm of his hand, and it swelled; ib. על ראשו וצבת, (read וצבת) a. e.—[Ber. 6ᵇ לְצִבּוּת Ar., v. צָבַת.]

Nif. נִצְבָּה same. Y. Sot. V, beg. 20ª (line 20) מים מגולין שתה ונ׳ (ed. Krot. שתת ונצבית, corr. acc.) he drank uncovered water (poisoned by a serpent) and his belly was swollen. Ib. (line 25) שתת ונִצְבֵּית she drank &c.

Pi. צִבָּה, צִבָּא 1) *to cause to swell.* Lev. R. s. 17; Yalk. Ps. 808 [read:] ולא צִבִּיתִים, v. עוֹנָה II.—2) *to cause the appearance of being swollen.* Tosef. Peah IV, 14 חִמְצַבָּה he that feigns a swollen belly; Y. ib. VIII, 21ᵇ top חִמְצַבֵּא; Keth. 68ª חמצב׳ את בטנו את כריסו.

צָבָא, צָבֵי (cmp. צבה) [*to seize; to bend*; cmp. חָפַץ,] with ב, *to find pleasure in, to choose, desire.* Targ. Y. Gen. XXXIV, 19 (h. text חפץ). Targ. Prov. III, 31 (h. text בחר). Targ. O. Ex. II, 21 (h. text יאל). Targ. Y. Deut. XXIII, 6 (h. text אבה); a. fr.—[Targ. Prov. II, 4 חצביה, ed. Wil., v. חָצָא.]—Part. צָבֵי; f. צָבְיָא; *pl.* צָבְיִין. צַבְרִין. Targ. Prov. XI, 20. Targ. II Esth. I, 16. Targ. Prov. XXI, 25 (ed. Lag. עפיין, v. עָפַי); a. e.—Tosef. Yeb. XIII, 1 ליח חיא צביא וכ׳ she refuses to be married to him. Snh. 65ᵇ דמרי צ׳ the master has found pleasure (in that man); שבת נמי מרי צ׳ the Sabbath likewise (is distinguished, because) the Lord has chosen it. Y. Keth. VII, 31ᶜ ולא תִּצְבֵּי, v. פּוּתְיָא; a. e.

צָבִי m. (b. h.; preced.; cmp. חָפֵץ) 1) *desirable thing, beauty.* Tanḥ. Mishp. 17 (ref. to Jer. III, 19) ... נחלת צבי ארץ שנחאוו וכ׳ 'an inheritance of choice' ..., a land which the kings of the world coveted. Num. R. s. 23 (ref. to Ez. XX, 6, a. Jer. l. c.) חביבה עלי ארץ וכ׳ the land of Israel is more precious to me than &c.—*Pl.* צְבִיּוֹת. Yalk. Cant. 988 צְבִיּוֹתֵיהֶן, v. infra.—2) *deer, gazelle.* Keth. 112ª (ref. to Jer. l. c.) א״י נמשלת לצ׳ מה צ׳ וכ׳ the land of Israel is compared to a deer, as the skin of a deer (when once taken off) cannot again cover its body, so cannot Palestine contain its fruits; Gitt. 57ª, v. חָזַק; Tanḥ. l. c.; a. e.—Tosef. Sabb. VII (VIII), 13 פסק צ׳ את הדרך וכ׳ a deer cut the way off before me (a superstitious omen); Snh. 65ᵇ צ׳ הפסיקו בדרך a deer cut him (me) off &c.—Y. Gitt. II, 44ᵇ bot.; Tosef. ib. II, 4 כתבו על קרן של צ׳ וכ׳ if he wrote a letter of divorce on the horn of a deer, and cut it off and gave it to her. Keth XIII, 2 חניח מעותיו על קרן חצ׳ he has put his money on a deer's horn, i. e. he cannot reclaim the unauthorized expense; a. fr.—*Pl.* צְבָאִין, צְבָאִים, צְבָיִים. Sabb. 128ª; Tosef. ib. XIV (XV), 8; Y. ib. XVIII, 16ᶜ, v. חָצַב II. Gen. R. s. 31; a. fr.—Fem. צְבִיָּה, צְבִיָּא, Ḥull. 79ᵇ, sq. Yalk. Cant. 988 לכה ... כצ׳ שרבתה צביותיהן וכ׳ why is Jochebed likened to a hind? Because she reared the beauties of Israel (Moses and Aaron); a. e.

צְבִי ch. *desire,* v. צְבוּ.

צְבִיאָתָא, v. צְבָתָא II.

צִבְיָד, v. צְבִי h.

צִבְיוֹן m. (preced. art.) *desire, pleasure.* Keth. 111ª (ref. to צבי, Ez. XXVI, 20) ארץ שצִבְיוֹנִי בה מהיה חיים וכ׳ the dead of the land in which I have my desire, shall be revived &c. (v. צְבִי 1). Gen. R. s. 10 (ref. to צבא Job VII, 1) וכל צִבְיוֹנוֹ של וכ׳ and all the desire of man refers to what is earthly. Ex. R. s. 1 (play on חצבבה, I Chr. IV, 8) שעשה צביונו וכ׳ he did the will of the Lord; a. fr.—Ḥull. 60ª בקומתם ... בדעתם ... בצִבְיוֹנָם נבראו כל ... all the works (animals) of creation were created in their full-grown stature, with their consent, with their pleasure (in their mission, with ref. to צבאם, Gen. II, 1); [Rashi: according to the shape of their own choice]; R. Hash. 11ª (v. Ms. M., Rabb. D. S. a. l.).

צִבְיָא, צִבְיָנָא, צִבְיוֹנָא, צִבְרִי׳, ch. same. Targ. Prov. X, 32. Ib. XI, 1 (ed. Lag. צבריי). Ib. 27. Targ. II Esth. III, 3; a. e.

צִבְיָטָה f. (צָבַט) *seizing, handling*; בית הצ׳ that part of a vessel by which it is seized, *handle, neck, cavity* for the fingers, &c. Ḥag. III, 1 (20ᵇ) אתורים ותוך ובית הצ׳ (Y. ed. ובית צבישה) (in vessels used for T'rumah) the back (outside), the inside, and the handle are considered as independent of one another (one becoming unclean does not affect the others). Ib. 22ᵇ בית הצ׳ Ms. M. (ed. תִּצְבָּטָה), v. צָבַט. Kel. XXV, 7, sq. R. S. (ed. צביע). V. צְבִיטָה.

צִבְיָד, v. צְבִי h.

צִבְיָנָא, צִבְרִיוֹנָא, v. צְבִיוֹנָא.

צִבְרִיתָא, v. צִיפְתָּא.

צְבִיעָה I f. (צָבַע 1) *handling*; בית הצ׳ that part of a vessel by which it is handled, v. צְבִיטָה. Kel. XXV, 7 כל הכלים ... ובית הצ׳ all vessels have backs, insides and handling places (independent of one another, v. צְבִיטָה); ib. 8 אחזו בבית צְבִיטָתוֹ וכ׳ כיצד how is this? If one's hands are clean, and the back of a cup is unclean, and he seizes it by its handling place. Ib. נגדלתו באחת צבישתו that which is taken up with one hand (at one special place) has one handling place (for the purposes of levitical cleanness); מקום אחיזתו שם צבישתו at whatever place a vessel is taken hold of, there is its handle. Y. Ḥag. III, 78ᵈ bot.; a. fr.

צְבִיעָה II f. (צָבַע II) *dyeing.* Men. 42ᵇ בעינן צ׳ לשמה the show-fringe must be dyed for that purpose (to be

Digitized by Google

used for *tsitsith*). Y. Shebi. VII, beg. 37b. Y. Sabb. VII, 10c top מה צ' תיתח במשכן what dyeing was there at the preparation of the Tabernacle (to serve as a standard for forbidden Sabbath labors)?; a. e.

צְבִיעִין, v. צְבוּעִים.

צָבִיר, v. צָבַר.

צְבִירָה f. (צָבַר) *piling up, pile.* Ohol. XVII, 3 צְבִירַת הצצמות (Var. צְבוּרַת), v. לָטוֹמָא.—[Tosef. Kel. B. Mets. V, 13 צבירה, צבירות, v. צְפִירָה II.]

צְבִירָתָא f. (v. צָבַת) *handling tongs.*—*Pl.* צְבִירָתוֹת. Y. Erub. X, end, 26d, v. צַבְתָּא.

צַבְרְיָתָא, v. צַבְתָּא.

צְבִרִים, Yalk. Ps. 808 אלו לצ', v. צִיב.

צָבַע I (cmp. צְבַט) *to seize, handle.* Ḥag. 22b ... שנקדי צובעין ed., v. צָבַט.

Hif. הִצְבִּיעַ (denom. of אֶצְבַּע) *to raise one or more fingers* for the casting of lots. Yoma II, 1 הצמונה ... הצבּיעוּ the superintending priest said to them, raise your fingers; Tam. 28a; Y. Yoma II, 39d top, expl. הוציאו אצבע.

צָבַע ch. same; *Pa.* צִבֵּע, with פיסא (v. preced. *Hif.*) *to cast lots.* Targ. II Esth. III, 7; IX, 24.

צָבַע II (cmp. טָבַע I) *to dip; to dye.* Orl. III, 1 בגד שצבעו וכ' a garment which one dyed with shells of fruits forbidden as *'Orlah* (v. עָרְלָה). Sabb. VII, 2 וחצובעו and he who dyes it (the wool). Ib. 75a, sq., a. fr. חייב (משום) צובע he is guilty because it is an act coming under the category of dyeing; a. fr.—[Y. Sabb. VI, 7d צובעין תוחבן, read: צבטונין או זהובין, v. צְבְעוֹן.]—V. צוֹבֵעַ.—Part. pass. צָבוּעַ; f. צְבוּעָה; *pl.* צְבוּעִים, צְבוּעִין; צְבִיעוֹת. Gen. R. s. 96, v. בּוּרְהִיטָא. Num. R. s. 2 מיפת שלו צ' אדום his flag was red-colored. Meg. IV, 7 מי שחיו ידיו צ' וכ' he whose hands are spotted from handling woad; a. fr.—Sot. 22b חצ' the painted (hypocrites), v. פָּרוּשׁ.—V. צָבוּעַ.

צָבַע ch. same, *to dip; to dye.* Targ. Y. Ex. XII, 22 Ar. (ed. טבט; h. text טבל). Targ. Y. II Lev. IV, 6 וְיִצְבּוֹעַ.—Y. Sabb. II, 4d top, v. פְּתִילְתָּא.—Y. Taan. IV, end, 69c חוה צ' פיסחיה וכ' dipped his bread in ashes. Koh. R. to VII, 11 חוה צ' חדא וכ' dipped one of his fingers in blood of a swine. Y. B. Kam. IX, 6d bot. א"ל צִיבְעֵיהּ סומק וצַבְעֵיהּ אוכם if he told the dyer, dye it red, and he dyed it black; אילו צְבַעְתְּיהּ סומק וכ' if thou hadst dyed it red, it would have been worth &c. Men. 42b ... תא חיכי צַבְעִיתוּ לח how do you dye the purple-blue?; a. e.

Pa. צִבַּע same, *to dip, immerse.* Targ. O. Lev. XIII, 6 (Y. יְצַבַּע *Pe.*; h. text כבס). Ib. XIV, 9; a. fr.

Ithpa. אִצְטַבַּע *to be dipped, immersed; to be soaked.* Ib. XIII, 58. Targ. Cant. V, 2.

צֶבַע m. (b. h.; preced.) *dye, color; dyed material.* Sifra B'har, ch. I לצבוע בה צ' to use it for dyeing. Arakh. VI, 5 (24a) צ' שצבעו לשמן (not שצבצן) dyed cloth which he had dyed for them (his wife and children). Mikv. VII, 3 מי חצ' dye-water. Num. R. s. 2; a. fr.—*Pl.* צְבָעִין, צְבָעִים. Ib. וצבע מפת שלו דומת לי"ב צ' and the color of his (Benjamin's) flag was like the twelve colors (combined); a. e.—V. צוֹבֵעַ.

צִי', צְבָעָא, צְבַע I ch. same, constr. צְבַע. Targ. Ex. XXV, 4 צ' זחורי (h. text חולעת שני). Targ. Lev. XIV, 4; a. fr.—Sabb. 75a דליציל צִיבְעֵיהּ that its color may be so much brighter. Y. Pes. III, beg. 29d בגין דיקלוט צ' in order that it may take the dye; a. e.

צַבָּע m. (preced.) *dyer.* Sabb. 11b, v. הוּגְמָא. B. Kam. IX, 4; a. fr.—*Pl.* צַבָּעִין. Pes. III, 1, v. אוּמָּא I. Tosef. Shebi. V, 8. Y. Sabb. VII, 10c top שבירושלים וכ' חצ' the dyers in Jerusalem considered wringing (the dyed clothes) a special art; Tosef. ib. IX (X), 18; a. fr.

צַבָּעָא ch. same. Gitt. 52b עמרם צ' Amram, the dyer.—*Pl.* צַבָּעַיָּא, צַבָּעִין, q. v.

צִי', צְבָעָא, I, v. צָבַע ch.

צִי', צְבָעָא II f. (צֶבַע I) *finger, toe, fang.* Targ. Y. Lev. XI, 13 צ' יתירא (v. אֶצְבַּע); Deut. XIV, 11.—*Pl.* צְבָעָתָא, צִי'. Targ. Ps. CXLIV, 1 Ms. (ed. אצבעוה', אצבטה'). Targ. Prov. VII, 3 Ms. (ed. אצב').

צִבְעוֹן I (b. h.) pr. n. m. *Zibeon*, father of Anah. Pes. 54a; Gen. R. s. 82; a. e.

צִבְעוֹן II, **צִי'** m. (צֶבַע II) *color, dyed stuff.*—*Pl.* צִי' תצבעונין, צְבָעוֹנִים הראתו ארבע צ' וכ' he showed him the four colors in the Tabernacle (Ex. XXVI, 1). Y. Keth. VII, 31c בגדי צ' ... נדרה if a woman vows ... not to wear dyed (expensive) clothes; כלי פשתן ... ככלי צ' the fine linen garments from Beth Shean are like dyed clothes (included in the vow). Sabb. 57b ענויות עושין אותן של מיני צ' עשירות וכ' poor women make them (those garlands) of dyed wool, the rich of silver or gold; Y. ib. VI, 7d צובעין תוחבן, read: צבטונין או זהובין.

צִי', צְבָעוֹנָא ch. same.—*Pl.* צִי', צְבָעוֹנִין. Targ. Jud. V, 30 (h. text צְבָעִים). Targ. II Sam. I, 24 (h. text שני). Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Sabb. 65a דצ' הוו בנתיה ... the cords which the daughters of Samuel's father wore, were of fine colored material.

מַגְדְּלָא דצ', מִגְדַּל צ', צַבְעִין, צַבְעַיָּא, צַבָּעַיָּא pr. n. pl. (v. צַבָּעָא) *Magdala of the Dyers*, near Tiberias. Y. Taan. IV, 69a bot.; Lam. R. to II, 2. Y. Pes. IV, 30d top מגדל צַבָּעַיָּה; Cant. R. to I, 12 מגדלא דצבעין (also מגדלא only); Gen. R. s. 94. Lev. R. s. 17.

צִבְצִין, v. צִיצִת.

צָבַר (b. h.) *to join; to pile up* (cmp. חָמַר I); *to collect.* Yoma V, 1 צ' את הקטורת וכ' he heaped the frankincense upon the coals. Tam. I, 4. Y. B. Bath. III, beg. 13d כיון שצ' לתוכו וכ' as soon as he has put into it a pile of fruit, he has taken possession (of the building). Pirké d'R. El. ch. XI צ' את עפרו וכ' God collected the dust out of which to create Adam (v. infra); a. fr.—Part. pass. צָבוּר; f. צְבוּרָה; *pl.* צְבוּרִין, צְבוּרִים, צְבוּרוֹת. Y. Taan. II, beg. 65a ... רואין

Digitized by Google

כאילו צ' וכ' we look upon it as if the ashes of Isaac were heaped upon the altar. Sabb. 127ª תבואה צ' fruits piled for storage. B. Bath. 69ª אבנים צ' לגדר stones piled up (but not yet arranged and assorted) to build a fence with, contrad. to סדורות (cmp. Tosef. ib. III, 6, quot. s. v. סָדַר).

Nif. נִצְבַּר *to be piled, stored.* Y. B. Bath. l. c. פירות ראויין ליצבר fruits fit for storage (not only temporarily deposited).

Hof. הוּצְבַּר *to be brought together, collected.* Snh. 38ª אדם ... ח' עפרו the dust of which Adam was made, was collected from all parts of the world; ib.ᵇ; Ab. d'R. N. ch. I.

צְבִיר, צֶבֶר ch. same. Targ. Ruth II, 7; 8; 15, sq. (h. text לקט). Targ. Ez. IV, 2 (h. text שפך); a. fr.

צֶבֶר m. (preced.) *heap, pile.* Ruth R. end, v. צָבַר. Y. Sabb. IV, 7ª top צ' של קורות; Ohol. III, 7 Var., v. סְנָאר.—*Pl.*, v. צִיבּוּר.

צָבַת *to join; to attend.* Ber. 6ᵇ; Sabb. 30ᵇ כל העולם כולו אינו אלא לצבות לזה ... אלא כל העולם ... Ar. (ed. לְצִוּוֹת) the entire world has been created for naught but to attend (be subservient) to him (the God-fearing man), [perh. fr. צָבָא, cmp. צָבָא].—*Part. pass.* צְבוּתִין; *pl.* צְבוּתִים *coupled.* Men. X, 9 (71ª), v. צָבֻּת. [Lev. R. s. 17 צבותים, read: צביתים, v. צָבָה.]

צָבַת ch. 1) same, *to join, associate.* [Targ. Prov. XXIII, 32 some ed., read נכח.]—Y. Keth. V, 30ª bot. חכים אנא לנשייא דצבתן עם וכ' (not דצבתין) I knew the women that kept my mother company (during her confinement), v. חָכַם.—2) (cmp. זָוַד) *to present, outfit.* Ḥull. 60ª בעינא דאיצבית ליך נחמא וכ' I desire to offer bread (to sacrifice) to your God; פוק צְבִית לגידא וכ' go out and offer up at the banks (or landing) of the Rabitha where there is a wide plain. M. Kat. 27ᵇ צבית זוודתא לארדך ed. (read: צַבְּיתִי; Ms. M. תימוש דאי וכ') prepare a shroud for thy other son.

Ithpe. אִיצְטַבַּת *to be attached.* B. Bath. 80ª Ar., v. צְוַת.

צֶבֶת m. (b. h.; preced.) *couple, pair, set.* Tosef. Ab. Zar. III (IV), 8 בצ' הראשון of the first pair (of T'fillin); Erub. 97ª; a. e.—*Pl.* צְבָתִים. Ib. X, 1 מצאן צ' if he found the T'fillin arranged in sets; expl. ib. 97ª, v. זָוַא I. Men. X, 9 (71ª) מניחן צ' (Talm. ed. צבותים, v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Ms. M. צבצין, corr. acc.) he puts the sheaves down in sets (without tying them). Tosef. Ab. Zar. l. c.

צַבַּת f. (preced.) *a pair of tongs* (cmp. זוג). Ab. V, 6 (among the things created in the last moment before the Sabbath) אף צ' בצ' עשויה also tongs which (by human hands) can be made only by means of tongs; Pes. 54ª אף חצ' also the (first) tongs; v. next w.—Snh. VII, 2 פיותחין את פיו בצ' וכ' they force his mouth open with tongs; Tosef. Sot. II, 3 (v. כַּלְבּוּס). Erub. X, 15 צ' של עץ wooden tongs; a. e.

צַב', צִבְתָּא, צַבְתָּא I c. ch. 1) same. Gitt. 56ᵇ שקלינן צ' וכ' we get a pair of tongs and take the serpent away ... and save the cask. Pes. 54ª ... צַבְתָּנָא בצ' מתעבדא Ms. M. (ed. צ' בצ' מתעביד וכ') our tongs are made with the help of tongs: who made the first tongs? Therefore the first tongs must have been a natural object; Tosef. Erub. XI (VIII), 23 (v. לַאי); Tosef. Ḥag. I, 9 (applied to the numerous laws derived from a meagre text); expl. Y. Erub. X, end, 26ᵈ מצ' אותו למדו צביחות הרבה וכ' from handling one pair of tongs (found as a natural object) they learned many manipulations with the tongs: so they derived numerous forbidden Sabbath labors by analogy from one intimated in the text.—Trnsf. *instrumentality.* B. Kam. 9ᵇ צ' דחרש קנדים (Rashi Var. צַוּוּתָא) the deaf and dumb (who was given charge of the fire) was the instrument that caused the damage; ib. 59ᵇ (Ms. R. צִוְּתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40).—*Pl.* צִבְתַּי, צִבְתֵּי. Targ. I Kings VII, 49. Targ. O. Num. IV, 9 (ed. Berl. צַבְּתָן). Targ. O. Ex. XXV, 38; XXXVII, 23 צִבְתָן ed. Berl. (ed. Vien. a. oth. צִבְיָתָן, corr. acc.). Targ. II Chr. IV, 21.—2) *company,* v. צִוּוּתָא.

צִבְתָּא, צִבְיָתָא II f. (צְבַת) *outfit,* esp. *cosmetic preparations.* Targ. II Esth. II, 12 (h. text מרוק).—Denom. צְבַתְיָתָא, צִבְיָתָא f. pl. *cosmetics.* Ib. 9 (ed. Amst. צְבָיָתָא).

צְבָתָא *chips,* v. צִיבְתָא.

צַד m. (b. h.; צדד *to join*; cmp. סַד) *side, border.* B. Mets. 11ª עומד בצד שדהו he was standing at the border of his field. Snh. IV, 2 in capital cases מתחילין מן הצד they begin to take the votes from the side bench (the junior judges), opp. הגדול. Ib. 36ª (in Chald. dict.) מן חצד חוו מתחלי ... they began all their voting with the youngest; Gitt. 59ª. Snh. 38ᵇ תשובתן בצידן, v. פֶּתֶק. Gen. R. s. 8 בצדה, v. פְּתָחוֹן. Nidd. 22ᵇ מצד אחר, v. פָּנָה. Kidd. 74ᵇ מצידה (Var. in Ar. s. v. צד: מצמדה), v. תַּבְרָא.—B. Mets. 63ª, a. fr. צד אחד בריבית, v. רִבִּית. B. Kam. I, 1, a. fr. חצד חשוה שבהן the points common to both, v. הַדֵּי I. Kidd. 78ª, a. e. מה לחצד השוה וכ' what is the common point? Ib. ומייתי לה במה הצד and proves it by analogy from the common point. Ber. 35ª שכן יש בו ... מה לחצד what is the common point? that it may eventually be used for the altar?; צד מזבח ... ואיתי נמי זית and so is 'olive' included, which is eventually used on the altar (as oil). B. Mets. 115ª לצד שני another interpretation.—מן הצד sideways, *in an unusual manner, indirectly.* Sabb. 45ᵇ, v. טַלְטוּל h. Ib. 47ᵇ בנין מן הצד an indirect way of building (putting up a folding bed); a. fr.—באיזה צד, כיזה צד, כאי זה צד, v. אֵיזֶה צַד.—*Pl.* v. צְדָדָה.

צַד ch., v. צִיד.

צָדָא, v. צִידָא.

צָדָא, v. צְדֵי.

צַדְאוּתָא, v. צְדִיוּתָא.

צִדֵּד, *Pi.* צִידֵּד (denom. of צַד) *to turn sideways, move aside; to arrange.* Gen. R. s. 8 מְצַדֵּד man can look sideways (which other animals cannot); ib. s. 14. Yoma 55ª כשהוא מזה למעלה מצדד ידו וכ' when he is to sprinkle upwards,

Digitized by Google

he turns first his hand down &c. Sabb. 102b המצדד את האבן he who turns a building stone (makes room for it and sets it in its place). Bets. 32b מותר לצַדְּדָן you are permitted to arrange them for a seat; a. e.—Part. pass. מְצוּדָּדִין, *pl.* מְצִידְּדִין. B. Bath. 99a ומצ' פניהם וכ' their faces were turned sideways, like a disciple taking leave of his teacher.

Nif. נִצַּד (for נָצַד) *to be removed* (cmp. צָדָה II). Ruth R. to II, 14 (play on מְצוּד ib.) שנוצַדָּה לו ... לשעה his government was taken away from him for a time. Ib. שנתחדשה מלכותו לִיצַּד מִמֶּנּוּ וכ' his government was destined to be taken away &c. Gen. R. s. 26 שיִּצּוֹד, v. צָדָה II.

צַד ch., *Pa.* צַדֵּד same. Targ. Prov. XXIII, 5 אין תְּצַד וכ' ed. Lag. (oth. ed. תצר) if thou turnest thy eye (h. text ותעיף, v. Pesh. a. l.).—Targ. Y. Lev. XVI, 24 (cmp. B. Bath. 99a, quot. in preced.).—Sabb. 102b תואנה בעי צַדּוּדֵי וכ' Ms. M. (ed. תותא) to place the lowest stone it is necessary to make room for it in the ground and surround it with earth (v. preced.). Yoma 37a דמְצַדֵּד אֲצַדּוּדֵי (Rashi דמְצַדֵּד, *Ithpa.*) he turns sideways. B. Bath. 99a דמְצַדְּדֵי אצדודי they (the Cherubim) were turned sideways (so as to face both the house and each other). Sabb. 141a לא לִיצַּדֵּד וכ' (or לִיצַּדָּד, *Ithpa.*), v. פּוּבָּא II.

Af. אַצְדַּד, inf. אַצְדּוּדֵי, v. supra.

צֶדֶד m. = צַד; *pl.* צְדָדִין, צְדָדִים. Ḥull. 8a וחאירכא צ' but are there not the sides (of the heated knife which burn instead of cutting)? Y. Sabb. XIII, end, 14b צִידְּדֵי בהמה the sides of a beast. Bab. ib. 154b צ' הן וצ' לא וכ' this is making use of the sides of a beast, and this the Rabbis have not forbidden. Ib. צְדָדֵי צ' the sides of sides, indirect use of the sides of an object (v. צַד). Sifré Num. 126 בכל צְדָדָיו on any of its sides, opp. entrance of the tent. Nidd. 22b, v. פָּנָה. Sabb. 6a צִדֵּי רשות חרבים the sides (the walls &c.) along the public road. Ib. 99a צידי עגלה the sides of a wagon; עגלות תחתיהן וביניהן וצִדֵּיהֶן the spaces under wagons and between them, and their outsides. Y. Peah VI, 19c top דבר שהוא חומר משני צ' where a rule works as a restriction both ways; a. fr.—B. Kam. 16b, a. e. לצ' קחני it is meant in either way, i. e. disjunctively, the one or the other. Y. Yeb. IV, 5d לצ' ... או וכ' the Mishnah means the Vav in a disjunctive sense, 'or' &c.

צְדָדָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 14 צְדָדֵיהּ (v. Sifré Num. 126, quot. in preced.).—*Pl.* צְדָדִין, v. preced.—[Y. Sabb. VII, 10a bot. מיתברא בצדדיא, read: מבחרא בצרריא, v. צְרָרָא II.]

צָדָה, v. צדי.—[Yalk. Lev. 587 ואומר לו צדה, read: צָרַח, v. צָרַח.]

צָדָה, v. צַיְדָה, a. צַיְדָא.

צָדוּ f. = h. צֵידָה, *provision, food.* Lev. R. s. 33; Yalk. ib. 661 צ' טבא וכ' the best food in the market.

צָדוּמָא, צָדוּתָא f. (צדי II) *desolation, confusion, despair* (corresp. to h. שַׁמָּה). Targ. Is. XIII, 9. Targ. Y. II Deut. XXXII, 10 (ed. Vien. 'צר, corr. acc.). Targ. Ps. CIX, 10 מה חוות צְדוּתְהוֹן Ms. (ed. Lag. צריחתון; oth. ed. מדתות צריחתון, corr. acc.). Targ. O. Deut. XXVIII, 37; a. fr.—Pesik. Nah., p. 126b (Hebr. dict.) מושיבה צ' (not צרו), v. צִיד; Yalk. Job 918. Lam. R. to I, 13 (expl. שוממה לצ' שוממה a. דוח ib.) דוח לגרדום *shomemah* means doomed to desolation, *davah*, to execution.

צְדוֹנִי, צֶדוֹן, v. צִידוֹן.

צְדוּק, v. צִידּוּק.

צָדוֹק (b. h.) pr. n. m. *Zadok*, 1) the high priest under David and Solomon. Yoma 73b; Sot. 48b. Snh. 21a מה צ' מחצה וכ' as Z. (the high priest) takes one half of the show-bread &c. Koh. R. to I, 4 (ref. to I Chr. VI, 34) ללמדך אילו חיה אחרן ... צ' חיה וכ' to teach thee that if Aaron and his sons had been alive (in David's days), Z. would have been their superior in his time; a. e.—2) Z., an alleged disciple of Antigonos of Sokho, and founder of the sect of the Sadducees. Ab. d'R. N. ch. V.—3) R. Z., a Tannai, contemporary with the destruction of the Temple. Gitt. 56a, sq. Yoma 23a. Ab. IV, 5; a. fr.—V. Fr. Darkhé, p. 70 sq.

צְדוֹקָא pr. n. pl. *Ts'doḳa*, in Galilee. Y. Dem. II, 22c top ר' שירבתי דצדוקי ר' אלכסנדרא דצ' ר'. Y. Shebi. II, 34a

צדוקת, v. next w.

צָדוּקִי m. (v. צָדוֹק 2) *Sadducee*, a member of the sect of the Sadducees, opp. to Pharisee (פָּרוּשׁ). Yoma 19b חשדוהו צ' they suspected him to be a Sadducee. Ib. מעשה בצ' אחד וכ' it happened with a Saducee (acting as high priest on the Day of Atonement) that he prepared the frankincense without &c.; (Tosef. ib. I, 8 ביתוסי). Yad. IV, 8, v. גִּלְּלַי. Nidd. 33b מעשה בצ' אחד; Tosef. ib. V, 3 בצדוקה אותה (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* צְדוּקִים, צְרוּקִים. Ab. d'R. N. ch. V על שם צדוק צ' the sect of the Sadducees was named from Zadok. Tosef. Nidd. V, 2 בנות חצ' the Sadducean women; Nidd. IV, 2. Tosef. Ḥag. III, 35; Y. ib. III, end, 79d. Hor. 4a דבר שחצ' מודין בו a decision with which the Sadducees would have agreed; a. fr.—V. מִין III.—*Fem.* צְדוּקִית; *pl.* צְדוּקִיּוֹת. Tosef. Nidd. V, 3 (Nidd. 33b נשי צדוקים).

צְדוּקִי, v. צְדוֹקָא.

צָדוּתָא, v. צָדוּ.

צד״י *Tsadé*, name of the eighteenth letter of the alphabet. Sabb. 104a (symbolization of letters) צ' כפיפה ... צדיק וכ' Tsadé bent, Tsadé straitened, righteous when bent, righteous when straitened (v. כָּפַף). Y. Meg. I, 71d צ' ב' ר"ח מצבאות צ' if one wrote Tsadé and Beth, intending to write צבאות; a. e.—*Pl.* צְדִין. Sabb. 103b, v. ג'מ"ל.

צָדָה, צָדַד I (cmp. צַד) *to lie in wait, aim; to hunt, capture.* Part. צוֹדָה (=אוֹרֵב) *ambush.* R. Hash. I, 9 אם צ' להם if an ambush (of Samaritans) is apprehended. Yalk. Num. 787, v. infra.

Pi. צִיְּדָה *to aim.* Sifré Num. 160 (expl. צִדָּיָה, Num.

Digitized by Google

XXXV, 20) שצ' לו שמחכוין לו he aimed at him, had the intention of killing just him; Yalk. l. c. שצודה.

צְדֵי, צְדָא ch. same, *to hunt, capture.* Targ. Ps. XXXV, 8 תְּצַדְיְדוּהִי Ms. (ed. תצייידוהי). Targ. Prov. VI, 26 צְדְיָא Ms. (ed. צָיְדָא), v. צוד ch.—Lev. R. s. 34 צְדִינְהוּ וחבשינון בפילקי Ar. (ed. סבחינון) they caught them and put them in prison. Y. Kil. I, 27ª bot. וְצַדְרֵיהּ, v. בְּצוּדְתָּא.

Af. אַצְדֵּי (with ל) *to sport, mock, deride.* Targ. Prov. XVII, 5. Ib. XXX, 17 (some ed. מצריא, corr. acc.).

Ithpe. אִיתְצְדֵי, אִצְטְדֵי 1) *to be caught, captured.* Y. Ber. I, 2ᵈ bot. אִיתְצְדִיתּ, v. אַנְגָרְיָא; a. e., v. צוד ch.—2) *to be exposed to ridicule.* Targ. Prov. XVIII, 1; XX, 3 (some ed. מצטרי; h. text יתגלע, v. גָּלַע).

צְדָד, צְדִי II (b. h.; preced.; cmp. meanings of סור) *to remove* (the inhabitants of), *make desolate.* Gen. R. s. 26 (ref. to עיים, Deut. II, 23, v. Ez. XXI, 32) שצָדוּ את חצולם they depopulated the world.

Nif. נְצְדָה *to become desolate.* Cant. R. to IV, 1 they offer seventy sacrifices on the Succoth festival in behalf of the nations שלא יִצָּדֶה העולם מהן that the world may not be depopulated of them (through their extinction); Yalk. Num. 782; Pesik. Bayom, p. 194ª יצאו (Ms. O. יצרא; corr. acc.). Gen. R. l. c. גרמו לעולם שיִצּוֹד (from צדד or צוד) they were the cause that the world was desolated (through the flood).

Hof. הוּצְדָה *to be removed.* Ib. הוּצְדוּ מן העולם they were removed from the world.

צְדָא, צְדֵי ch. same, *to desolate.* Targ. Ps. IX, 7 צְדִיתָא (some ed. *Pa.*).—Part. pass. צָדֵי, (צָהֵי,); f. צְדְיָא = h. שְׁמָמָה; fr. which צְדִי (צָהֵי) *to be desolate; to be confounded, astounded.* Targ. Lev. XXVI, 33, sqq. Targ. Jer. IX, 9. Targ. Ez. XXXVI, 4. Targ. Lam. I, 16. Targ. O. Lev. XXVI, 32 וְיִצְדְּהוֹן ed. Berl. (ed. Vien., a. Y. וְיִתְּמְהוֹן). Targ. Ez. XXVI, 16; a. fr.—Lam. R. to II, 2; ib. to IV, 18 (ref. to צדו, ib.) צְדִירָאוּת אורחא וכ' deserted is the road, so that we cannot walk on our highways (v. Targ. a. l.).—[Y. Ber. I, beg. 2ª צדי לון; Lev. R. s. 12, a. e. צדי לי some ed., v. צָרַח II.]

Af. אַצְדֵּי *to make desolate; to confound.* Targ. Ps. LXXIX, 7. Targ. Ez. XX, 26. Ib. XXXVI, 3. Targ. Y. Num. XXI, 30; a. fr.

Pa. צַדֵּי same. Targ. O. Num. l. c. צַדִּיוּ ed. Berl. (oth. ed. צַדִּיאוּ; ed. Vien. צָדוּ). Targ. Job XVI, 7 צַדִּיתָא (ed. Wil. צַדְרָתָא, corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִצְטַדֵּי, אִצְתַּדֵּי, *Ittaf.* אִתְצַדֵּי 1) *to be made desolate; to be confounded.* Targ. Ps. IX, 7. Ib. CII, 18 (h. text צרור). Targ. Job XVIII, 20; a. e.—*2) (cmp. צדד) *to be removed, disturbed.* Nidd. 45ª אִתְצַדִּי הוא דלא מִתְצַדִּי they (the tokens of virginity) are not disturbed (by coition); [prob. to be read: אִתְצוּרֵי . . . מִתְצוּרֵי (fr. יָצַר) they have not yet been formed].

צַדְיָא I m. (צְדֵי I) *hunting, ensnaring.* Targ. Y. II Gen. X, 9 (ib. also צַיְדָא).

צַדְיָא II m. (preced.) 1) name of an unclean *bird.* Targ. Y. Deut. XIV, 16 (h. text התנשמת); [Targ. Y. Lev. XI, 17 צידיא, read: צַיְדָא (h. text מס)].—2) (in Hebr. dict.) name of a sub-species of *locusts.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V וצ' (missing in Hull. 65ª).

צַדְיָא, Pesik. Shek., p. 12ª ר'נתן בר' צ', read: מִצְרָיָא (v. Bub. ib. note 30).

צַדְיָאת f. (צְדֵי II) *desolation, ruins.* Targ. Zeph. III, 6.

צְדִידָא m. (cmp. צַד) [*crystal-shaped,*] 1) *eye-paint, antimony.* Targ. Jer. IV, 30 (h. text פוּךְ). Targ. II Kings IX, 30 (some ed. צרירא, corr. acc.).—2) name of *a precious stone.* Targ. Is. LIV, 11 (some ed. צרי, corr. acc.; h. text פוּךְ).

צַדְיוּתָא f. (צְדֵי II) *desolation, destruction.* Targ. Is. VI, 12. Ib. XXXIV, 11. Targ. Y. I Deut. XXXII, 10 (ed. Amst. צְדִידוּת, ed. Vien. צרירות, read: צְדִיוּת). Targ. Esth. I, 4 צְדִיוּתֵיהּ דבבל (ed. Lag. צְדִיאתֵיהּ) the destruction of Babylon; a. e.—V. צָדוּ.

צַדְיוּת f. (b. h. צְדִיָּה; צָדָה I) *lying in wait, aiming at.* Yalk. Num. 787 נאמר כאן צ' . . . וכ' here (Num. XXXV, 20) the expression 'aiming' is used, and below (ib. 22) the same expression &c.

צְדִירוּתָא, v. צַדְיוּתָא.

צְדִיק, v. צַדִּיק.

צַדִּיק m. (b. h.; צָדַק) *virtuous, just, pious man.* Ab. I, 2 צ' ושוב לו צ' בן צ' שמעון חצ' Simon the Just. Ber. 7ª צ' ורע לו בן צ' a righteous man faring well is a righteous man and the son of a righteous man, opp. רשע; a. v. fr.—Gen. R. s. 49 לא את הוא צַדִּיקוֹ של עולם art not thou, (Lord) the righteous one of the world? Yoma 37ª (ref. to Prov. X, 7) . . . בשעה צ' עולמים וכ' when I mention the righteous (ruler) of worlds, give ye blessing.—*Pl.* צַדִּיקִים. Ber. 18ª (ref. to Koh. IX, 5) אלו צ' שבמיתתן וכ' this refers to the righteous who are called living even when they are dead. Gen. R. l. c., v. נִבְלָא II; a. fr.—*Fem.* צַדְּקָת. Meg. 10ᵇ אסתר הצ' Esther the pious. Gen. R. s. 48 אורחה הצ' that pious woman (Sarah). Ib. s. 63 הצ' רבה that pious woman (Rebecca); a. fr.—*Pl.* צַדְּקוֹת. Cant. R. to I, 4 חצדיקים והצ' the righteous men and women; a. e.

צַדִּיקָא, צַדְיָק ch. same. Targ. Ps. XXXVII, 21. Ib. V, 13 Ms. (ed. *pl.*). Ib. XI, 7; a. fr.—*Pl.* צַדִּיקִין, צַדִּיקַיָּא, צַדִּיקַי. Ib. I, 5. Ib. XIV, 5; a. fr.—Ber. 61ᵇ לא אידבר . . . או לצ' גמירי the world has been created only for the wholly wicked or for the wholly righteous (to be enjoyed). Succ. 45ᵇ, v. פְּתִירָה; a. fr.—*Fem.* צַדִּיקְתָּא. Targ. Esth. II, 7 (ed. Vien. צַדְּקָתָא).—*Pl.* צַדִּיקָתָא. Targ. Ps. LXVIII, 26. Targ. Esth. II, 9 (Levy Targ. Dict. quotes צְדַקְתָּן).

צְדַע or **צְדָעָה** m.; *pl.* צְדָעִים (cmp. צד) *temples.* Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI (expl. מאת ראשכם, Lev. XIX, 27) אילו חם חצ' מיכן וכ' that means the temples on both sides; Macc. 20ᵇ זה חמשוח צְדָעָיו וכ' he who makes his temples as hairless as the spot back of his ears &c. Nidd.

Digitized by Google

30b ידיו על שני צדעיו its (the embryo's) hands rest on its two temples; Lev. R. s. 14. Ned. 49b צְיִדְצֵי, v. חָנַי; a. e.

צְדָעָא, צְדָעָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 38. Targ. Jud. IV, 21, sq. (h. text רקה); a. e.—B. Bath. 60b צ' ובת צ' Ms. R. (ed. only בת צ') the depilation of the (upper) temple and of the lower temple; Midr. Till. to Ps. CXXXVII בת צְדָעָה (ed. Bub. צדעא). Sabb. 80b צ' ובת צ' (Ar. Var. בת צידא, Rashi בת צִידָעָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. אַנְהִיפַי.

צְדַעְתָּא, צִדְעָת, v. preced. wds.

צְדַק (b. h.; reduplic. of זק; cmp. זָכָה) [*to be clear, pure, sincere,*] *to be right, true, just; to be cleared.* Y. Snh. IV, 22b top יכול אם צ' בדינך יצְדַּק בדיני you may think, if he (the guilty) is cleared in thy court, he will also be cleared in my (God's) court.

Pi. צִדֵּק 1) (cmp. זִכָּה) *to act in favor of a person; to be liberal.* B. Bath. 88b (ref. to Deut. XXV, 15) צַדֵּק משלך ותן לו be liberal with what is thine own and give it to him, i. e. add overweight and overmeasure (עֵירוּמִים); Hull. 134a (ref. to the poor man's share). Num. R. s. 2 (ref. to Job XXVI, 3) ואיזן צדק צי' עמהם שלא וכ' the Lord dealt kindly with them in not changing their arrangements.—2) *to justify, declare* or *consider a person right; to defend.* Gen. R. s. 49 (ref. to Ps. XLV, 8) אוהבת לצַדֵּק את בריותי וכ' thou (Abraham) lovest to defend my creatures, and hatest to condemn them. Y. Snh. IV, beg. 22a צַדְּקוּהוּ consider him to be right (a true witness), opp. חקרוהו cross-examine him; Deut. R. s. 5.—*Esp. צ' את הדין to justify God's judgment, to submit to divine dispensation as just, to punishment as deserved.* Sifra Sh'mini, introd. כיון ששמע אחרן כך צ'... ושתק when Aaron heard this, he submitted to divine judgment and kept his peace (Lev. X, 3). Ib. אברהם צי' עליו וכ' Abraham resigned himself to God's will, for we read (Gen. XVIII, 27), 'I am dust and ashes'. Ib. צִדְּקוּ עליהם וכ' they resigned themselves &c. Y. Sot. VIII, 22c bot. צדקיהו שצידק עליו וכ' Shallum was surnamed Zedekiah (justifier of God), because he justified God's judgment upon him. Ab. Zar. 18a ... בשעה שיצאו צידקו עליהם וכ' all three of them, when they were taken out for execution, resigned themselves &c. (reciting an appropriate Bible verse); a. fr.—Part. pass. מְצוּדָּק; *pl.* מְצוּדָּקִים. Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 8) שונא דברים המצ' וכ' he will hate the justified words (the exhortations to justice) spoken at Sinai; Yalk. Ex. 353 (not דברי).

Hif. הִצְדִּיק 1) *to justify, clear, declare to be right; to make virtuous.* Snh. 10a (ref. to Deut. XXV, 1) עדים שחרשיעו את הצדיק ואחו ... והצדיקו וכ' when witnesses denounced an innocent man, and other witnesses came and justified him that was right, and thus exposed those (first witnesses) as wicked men; Macc. 2b. Gen. R. s. 21 (ref. to Ps. XVI, 15) אני מַצְדִּיקוֹ מאותה גזרה ... לכשיקיץ when he that is created in thine (Adam's) image shall awake (when the Messiah comes) ..., then I shall clear him from this decree (of expulsion from Eden). Lev. R. s. 4, beg. (ref. to Koh. III, 16) מקום שהצדקתים וכ' there where I made them virtuous and called them divine beings ..., there they acted wickedly &c. Gen. R. s. 43 (ref. to Gen. XIV, 18) המקום הזה מצדיק וכ' this place (Salem-Jerusalem) makes its inhabitants righteous.—ה' עליו את הדין *to deal strictly with.* Taan. 8a מצדיקין עליו את הדין וכ' ... כל המצדיק he who makes himself righteous here below (who strives for righteousness) is judged righteously (strictly dealt with) in the judgment above (cmp. Yeb. 121b quot. s. v. הִקְדִּים). Hor. 11b (play on צדקיהו) אמר לו ירה יַצְדִּיק עלך וכ' he (Nebuchadnezzar) said to him, Yah shall deal strictly with thee, if thou wilt rebel against me; a. fr.—2) *to treat with* צְדָקָה, *to be liberal towards.* Y. Peah IV, end 18c (alluding to Ps. LXXXII, 3) עני ורש הַצְדִּיקוּהוּ במתנותיו (not ועשיר) treat the poor and needy liberally as regards the gifts belonging to him (v. Hull. 134a quot. supra).—3) ה' את הדין *to submit to divine judgment, be resigned* (v. supra). Sifra l. c. למודים צדיקים שמַּצְדִּיקִים וכ' the righteous are wont to resign themselves to the will of God. Taan. 11a מצדיק עליו וכ' he acknowledges the justice of the verdict and says, you have judged me rightly &c. Ber. 19a והוא עומד ומצדיק וכ' he (the mourner) stands up and declares the judgment to be just &c.; a. fr.—*Part. pass.* מוּצְדָּק *justified, lawfully qualified.* Gitt. 86a (in a Chaldaic formula of sale of a slave) מ' לעבדו, v. גַּבְהוּתָא.

Hithpa. חִצְטַדַּק *to justify one's self, excuse one's self.* Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLIV, 16) מה נִצְטַדַּק בדינה how can we justify ourselves for what we have done in the case of Dinah (that we killed the Shechemites)? &c.; Yalk. ib. 150.

צְדִיק, צְדַק ch. same, *to be clear, just.* Targ. Ps. XIX, 10 צְדִיקוּ Ms. (ed. זכיאו).

Af. אַצְדֵּק *to justify, do justice to.* Ib. LXXXII, 3.—א' דינא *to acknowledge the justice of divine judgment.* Taan. 22b דקא מַצְדֵּיק דינא אנפשיה וכ' Ms. M. (ed. מצדיק עליה וכ') that he acknowledged the justice of God's decree over him, saying (Lam. I, 18) &c.

צֶדֶק m. 1) (b. h.; preced.) *righteousness, justice, equity; virtue.* Hag. 12b, v. עֲרֵבוֹת I. Yalk. Deut. 907 (ref. to Deut. XVI, 19) אין יוצא ידי עולמו עד שיורה צ' בהוראתו he (that takes bribes) will not finish his days before he will prove that his (wrong) decision was right; Sifré Deut. 144 עד שיורנו (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. LVIII ed. Bub. ולא הודה בצִדְקוֹ של דוד he would not confess that David was right. Ib. אי בצ' שפטתם did you pursue me justly? או בצ' רדפתם אחרי אותי or did you judge me in righteousness?; a. fr.—מְשִׁיחַ צֶ' *the true Messiah* (Jer. XXIII, 6). Pesik. R. s. 37 אפרים מ' צִדְקֵנוּ Ephraim, my (the Lord's) true Messiah. Ib. מ' צִדְקֵנוּ our true Messiah; a. fr.—2) *Tsedek,* the planet *Jupiter.* Sabb. 156a, v. צֶדְקָן. Ib.b top דקאי צ' במערב because *Ts.* stands in the west (thy planet is declining). Gen. R. s. 43 (ref. to Is. XLI, 2) מזל צ' היה מאיר לו the planet *Ts.* shone on his (Abraham's) way; a. fr.

צְדָקָא ch. as preced. 1. Targ. Ps. IV, 6. Ib. XXXV, 27; a. fr.

צְדָקָה f. (b. h.; preced. wds.) *purity, righteousness, equity, liberality,* esp. *almsgiving.* Deut. R. s. 5 (ref. to Prov. XXI, 3) והדין מכפרין וכ' ... והצ' הקרבנות sacrifices effect atonement only for the involuntary sinner, but right-

Digitized by Google

eousness (or charity) and justice atone for &c. Pes. 87b, v. גָּזַר. Tosef. Dem. III, 17, v. גַּבָּיִי. Sabb. 118b גבאי צ' collectors of public charity; מחלקי צ' distributors of charity, v. חֶלֶק. Succ. 49b גדולה ג"ח יותר מן חצ' deeds of love are worth more than almsgiving; ib. בממונו ג"ח צ' וכ' charity is done at the mere sacrifice of money, deeds of love are performed with one's money and with one's person; צ' לעניים ג"ח וכ' almsgiving is only for the poor, deeds of love for the poor and the rich. B. Bath. 10b (ref. to Prov. XIV, 34) כשם ... צ' מכפרת וכ' as the sin-offering brings atonement for Israel, so charity is a means of atonement for the nations. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 19) מתחלת צ' ולבסוף משפט (not צדק) first charity (undiscriminating hospitality), and then justice; a. fr.—*Pl.* צְדָקוֹת. B. Bath. 10a (ref. to Prov. XI, 4, a. X, 2) שתי צ' הללו למה why two verses saying the same thing about charity? Treat. Der. Er. ch. II מחלקי צ', v. supra. Ruth R. to III, 3 וסכת זו מצוות וצ' 'anoint thyself' (ib.), that means with good deeds and charitable acts; a. e.

צְדָקָה, צְדָקָא ch., v. צִדְקָתָא.

צִדְקוּ, צִדְקוּתָא f. (preced.) *righteousness, justification, justice.* Targ. Koh. II, 21 (h. text כשרון). Targ. Ps. IV, 2 (ed. Wil. צִדְקִי). Targ. Prov. II, 9 Ms. (ed. צדקתא). Ib. VIII, 8; a. fr.

צַדְקָן m. (preced. wds.) 1) *acting justly;* 2) *charitable.* Sabb. 156a תאי מאן דבצדק יחי גבר צ' he that was born under the planet Tsedeḳ will be a right-doing man; expl. צ' במצוות a charitable man (v. מִצְוָה).

צַדְקָנִית f. (preced.) *pious, virtuous, charitable.*—*Pl.* צַדְקָנִיּוֹת. Y. Snh. X, end, 29d; Bab. ib. 112a; Arakh. 7b שיער נשים צ' the hair of pious women (in a condemned city, v. נָוָה). Ex. R. s. 1 בשכר נשים צ' וכ' through the merit of the pious women of the age were the Israelites redeemed from Egypt; a. fr.

צַדְקָת, v. צַדִּיק.

צְדָקְתָא, צִדְקָתָא f. = h. צְדָקָה. Targ. Ps. IX, 9 Ms. (ed. זכותא). Ib. XI, 7. Ib. XVII, 1 Ms. (ed. צדקה). Targ. Esth. II, 22 מעתא דצ' (ed. Lag. מעתא)=h. מָטוֹת שֶׁל צְדָקָה, v. מָטָה. Targ. Koh. VII, 12; a. fr.—Ber. 6b אגרא דתעניתא צ' the merit of a public fast lies in the distribution of charity.—*Pl.* צְדָקָתָא. Targ. Ps. CIII, 6 (ed. Wil. *sing.*).

צְדַרְיָתָא, צְדָרוֹיָא, צְדָרָא, v. sub צרר.

צָהַב (b. h.; cmp. זָהַב) 1) *to be bright, shine.* Men. 18a צָהֲבוּ פניו וכ' the face of R. J. brightened up (with joy); Ḥull. 7b; a. e.—Part. pass. צָהוּב; *pl.* צְהוּבִין. Ned. 49b חיום פניך צ' thou lookest bright to-day.—V. צְהוֹב.—2) (cmp. כִּרְכֵּם) *to be defiant.* Sifré Deut. 309 חיה עומד וצוחה כנגד וכ' stood up and insulted a senator in the street; Yalk. ib. 942.—*Part. pass.* as ab. *jealous, angry.* Snh. 105a שני צ' זה לזה ... (Ms. O. a. Ar. צוֹהֲבִין) two watchdogs ... who were jealous of each other. Tanḥ. Vaëra 14 אש וברד צ' יכ' fire and hail are hostile to each other (cmp. דָּבַב).

Hif. הִצְהִיב 1) *to become shining.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 6, ch. VIII משיַּצְהִיבוּ when the feathers of the pigeons begin to be shining, contrad. to הזהיב (of grown doves) to shine, v. זָהַב; Ḥull. 22b.—2) (of metal) *to be bright, burnished, gold-like.* Midd. II, 3, a. e., v. נְחוּשְׁתָּן I.—Part. pass. מוּצְהָב; f. מוּצְהֶבֶת. Yoma 38a (some ed. מְצוּדָּבֶת *Pw.*), v. נְחוּשְׁתָּן I. [Ib. יהיתה מאירה, Ms. M. 2 מַצְהֶבֶת.]—3) (cmp. כִּרְכֵּם) *to grieve.* M. Kat. 24b כיוצא ... רבים מַצְהִיבִין עליו וכ' (Ms. M. מצוחין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if a corpse is carried out on a bier, the people grieve over it (in sympathy) &c.

צָהַב ch. same; *part. pass.* צָהִיב *grieved.* Lev. R. s. 9 [read:] כדו דאפיך צָהִיבִין וכ' now that you grieve so much, we will go with you &c.

Pa. צַהֵב *to grieve, provoke.* Targ. I Sam. I, 6.

Af. אַצְהִיב *to be angry.* Koh. R. to III, 6 עבד גרימיה מַצְהִיב עם בריה he pretended to be angry with his son.

צָהֹב m., **צְהֻבָּה** f. (b. h. צָהֹב) *yellow.* Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. IX חזליכו בשיער צ' if the priest declared him a leper on the ground of yellow hair (Lev. XIII, 30). Ib. אחת צ' ואחת שחורה one yellow and one black hair. Neg. III, 5; a. fr.

צְהוֹב, v. צִיהוּב.

צְהוֹונָא, v. צַהֲוָנָא.

צְהוֹרָא* m. (צָהַר) *sheen, light.* Targ. Ps. LXXXVIII, 15 ed. Lag. (oth. ed. נְהוֹרָא).

צְהָיָא, צְהָיֵי, צְהוֹיָא, v. sub צוה.

צְהֻבָּה f. (צָהַב) *jealousy, anger.* Mekh. Mishp. 6; Yalk. Ex. 331 (ref. to Ex. XXI, 18) מניד שהצ' מביאה וכ' this intimates that ill-will may lead to death.

צְהִיר, v. צָהַר.

צָהַל (b. h.) *to be bright, shine;* (of sound) *to shout.*

Pi. צִיהֵל *to shout;* (of horses) *to neigh.* Pesik. R. s. 27-28 והם מְצַהֲלוֹת אחוריהם וכ' and they (the women) neighed after them like war-horses.

Hif. הִצְהִיל 1) *to be bright, shining.* Gen. R. s. 97 beg. יצא ופניו מַצְהִילוֹת he came forth with a shining face.—2) *to brighten, illumine.* Pesik. R. s. 20 כחמה ... אברהם שמַצְהִיל Abraham who illumined the whole world like the sun.

צָהַל ch. same, *to be bright, glad; to shout.* Targ. Esth. VIII, 15.—Pesik. R. s. 14 חבדיקו וצָהֲלִין אפוי וכ' the face of R. P. became bright and shining (Koh. R. to VIII, 1 זחלין, v. זָחַל II).

צְהָלָה f. (preced.) 1) *shouting, rejoicing.* Num. R. s. 10 צַהֲלַת שמחת בית וכ' the joyful shouting at the dedication of the Temple &c.; Midr. Prov. to XXXI, 5, v. בְּלוּזְמָא. Ib. והיתה צ' ושמחה ושמחת וכ', read: והיתה צ' ומשחקת וכ' and there was shouting and joy (on account of the daughter of Pharaoh) and the rejoicing over the dedication &c.—

Digitized by Google

2) צחלת סוסים *neighing of war-horses.* Sot. VIII, 1; Sifré Deut. 192.

צָהַר (cmp. preced. wds., a. זָהַר) *to be bright, shining.* *Hif.* **הִצְהִיר** *to brighten.* Lev. R. s. 5 ... שרוא משיר והצהיר וכ' which removes the hair and makes the body (skin) glistening; v. צָדַן.

צָהַר ch. same; trnsf. *to be clear, to understand.* Kidd. 39ª לא צָהַרְיתוּ you do not understand (the law) clearly; cmp. חָוַר. Bets. 14ᵇ דרוה קלופיה צָהִיר כספי Ms. M. (ed., v. צִיהֲרָא) the peeled surface of the grain was very bright (white,—an indication that it was pounded immediately before it was cooked).

צַהַר m. (preced.) *glossy, white scurf.* Targ. Y. Lev. XIII, 39 (h. text בהֶרֶת).—Gitt. 86ª Alf., v. צַהֲרַי.

צֹהַר m. (b. h.; preced.) *light; window.* Gen. R. s. 31 (ref. to Gen. VI, 16) expl. as *window*, and as *jewel.*—**צָהֳרַיִם** *noon-time.* Snh. 108ᵇ (ref. to צֹהַר, Gen. l. c.) אמר לו ... מאירות לכם כצ' the Lord said to him, place in it (the ark) jewels and precious stones that they may give you light as bright as noon. Tanḥ. Kdosh. 9. Men. 18ª. Ab. III, 10 יין של צ' drinking wine at noon-time; a. e.

צִיהֲרָא, v. צִיהֲרָא.

צָוָא, צָוָה *to dry up*, v. צָוֵי II.

צַוָּאָה f. (צָוָה) *command, order, verbal will.* B. Bath. 147ª בצ' בעלמא by mere expression of his will (without symbolical possession); a. e.—*Pl.* צַוָּאוֹת. Ber. 15ᵇ וכתבתם ... אפי' צ' 'and thou shalt write them' (Deut. VI, 9, XI, 20) the entire section must be written out (in the T'fillin), including the orders ('thou shalt write', 'ye shall bind' &c.). Ib. (ref. to the roll written for the Soṭah, Num. V, 23) אלות ... צ' איט כותב the priest writes the curses but not the instructions; Sot. 17ª וקבלות צ' (not צוואות) the instructions and the affirmations (by the woman saying Amen).

צוֹאָה, צוֹאָת f. (b. h.; v. צָוֵי II, cmp. צַחֲנָה) *filthy matter, excrement.* Pesik. Dibré, p. 111ª (ref. to צֹא, Is. XXX, 22) צ' תאמר לו call it (the idol) filth; Yalk. Lam. 998; Yalk. Prov. 932 (v. צאה). Ber. III, 5. Ib. 25ª פי חזיר כצ' וכ' the mouth of a swine is like moving filth (you must not pray in its sight). Gitt. 57ª. Bekh. 29ᵇ מלובן מצוֹאָתוֹ wool cleansed of its dirt; a. fr.

צוֹאִי, צוֹאִי m. (b. h.; preced.) *dirty.* Bekh. IV, 7 צמר מלובן וצ' (Ar. וצוֹי) washed or dirty wool, (corrected, ib. 29ᵇ מלובן מצואתו, v. preced.). Ḥull. XI, 2 מלובן ולא צ' (Mish. Cambridge צוי) washed, but not dirty wool; Tosef. ib. X, 5 צוי ed. Zuck. (oth. ed. צאוי, v. צֹאָה).—*Pl.* צוֹאִים, צוֹאִין. Snh. 93ª (ref. to Zech. III, 3) וכי דרכו ... בגדים צ' was it Joshua's habit to wear dirty clothes?; Yalk. Jer. 309.—Chald. צוֹאִין, v. צֹאִי.

צִיאָר, צַיָּאר m. (צָבַר=צָוַר, v. סַיָּאר) 1) *pile.* Ohol. III, 7, v. סַיָּאר.—2) (b. h.) *neck*, esp. *the front of the neck, throat*, opp. עוֹרֶף. Ḥull. I, 4. Sabb. 58ª שבצַיָּארוֹ, v. חוֹתֶם; a. fr.—Ab. Zar. 30ª, a. e. עלי ועל צַיָּארִי upon me and my throat, i. e. I take the responsibility. Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. דמו תלוי בצַיָּאר עדים his blood be suspended from the neck of the witnesses, i. e. they will have to answer for the innocent blood; Bab. ib. 44ᵇ וידא קולר תלוי בצ' עדים, v. קוֹלָר. Cant. R. to IV, 4 צַוָּארֵךְ זה בית וכ' 'thy neck' (ib.) means the Temple; משיט ... היה צַיָּארָן ... שכל הימים וכ' for as long as the Temple stood, Israel's neck was stretched (uplifted) among the nations &c. Lam. R. to V, 5 [read:] על שבגדנו בצַיָּארֵנוּ בא יום צרה because we were faithless to our 'neck' (the Temple), the day of distress came; a. fr.—[Sabb. 90ᵇ צַוָּארֵי דקל Ms. M., v. צוּר III.]

צִוֵּר, צִוָּרָא, צַיָּר ch. same; mostly in *pl.* constr. צִוְּרֵי, צַוְּרֵי. Targ. Is. III, 16. Targ. Y. Gen. XLV, 14. Ib. O. צִוְּרַיָּא (ed. Berl. צִוְּרַיָּה; ed. Vien. צַוְּאַרַיָּה; v. Berl. Targ. O. II, p. 16); a. fr.—Sabb. 33ᵇ והוו יתבי עד צַוְּאַרַיְיהוּ וכ' (Ms. M. צואראי) they sat in the sand up to their necks; a. fr.—B. Bath. 36ª צואר מדוזא (Ms. O. צוור) *the Neck of Maḥoza*, name of a valley.

צִיצַרְנָיוָתָא, צַיָּאַרְנָיוָתָא f. pl. (denom. of preced.) [*throat-ticklers,*] *dainties.* Sabb. 136ª (to a person that observed mourning not required by law) צוריניתא קבעית למיכל Ms. M. (ed. צַוְּורוֹנְיָתָא, Rashi ed. Sonc. צוואריניתא; Ar. (צודנ') dost thou want to eat dainties (which friends send to the mourner)?; M. Kat. 20ᵇ צַוְּרַנְיָאתָא Ms. M. (ed. צודניתא, Rashi צידוניתא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

צוֹב imperat. of נָצַב.

צוֹב, צוֹבִין *pl.* צוּבִין, v. צִיר.

צוֹבָא, v. צוֹבָה.

צוֹבָה f. = חֲצוּבָה II. Y. Erub. V, 22ᶜ bot. (expl. משולשים, Mish. ib. 3) בעשויים צ' when the three villages are situated in a triangle, opp. שורה. Y. Shebi. I, 33ᵇ top בעשויים צ' (not צובר) when the three trees stand in a triangle.

צוֹבָא, צוֹבָה (b. h.) pr. n. *Zobah, Zoba*, a portion of Aram. Targ. II Sam. VIII, 3. Ib. X, 6; a. fr.

צוֹבַע m. (צָבַע II) *dyeing material, plant used for dyeing.*—*Pl.* צוֹבְעִין, צוֹבְעִים. Shebi. VII, 1, sq. ממין חצ' (Ar. תצבעין) plants belonging to the class of dyers. Y. ib. VII, beg. 37ᵇ צב' לאדם dyeing plants to be used by men; צב' לבהמה to be used for food of beasts, in the Sabbatical year; a. e.—[Y. Sabb. VI, 7ᵈ תותבן צ', v. צִבְעוֹן II.]

צוֹבָר, Y. Shebi. I, 33ᵇ top, v. צוּבָה.

צוֹד (b. h.; v. צָדָה) *to lie in wait, hunt, catch.* Gen. R. s. 66 (ref. to Gen. XXVII, 30) מזויין לָצוּד נפשות (not נפשו) armed to hunt lives (to kill, with ref. to Ex. XXI, 13, a. I Sam. XXIV, 12; v. 'Rashi' a. l.). Ib. s. 67 הדה עשו צָד וכ' Esau caught deer and tied them. Ib. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 27 sq.) צד את חבריות בפיו he (Esau-Rome) catches men with his mouth (by means of insidious cross-

Digitized by Google

examination in court); ib. s. 37 בְּפִידְתָם ... צד catches people through their own mouth. Deut. R. s. 1 בשעה שיצא לצוד when he went hunting. Sot. 4[b] (ref. to Prov. VI, 28) חזיא תְּצוּדָנָּה לדינה וכ' she will chase him to the judgment of Gehenna. Sabb. XIII, 5 חצר צפור למגדל וכ' he who chases a bird into the tower or a deer into the house. Ib. XIV, 1 דצָדָן he who catches them (on the Sabbath). Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. l. c.) צירני צר בבית צד וכ' a hunter, catching (captivating Isaac's good opinion) in the house, catching in the field, in the house (by asking), how are tithes given of salt &c.?; a. fr.

Nif. נִצּוֹד, נָצוֹד *to be hunted, caught.* Sabb. 106[b] כל שבמינו נ' an animal which belongs to those that are hunted. Bets. III, 2 ידוע שנִצּוֹדוּ וכ' he knows that they have been caught on the eve of the festival. Sabb. I, 6 כדי שיִצּוֹדוּ וכ' in time to be caught in the net before the Sabbath begins; a. fr.

צָד, צוּד ch. same. Targ. Gen. XXVII, 3; 5; 33; a. fr.—Part. צָיֵד, צָאֵד, צָאֵד; f. צָיְדָא, צָאֲדָא &c. Targ. Prov. VI, 26 (Ms. צדיא, v. צָדֵי I). Ib. XXIII, 28 צָאֲדָא בנא וכ' ed. Lag. (ed. צאר אבנא, corr. acc.) she catches thoughtless youths. Ib. II, 19 צָיְדִין (some ed. צייריך, corr. acc.; h. text וישובו); a. fr.—Y. Sabb. VII, 10[a] דצָיֵיד, v. פָּוּרָא. B. Mets. 85[b] וצָיְדִינָא טבי; Keth. 103[b] וצָדְנָא (Rashi וצדיינא), v. טָבְיָא. Gen. R. s. 67 ציידא חיך צָדוּךְ how they caught thee, O hunter! Y. B. Bath. X, end, 17[d] בר נש דחוה צייד לחבריה וכ' if a man catches his neighbor in the street (for a debt), and one comes and says, let him go &c. Ib. VIII, 16[b] top לא צייד כלום he catches (obtains) nothing. M. Kat. 11[a] אזיל ... צוד all went out and fished; a. fr.

Ithpe. אִתְצַיְּד, אִיתְּ, *Ithpa.* אִתְצַיַּד *to be caught.* Targ. Prov. VI, 2. Ib. III, 26.—Lev. R. s. 30 אתציד דתוא וכ' (ed. Wil. אצתיידד, oth. ed. אתציידד), v. לִיסְטָאָה. Y. Yeb. XVI, beg. 15[c]; Y. Sot. IX, 23[c] bot. ואתצידון וכ', v. בִּירָא; a. fr.

Ittaf. אִתַּצַד same. Gen. R. s. 79 דעוף מִתְּצָדָה וכ' it (the bird) was caught and captured, v. סְפִירְקוּלָא I; a. e.

צוֹדָנִי, v. בִּידָנִי.

צוֹדְנִיוֹתָא, v. צַוַּאנְוֵיתָא.

צָוָה, v. צוי.

צוֹהַר, v. צֹהַר.

צָוָא, v. צְוִי.

צָוָאָה m. (צוא, v. צָוָה; Syr. צויא, P. Sm. 3371)=h. צִיּוּן, [*pile,*] *mark.* Targ. Ez. XXXIX, 15 ed. Lag. (Var. צְוִירָא; ed. צִיּוּנָא).

צַוְּאַרְנְוֵיתָא, צַוְּוָארָא, צַוְּוָאר, צַוְּוָאדָא, s. sub צַוָּא'.

צָוַח, צָוַח (b. h. צָוַח) *to cry, shout; to complain.* Keth. 14[b] ממזר וצוֹוֵחַ one that is called a bastard and brings complaint, opp. שותק. B. Mets. 24[b] וחלא עומד וצוֹוֵחַ but does he (the loser) not stand up and cry (which shows that he has not given up the hope of recovery)? נצשה כצוֹוח על וכ' it is like one crying over his house that has fallen in &c. B. Bath. 138[a] בצ' מעיקרא (בצוֹוֵחַ or בצ' מעיקרו), when he cried out (refused the gift) at the start (when it was offered to him). Sot. 42[b] צוֹוְחִין וכ' (better צוֹוְרִין) they (the gentile soldiers) shout (before they attack) and stamp; Sifré Deut. 192 צוֹוְחִים; a. fr.

Pi. צִוַּוח same. Y. M. Kat. III, 82[d] top (ref. to דם, Ez. XXIV, 17) מכן שצריך לְצַוּוחַ (or לְצַוּוֹחַ *Kal*) from here we learn that ordinarily a mourner must cry out (lament). Bab. ib. 24[b] נְצַוְּוחִין Ms. M. (v. צָחַב). Tosef. Sabb. VI (VII), 14 הַמְצַוַּוחַת לתנור וכ' a woman that shouts at the stove that the bread may not fall apart (a superstitious practice). Midr. Till. to Ps. XX מְצַוַּוחַת; a. fr.

Hif. הַצְוִיחַ *to cause to shout.* Sabb. 67[b] המשתקת ... והמַצְוַוחַת לגריסין who tells people around her to be silent, when lentils are cooked, or to shout, when grits are cooked (a superstitious practice; Tosef. l. c. 15 והמציצת, v. צָיַץ).

צְוַח, צְוָח ch. 1) same. Targ. Gen. XXVII, 34. Targ. Ex. V, 8 (O. ed. Berl. *Pa.*); a. fr.—Y. Taan. IV, 68[a] [read:] בגין דצְוָוחִין עלויי ציפוראי because the people of Sepphoris cry out against him (dislike him). B. Mets. 6[a] דקא צ' when he cried (complained of being wronged). Succ. 31[a] צְוָוחַת (h. form) she complained, but R. N. did not mind her. Ib. צְוָוחָא קמייכו ... איתתא a woman whose father kept three hundred and eighteen servants is complaining before you. B. Kam. 86[a] וצ' מהנהו קרטופי Ms. M. (v. *Pa.*) and he cries (feels pain) on account of the sores; a. fr.—2) (=h. קרא) *to invite.* Lev. R. s. 28 ... מאן דלא צְוָוחִינָן ליה וכ' who is he whom we did not invite, and who wrote these words?; a. e.—3) (=h. קרא) *to call, name, surname.* Targ. I Chr. II, 55; a. fr.—Y. Sabb. IX, 11[d]; Gen. R. s. 39, end, a. e. חמן צְוָוחִין וכ', v. סַמְרָלָא. Ib. s. 87, beg., v. פַּתְיָא I; a. fr.—[Pes. 110[b] צווח דיקלא, v. צְנֵי II.]

Pa. צַוּוח 1) same, *to cry.* Targ. O. Ex, V, 8, v. supra. Targ. II Kings II, 12; a. fr.—2) *to cause to cry, to pain.* Sabb. 38[b] וקא נתרן ... וקא מְצַוְּוחָן ליה (Ms. M. מצריך) the tears fell (upon his sore body) and gave him pain. B. Kam. l. c. (חנדו וכ') וצַוְּוחי ליה Ar. (Rashi וַצְוִיחֵי; ed. וצווחי מהנהו וכ', read וצווח, v. supra) and these sores gave him pain.

Af. אַצְוַוח *to cause to cry out, excite to discontent* Erub. 60[a] חזי דלא מַצְוַוחַת צלה בבי מדרשא (Ms. M. צלי) see to it that thou do not create discontent with it (me) at college; Ab. Zar. 74[b].

צְוָוחָה, צְוָוחָא, צְוָוחָא, v. צְוַוחָתָא.

צְוָוחָה, צְוָוחָה f. (b. h.; preced.) *cry.* Midr. Till. to Ps. XX אירי לכולה ... צְוָוחָתָהּ I cannot bear her crying; a. e.—*Pl.* צְוָוחוֹת, צְוָוחִין. Pes. 57[a] ארבע צ' צְוָוחָה וכ' four cries did the Temple court utter; Yalk. Lev. 469. Sot. VIII, 1 קול צ' (Y. ed. צווחה) the noise of the shoutings (of the enemy); (Sifré Deut. 192 וחצווחה); a. e

צְוִי', צְוָוחָא, צְוָוחָא, צְוָוחָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 34 (O. ed. Berl. צְוִיחָא, ed. Lsb. צְוָוחָה). Targ. Ps. CXLIV, 14 צְוָוחַת constr.; a. e.—Y. Taan. IV, 68[a] ובגין צְוָוחָה עבדין do we act with regard to popular

Digitized by Google

crying, (are we to be guided by the popular dislike of a person)?

צְוָנוּ, v. בִּיזּוּי.

צַוְרָא, צַיְוֹר, v. צַוַּאר.

צַוְרוֹנְיָיתָא, v. צַוַּארְנוֹרְיָיתָא.

צַוְרָנָא m. (denom. of צַוָּר) *neck-chain*; trnsf. (cmp. קוֹלָר) *a gang of men.*—*Pl.* צַוְרָנֵי. Kidd. 72b ... חזה אחי דחזי מפיק מינן צ' Elijah would come and send entire gangs away from us (Var. קולרין, v. Rashi a. l.).

צַוְרְנוֹרְיָיתָא, v. צַוַּארְנוֹרְיָיתָא.

צַוְרִיוְנוֹת, Cant. R. to VI, 4, v. צוּר II.

צַוָּת, v. צוּת.

צָוַת (cmp. צָבַת a. צוּת) *to join, attach.* [B. Mets. 29b צויית Ms. F., מצוירת Ms. R. 2, v. צָוַן].

Ithpa. אִיצְטַוַּת *to be attached.* B. Bath. 80a אמה דמיצטוותא (Ar. דמיצטב) אברתא וכ' the mother bird will be attached to the daughter bird and to the mate that we leave with her, וכ' אידי נמי תיצטוות (not תיצטות, v. Rabb. D. S. a. l. note 300-400) she (the daughter), too, will remain attached to her mother &c. Ib. אמה אברתה מיצטוותא וכ' the mother remains attached to the daughter, but not so the daughter &c.

צַוָּתָא m. (preced.) *company.* Succ. 52a ... אורחין וצוותין בסימא (Ar. וצבהין) our way is long, and our company sweet (I am sorry that we have to part); Yalk. Joel 535 ... אורחא וצוותא וכ'. Tam. 27a ואחרינא בצוותא חדא (Rashi משום צוותא) דאזיל and the second one goes along only for company's sake.

צַוְתָנִית, v. צַיְיתָנִית.

צַוַּתָא, צַוְתָא, צַוְחָא, צַוָּחָא, צַוַּחָא, צַחַּ, צָחַּ, v. sub צוּת, צוּוח.

צוֹר m. (צאה, as נוֹד fr. נאה) *dirty*, v. צוֹאִי, a. צָאָה.

צָוַר I, *Pa.* צִוֵּר (= צָוַח) *to cry, shout.* Ḥull. 53a bot. Ar. (ed. אירחו קא מצוארי), v. צָוַר II.—[Gen. R. s. 65 דחד מצוויר Ar. s. v. מצוי, v. צָוַן.—B. Mets. 29b מצויירין Ar. l. c., Ms. F. צויירת, Ms. R. 2 מצוירת, v. צָוַן.]

צָוַר II, צָוָא, צָוַח (v. S. Sm. 3370) [*to contract,*] *to be hot, dry up, wither.* Pes. 56a צָאוּי לאלתר ed. (Ar. צָוַי) it will at once dry up. Ib. 110b פקע וצווא דיקלא Ar. (ed. צווח, Ms. M. צָוַח) the bark burst, and the palm dried up. Ib. 111a וצוּי כרעיה his legs shrivelled.

Pa. צִוֵּי *to burn, desiccate.* B. Bath. 24b bot. ... דאזיל וכצוי ליה the dust penetrates its heart and desiccates it (the plant).

צָוַת, צָוַי 1) *to join, attend.* Ber. 6b; Sabb. 30b לצוות לזה ed. (perh. fr. צָוַת, v. צוּת; Ar. לצבות), v. צָבַת.—[2) *to arrange, pile*; denom. צִיּוּן.]

Pi. צִוָּה (b. h.) *to order, command; to appoint.* Men. 44a מצוה אחת צִוָּנוּ וכ' the Lord gave us one command, its name is Tsitsith. Ib. צַוֵּה עלי ויעשוני וכ' give orders about me, that they make me a proselyte. Sabb. 23a, a. e. אשר קדשנו ... וְצִוָּנוּ וכ' (abbrev. אקב"ו) who has sanctified us through his commandments, and commanded us to &c.; ומהיכן צִוָּנוּ and where did he command us (where in the Torah is it intimated)? B. Bath. 151b מְצַוֶּה מחמת מיתה one who disposes of his property, because he expects to die. Sifra Tsav, end כדי חִמְצַוֶּה למי שנצטוה the commander was worthy of him who was commanded; a. fr.—Part. pass. מְצוּוֶּה. Kidd. 31a גדול מצ' ועושה וכ' he who is commanded, and does (a good deed, because it is God's will) stands higher than he that is not commanded and does (a good deed); a. e.

Nithpa. נִצְטַוֶּה *to be ordered, commanded.* Ib. 38a שלש מצות נִצְטַוּוּ וכ' three commands were given to the Israelites on their entering the land. Ib. b כל מצוה שנצטוו וכ' whatever command was enjoined upon the Israelites before they entered the land. Y. Meg. I, 70d bot. אלו חמצות שנִצְטַוִּינוּ וכ' these are the commandments which were given us through the mouth of Moses; a. fr.

צוֹרָן, צוֹרֶן, v. צֵרָן.

צוֹרָא, v. צִיּוּנָא.

צוֹל, v. צִיל.

בֵּית צ', צוֹלָאֵי m. pl. *inhabitants of Beth-Tsula.* Targ. Mic. I, 11 (Ms. צַלָּאֵי; h. text בית האצל).

צוֹלְצִילָתָא, צוֹלְצָלָא, v. צִלְצָלָא.

צוֹלָקָא, צוּלָקָא f. = h. צָלֶקֶת, *scar.* Targ. Y. Ex. II, 5. Targ. Y. Lev. XIII, 23; 28 (h. text צרבת).

צוּם ch. = b. h. צוּם (cmp. צמם) *to restrain one's self; to fast.* Targ. II Sam. XII, 16. Targ. Y. Lev. XXIII, 29; a. fr.—Part. צָיְמִים, צָיְמִין; f. צָיְמָא, צָיְמָן; *pl.* צָיְמִין, צָיְמָן. Targ. II Sam. XII, 23. Targ. Y. II Lev. l. c.; a. fr.—Y. Ḥall. I, 57c top צם תרי יומין fasted two days (observed the Day of Atonement two days). Y. Kil. IX, 32b bot.—Y. Ḥag. II, 77d bot. הוות צָיְמָה ומפרסמה she used to fast and make it public; a. fr.

Pa. צַיְּים same. Targ. Y. Lev. l. c.—Y. Ned. VIII, 40d bot. ר' ... צ' כל ערובת וכ' R. J. fasted every New Year's eve; ib. ... דצומין צ' observed three hundred voluntary fasts; Y. Meg. I, 70d top (also צם). Y. Sot. III, 19a מְצַיְּמָה (ר')אובדת וכ' she fasts and loses her virginity; a. fr.

צוֹם m. (b. h.; preced.) *fast, fast-day.* Treat. Sof'rim XVII, 4 ימי הצ' fast-days. R. Hash. 18b (ref. to Zech. VIII, 19) בזמן שיש ... אין שלום צ' when there is peace, these days shall be days of joy &c., when there is no peace, they shall be fast-days; a. e.—*Pl.* צוֹמוֹת, צוֹמִין. Koh. R. to X, 10 יגזרו צ' ותענויות let them decree fasts and afflictions. Y. Bets. II, end, 61d מן הצ' ומן התעניות (not מתענית) from fasts and &c. Meg. 16b; a. e.

Digitized by Google

צוֹמָא, צוּמָא, ch. same. Targ. Joel II, 12. Targ. II Esth. III, 8. Targ. Zech. VII, 5 צום חנני a fast of affliction; a. fr.—Y. Hall. I, 57c top; Y. R. Hash. I, 57b bot. תמן חשיין לצ' רבה תרין יומין there (in Babylonia) were such as thought the Great Fast (Day of Atonement) should be observed two days (on account of the uncertainty of the calendar). Y. Ab. Zar. I, 39b bot. דאת מחשב ואת משכח צ' רבה וכ' for if you make the calculation, you will find that the Day of Atonement would have been on a Sunday (which must not be); a. fr.—*Pl.* צוֹמַיָּא, צוֹמְתָא, צוֹמְתָן. Targ. Esth. IX, 31; Targ. II Esth. ib. צומתא (ed. Lag. sing.). Ib. V, 1; a. e.—Y. Ned. VIII, 40d bot., v. צוּם; a. e.

צוּמוֹס, Tosef. Bekh. IV, 15 ed. Zuck., v. צוּפָּה.

צוּמוּת c. (צָמַת) (*forced*) *meeting of tradesmen for public labors, taxation* &c. Y. Peah I, 16a חנותא . . . חוה לון צ' the storekeepers of . . . had a meeting (v. כותנאי). Ib. 15c bot. אתת צמות לטחוניריא a summons for public work was issued to the millers; Y. Kidd. I, 61b bot. אתא מצוותא (read צוּמְתָא); a. e.

צוֹמָח m. (צָמַח) [*grown over*, sub. אונים,] *a person without* (or *with very small*) *auricles*. Tosef. Bekh. IV, 15, expl. ib. 16 צ' כל שאין לו אזנים (ed. Zuck. צימוס, corr. acc.) a *tsummaḥ* is an animal which has no external ears; Bekh. VII, 4 (44a) צמח (Bab. ed. צומח, Ar. צימח), expl. שאזניו קטנות. Ib. (in G'mara) צימח, a. צומח.—[V. צִיְּמַח.]

צוּמַחְתָּה f. (צָמַח) *sprouting bulb, seed-onion*. Y. Peah III, 17c bot. (expl. אירמוזת של בצלים; Mish. ib. 4) ושמואל אמר צ' Samuel says, it is what we call *tsumaḥtah*; v. פּוּרְעָה.

צוֹמֵם, צוּמָם m. (צָמַם, sub. אזנים) [*tied up*,] *a person whose auricles are a shapeless mass* (instead of being carved out). Tosef. Bekh. IV, 15 צומים, expl. ib. 16 צ' שאזניו מגופפות (ed. Zuck. צומת שאזניה וכ', corr. acc. שאזניו), v. גָּפַף; Bekh. VII, 4 (44a) צָמֵם (Bab. ed. צומם; Ar. צימם), expl. שאזניו דומות לספיג whose auricles resemble a sponge. Ib. (in G'mara) צימם.

צוּמָע, v. צוּפָּה.

צוּמְצָמַאי, v. צִימְצָמַאי.

צוּמָת, v. preced. art.

צוֹמֶת m. (צָמַת; cmp. צוּמוּת) *juncture*; צ' הגידין *the bunch of converging sinews in the thigh*. Ḥull. IV, 6; expl. ib. 76a מקום שהגידים צוֹמְתִין בו there where the sinews converge. Tosef. ib. III, 6; a. e.

צוֹנִין, v. צוֹנֵן.

צוֹנִיתָא, v. צִינִיתָא.

צוֹנֵם, צוֹנָמָא m. (צָנַם) *rock, flint; granite*. Y. B. Bath. II, beg. 13b בצ' מיחר against a neighbor's granite wall it is permitted; Tosef. ib. I, 4 ובצונן (corr. acc.), contrad. to אבנים ordinary stones. Num. R. s. 16 אם . . . חסחכלו של צ' וכ' observe their stones and pebbles, if they are granite-like, the fruits are fat; Tanḥ. Sh'laḥ 6. Nidd. 8b צ' וכ' (נמצא בת) if flint is found in breaking the ground, it is sure to be virgin soil. B. Bath. 18a דמפסיק צ' a granite block intervenes (preventing the roots from spreading over the neighboring ground). Pes. 47b צ' בר זריעה הוא Ms. M. is flinty ground fit for sowing?; a. e.—Y. Kil. VII, beg. 30d בחדין צלמא (corr. acc.) in flinty ground, opp. רכיכה; v. פְּחַף.—[Ber. 39a פח צ' Ar., v. צָנַם.]

צוֹנָן m., צוֹנֶנֶת f. (צָנַן) *something cold*. Pes. 76a צ' לחוך צ' if cold meat is put into cold milk. Ib. צ' בדרס ... מעשר when the earthen vessel was cold. Dem. V, 3 על חצ' ומן חצ' וכ' (Bab. ed. ומן חצוננות, corr. acc.) one may give the tithes from the hot bread for the cold, and from the cold for the hot; a. fr.—*Pl.* צוֹנְנִין, צוֹנִין; צוֹנְנוֹת. Pes. 94b כל חצולם . . . ומעיינות צ' וכ' the whole world (the earth) is hot, and the springs are cold &c. Y. Maasr. IV, 51b top תבשיל צונן a dish of cold things (not yet cooked). Gen. R. s. 12, end (some ed. incorr. צונן). Y. Sabb. XX, 17c bot. צונין, opp. פושרין; a. fr.

צוֹנֶנָא, צוֹנְנָה ch. same. Y. Sabb. IV, 6d, v. צְנַן.

צוֹעָה f. (צעה, denom. of צָעָא, *to lie down, to banquet*, v. צָעָא) *banqueting dish, plate*.—*Pl.* צוּעוֹת. Y. Keth. X, 33d bot. ובלבד מן חצ' באותו הלילה but you cannot seize plates prepared for use that same night.—[Tosef. Keth. VII, 11 חצוּעָה ed. Zuck., read: הצוֹעָה.]

צוֹעַר (b. h.) pr. n. pl. *Zoar*, a town east of the Dead Sea. Yeb. XVI, 7 צ' עיר תחמרים Z. the palm-town. Tosef. Shebi. VII, 15 עד שיכלה אחרון שבצ' until the last dates in Z. are gone; Pes. 53a; a. e.

צוֹעֵר m. (b. h. צָעִיר; צָעַר) *boy, servant*. Mekh. Mishp. s. 16 (ref. to Ex. XXII, 11) מצמו לחוציא את חצ' 'from with him', this excludes the shepherd boy from responsibility; [another vers. לחביא את חצ' this includes the shepherd's responsibility for the shepherd boy;] Yalk. Ex. 346 הצ'יד (corr. acc.).—*Pl.* צוֹעֲרִים, constr. צוֹעֲרֵי. Arakh. II, 6; Tosef. ib. II, 2, v. צָעִיר.

צוֹף (b. h.; cmp. טוּף) [*to shine*,] 1) *to come to the surface, float; to lie in a conspicuous place* (on a stone, pillar &c.). Sifré Deut. 205 (ref. to Deut. XXI, 1 נמצא (בשדה הוא צָף על וכ' but not when found floating on the water; Sot. IX, 2. Y. Peah VI, 19c (if two bodies are found, one lying on top of the other, the ceremony of breaking a heifer's neck is not performed) משום צף ... דתתחתון משום not for the lower one, because it is hidden, nor for the upper one, because it lies in a conspicuous place; Sot. 45a (referring to two sheaves lying one upon the other) יהכלידן מפני שהוא צף (Ar. עף) and the upper is not considered a forgotten sheaf, because &c. Ib. צפו עומרין לתוך וכ' (Ar. עפו) if sheaves floated into a neighbor's field; ib. צצ' אין מונחין לא only when they came to lie in a conspicuous place, and not when they rested on the ground? Ib. bot. מין במינו לא הוי צף one thing lying on another of the same kind is not considered as above the ground. Cant. R. to VII, 9 צף הכבשן the furnace (in the ground) came

Digitized by Google

up to the surface (v. פְּלָטְרָא II). Ab. II, 6 גילגולית שצפה וכ׳ a skull floating on the water. Makhsh. IV, 5 הנחזין ודצפין water that is squirted out of, and that which overflows the vessel; Sabb. 12ª ודוצפין Rashi, a. Ms. O. (ed. ודונצפין, corr. acc.); a. fr.—2) *to stick to the surface.* Sot. 48ᵇ; Y. ib. IX, 24ᵇ bot., v. נוֹפֶת; Tanḥ. Ekeb 1 fine flour שדורא צפה בנפה (not בפה) which sticks to the sieve; Yalk. Ps. 676 שדורא נפה בנפה (corr. acc.).—V. צָף.

Hif. הַצִּיף, תַּצִּיף *to bring to the surface, cause to float; to cause to overflow; to flood, inundate.* Tanḥ. B'shall. 2 ה׳ הצריחל caused the iron axe to float. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 8) ארן וימץ אלא ויצף ה׳ עלירתן הים וה׳ וכ׳ *vayafets* means *vayatsef*, he made the sea flow over them, and caused thirty families to flow (issue) from them. Lev. R. s. 27, beg. שלא יַצִּיף התהום that it (the deep) may not inundate the world; Midr. Till. to Ps. XXXVI; Yalk. Ps. 726. Nidd. II, 7 (expl. מימי ארמוה) מבקעת בית כרם ומַצִּיף עליו מים earth from the valley of Beth Kerem, upon which you make water float; Y. ed. מֵיצַף עליו מים (fr. צָפַה); expl. ib. 50ᵇ top מיצף מים ע״ג מטלית one makes the water come to the surface through a rag spread and pressed over it. B. Mets. 23ᵇ במצוף when he poured the sealing wax over it (without making an impression; Ms. O. a. R. 1 במיצה *Hof.* when the wax was poured over it).

צוף ch. same.

Ithpe. אִתְצַיַּיף *to look out.* Targ. Y. II Num. XXI, 20 דמצטיפא (Bxt. דמצטפיא; Targ. O. ומסטכיא; h. text ונשקפה).

צוּפָא, Tosef. Sabb. V (VI), 2, v. צִיפָּה.—*Pl.* צוּפִים (צוּפִּים), v. צִיפָּה.

צוֹפֶה m. (b. h. צָפָה; צָפָה) *watchman, seer, prophet, inspired man.*—*Pl.* צוֹפִין, צוֹפִים. Gen. R. s. 1, a. e., v. מַנְצַפ״ה; Y. Meg. I, 71ᵈ מאן אינון אילין צופין who were those inspired ones? Bab. ib. 14ª (ref. to I Sam. I, 1 אחד (רמיתים צופים מאתים צ׳ וכ׳ one of the two hundred prophets that prophesied in Israel. Gen. R. s. 45 (ref. to Prov. XXXI, 27) בני ביתו ... צ׳ היו וכ׳ the members of Abraham's household were prophets, and she (Hagar) used to look at them.—[Num. R. s. 19; Yalk. Is. 316, v. צָפָה.]—V. צָפָה.

צוֹפִים, דַּצ׳, pr. n. (v. preced.) *Ha-Tsofim* (*Outlook, Scopos*), an eminence north of Jerusalem. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. הרואה את ירושלם מן הצ׳ וכ׳ he who sees Jerusalem (after its destruction) from the Scopos, must rend his garments. Tosef. Pes. II (III), 13 אם עבר הצ׳ if (in going from Jerusalem and noticing that he has sacred flesh with him) he has passed the Scopos; Pes. III, 8 צופים; ib. 81ᵇ; Ber. 49ᵇ; a. e.—Sot. 48ᵇ, v. נוֹפֶת.

צוּפְרִיאוֹת, Yalk. Hab. 565, v. הִיפְרִיאוֹת.

צָוַץ (צָוַח) (apocop. of צוצו=צפצף); *Pi.* צִיוֵּץ, צִיוֵּחַ *Pilp.* בּוֹצֵץ *to chirp.* Koh. R. to I, 1 צפור מְצַוֵּיץ ויודע על מה מציין when a bird chirped, he (Solomon) knew what it chirped for; Cant. R. to I, 1 מְצוֹצֵי (Yalk. Kings 175 מצפצף). Lev. R. s. 6 (expl. הומצפצפים, Is. VIII, 19) הַמְצַוְּצִין or הַמְצַיְּצִין (not המצריינין); Yalk. Is. 281 דמצייצ׳ (read ׳המ). Gen. R. s. 65 אם מצאתם ... מְצַיְּצִין בקולם וכ׳ Ar. (ed. a. Var. Ar. מצפצפין) if you find there school children chirping with their voices, you cannot attack them (the Jews). Ib. בזמן שקולו של יעקב מצוי וכ׳ (read: מְצַוֵּיץ; Ar. s. v. מצוי: מצויין, cler. error for מְצַוֵּיץ; Var. מצפצף) when the voice of Jacob chirps in the synagogues, the hands are not Esau's hands (they have no power over Jacob). Tosef. Sabb. VI (VII), 15 הִמְצַיֵּצַת לאורז (not לאוזן, v. ed. Zuck. note), v. צָוַח.

צָוַץ, צָוַץ ch., *Pa.* צַוֵּיץ, צַוֵּץ, (*Palp.* צַוְצֵי) same. Pesik. Dibré, p. 110ᵇ (expl. צחלי, Is. X, 30) צַוְּצֵי בקלך Ar. (ed. Koh. צַוְצֵי; ed. שישר קולך); Yalk. Is. 284 צייצי קולך chirp with thy voice (let thy voice chirp, in studying the Law); v. לַבְלַב. Nidd. 42ᵇ שמעית ולד דצַוֵּיץ וכ׳ (Ar. דציייץ) I heard the infant squeak at sunset-time, but it was not born &c. Koh. R. to XII, 4 כד שמע ... מְצַוְּצִין וכ׳ (some ed. מצוייצן, corr. acc.) when he hears the birds chirp, he thinks robbers are coming &c.; Yalk. ib. 979 מְצַיְּצִין. Lev. R. s. 16 ציפורייא מצייצין Ar. (Var., a. ed. קולנין). [Yalk. Is. 281, v. preced.].—Trnsf. (of the singing of boiling water) *to boil.* B. Mets. 29ᵇ אלא דלא צַוֵּיץ only when the water has not been steaming (Ar. מְצַוְּצִין Ms. F. צַוְּרַת; Ms. R. 2 מְצַוְּרַת, v. צַוְרִי I); Ḥull. 84ᵇ צַוֵּיץ Ar. (ed. צַוֵּץ).

צוּץ (b. h.; = צאצא, v. יָצָא) *to come forth; to shine; to bloom.*

Hif. הַצִּיץ 1) *to bloom, sprout.* Koh. R. to XII, 5 מהיכן אדם מַצִּיץ some ed. (oth. מַנִּיץ, v. נָצַץ) from what part of the body will man sprout forth (at resurrection)? Yalk. ib. 979 משפה שהוא מַצִּיץ (Koh. R. l. c. 7 מישניץ) from the time of blooming; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); a. e.—2) *to cause sprouting.* Gen. R. s. 28 מהיכן הקב״ה מציץ וכ׳ from what part will the Lord cause man to sprout forth?, v. supra; Lev. R. s. 18; Yalk. Koh. l. c. מכין (corr. acc.).—3) *to look out, peep.* Yoma 67ª הוו מַצִּיצִין והוצין וכ׳ they looked out to see &c.; R. Hash. 31ᵇ. Ḥag. 14ᵇ, a. e., v. פָּנַע. Ḥull. 47ᵇ הַצַּצְתִּי בו I looked at him. Pirké d'R. El. ch. XIX הַצִּיצוּ עיניהן וכ׳, v. פּוֹעֵל; a. fr.—Yoma 35ᵇ הַצִּיצוּ עיניהן they *made* their eyes *look* around (Ms. M. 2 הוציצו only).

Hof. הוּצַץ *to be made to bloom; to break forth.* Kidd. 66ª (in a historical fragment) והוּצַץ הרעה ע״י וכ׳ and the evil broke forth (took its start) through the agency of Elazar &c.

Pi. צִיֵּץ (denom. of ציצית) *to provide with show-fringes.* Sabb. 131ª אם צ׳ טליתו (Ms. M. עשה ציץ לט׳) if he put fringes on his cloak (on the Sabbath).—Part. pass. מְצוּיָּץ; f. מְצוּיֶּצֶת; *pl.* מְצוּיְּצִין; מְצוּיְּצוֹת. Ib. 25ᵇ סדינין חמצ׳ linen cloaks provided with woolen fringes. Men. 43ª. Pesik. R. s. 15; a. e.

צוּץ ch., v. צִיץ.

צַוְצַי, צַוְצָי, v. צוּץ, צָוַץ.

***צוּצְיוֹרְנִי** m. pl. (denom. of צִיצָא) *provided with a tuft, crested*; (Rashi: *of Zeizûn*). Ḥull. 62ᵇ, v. בּוּפְשָׁנָא.

Digitized by Google

צוֹצִילְתָּא, v. צוֹצְלָא.

צוֹצִירְתָּא f. (נִיצוֹץ a. צִיץ ch.; cmp. meanings of) 1) צ' דנורא *ray of light.* B. Bath. 73ª; Yalk. Is. 337; Yalk. Jer. 276 צ' דנ' חוורתי a ray of whitish light. Taan. 25ª נפיק צ' דנ' וכ' a ray of light proceeded from his forehead; (Ms. M. also צְצוּחְתָּא). Sabb. 56ᵇ נתן דצ' Nathan 'with the ray of light' (a repentant sinner with a halo; oth. opin. whom an angel seized by his *forelock*, v. infra, afterwards known as (Mar) Ukba, the Resh Galutha; v. Rashi to Snh. 31ᵇ).—.2) *forelock.* Men. 42ª וצריך לפורדה כי צ' וכ' (Ms. R. 2, a. Rashi צִיצִי') he must separate it (the show-fringe) like the forelock of the gentiles; Yalk. Num. 750 צ'יצו'.—3) *tail* of a mouse. Sabb. 121ᵇ נקוטו בצוצ'יתיה (not ואפקיה) ואפקוה take it by its tail and carry it out; Bets. 36ᵇ (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

צוֹצָל m. (v. next w.) *dove.*—*Pl.* צוֹצָלִין. Y. Pes. X, 37ᵇ bot. נשים ... כגון בסנים וצ' women are cheered on the Holy Days with what is appropriate for them, e. g. roasted ears and doves; [comment. מסנים וצ' *shoes* and *bright-colored garments.*]

צוֹצַל, צוֹצִילְתָּא, צוֹצְלָא f. (=צִלְצַל; צִלְצַל) *a species of small turtle doves.* B. Bath. 75ª השתא כבריצא דצוצלא וכ' Ar. ed. Koh. (ed. צִיצְלָא; Rashi צוצילתא; Ms. M. צִלְצָלָא; Ms. R. צִילְ'; Ms. H. צִילְצוּלָא; v. Rabb. D. S. a. l. note) we do not even find a jewel as large as the egg of a dove, and (you say) we shall find jewels of such sizes?; Snh. 100ª צוּלְצָלָא Ms. M. (ed. צִילְצָלָא; Ms. K. צוּלְצִילְתָּא; Ms. F. צוּצִילְתָּא; Pesik. ʿAniya, p. 137ª שפנינא). Sabb. 80ᵇ צלצלתא Ms. M. (ed. צִילְצָלֵי *pl.*; Ms. O. צוצילתא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

צוֹצֶרֶת, Y. Erub. VIII, 25ª bot. לצ', read: לְבָצוֹצֶרֶת.

צוֹצְרִיוֹת, Yalk. Ps. 623, v. בְּצוֹצְרִיוֹת.

צוֹצַרְיָה pr. n. pl. *Tsots'raya* in Babylonia. Y. Yeb. I, end, 3ᵇ; Y. Kidd. IV, 65ᵈ top צְרַרְיָא; Bab. ib. 72ª צִיצוֹרָא.

צוֹק I=צָק, *to pour.* Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 15) אבל צק הוא וכ' but he may pour oil upon the leavings.

צוֹק II (b. h.) [*to be narrow,*] *to be distressed, worry,* v. next w.

Hif. הֵצִיק *to distress, afflict.* Snh. 104ᵇ כל המציק לישראל וכ' whoever persecutes Israel, does never get tired (with ref. to Is. VIII, 23); Yalk. Is. 282. Snh. 94ᵇ, v. עָיַף; Yalk. Kings 237. Sifré Deut. 357 מציקים המציקין לו oppressors that will oppress him; a. e.—V. מֵצִיק.

צוֹק ch. same. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. לא תצוק רוח אנא worry not (over the temptation to sin), I am a spirit (not a real woman).

צוֹק m. (preced.) *narrow point, peak, precipice,* esp. *Tsok,* the mountain from which the scapegoat was precipitated. Yoma VI, 4, sq. Ib. 67ᵇ ומניין שבצ' and whence is it proved that the scapegoat must be led to a precipitous place?; a. e.—*Pl.* צוּקִין. B. Mets. VII, 10; ib. 36ᵇ; a. e.

צוּקְתָּא f. (preced. wds.) *distress, trouble.* Targ. Y. I. Gen. XLII, 36 (some ed. צוּקָתָא *pl.*).

צוּר I m. (b. h.; צדר; cmp. מְצוּדָה) *rock.* Ex. R. s. 15 ומצא שם צ' גדול and found there a large rock; a. e.—*Pl.* צוּרִים. Ib. כאן ... על חצ' הללו here I will build the fortress, on these rocks.—[Tosef. Pes. VII, 13 שומרי צו' ed. Zuck., read: צְיָרִים, v. צִיר II).—Trnsf. [*Protection,*] *the Lord*; (in Agadah derived from יָצַר; v. next w.) *the Creator.* Ber. 5ᵇ (ref. to Job XVIII, 4) אין צ' אלא הקב"ה *tsur* means the Holy One &c. (with ref. to Deut. XXXII, 18). Lev. R. s. 23 (ref. to Deut. l. c.) יוצר ... החשתם you have weakened the power of the Creator. Pirké d'R. El. ch. XLIII מרד בצ' עליון rebelled against the Rock on high; a. fr.

צוּר II (b. h.; cmp. יָצַר) [*to turn,*] 1) *to tie around, wrap.* B. Kam. 49ᵇ, a. e. וכי לָצוּר על פי וכ' does one want a document to tie around his flask?, i. e. does one care for a paper except for the value it represents? Koh. R. to VIII, 8 (ref. to Zech. XII, 1 ויצר) צָר רוח של אדם בגופו he tied up the spirit of man in his body, v. צָרַר; a. e.—2) *to form, shape.* Sabb. 75ᵇ חצר צורה בכלי he who draws a figure on a vessel. Ib. 103ᵇ עד שיצור כולו until he has drawn the entire figure which he intended to draw. Gen. R. s. 7, beg.; Yalk. ib. 11 יכול לצור ... מדת בר"ד צר צורה (not מלך) a human being draws a design on land, can he draw a design in water?; Mekh. B'shall., Shir., s. 8. Lev. R. s. 14 לשני ציירין זה צר דמותו וכ' like two painters, one paints the likeness of one &c.; a. fr.—Zeb. 94ª, v. infra.—3) (with עַל) *to surround, besiege.* Sifré Deut. 203 אין צָרִים על עיר וכ' we must not begin the siege of a town later than three days before the Sabbath; a. e.—[4) (cmp. זוּר) *to press,* v. צִיר I.]

Pi. צִיֵּיר *to draw, paint; to embroider.* Zeb. 94ª בגד ... עלית לציירו Rashi (ed. עלית לצורה; v. Rabb. D. S. a. l. note 1) a garment which one intends to embroider.—Part. pass. מְצוּיָּר, מְצוּיָּר; f. מְצוּיֶּרֶת; *pl.* מְצוּיָּרִים, מְצוּיָּרִין; מְצוּיָּרוֹת, מְצוּיָּרוֹ'. Num. R. s. 12; Cant. R. to VI, 4 (not צווריינות); Yalk. Num. 713 (not מצויינות), v. צֶבַע I.

צוֹר ch. same, 1) *to tie around.* Snh. 48ª; Ber. 23ᵇ דאזמנית לציצר ... צָר וכ' which he designated to wrap T'fillin in; if he did so &c. (v. צְרַר).—Part. צָיֵיר, צָאֵיר. Y. Ber. IV, 7ᶜ top חוה צ' גולחיה וכ' tied Rab's cloak up &c.; Y. Taan. IV, 67ᶜ.—Part. pass. צָיִיר, צָיִר, צָאִיר. Targ. Job XLI, 7.—Ḥull. 105ᵇ כל מילי דציור וחתום whatever is tied up or sealed. B. Mets. 24ᵇ ... דצָיִירֵי בסדינא אשכח found four Zuzin tied up in a sheet. Lev. R. s. 6; a. fr.—2) *to draw, shape, design.* Targ. Am. IV, 13 דיצר ed. Lag. (ed. Wil. דְּיַצֵּר, v. יָצַר). Targ. I Kings VII, 15; a. fr.—Part. pass. as ab. Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—3) (with עַל) *to besiege.* Targ. Deut. II, 19. Targ. O. ib. 9 (Y. חציץ; h. text תצור). Targ. O. ib. XX, 12; 19. Targ. I Sam. XXIII, 8 (ed. Lag. לימצור, read למיצר); a. fr.—Gitt. 56ª צר עלה וכ' he besieged it (Jerusalem) three years; a. e.

Pa. צִיֵּיר 1) *to form, shape, paint, engrave.* Targ. Job X, 8. Targ. Jer. XXII, 14; a. e.—Part. pass. מְצַיַּר, מְצַיַּר. Targ.

Digitized by Google

O. Ex. XXV, 33, sq. (h. text משקד). Targ. Ez. XXIII, 14 (h. text מחקה). Targ. Y. I Lev. XXVI, 1 (h. text משכית).—Gitt. 36a; 87b, v. פַּוְרָא, חַרוּתָא, מָכוּתָא.—2) *to tie up, fold under.* Men. 37b תאי מאן דצייתיה לגלימיה Rashi (ed. דצרייה; Ar. רצאר) he who folds his cloak (and puts the show-fringes on the fold).

Ithpa. אִצְטַיַּיר, אִצְטַיַּר *to be embroidered, shaped.* Targ. Ps. CXXXIX, 15 (ed. Wil. אצטיד, corr. acc.; h. text רקם).—[*Ithpe.* אִתְצַיַּר, אִתְצַר, v. יְצַר.]

צוּר III m. (preced. wds.) [*twist,*] צ' דקל *band made of palm-bark* (cmp. צֵר III).—*Pl.* constr. צוּרֵי. Sabb. 90b צ' דקל שהים (Ms. M. צַוָּארֵי; Ar. צָרֵי) he who carries palm-bands abroad (on the Sabbath), has transgressed the law by carrying two strips.

צוּר ch. same.—*Pl.* צוּרֵי. Ab. Zar. 75a bot. חבלי דצ' (Ar. צרי) ropes made of palm-bands.

צוֹר (b. h.) pr. n. pl. *Tyre* in Phœnicia. Gen. R. s. 61 end כל צ' ... מלא בצ' מדינח וכ' wherever in Scripture Tsor is written *plene*, the city of Tyre is meant, where it is defective (צר *enemy*), Rome is meant; Tanḥ. Bo 4; Pesik. R. s. 17. Y. B. Kam. IV, 4b דצ' סולמייא; Y. Ab. Zar. I, 40a bot., v. סוּלָּם, סוּלָּמָא; a. fr.—Denom. צוֹרִי, צוֹרִיי. Bekh. VIII, 7, a. e. מנח צ', v. מָנָה. Yalk. Deut. 821 סיוף צוריי a Tyrian sword (Tanḥ. Vaëṭḥ. 6 המדיר). Maasr. III, 5, v. תָּצַר; a. fr.—Chald. צוֹרָאָה; *pl.* צוֹרָאֵי, צוֹרָיֵיא. Y. Sabb. II, 4c bot.; Y. Meg. II, 73b bot.

צוֹרָא, צַוָּרָא, v. צַיָּאר.

צוּרָא, v. צוּרְתָּא.

צוֹרָא, צוֹרָאָה, *pl.* **צוֹרָיֵיא, צוֹרָאֵי,** v. צוֹר.

צוֹרְבָא m. (צרב) *mark of a burn, scab*; מרבנן צ' *one that has caught fire by associating with Rabbis* (cmp. Ab. II, 10); *a student of rabbinical lore.* Meg. 28b אי צ' מר' הוא וכ' if he is a rabbinical scholar, let him recite a Halakhah, contrad. fr. תנא one who knows Mishnah. Taan. 4a, v. פַּרְצִידָא. Ib. תאי צ' מר' דרתח וכ' if a young student is hot (of temper), it is the learning that heats him. Keth. 105b חחוא צ' מר' דמרחמין וכ' if a student is popular ...; it is not because he is superior to others, but because he does not reprove the people &c. Sabb. 23b; a. fr.

צוֹרְבָה, v. צְרָבָה.

צוּרְבָּת, Yalk. Jon. 550, v. צוּרְכָּא.

צוּרָה f. (b. h.; צור) 1) *form, shape, figure; painting.* Y. Sabb. VII, 10d כלי צ' a vessel with raised figures, v. גֻּבָּל II. Y. Shebi. VIII, 38a top [read:] תבשיל שנתלקלה צוּרָתוֹ a dish that has become defaced (looking repulsive). Tosef. Zeb. VII, 6 תעבר צוּרָתָהּ; Pes. VII, 9, a. e. תעובר צורתו let its appearance be gone, i. e. wait until the flesh looks disfigured by beginning decay. Nidd. 25b מנים צוּרַת the shape of a face. B. Bath. 54a הצר צ' וכ' if one draws a figure in the ground (or on the wall) of the estate of a deceased proselyte (as a symbol of possession). Gen. R. s. 73 עד שנשתנח צוּרָתָן until their features had changed (beyond recognition). Num. R. s. 9, beg. צורת חולד the features of the child (born in adultery); צ' חנואף the features of the adulterer. Ab. Zar. III, 3 צורת חמה a representation of the sun; צ' דרקון of a serpent (idolatrous emblems); a. fr.—Tosef. Meg. IV (III), 41, a. e. חמתרגם מסוק כצורתו he who translates a Biblical verse as it is formed, i. e. word for word without regard to idiomatic differences.—Taan. 16a אדם של צ' a stately person. M. Kat. 9a אנשים של צ' worthy men; Yalk. Joh. 31 של צרות (corr. acc.).—*Pl.* צוּרוֹת. Y. Ab. Zar. III, beg. 42b; Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 1 כתב המהלך תחת חצ' וכ' an inscription under paintings or busts; Sabb. 149a חצורה. Num. R. s. 9 ביחד שחורות וכ' צ' are the paintings in thy house portraits of black or of white persons? (Gen. R. s. 73 מראות); a. e.—[Yalk. Gen. 72 צורות חיאור, v. צִנּוֹר.]—2) *creature.* Gen. R. s. 24, beg. (ref. to Is. XXIX, 16) גדול שמדמין צ' ליוצרה ... great (bold) is the power of the prophets who represent the Creator under the form of the creature (by ref. to Dan. VIII, 16; Ez. I, 26); a. fr.

צֳרִי *balsam,* v. צֳרִי.

צוֹרָיָא, צוֹרְיָא, צוֹרְיָה, v. צוֹר.

צוֹרֶךְ, צוֹרֶךְ: m. (b. h.; צָרַךְ) *need, necessity.* M. Kat. II, 4 לצ' חמוכר if required for use during the festival; if the seller is in need of money. Pes. 5b we do not say, שלא לצ' ... לצ' ... הואיל והותרה since lighting a fire is permitted (on the Holy Day) for the need of the day, it may also be permitted where it is not needed for the day. Y. Naz. III, beg. 54c חבערה לצ' יצאת the prohibition to start a fire on the Sabbath (Ex. XXXV, 3) is specified for a purpose (for interpretation). Sabb. 131b גבוה צ' needed for the altar (v. גָּבוֹהַּ). Bets. 21b עושה אדם כל צָרְכּוֹ בפת man may use a loaf of bread for whatever he may need (not only for eating); Ber. 50b צָרְכָיו (*pl.*). Snh. 88b שלא שמשו כל צָרְכָן who had not attended their teachers sufficiently; Y. ib. I, 19c כצוֹרְכָן; a. v. fr.—Euphemisms: Y. Keth. V, 30b הרחח עושה צוֹרְכָהּ באחרים she gratified her desire with other men; Gen. R. s. 52 צָרָכֶיהָ (*pl.*). Y. Ber. III, 6c אנשה צָרְכִי I will gratify my desire; a. fr.—*Pl.* צְרָכִים, constr. צָרְכֵי, צוֹרְכֵי. Ber. 46b צ' סעודה the requirements of a meal. Sabb. XIX, 2 (133a, sq.) כל צ' מילה all preparations needed for circumcision. Shek. IV, 7 ימכרו לצ' עולות (Y. ed. לצְרִיכֵי) shall be sold for the purposes of (to buy with the money realized) burnt-offerings. Bets. 28b לכם לכל צָרְכֵיכֶם 'for you' (Ex. XII, 16), for all your needs of the day. Y. Ber. V, 9b bot. שואל צָרְכָיו וכ' inserts the prayer for his individual needs in the benediction 'Hearer of Prayers'. Lev. R. s. 34, end (ref. to Is. LVIII, 13) מכאן ... לחבוע צרכיו בשבת from this we learn that man must not pray for his individual wants on the Sabbath; a. fr.—Y. Ḥag. II, 78a top עשה צרכיו עמה had marital connection with her, v. supra. Nidd. IX, 1 עושה צרכיה urinated. Ib. 2 צָרְכֵיהֶן. Yalk. Job 927 (ref. to Job XLI, 7) סוגר כל חוחמות חצרכים he (the Leviathan) closes all the seals of needs (all his own orifices of discharge, contrad. to כל חוחמות המצרכים all the seals of those that have needs (causes their obstruction); a. fr.

צוֹרְכָא, צוּרְכָּא ch. 1) same. Targ. O. Deut. II, 7 (Y. *pl.*) Targ. I Kings V, 22; a. fr.—Euphem. Targ. Y. Ex.

Digitized by Google

VII, 23 (h. text וישן, v. פָּנָה). Targ. I Sam. XXIV, 4; a. e.—Y. Dem. VI, 25d bot. צ' לדן וצ' לדן both conditions are required. Y. Ḥag. I, 76a top צ' להחזיא וכ' חזר therefore we need the opinion of &c.—Y. Shebi. III, 34c bot. דאזיל לצורכה ליה who goes out to ease his bowels.—Y. Peah II, beg., 16d [read] מכיון דתניון דרך היחיד דרך הרבים מה צ' אתא מימר לך וכ' (v. Asheri to Peah II, 1) since the Mishnah mentions private roads, what need was there to add 'and public roads'? It is to tell thee &c.—Ib. [read:] אי לא קדשה ... לא צ' אלא אי קדשה it was only necessary to discuss, whether or not he sanctified it as the share of the poor &c. Y. Pes. VII, 34d sq. לא צ' דלא אמר וכ' it is needless to say (it is self-evident) that not (that we do not listen to him), and if he says . . ., we surely do not &c. Ib. II, end, 29c לא צ' דלא חכחנים וכ' it is self-evident that not (that they dare not use tepid water), but how about the priests themselves, dare they &c.? Y. Ber. II, 5b bot. (on the text Cant. VI, 2) לא צ' אלא דחדי ירד לגנו לי־עות בגנים there would have been no need to say any more than 'my beloved went to his garden to feed in the gardens' (leaving out לעדוגות חבשם). Y. Succ. V, beg. 55a (ref. to Jon. I, 3) לא צ' דילא וירד עכו it ought not to read otherwise than 'he went down to Acco' (the nearest harbor to Zarephath, why, then, does it say, he went to Japho?); Yalk. Jon. 550 לא צורבת דלא כתיב וכ' (corr. acc.); a. fr.—V. צְרִיךְ.—*Pl.* צוֹרְכִין, צוֹרְכֵיָא, צוֹרְכֵי. Targ. Y. Deut. XXIV, 6. Targ. I Kings V, 23; a. e.—2) *needed repair.* Targ. Ez. XXVII, 27 (h. text בדק).

צוֹרָן pr. n. pl. *Tsoran*, a Samaritan place. Y. Dem. II, 22c bot. וצ' ודאי בקסרין (not בק') and Tsoran, to be sure, is legally like Cæsarea.

צַוְרְנִיוְתָא, v. צַוַּאתְנִיוְתָא.

צוּרְעָא, צוּרְעָתָא, צִירְעָא, צִרְעָא f. = h. צָרַעַת, *leprosy.* Targ. Y. Lev. XIII, 51; 55 (ed. Vien. צוּ'). Ib. XIV, 57. Targ. Y. I. Num. XII, 16 (XIII, 1) צִרְעָתָא (ed. Vien. צָרַעְתָּ; corr. acc.). Targ. Ps. CI, 5 צירעיתא ed. Lag. (ed. Wil. צָרַעְתָּא; Ms. צורע); a. e.—*Pl.* צִרְעִין, צִרְעָן. Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 30; Ex. R. s. 3 צ' אינון are leprous spots, v. סְלָעָא.

צוֹרֵף m. (b. h.; צָרַף) *smelter, goldsmith.* Y. Keth. VII, end 31d, a. e. נחושת צ', v. צָרַף.—*Pl.* צוֹרְפִין, צוֹרְפִים. Kidd. 82a (Ar. צָרוֹבִין); a. e.

צוּרְתָּא, צוּרְיָא, (צוּרָה) f. = h. צוּרָה. Targ. O. Deut. IV, 16. Targ. Y. Ex. XX, 4 צוּרוֹת. Targ. O. ib. XXVI, 1. Targ. Ez. XXVIII, 12; a. fr.—B. Mets. 69b לצור בה צ' רצבו וכ' to put a painting on (as a sign), which people like, and by which trade is increased. Yoma 54a, v. קְרוּב I. B. Bath. 54a רב לא קני ... אלא בצ' Rab took symbolical possession of the garden of the school-house merely by drawing a figure. B. Mets. 45b דיעתיה אצ' his mind is on the figure (the legend on the coin which determines its value), וצ' עבידא דבטלה and the legend is liable to abrogation. Sabb. 63a דשמעתא צ' the form (general outlines) of the subject to be discussed; a. e.

צוּת (or צָוַת) (cmp. צָבַת) *to join, follow; to attend.* Ber. 6b; Sabb. 30b, v. צָוַת.

Hif. הַצְיִית *to incline (the ear,); to listen.* Midr. Till. to Ps. XXX, end הקב"ה מַצְיִית לרבריהם the Lord listens to their words (ref. to Mal. III, 16).

**Polel* צוֹתֵת (cmp. שָׁמַע *Hif.*) *to proclaim.* Y. Sot. IX, beg., 23b כי ימצא לא שתהא חוזר ומְצוֹתֵת עליו 'if there be found' (Deut. XXI, 1), this intimates, that thou need not go around and issue a proclamation about it (calling upon the people to inform the authorities of any slain body found).

צִית, צוּת ch. same, *to listen, obey.* Targ. Jer. VI, 10 ולמֵיצַת. Targ. Ps. V, 3 צִית (imperat.). Targ. Is. LIII, 5 וסְנָצִית וכ' ed. Wil. (v. נְהַר I) and when we listen &c.; a. fr.—Part. צָיֵת, צָיְתָא, צָיְתִית. Targ. Prov. XVII, 4. Targ. Ps. CXXX, 2; a. fr.—Keth. 63a אי לדידי צ' if he heeded my advice. Ab. Zar. 28b מאן צ' ליהודה וכ' who heeds what Judah the Sabbath-breaker says? Yeb. 89a לא צ' ... בתרי מאני צ' in the case of two vessels, if you tell him that he must give T'rumah from each, he will obey; in the case of one vessel, if you tell him that he must give T'rumah twice, he will not obey. B. Kam. 113a על דלא צ' לדינא a warrant issued because he did not heed the decision of the court; כיון דאמר צָיְיתְנָא וכ' (Ms. M. צָאֲיִתְנָא, v. Rabb. D. S. a. l. notes 5, 6) as soon as he says, I shall obey, we tear up the warrant (v. פְּתִיחָא); a. e.

Af. אַצִּית, אַצֵּית (with אודנא, or sub. אודנא) same. Targ. Y. Ex. VI, 28. Targ. Deut. I, 45; a. fr.—B. Bath. 74a אצית אי שמעת listen! what dost thou hear?; Snh. 110a bot. Ab. Zar. 38b לא תְצִיתוּ ליה heed him not. Keth. 60a, v. קְלָלָא; a. fr.

Pa. צִיֵּית *to cause to listen.* Y. Taan. I, 64a bot. ובסופה את מְצַיֵּית ליה וכ' and finally thou madest him listen (to thee), and he said &c.

צָוַת, v. צָוַת.

צוּתָרָא m. (contr. of צטרצטר = צטרצטר, cmp. זוּטַר) *very little, shrivelled.* Lam. R. to I, 5 מן קדם הדין סבא צ' וכ' (Ar. הדין צייתורא) do you get up before this shrivelled old man?

צַח m. (b. h.; צחה) 1) *bright, resplendent.* Cant. R. to V, 10 (ref. to צח ואדום ib.) צח לי ... ואדום וכ' bright (propitious) to me (Israel) in Egypt, but red (threatening) to the Egyptians; ib. [read:] צח לי בים ... ואדום למצרים בים; ib. צח לי בעו"חב ואדום לי בעוה"ז; Yalk. Cant. 988 (corr. acc.). Yalk. Sam. 109 (play on צַלְצוֹחַ, I Sam. X, 2) צח צל שלי יום bright is the shadow of the day (of Saul); צח צל של זקן ומלכים וכ' bright was the shade (declining day) of the patriarch (to whom it was said at Bethel), 'and kings shall proceed from thee' (Gen. XXXV, 11); Midr. Sam. ch. XIV צלצח של חזקן (read: צלצוח צח צל וכ'.—2) *brightness.* Ib. צלצח כצוחו של יום (read: צַל צַח) a shade bright as the brightness of the (full) day.

צְחָא, v. צְחִי.

צַחֲוָנָא, צַחֲיָנָא m. (preced.) *drought,* (with בית, or sub. בית) *parched ground.* Targ. Job XXIV, 19 second

Digitized by Google

vers. Ms. (ed. צחותא). Targ. Ps. CVII, 33 Ms. (ed. צחותא). Targ. O. Deut. VIII, 15 (Y. צכוונא, corr. acc.). Ib. XXXII, 10 (Y. צחותא). Targ. Is. XXXV, 7; a. e. (ed. Lag. צחוטא).

צְחוֹק m. (b. h. צְחֹק; צָחַק) *laughter, merriment.* Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 9 מצחק) אין הלשון חוזר שלשון צ' וכ' this expression of merriment (use of the root צחק) alludes to idolatry (by ref. to Ex. XXXII, 6); ... to bloodshed (by ref. to II Sam. II, 14); Tanḥ. Sh'moth 1; Tosef. Sot. VI, 6. Ib.; Gen. R. l. c. אין ... צ' אלא לשון ירושה this 'merriment' refers to the joy over the heirloom (the birth of a legitimate heir to Abraham, whereas Yishmael claimed the birthright as the firstborn).

צְחוֹר m. (b. h. צְהֹר; cmp. צהר) *glistening, light reddish.* Ber. 31[b] (ref. to I Sam. I, 11, זרע אנשים) לא ... לא אריך אוכם ולא צ' Ms. F. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) neither extremely tall, nor dwarfish, ... neither dark (ugly) nor reddish (exceedingly handsome).

צְחוּחָא, צָחֲחָא f. (צַחֵי) *drought, thirst;* בית צ' *parched land.* Targ. Deut. XXVIII, 48. Targ. Ex. XVII, 3. Targ. Ps. LXXXVIII, 13 (ed. Lag. צחי). Targ. Y. Deut. XXXII, 10. Targ. Job XXIV, 19 sec. vers. צחי; a. fr.; v. צַחֲוָונָא.—M. Kat. 2[a] מאי משמע ... לישנא דצ' תיא what proof have you that *beth hashshalḥin* (ib. I, 1) has the meaning of parched land?—V. צַחִיחוּתָא.

צָחַח *to be bright, glisten; to polish.* Part. pass. צָחִיחַ; *pl.* צְחִיחִין *a) resplendent.* Targ. Cant. V, 14.—*b)* (cmp. צחצוחי) *in polished armor.* Targ. Ps. LXVIII, 77 (Ms. צָחְחָן, h. text צַחִיחָה).

צָחֵי, צָחֵא (צחי) [*to be parched* in the sun,] *to be dry; to thirst.* Targ. O. Ex. XVII, 3 (v. Berl. Targ. O. II, p. 25). Targ. Ruth II, 9 (ed. Lag. צחי); a. fr.—Part. צָחֵי; f. צָחְיָא; *pl.* צָחְיִין, צָחְיָן. Targ. Is. XXI, 14. Targ. Ps. CVII, 35 (ed. Wil. צִיחְיָא; ed. Lag. צִיחָן). Ib. 5 צָחְיָן ed. Wil. (ed. Lag. צְחִיחִין; oth. ed. צְחִיחִי). Ib. LXXVIII, 17 צָחֵי (not צָ') a. fr.—Ib. LXVIII, 7 Ms., v. צָחַח.—Y. Pes. X, beg. 37[b] סחח וצחא bathed and became thirsty. Ib. [read:] בגין דאנא צחי וכ' since I am thirsty, may I drink? Gen. R. s. 98, v. צָטַם. Y. Yoma VI, 43[d] top צָחַיְנָא I am thirsty. Ib. צחיית אנא; a. fr.

Af. אַצְחֵי (אַצְחִי) *to make dry; to cause to feel thirst.* Targ. Is. XLVIII, 21 ולא אַצְחֵיחִינוּן (ed. Lag. אצחי) I suffered them not to thirst. Targ. Job XXIV, 11 ומריהון אַצְחֵיאוּ (ed. Lag. אַצְחִיאוּ) and cause their (legitimate) owners to thirst (h. text ויצמאו).

צִיחָיָא, צְחָיָא, צַחֲיָא, צָחֲיָא (צִיחְיָא, צְחִיָא, צַחֲיָא, צָחֲיָא) f. (preced.) *dryness, thirst.* Targ. Jer. XLVIII, 18 (ed. Lag. צחי). Targ. Ps. CVII, 35, v. preced. Targ. Job XXIV, 19 צַחֵי Ms. (ed. צְחִי; h. text צירת).

צַחִיחוּתָא f. (preced.) *thirst.* Y. Yoma VI, 43[d] ... מאי צַחִיחוּתָךְ how is thy thirst.

***צָחִין** m. (preced.) *parched, thirsty.*—*Pl.* צְחִיחִין. Targ. Ps. CVII, 5, v. צָחֵי.

צַחֲנָא, v. צַחֲנָתָא.

צַחֲנָתָא f. (b. h.; צחן, cmp. צחח, *to glisten; be parched*; cmp. זָהַם, *to be filthy*) 1) (b. h. *offensive smell,*) *offensive matter.* Pesik. Dibré, p. 111[a] אדם אוכל צ' וכ' a man may eat decayed matter two or three times, but finally he will loathe it; Yalk. Lam. 998; (Yalk. Prov. 932 צואה). Ter. X, 1 מתיר בצ' וכ' allows the use of onions of T'rumah in a decayed dish, because they are applied only to absorb the froth, Maim. (R. S., v. infra).—2) [*mud-fish,*] *small fish preserved in brine,* similar to טָרִית. Ter. l. c. מיתיר בצ' allows the use of onions of T'rumah for boiling *tsaḥănah,* R. S.—Ned. VI, 4 הנודר מן הצ' אסור בטריית וכ' he who vows abstinence from *tsaḥănah,* is forbidden to partake of hashed *ṭarith.* Y. ib. 39[d] top צ' ... תמן, v. טָרִיתָא.

צַחֲנָא, צַחֲנָתָא ch. same, 1) (cmp. זוּהֲמָא) *effusion of semen.* Targ. Ez. XXIII, 20 (h. text זרמות).—2) as preced. 2. Ab. Zar. 39[a] דאי צ' דבב וכ' the *tsaḥanta* of Bab Nahăra is permitted (because no unclean fish are in that river, v. טִין); Succ. 18[a]. Ab. Zar. 40[a] ארבא דצ' a shipload of *ts.*—Snh. 49[a]; Yalk. Kings 172, v. מוֹנִיני. Y. Ned. VI, 39[d] top צחנא, v. טָרִיתָא.

צְחִצַח, צְחִצוּחַ m. (צְחָצַח) 1) *glistening.* Sot. VIII, 1 צ' תרבות the brandishing of the enemy's swords. Mekh. B'shall. s. 2 כנגד צ' חרבות שלחן this (the lightning) corresponds to their (the Egyptians') brandishing their swords; Yalk. Sam. 160 כנגד צ' חזין.—*Pl.* צְחָצוּחִין (or צָחֵי). Midr. Till. to Ps. XVIII, 13 ... חזר פרעה והעביא מיני צ' של ברזל again Pharaoh brought up various kinds of glistening iron (steel) armor, and the Lord brought lightnings which are glistening.—2) *clear fluid, dilution.* Yeb. 105[a] אי אפשר לדם בלא צ' ריק it is not possible to spit blood without a solution of saliva in it.—*Pl.* constr. צְחָצוּחֵי, צְחִי. B. Kam. 25[a]; Nidd. 22[a], a. e. דיבה צ' dilution of the gonorrheal discharge. Ab. Zar. 35[a] חלב צ' particles of diluted milk (in the holes of cheese). Sabb. 144[b] לפי ... בלא צ' שמן because it is impossible for the serial fluid of olives not to contain particles of diluted oil; Tosef. Toh. X, 3, v. מוֹחַל.

צְחִצוּחָא, צְחִי ch. same, *glistening.* Targ. Nah. III, 3 (h. text ברק).—*Pl.* צַחְצוּחִין. Targ. Ez. XXI, 33.

צַחְצוּחִית f. = צְחָצוּחַ 2. Y. Yeb. XII, end, 13[a] אם יש בו צ' של רוק if there was in it (the blood she spat) a particle of diluted saliva; Gen. R. s. 81, beg.

I צְחְצַח (v. צחח) 1) *to polish, furbish; to clarify, make clear.* B. Mets. 84[a] משיצחצחן במים arms are considered finished, when the smith has furbished (steeled) them by putting them in cold water. R. Hash. 33[a] ... מים כדי לצחצחו you may pour water or wine into the Shofar to make its sound clear. Nidd. 25[b] מְצַחְצְחוֹ, v. טָהַר.—Part. pass. מְצוּחְצָח; f. מְצוּחְצַחַת; *pl.* מְצוּחְצָחִין; מְצוּחְצָחוֹת. Lev. R. s. 1, v. אַסְפַּקְלַרְיָא. Midr. Till. to Ps. XVIII, v. צְחִצַח.—2) *to become* or *be clear.* Y. Nidd. II, 50[a] bot. בְּצַחְצַח when the blood is clear (fluid). Ib.[b] top, opp. מקדיר. Ib. אפי'

Digitized by Google

מְצַחְצְחִין even when the blood is clear. Deut. R. s. 1 לשונו ... ומְצַחְצַחָה מיד וכ' his tongue is cured and speaks at once clearly in teaching the words of the Law.

צַחְצַח ch. same, *to polish, furbish; to clarify.* Targ. Jer. XLVI, 4. Targ. Is. XXI, 5.

צִחְצַח* II (transpos. of חצחץ, v. חָצַץ; cmp. גִּעְגֵּעַ) *to cut.* Gen. R. s. 94 (play on יחצאל, Gen. XLVI, 24) מְצַחְצְחִין בשיניהם וכ' they cut with their teeth (make cutting remarks) and sneer with their lips.

צַחְצָחִין f. pl. (צָחֲצַח) *clear words.* Targ. Is. XXXII, 4.

צָחַק (b. h.) [*to be bright,*] *to laugh; to jest, sport.* *Pi.* צִיחֵק same. Macc. 24b לכך אני מְצַחֵק (Ms. M. משחק, v. Rabb. D. S. a. l. note) therefore I am glad. Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 9) אין מצחק אלא גלוי וכ' 'sporting' alludes to licentiousness, v. צְחוֹק. Ib. מצחק ... וכושה and pretended to be only jesting; a. e.—V. שָׂחַק.

צְחַק ch. same. Y. Erub. V, beg. 22b, v. צְרַךְ.

צְטָרָא, צָטַר, v. סְטָרָא.

צְיָארָא, v. צְיָר.

צִיב m. (=צבים; צבב, cmp. צָבָה) 1) *swelling.*—*Pl.* צִיבִּים, צִיבִּין. Lev. R. s. 17, v. כּוֹנָה II; Yalk. Ps. 808 צוּבִּי.—2) *tuft, tassel.* Ḥull. IX, 4 צ' היוצא ממנו the tassel that proceeds from it (the tassel-like ends of a hide).—*Pl.* as ab. Lev. R. l. c., v. עוֹנָה III; Yalk. Ps. l. c. צבריתים (corr. acc. or צְבָרִיבִים).

צְבָא, צִיבָא I m. = h. צָב II. Targ. Nah. II, 8 (ed. Wil. צִיבָא; h. text וְחָצַב).—*Pl.* צִיבִּין, צִיבֵי, צִבֵּי. Targ. Is. XLIX, 22 (ed. Wil. צִיבְיָן) (h. text חצן).

צִיבָא II m. (preced.; cmp. גְּבָבָא); *pl.* צִיבֵי *rakings, chips, twigs* &c. Targ. Y. Num. VII, 5 ויחון צ' וכ' (not צִיבֵי) the chips (of the wood used for the wagons) shall be used for the altar pile.—B. Kam. 93a, v. נְכָסִין. Taan. 23b; a. fr.

צִיבְוָתָא, v. צִיבְתָא.

צִיבּוּר, צִבֵּי, צִבּוּר m. (b. h. צִבּוּר; צָבַר) 1) *heap, pile.* Pes. 10a צ' אחד של חמץ one pile of leavened matter.—*Pl.* צִיבּוּרִים, צִבֵּי, צִבּוּרִין. Ib. 9b. Gen. R. s. 39 עשה צ' וכ' he put up piles of sand and brought sieves &c.; Yalk. ib. 62, end; Yalk. Neh. 1071, v. צֶבֶר. B. Mets. II, 2 צִבּוּרֵי פֵרוֹת fruit in piles; צ' מעות coins in piles. Y. Peah VI, 19c bot. (ref. to צִיבּוּרֵי זֵיתִים, ib. VI, 5) מה בין חצ' מה בין חוזיתים what difference is there whether there are piles of olives or olives (not piled up)?; a. fr.—2) *congregation, community.* Ber. V, 5 ואם שליח צ' הוא and if it happened to him as a deputy of the congregation (public reader of prayers). R. Hash. 18a גזר דין של צ' an evil decree concerning a community, opp. יחיד. Ab. II, 2, v. עֵמֶל. Sot. 40a אימת צ' the fear (respect) of the assembled congregation. Ber. 8a בשעה שהצ' מתפללין when the congregation is in prayer. Zeb. V, 3 חטאת הצ' communal sin-offerings; a. fr.

צִבּוּר, צִיבּוּרָא, צִיבּוּר ch. same, *congregation.* Targ. Prov. V, 14 Levita (ed. עֲדָתָא).—Y. Gitt. III, 45a bot. ליח צ' כולה וכ' there is no community altogether rich, none altogether poor. Taan. 25a אפשר דחברי צ' לבריהו וכ' perhaps when the congregation break their hearts (humble themselves in prayer), rain will come. Y. Sabb. III, 5d top בצ' תוה מורי וכ' in public session he decided &c. Ruth R. to III, 13 (in Hebr. dict.) בצבורא ... ולא ידע (some ed. בעבודה) he did not know that R. 'A. had interpreted that verse in a public lecture; a. fr.—*Pl.* צִיבּוּרְיָיא, צִבֵּי. Y. Gitt. l. c. אשאלון לצ' פריטין lent money to congregations.

צִיבְתָא, v. צִיבְתָא.

צִיבְיָא f. (or צִיבַּיְיא m. pl.; v. צִיבְתָא II) *spice-wood, roots* &c. Ḥull. 84b שדא בהו צ' (Ms. M. צירבא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he threw spice-wood in; B. Mets. 29b (Ms. M. צִירְבֵי; Ms. H. צירבא).

צִיבְיָתָא, צִיבְיָאתָא, v. צִיבְתָא a. צִבְתָא.

צִיבְתָא I *tongs,* v. צַבְתָא.

צִיבְתָא II *outfit,* v. צִבְתָא.

צִבְתָא, צִיבְתָא f. = צִיבְתָא II, *chips, twigs* &c. Sabb. 139b לא נירחוק אינש צ' וכ' Ar. (Ms. O. צִבְתָא; ed. צינידתא, read: צִיבְיָיתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 60) one must not stuff chips into the mouth of a jug (to let wine run through them). Ḥull. 67a לא לשפי ... בצבתא וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. בצבריתא) one must not pour date-beer through chips &c. Ib. 105b משום צירבתא (Ms. M. צִירְבְוָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) on account of the chips (floating on top). Ab. Zar 75b top רצ' bands made of shavings; Tam. 30a. Succ. 29a a wind blew מייתי צירבותא וקא (Ms. M. 1 צירבייתא; Ms. M. 2 צירוותא, v. Rabb. D. S. a. l. note) and caused twigs and leaves (covering the Succah) to drop down (v. מְצוֹבְיָתָא).

צָד, v. צוּד.

צַיָד m. (b. h.; v. צֵידָה) *game; provision.* Pirké d'R. E. ch. V וליתן צַיָדָן של בריות and give mankind their sustenance.

צֵד m. = h. צַד, *side;* (prep.) *near, with.* Targ. Y. Lev. XVIII, 19, sq. Targ. O. Ex. XIX, 15 (some ed. לְצַד; Ms. II לְצֵית); a. fr.—*Pl.* with suffixes: צֵידוֹי, צֵידָךְ, צֵידָהּ &c. Targ. Prov. VIII, 30 ed. Lag. (ed. Wil. צִדּוֹי). Ib. XXIII, 7 (ed. Wil. צִדָּךְ); a. e.—[Targ. Y. Lev. XI, 11 צירידהון, v. צִיר I ch.]

צַיְדָא, צַיָד, v. צַיְיד.

צִיד, v. צַד.

צִידָא, v. צִדְיָא.

צֵידָא m. (צוד) 1) *hunting, ensnaring.* Targ. Gen. XXVII, 30. Targ. Y. I ib. X, 9 (Y. II צַיְדָא a. צַדְיָא).—2) *game.* Targ. ib. XXVII, 3 (O. ed. Amst. צִידָא). Ib. 5 (Y. ed. Amst. צִידָה). Targ. Lev. XVII, 13 (Y. ed. Amst. צְדָא).

צֵידָה f. (b. h.; preced.) 1) *hunting, laying a trap.* Sabb. XIII, 5 מחוסר צ' that which requires catching (in a trap, chasing into an enclosure &c.). Tosef. ib. XII (XIII), 3 צ' שניה the second act of catching; a. e.—2) (cmp. זְוָדָא)

Digitized by Google

outfit for travelling, provision. Yalk. Josh. 7 (ref. to Josh. I, 11,) quot. fr. Tanna d'bé El.) וכי צֵדָה חידחה צריכה שם וכ' was provision necessary there? did they not have the manna &c.? Ex. R. s. 25 שהוציאו וכ' הצ' the provision which they brought with them from Egypt; a. e.

צִיר׳, צַיְדָן, צִידוֹן (b. h. צִידוֹן) pr. n. pl. *Zidon, Sidon* (*Zaidan*), in Phœnicia. Tosef. Dem. I, 10; Y. ib. I, 22ª bot. ציזן. Tosef. Erub. VI (V), 8; Y. ib. V, 22ᵇ bot. Tosef. Yeb. XIV, 7 אבא יודן איש צידן Abba Judan of Z. Gitt. VII, 5 ציזן (Y. ed. ציר׳). Tosef. Zeb. I, 5 בצידן (ed. Zuck. ציידין, read: בצ׳); a. v. fr.—Denom. צִידוֹנִי m.; *pl.* צִידוֹנִין, צִידוֹנִיִּים. Midr. Sam. ch. XXIII אבא צ׳ Abba of Z.—Kel. IV, 3 חצידנים ed. Dehr. (ed. חצדונים); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 חצידו׳.—Ch. צַיְדְנָא, צַיְדְנָיָה, צַיְדָנָיָה. Y. Yeb. IX, beg. 10ª צ׳ יוסי ר׳; Y. Naz. VII, end, 56ᵈ; ib. 56ᶜ צ׳ ר׳ (insert יוסי); Y. Ter. XI, end, 48ᵇ צירניא (corr. acc.).

צְדִי׳, צִדּוּק m. (צָדַק) *justification*; צ׳ הדין *acknowledging the justice of divine judgment, resignation.* Ab. Zar. 18ª כמה ... של צ׳ חד׳ בשעת חדין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) how great are those three righteous persons to whom these verses expressing resignation came to mind at the moment of judgment (when suffering a martyr's death)!; Sifré Deut. 307 בעת צרתם ... של צ׳ חד׳ וכ' at the time of their distress they made these three verses of resignation grow forth, the like of which is not to be found in all the Scriptures; Yalk. ib. 942. Tanḥ. R'eh 16; a. fr.

צַיְדָן, v. צִידוֹן.

צַיְדָנִי m. (צוד) *hunter*; trnsf. *flatterer, hypocrite.* Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110 צוֹדָנִי; v. שׁוֹדָנִי.

צַיְדָנָיָא, v. צִידוֹן.

צִיְדְקָנָא, צִידְקוֹנָא, צִידְקוֹנְיָא, v. sub צִדְקוֹנְיָא.

צִידְזוֹב׳, צְדִי׳ m. (צָהַב) *becoming shining.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 6, ch. VIII; Ḥull. I, 5 תחלת הצ׳ a pigeon in the incipient stage of brightening plumage; ib. 22ᵇ. [Sifra Thazr., Par. 5, ch. VIII ויהצ׳ אינו מציל, read: וְהִצָּהוֹב.]

צִיחָא, v. צִחְיָא.

צִיחָרָא m. (צָהַר) 1) *bright appearance.* Bets. 14ᵇ חזדיה דחוה קליף צִיחָרֵיהּ he saw that its appearance was that of a recently peeled object (v. צָהַר).—2) *a clear, translucent liquid*, as oil, brine &c. Kidd. 48ᵇ דא בחמרא הא בצ׳ דא in the one case, it means a cup filled with dark wine, in the other a cup filled with a translucent liquid (which allows the cup containing it to be examined and valued).—[Bekh. 40ª צ׳ R. Ḥan.: *the red ring surrounding the dark of the eye*; ed. חיורא; Nidd. 23ª צִירְיָא, q. v.].

צִיוּר, Y. Yoma I, 38ᵇ, v. next w.

צִיוּר, צִיּוּר m. (צָיָה, *Pi.*) *command.* Y. Kil. I, 27ᵇ top אין כתיב בצ׳ אלא בהוצאה (not בציור) 'after its kind' (with reference to herbs) is not written in the command (Gen. I, 11), but only in the 'bringing forth' (ib. 12). Y. Sabb. XVI, 15ᶜ דבר אמירה צ׳ ... מאה one hundred and seventy-five sections in the Torah are introduced by *dabber, ĕmor*, or *tsav*. Y. Yoma I, 38ᵇ לצ׳ (not לציוו) as to the execution of the order (Lev. VIII, 5 sq.), opp. למצוה as to the general command (Ex. XXIX, 9). Num. R. s. 7 כל מקום שנאמר צ׳ הצ׳ מיד וכ' wherever the word *tsav* is used, the order refers to the immediate present and to the future; אין צ׳ ... זריזות *tsav* has everywhere the meaning of encouraging; אין צ׳ ... חסרון כיס *tsav* always refers to a loss of money (material sacrifice); אין צ׳ ... אזהרה *tsav* means warning. Gen. R. s. 20, beg. מפני מה הניחו צִוּוּיָךְ ... אחרי צִוּוּי why left they thy command unheeded, and followed my command? Ib. s. 19 עברו על צִיווּי they transgressed my command. Ib. s. 63 (play on וירוצצו, Gen. XXV, 22) זה מורר צִוּוּיוֹ של וכ' each annuls what the other commands; a. fr.—*Pl.* צִיווּרִין, צִיווּרִים, צִוּוּ׳. Lev. R. s. 1; Y. Ber. IV, 8ª top ר״ח צ׳ וכ' eighteen executions of the orders ('as the Lord commanded') are contained in the second record of the Tabernacle (Ex. XXVIII, 23-XL, 38).

צִיוְרָא, v. צִיבְתָא a.

צִיוְרָא, v. צִוְּחָתָא.

צִיּוֹן (b. h.) pr. n. *Mount Zion, Zion* (= Jerusalem). Midr. Till. to Ps. XLVIII אבל בצ׳ אינו כן but this is not the case with the city of Zion. Ib. to Ps. LXXXVII צ׳ שהוא פלטין שלי Zion which is my (the Lord's) palace; a. fr.

צִיּוּן m. (b. h.; צָוָה; cmp. צְוָאָה) *heap of stones, mark*, esp. *the mark put up to indicate the neighborhood of an unclean place.* Erub. 54ᵇ מאי ... צ׳ לישנא דסימנא הוא what evidence is there that this *tsiyyun* (Jer. XXXI, 20) means sign? Answ. ref. to Ez. XXXIX, 15. Y. Shek. I, 46ª מיכן לצ׳ from here (Ez. l. c.) we have an evidence for the custom of marking sunken graves; M. Kat. 5ª. Ib.ᵇ אין מעמידין צ׳ במקום וכ' we must not put up a mark on the very spot of uncleanness. Ex. R. s. 52 (play on צִיּוֹן, Cant. III, 11) מה הצ׳ הזה נראה באצבע וכ' as a mark is seen (pointed at) with the finger, so is Israel (distinguishable by his features); a. e.—*Pl.* צִיּוּנִין, צִיּוּנִים. Erub. l. c. (ref. to Jer. l. c.) עשו צ׳ לתורה make marks (mnemonical notes) for the study of the Law, v. סִרְטֵן; Yalk. Jer. 315.—Denom. צִיֵּן.

צִיּוּנָא ch. same. Targ. Ez. XXXIX, 15, v. צְוָאָה.—Denom. צִיֵּן.

צִיוּקִי, read: סִידְקִי=צִידְקִי, q. v.

צִיּוּר m. (צוּר) *drawing, figure, plastic moulding* (above the door). [Koh. R. to II, 12, v. צַיָּיר h.]—*Pl.* צִיּוּרִין. Tosef. Ohol. XIV, 10, contrad. fr. פִּיתּוּיִין.

צִיּוּרָא, צִיּוְרָא ch. same, esp. *embroidery.* Targ. Y. Ex. XXVI, 1. Ib. XXVII, 16; O. ed. Berl. (oth. ed. צִיָּר; h. text

Digitized by Google

רקם). Ib. XXVIII, 39; O. ed. Berl. (oth. ed. צַיָּיר); a. fr.—*Pl.* צַיְירִין, צַיְירִי. Targ. I Kings VI, 29. Targ. Jud. V, 10; 30; a. e.

צַיְרוֹרוֹת, v. צַיָּיד.

צַיְרְחָא, v. צַחְיָא.

צַיְרְחִין* m. pl. (צַחַנָה, v. צחת) *a preparation of small fish.* Ned. 51[b] דידי עלי צ' מאי if one vows abstinence from *tsiḥin*, how is it (is he allowed brine and *muries*)?

צַיְרְחָצוּחָא, צִירְחָצוּחָא, v. sub צַחְצ'.

צַיָּד, צַיָּיד m. (b. h.; צוד) *hunter, fowler, fisher.* Gen. R. s. 19 לצפור ... כיד צ' this is to be compared to a bird in the hand of a fowler. Erub. 54[b] (ref. to Prov. XII, 27 לֹא יַחְרֹךְ רְמִיָּה וְהוֹן אָדָם יָקָר) לא יחרוך ולא יאריך ימים צ' תרמאי the tricky hunter (the student whose object is to dazzle people with his erudition) shall not live and prolong his days; ib. צ' תרמאי יחרוך the shrewd hunter (the student that tries to learn and retain as much as possible) will roast his game (will become a scholar); Ab. Zar. 19[a]. Ib. משל לצ' שצד וכ' Ms. M. (ed. לאדם) like a fowler that catches many birds &c.; Erub. l. c.

צַיָּד', צַיָּדָא, צַיָּדָא' ch. same. Gen. R. s. 79 חמא חד צ' קאים וצָיֵיד וכ' saw a fowler stand catching birds; Y. Shebi. IX, 38[d]. M. Kat. 11[a] אדא צ' Ada the fisher; a. fr.—*Pl.* צַיָּדִין, צַיָּדֵי. Targ. Is. XXXIII, 21. Targ. Jer. XVI, 16.

צַיְרָא, v. צַדְיָא I, II.

צַיְרְדַנְיוּת, צַיְרְדַנְיָא, צַיְרְדָן, v. צִידוֹן.

צַיְרְדָתָא pr. n. pl. *Ts'yadta.* Y. Meg. I, 70[a] bot. (transl. תנקב, Josh. XIX, 33 (prob. Bethsaida, v. Neub. Géogr. p. 225).

צַיְרוּרָא, צַיְרוּר, v. צִיּוּר.

צַיְרוּלְנִית, v. צַלְיָנִית.

צַיְרְמָנוּת f. (צום) *faster, self-afflicting.* Y. Sot. III, 19[a] הוסיפו עליהן בתולה צ' they added to them (the false Pharisees) a self-afflicting girl (Bab. ib. 22[a] צַלְיָנִית).

צַיְרָן, צַיְרָן, v. צַיָּן, צִיָּן.

צַיְרָקָן, v. צִרְקָן.

צַיָּר, צַיָּיר m. (צוּר) *artist, designer, painter, sculptor.* Gen. R. s. 1, v. סַמָּא. Ber. 10[a] (ref. to צוּר, I Sam. II, 2) אין צ' כאלהינו there is no artist like our God; a. fr.—[Koh. R. to II, 12 הצור הוא צ' נאה the Creator (v. צוּר) is a fine artist; prob. to be read: דיצור הוא ציור נאה this creature (man) is a fine creation].—*Pl.* צַיָּירִין, צַיָּרֵי. Tosef. Kel. B. Bath. II, 9 של צ' (עריסה) (ed. Zuck. a. oth. צִיּוּרוֹת) the frame of the embroiderers (or painters).

צַיּוּר, צַיְרָא ch. same, esp. *embroiderer.* Targ. O. Ex. XXVI, 36 (ed. Berl. צִיּוּר, read צִיּוּר, v. Berl. Targ. O. II, p. 28). Ib. XXXV, 35 (ed. Berl. צַיָּר; Y. צַיָּיר; v. צִיּוּר ch.).

צָיִיר I pr. n. pl. *Ts'yar*, in the district of N'vay. Tosef. Shebi. IV, 8 צייר וצ'; Y. Dem. II, 22[d] top צור וצ'.

צָיִיר II, צָיְרָא m. *siege*, v. צָיַר.—[Targ. Y. Lev. XI, 17 צַיְירָא, v. צַדְיָא II.]

צַיְרָא, צַיְרְיָא m. (צוּת) *listening.* Targ. Y. Deut. XXXII, 1.—Targ. I Chr. I, 30 (transl. of מַשְׂמָע, pr. n. pl.), v. צַמְיָתָא.

צַיְרְתָּר, v. צַיְרְתּוֹר.

צַיְרְתּוֹר, צַיְרְתּוּרָא, v. צִיתְרָא.

צַיְרְתָּנִית f. (preced. art.) *listener, eavesdropper.* Gen. R. s. 18 I will not create her out of Adam's ear שלא תהא צ' that she may not be an eavesdropper; ודהרי דהא צ' and now she is an eavesdropper (ref. to Gen. XVIII, 10); Deut. R. s. 6 צַוָּותָא; Tanḥ. Vayesh. 6; a. e.—*Pl.* צַיְרְתָּנְיוֹת Gen. R. s. 45; Deut. R. l. c. צַוָּותָא; a. e.

צָיַל (v. צְלַל) *to be clear.* Part. צָיֵיל, צָיֵל, צָאֵיל. Sabb. 66[b] כי הדכי דציל הא מישחא לֵיתֵיל וכ' as this oil is clear, so may the wine of—be clear (that our minds may not be affected by the wine); ib. כי הדכי דציְלָא האי שיעתא לציל וכ' Ms. M. (ed. דליציל האי שיעא read: דציל); Ms. O. (דצאיל) as this sealing clay is bright, so may the wine &c. Ib. 75[a], v. צָבַע ch. Erub. 64[a] לא צילא דעתאי Ms. M. (ed. צִילָאי; Yalk. Noah Ms. צָאִילְנָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 70) my mind is not clear (I am not clear in my mind). Pes. 110[b] הוה צייל וכ' he remained clear in his mind, and was on his guard. Sabb. 23[a] ציל נהוריה טפי Ms. M. (ed. צליל) its light is brighter. Ḥull. 55[b] דצילי when the fluid in the ulcers is clear, opp. עכירי.

Ithpe. *to become clear (in mind), be rational.* Gitt. 70[b] לכי מְתַצְיֵל לא וכ' when he is rational again, he need not retract what he said when delirious.

צַיְלֵי־, v. צַל.

צִילְתָא m. (preced. art.) *clear.* B. Mets. 40[b] נידע ליה בצ' he prefers clear wine (without dregs).—*Fem.* צִילְתָא. Yeb. 113[a] sq. Ar. (ed. צילותא) אי דעתא צ' הדא וכ' whether his mind is at all times equally clear (though weak) or &c. Gitt. 70[b] דתם דעתא צ' הדא וכ' (ed. צילותא) there his mind was clear, only that weakness befell him, opp. שנישתא.

צִילְתָּא f.—צַל *shade*, esp. *the shade from the covering of the Succah.* Succ. I, 1 שחמתה מרובה מִצִּילָתָהּ a Succah which has more sun (light) than shade. Ib. 4[a] אם צִילָתָם מרובה if they have more shade than sun; a. fr.

צִילְוְדָא m. (צלל) *part.*—*Pl.* צִילְוְדִין. Targ. Ps. CXXXVI, 13 (ed. Wil. צַלְוַחִין; Ms. צַלְוַחִין).

צִילְוָתָא f. (v. צִילָא) *clearness (of mind).* Meg. 28[b] a Talmudic decision בעיא צ' וכ' requires a mind as clear &c.; Erub. 65[a] ציל Ms. M. (ed. צלוותא, corr. acc.). Yeb. 113[a] sq.; Gitt. 70[b], v. צִילָא.

צַיְלְתָּחָא, v. צַלְתָּחָא.

Digitized by Google

צִילַיָּיא pr. n., v. מְסַרְתָּא.

צִילְמָא, v. צֶלֶם ch.

צִילְמָנָא, v. צַלְמָנָא.

צִילְעוֹת, *pl.* of צֶלַע.

צִילְצוּל, v. צְלְצוּל.

צִילְצָלָא, צִילְצוֹלָא, v. צוֹצְלָא.

צִילְצָל, צִילְצוֹלִין, v. sub צֶלְצַל.

צִילְצָלָא, v. צִילְצוּלָא.

צִילְצָלָן, v. צִלְצַל.

צִילְצָלִין, v. צִלְצוֹלִין, a. צִלְצָלָן.

צִילְתָא, v. צִילָא.

צִימְדָּא, v. צֶמֶד.

צִימְדָּא m. = h. צֶמֶד, *yoke; a yoke of oxen.* B. Bath. 77ᵇ דקרו לצ' צ' וכ' where they call a yoke *tsimda* and the oxen *baḳar* &c.; דקרו לירח נמי לבקר צ' כילירח וכ' where they call also the oxen *tsimda*, there (in selling the צֶמֶד) he sold him the whole (the yoke and the animals).

צִימּוּחַ, צִמּוּחַ m. (צָמַח) *sprouting, growth.* Tosef. Neg. IV, 2 לחציל בצ' to save (relieve from the leper's restrictions) by the growth of black hair (Lev. XIII, 37).

צִימּוּחַ, צִמְּ' ch. same, *growth.* Targ. Am. VII, 1. Targ. Is. XL, 31.

צִימּוּס, v. צוּמִּים.

צִימּוּק, צִמְּ' m. (b. h.; צָמַק) *raisin.*—*Pl.* צִימּוּקִים, צִימּוּקִין, צִמְּ'. Maasr. I, 6; Y. Ter. I, end, 41ᵃ. Lev. R. s. 36 מה ענבים ויש בהם צ' וכ' ... as on the vine there are (green) grapes and dried up grapes, so there are in Israel students of the Scripture &c.; a. fr.—[Taan. 19ᵇ צימוקין, v. סְקִרְמִיזִין.]

צִימּוּקָא ch. same.—*Pl.* צִימּוּקִין. Y. Dem. II, 22ᵈ top חד טעין דצ' a load of raisins. Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot., v. מסבסלה.

צִמְּ', צִימָּח m. (צָמַח) 1) v. צוּמָּח.—2) *a goat with long hair lumps and long, dependent ears.* Bekh. 44ᵃ תנא אף הצימ' (Ar. הצימע) it has been taught (in addition to the blemishes mentioned) also a person looking like a *tsimmeaḥ*; לא חוו ידעי רבנן מאי צ' וכ' the Rabbis did not know what *ts.* was, when they heard an Arab (trader) call out, 'who wants a *ts.*'?, and it was found to be a shaggy goat (v. חֲוִיזָא II).

צִימְחוֹנָא, צִימְחָא, v. sub צִמְּ'.

צִימָּם, v. צוּמָּם.

צִימֵּחַ, v. צוּמָּח, a. צִימֵּחַ.

צִימְצַם, v. צִמְצֵם.

צִימְצָמֵי, צִימְצָמַי m. pl. (v. צִמְצֵם) *scarce things, curiosities.* Sabb. 63ᵃ משתכח בי גוא דצו' דמלכתא Ms. M. (ed. בגואי דצי' מ'; Ms. O. דצמ' מ') it is to be found in the queen's collection of curiosities. [Comment.: of queen *Tsimts'mai.*]

צִמְּ', צִימְרָא m. (צָמַר) *heat, fever.* Pes. 55ᵇ פרח צ' מינה her heat has left her (the breeding hen's desire to hatch is gone). Ḥull. 51ᵃ צ' בעלמא הוא וכ' it is merely the fever (from the inflicted wound) that has seized them (and we need apprehend no injury to a vital organ). Gitt. 69ᵇ צ' ברא outside fever (eruption); צ' גיוא inner fever; a. e.—*Pl.* צִמְּ', צִימְרֵי. Ib. דמעליא לכולהו צ' Rashi (ed. צימרא, corr. acc.) it is good for all kinds of fever.

צִיֵּין, צַיֵּין (denom. of צִיּוּן) *to put up a pile, to mark.* Shek. I, 1; M. Kat. I, 2 (2ᵃ) מְצַיְּירִין על הקברות Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. את; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) graves are marked (with lime). Ib. 5ᵇ קבר ומְצַיְּינִין ... שדה (not דצ') a field in which a grave was lost, and which they marked. Maas. Sh. V, 1 כרם רבעי מציירין וכ' a vineyard in the fourth year is marked with clods of earth, ... and graves with lime &c. Y. Shek. I, 46ᵃ top (ref. to M. Kat. I, 2) לא כבר צִיְּינוּ מאדר had they not marked them in Adar? Ib. (ref. to Ez. XXXIX, 15) ובנה מיכן שמציירין ע"ג אבן קבועה from this we learn that the mark is put on a fixed stone; a. fr.—Part. pass. מְצוּיָּן, מְצוּיֶּנֶת *f.*; מְצוּיָּל, מְצוּיָּלָה; *pl.* מְצוּיָּנִין, מְצוּיָּרִין; מְצוּיָּנוֹת, מְצוּיָּלוֹת. Ib.; Tosef. ib. I, 5 מצא אבן אחת מצ' וכ' if one found a single stone marked, although this ought not to be done (several stones surrounding the marked spot being required by law) &c.; M. Kat. 6ᵃ. Ib. 5ᵇ מצא שדה אחת מצ' וכ' if one found a field marked, and knows not for what purpose; a. fr.—[Lev. R. s. 6 מציירין, v. צָיַן.]—Trnsf. *to distinguish, make prominent, adorn.*—Part. pass. as ab. Gen. R. s. 85, v. חָיַל. Sabb. 145ᵇ מפני מה...מצ' why are the scholars in Babylonia distinguished (in their dress)? Ber. 8ᵃ (ref. to שערי ציון, Ps. LXXXVII, 2) שערים המצ' בהלכה gates prominent for learned decisions. Sifré Deut. 43 (ref. to Jer. XXXI, 20) חיד מצ' במצות וכ' distinguish yourselves by observing (in exile) religious laws (meant for Palestine), so that they be not new to you, when you return; a. fr.—[Cant. R. to VI, 4; Yalk. Num. 713, read: מְצוּיָּרוֹת, v. צוּר II.]

Hithpa. הִצַּיֵּין *to distinguish, adorn one's self.* Lam. R. to I, 19 (ref. to Jer. l. c.) הִצַּיְּירִי במצות וכ' adorn thyself with the religious observances by which Israel was distinguished (in Palestine), v. supra.

צִיֵּין, צַיֵּין ch. same. B. Bath. 58ᵃ הוה מְצַיֵּין וכ', v. מְסַרְתָּא. Ib. הא בעינא לצַיּוּנֵי וכ' but I want to mark the burial cave; a. e.

צִינָּא I m. (v. next w.) *basket (of palm leaves).* Targ. Y. Deut. XXIII, 25 צִינָּךְ (ed. Vien. צִנָּךְ).—*Pl.* צִינָּיָא. Ib. XXVI, 3 (Bxt. צִנֵּי).—V. צַנָּא.

צִינָּא II m. (צִנָּה) = h. צִנָּה II, [*stinging*] *palm, stone-palm* (of great endurance).—*Pl.* צִינָּן. Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 צִינֵּי טור פרזלא, v. צִנָּה II. Targ. Am. IX, 2

Digitized by Google

בצינין (ed. Lag. בינונין, cler. error; ed. Wil. בשורין; prob. to be read: בצ' דטורין).—B. Bath. 69b הוצין וצ' Ar. a. Rashb. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. וצירצין, corr. acc.), v. תְּאֵלָא.—V. צִינְיָתָא II.

צִינְבְּרָאָה, צִינַבְּרִיי, צִינַבְּרָאָה, v. סַנְבְּרַאי.

צִינָּה, v. צִנָּה.

צִינוֹנְיִיתָא, v. צִינְיָתָא II.

צִינוֹק m. (צנק, sec. r. of צוק; cmp. Samar. Ex. XXV, 25; Deut. XXXIII, 25) *tight bundle.* Tosef. Maasr. I, 6 ירק שאגדו ... צ' לשוק herbs which were tied in the field with the intention to re-pack them in a bundle for the market. Y. ib. I, 49a. [For b. h. צִינּוֹק, v. next w.]

צִינוֹקָא m. (preced.; cmp. אסר a. derivatives) *narrow prison.* Targ. Jer. XXIX, 26 (ed. Wil. צְנוֹקָא).

צִינוֹרָא, צִינוֹר &c., v. sub צִנּוֹר.

צִינְיָתָא, v. צִינְיָתָא II.

צִינִית I, צְנִית f. (v. צִינָּא I) *basket.* Lam. R. to I, 17 לאחד ... מיקל צ' like one who had nothing but a staff and a basket (with which he made a living).

צִינִית II f. (צָנַן, v. צִנָּה II) *callosity, callus* (on the sole of the foot). Sabb. VI, 6, expl. ib. 65a בת ארעא a growth caused by the soil, v. אַרְעָא.

צִינִיתָא ch. same. Keth. 93b אסתירא דצ' (some ed. דצוּ) a coin that may be used for putting on a callus.—[צִינְיָתָא, v. צִינְיָתָא II.]

צִינְעָה, צִינְעָא, צִינָּא, v. sub צִנְנָא.

צִינָּא I, צִנְנָא f. = h. צִנָּה III, *cold.* Targ. Y. II Gen. VIII, 22. Targ. Job VI, 16.—Lev. R. s. 16 יתיר חדא כסו וצ' one more covering, and the cold is gone (not felt); Y. Snh. X, 29c [read:] יתיר כסותא חדא והדא צ' וכ'; a. e.

צִינָּא II, צִנְנָא f. = h. צִנָּה II, *stone-palm.* Erub. 63a אסר לירה לחמריה בצ' וכ' (Ms. M. בצִינְיָתָא; Ms. O. בצִינָּא; ed. Sonc. a. Alf. בצ' דדיקלא) tied his ass to a palm (palms) on the Sabbath.—*Pl.* צִינְיָתָא, צִינְיָתָא, צִנְנֵי. Sot. 46b כד בבל בי צ' to the place called 'between the palms' of Babylonia; ib. חני צ' דבבל וכ' those palms of Babylonia date frome the days of Adam; Ber. 31a צניחא. Snh. 96b דצ' (צירידתא) דבבל (Var. in Rashi: צינוניתא; Ms. M. צ' צרורתא; Ms. F. צ' צריראתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) the waters along the (dry, or stony) palms of Babylonia. B. Mets. 24b בצ' דבי וכ' (Ms. M. בי צירבתא; Ms. R. בי צינינתא; Ms. O. בי צִינָּתָא) between the palms of the estate of Bar Marion. [Sabb. 139b, v. צִירְבָּתָא.]

צִיפָּא I m. (v. next w.; cmp. צַפְצָפָה a. צֶרֶבָה) *willow.*—*Pl.* צִיפֵּי. Kidd. 45a תוחי צ' וכ' ... קא שתו were drinking wine under willows in Babylonia; [oth. opin., v. next w.]

צִיפָּא II, or צִפָּא, צֻפָּא m. (צפף; cmp. P. Sm. 3428 s. v. צַף a. sq.) [*coarse texture,*] 1) *the fleshy covering of date-stones.* Ḥull. 50b בצ' ... כגון when three date-stones can pass the opening, by force with the covering on them, and easily without the covering.—2) *reed-mat.*—*Pl.* צִיפֵּי or צִיפֵּי. Ber. 25a חזו הני צ' דבי רב וכ' look at the mats in the school house, some sleep thereon, while others are studying. B. Bath. 8b צ' דבי וכ' the mats in the synagogue.—[Kidd. 45a תוחי צ' under mats spread over their heads, v. preced.]—3) *close embrace.* Nidd. 61a דגניין בצ' Ar. (ed. במשולבות) when the two women slept embracing each other.

צִיפָּא III, צִיפְדָּה f. (v. preced.) *flake of wool, hatchelled wool.* Sabb. 50a יוצאין בפקורין ובצ' may go out with lint or a flake of wool (on a wound; oth. opin. in Tosaf.: with a *wig*); Tosef. ib. V (VI), 2 ובצופָּא (ed. Zuck. ובציפי צמר). Tosef. Kil. V, 23 והציפה, v. פּוּקְרִין. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6 יכול אף הצ' you may think the same law applies to raw wool (as to a woven garment); Yalk. Lev. 537 הצרירה (corr. acc.).—Pl. m. (of צִיף, צִיפּ) צִיפִּים, צִיפִּים (or צִיפִּים). Y. B. Kam. IX, beg. 6d כשגנבו צ' when the thief changed the stolen wool by making flakes of it. Ib. בלא צ' שמא יש צ' וכ' ... מצרני cleansing of wool is sometimes done without hatchelling it, but is hatchelling ever done without previous washing?—Esp. Sabb. 48a; B. Bath. 19a בגיזי ... ובצ' צמר צִיפֵּי צמר in shorn wool (before it is washed and hatchelled) or in hatchelled wool. Tosef. Sabb. l. c., v. supra. Yalk. Num. 732 תיהו ... בצִפִּין של צמר he stamped upon it (the fire), and quenched it with hatchelled wool; a. fr.

צִיפָּאֲרִיו* m. pl. (v. צַפָּרָא) *the sparkling morning lights.* Y. Ḥag. II, beg. 77a (interpret שושה שחר עיפה, Am. IV, 13) אילין צ' תוהו וכ' (he turns) the morning lights into voidness, darkness and obscurity.

צִיפְדָּנָה, צִיפְדוֹנָה, v. צַפְדִּינָא.

צִיפְדָּה, v. צִיפָּא III.

צִיפּוּחָא m. (צפח *to rush, storm,* v. P. Sm. 3431), צִיפּוּחַ נֶפֶשׁ *rashness of soul, recklessness.* Targ. Ez. XXV, 15; XXXVI, 5 (h. text שאט).

צִיפּוּי, צִיפּוּי m. (b. h.; צָפָה *Pi.*) *covering, overlaying.* Y. R. Hash. III, 58d top מחמת הצ' ... דהיה if its sound became thick on account of the overlaying (of the mouth-piece with gold). Y. Ḥag. III, end, 79d לא צ' שטמר וכ' was the overlaying (of the altar) not solid enough to stand by itself? Tem. 28b יהא ציפויו מותר let the metal used for overlaying it (its horns &c.) be permitted; a. fr.—*Pl.* צִיפּוּיִים, צִיפּוּיִין, צִיפּוּיֵיהֶן, צִיפּוּיֵיהֶן; Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 צִיפּוּיָו, צִפּוּיָיו; a. e.

צִיפּ, צִיף, צִיפּוֹנָא, m. = h. צָפוֹן, *north.* Targ. Ex. XXVI, 20 (ed. Berl. צִיף). Targ. Is. XIV, 13 (ed. Wil. צִפּ); a. fr.—Yoma 32b (transl. Jer. XLVI, 20) כמין קטולין מצ' murderous peoples from the north &c. (see Targ.). Y. Taan. II, 65b top צִפּוֹנָה, v. יָצָם. B. Bath. 25b לצ' דארעא Ms. M. (ed. בצפינה דארץ וכ') לצ' north of Palestine.

Digitized by Google

צִיפּוֹרָא, צִפּוֹר, v. צִפּוֹרָא.

צִיפּוֹרָאָה, v. צִיפּוֹרְיָא.

צִיפּוֹרָה, v. צִפּוֹרָה.

צִיפּוֹרֵי, צִיפּוֹרִין, צָפֵּי I m. pl. (צָפַר II) *whirling waters.* M. Kat. 29ª כצ' בפי וכ', v. פִּרְצוּרֵי; [Rashi: like *a knotted rope* passing through a loop-hole in the mast); Lev. R. s. 4; Koh. R. to VI, 7 כצפורן, v. צִפּוֹרֶן.]

צִיפּוֹרֵי, צִיפּוֹרִין, צָפֵּי II pr. n. pl. *Sepphoris* in Upper Galilee. Meg. 6ª קטרון זו צ' וכ' Kitron (Jud. I, 30) is Sepphoris, and why is it named S.? Because it is perched on the top of a mountain like a bird (*tsippor*). B. Bath. 75ᵇ אני ראיתי צ' בשלותה I have seen S. in her prosperous days. Sabb. 121ª, v. גַּסְטְרָא. Y. Kil. IX, 32ᵇ top רבי . . . בצ' וכ' Rabbi lived in S. seventeen years. Arakh. IX, 6 קצרה . . . של צפורים the old castle of S. (a fortification dating from the days of the Israelitish conquest); Bab. ed. (32ª) צפורי; a. fr.—Ex. R. s. 3, a. e. צפורן (corr. acc.).

צִיפּוֹרְיָא, צִיפּוֹרָאָה, צִפֵּי, צִיפְּרִי m. (preced.) *Sepphorite, of Sepphoris.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ; Cant. R. to VI, 8 צ' חיירא ר' R. Ḥiya of S.; a. fr.—*Pl.* צִיפּוֹרָאֵי, צִיפּוֹרְיֵא, צִפֵּי. Y. Keth. XII, 35ª top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top צִיפּוֹרֵיא. Y. Sabb. IV, end, 7ª; a. fr.

צִיפּוֹרִין, צִיפּוֹרִים, v. צִיפּוֹרֵי I, II.

צִיפּוֹרִית f. (צִיפּוֹרֵי II) *of Sepphoris.* Tosef. Maas. Sh. IV, 13 נותן . . . כריסית טבוריית נוטל תרומו צ' וכ' if a man lends his neighbor a Tiberian *Tressis*, he must accept in return a Sepphorite *Tressis*, and vice versa.

צִיפּוֹרֶן, v. צִפּוֹרֶן.

צִיפּוֹרְנִי m. (preced. art.) *Sepphorite.*—*Pl.* צִיפּוֹרְנִין. Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. אין מביאין מן הצ' וכ' you must not offer first-fruits belonging to Sepphorites or to Beth Sheanites.

צִיפּוֹרְתָא, צִיפּוֹרָה, v. sub צִפּ'.

*צִיפְיָא f. (צָפָה; cmp. Syr. צפיותא, P. Sm. 3429) *clearness, the liquid parts of honey cells.* Sot. 48ᵇ דבש תבא מן הצ' the honey which comes from the inner portions of the cells (=נופת צופים), v. נוֹפֶת; Y. ib. IX, 24ᵇ bot. דבש הבא בציפייה honey which comes in a state of clearness.

צִיפִּיתָא, v. צִיפְּתָא.

צִיפְּיָא, צִיפַּר, צִיפְּרָא, צִיפֹּ', צִיפֹּר, v. sub צִפּ'.

צִיפְּרוֹנָה, v. צַפְּדִינָא.

צִיפְּרְיָא, צִיפֹּרֵי, v. sub צִיפּוֹר.

צִיפְּרִין, Y. Sabb. XVII, beg. 16ᵈ הצ', read: דצִיפּוֹרָן.

צִיפַּרְתָּא, v. צִפַּרְתָּא.

צִיפַּרְתִּי f. name of a *clean bird, tsipparti.* Ḥull. 65ª.

צִיפְתָא, צִפְּ' f. = צִיפָּא II, *matting, mat.*—[Targ. Y. II Deut. XXXII, 9 בצ' ed. Vien., read: בִּפְיָרָתָא.]—Sabb. 140ᵇ בר . . . אצ' חדתא וכ' a student at the school house should not sit down on new matting, because it ruins the garments. Ned. 50ª top דלי לצ' וכ' he lifted up the mat (on which he had been sitting), and said &c. Kidd. 12ᵇ צ' דאסא a braid of myrtle twigs (worth less than a P'ruṭah). Gitt. 68ª שדו ליה צ' עילויה Rashi (ed. צירפיתא) they threw a mat over it (the pit). Ib. צ' דשדיא I see a map that is thrown down.

צִיץ, צָ֫ץ, v. צִיץ, צָיַץ.

צִיץ I *to come forth; to glisten, bloom,* v. צוּץ.

צִיץ ch. same, 1) *to stand forth, shine, bloom.* Targ. Koh. XII, 5 וחציץ Var. (for וחסיץ, v. חָצַץ; h. text ויגאץ). Targ. Ps. CXXIX, 6 (Ms. יניץ; h. text שלח).—*2) *to look for, search.* Targ. Prov. II, 4 ed. Lag. (v. בְּצָא).

צִיץ II m. (b. h.; preced.) 1) *something glistening, foil.* Tanḥ. Vayetsé 12 (describing the Teraphim) . . . מביאין וכותבין על צ' זהב וכ' they get a firstborn man and slaughter him . . ., and write the name of a spirit of uncleanness on a golden plate, and put the plate under his tongue with sorcerous ceremonies &c.—Esp. *the highpriest's front plate.* Succ. 5ª דומה כמין טס וכ' צ' the front plate was something like a gold foil &c.; Sabb. 63ᵇ. Zeb. 88ᵇ . . . צ' עזות פנים the plate procures forgiveness for sins committed by effrontery. Gen. R. s. 71 בזה צ' ובזה צ' in this (the tribe of Levi) is the sheen (of the high priest's frontlet), and in that (the tribe of Judah) is the splendor (of the crown, Ps. CXXXII, 18); a. fr.—[*Pl.* צִיצִין. Tosef. Sot. III, 4 ed. Zuck. בצ' with fineries, v. צְלָצוּל.]—2) *blossom.* Gen. R. s. 53 (ref. to Is. XL, 8) ונבל ציצו . . . יבש the flower of Abimelech was dried up, and his blossom faded (his procreative faculty was lost); Yalk. Is. 309.—*Pl.* צִיצִים, צִיצִין. Sabb. 145ᵇ (ref. to Is. XXVII, 6) אלו . . . עושין צ' וצ' וכ' this refers to the scholars in Babylonia who create blossoms and flowers for the Torah (revive learning); a. e.—3) *filament, thread, thread-like shred, fringe.* Ib. 131ª Ms. M., v. צוּץ.—*Pl.* as ab. Ib. 94ᵇ; Tosef. ib. IX (X), 12 צפורן . . . וצ' וכ' a nail, and shreds (of skin) the largest portions of which are severed from the body. Sabb. XIX, 6 המעכבין וכ' צ' shreds of the corona which make the circumcision invalid. Y. ib. XIX, 17ª; a. fr.—Tosef. Ab. Zar. V (VI), 2 (describing a scarab or dragon used as an emblem of idolatry, v. דְּרָקוֹן) כל שהצ' יוצאין מצוארו from whose neck fringes come forth; Y. ib. III, 42ᵈ top; Bab. ib. 43ª.

צִיצָא ch. same, 1) *gold plate.* Targ. Y. Gen. XXXI, 19 (describing the Terafim, v. preced.).—Esp. *the highpriest's front plate.* Targ. Ex. XXVIII, 36. Targ. O. ib. XXXIX, 30 (Y. צִיצָה, constr. *fem.*); a. e.—2) *jewels.* Targ. II Esth. I, 2.—3) *blossom.* Targ. Job XIV, 2 ed. Lag., v. נֵץ I ch.—4) name of *a bird of prey, night-hawk.* Targ. O. Lev. XI, 16; Deut. XIV, 15 (cmp. נֵץ II; h. text תחמס).—*Pl.* צִיצִין *a) fins.* Targ. Lev. XI, 9, sq.; Deut. XIV, 9 sq.; v. צִיצִיתָא.—*b) wings.* Targ. Ps. CXXXIX, 9 (Ms. נִיצִין).

Digitized by Google

Targ. Y. Num. XXIV, 24 (wings of an army; cmp. Is. VIII, 8; h. text צִים).—*c*) *fringes.* Targ. Y. II ib. XV, 38, v. צִיצִיתָא.

צִיצָה f. (b. h.; preced. wds.) 1) *flower, knob on the top of the central stem of the palm branch* (Lulab). Y. Succ. III, beg. 53c יבשה צִיצָתוֹ (ed. Krot., a. Asheri to Succ. III, beg. צִיצִירוֹ; Asheri quotes a Var. יבשו דוצין) if the top of the branch is withered.—2) *fringes.* Gitt. 56a שחירתה צִיצִיתוֹ the fringes of his cloak were dragged along on cushions. M. Kat. III, 4 תכלת לציצתו Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. 19a לציציתו; Babb. D. S. quotes לציצתו) the blue thread for his show-fringes.—Kel. XVI, 4 ... ויעשה את סקורטיא צִיצָתָהּ (Ar. ציציתיה, read: צִיצוֹתֶיהָ) a leather apron is considered finished, when ... he attaches its fringes (cords); [Maim.: a leather table cloth ..., when he puts on a *bright center piece*].—*Pl.* צִיצוֹת, v. supra.

צִיצוֹתָא, v. צִיצִיתָא.

צִיצוֹתַי, Y. Yeb. XVI, 15d top לצ', some ed. לציתותי, read: לִצִיתוֹתַי עֵרֶב, v. עֵת.

צִיצִי *tsitsi*, a derisive imitation of the sound *ts* (צ) in certain formulas of benedictions. Men. 42a (ref. to a person who had said the benediction צִיצִית מאי (לעשות שמענא חכי צ' what is that *tsitsi* I heard here? Ber. 42a (ref. to the benediction המוציא ... הארץ וכ' (Ms. K. ציו ציו).

צִיצְיוָן, v. צִיצָא.

צִיצִית f. (b. h. צוּץ, v. צִיצִיתָא) 1) *hair-lock.* Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) שלא תגדל צ' that thou must not grow a lock (v. בְּלוֹרִית). Zeb. 26a; Yalk. Lev. 446 הוא בפנים וציציתו וכ' if the sacrifice stands (within the sacred precincts), and its locks (prob. the tuft of its tail) are without.—2) *fringe*, esp. *the show-fringes* (Num. XV, 38). Sifré Num. 115 אין צ' אלא דבר היוצא ודבר כל שהוא by *tsitsith* is meant something that protrudes (hangs over) and is of a minute size; Men. 41b. Sifré l. c. וצ' מן הגדילים, v. גְּדִילָה II. Men. 39b פטורין מן הצ' require no show-fringes; חייבין בצ' require show-fringes; a. fr.—M. Kat. III, 4 (19a), a. e., v. צִיצָה.—*Pl.* צִיצִיּוֹת. Men. 44a באו ארבע ציציותיו וכ' the four fringes of his garment came into sight and slapped him in the face (reproached him for his sensuality, reminding him of Num. XV, 39). Sifré l. c.; Men. III, 7 ארבע צ' מעכבות וכ' the four fringes are dependent on one another, v. עָכַב. Ib. 43a עד שיחזיר ציציותיה ... אין you must not sell a fringed cloak to a gentile without removing its show-fringes; a. e.

צִיצִירְתָּא, צִיצִירְתָּה ch. same, 1) *lock.* Targ. Cant. V, 2.—Men. 42a, v. צִיצִיתָא.—*Pl.* צִיצִירָתָא, צִיצִירֵי, צִיצִירָתָא, constr. צִיצִירָתְ, צִיצִירַיִת. Targ. Cant. l. c.—2) *show-fringe.* Targ. Y. Num. XV, 39 (ed. Amst. צִיצִיתַיִת). Targ. Y. II Deut. XXII, 12 (Y. I צִיצִיָּרִיתְ). —Y. Snh. X, 28c [read:] ובלעיה ארזא וסריא צִיצִירָתָהּ דגולתיה the cedar swallowed him (Isaiah) up, but the fringes of his cloak remained hanging out. Midr. Till. to Ps. VII, 5 (ref. to I Sam. XXIV, 6) מה בין קטע צ' וכ' what is the difference between cutting off (a man's) show-fringes (depriving him of the privilege of religious observance) and cutting off (a man's) head?—*Pl.* צִיצִירִין, צִיצִירָן (v. צִיצָא); צִיצִירָתָא, צִיצִירָתָא, צִיצִיתָא, צִיצִיָּיתָא. Targ. Y. I Num. XV, 38. Ib. 39, v. supra.—3) *fin* (?). Targ. Y. Deut. XIV, 9.—*Pl.* צִיצִין, v. צִיצָא.

צִיצִיתָה, צִיצִיתָהּ pr. n. pl., v. סוּסִיתָא.

צִיצָלָא, v. צוּצָלָא.

צִיצָלִין, v. צְלָצוּלִין.

צִיקִין m. pl. (צָקַק) [*cast in a mould,*] only in צִיקֵי קִדְרָה *a sort of pudding* consisting of minced meats &c. mixed with wine and spices. Ḥull. 77b ק' צ' שאן he minced them (the bones &c.) for a pudding. B. Mets. 86b הללי לצ' ק' those (the animals mentioned I Kings V, 3) were used for puddings. Yoma 75a (ref. to בשלו בפרור, Num. XI, 8) מלמד שירד להם ... צ' ק' וכ' this intimates that, with the manna, the ingredients for puddings came down &c. Keth. 65a יין לצ' ק' wine for puddings. Pes. 56a; a. e.

צִיקָן, צוֹרֵר', צוֹרֵי, צַיָּקָנִין m. (צוּק) [*narrow-minded,*] *miser.* Y. Pes. VII, 35a top.—*Pl.* צַיָּקָנִין, צִיקָנִין. Mish. ib. VII, 8; Bab. ib. 82a.

צִיר, צַיָּר, v. צַיָּיר.

צִיר I m. (צוּר; cmp. זִירְיָא, זִירוֹן) *juice, brine.* Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 (ref. to Lev. XI, 12) שקץ לאסיר את צִירָן ורוטבן וכ' 'abomination' is used to imply the prohibition of their brine or soup &c. Ib. לאסיר צִירָם ורוטבם. Ab. Zar. II, 6 (35b) צ' שאין בה דגה (read בו) brine in which no fish is distinguishable. Ib. 40a בצירן in their brine (without the fish), opp. בגופן. Ḥull. 99b; a. fr.

צִיר, צִירָא, ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 11 צידהין צִירֵיהוֹן ירוטבהון, read: צִירֵיהוֹן ורוטבהון (v. Sifra quot. in preced.).—Ab. Zar. 40a הוה מטבילנא בצירן I used to dip (bread &c.) in their brine. Y. Ter. VIII, 45b bot. הדין צ' דמוריסא (not מור') the brine of *muries.*

צִיר II m. (b. h.; צוּר) *hinge, pivot.* Men. 33a; Erub. 11b הכר צ' אֲבָקָתָא, v. אֲבָקָתָא. Kel. XI, 2; Num. R. s. 12, v. אוֹרָה. Erub. X, 12 מחזירין צ' התחתון you may bring back to its socket the lower pivot (of a door of a chest &c.). Yoma 39b וצ' דלתות וכ' the turning hinges of the Temple door were heard &c.; a. fr.—*Pl.* צִירִים, צִירִין. Y. Naz. VIII, 57a bot אוסטרטיוטות שומרי צ' וכ' (not וישומרי) Roman soldiers were stationed in Jerusalem as guards of the hinges (of the Temple gates); Tosef. Pes. VII, 13 צורים ed. Zuck. (corr. acc.). Bekh. 45a כשם שצ' לבית כך צ' לאשה as a house has hinges (doors moving in sockets), so a woman's body has hinges (in her sexual organs; ref. to I Sam. IV, 19 צִירֶיהָ). Ib. צִירֵי בשר (the sockets and pivots in the male body are merely) hinges of flesh (muscles, not separate organs); a. e.

צִיר III m. (b. h.; צוּר; cmp. חֵבֶל) *writhing, agony, throes of birth.*—*Pl.* צִירִים. Pesik. R. s. 36 יאחזו אותם צ' כצירי יולדה and pangs like those of a travailing woman shall seize them (v. Is. XXI, 3).

Digitized by Google

צִיר IV m. (b. h.; צוּר) [*one going around,*] *messenger, agent.* Pirké d'R. El. ch. XXIII כשולח ביד צ' נאמן לשולחיו like one sending through a messenger faithful to those who send him (Prov. XXV, 13); Yalk. Gen. 58. Ab. d'R. N. ch. XXXIV.

צִיר, צִירָא, צִיר' m. (צוּר) *siege; straitness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 53 (ed. Berl. צִיאָרָא); ib. 55; 57. Targ. Ez. IV, 2 (ed. Lag. בצייר; oth. ed. מציר, corr. acc.). Ib. 3 (ed. Wil. צִירָא). Targ. Deut. XX, 19; a. fr.

צִירָא I *brine,* v. צִיר ch.

צִירָא II = h. צִיר II, *hinge, pivot; socket; pin.* Y. Ḥag. II, 77[d] bot. צ' דתרעא וכ' the pin of the gate of Gehenna was fastened to her ear; Y. Snh. VI, 23[c] bot. (corr. acc.).—*Pl.* צִירִין. Targ. I Kings VI, 34 (h. text צלעים, קלעים) *turning door-wings.* Targ. Ex. XXVI, 17 (Y. ed. Vien. צייד, corr. acc.; h. text ידות); ib. 19 (ed. Vien. צייד, corr. acc.); a. e.—Targ. Y. Gen. XX, 18 צירוי בית ולדא, צירוי ב' ו', read: צִירֵי the hinges of the womb (v. צִיר II).—V. צִירְתָּא.

צִירוּכִין, v. next w.

צִירוּף m. (צָרַף) 1) *smelting, reduction through trials.* Keth. 112[b] צ' אתר צ' one reduction after the other (ref. to Is. VI, 13).—2) *fusion, the state of being considered as one coherent mass* or *as one act.* Pes. 19[a] צ' דאורייתא that things contained in one vessel are to be considered as one mass is a Biblical rule. Naz. 4[a] ר"ש ליתי ליה צ' R. S. does not adopt the rule of fusion (that the various things forbidden to the Nazarite, if partaken of together, combine to make up the legal quantity). Y. Maasr. IV, 51[b] למה לי צ' why is it necessary to apply the rule of fusion?; ואם צ' וכ' and if you apply the rule of fusion &c.; a. fr.—*Pl.* צֵירוּפִין. Y. Naz. II, 54[c] bot. [read:] ולמה נכללו לצ' (ed. Krot. לצירוכין, corr. acc.) and why have they again been stated by implication? To intimate that the rule of fusion applies to them (if eaten together). Ib.[d] bot. בצֵירוּפֵי נזיר as to the rule of fusion applied to the Nazarite; a. e.

צִירְחָא, v. צִרְחָא.

צִיר', צִירְיָא m. (צִרֵי I; Syr. ציריא, P. Sm. 3441) *slit, incision.* Pes. 40[a] כיון דאית בהו צ' וכ' as they (the wheat grains) have a slit, the water penetrates them. Ib. top דילמא ... בצִירְיָהּ דחבירתה (Ms. M. בציריריא, read: בִּצְרִירְיָא) maybe one grain moves in boiling and settles in the slit of the other. Nidd. 23[a] הא באוכמא הא בצ' in one case the shape of the black of the eye is meant, in the other, the slit (in which the eye is seated), v. צִירְתָּא.—*Pl.* צִירֵי. Ab. Zar. 65[b] אגב צִירֵידהו וכ' (Ms. M. דאית בהו צירי, read צִירֵי) on account of their slits, they are considered as if they were burst open.

צִירָן m. (denom. of צִיר I) *one whose eyes discharge a briny liquid, blear-eyed;* [Rashi: *one whose eyes have a cylindrical shape like a pivot,* fr. צִיר II]. Bekh. VII, 3, expl. ib. 44[a] עיניו חרוטות וצִירְנִיּוֹת whose eyes are bleared and granulated; [Rashi: round or pivot-shaped]; Tosef. ib. V, 3 עינוי מצודניות ed. Zuck. (corr. acc., or read with oth. ed. מְרוֹדָנִיּוֹת).

צִירְנָא, v. צִרְדוֹן.

צִירְנַיְיתָן f. pl. (v. preced. art.) *discharging pus, granulated.* Targ. Y. I Gen. XXIX, 17.

צִירָנִית f., *pl.* צִירְנִיּוֹת, v. צִרְדָן.

צִירְצוּר, צִירְצָתָא, צִירְצַת, צִירְצָא, v. sub צִרְ'.

צִירְתָּא f. = צִירָא II, *hinge, pivot.* Targ. Prov. XXVI, 14.

צִירְתָּא f. (cmp. צִיר) *anguish.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 22 צ' דליבא anguish of heart (*incubus?*).

צִית, v. צוּת.

צִית m. (preced.) *joint;* prep. *with, near;* לצ' *towards.* Targ. Gen. XI, 4; XXVIII, 12. Targ. Y. Ex. XX, 18 (O. לצַד, לְצֵיד). Targ. Job II, 12. Targ. II Esth. IV, 2 ed. Lag. (oth. ed. לגבר); a. e.

צַיְיתָא, v. צַיְתָא.

צִיתוֹר, צַיְתוֹר pr. n. pl. *Tsaythor.* Lev. R. s. 24 אבא צ' יוסי איש צ'; Tanḥ. K'dosh. 9 יוסי איש צ'; Yalk. Ps. 680 ר' יוסי איש צִיתוּר.

צַיְיתָנִית, v. צַיְתָנִית.

צִיתְרֵי, v. צִתְרֵי.

צְכוּנָא, v. צַחֲוָנָא.

צַל, v. צְלַל.

צֵל m. (b. h.; צָלַל, v. טְלָלָא) *shade, shadow; protection.* Succ. 2[a] אדם יושב בצל סוכה ... עד up to a height (of the walls) of twenty cubits one sits in the shade of the ceiling of the booth; בצל דפנות ... למעלה above twenty cubits, one sits no longer shaded by the ceiling, but shaded by the walls. Ib.[b] כיון דרויחא איכא צל סוכה when the Succah is very large, there is the shade of the ceiling (even when the walls are higher than twenty cubits). Koh. R. to I, 2 (ref. to ib. VI, 12) כאיזה צל אם כצלו של כותל וכ' like what shadow? if like the shadow of a wall, there is some reality in it; ib. כצלן של דבורים וכ' like the shadow cast by flying bees &c.; Gen. R. s. 96 כצילו וכ' Pes. 114[a] אכול בָּצֵל ושב בצל eat onions and sit in the shade (of thy house in contentment) rather than &c. Y. Ab. Zar. III, 43[b] bot. צִיצָתָא אסור צל צילה מותר the shade of a worshipped tree is forbidden (to be enjoyed), the shade of the shade is permitted; כל שאילן ... זהו צילה וכ' as far as the tree would reach if felled, so far is its shadow; what is beyond, is the shadow of the shadow; Bab. ib. 48[b] צל קומתה the extent of the shadow corresponding to the height of the tree. Midr. Sam. ch. XIV; Yalk. Sam. 109, v. צֵא. Ex. R. s. 34 (ref. to Ps. XCI, 1) בצל שעשה בצלאל in the shade which Bezalel has made (the Tabernacle). Ber. 55[a] (play on בצלאל) שמא בצל אל הדית וכ' hast thou been in the shade of God that thou knowest it?; a. v. fr.

Digitized by Google

צְלָא, v. צְלֵי.

צְלָא (צַלָּא) m. (צלי *to stretch*, v. צְלֵי II; cmp. מְשָׁכָא) *hide, leather.* Targ. Y. Lev. XI, 32. Ib. XIII, 48; a. fr.—Ned. 56b צרסא דצ' a bedstead covered with skins. B. Bath. 5a (prov.) אַרבעה לצ' ארבעה לְצַלָּא four (Zuz) for dressing a large skin, four for dressing a small skin, i. e. do not claim anything for guarding your neighbor's field enclosed within your fields, since you have no more expense by doing so; [oth. opin: four for the skin and four for the צַלָּא *the tanner*, v. comment.].—[צלין, Y. Sabb. VII, 10a bot., v. צַלְיָין.]

בֵּית צ', v. צוּלָאֵי.

צְלַב *to hang, impale.* Esth. R. to I, 8 אתה ... וצוֹלֵב לזה when thou raisest the one to dignity, thou must decree hanging for the other. Gen. R. s. 30 אתמול ... צוֹלֵב את צוֹלְבָיו yesterday he was prepared to be hanged, and now he hangs those who had intended to hang him; a. fr.—Part. pass. צָלִיב; f. צְלוּבָה &c. Yeb. XVI, 3 צ' ... ואפי' ראוהו even if witnesses saw him ... nailed to the stake (v. צָלוּב h.) Tosef. Gitt. VII (V), 1; Y. ib. VII, 48c bot. דינה צ' וכ' if a man was impaled or being bled to death, and motioned (to his friends) and said, write a letter of divorce &c. Ohol. III, 5; Tosef. ib. IV, 11 שדמו שותת צ' one nailed to the stake whose blood runs freely. Koh. R. to VII, 26 לְצָלוּבִים, v. בְּעִיר; a. fr.

Nif. נִצְלַב *to be hanged, impaled.* Esth. R. introd. (ref. to Deut. XXVIII, 66) זה שהוא יוצא לְהִצָּלֵב that is he who is taken out to be impaled. Ib. to I, 12 אימתי ... כשנ' when was his wrath pacified? When Haman was hanged. Ib. to III, 1 לְיִצָּלֵב ... אף סיפו this man, too, will in the end be hanged; a. fr.

צְלֵיב, צַלַּב ch. same. Targ. Y. I Num. XXV, 4; Y. II ויחוין צְלִיבִין (not צְלָבִין). Targ. Gen. XL, 19. Targ. Esth. VII, 9; a. fr.—Part. pass. צָלִיב; *pl.* צְלִיבִין. Targ. II Esth. IX, 24; a. e.—Y. Ḥag. II, 78a top וצַלְבוּנוּן and they impaled them (the sorceresses); a. e.

Ithpa. אִצְטַלַּב, *Ithpe.* אִצְטְלִיב *to be hanged.* Targ. O. Deut. XXI, 23. Targ. II Esth. IX, 14; a. fr.—Koh. R. to VII, 26. Esth. R. to I, 12 מִצְטַלַּב, v. חָן. Gen. R. s. 65 end אזל קומי שריתא למִצְטַלְבָא (not למצטבלה) walked before the beam (on which he was) to be hanged; Yalk. ib. 115 למִצְטַלַּב. Lev. R. s. 28 בעי למצטבלא (corr. acc.) is going to be hanged; Yalk. Esth. 1058 לְמִצְטַלְבָא.

צַלְבּוֹנִי, v. הַצַּלְפּוֹנִי.

צַלְבְּחָא, v. צְלוֹפְחָא.

צְלָה I, v. צִילָה.

צִלָּה II (b. h.) pr. n. f. *Zillah*, one of the two wives of Lamekh. Gen. R. s. 23; a. e.

צְלַהֵב* (v. next w.) *to gild.* Part. pass. מְצוּלְהָב. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2 דינה מצ' בזהב the manna appeared gilt with a gold-like mass; (Yalk. Ex. 258 מזוהב כזהב).

צַלְהֵב (Palel of צהב) 1) *to redden.*—*Part. pass.* מְצַלְהָב *burnished, red* or *yellow.* Targ. Ez. I, 7 (h. text קלל). Targ. Y. Lev. XIII, 30; 32 (h. text צוהב).—2) *to glow, heat, consume.* Targ. Ps. L, 3. Ib. LXXIII, 9. Targ. Y. Ex. XIX, 18; a. fr.

צַלְחוּ, צַלְחוֹבָא m. (preced.) *flashing.* Targ. Nah. III, 3 (h. text לתב).

צְלוֹ, צְלוֹתָא f. (צְלֵי II) *prayer.* Targ. Gen. XVIII, 22. Targ. II Chr. XXXIII, 13; a. v. fr.—Taan. 12a; Y. ib. II, 66a top, v. יָסַר. Y. Snh. X, 29c bot. ליה הדא צ' this is no prayer (need not be prayed for), v. צְרִיכָא I. Ib. צְלוֹתָךְ ... הוא צ' this is a prayer; now, may thy prayer be heard. Y. Meg. I, 71c bot. צריכה צ' ... הדא this thy Torah scroll needs prayer (that it may not be condemned). Yoma 28b צְלוֹתֵיהּ דאברהם the prayer time of Abraham (the afternoon prayer). Ber. 26a רחמי הוא וכ' since prayer is a matter of love (contrad. to sacrifice), one may pray whenever one desires; a. fr.—*Pl.* צְלָוָן, צְלָוָיִן. Targ. II Esth. V, 1 שמע צלויין O hearer of prayers!—Gen. R. s. 26 תרתיהון צ' אינון (not צלוהן) both of my wishes are prayers (and not curses); Yalk. ib. 43 צלויין.—צְלוֹתָא *hymns.* Targ. Ps. LXXII, 20.

צָלוּב, v. צָלַב.

צָלוּב I m. (צָלַב) *stake, gallows.* Gen. R. s. 56 צְלוּבוֹ, v. כָּתַשׁ; Pesik. R. s. 31. Yeb. XVI, 3 צָלוּב על הצליב Y. ed. (corr. acc.) nailed to the stake; Y. ib. 15c bot. Sabb. VI, 10, v. סַמְמָר; a. e.

צְלוּב II m. = h. צְלוֹב, *impaled, hanging.* Targ. Y. Deut. XXI, 1.—[צלובין, Targ. Y. II Num. XXV, 4 (ed. Amst. צְלָבִין, read: צְלָבִין, v. צָלַב.]

צְלוּחָא, v. צְרִילוּחָא.

צְלוּחִית f. (b. h. צְלֹחִית) *flask, bottle with a wide belly and a narrow neck.* Par. XII, 2. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5 צ' המן וצ' של מי נדה וצ' וכ' the bottle containing the manna (Ex. XVI, 33), that containing the sprinkling water (Num. XIX, 9) &c.; Tanḥ. B'shall. 21 צנצנת המן וצ' וכ'. Pesik. Vayhi, p. 3b (ref. to Ex. IX, 24) צ' של ברד וכ' a bottle of hailstone filled with fire; a. e.—*Pl.* צְלוּחִיּוֹת. Cant. R. to III, 11; Num. R. s. 12. Y. Bets. IV, beg. 62b צ' צ' bottlewise. Midr. Till. to Ps. XVIII, 16; Yalk. Sam. 161; a. e.

צְלוּחִיתָא, צְלוּחִיתָא ch. same. Targ. Ex. XVI, 33 (h. text צנצנת). Targ. II Kings II, 20. Ib. XXI, 13 (h. text צַלַּחַת). Targ. I Kings XVII, 16 (h. text צפחת).

צְלוֹלִיבָא m. (=צלבליבא; צָלַב) *ricinus tree* (*Palma Christi*, v. Löw, Pfl. p. 353 sq.). Sabb. 21a לדידי ... ולצ' דמי I have seen the Kikayon of Jonah; it resembled the ricinus tree.

צְלוֹלְפוֹנִית, v. הַצַּלְפּוֹנִי.

Digitized by Google

צלונחא, v. next w.

צְלוֹפְחָא m. *eel.* Ab. Zar. 39ᵃ דמי לצ' ... אייתו (Ms. M. לצלונ', Ar. צלב') they brought before him a fish that looked like an eel.

צָלוּ, צָלוֹ, v. צְלוֹ.—[Erub. 65ᵃ, v. צִילוּתָא]

צְלַח (b. h.) [*to split, pass through,*] *to succeed, prosper.* Ber. 46ᵃ וירצלח מאוד וכ', v. נָסָם; a. e.

Hif. הִצְלִיחַ 1) same. Ib. 64ᵃ עלה והי' he went and succeeded; M. Kat. 29ᵃ. Ab. Zar. 19ᵇ נכסיו מַצְלִיחִין לו his business enterprises will prosper. Y. R. Hash. III, end, 59ᵃ (ref. to Dan. VIII, 12) whenever Israel casts truth to the ground, חמלכות...גוזרת ומַצְלַחַת that wicked (Roman) government decrees (persecution) and succeeds; Lam. R. introd. (R. Abba 2). Midr. Till. to Ps. I, 3 ומַצְלִיחוֹת, v. צָצָה II; a. fr.—2) *to cause to prosper.* Sabb. 63ᵃ הקב"ה מַצְלִיחַ להם the Lord helps them to success.—Part. pass. מוּצְלָח; *pl.* מוּצְלָחִין. Ber. 46ᵃ מוצ' ... ויחיו (Ms. M. נכסיו מצלחין), v. נָסָם; a. e.

צְלַח ch. same, 1) *to split, pass through.* Targ. I Chr. II, 54. Ib. XI, 18 צ' ארחא (h. text ויבקעו).—2) *to be successful, prosper; to become fit.* Targ. Jer. XX, 11. Targ. Prov. XXVIII, 13; a. fr.

Pa. צַלַּח *to split.* Targ. O. Gen. XXII, 3. Targ. I Chr. XXI, 23.—B. Mets. 79ᵃ מְצַלְּחֵיה לציביו וכ' let him chop it into chips and use it. B. Kam. 113ᵇ זבין ... לְצַלָּחָא bought a palm, in partnership with a gentile, to chop it up (and divide it). Sabb. 119ᵃ רבה ... מְצַלְּחֵי וכ' Rabbah and R. J. used to chop wood themselves (in preparation for the Sabbath). Ib. 129ᵃ; a. e.

Af. אַצְלַח 1) *to pass through; to do a thing successfully; to prosper.* Targ. O. Deut. XXVIII, 29. Targ. ib. XXIX, 8 (O. ed. Vien. *Pe.*). Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 15 אצ' תקום succeeded in gaining strength. Targ. I Kings I, 34 (h. text יחד); a. fr.—Men. 43ᵃ וא' עיסקיידהו and their business prospered. Erub. 45ᵃ אי מַצְלַח וכ' whether or not he shall succeed. Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. ולא מַצְלְחָא מה דו עבדא (not מצלח) and she will not succeed in what she wants to do. B. Bath. 3ᵇ מצלח ... כל עבדא any slave that will now rebel, shall succeed; Yalk. Deut. 913. R. Hash. 16ᵃ דמצלח זרעא וכ' that the winter seed thrives; a. fr.—2) *to cause to succeed, prosper.* Targ. Gen. XXIV, 21. Targ. Jer. III, 19 (h. text אשירתך); a. fr.—Gen. R. s. 13 תַּצְלִיחַ, v. עָבַד I.

צַלְחָא, v. צִילוּתָא.

צַלְחוּתָא, v. צִלּוּחִית.

צִיל, צִלְחָא f. (preced. art.) [*part,* cmp. Lat. hemicranium,] *pain on one side of the head, megrim.* Sabb. 90ᵃ (ref. to עִטְרָן) צ' it is good for megrim. Gitt. 68ᵇ לצלח' Ar. (Rashi לצ'; ed. לְצִלְחָתָא).

צָלַח, צָלִי (b. h.) [*to turn,* cmp. טָוַי II,] *to roast.* Tosef. Pes. V, 9 צָלָאוּ ... בישלו if he cooked (the Passover lamb) and then roasted it; Pes. 41ᵃ. Ib. צלאו כל צורכו if he roasted it as much as needed (well-done, contrad. to נא). Ib. VII, 1 כיצד צולין וכ' how must the Passover lamb be roasted? Ib. 2 צא וצְלַה לנו וכ' go out and roast the lamb for us &c. Y. ib. VII, beg. 34ᵃ צָלְיוּ בגדי וכ' if he roasted it together with a secular (not sacrificial) kid. Ib. bot. בשר לְצָלוֹת meat to roast it; a. fr.—Part. pass. צָלוּי; f. צְלוּיָה, צְלוּיְרָה. Ab. Zar. 29ᵃ ביצה צ' a roasted egg; a. e.

Nif. נִצְלָה *to be roasted.* Y. Pes. I. c. נִצְלָה מקצתו וכ' if it was roasted partly by the heat of the stove &c.; a. fr.—Sabb. I, 10 כדי שיצולו וכ' (fr. צול) in time to be roasted before the Sabbath begins.

צָלָא, צָלֵי I ch. same.—Part. pass. צָלֵי; *pl.* צָלְיָיא. Y. Naz. IX, 57ᵈ כגון אילין נוניא צ' וכ' corpses found in a position like fried fish, the head of one by the tail of the other &c.

צָלָא, צָלֵי II (preced.; corresp. to h. נָטָה) 1) (neut. verb) *to turn, decline; to incline.* Targ. Ps. CII, 12. Targ. Job XV, 30 Ms. (ed. יצורי; h. text יסור). Ib. XXXI, 7 (some ed. תְּצַלֵּי, corr. acc.). Targ. Ps. XL, 2; a. fr.—2) *to stretch, put up.* Targ. Hos. IX, 8; a. e.—3) (with אודנא) *to bend, incline the ear, listen, heed.* Targ. Prov. V, 13. Ib. II, 2 Ms. (ed. *Af.*). Ib. XXII, 17; a. fr.—4) *to bend, wrest, pervert.* Ib. XVII, 23. Ib. XVIII, 5; a. fr.—5) *to pray,* v. *Pa.*

Af. אַצְלֵי 1) (neut. verb) *to turn; to deviate.* Targ. Ps. CXIX, 51; 157; a. e.—Ber. 34ᵇ; Meg. 23ᵃ דַּאֲצָלוּרֵי אַצְלוּרֵי that they turned sideways (in prayer, instead of prostrating themselves).—2) *to move, turn aside; to bend; to wrest, pervert.* Targ. Job XXIV, 4. Targ. Ex. XXIII, 6 (not תְּצַלּוֹן). Targ. Deut. XXVII, 19; a. e.—Bets. 14ᵃ אַצְלֵי אַצְלוּרֵי ודוך bend the mortar sideways and pound. Ib. ודילמא אצלויי א' perhaps he bent &c. Keth. 105ᵃ לאצלויי דינא to wrest judgment. Snh. 109ᵇ (name of one of the judges of Sodom) מַצְלֵי דין Ms. M. (ed. דינא; Ms. K. אצלי, v. Rabb. D. S. a. l. note) Perverter of justice; a. e.—4) *to pray,* v. *Pa.*

Pa. צַלֵּי [*to bend, turn aside,*] *to pray.* Targ. Ps. LXXXVI, 1. Targ. Gen. XII, 8. Targ. I Kings VIII, 30; 33 (ed. Wil. יְצַלּוֹן *Pe.*). Ib. 28 (ed. Wil. מַצְלֵי *Af.*); a. fr.—Ber. 34ᵇ דְּמָצַלֵּי וכ', v. בִּקְרָא. Sabb. 10ᵃ לצלויי, v. נָגַהּ. Gen. R. s. 81 סליק לצַלָּאה וכ' went up to pray in Jerusalem. Ib. ולא טב לך מְצַלֵּי וכ' would it not be better for thee to pray on this blessed mountain (Gerizim)?; ib. s. 32 לְמֵיצַ'; a. e.

Ithpe. אִצְטַלֵּי *to be moved; to tremble, shake.* Targ. Is. XL, 20. Targ. Jer. X, 4; a. fr.

צָלִי m. (b. h.; צָלָה) *roasted meat, roast.* Zeb. V, 8. Pes. 75ᵃ אין זה צְלִי אש this is not called 'roasted by fire' (Ex. XII, 9); Y. ib. VII, 34ᵃ bot. צ' אש ולא צ' שפוד וכ' (the text says,) 'roasted by fire', but not roasted through the heat of the spit, of the pot &c.; a. fr.—Meg. 7ᵇ צ' ... ובישולא קדר and the last dish they offered me, they called 'roast of the pot.'

צְלִיב, Yeb. XVI, 3 Y. ed., v. צְלוּב I.

צְלֵיב, v. צְלַב.

צְלִיבָא, צְלִיבְתָּא c. = h. צְלוּב. Targ. O. Gen. XL, 19. Targ. II Esth. IX, 13; a. fr.—Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. אייתי לצ'

Digitized by Google

bring the pole (to hang her on); a. e.—*Pl.* צְלִיבָיָא, צְלִיבִין. Targ. Josh. X, 26.

צְלִיבָה *f.* (צְלַב) *impaling, hanging.* Gen. R. s. 30, v. צְלַב. Esth. R. to III, 1 מי ... וצְלִיבָתָן וכ׳ he who permitted us to see the downfall of B. a. T. and their execution, shall permit us to see &c.; a. e.

צְלִיבְתָּא ch. same; צְלִיבַת קיסָא *death on the gallows.* Targ. Lam. V, 13. Targ. Ruth I, 17.

צְלִידְחָתָא, v. צְלָחָתָא.

צַלְיָין *f.* pl. (צְלִי I) *dates dried* or *to be dried.* Y. Peah VII, 20ᵇ וחזה ליה דבש דצ׳ and he had (and gave them by mistake) date-honey (in place of bees' honey). Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. דשטח צַלְיָן וכ׳, v. מסבסלה.

צַלְיוֹן, *pl.* of צְלוֹ, q. v.

צַלְיָנִית *f.* (צְלִי II) *given to prayer, devotee.* Sot. 22ᵃ בתולח צ׳ (Ar. צייל, incorr.) a prayerful maiden, v. צַיְימָנִית.

צְלִיל, צָלִיל, v. next wds.

צָלַל (b. h.; cmp. טלל) 1) *to move, shake, hang over*; denom. צֵל.—2) *to turn, circle, roll* (v. Jud. VII, 13); *to eddy, sink.* Koh. R. to XII, 7; Y. Ber. IV, 7ᵇ bot., a. e. (ref. to צוֹלה, Is. XLIV, 27) why is Babylonia called *tsulah,* שמש צָלְלוּ מיתי וכ׳ because there sank the corpses of the generation of the flood; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) צללו מי מבול (corr. acc.); v. infra.—3) (cmp. שָׁקַע) *to settle, be clear; to clarify.* Tosef. Nidd. III, 11 צָלְלוּ לא יחזור וכ׳ if the mixture has settled (become clear), he must not stir it up again; Nidd. 20ᵃ, v. עָכַר. Y. Keth. I, 25ᵇ bot. וחזרת וצוֹלָלת, v. עָכַר. Gen. R. s. 80, end וצַלְלֵנוּ, v. עָכַר; a. e.—Part. pass. צָלוּל; *f.* צְלוּלָה; *pl.* צְלוּלִים, צְלוּלִין; צְלוּלוֹת. Ib. צ׳ חיתה, v. עָכַר. Y. Ter. V, end, 43ᵈ יין צ׳ clarified wine. Sabb. 109ᵃ; 139ᵇ; a. fr.—Pesik. Haʿomer, p. 71ᵃ (play on צלול, K'ri צליל, Jud. VII, 13) על שצלול היה אותו הדור וכ׳ (not על שצלל עליהם, v. Rashi to Jud. l. c.) because that generation was cleared (bared) of righteous men; Pesik. R. s. 18 שצליל עליהם corr. acc.); Yalk. Jud. 62, Yalk. Lev. 643 (corr. acc.).—[4) *to glisten, be bright*; (of sound) *to vibrate, ring*; v. צְלָצַל, מְצִילָה, &c.]

Nif. נִצְלַל, נָצַל *to be cleared.* Y. Nidd. II, end, 50ᵇ יִצָּלְלוּ שירצוּ (Bab. ed. שִׁרְצְפוּ); Sabb. XX, 2 (139ᵇ) ולא יעכרו, v. עָכַר.

Hif. הֵיצֵל 1) *to become clear, settle.* Par. VIII, 11 עד שתצל until it is settled.—2) (denom. of צֵל) *to shade.* Pes. 50ᵃ (ref. to מצלות, Zech. XIV, 20) there will be an addition to the sacred precincts of Jerusalem עד שחסוס רץ ומיצל Ms. M. (ed. ומציל; Rashi: עד שיצא שהסוס וכ׳) as far as a horse can run (from sunrise) until it gives shade (casts its shadow under itself, i. e. till noon-time; Y. ib. III, end, 30ᵇ (עד מקום שחסוס רץ ואינו עושה צל כל ביזה); Bab. l. c. עד שחסוס רץ ומיצל וכ׳... whatever booty Israel will make (from morning) to the time &c., will be sacred &c.

Nithpa. הִצְטַלֵּל *to be sunk, dumped.* Zeb. 113ᵇ שכל מתי מבול נִצְטַלְּלוּ לשם Ms. R. a. K. (ed. נִצְתַּלְּלוּ שם) because all the corpses of the flood were dumped there (in Babylonia); Sabb. 113ᵇ; v. supra.

צָלַל ch. same, 1) *to vibrate, ring.* Targ. II Kings XXI, 12; Targ. I Sam. III, 11; Targ. Jer. XIX, 3.—2) *to be clear; to clarify.* Sabb. 75ᵃ דלא יצוֹל some ed. (oth. דלא יצִיל, fr. צִיל), v. צָבַע ch.—Part. pass. צָלִיל, צְלִילָא; *f.* צְלִילָא; *pl.* צְלִילִין; צְלִילָן, צְלִילָתָא. Targ. Y. Ex. VII, 24. Targ. Y. Gen. I, 21 צְלִילָתָא (not צְלִילָן׳).—3) *to cast a long shadow* (cmp. Neh. XIII, 19).—Part. צָלִיל; *f.* צְלִילָא. Y. Shebi. IX, 39ᵃ top כד תחמון רגלא צ׳ וכ׳ when you see the foot casting a long shadow (towards evening, when people are going home from market), take it out of the market &c.

צַלְיָן, v. צַלְיָן.

צְלָלָא m. *a small skin,* v. צַלָּא.

צַלָּלָא m. *tanner,* v. צַלָּא.

צְלֶלְפוֹנִית, צְלֶלְפוֹנִי, v. הַצְלָלְפוֹנִי.

צָלַם, *Pa.* צִלֵּם (denom. of צַלְמָא) *to paint* (*dark*). B. Mets. 60ᵇ שרא לצַלּוּמֵי גירי allowed to paint arrows; לצ׳ דיקילי to paint baskets (in order to improve their appearance).

צֶלֶם m. (b. h.; denom. of צֵל; v. Del. Proleg., p. 141 note) *shadow, picture, image.* Gen. R. s. 8 הצליונים נבראו בצ׳ ובדמות וכ׳ the celestials are created in the (divine) image and likeness &c.; הריני בורא אותו בצ׳ ובדמות וכ׳ I will create him (man) in an image and likeness that he may partake of the nature of the celestials &c. Ib. (ref. to Gen. I, 26; 28) את שהוא בצַלְמֵינוּ כדמותינו ורדו וכ׳ of him who is in our image and likeness (who imitates the Creator) it is said, *ur'du* (rule); of him who is not &c., it is said *yer'du* (they shall go down); Yalk. ib. 14. Ab. III, 14 שנברא בצ׳ that he was created in the image (of God). Tanḥ. Mishp. 19 תני כבוד לצַלְמוֹ וכ׳ pay honor to the image of the Lord! Gen. R. s. 89 (Daniel divined) חלום הצ׳ חלמא ... וחלום האילן the dream and its interpretation, the dream of the shadow (imagination) and the dream of the tree (reality). Midr. Till. to Ps. XXV, 8 על כל ... צ׳ והיתה וכ׳ every mile was a station, and at every station was a figure with a curved hand which pointed towards the places of refuge &c.; a. fr.—Esp. *idol.* Ex. R. s. 24 צלמו של מיכה; Esth. R. to III, 7, v. מִיכָה I. Taan. IV, 6 (26ᵇ) והוצמד צ׳ בהיכל Ms. M. (ed. והוצמיד) and an idol was placed in the temple. Ruth R. to II, 14 אדם שהצמיד צ׳ וכ׳ wilt thou receive in repentance the man (Manasseh) that put an idol in the Temple? Lam. R. to I, 9 צ׳ חלול a hollow idol. Ib. introd. (R. Josh. 1), v. לוּבְסָן; a. fr.—*Pl.* צְלָמִים, צַלְמִין. Meg. 15ᵇ כיון שהגיעה לביה הצ׳ וכ׳ when she (Esther) reached the room of the idols (in the palace), the Divine Presence left her; a. e.—[Kil. IV, 9, v. צַלְמוֹן]

צִיל׳, צְלָ׳, צַלְמָא, צֶלֶם, צְלֶם, צֶלֶם ch. same. Targ. Gen. I, 26. Targ. Ex. XX, 4. Targ. Jud. XVII, 3; a. fr.—Lam. R. to I, 9 בגין דאמר לי צ׳ אין יכ׳ since that

Digitized by Google

certain idol told me &c. Ruth R. to II, 14 וחזר צווח צ' פלן צ' פלן וכ' and he (Manasseh) cried, O, idol —, O, idol —, save me. Y. Shek. II, end, 47a, a. e., v. אֲדוּדֵי; a. fr.—B. Kam. 98b לצ' (Ms. H. לְצַלְמַיְדִיה), v. בְּשׁוֹרָא.—[Y. Kil. VII, beg. 30d בהדין צ', read: צוֹנָמָא.]—*Pl.* צַלְמִין, צִלְמֵי, צְלָמַיָּא, צְלָמֵי, צִירֵי, צְלָמֵי. Targ. Y. Lev. XXVI, 1. Targ. Is. XLIV, 9; a. fr.—Y. Ab. Zar. IV, 43d bot. חבר כל אילין צ' וכ' break all those idols in the bath-house. Y. Ber. II, 4b, v. אֲדוּדֵי.—B. Kam. 23b דשקם צלמי when the animal rubbed paintings off the wall. Ib. 86b, v. בְּשׁוֹרָא; a. fr.

צַלְמוֹן (b. h.) pr. n. *Zalmon*, name of a hill near Shechem, and of a place (v. Neub., Géogr. p. 275). Tosef. Par. IX (VIII), 2, v. רוּדֵדֶת.—Yeb. XVI, 6. Kil. IV, 9 (Var. צַלְמִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Ber. 15b, v. צַלְמָוֶת; a. e.

צַלְמוֹנָה, צַלְמוֹנָא (b. h. צַלְמָוֶת) 1) pr. n. pl. *Zalmonah*. Y. Orl. I, 61a top; Y. Maasr. I, beg. 48c.—2) *darkness*, name of Gehenna, v. צַלְמָוֶת.

צַלְמוֹנִית f. (denom. of צֶלֶם) *dear image*; trnsf. *only child* (cmp. סִבְרוֹנָא). Gen. R. s. 94; Midr. Sam. ch. XXX; ch. XXXII דן נכנס בצַלְמוֹנִיתוֹ וכ' Dan went in to his father (for a blessing) with his only son (Gen. XLVI, 23), and was blessed with a posterity of &c. (Num. I, 39).

צַלְמָוֶת f. (b. h.) = צַלְמוּת *darkness*; (homilet. = צֵל מָוֶת) *shadow of death, Gehenna*. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 (ref. to Jer. II, 6) צַל וכמו מָוֶת shadow and with it death (v. עֵכֶס); Tanḥ. ib. 18; Yalk. Jer. 266. Pesik. R. s. 23; Yalk. Job 906 (ref. to Job X, 22) מהו צ' צא למות וכ' what is *tsalmaveth?* (The angel Dumah says, when the Sabbath ends, to those relieved from Gehenna during the Sabbath,) Go out unto death, for the Sabbath exercises (v. סַדָּר) are over. Ber. 15b (ref. to Ps. LXVIII, 15) א"ת בצלמון אלא בצ' read not *b'tsalmon*, but *b'tsalmaveth* (in Gehenna). Tanḥ. R'eh 13 (ref. to Ps. l. c.) היא צ' שלהן the snow is their hell; (Tanḥ. ed. Bub. ib. 10 צַלְמוֹנָא; Pesik. 'Asser, p. 97b צַלְמוֹנָה; Midr. Prov. to ch. XXXI, 21 צלמונה; Yalk. Deut. 892 צלמין). Midr. Till. to Ps. XCII זימן ... אחת של איפל ואחת של צ' the Lord prepared for Adam two stones, one from Ofel (darkness) and one from Tsalmaveth (ref. to Job XXVIII, 3); a. e.

צִילְמָ', צַלְמָא m. (denom. of צֶלֶם) *image, statuary, idol*. Targ. Jud. XVIII, 17 (ed. Lag. צִילְמָא).—*Pl.* צַלְמַיִן, צִילֵ', צְלָמַיָּא. Targ. Hos. XIII, 2 (ed. Lag. צלמין). Targ. Gen. XXXI, 19; a. e.—M. Kat. 25b, v. מְחַלָּצְיָא.

צַלַע (b. h. צֶלַע) pr. n. pl. *Zela*. Targ. II Sam. XXI, 14. Targ. Josh. XVIII, 28 צְלַע אֶלֶף.

צָלַע (b. h.; cmp. צָלִי II, a. טָלַע) [*to bend, hang over,*] *to halt*; trnsf. *to sin*. Yalk. Num. 764 (ref. to Ps. XXXV, 15 sq.) כשאני צולעת מעט וכ' as soon as I halt a little (am afflicted for my sins), they gather themselves against me; Pesik. R. s. 13 נכים עושים הדין בצולעים the paralyzed execute judgment on the halting (the wicked punish the frail); ib. [read:] שמא נכים ותגרים עושים את חדין are the paralyzed and the crippled to punish him who halts?

Pi. צִלַּע. Ib. כשאני מְצַלַּעַת וכ' when I halt (sin), they rejoice.

צֶלַע m. (b. h.; preced.) *halting; fall, sin*. Pesik. R. s. 13 (v. preced.) הצ' לבוא עלי ... יושבים they sit and look out, when I come to fall, that they may come against me. Midr. Till. to Ps. III (ref. to בצלע, II Sam. XVI, 13) מזכיר לו מעשה חצ' he (Shimei) reminded him (David) of the story of the fall (David's crime); Yalk. Sam. 151.

צֶלָע, צֵלָע f. (b. h.; v. צָלַע) 1) *side, rib*. Ḥull. 42b נעקרה צ' מציקרה if a rib of an animal is torn loose from its seat. Gen. R. s. 21 (ref. to Gen. III, 22) כל זמן ... כאחד as long as he was Adam, he was like one (harmonious in himself), but when his rib was taken from him, he was 'to know' (the conflict between) 'good and evil'; Yalk. ib. 34. Kidd. 6a צלעתי מהו if one says to a woman, 'be thou my rib' (alluding to Gen. II, 22), how is it (is this to be recognized as a betrothal)?; a. fr.—*Pl.* צְלָעוֹת. Ḥull. III, 1 נשתברו רוב צלעותיה if the larger number of an animal's ribs are broken. Ib. 52a ובצ' גדולות וכ' and it means the large ribs, those that have marrow in their bones; a. fr.—2) *side of a hill* or *rock*.—*Pl.* as ab. Shebi. V, 4; Y. ib. 36a top צֵילְעוֹת constr., v. סוּאָה.—3) *wing of a building*. B. Bath. 61a.

צַלָּע m. (צלע; v. צָלָא) *worker* or *dealer in leather*.—*Pl.* צַלָּעֵי. Ned. 56b שוקא דצ' the leather market.

צָלַף (cmp. צלל) *to vibrate*.

Hif. הִצְלִיף *to swing* (*a whip*); *to strike*. Yoma V, 3, sq. לא הירה ... אלא כמצליף (in sprinkling upward and downward) he did not aim at a certain point above or below, but made the movement of swinging a whip; ib. 15a; a. e., v. מַנְגְּנָא a. טְבְרַר.

צְלַף ch., *Af.* אַצְלִיף same. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Y. Deut. XXV, 3 ארבעין יַצְלִיף וכ' forty times he shall swing the whip, but strike one less.

צָלָף m. *caper-bush*. Maasr. IV, 6 הצ' מתעשר וכ' of the caper-tree the tithes must be given of the palm-like shoots, of the fruit, and of the flower (v. Löw, Pfl., p. 264); Ber. 36a (identical with קַטָּפָה). B. Bath. 28b כגון ... אכלה צ' if one partook of three products of the same tree within three days, as for instance of the caper-bush. Sabb. 30b אחור ליה צ' he pointed by way of an example to the caper-bush (of which the various products are eaten successively). Ib. 150b, v. קַטָּפָה. Bets. 25b; a. fr.—*Pl.* צְלָפִים, צְלָפִין. Sabb. 110a מי צ' caper-juice.

צִילְ', צְלָצוּל m. (צָלַל; cmp. גְּלְגִּלִין, fr. גָּלַל) *belt of net work* (to support the bosom; considered indecent); *bandage, wrap*. Sabb. 62b (ref. to Is. III, 24) מקום שהיו חגורות בצ' the place on the body where they were girt with a girdle becomes full of bruises. Sot. 8b; 9a היא חגרה לו בצ'

Digitized by Google

she (the adulteress) put on a fine belt for his sake, therefore the priest brings a rope &c.; Tosef. ib. III, 4 בְּצִיצִין ed. Zuck. (Var. בצצין; oth. ed. בסנים; corr. acc.). Y. Yoma VI, 43d top הלבישו ... וחגרו צְלָצָל he made him put on an undergarment and girt him with a girdle (like a woman); Men. 109b בצילצול. Zeb. 19a צ׳ קטן a small belt (used as a bandage); a. fr.

צִיל׳, צְלִצוֹלִין pl. ch. (used as sing.) same. Targ. Y. Num. V, 18.—Gen. R. s. 19 צִילְצְלִין; Yalk. ib. 27 צִיצְלִין.

צְלָצֵל (v. צָלַל) 1) *to vibrate; to have a clear ring.* Y. Succ. V, 55c bot. ולא היה מְצַלְצֵל וכ׳ and it had not the clear ring as before.—2) *to clap.* Pirké d'R. El. ch. XVII וּמְצַלְצֶלֶת בכפיה she clapped with her hands (in joy); (Yalk. Kings 232 ומסלסלת בכפי ידיה).

צַלְצֵל ch. same, *to shriek* or *shout.* Y. Ter. VIII, 46b bot. שרי מְצַלְצֵל he began to shout.

צִיל׳, צֶלְצָל m. (b. h.; preced.) 1) *cymbal.* Y. Succ. V, 55c bot. צ׳ של מקדש וכ׳ the cymbal of the Temple originated from Moses' days. Ib. 55b bot. מירידתו ... הצי׳ in Jericho they could hear the sound of the cymbal (of the Temple). Shek. V, 1 בן ארזא על הצ׳ (the family of) Ben Arza had charge of the cymbal. Y. ib. 48d bot. הניף ... וחקיש בן א׳ בצ׳ when the Sagan waved the flag, B. A. struck the cymbal; Tam. VII, 3; Cant. R. to IV, 4. Arakh. II, 5 והצ׳ לבד only a single cymbal was used in the Temple; a. e.—2) *shade, covering* (v. טָלָא). B. Bath. 75a, contrad. to סוכה (Rashb. צֵל); (correct vers. in) Yalk. Is. 361 (v. Rabb. D. S. B. Bath. l. c. note 9).

צַלְצָלָא, v. צוֹצָלָא.

צִיל׳, צֶלְצָלִין, צֶלְצָלָן m. pl. = h. צֶלְצָל, *cymbal.* Targ. Ps. CL, 5. Targ. I Sam. X, 5 (h. text חלל). Ib. XVIII, 6 (h. text שלשים). Targ. II Sam. VI, 5; I Chr. XIII, 8.

צְלַצְלָתָא, v. צוֹצָלָא.

צָלַק (cmp. צלח) *to split.* Ḥull. 124a דצלקיה מְצַלֵּק when he split the stove across the width, v. גִּיסְטְרָא.

Ithpe. אִצְטְלִיק *to be split.* Ber. 56b [read:] ושרו לחבלא עד דא׳ רישיה שרו לחבלא אזל כל חד וחד וקם אדוכתיה וא׳ (Ms. M. אסתליק) let the rope go until he is split up to his head. They let the rope go, when each tree bounded back to its natural position, and his body was torn apart.

צָלֶקֶת f. (preced.; cmp. חֲזָזִית) *a rough, scabby surface, scar.* Keth. 75a if a dog bit her, ונכשה מקומו צ׳ and the spot of the bite became scarred. Nidd. 52a ... צ׳ בשר if a piece of flesh is cut out, the spot becomes scarred. Sifra Thazr. Par. 3, ch. VI; Par. 4, ch. VII; Y. Pes. VII, 34a bot. (synonymous with צָרֶבֶת). V. צוֹלָא.

צַלְתָּא pr. n. pl. *Tsalta.* Bekh. 21b רכיתא דצ׳ the shepherds of Tsalta.

צם, v. צוּם.

צָמָא I m., צַמָּאָה f. (b. h.) [*shrunk,*] *parched, thirsty.* Taan. 22b לא שכירה ולא צ׳ that the ground be neither drunk (oversated) nor thirsty; a. e.—*Pl.* צָמֵאִין, צְמֵאִין. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 19 משקה צ׳ הייתי I used to give drink to the thirsty; יהם אומרים לו זה חשער לה׳ משקה צ׳ הכנס בו ed. Bub. and they (in heaven) say to him, 'this is the gate of the Lord', thou, who hast been a giver of drink to the thirsty, enter thereby. Ib. to Ps. XXII וכשצ׳ כל החיות וכ׳ and when they are thirsty, all the beasts gather around her (the hind) &c.; a. e.

צָמָא II (b. h.; preced.) *to be thirsty.*

Hif. הִצְמִיא *to cause to perish from thirst.* Sifré Deut. 199 (ref. to Deut. XX, 10 ... ולא להצמיאה וכ׳ 'to wage war against it', but not to let it perish from famine or thirst, or cause it to die from pestilence; a. e.

צָמָא m. (b. h.; preced.) *thirst.* Ex. R. s. 2 (Moses said to the lamb) מפני צ׳ וכ׳ ... לא I did not know that thou didst run off on account of thirst; thou must be tired &c. Ber. VI, 8 השותה מים לִצְמָאוֹ he who drinks water to satisfy his thirst. Pirké d'R. El. ch. XXX מיתת הצ׳ death from thirst; a. e.

צַמָּאָה f. (b. h.) same. Yoma 77a (ref. to Jer. II, 25) מנעי ... גרונך לירדי צ׳ withhold thy tongue from evil talk, that thy throat may not be doomed to thirst; Yalk. Jer. 266 צַמָּאוֹן; a. e.

צַמָּאוֹן m. (b. h.) same, v. preced.

צָמַד (b. h.) *to press together; to join, couple.* Gen. R. s. 5 צָמָדָן בין שני בדי הארון 'Rashi' (v. comment. Y'fath Toar a. l.) he matched them (arranged them according to ranks) between the two bars of the Ark (ed., a. Yalk. Josh. 14 סמכן; Lev. R. s. 10 שמן).—Part. pass. צָמוּד; f. צְמוּדָה &c. Num. R. s. 12 אין צב אלא צמודות *tsab* (Num. VII, 3) means well-joined (wagons, by ref. to Is. XLIX, 22 בחצן, v. חוץ I; v. Targ. a. l.).

Nif. נִצְמַד *to be attached, yoked.* Tanh. Bal. 18 [read:] ונצמדו זה לזה וכ׳ and they were joined to one another; thus it is written (Num. XXV, 3), and Israel was joined &c.; ed. Bub. 28 ונצמדים זה וכ׳.

Po. צִימֵּד *to crowd, pack.*—Part. pass. מְצוּמָּד; *pl.* מְצוּמָּדִים. Cant. R. to IV, 1 (play on צמיתך, ib.) [read:] ... נראין מצ׳ כחדין סדרא רבה וכ׳ they appear to be crowded, and yet are comfortable, as at the great school-hall of Sepphoris (cmp. Ab. V, 5).

צַמַּד ch. same, 1) *to join, attach, harness. Part. pass.* צְמִיד; f. צְמִידָא; *pl.* צְמִידִין, *a) attached, harnessed.* Targ. I Kings XIX, 19.—*b) attached to, addicted to, in the habit of.* Lam. R. to III, 9 היה צמיד עייתי קינדלוי וכ׳ Ar. (ed. הית) made it a habit to prepare his lights on Friday &c. (v. צוּת ch.). Lev. R. s. 26 היות צמידא אטרה וכ׳ (some ed. צְמִידָה) was addicted to evil talk.—2) *to bind up* (a broken limb). Targ. Ex. XXXIV, 4, 16.—3) *to narrow in, retain.* B. Bath. 53a דצ׳ לה מיא (ed. Pes. a. oth. דצאמית, v. צְמַת) he retained

Digitized by Google

(dammed) the water for the benefit of the field, opp. ארוח let the water spread.

Pa. צִמֵּד same, 1) *to bind up, heal, mend.* Part. pass. מְצַמְּדֵי Ab. Zar. 55ᵃ דאזלי כי מתברי . . . מְצַמְּדֵי who go (to an idolatrous temple) broken (crippled), and come out healed; Yalk. Ex. 289 מצמידי (corr. acc., or מְיַצְּמְדֵי *Ithpe.*).

Ithpe. אִצְטְמִיד *to be bound up, repaired.* Ber. 22ᵇ א' חצבירה דר"נ R. N.'s pitcher has been mended (the rule he laid down is restored again), opp. אתבר, v. דַּצְבָא.

צֶמֶד m. (b. h.; preced.) *yoke; a pair of working animals* tied to the yoke. B. Bath. V, 1 . . . מכר את הצ' הבקר if one sold 'a yoke', he has not sold the oxen (but only the yoke); ib. אמר מכור לי צִמְדֵּךְ וכ' (Bab. ed. 77ᵇ צִימְדָּךְ) if he said, sell me thy yoke for two hundred Zuz, it is well known that a yoke is not worth two hundred Zuz (therefore he meant the yoke of oxen); v. צִימְדָּא; Tosef. ib. IV, 1. B. Mets. 116ᵃ פרות של צ' a pair of cows with the yoke, Rashi (Tosaf. a yoke for cows, consisting of two pieces).—Kidd. 74ᵇ מִצְמְדָה Var. in Ar. s. v. צד, v. תַּבְרָא.

צִמְדָּא, v. צִימְדָּא.

צִמְדְּתָא, v. צִמִּירְתָּא.

צִמּוּקָא, צְמוּקָא, v. sub צִימּוּק.

צַמּוּת, v. צוּמּוּת.

צָמַד (b. h.) *to break forth, shine; to bloom, sprout, grow.* Cant. R. to III, 6 דירה . . . ועמוד אש צוֹמֵחַ the pillar of cloud came down, and the pillar of fire grew brighter. Ḥull. 60ᵇ וְצָמְחוּ . . . יצאו דשאים the plants came out and stood at the opening of the ground, until Adam prayed, when rain came down, and they came forth. Pesik. R. s. 46 צָמְחָה כפרתו his pardon was revealed. Y. Shebi. IX, 38ᵈ top אם צמחו מוצאי וכ' if the leaves came out after the Sabbatical year. Ib. אם צימח וכ' if it (the *lof* in the ground) sprouted again &c. Maasr. I, 3 החלהן כדי שיִצְמַח Ms. M. fenugrec is subject to tithes when it is so far advanced that the seeds can be planted and will grow; R. Hash. 12ᵇ, expl. משיצמח לזרעים when it has grown sufficiently to be planted (Rashi: when its seeds begin to develop). Neg. X, 3 הצומח a black hair that grows out of the sore (Lev. XIII, 37). Tosef. ib. IV, 1 שתי שערות צומחות two black hairs of recent growth. Ib. אחת צוֹמַחַת וכ' one of recent growth, and the other (of old standing) surrounded with flesh; a. fr.

Nif. נִצְמַח *to be made to grow forth; to grow.* Midr. Till. to Ps. XXII ל' לחם גואל וכ' a redeemer grew up for them and redeemed them. Pirké d'R. El. ch. XII מִצְמָחִין מאליהן grew of themselves (without being planted); a. e.

Pi. צִימַּח *to grow.* Y. Shebi. l. c., v. supra. Y. Maasr. I, 49ᵃ top דבר שהוא נזרע ומְצַמֵּחַ (ref. to Deut. XIV, 22) (R. S. to Maasr. I, 3 ומצמיח) that (is subject to tithes) which is sufficiently advanced to grow when planted (v. supra); a. e.

Hif. הִצְמִיחַ 1) same, v. *Pi.*—2) *to cause to grow, produce.* Sifré Deut. 307, v. צִיהוּק.

צֶמַח ch. same. Targ. Gen. II, 5. Targ. Ez. VII, 10; a. fr.—Ḥull. 60ᵇ שדי . . . ולא צ' he put seed in it, but it did not sprout, אתא מיטרא וצ' a rain came, and it sprouted. Y. Kil. II, 27ᵈ מן דזרע צְמָחִין after he had sown, they (the vines which had been cut down) grew up again. Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ צמחין the wheat in the storehouse will sprout (and be ruined).

Af. אַצְמַח 1) same. Targ. O. Ex. X, 5 (Y. *Pe.*).—2) *to cause to grow, produce.* Targ. O. Gen. II, 9. Targ. Ps. CXXXII, 17; a. e.—Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כוות) דאירון מַצְמָחִין עשבין וכ' that they (the wheat stores) shall produce sproutings, and this man (thou) shall have no benefit of them.

צֶמַח I m. (b. h.; preced.) *growth, sprout, plant.* Pirké d'R. El. ch. V לברך צִמְחָהּ של ארץ to bless the growth of the earth. Ib. הארץ מיתעברת וצמחה כאשה וכ' the earth becomes pregnant, and what she produces is like the issue of a widow that conceived in whoredom. Ib. וצמחה ברכה . . . and what she produces is a blessed seed. Tanḥ. Ki Thetsé 4 והעם צ' רשע this is a wicked growth (the father of a wicked son); a. e.—*Pl.* צְמָחִים, צְמָחִין. Y. Shek. I, beg. 45ᵈ לא כדי שיהו הצ' ניכרין is it not (necessary to wait with the examination) until the growths are sufficiently advanced to be distinguishable?; a. e.—Trnsf. *morbid growths, swellings, ulcers, eruptions.* B. Kam. 85ᵃ אם עלו בו צ' מחמת המכה וכ' if ulcers grew on his body in consequence of the wound, so that the wound is covered up. Ḥull. 48ᵃ העלתה צ' if the lungs have ulcers (or blisters); a. e.

צֶמַח II pr. n. *Tsemaḥ*, allegorical name of the future Messiah. Y. Ber. II, 5ᵃ top שמו צ' his name is Ts. (by ref. to Zech. VI, 12). Ib. הוא צ' הוא מנחם the numerical value of the letters צמח is the same as that of the letters of מנחם (138); Lam. R. to I, 16.

צֶמַח III, כְּפַר צֶ' pr. n. pl. *K'far Tsemaḥ*, in the district of Susitha (v. סוּסִיתָא). Tosef. Shebi. IV, 10; Y. Dem. II, 22ᵈ top.

צֶ'מְחָא, צֶ'=h. צֶמַח I. Targ. Gen. XIX, 25. Targ. Y. II Deut. XXXII, 2; a. e.—*Pl.* צְ'מְחִין, צְ'מְחֵי. Targ. Y. ib. XXIX, 22. Targ. Ps. LXV, 11, v. נְצָרֶיהָ; a. e.—Ḥull. 48ᵃ חזנהו צ' . . . he saw the lungs covered with ulcers (or blisters). Ab. Zar. 39ᵃ חזא דהוה ביה צ' he saw that it (the eel-like fish) had growths (like scales).

צִמְחוֹן m. (preced. wds.) *bud.*—*Pl.* צִמְחוֹנִין, צְמָחוֹנִין. Maas. Sh. II, 3 תלתן . . . תאכל צ' fenugrec dedicated as second tithes may be used as buds (directly from the capsules, before they are dry); [R. S.: *the growth* from seeds of fenugrec dedicated as second tithes and not redeemed, may be eaten]. Y. ib. 53ᶜ top כיני מתניתא . . . the Mishnah means to say *may* be (not *must* be) eaten &c.; Tosef. ib. II, 1 צִמְחוֹנוֹת.

צִמְחוֹנָא ch. same, *growth, plant.*—*Pl.* constr. צִמְחוֹנֵי. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 (v. צְמָחָא).

Digitized by Google

צְמֵי (cmp. צמצם) *to reduce, clip, trim* (nails). Targ. Y. Deut. XXI, 12.

Af. אַצְמֵי same. Y. M. Kat. III, 82ª יתיב מַצְמֵי וכ' (perh. מְצַמֵּי *Pe.*) sat trimming his nails.

Pa. צַמֵּי *to cause to suffer want, afflict.* Targ. Ps. LXXXI, 8 צַמֵּית ed. Lag. (oth. ed. ענית; h. text אִתָּנְךָ; v. צוּם).

צָמֵא, *pl.* צְמֵיאִים, v. צָמֵא.

צָמִיד m. (b. h.; צָמַד) [*closely joined,*] 1) *exactly fitting lid.* צ' פִּתְחִיל, v. פָּתְחִיל. Snh. 64ª (ref. to חנוצמדים, Num. XXV, 5, in contrast to הדבקים, Deut. IV, 4) חנצמדים ... כצ' ס' who were attached to Baal Peor like an air-tight lid, whereas they were 'attached to the Lord' merely as two dates sticking to each other; Yalk. Num. 771.—2) *joined, yoked.* Num. R. s. 20 (ref. to ויצמד, Num. XXV, 3) כאדם צ' במלאכתו like a man yoked (inseparably attached) to his work.—3) *wrist-band, bracelet.* Snh. l. c. ... חנצמדים כצ' על ידי אשה וכ' 'who were attached to Baal Peor', means merely as a bracelet on the hands of a woman, whereas &c., v. דָּבַק; a. e.—*Pl.* צְמִידִים. Num. R. l. c. כצ' על ידיה like 'the bracelets on her hands' (Gen. XXIV, 22). Ib. זו גזירה קשה ... ויצמד בצ' this was a greater calamity than that of the golden calf, for there it is said (Ex. XXXII, 2), 'take off the golden rings', but here, 'and Israel was tied' (Num. l. c.) with wristbands. Yalk. Gen. 109; a. e.—4) *couple.*—*Pl.* as ab. Num. R. l. c. (ref. to ויצמד, v. supra) בתחלה ... צ' צ' וזוגות וכ' at first they went (into the house of prostitution) secretly, but then they went in jointly, pair-wise, as we speak of צֶמֶד בָּקָר (a pair of oxen); Tanḥ. Bal. 18.

צְמִידָא, צָמִיד, v. צְמַד.—[Yalk. Koh. 989 אריתי צמידא, v. סְמִידָא.]

צַ' קַיְיטָא, צַמְיָא f. (צְמֵי) [*shrunk by the summer,* ?] name of a kind of *early figs.* Y. Maasr. I, 49ª top משיבכר לא ביכר צ' ק' when the first *tsamya ḳayṭa* ripens; צ' ק' וכ' if in that year the *ts. k.* did not ripen early &c.

צְמִירְתָּא f. (צְמַר) 1) *hot;* צ' אשתא *inflammatory fever,* v. אֶשָּׁא. Pes. 25ᵇ. Ab. Zar. 28ª; a. e.—2) *stone in the bladder* or *kidneys.* B. Mets. 85ª (Ms. R. 1 צימרתא; Ag. Hatt. צמדתא). Gitt. 69ᵇ (Rashi צַמְרָתָא).

צְמִית m. (צָמַת, v. צְמִירוּת) *irredeemably sold, forfeited.* Y. Maasr. III, 50ᵈ ואין צ' ביובל (prob. to be read: נִצְמָת, v. צָמַת) and does not become irredeemable in the jubilee year (Succ. 3ᵇ ואינו נחלט). Arakh. 31ᵇ, v. צְמִירוּת.

*צְמִירָתָא m. (צְמִית) *gathering together, summons.* Targ. Y. Gen. XXV, 14 (transl. of משמע, pr. n. pl., cmp. וישמע I Sam. XV, 4); v. צְרִירָתָא.

צְמִירוּת f. (b. h. צְמִיתֻת; צָמַת) *irredeemable sale;* לצ' *absolutely, finally.* Arakh. 31ᵇ (ref. to Lev. XXV, 30) לצ' ד"א לצ' ... חמחנה לחלוטין *latsts'mithuth* means absolutely; מ"ט צמירת צ' another interpretation: *latsts'mithuth* is an amplification serving to include a gift (to be final if not redeemed within a year); why? Because צמירת would have sufficed to indicate a final sale, and *ts'mithuth* amplifies the scope of the law.

צֶמֶל m. (cmp. צמצם) [*contraction, wrinkle,*] *the last stage in the growth of the fig;* trnsf. *the stage of complete puberty of woman,* v. בּוֹחֵל. Nidd. V, 7. Ib. 47ª (phonetic etymology) כמ"ד יצתה מלאה as one says, it has come forth complete. Ib.ᵇ צ' מלמעלה the symptom of complete puberty on the upper part of the body.

צָמַם *to be pressed together, be restrained.*

Hif. חִצֵּם *to restrain; to tie up.* Cant. R. to IV, 1 (ref. to צמתך, ib.) חאשה חזאת כשהיא שערה וכ' as a woman ties up her hair behind, and this is an ornament to her, so the Great Sanhedrin sat behind the Temple &c.

צמן, Y. Maasr. II, 50ª bot. ומצמין, v. מְצַמֵּין.

צְמְצֵם (*Pilp.* of צָמַם) 1) *to contract; to press, squeeze in, force into close confinement.* Snh. 76ᵇ לרבות את המצמצם this includes him who caused the death of a person by forcing him into a place whence he could not escape. Ib. 77ª מצמצם ... בנזקין in cases of damages the Law does not condemn him who causes damage through confinement (e. g. by placing an animal where it was exposed to sunstroke). Pesik. Baḥod., p. 152ª מצמצם שכינתו ביניהם forces his Divine Presence into their midst; ib. Vayhi, p. 5ª. Gen. R. s. 5; Lev. R. s. 10 צִימְצָמָן בהן וכ' he crowded them (the priests) between the two bars of the Ark (cmp. צֶמֶד); a. e.—Part. pass. מְצוּמְצָם; f. מְצוּמְצֶמֶת; *pl.* מְצוּמְצָמִין, מְצוּמְצָמוֹת. Ib. s. 11 (in Chald. dict.) אנא חמיתיה מצ' ביניהון I saw it (the Divine Presence) confined in the midst of them (the elders); Yalk. Prov. 964. Lev. R. s. 14 ושאר אבריו מצ' בו וכ' and the rest of its (the embryo's) limbs are pressed together like a shapeless lump; (Y. Nidd. III, 50ᵈ מצומתים), v. גּוֹלֶם.—2) *to press against, hide behind.* Pesik. Sos, p. 147ᵇ (ref. to Is. LXI, 10 כחתן ... כלה) כיון שהיו מְצַמְצְמִין עצמן וכ' when the Israelites stood at Mount Sinai they pressed themselves (against one another, in reverence) like a bride (when she undresses), opening one (part of her garment) and holding together another part. Cant. R. to IV, 10 the Ten Commandments שהיו מצמצים עליהן ככלה (sub. עֶצְמָן) at receiving which they hid themselves like a bride. Gen. R. s. 45 end וצִימְצְמָה פניה ... והיתה וכ' she leaned on her maid and pressed her face (against her), so that the king could not see her &c.; Yalk. ib. 80. Cant. R. to VI, 5 הלכה וצמצמה פניה אחורי התמוד she went and pressed her face (hid herself) behind a column; a. e.—3) [*to press the eye*] *to observe closely; to define exactly.* Bekh. II, 6 (17ª) אי אפשר לצַמְצֵם (Mish. ed. אי אפשר only) it is impossible to ascertain exactly (that both heads came forth simultaneously). Ib. 17ᵇ אפשר לצ' בידי שמים it is possible to ascertain simultaneity in natural processes; א"א לצ' בידי אדם it is impossible to ascertain simultaneity in human actions. Shebu. 32ª (ref. to בשרי שניהן כאחת, Mish. IV, 4) הא אי אפשר לצ' but is it not impossible to ascertain simultaneity (of evidence of two witnesses)?

Digitized by Google

Ib.; Ḥull. 28b חלקו . . . לפי שא"א לצ' if he divided the stove into two equal parts, both are unclean, because it is impossible to make an exactly even division; a. fr.—Y. Erub. V, 22c שתחא החמה מְצַמֶּצֶת בו באחד וכ' that the sun should shine on it exactly in the first moment of the solstice of Tebeth and of that of Tammuz.—Part. pass. as ab. Y. Ḥall. I, 57d bot. חמשת ... מצ' exactly five quarts. Y. Sabb. II, 5a top שלש על שלש מצ' exactly three by three (handbreadths). Gitt. 7a אם שמזונותיו מצ' ... if a man sees that his means of support are getting scanty; a. fr.—4) *to stint, save*, v. צָמַת.

צַמְצֵם ch. same, 1) *to squeeze in, confine.* Snh. 76b החוא גברא דְמַצְמְצָתָהּ וכ' (not מא ...; Ms. M. דצימצם Hebr. form) a man that confined his neighbor's animal so as to expose it to sunstroke; Yalk. Num. 787 דצמצמיה, read: דְצַמְצָתָהּ. Yeb. 46a ארפו לירה וצַמְצְמוּ (ed. וצימצמו, Hebr. form) they loosened the halter around his neck, and pressed it close to his neck; צ' לירה כי חיכי וכ' they pressed it, in order that he (when immersing) may not anticipate them and say, I take this immersion as a freedman.—Transf. *to get a person into a dilemma.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) אמר נְצַמְצְמָא ליחי וכ' Nebuchadnezzar said, he (the Lord, in commanding me to destroy the Temple) wants to get me into trouble, that he may do unto me as he did &c.; ib. (Zabdi 2) מצמצא some ed. (corr. acc.); ib. to IV, 12.—2) (cmp. b. h. צַמָּה, v. אִסְטְמָא) *to restrain the hair from flying, to tie up, veil.* Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 15 (h. text כסתה).—[Gen. R. s. 98 צמצמתא some ed., read: לִמְצַמְּתָא, v. צָמַת.]

Ithpalp. 1) אִתְצַמְצַם *to veil one's self.* Targ. Y. II Gen. XXIV, 65 (h. text ותתכס).—2) אִצְטַמְטַם (cmp. מזדנזדין, v. זכזך) *to be pressed, want.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) אִצְטַמְטְמִינָן לבישרא וכ' we were pressed for meat (our store of meat had given out). Ib. ואצטמטימתין לחמרא (corr. acc.) and we had no wine; v. צָמַת.

צַמְצָאי, v. צִימְצֵי.

צָמַק (b. h.) *to shrink.* Ḥull. 55b (expl. חרותה, Mish. III, 2) כל שצָמְקָה וכ' an animal whose lungs are shrunk; Tosef. ib. III, 12 שצמוקה ed. Zuck. (Var. שצמקה). Sabb. 91a צמקה וחזרה וכ' it shrank (became less than the size of a dry fig) and then swelled again. Y. Orl. I, 61b top אם צָמְקוּ if the grapes are shrunk (dried). Y. Ter. II, 41d top לְצַמּוֹק, v. תָּאַן. Gen. R. s. 31 יְצַמּוֹק, v. גָּוַע; a. fr.—Part. pass. צָמוּק; f. צְמוּקָה, v. supra.

Pi. צִימֵּק *to cause shrinking; to dry* (in the sun). Y. Maasr. IV, 51b top סדיידו וצִימְקוֹ if he redeemed it (when fresh), and let it dry. Y. Naz. VI, 55c צימיקו (read: צִימְּקוּ); a. e.—Part. pass. מְצוּמָּק; f. מְצוּמָּקָת; *pl.* מְצוּמָּקִים; מְצוּמָּקוֹת. Sabb. 38a ביצים מצ' eggs boiled or roasted down to a small size.

Hithpa. הִתְצַמֵּק *to be reduced in size* (through boiling &c.). Ib. המְצַמֵּק ורמ לו a dish which is deteriorated by boiling down; ib. מְצַמְּקוֹת ויפה לחן eggs are improved by &c. Ib. 37b. Y. ib. III, 5d; a. fr.

צָמִיק, צַמָּק ch. same. Part. pass. צָמִיק; f. צְמִיקָא &c. Targ. Y. I Num. VI, 3 (h. text יבשים).—Ḥull. 55b חנחו דיכרי דצ' וכ' those rams whose lungs were dried up.

Pa. צַמֵּק as preced. *Pi.*—Part. pass. מְצַמָּק. Y. Peah VII, 20b חרוב מצ' (not כרוב) a dish of dried carobs.

צֶמֶק m. (preced.) *shrunk, shrivelled fruit*, esp. *figs, dates.* Y. Ter. II, 41d top, v. תְּאֵנָה, a. תְּמַר I.

צֶמֶר m. (b. h.; צמר *to be pressed, thick, warm*; cmp. עמר) *wool, hair.* Sabb. 54a; Shebu. 6b, v. גָּבַן. Kil. VII, 2 גפן וצ' גֶּפֶן, v. צ'. Y. ib. II, 27d גפן הצ' cotton tree. Tosef. Sabb. IX (X), 3 צ' ארנבים (not ... בירים) hair of hares. Gen. R. s. 37 (ref. to צמרי, Gen. X, 18) (the inhabitants of Ḥamatz are named Zemarites,) שהן עושין בצ' because they work in wool. Yeb. 4b לפשתים ופשתים לצ' woolen show-fringes for linen garments, and linen for woolen garments; a. fr.

צַמָּר m. (preced.) *dealer* or *worker in wool.*—*Pl.* צַמָּרִים, צַמָּרִין. Kel. XXIX, 6 חוט ... של צ' the wool-dealers' (or weavers') cord of balances; B. Bath. 89a. Erub. X, 9 שוק של צ' the wool-dealers' market. Eduy. III, 4 רשאין הצ' וכ' the wool-weavers and the dyers are permitted to form a partnership to buy up whatever goods come to town; a. fr.—[Y. B. Bath. VIII, 16a bot. מיוצאי צ', read: מִצָּרִים.]

צ' מורין, צ' מוריות, צמר, v. צַמָּרְמוֹרֵיתָא.

צָמַר *to be pressed, hot.*

Pa. צִמֵּר *to heat.* B. Kam. 60a דצִמְּרָהּ צַמּוּרֵי he increased the heat of the coals by breathing on them.

צָמְרָא, v. צִימְרָא.

צָמְרִי (b. h.) pr. n. gent. *Zemarite.* Gen. R. s. 37; Y. Meg. I, 71b bot., v. חָמָץ, a. צֶמֶר.

צַמָּרְמוֹרוֹת (sub. כְּאֵבֵי) m. pl. (v. צַמָּר) *feverish flushes.* Nidd. IX, 8 (63a) (among the premonitory symptoms of menstruation) וכמין צ' אוחזין אותה (Mish. ed. צַמָּרְמוֹרֶת) a kind of feverish flushes seizes her; ib. 63b צמרמורת (Ar. סַמָּרְמוֹרוֹת).

צַמָּרְמוֹרִין, צַמָּרְמוֹרִיוֹת m. pl. (preced.) *chills and fever.* Y. Ab. Zar. II, 40d bot.; Y. Sabb. XIV, 14d bot. צמר מורין (corr. acc.). Cant. R. to II, 16 צמר מוריות (corr. acc.).

צַמָּרְמוֹרֶת, v. צַמָּרְמוֹרוֹת.

צָמַרְמַר (preced. wds.) *to be hot.* Targ. Ps. XXXVIII, 11 (h. text סחרחר; cmp. חַרְחוּרָא).

צָמַת (b. h.) [*to be pressed together,*] 1) *to meet, join.* Ḥull. 76a צוֹמְתִין, v. צוֹמֶת.—2) *to be smashed.* B. Kam. 85b הכהו ... וצָמְתָה ידו וכ' if one struck his neighbor on his hand, and his hand was smashed, but is expected to recover; Y. Naz. IX, end, 58a.—3) *to contract; to reduce a swelling by applications of vinegar, wine* &c. Pes. 40a ... שורן וחומץ צוֹמְתָן he steeps the barley-corns in vinegar, and this binds them (prevents moisture from penetrating and

Digitized by Google

creating fermentation); v. צָפַר. Sabb. 109ª . . . מי שנגפה צוֹמֶתֶת ביין (Ar. בחומץ) he whose hand or foot was struck, may apply wine (vinegar) to reduce the swelling (on the Sabbath).

Pi. צִימֵּת [*to press together,*] 1) *to heap up, store, save.* Gen. R. s. 83, end אבותיך מְצַמְּתִים ואתה מבזבז thy ancestors saved, and thou squanderest; Yalk. ib. 140 מְצַמְּצְמִין; Yalk. Chr. 1074 מצומצמים (read מצמ׳). — 2) *to gather together, summon to a meeting.* Y'lamd. to Gen. XLVI, 28 quot. in Ar. (play on צמתך, Cant. IV, 1) שהוא מְצַמְּתָן . . . בצמאה he summons them to the synagogues, and they drink the words of the Law with thirst. — *Part. pass.* מְצוּמָּת; *pl.* מְצוּמָּתִים, מְצוּמָּתִין *a) restrained, abstemious, self-controlled.* Cant. R. to VI, 7 (ref. to צמתך, ib.) של הצנועין ושל המצ׳ שבכם of the chaste and self-controlled among you. — *b) summoned to follow, follower.* Pesik. Ha'omer, p. 70ᵇ (ref. to צמים, Job V, 5) אברהם וכל המצ׳ לו Abraham and all his followers; Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Job 898.

Nif. נִצְמַת *to be quashed*; (denom. of צְמִיתוּת) *to be sold for ever, not to be recovered in the jubilee.* B. Mets. 79ª (ref. to לצמיתת, Lev. XXV, 30) מי שאין שם יובל נִצְמָתַת וכ׳ that which without the law concerning the jubilee would be sold for ever, is recovered by dint of the jubilee; יצאת זו אינה נצמתת . . . which excludes a case like this (a sale for sixty years), where the sale would not be perpetual even if the law of jubilee did not exist at all.

צַמֵּת ch. same, 1) *to contract, detain; to reduce a swelling.* — Hull. 93ᵇ מְצַמְּתֵי ליה they have the effect of condensing the surface of the flesh (binding the blood in the veins). Sot. 20ᵇ פרודא צַמֵּית, v. בְּרִיצְתוּתָא. Sabb. 109ª קא צמית ליה בחלא was bathing his foot in vinegar (on the Sabbath) to reduce the swelling; a. e. — 2) *to assemble, meet.* Y. Dem. I, 22ª top גזר עלידהן וצַמְּתִתֵּן he conjured them (the mice), and they came together.

Pa. צַמֵּית, *Af.* אַצְמֵית *to assemble, call, summon to a meeting.* Y. Peah VIII, 21ª top מַצְמֵית וכ׳ (or מְצַמֵּית), v. ר׳ לוי . . . מיעול מְצַמְּיָא קהלא וכ׳ סֶכָּן II. Y. Succ. V, beg. 55ª R. L. and R. J. . . . received (alternately) two Selas to go around and call the congregation together for R. J. (to listen to his lecture); Gen. R. s. 98 למצמיא (not צמצ׳). Ib. s. 22 מצמית לון . . . עד while he was collecting them (picking up the scattered loaves). Y. Sot. I, 17ᵇ bot. אזל וצַמִּית ליה וכ׳ he (Absalom) went and summoned (to accompany him) two men at a time, until he had collected two hundred men; Num. R. s. 9. Y. Kidd. IV, end, 66ᵈ ומצמית ליה פריטין and saved a little money.

Ithpa. אִצְטַמֵּית, *Ithpe.* אִצְטְמִית 1) *to be gathered together, meet.* Snh. 109ᵇ יומא דחוו מְצַטַּמְּתִין קמת וכ׳ Ar. (missing in ed.) on that day when the Korahites were to meet, she (On's wife) arose and gave him wine to drink &c. — 2) *to be pressed, want.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) אִצְטְמִיתִינָן Ar., v. צַמְצֵם.

צַן, v. צָנַן, צָנָן.

צָנָא, צְנָא, v. צִינְיָא.

צַנָּא m. (v. צִינְיָא I) *basket (of palm leaves).* Taan. 9ᵇ מלא צ׳ דתמרי a basketful of dates; Pes. 88ª. Hull. 57ª צ׳ דאינקורי a basket (coop) of birds, v. אִינְקוּרָא. B. Mets. 25ª בצ׳ ופירי when one found a basket by the side of fruits. Ib. דאית ליה אוגנין לצ׳ when the basket has rims by which to handle it; a. fr. — Meg. 28ᵇ צ׳ דמלי סיפרי a basket full of books, a man full of learning, but without method. Ib. 7ª, v. תְּרִיסָא. — *Pl.* צַנָּיָא, v. צִינְיָא I.

צַנְבְּרִי, צְנַבְּרָאי, v. סְנַבְּרָאי.

צִינָּה, צְנָה I f. (b. h.; v. צָנַן) *polished buckler* or *cuirass* (cmp. סַנְוֹרְהָא). Midr. Till. to Ps. I מגן . . . ת״ל וכ׳ whence do we learn to include the fourth side (as protected)? We read (Ps. V, 13) 'as with a cuirass &c.' Ib. to Ps. XXXV, 2 וכי למגן וצ׳ וכ׳ (ed. Bub.) do I need buckler and cuirass?; Yalk. ib. 722. Tanḥ. Naso, ed. Bub. 27 (ref. to Ps. XCI, 4) צ׳ אני נעשה לכל מי שהוא סוחר בתורה I am a cuirass to whosoever travels about with the Law; Yalk. Ps. 842; Tanḥ. Naso 23. Ex. R. s. 40 (ref. to צנן, Josh. XV, 37) [read:] צנן שהוא צ׳ Jerusalem is surnamed Zenan, because it is a cuirass (the Temple being a protection); a. e.

צִינָּה, צְנָה II f. (v. צָנַן) *stinging palm, stone-palm* (whose wood is very hard and thorny). — *Pl.* צִינִּים קורדום . . . לא צ׳ וצצי זית Y. B. Mets. II, end, 8ᵈ צִינִּין, צִינִּין if one finds an axe, he may use it for chopping ordinary wood, but not for stone-palms and olive trees; Tosef. ib. II, 22 צנם ed. Zuck. (Var. צנין, read: צנה or צנין). Succ. III, 1 כשרות . . . צִינֵּי the palms of the Iron Mount are fit (for the festive wreath), expl. ib. 32ᵇ; Erub. 19ª.

צִינָּה, צְנָה III (b. h.; צָנַן) *cold.* Tosef. Ohol. II, 6 נכנסה עליו צ׳ ומת he caught cold on it (on the trepanned skull) and died. Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. תשעים . . . מתים בצ׳ וכ׳ ninety-nine men die from cold to one by the hands of heaven; Lev. R. s. 16. B. Mets. 107ᵇ (ref. to כל חלי, Deut. VII, 15) זו צ׳ that means cold. Tosef. Sabb. III (IV), 5 צִינָּנָן; Y. ib. III, 6ᵇ top צִינָּנָה, v. פּוּג h.; a. fr. — *Pl.* צִינִּים הטיל עליו שלג או צ׳ וכ׳ צִינִּין, צִינְּין Y. B. Kam. VIII, beg. 6ᵇ if he put snow or ice-cold water &c.; ib. bot. צונן. Ex. R. s. 25, beg. בקש צ׳ . . . בקש חמים וכ׳ (not נחלים) if he wants ice-water, he gets it (out of the *milliarium*); if he wants hot water &c.; (Tanḥ. Vayera 10 צינן . . . חמין). — צ׳ פרדים (adopted from Prov. XXII, 5) *blowing cold winds, cold draughts*; [oth. opin.: צ׳ ופ׳ *cold and heat*, v. פּוּחַ II]. B. Mets. l. c.; Ab. Zar. 3ᵇ; Keth. 30ª; B. Bath. 144ᵇ הכל בידי שמים חוץ מצ׳ פ׳ everything is in the power of heavens (comes from no fault of man), except sickness from cold droughts, as we read (Prov. l. c.) &c.; Yalk. Prov. 960 מצ׳ ופ׳.

צְנוֹן m. (v. צָנַן) (*full grown, round*) *radish.* Ber. 36ª; Erub. 28ᵇ, v. פּוּגְלָא. Ber. 57ᵇ. Ab. Zar. 11ª צ׳ מתחך אוכל radishes cut (digest) the food. Kil. I, 5 (differ. fr. נסורין). Makhsh. IV, 6 צ׳ שבמטרה radishes that grow in the water of a cavern; a. fr. — *Pl.* צְנוֹנוֹת. Sabb. II, 2 שמן צ׳ radish-oil. Tosef. ib. II, 3 מה ירשו . . . אלא שמן צ׳ בלבד what shall the Alexandrians do who have only radish oil (for their lamps)? Kil. I, 9; Y. ib. 27ᵇ; a. e.

צָנוּעַ m. (b. h.; צָנַע) *retired, discreet, chaste, decorous.*

Digitized by Google

Nidd. 12ª צ' נקרא כל ... he who fulfils the words of the scholars is called discreet (pious). Y. Dem. VI, 25ᵈ top (ref. to צְנוּעֵי Mish. ib. 6) שהכשר נקרא צ' the worthy man is called *tsanuʿa*. Ber. 62ª בבית הכסא צ' decent in his manners in the privy. Ib. באורחותיו צ' decorous in his ways; a. fr.—*Pl.* צְנוּעִים, צְנוּעִין. Cant. R. to VI, 6 (ref. to רחלים ib.) מה רחל זו צנועה כך היו ישראל צ' וכ' as the lamb is pure, so were the Israelites pure and virtuous in the Midianitic war. Dem. VI, 6 צְנוּעֵי בית הלל v. פָּשַׁר II. Maas. Sh. V, 1 הצ' מניחין וכ' the conscientious lay money aside &c.; a. fr.—*Fem.* צְנוּעָה. Sabb. 53ᵇ כמה צ' אשה זו how chaste was this woman! Cant. R. l. c., v. supra; a. fr.—*Pl.* צְנוּעוֹת. Keth. 2ᵇ, sq. משום צ' for the sake of the virtuous women, opp. פרוצות. Nidd. 12ª, v. עַד; a. fr.

צְנוֹקָא, צְנוֹק, v. sub צִינּוֹק.

צִינּוֹר, צְנוֹר m. (b. h.; צנר, enlargement of ציר, cmp. צִינּוֹק, סִדָּר, סִירָר &c.) [*anything carved out* or *turned*,] 1) *socket* in which the door-pivot turns, or *pivot*. M. Kat. I, 10 (11ª) הציר והצ' the pivot and the socket (or the socket and the pivot; v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note 30).—2) *water pipe, spout, duct*. Mikv. IV, 1 המניח כלים תחת הצ' if one puts vessels under the spout (which feeds a bath). Ab. Zar. 75ª; Tosef. ib. VIII (IX), 3 ... תחת הצ' under the spout when its waters splash forth; Y. ib. V, end, 45ᵇ. Mikv. IV, 3, v. חָטַט. Tosef. Erub. IX (VI), 22 (larger than מזחילה). Ib. 23 צ' חמקלת לרשות וכ' a gutter which runs into a public road whether containing water or wine; a. fr.—Euphem. *vagina*. Pirké d'R. El. ch. XVI.—*Pl.* צִינּוֹרוֹת, צִינֵּי. Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ top, v. מָשַׁךְ. Tosef. Sabb. VII (VIII), 16; Ber. 50ᵇ, v. מָשַׁךְ. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 3) [read:] לא היה שם ים אלא צ' תיאורים וכ' there was no lake there at the time, but (afterwards) the pipes of the ducts (the water veins in the rocks) burst, and a lake was formed (with ref. to Job XXVIII, 10); Yalk. ib. 72 צורות תיאור (corr. acc.).

צִינְּיָא, צְנוֹרָא I ch. same, 1) צ' דדשא *door-socket* or *pivot*. Ber. 18ᵇ שקלינהו מתותי צ' דד' ... Ms. M. take the money from under the door-pivot at such and such a place; ed. שקלינהו מתותי בצ' דד' וכ' take it from what lies below in the socket &c. Keth. 67ᵇ. Sabb. 119ª ומשלים להו אצ' דד' and had the money ready to settle with them as soon as the door was turned. Pes. 94ᵇ כצ' דד' moving around its axis like a door in its socket.—2) *water-pipe, duct*.—*Pl.* constr. צִינּוֹרֵי, צִינֵּי. Targ. Koh. I, 7.—3) *hook*.—*Pl.* צִינּוֹרִין, צִינֵּי. Y. Yeb. XII, 12ᵈ bot.—V. צְנוֹרָה II.

צִינּוֹרָא II, **צְנוֹרָה** I, **צִינֵּי,** f. (v. צִנּוֹר) 1) *splash from a spout* (cmp. סִינּוֹן II), trnsf. (של רוק) צ' *ejection of spittle*. Y. Yoma I, 38ᵈ top ניתזה צ' של רוק וכ' spittle from his mouth flew on his (the high priest's) garments; Tosef. Nidd. V, 3; Nidd. 33ᵇ. Ib. (in Chald. dict.) צ' דעם הארץ the spittle of an ignorant man (not observing levitical cleanness); Ḥag. 23ª משום צ' וכ' because spittle of an ignorant man may have fallen on it; a. e.—*Pl.* צִינּוֹרוֹת, צִינֵּי. Pirké d'R. El. ch. V העבים צינורותיהן וכ' ... the clouds cause the seas to hear the sound of their splashings (rain), and the seas cause the deep to hear &c. (ref. to Ps. XLII, 8).

צִינּוֹרָא III, **צְנוֹרָה** II, **צִינֵּי,** f. (v. צִנּוֹר) *hook, curved pin*. Kel. IX, 6 (ed. Dehr. צְנִירָה, v. כּוּשׁ I. Ib. XIII, 5 צ' שפשטה (ed. Dehr. צנו') if a curved pin has been straightened. Ib. XI, 9 צ' טהורה (Maim. ed. Dehr. צנו') the hook of an earring (detached) is clean; Tosef. ib. B. Mets. I, 9 [read:] צ' של נזם (v. R. S. to Kel. l. c.). Ib. III, 7 ניטל ... מפני חצ' (ed. Zuck. הצינורות) if the flat portion of the baker's shovel is broken off, it is susceptible to uncleanness on account of the hook on the other end (used as a poker); צ' ניטלה הצ' (ed. Zuck. הצינורות) if the curved end is broken off (v. קַלְגְּרָפוֹן). Yoma 12ª מחסף בצ' he turns (a piece of flesh &c. on the altar) with the hook. Tosef. Sabb. VIII (IX), 16 כדי לעשות צ' קטנה enough coal to forge a small hook; ib. IX (X), 5 ... ממנו צ' כדי enough iron to make of it &c. Men. 107ª; Sabb. 90ª צ' וכ' a small bronze hook. Gen. R. s. 74 אפי' מחט אפי' צ' וכ' thou hast not found with me even a pin or a hook (of thine); a. fr.—[Num. R. s. 8, v. next w.]—*Pl.* צִנּוֹרוֹת, צִנּוֹרִיּוֹת (fr. צִנּוֹרִית). Tosef. Kel. B. Mets. II, 15 תחופסות צ' וכ' the hooks which clasp the mill-stones from above. Ḥag. 21ᵇ, sq. מחטין וצ' pins (or needles) and hooks; a. e.—Chald., v. צִנּוֹרָא I.

צִנּוֹרִי m. (preced.) *a piece as large as can be taken up with a hook (fork)*. Pesik. R. s. 23-24 כל דאכיל צ' מן קיסר וכ' whoever eats a forkful of what belongs to Cæsar, is stabbed to death (v. סְכָא); Num. R. s. 8 צירורא (corr. acc.).

צִנּוֹרִית, v. צִנּוֹרָא III.

צִנּוֹרִיתָא, צִנּוֹרִיָּא f. (preced.) *hook*, a sort of fork with which to turn the pieces on the altar.—*Pl.* צִנּוֹרִיָּתָא. Targ. O. Ex. XXVII, 3, a. e. (h. text מזלג).

צְנוֹרָת, v. צִנּוֹרָא II, III.

צִנְיָתָא, צִנְוָרְתָא, v. צִינְיָתָא II.

צְנִינָא f. (צנן) *prickly, withered*.—*Pl.* צְנִינִין. Targ. Y. Gen. XLI, 23 Ar. (ed. נצן, v. נָצָא II).

צְנִינִים m. pl. (צנן) *cold water* (?). Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ שפוך צ' על וכ' pour cold water on him who passes by (?); [the entire sentence is unintelligible].

צְנִיעָא m. c. = h. צָנִוּעַ. Targ. Mic. VI, 8 (Rashi צְנוּעַ). Targ. Cant. IV, 8.—Keth. 62ᵇ, v. בַּצְלַי. Men. 43ª אינש צ' היה וכ' he was a decorous man and would not take off his cloak the entire day; a. e.—*Pl.* צְנִיעִין; f. צְנִיעָן, צְנִיעָתָא. Targ. Y. II Ex. XXXVIII, 8 נשיא צ' דהוון צ' וכ' chaste women that lived in retirement &c. (h. text הצבאות); Y. I צניעותא (corr. acc.).—Sabb. 140ᵇ תידחוון צניעין וכ' Ms. O. (ed. תהוי צניעתן, corr. acc.) be reserved even in the presence of your husbands.

צְנִיעוּת f. (preced.) 1) *secrecy, retirement*. Cant. R. to

Digitized by Google

III, 4 (ref. to Is. XLVII, 2) פרשי צְנִיעוּתֵךְ וכ׳ uncover thy secret, that means the (Babylonian) king that is kept behind seven enclosures. Num. R. s. 1 יפה הוא חצ׳ the privacy (in the Tabernacle) is becoming; a. e.—2) *discretion, chastity, decency, piety.* Meg. 13b ברחל ... בשכר צ׳ וכ׳ as a reward for Rachel's discretion Saul was her descendant. Ib. ומה צ׳ היתה וכ׳ and wherein consisted Rachel's discretion? Erub. 100b מחחול אילמלא ... צ׳ if the Law had not been given to us, we might have learned decency from the cat; a. e.

צְנִיעוּתָא ch. same. [Targ. Y. I Ex. XXXVIII, 8, v. צְנִיעָה.]—Erub. 26a כיון דלצ׳ עבידא because the partition is made merely for the sake of privacy (not permanent). Ber. 62a ושתיקותא צ׳ decency (in uncovering one's self for a human need) and silence. B. Kam. 82a משום צ׳ as a matter of chastity (v. סִירָן); a. e.

צְנִיף m. (b. h.; v. מְצַנֶּפֶת) *turban.* Cant. R. to VIII, 6 צ׳ מלוכה royal turban.

צְנִיף, v. צִנָּם.

צְנִיף m. (preced.) *shrill.* Ḥull. 79a, v. עָבֵי.

צְנִיפָא f. (preced.) *shrieking* (of the wood-cock). Targ. II Esth. I, 2 (3).

צְנִירָה, v. צְנוּרָה II.

צְנִיתָא, צְנִית, v. sub צִינִית.

צָנַם (b. h.; cmp. next art.) *to sting, be hard, shrunk.* Part. pass. צָנוּם; f. צְנוּמָה. Ber. 39a פת צ׳ בקערה (Ar. צונמא) shrunk pieces of bread (soaked) in a bowl.

צִנֵּם, Tosef. B. Mets. II, 22, v. צִנָּה II.

צָנַן (cmp. סָנַן) [*to sting*; (of taste) *to be pungent*; (of color) *to be bright, polished*]; (of temperature) *to be cold.* Mekh. Yithro s. 4 רחק ממנה צ׳ if he is removed from it, he is cold. Y. Pes. IV, 31b top שלא תיצן that she (the ass in heat) may not cool off (before copulation). Gen. R., s. 87 איקונין ... וצ׳ דמו he saw his father's image before him, and his blood grew cold; ib. s. 98 וצינן (corr. acc., or וצוּנָן); a. e.—V. צוֹנֵן.

Hif. הֵיצִין, *Nif.* נָצַן *to become cold.* Y. Hor. III, 46d נָצַן he must become cold (suppress his passion); לא ה׳ if he does not cool off (what shall he do)? Ib. וירתא מֵיצִין and he will cool off. Ib. ... מיד ה׳ ראה he saw his father's image and at once was cooled off (v. supra).—Gen. R. s. 20 שמא תֵּיצוֹן (*Nif.*), v. next w.

Hif. הוּצַן *to be cooled off.* Ab. Zar. III, 9 ישן יוּצַן if it is an old oven, it must be allowed to cool off (before being used again); Pes. 26b; 27a.

Pi. צִנֵּן *to cool off.* Sabb. 53a לְצַנְּנָהּ to cause the perspiring animal to cool off, opp. לחממה to keep her warm. B. Bath. 74b סירס ... וצי׳ תנקבה he emasculated the male (Leviathan), and cooled the female. Ex. R. s. 10 וְצִנְּנוּן אותו (not ומצנן) they caused the stove to cool off. Pes. 118a the angel Gabriel said, ארד ואֲצַנֵּן וכ׳ let me go down and cool the furnace &c.; a. e.—[Gen. R. s. 98, v. supra.]

Pu. צוּנַּן *to be cooled off.* Gen. R. s. 98, v. supra.—Part. מְצוּנָּן; f. מְצוּנֶּנֶת. Ḥull. III, 5 המצ׳ an animal suffering from frost; Tosef. ib. III (IV), 19.

Hithpa. הִצְטַנֵּן, *Nithpa.* נִצְטַנֵּן *to become cold; to get chills.* Sabb. 129a הקריז דם ונ׳ if one has chills after bloodletting. Yoma 77a אלמלא לא נִצְטַנְּנוּ וכ׳ if the coals had not been cooled off on their transmission from the hand of the Cherub &c. Sot. 11b; Ex. R. s. 1 מִצְטַנְּנוֹת, v. רֵיחַ; a. e.

צָנַן ch. same, *to be cold.* Y. Yeb. IV, 6a bot. עד דלא תִּצְנַן before she cools off (her throes of birth die away); (Gen. R. s. 20 שמא תיצון וחמות lest she get cold and die).

Af. אַצְנֵן *to make cold.* Y. Sabb. IV, 6d [read:] הדין חלא מרתיח רחתא ומַצְנֵן צוננה sand heats a warm object buried in it, and makes a cold object colder.

Ithpa. אִצְטַנָּן *to be cold, have chills.* Sabb. 129a ואִצְטַנְּיֵאת (missing in Mss. M. a. O., v. Rabb. D. S. a. l. notes 80, 90) she got chills.

צִנָּא m. (preced.) *cold.* Naz. 22b בצ׳ ... כי מהפיס מחפיס (Rashi בצינ׳) when a man takes hold (of a dish), does he do so when it is in its original condition (as it is cooked), or when it is cooled off?, i. e. when referring to a thing in a vow, is the vowing person presumed to mean the thing when it is yet prohibited (as flesh of a peace-offering before the blood is sprinkled), or when it has become permitted?; [Ned. 11b בהיתירא, a gloss that took the place of our w.; Ar. reads בְּצִנָּא, q. v.]

צָנַע (b. h.) *to hide; to retire.*—Part. pass. צָנוּעַ. Taan. 16a (commenting on the custom of bringing the chest containing the Torah scrolls to the open place of the town for fasts and prayers) ליתי כלי צ׳ חיזי לנו וכ׳ as if saying, we had a vessel kept in reverential retirement, and it has been exposed on account of our sins.—V. צְנוּעַ.

Hif. הִצְנִיעַ *to withdraw* (from use); *to reserve, hide.* Sabb. X, 1 המצניע לזרע וכ׳ if a person had laid aside something for seed, or for a sample, or for medicinal purposes, and takes it out into the street &c. Ib. 90b שהצניעו ושכח וכ׳ if he had laid it aside, but forgot for what purpose &c. Ib. 91a ... להצניעו ואין מַצְנִיעִין כל וכ׳ a thing not fit for reservation, or of the kind not usually reserved, but this person considered it fit &c. Num. R. s. 1 מצנעת עצמה keeps herself in retirement (chastity). Ib. s. 20 הִצְנִיעוּ עצמן contained themselves (remained chaste); a. e.—Part. pass. מוּצְנָע; f. מוּצְנַעַת &c. Ter. VIII, 8 מקום המ׳ a retired (well-guarded and clean) place; Bekh. 33b, a. e.—Gen. R. s. 94; Cant. R. to I, 12 (ref. to Ex. XXXV, 24) מלמד שהיו מ׳ וכ׳ this shows that acacia wood was kept by them in reserve from the days of Jacob; a. e.—Gen. R. s. 1 (ref. to אמון, Prov. VIII, 30) אכון מוצנע *amon* (=*amun*) means well cared for (by ref. to אֹמֶן, Esth. II, 7).

Pi. צִנֵּעַ *to restrain.* Y. Bets. V, 63a מי הוא זה שבא לצַנְּעֵנוּ וכ׳ who is he that comes to put us under restrictions in our own house?

Digitized by Google

צְנַע ch. same, *to guard.* B.Kam. 23b דילְתַצְנְעִינְהוּ ... (Ar. אַצְנְעִירְנְהוּ *Af.*) go and tell the owner of the goats to guard them (from trespassing on my property).—Part. pass. צָנוּעַ; *pl.* צְנוּרִין *a) reserved, kept, guarded.* Targ. Y. Deut. X, 5.—B. Bath. 58a אמאי לא צְנִיעַת באיסורא why art thou not more guarded in thy immoral conduct?—*b) retired, chaste,* v. צְנִיעַ.

Af. אַצְנַע *to put aside, deposit, withdraw (from use).* Targ. Num. XVII, 22. Targ. Lev. XVI, 23; a. fr.—B. Mets. 25b אטו אמוריים מַצְנְעֵי וכ' is it only Amorites that hide (their treasures in walls) &c.? B. Bath. 24a דמיגניב מניח ואַצְנוּעֵי בגויה לא מצנעי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note for Var. Lect.) as to being stolen from there and hidden, they would not hide it in the same grounds from the surface of which they had taken it. Ib. אבל עינבי מַצְנְעֵי (or מְיַצְנְעֵי) but grapes they may hide in the same grounds; a. e.—B. Kam. l. c. אַצְנְעִינְהוּ guard them, v. supra.—[Cant. R. to I, 16 מצנעה, v. נְצִיץ.]

Pa. צַנֵּעַ 1) *to restrain, make a person respect authority.* Nidd. 36b דיל צַנְּעִינְהוּ go and make him respect my authority.—2) *to cause a person to live in retirement* (a mild method of excommunication). Kidd. 25a דיל צַנְּעִינְהוּ go and tell them to withdraw (cmp. הכבד ושב בביתך, M.Kat. 17a).

Ithpa. אִצְטַנַּע, אִיצְטַנַּע, *Ithpe.* אִיצְטְנַע 1) *to restrain one's self.* Targ. Y. Gen. XIV, 15 (not אַצְטְרִיכָא).—2) *to be private, to be hidden.* B. Bath. 60a מצינא לאִצְטַנּוּעֵי מינך I can be private (protect myself) from thy gaze. Ib. 24a, v. supra.

צְנִיעוּת, צְנָעָה, צְנָעָא, צְנִי' f. (preced.) *secrecy;* בְּצִ' *privately, in secret, without ostentation.* M. Kat. 12b ובלבד שיכניסם בצ' וכ' provided he brings them into his house with the least publicity possible. Ib. דחוני ירמא הוא בצ' the least publicity in bringing these (joists) in is, if it is done in day-time. Snh. 75a, opp. בפרהסיא. M. Kat. 24a דברים שבצ' נוהג one must observe (on Sabbaths or festive days) such customs of mourning as refer to domestic privacy; Keth. 4a דברים של צ'. Bets. 16a בצ' וכ' ... כל מצות all commands that God gave to Israel, he gave unto them publicly (for all nations), except the Sabbath which he gave them privately, as we read, between me and &c. (Ex. XXXI, 17); a. fr.

צָנַף (cmp. צמצץ II) [*to shine, be bright;* (of voice) *to be clear, shrill,*] *to neigh.* B. Kam. 18b; Kidd. 24b. [B. h. צָנִיף, denom. of צָנִיף.]

צְנִיף, צְנֵיף ch. same, 1) (of the woodcock) *to shriek, squeak.* Targ. II Esth. I, 2 (3).—[Targ. Is. XIII, 22 Kimḥi in ed. Ven. I Var., v. נְצַח.]—2) *to neigh.* Pes. 113a ... לא דלא צָנִיף וכ' live not in a place where no horse neighs, no dog barks &c.

צְנָפָא f. (preced.; cmp. צִיץ a. derivatives) *uppermost branch; border, fringe.* Targ. Is. XVII, 6 ed. Lag. (oth. ed. ענפא; h. text אמיר).—Naz. 22b בצ' ... בעיקרא Ar. does he seize it by the root or by the top?, v. צְנַנָּא.—*Pl.* צְנָפָתָא, constr. צְנָפַת. Targ. Y. II Deut. XXII, 12; Num. XV, 38 צ' גולת' (not דג').

צְנַצְנֶת f. (b. h.; v. צָנַן) *a bottle of glossy material.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5; Tanḥ. B'shall. 21 (ref. to Ex. XVI, 33) אינו יודע ... ת"ל צ' ... דבר המצריך וכ' I should not have known of what material it was, whether of silver ..., therefore the text has *tsintseneth,* something that glistens more than anything else, that is, a (glazed) earthen vessel. Ib. צ' חמן the bottle of manna (which was preserved), v. צְלוֹחִית. Tanḥ. Noah 18 צ' מלאה וכ' a bottle full of live locusts.

צְנָתָא, v. צִינְיָתָא.

צַנְתְּרִין m. pl. (cmp. צְנוֹר) *spouts, tubes.* Targ. II Esth. I, 2 (corresp. to צנתרות, Zech. IV, 12).

צָעָא m. (v. צוּעָה) *plate, dish.* Ḥull. 47b צ' דקוניא a glazed earthen plate. Pes. 111b צ' אפומא דחצבא וכ' to hang a plate on the snout of a pitcher is indicative of poverty; a. e.—*Pl.* צָעֵי. Bets. 32a צ' חקלידיתא the dining plates of the peasantry, v. אִירוֹנִית. Meg. 7b שתין צ' וכ' sixty plates of sixty different dishes. Yoma 83b, v. לוּגָּא; a. e.

צְעַד (b. h.) *to step, walk.* Taan. 20b ולא צָעַדְתִּי בפני מי וכ' I never walked in front of one my superior; Meg. 28a.—[Yalk. Ex. 346 חצועי, v. צוֹעֵי.]

Hif. הַצְעִיד *to cause to walk, direct.* Ber. 29b שתוליכני לשלום ותַצְעִידֵנִי וכ' that thou mayest lead me in safety and direct me in safety.

Pi. צִיעֵד *to climb.* Pirké d'R. El. ch. XXXIX ... ודיו מְצַעֲדוֹת על וכ' and the Egyptian girls used to climb up the walls and throw to him (Joseph) rings &c.

צַעַד m., צְעָדָה f. (b. h.; preced.) *step.*—*Pl.* צְעָדִים, צְעָדוֹת. Pirké d'R. El. ch. XVII עשר צ'; Yalk. Kings 232 עשרה צ'. Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to Prov. IV, 12) לא צרו צְעָדָיו וכ' Jacob's steps were not straitened; Midr. Till. to Ps. XCI.

צעת, Yalk. Ez. 352 יושב ומצעה, read: ומצפה, v. צָפָה.

צָעִי, Targ. Prov. III, 20, a corrupt. of ענני (itself a Var. of שמיא, v. correct vers. s. v. רָסַס).

צְעִידָה f. (צָעַד) *step.* Y. Snh. X, 29a bot. (ref. to II Sam. VI, 13) על כל צ' וצ' וכ' at every step they offered &c.; Num. R. s. 4. Gen. R. s. 98 (play on בנות צעדה, Gen. XLIX, 22) [read:] שאני נותן לבנותיך צ' בתורה I will give thy daughters a step (or space) in the Law; מה צ' פרשה what is meant by *ts'idah*? A section (Num. XXVII, 1-11).

צָעִיף m. (b. h.) *veil, cover.* Gen. R. s. 60; s. 85; Yalk. ib. 109.

צְעִיק, v. צָעַק.

צְעִיר, v. צָעִיר.

צָעִיר m. (b. h.; צָעַר) *young, junior; attendant, boy.* Gen. R. s. 6 (ref. to Gen. XLVIII, 14) שהוא הצ' וכי ... do we not know from the genealogical records that he was the younger?—*Pl.* צְעִירִים. Arakh. II, 6 (13b) וצְעִירֵי חלומים וכ' Ar. a. Maim. (Mish. וצוערי; Bab. ed. וצערי Rashi

Digitized by Google

וצוע׳) and they were called the junior Levites; ib. 13b תנא וסיעדי ... וחנא דידן ... קרי לתו צערי there is a version, 'and they were called the assistants of the Levites'; and as to our version (צערי or צעירי), because the voices of those were fine . . ., therefore he calls them *tsa'ărê* (the troubles) of the Levites (v. צָעַר). Gen. R. s. 75 צְעִירֵיהֶם של שבטים the youngest of the tribes; a. e.—*Fem.* צְעִירָה. B. Kam. 38b דקאמרת בן עמי וכ׳ צ׳ the younger (daughter of Lot) that called her son Ben-ammi &c.; Hor. 11a; Naz. 23b; a. e.—Y. Meg. I, 71d bot. צְעִירַת הרגלים ... כתבו לו they (the Greek translators) wrote for him (Ptolemy) 'the slender-footed' (in place of ארנבת, Lev. XI, 6); Bab. ib. 9b; Treat. Sof'rim I, 8; Mekh. Bo, s. 14; Tanḥ. Sh'moth 22.—[LXX Lev. XI, 5, 6 has δασύποδα=שְׁעִירַת הרגלים.]

צְעָצוּעִים m. pl. (b. h. צעצעים, II Chr. III, 10; √צע, cmp. צעיר; cmp. וצעוכי a. (זעיר) *miniatures, babes, dolls.* B. Bath. 99a כרובים מעשה צ׳ הוו (not חן, v. Rabb. D. S. a. l. note 1, 2) the Cherubs in the Temple had the form of babes, v. קְרוּב I; [Comment.=צאצאים, v. Rabb. l. c.].

צָעַק (b. h.; cmp. זָעַק) *to cry*; (cmp. צָוַח) *to complain.* Mekh. Mishp. s. 18 (ref. to Ex. XXII, 22) יכול כל זמן שהוא צועק וכ׳ lest you may think, when he cries, I hear him (take up his cause), and when he does not cry, I do not &c. B. Kam. 93a חנצעק ... אוי לו לצועק woe to him who cries (prays for divine judgment to come down upon his neighbor) more than to him who is cried against. Ib. אחד לצועק ואחד לנצעק וכ׳ Ms. M. both are included (in Ex. l. c.) as deserving divine punishment, the crier and he who is cried against, only that they (in heaven) hasten to attend to the crier first &c. (differ. vers. quoted in Tosaf.). B. Mets. 75b שלשה צועקין ואינן נענין three persons cry in distress, and are not answered (because they are themselves to blame for their sufferings). Midr. Till. to Ps. XXXIV וחיו צועקות שתיהן וכ׳ and both of them screamed and raged within &c. Men. 53b; a. fr.

Nif. נִצְעַק *to be complained of*, v. supra.

צְעִיק, צְעֵיק ch. same. Targ. Josh. XXIV, 7. Targ. Jud. IV, 3.

צְעָקָה f. (preced.) *cry, complaint.* Gitt. 7a לגימא צַעֲקָתָן, v. לְגִימָה. Ex. R. s. 3 עד עתה לא באה צַעֲקָתָם לפני וכ׳ until now their cry has not come before me, because the destined end (of the captivity) has not yet arrived. R. Hash. 16b ארבעה ... צדקה צ׳ וכ׳ four things cause the evil verdict to be torn up (reversed), they are: charity, prayer &c. Deut. R. s. 2 צ׳ (one of the names for prayer); a. fr.

צָעַר (b. h.) 1) *to be narrow, slender, young*, v. צוֹעֵר, צְעִיר.—2) *to be restrained, suffer privation, pain.* Taan. 11a, v. infra.

Hif. הִצְעִיר *to lessen; to subordinate.* Gen. R. s. 6 (ref. to הצעיר, Gen. XLVIII, 14) על ידי שהיה מַצְעִיר את עסקיו וכ׳ because he subordinated his affairs (was contented with lesser services), he was privileged to be invested with the rights of the firstborn; הגדול שהוא מצעיר וכ׳ if a great man applies himself to minor services, how much more (is he praiseworthy)!—Part. pass. מוּצְעָר, q. v.

Pi. צִיעֵר 1) *to narrow, restrain; to inflict pain, annoy.* Naz. 19a; 22a, a. e. (ref. to Num. VI, 11) ומה זה שלא צִיעֵר עצמו ... חמצער עצמו וכ׳ if this (Nazarite) who denied himself only the enjoyment of wine is called a sinner, how much more so he who denies himself all enjoyments of life! Taan. 11a במשה רביט שצִיעֵר עצמו וכ׳ ... יְצַעֵר man must suffer (deny himself enjoyments), when the community suffers; for thus we find that Moses afflicted himself (by sitting on a stone, Ex. XVII, 12) &c.; ib. וכל המצטער ... עצמו עם וכ׳ (Ms. M. וכל המציער עם, insert עצמו, v. Rabb. D. S. a. l. note) and he who afflicts himself in sympathy with the community, will be allowed to see the comfort of the community; Yalk. Gen. 148, a. e. חמְצַעֲרָן. Snh. 11a אתה הוא שצִירַרְתָּ לאבא wast thou the one who annoyed my father (with the smell of garlic)? Ab. Zar. 40b ואתה מְצַעֲרֵנִי and thou didst let me be in pain (without telling me of the remedy)?; a. fr.—2) **to suffer.* Yalk. Is. 333, v. צָרַר.

Hithpa. הִתְצַעֲרָה, *Nithpa.* נִצְטַעֲרָה *to feel pain; to suffer privation; to grieve, trouble one's self.* Yalk. Gen. l. c., a. e., v. supra. Hag. 15b בזמן שאדם מִצְטַעֲרָה וכ׳ when a man suffers (the penalty of the law), what does the Shekhinah say?; אם כך הקב״ה מצטער וכ׳ if the Lord thus grieves over the blood of the wicked (convict), how much more does he grieve over the blood of the righteous that is shed!; Ms. M. 1 אם כן מצטער אני וכ׳; Ms. M. 2 מְצַעֲרַנִי if thus I (the Lord) grieve &c. Snh. 46a; Yalk. Deut. 930. Succ. 26a, a. e. מצטער פטור וכ׳ he that feels uncomfortable (cold) is exempt from sitting in the Succah (contrad. fr. חולה). Meg. 16a sq. אפשר דבר שנצ׳ בו ... יכשל בו is it possible that this righteous man (Joseph) should commit the same wrong from which he himself had suffered (to make distinctions between brothers)? Yoma 74b; Y. ib. VIII, 44d top (ref. to Lev. XVI, 29) ויְצַעֵר ... יכול ישב you may think, one must sit in the sun or in the cold in order to afflict one's self. Bab. ib. 19b כל ימי הייתי מצט׳ על וכ׳ all my life-time have I been troubling myself about this verse (Lev. XVI, 2) thinking, when shall I have an opportunity to carry it into practice (in accordance with the Sadducean interpretation of it) &c. Sifré Deut. 354 תיאל ונְצַעֲרַנוּ וכ׳ since we have gone to the trouble of coming here &c.; a. fr.

צְעִיר, צַעֲיר ch. same; (act. verb) צָעַר [*to diminish,*] *disregard, shame, curse* (cmp. חסר, גרם). Targ. II Esth. II, 5 (transl. of חקלל, Ex. XXII, 27). Targ. Prov. XXX, 11 נְיִצְעֵיר ed. Lag. (oth. ed. נְצָעֵר; ed. Wil. נְצָעֵר *Pa.*; h. text קלל). Ib. 10 נְיִצְעֵרִינָךְ ed. Lag. (oth. ed. נְצָעֵרִינָךְ, *Pa.*).

Pa. צַעֵר, צְעֵר 1) same, v. supra.—Meg. 28a when going to bed he used to pray, לכל מאן דצַעֲרָן ... שרא the Lord forgive every one that may have insulted me.—2) *to afflict, grieve, trouble.* Targ. Y. Deut. XXVI, 6 (not צעט׳). Targ. Job XVIII, 4; a. fr.—Ber. 10a הוה קא מְצַעֲרֵי ליה טובא they annoyed him exceedingly. Ib. 27b עד כמה מַצְעֲרֵיהּ how long shall he go on vexing him? Naz. 23b; Hor. 10b sq. (ref. to Deut. II, 9) מלחמה הוא דלא תצוררי צַעֲרִינְהוּ war you must not wage (against Moab), but you may afflict them (put them under tribute); אפי׳ צְעוֹרְרִי לא you must not even afflict them (the Ammonites); (B. Kam. 38b עביד בהו אנגריא). Y. Snh. I, 18c bot. לצעורי כן ...

Digitized by Google

וכ׳ is that your custom, to trouble your teacher? Ḥull. 95ᵃ לצערירוז, v. עגן ch.; a. fr.—3) *to grieve, take pains.* Ber. 18ᵇ חזו מְצַעֲרֵי לאדכורידז they took pains (in vain) to recall (what they had learned; Ms. M. חזו יתבי ומְצַטְעֲרֵי they sat and grieved; v. Rabb. D. S. a. l. note).

Ithpa. אִצְטַעַר *to suffer, grieve, be vexed, troubled.* Targ. Y. Num. XI, 1 (h. text מתאנני). Targ. Ps. VII, 15; a. fr.—Keth. 104ᵃ וקמְצַטְעַר ... חלץ he put his T'fillin off and put them on again, and was in pain. Sabb. 140ᵇ עד דמִיצְטַעֲרָן until they were vexed (by curiosity). Succ. 52ᵃ. Ber. 18ᵇ Ms. M, v. supra; a. fr.

צַעַר m. (preced.) *pain, grief, trouble.* B. Kam. VIII, 1, v. נָזַק. Ib. 84ᵃ; 26ᵇ (ref. to Ex. XXI, 25) ליתן צ׳ במקום נזק this intimates that you must decree indemnity for pain even where injury has been inflicted (in addition to damages for mayhem). Snh. 19ᵇ, a. e. צ׳ גידול בנים v. גִּידּוּל. Taan. 11ᵃ שוהי בצ׳ ... בזמן when the community is in trouble (and holds a fast). Ib. ... חואיל וישראל שוויין בצ׳ as Israel is in trouble (suffering the privations of warfare), I (Moses), too, will suffer privations with them, v. צַעַר. Ib. 10ᵇ בדבר של צ׳ עושה ... צ׳ הוא לו in a matter of affliction, one may act (as if he were a distinguished person) ..., for his motive is not self-elevation but affliction (sympathy with public sufferings). Gen. R. s. 52, end צַעֲרוֹ של איש וכ׳ the privation (abstinence from sexual contact) is felt more intensely by the man than by the woman. B. Mets. 31ᵃ משום דאיכא צ׳ בעלי חיים because there is suffering of animals connected with the case (which must be relieved). Ib. 32ᵇ; Sabb. 128ᵇ צ׳ בעלי חיים דאוריירתא the duty of relieving the suffering of beasts is a Biblical law; a. v. fr.

צַעֲרָא, צְעַר, צַעַר ch. 1) (v. צְעֵי) *degradation, disregard, shame.* Targ. Prov. III, 35 (h. text קלון); a. fr.—Ib. XIV, 3 זקתא דצ׳ rod of humiliation (h. text חטר גאוה).—*Pl.* צַעֲרֵי. Ib. VI, 33.—2) *pain, grief, privation.* Targ. Gen. III, 16. Targ. I Chr. IV, 9; a. fr.—Gen. R. s. 82 (transl. בן אוני, Gen. XXXV, 18) בר צַעֲרִי child of my pain. Ber. 28ᵃ מאי משמע דהאי נוגי לישנא דצ׳ הוא what evidence is there that *nugê* (Zeph. III, 18) has the meaning of grief? B. Mets. 31ᵃ דצ׳ דמרה אירתא וצ׳ דידה אירתא where both the owner and the animal suffer; a. fr.—*Pl.* צַעֲרֵי, צְעָרִין. Targ. O. Gen. III, 16. Targ. Job IX, 28. Targ. Ps. CXLVII, 3; a. fr.

צַעֲרָה f. same, *grief, trouble.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 53; 57 (h. text מצור); ib. 55 צעורי ed. Amst. (corr. acc.).

צַעְתִּירֵי, v. צִתְרֵי.

צָף m., צָפָה f. (part. of צוּף q. v.) 1) *floating, flat.* Men. V, 8, a. e., v. מַחֲבַת.—2) *shining, conspicuous.*—*Pl.* צָפִין, צָפִים. Yalk. Num. 759 (expl. יקרות וקפאון, Zech. XIV, 6, v. קָפָא) צ׳ לכם כהדין בילוס חדברים ... the things which are covered up to you in this world, shall be as clear to you &c., v. בּוּלָס; Yalk. Is. 316, a. Num. R. s. 19 צוֹפִים (cmp. part of חוּל: חָל a. חוֹל); Tanḥ. Ḥuck. 8 צְפִיִּים; v. צָפָה.

צָפָא or צֶפָא, v. צִיפָא II, III.

צָפַד (b. h.; cmp. צָפַק) 1) *to be pressed; to cleave.* Pesik. R. s. 37, beg. וצ׳ עורך על עצמך וכ׳ thy skin was cleaving to thy bones, and thy body was as dry &c.—2) *to press, contract.* Y. Yeb. XVI, 15ᵈ top [read:] ותכירוהו שצְפָדָתהו (Var. שצרפתו) תצינה they identified the drowned man, for the cold had contracted him (preserved his features). Y. Pes. II, end, 29ᶜ התומץ צוֹפְדָן vinegar contracts them (Bab. ib. 40ᵃ צומחן), v. צָמַח. Y. Ter. X, beg. 47ᵃ עדשים צוֹפְדוֹת אותו שלא יבלע the thick mass of lentils presses it (the onion) so that it cannot absorb (the taste of the lentil water); שלא יתן so that it cannot communicate its taste; ib. IX, beg. 46ᶜ ציפרות (corr. acc.).

צְפַדְנָא, v. next w.

צְפִידְנָא (צְפַדְנָא) m. (preced.) *scurvy.* Yoma 84ᵃ חש בצ׳ Ms. M. (ed. צפיד, v. Rabb. D. S. a. l. note) suffered from scurvy; Ab. Zar. 28ᵃ; Y. ib. II, 40ᵈ צְפַהוּנָא, צִיפְדָנָה; Y. Sabb. XIV, 14ᵈ צִיפְהוּנָה; ib. ציפר (corr. acc.).

צָפָה part. f. of צוּף; v. צָף.

צָפָה *to look,* v. צפי.

צְפוּדָא, v. צִיפּוּתָא.

צְפוּי, v. צִיפּוּי.

צָפוֹן I m. (adapt. of sapo, as if fr. צוּף; v. Sm. Ant. Engl. ed.³, s. vv. Sapo a. Fullo) [*foam,*] *soap, detergent.* Nidd. 62ᵃ חצביר עליו צ׳ ועבר (Ar. סַפּוֹן) if he rubbed soap over the suspected blood-stain, and it disappeared. Ib. צ׳ צבע נמי מעבר but will not soap also remove red dye? B. Kam. 93ᵇ חואיל ויכול לחצבירו ע״י צ׳ because he can remove it with soap. Ib. 101ᵃ במאי שקיל לחוי בצ׳ וכ׳ Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 300) wherewith shall he take the dye off? With soap? Soap will remove the dye, but will not restore the natural color. Tosef. Nidd. VIII, 11 שאילו חצביר עליו צ׳ וכ׳ ed. Zuck. (Var. סָאסוֹן) if he had rubbed soap over it at the start, it might have passed away.—Denom. צִפְצֵן *to soap.* Ib. חצפינן ועבר עליו ed. Zuck. (read וְצִפְצְנוֹ, and strike out עליו) if he soaped the stain, and it passed away (oth. ed. סאסון ועבר, sub. חצביר עליו, v. supra).

צָפוֹן II m. (b. h.) [*brightness,* cmp. אֲסָתָן,] *north.* Erub. 38ᵃ, sq. Gen. R. s. 1, beg. (של רקיע) צְפוֹנוֹ the northern portion of the sky; a. v. fr.—Denom. צְפוֹנִי; f. צְפוֹנִית. Y. Peah III, 17ᵈ חצירה צ׳ its northern half. Zeb. V, 3; a. fr.

צְפוֹנָא, צְפוּנָה, v. צִיפּוּנָא.

צְפוּנָה f. (צָפַן) *reserving.* Lev. R. s. 2 (ref. to צָפְנָה, Lev. I, 11) ומנין שהלשון הזה לשון צ׳ whence do you prove that this expression (the stem צפן) has the meaning of reserving? Answ. ref. to צפנתי (Cant. VII, 14).

צְפוֹנִית, צְפוֹנִי, v. צָפוֹן II.

צִיפּוֹר, צְפוֹר c. (b. h.; v. צָפַר I) 1) *bird.* Ab. Zar. III, 1

Digitized by Google

כל שיש בידו ... או צ' וכ' a statue which holds in its hand a staff or a bird &c. Ib. 41[a] צ' שתופש ... כצ' the emblem of the bird is a symbol that he causes himself to be caught like a bird in behalf of the entire world (v. כַּהוּד); Y. ib. III, 42[c] bot. צ' ותמצא וכ' the bird alludes to (Is. X, 14), 'My hand reacheth forth, as for a nest, to the riches of all peoples' (universal conquest); Num. R. s. 13. Sabb. XIII, 5, v. צוּד h. Ib. 106[b], a. fr. דרור, צ', v. דְּרוֹר; a. v. fr.—Y. Snh. X, 28[d] bot. אמר לו אין צִפּוֹרְךָ מדיניתּ (some ed. צִפּוֹרָה) he said to Moses, is not thy bird (Zipporah) a Midianite?—Makhsh. V, 2 חצושה צ' במים (Var. צְוֹר) if one makes 'a bird' in water (producing bubbles by blowing through a tube); Tosef. ib. II, 13.—*Pl.* צִפָּרִים, צְפָרִים, צִפֳּרִים ... צִפֳּרִין, Naz. I, 1 חרי עלי צ' וכ' (Y. ed. צפרי) if a person says, I vow birds . . ., he is bound to be a Nazarite; Y. ib. 51[a] bot., sq. צִיפּוֹרִין. Ib. וכי צ' חוא מביא וכ' does the Nazarite offer 'birds', does he not offer doves &c.? Ib. כל עוף ... קרוי צ' all birds, whether clean or unclean, are called *tsipporin*. Bab. ib. 3[a] צִיפּוֹרִין סמוכין לשיטר וכ' in saying, 'I vow birds', he presumably had in his mind the birds mentioned in connection with the growth of hair (Dan. IV, 30). Neg. XIV, 1 צִפָּרֵי דרור (Mish. ed. צפרים), v. דְּרוֹר. Ab. Zar. 29[a]; Ber. 57[b] בשר צ' birds' flesh (bad for convalescents); a. fr.—2) צ' נפש (צִי', צִפֳּרִי נ') ['the bird of life',] *the cartilage at the end of the sternum* (cartilago ensiformis). B. Kam. 90[b] צפור נפשו ... ציפור במח הכדי Ms. R. (ed. כמח ... ציפר נ'; Ms. F. צפר; v. Rabb. D. S. a. l. note 40) wherewith he struck him, and whether he struck him on his leg or on his stomach; Yalk. Ex. 331; Tosef. Snh. XII, 3. Tosef. Macc. V (IV), 15 כדי שלא תגיע לציפר וכ' ed. Zuck. (Var. לצפור; לצורפי, cler. error for לציפור) lest the whip reach his stomach, and he die.—צִפּוֹרֶת, v. צִפּוֹר.—[צפור, Tosef. Kel. B. Bath. IV, 14 ed. Zuck., v. צִפֹּרֶא II.]

צִפּוֹרָא, צִפּוֹר ch., v. צִפֹּר.

צִפּוֹרָאָה, v. צִיפּוֹרָאָה.

צִיפֹּ', צִפּוֹרָה (b. h. צִפֹּרָה) pr. n. f. *Zipporah* (*Bird*), wife of Moses. M. Kat. 16[b] (ref. to Num. XII, 1) וכי כושית שמה והלא צ' וכ' was her name Kushith? Was not Z. her name? &c. Ex. R. s. 1 ... כציפור נקרא שמה צ' she was named Zipporah (bird), because she sped like a bird (to bring Moses to her father's house); a. e.

צִפּוֹרֶת, Tosef. Kel. B. Bath. V, 12, v. צִפֹּרֶא II.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 5, v. צִפֹּרֶת II.

צִפּוֹרִין, צִפּוֹרְיָא, צִפּוֹרֵי, v. sub צִיפֹּ'.

צִיפֹּ', צִפּוֹרֶן c. (b. h. צִפֹּרֶן; v. צִפֹּר I) 1) *nail* (of finger or toe), *talon* (of a bird). Mikv. IX, 2; 4. Gen. R. s. 20, end חלקים היו כצ' they were as smooth as a nail, Yalk. ib. 34. Koh. R. to VI, 7 כצ' מתיך הושט (the departure of the soul from the body is) like getting a nail out of the gullet, v. צִיפּוֹרֵי I; a. fr.—Gen. R. s. 45 צִיפָּרְנָן של אבות ולא יכ' rather a nail of the fathers than the belly of the sons, i. e. the older generations were better than the latter; Yoma 9[b] טובה צִפּוֹרְנָן וכ'.—*Du.* צִפּוֹרְנַיִם, צִפּוֹרְנַיִם, צִפָּר, צִי'. Tosef. M. Kat. II, 2 ליטול צ' to cut the nails; M. Kat. 17[b]. Y. Hor. II, 46[d] בציפָרְנֵי ידיו through his finger nails; Gen. R. s. 98 דרך צִפּוֹרְנֵיהֶן the talons; Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 צפורניים the talons; Yalk. Lev. 537; Toh. I, 2; Ḥull. 121[a]; a. fr.—2) *a digging tool, spade, mattock.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 צ' גדולה a large spade; Y. ib. XVII, beg. 16[a] הציפרין (corr. acc.). Y. Shek. VIII, beg. 51[a] אבא שאול היה קורא אותו צ' (not אותן) Abba Saul called it (the מַדְרֵצָה) וכ' *tsipporen*, because it resembles a nail. Ex. R. s. 37, v. זָהַר; Lev. R. s. 10 Ar. (ed. חסייק).—3) (v. נִטְפָא) *onycha* (*unguis odoratus*), a spice. Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[d]; a. e.; v. שְׁחֶלֶת.—[Ex. R. s. 3, a. e. צירפורן, v. צִיפּוֹרִין II.]

צִיפֹּ', צִפּוֹרֶת f. (v. צִיפּוֹר) צ' כרמים [*the bird of the vineyards,*] a species of *locusts*. Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V; Ḥull. 65[a], sq.; Yalk. Lev. 537 (also צִפּוֹר כ'). Sabb. IX, 7.

צִפּוֹרְתָא, v. צִפְרְתָא.

צַפַּחַת f. (צפח; v. צִיפּוּחָא) *a tenacious batter dripped on a hot griddle*, a sort of *waffle*. Makhsh. V, 9 דש מן דבש חזיפין וחצ' except the connected flow (נְזוּף) of thick honey or of a batter; [Maim., taking זיפין a. צ' as pr. n. pl., except the flow of honey from *Zifin* or *Tsappaḥath*, v. זִיף II, III]; Naz. 50[a] ותצפיחית (= b. h. צְפִיחִית); Sot. 48[b] וחצפיחים.—[For b. h. צַפַּחַת *pitcher*, cmp. טְפִיחַ.].

צָפָה, צְפֵה (b. h.; cmp. צוּף) [*to shine*; cmp. צוּץ,] *to look*, esp. *to look into distances of space* or *time*; *to foresee*; *to have a vision*. Gitt. 58[a], v. צָפְנַת. Meg. 24[b] תרבה צפוי למרכבה וכ' Ms. M. (ed. צפוי לדרוש במ', v. Rabb. D. S. a. l. note) many looked out for the Merkabah (v. מֶרְכָּבָה), and never lived to see it; (ed. hoped to be able to preach on the Merkabah; Tosef. ib. III (IV), 28 תרבה דרשו במ'). Gen. R. s. 79 ... ברוח הקדש וכ' צ' R. S. b. Y. saw by means of the spirit of holiness (inspiration) &c.; Y. Shebi. IX, 38[d]; Koh. R. to X, 8; Pesik. Vayhi, p. 90[a]. Sot. 12[b] (ref. to Is. VIII, 19) והמצפצפים ... צופין ואינן they see (have a vision) and know not what they see. Tosef. Pes. II (III), 12 [belonging to 13] אירוסו צופה הרואה וכ' who is called a *tsofeh* (a pilgrim that sees Jerusalem)? He who sees it and never loses it out of sight again. Meg. 14[a] (expl. תרמיתם צופים, I Sam. I, 1) שתי רמות שצופות זו את זו two heights that look at each other; a. fr.—[Num. R. s. 19, a. e. צופים, v. צָפָה.]—V. צוֹפָה, צוֹפִים.—Part. pass. צָפוּי *a) seen, foreseen.* Ab. III, 15 הכל צ' והרשות וכ' everything is foreseen (every deed of man is observed by God before whom there is no distance of space or time), but freedom of will is granted. Tanḥ. Sh'laḥ 5 שהיה צ' לפני וכ' it was foreseen before the Lord that they would come &c. Ib. 9 שהכל צ' (omit היה) וכ' for every event is foreseen by the Lord; a. fr.—*b) bright, perspicuous.* Tanḥ. Ḥuck. 8 צָהֳבָה, v. צָהֹב.

Pi. צִיפָּה 1) *to look forward to, wait, hope.* Ber. 57[b] תצפה לחסידות יצפה may hope to attain piety. Pes. 50[b] תצפה לשכר אשתו he who looks forward to (is dependent on) his wife's earnings. Bets. 32[b] המצפה לשלחן חבירו who depends on his neighbor's table. Ib. תצפה על שולחן וכ' (corr. acc.) Ruth. R. introd. (ref. to Ez. XIII, 4) מה שועל חוה מצפה בחורבות וכ' as the fox in the ruins looks out, when he sees men pass by, which way to flee &c.; Yalk.

Digitized by Google

Ez. 852 יושב ומצעה (corr. acc.). Gen. R. s. 74 אביך מצפה לך אמך מְצַפָּה לך thy (dead) father looks forward to thy coming, thy mother &c.; a. fr.—2) *to cover with shining plate, to overlay.* R. Hash. 27ª צִיפָּהוּ זהב וכ' if he overlaid the Shofar at the place where the mouth is applied; Y. ib. III, 58ᵈ; a. fr.—Part. pass. מְצוּפָּה, f. מְצוּפָּה &c. Ib. III, 3 ופיו מצ' זהב and its mouthpiece was covered with gold. Kel. XI, 4; 6. Ḥag. III, 8 מפני שהן מְצוּפִּין because they (the altars) are overlaid (with gold or copper); a. fr.

צְפֵי ch., *Pa.* צִפֵּי same, *to look out, wait.* Lam. R. to IV, 2 והוה מְצַפֵּי ליה וכ' and he looked out for him from the top of the roof.

Ithpe. אִצְטְפִי *to look out, to face.* Targ. Y. II Num. XXI, 20, v. צוּף ch.

צְפָיָא, v. צִיפְיָא.

צְפִידָנָא, v. צַפְרְדֵּעַ.

צְפִירְחוֹת, צַפְרְחִים, v. צַפַּרְתַּ.

צְפִירִית (צְפָרִית), v. צִיפְיָא.

צְפִירָא, צְפִירָה I m. (late b. h. צָפִיר; v. צָפַר I) *young he-goat.* Targ. Lev. XVI, 9, sq. Targ. Gen. XXXVII, 31. Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 26 צְפִירָא; a. fr.—Yoma 66ᵇ מאי שחי (ל)צ' דין דדרי חובין סניאין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. (משוך צפירה וכ') why does this scape-goat tarry that carries so many sins?—*Pl.* צְפִירִין, צְפִירַיָּא. Targ. Lev. XVI, 7, sq.; a. fr.—*Fem.* צְפִירְתָּא. Ib. IV, 28; a. e.—Pes. 42ᵇ top צ' דלא אַפְּקָה (sub. רחמה) a she-goat that has not given birth (Ms. M. 2 צירתא a bird that has not laid; v. Rabb. D. S. a. l. note 5, a. Ar. s. v. צפר); Gitt. 69ᵇ טחלא דצ' וכ' Rashi (ed. צירתא) the milt of &c.

צְפִירָא II, צְפִירָה I f. (preced.) *she-goat; goat's hair, shag.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 11 של צפירא (sandals) of goat's hair. Ib. V, 12 של צפורה (R. S. to Kel. XXVIII, 9 (צפירה) (a strainer) of goat's hair. Ib. IV, 14 של צפור ed. Zuck. (corr. acc.) mats of goat's hair; Succ. 20ᵇ של סְפִירָא of (loosely woven) shag (v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note 200); [Rashi, fr. ספר *to shear: horse-hair* from the mane or the tail].

צְפִירָה II f. (b. h. *circle, turn; crown*; צָפַר, v. צְפַר II) 1) *circuit.* Y. Erub. I, end, 19ᵈ (ref. to ויצפר, Jud. VII, 3) ולמה חן חוזרין בצ' and why were they to go home on a circuitous route?—2) *circle, suite of body-guards.* Mekh. B'shall., Shir., s. 3; Yalk. Ex. 244 מלך . . . ועליו צ' מקיפתו וכ' a king that enters a city, and about him is a circle of guards that surrounds him, and his mighty men &c.—3) *a round of twist, border.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 סרוך של צ' (ed. Zuck. צפורה) a frame with a rim (of plaited ropes &c.), if it has handles, is susceptible of uncleanness. Kel. XVI, 3 משיעשה בו צ' אחת as soon as he has woven around it one round (as a rim); Tosef. ib. B. Mets. V, 13 צבירה אחת תרץ מזה וכ' (corr. acc.) one round besides the rims of the web itself. Y. Sabb. VIII, 11ᵇ top באילן קשריא כדי לעשות צ' of hard palm-leaves (used for ropes, v. אַסְקִירְטָא) as many as are required to make a border; a. e.—*Pl.* צְפִירוֹת. Kel. l. c.; Tosef. l. c. צבירות (corr. acc.).

צְפִירְתָּא, v. צְפִיר.

צַפִּירְתָּא f. (צְפִי) *lamp.* Gen. R. s. 63, end (transl. צפה הצפית, Is. XXI, 5) צ' אית אתרא . . . אית אתרא סדר מנרתא arrange the lamp; . . . there are places where they call a lamp *tsafitha*; Yalk. ib. 111; Yalk. Is. 288.

צָפַן (b. h.; cmp. צָפָה) 1) *to look up to, respect, regard,* v. סָפַן.—2) *to provide, store away, reserve, guard; to hide.* Deut. R. s. 7 (ref. to Prov. II, 1) אתם צוֹפְנִים . . . ואני צופן וכ' you treasure up learning and good deeds with me in this world, and I treasure up for you good reward in the hereafter (ref. to Ps. XXXI, 20); Cant. R. to VII, 14; a. e.—Part. pass. צָפוּן; f. צְפוּנָה; *pl.* צְפוּנִין, צְפוּנִים; צְפוּנוֹת. Midr. Prov. to ch. II אם זכיתם לִצְפֹּן חורתי . . . מטוב חצ' וכ' if you do well, guarding my Law (making provision for the study of the Law), I will satisfy you out of the good which is reserved for the hereafter (ref. to Ps. l. c.). Lev. R. s. 2 (ref. to צפנת וכ', Lev. I, 11) כנגד מעשיהם . . . שהם צ' לפניו this is typical of the deeds of Abraham . . ., which are stored up before him (the Lord, for the benefit of their descendants); v. צְפוּנָה. Midr. Prov. l. c. (ref. to יצפן, ib. II, 7) משנה שאדם . . . צ' לו while man is formed in his mother's womb, (the reward for) the Law which he will study is reserved for him. Succ. 52ª (play on הצפוני, Joel II, 20) זה יצר הרע שצ' ועומד בלבו וכ' that means the evil inclination that constantly lies in waiting in the heart of man. Gen. R. s. 90; Yalk. ib. 148, v. יָעַץ; a. fr.

Nif. נִצְפַּן *to be reserved, kept.* Tanḥ. ed. Bub. Yithro 8 ונ' לשלש וכ' and he (Moses) was reserved for three months (for the giving of the Law in the third month, Ex. XIX, 1); Yalk. Ex. 271; ib. ונצפון (corr. acc.).

Hif. הִצְפִּין 1) *to guard, provide; to remove, hide.* Midr. Prov. l. c., v. supra. Deut. R. s. 1 (play on צפנת, Deut. II, 3) הַצְפִּירוּ עצמיכם ממני hide yourselves from him; a. e.—2) (denom. of צָפוֹן II) *to turn north.* B. Bath. 25ᵇ הַצְפֵּן let him turn towards the north (in prayer).—3) (denom. of צָפוֹן I) *to brighten, cleanse with soap,* v. צָפוֹן I.—4) (in enigmatic speech) *to enlighten.* Erub. 53ᵇ הַצְפִּינָנוּ הֵיכָן . . . צפון 'unhide' unto us where R. . . . is hidden; [Rashi refers to צָפָה, with emphatic נ].

צַפְנַת pr. n. f. *Tsaf'nath.* Gitt. 58ª צ' בת פנואל שמה her name was Ts., daughter of Peniel; צ' שהכל צופין ביופיה she was named Ts. (the bright), because all looked at her beauty.

צְפַעוֹן m. (b. h. צִפְעֹנִי) *adder.* Num. R. s. 10; Lev. R. s. 12, v. פָּרַשׁ; Yalk. Prov. 960 (also צִפְעֹנִי).

צָפַף (cmp. טָפַח I) *to touch closely, press; to squeeze into, weave* (v. צִיפָּא). Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 השחיל וצָפַף הוא בעצמו וכ' ed. Bub. (ed. השחיל עצמו) he slipped and squeezed himself into the cave.—Part. pass. צָפוּף; f. צְפוּפָה; *pl.* צְפוּפִים, צְפוּפִין. Ab. V, 5 רוחים צ' עומדים . . . when they stood (in the Temple), they were pressed

Digitized by Google

together, but when they prostrated themselves, they had room enough; Lev. R. s. 10; Koh. R. to I, 7. Y'lamd. to Deut. V, 6, quot. in Ar. ראו היאך עומדין חטלאכים צ' וכ' see, how the angels stand before me crowded and trembling.

Nif. נִצְטְצֵט *to be pressed together, huddle.* Yalk. Ex. 283 (ref. to Ex. XIX, 17 ויתיצבו בְּתַחְתִּית ההר וכ' מלמד שנכפפו וכ' (corr. acc.; the entire paragraph is to be emended after Yalk.).—[*Hif.* הֵיצִיץ, הֵיצֵיץ, v. צוּץ.]

צִפְצֵף I (v. preced.) *to press, break through.* Lev. R. s. 34 בשעה שנפשך מְצַפְצֶפֶת לצאת וכ' when thy soul shall press to get out of thy body (when thou art dangerously ill), I will restore it to thee.

Nithpa. נִתְצַטְצֵט (cmp. צִטְצֵם) *to be pressed, be in want of.* Men. 85[b] Ar. (ed. נצרכו לחן, Ms. M. נצטרכו, v. Rabb. D. S. a. l. note) the Laodiceans were in want of oil.

צַפְצֵף ch. some; *part. pass.* מְצַפְצָף *scarce.* Y. Succ. III, end, 54[a] תרונגיא חזין מְצַפְצְפִין חמן Ethrogim were scarce there.

צִפְצֵף II 1) *(v. צוּץ) *to shine, be bright.* Cant. R. to VI, 10 מְצַפְצֶפֶת ... כך גאולתן ... שבקשה אורה ... ראו they saw the first dawn (v. אַיָּלֶת) whose light burst forth, when R. H. said ..., so will the redemption of Israel break forth in brightness; [in parallels, Y. Ber. I, 2[c]; Midr. Till. to Ps. XXII, a. e. our w. is omitted; perh. it ought to read: מְפַצְפֶּצֶת, v. פרץ].—2) (b. h.) [of voice, cmp. צנח, *to be shrill,*] *to scream; to chirp.* R. Hash. 16[b] sq. יורדין לגיהנם ומְצַפְצְפִין לגרחנם וכ' they (the half-wicked) will go down to Gehenna, but when they scream (in prayer), they will be permitted to come up again, as it is written (Zech. XIII, 9); (Yalk. Zech. 582 Ms. ומצפצפין כמו שנה אחת ועולין, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Tosef. Snh. XIII, 3 ומצטפצפין ed. Zuck. (corr. acc.). Yalk. Kings 175 מְצַפְצְפָה; Gen. R. s. 65 מצפצפין, v. צָנַח. Koh. R. to VII, 8 שמטחי בת קול מְצַפְצֶפֶת וכ' I heard a divine voice shrieking and saying, return &c.; ib. XII, 7; a. e.

צַפְצֵף ch. same, *to squeak.* Y. Dem. I, 22[a] top שרון מְצַפְצְפִין they (the mice) began to squeak.

צַפְצָפָה f. (b. h.[?]; v. צָפָה, cmp. עַרְבָה; v. צִיפָא) a species of *willow,* (growing in waterless regions). Succ. III, 3 נקטם ... וחצ' פסולה if the head of the willow branch is broken off, if its leaves are spread, and if it is a *tsaftsafah,* it is unfit for the ceremony (v. עַרְבָה). Ib. 34[a] טרבי נחל פרט לצ' שגדילה וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) 'willows of the brook' (Lev. XXIII, 40), this excludes the *ts.* which grows in the mountains. Ib. (expl. Ez. XVII, 5) אני אטרחי כקח על מים רבים ... והן שמו עצמן כצ' בין החרים ... Ms. M. I intended that Israel be before me like a shoot by the side of many waters, which is an ʿărabah (willow), but they made themselves like the *ts.* in the mountains. Ib. צ' קנה שלה לבן ועלה וכ' the *ts.* has a white stem, and its leaves are round &c.; Tosef. ib. II, 7; Y. ib. II, 53[c] bot. צַפְצָפָה. Sabb. 36[a] ערבה צ' ערבה what formerly was called *ʿărabah,* is now called *ts.,* and vice versa; Succ. l. c. Ms. M. 2 (Ms. M. 1 צ' חלפא וכ', ed. טרבתא חלפתא וכ', corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

צָפַר (b. h., v. צִפֹּר II) *to circle;* v. צְפִירָה II. [Y. Ter. IX, beg., 46[c] צופרות, v. צָפַר.]

צָפַר I (cmp. צָפָה) [*to be bright;* denom. צִפֳּרָא; (of movement) *to be swift;* denom. צִפּוֹר, צְפַרְדֵּעַ &c.; (of sound) *to be shrill,*] *to whistle.* Y. Ḥag. II, 77[d] bot. אין צְפַרְתִּי חד זמן וכ' when I whistle once, put your garments on &c.; ib. 78[a] top [read:] תמנין ... איתי בי עבד אנא צ' תרין צפרין וכ' I can do (this); I can whistle twice and bring up eighty young men for you &c.; Y. Snh. VI, 23[c] bot. אי בי עביד נא צ' תרין זמנין וכ'.

צָפַר II (b. h. צֶפֶר, denom. of צִפּוֹר) *to circle* (v. צְפִירָה); *to plait one round.* Y. Sabb. VII, 10[c] top תחן דעבד קופין כד צ' וכ' he who makes baskets: when he finishes one round (on the Sabbath), he is guilty of weaving.

צָפַר III, צִפְרָא m. (preced.) *circle, garland.* Y. Yoma I, end, 39[b] וחוי ליה באצבעתיה צ' קבוטר and he drew a circle with his finger to intimate that the name is קבוטר (with ר, and not קבוטל).—*Pl.* צְפָרַיָּא, צְרֵי. Koh. R. to IX, 18 (expl. הָאֲמֻנוֹת, II Kings XVIII, 16) צ' golden wreaths (on the doors).

צָפַר IV, צַפְרָא m. (צֶפֶר I) 1) *morning.* Targ. Gen. I, 5. Targ. Ps. XC, 6; a. v. fr.—[Ib. 10 וטריסין לצ', prob. to be read: כִּצַפְרָא.]—Pes. 111[b] בטולי דצ' וכ' in the morning and evening shadows of things of less than a cubit's length. B. Mets. 107[b]; B. Kam. 92[b] (prov.) גברא ... סרין דמצ' כרך sixty runners may run, but will not overtake a man that takes early morning meals. Taan. 22[a] top, a. fr. לצ' when the morning came. Pes. 12[b]; a. v. fr.—*Pl.* צַפְרַיָּא, צַפְרִין. Targ. Ps. CI, 8 (ed. Wil. *sing.*). Targ. Lam. III, 23; a. e.—2) *whistling signal.*—*Pl.* as ab Y. Ḥag. II, 78[a] top, v. צִפֳּרָא I.—[3) *bird,* v. next art.]

צִפֹּר *bird, pl.* צִפֳּרִים, צְרֵי, v. צִפּוֹר.

צִי, צִפּוֹר, צִפֳּרָא, צִפּוֹר, צִפָּר ch. same, *fowl, bird.* Targ. O. Gen. VII, 14 (Y. צפור). Targ. O. Lev. XIV, 5 (ed. Berl. צפירא, corr. acc.; Y. צפור). Ib. 6 (ed. Amst. צִיץ, צַפ'). Targ. Prov. VII, 23 ed. Wil. צִי (ed. Lag. צְרִי); a. fr.—Meïl. 20[b], v. סָכַר III. Zeb. 64[b] מלבר צ' the bird (whose head is to be pinched) must be turned outside (over the back of the priest's hands). Gen. R. s. 79 ציפור טבלטדי וכ' no bird is caught without the decree of heaven; Y. Shebi. IX, 38[d] צפור; Esth. R. to I, 9 ציפר; Koh. R. to X, 8 ציפור, v. יָרַב. Ib. to IV, 6 (prov.) כפותא וכ' טבא חדא צ' better one bird tied, than a hundred flying; a. fr.—*Pl.* צִפְרִין, צִפָּרְיָא, צְרֵי, צִפּוֹ' Targ. Lev. XIV, 4 (ed. Berl. צִפֳּ'). Targ. Ps. CIV. 17; a. fr.—Y. Shebi. l. c.; Gen. R. l. c., v. צַיָּדָא. Koh. R. l. c.; Lev. R. s. 3, beg., v. אֲגַר II; a. fr.—בֵּית צִפָּרְיָא (name of a family) *Beth-Tsipparaya.* Arakh. II, 4 (Bab. ed. 10[a] צירפרייא; Rashi צִפָּרִים); Tosef. ib. I, 15 צירפריא; Succ. 51[a].

Digitized by Google

צְפַרְדֵּעַ c. (b. h.) *frog*. Ker. 13b. Toh. V, 1; 4. Snh. 67b (ref. to Ex. VIII, 2) צ' אתת חיתת וכ' originally there was only one frog &c.; Ex. R. s. 10. Ib. ... אני עושה שליחותי I have my message carried, and be it even through a serpent, a scorpion or a frog; a. fr.—*Pl.* צְפַרְדְּעִין, צְפַרְדְּעִים. Ib. חשתתת הצ' the ruin which the frogs effected. Pesik. Vayhi, p. 66b צ' קולנין (כגון) ... ואח"כ and then he sent them criers (heralds), that is the frogs; Pesik. R. s. 17; a. e.

צַפְרִירֵי m. pl. (denom. of צִפֹּרָא) 1) *mornings, every morning*. Targ. Ps. LXXIII, 14.—2) *morning demons*. Ib. CXXI, 6. Targ. Cant. IV, 6. Targ. Y. Num. VI, 24.

צְפֹרֶן, v. צִפּוֹרֶן.

צִפֹּר, צִפֳּרָתָא, צִיר' f. (v. צִיפּוֹר) *fowl*, esp. *a small bird*, (supposed to be) *the humming bird*. Snh. 107a אתא שטן ... כצי' Satan came to him disguised as a bird (Yalk. Sam. 148 כטבריא). Succ. 5b כאפי דצ' as large as the face of a *tsipparta*, opp. בר יוכני. Sabb. 80b דצ' the egg of a *ts.* Yoma 75b ודוי כציפורתא the quail (*s'lav*) was no larger than a *ts.*; a. e.; v. צְפִירָתָא.—צ' דדיקלא 'the bird of the palm' (= h. צפורת כרמים) a species of *locusts*. Sabb. 90b Ar. ed. Koh. (missing in ed.).

צְפַת pr. n. pl. *Ts'fath* (*Safed*,) near Tiberias (v. Neub. Géogr. p. 227). Y. R. Hash. II, 58a top אילין דחמיין צ' וכ' those who see (the New-Moon fire at) Ts., must they go around (announcing the New-Moon to others)?; ר' ביטל צ' למה מסבה וכ' ... since Rabbi has abolished the signals (except for the lake of Tiberias), why should Ts. go around? But (the fires are raised at the lake) for announcement, that they (the inhabitants of Ts. and other places) may know it.

צִצְחַר, v. צִבְחַר.

צִקְלָג (b. h.) pr. n. pl. *Siklag*, a Judæan town in possession of the Philistines. Gitt. 7a, v. לְגִימָה.

צְקָלוֹן m. (b. h. צִקְלֹן) *bag*. Pirké d'R. El. ch. XXXV; Yalk. Gen. 119 הלחם בצקלונך the bread is in thy bag.—[Men. 66b (play on בְּצִקְלוֹן, II Kings IV, 42) בא ויצק לנו ונווה הדה ... he came and poured water (on our hands), and we ate, and it was pleasing.]

צַר, v. צוֹר.

צַר I *to be narrow*, v. צָרַר.

צַר II m. (b. h.; preced.) 1) (adj.) *narrow*. Par. XII, 2 צלוחית שפיה צר a flask with a narrow neck; a. e.—צַר עַיִן, *pl.* צָרֵי עַיִן *narrow-minded, selfish, envious*. Y. Taan. III, 66d (ref. to Job XXXVI, 19) אם סדרתה תפלה לא יהו לך צ' עיניך מלמעלה if thou orderest thy prayer well, thou shalt have no envious adversaries in heaven above; a. e.; v. עַיִן.—*Fem.* צָרָה. Esth. R. to I, 5, a. e., v. עַיִן; a. fr.—*Pl.* צָרוֹת. Y. Sot. IX, 24a bot. רחבות מלמעלן וצ' וכ' wide above, and narrow below; a. fr.—2) *anguish, trouble*. Erub. 65a בצר אל יורה, v. יָרָה.—3) *oppressor, adversary*. Gen. R. s. 61, end, v. צוֹד.—[Yalk. Gen. 62 שונא וצר, v. צָרַר.]—*Pl.* צָרִים. Ex. R. s. 21 (ref. to Job l. c.) סרוך שוניך ... צ' מלמעלן order thy prayer before thy Maker, that thou have no adversaries (accusers) in heaven above; Snh. 44b כל חמאמץ ... אין לו צ' וכ' he who strengthens himself (makes a strong effort) for prayer, has no adversaries &c. Ib. ואל יהיו צ' וכ' and that he may have no adversaries &c. Ex. R. s. 27 צָרֵיהֶם של ישראל Israel's allied adversaries; a. fr.

צָרָא, *pl. constr.* צָרֵי, v. צוּר III.

צְרָא, v. צְרִי.

צָרַב (cmp. צרם) *to shrink (from heat).*—*Part. pass.* צָרִיב *compact, hardened*. Bets. 7a משום דצריבן because they (the eggs that are laid) are hard-shelled (and that is what he cares for).

צְרָבָא m. (preced.) *shrinking, reduction* (through smelting). Targ. Is. VI, 13 (some צרכא, corr. acc.; h. text בער).

צוֹרֶבֶת, צָרֶבֶת f. (preced.) *shrivelled surface, scar* (= b. h. צָרֶבֶת). Neg. VII, 1 עד שלא נעשו צ' ed. Dehr. (ed. צורבת) before they are cicatrized; Tosef. ib. II, 14 צורבה. Neg. VI, 8 צרבה Ar. (ed. צירבת). Lam. R. to I, 2 [read:] ונשכות על לחייהם כצרבת חשחין and they (the tears) ate themselves into their cheeks (forming a surface) like the scars of a sore.

צָרֶבֶת, v. preced.

צָרַד (צָרַר) (cmp. preced. wds.) *to contract, shrivel, have a rough surface.*—*Part. pass.* צָרוּד (צָרוּר) *rough, harsh* (of sound). R. Hash. 27b צרוד Ar. a. Rashi to Ḥull. 36a (ed. צרור).

צַרְדָּא m. *tsarda*, name of a bird (prob. named from its voice, v. preced.). Ḥull. 62b (Ar. צָרָאדָא; Ms. H. צרדא; Ms. R. 1 צִרְדָּא; Rashi Ms. צַרְדָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 300).

צָרְדָּא I c. (preced. wds.) *coarse web* (of hemp), *rough cloth*. M. Kat. 27b והאידנא ... אפי' בצ' בר זוזא (Ar. בצרדא; Ms. M. 2 בְּצָרְדָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 7) and nowadays people use for shrouds even rough cloth worth a Zuz; Keth. 8b bot.—*Pl.* צָרְדֵי. B. Mets. 60b צ' למידק שרא (Ms. M. צדרא; Ms. F. צודרי; Ms. R. צָרְדֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) permitted to beat hemp-clothes (to improve their appearance).

צָרְדָּא II (צַרְדָּת) רוּחַ צ', f. *demon Ts'rada*, name of a disease, (supposed to be) *vertigo*. Ḥull. 105b דקשי לו' צ' (Ar. צדדה; Ms. R. 3 צודא, Rashi M. צרדא; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) it is bad for (it begets) vertigo. Pes. 111b אחדא ליה ר' צ' vertigo seized him (Rashi: *megrim*, prob. reading צְדָדָא).

צַרְדָּת (or צְרָדָה) f. (צרד) *rough sound, snap* (or *whistle*, v. infra); צ' אצבע *the snapping finger, middle finger*. Yoma I, 7; Tosef. ib. I, 9, expl. אצבע גדולה של ימין the large finger of the right hand. Y. ib. I, end, 39b רב

Digitized by Google

חונה אמר באצבע צ' בפה Rab Ḥ. says, the Mishnah means that the finger is put into the mouth (produce a shrill sound). Bab. ib. 19b (phonetic play) צְרִיחָה דְּרֹא מַאי דְּרֹא גוּדָל the match to this (the middle finger) [comment.: the nearest to this (the index finger)], what is it? The thumb, i. e. the sound is produced with these two fingers. Tanḥ. Bo 14 אצבע אמצעית ... צד א' צ' up to 'the snapping finger', that is the middle finger.

צְרָדְוָיָא m. (צְרָדָא I) *manufacturer* or *seller of common cloth* (or *clothes*).—*Pl.* צְרָדְוָיֵי. B. Mets. 51b בצ' דיהבי וכ' Ms. H. a. R. 1 (ed. צָרָדְוָיֵי, Var. 'צרד; v. Rabb. D. S. a. l. note 4; Ar. 'צדד; older eds. in Rashi (צדד) it refers to manufacturers &c., who pay four percent. commission.

צְרָדְוָתָא, צַרְדְּוָתָא f. pl. (preced.) *rough cloth-garments* (which one does not mind selling), opp. מאני תשמישתא (good) garments for one's own use. B. Mets. 51a older eds., Ms. F. a. H. (Ms. R. 1 צרדיתא, later eds. צַרְדְּוָתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 70).

צְרַח, v. צָרַח II.

צָרָה I (b. h.; צָרַר) [*nearest,*] *associate wife, rival* (cmp. רַצָּה). Yeb. I, 2 כשם שבחו פטורה כך צָרָתָהּ פטורה as a man's daughter (who was the wife of his brother that died without issue) is exempt from marrying the *yabam* (her father), so is her associate exempt. Ib. חלכה צָרַת בתו ... כשם שצָרַת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה if this his daughter's associate marries a second brother of his who has another wife besides her, and he dies (without issue): as his daughter's former associate is exempt, so is the latter's present associate exempt; a. v. fr.—Snh. 103b; Yoma 9b; Num. R. s. 7 מסכה צ' מַסֵּכָה I. Midr. Till. to Ps. CI ועבר בים צ' זה צלמו של מיכה 'and a rival crossed the sea' (Zech. X, 11), that means the image of Micah; Num. R. s. 16, end; Mekh. Bo, s. 14.—Yoma 19b, v. צְרֵרָה.—*Pl.* צָרוֹת. Yeb. I, 1 חמש ... פוטרות צָרוֹתֵיהֶן צ', צרותיהן חמש fifteen women (married severally to the brother of a man with whom marriage is forbidden) cause the exemption from *yibbum* (יבום) of their associates and eventually the associates of their associates. Ib. 4 בית שמאי מתירין חצ' לאחים the school of Shammai allows the rivals of a woman forbidden on account of consanguinity to be married to one of the brothers of the deceased (without issue); a. fr.

צָרָה II f. (b. h.; צַר) 1) fem. of צַר.—2) *anguish, trouble, distress, persecution.* Ber. 9b דיה לצ' בשעתה time enough for the trouble when it comes ('sufficient unto the day is the evil thereof'). Ib. 63a (ref. to Prov. XXIV, 10) כל המרפה ... ביום צ' he who neglects the words of the Law, has no strength on the day of trouble. Pes. 117a על כל צ' וצ' וכ' in every trouble that may not come (euphem. for: that comes) upon them. Yeb. 63b (from Ben Sira) אל תצר צָרַת מחר וכ' worry not about to-morrow's trouble, for thou knowest not what the day may beget. Sot. 12a (play on צָרַר, I Chr. IV, 7) שנצטרת צ' וכ' because she was a trouble (an object of envy) to her companions. Snh. IV, 5 שמא תאמרו מה לנו ולצ' וכ' lest you say, why should we undergo this trouble (of giving testimony)? &c. Gen. R. s. 81 וכיון שראה שצָרָתוֹ צ' and when he saw that his trouble was a real trouble (when he felt greatly embarrassed). Ib. אל תזכירני צָרָתִי do not cause me to mention my trouble. Cant. R. to III, 4 (ref. to Is. XXI, 2) כבר נתצלה צָרָתָהּ של עילם ... כבר נוצרה צרתה וכ' (not נתצלם) the anguish which Elam has to bring has already been brought up (prepared), ... the anguish through Media has already been created; a. v. fr.—*Pl.* צָרוֹת. Ber. 13a צ' אחרונות וכ' the later troubles make us forget the earlier; Y. Sot. IX, 24b top. Y. Meg. I, 70d צרתו של המן ... לא דיינו הצ' have we not enough with the persecutions that visit us (on account of which we hold fast-days), that you want to impose upon us (the fast in commemoration of) the persecution by Haman? Snh. 97a; a. v. fr.

צָרוֹב* m. (צרב) *smelter, goldsmith.*—*Pl.* צָרוֹבִין. Kidd. 82a Ar. (ed. צוֹרְפִים).

צָרוֹךְ m. (צָרַךְ) *need, use, profit.* Targ. Y. Num. VII, 5, v. צְרִיבָא II. Targ. Hos. VIII, 8 (h. text חפץ). Targ. Is. LIV, 12. Targ. Job XXXV, 3. Targ. II Kings V, 7 הצ' אית בי וכ' does the Lord need me &c.?; a. fr.—[Targ. Ps. LXX, 1, v. צְרִירָא.]

צָרוֹף m. (b. h.; צָרַף) *smelter, goldsmith.* Y. Meg. III, 74a bot., v. תַּמְרוּגִים.

צָרוּף, v. צִירוּף.

צָרוּר* m. (צָרַר I) *enmity.* Num. R. s. 21 בדין ומלחמות וצ' disgrace, wars and enmity (Tanḥ. Pinḥ. 3 צרות).

צָרוֹר I m. (b. h.; צָרַר I) 1) *knot.* Kel. XXVI, 4 (צרורות) צ' שעה if they are tied up with a temporary knot; צ' של עולם with a permanent knot; Y. Kil. VI, 30c. Ib. צ' של עולם צריך חיתוך צ' וכ' a permanent knot requires cutting through (to be opened); a temporary knot does not &c.—2) *bundle, bag.* Kel. l. c. 2 צ' חמרגלית a piece of leather in which jewels are bound up; צ' המעות in which money is bound up; Tosef. ib. B. Bath. IV, 3. Snh. 68a. Ex. R. s. 20; a. fr.

צְרוֹר II m. (b. h.; צָרַר II, v. צָרַד) *pebble, stone.* Sabb. VIII, 6 (81a) צ' או אבן read as in Y. ed. צ' אבן a pebble; Tosef. ib. VIII (IX), 22; Y. ib. VIII, 11c top (v. Rabb. D. S. to Sabb. l. c. note 3). Gitt. 64b, a. e. צ' וזורקו אגוז וכ' a child that is given a pebble and throws it away, a nut and takes it. Men. I, 2 קמץ ועלה בידו צ' if the priest took a handful (of the meal offering), and a pebble was in it. T'bul Yom I, 4 הצ' שבכבר a pebble (or a piece of earthen ware) put as a mark on a loaf; a. fr.—*Pl.* צְרוֹדוֹת. Y. Erub. V, 22c top. Y. Yoma IV, beg. 41b ויביא שני צ' וכ' (not צרודות) let him take two pebbles, one black &c.; a. fr.—[Yalk. Lev. 587 נפלו מכנו צ', read: נִיצוֹצוֹת.]

צָרוֹר ch. same. Y. Snh. VII, end, 25d. Ib. צרור (corr. acc.).

צְרוּרִיוֹת, Lev. R. s. 15 בצ', read: בּוֹצְרָיָה (v. Lam. R. to IV, 20).

Digitized by Google

צְרוֹרָתָא* f. pl. (v. preced. art.) *rough, stone-like.* Snh. 96b, Ms. M., v. צִירְוָתָא II.

צָרַח (b. h.; cmp. צָרַד) *to scream, croak.* Tosef. Sabb. VI (VII), 6 קרא עורב וא"ל צְרַח וכ' if a raven cries, and one says to him, croak . . ., this is a superstitious practice; Yalk. Lev. 587 צדה (corr. acc.); Sabb. 67b, v. טוֹרְבָּתָא.

צָרַח I, צָרֵיחַ ch. same. Lam. R. to I, 3 קם וצ' אמר ליה וכ' (not וצריה) he stood up and screamed (after him), saying to him &c.

**Af.* אַצְרִיחַ *to call together*; (of the bear) *to growl.* Targ. Prov. XXVIII, 15 (Ms. מַסְרִיחַ; h. text שׁוֹקֵק).

Ithpe. אִצְטְרַח *to be called together, be summoned.* Targ. O. a. Y. I Num. XXIV, 24.

צָרַח II (interch. with צָרַר, צָרַהּ) *to be narrow*; צ' ל- *to worry; to be sorry, be afraid.* Gen. R. s. 91 צ' ליה וערק (not צרת) he was afraid, and fled. Ib. וצ' לי מינך וכ' and I was afraid of thee, lest thou kill me. Y. Ber. I, beg. 2a דצרי לון מקמי וכ' (ed. דצדי, corr. acc.) they are afraid of wild beasts. Esth. R. to I, 22; Lev. R. s. 12 דצ' לי וכ' (not דצדי), v. נָטוֹרָא.

Ithpe. אִיצְטְרַח (אִיצְרַי), same. Gen. R. l. c. ומיצטרח לי מינה דלא שאלתיו (some ed. ומיצרַהּ) and I am sorry that I did not ask it; Y. Ber. VII, 11b ומיצטרי לי מינך לא וצרו לי מינך (read: מינה דלא וכ'); Yalk. Gen. 148 לאו וכ' (read: וצרי, a. corr. acc.; v. Rashi to Ber. 48a).

צָרְחָא, צַוְרְחָא m. (preced.) *anguish,* צ' דלבא (prob.) *angina pectoris; pain of the heart* (Rashi). Gitt. 69b לצ' דל' a remedy for &c. Ber. 40a לצ' דל' Ms. F. a. Ar. (ed. לחולשא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400). Cmp. צִירְתָא.

צָרֵי I, צָרָא *to split, tear.* Targ. II Esth. IV, 1.—Ab. Zar. 30a חזרית . . . דצרי ואתי (Ar. צאר) saw a serpent split (cross the water, cmp. צלח) and come on.—[Men. 37b דצריה, v. צוּר II ch.].

Pa. צָרֵי *to burst.* Ab. Zar. l. c. bot. דמצרי זיקי, v. שְׁדָלָא II.

Ithpa. אִצְטְרֵי, *Ithpe.* אִצְטְרֵי *to be split, burst.* Ib. 65b דלא תצטרו זיקי that the wine bags should not burst. Sabb. 154b מיצטרו זיקי the bags may burst. Yeb. 17a . . . בנתא אִיצְטָרוּיֵי אִיצְטָרוּיֵי the (Canaanite) girls of that generation had their wombs cut.—[Targ. Prov. XVIII, 1; XX, 3, v. צָרֵי I.]

צָרֵי II, v. צָרַח.

צְרֵי m. (b. h.; preced. art.) [*that which runs through cracks,*] *resin, balsam* (v. Gen. R. s. 91, quot. s. v. בַּלְסָם).—Ker. 6a, a. fr. צ' an ingredient of frankincense. Sabb. 25b; Tosef. ib. II, 3 אין מדליקין בצ' you must not feed the Sabbath lamp with balsam; Y. ib. II, 4d אין מדליקין צוֹרִי.

צָרֵי, Sabb. 90b; Ab. Zar. 75a bot. Ar., v. צוּר III h. a. ch.

צָרְיָא, v. צִירְיָא.

צָרִיד (צְרִיר) m. (צָרַד) *hard and dry matter.* Hull. 36a; Pes. 20a; Men. 102b צ' של מנחות (Ms. M. everyhere צריר, v. Rabb. D. S. a. ll. notes) the dry portion of meal offerings (not permeated with oil). Eduy. I, 8 יאכל צ' (early eds. צריר, v. Rabb. D. S. a. l. note 9) it must be eaten dry (coarsely pounded without being moistened); Maas. Sh. II, 4.

צְרִיד, Targ. Y. Num. V, 26; Targ. Y. Lev. IX, 17 (some ed.), v. צְרִירָא.

צְרִידָא, Targ. II Kings IX, 30; Targ. Is. LIV, 11; Targ. Jer. IV, 30, v. צְרִידָא.

צְרִידָה, צְרֵידָא (b. h. צְרֵדָה) pr. n. pl. *Seredah,* in Peræa (v. Neub. Géogr. p. 275), home of R. Jose ben Joëzer. Ab. I, 4. Eduy. VIII, 4; Ab. Zar. 37a; Pes. 16a; a. fr.

צְרִידְתָא f. pl. (v. צָרִיד) *hard and dry.* Snh. 96b, v. צִירְוָתָא II.

צָרֵיחַ *to scream,* v. צָרַח I.

צְרִיחַ pr. n. pl. (preced.) *Ts'riah* (*Gathering Place, Tower*). Targ. Jud. IX, 46; 49 (h. text תַּצְ').

צְרִיְיאָתָא f. pl. (v. צִירְיָא) *full of cracks*(?). Snh. 96b Ms. F., v. צִירְוָתָא II.

צָרִיךְ m., צְרִיכָה f. (צָרַךְ) *needing; needed; he (she, it) must.* Sabb. II, 7 צ' אדם לומר וכ' ... שלשה a man must order three things &c. B. Bath. 110a הנושא אשה צ' שיבדוק he who is about to marry a woman, should investigate the character of her brothers. Ber. 13a כונה צ' must be read with the intention to comply with the law. Ib. 14a, a. fr. ואין צ' לומר (abbrev. ל"וצ, or לומר וא"צ) and needless to say, of course. Yoma 83a ... אינו חולה אומר צ' if the patient says that he needs food (cannot fast), and the physician says, he does not need. Ib. אני צ' I must have food. Tosef. Ḥag. II, 11 צְרִיכֵנִי וכ' I must offer it &c. Pes. 5a, a. fr. אינו צ' this reference to a Biblical verse is unnecessary. Y. Ḥag. II, 78a top; Snh. 46a, a. e. השמה צ' לכך the condition of the time required such a measure; a. v. fr.—צריכה (sub. שאלה, בדיקת &c.) *is questionable, is undecided.* Y. Ned. IV, beg. 38c לקצור צ' ולבצור צ' (not צריכא) as to harvesting and grape-cutting, it is questionable (whether he may borrow tools of one from whom he has vowed not to derive any benefit, v. חֲנָאָה).—צָרְכָהּ, v. נָקַב, a. צָרַךְ.—*Pl.* צְרִיכִים, צְרִיכִין; צְרִיכוֹת. Sabb. 55b, a. e. אנו צ', v. מוֹדֶה. Ber. 13a, a. fr. מצות צ' כונה, v. כַּוָּנָה. Keth. 21b אינן צ' להעד וכ' need not testify before court (to the identity of their signature); a. v. fr.—[צְרִיכֵי, Shek. IV, 7 Y. ed., v. צוֹרֶךְ.]

צְרִיךְ, Targ. Ps. XXXVIII, 1 some ed., v. צְרִירָא.

צְרִיךְ *to need,* v. צָרַךְ.

צְרִיכָא I f. = h. צְרִיךְ. Targ. I Chr. XXVIII, 12. Targ. O. Gen. XVI, 12. Targ. Is. LIII, 2; a. fr.—Taan. 20b כל מאן דצ' וכ' whosoever is in need, let him come and eat. Ib. כל דצ' ליתי וכ' let whoever needs (to wash his hands) enter &c.; a. fr.—צריכא *a*) (in Y.) *it is doubtful,* v. צָרִיךְ. Y. Gitt. IV, 46a, v. אפרכורים. Y. Ned. V, end, 54b תמן צ' ליה וכ' there it was doubtful to him, and here &c., v. פְּשִׁיטָא; a. fr.—*b*) (*it is*) *necessary to state it.* Ber. 21a sq. צ' וצ' דאי אשמעינן אינא לא: צ' and it was necessary (to teach both cases), for, if we had been taught only the first case,

Digitized by Google

we might have thought ..., and if we had been taught only the second case, we might have thought ...: hence it was necessary. Pes. 21ª צ' דאי ... צ' דאי ... למה לי למיתנא why was it necessary to say 'domestic animals' and 'beasts of chase'? It was necessary, for if ...: hence it was necessary.—לא צריכא ד' (sub. אלא) *it would not have been necessary but for.* Taan. 20ᵇ לא צ' דנפלו וכ' it would not have been necessary to use the double expression 'ruinous' and 'liable to fall', were it not for the sake of intimating a case like that of walls which have fallen in consequence of their height, or which stand on the edga of a river. Yoma 83ᵇ פשיטא לא צ' בשבת is it not self-evident? It was necessary to state it for the eventuality of its being on the Sabbath. B. Mets. 30ᵇ לא צ' דחיה יכ' it means a case, when he saw the animal pasturing &c.; a. v. fr.—*Pl.* צְרִיכִין, צְרִיכֵן; צְרִיכֵי. Targ. Y. Lev. XXIII, 42. Targ. II Sam. XXI, 4; a. fr.—B. Mets. 31ª עומרין דצ' לארעא sheaves which need the ground (whereon they lie to ripen). Ib. צ' דאי וכ' all these three passages are necessary, for if &c. Pes. 23ª וצ' and both clauses are necessary; a. fr.

צְרִיכָא II m. (preced.) *needy, poor man.* Targ. Y. II Deut. XXIV, 14.—*Pl.* צְרִיכַיָּא. Ib. XV, 11.

צְרִיכוּתָא f. (preced.) *need, want.* Targ. Prov. X, 15. Ib. XXIV, 34 (some ed. צְרִיכְתָּא).

צְרִיךְ, v. צְרַךְ.

צָרִיךְ m. (צָרַךְ; cmp. מַצְבֵּיָא) [*styptic,*] *alum* (crystal). Keth. 79ᵇ; Ab. Zar. 33ᵇ, v. מַסְפּוֹרֶת.

צָרִיךְ m. (צָרַךְ) [*narrow,*] *cone-shaped roof of reeds* &c.; *cone-shaped hut* (v. Sm. Ant.³, Engl. ed., s. v. Tugurium). Succ. I, 11 כמין צ' ... חטושה if a man makes his Succah in the shape of a cone (the walls forming the roof); Tosef. ib. I, 10. Sabb. 56ᵇ נבנה צ' וכ' ... אותו היום on the day, when Jeroboam introduced two golden calves ..., a hut was built (on the site of Rome), and this grew to be Greek Italy; a. e.—*Pl.* צְרִיפִים, צְרִיפִין. Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ יום ... שני צ' ברומי on the day when Jeroboam ..., Remus and Romulus came and built two huts on the site of Rome; Cant. R. to I, 6; Esth. R. to I, 9. Erub. 55ᵇ יושבי צ' כיושבי קברים dwellers in cots are like dwellers in graves. Ex. R. s. 20 חרס את הצ' he destroyed the shepherd's cots; a. e. גַּגּוֹת צְרִיפִין pr. n. pl. *Gaggoth Ts'rifin* (*Cottage Roofs*). Men. X, 2. Ib. 64ᵇ; Y. Shek. V, 48ᵈ top פעם אחת אירע אחר דמתקרי ג' צ' או צ' ג' ... it once occurred during a drought ..., when they did not know whence to get the ʿOmer, that a mute was there, and he put one hand on (pointed to) גגית (flat roofs) and one on צריפין (cone-shaped roofs); they brought him before Pethahiah (Mordecai), who asked, Is there a place called G. Ts. or Ts. G.?

צְרִיפָה, צְרִיפָא ch. 1) same. B. Mets. 42ª צ' דאורבני אבל לצ' דאירבני לא but he has no right to put up a cot of bulrushes (and let the rain drip on the neighbor's ground), v. נָטַף. Men. 64ᵇ חדא ידא באריגא ... אצריפה one hand on a flat roof, and one on a cone-shaped roof, v. preced; Yalk. Ezra 1067.—[Snh. 44ª, v. צָרַךְ.]—*Pl.* צְרִיפֵי, צְרִיפַיִן. Succ. 13ᵇ הנתו צ' דאורבני וכ' those cone-shaped bundles of bulrushes are fit to cover the Succah, when the top knots are untied.—2) pr. n. pl. *Ts'rifa* (or *Ts. d'Ena*), in Babylonia. B. Mets. 86ª נסומבדיתא לצ' דינא ומצ' ומשחין לצ' מצ' לכינא (Ms. M. דינא). Snh. 44ª (expl. אדרת שנער, Josh. VII, 21) סרבלא דצ' (Ms. F. ס' צ', v. Rabb. D. S. a. l. note 3) a cloak made in Ts. (v., however, צָרַךְ).—3) name of an idolatrous temple (and fair) in Ashkelon. Ab. Zar. 11ᵇ.

צְרִיפָה I f. (צָרַךְ) *smelting*; trnsf. *purification through trials, chastisement.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 יש צ' וכ' is there a greater trial than this?

צְרִיפָה II 1) *cone-shaped roof*, v. צְרִיפָא.—2) בֵּית (בְּנֵי) צ' pr. n. gent. *Beth (B'né) Ts'rifa.* Eduy. VIII, 7; Y. Kidd. IV, 65ᵈ bot.; Bab. ib. 71ª בית חַצֵּי.

צְרִיפָתָא f. = h. צָרְפָה, *alum.* Targ. Jer. II, 22 Ar. (ed. בוריתא).

צָרִיר, v. צְרִיד.—[Y. Snh. VII, end, 25ᵈ, read צְרוֹר.]

צְרִירָא m. (צָרַר) *bundle, bunch, handful.* Targ. Ps. XXXVIII, 1 צְרִיר לבונתא וכ' ed. Lag. (some ed. צְרִיךְ, צְרִיד, corr. acc.; absent in ed. Wil. a. oth.) a bunch of frankincense as a good memorial for Israel (h. text להזכיר); ib. LXX, 1 לנדכר על צ' לבונתא ed. Lag. (ed. Wil. צרוך, corr. acc.). Targ. Y. Num. V, 26 צריר אדכרתא (some ed. צריד, corr. acc.); Targ. Y. Lev. IX, 17 (corr. acc.).—V. צְרַר I.

צָרַךְ [*to be narrow,*] *to need, want.* Y. Dem. II, beg. 22ᵇ לא צָרְכוּ ... ליתן וכ' the scholars had no need to describe them; למנותן ... צרכו found it necessary to specify them; a. fr.

Nif. נִצְרַךְ *to be in need, be forced.* B. Kam. 50ᵇ נ' למכור he was obliged to sell his field; a. fr.—Euphem. נ' לנקביו וכ' (or sub. לנקביו) *to have a human need*, v. נָקַב. Ber. 23ª. Ex. R. s. 9 בשעה שהוא נ' תפוש אותו surprise him when he is easing himself; a. fr.—לא נִצְרְכָה אלא it would not have been necessary (to mention it) were it not in order to indicate &c. (v. צָרִיךְ). B. Mets. 30ᵇ; a. fr.—Y. Ber. VII, 11ᵇ top לשני קטנים נצרכה it was necessary (to state the two seemingly contradictory opinions) for two kinds of minors (one sure, and one doubtful); Gen. R. s. 91.

Hithpa. הִתְצַטְרֵךְ same, (with ל־) *to be in need of, depend on.* Taan. 22ᵇ an individual must not impose fasts upon himself, שמא תִּצְטָרֵךְ וכ' lest he become dependent on men (become unable to work), and they will have no pity on him. Sabb. 118ª עשה ... ואל תִּצְטָרֵךְ יכ' rather make thy Sabbath a week-day (as regards festive meals) than be dependent on men; Pes. 112ª. B. Bath. 110ª, v. צְבוּדָה; a. fr.

Pi. צִוְּרֵךְ *to have a need.* Yalk. Job 927 הִתְצָרְכִים, v. צוֹרֵךְ.

Hif. הִצְרִיךְ *to cause to need, to declare bound, oblige.* Taan. 23ᵇ ... שלא הִצְרִיךְ בריך blessed be the Lord that he put you beyond the need of Abba Hilkiah's prayer. Kidd. 25ª והִצְרִיכָהּ ר' וכ' Rabbi decided that she must have another immersion; a. fr.

Hof. הוּצְרַךְ *to be needed; to be in need of, be forced.* Men. 79ᵇ אם הוּצְרְכוּ הוּצְרָכוּ וכ' if they shall be needed (for

Digitized by Google

the sacrifice intended), they shall be used; if not, they shall be otherwise employed; Keth.106b; Shebu.11a. Ib. חמידין שלא הוצרכו לצבור animals selected for daily offerings beyond the needed number. Yoma 67a לא מצולם ח' אדם לכך it never happened that the messenger sent with the Azazel needed to make use of the offer of food. Num. R. s. 7 לא הוצרכו שיעשראום וכ' they had not to be forced &c., v. עָשַׂר; a. fr.

צְרַךְ, ch. same. Targ. Y. II Gen. XVI, 5.—Y. B. Bath. VIII, 16b bot. צרכת וזבנת וכ' she needed money and sold to her husband (the property which she had assigned to her brother). Y. Erub. V, beg. 22b [read:] צ' לך צחק לך לא צ' לך השליג עליך he who needs thee may smile (assent) to thee (flatter thee), he who needs thee not, dares to wonder at thee (in disapproval); Y. Snh. XI, 30b top צריך לך שחק וכ'; a. e.—Mostly *pass.* צְרִיךְ *to need, be needed.* Ib. תלת עשרה ... דלא צ' ליה he spent thirteen years ... without needing him. Taan. 20b לא צְרִיכְנָא האידנא now we do not need it. Yeb. 105b תא לא צְרִיכַת come back, she needs not (to be examined, or: thou needest not examine her). Ber. 13b תו לא צריכת more you need not do; a. fr.

Ithpa. אִצְטְרִיךְ, *Ithpe.* אִצְטְרִיךְ *to be needed; to need.* Targ. Y. I Gen. XVI, 5. Ib. XLVII, 12; a. fr.—Taan. 23a כי מְצְטָרְכִי whenever the world needed rain. Ber. 9a א' למכתב וכ' it was necessary (in the Scriptural text) to write *kazzeh.* Ib. 13a למה לי א' וכ' ... והיו that *v'hayu* (Deut. VI, 6) which is written, what is it for? It is needed because of the preceding *sh'm'a.* Bets. 7a א' לאשמעינן it was necessary to let us understand distinctly. Bekh. 31a אִיצְטְרִיכָא ליה שיתא the time needed him, i. e. the scholars felt in need of his teaching. Ḥull. 38a איצטריכא ליה לאבא does Abba (do you) consider the shaking of the ears (of the animal) an indispensable symptom of vitality? Keth. 22a אלא כי א' קרא לכדרב חונא וכ' but that citation is needed for the rule which R. H. ... deduced from it. Ib. 97a אִיצְטְרִיכוּ ... למזבן וכ' he wanted money to buy oxen; לסוף לא איצטריכו לידה finally he found that he could do without it. Ber. 47b תרי איצטריכו two more persons were wanted (to make up the legal quorum); a. v. fr.—Gen. R. s. 91 אִיצְטְרִיכִית למשאליה I felt the need of asking him; Y. Ber. VII, 11b sub. אִצְטְרִיכַת לי למשאליה, v. צְרִיךְ.

Af. אַצְרַךְ as preced. *Hif.* Gitt. 63b גט ... אַצְרְכָהּ R. ... decided that she required a letter of divorce.

צָרְכָא, צָרֵךְ, v. צוֹרְכָא, צוֹרֵךְ.

צָרַם *to incise, split.* Bekh. V, 3 הצורם באוזן וכ' if one makes a slit in the ear of a firstborn animal. Ib. ... נטל פְּגִימוֹן, v. פְּגִימוֹן. Ib. (35a) חלך וצ' באזני וכ' (Talm. ed. וצירם, *Pi.*) he went and mutilated the ears of other firstborn animals. Zeb. 25b הצורם אזן השור if one mutilates the (priest's sacrificial) bullock; Bekh. 39b (Tosaf. החורם). Tosef. Par. III, 8 צ' לו באזנו he slit his ear (to make him unfit for priestly service); a. e.

Pi. צִירֵם same, v. supra.

צָרַע (b. h.; cmp. preced. a. נָגַע *Hif.*) *to strike, smash,* esp. (cmp. a. פָּחַשׁ) *to strike with leprosy.* Yalk. Is. 271 כמו שצָרַעְתִּי את ידך as I struck thy (Moses') hand with leprosy.—Part. pass. צָרוּעַ *leper.* Num. R. s. 7, v. פָּרַשׁ.

Hithpa. תִּצְטָרַע, *Nithpa.* נִצְטָרַע *to become,* or *to be a leper.* Snh. 110a ראוי לִיצָּטָרַע he who encourages strife deserves to be stricken with leprosy. Ib. 107a שמה חדשים נ' דוד David was a leper for six months. Ex. R. s. 3 לא נִצְטָרְעָה הוד וכ' Moses' hand did not become leprous, until he had taken it out &c.; a. e.

צְרַע ch., *Ithpa.* אִצְטְרַע as preced. *Hithpa.* Targ. Y. I Num. XII, 16 (XIII, 1).

צָרְעָא *leprosy,* v. צוּרְעָא.

צִיר, צִרְעָה f. (b. h.; preced. wds.) [*plague,*] *hornet* (collect. noun). Y. Sabb. XIV, beg. 14a מותר לחרוג את הצ' וכ' you may kill hornets on the Sabbath (because they are dangerous to life). Ib.; Bab. ib. 121b צ' שבנינוה, v. נִינְוֵה. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 וכן הצ' בימי וכ' the same was the case with the plague of hornets in Joshua's days; Yalk. Sam. 102; a. e.—[Yalk. Lev. 537 יכול אף הצ', read: הציפרדע.]—*Pl.* צִרְעוֹת, צִרְעִין, צִרְעִים. Yalk. Sam. l. c. והיו שתי צ' קורצות וכ' two hornets split the stem &c.; Tanḥ. Mishp. 18 צִרְעִין; ed. Bub. 12 צרעות. Makhsh. VI, 4 דבש צ' hornets' honey. Sot. 36a שתי צ' חואי וכ' there were two plagues of hornets, one in Moses' days, and one in Joshua's; a. e.

צָרַעַת f. (b. h.; preced. wds.) [*plague,*] *leprosy.* Yeb. 63b (fr. Ben Sira) אשה רעה צ' ... מצָרַעְתּוֹ a bad wife is a plague to her husband; ... let him divorce her and be cured of his plague; Snh. 100b. Lev. R. s. 16, a. fr. לקה בצ' was smitten with leprosy. Ib. s. 17 (ref. to יסגיר, I Sam. XVII, 46) לשון צ', v. הַסְגָּרָה. Meg. 8b מי שצרעתו תלויה בגופו he whose (seclusion on account of) leprosy depends on the condition of his body; שאין צרעתו ... אלא בימים whose seclusion depends ... on time; מי שצ' ... ברפואה whose seclusion depends on his recovery; a. fr.—*Pl.* צְרָעוֹת. Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. III בנין אב לכל הצ' טיהיו וכ' (not חצרעת, v. R. S. to Neg. IV, 3) this verse (Lev. XIII, 11) establishes the rule for all leprosies that they must be no less than the size of a bean.

צָרְעָא, v. צוּרְעָא.

צָרַף (b. h.; cmp. צרב) [*to press, shrink,*] 1) *to smelt, melt;* trnsf. *to refine, purify, try.* Y. Keth. VII, end, 31d; Tosef. ib. VII, 11 צוֹרֵם נחשת, v. infra. Yoma 72b (ref. to Ps. XVIII, 31) זכה משמיחתו ... צוֹרַפְתּוֹ if he deserves well, she (the Torah) cheers him; if not, she smelts him (through trials); צורפתו לחיים she steels him for life; צורפתו למיתה she smelts him for death. Yalk. Ex. 391 דרשתי ... צָרַפְתִּי ובחנתי וכ' I studied and searched, refined and tested &c.; a. fr.—2) *to tighten, harden.* Yoma l. c., v. supra. Y. Yeb. XVI, 15d top שִׁצְרָפַתּוֹ Var., v. צָבַד.—3) *to change,* v. infra.

Pi. צִרַּף 1) *to smelt.* Keth. VII, 10 (among the occupations to which a wife may object) מְצָרֶפֶת נחושת, expl. ib. 77a חשלי דודי, v. חַשָׁלָא; anoth. opin. מיתתך נחושת וכ'

Digitized by Google

v. חָתַךְ; Tosef. ib. l. c. זה מחתך וכ' he that casts bronze.—Trnsf. *to refine.* Gen. R. s. 44 (ref. to צרופה, Ps. XVIII, 31) לא ניתנו המצות אלא לצרף וכ' the (ceremonial) laws have been given for the purpose of refining (disciplining) men through them. Ib. שצרפו חקב"ה וכ' (Abraham) whom the Lord tried in the furnace of fire. Ib. (ref. to צרם, Is. XLI, 7) זה אברהם שצרפו וכ' that means Abraham, whom the Lord tried &c.; (Yalk. Is. 313 שמצרם, *Nif.*).—2) *to tighten, harden.* Makhsh. V, 7 המוליך ... לצרפה if one takes a ship out to sea for the sake of tightening it; מוציא מסמר ... לצרפו if one takes a (glowing) nail in the rain for the sake of hardening it; Tosef. ib. II, 16 בשביל לצורפי. Tosef. Kel. B. Kam. III, 13 צרפן אפי' וכ' (or צרפן) if he hardened (baked) them (the earthen vessels) even in a peat fire. Bets. 32a משצרפו בכבשן (Ms. M. משישרפו) from the time he baked it in the kiln. B. Mets. 84a (of iron weapons) משצרפם בכבשן when he has hardened them in the furnace, v. צִתְּצַח; a. e.—3) [*to melt together, weld,*] *to combine, join.* Maasr. II, 5 ואם צרף (Y. ed. צירף) if he combined (ate them together). Y. Pes. III, 30a top אין חבית מצרפה ... שני if two pieces (of leavened matter), each half the size of an olive, are in the same room, the room does not join them (so as to be counted one olive-size); if in one vessel, חכלי מצרף the vessel joins them. Kidd. 40a, a. e. מצרפה למשה, v. מִחְשַׁבְתָּ; a. fr.—4) *to change small for large coin,* opp. פָּרַט. Maas. Sh. IV, 2 שהוא מצרף ... כמות as the banker counts when he gives small change for large coins, not as he counts when giving large coins for small change; Tosef. ib. III, 3 המצרף ... שמצרף ed. Zuck. (Var. המצרם ... מצטרף) if one buys a gold Denar for coins designated for second tithes, he must count as the banker would when selling small change, not as he would, when buying large change. Shek. II, 1 מצרפין, v. הִרְכִּין. Y. B. Mets. IV, end, 9d לצורפה מצרפה ביפה ... if he wants to change the defective coin to be spent in Jerusalem, he must exchange it as if it were of full value (v. Bab. ib. 52b); a. fr.—Sifré Deut. 48 אחד מצרף דינר ואובלו ואחד מצ' דינר ומניחו one gathers a gold Denar and spends it, and another changes his accumulation for a gold Denar and puts it away; Yalk. ib. 873, v. סָגַל.

Nif. נִצְרַף 1) *to be smelted, tried.* Yalk. Is. 313, v. supra. Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 כבר נצרפנו we have already been tried.—2) *to be hardened.* Kel. IV, 4 משיצרפו בכבשן when they have been baked in the kiln; Tosef. ib. B. Kam. III, 13 משיצטרפו.

Hithpa. הִצְטָרַף 1) same, v. supra.—2) *to be joined, combined, counted in.* Naz. 35b, a. e. אין היתר מצטרף לאיסור a permitted thing is not to be joined to a forbidden thing, i. e. if one ate simultaneously, one half of the legal size each, of a permitted and of a forbidden thing, the two must not be counted together to make up the legal size. Ib. 4a מצטרפים זה עם זה they are counted together. Ib. VI, 1. Ber. 47b תשעה ועבד מצטרפין nine freemen and one slave may be combined (to make up the requisite number of ten for prayers). Ib. שנים ושבת מצט' two persons (at meal) and the Sabbath may be combined (count for three persons); שני ת"ח ... מצט' two scholars (at meal) who are engaged in discussion are counted as three. Mikv. III, 4 מצט' are combined to make up the legally required quantity of water; a. fr.—Tosef. Maas. Sh. III, 3, v. supra.

צָרִיף I, צָרַף ch. same, 1) *to smelt, refine, try.* Targ. Jer. IX, 6. Targ. Is. LIII, 10; a. fr.—Part. pass. צָרִיף; f. צְרִיפָא &c. Targ. Prov. XXX, 5.—*2) *to contract, sponge (cloth).*—Part. pass. as ab. Snh. 44a סרבלא צ' Ms. F. (v. Rabb. D. S. a. l. note 3; ed. דצריפא) a sponged cloak (Rashi: *dyed with alum,* v. צְרִיפְתָּא); v., however, צְרִיפָא 2.—3) *to combine, join.* Targ. Y. II Gen. XV, 1; Num. XXIV, 24.

Pa. צָרֵף 1) *to smelt, refine.* Targ. Mal. III, 3.—Trnsf. *to torment* (v. P. Sm. s. v. 3446). Targ. Prov. XXV, 20.—2) *to join, attach.* Y. Nidd. II, end, 50b ולא חזרו מצרפם לון עימיה and never joined them to himself (invited them to a consultation); חד זמן צרפון עימיה once he did invite them; בגין כן צריפיתכון (not צריפיתכון) therefore I invited you; a. e.—B. Mets. 53a, v. infra.—Part. pass. מְצֻרָף. Sot. 17a תאי מצ' ואתאי לא מצ' in the word אֵשֶׁת the Alef and Shin (אֵשׁ fire) are joined, in אִישׁ, they are not joined (separated by י; Rashi: מיצרין *Ithpe.*).—3) (denom. of צְרִיפְתָּא) *to mix earth with alum.* Part. pass. as ab. Ab. Zar. 33b ומצרפי ובלעי they (the earthen vessels) contain alum and therefore absorb more.

Ithpa. אִצְטָרִיף, *Ithpe.* אִיצְטָרִיף, אִצְטְרִיף 1) *to be joined, to join.* Targ. Y. I Gen. XV, 1; Num. XXIV, 24.—B. Mets. 53a ונצטרפינהו (Rashi ונצרפם; Ms. M. ונצרופ; Ms. H. ויצטרפם; Ms. F. יצטרפם) let them (the two kinds of coins) be joined (and treated as one mass; Rashi a. Mss.: let him join them); לא מצטרפי דאורייתא ... things forbidden as sacred by Biblical law and things forbidden by rabbinical law cannot be combined (Ms. H. לא מצרפינן we dare not combine). Succ. 19a מי ... דאיצטרופי מצטרף וכ' is there anything that may be joined (to make up the legal size) which in itself is not fit? Ber. 47a מאי דיתיב לאיצטרופי בהדן do you expect to be counted with us (as the third person for saying grace)? Yoma 74a חזי לאיצטרופי fit to be added (to make up the legal quantity); a. fr.—Sot. 17a, v. supra.

צֶרֶף II m. (preced.) *junction;* (adv.) *in immediate succession.* Y. Pes. III, 30a top טחן לידי צ' ground his flour for the Passover without interruption (without waiting for the millstones to cool off).

צָרְפָא m. (preced. wds.)=h. מַצְרֵף, *refining pot, crucible.* Targ. Prov. XVII, 3; XXVII, 21. Ib. XXV, 4.

צָרְפִית I f. (v. צוֹרֵף) *belonging to the goldsmith's shop.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 10, v. תַּחְתִּית.

צָרְפִית II f. (v. next w.) *the woman of Zarephath* that entertained Elijah (I Kings XVII, 8 sq.). Y. Ber. V, 9b top. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84; Yalk. Kings 209; Pesik. R. s. 3. Ib. s. 4, v. בִּלְבֵּל. Yalk. Jon. 550 יונה ... בן צ' אלמנה היה Jonah ... was the son of the widow of Zarephath.

צָרְפַת (b. h.) pr. n. pl. *Zarephath (Sarepta),* near Sidon. Pirké d'R. El. ch. XXXIII. [In later Hebrew literature צ' is a name for *France*; with ref. to Ob. 20.]

Digitized by Google

צִיר, צְרִצוּר m. (cmp. צְרוֹר II) *a stone vessel* containing a strainer and having an indented (comb-like) rim; a sort of *cooler*. Kel. II, 8 חמסרק של צ' if an unclean object touches the 'comb' of a cooler; Tosef. ib. B. Kam. II, 8; Tosef. Eduy. II, 1. Kel. III, 2. Mikv. III, 3 המטיה מן הצ' ומטיל וכ' if one pouring water out of a cooler throws water out in several places. Ab. Zar. 73[a] קנן' מצ' המטיח ... וכ' if one pours forbidden wine from a small cooler into the wine pit. Y. Snh. X, 28[d] top והיה שם צ' וכ' and there stood a pitcher full of Ammonite wine; Bab. ib. 106[a] צרצורי (corr. acc.); Num. R. s. 20; Tanḥ. Balaḳ 18; Yalk. Num. 771 (ed. Salon. סרסור, v. Rabb. D. S. to Snh. l. c. note 1). Gen. R. s. 98 [read:] אפי' היה צ' של מים בצדו וכ' even if a pitcher of water had stood by his side, he would have been unable to put his hand forth &c. — *Pl.* צְרִצוּרִין. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9.

צְרְצוּר m. (צְרַר II, v. נִצֹּר) [*chirper,*] *cricket*. Ḥull. 65[b] יהלא חצ' חזה וכ' has not the cricket four feet &c. (and yet it is not permitted, because it does not go by the name of חָגָב)?; v. עֵגֶב I.

צַרְצוּרָא* m. (צְרַר I) *knot, loop*. Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLII, 24) כחדין צ' כביד וכ' ויאסר וכ' he (Joseph, in tying Simeon) made something like a loop (making the brothers believe, that he really tied him), as it is written, 'he tied them in *their* eyes'; cmp. ib. s. 91. [Comment. ref. to preced. w. or to צְרִצוּר offer no intelligible explan.]

צַרְצָרָא f. 1)=h. צְרָצוּר, *cricket*. Lev. R. s. 33, end; Cant. R. to II, 14 צְרָצָרָה, v. נְצַר.—2) [*croaker,*] *raven* (in Arab. *accipiter*, v. Freit. Dict. s. v.). Esth. R. to I, 9; (ib. 4 בת קבריא), v. גַּלְגֵּל.

צָרַר I (b. h.; v. צוּר II) 1) *to surround, wrap, tie up*. Ḥull. VIII, 2 צוֹרֵר אדם בשר וכ' one may tie up meat and cheese in one sheet. Ber. 23[b] צורר אדם תפיליו וכ' a man may tie up his T'fillin with his money &c.; לא יָצוֹר he must not do so. Tosef. Shebi. I, 9 צורר he may bandage (a fig-tree when the bark is peeled off). Cant. R. to I, 7 אני צוֹרְרָה לך בכנפיך I (the Lord) will tie this up in thy lap (reverential expression for, *my lap*), i. e. I shall remember and visit this act upon thee; a. fr. — Part. pass. צָרוּר; f. צְרוּרָה &c. Gen. R. s. 14 (ref. to ויצר, Zech. XII, 1) מלמד שנפשו של אדם צ' בקרבו וכ' this teaches that the soul of man is tied up within him (love of life is a natural instinct), or else, when trouble comes upon him, he would detach it and cast it away. Sabb. V, 2 יוצאות צרורות may be let out (on the Sabbath) with their udders tied up. R. Hash. 22[b] מאתים זוז צְרוּרִין וכ' two hundred Zuz are tied up in my cloak; a. fr.—2) (neut. verb) [*to be narrow,*] *to cause distress*; Part. צַר; *imperf.* יֵצַר (with ל־, or sub. ל־) *to be distressed; to worry*. Gen. R. s. 76 (ref. to Gen. XXXII, 8) ויצר לו וכ' ... ויירא he was afraid, lest he slay, he was distressed, lest he be slain; Tanḥ. Vayishl. 4. Yeb. 63[b] אל תֵּצַר צרת וכ', v. צָרָה II; a. e.

Hif. הֵיצַר 1) *to be distressed, worry, feel sorry*. Pesik. R. s. 3 אע"פ שה' חקדים וכ' although he (Joseph) grieved over it, yet he (Jacob) placed Ephraim before Menasseh. Ib. היה יוסף מֵיצֵר וכ' Joseph grieved over it exceedingly. R. Hash. II, 9 מיצר ... ומצאו R. A. found him grieving; ib. 25[a] מי מיצר ר"ע מיצר וכ' which of them was grieving? was it R. A. or R. Joshua? Ib. שהוא מיצר חלך ... R. A. found R. J. in distress. Cant. R. to VIII, 6 יוצאי ... מְצָרִין בהם travellers suffer through them (the rains; Yalk. Is. 333 מצערים); a. fr.—2) *to distress, oppress, persecute*. Lam. R. to I, 5 כל מי שבא לְהַצֵּר וכ' whoever is designated to persecute Israel, is first made a chief; Gitt. 56[b] כל המיצר כל המְצָרִים (המְצָרִין) להם וכ'; Snh. 104[b]. Mekh. B'shall. s. 5 all that are to distress them in the future; a. fr.—3) *to narrow, close*. Y. Taan. III, 66[d] (ref. to Job XXXVI, 19) אם סדרתה ... מֵיצַר פיך when thou orderest thy prayer, do not narrow thy mouth (be timid in thy demands), but 'open thy mouth wide, and I shall fill it' (Ps. LXXXI, 11). Yalk. Job 927 והצרתיו (not וחצרתי) and I closed him up.

Hof. הוּצַר *to become distressing, be painful*. Ruth R. to I, 7 הוצרה עליהם חדרך וכ' travelling was painful to them, because they walked barefoot.

Nif. נִצְרַר *to be tied up, gathered*. Sabb. 107[b] נ' הדם אע"פ וכ' if (in consequence of a blow) blood is gathered (and congealed), though no bleeding took place; Ḥull. 46[b]. Y. Sabb. VII, 10[c] top; a. e.—Gen. R. s. 46 משנ' דמו when man's blood is tied up (runs slowly, in advanced age); Yalk. ib. 80.

צָרַר ch. same, *to tie up, enclose*. Perf. צַר; impf. יְצַר, יְצוֹר. Targ. Prov. XXX, 4. Targ. Ez. V, 3. Targ. Y. Lev. XVI, 4 יֵצַר (O. יישר; h. text יחגר); a. fr. — [Targ. Prov. XXIII, 5, v. צְדַד.] — Part. צָרֵר, צָרִיר, צָרֵי. Targ. Job XXVI, 8; a. e. — Part. pass. צְרִיר. Targ. Ex. XII, 34 (Y. II קטיר). Targ. Y. Deut. XIV, 25. Targ. Ps. LXXVIII, 13; a. e.—Lev. R. s. 6 צור הדין קניא בידך hold this staff in thy closed hand (Ned. 25[a] נקוט). Ber. 23[a], a. e. לְמֵיצַר, v. צוּר II ch.

צָרַר II *to be rough*, v. צָרַד.—Denom. צְרוֹר II.

צָרַר ch. same. *Pa. part. pass.* מְצַרַר; *pl.* מְצָרְרִין *wrinkled, hard*. Targ. Josh. IX, 4 (h. text מְצֹרָרִים).

צְרָרָא, צְרָר I m. = h. צְרוֹר I, *bundle; money-bag, purse*. Targ. Prov. VII, 20. Targ. O. Gen. XLII, 35 (ed. Vien. צְרִיר). — Pl. צְרָרֵי, צְרָרִין. Ib. — Bets. 15[a] דמשירטי צ' bags filled with money (if made of mixed webs). B. Bath 174[a] אימר צ' אחספסיה (not אחספוה) I may say, the father, when he borrowed the money, gave the creditor bundles (of valuables) as security. Ib.[b] חיישינן לצ' we take into consideration the possibility of security's being deposited with the creditor. Ib. אי לאו דאחספסיה צ' מיקרא וכ' (not דאחספה) unless he had secured him by a deposit, he (the guarantor) would not have assumed the guaranty. Keth. 107[a] אימא צ' אחספסה I may say, he (the husband on going away) left a deposit with her (his wife, with which to support herself). Ib.[b] לקטנה לא מתפיס צ' no money is likely to be deposited with a minor; a. e.

צְרָרָא II m. = h. צְרוֹר II, *pebble*. Y. Peah VIII, 20[d] bot., v. בְּרָתָא.—*Pl.* צְרָרַיָּא, צְרָרִין. Y. R. Hash. II, 58[a] bot. משדי עלוי צ' threw pebbles at it (the moon). Y. Sabb.

Digitized by Google

VII, 10[a] bot. כד מבחרא בצ' (not מתברא בצנדידא) when she picks the pebbles out (of the wheat).

צְרְרִיָּא pr. n. pl., v. צוֹצְרִיתָא.

צְרָרְתָא f.=h. צְרָרָה I. Yoma 19[b] דדא צְרָרְתָא, v. צְרַדְתָּא.

צְרָתָא, צְרָתֵי, v. next w.

צְתָרֵי, צְתָרֵי' m. pl. (cmp. צוּחְרָא) *Satureia, savory* (v. Löw, Pfl. p. 325, a. Sm. Ant. s. v. Thymbra). Sabb. 128[a] (expl. סְרָאָה, not פְּרָאָה) צ' (Ms. M. צרתי; Ms. O. צַתְחִירֵי); Y. Shebi. VII, 37[b] bot. צתרית. Y. Ter. X, 47[b] top מי צ' water in which savory (of T'rumah) has been steeped. Ab. Zar. 29[a] צי' (Ms. M. בתרי, corr. acc.).

צְתִית, part. מְצוֹתֵת, v. צוּת h.

צָתַת, *Pa.* צִתִּית (v. יָצַת) *to kindle.* Sabb. 119[a] מְצַתֵּת צָתְחוֹתֵי used to kindle the fire himself (to cook for the Sabbath).

ק

ק *kof*, the nineteenth letter of the Alphabet. It interchanges with ג a. כ, q. v.; also with ח and with ע, q. v.

ק', as a numeral, *one hundred*, v. א'.

קְ a prefix, v. next w.

קְ, קָא (abbrev. of קאם, v. קָאֵים a. קוּם) [*he, it stands,*] a particle of emphasis, mostly untranslatable. Ber. 2[a] אימת קא אכלי וכ' מכדי ... now, when do the priests eat T'rumah?; קא משמע לן מילתא ... the Mishnah (in choosing that definition of the time) wants to teach us something else indirectly; וקא קמשמע לן (abbr. קמ"ל) and it is this, it wants to teach us. Ib. 4[b] וקא דקא אמרי וכ' and the reason why they say &c.; a. v. fr.—V. קָמָא I, a. קָאֵי.

קָאוֵי, v. קָהֵי.

קָאזָא m. (collect. noun) *cotton-seed.* Sabb. 21[a] (expl. משחא דק' (Ar. a. Ms. Alf. דקָזָא) cotton-seed oil.

קָאטָבָה, v. קָטָאבָה.

קָאֵי m. (abbrev. of קָאֵים) *standing.* Targ. Y. Gen. XXIV, 13. Targ. Prov. XXIV, 16; a. e.—Ber. 2[a] תנא היכא ק' דקתני וכ' where is the teacher of the Mishnah (I, 1) standing (what does he refer to), when he says, 'From what time does the duty of reading the Sh'm'a begin'? Ib. ק' תנא אקרא the teacher has in his mind the Biblical text (Deut. VI, 7). Taan. 2[a] תנא התם ק' דקתני וכ' the teacher refers to what has been taught there (Ber. V, 2) &c. Pes. 43[b] מסתברא ק' באוכלין מרבה נאכלין ... ק' באוכלין it stands to reason, where the text speaks of eaters ('thou must' or 'must not eat'), you extend its scope to eaters, but when the text speaks of eaters, would you extend its scope to things to be (or not to be) eaten?; a. v. fr.

קָאֵיא, קָאָיָא m. (קוּא) [*spitting,*] *outlet.* B. Bath. 68[b] קָאֵיהוּ Ms. M. (ed. קָאֵיהִי; Rashb. a. Ms. H. קָרֵיהוּ), v. נָגַח.

קָאֵם, קָאֵים, קָאִים m. (part. of קוּם) *standing, rising.* Targ. O. Gen. XXIV, 13 (Y. קאי). Targ. Deut. V, 5; a. fr.—Keth. 62[b] מי ... דק' וכ' does a father stand up before his son? Erub. 79[a] דק' לה באפה he stands in front of the animal; a. fr.—V. קָאֵי a. קוּם ch.

קָאלוּחסִין*, a corruption, read: קָאלוֹאֵיתִיסִין m. pl. (καλοήθης) *well-disposed, well-behaved,* opp. קאקגריסין. Ex. R. s. 43 [read:] מן קאקגריסין הוא או מן הכבד הזה ... ק' הוא this slave whom thou offerest to me for sale, does he belong to the class of the mischievous (κακοῦργος) or to the well-behaved? א"ל מן קאקג' הוא וכ' said he to him, he belongs to the mischievous, and as such I sell him to thee.—[The emendations by Perles ZDMG XXXV, 141, Krauss, Lehnwörter, p. 273 sq. stand refuted by the context, in which the slave says או בעבד רע ... בכבד טוב hast thou bought me as a good slave, or as a bad slave?]

קָאלוֹס (καλῶς) *very well.* Sabb. 108[a] bot. א"ל ק' said he to him, Well spoken.

קָאלְמִין, v. קָלָמוּס.

קָאֵם, v. קָאֵים.

קָאנִיסִין, v. הִיאוֹנִיסִין. [The change is an intentional perversion, in accordance with the Talmudic interpret. of Ex. XXIII, 13, v. Snh. 63[b]; cmp. Ab. Zar. 46[a], a.e. quot. s. v. גַּבָּא. Perh. our w. alludes to *canis.*]—V. קטִיסִין.

קָאמָא, v. קָמָא I.

קָאקָא m. (onomatop., cmp. קוֹקָיָא) *goose.*—*Pl.* קָאקֵי. Ber. 20[a] חיורי ... כי ק' דמיין they are in my sight like white geese (exciting no sexual desires). Gitt. 73[a] (of unjust scholars) חיורי דמשלחי וכ' ק' white geese (old men) that strip men of their cloaks; Keth. 85[a].—[Ar. reads: קָקָא, v. קָקָא.]

קָאקָא *neck,* v. קוֹקָא.

קָאקגְרִיסִין, read: קָאקִירְגוֹסִין, v. קאלוחסין.

קָאֵרָא, *pl.* קָאֵרֵי, v. קָרֵי I.

קָאֵרֵי, v. אֵירֵי I.

קָאֵרָר, v. קָרַר.

קָאָת f. (b. h.; קוּא) *pelican.* Y. Sabb. II, beg. 4[c]; Hull.

Digitized by Google

63a, a. e., v. קִיס. M. Kat. 25b, v. פַּסַּל.—*Pl.* קָאוֹת. Tosef. Ter. X, 2 (Var. קיאות).

קָאתָא, v. קָתָא.

קַב, v. קַבָּה.

קַב m. (b. h.; קבב *to hollow out, arch*; cmp. גבב, כבב) 1) *Kab*, a measure of capacity, one sixth of a S'ah. Sabb. 11b הדיוט שהקק קב וכ' if an unskilled man caves out a Kab in a log (on the Sabbath); [Ar. refers to קַב 2, v. infra]. Tosef. B. Bath. V, 10 בכל מקום ... קב וכ' everywhere (in all shops) they must make (keep) measures ... of a Kab, half a Kab &c.; B. Bath. 89b. Sot. 8b a. e. קב וחצי קב וכ' minor measures of sin, v. סָאָה. Y. Hall. II, 58c bot. קב טיברני dough of a Tiberian Kab of flour. B. Mets. 80b קב לכתף one Kab (in addition to the load agreed upon) for a carrier is an unlawful overload; a. fr.—Sot. III, 4, a. e. בקב ותפלות, v. תִּפְלוּת. Snh. 29b (in Chald. dict.) ... החוא קב there was a man whom they nicknamed 'a Kabful of notes of indebtedness'.—קב ונקי, v. נָקִי I.—*Du.* קַבַּיִם; *pl.* קַבִּין. B. Mets. 21a בשמונה וכ' ק' if one finds two Kabs of fruits scattered within a radius of eight cubits.—Hall. II, 3 יעשנה ק' let him make his doughs Kab-wise (so as to be exempt from the priest's share). Ib. 4. Kidd. 49b עשרה ק' וכ' ten measures of &c. Ber. 22a תשעה ק' nine Kabs of water poured over a person in place of immersion; a. fr.—Denom. קְבִי, *pl.* קְבִיִּים *pieces of dough containing a Kab of flour each.* Ḥall. II, 3 אבל ק' אין להם חלק בשם (Y. ed. חלה) doughs made of a Kab each have no share in the name of *ḥallah*.—2) *a piece of wood hollowed out for the stump of a leg, a sort of artificial foot* (cmp. אֲנַקְנִין). Yeb. 102b בקב חקיטע (חלצה) if a woman performed the ceremony of Ḥălitsah (חֲלִיצָה) by taking off the *Yabam's* artificial foot. Sabb. VI, 8; a. e.—*Pl.* as ab. Ḥag. 4a בעלי ק' stump-legged persons; a. e.—3) *cavity, the lower part of a trumpet* or *horn*. Kel. XI, 7 חקב שלה Mish. ed. a. Ar. (Talm. ed. חקו, ed. Dehr. הקב).

קָבָא ch. same, *Kab*. Targ. II Kings VI, 25.—[Targ. Jer. VIII, 20 שלים קָבָא, read with ed. Lag. קְבָצָא.]—Snh. 29a אנו בק' דקירא וכ' am I stuck to you by (a gift of) a Kab of wax?, i. e. am I not free to form my own opinion? Yeb. 17a, v. גְּנַדַּר I. Kidd. 79b, v. כּוּל ch. Pes. 113a ק' מארעא ולא כרא מאיגרא better a Kab from the ground, than a Kor from the roof, i. e. better a small profit at home, than a large one from abroad (for which you look out anxiously from your roof-top). Snh. 27a bot. ק' דחושלא a Kab of peeled barley; a. fr.—*Pl.* קְבָיָא. Y. Ḥall. II, 58d top ק' באתריהון רובעיא אזדרכן (read אתערון, v. עֲרַךְ I) the Kabs (measures) in their place were enlarged by one fourth.—Esth. R. to I, 1 the world is shaped כאבי קָבָאי (prob. to be read: קבריא) like the outside of round measures.

קבא, Tosef. Kel. B. Mets. X, 6 קבאן ed. Zuck., read: קָבָּנָן, v. קָבַע II.

קַבָּה* f. (denom. of נָקַב) *curse*. Snh. 92a top (ref. to Prov. XI, 26) אין ק' אלא קללה (Ms. F. קב; Ag. Hatt. קוֹב, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) *kabbah* (the noun from the same root as יקבהו) means curse (with ref. to Num. XXIII, 8); (Yalk. Prov. 947 יקבוהו); Sot. 41b קוֹב.

קָבָּה* (denom. of קַב 2) *to put the leg in a ḳab, to put on a wooden leg* (pretending to be lame). Keth. 68a הִתְקַבָּה את רגליו ואת שוקו Ar. ed. Koh. (read: רגלו ... והתקפה את שוקו; ed. only התקפה את שוקו), v. קָפַח.

קֵבָה, קֵר' f. (b. h.; קבב) *maw*. Ḥull. XI, 1. Ib. 134b (ref. to Deut. XVIII, 3) להביא חלב שע"ג חק' וכ' this (ה) serves to include the fat surrounding and inside the maw; a. e.—Esp. *rennet*, used to curdle milk. Ab. Zar. II, 5 קיבה של נ', קֵיבַת נבלה, v. עֵגֶל. Ib. קיבת עולה rennet of a burnt-offering. Y. Bets. I, 60a קיבת הגוי rennet supplied by a gentile. Ib. bot. ק' ממקום אחר באת the rennet in the maw comes from outside (is not considered a part of the animal itself); a. fr.—*Pl.* קֵבוֹת, קֵרֵי. Ib. התירו קִיבּוֹתֵיהֶם they allowed to use the rennets of these sheep; Y. Ab. Zar. II, 41c bot.

קַבְוָתָא f. pl. (=קבב'; קבב; cmp. גַּבְוָא), only in ק' דדשא *frames of the door*. M. Kat. 11a ק' דדשי כמאן ... Ms. M. (not דרישי; ed. קביותא דדשא; Ms. Rashi כווחא, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. קוותא a. כוותא) whose opinion do we follow now that we are permitted (during the festive week) to raise the framework above the door (to drive the pegs home which fasten the upper beam to the wall)?

קְבוּט m. (קבט; cmp. קבץ, v. חבט a. denomin., esp. חוּבְטָא) *a vessel containing pressed or pickled substances, pressing pot*.—*Pl.* קְבוּטִין. Y. Ter. X, 47a bot. ק' של מוריס pots of pickle (v. מוֹרִיס).—V. קִבּוּט; קוּבְטָאוֹת.

קְבוּטָל pr. n. m. *Ḳ'buṭal*. Yoma I, 6 (18b). Y. ib. I, end, 39b מה ניתני קְבוּטַר ק' how shall we read it? Ḳ'buṭar or Ḳ'buṭal?, v. צְפַר III; Bab. ib. 19b (to one that read קפוטל) Rab showed him with his hand Ḳ'buṭal (drawing a Beth in the air; differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. notes 3, 4). Ber. 63a.

קְבוּטַר, v. preced.

קְבוּל, קִבּוֹלָא, v. sub קִיב.

קבולין, v. קבילין.

קִבּוּלָת, v. קִיבּוּלָת.

קְבוּסַי, קְבוּסַאי pr. n. m. *Ḳ'busay, Ḳ'fusay*, father of R. Joshua (v. Fr. Darkhé, p. 187). Tosef. Mikv. VI, 3 (Var. קוּפְסַאי). Tosef. Makhsh. III, 15; Tosef. Dem. I, 14 קופס' (Var. קבוס', קביס'); Y. ib. III, 23c bot. קבסי. Tosef. Bekh. III, 19 קפי'; Bab. ib. 35b קפי'. Ib. 39a קְפוּצַאי; Tosef. ib. IV, 5 קפוס'. Sabb. 147a קְפוּסַאי (Ms. M. נפוצי, read כ for נ). Ab. Zar. 32a קפו'; Tosef. ib. IV (V), 10 קיפ'. Y. Pes. VI, 33a bot. קבסיו (corr. acc.).

קְבוּץ, קִבּוֹרָא, v. sub קִיב.

קְבוּרְתָּא, v. קְבוּרְתָּא.

קַבּוֹרַאי m. pl. (קֶבֶר) *grave-diggers*. Snh. 26b.

Digitized by Google

קְבוּרָה f. (b. h.; קָבַר) *burial.* M. Kat. 28ª (ref. to Num. XX, 1) סמוך למיחה ק' immediately after death, burial is mentioned (without mentioning the exhibition of the body in an open place prior to burial). Snh. 46ᵇ (ref. to Deut. XXI, 23) מכאן רמז לק' וכ' here is a hint in the Torah that burying the dead is a religious duty. Ib. משום ק' בזיונא, v. בְּזִיוֹנָא. Y. Taan. IV, 69ª top לק' ... משניתנו when those slain at Bethar were permitted to be buried; Ber. 48ᵇ. Gen. R. s. 62 לקבורתה ... מקבורתה thirty-eight years intervened between Sarah's funeral and that of Abraham; a. fr.—Targ. Y. II Deut. XXXIII, 21 בית ק' *cemetery.*

קְבוּרֶת, v. קִבּוּרֶת.

קְבוּרָא, קְבוּרְתָּא f. = h. קְבוּרָה, a. קֶבֶר, *burial; grave.* Targ. Gen. XXIII, 4; 20. Targ. Ps. XXX, 10; a. fr.—*Pl.* קְבוּרָן, קְבוּרָתָא. Targ. Job XXI, 32. Targ. Ez. XXXII, 23; a. fr.

קְבוּת m. = קְבוּט.—*Pl.* קְבוּתִים. Kel. X, 5 ק' של וכ' pots of pickle which are lined with pitch up to the rim (so that the lid does not touch the body of the vessel itself); [Ar. reads: קְבוּתִיִּים]; Tosef. ib. B. Kam. VII, 7 כְּפוּתִין (some ed. כְּפִיתִין).

קַבְיָא m. (cmp. קַב, a. גְּבִיעַ) *a round metal pot.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 11 כיסוי ק' ומיחם the lid of a *kabia* or of a caldron.

קַבְיָא, קַבְיָה pr. n. pl., v. קוֹבַיָּא.

קְבִיוֹתָא, v. קַבְיָיתָא.

קַבְיָא, v. קַבְיָא.

קַבְיִים, v. קַב.

קְבִיל, v. קַבֵּל III, IV, a. קַבְלָא.

קְבוּלִין, קְבִילִין, corrupt. of קוֹבְלִין, v. בּוֹבְלִיאָס.

קְבִילְתָּא, v. קַבְלָתָא.

קְבִיעָא, קְבִיעַ m. = h. קֶבַע, *appointment*; ק' דירחא *the proclamation* of the New Moon Day. Sabb. 86ᵇ (Ms. M. קִיבּוּעָא), v. יַרְחָא.—Pes. 51ᵇ bot. כגון אנא דבקיעינא בק' Ms. M. (read: דבקיענא; ed. דידעינן) for instance, I who know when the New Moon Day was appointed (v. Rabb. D. S. a. l. note).—Esp. ק' דירחא *the fixed regulation of the lunar calendar.* Bets. 4ᵇ, v. יַרְחָא.—V. קַבְּעָא.

קְבִיעוּתָא f. (preced.) 1) *appointment.* Targ. I Chr. IV, 23, v. preced.—2) *definitiveness, certainty.* Ker. 18ª דלא בעי ק' לאיסורא who does not make certainty (of the presence of one forbidden piece among permitted ones) a requirement for a sacrifice (אשם תלוי), v. קֶבַע II. Yoma 50ᵇ אחיו הכהנים בק' וכ' have his (the high priest's) fellow-priests a definite share in the atonement through the high priest's bullock (i. e. are they to be considered partners in the sacrifice from the time of its dedication), or do they receive their forgiveness merely by implication?, v. קוּפְיָא.—V. קַבְּעָא.

קְבִיצָה f. (קָבַץ) *gathering.* Snh. 112ª ק' ... מחוסר וכ' requiring to be gathered in one place and to be burnt.

קָבַל I (b. h.; cmp. חבל a. חבר) [*to seize; to join, meet, correspond.*]

Pi. קִבֵּל *to receive, accept; to take an obligation upon one's self; to contract, agree.* Zeb. II, 1 כל הזבחים שק' דמן all sacrifices whose blood was received (in a vessel) by a non-priest &c. Ib. 4 ק' והלך וזרק וכ' if he received the blood, or carried or sprinkled it with the thought of disposal at an unlawful time. Ib. 3; a. fr.—Ab. I, 1 משה ק' וכ' Moses received the (traditional) law from Sinai, and handed it over to &c. Ib. 4 קִבְּלוּ מהם (Var. מִמֶּנּוּ) received the traditions from them. Ib. 3 לקבל וכ', v. עֲבַד. Erub. 72ᵇ מְקַבְּלֵי פרס; ib. 73ª מְקַבְּלוֹת, v. פָּרַס. Ab. I, 15 הוי מְקַבֵּל את כל וכ' receive every man &c., v. חָבֵר. Keth. 58ª (a mnemonical formula) ק' מסר והלך if he (the betrothed) accepted (was satisfied to marry her in spite of blemishes discovered), or if the father handed his daughter over to the groom's delegates, or if the father (or his delegates) went along with the groom's delegates; Kidd. 11ª. Keth. 58ᵇ, a. fr. ק' עליו אחריות if he assumed the guaranty. Dem. II, 2, sq. המקבל עליו וכ' he that obligates himself &c., v. נָאַם. Ex. R. s. 3 והם לא קבלו על וכ' and did they not receive (punishment) for what they did? Ib. אינו מקבל מוסר does not accept correction. Men. 96ᵇ, a. fr. מקבל טומאה susceptible of levitical uncleanness; a. v. fr.—Esp. *to take on lease, to rent a field* either on shares (v. אָרַס) or at a fixed rent (v. חָכַר). B. Mets. IX, 1. Ib. 9 קִבְּלָה הימנו לשבע וכ' if he rented it of him for seven years. Ib. 10 קבלה הימנו שבע ... בשבע וכ' if he rented it for 'seven years at a rent of seven hundred Zuz', the Sabbatical year is not included; a. fr. פנים-ק', v. קִרְבּוֹלֶת.—*Hif.* הִקְבִּיל (with פנים or sub. פנים; interch. with *Pi.*) *to ask for a favorable reception, to visit, pay one's respects to.* Y. Erub. V, beg. 22ᵇ אילולא דיין אלא שהיה מקבל פני רבו (not דיין; אילו לא = שכל המַקְבִּיל פני רבו כאילו מקבל וכ' had he done nothing (during the thirteen years of his waiting on his master) but greet his teacher, it were sufficient; for he that pays his respects to his teacher is considered as one waiting on the Divine Presence; Y. Snh. XI, 30ᵇ top. Ḥag. 5ᵇ אתם ... חזכו להקביל פני וכ' you have greeted a countenance that is seen but cannot see (a blind man), may you be permitted to greet the Countenance that sees and cannot be seen. Snh. 42ª ... אילמלא if Israelites were permitted to greet their Father in heaven only once a month &c.; כאילו מקבל וכ' ... כל המברך saying the blessing over the new moon in its due time, is, as it were, greeting the Divine Presence; Yalk. Ex. 189 מקביל. Y. Ḥag. I, beg. 75ᵈ והקבילו ר' ר' בבקיעין and waited upon (visited) R. J. in B'ḳiin; Y. Sot. III, 18ᵈ bot.; Tosef. ib. VII, 9,

Digitized by Google

ויתקבילו פני יכ׳; Ḥag. 3ª הלכך לתקביל פני וכ׳; a. fr.—Sabb. 152ª, v. infra.

Hof. הָתְקַבֵּל (with פנים, or ל־) *to be placed opposite, be admitted to the presence of,* (a polite expression for:) *to be visited.* Sabb. 152ª מפני מה לא הוקְבַּלְנוּ פניך ... שהוקְבַּלוּ אביהיך אבותיך early eds. (Ms. M. לא הוקבלו, incorr.; later eds. שהקְבִּילוּ ... הָקְבַּלְנוּ *Hif.*; v. Rabb. D. S. a. l. note) why were we not permitted to see you on the festive day, as my ancestors used to receive thy ancestors?

Hithpa. הִתְקַבֵּל, *Nithpa.* נִתְקַבֵּל 1) *to be received, accepted.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. IV, Par. 4 הדם הדם שנ׳ בכלי 'they shall sprinkle *the* blood' (Lev. I, 5), the blood which has been received in a vessel. Zeb. 34ᵇ, sq.; a. e.—Pesik. R. s. 44 ספק מִתְקַבֵּל ספק אינו מתקבל it is doubtful, will he or will he not be favorably received. Ab. d'R. N. ch. IV תפלתו מִתְקַבֶּלֶת ברצון his prayer was accepted with favor; a. fr.—2) *to make one's self the recipient of, to receive, accept.* Keth. V, 1 הִתְקַבַּלְתִּי ממך וכ׳ I have received at thy hands (on account) one hundred &c. Gitt. VI, 1 הִתְקַבֵּל גט זה וכ׳ make thyself the receiver of this letter of divorce in behalf of my wife. Ib. התקבל לי גטי accept my letter of divorce in my behalf; a. fr.

קַבֵּל ch. same, 1) (with אפי׳) *to visit.* Targ. Ps. XLI, 7. Ib. XLV, 10.— 2) ק׳ למימרא *to listen, obey,* v. infra.

Pa. קַבֵּל, קָבֵיל *to receive, take, accept.* Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. II Sam. XIV, 14 (h. text וישא נפש). Targ. Ps. XXIV, 5. Targ. Is. XII, 3. Targ. Lev. XX, 17; a. fr.—Targ. Ps. LXII, 11 ed. Lag. (ed. תחבלו = חבל׳ *seize*), v. חֲבַל.—Esp. ק׳ למימרא *to accept, consent, listen to, obey.* Targ. Gen. III, 17 (Y. ed. Vien. קָבֶלַת *Pe.*). Ib. XVI, 2. Targ. Deut. XXVI, 17; a. fr.—B. Mets. 117ª קַבִּילִי עלאי I took upon myself (consented to, was prepared for), v. אֶלַּף. Y. Ḥag. II, 77ᵈ מרתא דביתא דקַבַּלְתָּן the mistress of the house who received us (whose guests we were). Sabb. 17ª גזור וקַבְּלוּ מיניירו they decreed the prohibition, and the people accepted it of them. Bekh. 38ª בר קַבּוּלֵי טומאה susceptible of levitical uncleanness; a. fr.

Ithpa. אִתְקַבֵּל 1) *to be received, accepted.* Targ. Num. XV, 7; 10; 13. Targ. II Chr. XXX, 27; a. fr.—2) (v. preced. *Hithpa.*) *to be made the recipient of, to have assigned to.* Targ. O. Deut. XXXIII, 21 ויתקבל בקדמיתא דיליה ed. Berl. (oth. ed. ואתק׳) to him (to God) shall be (has been) assigned a share in the foremost part of it (of the land; h. text וירא ראשית לו).

קָבַל II (cmp. חבל) *to feel oppressed; to cry*; (cmp. צָוַח) *to complain, bring charges.* Yad. IV, 6 קוֹבְלִין אנו עליכם we cry out against you (we say, 'woe unto you'). Ib. 8 קוֹבֵל אני עליכם I accuse you. Gen. R. s. 96 (ref. to ויקרבו, Gen. XLVII, 29, v. קָרַב) הקב״ה היום קובל [לו] אמר עליך לומר בי הוא יקום (not כי) the Lord said to him, the day brings suit against thee (summons thee before court) saying, with me (on this day) he shall stand (before the throne of justice); Tanḥ. Vayḥi 2; Yalk. Kings 168. Deut. R. s. 9 (ref. to Deut. XXXI, 14 הן קרבו) היום קבל לפני הקב״ה וכ׳ (some ed. קובל) the day cried out before the Lord saying, O Lord, I will not move, I will not set, and Moses shall live; Yalk. ib. 941 כאדם שאומר פלוני קובל ... כך היום קובל וכ׳ (not קיבל) as one says, that man is bringing charges against thee ..., so (the Lord said,) the day is summoning thee, but the sun said, I will not move &c. Y. Peah I, 15ᶜ וקָבְלָה צלינו לרבותינו וכ׳ ... אמו של R. Yishmael's mother ... came and complained of him before our teachers, saying &c.; Y. Kidd. I, 61ᵇ; a. e.

Hif. הִקְבִּיל same. Ab. d'R. N. ch. XVI תִּקְבִּילָה וכ׳ she complained to her mistress.

קְבַל ch. same, *to cry out, complain, lament.* Targ. Esth. IV, 1 (h. text זעק). Targ. Ps. LXXVII, 2 (ed. Lag. a. oth. קַבִּילִית *Pa.*; h. text צעק). Targ. O. Ex. XXII, 22 (Y. צוח); a. fr.—Snh. 31ᵇ ק׳ קדמינא ... עוקבן ʿU. the Babylonian brought suit before us. Kidd. 59ª אזיל ... קַבְּלֵיה לר׳ זירא R. G. came and complained against him to R. Z.; אזל ר׳ ז׳ וקבליה וכ׳ R. Z. went and laid the suit before &c. Y. Kidd. I, 61ᶜ top; Y. Peah I, 15ᵈ ק׳ לי על ברית וכ׳ he brought complaint before me against his son (asking) that he should support him; Pesik. R. s. 23-24; a. e.

Pa. קַבֵּיל same. Targ. Job XXXV, 9 (Bxt. מַקְבִּלִין *Af.*; h. text יזעיקו); v. supra.

קְבַל III, קְבֵיל (cmp. preced.) [*to be thick,*] *to be misty, dark.* Targ. Mic. III, 6. Targ. Is. XIII, 10; a. e.—Part. קָבֵיל, קָבֵל, קְבִילָא. Targ. Ps. CXXXIX, 11 (not ק׳, ק׳; h. text ואור). Targ. Y. Lev. XIV, 57 יומא ק׳ a cloudy day, opp. נהירא; a. e.—V. next art.

Af. אַקְבֵּיל *to darken.* Targ. Am. V, 8. Ib. VIII, 9.

קַבָּל m. h., v. קַבְּלָן.

קַבָּל m., קַבָּלָא f. (preced. art.) *foggy, dark*; trnsf. *obscure.* Targ. Y. I Gen. XV, 12 בבל קַבָּלָא Babylonia the foggy (v. חֲשׁוֹכָא II).—Snh. 14ª; 92ª לעולם חורי ק׳ וקידים remain always obscure (without office) and live.

קְבַל IV, קְבַל, קְבָל, קְבָלָא, קְבֵיל I קִיבָ׳, קִבָ׳, קְבָלָא m. (preced.) 1) *darkness, fog.* Targ. O. Gen. XV, 12. Ib. 17 (ed. Amst. קְבָלָה). Targ. O. Ex. X, 21 קַבָּל לילייא ed. Berl. (oth. ed. קְבַל, קְבֵיל). Ib. 22 חשוך ק׳; Y. חשוך דקביל. Targ. O. Deut. XXVIII, 29 קַבָ׳ (ed. Amst. קְבָ׳); Y. קִירָ׳. Targ. Job III, 3 (some ed. קְבָ׳); a. fr.—*Pl.* קְבָלָיָא, קְבִ׳. Targ. Ps. LXXIII, 18 (h. text חלקות).—2) *vapor, vanity.* Targ. Job VI, 26 ולקִבָ׳ (ed. Lag. ולקִירָ׳; h. text ולרוח).—V. קַבָּלָא.

קִיבָלָא, קְבָלָא II קִ׳, קְבָלָא m. (v. קָבַל I) *junction, meeting*; (prep.) constr. קְבַל, קְבֵיל, קָבֵל (corresp. to h. מול, לעמת, נכח, נגד) *towards, corresponding to, alongside of, opposite*; קִבֵּיךְ, קִבָּךְ, קִבָּהּ, קִבָּךְ, קִבָּן; also *pl.* קְבָלַי־. Targ. O. Gen. XXVIII, 17 (ed. Vien. קָ׳); Y. מכוון כל ק׳ corresponding to. Targ. Y. II Gen. XXV, 18 כל ק׳ (h. text על פני). Targ. O. Lev. V, 8 קִבָּ׳ ed. Berl. (oth. eds. מִקְבֵּיל); Y. לקביל. Targ. Ruth IV, 4. Targ. Koh. V, 15. Targ. Ps. X, 5 מן קְבַלֵּיה ed. Wil. (Ms. קוּבְלֵיה). Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 לְקִבְלֵיכוֹן against you; a. v. fr.—Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ איקפד לקובליה he was angry with him. Ib. top ולא על יאות ... לקִיבְלֵיה R. H. was not right in speaking harshly against him; Y. Dem. III, 23ᶜ bot. ולא נאל לקבל ... (corr. acc.); a. e.

קְבָלָא, קְבָל׳ III (preced.) [*a means against,*] *charm* (to ward off danger). Ber. 62ª אנא ק׳ גמירי Ms. M. (Ar.

Digitized by Google

ed. Koh. ק'; ed. קבלה) I have learned a charm (by which to ward off demons); ib. ק' דבירת וכ' a charm against the demons of the privy is silence; ק' דיסורי וכ' a charm for sufferings is silence and prayer; [ed. emended after Rashi: קַבָּלָה *a traditional rule of conduct*].

קְבָלָא, קִי' IV m. (v. קְבַל II) *woe, pain.*—*Pl.* קִבְלֵי, קִ'. Koh. R. to II, 20 בר קִבְלַיי O, thou son (cause) of my woes!; Lev. R. s. 25 קבלוי (corr. acc.).

קַבָּלָא f., constr. קַבָּלַת (v. קְבַל IV) *vapor, vanity.* Targ. Koh. V, 15 לק' רוחיה for the vanity of his spirit (h. text לרוח).

קַבָּלָה, v. קְבַל IV.

קַבָּלָה I f. (קְבַל I) 1) *receiving, acceptance.* Pesik. R. s. 44 קַבָּלַת שבים the reception (in grace) of the repentant. Zeb. 13ª וק' מי אסלה does the receiving (of the sacrificial blood by a non-priest) make the sacrifice unfit? Ib. קבלת הדם receiving the blood in a vessel. Ib. I, 4 שלא בק' without the act of receiving the blood; a. fr.—Gitt. 62ᵇ שליח לק' one deputed by the woman to receive the letter of divorce in her behalf, v. הוֹלָכָה. Ib. אק' referring to the reception of the letter of divorce in her behalf; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 10 בירת ק' receptacle, v. קִיבּוּל.—2) *tradition, traditional law; post-Mosaic Scriptures*, opp. to תורה or תורת משה. R. Hash. 7ª דבר זה מתורת ... מדברי ק' למדנו this (that the months are counted from Nisan) we learned not from the Law of Moses, but from the words of tradition (historical accounts, ref. to Zech. I, 7; Esth. II, 16 &c.). Ib. 19ª גדליה ... דברי ק' הוא ודברי ק' וכ' the account of Gedaliah, son of A., is traditional (historical, Jer. XLI), and the words of tradition (post-Mosaic records) are as authoritative as the words of the Torah. Ḥag. 10ᵇ דברי תורה מדברי ק' וכ' we must derive no interpretation of Mosaic laws from analogies of expression in post-Mosaic books (e. g. Am. V, 25 as illustrating the sense of Ex. V, 1); B. Kam. 2ᵇ; Nidd. 23ª. Y. Ḥall. I, 57ᵇ top ולמיידין מן הק' can we derive a legal rule from a post-Mosaic book (Is. XXVIII, 25)?—Gen. R. s. 7 ומן הק' אתה מלקני wilt thou condemn me to lashes on an inference from a post-Mosaic book?; Tanḥ. Ḥuck. 6; a. fr.—[Ber. 62ª, v. קַבָּלָא II.]—[In later Hebrew ק' *Kabbalah, mystic lore.*]

קַבָּלָה* II (or קִבָּלָה) f. (קְבַל II) *outcry, rebuke.* Taan. II, 1 (15ª) יבק' הוא אימר וכ' and in his rebuke, he (the prophet) says, 'Rend your heart &c.' (Joel II, 13); v. Rashi a. l.

קַבָּלוּת, v. קַבְּלָנוּת, a. קִיבּוֹלֶת.

קַבְּלוּתָא f. = h. קַבָּלָה I, *reception, taking.* Targ. II Chr. XIX, 7.

קַבָּלָן* f. pl. (קְבַל I) *guards receiving signals from one another, signal stations.* Y. Yoma VI, end, 44ª (expl. דידכיות, v. הִידְכִי).

קַבָּלָן m. (קְבַל I) 1) *receiver of stolen goods.*—*Pl.* קַבָּלָנִים, קַבָּלָנִין. Lev. R. s. 6, v. גְּיֵיר; Yalk. ib. 471; ib. שאין הכל אלא מן הק' it is all the fault of the receivers.—2) *one who assumes another man's obligation unconditionally*, differ. fr. עָרֵב; *surety.* B. Bath. 173ᵇ bot. ק' אע"ג ... מן הק' but in the case of a *Ḳabb'lan*, even if the debtor has property, the creditor may sue the surety. Ib. 174ª לו תן ואני ק' ... לשון קבלנות הן when one says, give him (not, lend him), and I am surety, give him, and I will pay .., all these phrases mean absolute assumption of the obligation; a. e.—3) *contractor, a hired man paid for certain work* when it is done, contrad. from day-laborer; also *tenant of land at a fixed rent.* Tosef. B. Mets. VII, 3, v. קַבָּלָנוּת. Shebi. III, 9 וחק' מביא מכל מקום and the building contractor may take stones (during the Sabbatical year) from any place; [oth. opin.: *the tenant* etc.]—*Pl.* קַבָּלָנִים, קַבָּלָנִין. M. Kat. 11ᵇ חק'; Y. ib. III, 82ᵇ bot. קַבָּלָיו (from קַבָּל) his laborers hired for a certain work.

קַבָּלָא ch. same, 1) *receiver* (of deposits &c.). Y'lamd. to Ex. XXXVIII, quot. in Ar. יתוה לח ק' בחיי בעלה and she had a receiver (trustee) during her husband's lifetime.—2) *one receiving and transmitting a tradition, authority.*—*Pl.* קַבָּלָנֵי. Naz. 56ᵇ כל שבעיתא ... תלתא ק' קמאי וכ' Ar. (in ed. our w. omitted) whenever a tradition passes through three (or more) authorities, we must mention the first and the last authorities, the intermediate we may omit.

קַבְּלָנָא, v. קִיבְּלָנָא.

קַבְּלָנוּת f. (v. קַבְּלָן) 1) *assumption of an obligation, unconditional surety.* B. Bath. 174ª, v. קַבְּלָן. Ib. 173ᵇ (ref. to Gen. XLII, 37) הא ק' הוא this is a case of absolute obligation.—2) *work on contract*, opp. to time work. B. Mets. 112ª ק' עובר עליו וכ' as regards contract work, does the employer that withholds the wages transgress the law (Lev. XIX, 13) &c.? Tosef. B. Mets. VII, 3 קבלן ... לפי קַבָּלָנוּתוֹ if the contract laborer meets with an accident which prevents his finishing the work, you must pay him in proportion, according to his contract.—3) *land tenancy on a fixed rent.* Tosef. Ab. Zar. II, 8 אין נותנין להם ניריסיות ק' ed. Zuck. (oth. ed. אריסיות וקַבָּלוּת; Var. ed. Zuck. קִבָּלָה) you must not give them (the gentiles in Palestine) tenancies on shares or on fixed rents. Y. M. Kat. III, 82ª bot. מטרי אריסות וקבלנות (read: אריסות וקבלנות, or אריסות וקַבָּלָנִיּוֹת, *pl.*) contracts of tenancy &c.—V. קִיבּוֹלֶת.

קִבְּלָה, קִבְּלָנוּת, v. preced.

קִבְּלָה, קִבְּלָתָא f. (קְבַל II) *outcry, plaint.* Targ. Gen. XVIII, 20 (Y. ed. Amst. קבילת, read קִבְּלַת). Targ. O. ib. 21 (ed. Vien. ק'; Y. I קִיבִּילְתָא; Y. II ק'). Targ. O. Ex. XXII, 22. Targ. Job XXXIV, 28; a. fr.—Targ. Koh. VII, 6 קִבְּלַת כיבין the plaintive sound of crackling thorns.

קְבַס* (cmp. כבס, כבש) *to treat with disrespect* (Rashi: *to annoy, grieve*). Snh. 55ª; Kidd. 26ᵇ קַבַּסְתָּן thou insultest (annoyest) us (with thy scurrilous sophistry); [Ar.: *thou disgustest us*; oth. opin. קַבַּסְתָּן m. *insolent man* that thou art!]

קִבְּסִי, קִבְּסִין, v. קִבּוּסָאי.

קַבַּסְתָּן, v. קְבַס.

Digitized by Google

קָבַע I (b. h.) [*to cover, press,*] 1) *to overpower, rob.* Tanh. T'rumah 9 (ref. to Mal. III, 8) מה אתה ... לשון ערבי קוֹבְעָנִי it is an Arabic expression; when an Arab argues with his neighbor and wants to say, why wilt thou rob me?, he says, why art thou *ḳob'eni?*; Yalk. Mal. 587 (read גנחלני for גמלני).—2) *to prevent.* Yad. IV, 3 ... קוֹבֵעַ אתה מלחוריד וכ' (by allowing the priests' share to be given to the poor) thou preventest the heaven from sending down dew and rain.

קָבָע ch. same. R. Hash. 26ᵃ sq. a man came to Levi and said מַקְבָּנָן פלניא וכ' that man is a *ḳab'an,* and he (Levi) did not know what it meant; (on asking at college, he was told) גזלן פלניא וכ' it means that man is a robber &c. (ref. to Mal. III, 8 תיקבע). Ib. אי הוינא ... חיכי מַקְבָּנָךְ במאי קבעך ואמאי קבעך had I been there, I should have said to the man (using the same expression), how did he *ḳ'b'a* thee?, wherewith?, and wherefore?, and thus I should have found out what it meant.

קָבַע II (preced.) [*to squeeze in, make a hole,*] 1) *to insert, drive in; to fix.* B. Bath. 7ᵇ וכ' קָבַע, v. מַסְמֵר. Tanh. B'ha'al. 15 (ref. to Koh. XII, 11 משמרות) אם קָבַעְתָּ אותם כמסמרי בלבך הן משמרין אותך if thou hast driven them (the words of the Law) like a nail into thy heart, they will guard thee. Lev. R. s. 5 (ref. to Is. XXII, 16) אפר' איזה מסמר קבעת כאן what nail hast thou driven into it (to acquire ownership)? Tosef. Kel. B. Mets. X, 6 אע"פ שקָבָנָן וכ' (not שקבאן) although he fastened them with nails; a. fr.—Part. pass. קָבוּעַ; f. קְבוּעָה &c. Ib. יחד ק' וכ' ... צריך אדם a man ought to have a nail or a peg fixed in the burial ground so as to take possession and be sure to be buried in the designated place. Y. Maas. Sh. V, beg. 55ᵈ אבן ק' a stone affixed to the ground, stationary, opp. תלושה; a. fr.—Trnsf. *to fix, appoint, make permanent.* Ber. 6ᵇ כל המקוֹבֵעַ מקום וכ' he who designates a certain place where to pray regularly; ib. 7ᵇ. Sabb. 31ᵇ וכ' קָבָעָה, v. עָה. Meg. 7ᵃ בתחלה קָבָעוּהָ וכ' at first they instituted the feast of Purim for Shushan, and afterwards for the whole world. Ib. שלחה ... קְבָעוּנִי Esther sent word to the scholars, Appoint my memory to be celebrated for all generations. Ab. III, 2 חקב"ה קיבע לו שכר the Lord will determine his reward. Bets. 20ᵃ בקשו לְקַבּוֹעַ הלכה וכ' they attempted (by vote) to establish the law in agreement with their opinion; Tosef. Ḥag. II, 11; a. fr.—Part. pass. as ab. Tosef. Ab. Zar. I, 1 אידין חקְבוּעִין regular (annual) festivals. Ab. Zar. 11ᵇ חמשה בתי ע"ז ק' הן five idolatrous temples (and the fairs connected therewith) are permanent; expl. ib. לעולם חדירא וכ' permanent, regular, and all the year through &c. B. Bath. l. c. הלכות קְבוּעוֹת הן they are established laws; a. fr.—2) (denom. of קֶבַע) *to impart the character of a regular appointed meal.* Bets. 34ᵇ שבת מהו שתְּקַבֵּע מוקצה למעשר does the Sabbath give, to fruit not yet ready for regular use, the character of an appointed meal with reference to the duty of tithing (so that you dare not eat of them on the Sabbath even as a luncheon, אכילת עראי)? Ib. שבת קוֹבַעַת וכ' the Sabbath gives that character, whether the food you partake of be sufficiently ready for consumption or not. Pes. 105ᵃ קובעת לקידוש ... כשם שחשבת as the Sabbath makes every meal an appointed one with regard to tithes, so does it with reference to Ḳiddush (that you dare not taste anything before reciting the Ḳiddush, v. קִידּוּשׁ). Ib. קָבְעָה לחבדלה the exit of the Sabbath makes every meal an appointed one as regards the Habdalah (v. חַבְדָּלָה); a. fr.

Pi. קִבַּע *to wedge in, set.* Sabb. 67ᵇ המְקַבַּעַת Rashi Var., v. בָּקַע.—Part. pass. מְקוּבַּע; f. מְקוּבַּעַת. Num. R. s. 12 כעטרה חזאת שמק' באבנים וכ' like the royal crown which is beset with precious stones and pearls.

Nif. נִקְבַּע *to be appointed, established.* Tosef. Ḥag. II, 11 נִקְבְּעָה חלכה כדברי וכ' the law was established (by vote) in accordance with the opinion of &c.; (Bets. 20ᵇ וקבעו וכ'). Y. Yoma V, beg. 42ᵇ ... נִקְבָּעִין אלא וכ' שאין congregational sacrifices are designated as such only by the act of slaughtering. Ḥall. IV, 11 שלא נִקְבַּע הרבר חובה that this usage may not become an established obligation; a. e.

קָבַע ch. same, 1) *to stick into, fix.* Targ. I Sam. II, 14. Ib. XIX, 10. Targ. Y. Ex. XXV, 7; a. e.—Part. pass. קָבִיעַ; f. קְבִיעָא &c. Targ. Y. Gen. XXVIII, 12. Targ. Y. II Ex. XX, 21. Targ. Cant. IV, 9 (*engraven*); a. e.—Y. Ḥag. III, 78ᵈ, v. מַסְמְרָא. Y. Pes. V, 32ᵇ top; Y. Yeb. XIII, 13ᶜ top; v. מַסְמְרָא; a. e.—2) *to fix, appoint, establish.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 8. Targ. Y. Ex. XII, 2; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 3; a. e.—Ab. Zar. 11ᵇ דלא קבירא ... חנותא an Arabian fair which has no fixed date. Ber. 43ᵇ, v. קִיְּמָא; a. e.—Ker. 18ᵃ, v. infra.—3) *to impart the character of an appointed meal.* Pes. 105ᵃ נפסיק ונקַבְּעֵיה לשבתא let us interrupt our meal, and (resuming it) appoint it as a Sabbath meal; שבתא קָבְעָה נפשה ... לא you need not interrupt your meal, the Sabbath itself makes it an appointed meal. Bets. 34ᵇ כיון דאמר ... ק' ליה צילויה as soon as he says, 'from here I will take to-morrow', he makes it an appointment (and it is subject to tithes); a. e.

Pa. קִבַּע *to set, garnish with.*—Part. pass. מְקַבַּע; *pl.* מְקַבְּעִין. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 21 מ' אבנין וכ' (not מְקִבַּע) beset with precious stones; Y. II מקבעין אבנין וכ' precious stones are set (in it). Targ. Esth. VIII, 15. Targ. II Esth. I, 2 מְקוּבָּע, מְקוּבְּעִין some eds. (Hebr. forms).

Af. אַקְבַּע same, *to set, fasten.* B. Bath. 6ᵃ אַקְבּוּעֵי Ms. R. a. Rashi, v. קַבָּעָא.

Ithpe. אִתְקְבַּע, אִתְקְבִיעַ *to be appointed, established.* Targ. Y. Num. XIV, 1.—Ker. 18ᵃ שתי תרומות א' איסורא לא קבעה וכ' where there are two pieces (one forbidden and one permitted) the presence of a prohibited element is established; one piece (of doubtful quality) does not establish the presence of a prohibited thing; Naz. 23ᵃ. Sabb. 86ᵇ, sq., v. רַרְתָּא; a. e.

קֶבַע m. (preced.) *appointment, permanency, institution; regular, perfunctory act.* Y. Ber. II, 4ᶜ bot. אכילת ק' a regular meal; שינת ק' a regular sleep, v. צְרָאי. Yoma 10ᵇ, v. יְרָקָה I. Ber. IV, 1 אין לה ק' ... תפלת for the evening prayer there is no fixed law, expl. ib. 27ᵇ רשות it is optional. Ib. IV, 4 וכ' ק' ... התושה the prayer of one who treats it as a perfunctory obligation, is not

Digitized by Google

a means of grace. Ab. II, 13 אל ... ק׳ אלא רחמים וכ׳ make not thy prayer a perfunctory act, but a means of mercy and grace. Ib. I, 15 עשה תורתך ק׳ make thy study of the Law a regular engagement. Num. R. s. 2, beg. משם ... ק׳ שמחפללים וכ׳ from this the institution of three daily prayers is derived; a. fr.

קְבָעָא ק׳, קֻבְעָא ch. same, *appointment, fixed time* or *place*. Pes. 101b לק׳ קמא חדר (some ed. לחֲרִיבְיֵיהּ) he goes back (refers in his mind) to his first appointed place for the meal. Zeb. 7b top מק׳ לא מכפרא וכ׳ a dedicated sin-offering does not effect pardon (for a sin of commission) directly by its dedication, but only by implication (when going along with a sin of omission). Ib. 6a מק׳ לא מכפרא וכ׳ it (the designated meal offering left to heirs) has its pardoning effect not through appointment (as if the heirs had a share in it) but merely by implication, v. קְבִיעְתָּא.

קַבְעָן m. (קָבַע I) *violent man, robber*. R. Hash. 26b top, v. קָבַע I; [Rashi takes our w. as verb קַבְעָן *he has done us (me) violence.*]

קַבְעָתָא f. pl. (קָבַע II) *setting, frame*. B. Bath. 6a ק׳ דכשורי (Ms. R. a. Rashi אַקְבּוּרֵי) the wooden lining of the cavities in the wall in which the beams are fixed.

קָבַץ (b. h.) *to press, gather*. Ab. Zar. 19a (ref. to Prov. XIII, 11) ואם קוֹבֵץ על יד ירבה but if he collects learning little by little, he will increase it, v. חָבִילָה; Erub. 54b (corr. acc.).—Part. pass. קָבוּץ; *pl.* קְבוּצִים, קְבוּצִין. Y. Shebi. II, 33d top נוטל את חק׳ עמו (not עמה) he may take with him the collected rakings. Gitt. 56b (ref. to Koh. VIII, 10) א״ת קבורים אלא קבוצים read not *k'burim* (buried) but *k'butsim* (the wicked taking up *heaps* of spoil).

Pi. קִבֵּץ same, *to collect*. Ib. 7a quot. in Ar. (ref. to Josh. XV, 21) כל המְקַבֵּץ עדרים ... יגור וכ׳ (קבצאל ויצר ויגור וכ׳ he who gathers flocks (students) to the study of the Law, shall dwell in the partition of the Lord. Midr. Till. to Ps. CVII אני אֲקַבֵּץ וכ׳ I (the Lord) will gather you in due time; a. fr.

Nif. נִקְבַּץ, *Nithpa.* נִתְקַבֵּץ *to be collected, gathered*. Snh. 112a נִקְבָּצִין לתוכה those things which can be brought together to the condemned city (with ref. to Deut. XIII, 17). Meg. 17b כיון שנִתְקַבְּצוּ גליות וכ׳ when the diasporas are collected, judgment is executed on the wicked. Zeb. 116a נִתְקַבְּצוּ כולם אצל וכ׳ they all gathered themselves around Balaam; a. fr.

קָבַץ ch. = קָפַץ *to leap*. Ber. 63a ed. קְבוֹץ, v. זוּל I ch.; [Rashi = preced. *gather*].

קֶבֶץ m. (preced.) *joint*. Tosef. Bekh. IV, 14; (Bekh. 41a קָפֶץ), v. עֲרִיקוּב.

קָבַר (b. h.) [*to cave out; to arch,*] *to bury*. Snh. 52a הנראה מי קוֹבֵר את מי (Ms. M. נראה וא) we shall see, which will cover which (which will die first). Sot. 14a חקב״ה ק׳ ... קְבוֹר מתים the Lord buried the dead, ... thou, too, bury the dead (consider attending to the dead a religious duty). Nidd. 24b קובר מתים הייתי I used to be a grave-digger. B. Bath. 15b לְקָבְרוֹ וכ׳ ... לא he had no place where to bury Sarah; Ex. R. s. 6. Treat. S'mal. ch. XII קָבְרֵנִי תחלת וכ׳ first bury me in the valley, and then collect my bones. Ib. קָבְרוּ אותי תחת וכ׳ bury me at the feet of my father. Sabb. 114a אל תִּקְבְּרוּנִי לא וכ׳ bury me neither in white clothes nor in black &c.; a. fr.—Part. pass. קָבוּר; f. קְבוּרָה. Keth. 111a כל חק׳ באי״י כאילו ק׳ וכ׳ he that is buried in Palestine is as though buried under the altar. Ber. 18b שאני ק׳ במחצלת וכ׳ for I am buried in a reed mat. Gitt. 56b (ref. to Koh. VIII, 10) קְבוּרִים ממש וכ׳ it really means buried things, for even hidden things were discovered by them, v. קָבַץ; a. fr.

Nif. נִקְבַּר *to be buried*. Snh. 47a לא נספד ולא נ׳ if a body has been neither lamented over (v. סָפַד) nor buried. Ib.b לא יִקָּבֵר בו וכ׳ he must never be buried in that place; a. fr.

Pi. קִבֵּר *to bury (one after the other)*. Ib. 113a דרה מְקַבֵּר והולך וכ׳ he successively buried (his children) beginning with Abiham &c.

קֶבֶר ch. 1) same, *to bury*. Targ. Gen. XXIII, 4. Targ. Ps. LXXIX, 3; a. fr.—Part. pass. קְבִיר; f. קְבִירָא &c. Targ. O. Deut. XXXIII, 21 (Y. קְבוּר, Hebr. form). Targ. Ruth I, 17. Targ. Job XXVII, 15; a. fr.—Snh. 46b לא בעינא דלִיקְבְּרוּהָ וכ׳ I do not want them to bury this man (I want not to be buried when I am dead). Ib. כדקַבְּרֵיהּ וכ׳ because the Lord buried Moses. Sabb. 151b וקבירו, v. חֲפִיר; a. fr.—Ab. Zar. 38a וק׳ בירה ישראל וכ׳ after an Israelite had hidden a pumpkin in it (the oven).—2) (of tide) *to overflow, inundate*. Gen. R. s. 13; Koh. R. to I, 7 דרבי קָבְרִיאֵל which grows and floods, v. קָבְרִיאֵל.

Pa. קַבֵּר as preced. *Pi.* Targ. Num. XXXIII, 4; a. e.

Ithpa. אִתְקְבַר, *Ithpe.* אִיתְקְבַר *to be buried*. Targ. Gen. XV, 15. Targ. Jer. VIII, 2; a. fr.—Snh. l. c. בדאִיתְקְבַר צדיקי since righteous men are buried (it would seem that burial is not for the sake of purging the dead from sin). Ib. חנך נמי לִיתְקַבְּרוּ וכ׳ they (the other members of the house of Jeroboam) ought also to have been buried for the sake of atonement. Ib. 104a קברה ולא אִיתְקְבָרָא וכ׳ he buried it (Joiakim's skull), and it would not remain under ground, buried it again &c.; a. e.

קֶבֶר m. (b. h.; preced.) *grave*. Snh. 47b ק׳ חדש a fresh grave (that has been dug but not used). Ib. ק׳ בנין a grave on which something has been built, i. e. an arched grave (not flat). Ib. שלשה קברות הן ק׳ חנמצא there are three kinds of graves (with reference to law): a grave that has been discovered (a fresh grave in which somebody was buried without the consent of the owner of the ground); ק׳ דדוכ׳ a known grave (in which one was buried with the owner's consent); ק׳ המזיק את הרבים a grave which interferes with public comfort (made in a thoroughfare). Y. Naz. IX, 57d top., v. תְּחוֹם. Ohol. XVII, 1 החורש את חק׳ if one passes the plough over a grave. Koh. R. to VII, 8 את קִבְרוֹ ... וכיון שקברוהו when they had buried him (Elisha-Aher), a fire came to burn his grave; a. v. fr.—*Pl.* קְבָרוֹת, קְבָרִים. Taan. 25b חקנתם ק׳ וכ׳ have you prepared graves for yourselves (are you ready to

Digitized by Google

die)? Ib. 22b שלא יהא בתיהם קִבְרֵיהֶם that their houses may not become their graves (that their dwellings may not fall down from excessive rains); Y. Yoma V, 42c top שלא יעשו ... קִבְרֵיהֶן. Ḥag. 22b נשתטח על קִבְרֵי וכ׳ he prostrated himself over the graves of &c. Yeb. 47b שני ק׳ נמסרו וכ׳ the court has charge of two burial places (for culprits). Snh. VI, 5 ולא היו קוברין אותו בקִבְרוֹת אבותיו they did not bury him (the culprit) in the burial place of their ancestors; a. fr.—בֵּית הקברות (abbr. בה״ק) *cemetery; pl.* בָּתֵּי ק׳. Ber. 18b חלך ולן בב״חק he went and spent the night in the cemetery. Snh. l. c. (46b) שני בתי ק׳ וכ׳ two burial grounds were at the disposal of the courts, one for those put to death by the sword, and one &c.; a. fr.—Trnsf. *uterus* (*containing an embryo*). Nidd. 21a באימשר לפתיחת הק׳ וכ׳ they differ as to whether the uterus can open (to pass the embryo) without discharging blood. Sabb. 129a חיה כל זמן שחק׳ פתוח וכ׳ for a woman in confinement you must violate the Sabbath laws as long as the uterus is open, whether she says that she needs it or that she needs it not. Ib. מאימתי פיתית הק׳ when does the opening of the womb begin (in regard to Sabbath laws)?; הק׳ ... עד מתי how long is it considered open? Ohol. VII, 4 אין לנפלים מ׳ הק׳ וכ׳ in the case of abortions the laws of levitical cleanness connected with the opening of the womb do not apply, unless &c., v. פִּרְקָא I; Tosef. ib. VIII, 8; a. fr.

קִבְרָא (קִבְרָה) קֵי׳, קִבְרָה ch. same. Targ. Jer. V, 16. Targ. O. Num. XIX, 18 קַבְרָא ed. Berl. (oth. ed. ק׳); a. fr.—B. Bath. 58a, v. חֲבִיט. Taan. 23b אישתטח על ק׳ וכ׳ he threw himself prostrate over his father's grave. Ḥag. 15b סליק קיטרא מקִבְרֵיהּ וכ׳ smoke rose from Aḥer's grave; a. fr.—*Pl.* קִבְרִין, קִבְרֵי, קִבְרַיָּא, קִבְרָיָא, קֵי׳. Targ. O. Ex. XIV, 11 (ed. Berl. קְבָרִין; ed. Vien. קִבְרִין). Targ. Is. LXV, 4. Targ. Num. XI, 34; a. fr.—Yeb. 86b לבי ק׳ ... אחדריה R. A. turned the entrance towards the cemetery. B. Mets. 107b רב סליק לבי ק׳ וכ׳ Rab went to the cemetery &c.; a. fr.—בַּת קִבְרַיָּא [*Daughter of Graves,*] name of a bird, prob. *raven*, v. צְרִיצְרָא. Esth. R. to I, 4, v. גִּלְגַּל.—קִבֵּר נוּנָא, v. נוּנָא.

קִבְרִיאֵל (קִבְרָיֵאל) pr. n. river (*K'baria,*) *Ḳabriël.* Gen. R. s. 13 כמין חוביא כהדין קבריא וכ׳ Ar. s. v. חוי (ed. תוכייא דהדין; 'Rashi' קבריאל) like a flood, like the Ḳ. that swells and inundates; Koh. R. to I, 7, v. קְבַר 2.

קברין, Y. Ned. III, 37d bot., v. קַרְוִיכִין.

קברין, Esth. R. to III, 6, v. קַבְּרָן.

קברינט, v. קִבְרִינִיט.

קַבְּרָן m. (קְבַר) *grave-digger*, name of a *bird* (that buries its eggs at the sea-shore). Esth. R. to III, 6 quoted in Matt. K. to Esth. R. to I, 4 קברין some ed. (ed. צום; Yalk. Esth. 1054 אברני).

קַבְרְנוּנָא, Ar., v. נוּנָא.

קברנטן, קברנטו, קברנט, v. next wds.

קִבְרִינִיט* I m. (a corrupt. of labyrinthus, induced by phonetic association with קִבְרֵי) *labyrinth, cavern.* Sot. 13a בק׳ של מלכים חיה קבור (Ar. בקברנט, some ed. בקברנטו, read טָן ...) he (Joseph) was buried in the labyrinth where the kings were buried (v. Sachs, Beitr. I, p. 54); Yalk. Ex. 227; v. קיפוסולין.

קִבְרִינִיט II m. (κυβερνήτης) *steersman, pilot.* Tanḥ. Sh'laḥ. 15 חושיט לו חק׳ וכ׳ the helmsman threw a rope to him, saying, hold to this rope &c.; Yalk. Num. 750. B. Bath. 91a sq. (on Abraham's death) [read:] ... אוי לו שאבד קִבְרִינִיטָהּ woe to the world whose leader is gone, woe to the ship whose helmsman is gone; a. e.—Trnsf. (cmp. רב חתבל, Jon. I, 6, a. חִבּוּלָה) *prudent manager.* Pesik. Aḥăré, p. 176a (ref. to חתבלות, Prov. XXIV, 6) לעולם ישנה אדם עצמו ק׳ וכ׳ man should always be at the helm (to look out,) how to do good; Lev. R. s. 21; a. e.—*Pl.* קִבְרִינִיטִין. Ib. פתר קריא בק׳ interpreted the verse (Prov. l. c.) as referring to the art of the helmsmen. Pesik. R. s. 47 (ref. to Prov. l. c.) אם אין לה ק׳ וכ׳ ... מה חספינה as the ship without a helmsman is bound to go down, so is Israel without leaders &c.

קִבְרִינְטָא ch. same. Esth. R. introd. to s. 5 (ref. to Prov. XXIII, 34) כחדין ק׳ דיחיב וכ׳ like the pilot that sits on the top of the mast &c.; Lev. R. s. 12 קְוַרְנִיטוֹ (ed. Wil. קוורנוטין, read: קְוַרְנִיטַס); Yalk. Prov. 960 קרבניט׳ (corr. acc.).

קֵי׳, קִבְתָּא = h. קֻבָּה. Targ. Deut. XVIII, 3.

קֻבְתָּא, קִבְתָּא, v. קִיבְתָּא.

קָדַד 1) b. h.) *to bow.* Ex. R. s. 5 (ref. to Ex. IV, 31) ויקדו על הפקידה, v. פְּקִידָה.—V. קָדָה.—2) (cmp. פָּדַר a. פְּדַר) *to cave, cut out,* v. קָדַר.

קָדַד ch. as preced. 2, v. קָדַר.

קָדָה, v. קדי.

קִידָּה, קָדָּה f. (b. h.) 1) *cassia, bark of the tree called cassia* (v. Sm. Ant. s. v.) Ker. 5a; Y. Shek. VI, beg. 49c.—2) ק׳ לבנה *white Ḳiddah,* a tree. Kil. I, 8; Erub. 34b.—3) name of a *seasoning plant.* Ib. חקנים וחק׳ וכ׳ (Var. וחקידין *pl.*) seasoning reeds, Ḳiddah, and Urbanin belong to the vegetable class (ירק). Ib. ק׳ לחוד לבנה ק׳ לחוד Ḳiddah and white Ḳ. are different species.

קָדוֹחָא m. (קְדַח) *borer (of pearls)*; trnsf. *one able to enter into the depth of a Biblical subject.* Cant. R. to I, 10 אנא הוינא חרוזא ... ק׳ I am a stringer of pearls and I am also a borer, v. חֲרַז.

קדוחים, v. קִרְוַחַיִּים.

קְדוּמָא, קִדּוּם, v. sub קִידְמָא, a. also קָדִים.

קדור, Pes. 11b, read: קִרְוַד.

קָדוֹשׁ m. (b. h.; קְדַשׁ) 1) *holy, sacred; holy man, saint.* Yeb. 20a כל המקיים ... נקרא ק׳ he who observes the

Digitized by Google

ordinances of the scholars (with regard to marriage laws) is called holy (chaste). Ib. 105b; Meg. 27b ק׳ עם the holy assembly, v. עֵסֶק; (Snh. 7b עם קורֵשׁ; Yeb. l. c. also עם קדֵשׁ). Lev. R. s. 24 כשם שאני ק׳ כך וכ׳ as I am holy, so be you holy. Y. Sabb. XVI, 15c bot.; Treat. Sof'rim XVI, 12 הללו אל בקדשו לקדושו לאהרן קדוש ד׳ 'praise the Lord in his holiness' (Ps. CL, 1) according to his holy servant, according to (the years of life of) Aaron, the holy servant of the Lord (123 Hallelujahs). Tem. 14b, a. e. כל הקרב ביום אינו ק׳ אלא ביום וכ׳ whatever must be offered in day-time, becomes sacred (by being put in a sacred vessel) only in day-time &c. Meg. 23b; Snh. 15a אדם מי ק׳ is a human being ever sacred (dedicated to be Temple property)? Ber. 10b (ref. to II Kings IV, 9) הוא ק׳ ... אינו ק׳ he (the prophet) is a pure man, but his servant (Gehazi) is not; a. v. fr.—רבינו חק׳ our teacher, the saint, i. e. R. Judah Hannasi. Y. Meg. III, 74a; a. fr.—חק׳ ברוך הוא (abbrev. הקב״ה, הב״ה, הק״ה) the Holy One, blessed be He, the Lord. Ber. 6b. Num. R. s. 20; a. v. fr.—*Pl.* קְדוֹשִׁים. Lev. R. l. c. Sabb. 86a, a. e. ישראל ק׳ הן the Israelites are a chaste people. Pes. 104a בן של ק׳ the descendant of holy men (R. Menahem); Ab. Zar. 50a; a. fr.—פרשת ק׳ the section of the Torah beginning with *K'doshim* (Lev. XIX). Lev. R. l. c.; a. e.—*Fem.* קְדוֹשָׁה. Y. Maas. Sh. II, end, 53d; a. e., v. עֶרֶב.—2) (v. קְדוּשָׁה) *Ḳadosh, the recitation of Ḳadosh* (Is. VI, 3). Treat. Sof'rim l. c. ק׳ ביוצר ... קטן (not כיוצא) a minor ... must not recite *Ḳadosh* in the morning prayer (v. יָצַר). Ib. ק׳ של עמידה the *Ḳadosh* recited in the 'standing prayer' (v. עֲמִידָה), *the Ḳ'dushshah.*

קָדַשׁ ch. (denom. of preced.) 1) *to become sanctified, consecrated.* Men. 100a לְיִתְקַדֵּשׁ, v. פָּסוֹל; Yoma 29b תִּתְקַדֵּשׁ; a. e.—2) *to be betrothed.* Kidd. 12b תיקדוש וכ׳ let her be betrothed by means of the four Zuz which are wrapped up &c.

קִדּוּשָׁא, קִדּוּשָׁה, v. sub קִדּוּשׁ.

קְדוּשָׁא, v. קִדּוּשְׁתָּא.

קְדוּשָׁה f. (קָדַשׁ) 1) *holiness, sanctity, sacredness; chastity.* Yeb. II, 3, a. e. אִרְסוּר ק׳, v. אִרְסוּר. Kidd. 55a, a. fr. קְדוּשַׁת חגוף an object which is consecrated as such (irredeemable), opp. ק׳ דמים that which is consecrated for its value (redeemable). Tem. 10b משום דמפרש ק׳ על הולד because he has pronounced sanctity on the embryo (by dedicating the mother). Ib.a אין ק׳ חלה על עוברין no sanctification takes effect on embryos (by the dedication of the mothers). Naz. VII, 1 נזיר שאין קְדוּשָׁתוֹ קדושת עולם the Nazarite whose sanctification is not an everlasting one (it ceasing with the expiration of his vow). Ḥag. 3b ק׳ ראשונה קְדֻשָּׁה לשעתה as to the first consecration (of the holy land by Joshua), he consecrated it only for the time being (as long as inhabited and ruled by Israelites); Meg. 10b, sq.; Zeb. 60b; a. e.—Hor. 13a זה גדל בנמו בק׳ וזה לא וכ׳ the one (the *nathin*, v. נָתִין) has grown up with us in holiness (under the influences of the Jewish religion), and the other (the proselyte) has not &c. Snh. 58a לידתו בק׳ born in holiness (after his mother's conversion); Yeb. 98a, v. חוֹרָה; a. v. fr.—2) *sanctification, proclaiming the holiness of the Lord, solemn public act connected with the idea of Israel's priesthood.* Meg. 23b; Ber. 21b כל דבר שבק׳ לא ירחא וכ׳ no sacred public act should be performed with less than ten persons.—Esp. קְדוּשַׁת הַשֵּׁם *a) sanctification of the Name, fidelity to the Jewish faith, martyrdom.* Ib. 20a מסרי נפשייהו אק׳ ה׳, v. מָסַר. Snh. 74b מצווה על ק׳ ה׳ bound to sanctify the Name (with his life); a. fr.—*b)* ק׳ השם, or קדושה *the third section of the Prayer of Benedictions* (תְּפִלָּה), *praising the holiness of the Lord; the appeal to the congregation to join in the 'holy, holy &c.'* (v. קָדוֹשׁ). R. Hash. IV, 5 סדר ברכות ... וק׳ ה׳ the order of the benedictions (for the New Year's Day) is: *Aboth* (v. אָב), *G'buroth* (v. גְּבוּרָה) and the sanctification. Ber. 21b ק׳ ... עד שלא יגיע before the reader reaches the *ḳ'dushshah.* Ib. אין היחיד אומר ק׳ one praying alone should not recite the *ḳ'dushshah*; a. fr.—קדושת היום (ק׳ יום טוב, ק׳ שבת), also ק׳ *declaration of the sanctity of the day* (*the Sabbath* &c.) in prayer or at meals. R. Hash. l. c. ק׳ חיום *that section of the Prayer of Benedictions* which closes with the benediction 'who sanctifiest the day &c.' Bets. 15b לוו עלי וקדשו ק׳ היום וכ׳ borrow on my (the Lord's) account and celebrate the sanctity of the day, and trust me &c. Ber. 33b בין ק׳ שבת לק׳ יו״ט הבדלת thou hast made a distinction between the way of sanctifying the Sabbath and that of sanctifying the Holy Day. Pes. 105a ק׳ על הכוס the proclamation of the sanctity of the Day over a cup of wine (קִדּוּשׁ); a. fr.—*Pl.* קְדוּשׁוֹת. Kel. I, 6 עשר ק׳ חן there are ten degrees of territorial sanctity. Y. Ber. IX, 13a top; Tanḥ. K'dosh. 4 (ref. to Josh. XXIV, 19) שהוא קדוש בכל מיני ק׳ וכ׳ he is holy in all kinds of holy acts, for all his doings are in holiness, his speech is in holiness &c. Lev. R. s. 24 שלש ק׳ three times 'holy', v. קָדַשׁ; Yalk. Is. 272. Ber. 33a אנשי ק׳ ... the men of the Great Assembly instituted for Israel blessings (on enjoyments of food &c.), daily prayers, sanctification of sacred days (over wine), and the blessing at the exit of sacred days (v. הַבְדָּלָה); a. fr.—3) a title, *his holiness.* Y. Ned. VI, end, 40a; Y. Snh. I, 19a top (in irony) לקדושת חנניה to his holiness Hanania (who had usurped the functions of the Palestine authorities).

קְדוּשָׁא, קִדּוּשְׁתָּא ch. same, constr. קְדוּשַׁת. Targ. O. Lev. XXI, 9. Targ. Ez. XVI, 11.—Meg. 27b דקביע ... בית קְדוּשְׁתֵּיהּ (Ms. M. קדושתא; sub. זמן) a synagogue whose sacred character is permanent; ארבע ... קְדוּשְׁתֵּיהּ the four cubits surrounding a synagogue whose sacredness is not permanent (as it would cease with the removal of the synagogue). Bekh. 3b מפקע לחו מקדושתייהו he deprives them of their sacred character; a. e.

קָדַח 1) *to bore, perforate, penetrate.* Sabb. XII, 1 הקודֵחַ וכ׳ he who bores a hole ever so small. Tosef. ib. XI (XII), 3 עד שיקדַח את כולו until he bores as far as is needed for his purpose; Y. Pes. VI, 33b top. Lev. R. s. 4 נטל ... והתחיל קודֵחַ תחתיו one of the passengers of the ship took a borer and began to bore under the place assigned to him; לא תחתי אני קודח have I no right to

Digitized by Google

bore in my place? Ab. Zar. 58ª, v. מַיְנְקֵת; a. fr.—[Tosef. B. Bath. V, 4 קודח ed. Zuck., read: קוֹנֵחַ.]—2) (b. h.; cmp. אבל a. עלה applied to fire) *to burn, rise in a column and spread sparks*; [b. h. also *to enkindle*]. Y. B. Kam. VI, 5ᶜ top (ref. to Mish. ib. 4) בקוֹדַחַת ... אבל במקטפת וכ׳ the Mishnah speaks of a fire which (unexpectedly) blazes up and spreads, but in the case of a creeping fire all agree &c.; Bab. ib. 61ª בקודחת Ar. (ed. בקולחת).

Hif. הִקְדִּיחַ 1) *to cut out, make an opening.* Y. R. Hash. II, 58ª bot. ה׳ לו ... ככברה the Lord made for him an opening (in the clouds) of the size of a *K'barah* (v. כַּבָּרָה), and the moon became visible within it.—2) *to cause burning, to spoil a dish, a dye* &c. B. Kam. IX, 4 (100ᵇ) הַקְדִּיחָתוֹ יורה (Bab. ed. הקדיחו), v. יוֹרֶה II. Y. ib. IX, 6ᵈ bot. שהקדיחתו סממנין when the dyes burned the material, אבל הַקְדִּיחָה יורה וכ׳ but if the boiler burned &c. Erub. 53ᵇ הקדיחתן במלח she spoiled them (the beans) by oversalting. Gitt. IX, 10 הקדיחה חבשילו אפי׳ if she spoiled a dish for him (he may divorce her). Bets. 29ª כדי שלא יַקְדִּיחַ חבשילו so as not to spoil his dish (by spicing it too much or too little); Ar. שלא יַקְדִּיחוּ וכ׳ that they (the spices) may not burn &c. Tosef. B. Kam. X, 9 ... המולידך והקדיחו if one gives meat to a cook, and he spoils it; a. fr.—Trnsf. ה׳ תבשילו *to misapply learning, disgrace one's education; to degenerate.* Ber. 17ᵇ ... שמקדיחין לא ירחא that we may not have a son or a pupil that disgraces his education in public; Snh. 103ª.—3) *to have fever.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV נוח לו ואינו מקדיח he is comfortable and has no fever; Yalk. Lev. 673.—[Tosef. Maasr. I, 2 משיקדיחו ed. Zuck., v. קָדַח.]

קָדַח ch. same, 1) *to bore, perforate.* Targ. Job XL, 25 (ed. Wil. תַּקְדַּח *Af.*).—Cant. R. to I, 10 למקדח v. חָרַז.—2) [*to break through,*] *to grow forth, sprout.* Ber. 56ª חזן ... דקדחא וכ׳ I saw (in my dream) a pomegranate sprouting through the mouth of a wine jar. B. Bath. 28ᵇ דקדחה ואכלה וכ׳ Ms. M. (Ar. דקדח, ed. דקריח) it (clover or grass) grew forth, and he made use of it, and as it grew again (the next day), he made use of it &c. Ḥull. 110ª קדחי, v. חִילְפָא III. Snh. 109ᵇ (Sodomitic justice) הבה ... יר דקדחא give him the ass (whose ear he had cut off), until its ear is grown again; a. e.—3) *to be inflamed.* Ab. Zar. 28ᵇ דקודחה לה עינא her eye was inflamed. Ḥag. 5ª קודחת her knee was burned.

Af. אַקְדַּח *to dig out, make a path for.* [Targ. Job l. c., v. supra.]—M. Kat. 4ᵇ לאַקְדּוּחֵי נחר וכ׳ to clean the canal of B. (in the festive week).

קֶדַח m. (preced.) *inflammation, blister.* Neg. VI, 8; VIII, 5; Sifra Thazr., Neg., ch. I קרח (corr. acc.); a. fr., v. טָרַד II.

קְדָחָא, קְ׳ ch. same, *inflammation.* Ab. Zar. 28ᵇ דימעתא וקד׳ tearing and inflammation of the eyes; Bets. 22ª קדחא Ms. M. (ed. קודחתא).

קַדַּחְתָּא, קַדְחוּתָא f. (preced.) 1)=b. h. קַדַּחַת *fever.* Targ. O. Lev. XXVI, 16 קַדְּחָא ed. Berl. (ed. Vien. קַדְּחָת); Y. קַדְּחוּ; Targ. Deut. XXVIII, 22.—2) *inflammation of the eye,* v. preced.—V. קְדִירוּתָא.

קָדִי, קָדָה (b. h. קָדַד) *to bow.* Midr. Till. to Ps. XXXV ed. Bub. (missing in oth. eds.) בראשי אני כופף וקודה וכ׳ (I praise God) with my head, when I bend and bow in my prayer; Yalk. Ps. 723 רוספי וקורא וכ׳ (corr. acc.).

***קְדִי**, *Af.* אַקְדֵּי (cmp. preced., a. meanings of גבב; cmp. Syr. קדי, Brockelm. 312) *to pile up.* Targ. O. Lev. I, 16 ed. Berl. דמַקְדִּין (ed. Vien. a. Y. דמוֹקְדִין; fr. יקד (?); ed. Lsb. דמוֹשְׁדִין, fr. אֻשַּׁד; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

קַדְיָא m. *Kadia,* name of an unclean bird, *Little Owl* (?). Targ. O. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 16 ed. Berl. a. early eds. (later eds. קריא; h. text כּוֹס, v. צָרְיָא II).—Ber. 57ᵇ קד׳ Ms. M. (ed. קר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Nidd. 23ª Ms. (v. Rabb. D. S. l. c.; ed. קר׳).

קִדְיָא, Targ. Prov. XVII, 14 ed. Lag. quid? (ed. אצטדיא; Levy Targ. Dict. קריא, v. קַרְיָא I).

קְדִידָה, v. קְדִירָה.

קְדִידַח, v. קָדַח.

קְדִידוּתָא f. (קָדַח) *burning, inflammation.* Targ. Ps. XXXVIII, 8 Ms. (ed. קְדִידְחָתָא; h. text נִקְלָה, v. קָלָה II).

קָדִים m. (b. h.; קֶדֶם) with רוּחַ, or sub. רוח, *east wind.* Mekh. B'shall. s. 4; Yalk. Jer. 300. Kel. XX, 2 ... הניחת בק׳ וכ׳ if he exposed the trough to the east wind, and it cracked. Gitt. III, 8 בק׳ של מוצאי החג (Bab. ed. 31ª בקדום) after an east wind following the end of the Succoth festival; ib. 31ᵇ בקידום; a. e.

קְדִים, v. קֶדֶם.

קְדִימָה f. (קֶדֶם) *antecedent, early period.*—*Pl.* קְדִימוֹת. Gen. R. s. 1 (ref. to Prov. VIII, 22-29) as the builder needs six things ... כך התורה קדמה אותן שש ק׳ וכ׳ so the Torah preceded creation by these six early periods, *ḳedem, meaz* &c.; Yalk. Prov. 942.

קְדִימְתָא f.=h. קָדִים, *east wind.* Y. Gitt. III, end, 45ᵇ (not קדמיתא), v. קְטַם I.

קְדִיקָה, Cant. R. to IV, 10 בכל ק׳ read: בְּגַלְגְּדִיקָה, v. גַּלְגַּדְקָא.

קְדִירָא, v. קְדֵרָא.

קְדִירָה, v. קְדֵרָה.

קְדִירָה (קְדִידָה) f. (קָדַר) *round segment, hole.* Ḥull. 57ᵇ קְדִירַת קנה בכמה (Ar. a. Rashi Ms. קְדִירַת) how large must a hole in the windpipe be (to make the animal *ṭ'refah*)?

קְדִירְתָּא, Esth. R. to I, 2, read: קְתִידְרָא.

קְדִישׁ (קְדוּשׁ), קְדִישָׁא I m., **קְדִישְׁתָּא, קְדִישָׁה** f. 1)=h. קָדוֹשׁ, *holy, sacred, pure.* Targ. Num. XVI, 5 (some ed. O. קְהִישׁ, קַהִישׁ). Targ. Is. I, 4. Ib. LVII, 15; a. fr.—[Targ. Y. Num. XI, 7, read: קְרִישׁ.]—Midr. Till. to Ps.

Digitized by Google

CXVIII, 8, v. עִיר I. Meg. 27b מעיר ... מעיקרא ק' השתא נמי ק' if you sell a sacred object to be taken from a large town to a small place, it was sacred (used for public services) before, and is so now. Ber. 9b משום ... העיד קהלא ק' וכ' R. J. ... declared in behalf of the holy congregation of Jerusalem; a. fr.—Snh. 109b v. infra.—*Pl.* קְדִישַׁיָּא, קְדִישַׁיָּיא; קְדִישָׁתָא. Targ. Num. XVI, 3; a. fr.—Snh. l. c. Ms. M. (ed. קדישתא) ידענא דכולהו כנישתא קדישי נינהו I know that the whole congregation are holy. Pes. 113b בחיידן דרבן ק' וכ' Ms. M. by the life of the holy (revered) Rabbis in the land of Israel (v. קְרוֹשָׁה end); a. e.—[2) קַדִּישָׁא, *Ḳaddish*, the doxology beginning with יתגדל ויתקדש וכ' magnified and sanctified be his great name. Treat. Sof'rim X, 7; a. e.]

קְדִישָׁא II m. *ring*, v. קְדָשָׁא.

קְדָלָא, קֶדֶל m. (cmp. קדד) *hindpart of the head with neck, neck, back* (corresp. to h. עֹרֶף). Targ. O. Lev. V, 8 קְדָלַיָּה; Y. קוּדְלַיָּה, קֻדָּל, קֻדָּר, קֻדָּר. Targ. Gen. XLIX, 8; a. fr.—Ex. R. s. 51 (ref. to Ex. XXXIII, 8) they said חמו קָדֵל ברירה וכ' see the (fat) neck of Amram's son! Y. Bets. V, 63a bot. קְדָלַיָּה דר"מ, v. עִקְרָיְלִין. Lev. R. s. 28 אנא מימיך לך ק' וכ' I shall lower my back for thee, tread upon me and mount the horse; a. e.—*Pl.* קְדָלֵי, קְדָלִין. Yalk. Lev. 665 (not קדרון), v. כָּרְשָׁא.—קדלי דחזירי *bacon*. Meg. 13a, v. בּוּחְנָא.

קדלחי, Yalk. Deut. 801, v. קַלְחֵי.

קָדַם (b. h.) [*to bend, go forward,*] *to advance, precede; to anticipate.* Y. Meg. III, 74a bot. צפה ... מוטב שיקדום ... לכספו וכ' the Lord foresaw that Haman the wicked would weigh his silver for Israel's destruction (Esth. III, 9), and he said, it is better that my children's silver (the half-Shekel, Ex. XXX, 11 sq.) anticipate Haman's silver (to act as a protection from evil designs); ib. I, 70d bot. שיַּקְדִּים (*Hif.*). Sifra Vayikra, Ḥob., Par. 3, ch. V, v. infra. Gen. R. s. 1 ששה דברים קָדְמוּ וכ' six things preceded the creation of the world. Ib. איני יודע איזה מהן קודם אני יודע איזה מהן קודם I know not yet, which of them was first, whether the Torah was created before the throne of glory &c. Ib. תתורה קדמה וכ' v. קְדָמָה. Ḥull. 100a, sq. ק' וסלקו he removed it first (before putting in other pieces). Snh. 38a; Lev. R. s. 14, beg. יתוש קָדְמָה, v. יַחוּשׁ. B. Mets. II, 11 אבדתו קודמת ... אבדתו if a man's own loss and his father's loss are to be attended to, his own has the precedence; ib. שלו קודמת (Bab. ed. 33a קודם). Ab. III, 9 קודמת לחכמתו וכ' ... כל he to whom fear of sin comes before his learning, his learning will endure. Y. Ned. IX, 42c bot. חיי העיר הזאת קודמין וכ' the supply of provisions for the people of one's own town has the precedence over &c. Kel. XXV, 4, v. פָּתַח; a. fr.

[*Nif.* נִקְדָּם, Taan. 20a נקדמה, v. נָקַד I.]

Pi. קִדֵּם *to get the start of.* Y. Taan. I, end, 64d שלא יְקַדְּמֶנּוּ אחר lest another man get ahead of him (in proposing to a woman he desires to marry); Y. Bets. V, 63a bot. Sifré Deut. 34 לא קִדְּמוּם מצוות וכ' no other commands were promulgated before them; a. fr.

Hif. הִקְדִּים 1) *to advance; to do first; to anticipate, provide against.* Y. Meg. l. c. לפיכך מַקְדִּימִין וקורין וכ' therefore we read the section of *Sh'ḳalim* first (before the first of Adar, and before the Sabbath Zakhor); Bab. ib. 13b לפיכך הִקְדִּים ה' שקלי'חן וכ' therefore the Lord ordered their Shekels in anticipation of his (Haman's) Shekels, v. supra. Ib. 30a מקדימין לשבת שעברה we read it the Sabbath before, opp. מאחרין. Ib. when Purim falls on a Friday, מקדימין פרשת זכור we read the section Zakhor on the Sabbath previous. Y. Sot. VIII, 22d bot. ה' לו שכרו if he paid the builder in advance. Zeb. 106a (ref. to Lev. IV, 12) שיהא שם דשן שַׁקְדִּים לשם דשן this means that ashes must be there, that he must first have put ashes there; Sifra Vayikra l. c. שיַּקְדוּם; a. fr.—ה' שלום *to salute first.* Ber. 6b יקדים לו שלום ... כל שיודע he who knows his neighbor to be in the habit of greeting him, should salute him first. Ib. 17a לא הִקְדִּימוֹ אדם וכ' never was a man the first in saluting him, not even a stranger &c. Ex. R. s. 23 באו ... להַקְדִּים שירה the angels came wanting to be the first to offer song; יַקְדִּימוּ בני תחלה let my children be the first; a. v. fr.—Part. pass. מֻקְדָּם; f. מֻקְדֶּמֶת; *pl.* מוּקְדָּמִים &c. Pes. 6b, a. fr. ארן כ' ומאוחד וכ', v. אֲחַר. Shebi. X, 5, v. פְּרוֹזְבּוּל. Ib. שטרי חוב המ' antedated notes of indebtedness. M. Mets. V, 10 נתן עיניו ... זו היא רבית מ' if he intends to borrow money, and he sends his neighbor a gift and says, 'in order to make thee inclined to lend me money',—this is interest paid in advance; a. fr.—2) *to be early, zealous.* Naz. 23b, a. e. לעולם יקדים man should always be anxious to do a good deed as early as possible. Pes. 4a, a. e. מקדימין וכ', v. זָרַז; a. fr.—[Y. Erub. V, 22d top שמקדימין חצלין, read: שמקדרין or שמקדרין, v. קָדַר I.]

קַדֵּם ch. same; *Pa.* קַדֵּם 1) *to precede; to do early, be early, first.* Targ. Ps. LXIX, 32 דקַדִּימוּ קרנוי וכ' (some ed. דקָדְקָדוּ) whose horns grew prior to its hoofs. Targ. Gen. XIX, 2; a. fr.—Ber. 8a מְקַדְּמֵי וכ'; קַדִּימוּ וחשיכו, v. חַשַּׁךְ I. Tam. 27b וקדים וכ', v. חָשַׁךְ I; a. e.—2) *to go before, come to meet.* Targ. Ps. LXXXVIII, 14. Ib. LXXIX, 8 יקדמון לן Ms. (ed. לך, corr. acc.); a. fr.

Af. אַקְדֵּם 1) *to be early.* Targ. Gen. XXVI, 31. Targ. I Sam. XVII, 16; a. fr.—2) *to precede, anticipate.* Targ. Job XLI, 3; a. e.—3) *to get the start of; to prevent.* Targ. Ps. XVII, 13; a. e.—3) *to be earlier than, be quick in doing.* Ib. CXIX, 147, sq.; a. fr.—Sabb. 119a אי רגילתיו לאַקְדוּמֵי ... אַקְדִּימוּ if you are accustomed to take an early meal, make it later (on the Sabbath), and if you are used to dine late, dine earlier. Ib. 151b when a poor man comes, דליקַדְּמוּ וכ' ... אַקְדִּים be quick in giving him bread, in order that people may be ready to do so to thy children.—4) *to give preference to.* Y. Snh. I, 18c bot. ... אַקְדְּמֵיהּ ליה בעיבור they preferred a certain old man to him at the session for intercalation; Y. R. Hash. II, 58b top; a. e.

קֶדֶם m. (b. h.) *olden time,* (adv.) *before,* v. קוֹדֶם.

קֳדָם ch. same. Targ. Ez. XXXVIII, 17; a. e.

קֳדָם, קָדָם m. (preced.) [*precedence,*] 1) (prepos. of time and place) *before.* Targ. Gen. XXIX, 26. Ib. XLIII, 29; a. fr.—With suffix of personal pronoun mostly in *pl.*

Digitized by Google

Targ. Prov. XXIII, 1 קָדָמָיִךְ ed. Lag. (oth. ed. קֳדָמָיִךְ). Targ. Ps. XCVI, 9 מִן קָדְמוֹי. Ib. 8 לְקֻדְמוֹי; a. fr.—Lev. R. s. 37 קדמוי וכ' ... נפק a proclamation went before him, and all the people came out to meet him. Lam. R. to III, 16; a. fr.—2) (conj.) *a) ere, before*; *b)* מן ק' *since, because* (h. מִפְּנֵי). Targ. Y. Gen. XIII, 10 ק' עד לא. Targ. Prov. VIII, 23. Ib. 25 Ms. (ed. קְדִים); a. fr.—Targ. O. a. Y. II Ex. XIX, 18 מן ק' (Y. I מן בגלל).—Y. Yeb. XII, 13[a] top; Y. Snh. I, 19[a] bot. קרבת קַדְמָנָא she came before us; ורקת קדמנא and spat in our presence; Y. M. Kat. III, 82[a] bot. קוּדְמַיְנָא; Yeb. 39[b]; a. e.—V. קַדְמִין.

קַדְמַאי, קַדְמָאָה, v. קַדְמַי.

קַדְמוֹן m. (b. h. preced. wds.) *ancient, originator*. Gen. R. s. 38 (play on מקדם, Gen. XI, 2) מקדמונו וכ', v. נָסַע; ib. s. 41.

קַדְמוֹנָאָה, v. קַדְמַי.

קַדְמוֹנִי m. (b. h.; preced. wds.) *ancient, first, primeval*. Num. R. s. 10 אדם חק' (usually תראשון) the first man. Gen. R. s. 22 נחש חק' the ancient serpent (of Eden); a. fr.

קַדְמוּתָא f. (preced. wds.) 1) *previous condition*. Targ. Job XLII, 12.—Bekh. 31[a] זיל לקַדְמוּתֵיהּ (read אזל) he went back to his former condition (resigned his office).—2) *early morning*. Ib.[b] ושניה בק' וכ' and he solved that problem the next morning by reference to a Boraitha.—3) *the first time*. Deut. R. s. 1, beg. קַדְמוּתֵיךְ הדא תניינותיך הדא is this thy first or thy second offence?; ib. קַדְמוּתְכוֹן וכ' is it your first &c.?; Yalk. Ex. 392 קדמתכון (corr. acc.).—4) לְקַדְמוּת, לְקַדְמוּת=h. לִקְרַאת *to meet, towards*. Targ. Ex. XIX, 17. Targ. Ps. LIX, 5; a. fr.—Lev. R. s. 37 לקַדְמוּתִי ... יפקון let all the people (of the place) come out to meet me. Ib. לְקַדְמוּתֵיהּ, v. קֶדֶם.—5) (adv.) *first, in front*. Targ. O. Gen. XXXIII, 2 ed. Berl., v. next w.

קַדְמַיָּא, קַדְמָאָה, קַדְמַיי, קַדְמַאי, קַדְמַי m. (preced. wds.) *first, former, previous*. Targ. Y. II Gen. I, 5 (ed. Vien. קַדְמָי). Targ. Is. VIII, 23. Targ. Ps. XCII, 1 אדם ק' (v. קַדְמוֹנִי). Targ. Gen. XXV, 25; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58[b] top כהנא אחמני קדמיי מן וכ' K. was appointed (member of the court) before R. Jacob; מיניה לעיבורא עאל ... ק' but R. J. entered the meeting for intercalation before him. Lam. R. to III, 7 ק' מנחון, v. חָרַץ II; a. e.—*Pl.* קַדְמָאִין, קַדְמָיִן, קַדְמָאֵי, קַדְמָיֵי. Targ. Job XXIX, 2 (ed. Wil. קַדְמָיָן, read מָיִן ...). Ib. VIII, 8. Targ. Jer. XVI, 18; a. fr.—Targ. Job XVIII, 20 קדמאי Ms. (ed. קַדְמוֹנָאֵי).—Y. Peah I, 21[d] bot. אי חוון ק' מלאכים וכ' (not בני מל') if our ancestors were angels, we are human beings, and if they were human &c.; Y. Shek. V, beg. 48[c] קַדְמָאֵי; Gen. R. s. 60; a. e.—*Fem.* קַדְמַיְיתָא, קַדְמַיְרְתָא. Targ. Jer. XXV, 1. Targ. Is. XLIII, 2 בק' *in ancient times*. Targ. O. Gen. XI, 2 בק' (h. text מקדם). Ib. XXXIII, 2 קַדְמָתָא ed. Amst. ed. Vien. קדמאן; (ed. Berl. קַדְמִיתָא; Y. (בק' דמיתא *in front*; a. e.—Y. Taan. I, beg. 63[c] R. Eliezer's opinion in the former quotation (Mishnah) is the same as in the latter. Ib. בק' in the early prayer (שחרית). Y. Peah V, end, 19[a] (in a defective passage) מה בינה לק' what is the difference between this and the former case? Y. Ned. VI, end, 40[a] ואיקרון ק' when the first (of the three letters) was read, he showed them honor; a. e.—[Y. Gitt. III, end, 45[b], read: קְדִימְתָא.]

קֶדֶם m. pl. (preced. wds.) 1) *beginning, olden days*. Targ. O. Gen. I, 1. Targ. O. Deut. XXXIII, 27 מִקֶּדֶם (ed. Berl. מִלֶּקֶ); Y. מן לק' from of old. Targ. O. Gen. III, 15. Ib. XXXI, 2 ומדקדמותי (ed. Berl. מִדְּקָדְמוֹתַי) and before yesterday (Y. כִּדְקָדְמוֹי); a. fr.—2) *front; east*. Targ. O. Gen. III, 24. Targ. Is. II, 6 כמלקדמין as in the east (or: *as in former times?*); a. e.

קֶדֶמְתָא=קַדְמִיתָא, v. קַדְמַי.

קֶדְמָתָא f. (preced. wds.) 1) *past time*; only in מן קַדְמָתָא דנא, or מִקֶּדֶם *before this*. Targ. Y. Gen. XXVIII, 19 (O. בקדמיתא, ed. Berl. מלקדמין; h. text לראשונה). Targ. Ez. XXXVIII, 17; a. e.—Taan. 12[a].—2) *early morning*. B. Mets. 30[b].—[Yalk. Ex. 392 קדמתכון, v. קַדְמוּתָא.]

קָדַד* (cmp. נָקַד I) *to speckle*. Part. pass. מְקַדְקָד; *pl.* מְקַדְקָדִין. Targ. Y. Gen. XXXI, 10; 12 Ar. (ed. גבירתון חיורין).

קָדְקֹד, קָדְקוֹד (b. h.; קדד, cmp. גַּד II, עַד II; Assyr. *kakkadu*) *head, skull, vertex; summit*. Neg. X, 10, a. e., v. גַּבַּחַת. Men. 37[a] בין עיניך זו ק' 'between thy eyes' (Deut. VI, 8), that means the vertex; expl. ib. מקום וכ' the place on the head where the child's brain is seen to pulsate; (Sifré Deut. 35 בגובה של ראש); Erub. 95[b]. Gen. R. s. 62, end בא מִקְדְקָדוֹ של מדבר he came all the way from the highest point of the desert. Midr. Till. to Ps. XXIII, 4 (expl. ib. גיא צלמות) בק' של מדבר; a. e.—*Pl.* קָדְקָדִים. Lev. R. s. 9; s. 25, a. e. בְּקָדְקָדֵי ראשיהן by the tops of their heads.

קוֹדְ', קָדְקָדָא, קָדְקָדְ' ch. same. Targ. Y. I, II Deut. XXXIII, 16. Targ. Y. I ib. 20.—Bekh. 43[b] ק' דבישרא וכ' Ar. (ed. קרקורא) a hump in which there is no bone, is merely an elevation of flesh (swelling).

קָדְקוֹדָא, קָדְקוֹד, v. preced. wds.

קָדַד I (קָדֵד) (cmp. גָּדַר, גָּדֵד) *to cut around, perforate, cut out*. Sabb. 116[a]; Y. ib. XVI, 15[c] bot. קוֹדֵר (Ar. קוֹדֵד), v. אִזְמֶרֶת. Snh. 103[b] מנשה ק' וכ' (Ar. קדד) Manasseh cut the divine names out (of the Scriptures). Kidd. 22[b] קוֹדֵד ויורד וכ' Ar. (ed. דוקר והולך) one must bore (through the slave's ear) until the door is reached. Ḥull. 77[a] כל שהרופא קוֹדְרוֹ (Ar. a. Ms. M. correct. קוֹדְדוֹ, v. Rabb. D. S. a. l. note) such flesh as the physician cuts out; a. e.—Part. pass. קָדוּר (קָדוּד). Ab. Zar. 32[a] (expl. צור) כל שקרוע ... וק' וכ' (לבוב) a hide which is slit open opposite the heart and cut out like an air-hole; Tosef. ib. IV (V), 7 כל שק' כנגד לבו Var. ed. Zuck. (text שנקוב, oth. ed. שקרוע). Ukts. II, 4 קְדוּדָה (ed. Dehr. קְדוּדָה) cut into, opp. שלמה.

Pi. קִדֵּר (קִדֵּד) 1) *to cut through*; (in measuring distances) *to estimate the level distance between two places separated by mountains*. Erub. V, 4 (58[a]) שמעתי שמְקַדְּרִין בהרים (Y. ed. Ven. שמְקַדְּדִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 90) I have heard a tradition that in measuring Sabbath distances elevations are considered as cut through. Ib. 58[b] כיצד מְקַדְּרִין וכ' how is the measuring done to obtain the tunnel distance? He who stands below holds the rope against his heart, while he who stands above holds the other end of the

Digitized by Google

rope against his feet. Ib. אין מקדרין אלא בחבל וכ' only a rope of four cubits can be used for measuring &c. Ib. אין מקדרין לא בעגלה וכ' this method of measuring distances is not applied in the case of a slain body found in the field (v. עֶגְלָה), or for cities of refuge. Tosef. ib. VI (V), 11 מְקַדֵּד ועולה מק' וירד וכ' we go up measuring the air-line and down again (on the other side), and consider the elevation as if it were cut through before us. Erub. 58ª מַקְדִּיד ועולה וכ'; Tosef. l. c. 12 מקדר. Y. ib. V, 22ᵈ (repeatedly מְקַדְּדִין). Ib. מקדימין (corr. acc.). Y. Sot. V, 20ᵇ bot. מקדדין; Y. Macc. II, end, 32ª מקדרין; a. fr.—Y. Keth. XIII, 36ᵇ top מקדר וידצא וכ' he may cut his way through the vines and get out (v. פָּסַג).—[Pes. 11ᵇ מקדרין, read: מקדדין, v. קָדַד.]—2) (denom. of קֵדֶר or קְדֵר) *to make pots, pretend to be a potter.* Ruth R. to I, 1 (s. 2), v. קְדָרוּת.

Hif. הִקְדִּיר *to cut through; to penetrate.* Erub. 58ª, v. supra. Nidd. 56ᵇ; Tosef. ib. VI, 13 מַקְדִּיר, v. גָּלַד; [perh. fr. קָדַר II, *becomes dull*].

Nif. נִקְדַּר *to be cut out.* Ḥull. 77ª כ' כמין טבעת (Ar. נְקַדַּד) if the flesh over a fracture is cut out like a ring. Ib. 57ᵇ שכ' קנח שלח וכ' רחל a lamb ... whose windpipe was perforated, and they inserted a tube of reed, and it recovered.

קָדַר (קָדַד) ch. same, *to penetrate.* Men. 83ª בשר אגב דשמין קָדִיר (Ms. M. קריר, v. Rabb. D. S. a. l. note) meat being fat penetrates (the fat is communicated to an object with which it comes in contact); Zeb. 98ª משום דקריר (Ms. K. דקדיר; Ms. R. 1 דקריד; v. Rabb. D. S. a. l. note 6). Ib. 79ᵇ שאני רוק דקדיר Ms. M. (ed. דקריר; Ms. R. 2 a. Ms. K. דקריד; Ms. R. 1 דקדור) it is different with saliva, because it penetrates.

Pa. קִדֵּר *to measure level distances.* Y. Bicc. I, end, 64ᵇ מאן דמְקַדֵּר וכ', v. שְׁטָרוֹנָיִת.

Ithpe. אִתְקַדַּר (אִתְקְדַד) *to be caved* or *arched.* Targ. Esth. VIII, 10 אִתְקַדָּרוּ פיסת וכ' (ed. Lag. אתקדדו) the soles of their feet were arched (so that they, in running, touched the ground only with their toes).

קָדַר II (b. h.; cmp. Arab. ḳaḍar) [*to be soiled,*] *to be dull black*; trnsf. *to be sad.*

Hif. הִקְדִּיר *to become,* or *be black.* Y. Nidd. II, 50ᵇ top שחור מַקְדִּיר a dull black color, opp. מצחצח shining. Y. Sabb. X, 12ᶜ bot. חיו פניו של ר' מַקְדִּירוֹת Rabbi's face darkened (he grew sad). Gen. R. s. 12 ופניהם מקדירות ... תרשעים וכ' in the future world the statures of the wicked shall be bent (their pride broken), and their faces shall be sad.

קָדַר ch. same. Targ. Y. Deut. XXVIII, 15.—[Yalk. Job 901 וקדיר יתיה, read as Lev. R. s. 22: ומקים.]

Ithpe. אִתְקַדַּר *to become black.* Targ. Cant. I, 5. Targ. Lam. V, 10. Targ. Koh. XII, 2.

קֵדָר (b. h.) pr. n. *Kedar,* name of a tribe of Arabs. Cant. R. to I, 5 (Ex. R. s. 23 וישמעאלים). Bets. 20ᵇ צאן ק' sheep from Kedar; a. e.—Denom. קְדָרִי; *pl.* קְדָרִיִּים. Taan. 5ᵇ ק' עובדין למים the Kedarites worship water.

קַדָּר m. (v. next w.) 1) (comp. כַּדָּר) *potter.* Toh. VII, 1.—*Pl.* קַדָּרִין, קַדָּרִים. Num. R. s. 16, beg. (ref. to חרש, Josh. II, 1, v. חֶרֶס I) עשו עצמן ק' וכ' they pretended to be potters and called out, who wants pots?; Tanḥ. Sh'laḥ 1; Yalk. Josh. 7; [Ruth R. to I, 1 (s. 2), v. קַדָּרוּת]. Gen. R. s. 86 ק' בכפר וכ' (Ar. קרודים) will you import potters to K'far Ḥanina? (Matt. K. קְדָרִים *pots*); v. גַּזָּז.

קְדֵר m. (קָדַר I) *pot.* Pes. 41ª צלי ק' roasted through the heat of the pot. Meg. 7ᵇ, v. צָלִי; a. e.—Pl. קְדָרִים, v. preced.

קְדֵירָא, קְדָרָא; קְדִירָא ch. same. Targ. O. Num. XI, 8 (h. text פרור). Targ. Mic. III, 3 (h. text קלחת); a. fr.—Targ. Joel II, 6; Targ. Jer. VIII, 21, a. e., v. אֶבְרוֹם.—Lev. R. s. 19, beg. ירתבינון בקי' חדתא he put them (the young ravens) into a new pot. Esth. R. to III, 6 (prov.) נפלה כדפה ק' ווי לק' וכ' if the stone falls on the pot, woe to the pot; if the pot falls on the stone, woe to the pot; (Yalk. Esth. 1054 נפל קופה לקדרה וכ'). Erub. 3ª, a. e. ק' דשותפי, v. חֻמִּים; a. fr.—Trnsf. *intestines, rectum, bladder.* Ber. 62ᵇ עד דרתחא קְדָרָךְ וכ' while thy pot is hot, empty it (do not delay discharge). Sabb. 33ª נפישי קטילי קדר וכ' more numerous are those killed by the pot (by delay of discharge) than those killed by starvation.—[Num. R. s. 7; Lev. R. s. 18 לקדרא some ed., v. קַרְנָא.]—*Pl.* קְדָרִין, קְדָרַיָּא, קְדִירָתָא, קְדֵירָתָא. Targ. II Chr. XXXV, 13. Targ. Y. Num. XXXI, 23.—Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; Y. Snh. VI, 23ᶜ bot.; a. e.

קְדֵירָה, קְדֵרָה f. h. same, *pot, contents of the pot, dish.* Ḥull. VIII, 3 אם יש ... באוהה ק' if there is enough milk to give a taste to the entire contents of the pot. Ab. Zar. 67ᵇ, a. fr. יומא ק', v. יוֹמָא. Ex. R. s. 1; Sot. 11ª (ref. to Ex. XVIII, 11) בק' שבישלו, v. בָּשַׁל. Ib. מאי משמע דאתי זדו לישנא דק' הוא what is your evidence that this *zadu* (Ex. l. c.) has the meaning of cooking in the pot? Pes. 112ª לא תבשל בק' וכ' cook not in a pot which thy neighbor has used, i.e. marry not a divorced woman. Y. Snh. VIII, beg. 26ª חשחירת הקדרה וכ' בשל ... when the semen within begins to boil, the pot blackens without (the hair grows); a. fr.—Trnsf. *skull.* Ḥull. 45ª בל מה שבק' ק', v. מוֹחַ. Ib., sq. כמין שני ... על פי הק' two bean-like glands lie at the mouth of the skull (at the end of the cerebellum).—*Pl.* קְדָרוֹת, קְדָרֵי. Pes. 30ª; Zeb. 95ᵇ בפסח ק' ישברו earthen pots in which leavened matter has been cooked on Passover, must be broken. Num. R. s. 16, a. e., v. קָדַר; a. fr.

קדרו, v. קָרְחוּ I.

קדרום, v. קַדְרוֹס.

קִדְרוֹן (b. h.) pr. n., ק' נחל *Torrent* (or *Brook*) *of Kidron,* near Jerusalem. Y. Taan. III, 67ª top, a. e., v. קְשַׁקֵּשׁ I.

קַדְרוֹן Targ. Y. Gen. VIII, 4, v. קָרְחוּ I.

קדרון, Lam. R. to I, 16 גלוסקאן ק' some ed., read: קַדְלִין.—Yalk. Lev. 665 חמי ק', read: קַדְלִין.

קִדְרוֹנִין, v. קַדְרִינוֹן.

קֶדְרוֹס I m. (κέδρος) *cedar.* Targ. O. Gen. VI, 14 (h.

Digitized by Google

text גשר).—R. Hash. 23a (among the species of ארז ק' Ms. M. 2 (Ms. M. 1 קדדום; ed. קתרוס; v. Babb. D. S. a. l. notes 50, 60).

קְדֵרוֹס II pr. n. m., v. קַתְרוֹס II.

קְדָרוּת f. (denom. of קַדָּר) *potter's trade.* Ruth R. to I, 1 (s. 2) ref. to היוצרים, I Chr. IV, 23, in connection with Josh. II, 1 כלי ק' היו בידם מקדרין (חרש) they (the spies) carried potters' tools with them, pretending to be potters, v. קַדָּר.

קדרית, Y. Kil. I, 27a bot., v. פּוֹרְסָא.

קדרונמס, v. קוּדְרַנְטִיס.

קְדָרִינוֹן m. (κέδρινος, -ον) *of cedar, cedar wood.* Targ. Y. II Gen. VI, 14 (quoted Gen. R. s. 31) דאעין דק'; Y. I דקיסין קדרונין (ed. Amst. קרדונין, corr. acc.).—Tanḥ. B'shall. 24 (ref. to Ex. XV, 25) קרדינין, read with Y'lamd. a. l., quot. in Ar. קדרינון; Mekh. B'shall. Vayassaʿa, s. 1 עץ קתרוס v. קְדֵרוֹס I.

קְדָרִיתָא, קְדָרִיטָא f. (קְדַר II) *black*; trnsf. *miserable.* Targ. Cant. I, 6.

קְדַרְנְטִיס, v. קוּדְרַנְטִיס.

קְדֹשׁ, v. קָדוֹשׁ.

קָדַשׁ (b. h.) [*to be cut off, separated,* v. Ges. Hebr. Dict.12 s. v.; cmp. בָּרַשׁ,] *to be, become pure, sacred, holy.* Y. Sabb. III, 5d bot.; ib. IV, end, 7a ק' עליו היום the day became holy upon him, i. e. the Sabbath commenced while he was engaged in doing something. Meil. II, 8 (10a) נִקְדְּשׁוּ בכלים (Talm. ed. קדשן) after they have become sacred by being put in a sacred vessel (v. infra); Shebu. 11a (Ms. F. קידשן). Bekh. 4b קדשו בכורות וכ' the firstborn in the desert were consecrated; a. fr.

Pi. קִדֵּשׁ, קִי' 1) *to sanctify,* esp. ק' שם שמים, or את השם *to sanctify the name of the Lord, to manifest fidelity to religion* by noble deeds, by martyrdom &c. Sot. 10b; 36b יוסף שק' שם וכ' Joseph who sanctified the name ... in secret (when he resisted temptation); יהודה שק' וכ' Judah who sanctified ... in public (when he admitted his guilt, Gen. XXXVIII, 26); a. fr.—2) *to sanctify, consecrate; to purify, keep pure.* Ber. 17a טהר ותקדש עצמך מכל וכ' keep thyself clean and pure (aloof) from every guilt &c. Yoma 39a (ref. to Lev. XI, 44) ... אדם מקדש מקדשין אותו הרבה if a man sanctifies himself a little (trains himself to self-restraint), they (the divine agencies) will help him much to sanctify him; מלמטה מקדשין אותו מלמעלה if he (sanctifies himself) below, they will sanctify him from above; בעולם הזה מקדשין וכ' he in this world, they will declare him holy in the hereafter. Yeb. 20a, a. e. קדש עצמך במותר לך sanctify thyself by self-restraint from what is permitted to thee. Ḥag. 3b, a. e. קִדְּשָׁהּ לשעתה, v. קִדֵּשׁ. Sebu. 15a ... כל הכלים מקדשתן as regards all vessels that Moses made, the ointing of them gave them their sacred character; Snh. 16b מקדשן (corr. acc.). Men. 95b תנור מקדש the oven (the baking of the showbread) gives it its sacred character. Ib. 100a כלי שרת מקדשין the vessels of the service consecrate (the things put into them); a. v. fr.—Part. pass. מְקֻדָּשׁ; f. מְקֻדֶּשֶׁת; *pl.* מקודשים &c. Sabb. 55a (ref. to Ez. IX, 6) read not *mikdashi* (my sanctuary) but *m'kuddashai* (my sanctified ones), that means those who fulfilled the whole Law &c.; Ab. Zar. 4a. Zeb. 115b (ref. to Ps. LXVIII, 36 מִמִּקְדָּשֶׁיךָ) read מִמְּקֻדָּשֶׁיךָ 'from thy sanctified ones', when the Lord passes judgment on his holy servants &c.; a. fr.—3) (with, or sub., ידיו ורגליו) *to wash hands and feet prior to a sacred act.* Yoma III, 6. Ib. IV, 5. Ib. 22a; a. fr.—4) *to prepare the water of lustration* (Num. XIX). Par. VI, 1 המקדש ונפל תקדושו על ידו if he prepares the lustration, and some of the consecrated water falls upon his hand. Ib. 2 מטל ומקדש he may take (of the ashes) and prepare the water with them. Ib. 3 המקדש בשוקת וכ' he who puts ashes into a large vessel of water; a. fr.—5) (of seasons) *to proclaim the sanctity of* esp., *a)* (ק' החודש) *to proclaim in court that the new month had begun* (v. infra). R. Hash. II, 7 אם לא ... אין מקדשין אותו שכבר קדשוהו שמים unless the new moon is seen in its due time (on the evening of the twenty-ninth day), no announcement is made, for the heavens have already proclaimed it (and the new month begins with the thirty-first day). Ib. 24a בין כך ובין כך שנים אחת מקדש וכ' ... in neither case is the ceremony of announcement required, for we read (Lev. XXV, 10), 'ye shall sanctify the fiftieth year', years thou must sanctify &c. Ex. R. s. 15 אני ואתם נְקַדֵּשׁ את החדש I and you, let us (as a court) proclaim the month (of Nisan); a. fr.—Part. pass. as ab. R. Hash. II, 7 ראש ב"ד אומר מק' וכ' the president of the court says, '(the new month is) proclaimed', and all the people say after him, 'proclaimed, proclaimed.' Ib. III, 1 נחקרו ... ולא הספיקו לומר מק' וכ' when the witnesses were examined, and the court had no time to say *m'kuddash* before night set in; a. e.—*b)* ק' השבת, ק' היום *to pronounce the sanctity of the Sabbath, the Holy Day* &c., *to recite the Sabbath or the festive benediction* (over wine), *to say Ḳiddush.* Pes. 105a מי שלא ק' בע"ש מקדש וכ' he who fails to bless the Sabbath on the Sabbath eve, may do so during the entire day. Ib. 106b טעם אינו מקדש if a man tasted something without *Ḳiddush*, he must not bless the Sabbath; Ib. 107a טעם מקדש even if he has tasted something, he must bless the Sabbath. Ib. כגון זה ראוי לְקַדֵּשׁ עליו a beverage like this is fit for Ḳiddush; a. fr.—6) ק' אשה [*to consecrate a woman,*] *a) to betroth* (expl. Kidd. 2b כהקדש ... לישנא דרבנן דאסר לה the rabbinical term, in place of the Biblical קנה,—because he makes her forbidden to others like a consecrated object, v. הֶקְדֵּשׁ). Kidd. II, 1 האיש מקדש בו וכ' a man may betroth a woman either in person or through a deputy. Ib. 41a אסור לאדם שיְקַדֵּשׁ ... עד וכ' a man is forbidden to betroth a woman to himself, before he has seen her. Ib. II, 4 האומר ... צא וקַדֵּשׁ ... והלך וקִדְּשָׁהּ וכ' if a man said to his deputy, go and betroth to me that certain woman in that certain place, and he went and betrothed her in a different place, she is not betrothed (the betrothal is invalid); a. v. fr.—Part. pass. מְקוּדֶּשֶׁת; *pl.* מְקוּדָּשׁוֹת. Ib. הרי זו מק' in such a case the betrothal is binding. Ib. 7; a. fr.—*b)* (of the father of a minor נַעֲרָה)

Digitized by Google

to accept a betrothal in behalf of one's daughter. Ib. 1 האיש מקדש את בתו וכ' a man may accept his daughter's betrothal, if she is a *na'ărah*, either in person or through a deputy. Ib. 41[a] אסור לאדם שיקדש את בתו וכ' a man is forbidden to betroth his daughter as a child, (but must wait,) until she is grown up and says, I like this man; a. fr.—7) *to cause a thing to be prohibited*, esp. (by ref. to Deut. XXII, 9) *by planting seeds in a vineyard, or vines among seeds; to cause condemnation.* Kil. IV, 5 ... חזרע ק' שורות אחת if a person sows within four cubits of a vineyard, he has caused the condemnation of one row of vines. Ib. V, 5 הרי זה מקדש ארבעים וכ' he has made forty-five vines forbidden. Ib. VII, 2 גפן ... ואינה מְקַדֶּשֶׁת to plant seeds near a dried-up vine is forbidden, but it (the vine) does not cause the condemnation of the seeds. Ib. 3 אלו אוסרין ולא מְקַדְּשִׁין the following plants make the planting of seeds in their neighborhood forbidden, but do not cause condemnation of the seeds, if planted, or their own condemnation. Ib. 5 אין אדם מקדש דבר וכ' no man can cause condemnation of a thing not his own. Ib. הרי זה ק' וכ' he has caused the condemnation of his neighbor's seeds and must pay damages; a. fr.

Hithpa. הִתְקַדֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְקַדֵּשׁ 1) *to be sanctified, glorified as holy.* Yeb. 79[a] מוטב ... ויתקדש שם וכ' let a letter of the Law be uprooted (disregarded), but let the name of God be sanctified in public. Tanḥ. Sh'mini 1 מִתְקַדֵּשׁ אני שם במכבדי there (at the dedication of the Tabernacle) I shall be sanctified by (the death of) those that honor me. Lev. R. s. 12; a. fr.—2) *to be consecrated, dedicated*; (of the New Month) *to be proclaimed.* R. Hash. 21[b] עד שיתקדש וכ' ... יכול you may have thought, as well as the Sabbath is to be disregarded (by the witnesses travelling to the seat of the court), until they (the months) are proclaimed, it may also be disregarded (by the messengers carrying the announcement), until they are established. Ex. R. s. 15 והכלי מִתְקַדֶּשֶׁת ... היה הכהן the priest received in it some sacred object, by which the vessel was consecrated; וכלי חול מִתְקַדֵּשׁ and a profane vessel became sacred. Shebu. 15[a] אין חצורת מִתְקַדֶּשֶׁת וכ' the Temple hall was not consecrated, until the priests ate therein the remnants of the meal-offering. Ib. 16[a] תחתונה נִתְקַדְּשָׁה בכל אלו the lower reservoir became consecrated through all these (ceremonies mentioned); a. fr.—3) (of mixed seeds) *to be condemnable, condemned.* Kil. VII, 7 מאימתי ... מתקדשת from what time are seeds of grain (planted among vines) to be condemned? Ib. אין מִתְקַדְּשׁוֹת are not to be condemned; a. fr.—4) *to be betrothed.* Kidd. II, 1 האשה מתקדשת בת וכ' a woman may be betrothed in person or through her deputy. Ib. האומר ... תִּתְקַדְּשִׁי לי וכ' if a man says to a woman, be betrothed to me with this fig. Ib. 45[b] נִתְקַדְּשָׁה לידע אביה וניסת וכ' if she (the minor) was betrothed with her father's consent, but was married without it; a. fr.—5) *to sanctify one's self.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 מי שהוא עתיד להתקדש he that is ready to sanctify himself (by vowing a sacrifice).

Nif. נִקְדַּשׁ 1) *to be sanctified; to become consecrated.* Tem. 14[a] כאן ליקרב כאן ליקדש in the one case it refers to being consecrated (by being put in a sacred vessel), in the other to being offered. Bekh. 4[b] ליקדש ... הזהרו they were admonished concerning the firstborn, that they be consecrated; a. e.—2) *to be betrothed.* Kidd. 48[a] if she says, עשה לי ... ואֶקָּדֵשׁ make for me chains &c., and I shall be betrothed unto thee.

Hif. הִקְדִּישׁ 1) *to cause sanctification.* Zeb. 115[b] לא מיתו ... להקדיש שמו וכ' thy (Aaron's) sons died only in order to give thee an opportunity to sanctify the name of the Lord.—2) *to sanctify, dedicate an object as Temple property* (Lev. XXVII, 14-24). Arakh. VI, 2 המקדיש נכסיו וכ' if a person dedicates his property to the Temple, but owes his (divorced) wife her *k'thubah* (כְּתוּבָּה) &c. Ib. VII, 1 אין מַקְדִּישִׁין לפני היובל וכ' you cannot dedicate landed property within less than two or three years before the jubilee. Ib. 3 הִקְדִּישָׁהּ וגאלה if he dedicated and then redeemed it. Ib. 5 אין אדם מַקְדִּישׁ דבר וכ' nobody can dedicate a thing not belonging to him. B. Kam. VII, 2; a. v. fr.

Hof. הוּקְדַּשׁ *to be dedicated, consecrated.* Meil. II, 8 המנחות ... משהוּקְדָּשׁוּ the law concerning misappropriation of sacred things applies to meal-offerings as soon as they have been dedicated. Ib. 1 משהוּקְדָּשָׁה as soon as it has been designated for a sin-offering; a. fr.—**Part.** מוּקְדָּשׁ; f. מוּקְדֶּשֶׁת; *pl.* מוּקְדָּשִׁים &c. Ned. V, 6 (48[a]) ... אם הרי הם מוק' לשמים if they are mine, be they dedicated to the Lord. Ib. ... מקודשת אינה מתנת כל מתנת (read: מוּקְדֶּשֶׁת) a gift which is not made so that if the recipient dedicates it to sacred use, it is dedicated, is no gift. Bekh. V, 1 כל פסולי המוק' all dedicated sacrifices which became unfit for the altar; a. fr.

קַדֵּשׁ ch. same, *to be sanctified, sacred* (v. קָדוֹשׁ). Shebu. 15[b] דְּמִיתְקַדְּשֵׁי ... שתי הלחם (Rashi דמיתקדשי *Ithpa.*) it is through the slaughtering of the sheep that the two loaves received their sacred character. Bekh. 4[b] דְּקִדּוּשׁ קדוש וכ' those firstborn that were consecrated, were consecrated &c.

Pa. קִדֵּשׁ as preced. *Pi., to sanctify; to proclaim; to betroth* &c. Targ. Ex. XXVIII, 41. Ib. XXIX, 1 לְקַדָּשָׁא (Y. לְקַדָּשָׁא). Ib. 44; a. fr.—Targ. Y. Deut. XX, 7 (not דְּקַדֵּישׁ; h. text ארש). Ib. XXII, 16 (h. text נתחי); a. e.—Shebu. 16[a] וצורא קַדִּישׁ ק' וכ' and Ezra consecrated (the various places), although the Urim and Tummim were no longer extant. Pes. 106[a] עיקר קידושא ... דכי ק' תחלת יומא בעי לְקַדּוֹשֵׁי the actual sanctification of the Sabbath must take place in the evening, for when one sanctifies the Sabbath, one must sanctify the beginning of the day. Ib. לימַקַּדֵּישׁ לן וכ' please, sir, recite for us the great Ḳiddush, v. קִדּוּשָׁא. Ib. 101[a] לקדושי בביתא to recite the Ḳiddush in the house. Ib. 106[b] מקדש אריפתא ... דימנין at times, when he cared more for bread, he recited the Ḳiddush over bread.—R. Hash. 25[a] וקדשיה וכ' ... זיל go to 'En-Ṭab and proclaim the New Month Day. Ib. אמר ... בעינן לקדושי בך וכ' he said (to the moon), to-night we desire to initiate the new month through thee, and thou standest here? Ib.[b] ולימקדשיה בלילא Ms. M. and we may proclaim it at night. Shebu. 15[b] דעד דקדיש יובא וכ' so that immediately after one has recited the blessing at the exit of the day (הַבְדָּלָה), one might finish the building and consecrate it.—Kidd. 50[b] באחרא דמקדשי וחדר מסבלי where it is customary to send

Digitized by Google

the gifts after betrothal, v. סְבַל. Ib. 59ª לברייה ... לקדושי to betroth a wife for his son (as his deputy); a. v. fr.—Part. pass. מְקֻדָּשׁ; f. מְקֻדֶּשֶׁת, &c. Shebu. l. c. ... תרויידהו both of them are consecrated at the same time. Ib. הדא מי מק' how can even one of them be consecrated?—Pes. 101ª ולא מק' לכו בבית אכילה (Ms. M. 2 מתקדש) and no Ḳiddush will be recited for you in your dining place; a. fr.

Ithpa. אִיתְקַדַּשׁ, אִיקְרִישׁ; *Ithpe.* אִיקְרִישׁ *to sanctify one's self; to be sanctified*; (of mixed seeds) *to be condemnable*; (of woman) *to be betrothed.* Targ. Ex. XXIX, 37. Targ. Lev. XX, 7. Targ. O. ib. X, 3; a. fr.—Kidd. 54ª ירושלים מי מְקַדְּשָׁא is Jerusalem itself consecrated ground? Ned. 31ª כיון דאיק' אברהם וכ' when Abraham was consecrated (as the bearer of religion), they (the Israelites) were called after him (they are no longer included among 'the sons of Noah').—Keth. 62ᵇ אי מְקַדַּשְׁנָא (some ed. מְקַדְּשָׁנָא) if I consent to be betrothed unto thee, wilt thou go to college? Ib. אִיקַּדְּשָׁא לית וכ' she was betrothed to him in secret, and she sent him (Akiba) away (to study). Kidd. 9ª ... מְקַדַּשְׁתְּ לי אי if I give it thee, wilt thou be betrothed to me? Ib. 12ª לא מְקַדְּשָׁא ... אשה a woman cannot be betrothed with a P'rutah; a. fr.—Pes. 105ª זיל חזי אי מְקַדַּשׁ יומא (Ms. M. קדיש) go and see whether the sacred day has begun.

Af. אַקְדֵּשׁ, אַקְדַּשׁ 1) *to sanctify, dedicate.* Targ. Lev. XXVII, 14 (Y. ed. Vien. וְיַקְדֵּשׁ). Ib. 15. Targ. Jud. XVII, 3; a. fr.—2) *to betroth.* Kidd. 9ᵇ עד דמַקְדֵּישׁ ותדר בעיל (Rashi דמיקדש) until he betroth her and consummates. Ib. 12ª חדוא גברא דא' וכ' a man betrothed a woman with a piece of &c., v. כּוּחָלָא. Ib.ᵇ; a. fr. (interch. with *Pa.*).

קַדֵּישׁ m., v. קַדִּישׁ.

קָדֵשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) [*cut off, rejected*, cmp. חרם] *sodomite.* Sifré Deut. 260 ק' חמור the sodomite whose crime is the severer one (v. infra).—*Pl.* קְדֵשִׁים. Esth. R. to I, 9 (expl. מטלל, Is. III, 12) ק' בחוץ sodomites were among them (with ref. to ויחצללו, Jud. XIX, 25).—*Fem.* קְדֵשָׁה *prostitute.* Sifré l. c. ק' קלה the *Ḳ'deshah* whose crime is a minor one (compared with that of the *Ḳadesh*).

קֶדֶשׁ (b. h.) pr. n. pl. *Kedesh* in Naftali, one of the cities of refuge. Macc. 9ᵇ. Y. Meg. I, 70ª bot., v. אַגָּנָא.

קַ' נוּנָא, קַדַּשׁ, v. נוּנָא.

קְדֻשָּׁא, קוּדַּשׁ, קוּדְשָׁא, v. קוּדְשָׁא, קוּדַּשׁ, קוּדְשָׁא.

קָדְשָׁא, קָדְ' m. (קדש) [*cut out,*] *ear-ring, nose-ring* (b. h. נזם). Targ. Job XLII, 11. Targ. Gen. XXIV, 22. Targ. Jud. VIII, 24; a. fr.—*Pl.* קָדְשִׁין, קָדְשַׁיָּא, קָ' קָדְשֵׁי. Ib. (ed. Wil. קָדְשֵׁי). Targ. O. Gen. XXXV, 4 (ed. Amst. O. a. Y. קָדְ'). Targ. O. Num. XXXI, 50 ed. Berl. (ed. Vien. קָדְ'; Y. I קַדִּישַׁיָּא, Y. II קַדְשַׁיָּא; h. text עגיל). Targ. Prov. XI, 22 קָדַשַׁיָּה ed. Lag. (oth. ed. קדשא); a. fr.—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (transl. עגיל, v. supra) קדשיא. Ib. קדשיא (transl. לחשים, Is. III, 20), v. לָחִישָׁה. Lev. R. s. 33 קדשין (transl. צמידים, Ez. XXIII, 42); Yalk. Dan. 1061. Yalk. Ps. 687 אנא נסיב שירייא וקדשיא I shall take (Esther's) chains and rings; Midr. Till. to Ps. XXII ed. Bub. שיריה וקדשיה.

קָדְשִׁין* pr. n. pl.(?) *Kadashin.* Y. Keth. VI, 30ᵈ (comment. קר').

קָדָה, קָדָא, קָדָא, v. קחי.

קָדֵהּ, קָדֵהּ m., קָדָ', קָדֵהּ f. (preced.; cmp. פָּחֵהּ) *dull, faint*; 1) (of cutting tools) *blunt*; (of teeth) *blunt and loose.*—*Pl.* קָדִין, קָדִים, קָדָ'; קָדוֹת, קָדָ'. Midr. Sam. ch. XVI כל מי ... שיניו ק' וכ' as with the grape vine he that eats of its unripe fruit, will have his teeth set on edge, so it is with Israel &c.; Lev. R. s. 36 (corr. version after Midr. Sam.).—2) (of limbs) *wearied, benumbed.* Y. Yoma VIII, 44ᵈ בבא מן ... ק' עליו in the case of one that had come from a journey, and his feet were benumbed; Y. Ber. II, 5ᵇ bot.; a. e.—3) *tough, hard, unyielding.* Taan. 7ᵇ (ref. to Koh. X, 10) אם ראית רקיע שק' כברזל וכ' when thou seest the sky as tough as iron not sending down dew or rain; Yalk. Koh. 979 אם ... רוב שחשמים קהין וכ' when thou seest a generation over which the heavens are as tough &c. Ab. IV, 20 ענבים קהות hard (unripe) grapes, opp. בשולות.—Trnsf. (of intellectual subjects) *tough, difficult, unsolvable.* Yalk. l. c. שתלמדו ק' עליו כברזל ... אם when thou seest a student to whom his lesson is as tough as iron (Taan. 8ª שלמודו קשה; Ms. M. כחה). Pesik. R. s. 33 וחמצעה שהיה ק' וכ' and when a case was too difficult for me to decide, I asked &c.; Yalk. Job 917. Cant. R. to IV, 11; a. e.—4) *fainting, having a morbid appetite.* Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ שכן דרך חק' אוכלות אותו for craving women are in the habit of eating it (the unripe grape).

קָדָא, קָדָה, קָדִי (b. h.; cmp. פָּחָה) 1) *to be dull, blunt*; (of a sword) *to slide off a hard object.* Y. Ber. IX, 13ª וקָדָת החרב מעל וכ' and the sword slid off Moses' neck and broke; Deut. R. s. 2; Yalk. Ex. 167 וקחיתי (corr. acc.). Gen. R. s. 78; Cant. R. to VII, 5 וקָהוּ שיניו וכ' and the teeth of the wicked (Esau) became blunt and loose.—2) *to be tough, unyielding, hard.* Num. R. s. 3 (ref. to Koh. X, 10) אם ראית שקהו חשמים וכ', v. preced.—Trnsf. *to be difficult, unsolvable.* Cant. R. to III, 7 שחדו כולן שונין ... הלכה קוֹדָא לחם they all sharpened the discussion like a sword, so that, when a case came before them, the decision might not be too difficult for them. Ib. to IV, 4 שאין הלכה קוהא להם never was there a subject too difficult for them to decide; a. e.—3) *to be wearied; to faint*; esp. *to have a morbid appetite* (caused by the smell of a dish). Ib. to I, 12 the Lord sent them a sweet scent from Eden וחיחה נפשם קוהא לאכול and they were dying to eat (of the Passover sacrifice), v. עָיֵף; a. e.

Hif. הִקְהָה (with שן) *to make blunt and loose*; trnsf. *to refute; to break the power of; to grieve.* Mekh. Bo, s. 18 אף אתה הַקְהֵה את שיניו thou, too, make his teeth blunt (refute his arguments). Gen. R. s. 99 (play on ירקתה, Gen. XLIX, 10) מי שמַקְהֶה שני וכ' he (the Messiah) that shall break the power of all nations; ib. s. 98. Sot. 49ª [read:] אומרים ... למה הִקְהִיתָ וכ' (v. Rashi) they (the children of the wicked that died in their parents' lifetime) argue before him, ... if thou intendedst to punish them in the hereafter, why didst thou cause them grief while living? Ib. ותקחיתי חשיני ... שמחת thou hast gladden-

Digitized by Google

ed my heart (with the evidence of thy purity) and given me pain (by showing more affection for thy son than for myself). Snh. 109b (play on בן שחׁ, Num. XVI, 1) בן קהת וכ׳ a son that brought grief over his parents; a. e.

Pi. קִיהָה *to pronounce unsolvable.* Neg. IV, 11, v. בָּהָה.

Nif. נְקְהָה 1) *to become faint, powerless.* Koh. R. to X, 10 אם נקהת אומה וכ׳ if the nation whose power was as hard as iron, has grown powerless.—2) *to be tough, difficult.* Ib. אם נ׳ תלמודך וכ׳ if thy lesson is as tough to thee as iron (v. preced).

Hithpa. הִתְקַהָה, הִתְקַהֲתָא; *Nithpa.* נִתְקַהָה 1) *to faint, long for.* Yalk. Ex. 186 (ref. to מתלקחת, Ex. IX, 24) מִיתְקַהֲתָא לעשות שליחותה (not שליחותיה) it (the fire) was dying to perform its mission; Pesik. Vayhi, p. 4a מיתה מתקהא וכ׳ Ar. (ed. מיתקריא, corr. acc.) dying, that is longing &c.; Cant. R. to III, 11 מיתה ומתקלחא בשביל לעשות רצון בוראם (corr. acc., a. read בוראה); Num. R. s. 12 (combining both versions) מיתה ומתקהלא לעשות ... בוראה (corr. acc.).—2) *to become tough, hard, unyielding, grievous, irksome.* Koh. R. l. c. אם נתקהו שמים שעל וכ׳ if the heavens above you have become hard as iron &c., v. supra. Ib. אם נתק׳ תרב על תלמיד וכ׳ if the teacher has been unyielding to the pupil like iron (out of patience, and refusing to teach him) ..., and the teacher shows not a friendly face (does not relent) &c. Ib. אם נתק׳ תלמיד על תרב וכ׳ if the pupil has been annoying to his teacher (through his obtuseness or wearisome questions) ..., and the teacher refuses to explain &c.

קָהָא, קָהֵי ch. same, 1) *to be blunt (and loose); to be dull, faint.* Targ. Y. II Gen. XXXIII, 4 (Y. I אתמזמיזו). Ib. XXXII, 26 וקהתו (some ed. וקחתו, v. נָקַח; Y. I זזוג; h. text ויתקע).—[Targ. I Kings XIV, 4 קתאה (ed. Wil. כהאה; ed. Lag. קמא; h. text קמו.]—2) *to be stale, distasteful.* Ber. 56a קהא עסקך וכ׳ Ms. F. (ed. קאוי fr. קָוָא; Ms. M. סאיר עסקך, read וקאוי) thy business (wine store) will be stale (and taste) like a pomegranate.—Part. pass. קָהִיתָא, *pl.* קָהִיתִין (cmp. חֲמִי, a. חֲמָתִ׳). Lev. R. s. 19 הא קהיתין are they (the vessels with wine you have been examining) spoiled?; [Ar. s. v. קה: הֲקָהִיתָה is it spoiled?].—3) *to be unrelenting, rigorous.* B. Mets. 52b דקהי אזוד מקרי נפש רעה Ar. (ed. דמוקים) he who is rigorous in matters of coins (refusing a coin for slight imperfections) is called 'a malevolent soul' (v. נֶפֶשׁ).

Pa. קַהֵי *to give an acrid taste to.* Pes. 116a צריך לקהויה one must give the pap (חֲרוֹסֶת) an acrid taste (with apples and wine).

Af. אַקְהֵי [*to blunt a person's teeth,*] *to refute, argue.* Yeb. 110b מקהוּ Ar. a. Var. in Rashi (ed. מַקְוֹוּ), v. אַקְוָוא.

קַהָיוּת *f.* (preced.), ק׳ שינים *bluntness of teeth*; trnsf. *old age.* Yalk. Lam. 996 בן שניתן לו בק׳ ש׳ וכ׳ the son that was given him (Abraham) in his old age, when he was one hundred years old.

קַהֲרָיָא f., *pl.* קַהֲרָיָתָא *arguments.* Yeb. 110b Ar., v. אַקְוָוא.

קָהִלָּה, v. קְהִלָּה.

קָהַל (b. h.; cmp. קוֹל) *to call.*

Hif. הִקְהִיל *to assemble.* Ber. 61b; Ab. Zar. 18a אַקְהִיל קהילות ברבים called public assemblies (to teach). Gen. R. s. 99 כשיקהיל קרח וכ׳ (some ed. כשיקהל) when Korah will gather his followers for strife, my (Jacob's) name shall not be joined with them. Yalk. Ex. 408 מדי שילמדו לדקהיל וכ׳ ... that coming generations may learn from thee to assemble congregations every Sabbath; a. e.

Nif. נִקְהַל *to be assembled.* Gen. R. s. 98 בשעה שהן נקהלין על וכ׳ when they will be assembled against Moses in the party of Korah &c. Lev. R. s. 24 פרשה ... בהקהל וכ׳ this section (Lev. XIX) was proclaimed in full assembly (v. ib. 2), because &c. Koh. R. to I, 1, v. קֹהֶלֶת.

Hithpa. הִתְקַהֵל same. Gen. R. s. 99 (ref. to יקהת, Gen. XLIX, 10) מי מיתקהלין עליו ... he around whom the nations will group themselves.—[Num. R. s. 12 מיתקהלא, v. קָהָה.]

קָהָל m. (b. h.; preced.) *gathering, congregation.* Y. Hor. I, 46a bot. (ref. to Num. XV, 24, הצדה) כל השבטים קרויין ק׳ all tribes together are called *ḳahal*; ... כל שבט ק׳ every tribe for itself is called ḳ.; Bab. ib. 3a ... כגון רובו של ק׳ וכ׳ when six tribes have sinned, and they form the majority of the congregation (the entire people) &c. Ib. הני הוא דאיקרו ק׳ only they (the entire people) are called *ḳ.*—Kidd. 73a קָהָל ודאי a community of Israelites of undoubted legitimacy; ק׳ ספק of doubtful legitimacy; Y. Yeb. VIII, 9b bot. ק׳ ברור; ק׳ ספק. Ib. [read:] ארבע קהילות אינון ק׳ ה׳ כהנים וכ׳ four communities are meant by 'the congregation of the Lord' (Deut. XXIII, 2; 3; 4; 9): the community of priests, of Levites, of Israelites, and of proselytes. Mish. ib. VIII, 2 ואיזן ... אלא מלבא בק׳ and they are forbidden only to enter the congregation (to intermarry with Israelites); a. fr.—*Pl.*, v. קְהָלוֹת.

קָהָלָא, קָהָל ch. same. Targ. Num. XVI, 3. Ib. XX, 4; a. fr.—Kidd. 73a מחד קהל נפקו ed. (Rashi קהלא) the (laws concerning priests and Levites) are derived from one of the verses (Deut. XXIII, 3; 4; 9) in which *ḳahal* occurs.—*Pl.* קָהָלֵי. Ib. הנחו נמי תרי ק׳ נינהו these (priests and Levites) are also two communities (requiring two verses with the word *ḳahal* in them); a. e.

קְהִלָּה, קְהִלָּת f. (b. h.) same. Y. Ber. VII, 11c top במקהלות כל ק׳ וק׳ 'in assemblies praise God' (Ps. LXVIII, 27), in every kind of assemblies (use a different phraseology for the appeal to praise God, according to the size of the assembly). Meg. 2a ר״ג זמן ק׳ וכ׳ the thirteenth of Adar was the date of gathering all Jews (Esth. IX, 18). Lev. R. s. 9 (ref. to Deut. XXXIII, 4) מורשה קהלת יעקב אין וכ׳ it is not written here, 'an inheritance of the congregation of Yannai' (privileged scholars), but of the congregation of Jacob (v. ירושה); a. e.—*Pl.* קְהִלּוֹת, קְהִלֹּ׳. Y. Yeb. VIII, 9b bot., v. קָהָל; Ab. Zar. 18a, a. e., v. קָהָל; a. fr.

קֹהֶלֶת (b. h.) pr. n. m. *Koheleth*, traditional surname of King Solomon. Koh. R. to I, 1 ... למה נקרא שמו ק׳ בהקהל וכ׳ why was his name Koheleth? Because his words were proclaimed in public meeting, as it is written (I Kings VIII, 1) &c.; a. e.—ק׳ (ספר) *the Book of Koheleth*,

Digitized by Google

Ecclesiastes. B. Bath. 14b ק׳ וכ׳ ... סידרן the order of the books of Hagiographa is: Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes &c. Ib. 15a ק׳ אנשי וכ׳ ... משלי the men of the Great Assembly composed Proverbs, Song of Songs and Ecclesiastes. Sabb. 30b ק׳ וכ׳ ספר ... בקשו the scholars wanted to exclude from the canon (v. גָּנַז) the book of E., because its words contradict one another; Koh. R. to I, 3; a. fr.

קַהַרְמָנָא m. (Pers. *Ḳaharmân*) *administrator, curator.* B. Bath. 46b ק׳ שווירה Ar. (read: שויורו; v. הַרְמָנָא) they made him an administrator (of their property, and as such he let it out to tenants). Erub. 59a ק׳ דשכיחי גבי Ar. (ed. הרמנא) they are accustomed to meet at the office of the curator of the city, v. הַרְמָנָא.

קוּ, in תֵּיקוּ, נַיקוּ &c., v. קוּם ch.

קַו m. (b. h.; v. קָוָה) 1) *circle, zone.* Ḥag. 12a תחש קו ירוק וכ׳ *tohu* (Gen. I, 2) is the green (or yellow) circle which surrounds the whole world (the horizon); Yalk. Kings 185 (ref. to I Kings VII, 23) זה קו ירוק וכ׳ this is typical of the green circle &c. Num. R. s. 13 קו חים שעשה וכ׳ the circle encompassing the basin which Solomon made (I Kings l. c.); a. e.—2) [*cavity,*] *the lower part of a trumpet.* Kel. XI, 7, v. קב.—[Tanḥ. Aḥăré 1 קו שרירתיה, v. קוֹשַׁרְתָּא.]

קַיָּא ch. (preced., v. P. Sm. 3510; cmp. כַּוָּא) [*circle, window,*] *web.*—*Pl.* קַיִּין. Targ. Is. LIX, 5, sq. (Ar. קِرْن f. *pl.*; h. text קורי).—V. קְיָוֵאי.

קוּא (b. h.) *to spit.*

Hif. הַקִּיא same, *to vomit.* Sifra Aḥăré, end (ref. to Lev. XVIII, 25) כאדם שמקיא את מזונו like a man vomiting his food; Yalk. Lev. 599. Esth. R. introd. to Par. 3 (play on קירקלון Hab. II, 16) מקיא מלמעלן קלון מלמטן (thou shalt be) vomiting above together with disgrace (nuisance) below; שמקיא וכ׳ ... וכיון שראו and when the two chiefs of his legions saw that he was vomiting &c. Mikv. X, 8 טבל והקיאן if he vomited them after the immersion; a. e.

קוּאי m. *Kuay,* name of an unclean bird. Ḥull. 63a ק׳ וקקואי (Rabb. D. S. has קוקי; Ms. M. קרי; Ms. R. 2 קקואי וקקי).

קוֹב m. (denom. of נָקַב) *cursing,* v. קְבָה.

קוּבָא, v. next w.—[קובאיא, v. קוֹבְצָיָא].

קוּבָּה f. (b. h. קֻבָּה; קבב, v. קב) 1) *arched room, compartment.* Taan. 8b כמין ק׳ יש וכ׳ there is a sort of room in heaven from which the rains proceed; (Yalk. Ps. 789 קורה *web*; v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Men. 31b שלא יעשנה כק׳ that he do not write the door-post inscription in the shape of an arch.—2) *tent of prostitution* (Num. XXV, 8). Ab. Zar. 17b, sq. על בתו לישב בק׳ Ar. (ed. בק׳ של זונית) his daughter was condemned to sit in a brothel. Gen. R. s. 91 שמא בק׳ הוא (some ed. בקובא) perhaps he (Joseph) is in a brothel (sold, for sodomy); a. e.

קוּבְטָאוֹת, קוּבְטָיוֹת f. pl. (קבט, v. קָבַט) *pressed* or *pickled substances, sauces* &c. Y. Ab. Zar. II, 41d ק׳ שלחן ... sauces (or pickles) prepared by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 11 קַפָּאוֹת ed. Zuck. (Var. קפאטירות, missing in oth. eds.); Bab. ib. 38b קפלוטות (?). Y. Pes. III, 30a ק׳ בירתיריות וכ׳ sauces from Birtha must be removed before Passover (on account of an admixture of leavened matter); cmp. פַּלוּלִינְיָא.

קוּבִיטִין, קוּבְטִין, v. אַקּוּבִיטוֹן.

קוּבְטִירָה, Y. Sabb. VI, beg. 7d, a corrupt., prob. for פִּילַקְטִירְיָא (φυλακτήρια) *charms, amulets,* v. טוֹטָפֶת a. חוּמַהְתָּא.

קוּבְטָרָא m. (denom. of קוּבְטָאוֹת; cmp. חַלִּיטָר a. חַלִּיטָא III) *maker of pickles* or *sauces.*—*Pl.* קוּבְטָרֵיָא. Y. Ab. Zar. II, 40c bot. ק׳ אלפון וכ׳ the (Jewish) sauce-makers taught (gentiles) their trade, and were ruined; [comment. *jewellers.*]

קוּבְיָא f. (κυβεία) *dice-playing, gambling.* Snh. III, 3 (among those disqualified as witnesses) המשחק בק׳ the habitual dice-player; R. Hash. I, 8; Y. ib. 57c top בקוּבְיָא. Sabb. XXIII, 2 משום ק׳ (omitted in Bab. ed. 148b) it is forbidden, because it is like gambling; ib. 149a; a. e.

קוּבְיָה f. (cmp. Syr. קויא, P. Sm. 3510) *loom.* Y. Sabb. VII, 10c top כד משתריא בק׳ when he inserts the warp in the loom.

קוּבְיוֹסְטוֹס m. (וס for יס; κυβευστης = κυβιστής, S.) *gambler*; (= κυβευτικός) *crafty person.* Yalk. Deut. 847 זה הוא ק׳ וכ׳ this man is a gambler, and he may go and gamble and lose &c. Tosef. B. Bath. IV, 7 ... חמוכר ונמצא גנב או ק׳ if one sells a slave ..., and he turns out to be a thief or a crafty person (swindler), contrad. to ליסטים; Y. ib. VII, end, 15d; Bab. ib. 92b. Ḥull. 91b גנב אתה או ק׳ וכ׳ art thou a thief or a burglar that thou art afraid of the morning?; Yalk. Gen. 133. Bekh. 5a משה או ק׳ וכ׳ ... your teacher Moses was either a thief or a swindler, or else a bad arithmetician.

קוּבְיוֹסְטִיסָא ch. same. Y. Ned. V, end, 39b [read:] א״ל וכן בר נש עביד אמר ליה בק׳ (v. Asheri to Gitt. 35b) he said to him (who had vowed that he would make no profits), does a man do that? Said he to him, (I vowed to make no profits) as a gambler (Asheri l. c. quotes קוּבְיוֹסָטָא).

קוּבִיטִין, v. קוּבְטִין.

קוּבְלָא, v. קֻבְלָא II.

קוּבְלִיוֹס, קוּבְלִיִּים, v. כּוֹכְלִיאָס.

קוּבְלִין, Y. Kil. IX, 32d top, v. קוֹלְבִּין.

קוּבְלָנָא m. (v. קֻבְלָא III) *a formula to ward off danger,* e. g. when complaining of a trouble to a friend, to say, 'may it never occur to you!' Snh. 104b (ref. to Lam. I, 12 מכאן לק׳ מן התורה (לא אליכם (Ar. לָקְבָלְ) here we have a

Digitized by Google

Biblical support for the custom of saying, 'not to you'; [another interpret. in Rashi: *complaint* (v. קָבַל II), i. e. that a man in trouble should make it known to friends and appeal to their sympathy; v. Ḥull. 78a].

קוּבְנָאָה m. (קבב; cmp. אַקוּנְבִי) *turret, battlement.* B. Bath. 73a bot. דהוה קא משואר אק' דמחוזא Ms. H. was jumping on the battlements of Maḥoza; (Ar. דהוה נקיטא אק', read רחיט, v. Rabb. D. S. a. l. note 100; ed., v. קוּפְנָא).

קוֹבְעָא m. = כּוֹבְעָא, *helmet, turban.*—*Pl.* קוֹבְעִין, קוֹבָּ', קוֹבְצַיָּא. Targ. Ez. XLIV, 18 (h. text מִצְנְפוֹת). Targ. O. Ex. XXVIII, 40; XXXIX, 28 ed. Berl., v. כּוֹבְעָא.

קוֹבְעַיְיתָא, קוֹבְעַיְיא pr. n. pl. *Kob'aya* (*Tops* or *Hollows*) *of Aitha* (v. Hildesh. Beitr. p. 19 sq.). Tosef. Shebi. IV, 11 קביא ריעיתא ed. Zuck. (Var. קובע' דראתון, קובאיא); Sifré Deut. 51 קנייא רעייא; Yalk. ib. 874 קבייא רעייתא; Y. Shebi. VI, 36c קובעיא (only).

קוֹבַעַת, v. next w.

קוֹבְעָתָא, קוֹבְעָתָא f. pl. (preced. wds.; cmp. כּוֹבְעָה) [*caps,*] *clods covering the field after the first ploughing,* which require to be broken by being thrown up and scattered. Y. Shebi. IV, 35a רמיין ק' (not דמיין); Y. Snh. III, 21b top קובעתי, קובעת (corr. acc.), v. חָאַסְטוּ.

קוֹבַעְתִּי, v. preced.

קוּבָּ', קוּבְּתָא = h. קוּבָּה 1) *tent of prostitution.* Targ. O. a. Y. II Num. XXV, 8 (O. ed. Vien. קָבָּתָא).—2) *arched room, store-room.* Targ. Job XXXVIII, 25. Targ. Ps. LXV, 10 (cmp. Taan. 8b quot. s. v. קוּבָּה). Targ. Y. Gen. I, 7.

קוּד (or **קוּד**) m. (קדד; cmp. גַּד) *wooden bowl.* Kel. XVI, 1 ק' תבבלי the Babylonian *ḳod* (a deep bowl, fragments of which may be used as receptacles); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 הקיד (corr. acc.); ib. B. Mets. V, 10 חקור (corr. acc.). Snh. 20b קודו Ms. M. his bowl (was all that was left to king Solomon, v. גּוּנְדָּא II); Yalk. Kings 177; Tanḥ. Aḥăré 1; a. e.

קוּדָּא ch. same. Koh. R. to II, 10 קוּדְּרָה; ib. to IX, 11 (not קוּרְיָה), v. preced.—Snh. 103a קוּדְּרַיְיתָא Var. quot. in Rashi, v. קוּלְתָּא.

קוּדְרִיקוֹס, v. קוּדְרִיקוֹס.

קוּדָלָא, v. קָדַל.

קוֹדָם m., **קוֹדָמָת** f., v. קֶדֶם.

קוֹדֶם m. (קָדַם) *antecedent*; (conj. a. prep.) *before.* Pes. 54a ק' שנברא העולם before the world was created. Gen. R. s. 1 ק' לאוהו שכתוב בו וכ' prior to that (divine throne) about which is written, 'firm is thy throne &c.' (Ps. XCIII, 2). Ib. s. 9 ק' לכן ere this. Ib. ק' עד שלא נוצרה וכ' long before &c., v. יָצַר. Ib. s. 21 (ref. to מִקְדָּם, Gen. II, 8) מק' לג"ע נבראת וכ' Gehenna was created before the garden of Eden; Yalk. ib. 34 מִקֶּדֶם. Gen. R. l. c. קָדַם לג"ע וכ' the angels were created before &c.; Yalk. l. c. מקדם. Midr. Till. to Ps. XXIV כמקדם as before; a. fr.

קוּדָמָא, *pl.* קוּדְמֵי, v. קֶדֶם.

קוֹדְקוֹדָא, קוֹרְקוֹדָא, v. קָדְקָדָא.

קוּדְרַנְטִיס m. sing. a. pl. (κοδράντης = quadrans) *quadrans,* a Roman value equal to three Roman ounces (also called *teruncius*). Y. Kidd. I, 58d Mus. (ed. קדרינטס, ed. Krot. קרד'; Mus. also קדרנטים), v. מְסִמִּיס; Tosef. B. Bath. V, 12 קונטרונין ed. Zuck. (Var. קונטריס, *pl.* ק'נטרדסין); Kidd. 12a קונטרנק, *pl.* קונטרונקין (corrupt. arisen fr. confusion of *quadrans* a. *teruncius*).

קֹדֶשׁ, קוֹדֶשׁ m. (b.h.; קָדַשׁ) *sanctity, sacred affair, sacred ground, dedicated object.* Yoma 12b, a. fr. מיצלין בק' v. עָלָה. Sabb. XVI, 1 כל כתבי חק' וכ' all sacred scriptures must be saved from fire (on the Sabbath). Tosef. ib. XIII (XIV), 1 אין קורין בכתבי חק' we must not read from the Hagiographa (on the Sabbath); Y. ib. XVI, 15c top אין קורין בכתבי הק' אלא וכ' we must not read from the Hagiographa except from the afternoon service onward. Bets. 5a נוהגין אותו היום ק' וכ' we observe the rest of the day as a holy day and the next day likewise. Pes. 104a; Ḥull. 26a, v. חוֹל III. Ib. I, 7 בין ק' לק' בין ק' לְחֹל, v. חֹל; ib. חמור לק' חקל between the stricter and the lighter sanctities; a. v. fr.—שם or ק' (sub. שם) sacred name, name of the Lord. Shebu. 35b, v. חוֹל III. Treat. Sof'rim IV, 6, sq.; a. fr.—רוח הק', v. רוּחַ.—Esp. *a) sacred precincts, Temple ground.* Zeb. IX, 2 כל שפסלו בק' חק' מקבלו whatever has become unfit within the sanctuary, the sanctuary accepts (it cannot be removed from the altar, if it was put on); לא היה פסולו בק' וכ' if its unfitness did not arise within the sacred precincts, the sanctuary does not accept it; a. fr.—*b)* חק' *the Holy,* contrad. to עֲזָרָה, a. to ק' הקדשים, v. infra. Yoma III, 3; 6 בק' within the precincts of the Holy. Midd. IV, 5; a. fr.—*Pl.* קָדָשִׁים הק'—קודש הק', also ק' קָדָשִׁי *most holy,* esp. *the Holy of Holies,* the westernmost compartment of the Temple. Midd. l. c. Yoma V, 1; a. fr.—Cant. R. to I, 1 כל הכתובים קדש וזה ק' חק' all Biblical scriptures are holy, but this (Song of Songs) is most holy. Y. Meg. III, 74a, a. e. נחום איש קדש חק' Nahum, the man of extreme holiness; a. e.—Esp. קָדָשִׁים *consecrated objects, sacrifices.* Zeb. V, 4 חצולה קדשי ק' the burnt-offering belongs to the highest class of sacrifices. Ib. 6, sq. ק' קלים sacrifices of a minor grade. Ib. X, 2 מפני שהוא קדשי ק' because it belongs to the highest grade; a. fr.—קדשי מזבח things dedicated for the altar, *sacrifices*; קדשי ברק הבית objects dedicated (for their value) to be used for the needs of the Temple building. Tem. VII, 1, sq.; a. fr.—ק' (סדר) *Kodashim,* the fifth of the six orders of the Mishnah, Tosefta, a. Talmud Babli. Sabb. 31a. Esth. R. to I, 2.

קוֹדֶשׁ, קֹדֶשׁ, קוּדְשָׁא ch. same, 1) *holiness, sanctuary* &c. Targ. Ex. XXIX, 29. Targ. Ps. LI, 13. Targ. Ex. XXVIII, 29; a. fr.—*Pl.* קוּדְשַׁיָּא, קוּדְשַׁיָּא ק'. Targ. Lev. XXI, 22. Ib. XXII, 2; a. fr.—קידש ק' *the Holy of Holies.* Targ. Ex. XXVI, 33; a. fr.—2) *the Holiness, the Lord,* usu. with

Digitized by Google

בריך הוא (abbrev. קב"ה), v. קְרוֹשׁ. Targ. Y. Num. XXI, 34. Targ. Y. Gen. XXV, 21; a. fr.—Ber. 7ª ב"ה דק' ... ומי is wrath before (to be ascribed to) the Lord? Keth. 77ᵇ; a. fr.

קוּדְתָא f. = קוּדָּא, q. v.

קַוָּאי, v. קִרְוָאֵי.

קָוָאקֵי, v. קְוָוקֵי.

קָוָחָא, קָוָחָא, v. קְחָחָא.

קָוָטִין* m. pl. (v. קַיְטָא) *summer folds, flocks.* Targ. Prov. XXVII, 23 (h. text צֹדרים); v. קְוִיטְרָא.

קָוֵי, v. קִיוּוֵי.

קָוְיָה, v. קְוִיָּה.

קָוְסָרִין* m. pl. (causarius) *sickly.* Gen. R. s. 73; Yalk. ib. 130 קַוְסָרָן (f.).

קָוְעֵד* (= יְעִיד = כְּוִיעֵד, redupl. of יעד; as to ק for כ, v. letter ע, a. Nöld., Mand. Gr. p. 72) *to appoint, make permanent.*

Ithpe. אִיתְקְוִיעֵד, אִיתְּקַ' *to be settled, remain.* Targ. Prov. X, 30 נְקִיעֵדוּן, read נְתְקְוִיעֵדוּן (Var. ed. Lag., a. oth. ed. תְּקִיעֵדוּן, read: יִתְתְּקְוִיעֵדוּן; ed. Lag. a. oth. יִתְתְּוִיעֵדוּן; h. text וישכנו).

קָוָץ, קָוָץ, v. קָנַץ, קְנַץ.

קָוֵיץ, v. קִיוּוּץ.

קָוּץ m. (קָנַץ) [*shrunk,*] *undersized.* Succ. 32ª top, v. קָנַץ.—*Pl.* קוּצִים. Sifré Deut. 343 in the suite of a king יש בה בני אדם נאים ויש ... ק' there are persons statelier (than he), and undersized &c.; (Yalk. ib. 951 ... אדוכים ממנו גוצים מכני).—V. קִיצוּץ.

קוּצָה f. (b. h. קוּץ; קָנַץ) *curls, locks.* Ned. 9ᵇ וקוצותיו סדורות תלתלים and his curly hair was arranged in locks; Y. ib. I, 36ᵈ bot.; Tosef. Naz. IV, 7; Y. ib. I, end, 51ᶜ; Bab. ib. 4ᵇ; a. e.—Pesik. R. s. 26 ... מסלסל ק' בעל ... התעמדת קיוצותיו thou didst put up for them Elijah, the curly-headed man, and they sneered and laughed at him, (saying,) behold &c., v. סָלְסֵל; Yalk. Jer. 262.—Masc. form: קִיוּצָן. Deut. R. s. 2 תפיסת קיוצין (corr. acc.; ed. Wil. תפרסות) the front hair cut so as to form 'a handle of the locks' (a gentile custom, v. בְּלוֹרִית).

קָוָאקֵי, קָוָקֵי, m. pl. (a cacophemism for χυριακαί; v. next w.) *churches.* Snh. 74ᵇ, v. הוֹמִינְקֵי.

קָוָק, קָוָקָא f. sing. a. pl. (קִיקוּ, onomatop., cmp. קָאקָא a. קָאקֵי) [*bleaters,*] *flock of sheep.* Gen. R. s. 74; Yalk. ib. 130 אי הוה חביר ק' טבא וכ' when he saw a fine flock, he (Laban) took it for himself. Gen. R. s. 64 לשעבר חוה לך חדא ק' ... ק' סגין formerly thou hadst one flock only, but now thou hast many of them; Yalk. ib. 111 קִיקוּיָה סגיאין ... חד קָוָקָא (masc.).—[Targ. Prov. XXVII, 23 קָוָוקִיךְ Ar. (v. Koh. Ar. Compl. s. v. קוק 2); v. קָוָטִין.]

קוּקִין, Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ, a corrupt. for קִיתוֹן.

קוּרְנִיט', קוּרְנוּט', v. חֲבַרְנִיטָא.

קוּזְדוֹר, v. קוּסְדוֹר.

קוּזוֹת, v. קוּזִית, a. next w.

קוֹזוֹת f. pl. (קוז), only in אדמה ק' *cut pieces, clods of earth.* Maas. Sh. V, 1; B. Kam. 69ª קְזוֹזוֹת (Ms. F. קוּזוֹת; v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Gen. R. s. 42, beg. תירה אוכל ק' א' וכ' he (R. El. b. Ḥorḳ'nos) ate (sucked) lumps of earth; Yalk. ib. 72 קזוזות.

קוּזִית pr. n. f. (?) *Ḳuzzith.* Cant. R. to VIII, 6 סימון בן קוסי סימאי בר קוסי ק' (some ed. קוזות); Pesik. Vattomer, p. 134ª.

קוּזְמוֹקְרָטוֹר, v. קוֹזְמוֹקְרָטוֹר.

קוּזְמוֹמִיסִין, v. קִימְטוֹרִיסִין.

קוּזְמוֹקְלוֹטוֹר, קוּזְמוֹקִיטֵר, קוּזְמוֹקְטוֹר, קוּזְמוֹקְרוֹמוֹר, קוּזְמִיקְלֵט', v. next w.

קוֹזְמוֹקְרָטוֹר m. (κοσμοκράτωρ) *lord of the world, cosmocrator* (a title of the Roman emperor); in gen. *universal chief.* Tanḥ. Vaëra 5 על ק' שירדה ... וחיו כל המלכים all kings came and crowned him (Pharaoh) the cosmocrator over all kings; Ex. R. s. 5 שחוא יום ק' (corr. acc.). Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. ואם תאמר ק' וכ' and if you say, he is cosmocrator, he rules over the dry-land, does he rule over the sea?; Y. Ber. IX, 13ᵇ top קוזמוקל'. Esth. R. to I, 2 כל מלך שאינו ק' וכ' no king that is not cosmocrator of the world, dare sit in it (Solomon's throne). Pesik. R. s. 3 חק"בה ... קוזמיק' וכ' (corr. acc.) the Lord has made him (Joseph) a ruler, and should I not do him honor? Cant. R. to VIII, 6 אע"פ שמניתיך ספיקולטור ק' על (not קפוקלטור) although I have appointed thee chief executioner of my creatures &c.; Lev. R. s. 18 שעשיתיך קוזמוקטור (corr. acc.); a. e.—*Pl.* קוֹזְמוֹקְרָטוֹרִין. Gen. R. s. 58 ארבע מלכיות ... שרדף (read: מלכים) he (Abraham) pursued four kings with the titles of cosmocrator. Esth. R. introd. to I, 9 שלשה ... ק' מסיק וכ' three kings that shall be rulers from end to end of the world; Cant. R. to III, 4 קוזמיקרוטין (corr. acc); Pesik. Shek., p. 14ª קוזמיקלוט'; Yalk. Kings 247 קוזמוקיט', קוזמוקיט (corr. acc.).

קוֹזְמִידְיָא m. pl. (κοσμίδια S.) *ornaments, jewelry.* Y. Ned. IV, beg. 38ᶜ אילין ק' דאית וכ' (Ar. קוֹזְמָרְיָא κοσμάρια) dare they not lend them the jewelry which they wear?

קוּזְמִין, v. next w.

קוֹזְמִין m. pl. (also used as sing. f.) (κόσμος) *jewelry.* Deut. R. s. 2 end לאחד שגנב ק' וכ' like the case of one that stole jewelry from the royal palace, and gave it to his wife. Yalk. Num. 732 (not קוזמירן); Y'lamd. to Num. XI, 1

Digitized by Google

quot in Ar.—Yalk. Deut. 854 אני נתתי ק' ... אותה I gave (my daughter) jewelry, and you lost it. Pesik. R. s. 12. Tanḥ. ed. Rub. Mikḳets 9 אם בא ... ק' שלך וכ' if a man should come to borrow thy jewels, wouldst thou lend them to him?; Yalk. Job 919. Gen. R. s. 19 ... כל ק' ולירתנם לה Ar. (Ar. ed. Koh. קוזמירין; ed. קוזמיקון) all his jewels are there (in that barrel), and he wants to marry another wife and give them to her; Pirké d'R. El. ch. XIII קומיס, קימיא (corr. acc.).

קוֹזְמִיקוֹן m. (κοσμικός) *universal*; (of a wind) *extending over the whole world*. Gen. R. s. 24 ואין לך ק' אלא וכ' there is no universal wind (mentioned in the Scriptures) except that in the case of Elijah (I Kings XIX, 11); Koh. R. to I, 6 (not קין ...); Y. Ber. IX, 13[d] top קוֹסְמִירִקוֹן; Yalk. Kings 219 קזמ' (corr. acc.).—[Gen. R. s. 19, v. קוֹזְמִין.]

קוֹזְמִירִין, Gen. R. s. 19 Ar. ed. Koh., read: קוֹזְמִירִין (v. next w.), v. קוֹזְמִין.

קוֹזְמָרְיָא m. pl., v. קוֹזְמִידְיָא.

קוּזְקָוְתָא f. pl. (נקז) *vessels for blood-letting*: Y. Nidd. II, 50[b] top קוּזְקָוְתָהוֹן ... באילין אירתי brought (for comparison) ... the various sorts of blood contained in their (the blood-letters') vessels.

קוֹחָא, v. קְחָחָא.

קוּחַ (b. h.; cmp. קוּץ I) [*to shrink,*] *to feel aversion, be disgusted*.

Nif. נְקוּחַ same. Pesik. B'shall., p. 81[b] עד ... לא חספיק שׁנְקוּחָה נפשו עליו (for נְקוּעָה, v. Job X, 1) he had not eaten much of the foul things, when he felt disgust; Yalk. Ex. 225.

קוּחַ ch., *Ithpol.* אִתְקוּחָח, v. קְחַח.

קוֹטֵב, v. next w.

קוֹטְבִי f. (קטב) *small wine* or *olive press* with a *cylindrical beam*. Sifra B'har, Par. 1, ch. I אין עושין זתים בבד וכ' (in the Sabbatical year) you must not press olives in a *bad* (v. בַּד II) or in a *kuṭbi*; Shebi. VIII, 6 Ms. M. a. Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. קוֹטֵב); Y. ib. 38[b]; Tosef. ib. VI, 27 קתבי (ed. Zuck. קרנבי, corr. acc.). Tosef. Toh. X, 22 קתבו (corr. acc.). [In later Hebr. קוטב *pole*; Arab. *polar star*.]

קוֹטְזְמִי, v. קְטִזְמָא.

קוֹטְזִין, v. קְטִזְיָן.

קוֹטִין, v. קְטִשׁ.

קוֹטִית f. *Kuṭṭith*, a small liquid measure. Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VIII (expl. מישורה, Lev. XIX, 35); Yalk. Lev. 617.

קוֹטְלָא, Sifré Num. 89 סק בק', read: אסקוטלא, as Yalk. ib. 735; v. אַסְקוּטְלָא II.

קוֹטְלָאוֹת *chains*, v. קַטְלָא h.

קוֹטְלִין, v. קַטְלוֹן.

קוֹטְמָא, Midr. Till. to Ps. XII, v. קוּפְסָא.

קוֹטְמִית, v. קַטְמִית.

קוֹטֶן m. (קָטָן) *minority, childhood*. Keth. II, 10 יאלו בגורלן מה שראו בקוטנן ... the following are admitted, when they are of age, to testify to what they have seen as minors. Y. ib. 27[a] top הא בקוטנן לא but as long as they are minors are they not admitted?

קוֹטְנָא, קוּטְנָה m. (preced.) 1) *the thinner side*. Sabb. 134[a], v. אוּלְמָא. Y. Sot. VII, 21[d], v. טוּבְיָא.—2) *tail*. Targ. Y. I Ex. IV, 4 (Y. II קוֹטְנוֹי *pl.*).

קוֹטְנִין m. pl. (v. קִיטְנִית) *the beans of colocasia* (ciborium). Maasr. V, 8 אם הק' פטורין וכ' Bab. ed. (Y. ed. הקרטנים; Mish. ed. קוטנית) the colocasia beans are likewise exempt &c.; Tosef. ib. III, 14 חקישין שלמטה וכ' ed. Zuck. (Var. חקנשין; oth. ed. חקנירטן, corr. acc.) the beans beneath them (the colocasia leaves).

קוֹטְנִית, v. preced.

קוֹטֵצָ, v. קְטוּצָה.

קוֹטְשִׁין, קוֹטְשִׁים = קִיטְשִׁי, v. קִיטֵשׁ.

קוֹטָרָא, v. קִיטְרָא I.

קוֹטְרִינִין, v. קִינְטְרִינִים.

קוֹטְרִיס, Midr. Till. to Ps. XLV, v. קַרְטִיס.

קָוָה, קוֹי (b. h.) [*to circle*, v. קָו,] *to care* or *heap up, gather*. Part. pass. קָוּי. Y. Ber. VI, 10[d] לתוך ידו יאפי' ק' even when the oil is held in the hollow of his hand.

Hif. הִקְוָה, הִקְוָיָה 1) *to gather, to conduct water courses into a common bed*. Y. Kil. IX, 32[c] bot.; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דוקל' ה' נהרות וכשאו Diocletian united several rivers and made it (the bay of Emesa); Midr. Till. to Ps. XXIV (corr. acc.), v. חָמָן. Num. R. s. 13 כשה' הקב"ה וכ' when the Lord, on the third day of creation, gathered all the waters in one place; a. e.—2) *to add to the capacity of a bath*. Tosef. Shek. I, 2 כל מקוה ... כשר להקוות עליו a bath which has the (legally required) capacity of forty S'ah is fit to be added to (by carrying water into it in vessels). Tosef. Mikv. III, 6; a. e.

Pi. קִוָּה, קִוָּוָה *to look out* (cmp. קִוָּא a. קִנָּוָא) *to wait, hope*. Gen. R. s. 5 (play on יִקָּווּ, Gen. I, 9) יקווּ לי המים מה וכ' let the waters look out for me (to see) what I shall do &c.; ib. s. 28; Lam. R. to I, 17; Yalk. Gen. 7; Yalk. Ps. 848; [perh. to be read וְקָוּוּ *Nif.*]. Midr. Till. to Ps. VI ... והיה מְקַוֶּה לרופא וכ' and the patient anxiously waited for the physician (asking), when will he come? &c.; Yalk. ib. 635. Cant. R. to II, 3, v. next w.; a. fr.

קִוְיָה, קִוְיָן *f.* (preced.) *hope, wish*.—*Pl.* קִוְיוֹת, קִוְיָנִין. Cant. R. to II, 3 שלש ק' ... חוו וכ' three noble wishes

Digitized by Google

did the Israelites entertain at the Red Sea, they wished for the Law &c.

קֻרְנָא, v. קוּרְנָא.

קוּרְסְטוֹר m. (quaestor) *quaestor, chancellor* (corresp. to the office of סוֹפֵר). Lam. R. to II, 1 (ref. to Ez. IX, 2) שלשה ... ק' ספקלטור וכ' (Ar. קירסטור, ed. קסנטור; corr. acc.) that angel served in three capacities, as chancellor, executioner and high priest; Yalk. Ez. 349 קריס' (corr. acc.).—V. קוּסְדוֹר.

קוֹכְלִיאָס, v. כּוֹכְלִיאָס.

קוֹל m. (b. h.; v. קהל) *voice, call, sound.* Ker. 6ᵃ; Pes. 26ᵃ מראה וריח וכ' ק' the enjoyment of sound, sight or smell does not come under the category of misuse of sacred property (בְּצִיָּרָה). Zeb. 88ᵇ יבא דבר שבק' ויכפר על ק' הרע let that which is accompanied by sound (the high priest's robe) bring atonement for evil sound (evil talk). Gen. R. s. 17 קוֹלָהּ הולך woman's voice is penetrating. Pes. 56ᵃ בק' רם in a loud voice, opp. בחשאי. Keth. 16ᵃ bot. יש לה ק' is spoken about, is known among people; a. v. fr.—בת ק', v. בַּת I.—*Pl.* קוֹלוֹת, constr. קוֹלֵי. Ex. R. s. 5 חקול יוצא ונחלק לשבעים ק' וכ' the voice (of revelation) went forth and was divided into seventy voices corresponding to seventy languages. Ber. 15ᵇ בקולי ק' under loud cries; a. fr.—[קול מזמסיא, v. מַזְיָא.]

קוֹל *to be light*, v. קִיל.

קוֹל or **קֹל** m. (preced.; v. קָלַל) 1) *light matter.*—*Pl.* קוּלֵּין, constr. קוּלֵּי. Sabb. 29ᵃ ומ' מטלניות שנו כאן and they teach here rules about one of the pettiest kinds of strips. Ib. 39ᵇ חוץ מ' מטלניות except the rule concerning the lightest kinds &c.—2) *lenient practice*, opp. חוֹמֶר. Ḥall. IV, 5 נמצא חומרו קולו consequently the stricter opinion (of R. Akiba) implies the eventual lenient ruling. Y. ib. 59ᵈ bot. קולו חומרו the lenient rule implies eventually the stricter rule. Snh. XI, 2 נמצא חומרו קולו his severer offence (in giving a practical decision without authorization to teach) is the cause of his acquittal from responsibility.—*Pl.* קוּלִּין, קוּלֵּי. Y. Snh. XI, 30ᵃ bot. Ḥull. 43ᵇ bot. מקוּלֵּי בית שמאי ומ' י' he that follows the school of Shammai where its rulings are the easier, and again the school of Hillel where its rulings are the easier. Ib. 44ᵃ בקוּלֵּיהֶן, v. חוֹמֶר I. Keth. 110ᵇ מקולי כתובה וכ' they taught here one of the lenient practices concerning the wife's dowry; a. e.—קוּלּוֹת (fr. קוּלָּא) *light, minor sins.* Y. Snh. X, 28ᵇ top קוּלּוֹתָיו ... חומרותיו וכ' Ahab's minor offences were as heavy as Jeroboam's heaviest sins; (Bab. ib. 102ᵇ ... קַלּוֹת בחמורות).

קוּלָּא ch. same, *lenient rule, easier practice.* Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ לק' וכ' ... את סבר הדא you may think that this opinion of R. S. b. G. is an alleviation, but it is nothing but a restriction. Bets. 3ᵇ כל ספיקא דרבנן לק' a doubtful case in which a rabbinical enactment is under consideration, is decided in favor of the easier practice; a. fr.—*Pl.* קוּלֵּי, קוּלֵּין. Pes. 55ᵃ top תנא ק' ק' קחני the teacher (in saying there is no difference &c., 54ᵇ) speaks only of alleviations (permitted acts).

קוֹלָא I, קָלָא m. (קלא, cmp. כְּלֵי I a. כְּלָאֵי) 1) *compartment, enclosure.* Targ. Y. II Num. XXV, 8 Ar. (ed. קובתא).—*Pl.* קוֹלִין. Targ. Y. Num. XXIV, 25 (corresp. to h. קלעים, Snh. 106ᵃ). Targ. Y. Gen. VI, 14.—V. קִיל I a. קוֹלִין.—2) *snare.* Targ. Am. III, 5. Targ. Koh. IX, 12 Bxt. (ed. תקולא). Targ. Ps. LXIX, 23 (ed. Wil. קוּ; Ar. קלא, Ms. תקלא). Ib. CXXIV, 7 Regia (ed. פַּחֵי).—*Pl.* as ab. Targ. Hos. IX, 8.

קוֹלָא II, קוּלָא m. (preced.; cmp. כְּלֵי) 1) *bowl.* [Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ הדא ק' וכ', v. קוּלְתָא.]—*Pl.* קוֹלִין, קוֹלָיָא, קוּ. Targ. II Kings XII, 14. Targ. II Sam. XVII, 28. Targ. I Kings VII, 50. Targ. Jer. LII, 19.—Esth. R. to I, 8 חמרא דאגן דקולילה, v. קוּלָלָא.—*2) (cmp. כְּלֵי) *dress.* Lev. R. s. 37 זבנין חד ק' לחדא וכ' for we want to buy a (wedding) dress for that orphan girl; [Ar. חדא קולב; comment: *an ornament, clasp* (?).]

קוֹלָא, Lev. R. s. 15, v. קִירָא II, a. קוּרָא II.

קוֹלָאר, v. קוֹלָר.

קוֹלָב* f. (κολόβιον) *a tunic with short sleeves.* Lev. R. s. 37 Ar., v. קוֹלָא II, 2.—V. קוֹלְבִין.

קוֹלָב I m. (cmp. next w.) [*grappler,*] *a stand with steps, and with nails and hooks* for the exhibition of goods in front of a shop; *rack.* Sabb. 60ᵃ top; Y. ib. VI, 8ᵇ; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6 (quot. in Maim. to Kel. XVI, 7 חַקֶּלֶב); Yalk. Lev. 538.

קוֹלָב II m. (=כּוּבָּל) *axe.* Gen. R. s. 35; Yalk. ib. 61 ק' רותח a hot axe (?).

קוֹלָבָא, קוֹלַב ch. same. Gen. R. s. 38; Yalk. ib. 62, v. כּוּבָּל. Koh. R. to III, 6 קוֹלְבֵי, v. כּוּבָּל. [Snh. 103ᵃ קולבא Rashi, (ed. קולבאי), a gloss for זירניה, v. קוּלְתָא. Rashi: ק' רעיא *the mean shepherd*, taking ק'=כַּלְבָּא.]—*Pl.* קוֹלְבָיָא. Targ. Jer. XLVI, 22 quot. in 'Rashi' to Gen. R. s. 35 (v. preced.; ed. כשירלין).—[קוֹלְבָאֵי Snh. l. c.; B. Mets. 84ᵇ Ms. F. (Ms. R. 2 קלבריא; v. Rabb. D. S. a. l. note 80), v. supra, a. כּוּבָּל.]

קָלִ', קוֹלְבוֹן m. (χόλλυβος) *rate of exchange, agio.* Shek. I, 6 ואלו שחייבין בקו' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. בקל') the following persons are bound to pay agio (on their half-Shekel). Ib. 7 יכמה הוא ק' וכ' and how much is the agio? A M'ah silver. Y. ib. 46ᵇ קוֹלְבָנוּ תירה (Bab. ed. קל') the premium he has to pay is intimated in the Torah (Ex. XXX, 13, because he has to pay the silver value of half a Shekel). Ib. bot.; Tosef. ib. I, 8; a. e.—Bekh. 50ᵃ ק' לפרוטרים (not קיל') the dipondium is agio (an addition) to the units (making fifty, as a round sum, instead of forty-eight, v. Tosaf. a. l.).—*Pl.* קוֹלְבוֹנִין, קוֹלְבוֹנוֹת, קָלְבוֹ'. Tosef. Shek. l. c. חייב שני ק' is bound to pay double the agio. Ib. וק' אלו מה עושין להם and what is done with those agios? Shek. I, 6 ק', a. קוֹלָבְנִ' Y. ed. (Mish. ed. קלבו'; Bab. ed. קולבנ').

Digitized by Google

קוֹלְבִין m. sing. a. pl. (κολόβιον) *a tunic without* or *with short sleeves.* Y. Kil. IX, 32[d] top קובלין (corr. acc.), v. דַּלְמָטִיקִין. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. מצטפות, Is. III, 22), v. מַצָּפָרָא. Y. ib. XVI, 15[d] (among the garments permitted to be saved from fire on the Sabbath) ק׳ של פשתן a linen tunic; Bab. ib. 120[a] קלבוס (Ms. M. קנבוס; corr. acc.).

קָלְבָּן, קֵילְ׳, קוֹלְבָּן m. (denom. of קוּלְבָּ II) *one whose legs are axe-shaped, club-footed.* Sifra Emor, ch. II, Par. 3; Tosef. Bekh. V, 9; Bekh. 45[a] חקר׳.

קוֹלְבָּנוֹת, קוֹלְבָּן, v. קוֹלְבּוֹן.

קוּלוּמְטוֹס, read: קִירַיטִיס q. v.

קוֹלוֹן pr. n. m. (Colonus) אבא ק׳ *Abba Ḳolon*, a legendary person connected with the foundation of Rome. Cant. R. to I, 6.

קוֹלוֹס m. (prob. a corrupt. of κολικός, sub. חולי; cmp. Syr. כאבא דקולון P. Sm. 1659) *colic.* Y. Sabb. XIV, 14[d]; Y. Ab. Zar. II, 40[d].

קוּלוּרִית, v. קִירְלוּרִית.

קוֹלֵחַ, *pl.* קוֹלְחוֹת, v. קָלַח.

קוּלְחָא, v. קַלְחָא.

קוּלְטָא, קוֹלְטָא, v. קַלְטָא.

קוֹ׳, קוּלְיָא m. (קָלֵי II) *parched grain; flour made of parched grain.* Targ. Ez. XXVII, 17 (Ar. קִילְ׳; ed. Ven. I קִילְוָיָא; some ed. קוּלַיָּא *pl.*; ed. Lag. קלוויא; h. text גֶּן).—V. קָלֵי.

קוּלְיָא II, קַלְיָא m. (preced.) *ashes of an alkaline plant.* Erub. 28[b] מערבין בקול׳ Ms. M. (ed. בקל׳) you may use *ḳulia* for an 'Erub (v. עֵירוּב), expl. ק׳ בירקא the plant from which ḳ. is won. Y. Sabb. IX, end, 12[b], v. קִימוֹלְיָא.

קוֹלְיָאס, v. קוֹלְיָס.

קוֹלוֹינוֹן, v. next w.

קָלְוָר׳, קוֹלְוָרִין m. pl. (קלי; cmp. קוֹלָא I) *curtained enclosures, canopies.* Cant. R. to VI, 4 (expl. צנלות צב, Num. VII, 3) דומות לק׳ ... (not נן) resembling canopies (v. אַסְקַפְסְטִי); Num. R. s. 12 לקל׳; (Yalk. ib. 713 לקליטות; Pesik. Vayhi, p. 8[a] לקוילקוילין, Ar. לקולויינין).

קוֹלְיָס, קוֹלְיָאס, קוֹלְיָס m. (κολίας) *colias*, a *kind* of *tunny fish.* Tosef. Ḥull. III (IV), 27, v. אֶקוֹנָס. Makhsh. VI, 3 ק׳ האספנין (ed. Dehr. האספנג), v. אַסְפָּנִי; Tosef. Bets. II, 1 קוליס האיספון ed. Zuck. (ed. only קילים). Tanḥ. Ki Thissa 32 כק׳ חזה ... הירה משה Moses moved in the heavens like a colias (swimming in the water), until he arrived &c.

קוֹלִין m. pl. (v. קוֹלָא I) בֵּית ק׳ (= b. h. בית הכלא) *prison.* Cant. R. to VIII, 13.

קוֹלְיָס, v. קוֹלְיָס.

קוֹלִיס, v. קָרְקוֹלִיס.

קוֹלִירָא, v. קִירַיטִיס.

קוֹלִית f. (v. קוֹלָא, a. קוּלְתָא) [*something hollow and round,*] 1) *ball; globule.* T'bul Yom I, 1 ק׳ של מים המחולחלת (not שלמים) a hollow ball of water, *bubble, froth*; ib. 2 ק׳ של מים שאינה מחולחלת a solid water globule, *drop.*—2) *marrow-bone*, esp. *thigh-bone.* Tosef. Pes. VI, 10 מוח שבראש ושבק׳ the marrow in the head (brain) or in a bone; Pes. 84[b]. Tosef. Ohol. IV, 3 ק׳ המת וכ׳ if one makes a handle for a knife out of a marrow-bone of a human body. Tosef. Ukts. II, 5. Gen. R. s. 10; a. e.

קוֹלְמוֹז, v. קוֹלְמוֹס ch.

קוֹלְמוֹס m. (calamus) *reed, writing pen.* Sabb. 92[b] שנים ... בק׳ כותבין if two take hold ... of a pen and write; Tosef. ib. IX (X), 10; Sifra Vayiḳra, Ḥob., ch. IX, Par. 7. Sabb. I, 3 בקולמוסו; Y. ib. 3[b], v. לְבָלָר. Taan. 20[b] לפיכך זכה קנה ... ק׳ וכ׳ therefore (because of its yielding nature) the reed was privileged to supply the pen with which to write the Torah &c. Tanḥ. Ki Thissa 37 ד׳ ששה נשתייר בק׳ וכ׳ ... when Moses wrote the Torah, something (of the fire-ink) was left in the pen, and he passed it over his head &c. Pes. 118[b] (ref. to Ps. LXVIII, 31) גער בחיה ... בק׳ אחד rebuke the beast (Rome) all of whose deeds are written down with the same pen (of tyranny); a. fr.—Ḥull. 30[b] שחיטה חצשויה כק׳ a cut (of the animal's throat) shaped like the cut of a writing reed (slanting).—*Pl.* קוֹלְמוֹסִין, קוֹלְמוֹסִין. Y. Sabb. XII, 13[c] bot. בשין ק׳ דיו עשויין the boards were cut like pens (thinner and slanting on top). Gen. R. s. 58, a. e. כמה ק׳ משתברין how many pens were broken &c., v. דְּיוֹ. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 12 חק׳ metal pens (styluses; Kel. XII, 8 sing.). Sabb. 11[a] אם ימלאו ... ואנמים ק׳ וכ׳ if all seas were ink, and all reeds pens &c.; Ab. d'R. N. ch. XXV קַלְמוֹסִים (ed. Schechter קול׳, Var. קוּלְמָסִין).

קוֹלְמוֹסָא, קוֹלְמוֹס ch. same. Targ. Jud. V, 14. Targ. Job XIX, 24 (Ms. קולמוו). Targ. II Esth. III, 9; a. e.—Gitt. 6[a] top, v. קַן.—*Pl.* constr. קוֹלְמֵסֵי, v. מַזְרָא.

קוֹלְמְסִיא, ק׳ מְסִיא, v. בִּזְרָא.

קוֹלְמִיוֹת, Pesik. B'shall., p. 87[a] Ms. O. a. Ar., v. קְדוּמִית.

קוֹלְמִין, ק׳ מְסִיא, v. מַזְרָא.

קוּלְמֵס־, v. קוֹלְמוֹס.

קוֹלָן I m. (κόλλα, accus.) *glue.* Pes. III, 1 ק׳ של סופרים the glue which the scribes use (to paste together strips of papyrus &c.), v. פִּירוּזָא. Ib. 42[b] ק׳ של רצענין the leather-workers' paste.

קוֹלָנִי II, קוֹלָנִי m. (denom. of קול) *shouter*, esp. *night-guard, crier.*—*Pl.* קוֹלָנִים, קוֹלָנִין. Pesik. Vayhi, p. 66[b] ואח״כ

Digitized by Google

חבריא עלויהם ק׳ כגון הצפרדעים and then the Lord brought shouters against them (like troops preparing an attack), that is the frogs; Yalk. Ex. 182; Pesik. R. s. 17 קָלָנִים; Tanḥ. Bo 4 קָלָאנִים (fr. Chald. קָלָא). Cant. R. to I, 12 תתחיל הצמיד ... בקלאנים, v. בוקינוס; ib. חצמיד עליהם ק׳ וכ׳ (corr. acc.); Yalk. ib. 983 קלנים לעוררן ... חצמיד he appointed criers over them to wake them up. Lev. R. s. 16 אילין צפריא ק׳ ... יבא חקול וכ׳ birds (for the leper's sacrifice, Lev. XIV, 4) are noise-makers; the Lord said, let the voice come and bring atonement for the sin of the voice (evil gossip); Yalk. ib. 559. Tanḥ. T'tsavveh 11 (play on מרים קלון, Prov. III, 35, with allusion to וירם תולעים, Ex. XVI, 20) חיתח קלאנין של תולעים וכ׳ a night watch of vermin (that keep people awake) went forth &c.; Y'lamd. to Ex. XXVIII quot. in Ar. קלנין; (Yalk. Prov. 935 הדי תולעים וכ׳).—*Fem.* קוֹלָנִית *a screaming woman.* Keth. VII, 6 אם חק׳ also a screamer (may be sent away without a dowry); Tosef. ib. VII, 7; (variously expl.) Keth. 72b; Y. ib. VII, 31b sq.—*Pl.* קוֹלָנִיוֹת. Tanḥ. Naso 2 ק׳ לא ... דרך יכ׳ the daughters of Israel are not loud, nor walk with uplifted foot &c. (Tanḥ. ed. Bub. ib. 4 *sing.*).

קוֹלָס m. (קלס *to be round*; cmp. קוֹלָא, קוּלִית &c.) 1) *cap, helmet.*—*Pl.* קוֹלָסִים, קוֹלָסִין, קוֹלָסוֹת. Gen. R. s. 99 אילו לובשי כובעים ואילו לובשי ק׳ Midr. Haggadol (communic. by S. Schechter; ed. קיסים, corr. acc.) they (the priests) wear turbans, and they (the Greek soldiers) wear helmets. Yalk. Deut. 885 יוצא בקלוסין ... תואיל וחם יוצאין בקלוסין (corr. acc.) as they (the gentiles) go out with helmets, so will I &c.; Sifré Deut. 81 בחולסין (corr. acc.). Zeb. 88b קונאות של קולסות (Mus. s. v. קתאות; v. Rabb. D. S. a. l. note 5), v. קוֹנָאוֹת.—[Gen. R. s. 19 קולסין (Yalk. ib. 27 דקיסלין) *girdles* tied around like a turban, v. קוּלְסִיתָא.]—2) קוֹלְסֵי כרוב *cabbage-heads.* Ukts. I, 4 שרשי ק׳ חכרוב (ed. Dehr. אכרוב קָלְסֵי) cabbage stalks; (Maim.: the shoots under the head, which are thrown away). Y. Bets. V, 63a top. Tosef. Shebi. VII, 17 שורשי ק׳ חכ׳ וכ׳ cabbage stalks in the ground even if they are dried up.—V. קָלַס II.

קָלָ׳, קוֹלָסָא, קוֹלָס ch. same, 1) *helmet.* Targ. I Sam. XVII, 5 (Rashi to Zeb. 88b קל׳); a. e.—*Pl.* קוֹלְסִין, קוֹלָסֵיָא, קָלָ׳. Targ. Ez. XXIII, 15 (h. text טבולים). Ib. 24. Targ. Jer. XLVI, 4; a. e.—*2) *cabbage-head*; trnsf. *one of repulsive appearance* (or perh. *blockhead*). Yeb. 118b דק׳ גברא וכ׳ when the husband is a cabbage-head, the wife requires no lentils for the pot, i. e. a woman is contented with any husband, in the poorest circumstances, rather than remain single; [Rashi: ק׳ *of a disreputable family*, v. קָלַס; Ar.: קָלָסָא *a cabbage gardener*, v. נַסָּצָא]; Keth. 75a דקולסא (Rashi דקול׳).

קוּלְסִיתָא f. (preced.) 1) *turban, head-dress.* Y. Kidd. II, 62d דמטמרא לח תחות קלוסיתח דראשה (corr. acc.) she had hidden it (her blemish) under her head-dress.—2) *belt.* Y. Sebu. VI, 37a bot. דקוּלְסִיתָהּ וכ׳ ... והוח she had two Denars tied up between the folds of her belt.

קוֹלָפָא m. (קָלַף) 1) *a peeled pole, lance.* Sabb. 63a (expl. אַצָּלָה) ק׳ (Ar. a. Ms. O. קופל).—2) [*peeled or scraped leather,*] *strap.* Ber. 58a ק׳ יהבו ליה (v. Rabb. D. S. a. l. note 5) they gave him the strap, i. e. gave him the privilege of inflicting punishment; Yalk. Ez. 362 קיל׳. Ber. l. c. מחייא ליה בקוּלְפֵיה דסרזלא וכ׳ Ms. M. (ed. בקולפא only) he struck him with his iron-pointed whip and killed him; Yalk. l. c. בקיל׳. Keth. 65a מחתח לה בק׳ דשידא she struck her with the strap of a chest (Ar. בק׳ דשיראי with a silken strap).—*Pl.* קוּלְפֵי. Ber. 56a תרין ק׳ בלעת thou shalt receive two lashes. Men. 7a; Arakh. 22a, v. בָּלַע. Snh. 110a; Pes. 119a, v. קוּפְלָא I.—3) *parchment*, v. קֻלְפָא.

קולקין, v. קִילְקִי.

קולקלון, v. קִילְקְלִין.

קולקלין, v. קִילְקִי.

קוּלְקַלְתָּא, v. קִילְקְלָתָא.

קוֹלָקָס m. *colcas, colocasia,* an edible root of the Egyptian bean (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). Y. Peah I, 16c bot. [read.] ק׳ כירק למעשרות וכ׳ colocasia is treated as greens (יָרָק) as regards tithes &c.; Y. Ned. VII, beg. 40b. Y. Pes. IV, 31a. Tosef. Maasr. III, 14; Maasr. V, 8 קוֹרָקָס (Bart. קוֹרָקָס; Y. ed. קיריקם, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Y. ib. 52a bot. קיריקם.

קוֹלַקַסְיָד, קוֹלַקַסְיָא f. same. Y. Shebi. II, end, 34b עלי ק׳ (not קולקסיי) the leaves of colocasia; Y. Ned. VII, beg. 40b קלויקסידה. Ib. קלוקסידה.

קוֹלָר m. (collare) *collar,* (Roman) *prisoner's band or chain around the neck.* Y. Ned. IX, beg. 41b ק׳ ... הנודר על צוארו he who makes a vow is like one putting a collar around his neck. Ib. [read:] וראה ק׳ אחד לקוסטודיא ... סנוי וכ׳ it is as if a guard passed by (with prisoners), and some one seeing a collar vacant would put his head into it. Gitt. VI, 5 חיוצא בק׳ וכ׳ if one is led out in chains (a prisoner) and says, write ye a letter of divorce &c.; Y. ib. 48a bot. לא סוף דבר בק׳ של סכנה אלא אפי׳ בק׳ של ממון this refers not only to a prisoner in danger (to be tried for his life), but also to a prisoner to be tried for a money matter; שכל חק׳ וכ׳ for every prisoner is to be considered in danger of his life. Bab. ib. 65b גניבא יוצא בק׳ חזח G'niba was taken prisoner; (Y. ib. l. c. אתאסף למחקטלא). Lam. R. introd. (R. Z'era) חעביר ק׳ מצוארו וכ׳ he (King Hosea) removed the collar (of responsibility) from his neck, and put it on the neck of the people &c.; Yalk. Kings 236. Snh. 7b, a. e. ק׳ חלוי וכ׳ ... עשרה if ten men sit in court, the responsibility rests upon every one of them; a. fr.—*Pl.* קוֹלָרִין.—[Midr. Till. to Ps. X, 10 מפיל בקולרים, v. קִילְרוֹס.]—Y. Ber. VII, 11c (Daniel said,) בניו ... בק׳ וכ׳ His children are in chains (in the Babylonian exile), where is His strength (that we should say חגבור)? (Yoma 69b נכרים אחר מפלתו ... שבאו עמו בק׳ וכ׳ משחעבדים בבניו). Yalk. l. c. after the downfall of Sennacherib Ezekiah arose and freed all the people that had come with him in chains (the Egyptian prisoners) &c.; a. e.—Trnsf. *a chain of men, gang.* Yeb. 122a ק׳ של בני אדם וכ׳ a party of men travelling to Antiochia; Tosef. ib. XIV, 7 קוֹלָאר (Var. קולר).—*Pl.* as ab. Kidd. 72b ק׳ ק׳ Ar. (ed. only once ק׳), a Var. to צוורנא (v. Rashi a. l.), v. צַוְרָנָא.

Digitized by Google

קוֹלָרָא ch. same.—*Pl.* קוֹלָרִין, קוֹלָרַיָּא. Targ. Ez. XIX, 9 (perh. sing. = collarium). Targ. Y. II Num. XXI, 29 (ed. Amst. קוֹלַרְיָיא = collaria).

קוֹלְרִיא, Lev. R. s. 16, some ed. קוֹלִירָא, v. קִירְנוּר.

קוֹלַרְיָא, v. קוֹלָרָא.

קוֹלְרִית, v. קִירְנִירִית.

קוֹלֶשָׁא m. (קָלַשׁ) *thinness, flat part*, opp. סוּמְכָא. Ḥull. 55b בקוֹלַשָׁיה on the flat part of the milt.

קוֹלָתָא f. (v. קוֹלָא II) *pitcher, jar.* Y. Ab. Zar. II, 41d top איתגלית ק' דמיא a pitcher of water had been left uncovered; Y. Sabb. X, 3d top קליחא (corr. acc.). Y. Ab. Zar. V, 44d דדא ק' וכ' (not קילא), v. שְׁחַם. Lev. R. s. 33 (play on נִבְרוֹ נִצְרוֹ וכ') נבח ככלבא נפיח כק' נצר וכ' bark like a dog, be blown up (distended) like a pitcher (קַדָּר), and chirp like a cricket; Cant. R. to II, 14. Pesik. Aḥăré, p. 176b קוּלְתֵיהּ; Keth. 62b קוּלְתֵהּ, a. e., v. כְּלַי. B. Mets. 84b; Snh. 103a [read:] באתר דמרי ביתא תלא זיינית תמן רעיא קוּלְתֵיהּ (Var. quot. in Rashi קוּדְתֵיהּ, v. קוּדָא; כולבא, or קולבא, תלא (קולבאי, a gloss for זיינית, or the reverse) where the master of the house hangs up his armor, the shepherd hangs up his pitcher (said of an unworthy successor of a distinguished man); Lev. R. s. 4; Koh. R. to III, 16, v. גּוּלְבָּא [where correct *pitcher* for *bag*]; a. e.—*Pl.* m. קוּלָתָא, קוּלָתַיָּה. Esth. R. to I, 8 חמרא דק' wine from jars, opp. דדיקין kept in leather bottles.

קוֹלְתָא, Midr. Till. to Ps. XXII, read: קִילְתָא, v. קִילָא II, a. קוֹרָא II.

קוּם (b. h.) *to stand up, rise; to stand, exist.* Sifré Deut. 357 (ref. to Deut. XXXIV, 10) אבל באומות קָם וכ' but among the nations he (a prophet like Moses) has existed &c.; B. Hash. 21b בנביאים לא קם וכ' among the prophets never one arose like Moses, but among the rulers one did arise (Solomon). Tanḥ. B'shall. 16 ... שכל הַקָּם כאילו קם וכ' whoever rises against Israel is considered as if he rose against the Sh'khinah. Ib. (ref. to Ex. XV, 7) ... כל הקָמִים לנגדך תרבית thou hast often shown thyself glorious over all that rose against thee; a. v. fr.—קוּם עֲשֵׂה rise and do, *a transgression of a prohibitive law which you must repair by an action*, v. נָתַק. Ḥull. XII, 4. Macc. 15b, v. infra; a. fr.—V. קָיַם.

Pi. קִיֵּם 1) *to establish; to attest, identify.* Gitt. 2b אין עדים מצויין לְקַיְּמוֹ no witnesses are likely to be found to attest it (identify the signatures). Ib. 6a בולי עלמא בציר לקיימי all agree that identifiation by witnesses is required. B. Mets. 7a צריך לקיימו ... מודה בשטר even if the debtor admits that he has written the note, the creditor must establish its identity (or else the debtor may maintain that the debt has been paid). Gitt. III, 4 וקיימו את דבריו and they sustained his opinion. Keth. 20a ... אין מְקַיְּמִין אלא משטר a document can be identified only by comparison of the signatures with those on a document that had been disputed and declared valid in court. Ib. אין מקיימין ... משתי כתיבות וכ' a document can be identified only by comparison of signatures with two marriage deeds or deeds of sale of two fields &c. Ned. 72a שמע וק' if he heard her vow and confirmed it. Y. R. Hash. I, 56c top קַיַּימְתִּיהָ כשחל וכ' I sustain that opinion for a case when &c.; a. fr.—Part. pass. מְקוּיָּם. B. Mets. l. c. במק' דברי וכ' if the document has been identified, all agree &c.; a. e.—2) *to fulfill, carry out, execute.* Yoma 28b ק' אברהם וכ' Abraham fulfilled the whole Law. Macc. l. c. ... ק' וכ' כל מצות in the case of a transgression of a prohibitive law for which reparation is commanded, if the transgressor fulfills the prescribed reparation, he is free (from legal punishment), but if he made the reparation impossible &c. Ib. יש בן ל' קִיְּימוֹ ולא קִיְּימוֹ R. S. ben L. reads, if he makes reparation (he is free), and if he refuses, (he is punished); ib. 15a לפי' ק' ולא ק' according to him who reads *kiyy'mo v'lo kiyy'mo* (punishment can be executed as soon as one refuses to make reparation, although reparation is not made impossible); Ḥull. 141a. Ab. IV, 9 ... כל הַמְקַיֵּם לְקַיְּמָהּ מיעשר he who maintains (studies and observes) the Law in poverty, shall finally maintain it in wealth. Sot. 13a sq. אמרו ק' זה כל וכ' they said, this one (Joseph in the coffin) has fulfilled what is written in this (the tablets in the ark of the covenant). Y. R. Hash. I, 57b top רצה מְקַיְּמָהּ if he so desires, he observes it (his own decree). Ber. 9b ... ק' בהם וכ' ועבדום the Lord fulfilled on them 'and they shall make them serve &c.' (Gen. XV, 14), but he did not fulfill on them &c.; a. v. fr.—מה אני מקיים וכ' how can I maintain the words &c., i. e. in what way can this Scriptural verse which seems to conflict with my opinion be interpreted? R. Hash. 21b אלא מה אני מקיים בקש וכ' and how do I interpret the verse *bikkesh* &c. (Koh. XII, 10)? Y. Kidd. I, 61c bot. ... בנים מה מקיים how does R. Elazar interpret *banim* &c. (Deut. XIV, 1)?; a. fr.—3) *to sustain, preserve alive, save.* Snh. IV, 5 כל המקיים ... כאילו ק' וכ' he who saves one life ... is considered ... as if he had preserved the whole world; B. Bath. 11a. Ab. V, 1 צדיקים שמקיימין את העולם וכ' the righteous who sustain the world which was created &c. Kil. V, 8 הנוקיים קוצים בכרם he who keeps (cultivates) thorns in a vineyard. Ib. דבר שכמיהו מקיימין a plant of the kind that people are wont to cultivate; a. e.—4) *to place (on the chafing stove).* Tosef. Sabb. III, 1 ואין מקיימין עליה וכ' (not נה) you must not place dishes on it, until it is swept or covered with ashes. Ib. 3; Y. ib. III, beg. 5c; a. e.

Hithpa. הִתְקַיֵּם, *Nithpa.* נִתְקַיֵּם 1) *to be established, identified.* Gitt. I, 3 יתקיימו בחותמיו let the genuineness of the document be established through its signers (the witnesses subscribed or through others identifying their signatures); a. fr.—2) *to be fulfilled, realized.* Macc. 24b עד שלא נִתְקַיְּמָה ... שלא תִתְקַיֵּם נבואתו וכ' as long as the prophecy of Uriah (Mic. III, 12) was not fulfilled, I was afraid lest Zechariah's prophecy (Zech. VIII, 4) fail to come true; עכשיו שנתקיימה ... מִתְקַיֶּמֶת now that Uriah's prophecy has been fulfilled, it is sure that Zechariah's will come true. Tosef. Snh. XI, 8; Y. ib. XI, 30a bot. יתקיים, v. מְדָה. Ber. 55a מקצתו מתקיים וכ' part of a dream may come true, but the whole of it will not. Midr. Till. to Ps. I, 3 מִתְקַיְּמוֹת are executed, v. עָצָה II; a. fr.—3) *to be preserved; to last, endure.* Gitt. II, 3 בכל דבר שאינו מתקיים with any writing-ink which does not endure. Pes. 68b

Digitized by Google

אילמלא ... לא נתקיימו וכ' but for the Law, heaven and earth would not continue to exist. Taan. 7a מה ... מְתַקַּיְּמִין וכ' as these three liquids can be preserved only in the lowest kind of vessels, so will the words of the Law stay with him only whose mind is lowly. Erub. 54a תלמודו מתק' ברוך his learning will remain with him (in his memory). Shebi. VII, 2 מתק' באר"ץ plants the roots of which continue in the ground (perennials). Ab. IV, 11 ... כל כנסיה סופה להתקיים every union for a sacred purpose is destined to last. Ib. V, 17 ... כל מחלוקת סופה להתק' a contest for a sacred purpose is bound to have an enduring effect; a. fr.—4) *to be maintained, be harmonised.* Mekh. Mishp. s. 20 כיצד יְתַקַּיְּמוּ שני מקראות הללו how can these two verses be harmonised?; a. fr.

Hif. הֲקִים 1) *to put up, erect.* Ex. R. s. 52 ביאו שנקים וכ' come, for we will put up the Tabernacle. Ib. ... שרתה עליו רוה"ק והקימו the holy spirit came upon him, and he put it up. Tanḥ. P'ḳudé 11 אני כותב עליך שאתה הֲקִימוֹתוֹ I will record about thee, that thou didst put it up; a. fr.—2) *to confirm (a woman's vow).* Ned. 67b אי ה' ה' if he (the father) has confirmed it, it stands confirmed (the betrothed cannot annul it). Ib. 69a יש שאלה בהֲקֵם can a confirmation (by one of the two, the father or the husband) be reconsidered? (v. שְׁאֵלָה), v. חָקַם; a. e.

Hof. חוּקַם *to be put up.* Tanḥ. l. c. כיון שה' חמשכן מיד as soon as the Tabernacle was erected, the Divine Presence came down &c. Tanḥ. Naso 23. Num. R. s. 12; a. fr.

קוּם ch. 1) same. Targ. Gen. XXII, 3. Targ. Lev. XXV, 30; a. v. fr.—Part. קָאֵים, apocop. קָאֵי (q. v.); קָם, קָיְמִים; f. קָיְמָא; *pl.* קָיְמִין, קָיְמָן; קָיְמוּ. Targ. Josh. IV, 10. Targ. O. Ex. XXVI, 15 (Y. קַיְמִין); a. v. fr.—B. Mets. 19a (expl. דיהיתיקי) דא תהי לעיקם וכ' this is to stand and be, that when I die &c. B. Bath. 43b bot. ארכא הכא דְקָיְמָא תיקום let the land remain where it is (in the possession of the present incumbent). Gen. R. s. 65 ברייך יְקוּם לך may thy Creator stand by thee. Koh. R. to XI, 1 הוידי הוא גברא דקם ליה עיגוליה here is (I am) the man whom his loaf of bread assisted (who was rewarded for throwing his bread into the sea). Y. Ab. Zar. II, 40c bot. וקמון וְקָיְמִין and they remained (in the trade), v. עֲקַר I. Macc. 22b דְקָיְמֵי מקמי וכ' who stand up before a scroll of the Law and do not stand up before a great man. Kidd. 33b קום מקמיה אביך stand up before thy father. Ib. קָאֲימְנָא מקמיה I should stand up before him. Ib.a עֵיקַם לא קָאֵי הידור וכ' he stood not up before them (gentile old men), but he showed them honor. B. Mets. 7a ברשותיה קָיְמָא it is in his possession. Lev. R. s. 16 (ref. to Is. V, 19) נדע דבן הוא דקיימא whether it is the counsel of a son that will stand (prevail), ours or his; ib. לא ק' דידי וק' דלהון my counsel does not stand, shall theirs stand?; Yalk. Is. 266 הא קָמַת דידהון דידי לא now, theirs is carried out, and mine should not be?; Yalk. Lam. 1033, sq. (read צצא for על); Pesik. Vattom., p. 133a (corr. acc.). Y. Ter. I, 40b top בחרש אנן קָיְמִין we are standing at (are treating of) the case of a deaf mute. Y. Maasr. I, 51b, a. fr. מה (א)נן קיימין (ב)מה what are we treating of?; a. v. fr.—Yeb. 32a ויקם ליה באשר לא יבנה וכ' (by giving *ḥălitsah* to one of his brother's widows) he has been declared one 'who does not build up his brother's house' (Deut. XXV, 9), and the Law says, when one has once refused 'to build', one must not 'build' again (marry another of his brother's widows); ib. 44a.—Shebu. 26a כי חוו קיימי מקמיה דרב (Ms. F. מסתרי) when they were out of Rab's sight, opp. כי אתו לקמיה.—כ' על, also ב' ק' (cmp. עמד) *a) to ascertain.* Ab. Zar. 35b ליכא למיקם עלה דמילתא it cannot be ascertained; a. e.—B. Mets. 19a במילתא ... קָמוּ the Rabbis ascertained the case, v. קִים. Yeb. 31a; a. fr.—*b) to bargain for.* Gen. R. s. 11 אנא ... קיימין עילויה myself and a certain Jew were bargaining for it (the fish); a. e. קם ליה בדרבה מיניה, v. קִים.—נַיְקוּ, תֵּיקוּ = נַיקוּם, תֵּיקוּם. B. Kam. 96a תקנתא לעכו"ם נ' ונעבוד shall we get up and make rules for the benefit of gentile (robbers)? Zeb. 17a כל חדא וחדא ת' בדוכתה (not בדוכתיה; Ms. M. תיקום) let each verse stand in its own place, i. e. you can draw no analogies between them.—Esp. תיקו let it stand, i. e. *the question remains undecided.* B. Kam. l. c. Ḥull. 46a; a. fr.—2) (v. קָמַד) *to curdle.* Ab. Zar. 35b נישקול מיניה קלי וניקום (prob. to be read ונוקים) let one take a little of it and curdle it. Ib. קיימי, v. נְסִיבֵי.—3) *to cause to stand* (v. קִים).—Inf. מֵיקָמָא, מֵיקָמָה, v. *Af.*

Af. אוֹקִים, אָקִים 1) *to put up, erect; to appoint, place; to maintain.* Targ. O. Ex. XL, 2 תָּקִים (ed. Berl. a. Y. תְּקִים). Ib. 18 ואָקִים (ed. Berl. ואָקִים a. וַאֲקִים). Targ. O. Deut. XXV, 7 לְאָקָמָא ed. Berl. (oth. ed. לַאֲקָ'; Y. לְמֵיקָמָא). Targ. Ps. LXXVIII, 13. Targ. Prov. XXIX, 4; a. fr.—B. Mets. 39b לינוקא ... מוֹקְמִינַן we (the court) appoint a guardian over it in behalf of the minor. Ib. מינו דמוקים ... מיקמינן וכ' since one appoints a guardian for the one-sixth portion, we may just as well appoint one for the other sixth. B. Bath. 33a בידיה ... אוֹקְמֵהּ R. Ḥ. placed it in his possession, i. e. decided that it belonged to him. Ib. 34a מוֹקְמִינַן לה בידיה we would place (or leave) it in his possession; a. v. fr.—Taan. 8a, a. fr. אמורא ... אוקים, v. אֲמוֹרָא.—Esp. *a) to put a case, to treat with reference to.* B. Bath. 44a ולוקמה בגזלן why does he not put the case as treating of a robber?; ולוקמה ביורש let him say, it refers to the case of an heir!; a. fr.—*b) to let stand, place, leave (under the presumption).* Keth. 12b, a. e. אוקי ממונא בחזקת מריה leave the money where it is, on the presumption that it belongs to its present owner, i. e. possession has the benefit of the doubt. Ib. אוֹקְמֵהּ אחזקה leave the woman in her ascertained condition (v. חֲזָקָה), i. e. consider her as having married as a virgin. Yeb. 31a אוקי תרי להדי תרי ואשה אוקמה אחזקה leave the two witnesses (on the one side) against the two witnesses (on the other side), and leave the woman &c.; a. fr.—*c) to establish, prove.* Num. R. s. 6, end ורבנן מוֹקְמִין מהאי קרא וכ' and the Rabbis prove from this verse, that as atonement takes place in day-time, so &c.; a. e.—*d)* א' טבאות [*to place right*] *to guarantee, secure.* Y. Gitt. I, end, 43d אנן בעי תְּקִימִינָן ט' (not טבאת) we want thee to secure us (against an eventual loss of the money which thou art collecting from us for our creditors); בהחיא דלא יכיל למֵיקָמֵהּ גרמיה ט' in the case of one who has no opportunity to secure himself (who cannot get a collector to take the risk), ברם ההוא דיכיל למיקמה וכ' but if he finds a collector to take the risk, he may take it away from the one and give it to the other; Y. Kidd. III, 64a.—

Digitized by Google

2) (v. קָמַד) *to make consistent, curdle.* Ab. Zar. 35ª [read:] כיון דאוקמיה איסורא הוא דקא מוקים ליה וכ׳ (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l., a. note) since it had the effect of curdling the milk, it is the forbidden matter that gave it substance, and therefore it (that forbidden substance) is to be considered as if it were there in its natural state. Ib.ᵇ, v. supra.

Ittaf. אִיתְקַם, אִיתּוֹקַם *to put up; to be placed.* Targ. Ex. XL, 17. Targ. Lev. XVI, 10; a. e.

Polel קוֹמֵם *to put up, erect.* Targ. Is. XLIV, 26; a. e.

Pa. קַיֵּם, קַיֵּים 1) as preced. *Pi., to establish, confirm, fulfill* &c. Targ. O. Deut. XXXII, 8 (Y. *Af.*). Targ. Num. XXX, 14. Targ. Is. l. c. Targ. Ps. CXIX, 106; a. fr.—Ned. 70ª דהא קַיְימֵיה לנדרה היום (not קיימי, v. Rashi) for he has confirmed the vow to-day. Ib. (h. form) כיון דקַדְּמוֹ קַיְימוֹ since he once confirmed it, it remains confirmed. Keth. 19ª זילו קַיְימוּ שטרייכו go and get evidence for the identification of your documents, and then come to court. Y. Gitt. I, end, 43ᵈ קַיְימְתֵּיהּ מדאמר וכ׳ thou canst substantiate thy opinion by referring to what R. . . . said. Pesik. Haʿomer, p. 72ᵇ לְמַקַיְימָא לכון וכ׳ in order to fulfill on you the prophecy (Deut. XXXIII, 29) &c.; Yalk. Lev. 643; Pesik. R. s. 18. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ קַיֵּים ואנא יכיל and I can ascertain it (by experiment); a. v. fr.—Part. pass. מְקַיָּים. Ber. 55ª לא חלמא טבא מק׳ וכ׳ (Ms. F. מתקיים) neither a good dream comes true entirely, nor a bad dream &c.—2) (v. קְיָם) *to swear, vow.* Targ. Num. XXX, 3. Targ. Gen. XXVIII, 20. Targ. O. Lev. V, 4; a. e.

Ithpa. אִתְקַיַּים as preced. *Hithpa.* Targ. Num. XIV, 38. Targ. Ez. XXXIII, 12; a. fr.—Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ [read:] תִּתְקַיַּים לכון נפשיכון בהדין יומכון חיך דקַיַּימְתּוּן וכ׳ may your life be restored on that day of yours (when your time comes), as you have restored my life on this day. Erub. 54ª כי הכי דתתקיים בידך ותורך חיי (not בך, v. Rabb. D. S. a. l.) in order that it (thy learning) may be preserved in thy possession, and thou mayest live long; a. e.

קוֹם m. (v. preced. *Pe.* 2, a. *Af.* 2) *curdled milk, curd*; [Maim. *whey*]. Ned. VI, 5. Ib. 52ᵇ. Y. ib. VI, 39ᵈ top מהו בק׳ חלבא מקטרא what is *kom?* 'Bound milk.'

קוֹמ, v. קוֹמֵי.

קוֹמָא I ch. = h. קוֹם. Ned. 52ᵇ ולק׳ . . . באתרא דרבנן ק׳ at the place of the Rabbis (that allow curd to him who vowed abstinence from milk) they call milk *ḥelba* and curd *ḳoma* (without any additional qualification) לק׳ . . . באתרא . . . ק׳ דחלבא at R. Jose's place they call curd also the *ḳoma* of milk; (Y. ib. VI, 39ᵈ top שם אבוי קרוי עליה it is designated by its origin).

קוֹמָא II f., *pl.* קוֹמִין, v. קוֹמְתָא.

קוֹמָא III m. = קוֹמֵיס. Ab. Zar. 11ª.

קוּמָא m. = h. קוּמוֹס. Gitt. 19ª, v. קוּמוֹס; Sabb. 104ᵇ. Ib. 110ª אלכסנדרי׳ ק׳ Alexandrian gum (of the Spina Aegyptia, v. Löw, Pfl., p. 197).

קוֹמָד f. (b. h.; קוֹם) *height, stature, man's height.* Esth. R. to I, 6 מלא ק׳ וכ׳ space for the whole length of a human body &c., v. פֶּרֶח. Gen. R. s. 12; Num. R. s. 13 (among the seven things that were taken away from Adam) זהו וחדיו וקוֹמָתוֹ his beauty, his life's length, and his high stature (which was diminished). Ib. מיות של ק׳, v. מָוֶת. Bekh. 45ᵇ, a. fr. בעלי ק׳ men of high stature. B. Kam. 60ª, v. קָמָה; a. fr.—ק׳ וקופה, v. וָקָה. [Gen. R. s. 53 קיבתיו של אברהם, v. קָמָה.]—*Pl.* קוֹמוֹת. Snh. VI, 4 שתי ק׳ the height of two men.

קוּמוֹס m. (cmp. κόμμι, cummis) *gum, resin,* esp. *ink prepared with gum* (v. Sm. Ant. s. v. Atramentum, a. Löw, Pfl., p. 197). Gitt. II, 3, expl. ib. 19ª קומא. Sabb. XII, 4; ib. 104ᵇ. Num. R. s. 9 אין כותבין לא בק׳ וכ׳ you must not write (the oath of the suspected woman, סוֹטָה) with gummed ink &c.; Sot. II, 4; Sifré Num. 16 בקימוס. Meg. II, 2; a. e.—Tosef. Mikv. VI (VII), 16 חמור וחק׳ (Var. וחקישורין) myrrh or (acacia) gum. Koh. R. to VI, 1; IX, 13 ק׳ במור putting gum in myrrh (for adulteration); Sifra Vayikra, Ḥobah, Par. 12, ch. XXII קימוס; Yalk. Lev. 479; Tosef. B. Bath. V, 6 קִצּוֹץ.

קומוס *comes,* v. קוֹמֵיס.

קוֹמָט m. (קָמַט) 1) *fold, wrinkle,* a *folded part of the body* as *arm-pit* &c. (cmp. סְחָר). Nidd. 42ᵇ שרץ בקומטו if a person holds a creeping (unclean) thing in a fold of his body. Ib. 43ª; a. e.—*Pl.* קוּמְטִים. Tosef. Neg. I, 8 נפשכון את קומטיך you must straighten out its creases.—V. קָמַט.—2) (cmp. קוֹמְצָא II) *pit,* esp. *the pupil of the eye.* Treat. Der. Ẹr. Zuṭṭa ch. IX ק׳ שבשחור ירושלם the 'pit' in the black of the eye (iris) is typical of Jerusalem; צורת שבק׳ וכ׳ the image in the pupil is typical of the Temple.

קומטומריסין, קומטומוריסין, קומטומוריסון, a corrupt. for קוֹמְטָרוֹבִירְסִין m. pl. (controversiae) *controversies, arguments.* Yalk. Ps. 680 (ref. to תגיבו עצתיכם, Is. XLI, 21) ק׳ של בני עשו the pleas of the sons of Esau; והם אומרים מי עושה ק׳ של ישראל וכ׳ and they will say, who will make up the pleas for Israel? Said the Lord, I will (ref. to תצמות, Ps. LXVIII, 36); Midr. Till. to Ps. XX (defective version; ed. Bub. קומומכם).

קומטון, Sabb. 145ᵇ Rashi, v. קוֹמֵיס.

קומטיטון, read: קוֹמִיסָטוֹן m. (comessatum, κομεσσᾶτον S.; cmp. אֲפִיקוֹמָן) (*comissatio,*) *the aftermeal entertainment consisting of an open door reception,* at which food and drink are served (v. Sm. Ant. s. v. Comissatio). Esth. R. to I, 5 כבירת ק׳ היה וכ׳ . . . הדא שושן that (entertainment at) Susa was like the house of a comissatio, food and drink being served there.

קוּמְטְרָא, v. קַמְטְרָא.

קוֹמֵי m. pl. constr. (contr. of קדם) prep. *before, in the presence of, prior to.* Targ. Ps. L, 21 קוֹמָךְ Ms. (ed. קדמך). Ib. LVII, 7 קוֹמֵי Ms. (ed. קדמי). Ib. LXIX, 23 קוֹמֵידְהוֹן Ms. (ed. קדמ׳); a. fr.—Y. Meg. I, 72ª top דרא בעי קומי וכ׳ R. Z. asked in the presence of &c. Y. Bets. III, 62ª top קוֹמֵיהּ דר׳ וכ׳ (not ר׳) before R. Ḥ. the elder. Ib. II, 62ᶜ top עבר ק׳ סדרא passed before the school house. Ib. bot. נפלת . . . קוֹמֵיהוֹן the lamp fell down in their presence; a. fr.—V. קָמָא, קָמֵי.

Digitized by Google

קוֹמִי I f. (κόμη) *hair*, esp. *the gentile fashion of cutting and wearing the hair*; ספר ק׳ *to trim the front of the hair* like a fringe on the forehead (capronæ), and let the curls hang down on the temples (antiæ; v. Sm. Ant. s. v. Coma). Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) שלא תגדל ציציות ושלא תספור ק׳ (not שפה ק׳, v. Rabad) that thou grow no side-locks and trim not the front. B. Kam. 83ᵃ המספר ק׳ וכ׳ he who cuts the *coma* transgresses the law forbidding the ways of the Amorite. Ib. ... התירו לו לספר ק׳ וכ׳ אבטולים they allowed A. b. R. to wear his hair in Roman fashion, because he associated with government people; a. e.

קוֹמִי* II f. = קוֹמָה. Lev. R. s. 4 כיון שעומד על ק׳ שלו when the youth has reached his full growth and goes out for business.

קומא, Pirké d'R. El. ch. XIII, v. קוֹזְמִין.

קומיטיטון, read: קוֹמִיטָטוֹן m. (comitatus) *imperial court*. Targ. Y. II Num. XII, 7 [read:] בכל ק׳ דידי ריש לבילרין ק׳ (לְבָלָרְא) הימן הוא he is most trusted in my whole court.

קומיס, Pirké d'R. El. ch. XIII, v. קוֹזְמִין.

קוֹמֵס m. (comes) *attendant of magistrates*, esp. *Comes, a member of the imperial cabinet* (v. Sm. Ant. s. v.). Y. Ber. IX, 13ᵈ העמידו ק׳ על תיסבריות שלו (not קומוס) he made him superintendent of his treasures (Comes largitionum privatarum); Cant. R. to II, 5 קומסין תסברין (corr. acc.); Y. Snh. XI, 30ᵇ bot. ק׳ תיסורין על בית המקדש chief treasurer of the Temple (Comes largitionum sacrarum). Ex. R. s. 37 עשה ... למשה ק׳ וכ׳ the Lord made Moses superintendent of the palace (Comes palatii) &c. (ref. to Num. XII, 7; cmp. קומיטיטון). Num. R. s. 15, v. סַרְדִיוֹט; Tanḥ. Bha'ăl., ed. Bub. 20 קומוס (corr. acc.). Koh. R. to IX, 11 אתמול עביד ק׳ קלטור וכ׳ yesterday he (Moses) was made Comes Calator (officer arranging the king's receptions) in Pharaoh's palace, and to-day—'call him that he may eat bread' (Ex. II, 20); Yalk. ib. 989 קמסקלתור (corr. acc.). Lev. R. s. 5, v. אסיפסריאון; Yalk. Is. 291 קומוס ואיפרכום בירושלם. Lev. R. s. 28 [read:] מאן דעביד ק׳ פריבטון ... ק׳ קלטור וכ׳ he who used to appoint the Comes Privatarum (v. supra), he who used to appoint the Comes Calator &c., v. מַגִּיסְטֵר; Esth. R. to VI, 10 דומין פנטון וכ׳ (corr. acc.); Pesik. B. s. 18 מיעביד קומספנטון קומסקרטור (corr. acc.). Esth. R. to I, 12, v. אֶסְטַבְלָאטָא; a. e. — *Pl.* (comites) קוֹמִיטִין. Sabb. 145ᵇ [read:] הגמון וק׳ ובעלי זמורה (ed. וקמטון ובעל, Rashi וקומטון, Ms. M. וקומטרי; v. Rabb. D. S. a. l. note) a general with his Comites and Centuriones.

קוֹמֶנְטָרִיסִין m. pl. (*pl.* of κομμενταρήσιος, S. = commentariensis) *those having charge of public records*, esp. *registrars of prisoners, jailers* (v. Sm. Ant. s. v. Commentarius). Gitt. 28ᵇ מק׳ של נכרים וכ׳ if one heard from gentile jailers, 'such and such a man is dead', 'such and such a man has been put to death', you cannot allow his wife to marry again; Y. Yeb. XVI, 15ᵈ מקמנטריסי המלך from the (Roman) king's jailers.

קוֹמַנְיָתָא f. (קמן; cmp. Syr. קמל, a. קומלא mucor panis, P. Sm. 3647) *mould*. Pes. 42ᵃ, v. אוּמְצָא.

קוֹמְפוֹן, v. קַמְפוֹן.

קוֹמְפְּרוֹמִיסִין m. pl. (*pl.* of compromissum) 1) *agreement between parties to submit to arbitration*. Y. M. Kat. III, 82ᵃ bot., expl. שטרי בירורין, v. בֵּירוּר.—2) (v. Harper's Lat. Dict. s. v. Compromitto) *reciprocal promises*. Lev. R. s. 6 קופרמסאות נתנו וכ׳ (read: קוֹמְפְּרוֹמִיסָאוֹת) they made promises to each other, that he would never disown them, nor they him.

קֹמֶץ, קוֹמֶץ m. (b. h.; קָמַץ) *bending the three middle fingers over the hollow of the hand*; (with מלא, or sub. מלא) *grab, handful*, contrad. to חוֹפֶן. Ber. 3ᵇ משביע אין חק׳ אין בה ק׳ וכ׳ one grab cannot satisfy a lion. Gen. R. s. 20 עפר ק׳ וכ׳ is not the handful of dust of the ground of which thou hast been made, booty in thy possession (which thou must give back to the earth)? Ib. s. 90 אין ק׳ there would not be a handful for each person; Yalk. ib. 148 אינן מספיקין מק׳ ק׳; a. e.—Esp. *the handful of the meal offering which the priest takes to be put on the altar* (Lev. VI, 8). Men. III, 2 נתערב קומצה בק׳ וכ׳ if the handful of one meal offering became mixed up with that of another meal offering. Ib. 3 שנתערב וכ׳ ק׳ if a *komets* became mixed up with a meal offering from which no *komets* was yet taken. Y. Shek. VI, end, 50ᵇ בקמצו של כהן measured by the officiating priest's handful; בק׳ של בעלים by the owner's handful. Koh. R. to IV, 6 חביב עלי מלא קמצו של עני וכ׳ the handful of the poor man's offering is more precious to me than the fistfuls of the high priest's frankincense; a. fr.—*Pl.* קְמָצִים, קְמָצִין, קוּמְצִין. Gen. R. s. 5 חפנו שמונה ק׳ ... Moses' one fistful contained eight ordinary handfuls. Y. Shek. l. c. (ed. Zyt. קומצין); a. fr.

קֻמְצָא, קֻ׳, קוּמְצָא I ch. same. Targ. Lev. II, 2; a. fr.—Meg. 16ᵃ מירתי מלי קומצירה וכ׳ offered a handful of flour and was forgiven. Lev. R. s. 34 יהיבין ... בגו קֻמְצֵיהּ they put six Denars in his bent hand; a. e. — *Pl.* קוּמְצִין, קוּמְצֵי. Targ. Y. Gen. XLI, 47. — Meg. l. c. איתא מלי ק׳ וכ׳ your handfuls (of offerings) have come to counteract my ten thousand talents of silver.

קֻמְצָא, קוּמְצָא II c. (= גּוּמְצָא, כּוּמְצָא) *pit*. Targ. II Sam. XVIII, 17.—Esp. *the pit in which grain is kept in years of plenty*, when the granaries are overflowing. Gen. R. s. 90 (expl. לקמצים, Gen. XLI, 47) מקומצא לריחיא (ed. מקוצא, מן קוצא, corr. acc.) from the pit they carried the grain to the mill (leaving the granaries untouched); Yalk. ib. 148 מקמצא.—*Pl.* f. קֻמְצָתָא. Ib. ורבנן אמרי דק׳ ודלא דק׳ the Rabbis say, they carried to the mill grain which had been put in pits and such even as had not been put in pits; Gen. R. l. c.; [strike out דק׳ ובלא ק׳ after לריחיא].

קוּמְקָא, v. קוּמְקוּמָא.

קוּמְקָם, קוּמְקוּמָס, קוּמְקוּם, קוּמְקְמ׳ m. (cucuma, κουκκούμιον, prob. of Semitic origin; the form

Digitized by Google

cucumus is not recorded in Lat. Dict.) *kettle* (smaller than מיחם). Kel. III, 7 קומקום Mish. ed. (Talm. ed. קומקומוס; Maim. קומקומס). Ib. XIV, 1 קומקום (ed. Dehr. קומקומוס). Tosef. Mikv. VII (VIII), 1 קומקומים ed. Zuck. (corr. acc.; oth. ed. קומקום). Y. Pes. VI, 33ª bot. כבכ' הזה אני יורד לו (not בכ') I would meet him as if attacking him with a (boiling) kettle; מה הק' הזה וכ' as a kettle scalds and wounds and blackens (if thrown at a person), so would I &c.; Men. 109ᵇ אני מטיל עליו ק' וכ' I would throw a kettle of hot water at him. Y. Bets. II, 61ᶜ. Deut. R. s. 2; Yalk. Hos. 517 קוּמְקְמִין; a. fr.—*Pl.* קוּמְקוּמוֹסִין, קוּמְקְמוֹ, קוּמְקְמִין. Sabb. 151ª קומקומסין Ms. M. (ed. קומקמין). Ab. Zar. 75ᵇ; Y. ib. V, end, 45ᵇ; Sifré Num. 158 קוּמְקְמָסִים; Tanḥ. Ḥuck. 2 קוּמְקוּמוֹסִין (ed. Bub. קומקמסין).

קוּמְקְמוֹסָא, קוּמְקָמָא, קוּמְקוּמָסָא ch. same. B. Bath. 73ᵇ קומקומס (some ed. קומקומא, קומקמא, Ms. M. קוּמְקָמָא; v. Babb. D. S. a. l. note). Tanḥ. Ḥuck. 2 ואע"ג דקומקמא לאו וכ' (corr. acc.; ed. Bub. קוקמסין, read מסא ...) although ordinarily men do not cook in a kettle; a. e.—*Pl.* קוּמְקוּמוֹסָיָא, קוּמְקְמִי, קוּמְקְמִין. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (not סְרָא ...). Targ. II Esth. I, 7.

קוּמְקְמִין, קוּמְקְמוֹסָא, קוּמְקְמוֹס, קוּמְקָמָא, v. preced. wds.

קוּמְרָא, v. קְמוֹר.

קוּמְרוֹטוֹן, v. קַמְרוֹטוֹן.

קומרין, Sabb. 80ª Ms. M. a. Ar., v. קַלְמָרִין.

קוֹנָא, קוֹנָה f. = h. קוֹנָה. Targ. Y. Lev. XXVI, 13 (not קוּ'). Targ. II Esth. V, 1. Targ. Is. X, 33 (ed. Lag. קומה); a. e.—*Pl.* קוֹנִין. Y. B. Mets. IX, beg. 12ª תרתין ק' double a man's height.

קוֹן or **קִין** (b. h.; cmp. בנן) *to arrange, order, plan* (applied to art, cmp. חָרַשׁ; to music, v. קִינָה).

Pol. קוֹנֵן *to arrange a song of lamentation* (*ḳinah*, cmp. קשר הספד, v. חִסְפֵּד). Gitt. 58ª עליה ק' ירמיהו וכ' on her account Jeremiah sang &c. Ib. ויעליהן קינה וכ' (corr. acc.; v. En Ya'ăḳob). Lam. R. introd. (R. Naḥman) התחיל ... מְקוֹנֵן עליהם איכה Jeremiah began to sing Ekhah (Lam. I, 1) over them. Ib. (R. Pinḥas) הרי ... מקונן עליכם קינות וכ' behold, Jeremiah will sing lamentations of seven alphabets (of) Ekhah over you. M. Kat. III, 9 אבל לא מְקוֹנְנוֹת but they (the lamenting women) must not sing dirges, v. קִינָה a. קִינוּי I; a. fr.

קוֹנָאוֹת* m. pl. (*pl.* of κῶνος) *cones* or *peaks* of helmets, *crests*. Zeb. 88ᵇ כמין ק' של קולסות וכ' (v. קוֹלָס) in the shape of the cones of the helmets on children's heads.

קונבי, v. קוֹנְכִי.

קוֹנְבִיתָא f. (קַנַב) *snuffers*. Y. Yoma III, 41ª (expl. נברשת).

קוֹנְדָא (κονδο = κόντο—), v. מְבִירִין.

קוֹנְדִיטוֹן m. (conditum, κονδῖτον) 1) (sub. vinum) *spiced wine*. Y. Ter. VIII, 45ᶜ חחד ק' *had* (sharp) means spiced wine; Y. Ab. Zar. III, 41ª top. Pesik. Baḥod., p. 102ᵇ מה ק' חזה וכ' (not טין ...) as spiced wine contains wine, honey and pepper &c. Y. Yeb. X, 11ᵇ אנא משקי ליה ק' I shall give him spiced wine to drink; תא אזיל ק' the spiced wine (that was promised) is gone (forfeited). Y. Ber. II, 4ᵇ bot. Lam. R. to II, 12 קונט', קנוט' (corr. acc.); a. e.—2) *spices to be put in wine* (prob. to be read: קוֹנְדִיסִין *pl.*). Y. Bets. I, 60ᵈ מהו מישחוק ק' וכ' how about grinding spices for wine on the Holy Day? Ib. [read:] מחק בר ק' do you grind spices &c.? Y. Sabb. XIX, 16ᵈ bot.; a. e.

קוֹנְדִילִין* m. pl. (κόνδυλος, condylus) [*joints of reeds,*] *writing reeds*. Gen. R. s. 1 Ar. s. v. מל 13 (missing in ed.).

קונדיס, v. קוֹנְדָא, a. קוֹנְטוֹס.

קונדיקוס, v. קוֹנְדְיָקוֹס.

קונדיריקון, v. קוֹנְדְקִין.

קוֹנְדָּס, v. קוֹנְטוֹס.—[Bets. 34ª; Yalk. Gen. 32, v. חִדְנָס, a. next w.]

קוֹנְדָּסָא* m. (a popular corrupt. of קוּנְטְרָסָא, v. חִינְדָּסָא) *artichokes*. Erub. 83ª מוריא דק' (some ed. דקונדיס; ed. Pes. דקונריס; Ms. M. מוריא ק'; ed. Sonc. בוריא קונטרסא, Rashi ק' מודיא; Yoḥăsin מוריא קנטרסא; v. Rabb. D. S. a. l. note) a modius for measuring artichokes, v. נָאוֹקָא. [Comment.; Kundasa, designation of a certain modius.]—*Pl.* קוּנְדָּסָיָא. Y. Shebi. IX, end, 39ª, v. קִינְדָּסָא.

קוֹנֶה m. (b. h.; קָנָה) 1) *purchaser*, v. קָנָה.—2) *owner, master; the Lord*. Num. R. s. 4 end כעבד לפני קונו like a slave before his master. Midr. Till. to Ps. XXII כבוד קוני my Master's honor. Snh. 81ᵇ bot. לו ולקונו ולמקנו (a curse) on him (euphem. for thee), thy Owner, and him that gave thee possession, v. מַקְנֶה; a. e.—[Esth. R. introd. מנין של ק' ד"א ואין קונה, read: לחשתעבד לקוניו וכ' ed. Zuck., read as in oth. ed. דבר אחר . . . דאמרי אינשי לא רצה להשתעבד לבניו יבוא וישתעבד לבנותיו.]

קוֹנָח *ḳonaḥ*, a substitute for קרבן (v. קִינּוּי), used for a vow of abstinence or consecration. Ned. I, 2, a. e., v. קוֹנָם.

קוֹנְטָא (—κόντα) a termination of several Greek numerals, meaning *ten times*; v. אוּמְהוֹרִיקוֹנְטָא.

קוֹנְטַבְּרָא m. pl. (*pl.* of contabrum) *standards* in the Roman army. Midr. Till. to Ps XLV אקלסרין דשנין ק' של מלך ed. Bub. (oth. ed. ריא ..., corr. acc.) ensigns carrying the royal standards.

קוֹנְטָס, קוֹנְטוֹס, (קוֹנְדָּס) m. (κοντός, contus) *pole, shaft of a pike; pike*. Erub. III, 3 (34ᵇ) בראש חק' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. ד for ט; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) on the top of a pole (which is stuck in the ground); Y. ib. 21ª.

Digitized by Google

Y. Taan. II, 66ᵃ top וחלירן בק' נגד וכ' and he suspended them (Nicanor's head and hands) on a pike put up in the sight of Jerusalem; Y. Meg. I, 70ᶜ bot.; a. e.—*Pl.* קוּנְטוֹסִים, קוּנְטוֹסִין, קוּנְטָסִ' (קוּנְדָּה'). Succ. 4ᵇ נעץ ארבעה קונדיסין וכ' if one drove four poles in the ground and put the covering of a Succah on them; (Tosef. ib. I, 12 קורות ... תעמיד). Pesik. Vayhi, p. 4ᵇ ... קינטיסין וכ' ודיה לו (corr. acc.) he might have taken four poles and spread &c.; Cant. R. to III, 11 קונדסין; Yalk. Ex. 370 קונדיסין. Num. R. s. 4 קונטיטון וצרירות וכ' ... (corr. acc.) large shafts with hooks on top; ודרו מגביהין ... בק' וכ' and they lifted the curtain on the poles and unhooked it. Ib. בקונטטון ... נושאים (some ed. בקותנטיס; corr. acc.) lifted it on poles. Pesik. R. s. 12 קינדיסים ... קבע he fixed four pikes in the ground &c.; Tanḥ. Ki Thetsé 9 קנטסין; Lam. R. to III, 64 קונדיס'; Yalk. Deut. 938.

קונטיטין, קונטימון, v. preced.—Lam. R. to II, 12, read: קוּנְדִּיסוֹן.

קוֹנְטָס, קונטיס, v. קוּנְטוֹס.

קונטסרין, v. קוּסְטִינָר.

קוּנְטָרָא, קִינְטָרָה c. (קָטַר II, with anorg. נ) *knot, knotted web as of matting, sieves* &c.; *laces* or *ropes drawn transversely*. Y. Meg. III, 74ᵇ bot. (describing the arrangement of Esth. IX, 6-10, beginning with איש on one side, under which the names of the sons of Haman are arranged in a column, and with ואת on the other side, v. אָרִיחַ) [read:] שכן הוא שניץ ונחיץ כחדין קינטרת so that (in reading transversely) it appears laced and closely corded like transverse lacing (of a web); [Beth Jos. to Ṭur Or. Ḥayim 691 קנטרא, read: קינטרא; Treat. Sof'rim XIII, 6, variously corrupted].—*Pl.* קוּנְטָרָן. Y. Sabb. VIII, 10ᶜ top חהן דעבד ק' נפן וכ' (Or Zaru'a Sabb. 64 קוּשְׁטָרָן מנפן) he who makes (on the Sabbath) knotted (corded) webs, sieves, mats &c.

קונטרונק', קונטרונין, v. קִדְרַנְטִיס.

קונטרוקוס, name of a Roman general, v. אנניטוס. Bekh. 5ᵃ (Rashi a. Tosaf. to Ḥull. 27ᵇ קונטריקון, Ms. Rashi קונטרקוס, ed. Sonc. קונטריקו', v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

קוּנְטְרִין, v. קַנְטִינָר.

קוּנְטְרִינִים m. pl. (corrupt. of קוּנְטוּרִיוֹן', centuriones) *centurions, commanders of centuries*. Sifré Deut. 317 (play on בְּנֵי בְשָׁן, Deut. XXXII, 14) אלו ק' שמכרישין מבין שיניהם (not שמכרינין) that means the (Roman) centurions that cause striking from between their teeth (command attacks on unarmed people); Yalk. ib. 944 קוטרינין שמכרישין וכ'.

קונטרנק, קונטריסין, v. קִדְרַנְטִיס.

קונטרס, Yalk. Ps. 749, v. קַרְטַיס.

קוֹנְיָא* f. (χονία) *powdered lime, plaster*; (in Talmud Babli:) *molten lead, glaze*. Zeb. 54ᵃ, v. מָחָה. Ab. Zar. 33ᵇ מאני דק' *glazed vessels*; Pes. 30ᵇ; Keth. 107ᵇ. Ḥull. 147ᵇ, v. צָצָא; a. e.

קוּנְיָא pr. n. m. *Kunia*. Tosef. Makhsh. III, 3 R. S. to Makhsh. VI, 2 (ed. Zuck. a. oth. קְוִירָא).

קוֹנְיָה, v. קוֹנְיָדָה.

קוֹנָיוֹן m. (קָנָא) *revengeful*. Gen. R. s. 42 אברם זה הוא ק' וכ' this man Abram is vindictive, and when I tell him that his brother's son was captured &c.; Yalk. ib. 72 קַנַּאי.

קוֹנְיָיד f. (קָנָה) *possession, dear wife*. Midr. Till. to Ps. XXII, 20 קוֹנְיָיתָךְ עומדת וכ' thy dear wife stands without, and thou sittest within?; Yalk. ib. 687 קוֹנְעָתָךְ, v. קוֹנְטָה.

קוֹנְיָיתָה f. pl. *ḳunyatha*, a plant resembling colocasia. Y. Maasr. V, end, 52ᵃ.

קוֹנְכִי f. (κόγχη) 1) *mussel, shell, pearl oyster*; also *pearl*; 2) *a vessel for oil, unguents* &c. Y'lamd. to Num. VIII, 2, quot. in Ar. מנורה של ברזל ק' של נחושת an iron candlestick, a bronze bowl.—*Pl.* same (conchæ). Gen. R. s. 60 (expl. טגרנות, Gen. XXIV, 53) ק' Ar. (ed. קונבי) *pearls*(?); Yalk. ib. 109 קונמי.

קוֹנָם m. (v. קִינוּמָא) *ḳonam*, a substitute for קרבן (v. קִינּוּי), used for a vow of abstinence and for the consecration of an object (v. קָדַשׁ *Hif.*). Ned. I, 2 תאומר ק' קונח וכ' if one introduces a vow with the words *ḳonam, ḳonaḥ, ḳonas*, such words are substitutes for *ḳorban*. Ib. 4 if one says to his neighbor, ק' פי מדבר עמך ידי וכ' *ḳonam* (forbidden) be my mouth speaking to thee, my hand working for thee &c., he is bound by his vow. Ib. II, 1 ק' שאיני ישן וכ' (Bab. ed. 14ᵇ שאני) if a man says, *ḳ.* that I will not sleep ..., he is subject to the law of לא יחל (Num. XXX, 3). Y. ib. I, 36ᵈ bot. [read:] אמר לו חשאילני קרדומך אמר ק' קורדום יש לי ק' נכסיי עלי שאין לזה קורדום ויש לו קורדום נכסיו אסורין if one says to a man, lend me thy axe, and he says, *ḳ.* be the axe I have, *ḳ.* be my property to me, that this man (I) has no axe, and he has an axe, his property is forbidden (consecrated); Tosef. ib. IV, 6 [add:] יש לו קרדום נכסיו אסורין (as ed. Friedl.); Bab. ib. 35ᵃ; a. fr.—*Pl.* קוֹנָמוֹת. Ib. אם ק' יש בהן מעילה the law concerning appropriation of sacred property (מְעִילָה) applies also to dedications introduced with *ḳonam*. Ib. 85ᵇ שאני ק' it is different with vows of abstinence; a. e.

קוֹנָמָא m. *oath, covenant*, v. קִינּוּמָא.

קוֹנָס m. (v. next w.) *ḳonas*, a substitute for קרבן (v. קִינּוּי). Ned. I, 2, v. קוֹנָם. Y. ib. I, 37ᵃ top, v. next w.

קוֹנָסָה m. (v. קָנַס) *fine*. Y. Ned. I, 37ᵃ top דבר ... יהא תנינן קונס ק' שמה if a word has a certain meaning in ordinary language and is also used for indicating *ḳorban* (consecration), does a man bind himself (when using it to introduce a vow)? (Answer) we have it in the Mishnah (I, 2, v. קוֹנָם) which makes *ḳonas* stand for a binding vow, and yet *ḳonas* has the meaning of (*ḳunsah*) *fine*.

Digitized by Google

קוֹנְעָה f. (קנע; cmp. קָנָה) 1) *right of acquiring property, citizenship.* Gen. R. s. 32, beg. חַזְּרִי קוֹנְעָתוֹ וּעֲשִׂי וכ' untie (declare as forfeited) his (David's) citizenship and make him an outlaw (v. זִיטְרִיטוֹס); ib. s. 38 חסיר ק' (corr. acc.); Yalk. Ps. 631.—2) *possession, dear wife,* v. קוֹנְיָה.

קוֹנְפוֹן, v. קַמְפוֹן.

קונפי, Yalk. Gen. 109, v. קוֹנְבִי.

קונרס, קונרוס, v. קִירְנָס.

קונשובריגין, Y'lamd. to Gen. XXXII, 7, quot. in Ar., a corruption, prob. for קִירְנְטוֹרִיוֹנִין (centuriones), v. קונטריגים; [Gen. R. s. 75 ראשי גייסות].

קוּנְתִיָּה pr. n. pl. *Kuntiah* (v. קָנָה). Y. Ned. X, 42^{b} top גמליאל דיק'; Y. M. Kat. II, 82^{c} גמליאל דיק'.

קָוַס, *Pi.* קִוֵּס, v. קָנַץ.

קוֹס m. (קסס, cmp. כסס, a. קוץ) [*cutting,*] *a rough-edged cup.*—*Pl.* קוּפִּים or קוֹסִים. Kel. IV, 3 ק' הצידונים Sidonian cups; Tosef. ib. B. Kam. III, 11 קיסום ed. Zuck. (corr. acc.).

קוֹסָא m. (preced.; cmp. קָצָה) *cut off corner, small remote place.* Taan. 24^{a} דיירנא בק' רחיקא (דחיקא) Ms. M. 2 a. 'En Yaak. (ed. בקוּסָטָא; Ms. M. 1 בדוכתא; Ag. Hatt. בקוצא, v. Rabb. D. S. a. l. note) I live in a remote (or poverty-stricken) place.—[Yalk. Koh. 973 קוסיא, read: קיסיא, v. קִיסָא.]

קֶסְ', קוֹסְדוֹר m. (quæstor) *quæstor, military adjutant, inquisitor* (v. Sm. Ant. s. v.). Sabb. 49^{a} ראתו קוס' אחד וכ' Ms. M. (ed. 'קס; Var. in Ar. 'קו, קז) a quæstor saw him (wearing T'fillin), and he fled before him; Yalk. Ps. 795. Tosef. Erub. VIII (V), 4 קצרור חבא לעיר וכ' ed. Zuck. (Var. קסדר) when a military quæstor (commissary) takes up his station in a town for thirty days; Y. ib. VI, 23^{b} bot. חקוּסְטוֹר. Yalk. Esth. 1049 ולא חיית בק' וכ' (some ed. בקיס') and thou wast not even so much as a quæstor (worthy) to run before my father's chariot.

קֶסְדּוֹרָיוֹת, קוֹסְדְּרִיוֹת f. pl. (denom. of preced.) *commission of inquiry.* Midr. Sam. ch. XXV (ref. to Ps. LI, 16) [read:] מדמו של אוריה שחיית דוד משלח ק' לאחריו לידע אם מפזר הוא דברים אילו לא היה מפזר דברים לא היה הורגו (save me) from punishment for Uriah's blood, for David had sent detectives after him to find out whether he would divulge the things (that had happened between him and David); if he had not done so, he (David) would not have had him killed; Yalk. Ps. 765 אם מחזיר הוא את דבריו אילו חיית וכ' whether he would take back his words (his refusal to go home to his wife); had he done so &c.

קוֹסְטָא m. (קסס), v. קוּסְטָא.

קוֹסְטַאנְטִין', v. קוּסְטַנְטִין'.

קוֹסְטַבְרִי', v. קוּסְטִינָר'.

קוֹסְטוֹת, *pl.* קוֹסְטָה, v. קִיסְטָה.

קוֹסְטוֹדְיָא f. (custodia) *a guard.* Y. Ned. IX, beg. 41^{b} קסטוריא (corr. acc.), v. קוֹלָר.

קוֹסְטוֹר, v. קוּסְהוֹר.

קוֹסְטָנֶר, קוֹסְטִינָר m. (quæstionarius) *torturer, executioner.* Pesik. Shub., p. 159^{a}; Yalk. Ps. 854; Yalk. Prov. 961 end, v. עָרְקוּלָא. Y. Ber. IX, 13^{a} של ... נחזה דתחרב קוסנתירו ... וקוסנתר נחרג (corr. acc.) the sword rebounded from Moses' neck against that of his executioner; ... and the executioner was killed; Midr. Till. to Ps. IV; Cant. R. to VII, 5 קוסנטר, קסטנר (corr. acc.); Deut. R. s. 2; Yalk. Ex. 167 (not קסט'). Num. R. s. 1 (ref. to שאו את ראש, Num. I, 2) כאדם האומר לק' סב וכ' (some ed. לקיס, corr. acc.) as a man says to the executioner, take this man's head. Lev. R. s. 35 הושיב בו קוסטרינוס בשביל לשטרו ... ום (some ed. read קוסטריוס) he appointed an executioner to be the governor of the place (disturbed by rebellious hordes); Yalk. ib. 670 קיסטרינוס (corr. acc.); Cant. R. to VI, 11 כגון חק' כוסטריינים (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. X, 10 שהיה מכה וכ' like the torturer that strikes and dislocates a rib and a vertebra at the same time; ed. Bub., a. Yalk. ib. 650 חקיסטור (corr. acc.).—*Pl.* קוֹסְטִינָרִים, רִין, ..., קוֹסְטָנָר'. Pesik. R. s. 10 שמעו חק' ונטלוהו וכ' (some ed. קוסברי', corr. acc.) the executioners heard (the king's order), and they took him (his son) to cut his head off. Y'lamd. to Deut. I, 1, quot. in Ar. עשה ... ולק' פסחין he made Pharaoh deaf and the executioners lame (Ex. R. s. 1 סנקליטין). Midr. Till. to Ps. VI האם והחדמה שני קוסטנרין של מוח הן ed. Bub. (oth. ed. קוסטנרות) anger and wrath are death's two executioners. Ib. ק' רעים (not קוסטנר') cruel quæstionarii; Yalk. ib. 635 קונטסרין (corr. acc.); a. e.

קוֹסְטַל m. (castellum) *castle.* Targ. Ps. LXI, 4 ed. Wil. (oth. ed. קושטא; Ar. קוּשְׁטָא, q. v.).

קוֹסְטַנְטִינָא, קוֹסְ..טִינִי, קוּשׁ' ק.. pr. n. pl. (abbrev. of Constantinopolis) *Constantinople* (Byzantium), the capital of the Lower Roman empire (frequ. identified with Rome-Edom). Targ. Ps. CVIII, 11 קושני דאדום (read קושטנ'; oth. ed. קרתא; ed. Wil. אדום only). Targ. Lam. IV, 21 קשתי קרתא דאדום ed. Lag. (oth. ed. ברתא דאדום; Var. קריתא דמחבניא בארע ארמניאה). Targ. Y. I Num. XXIV, 19; 24 קוס'.—Midr. Till. to Ps. IX קוסטאנטיס בנה ק' Constantine built Constantinople; Yalk. ib. 642.

קוֹסְטַאנְט', קוֹסְטַנְטִינוֹס, pr. n. m. (Constantinus) *Constantine,* Roman emperor, v. preced.

קוֹסְטַר, v. קוּסְהוֹר.

קוֹסְטְרִינוֹס, קוֹסְטְרִינוּם, קוֹסְטַנְרוֹת, v. קוּסְטִינָר.

קוֹסִי, pr. n. m., v. קוּזִית.

קוֹסִי, v. next w.

Digitized by Google

קוסיטרפיזין m. pl. (κοσσοτράπεζον, Du Cange I, 722) *parasites, toad-eaters.* Lam. R. to II, 22 (expl. מגורי, ib.; v. Ar. (combine בני אדם שהיו קוסי טר' הבאתם עלי (מָגִיר קיסיטר', and insert שלי) men that were parasites at my table didst thou lead against me; (ed. corrupt.).

קוסם, v. קָסַם.

קוסף, v. קִיסֵּף.

קוסם, v. קָסַם.

קוסמא, v. קָסַם II.

קוסמא, v. קַסְמָא.

קוסמיקון, v. קוֹזְמִיקוֹן.

קוסני, v. קִינְסָא.

קוסת, Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2, read with R. S. to Kel. VIII, 2 קוּפָּה, v. קוּפָּה.

קוּעָא m. (cmp. נקע) *throat, gullet, windpipe.* Ab. Zar. 29a (to one that entrusted himself to a gentile barber) יאי קוּעָיךְ לזוגא thou hast a fine neck for the shears. Ḥull. 28a; 53b, v. מַסְמֵס I. B. Kam. 117a שמטיה לקוּעֵיה מיניה tore his windpipe out of him (a colloquial expression for: forced him to give up the threatened information against his neighbor; differ. in Rashi). Ib. 55a אריך קועיה (Ms. H. קָאֵךְ, emended קָנֵק; Ar. קשריה; v. Rabb. D. S. a. l. note 200) has a long neck, זוטר ק' a short neck. Ib. אלים קועיה (Ms. M. קאקיה) has a thick neck; קטין ק' slender neck. Ber. 49a לקועיה וכ' ... זקפיה (Ms. M. מתחיה ... לצואריי) B. Shesheth stretched his neck over me like a serpent (was angry). Yoma 87a bot. מהדיה בקועיה ... בחדי דקא (not בקועיית) וקטליה while he was splitting a head, a bone flew off and struck his throat (severing an artery), and killed him; a. e.—[Yalk. Gen. 111 קועי, v. נַיקוֹרָא.]

קַוְעַד, v. קוּעַד.

קוף = נָקַף II, *to go around.*—Denom. תְּקוּפָה.

קוף, קו"ף I *Ḳof*, the nineteenth letter of the alphabet. Maas. Sh. IV, 11 חמוצא כלי ... ק' קרבן if you find a vessel on which *Ḳof* is written, it indicates that the contents are consecrated. Sabb. 104a (in children's conversations) ק' קדוש ר"ש רשע *Ḳof* intimates the Holy One, *Resh*, the wicked; דק' מרוש ... מ"ט why is the face of *Ḳof* turned away from *Resh* (why does *Resh* turn its back to *Ḳof*)? Ib. חגירה דק' the crownlet on the *Ḳof*; a. e.

קוף II m. (b. h.) *ape.* Kil. VIII, 6. Bekh. 8a חסיל וחק' והקרסום וכ' the elephant, the ape, and the long-tailed ape (cercopithacos) give birth after three years of pregnancy. B. Bath. 58a בבני אדם כק' as inferior in looks as the ape is to man. Yoma 29b כמו משסדרו חק' as if an ape had arranged it on the table (as an unconscious act). Tanḥ. P'ḳudé 3; a. e.—[Par. III, 5 בן הקוף, Mish. ed., v. בֶּן.]—*Pl.* קוּפִים, קוּפִין, קוּפוֹת. B. Kam. 80a; Tosef. ib. VIII, 17. Snh. 109a נעשו ק' ורוחות וכ' were turned into apes, spirits, demons and night-demons. Gen. R. s. 23 (in the days of Enosh) כך ... נעשו men's faces were made to be ape-like. Koh. R. to VI, 11 (ref. to מרבים הבל, ib.) כגון מגדלי ק' וכ' as those who rear apes, cats &c.; a. e.

קוֹף, קוֹפָא I ch. same. Ned. 50b. B. Kam. 101a וקאתי קוף וכ' and an ape came and dyed the (stolen) wool (with dye stolen from another person). Ib. כגון שצבע בהו קיפא ed. he painted a (stolen) ape with the stolen paint (so that he improved nothing thereby); [oth. opin. קוּפָּא *basket;* Ms. M. קופה, v. Rabb. D. S. a. l. note 1].—*Pl.* קוֹפִין. Targ. I Kings X, 22; Targ. II Chr. IX, 21.

קוֹפָא II m. (קפף; cmp. Syr. קופא vectis, P. Sm. 3551) 1) *lever, carrying pole.* Targ. Y. Num. IV, 12 (h. text מוֹט). Targ. Y. II ib. XIII, 23 קוֹפָה.—2) (cmp. גֶּפֶן) *trunk, vine.* B. Mets. 109b ק' סבא פלגא (Ms. H. קָפָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) of the trunk of an old vine (that is cut down) the gardener gets an even share with the tenant. Ḥull. 110a ק' סבא הוה Ar. (Ms. H. קי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10; missing in ed.) it was an old trunk.—*Pl.* קוֹפָאֵי. B. Bath. 24a בר ק' (Ms. F. קָפָאֵי) between the trunks of vines.—3) *that which hangs on the carrying pole.* Ḥull. 111a קניא בקופיה (Ar. בקפיה) the windpipe with all that hangs on it (lungs, heart &c.).

קוּפָּא I m. (קפף) = h. קוּפָּה, 1) *basket, tub.* B. Kam. 101a, v. קוֹף ch.—*Pl.* קוּפִּין, קוּפְיָא. Y. Sabb. VII, 10c top, v. צְבַר II. Y. Pes. III, 29d sq. דלא מיחן ק' וכ' not to place the tubs with flour one on top of the other. Y. Ab. Zar. IV, end, 44b. Y. Ber. I, 2d bot. מטמר ביני ק' hidden among the baskets. Y. Gitt. VIII, end, 49d; Y. Nidd. II, end, 50b כמה ק' דעובדין וכ' how many basketfuls of cases came &c.—V. קוּפָתָא.—2) *ball*, esp. ק' דמחנא *the head of a pin* or *needle, eye.* Ber. 55b; B. Mets. 38b, v. עִילָּא I. Ḥull. 48b אי ק' לבר וכ' if the head is directed outward ..., if inward &c.; ib. 49a; a. e.—3) *pinnacle.*—*Pl.* קוּפְיָא, v. קוּפְיָא.

קוּפָּא II f. = כִּיפָּה, *arch, doorway.* Tosef. Erub. VII (V), 2, v. כִּיפָּה.

בֵּית ק', בֵּי ק', קוּפָּאֵי 1) pr. n. pl. *Be-Ḳuppaë.* Ber. 31a, v. כִּיפַּי.—2) pr. n. gent. *Beth-Ḳuppaë.* Yeb. 15b משפחת ב' ק' מבן מקושש the family of Beth-Ḳuppaë (in Jerusalem) of Ben-M'ḳoshesh; Y. ib. I, 3a bot. משפחת בית נקיפי מבית קושש.

קוּפַּד, v. קוּפְדָא II.

קוֹפָד m. (b. h. קִפֹּד; קָפַד) *hedgehog.* Sabb. V, 4 (54b) עור חק' Y. ed. a. Ms. O. a. Ar. (ed. הקופר) the skin of a hedgehog (tied around the udder). Ib. 53b bot. עור של קופר Ms. M. (ed. only עור); Y. ib. V, end, 7c עור הקופד.

קוּפְדָא I ch. same. Targ. Is. XXXIV, 15 (h. text קִפּוֹז).—*Pl.* קוּפְדִין. Ib. XIV, 23 (ed. Wil. קוּפְדָּ). Ib. XXXIV, 11 ed. Lag. (oth. ed. קִפּוֹדִין). Targ. Zeph. II, 14.

Digitized by Google

קוּפָּדָא II, קוּפַּד m. (cmp. preced.) [*a ball*, cmp. אוּטָצָא,] *a piece of meat*, in gen. *meat*; [the Greek κοπάδιον is prob. an adaptation of our w.]. Y. Shek. V, end, 49b [read:] תא לך בדמיתה וחיל זבין ק' (Bab. ed. קופר; Ms. M. קופד בשר, read ד . . .; v. Rabb. D. S. a. l. note) here is the price for it, go and buy a piece of meat. Y. Ber. II, 5c bot. Y. Pes. VI, 33c. Y. Shebi. VI, end, 37a עבד ליה ק' he prepared a piece of meat for him. Y. Maas. Sh. II, 53c bot. קוּפָּדָה שמינה a piece of fat meat. Gen. R. s. 19, beg. ק' צלי (some ed. קופר) a piece of roast. Ib. s. 63 (expl. כי צייד וכ', Gen. XXV, 28) קופרא טבא וכ' a good piece of meat—for his (Isaac's) mouth, a good cup of wine &c.; Yalk. ib. 110 קופרא; a. fr.—Ber. 44b על מיני ק' Ar. (ed. קופרא; Ms. M. על הקופרא) over all kinds of meat dishes.—*Pl.* קוּפָּדֵין, קוּפָּדָן. Y. Shek. V, 49a bot. חמון קופדן look at these pieces of flesh (on his body)!; Lev. R. s. 34 קפדן (read: ין . . ., some ed. קפדן, oth. קפדן); Koh. R. to V, 13 קופדין (some ed. קופר). Y. Shebi. VIII, 38a מקטעתה ק' וכ' to cut it in pieces and sell it in the market.

קוּפְּדַאי, v. קוּרְפַּדַאי.

קוּפָּדָה, v. קוּפָּדָא II.

קוּפְּדָן, v. קַפְּדָן.

קוּפָּה, v. קוּפָּא II.

קוּפָּה, v. קִיפָּא.

קוּפָּה f. (קפף, v. קָפַף; cmp. קִיפָּה) 1) *heap, pile.* Yoma 22b אלא אם כן ק' של שרצים וכ' unless a heap of reptiles hangs behind him, v. פָּרַנְסָ. Ber. 32a, v. נָחַם; a. e.—2) *archway, vault*, v. בִּירָה.—3) (v. קִפָּה) *basket, large vessel.* Y. Ber. I, 3a ק' מלאה וכ' a basket full of bones. Gen. R. s. 13 חבא קוּפָּתָךְ וכ' bring thy tub and measure (fill it); Y. Succ. I, 52b bot. Y. Sabb. X, 12c top פרוצה ק' a basket which is broken through (the contents of which protrude). Bab. ib. 91b קוּפַּת הרוכלין a spice-dealers' basket. Gitt. 67a ר' יוחנן . . . קיפת הרוכלים R. Joh. ben Nuri is a spice-peddlars' basket (ready in all branches of learning); ר' . . . ק' של בשמים R. El. is a spice box; Ab. d'R. N. ch. XVIII; ib. ק' של הלכות a basket (or a pile) of laws (an erudite scholar). Keth. VI, 4 עשרה . . . תחתן דינרין לק' וכ' the bridegroom must obligate himself to give his wife ten Denars for the *ḳuppah* for each Maneh (which she brings in), expl. ib. 66b ק' של בשמים for perfumes; a. v. fr.—Tosef. Kel. B. Bath. III, 7 קיפה (corr. acc.).—Esp. *ḳuppah*, the communal fund for dispensing sustenance to the poor every Friday, contrad. to תמחוי. B. Bath. 8b. Peah VIII, 7 לא יטול מן הק' must not take support from the *ḳuppah*; a. e.—*Pl.* קוּפּוֹת. Y. Ab. Zar. I, 39d חיה למוד הרגיל בק' . . . if one was in the habit of exhibiting five baskets with goods, and exhibited ten (on account of the gentile festival). Tosef. Maas. Sh. I, 10 אם היו תמרים בקופות if the dates are in baskets, opp. של פטלייא in bales; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2 מעקה שבמגדל וחק' שבו R. S. to Kel. XVIII, 2 (ed. קוסח) the railing attached to a turret (spice-box) and the cupolas thereon (cmp. אֲקוּנְבִי).

קוּפָּן, v. קַמְפּוֹן.

קוּפָּנָא m. (קפף or קפה) 1) *wall, parapet.* B. Bath. 73a רחיט אק' וכ' ran on the parapet of the wall of Maḥoza (Rashi: אקופי on the pinnacles).—2) *circuit*, trnsf. *indirectness, implication.* Yoma 50b, v. קְבִירְיָתָא; Zeb. 6a; 7b, v. קְבָעָא; [Rashi fr. קָפָא *floating, unsettled condition.*]—[Ḥull. 111a בקופיה, v. קוֹפָא II.]

קוֹפִינָא m. (v. קוֹפָא II), ק' דמרא *the handle of a hoe*, contrad. to פְּרָא blade; [oth. opin.: קוּפַּרְנָא (cmp. קוּפָּא I, 2) *that part of the hoe which contains the hole for the insertion of the handle, the blade*, v. פָּרָא]. B. Kam. 27b. Gitt. 32a; Sabb. 102b שופתא בק' דמרא the pin which fastens the handle to the blade.

קוּפִּיס = next w.

קוּפִּיץ m. (ch. form) (קְפִיץ; cmp. קִפְּרִין, a. קֻפֵּץ) [*curved cutting tool,*] *hatchet* or *bill* for chopping bones. Targ. Y. Deut. XXI, 4 (ed. Vien. קוּפְּרִין).—Bets. IV, 3 אין מבקעין . . . אלא בק' you must not split wood (on the Holy Day for immediate use) with an axe . . ., but only with the butcher's hatchet. Ib. III, 6 כנגד הק' by putting on the scale a hatchet (instead of the commercial weights); Y. ib. 62a bot. קופיס. Sot. IX, 5, v. עָרַם. Pes. 70a ק' קשורה וכ' (*fem.*) the hatchet tied to the slaughtering knife; a. fr.—Tosef. Bekh. I, 17 עורפו בקוּפִּיץ וכ' (Var. בְּקִפְּרִין) he breaks its neck with a hatchet from behind.

*קוּפָּל m. (v. קָפַל II) *peeled pole, lance.* Sabb. 63a Ar. a. Ms. O., v. קוֹלָפָא.

קוּפָּלָא I m. (קָפַל I, cmp. כבל) *metal rim on bags, lock.*—*Pl.* קוּפְּלֵי. Snh. 110a Ms. F. (Ar. s. v. קלד: גופלי, Var. ק'; ed. קילפי; Ms. M. קולפי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Pes. 119a Ms. M. (ed. קליפא, Rashi קולפי), v. גַּלְדָּא.

קוּפָּלָא II (קָפַל II) *scraping off.* B. Bath. 4b Rashi, v. קִיפּוּלָא, a. קִירְפּוּלָא.

קוּפְּלָא, Y'lamd. to Lev. IX, quot. in Ar., v. קוּפְּלָארְגִיָא.

קוּפְּלָיוֹת, v. קוּפְּלָאוֹת.

קוּפְּלָארְגִיָא, Y'lamd. to Lev. IX, quot. in Ar. ed. Koh. (oth. ed. קופלא רגיא) quid? [Koh. Ar. Compl. suggests χουφολογία *light talking.*]

קוּפְּלָאוֹת, קוּפְּלָיוֹת f. pl. (cmp. קוּפְּלָא I, a. Arab. *kufl* sera, pessulus) 1) *bolts, padlock with chains.* Gen. R. s. 48, end לאחד שהיו בידו שחי ק' וכ' (some ed. קָם) like one who held in his hand two parts of a lock and took them to the smith &c. Tosef. Kel. B. Mets. II, 3 ק' של שרשרת . . . the chain of a padlock. Ex. R. s. 40, beg. קם ק' של תורה וכ' the lock which guards learning is fear of sin (ref. to Is. XXXIII, 6). Pesik. Aḥăré, p. 175a

Digitized by Google

[read:] רמ"ח ק' ... על רמ"ח איברים שהיו בו the Lord put 248 iron locks on his (Goliath's) 248 limbs; Yalk. Ps. 706; Yalk. Sam. 126; (Midr. Sam. ch. XXI כבלים).—2) (by adapt. of κεφαλίς) *wreaths around a column, capital.* Num. R. s. 10 בית התמודים ... ק' וכ' as columns have wreaths above and pedestals beneath &c. (Lev. R. s. 25 קיפלוס; Cant. R. to V, 15 קיפלורוסים; Tanḥ. B'har 1 כיהרת); v. קִיפְלִיס.

קוֹפַנְדַּרְיָא, קוֹפַנְדָּרְיָא, v. קַפַּנְדַּרְיָא.

קוֹפָנָה m. (cmp. קוֹפָא II, a. קוֹפִינָא) *bent stick, flail.* Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. [read:] החן דעביד כיתנייא בק' וכ' he that works flax stalks with a flail (on the Sabbath) commits the offense of threshing.

קוֹפְסָא f. (capsa) *box* for books &c. Targ. Y. Deut. XXXI, 26.—Kel. XVI, 7 כסוי של ק' (ed. Dehr. קפצה) the lid of a box. Men. 41ᵃ כלי ק' (Maim. to Kel. l. c. ed. Dehr. קיפצא) garments in a box; Yalk. Deut. 933 קוּפְסִין (*pl.*). Midr. Till. to Ps. XII מלאה וכ' ק' a box full of gold Denars; ib. קוטמא כולה וכ' (ed. Bub. קיט, corr. acc.) the whole box is of gold on the outside; Yalk. ib. 656.

קוֹפְסַאי, v. קַבּוּסַאי.

קוֹפְץ, v. קוֹפְרִין.

קוֹפְצָא, v. קוֹפְסָא.

קוֹפְרָא, קוֹפֵר, v. קוֹפְדָּא, a. קוֹפְדָּא II.

קוֹפְרְמַסְאוֹת, v. קוֹמְפְרוֹמִיסִין.

קוֹפְרְצִין, v. קַפָּרָס.

קוֹפָתָה, קוֹפְתָא f. = h. קוּפָּה, *basket, tub.* Y. Sabb. IV, beg. 6ᵈ כמידה גו ק' ויחבא ק' וכ' to keep it warm, put it in a large vessel, and put the vessel on peat (גִּיפְתָּא). Y. Peah I, 15ᶜ bot. זכותיה גו קופתיה ... יאות (not קופתה) well the millers say, every man carries his worth in his own tub, i. e. there is a different way of doing good for every man; a. e.—*Pl.*, v. קוּפְתָּא I.

קָוַן (cmp. כְּוַן) 1) *to shrink, be dried up.* Ḥull. 43ᵇ שחותכו וקוֹוֵן Ar., v. כְּוַן.—Part. pass. קָוִּין. Succ. 32ᵃ top ק' (לולב) a Lulab which is shrunk (Rashi: thorn-like, v. קוֹן).—V. קַוִּין.—Denom. קוֹן, קֵרֶן.—2) *to curl.* Denom. קְוִוצוֹת, קְוִיצִין.

Pi. קִוֵּין (denom. of קוֹץ) *to clear of thorns, weed.* M. Kat. 6ᵃ יוצאין לְקַוְוִין וכ' they go out to clear the roads (for the Passover pilgrims). Tosef. Shebi. III, 7 מְקַוְוִצִין וכ' Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. מְקַוְוִסִין; oth. ed. מקוצין, corr. acc.) you may remove the stones, thorns &c.

Nithpa. נִתְקַוֵּין, נִתְקַוְוִין *to be cleared.* Shebi. IV, 2 שדה שנתקווצה (Y. ed. שנתקוו') a field that has been cleared; Bekh. 34ᵇ; M. Kat. 13ᵇ; Gitt. 44ᵇ.

קָוַן ch. same. Succ. 23ᵇ קַוְוצָא Ar. (ed. כוו'), v. כְּוַן.

Pa. קַוֵּין *to curl.*—*Part. pass.* מְקַוְוִין *dishevelled, unkempt.* Lev. R. s. 5 שערייה מק' (not מקצין) with unkempt hair, opp. סָרִיק, v. סָרַק II.

קוֹץ I (b. h.; v. preced.) *to shrink; to feel aversion, loathe, fear* &c. Yalk. Deut. 863 אל תָּקוּצוּ בדברי וכ' be not wearied of studying the words of the Law, but let the last day be like the first. Sifra K'dosh., Par. 4, ch. XI (ref. to ואקץ, Lev. XX, 23) כאדם שחוא קָץ ממזונו like a man that is sick of his food (and vomits; Yalks. Lev. 626 קָמַט במזונו). Meg. 28ᵃ קָצָתָּ בחיי art thou wearied of my long life?; a. e.

קוֹץ ch. same. Targ. Jud. IX, 38. Targ. Hos. IV, 6. Targ. Lam. II, 1 (h. text יעיב); a. fr.

קוֹץ II (b. h.; denom. of קַיִץ) *to summer* (v. Is. XVIII, 6).

Pi. קִיֵּץ 1) *to cause to summer.* Gen. R. s. 34 (play on קַיִץ, Gen. VIII, 22) מְקַיֵּיץ אני עליהם את השוק I shall make the birds feed on them in the summer (with ref. to וקץ, Is. l. c.).—2) (v. קַיִץ) *to supply the altar during the dull season.* Y. Yoma V, beg. 42ᵇ מְקַיְּיצִים בה וכ' they supply the altar with it, i. e. use it for sacrifices when the altar is otherwise unemployed; Y. Shek. I, 48ᵃ bot.; Shebu. 12ᵃ מְקַיְּצִין בחן וכ' Ib. אין מקיצין בגופן וכ' we do not use them bodily as sacrifices, but what we buy with their value. Ib.ᵇ אין מקיצין בשלח חצוף you must not buy birds for burnt offerings out of the funds designated for public free-will offerings. Tosef. Men. X, 8 (expl. קַיִץ המזבח) לוקחין ... ומקיצין וכ' they buy therewith burnt offerings to supply the altar &c.

קוֹץ III *to cut,* v. קָצַץ.

קוֹץ ch. same. Targ. O. a. Y. I Num. XIII, 23 (Y. II קטצו). Targ. O. ib. 24 (Y. קצרו); a. fr.—Part. קָיֵץ, קָיְרִין. Targ. Jer. X, 3.—B. Mets. 107ᵇ נִיקוּץ טר cut the forest, sir (to allow a tow-path along the river). Ib. קָיְרִינָא, v. infra; a. e. [Ib. קוצו עילאי וכ', v. infra].—Trnsf. (cmp. פָּסַק) *to determine, agree, appropriate.* Targ. Y. Num. V, 15 דְּקָיֵץ (not עלה) וכ' for which he makes an appropriation in her behalf out of her property.—B. Mets. 67ᵃ לָא קָץ לית he did not explicitly allow him the usufruct of the mortgaged property (מַשְׁעַנְתָּא), v. קִיצוּתָא.—Part. pass. קִיץ q. v.

Pa. קַיֵּץ same. [Targ. Y. Num. l. c., v. supra.]—B. Mets. 107ᵇ נְיַקְּיְצוּ עילאי ... והדר ניקוץ אנא Rashi (ed. קוצו, incorr.; Ms. M. ניקצו ... וקציינא, fr. קָצַי) let the owners of the upper and those of the lower parts of the forest cut (a path), and then I shall do likewise. Ib. אי קַיְּצוּ had they cut (their part), I should cut, but as they have not, why should I? Ib. 108ᵃ מאן קַיְּצֵיה לאחר לְיקוֹץ ענפיה Ms. H. (ed. מאן קַצְּיֵיה תקוץ וכ') who ordered the cutting of this (my forest)? may his branch (offspring) be cut off; a. e.

Ithpe. אִקּוֹץ (fr. קָצַץ) *to be cut off,* v. supra.—V. קָצַץ, קָצַר.

קוֹץ IV, *Hif.* הֵקִיץ *to awake,* v. קִיץ.

קוֹץ I m. (b. h.; קָנַץ or קוּץ I) 1) *thorn.* R. Hash. 17ᵃ bot. (ref. to Mic. VII, 18) אליה וק' בה וכ' a fat tail with a thorn in it (a consolation implying an evil prediction),

Digitized by Google

'to the remnant of his inheritance' (pardon will be granted), but not to his entire inheritance. Gen. R. s. 20 [read:] ק' זה קינרס by 'thorn' (Gen. III, 18) artichoke is meant. Midr. Till. to Ps. CXXXVI ישב לו ק' וכ' a thorn got into the foot of one of them (which prevented him from travelling); a. fr.—Y. Sabb. IX, 11d עין כוס עין קוץ if an idolatrous place is called 'En K'os (well of the cup) call it (cacophemistically) 'En Ḳots (well of the thorn); Y. Ab. Zar. III, 43a bot.—*Pl.* קוֹצִין, קוֹצִים. Gen. R. s. 45, v. נָכַשׁ; Y. Maasr. III, 50d bot., v. בּוֹס II. Ex. R. s. 1 (ref. to ויקצו, Ex. I, 12) שחזרו דומין ... כק' the Israelites were like thorns in their eyes; Yalk. ib. 162 שהם בעיניהם כק' they (the Egyptians) were in their own eyes like thorns (dwarfed and dry plants). Num. R. s. 20 (ref. to ויקץ, Num. XXII, 3) שהיו ... כק' בפניהם they looked upon themselves as if they were thorns compared with them (the Israelites). Kidd. 75b (play on מקצותם, II Kings XVII, 32) מן הק' שבעם from the thorns (the basest) of the people, opp. החבורים; Y. Ab. Zar. I, beg. 39a. B. Mets. 83a ... ק' מן החכרים (in serving the Roman government as an executioner) I only destroy the thorns out of the vineyard; את קוֹצָיו ... יבא let the owner of the vineyard (God) come and destroy his thorns; Y. Maasr. III, 50d bot.; (Pesik. B'shall., p. 92a כוסים וכ', v. עָסַח; a. fr.—Cant. R. to V, 11, v. infra.—Midr. Till. to Ps. XIV בחי ק' (cacophem.) idolatrous temples (v. supra); Yalk. Ps. 662.—2) (also קוֹצָה f.) *prick, stroke on letters, apex.* Tanḥ. B'resh. 1; Men. 29b לדרוש על כל ק' וק' וכ' to teach mounds of rules on every tip (of letters in the Torah). Ib.a קוצו של יו"ד Ms. M. a. Rashi (ed. קוצה) the prick on the top of the letter Yod (Rashi: *the foot* of Yod); ib. 34a. Ex. R. s. 6, beg. שלמה וקוצה ממך וכ' ... Solomon and a thousand like him shall pass away, but not a tittle of thee (the Torah) will I allow to be expunged; a. e.—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 19 (ref. to קוציותיו, Cant. V, 11) אלו קוצי האותיות this means the strokes of the letters. Ib. שחן ק' וכ' ... אפי' דברים even things which you consider to be merely strokes (ornamentations of letters), in the Torah they are mounds upon mounds (v. supra); Cant. R. to V, 11 בתורה הן קוצי ק' in the Torah these strokes are thorns of thorns (intimating thorny problems).

קוֹץ II m. (קָצַץ) *piece.*—*Pl.* קוֹצִים, קוֹצִין. Y. Meg. III, 74b bot. (ref. to Mish. ib. III, 7, 'you must not interrupt the reading of the curses', with play on חָתַךְ, Prov. III, 11) אל תַּחְשֵׁהּ ק' ק' do not make it (the rebuke) appear cut up in pieces; Deut. R. s. 4; Treat. Sof'rim XII, 1.

קוֹצָא *thorn*, v. קִיסָם.—[Shebi. VII, 1, v. קוֹצָה II.]

קוֹצָא, v. קוּסָא.—[Gen. R. s. 90 מן ק' לריחו', v. קוּמְצָא II.]

קוֹצָה I, v. קוֹץ.

קוֹצָה II f. *madder*, a plant used in dying red. Shebi. VII, 1 (Ms. M. קוֹצָא). Y. Maasr. V, end, 52a. Y. Pes. III, beg. 29d (ref. to זומן של צבעים וכ' (דו ירחב בגיידו קוצם וכ' (corr. acc.) he (the dyer) puts the madder into it to make it adhesive (v. זוּמָא I).

קוֹצִירָא, pr. n. m., v. קָצַר II.

קוֹצָם, v. קוֹצָה II.

קוֹצָץ, Gen. R. s. 90, מן ק', v. קוּסְטָא II.

קוֹצֶר* m. (b. h. קֹצֶר; קָצַר) *shortness.* Deut. R. s. 8, beg. [in a gloss] הרבה ... או מק' שוחיה וכ' it often happens that one did not take the time to pray, either from shortness (of time), because he was busy with his affairs &c.; [Matt. K. suggests מק' או שחיה וכ' from *indisposition*, or because &c.; cmp. קְצִירָא].

קוֹצָרָא c. (קָצַר) *short, dwarfish.* Targ. II Esth. VII, 9.

קוֹצְרִי pr. n. m., v. קָצַר II.

קוֹק, v. קִיק I.

קוֹקַאי, Ḥull. 63a Ar, v. קָקַאי.

קוֹקָאנֵי, קוֹקָאנִי, v. קוּקָאנֵי.

קוֹקַב *ḳavḳav*, an imitation of the frog's croaking. Yalk. Ex. 182 (some ed. הָגַר).

קוֹקוֹנְיָא, v. קוּרְקוּנְיָא.

קוֹקַנְיָא, v. חֲנִיקְיָא.

קוֹקָאנֵי m. pl. name of *parasite worms*, 1) in man. Ber. 36a קשה (some ed. לקוקאני; ed. Sonc. לקוקראני) it is injurious because it begets worms (tape-worms?). Sabb. 109b לקוקאיני ed. (Ms. M. קורקנו; Ms. O. a. Ar. קִיקְנֵי) as a remedy for worms.—2) in fish (Rashi: in cattle). Ḥull. 67b (Ms. M. קיקני, קִיקָנֵי; Ar. ed. Koh. קיקני, ed. pr. קִיקָאנֵי); Yalk. Lev. 537 קיקאני.

קוֹקְיָתָא, קוּקְיָאתָא f. pl. (used as sing.) *ḳuḳyatha*, name of a clean bird (passing as forbidden in Palestine). Ḥull. 63a קוקרייא Ms. H., קִיקְיָה Ar. (ed. קָקְוָאתָא, Ms. M. קקאותא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קוֹקְלָתָא, קוּקְלָא, v. חִיכְלָתָא, חִיכְלָא.

קוֹקְנִיתָה f. (=קינקנ'; v. חָנַח) a sort of *clepsydra* made of *reeds* or *tubes.* Y. Erub. X, end, 26d (Ar. קוּנְחָנִי; expl. עדיך); v. עִירָדָה.

קוֹקָרָא m. (=קורקי, v. קוֹרָה III) *a trap* made of *little joists.*—*Pl.* קוֹקָרֵי. Sabb. 18a (marginal correct. in Ms. M. קוּרָקִי; Ms. O. קוֹקָאדֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Gitt. 61a top, v. לִיחָא.

קוֹר, Tosef. Kel. B. Mets. V, 10, v. קוּד.

קוֹר, *Pol.* קוֹרֵר, *Ithpol.* אִתְקוֹרַר, v. חָבַר I, II.

קוֹר I m. (חָבַר I; cmp. מִיקְרָא II) [*marrow,*] *the white heart* or *terminal bud of a palm* (*cabbage tree*) used as food. Ukts. III, 7 חק' חרי הוא כצץ וכ' *ḳor* is like wood

Digitized by Google

in every respect (not susceptible of levitical uncleanness), but may be bought for tithe-money (being considered as food); Tosef. ib. III, 10; Y. Shebi IV, end, 35c; Erub. 28b. Tosef. Shebi. III, 21; a. e.

קוֹר II m. (b. h. קֹר; קָרַר II) *cold, cold season.* B. Mets. 106b (ref. to Gen. VIII, 22) ק' ... חצי שבט half of Shebat, the whole of the month of Adar, and half of Nisan form the season of *Kor*; Gen. R. s. 34.

קוֹרָא I, קוּרָא ch. same. Targ. Gen. VIII, 22 (O. ed. Berl. קוּ'). Targ. Job XXIV, 7. Targ. Ps. CXLVII, 17; a. e.

קוֹרָא II m. = h. קוֹר I. Ber. 36a אושתא ... דקלא ק' people do not plant palms with the view of using the 'heart' (by the cutting of which the tree is ruined); Erub. 28b דקורה. Y. Ber. VI, 10b bot. Bab. ib. 43b (prov.) חלה ק' לדבר אחר וכ' לית ליה hang the heart of a palm tree on a swine, and it will do its own (drag it in the mud). Lev. R. s. 15, end (prov.) [read:] דאכיל בחרין ק' ילקי בהדא קילא he who eats of the palm's heart, will be smitten with the stick (of the dried up palm), i. e. if you enjoy the emoluments of an office, you must not shirk its obligations; Yalk. Esth 1056 תא קורה ותא קילה אכלתון קורה (not כילה, בכ') לקון בקילה here is the palm-heart, and here the stick; you have eaten the heart, therefore be smitten with the stick (having done wrong, you must suffer the consequences); Midr. Till. to Ps. XXII ק' תא ... לקון וכ' והא קולתא ed. Bub. (oth. ed. לקחון, corr. acc.).—בר ק' *a young palm tree.* Sabb. 30b, v. נְבָרָא.—*Pl.* קוֹרַיָּא. B. Kam. 92a אייתיה לי מְקִירֵידְהוּ bring me of their hearts to eat (let the palms perish) (Ms. F. מוֹקָרֵידְהוּ, v. מוֹקָרָא II; oth. opin. in comment. מְקוֹרֵידְהוּ *roots, substance,* v. מָקוֹר).

קוֹרָא III m. (נָקַר I) [*picker,*] 1) *heron.* Gen. R. s. 64, end; Yalk. ib. 111, v. מַקּוֹרָא.—*2) *young bird.*—*Pl.* קוֹרִין. Targ. Is. XXXIV, 15.

קוֹרָא IV f. = h. קוֹרָה, *beam.* Tam. 30a עבדא וכ' ק' it will produce a (trunk fit for a) beam, but no fruits.—Kel. XI, 2, v. קוֹרָה III.

קוֹרָא m. (b. h. קֹרֵא; קָרָא) *partridge.* Ḥull. XII, 2 ק' זכר a male partridge (which is believed to join the female in brooding). Ib. 140b נקבה ק' a female partridge. Tanḥ. Ki Thetsé 2 חק' חוזה מביא וכ' the partridge brings eggs of other birds and hatches them; a. e.

קוֹרֵאָה, קוֹרֵי' ch. same. Targ. I Sam. XXVI, 20 (Kimḥi קוֹרֵיא). Targ. Jer. XVII, 11 (ed. Wil. קוֹרָאָה).

קוֹרְבָא ch. = next w. Kidd. 50a דלק' קאתי where the messenger comes for the sake of forming a connection (to betroth a wife), opp. לרחוקה for severing a connection.

קוֹרְבָה f. (קָרַב) *nearness, approach, contact.* Sabb. 13a ק' של גילוי עריות sexual contact; בעלמא שום ק' any bodily contact whatsoever; Ab. Zar. 17a Ms. M. (ed. קְרִיבָה); Yalk. Lev. 589 קרובה.—B. Bath. 23b דצווריתא ק' that in doubtful cases we are guided by what is nearest is a Biblical rule (derived from Dent. XXI, 3).

קוֹרְבִיטִין, v. קַרְבִּיטִין.

קוֹרְבִין, Y. Dem. I, 22a; Y. Taan. III, 66c top, v. קְרֵב.

קוֹרְבָּן, v. קָרְבָּן ch.

קוֹרְדוֹם, v. קַרְדּוֹם.

קוֹרְדִינָא, קוֹרְדִינָאה, קורדינאה, קורדיקיני, v. גּוֹרְדִינִי.

קוֹרְדְּיוֹקוֹס m. (καρδιακός) *delirious*; (sub. חולי) *delirium.* [This meaning of καρδιακός is not recorded in dictionaries.] Gitt. VII, 1 מי שאחזו ק' וכ' one who was seized with delirium and said, Give my wife a letter of divorce &c.; אחזו ק' וכ' ... אמר if he said, Write &c., and then in a state of delirium said, Do not write &c. Y. ib. 48c (expl. חֲמִים). Ib. שאמרו חכמים מעמים וכ' ק' the *kardiakos* of whom the scholars speak, is one who is at times sane and at times insane; Y. Ter. I, 40b קונדיקוס (corr. acc.). Ib. קונדיקוס ק' (strike out קונדיקוס, as a corrupt dittography). Gitt. 67b (expl. our w.) דנכתית חטרא וכ' one whom new wine from the pit has bitten (given delirium tremens); תא שמע"ל דתא רוחא ק' שמיה the Mishnah, in using that word, intended to teach incidentally that that demon (disease) is named k.

קוֹרְדִימָא, v. קִירוֹמָא.

קוֹרְדִינָא, v. קוֹרְדְּיוֹקוֹס.

קוֹרְדִיקַנְיוֹת m. pl. (v. קוֹרְדְּקִין) a certain style of *shoes, dancing shoes.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. עכסים, Is. III, 18, Vulgate: calceamenta).

קוֹרְדִיקִין same, v. קוֹרְדְּקִין.

קוֹרְדִיקִינִי, v. קוֹרְדְּיוֹקוֹס.

קוֹרַדְנָיוֹתָא, קוֹרַדְנָיוֹתָא, v. קִרְהֲנָיָא.

קוֹרְדָסִן, Tosef. Kel. B. Kam. III, 12, v. קַרְדֵּס.

קוֹרְהַקְנָיָא (?) m. pl. name of *a fruit.* Y. Shebi. VIII, 38a (prob. a corruption).

קוֹרְדְּקִין, קוֹרְדְּקִיסִין, קוֹרְדַּקִיסִין m. pl. (also used as sing.; a denom. of χόρδαξ, cordax, the dance of the Greek comedians) *low and loosely fitting shoes not fastened by any ties, slippers* (v. Sm. Ant. s. v. Soccus). Esth. R. to I, 16 שדחתה מסטרתה בקורדקין וכ' she slapped him in the face with her slipper. Gen. R. s. 45 טפחתה בקורדקיסין (read: סין ...; Ar. טפחה סקורדקיה על פניה, read: קוֹרְדַּקְסָיָה) she slapped her &c. Lev. R. s. 16, beg. (ref. to Is. III, 16) קורדיקין עבין וכ' she put on her feet Ar. (ed. קונדירקון עבה) high-soled shoes to appear taller; Pesik. Vattom., p. 132b קורדקין Ms. O. (ed. קוקין, corr. acc.); Lam. R. to IV, 15 קרקוסין (corr. acc.); Yalk. ib. 1031 קורדיקין. Tosef. M. Kat. II, 16 בקורדקיסין וכ' שדיז ...

Digitized by Google

(Var. קיסין של זהב ...) went out in (gilt) slippers on the Sabbath; ib. בקורדקיס (Var. בקורדקירי) אין נוהגין ... בשבת (של זהב) it is not the custom here to go out in (gilt) slippers &c.; Pes. 51ª קורדקיסון (read: סין ...); Ms. M. קורדייסין; Ms. M. 2 קירדסין; Ms. O. (קורדקייסין); ib. בק' נמי דילמא משחלפין וכ' we also know the reason for not wearing slippers on the Sabbath, because they may slip off, and one may carry them &c. Yeb. 102ᵇ בקורדקיס' לא ... וכ' (Ar. בקורדקייס) one must not walk around in slippers in one's house (on the Day of Atonement). Y'lamd. to Deut. XII, 29, quot. in Ar.

קוֹרָה I ch., v. קוֹרָא II.

קוֹרָה II f. (b. h. קֹרָה; קָהַר II) *cold, cooling*; קוֹרַת רוח [cooling of the *spirit*,] *satisfaction, pleasure, comfort.* Ab. IV, 17 יפה ... של ק' ר' וכ' better one hour of gratification in the hereafter than a whole life of this world. Yeb. 63ᵇ אין אדם מוצא ק' ר' וכ' a man finds contentment only with his first wife. Lev. R. s. 3, end ברוך ... לך ק' be blessed and contented. Y. Ber. IV, 7ᵈ bot. ותבא לפניך קורת נפשנו לטובה and may our contentment come before thee for good; a. e.

קוֹרָה III f. (b. h. קֹרָה; קָרָה I) 1) *joist, beam, post.* Gen. R. s. 42, a. e., v. עוֹבִי.—קורַת בית הבד, v. בַּד II. Kel. XII, 1 קורַת החצים (not קורות) the (iron-shod) post used as a target for arrows; של אסירין the beam with holes for the hands of prisoners on a transport. Lam. R. to III, 12, v. זַיִן; a. fr.—Kel. XI, 2 חק' (Mish. ed. הקורא) the long iron bolt of a city gate (corresp. to נגר, v. Maim. ed. Dehr. a. l. expl. נגר).—2) *the trunk of a tree with its ramifications.* Midr. Sam. ch. XIII, v. גְּוָרָה. Y. Sabb. X, 10ª קורת שקמה the trunk of a sycamore tree; a. e.—*Pl.* קוֹרוֹת, קוֹרִים. Yoma 47ª, v. חָלַץ II. Y. Peah VII, end, 20ᶜ; Pes. 57ª; Tosef. ib. II (III), 22. Y. Ter. II, 41ᵇ bot.—Gen. R. s. 41, beg.; Num. R. s. 3, beg. שפעת ק' שפעת קוריה Yalk. Ps. 845, v. שְׁפָעָה I; a. fr.—[Gen. R. s. 71 מאחורי הקורים, v. קוֹרִים.]

קוֹרָה IV f. (part. fem. of קָרָה I) *accident, event.*—*Pl.* קוֹרוֹת. Tanḥ. P'ḳudé 3 גוזר על כל קורותיו וכ' he decrees concerning all things that will happen to him, except whether he is to be righteous or wicked.

קוֹרָה f. (b. h. קוֹרֵי, *pl.* constr.; קוּר, cmp. קִי) *cavity, window; web.* Yalk. Ps. 789, v. קִיבָּה.

קורוֹ (קורזו), Targ. Y. Deut. III, 40, v. אֶפִּיקִירוֹס.

קוֹרְחָא, קוֹרְחָתָא, v. קַרְחוּתָא.

קוֹרְט m. (קרט, cmp. קָרַן) *a particle, grain, (coagulated) drop.* Snh. 43ª, v. לְבוֹנָה. Ab. Zar. II, 6, v. חִילְתִּית. Men. 11ª וצמדה על ק' אחד so that only one grain of frankincense remained. Ḥull. 50ᵇ, sq. דם ק' a drop of coagulated blood; a. fr.—*Pl.* קוֹרְטִין, קָרְטִין. Ib. 58ᵇ בק' concerning the tears of assafœtida, opp. to עלין leaves. Men. l. c. Y. Sabb. III, end, 6ᶜ של בוסם ק' grains of burnt spices (remnants in the coal pan); Bab. ib. 47ª דאית ביה ק' some grains were yet left in it. Ib. בי רבי וכ' ק' did those of the house of Rabbi care for the grains left unburnt? Tosef. Men. I, 17; a. fr.

קוֹרְטָא ch. same. Nidd. 20ª, v. גְּרִגְּשְׁתָּא. Ḥull. 105ᵇ ומשחכח כי ק' בכורא it (the injurious kind of Sodomitic salt) is found in the proportion of one grain in a Kor; a. e.—*Pl.* קוֹרְטִין, קוֹרְטֵי. Ib. 43ᵇ תרי ק' דמא two drops of coagulated blood; a. e.—Trnsf. *a man of minute weight, pigmy.* Gen. R. s. 16 פושא ק' קטוע ... נגסא פישון Ms. Par. quot. Koh. Ar. Compl. s. v. (Ar. ed. Koh. קרטא; ed. only פישון זו בבל) Pishon (Gen. II, 11) refers to Babel, (Nebuchadnezzar) the dwarf, the pigmy, the stunted, of the size of a hand-breadth (v. Yalk. Dan. 1062, quot. s. v. פּוּשָׁקָא).

קוֹרְטָבָא, v. קַרְהוּבָא II.

קוֹרְטַבְנִיוֹת, v. קַרְהוּנְיָא.

קוֹרְטוֹב, v. קַרְטוֹב.

קוֹרְטוֹר, קוֹ' m. (קרטר, Parel of קָטַר II; cmp. play on קטורה, Gen. R. s. 61, quot. s. v. גְּנָזָה) [*that which is tied up*=אוֹצָר] *store-room, treasury.* Targ. I Chr. XXIX, 8. Targ. Y. Num. XXIV, 13; ib. XXII, 18 (strike out ביתיה).—*Pl.* קוֹרְטוֹרִין. Targ. Job XXXVIII, 22. Ib. III, 14. Targ. I Chr. XXVIII, 11 (h. text גנזכ).

קוֹרְטַמֵי, קוֹרֵי' m. pl. (v. קָרְטֹם) [*thorns*, v. P. Sm. 3743,] *safflower, bastard saffron* (carthamus). Pes. 42ᵇ תלתא ק' (Ms. M. 2 קטומי, emended קָרְטוֹמֵי) one third portion (of the mixture) safflower. Ber. 38ª (some ed. קירי'; Ms. F. קורטני, v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Gitt. 70ª, v. חָרֵי.

קוֹרְטָמָן m. (v. preced.; cmp. Syr. קורטמא verba crassa et stupida, P. Sm. 3743) [*stinging,*] *sharp, acute.* Snh. 100ᵇ (Ms. M. קורש, corr. acc.; marg. gloss גרדמן; Ms. F. קורטמן, corr. acc.), v. זַלְזְקָן.

קוֹרְטָסָא, v. קַרְטָסָא.

קורי, Y. Ned. III, 38ª top, v. קִירֵי.

קוֹ, קוֹרְיָא, v. קַרְיָא.

קוֹרְיָאָה, קוֹרְיָא, v. קוֹרֵאָה.

קוֹרְיוֹטָה m. *cariota, caryota*, a species of *dates.* Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ bot. (expl. תָּצָר); Bab. ib. 14ᵇ (expl. נקלס) *pl.* (Ms. M. קוראי אמא, קולאטא, קוריי, קוריטי, v. Rabb. D. S. a. l.). Ber. 50ᵇ חזי לקוריטי is fit for a drink made of cariota (cariotum), v. Löw, Pfl., p. 111.

קוריות, Yalk. Deut. 850, כלי ק', v. קוֹרְיָיס I.

קוֹ', קוֹרְיָא f. *place, town*, v. קַרְיָא.

קוֹרְיוֹאָה m. (preced.) *inhabitant of a small place, villager.*—*Pl.* קוֹרְיוֹאֵי. Y. Sabb. I, 4ª top בגין אילין ק' דלא וכ' as is the case with country people who are not particular (about their linen ware).

קוֹרְיָיה pr. n. m. *Ḳuryah.* Gen. R. s. 19 אבא בר ק'; v. בַּרְקִירְיָא.

קוֹרְיוֹטֵי, v. קוֹרְיוֹטָה.

Digitized by Google

קוֹרְיִין, קוֹרְיִים m. pl. (denom. of קוֹרָה III) *those handling the press-beam, pressers.* Gen. R. s. 71 אף הגירתיות מאחורי חקוריים וכ׳ (Ar. חקורייס . . . חנשים; corr. acc.), v. גְּרִיתָה; Esth. R. to I, 10 חקוריים (corr. acc.). Y. Pes. VI, 33ª bot. אפי׳ נשים מאחורי הק׳ וכ׳ even the women (wine-treaders) behind the pressers knew that David was to be king.

קוֹרְיָיס I m. (corius, corium) *leather, skin, bark*; כלי ק׳ leather garments, *working clothes.* Y. Sabb. XVII, 16ª bot. מהו לטלטל כ׳ ק׳ וכ׳ is it permitted to handle working garments on the Sabbath? Gen. R. s. 49, beg. . . . שמותם לכ׳ ק׳ וכ׳ the names of the wicked are like leather garments; as long as you use them, they wear well; when you let them lie, they rot. Koh. R. to II, 17 נתעטף בכ׳ ק׳ שלו he wrapped himself in his working clothes. Deut. R. s. 7 (ref. to Deut. XXIX, 4) כ׳ (כלום) ק׳ וכ׳ were leather garments carried with the Israelites out of Egypt (that they did not wear out)?; Cant. R. to IV, 11; Pesik. B'shall., p. 92ª, a. Yalk. Deut. 850 קוריות (read: קוֹרְיוּם); Yalk. Ps. 691; Midr. Till. to Ps. XXIII קוריים (ed. Bub. קואים, read: קוריום).—[Gen. R. s. 71 Ar.; Esth. R. to I, 10, v. קוֹרְיִים.—Koh. R. to III, 11 שפעת ק׳, read: קוֹרִים, v. שְׁפַעַת I, a. קוֹרָה III.]

קוֹרְיָיס II pr. n. m. *Korias.* Y. Orl. II, 62ª ר׳ ק׳ (ed. Amst. ביריות; v. Fr. M'bo, p. 122ª; p. 69ª).

קוֹרִינוֹס, v. קְרִיטוֹס.

קוֹרִיסִין* adv. (χαρύσσων) *advertising for sale, at auction.* Deut. R. s. 3, beg. כעבד שאדונו . . . ק׳ בכל וכ׳ like a slave whom his master desires to sell at auction for what he may get.

קוֹרְכִין, Num. R. s. 23, end בק׳, v. קִרְבִּין.

קוֹרָלִין m. pl. (corallium, corallum) *corals.* Y. Sabb. VII, 10ª קרולין . . . חתן דגזז (corr. acc.) he that cuts . . . corals (on the Sabbath).

קוֹרֵם, Cant. R. to VI, 4 some ed., v. קֵירָס.

קוֹרָמֵי m. pl. *kuramé*, name of a *water plant* bearing fruit the kernels of which can be made edible by cooking (v. Löw, Pfl., p. 202). Erub. 22ª (R. Adda to his wife asking what she could do for his children during his absence at college) מי שלימו ק׳ באגמי (Ms. M., with slight difference of diction, קִירָמֵי; Ms. O. קוּרָאמֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) are the k. in the marshes all gone?—V. קָרָמִית.

קוֹרָמָן, קוֹרְמֶל, קוֹרְמִין, v. קַרְמוּלִין.

קוֹרְנוֹס, v. קוּרְנָס.

קוֹרְנְיָסָא, v. קוּרְנָסָא.

קוֹרְנִיסִין, v. קֵירָס.

קוֹרָנִית f. (cmp. קֶרֶן) *thyme* or *origanum* (v. Löw, Pfl., pp. 181; 329). Tosef. Sabb. XIV (XV), 12; Sabb. 128ª; Y. ib. VIII, 11ᵇ. Maasr. III, 9; Y. Dem. I, beg. 21ᶜ; a. e.

קוֹרְנִיתָא ch. same. Sabb. 128ª, v. חֲשָׁאֵי.

קוֹרְנָס or קוּרְנֵס, m. (enlargement of קֶרֶן) *mallet; smith's hammer* (v. Sm. Ant. s. v. Malleus). Sabb. XII, 1. Ib. XVII, 2. Kel. XXIX, 6 (7) חק׳ של זהבים (ed. Dehr. ק׳ של נוס . . .) the goldsmiths' hammer; Sabb. 123ª. Ib. בַּשָּׂמִים the spice-dealers' mallet. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 7 עד שיכה בק׳ ויחבל (not ויאכל) until he strikes upon it with the hammer and batters it. Y. ib. IV, 43ᵈ bot. מתרין בו על כל ק׳ וק׳ he is forewarned at every stroke of the mallet (with which he chisels the idol). Yalk. Ex. 369 מעשה ק׳ beaten work; a. fr.—[קורנסין, Gen. R. s. 58 Ar., v. קַלְיִרוֹס.]

קוֹרְנְיָסָא, קוּרְנָסָא ch. same. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Is. XLI, 7 (h. text מַעַם). Targ. Y. Num. VIII, 4 עובד אומן בק׳ gold-beating work (h. text מִקְשָׁה).—Ned. 10ᵇ לא אמר כלום ק׳ Ar. (ed. קוּרְנָשָׁא) if a person used the word *kurn'sa* for a vow (in place of קוֹנָם), he has said nothing (it is no vow).—Trnsf. *proboscis.* Ḥull. 58ᵇ בקוּרְנָסִית, v. בַּקָּא.

קוֹרְסִין, קוֹרֵס, v. קֵירָס.

קוֹרְסֵל, v. קַרְסוּל.

קוֹרְסָם m. (v. קַרְסֵם; cmp. מגלב, fr. גלב) *a blow* or *lash.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot.

קוֹרְפְּדַאי m. (cmp. קוּפָּד) *mole.* Ḥull. 63ª ק׳ . . . באות (Ar. קִרְפָּד; Ms. R. 1 קרום), v. בָּאוֹת.—Ber. 57ᵇ [read:] כל מיני שרצים רפין לחלום חוץ מק׳ (Ms. M. קוּפַדַאי, ed. קורפראי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) dreams of all kinds of creeping things, except moles, are auspicious.

קוֹרְפְּדָנְיָא f. pl. (cmp. preced.) *long and narrow jars.* Y. Bets. IV, beg. 62ᵇ אילין ק׳ דקיקתה וכ׳ the slender jars two or three of which can be carried in one hand.

קוֹרְפָּיוֹת f. pl. a kind of *cups* or *bowls* with pointed bottoms. Kel. IV, 3 (R. S. קַרְפָּאוֹת; Ar. קִרְפָּף); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 קַפְּרָאוֹת ed. Zuck. (Var. קרפאות).

קוֹרְפַּסְתָּ, קוֹרְאפַסְתָּ quid?—Y'lmd. to Num. VIII, 2 quot. in Ar., and explained קונקי (=קוֹנְכִי?).

קוֹרְפְּרַאי, v. קוּרְפַּדַאי.

קוֹרְצָא, v. קִרְצָא.

קוֹרְצַד, Tosef. Makhsh. I, 7 ed. Zuck., oth. ed. קירצוד, read with R. S. to Makhsh. II, 3: בור צרר a pitful of brine (Var. in R. S. בור סיד a lime pitful).

קוֹרְצִין* m. pl. (קָרַץ; cmp. קִרְצָא) *destructive insects, worms.* Ab. d'R. N. ch. XXXI ברא ק׳ בעולם וברא ק׳ באדם זה אזניו (not זה בני מיעיו וכ׳; Var. ed. Schechter קִרְצִים, v. קִרְצָא) he created destroyers in the world (vegetable kingdom), and so he did in man, namely the intestinal

Digitized by Google

worms. [The entire passage is a Var. of the preced. ברא תירת וכ'.]

קוּרְצִין m. pl. (v. קְרָצָא) *destruction.* Treat. Der. Er. ch. XI [read:] תאוכל ק' תרי זה וכ' the informer belongs to the class of shedders of blood (ref. to Lev. XIX, 16).—[Tosef. B. Mets. IX, 19, v. קָרֵץ.]

קוּרְצִין, Deut. R. s. 2 תפיסת ק', v. קוּוְצוֹת.

קוּרְקָא, קָרְ' m. (perh. a corrupt. of קוּרְדְּקִין, v. קוּרְדְּקָא) a *shoe* made entirely of goats' hair or of cloth, *slipper.* Yeb. 102b מקרי חחוא קו' Rashi (ed. קרקא) such a shoe has the special name of ḳurḳa (and is not included in נעל or מנעול).

קוּרְקְבָן, קָרְ' m. (=קִבְקְבָ'; cmp. קוֹבַע, כּוֹבַע) *the thick muscular stomach of birds, craw.* Ḥull. III, 3. Ib. 6 (among the characteristics of clean birds) קוֹרְקְבָנוֹ נקלף whose craw peels easily; Tosef. ib. III (IV), 22; Ḥull. 61a וקוּרְקְבָנָן (not נקלף (וקוירקבן); Yalk. Lev. 537 וקרקבנו (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קָרְקְבָנִין (with sing. meaning). Tosef. l. c. 16 באלו . . . אמרו בק' וכ' by these intestines are meant: the craw, the liver, and the heart. Sifra Vayiḳra, N'dabah, ch. VIII, Par. 7.—In gen. *stomach* (=חֻמְסָא). Ber. 61b top ק' טוחן the stomach (of man) grinds. Sabb. 152a (ref. to Koh. XII, 4) בשביל ק' שאינו טוחן on account of the stomach's failing to grind.

קוּרְקְבָנָא ch. same. Targ. Y. II Lev. I, 16. Targ. Y. ib. XI, 13; Deut. XIV, 11.

קוּרְקוֹנְיָא pr. n. pl. *Kurḳunia* in Babylonia. Ab. Zar. 16b (Ms. M. אַקְרוֹקוֹנְיָא). B. Kam. 7b אקרוקניא Ms. M. (Ms. H. אקרוניא; ed. אקרוניא). Ib. 88a אקרוקניא Ms. M. (Ms. O. ארוקינייא; ed. הגרונייא). Erub. 60a בני קוקוניא Ms. M. (Ms. O. ככיניא; ed. ככוטאי, corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note).

קורקון, v. קוּרְדְּקִין.

קוּרְקוֹסָא, קוּרְקוֹס, v. קוּרְסָא, קוּרְקָסָא.

קוּרְקוּר m. (v. קִירְקוּר) *croaking.* B. Bath. 23a אפיקו לי ק' get that croaking (those ravens) away from here.

קוּרְקוּרוֹת, קוּרְקוּרְתָּ, v. קַרְקָרֶת.

קוּרְקְוָאנֵי, v. קוּרְנְוָאנֵי.

קוּרְקִין, v. קוּרְדְּקִין a. קוּרְקָא.

קוּרְקִיסְתָּא, v. קַרְקָסָא.

קוּרְקָנוֹת, v. קִירְקָנוֹת.

קוּרְקָס m. (reduplic. of קֶרֶס) *hook, ring, clasp.*—*Pl.* קוּרְקָסִים, קוּרְקָסִין, קוּרְקוֹסֵי. Gen. R. s. 18 אפי' ק' של זהב וכ' even gold curtain rings he made for him. Num. R. s. 4 . . . והורידן את חק' הרו מגבירתן they lifted the curtain on poles and unhooked it. Pirḳé d'R. El. ch. III קוּרְקוֹסֵי חשמים במימי וכ' the hooks of the heavenly canopy are fastened to the waters of the Ocean (that surrounds the earth).

קוּרְקוֹסָא, קוּרְקָסָא ch. same. *עיזא דק' 'a goat with hooks', name of a threshing sledge (v. טוּרְבָּל). Ab. Zar. 24b; Yalk. Sam. 122 קוּרְקָשָׁא; Men. 22a (Ms. R. 1 קוּרְסָסָא, 2 קוּרְקָסָאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); Zeb. 116b קוּרְקָסֵי Ms. M. (ed. קרקשא, Rashi קוּרְקָשָׁא).—*Pl.* קוּרְקָסֵיָא, קוּרְקָסֵי, קוּרְקוֹסֵי, Y. Ned. IX, end, 41c ק' דאפותיקיא . . . אין אתין דידי (ed. Krot. קי'; Ar. קו') if all the camels of Arabia came together, they could not carry the clasps (bolts) of my treasuries. Y. Peah. III, 17d top עד קוּרְקָסוֹי . . . אשכח found a snake wound around his locks; Yalk. Ex. 404 קוּרְקוֹסוֹי; Yalk. Kings 222 קירקוסיי (corr. acc.).

קוּרְקָסְוָתָא, קוּרְקָסְוָן f. pl. (preced.) *threshing sledges.* Targ. I Chr. XXI, 23.

קורקסין, Pesik. R. s. 6 תיאטרון וכ', read: וּקְרִיקָסִין; v. קְרִיקָסִיוֹת.

קוּרְקָסְתָּא, v. קוּרְקָסָא.

קוּרְקָרְתָּא, v. קַרְקָרְתָּא.

קוּרְקָשָׁא m. (v. next w.) *a frame of boards*; עיזא דק' threshing sledge; v. קוּרְקָסָא.

קוּרְשָׁא m. = h. קֶרֶשׁ, *board.* Koh. R. to XI, 1 ק' דספינתא the board of a wrecked ship.

קוֹרְתָּא f. *cold*, v. קְרָתָא.

קוּשׁ, v. קשׁשׁ.

קוֹשְׁטָא c. *Ḳosht* (costum, κόστος), name of a fragrant root or shrub, *putchuck.* Ukts. III, 5; Nidd. 51b; Y. Ḥag. III, 79c שש'; Y. Erub. IX, end, 25d כּוֹשְׁטָא; Sifré Deut. 107. Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41c (one of the ingredients of frankincense). Ch. כְּשַׁרְתָּא.

קוֹשְׁטָ (b. h. קשׁט; קָשְׁטָ) *straightness, truth.* Gen. R. s. 55 (ref. to Ps. LX, 6) וכל כך למה מפני ק' בשביל שתתקשט וכ' and wherefor all this (trial)? For the sake of truth, in order that divine justice be justified in the world; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 777 . . . בק' כדי ליתן in order to give them their reward in truth (ref. to Is. LXI, 8); Yalk. Job 906.

קוּשְׁטָא ch. same, v. קְשׁוֹט.—[Targ. Ps. LXI, 4, v. קוּסְטַל a. קִשְׁטָא.]

קוּשְׁטָן m. (preced.) *true.* Lev. R. s. 26 כבר מילא ק' (some ed. קַשְׁטָן) surely, the thing is true.

קוּשְׁטַנְטִינִי, קוּשְׁטַנְטִינָא, v. sub קוּסְטַ'.

קוּשְׁטָנִית, v. קַשְׁטָנִית.

קוּשְׁיָ m. (קָשָׁה) [*hardness, stiffness,*] 1) *erection.* Snh. 55a, opp. מת (אבר).—2) *protracted travailing* (v. Gen. XXXV, 17). Sifra Thazr. ch. II; Nidd. 38b, opp. שופי.

Digitized by Google

Ib. IV, 6. Yeb. 83a; a. fr.—3) *hard effort*; בק׳ *by an effort, reluctantly.* Sabb. 12b בק׳ חתירו לנחם וכ׳ it was with reluctance that they allowed mourners to be comforted and the sick to be visited on the Sabbath (because it disturbs the Sabbath joy).

קוּשְׁיָא f. (preced.) *difficulty, question, objection, argument.* Snh. 75b, sq. מהאי ק׳ לא נידונה we cannot draw the analogy on account of this argument. B. Kam. 117a אמר לחו האי ק׳ והאי ק׳ וכ׳ he told them of one difficulty and of another, and how they were solved. Men. 95b, a. fr. מאי ק׳ what argument is this?, i. e. this is no argument. Ib. מאי קַשְׁיָא (Ms. K. קוש׳). Ḥull. 3b כי קוּשְׁיֵיהּ in accordance with his argument; a. v. fr.—Y. Sabb. XIX, 17b; Y. Pes. VI, 33d top מן קוּשְׁיֵי מקשי לח וכ׳ what was the difficulty that R. J. found (to induce him to say), provided that &c.?—*Pl.* קוּשְׁיָיתָא. Hor. 13b, v. פִּירְכָּא. Yoma 3b לאפוקי כולי קוּשְׁיָיתִין excluding all the cases which we argued. Yeb. 77a top, v. קָשַׁר; a. fr.

קוֹשַׁרְיָר, v. preced.

קוּשְׁקָא m. (Pers. ḳushk aedificium magnum et altum, Vollers; prob. Semitic, cmp. קִישְׁקוּשָׁא) *high building, tower.* Targ. Ps. LXI, 4 עשינא ק׳ Ms. a. Ar. (ed. Lag. בקושטא עישונא), v. קוּסְטָל.—*Pl.* קוּשְׁקֵי. Targ. II Chr. XXXVI, 15.—Sabb. 11a Ar. a Ms. O., v. קִישְׁקוּשָׁא II.

קַוְשֶׁקֶר pr. n. (=קוֹ שָׁקֶר) *Ḳavsheḳer* (*Rule of Falsehood*), a fictitious name of one of the judges of Sodom. Gen. R. s. 50 Ar. (ed., a. Yalk. ib. 84 שקר קץ, v. קָצַץ).

קוּשְׁקָרָא, v. גּוּשְׁקָרָא.

קושרי, Y. Sabb. VI, 8c פיאה ק׳, read: קישורי פיאה, v. קִישׁוּר.

קוֹשַׁרְתָּא f. (קשר) *belt of knotted rope, poor man's belt.* Tanḥ. Aḥăré 1 קו שרריתיה, read: קוֹשַׁרְתֵּיהּ his belt (was all that was left to Solomon, v. קוֹד); Y. Snh. II, 20c bot. קִישַׁרְתֵּיהּ; Koh. R. to II, 10; IX, 11 קָשַׁרְתֵּיהּ.—*Pl.* קִשְׁתָּן. Y. Sabb. II, 10c top, v. קוּנְטְרָא.

בֵּית ק׳, קוֹשֵׁשׁ pr. n. pl. (?) *Beth Ḳoshesh.* Y. Yeb. I, 3a bot., v. מְקוֹשֵׁשׁ II.

קוּתוֹנֶת, Y. Kidd. III, 64a, v. קִיתוֹנָא.

קוֹתָלָא m., *pl.* קוֹתְלֵי; דחזירי ק׳ *bacon.* Ḥull. 17a; Meg. 13a Ar., v. כּוֹתָלָא.

קָוָא, v. קָאוָא.

קוֹזוֹר, v. קוֹסְהוֹר.

קָזַז (cmp. קצץ, נקז) *to cut, divide.*

Pa. קִזֵּז *to mark; to calculate, settle, strike the balance.* Y. Ber. IX, 14b bot.; Y. Sot. V, 20c bot. (expl. פרוש קירוד) ומְקַזֵּז חדא עם חדא . . . עביר he commits one sin and does one good deed, and strikes the balance, 'one against one.' Y. Hag. II, 77d bot. דחווית ציירתא . . . ומְקַזְּזָה ליה תריי she used to fast one day and mark down two (deceiving herself in her account with God).

קוֹזְמִיקְרְטוֹר, v. קוֹזְמוֹקְרָטוֹר.

קָח m. (b. h.; cmp. Syr. קוחא, P. Sm. 3516) *stalk, shoot.* Succ. 34a, v. צַמְצָמָה; Yalk. Ez. 357.

קָחַח *to be dull, faint.* Targ. Y. II Gen. XXXII, 26 some ed., v. קָחֵי.

קָחָחָא m. (preced.) *faint-colored, gray* (?).—*Pl.* קָחָחִין. Targ. Zech. I, 8 ed. Lag. (oth. ed. קָוָוחִין, קָוָוחִי; h. text שרקים).

קָטָא I, קָטַח m. (=קָטַע) *to cut, pluck*; (cmp. קָנַהּ) *to harvest.* Y. Ter. VIII, 45d top (proverbial expression) אין ק׳ ק׳ שיחור וכ׳ if he plucks (gains anything), he plucks a piece of coal, if he loses, he loses a pearl (i. e. he risks his life for a trifle); Y. Ab. Zar. II, 41a bot. ק׳ שירדו (corr. acc.).

קָטָא II m. (preced.) *fragment, chip.* Pesik. R. s. 21 תחוא תלמידא ק׳ מן וכ׳ that student is a chip from (the rock of) Mount Sinai; Y. Snh. IV, beg. 22a קְטוֹעֵי.

קָטָא, v. קַטְיָא.

קָאטָאבָת, קָטָאבָת (καταβα) *descend!* Tanḥ. Tsav 2, v. אֶלְנָסְתִּי.

קטאדיקון, v. next w.

קָטָאדִיקוֹס m. (καταδικος) *collector of fines.* [This meaning of our w. is not recorded in Dictionaries.] Yalk. Jer. 305 משל לארכיטקטון שבנה מדינה ועשה . . . ואחר כך יצא ק׳ על אותה מדינה (not קאטרקי) like the case of an architect that built a fortress and made underground passages and caves and secret chambers therein, and who afterwards came forth as a collector of fines against that same city; Yalk. Num. 705 שהשליך לארכיטקטון . . . קטיריס למדינה (corr. and supplement acc.); Tanḥ. Naso 5 יצא לארכיטקטון שהיה קאטריקוס על מדינה; ed. Bub. 8 קאטריקון; Num. R. s. 9 beg. לארכיטיטון קטאדיקוס על אותה מדינה (supplement and corr. acc.); (v. Gen. R. s. 24 beg. לאחר ימים נעשה גבאי).

קָטָד׳, קָטָאדִיקִי f. (καταδίκη) *judgment, sentence, fine.* Ex. R. s. 11 [read:] כאדם שאומר לחבירו לא ירטל פלוני ק׳ זו . . . עליו like a man saying to his neighbor, that man will not undergo that sentence, for such and such stands by him as his patron. Ib. s. 30 [read:] נתן ק׳ לקיומיס he passed sentence on the Comes; נתן ק׳ לאברהם he sentenced Abraham (thy seed shall be strangers &c., Gen. XV, 13). Lev. R. s. 18, end בי״ד גובה ק׳ וכ׳ (not קטירקי) a human being (king) collects a fine, and so does the Lord (ref. to Deut. XXII, 19); Num. R. s. 7 יש לו קטיריקס (corr. acc.). Deut. R. s. 3 בניך חוטאין ואתה נותן עלי ק׳ thy children sinned, and me thou punishest? Ib. לתת עליך ק׳ אתה וכ׳ (I want) to fine thee; thou hast broken them (the tablets) and thou must replace them. Koh. R. to V, 12 הרא ק׳

Digitized by Google

ק׳ דטלכות וכ׳ ... דידיה it (his wealth) is his punishment; when a verdict from the government comes out against him, he will give whatever he has (to be released). Pesik. R. s. 10 מהו ק׳ שלו what is the fine he has to pay?; a. e.

קְטָאוֹת, v. קִדְשֵׁי.

קטב, Targ. Y. II Ex. XXX, 34, v. קְטַף II.

קְטַב *to cut, split.* Targ. Y. Deut. XIX, 5 Ar. (ed. קטע).

קֶטֶב m. (b. h.; v. preced.) [*cutting down,*] *pestilence;* ק׳ or ק׳ מרירי [bitter, deadly disease], *Ḳeṭeb* (*M'riri*), name of a demon. Lam. R. to I, 3 שבחם ... ביומן דעקא ק׳ מ׳ מצוי in the days of anguish, from the seventeenth of Tammuz to the ninth of Ab, during which Ḳ. M. is about. Num. R. s. 12 (ref. to Ps. XCI, 6) שד ... שמו ק׳ וכ׳ it is a demon, and why is his name Ḳeṭeb? &c., v. גֶּזֶז. Ib. ק׳ מ׳ עשוי וכ׳ Ḳ. M. is covered with peeling crusts, with hairs and with eyes; Yalk. Ps. 842; Midr. Till. to Ps. XCI. Pes. 111b חזייה לחאי ק׳ מ׳ וכ׳ he said K. M. coming to his left side.

קְטָבָא ch. same.—*Pl.* קְטָבֵי. Pes. 111b תרי ק׳ חוו וכ׳ there are two Ḳeṭebs, one before noon &c.; that of the forenoon is named Ḳeṭeb M'riri, that of the afternoon, 'Ḳeṭeb that wasteth at noon' (Ps. XCI, 6).

קְטָבְלָא (קְטָבְלָיָא), קְטָבוֹלִיָּא, קְטָבוֹלִיָּה, f. (corresp. to a word καταβολία; cmp. κατάβλημα) *a (leather) curtain, spread, cover.* Kel. XVI, 4 ק׳ the hide spread over the bed-frame. Tosef. Sabb. III (IV), 17 קיטבליא חדשה (Var. קטבליא, טבלה) a new leather spread; Y. ib. VI, 8a קטיבלייא; Tosef. Ter. X, 11 קיטבילא ed. Zuck. (Var. קטבוליא); Y. Snh. X, 28a bot. קטיב. Kel. XXVI, 5 (6) עור קטבוליא Mish. ed. (Talm. ed. קטבולין) the hide which is used as a spread. B. Mets. 90b פרס לה קיטבליא פ״ג דישה (Ms. M. קטביל׳; Ms. F. קרטבליא) if he spread a leather cover over the grain to be threshed (preventing the ox from eating); a. e.—*Pl.* (fr. κατα βολή) קְטָבְלָאוֹת, קְטַבְלָיוֹת. Shek. III, 4 מחפה בק׳ (Ms. M. קיטבל׳) he covered (last year's contributions) with leather spreads. Y. ib. III, end, 47c שמט את הקטבלירו (ed. Krot. הקטבליר׳; Bab. ed. קטבליאות; Ms. M. קיטבלאות) when the covers are removed; Tosef. ib. II, 4 שמנו ק׳ (corr. acc.).

קְטַבְלָא, v. קִרְטִבְלָא.

קטבלטון, v. קְטַבְלִימְטִין.

קְטַבְלִיָּא, קְטַבְלִי, v. קְטַבּוֹלְיָא.

קטבלימון, read:

קְטַבְלִימְטִין m. pl. (καταβλήματα) *proceeds of taxes* (v. Sm. Ant. s. v. Eisphora). Num. R. s. 4 חייב ק׳ אותו ... that (deposed) banker owes the proceeds (which he had failed to deliver).

קְטַדִּיקוֹס, קְטַדִּיקִי, v. sub קְטָאוֹת.

קְטָה (=קטע) *to cut off.* Y. Keth. IV, 28b top, v. קְטַע.

קְטָה ch., v. קְטָא.

קְטָה, Neg. XI, 7 Ar., v. קִדְשֵׁי.

קטה, Pesik. R. s. 31 קטה כמין ניכר, a corrupt., v. בַּזּוּר.

קְטוּ, v. קְטוּרָא.

קְטוּל, v. קִיטוּל.

קְטוֹל, קְטוֹלָא, קְטוּל (קְטָל׳) m. (קְטַל) *manslayer, murderer.* Targ. Is. XIV, 12 (ed. Wil. ק׳, corr. acc.). Targ. Num. XXXV, 16; a. e.—Y. Sot. IX, 24a (expl. בן הרוצחן) [read:] ברית דקְטוֹלָה son of a murderer; a. e.—*Pl.* קְטוֹלִין, קְטוֹלַיָּא, ק׳. Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Ps. LXII, 4 (Ms. קט׳); a. e.

קְטוֹל, קְטוֹלָא m. (preced.) *slaying, death.* Targ. Is. XXI, 15. Targ. Job V, 15 Ms. (ed. קְטִילָא). Targ. I Kings II, 26; a. fr.—Lam. R. introd. (R. Joh. 1) ק׳ אכוראת (some ed. קטי), v. אַכְזָרָאת.—V. קְטָלָא, a. קִיטוּל.

קְטוֹלָה, קְטוֹלָא, v. קְטוֹל.

קְטוּמָא, v. קְטִיזָא.

קְטוֹן, v. קְטָן.

קטוניות, Yoma 15b, v. קִיטוֹן h.

קְטוֹנִית pr. n. pl. Y. Meg. I, 70b bot. (rend. of קְטָת, Josh. XIX, 15), v. Neub. Géogr. p. 189.

קְטוּנְתָּה, קְטוּנְתָּא, v. קִיטוּנְתָּא.

קְטוּסְפִּין, קְטוּסְפָּאָה, v. sub קְטַרְסְמָא.

קְטוֹעַ m. (קְטַע) *chopper, hewer.* Targ. Y. I Deut. XXIX. 10.—*Pl.* קְטוֹעֵי, constr. קְטוֹעֲיָא. Targ. Y. II ib.—Targ. II Chr. II, 9 קַטָּעֲיָא.

קְטוֹעַ m. (preced.) *chip.* Y. Snh. IV, beg. 22a, v. קְטָא II.

קְטוּפָא, קְטוּף, v. sub קִרְטֵשׁ.

קְטוּף, v. קְטַף III.

קְטוֹפָא m. (קְטַף) *cutter, grape-gatherer.*—*Pl.* קְטוֹפִין, ק׳. Targ. Ob. 5; Targ. Jer. XLIX, 9 (some ed. קְטָפָא; h. text בצרים). Ib. IV, 16 (h. text ובוצרים).

קְטוֹפָא m. (preced.) [*ready to be cut,*] *vine with ripe clusters.*—*Pl.* קְטוֹפֵי. Keth. 112a חזנתו לחנותו ק׳ וכ׳ (some ed. קְטִיפֵי) saw the laden vines standing (looking) like calves.

קְטוּרָא, קְטוֹר, v. sub קִרְטֵשׁ.

קְטוֹרָא, קְטוֹר m. (קְטַר II) 1) *knot.* Targ. Y. I Ex. XXXIII, 23 ק׳ דתפרלי (strike out דבירא, or דבירא, which came over from Y. II).—2) *band, girdle.* Targ. Y. Deut. XVIII, 4 (v. Hull. 138a).—*Pl.* constr. קְטוֹרֵי. Targ. Y. Gen. L, 11 (ed. Vien. קטו׳).—V. קִיטְרָא II.

Digitized by Google

קְטוּרָה (b. h.) pr. n. f. *Keturah*, the second wife of Abraham. Gen. R. s. 61 ק׳ ... זו הגר K. is Hagar; Tanḥ. Ḥayé 8; ib. ק׳ שחירת קשורה כנוד she was called K. (the tied up, v. קָטַר II), because she was tied up like a water bag (was chaste). Zeb. 62b קרי עלירחו בני ק׳ (not עליהם, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) he cried out over them, sons of K. (i. e. sons of Abraham, but not of Sarah); a. fr.

קְטוֹרִין, כל ק׳, v. בַּלַּקְטִירִין.

קְטוֹרִנִים, v. חֲטָרוֹנִים.

קְטוֹרְתָּא, קְטוֹרְתָּה, v. קְטֹרֶת, קְטָרְתָּא.

קְטוּ, קְטוּתָא f. (קָטָא) *branch, switch*. Lam. R. to I, 3 (some ed. קְטִיתָא); Num. R. s. 12.

קְטַט (cmp. קצץ) *to cut, diminish*.

Pilp. קִטְקֵט [*to make fine,*] (cmp. הִקְהֵק) *to even the woof by beating*. Y. Sabb. XII, 13c bot. חשובט וחמקטקט על האריג he who beats to make the web close or to make the woof even; ib.d top; Y. Pes. VI, 33b top.

Hif. הַקְטֵט, v. next w.

קְטַט ch. same.

Af. אַקְטִיט (cmp. צָעַר) *to vex, annoy*. B. Mets. 61b (in Hebrew diction) לא תגנב על מנת לַקְטֵט (some ed. לְמַקְטֵט; Ms. M. למקט, corr. acc.) 'thou shalt not steal (Ex. XX, 15), not even if it be only with the intention of vexing (thy neighbor, until thou restore the stolen object); Tosef. B. Kam. X, 37; Yalk. Lev. 605; Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2; Y. Snh. X, beg. 30a.

Pa. קִטֵּט [*to thin,*], (music) *to produce a fine (high) sound, to sing tenor* or *soprano*. Arakh. 13b חני מְקַטְּטֵי וכ׳ they (the young Levites) sang high, and they (the older Levites) could not do it.

Ithpe. אִתְקַטָּט (v. next w.) *to quarrel*. Nidd. 67b לאו חכי הוה עובדא ... דאיתקוט וכ׳ was it not so with the wife of Abba Mari ... when they had a quarrel, and R. N. went &c.?

Ithpol. אִתְקוֹטַט (fr. קוּט) same. Targ. Y. Lev. XXIV, 10. Targ. Lam. IV, 15.

קְטָטָה f. (preced.; cmp. meanings of חסר, חרף &c.) *quarrel, dispute, discord*, opp. שלום. Yeb. XV, 1 ק׳ ביט לבינה וכ׳ if there had been a dispute between husband and wife (at the time of, or before his alleged death) &c. Y. ib. 14d top ק׳ ... אין זה קדשתני לא if she had said (at the time of the dispute), thou hast never betrothed me ..., this is not a dispute (on account of which her statement concerning her husband's death is to be rejected); ק׳ ... הרי זה קידשתני thou didst betroth me, but thou hast divorced me and not given me my *k'thubah*, that is a dispute (which makes her untrustworthy); Bab. ib. 116a. Ib. מאי טעמא דר׳ ק׳ what is the reason that her statement is disbelieved in the case of a dispute? Ib.b דארגיל בה ר׳ ק׳ דארגיל הוא ר׳ (Tosaf. when he was in the habit of quarrelling (whereas she loved him). Ib. עד אחד בק׳ מהו if there is one witness testifying to the husband's death, is it sufficient also if disunion was known to have existed between them? Ib. כיון דאית לה ק׳ וכ׳ because there has been discord between them, (we apprehend that) she will not be careful to ascertain her husband's death, and get married again. Sabb. 130a מצות שקבלו עליהם בק׳ a law that the Israelites accepted under quarrel (protest) &c., opp. בשמחה. Pesik. R. s. 38 אם היתה ק׳ וכ׳ if there has been a quarrel between a man and his neighbor, how can he obtain forgiveness on the Day of Atonement? Gen. R. s. 8 שלום ... דכולה ק׳ Peace said (to God), let him (man) not be created, for he will be all quarrel. Koh. R. to IV, 9 (when he saw two men walking on the road, he said) שלום לכון מרי ק׳ peace to you, men of quarrel (sure to have a dispute); a. e.

קְטֵי, v. קִיטֵי.

קְטַיָּא, v. קַשְׁיָא.

קְטִיבְלִיָּא, v. קָטְבוֹלְיָא.

קַטֵּגוֹר m. (κατήγορος) *accuser, public prosecutor*. Ab. IV, 11 חטובר ... קונה לו ק׳ אחד he who commits one sin, acquires one prosecutor for himself, opp. פרקליט. R. Hash. 26a, v. סָנֵיגוֹר. Ex. R. s. 43, beg. Lev. R. s. 19 עלה קַטֵּיגוֹרוֹ וכ׳ his (Solomon's) accuser (before the Lord) arose &c. Ib. s. 30; a. fr.—[Ab. d'R. N. ch. II קושרין ק׳, read: קַטֵּיגוֹרְיָא.]—*Pl.* קַטֵּיגוֹרִין, קַטֵּיגוֹרִין. Pesik. R. s. 40 וק׳ עומדים לפניך ... קטיגוריא (not רים ...) the accusers stand before thee, and the advocates stand before thee, these pleading in our favor, and those bringing charges against us. Y. R. Hash. I, 57b top. Midr. Till. to Ps. VIII, 2 בכל יום היית ק׳ וכ׳ ed. Bub. (ed. קטיגטין, corr. acc.) at all times you have been accusers (creating mischief) between me and Israel; a. e.—Gen. R. s. 31, beg. הגיע ק׳ some ed., read: קַטֵּיגוֹרְיָא.

קַטֵּיגוֹרְיָא ch. same. — *Pl.* קַטֵּיגוֹרַיָּא. Targ. Job XXXIII, 23.

קַטֵּיגוֹרְיָא f. (κατηγορία) *accusation, denunciation, prosecution*. Lam. R. to I, 13 קפצה ק׳ לפני כסא וכ׳ Prosecution sprang up before the throne of glory, and spoke &c. Ex. R. s. 15 end אחד מלמד ק׳ שלו וכ׳ one pleads for his prosecution (proving him guilty), and the other for the defence; ... והוא מלמד ק׳ אבל הקב״ה but not so the Lord, he defends and he accuses. Pesik. R. s. 40 אומרים ק׳ (not רים ...), v. קַטֵּיגוֹר. Gen. R. s. 31, beg. הגיע ק׳ שלהן לפני the charges against them have come before me; a. fr.—Keth. 112b בחלטידים ... ק׳ דור in the period of the advent of the Messiah there will be prosecution (ill-will) against scholars. Ab. d'R. N. ch. II ... חיו קושרין ק׳ על משה (not קטיגור) the angels conspired to speak ill of Moses.

קְטִיגְטִין, v. קַטֵּיגוֹר.

קְטִיגְמָא, קְטִיוְמָא, v. קְטִיזְמָא.

קְטִירוֹת, v. קִיטֵי.

קְטִיזְמָה, קְטִיוְמָה f. (κτίσμα) *creature, creation*. Midr. Till. to Ps. XVIII, 36 בר״ד ... ק׳ שלו אלא מזכיר ק׳

Digitized by Google

וכ' ed. Bub. (not קטדגמא) when a human being sets a memorial to his name, he mentions first his name, and then his creation, but not so the Lord, he records his creation first and then his name, as we read (Gen. I, 1), 'In the beginning created God;' Gen. R. s. 1 (misplaced and curtailed, v. Ar. s.v. קטרזמא); Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 4 קטומה (corr. acc.); ib. 5 חטרומא (corr. acc.); Yalk. Sam. 162 קטרומא (corr. acc.).—Y. B. Kam. V, 5ª top [read:] רשב"ג אומר אומר קְטִירְזְמֵי דיא זו (not קוט) R. S. b. G. says, he (the purchaser of a breeding slave) may say, it is my creation (i. e. damages for injury to his slave's embryo belong to him).

קְטָא, קְטָ', קְטָ' m. pl. (v. חָטָא I) *cucumbers*. Targ. Y. I, II Num. XI, 5.

קְטַל, v. חָטַל.

קְטִיל, קְטִילָא, part. pass. of חָטַל.

קְטִילָא f.=חָטוֹלָא, *putting to death*. Targ. Job V, 15, v. חָטוֹלָא.—Constr. קְטִילַת. Targ. Ruth I, 17; Targ. Esth. IX, 5 סייפא ק' death by the sword.

קְטִילָא f. *chain*, v. חַטְלָא ch.

קַטִּין I pr. n. m. *Kaṭṭin*. Yoma III, 10 (37ª) בן ק' (Ms. O. קטן) Ben K.; Tosef. ib. II, 2; Y. Shek. V, beg. 48ᶜ.

קַטִּין II m., קַטִּינָא I c., קַטִּינְתָא f. (קטן) *slender, thin, fine*. Zeb. 62ᵇ דאריך וק' that the altar may be long and narrow (an oblong instead of a square). B. Mets. 85ª, v. חֲרוֹנָא. Arakh. 13ᵇ קלייהו ק' their voices were fine (high tenor), opp. עב, v. חָטַט. Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ חמיתי . . . רגלי ק' I saw in my dream that my foot was emaciated. Ḥull. 48ᵇ ק' a thin pin. Lam. R. to III, 19 (prov.) עד דשמינא עבידי ק' נפשיה דק' וכ' by the time the stout becomes thin, the life of the thin is gone out (until the mighty are punished, the weak perish); a. e.—ארעא ק', v. next w. — *Pl.* קַטִּינֵי; *f.* קַטִּינָתָא. B. Mets. 89ª משליף ק' וכ' he pulls out the slender onions from among the large. Yeb. 43ª ק' thin (fine) combs, v. אֲגָלִים. Pes. 112ᵇ גרמי ק' thin bones. Erub. 65ª, v. נוּם ch.; a. e.

קַטִּינָא II m. (preced.) *something small*; ק' דארעא (or sub. דארעא) *a small piece of ground*. B. Kam. 59ª אגב ק' דא' in connection with a small piece of ground. Keth. 91ᵇ שבק ק' דא' וכ' left to his heirs a small piece of ground worth fifty Zuz. Ib. הני חמשין זוזי דמי דארעא ק' (Rashi: דמי ק') these fifty Zuz I give in payment for the small field. Gitt. 30ᵇ כמעשה ק' דאבוי like the case of the small field that Abayi had to decide upon (Keth. l. c.).—*Pl.* קַטִּינֵי. Keth. l. c. תרי ק' דא' two small fields.

קַטִּינָא III pr. n. m. *Kaṭṭina*, name of an Amora. Ber. 59ª. B. Mets. 79ª; a. fr.

קַטִּינָאֵי m. pl. (v. קַטִּינָא I) *slender onions* (with small heads and long stems, v. בַּצְלָתוֹנָא, a. Sm. Dict. Ant. s. v. Caepa). Y. Shebi. V, 36ª top (expl. קיצונים); [R. S. to Shebi. V, 4 reads: קִרְיָטָנֵי (denom. of קִרְיָטָא) *summer-onions*.]

קַטִּינוּתָא, v. קַטְמוּתָא.

קַטִּינְתָא, v. קַטִּין II.

קְטִיסִין, Yalk. Ez. 362; Yalk. Dan. 1061, a perversion of הִירוֹנִיסִין, v. קאנִיסִין.

קְטוֹסְפָאָה, קְטוֹסְפָאֵי m. (next art.) *of Ctesiphon*. B. Bath. 93ᵇ חיירא קטו' (Ms. H. כטיספאה, emended ק'); Bets. 38ᵇ.

קְטִיסְפוֹ, v. next w.

קְטִיסְפוֹן pr. n. pl. *Ctesiphon*, a city in the southern part of Assyria, on the eastern bank of the river Tigris. Targ. Y. I Gen. X, 10 (ed. Vien. קְטַסְפוֹן); Y. II קַטִּיסְפוּ (h. text כלנה).—Gen. R. s. 37 (not קטוספין, קקטיספין). Lev. R. s. 5; Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545 קטס; a. e.; V. אַקְטִיסְפוֹן.

קַטְיָע m., קַטְיָעָא, קַטְיַעְתָא f. (קָטַע) *mutilating, barbarous*. Ab. Zar. 10ᵇ קרו לך מלכותא ק' they will call thee (thy government) a mutilating government (that kills its own subjects); Yalk. Ez. 373; Pes. 87ᵇ.

קְטִיעָא, קְטִיעָה m. (preced.) 1) *dwarfed, puny*. Yalk. Dan. 1062, v. חִוְיָא.—2) pr. n. m. *K'ṭi'a*. Ab. Zar. 10ᵇ בר שלום ק' name of a gentile Roman counsellor, who suffered death for pleading in favor of the Jews, saying to the emperor, They will call thee מלכותא קטיעא (v. preced.); Yalk. Ez. 373.

קַטְיַעְתָא, v. קַטְיָע.

קְטִיף m. (קָטַף) [*the movement of the grape-cutter,*] *cut*. Koh. R. to X, 2 מחמי ליה ק' מן הדין גיסא showed him (with his hand) a cut from that (left) side (threatening punishment; Var. in Matt. K. מחי וכ' he struck him a cutting blow with his hand).—[Koh. R. to XI, 9, v. קְטַף I.]

קְטִיפָא m., *pl.* קְטִיפֵי, v. חָטוֹפָא.

קְטִיפָה I f. (קָטַף) *plucking*. Pes. 11ª בשטח ק' while engaged in plucking (instead of cutting the ears for the 'Omer with the sickle), v. קְרִשְׁקָה.

קְטִיפָה* II f. (קָטַף; cmp. Arab. *ḳaṭifath* vestis externa incisis fimbris instructa) a sort of *cloak* with fringes.—*Pl.* קְטִיפוֹת. Ar. s. v. קטף, quoted from a second version of Sifré (Midrash Sefer Vay'dabber), and explained as Arabic, corresponding to סָגוּם.

קְטִיפְרִיסוֹת, קְטִיפְרִיס, v. קְטַפְרֵיס.

קְטִיקְטוֹן* m. (redupl. of קטט, with formative וֹן; cmp. חָטַחַט, a. קַטָּן II) *pettiness, narrowness*. Lev. R. s. 15, beg. (ref. to Job XXVIII, 25) as people say, איש פלוני רוחו קצרה . . . רוח ק' this man has a narrow spirit (is selfish), for a spirit of pettiness has been put into him;

Digitized by Google

[Ar. has קטרישון, ed. Koh. קטרקון, and a different version]; Yalk. Job 916 קטק (Yalk. Lev. 554 רוח קצרה).

קְטִיר m. (קְטַד II) [*knot,*] *conspiracy.* Yeb. 61ª ק' קחזינא חכא I see here a conspiracy (a nomination achieved through bribery).

קְטִירָה, Tosef. Kel. B. Kam. IV, 3 Var., v. טִירָה.

קְטִירְקִי, קְטִירִיקִי, v. קְטָאדִיקִי.

קְטִירָא, v. קְטוּטָא.

קְטַל 1) *to cut.* Snh. 74ᵇ if a gentile says to a Jew, קְטוֹל אספסתא וכ' cut grass on the Sabbath and throw it to the cattle, or I shall kill thee, לִיקְטֵיל ולא לִיקְטְלֵיה let him cut, that he (the gentile) may not kill him; שדי לנהרא ליקטלה ולא ליקטול but if he says to him, (cut grass and) throw it into the river, let him (the gentile) kill him, but he must not cut, because the gentile's intention is merely to make him commit a sin; Yeb. 121ᵇ. Sabb. 95ª דיה ... רבך קַטֵיל thy teacher must have been a cutter of reeds in the marsh (an ignorant man); Snh. 33ª אטו אנן קַטָלֵי וכ' are we reed-cutters?; a. e.—2) *to kill.* Targ. Gen. V, 8. Targ. Ex. IV, 23, sq.; a. fr.—Part. pass. קָטִיל, קְטִילָא; f. קְטִילָא; *pl.* קְטִילִין, קְטִילַיָּא. Targ. II Sam. XXIII, 8. Targ. Prov. VII, 26; a. fr.—Cant. R. to III, 4 אריא קטילא קְטִילַת thou hast killed a dead lion; Snh. 96ᵇ צטא ק' קָטַלְתְּ thou hast killed a dead people, v. טָצָן. Ib. 74ª אמר ... זיל קַטְלֵיה ... ואי לא קַטְלִינָא לן the governor of my place told me, go and kill that man, or I shall kill thee; א"ל לִיקְטְלוּנִךְ ולא תִּיקְטוֹל וכ' said he (Raba) to him, let them kill thee, but do thou not kill; who tells thee that thy blood is redder &c.? Cant. R. to IV, 1 (expl. טרף, Gen. VIII, 11) קטיל וכ' killed, as we read (Gen. XXXVII, 33) *ṭarof* &c.; אמר לה אילו לא קַטַלְתְּיהּ וכ' he (Noah) said to her (the dove), hadst thou not killed it, it would have become a big tree; Lev. R. s. 31 אילו לא קַטַלְתְּיהּ; Yalk. Gen. 59; (Gen. R. s. 33 אילו שבקתה); a. fr.

Pa. קַטֵיל same, *to kill.* Targ. Ex. XVII, 3. Targ. II Kings XVII, 26; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª ... וקַטָלִין רומים והוון massacred them (the inhabitants); a. e.

Ithpe. אִיתְקְטֵיל *to be killed, put to death.* Targ. Ex. XXI, 15. Targ. Prov. XXII, 13; a. fr.—Keth. 35ᵇ אע"ג דִיתְקְטֵיל משלם although he is to be put to death, he must pay damages; a. e.

קְטָלָא (קַטָלָא) m. (preced.) *killing, death-penalty.* Targ. Lev. XX, 9; 11 (O. ed. Berl. קְטָ). Targ. Prov. XXIV, 11; a. e.—Snh. 11ª שניצון ... לחרבא וחברוהי לק' Simon and Yishmael are destined to fall by the sword, and their colleagues to be executed. Ab. I, 13 ק' חייב deserves death. Snh. 73ᵇ מסרה נפשה לק' she was prepared to die (resisting her assailant). Ib. 78ᵇ ... קְטָלַיָּה בר ק' הוא he was guilty of a capital crime, but Moses did not know in what manner he was to be executed. Ib. 79ᵇ אי בר ק' הוא וכ' if he is to be put to death &c. Keth. 35ª תאי בק' כתיב this (*makkeh,* Lev. XXIV, 21) refers to slaying (and not to wounding); a. fr.

קְטָלָה, קַטְלָא f. (catella) *chain, necklace.* Kel. XI, 8 ק' שחוליות שלה וכ' a chain the links of which are of metal and strung on a linen or a woolen thread. Ib. שירי ק' וכ' the fragments of a necklace (in order to be susceptible of levitical uncleanness) must be large enough &c. Meil. V, 1. Tosef. Kel. B. Mets. I, 9; a. fr.—*Pl.* קְטָלָאוֹת, קַטָלִיּוֹת. Ib. 13; Kel. l. c. Ab. Zar. I, 8 (19ᵇ) אין עושין ... קוטלאות וכ' (omitted in Y. ed.) you must not manufacture jewelry for idols: necklaces &c.; a. e.—Gen. R. s. 98 שירין וקַטָלִין וכ' chains, necklaces &c.

קַטָלָא ch. same.—*Pl.* קְטָלַיָּא, קְטָלַיָּא, קַטָלִין. Targ. Y. I Gen. XLIX, 22 (Y. II קְטִילִין). Targ. Y. I Num. XXXI, 50; a. e.

קִטְלָא, Yalk. Ps. 848 ק' דימא, v. קָלִיט.

קַטְלָה, v. קַטְלָא h.

קַטְלָזוֹן, קַטְלוֹזָא m. (קטל, enlargement of קטל) [*chopping place,*] *counter for retail sale* of provisions &c., opp. to אוצר, חפתק &c. Ab. Zar. 40ᵇ ... חנמכר יין חפורדים בק' וכ' (Ar. קַטְלַיָּא) apple wine of gentiles ... which is sold over the counter is forbidden, because they mix it with wine; Tosef. ib. IV (V), 12 ... בקטלזון בשוק דרך זה אסור ed. Zuck. (ed. incorr.) at retail, in the market. [Ab. Zar. l. c. חנמכרין בק' לפני חנוני, read as Tosef. l. c.: בסלולה.] Tosef. B. Bath. V, 4, v. פִּרְקָנֵי. Tosef. B. Mets. VI, 13 חמוכר בקוזקלוזין, בקַטְלוֹזִין, *pl.*) ... ed. Zuck. (Var. בקַטְלוֹזִין) if one sells his neighbor wine or oil to be delivered during the whole year (taking payment in advance), he must charge him as he would charge at retail (being paid as he delivers; otherwise it would be usury).

קַטְלִיזוֹן, קַטְלִיזָא, v. preced.

קַטְלִיקִין, קַטְלִיקוֹס, v. קָחוֹלִיקוֹס.

קַטָלִית f. (קטל) [*club-shaped,*] *the thigh with the knee-pan.* Ohol. I, 8 שלשה בק' there are three limbs in the *ḳaṭlith.*

קָטָלֶפְטָא (κατὰ λεπτά) *piece by piece, in small quantities.* Lam. R. to I, 1 (חצר) Ar., v. לוּקְטָא.

קָטַם I (cmp. גדם) *to cut, chop, lop.* Shebi. II, 4 וקוֹטְמִין אותן and trim them; [oth. opin., v. קָטַם II]. Y. Sabb. VII, 10ᵇ bot. הקוֹטְמָהּ he that clips it (the wing-feather); Tosef. ib. IX (X), 20; Bab. ib. 74ᵇ הקוֹטְמוֹ. Bets. 33ᵇ לא יִקְטֹם ואם קָטַמוֹ וכ' ... one must not nip it in order to smell at it, but if one did &c.; a. fr.—Part. pass. קָטוּם; f. קְטוּמָה; *pl.* קְטוּמִים &c. Succ. III, 4 שנים ק' ואחד אינו ק' if two (of the three myrtle sprigs) are broken on the top, and one is not. Y. ib. 53ᶜ bot. ק' הדר even if the point is broken off, it may still be called *hadar* (beautiful); ib.ᵈ top ק' הדור; a. e.

Pi. קִיטֵם same. Tosef. B. Kam. II, 1, v. קִרְטֵם.

Nif. נִקְטַם *to be lopped, nipped.* Succ. III, 1 נ' ראשו if its top is broken off; ib. 2; 3; a. e.

קָטַם I ch. 1) same, *to break off, pluck.*—Part. pass.

Digitized by Google

קְטָרִים. Targ. Y. Gen. VIII, 11 Ar. (ed. לקיט; h. text טרף).—2) *to crumble, crush.*—Denom. קְטַם III.

קְטַם II (denom. of קְטַם III) *to cover with ashes* or *powder.* Shebi. II, 4 קוֹטְמִין אותן you may cover them with powder (v. אָבַק); [oth. opin., v. קְטַם I.]—Esp. *to cover embers with ashes* on which to put dishes to be kept warm for the Sabbath. Y. Sabb. III, beg. 5c הקוֹטֵם עד שיְקַטֵּם וכ׳ he that covers must not put dishes on until he has sufficiently covered (choked the flame). Ib.; Bab. ib. 37a קְטָמָהּ, v. לָבָה; a. e.—Part. pass. קָטוּם; f. קְטוּמָה &c. Ib. Tosef. ib. III, (II) 3 אחת גרופה וק׳ one part of the double store being swept or covered. Ib. 2 הרי הן כק׳ they are considered as if they were covered; a. e.

קְטַם II ch. same. Tam. 29b משום דְקָטְמֵי vers. of Ḳorban Ahăron and of Rabad to Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI (ed. דקטרי) because these kinds of wood cover up the flames with their ashes.

קְטַם III, **קְטָמָא, קְרֵי׳** I m. (קְטַם I, 2) *ashes, powder.* Targ. Gen. XVIII, 27. Targ. Y. Ex. IX, 8 ק׳ דקיק (h. text פיח). Targ. Lev. I, 16 (h. text דשן); a. fr.—Hull. 51b ק׳ נהילא (fem.), v. נָהַל. Ber. 28a, v. חַצְבָּא; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XII קימטא כולה ed. Bub., v. קוּפְסָא.]—[Targ. Zech. VI, 3 קטמין Ar., v. קְטָמְנָא.]

קְטָמָא, קְרֵי׳ II m. (קְטַם I, 1) *that which is lopped;* (euphem.) בית ק׳ (cmp. גְּוִירְתָא) *membrum virile.* Targ. Y. II Deut. XXV, 11 בית קִיטְמַיה (not קיטמר; h. text מבשיו).

קטמוס, Y. Taan. IV, 69a bot., read: הטוֹמוֹס or קִינָסוֹס.

קְטָמִית f. (v. קְטַם III) *powdered earth.*—*Pl.* קְטָמִיּוֹת. Gen. R. s. 90 נתן בהם עפר וק׳ וכ׳ (Ar. קוּטְמִיּוֹת) he put in them (the grain stores) dust and powder, things which preserve the fruits (cmp. חוּמְטוֹן); Yalk. ib. 148 קמאיות (corr. acc.).

קְטָמָנָא, קְרֵי׳ m. (קְטַם III) *ash-colored.*—*Pl.* קְרֵי׳ קְטָמָנִין. Targ. Zech. VI, 83 (Ar. קטמרין, corr. acc.; h. text אמצים).

קטן, Yalk. Sam. 124, ק׳ השמן, read: קִיחוֹן.

קְטֶן, v. קוֹטֶן.

קָטַן, קָטֵן (b. h.) *to be short, small, inferior.* Gen. R. s. 76 (expl. קטנתי, Gen. XXXII, 11) אינו כדאי ... אני אכל קְטֹנְתִּי מכל וכ׳ I am not deserving (of any of the mercies &c.); R. L. says, I am deserving, but I am too small for (unworthy of) *all* the mercies &c.

Hif. הִקְטִין 1) *to make small; to subordinate.* B. Bath. 90b מַקְטִינֵי איפה those who make the Ephah (measure) small (Am. VIII, 5). Y. Sot. IX, 24b Samuel was surnamed 'the small', לפי שהוא מַקְטִין את עצמו because he made himself small (bore himself humbly). Gen. R. s. 37 (play on יקטן, Gen. X, 25) מקטין את עסקיו made his affairs small (was contented with subordinate services); מקטין את עצמו ואת עסקיו subordinated himself and his affairs, v. צָעַר. Meg. 11a, v. קְטָנוּת; a. e.—2) *to grow smaller, be narrower.* Lev. R. s. 31 מַקְטִינוֹת, v. רָחַב; Pesik. Ḳumi, p. 145a; ib.b מקיטנות (corr. acc.).

Hof. הוּקְטַן *to shrink.* Snh. 81b עד שיוּקְטַן, v. מָתַן.

Nithpa. נִתְקַטֵּן *to be reduced, become less.* Tosef. Sot. XV, 5 Var. נִתְקַטְּנָה חסידות וכ׳ ... משמת when Abba José ben Ḳiṭnith died, piety became rare in Israel; v. קִישׁוּנְתָּא.

קָטוֹן, קָטָן m., **קְטַנָּה** f. (b. h.; preced.) *small, young; inferior.* Y. Kil. IV, beg. 29a. Ab. IV, 19, a. fr. שמואל הק׳ Samuel the junior; Y. Sot. IX, 24b, v. preced. Yeb. II, 8 הק׳ a younger brother. Gen. R. s. 37 ומה אם הק׳ שהוא מקטין וכ׳ if an inferior person that is contented with a subordinate position (v. preced.) is thus rewarded, how much more a great man &c. Gen. R. s. 93 קָטָנָן של שבטים one of the youngest of the tribes; Yalk. ib. 152 (not קטנו); Yalk. Ps. 762; a. fr.—Esp. *minor,* a boy under thirteen, a girl under twelve years. Gitt. 65a שלש מדות בק׳ וכ׳ there are three legal stages of a minor: when he throws away a pebble &c., v. צְרוֹר II; וכנגדן בק׳ מתקדשת וכ׳ and in the corresponding stage a girl may be betrothed subject to protest (מְיאוֹן). Ib. II, 6 קבל חק׳ והגדיל if he received a letter of divorce (as a carrier) while he was a minor, and reached majority before delivery. Ber. 47b; a. fr.—Sot. 22a (among those who are a ruin to the world) ק׳ שלא כלו לו וכ׳ a child whose months are not complete (a prematurely born child), expl. ib. 'a student who disregards his teacher', or 'a student who constitutes himself a teacher before regular ordination.'—*Pl.* קְטַנִּים, קְטַנּוֹת. Tosef. Snh. XIII, 1 קטנים בני רשעי ארץ ed. Zuck. (Var. קְטַנֵּי) children of the wicked of the land that died in childhood; Snh. 110b; Y. Shebi. IV, end, 35c ק׳ ישראל children of Israelites (that died); ק׳ גוים of gentiles. Keth. II, 3 ק׳ היינו we were minors (when we signed as witnesses). Ib. VII, 9 מומין הק׳ minor physical blemishes. Sot. 48b ק׳ אמנה, v. אֱמָנָה. Ib. 49b מק׳ חסידים of the youngest (last) of the pious men (v. next w.); a. fr.—Euphem. קְטַנִּים (sub. נקבים) the minor functions of the body, *urinating.* Ber. 23b; a. fr.

קְטָנוּת f. (preced.) 1) *youth; inferior position.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) אוי ... שבקְטָנוּתוֹ וכ׳ woe to the king who succeeded when he was young but failed in his old age. Meg. 11a (ref. to הקטן, I Sam. XVII, 14) כשם שבקטנותו הקטין וכ׳ as in his inferior position he (David) subordinated himself to one greater ..., so when he was king &c.; a. e.—2) *humility, modesty.* Ib. הוא בקטנותו he was always the same as to his humility.—3) (sub. אמנה) *want of faith, pusillanimity.* Sot. 48b (ref. to Zech. IV, 10) מי גרם ... ק׳ שהיתה בהן שלא האמינו וכ׳ (not שהיה) what causes the table of the righteous in the hereafter to be contemptible? The pusillanimity that was in them, in that they had no faith in God; Yalk. Zech. 571.—4) *the thinner end, tail-end* (cmp. קוֹטֶן). Sot. IX, 15 (49a) Abba José was surnamed קטנותן של וכ׳, שהיה קְטַנּוּתָן (Y. ed. חמצותן; Bab. ed. קטנתא) because he was the tail-end (the last) of the pious men (v. קָטָן, *Nithpa.*); (ib. 49b שהיה מקטני חסידים, v. preced. w.).

קְטָנְיָתָא ch. same, *younger days.* Gitt. 29b תא דאבא

Digitized by Google

דק' חיא (Ar. דקטינותא) this my father's opinion dates from his early days.

קַטְנִטִין m. (reduplic. of קטן) *a subordinate officer, attendant of a magistrate.* Midr. Till. to Ps. LIV, 3 ק' שהוא רודף לאדם וכ' ed. Bub. (oth. ed. אחר חבירו, corr. acc.) if an attendant persecutes a man, he may complain against him to the lieutenant (hyparch), and if the lieutenant persecutes him, he may complain to the king; Yalk. ib. 771 קַטְנַטָן ... קובל עליו לאפיקורוס וכ' (read: לאפיטרופוס) if an attendant ..., he appeals to the proconsul &c.

קַטְנִית, קְטָנֵי, v. sub קִיטֵּי.

קְטַנְתָּא, v. קִיטוּנְתָּא a. קַטְנוּת.

קְטַנְתָּן, v. קְטַנְטִין.

קָטַע (cmp. גָּדַע) *to cut off, lop, mutilate.* B. Kam. VIII, 1. Ib. 7 קָטַע את ידי וכ' ... האומר if one says to one's neighbor, cut my hand off, he (who did so) is bound to pay damages. Ab. Zar. I, 5 קוֹטֵעַ את וכ' one may cut off its toe and sell the cock to the idolater. Ib. 10[b] יִקְטַע, v. נוֹטֵי; a. fr.—Part. pass. קָטוּעַ. Nidd. 64[b]; Keth. 10[b] דור ק', v. הוֹרְקַטִי.

Pi. קִיטַּע same, also *to cut through.* B. Kam. 83[b] ... רבול מְקַטְּעָן את ידו (Ms. M. נְקַטְּעָן) (from Ex. XXI, 24) you might think, if a person cut a man's hand off, one (we, the court) should cut his hand off. Tanh. Ḥayé 3 מְקַטְּעִין ויוצאין וכ' they (the waters) cut through and come forth between the mountains.—*Part. pass.* מְקוּטָּע; f. מְקוּטַּעַת; *pl.* מְקוּטָּעִים, מְקוּטָּעִין; מְקוּטָּעוֹת *lopped, defective.* Pesik. R. s. 31 שהיו אצבעותיהם מק' their fingers were mutilated (bitten off).—חדשים מק' (or sub. חודשים) incomplete months, a fraction of the last month of pregnancy. Y. Bets. I, beg. 60[a], v. סוּם I. Bekh. 21[a] אינה יולדת למק' an animal does not give birth before the due number of months is completed; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטַּע, *Nithpa.* נִתְקַטַּע *to be cut off, crippled.* Pesik. R. l. c. ונתקטעו אצבעותינו our fingers were mutilated (by the handcuffs); Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. Ps. 884. Taan. 21[a] יתקטעו ... רגלי may my feet that paid no regard to thy feet be crippled.

קָטַע ch. same, 1) *to cut off, break off.* Targ. II Chr. XXXIV, 4 (h. text גדע). Targ. Y. Deut. XIX, 5. Targ. Y. II Num. XIII, 23. Targ. Y. Ex. XXXIX, 3; a. fr.—Lam. R. to I, 1 (חציר) קָטַע קִטְנָךְ cut thy cut (garment, i. e. mind thy own business). Y. Sabb. VI, 8[c] bot. מִיקְטוֹעַ, v. בַּיסָא. Y. Meg. IV, 75[b] bot., v. דִּיבּוּרָא. Ib. אין קָטְעוּן רישך וכ' and if they were to cut thy head off, do not listen to them; a. fr.—Part. pass. קָטִיעַ; f. קְטִיעָא; *pl.* קְטִיעִין; קְטִיעָן. Targ. Y. Num. XI, 32 דק' he that was crippled. Targ. Y. Ex. XXI, 21 תרין יומין ק' two days incomplete (v. preced.). Targ. Y. Gen. XLVI, 29; a. e.—Pesik. Naḥămu, p. 125[b], a. e.—לישנא ק' tongue-cut, stammerer, v. בְּסִרְלוֹסָא.—2) *to cut short, end.* Gen. R. s. 44; Yalk. ib. 77, v. מְלָבֵי.—3) *to form cakes* (v. קָטַף). Targ. Y. Ex. XII, 39.

Pa. קַטַּע same. Targ. Job XVI, 13 Ms. (ed. *Pe.*; h. text יִסְלַח). Targ. II Chr. II, 9; a. e.—Y. Sabb. VII, 10[a] bot.; Y. Bets. IV, 62[c] bot., v. בגמא. Y. Meg. l. c. ולינן מְקַטְּעִין לון וכ' do we not break a portion of the Pentateuch (סִדְרָא) for their sake (divide the recitation of a Sidra among the school children)? Y. Ned. IX, 41[c] (we say to him who vowed revenge, ref. to Lev. XIX, 18) תחזור ... חזר מְקַטֵּעַ וחמתו לידיה he chopped meat, and the knife struck his hand, wilt thou again strike his hand?, i. e. if he did wrong, he hurt himself. Y. Sabb. XII, beg. 13[c], v. פְּסִיפָס. Bets. 25[b] מיקטע רגלידען וכ', v. חֲצוּבָא II, a. נְטִירָא.

Ithpe. אִיתְקַטַּע *to be cut, shortened.* Targ. Y. Gen. XXIV, 61. Targ. Koh. VIII, 13.—Y. Peah VIII, end, 21[b] ... ידיה יִתְקַטְּעוּן, v. פְּשַׁט.

קָטַע, v. קִיטוּעָא.

קְטַע, v. קִיטַּע.

קָטָעָא קְרֵי m. (preced. art.) *cut, the garment under the tailor's hand.* Lam. R. to I, 1 (חציר), v. קָטַע.

קְטָעָא, v. קְטוֹעַ.

קָטַף (b. h.; cmp. קטע, קטל, a. גדם) *to cut, break off, pluck.* Lam. R. to I, 12, v. עוֹלָלוֹת.—Part. pass. קָטוּף; f. קְטוּפָה. Ber. 47[a]; Tosef. Meg. IV (III), 27, a. e. אמן ק', v. infra.—Pirké d'R. El. ch. XXIX עולות קְטוּפִין premature (undeveloped) grapes.

Nif. נִקְטָף, *Hithpa.* הִתְקַטֵּף *to be plucked, broken off.* Tosef. l. c. קטופה יִקָּטֵף ... חתונה אמן he who pronounces a broken Amen (v. אָמֵן II), his years shall be broken off; Ber. l. c. יִתְקַטְּפוּ; Y. ib. VIII, end, 12[c] תִּקָּטֵף נשמתו his soul shall be plucked off (he shall die before his time).

Pi. קִיטֵּף 1) same. Esth. R. to I, 9, v. עוֹלָלוֹת.—Esp. ק' בעולות [*to do plucking among the small single bunches,*] *to initiate persecution with attempts to destroy the young generation.* Gen. R. s. 42 תראשון התחיל מְקַטֵּף בע' וכ' the first enemy began with breaking off the young bunches, the second with thinning the clusters (v. גֵּב) &c.; Lev. R. s. 11; Ruth R. introd. (ושם תאיש).—Nidd. 66[b] בניתר משום דמקטף she must not wash her head with natron, because it plucks (uproots) the weakly rooted hairs (which left on the head prevent the water from immediate contact with the body; v. חוּץ I); a. fr.—Trnsf. (of fire) *to creep along the ground of a field,* opp. קָדַח. Y. B. Kam. VI, 5[c] top במקטפת (Bab. ib. 61[a] בנכפפת), v. קָדַח.—2) *to tear in pieces a lump of dough* to form cakes, for which purpose the kneader moistens his hands with water, oil &c.; hence: *to form dough and smoothen its surface.* Y. Pes. II, end, 29[c] אין לשין ... אבל מְקַטְּפִין וכ' you must not knead unleavened bread (for the Passover night) with liquors (juice of fruit, oil &c.) but you may form it with liquors; Bab. ib. 36[a]. Ib. את שלשין בו מקטפין בו only such liquid as may be used for kneading, should be used for forming. Ib. 42[a] אחד שמְקַטֶּפֶת וכ' one vessel in which she dips her hand when forming the cakes, and another &c.; a. e.—*Part. pass.* מְקוּטָּף; f. מְקוּטֶּפֶת &c. *broken off, nipped* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 האשה ... אחת מק' ואחת מעוכה ed. Bub. (ed. מעוסה, corr. acc.) when a woman spins a yarn, once a thread is broken (and must be knotted), and once it is rubbed off (crumbled, too thin). Gen. R. s. 99

Digitized by Google

יצא . . . ואזניו מק׳ Reuben came forth with his ears clipped (his pride humbled); (comment.: his ears hanging down like a nipped plant, i. e. saddened).

קְטַף I ch. same. Targ. O. Lev. XXV, 11 (Y. *Pa.*; h. text בצר). Targ. Deut. XXIII, 26. Targ. I Sam. II, 31 (h. text גרע). Targ. Ez. V, 11 (h. text וגרעתי); a. fr.—Lam. R. to I, 22 דקטפתן . . . קשיה, v. עוללא. Y. Gitt. III, end, 45b דאינון קטפין בתר קדימתא וכ׳ (not קרמיתא) they cut the grapes after the first east wind after Succoth; a. fr.—Part. pass. קְטִיף. Koh. R. to XI, 9 כרון נחירך ק׳ וכ׳ now that thy nose is nipped (hanging down like a faded plant), thy ear heavy of hearing &c.

Pa. קִטֵּף 1) same. Targ. Y. Lev. XXV, 11; a. e.—Lam. R. l. c., v. supra.—2) *to break off, interrupt.* Ab. Zar. 72b דקא מְקַטֵּיף קטופי (Rashi דמפסוקי אסוקי, read דמפסיק) he breaks off (the connection of the flow, withdraws the pouring vessel before the jet reaches the vessel into which the wine is poured). Ib. קַטְפוּ קטופי (not קטפי; Ar. ed. Koh. קטיפתו) interrupt you the flow!

Ithpe. אִתְקַטֵּיף *to be broken off, lopped, mutilated.* Targ. Is. XLVI, 1, sq. (h. text קרס). Targ. Jer. XLVIII, 25 (h. text נגרע); a. fr.

קְטָף m. (preced.) [*incision,*] *resin gained by tapping, balsam*; עץ הק׳ (or sub. עץ) *balsam-tree.* Shebi. VII, 6 אין לק׳ וכ׳ the law of the Sabbatical year does not apply to the balsam tree; Tosef. ib. V, 12 יש לק׳ שביעית (ed. Zuck. לקט בש׳, corr. acc.) the law does apply; Y. Orl. I, 61b bot. Nidd. 8b קְטָפוֹ זה פריו its resin is its fruit. Ker. 6a חצרי ... מעצי ק׳ *tsŏri* is the sap that drips from resinous trees. Gen. R. s. 91, v. בַּלְסָם; a. fr.

קְטַף II, **קְטָפָא**, **קְטָף**, **קְטַף** I ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 25. Ib. XLIII, 11 (Y. קְטָף). Targ. Y. I Ex. XXX, 34 (Y. II ed. Vien. קְטַב, corr. acc.; h. text נטף); a. e.—Ab. Zar. 35b ק׳ דגוזא, v. גְּוּזָא I; דפררי ק׳ the sap which flows out of incisions in fruits; Nidd. 8b. Ib. פרא ק׳ resin is considered as fruit (v. preced.). Ber. 48a מקטפיה, v. בּוֹצִינָא; a. e.

קְטַף III **קְטָפָא**, **קְטָף**, **קְטָפָא**, **קִיטְפָא** II m. (קָטַף) *plucking, cutting grapes, vintage.* Targ. Mic. VII, 1 (ed. Lag. a. oth. קְטוֹף). Targ. Lev. XXVI, 5. Targ. Jer. XLVIII, 32; a. e.

קטפורוס, v. next w.

קָטַפְּרַס, **קָטַפְּרֵס** f. pl. (καταφοράς, acc. pl.) *downward strokes,* in gen. *blows, lashes.* Pesik. B'shall. p. 81b עשר ק׳ אתה לוקה וכ׳ thou art doomed to receive ten strokes,—they are the ten Egyptian plagues—, and to pay a fine &c.; Yalk. Ex. 225. Lev. R. s. 18 בו״ר נותן ק׳ וכ׳ a human authority decrees lashes, so does the Lord; Num. R. s. 7 יש לו קטפרס (read: נותן קטפו׳). Ex. R. s. 30 [read:] לוקה ק׳ (not לקח ה׳ ק׳) receives a certain number of strokes; a. e. Ib. קטפורוס (corr. acc.).

קטפירס, v. preced.

קטפרטקיס, v. קָטַפְרַקְטוֹס.

קָטַפְּרֵס, **קָטַפְּרִיס** m. (καταφέρης) *sloping downward; gutter* (= h. מדרון). Ohol. III, 3 אם הידה מקומו קטפריס ed. Dehr. (ed. רס . . .) if the place whereon he stood was sloping. Ib. ודאי ק׳ Mish. ed. (Bab. ed. וחק׳, corr. acc.) and it (the sill) is sloping. Toh. VIII, 8; sq. Gitt. 78b הידה ידה . . . כך׳ if she held her hand (to receive the letter of divorce) like a gutter (sloping downward). Y. Erub. VIII, end, 25b מבפנים כד הזוות ק׳ (not הידה בר קטיפרס) when the trough slopes inward; a. e.—*Pl.* קָטַפְּרִיסוֹת. Y. Shek. VI, 50a top מי ק׳ חן וכ׳ (not קטפים) they are gutter waters (and therefore) unfit for &c.

קָטַפְּרַס, v. קָטַפְּרַקְטוֹס.

קָטַפְּרַקְטוֹס m. (κατάφρακτος, v. Sm. Ant. s. v. Cataphracti) *mailed in full armor* (on horseback). Cant. R. to I, 9 יצא פרעה ק׳ (not קטפרטקיס) Pharaoh went forth in full armor, so, as it were, did the Lord (Is. XLII, 13).

קְטָקְט, v. קָטַט.

קָטַר I (b. h.; cmp. כתר a. עטר) [*to circle,*] *to rise in circles, to smoke.* Ker. 6b דבר שקוטר וריחו וכ׳ (not שקיטר) something which circles and rises, and whose savor spreads. Ib. מה לשון קטרת דבר שקוטר ועולה *k'toreth* means something which circles &c.

Pi. קִיטֵּר *to offer incense* (mostly with ref. to idolatrous rites). Tosef. Snh. X, 2 ואחר המְקַטֵּר וכ׳ . . . אחר הצובד whether one worships (an idol), or sacrifices, or offers incense &c.; Ker. 3b. Ib. מקטר לשד וכ׳ who makes incense rise to a demon in order to exorcise him; Snh. 65a. Ber. 53a, v. בָּשֵׂם. Lev. R. s. 7, v. infra; a. fr.—*Part. pass.* מְקֻטָּר; f. מְקֻטֶּרֶת *perfumed.* Pirké d'R. El. ch. XXX (play on קטורה) שהיתה מק׳ מכל וכ׳ she was (through her good deeds) more savory than all kinds of spices; Gen. R. s. 61 מצות וכ׳ she was perfumed with godly deeds and good works (v. קְטֹרֶת II).

Hif. הִקְטִיר same (mostly with ref. to the Lord). [Tosef. Snh. X, 3 ויחמקטיר, prob. to be read: ויקטירו.] Men. 110a אלו . . . כאילו מַקְטִירין וכ׳ (ref. to Mal. I, 11) this refers to the students engaged in the Law; wherever it be, I account it to them as if they were offering incense and bringing sacrifices to my Name. Lev. R. s. 7 (ref. to Ex. XXX, 1) מיכאן אתה אומר אין כתיב כאן אלא מקטר בקטרת אלא מְקַטֵּר . . . המובח היה מַקְטִיר וכ׳ it says not 'being perfumed with incense', but 'perfuming with incense', the altar gave forth incense of itself. Ber. 7a ... זכיתי ולהקטיר קטרת וכ׳ once I entered to let incense rise in the Holy of Holies; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטֵּר *to be perfumed,* v. supra.

קְטַר ch. same, v. infra.

Af. אַקְטַר *to let incense rise.* Targ. O. Ex. XXX, 1. Ib. 7 (Y. some ed. *Pe.*). Targ. O. ib. XL, 27; a. e.

קָטַר II (b. h.; v. preced.) *to wreathe, tie.* Gen. R. s. 61 (play on קטורה) קָטְרָה מצות וכ׳ Ar. (ed. שמקוטרת, v. קְטַר I) she wreathed (made a crown of) godly deeds &c.; Yalk. ib. 109; Yalk. Chr. 1073.—[Gen. R. l. c. מן קטר, a

Digitized by Google

grammatical gloss, v. Yalk. Gen. l. c., and Ar. s. v. קטר 2.]—Part. pass. קְטוּר; f. קְטוּרָה &c. Midd. II, 5 (ref. to קְטָרוֹת, Ez. XLVI, 22) אין קְטוּרוֹת אלא שאינן מקורות 'fenced in' means that they were not roofed; Yalk. Ez. 381.

קְטַר, קְטִיר ch. same, *to tie*. Targ. Jud. XV, 4. Targ. Gen. XXXVIII, 28; a. fr.—Part. pass. קְטִיר; f. קְטִירָא, קְטִירְתָּא &c. Targ. Y. ib. XXII, 4 (ed. Amst. קְטַר, read: קְטַר). Targ. Prov. XXII, 15; a. fr.—Koh. R. to III, 2 [read:] חן דאת קְטִיר לולבך קְטַר אלפך when thou tiest thy Lulab, tie thy ship; Gen. R. s. 6, a. e., v. לוּלְבָּא. Ber. 16ª, v. גְּנוּנָא. Bekh. 31ª דאתו קטיר, v. תַּחְמָתָא. Koh. R. to IX, 10 ... איריתון וקְטְרוּ ברגלי get a rope and tie it to my feet. Y. Erub. X, 26ᶜ top קטיר בגמי (not קטר) tied with reed-grass. Y. Gitt. IV, 46ª (we must not help captives to escape) מפני דלא ידעון קְטִירִינון ... this law is made for the benefit of the (remaining) captives, that they (the captors) may not chain them; a. fr.—2) (v. קְטַשׁ) *to gather, be covered*. Ber. 59ª, v. עֲיָבָא a. עֲנָנָא.

Pa. קַטֵּר same. Part. pass. מְקַטָּר, מְקַטְּרָא &c. Targ. Ez. XLVI, 22 מְקַטָּרָן fenced in (v. preced.).—Y. Ned. VI, 39ᵈ top חלבא מקטרא bound (curdled) milk, v. קוֹם.

קְטָרָא, קְטָרָא, v. קִישְׁרָא.

קַטְרֵב m. *a cross-piece in front of yoked animals*; [oth. opin., v. Koh. Ar. Compl. s. v.: *the pin fastening the ropes of the yokes to the pole*]. Kel. XIV, 4. Ib. XXI, 2.

קַטְרְבָּא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2.

קְטַרֵג (a transposed denom. of קַטֵּגוֹר) *to denounce, bring charges; to incite anger against*. Y. Sabb. II, 5ᵇ top אין השטן מְקַטְרֵג וכ' Satan brings charges against man only in the hour of danger. Ib. מצוי לקַטְרֵג ... בשלשה on three occasions Satan is ready to bring charges; Koh. R. to III, 2 (not למקטרוג). Y. Snh. II, 20ᶜ bot. קִיטְרְגוּ, v. ר"ד; Cant. R. to V, 11; Lev. R. s. 19. Gen. R. s. 49, end ... עמד הדיין וחְמַקְטְרֵג הולך וכ' when the judge rises, the advocate is silenced, and the accuser goes to carry out his mission (of punishment). Esth. R. to III, 8 כל מה שהיה המן מקטרג וכ' against every charge that Haman preferred against Israel here below, Michael spoke in their defence above. Midr. Till. to Ps. LXXIV (ref. to Is. LXVI, 6) החיכל מקטרג (ed. Bub.) the destroyed Temple is the accuser; ומהו מק' וכ' and what does it say in the way of accusation? Hear the voice of the Lord &c.; Yalk. ib. 809; a. fr.

Hithpa. הִתְחַמְקְטְרֵג *to be denounced*. Esth. R. l. c. אין בניך מִתְחַמְקְטְרִגין וכ' thy children are denounced (by Haman) not for worshipping idols, nor for unchastity or bloodshed, but they are denounced only because they observe thy laws.

קַטְרֵג ch. same. Targ. Job XXXVII, 20 (h. text יְרֻעַע). Targ. Y. Num. XXIX, 1.

קִטְרוֹן, קִיר I (b. h.) pr. n. pl. *Kitron* (Jud. I, 30). Gen. R. s. 87 end שמשון איש ק' Simon of K.; Tanḥ. ed. Bub. Naso 34. Meg. 6ª ק' זו צימורי K. is the modern Sepphoris; ק' וכ' ... וכ' ודאי can K. be Sepphoris? was not K. in Zebulun &c.?

קִיר II, קְטָרוֹן m. (a contraction of centurio, κεντυρίων, v. קוֹנְטַרִינִים) *commander of a century*. Sifré Deut. 309 אם היה ק' שגדול וכ' if it were a centurio who is more powerful than he (the *buleutes*) &c.; Yalk. ib. 942 קרטון (corr. acc.). Tosef. Sot. XV, 7 (two versions confounded, one having בעל זמורה, and the other קי), v. זְמוֹרָה. Yalk. Jer. 321 קרטון (corr. acc.). Tosef. Dem. VI, 3 שוקל לאוצר ק' וכ' he that pays taxes to the (Roman) treasurer or to the Centurio, gives first the tithes and pays his taxes (on the remainder). Sifré Num. 131, v. פְּלוֹסוֹפִילוֹן; Yalk. Lev. 631; Yalk. Ex. 178 (not קיטרין).—*Pl.* קְטָרוֹנִים. Pesik. R. add. s. 2 (ed. Fr. p. 197ª) חקטסורים (corr. acc.).

קְטָרוֹנִין, קְטָרוֹנִים m. pl. (cmp. קְנָטָר) a species of *hard nuts*. Pesik. R. s. 11; Cant. R. to VI, 11 קְנָטָרִים; Yalk. ib. 992 קטורנים (corr. acc.).

קְטַרְזָא pr. n. pl. *K'tarzia* (?). Meg. 21ᵇ (Ms. M. קטרוא a. קטריא; Rashi Ms. קְטַרְיוָא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קְטַרְטוֹן, v. קִיטַרְטוֹן.

קטרינון, Midr. Till. to Ps. XVII, 3, ed. Bub. קטריקי, read: קְטַדְּרִקִי. [The entire passage is corrupted, v. ed. Bub.]

קַטְרִיזָא, v. קְטַדְּזָא.

קטרימון Lev. R. s. 15 Ar., ed. Koh. קטרקון, v. קְטִיקְטוֹן.

קָטָרִיקִי pr. n. m. *Katariki* (?), surname of R. Yitsḥaḳ. Pesik. R. s. 14; Pesik. Parah, p. 39ª (prob. to be read קרטניני, v. Bub. note 168).

קטריקס, קטריקי, v. קְטָאדִיקִי.

קטרקון, v. קטריטין.

קָטָרַקְטִין (not טין ...) m. (καταράκτης, S.) a kind of *sluice* or *trap-door*. Gen. R. s. 31 כטין ק' חיה לו וכ' he (Noah in the ark) had a sort of trap-door, through which he shovelled &c., v. פָּסַס; Yalk. ib. 54 טרקלין (corr. acc.).

קְטוֹ', קְטֹרֶת f. (b. h.; קָטַר I) *incense*. Ker. 6ª, v. פִּיטוּם. Ib.ᵇ מה לשון ק', v. קָטַר I. Shek. IV, 5 מותר הק' the remaining supply of incense (in the Temple, not used during the year); a. fr.

קְטוֹרְתָּא, קְטָרְתָּא ch. same. Targ. Ez. VIII, 11 (ed. Wil. קְטָרָה). Targ. Ex. XXX, 1 קְטֹרֶת, קְטוֹרַת constr. (not רֶת ...); a. fr.—V. אַקְטָרְתָּא.

קִיא, v. קוּא.

קיאות, Tosef. Ter. X, 2 Var., v. קָאָה.

Digitized by Google

קִיאַטְרוֹן m., *pl.* קִיאַטְרוֹנִין (caconomy for תִּיאַטְרוֹן) *theatres.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 19.

קִיבָּה, v. קִבָּה.

קִיבּוּל, קִבּ׳ m. (קִבֵּל I) 1) *taking, catching.* Sifré Num. 129 (ref. to Num. XIX, 18) אשר חיו שם בשעת ק׳ טומאה 'which had been there' at the time of catching the uncleanness.—2) *receiving.* Zeb. V, 1 ק׳ דמן וכ׳ their blood must be received in a consecrated vessel (v. שְׁחִיטָה). Ib. I, 4 (13ᵃ) חוזרת נפסל ... בק׳ וכ׳ the sacrifice becomes unfit through wrong intentions in one of four acts, in slaughtering, receiving (the blood) &c.; a. fr.—ק׳ כלי בית ק׳ (or sub. כלי) *a receptacle,* opp. פְּשׁוּט. Bets. II, 9 משום כלי ק׳ is susceptible of uncleanness, because it is a receptacle. Tosef. Kel. B. Bath. VI, 1, v. פְּשׁוּט. Kel. XVII, 16. Sabb. 84ᵃ; a. fr.—3) *acceptance.* Sifré Num. 115; Yalk. Num. 750 פרשה שיש בה ק׳ מלכות שמים a Biblical section in which is expressed the acceptance of the divine kingdom.

קִיבּוֹלָא, קִבּ׳ ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 18 בצדן קבול סובתא (to be placed after דרתי תמן), v. Sifré Num. 129, quot. in preced.

קִיבּוֹלֶת f. (קִבֵּל I) *contract-labor, job.* M. Kat. 11ᵇ היתה מלאכת אחרים בידו אע״פ שבק׳ וכ׳ if the mourner has work for others on hand, even if it be contract-labor, he must not work; (emended) בין ק׳ בין שאינה ק׳ whether it be contract-labor or not (whether he is paid for the job or by the day. Ib. 12ᵃ מקבלי ק׳ בתוך וכ׳ if gentiles take labor on contract within the Sabbath limits (of the Jewish employer), it is forbidden to let them work on the Sabbath. Ib.; Tosef. ib. II, 5 מקבלין ק׳ במועד וכ׳ you may contract during the festive week for work to be done after the festival. Y. Sabb. I, 4ᵃ bot. בין בשכיר בין בק׳ whether he is hired by the day or by the piece; Y. Ab. Zar. I, 39ᵇ bot.; Tosef. ib. I, 3 אם היה שָׂכִיר קַבְּלוּת (not שכר) if he was hired by the piece.

קִיבּוֹסֶת* f. (קבס, cmp. כבש, a. Syr. קפס, קפסותא P. Sm. 3695, sq.) *repression, intermission* (of prophetic revelation). Y. Snh. XI, 30ᵇ חנניה ... אלא שהיה לו וכ׳ Hananiah ... was a true prophet, but he had an intermission (his gift of prophecy was in abeyance), and hearing what Jeremiah prophesied &c.

קִיבּוּץ, קִבּ׳ m. (קִבֵּץ) *gathering, reunion.* Pes. 88ᵃ, v. גָּלוּת. Keth. 8ᵃ בק׳ בניה וכ׳ when her children shall be reunited in her midst (in Palestine); a. e.

קִיבּוֹרָא m. (קִבֵּר) [*something arched,*] 1) *coil.* B. Mets. 24ᵇ, v. אֵזֶל II. Ḥull. 95ᵇ בחכלתא ק׳ a skein of blue wool.—*Pl.* קִיבּוֹרֵי. Ab. Zar. 17ᵇ אייתו ליה תרי ק׳ וכ׳ they brought two coils before him and said to him, which is warp, and which is woof?—2) *cluster* of fruit. Sabb. 156ᵇ מסקיה לק׳ בשיניה he severed a cluster of dates with his teeth. Ib. 67ᵃ; Ḥull. 78ᵃ כמאן חלינן ק׳ Ar. a. Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 20; ed. כובסא), v. קְבָסָא. Snh. 28ᵇ ק׳ דאחיני a cluster of inferior dates.

קִיבּוֹרְיָא, Keth. 112ᵃ, v. קִיבָּר.

קִיבּוֹרִית, v. next w.

קִיבּוֹרֶת f. (v. קִיבּוֹרָא) *the elevation on the arm, biceps muscle.* Men. 37ᵃ על ידך זו ק׳ 'upon thy hand' (Deut. VI, 8) that means on the biceps muscle; Erub. 95ᵇ; Arakh. 19ᵇ קִיבּוֹרִית; Men. 37ᵇ (v. גּוּמָּה); a. e.

קִיבֵּילְתָּא, v. חֲבִילְתָּא.

קִיבְּלָא, v. קִבְּלָא.—[קִיבְּלָאוֹת, v. next w.]

קִיבְּלַי f. a species of *quails* (שְׂלָו), *partridge.* Yoma 75ᵇ; Yalk. Ex. 260, v. כִּיכְלַי. Sifra M'tsor'a, Par. 1, ch. I חברורה שבמינה זו קיבלי R. S. to Neg. XIV, 1 (some ed. קיבלי; ed. Sifra קיפלי, read קיפלי; Rabad to Sifra שכלי וקבלי) the chosen of its kind, that means the quail; [Yalk. Lev. 559 ולקח זו קבלח?]—*Pl.* קִיבְּלָאוֹת. Tosef. Neg. VIII, 3 (Var. ed. Zuck. מקובלאות, corr. acc.; v. R. S. to Neg. l. c.).

קִיבְּלָתָא, קִיבְּלָתָא, v. קִבְּלָתָא.

קִיבְּעָא, v. קִבְּעָא.

קִיבָּר m. (cibarium) *the coarser meal which remains after the fine wheat flour, shorts.* Y. Peah VII, 20ᵃ bot. סאה ארבלית ... סולת ... קמח סאה וכ׳ one Arbelian S'ah of wheat yielded one S'ah pollen, one first flour, one *cibarium* &c. (v. Sm. Ant.³ I, 66ᵇ); Y. Sot. I, 17ᵇ; ib. IX, 24ᵇ bot. (insert סאה סולת); Tanḥ. T'tsavveh 13; Keth. 112ᵃ קיבוריא (read: קִיבָּרְיָא cibaria); a. e.—פת ק׳ (panis cibarius) *black bread.* Makhsh. II, 8 אוכלי פת ק׳ the class of eaters of black bread (slaves, poor men &c.). Y. Ber. VI, 10ᵇ bot. פת ק׳, opp. פת נקיה. Y. Ḥall. IV, beg. 59ᵈ נק׳ וק׳ (sub. פת) two women baking together, one white bread, and the other black bread. Cant. R. to I, 6 (ref. to Jer. XXXVII, 21 מחוץ האפים, changed to מחוץ לאפים) לאופים ... זו פת ק׳ שנמכרת חוץ לפלטיר וכ׳ (not לפלבריא) 'outside of the bakers', ... that is, common bread which is sold outside of the bakershops, and which is darker than the seconds of barley flour; Yalk. ib. 982.—Trnsf. (v. Lat. Dict. s. v. cibarius) *common.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 8) השעלה ... הבינוני ... והק׳ חמאה וחלב אחד ועשרים the uppermost (cream) is one sixtieth portion of a given quantity of milk, the middle (milk) is one fortieth, and the common (remainder) contains 5 percent. milk substance.

קִיבָּרָא, v. קִבָּרָא.

קִיבָּתָא, v. קִבָּתָא.

קִיד, Tosef. Kel. B. Kam. III, 11, v. קוֹר.

קִידָא, v. קִדְיָא.

קִידָּה, v. קִדָּה.

קִידָּה f. (קָדַד or קָדָה) *bowing to the ground.* Succ. 53ᵃ נתץ שני ... ודיא ק׳ he pressed both his big toes against the floor and bowed and kissed the pavement ...

Digitized by Google

and this is *ḳidah*. Meg. 22b a. e. אפים על ק' *ḳidah* means falling on the face (ref. to I Kings I, 31). Ib. אחוי ק' וכ' showed the way of *ḳidah* . . ., and became lame; (Y. Ber. I, 3c bot. הראה כריעה); a. e.

קְדִי, קִידוּמָא, קִידוּם m. (קָדַם) 1) *early morning*. Targ. Prov. XXVII, 14.—2) *east*. Targ. Gen. XXV, 6. Targ. O. Num. XXXIV, 3; a. fr.—3) (with רוח, or sub. רוח) *east-wind* (h. קָדִים). Targ. Gen. XLI, 6. Targ. Hab. I, 9 (some ed. כרוח קדים ק', strike out קדים); a. fr.

קִידוּר, v. קִירוּד.

קְדִי, קִידּוּשׁ m. (קָדַשׁ) 1) *sanctification*, esp. חשם ק' the sanctification of the Name (of the Lord, v. קְדוּשָׁה), *loyalty to the Jewish faith, martyrdom*. Y. Shebi. IV, 35a bot. Pesik. B'shall., p. 87a. Deut. R. s. 2 (ref. to Prov. XXIV, 21) אמר לו דבר של ק' שמי וכ' (not קירש שמא) the Lord said to Solomon, a thing which concerns the sanctification of my name (the unity of God) dost thou express by a brief allusion? Y. Kidd. IV, 65c bot. גדול הוא השם מחילול השם ק' a positive act of sanctification of the Name is superior to (supersedes) a law which is to prevent profanation of the Name; בחילול השם כתיב . . . ובק' השם מתחלת וכ' concerning the profanation of the Name it is written (Deut. XXI, 23), 'thou shalt not suffer his body to remain (even) over night &c.', but when the Name was to be sanctified (by an act of retributive justice), it is written (II Sam. XXI, 10), 'from the beginning of the harvest &c.'; Y. Snh. VI, 23d (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קִידּוּשִׁין *laws of sanctity*. Y. Yeb. II, 3d top לפרשת ק' . . . למה סמך why does the Biblical text join the chapter on sanctity (Lev. XIX) to that on incest (Lev. XVIII)?; (Lev. R. s. 24 לפרשת קְדוֹשִׁים, v. קָדוֹשׁ).—2) *proclamation of sanctity; a) of the New Moon, seasons* &c. (by the authorities). Tosef. Snh. II, 1 ק' החדש ועיבור וכ' the proclamation of the New Moon and the intercalation of a month require a court of three. Y. ib. I, 18c top לק' חח' . . . חבירים dare untitled scholars (v. חָבֵר) be admitted to sit on the proclamation of the New Moon?; a. fr.—B. Bath. 121a מועדי יי' צריכין ק' בית דין וכ' the festivals of the Lord require to be regulated by the proclamation of the court, but the weekly Sabbath does not. Y. R. Hash. III, 58d bot. ק' ב"ד the official proclamation of the jubilee; a. fr.—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 15 קִדּוּשֵׁי החדשים the proceedings at the proclamation of the New Moon.—*b) proclamation of the sanctity of the day by special prayer, Ḳiddush*. Pes. 100a מפסיקין לק' when the Sabbath or Holy Day begins, we must interrupt a meal to recite Ḳiddush. Ib.b ידי יוצאי ק' they (that heard the Ḳiddush at synagogue) have complied with the duty of ushering the Sabbath in with Ḳiddush. Ib. 105a sq. אם אין לו . . . ק' היום מפני שק' היום וכ' he who has only one cup of wine, recites over it the Ḳiddush of the day, because the sanctification of the day takes precedence of honoring the day (by grace after meal with wine). Meg. 27b מכרה . . . וחבריה לי ק' היום sold the bonnet on her head and procured for me the wine for the Ḳiddush of the day; a. fr.—3) *washing hands and feet prior to a priestly function*. Zeb. 19b כיצד מצות ק' how is the act of washing done? Ib. לינת מועלת ק' וכ' the intervention of the night has an effect on the sanctification of hands and feet, makes a renewed washing of hands and feet necessary. Ib. שני ק' the second sanctification (immediately before approaching the altar); Yoma 32b; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. III, 3. Ib. 32b; a. e.—4) (of mixed seeds) *condemnation* (v. קָדַשׁ *Pi.* 7). Yeb. 83a.—5) *putting ashes in the water of lustration; the ashes put in*. Ib. 42a bot. אסיפת אפרה . . . וק' (not לק', v. Rabb. D. S. a. l. note 50) the collecting of its ashes, the drawing of water and the putting in of the ashes; ib.b Par. VI, 1 ונפל חק' וכ' and ashes fell on his hand. Ib. 2. Tosef. ib. VI (V), 1 עוסק עם הק' is engaged in the act of *ḳiddush*. Ib. 3 צריך ק' שני requires an additional putting in of ashes; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 5; a. e.—6) *betrothal*. Mekh. Mishp. s. 3 ק' אחר ק' וכ' the father of a minor has the authority to give her away in marriage a second time &c., v. אָמְתוּחַ; אבל לא אמתוח אחר ק' but he cannot hire her out after having once given her away. Y. Kidd. II, 62c top נכללין בק' . . . בשלשה קידושין they (the three objects he gave her, when he said, 'be betrothed with this, *and* this *and* this') are combined to form one act of betrothal (which is valid, if the three objects combined have the legally prescribed value), and are separated (if he said, 'be betrothed with this, with this, with this') to form three acts of betrothal (and one of the objects at least must have the legal value); a. fr.—Pl. as ab. Ib.—Esp. *ḳiddushin, the act of betrothal, legal and legitimate marriage* (connubium). Kidd. IV, 9 קִידּוּשֶׁיהָ ק' her acceptance of the betrothal is a valid marriage; קִדּוּשָׁיו ק' his (the authorized messenger's) acceptance is valid. Ib. III, 12 כל מקום שיש ק' ואין עברה וכ' wherever a betrothal is valid (where there is connubium), and no sin is connected with it, the issue follows the legal status of the male parent; וכל מקום שיש ק' ויש עברה וכ' but where the betrothal, if performed, is valid but sin is connected therewith, the issue has the status of the inferior parent, e. g. a widow married to a high priest. Ib. כל מי שאין לה עליו ק' אבל יש לה על אחרים ק' וכ' in a case where a marriage cannot take place with that special person (on account of consanguinity &c.), but may take place with others, the issue is a bastard (מַמְזֵר); וכל מי שאין לה לא עליו . . . ק' וכ' where a marriage cannot take place either with that special person or with other Israelites (she having no right of connubium), the issue follows the status of the mother. Yeb. 10b, a. fr. אין ק' תופסין וכ' betrothal takes no effect in the case of &c. Kidd. 60b, a. fr. קִידּוּשֵׁי ודאי an undisputed betrothal; קידושי ספק a legally doubtful betrothal; a. fr.—Trnsf. קִידּוּשִׁין, קִידּוּשַׁיִן, קְדִי *betrothal festivities*, contrad. to wedding festivities. Num. R. s. 12 ועשה לה ק' גדולים and arranged for her sake large festivities; ib. (ref. to Ex. XX, 18) ולא הדו אלא ק' and these were merely the solemnities of (Israel's) betrothal (ref. to וקדשתם, ib. XIX, 10); Pesik. R. s. 5; Tanḥ. Naso 17.—*Ḳiddushin*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi, of the Order of Nashim. B. Bath. 52b (a reference to Tosef. Kidd. I, 5) תני רב . . . בק' דבי לוי Rab. . . . taught from the treatise of Ḳiddushin of the school of Levi (v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

Digitized by Google

קִדּוּשָׁא, קִידּוּשָׁא ch. same, 1) *the washing of hands and feet.* Targ. II Chr. IV, 6.—Yoma 32ᵃ בתרא ק׳ the last ablution of the high priest (after putting off the priestly garments); a. e.—2) *the prayer of Ḳiddush* (v. preced.). Pes. 101ᵃ בק׳ דחכא וכ׳ with the Ḳiddush that you hear here with me you will not have complied with the duty of &c. Ib. 106ᵃ רבה ק׳ the large Ḳiddush (jestingly for 'small'), i. e. the mere blessing over wine preceding the meal on the festive day, contrad. to the Ḳiddush on the festive eve. Meg. 27ᵇ לא הוה לי ק׳ וכ׳ I had no wine for Ḳiddush, so I pawned &c.; a. fr.—3) (v. קְדוּשָׁה) *doxology, Ḳ'dushshah.* Sot. 49ᵃ דסדרא ק׳ the Ḳ. recited after the lesson of the day (v. Rashi a. l.).—*4) *token of betrothal, betrothal-gift.* Y. B. Kam. IX, end, 7ᵃ אתן קי׳ . . . מידמכא when she was dying, she said, this is my daughter's betrothal-gift (belongs to her); [prob. to be read: קְהִילָּא or קְהָלָא *ring*].

קִידָרָא, v. קְדָרָא.

קִידָחָה, v. קְדָחָה.

קִידּוּחַ, v. קִידָּחָה 2.

קִירָא, *pl.* קִירָן, v. קְנָא.

קִירָאֵי m. pl. (denom. of preced.) *weavers.* Sabb. 113ᵃ כלי ק׳ וכ׳ (Ar. קִנּוֹ) weavers' implements as the upper beam &c. Ib. 140ᵇ פְּלִי ק׳ a reed which the weavers use.

קִירְדָּא m. (קָהַר) *[that which blunts or loosens the teeth,] acid, acrid taste.* Pes. 74ᵇ sq. תחם איתא לק׳ ... ליתיה לק׳ וכ׳ there (in the case of stale vinegar) the acid of the fruit is present (in its natural condition), here (in vinegar which has once been used for drawing the blood from meat) the acid is no longer pure. Keth. 61ᵃ כל . . . ואיתי ליה ק׳ any food that has a penetrating savor or an acrid taste (is injurious to him in whose presence it is partaken of without his being permitted a taste of it). Ib. 75ᵃ ק׳ דחמרא (Ar. s. v. מקוה: מקוח) wine that has turned sour. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 יכול ק׳ lest you think, sour (stale) wine is meant; (Yalk. ib. 813 דוחתה, v. הָדָה).

קִיווּי, קִיוּוּי m. (קָוָה) *hope, faith.* Gen. R. s. 98 תכל בק׳ in every condition of life faith is a potent factor, sufferings are borne by faith, sanctification of the Name (martyrdom) rests on faith &c. Yalk. Ps. 736 (ref. to Ps. XL, 2) אם אין ביד ישראל אלא חק׳ כדאי חן לגאולה בשכר חק׳ if Israel possess no merit except faith, it is worthy of redemption as a reward for its faith; Midr. Till. to Ps. l. c. (corr. acc.). Yalk. Ex. 241 (ref. to Ps. l. c.) מתוך חק׳ ויט אלי וכ׳ out of this hope it came to pass that he inclined to me &c.; Tanḥ. ed. Bub., B'shall. 12; ib. (ref. to Ps. XXVII, 14) אם בא קִוּיְךָ יפה וכ׳ (not קִוּיֵךְ) if what thou hast hoped for, comes to pass, it is well; if not, hope again; a. e.

קִיווּיְדָּא, קִיוּוּדָּא f. (קָוָה *Hif.*) *addition to the capacity of a bath, increase.* Y. Ter. IV, 43ᵃ bot. שני מקוות . . . רצה להוציא ק׳ פסולה וכ׳ if there are two connected baths each containing twenty S'ah, and three Log of water (in vessels) fell into one of them, and it is unknown into which, you may take the illegitimate addition out of the one or the other, as you may desire &c. Ib.ᵇ top אמר מה שלמטן ק׳ כשירה וכ׳ one may say, what is in the lower tank is a legitimate increase, and what is in the upper, is illegitimate &c. (v. Tosef. Mikv. III, 6).

קִיזָּרָא, קִירוּרָא m. (קֻנְצִי) *one with curled hair,* opp. קֵרַח bald-headed. Gen. R. s. 65. Y. Shek. III, 47ᶜ לא יתרום ק׳ וכ׳ a curly-headed person must not handle the Temple treasure on account of suspicion (that he may hide coins in his hair), v. פְּסַפֵּס I.—*Pl.* קִיזְרִיצִים, קִיזְרִין. Yalk. Ps. 796 מלך . . . כמה ק׳ כיוצא בו when a human king marches to the camp, how many are there, handsome like him, curly-haired like him!—[Sifré Deut. 343, v. קוּזִּין.]

קִיּוּם, קִיּוֹם m. (קוּם) 1) *preservation; storage.* Peah I, 4 ומכניסו לק׳ and what one brings in for storage (not for immediate use); Y. ib. I, 16ᶜ top. Ib. bot. דבר שאינו לק׳ a thing which is not intended or fit for storage. Y. Sabb. VII, 9ᵃ top; Bab. ib. 68ᵃ. Ab. Zar. 74ᵇ זה מכניסו לק׳ וכ׳ Ms. M. (ed. בק׳) the one (vessel) one brings in for storage (to leave the wine there for some time) &c., v. מוּכְנָס. Y. Kil. II, 27ᵈ bot. מקומו . . . שאינו רוצה בקיומו the place where it grows is evidence that he does not want its preservation (to cultivate it). Yoma 45ᵃ אחת של ק׳ האש one pile for the purpose of keeping up the fire; Tosef. ib. III (II), 23 אחת לק׳ האש (ed. Zuck. לקיים, corr. acc.); Y. ib. IV, 41ᵈ bot. בטרכת קִיּוּמֵי אש (pl.); a. e.—2) *basis, foundation.* Y. Kil. IX, 32ᵃ (in Chald. dict.) אילין פליגין על דרב ולית לחון ק׳ (not דבר) these opinions conflict with Rab's, and have no foundation; Y. Ḥag. II, end, 78ᶜ.—3) (law) *substantiation, attestation, identification.* Gitt. 3ᵃ שטרות ק׳ the identification of signatures on documents (certification before court). Y. ib. II, beg. 44ᵃ כלום קיומו של גט וכ׳ is there any other way of authenticating a letter of divorce than through the declarations of its signers? Gen. R. s. 78 (ref. to Esau's declaration, Gen. XXXIII, 9) אין ק׳ חגט וכ׳ there is no better attestation to the legality of a document than through its signers. B. Mets. 21ᵃ עדי ק׳ signature of witnesses to the authentication before court. B. Bath. X, 6 ושישין לו ק׳ איש וכ׳ and the court makes out a certificate, This man's document was effaced &c.; Tosef. ib. XI, 8, sq.; Y. ib. X, 17ᶜ bot.; a. e.

קִיּוּמָא, קִיּוֹם, קִיּוּמָא ch. same, 1) *preservation, maintenance.* Targ. Y. Deut. XII, 23.—2) *existence, being, duration.* Y. Snh. II, 20ᵇ top (expl. לחי, I Sam. XXV, 61) לק׳ (so may it be) for life; Midr. Sam. ch. XXIII לקיומו (corr. acc.). Koh. R. to VI, 3, v. יָקוּם; Gen. R. s. 32 קִיּוּמַיָּה (*pl.*) living beings; Yalk. ib. 56.—3) *substantiation, confirmation.* Y. Ḥag. III, 79ᵇ top מתניתא מינה קִיּוּמָהּ וכ׳ from the Mishnah we can derive the confirmation of this opinion and also its refutation. M. Mets. 20ᵇ לא משדר אינש קִיּוּמַיְיהוּ וכ׳ no man leaves a certified document of his with the scribe; (Ms. M. a. oth. קִיּוּמֵי *pl.*).—4) *oath.* Targ. O. Num. XXX, 11 בקיום, Y. בקיומא; h. text בשבועה); a. e.—V. next w.

קִיּוּמְתָּא or קִיּוּמָא f. (preced.) *oath.* Targ. O. Num. XXX, 14 קִיּוּמַת constr. (Y. קִיּוּם); a. e.

Digitized by Google

קִיטֵּר, v. קִיטֵּיר.—[קיוצין, Tosef. Kel. B. Bath. II, 11, v. קִיצִין.]

קִיטַּיר, קִיטַּי, קִיטַּאי m. (קָטָה) 1) *calculator, accountant.* Y. Sot. V, 20ᶜ bot.; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. פרוש ק׳ a bookkeeping Pharisee, v. קָטָה.—2) (v. נָקַז) *bleeder.* Sot. 22ᵇ פרוש ק׳, expl. חמקיז דם לכתלים, v. נָקַז.

קִיחָה f. (לָקַח) 1) = לְקִיחָה, *taking, acquiring.* Yeb. 97ᵃ (ref. to Lev. XX, 11-14) בכולן נאמר שכיבה וכאן נאמר ק׳ וכ׳ with reference to all of them the word 'sleeping' is used, but here (v. 14) 'taking' is used, to intimate that the law punishes the marriage only (and not the sexual connection out of wedlock). Ib. הכי נמי תנך ק׳ תוא וכ׳ do you really say with reference to these (v. 17) that the law forbids only marriage? (Answer) הראוי ... לריקודין the verb *laḳaḥ* is used as a general term: לק׳ ק׳ וכ׳ where a regular marriage might have taken place (under other circumstances), the text prohibits marriage; where only sexual connection can be meant, the verb *laḳaḥ* has the meaning of *shakhab*. Kidd. 2ᵃ, a. e. גמר ק׳ ק׳ וכ׳ we learn the mode of acquiring (לקח in Deut. XXII, 13) from the acquisition of the field of Ephron (Gen. XXIII, 13 קח); Ḥull. 82ᵃ; a. fr.—*Pl.* קִיחוֹת. Yoma 3ᵇ בק׳ דעלמא וכ׳ in general cases where the text uses קח, ..., but here (Ex. XXX, 23) it says expressly קח לך (take unto thee, at thy own expense).—2) [*handle,*] *leather thong, loop.*—*Pl.* as ab. Kel. XVI, 4 קיחותיו ... תיתורמל (Ar. קיח, Var. קיח) the shepherd's bag is susceptible of uncleanness, when one has made the rim, trimmed it, and attached the thongs with which to tie it up. Ib. קִיחוֹתֶיהָ the thongs of the leather spread.

קַיְטָא, קַיְרָ׳ m. (קוּט *to shrink, be hot*) = h. קַיִץ, 1) *heat, summer, ripening.* Targ. O. Gen. VIII, 22 (ed. Berl. a. Y. קַיְטָא). Targ. Is. XXVIII, 4. Targ. Am. III, 15; a. fr.—Yoma 29ᵃ שילחי דק׳ וכ׳ the expiration of the summer is more trying than the summer itself. Ib. מדק׳ ... אישתא a fever in winter is severer than in summer. Y. Taan. II, 65ᵇ top, v. סְתָוָא. Lam. R. introd. (R. Joh. 1), v. טְיַיתְרָא. Y. Maasr. I, 49ᵃ top, v. צְמִידָא; a. fr.—2) *sun-dried fruit,* esp. *figs.* Targ. Am. VIII, 1, sq. Targ. Mic. VII, 1 (usu. דבילתא).

קִיטָא m. (נְקַט) *object held in the hand* while making oath. Tosef. Snh. V, 1 בק׳ ובמקטיריא, (not בקיישא); Y. ib. III, beg. 21ᵃ קִישְׁטָא; v. מְקַטְיָא.

קִיטָאוֹת, v. קִישׁוֹר.

קִיטַבְלִיא, קִיטַבְלָאוֹת, v. קָטַבּוֹלְיָא.

קִיטָה, v. קִיטָא.

קִיטּוּל, קְטַ׳ m. (קָטַל) *slaughter, massacre.* Targ. Is. XXII, 5 (ed. Wil. קָטוֹל). Ib. XXX, 25 (ed. Wil. קָטוֹל).

קִיטוּם, v. קִירְטֵם.

קִיטוֹן m. (κοιτών) *bed-chamber.* Y. Snh. XI, end, 30ᶜ, a. e., v. טְרִיקְלִין. Y. B. Bath. IX, 16ᵈ bot. דיחת חופתו בק׳ וכ׳ if his bridal chamber was in the bedroom (of his father's house), and he (the father) made the wedding meal for him in the dining room. Gen. R. s. 87. Ex. R. s. 33 ק׳ אחד וכ׳ ... כל מקום wherever you go, have a bedroom ready for me that I may dwell with you; a. fr.—*Pl.* קִיטוֹנוֹת. Midd. I, 6 four cells פתוחות וכ׳ בק׳ like bedrooms communicating with the dining room; Yoma 15ᵇ בקטוניות (corr. acc.).

קִיטוֹנָה, קִיטוֹנָא, קִיטוֹן ch. same. Targ. Y. Gen. XLIII, 30. Targ. Esth. I, 9; a. a.—Y. Snh. VII, end, 25ᵈ.

קִיטוֹנִית f. (an adapt. of preced., as if fr. קָטַן) *small room, recess.* Succ. 3ᵃ ואירחי יתבה בק׳ וכ׳ Ms. M. (ed. ניות ..., corr. acc.) she (the queen) sat in the recess (of the Succah) as a matter of decency.—*Pl.* קִישׁוֹנִיוֹת. Ib. סוכה עשוייה ק׳ ק׳ a festive booth consisting of a group of small compartments.—[Yoma 15ᵇ, v. קִישׁוֹן h.]

בֶּן ק׳, קְטַ׳, קִיטוֹנְתָּא pr. n. m. *Ben-Ḳittunta,* surname of one José (v. קִישׁוֹנִית). Sot. IX, 15 (Y. ed. 17; Bab. 49ᵃ) יוסי בן ק׳ Y. ed. (Bab. ed. בן קטנתא, Mish. ed. יוסי קטנותא); Y. ib. IX, end, 24ᶜ יוסי קטי׳; Tosef. ib. XV, 5 בן קישנית (Var. איש קטנתא) ... אבה יוסי. Y. B. Kam. III, 3ᵈ תוא יוסי תבבלי ... תוא יוסי קשנתה José the Babylonian, J. b. Judah, and José Ḳittunta are one and the same person (cmp. Pes. 113ᵇ).

קִיטוּעַ m. (קָטַע) *section.*—*Pl.* קִישׁוּעִין. Y. Meg. II, beg. 73ᵃ, v. סִירוּג.

קִיטוּעָה* f. (קָטַע) *mutilation;* trnsf. (sub. בַּר) m. *destructive, mischievous.* Ab. d'R. N. ch. XL קרא אותו קרן נקוב ק׳ (not אותן) called him (who adopts the worthless and rejects the good teachings) a perforated horn (box), a *ḳiṭṭu'ah;* כיצד זה תינוק וכ׳ ק׳ how does a *ḳ.* act? Like a child to whom you give pearls, and when you give him bread, he throws the pearls away &c., and when you give him a piece of a clay vessel, he throws the bread away &c.; [Var. קְטַע, קוֹטֵעַ, v. ed. Schechter p. סד, note].

קִיטּוּף, קְטַ׳ m. (קָטַף) 1) *plucking ears,* opp. to קצור cutting. Sifra K'dosh. Par. 1, ch. II; Y. Peah III, 17ᶜ לקט ק׳ קצירך לא לקט 'the gleanings of thy harvest' (Lev. XIX, 9), but not the gleanings of plucking. Pes. 11ᵃ; Men. 68ᵃ אלא ע״י ק׳ וכ׳ ... מתוך because you allow him to take of the new crop only by plucking (forbidding regular harvesting before the 'Omer is cut), he will be mindful (that he dare not eat of the produce before the second day of Passover); a. e.—2) *forming and smoothing the surface of dough.* Y. Pes. III, 30ᵇ top ... זו גמדה קיטופה וכ׳ with the one woman her finishing means her kneading, with the next, her forming the cakes, with the third, her baking.

קִיטּוּפָא, קְטַ׳ ch. (preced.) *plucking, sudden death.* Targ. Cant. II, 12 קטופ בוכריא death of the firstborn (h. text חמור).

קִיטוֹר I m. (b. h.; קָטַר I) *smoke.* Men. 26ᵇ ... אין

Digitized by Google

מעלה ק' וכ' a kiln raises no smoke until the fire has seized the larger portion of the fuel.

קִיטוֹר II pr. n. pl. *Kitor*, capital of Sheba. Targ. II Esth. I, 2 (3).

קִיטוֹר m. (קָטַר I) *offering incense.* Snh. 65ᵃ דיבוח וק' וכ' sacrificing (to the idol), offering incense &c.

קִטְּ, קִיטוּרָא m. 1) (קָטַר II) *wreathing,* ב' בידי ק' (= בי) (ידי) *plaiting the sleeves of garments*;—2) (קָטַר I) *perfuming.* Bets. 23ᵃ שרי ק' Ms. M. (ed. קט) *kittura* on the Holy Day is allowed; מאי ק' אי ק' בידי (Ms. M. קיטוריי, *pl.* constr.) what *kittura* is meant? If plaiting be meant, (how can it be permitted,) is it not an artisan's work? and if perfuming be meant, &c. M. Kat. 10ᵇ קיטוריי בידי Ms. M. (ed. ביורי; Ms. Alf. בי ידי, v. Rabb. D. S. a. l. note) וכ' plaiting sleeves during the festive week is forbidden.

קִיטָא, קִיטְיָא f. (קָטַט) *a curtain* or *sheet consisting of patches pieced together, rug.* Tosef. Neg. V, 10 (Var. ed. Zuck. חיטי), v. סְפִיסָא; Neg. XI, 7 קידיא (fr. קוּט; Ar. קָטָה).—*Pl.* קִיטָאוֹת, קִיטָיוֹת, קִטָּ'. Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ וחלו לו קט' ... שלטון a governor came to Sepphoris, and they suspended rugs in his honor (connecting the columns of a colonnade; cmp. Bab. ib. 86ᵇ). Y. Succ. I, 52ᵇ bot. חלח בח קי' (not חולח) if one suspends rugs in the Succah (corresp. to סדין, Mish. ib. 3). Pesik. Shor, p. 74ᵃ עמודים מכורכין בק' ... marble columns (statuary) wrapped in sheets; Tanḥ. Emor, ed. Bub. 8; Tanḥ. ed. 6 בקניות (corr. acc.); v. טַפְסָיָא. Y'lamd. to Num. XV, 37, quot. in Ar. ק' פרט לפרסין של ברזן וכ' byssus curtains, purple curtains. Ib. excepting (from show fringes) curtains and sheets. Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 4) אלו ק' משופשות וכ' that means the overhanging rugs which each of them had (on their couches).

קִיטַיָּא m. pl. = לָקִישָׁא, v. לָקִישׁ I. Lam. R. to II, 2 quot. in Ar. s. v. גרב (missing in ed.); Y. Taan. IV, 69ᵃ קידשא (corr. acc.).

קִיטִין, Tosef. Maasr. III, 14, v. קוּטָנִית.—Tosef. Ter. III, 6, v. קִיטַּע.

קיטליאקי, v. next w.

קִיטְלִיסְקִי, קִיטְלִינְקִי m. pl. (a corrupt. of κοιτωνίσκοι) *small bed-chambers.* Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 3, v. גְּשִׁישׁ.

קִיטְמָא, קִיטְמָנָא, v. sub קִטְמָ'.

קִטְנִי, קִיטְנִי m. pl. (v. next art.) *pulse.* Targ. Y. Num. XV, 19.

קִיטְנִיתָא, Keth. 61ᵇ, v. קִיסְנִיתָא.

קִטְנִית, קִיטְנִית I *f.* (קָטֹן) *small fruit, pulse, beans, peas* &c. Bets. I, 8 חבורר ק' וכ' he that picks out (green) peas on the Holy Day. B. Mets. IX, 8 תבואה ... ק' ק' וכ' if a person rents a field for the purpose of planting grain (תבואה), he has no right to plant pulse, if for pulse, he may plant grain (Var: the reverse); a. e.—*Pl.* קִיטַנְיוֹת, קִטָּ'. Bets. I, 9. Tosef. Ter. X, 15; a. fr.

קִטָּ', קִיטְנִית II בן ק' pr. n. m., v. קִישׁוֹנְתָא.

קִטָּ', קִיטַּע m. (קָטַע) *broken, crippled, stumped, paralyzed.* Taan. 21ᵃ ק' בשתי וכ' Ms. M. (ed. משתי) crippled on both legs. Yeb. 102ᵇ; Sabb. VI, 8, v. קַב 2. Y. Keth. VII, end, 31ᵈ ק' באחת מידיו mutilated on one hand; a. fr.—*Pl.* קִטָּ', קִיטָּעִין, קִיטָּעִים. Gen. R. s. 32 פרט למוריטים ולק' excluding bald or mutilated birds. Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ מצווין ... עבדים ק' וכ' Israelites are more earnestly commanded to sustain (from the public charity fund) crippled slaves than sound (Jews); Y. Keth. V, 30ᵃ ק' ... בצווין (not מצויין, not קוט) Israelites are bound to sustain cripples, even if they be slaves.—Esp. (sub. שיבלים) קִיטָּעִים, קִיטָּעִין, contracted קִיטָּן *tiny ears which escape the threshing sledge.* Maasr. I, 6 נוטל מן חק' וכ' Ar. (ed. חקקוטי = חקקוטי) he may take (without tithing) of the tiny ears and from the sides of the pile. Y. Ter. V, 51ᵈ תתורים בלבו על חק' וכ' he that gives T'rumah, has in his mind also the unthreshed ears and those on the sides (as the quantity from which to separate the gift); Tosef. ib. III, 6 על מה שבקיטין ed. Zuck. (Var. שבקוטין) the grain in the unthreshed ears.—*Fem.* קִיטַּנְתָּא. B. Kam. 78ᵇ; Tosef. ib. VII, 15 הגונב את חק' וכ' if one steals a stump-legged animal or a lame &c.

קִיטָּעָא, v. קִטָּעָא.

קִיטָּפָא, v. קִטָּף II, III.

קִטְּ, קִיטְרָא, קִיטְרָא m. (קָטַר I) *knot, band.*—*Pl.* קִיטָּרִין, קִיטְרֵי, קִטְּ', קוּטְ'. Targ. II Esth. VI, 10 דרציה ק' וכ' (some ed. ק', v. Dan. V, 6) the knots of (the belt of) his loins were loosed, v. קְטוֹר.—Hull. 51ᵇ, v. אֲרוּלָא. Ib.ᵃ אי איתי ביה ק' if the stick is knotty (has hard protuberances). Pes. 74ᵃ שיעי ק' (Ms. O. קיטריה, Rashi קוטריה) the knots on the branch of a pomegranate tree are smooth. Y. Shek. VII, beg. 50ᶜ קיטרדוהון ... יחכמון let the wine sellers identify their knots (made as seals, v. חוֹתָם). Keth. 93ᵃ, a. e. תיתיא דק' תייתא, v. חַיְיתָא IV; a. fr.—Trnsf. *a) bands, alliances.* Targ. Is. VII, 18 (?).—*b) restrictions.* Yeb. 107ᵇ תרי ק' עבדו ביה they put him under two disadvantages.

קִיטְרוֹן, v. קִטְרוֹן.

קִיטְרָטוֹן m. (citratus, κιτρᾶτον, S.) *a beverage flavored with citron.* Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ שרי ק' wine flavored with citron is permitted in the Sabbatical year.

קִיָּא, v. קְאָא.

קִיּוּמָא, קִיּוּם, v. קִיּוּמָא, קְיוּמָא.

קַיִּט m. (denom. of קַיְטָא) *one that gathers and dries figs.* Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. תבריתה חד ק' וכ' a fig-cutter saw a serpent run after him.

קַיְטָא I *summer; fruits,* v. קַיְטָא.

Digitized by Google

קִיטָא II m. (קוּט *to cut*) *pieced sheet*, v. קִיטָּא.

קִיטָא, Tosef. Snh. V, 1, v. קִיטָא.—Y. Taan. IV, 69ᵃ ‘ל, v. קִיטַיָּא a. לָקִיט I.

קִיטְנָאֵי, קִיטְנָיֵי m. pl. (v. קִיטָא) *summer onions*, v. קִשְׁרָנָאֵי.

קָיִם, part. of קוּם ch.

קַיֵּם (imperat. of קוּם, formed fr. קָיִם) *live!* Targ. Prov. VII, 2 Ms. (ed. חְיֵה).

קַיָּם, קַיֶּם m., קַיֶּמֶת f. (קוּם) *existing, enduring, lasting; valid.* Ber. 32ᵃ מה ... חי וק' ... אף שבועתך ק' וכ' as thy great name lives and endures for ever and ever, so thy oath holds good for ever and ever; opp. בָּטֵל. Ned. 62ᵃ. Y. Snh. II, 20ᵇ bot., a. e., v. מוֹנְיָטָא. Ned. 69ᵃ ק' לרכי ק' לירכי if the husband said twice, thy vow is valid (confirmed by me), opp. מופר. Gitt. 88ᵃ ק' ... ועדיין while those exiled under Jeconiah are yet alive; a. fr.—*Pl.* קַיָּמִין, קַיֶּמִין; קַיָּמוֹת; קַיָּמִים. B. Bath. VIII, 5, a. fr. ק' דבריו his words (testamentary dispositions) are valid, opp. לא אמר כלום. Sabb. 30ᵃ משה רביט ... וק' הם וכ' Moses, our teacher, has issued many decrees and introduced many institutions, and they endure for ever and ever; a. fr.

קַיָּם m., קַיְּמָא c., קַיָּ' ch. same. Targ. Jud. VIII, 19. Targ. Y. I Gen. III, 22. Targ. Josh. III, 10. Targ. O. Gen. XXIV, 62. Targ. I Sam. II, 35 (ed. Wil. קָיָ', corr. acc.); a. fr.—B. Bath. 160ᵇ; Y. Gitt. IX, 50ᶜ bot., v. שָׁרִיר; a. e.—B. Bath. 91ᵃ, v. מְגוֹבְיְיתָא.—*Pl.* קַיָּמִין, קָיְ', קַיָּמַיָּא, קַיְּ', קַיָּמִ'. Targ. Gen. XVIII, 14. Targ. Deut. IV, 4; a. fr.—Y. Ber. II, 2ᶜ top (expl. קאמיא, Dan. VII, 16) קיימיא the standing (that do not sit down); Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 115 קַיְּמַיָּה; Yalk. Ez. 340; Ruth R. introd. (not קיימא); a. e.—V. קַיָּמָא.

קְיָם, קְיָמָא, קְיָ', קְיָמָ' m. (preced.) [*that which is established,*] *law, statute; covenant; oath, vow.* Targ. Ps. XCIX, 7. Targ. Gen. IX, 9; 11. Targ. Num. XXX, 3 (ed. Amst. קְיָם; Y. ed. Vien. קְיָם, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קְיָמִין, קְיָ', קְיָמִ'. Targ. Ex. XVIII, 16. Targ. Y. Deut. XXVII, 26; a. fr.

קַיָּמָא, קַיְּמָא f. (v. קָיִם) *existence, duration, permanence* (used in Hebr. dict.). Y. Yeb. IV, 5ᶜ בן ק' a viable child. Ḥull. XII, 3 (ref. to Deut. XXII, 6) מה אפרוחים בני ק' אף בצים בני ק' as ‘the young’ means having vitality, so ‘the eggs’ must have vitality (by hatching). Gitt. II, 3 (19ᵃ) דבר שחיא של ק' (Var. רושם) any ink which lasts (v. קוּם h.); a. fr.

קַיָּמוּת, v. קָיִם h.

קַיָּן m. (denom. of קָאָה, with ref. to the effusion of semen) *one having abnormally large testicles.* Bekh. 44ᵇ משובן זה חק' (Ar. קיק) *m'shubban* is the *ḳayyan*. Ib. ק' בבצים (Ar. בעל קיק) ḳ. refers to the testicles; v. גַּרְבָּתָן.

קְיָנָא* m. (קוּן = קנִי) *possession.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ (expl. בקסם חמקלל) לקְנָיְךָ קְיָנָךְ קְנָנָךְ ... כגון like those Nabatæans who curse, ‘(a curse) on thy owner (Maker), thy possession, on him who gave thee possession’; (Bab. ib. 81ᵇ in Hebr. dict.: ולו ולקונו ולמקנו).

קַיְנָאֵי, v. קִינַי.

קְיָסָא* m. *Ḳaysa*, a measure said to be equal to a Log.—*Pl.* קְיָסֵי. Ber. 44ᵇ (Ar. אוקיי), v. אוּקְיָא.—V. סְקָנִי.

קְיוֹסְטוֹר, v. קְוִיסְטוֹר.

קַיָּף, v. קַיָּם.

קַיְּרָ, v. קִיר.

קַיָּרָ m. 1) (denom. of קַיִץ; v. קִיטֵּט) *attendant of summer fruits, watchman, fruit-picker &c.* Kidd. 82ᵇ מימי ... צבי ק' וכ' I have never seen a deer engaged in gathering fruits, a lion carrying loads &c.; Y. ib. IV, end, 66ᵈ ארי ק' (corr. acc.); Tosef. ib. V, 15 Var. ed. Zuck.—*Pl.* קַיָּצִין, קַיָּצִים. Y. Ber. IV, end, 8ᶜ ברועים ובק' in the case of shepherds and field-watchers (who are separated from communities assembling for prayer). Kel. XXIV, 15 ק' של leggings (or gloves) of fruit-pickers (v. קַרְקְלִימִין); Tosef. ib. B. Bath. II, 11 קיוצין (corr. acc.). Kel. XXVI, 3. Mikv. IX, 7 ק' של ... טמטחת the apron ... of the fruit-pickers.—[2) (denom. of קוֹץ) *thorn-picker.*—*Pl.* as ab. Kel. XXIV, 15; XXVI, 3; Mikv. l. c. (according to R. S.).]

קִיצַאי, Targ. Esth. V, 14, v. קִינַי.

קַיְצוּתָא, v. קִיצוּתָא.

קִיקְלִי, v. קִרְבַּלַי.

קִיל (קִילָא) I m. (cmp. קוֹלָא I, a. פִּילָח) *enclosure, compartment.* Gen. R. s. 31 הקילא עשר אמות וכ' Ar. (ed. only עשר וכ') each compartment (in Noah's ark) was ten by ten cubits; Yalk. ib. 53 כל קיל וק' וכ'. Ib. ק' מכאן וק' מכאן one room on this, and one on the other side (of the aisle).—*Pl.* קִילִין. Ib.

קִיל II (v. קָלַל) 1) *to be light.*—Part. קִיל; *pl.* קִילֵי. Snh. 46ᵇ, v. קָלִיל II. Gitt. 35ᵃ בשני דרב ק' נדרי in Rab's days vows were lightly treated.—2) *to be lenient.* Y. Sabb. XII, 13ᵈ top קָלַת וחמרת (perh. קָלַּת fr. קָלַל) thou art more lenient in one respect and more strict in another. Ib. קלת על דרבנן thou art more lenient than the Rabbis.

Af. אַקִּיל 1) *to make light of, treat with contempt.* Targ. Y. Deut. XXI, 23.—*to insult, curse.* Targ. O. Ex. XXII, 27 חַקִּיל ed. Berl. (oth. ed. תְּקִילִי; Y. תְּקִילוּן).—Y. Dem. I, 22ᵃ top נאן דידע בנפשיה דלא א' לבר וכ' he who is sure of himself that he never insulted a man, may cross &c.—3) *to be lenient, lax.* Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. חמתון מְקִילִין (not מקילון), v. חָמֵי I.—V. קָלַל.

קִילָא I, v. קִיל I.

קִילָא II, קִילָה f. (cmp. קִיל I, a. קוֹלִית) *hollow stick*, esp. *the stem of a withered young palm (cabbage-tree).*

Digitized by Google

Lev. R. s. 15; Yalk. Esth. 1056 (not קילח), v. קוֹרָא II; Midr. Till. to Ps. XXII קולחא, read: קִילְחָא.

קִילָאדִין, v. קִירְיָדִין.

קילבון, Bekh. 50a, v. קוֹלְבוֹן.

קִילְבָן, v. קוֹלְבָן.

קִילְוָון, v. קִלְוָואן.

קִילְוּוסִים, קִילְוּוסִין, קילווסים, קילווני, v. קִלְוּוסִין.

קִילּוּחַ, קִלּ' m. (קָלַח) *spouting forth, continuous flow, jet.* Hull. 86a ק' דם the blood which comes forth in a jet (in blood-letting); Ker. 22a. Y. Maasr. I, end, 49b לחטרות עם ק' to pour (boiling water) from vessel to vessel in a jet (instead of in short spurts); Y. Sabb. III, 6b לשיוח מן ק'. T'bul Yom. II, 7. Y. B. Bath. III, end, 14b מקום קילוחו בחצר the place where the water gushes forth (from the spout) in the neighbor's court; Tosef. ib. II, 13. Y. Ab. Zar. IV, 44a bot., v. נָסַךְ; a. e.—V. קָלַח.

קִילּוּחָא, קִלּ' ch. same.—*Pl.* קִילּוּחַיָּא, קִלּ'. Targ. Job XXIV, 8 (Ms. *sing.*; h. text זרם).

קִילּוּיָא, v. קוּלָיָא I.

קילוילוסין, v. קִלְוּוסִין.

קילולות, v. קָלָל.

קִילּוֹן m. (κήλων) *swipe and bucket* for drawing water. M. Kat. I, 1 ולא ממי ק' ... אין משקין during the festive week you must not water a field with rain water or with water drawn with the swipe; Tosef. ib. I, 1 ואין מטלין חימני בק' you must not draw water from it (the well) with the swipe; בק' ... אפי' not even from a pond which has been filled with buckets. Makhsh. IV, 9 חסאלא בק' עד וכ' if one draws water with the swipe, up to three days the water remaining in the bucket makes things susceptible of uncleanness, Maim. (differently expl. in Ar. a. R. S.); Tosef. ib. II, 9. B. Bath. 99b ביח חק' Ms. M. (ed. חקלון, corr. acc.; Var. in comment. (חסילון) a field irrigated by swipe and bucket; v. סִילּוֹן II.

קִילוֹנָי* m. pl. (coloni; cmp. נִימוֹס for νόμος) *colonists, citizens of a Roman Colonia* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia). Num. R. s. 4 נתנו לו מקום ... וקראו לו ק' ולבניו they assigned a place to him, and he built a town and settled there, and they called him and his children *coloni* for all time to come (gave him the Roman citizenship).

קִילּוֹס I pr. n. m. (v. next w.) *Killus* (*Praise*), name of a general under Vespasian. Lam. R. to I, 5, v. גַּנְגַּר.

קִילּוֹס II, קִלּ' m. (קָלַס) 1) *praise.* Gen. R. s. 78 חגיג זמן קילוסי לקלס וכ' my turn has come to give praise &c. Y. Succ. V, 55b bot. ולקילוסן הוא צריך is he in need of their praise? Ib. חבריב קילוסן של ישראל וכ' (not קילוסין) Israel's praise (of the Lord) is preferred to &c. Lev. R. s. 5, end (ref. to Ps. XIX) בתחלה משורר בק' he begins by singing praise. Ex. R. s. 15 חכל נתנין לי ק' all will do me homage; a. fr.—*Pl.* קִילּוּסִין, קִלּ'. Y. Succ. l. c. אע"פ שיש לפניו כמה ק' וכ' although there are before him many praises (Dan. VII, 10), yet Israel's praise &c., v. supra. Y. Pes. VIII, 36b; Y. M. Kat. I, 80d top ק' ... מהו דבריים what words? ... praises (of the departed whose bones are collected). Y. Sabb. XVI, 15c bot. כל הק' שישראל מקלסין וכ' all the praises which Israel offers to the Lord (the psalms) correspond in number to the years of Jacob's life; Treat. Sof'rim XVI, 11. Y. B. Hash. IV, 59c עשירה ק' וכ' ten praises (Halleluiahs) which David spoke (Bab. ib. 32a תהלולים); a. fr.—[Gen. R. s. 5 נעשה ק' לחקב"ה, v. קִלְוּוסִין.—Yalk. Deut. 885 בקלוסין, read: בקולסין, v. קוֹלָס.]—2) *making noise, tramping, clapping.* M. Kat. 27b ק' ברגל *killus* is done with the foot; Tosef. ib. II, 17 ק' זה בידים וכ' (not קילום) *killus* is stretching out the arms (and clapping), contrad to טימום. Gen. R. s. 84; Yalk. ib. 142 בק' היה בא he (Joseph) came with noise (cheer).

קִילּוֹסָא, קִלּ' ch. same.—*Pl.* קִילּוֹסָיָא, קִלּ'. Y. Kil. VI, 31b בתר כל אילין ק' יכ' after all these praises (bestowed on R. Johanan), I may explain it &c.; Y. Kidd. III, 64b top; Y. Yeb. I, 2c bot.; Y. Sot. II, 18b.

קילוסין, Lev. R. s. 7 Ar., v. קִלְוּוסִין.

קִילּוּפָא, קִלּ' m. (קָלַף) *peeling, decortication.* Targ. O. Gen. XXX, 37 קילופה constr. (h. text מחשף).—B. Bath. 4b, v. קִירּוּפָא.—*Pl.* קִילּוּפֵי, קִלְּפֵי, קִלְּפֵי *scab.* Targ. Y. I Lev. XIII, 2 (Y. II קִלְפָא); 6; 7; a. e.—[Pes. 119a קִלּוּפֵי Rashi, v. קִלְפָא.]

קִילּוּפָת f. (preced.) *rind*, name of an ingredient of frankincense. Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d.

קִילּוּרִין, קִילּוּר I m., קִילּוּרִית f. (κολλύριον, collyrium) *a (red) eye-salve.* Tosef. Sabb. I, 23 נותנין ק' לעין וכ' you may put collyrium on the eye on the eve of the Sabbath &c.; Sabb. 18a; Y. ib. I, 3d bot. קילורית. Ib. VII, 10b bot. חותך דגבל ... עבד קילורין וכ' he who kneads ... powder for collyrium (on the Sabbath) &c. Lev. R. s. 18, beg. (ref. to Is. III, 16) they painted their eyes בקולריית Ar. (ed. בקולריא, some ed. בקולירא) אדומה with red collyrium; Pesik. Vattom., p. 132a בקוליריית; Lam. R. to IV, 15 בקלפוריית. Deut. R. s. 8 ק' לעינים וכ' the Law is a salve for the eyes, for it is written (Ps. XIX, 9) &c.; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. ib. 675; Lev. R. s. 12. Y. Sabb. VIII, 11b top מים ... את הקולוריית water as much as is required for rubbing collyrium; a. fr.—*Pl.* קִילּוּרִין. Bab. ib. 108b (in Chald. dict.) לישדר ... מהנך ק' וכ' (Ms. M. קילורי) please send me some of Mar Samuel's eye-salves. Ib. ... טובה מכל ק' שבעולם better than all eye-salves in the world is a drop of cold water (on the eye) in the morning and bathing hands and feet in the evening.

קִילּוּרִין II *provision, pantry*, v. קִירְיָדִין.

קִילּוּרִית, v. קִילּוּר.—[Lev. R. s. 20 קילוריה Ar., v. קִירְיָדִין.]

Digitized by Google

קִילוּרִיתָא f. = b. קִילּוּרִית. Y. Ab. Zar. II, 40d top. Y. Bets. IV, 62c bot. קִלּוּרִיתָה.

קִילוּתָא f. (קִיל II) *disregard, disgrace.* Targ. Y. Deut. XXI, 28 (h. text קְלָלָה). Targ. Job XXVIII, 18, v. זִילָתָא.

קִילְחֵי, קִילְחוֹת, קִילְחָא, v. קַלַּח, קְלָחָא.

קִילְטָא, v. קְלָטָא.

קֵילְיָמוֹס m. (κήλήτης) *one who is ruptured.* Tosef. Bekh. V, 4 (expl. מרוח אשך, Lev. XXI, 20) זהו הקילוטוס ed. Zuck. (Var. חקליטרס; corr. acc.) that is one suffering from scrotal hernia.

קִילִיקָה, read:

קִילִיקְיָה, קִילִיקְיָא pr. n. *Cilicia*, a district in the south-east of Asia Minor, bordering on the east on Syria. Y. Ḥall. IV, 60b זה חובא מק' this wine has been imported from Cilicia; Tosef. Shebi. V, 2 זה בא לידי מקלקיליאה ed. Zuck. (Var. מקילקיליא, מקלקיא; corr. acc.).—V. קִילְקִי.

קִילְנִית, v. קוֹלָנִית.

קִילְעָא, v. קְלָעָא.—[Yalk. Lev. 539 קילעין, v. קִילְקִי.]

קִילְפָא, v. קְלָפָא.—[Y. Ter. V, end, 43d קילפי ארסור, v. קִלְפָּה.]

קִילְקָאֵי, קִלְקִי m. pl. (v. קִילִיקְיָא) *Cilicians.* Targ. Y. Num. XXXIV, 8, v. אֲבַלְס.

קִילְקוּל, קִלְקִי m. (קְלָקַל) 1) *deterioration, disorder.*—*Pl.* קִילְקוּלִים, קִילְקוּלִין, קִלְקִי. M. Kat. I, 2 (2a) ומחקנין את קילקולי חמים וכ' and you may cure the spoiled waters (clean the pools) during the festive week.—2) *disarrangement.* Y. Taan. IV, 68c חשבונות יש כאן ק' there is a disarrangement of dates here (a new era was started with the destruction of the Temple), v. קִלְקַל. Y. Ned. VI, end, 40a; Y. Snh. I, 19a top בק' . . . חן דלא where he (R. Judah) did not get (to announce the decision of the Palestinian court on the intercalation), they were guided by the disarrangement (the calendar established by Hananiah).—3) *moral corruption, degeneracy.* Ab. Zar. 64a שמא יחזור לקלקולו lest he (the proselyte) may go back to his corruption (idolatry); (Kidd. 17b לסורו, v. סוֹר). Num. R. s. 9 תחלת קלקולו בעזה וכ' the beginning of his degeneration took place at Gaza, therefore he was punished at Gaza; Tosef. Sot. III, 15; Mekh. B'shall., Shir., s. 2 קִלְקְלוֹ; Tanḥ. B'shall. 12 קִלְקָלָתוֹ; a. e.

קִילְקוּלָא, קִלְקִי ch. same, 1) *disarrangement, faulty action.* Targ. Y. Lev. XVII, 15 קילקול נכסוהא faulty slaughtering. — 2) *disgrace, degradation.* Targ. Y. Num. VI, 2.—3) *dunghill*, v. קִדְקָלָא.—[Pes. 114a דאכיל קילקולא Ms. M., v. קִקְדָלָא.]

קִילְקִי, קִלְקִי m. (v. קִילִיקְיָא) 1) *Cilician.* Neg. VI, 1; Kel. XVII, 12, v. גָּרִיס; a. fr.—*Pl.* קִילְקִין, קִלְקִי. Maasr. V, 8, a. fr., v. גָּרִיס.—2) (cmp. κιλίκιον, cilicium, v. Sm. Ant. s. v.) *cloth made of Cilician goat's hair, coarse and shaggy cloth, horse-cover* &c. Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII (ref. to Lev. XI, 32) אין לי . . . לרבות את הק' Babad (ed. חקלקלים) this would mean only sackcloth, whence do we learn to include *cilicium?*; Sabb. 64a Ms. O. (ed. חקילקלי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3); Yalk. Lev. 539 (not חקילעין). Ib. ודאי אשיקתידה לך but you have once excepted *cilicium.* B. Bath. 78a ואת חק' . . . חמור וכליו Ms. M. (ed. חקילקלי) if a man says, I sell thee the ass and its outfit, he has sold the saddle . . ., the cover and the saddle band (or the housing); Tosef. ib. IV, 2; a. e.—*Pl.* as ab. Kel. XXIX, 1 קלקין ed. Dehr. (Mish. ed. קולקין; Bab. ed. קולקלין, corr. acc.). — 3) *entangled and matted hair.*—*Pl.* as ab. Sifra M'tsor'a, Zabim, Par. 2, ch. III 'the flesh' (Lev. XV, 7) ולא בק' שעליו but not when touching entangled hair on his body; Yalk. Lev. 568. Mikv. IX, 2 קִלְקִי הלב וכ' matted hair on the chest &c. Y. Naz. VI, 55b top קילקין (not קליר); Y. Bets. IV, 62c קִלְקִים (not ס . . .); Y. Shek. III, 47c, v. סְמָמָא I.

קִילְקִי, Ker. 6a, v. קִירְקָא.

קִילְקִילִיא, v. קִילִיקְיָא.

קִילְקִילִין, v. קִירְקִפִין.

קִילְקִלִין, קִילְקְלִים, קִילְקְלִי, v. קִילְקִי.

קִילְקִלִּין, קִילְקִלָּן m. pl. (an adaptation of cancelli; reduplic. of קִיל I; cmp. קוֹלְיָנִין) *curtained enclosures, compartments.* Pesik. Vayhi, p. 8a, v. קוֹלְיָנִין.—Esp. *the curtained enclosures of an idolatrous temple.* Ab. Zar. 51b כל שהוא לפנים מן הק' וכ' (Ar. קולקלון, corr. acc.) whatever is found within the enclosures is forbidden, even if it be water or salt; whatever is outside &c. Ib. אין ק' לא לפעור וכ' no difference is made between things within and without the enclosures as regards the idol Peor &c.—Cmp. קַנָּקַל.

קִילְקְתָא, קִילְקְלָתָא, קִילְקְלִיתָא, קִילְקָלָתָא, v. קִילְקָלְתָא, קִלְקָלְתָא.

קִילְרִין, קִלְרִין (קִילּוֹר) c. (cellarium) *receptacle for food, pantry; provisions.* Lev. R. s. 20 (ref. to Ex. XXIV, 11) וכי קילורין עלת וכ' (Ar. קילוריה, corr. acc.) were provisions taken with them up to Sinai?; Tanḥ. Aḥărê 6 קלר'; ed. Bub. 7 קלורין עלו (*pl.*); Yalk. Ex. 362 קלר'. Gen. R. s. 11 וכי חסר כלום . . . does the King's pantry lack anything?; Yalk. ib. 16. Gen. R. 54; a. e.—Tanḥ. K'doshim 12 פרדס . . . הדרה כל קלאריו וכ' (not ודו) one garden out of which all his provisions came; ק' שהוא א"י וכ' Palestine which is the pantry of the Lord; from it the sacrifices, the show-bread &c.; ed. Bub. קלאדין (corr. acc.; Ms. R. קיילאר'); Yalk. Lev. 615 קלר'; Yalk. Jer. 270 קילר'.

קִילְשׁוֹנָא, v. קְלָשׁוֹנָא.

קִילְתָא f. (v. קִיל II) *a light case* (cmp. קוּלְתָּא). Naz. 20b ק' לא אמרת . . . would you say, in a heavier case (when two sets of witnesses differ as to numbers) Rab said (that this is not contradictory evidence), but in a lighter case (one witness against one), he did not say the same?

קִילְתָא, v. קִירְתָא II.—[Yalk. Gen. 57, v. קִדְקְלָתָא.—Pesik. Par., p. 35b sq., v. קִלְטָא.]

Digitized by Google

קִים m. (קוּם) *standing; (it is) established, certain*; ק' ל- *to be certain, to know.* Sabb. 136ª ק' לי ביה וכ' I am certain that its (the infant's) months were complete (that it was no abortion). Ab. Zar. 76ᵇ מר ק' לי בגווידו וכ' I am sure about this gentleman (that he is a strict observer); about you I am not. Kidd. 66ª אי לאו דק' ליה בנפשיה וכ' unless he was sure of himself that &c.; a. fr.—מר ק' ליה בדברה מיניה (also קָם) he is sure of the larger portion of it, a proverbial expression for the rule, that *he who has committed two offences simultaneously, must be held answerable for the severer only.* Gitt. 52ᵇ מנסך קם ליה בדר' מ' he who uses his neighbor's wine for idolatrous libation (and makes the remainder unavailabe), is exempt from making restitution for the wine, because he has to suffer the severer penalty, which is death. Ib. 53ª משום דלא ק' ל' בדר' מ' because this is no case of a severer penalty (when he makes his neighbor's wine unclean). Ḥull. 81ᵇ קם ל' בדר' מ' (Ms. M. קָאִים) he suffers the severer penalty (for slaughtering for idolatrous purposes, and is exempt from the penalty of stripes for slaughtering the dam and her child in one day); a. fr.

קַיָּמָא, קְיָמָא, קַיָּם, קָיָם, v. sub קיי.

קִימָאָה, v. קְמָצָה.

קְיָמָה f. (b. h.; קוּם) 1) *standing up, rising.* Ber. 11ª (expl. ובקומך, Deut. VI, 7) בשעת ק' ק' ממש at the time of rising, whereby rising in its proper sense is meant (rising from bed, and not in the sense of standing erect at recital). Kidd. 32ᵇ (ref. to Lev. XIX, 32) לא אסרתי ק' אלא וכ' the text means only the rising that is a token of respect, v. חִיחוּר. Ib. מה ק' שאין בה וכ' as rising is something with which no material sacrifice is connected &c. Ib. 33ª, v. בִּישׁוּל; a. fr.—2) *erection, putting up.* Y. Ab. Zar. IV, 44ª (ref. to Lev. XXVI, 1) לא חיא עשירית לא חיא ק' are 'making' and 'erecting' not the same? Answ. עשירית בתחילה ק' וכ', v. עֲשִׂירִית; a. e.

קִימוֹלְיָא f. (Κιμωλία, sub. γῆ) *Cimolian earth*, a clay used in cleaning clothes and also in medicine (v. Sm. Ant. s. v. Cimolia). Nidd. IX, 6 (62ª) קימול' Ar. (ed. קמוניא); Tosef. ib. VIII, 10 קימיליריא (corr. acc.). Sabb. IX, 5 (89ᵇ) קמול' (Y. ed. קימונ', Var. in Bab. ed. קמונ'; Ms. M. קמומא; Ms. O. קמונ'). Ib. 90ª קימוליא (some ed. incorr. קמולי); Y. ib. IX, end 12ᵇ קליא ק' (not קימון) cimolia is *ḳalia* (an alkaline earth).

קִימוֹנְיָא, קִימוֹן, v. preced.—[Ab. Zar. 10ᵇ קימוניא Ar., v. קְמוּנְיָא.]

קִימוֹס, v. קִימוֹשׁ, a. קוּמוֹס.

קִימוּץ, Tosef. Mikv. VI (VII), 16 Var., v. קוּמוֹס.

קִימוֹשׁ m. (b. h. קִמּוֹשׁ, v. Baer to Hos. IX, 6; cmp. קְמַשׁ) a species of *thorns, nettles.* B. Kam. 16ª . . . שיפר נעשה ק' וכ' (Ar. a. Ms. H. קימוס, v. Rabb. D. S. a. l. note 9) the *ʿarpad*, after seven years, changes into *ḳimmosh*, the *ḳ.*, into a thorn.

קִמּוֹ, קִימוֹשָׁא ch. same. Y. Sabb. I, 3ᵇ קמקמת (corr. acc.), v. תּוֹתָא.

קִימְחִית, קִימְחוֹנְיָא, קִימְחָא, v. sub קְמִחָה.

קִימְלִיא, v. קִרְמוֹלָא.

קִימְלִיא, Gen. R. s. 79, end, Ar., read: מִילִיא ק', v. טְרִיזִין.

קִימְעָה, קִימְצָא, v. קְמָצָא.

קִימְפוֹן, v. קַמְפוֹן.

קַיִן pr. n. m. (b. h.) *Cain*, son of Adam. Snh. IV, 5 שכן מצינו בק' וכ' for so we find with reference to Cain when he had killed his brother &c. Ib. 37ᵇ מלמד שנשנה ק' וכ' this use of the plural (דמי, Gen. IV, 10) shows that C. inflicted many wounds and bruises on his brother &c. Gen. R. s. 2 ובדו זה ק' וכ' 'and void' (Gen. I, 2), this refers to Cain who intended to reduce the world to waste and voidness; a. v. fr.

קִין*, *Pa.* קִיֵּן (v. קוּן) *to arrange, shape.* Gen. R. s. 23 קִינְנוֹ קנחורין Ar., v. קִינְטוֹר.

קִינָּא, קִינֵּי, v. קְנָא, קְנֵי.

קִינָא m. = h. קִינָה, *rhythmic song.*—*Pl.* קִינִין. Targ. Y. Gen. IV, 22 מרת ק' וכ' the originator of songs and music.

קִינָאָה, v. קִינְיָנָא.

קִינְאָה, v. קִנְאָה ch.

קִינְבָּא, v. קִנְיָבָה.

קִינְבִי, v. קוּנְטְבִי.

קִינְגְאִי, v. קִנְיָנְזָא.

קִינְדִים, קִינְדָס, v. קִינָּרָס.

קִינָה f. (b. h.; קוּן) [*rhythmic song* (v. P. Sm. 3603 s. v. קינא),] *lamentation, dirge.* M. Kat. III, 9 ק' שאחת מדברת וכ' a lamentation is called *ḳinah*, when one speaks &c., v. עִינּוּי I. Ber. 7ᵇ (ref. to Ps. III, 1) מזמור . . . ק' וכ' 'a song of David'? it ought to read, 'a lamentation of David.' Lam. R. to IV, 11 (ref. to Ps. LXXIX, 1) לא חזה קרא . . . בכי . . . נהי . . . ק' לאסף the text ought to read, 'a weeping of Asaf', 'an elegy of Asaf', 'a lamentation of Asaf'. Ib. introd., end (ref. to Jer. IX, 9) . . . על נאותיו שנהפכו לק' over the beauties (pleasures) of Jacob which have been changed into mourning; a. fr.—[Gitt. 58ª ועלידן קינה, v. קוּן.]—*Pl.* קִינוֹת, esp. ק' ספר, מגילת ק', or ק' *the Book of Lamentations.* B. Bath. 14ᵇ סדרן . . . ק' וכ' the order of the books of Hagiographa is: Ruth . . . and Lamentations &c. Ib. 15ª וקנות . . . ירמיה (corr. acc.) Jeremiah composed the book that bears his name, the Book of Kings, and Lamentations. Ḥag. 5ᵇ ספר ק' . . . רבי Rabbi took up the Book of Lamentations and read &c. Y. Sabb. XVI, 15ᵉ top ק' במגילת . . . דוד were sitting and explaining the scroll of Lamentations; Lam. R. to IV, 20; Lev. R. s. 15;

Digitized by Google

a. e.—Y. Pea. VIII, end, 36b; Y. M. Kat. I, 80d top קִינִים ונהי lamentations and elegies.

קִינָּה, v. קִנָּה.

קִינּוּחַ m. (קָנַח) *wiping*. Hull. 105a אין ק' השם אלא בפה wiping the mouth (to remove particles of cheese before eating meat) must be done with bread. Ib. בכל מילי חוץ ק' וב' anything (eaten) will serve the purpose of wiping the mouth, except &c.; a. e.—ק' שעודה *desert*. Pes. 57a; Snh. 94b; Yalk. Prov. 935; a. e.

קִנּוּי, קִנְּבִי m. (קָנָא) *manifestation of jealousy, warning given to the suspected wife*. Sot. 2b (ref. to Mish. I, 1, 'he must warn her in the presence of two witnesses') אמר קרא בה ולא בק' the text (Num. V, 13) says, *bah* (there is no witness to it) that is to say, *to it* (her defilement) one witness would suffice, but not to her warning. Ib. ק' על פי עצמו the act may be certified by the husband's own testimony; ק' על פי שנים two witnesses must testify to &c. Ib. 3a אין ק' דתראה ... *kinnuy* means warning (in the presence of two witnesses). Y. ib. I, beg. 16b ... חק' חובה וכ' to warn is the husband's duty; R. J. says, it is optional. Ib. ק' קינויו a warning (under such conditions) is legally valid; a. fr.

קִינְיָמָא m. (קנם *to establish*, cmp. קנן; v. P. Sm. 3667 s. v. קנום) *covenant, oath*. Targ. II Chr. XXIII, 1 (ed. Wil. קִיוָמָא). Ib. XV, 15 (ed. Lag. קוֹנָמָא); a. e.—*Pl.* קִינְמִין, constr. קִינְמֵי. Ib. XXXIV, 24.

קִנּוֹ', קִינוֹנָיָא f. (κοινωνία) *partnership*; (used in an evil sense) *conspiracy to defraud and divide the profits*. B. Bath. X, 7 (173b) חשרב ... שמא יעשו קינ' וכ' Y. ed. a. Bab. (Mish. ed. קנ') if one has become surety to a woman for her jointure, and her husband divorces her, the husband must vow that he will never accept any benefit from her (so that he cannot remarry her), lest they form a conspiracy against the guarantor's property and (after collecting the jointure) he take his wife back. Y. B. Mets. I, end, 8a a note of indebtedness found must not be returned מפני ק' because a conspiracy may be formed (between the creditor and the debtor to collect the debt, already cancelled, from the purchaser of the debtor's land, v. לְקוּחוֹת); Bab. ib. 18a חיישינן לפרעון ולק' (Abayi forbids the restoration of the note, because) he apprehends that it may have been paid, and a conspiracy may be formed; וק' ... לא חיישינן we do not apprehend &c. Tosef. Kidd. III, 5 על מנת ... שמא עשו ק' if one says to a woman, be betrothed unto me on the condition that ...: she is betrothed, because we apprehend a conspiracy (between them to annul the betrothal without a formal Get); a. e.

קִינּוֹף or **קִינּוּף** m. (קנף, sec. r. of קוּם, cmp. צִינּוֹק, צִנּוֹר &c.; an adaptation of κωνωπεῖον) *the framework of a baldachin* or *canopy*, consisting of four columns over which a flat cover is spread, contrad. to נַקְלִיטִין. Succ. I, 3 (10a) או שפירס ע"ג ק' (not שפירסה) or if he spread a sheet over a frame (so as to form a tent within the Succah); ib. 10b Ms. M. (ed. קינושות). Snh. 68a הוא יושב בק' שלו he was seated on his curtained couch.—*Pl.* קִינּוּפוֹת, קִינֵּי. Succ. l. c. וק' ארבעה, v. נַקְלִיטִין. Ib. שאני ק' דקבריי it is different with baldachin frames, for they are stationary, opp. to גִּילָּה. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8.—[Κωνωπεῖον means the *net*, our w. refers to the *frame*.]

קִנּוֹפִין, קִנּוֹ' ch. (κωνωπεῖον, v. preced.) *curtained couch*. Targ. II Sam. XVI, 22 (h. text תָּאהֳל).

קִינוֹקוֹס, Y. Gitt. VII, beg. 48c, v. גּוֹלִיקוֹס.

קִינוֹקָנוֹת, v. קָנוֹקָנוֹת.

קִינְטוֹר m., pl. קִינְטוֹרִין (Κένταυροι) *Centaurs, savages represented as half-horses and half-men*. Gen. R. s. 23 ע"כ בצלם ... ונבראו ק' up to that time (of Enosh) men were created in the (divine) image and likeness, thenceforward the generations degenerated, and centaurs were created (Ar. וַעֲבָדָן קנטורין and he shaped them as centaurs); Yalk. Chr. 1072 קנטרין (corr. acc.).

קִינְטוּר, קִנְּ' m. (קָנַט) *opposition, remonstrance; reproach*. Yalk. Ex. 241 קינטורו באז his (Moses') remonstrance is introduced with אָז (Ex. V, 23).—*Pl.* קִינְטוּרִין, קִנְּ'. Pesik. Shim'u, p, 117b דברי ק' ... שמעו דברי תוכחות listen to the words of rebuke, that you may not have to hear words of reproach. Ib. דברים ק' (insert של or read: דברי) reproachful words, opp. נִחוּמִים; (Ar. a. Yalk. Jer. 265 קְנָתְרִין). Koh. R. beg. ע"י שחית נבואתן דברי קְנָתְרִין because their prophecy contained reproaches; a. e.—[Pesik. R., addit. s. 2 (ed. Fr. p. 197a) הקנטורים, v. קְטֹרֶת II.]

קִינְטִינָר, v. קַנְטִינָר.

קִינְטִיסִין, v. קוֹנְטוֹס.

קִינְטָרָא, קִינְטֵרָא, v. קַנְטִינָר.

קִינְטָרָה, v. קוֹנְטְרָא.

קִיס', קִיסָּאָה, קִיסַּיי, קִיסָּיָא m. (v. קוּץ; cmp. תובל קין Gen. IV, 22) *artist*, esp. *metal-worker, silversmith*. Targ. Jer. X, 9 (h. text צוֹרֵף). Targ. Ps. LXVI, 10 קינאת (ed. Wil. קְנָאַת). Targ. Jud. XVII, 4; a. fr.—Y. B. Bath. II, beg. 13b אין חוח כגון ק' וכ' if a workshop has been there before, e. g. that of a silversmith or a smith &c.—*Pl.* קַיְּסָאֵי. Targ. Esth. V, 14 ית נגרייא ויתי ק' the carpenters and the forgers of arms. Ib. קַיְּסָאֵי דמחקנין וכ' ed. Lag. (oth. ed. קייצ, corr. acc.) the smiths, that they may make a knife. Ib. ולקיית ed. Lag. (oth. ed. ולקיצ, corr. acc.). Targ. II Esth. I, 2 וכל קינאי ed. Lag. (oth. ed. קניגייא, corr. acc.).

קִינִי pr. n. pl. *Kenî* (v. Neub. Géogr., p. 276). Ohol. XVIII, 9.

קִינִיגִין, קִינִיגָיָא, קִינִיגִי, v. sub קְנִי.

קִינְיָן, קִינְיָנָא, v. sub קְנָה.

קִינִין, *pl.* of קִינָּה.

Digitized by Google

קִינְיָן, v. קֵן.

קִינְיָנָא, קִינְיָן, v. sub קֵן.

קִנָּמוֹן, קִנְּמוֹן m. (קנם, cmp. קִינּוּמָא) 1) (b. h.) *cinnamon-tree, cinnamon.* Sabb. 63ᵃ עצי ... של ק' הדו the kindling wood in Jerusalem was of the cinnamon tree. Y. Peah VII, 20ᵃ bot. ק' הדת והדו וכ' (not ודו) the foliage of the cinnamon tree was food for goats, and the Israelites cultivated it. Gen. R. s. 33. Ker. 5ᵃ; a. fr.—2) (cmp. קִינּוּמָא) [*something enduring,*] *principle.* Gen. R. s. 46 אמר הקב"ה ק' אני מעמיד בעולם מה ק' וכ' (not לקוש ריש) the Lord said, (by delaying the conception of Isaac until Abraham was ninety-nine years old,) I will establish a *kinnamon* (an everlasting principle), as the *kinnamon* (the cinnamon tree, no matter how old) will grow fruit when you manure and hoe around it, so shall Abraham (bear fruit) after his blood is tied up (runs slowly), and his desire is gone &c.; Yalk. ib. 80; Yalk. Koh. 968 (corr. acc.).

קִינְסָא m. (קנס; v. קִיסָא) *piece of wood, chip.* Sabb. 22ᵇ בק' kindling a light from another light by means of a chip. Hull. 105ᵃ אינא בינידהו ק' the difference between them comes in, when you wash your hands over chips. Ab. Zar. 33ᵇ ק' וכ' as to causing the pitch in a wine cask to melt off by holding a burning chip in it &c.—[Bets. 22ᵃ קינס Ms. M., v. קִנְיָבָה.]—*Pl.* קִינְסֵי. Erub. 100ᵇ נתרי ק' (Ar. קנסי, ed. Sonc. קסמי) dry twigs will break off (by his being on the tree); [Ar. s. v. קסס, reads קוּסְנֵי, cmp. קִיסְנָיְרְתָא].

קינסון, v. next w.

קִינְסִין* m. pl. (קֶנֶס; cmp. גְּזֵרָה) *decisions, decrees.* Esth. R. to I, 1 תביאו לי ק' תנצחקין (not קינסון) bring me the decrees which have been removed (transferred to the archive of Ecbatana).

קינקילון, קינקל, קינקלא, קינקלמון, קינקלין, v. sub קֵנֶק.

קינרם, קִינָרָא, קִינָרָת, קִינָרוֹס, קִינָרִים, קִינָרָס, v. next w.

קִינָרָס m. (κινάρα, acc. pl.) *artichokes* (used as singular, collective noun). Kil. V, 8 וחק' כלאים בכרם (Mish. ed. ם ..., corr. acc.; Ms. M. וחקנדס, ed. Ven. קינדס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) artichokes in a vineyard are *kilayim*; Tosef. ib. III, 12 חכינריס (Var. קִנָּרָא, קינרס). Gen. R. s. 20 (expl. דרדר or קוץ) ק' (eds. vary between קנדים, קינרים &c.); Yalk. ib. 82 קונדס (corr. acc.). Ukts. I, 6; Tosef. ib. I, 6 קינרוס (Var. קחרוס, corr. acc.). Bets. 34ᵃ קינדס (Rashi Ms. קינרס; cmp. קוּנְדָּסָא).—Esth. R. to I, 4 they found themselves short of one plate מאן דאמר קנדס מאן דאמר כַּפָּנֵי ומאן דאמר one says, it was artichokes, another says, it was a dish of the efflorescence of palms (v. כַּפָּנִית, and קוֹר I).—*Pl.* קִינָרִים. Y. Shebi. IX, 38ᵈ top (ed. Krot. קינריס). Gen. R. l. c. (v. supra).

קִינָרָסָא ch. same. (Erub. 83ᵃ, v. קוּנְדָּסָא).—*Pl.* קִינָרְסַיָּא, קִינָרְסָיָה. Y. Bets. I, 60ᵈ bot. (Var. קינסיה, corrupt.). Y. Shebi. IX, end, 39ᵃ קונדס (v. קוּנְדָּסָא).

קִיס m. (v. קוֹס) *rough-edged.*—*Pl.* קִישִׁין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 חכוסות חק' חצירנים וכ' (ed. Zuck. הקשין, Var. חסדנירים, חכיסין; R. S. to Kel. XXX, 3 omits our w.) the rough-edged Sidonian cut-glass cups.

קִי, קְיָא ch. (preced.) 1) *rough edge.* Y. Hag. II, 78ᵃ bot., v. גַּמָּא I.—2) *twig, chip, wood; tree* (cmp. גַּזְרוּא I). Targ. Y. Lev. XIV, 4. Targ. Y. Num. XXXV, 18. Targ. Prov. XXV, 20. Targ. Y. Deut. XXI, 22 (*gallows*). Targ. Job XIX, 10 ed. Lag. (ed. Wil. קְסָא; oth. ed. קָסָא, corr. acc.); a. fr.—Y. Bets. II, 61ᶜ top, a. e., v. קָסָא.—*Pl.* קִיסִין, קִיסֵי, קִיסַיָּא, קִי'. Targ. Y. Num. XV, 32. Targ. Y. Gen. XXII, 3. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Prov. XXVI, 20; a. fr.—Snh. 93ᵃ חרר ק' Ar. (ed. אודי), v. אוּדָּא. Koh. R. to VII, 6; Yalk. ib. 973 (not קוס'), v. סִדְקָא. Y. Sabb. VII, 10ᵇ top תבן ... ק' בסופא take care in eating that you leave the chips (woodlike, bad beans) for the end.

קִיסָוְוא, v. קִסְוָא.

קיסום, Tosef. Kel. B. Kam. III, 11, read: קוֹסְמִים, v. קוֹס.—Kil. V, 8, a. e., read: קִיסוֹס.

קִיסוּמָא, קְסֵי I m. (קָסַם) *divination.*—*Pl.* קִישׁוּמִין, קְסֵי. Targ. Ez. XXI, 28.—[Targ. Y. I Deut. XVIII, 14 קיסומי, read: קְסוֹמֵי.]

קִיסוּמָא, קְסֵי II m. (v. קִיסָם) *rakings.* Targ. Hab. III, 17 לא יגבת ק' וכ' they shall not gather rakings from (shall not enjoy the destruction of) Jerusalem (h. text וְאֵין בְּקָר בְּרִפְתִּים).

קִיסוֹס m. (κισσός) *ivy.* Kil. V, 8 (not קירסים, v. Rabb. D. S. a. l. note 20); Tosef. ib. III, 13. Succ. I, 4 (11ᵃ) דלה ... ואת חק' (Mish. ed. קירסים) if he trained, over the Succah, a vine, gourd, or ivy. Ohol. VIII, 1 (Mish. ed., a. ed. Dehr. ם ...). Tosef. Erub. I, 7; a. fr.

קִיסוֹסָא ch. same. Y. Kil. V, end, 30ᵃ (expl. קירסוס).—Y. Sabb. II, beg., 4ᶜ (expl. שמן קיק) ק' oil of ivy-seeds (?), v. קָאזָא.

קיסופורון, v. קִסְטֵרוֹן.

קִיסְטָא, קִיסְמָא, קְסָ I m. (a corrupt. of ξέστης) *kist, kista* (Sixtarius), v. קְסִיסְטָא. Gen. R. s. 49 ת"ר ק' וכ' Ar. (ed. קסיט) one xestes of wine (which you had) makes ten follera. Pes. 109ᵃ דמודיימא וכ' ק' Ar. (ed. קסרא, Ms. M. קיסתא; v. Rabb. D. S. a. l. note) the xestes for muries (kept as a standard) in Sepphoris was about the same as the Temple Log. Pesik. Ekhah, p. 122ᵇ דתמר ק' Ar. (ed. קסיט) a. x. of wine; a. e.—*Pl.* קִיסְטִין. Lev. R. s. 12 שתי שיכרא חמשא ק' (not קיסטן) he (the drunkard) drinks five xestes of beer, they tell him, thou hadst ten. Ib. חזוה אליקם ... ק' וכ' was accustomed to drink twelve x. of wine a day &c.; a. e.—[V. Fr. Aram. Fremdw. p. 205].

קִיסְטָא II, קִיסְמָא f. (cista) *chest, box.* Y. Sab.

Digitized by Google

IX, end, 27b (expl. קַסְטָן, Mish. ib. IX, 6) ק׳ a chest (containing sacred objects, v. Sm. Ant. s. v. Cista). — *Pl.* קִיסְטוֹת. Kel. XV, 1 קוסטות המלכים (ed. Dehr. קוסטה *sing.*; R. S. קסתות, קנתות, corr. acc.) the provision boxes of kings.

קיסטנר, קיסטור, v. קִסְטִינָר.

קיסטרא, v. קַסְטְרָא.

קיסים, Gen. R. s. 99, לובשי ק׳, v. קוֹלָס.

קיסיניתא, v. קִיסְנִיתָא.

קיסלון, Yalk. Gen. 27 צרצלין דק׳, v. קוֹלָס.

קִיסָם m. (קָסַם) *chip, fragment.* Snh. 64a כל ... אפי׳ ק׳ whatever people make their ruler (worship), be it a stone, or a piece of wood, v. מוֹלֵךְ; Y. ib. VII, 25c top. Tosef. Bets. III, 18 ק׳ לחצות וכ׳ a chip with which to pick his teeth. B. Bath. 15b 'a generation which judges its judges', אומר לו טול ק׳ מבין עיניך וכ׳ (Ms. O. קוצא *thorn*; Ms. H. ק׳ מבין שיניך) when he says to a person, take the chip out of thy eye (teeth), he answers, take the beam &c.; Arakh. 16b (Var. שיניך); a. fr.—*Pl.* קִיסָמִים, קִיסְמִין. Sabb. VI, 6 (65a) בק׳ שבאוזניהם (Rabb. D. S. a. l. note 70 cites קוס; in Rashi a. Bart. קַסְמָ׳) with chips in their ears (to prevent the growing up of the perforations); Y. ib. VI, 8c אבל לא בק׳ וכ׳ but they must not (go out on the Sabbath) with chips &c.; a. e.

קִיסְמָא, קִיסָם ch. same. [Targ. Prov. XIV, 30 ed. Lag., read with ed. Wil. קיסא.] Targ. Y. I Num. XXV, 3; a. e.—Sabb. 54b, v. רִתְמָא.

קִיסָם pr. n. pl. *Ḳesam.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 4, sq. (Y. II קָסָם; h. text עצמון).

קִיסְמָא I *chip*, v. קִיסָם.

קִיסְמָא II pr. n. m. *Ḳisma.* Snh. 98a יוסי בן ק׳; a. fr.

קִיסְמָא III *charm, divination*, v. קֶסֶם II.

קֻסְּ, קִיסְמִית f. (v. קִיסָם) *a mass of chips.* Ber. 15a.

קֻסְּ, קִיסְנְרִיתָא f. pl. (קסן, v. קִסֵּם) *carved.* Keth. 61b דמיטללא בגורייתא ק׳ Ar. (Var. זושרתי, בקיסיני; ed. קִיסְנְרִיתָא *little*) she plays with carved (little) cubs.

קיספורון, v. קַסְפִּירוֹן.

קֵסָר, קֵיסַר m. (Cæsar, Καῖσαρ) *Cæsar, Roman emperor.* Y. Ber. IX, 12d bot.; Gen. R. s. 8, v. אֲגוּסְטוֹס. Ab. Zar. 10b קטינא חד מחשיבי דמלכותא דק׳ הוה וק׳ הוה סני וכ׳ Ms. M. Ḳ'ṭi'a was one of the nobles of the imperial government, and the emperor hated the Jews (ed. חדוא קֵיסָרָא דהוה סני וכ׳). Snh. 98b, v. פַּלְגוּ; a. fr.

קֵיסָרָא ch. same, v. preced.

קֵיסָרְאָנָא m. (preced.) *Cæsarean.* Ab. Zar. 6b (some ed. קֵיסָרְנָאָה, Rashi קֵסְ׳; Ms. M. דקיסר), v. הֵידְנָא.

קֵיסַרְיוֹן, קֵיסַרְיוֹן pr. n. (preced.) *the district of Cæsarea (Philippi)*, in the north of Palestine (Paneas). Targ. Y. II Deut. XXXIV, 1 דן דק׳ Dan in the district of &c.; Targ. Y. II Gen. XIV, 14 (ed. Vien. ריוֹן ...).

קֵיסָרִי *Cæsarean*, v. קִיסָרִין.

קֵיסָרִי *Cæsarea*, v. קִיסָרִין.

קֵסְ׳, קֵיסָרְיָא, קֵיסָרְיָא m. = h. קִיסָרִי, *Cæsarean.* Y. Taan. II, beg. 65a; Y. Sot. V, end, 20d תחליפא ק׳; Gen. R. s. 50 חלפתא ק׳; a. e.—*Pl. f.* קִיסָרְיָיתָא. Y. Ned. VII, end, 40c; Y. M. Kat. III, 83a top; Y. Ber. III, 6a top, v. עַרְסָא.

קֵיסַרְיוֹן, v. קִיסָרִין, a.

קִיסַּרְיִי m. *belonging to the plant cissarios*; אגבין ק׳, v. אַגְבִּין.

קִיסָרְיָא, v. קִיסָרְיָא.

קֵסְ׳, קֵיסָרִי, קֵיסָרִין pr. n. pl. *Cæsarea*, name of several cities, esp. *Cæsarea (Palestina)*, a maritime city founded by Herod the Great on the site of Straton's Tower. Meg. 6a (ref. to עקרין, Zeph. II, 4) זו ק׳ בת אדום וכ׳ this means (symbolically) C., the daughter of Edom (seat of the Roman government) &c., v. חוֹל I. Ib. מלכי ק׳ וירושלים the governors of C. and of Jerusalem. Lam. R. to IV, 21 'daughter of Edom' זו ק׳ this means C.—Tosef. Ohol. XVIII, 16 שהחזיקו בה וכ׳ ק׳ C. which was always considered unclean (v. מָדוֹר). Ib. 13 מזרח ק׳ the eastside of C.; Ohol. XVIII, 9 (ed. Dehr. קסרון, corr. acc.; some ed. קֵיסַרְיוֹן). Y. Pes. III, end, 30b רבנן דק׳ the Rabbis of C.; a. fr.—Y. Yeb. II, end, 4b, a. e. שבקפודקיא ק׳ Cæsarea in Cappadocia, v. מְגִיזָה. Mekh. B'shall., Amal., s. 2 קסריון, v. מָחָלָה.—Denom. קִיסְרִי, קֵסְ׳ *Cæsarean.* Tosef. Dem. IV, 23 חניח ק׳ ומצא אגרי (Var. ומצא עִגְּרוֹן) if he left Cæsarean wheat (bought for immediate use) and found storage wheat in its place (v. אֲגוֹרִי).

קֵיסָרְנָאָה, v. קִיסָרְאָנָא.

קיסרקיסון, Yalk. Is. 302, v. קַסְרְקִיטוֹן.

קַיָּף, קַיָּף pr. n. m. *Ḥakkayaf.* Par. III, 5 חקיף (Mish. ed. הקוף; Ar. a. ed. Dehr. חקיים).

קֻפָּה, קִיפָּה, קִיפָּה, קִיפָּא (קוֹפָה) m. (קָפָא, קָפָה) *coagulation, jelly, sediments of boiled meat.* Ḥull. IX, 1 (expl. ib. 120a פִּירְכָא, q. v.; another explan. ib. תבלין the settled spices in the meat pot). Ib. 112b (Ar. קופה, some ed. קיפא). Ned. VI, 6; ib. 52b (some ed. קו׳); Tosef. ib. III, 2. T'bul Yom II, 5 בשר חקדש שקרם עליו חקי׳ (ed. Dehr. חקו׳; Ar. חקו׳ ... שקרש) sacred flesh on the top of which a layer of jelly was formed. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to קפאו, Ex. XV, 8) עשאן כמין ק׳ וכ׳ he made them like a congealed mass in the heart of the sea; (Tanḥ. B'shall. 17 הִקְפָּה). Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 הקפה.

קִיפּוּד, v. קִיפּוֹד.

קֻפְּ׳, קִיפּוּי m. (preced. art.) *formation of a coagulated*

Digitized by Google

substance, froth, spume. Ab. Zar. 56ª (expl. משיקצה, v. קָצָה) ק' דבור do you mean the formation of froth (fermentation) in the pit, or ק' דחבית the fermentation in the cask?—Trnsf. *the skimming of the surface, the quantity taken from the top of a pile.* Ter. IV, 11; Y. ib. 43ª bot.

קִיפּוּל, קִפֵּל m. (קָפַל I) *folding up, creasing.* Sabb. 28ᵇ ק' אינו מוכיל the mere creasing (of an old garment with the purpose of making wicks of it) does not affect it as regards the laws of uncleanness. Y. ib. II, 4ᵈ bot. שכ...רוצים בקיפולה for professional attendants (dressers) like a garment to be creased. Ib. XV, beg. 15ª ק' בשנים וכ' folding a garment (on the Sabbath) by two persons is treated as forbidden work.

קִיפּוּלָא m. (קָפַל II) *scraping off.* B. Bath. 4ᵇ מידע ק' ידיע Ms. M. (ed. קִילּוּפָא; Rashi קיפלא) the scraping off of the plaster is noticeable. Ib. קיפולי Ms. M. read: קיפולא.

קִיפּוֹנוֹס pr. n. *Kifonos*, name of a Temple gate (prob. genitive of Καιπίων = Cæpio). Midd. I, 3.

קִיפּוֹנוֹת f. pl. (cmp. קוֹפִינָא) *kifonoth*, name of *a fish, sword-fish* (cmp. ξίφιος, gladius) (?). Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 (Rabad כפונית שבים); Yalk. Lev. 537.

קִיפּוֹסוֹלִין*, prob. to be read: קִיוֹסְפּוֹלִין (a perversion of דִּיוֹסְפּוֹלִין; cmp. קאניסין) *Diospolis*; cmp. ק' של מצרים Diospolis in Egypt = *Thebes*. Mekh. B'shall., s. 1 בק' של מצרים Joseph was buried in (the necropolis of) Thebes; (Tosef. Sot. IV, 7 בקברי מלכים; Ex. R. s. 20 בתוך הפלטורין וכ' in the palaces (tomb chambers) in the manner as kings were buried; v. קְבָרִים I.

קִיפּוֹף, קֵפֵּ' m. 1) (cmp. קוֹף II) *long-tailed ape* (cercopithacus). Bekh. 8ª, v. קוֹף II. Ber. 57ᵇ Ms. M. (ed. קִיפּוֹד, קָפּוֹד). Ib. 58ᵇ (Rashi: a species of *owls*).—2) a species of *owls*. Hull. 63ª באות שבעופות ק' the *bâvath* among the birds is the *ḳippof* (v. next w.).

קִיפּוֹפָא, קִיפּוֹ', קֵפֵּ', קֵפֵּ' ch. same, *owl*. Targ. Lev. XI, 17 (O. ed. Berl. קִיפּ', oth. ed. O. a. Y. קִיפּ', קֵפֵּ'; h. text ינשוף); Targ. O. Deut. XIV, 16 (h. text ינשוף); Y. ed. Amst. קֵפּוֹ' (ed. Vien. כִּפּוּפָא; h. text כוס).—Nidd. 23ª קפ' (Rashi קיפ'). Ber. 57ᵇ קפ'.

קִיפּוּץ m. (קָפַץ) *leaping, jumping.* Y. Bets. V, 63ª bot. ק' עוקר וכ' (not קיפיץ) jumping means lifting both feet simultaneously, opp. ריקוד.

קִיפַּח, v. כִּיפַּח.

קִיפַּל, v. כִּיבְּלִי.

קִיפָּלָאוֹת, v. קִפָּלָיוֹת.

קִיפְלוֹס, v. קִיפָּלִיס.

קִיפְלוּרְיָא, v. קִפְלוּרְיָא.

קִיפְלַי, v. כִּיבְּלִי.

קִיפָּלִין, v. next w.

קִיפָּלִיס (not קיפלוס) m. (κεφαλίς) *capital of a column.* Lev. R. s. 25, v. קוּפָּלָיוֹת.—*Pl.* (formed from genitive κεφαλίδος) קִיפָּלִידוֹסִים. Cant. R. to V, 15 (not קיפלירוסים). Y'lamd. to Deut. VII, 12 quot. in Ar. קיפלרין של עמודים (read: קִיפִּילִדִין; some ed. קִיפָּלִין).

קִיפְלִירִין, קִיפְלִירוֹסִים, v. preced.

קִיפְרוֹס pr. n. (Κύπρος) *Cyprus*, an island lying off the coast of Phœnicia and Syria. Y. Succ. V, 55ᵇ יהלך דמם בים עד ק' and the blood (of those slain by Trajanus) went (could be traced) in the sea as far as Cyprus; Lam. R. to I, 16; IV, 19 (strike out נהר); v. Graetz Hist. of the Jews, (Jew. Publ. Soc. of A.) II, p. 398.

קִיץ or קוּץ, *Hif.* הֵקִיץ (b. h.) [*to stir,*] 1) (neut. verb.) *to wake up.* Gen. R. s. 21 (ref. to Ps. XVII, 15) לכשתקיץ אותו וכ' when he whom thou hast created in thine image shall wake up (arise from the dead); Yalk. Ps. 671 לכשתקוץ; a. e.—2) *to awaken.* Num. R. s. 10 הוו מתיראים להקיצו they were afraid to wake him (Solomon) up; ותלכה הרא ותקיצתהו וכ' but she (Bethsheba) went and waked him up and rebuked him. Yalk. Ps. l. c. (ref. to Ps. l. c.) אלו ... שמקיצין שינה וכ' that means the scholars that chase the sleep from their eyes &c.; B. Bath. 10ª Ms. M. (ed. שמנדדין); a. e.

קַיִץ, קֵיץ m. (b. h.; קָנַץ) 1) *heat, midsummer, harvest time for figs, grapes* &c., contrad. to קציר harvest time for grains. B. Mets. 106ᵇ (ref. to Gen. VIII, 22 חצי ניסן ... אב ק' וכ' half of Nisan, the whole of Iyar, and half of Sivan is *ḳatsir* (cutting season), half of Sivan to half of Ab is *ḳayits* (midsummer) &c; Gen. R. s. 34. Ex. R. s. 15 בשעת הק' ... עשיר a rich man who went out at harvest time (when grapes were cut). Ned. VIII, 4 עד הק' עד שיהא הק' if one vows abstinence 'until harvest time', it means until harvest begins, until people begin to bring fruits home in baskets (v. גַּלְגָּלָה); עד שיעבור הק' 'until harvest is past', it means &c., v. מַקְצוֹעֶת; a. fr.—2) *summer fruits, figs, grapes* &c. B. Bath. III, 1 (28ª) כגס את קֵרְיצוֹ (קְרִיצוֹ) after storing up his fruits. Tosef. Ned. IV, 1 הגודר מן הק' אין אסור וכ' if one vows abstinence from *ḳayits*, he is forbidden figs only; ib. 2 (anoth. opin.) ענבים בכלל ק' grapes are included in *ḳayits*; Ned. 61ᵇ מפירות הק' from the fruits of midsummer; (ib. ענבים בכלל תאנים). Y. ib. VIII, 41ª top ביכר ק' בעמקים if the first summer fruits are ripe in the valleys; (Bab. ib. 62ᵇ; Tosef. ib. IV, 7 חגיע הק' the harvest has begun). Naz. 8ᵇ כדלקטי ק', v. חִילְקֵט; Tosef. ib. I, 3; Y. ib. I, 51ᵇ bot. (not כמלקטי); a. e.—Trnsf. חמזבח ק' *the altar's summer time, a time when the altar was unemployed for private offerings, and free-will burnt-offerings had to be supplied from the Temple fund.* Shek. IV, 4 מוחר חפירות לק' חמ' the net income from the sale of fruits (of the Sabbatical year) was applied to the purchase of sacrifices for the altar's summer time; Y. ib. 48ᵇ top (not למזבח). Succ. 56ª. Tosef. Men. X, 8, v. קוץ II.

קֵיץ, v. קַיִץ.

Digitized by Google

קִיץ m. (קָצַץ) *a clearly defined subject.*—*Pl.* קִיצִין. Cant. R. to V, 11 אפי' דברים ... שחן ק' וכ' even things in the Law which you would consider clearly defined are piles upon piles (contain material for much discussion).

קִיץ ch. (preced.) *term, stipulation*; (adj.) *defined.* Ned. 86a, v. קִיצוּתָא. Gitt. 30b כיון דק' the quantity being defined. Keth. 43a לא שביק אינש מידי דק' ... דלא ק' a man will not forego the claim of a definite quantity, and demand something undefined (requiring appraisement); a. e.—*Pl.* קִיצֵי. B. Bath. 88a דק' דמיה (Rashb. דְקִיצֵי) when its price is fixed; דק' דמיהו when their prices are fixed.

קִיצָא, קִיצָה, v. קֵץ, קָצָא.

קִיצָא, Tosef. Keth. IV, 7 ed. Zuck., v. קִיצָה I.

קִיצָא, v. קִיצָה.

קִיצָבָה, v. קְצִבָה.

קִיצָה f. (v. קִיץ), שדה ק' *a field of summer fruits.* Tosef. B. Mets. IX, 5 חלוקת שדה ק' ... והדו בה וכ' (ed. Zuck. קיצא, Var. קיצה, קוצה) if a man buys ... the crop of the summer fruits of a field, and there are in it apples ...; whatever is not included in *ḳayits* (v. קַיִץ) belongs to the seller.

קִיצָה I f. (=קציצה; קָצַץ) 1) *cutting, felling.* Tosef. Shebi. III, 14 שתהא קיצָתָהּ שוה (ed. Zuck. שיהא קיצָתוֹ) that the felling be even (the stumps all alike, v. הֶדֵג); Y. ib. IV, 35b bot. קיצצתן (corr. acc., or קְצִיצָתָן).—2) (cmp. פְּסַק) *stipulation, agreement.* Tosef. Keth. IV, 7 אין כלום לאחר הק' (ed. Zuck. חקיצא) after this agreement (that she would support herself and her husband) there can be no claim; Y. ib. V, 29d קניין (corr. acc.).—Y. ib. IV, 29a bot.; Y. B. Bath. IX, 17a top מכח שיש לה ק' a disease on the treatment of which there is a definite agreement (with the physician as to his charge), v. קְצָבָה. Tosef. Keth. VI, 6 אם עשתה קיצָתָהּ if she made her own stipulation, v. קִיצוּתָא.—B. Bath. 8b על קיצָתָן, v. נָסַע.

קִיצָה II f. (קִיץ or קוּץ, *Hif.*) *awakening.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV קיצת חבקר וכ' the awakening in the morning is like the world to come; ib. שינת הבקר (corr. acc.).

קִיצוֹנָא, v. קִיצּוֹצָא.

קִיצוֹנִים m. pl. (קצץ) *slender, dwarfed*; בצלים הק' *onions with minute heads and slender stems.* Shebi. V, 4, v. קַשְׁיָנֵי; [comment. קַיָּו (denom. of קִיץ) *summer-onions*, v. קַיְיטְיָנֵי].

קִיצוֹץ m. (קָצַץ) *trimming* the ends of a skin. B. Kam. 66b, v. טְעָבָה.

קִיצוֹצָא m. (comp. קִיצוֹנִים) [*slender,*] name of a *lizard.* Targ. Y. Lev. XI, 30 (ed. Amst. קִיצוֹנָא; h. text חמט).

קִיצּוֹצָתָא, v. קְצִיצָתָא.

קִיצּוּתָא f. (=קְצִיצוּתָא)=h. קִצָּה, *definite term, stipulation.* Ned. 4b משום דלא אית ליה ק' because there is no definite term for it (a vow of abstinence, unless explicitly limited, is for ever); אבל ... דאית ליה ק' וכ' but as to a Nazarite's vow where there is a definite term (a Nazarite's vow, unless qualified, being for thirty days) &c. Ib. 86a ... ק' התם קיץ אשה there (in the case of the transfer of a field for ten years) there is a definite end stipulated, but can a woman (dedicating her handiwork to the sanctuary after she shall be divorced) define the time? B. Mets. 67b בק' by definite stipulation of the time up to which the mortgagee may have the privilege of usufruct. Ib. קצו (corr. acc.). Keth. 54b קייצוּתָא עבדו וכ' מיהו דתימא you may have thought that the Rabbis instituted a definite sum as the wife's jointure in order not to put the poor to shame. Y. ib. VI, 30d top (in Hebr. dict.) אם עשת ק' if she had a stipulation to that effect made (in her marriage contract); Tosef. ib. VI, 6 קִיצָתָהּ, v. קִיצָה. Shebu. 42a קי' דתרוייהו וכ' Ms. F. (ed. קצ, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) stipulations of prices one is likely to remember well.—V. קְצִיצָה.

קִיצָחָא, v. קְצָחָא.

קִירְצִיוֹן, v. קִרְצִיוֹן.

קִירְצָה, Y. Shebi. IV, 35b bot. קיצצתן, v. קִיצָה.

קִירְצָה, Y. Sabb. XVI, end, 15d, v. קְצָרָה II.

קִיק I m. (reduplic. of קא; cmp. קָאַת) name of *a bird, pelican.* Ḥull. 63a קאת זה הק' Ms. M. (ed. הקוק, v. Rabb. D. S. a. l. note), the Biblical *ḳaath* is the modern *ḳik*, v. קָאַת; Yalk. Lev. 537 הקוק; Y. Sabb. II, beg. 4c. Ib. (ref. to שמן קיק Mish. II, 1) עוף חוא ושמו ק' it is a bird whose name is *ḳik*. [For other opinions on the meaning of שמן ק', v. קִיקְיוֹן, קִיסוֹסָא, קָאוָא.]

קִיק II m. *abnormally large membrum virile*; [Ar.: *abnormally large testicles*]. Bekh. 44b, v. גְּרַבְתָּן, a. קַיָּין.

קִיקְאנִי, v. קוּקָאנִי.

קִיקוּלִין, קִיקוֹלִים m. pl. (= קִילְקוּל, cmp. קִילָקוֹן) *disgrace, prostitution.* Yalk. Ps. 662 העמיד בתי קוצים ובתי ק' וכ' he put up houses of idolatry (v. קוּץ I) and houses of prostitution &c.; Midr. Till. to Ps. XIV קִלְקְלִין (ed. Bub. קִילְקְלִין).

קִיקָיוֹן m. (b. h.) *ricinus-tree*, or *the shrub bearing the castor-berry* (Greek κίκι, v. Sm. Ant. s. v. Cici, a. Löw, Pfl., p. 353 sq.). Sabb. 21a (expl. שמן קיק, Mish. II, 1) ר"ל אמר ק' דיונה Resh Laḳish says, it means oil from Jonah's Ḳikayon. Ib. ק' דיונה וכ' לדידי I was shown Jonah's Ḳ., it resembled &c., v. צְלוּלִיבָא.

קִיקְלָטָא, v. קִילְקְלָטָא.

קִיקְלָא, קוּ', קִיקָן c. (=קִלְקַל; קלקל) [*refuse,*] *dunghill.* Pesik. Shim'u, p. 117a sq. כד תימוט ... וכד תרום ק' ק' שמה when a palace sinks, its name remains palace, and when a dunghill rises, its name remains dunghill. Lam. R. to

Digitized by Google

IV, 5, v. טָרַח I; a. e.—*Pl.* קִיקְלַיָּא, קִיקְלֵי, קִיקֵי, קִקֵּי. Ker. 6ª Ar. (ed. אִקִּילְקֵי, Rashi קִלְקֵי) rather dwell on the dunghills of Matha Mehasia, than in the palaces of Pumb'ditha. Gitt. 69ª דמתא בקיקליא Ar. ed. Koh. (ed. בקלקולי) on the dunghills of the town. Pes. 114ª, v. קְקוּלְתָא; a. e.—V. קִיקְלָתָא.

קִיקְלוֹן m. (b. h.=קְלָלָה, v. preced.) *disgrace.* Esth. R. introd. to Par. 3, v. קִיא.

קִיקְלִין, v. קִיקוּלִים.

קִיקְלִיתָא, v. next w.

קִיקֶלְתָּא, קִיקְלָתָא f. (v. קִיקָלָא) *dunghill, ruins.* Targ. Ps. CXIII, 7 (ed. Wil. קַלְקַל). Targ. Jer. XIX, 2 Ar. (ed. Koh. קיקליתא; Targ. ed. קלקל, ed. Lag. קִילְקִיל).—Cant. R. to IV, 4 לא תצלי בהחיא ק' pray not on this dunghill (the Temple ruins), opp. בריכא; Gen. R. s. 81 קלקל; ib. s. 32 ביתא קלקל (omit ביתא); Yalk. ib. 57 קילחא (corr. acc.). Lev. R. s. 25 עדור בקוקלתך (some ed. בקולקל), v. עָדַר I; Yalk. Job 925 בקלקליתיך (read בקלקילתיך). Ab. Zar. 28ª קיקילחא Ar. (Ms. M. קילקל; ed. קִילְקָתָא); a. e.—*Pl.* קִילְקָתָן. Targ. Lam. IV, 5 Ar. (ed. קִקְלָאתָן; h. text אשפתות).

קִיר I c. (b. h.; קוּר, cmp. כּוּר II, a. עִירָה II) [*surrounding, enclosure,*] 1) *wall, recess, chamber.* R. Hash. 16ᵇ; Snh. 109ª, v. נָטָה. Y. Ber. IV, 8ᵇ bot. (ref. to Is. XXXVIII, 2) באיזה ק' נשא עיניו to what wall did he direct his eyes? בקִירָתָהּ של רחב to the wall of Rahab's house (ref. to Josh. II, 15); ib. בקירה של שונמית to the *ḳir* (chamber) of the Shunamite; חשונמית ק' אחת וכ' the Shunamite made one chamber for Elisha &c.; Bab. ib. 10ᵇ. Zeb. 65ª ק' חצליון the upper portion of the side of the altar; ק' חכבש the masonry of the ascent to the altar; a. fr.—*Pl.* קִירוֹת. Y. Ber. l. c. בק' בה"מ וכ' he directed his eyes to the walls of the Temple; בק' לבו וכ' to the recesses of his own heart he directed his eyes; Bab. ib. l. c. התפלל בק' לבו he prayed out of the recesses &c.—2) *rim, border* of mats, (v. גְּדָנְתָּא). Succ. 20ᵇ.

קִיר II (or קוּר), *Pa.* קִיֵּיר (sec. verb of קרר) *to cool.* Ab. Zar. 38ᵇ ויקיירי מבינתא וכ' (Ms. M. ויקרירי) and they cool (the body) from the hair of the head to &c.

קִיר, Targ. II Esth. III, 8 some ed., v. קִירָא.

קִיר', Pesik. R. s. 6 בק' של ירבעם וכ', prob. meant for בקִירָן (v. קִיר I) in the enclosure of Jeroboam and Ahab; cmp. מְחִירָצָה.

קִירָא m. (cera, κηρός) *wax.* Targ. II Esth. III, 8 (not קיר).—Sabb. 110ᵇ (Ms. M. קו), v. נִיְשְׁחְרִיפֵי. Ib. 133ᵇ, v. חַלְבָּא. B. Mets. 40ª באתריה ... בק' וכ' in the place of one of the differing teachers they line the barrels with wax, which does not absorb much &c. Snh. 95ª (proverbial phrase) בר ברך ק' וכ' let thy grandson sell wax (be a poor man), so that thou be spared suffering (do not sacrifice the present for the sake of the future); a. e.—*Pl.* קִירֵי. Pes. 8ª בי ק' wax-store.

קִירָאָה m. (preced.) *dealer in wax.* B. Mets. 63ᵇ.—*Pl.* קִירָאֵי. Ib. 69ᵇ.—[Ab. Zar. 40ª קיראי Ar., v. קְרָא.]

קִירְבִי, Y. Kil. I, 27ª bot. לבנין ק', quot. in R. S. to Kil. I, 4, v. פְּרִיסוֹלָבְנוֹן.

קִירְדוּ, v. פִּרְסָא.

קִירְדֵּס, v. קִרְדֵּס.

קִירְיָא, v. קִרְיָא.

קֵרֶב, קֵירוּב m. (קָרַב) *nearness, contact.* Keth. 48ª שארה וז ק' בשר וכ' her *sh'er* (Ex. XXI, 10), this means the immediate contact of bodies, that he must not treat her in the manner of the Persians &c. Sabb. 13ᵇ ישן עמי בק' בשר he slept by my side (under one cover) undressed; Y. Kidd. IV, 66ᶜ וישן עמהן בק' בשר and he may sleep with them &c.—B. Bath. 7ᵇ לפי ק' בתים חן גובין fortification taxes are raised in proportion to the propinquity of the houses to the city wall. Y. Maas. Sh. I, end, 53ª (ref. to Deut. XIV, 24) בק' מקום when the place is near Jerusalem, opp. בריחוק.—Y. Kidd. I, beg. 65ᵇ אנים ק' bringing the face near, i. e. welcome reception (of proselytes). Sot. 49ª; Yalk. Hab. 563 (ref. to Hab. III, 2) אי"ת בקרב שנים בק' שָׁנַיִם read not *b'ḳereb shanim* (in the midst of years), but *b'ḳerub sh'nayim*, in the contact of two (poor scholars wrapped in one cloak); a. e.

קֵרֶד, קֵירוּד (קֵירוּר) m. (קָרַד) *scraping, currying.* Tosef. Bets. II, 17 אילו קטנים וכ' אירודו ק' (ed. Zuck. קירור) *ḳerud* is currying with strigils with small teeth which wound the skin; Y. ib. II, end, 61ᵈ; Bab. ib. 23ª; v. חִרְצוּף; Pes. 11ᵇ קידור, קדור (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note).

קִירָוָה, קִירָוָא, v. קִרְיָא.

קִירְוָחִין, קִירְוָחַי, קִירְוָחִין, v. קִרְיָתַיִם.

קֵירוּי I m. (קָרָה II) *arched ceiling.* Y. Ned. V, beg. 39ª ק' שמיצילו לתנור an arched cap which is use to the oven.

קֵירוּי II m. (קָרָה I) *accident*; בק' (cmp. עֲרַאי) *temporary.* Y. Shek. VI, beg. 49ᶜ; Y. Sot. VII, 22ᶜ top (ref. to בסכות, II Sam. XI, 11) סכך שחדית בק' וכ' it means a shelter (like booths) which was temporary, since the Temple was not yet built; Yalk. Sam. 101 סמר שהוא קרוי (corr. acc.).

קִירְוָיָה, קִירְוָיָא, v. קִרְיָא.

קִירְוָיָה, v. קִרְוָיָה.

קִירוֹם, Esth. R. to I, 13, v. קִירָס.

קִירוֹמָא m. (χήρωμα) *wrestling ground.* Sabb. XXII, 6 (147ª) אין יורדין לק' Rashi Ms. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30; ed. קירדימא, Ms. M. a. Y. ed. לְפִילוֹמָא, q. v.) you must not go down (on the Sabbath) to a wrestling ground (v. Sm. Ant. s. v. Ceroma).

קִירוֹמָה m. (χαίρωμα) *arrangement of slips* or *thrums.* Y. Sabb. XIII, 14ª; v. קִירוֹס I.

קֵירוֹן m. (denom. of קֶרֶן) *providing with horns*; trnsf.

Digitized by Google

horned animal. Tosef. Men. XIII, 6 תרי עלי ק' וחבריא גמום וכ' (not חבריא נימוס) if one says, I vow a sacrifice of a horned animal, and brings one whose horns are levelled, or I vow a hornless animal, and brings a horned one (v. גָּמַם).—[קירונין, Lam. R. to IV, 15 some ed., v. קֶרֶן, a. קִרְיוֹבִין.]

קִירוֹס I m. (καῖρος) *the row of slips* or *thrums* in the loom to which the threads of the warp are attached. Sabb. XIII, 2 (105ᵃ), v. נִיר IV; expl. Y. ib. 14ᵃ בק' קירומה (not בקירייס) *keros* is (καίρωμα) the arrangement of slips &c.

קִירוֹס II *opportunity*, v. קֵירָם.

קירוס, Yalk. Dan. 1064, v. מַקְרִין I.

קִירוֹתָא f. (denom. of קִירָא) *a mass of wax* into which a wick is stuck. Sabb. 20ᵇ (expl. שעוה, Mish. II, 1).

קִירְטוּם m. (קִרְטֵם) *nipping, destroying the top of plants.* Y. B. Kam. II, 3ᵃ top; Tosef. ib. II, 1 קִרְשׁוּם.

קירטון, Tosef. Bets. IV, 10, v. גְּרִיזְקוֹן.—Yalk. Is. 332, v. קַרְטוֹן.

*קִירְמִין m. pl. (certæ, sub. dies) *fixed times.* Pesik. Vayhi, p. 9ᵃ Ar. (ed. קירסין). Gen. R. s. 72 Ar. (ed. קורניסין), v. קֵירָם.

קִירְמַס, קִירְמֵם, v. sub קִרְמֵס.

קִירִי m. (vocat. of κύριος, S.) *O, master!* Hull. 139ᵇ, v. פִּירִי I. Gen. R. s. 89, v. פִּירִי. Y. Shebu. III, 34ᵈ bot.; Y. Ned. III, 38ᵃ top (not קירי); Pesik. R. s. 22 קרי (corr. acc.), v. בריכסון.—Ab. Zar. 11ᵇ (supposed to stand for κυρίου, genit.), v. פַּלַסְטַדִּיר.

*קֵירִי (v. קֵירָם; cmp. καίριον) *in due time.* Sifré Deut. 323 משל . . . עבד ק' אני מזכר לך אבל וכ' like one saying to a neighbor, I sell thee a slave to be delivered at a certain time; but I (the Lord) do not do so, but I sell at once and deliver at once; Yalk. ib. 946 עבד קרי.

קִירְיָא, קִירְיָה, v. קוּרְיָא, a. קִרְיָה II.

קִירְיוֹסִין, קִירְיוֹסִין, קִרְ', m. pl. (curiosi) *detectives, spies.* Pesik. R. s. 3 קריוסי חושיב וכ' (corr. acc.) Joseph placed agents in the palace. Ib. s. 8 כשם שלמלכי בו"ד ק' כך יש לפני חקב"ה ק' וכ' ... as human kings have agents who report . . ., so are agents before the Lord &c.; ואלו הן הנשמ וכ' . . . זו הנשמ and these are the Lord's agents, the soul that reports to the angel &c.—Denom. קִרְיוֹסוּת *report of agents.* Lev. R. s. 32 ... יש קול קריאסית לטובה ויש קול קריאסית לרעה וכ' Ar. (corr. acc., a. omit קול; ed. יש קול יוצא וכ') there is a report of agents for good (Deut. V, 25) ..., and a report of agents for evil (ib. I, 34); Koh. R. to X, 20 יש קרסיות וכ' (corr. acc.).

קִירְיוֹתָא, v. קִרְיוֹתָא.

קִירְנָיָא, v. קָרָא I.

קִירִינֵי, קִירְנָא, קִירְוִינָא pr. n. pl. *Kiryana, Kyrene* (corresp. to b. h. קִיר). Targ. II Kings XVI, 9. Targ. Am. II, 5; IX, 7 קרירני ed. Lag. (oth. ed. קִירְנֵי, קִרִינֵי; v. Vulg.).

קירים, Y. Sabb. XIII, 14ᵃ בק', v. קֵירוֹס I.

קִירְיס, קִרְ', m. (not קַר') (κύρις=κύριος, S.) *lord*, as a title, *master.* Targ. Job III, 18 (19). Ib. V, 2.—Esp. *the Lord.* Targ. Ps. LIII, 1. Ib. XCVII, 10. Targ. Y. I Num. XI, 26; a. e.

קִירִיס pr. n. m. (cmp. b. h. קֵירֹס) *Keris*, an Amora. Y. Bets. II, end, 61ᵈ דאירמא ק'; Y. Sabb. V, end, 7ᶜ דירמא ק' (v. Fr. M'bo, p. 122ᵃ).

קִירְמָא, קִירְמֵי, v. קֶרְמָא, a. קוּרְמֵי.

קִירְמוֹלִין, v. קַרְמוֹלִין.

קִירַמְיוֹן, v. קִרְמִיוֹן.

קִירְנֵי, v. קִירְנָא.

קֵירָם m. (καιρός) *opportunity, season.* Koh. R. to XI, 3 אם הגיע קִירְסוֹ של תלמיד וכ' when the proper time comes for the scholar to teach &c. Ib. אם הגיע קִירְסָן וכ' when the turn of the prophets comes to prophesy &c. Esth. R. to I, 13 (ref. to לעתים, I Chr. XII, 23) שהיו יודעין לרפאות את הקירוס (not החקירום) they knew how to mend the time (destiny); [a gloss: קליפה הצולה מחמת מכה, from misreading קֵירוּם, v. קֶרֶם]; Cant. R. to VI, 4 לרצוא את הקורס (ed. Wil. לרפות את הקירס; corr. acc.).—*Pl.* קִירְסִין, קִירָסִין (קִרְ'). Pesik. Vayhi, p. 9ᵃ (ref. to לעתים, v. supra) ק' understanding of the seasons (v. LXX, I Chr. l. c.); Esth. R. l. c.; Cant. R. l. c. (not לקו); Num. R. s. 13; Gen. R. s. 72 לקורניסין (corr. acc., or לקֵירוֹסִין); [Var. in Ar. לקִירְטִין].—[Gen. R. s. 58 בקרסין, v. קְלִירוֹס.—Y. Shebi. II, 33ᵈ קירסים, v. next w.]

קִירְסוּם, קִרְ' m. (קִרְסֵם) *plucking the tops off.* Y. Shebi. II, 33ᵈ [read:] דר"ש כר' יהושע בק' that R. S. agrees with R. J. concerning the plucking of ears in the Sabbatical year.

קִירְסוּף, v. קִירְצוּף.

קִירְסִי, v. קִרְסִי.

קִירְפָּיוֹת, v. קוּרְפָּיוֹת.

קירצוד, v. קורצד.

קִירְצוּף, קִרְ' m. (קִרְצֵף) *scratching, currying with a strigil.* Tosef. Bets. II, 17 איזהו ק' גדולים וכ' ed. Zuck. (Var. קִרְסוּם) what kind of currying is called *kirtsuf?* That which is done with large-toothed combs, which do not wound, opp. קִירוּד; Y. ib. II, end, 61ᵈ; Bab. ib. 23ᵃ. Ib. בין ק' בין קירוד שרי currying is permitted (on the Holy Day) whether with large or with small strigils; v. קירוד.

קִירְצֵף, v. קִרְצֵם.

Digitized by Google

קירקוס, Yalk. Dan. 1064, v. מַקְרִין I.

קִרְקוּר, קִרְקוּר m. (קִרְבֵּר III) *croaking* (of frogs). Tanḥ. Bo 4 קִרְקוּרָן חזיה קשה וכ' their croaking was harder to bear than their ruining; Pesik. Vayhi, p. 66ᵇ quot. in Ar.

קוּר, קִרְקָנוֹת f. pl. (=קירקנ', v. preced.) *clappers*, a sort of *castanets*, used at wedding processions. Pesik. R. s. 43 טועניים קי' וכ' (ed. Fr. קו') carrying castanets and marching before her.

קִרְקָנֵי m. pl. (v. preced. wds.) *croaking*. Ned. 51ᵃ שתינא . . . ובק' דאימך I shall drink wine to thy father's dancing and thy mother's croaking (singing); [Rashi: *handing the cup*].

קירקוסיי, Yalk. Kings 222, v. קוּרְקָסָא.

קִישׁ I pr. n. m. (b. h.) *Kish*, the father of king Saul. Meg. 12ᵇ בן קִישׁ חקיש וכ', v. נָקַשׁ; a. e.

קִישׁ II m. (נָקַשׁ) *clapping, the sound kish-kish*. B. Mets. 85ᵇ, v. קִישׁ.

קִישׁ III, part. of קִשֵּׁשׁ II.

קִישָׁא, v. קִשְׁבָּא.

קִישׁוּאִין, קִישׁוּאִים, v. קִשּׁוּאִים.

קִישׁ, קִישׁוּט m. (קִשֵּׁט) *dress, toilet, ornament*.—*Pl.* קִישׁ', קִישׁוּטִין, קִישׁוּטִים. Lam. R. to II, 13 (play on אציריך, ib.; cmp. עֲדִי II) כמה ק' קשטתי אתכם with how many ornaments did I adorn you!; Pesik. Nah., p. 124ᵇ. Keth. 71ᵇ נהניית מריח קִישׁוּטֶיהָ וכ' is benefited by the perfume of her toilet for thirty days (can be thirty days without perfumery). Ib. (in Chald. diction) דחלנהו לקשוטיה וכ' (read: דחלתנהו) when she attached her vow of abstinence from perfuming herself to marital intercourse &c.; a. e.

קִישׁ, קִישׁוּטָא ch. same. Targ. Is. XLIX, 18 קִישׁוּט constr. (ed. Wil. קִשּׁוּט, corr. acc.).—*Pl.* קִישׁוֹטַיָּא, קִישׁ'. Targ. Jer. II, 32 קִישׁוּטָהָא (h. text קִשְׁרָיָה).

קִישׁ, קִישׁוּי m. (קָשָׁה) *protracted travailing, laws of cleanness concerning discharges during protracted travailing*. Nidd. IV, 5 (36ᵇ) כמה הוא קִשּׁוּיָהּ (Bab. ed. הוא קישׁ') how long may her travailing last (in order to apply to her the laws concerning &c.)?; Yeb. 83ᵃ; Y. ib. IV, 6ᵃ; Y. Nidd. I, 49ᵇ top קִישּׁוּיֶיהָ; ib. אין ק' יותר וכ' the laws apply only during two weeks. Bab. ib. 66ᵃ לנפלים אין ק' the law of *kishshuy* does not apply to cases of abortion; a. e.

קִישׁוּיָא m. (קְשִׁי) *objection, argument*.—*Pl.* קִישׁוּיֵי. Y. Pes. VII, 35ᵇ top ליה ליה כאילין ק' (not קישוויא) does not agree with those arguments (does not consider them convincing).

קִישׁ, קִישׁוּר m. (קָשַׁר) *binding, contraction*. Sabb. 16ᵇ בשעת ק' עבים when the clouds were gathering, opp. פירוד. Ib. XV, 1 כשם שחוא חייב על קִישׁוּרָן וכ' as well as he is guilty (of violating the Sabbath laws), when he ties them (the knots) &c., opp. תתיר. Y. ib. IV, 7ᵃ top; a. e.—*Pl.* קִישׁ', קִישׁוּרִים (b. h. קְשָׁרִים) *beads, decorations*. Pirké d'R. El. ch. XXXII, end ככלה בקִשּׁוּרֶיהָ like a bride in her attire; Yalk. Gen. 114. Sabb. 66ᵇ (expl. קשורים, Mish. VI, 9), קִשּׁוּרֵי פיאות (Ms. M. קישור פיאה), v. פֵּאָה; Y. ib. VI, 8ᶜ בקושרי פיאות (corr. acc.); a. e.

קִישׁ, קִישׁוּרָא ch. same. Y. Sabb. IV, 7ᵃ top קִישּׁוּרֵיהּ דרב וכ' the tying of which Rab speaks, referring to tying twigs for the purposes of a tent; קישורי' דר' אבא the tying of which R. Abba speaks, referring to tying twigs for the purpose of making an implement (seats); a. e.—*Pl.* קִישּׁוּרֵי. Bab. ib. 66ᵇ ק' Ms. M. a. Bashi (ed. קשירי) a sort of *stilts*, tied to the legs; v. אֶנְקְטָמִין.

קִישּׁוּשׁוֹת f. pl. (קָשַׁשׁ I) 1) *rakings, chips*. Tosef. Shebi. II, 14. Tosef. Erub. XI (VIII), 10 (Ar. ed. Koh. קִישּׁוּשִׁיוֹת; oth. ed. קְשָׁקְשִׁיוֹת), v. קְשָׁקְשִׁים.—2) *splints put on a fracture*, v. קְשִׁישִׁין.

קִישּׁוּת I f. (cmp. קְשׁוּת) [*tufted fruit,*] *cucumber* (*sing.* a. *pl.*). Tosef. Dem. V, 10 נוטל מכל ק' וכ' he takes tithe from each bunch of cucumbers. Ter. III, 1 ומצאת ק' תחורם וכ' if one separates a cucumber for T'rumah, and it is found to be bitter. Tosef. ib. IV, 5 אין לך מר בק' וכ' there is nothing bitter in the cucumber except the central part (the central cucumber in the bunch (?)); a. e.—*Pl.* (v. supra). Ib. V, 14. Sabb. 109ᵃ Ar. s. v. שרז; v. קְשׁוּאָה.—V. קִשּׁוּאִים.

קִישּׁוּת II f. (נָקַשׁ) *comparison, likeness*. Gen. R. s. 35 (play on קִשְׁתִּי, Gen. IX, 13) קישותי וכ' my likeness, that which comes near to me (the halo of glory); Yalk. ib. 61 קְשׁוּתִי; v. קְשָׁא I.

קִישָׁן m. (נָקַשׁ) *one whose legs knock against each other, bandy-legged*. Bekh. 45ᵃ; Tosef. ib. V, 9 דנקשן (ed. Vien. חצקשן, cmp. נָקַשׁ).

קִישְׁקוּשׁ, קִישׁ m. (קִשְׁקֵשׁ I) *hoeing the ground* (around olive trees). M. Kat. 3ᵃ מנין לעידור וק' וכ' whence is it learned that hoeing of vines, and hoeing of olive trees, and clearing are forbidden in the Sabbatical year? Ib. שרי ק' . . . is hoeing in the Sabbatical year permitted?; Succ. 44ᵇ Ms. M. (ed. קִשְׁקוּשֵׁי).

קִישְׁקוּשָׁא, קִישׁ I ch. same.—*Pl.* קִישְׁקוּשֵׁי, קִישׁ'. M. Kat. 3ᵃ; Succ. 44ᵇ; Yalk. Ex. 354 תרי ק' הוו וכ' there are two kinds of hoeing, one intended to make the tree stronger &c., v. סְרָלָא III.

קִישְׁקוּשָׁא, קִישׁ' II m. (קשׁ; cmp. Zeph. II, 1) *gathering place* (in war times); *tower, fort*.—*Pl.* קִישְׁקוּשֵׁי, קִישׁ'. Sabb. 11ᵃ אבל בק' וכ' but as to towers and turrets, we care not (they may be higher than the synagogue).

קִישֵׁר, v. קְשַׁר.

קִישַׁרְתָּא, v. קוֹשַׁרְתָּא.

קישת, Tosef. Nidd. V, 8, v. קָשָׁה *Pi.*

Digitized by Google

קִיתוֹן m. (κώθων, confounded with κύαθος) *ladle* for drawing wine out of the mixing bowl into the cup; also for washing hands. Tosef. Bets. II, 9; Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13 ממלא הוא ... או ק' לשתות וכ' he may (dip in and) fill a cup, bucket or ladle for drinking purposes, and intend to immerse them (for ritual purposes). Ib. XIV (XV), 3. Succ. II, 9 ק' וכ' לעבד ... like the case of a servant that comes in to mix the cup for his master, and he pours the ladle in his face; ib. 29[a] שפך לו רבו ק' וכ' his master poured &c. Snh. 52[b] בתחלה דומה לק' וכ' at first acquaintance he (the scholar) appears to him (the ignorant man) like a golden *kithon*; if he holds conversation with him, he appears like a silver *kithon*; if he accepts a benefit of him, he appears like an earthen *kithon*, which once broken cannot be mended. Yoma IV, 5 מן חק' וכ' ... מקדש he sanctifies his hands and feet with a golden ladle; a. fr.—Yalk. Sam. 124 נטל קטן חשמן וכ' (corr. acc.) he took the pitcher of oil and poured &c.—*Pl.* קִיתוֹנִים, קִיתוֹנוֹת. Sifré Num. 158. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 1 חלבס סדי לקבל ק' וכ' a defective caldron remains susceptible of levitical uncleanness so long as there is enough left to receive ladles, ladles, so long as they can contain small coins. Gen. R. s. 74 קיתוניות; Yalk. ib. 130 קיתונות; a. e.

קִיתוֹנָא, קִיתוֹן ch. same. Esth. R. to II, 1 (introd.) מה דחדין ק' דנחשא וכ' what this copper ladle serves for, an earthen ladle will do &c. Y. Kidd. III, 64[a] הב לי ק' דאית וכ' give me the *cyathus* which I have with thee; הב לי קיתונה וכ' (read: קִיתוֹנִי) give me my *cyathus*, and get the Denar (which I owe thee). Y. Ab. Zar. III, 42[d] הוה ליה קיוקין וכ' (corr. acc.) had a ladle on which was the figure of a Roman deity; אחן ק' מכיון וכ' a ladle, since it is dipped in water, is considered a common vessel (ornamentations of which have no idolatrous character); a. e.—*Pl.* קִיתוֹנַיָּא. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (ed. Amst. קְהוֹנָיָא, corr. acc.).

קִיתְרוֹס, v. קִתְרוֹס III.

קַל I *to be light*, v. קָלַל.

קַל II m., קַלָּה f. (b. h.; preced.) *light*; 1) *unimportant, of minor value; easy to achieve.*—קל וחומר, v. חוֹמֶר I. Ḥull. XII, 5 מצוה ק' שהיא כאיסר a slight religious act which is performed at a sacrifice of one Isar. Y. Kidd. I, 61[b] bot. חשוה חכתוב מצוה ק' שבקלות וכ' the Bible put the lightest of the light acts (Deut. XXII, 7) on the same level with the most serious (Ex. XX, 12). Tosef. Yoma V (IV), 4 מאכילין אותו חקל חקל you must give him to eat (of forbidden things on hand) that which is of comparatively minor import; a. fr.—*Pl.* קַלִּים, קַלִּין; קַלּוֹת.—קלים וחמורים, v. חוֹמֶר I.—Dem. I, 1 חק' שבדמאי those fruits with which, in cases of doubt as to tithes (v. דְּמַאי), the law deals most leniently. Yoma VIII, 8 ק' על עבירות for minor transgressions (to which the lowest penalty is attached); ib. 85[b] אלו הן ק' וכ' these are the minor transgressions: omission of a positive command &c. (v. עָשָׂה); Tosef. ib. V (IV), 5. R. Hash. 25[b], a. e. שלשה קַלֵּי עולם the three worthless (chiefs) in Israel's history, opp. חמורי עולם. Ib. אפי' קל שבק' וכ' (not קלין) even the most worthless of worthless men, if once appointed a leader, should be respected like the strongest &c.; a. fr.—2) *lowly, poor.*—*Pl.* as ab. Arakh. 24[a] שלא ישהא מרגלית לק' one must not delay the valuation of a jewel dedicated for its value by poor men (for the sake of taking it to a large town where a higher price can be obtained, but it must go by its local value); ib. 18[a] מרגלית לק' as to local valuation.—3) *quick.* Ab. III, 12, v. נוֹחַ II. Ib. V, 20 חוי ... קל כנשר וכ' be ... swift as an eagle, and run like a deer to do the will of thy Father in heaven. Sabb. VIII, 5 ביצה ק' שבבצים the lightest of eggs; expl. ib. 80[b] לבשל ק' quick to boil; Y. ib. VIII, 11[b] top. Gen. R. s. 16, v. חַד I. Keth. 112[a] (ref. to Jer. III, 19 נחלת צבי ... ק' לבשל וכ') מה צבי זה קל as the deer is the swiftest of beasts, so the land of Israel is the swiftest of all lands to ripen its fruits. Ex. B. s. 19, a. fr. לשעה קלה after a short time; a. fr.—*Pl.* as ab. Gen. R. l. c.; a. e.

קָל III, קָלָא I c. = h. קוֹל, *voice, sound; rumor.* Targ. Ez. XI, 13. Targ. Gen. XXVII, 22. Targ. Ps. XCII, 12; a. fr.—M. Kat. 18[b] דלא פסיק ק', v. פָּסַק. B. Bath. 5[a] רמא ביה ק' raised his voice against him (rebuked him). Y. Kil. IX, 32[b] top [read:] ואזל ק' דקרעין לגופתהה and the sound of (the lamentations at) the rending of garments went as far as Gof'fatha; Y. Keth. XII, 35[a] ואזיל קָלָא לקרעין וכ' (corr. acc.); a. fr.—בת ק', בת ק' = h. בת קול (v. בַּת I) *divine voice.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 26; a. e.—Snh. 96[b] נפקת בת ק' (not נפקא ק') a divine voice came forth; a. fr.—*Pl.* קָלֵי, קָלִין, קָלַיָּא. Targ. Ex. IX, 23. Ib. 29; a. fr.—Targ. Ps. XCIII, 4 קָלָן.—B. Mets. 85[a] מעבר ליה קָלֵיהוּ לקָלֵיהוּ the sound of his cry (in pain) drowned their (the beasts') voices. R. Hash. 27[a] תרי ק' two simultaneous (or immediately consecutive) sounds; a. e.

קָל II pr. n. (preced.) *Ḳal* (*Voice*), name of the genius of Nebuchadnezzar. Ex. R. s. 21 (ref. to Dan. IV, 28).

קָלָא *voice*, v. קל III.—[Yalk. Ps. 662 קלא באטין, read: אַקוּבִּרִשׁוֹן.]

קְלָא, v. קוֹלָא I.

קְלָא I m. (cmp. קוֹלָא I, II) [*something round,*] *clod, stone.* Ab. Zar. 18[b] שקל ק' וכ' he took up a clod and threw it at them; Pes. 62[b], a. e. B. Kam. 92[b], v. בֵּירִי. Taan. 4[a], v. פַּרְצִידָא; a. e.

קָלָא II *to burn*, v. קָלַי.

קָלָא III, ק' אִילָן, v. קָלָאִילָן.

קָלָא, ק' פנדר, v. קָלָאפַנְדָּר.

קלאונא, Deut. R. s. 10, v. קָלְנָיָא.

קָלָא אִילָן, קָלָאִילָן m. (קָלָא II a. אִילָן) [*ashes of a tree,*] *a vegetable blue dye*, an imitation of the genuine purple-blue (תְּכֵלֶת); [Ar.: *indigo*, an adaptation of καλλάϊνον, callainum, Sachs, Beitr. I, p. 132]; *woolen threads*

Digitized by Google

dyed with k'la-illan. Tosef. Ab. Zar. VI (VII), 1 ק' שדשו בעצי וכ' *k'la-illan* wool which has been stamped with wood of an *ăsherah* (אֲשֵׁרָה) must be burnt; others say, it is under the restriction of the law until it resumes its natural color (by washing &c.). Meïl. 13[a] דדש קלעילון Ar. (ed. קלעילין) he that stamps *k'laillan* wool in a field belonging to the Temple. B. Kam. 93[b] בק' א' דלא עבר a *k.* dye which cannot be removed with soap (v. צָמוֹן I). B. Mets. 61[b] מי שחולה ק' א' בבגדו וכ' he that attaches *k.* threads to his garment and says, it is *t'kheleth.* Men. 41[b] טלית שכולה . . . מן ק' א' if a cloak is entirely of purple wool, any threads of a different color may be used as show-fringes, except *k.* (because it may be mistaken for *t'kheleth*). Tosef. Kil. V, 26 ק' א' וכ' (Var. קלע אילן) threads of *k.* (used in place of *t'kheleth*) . . . are not subject to the laws of mixed materials (כִּלְאַיִם).

קִלְאַיִן, קִלְאִים, v. חִלִּי.

קִלְאַמִּין, v. בְּלָמוּס.

קִלַּאפַנְדָּר, קִלַּפַּ' pr. n. (a comp. of κλεπ- and ανδρ-) *k'laf'andar* (Man-Stealer), fictitious name of one of the judges of Sodom. Gen. R. s. 50 Ar. (ed. קלא פ', combine); Yalk. ib. 84 קלפ'.

קִלְאָרִין, v. קִירָרִין.

קַלְבָּא* m. (קלב *to stick*) *resin.* Sabb. 133[b] קירא וק' (strike out רישנא, a commentator's gloss; v. Rabb. D. S. a. l. note; Var. in Mss. תבלא, קבלא, קילבא, קלאבא, v. Rabb. l. c.) wax and resin (Var. קירא דק' wax of resin); B. Kam. 85[a]. [Ar.: *butter*].

קִלְבוֹן, v. קוֹלְבוֹן.

קִלְבּוֹס, Sabb. 120[a], v. קוֹלְבִּין.

קִלִיבִּינְטִירִין*, קִלִיבִּינְטִירִין m. (a corrupt. of κλινο-βατήριον=βάθριον, corresp. to Lat. scamnum) *step placed before the bed.* Y. Ber. III, 5[d] bot. שומט קלבינטרין וכ' (ed. Lehm. קרבינטין, corr. acc.; Mus. in Ar. ed. Koh. קלבינטירין, oth. ed. קלבינטר'; Ar. קלינבטירין) he detaches the footstool from the state-bed (דרגש), and that is enough (as a sign of mourning); Y. Ned. VII, end, 40[c] קלונטרין ed. Krot. (Mus. l. c. קלינטרין, corr. acc.); Y. M. Kat. III, 83[a] top קלמנטרין (corr. acc.).

קִלְבָּסִים, v. קִלְוָסִין.

קַלַבְרִיאָה pr. n. *Calabria*, the peninsula in the south-east of Italy. Y. Shek. VI, 50[a]; Gen. R. s. 23, end בראשונה עלה עד ק' וכ' the first time the flood rose as far as Calabria, the second time as far as the rocks &c., v. בַּרְבַּרְיָא.

קַלַּגְּס m. (caliga, accus. pl.) *soldier's nail-studded shoe.*—*Pl.* קַלַּגָּסִין, קַלַּגָּסִים. Sot. VIII, 1 שמעת הק' the noise of the trampling shoes; Sifré Deut. 192 עקלגסים (corr. acc.; Var. גַּלְגָּסִין, v. גַּלְגָּנָאס).

קִלְגְּרִיפוֹן, v. קִלְגְּרִיסוֹן.

קָלַד, *Af.* אַקְלִיד (denom. of אַקְלִידָא) *to lock up, insert the key.*

Ithpe. אִיתְקְלִיד *to be inserted like a key; to be swallowed up, disappear.* Ḥull. 93[b] אִיתְקְלִידֵי מִיקְלִיד (or אִיתְקְלִידֵי; Ms. R. אַקְלִידֵי; Ms. R. 2 קַלִּידֵי מְקַלַּד, or מְקַלַּד; v. Rabb. D. S. a. l. note 4) the sinew disappears in the flesh.

קַלְדוּחִי, קַלְדְּחִי, קַלְדָּה, v. קַלְדָּחִי.

קַלָּה I, fem. of קַל.

קַלָּה II pr. n. m. *Kallah*, name of a servant of R. Judah the Nasi. Y. Bets. I, 60[d] ק' דרמא.

קָלָה I *voice*, v. קָלָא.

קָלָה II, v. קלי.

קְלוּבְקְרִין, v. גְּלוּפְקְרִין.

קְלוּרִיא (קלוריא) קַלּוּדַיָּא m. pl. (calida) *hot drink of wine and water*, kept in a large bowl (v. Sm. Ant. s. v.); [the spelling קלור' induced by Latin *calor*]. Lev. R. s. 5 קלד' ed. Wil. (oth. eds. קלור'); Num. R. s. 10 קלור'; Yalk. Am. 545 קלור'.

קִילְ', קִלְוָן, קִלְוָאן m. (κελεύων) *commanding.* Gen. R. s. 63 אנא ק' אנא וכ' I do order that &c.—[Ib. יהיב קילוון, v. next art.]—*Pl.* קִלְוָאנִין, קִלְוָנִין, קִילְ'. Lev. R. s. 25 ק' אנא וכ' (not קלווניא) we do order that &c.; Koh. R. to II, 20.—[Lam. R. to I, 5 קלוונין דידי, v. next art.]

קִלְוִויא, v. קוּלְיָא I.

קִלְוָן, v. קִלְוָאן.

קִלְוּוסִים, v. next w.

קִילְ', קִלְוּוסִים, קִלְוָסִין f. (κέλευσις) *command.* Y. Ned. IX, end, 41[c] נפקת ק' וכ' (not סים ...) an order was issued by the king &c. Pesik. R. s. 10 כבר הוצאתי קלווני עליו וכ' (corr. acc.) I have once issued a decree concerning him that they should 'lift up' his head &c. Ib. יכלה קילוסיו שלך קיימת וכ' (read: קילוסין) thy decree may stand, and yet thy son may remain in his place (rank) uninjured. Ib. ונמצא ק' שלך קיימת וכ' (not סים ...) and thus thy decree will be upheld, and high rank will be thy son's. Gen. R. s. 5 נלך ונעשה ק' של חקב"ה Ar. (ed. קילוסין לחקב"ה, corr. acc.) let us go and carry out the Lord's command. Lam. R. to V, 5 אפיק ק' ... אדריינוס Ar. (v. Matt. K. a. l.; differ. in ed.) Hadrian ... issued a decree. Ib. to I, 5 בגין דעברת על קלווניו דידי (corr. acc.) whereas thou hast disobeyed my order. Gen. R. s. 63 אנא יהיב קילוון וכ' (corr. acc.) I give out an order &c. Lev. R. s. 7 ישם ויקלוסים היא וכ' (corr. acc.; some ed. ק' corr. acc.; Ar. ק' הוא ויקלוסין הוא) it is a custom and a decree that he &c.—[Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) קלבסים Ar. (ed. קלסים); Yalk. Ez. 363 קלווסי, v. קִלְוּוסִים.]

קִלּוּחָא, קִלּוּחַ, v. sub קי"ל.

Digitized by Google

קלולי, Tosef. Par. III (II), 4 Var., v. קָלָל.

קלומית, v. קְרוֹמִית.

קָלוֹן I m. (b. h.; קָלָה I) *degradation, disgrace*, opp. כָּבוֹד. Gen. R. s. 1, a. e. בקלון חבירו, v. כָּבַד I. Ab. d'R. N. ch. XXIX שנפטר ממנו בק' ... המכבד he that honors his fellow-man for the sake of wealth, will finally part with him in disgrace. Snh. 55ᵃ (of an animal that has been carnally abused) תקלה וק' בצינן (to condemn it to death) is it necessary that it must have been both a stumbling-block (cause of a scandal) and a disgrace (to the criminal and his survivors)? Ib. קלונו מועט ... זה קלונו in this case (of a Jew being the criminal) his disgrace is great, and in the other (that of a gentile) his disgrace is little (it being not unusual). Ib. ותרי אילטית דאין קלונן וכ' but in the case of trees (that have been worshipped and must be destroyed) the disgrace through them is not great, and yet &c. Esth. R. introd. to Par. 3, v. קוּא; a. fr.—Esp. *prostitution, house of prostitution; sodomy.* Lam. R. to I, 16 אספסיאנוס ... לחושיבן בק' של רומי Vespasian filled three ships with the nobles of Jerusalem to place them in the Roman houses of prostitution. Ib. to IV, 2 ... תינוק אחד בק' a Jewish boy is in prison doomed to prostitution; Y. Hor. III, 48ᵇ. Ib. שניחם עומדין בק' וכ' if a man and a woman are (in prison) threatened with exposure to prostitution, the redemption of the man has the precedence &c.; a. fr.—Trns*f. idolatrous statue* or *temple.* Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ top (in Chald. dict.) כד דמך ... נפל ק' דטיבריא when R. H. died, the idol (or temple) of Tiberias fell in (cmp. טְמֵי I).

קָלוֹן II m. (קָלָה II) *combustion.* Num. R. s. 11 (play on קלון, Prov. III, 35). ... לאש יירימו בחלקם ק' they shall carry off combustion as their share, because finally they will go into fire; וארן ק' אלא שריפה וכ' *kalon* means burning (ref. to Jer. XXIX, 22).—[B. Bath. 99ᵇ בית חק', v. קִילוֹן.]

קָלוֹן (calo) *I proclaim.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ top, v. דיאו.

קלונטרון, v. קְלִיבִּינְטְרִין.

קָלוֹנְיָא, v. קָלַנְיָא.

קלוניפו, קלונינפי, v. נִינְפֵי.

קָלוֹנִית f. (קָלוֹן I) *brothel-keeper.* Y'lamd. to Gen. XLIII, 14 אמרו זה לזה נלך אצל חק' וכ' (not הקול, הקוּל) they (Joseph's brothers) said to one another, let us go to the brothel-keeper's, perhaps he has been sold thither.

קלוניתא, v. קְלַנְתָּא.

קָלוֹסָא, קָלוּס, v. sub קיל.

קלוסטר, קלוסמור, v. קְלַסְטֵר I.

קָלוֹסְטָרָא, v. גְּלוֹסְטָרָא.

קָלוֹסַנְטְרִין, v. קְלוֹסַנְטְרִין.

קלוסין, קלוסים, Lev. R. s. 7, v. קְלָוִוסִיס.

קלוסיתא, v. קוּלְסִיתָא.

קְלוֹסַנְטָר', קְלוֹסַנְטְרִין* m. pl. (a corrupt. of γελοιαστήρ = γελοιαστής) *jesters, buffoons, king's fools* (v. קְלַסְתָּא). Targ. Esth. II, 21 תרין ק' two merry-makers, opp. בַּרְיָנִין; Yalk. Esth. 1053 (in Hebr. dict.) קלוסנט' (some ed. קְלוֹסְטָרִין, קְלִיסְטָן), opp. בַּרְבָּרִי (v., however, קְלַסְרִיקִין).

קָלוֹסָקָא, v. גְּלוֹסָקָא.

קָלוֹסָקוֹם = גְּלוֹסָקוֹם. Ohol. IX, 15 Ar. (ed. ג', not גלוסקום).

קָלוֹסָקִין, v. גְּלוֹסָקָא.

קלוע, Targ. I Kings XIV, 3 some ed., read: זְלוּעַ.

קְלוּפָא, קְלוּפָה, v. sub קיל.

קְלוֹפָא m., *pl.* קְלוֹפִין (קְלָפָה) *peel, husks.* Targ. Y. Num. VI, 4 [read:] מְקַ', v. מִקְלוּפִין.

קְלוֹפַטְרָא, v. קְלִיאוֹפַטְרָא.

קְלוֹפִיתָא f. (קְלָפָה) *peel, husk; thin skin* (*gut for sausages*).—*Pl.* קְלוֹפַיְיתָא, קְלוֹפִיתָא. Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. כד מבחר בק' when he makes a selection from among the guts; ib. בקלופיתיה (corr. acc.). [Levy, Neuhebr. Wört. quotes קְלִיפָיָא.]

קְלוֹפָסִין, v. קְלוּפְסִין.

קלוקלון, v. קִילְקְלִין.

קְלוּקַסְיִית, קְלוּקַסְיָא, v. קוֹלַסְיָא.

קַלְוָקְרוֹן* m. (cervical, κερβικάριον, S.) *pillow.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 1 ... כר ... כסת ... או וכי לא ק' אחד וכ' had Moses no bolster, or cushion, or pillow to be placed under him?; (Taan. 11ᵃ only כר a. כסת).

קלורוס, Yoma 84ᵃ, v. קלירוס.

קלוריא, v. קַלְגַּדְיָא.

קְלוּרִין, v. קִירְלִי, a. קִירָלִין.

קְלוּרִיתָא, קְלוּרִיטָא, קְלוּרִית, v. sub קיל.

קַלּוּת f. (קַל II) *lightness, swiftness.* Tanḥ. Vayḥi 16; Yalk. Gen. 161 קַלּוּתוֹ של איל the swiftness of the hart; a. e.—ק' ראש (or sub. ראש) *light-mindedness, irreverence, disregard of custom.* Keth. 8ᵇ ונחג ק' בעצמו וכ' and set the example of disregard of custom through himself (inaugurated simplicity at burial), when (according to his request) they buried him in linen garments; M. Kat. 27ᵇ ק' ראש; Tosef. Nidd. IX, 17 הנוהג ... ק' ר' וכ' Succ. 51ᵇ והרי באים לידי ק' ר' and they were led into irreverence (through the presence of women); Tosef. ib. IV, 1. Ab. III, 13 שחוק וק' ר' מרגילין וכ' laughter and frivolity make man familiar

Digitized by Google

with unchastity. Tanḥ. Mikṣ. 9 שלא ינהוג ק' ר' בגבורה lest man become irreverent towards the Almighty.

קלוחתא, Y. Sabb. I, 3d top, v. קוּלְחָא.

קָלַח (denom. of קֻלַּח) *to rise in a column.* B. Kam. 61a בקולַחתי, v. קָנַח.

Pi. קִילַּח 1) *to bring forth an uninterrupted jet, cause an uninterrupted flow; to splash.* Ab. Zar. 12a פרצינות המקלחין, v. פָּרַץ. Tosef. Erub. IX (VI), 23 חמיקלחה, v. צִנּוֹר. Ker. 22a כל זמן שמקלח as long as the blood gushes forth, v. הַמְצָיָה; a. fr. — 2) *to cause gushing forth by interposing an object, to dam in and cause an overflow.* Eduy. VII, 4; Zeb. 25b זוחלין שקילָחָן וכ' dripping liquids caused to overflow in a continuous current by a dam of burs of nuts. — 3) (of locusts) *to come in dense columns.* Tosef. Sabb. XII (XIII), 5; Y. ib. XIV, beg. 14b; Bab. ib. 106b אם היו מְקַלָּחוֹת ובאות if they come on in dense columns. — 4) *to collect* (coins in a tube). Tosef. Shek. III, 2; 4, sq. כהנים מקלחין אותן (Var. מקבלין) the priests collect these moneys (put them in a horn, v. שׁוֹפָר).

קָלַח, *Pa.* קִלֵּח ch. same, *to cast with force,* (of trees) *to shed fruit prematurely.* Targ. Y. Lev. XXVI, 20.

קֻלַּח m. (cmp. קִילְיָא II, a. קוּלִית) 1) *tube, stem, stalk.* Keth. 111b, a. fr. ק' של כרוב a cabbage stalk; Y. Peah VII, 20b top ק' אחד של חרדל a mustard stalk. Pes. 39b אק' referring to the stalk (of the herbs mentioned); a. fr. — *Pl.* קֻלָּחִים, constr. קֻלְּחֵי, קִילְחֵי; קִילְחוֹת, קוּלְחוֹת. Y. Kil. III, 28d bot. בשושה ק' יחידים when planting single stalks, opp. רצוף. Par. XI, 9. Peah III, 2. Ib. 5 חמוכר קלחי אילן וכ' if a man sells the stems of plants in his field (without selling the soil); a. e. — Men. X, 4 (66a) בקנים ובקליחות וכ' (read: ובקיל'; Bab. ed. ובקולחות; Mish. Cambr. ובקֻלָּחוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) they threshed it with reeds and stalks of plants (instead of using flails); Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18 ובקולית; Pesik. Ha'omer, p. 69a ובקלקת (corr. acc.); Yalk. Lev. 643 ובקו'. Erub. 16a קו' (ed. Sonc. קי'); a. e. — 2) (of liquids) *column, jet.* Toh. II, 1 ספק שחק' וכ' if there is a doubt whether the jet touched her hand. Tosef. T'bul Yom II, 9; a. e.

קִלְחָא, קִי', קִלְחָא קוּ' ch. same, *stalk, stem.* Ḥull. 119a בקל' Ar. (ed. בקו') the stem (of the plants) is meant. — *Pl.* קִלְחִין, קִי'. Targ. Y. Num. XIX, 18.

קַלַּחַת f. (b. h.; preced. wds.) *flesh-pot.* B. Bath. 74a כבשור בק' as flesh is turned in the pot.

קָלַט (b. h.) [*to surround,*] 1) *to close, press.* — Part. pass. קָלוּט; f. קְלוּטָה; *pl.* קְלוּטִים, קְלוּט֯ות. Sifra Emor, Par. 7, ch. VII (expl. קלוט, Lev. XXII, 23) פרסות וכ' an animal whose hoofs resemble those of a horse &c.; Bekh. VI, 7 (40a) שרגליו ק' וכ'. Ib. 6a פרסותיה ק' its hoofs are closed, opp. סדוקות cloven. Ib. VII, 6 אצבעותיו ... או ק' וכ' if his fingers lie one above the other or are grown together up to the root (פֶּרֶק). Y. Sot. IX, 23d; a. e. — In gen. קָלוּט *an animal with uncloven hoofs* (having the sign of uncleanness) *born of a clean animal, monster* or *hybrid.* Bekh. 7a בן ק' a *kaluṭ* born of a cow; Ḥull. 68b. Ib. במיני פרה ק' a *kaluṭ* found in a cow (after ritual slaughtering); ib. 69a. Sabb. 67a זרעיך כק' וכפרדה וכ' thy seed be like a *k.* and like a mule &c. (Rashi: 'like one whose semen is locked up'); a. e. — 2) *to clutch, intercept, receive; to conceive, retain, absorb.* Ḥull. 65a כל עוף חקולַט מן האויר וכ' any bird that snatches in the air (for things thrown to it) is unclean. Gen. R. s. 41 אירח קולְטָה, v. עֶרֶך II. Ker. 5a וק' את תרייה and the oil retained (absorbed) the scent. Gen. R. s. 5 קָלְטָן הים the sea absorbed them (the waters of the rivers); Yalk. Ps. 848 קָלְטָם. Ab. V, 15 שמוציאה את היין וקולטת וכ' which passes the wine and retains the lees; ... שמוציאה וק' את הסולת which passes the common flour and retains the fine flour (v. צוֹת). Snh. 108b כל שהתיבה קוֹלַטְתּוּ whatever animal the ark received. Sabb. I, 6 מי שקָלוֹט חצין when there is time enough before the Sabbath for the wool to assume the color of the dye. Lev. R. s. 14 אין האשה קולטת וכ' a woman conceives only shortly after menstruation. Shebi. II, 6 כל הרכבה שאינה קולטת וכ' a grafting which does not take root within three days, will never do so; a. v. fr. — Ex. R. s. 1 ק' דרך וכ' he (Moses) adopted the manner of his ancestors (finding wives at the well); Tanḥ. Sh'moth 10 קלט. — Esp. (v. מָקוֹם) *to protect, give the shelter of an asylum.* Macc. 12a אינו קולט אלא גגו only the top of the altar protects him that flees to it; אינו קולט ... עולמים only the altar of the permanent sanctuary (in Jerusalem) offers protection; אינו קולט אלא כהן וכ' protects only the priest while at service &c. Ib. אינה קולטת אלא בצר only Bezer is an asylum (but not Bozrah). Ib.b מלכו קולטו his (the Levite's) district protects him. Ib. עיר שקָלְטָתּוּ כבר a town which has received him once before. Sifré Num. 160 אין לי אלא שקולטות בארץ this would indicate only that they (these cities) offer asylum for manslaughter committed in Palestine. Ib. לא קָלְטָה אחת מהם עד וכ' none of those cities had the right of asylum until all of them had been designated; a. fr. — Macc. 10a קולטין ... מנין whence do you learn that the words of the Law offer protection (to its students)?; ib. קולטין ממלאך וכ' they protect from the angel of death. — 3) (of sacred precincts) *to retain; to make export illegal.* Ib. 19b קָלְטוּהוּ מוציאות the sacred precincts have retained it (and it cannot be redeemed and taken out of Jerusalem again); ib. 20a. Ib. מוציאה לקולט דרבנן that the precincts have retaining power is merely a rabbinical enactment; Snh. 113a; B. Mets. 53b. — Part. pass. as ab. Sabb. 4a, a. fr. קלוטה כמי שדומסה דמיא, v. נטה.

קָלַט ch. same, 1) *to close.* — Part. pass. קָלִיט, *pl.* קְלִיטִין. Targ. Y. Lev. XXI, 20. — 2) *to clutch, intercept, receive; to absorb.* Ḥull. 65a צוציתי נמי מְקַלְטָא קָלְטָא the *tsipparti,* too, snaps at things in the air (and yet it is a clean bird). Y. Pes. III, beg. 29d דיקלוט, v. צָבְטָא I; a. fr. — Meil. 11b, v. infra. — 3) *to offer an asylum, protect.* Targ. Y. Num. XXXV, 6; a. e. — 4) (of sacred precincts) *to retain.* Pes. 52a אטו גבא דחמרא קָלְטִינְהוּ (not אגבא) does the back of the ass (on which the fruit was brought to the place) form a sacred precinct (so that it cannot be exported again)?

Ithpe. אִיתְקְלַט *to be received, intercepted.* Succ. 49b

Digitized by Google

בדא' when the remnant of the libation poured into the depth was intercepted in a vessel; Meïl. 11[b] דאי קלט (קחני) it refers to a case when one intercepted the libation (v. Rashi a. Tosaf. for Var. Lect.).

קַלְטָא m. (preced.) *reception, asylum.* Targ. Y. Num. XXXV, 25, sq. קַלְטַיהּ (h. text מקלטו).

קָלְטָא *f.* (preced.) *receiving, protecting.* — *Pl.* קָלְטָן. Targ. Y. Num. XXXV, 11; 13, sq.

קוֹ', קִי', קָלְטָא m. (preced. wds.; cmp. בְּלַע, סָפַג) [*absorbing,*] *receiving punishment.* Y. Yeb. II, 4[a] top חבוט דהוא טבא בק' ... go on beating, for there is a benefit in taking it (it will teach me a lesson); Y. Kidd. III, 64[d] bot. בקַלְטָתּ; Gen. R. s. 7; Tanḥ. Ḥuḳḳ. 6; Koh. R. to VII, 23; Pesik. R. s. 14 בקלירי, read: בקירְטִי; ib. בקלירטה (corr. acc.); Pesik. Par., p. 35[b], sq. בקילהא (corr. acc.).

קָלְטוֹר m. (calator) *an officer arranging the royal receptions.* Lev. R. s. 28; Koh. R. to IX, 11, a. e., v. קוֹסַיִס.

קלטירה, קלטיקה, read: קָלְטִיקָה or קָלְטִירָה m. (v. גְּלוֹגְּהָא) (*the teacher's*) *litter* in college or synagogue. Y. Meg. III, 73[d] bot.

קַלַּי *f.* (καλή) *handsome.* Ex. R. s. 52, end, a. e., v. נִינְוֵי.

קַלַּי adv. (apocop. of קליל), ק' ק' *little by little, slowly.* Erub. 51[a] כי מסני ק' ק' when he walks step by step, opp. רהט. Sabb. 153[b] דוקא רץ אבל ק' ק' לא only when one runs (is it permitted), but when one walks leisurely is it not?

קָלָה, קלי I (b. h.) *to be light, disregarded.*

Pi. קִילָּה, קִילְּחָה (by ref. to ונקלה, Deut. XXV, 3) *to disgrace* (one's self), *to have loose bowels; to collapse under the lashes.* Macc. 23[a] בין בראשונה וכ' ק' if he collapses either at the first or at the second lash, he must be released. Tosef. ib. V (IV), 14 אם קי' באחד מהן if he collapsed at one of them. Ib. עד שלא לקה ק' if he collapsed (from fear) before receiving lashes. Ib. אמדוהו שאם ילקה וקי' (Var. ירקלקל) if the experts opine that he will collapse, when he is lashed; שאם יוצא מב"ד קי' (Var. ויקלקל) that he will collapse on leaving the court; Macc. l. c. וְקִילָּה Ms. M. (or וְקִלָּה; ed. וקלה). Ib. ולא שיקלח כבני ... והכתו וכ' Ms. M. (ed. שלקה, corr. acc.; Var. שנִקְלָה) we read, 'lest if he should exceed ..., thy brother be disgraced', but he must not be beaten at all, if he has collapsed in court ere this; Yalk. Deut. 937 שנקלה וכ'; a. e.

Nif. נִקְלָה *to be disgraced.* Ib. מ"ט ונקלה ... כפתותו if he runs away from court after they have tied him, he is released; why? The text says, *v'niḳlah*, and he has been disgraced; Macc. l. c. Ms. M. (not in ed.), v. supra; a. e.

קָלֵי ch. same, *to be disgraced.* Targ. O. Deut. XXV, 3 ויתקל Ms. III (ed. Berl. ויִתְקַל, oth. ed. ויקל, fr. קְלַל).

Pa. קַלֵּי, *Af.* אַקְלֵי *to hold in light esteem, revile.* Targ. O. Deut. XXVII, 16 דיקַלֵּי ed. Berl. (oth. ed. דיקלי; ed. Vien. דיְקַלֵּי, corr. acc.; Regia דיַקֵּל fr. קַלֵּל; v. Berl. Targ. O. II, p. 57).

קָלָה, קלי II (b. h.; cmp. פָּלָה) *to consume, burn; to roast, parch.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 אפשר יְקַלֶּנּוּ גרש the text might have meant that one must parch it as grit; יקלנו אביב one must parch it in the ear. Pes. 75[a] ונְקַלֶּה, v. next w. — Part. pass. קָלוּי. Sifra l. c., v. קָלַי. Men. 66[b] אם אביב אם גרש ק' whether parched in the ear or as grit; a. e.

**Hithpa.* הִתְקַלֶּה *to consume one's self in longing.* Cant. R. to III, 11 מִתְקַלֶּהָא, v. קָלָה.

קָלָא, קְלֵי ch. same. Targ. Jer. XXIX, 22. Targ. O. Num. XXI, 6 חיוין קָלָן (h. text חנחשים השרפים); a. fr. — [Targ. Hos. IX, 16 דקלא, read as ed. Lag. דילָקָא.] — Part. pass. קָלְיָא, קָלֵי, קָלַי; קָלֵיָא. Targ. Lev. II, 14. Targ. I Sam. XXX, 8; a. e. — Pes. 75[a] נקוף ... ונִיקַלְיֵיהּ Ms. M. (ed. ונקלה) (may we not understand the text so) that we put bundles of twigs around her and burn her to death? B. Mets. 74[a] דא מחוסר מִקְלֵי ואפיקי וכ' (some ed. מְקַלֵּה) but it (the lime) lacks burning and taking out of the kiln and crushing! Snh. 31[a], sq. אי בעיא קלַיהּ if she wanted, she might have burned it (the document). Ḥull. 52[b] לא קָלֵי זידרירה, v. זִירְחָא II. Ab. Zar. 28[a] קַלְנָהִי אמרא וכ' roast them on a new shovel. Snh. 96[b] היכלא קליא קָלֵיהּ a burnt temple thou didst burn (v. טָחַן); a. fr. — Trns. *to expose to the evil eye* or *to the covetousness of thieves.* B. Mets. 30[a] דמְקָלָא קָלֵי לח וכ' (by exhibiting the found object) he exposes it to loss through the evil eye or through thieves.

Ithpe. אִתְקְלֵי *to be burnt.* Snh. l. c. היכלא מִיתְקְלֵי ... מטא the time has arrived for the sanctuary to be destroyed and the Temple to be burnt.

קָלוּי m. (b. h.; preced.) *parched ears.* Men. X, 4 (66[a]) כדי לקיים בו מצות ק' in order to comply with the law requiring it to be parched (Lev. II, 14); Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 קָלוּי (v. קָלָה II). Men. 66[b] ארן לשון ק' אלא דבר אחר Ms. M. (v. Babb. D. S. a. l. note, a. Yalk. Lev. 456) by *ḳoli* (parched) we understand the intercession of something else between the fire and the object to be affected by it; ל"א ארן לשון ק' אלא (דבר) קליל וכ' another version reads: by *ḳoli* we understand, parched in a vessel (in something hollow); how is this? A tube for parching grain was there &c. Sifra Emor ch. XI, Par. 10 קמח ק' flour made of parched grain; Men. X, 5 קמח וק' (Bab. ed. 67[b] קמח ק'); Pes. 10[b] bot. קמח וק' (corr. acc.). Ib. 11[a] מק' ואילך from the time the grain is parched and onward (when the soft grain is unfit for immediate consumption); עד ק' up to the time when grain can be parched; Men. 68[a]. Sabb. 155[b] אין גובלין את הק' you must not mix flour of parched grains (with oil &c., on the Sabbath). Tosef. Pes. II (III), 4 ק' שירד לתוכו דלק (not לתוכה) parched grain on which drippings have fallen; a. fr. — *Pl.* קָלְאִין, קָלְיוֹת. Men. 66[b] אבוב של ק' (not אביב); Kel. II, 3; Sifra Vayikra, l. c.; Yalk. Lev. 456, v. אַבּוּב. Keth. II, 1 חילוק ק', v. חִילּוּק. Y. ib. 28[b] top אין לה בתולה ... חילוק ק' at the wedding of a virgin that had been married before, no distribution of roasted ears takes place; a. fr.

Digitized by Google

קְלָיָא, קְלָיֵי I ch. same. Targ. Lev. XXIII, 14 (Y. ed. Amst. קְלִי). Targ. Ruth II, 14. Targ. I Sam. XVII, 17 (some ed. קְלָיָא). Ib. XXV, 18 (ed. Wil. קְלָיָא *pl.*).—V. קוּלְיָא I.

קַלְיָא, קָלְיָא II m. (preced. wds.) 1) *fiery (poisonous) serpent.* Targ. O. Num. XXI, 8.—2) *ashes of an alkaline plant*, v. קוּלְיָא II.

קְלֵיאוֹפַטְרָא pr. n. f. *Cleopatra*, queen of Egypt. Nidd. 30ᵇ ק' מלכת אלכסנדרוס (read: מ' אלכסנדריית or מלכת אלכסנדריא) C. the queen of Alexandria; ib. קלפטרא מלכת גלפטרה מלכת אלכנדריס (corr. acc.); Tosef. ib. IV, 17 יוונית ed. Zuck. (oth. ed. אלכסנדריית . . . גלופטרא, קליפטרא).

קְלִיבוֹסָת f. (cmp. פַּלְבוּס) *the lowest end of the vertebrae, coccyx.* Sabb. 152ᵃ (expl. חשקר, Koh. XII, 5) זו ק' that means the coccyx (v. לז II).

קְלִיבוּסְתָּא ch. same. Ḥull. 93ᵃ תרבא דאַקְּ' Ar. (ed. דק') the fat on the coccyx.

קְלִיבְּסִים, v. קְלִוּסִין.

קַלְיִגְרָפוֹן f. (καλλιγραφῶν) [*fine writer,*] name of *a baker's tool* resembling the stylus, with one pointed end to pick up the bread, called 'the tooth', and one flat and broad end to scrape the ashes out (v. גָּרַם), called 'the palm.' Kel. XIII, 2 ק' שניטלה כפה וכ' Ar. (ed. קוליגריפון; ed. Dehr. קלגריפין) a *k.* that has lost its palm, is susceptible to uncleanness on account of its tooth &c. (v. Tosef. ib. B. Mets. III, 7, quot. s. v. צִנּוֹרָא III).

קַלְיָד, קַלְיָדָא, v. פַּלְיָד.

קְלִידָא, v. אַקְלִידָא.

קְלִידִיקוֹס* prob. to be read: קְלִירַרְכוֹס m. (χλήρ-αρχος) *president of a district* (higher than the *epitropos*, and subordinate to the *decurio*, a member of the senate in provincial municipalities). Mekh. B'shall., Amalek, s. 2; Yalk. Deut. 813 פלירכוס, פלירכוס, prob. פּוֹלְרַכוֹס (πολι-αρχος = prefectus urbi).

קְלִיט m. h. a. ch. (קָלַט) *suction*, (with יַם or יַמָּא) *gorge.* Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. קְלִיטוֹ של ים (not שלים) the gorge (resorbing the rivers flowing into the sea); trnsf. *a certain form of usury* (τόκος ναυτικός, fenus nauticum, v. Sm. Ant. 3rd ed. London 1890, s. v. Fenus, a. Lübker Reallex. s. v. Ἔμπορος, a. Zinsen), *the creditor advancing money on a ship load at his own risk in case of shipwreck*, expl. ib. בר נש דיהיב לחבריה מחו דינרין כנון אילין דיהבין וכ' if one advances a certain number of Denars to his neighbor in the same manner as those who give goods &c., v. קסיסנבן.—*Pl.* (ch.) קְלִיטִין. Gen. R. s. 5 (expl. עד נבכי ים, Job XXXVIII, 16) עד ק' דימא (some ed. קְלוּטִין) to the gorges of the sea; Yalk. Ps. 848 קטלא (read: קְלִיטָא or קְלוּטָא).

קְלִיטָה f. (קָלַט) 1) *receiving, offering an asylum.* Macc. 13ᵃ מר סבר לכם לק' וכ' one scholar is of the opinion, 'unto you' (Num. XXXV, 12) means yours merely as an asylum (מקלט, where the refugees have to support themselves), the other is of the opinion, 'yours' for all your needs.—2) (of a graft) *taking root.* B. Hash. 10ᵇ.

קְלִימוּת, קְלִימִי, Pesik. R. s. 14, v. קְלָטָא.

קְלִיל m. (v. קוֹלָא) [*something hollow,*] *receptacle.* Men. 66ᵇ, v. קְלִי.—*Pl.* (of קְלִילִיּוֹת) קְלִילִיּוֹת. Tosef. Par. III (II), 4, v. קָלַל.

קַלְיוֹל I m. (v. next w.) *a little, a short while.* Targ. Y. Gen. XXIV, 17 (ed. Amst. קַלַּיִל). Targ. Prov. VI, 10. Ib. XV, 16 (ed. Wil. קַ'). Ib. XVI, 8 (ed. Wil. קָלַּיִל). Ib. V, 14 (not כ'). Targ. Y. Ex. XVII, 4; a. fr.—Koh. R. to III, 9 עביד עימיה אויר ק' he spent with him a short moment of rest.

קַלְיוֹל II m., קַלְיוֹלָא, קַלְ', f. = h. קַל, 1) *light of weight; quick.* Targ. II Sam. II, 18. Targ. Prov. XIX, 2 (ed. Wil. קָלַּיִל). Targ. Jer. II, 23; a. fr.—Gitt. 56ᵃ חזיא ק' מטיתא a live body is lighter than a dead one. Ḥull. 16ᵇ בציפא דק' in the case of a bird, which is of light weight. Snh. 46ᵇ כבאן דאמר ק' לי עלמא Ms. M. (ed. קיל) as one says, the world is light to me (meaning to say, I feel heavy); Y. ib. VI, 23ᵈ bot, v. קָלַל; a. e.—2) *slight, of little esteem; little, small* (in numbers); *easy.* Targ. Y. Ex. XVIII, 22 (ed. Amst. קְלִ'). Targ. Lam. III, 28. Targ. Jer. III, 9 (h. text וקֹל). Targ. II Kings III, 18. Targ. Y. Gen. XXIV, 15; a. fr.—B. Kam. 6ᵇ, v. לִישָׁן. Y. Nidd. I, 49ᶜ top . . . ק' וכ' תדא the opinion of R. M. is more lenient than that of R. J.; a. e.—*Pl.* קַלְיִלִין, קַלְיִלַּיָּא; קְ', קַלִּילָן, קְ'. Targ. Is. XVIII, 2. Targ. Lam. IV, 19. Targ. II Chr. XXIX, 34. Targ. Y. Lev. XIV, 32; a. fr.—Koh. R. to I, 18 אכל מלין ק' he ate light things (easy to digest), opp. בורין coarse things.

קַלְיוּלוּתָא, קַלִּילוּתָא f. (preced.) 1) *lightness, rapidity.* Targ. Zech. V, 7; 9. Targ. Y. Gen. XXIX, 1.—2) *a little.* Ib. XLIII, 2, v. קַלִּיל I.

קְלִינְטְרִין, v. קְלִבְּרִינְטְרִין.

קְלִיסְטַנְרִי m. (corrupt. of questionarius) *executioner.* Ab. Zar. 18ᵃ Ms. M., v. קַלַּסְטוֹר.

קְלִיסְטְרָא, Sabb. 123ᵇ Ar., v. קְלוֹסְטְרָא.

קְלִיסְטְרִין, v. קְלוֹסְטְרִין.

קְלִיסְיָא pr. n. pl. *K'lisia* (?). Y. Gitt. IV, 46ᵃ.

קְלִישָׁא, v. קְלִישָׁתָא.—[Erub. 63ᵇ ed. Cost., v. קְלָטָא I.]

קְלִישָׁה f. (קָלַשׁ II) *twist, network; screen.* Y. Shek. VIII, 51ᵇ top ק' שלשה וכ' אילו אמר חוט . . . if the text (Ex. XXVI, 31) had the word *ḥut*, it would mean a double thread, if *k'li'ah*, a triple thread &c. Y. Succ. III, 53ᶜ bot.; Sifra Emor Par. 12, ch. XVI, v. עָבוֹת. Yoma 67ᵇ (expl. קלע בסקלטורת, Mish. ib. VI, 7) כמין ק' he intertwined the limbs of the animals so as to form a network. Y. Taan. II, 65ᵇ top (in

Digitized by Google

Chald. dict.), v. עֲבִרָא.—Trnsf. *band, league.* Pesik. R. s. 33 (ref. to עבותים, Ez. XXXI, 3) משעה ... ק׳ אחת להכעיס וכ׳ as soon as the whole world became one league to provoke the Lord, he (Ashur) left their council &c.—*Pl.* קְלִיעוֹת. Eduy. III, 4 כל הק׳ וכ׳ all networks (woven sheets) are clean &c. Yalk. Num. 713, v. קוֹלְיָרִנִין.

קְלַעְתָא, קְלִיעָא, קְלִיעְתָא ch. same, *network, plait;* also *carved relief work.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 14; 22 (h. text עֲבֹת).—Y. Sot. IX, end, 24[c], v. מַקְלִיעֲתָא. Y. Snh. VII, end, 25[d] בְּקַלְעִיתָא דשערה by the plait of her hair; a. e.—*Pl.* קְלִיעָן, קְלִיעָתָא, קַלְעֲיָתָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 24, sq. Targ. I Kings VI, 29; 32. Ib. VII, 31 קְלִיעִין.—Sabb. 95[a]; Ber. 61[a], a. e., v. בִּנְיָיתָא; Gen. R. s. 18, beg. קִלְעָתָא; a. e.

קְלֵיף, v. קְלַף.

קְלִיפָא, קַלִּ׳, v. קִלְפָא, קְלוּפִיתָא, a. next w.

קְלִיפָּה f. (קָלַף) 1) *peeling, scaling.* Pes. 76[a] סגי ליה בק׳ it is sufficiently remedied by paring the surface. Ib. ק׳ מיהא ניבעי let it at least be pared; a. e.—2) *scale, husk, skin.* Snh. 95[b] שריון ק׳ (= ש׳ קשקשים, I Sam. XVII, 5) a scaly coat of mail. Nidd. III, 2; Tosef. ib. IV, 2 המפלת מין ק׳ an abortion that has the appearance of a mass of membranes. Ohol. VI, 5, sq. כקְלִיפַּת השום as thin as the husk of garlic. Ab. Zar. 76[a] עד שתשיר קְלִיפָּתָן until the crusty accretion of the vessels falls off (by exposure to heat); a. fr.—Bekh. 58[a] כל ... כק׳ השום וכ׳ all Jewish scholars appear to me (as paltry) as the husk of garlic, except &c.—[Gen. R. s. 82 קליפת בצלים, v. קְלַף.]—*Pl.* קְלִיפּוֹת, קְלִיפִּים, קְלִיפִין. Tosef. Nidd. IV, 3 כמין קליפין אדומין (masc.); כמין קליפות אדומות the appearance of red membranes. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז ... שתי ק׳ וכ׳ as the nut has two shells &c. Sabb. IX, 5 קְלִיפֵּי רמונים shells of pomegranates. Y. Ter. V, end, 43[d] קילפי איסור (read: קליפי) shells of forbidden fruits. Num. R. s. 12, v. קֶטֶב; a. e.—Pes. 112[b] (in Chald. dict.) מאן דמדרך אקליפים (some ed. אַקְלִיפַּיָא; Ms. M. אקליפי דבצים) he that treads on egg-shells.—[In later mystic literature קליפה, pronounced קְלִיפָּה, a certain *class of demons,* cmp. Num. R. l. c.]

קליקין, Y. Naz. VI, 55[b] top, v. קִילְקִי.

קְלִירוֹס* m. (κλῆρος) *lot, destiny.* Midr. Till. to Ps. X, 10 אין הרשע מפיל בק׳ שלו וכ׳ Rashi to Ps. l. c. (ed. בקילרים, ed. Bub. בקילורין, corr. acc.) the wicked man involves in his own evil destiny none but wicked strong men like himself (ref. to Dan. III, 20).—*Pl.* קְלִירוֹסִין, קְלִירְסִין. Gen. R. s. 58 (ref. to חברון and קרית ארבע) שהוא עולה בקרסין של וכ׳ (some ed. a. Matt. K. בקרנסין, Ar. בקורנס׳, 'Rashi' בקינסרין; corr. acc.) for Hebron came up in the lot of (was in turn assigned to) four owners, first to Judah &c. Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) בשעה שהפלתי קלבסים וכ׳ Ar. (ed. קלסים, read קלירסים) when I cast lots upon the nations to exile them &c. (ref. to Ez. XXIV, 6 גורל); Yalk. Ez. 363 קלויסי׳ (corr. acc.).

קלירוס, קלו׳, קלוריס, a word in an incantation. Yoma 84[a], v. כנתי.

קְלִישׁ, קְלִישָׁא, קַלִּ׳, v. קְלַשׁ.

קָלָל m. (v. קְלִיל) *a vessel,* esp. *the pitcher containing the ashes of the red cow.* Par. III, 3; X, 3 ק׳ של חטאת the vessel containing the ashes for lustration; Tosef. ib. IX (X), 5; a. e.—*Pl.* קְלָלוֹת. Par. X, 4. Tosef. ib. III (II), 4 קְלִילִיּוֹת (Var. קלולי׳; R. S. to Par. III, 3 קילולות, corr. acc.).

קָלָל ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 9.

קָלַל (b. h.) [*to swing*] *to be light, slender, unimportant.*—Part. קַל. Snh. VI, 5 (ref. to קללת, Deut. XXI, 23) ... בזמן קַלַּנִי מראשי וכ׳ when man suffers punishment, what does the Shekhinah say? 'I am lighter than my head, than my arm' (euphem. for, I feel my head heavy &c.); Y. ib. 23[d] bot. אנן תנינן קַלַּנִי (=קל איני) we read *kalleni,* I am not lighter; מאן דאמר אית תניי תני קל אני some Tannai reads *kal ăni;* קלני לית הוא אלא קליל according to him that reads *kalleni,* it is a euphemistic expression for 'light' (i. e. my head is light, I feel giddy; my arm is light, I feel weak); מאן דאמר קלני ... נטיל according to the version *kallani,* it is a euphemistic expression for 'heavy' (i. e. my head, my arm is heavy); Bab. ib. 46[b] Abbayi says כמאן דאמר קל לית (read *kalleni*) as one says, 'light (I am) not' (i. e. I feel heavy, without euphemism)—(which is refuted by Raba, who explains the word in question) קליל לי עלמא, v. קַלִּיל II.

Hif. הֵקִיל, הֵקַל, הֵיקַל 1) *to lighten.* M. Kat. 17[b] הכביד ... מֵיקַל וכ׳ if the mourner's hair is too heavy, he may make it lighter with a razor; Y. ib. III, 82[a] top. Erub. IV, 9 לְהָקֵל על העשיר to make it easy for the rich man; a. fr.—Trnsf. ה׳ ראשו *to be irreverent, talk frivolously* (v. קַלּוּת). Ber. IX, 5 לא יָקֵל אדם את ראשו כנגד וכ׳ man (a pilgrim coming to Jerusalem) must not behave irreverently in sight of the eastern gate &c. Yalk. Gen. 24 מֵיקֶלֶת ראשה she is frivolous (light-minded); Yalk. Is. 265 מְקִילֶת ראש; (Gen. R. s. 18 מיקרת, v. יָקַר).—2) *to be lenient; to incline towards the less restrictive practice,* opp. החמיר, v. חָמַר I. Y. M. Kat. l. c. הלכה כדברי מי שהוא מיקל the adopted practice follows the opinion of him who is more lenient; Erub. 46[a], a. fr. כדברי המיקל וכ׳. Yeb. 88[a] הֵיקַלְתָּ עליה, v. חָמַר I. Pes. 52[b], v. מַגִּיד. Erub. l. c. wherever you find יחיד מיקל ורבים וכ׳ an individual scholar favoring the more lenient practice against several in favor of restriction. Sabb. 129[a], a. fr. ספק נפשות לְהָקֵל where there is a doubt involving the endangering of human life, the more lenient rule is applied; a. fr.—3) *to be sparing, beggarly.* Ib. כל המיקל ... מְקִילִין לו מזונותיו וכ׳ he that stints himself at the meal taken after blood-letting, to him they in heaven will give his sustenance stintingly; a. e.

Pi. קִלֵּל [*to diminish,*] *to curse.* Keth. VII, 6 מְקַלֶּלֶת, v. יוֹלֵד. Sabb. 62[b] שאשתו מְקַלַּלְתּוֹ בפניו whom his wife curses in his presence. Pes. 87[b] (ref. to Prov. XXX, 10 sq.) אפי׳ דור שאביו יְקַלֵּל וכ׳ even if it be a generation of men that curse their father ..., do not denounce &c. Yoma 75[a] ק׳ את הנחש וכ׳ God cursed the serpent, yet it climbs up the roof and finds its food. Sot. 11[a] (expl. ועלה, Ex. I, 10,

Digitized by Google

as euphem. for כאדם שמקלל את עצמו וכ׳ (ועלינו) like a man that wants to curse himself (express an ill omen about himself), and hangs his curse on others. B. Bath. 88b חקב״ה ברכ׳ את ישראל בי״ב ... וקללן וכ׳ the Lord blessed Israel with the twenty-two letters of the alphabet (from א of אם, Lev. XXVI, 3, to ת of קומטיות, ib. 13), and cursed them with eight letters (from ו of ואם, ib. 14, to ם of נפשם, ib. 43). Snh. 70a מקללו ברבי׳ ... קללו מתוך שקלקלו because Ham injured him by (preventing his begetting) a fourth son, he (Noah) cursed him by his fourth son (Canaan). Ib. 91b כל המונע ... שבמעי אמן מקללין אותו (not אמו) he that withholds a tradition from his pupil, even the embryos in their mother's womb will curse him; Yalk. Prov. 947; a. fr.

Nithpa. נִתְקַלֵּל *to be cursed.* Ber. 61a בתחלה נ׳ ... ונתקללה וכ׳ the serpent was cursed first, and then Eve &c.; Gen. R. s. 20; Erub. 18a. Ib.b נתקללה בבל ונתקלקלו וכ׳ when Babylon was cursed, her neighbors were cursed. Bekh. 8a אם מבהמה נתקללה וכ׳ if she (Eve) was cursed (with prolonged pregnancy) more than cattle &c. Ib. נ׳ הוא ... אחת לשבע it (the serpent) was cursed seven times more than certain cattle. Ib. נ׳ הוא מחירה (not נתקלקל); a. fr.—[Tosef. Sot. II, 3 ניקללה ניוולה, Var. ניקל, read: ניקתה בניוולה, v. נָקָה *Nif.*]

קָלַל ch. same, 1) *to be light; to be of light esteem.* Targ. O. Gen. XVI, 4, sq.—2) *to be reduced.* Ib. VIII, 8; 11 קַלִּיאוּ ed. Berl. (ed. Vien. קַלִּיאוּ).

Ithpol. אִתְקוֹלָל *to be reduced.* Targ. Y. ib.

Pa. קַלֵּיל 1) (denom. of קַל) *to be quick, to pass swiftly.* Targ. Job VII, 6; IX, 25.—2) *to make light*; trnsf. *to ease, relieve.* Pesik. B'shall., p. 93a קַלֵּיל גרמך וכ׳ make thyself light of weight, or I will throw thee off.—Y. Kidd. II, 62d bot. דעון מחמירין וק׳ עליהון they were strict in their practice, and he lightened their burden (allowed them what they considered forbidden). Y. M. Kat. III, 82a חן דחוינן סבריין דו מקללה חמר he whom we thought to be lenient made it stricter; a. e.—[Yalk. Gen. 133 ומקללה בשוק, v. קַלַּח.]

Af. אַקִּיל, אֲקֵיל 1) *to disregard, dishonor*; also *to curse.* Targ. Ex. XXII, 27 (v. קִיל II). Targ. Ps. LV, 13 (h. text חרף); a. e.—Y. Bicc. III, 65d top ר׳ מני מיקיל לאילין וכ׳ R. M. spoke with disrespect of those that get appointments to office for money; Midr. Sam. ch. VII ר׳ אמי הוה מקיל (or מקייל). Y. Dem. I, 22a top, v. קִיל II. Y. Peah VIII, 21a אקלונך they cursed thee; a. e.—2) *to relieve, to favor the more lenient rule.* Targ. Ex. XVIII, 22 (some ed. O. ויקלון, read ויכ׳). Targ. I Kings XII, 4; 9.—Erub. 46a באבילות חוא דאקילו (or דאקילו) וכ׳ only as to mourning ceremonies the Rabbis adopt the more lenient rules. Yeb. 88a ולא ליקיל, or חמר I; a. fr.—V. קַלְקֵל.

קְלָלָה f. (b. h.; preced.) *dishonor; curse.* B. Mets. 75b גורם ק׳ לעצמו brings dishonor upon himself (people believing him to be dishonest). Meg. 15a, a. e. אל תהי קְלָלַת חדיוט וכ׳ let not the curse of a common man be a slight thing in thy eyes. Ib. 28a קללת חבירי ... לא עלתה the thought of my neighbor's curse never went to bed with me (v. צָעַר). Sot. 11a תולה קְלָלָתוֹ וכ׳, v. תָּלָה. Yoma 54b חלולו ... וקללתן ק׳ וכ׳ those whose blessing is blessing, and whose curse is curse (whose blessings and curses are efficacious) are engaged in such things!—Y. Snh. VII, 25a bot. מהו לקרוע על קילולה חשם (usu. ברכה) blasphemy. Ib. חגורי how about rending one's garments on hearing blasphemy by a gentile?; a. fr.—*Pl.* קְלָלוֹת. Meg. 31b ק׳ שבתורת כהנים the curses in Leviticus (XXVI, 14-43); שבמשנה תורה the curses in Deuteronomy (XXVIII, 15-68). Ib. שתכלה חשנה וקללותיה that the year and its curses my end together. Erub. 100b עשר ק׳ וכ׳ Eve was cursed with ten curses; a. fr.

קָלַם* *Pa.* קִלֵּם (cmp. קרם) *to pare off.* Y. Ab. Zar. II, 40d top חטחה מחלחלה וקלמה he saw that it (the plaster) was poisoned, and he pared it off; [prob. to be read: וקלקה, v. קָלַח].

קַלְמָא, *pl.* קַלְמֵי, קַלְמִין, v. פַּלְמָא.

קַלְמָא, Targ. Ez. XXVII, 17, quot. in Rashi a. l., misreading for קוּלְיָא, v. קוּלְיָא I.

קָלָמוֹס m. (κάλαμος) *reed, pen.* Sabb. 80a Ms. O., v. קוֹלְמוֹס.—*Pl.* קָלָמִין. Gen. B. s. 1; Y'lamd. to Num. XXIII, 9, v. קוֹלְמוֹס.—קַלְמוֹסִים, v. קוֹלְמוֹס.

קַלְמַסְמְסִיא, קַלְמַזְמְסִיא, קַלְמַז, v. בַּזְיָא.

קָלָמִין, v. קָלָמוֹס.

קַלְמַסְמְסִיא, v. קַלְמַז.

קַלְמָרִים, v. next w.

קָלָמָרִין f. (καλαμάριον) 1) *pen-case.* Yalk. Num. 766, v. מִילָּן.—2) *inkstand.* Mikv. X, 1 ק׳ הדיוטות וכ׳ (read: של הדיוטות or הדיוטית) the inkstand of ordinary men (with a rim bent inside to prevent spilling) does not become clean by immersion until you make a hole in its side; וק׳ של יוסף חכהן וכ׳ and the inkstand of Joseph the priest (Josephus Flavius?) had a hole in its side (through which it could be emptied and cleaned). Y. Ab. Zar. III, 42c bot. ק׳ צריכה הנייר ... paper and pen are considered ornamental objects (with regard to idolatrous decorations on them); as to the inkstand, it is doubtful. Sabb. 80a בק׳ (Ms. M. בקומרין, ed. Sonc. בקלרין, corr. acc.) forming a letter by dropping ink out of the inkstand.—*Pl.* קַלְמָרִים, קָלָמָרִין. Kel. II, 7 ק׳ חמותאמות ed. Dehr. (oth. ed. התיתאמות; Ar. המתאמת sing.) a double inkstand (v. Sm. Ant. s. v. Atramentum).

קַלְמָתָא, v. פַּלְמָתָא.

קָלָן or קָלֹן, *pl.* קָלָנִין, קָלָנִין, קָלֵי, v. קוֹלָן II.

קָלָנָא, קְלוֹן, קָלוֹן m.=h. קָלוֹן, *shame, disgrace, disgraceful deed; nakedness.* Targ. Is. XXII, 18. Targ. Deut. XXII, 21. Targ. O. Lev. XX, 18; a. fr.

קַלְנְבוֹ pr. n. pl. *Kaln'bo* in Babylonia. Snh. 63b (Ms. F. a. K. קל נבו, v. Rabb. D. S. a. l. note 50). Zeb. 96a

Digitized by Google

(רב) שמעיה מק' (not בק', v. Rabb. D. S. a. l. note 40) (Rab) Sh'maya of Ḳ.; Yoma 21ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Yalk. Lev. 490 (corr. acc.).

קלנדה, קלנדא, v. next w.

קָלֶנְדַּס c. (calendæ, accus.) *kalends*, the first day of the Roman month, (applied only to the kalendæ Januariæ) *the Roman New Year*. Ab. Zar. I, 3 (8ª) קלנדס Y. ed. (Mish. a. Bab. קלנדא). Y. ib. 39ᶜ top ק' אדם וכ' Adam instituted the kalends; ק' קלון וכ' ... כיון דחמא when he observed that the days were growing longer, he exclaimed, *kalendas* &c., v. דיאו. Ib. ק' יוינבריס, v. יָנְבָרִיס. Ib. ק' אסורה לכל on the Roman New Year it is forbidden to deal with all gentiles; [oth. opin.] אין אסורה אלא לפלחין בה it is forbidden to deal with those only who worship on it; Bab. ib. 8ª; Tosef. ib. I, 4 קלנדא ed. Zuck. (Var. ת ..., ס ...). Ab. Zar. l. c. ק' שמנה ימים אחר וכ' the New Year takes place eight days after the solstice, the Saturnalia eight days before the solstice; Y. ib. l. c. (corr. acc.). Bab. ib. l. c. רומי שעשתה ק' וכ' (Alf. עיר) if a Roman city (as Cæsaræa) introduced the Roman New Year, and all the townships near her are subject to her rule, are these townships forbidden or not?; a. e.

קָלֶנְיָא f. (colonia) *a Roman colony* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia). Ab. Zar. 10ª ותתעביד טבריא ק' and that Tiberias be declared a Roman colony. Succ. 45ª, v. מוֹצָא II; Y. ib. IV, beg. 54ᵇ קָלוֹנְיָא. Deut. R. s. 10 לאיסטרטיגין ששימש פרס וקלאונת ... (read רומי for פרס, a corr. acc.) a general that held offices in two provinces, one a Roman province, the other a colony; (Yalk. ib. 942 פרס וק', omitted). B. Bath. 4ª את חורודוס עבדא בישא מתעביד ק' Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) thou, Herod, being a bad servant (of Rome), (thy country) be declared a colony (an anachronistic allusion to the reduction of Judæa to a Roman province on the banishment of Archelaus).—Yeb. 115ᵇ בצד קלוניא מתא by the side of the town of Colonia (?).

קָלַנְיָתָא f. (קָלַל) name of *a very lean bird, ḳallanitha*. Ḥull. 102ᵇ בק' such is the case with the ḳ.; והא ק' עוף טמא הוא but the ḳ. is an unclean bird?; כצרן ק' a clean bird similar in build to the ḳ.—B. Bath. 20ª ק' לא מסרטא but the ḳ. does not scratch (and a child may play with it)!; כצרן ק' (a bird that does scratch, but is) similar &c.

קלניתא, v. next w.

קָלַנְתָּיָא c. (Κορίνθιος) *Corinthian*. Tosef. Yoma II, 4; Yoma 38ª קלוניתא (Ms. M. קלניתא), v. נְחוּשְׁתָּן I.

קָלַס I, *Pi.* קִלֵּס (denom. of קוֹלָס) *to put a helmet on*; part. pass. מְקוּלָּס *an animal roasted in its entirety with the entrails and legs on the head*. Pes. 74ª R. Ṭarfon called it גדי מ' a kid with a helmet on. Tosef. Bets. II, 15 אירודי גדי מ' ... וקרם (not בקרבו) what is a *g'di m'ḳullas?* Entirely roasted, with head, legs, and entrails. Ib. עגל מ' a calf roasted with the head &c. Ib. Todos taught the Roman Jews to take lambs מקוּלָּסִין וכ' ועושין אותן and prepare them 'helmeted' on Passover nights.—[Midr. Till. to Ps. XCII מקולסין, v. נִיקְלָוִוס.]

קָלַס II, *Pi.* קִלֵּס, קִי' (denom. of קוֹל, *Pales*) [*to shout, make noise,*] 1) *to praise*; [b. h. *to decry, deride*]. B. Bath. 176ª אע"פ שק' ר"י וכ' although R. Yishm. praised Ben N. (commended his argument) the practice follows his (R. Yishmael's) opinion; Y. ib. X, end, 17ᵈ על מדרשו קִילְּסוֹ he commended him for his mode of argumentation. Lev. R. s. 30 ונְקַלֵּס לה'חקב"ה ... ניקח let us take up the Lulab and Ethrog and offer praise to the Lord. Midr. Till. to Ps. CXIV (expl. סִלּוּ, Ps. LXVIII, 5) סַלְּסוּ (not קילסו) praise him. Ib. Ps. CIV; a. v. fr.—2) *to tramp* or *clap* (in wailing ceremonies or on joyous occasions), v. קִירְפֵּס II, 2. M. Kat. 27ᵇ חמְקַלֵּס לא יְקַלֵּס וכ' the tramper (at mourning ceremonies) must not tramp with a sandal on his foot, but with a shoe, to avoid accident.

Hithpa. תִּתְקַלֵּס *to be praised; to be done honor to by song, clapping* &c. Y. Ḥag. I, 76ᶜ מִתְקַלְּסִין ... כשהיה רואה (not סוֹן ...) whenever he saw a deceased person or a bride honored.

קָלַס, *Pa.* קַלֵּס cb. same, *to call out; to praise; to tramp*. Targ. Esth. VI, 9; 11 (h. text קרא). Targ. Y. II Deut. XXXII, 43. Targ. Y. II Ex. XXXII, 18; a. fr.—Keth. 21ᵇ את נמי מְקַלֵּסְתְּ לה ... משום דקַלְּסָה because thy mother's father commended it, thou commendest it likewise. Y. Kil. VIII, 31ᵇ, a. e. מְקַלֵּס ליה חולים וכ' ... והוה R. J. praised him by applying the verse (Is. XLVI, 6) &c. Y. Maas. Sh. I, end, 53ª ... וקַלְּסֵיה אמרה he said it before R. Abina, and he applauded him, opp. קנתריה; a. e.—Y. Peah I, 15ᵈ; Y. Ab. Zar. I, 42ᶜ top מקלס קומי וכ' did honor to bridal couples (singing, dancing &c.); (Keth. 17ª מרקד).

קַלָּס, קַלָּסָא, v. קוֹלָס, קוֹלָסָא.

קַלָּסָא* m. (b. h. קְלָסָה, v. קָלַס) *shouting, derision*. Targ. Ps. XLIV, 14 Ms. (ed. קלנא).

קָלַסְטוֹר (better קוֹלַסְטִיר) m. (κολαστήρ) *torturer, executioner*. Ab. Zar. 18ª ... וְקָלַסְטוֹרוֹ וכ' ר' חנינא Ar. (ed. וקלצטוניריה; Ms. M. וקלסטיניריה, arisen from confusing our w. with *questionarius*, v. קוֹסְטִינָר, קוֹסְטִינָרִין) R. Ḥanina ... and his executioner are destined to enjoy the happiness of the hereafter. Ib. אמר לו קלצטוניריי (Ms. M. קליסטניי, En Ya'ăḳ. קליסטנירי, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) the (his) executioner said to him.

קָלַסְטוֹרָא, v. קַלַּסְטִירָא.

קָלַסְטָר, קַלְסְטֵיר I m. (a transpos. of κάρταλλος, v. קַרְסָטָל a. קַרְסָטָל) *basket*, esp. *fodder-basket* used instead of a muzzle. Kel. XX, 1 קלסטר ed. Dehr. a. Ar. (ed. קלוסטור, קלוסטר; R. H. G. קרסטל); Sifra, M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II קַלַּסְתָּר.—*Pl.* קַלַּסְטִירִין. Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ.

קָלַסְטָר, קַלַּסְטֵיר II m. (κρύσταλλος, crystallum) *crystal*; trnsf. *brightness*, (with, or sub. פנים; cmp. זיו) *beauty of features, countenance*. Ber. 7ª בשכר זכה לק' פנים ... as a reward for hiding his face (Ex. III, 6) he was granted the shining face (Ex. XXXIV, 29 sq.). Nidd. 31ª וק' פנים וכ' ... וחקב"ה נותן and God gives it

Digitized by Google

(the embryo) spirit and soul, and beauty of features, and power of sight &c. B. Mets. 87ª נהתך ק' פנים וכ' Isaac's features were changed and made to resemble Abraham's. Lev. R. s. 18, beg. (ref. to Koh. XII, 2) השמש זו ק' פ' 'the sun (is darkened)', that means the bright countenance; a. fr.—*Pl.* (used as sing.) קְלַסְטֵירִין. Ex. R. s. 28, beg. עשה דומה וכ' . . . חקב"ה ק' של פניו (בו) the Lord made Moses' features resemble those of Abraham.—[Snh. 104ᵇ קלסתר Rashi, v. קְלַסְתָּא.]

קְלַסְתָּרָא, קְלַסְתּוֹרָא, קְלַסְטָרָא, קְלַסְטֵירָא ch. same. Targ. Job XIV, 20 קְלַסְתֵּירֵיהּ (ed. Lag. קְלַסְתֵּירֵי; Regia קלסטור; h. text פניו). Ib. XXIX, 24 קְלַסְטַר אַפַּי Ar. (ed. תור . . .; Ms. תר . . .); a. e.—[Snh. 104ᵇ, v. קְלַסְתָּא.]—*Pl.* קְלַסְתּוֹרִין, קְלַסְטֵירִין. Targ. Job XVII, 7 קְלַסְטֵרַי Ms. (ed. קלסתורי, not ריי . . .; h. text יְצָרַי).

קְלַסְרִיקִין* m. pl. (Κοιλη-συριχός) *Cœlesyrians.* Esth. R. to II, 21, v. בְּרַבְרִי. V., however, קְלוֹסַנְטְרִין.

קְלַסְתָּא m. (adapt. of γελοιαστής, as if a redupl. of קְלַס) *jester, dancer, buffoon*; ק' של מלך *King's fool.* Snh. 104ᵇ Ms. M. (in a passage omitted in ed.; Ar. s. v. קלסטר: קלסתרא; Rashi קלסתר; Rev. des Ét. Juives XI, p. 215 קלסטר γελοιαστήρ; Yalk. Lam. 1000 רקד שהיה זמר dancer and musician).—V. קְלוֹסַנְטְרִין.

קְלַסְתָּרָא, קְלַסְתָּר, קְלַסְתֵּיר, קְלַסְתּוֹרָא, v. sub קלסט'.

קָלַע I (b. h.) [*to swing,*] *to cast, sling.*

Pi. קִילַּע same. Sabb. 152ᵇ וּמְקַלְּעִין נְשָׁמָתָן זה לזה and they (the angels) cast their (the sinners') souls to one another (like washers) (with ref. to I Sam. XXV, 29, v. זום); Yalk. Sam. 134.

קָלַע ch., *Af.* אַקְלַע same. Targ. I Sam. XVII, 49. Targ. Y. Ex. X, 19 אקלע Ar. (ed. טלק).

Ithpe. אִיתְקַלַּע *to be thrown; to happen to come, happen to fall (on a certain day).* Hull. 110ª לסורא וכ' א' happened to come to Sura on the eve of &c. Ib. אִיתְקְלִינִי לבי וכ' happened to come to the house (were the guests) of &c. Pes. 46ᵇ הואיל ומיתקלעי וכ' since guests may happen to come to him. Ned. 8ª עד דמתקלעי ליה וכ' until ten persons . . . pass by him. R. Hash. 20ª דא' יום שלשים וכ' if the thirtieth day happens to fall on a Sabbath. Ber. 53ᵇ אי ניתקלע לי מיקלע לתו וכ' מילא if I happen to get it. Sabb. 117ᵇ כי if they by chance had bread that had been used for an ʿErub (עירוב); a. fr.

קָלַע II *to twist, plait*; [b. h. *to form a raised figure,* cmp. פָּתַל II]. Yoma VI, 7 קְלָעָן, v. פִּיתֵּל. Sabb. 64ª עני קולע שלש וכ' a poor man twists three threads and hangs the cord around his daughter's neck. Y. ib. X, 12ᶜ bot. חקולע שלש וכ' he that plaits three strings of hair on a person's head. Tosef. Maasr. I, 6 חרוש שחיד לקלוע בשום ולאגוד וכ' (ed. Zuck. ולקלוע . . . ולויאגד) *Nif.*) if the intention was about the garlic crop to plait, and about the onions to tie them in bunches, אינו חייב עד שיקלע ויאגד he is not bound to give the tithes until he plaits or ties (or עד שיקלע ויאגד until the things are plaited or bunched); a. e.—Trnsf. [*to weave a wreath,*] *to adorn, praise.* Midr. Till. to Ps. XCII, end; Yalk. Ps. 846 קולעים לו . . . הוא קולע על יראיו he (God) praises those who fear him, and those who fear him praise him; you say (Ps. XCII, 16) &c., and I say, (Zeph. III, 13) &c.

Pi. קִילַּע 1) same. Num. R. s. 9 הרא קיילעה לו וכ' (not קולעה) she plaited her hair to please him (her paramour), therefore the priest loosens her hair; Tosef. Sot. III, 3 ed. Zuck. note קלעה; a. e.—2) קִילְּעָה or קִגְּלָה (cmp. נתגלפה, s. v. גָּלַם II) *to plait a person's hair, dress, adorn* (v. supra). Ber. 61ª; Koh. R. to VII, 2; Sabb. 95ª; Erub. 18ª; Nidd. 45ᵇ; Koh. R. to VII, 2 (ref. to וירבן, Gen. II, 22) מלמד שקילעה חקב"ה לחוה וכ' this intimates that the Lord dressed Eve &c., v. בָּנְיָתָא. Y. Snh. II, 20ª bot. (ref. to II Sam. XX, 3 ויכלכל, v. כִּלְכֵּל) מלמד שהיה דוד מקלעתן וכ' this teaches that David had them dressed and adorned and made them come before him every day, and said to his evil inclination &c.

Nif. נִקְלַע *to be plaited,* v. supra.

קָלַע ch. same, *to plait.* Targ. Y. Num. V, 18 (v. Num. R. s. 9, quot. in preced.).

קָלַע I m. (b. h.; קָלַע I) *sling.* Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII כל כלי לרבות חק' וכ' 'any receptacle' (Lev. XI, 32), to include the sling &c. Eduy. III, 5 חק' שבירז וכ' a sling the receptacle of which is of woven material. Sabb. 67ª ק' נטושה (fem.), v. נָטַשׁ I.

קָלַע II c. (קָלַע II) *twisted cord, rope; plait.* Gen. R. s. 22 (ref. to Is. V, 18) כק' חוט של ספינה (prob. to be read עגלה) as the rope of a ship (a wagon), v. עֲבוֹת.—*Pl.* קְלָעִים. Yoma 47ª קלעי שערי . . . מימי never did the beams of my house see the plaits of my hair (I always wear a cap in the house).

קָלַע III m. (b. h. *pl.*; preced.) 1) *curtain, sail.* Tosef. B. Kam. VIII, 17 ובלבד שלא יפרוס את חק' וכ' provided one does not spread the sail and detain the boat (when fishing in the waters of a neighboring tribe).—*Pl.* קְלָעִין, חֲלָעִין. Eduy. VIII, 6; Zeb. 107ᵇ; Meg. 10ª, a. e. כשהיו . . . ק' לתיכל וכ' when they were rebuilding the Temple, they made curtains for the Temple and curtains for the courts.—Esp. *the curtains of the Tabernacle*; trnsf. *the partitions of the Temple corresponding to those of the Tabernacle.* Zeb. V, 3 לפנים מן חק' inside of the enclosures (in the Temple court); a. e.—2) (*pl.*) *tents at fairs, shops.* Snh. 106ª עשה להן ק' וכ' put up shops for them and place therein prostitutes &c.; עָשָׂה להן ק' וכ' (Ar. קעילין) he put up shops for them &c.; Sifré Num. 131 ק' Var. (ed. כסקלין; Yalk. ib. 771 קעילין; Y. Snh. X, 28ᵈ top קנקלין).

קְלַע, קְלָעָא, קַר' I ch. same, 1) *sail, curtain.* Targ. Is. XXXIII, 23.—*Pl.* קְלָעַיָּא, קַר', חֲלָעִין. Ib. XVIII, 1. Ib. LX, 9.—Y. Sabb. XX, beg. 17ᶜ הוון פרסין קרלעיה וכ' they spread the curtains a day before to the length of four

Digitized by Google

cubits.—2) *curtained enclosure.* Erub. 63b (in Hebr. dict.) חישן בק' וכ' (Ms. M. a. Yalk. Mic. 551 חלן בכרילה; Ar. a. En Yaăḳ. ed. pr. בקטילה; ed. Cost. בקלריא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he that sleeps in a compartment in which husband and wife are. Ned. 22b דיל לקרילָך go to thy room (I cannot help thee).—Esp. *ante-room, hall.* Ber. 22b top בק' דדב וכ' in the anteroom of Rab O. M. Kat. 24b; a. e.—[*Pl.* קְלָעָתָא, v. קְלִיעָתָא.]

קְלָעָא, קְלָ', קְלָ' II = h. קֶלַע I. Targ. Jud. XX, 16. Targ. Prov. XXVI, 8. Targ. Job XLI, 18 ק'. Ib. 20 (Ms. ק').

קַלָּעָא m. (preced.) *slinger.*—*Pl.* קַלָּעֵי, קַלָּעַיָּא. Targ. II Kings III, 25 (not ק'). Targ. I Kings I, 38; 44 (h. text פלתי); a. e.

קְלָעִילִין (קְלָעִיוִילִין) m. = קְלָאִיזָן q. v.

קְלָעָתָא, קְלָעִיתָא (*pl.* קְלָעָתָא, קַלָּעַיָּתָא), v. קְלִיעָתָא.

קְלַף (comp. גְּבַהּ) *to scrape, peel, pare.* Pes. VII, 2 (75b) יְקַלּוּהּ את מקומו (Bab. ed. יְקַבֵּהּ) let him pare off the place where it touched the wall of the stove. Ib. 3 יקלוף את החיצון let him pare off the surface. Tosef. Neg. VI, 8 קוֹלַהּ וכ' he scraped off the sand (cement) between one stone and another; a. fr.—Part. pass. קָלוּף; f. קְלוּפָה &c. Nidd. 17a שום ק' . . . ובריצה ק' וכ' peeled garlic, peeled onions or peeled eggs . . . which were let lie over night. Bicc. III, 8 צרבה ק' peeled willow twigs; a. e.

Pi. קִילַּף same. Maasr. IV, 5 המקלף (ב)שעורים מקלף וכ' (Mish. ed. חמקלים, corr. acc.) he who husks barley-corns (to eat them before tithes are given), must husk each singly and eat; Bets. 13b. Y. Maasr. II, 50a bot.; Y. B. Mets. VII, beg. 11b שלא יְקַלֵּהּ, v. מְצַמֵּץ. Lam. R. introd. (R. Yoḥ. 1); Cant. R. to VIII, 4 מלאך היה יורד וְקִילְּפוֹ את שמו ק' וכ' an angel came down and scraped the Divine Name off. Sot. 35b וקִילְּפוּ את הסיד they scraped the lime off (which covered the inscription); a. e.

Nif. נִקְלַף, *Nithpa.* נִתְקַלַּף *to be peeled off.* Lam. R. l. c.; Cant. R. l. c. מאליו היה נ' it (the Divine Name) was erased of itself. Ḥull. III, 5, v. קוֹרְקְבָן. Ib. 49b קרום . . . מה חלב וכ' as 'the fat that covers the inwards' has a skin which can be peeled off, so all fat with a skin that can be peeled off (is forbidden), v. תּוֹרָב; a. e.—Kel. X, 5 חבית שנתקלפה וכ' an earthen jug which is peeled off (crumbled away), the pitch lining standing by itself; Tosef. ib. B. Kam. VII, 8 [read:] נתקלפה והוסת וכ'.

קְלִיף, קְלַף ch. same. Targ. Joel I, 7; a. e.—Part. pass. קְלִיף. Targ. Y. Deut. XIV, 11.—Gen. R. s. 82 (ref. to Jer. XLIX, 10) קְלִיפִית בצלידיה Ar. (ed. קליפת בצלים, ref. to Ob. 6, corr. acc.) I stripped the onions (laid bare Esau's corruption); Yalk. Jer. 332 קְלִיפִית (not קליפית); Yalk. Chr. 1073 (corr. acc.). Gen. R. s. 95, end, v. בּוּצְלָא. Cant. R. to III, 4 (expl. חשפי שבל, Is. XLVII, 2) קְלוּפֵי סובלתא דנהרא (v. שׁוּבַּלְתָּא) lay bare (the bed of) the current of the river (dig channels to divert the river from its course). Bets. 14b קְלִיף וכ', v. צִיהֲרָא; a. e.—B. Bath. 4b, v. קָפַל II.

Pa. קַבֵּהּ same. Targ. O. Gen. XXX, 37 (Y. קְלַהּ *Pe.*). Ib. 38. Targ. II Kings XVIII, 16; a. e.—Part. pass. מְקַבֵּהּ *peeling, flaky.* Targ. O. Ex. XVI, 14 (h. text מחספס).—Bets. 13b מְקַבְּלָא ליה וכ' his wife husked (barley) for him by the cupfuls. Ḥull. 62b וכ' מְקַבְּהָא . . . לא its craw could not be peeled.

Ithpa. אִיקַּבַּהּ, אִתְקַבַּהּ, *Ithpe.* אִיקְלִיף *to be peeled, stripped, scraped off.* Targ. Y. Lev. XI, 13 מְקְלִיף (not מְקַף).—Ḥull. l. c. וכ' מְקְלִיף לא could be peeled with a knife only. Y. Snh. IV, 22b top, v. מְרַקּוֹצֵי II. M. Kat. 13b בגון דמיקַּבְּלָן when the grains are husked; אי לאו . . . מְיקַּבְּלָא if they had not steeped them in water, the husking could not have been done (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.); a. e.

קְלָף (or קֻלָּף) m. (preced.) *split parchment* (of superior quality than הדְּבְסוּסְטוֹס). Men. 32a, a. e. ק' במקום בשר on *k.* your writing must be done on the flesh side (inside). Ib. (in Chald. dict.) כתבינהו אק' במקום וכ' he wrote them on *k.*, on the skin side (outside); a. fr.

קִילְ', קְלְ', קַלְפָא ch. 1) same. Men. 35a דתפלין קי' (Ar. קלופא; Ms. M. and Rashi קְלִיפָא) the parchment of the T'fillin.—2) *scaly surface, scab.* Targ. Y. II Lev. XIII, 2, v. קִילּוּפָא.—3) *streak made by peeling.*—*Pl.* קְלָפִין, קִילֵּי. Targ. O. Gen. XXX, 37 (some ed. קְ'; Y. קְלִירִין, קְלִיפִין).—4) (*pl.*) *scales; scaly shield.* Targ. O. Lev. XI, 9; Deut. XIV, 9, sq. (ed. Berl. ק'). Targ. Job XLI, 7 קְלָפּוֹחֵי Ms. (missing in ed.; h. text מגנים).—Snh. 110a קִילְפֵי (Ms. M. קוּלְפֵי) the scaly (metal) rims of bags; Pes. 119a קלריא מחתא לה בקולפי דשידא (Rashi קַלּוּפֵי), v. קוּפְלָא I. Keth. 65a she struck her with the metal straps of a chest (v. קוּלְפָא).—[Yalk. Ez. 362 קילפא, v. קוּלְפָא.—Y. Sabb. VII, 10a bot. קְלוּפַיְיהוּ, v. קְלוּפְיָא.]

קַלְפּוֹנִין m. pl. (καλλίφωνοι) (*young men*) *with fine voices.* Targ. I Chr. XV, 20 (ed. Beck. ק'; h. text בְּנָלִים, cmp. עֲלָמוֹת).

קַלְפִּי f. (κάλπη) *urn for drawing lots.* Targ. Y. Lev. XVI, 8 (not קַלַּפֵּי).—Tosef. Yoma III (II), 1; Yoma IV, 1 טרק בק' he shook the urn. Ib. III, 9 היתה וכ' וק' an urn was there (in the Temple) containing two lots. Y. ib. IV, beg. 41b לא סוף דבר ק' וכ' it was not at all necessary to use an urn, a basket might have served the purpose; but why did they say, 'an urn'?, v. סוּמְכִי. B. Bath. 122a ק' של שבטים an urn containing the names of the tribes; ק' של תחומין an urn containing the names of the districts (to be allotted); Num. R. s. 21; a. fr.—*Pl.* קַלְפָּיוֹת. Y. Yoma l. c. בשתי ק' וכ' by means of two urns the land of Israel was divided, v. supra.

קַלְצְמוֹנִירִי m. (corrupt. of questionarius) *executioner.* Ab. Zar. 18a, v. קַלְסְטוֹר.

קלק, Y. Shek. VII, 50c נתקלקה, v. קְלַקַּל.

קְלַק (apocop. of קלקל) *to throw, cast.* Targ. Y. II Ex. XV, 25 (ed. Vien. טלק).—Y. Ter. VIII, 46a (ב)גוויה וק' גרמיה and it (the serpent) threw itself into it.

Pa. קִלֵּק same. Pesik. B'shall., p. 93a אנא מְקַלֵּק לך . . . ומקלק לימא וכ' בכל יום every day he took a loaf of bread and threw it into the great sea. Gen. R. s. 79 ומקלק בשוק and scattered them in the open place; Yalk. ib. 133 ומקללת (corr. acc.).—*Part. pass.*

Digitized by Google

מְקַלָּק *thrown away, decaying.* Lev. R. s. 22 מית ומק׳ באורתא dead and decaying on the road; a. e.

קַלְקִי, קַלְקוֹלָא, קַלְקוּל, קַלְקַאי, v. sub. קִילְקֵל.

קַלְקִילִיאָה, קַלְקִיא, v. קִילִיקְיָא.

קַלְקִיס, Y. Bets. IV, 62ᶜ, v. קִילְקִי.

קַלְקַלְתָּא, v. קִילְקֵלְתָּא.

קַלְקֵל, קִילְקֵל (קָלַל, cmp. קָלַק) 1) *to upset, disarrange, damage, ruin,* opp. תקן. Gen. R. s. 98 ק׳ את מיטותיו חיצוניין upset the couches. Ḥull. 8ᵃ מְקַלְקֵל הוא . . . מותר it is permitted to slaughter with a knife belonging to idolatrous service, because slaughtering is doing damage (a living animal being more useful than a dead one). Sabb. XIII, 3 כל המְקַלְקְלִין משורין all those who perform an act (on the Sabbath) by which they do ruin, are exempt (from sin-offering); וחמקלקל ע״מ לתקן וכ׳ but he that undoes a thing for the purpose of reconstructing it is guilty. Keth. 5ᵇ; a. fr.—2) (with or sub. מעשה = b. h. הִשְׁחִית) *to be corrupt, to disgrace one's self by immorality.* Y. Taan. I, end, 64ᵈ קילְקְלוּ מעשיהן . . . חם Ham, the dog, and the raven acted mischievously (by sexual connection in the ark, v. Snh. 108ᵇ; Gen. R. s. 36). R. Hash. 12ᵃ ברותחין קלקלו וכ׳ with heat (of passion) they sinned, and with hot waters they were punished; Snh. 108ᵇ. Tosef. Sot. II, 2 אפי׳ תְּקַלְקֵל וכ׳, v. עָרַר; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. VII, ed. Bub. note 69 קלקלתי, v. כִּלְכֵּל.]—Part. pass. מְקוּלְקָל; f. מְקוּלְקֶלֶת; *pl.* מְקוּלְקָלִין, מְקוּלְקָלוֹת. M. Kat. I, 2 (2ᵃ) ומתקנין את המקולקלות Y. a. Bab. ed. (Mish. המקולקלות, incorr.) and you may mend a channel that is out of order during the festive week. Snh. 39ᵇ (ref. to Ez. V, 7) במתוקנין כמק׳ שבהם עשיתן . . . you did not do according to the good usages among them, but according to their corrupt usages. B. Bath. 109ᵇ, v. קַלְקֶלֶת; a. fr.—3) (b. h.) *to sharpen*; trnsf. (cmp. חָדַד, שָׁנַן) *to repeat, study.* Koh. R. to X, 10 קַלְקֵל עליו בחילך . . . אם נקהה if thy lesson is as tough to thee as iron (v. קָהָה), and . . . none is on hand to explain it to thee, go over it studying with thy own strength.

Hithpa. הִתְקַלְקֵל, *Nithpa.* נִתְקַלְקֵל 1) *to be disarranged, ruined, spoiled.* Y. Taan. IV, 68ᶜ bot. נתקלקלו חשבונותיו וכ׳ his dates were disarranged, and he said, let this begin a new era; נתקלקלו לשעבר the dates were disarranged (confused) with regard to the events of the past, v. קִילְקֵל. Dem. III, 6, v. חָלַם. Y. Shek. VII, 50ᶜ נִתְקַלְקְלָה צוררין (not נתקלקה), v. צוּרָה; a. e.—2) (v. קָלָה I) *to commit a nuisance, to collapse under the influence of corporal punishment.* Sifré Deut. 286; Macc. III, 14; a. e.—[Bekh. 8ᵃ נתקלקל, v. קָלַל.]

קַלְקֵל ch. same, *to ruin* &c. Targ. Is. III, 12 (h. text בלע). Targ. Jer. II, 36 (h. text שנה). Targ. II Sam. XV, 31 (h. text סכל). Targ. II Chr. XXVII, 2 (h. text חשחית).—Part. pass. מְקַלְקַל; f. מְקַלְקְלָא; *pl.* מְקַלְקְלִין, מְקַלְקְלַיָּא, מְקַלְקְלָתָא. Targ. Esth. V, 1 דוות מק׳ was soiled. Targ. Job XXIX, 17 Ms. (ed. מְקַלְקֵל; h. text נָגַל). Targ. Koh. IV, 12. Targ. Zech. I, 4. Targ. Jud. II, 19; a. e.—Yeb. 119ᵇ, sq. היא לא מְקַלְקְלָא נפשה she is not likely to injure her own case (by a false statement). Ib. לקַלְקְלָא לצרת חברתה וכ׳ she has the intention of injuring the case of her rival. Lev. R. s. 37 מְקַלְקְלֵי they ruin (play with), v. מְרַנּוֹק.

Ithpalp. אִתְקַלְקֵל, אִיתַּ׳ *to be disarranged, corrupted, ruined.* Targ. Jer. XLIX, 7. Targ. Y. Lev. XVII, 13 מִיתְקַלְקְלָא ניכסתיה its slaughtering was ruined (illegal through faulty manipulation). Targ. Y. Deut. XIV, 21 מִיתְּ׳ בניכסא made unfit through faulty slaughtering; a. e.—Erub. 49ᵃ bot. אתי עירוב לאיתקלקולי the practice of ʿErub (v. עֵירוּב) may come to harm (get into disuse); a. e.

קִילְקֵל, v. קִילְקוּל.

קַלְקַל, Targ. Y. II Ex. XXVII, 4, v. קִנְקַל.

קַלְקָלָה f. (קָלַל) 1) *degradation, disgrace.* Ab. IV, 18 אל . . . בשעת קַלְקָלָתוֹ do not strive to see thy neighbor at the moment of his disgrace. Hor. III, 7 (13ᵃ) בזמן ששניהם עומדים לק׳ (Bab. ed. בק׳) when both (a man and a woman) are exposed to disgrace (prostitution, v. קָלוֹן). Gen. R. s. 20 בק׳ מתחילים וכ׳ in degradation (punishment) the beginning is made with the lowest, opp. גדולה elevation; Sifra Sh'mini, Milluim; Ber. 61ᵃ Ms. M. (ed. בקללה); Taan. 15ᵇ; a. fr.—2) *corruption, degeneration, sin, mischief.* Tanḥ. B'shall. 12, v. קִילְקוּל. Snh. 102ᵇ הוא היה תחלה לק׳ he (Jeroboam) initiated corruption (idolatry). B. Bath. 109ᵇ תילין את הק׳ במקולקל every corruption is fastened to the corrupt (is named after him who started it). Ber. 60ᵃ ואל דבר ק׳ וצון . . . that no mischief or sin may occur through me; a. fr.

קִיר׳, קַלְקֵל, קַלְקִיל, קַלְקַלְתָּא f. = קִרְקַלְתָּא, *dunghill, ruins.* Targ. Jer. XIX, 2; a. fr.—Sabb. 156ᵇ כי יתיב אקילקליתא (Ms. O. אקירקליתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) while sitting near the place where the refuse of the town is collected, v. קִירְקָא. B. Kam. 21ᵃ אק׳ דיתמי בנה . . . built a villa on the ruins belonging to minors. Ab. Zar. 28ᵃ קילקלתא Ms. M. (ed. קירקלתא), v. נִקְרָא; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. LXXV כהדא קלקילתא שהיא וכ׳ (ed. Bub. אידך דהוא קילקלתא) (a cup of punishment) shaped like a vessel for refuse, wide below and narrow above (?)]—*Pl.* חִלְקַלְתָּא, קִיר׳. Targ. Ps. LXVIII, 14 (h. text שפתים).

קַלְקַנְתּוֹס (קַלְקַנְתּוּם), קַנְ׳ m. (χάλχανθος, calcanthum) *vitriol* (also called atramentum sutorum, v. Sm. Ant. s. v.), used as an ingredient of *shoe-black*, and of *ink*. Gitt. II, 8 ובקנ׳ and with calcanthum (as writing ink); expl. ib. 19ᵃ חרתא דאושכפי, v. אוּשְׁכָּפָא. Erub. 13ᵃ דבר אחד . . . וק׳ שמו וכ׳ I have an ingredient whose name is calcanthum, which I put into the ink. Tosef. Sabb. XI (XII), 18 חק׳ . . . אחד נותן את חבירו if one puts in the (dry) ink, another the water, and a third person the calcanthum; a. e.

קַלְקֹת, Pesik. Ha'omer, p. 69ᵃ, v. קָלַח.

קַלָּרְתִּי, v. next w.

קַלָּרְתֵּי pr. n. pl. (Καλλιῤῥόη) *Callirrhoe*, warm springs on the eastern side of the Jordan, near the Dead Sea. Targ. Y. Gen. X, 19 (not קלד׳; h. text לשע). Targ. Y. Deut.

Digitized by Google

I, 7 קלרוחי (read: קְלָרוֹתֵי).—Gen. R. s. 37 קלרה (some ed. קלדה, corr. acc.); Y. Meg. I, 71[b] bot. קלרה; Yalk. Deut. 801 קדלחי (corr. acc.).

קְלָרִין, v. קִירָרִין.

קָלַשׁ (cmp. קלף) *to plane, make thin, weaken.* Erub. 3[a] אמרינן קָלוֹשׁ we say, plane it, i. e. consider it reduced to a fine film. Ib. אי קָלַשְׁתָּ if thou makest it very thin. Ned. 68[a] מִידְקָלַשׁ קָלַשׁ does he plane (weaken) it?, v. גזז ch.—*Part. pass.* קָלִישׁ, קָלִישָׁא; *f.* קָלִישָׁא, קָלִישְׁתָּא *thin, weak.* Targ. Y. Num. VII, 13 (ed. Vien. קַלִּישָׁא); ib. 19 (opp. סמיך); a. e.—Taan. 9[b] עיבא ק׳ a light cloud, opp. סמיכתא. Sot. 34[b] איידי דק׳ ארעא because the layer of earth (over the rocky soil) is very light. Yeb. 113[a] bot. דיעתא ק׳ וכ׳ his reason is weak, but it is doubtful whether it is equally clear &c., v. צִילָא; ib.[b]. Succ. 48[b] חמרא סמיך מיא ק׳ wine is thick (does nor run out quickly), water is thin.

Af. אַקְלִישׁ *to make thin, cover with a thin layer.* M. Kat. 13[b] מחפין אַקְלִשֵׁי *m'happin* (Mish. ib. II, 5) means covering lightly, opp. אסמוכי.

Ithpe. אִתְקְלִישׁ 1) *to become thin, lean.* Targ. Y. Gen. XXI, 15.—2) *to become smooth of surface.* Targ. Job XXXIII, 25 Regia (ed. אתחליש).

קְלָשׁוֹנָא m. (b. h. קְשׁוֹן; preced.) *pointed tool, wedge* (?).—*Pl.* קְלָשׁוֹנִין. Targ. Koh. XII, 11 (h. text משמרות).

קָלַת f. constr. of קָלָה=קָלָלָה, *disgrace of.* Snh. 46[b] א״כ נימא קרא ק׳ מאי קלת if this were so, the text (Deut. XXI, 23) might have read *killath*, why does it read *kil'lath*? [missing in Ms. M.]

קֶלֶת f. (cmp. קוּלִית, קִיל I) *the framework under the millstone* to receive the flour-dust; [Rashi=אסרכסת *hopper*]. Tosef. B. Bath. I, 3; B. Bath. 20[b]. Ib. IV, 3. Zab. IV, 3; a. e.

קַלָּת, קַלְתָּא f. (κάλαθος, prob. of Semitic origin, v. preced.; v. Lewy, Sem. Fremdw. p. 109) *vase-shaped basket, esp. woman's work-basket.* Gitt. VIII, 1 זרקו ... לתוך קַלָּתָהּ if he throws the letter of divorce into her lap or into her basket. Ib. 78[a] כל דבר שהוא כקלחת any receptacle that is designated for her specific use like her basket. B. Mets. 9[b] ק׳ מינח ניידא וכ׳ (if he throws the document into her basket on her head,) her basket is at rest, but she moves under it. Keth. 72[b] top ק׳ שפיר דמי if she goes out with her basket on her head, it is right (she cannot be legally sued for indecent conduct); דת יהודית אפי׳ ק׳ וכ׳ but so far as Jewish custom is concerned, it is improper to go out uncovered even with the basket on the head. Y. Gitt. VIII, beg. 49[b] הירחה ק׳ של זהב if the basket (into which he threw the letter of divorce) was of gold; a. fr.—*Pl.* קַלָּתוֹת. Bicc. III, 8 בק׳ של כ׳ ... העשירים the rich brought the first-fruits in baskets of silver or of gold. Gitt. l. c. מוכר ק׳ a dealer in baskets. Kel. XVI, 3; a. e.

קַלְתָּא (or קַלְיָא) f. (v. קוֹלָא I a. קִיל I) *curtained couch.* Keth. 17[b] דמנמנמא ק׳ Rashb. to B. Bath. 92[b] (ed. קרייתא), v. דִּינְמָא.

קַלָּתָא, v. קַלָּא.

קַלָּתוּת f. (cmp. קֻלְתָּא) *masonry under a stationary stove, fire place under a portable stove.* Kel. VII, 1; Tosef. ib. B. Kam. V, 5.—*Pl.* קַלְתּוֹתִים. Y. Taan. IV, 69[b] top ברחו לתוך ק׳ של בה״מ וכ׳ they fled into the fire places (stoves) of the Temple, and they were all burned &c. (comment.: *chambers*).

קָם m. (b. h.; קוּם) *one standing up against, adversary.*—*Pl.* קָמִים. Y. Ber. II, 4[d] bot. הכנע קָמֵינוּ humble thou our adversaries.

קַמּ־, v. קֳמֵי.

קָמִי־, קָמֵי־ (v. קָמָא a. קוֹמֵי) *before, in the presence of.* Targ. Y. Gen. XLIII, 9 קָמָךְ. Ib. XXXIII, 3 לְקָמֵיהוֹן; a. fr.

קָאֲמָא I, קָאָמָא (=אֲמָא) *he says.* Pes. 3[b] מאי דק׳ Ar. what is it he says? (ed. מאי דאי דקמן; Ms. M. מאי דקמן what is this before us?). B. Bath. 140[b] מאי דק׳ (Var. דקאמא) Ar. (ed. מאי קאמר). Keth. 67[b] אמר מאי דקאמא Ar. (ed. דקמא) he (the beggar) said what he said (as mentioned before); [Rashi: אמר רבא מאי דקָאָמָא Raba said, what is this before me?, i. e. what does this mean?]. [Sot. 2[b] bot., read as Rashi מאי דקָאָמָא.]

קָמְתָא II, קָמָא f.=h. קָמָה 1) *standing grain.* Targ. Hos. VIII, 7 (ed. Lag. a. oth. קמה). Targ. O. Ex. XXII, 5 קמא ed. Berl. (oth. ed. קָמְתָא, ק׳).—*Pl.* קָמָתָא, constr. קָמַת. Targ. Jud. XV, 5.—2) *pillar, statue.* Targ. Gen. XXVIII, 18 (h. text מצבה). Targ. O. ib. XIX, 26 (h. text נציב). Targ. Y. Num. XXII, 24. Targ. Jud. IX, 6 (ed. Wil. קָמָתָא *pl.*; h. text מצב). Targ. II Kings X, 27 קָמַת constr.; a. fr.—*Pl.* קָמָן, קָמָאתָא, קָמָאָתָא. Ib. XVII, 10. Ib. XVIII, 4. Targ. II Chr. XXXI, 1; a. e.—Targ. Y. Ex. XXIII, 24 קָמָתֵי constr.

קַמָּאָה, קָמָא m. (=קדמא) 1) *first, former, previous.* Targ. Y. Ex. XL, 2. Targ. Y. Lev. XXIII, 11; a. fr.—Ber. 13[b] בפסוקא ק׳ at the recitation of the first verse of the Sh'm'a; a. fr.—תנא ק׳ (abbrev. ת״ק) the first of the quoted authorities. Ib. 48[b]; a. fr.—בבא ק׳, v. בָּב I.—*Pl.* קַמָּאֵי. Naz. 56[b] Rashi (ed. קדמאי). Gen. R. s. 38 לא חוה לחון למילקם מן ק׳ ought they not to have taken a lesson from (the fate of) their predecessors? Ber. 20[a] מסרי וכ׳ ... ק׳ the former generations gave up their lives &c. B. Bath. 46[b] ק׳ דקמך those who have long preceded thee; a. fr.—*Fem.* קַמָּיְיתָא. Targ. Prov. XXIV, 14 (ed. Lag. a. oth. קדמיתא).—Kidd. 66[a] חד ק׳ that first clause. B. Bath. 89[a] bot. חד ק׳ דמאי that first described balance, what is it used for?; a. fr.—*Pl.* קַמָּיְיתָא. Targ. Y. Gen. XLI, 20.—2) *before, in presence of*, v. קֳמֵי.

קְמָאָה, v. קְמָעָה.

קמאיות, Yalk. Gen. 148, v. קְמָטִית.

קָמָה f. (b. h.; קוּם) *standing corn.* Peah VI, 8 חק׳ מצלת וכ׳ standing corn saves the sheaf (in the field from being considered a forgotten sheaf belonging to the poor); אירוחי ק׳ שהיא וכ׳ how much standing corn must there

Digitized by Google

be to save the sheaf? Y.ib. VI, 19d top עומר שסביבותיו ק׳ a sheaf surrounded by standing corn. B. Kam. 60a (ref. to Ex. XXII, 5) ק׳ למה לי כל בעלי קימה what is *ḳamah* to intimate? It is to include all things of erect stature (as trees, living beings &c., Rashi). Y.ib. VI, beg. 5b; a.fr.—Pesik. R. s. 43 (play on בלל, Gen. XXI, 7) קָמָתוֹ . . . ונתשה מלילות the standing crop of Abraham was dried up, but it became again full of ears (his virile strength was restored); Gen. R. s. 53 קומתו (corr. acc.).—*Pl.* constr. קְמֵי *halms, stalks*; ק׳ שפת *the stiff cords in the border* (around the neck) *of a garment*. M. Kat. 22b מבדיל ק׳ ש׳ (in rending a garment in mourning) one must (may) sever the stiff border around the neck; (Y. ib. III, 83d top קנח שפת). Hor. 12b למטה מק׳ ש׳ beneath the border (leaving the border uncut); למעלה מק׳ ש׳ he rends from over the border (all through); (Y. M. Kat. l. c. קנח ש׳).

קָמַד, קָמַדָּא ch., v. קָמָא II.

קְמוּאֵל pr. n. (b. h.) pr. n. m. *Kemuel*, name of an angel. Pesik. R. s. 20.

קַמּוּלְיָא, קַמּוֹלְיָא, Gen. R. s. 79, end; Yalk. ib. 133 קמילא, read ק׳ מילא, v. טרזון.

קִימוֹלְיָא, v. קִימוֹלְיָא.

קְמוֹן, v. קָמִין.

קִימוֹנְיָא, v. קִימוֹלְיָא.

קַמּוֹנְיָא f. (καμίνιον) *furnace*. Ab. Zar. 10b שדו ליה לק׳ חלילא (Ar. לקי׳) they threw him into a circular furnace (pottery kiln; Rashi: a room full of ashes).

קְמוֹס, v. קִימוֹשׁ.

קְמוֹץ, v. קוּמּוֹס.

קַמָּר, קַמּוֹרָא, קְמוֹרָא m. (קֶמֶר) *belt*. Targ. Ps. XVIII, 33 (ed. Wil. קְמוּר); ib. 40. Ib. CIX, 19. Targ. Y. Lev. XVI, 4 (ed. Amst. קַמּוּרָא); a. e.—Sabb. 59b ק׳ שרי a woman is permitted to go out on the Sabbath with a (gold) belt. Ib. ק׳ עילוי וכ׳ how about wearing a *ḳamra* over a *hemyan* (v. חֶמְיָן). Hor. 13b נהי דאחני לך ק׳ וכ׳ (En Yaak. קוּמְרָא) because thy father's (official) belt helped thee to be president of the court, must we make thee Nasi?

קָמַז (cmp. קמץ, קוץ) *to squeeze, contract*.

Nif. נִקְמַז 1) *to be squeezed in*. Tosef. Erub. XI (VIII), 18 נגר . . . נ׳ if the bolt is sqeezed into a hole in the ground, opp. נשמט detached and lying about without a special place assigned to it; Erub. 102a; Y. Sabb. XVII, end, 16b. Y. Kil. VI, end, 30c עד מקום שהוא נ׳ (not נקמן) as far as the projecting limb is fast (not shaken by the wind).—2) *to contract, curl*. Y. Erub. V, 22d top ולא יחר שהוא נ׳ ומפסיד nor must the measuring rope be longer (than fifty cubits), because then it curls and causes loss of distance in measuring (Bab. ib. 58a שנמצע).

קַמַּד (denom. of קְמָדָא) *to dress hides with flour*. Part. pass. קְמִיד. Meg. 19a, v. דִּיפְתְּרָא; Gitt. 22a; Sabb. 79a, v. נְצָה; a. e.

Af. אַקְמַד *to pulverize*. Naz. 53b דאַקְמַדְתַּן אַקְמַדְתַּן he pulverized (the bones).

קֶמַח c. (b. h.; cmp. קמז, v. Del. Assyr. Wœrterb. p. 586[2]) 1) *flour, first flour*, contrad. fr. סֹלֶת. Y. Peah VII, 20a bot.; Keth. 112a, a. e., v. קִרְבָּן. Ḥall. I, 6, v. חַלְּתָה II; a. fr.—Ab. III, 17 אם אין ק׳ אין . . . אין ק׳ without flour (sustenance) no learning, without learning no flour (enjoyment of life).—*Pl.* קְמָחִין, קְמָדִין. Kidd. 53a; Men. 73a . . . הגלוי והגלוי מינו ק׳ these (the animal sacrifices) are blood offerings, those (the cakes &c.) are flour offerings. Y. Ḥall. I, 57b תבואה ק׳ ובציקות grains, flours, and doughs; a. e.—2) (from its color) *mould gathered on wine*.—*Pl.* as ab. Men. VIII, 7 אינו . . . נסכי חק׳ one must not take for libation from the top of the cask on account of the mould. Ib. פסול ק׳ . . . יין wine on which mould is gathered is unfit for the altar.

קֶמַח, קְמָחָא, קַ׳ ch. same, *flour*. Targ. O. Gen. XVIII, 6. Targ. Num. V, 15; a. e.—Keth. 62b קא נהלא ק׳ sifting flour. Bets. 29b, v. נָהַל; a. fr.—Pes. 84a; Yoma 46a, a. e. לקימחית, v. חוּשׁ ch.; [Ar. quotes Var. לא חש לקמחית cares not what comes before him; v. Rabb. D. S. to Yoma l. c., note 3].—*Pl.* קְמָחִין, קְמָחַיָּא, קְמָדִין, קַ׳. Y. Yoma I, 38d top, a. e., v. קְמָחִית.

קִמְחוּנְיָא, קַ׳ pr. n. pl. *Ḳimḥunia*, in Babylonia. Keth. 67a חנותו אשלי דק׳ וכ׳ as to the ropes of Ḳ. (where they are staple goods), a woman may levy them for her jointure (כתובה). Kidd. 25b.

קִמְחִית, v. next w.

קִ׳, קִמְחִית pr. n. f. *Ḳimḥith*, the mother of seven sons who served as highpriests in turn. Y. Meg. I, 72a bot.; Y. Yoma I, 38d top כל קימחיא קמח וקימחא דק׳ וכ׳ (not דקימחית) all flours are flour, but the flour of Ḳimḥith is fine flour; Lev. R. s. 20. Y. Yoma V, 42b בן ק׳ a son of Ḳ.; a. e.

קָמַט (b. h.) *to compress*; (neut. verb) *to contract, curl*. Yalk. Gen. 151 מעי קומטין עלי וכ׳ (Ar. קמתין, corr. acc.) my bowels curl themselves within me like a rope (cmp. קָמַז).—*Part. pass.* קָמוּט *folded, creased*. Tosef. Neg. I, 8 כק׳ שנפשט like a folded sheet that has been straightened out.

Pi. קִימֵּט 1) *to fold, wrinkle*. Ḥag. 14a (ref. to Job XXII, 16) אלו . . . שמקמטין עצמן וכ׳ (קמטו that means the students that wrinkle themselves (cause wrinkles on their foreheads) over the words of the Law; Yalk. Job 908.—Part. pass. מְקוּמָּט. Tosef. Neg. l. c. סדין המק׳ a creased sheet, v. מָטָה.—2) *to press, crowd*. Ḥag. 13b sq. (ref. to Job l. c.) מקמטי עצמן לחיבראות וכ׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 20) who pressed themselves (rushed) forward to be created before the world was created, v. infra.

Pu. קוּמַּט *to be crowded, rushed*. Ib. כל אשר קומטו בלא עת Ms. M. because they rushed (to be created) before their time; Yalk. Jer. 304.—Part. מְקוּמָּט, v. supra.

Digitized by Google

קְמַט ch. same, *to seize, hold fast; to tie.* Targ. Prov. IV, 4 (ed. Wil. יְקַמֵּט *Pa.*; h. text תְּמֹךְ). Ib. V, 22 (h. text לְכֹד).—Sabb. 110ª לית לִיהּ קָמֵיט, v. infra.—*Part. pass.* קָמִיט *bound, constipated.* Yeb. 64ᵇ דמא ... אינשי אינבא there are families in which the blood is tied up (whose members bleed little when wounded), opp. דדפי דמא who bleed profusely. Pes. 42ᵇ מְקַמֵּיט לית ודרפא דק' מרפא לית ליה on him who is constipated it acts as a laxative, and him who is loose it constipates; Sabb. l. c. קָמֵיט לית ... דק'.

Pa. קַמֵּיט, *Af.* אַקְמֵיט 1) *to press down, double; to tie.* Targ. Prov. IV, 4, v. supra.—Snh. 95ª תפשיה וקמטיה Ar. he seized and tied him (ed. כפתיה קמטיה he tied him, he pressed him down); Yalk. Sam. 155 וקמטיה וק'. Gitt. 47ª בעינא מְקַמְטִינְכוּ וכ' Ar. (ed. אַיקַמְטִי', Rashi אַקְמְטִינְכוּ) I want to tie you; קַמְטִינְהוּ he did tie them.—2) *to cause constipation.* Pes. l. c.; Sabb. l. c., v. supra.

קְמֵט* m. (preced.; cmp. קִנֵּץ I) [*shrinking,*] *feeling aversion.* Yalk. Lev. 626, v. קִנֵּץ I.

קֶמֶט m. (preced. wds.) *fold, crease, wrinkle, crumple.* Neg. VII, 1 בק' ונגלה when the white spot was covered up by a wrinkle, and then became visible; Tosef. ib. II, 13 וחק' שנפשט. Nidd. V, 8 משיעלה חק' וכ' when wrinkles are formed under the breast; expl. ib. 47ª כדי שתחזיר ידיה ... חק' וכ' when she turns her arm backwards, and it has the appearance as if there were wrinkles; a. e.—*Pl.* קְמָטִין, קְמָטִים. Neg. VI, 8 חק' וחק' שבצואר וכ' the folds on the body (armpit &c., v. קוּפָּא), and the folds on the neck &c. Mikv. VIII, 5 בית חק' parts of the body which have folds, contrad. to בית חסתרים, v. סָתַר; Nidd. 66ᵇ. Ib. בית קְמָטֶיהָ. B. Bath. 120ª, v. עָרַן; a. e.

קמטון, Sabb. 145ᵇ, v. קוֹמֵס.

קוּמְטְרָא, קַמְטְרָא m. (κάμπτρα=κάψα) *box, chest* (for clothes, books &c.). Kel. XVI, 7, contrad. to קוּפְסָא. Ohol. IX, 15. Ber. 25ᵇ sq. גלימא אק' a cloak spread over a box (containing sacred books); a. e.—*Pl.* (ch.) קוּמְטְרִין, קוּמְטְרֵיָא, קַמְטְרֵי. Targ. II Kings X, 22 (Regia קָמְטָ'). Targ. Ez. XXVII, 24 (Regia קוּמְטְרוֹן; ed. Lag. קַמְטְרוֹן).—Meg. 26ᵇ ק' דספרי book chests.

קַמְטְרָיָא m. (preced.; cmp. Lat. capsarius) *Kamṭraya* (Superintendent of Clothes, v. Targ. II Kings X, 22), surname of one Simon. Y. Ber. IX, 13ᵈ top.

ק' שָׁפָה, קָמֵי, v. קֳדָם.

קַמֵּי (קַמֵּ') m. pl. constr. = קוֹמֵי 1) *before, in the presence of.* Ber. 3ª; Gitt. 6ᵇ ק' שמיא, v. סְפָנָא. Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) (ref. to Ez. XXIV, 6) אוי מן ק' דקרתא וכ' woe on account (cmp. h. מִפְּנֵי) of the town in which they shed blood! Bets. 27ª שדריה לקַמֵּיה דר' וכ' he sent it before R. A. (for his decision). Ber. 6ᵇ [read:] ק' מרך or קַמֵּיה דמרך, v. בְּרוּבֵי. Ib. 16ª קתני קמיה דר' וכ' reported in the presence (under the presidency) of R. J. Ib. 24ª חוית קאימנא קמיה דרבא I was standing before (attending) Raba. Ib. 42ª אייתיו לקַמַּיְיהוּ וכ' they placed before them bread &c. Ib. מקמיידו ... לבתר after the tray was removed from before them; a. v. fr.—Sot. 2ᵇ מאי דקָמָּא what is this before (us)?, i. e. what does this mean? Keth. 67ᵇ, v. קָמָא I. Pes. 3ᵇ דקַמָּן, v. קָמָא I. Ib. 84ª; Yoma 46ª לא חש לקמיה Ar., v. קָמָתָא.—2) *before, ere.* Ḥull. 39ª מק' דשמעה וכ' before he had heard it from R. &c.; ib. 139ª (not מקמיה); a. fr.

קמליא, קמיליא, v. קמולא.

קָמִין m. (κάμινος) *furnace, kiln.* Tosef. Sot. XV, 7 והטילוהו בק' they threw him into a furnace; Y. ib. IX, 24ᵇ top והחזירו לק' (read: והטילו).—Esp. *the furnace room of the bath-house.* Lev. R. s. 14 אם המתין אדם בק' וכ' Ar. (ed. בחמין ... אם ישהא) if a person stays in the furnace room any length of time; Tanḥ. ed. Bub. Thazri'a 4 נתין בקמון (corr. acc.; Tanḥ. ib. 3 בחמין). Tosef. Mikv. V, 7 חמת במרחץ ק' כמא וכ' if a corpse lies in the bath-house, the furnace room is unclean &c. Y. Sabb. III, 6ª top הדו סותמין את הק' וכ' they used to stop off the furnace on Friday, and people went in and bathed &c. Tosef. B. Baṭ. III, 3 Var. (v. קֶתֶם); Y. ib. IV, 14ᶜ bot.

קָמֵיעַ m. (קָמַע) [*suspended,*] *amulet.* Kel. XXIII, 1 חק' the (parchment) amulet. Sabb. VI, 2, v. מוּחָה. Ib. 61ª ק' של כתב a written amulet; ק' של עיקרין an amulet containing roots; Y. ib. VI, 8ᵇ top בעשבים ... ק'. Ib. נאמן ... ק' זה וכ' a physician may be relied upon when he says, this amulet is approved, I cured with it &c. Gen. R. s. 45 ק' חיא צריכה she (Sarah) needs an amulet (for sterility). Num. R. s. 12 ירחא חק' חזה עליך וכ' wear this amulet that the evil eye may no longer have power over thee; Tanḥ. Naso 17; Pesik. R. s. 5; a. fr.—[Tanḥ. l. c. נתן לה קמיעה, corr. acc.]—*Pl.* קְמִיעִין, קְמִיעִין. Gen. R. s. 77 חזא בא אלוך וחמשה ק' וכ' (not וחמש) he (Jacob) comes to thee provided with five amulets: his own merit, his father's merit &c.; a. e.

קְמִיעָא ch. same. Kidd. 73ᵇ ק' ... חלי a child found with a tablet or an amulet suspended from its neck. Pes. 111ᵇ לק' in order to know how to write the amulet; a. e.

קמיעה, v. קְמִיצָה.

קְמִיצָה f. (קָמַץ) *taking a fistful of the meal-offering.* Men. 9ª מק' ואילך מצות כתונה all the manipulations from the taking of the fistful and onward are priestly functions. Meg. 16ª הלכות ק' the rules concerning *k'mitsah*; a. fr.—Men. 11ª; Keth. 5ᵇ זו ק' this (the third finger) is used for *k.*—*Pl.* קְמִיצוֹת. Men. 18ᵇ; Tosef. Dem. II, 7; a. fr.

קמירות, v. קָמַר.

קמלפי, Yalk. Ps. 841 סיב ק', v. סִיבָּא.

קמן, Y. Kil. VI, end, 30ᶜ נקמן, v. קָמַץ.

קַמָּן, v. קַמֵּי.

קמסקלתור, Yalk. Koh. 989, v. קוֹמֵס.

קָמַע (cmp. קָמַט) *to press, squeeze; to pass and knot straps.* Bekh. 30ᵇ מעשה באשה ... והיתה קוֹמַעַת וכ' a woman was married to a *ḥaber* (חָבֵר), and she fastened the straps

Digitized by Google

of the T'fillin for him, and when afterwards married to a publican, she knotted the custom seals for him; Ab. Zar. 39ª Ar. (ed. קושרת); Tosef. Dem. II, 17. Tosef. Kel. B. Mets. VI, 1 חסכדל משקמעא the sandal is susceptible of uncleanness when the straps are attached.

קְמָעָא, קְמָעִית, קְרֵי׳ c. (preced.; cmp. קוֹמֶץ) *a little, somewhat.* Pes. 113ᵇ ק׳ ... אוכל eats much and passes little. Y. Yoma III, beg. 40ᵇ בתחלה ק׳ וכ׳ first the redemption comes little by little, and then &c.; Y. Ber. I, 2ᶜ קִימְאָה; Cant. R. to VI, 10. Ib. to IV, 4, v. זִיג h.; a. fr.

קוֹמְפּוֹן, קַמְפּוֹן m. (campus, κάμπος, accus.) *plain* for exercise and amusement. Kel. XXIII, 2 מפני שטומדין עליו בקמ׳ Ar. (ed. בקימ׳; Ar. s. v. קנפון: בקנפון) because soldiers at sports stand on it. Pesik. B'shall. 82ᵇ כל כמא דיפקון לק׳ let all people go out to the campus (for public court); Cant. R. to II, 14; Lev. R. s. 6. Ib. s. 31 יהו מחזירין אותו בק׳ they shall make him go around in the campus (for public disgrace); Yalk. Deut. 810; Deut. R. s. 2 Ar. Var. קנ׳, v. קַנְקִימִים. Pesik. R. s. 21 מלך ... בקימ׳ (corr. acc.) a king going out to the plain for sport, opp. יוצא למלחמה. Kel. XXIV, 1 שמשחקין בו בקוּנְמוֹן (Ar. בקנ׳; Hai G. בקום, corr. acc.) with which they play in the field; a. fr.

קָמַץ (b. h.) 1) *to compress, close the hand, grasp.* Pes. VII, 2 יִקְמוֹץ את מקומו he must grab (take a handful of the flour from) its place (where the juice has dripped on it).—Esp. *to take a fistful* (קוֹמֶץ) *of the meal-offering* (by bending three fingers over to the wrist and striking the flour off with the thumb on top and with the little finger below). Sifra Vayikra, N'dab., ch. X, Par. 9 יכול יקמוץ וכ׳ you may think he may grab with the tips of his fingers. Ib. יכול מצוה שיקמצנה ... קמצה וכ׳ you may think the proper thing is for the priest to take off the fistful, but if a layman did it, it is legal. Men. II, 1 הקומץ את וכ׳ if the priest takes a grab of the meal-offering with the intention of eating &c.; a. fr.—*Part. pass.* קָמוּץ *closed.* Cant. R. to VIII, 14 צבי ... ועינו אחת קמוּצָה the deer when sleeping has one eye open and one closed.—2) *to leap.* Yalk. Ps. 685 קומץ באויל, v. קָפַץ.

Hif. הִקְמִיץ *to perform the* קְמִיצָה. Lev. R. s. 3 הי׳ ואכל וכ׳ he took the handful for the altar, and ate the rest.

Nif. נִקְמַץ *to be grabbed from.* Men. III, 3 שחי ... שלא נִקְמְצוּ וכ׳ two meal-offerings which were mixed up before the altar's share had been taken off. Ib. 18ᵇ בנִקְמָצוֹת concerning such offerings as are subject to קְמִיצָה; a. fr.

Pi. קִימֵּץ 1) *to scrape off* (with bent fingers). Ḥull. 50ª מְקַמְּצִין you must take off a little from the surface.—Trnsf. *to take off a share.* B. Bath. 106ᵇ שני אחין שחלקו ... מקמצין if two brothers divide an estate, and then a third brother comes from abroad ..., they have to give him each a share from their portion, opp. בטלה מחלוקת the division is null and void (and a new division by lot has to be made); ib. 107ª; a. e.—2) *to scrape together, collect.* Pesik. R. s. 20 מְקַמֵּץ (not מקמיץ), v. סָרַן. Keth. VII, 10 אלו ... וחמקמץ the following are those whom the court forces to release their wives, ... and the scraper; expl. ib. 77ª חמקבץ צואת כלבים he that collects excrements of dogs; (another interpret.) דמצמ׳ זה בורסי 'the scraper' (of excrements) means the tanner; Tosef. ib. VII, 11 המקמץ את הצואה (not הצוצה) who collects excrements; Y. ib. VII, end, 31ᵈ. Ḥag. 4ª; 7ᵇ.—3) *to be parsimonious.* Ḥull. 46ª וסימניך עשירין מקמצין and as a mnemonical sign (to remember which of the two it was that threw the liver away, and which used it) it may serve thee: 'the rich are parsimonious' (R. Simon who was rich used it); Men. 86ª.

קֶמֶץ ch. same, 1) *to grab, take a fistful.* Targ. Lev. II, 2; V, 12.—Men. 11ª כדקָמְצֵי אינשי as people ordinarily grab (putting the hand in and taking a handful of flower out). Gen. R. s. 5, v. חָפַן; a. fr.—2) *to press, close (the eye).* Y. Sabb. XIV, beg. 14ᵇ דו קָמֵיץ חדא וכ׳ for it (the deer in sleep) closes one eye &c., v. preced.—Part. pass. קָמִיץ. Targ. Cant. VIII, 14.—3) *to scrape off.* Ḥull. 50ª קְמוֹץ הב׳ וכ׳ scrape the surface off and give me (the fat) to eat. Ib. קָמְצוּ וכ׳ they scraped the surface off and &c.—4) *to leap.* Ber. 63ª קָמֵץ Ms. M. (ed. קבץ; Ms. F. קפיץ), v. זגל I ch.

קֶמֶץ, v. קוֹמֶץ.

קָמְצָא, v. קוּמְצָא I, II.

קַמְצָא I c. 1) (קָמַץ 4) [*hopper,*] *locust.* Targ. Nah. III, 15 (h. text ילק).—Eduy. VIII, 4, a. e. ק׳ אֵיל, v. אֵיל. Sabb. 77ᵇ מ״ט קרנא דק׳ וכ׳ why is the proboscis of the locust soft (flexible)?; [Rashi: = נמלה, v. infra; early ed. Rashi: שבלול]. Ib. תאי מאן ... לק׳ וכ׳ if you want to make a locust blind, break off its proboscis. Yeb. 121ᵇ ודילמא ק׳ בעלמא וכ׳ perhaps it was merely a dead locust (or ant) to which playing children gave a man's name?; a. fr.—*Pl.* קַמְצֵי, קַמָּצֵי. Targ. Num. XIII, 33 (h. text חגבים). Targ. Prov. XXX, 27 (h. text ארבה); a. e.—Taan. 21ᵇ אמרו ... אתו ק׳ וכ׳ when they told R. J. that the locusts were coming, he ordered a fast; a. fr.—[Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot. אכל קמצין, prob. to be read: חסרצן, v. חָסֵץ II.]—2) (קָמַץ 1) [*scraper, collector,*] *ant.* Sabb. l. c.; Yeb. l. c., v. supra.—*Pl.* as ab. Ber. 54ᵇ אירחי ... ק׳ וכ׳ the Lord sent ants which made holes in the mountain &c.—*3) *snail.* Gen. R. s. 21 כחדין ק׳ דלבושיה וכ׳ ('Rashi' קרצצא) like the snail whose garment is part of its body. [The entire phrase is a gloss, v. Yalk. Gen. 34, and קמצא is perhaps a clerical error for לימצ״א q. v.]

קַמְצָא II pr. n. m. *Ḳamtsa;* בר ק׳ *Bar Ḳamtsa.* Gitt. 55ᵇ אק׳ ובר ק׳ חריב וכ׳ through an affair concerning Ḳ. and Bar Ḳ. Jerusalem was destroyed; Lam. R. to IV, 2 בין ק׳ ובין בון׳ק׳ חרב מקדשא.

קַמְצוֹן, v. next w.

קַמְצִיץ (קַמְצִין) m. (קָמַץ) *compressed condition, bent up, doubled.* Y. Naz. IX, 57ᵈ אם מצאו ק׳ וכ׳ if one finds a corpse, in the ground, doubled, we say, debris fell upon him, opp. משוט. Ib. [read:] מסייע מימר ראשיהם בצד מרגלותיהם זהו ק׳ they thought 'their head beside their feet' (of corpses found in the ground) meant *ḳamtsuts*

Digitized by Google

(that each body's head was lying by its feet). Y. Pes. VII, 34[d] קַמְצִיץ. Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d] מת ק' חיה נתון וכ' (not קמצון) a doubled (mangled) body is under it (i. e. a mangled body was found there, and a mark was put over it); Y. Sot. IX, 23[c] top קמצין.

קַמְצָן m. (קָמַץ) *grasping, greedy*; בן ק' a greedy person. Tosef. Sot. XIII, 8 ed. Zuck. (Var. חַמְצָן), v. חַמְצָן.

בֶּן קַ', קַמְצָר pr. n. m. *Ben Ḳamtsar* (denom. of קֶסֶת, writing four letters simultaneously with four pens between his fingers). Yoma III, 11. Ib. 38[b]; Y. ib. III, end, 41[b]; Cant. R. to III, 6 של בית ק' those of the house of Ḳ.

קמקמה, Y. Sabb. I, 3[b], v. קִימוֹשָׁא.

קָמַר (cmp. כָּמַר) *to bend, arch over, cover*. Erub. VIII, 9 שמבחוץ צריך לְקַמּוֹר the pit (צוּקָה) outside of his private ground he must arch over; a. e.—Part. pass. קָמוּר; f. קְמוּרָה &c. Ib. 10 ביב שחוא ק' וכ' a gutter covered up four cubits on public ground; Tosef. ib. IX (VI), 18; Y. ib. VIII, end, 25[b]. Ohol. III, 7. Ib. V, 1 תנור . . . ועיני ק' לחוץ an oven which stands in the house, but the arch over its 'eye' (fire-place) is outside the house; (R. Hai G. expl. קְמוּר וסדור; v. Koh. Ar. Compl. s. v. קמר). Num. R. s. 12 אין צב אלא קְמוּרוֹת (not קמי) *tsab* (Num. VII, 3) means wagons with vaulted covers; a. e.

קַמַּר ch. same, *to bend*; (cmp. כפת, כִּפֵּם) *to tie*.—Denom. קְמוֹר.

Pa. קַמֵּר *to girdle*. Targ. Lam. II, 10 קַמָּארוּ ed. Lag. (oth. ed. קַמְרוּ *Pe.*). Targ. Ps. LXV, 13.—[Zend *ḳamara, arch, girdle*, Greek καμάρα, of Semitic origin.]

קַמְרָא m. *girdle*, v. קְמוֹר.

קַמְרוֹטָא, v. next w.

קַמְרוֹטוֹן m. (καμάρωτον, sub. ὄχημα, S.) *vaulted, arch-covered carriage*.—*Pl.* קַמְרוֹטִין, קַמְרוֹטָא (=καμάρωτα). Cant. R. to VI, 4 (expl. צב, Num. VII, 3, v. קָמַר) כמין ק' חיו וכ' (not קמרי) the wagons were like the tilted carts, in order that the sacred vessels might not be split (through close packing), v. אַסְקַסְטֵר; Num. R. s. 12 כמין כמרוסא היו כיפין עשויות (read קמרוסא, and strike out כיפין as a gloss expl. our w.); Y. Sabb. I, 2[d] קמרסטא; Y. Succ. I, 52[a] top קמרסטה; Yalk. Num. 713 קמרסטא (obviously καμαραστα, fr. a verb καμαράζω). Gen. R. s. 31 כמין קומרוטין וכ' (some ed. קומרוטן, Ar. קמרוטין) Noah's ark was shaped like the tilted wagons, and it was so curved that the top was one cubit broad; Yalk. ib. 54 קמרוטין.

קַמְרוֹן m. (קָמַר) *arched lid*. Kel. XVI, 7. Ib. XVIII, 2.

קמרטין, קמרימון, v. קַמְרוֹטוֹן.

קַמְרַסְטָה, קַמְרַסְטָא, v. קַמְרוֹטוֹן.

קָמְתָא, v. קָמָא II.

קמתין, Yalk. Gen. 151 Ar., v. קָמַט.

קַן* m. (v. קנן) *preparation, arrangement*. Gitt. 6[a] top אפי' (שמע) קן קולמוסא וקן מגילתא even if the husband ordering a letter of divorce to be written heard only the sound produced by the cutting of the pen and the unfolding of the parchment; [Rashi: קַן onomatopoetic: *crackling, crepitation*; Var. קַל *sound*].

קֵן c. (b. h.; קָנַן) 1) *nest; birds in a nest*. Ḥull. XII, 1, a. fr. שילוח הקן the duty of letting the mother bird go when a nest is taken out (Deut. XXII, 6 sq.). Gen. R. s. 19 אש יוצאה מקִינָהּ fire goes forth from its nest and burns it (the phœnix, v. חוֹל II); Midr. Sam. ch. XII; Yalk. Job 917 מִקִּנּוֹ. Ex. R. s. 20 מצאו לחם קן they (the Israelites) found a nest for themselves (with ref. to Ps. LXXXIV, 4); a. fr.—2) (fem.) *the couple of sacrificial birds* (Lev. XII, 8; XIV, 30; a. e.). Ḳinnim II, 1 קן סתומה a couple of birds concerning which it has not yet been decided which is to be the burnt offering, and which the sin offering; ib. 4 קן מפורשת which has been decided upon; a. fr.—*Pl.* קִנִּים, קִנִּין, קִנֵּי, קִנִּין. Ker. 28[a] אין חק' מתפרשות וכ' the special designation of the couples is made either by the owner or by the priest's action. Ned. IV, 3 קִנֵּי זבין the bird sacrifices of those cured from gonorrhœa; ק' יולדות those of women after confinement; a. fr.—*Ḳinnim, Ḳinnin*, name of a treatise of the Mishnah, of the Order of Ḳodashim.—3) *cavity, chamber*.—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 14, v. בִּינָה, a. בּוֹנְיָת. Koh. R. to I, 9 שלא נבראו בי ק' וכ' because no chambers (for the reception of prophecy) were created within me until now &c.; (Ex. R. s. 28 לא נתנה לו רשות לתתנבאות no permission to prophesy had been given him).

קַן, קָנָא, קֵי, קְנָא ch. same, 1) *nest, swarm*. Targ. O. Deut. XXII, 6 (ed. Berl. קִינָא). Targ. Is. X, 14 (ed. Wil. קְנָה, corr. acc.). Targ. Jud. XIV, 8. Targ. I Sam. XIV, 27 (h. text יערת); a. fr.—Ḥull. 141[b] זיל טרוק אקן וכ' go and knock at the nest, that the birds be moved, and thus take possession of them. Gitt. 68[b] ק' דתרנגולא ברא the nest of a woodcock; חפיוה לקִינֵיהּ וכ' they covered his nest with white glass; a. fr.—Snh. 102[b] (prov.) דפרע קִנְאֵיהּ מחריב קִינֵיהּ Ar. he that wreaks his vengeance destroys his own nest (ed. דפרע קינויה מחריב ביתיה, read with Ms. F. קנאיה).—*Pl.* קִנֵּי, קִי. Erub. 3[a] (expl. אמלתרא) ק' nest-shaped *cornices*.—קַן נְשָׁרַיָּא pr. n. pl. *Eagles' Nest, Ḳan-Nishraya* (v. P. Sm. 3673), *Kennesrin* on the Euphrates. R. Hash. 26[a] (Ms. M. קנשריא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) *close place*. B. Kam. 58[b] בק' וכ' תלתא . . . three date-trees stood in one place (close together). Ib. 92[b], v. שְׁרָבָא. Succ. 32[b] תלתא תלתא טרפי בק' three leaves close together (Rashi: on one stem, = קָן, קָנָה).

קָנָא, *Pi.* קִנֵּא, v. קני I.

קָנָא, *Pa.* קַנֵּי, v. קָנֵי I.

קְנָא *to buy*, v. קָנֵי II.

קַנָּא, v. קַנַּאי.

קִנְאָה f. (b. h.; קִנֵּא) *jealousy, envy, passion; emulation*,

Digitized by Google

zeal. Ab. IV, 21 הק׳ והתאוה וכ׳ jealousy, lust, and ambition carry man out of the world (v. יָצָא). B. Bath. 21ᵃ; 22ᵃ קִנְאַת סופרים וכ׳ emulation among scholars increases wisdom. Meg. 7ᵃ את מעוררת עלינו וכ׳ ק׳ thou wilt arouse the envy of the nations against us. Gitt. 7ᵃ (play on קינח וכ׳, Josh. XV, 22) כל מי שיש לו ק׳ . . . והומם שוכן עֹדִי שֹׁד וכ׳ if a man has cause for anger against a fellow-man and keeps silence, he who is enthroned for evermore will do justice to him. Sot. 2ᵇ (expl. קִינּוּי) רבר המטיל ק׳ וכ׳ something which causes ill feeling between her and others (the witnesses that tell); חמטיל ק׳ בינו לבינה which causes ill feeling between himself (the husband) and her. Ber. 33ᵇ מטיל ק׳ במעשה וכ׳ he causes jealousy among the works of creation (intimating that God's love of his creatures is partial). Sabb. 89ᵃ ק׳ יש ביניכם is there envy among you (the angels, that you must be warned not to commit murder &c.)? B. Kam. 82ᵃ את חק׳ מכניס . . . causes love to enter (into man's heart) and ill-will to escape; a. fr.—*Pl.* קִנְאוֹת. Num. R. s. 9; a. e.

קִנְאָה, קִנְאָתָא, קִנְאִיתָא, קִ׳ ch. same. Targ. Num. V, 14, sq.; ib. 18 (Y. ed. Vien. קִנְאִיתִי, corr. acc.). Targ. Y. Deut. V, 9. Targ. Prov. XXVII, 4; a. fr.—Sot. 2ᵇ אתו למיעבד ק׳ בחדה they will be the cause of rancor (towards her husband) in her heart; ארתי . . . ק׳ בחדה he will be the cause of her rancor.—Snh. 102ᵇ קִנְאֵירִת (fr. קנא), v. קַנָּא.

קַנָּאי m. (b. h. קַנָּא; preced.) 1) *zealous.* Snh. 82ᵇ ק׳ בן ק׳ הוא he (Eleazar) is a zealous man, son of a zealous man; Lev. R. s. 33 ק׳ בר ק׳.—2) *revengeful.* Yalk. Gen. 72, v. קוּנְיוֹן.—*Pl.* קַנָּאִין, קַנָּאֵי. Snh. IX, 6 (81ᵇ) חק׳ פוגעין בו (בושת מעשה) Ms. M. (ed. ק׳ פוגעין בו; Y. ed. פוגעין בהן, omitting ק׳) zealous people (like Phineas) have a right to strike him (them) when caught in the act; Y. ib. IX, end, 27ᵇ; Num. R. s. 20 end.—Esp. *the zealots, the terrorists* during the siege of Jerusalem by the Romans. Ab. d'R. N. ch. VI, end בקשו ק׳ לשרוף וכ׳ the zealots wanted to burn all this wealth (v. סִיקָרִין).—*Fem.* קַנָּאִית; v. קִנְאָנִית.

קַנָּאן (קַנָּאן) קַנָּא, קַנָּאי ch. same. Targ. Ex. XX, 5; Deut. V, 9. Targ. Ex. XXXIV, 14; a. e.—*Pl.* קַנָּאִין. Targ. Y. II Deut. IV, 24.

קַנָּאִית, v. קִנְאָנִית.

קִנְאִיתָא, v. קִנְאָה ch.

קִנְאָנִית, קִנְאָתָנִית f. (preced. wds.) *inclined to jealousy.* Gen. R. s. 18 ולא מן הלב שלא תהא קנאנית (some ed. קִנְאָתָנִית) nor will I create her from Adam's heart, lest she be of a jealous disposition; Yalk. ib. 24; Yalk. Is. 265 קנאנית.—*Pl.* קִנְאָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. s. 6 (some ed. קִנְאָיוֹת, fr. קִנְאִירִת).

קִנְאָתָא, v. קִנְאָה ch.

קִנְאָתָנִית, v. קִנְאָנִית.

קָנַב, *Pi.* קִינֵּב *to strip, trim, make even, clean (vegetable).* Kel. XVI, 2 משיחסם וקִנְּבָם when he has peeled them (the wicker baskets) and trimmed them (pinched off the projecting pricks); ib. 3. Ib. 4 (of leather implements). Tosef. ib. B. Mets. VII, 11 (not וקינקב); 12. Tosef. Dem. IV, 5 לְקַנֵּב, v. אִיסְטְרָגוֹס. Y. Pes. IV, 31ᵃ bot. מְקַנֵּב he may clean (vegetable); a. e.—Part. pass. מְקוּנָּב. Tosef. Kel. l. c. מקונבין וּמְקוּנָּבִין cut and cleansed.

קָנֵב, *Pa.* קַנֵּיב ch. same. Sabb. 73ᵇ האי מאן דקַנֵּיב סלקא (or דְּקָנֵיב) he who trims beets (in the ground). Ib. 115ᵃ מְקַנְּבֵי כרבא cleaned cabbage (on the Day of Atonement towards evening).—V. קוּנְבִּיתָא.

קְנָבָא, v. קְנִיבָה.

קַנְבָּס, קַנְבִּיס, קַנְבּוֹס m. (κάνναβος, κάνναβις) *hemp.* Kil. II, 5 (Ar. קנבים). Ib. V, 8 חק׳ hemp planted in a vineyard; a. fr.—[Sabb. 120ᵃ חקנבוס Ms. M., v. קוֹלְבִּין.]

קנבימון, Yalk. Lev. 479, v. אַקוּבִּישׁוֹן.

קַנְבִּיס, v. קַנְבּוֹס.

קנגי, קנדי, words in an incantation. Yoma 84ᵃ, v. כנתי.

קְנִינְיוֹן, v. חֲנִינְיוֹן.

קנדי, v. קנגי.

קַנְדִּילָא m. (candela) *candle,* in gen. *lamp, light.* Cant. R. to III, 11, a. e., v. עֲשָׁשִׁיתָא. Gen. R. s. 4 כשדין ק׳ (sub. דעששיתא) like the oil floating on the water in a lamp; Yalk. ib. 5 קנדליא (corr. acc.). Esth. R. to I, 3 קַנְדְּלָה, v. פַּשְׁתִּים; a. e.—*Pl.* (h. form) קַנְדִּילִים; בַּקַנְדִּילִין, קַנְדִּילָיָא. Ib., v. פְּקָטִים. Lam. R. to III, 7 הוה מסדר קנדיליה (not מסדרא) prepared his Sabbath lights; Y. Maas. Sh. V, 56ᵃ top עביד קַנְדִּילוֹר.

קנדליא, קַנְדְּלָה, v. preced.

קנדס, v. קִינְדָּס.

קנדקי, Targ. II Esth. I, 14, some ed., read: הַנְדְּקֵי.

קָנָה, v. קני II.

קִינָּה, קִנָּה f. = 1) = קֵן *nest;* 2) (קָנַן) *affirmation, oath, vow.* ק׳ מאי ק׳ של תרנגולין . . . לשון דקונם מיבעי if a person used the word *ḳinnah* to introduce a vow, how is it? did he mean a nest of chickens (in which case there would be no vow), or has it the meaning of confirmation like *ḳonam*? It remains doubtful.

קָנֶה m. (b. h.; cmp. קָנַן) *calamus, reed; anything resembling a reed, branch of a candlestick; windpipe* &c. Cant. R. to I, 6 (legend about the origin of Rome) ירד ק׳ גדול וכ׳ . . . Michael the archangel came down and planted a large reed in the sea &c. Taan. 20ᵃ ויהי כק׳ וכ׳ לעולם . . . man must at all times be yielding like a reed and not unbending like a cedar, v. קוֹלְמוֹס. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14

Digitized by Google

ק׳ של מנורה the branch of a candlestick; Sabb. 47ª קָנָה מנורה; Y. ib. XII, 13ᶜ קָנֵי. Ib. ק׳ של צריפין a part of the composite pole which the hunters use (to reach the nests); Bab. l. c. ק׳ סיידין of the whitewashers; Tosef. l. c. צריפין (Var. ס׳). Ker. 5ª קָנָה בשם sweet calamus. Kel. XVII, 16 ק׳ מאזנים the beam of the balance. Ib. ק׳ של עני וכ׳ the poor man's cane which has a receptacle for water.—דחפה בק׳, v. דָּחָה.—Ber. 61ª bot. ק׳ מוציא קול the windpipe produces sound. Ḥull. 21ᵇ; Zeb. 65ᵇ לק׳ ... עד שמגיע until he reaches (with his nail) the gullet or the windpipe. Ḥull. 28ᵇ (in Chald. dict.) נבדקיה לק׳ וכ׳ let him examine the windpipe and cut it &c. Men. XI, 6 עשרים כחצי ק׳ חלול ... twenty-eight staves shaped like a segment of a hollow reed; a. fr.—Ohol. I, 8 ק׳ זרוע = קָנָה *forearm.*—קָנָה שפה, v. קָמָה.—ק׳ בק׳ חושיט [*to hold forth on a cane,*] *to treat lightly, consider unimportant.* Num. R. s. 8 end ... וחושיטו לו בק׳ דבר (not וחושיטה) something for which that ancestor prostrated himself in prayer (Gen. XXVIII, 20) ..., and now comes this man (Aquila) and holds it up to contempt!; Yalk. Gen. 123; Gen. R. s. 70. Ib. את מושיטו לזה בק׳ dost thou make it appear contemptible to this man?; Koh. R. to VII, 8.—*Pl.* קָנִים, קָנִין. Men. l. c. Ib. סידור ק׳ the arrangement of the staves between the cakes of the show-bread. Kel. XVII, 17, a. fr. מחצלת ק׳ a reed mat. Ex. R. s. 35 (ref. to Ps. LXVIII, 31) חיה חדרת בין הק׳ the beast that dwells among the reeds (Rome, v. Cant. R. to I, 6, quoted above). Gen. R. s. 1 לק׳ ... עשיר he is a rich man and needs no reeds (for his house); הרי הוא צריך לקני המדה he still needs the measuring rods; a. fr.

קָנֵה, קָנֶה ch., v. קָנֵי.

קְנוּבָקְאוֹת f. pl. *cakes made of flour of parched grain, kneaded with oil, and intended to be reduced again to flour by rubbing between one's hands; brittle cakes.* Ḥall. I, 5 וכן חק׳ חיריות and so are brittle cakes subject to Ḥallah; Y. ib. 57ᵈ sq. [read:] שלא תאמר ... וכן חק׳ חיריית and so are the brittle cakes subject &c., that you may not think, because they are to be reduced to flour, they ought to be exempt.

קְנוּבָה, v. קְנִיבָה.

קְנוּבְתָּא, קְנוּבָתָא, v. קְנִיבְתָּא.

קַנְוָא* m. (קְנֵי II) *he that gives possession.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ, v. קַרְיָא.

קְנוּחַ, v. קִינּוּחַ.

קנומרוכוס, v. גַּנְדְּרוֹפוֹס.

קְנוּנִי, v. קִינּוּי.

קַנּוֹן m. (denom. of קָנָה) *a reed basket,* contrad. to סַל, a common wicker basket. M. Kat. III, 7. Bets. I, 8 (14ᵇ) (missing in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. I, 20; Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot.; a. e.—*Pl.* קְנוֹנִין, קַנּוֹנִים. Kel. XVI, 3; Tosef. ib. B. Mets. V, 13 (not ק׳).

קְנוֹנְיָא, v. קִינּוֹנְיָא.

קְנוּפָא, קְנוּף, v. sub קִינּוּף.

קְנוּקְנוֹת f. pl. (reduplic. of קָנָה) [*little reeds, tubes.*] *branch sinews of the nervus ischiadicus; thin branches of the grape vine.* Ḥull. 92ᵇ. Ib.ª ק׳ שבה וכ׳ the rods on the grape vine are typical of the empty (meritless) in Israel.—[Ab. d'R. N. ch. XL קינוקנות (Var. קִידּוּן) *chastising rods.*]

קְנוֹת, v. קִינָּה.

קנח, Y. Shebi. VI, 36ᶜ, v. קָנַח.

קִנַּח, *Pi.* קִינַּח *to wipe off, cleanse.* Tosef. B. Bath. V, 4 קונח מן תאגר (ed. Zuck. קורח מן תאגר, corr. acc.) he may wipe off (the wine or oil which is left after measuring) on the rim of the measure. Ber. VIII, 3 מְקַנֵּחַ ידיו וכ׳ a person may wipe his hands with the napkin and let it lie on the table. Sabb. XXI, 3 מְקַנְּחִין בו you may wipe the table with it. Ib. 81ᵇ לְקַנֵּחַ וכ׳ to wipe off (the posteriors) with &c. B. Bath. V, 10 הסיטון מקנח וכ׳ the wholesaler must cleanse (by rubbing) his measures once in thirty days; a. fr.

Nithpa. נִתְקַנֵּחַ *to be wiped off.* Ḥull. 36ª בני חדם וכ׳ when the blood was wiped off between the cutting of one organ (סִימָן) and the other.

קָנַח, *Pa.* קַנֵּח ch. same. Lev. R. s. 28, end וקִנְּחָתָה, v. אָוָא; a. e.—Ned. 10ᵇ מְקַנְּחָנָא, v. קָנַם.—[Y. Ab. Zar. III, 43ª מחקנחתא, read as Y. Orl. I, end, 61ᶜ מחקניחה, v. חָקַן.]

קָנַט (sec. r. of קוּט or קָנַט) [*to cut; to shrink*], v. קָנִיט.

Hif. הִקְנִיט 1) [*to cut,*] *to vex, annoy, make angry.* Midr. Till. to Ps. III בוכה אני שהקְנֵטְתִּי את אבא (ed. Bub. שהכעסתי) I weep because I provoked my father. Pesik. Shubah, p. 165ª לא ... הקְנֵטְנוּ אותו have we not provoked him to anger? have we not annoyed him? Ḥull. 122ᵇ; 55ᵇ, a. e. אל תַּקְנִיטַנִי שבלשון יחיד וכ׳ do not weary me (with thy arguments), for I am teaching this as an individual opinion (not as an adopted rule); a. fr.—2) *to shrink, fail.* Tanḥ. ed. Bub. Thazri'a 4 נפשו מְקֻנֶּטֶת עליו (Ms. R. קניטה) his soul within him would faint (ed. Tanḥ. 3 מצירה).—V. קָנִיט.

קָנַט ch. same, *to loathe.* Targ. Y. Num. XXI, 4 (h. text קצר); ib. 5 (h. text קוץ).

Pa. קַנֵּט *to vex.* Targ. Y. Ex. XXII, 20. Targ. Job XIX, 2 Ms. (ed. תנקט, corr. acc.).

Af. אַקְנִיט same. Targ. Ps. LXIX, 6 מַקְנִיטַי (some ed. מקטיני, corr. acc.). Targ. Ruth I, 15 (h. text פגע).

קִנְטוֹר, קְנָטוֹר, v. sub קִינְטוֹר.

קנטורים, Pesik. R. addit. s. 2 (ed. Fr. p. 197ª), v. קְטָרוֹן II.

קִנְטִין, Tosef. Maasr. III, 14 Var., v. קוּטְנִין.

קִנְטָר, קִנְטָרָא, קִנְטִינָר, ק׳, קִי׳ m. (centenarium) 1) (= centuria) [*a number of acres of ground,*] *large court.* Tosef. B. Bath. VI, 24 ק׳ אני מוכר וכ׳ if a man says, I sell thee a *centenar,* he must deliver to him an area of twelve (cubits) by twelve; B. Bath. 98ᵇ קנחיר (Ms. M. קנחור;

Digitized by Google

Ms. H. קנתינר; Ms. R. קנטינר); expl. ib. תרבץ אפדנו court for a villa.—2) *a hundred thousand sesterces, a weight* corresp. to h. כִּכָּר; (abbrev.) קִנְטָר, קִנְטָרָא, קִנְטַר, קִנְטִיר, קִ׳. Targ. Y. Ex. XXV, 39 קנטר. Ib. XXXVII, 24 קנטינר (Ar. קנטר). Targ. I Chr. XX, 2 קנטר, קנטיר ed. Lag. (ed. Rahmer קנטיניר, Var. קנטר). Targ. II Chr. XXIII, 11; a. e.—Bekh. 50[a] לקינטרא תיקלא ... אית there is a place where the *centenarium* is called *tikla*; B. Mets. 87[a] לקנטירא.—*Pl.* קִנְטִירִין, קִנְטִירִן, קִנְטָרִין, קִנְטָרֵי, קִנְטָרְיָא, קִ׳, ק׳. Targ. Y. Ex. XXXVIII, 24; 25; 27. Targ. I Chr. XIX, 6; a. e.—Bekh. l. c. דכתובין ק׳ וכ׳ ... כל כסף wherever 'silver' is mentioned in the Pentateuch, it means Sela, in the Prophets, *litrae*, in the Hagiographa, *centenaria*, except the silver mentioned in the transaction of Ephron (Gen. XXIII) where it means *centenaria*; B. Mets. l. c. דלא שקל מיניה אלא ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) he (Ephron) would not accept anything of him (Abraham) but *centenaria*; Yalk. Gen. 102; Gen. R. s. 58 קונ׳. Ex. R. s. 42, v. מֶסֶךְ. Lev. R. s. 28 עשרת ... ק׳ דכספא the ten thousand hundredweights of silver (Esth. III, 9). Ib. בעשרה ק׳ worth ten *centenaria*; Pesik. Ha'omer, p. 71[b]; a. e.

קִנְטָרָא, קִנְטַר, קִנְטֵר, קִנְטִירָא, v. preced.

קִנְתַּר, קִנְטֵר (cmp. קָנַנ) [*to sting,*] *to chide.* Pes. 66[a] התחיל מְקַנְטְרָן בדברים he began to chide them with words; Y. ib. VI, 33[a] מקנתרן. Gen. R. s. 98. Cant. R. to IV, 7 מפני שקִינְטָרָן because he rebuked them, and as they took their father's rebuke (in silence), they were allowed to be recorded side by side with Aaron &c.; Num. R. s. 13 שקִינְתָּרָן. Ib. ... וּמְקַנְתֵּר ביריך he blessed the tribes (his sons) and chided Reuben &c.—Y. Sot. I, 16[d] bot. ומקנתרן בקלה ... מברייתן would he let them escape (unrebuked) from the heavier sin, and rebuke them for the lighter? Y. Snh. VII, 24[d] bot. ... וּמְקַנְתְּרוֹ וכ׳ מברייתו you cannot forego his heavier offence, and rebuke (punish) him for the lighter; a. fr.

Hithpa. הִתְקַנְתֵּר, הִתְקַנְטֵר, *Nithpa.* נִתְקַנְטֵר, נִתְקַנְתֵּר 1) *to be rebuked.* Sifré Deut. 1 ר׳ עלי ר״ע וכ׳ R. Ak. was rebuked on my account before R. G. &c.; Yalk. ib. 789.—2) *to make one's self disagreeable; to vex.* Num. R. s. 11 מִתְקַנְטְרִים לפניהם וכ׳ they (the angels of destruction) vex them (the wicked) and say, 'no peace' &c.; Yalk. ib. 711.

קִנְתַּר, קִנְטֵר ch. same. Y. Yoma I, 38[d] top ... כד מְקַנְטְרָה וכ׳ when he wanted to rebuke R. L. b. J., he used to say, 'formerly (the Lord was) was with him' (allusion to I Chr. IX, 20); Y. Meg. I, 72[a] bot. למקנתרה. Y. Maasr. III, end, 51[a] מְקַנְתֵּר לאילין וכ׳ chided those teachers of the Agadoth, and called the latter charm-books. Y. Sot. I, 16[d] bot. חוי הוא דו מקנתר לון (not חרי) it is this for which he chides them (I Sam. II, 29); a. e.

קַנְטָר m. (v. preced. wds.) *a pronged tool, bit,* or *auger.* Kel. XIV, 3 חק׳ של בנאי the builder's *kanṭar*; Tosef. ib. B. Mets. IV, 5 קַנְתּוֹר.

קִנְטָרָא, קִנְטָרָה, v. קִנְטִינָר.

קנטרה, Yalk. Lam. 1037, read: קַסְטָרָה.

קִנְטְרוֹפּוֹס, v. גִּנְדְּרוֹפּוֹס.

קַנְתָּן, קַנְטָרָן m. (v. preced. articles) *a quarrelsome person, disputatious.* Esth. R. to II, 5 וכי קנתן היה ועיבר וכ׳ was he (Mordecai) contumacious and one who disregards the king's decree?—*Pl.* קַנְטָרָנִים, קַנְטָרָנִין, קַנְתָּנִין. Ned. 48[a] אנשי גליל ק׳ חיו וכ׳ the Galileans were quarrelsome and wont to forswear enjoying benefits from one another. Naz. 49[b] מפני שקנטי תן וכ׳ because they are disputatious, and do not come to learn &c.; Kidd. 52[b].—Cant. R. to VI, 11 אגוזים ק׳, v. קְטָרוֹנִים.

קָנָא, קָנִי (קָנַח) (cmp. Arab. *ḳana*) *to be hot.*

Pi. קִנֵּא, קִנְיָא (b. h.) 1) *to be jealous; to envy.* Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) לא קִנֵּאתִי בה I was not jealous of her; מפני מה קִנֵּאתָ לע״ז וכ׳ why art thou jealous of an idol in which there is no reality?; a. e.—Esp. ק׳ לאשתו *to suspect one's wife of unbecoming conduct; to accuse of faithlessness; to warn one's wife.* Sot. I, 1 ... חִסְקַנְיָא מקנא לה על פי שנים he who suspects his wife ... must bring charges against her based on a warning given in the presence of two witnesses. Ib. 2 כיצד מקנא לה אומר לה בפני שנים אל תדברי וכ׳ how must he warn her? If he says before two witnesses, do not speak (associate) with that man, and she does so, she is still permitted to him for marital life &c. Tosef. ib. I, 1 [read:] חסקנא לאשתו מקנא על פי עד אחד וכ׳ (ed. Zuck. חִסְקַנְיָה, Var. מקנה) he who wants to proceed against his wife, must bring charges based on a statement of warning by one witness or on his own statement; Sot. 2[b]. Ib.[a] אסור לקַנְאוֹתה it is forbidden to warn one's wife (in the presence of witnesses). Ib. 3[a] מותר לק׳ it is permitted &c. M. Kat. 18[b] (ref. to Ps. CVI, 16) כיצד ... קי׳ every one of them warned his wife in jealousy of Moses. Num. R. s. 9 ע״י איש חוא מקנה אותה וכ׳ he may bring charges on the ground of suspicious conduct towards a man (human being) but not &c. Ib. ברית ריק מְקַנְּאִין לחם וכ׳ (some ed. מְקַנְּזִין) the court takes proceedings in their (the husbands') behalf &c.; a. fr.—2) *to arouse jealousy; to provoke.* Meg. 15[b] קִנְּאַתּוּ במלך וכ׳ she (by inviting Haman) aroused against him the jealousy of the king and the jealousy of the (other) princes. Num. R. l. c. שהיא מְקַנְּאָה להקב״ה וכ׳ for she provokes the Lord and her husband; a. e.

Hithpa. הִתְקַנֵּא, *Nithpa.* נִתְקַנֵּא *to be jealous; to be incensed.* Men. 109[b] ... בשמעי אחיו ר׳ בר׳ Onias was jealous of his brother Shimei. Snh. 105[b] בכל אדם מִתְקַנֵּא וכ׳ a man is envious of all except his son and his pupil. Meg. 13[a] מִתְקַנְּאָה, v. יָרַךְ. Ab. Zar. 54[b] מפני מה מתקנא בעובדיה וכ׳ why is he jealous of (incensed against) those who worship it (the idol), and is not jealous of (takes no revenge on) itself? Meg. 19[a] שנ׳ בכל וכ׳ ... מה what reason had Haman to take revenge on all the Jews?; a. fr.

קָנָא, קָנִי I ch., v. infra.

Pa. קַנֵּי 1) *to be zealous for; to be jealous; to suspect of unfaithfulness.* Targ. Num. XI, 29. Ib. XXV, 11. Targ. Gen. XXX, 1. Targ. Num. V, 14; a. fr.—2) *to make jealous.* Targ. II Esth. II, 19 קַנְּאַתּ וכ׳ (ed. קָנְאַת, ed. Vien. קַנְּאַתְּ) make her jealous by marrying other wives.—3) *to* [illegible] *one's wife.* Sot. 2[b] זמנין דלא ק׳ ואמר קַנַּאי it may happen

Digitized by Google

that he did not warn her and yet he may declare, I did warn her. Ib. וכ"ע ידעי דק' לה and all will know that he did warn her; a. fr.

Af. אַקְנֵי *to make jealous; to provoke.* Targ. Ps. LXXVIII, 58. Targ. I Sam. I, 6, v. אַקְנְיוּתָא. Targ. Deut. XXXII, 16 (Y. I קַנּוֹן, read: קַנּוֹן). Ib. 21; a. e.

Ithpe. אִתְקְנִי, אִיתְקְנִי *to be jealous, incensed.* Meg. 16a בה אי' א' בי וכ' ... he (Haman) had a grudge against Vashti and put her to death, and now he has a grudge against me &c. Ib. 13a דמִיתְקְנֵי ביה המן against whom Haman was enraged. Ib. 19a מה ... דאי' וכ' what reason had Mordecai to be hostile to Haman?; a. e.

קָנָה, קְנֵי (b. h.) [*to establish,*] 1) (cmp. קום, Gen. XXIII, 17) *to create; to acquire, own; to take possession.* R. Hash. 31a (ref. to Ps. XXIV recited in the Temple on the first day of the week) על שם שק' והקנה וכ' because he (the Lord in establishing the world) took possession and gave (his creatures) possession (invested them with a fief), and became the sovereign of the world. Kidd. I, 1 האשה קוֹנָה את עצמה וכ' a wife acquires herself (becomes independent) when she receives her divorce &c. Ib. 20a כל הקוֹנֶה ... כקונה וכ' whoever buys a Hebrew bondman creates, as it were, a master over himself. B. Mets. 75b הקונה אדון לעצמו he who creates a master over himself, expl. תולה נכסיו בנכרי who (in order to evade obligations) hangs his property on a gentile (pretends to be merely the agent of a gentile); (another explan.) הכותב נכסיו וכ' who transfers his property to his children during his lifetime. Gitt. 37b sq. (ref. to Lev. XXV, 45) אתם קוֹנִים וכ' you may buy (as a slave) one of them, but they cannot buy one of you, nor can they buy of one another. Ib. יכול לא יִקְנוּ זה את זה למעשה ידיו you may think, they cannot buy one another for the work (as long as the serf choses to be in the master's power); ולא הם קוֹנִים לגופו ... they cannot buy of one another a bodily slave (who requires formal manumission to be a freeman). B. Mets. 46b bot. מכור לי באלו ק' if one says, sell me (a certain object) for these (coins which I hold in my hand), he has bought (the sale is valid). Ib. IV, 1 הזהב קונה וכ', v. זָהָב. Ib. מעות תרעות קוֹנוֹת וכ' the delivery of cancelled coins effects the purchase of the valid coins. Ib. 47b מעות קונות the delivery of the purchasing money gives possession (no formal possession of the purchased object (מְשִׁיכָה) being required). Kidd. 22b חגבהה קונה lifting up the purchased object makes the sale binding; a. v. fr.—2) *to make sure; to obligate a person by a special symbolical act* (קִנְיָן); *to enter into an obligation by a special symbolical form.* Gitt. 51a בשקנו מידו when they (the court, witnesses &c.) made him obligate himself (that his widow should receive support from his estate); בשקנו לזו ולא קנו לזו when such an obligation was entered with reference to this (his wife's case), but not with reference to that (his daughter's case). B. Mets. 47a ... במה קונין בכליו של קונה wherewith is the bargain made sure? ... By handing over one of the garments (or any object) belonging to the purchaser; דניחוא ליה לקונה דליהוי מקנה קונה וכ' for the purchaser likes the seller to obligate himself, in order that he may be sure to give him possession; a. fr.—Ib. 48b when he said to him, ערבוני יִקְנוּ (fr. קנה = קון) my earnest money shall serve to make the purchase sure.—Part. pass. קָנוּי; f. קְנוּיָה; *pl.* קְנוּיִים, קְנוּיִין. Kidd. 16a עבד עברי נופו ק' והרב וכ' a Hebrew bondman is owned bodily (to the end of his term), and if the master allowed him a reduction of his time, his allowance is not legally binding (the slave not being able to acquire himself); ib. 28a; B. Kam. 113b. Gen. R. s. 86 (ref. to Gen. XXXIX, 1) דקנויין קונין וכל וכ' as a rule those who are owned make themselves owners (slaves enrich themselves by robbing their master), and all slaves cause decrease to their master's house, but in this case 'the Lord blessed &c.' (ib. 5); Yalk. ib. 145 דקונין קונין (corr. acc.); a. fr.—Tosef. Ned. IV, 6 שאני קנוי ... קונם the axe of which I am possessed be forbidden (v. קוֹנָם), i. e. I swear that I have no axe; Ned. 35a (Rashi ק' שאינו I swear that another axe is not owned by me).—[Y. Peah IV, 18b חשעה קנוירה, read: קְנוּיָה, v. קָנוּי.]

Nif. נִקְנָה *to be acquired, owned, bought.* Kidd. 20a (ref. to Lev. XXV, 14) דבר הנ' מיד ליד this refers to what is bought from hand to hand (movable goods). Ib. I, 1 האשה נִקְנֵית וכ' a wife can be acquired in three ways. Ib. 6b אין אשה נ' בחליפין a wife cannot be taken possession of by symbolical delivery (חֲלִיפִין). Ib. I, 3 עבד כנעני נ' בכסף וכ' a Canaanite slave is taken possession of (is considered owned) either by delivery of the purchasing money, or by a deed, or by undisturbed possession (חֲזָקָה). Ib. 5 נכסים שיש ... נִקְנִין וכ' landed property is acquired by means of handing over the money &c., but movables cannot be acquired otherwise than by taking hold (מְשִׁיכָה). Ib. 22b תִּקָּנֶה בבראה let her be acquired (become his slave) by coition; a. fr.

Hif. הִקְנָה *to give possession, sell, transfer.* R. Hash. l. c., v. supra. Snh. 81b ולמַקְנוֹ, v. קוֹנָח. Keth. 82b אשה הִקְנוּ לו וכ' it is heaven that gave him a wife (through his brother's death without issue); Yeb. 39a. B. Mets. 47a בכליו של מַקְנֶה, v. supra. Ib. 33b, a. fr. אין אדם מקנה דבר וכ' none can give possession of (sell) what does not yet exist (future crops &c.); a. fr.—Esth. R. introd. (ref. to Deut. XXVIII, 68 sq.) למה ואין קונה ... ע"י שלא הִקְנִיתֶם אלה וכ' why 'no purchaser'? ... Because you have not transmitted 'these words of the covenant', for there is none among you making the five books of the Law his own (v. קוֹנָה).

קְנָא, קְנֵי II ch. same. Targ. Gen. XXXI, 18. Targ. Y. ib. XLVII, 23; a. fr.—Keth. 82b דקָנְאִי וקָנִינָא which I have acquired (own), and which I may acquire in the future. B. Bath. 44b דאִיקְנֵי קנה וכ' if the document reads 'that which I may obtain' (shall be seizable for my debt), and be bought and sold again ..., it cannot be seized; ib. 157a. Ib. 168a אסמכתא קָנְיָא, v. אַסְמַכְתָּא. B. Mets. 66b ואי"ל קְנִי קָנֵי and he said to him, take possession (of the collateral, I shall not redeem it), he has obtained it. Ib. כל דְּאִי לא קָנֵי an obligation with an 'if' (conditional forfeiture) gives no title; a. v. fr. — Ḥull. 77a דקני, דקנא, דקנח, v. רִירָא.

Af. אַקְנֵי 1) *to make one a bondman.* Targ. Zech. XIII, 5.—2) *to give possession, sell.* Targ. II Chr. XXI, 3.—B. Bath. 44b אי א' ... אגב וכ' if he gave him possession of movable

Digitized by Google

chattel by dint of immovables jointly sold (v. אַגַּב) &c. B. Mets. 72ª אַקְנְיֵיהּ לבנו וכ' he signed it over to his minor son. Kidd. 7ª מַקְנְיָא נפשה she may give possession of herself (become his wife); a. fr.

Ithpe. אִיתְקְנִי *to be obtained, acquired.* B. Bath. 77ª מִיתְקְנִין (Rashb. מִיתְקְנוּ), v. מִיתְּלָא II.

קַנְיָא, קָנְיָא m., constr. קַנֵּי=h. קָנֶה, *reed, stalk, branch,* &c. Targ. Ps. LXVIII, 31 (some ed. קַנְיָא *pl.*). Targ. Is. XIX, 6 (ed. Lag. קנה). Targ. II Kings XVIII, 21.—Targ. Ex. XXX, 23 (some ed. קנה).—Targ. Ez. XL, 3. Ib. XLI, 8 (not קָנְיָא). Targ. Ex. XXV, 31 (ed. Vien. קָנָה); a. fr.—Lev. R. s. 6 נטל חד קנה וכ' he took a cane and made a cavity in it into which he put those Denars; א"ל צור חדין ק' בידך וכ' he said to him, hold this cane in thy hand while I am being sworn; נסתיה לקַנְיֵיהּ וכ' he took his cane and knocked it to the ground &c.; Ned. 25ª (the same occurrence before Raba). Ib. לאפוקי מק' דרבא to prevent such an occasion as occurred before Raba; Shebu. 29ª. Ḥull. 111ª בקופיה ק', v. קוֹפָא II; a. e.—*Pl.* קָנְיָן, קָנְיָא, קַנֵּי. Targ. Ex. XXV, 33. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Ḥull. 53ᵇ תלתא ק' חוו על לבריני ק' went among the reeds. Ib. 45ᵇ there are three branches (of the windpipe), one branches off towards &c.; a. e.

קְנִיבָה f. (קָנַב) 1) *cutting, trimming vegetable; snuffing the wick.* Bets. 22ª ק' שרי Ar. (ed. קְנוּבָא, Rashi Ms. קִינְבָא; Ms. M. קינסא; v. Rabb. D. S. a. l. note) to snuff (or trim) the wick is permitted (on the Holy Days). Sabb. 114ᵇ קְנִיבַת ירק trimming (stripping) vegetable.—2) קניבת ירק (or קְנוּבָת) *those parts of vegetables which are stripped off, refuse.* Eduy. III, 3; Y. Ter. XI, 48ª top. Tosef. Dem. IV, 4 קנוי ר' שבגינת ed. Zuck. (Var. קני) the cut off portions of vegetables trimmed in the garden. Tosef. Ter. IX, 10 קְנוּבוֹת (*pl.*); Tosef. Shebi. VI, 2; Y. ib. VIII, 38ª top. Y. Pes. III, 30ª. Midr. Till. to Ps. I [read:] לטבלא ... וק' ר' בתובת a plate laid in with precious stones and jewels, and in it lie trimmings of vegetable (ed. Bub. נקיבת ירק, oth. ed. נקובות ירדים); a. e.

קְנוּבְ', קְנִיבְתָּא, קְנִיבְתָּה ch. same. Y. Shebi. VII, 37ᵇ bot. ק' דירקא, v. preced. Y. Ḥall. IV, 60ª top אית תמן קניבה אפריש מן קְנוּבְתָּה are the trimmings (of the parsnip) still there? If so, set (the T'rumah) aside from the trimmings.

קִינוּן, v. קִינִּין.

קִינְיָנִי, קָנְיָנִי m. (corresp. to a form κυνηγεύς = κυνηγός) *hunter.* Ḥull. 60ᵇ (Var. in Ar. קְנִיגִי), v. בַּלְיִסְטָרִי. Gen. R. s. 32 א"ל נח ק' אנא said Noah to him, am I a hunter (that I should get these animals into the ark)?; Yalk. ib. 56.

קִינְ', קָנְיָא f. (κυνηγία) *chase, hunt.*—[Targ. II Esth. I, 2 וכל קנוגריא, v. קְרִינִי.]—B. Bath. 74ᵇ sq. עתיד גבריאל לעשות ק' עם וכ' in the future Gabriel shall arrange a chase of the Leviathan.

קִינְיוֹן, קִינְ' m. (κυνήγιον, S.) 1) *the contest of wild beasts* or *of wild beasts with men* (ludus bestiarius). Ab. Zar. 18ᵇ (ref. to Ps. I, 1) זה שלא עמד בקיניג' Ms. M. (ed. בקנגיון) that is he who does not stand as a spectator at bestial contests (arranged by the Romans). Ib. לא כמדתי בק' I do not attend the shows of &c.; Yalk. Ps. 613; a. e.—2) *the actors in the fights of the arena.* Cant. R. to II, 5, v. בלטוררא.—V. קְנִיגִין.

קְנִינְיָזָא f. (κυνηγεσία) same. Pesik. R. addit. s. 4 (ed. Fr. p. 201ª קנינזא, corr. acc.); Pesik. Hashsh'mini, p. 191ᵇ קינגאר (Ms. O. קנגריא; Ar. s. v. קנוגיא: קנגריטי, corr. acc. or קניגיא), v. טבריטי.

קְנִיגִין m. (κυνήγιον) same, *hunt, chase, beasts of chase.* Esth. R. to I, 12 ארך הרשע ... מראה ק' דידיה חיאך וכ' the wicked man does not leave this world before God shows his chase, (that is,) how he has been caught. Lev. R. s. 13 בהמות ... חם ק' וכ' (not קניגון) Behemoth and Leviathan shall be the beasts of contest (the show) for the righteous in the hereafter, and whosoever abstains from witnessing the beast fights of the nations in this world, shall be admitted to see them &c.; Yalk. Sam. 161 קניגין.

קְנִיגְיָא, v. קְנִיגְיָא.

קנִיוֹת, Tanḥ. Emor 6, v. קְרִיָּה.

קְנִיט m., קְנִיטָה f. (קָנַט) [*shrinking,*] *fainting, sick.* Tanḥ. Thazr. 3 ואין נפשו ק' עליו and its vitality is not impaired; ed. Bub. 4, v. קָנַט.—[Yalk. Prov. 932; Yalk. Lam. 998, v. נְקִיט.]

קְנִימְרוֹפּוֹס, v. גַּנְהְרוֹפּוֹס.

קָנְיָא m. (קְנִי II) *owner, maker.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ, v. קְרִינָא.

קנִיא, Sifré Deut. 51, v. קוֹבְיָא.

עֲלֵי קַ', קְנָיָת pr. n. pl. *'Ălé Ḳanyah.* Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. [read:] ר' יוחנן אירקפת בע' ק' R. Joh. was robbed at A. Ḳ.; [comment.: בבַעֲלֵי ק' by the men of Ḳ.]

קְנִינָא, קְנָנָא, v. next wds.

קִנְיָן m. (b. h.; קָנָה) 1) *purchase, ownership, right of possession.* Gitt. 47ᵇ יש ק' לנכרי בא"י וכ' a gentile has the right of possession in Palestine inasmuch as his produces are exempt from tithes. Ib. קִנְיַן פירות כק' תגוף דמי the acquisition of usufruct is like the acquisition of the soil itself (and the Jewish owner of the usufruct has to offer the first fruits as if he were the owner of the land). Gitt. I, 6 מפני שהוא קִנְיָנוֹ (Y. ed. קִנְיָנוֹ) because he (the slave) is his property. Esth. R. introd. (ref. to Lev. XXV, 45) אתם יש לכם ק' וכ' you have the right of possession (of slaves) of the nations, but the nations have no right of possession of you, v. קָנָה; a. fr.—2) *property,* esp. *cattle.* Num. R. s. 22 בשביל קִנְיָנָם ... הפרישו they separated themselves from their brethren for the sake of their cattle; a. e.—3) *affirmation, making sure; symbolical form of making an agreement binding,* by handing over an object from one to the other of the contracting parties (v. קָנָה 2). B. Bath. 40ª כתבו ... ק' בפני שנים ואינו

Digitized by Google

an agreement by symbol is made in the presence of two (forming a court), nor is it then necessary to say, 'write', i. e. a document is made out without special authorization. Ib. בחם ק' לכתיבה עומד an agreement by symbol, unless otherwise stipulated, is intended to be written out. Ib. 3ª ק' דברים בעלמא הוא it is merely an agreement on words (no transfer of a tangible object being agreed upon); a. fr.—*Pl.* קְנָיִן, קִנְיָנִין, קִנְיֵי, קִנְיֵי'. Pes. 87ᵇ ק' אחד מארבעה קנייתי בעולמי one of the four possessions which I own in my world. Sifré Deut. 309 (ref. to Deut. XXXII, 6) ק' אתם לי וכ' (not זקנים) you are to me an acquired property, and not an inheritance. Ab. ch. VI; a. e.

קִנְיָן, קִנְיָנָא, קִנְיָנִי, קִנְיֵי' ch. same, 1) *possession*, esp. *cattle*. Targ. Gen. XIV, 11, sq. (h. text רכש). Targ. O. ib. 19; a. fr.—Sot. 34ᵇ ק' עבדא ריעא ושמן it (the soil) produces pasture, and the cattle grows fat on it.—*Pl.* קִנְיָנִין, קִנְיָנֵי, קִנְיֵי'. Targ. Ez. XXXVIII, 12, sq.; a. e.—2) *agreement by symbol, the object exchanged to make the agreement binding*. Targ. Ruth. IV, 7, sq.

קנינים, Tosef. Kel. B. Mets. V, 13, v. קָנוֹן.

קִנְיְשָׁקְנִין (Ar.), קִנְישָׁקְנִין m. pl. (comp. of קָנֵי, a. שקי) *drinking tubes, a cup with tubes for several persons to drink from*. Sabb. 62ᵇ (expl. מזרקי, Am. VI, 6) חד אמר ק' one authority says, it means *k'nishkanim*. Ib. שתה בק' וכ' he drank from *k.*, and he (Rabbah) did not object to it (as an enjoyment forbidden after the destruction of the Temple). Ab. Zar. 72ᵇ ק' שרי it is permitted to drink from *k.* at the same time with a gentile.

קַנְבְּרִי, קַנְבִּירִי f. (corresp. to κέγχρη=κέγχρος) *a small kind of diamond*. Targ. O. Ex. XXVIII, 19 (h. text לשם).

קַנְבִּירִינוֹן m. (κέγχριvον) same. Targ. Y. I Ex. XXVIII, 19.

קַנְבִּירִי, v. קַנְבְּרִי.

כנקתירין, v. פַּלַקְטִירִין.

קָנַם [*to make firm*, v. קוֹנָם, קְנוּנְמָא.]

Pa. קִנֵּם *to make a vow of abstinence by using the verb* קנם (as a substitute for קוֹנָם, itself a substitute for חֲרָם). Ned. 10ᵇ הירכי דמי ... מְקַנְּמָא וכ' like what are substitutes of substitutes of vows? ... *M'kannamna, m'kannahna, m'kannasna.*

קְנָמוֹן, v. קִינָּמוֹן.

קנמין, קנמין, Esth. R. to VI, 10, ק' קלטור, read: קוֹסְטִיס.

קנמיה, קנמיא, registered in Ar. as quot. fr. Lam. R. and unexplained, ק' דמרי ביתא, prob. a misreading for קומיה, in Lam. R. to I, 1 רבתי, where editions have קומיה גברא.

קנמין, v. קנמון.

קִנָּמֹן, v. קִינָּמוֹן.

קָנַן (b. h.) *to put up, build* (cmp. בָּנָה).—Denom. קֵן.

Pi. קִנֵּן, קִינֵּן (denom. of קֵן) *to build a nest, to nest.* Y. Peah VII, 20ᵇ top; Keth. 111ᵇ, v. לָפַת. Cant. R. to II, 14 ומצא ... מְקַנֵּן and found there a serpent nesting; a. e.—Part. pass. מְקוּנָּן. Yalk. Gen. 62 (Gen. R. s. 37 מְכוּנָּן), v. כָּנַן.

קָנַן, *Pa.* קַנֵּץ ch. same. Targ. Is. XXXIV, 15.

קָנַס (sec. r. of קס, v. קסס) [*to cut,*] (cmp. גזר) *to decree; to fine, punish.* B. Bath. 75ᵇ top קְנָסְתִּי מיתה על וכ' I decreed death over Adam. Num. R. s. 18 אין קונסים אלא וכ' none are punished below twenty years of age, v. עָנַשׁ. Gen. R. s. 20, beg. למה היית קונסין את בני why did you fine (confiscate the property of) my children?; Yalk. Ps. 888; a. fr.—Esp. *to decree a penalty beyond the strict law.* B. Mets. 72ª, a. e. קונסין אותו וכ' ... שטר if interest is stipulated in a document, we fine him (the creditor) so that he cannot collect either the principal or the interest. B. Kam. 30ᵇ קְנָסוּ גופן משום שבחן they decreed the forfeiture of the objects themselves on account of the illegitimate gain intended. Sabb. 3ᵇ, a. e. קְנָסוּ שוגג אנו וכ', v. אָנַס. B. Kam. 38ᵇ קנס הוא שקנס וכ' (not שקנים) R. M. put a penalty on their property (declared their goods eventually unclean). Ib. חכי נמי נְקַנּוֹס let us also fine (the Samaritan woman, by disallowing her the fine due for seduction). Yeb. 86ᵇ קנסו לוים במעשר they punished the Levites by depriving them of the tithes (in favor of the priests); a. fr.

Nif. נִקְנַס *to be decreed* (as a punishment). Erub. 18ᵇ כיון שראה שנִּקְנְסָה מיתה וכ' when he (Adam) perceived that through his fault death was decreed (over the human race), he fasted &c.

קְנַס ch. same, *to fine, punish.* Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ וקְנָסָהּ ליטר דדהב he fined him one litra of gold. Bab. ib. 30ᵇ לאלתר קְנָסִינַן וכ' do we fine him (decree the forfeiture of the material deposited in the street) at once, or when he derives the intended benefit? Sabb. 3ᵇ מי קְנָסוּהּ רבנן לאדדורי וכ' do the Rabbis punish him by forbidding him to withdraw his hand? Ib. בשוגג לא קנסוה וכ' if he did it by mistake, the Rabbis do not punish him. Ib. ליקנסוה רבנן let the Rabbis punish him (by forbidding him to withdraw his hand)!; a. fr.—B. Mets. 72ª קנסינן דקְנַסֵי we decree the forfeiture of the legitimate claim (the principal) on account of the illegitimate (the interest; a. e.).

Pa. קִנֵּס same. Targ. Y. I Ex. XV, 25 דמְקַנְּסֵי (not דמְקַנְסֵי).

Ithpa. אִתְקַנַּס, *Ithpe.* אִיתְקְנַס 1) *to be punished, fined, condemned.* Targ. Y. Num. XXXV, 25. Targ. Y. I Deut. XXXII, 50.—2) *to be assessed for fine.* Targ. Y. Ex. XXI, 22 מתקנסא יתקנס וולדא the lost embryo must be paid for according to assessment (h. text ענוש יענש).

קְנָס m. (preced.) *fine, penalty*, esp. *the fine for seducing a girl* (Deut. XXII, 29). B. Kam. 38ᵇ, v. קָנַס. Keth. 43ª top, a. e. מודה בק' פטור he who confesses an act with which

Digitized by Google

a fine is connected, is exempt from the fine; ib. 42ª; Shebu. V, 4 אינו משלם ק׳ על פי עצמו none needs to pay a fine on his own confession (if he cannot be convicted otherwise). Keth. l. c. (in Chald. dict.) ק׳ חוי it is the case of a fine, opp. ממונא the case of a real debt or indemnity. Ib. bot. יצאו אלו שהן ק׳ exclude those cases which concern only a fine, opp. ממון. Ib. III, 1 יש להן ק׳ a fine is due for seducing them. Ib. 29ª יש לה מכר ואין לה ק׳ she can be sold (by her father), and no fine is due for her seduction. Ib. III, 8 כל ... מכר אין ק׳ wherever sale can take place, there is no fine for seduction. Ib. 3 קְנָסָהּ לעצמה the fine for her seduction belongs to herself (and not to her father); a. fr.—*Pl.* קְנָסוֹת. Snh. 8ª דיני ק׳ בכמה how many judges are required for the adjudication of a fine? Keth. 43ª; a. fr.—[קנסות, Zeb. 88ᵇ ed., v. קוֹלָס.]

קְנָסָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 30 (h. text כֹּפֶר). Targ. Y. Num. XV, 32 ק׳ דשבתא the penalty for violating the Sabbath laws.—Snh. 3ª; B. Kam. 15ª, v. מָמוֹנָא. Keth. 29ᵇ בני ק׳ persons for whose seduction a fine is due. Pes. 29ª; 30ª ר״ש ק׳ קניס וכ׳ R. S. (in declaring leavened matter kept over Passover forbidden even after Passover) imposes a penalty, because the person has transgressed the law &c. Yeb. 86ª ק׳ לעניים the penalty (the forfeit of the tithes decreed over the Levites) was to benefit the poor; a. fr.—*Pl.* קְנָסָיָא, קְנָסִין. Targ. Y. I Ex. XV, 25.—Y. Yeb. XIV, beg. 14ᵇ עוד היא באילין ק׳ she is still subject to those penalties (that she must leave both husbands).

קַנְסוֹרָס, קנסודס m. pl. a sort of *sandals with heels* (prob. named after a place in Babylonia, cmp. קנשרין, v. קַן, ch., end). Y. Yeb. XII, 12ᶜ bot. חמן אמרין כגון אילין ק׳ there (in Babylonia) they say, like those ק׳.

קנצן, Targ. Prov. XXIII, 29 ed. Lag., v. יורם.

קנקילן, קַנְקִילוֹן, קַנְקִיל, קנקולין, v. next w.

קַנְקַל, קִינְךָ, m. (cancellus, κίγκλις) *any reticulated object,* 1) *a perforated vessel* for fumigation. Deut. R. s. 10 (ref. to Is. LV, 3) האזן לגוף כקי׳ לכלים the ear is to the body what the fumigating vessel is to garments; שכן חקי׳ כמה כלים וכ׳ as many garments are put on the ק. and all are fumigated, so there are 248 limbs in man, and all live through the ear (by listening to the word of God); Pesik. Shim'ʿu, p. 117ª קנקל; Yalk. Jer. 264, a. Yalk. Is. 341 קנקן.—Kel. XXII, 10 ... קנקילין שיש בה כסות f. (Bab. ed. כוסות ... קנקילן, corr. acc.) a fumigating vessel with a receptacle for garments.—2) *latticed gate* or *bar.* Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ קִינְקִילוֹן גודר a latticed gate which drags along on the ground when opened; Y. Erub. X, 26ᵇ bot. קַנְקִילוֹן גודר; Tosef. ib. XI (VIII), 13 קַנְקַלִּין הגוררין Var. (ed. Zuck. קנקנין); Erub. 101ª הגנרר קנקן.—Esp. *pl.* קַנְקַלִּין, קַנְקְרִי, קִינְךָ׳ *screens, bars of the court of justice, of idolatrous temples,* &c. Gen. R. s. 78 (ref. to Gen. XXXIII, 3) חוי ... משבעה קי׳ וכ׳ consider thyself as if placed behind seven bars and sitting as judge &c. Y'land. to Lev. XIX quot. in Ar. המולך ... קנקלים וכ׳ how was the Moloch worship arranged? There was an idol behind seven enclosures &c. Y. Orl. I, end, 61ᶜ הכניסה לפנים מן חקנקי׳ when he brought it (the egg) behind the enclosures of the idolatrous temple; Y. Ab. Zar. III, 43ª חקנקל׳. Ib. 42ᵈ bot. חק׳ אסרו ... כל שהכניסו whatever one brings within the enclosures one makes forbidden (as an object dedicated to idolatry). Ib. II, 41ᵇ כ״ש שאין לה ק׳ ... ירדון לשם if an idolatrous temple has no bars, the whole building is considered as bars (whatever is brought within the premises, is forbidden). Cant. R. to III, 4, v. צְנִיעוּת. Lev. R. s. 19, end דרך ק׳ שלשלוה לו they let her down to him over the bars; a. e.—Y. Snh. X, 28ᵈ top, v. קָלַע III.

קַנְקַל ch. same, 1) *grating, network.* Targ. Y. I Ex. XXVII, 4; (Y. II קלקל; h. text מכבר). Ib. 5; a. e.—*Pl.* קַנְקַלַּיָּא. Ib. XXXVIII, 30 (with sing. meaning).—2) *pl.* קַנְקְלִין, קַנְקְלָיָא, קי׳ *lattice-work, bars, enclosures.* Lam. R. to I, 5 ... יהבוניה לגיו ק׳ they put him within the seven bars (showed him royal honors). Pesik. B'shall. p. 86ᵇ כאילין קינקלייא the piles of water in the Red Sea between which the Israelites passed were like those latticed bars; Yalk. Sam. 152 קנקיליא; a. e.—Y. Shebi. II, 34ª (expl. תִּרְמַל) עבדון קנקולין (corr. acc.) when the bean plants begin to form gratings (the stalks being closely interwoven; cmp. קְלִירָה a. עָבוֹת).

קנקלטון, read:

קַנְקָלְטִין m. pl. (sub. טָלְיִן; cancellatus) *grating* or *network* (in weaving, moulding &c.). Y. Sabb. VII, 10ᶜ.

קַנְקַן I m. (קָנָן) 1) *a cylindrical vessel let into the ground of the cellar* (v. Sm. Ant. s. v. Dolium), in gen. *wine-* or *oil-vessel.* Ab. IV, 20 אל תסתכל בק׳ וכ׳ look not at the vessel but at what it contains; יש ק׳ חדש וכ׳ many a new vessel is full of old wine (many a young man is a fine scholar) &c. Koh. R. to VII, 28 ק׳ ... טקנקנו וכ׳, v. infra. Gen. R. s. 85 נטלו ק׳ אחד וכ׳ they took one cask in the cellar &c.; חחזירו את חק׳ למקומה (read: למקומו) put the cask back into its place. Y. Succ. I, 52ᵇ bot. ... כשהלה ושקנקנה like one sending to his neighbor a cask of wine and the storage vessel with it (making a present of both); Gen. R. s. 13; Yalk. Ps. 882. Y. Bets. IV, beg. 62ᵇ בראה על גב קנקנה he brings the load of wine in its original vessel (not bottle-wise); a. fr.—*Pl.* קַנְקַנִּים, קַנְקַנִּין. Gen. R. s. 32 היוצר ... בודק ק׳ מרועעים וכ׳ the potter does not try (knock at) the defective vessels ..., but he tries the sound (so God tries not the bad but the good men). Keth. XIII, 4 והודה בק׳ but admits that he owes the (empty) vessels, v. נֵד II. Ib. 108ᵇ ק׳ בלכוך חזה לשון ק׳ the expression 'vessels of oil' includes vessels, i. e. one who claims vessels of oil claims not only a certain quantity of oil, but also the vessels. Koh. R. to VII, 28 צצה הקב״ה בכל חק׳ ולא מצא וכ׳ the Lord looked at all vessels (fit to receive the Law), and found none better pitched than that of Moses &c.; a. fr.—2) (cmp. קֶנֶת, a. קָנָא) *coulter.* B. Mets. VI, 4 (80ª).—[Erub. 101ª הנגרר ק׳ a plough used as a bar, Rashi; v. next w.]

קַנְקַן II dial. for קַנְקַל, q. v.

Digitized by Google

קַנְקְנָא m. ch. = קַנְקַן I, 1) *vessel.* B. Bath. 22ª פוק חזי בקנקניה ליה go and smell at his vessel, i. e. examine his mental capacity; a. e.—2) *coulter, plough.* Y. Ber. II, 5ª top שרי קנקניך ... וכ' קנקניך וכ' ... קטור tie thy ox and tie thy plough, for king Messiah was born; Lam. R. to I, 16 Ar. (ed. מדנך).

קַנְקַנְתּוֹס, קַנְקַנְתּוּם, v. קַלְקַנְתּוֹס.

קַנְקְשַׁרְיָא, v. קַן ch.

קְנָת (b. h.) pr. n. pl. *Kenath*, on the east of the Jordan (v. Hildesh. Beitr., p. 49 sq.). Y. Shebi. VI, 36ᶜ (not קנח); Tosef. ib. IV, 11 (v. ed. Zuck. note); Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874 יינקת (corr. acc., or קוּנְתָּרִית).

קָנָת f. (v. קָנַן; cmp. קַנְקַן I) [*that which is inserted,*] *handle, helve.* Macc. II, 1 מקנתו Ar. (or מִקְנָתוֹ fr. קָנָה; ed. מַקָּתוֹ, v. קָתָה).—*Pl.* קָנָתוֹת. Y'lamd. to Lev. XIX quot. in Ar. ק' של רמחים וכ' handles of spears and knives.—[Kel. XV, 1 R. S. Vers., v. קִיסְטָה]

קַנְתָּה, קַנְתָּא ch. same. Y. Naz. I, 51ᵇ ק' ... אורחיה דכולבא וכ' man is in the habit of saying, 'the handle of an axe'; does any one say, 'the axe of the handle'?, i. e. in making a vow one begins with the word שבועה, but does not place it at the end; Y. Ned. II, 36ᵈ top.—V. קַתָּא.

קַנְתּוֹר, v. קַנְטֵר.

קִנְתּוּר, v. קִינְטוּר.

קַנְתִּיר, קִנְתִּירַי (קנתור), v. קִנְטִירָר.

קַנְתֶּל m. (κανθήλια, pl.) *the pannier on the side of the pack-saddle, large basket.* Par. XII, 9 חסלים שבק' the baskets in the pannier.

קַנְתָּנִית, v. קַנְאָנִית.

קַנְתַּר, קִנְתֵּר, v. קִנְטֵר, קַנְטֵר.

קַנְתְּרוֹס, v. קַתְרוֹס III.

קִנְתִּרִין, v. קִינְטוּר.

קַנְתָּרָן, v. קַנְטָרָן.

קָסָא, v. קִיסָא.

קָסָאוֹת, v. קִסְוָה.

קָסְבָּא, v. קִשְׁבָּא.

קַסְגַּלְגָּס pr. n. m. *Kasgalgas*, a contraction of *Caius Caligula*, the Roman emperor. Tosef. Sot. XIII, 6 ed. Zuck. (Var. גסקלגוס, גס קלגוס), v. גַּיְיוּס.

קַסְדָּה, קַסְדָּא f. (cassis, -idis) *casque, helmet.* Sabb. VI, 2 (expl. ib. 62ª סַנְוֵרְתָּא). Kel. XI, 8 (Ar. ed. Koh. קַשְׁדָּא). Tosef. ib. B. Mets. III, 1. Ex. R. s. 15 כדי ללבוש ק' ושריון וכ' strong enough to wear helmet, mail and (carry) arms.—*Pl.* קַסְדִּין. Y'lamd. to Gen. III, 22, quot. in Ar. (ref. to כרבלתחזן אלו חק' that means the helmets.

קְסַדּוֹר, v. קוּסְטוֹר.

קַסָּוָא, v. קַסָּוָיָא.

קְסָוָא, קְסָוָה f. (b. h. pl. קְשָׂוֹת; cmp. קְסָה I) *marked measure*, esp. *vessel for libation.* Snh. IX, 6 הגונב את הק' (Y. ed. הקסווא) if one steals the *ḳisvah*, expl. ib. 81ᵇ מאי ק' כלי שרת (Ms. M. קיסווא) *ḳ.* means service vessels (ref. to Num. IV, 7); Y. ib. IX, end, 27ᵇ, v. קִיסְטָא II. Bab. ib. 82ᵇ. Tosef. Zeb. I, 12 חיין שניסכו בקיסוא וכ' ed. Zuck. (Var. בקסווה) if wine for libation was poured into the *ḳ.* and thence into a *hin* measure.—*Pl.* קְסָוָיוֹת, קְשָׂוֹת. Succ. 48ᵇ שני קס' וכ' (sub. מיני) ed. Pes. a. oth. (Ms. M. 1 קְשָׂוָא; Ms. M. 2 קְסָאוֹת; ed. קשוו) two sets of bowls were there, one for water, and one for wine libations.

קַסְוָא, קַשְׁ ch. same.—*Pl.* קַסְוָתָא, קַסָּךְ, קַשְׁ. Targ. O. Ex. XXV, 29 (Y. קַשְׁ). Ib. XXXVII, 16. Targ. O. Num. IV, 7 קַסְוַת constr. ed. Berl. (oth. ed. a. Yer. קַסְוּוֹת). Targ. I Chr. XXVIII, 17.

קַסְוֵי* m. pl. (preced.) a certain *measure.* Ber. 44ᵇ Men. Hammaor ch. III, Ner 6, K'lal 1, Ḥelek. 1, s. 3 (ed. קַרְסֵי).

קָסוֹמָא m. (קסם) *charmer, diviner.*—*Pl.* קָסוֹמַיָּא. Targ. Y. Gen. XXII, 21 (not קָסֵי). Targ. Y. I Deut. XVIII, 10 (Y. II לאקסומי, read: לָא קָסוֹמֵי). Targ. Y. ib. 14 קיסומי (corr. acc.).—V. קָסָמָא.

קְסוּמָא, v. קִישׁוּמָא.

קסוסטבן, read: קְסוּסְטִין, or קְסוּסְטָרִין m. pl. (*pl.* of ξεστός or of sextarius, transposed) *sextarii* (one sextarius = 1/16 of a modius). Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. כגון אילין ... מתרתין ק' ... ק' as those who advance the money with which to buy to those who sail to (do business at) the races, at a share in the profits of two or three sextarii for each modius; v. קָלִיט.

קסוסנון (a corrupt. for קָסוּנְטוֹן, transpos. of סקונטון) *Saguntum* in Spain. Y. Keth. II, 26ᶜ bot. אפי' ירידה בק' תמתין even if her witnesses are as far away as Saguntum, she must wait (cmp. B. Bath. III, 2, quot. s. v. אַסְפָּמְיָא).

קְסָטָא, קְסָטֵי, v. sub קִיסְטֵי.

קסטוריא, v. קוּסְטוֹדְיָא.

קסטיא, Tanḥ. Shof'ṭim 14, read: קַסְטְרָא.

קסטיטיריון, v. קַשְׁטְרוֹן.

קסטינר, v. קוּסְטִינָר.

קסטירא, v. קַסְטְרָא.

Digitized by Google

קַסְטַל, Lev. R. s. 19 ק' מלכים Ar., read with ed. טדסקל נקוב.

קַסְטָלִין m. (castellum, καστέλλιν S.) 1) *fort, castle.* Y. Ab. Zar. III, 42c נפל ק' רטיבריא (ed. Krot. קסיטולין, corr. acc.) the castle of Tiberias fell in (burying the idol placed therein).—2) *reservoir.* Tosef. Mikv. IV, 6 ק' המחליק מים וכ' a reservoir which distributes water (in pipes) in the cities.

קַסְטְרָא, קַסְטְרָה f. (castra, pl.) 1) *fortification, military camp.* B. Kam. 98a היו לו מעות בק' או וכ' if one has money deposited in the (Roman) camp or in the (forts of the) king's Mountain. Num. R. s. 12 (expl. מצודתי, Ps. XCI, 2) ק' דודי my fortification; Midr. Till. to Ps. l. c. (not קסטרי). Lam. R. to III, 7 זה ק' של פרסין (read: רומיים) this alludes to the camp of the Romans; Yalk. ib. 1037 קנטרה (corr. acc.). Deut. R. s. 1 (expl. נצבים, II Sam. VIII, 6) ק' (not קסטרס); a. e.—*Pl.* קַסְטְרָיוֹת, קַסְטְרִיּוֹת. Tosef. Ohol. XVIII, 12 חק' וחלגיונות the dwellings in forts and in the (camps of the) legions. Lev. R. s. 1 ... היו אחליות וק' they would have surrounded it (the Tabernacle) with tents and forts (to protect it); Cant. R. to II, 3; Num. R. s. 1; a. e.—V. גַּסְטְרָא.—2) pr. n. pl. *Castra,* near Haifa (Castellum peregrinum). Cant. R. to II, 2; Lam. R. to I, 17 as hostile as ק' לחיפה Castra to Haifa.—V. קַצְרָא III.

קַסְטְרוֹן, v. קַסִּיטְרוֹן.

קסטרס, v. קַסְטְרָא.

קַסְיָה, קסיא, v. קְסִיָּה.

קסיוחא, Midr. Till. to Ps. LXXV ed. pr., read: קִיּוּחָא.

קסים, v. קִיסָם.

קַסִּיטוֹלִין, v. קַסְטָלִין.

קַסִּיטָרָא m. (κασσίτερος, cassiterum) *tin.* Targ. Y. I, II Num. XXXI, 22 קסטרא, קסטרא (corr. acc.; h. text בדיל).—Tanḥ. Shof'ṭim 14 כלי זין קסטרא (corr. acc.) tin-plated armor (v. Sm. Ant. s. v. Stamnum).

קַסְטִי, קַסִּיטְרוֹן m. same. Y. Snh. VII, 24b bot. (expl. אבר וקסטיריון מעורבין (בעץ) (corr. acc., or קַסִּיטְרוֹן) lead and tin mixed. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 7 אין מקיפין בק' וכ' you must not make a rim of tin, because &c., v. פָּחִיל. Ib. III, 4 ועשאה בעץ ובקנטרין (corr. acc.) and mended it with tin or cassiterum (v. בַּעַץ); ib. B. Mets. I, 8. Tosef. B. Bath. V, 9 של בעץ ושל אבר ושל קסטירון ed. Zuck. (oth. ed. קיספורון, corr. acc.) weights of tin, or of lead, or of cassiterum; B. Bath. 89b גיסטרין, v. גַּסְטְרוֹן.

קַסְיָה f. (קסי = פָּסָה II) [*cover, protection,*] 1) a sort of *glove* for laborers. Kel. XVI, 6 (ed. Dehr. קַסְיָה).—2) ק' של שלחנית *table cloth,* a sheet spread over the set table to protect it from flies &c. Makhsh. V, 8 קסיה ed. Dehr. (ed. קסיא); [Ar.: *vessels,* cmp. קַסְיָה, —which, however, does not suit the context].

קַסִּילוֹפַנוֹס, read: קַסִּילוֹפָנוֹס m. (comp. of ξύλον a. φάνος, a compound not otherwise recorded) *a torch made of wooden staves, esp. of vines.* Pesik. Ḳumi, p. 144b sq. עתידה ... לעשות ק' וכ' (ed. קסילפנוס, Ms. O. כסיל פנים, corr. acc.) in the future Jerusalem shall be a torch for the nations, and they shall walk by its light (ref. to Is. LX, 3); Yalk. Is. 359 only פָּנָס; Midr. Till. to Ps. XXXVI, 10 (missing in ed. Bub.) מטרפולין (corr. acc.). Koh. R. to I, 9 מצם אחת ... ק' אחד משלכם (ed. קסלפנוס, ... נרס) once the (Roman) government sent word to our teachers, 'send us one of your torches.'—*Pl.* קַסִּילוֹפָנְסִין. Ib. [read:] אבדו כמה ק' יש להם והם מבקשין מהנו קסילופנוס אחד כמדומין וכ' (strike out כמה מקות פנסין יש להם, as a corrupt Var. Lect., and כמה אבנים טובים ומרגליות יש להם as an erroneous gloss) they said, they have ever so many torches, and they ask us for one torch? It seems to us, they mean one enlightening the countenances of men with his learning.

קסלפיניס, קסלפינוס, קסלפונוס, v. preced.

קָסַם (b. h.) 1) *to cut, carve.* Snh. IX, 6 המקלל בקוסם (Y. ed. בקסם) he that curses (his neighbor) invoking God as 'a carver' (instead of *creator ex nihilo*); expl. ib. 81b יכה קוסם את קוסמו (Ms. M. את קוסי, emended קוסמו, Ar. קַסְמוֹ, קִרְסְמוֹ) may the carver strike his carving; anoth. explan. יכהו קוסם לו ולקונו ולמקנו may the carver strike him (euphem. for *thee*), himself (thyself) &c., v. קָנָה; Y. ib. IX, end, 27b, v. קַיְינָא.—2) *to decide* (cmp. גָּזַר). Ḥag. 14a (ref. to Is. III, 2) קוסם זה מלך *ḳosem* means king (with ref. to Prov. XVI, 10); Yalk. Is. 261.—3) (v. קֶסֶם) *to divine.* Sifré Deut. 171 אירחו קוסם זה הואוחו וכ' who is a *ḳosem?* He that seizes his staff (and measuring it fist-wise says), shall I or shall I not go? (ref. to Hos. IV, 12); Yalk. Deut. 918. Snh. 106a (ref. to Josh. XIII, 22) קוסם נביא הוא a charmer? is he not a prophet? בתחלה נביא ולבסוף קוסם at first a prophet, and in the end a charmer. Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXII, 7) קסמים שהיו קוסמין ... הילכו בחן they carried with them all kinds of divining implements with which people divine. Koh. R. to XII, 7 לְקַסֵּם, v. קֶסֶם, קסמים; a. e.

Pi. קִסֵּם *to divine.* Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg. עבד לו מְקַסֵּם וכ' he stood up and divined to find out whether or not to go up.

Nithpa. נִתְקַסֵּם, v. קֹרֶסֶם.

קָסַם I ch. same, 1) *to cut, chip.* Y. Shebi. II, 34a ומקמה בידיה וכ' he chipped it (their argument) with his hand, i. e. made a motion with his hand to indicate his dissent (and said) &c.—2) *to divine.* Targ. Ez. XXI, 26. Targ. Deut. XVIII, 10 קָסֵם ed. Berl. (oth. ed. קַסֵּם, incorr. קוֹסֵם); a. e.—Gitt. 68b אחרך קָסֵם ... חזר saw a diviner who was divining, and laughed (at him). Ib. ... לְקַסּוֹם תותיה let him divine what is under him.

קֶסֶם m. (b. h.; preced.) 1) *chip, carving,* v. קָסַם.—*Pl.* קְסָמִין, קְסָמִים, v. קִיסָם.—2) *decision,* esp. *decision by lot or sign, divination, augury; means or tools of divination.*—*Pl.* as ab. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) הרואה

Digitized by Google

קוסם ק' he began to make divinations (by throwing arrows &c.); Koh. R. to XII, 7 לקסום ק'. Num. R. s. 20, v. קָסַם. Ib. שידעו בק' שלהם וכ' they knew that there was no profit in their divining signs; a. fr.

קָסַם II, קָסְמָא, קָ', קוֹ', קָי' ch. same, 1) *decision.* Targ. Prov. XVI, 10.—2) *divination, divining tools.* Targ. Ez. XXI, 26 (ed. Wil. קָסֶם); 27; a. e.—*Pl.* קָסְמִין, קָסְמַיָּא, קָ', קוֹ', קָי'. Targ. Deut. XVIII, 10 (Y. II קָסָ'). Targ. Y. Gen. XXX, 27. Targ. Y. I Deut. XVIII, 14 (Y. II, v. קָסְמָא); a. fr.—Y. Maasr. III, end, 51ᵃ, v. קְנָטַר.

קָסָם, קָסֶם, קֶסֶם *chip*, v. קִיסָם, קִיסֶם.

קָסָם III pr. n. pl., v. קִיסָם.

קַסָּם m. (קָסַם) *carver.* Snh. IX, 6 Y. ed., v. קָסַם. Cant. R. to V, 14 כל מי שנעשה ק' וכ' he that makes himself a carver (skilful worker) in the words of the Law shall finally become a king (leader) through them (with ref. to Prov. XVI, 10). [Ib. שנעשה בהם ק' some ed., read: סַפָּר; v. Matt. K. a. l.]

קַסְמָא, קָסָ', קָסְמָא, קוֹ' m. (קָסַם I) *diviner, charmer.* Targ. Josh. XIII, 22 (not ק').—Gitt. 68ᵇ, v. קָסַם I.—*Pl.* קַסְמַיָּא, קָסָ', קָסָ', קוֹסָ'. Targ. O. Deut. XVIII, 14 (Y. II קָסָמֵי, corr. acc.).—Targ. Zech. X, 2. Targ. I Sam. VI, 2; a. fr.

קָסְמָא, v. קָסַם II.

קָסְמִית, v. קִיסְמִית.

קסנמור, v. קְוִיסְטוֹר.

קָסַס (b. h. *Polel*) 1) *to cut*, v. קִסְּסָה.—[Y. Ber. VI, 10ᵇ top הקוסס את החטים Ar., ed. הכוסס, v. כָּסַס.]—2) (of wine) *to bite, have a pungent taste, be sourish.* Y. Pes. II, end, 29ᶜ היה לו יין קוסס וכ' had a sourish wine, and he put barley into it that it might become sour (vinegar). Tosef. B. Bath. VI, 6 if one sells a cellar full of wine, מקבל . . . קוסָסוֹת למאה he (the purchaser) must accept ten casks of pungent wine for every hundred. Maas. Sh. IV, 2 היין שקסס Ms. M. (Y. ed. שקיסס; ed. שקרם, Var. שהקסיס) wine that has turned sourish; a. fr.

Pi. קִיסֵּס; *Hif.* הִקְסִיס, v. supra.

קְסָסָה *f., pl.* קְסָסוֹת (preced.) *lumps, balls* (cmp. קְדוּדוֹת). Naz. 65ᵃ נוטל את הקיסמין ואת הק' he takes up the chips (of the coffin) and the lumps of earth (formed by congealed blood and secretions from the decaying body) &c.

***קַסְקָסָאָה** m. *Kask'saah*, surname of one R. Isaac. Ber. 51ᵃ (Ms. M. סַקָּאָה *sack-maker* (?); Beth N. קטוספאה, *of Ctesiphon*; oth. Var. קרקוסאה *of Circesium*; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קַסְקֶסִין, v. קַשְׁקֶשֶׁת.

קָסַר, v. קִיסַּר.

קסרטל, v. קְרַסְטָלִין.

קְסָרִין, קְסָרְיָא, קַסָּרִיוֹן, קְסָרִי, v. sub קִיסָּר.

קסרין, Koh. R. to VII, 11 ראש ק' a gloss expl. ממונה על האוצרות, prob. meant for קַסְטְרִין; perh. for סִיקָרִין.

קְסַרְקִימוֹן m. (exercitus, ἐξέρκετον, S.) *army.* Lam. R. introd. (R. Nahm.) (ref. to Is. XXIX, 1) קריה . . . דוד לק' שלו the city which David built for his army; Yalk. Is. 302 קיסרקיסון (corr. acc.). Cant. R. to VIII, 13 נטל קצרקטין שלו וכ' (read: קְצַרְקְטוֹן) he took his entire army and his servants (cabinet) &c.

קְסָתָא, v. קִיסְטָא.

קסתות, Kel. XV, 1 R. S., v. קִיסְטָה.

קְעֵילָה *f.*, Erub. 63ᵇ, v. קְלָעָא I.—*Pl.* קְעֵילִין, Snh. 106ᵃ Ar.; Yalk. Num. 771, v. קְלַע III.

קְעֵילִית *f.* (denom. of קעילה) *of Keilah*, a town in the lowland district of Judæa. Yoma 76ᵃ, a. e. דבילה ק', v. דְּבִילָה. Y. Bicc. III, beg. 65ᶜ נאמר אם היתה ק' וכ' בקש . . . if one wants to bring (as first fruits) pressed figs, shall we say, if they are from Keilah, he may, if from Bozrah, he dare not?

קְעֲקַע I (onomatop.) *to cackle; to call hens by imitating their cackling.* Kidd. 31ᵃ (sarcastically) חטל . . . וקעקע להן וכ' put water in a bowl and call them as you do hens.

קְעֲקַע II (transpos. of עקצע, v. עוּץ; cmp. גְּעַנְּעַ) 1) *to engrave* (cmp. חָקַק); *to etch in.* Macc. III, 6 כתב ולא ק' . . . ויקעקע ק' if he writes (on his skin) but makes no impression, or makes an impression but does not write, he is not guilty (of trespassing the law, Lev. XIX, 28) until he writes and stamps with ink &c.; Sifra K'doshim, Par. 3, ch. VI; a. e.—2) *to stamp out, exterminate.* Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ top, a. e., v. בִּיצָה. Tosef. B. Kam. X, 5; Y. Gitt. V, 47ᵃ bot. יקעקע כל הבירה וכ' he must (if necessary) take down the entire group of buildings in order to restore it (the stolen beam). Ex. R. s. 35 חתריבה אותו אלא שלא קעקעה אותו וכ' she (Babylon) laid the Temple in ruins, but she did not stamp it out, whereas of Edom it is written (Ps. CXXXVII, 7), 'raze it, raze it &c.'

Hithpa. הִתְקַעְקַע, *Nithpa.* נִתְקַעְקַע *to be stamped out*, v. בִּיצָה. Esth. R. to I, 7 מי גרם . . . שתתקעקע ביצתו וכ' what was the cause that Belshazzar's dynasty was entirely exterminated? Ruth R. to IV, 14 לא נתקעקעה . . . מברכותיהן ביצתו וכ' owing to the blessings of the women, the seed of David was not entirely exterminated in the days of Athaliah. Pesik. R. s. 12 ואימתי שמשו שוקעת וביצתו מתקעקעת וכ' and when shall his (Amalek's) sun go down and his egg be stamped out and his seed uprooted?

קַעֲקַע m. (b. h.; preced.) *impression*; ק' כתובת *etched inscription.* Macc. III, 6; Lev. R. s. 19, a. e., v. כְּתוֹבֶת.

קַעֲקָא m. *neck*, v. קוֹנָא.

קְעָרָה *f.* (b. h.; קער *to be sunk*, cmp. קְעֲקַע II) *dish, charger.* Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. אלכסנדריוס . . . ואת הדים כק' וכ'

Digitized by Google

when Alexander the Macedonian attempted to ascend to heaven, he rose higher and higher, until he saw the earth beneath him like a ball and the sea like a dish; ויצורינה ק׳ בידיה and why is he not represented with a dish in his hand?; Num. R. s. 13. Ib. תקריב ק׳ ... ודומה לק׳ he offered a charger which is typical of the sea that surrounds the whole world and resembles a dish. Ker. 7b, v. גָּדַח. B. Bath. 16a בקש ארוב לחפוך ק׳ על פיה Job attempted to turn the dish upside down, i. e. to challenge Providence; a. fr.—*Pl.* קְעָרוֹת. Men. 97a, v. דָּפַס; a. e.

קָפָא, v. קפי.

קַפָּא I m. (κάππα) the letter *kappa* (k′) as numeral, *twenty*. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש), v. הוֹקְיָא; Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. [read:] מני עשרין ... ק׳ דוקייא count twenty beams in thy house (counting upwards and downwards until you arrive at twenty), and thou shalt find thy father's savings, *kappa dokia* (twenty beams; oneirocritical play on Cappadocia; v. Gen. R. s. 68).

קַפָּא II m. (קפה) 1) *trunk, vine*, v. קוֹפָא II.—*2) (v. קוֹפָא II, 1) *pole, beam*. Ber. 56b, v. דִּיקָא. Ib. זיל חזי ק׳ דריש עשרה וכ׳ go and examine the beam which heads the number ten, and you shall find (in number eleven) &c.; v., however, preced.

קַפָּא III (or קָפָא) name of *a worm* in herbs which causes disease of the bowels; (oth. opin.) *a poisonous substance in vegetables*. Pes. 115b משום ק׳ צריך לשקויה you must dip the bitter herb into the *ḥăroseth* to counteract the effect of the *kappa*. Ib. לא ... וק׳ מריחא מיית it is not necessary to dip it, for the k. dies from the smell (of the *ḥăroseth*). Ib. 116a, v. חָמָא.—Tosef. Ter. VII, 11 Ar., v. קַפָּה.

קפאטיות, v. קוּבָּטָאוֹת.

קָפַד (b. h.) *to contract, convolve*, v. קִיפֵּד.

Hif. הִקְפִּיד (cmp. קָצַף) 1) *to be angry, lose temper*. Taan. 20b מימי לא הקפדתי וכ׳ never did I lose my temper in my house; Y. ib. III, end, 67a. Y. Ber. IV, 7d (prayer on entering the schoolhouse) ... שלא אקפיד וכ׳ that I may not get excited over my colleagues, and my colleagues may not get excited over me. Sabb. 31a והלל לא יקפיד and Hillel (I) shall not get impatient. Ab. d'R. N. ch. I מקפיד על דבריו, v. נָתַן. Ex. R. s. 6 ואף הוא מקפיד (not מקפידו) and he (Moses) also lost his temper. Ib. ואתה מקפיד על דברי and thou losest thy temper in spite of my word (that declared thee the most patient of men)?; a. fr.—2) *to provoke, insult*. Y. Keth. IV, 28d bot. ה׳ את וכ׳ he insulted an elder and struck him.—3) *to be strict, particular; to care for, mind*. Mikv. IX, 3; 7 כל המקפיד עליו חוצץ whatever one minds (on one's body) causes a partition for immersion, v. חָצַץ I. B. Mets. 75a בני חבורה המקפידין וכ׳ members of a party that are particular with one another (in lending and borrowing); Sabb. 149a. Ḥull. 107b שני אחין ומקפידין וכ׳ two brothers (taking separate meals at the same table) who are particular with each other. Gen. R. s. 65 לא הקפדה מקפדת וכ׳ did not mind the pollution through idolatry; a. v. fr.

קָפַד ch. same, *to be angry, sensitive; to be particular, care for, mind*. Snh. 113b, v. קָפָן. Ḥull. 107a אבנא מקפדיתו are you particular about the condition of the vessel (used for ablution)? Ib. אבנא ואחזיתא מקפדינן we are particular about the vessel and about the color (of the water), אשיטורא לא מקפדינן we are not so about the quantity. Sabb. 147a והוא דמקפיד עלוידהו provided a person is particular about his garments' being shaken before he puts them on; אנן לא מקפדינן we do not care about it. Pes. 110b כל דמקפיד בהדיה וכ׳ he that minds (such practices) is strictly dealt with (suffers for disregarding them); he that does not care &c. Snh. 67b דמקפיד אבנא שד a magician that is particular about the vessel he uses is a conjurer of demons; a. fr.

Pa. קַפֵּד same. Y. Sabb. I, 4a top מְקַפְּדִין, v. קִדְּיָאָה.

Ithpe. אִיתְקַפַּד, אִתְקַפַּד 1) *to be contracted, shortened*. Targ. Is. XXXVIII, 12 (ed. Lag. איתקפלו). Ib. I, 2. Targ. Mic. II, 7.—2) *to be angry, excited*. Y. Ber. II, 5b top ... כמע ואי עילוי Samuel heard of it and was angry with him. Kidd. 33a; a. fr.

Af. אַקְפַּד *to provoke, insult*. Y. B. Kam. VIII, end, 6c חד בר נש א׳ לר׳ וכ׳ (not איק׳) a man insulted R. Ḥ.

קָפְדָא* m. (preced.) *anger, indignation*. Targ. Y. I Num. XXV, 8 בק׳; [prob. a corrupt. for בקבְחָה, corresp. to h. text אל קבתה; Pesh. בברסח].

קוֹפָדָן, קַפְדָן m. (preced. wds.) *hot-tempered, impetuous*, opp. עֲנָוְתָן. Ab. II, 5 לא הק׳ מלמד (Ar. הקר׳) an impatient man cannot be a teacher. Sabb. 30b bot., v. צְנָוְתָן; Ab. d'R. N. ch. XV. Snh. 113a sq. (in Chal. dict.) אבא אלידו ק׳ הוית father Elijah (the prophet) was hot-tempered (dealing with Ahab too severely); א״ל ק׳ קריית לי ... דקא קפיד מר said he (Elijah) to him, thou didst call me hot-tempered! Said he, this very case before us proves it, for thou art resentful; a. e.

קַפְדָנוּת f. (preced.) *impatience, anger, irritability*, opp. עֲנָוְתָנוּת. Gen. R. s. 74, a. e. קַפְדָנִיתָן, v. עֲנָוְתָנוּת. Sabb. 31a קַפְדָנוּתוֹ של שמאי וכ׳ Shammai's impatience came near driving us out of the world (of salvation); Ab. d'R. N. II (ed. Schechter) ch. XXIX קַפְדָנִיתָךְ שמאי וכ׳ thy impatience, O Shammai, &c.; a. e.

קָפָה, v. קפי.

קֻפָּה, v. קִיפָּא.

קַפָּה f. name of *a worm* in herbs. Tosef. Ter. VII, 11 (Ar. קפא), v. קַפָּא III.

קִפּוֹד, v. קִיפּוֹד.

קִפּוֹדָקָאָה, v. קַפּוּדָקָיָא.

קַפּוּטְ׳, קַפּוּדָקָיָא, קַפּוּדָקְיָא pr. n. *Cappadocia*, a district of Asia Minor. Targ. O. Deut. II, 23 קַפְטָכָי; Y.

Digitized by Google

ed. Vien. קָיָאה ...; h. text כפתר). Targ. Am. IX, 7.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש); Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ bot.; Ber. 56ᵇ, v. קָפָא I, II. Y. Yeb. II, end, 4ᵇ, v. קִדְמִירִין; Tosef. ib. IV, 5 קפוט. Keth. XIII, 11 קפוט; Y. ed. קפור. Sabb. 26ᵃ; Tosef. ib. II, 3, v. נַמְנֵי; a. e.

קַפּוֹטְ, קַפּוּדָקָאָה, קַפּוּדָקָא m. (preced.) *Cappadocian.* Y. Peah I, 16ᶜ top ר׳ יודן ק׳. Koh. R. to VII, 23 ר׳ שמואל ק׳; Pesik. R. s. 14; a. e.—*Pl.* קַפּוּדָקָאֵי, קַפּוּטְ. Targ. Gen. X, 14 (h. text כפתרים). Targ. Ez. XXVII, 11 (h. text גמדים); a. e.—Y. Shebi. IX, 39ᵃ top ק׳ דציפורין the Cappadocian students at Sepphoris.

קַפּוֹז m. (קָפַז) *jumper, runner.* Gen. R. s. 86 (expl. איש מצלית, Gen. XXXIX, 2) גבר ק׳ a running (quick) man (with ref. to וצלחו, II Sam. XIX, 18); Yalk. ib. 145 קָפֵיז.

קַפּוֹטוֹרִין, v. פִּיטוֹרִי.

קַפּוֹטִיקִי = קַפּוּדָקָא (?) Yalk. Gen. 148; v., however, פַּלְסְטִינִי.

קַפּוֹטָקָא, קַפּוֹטָקְיָא, קַפּוֹטָקָאָה, v. sub קַפּוּדָק׳.

קַפּוֹל, קַפּוּלָא, v. sub קִיפּ׳.

קַפּוֹלָאָה m. (קָפַל II) *grave-robber.*—*Pl.* קַפּוֹלָאֵי. Sabb. 152ᵇ; Yalk. Ez. 376; Yalk. Gen. 33, v. קָפַל II.

קַפּוֹנְדְרָא, v. קַפַּנְדְּרְיָא.

קַפּוֹסַיי, קַפּוֹסָאי, v. קָבּוֹסַאי.

קַפּוֹפָא, קַפּוֹפָא, v. sub קִיפּ׳.

קַפּוֹף m. (=קוּפָּה) *basket*; ק׳ ומחוק the peddlar's basket with the strike which he carries with him. Tosef. Ḥull. VIII, 4 [read:] ניתנן בק׳ ובמ׳ ומפשילן וכ׳ he may put them (the fowl and the cheese) into the basket and throw them over his shoulder.

קַפּוּץ, v. קִיפּוּץ.

קַפּוֹצַאי, v. קָבּוֹסַאי.

קָפַז, קָפַן (cmp. קָפַץ) *to leap, dance.* Gen. R. s. 68 קוֹפְזִים בו Ar. (ed. קָפְזִים), v. אָפַז. Ib. s. 87 Ar. (ed. קפץ).

קָפַז ch. same. Targ. Cant. II, 8 Ar. (ed. זָפַז, q. v.).—Gen. R. s. 86, end כל דְּקָפֵיז לה נסיב וכ׳ whoever jumps up on her (the bear), shall get all the ornaments upon her. Ib. [read:] מסתכלין אתון ... בניבית של אותה דובה ואתון קָפוֹז קָפֵיזִין אתון (strike out אמר ר׳ ברכיה) you look at what is on her, but I look at the tusks of that bear; and will you jump?; Yalk. ib. 145 ואיתקפז, read: קְפוֹז וְאֵיתְּ and jump thou.

קָפַח 1) (cmp. נבח, כיפח) *to arch, bend.*—Denom. קִיפֵּחַ.—2) *to slap* (with the palm of the hand); *to strike.* Yalk. Gen. 79 קָפַחְתָּה, v. נָפַח I. Y. Yeb. XV, 14ᵈ אין החמה קופַחַת על וכ׳ the sun strikes the head of man only in the harvesting season. Cant. R. to I, 6 קָפַחְתּוֹ החמה על וכ׳ the sun struck his head, and his face became bronzed. Ib. VI, 10.—Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 46) קופחת זו לזו ווו לזו slapping this against that, and that against this' i. e. (cmp. נָקַשׁ) believing all of them equally bad.—[Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ קפח, v. next. w.—Hor. 11ᵇ, v. infra.]

Pi. קִיפֵּחַ 1) same. Gen. R. s. 23 (ref. to וזה, Gen. XI, 6) ק׳ על ראשו וכ׳ he put his hand upon Nimrod's head, saying, this man &c.; ib. s. 26.—2) *to bend, force, outrage, overwhelm.* Pes. 118ᵃ אינו מְקַפֵּחַ שכר וכ׳ הקב״ה the Lord does not outrage (by withholding) the reward of any creature, i. e. even the wicked are rewarded for what good they may do; Naz. 23ᵇ ... מקפח אפי׳ שכר וכ׳ אין God does not withhold the reward even for a decorous word. Y. Dem. I, 22ᵃ ... ותיא מְקַפֵּחוֹ במים אישר (=מק׳ שכרו) is it possible? he honored his Creator with water, and he should outrage him with water (allow his daughter to be drowned)?; Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מקפחו (corr. acc.). Kidd. 52ᵇ לְקַפְּחַנִי בחלכות וכ׳ they come to overwhelm me with citations of traditions (of which they will prove me to be ignorant); Naz. 49ᵇ. Num. R. s. 9 (31) קִיפְּחָה נזירות בראשה she forced the nazarite obligations upon her head (the vow was of her own doing); a. fr.—*Part. pass.* מְקוּפָּח; f. מְקוּפַּחַת *forced, perverted, distorted.* Y. Sot. III, 18ᵈ bot. נמצאת מידת הדין מק׳ justice would appear perverted; Num. R. l. c. Ohol. XVI, 1 שוו חלכה מק׳ ... אקפח may I bury my children (v. infra), if this is not a distorted (misrepresented) *hălakhah*; Tosef. ib. XV, 12.—3) *to overpower, take from one by force.* Y. Snh. VIII, 26ᵇ bot. ומקפח תבריות וכ׳ ... יושב he will sit at cross-roads and rob the people and kill &c.; (Bab. ib. 72ᵃ ומלסטם); Lev. R. s. 30 ומק׳ לעוברים ושבים. Yoma 83ᵇ קִפַּחְתָּ את הרועה thou hast forced the shepherd (to give thee his bread); אני קִפַּחְתִּי ... ואתה קפחת וכ׳ I laid the shepherd under contribution, but thou didst so to the whole town (when they all came to his rescue with refreshments). Pesik. R. s. 3 ראה כמה קר׳ לוט וכ׳ see to what extent Lot deprived Abraham of the divine communication!; a. fr.—4) *to cover, bury, survive.* Ohol. l. c.; Y. Sabb. XVI, 15ᶜ bot. אֲקַפַּח את בניי וכ׳ may I bury my children if &c. (an oath frequently used by R. Ṭarfon). B. Mets. 85ᵃ אותו צדיק שהיה מקפח את בניו that righteous man (Ṭarfon) who used to swear by the life of his children. Pes. 87ᵇ אין לך כל נביא ... שלא ק׳ וכ׳ there was not a single prophet that did not survive four kings &c.; a. fr.—Trnsf. *a) to ruin.* Sabb. 147ᵇ קִיפְּחוּ וכ׳ ... חמריא the wine of P'rugitha and the baths of D. (luxurious life) ruined ten tribes of Israel. Kidd. IV, 14 (82ᵃ); Tosef. ib. V, 15 קיפחתי את פרנסתי I have ruined my livelihood (forfeited the privilege of support without toil like dumb animals); Y. ib. IV, end, 66ᵈ (not קופחתי).—*b) to cover up, retain.* Ker. 5ᵃ bot. קלט את הריח וקִיפְּחוֹ the oil resorbed the scent and retained it; Hor. 11ᵇ ... וקפחו קולט (ed. Ven. וקופירתו; corr. acc.); Yalk. Ex. 387 (not וקיפחן).—5) (denom. of קֵפַח) *to make high and arched shoulders, to cause* or *pretend to be humpbacked.* Sot. VIII, 6 ... לְקַפֵּחַ את שוקיו כל המבקש if anybody attempted to go back (desert the army), he (the officer) was empowered to beat him until he was humpbacked; Sifré Deut. 198; Yalk. ib. 923. Tosef. Peah IV, 14 המקפח את שוקיו (a beggar) who simulates a hump; Keth. 68ᵃ; Y. Peah VIII, 21ᵇ top המנפח (read: חמְכַפֵּחַ).

קָפַח ch. same, *to force, overwhelm; to rob.* Targ. Hos.

Digitized by Google

VII, 1 קְפוֹתִין (not קְפַתִּין).—Y. Sabb. XX, end, 17d קְפוֹתַ׳ קְפִידָתֵיהּ rob him that has been robbed (v. צְנִינִים).

Pa. קַפַּח same. Yoma 83b וכ׳ קַפְּחִית לרויחה he overpowered the shepherd and ate his bread. Gen. R. s. 75, beg. שרי מְקַפַּח בירח began to rob him. Ib. s. 87 קים ... דא׳ קַפְּחִינָהּ the she-bear is before thee, rise and overpower her, i. e. here is a temptation, conquer it. Lev. R. s. 18 לסטין אתאן לְמִקְפָּא יתי robbers are coming to rob me. Ib. s. 30 קַפְּחִית ונכס וכ׳ he overpowered him and took all he had. Ib. דקַפַּחְתַּנִי ... חב׳ give me back what thou hast robbed me of. Ib. מן כל מה דקַפְּחִית וכ׳ of all I forced (out of thee) and of all I took, this man has (I have) nothing left except this rug. Koh. R. to VII, 26 וחוא נפיק ומקפח בליליא and he used to go out by night for robbery; a. fr.—Gitt. 29b קַפְּחִינְהוּ רב ספרא וכ׳ R. Safra got the better of three ordained rabbis; בטעותא ... קפחינהו R. S. got the better of ..., by showing them their mistake.

Ithpe. אִיקְפַּח *to be overpowered, robbed.* Y. Ter. VIII, 46b bot. [read:] קְנָיָה, v. ר׳ יוחנן א׳ בעלי וכ׳. Ib. אִיקְפַּחְתִּית (not אירקפחת) I have been robbed &c.

קְפֵּח, v. כִּיפֵּח.

קַפְּחוּתָא f. (preced. art.) *overthrow, victory.* Gitt. 29b מאי ק׳ Rashi (ed. במאי קפחינהו) where is his victory?, i. e. his argument is not unanswerable.

קַפְּטָאוֹת, v. קוּבְטָאוֹת.

קָפָה, קָפָא, קְפִי (b. h.) [*to bend, arch, be arched,*] 1) *to be on top, float on the surface. Part. pass.* קָפוּי; f. קְפוּיָה; *pl.* קְפוּיִים, קְפוּיִין; קְפוּיוֹת *light of weight.* Pes. 50a (ref. to יקרות וקפאין, Zech. XIV, 6) אור שיקר בעוה״ז ק׳ וכ׳ חוא Ms. M. (ed. וק׳) light which is weighty (precious, rare) in this world shall be light (little esteemed, an ordinary thing) in the world to come; ib. נגעים ... וקפויין וכ׳ (Ms. M. קפויות) the treatises Negaim and Oholoth, which are heavy (difficult, obscure) in this world, shall be light (easily understood) &c., ib. אלו בני אדם ... (ו)ק׳ חם וכ׳ those who are weighty (important on account of their wealth, though otherwise without merit) in this world, shall be light (disregarded) &c.; Yalk. Zech. 583.—2) *to coagulate, be curdled.* Gen. R. s. 4 כיון שירד ... מיד חוא קוֹפֶה וצומד ed. Wil. (oth. ed. קוֹפֵא) as soon as a drop of *m'so* (v. מָסוֹ) is put in, the milk curdles and 'stands' (v. צָמַד); ib. s. 14 קיפה (ed. Wil. קָפוּי); Lev. R. s. 14 נִקְפָּא. Tanḥ. B'shall. 17; Mekh. ib., Shirah, s. 6 קפא עליהם וכ׳ the sea around them was congealed as far as &c.; Yalk. Ex. 248 נִקְפָּה; a. e.—[Tosef. Maasr. I, 7, v. infra.]

Pi. קִיפָּה *to skim, take off the scum and the substances that gather on wine* when it begins to ferment. Maasr. I, 7 חיין משיקפה אע״פ שקי׳ וכ׳ Y. ed. (Bab. and Mish. ed. שקפה) wine is subject to tithes when the manufacturer begins to skim; but although he has skimmed, he may take &c.; Tosef. ib. I, 7 אע״פ שקיפה ed. Zuck. (Var. שקירפה); Ab. Zar. 56a; Y. B. Mets. VII, beg. 11b; [Maim. to Maasr. l. c. seems to read משיקפה, expl. *to form scum*]. Tosef. l. c. שולה וקופח ed. Zuck. (Var. שילה וקיפח), v. שָׁלָה. Maasr. IV, 1 חמקפא לחבשיל he that skims for the purpose of taking wine for a dish; Tosef. ib. I, 9 חמקפה בצריבה he that skims and takes wine out in a trough; a. fr.—In gen. *to take from the top.* Ter. IV, 11 סאה ... וקפאה if one S'ah of T'rumah fell on top of a pile, and he took it off. Ib. ויקפאנה Mish. ed. (Bab. ed. וַיַּקְפִּיאֶנָּה) *Hif.*; Y. ed. Krot. וירקפינה, read: וְיַקְפִּינָה; Ms. M. ויקיפנה, corr. acc.) let him take it off. Y. ib. 43a bot. קפה וחזר וק׳ if he took from the top once and again; a. e.

Hif. הִקְפָּה, חִקְפִּיא 1) same, v. supra.—2) *to cause to float.* Ber. 40a המקפה אכילתו במים he that makes his food float in water (who drinks freely after meals). Sabb. 21a להקפות to keep the wick floating.—3) *to curdle, congeal; to cause coagulation; to become thick.* Ḥull. 120a; Men. 21a ח׳ את חדם if he made the blood thick (through boiling); ib. חקפחו באור Mss. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) if he made it thick by means of artificial heat; חקפתו בחמה by exposure to the sun. Lev. R. s. 14 (ref. to Job X, 10) הקפיאתני אינו אומר וכ׳ it does not read, thou hast curdled me, but thou wilt &c.; Gen. R. s. 14 חקפאתני (some ed. הקפתני). Num. R. s. 9 (ref. to Ex. XV, 8) ח׳ שלישו של ים he made one-third of the sea thick (v. supra); a. e.

Nif. נִקְפָּא, נִקְפָּה *to be curdled, made thick.* Lev. R. l. c.; Yalk. Ex. 248, v. supra.—[Y. Ned. VII, end, 40c ר׳קפת, read: נִיקְפַּת, v. קָפָה.]

קְפָא, קְפִי ch. same, *to float, be on top.* Targ. II Kings VI, 6 (h. text ויצקה). Targ. Y. Ex. XV, 8.—Succ. 53a ק׳ תתרמא וכ׳ the waters of the deep came on top and threatened to flood the world; Macc. 11a. Ḥull. 26b ... ק׳ אידיד דמיא מלעיל because water is heavier, it rests below, and the fruit floats on top. Ib. 111b דכבדא ק׳ ... דמא the blood of flesh sinks, that of the liver floats. Erub. 53b ויתקפי עלת וכ׳ Ms. M. (ed. ותתקפי, Rashi ותתקפי, v. Rabb. D. S. a. l.), v. עֲלַת; a. e.—2) *to coagulate, curdle.* Targ. O. Ex. XV, 8.—Ḥull. 93b מיקקא קָפֵי the blood coagulates, opp. דיירב.

Af. אַקְפֵי 1) *to cause to float.* Ḥag. 16b אַקְפוּ ידיכו let your hands float (rest lightly on the head of the sacrifice). Sabb. 128b דמקפיא נפשה (or דמקפיא *Pa.*) she (the hen) makes herself float (raises her feet and spreads her wings, so that you have to carry her instead of making her walk).—2) *to overflow; to be flooded.* Kidd. 72a א׳ פירא דכוורי וכ׳ Ar. (ed. בכווי) a fish pond overflowed on the Sabbath, and they went and caught fish &c. B. Mets. 12b דאגמא בכווי (Rashi a. Ar. דאַקְפֵי; Ms. R. 2 קָפֵי; Ms. R. 1 אכפאי, corr. acc.) when a meadow was flooded with fish (the flood carrying fish over the meadow).—3) *to cause coagulation.* Ḥull. 120a כיון דאַקְפֵיה וכ׳ since he took pains to make the blood thick (by boiling), he proved that he had his mind on it.

Ithpe. אִתְקְפִי *to float,* v. supra.

קְפִידָא m. (קָפַד) *minding, caring for, an intimation that you care for a thing to be exactly as you want it, a legal objection.* Keth. 72b חוי קְפִידָה ק׳ מידי ... if the vow concerns a thing which people (husbands) generally mind (e. g. a wife's abstinence from meat and wine or from ornamenting her body), his objection to it is valid (and if he betrothed her with the condition that she had no vows to bind her, he has a right to dismiss her without her jointure), but &c. B. Bath. 165a ... דאמרת שאמרת

Digitized by Google

מר סבר ק' ושר וכ' if a woman said, receive a letter of divorce for me at such and such a place, and they received it at a different place . . ., one is of the opinion, it was an intimation that she was particular about the place (and the act is invalid); the other says, it was merely an intimation of the place where the messenger was likely to find her husband. Ib. באתרא דנהיגי פשוט ... וצבר ליה מקושר ק' where the usage is to make a plain document, and he said, make it plain, and the writer made a rolled up document, the objection is valid; Kidd. 49ᵃ; a. fr.—Sot. 26ᵇ, v. next w.—*Pl.* קְפִידִין. Midr. Sam. ch. XXVIII (expl. עיניו, Job XXXVI, 7) עיניהון קְפִידִיהוֹן what they have in sight, what they care for (v., however, סוֹרָא).

קְפוּדָה f. h. same, *minding, objection.* Num. R. s. 9 מהו דתימא בקְפִידַת הבעל וכ' you may have thought that the Scripture makes the case dependent on the husband's objection, and the husband shows here that he does object (to her conduct); Sot. 26ᵇ בקפידא דבעל (Chald.).

קְפִידוּתָא f. (קְפַד) *shrinking, shortness.* Targ. Is. LIX, 1 קְפִידוּת ידא lack of power. Targ. Y. Ex. VI, 9 ק' רוחא (h. text קצר רוח).

קְפִיזָא m. *k'fiza*, name of a small measure (Pers. ḳawij, Greek καπίθη). Men. 24ᵃ ק' בקבא if one hollowed out a ḳ. within a kab measure. Pes. 48ᵇ ק' נחוג למיפא ק' are in the habit of baking only a ḳ. at a time. Ḥull. 25ᵃ חק ק' בקבא he hollowed out a ḳ. in a block intended for a kab measure; Sabb. 103ᵃ; a. fr.—*Pl.* קְפִיזֵי. Ib. 110ᵇ. Men. 78ᵃ; a. e.

קְפִיחָה, Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ, v. קְפַח.

קְפִימוּרִין, v. פִּישׁוּרִי.

קְפִילָה, קִפְלָה m. (κάπηλος) *huckster, dealer in victuals; tavern-keeper.* Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. יהב חד דינר לק' ונסב מינית בשער זולה וכ' (not בשעה) advanced one denar to a huckster and received all he bought of him at the lowest prices of the entire year. Lev. R. s. 12 (ref. to Prov. XXIII, 29 sq.) זה שנכנס לבי ק' וכ' he who is the first to enter the tavern and the last to leave it; Yalk. Prov. 960 קִפְלָא; a. fr.—Esp. *keeper of a cook-shop, professional cook.* Ḥull. 97ᵃ לימצמית ק' ארמאה let a gentile cook taste it. Ib. אמור רבנן בק' there are cases when the rabbis make the decision dependent on the taste of a gentile cook; a. fr.—*Pl.* (h.) קִפְלָאוֹת, (ch.) קִפְלַיָּא. Tosef. B. Mets. XI, 30 חנתומים וחק' the bakers and the tavern-keepers. Y. Shebu. VII, 38ᵃ top, v. סַמָּה.

קַפִּילִיטָא m. (capillitium) *hair, wig; hair-dress.* Y. Sabb. VI, beg. 7ᵈ קַפִּילִיטָה (Mus. in Ar. קפליטא), v. לִיבְרָה.—V. קַפְלָטִין.

קְפִילִין m. (καπηλεῖον) *cook-shop, tavern.* Gen. R. s. 19, beg.; Yalk. Koh. 967. Y. Sot. III, 19ᵃ אעלוניה לק' וחסרוניה וכ' they took him to a tavern and made him one *karaṭ* poorer; Y. Peah VIII, 21ᵃ bot.

קְפִיפָה f. (קָפָה) 1) = קִפָּה, *basket.* Kel. XXVI, 1 Ar. a. ed. Dehr. (ed. כ'); Sabb. XX, 2 (139ᵇ) Y. ed. (Bab. a. Mish. כ'); Y. ib. VIII, 11ᵇ ק' מצריות, v. קִפָּה.—2) *pl.* קְפִיפִים, קְפִיפִיּוֹת (fr. קְפִיפִית) *circular enclosures.* Tosef. Ohol. VIII, 8; Bekh. 22ᵃ, v. טְפִיפִית.

קְפִיץ m., *pl.* קְפִיצִין (cmp. קְפַץ; קֻבָּץ, a. Syr. קופסא *peoples*, P. Sm. 3696) *joints, hams of the knee.* Gen. R. s. 65 (ref. to Ez. I, 7) אין להם ק' they have no joints (cannot bend their knees). Lev. R. s. 6; Pesik. R. s. 22 מלאכי ... ק' the angels of destruction have no joints (cannot sit or lie down); a. e.—Tosef. Par. XI (X), 1 ספק הקְפָצִין a doubtful levitical uncleanness based on contact with one's legs, opp. to חידים.

קִפִּיץ, v. קִפִּיץ.

קְפִיצָה f. (קָפַץ) 1) *leaping.* Midr. Till. to Ps. XXII אותה ק' ed. Bub. (ed. הקְפָצָה), v. קָפַץ; Yalk. ib. 687.—*Pl.* קְפִיצוֹת. Y. Succ. V, 55ᶜ top בקְפִיצוֹתיו הית ... prided himself on his leaping performances.—2) *miraculous translation from place to place.* Erub. 43ᵃ רקאזיל בק' he traversed a large distance by miraculous flight; Yeb. 116ᵃ.—3) *skipping, intermission.* Nidd. 11ᵃ בלא ק' regularly.—*Pl.* as ab. Ib.; a. e.—4) [*closing of lips,*] *mimic intimation of, or to a deaf and dumb person.*—*Pl.* as ab. Gitt. 71ᵃ לא חלכו ... ואחר קפיצותיו וכ' we follow his intimations by hints or motions of the lips or by writing only in the disposal of chattel, but not for letters of divorce.

קפיקלמור, קפיקלימור, Cant. R. to VIII, 6, read: קְפִיקְלָטוֹר; v. קוֹזְמוֹקְרָטוֹר.

קָפַל I (v. כָּפַל) 1) *to double, fold, roll up.* Y. Bets. II, 61ᶜ bot. הדו קוֹפְלִין אותן ... סדינין they spread sheets on the floor, and, when the guests left, they folded them up. Men. VI, 4 (75ᵇ), v. כָּפַל. Gen. R. s. 52 הית קוֹפֵל את חוילון וכ' he had the curtain rolled up and spoke to him; ib. s. 74 מְקַפְּלוּהוּ ... שלשה Esth. R. to I, 5. Ex. R. s. 52 for three months they kept the Tabernacle rolled up (did not put it up); Yalk. ib. 417; (Tanḥ. P'ḳudé 11 הית (מונה ומפורש). Ḥull. 91ᵇ קָפְלָה הקב"ה לכל וכ' (Ms. H. קִיפֵּל) the Lord rolled up the entire land of Israel and placed it under him (Jacob); Gen. R. s. 69 קפלה כפרנקס he folded it together like a book of writing tablets; a. fr.—Trnsf. *to overlap, combine.* Tanḥ. Lekh 11 תשע ... הקב"ה וכ' the Lord combined 980 generations in order to give the law of circumcision to Abraham (alluding to Ps. CV, 8); ib. תתקע"ד דור וכ' the Lord combined 974 generations in order to give the Law to the generation of the wilderness; Cant. R. to IV, 4 (ref. to אלף המגן, ib.) אלף דור קָפַלְתִּי וכ' I combined a thousand generations and brought that shield (the Law) which was the desire of your heart. B. Bath. 121ᵇ שבעה קָפְלוּ וכ' (Rashb. קִיפְּלוּ) seven persons overlapped an entire world (lived through many generations): Methusalem saw Adam, Shem saw Methuselah &c.—Part. pass. קָפוּל; *pl.* קְפוּלִים. Ohol. XI, 3 ק' זו ע"ג זו folded up (packed) one above the other.

Pi. קִיפֵּל same. Gen. R. s. 52 לנביאי או"ה אינו מְקַפֵּל אותו וכ' for the gentile prophets the Lord does not lift the curtain, but speaks to them from behind it. Sabb. II, 3 פתילת ... שקִיפְּלָהּ וכ' a wick made of rags which one has twisted but not yet singed. Ib. XV, 3 מְקַפְּלִין את הכלים

Digitized by Google

וכ׳ you may fold garments &c. Par. II, 3, v. מוֹסָרָה. Sot. 36ᵃ וקיפלו את האבנים and they doubled up (packed) the stones, v. infra; (Tosef. ib. VIII, 8 ונטלו); a. fr.—Part. pass. מְקוּפָּל; f. מְקוּפָּלֶת; *pl.* מְקוּפָּלִין, מְקוּפָּלִים; מְקוּפָּלוֹת. Sabb. 58ᵃ; 147ᵃ היוצא בטלית מק׳ וכ׳ he that goes out with a cloak rolled up and laid over his shoulder. Ib. סחורי כסות ... מק׳ וכ׳ dealers in clothes who go out with cloaks rolled up and laid &c. Sifré Num. 84 מק׳ ... וכשהם חונין and when they encamped, the pillar of cloud remained rolled up. Taan. 31ᵃ אפי׳ מק׳ וכ׳ even when folded and lying in the chest; a. e.—Ned. VIII, 4, v. infra.

Hif. הִקְפִּיל *to double up, lay up in layers, pack.* Ned. VIII, 4 (61ᵇ) עד שיקפילו המקצועות Bab. ed. (Y. ed. שיכפילו; Mish. שיקפלו), v. מַקְצוֹעָה; (ib. 61ᵇ Gemarah שיכפלו, שיכפילו); Tosef. Dem. I, 3 משיקפלו; Y. ib. I, beg. 21ᶜ משיקפלו.

Hof. הוּקְפַל *to be laid up in layers, be folded up.* Ned. 62ᵃ הוקפלו רוב וכ׳ if most of the figs have been packed (most of the knives have been folded up).

קָפַל ch., *Pa.* קַפֵּל same, 1) *to fold, roll up.* Part. pass. מְקַפֵּל. Targ. Y. Num. X, 35 (not מְקַפֵּל; v. Sifré Num. 84, quot. in preced.).—Sabb. 58ᵃ ומקפל לירה וכ׳ Rashi (ed. ומיקפל, corr. acc.) he might roll the cloak up and put it over his shoulder; a. e.—*2) *to go up and down.* Koh. R. to XI, 1 בר קפרא מקפל וכ׳ Bar Ḳ. was walking up and down the bluffs of &c.; [comment. suggests emendation: מְטַיֵּיל].

Ithpe. אִתְקַפַּל *to be rolled up.* Targ. Is. XXXVIII, 12, v. קְפַד.

קָפַל II (transpos. of קלף; cmp. Syr. קפל, P. Sm. 3691, sq.) *to scrape, eat away.* Sifré Num. 85 [read:] קופלת ... וירדת ומתחת בהם מתחתיהם fire came down from heaven, and it was eating away and digging among them from under them; Yalk. ib. 732 [read:] קופלת ומחתה בהם.

Pi. קִיפֵּל *to scrape off.* M. Kat. 9ᵇ בסיד ... לְקַפְּלוֹ במועד a lime paste which you may scrape off during the festive week.—[Sot. 35ᵇ, Rashi to Ḥull. 44ᵃ וקפלו את האבנים, 'they scraped the stones' by confounding with ib. 36ᵃ וקילפו את חסיד.]

Hithpa. הִתְקַפֵּל *to be scraped*; (of glassware) *to be cut* or *engraved.* Y. Succ. IV, 54ᵈ top מהו ... שהיתה מִתְקַפֶּלֶת what kind of white glass is meant? Cut (or engraved) glass.

קָפַל ch., *Pa.* קַפֵּל same, 1) *to scrape off.* B. Bath. 4ᵇ דקפיל ליה חבריה וכ׳ (Rashi: מְקַפֵּל; Ms. M. מקפיל) the neighbor might scrape off (the clay) &c. Ib. מקפיל ליה Ms. M. (ed. קלקף ליה, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) *to dig, unearth* (esp. used of grave robbers). Sabb. 152ᵇ חנותו קפילאי דחוו קָפְלֵי וכ׳ grave robbers that were unearthing (bodies) in the field of &c.; Yalk. Ez. 376; Yalk. Gen. 33 מְקַפְּלֵי.

Ithpe. אִיתְקַפִּיל *to be peeled off.* Hull. 44ᵃ [read:] דאיתקפיל אִיתְקַפּוּלֵי the gullet and windpipe were loosened by peeling, opp. דאפרוק אפרוקי they were torn off forcibly.

קֶפֶל m. (קפל I) *surrounding, guard* (cmp. קוּפָּלִיוֹת); pr. n. pl. *Ḳefel.* B. Bath. 75ᵇ (the Lord shall add to Jerusalem) אלף ק׳ וכ׳ one thousand times the area of Ḳefel for towers; Yalk. Zech. 568; [for Var. lect., v. Rabb. D. S. to B. Bath. l. c., note 40; comment. take ל״ק as numerals = 210).

קְפֵלָא, v. קִפֵּילָא.

קְפֵלָאוֹת, v. קִפֵּילָאוֹת.

קַפְלוֹב m. (κεφάλωτον, sub. πράσον) *leek with a head* (porrum capitatum), *porret.* Tosef. Pes. II (III), 20 they left a corner (פֵּאָה) only ולקפת ולק׳ (ed. Zuck. ולקפלטאות) of turnips and porret; Pes. 56ᵇ. Y. Ber. VI, 10ᶜ top; a. fr.—*Pl.* קַפְלוֹטָאוֹת, קַפְלוֹטוֹת. Y. Ter. II, 41ᶜ bot. ראשי ק׳ heads of leeks. Ukts. I, 2 (not קפלטית). Ned. VI, 9 (53ᵃ) קפלוטית Mish. (Y. a. Bab. ed. קפלי). Tosef. Pes. l. c. קפלטאות (corr. acc.). Maas. Sh. II, 1; a. fr.—Ab. Zar. 38ᵇ, v. קוּבְטָאוֹת.

קַפְלוֹטָא, קַפְלוֹטָה ch. same. Y. Ber. VI, 10ᶜ top; a. e.—*Pl.* קַפְלוֹטָיָא, קַפְלוֹטֵי. Targ. Y. Num. XI, 5 Bxt. (ed. כרתית; h. text חציר).—Y. Ber. l. c. Y. Dem. II, 22ᵈ; a. e.

קִפְלוּרְיָא, v. קִפְּלָרְיָא.

קַפְלָטוֹת, v. קַפְלוֹט.

קַפְלָטִין m. (capillitium = capillatura) *false hair, wig* (or *head-dress*). Y. Keth. VII, 31ᵇ bot. היוצאה בק׳ שלה וכ׳ if a woman goes out with her wig (or head-dress), she is not to be considered as one that goes out with her head uncovered (as disregarding the Jewish customs of decency).

קפלטיות, v. קַפְלוֹט.

קִפַּלְיוֹת, v. קוּפָּלִיוֹת.

קְפַלְרְיָא, קִפְלוּרְיָא, קִפַּלְרְיָא קְרֵי pr. n. *Ḳiflaria, Ḳifluria,* name of a summit of Mount Amanus, prob. Mons Casius in North Syria (v. Neub. Géogr. p. 8). Tosef. Ter. II, 12 (ed. Zuck. קיפלו׳); Tosef. Ḥall. II, 11 (ed. Zuck. קפלו׳); Gitt. 8ᵃ קפלו׳; Y. Shebi. VI, 36ᵈ.

קוּפְּדְרְיָא, קָפַנְדְרְיָא f. (compendiaria, sub. via) *a short cut, path.* Ber. IX, 5 (54ᵃ) לא יעשנו ק׳ one must not use the Temple mount for a short cut. Y. ib. I, 2ᵇ bot. דהדא דאזיל ליה בקפונדריא one that walks (from the top of Mount Carmel to the Ocean) by the short cut, opp. איסרטא. Bab. ib. 62ᵇ (phonetic etymol.) דמקיפנא אדרבי וכ׳, v. הֵיא I; Meg. 29ᵃ. Tanḥ. K'doshim 8 וקרב לפני המלך בקופנדר (Ms. Michael O. קומפנדר) approached the king on a side road (instead of being duly announced); a. fr.

קָפַס, dial. for קָפַץ q. v.

קְפָסָא, v. קוּפְסָא.

קָפַץ (b. h.) 1) *to contract, shrink; to close.* Midr. Till. to Ps. XXII, 20 היה השרביט קוֹפֵץ the scepter grew smaller and smaller; Yalk. ib. 687. Gen. R. s. 39 קוֹפֶצֶת באיתה מאגפיה וכ׳ contracts herself with (flaps) one wing &c., v. יוֹנָה II. Snh. 95ᵃ שלשה קָפְצָה להם הארץ (Ar. תחת) for three persons did the earth (the road) shrink (they were suddenly transferred to a distant place); Yalk. Gen. 107. Y. Taan. IV, 69ᵇ קפצה לה א״י Palestine has shrunk: a. fr.—פה ק׳ (or sub. פה) *to close the mouth, to indicate*

Digitized by Google

one's will by mimic motions. Gitt. V, 7 קוֹפֵץ וְנִקְפָּץ a deaf and dumb person may transact business by motions with closed lips and by being spoken to in the same way.—Part. pass. קָפוּץ; f. קְפוּיָה &c. Koh. R. to V, 14 כשאדם ידיו הן קְפוּצוֹת וכ׳ ... when man enters the world, his hands are clenched, as if saying, the whole world is mine &c., opp. פשוטות straight, open.—2) *to leap (with joined feet), jump; to be excited.* Midr. Till. l. c. אימתה קפיצה שקָפַצְתָּ על אבותי בים כן תִּקָּפוֹץ עלי הרום וחפלטני ed. Bub. (ed. אותה הקפצה שהִקְפַצְתָּ על אבותינו כן וכ׳) with the same leap with which thou didst leap like a hart in aid of my ancestors at the sea, leap now to my aid and save me; Yalk. Ps. l. c. Midr. Till. l. c. 1 קוֹפֵץ כאיל ed. Bub., v. *Pi.* Ohol. VIII, 5 חקופץ ממקום וכ׳ he that jumps from one place to another, contrad. to הדולג (v. קִיפּוּץ). Succ. 49ᵇ שמא תאמר כל הבא לִקָּפוֹץ קוֹפֵץ lest you say, whosoever comes to jump may jump (whosoever wishes to do good succeeds in doing real good), we read &c. (Ps. XXXVI, 8). Sabb. 152ᵃ זקנה קופצת עליו old age will spring upon him (will overtake him prematurely). Taan. 5ᵇ מיד זקנה קפצה עליו he grew old before his time. Ib. קפצה וכ׳ Ms. M. (ed. אמר חקב״ה אקפוץ, read אַקְפִּיץ). Sifra Sh'mini, Milluim קפצה פורענות על וכ׳ punishment overtook Nadab &c. Y. Keth. X, beg. 33ᵈ קפצה עלירתן ירושת תורה the legal succession according to Biblical law was sprung upon them (they have the precedence); ib. IV, 28ᵈ bot. קָפְצָה. Y. Gitt. IV, 46ᵈ top כדי קוֹפְצִין וכ׳ ... in order that all may be anxious to marry her. Y. Snh. X, 28ᶜ top אינו קופץ אלא למה וכ׳ I will jump only at (betake myself to) what my grandfather told me, who said to me לשלשה דברים וכ׳ ... קָפוֹץ betake thyself to three things, and thou shalt be safe, they are: prayer &c. Ber. 39ᵃ ק׳ וברך וכ׳ he hastened and said the benediction &c. Yeb. 32ᵇ ק׳ ר׳ חייא וכ׳ R. Ḥ. jumped up (got excited) and swore &c. Tosef. Keth. II, 3 היאך ק׳ זה לכהונה how did this man jump into priesthood (by what right does he enjoy the privileges of a priest)? Num. R. s. 15 ולא יִקָּפוֹץ לחשיב and must not be rash to reply; a. fr.—3) *to skip.* Nidd. 11ᵃ קפצה וראתה וכ׳ if she skipped (one period) and menstruated, skipped &c. (did so three times).—*4) (denom. of קוּפִּיץ) *to chop meat.* Tosef. Bets. III, 5 קופץ בכלי (Var. חותך) he cuts with some implement.

Pi. קִיפֵּץ 1) same, *to leap; to skip.* Y. Ḥag. II, 77ᵃ bot. והיו ... מְקַפְּצִין וכ׳ and the ministering angels leaped before them like wedding guests rejoicing &c. Pesik. R. s. 15 (ref. to Cant. II, 8) ... מְקַפֵּץ על החשבונות וכ׳ מדלג leaping over the destined terms of redemption, and skipping over the calculations of years and epochs (hastening the redemption), v. עִיבּוּר. Midr. Till. to Ps. XXII, 1 מְקַפֵּץ כאיל ed. Bub. (oth. ed. קופץ); ib. קופץ ed. Bub. (oth. ed. מקפץ) leaps like a hart; Yalk. ib. 685 קומץ (corr. acc.); a. fr.—2) *to cause to leap.* Tanḥ. Sh'mini 11 הקב״ה מקפץ לחם את הזקנה God springs old age upon them (to make them look venerable).

Hif. הִקְפִּיץ 1) as *Pi.* 2. Taan. 5ᵇ אמר הקב״ה אַקְפִּיץ (not אקפוץ, v. supra) וכ׳ the Lord said, I shall cause old age to spring upon them prematurely. Gen. R. s. 56 וה׳ את בנו עמו and made his son leap with him (saved himself and his son; v., however, אגרינו).—2) *to leap.* Midr. Till. l. c., v. supra.

Nif. נִקְפַּץ *to be spoken to by mimic motions.* Gitt. V, 7, v. supra.

קָפַץ ch. same, 1) *to contract, close* &c. Targ. O. Deut. XV, 7. Targ. Y. Gen. XXVIII, 10.—Ḥull. 91ᵇ קָפְצָה לירה ארעא the earth shrank under him (v. preced.).—2) *to leap, be anxious for.* Nidd. 8ᵇ מידי דקָפְצִין עליה זבונא something at which the purchaser jumps (i. e. a quality which makes the object more desirable).

קֶפֶץ, v. קֶבֶץ.—*Pl.* קְפָצִין, v. קְפִיץ.

קְפָצָה, v. קְפִיצָה.

קַפְצָה f. (an adapt. of capsa, as if from קֶפֶץ) *chest, box.* Kel. XVI, 7 ed. Dehr. (ed. קופסא). Y. Nidd. II, beg. 49ᵈ של ק׳ זכוכית a glass box.—*Pl.* קַפְצָיוֹת. Ib.

חַנָּן, קַפָּר pr. n. m. *Ḥakḳappar* surname of R. Eliezer. Ab. IV, 21. Ber. 63ᵃ.—Y. Shebi. VI, 36ᶜ בן חק׳, v. next w.

בַּר ק׳, קַפָּרָא (preced.) *Bar Ḳappara* (son of Eliezer Haḳḳappar), a disciple of R. Judah the Nasi (v. Fr. M'bo, p. 71ᵃ). Yeb. 32ᵇ. Y. M. Kat. III, beg. 81ᶜ. Y. Keth. XII, 35ᵃ top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top. M. Kat. 16ᵃ. Y. Hor. III, end, 48ᶜ משנתו של בר ק׳ the Mishnah (Boraitha) of Bar Ḳ.; Lam. R., introd. (R. Josh. 2); a. v. fr.

קִפְרָאוֹת, v. קוּפְרִיוֹת.

קַפְרִיסִין, v. next w.

קַפָּרֵס m. (κάππαρις, capparis) *caper-bush*, esp. *the flowers of the caper-bush.* Maasr. IV, 6, v. צְלָף; Ber. 36ᵃ קַפְרִיסִין. Ib.ᵇ (in Chald. dict.) תאר ק׳ ליתא וכ׳ the flower is no longer in existence, when the fruit is developed.—*Pl.* קַפְרִיסִין. Ib. 36ᵃ, v. supra; a. fr.—Ker. 6ᵃ יין ק׳ caper wine (as an ingredient of frankincense; oth. opin. in Rashi: Cyprus wine); Y. Yoma IV, 41ᵈ.—Ab. Zar. 38ᵇ שלהן ... הק׳ caper flowers (or fruits) preserved by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 11 קופרצין ed. Zuck. (Var. קפריסין); (Y. ib. II, 41ᵈ מנקריסין).

קָפַשׁ (cmp. קָפַץ) *to bend in the hand, clench, grab.* Ḥull. II, 5 מעשה וקָפָשָׁה וכ׳ it happened that an old man ... grabbed (and ate) it.

קֶפֶשׁ m. (preced.) *plait, gathering stitch*, a kind of *border.* Y. M. Kat. III, 83ᵈ חסולם והק׳ אין וכ׳ the borders formed by chain stitches or by plaiting are no hindrance (for the rending of the garment in mourning), v. סוּלָּם.

קפת, Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מקפחו, read: מקפתו, v. קָפַח.

קֶץ שֶׁקֶר, קֶץ שֶׁקֶר (קצץ) *Decreer of Falsehood*, legendary name of one of the Sodomitic judges. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84, v. קוּשָׁקֶר.

קֵץ, v. קִצִּין.

קֵץ m. (b. h.; קָצַץ) *end, term, designated time*, esp. *the time of redemption.* Gen. R. s. 44 (ref. to Is. XLI, 5) זה שרוי בקיצו של עולם וכ׳ this one (Abraham) dwelt in one

Digitized by Google

extreme part of the world, and that one (Shem) in the other &c. Ned. 41ᵃ כיון שהגיע קיצו וכ' when a man's time (to die) has come. Meg. 3ᵃ משום דאית ביה קץ משיח because therein (in the Hagiographa) are contained intimations about the Messianic term (the Book of Daniel). Snh. 92ᵇ שמנו לקץ וטעו who ventured calculations as to the time of the redemption from Egypt, and made a mistake; Ex. R. s. 20 שלם הקץ ... יצאו they left Egypt before the predestined term had expired; a. fr.—*Pl.* קִצִּין, קְצִין. Ab. Zar. 61ᵇ ממונה חבא לק' a superintendent that comes at regular times. Snh. 97ᵇ מחשבי ק', v. חָשַׁב. Ib. כלו כל הק' ואין וכ' all the dates of redemption (calculated from the Scriptures) have passed, and the thing depends only on repentance. Cant. R. to II, 8; Lev. R. s. 19, v. עִרְבּוּר. Pesik. R. s. 15, v. קֵפֶץ; a. fr.—[קיצין, Cant. R. to V, 11, v. קוּץ.]

קֵץ, קְצָא, קִי' ch. same. Targ. O. Gen. VI, 13. Targ. Ez. VII, 6. Targ. Jer. VIII, 20 ed. Lag. (ed. קְבָא); a. fr.—Lam. R. to II, 2; to IV, 18 קרב קצנו ק' דהחדא ביתא 'our end has come near', the end of that house (the Temple); Y. Taan. IV, 69ᵃ קִיצֵיהּ דהחדא וכ'; a. e.—*Pl.* קְצַיָּא, קִי'. Targ. Y. I Gen. XLIX, 1. Targ. Job VII, 12, v. גֻּרְתָּא.

קְצָא, v. קְצַע.

קָצָא, v. קְצֵי.

קָצַב (b. h.) *to cut, decide, determine, limit, bound.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ top להיסב וכ' ק' if he had determined to recline for a meal, but did not do so. [Y. Ḥag. II, 78ᵃ bot. חוגג וקוצב, read: וקוֹצֵר.]—Part. pass. קָצוּב; f. קְצוּבָה; *pl.* דברי חק' מן התורה Tosef. Ter. I, 10 קְצוּבִין, קְצוּבוֹת. a thing (duty) the scope of which is clearly defined in the Torah, v. קְצָבָה. Gitt. 50ᵇ לפי שאין ק' because they (the alimonies of a widow and of orphaned daughters) are not definite (vary according to social position). Bets. 16ᵃ top כל ... ק' וכ' the means of support are definitely assigned to man from the beginning of the year, except the expenses for the Sabbaths ... and for education &c. Cant. R. to IV, 2 (ref. to קצובות, ib.) מלין ק' definitely regulated things (laws); ib. 4 (some ed. קְצִי'). Y. Ber. V, beg. 8ᵈ הלכות ק' decided (settled) questions of law; (Bab. ib. 31ᵃ הלכה מסוקה); a. fr.

Pi. קִיצֵּב *to carve, chop* (meat). Bets. I, 5 לקַצֵּב עליו בשר to carve meat on it. Tosef. ib. I, 11 אם קי' על חעלי if he used the pestle to carve meat on it. Y. Macc. II, beg. 31ᶜ טבח שהוא מְקַצֵּב וכ' a butcher that chops meat and kills a man (by a slip of the hatchet &c.); a. e.

קַצָּב m. (preced.) *butcher.* Eduy. VIII, 2, a. fr. זכריה בן חק'.—*Pl.* קַצָּבִים. Bets. 25ᵃ והוא הדין לק' but it applies also to the butchers (that they must not sell meat before flaying and dissecting).

קַצָּבָא ch. same.—*Pl.* קַצָּבַיָּא. Bets. 25ᵇ, v. נְטִיעָה.

קְצָבָה, קִי' f. (קָצַב) *decision, definition, limit, definite scope.* Gitt. 52ᵃ דבר שיש לו ק' a thing (religious duty) for which there is a definite time and limit v. קָצַב. Pes. VI, 5 אם אמרת ... שיש לחן ק' וכ' you cannot draw an analogy between congregational offerings (on the Sabbath), which are definite, and the Passover sacrifice, which is indefinite; Y. ib. 33ᵃ. Ib. 33ᶜ bot. [read:] מאי אית לך דבר שאין לו ק' what do you mean by saying, a thing which is undefined? שלא נתנה התורה ק' וכ' the Law does not define how many Passover sacrifices supersede the Sabbath each year (whereas the number of the daily sacrifices is definite). Y. Ber. V, 9ᶜ top כנותן קי' וכ', v. מְדָה. B. Kam. 113ᵃ, v. מוֹכֵס h. Y. Mets. IX, 5 כרי (ב) מה ק' what standard is 'a pile of grain'? i. e. this cannot be made a standard alike for large and small fields. Y. Shek. II, 46ᵈ top שקצבתן מן התורה (ed. Krot. שקצרו) which are defined in the Biblical law (as to numbers and times); a. fr.

קַצְדּוֹר, v. קוּסְדּוֹר.

קָצָה, v. קצי.

קצה, Pesik. Vayhi, p. 9ᵃ בר ק', v. קְצָרָה I.

קְצוּבָה, v. קְצָבָה.

קְצוֹת, v. קָצָה.

קְצוּעַ, v. קִיצּוּעַ.

קָצוֹעַ m., *pl.* קְצוּעוֹת (קָצַע) *those who cut down trees* for war purposes, *sappers.* Y. Ned. III, 38ᵃ ראה ק' המלך וכ' (not קצי') if he saw the king's sappers come (to raze plantations).

קְצוּפָה f. (קָצַף) *visitation by divine anger, death*; בית ק' house of mourning. Cant. R. to VIII, 5 (ref. to Deut. IX, 8) עשיתם ... לבית אבלה בית ק' הקצפתם you caused the Lord, as it were, to be a mourner for you; there are places where they call the house of mourning *beth k'tsufa* (v. P. Sm. 3706 s. v. קצף).—V. קְצָפָא.

קְצוֹצָא m. (קָצַץ; cmp. גְּוָוָא II) *castrate, eunuch.*—*Pl.* קְצוֹצֵי. Ber. 16ᵇ bot. דקיימי ק' עילויה דרבי ואע"ג although eunuchs (constables) were at Rabbi's disposal.

קְצוֹצָה f., *pl.* קְצוּצוֹת (קָצַץ; v. Ex. XXXIX, 3) 1) *cut metal, strip, wire.* Kel. XI, 3 (ed. Dehr. קְצִיצָה); Tosef. ib. B. Mets. I, 1.—2) *cut fruits*, v. קְצִיצָה.

קְצוּצִין, קְצוֹצִין, v. קְצִיצִים.

קְצוֹצָה, v. קְצוּצָה.

קְצוֹצְצָא f. (v. preced. wds.) 1) *timber, cut board, plank.* B. Kam. 67ᵃ דמעיקרא ק' וכ' Ms. R. (ed. קְצִיצָתָא; Ms. H. קְצָצָא) before (it was made a trough) it was called *plank*, and now *tsinnora.*—*Pl.* קְצוֹצְיָיתָא, קְצִיצְיָיתָא. Ib. 98ᵃ stolen beams עבדינהו קצ' (Ms. R. קְצִיצָתָא; Ms. H. קְצִיצְיָיתָא) which he cut into planks.—2) (comp. כְּסוֹרָא) *slice.*—*Pl.* קְצוּצְוָתָא. Gen. R. s. 79 ... ושדי דיה מקצץ ('Rashi', קְצִיצָתַיהּ; Matt. K. קְצִיצְיָיתֵיהּ) וכ' he cut a lupine and threw its slices about &c.; Yalk. ib. 133 קיצוצְיָיתֵיהּ ... קצרן (corr. acc.)

קְצוּרָא m. = קְצִירָא; קְצוּר עירסא *sick in bed.* Targ. Job XXIX, 15.

Digitized by Google

קְצוֹתָא, v. קִרְצִיתָא.

קֻצָּח m. (b. h.) *black cumin.* Ukts. III, 6. Ber. 40ª תרגיל בק' וכ' he that is in the habit of using black cumin will never have pain in the heart (stomach). Ib. ק' אחד משׁשים וכ' black cumin is one of sixty poisonous drugs.

קְצָחָא, קִי' ch. same. Targ. Is. XXVIII, 25.

קַצְמְרָא, v. קַצְרָא III.

קְצָה, קְצִי (b. h.) 1) *to scrape.* Sifra M'tsor'a, Neg., ch. IV, Par. 7 חולץ וקוֹצֶה וכוֹח he must tear out (the leprous stone) and scrape (the wall) and plaster, v. קְצַע.—2) (of figs) *to cut, dry, and store; to harvest.* Maasr. II, 7 השוכר ... לְקָצוֹת עמו וכ' if a man hires a laborer to help him in the fig harvest. Ib. III, 1 המביר ... לקצות if a person brings figs over to his court to prepare them for storage. Y. ib. II, 50ª bot. וקוֹצִין אחת ... לחיות that they eat nine portions and store one; a. fr.—V. מוּקְצֶה.—3) *to separate, set aside.* Nidd. X, 7 (71ᵇ) קוֹצָה לה חלה she may separate the priest's share of the dough; Y. Ber. VIII, 12ª; a. e.—4) *to carry off, reduce, level* a hill. Cant. R. to V, 11 the fool says, מי יכול לקצות את זה who can level this (mound)?; חריני קוֹצֶה וכ' I will carry off two loads to-day ..., until I have levelled the entire mound; Lev. R. s. 19 ... קוצץ ... לקצות; (Yalk. Cant. 989 ... לסנות קודח).

Hof. הוּקְצָה *to be cut off, separated.* Tosef. B. Bath. III, 5 החורשין המוּקְצִין בפני עצמן the forests (near a township) which are isolated (a plantation detached from the town); B. Bath. 68ᵇ המוקצין לה which are separate but opening into it; corrected המוקצין ממנה separated from it; Y. ib. IV, 14ᶜ bot. החורשים המוקצין ממנה (not חטרשים; corr. quot. s. v. עָרַשׁ).—Esp. *to be set aside, be designated for a special purpose and forbidden for any other use* (v. מוּקְצֶה). Sabb. 45ª הואיל וה' למצותו ח' לאיסורו as the oil was set aside for its religious purpose (for the Sabbath light), it was at the same time set aside as an object prohibited to be used otherwise (during the Sabbath day). Ib. ולית ליה ח' למצותו and does he (R. Simon) not adopt the opinion that an object set aside for a religious act is forbidden for any other use (for the time being)?; a. e.—Part. מוּקְצֶה q. v.

קְצָא, קְצָא ch. same, *to cut, break into pieces.* Targ. Y. Lev. II, 6 Ar. (ed. רסיס).—Y. Ber. VI, 10ª bot. כד הוה קָצֵי הוה טעים וכ' whenever he broke bread, he tasted (carrying a piece to his mouth) with his left hand, and distributed with the right hand. Ib. VIII, 12ª bot. [read:] יהב ליה עגולה דקָצֵי he handed him a loaf to break it. Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ [read:] קָצִינָן פלגא וכ' we broke off one half and gave it to him; a. e.—B. Mets. 108ª מאן קַצְרָא, v. קוץ III ch.

Af. אַקְצִי 1) *to set aside, make unavailable for any other purpose.* Succ. 37ᵇ כי אַקְצְיֵיה מריתא אקציה when he designated it (the myrtle branch) for religious use, he made it unavailable for smelling; מאכילה אקציה made it unavailable for eating. Bets. 31ᵇ אַקְצִינְהוּ, v. שְׂרַג or שָׁרַג I.—2) *to place in a corner.*—Part. pass. f. מָקְצָא. Yoma 17ª האי לשכה אַקְצוּרֵי מקצרא וכ' that cell was situated in an angle (south-west corner); to him that came from the north it appeared to be in the south &c.

Ithpe. אִתְקְצִי *to be set aside, be made unavailable.* Sabb. 43ª מיגו דא' לבין השמשות א' וכ' since it was forbidden to handle it at twilight (when the Sabbath entered), it became so for the entire day; Succ. 46ᵇ. Ib. למצותה א' it was designated only for the religious ceremony (and forbidden for any other use until the ceremony has been performed); לבולירה יומא א' it is unavailable for the entire day (even after the ceremony has been performed); a. e.

קְצִיעָא, קְצִיָּא m. pl. (preced.) *cut pieces, planks.* Ex. R. s. 6, end; Tanḥ. Vaëra 2, v. הֲנָיָה ch.

קַצְרָא, קַצְרִיָּא pr. n. m. *Ḳatsia*, name of a legendary king residing behind the Dark Mountains (v. חַשְׁוָךְ). Gen. R. s. 33; Lev. R. s. 27; Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot.; Tanḥ. Emor 6; Yalk. Ps. 727.

קְצִיבִין, Cant. R. to IV, 4 some ed., a. e. = קְצִיבִין, v. קְצַב.

קְצִירוֹן, Y. Bets. V, end, 63ᵇ, v. קְרַצְרוֹן.

קַצְרָא, v. קַצְרָא.

קְצִיצָה, קְצִיצָא, v. קְצִיָּא.

קְצִיצִין f. pl. (v. קְצִי) *pieces* of bread. Targ. Y. Lev. II, 6 Ar. (ed. ריסוקין).

קְצִין m. (b. h.; קָצָה) [*one who decides, arbitrates,*] *magistrate, leader, prominent man.* Y. Gitt. I, 43ᵈ top חגע ... שׁל ק' וכ' suppose he was the bondman of an influential man, then his emancipation would be a disadvantage to him. Lam. R. to II, 1 בשביל ... שׁל ק' וכ' since thou livest in that leader's house, why dost thou not correct them (the inmates)?

קְצִיצָא m. (part. pass. of קְצַע) *cut.*—*Pl.* קְצִיצֵי. Ex. R. s. 41 (in Hebr. dict.) ק' צואריא you whose throats deserve to be cut.

קְצִיעָה I f. (קְצַע) 1) *cutting and packing figs, fig-harvest.* Maasr. II, 7; a. e.—2) *pl.* קְצִיעוֹת *figs packed* or *to be packed.* Ter. IV, 10 בדורס ליטרא ק' וכ' if one has packed a litra of figs (of T'rumah) on top of a barrel and knows not of which; Tosef. ib. V, 11; Bets. 3ᵇ; Zeb. 73ª. Taan. 28ª; Tosef. ib. IV (III), 7 הללו שתי וכ' לעשות ק' to make of these figs two balls; Y. ib. IV, 68ᵇ bot.; a. e.—[Maasr. III, 4; B. Mets. 21ᵇ, v. קְצִיצָה.]—3) [*store, capsule,*] *a compartment of the T'fillin.* Tosef. Kel. B. Bath. IV, 1 משׁיתיר ... בין ק' וכ' when he detaches one compartment from the other on three sides; [El. Wil. emends: קְצִיצָה q. v.]—[Y. Ned. III, 38ª קצריטות, v. קְצוֹעַ.]

קְצִיעָה II f. (b. h.) 1) *cassia, an aromatic bark,* an ingredient of frankincense. Ker. 6ª; Y. Yoma IV, 41ª; a. e.—2) pr. n. f. *Keziah,* one of Job's daughters. B. Bath. 16ᵇ

Digitized by Google

כקציעה ... ק' she was named K., because her savor spread like that of cassia.

קְצִיעָתָא ch. same, *cassia.* Targ. Job XLII, 14. Targ. Ex. XXX, 24 (h. text קְדָה).—*Pl.* קְצִיעָתָא. Targ. Ps. XLV, 9 Ms. (ed. *sing.*).

קְצִיפָה f. (קָצַף) *anger.* Lam. R. to V, 20 ק' חושב ע"י וכ' the prediction of God's anger was contradicted by Isaiah (Is. LVII, 16). Ib. 22; ib. to I, 2, v. מְאִיסָה; Pesik. Vattom., p. 130[b] קצפין (read: קְצָפַיִן). Esth. R. to I, 18 כדי ... לק' חוצה this shame is enough to cause such anger.

קְצִיצָא f. (קָצַץ) *cut, figure*; (cmp. French taille) *waist.* Targ. II Esth. I, 2 (3) בני ק' חדא ... כולהון all of them of the same height . . ., of the same figure.

קְצִיצָה f. (קָצַץ) 1) *cutting, felling.* B. Kam. 91[b] אילן לק' העומד (Ms. F. לִיקָּצֵץ) a tree which must be cut. Lam. R. introd. (R. Z[e]era) שבו זמן ק' יפה וכ' on it (the 15th of Ab) begins the good season for cutting trees for fuel, v. מַאֲכֹלֶת. Bekh. 34[b] (in Chald. dict.) בחאי ... איכוין ק' וכ' he intended to make himself appear clean by cutting off (the leprous spot), and the rabbis punished him for this very cut (so that he could never be declared clean from this cut-off leprous spot); a. e.—2) *stipulation (of price* &c.), *bargain.* Shebu. 45[b] ק' ודאי וכ' stipulations of prices one surely remembers, v. קִיצּוּחָא.—3) *pl.* קְצִיצוֹת *cut fruits.* Maasr. III, 4 מצא ק' בדרך ואפי' בצד שדה ק' (Ms. M. קציטות) if one finds cut fruit (single berries) on the road or even beside a field where cut fruit has been spread to dry; B. Mets. 21[b] Var. (ed. קציעות).—4) (v. קְצִיעָה a. next w.) *the capsule of the T'fillin* containing Biblical sections. Ber. 24[a]. Succ. 26[b] top. Kel. XVIII, 8 חתור ק' וכ' if he opened the first of the four compartments of the T'fillin and repaired it; a. e.—*Pl.* קְצִיצִין, v. next w.—5) *separation, severance of connection*, v. קָצָה.

קְצִיצִין, קְצִיצִים m. pl. (קָצַץ, cmp. מוּקְצֶה) [*stores,*] 1) *capsules, pods.* Tosef. Shebi. II, 6 אם עשה ק' גמורין וכ' (Var. קְצוּצִים) if the plant has produced ripe capsules (or pods) before the New Year; Y. ib. II, 34[a] קְצִצִין.—2) *capsules containing Scriptural portions, T'fillin*, (v. preced. 4). Gitt. 57[b] sq. ארבעים סאה קְצִיצֵי תפלין וכ' Ar. (ed. קְצוּצֵי; Rashi to Succ. 26[b] קיצוצי) forty S'ahs of capsules of T'fillin were found on the heads of those slain at Bethar; Lam. R. to II, 2 קצוצי; Y. Taan. IV, 69[a] top קציצי.

קְצִיצָתָא, v. קְצוּצָתָא.

קְצִיר, v. קָצִיר.

קָצִיר m. (b. h.; קָצַר) *cutting, harvest, ripening season.* R. Hash. 9[a] ק' של שביעית וכ' a ripening in the Sabbatical year which goes over into the eighth year, i. e. plants which were partly ripe in the Sabbatical year are subject to the laws of the Sabbatical year. Ib. קְצִיר העומר the cutting of the ʿOmer (v. עֹמֶר); a. fr.—Lev. R. s. 18 (ref. to Is. XVII, 11) קְצִירָן של מלכיות (קְצִירִין) the cutting down (destruction threatened) by the government; ק' של יסורין by sufferings; קְצִירוֹ של מלאך וכ' the cutting down by the angel of death, v. נָדַר; Yalk. Is. 287.—*Pl.* קְצִירִין, v. supra.

קָצִיר m. (קָצַר) [*cut, afflicted,*] *sick.* B. Bath. 16[b], v. הָלַי. Sabb. 12[b] לשיולי בק' Ar. (ed. בחפירתו) to inquire after the health of (to visit) a sick person.—*Pl.* קְצִירֵי. B. Hash. 16[a]; Ned. 49[b], v. מְרִירֵי. Gitt. 56[a], v. נָקַט; a. e.—[קצירייא, Targ. Is. VII, 3 ed. Wil., v. קָצַר.]—[Y. Shebi. VI, 36[c] קצירייא דגליל, v. קְצָרָא III.]

קְצִירָה f. = קָצִיר *cutting, harvesting.* Y. Peah I, beg. 15[a] קְצִירַת שבולת וכ' the cutting of the first ear has the same effect (on the duty of leaving a corner) as the striking off of the pile has (on the duty of giving T'rumah). Sabb. 70[a]; a. fr.

קָצַע (b. h.; cmp. קָצָה) 1) *to scrape.* Neg. XII, 6 שניתק קִיצְּצוּ ... both neighbors must bear the expense for tearing out (the leprous stone) and for scraping (the wall); Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 6, ch. IV; a. e.—2) *to cut, dry, and pack figs* (v. קְצִיעָה). Taan. 28[a] קיצעי קציעית those pretending to be engaged in packing figs; Tosef. ib. IV (III), 7 (Var. קיצצי); Y. ib. IV, 68[b] bot.—3) *to trim*, v. infra.

Pi. קִצֵּעַ *to cut the ends, trim.* Kel. XXVII, 4 תקצענו מכולם וכ' if in trimming any of them he cuts off a piece one handbreadth square. Zeb. 94[a] ... לקַצְּעָה ... יצבא עד שיקַצְּעֶנָּה a fur intended to be trimmed (v. יִצְבָּא) remains unsusceptible of uncleanness until it has been trimmed; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10. B. Kam. 66[b] בגין שקיצעו (Ar. שקצעו) when he trimmed the stolen furs. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 8 אם היתה גדול וקיצעו (not יקיצשי) if the cloth was large and he shortened it by trimming; ib. 9. Ib. 2 עד שיקַצְּעֶנּוּ (or שיקצענו) until he cuts off (the defective portion). Ḥull. 123[b] במקצע ובא לו וכ' when he trimmed (the skin) going all around; a. e.

קָצַע ch., *Pa.* קַצֵּעַ same, *to trim, cut.* Zeb. 94[a] החסיר עלה לקַצְּעָה when he had planned to trim it. Ib. ס"ד דקַצֵּעַ לה, v. preced.

קָצַף (b. h.) [*to be rough, excited,*] *to be angry.* Esth. R. to I, 18, v. קֶצֶף. Midr. Till. to Ps. XXXVIII ... אנו קָצַפְנוּ we sin, and thou art angry. Yalk. Esth. 1063 קצפו ואמרו וכ' they grew excited and said &c.; a. fr.

Hif. הִקְצִיף *to arouse to anger, excite, incite.* Meg. 13[b] (ref. to Gen. XL, 2 a. Esth. II, 21) ה' הקצ"ח אחזן על עבדיו וכ' the Lord incited a master against his servants, in order to satisfy the desire of a righteous man . . ., servants against their master, in order to perform wonders for a righteous man; Gen. R. s. 88; Esth. R. to II, 21; Yalk. Gen. 146 מַקְצִיף; a. e.

קצף, Targ. Lam. II, 3 ed. Vien., v. קֶצֶף.

קֶצֶף m. (b. h.; preced. art.) 1) *anger.* Num. R. s. 1, end שמא ירחא ק' עלויהן that the divine anger be not on them. Midr. Till. to Ps. XXXVIII; a. fr.—Esp. *Ḳetsef* name of an angel of destruction. Targ. Y. Num. XVII, 11, sq.—Sabb. 55[a] (ref. to Ez. IX, 2) 'six men', they are ק' אף וחימה וכ' K. (*Wrath*), *Af* (Anger) &c. Ex. R. s. 41; a. fr.—2) *destruction, harm.* Deut. R. s. 11 ... לנשוא ליד ק' how can I do harm to him (Moses)?; Yalk. ib. 940.

Digitized by Google

קִיצְ', קְנִפָּא, ch. same, *divine anger, visitation, (mourning over a) death.* Midr. Till. to Ps. CVI . . . אית לאבלא ק' there are places where they call mourning *kitspa*; v. קְצוּפָּה.

קִיצְ', קְנִיפוּן m. (preced. wds.) *anger.* Lev. R. s. 32 (ref. to ויקצף, Deut. I, 34) לחם הוא ק' ולי מה אני ק' וכ' to them it appears as anger, but to myself what does anger mean? 'I swore by my anger' (Ps. XCV, 11), I swear by my anger and reconsider; Yalk. ib. 657. Esth. R. to I, 18 לק' שקנתה וכ' כדאי הוא חבזיון . . . the disrespect with which her (Vashti's) father treated the vessels of the Temple is enough to deserve the wrath which he (Ahasverus) vented on her and put her to death. Ib. כדי חק' לבזיון זה the anger (of Ahasverus) corresponds to this contempt (shown by Vashti), v. קְצִיפָה. Ib. to II, 21 מה ק' חרה שם what cause was there for discontent? Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. II (ref. to Lev. X, 16) אף אחרן חרה בק' Aaron, too, was included in the anger (of Moses). Pesik. Vattom., p. 130b אין ק' חוא (not קצפין), v. קְצִיפָה.

קִצְפִּין, v. preced.

קָצַץ (b. h.) 1) *to cut, fell.* Shebi. IV, 10 מותר לקוצצו it is permitted to cut the tree down (in the Sabbatical year). Ib. כמה . . . ולא יקוצנו (Y. ed. יקצונו, corr. acc.; Bab. ed. יקוצצו; Ms. M. יקוצנו) how much must an olive tree bear so that one dare not cut it down (because it is an act of wilful destruction, Deut. XX, 19-20); B. Kam. 91b יקצצנו Ms. F. a. R. (later ed. יקוצצו); v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Ib. נטיעותי קצצת thou hast cut down my young trees; אתה אמרת לי לקוצצן (not לקוצצו, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) thou hast told me to cut them. Y. Shebi. IV, 35b bot. קָצוּץ . . . לָקוּץ, v. נָתַק. Ib. הקוצץ בקורות he that cuts trunks for beams. Lev. R. s. 23, v. infra.—Sifré Deut. 212 (expl. ועשתה, Deut. XXI, 12) תְּקוּצְּנָה let her cut (her nails). Macc. 22a הקוצץ את בהרתו he that cuts off a white spot (suspicious of leprosy, v. קְצִיצָה); Neg. VII, 5 קְצָצָהּ מחכוין if he cut it intentionally. Tosef. Sabb. XI (XII), 3; a. fr.—Gen. R. s. 85 (ref. to Dan. V, 1 a. VI, 1) קוצץ לקוצץ . . . ודיכן הוא where is Evil Merodach? . . . (He is left out) in order to join a wicked man to a wicked man, a destroyer to a destroyer. Y. Yeb. II, 4a top קוצץ בן קוצץ a destroyer son of a destroyer (wicked by heredity); Pesik. S'lih. p. 167b אין בישראל קוצץ בן קוצץ there is no hereditary wickedness in Israel. Ex. R. s. 1 וקוצץ . . . שק' עצה וכ' Koz (I Chr. IV, 8) is Caleb, for he destroyed the counsel of the spies; a. fr.—2) (cmp. קָצַב, גָּזַר) *to stipulate, agree upon.* Shebu. 45b נמי אפי' ק' let it be the same even if a stipulation has been made (and the amount is in litigation). Ib. קָצַצְתִּי וכ' . . . קָצַצְתָּ . . . אומן if the mechanic says, thou hast stipulated to pay me two (Zuz), and he (the employer) says, I have stipulated one only; a. e.—Part. pass. קָצוּץ; f. קְצוּצָה. B. Mets. 61b רבית ק' stipulated, direct usury, opp. אֶבֶק רבית, v. אֶבֶק. Ib. 62b; a. e.

Nif. נִקְצַץ 1) *to be cut.* Neg. l. c. ונקצצה . . . מי if one had a white spot, and it was cut off (accidentally). Nidd. II, 1 תִּקָּצֵץ let the hand be cut off. B. Kam. 91b, v. קְצִירָה; a. fr.—2) *to be cut off, excluded.* Y. Kidd. I, 60c, a. e., v. נִקְצָה.—3) *to be stipulated, definitely assigned.* Lev. R. s. 30, beg. מראש השנה נִקְצָצִין וכ' from the beginning of the year the means of support are definitely assigned to men, except &c., v. קָצַב.

Pi. קִיצֵּץ 1) *to scrape, cut off; to fell.* Pes. 56a ק' דלתות וכ' (II Kings XVIII, 16) he took the gold off the Temple doors. Y. Ber. VIII, 12a bot. אפי' מְקַצֵּץ וכ' even when cutting lupines. Ib. II, 5c top חרה מקצץ כל וכ' he cut down all he had planted. Pesik. R. s. 31 ומְקַצְּצִים, v. קָצַץ. Cant. R. to II, 2 לְקוֹצְצוֹ; Lev. R. s. 23 לָקוּץ, v. קָצַץ.—Esp. ק' בנטי טות [*to cut down the shoots* in the garden of religion,] *to be hostile to religion, corrupt the youths; to be a heretic.* Hag. 14b; Y. ib. II, 77b top, v. נְטִיעָה. Cant. R. to I, 4 כיצד ק' בנ' in what way did he manifest his hostility to religion? Gen. R. s. 19 ויכַצֵּץ . . . לא תעשה וכ' make not the fence (around the religious laws) more important than the essentials, lest it fall down and ruin the shoots.—2) *to stipulate.* Shebi. IV, 1 שיְקַצְּצוּ . . . ואין לחם מזונות (R. S. שיקצוץ) it is unnecessary to say, that he must not stipulate to give them their food (for their work).

Hif. הַקְצִיץ *to cut off, deduct.* Sifré Num. 8 ומַקְצִיץ מכתובתה he may deduct (his outlay for her) from her jointure.

קַץ, קְצַץ ch. same, 1) *to cut* &c. Targ. Jud. VI, 30. Targ. O. Deut. XIX, 5; a. fr.—Part. pass. קְצִיץ; f. קְצִיצָא; *pl.* קְצִיצִין; קְצִיצָן. Targ. Jud. VI, 28. Targ. I Sam. V, 4; a. e.—Snh. 58b רב הונא קץ ידא Rab Huna ordered the hand (of one in the habit of striking his neighbors) to be cut off; Nidd. 13b. B. Kam. 91b דקץ תאינתא וכ' he cut fig-trees down before their time; a. fr.—2) *to stipulate.* B. Mets. 67a לא קץ ליה he had not stipulated a fixed amount of interest; a. e.

Pa. קַצֵּץ (קְצֵיץ) *to cut; to mutilate.* Targ. Ps. CVII, 16. Targ. Lam. II, 3 (ed. Lag. קיצץ, ed. Vien. קצם, corr. acc.). Targ. O. Deut. VII, 5 תְּקַצְּצוּן ed. Berl. (oth. ed. תְּקוֹצְצוּן; Y. תְּקַצְּצוּן); a. e.—B. Kam. l. c. לְמִקְצְצָהּ . . . דיקלא it is forbidden to fell a date-tree as long as it bears a Kab of dates. Gen. R. s. 6 (of the agony of death) כמא נפשיה מְקַצְּצָא ארזין ומקצצא וכ' . . . how the soul of this man's (my) brother is cutting cedars and cutting trees, and you sit laughing and know it not; a. e.—[Lev. R. s. 5 שעריה מקצץ, v. חָנַן.]

קַצָּץ m. (preced.) *wood-cutter* (cmp. קָצוּץ).—*Pl.* קַצָּצִים. Cant. R. to II, 2 הביא ק' לְקַצְּצוֹ he brought on cutters to raze the plantation; Lev. R. s. 23.

קְצָצָה f. (preced. wds.) 1) *timber.* Cant. R. to IV, 12 ק' של ארז cedar planks; Pesik. B'shall. p. 84a ק' של ארז; Yalk. Ex. 225 קְצָצִים (only).—*Pl.* קְצָצוֹת. Y. Keth. VIII, 32b bot. אילנות וק' וכ' if heirs seize trees or timber, old or young, it is taken away from them.—2) *cutting off, severing family connections; k'tsatsah, a ceremony attending the sale of an heirloom to an outsider,* and *the marriage of a man beneath his social rank.* Y. Kidd. I, 60c חזרו לדיות קורים בק' then again the custom arose to take possession of an estate by *k'tsatsah* (instead of taking

Digitized by Google

off the shoe); נקצין פלוני מאחותו ... מהו בק' what is *k.*? When a man sold his paternal estate, his relatives brought casks filled with parched ears and nuts, and broke them in the presence of children: the latter picked them up, and they said, this man has been cut off &c.; and when he bought it back, they did the same and called out, this man has returned to his heirloom &c.; Ruth R. to IV, 7; Y. Keth. II, 26d bot. קְצִיצָה; Ib. שאכלנו בקְצִיצַת פלוני adults are admitted to testify, 'we (as children) ate (grain and nuts) at that man's *k.*'; Bab. ib. 28b בקצצה של וכ' at the *k.* when that man's daughter was married; וזו חיא חק' וכ' and this is the *k.* to which a child can testify (when grown up); Tosef. ib. III, 3.

קְצָצִים, קְצָצִין m. pl. (preced.) 1) *cut plants, timber*, &c. Yalk. Ex. 225, v. preced. Tosef. B. Kam. III, 2 if a man cut his neighbor's plants, the latter has no right to say, טול את חק' וכ' take thou the cut plants and restore to me the plants, but we assess the value &c.—2) *capsules, pods*, v. קְצִיצִים.

קְצָצִין ch. same, *capsules, pods.* Y. Kil. I, 27a קְצָצוֹר, v. חֲרוּבָא I.

קְצָצְתָּא I *timber.*—*Pl.* קְצַצְרֵיתָא, v. קְצוּצְתָּא.

קְצָצְתָּא II, קְצַצְתָּה pr. n. m., v. קַצְרָא II.

קְצַר (b. h.) 1) *to cut, reap.* Sabb. VII, 2 (among the labors forbidden on the Sabbath) חקוֹצֵר cutting plants. Ib. 73b משום קוצר as an act coming under the category of reaping. Pes. IV, 8 קוֹצְרִין וגודשין וכ' they reaped (the barley) and piled it before the ʿOmer was offered. Peah II, 7 שדה שקְצָרוּהָ וכ' a field which gentiles reaped (for themselves) or which robbers reaped. Ib. 8 נותן ... שק' he must give up the poor man's share from what he reaped. Ib. III, 6 כדי לְקַצוֹר ולשנות large enough for cutting (swinging the sickle) once and a second time; a. fr.—2) *to be short*, v. קָצַר.—3) (with נפש) *to be impatient, vexed; to be sick of.* Gen. R. s. 52 אבל חיא לא קָצְרָה נפשה וכ' but she was not vexed (did not suffer from unsatisfied desire) &c.; Y. Keth. V, 30b; Yalk. Jud. 70. Tanḥ. Huck. 19 קצרה נפשם בדרך they were sick of marching.

Pi. קִצֵּר *to shorten, be brief in doing.* Ber. I, 4 מקום לְקַצֵּר וכ' ... where they prescribed a lengthy benediction, one is not permitted to shorten, where they prescribed a short formula &c. Y. Yoma VI, beg. 43b ... שלא יהא קַצֵּר (ב)דבריך not that one of the contestants be permitted to speak as long as he needs, and the other be told, make thy speech brief; Y. Snh. III, 21c top. Ber. 34a חיה קִצֵּר וכ' gave a very brief prayer. Mekh. B'shall., Vayassʿa, s. 1 לא ק' (ב)ברכותיו gave short benedictions (prayers); ... ממשה he was not briefer than Moses (in his prayer, Num. XII, 13). Ib. יש שעה לְקַצֵּר וכ' there is a time to be brief &c.; a. fr.

Hithpa. הִתְקַצֵּר, *Nithpa.* נִתְקַצֵּר 1) *to be shortened.* Lev. R. s. 21 מִתְקַצְּרוֹת ... היו their years (of life) were shortened.—2) (with נפש) *to be impatient, sick.* Tanḥ. l. c. נִתְקַצְּרָה נפש חעם בדרך (not נחקצר), v. supra.

קְצַר ch. 1) *to be short.* Targ. Ps. CII, 24 קְצַרִין Ms. (ed. אריחקצרון).—2) *to shorten*, v. infra.—3) (v. קְצִירָא) *to be sick.* B. Kam. 91a לא מְקַצֵּר וכ' ... למידד גברא כמה מיקצר Ms. M. (ed. כמה ליקְצַר) as to estimating how long a person is likely to suffer from such a wound and how long he will not, i. e. as to estimating positively the time needed for recovery, I have no doubt that we can do it.

Pa. קַצֵּר *to shorten.* Targ. Ps. LXXXIX, 46 Ms. (ed. ק', *Pe.*).

Ithpa. אִיתְקַצַּר *to be shortened, reduced.* Targ. II Kings XIX, 26; Targ. Is. XXXVII, 27. Ib. XXVIII, 20. Targ. Y. Gen. XXVIII, 10; a. e.

קְצַר m. (b. h.) *short.* Ab. II, 15 היום ק' וכ' the day (of life) is short, and the work large. Y. Pes. VII, 35b bot. ילך לו בק' let him take the shortest road to it; a. fr.—*Fem.* קְצָרָה. Mekh. B'shall., Vayassʿa, s. 1 תפלת הצדיקים אתת ק' the prayer of the pious is short. Ber. I, 4 ... ואחת ק' one lengthy and one short benediction. Ib. IV, 2 היה ... תפלה ק' used to say a short prayer on entering and on leaving the school-house. Ib. 4. Y. Hor. II, 46d top בא לו ... בק' if he came by the shortest road; a. fr.—Midr. Till. to Ps. LIII במצות ע"י שהיתה ידו ק' because his hand was short (he was wanting) in good deeds; Yalk. ib. 769; Yalk. Sam. 135 נפשו ק'; a. fr.—*Pl.* קְצָרִים; קְצָרוֹת. Cant. R. to VI, 2 ארוכות וק', v. אָרוּךְ. Midr. Till. to Ps. LXVIII, ולא היו קְצָרֵי יד בו they were not short-handed with it, i. e. they did not have to economize. Ib. to Ps. CXIX, 81 אתה ארך אפים ואנו קְצִירֵי רוח thou art long-suffering, but we are hasty of spirit; a. e.—V. קְצָרָה.

קַצָּר, קַצָּרָא I m. (preced. wds.) [*one who causes shrinking,*] *fuller, washer.* Targ. Josh. XV, 7, a. e. עין ק' (h. text עֵין רֹגֵל) the washer's well.—Y. Ber. IV, 7d top (Bab. ib. 28a כובס); a. fr.—B. Kam. 119b ק' שמיה וק' שקיל ליה a fuller is named *ḳatsra* (a shortener), let the *ḳatsra* take it (the dark border of a white cloth belongs to the fuller).—*Pl.* קַצָּרֵי, קַצָּרַיָּא. Targ. I Sam. XIII, 21. Targ. Is. VII, 3 (ed. Wil. קציר, corr. acc.).—Snh. 92a, a. e., v. אוּבְלָא II. Taan. 29b בטלי ק' דבי רב the fullers of the house of Rab are idle (during the week preceding the ninth of Ab); a. e.

קְצָרָא II, קַצְרָה I (preced.) pr. n. m. *Ḳatsra* (*Fuller*). Y. Kil. IX, 32b; Y. Keth. XII, 35a; Koh. R. to VII, 11.—Esth. R. to I, 13 ר' יוסי בר ק' (some ed. קַצְרַת); Gen. R. s. 72 בן קוצרי; Cant. R. to VI, 4 בר קסרין; Pesik. Vayhi, p. 9a ר' יוסי ובר קצה (corr. acc.). Y. B. Bath. X, 17c ר' חסא קוצירא. Sabb. 151b bot. ר' יוסי בן קְצִירָתָה (Ms. M. קצרתא). Midr. Sam. ch. XXVI ר' יצחק בר קצרתה; Y. R. Hash. I, 56b בר קצצתה.

קַצְרָא III, קַצְרָה II f. = קַסְטְרָא, *fort, camp.* Arakh. IX, 6, v. צִיפּוֹרֵי; Y. Sabb. XVI, end, 15d (not קיצרה). Y. Shek. VIII, beg. 51a קַצְרָן של גוים היה שם (some ed. קַצְרִין, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a camp of gentiles (Romans) was there, [comment. *a fuller*, v. קַצָּר]. Num. R. s. 18 (ref. to חקם על, II Sam. XXIII, 1 [read:] שדחקים טולח של תורה בעולה של קצרה he (David) restored the yoke (rulership)

Digitized by Google

of the Law through the yoke of the camp (used his military power to restore the government of the Law; Midr. Sam. ch. XXIX בעילת של מלכות . . . קיים).—*Pl.* קְצָרִין, קְצָרִין; Chald. קְצָרְיָא (with sing. meaning). Y. Erub. V, 22b bot. את רואה . . . וחק' . . . לאיצטדין ובית מיון . . . לק' consider the ruins (near Tiberias, v. אִיצְטַדִּין) as if they were inhabited buildings, and the fort is within seventy odd cubits near the ruins, and Beth Maon is within seventy odd cubits near the fort (by which calculation Beth Maon and Tiberias may be considered one township, v. עֲבַר *Pi.* 4). Y. Shek. l. c, v. supra. Y. Shebi. VI, 36c ק' דגלילי (not קצירייא) the Fort of Gelil (v. Hildesh. Beitr. Geogr. p. 17, sq.); Tosef. Shebi. IV, 11 קְצָטְרָא (Var. קצטרי); Sifré Deut. 51 קצרא דגלילא; Yalk. ib. 874 ק' רגליא (corr. acc.).—Trnsf. קְצִירִים *wax-cells in the honeycomb.* Cant. R. to I, 2 מה דבש יש בו ק' וכ' as there are wax-cells (unenjoyable parts) in the honey, so you might think the same was the case with the Law.

קְצָרָה f. 1) fem. of קָצַר.—2) *short board, the board at the head and at the foot of the bed,* opp. אֲרוּבָּה. Kel. XVIII, 5; a. e.—3) רוח ק', v. next w.

קְצָרוּת, קְצִירִית f. (preced.) רוח ק' *asthma,* or *incubus* [or *nervous prostration,*] believed to be caused by a demon, Ben N'filim. Bekh. VII, 5 (44b) רוח קצרית באה עליו Mish. (Bab. ed. קצרה) a person subject to asthmatic spells (is unfit for priesthood). Ib. 44b רוח קצרות, v. נָאַל II a. נְפִיל.

קְצָרָן, קְצָרִין, קְצָרִים, v. קְצָרָה II.

קַצָּרָן m. (קָצַר) *one who gives short prayers,* opp. אֲרָכָן. Ber. 34a; Mekh. B'shall, Vayass'a, s. 1.

קצרן, Yalk. Gen. 133 ק' יהוח, read: מְקַצֵּץ, v. קָצוּתָא.

קְצָרְקְמִין, קְצָרְקְמוֹן, v. קְסַרְקִיטִין.

קְצַרְתָּא, קְצָרְתָּה, קְצָרְתָּא, v. קְצָרָא II; [prob. pr. n. f. *Fuller Woman*].

קָצָת f. (b. h.; קָצָה) *end.*—*Pl.* קְצָוֹת; constr. קְצוֹת. Tanḥ. Vayesheb 2 לק' המדבר to the ends of the desert.—V. מִקְצָת.

קָצָת, קָצָת ch. same, 1) *part.* Targ. O. Num. XXII, 41. Targ. Job IV, 12. Targ. Gen. XLVII, 2 ed. Bon. (oth. ed. מקצת); a. e.—2) *extreme end.* Targ. Y. Num. l. c.

קָקָא, קָקָתָא f.=h. חֲסִידָה, *pelican.* Targ. Y. Lev. XI, 18; Deut. XIV, 17.—Targ. Ps. CII, 7 ככקתא ed. Lag. (oth. ed. כקאתא).—[Ber. 20a, a. e. קָקֵי Ar., v. קָאקָא.]

* קָקָא m. (נקק, cmp. קָקִישׁ) = קוֹנָא, *throat, neck.* Taan. 24a שדו ליה . . . בקקיה Ar. (ed. רמו . . . בצואריה) they put a cloth into his throat (or around his neck, to torture him).

קקבטין, קקבטון, v. אִקּוּבִיטִין.

קָקוֹ פְּדִיפְטִי, ק' פְּדִיפְטִי, v. פְּדִיפְטֵי.

קַקְוָאי m. name of an unclean *bird.* Ḥull. 63a (Ms. R. 3 קקנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10).

קָקְוָאתָא, v. קוּקְרִיאתָא.

קָקוּזִיתָא, קָקוּזִית, v. next w.

קָקוּזְתָא pr. n. f. (?) *Kakuzta.* Sabb. 156a דיבי בר ק' (Ms. O. קקוזית; early ed. קקוזיתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

קָקוּלָא m., *pl.* קָקוּלֵי, קָקוּלִין (=קלקול; קלל) a sort of *cress* used by the poor (cardamum or nasturtium, Löw, Pfl. 349). Y. Erub. III, 20d top; Y. Peah VIII, 21a top, expl. מעפיונין.—Pes. 114a (prov.) דאכיל אליתא טשיר בעליתא דאכיל קקולי אקירקלי וכ' (Ms. M. קילקולא אקילקולי) he that eats fat-tail will have to hide himself (before his creditors) in the loft, who eats cress may rest quietly by the dunghill of the town.

קקוניא, קקונאי, v. קוּרְקוּנְיָא.

קקיס, Cant. R. to III, 4, v. באמי.

קְקַלְתָּא, קְקָלָא, v. קִרְקְבָתָא, קִרְקָלָא.

קָקְתָא, v. קָקָא.

קַר *to be cold,* v. קָרַר II, קָרַר II.—[Erub. X, 14, a. e. באר (בור), v. חָקַר.]

קָרָא I m. (קָרַר II) *pumpkin, gourd.* Succ. 56b; Keth. 83b, a. e. ק' טב, v. בּוּצִין. Yoma 78a מצטנן בק' cooled his hands with a pumpkin. Ker. 6a; Hor. 12a; a. fr.—*Pl.* קָרֵי, קָרְיָא. Meg. 12a, v. בּוּצִין; Sot. 10a קָאֲרֵי. Ned. 51a Rashi (ed. קרא, corr. acc.). B. Mets. 64a בני זרתא ק' pumpkins of the size of a fist. B. Bath. 88a קארי. Sabb. 129b מאה ק', v. קַרְנָא I; a. e.—קָרְיָא וְקַרְנָוָתָא large and small gourds, *all kinds of gourds.* Y. Ned. VII, beg. 40b (not יכרובתא); Y. Orl. III, 63b top קרירייא וקרותיא (corr. acc.).

קָרָא II *to call,* v. קרי.

קָרָא I ch. same, v. קָרֵי.

קְרָאָה, קְרָאָת II, קְרָיָא m. (preced.) = h. מִקְרָא, *Biblical verse.* Targ. Esth. VI, 1.—Ber. 2a קאי ק' אק', v. קָאֵי. Ib. 27a מאי קראה אמר ק' וכ' the text reads *babboḳer* &c. Ib. 29b מאי קראה where is the Biblical passage to prove it? Snh. 45b; 71a, a. e. בעינן ק' וכ', v. פָּתַב I. Ker. 11b bot. בעי ק' do we need a Bible verse for it?; a. v. fr.—Ber. 30b פוק קרא קְרָיָיךְ לברא go out, read thy verse in the street, i. e. thy authority is not recognized at college; Keth. 56a; Yeb. 40a קְרָיָיךְ, v. קְרָיָא.—*Pl.* קְרָאֵי. M. Kat. 3b ק' נינחו . . . והני are these traditional rulings? are they not intimated in the Biblical text? Pes. 4b תרי ק' כתיבי there are two verses (seemingly contradictory); a. v. fr.

קָרָא m. (preced.) *a Biblical scholar, Bible teacher.* Kidd. 49a אבל אמר לה ק' אנא וכ' but if he said to her,

Digitized by Google

(thou art betrothed unto me under the condition that) I am a Biblical scholar, she is not betrothed unless he can read the Pentateuch, Prophets and Hagiographa correctly (understandingly), contrad. to קַרְיָנָא. Ber. 30b, a. e. ר' חנינא ק' R. Ḥanina, the Bible teacher.—*Pl.* (h. form) קְרָאִים; (ch.) קָרָאֵי. Pesik. Shubah, p. 165b ק' טובים וכ' good Bible teachers, good preachers, like Levi &c.; Yalk. Hos. 533. Ab Zar. 40a מתלתא ק' שמיע לי (Ar. קיראי) I have it from three authorities (as reliable as the Scriptures, Rashi).—V. קַרָיֵיא.—[Meg. 24b in Mish. הדך חקראים, a censorial change for המינות, as in Mish. ed. IV, 8, a. Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.—In later literature קראים *Karaites*, a Jewish sect recognizing the Bible as sole authority.]

קְרָאַת, v. קְרָא II.

קָרָאוֹי, v. קַרָיֵיא.

קראות, Y. Meg. IV, 74d, v. קְרִידוֹת.

קראטיסים, קראטוסם, v. קְרָטִיסִין.

קָרָאִי or **קָרַאי**, v. אֶקְרָאִי. R. Hash. 29b ד"ק Ar.

קָרַב (b. h.) 1) *to join, come near, be near; to be offered as* קָרְבָּן. Zeb. VIII, 2 יִקָּרֵב לשם מי שהוא let it be offered in behalf of him to whom it may belong. Ib. 5 ... אם ק' יִקָּרְבוּ וכ' if one of the heads has been offered, let all of them be offered. Ib. 67b; Ḳinnim III, 3 חטאת קָרְבָה למעלה וכ' the sin-offering may have been offered on top and the burnt-offering beneath it. Men. VI, 1 קְמִיצַת ק' ... חקומץ לצמצם the handful (of the priests' meal-offering) is offered separately and the remainder separately; Y. Sot. III, 19b top קְרִיבִין. Sifré Num. 29 קבע זמן לקריבים ... לשקריבים a time is fixed for the things to be offered (Lev. XXII, 27), and a time for those who offer (Num. VI, 10); a. fr.—2) *to come before court; to sue, complain.* Gen. R. s. 96 (ref. to ויקרבו, Gen. XLVII, 29) ק' על וכ' כאדם ... as one says, that man has brought suit against his neighbor, v. קָבַל II; Yalk. ib. 156 קבל (corr. acc.).

Pi. קִרֵב 1) same, *to come near.* Ex. R. s. 20, beg. לא קירב אצל וכ' he had not come near Sarah.—Esp. *to approach; to pray, intercede, mediate, conciliate.* Y. Ber. IV, 8b top זה שציבר ... בא וקָרֵב עשה קרבנינו וכ' we do not say to him who is to pass before the ark (v. תֵּיבָה), 'come and pray', but, 'come, draw near', (which means) 'do our offerings', 'satisfy our needs' &c.—2) *to bring near; to befriend, attract, invite.* B. Kam. 24a נגיחותיו ק' if the ox did his gorings in near intervals (of less than three days). Eduy. VIII, 7 המקוֹרְבִין ... לרחק ולקרב אין אליהו ... בזרוע וכ' Elijah shall come not to decide between clean and unclean, nor to expel (declare genealogically degraded) and to receive (reinstate), but to expel those who have been received by force, and to reinstate those who have been expelled by force. Ib. משפחת ... וקִרְבָה בן וכ' there was a family ... which Ben-Zion expelled by force, and another which they received by force (Bab. ed. יקרביה; v. Rabb. D. S. a. l. note 40); Tosef. ib. III, 4; Kidd. 71a. Eduy. l. c. לא לרחק ולא לקרב וכ' neither to expel nor to reinstate, but to make peace &c. Sabb. 31a תּוֹרְבָנִי תחת ... וכ', v. תְּנוּחָמִית. Ib. שקרבתני וכ' Ms. M. (ed. שהקרבתני) thou hast brought us near &c. Tanḥ. Tsav 8 (ref. to Ps. LXV, 5) קָרְבוֹ ... אשרי מי שבחרו blessed he whom the Lord has chosen, although he did not bring him near; Num. R. s. 3 חקריבו. Ib. ק' את עצמו he brought himself near (to God, through his own deeds); ib. יתרו קרבו חקב"ה the Lord brought Jethro near (caused him to be converted); Yalk. Ex. 379; a. fr.—Sifré Num. 94 (expl. לזרא, Num. XI, 20, cmp. זָר) מְקָרְבִים ... שתהיו מרחיקים אותו you will keep it at a distance (loathe it) more than you have been inviting (wishing for) it; Lev. R. s. 48.—Part. pass. מְקוֹרָב; *pl.* מְקוֹרָבִין, v. supra.

Hif. הִקְרִיב 1) *to bring near, receive.* Y. Dem. II, 23a top מקריבין לכנסים, v. בָּנָה. Num. R. l. c.; Sabb. l. c., v. supra; a. fr.—2) *to offer, sacrifice.* Men. XIII, 10 יַקְרִיבֶנָּה במקדש he must offer it in the Temple (of Jerusalem), ואם הִקְרִיבָהּ וכ' but if he offered it in the Temple of Ḥonyo (in Egypt). Zeb. 67b ויַקְרִיבֶנָּה למעלה ויַקְרִיבֶנָּה וכ' and let her offer it on top, (v. supra Kal); Kinn. III, 6 Mish. (Bab. ed. יקרבנה, corr. acc.) and he (the priest) must offer it &c. Ber. 6b כאילו ה' תודה as if he had offered a thank-offering. Ib. 17a as long as the Temple stood אדם חוטא ומַקְרִיב וכ' a man sinned and brought a sacrifice; ואין מקריבין וכ' yet only its fat and its blood were offered; כאילו הִקְרַבְתִּיו לפניך וכ' as if I had offered it (my fat and blood) on the altar before thee; a. v. fr.

Nif. נִקְרַב *to be offered.* Y. Meg. I, 70c top יִקָּרְבוּ מהן וכ' and from their contributions was taken the wood for sacrifices; (Y. Taan. IV, 68b; Y. Shek. IV, beg. 47d ויקרבו).

Hithpa. תִּתְקָרֵב, *Nithpa.* נִתְקָרֵב 1) *to be brought near, be received.* Num. R. s. 3 יש נבחר ונדחה וכ' some are chosen and repelled (disgraced) and received again &c. Sifra Tsav, Milluïm ידע משה שנ' אהרן Moses learned that Aaron was received again (in grace); Yalk. Lev. 515; a. fr.—2) *to be offered, sacrificed.* Y. Taan. l. c. שלא יתנו קרבן מִתְקָרֵב וכ' that none but their contributions should be offered first. Pirké d'R. El. ch. XXXI ... ובא איתו האיל לִתְקָרֵב וכ' that ram ... ran and came to offer himself as a sacrifice in place of Isaac &c.; Yalk. Gen. 101; a. e.—3) *to claim relationship.* Deut. R. s. 2 ... אם קרובו עני מפלוני מתקרב לי if a man's relative is poor, he makes himself the main person and him subordinate, saying, this man claims relationship to me; Y. Ber. IX, 13b (in mutilated text) חהן פלן מתקרב לן.

קָרֵב, קָרִיב ch. same, 1) *to be near, come near, touch.* Targ. Num. XXVII, 1. Targ. Ex. XXXVI, 2. Targ. I Kings II, 1; a. fr.—Pesik. Zakhor, p. 24b קריב לגבית, v. בַּלַּם II. Eduy. VIII, 4 הקָרֵב במיתא he who touches a corpse; a. e.—2) *to intercede, protect.* Y. Dem. I, 22a בני קרתי קוֹרְבִין לי (not קרתיה) fellow-citizens, protect me!; בני קורבין לי דודי (not דודי) children of my friend (the Lord), protect you me!; Y. Taan. III, 66c top בני חילי וכ' (corr. acc.).—3) *to complain, sue.* Y. B. Bath. IX, beg. 16d איתון בנוי קָרְבוּן וכ' his sons came and complained before R. E. Ib. אתת וקָרְבָה וכ' she came and complained &c.—4) *to bring near; to offer*, v. infra.

Pa. קָרֵב, קָרִיב 1) *to bring near; to offer.* Targ. Gen. XLVIII, 9, sq. Ib. 13 (Y. ed. Vien. קריב; h. text וַיַּגֵּשׁ). Targ.

Digitized by Google

Is. LVIII, 3 (h. text וְתִנָּגְשׁוּ). Targ. O. Lev. I, 2 יְקָרֵיב (Y. יְקָרֵב). Ib. 3 (Y. יַקְרִיב *Af.*). Ib. 14 (Y. also יַקְרֵיב); a. fr.—Gitt. 56ª סבור רבנן לְקָרוּבֵי the rabbis were of the opinion that it should be offered. Y. Ber. IX, 13ᵈ top הוה ... אתי למֵיקְרְבָה וכ׳ (or לְמֵיקְרְבָה) when a man came to offer, to the idol, an ox &c. Y. Snh. X, 29ᵇ מְקָרְבָא לגיחזי to bring Gehazi near (befriend him again). Num. R. s. 3 אלהכון מאן הוא בעי מְקָרֵיב does your God bring near him (grace) whomever he chooses to? B. Bath. 168ª ... אפי׳ צורבא לְקָרוּבֵי even in the case of a young scholar whom it may be supposed his intended father-in-law likes to bring into his family; a. fr.—*Part. pass.* מְקָרַב; f. מְקָרְבָא, מְקָרְבָה; *pl.* מְקָרְבָן; מְקָרְבִין *near, friendly.* Sabb. 104ª מ״ט שקר ק׳ מילרחי אמת וכ׳ why are the letters of שקר (falsehood) near together (in the order of the alphabet), and those of אמת (truth) far apart? Snh. 29ª דעתיה מק׳ he is friendly, v. רָחַק.—3) *to intercede, lead in prayer.* Midr. Till. to Ps. XIX חזיוה לחזנא דקָרֵיב וכ׳ they noticed that the officer of the synagogue led in prayer and said &c.

Af. אַקְרֵיב *to bring near; to offer.* Targ. Mal. II, 12; a. fr.—Gitt. l. c. אי מַקְרְבִין ליה (or מָקְרְבִין *Pa.*), v. קָרְבַּן. Ḥag. 8ᵇ תאי דלא אַקְרְבִינְהוּ וכ׳ the reason why they did not offer them was &c.; a. fr.—Yeb. 39ᵇ אירכבת ית וכ׳ (read: אַקְרֵיבַת) she brought before us (the court) such and such a person &c.

Ithpa. אִתְקְרֵיב, *Ithpe.* אִתְקְרִיב 1) *to approach, come near.* Targ. Y. Deut. XX, 3; O. ib. ed. Berl. (oth. ed. קריבין). Ib. XXV, 9; a. fr.—Keth. 56ª משום איקרובי דעתא הוא והא אִיקְרְבָא דעתא (when a man promises his bride an additional jointure,) it is in order that an attachment be formed; well, now, the attachment has been formed (and we have a right to assume that he wanted his bride to get that addition, even if he should die before the wedding).—2) *to claim relationship,* v. preced.

קֶרֶב m. (b. h.; preced.) 1) *inside, intestine.*—*Du.* קְרָבַיִם, קְרֵבַיִם; constr. קִרְבֵּי, קִרְבֵּי. Num. R. s. 7 (ref. to Num. XIV, 11 בקרבו כמה ... אטר אנשה עמו ... בקרבו) it does not read, 'which I do with them', but 'which I do within them': ... how many signs and wonders have I done in their intestines (that the manna was entirely resorbed in their bowels) &c. (with ref. to קֶרֶב Lev. VIII, 21). Tam. IV, 2. Ḥull. 16ᵇ קירבי דגים entrails of fish. Y. Sabb. II, 4ᵈ ק׳ דגים כל זמן וכ׳ the fat of fish entrails (used as oil) has no bad odor as long as it burns. B. Mets. 60ᵇ, v. נָפַח; a. fr.—Ned. 54ᵇ לאו ק׳ בשר וכ׳ entrails are no meat and he who eats them is no man; Y. ib. VII, beg. 40ᵇ קרבייא (ch. form). Ber. 10ª; a. fr.—2) *innermost*; בְּקֶרֶב *within.* Pesik. R. s. 13 בְּקִרְבַּיִם, v. רָחַשׁ; a. e.

קָרֵב m., v. קָרִיב.

קָרָב m. (b. h.; preced. wds.) *hostile contact, attack, war.* Y. Sot. VIII, 21ᶜ top רומי לק׳ the Roman (Latin) language is adapted for military affairs; Y. Meg. I, 71ᵇ bot.; Esth. R. to I, 22. Sabb. 59ª בשעה שבורח מן הק׳ וכ׳ when he flees from the battle, he puts it on &c.; a. e.

קָרְבָּא, קְרָבָא f. ch. same. Targ. II Sam. XXI, 15. Targ. Ps. XXVII, 3. Ib. XXXV, 1; a. fr.—Ib. קִרְבְּתִי, v. קְרַב.—Tosef. Sot. XIII, 5, v. נְגַח; Y. ib. IX, 24ᵇ; Bab. ib. 33ª. Lev. R. s. 22 דעבד ק׳ עם וכ׳ who wages war with a king &c. Gitt. 56ª בהדיידהו ניזיל ק׳ ... let us go out and offer them (the Romans) battle; a. fr.—*Pl.* קְרָבִין, קְרָבַיָּא. Targ. Num. XXI, 14. Targ. I Chr. XXVIII, 3; a. e.

קְרָבָה, *pl.* קְרָבוֹת or קְרָבִיּוֹת, v. קְרִיבָה.—Lev. R. s. 20 ועל תקרבה, read: תהַקְרָבָה.

קְרָבוּתָא, קְרָבוּ f. = קְרָב. Targ. Ps. XXXV, 1 קְרָבוּתִי Ms. (ed. קְרְבָתִי, קְרָבְתִי).

קִרְבוּת, v. קְרִיבוּת.

קרבות, Tosef. Ab. Zar. IV (V), 9, read with ed. Zuck. רקובות, v. רוּקְבָּא II.

קְרָבוֹתָא, v. קְרָבוּ.

קַרְבִּיטִין m. pl. (formed like שַׁרְבִּיט; קבט, cmp. חֶבֶט) *thongs.* M. Kat. 27ª מחיר קַרְבִּיטָיו וכ׳ (קוֹרְבִיטָיו) you untie its thongs, and it (the couch) falls down of itself; Ned. 56ᵇ; Snh. 20ª.—[Y. Ber. III, 5ᵈ bot. ed. Lehm., v. קִלְבִּינְטִירִין.]

קְרַבְּיוָא, v. קָרַב.

קָרְבָּן m. (b. h.; קָרַב) *gift, offering, sacrifice.* Ber. 15ª מעלה ... והקריב עליו ק׳ it is accredited to him, as if he had built an altar and offered a sacrifice on it; Succ. 45ª. Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 כל מקום שנאמר ק׳ אשר ברי״ך ה״א wherever in the Scriptures 'sacrifice' is used in connection with the divine name, the latter is written with Yod He (יהוה, never אלהים). Ned. I, 4 האומר ק׳ ... שאני וכ׳ if one making a vow says, *korban* ... that I will (not) eat &c. Ib. 2 כינויין לק׳ substitutes for *korban.* Ib. II, 5 בק׳ וכ׳ (נדר) if a man in making a vow uses the word *korban*, and then says, I vowed only by the gifts to kings; a. fr.—*Pl.* קָרְבָּנוֹת. Ib. ק׳ של מלכים. Zeb. XIV, 10 קָרְבְּנוֹת חצבור congregational sacrifices, ק׳ יחיד sacrifices offered by individuals. Taan. 27ᵇ כבר תקנתי לחם סדר ק׳ וכ׳ I have arranged the order of sacrifices for them (in the Torah), and when they read these sections, I will account it to them as if they offered them. Ex. R. s. 30 ועבורת ק׳ ... בקש חקב״ה the Lord wanted to give them (the generation of the flood) four things (to purify them), the Law, sufferings, the sacrificial service, and prayer, but they refused; a. fr.

קוּרְבָּן, קָרְבָּנָא, קוּרְבָּן ch. same. Targ. Hos. XII, 2. Targ. O. Gen. IV, 3 ed. Berl. (oth. ed. תקרבתא, v. Berl. Mass., p. 73); Y. ib. Ib. 4; a. fr.—Ḥull. 8ª דקריבין לק׳ are designated to be sent as gifts. Zeb. 116ᵇ the mother of king Shabur שדרה ק׳ וכ׳ sent a sacrifice to Raba, sending word, 'offer it to the Lord.' Gitt. 56ª שדר לחו ק׳ וכ׳ send them a sacrifice and see whether they will offer it (in

Digitized by Google

the Temple); a. fr.—*Pl.* קְרָבְנִין, קְרָבָנַיָּא, קוּדְ'. Targ. Am. V, 22. Targ. Lev. VII, 35; a. fr.—Lam. R. to IV, 2 כל אילין ק' וכ' all those sacrifices which you send them, they eat themselves &c. Gen. R. s. 91; Y. Naz. V, end, 54[b]; a. fr.

קרבניטא, v. קִבְרִינִיטָא.

קָרַד (cmp. גָּרַד), *Pi.* קִירֵד *to scrape; to curry* (with a small-toothed strigil), v. קִרְדּוּד. Bets. II, 8 מְקָרְדִין אתּ וכ' you may curry an animal on the Holy Day. Ib. אין מקרדין אבל מקרצפין ... you must not curry ... with small-toothed strigils..., but you may do so with large-toothed ones. Yalk. Deut. 938 מְקָרְדוֹ והוא בולם (את) thou curriest him, and he kicks, v. בָּלַם II; a. e.—Y. Sabb. IV, end, 7[a] שיקרדם, v. קִרְבֵּס.]

קַרְדָּא f. (preced.; cmp. Arab. *ḳurd*, ricinus) [*scraping,*] *abdominal pain caused by a parasitic worm.* Lev. R. s. 18; Num. R. s. 7 (ref. to לזרא, Num. XI, 20) [read:] לק' שאדירה נותן דורא במעיהן (some ed. לקדרא) it will cause *ḳurda*, as I will put a parasite (*dura*) in their bowels; v. דְּרָרָא.

קַרְדּוּ I, קַרְדּוֹן pr. n. *Ḳardu, Ḳardun*, the district of *Cordyene* (corresponding to b. h. אררט; v. Schr. KAT[2], p. 53). Targ. O. Gen. VIII, 4 (Y. קרדון, some ed. קַדְרוֹן). Targ. II Kings XIX, 37; Targ. Is. XXXVII, 38. Targ. Jer. LI, 27.

קַרְדּוּ II pr. n. pl. *Ḳardu* in Babylonia (cmp. Kardunias, Schr. KAT[2], p. 348; KGF, p. 534). B. Bath. 91[a] ... עשר ושבע בק' (Ar. בַּכַּרְדּוּ) Abraham was ten years in prison, three in Cuthi and seven in Ḳardu; Yalk. Gen. 77 בקדרו; Pirké d'R. El. ch. XXVI קרדי.—Yeb. 115[b] קוּרְטָבָא.

קַרְדּוּם m. = כַּרְדּוּט, *a tunic with sleeves.*—*Pl.* קַרְדּוּמִין. Ab. d'R. N., ch. VI ed. Schechter (ed. קרדמין, corr. acc.).

קַרְדּוּמִי, v. next w.

קַרְדּוּמִין, קַרְדּוּנִים m. pl. (קַרְדּוּ I) *Cordyenians.* Y. Kidd. IV, 65[c] bot.; Y. Yeb. I, 3[b] top מקבלין גרים מן חק' וכ' we may accept proselytes from the Cordyenians and the Tadmorites; Bab. ib. 16[a]. Ib. קַרְדּוּנֵי (ch. form), contradist. from קרתוניים, v. קַרְתּוֹנִים.

קוֹר', קַרְדּוֹם m. (b. h. קַרְדֹּם; קרדם, cmp. גַּרְדֹּם) *cutting tool, spade, mattock, hatchet* (with a pointed and a broad side). Ab. IV, 5 לחפור בהם ולא ק' make not the words of the Law a spade to dig with them (the means for selfish ends). Tosef. M. Kat. I, 4 תוחב בשפוד ומכה בק' וכ' he sticks (into the ground where moles are suspected to hide) a spit, or strikes with a mattock and stamps the ground under him; Y. ib. I, 80[c]; Bab. ib. 7[a]. Bets. IV, 3 בק' ... ואין (when splitting wood for immediate use on the Holy Day) you must not use the hatchet, expl. ib. 31[b] נקבות שלו the broad side of it. Ib. ק' וקיסרין a tool combining axe and bill, v. קוּסְרִין; a. fr.—Gitt. 30[b] מלא ק' a ground having room for the mattock to work in, a common-sized field, opp. to בלא מחט a diminutive patch of ground.—*Pl.* קַרְדּוּמוֹת. Tosef. B. Mets. II, 1, v. מַטָּרוֹת; a. e.

קרדום Midr. Till. to Ps. XLV some ed., v. קִרְטֵס.

קַרְדּוֹן, קַרְדּוּן, v. קַרְדּוּ I.

קַרְדּוּנְיָא, קַרְדְּנָיָא pr. n. (v. קַרְדּוּ I) *Ḳardunia, Cordyene*, a district lying to the east of the river Tigris, south of Armenia. Targ. Y. Gen. VIII, 4 קרדו (name of a mountain).—Gen. R. s. 33 (expl. תרי אררט, Gen. l. c.) טורי ק' the mountains of Ḳardunia.—Denom. f. pl. קִרְדּוּנְיָתָא, קוּרְדְּנָיָתָא. Pes. 7[a]; 21[b] בחיטי ק' אפי' even with wheat of Cordyene (when it has become moistened, although it is very hard); Y. ib. I, 27[c] bot. אפי' חטים קורטבניות במדבר (not אילו) even with Cordyenian wheat in the desert; for would they be worth anything during the Passover (to be considered an object of value for betrothal)?

קרדונין, v. קַרְדִּינוֹן.

קרדוס, Midr. Till. to Ps. XLV some ed., v. קִרְטֵס.

קרדי, Pirké d'R. El. ch. XXVI, v. קַרְדּוּ II.

קרדיונטס, v. קוּרְדְּנָטָס.

בַּר קַ', קַרְדִּימָא pr. n. m. *Bar Ḳardima.* Koh. R. to X, 8 שוק דבר ק' the market or open place of B. Ḳ.

קרדם, v. קִרְדֵּס.

קרדמין, Ab. d'R. N. ch. VI, v. קִרְדּוּט.

קרדנין, קרדנון, v. קַרְדִּינוֹן.

קַרְדַּנְיָא, קַרְדַּנְיָא, v. קַרְדּוּנְיָא.

קרדנין, v. קרדינון.

קִרְדֵּס (v. קָרַד) *to scrape.* Tosef. Kel. B. Kam. III, 12 קירדסן שפן וכ' (not קוורדסן שהן) if he scraped or planed them and made vessels of them; ib. VII, 15 קִרְדְּסָן שהן (corr. acc.). Y. Sabb. IV, end, 7[a] עד שיקרדם (not דם ...) until he scrapes (the stones). V. קִרְטֵס.

קָרָה, v. קרי.

קָרֶה, constr. קְרֵה, v. קַרְיָא I.

קִרְוָא, קִרְיָא, קִרְיָה, קִרְיוֹ, קִרְיוּ I f. = h. קִרְיָה, *town, village.* Targ. Hos. XI, 9. Targ. O. Ex. XX, 10.—Y. Taan. IV, 68[d] top כל קירויא דהינן וכ' in every place that we came to, we found &c. Ib. כל קִירְיָא דהוון וכ' in every place that they came to &c.—*Pl.* קִרְיִין, קִרְוָיָא, קִרְוִין, קִרְוִי. Targ. Num. XIII, 28. Targ. O. ib. XXXII, 33; 36 (Y. קוֹרְיָתָא, v. קִרְיָא). Targ. Y. Ex. XX, 10; a. fr.—Targ. Y. II Num. XXXI, 50 קִרְוָיָא דדחבא (not קוּרְוָיָא) golden forts (a female head-dress; cmp. עיר של זהב, v. יְרוּשְׁלַם).

קִרְוָא, קִרְיָא, קִרְיָה, קִרְיוֹ, קִרְיוּ II, (קִרְוָה, קִרְיָה) f. = h.

Digitized by Google

קְרוּעָה, *pumpkin-shell*, or *pumpkin-shaped vessel for water, cooler*. Targ. Y. Gen. XXI, 14 (h. text חֵמָת). Targ. Y. I ib. 15 (Y. II קַרְנַת, corr. acc.). Ib. 19 (some ed. קרוות, corr. acc.).

קָרוּב, v. קִירוּב.

קָרוֹב I m. (b. h.; קָרַב) *near; related, relative*. Y. Ber. IX, 13ª top (ref. to Deut. IV, 7) ק׳ בכל מיני קריבות (God is) near in every way of nearness (at all times, in all places, in sympathy &c.). Snh. 9ª ... נמצא ק׳ וכ׳ if it appears that one of the witnesses is a near relative (of the defendant) or disqualified. Ib.ᵇ אדם ק׳ אצל עצמו ואין ק׳ וכ׳ every man is considered a relation to himself, and none can incriminate himself. Ib. 10ª ... ואינו ק׳ אדם ק׳ אצל ממונו a man cannot testify against himself, but he is not a relative to (disqualified to testify against) his property. Ib. III, 4 הרי ק׳ ונתרחק if a person was a relation (by marriage, so as to be disqualified), and became a stranger again. B. Mets. 39ª ... שבוי מורידין ק׳ וכ׳ if a person has been carried off captive, they (the court) appoint a relative to manage his estate. Ib. ק׳ מחמת ק׳ an indirect relative (e.g. one's step-brother's step-brother); a. v. fr.—*Pl.* קְרוֹבִים, קְרוֹבִין. Gitt. 14ᵇ ק׳ למלכות connected with royalty, influential. Snh. III, 4 ואלו הן הק׳ the following are considered relatives (disqualified to act as judges or witnesses); a. fr.—Sabb. 152ª נעשו רחוקים ק׳ near objects have become distant (my senses are dull from old age).—[Tanḥ. B'shall. 18 קרובים ועברה; Y. Taan. II, 66ª top שהגיע לקרובין, v. קְרוּבִין.]—*Fem.* קְרוֹבָה. Y. Ber. l. c. ע״ז נראית ק׳ ואינה וכ׳ the idol is apparently near, but in fact distant. Esth. R. to III, 1 Haman reflected in his heart אם אסתר קְרוֹבָתִי ... if Esther is a Jewess, she is my relative. Meg. 14ᵇ חולדה קְרוֹבַת וכ׳ Huldah was a relative of Jeremiah's; a. fr.—*Pl.* קְרוֹבוֹת. Gen. R. s. 18 ... מקְרוֹבוֹתָיו וכ׳ נשא if a man marries one of his relatives, of him it is said 'bone of my bones' (Gen. II, 23). Lev. R. s. 18 רחוקות נעשו ק׳ ק׳ וכ׳ distant objects have become near (things that I could discern at a distance must be brought near me), near objects have become distant, v. supra; a. fr.

קָרוֹב II, קְרוֹבָא, קְרוֹבָה m. (קָרַב *Pa.* 3) *leader in prayer, hymnologist, reader*. Lev. R. s. 30 קרוב ופייטן (פייטנין ודרשן) Ar. (ed., a. Pesik. Ul'ḳaḥ. p. 179ª) hymnologist and poet; Cant. R. to III, 6 קְרִיבוֹי ופייטוי. Y. Ber. I, 3ᶜ bot. [read:] ר׳ ... חוה סמיך לק׳ וכ׳ R. Z. (in his prayer of the section *Modim*) kept pace with the reader in order to bow simultaneously with him at the beginning and at the end. Lev. R. s. 19; Cant. R. to V, 11 ק׳ אלכסנדרי ר׳ R. A. the hymnologist.—[In liturgy קרובות (not קרובץ): *the poetical insertions*, on special occasions, in the Prayer of Benedictions.]

קְרוֹבָה, v. קָרוֹב I.

קְרוּד, v. קִירוּד.

קְרוֹדָא, קְרוֹדָה, קְרוֹדָת, (קרוות), v. קְרָא I, II.

קְרוֹז* m. (קרז *to be round*, cmp. קְרֵזֶל) name of an *earthen vessel*. Num. R. s. 20 ... ומצאן ק׳ של וכ׳ זה (some ed. קרון) this is one of three men whom the Lord tried and found to be vessels for urine (unworthy; Gen. R. s. 19 קנקנין).—*Pl.* קְרוֹזִים. Gen. R. s. 86 end ק׳ בכפר חנניה Ar. (ed. חנינא ... קדרים) will you import *ḳ'rozim* to K'far Hananiah? (v. קַדָּר).—V. קְרוֹז.

קָרוֹחַ, קָרוּחַ m. 1) = h. קָרֵחַ, *bald*. Targ. Y. Lev. XIII, 40.—2) *white-spotted*. Targ. Y. Gen. XXX, 32 (h. text טלוא); ib. 33 קירוּחַ.—*Pl.* קְרוּחִין, קְרוּחִיא; f. קְרוּחְתָּא. Ib. 35; 39 (h. text נקדים); a. e.—Ib. XXXI, 10 קִירְוָוחִין, קִירְוָוחִי.

קְרוּחַיִם, קָרוּחַיִם pr. n. pl. *K'ruḥayim*, a Palestinian place producing the best wine. Men. VIII, 6 (86ᵇ, some ed. קרוחים, Mish. ed. קרותים, corr. acc.; Ar. קַרְחַיִם; v. Rabb. D. S. a. l. note 2).

קְרוּחְתָּא, v. קִרְחוּתָא.—קְרוּתָא, v. קְרוּתָא.

קְרוּי, v. קִירוּי.

קְרוֹיָא, קָרוֹיָא m. (קְרֵי I) 1) *reading*.—*Pl.* קְרוֹיֵי. Y. Meg. IV, 75ª top שמע קלן ק׳ וכ׳ he heard them read (from the Torah) without benedictions.—2) *Biblical scholar*, v. קְרָיָא.

קָרוֹיָא I f. (v. קִירוּי I) *scaffold for laying joists*. Ex. R. s. 13, beg.

קְרוּיָא II, v. קִרְוִיָּה.

קִיר׳, קִרְוָיָה, קִרְוָיָא m. *of Ḳirva*; pr. n. m. *Ḳirvaya*. Sabb. 45ᵇ, v. סִרְוָיָא.—Tosef. Maas. Sh. IV, 5 אבא חילפא בן ק׳ ed. Zuck. (Var. חלקיה מן קרויה); Y. ib. IV, beg. 54ᵈ אבא בר חילפאי בר קריי׳ (Levy, Neuh. Wört. quotes קירויא); B. Bath. 123ª אבא חליפא קרויא (Ms. M. only אבא חלפתא; Ms. R. קִרְוָיָה; Ms. H. קִירְוָיָה; v. Rabb. D. S. a. l. note 90).

קִיר׳, קְרוּיָה f. (v. קְרָא I) *pumpkin-shell* used as a drawing vessel, *cooler*. Sabb. XVII, 6 (125ª) תאבן שבקי׳ (Y. ed. קִירוּיָא; Ms. M. קְרוּיָא) the stone which is put into a drawing vessel (to weight it); ib. 125ᵇ שבקרויה (Ms. M. שבקריא, corr. acc.). Ḥull. 57ᵇ (Ms. M. קרא); Kel. III, 5; Tosef. ib. B. Kam. III, 3, v. חִירְזוּק; a. e.

קְרִיוֹת m. pl. (קְרָא II) *persons called up to read from the Scriptures*. Y. Taan. IV, 68ª bot. שלשה ק׳ ... לא וכ׳ the three persons called to read from the Torah must read no less than ten verses altogether; Y. Meg. IV, 75ª. Y. Ber. VIII, 11ᵇ top אילין ג׳ ק׳ מאי וכ׳ how do you consider those three readers from the Torah (as regards benedictions)? Ib. V, 9ᶜ bot. ק׳ בתורה ואין ק׳ וכ׳ several persons are called to read from the Law successively, but not to read from the Prophets; Y. Meg. IV, 74ᵈ קראות (corr. acc.).—V. קְרִיאָה.

קְרוּינִין, Ex. R. s. 36, v. קְרִיוֹן.

קְרוּקִין, קְרוּכִין f. (sing. a. pl.) (carrucha, carruca) *travelling* and *state carriage*. Tanḥ. B'shall. 18 ... מעשה

Digitized by Google
ANDOVER THEOL. SEMINARY
MAR 20 1934

ועברה קרובים וכ' (corr. acc.) it happened to King Shabur when he passed there (in the desert of Kub), that one of his carriages passed and a serpent swallowed it, a second &c.; (Yalk. Ex. 255 שיירה); Y. Shebu. III, 34d חיויא ... בלע כרוכין Ar. (ed. קרונין, corr. acc.) the serpent, in the case of King Shabur, swallowed camels, swallowed carriages; Y. Ned. III, 37d קבריו (corr. acc.). Y. Shebu. l. c. אנא חמית משך ... ק' דמלכותא I saw the skin of a serpent that went on (was used as a cover for) the royal carriage; Y. Ned. l. c. בדיויו למלכותא (corr. acc.). Y. Meg. I, 70c bot. עד שחגיע לק' שלו until he reached his (Nicanor's) carriage; Y. Taan. II, 66a top לקרובין (corr. acc.); Meg. Taan. ch. XII. Gen. R. s. 8 שהיו בק' ... למלך Ar. (ed. בקרונין, corr. acc.) the king and the viceroy were in a carriage; Koh. R. to VI, 10; Yalk. Is. 261 (corr. acc.). Lev. R. s. 16 ומלאו כל הכ' דם Ar. (ed., v. קָרוֹן) all the carriages were filled with blood; Yalk. Lam. 1033, sq. קרוקין. Num. R. s. 23, end בכורכין (corr. acc.), v. וָקַר; a. fr. (corrupt קיובין, קרונין).

קרולין, v. קוֹרָלִין.

קְרוֹם m. (קָרַם) *skin, membrane.* Neg. I, 1, a. e. בק' ביצה the color of the membrane surrounding the egg. Ḥull. III, 1, v. מוֹחַ. Ib. 43a ... אינו ק' שעלה a membrane formed in consequence of a wound in the gullet is no membrane (to make the gullet sound). Ib. 56a קְרוּמּוֹ רך its membrane is tender; a. fr.— *Pl.* קְרוּמִין. Ib. 57b, v. קְרוּמִית.

קרומדים, v. קְרֶמִיד.

קְרוּמַטְסִין* m. (comp. of קְרוּם a. טַס) *cover* (or *color*) *of gold foils*, name of a jewel in the high priest's breastplate (corresp. to b. h. תרשיש; χρυσόλιθος, LXX Ex. XXVIII, 20; Targ. ברום ימא). Ex. R. s. 38, end.

קְרוּמִית f. (v. קְרוּם); ק' של קנה (or sub. של קנה) *the skin-like, scaly envelope of reed, haulm* (used as knife, v. Löw, Pfl. p. 344). Tosef. Ḥull. I, 5; Ḥull. 15b, a. e. בכל בק' וכ' ... you may cut ritually with any tool, ... with glass or with a reed haulm. Ib. 57b עשו לה ק' וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. קרומין, v. Rabb. D. S. a. l. note) they prepared for it (to be inserted in the perforated windpipe) the haulm (ed. haulms) of reed, and the animal recovered.— *Pl.* קְרוּמִיּוֹת. Gen. R. s. 56 (used as sing.); Y. Sabb. VIII, end, 11c שהיו קלומות (corr. acc.).—Pesik. B'shall. p. 87a וק' של קנה וכ' ... נותנים (Ar. וקולמיות, corr. acc.) they put glowing iron balls under their armpits, and drove pieces of reed under their nails; Midr. Till. to Ps. XVI; Yalk. ib. 667; Cant. R. to II, 7 קרטיות (corr. acc.). Sabb. 125a ק' של מחצלת shreds of reeds detached from mats.

קרומית, Tosef. Ḥall. I, 1, ed. Zuck., v. קְרֶמִית.

קְרוּמְנִין, קְרוּמְלִים, v. קַרְמוּלִין.

קָרוֹן f. (v. קָרַר) *wagon, travelling coach.* Ab. Zar. V, 4 המניח יינו בק' וכ' if a person left his wine in a coach ... and walked on a short-cut (leaving the wine under the care of a gentile driver) &c.; Y. ib. 44d bot. שחפליגה וכ' ... מעשה בק' it happened with a coach of the house of Rabbi that its passenger left it unwatched for more than four miles. Kil. VIII, 3 היושב בק' he that sits in a coach (drawn by heterogeneous animals). Ib. 4. Lev. R. s. 16 a general saw them ומושיב אותן בק' and made them sit in his coach; Pesik. Vatt. p. 133a על קרונין שלו (read קְרוּבִּין or קרון). Lev. R. l. c. הק' עוברת וכ' the coach passed over them &c.; Pesik. l. c. 133b הקרונין (corr. acc.); Lam. R. to IV, 15 קרונין, קירונין (corr. acc.); a. fr.— *Pl.* קְרוֹנוֹת. Sabb. 122a ק' של בית רבי וכ' the light coaches of the house of Rabbi may be moved on the Sabbath. Ib. לשתות יין בק' של נכרים וכ' to drink wine carried with him in coaches (and left temporarily in charge of gentiles), v. supra. Kidd. 76b ק' של זהב Ar. (ed. קְרִינִיּוֹת, fr. קְרִינִית) gilt coaches. Cant. R. to V, 2 שידהו עגלות וקְרָנִיּוֹת וכ' (fr. קְרָנִית) wide enough for wagons and coaches to pass. Gen. R. s. 75 יושבי קְרָנוֹת (fr. קְרֶן?) sitting in coaches; Yalk. ib. 130. B. B. 146a מאה ק' וכ' one hundred wagon loads &c.; Y. ib. IX, 17a קריות (corr. acc.).—V. next w.

קְרוֹנָה f., *pl.* קְרוֹנוֹת (preced.) *open place for wagons* on market days, *station; market day.* Meg. 5b רבי רחץ בקרונה של וכ' Rabbi bathed in the bathhouse of the station of Sepphoris on the 17th of Tammuz. Keth. 15a נבעלה בק' וכ' if a woman had intercourse with an unknown man in the market; בק' ס"ד אלא ... בשעת ק' you cannot mean on the wagons in the market, but ... at market time. Ib. חירה מעשה ... בק' the occurrence (recorded in the Mishnah) took place at the station of Sepphoris; Y. ib. I, 25d (in Chald. dict.) בהן קרונה וכ' (not כהן).

קְרוֹנָ', קְרוֹנָתָא f. (Κόρυνθος, by adaptation to בִּרְיָא) (*Corinthian*) *capital of a column* (v. Sm. Ant. s. v. Columna). Targ. I Kings VII, 20. Targ. II Kings XXV, 17; a. fr.—*Pl.* קְרוֹנָתָן. Targ. I Kings l. c.; a. fr.—Ib. 2 קְרוֹנַתְהוֹן דארזיא ed. Lag. (ed. קַרְנַתְהוֹן; h. text כרתית); ib. 12 קַרְנָוַתְהוֹן Levita (ed. מרישא).

קרוס, Gen. R. s. 67, v. מָקְרִין I.

קְרוּסְטְמוֹמִיל, v. קְרוּסְטְמִיל.

קְרוּסְטַלִינִין m. pl. (κρυστάλλινος) *rock-crystal decorations.* Targ. Esth. I, 6.

קְרוּסְטְמִיל, קְרוּסְטְמִל m. (crustuminum, sub. pirum) *Crustumenian pear* (red on one side). Tosef. Kil. I, 4 היו מרכיבין ק' על גבי עוגס ed. Zuck. (Var. קְרוּסְטְמִין) they grafted a Crustumenian on a native pear-tree; Y. ib. I, 27a קרוסטמיל and קְרוּסְטַלִין (*sing.*).—*Pl.* קְרוּסְטְמִילִין. Tosef. Shebi. VII, 16 (Var. קרסטמול). Tosef. Ukts. III, 7 קְרוּסְטוֹמְלִין. Kil. I, 4 קרוסטמילין Ms. M. (Y. ed. קריסטמלין, Mish. a. Bab. ed. קרסתומלין). Maasr. I, 3 קרוסטומלין Mish. ed. (Ms. M. קרוסטמילין, Y. ed. קרוסטמ', Bab. ed. קריס').

קְרוּסְפָּא, קְרוּסְפָּדַאי, קְרוּסְפִּי, v. בְּרִיסְפָּא a. קְרִיסְפָּא.

קָרוֹצָא m. (קְרַץ I) *biting insect.*— *Pl.* קָרוֹצֵי. Cant. R. to I, 1, v. חִרְפּוּשִׁיתָא.

Digitized by Google

קָרוּקִין, v. קְרוּכִין.

קרוקיתא, Ned. 41ª דעקרבא תחוא ק', read, as Yalk. Ps. 877; תחוא עקרבא, v. אַקְרוֹקְתָּא.

קרורטין, (Mus. קרידטין), name of *a potion*, prob. to be read: קְדְרִידְטִין (κεδρίτης) *wine flavored with resin of cedar*. Y. Sabb. VI, 14ᶜ.

קָרוּשָׁא m. (קָרַשׁ) *frost*. Targ. Y. Gen. XXXI, 40 (Ar. קְרִישָׁא).

קָרוּשְׁיָתָא, v. פְּרוּשְׁיָתָא.

קָרַזַל (v. קְרוּז) *to round, roll, form a ball*. Part. pass. מְקוּרְזָל; f. מְקוּרְזָלַת; *pl.* מְקוּרְזָלִין, מְקוּרְזָלוֹת. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 צרור המק' a rounded and smooth lump (of earth or stone); Y. ib. VIII, end, 11ᶜ; Bab. ib. 81ª אבנים מק'. Ib. 43ª; a. e.

קֵרֵחַ m. (b. h.; v. next w.) *bald, bald head*. Gen. R. s. 65, v. קֵרְחוּץ. Bekh. VII, 2 הק' פסול a bald-headed person is unfit for priestly functions; אירוה ק' כל וכ' bald-headed (in a legal sense) is he who has not a line of hair from ear to ear. Ib. 58ª הק' הזה that bald head (R. Akiba). B. Kam. 60ᵇ נמצא ק' מכאן וק' מכאן finally he is bald from here and bald from there (has neither white nor black hair); a. fr. — Gitt. VIII, 9, a. e. גט ק' a letter of divorce that lacks signatures on each of its folds (v. קָשַׁר).—*Pl.* קֵרְחִים, קֵרָחִין. Y. Yoma II, end, 40ª הק' חכמים לרבות 'the priests' (Lev. I, 5), this includes the bald heads (as fit for that function); Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI קֵרָחִים; Bekh. 43ᵇ קֵרָחִין.—*Fem.* קֵרַחַת. B. Bath. 132ª ק' מכאן ומכאן she is bald on both sides, i. e. has forfeited both claims on her husband's estate.

קֵרַחַ ch. same. Targ. O. Lev. XIII, 40 (ed. Berl. קֵרַיחַ; some ed. קָרַח); Y. קִרוּחַ.

קָרַח (b. h.) [*to be round and smooth,*] (denom. of קֵרַחַ) *to make a bald spot*. Macc. III, 5 הקורח קרחה וכ' he that makes a baldness upon his head. Ib. 20ª ... יכול אפי' ק' lest you think that even if one makes four or five spots, he is guilty only of one act; Kidd. 36ª; a. e.

Nif. נִקְרַח *to become bald, hairless, smooth*. Maasr. I, 3 ... משנקרחו תאנסים (Y. ed. משקרחו, a. משיקרחו) pears ... are subject to tithes when their surface begins to grow smooth, v. infra. Neg. VIII, 5 ... ונקרחו חזר if head and chin changed and became bald; Tosef. ib. III, 10 (not שנ'); a. e.

Hif. הִקְרִיחַ 1) same. Tosef. Maasr. I, 2 משנקריחו (not משירקד'), v. supra. Y. ib. I, 48ᵈ bot. משיעשו ... משיקריחו לבניה ... קרחות 'when they get smooth' (Mish. I, 3, v. supra) ..., that means, when they begin to get white, smooth spots (cmp. קִרוּחַ). Ib. וכי מחמת האוכל הן מַקְרִיחִין וכ' do the fruits get white spots because of the development of the eatable matter (flesh), is it not on account of worms?; a. e.—2) *to make bare, raze*. Y. Kil. IV, beg. 29ª קרחתו ... מקריחין אותו וכ' 'a bald portion of a vineyard' (Mish. IV, 1) is one which is razed in the centre; כרם שחרב מקריחין וכ' 'a waste vineyard' (ib. 2) is one which is razed on all sides. Sot. 46ᵇ (play on קרח, II Kings II, 23) שהקרחתָּ עלינו את המקום thou hast made the place bare for us (ruined our water trade by healing the well); a. e.—Part. pass. מוּקָרָח; *pl.* מוּקָרָחִין. Y. Kil. I, 27ᵇ bot. ששה על ששה מוק' וכ' when one throws mixed seeds into a plot of six (cubits) by six which lies vacant within a field of grains or which is fenced in.

קָרַח I ch. same, *to make bald; to become bald*. Pes. 110ª bot. (in an incantation) קרחייכי ק' bald be your baldness (may the hair with which you practice your witchcraft fall out). Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ (perh. Hebrew) קָרוֹחַ קריחה make bald a bald head (?), v. צְנִינִים.—[Snh. 109ᵇ עד דקרחא some ed., read: דקדחא, v. קָדַח.]

קֶרַח m. (preced. wds.) *baldness*. Kidd. 36ª (ref. to קרחה Lev. XXI, 5) א"כ נכתוב קרא ק' וכ' if this were so, the text should read *ḳeraḥ*, why is it *ḳorḥah?*

קרח, Sifra Thazr., Neg. ch. I; Yalk. Lev. 550, read: קֶדַח.

קֹרַח (b. h.) pr. n. m. *Korah*, leader of a rebellion against Moses. Tosef. Snh. XIII, 9 ק' ועדתו וכ' Korah and his followers have no share in the world to come; Snh. 109ᵇ ק' שנעשה עדת ק' וכ' the followers of K. have &c. Ib. קרחה וכ' (Ms. M. שעשה) he is named Korah (Bald), because baldness (depopulation) was created in Israel; a. v. fr.

קָרַח II, קָרְחָא I, קָרָחָא II m. 1) = h. קֶרַח, v. קֵרַחַ ch.—Targ. II Kings II, 23 קרַ' (ed. Ven. קָרָ'). — Snh. 63ᵇ ברחא ק', v. אֲשִׁירָא. Sabb. 152ª, v. בַּרְחָא, a. מְצוּיְינָא.—2) (cmp. גולבינא a. גלב) a species of *peas* (P. Sm. s. v. קרחא, 3740 'peanuts').—*Pl.* קָרְחִין. Y. Ned. IV, 38ᵈ top בי סורס וק' an infusion of *sores* and *ḳarḥim*.

קָרָחָא II, קָרְחָא I m. = b. h. קֶרַח, *frost, ice, hail*. Targ. Ps. CXLVII, 17. Targ. Job XXXVII, 10; a. e.

קָרָחָא II, קָרְחָה m. (קָרַח I) [*scraper, wool-dresser;* cmp. גַּרְדִּי,] *common weaver*. Meg. 12ᵇ; Yalk. Esth. 1051, v. סַרְדְּשָׁבָא.

קָרְחָא II f. = next w. Targ. Y. II Deut. XIV, 1 (some ed. קָרְחָה).

קָרְחָה I f. (b. h.; קָרַח) *baldness*. Sifré Deut. 96; Macc. 20ª לחייב על כל ק' וק' to be punishable for each act of making a bald spot; Sifra Emor, Par. 1, ch. I קְרִיחָה. Macc. 20ᵇ וכמה שיעור ק' what is the legal size of baldness (to be punishable)?; a. fr.—Trnsf. *gap, depopulation*. Snh. 109ᵇ, a. e., v. קָרַח. Meg. 13ᵇ שמא תאמר ק' אני וכ' lest thou say that I may create depopulation in thy empire (by the extermination of the Jews); a. e.—*Pl.* קָרְחוֹת. Kidd. 36ª (Macc. 20ª, a. e. קריחות), v. קָרַח. Y. Maasr. I, 48ᵈ bot., v. קָרַח *Hif.*—Y. Meg. IV, 75ª top (to those who read from the Law without benedictions) עד מתי אתם ... ק' ק' how long will you make the law into bare patches (sterile of spiritual seeds)?

Digitized by Google

קָרְחָה II pr. n. m. *Ḳorḥah*, father of R. Joshua (v. Fr. Darkhé, p. 178). Meg. 28a. Sabb. 152a, v. גֵּיזֵנְיָא. Snh. VII, 5; a. fr.

קָרְחוּתָא f. (קָרַח) *baldness of the back of the head.* Targ. O. Lev. XIII, 42 (Y. קוּרְחָתָא, קִירְחָתָא, קוּרְחָתָא).

קָרְחַיִּים, v. קִרְחַיִּים.

קָרְחִין a species of *peas*, v. קָרַח II.

קָרְחִינָא pr. n. pl. *Ḳarḥina*. Sabb. 152a, v. גֵּיזֵנְיָא.—Denom. קָרְחִינָאָה. Snh. 92a אדא ק' אדא בר אחבה; Ber. 33a אדא ק' אחא Ms. M. (ed. ק' אחא, some ed. קָרְחִינַאי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

קָרְחָן = קַרְתָּן.—*Pl.* קָרְחָנִין, קָרְחָנִים, v. קַרְתָּן.

קָרַחַת f. (b. h.; קָרַח) 1) *baldness*; הכרם ק' razed portion of a vineyard. Kil. IV, 1, v. קָרַח *Hif.*; a. e.—2) *smooth back* or *inside of cloth; worn cloth.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. XV בקָרַחְתּוֹ אלו חשחקים *b'ḳaraḥto* (Lev. XIII, 55) means worn cloth, opp. גַּבַּחַת.—3) *a leprous affection on the back of the head* (making it bald). Neg. X, 10 איזו דיא ק' מן הקדקד וכ' which portion of the head is meant by *ḳaraḥath?* From the crown sliding backward &c.; Tosef. ib. IV, 9; Sifra l. c. ch. X; a. fr.

קָרַט (v. P. Sm. 3741; cmp. קרץ) *to break, take a bite.* Lev. R. s. 22; Koh. R. to V, 8 יתיב לְמִקְרָטָא וכ' sat down on the road to eat something (Tanḥ. Ḥuck. 1 שהיה אוכל לחם).

קָרָט m. (preced., v. קוֹרֶט) *ḳarat*, a small coin. Y. Sot. III, 19a; Y. Peah VIII, 21a bot., v. קַפִּילִין. Y. B. Mets. IV, beg. 9c ק' בק' שרי to lend money on ḳarat against ḳ. (counting ḳarats in place of denars) is permitted; cmp. לְקָן.—*Pl.* קָרָטִין. Y. Shek. II, 46d וכ' ביקשו לשקול דינרין ק' 'they wanted to pay their half-shekels in denars' (Mish. ib. 4), that is in ḳarats, but it was not accepted.—קָרָטִים, קָרָטִין, v. קוֹרֶט.

קַרְמַבְלָא, v. קִרְטוּבְלָא.

קרמבליא, v. קָטָבוֹלְיָא.

קַרְמַגְנִי, קַרְמָגִינָא, v. קִרְטִיגְנִי.

קוּרְ, קַרְטוֹב m. (קרטב, *Parel* of קטב; cmp. קִרְטוּפָנָא a. קָטָה) *ḳarṭub, ḳurṭub*, a small liquid measure equal to $\frac{1}{64}$ of a Log. Tosef. B. Bath. V, 10; B. Bath. 90a (Rashb. a. l. quot. of Tosef. l. c. וחצי שמיניח וכ' *one sixteenth* of a Log). Men. XII, 4 (103b) קו' (Ms. M. 'קור); Tosef. ib. XII, 9 קור'. Mikv. III, 1. Ib. VII, 5; Ḥull. 26a; Macc. 4a; a. e.

קַרְמַבְלָא, קַרְטוּבְלָא f. (a Babyl. corrupt. of קָטָבוֹלְיָא) *leather cover, spread.* Sabb. 79a bot. תהוא בק' (Ms. M. בקורטבלא, Ar. בקרטב) this refers to a leather spread. Ḥag. 24a שצברן ע"ג קרטב (Ms. M. קָטָבְלָא) he piled them on a leather spread. Nidd. 28a שרפו ע"ג קטבלא he burned the corpse on a leather spread (which is not consumed in fire).

קָרְטוֹם, v. קִרְדֻּמִּים.

קָרְטוֹן* m. (cors, -tis = cohors) *an enclosure* for a division in a military camp, *square.* Ber. 32b, v. פַּסְטָרָא; Yalk. Is. 332 קירטון (prob. to be read: קוֹר').

קרטון, Yalk. Deut. 942; Yalk. Jer. 321, v. קִסְרוֹן II.

קַרְטוּפָנָא m. (קרטה, Parel of קטה; cmp. קָטָה) *incision, scratch, crack.*—Pl. קַרְטוּפָנֵי. B. Kam. 86a דאית ליה ק' וכ' if he has sores from scratches on his head &c., v. צָוַח. Keth. 107b דליח בחו ק' when the glazed vessels have no cracks. Pes. 30b דיכא דאית בחו ק' when they have cracks, opp. שיעי.

קַרְטֵט (v. קרט) *to break, cut into small pieces.* Y. Maas. Sh. IV, 54d נסתון ... וקַרְטָטָן קומוי וכ' Bar Ḳ. took them (the fruit) and cut them in his presence, saying, is this worth anything?—Part. pass. מְקַרְטָט, מְקַרְטָטָה. Ib. (ed. Zyt. מקרטטה) צר בדין מילה מק' ולא טבא מילה מק' וכ' so far (you are right) as to a thing which is worth nothing when cut; how about a thing which is valuable when it is cut?

קרטיגנון, קַרְטִיגְנָא, v. next w.

קַרְטִיגְנִין, קַרְטִיגְנֵי pr. n. pl. (Cartago, Carthago, -inis) *Carthage* (rebuilt under the Roman empire), on the northern coast of Africa. Men. 110a בציר ודד ק' מבירין וכ' from Tyre to Carthage they know (respect the past history of) Israel and their Father in heaven, but from Tyre westward and from Carthage eastward they do not know &c.; Is. 316. Lev. R. s. 27 אזל ... קרטיגנא והוות וכ' (Alexander the Great) came to a city called Ḳarṭigna which was occupied (guarded) by women only (v. Tam. 32a). Gen. R. s. 44, end (expl. חקדמני, Gen. XV, 19) קירטגינה (some ed. קרטנונא, corr. acc.); Yalk. ib. 78 קרטניי (corr. acc.). Ber. 29a קרטגני Ms. M. (ed. קרטגנין; some ed. קרטגנן, קרטרגנון, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); v. קַרְתִּיגְנִי.—Denom. קַרְטִיגְנָאָה, v. sub קַרְתִּי.

קרטיות, Cant. R. to II, 7, v. קְרוּמִית.

קַרְטִילָא, v. קַרְטָלָא.

קַרְטֵיס, קַרְטָס m. (χάρτης) *paper, document.* Midr. Till. to Ps. XLV נטל ק' (חלק) ונתן וכ' ed. Bub. (oth. ed. קרדום, קורטיס, corr. acc.) he took a blank paper and handed it to the judge; Yalk. ib. 749 קונטרס (corr. acc.).

קַרְטִיסָא, קַרְטֵיס, סָה ... ch. same. Y. Kidd. III, 64a חד בר נש ... בק' a man owed his neighbor one hundred denars on a note; אי לא יהב לך ק' וכ' unless he hand thee the note, give him no money. Gitt. 69a קִרְטַסָּא a piece of paper.—*Pl.* קִרְטִיסַיָּיא. Lev. R. s. 34 הא ק' קדמך וכ' Ar. (ed. כתבא) the documents (accounts) are before thee, read and count.

קרטיסים, v. next w.

Digitized by Google

קְרָטִיסִיס, קְרָטִיסִין (not ים . . .) f. (κράτησις, S.) 1) *dominion, power, possession*, esp. (sub. יום) *a Roman festival* commemorating the conquest of eastern countries. Ab. Zar. I, 3 (8ª) (Mish. Nap. קריטיסים; Y. ed. קרטסים; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); ib. 8ᵇ; Y. ib. I, 39ᶜ; Tosef. ib. I, 4 קרטיסים (Var. קראטיס, טוסם . . .).—2) *royal prohibition.* Pesik. Baḥod., p. 104ᵇ sq. קבע ק' בני וכ' he issued a prohibition, that the Romans must not go down to Syria &c.; תתיר ק' he cancelled the prohibition; Yalk. Ex. 273 (Ar. קבע קרטיסים בים, corr. acc.).

קְרֵטִיקוֹן, v. גְּרֵטִיקוֹן.

קַרְטִילָא, קַרְטָלָא m. (χάρταλλος, prob. of Semitic origin; cmp. קוֹרְטוֹר) a kind of *basket.* Lev. R. s. 25; Koh. R. to II, 20 (Tanḥ. K'dosh. 8 סַלְטָלָה).

קַרְטָלִין (χάρταλον) same. Tosef. Sabb. IV (V), 5 Var., v. קַרְסָטָלִין.

קַרְטִלִיתָא f. same, *a female's working basket.* B. Bath. 74ª bot. ק' דחוו קא מקבעי וכ' a basket (Rashi: *a chest*) in which jewels were set. Ib.ᵇ מאי אית לכו בחדי ק' וכ' what have you to do with that basket designated for the wife &c.?

קָרְטֵם (*Parel* of קָטַם) *to pluck, lop.* Maasr. III, 9 מְקָרְטֵם עלה וכ' he may pluck leaf by leaf and eat (without tithing); Y. ib. 50ᶜ; Y. B. Kam. II, 3ª top וקירטמו תחילפין and they (the chickens) ruined the young shoots; (Tosef. ib. II, 1 וקיטמו). Y'lamd. to Num. XXII, 4 quot. in Ar. כל בחמה מְקָרְטֶמֶת אחד אחד וכ' any other beast on pasture plucks one part of the field after the other, but the ox &c.

קַרְטֵם ch., v. קַרְטֵט.

קָרְטַס (Pales of קרט) *to scrape.* Kel. XXX, 1 קִירְטְסָן, v. קִרְדֵּס.

קַרְטָסָא, קַרְטָס I, v. קַרְטֵיס.

קַרְטָסָא* II m. (a contraction of Cretensis, cmp. Κρητικόν, sub. ἱμάτιον) *a short and light linen dress.*—*Pl.* קַרְטָסַיָּא. Targ. Is. III, 23 (h. text סדינים).

קרטסין, קרטסים, v. קָרְטִיסִין.

קַרְטַע (*Parel* of קָטַע) [*to cut*; cmp. גּוּז,] *to caper, leap.* Gen. R. s. 38 ארכילוסטיס מְקַרְטֵעַ Ar. the chief robber (Satan) cuts his capers (ed. חשמן מקטרג). Ib. s. 74 מְקַרְטְעִים נוטר כשהוא מְקַרְטֵעַ Var., v. קִרְקֵר II. Tanḥ. Ki Thissa 19 בו (read: נראה) appearing as if it (the golden calf) were leaping, v. רָטַט. Ḥull. 75ª דג מקרטע (Ms. H. המתקרטע; Ms. R. 1 חמקורטע; 2 חמטרטע corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a fish jumping (in the death agony); a. e.—Pesik. R. s. 40 [read:] שלא נראה חמאכלת בא(ה) עלי ונְקַרְטַע lest we (I) see the knife coming on me, and make a convulsive movement, and become unfit for a sacrifice; [Friedm. corrects: שלא אראה . . . וַאֲקַרְטַע ואיפָּסֵל lest I see the knife &c.]

Hithpa. תִּתְקַרְטַע same, v. supra.

קַרְטֵע ch. same, *to leap.* Targ. Job XLI, 14 מקרטע quot. in Tosaf. to Ḥull. 75ª (ed. תדרץ).—Cant. R. to I, 4 מְקַרְטְעָא כחדא תפרחא, v. קָפַץ; Pesik. Ronni, p. 141ᵇ מְקַרְטְעָה בחדא תפצחא (corr. acc.; Ar. s. v. כחדא: קרטע תפרחא, corr. acc.).

קרי, Pesik. R. s. 22, v. קִירֵי.—Yalk. Deut. 946, v. קֵרֵי.

קָרָא, קְרִי (b. h.) 1) *to call, name; to invite.* Ber. 7ᵇ מיום שברא . . . שקָרָאוֹ . . . וקָרָאוֹ אדון from the day that the Lord created the world there was no man that called the Holy One, blessed be He, lord, until Abraham came and called him lord (Gen. XV, 2 אדני). Gen. R. s. 56 אברהם קראו יראה Abraham called it (the Temple site) *yeraëh* (Gen. XXII, 14), שם ק' אותו שלם Shem called it Salem (ib. XIV, 18), הריני קוֹרֵא אותו ירושלם I will call it Jerusalem. Snh. 70ᵇ אין . . . לְקָרוֹא אבא וכ' no sooner does a child know to call 'father' and 'mother', than it tastes grain food. Num. R. s. 15, beg. אוהבו ק' אוהבו he invited that friend. Ib. וזימנו קורא אומנויות, v. אוּמָּנוּת; a. v. fr.—Part. pass. קָרוּא; f. קְרוּיָה, קְרוּאָה; *Pl.* קְרוּיִין, קְרוּאִין, קְרוּאִים, קְרוּיִים, קְרוּיִם, קְרוּאוֹת; קְרוּיוֹת, קְרוּאוֹת, קְרוּיִין, קְרִינִין. B. Mets. 114ᵇ, a. e. (ref. to Ez. XXXIV, 31) אתם קרוּיים אדם וכ' you are called men, but idolaters &c. Sifra Aḥăré, end כל חטריות ק' טומאה all illicit connections are called uncleanness; a. fr.—Esp. קְרוּאִים, קְרִיִּין *those called up to read from the Torah* (v. infra). Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 2) אלו שלשה ק' this is typical of the three persons called up to read from the Torah (priest, Levite, and Israelite). Y. Meg. III, 74ᵇ ולא שבעה ק' אינן are not seven persons called up (on the Sabbath)?; a. fr.—V. קְרִיאוֹת.—2) *to read, recite* (esp. from the Scriptures). Yoma I, 6 . . . אם רגיל לִקְרוֹת קוֹרִין לפניו if he (the high priest) is accustomed to read (the Scriptures), he reads himself, if not, they read to him; ובמה קורין לפניו and from what books do they read to him? Ib. פעמים הרבה קָרִיתִי וכ' many a time I read to him from Daniel. Meg. II, 1 חקודא את חמגילה וכ', v. מְפָרֵשׁ. Ib. 2 קָרָאָה סירוגין, v. סִירוּג. Ib. 3 קורא כמקומו he must read in accordance with the usage of the place he came from. Ib. 4 תכל כשרין לִקְרוֹת וכ' all persons are qualified to recite the Book of Esther (before the congregation). Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. וקְרָיֵיהּ and read from it; a. fr.—Esp. *to read from the Torah* at public services. Ib. III, 4 קורין בפרשת שקלים they (those who are called up, v. supra) read the section of Shekalim (Ex. XXX, 11-16). Ib. 6 אחד קורא את כולן one person must read the entire chapter (of the curses). Ib. IV, 1 . . . בשני קורין שלשה on Mondays . . . three persons read. Ib. 4 הקורא בתורה לא יפחות וכ' he who is designated to read from the Torah must read no less than three verses; לא יִקְרָא למתורגמן וכ' he must read to the interpreter one verse at a time, but from the Prophets, three verses. Bicc. I, 1 יש מביאין . . . וקורין וכ' there are those who are bound to bring the first-fruits and to read (Deut. XXVI, 5-10), and those who must bring but not read &c. Ib. 4; a. v. fr.—Esp. (את שמע) ק' *to recite the Sh'm'a* in the morning and in the evening prayer. Ber. I, 1 לא קָרִינוּ וכ' we omitted to read the Sh'm'a. Ib. II, 3 ק' וטעה if one read the Sh'm'a and made a mistake. Ib. 4 דאומנין קוֹרְאִין וכ' (Bab. ed. 16ª קורין) workingmen read the Sh'm'a on top of a tree, or on the scaffolding; a. v. fr.—אלא . . . אל תִּקְרֵי (or הִדְקְרֵי Chald.

Digitized by Google

form; abbrev. א"ק) read not ... but—, i. e. change the traditional (Massoretic) reading (for homiletical purposes). Ib. 64ª (ref. to Is. LIV, 13 אל תקרי בניך אלא בונייך read not *banayikh* (thy children) but *bonayikh* (thy builders, the scholars). M. Kat. 9ᵇ (ref. to Ps. XLIX, 12) אל תקרי קרבם אלא קברם read not *ḳirbam* (their innermost) but *ḳibram* (their grave); a. fr.

Pi. קִרֵא same, *to call, invite.* Part. pass. מְקוֹרָא, *pl.* מְקוֹרָאִין, מְקוֹרָאִים. Num. R. s. 13 איש חתן ... למק' וכ' does a bridegroom give a banquet for the invited guests and not sit with them?; a. e.

Nif. נִקְרָא 1) *to be called.* Lev. R. s. 1, beg. נקראו הנביאים ... כיצד ... נ' וכ', v. בַּיִת. Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. II, 13) מכאן רשע from here we learn that when a man lifts up his hand to strike his neighbor, even if he does not strike, he is called a wicked man; Snh. 58ᵇ. Ab. Zar. 19ª (ref. to Ps. I, 2) בתחלה נקראת ... נקראת וכ' first it (the Law) is called the Lord's, and then his (the student's); a. fr.—2) *to be read, recited.* Meg. I, 1 מגלת אסתר נקראת וכ' the Book of Esther may be read at public service on the eleventh &c. Ib. IV, 10 מעשה ראובן נ' ולא וכ' the story of Reuben (Gen. XXXV, 22) is read at public service but not translated. Ib. לא נקראין וכ' (Y. ed. נקרין) must be neither read nor interpreted. Tosef. ib. IV (III), 31 יש נקראין ומתרגמין וכ' certain verses are read but not interpreted &c.; Meg. 25ª נִקְרִין; a. v. fr.

Hif. הִקְרִיא *to cause to call, to lead in reading.* Sot. 10ª sq. (ref. to Gen. XXI, 33) אל תקרי ויקרא אלא ויקרא read not *vayiḳra* (and he called) but *vayaḳri* (and he made call), מלמד שה' וכ' intimating that Abraham caused the name of the Lord to be called by the mouth of every passer-by. Y. ib. V, 20ᶜ top קטן שהוא מקרא וכ' a child that reads the Hallel at school, and they (the class) respond by repeating each sentence (v. עָנָה I); גדול שהוא מקרא וכ' an adult that leads in reciting ..., when the congregation responds with the first sentence (as refrain). Succ. III, 10 מי שהיה ... מקרין אותו וכ' if a slave, a woman, or a child reads to him, he responds with Hallelujah. Gitt. III, 1 שמע קול סופרים מקרין וכ' heard the teaching scribes as they made the practicing children read, 'such and such ... divorces &c.'—Esp. *to teach the Scriptures* (מִקְרָא). Lam. R. to I, 6 ... תקריני דף אחד חשנייני וכ' teach me a page of the Scriptures, teach me a chapter of the Mishnah; a. fr.—[Erub. 104ᵇ שהקרו, v. קָרַר I.]

קְרֵי I, קָרָא ch. same, *to call, name, invite; to read.* Targ. Gen. XXIX, 34. Targ. I Sam. III, 6. Targ. Gen. II, 19, sq. Targ. Deut. XVII, 19. Targ. Esth. VI, 1; a. v. fr.—Meg. 18ᵇ דקרו ליה וכ' when they call him (in his sleep), and he answers. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34 קרון בשכונתיה וכ' they called (begging for alms) in the neighborhood &c. Ber. 13ᵇ מקרא הוא דלא ליקרי וכ' one is not permitted to read the Sh'm'a (while lying on one's back), but &c.; ... מקרא נמי אסיר to read is forbidden even when turning sideways. Ib. 11ᵇ כתיב רע ובוראן חכל it is written (Is. XLV, 7) 'and creates *evil*', and we read (in the morning prayers) '*all*'! Pes. 3ª קרו נגהו, v. נָגַהּ. Ib. ... לנחורא וכ' קְרִיָּה the Lord called the light and appointed it &c. Gen. R. s. 40 תיה קרי עליהן נותן וכ' applied to them the verse (Is. XL, 29), he giveth &c. M. Kat. 5ᵇ top, a. fr. ק' עליה וכ' applied to him the verse &c. Keth. 17ª sq. למאן דקרי ותני וכ' (at the funeral) of one that read the Bible and studied Mishnah, but of one that taught others &c. Sabb. 152ᵇ גלית ... נביאי לא קָרֵית thou showest that thou hast not even read the Prophets (v. infra). Y. Meg. III, 74ᵇ bot. מאי דיקרינן ... אילין as to the curses (v. אֵלֶּה), dare one person read them and recite the benediction before and after them? Ex. R. s. 47 ורקרין בלילה ... למדו learn the Torah from such teachers as get up early and study while it is yet night, v. אִימְּטָן; a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75ª bot., a. e. קָרָאוּי they recite.—Part. pass. קָרִי, קְרִיא; *pl.* קְרִיִין *the Massoretic reading*, opp. כְּתִיב. Treat. Sof'rim ch. IX, 8. Ned. 37ᵇ, v. כְּתִיב; a. fr.

Af. אַקְרֵי (*Pa.* קָרֵי) *to make read, to teach* (the Scriptures). Sabb. l. c. דקרייך קהלת לא אקרייך משלי (Ms. M. דאקריך) he that taught thee Koheleth (Ecclesiastes) failed to teach thee Mishlé (Proverbs); Yalk. Gen. 33; Yalk. Ez. 376 דאקרייך. Yeb. 9ª מדמקרי ליה וכ' as R. J. taught his son the interpretation of &c. Koh. R. to III, 14 מקרתה, read: מקרי ליה, v. קָרְיָא; a. fr.—V. מַקְרֵי.—[Tanh. B'resh. 2 ולקרוריה, read: ולכַּסּוּרֵיהּ.]

Ithpe. אִיתְקְרֵי, אִתְקְרֵיא *to be called, named; to be called upon, visited.* Targ. Esth. III, 12. Ib. IV, 11. Targ. Gen. XVII, 5; a. fr.—Snh. 26ᵇ היכן ... דאיקרו שהות where do we find that the righteous are called 'foundations'? Yalk. Ez. 376 איקרו לך ... אפי' even Prophets have not been taught thee; Yalk. Gen. 133 לא אקרו they have not taught thee (v. supra); a. fr.

קָרֶה, קְרֵי I (קָרָא) (b. h.) *to join.*—Denom. קוֹרָה III.—*to meet.* Sabb. 31ª ויצא לקראתו and came out to meet him. Ib. 119ª; B. Kam. 32ª top לקראת כלה to meet the bride (the Sabbath); a. fr.

Nif. נִקְרָה *to meet, join,* esp. נִקְרֵי, נִיקְרֵי (denom. of קְרִי) *to lose semen.* Gen. R. s. 52; s. 74, a. e. ארץ הלשון חזה ויקר אלא לשון טומאה this expression *vayiḳḳar* (Num. XXIII, 4) has the meaning of uncleanness (by analogy from Deut. XXIII, 11).—Meg. 15ª; Taan. 5ᵇ. Yeb. 76ª.

Hof. הוּקְרָה same, *to have (nocturnal) pollution; to lose semen.* Y. Snh. II, 20ᵇ top; Midr. Sam. ch. XXIII (ref. to I Sam. XXV, 20) ותפגע אותם הוקרה כולן 'she struck them' (with her charms), all of them met with &c.

קְרֵי II ch. same, *to join.*

Ithpe. אִיתְקְרֵי *to do something by accident; to happen.* Snh. 33ª א' ועבד כחד וכ' if he happened to act in accordance with the opinion of one of them, when the common usage agrees with the other. Keth. 26ª ואיתקרו ויהבו ליה accidentally they gave it to him.

קָרֶה, קְרֵי II, *Pi.* קֵרָה (b. h.) 1) (denom. of קוֹרָה, q. v.) *to lay beams; to cover.*—2) (denom. of קְרִי I, q. v.) *to wall up, close.* Ber. 10ᵇ (ref. to II Kings IV, 10) כלייתה ... וקרוהו it was an open upper room (a balcony), and they closed it up. M. Kat. I, 4 מקרין את הפרצה וכ' you may close up a breach during the festive week. Ib. 7ª כיצד מקרין וכ' in what way is it to be done? ... With shrubbery or bay-trees. Succ. I, 8 וסוכתו וכ' he

Digitized by Google

who covers his Succah with spits or boards of a bed-side. Lev. R. s. 1 הירה מקרה בקורות וכ' he covered the building with joists, and wrote the name of the king on them; a. e.—Part. pass. מְקוֹרֶה; f. מְקוֹרָה. Y. Succ. I, 51ᵈ top סוכה מ' פסולה a Succah covered with beams is ritually unfit; מבוי מ' כשר a covered alley is fit (for Sabbath movements). Y. Naz. IX, 57ᵈ מערה מ' a vaulted cave. Sabb. 5ᵃ; a. fr.

קְרִי III (קִרְיָא) f. = קִרְיָא, *town, place.* Targ. O. Gen. XLVII, 21 (some ed. קִרְיָא). Targ. Is. XIX, 2; a. e.—*Pl.*, v. קִרְיָא.

קָרֵי, part. pass. of קָרָה I, q. v.

קְרִי, קֶרִי m. (b. h.; קָרָה I) 1) *accident, mishap.* R. Hash. 16ᵃ תבואה שאירע בה ק' וכ' a crop to which an accident happened (an injury from natural causes) or a misfortune (through human agencies). Ib. ק' ... אדם וכ' a man whom a mishap befell or &c.—2) (euphem.) *nocturnal pollution.* Ab. V, 5. Midd. I, 9. Yoma 88ᵃ בעל ק' one to whom pollution happened; a. fr.—*Pl.* קְרִיִּין. Ber. 22ᵇ; B. Kam. 82ᵃ (Ms. H. קְרָאִין); Y. Meg. IV, 75ᵃ top; a. e.

קְרִיָּא I ch. same, 1) *accident, mishap.* Targ. Prov. XVII, 14 quot. Levy Targ. Dict. (ed. Lag. קריא; ed. אצמדיא).—2) constr. קִרֵי *pollution.* Targ. O. Deut. XXIII, 11 ed. Berl. (ed. Vien. = h. text קָרֶה; oth. ed. סואבת).

קְרִיָּא II m. name of *a worm in poppy.* Sot. 3ᵇ (Ar. s. v. כד: פִּרְיָא), v. זְנוּתָא.

קְרִיָּא III m. *Bible verse*, v. קִרְיָא.

קִרְיָא *place*, v. קִרְיָא.

קְרִיָּה, קְרִיאָה f. (קָרָא) 1) *call.* Sifra Vayikra, Par. 1 (ref. to Lev. I, 1) הקדים ק' לדיבור the Lord sent the call in advance of the speech. Ib. על כל ק' הוא אומר הנני to every call he responded with 'here am I.' Deut. R. s. 11, beg. חתם יצחק בק' Isaac closed his blessings with a call (Gen. XXVIII, 1); אני ... אלא בק' I will commence with a call (ib. XLIX, 1); a. fr.—2) *reading* esp. from the Scriptures. קְרִיאַת שְׁמַע (קְרִיָּ״שׁ), or ק' (sub. שמע) *the recitation of Sh'm'a* (Deut. VI, 4-9; XI, 13-21; Num. XV, 37-41) in the morning and in the evening prayer. Ber. 13ᵇ מצות ק' the duty of reciting, contrad. to מצות כונה, v. כַּוָּנָה. Ib. זו ק"ש של ר' וכ' this (the verse Deut. VI, 4) was all that R. Judah han-Nasi read (when engaged in teaching); a. fr.—V. שְׁמַע II.—קריאת המגלה the recitation of the Book of Esther. Meg. I, 4; a. fr.—Ib. 14ᵃ קְרִיָּיתָהּ זו הלילא (not קרייתא), v. הַלָּא.—Macc. 18ᵇ תראויין לק' those first-fruits which are fit for reciting over them (Deut. XXVI, 3 sq.); a. fr.—*Pl.* קְרִיאוֹת, קְרִיּוֹת. Deut. R. s. 4, beg. מהו לקרות ... בק' הרבה how about reading 'the reproofs' (הוֹכָחָה) by several calls (by calling up several persons successively). Ib. אם יקראו ... ק' הרבה וכ' if they do read ... by several calls, each called-up person should not recite the benediction before and after &c.—Cmp. קְרִיּוֹת.

קְרִיאסוֹת, v. קְרִיסוֹת.

קָרֵיב, v. קָרַב.

קָרֵב, קָרֵיב m., **קָרְבָּא, קָרֵי, קָרִיבָא, קְרִיבְתָּא** f. (קָרַב) *near, related.* Targ. Deut. XXII, 2. Targ. Lev. XXI, 3. Ib. XVIII, 6; a. v. fr.—Y. Keth. IX, 33ᵃ top כהדא קְרִיבְתֵּיהּ as in the case of that relative of R. S.—*Pl.* קָרִיבִין, קְרִיבָתָא, קָרִיבָנָא, קָרִיבָנָן. Targ. O. Lev. XVIII, 17. Targ. Ps. XXXVIII, 12. Targ. Ez. XXIII, 5; a. fr.

קְרֵיבָה f. (קָרַב) *coming near, use of the root* קָרַב. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 29) כל מי שנ' בו ק' למות וכ' he of whom the expression 'come near to die' is used, has not reached the age of his fathers; דוד כיחיב בו ק' וכ' of David the expression קרב is used (I Kings II, 1) &c.; Yalk. Kings 168. Snh. 3ᵇ (ref. to Ex. XXII, 7 ונקרב) משנת ק' שלשה from the time of the approach (before court) there must be three judges. Gen. R. s. 71 בזה ק' ובזה ק' coming near is mentioned in connection with the tribe of Judah (Ps. LXV, 5) and with the priestly tribe (Ex. XXVIII, 1). Y. Snh. VII, 25ᵃ מכיון דכתיב ק' ק' וכ' since with regard to illicit connections the word קרב is used &c. Sabb. 104ᵇ מחוסר מעשה דק' it lacks being brought together (joined into one word); a. fr.—Y. Hor. II, 46ᵈ פרישה ק' the root קרב may also mean separation (coming near one's self, ref. to Is. LXV, 5).—*Pl.* קְרֵיבוֹת. Pes. 118ᵇ (ref. to Ps. LXVIII, 31) מי גרם ... ק' שיהיו חפצין בהן what caused the dispersion of Israel among the nations? The approaches (to the nations) which they desired; Yalk. Ps. 800 קְרֵבוֹת (or קְרָבוֹת). Y. Ber. IX, 13ᵃ top, v. קְרוֹב I.

קְרֵיבוֹי, v. קְרוֹב II.

קְרֵבוּת, קְרִיבוּת f. (קָרַב) *friendship, relationship.* Ex. R. s. 5, a. e., v. נְשִׂיקָה.

קְרִיבְתָּא f. = קְרִיבָה. Targ. Y. Deut. XXXI, 14.

קְרִיד m. (קרד; cmp. גְּרִיד) (*a pot*) *covered with a crust* formed of hardened sediments. Ab. Zar. 76ᵃ האי ק' וחאי לא ק' (Ms. M. קריר, cmp. גָּרַד a. גָּרַר) the one (a vessel taken from gentiles) has crusty accretions, the other (a sacred vessel) has none.

קְרִיָּה I f. (b. h.; קָרָה I a. II) *town, settlement, fort.* Lam. R. introd. (R. Nahman) (ref. to Is. XXIX, 1) ק' שחנה וכ' the town in which David put up his camp; ק' דלא חניא וכ' the place where &c., v. חַנָּא. Ib. ק' שעשה וכ', v. קְסַרְקִיטוֹן; Yalk. Is. 302. Tanh. K'dosh. 9 מעשה היה בקריתנו it happened in our place; Lev. R. s. 24, beg. בקרתני (corr. acc.; Yalk. Ps. 680 בעירנו).—*Pl.* קְרִיּוֹת. Y. Snh. I, 18ᶜ bot. מעשה ... ק' וכ' it happened with (representatives of) 24 townships belonging to the house of Rabbi, that they were assembled to proclaim an intercalation at Lydda.—[Y. B. Bath. IX, 17ᵃ קריות, read קרנות, v. קָרוֹן.]

קְרִיָּה II, קִיר' m. ch. (= קִרְיָתָא, v. קוּרְיָיתָא a. קִרְיָא)

Digitized by Google

townsman, villager. Gen. R. s. 18 (ref. to Gen. II, 22) טבוי לק׳ דמלכא שושביניה lucky is the townsman whose groomsman is the king ('Rashi' טבות לקרתא דמלכא שושבינה); Yalk. ib. 24 טובוי לקר׳.

קְרִיָּה, v. קְרִיאָה.

קְרִיוֹן* m. (κηρίων) *wax-candle.—Pl.* קְרִיוֹנִין. Ex. R. s. 36 (ed. קריונין, קרוונין, corr. acc.), v. סִיבָק.

קריוניוס, v. קְרִיָּנוֹס.

קְרִיוֹסִין, קְרִיוֹסִי, v. קִירְיוֹסִי.

קְרִיוּתָא, קְ׳ f.=h. קֶרֶה or קְרִי, *accident*; קְרִיּוּת הִרְהוּר *effusio seminis in consequence of heated fancy or dream.* Targ. Y. Deut. XXIII, 11. Targ. Y. I Gen. XLIX, 3.

קְרִיחַ, v. קְרֵחַ ch.

קְרִיחָה f. (קָרַח) *making bald, baldness.* Sifra Emor Par. 1, ch. I, v. קָרְחָה. Y. Sabb. XX, end, 17[d], v. קֵרֵחַ I.—*Pl.* קְרִיחוֹת. Macc. 20[a], v. קֵרֵחַ.

קְרִיר, v. קְרִיָּא.

קְרִיָּא, קְרִיָּה, קְ׳, קְרִיְתָא, קוּ׳, קְרִיתָא, קִ׳ f.=h. קִרְיָה, *town, settlement, village.* Targ. II Esth. IV, 1. Ib. IX, 28. Targ. Prov. XVIII, 19; a. fr.—Y. Ber. II, 5[a] top הוה עייל ק׳ ונפיק ק׳ (not ונפקא) he went from place to place; Cant. R. to I, 6 הוה עליל לק׳ ונפיק לק׳. Ib. to V, 14 למזבן עיבור מן ק׳ to buy up the grain of the place; a. e.—*Pl.* קְרִיָּין, קִרְ׳, קִרְיָתָא, קִרְיָיתָא קוּ׳, קוּ׳. Targ. Y. II Num. XXXV, 2 (not קִרְוָת). Targ. Y. ib. 7; 8; a. fr.—Constr. קוּרְיֵי, קוּ׳. Targ. Y. ib. XXXII, 26; 33; 36; a. e., v. קִרְוָא.—Y. Hag. I, 76[c] ר׳ יודה ... בק׳ דארעא וכ׳ R. Judah, the Nasi sent forth ... to visit the small places of Palestine and arrange for them primary teachers &c.; Lam. R. introd. (R. Abba 2). Succ. 44[b] ק׳ אית לי I own villages (or *sing.*). Ib. בני ק׳ the villagers. Y. Maasr. II, 49[d] דנפקין וסחרין קוריין וכ׳ ... who go out trading in four or five places (during the day) and sleep in their own homes; a. e.

קְרִיָּיא, קְרִיֵי m.=קָרָא *Biblical scholar, Bible teacher.* Lev. R. s. 30 ק׳ ותנייר וכ׳ a Biblical scholar, a Mishnah student, poet, and preacher (v. קָרוֹב II); Cant. R. to III, 6 קְרָאוֹי וְתַנּוֹיֵי; Pesik. Ul'kaḥ. p. 179[a] קָרוֹי ותנוי.

קְרִיָּיא, קְרָיָא, קְרִיָּיה c.=קְרָא, *Scriptures; Bible verse.* Y. Meg. IV, 74[d] bot. יכיל ... ק׳ מן פומי I can write the entire Scriptures from memory; יכיל ... ק׳ בתרין מניי I can write the whole Bible at a cost of two Manehs; וכתב כל ק׳ על וכ׳ and wrote the whole Bible on their hides. Y. Ber. II, 4[d] bot. כמא דאישתעי ק׳ כך וכ׳ the phraseology of the Bible must be adopted in Talmudic diction; Y. Snh. VIII, 25[c]. Y. Peah I, 15[d] bot. שמע ... מן הדין ק׳ understood (derived) all this from the following verse. Lev. R. s. 22 אי מן הדא ק׳ לית וכ׳ if you mean to prove from this verse, you cannot derive from it anything; a. v. fr.—*Pl.* קְרִיָּיא (v. קְרָא II), קְרִיָּין. Y. Ber. I, 3[b] הא רב"ח מקיימין תרין ק׳ (not מקימון) with this interpretation of Beth Hillel the two texts are harmonized. Koh. R. to III, 14 הדאך מרי ... אילין ק׳ וכ׳ how do you explain these verses?, and he delivered them to him; ואילין ק׳ מקרי ליה (not מקרתן) and these are the verses he interpreted to him. Lev. R. l. c. אית ליה ק׳ סגיין he has many Biblical verses to prove his opinion; a. fr.

קְרִיָּיה, v. קְרִיאָה.

קְרִיָּית, v. קְרִיָּא.

קְרִייה, v. קִרְיָה.

קריוון, v. קְרָמִיוֹן.

קְרִיָּין, *pl. of* קְרִיָּא.—[Targ. II Esth. VI, 10, v. קְרַם.]

קְרִיָּנָא, קְרָיָנָא m. (קְרִי I) 1) *one able to read in the Bible.* Kidd. 49[a] על מנת שאני ק׳ כיון וכ׳ if one betrothes a woman with the condition 'that I am a *karyana*', she is betrothed as soon as he can read three verses in the synagogue. Ib. והני מילי דאמר ק׳ וכ׳ this is the case only when he says *karyana*, but if he says *kara* &c., v. קָרָא.—2) *one who dictates a letter.* Snh. 82[a], a. fr., v. פְּרִוַּנְקָא.

כְּפַר קְ׳, קְרִיָּינוֹס pr. n. pl. *K'far Kiryanos* (prob. =קְרִינַיִם, v. Grætz, Gesch. d. Jud. II, 2, p. 456). Pesik. Vayhi, p. 66[a]; Lev. R. s. 17; Pesik. R. s. 17 כ׳ קרנים; Ruth R. to I, 5 קְרְיָנוֹס. Esth. R. to VI, 10 כ׳ קריונוס (corr. acc.); Meg. 16[a] קריטס Ms. M. (ed. קרצום, corr. acc.); Pesik. Ha'omer, p. 72[b]; Lev. R. s. 28; Yalk. ib. 643 קריטם (corr. acc.); Yalk. Esth. 1058 קורינוס (corr. acc.).

קְרִיוּת, Y. B. Bath. II, 13[b] bot. מכות ק׳, prob. to be read: מכות קְרָנוֹת from the shock of passing vehicles.

קְרִיְתָא, v. קְרִיָּא.

קְרִימָה f. (קָרַם) *formation of a light crust* on dough in baking. Y. Hall. II, beg. 58[b]; ib. III, 59[b] top.

קרימיון, v. קְרָמִיוֹן.

קְרִינָא, v. קְרִיָּנָא.

קְרִינָא m. (κάρινον, κάρυνον, carenum; cmp., however, Assyr. karanûv, Schr. KAT[2], p. 560, kurunnu, Del. Assyr Handw., p. 355) name of *a sweet wine.* Ab. Zar. 30[a] ק׳ חמרא חליא וכ׳ *k'rina* is a sweet (weak) wine that comes from 'Asia (v. עַסְיָא); Y. ib. II, 41[a].

קְרִינוֹן m. (κρίνον) (*white*) *lily.* Y. Kil. I, end, 30[a] (not קרינטון), expl. שושנת המלך, v. שׁוֹשַׁנָּה (v. Löw, Pfl. p. 380).

קְרִינוֹס, v. קְרִיָּנוֹס.

קרינטון, v. קְרִינוֹן.

קרינין, Ex. R. s. 36, v. קְרִיוֹן.

Digitized by Google

קריסטאלי, Yalk. Esth. 1046, a gloss to זכוכית, *crystal.*

קריסטור, v. קְוִיסְטוֹר.

קְרִיסַטְמִלִין, v. קְרוּסְטָמִיל.

קְרִיסְפָּא pr. n. m. *K'rispa*, v. קְרִיסְפָּא. Y. Ab. Zar. III, 42[d] (Var. קְרִיסְפַּרַאי). Y. R. Hash. I, 57[a] bot. קרוס ed. Krot. Ib. II, 58[b] top; Y. Snh. I, 18[c] bot. קְרִיסְפָּרָא. Y. Shek. VII, 50[c]. Y. Yeb. I, 2[c] top קְרִיסְפִּי. Y. Snh. III, 21[b] bot. Y. M. Kat. III, end, 83[d] קְרוּסְפִּי.

קְרִיסְפִּי, קְרִיסְפַּדַאי, קְרִיסְפָּדָא, v. preced.

קְרִיעָה f. (קָרַע) *rending, tearing.* Yoma 80[a] בן...טעון ק an animal taken alive out of the slaughtered mother's womb (v. פְּקוּעָה) requires ripping (to let the blood escape). Y. Ḥag. I, 76[a] ק' חיא שגרמה the operation (on the טְמָטוֹם) caused him to be legally recognized as a male. Y. Ber. I, 3[d] bot., a. fr. קְרִיעַת ים סוף the division of the Red Sea for the passage of the Israelites; a. fr.—Esp. *the rending of the garment in mourning.* M. K. 22[b] כל ק' שאינו מבדיל וכ' a rending whereby one fails to sever the border (v. קְמָה) is a meaningless act; a. fr.—*Pl.* קְרִיעוֹת. Ib. 26[a] חייב לקרוע שתי ק' must make two rents; a. e.

קְרִיץ m. (קרץ; cmp. קָרַץ) [*breaking through,*] *dawn, early morning.* Targ. Job XXXVIII, 12 (some ed. קריצתא, קרצתא, corr. acc.). Targ. Ps. LVII, 9; a. fr.—V. קְרִיצָתָא.

קְרִיצָה f. (קָרַץ) *compressing the lips, gesture* of anger, scorn &c.—*Pl.* קְרִיצוֹת. Yeb. 108[b] מכרת ברמיזותיו וקריצותיו she is familiar with his hints and gestures (by which she may be influenced). Ib. קְרִיצוֹתֵיהֶם ורמיזותיהם their gestures and hints.

קְרִיצְתָּא, קְרִיצְתָּה, קְרִצְ' f. = קְרִיץ. Targ. Ps. XXII, 1. Ib. L, 12. Targ. Y. Num. XIV, 44; a. e.—[Targ. Job XXXVIII, 12, v. קְרִיץ.]—Y. Ber. I, 2[c]; Y. Yoma III, beg. 40[b]; Cant. R. to VI, 10 בק' at day-break. Y. Bets. V, 63[a] bot. בק' דשובתא early on a Sabbath morning; a. e.

קריקס, קריקם, v. קוֹלָקָס.

קְרִיר I *crusty*, v. קְרִיד.

קְרִיר II m., קְרִירָא c., קְרִירְתָּא f. (קָרַר II) 1) *cool, cold.* Targ. Nah. III, 17.—Gen. R. s. 48 בארבע ... טולא ק' וכ' at four hours of the day the shade is cool, and the sun hot. Sabb. 53[a] (prov.) ק' ליה חמרא ... the ass feels cold even at the solstice of Tammuz. B. Bath. 24[b], a. e. ק' ולא חמים, v. חַמִּים. Gen. R. s. 99, v. עִילַּוְתָּא II; a. e.—[Zeb. 79[b]; 98[a], v. קְדַר I.]—*Pl.* קְרִירֵי. Targ. Prov. XXV, 25.—Nidd. 36[b] אסקוה מק' עיילוה ... they got him hot to relieve him from chills; עיילוה בק' וכ' they got him cold to relieve him from fever. Ab. Zar. 28[a] דחדשי מק' ק' from eating very cold wheat dishes; a. e.—Esp. קרירי (מיא) *cold water.* Ib.[b] לא ק' וכ' neither cold nor hot, but tepid. Ḥull. 46[b], v. טָרַשׁ I. Sabb. 55[a], v. חַמִּים; a. fr. — 2) (cmp. קוֹרָה I) *satisfaction, pleasure.* Gen. R. s. 47 ... לא תמלי קריר וכ' fill not my spirit with too much pleasure (awaken not in me too high aspirations), Oh that thou wouldst not withdraw from me the present grant!; Yalk. ib. 82.

קְרִירוּתָא f. (preced.) *cold.* Targ. Prov. XXV, 13.

קרירטין, v. קרורטין.

קַרִישׁ m., קַרִישָׁא f. (קָרַשׁ) *congealed, hard, frozen.* Targ. Y. Num. XI, 7 (not קריש).—Ḥull. 120[a], v. חָלָא III.—*Pl.* קַרִישִׁין, קַרִישָׁן. Targ. Job XXXVIII, 30 (Ms. קְרֵי).

קְרִישָׁא, v. קְרוּשָׁא.

קְרִיָּא, v. קְרֵיָא.

קְרִיתָא* f. (קרי, v. קָרָה II) *a covered arched vehicle.* Keth. 17[b], v., however, תִּרְנוּמָא.

קָרַם (b. h.) [*to contract, join,*] *to form a skin, cover.* Tosef. T'bul Yom II, 10 חוט ... שק' על וכ' if the film of an egg floated on the top of a pot; T'bul Yom III, 3. Ib. קטניות שקרמו על וכ' cooked peas which formed a skin on the rim of a pot. Ber. 25[a] כיון שקרמו פניה when its surface formed a crust. Men. VII, 3 (78[b]) עד שלא קרמו בתנור (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) before the loaves had formed a slight crust in the oven. Sabb. I, 10 כדי שיקרמו פניה וכ' in time for the cake to form a crust on the surface &c.; שיקרום התחתון וכ' for the bottom to form a crust; a. fr.—Part. pass. קָרוּם. Ḥull. 49[b]; Tosef. ib. IX, 14, v. חוֹתֵב.

Hif. הִקְרִים same. Y. Ter. X, 47[b] bot. בצים שהקרימו (abortive) eggs which have formed a membrane. Ber. 40[b]; B. Bath. 95[b] היין שה' wine which has formed a film; v. קָרַס.

קָרַם ch. same, *to form a skin; to cover, overlay.* Targ. Prov. VII, 16 וקרמית בקרמא מצראה ed. Lag. (ed. incorr.) and I covered it with Egyptian (fine) cloth.—Part. pass. קְרִים. Ib. XXVI, 23 (some ed. קרים, corr. acc.; h. text מצפה).—[Targ. Job VI, 12, v. קְרַס.]

Af. אַקְרִים (of wine) *to form a film.* Ab. Zar. 30[a] bot. (edd. Const. a. Ven. דאקרים); B. Bath. 95[b]; v. קְרַס.

קֶרֶם m. (preced.) *fine cloth, gauze, hanging.*—*Pl.* קָרְמִין, קָרָמִים. Succ. 10[a]; Sabb. 22[a]; 45[a]; Bets. 30[b].

קָרְמָא m. 1) = h. קְרוּם, *skin, membrane.* Ḥull. 45[a] ק' עילאה the upper (outer) membrane of the brain; ק' תיתאה the lower (inner) membrane. Ib. 46[a] ק' עילאה וכ' the outer membrane of the lungs &c.; a. e.—2) *fine cloth*, v. next w.

קְרָמָא, קְרִי' m. = h. קֶרֶם, *fine cloth, hanging.* Targ. Prov. VII, 16 (some ed. קָרְמָא), v. קְרַם.—*Pl.* קְרֵמֵי, קְרִי'. M. Kat. 10[b], v. בְּסָמָא.—[Erub. 22[a], v. קוּרְמֵי.]

קרמודין, v. קַרְמִיד.

קַרְמוֹלִין m. pl. (enlargement of קרם; cmp. פִּרְמוֹם a. פַּרְכּוֹם I) [*green* or *yellow* plants,] *karmulin*, name of a

Digitized by Google

קֶרֶן c. (b. h.; v. preced.) [*joint, attachment; roundness, fulness,*] 1) *horn.* Y. Erub. I, 19[b] bot. זכריתי של ק', v. זְכַרְיָה. R. Hash. III, 2 כל השופרות ... ק' all *shofars* (horns) are fit for use on the New Year's day, except that of a cow, because it is called *ḳeren* (and not *shofar*); יהלא כל ... ק' do not all *shofars* also go by the name of *ḳeren?* Ib. 26[a]; a. v. fr.—Keth. XIII, 2, v. צְבִי.—Esp. (sub. נזק) *damage done by an animal's horn, goring.* B. Kam. 2[b]. Ib. 4[a]; a. fr.—Trnsf. *horn, trump, wind instrument.* Kel. XI, 7 ענולה ק' a round (wound) metal horn; contrad. to משושה a plain (straight) horn; Sabb. 47[a]; a. fr.—*Du.* קְרָנָה, קְרָנִין, קַרְנַיִן, קַרְנַיִם, קַרְנַיִם; *pl.* קְרָנוֹת, קְרָנִין, קַרְנַיִם. Tosef. Par. II (I), 2; Bekh. 44[a]. Par. II, 2 פרה שקרניה וכ' a red cow whose horns and hoofs are black; Bekh. l. c. סקרסיהם וכ' (corr. acc.). Ḥull. 60[a], a. e. שור ... קרניו קודמות וכ' the ox which Adam sacrificed was born with his horns (full grown) in advance of his hoofs. Par. XII, 9 ק' של ירצאי דרכים the travellers' drinking horns. Gen. R. s. 99 אלו תוקעין ק' וכ' these (the Levites) blow horns, and those (the Greeks) blow trumpets. Ib. זה בעל ק' וזה בעל ק' this one (Joseph) is described as endowed with horns (power, Deut. XXXIII, 17), and that one (Rome) is &c. (Dan. VII, 24). Y. Shek. VI, 50[a] top כקרני וכ', v. כִּרְלוּרְיָא. Ib.; Yoma 77[b] קרני חגבים the antennæ of locusts; a. fr.—2) *any projection, point; a) beam, ray.*—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 47; Tanḥ. Ki Thissa 37 קרני הוהוד the beams of glory, *halo;* a. e.—*b) projecting staff* or *handle.* Par. XII, 9, v. בְּלִיבָה. Lam. R. to I, 16 [read:] קרן גלוסקאן זו this point of the roll of white bread; a. e.—*c)* (with זויית or without) *corner,* v. זָוִיתָא. Ber. 17[a] שתצמידנו בק' אורה ... בק' חשכה that thou place us in the corner of light (position of honor), and not in the corner of obscurity. Men. 42[a] תכריל על הק' if one attaches the show-fringes exactly in the corner; a. fr.—*Pl.* as ab. Ḥull. 31[a], v. אִיזְמֵל. Macc. 12[a] תפס בקרנותיו took hold of the projections of the altar; a. fr.—יושבי קרנות those seated at street corners, v. יָשַׁב.—[Gen. R. s. 75, v. יָשַׁב a. קְרוֹן.]—3) (cmp. פֶּרֶן) *fulness, essence.* Nidd. II, 6, v. פְּרִיכוֹם I.—Esp. *principal, capital.* B. Kam. IX, 7 משלם ק' וחומש וכ' must pay the principal (the full value of the stolen goods) and the fine of one-fifth, and bring a guilt-offering; a. v. fr.—Trnsf. *the capital of reward* or *punishment laid aside for the hereafter.* Peah I, 1; Tosef. ib. I, 2, sq., v. פֵּרֵי; a. fr.—[ק' אפל, v. אֶפֶל II.]

קֶרֶן II, קָרְנָא I ch. same, 1) *horn;* trnsf. *strength; beam, ray.* Targ. Josh. VI, 5. Targ. I Sam. XVI, 1. Targ. Ps. LXXXIX, 18. Targ. Job XLII, 14; a. fr.—B. Bath. 16[b], v. קְרֵשׁ II. Ber. 62[b] (prov.) ק' קידא ברומי וכ' when the horn calls in (the market of) Rome, son of a trader in figs, sell thy father's figs (wait not for thy father's return, if he is absent). Macc. 16[b], a. e. ק' דאומנא the surgeon's horn (in which he receives the blood); a. fr.—*Pl.* קִרְנִין, קַרְנֵי. Targ. I Kings XXII, 11. Targ. Ps. LXIX, 32 (v. Ḥull. 60[a], quoted in preced.); a. fr.—Sabb. 154[b] ק' דאומנא בזוזא וכ', v. supra. Ib. 129[b] מאה ק' Ar. a. Ms. O. (ed. קרי, v. Tosaf. a. l.) a hundred horns (hundred blood-lettings) for a Zuz, a hundred heads (hair-cuttings) for a Zuz, a hundred lips (trimmings of mustaches) for

קָרַן I (cmp. Arab. *ḳaran* junxit &c.) *to join, harness, put to.* Y. Kidd. III, 64[a] ק' זבונה וכ' the trader put the beasts to and went off; [Var. קרץ, v. קָרַץ II].

קַרְמִיד m. (χεραμίς, -ίδος) *roof-tile.* Y. Taan. I, 64[b] top כדי שירודתו פני חק' (not שידותו) so that the surface of the roof-tiles appears washed (by the rain); Y. Ber. IX, 13[d] bot. שירודתו פניה (corr. acc.); Gen. R. s. 13 (not שידתו).—*Pl.* קְרָמִידִין, קַרְמִידִין. Sifra M'tsor'a, Par. 6, ch. IV יכול אפי' ק' וכ' Ar. (ed. קרומדים, corr. acc.) lest you think that you may use also tiles or bricks. Tosef. Kel. B. Kam. II, 3 הסילונות והקרמידין וכ' ed. Zuck. (oth. ed. קרמיון, corr. acc.) gutters or tiles in which &c.

קִיר', קַרְמְיוֹן pr. n. river, *K'ramyon,* prob. a tributary of the Jordan. Par. VIII, 10; Snh. 5[b] (Ms. M. קרים). B. Bath. 74[b] (Ms. M. קור; Ms. O. קירמון; Ms. H. קדרון); Midr. Till. to Ps. XXIV קירמ' ed. Bub. (oth. ed. קריון, corr. acc.); Yalk. Ps. 697.—[Tosef. Kel. B. Kam. II, 3, v. preced.]

קַרְמִיָּאי, v. קַרְמָנָאי.

קַרְמִית or קָרְמִית f. (from its color; cmp. קַרְמוּלִין) *cow-wheat* (Melampyron) of which a coarse bread is made. Tosef. Ḥall. I, 1 אם חק' חייבת וכ' (ed. Zuck. קרומית) ḳ. is also subject to the priest's gift; Y. ib. I, beg. 57[a]; Y. Pes. II, 29[b] top; Bab. ib. 35[a], expl. שיצניתא דמשתכחא וכ' a weed found among Papaver Spinosum. Tosef. ib. I (II), 29 אם חק' יוצא וכ' one may comply with the duty of eating *matsah* (on the first night of Passover) by eating bread made of ḳ.—V. קוּרְמִי.

קַרְמָנָאי m. pl. *Carmanians, inhabitants of Carmania,* a province of the ancient Persian empire, with the capital Carmana; [oth. opin. (from קַרְמָא) *sellers of linen garments*; cmp., however, meanings of טַרְסִי I, II]. Sabb. 138[a] בדק' Ms. O. a. Ar. (ed. כדק'; Ms. M. בדקטינאי) it refers to a folding bed or frame (like that) used by the Carmanians (to exhibit their wares). Naz. 31[b] תורא דקרמנאי an ox of the Carmanians (good for ploughing); ib. דקרמיני.—B. Kam. 21[a] מעיקרא ק' וכ' originally Carmanians had been living on the abandoned property belonging to the orphans, and had been paying a nominal rent; [Ms. M. קַרְמָאֵי, Ms. R. a. vers. in Raschi קַדְמוֹנָאֵי old settlers or nomads=בני קדם].

קַרְמָתָא, Targ. Prov. VII, 16, v. קָרֶם.

קָרַן (b. h.; denom. of קֶרֶן) *to emit horns* or *rays.*

Hif. הַקְרִין *to be horned.* Ḥull. 60[a] (ref. to Ps. LXIX, 32) מקרין ברישא והדר מפריס first it got horns and then hoofs; v. מַקְרִין II.—Y. R. Hash. III, 58[d] top (strike out מקרן כתיב).

Digitized by Google

nothing. B. Bath. 74a; a. fr.—2) *projection; corner.* Targ. Prov. XXI, 9; a. e.—Keth. 111a וקרו לה ק' וכ' (not לית) and they shall call it (Babylonia) the corner of salvation. B. Kam. 27b, v. עִצְבָּא. Men. 34a פיתחא דאצ' a door at the corner (having only one post); a. e.—*Pl.* קַרְנָן, קַרְנָתָא, קַרְנָאתָא; constr. קַרְנַי. Targ. Ex. XXIX, 12. Ib. XXX, 10. Targ. Ps. LXIX, 13; a. e.—B. Bath. 95b דמיזדבין אצ' ק' which is sold at the street-corners. Pes. 12b שית יומא בי ק' קאי six hours (noon) the sun stands between the corners (of the globe, equally distant from east and west &c.).—3) *essence,* v. קֶרֶן.—4) *principal, stock.* B. Mets. 79a; B. Kam. 3a, v. עִלַּי I. Y. M. Kat. II, 81b top אגרא וק' קרן הוא וכ' the expected profit and the principal (cost price) are together considered as principal &c.; a. e.—[קַרְנָזוֹל, v. קרנא זול.]

קַרְנָא II pr. n. m. *Karna.* Sabb. 108a. B. Bath. 89a.

קַרְנָדוֹל, v. קַרְנָזוֹל.

קַרְנוּנָא m. (a fictitious denomin. of קרנא) [*horned, stupid,*] *Karnuna.* Kidd. 25a לאו המנונא אלא ק' thy name ought not to be Hamnuna, but Karnuna; [oth. interpret. =יושב קרנות sitting at the corners, *idler*; oth. =קר נונא *cold fish,* opp. to חם נונא (=חם) hot fish].

*קַרְנָזוֹל m. (=קַרְנֵי זָוֹל, v. נָזַל) [*the horns (feelers* or *feet) of a polyp,*] *division of a field by drawing lines from the centre in all directions* (into four or eight triangles), and giving alternately one triangle to each partner, whereby an equalization is accomplished of the advantages and the disadvantages of situation. B. Bath. 13a top חד גיסא בק' . . . Ms. M. (ed. בקרנא זול, read: בקַרְנָאזוֹל; Ms. F. בקַרְנָדוֹל; Ms. H. בקרנזור) if on one side of a field there is a dike, and on the other a river, we divide it by *karnazol.* B. Mets. 108b bot. Ms. M. (ed. בקרנזיל; Ms. R. 1 בקרנא זול; Ms. F. בקרנזל).

כְּפַר ק', קַרְנַיִם pr. n. pl. *K'far Karnayim,* near Bethshean. Y. Dem. II, 22d top.

קַרְנִית f., *pl.* קַרְנִיּוֹת, v. קֶרֶן.

קַרְנַת, Targ. Y. II Gen. XXI, 15 (Levita קרנתא), a corruption of קַרְוָא II.

קָרַס (b. h.) *to curve, contract, shrink.*

Nif. נִקְרַס *to warp; to crack from contraction.* Gen. R. s. 12, end הם נִקְרָסִין ... אם אני נותן Ar. (ed. מַקְרִיסִין) *Hif.*) if I put hot water into them, they will burst; if cold, they will crack.

Hif. הַקְרִיס 1) same, v. supra.—2) (of wine) *to become sourish.* Ber. 40b דיין שה' Ms. F. a. Ar. (ed. שהקרים); B. Bath. 95b Ms. H. (ed. שחקרים), v. קָרַם.

קָרַס ch. same; *part. pass.* קָרִיס *shrunk, dense.* Targ. Job VI, 12 ed. Lag. (oth. ed. קרים, corr. acc.).

Af. אַקְרֵס, or *Ithpe.* אִקְּרִיס *to become sourish.* Ab. Zar. 30a bot. דאקריס Ar. a. ed. Cost. a. Vien. (v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. דאקרים); B. Bath. 95b דאיקריס Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 8; ed. דאקרים), v. קָרַם.

קָרֶס m. (b. h.; קָרַס) *hook, clasp. Pl.* קְרָסִים. Pesik. Vayhi, p. 5a חזיו קַרְסֵי זהב וכ' the golden clasps were seen in the Tabernacle as stars are seen in the sky; Cant. R. to III, 11; Y. Meg. I, 72c sq.; Sabb. 99b top; a. e.

קַרְסוֹל m. (b. h. קַרְסֻלַּי; v. preced.) *bent, joint, ankle.* Ohol. I, 8 עשרה בק' Ar. (ed. בקורסל) ten joints are in the ankle.—*Du.* קַרְסוּלַּיִם; *pl.* קַרְסוּלַּיִן, קַרְסוּלַּיָּא. Tosef. Ḥull. III (IV), 25 כל שיש לו ארבע ... וק' (ed. Zuck. וקרסולוי, read: לין ...) locusts which have four wings and jointed legs (hindlegs for leaping); Ḥull. III, 7 (Bab. ed. 59a קרצ'; Ms. M. קרסולין, v. Rabb. D. S. a. l. note); ib. 65b Ms. R. 2 a. Ar. (ed. קרצ', v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Tosef. Succ. III, 3 (ref. to אמסדים, Ez. XLVII, 3) עד קַרְצוֹלָיו ed. Zuck. (Var. קרס) up to the ankles; Y. Shek. VI, 50a top עד אולולי ... קַרְסוֹלָיו וכ' but for the water coming up to his ankles, he would not have gone into the ark. Keth. 111b וחלכתי עד קַרְסַלַּי וכ' I waded up to my ankles in honey that had dropped from dates. Koh. R. to XII, 5 החגב אלו קרסולין 'the *hagab*' (locust, ib.), that is his ankles (legs, v. supra); Lev. R. s. 18 חשקד אילין קַרְסוּלּוֹת (corr. acc.).

קַרְסוֹלָא I, קַרְסוֹלְתָא ch. same. Targ. Y. Num. XXI, 35 בקַרְסוּלַּיהּ (not בקרסולי).—Y. Shek. VI, 50a top, v. preced. B. Bath. 73b החוא ... עד קרסוליה Ms. O. (ed. מקַרְצוּלַּיהּ) a bird standing in water up to its ankles. Ber. 54b ומחייה בקרסוליה and he (Moses) struck him (Og) on his ankle; a. e.—*Pl.* קַרְסוּלַּיִן. Targ. Lev. XI, 21 (leaping legs; h. text כרעים). Targ. Ez. XLVII, 3 (Ar. a. ed. Lag. קרצ'). Targ. Ps. L, 11 Ms. (ed. קרצ').

קַרְסוֹלָא II m., *pl.* קַרְסוּלַּיִן (cmp. קֶרֶס) *nettles.* Targ. Is. XXXIV, 13; Targ. Hos. IX, 6 (h. text קימוש).

קִרְסוֹם, v. קִרְסֹם.

קִרְסוּף, v. קִרְצוּף.

קרסטילין, v. קַרְסְטִלִּין.

קַרְסָטָל m. (a corrupt. of χάρταλος, v. טַרְסָקַל) *basket.* Sabb. 53a Ms. O., v. טַרְסָקַל. Cant. R. to V, 11, a. e.—[Y. Sabb. X, 12c bot. עד שירטלנו בק', a corrupt.; Bab. ib. 94b בכלי.]

קַרְסְטִלִּין same. Tosef. Sabb. IV (V), 5, v. טַרְסָקְלִין. Tosef. B. Mets. VIII, 10 (Var. קרצט'); B. Mets. 90a קרסטילין Ms. M. (oth. mss. קרסטל, קסרטל, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. טַרְסָקְלִין.

*קִרְסִי, קִרְסִי m. pl. (קרס) *sour wine.* Targ. Prov. XIX, 13 (h. text חוּמ).

קרסיות, v. קִרְיוֹסִים.

קִרְסִין, v. קִרְיָס.—[Gen. R. s. 58, v. קִלְיוֹס.]

קִרְסֵם (b. h. קִרְסֵם; *Parel* of קָסַם) 1) *to cut, trim.* Sabb. XII, 2 חקַרְסֵם he that trims trees. Shebi. II, 3 מקַרְסְמִין וכ' you may trim trees &c.; [Maim. *cut the ears*

Digitized by Google

off, leaving the halms stand]. Ab. Zar. III, 10; a. fr.—2) (of insects) *to nibble, bite off*. Peah II, 7 קִרְסְמוּהָ נמלים a field the grain of which ants have bitten off (at the roots); Tosef. ib. I, 8.

Nithpa. נִתְקַרְסֵם *to be chopped, cut up* (cmp. קִרְסֵם). Tosef. Kel. B. Bath. I, 9 שנִתְקַסְּמוּ ... חשלחן (Var. שנִתְקַרְסְמוּ) a table ... which have been cut up (Kel. XXII, 1 שנפחתו).

קַרְסֵם ch. same, *bite, nibble*. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 38 (Y. II ויקרסום, corr. acc.; h. text ויחסל).

קַרְסֵף, קָרַף, v. קִרְצֵף, קִרְצֵם.

קָרַע (b. h.) *to tear, split*; esp. *to rend the garment in mourning*. Kel. XVI, 5 עד שיְקָרְעֶנּוּ (Mish. ed. שיַקְרִיעֶנּוּ) *Hif.*) until he tears the bale open. M. Kat. 22b אינו קוֹרֵעַ ... על כל אלא עליון for all dead (except parents) ... one must rend only the upper garment. Ib. האשה קוֹרַעַת וכ׳ a woman (mourning for her parents) rends the lower garment and puts it back in its place, and then rends the upper garment. Snh. 60a אחד השומע ... חייב לְקָרוֹעַ both he that hears a blasphemy directly, and he that hears it from one that heard it (and reports as witness before court) must rend his garment; a. v. fr.—Part. pass. קָרוּעַ; *pl.* קְרוּעִין, קְרוּעִים. M. Kat. 26b הדוצא בבגד ק׳ וכ׳ he that marches before a corpse with a garment rent (for a previous case) robs (deceives) the dead and the living. Ib.a (ref. to II Kings II, 12) ק׳ ועומדים לשנים remaining always rent in two; ib. 22b (v. Rabb. D. S. a. l. note 4); Snh. l. c.; a. fr.

Pi. קֵרַע 1) same. M. Kat. 26b ואין מְקָרְעִין בפניו you must not rend your garment in his (the sick man's) presence. Ib. מקרעין לקטן וכ׳ we rend a minor's garment in order to make him feel sad; ib. 14b. R. Hash. 16b ... ארבעה מקרעין גזר וכ׳ four things cause an evil decree passed on man to be torn (cancelled), they are: charity, prayer &c.; a. fr.—2) (cmp. גֵּרַע) *to scrape, to mark the outlines of letters by abrasion*. Gitt. 19b ... מקרעין לחם וכ׳ עדים for witnesses that know not how to sign their names, grooves are made on blank paper, and they fill the grooves out with ink; ib. 9b; Y. ib. II, 44b top וּמְקָרֵעַ; [Tosaf. to Gitt. 9b: you cut the names out on blank paper and put it on the document, and the witnesses fill the cuts out]. Tosef. Sabb. XI (XII), 8, contrad. fr. רשם; a. e.

Nif. נִקְרַע *to be torn; to be cut open, be operated upon by a section*. Yeb. VIII, 6, a. e. טומטום שנ׳, v. טוּמְטוּם. Bekh. 42b שמא יִקָּרֵעַ וכ׳ he may have an operation performed, and be found a eunuch; Tosef. Yeb. XI, 1; Yeb. 83b. B. Bath. 168b פסול נִקְרָעַ כשר נ׳ if a document is found torn, it is invalid; if it appears torn by accident, it is valid as evidence; ib. נ׳ קֶרַע של בית דין נתק׳ וכ׳ *miḳr'a* refers to the rent as made in court for cancellation, *nithḳare'a* refers to a rent different from the manner customary in court; Y. Gitt. II, 44b; a. e.

Nithpa. נִתְקָרַע *to become torn*, v. supra.

קָרַע ch. same. M. Kat. 20b ... ק׳ עילויה אמימר when Amemar's grandson died, he rent his garment for him. Keth. 104a קַרְעֵיהּ וכ׳, v. קָרְעָא; a. e.

Pa. קָרַע same. Targ. Ps. XXXV, 15 Ms. (ed. בזע).—Part. pass. מְקָרַע. Ber. 58b, v. וילון.

Ithpe. אִיתְקְרַע *to be torn, cut open*. Bekh. 42b אבי כל דְּמִיתְקְרַע וכ׳ is every *tumtum* that is operated upon found to be a male?; Yeb. 83b.

קֶרַע m. (b. h.; preced.) 1) *rent; piece*. B. Bath. 168b איזהו ק׳ ... בין ק׳ של בית דין, v. קְרַע; Y. Gitt. II, 44b. Ib. ... בין כתב לעדים which is a rent made in court? A cut between the writing and the signatures of the witnesses; (different in B. Bath. l. c.); a. e.—Esp. *the rent in the garment as a symbol of mourning*. M. Kat. 24a ... אינו ק׳ כל ק׳ שאינו a rent not made at the moment of excitement (v. דְּחָמָם) is no rent (has no symbolical meaning); Y. B. Mets. II, end, 8d, v. בְּדָלָה. M. Kat. 22b, v. קְרִיעָה; a. fr.—*Pl.* קְרָעִים, קְרָעִין. Ib. 26a ואלו ק׳ שאין וכ׳ these are the rents which must never be stitched together. Sifra Thazr. Par. 5, ch. XVI (ref. to Lev. XIII, 57) ליכוד על כל חק׳ וכ׳ this shows that all the torn-off pieces must be burnt. Snh. 60a נחמלא כל הבגד ק׳ one's entire garment might soon be full of rents. Tosef. B. Kam. III, 2 ... לא יאמר ואת חק׳ וכ׳ the injured person cannot say, take thou ... the pieces (the torn garment) and restore to me a cloak; a. fr.—2) *the groove made by marking the outlines of letters*. Y. Gitt. III, 44b מרחיב בפניהן את חק׳ (in the case of witnesses that know not how to sign their names) one must make wide grooves for them (so as to leave room for individual characters in filling out the outlines).—*Pl.* as ab. Bab. ib. 19b, v. קָרַע.

קְרָעָא, קָרְעָא ch. same. Keth. 104a ... לְקָרְעֵיהּ וכ׳ he rent his garment (at Rabbi's death), and turned the rent inside (to hide it); a. e.—*Pl.* קָרְעִין. Y. Kil. IX, 32b top וקרעין ואזל קלא דקרעין וכ׳ (not דקרעון) they rent their garments, and the lamentations accompanying the rending were heard as far &c., v. גּוֹבְרָא; Y. Keth. XII, 35a top קלח לק׳ (read: דק׳); Koh. R. to VII, 11, a. IX, 10 קליח דקריעה, read: דקִירְעָה (sing.).

קַרְפָּאוֹת, v. קוּרְפָּיוֹת.

קַרְפְּדַאי, v. קוּרְפְּדַאי.

קַרְפּוּף, v. קַרְפִּיף.

קַרְפָּיוֹת, v. קוּרְפָּיוֹת.

קַרְפִּיטָא, v. אקַרְפַּטָא.

קַרְפַּף, קַרְפִּיף m. (Parel of קפף, cmp. נָקַם II Hif.) 1) *enclosure*, esp. *an enclosed space outside of a settlement*, for storage of wood &c. Erub. II, 3 לא אמרו ... לגנה ולק׳ they limited the area to two S'ahs only for a garden and a storehouse. Ib. 5 דגינה ודק׳ שהן וכ׳ a garden or a *ḳarpif* of seventy (cubits) and a fraction by seventy and a fraction, surrounded by a fence ten handbreadths high &c. Bets. IV, 2 ... ומן הק׳ וכ׳ מביאין you may bring in (on the Holy Day for immediate use) wood from the field, taking from what is piled up, and from the *k.* even from what lies around scattered; ק׳ כל וכ׳ אירותי what is understood by *k.*? An enclosed space near the town. B. Bath. 24b ... ק׳ שהיקף לדירה a *k.* ... which has been enclosed

Digitized by Google

for living purposes; a. fr.—2) *an area* (of seventy square cubits) *outside of a town, added to the city limits for the purposes of Sabbath distances.* Erub. V, 2 מתנין ק' לעיר for measuring Sabbath limits we allow a *k.* to each town; וחכמים ... ק' אלא בין וכ' but the scholars say, a *k.* as an extension to city limits is allowed only in the case of two neighboring towns; אם יש לזו ... עשה ק' לשתיהן if there is a space of seventy cubits for one and an equal space for the other, this forms a *k.* for both, so that they may be considered as one town. Ib. 57ᵃ מאי ק' חזרת ק' by *k.* the scholars mean the application of the law of *k.* (as an extension to the town); a. fr.—*Pl.* קַרְפִּיפוֹת. Ib. IX, 1 ק' רשות וכ' אחד גגות ... joint roofs, courts, and enclosures are each considered as one area (for Sabbath movements). Ib. 89ᵃ; a. fr.

קַרְפִּיָּא ch. same. Y. Kidd. II, beg. 62ᵃ גבי ... אפקיד ק' דחבריה gave his wine vessels in charge at his neighbor's enclosure. Y. B. Mets. II, 8ᶜ top (expl. מצובה) כגון אחין ק' וכ' (in a pyramid) in the manner as goods are stored up in an enclosure belonging to three persons.

קַרְפַּסִינוֹן m. (καρπάσινον) *(made of) fine linen.* Esth. R. to I, 6, v. בַּרְפַּס I.

קַרְפֵּף, v. בַּרְפִּיף.

קָרַץ (b. h.) 1) *to make an incision; to cut.* Yoma III, 4 קָרְצוֹ ומרק וכ' he made the ritually required cut, and some one else finished &c., v. מָרַק. Ib. 32ᵇ מאי קרצו ... לישנא what is meant by *k'ratso*? ... It has the meaning of slaying (by ref. to Jer. XLVI, 20); Y. ib. III, 40ᶜ top, v. נָכוֹשׁ. Tosef. Ukts. II, 8 כיון שקרצו as soon as he has made an incision into it (although he did not cut it apart, v. Ukts. II, 5).—Esp. *to cut dough on the baker's board.* Kel. XV, 2 קוֹרֵץ עליו ... אם if he prepares it to cut dough on it; Tosef. ib. B. Mets. V, 4; a. fr.—[Y. Pes. IV, 31ᵇ top מודיי שקוצרין, read: שקוצרין.]—2) *to bite, pinch.* Nidd. VI, 12 כדי לְקָרוֹץ בצפורן a hair large enough to seize with the nails.—3) [*to form a groove,*] *to press the lips close together; to gesticulate with closed lips.* Mikv. VIII, 5 קָרְצָה שפתותיה if (in taking a ritual immersion) she pressed her lips together.—Yoma 19ᵇ הקורא ... ולא יְקָרוֹץ בשפתותיו reading the Sh'm'a one must not blink with one's eyes, nor gesticulate with one's lips &c. (make motions to his neighbor).

Pi. קִרֵּץ same. Ib. הקורא ... ומְקַרֵּץ וכ' of him who reads the Shm'a and blinks with his eyes and gesticulates with his lips and points with his fingers, the Scriptures say, 'not me didst thou call &c.' (Is. XLIII, 22); Yalk. Is. 318 וקוֹרֵץ.

Nif. נִקְרַץ *to be nipped off.* Peah VII, 4 אם נִקְרְצָה עם וכ' if it (the isolated bunch on the knee of a vine) can be nipped off as a cluster, it belongs to the owner (Ms. M. נקצירת, v. Rabb. D. S. a. l. note); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III (Var. נקצרת); Yalk. Lev. 605 נקצרת; Y. Peah VII, 20ᵃ bot. אני אומר את הנִקְרָצוֹת עם תאשכולות (not עם) I mean those which have been nipped off in clusters; a. e.

קָרַץ I ch. same, *to bite, pinch, sting.* Erub. 65ᵃ אי קָרְצָתָן כינה וכ' I could not study, if a vermin were to bite me.

קָרַץ II (denom. of קְרִיצָתָא) *to get up early, to do a thing early.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ ... עי' כן הוה שהר ק' through that (burning lamp) he was wakeful, and through that he arose early; Y. Sabb. II, 4ᵈ top. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ נְקָרוֹץ וכ', v. סְדַר. Ib. וק' ונפק ליה he got up early and went off. Lev. R. s. 25 אי קָרֵצְתְּ לא חשכת if thou hadst worked early (while young), thou wouldst not have to work late (in old age). Ib. קָרֵצְתִּי וחשכית (not קריצת) I did work early, and do work late. Ib. s. 32 ק' טגש וכ' Ar. (ed. קדם), v. נָגַשׁ. Lam. R. to III, 7 לא הוה בר נש קָרֵץ לאתאיא וכ' (not לתאינה) and none came in the morning to gather the figs earlier than they; Y. Maas. Sh. V, 56ᵃ top. Y. Kidd. III, 64ᵃ ק' זבונה וכ' the trader got up early &c., v. קָרֵן; a. fr.

קֶרֶץ m. (קָרַץ) *division, partition.* Kel. VIII, 6 השאור וחק' וכ' ... the leaven and the reptile in it (in the vessel with two compartments), and the squeezed-in partition between them; [Hai Gaon: *a piece of dough,* v. מַקְרֶצֶת].—*Pl.* קְרָצִים, קְרָצִין. Tosef. B. Mets. IX, 19 משתכן כד שיעשנו ק' ed. Zuck. (oth. ed. קורצין) he that rents (on shares) a field on which to raise flax, must attend to it until he has made it into divisions (piles ready for division into shares).

קֵרַץ III, קוֹרֵץ, קָרְצָא m. (קָרַץ I) *biting, cutting, destruction*; only in אכל ק' (mostly *pl.* קְרָצִין, קוֹרְצִין) (v. אָכַל I) *to inform against.* [Targ. Is. LVIII, 1 אכלי ק' Ar., read with ed. Koh. only אכלי, quoted to prove the meaning of אכל = קרא, v. פְּלִי II.] Targ. Prov. XI, 13 קָרְצָא ed. Wil. (Ms. קורצין). Ib. XX, 19. Targ. Lev. XIII, 16 (O. ed. Berl. קִירְצִין); a. fr.—Lam. R. to IV, 2 קָרְצָהוֹן, v. אָבַל I; Gitt. 56ᵃ קירצא; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XVI (in Hebr. dict.) אוכילו קורצא אצל וכ' (?).

קָרְצוֹבָא m. (*Parel* of קצב) *thorn.*—*Pl.* קָרְצוּבֵי. Targ. Prov. XV, 19.

קִרְצוּד, v. קוּרְצַד.

קַרְצוּלָא, קָרְצוֹלָא, v. קַרְסוֹלָא, קַרְסוּלָא.

קִרְצוּם, v. קַרְיִינוֹס.

קִרְצוּף, v. קִירְצוּף.

קָרְצַטְיוֹנָא, v. בַּרְיסַקְיוֹנָא.

קְרַצְיוֹן pr. n. pl. *K'ratsion* (*Chorazin, Ch. Keraze*), near Capernaum. Y. Ber. VIII, 12ᵇ bot. ר' יוחנן דק' (ed. Lehm. דקסריון); Y. Bets. V, end, 63ᵇ דקציון (some ed. דקיצ, corr. acc.).

קָרְצִית *f.* (קָרַץ; cmp. קוֹרְצִין) *a big fly* or *locust.* Gitt. 86ᵇ ק' שבעמיר, expl. ib. רידבתא דביני כימי flies among sheaves.

קָרֵץ (cmp. קָצַץ) [*to use a rough tool,*] *to scrape, curry* with a large-toothed strigil, contrad. to קָרַד.

Digitized by Google

Bets. II, 8 מְקַרְצְעִין you may curry &c. (on the Holy Day); Y. ib. II, end, 61d.

קַרְצַף ch. same.

Ithpa. אִתְקַרְצַף *to scratch one's self.* Targ. Job II, 8 לְאִתְקַרְצָפָא (ed. Lag. לְאִתְקַרְסָ; h. text לְהִתְגָּרֵד).

קַרְצָתָא, v. קִרְיָצָתָא, a. קִרְיָץ.

קַרְק* pr. n. pl. *K'rak* (cmp. קִרְקַר, Schr. KAT², p. 180). Targ. II Esth. VI, 10 מְדִינְתָא דְ' ed. Lag. (oth. ed. קִרְיִין וּמְדִינְתָא) *K.* the capital.

קַרְקָא, v. קוּרְקָא.

קָרְקְבָנָא, קָרְקְבָן, v. sub קוֹרְקְבָן.

קַרְקוּזָאֵת m. (cmp. כַּרְכּוּז) of *Karkuz.*—*Pl.* קַרְקוּזָאֵי. Ned. 51a (expl. דְלִיטַת תַּרְמוּצִי קְרֵי ק' (not קְרָא) *Karkuz* pumpkins.

קַרְקוֹמָא, קַרְקוֹם, v. כַּרְכּוֹמָא I.

קַרְקוֹמְנִיקְיָא, v. בִּירוֹמְנִיקְיָא.

קַרְקוֹר, v. קִירְקוּר.

קַרְקִיא, Yalk. Ps. 838 כל ק', v. גְּלוֹגְדָקָא.

קַרְקִיסְיָאוֹת, קַרְקִיסְיָאוֹת, v. קִרְקָסְיוֹת.

קַרְקַיפָל, v. קַרְקַפָל.

קַרְקִישָׁא, v. קַרְקְשָׁא.

קַרְקָס, v. קוֹלְקָס.

קַרְקָסָא *clasp*, v. קוּרְקָסָא.

קִרְקָסָא f. (v. קִרְקָסְיוֹת) *circus, place of amusement.*—*Pl.* קִרְקָסָאוֹת, קִרְקָסָוְותָא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 19 בתי קִירְקִיסַיְכוֹן וּקְוֹרְקִיסַיְכוֹן (for תִּיאַטְרוֹנֵיכוֹן) ed. Vien. (oth. ed. קוֹרְקִסְתָ') your theatres and circuses. Targ. Ps. LXIX, 13 בֵּית קִרְקָסָוְון (some ed. קַרְ; Ar. בתי קִרְקְסִיוֹן, Var. קרקסון) (v. Lam. R. introd. 17).—[Lam. R. to I, 18 קרקסון, v. קִרְקְסִיוֹן.]

קַרְקְסְיָאוֹת, קִרְקָסָאוֹת, קִרְקָסְיָאוֹת, v. קִרְקָסְיוֹת.

קַרְכְּמִישׁ pr. n. pl. (Κιρχήσιον) *Circesium* (כַּרְכְּמִישׁ). Lam. R. to I, 18 (ref. to II Chr. XXXV, 20) בק' דעל פרת (not בק . . . וון) at Circesium on the Euphrates.

קִרְקָסְיוֹת f. pl. (an adapt. of κίρκος, circus) *circuses, buildings used for chariot races and other entertainments.* Y. Ber. IX, 13c bot. בשעה . . . בבתי תיטריות ובבתי קרקסיות וכ' when God looks down on the theatres and circuses as they stand undisturbed . . ., while his Temple is destroyed &c. Meg. 6a (ref. to Zech. IX, 7) אלו . . . וק' שבאדום וכ' (Ms. M. קַרְקַסָאוֹת שלהן) this refers to the theatres and circuses in Edom (Rome) where in the days to come Judah's chiefs shall teach the Law in public. Keth. 5a קרקסאיות Ar. (ed. קרקידאות, corr. acc.), v. פַּקָּח; Sabb. 150a קרקסאות (Ms. O. קרקיסיאות). Gen. R. s. 67. Ib. s. 80 צריכין אנו . . . ולבתי ק' שלהם וכ' we must give credit to the nations that they bring actors to their theatres and circuses and amuse themselves with them, so that they may not talk with one another and come to vain quarrels. Lam. R. to III, 13; ib. introd. 17. Ruth R. to I, 16. Pesik. R. s. 6 יום תיאטרון וקורקסיו, read: וּקְרִקָסִין, v. תִּיאַטְרוֹן; a. fr.

קַרְקַע m. (b. h.; v. Schr. KAT², p. 583, a. כַּרְכָּרָה) *ground, soil; bottom.* B. Mets. 31a אבידת ק' a loss to the ground, i. e. the duty of preventing damage to a fellow-man's ground through a stray animal. B. Bath. V, 7 (84b) מי שלקח פשתנו בק' ואם היה (ב)מתיבר לק' if the flax was bought while standing in the field, v. חָבַר. Ib. 4 הקינה שני . . . לא קנה ק' if a person buys two trees in a neighbor's field, he has not bought the ground belonging thereto. Ib. בעל הק' the owner of the ground. Y. Succ. I, 51d bot. מן הק' from the floor of the Succah. Sifré Num. 126 קַרְקָעוֹ של בית וכ' the ground on which the house stands down to the deep; a. fr.—Snh. 74b אסתר ק' עולם חיתה Esther was merely like natural ground (that is ploughed), i. e. in submitting to the embraces of the heathen king she did no act on her part.—Esp. *immovable property*, opp. מְטַלְטְלִין. B. Mets. 11b לקנות על גבי ק' to be acquired in connection with immovable property, v. אַגַּב. B. Bath. 156b; a. fr.—*Pl.* קַרְקָעוֹת. Y. ib. IX, 17a bot. כשהיו ק' ומטלטלין וכ' when his immovable and his movable properties were in the same place. Keth. 87b, a. e. שעבוד ק', v. שִׁעְבּוּד; a. fr.—Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15 קַרְקָעוֹת הכלים, v. קַרְקָע.

קַרְקָעָא, קַרְקַע ch. same. Targ. II Chr. XXI, 3.

קַרְקָעִית f. (preced.) *ground, bottom.* Sabb. 147b, v. הִימְסִית. Yeb. 116b בק' של ספינה at the bottom of the ship; Ḥag. 23a בקַרְקְעִיתָהּ וכ'.

קַרְקְעִיתָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 14.

קַרְקָפָא, קַרְקַף m. (= קִפְקַף, קִפַּח; cmp. קִדְקָדָן) *[round,] skull, head.* B. Bath. 121b bot. לקרקף . . . לשבטים (Ms. M. לקרקפא דג' גברי וכ') was the land divided by tribes (each tribe getting an equal share) or by the heads of men? Sabb. 67a (in an incantation) אקרקף דאריי וכ' Ar. (ed. אקרקפי, read: אַקַּרְקַפֵּי) on the head of a lion, and on the nostrils &c. B. Bath. 55a אקרקף וכ' (Ar. אסרקפא; Rashb. אקרקפתא), v. קַרְגָּא; a. e.—*Fem.* form קַרְקַפְתָּא. R. Hash. 17a דלא מנח תפלין ק' (Tosaf. מנחא) the head (of him) that puts no T'fillin on. B. Bath. l. c., v. *supra.*

קַרְקַפְל, קַרְקַי' m. (preced., with formal. ל; cmp. כַּרְמֵל &c.) *scalp* (used as a charm in battle). Ab. Zar. 11b (describing a sort of secular game) קַרְקַפְלוֹ . . . אית לשבעים של וכ' once in seventy years they make a well man ride on a lame man and dress him in the garments of Adam and place on his head the scalp of R. Ishmael &c. Ḥull. 123a קַרְקַפְלוֹ של ר' וכ' R. Ishmael's scalp was put on the head of kings (as a charm.). *Pl.* קַרְקַפְלִין. Ib. אין לך לגיון

Digitized by Google

וכ' ... there is not a Roman legion that does not carry with it several scalps; Tosef. ib. VIII, 16.

קַרְקַפְּתָּא, v. קַרְקָפָה.

קָרְקַר I (b. h.; denom. of קִיר) *to storm a wall, batter, destroy.* Y. Taan. IV, 69b sq. בשביעי נכנסו ... מְקַרְקְרִין בו וכ' on the seventh of Ab they entered it, on the eighth they worked to demolish it, on the ninth they set fire to it; Y. Meg. I, 70c top; Tosef. Taan. IV (III), 10 והיו מקרקרין שביעי וכ' they worked at its demolition on the seventh, the eighth &c. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שדיו מְקַרְקְרִים קירות וכ' they tore down the walls of their houses and made of them breastworks and placed them around their forts, v. שׁוֹר; Yalk. Is. 289.

קָרְקַר II (cmp. פִּרְפֵּר) *to dance, revel.* Gen. R. s. 64 (v. II גָּרַר) שנכנסו ... והיו מְקַרְקְרִין בו וכ' lawless people came to his house and revelled with him (Abimelek) the whole night; Yalk. ib. 111. Gen. R. s. 74 והיו מקרקרין (Var. מְקַרְקְשִׁים) וכ' and revelled with him (Laban) &c.; Yalk. ib. 130.

קָרְקַר III (onomatop.) *to cackle; to quack; to cry* &c. Taan. 29a (ref. to Is. XXII, 5) תקב"ה מְקַרְקֵר עליהן כתרנגולת Ar. (Ms. M. 1 תקב"ה מקרקר אחריהם Ms. M. 2 כתרנגלין; omitted in ed., v. Rabb. D. S. a. l. note) שְׁמְקַרְקֶרֶת על בניה קִירְקֵר עליהם the Lord moans for them like a hen that cackles for her young; Yalk. Is. 289. Ex. R. s. 9 התחיל ומקרקר וכ' ... Pharaoh began to laugh at them and crow at them like a cock.

קַרְקַר ch. same. Targ. II Esth. I, 2 תרנגולין מְקַרְקְרִין the cocks (on Solomon's throne) crowed.—Ḥull. 53a bot. כשהוא אריה ... ואינהו מְקַרְקְרָן when he (the lion) roars, and they (the domestic animals) make a noise (mow, bleat &c.). Ib.b top.

קַרְקָרָה f. (cmp. קַרְקַע) *rimmed bottom of a vessel; lower border of a web.* Ohol. IX, 16 כנגד קַרְקָרָתָהּ ed. Dehr. a. Ar. ed. Koh. (ed. קוּרְקוּרוֹתָהּ, קוּרְקוּרְתָהּ) corresponding to (under or on the rim of) its bottom; Tosef. ib. X, 9 קורקורתיה ed. Zuck. (read קוּרְקוּרָתָהּ or קוּרְקְרוֹתֶיהָ); ib. קוּרְקוּרָתָהּ, קוּרְקוּרָתָהּ. Kel. XXVIII, 10 עד שיגמור את קַרְקָרָתָהּ ed. Dehr. (ed. קירקורתה; Ar. קוּרְקְרוֹתֶיהָ, ed. Koh. קר' *pl.*) until he finishes the lower border of the network.—*Pl.* קַרְקָרוֹת. Ib. II, 2 קַרְקְרוֹתֵיהֶן. Tosef. ib. B. Kam. II, 2 קרקרנות (corr. acc.; R. S. to Kel. II, 2 חוך). Ib. VII, 15 קַרְקָעוֹת הכלים the bottoms of vessels.

קרקרנות, v. preced.

קָרְקֵשׁ (=קשקש; cmp. פַּרְפֵּשׁ II) *to knock, clap, ring.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 אין מְקַרְקְשִׁין לא וכ' you must not ring a bell or a clapper for a child &c. Gen. R. s. 12 מְקַרְקֶשֶׁת בקרניה she knocks with her horns (against the rocks); Yalk. Ps. 862 מְקַשְׁקֶשֶׁת; (Midr. Sam. ch. IX מַקְשֶׁשֶׁת, v. נָקַשׁ).

קַרְקֵשׁ ch. same. Ber. 62a מְקַרְקְשָׁא, v. לְקִרְנָא. Pes. 112a נְקַרְקֵשׁ נכתמא וכ' (not מקרקש; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) let him knock the lid against the pitcher. Keth. 86a מְקַרְקֵשׁ לית זוזי he makes the coins clapper to him, i. e. offers him a few Zuz; Gitt. 40b top. Cant. R. to VII, 9 חוון נסבין ... וחוון מְקַרְקְשִׁין בהון they (Hananiah, Mishael and Azariah) took their idols, broke them and made of them bells which they hanged on their dogs and asses, and they clappered with them (ref. to Is. XLVI, 1); a. e.

קַרְקֵשׁ m. (preced.) *clapper, bell.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17. Y. ib. VI, 7d; Y. Bets. I, end, 61a.

קַרְקִי, קַרְקְשָׁא ch. same.—*Pl.* קִרְקְשַׁיָּא, קִרְקֵי. Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. קשרים, Is. III, 20).

קַרְקַשְׁתָּא f. same. B. Kam. 52a, v. גַּרְגַּשְׁתָּא I.

קָאָרָר, קָרָר m. (קרר *to roll, drag*; cmp. גָּרַר II) *wagon-driver* (dialect. interch. with קָדָר fr. קדד, cmp. עַדְּרָר a. גַּנְדַּר I). Kidd. IV, 14 (82a) חמר גמל קדר סנסן לא ילמד ... Bab. ed. (Mish. סטר for קדר; Y. ed. סטר a. ק') וכ' no man should train his son to be an ass-driver, a camel-leader, wagoner, sailor, shepherd, or tavern-keeper; Treat. Sof'rim XV, 10; Y. Kidd. IV, 66c קרר קדר (strike out either). B. Mets. VI, 1 (75b) שכר את החמר ואת הקדר וכ' (Ms. R. 1 חקרד, corr. acc.) if one hires an ass-driver or a wagoner &c. Tosef. Kel. B. Bath. I, 13 ישיבת הקארר וקושרה ed. Zuck. (Var. הקרר; R. S. to Kel. XXII, 9 הקרון וקישרה) the driver's seat when he has tied it (to the wagon).—*Pl.* קָרָרִים, קָרְרִין (קְדֵי'). B. Kam. III, 4 שני קד' (Tosef. ib. II, 9 חַפְּרִין).

קָרַר I (b. h.; cmp. כָּרָה) [*to bore, break through,*] *to well forth.*

Hif. הֶקְרַר *to cause to well forth.* Erub. 104b (expl. בור שהקרו עליה דברים ותתירוה (הָקַר, v. הקר) (Or Zar. Erub. 216 הַקִּירוּ) a well over which they (the scholars) caused words (arguments) to burst forth, and which they finally permitted; ib. שהקרו דברים עליה.

קוֹר, קָרַר ch. same.

Polel קוֹרֵר *to cause to spring forth, give forth.* Y. Shek. V, 48d מְקוֹרֵר וכ' ... הוה ידע he knew what rock gives forth water (when bored at), and in what rock there is dry heat.

קָרַר II (cmp. קרש) [*to contract,*] *to be cold.*

Hif. הֶקְרַר same. Cant. R. to IV, 5 there were two families &c. אחת מֵקָרֶרֶת (not מקריית) one was cold-blooded &c., v. רָתַח.

Hof. הוּקַר *to be chilled, feel cold.* Num. R. s. 23 כאן הוּקַרְנוּ ... here we slept, here we felt cold.

Nithpa. נִתְקָרֵר *to be cooled off*; (with דעת) *to be pacified, feel satisfied.* Ib. s. 2 נ' בצילו he cooled himself in its shade.—Yeb. 63a ולא נִתְקָרְרָה דעתו עד וכ' and he found no satisfaction until &c. Num. R. s. 14, beg. ולא נתקררה דעתו and he (the Lord) was not pacified. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 באותה שעה נתקררה רוח הקדש that moment the divine spirit was cooled off (from its anger); a. e.—V. קוֹרָה II.

קוֹר, קָרַר ch. same.

Digitized by Google

Pa. קִרֵיר *to cool.* Sabb. 8[b] דעבידי אינשי לְקָרוֹרֵי נפשייהו when people are wont to cool themselves (by walking in pools), v. רָקַק.

Af. אַקַּר same. Pes. 76[a] מַיכַּר לית אַקּוּרֵי קָא it cools the juice off; a. e.

Ithpa. אִתְקָרַר, *Ithpol.* אִתְקוֹרַר *to be cooled off, cool one's self.* Targ. Y. Ex. II, 5 לְאִתְקָרְרָא. Targ. Y. II ib. VII, 15 לְמִתְקוֹרְרָה עַל מִיא (ed. Vien. למתקודדה עלמיא, corr. acc.).

קָרֵשׁ I m. (b. h.; קָרַשׁ; cmp. Arab. *karash* collegit ... et partes junxit) *board.* Sabb. 102[b] ק׳ שנפלה וכ׳ a board attacked by a worm, v. הֲרָנָא; a. e.—*Pl.* קְרָשִׁים. Ex. R. s. 52 הרי ק׳ הרי וכ׳ here are the boards (for the Tabernacle), here are the bolts &c. Sabb. XII, 8 קַרְשֵׁי המשכן the boards of the Tabernacle; a. fr.

קָרֵשׁ II m. *keresh,* name of a kind of *antelope, unicorn.* Hull. 59[b] ק׳ טביא וכ׳ the *k.* is the gazelle of Be-Ilai (v. טְבִיָּא). Ib. ק׳ אע״פ שאין לו וכ׳ the *k.* is permitted, although it has only one horn. Y. Sabb. II, 4[d] bot. ק׳ חיה שמה וכ׳ it (the *taḥash*) was named *keresh* ... having one horn. B. Bath. 16[b] (ref. to קֶרֶן הפוך, Job XLII, 14) שדומה לקרנא קרנא she had the complexion of the horn of the *k.*; ק׳ לקותא חיא but this would mean a defect (not a description of beauty).

קָרַשׁ (cmp. קָרַס) [*to be joined,* v. קָרֵשׁ I,] *to become solid, congeal, contract.* Gen. R. s. 4; Y. Ber. I, 2[c] bot. לַח, v. ובשני קָרְשׁוּ. Ib. יִקְרַשׁ הרקיע let the heavens congeal. Gen. R. s. 33 בצנה שלא יִקְרְשׁוּ ... עמודים marble columns covered with carpets in the winter, lest they contract (and crack), v. קָרַס. Pes. V, 5 ויקרש הדם and the blood may congeal; a. fr.—Part. pass. קָרוּשׁ. Y. Nidd. III, beg. 50[c] דם הוא שהוא ק׳ וכ׳ it is blood which congealed and formed a lump. Y. Sabb. II, 4[d] כל שמתיכין אותו ואינו ק׳ whatever you melt, and it becomes not solid again. Succ. 12[a] יין ק׳ הוא משניר וכ׳ it means a jelly of wine from Senir that resembles fig cakes.

Hif. הִקְרִישׁ *to cause to congeal.* Tosef. Ḥull. VI, 7 השוחט והי וכ׳ (ed. Zuck. והקדיש, corr. acc.) if one slaughters and allows the blood to congeal.

קָרֵשׁ, קָרִישׁ ch. same, 1) (neut. verb) *to congeal, become solid.* Targ. Y. Ex. XIV, 22 קָרְשׁוּן (not קרשון).—2) *to cause to congeal, curdle; to freeze.* Targ. Job X, 10.—V. קְרִישׁ.

Ithpe. אִתְקְרִישׁ same. Ḥull. 120[a] דא׳ some ed. (oth. דִּקְרִישׁ), v. חָלָא III.

קַרְשִׁינָא f. (preced.) *ball, pebble.*—*Pl.* קַרְשִׁינֵי. Sabb. 81[a] Ar. (ed. כַּ׳), v. כַּרְשִׁינָא I.

קָרֶת f. (b. h.) = קִרְיָה, *town, city.* Nidd. 16[b], v. מָרוֹם.

קַ׳, קַרְתָּה, קַרְתָּא ch. same. Targ. Gen. IV, 17. Targ. Is. XIX, 18; a. fr.—Y. Taan. IV, 68[d], v. מָרוֹן. Ib. top ק׳ טב, v. טַב II. Ib., v. רָלַיל.

קָרְתָּא (קָרְתָּא, קָרָ׳) f. (קָרַר) *cold.* Targ. Prov. XXV, 20 (ed. Lag. קור׳).

קַרְתּוּר, v. next w.

קַרְתּוּיִין, קַרְתּוּיִים m. pl. (Κόρτιοι, Polybius 5, 52, 5; Strabo XI, 13) *natives of Ḳartu* (mountaineers of Media). Yeb. 16[a] איתמר וכ׳ ק׳ the traditional spelling is *Ḳartuyim* (and not Ḳarduyim), as people say, disqualified Kartueniens. Ib. (Chald. form) קַרְתּוּרֵי וכ׳ Kartuenians are not the same as Ḳarduenians, as people say פסילי ק׳; v. קַרְדּוּיִים.

קַרְתִּיגְנָאָה, קַרְתַּחִיתָה, v. next w.

קַרְתִּיגְנִי pr. n. pl. (Carthago, -inis) *Carthage* (rebuilt under the Roman empire). Y. Shebi. VI, 36[b] bot. (expl. קְטִי, Gen. XV, 19) ק׳; Y. Kidd. I, 61[d] top קרתיגני; v. קְרֵשִׁינְנִי.—Denom. קַרְתִּיגְנָיָא, קַרְתִּיגְנָאָה. Y. Kil. VIII, 31[b] bot.; a. fr. Y. Sabb. VII, 9[d] קרט׳ (א)בא ק׳; Ib. XVI, 15[c] bot. ק׳ ודנא; Y. Bets. I, 60[c] bot. קרתחיה (corr. acc.); Keth. 27[b] תן קיכ׳ ק׳; B. Kam. 114[b] תנא קרתיגנאה Ms. M. (ed. קרטיגנא, corr. acc.); ib. אתא ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 4).

קַרְתִּיסָה m. *of Ḳartes* (perh. Carthæa, on the island of Ceos). Y. Keth. II, 26[d] bot. חנניה ק׳.

קַרְתָּנִי m. (v. קָרֶת) *townsman, provincial.* Dem. VI, 4 חק׳, opp. to ירושלמי; Y. ib. 25[c] bot.—[Lev. R. s. 24 בשמה בק׳, read: בקריתני, v. קִרְיָה.]—*Fem.* קַרְתָּנִית. Cant. R. to I, 6.

קַשׁ *old,* v. קָשַׁשׁ.

קַשׁ m. (b. h.; קשׁשׁ *to be hard, stiff*; cmp. קַשֶּׁה) *straw, stubble.* Sabb. III, 1 בקש ובגבבא with straw or rakings. Ib. 66[a] כוורת של קש, כוורת חקש, v. בְּוֹרֶת. Ib. XVII, 17, v. שְׁפוֹפֶרֶת. Y. Peah IV, beg. 18[a] בקשה ... תנח leave for them (the poor) the grain with its straw (stalks); a. fr.—[Tosef. Sabb. IX (X), 2 הקש שבחזיר some ed. the stiff bristle &c., v. קָשֶׁה.]—*Pl.* קַשִּׁין, קַשִּׁים. Y. Peah V, end, 19[a] בזוכר את הקש when he recalls the straw (with which he covered the sheaves). Taan. 6[a] בקשתה, v. טַלְקוֹשׁ.

קַשָּׁא I ch. same. Targ. Ex. XV, 7. Targ. Is. XL, 24.—*Pl.* קַשִּׁין. Gen. R. s. 35 (play on קשתי, Gen. IX, 13) ק׳ דשיירי the straw of my fruit (the least of my works); Yalk. ib. 61.

קַשָּׁא II m. (קָשַׁשׁ; cmp. קְשִׁישׁ), בַּר ק׳ *elder, officer.* Sabb. 110[a] top. B. Bath. 110[b] top נאן כו לירות אטו בר ק׳ וכ׳ (בְּחוּ = כְּוּ, not בו) who else should be the heir? should the officer of the town be the heir? [oth. opin. (v. קָשַׁשׁ I) *collector.*]

קָשָׁא, v. קְשִׁי.

קָשַׁב (b. h.) *to be hard, stiff.*

Hif. הִקְשִׁיב [*to prick up the ear,*] *to listen.* Cant. R. to VIII, 13 אני ... מַקְשִׁיבִים וכ׳ I and my household will listen to thy voice (of prayer). Sabb. 63[a] הקב״ה מַקְשִׁיב לחם the Lord listens to them. Ib. המקשיבים זה ... שמ

Digitized by Google

לזה וכ׳ two students who patiently listen to each other in discussions of the *halakhah*; a. e.

קְשַׁב ch. same, *to be attentive, watchful.* Gitt. 56ᵃ דאינהו ק׳ ודידי Ar. (ed. ידעי) read: דאינהו קָשְׁבִי דחייא וכ׳ for they are watchful (distrustful), and they know that a live body is lighter &c.

קִשְׁבָּא m. a species or variety of *dates; date-tree* (v. כּוֹתֶבֶת). Ab. Zar. 14ᵇ, v. חָצַב I. B. Kam. 58ᵇ קץ ק׳ מחבריה (Ms. H. קִישׁ; Alf. קסבא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) cut one of his neighbor's date-trees.—*Pl.* קִשְׁבֵּי. Meg. 7ᵇ מלא טסקא דק׳ Ms. M. (ed. דקשבא) a basketful of dates; Yalk. Esth. 1059.

קָשָׁה, v. קשי.

קְשֵׁה, v. קְשֵׁי.

קָשֶׁה m., קָשָׁה f. (b. h.; preced.) *stiff, hard, difficult, severe; strong.* Tosef. Sabb. IX (X), 2 שני זיפין מן החק׳ וכ׳ (some ed. חקש) two of the stiffest bristles of the swine; Sabb. 90ᵇ מקשה של חזיר אחת carrying one of the stiff bristles of the swine is punishable. Taan. 20ᵇ כארז ק׳, v. קְנֶה. B. Bath. 88ᵇ עונשן של וכ׳ ק׳ the responsibility for fraud in measures is severer than that for incest. Ib. גזל הדיוט וכ׳ ק׳ robbing an individual is worse than robbing the altar. Gen. R. s. 26, end חמלוקח וכ׳ ק׳ היא strife is as bad as (the sins of) the generation of the flood. Ib. s. 71 תחפלה וכ׳ ק׳ היא prayer is a powerful factor, for it reversed the divine decree. Taan. 8ᵃ שלמודו ק׳ עליו וכ׳ to whom his study is as hard as iron. Ib.ᵇ (in Chald. dict.) יומא וכ׳ ק׳, v. קְשֵׁי. Ex. R. s. 6 בעיניהם ק׳ היה וכ׳ it seemed too hard a task for them to give up idolatry; a. v. fr.—Erub. 83ᵇ בק׳ with difficulty, v. נָחַת.—[Num. R. s. 16 end ערפם קשה, v. קְשֵׁי.]—*Pl.* קָשִׁים, קְשִׁין, קְשׁוֹת. Yeb. 47ᵇ, a. e. גרים וכ׳ ק׳, v. סָחַר. Sot. 2¹ לזווגן ק׳ (Snh. 22ᵃ קשה), v. זָוַג. Pes. 118ᵃ כקריעת וכ׳ ... ק׳ the providential support of man is as difficult (wonderful) as the splitting of the Red Sea. Ib. כפלים וכ׳ ... ק׳ man's support is twice as hard (painful) as travailing. Ber. 57ᵇ (etymolog. play on קישואים) מפני שהם ק׳ לגוף וכ׳ because they are as hard on the body as swords. Koh. R. to XII, 7 נביאות ק׳ hard (evil) prophecies; a. v. fr.

קְשָׁאָ, v. קִסְוָה.

קִשְׁאִין, קִשּׁוּאִין, קִ׳, קִשּׁוּאִים m. pl. (b. h.; קשש I, v. קִישׁוּת I) *cucumbers.* Ber. 57ᵇ, v. קָשָׁה. B. Kam. VIII, 1 שומר ק׳ watchman in a cucumber field. Kil. III, 4; a. fr.

קִשְׁוָא, קְשָׁוָה, v. sub קִסְ׳, קְסָ׳.

קוּשְׁטָא, קְשׁוֹט m. (קְשַׁט) 1) [*straightness,*] *truth, righteousness.* Targ. Gen. XXIV, 48, sq. Targ. Y. ib. V, 22; 24. Targ. II Chr. VI, 18 (h. text האמנם); a. fr.—Lev. R. s. 26 מילין דק׳ ... אנא בעלם דק׳ I (Samuel) am now in the world of truth (v. צְלָמָא), and thou shalt hear from me none but words of truth; Tanḥ. Emor 2. Sabb. 104ᵃ קאי ק׳ truth stands firm (v. לְבֵן). Snh. 97ᵃ בעלמא וכ׳ ליכא ק׳ מריש ... formerly I thought there was no truth in the world. Ib. אירקלע ... ק׳ שמיה he came to a place named Ḳushṭa (Truth); a. fr.—*Pl.* קוּשְׁטִין. Targ. Y. Num. XXII, 37 מן ק׳ (h. text האמנם).—Y. Ḥag. II, beg. 77ᵃ ק׳ אתון אמרין דתדין וכ׳ do you (Jews) indeed say that the world is maintained by air?—2) (sub. גבר) *true.* Targ. II Esth. I, 2 תמים וק׳ upright and true.

קְשׁוּט, קִשּׁוּטָא, קְשׁוּי, קְשׁוּיָא, קְשׁוּר, קְשׁוּרָא, v. sub קִישׁ.

קְשׁוּת I, Tosef. Kil. I, 11 Var., v. פְּשׁוּת.

קְשׁוּת II, v. קִישׁוּת II.

קְשַׁט m. (b. h.) [*to be straight, strong,*] 1) *to go in a straight line, to shoot forth.* Num. R. s. 12 ... וקושט יש מזיק כחץ some demon flies like a bird and shoots through the air like an arrow; Midr. Till. to Ps. XCI; Yalk. ib. 842 וקושט; Tanḥ. Naso 23 וקישש (corr. acc.); ed. Bub. 28.—Y. Meg. I, 72ᵇ מאיכן ק׳ הקושט הזה וכ׳ whence did this archer shoot (whence did he derive the opinion) that &c. (cmp. יָרָה *Hif.*).—2) *to correct.* B. Mets. 107ᵇ, v. infra.

Pi. קִישֵׁט 1) *to shoot, aim, direct.* Tosef. Erub. IX (VI), 26 ביבין המקשקשין וכ׳ ed. Zuck. (Var. המשקטין, המקשקשין, v. קְשַׁקֵּשׁ II) gutters which gush under the houses (cmp. קָלַח). Lam. R. to III, 12 מקושטים בה Ar. s. v. קירה, read: מְקַשְׁטִים (Ar. ed. Koh. מְקוֹשְׁשִׁים; ed. מוֹרִים), v. חֵץ.—Part. pass. מְקוּשָׁט; f. מְקוּשָׁטָה; *pl.* מְקוּשָׁטִים, מְקוּשָׁטִין, מְקוּשָׁטוֹת. Pesik. R. s. 40 (play on מוריה, with ref. to ירה יורה, Ex. XIX, 13) שהיתה מק׳ כנגד וכ׳ it (the holy land) was aimed towards (directly under) the heavenly altar (v. כִּוּן); Yalk. Cant. 988. Ib. כשם שגודלת חוד ... לתיות מקושטים וכ׳ (not מקושטת) as the hair-dresser dressing the bride puts every ornament in its proper place, so must the words of the Law be aimed, every word in its due place.—2) (cmp. תקן) *to dress, adorn, prepare.* Ib. שמקשטה לכלה, v. supra. Gen. R. s. 8 מקשט כלות he (the Lord) attires brides; Koh. R. to VII, 2. Ib.; Gen. R. s. 18 משקשטה וכ׳ after having fitted her out with twenty-four kinds of ornaments; a. fr.—Part. pass. as ab. Sabb. 25ᵇ מטה מיוצעת ואשה מק׳ לתלמיד חכם the scholar's happiness when the couch is spread and the wife dressed (for the Sabbath). Ib. 153ᵃ כשהן מק׳ in festive dress, opp. מלוכלכין; a. fr.—Trnsf. *to set right, correct.* Snh. 18ᵃ (ref. to התקוששו ויקושו, Zeph. II, 1) קשט ... קַשֵּׁט first correct thyself, then correct others; ib. 19ᵃ; B. Bath. 60ᵇ; B. Mets. 107ᵇ וכ׳ קְשׁוֹט; Yalk. Jer. 302; Midr. Till. to Ps. LIII אם תרצה לקשט אחרים וכ׳ if thou wishest to correct others, correct thyself first.

Hif. הִתְקְשִׁיט *to prepare, make ready.* Gen. R. s. 28 הקב״ה היפך ... תיקשיטן וכ׳ the Lord turned day into night and prepared them for visitations; (Yalk. Job 920 והתקינן).

Hithpa. הִתְקַשֵּׁט 1) *to dress, adorn one's self.* Num. R. s. 2 אבן יקרה שמתקטטות וכ׳ a precious stone with which women adorn themselves; a. e.—2) *to be verified, justified* (cmp. קְשׁוֹט). Gen. R. s. 55 בשביל שתתקשט וכ׳, v. קוּשְׁטָא; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 777.

קְשַׁט ch. same.—*Pa.* קִשֵּׁט 1) *to straighten, correct.* Targ. I Chr. XXIX, 18.—2) *to go in a straight line, to shoot forth.* Targ. Hos. VI, 3 מְקַשֵּׁיט (not ׳ב; ed. Lag.

Digitized by Google

טקשט; h. text נכון).—3) *to prepare.* Yeb. 63[b] (of a bad wife) ומקשטא ... מְקַשְׁטָא has a tray ready for him, and has her mouth ready for him (to scold); ... מק' ומחדרא וכ' prepares a tray for him, and turns her back to him.

Ithpa. אִיתְקַשַּׁט, אִיתְקְשַׁט 1) *to be shot.* Targ. Y. II Ex. XIX, 13 (ed. Vien. יתקשחין).—2) *to be dressed, prepared.* Targ. Is. LXI, 10. Targ. Am. IV, 12 (h. text חכין).—Taan. 23[b] כי מִיתְקַשְׁטָא well dressed; a. e.

קַשָּׁט m. (preced.) *shooter, archer.*—*Pl.* קַשָּׁטִין, קַשְׁטִין. Y. Taan. IV, 69[b] bot. בחרבן הראשון ... ק' וכ' at the destruction of the first Temple she (Tadmor-Palmyra) furnished eighty thousand archers &c.; Gen. R. s. 56 קַשָּׁטִים (Var. קשט'); Lam. R. to II, 2 קשת'.—V. קָשָׁת.

קִשְׁטוּתָא, v. קִשְׁרוּטָא.

קִשְׁטָן, v. קִשְׁטָן.

קַשְׁטָנִית f. (preced. art.) *bow-shaped handle of a borer, 'bow-drill'* (v. Sm. Ant.[3] s. v. Terebra). Kel. XXI, 3 (ed. Dehr. קוּשְׁטָן). Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 מטלטלין את הקשט' Ar. (ed. הקַשְׁטָן) you may handle the bow-drill (on the Sabbath); ולא יקדיח בק' וכ' but you must not bore (a wine cask &c.) as you do on week days.

קָשָׁה, קשי (b. h.) *to be stiff, hard, difficult.* Y. Ber. I, 2[c] top קָשָׁתָה צל דעיתך this is difficult according to (not reconcilable with) thy opinion; ib. למה א"ל קשיחת (not קשתיח) why did he say to him, it is difficult?—V. קָשֶׁה.

Pi. קִרְשָׁה (קִישָׁה, with לילד or without) *to have hard labor in travailing.* Ḥull. IV, 1 בהמה המְקַשָּׁה לילד וכ' if an animal is in labor, and &c., v. עִיבֵּר. Nidd. IV, 4 קְשָׁתָה שלשה וכ' if she was in pain for three days within eleven days; Tosef. ib. V, 8 קִרְשָׁה, קִשָּׁה. Ib. 10; a. fr.—[Gen. R. s. 61 שהיו מקשין וכ' read: מקישין, v. נָקַשׁ.]

Hif. הִקְשָׁה 1) *to stiffen, harden.* Nidd. 13[b] המַקְשֶׁה עצמו וכ' he who causes erection wilfully. Ex. R. s. 11 הרשע הזה ה' את לבו וכ' this wicked (Pharaoh) hardened his heart against the first three signs; a. e.—2) *to become hard.* Y. Pes. VI, 35[b] top שסופי להַקְשׁוֹת which gets hard in the course of time. Shebi. II, 10 אם חִקְשׁוּ וכ' (Y. ed. a. Bart. *Hof.*) if they became hard (dry) and unfit for man to eat before New Year. (Y. ib. 34[a] bot. הקשו a. חיקשו).—3) *to be severe.* Gen. R. s. 19, opp. ריתה, v. רָיָה.

Hof. חוּקְשָׁה 1) *to become hard,* v. supra.—2) *to be found hard, distasteful.* Tanḥ. Sh'laḥ 5; Num. R. s. 16 ה' הדבר והרע וכ' the thing was distasteful to and displeased his father.

Hithpa. הִתְקַשָּׁה, *Nithpa.* נִתְקַשָּׁה 1) *to suffer severely* (in travailing). Gen. R. s. 84 נתקשה אמו וכ' his mother was in hard labor at his birth.—2) *to become hard, stiff.* Tosef. Nidd. VI, 4 משיתקשו, v. קָשַׁקְשׁ I, a. II. Gen. R. s. 98, a. שנתקשרית, v. קְשָׁרִים.—3) *to find one's self in difficulty, to be perplexed, unable to understand* or *remember.* Num. R. s. 15 beg. ר' משה במעשה וכ' Moses found the work of the candlestick more difficult to understand than &c.; כיון שנ' אמר וכ' when he still could not remember it, the Lord said &c. Ib.[10]; Tanḥ. B'ha'ălḥ. 6 נִתְקַשֵּׁיתי לעשותה I could not understand how to do it. Ib. ר' על משה it was too difficult for Moses; a. fr.—4) *to be reluctant, strive against.* Tanḥ. Sh'moth 18 כמה ר' יונה שלא וכ' how hard did Jonah strive not to go on his mission. Deut. R. s. 9 מִתְקַשָּׁה כנגדי (the sun) refused to obey; a. e.—5) *to make one's self obnoxious.* Gen. R. s. 61; Yalk. Chr. 1073 (play on יקשן, Gen. XXV, 2) שהיו מִתְקַשִּׁין בעולם they were obnoxious to the world (were hard to deal with); (Midr. Till. to Ps. XCII ed. Bub. כהיו בני אדם קשין).

קָשָׁא, קָשֵׁה, קָשֵׁי ch. same, 1) *to be hard, difficult.* Targ. Deut. I, 17. Ib. XV, 18; a. e.—Yoma 28[b] קָשֵׁי משמשא are harder (on the eye) &c., v. שְׁבָרִירֵי; a. fr.—2) *to find a thing difficult to understand, to object, argue against, dispute.* Y. Ter. V, 43[c] bot. קיימה ... ר' סימון מַקְשֵׁיתָהּ R. Simon argued against it (refuted it), but R. Ba. ... proved it to be correct. Y. Kidd. III, 64[c] top [read:] לא כבר קָשׁוּ הרי עולם לא כבר מַקְשֵׁיתָהּ וכ' have not mountains of the world (great scholars) disputed it? did not R. El. dispute it in the presence of &c.; Y. Ned. VIII, 40[d] sq. (corr. acc.). B. Kam. 66[b] תאי מילתא ק' בת רבה לרב וכ' Rabbah argued this difficulty before R. Joseph for twenty-two years, and it was not solved; Keth. 42[b] חאי קָשְׁיָא ... רבה ורב וכ' Rabbah and R. Joseph discussed this difficulty &c.—Part. קָשֵׁי; f. קָשְׁיָא, q. v.—3) *to get old,* v. קָשַׁשׁ II.

Pa. קִשֵּׁי 1) *to be in pain of travailing.* Targ. Gen. XXXV, 17 בקָשְׁיוּתָהּ (not בקָשְׁרוּתָהּ). Targ. O. ib. 16 (Y. II *Ithpa.*).—2) *to perplex.* Pes. 78[b] מהניתך קַשְׁיֵתָךְ וכ' the Mishnah perplexed him; why does it read &c.

Af. אַקְשֵׁי, אַקְשָׁה 1) *to harden, make difficult.* Targ. Ex. VII, 3. Targ. II Kings II, 10. Targ. I Kings XII, 4. Targ. Ps. XCV, 8; a. fr.—2) *to be hard on, press heavily.* Cant. R. to II, 16 כד חות צערא קשי עלוי ... וכד חות מַקְשֵׁי וכ' when his suffering was severe, he said, God the faithful, but when it was severer on him than necessary &c.—3) *to argue against, object, dispute.* Targ. Job VI, 6 Ms. Var. מדלית מַקְשֵׁה עלוי when there is none to dispute it.—Yeb. 77[a] top א' לתו דואג כל חני קושיירתא Doeg brought up before them all those arguments. Y. Yoma I, 38[d] bot. כד דאת ק' מַקְשֵׁי ... קַשְׁיֵרְתָּהּ על וכ' (not קשיירתא) instead of offering objection against R. J., rather offer it against &c.; a. v. fr.

Ithpa. אִתְקַשֵּׁי, *Ithpe.* אִיתְקְשֵׁי 1) *to be in pain of travailing.* Targ. Y. II Gen. XXXV, 16, v. supra.—2) *to be difficult, perplexing.* Yeb. 40[a] ומיתקשה היא דאיקשי לך וכ' (Rashi דקשיא) it was perplexing to thee, and thou didst reverse it.

קְשִׁי m. (b. h.) = קוֹשִׁי, *hardness, stiffness; difficulty.* Tanḥ. Sh'laḥ ed. Bub., supplement 14 אל תבט בק' עזפם look not at their stiffneckedness; Num. R. s. 16 end בקשה (corr. acc.).—*Pl.* קְשָׁיִין. Sifré Deut. 305 אין חבר נקנה אלא בקשי ק' a friend can be acquired only with the greatest difficulty.

קְשִׁיָא (קְשִׁי) I c. = h. קָשֶׁה, *hard, strong, heavy, difficult.* Targ. Ex. VI, 9. Targ. Y. ib. 12. Targ. Gen. XLIX, 7. Targ. Is. XIX, 4. Targ. Ps. LX, 5; a. fr.—Targ. Y. Num. VIII, 4 מינא ק' something hard to understand (v. Num. R. s. 15, quot. s. v. קָשֶׁה *Nithpa.*).—Yoma 28[b] ק' משיכשא is harder to bear &c., v. זוּחֲמָא. Ib. 29[a] ק'

Digitized by Google

מקרישא, v. קַרְיָא. B. Mets. 85ª ק׳ יומא דמיטרא וכ׳ a rainy day (preventing people from pursuing their vocations) is as hard as the day of judgment; Taan. 8ᵇ קשה (Rashi קשי); a. v. fr.—*Pl.* קַשָׁן, קַשְׁיָא, קַשְׁיָן, קַשְׁיָתָא. Targ. I Sam. XX, 10. Targ. II Sam. III, 39. Targ. II Esth. IV, 1; a. fr.—Y. Sabb. VIII, 11ᵇ. Koh. R. to III, 2 מן קל מילי׳ קַשְׁיָתָא וכ׳ on account of the hard things that I hear &c.; a. e.

קַשְׁיָא II f. (preced.) *difficult, open to objection; unanswerable objection; contradiction.* Erub. 13ª תא גופא ק׳ וכ׳ this in itself is a contradiction; you said, R. I. did not say such a thing, which implies that this opinion is to be rejected, and then you said, this opinion is the adopted rule. Ib. שימוש אשימוש ק׳ there is a contradiction between the two narratives of R. Meir's ministrations; אסי׳ אאסרה ק׳ there is a contradiction between the relations concerning the teacher who forbade it; שימוש אשימוש לא ק׳ וכ׳ there is no contradiction between the two relations concerning the ministrations, (for I may say.) first he went &c.; אלא אסרה אאסרה ק׳ ק׳ but between the relations as to who prohibited it, is there not a contradiction? There *is* a contradiction (it remains unanswered). Ber. 22ᵇ לא ק׳ וכ׳ there is no contradiction (between the two traditions): the one speaks of a case where the thing is possible, the other &c. Sabb. 22ᵇ ק׳ the argument (of R. Papa) is unanswerable. Y. ib. XII, end, 13ᵈ וק׳ על דרבן וכ׳ and this is an argument against the opinion of Rabban G.; a. v. fr.

קַשְׁיָאתָא, v. קַשְׁיָתָא.

קַשְׁיוּ, v. קַשְׁיוּתָא.

קַשְׁיוּת f. (preced. wds.) 1) (sub. עורף) *stiffneckedness*; (sub. לב) *hard-heartedness*. Taan. 6ª, v. מַלְקוֹשׁ. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (play on מקשת אסרו, Is. XXII, 3) מקשיותם נמסרו וכ׳ for their stubbornness they were given over to the governments. Gen. R. s. 53 (ref. to רבה קשת, Gen. XXI, 20) רָבָה וְקַשְׁיוּתוֹ עִמּוֹ he (Ishmael) grew, and his stubbornness with him; [anoth. vers.] רבה וקשיותן אמו he grew, and the cause of his renitence was his mother (who encouraged him in his sinful ways); a. e.—2) *erection, sensual desire.* Ib. s. 98 (play on קשתו, Gen. XLIX, 24) ק׳ שנתקשיתה וכ׳ the sensual desire which seized thee when thou wast with thy mistress.

קַשְׁיוּ, קַשְׁיוּתָא ch. same, 1) *hardness, severity.* Targ. Ex. I, 14 (h. text פרך).—2) *stiffneckedness, renitence.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot. עד כדון את בקשיותך dost thou still persist in thy renitence?; Koh. R. to VII, 11. Y. Peah VII, 20ᵇ top. Esth. R. introd. (play on ממקשי, Job XXXIV, 30) מן קשיותהן וחוביהן וכ׳ for the renitence and the guilt of men who do not the will of the Creator; a. e.

קַשְׁיָא, קַשְׁיְיתָא, קְשׁ׳ m. (קשט) *straight, upright, true.* Targ. Deut. XXXII, 4 (Y. ed. Vien. קְשׁ׳; h. text ישר). Targ. Y. ib. VI, 5; a. e.—*Pl.* קַשְׁיָתָן, קְשׁ׳. Targ. O. ib. IV, 8 (h. text צדיק). Targ. Num. XXIII, 10; a. e.

קַשְׁיָתָא, v. פַּסְיָתָא.

קַשְׁיָטָה f. (b. h.) *K'siṭah*, name of a standard value; *a jewel*, also *a lamb* (v. פַּסְיָתָא). R. Hash. 26ª כשחלכתי קורין למעה ק׳ . . . when I was on my way to Africa, (I heard them) call a *m'ah k'siṭah*; לפרושי מאה ק׳ דאורייתא it serves to explain the Biblical 'one hundred k.' (Gen. XXXIII, 19). Gen. R. s. 79, end, v. אוּנְקְיָא.—V. חוּרְפָּא.

קַשְׁיטוּתָא f. (קַשְׁיט) *uprightness.* Targ. II Esth. VIII, 13. Targ. O. Gen. XX, 5, sq. (Y. קַשְׁטוּת). Targ. Y. Deut. XXVIII, 47 ed. Lsb., v. שַׁפְרוּרְיָתָא; a. e.

קַשְׁיוּתָא, קַשְׁיָיתָא, v. קַשְׁיָא, a. קַשְׁיָתָא.

קַשְׁיָרָא, *pl.* קַשְׁיָרֵי, v. קִרְיוּרָא.

קַשְׁיָרָה f. (קָשַׁר) *knotting, tying.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ; ib. XV, beg. 15ª מה ק׳ וכ׳ what was the knotting done at the making of the Tabernacle? Y. Erub. III, 21ª, v. נְצִירָה.

קָשׁ, קַשִּׁישָׁא, קַשִּׁישׁ m. (קָשַׁשׁ) [*strong, hard*, cmp. רָשָׁן,] *old; old man, elder.* Targ. Job III, 18. Targ. I Kings II, 22; a. e.—B. Mets. 60ᵇ אנא ק׳ מאבוך I am older than thy father. Yeb. 16ᵇ מי ק׳ כולית תאר was David so very old? Taan. 23ᵇ יניקא ק׳ the older child. Keth. 94ª אביי ק׳ Abaye senior; a. fr.—B. Bath. 142ᵇ קַשִּׁישְׁנָא מינייכו I am older than you.—*Pl.* קַשִּׁישַׁי, קַשִּׁישַׁיָּא, קַשִּׁישִׁין, קְשׁ׳. Targ. Job XXXII, 6. Ib. XII, 12; a. e.—Hor. 11ᵇ מי מלכי זוטרי מקמי ק׳ do the younger sons ascend the throne before the older? Ber. 30ª רבנן ק׳ מינן teachers older than we are. Ib. 46ᵇ. Cant. R. to VII, 9 (expl. הדברי, Dan. III, 27) ק׳ ואסטרולוגיסי (not קשיש) elders and astrologers; a. fr.

קַשִּׁישׁוּתָא f. (preced.) *old age, seniority.* B. Bath. 142ᵇ מידי בק׳ וכ׳ does this depend on age? It depends on reason.

קַשְׁשִׁישִׁין m. pl. (קשש *to be straight, stiff*, v. קַשׁ) *splints put about a fracture.* Sabb. 53ª ק׳ שעל גבי חשבר (Ms. M. פְּתִיתִין, q. v.); Tosef. ib. IV (V), 5 בקַשְׁקַשִּׁין ed. Zuck. (Var. בקשושין); Y. ib. V, 7ᵇ, sq. קִרְשׁוּשׁוֹת.

קַשְׁיָתָא f. (קָשִׁי) *stone* of date or olive. Ḥull. 49ª תאי ק׳ דאשתכח (not דאשתבח) a date stone was found in the gall &c.—*Pl.* קַשְׁיָאתָא, קַשְׁיָתָא. Ber. 56ª thou shalt see in thy dream that the Romans capture thee ושחני בך ק׳ וכ׳ (different in Ms. M.) and make thee grind date stones in a golden mill. Yoma 79ᵇ (prov.) תרי ... דיק׳ וכ׳ in two kabs of dates there is one kab of stones and more. Ab. Zar. 28ª דדיתי ק׳ olive stones.—V. קָשַׁי.

קַשְׁקוּשִׁי, קַשְׁקוּשָׁא, v. sub קִרְשׁ׳.

קְשַׁקֵּשׁ I (קשש; cmp. פְּשַׁפֵּשׁ) 1) *to knock, strike, shake, tingle.* Sot. 9ᵇ (ref. to לפעמו, Jud. XIII, 25) שהיתה שכינה מְקַשְׁקֶשֶׁת וכ׳ the Divine Presence rang before him as with a bell (v. פַּעֲמוֹן); Gen. R. s. 18 לקַשְׁקֵשׁ 'Rashi', v. נָקַשׁ. Yalk. Ps. 862, v. קִרְקֵשׁ. Y. Sabb. II, 5ᵇ bot. כיון ... מקשקשת

Digitized by Google

עיסתה וכ׳ when the woman slaps her dough with water &c. (v. לָטַשׁ, a. קָטַף); Gen. R. s. 14, beg. מְשַׁקְשְׁקָתָן; Yalk. ib. 20; 32; Tanḥ. Noah 1 (ed. Bub. נותנת מים בעיסה, incorr.). Y. Taan. III, 67ᵃ top כדי ומקשקש וכ׳ . . . when a person may be placed on the summit of ʿOfel, and dangle his feet in the brook of Kidron; Tosef. ib. III (II), 1 מְשַׁקְשְׁקָן ed. Zuck. (Var. מְקַשְׁקְשִׁין); Bab. ib. 22ᵇ וְיַשַׁקְשְׁקָךְ. Gen. R. s. 69 מקשקשין וכ׳ . . . אפי׳ כן yet it is for thy own good that they slap thee and polish (cleanse) thee from thy guilt (v. מָרַק); ib. s. 41 מְשַׁקְשְׁקִין; Yalk. Is. 337.—2) *to slap and crush the earth under the olive tree; to hoe.* B. Mets. 89ᵇ, v. עָדַר. M. Kat. 3ᵃ יכול לא יְקַשְׁקֵשׁ תחת וכ׳ lest you think that one may not hoe under the olive trees &c. (in the Sabbatical year). Ib. תשמטנה מלְקַשְׁקֵשׁ וכ׳ 'thou shalt let it rest' (Ex. XXIII, 11) from hoeing &c.; Succ. 44ᵇ; Yalk. Ex. 354 (corr. acc.); a. e.

Hithpa. חִתְקַשְׁקֵשׁ *to be shaken; to clap, ring.* Ḥull. 74ᵇ כאגוז המתקשקש וכ׳ like a nut that rattles in its shell. Ib. 94ᵃ לגרן המתקשקש a bottle which gives a sound when shaken (half-filled). Ib. 125ᵃ מוח המתק׳ brain that shakes in the skull; a. e.—[Nidd. 47ᵃ משיתקשקשו הדדין when the breasts begin to shake (in walking), comment.; v., however, קָשְׁקֵשׁ II.]

קִשְׁקֵשׁ ch. same, 1) *to knock, strike, ring.* Targ. Y. Gen. XLIII, 33.—2) *to hoe.* Succ. 44ᵇ לקשקושי כרמיא Ms. M. (ed. כרמים) to hoe in vineyards. Ib. ומְקַשְׁקְשִׁין בכרמיא and hoe in &c. Ib. וקשקושי מי שרי is it permitted to hoe (in the Sabbatical year)?; (M. Kat. 3ᵃ וקשקוש בשביעית וכ׳).

קִשְׁקֵשׁ II (v. קָשַׁשׁ II) *to straighten, shoot forth.* Tosef. Erub. IX (VI), 26, v. קָשַׁשׁ.

Hithpa. הִתְקַשְׁקֵשׁ *to become stiff, hard, be erected.* Nidd. 47ᵃ משיתקשקשו הדדין when the breasts become stiff; (Tosef. ib. VI, 4 משיתקשקשו; Var. משיחקשקשו).

קִשְׁקֵשׁ III *to collect wood, rubbish* &c., v. קָשַׁשׁ I.

קִשְׁקִשִׁיוֹת, v. next w.

קַשְׁקַשִּׁים m. pl. (v. קַשׁ) *pieces of straw, chips* &c. Keth. 60ᵃ צינור שעלו בו ק׳ a spout into which rubbish entered (stopping its outflow); Tosef. Erub. XI (VIII), 10 קִישׁוּשִׁיוֹת (Ar. ed. Koh. קִשְׁקַשִּׁיוֹת, oth. ed. קַשְׁקַשִּׁיוֹת).

קַשְׁקַשִּׁין, קַשְׁקַשִּׁים, v. next w.

קַשְׁקֶשֶׁת f. (b. h.; שׁשׁ, cmp. פָּסָה I, a. קְסָיָה) [*incision,*] *rough skin, coat of scales.* Ḥull. III, 7. Nidd. VI, 9; Ḥull. 66ᵇ, v. סְנַפִּיר. Ib. 27ᵇ ברגליהן וכ׳ . . . ק׳ עיפות fowls have on their feet a scaly skin like fishes, v. חַסְפְּנִיתָא. Ib. 66ᵇ הוה אמינא מאי ק׳ סנפיר I might have thought *kaskeseth* (rough skin) refers to fins. Ib. ומנא דק׳ לבושא חוא (Ms. R. 2 קלפי נינהו) and whence do we learn that *k.* means a covering (scales)? (Answ. ref. to I Sam. XVII, 5); a. fr.—Sifra Sh'mini, Sh'ratsim, ch. IV, Par. 3 ק׳ אחת one set of scales.—*Pl.* קַשְׁקַשִּׁים, קַשְׁקַשִּׁין. Ib. חמרבה בק׳ וכ׳, v. סְנַפִּיר. Ib. (ref. to אפיקי מגנים, Job XLI, 7) אלו ק׳ that means scales; Ḥull. 67ᵇ. Ib. III, 7 הקבוצין בו ואלו הן ק׳ וכ׳ by *kaskassin* we mean those which are inflexible, by *s'nappirin* those with which the fish moves.—Tosef. Ohol. XVII, 3 שדה ק׳ (ed. Zuck. a. R. S. to Ohol. XVII, 1 קַשְׁקְשִׁים) a field full of scales (where all sorts of refuse are deposited).

קָשַׁר (b. h.) [*to strengthen,* v. Gen. XXX, 41, sq.] *to join, knot, tie; to fold.* Sabb. VII, 2 הקושר והמתיר he that makes a knot or unties it. Y. ib. 10ᶜ שהיו קוֹשְׁרִין וכ׳ they knotted the ropes (of the Tabernacle). Ib. נפסק הימה קוֹשְׁרוֹ when a thread was broken (in weaving), one knotted it. Y. Gitt. VIII, end, 49ᵈ אפי׳ קושר וכ׳ even if he folds (the document) up, and then has it signed. Ib. בשקָשְׁרוֹ וחתמו וכ׳ when he folded it and had it signed inside; a. fr.—Trnsf. *a*) (cmp. חָתַר) *to compose and arrange* (*a funeral song or eulogy*). Y. Yoma I, 38ᵇ הספידו קָשְׁרוּ they arranged his eulogy. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1), v. מְסַפֵּד; a. fr.—*b*) *conceive, form an affection.* Pesik. B'shallaḥ, p. 80ᵃ חוא קושר לו אהבה וכ׳ he acquires love and affection for him; Gen. R. s. 54; Yalk. Prov. 954; a. e.—Part. pass. קָשׁוּר; f. קְשׁוּרָה &c. Y. Nidd. I, 49ᵇ top ארלו ירושע שהיה ק׳ למשה וכ׳ a Joshua who was tied to Moses (his constant attendant) could not have spoken so (that Moses had not said a certain thing), and he says so (of R. Jeremiah)? Erub. II, 1 קְשׁוּרוֹת, v. נָתַר. Y. Yeb. XVI, 15ᵈ top, v. הֶיסֵּפֵד; a. e.

Pi. קִישֵּׁר same, esp. *to fold a document,* to write a portion and fold it and have witnesses signed on the fold, and so continue to the end of the document. Y. Gitt. l. c. היה מְקַשֵּׁר ראשון ראשון if he folded up the signatures one by one; a. e.—Part. pass. מְקוּשָּׁר (גט) מק׳ *a folded document,* opp. פָּשׁוּט. B. Bath. X, 1 עדיו ומק׳ . . . גם פשוט אחוריו a plain document has its signatures of witnesses inside, a folded one, on its back. Ib. 160ᵃ sq. (ref. to Jer. XXXII, 44) וכתוב . . . וחתום זה מק׳ 'and write the deed', this refers to the plain document, 'and sign', this means the folded document; Y. ib. X, beg. 17ᶜ (ref. to Jer. ib. 11) את החתום זה המק׳ ואת הגלוי זה הפשוט שבמק׳ 'the sealed' means the folded, 'and the open' means the plain document which goes with the folded. Ib. bot. כיצד פסח שטרות מְקוּשָּׁרוֹת וכ׳ such is the formula of folded documents; a. fr.

Nif. נִקְשַׁר 1) *to be tied.* Snh. 108ᵇ כלב נ׳ the dog was doomed to be tied.—2) *to be joined, harden, become knotty.* Shebi. III, 1 משיקשר (Mish. ed. משיקשור, incorr.) when the *mathoḳ* (v. מָתוֹק II) gets knotty excrescences; (R. S.: when the dung in its juice becomes bound, begins to harden); expl. Y. ib. 34ᶜ top משיעשה קשרין קשרין when it gets full of knotty excrescences; ib. מכיון שנקשר בו קשר וכ׳ R. S. to Shebi. l. c. (ed. שנתקשר) as soon as the uppermost protuberance is formed, it begins to dry up.

Nithpa. נִתְקַשֵּׁר same, *to become knotty; to become thick.* Y. Shebi. l. c., v. supra. Taan. 20ᵃ נתקשרו שמים וכ׳, v. נָבַב II.

Hof. הוּקְשַׁר *to be tied, joined.* Lev. R. s. 30 יהוקשרו כולם אגודה וכ׳ let all of them be tied together with one band (of brotherhood; Yalk. ib. 651 יהָקְשׁוּ בולן וכ׳).

קֶשֶׁר m. (b. h.; preced.) 1) *knot, band, loop.* Sabb. XV, 1 ק׳ הגמלין a knot like that which the camel drivers make (v. זְמָמָא); ק׳ הספנין the sailors' knot (v. אַסְטָרִיטָא). Ib. 111ᵇ ק׳ שאינו של קיימא a knot which is not intended to be permanent, a temporary knot. Ber. 7ᵃ ק׳ של תפלין the knot in the band of the T'fillin (resting on the back

Digitized by Google

of the head); a. v. fr.—Trnsf. *union, conspiracy.* Snh. 26ª (ref. to Is. VIII, 12) ק' רשעים הוא וק' רשעים אינו וכ' it is a council of wicked men &c., v. מִנְיָן.—*Pl.* קְשָׁרִים, קְשָׁרִין. Sabb. XV, 1. Bekh. 30ᵇ; Ab. Zar. 39ª קְשָׁרֵי מוכס, v. מוֹכֵס. Mikv. X, 3 קשרי העני the knots in the poor man's garment. Tanḥ. Korah 12 ח' חוטין וה' ק' eight threads (of the show fringe) and five knots; Num. R. s. 18 ח' גרודין וה' קְשׁוּרִין. Sabb. VI, 9 תינוקות יוצאין בק' children may go out (on the Sabbath) with garlands, v. סוּאָה; a. fr.—Sot. VIII, 5 קשרי המלחמה the joined ranks in battle (Y. ed. קישורי, corr. acc.); Y. ib. VIII, end, 23ª קִישְׁרֵי חמלחמות.—2) *protuberance, joint.* Y. Shebi. III, 34ᶜ top, v. preced. Gen. R. s. 10 (ref. to Job XXXVIII, 31) כסיל מושך בין ק' לק' the planet K'sil draws (the connection) between bud and bud (v. עָדַן *Hif.*); a. e.—*Pl.* as ab. Y. Shebi. l. c., v. preced. Nidd. 52ᵇ קשרי אצבעותיה של יד the joints of her fingers; של רגל of her toes. Y. Ber. VIII, 12ª bot. עד קישרי אצבעותיו to the second joints of the fingers, contrad. to פֶּרֶק, q. v.; a. e.—3) *fold* of a document, *plicature.* B. Bath. 160ᵇ בין ק' לק' the witnesses sign between the folds; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. מתוך שניתרבו בקְשָׁרָיו וכ' because it has many folds, it must have many witnesses. Gitt. VIII, 10 (expl. גט קרח, v. קֵרֵחַ) כל שקשריו מרובין וכ' which has more folds than signatures of witnesses; a. fr.

קָשַׁשׁ I (or קוּשׁ) (b. h.; cmp. גשש a. נקש) *to join closely; to collect* (v. Targ. Zeph. II, 1), esp. *to gather wood, rubbish* &c. Gen. R. s. 44 כמה ... שיקושו אותה עכשיו שקָשַׁשְׁתָּה וכ' how many working men should I have needed to gather it! Now that thou hast done it, come and receive thy reward; Yalk. Is. 313 שיקושו; Yalk. Gen. 76 . . . שיקשקשתה.

Polel קוֹשֵׁשׁ same. Y. Snh. V, 22ᵈ top מְקוֹשֵׁשׁ משום וכ' of which crime was the gatherer of sticks (Num. XV, 32) found guilty? of plucking, or of harvesting?; Sabb. 96ᵇ; Sifré Num. 113. Ib. ומצאו אותו מק' וכ' they found him gathering &c.

קָשַׁשׁ II (or קוּשׁ) (v. קָשַׁט) *to be straight, stiff.* Denom. קֶשֶׁט. [Tanḥ. Naso 23 ויקושש וכ', v. קָשַׁט.]

Polel קוֹשֵׁשׁ *to shoot, aim.* Lam. R. to III, 12 מְקוֹשְׁשִׁים Ar. ed. Koh., v. קָשַׁט.

קִשֵּׁשׁ I ch. same.

Polel קוֹשֵׁשׁ *to straighten, correct,* v. infra.

Ithpolel אִיתְקוֹשֵׁשׁ *to correct one's self.* Y. Taan. II, 65ª bot. (ref. to Zeph. II, 1) נִיתְקוֹשֵׁשׁ גרמן עד דלא נְקוֹשֵׁשׁ חורנין let us correct ourselves before we correct others; v. קָשַׁט.

קָשַׁשׁ II (cmp. preced; a. קָשֵׁי) [*to be hard,* cmp. קָשַׁן,] *to be old.* Targ. I Sam. XII, 2 קָשִׁית Levita (Regia קָשִׁיתָ; ed. Wil. קָשַׁשְׁתָּ, v. קִשֵּׁשׁ).—Keth. 95ᵇ ושקִשֵּׁשׁ לחמש שנין and after five years the orchard grew old (ceased to bear). Ib. עביד דקשיש . . . כיון since they knew that an orchard is liable to get old. B. Bath. 167ᵇ מיקַשָּׁא הוא דקַשָּׁא וכ' Me. R. (ed. מיקשא לה דקשת הוא; Rashb. מיקשא קשיא) she has grown old, and her voice is rough. Ḥag. 13ª לא קַשָּׁאי אנא I am not old enough; כי קַשׁ נח וכ' when he was old enough, R. Joḥ. was dead. Ib. 5ᵇ. Snh. 108ᵇ יהא רעוא דלא יהא רעוא דתיקוש ותינוק ולא תמות Ar. s. v. חל 3 (ed. חמות) be it God's will that thou grow old and grow young again and never die; a. e.—V. קִשֵּׁשׁ.

קְשִׁית, קֶשֶׁת (v. קָשַׁט) *to shoot.* Targ. Ez. XXI, 26. Targ. Y. II Ex. XV, 4; a. e.

Af. אַקְשִׁית same. Targ. Is. XXXVII, 33 יַקְשִׁית ed. Wil. (ed. Lag. יִקְשֹׁת); Targ. II Kings XIX, 32.

Ithpa. אִתְקַשַּׁת *to be shot forth.* Targ. Y. II Ex. XIX, 13 (v. קָשַׁט).

קֶשֶׁת c. (b. h.; preced.) *bow; rainbow.* Erub. 55ª עיר שהעשירה בק' a town built in the shape of a bow; ib. עשויה כמין ק' Ber. 59ª הרואה את הק' בענן he who sees a rainbow in the clouds. Ḥag. 16ª. Gen. R. s. 35; a. fr.—*Pl.* קְשָׁתוֹת. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 3) שהרו מתיריהן גידי קַשְׁתוֹתָם וכ' they loosened the strings of their bows and tied them with them; Yalk. Is. 289. Sifré Deut. 18 עקרבים כק' scorpions as large as bows; Yalk. ib. 803; a. e.—Trnsf. *membrum virile, potentia virilis.* Sot. 36ᵇ; Y. Hor. II, 46ᵈ; a. e.

קֶשְׁתָּא, קֶשֶׁת ch. same, 1) *bow; rainbow.* Targ. Is. XXI, 15. Targ. Gen. XXI, 16. Ib. IX, 13; a. fr.—*Pl.* קַשְׁתִּין, קַשְׁתָּתָא, קַשְׁתָּתָא, קַשְׁוָותָא. Targ. Is. VII, 24. Targ. II Chr. XXVI, 14. Targ. I Sam. II, 4 קַשְׁתַּת constr. (followed by דְּ־). Targ. Y. Gen. XXI, 20. Targ. Ps. XXXVII, 14, sq.; a. e.—2) *the curved side of the stomach,* opp. to יִתְרָא. Ḥull. 50ª יתרא דאף the fat covering the curved &c.

קַשָּׁת m. (b. h.; preced.) *archer*; esp. ק' (מזל) *Sagittarius,* a sign of the Zodiac. Gen. R. s. 98. Pesik. R. s. 20; Yalk. Ex. 418; a. e.—*Pl.* קַשָּׁתִים, קַשָּׁתִין. Lam. R. to II, 2, a. e., v. קָשַׁט.

קַשְׁתָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXI, 20 רביא ק' ed. Berl. (oth. ed. קַשְׁתָּא).—*Pl.* קַשְׁתַּיָּא. Targ. I Sam. XXXI, 3 (not קַשְׁתַּיָּא); Targ. I Chr. X, 3. Ib. XVIII, 17; Targ. II Sam. VIII, 18 (not קַשָּׁי; h. text כרתי).—V. קַשְׁתּוֹרָא.

קַשְׁתָּא I, v. קֶשֶׁת ch.

קַשְׁתָּא II pr. n. pl. *Kashta.* B. Bath. 41ᵇ.

קַשְׁתּוֹרָא m. = קַשָּׁא, *archer.*—*Pl.* קַשְׁתּוֹרֵי. Yeb. 16ᵇ (Tadmor furnished) שיתא אלפי ק' six thousand archers; v. קָשַׁט.

קַת f. = קָנֶת, *handle, helve.* Macc. II, 1 נשמט חבריו מקַתּוֹ if the axe-head slipped off its handle; v. קָנֶת.

קַתָּא ch. same. B. Mets. 82ª; Shebu. 43ᵇ הרוצה לישאל ק' דמגלא וכ' . . . if one lends to his neighbor a thousand Zuz, and the latter leaves as a pledge the handle of a saw; אבד ק' וכ' if the handle is lost, the loan is lost. Ib. אבל ק' ותסבא but if he deposits a handle and a silver bar. B. Mets. 103ª מהדר ליה קַתְּיהּ he returns to him the handle (of the broken mattock). Snh. 27ᵇ top, v. בּוּדְתָּא; a. e.—*Pl.* קַתַּיָּא, קַתָּתָא, קַתָּתֵי. Pes. 30ᵇ וכ' קַתַּיְרוּ בטיתא

Digitized by Google

cover the helves of the knives with clay &c. Bets. 33b; Yoma 37b, v. נַרְגָּא. Shebu. l. c. קיתי Ms. M. (ed. קַתְּאַתַּי).

קָאתָא, קָאתָא f. = h. קָאַת, *pelican*. Targ. O. Lev. XI, 18 קיתא ed. Berl. (oth. ed. קאתא); Deut. XIV, 17 (Y. ככא). Targ. Ps. CII, 7 (ed. Lag. ככתא).

קתאליקי, v. קָתוֹלִיקוֹס.

קָתָאָרָא, v. קָתָרָא.

קָתָאתֵי, v. קַתָּא.

קָתְבֵי, v. קוּשְׁבִּי.

קָתִיד׳, קָתְדְּרָא, קָתְדְּרָה f. (καθέδρα) *a soft seat, chair with back*. Keth. V, 5 ארבע יושבת בק׳ (not ארבעה) if the wife brought four maids, she may sit in the chair (need not do any house work). Ib. 61a. Kel. IV, 3 כמין ק׳ (Mish. ed. רָה ...) in the shape of a cathedra (with a curved or hollow back). Ib. XXIV, 2 תגשויה כק׳ a wagon seat formed like a cathedra. Lam. R. to I, 1 (רבתי) בכל מקום ... מציעין לו ק׳ wherever one of the sons of Jerusalem came to a country place, they spread for him a cathedra to sit on it, in order to hear his wisdom. Pesik. Vayḥi, p. 7b (ref. to I Kings X, 19) כהרא ק׳ דמשה like the seat of Moses (v. Revue des Ét. Juives XXXIV, p. 99, sq.); Esth. R. to I, 2 קדירתא דדרגיש (read: קתידרא); Ex. R. s. 43 ק׳ עשו לו וכ׳ they made for him (Moses) a seat like the scholars' cathedra in which one sits and yet seems to be standing; a. e.—*Pl.* קָתְדְּרָאוֹת, קָתְדְּרִיּוֹת, קָתִיד׳. Y. Succ. V, beg. 55a ושבעים ק׳ וכ׳ seventy gilt chairs were there (in the synagogue of Alexandria), beset with precious stones &c.; Bab. ib. 51b; Tosef. ib. IV, 6 שבעים ואחת ק׳. Y. Ber. VI, 10d top; a. e.

קָתִיד׳, קָתְדְּרִין m. (καθέδριον) same. Y. Yoma IV, 41c top שלו ק׳ על ... כמלך like a king seated on his chair. Gen. R. s. 44 דדין לקבל ק׳ דדין the chair of one opposite that of the other; a. e.

קתולוכוס, v. next w.

קָתוֹלִיקוֹס, קָתַלִּי׳ m. (καθολικός) *financial officer, controller*, esp. *catholicos*, an officer of the Temple treasury. Ex. R. s. 37, beg. למלך ... ק׳ ומנהו וכ׳ like a king that had a friend, and when he wanted to appoint a controller, he appointed him over his entire treasury; Y'lamd. to Gen. XLIX, 1 quot. in Ar. קחוליכוס (corr. acc.). Num. R. s. 18 קרח שחיה ק׳ וכ׳ Korah who was the controller of Pharaoh's palace and had in charge the keys &c. Y. Shek. V, 49a קחילוקוס, קחילוקין, קחילוקס (Bab. ed. קתליקין, קתליקן; corr. acc.); a. e.—*Pl.* קָתוֹלִיקִין. Ib. אין מיתתין משני ק׳ (Bab. ed. a. ed. Zyt. כתל׳, corr. acc.) there were never less than two catholici in the Temple treasury.—Cant. R. to VII, 9 (expl. מחוזא, Dan. III, 2) קתאליקי (some ed. קאת׳), read קָתוֹלִיקֵי or קָאת׳ (ch. pl.) controllers.

קתוניא, Targ. Y. Num. XXXI, 23, v. קִיחוֹנָא.

קתוליקון, קוס ..., קוס ..., v. קָתוֹלִיקוֹס.

קתכו, v. קוּשְׁבִּי.

קָתָלָא, *pl.* קָתָלֵי, v. כּוּחְלָא.

קתוליכוס, קין ..., יקוס ..., v. קָתוֹלִיקוֹס.

קָתָר* m., *pl.* קָתָרִין (cmp. קָשֶׁר) *hard, rocky substances, bowlders*. Y'lamd. to Lev. XXVI, 3 quot. in Ar. (ref. to Lev. XXVI, 4, a. 19) [read:] ונתנה תארץ יבולה ואין תארץ מתקנת לכם ק׳ ואת ארצכם כנחושה הרי תארץ מתקנת לכם ק׳ 'and the land shall yield its increase', and the land shall not generate bowlders for you, 'and your earth as brass', behold, the land shall generate bowlders for you; [Landau: *'thorns and thistles*, v. Löw, Pfl., p. 341; v. however, next w.]

קָתָרָא m. (preced., cmp. also קחלא a. כחלא; v. P. Sm. 3777) *rocky cleft*.—*Pl.* קָתָרִין. Targ. Prov. XXX, 26 (ed. Lag. קָתָאֵי; h. text סלע).

קָתְרוֹס I *cedar*, v. קְדְרוֹס I.—[Tosef. Ukts. I, 6, v. קִינָּרָס.]

קָתְרוֹס II pr. n. m. *Kathros*. Pes. 57a בית ק׳ name of a priestly family, (supposed to be identical with Καυθηρᾶς, Jos. Ant. XX, 1, 3); Tosef. Men. XIII, 21 קָדְרוֹס.

קָתְרוֹס III m. (κιθάρα, κίθαρις, prob. of Semitic origin) a kind of *lute* or *lyre*. [Dan. III, 5, K'thib קִיתְרוֹס] Targ. Is. V, 12 (some ed. קנטרוס; h. text הֹךְ!).—*Pl.* קָתְרוֹסִין. Targ. Koh. II, 8.

ר

ר *Resh*, the twentieth letter of the alphabet. It interchanges with ל, v. ל; with ד, e. g. גָּרַר a. גָּדַר, צָרַר a. צָדַר.—It is frequently inserted between the first and the second radical letters, forming Parel verbs or nouns, e. g. גַּרְבֵּל, שַׁרְבִּיט, קִרְסֵם. It is sometimes a formative letter added at the end, e. g. קִנְטַר, חֲלִיצַר.—ר dropped at the end, e. g. אֲמַר = אֲמַר׳.

ר׳, as a numeral letter, *two hundred*, v. א׳.

ראבג, Targ. Prov. XVIII, 8 מראבנן some ed., read: מִדְּאַבֵּן, v. דְּאַבֵּן.

רָאַג, רָאֵג m. (part. of רגג = רוג) *desirous for, coveting, anxious for*. Targ. Prov. XII, 12. Ib. XXI, 26.—*Fem.* רְיָגָא, רְיָנָא. Ib. 10.

Digitized by Google

רַאגְנִיוֹת, Tanḥ. Naso 12, v. רוֹטְנָנִית.

רַאֲנָתָא f. pl. (preced. art.) *gratification of desires, caresses.* Targ. Prov. VII, 18 ed. Ven. (oth. ed. רַוְנָאנָתָא; ed. Lag. רגאתא, corr. acc.; h. text אהבים).

רָאדוּ, v. רדי III.

רָאדַיָּא, v. רַדְיָא.

רָאָה I, v. ראי.

רָאָה II f. (b. h.) *raah*, name of an unclean bird. Ḥull. 63b ר' זו איה ... ר' שרואה, v. רְאָה II. Ib. ר' יהודה וכ' ראה ביותר *raah* is the same as *ayah*, and it is called *raah*, because its sight is exceedingly acute (ref. to Job XXVIII, 7).

רַאוּמָטִיקוֹס m. (ῥευματικός) *subject to, afflicted with flux* or *rheumatism.* Lev. R. s. 19 נעשה ר' (not ד'; Ar. רמתיקוס, ed. Koh. אירומתקוס), v. עָצֵל.

רָאָה, רָאֵי (b. h.) [*to meet with,*] 1) *to see.* Ber. IX, 1 הרואה מקום וכ' he who sees (comes to) a place &c. Ib. 56b הרואה נהר בחלום he who sees a river in his dream. B. Bath. 82a כל שרואה פני חמה, v. גָּוַע. Gen. R. s. 56 רואים אתם ... רואה do you see what I see? Ex. R. s. 5 אתה רואה ראייה אחת וכ' thou seest only one vision, but I see two; אתה רואה אותן באין וכ' thou seest them come to Sinai and receive my Law, but I see &c. B. Mets. 73b רָאִיתָ מאיר וכ' if thou observest that he does not conduct himself properly; a. v. fr.—Snh. 52a הֲנִרְאֶה מי וכ' (Ms. M. נא נראה) well, we shall see which &c., v. קָבַר. Sabb. 150a לא יאמר ... תראה שתעבוד וכ' one must not say to one's neighbor (on the Sabbath), well, we shall see (I am confident) that you will be with me in the evening (for business); Ab. Zar. 7a (Tosaf. = חֲנִרְאֶה בעיניך, *Nif.* is it pleasing to thee?); Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 11 נראה ed. Zuck. (Var. חג'). Sifré Num. 84 תנראה שתגיע עמנו וכ' be sure to arrive with (meet) us at &c. Ib. תנ' שתצמידני וכ' be sure to wake me up, for I &c.—ר' קרי, ר' דם &c. *to have an attack, be affected with.* Yeb. 7oa לא ר' קרי מימיו he never had a nightly pollution. Zab. I, 1 ר' אחת ... ובשלישי ר' שתים (sub. זיבה) if he felt one attack of gonorrhœa ..., and on the third day he had two attacks. Ber. III, 6 רָאֲתָה נדה (sub. דם) felt menstruation. Ib. 26a ר' זיבה felt a flux; a. fr.—2) *to reflect; to reason; to consider.* B. Bath. 83a רואין ... כאילו וכ' we consider the central vine-trees as if not existing. Erub. I, 5 רואין אותה ... מחבת we consider it (the cross-piece of straw or reeds) as if it were of metal; עקימה רואין וכ' if it is curved, we consider it as if it were straight. Gen. R. l. c. חזי רואה דמיו וכ' look upon the blood of this ram, as if it were the blood of &c.; a. v. fr.—מה ר' what did he see?, *what was the reason*; in gen. *why*? B. Bath. 123a מה ר' יעקב שנטל וכ' what reason had Jacob to take the birthright from Reuben? Pes. 53b מה רָאוּ ... שמסרו וכ' what did Hananiah, Mishael and Azariah have in mind (how did they reason) when they were ready to give up their lives &c.? Sifré Deut. 307 מה ראו ... שנשטפו וכ' why were the men of the flood drowned &c.?; a. fr.—3) *to see the reason of, to like, choose, prefer, approve of.* Keth. XIII, 3, sq. רואה אני את דברי וכ' I like the opinion of Admon. Ib. 109a כל מקום שאמר ... רואה אני וכ' wherever R. G. said, I like &c., that opinion is the adopted rule. Ab. II, 7 ... רואה אני מדבריכם I prefer what El. ... said to what you said; a. fr.—*Part. pass.* רָאוּי; *f.* רְאוּיָה; *pl.* רְאוּיִין, רְאוּיִים; רְאוּיוֹת *chosen, selected; designated, predestined; fit, worthy, adapted* (v. חָזוּי). Bekh. 59b, a. e. מִמִּין הר', v. מִין. Ḥull. 83b, a. fr. כל הר' לבילה whatever is capable of being mixed, v. בִּילָה. Nidd. VI, 4 כל הר' לדון וכ' whoever is fit (authorized) to give judgment in a criminal court, is fit &c. Sabb. 89b ר' הרה יעקב וכ' Jacob was destined to go down to Egypt in iron chains, but his merits were the cause (that no such force was used). Snh. 107a ר' הרתה וכ' Bathsheba ... was predestined (as wife) for David, only he anticipated fate, v. בָּגַד. Ber. 4a ר' היו ישראל ליעשות וכ' it had been intended that a miracle be performed for the Israelites in Ezra's days, as it has been in Joshua's time, but sin was the cause (that it was not done). Nidd. 60a ר' לראות fit (old enough) to have menstruation; a. v. fr.

Nif. נִרְאָה 1) *to be seen, be visible; to appear; to seem.* Gen. R. s. 48 נראין כאוכלין וכ' they had the appearance of eating, one course after the other being removed. Pesik. R. s. 21 בפנים תרבה נ' לחם וכ' the Lord appeared to them at Sinai with various expressions of countenance. Pesik. Vayhi, p. 5a ... הנראין קרסי זהב נראין וכ', v. קֶרֶס. Ḥag. 2a; Snh. 4b, a. e. (ref. to ראה, Ex. XXIII, 17) ... לֵירָאוֹת ... יִרְאֶה יֵרָאֶה you may read it *yireh* (he shall see, the Lord) or *yeraëh* (he shall be seen): as He comes to see, so does He come to be seen (i. e. he that is blind in one eye is exempt from visiting the Temple. Ḥag. 5b תרואים ... הנראין ואינן רואין, v. קָבַל I, *Hif.*—Pes. 53a שנ' כמקריש וכ' it looks as if he dedicated his animal as a sacrifice, and were to eat sacred meat outside of the Temple. Ab. II, 3 נראין כאוהבין וכ' they appear to be friends as long as it profits them; a. v. fr.—2) *to become fit, be fit.* Yoma 64a, v. הָדַח. Succ. 33b נ' ונדחה חוזר ונ' what had been fit at one time of the Holy Day, and was discarded (on account of a temporary unfitness), may again become fit (for use on the same day); a. e.—3) *to be liked, approved of; to appear reasonable.* Ḥull. 108b נ' דברי ר' יהודה R. Judah's opinion is acceptable in the event that no stirring has taken place. Ib. 109a נ' דברי ר' יהודה בהא ... בהא R. Judah's opinion is acceptable in such a case, and that of the scholars in such a case. Ber. 33b ר' חייא ... נראין R. Ḥ. bar Abba reported Rabbi to have said *nirin* (it seems acceptable), contrad. to מִמִּין a. מוּדִים; Erub. 46b; a. fr.

Hif. הֶרְאָה *to cause to see; to show.* Pesik. Shek., p. 19a (ref. to Ex. XXX, 13) כמין מטבע ... והֶרְאָהוּ למשה וכ' the Lord took a sort of a coin of fire from under his throne of glory and showed it to Moses, saying, 'this they shall give', like this &c. Ib. p. 18b הקטנה ה' לדוד וכ' he (Joab) produced before David the smaller census, the larger he did not. Kidd. 48b; B. Bath. 165a, a. e. מֵרָאָה מקום הוא לו he merely indicated the place to him, v. קִפֵּירָא. Ber. 55b מראין לו חלום טוב is shown a good dream (vision). Ib. וכ' הֶרְאוּהוּ חלומו was shown his own dream and the

Digitized by Google

interpretation of his fellow prisoner's dream. Ab. Zar. 5ª ה' לו הקב"ה לאדם דור וכ' the Lord allowed Adam to see each coming generation and its preachers &c. Taan. 10ᵇ אל תֶּרְאוּ עצמכם וכ', v. שָׁבַע I; a. v. fr.—פנים ה' *a)* [*to show a (friendly) face,*] *to visit* the mourner. Y. M. Kat. III, 82ᵇ לתֵרָאוֹת וכ' ... מפני why is it recommended to visit the mourner (on the Sabbath, when no other mourning ceremonies are otherwise observed)? Ib. 83ª bot. אין מראין וכ' a mourner is not visited on New Year's Day &c. Gen. R. s. 100; a. e.—*b) to enlighten, convince by clear argument.* Snh. 93ᵇ (ref. to אישׁ תאר, I Sam. XVI, 18) שמראה פנים בהלכה he makes faces shine when he argues; Num. R. s. 13; (Ruth R. to II, 1; Yalk. Sam. 125 שמאיר); a. e.

Hof. הוּרְאָה *to be shown.* Y. M. Kat. III, 82ᶜ top אם הוּרְאוּ לו רוב פנים if most of the faces have been shown him, i. e. if the majority of comforters have been to see him (v. supra).

Hithpa. הִתְרָאָה *to show one's self.* Taan. 10ᵇ אל ... שכח הִתְרָאָה בפני חצבור if he forgot and ate and drank (in a place where a fast is held), he must not show himself before the people.

רְאִי I, רֹאִי m. (b. h.; preced.) 1) *sight.* Tosef. Hor. II, 5; Gitt. 58ª ... יפה עינים וטוב ר' תינוק there is a boy in prison ... 'fair of eyes and goodly to look upon' (I Sam. XVI, 12). Lev. R. s. 20, beg. (ref. to I Sam. l. c.) טוב ר' בהלכה וכ' 'goodly to look upon' in legal decision; whoever looked up to him recalled what he had learned.—2) (v. הֵרִי I) *aspect, nature of a case.* B. Kam. 3ᵇ sq. לא ר' הקרן כר' חשן וכ' ... the case of goring, when nobody is benefited by the damage done, is not analogous to the case of damage by the tooth &c. Zeb. 5ª ... לא ר' זה כר' זה the nature of this (the burnt-offering) is not analogous to the nature of that (the guilt-offering): what is common to both is that &c.; Kidd. 21ª; a. fr.

רְאִי II m. (v. Rashi to Nah. III, 6) = רְעִי II, *excrement, discharge from the bowels.* Sifra M'tsor'a, Zabim, Par. 1; Makhsh. VI, 7.—[Sabb. XX, 4 (140ᵇ) מפני הר' Mish. Nap. a. Pes., v. Rabb. D. S. a. l. note 90, v. רְעִי I.]—בית ר' *digestive organ, crop, maw.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX מה אם ... את בית הר' וכ' where the Scripture permits the use of the digestive organ (the maw of ruminants) &c.; כאן שפסל בית הר' וכ' here (in the case of fowls) where the Scripture rejects the digestive organ (the crop) &c.—[Kel. XVII, 2 בית הר' ed. Dehr., v. רְעִי II.]

רְאִיג, v. רָאַג.

רְאִיָּה, רְאִיוּת f. (רָאָה) 1) *seeing, look, glance.* B. Bath. 2ᵇ היזק ר' לאו וכ' the discomfort of being exposed to (a neighbor's) sight is no claimable damage; ib. 3ª; 59ᵇ. Nidd. 31ª רְאִיַּת העין the faculty of sight. Gen. R. s. 9 (ref. to Gen. I, 31) מלך ... ר' אחת וכ' when a human king builds a palace, he casts one (examining) glance at the upper stories and another at the lower; אבל ... ר' אחת but the Lord casts one look at both; העוה"ז ... ר' אחת with one glance the Lord surveyed this world and the world to come; Yalk. ib. 15 בר' מרחיק ר' Lam. R. to V, 1 *raah* is used for looking from a distance, v. רַחֲמָה; a. fr.—*Pl.* רְאִיּוֹת. Ex. R. s. 3 (ref. to ראה ראיתי, Ex. III, 7) ואני רואה שתי ר', v. רָאָה; Tanḥ. Sh'moth 20; Ex. R. s. 42; a. e.—2) (sub. קרי, דם, דיבה &c.) *feeling, affection, attack.* Zab. I, 1 הרואה ר' אחת של זוב he who has had one attack of gonorrhœa. Ib. 6 מקצת הר' מהיום וכ' one of the attacks on one day, and another on the day after; a. fr.—*Pl.* as ab. Nidd. 37ᵇ מטמיא בר' כבימים becomes unclean by a certain number of attacks (even if they all be on one day) as well as by a certain number of days. B. Kam. 24ª קרובה רְאִיּוֹתֶיהָ if she had her attacks at short intervals; ריחקה ר' at long intervals; a. e.—3) (with ref. to Ex. XXIII, 17) *appearance in the Temple, pilgrimage.* Ḥag. I, 1 חכל חייבים בר' וכ' all (males) are under obligation to appear in the Temple, except &c. Ib. 2 הר' מעה כסף the pilgrim's burnt-offering must be worth a m'ah of silver (v. רָאיוֹן). Ib. 7ª (ref. to ראיון, Peah I, 1) רְאִיַּת פנים בעזרה it means the appearance in the Temple (has no limits, you may visit the Temple during the festive season as often as you desire); (another opinion) ראיית פנים בקרבן it means the visit connected with a sacrifice (and you must offer a sacrifice as often as you appear); Y. Peah I, 15ª bot. [read:] כתיתך בר' פנים אבל ר' קרבן יש לה שיעור the Mishnah in saying that *reayon* has no limits refers to the number of appearances, but as regards the visit attended with sacrifice, it has a limit (as to the minimum value of the sacrifice). Ḥag. 6ª כילה עולת ר' חואי ... the burnt-offering which the Israelites brought in the desert (Ex. XXIV, 15) was the offering of appearance before God; a. fr.

רְאִיָּה, רַאְיָה f. (preced. wds.) *evidence, proof.* Eduy. II, 2 לא ראינו ר' (Bab. ed. אין לא ראינו ר') 'we have not seen' is no evidence (that an act did not take place); Zeb. XII, 4; Keth. 23ª. Ib. 15ᵇ (in Chald. dict.) אדידך ר' דישראל את produce evidence that thou art an Israelite. Snh. III, 8 כל זמן שמביא ר', v. סָהַר II. B. Kam. III, 11, a. fr. עליו הר' it rests on him to produce evidence, v. יָצָא. B. Bath. 154ª top במאי ר' wherein must his evidence consist? בקדום השטר ר' evidence by producing witnesses; ר' evidence by which the document is identified. Pes. 15ª, a. e. אין הנדון דומה לר' the case under discussion is not parallel to the evidence (the case which you cite is not analogous). Ber. 2ᵇ, a. fr. אע"פ שאין ר' וכ', v. זָכָר; a. v. fr.—*Pl.* רְאָיוֹת. Snh. l. c. כל ר' שיש לך וכ' whatever new evidences you may have, you must produce within thirty days. Y. Shebu. VI, 37ª top בכופר ברְאָיוֹתָיו when the opponent contests his evidence. Gen. R. s. 36, end, v. חַבְרָתָה; a. e.

רְאָיָה (b. h.) pr. n. m. *Reaiah.* Tanḥ. Ki Thissa 13 (ref. to I Chr. IV, 2) בצלאל ר' שהראה וכ' Bezalel was surnamed Reaiah (v. preced.), for the Lord showed it to all Israel that &c.

רִיאָיוֹן, רֵיאָיוֹן m. (רָאָה, v. רְאִיָּה) *the appearance in the Temple, pilgrim's visit*; (sub. עולת) *the pilgrim's burnt-offering.* Peah I, 1; Y. ib. 15ª bot.; Ḥag. 7ª, v. רְאִיָּה; a. e.

רַאֲיָה, רְאִיָּה, v. רְאִיָּה.

Digitized by Google

רָאִים, v. רְאֵם.

רֵיאְמָא, רְאֵימָא ch. = next w. Targ. Y. Deut. XXXIII, 17. Targ. O. ib. XIV, 5 ריימא (Y. ריימין; h. text דישן). Targ. Ps. XXIX, 6 בן ר' Ms. (ed. כר רַמְיָא; ed. Wil. כר רָ').—B. Bath. 73b; Zeb. 113b, v. אוּרְוִילָא.

רָאֵם m. (b. h.; רום = ראם) *r'em, wild-ox* (v. Schr. KAT², p. 584). Gen. R. s. 31 ר' לא ... אבל וכ' the *r'em* did not enter (the ark) with him (Noah), but his whelps did; Yalk. Job 926, v. גּוּר III. Midr. Till. to Ps. XCII, 11 מה ר' חוה וכ' as the *r'em* has high horns and gores in all directions &c. Ib. to Ps. XXII מצא את הר' ישן וכ' he (David) found a *r.* asleep in the desert and thought it was a mountain; ib. ככרני הר' הזה ... אני I will build thee a Temple of one hundred cubits, as the horn of this *r.*; ib. כיון שראה הר' וכ' when the *r.* saw the lion, he was afraid and crouched &c.; Yalk. ib. 688; a. e.—*Pl.* רְאֵמִים. Ib.

רָאַם, רָאִים = רוּם, *to be high.* Targ. Ez. XXXI, 10 רְאִימְתָא ed. Lag. (oth. ed. רְמָתָא). Ib. ראים. Targ. Is. XLIX, 11 יראמון ed. Lag. (oth. ed. ירומון). Ib. LII, 13 יראם ed. Lag. (oth. ed. ירום); a. e.—Part. רָאִים. Targ. Hos. XIII, 6; a. e.

רָאמָא f. (preced.) *height.*—*Pl.* רָאמָן. Targ. O. Deut. XXXIII, 15 ed. Berl. (oth. ed. רָמָן).

רֵיאמָא, v. רֵימָא.

רָאנֵי, part. of רְנִי.

רַאנְיוֹת, v. רוֹטָנִית.

רָאסָן part. pl. of רָסִי.

רָאעָתָא f. pl. (רוּעַ I) *sounding the trumpets* at public fasts. Targ. II Esth. IX, 31 ed. Ven., a. Var. ed. Lag. (ed. Lag. תענית, oth. ed. צלותהון).

רָאשׁ *poor*, v. רָשׁ.

רֹאשׁ m. (b. h.) *head, point; beginning, heading; main thing, principal.* Ḥull. IV, 1 היצירא את ראשו וכ' if the embryo put forth its head, although it withdrew it again. Gen. R. s. 71, beg., v. סוֹף. Midr. Prov. to I, 7 ר' חפרק ר' the heading of a chapter, of a treatise, of a section.—Meg. 12b ר' קופץ בר', v. רָדִיוֹט.—ר' בת, v. בַּת II.—Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (ref. to יען ובריבן, Lev. XXVI, 43) ר' בר' פרעתי מהם וכי did I collect from them full amount for full amount? did I not collect only one hundredth of their sins before me? Snh. 3a sq. ממון שאינו משתלם בר' הוא an indemnity not for the exact amount (more or less). B. Kam. 65b (ref. to Lev. V, 24) ... ממון בר' מוסיף חומש וכ' where the indemnity is for the full amount (and no more), the fine of a fifth is added, but where it is not for the exact amount (but more) &c.; a. v. fr.—מֵר' from the beginning, *over again.* Ab. Zar. 3a תנה לנו מר' וכ' give us it (the Law) over again, and we will observe it.—*Pl.* רָאשִׁים, רָאשֵׁיךְ. Ḥull. II, 2 השוחט שני ר' באחד if one cuts two heads at one time. Ḥag. 13a רָאשֵׁי פרקים, v. פֶּרֶק; a. fr.—Trnsf. *a) chief, magistrate, leader, president.* Y. R. Hash. I, 57b bot. ר' גדר הרה וכ' it was the chief magistrate of Gadara &c., v. רְאַשִׁית; Bab. ib. 22a שופר ראשה וכ' Sh. the chief &c. Sabb. 33b; Ber. 63b, v. מְדַבֵּר. Ib. 57b, v. יְשִׁיבָה. Y. Hor. III, 48b bot. ר' משמר the chief of the Temple guard; ר' בית אב the chief of a priestly family. Ib. [read:] ר' וזקן ר' קודם שאינו ר' וכ' as between the chief (the Nasi, of the academy) and an elder (scholar), the chief has the precedence, for none can be chief unless he has been an elder; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. משה הקדים ר' לזקנים Moses placed the chiefs before the elders (Deut. XXIX, 9). Gen. R. s. 61 כולהון ראשי אומות הן they are all (names derived from) tribal chiefs (v. לוּפָּי, a. correct citation acc.); a. fr.—*b) cross-beam.* Neg. XIII, 2, v. פְּתִין.—*Pl.* as ab. Ib. נראה בר' Bab. ed. (Mish. ed. *sing.*) if the leprous spot appeared on the cross-beams.—*c)* ר' תור (Chaldaism) [*ox-head,*] *triangle, wedge.* Kel. XVIII, 2 כיצד ... ר' ת' how is a piece of furniture with an arched top-piece measured? By drawing an equilateral triangle circumscribing the curve. Kil. II, 7 הרה ר' ת' חטים וכ' if a triangular point of a wheat field is wedged in a barley field. Ib. III, 3. B. Bath. 62a (if the seller defined the limits of his field by describing one long side and one short side) ויקנה כנגד ר' ת' why not let the buyer have possession of an 'ox-head', i. e. draw a trapezoid with the two unequal sides?—*Pl.* רָאשֵׁי תוֹרִין. Y. Erub. I, 19c bot.

רֵאשָׁה, רֵאשָׁא ch., v. רֵישׁ II.

רִאשׁוֹן m. (b. h.; preced.) *first.* ר' ר' *one after the other.* R. Hash. 17a, v. עָבַר; a. fr.—Gitt. V, 8 כהן קורא ר' וכ' a priest reads (from the Torah) the first, and after him &c. Ib. 59b לפתוח ר' ולברך ר' וליטול ... ר' to be the first in opening a meeting, the first in saying the blessing &c., v. מָנָה I; a. v. fr.—Esp. *a)* ר' (or ר' לטומאה) *first degree of uncleanness, original cause of uncleanness.* Toh. II, 2 האוכל איכל ר' ר' he who eats food of the first degree of uncleanness becomes himself unclean in the first degree. Ib. 3 חר' שבחולין טמא ומטמא secular food of the first degree of uncleanness is unclean and makes unclean. Ib. 4; a. v. fr.—*b)* ר' *the person with whom a relationship begins, direct relative* (brothers with reference to their respective issues). Snh. 28a, a. e., v. שֵׁנִי.—*c)* ר' (כלי) *a vessel direct from the fire.* Ḥull. 104b; a. fr.—*Pl.* רִאשׁוֹנִים. Yoma III, 11 על הר' נאמר וכ' to the former was applied the verse &c. Sabb. 112b אם ר' בני וכ' if those before us were sons of angels, we are sons of men, and if those before us were sons of men, we are &c. Ib. 56b מקיש ר' לאחרונים the Scriptural text compares the predecessors to the successors. Erub. 64b דורות הר' the earlier generations; a. fr.—*Fem.* רִאשׁוֹנָה. Ned. 91a, v. מִשְׁנָה. Keth. 82b בר' in former days, originally. Ned. XI, 12 בר' היו אומרים וכ' originally the law was that &c.; a. fr.—[Y. Taan. II, 65a top בְּרִאשׁוֹנָה on its (the year's) first day (R. Hash. 16b בתחילתה).]—*Pl.* רִאשׁוֹנוֹת. Ber. 13a משכחות את הר', v. צָרַת II. Ib. 34a ר' (שלש) the first three sections of the Prayer of Benedictions. B. Kam. 54b, v. הֵידַר; a. v. fr.

Digitized by Google

ראשוני m., ראשונית f. (b. h. ראשׁנִי) same. Pesik. R. s. 44 עשה את האחרוניות ר' (not האחרונים) make what thou hast threatened as the last punishment the first; (Yalk. Hos. 531 אחרונה ראשונה).

ראשות f. pl. = מְרַאֲשׁוֹת. Tanḥ. B'midb. 9 . . . כדי ממרגלותיו ויתנה ברֵאשׁוֹתָיו the distance covered in taking a thing from the bottom of a bed to its top-side; (Tanḥ. ed. Bub. ויתנה במראשותיו).

ראשית f. (b. h.; denom. of רֹאשׁ) 1) *beginning; first-ling, first gift.* — ר' בְּרֵאשִׁית, v. בְּרֵאשִׁית. — Ḥull. XI, 1, a. e., v. גַּו. Ib. 136b ר' ששיריה ניכרין a first gift the remainder of which is distinguishable (not the entire mass); ib. כל גזזי ר' all my shorn wool be dedicated as priest's gift; a. e. — 2) *magistracy, office.* Y. R. Hash. I, 57b bot. והעבירו מֵרֵאשׁוּתוֹ he removed him (the chief magistrate of Gadara) from his office; (Bab. ib. 22a מגדולתו).

ראשיתא, v. רֵישִׁיתָא.

ראשנא, v. רָשָׁאנָא.

ראתן m. (רתת = ראת) [*nervous trembling,*] *a certain skin disease attended with extreme weakness.* Gen. R. s. 41, beg. (ref. to Gen. XII, 17) פרעה בר' לקה Pharaoh was smitten with *raăthan.* Ib. כ"ד מיני . . . אלא ר' בלבד there are twenty-four kinds of skin diseases, but there is none for which connection with woman is bad, except *raăthan*; Y. Keth. VII, end, 31d. — בעל ר' *one afflicted with raăthan.* Bab. ib. 77b; Tosef. ib. VII, 11; a. fr.

רַב I m. (b. h.; רבב) *large, great; much.* Y. Yeb. XII, 12c bot. (in Chald. dict.) לא הוה לבן רב וכ' they would not have dared to do so. Ber. 62b (ref. to II Sam. XXIV, 16) the Lord said to the angel, טול לי רב שבהם וכ' take me the greatest of them in whom there is (merit enough) with which to pay their debts (sins); a. e. — *Pl.* רַבִּים, רַבִּין. Keth. 8b שתו ר' ישתו many have drunk (the cup of mourning), many shall drink. Yeb. 63b (from Ben Sira) מנע ר' מתוך וכ' keep the many off thy house, nor bring every body to thy house. Ib. יחיו דורשי ר' וכ' let thy well-wishers be many, but reveal a secret to one out of a thousand. Ab. Zar. 43b (in Chald. dict.) שאני ר' where several people meet to pray, it is different. Ib. שכיחי ר' גביה many people are usually with him. Ber. 9a, a. fr. יחיד ור', v. יָחִיד; a. fr. — Esp. רַבִּים *community, public.* Y. Meg. III, 73d בה"כ של ר' a synagogue belonging to a community, opp. של יחיד. Bab. ib. 28b חספד של ר' funeral ceremonies in a case of public mourning (for a public man), opp. של יחיד. Sabb. 67a צריך . . . לר' ור' וכ' should make his trouble known to the people, and the people will pray for him. Ab. V, 18. Ber. 8a תפלתן של ר' congregational prayer; a. v. fr. — בְּרַבִּים *in public.* Ib. 61b, a. e., v. קָהָל. B. Mets. 58b, v. לָבָן II; a. fr. — *Fem.* רַבָּה. Gen. R. s. 33 (ref. to Ps. XXXVI, 7) עד תהום ר' את מדקדק thou dealest strictly with them (the wicked) (searching their doings) 'to the great deep'; a. fr. — [Ib. s. 27, v. רָבַב.] — *Pl.* רַבּוֹת. Ḥag. 5a (ref. to Deut. XXXI, 21) צרות ר' וריעות Ms. M. many troubles and evils, v. מָצָא; a. e. — [מדרש רַבּוֹת, v. מִדְרָשׁ.]

רַב II m. (preced.) 1) *superior, master.* Gitt. 23b העבד רבו של חבירו אבל לא מיד רַבּוֹ שלו . . . a slave may receive a deed of manumission in behalf of a fellow slave at the hand of his fellow's master, but not at the hands of his own master (if both slaves belong to the same master). Ab. I, 3, v. עָבַד. Ḥag. 5a, v. מָצָא; a. fr. — 2) *teacher.* Ber. 63b יאמרו חרב בכעס וכ' they will say, the teacher (the Lord) is angry, and the disciple (Moses) is angry, what is to become of Israel? Ib. רבו וכ' . . . כל תלמיד a student with whom his teacher is angry for the first time, and who keeps silence. Eduy. I, 3, v. לָשׁוֹן. Ab. I, 16 עשה לך רב וכ' get thyself a teacher, and be relieved of doubt. R. Hash. II, 9 רַבִּי ותלמידי רבי וכ' my teacher and my pupil; my teacher in wisdom &c.; v. רַבִּי. — M. Kat. 9a, a. fr. למדתנו רַבֵּינוּ thou, our teacher, hast taught us; v. רַבֵּנוּ; a. v. fr. — Esp. רַב *Rab,* a) title of the Babylonian Amoraim. Pes. 52b; a. v. fr. — בי רב the school of, v. בֵּי. — b) surname of Abba Arekha, the founder of the academy of Sura in Babylonia (v. Graetz, Gesch. d. Jud.[4] IV, p. 312, sq.; Fr. M'bo, p. 122b). Ḥull. 95b כולהו שני דרב וכ' as long as Rab lived, R. Joḥ. addressed his letters to Babylonia, 'to our teacher in Babylonia.' Ab. Zar. 10b אדרבן שטשיה לרב A. (a Parthian ruler) attended (associated with) Rab. Y. Peah VI, 19c רב כד נחת לתמן when Rab came down to Babylonia. Erub. 50b, a. fr. רב הנא הוא ופליג Rab is a Tannai and has a right to differ (with other Tannaim). Nidd. 24b, a. fr. חלכתא כרב וכ', v. חֲלָכָה; a. v. fr. — *Pl.* רַבּוֹת (only with suffix). Taan. 7a, a. e. מרבותי, v. לָמַד. Shebu. 47a רבותינו שבבבל וכ' 'our teachers in Babylonia' means Rab and Samuel. Y. Gitt. VII, 48d top ורבותינו אמרו and our teachers said; מנו רבותינו וכ' who are meant by 'our teachers'? Ib., a. e. רבותינו . . . בשלשה on three occasions R. Judah (with his court) is quoted as 'our teachers.' Y. Sabb. V, end, 7c רבותינו שבגולה our teachers in the diaspora (Babylonia, v. supra); Y. Bets. II, 61c bot. Y. Meg. I, 70d כתבי אגרת ושלחו לרבותינו שהן וכ' they (Mordecai and Esther) wrote a letter addressed 'to our teachers (in Palestine) that be', saying to them &c.; a. fr. — *Fem.* רַבָּה *mistress.* Ruth R. to II, 5 רַבָּתָהּ וכ' her mistress (Naomi) &c., v. רָפָה.

רַבָּא, רַב ch. same, 1) *large, great, numerous; senior.* Targ. Josh. XXII, 10. Targ. Y. Deut. I, 28. Targ. Gen. I, 16. Ib. X, 21 (Y. ed. Vien. רַבָּה); a. fr. — [In Talmudic literature mostly רַבָּה, q. v.] — 2) *chief, master, teacher.* Targ. I Sam. XXII, 14 (h. text סָר). Targ. Gen. XXXVII, 36 (Y. II שליטא; h. text סריס). Ib. (h. text שַׂר). Ib. IV, 20, sq. Targ. Job III, 18 ינקי בית ר' school children; a. fr. — Targ. I Chr. XI, 22, v. סַגְרָא. — R. Hash. 31b . . . לאו אורח לרַבֵּיה רַבָּךְ it is not customary to say to one's own teacher, 'thy teacher' (has said &c.). Ab. Zar. 17b רַבָּן של וכ', v. רַבִּי; a. fr. — בֵּי רַב *school, academy.* Snh. 33b, a. e. דיל קורי בי רב הוא this is a case when you may say, 'go and learn it (in the Bible) at school', i. e. an erroneous judgment of such a nature must be reversed. Erub. 22a דוח קאזיל לבי רב left home in order to study; a. fr. — V. בֵּי. — *Fem.* רַבָּא, רַבְתָא, רַבְתָּא. Targ. Jer. XLVIII, 34. Targ. Gen. XXVII, 34. Ib. XIX, 31; a. fr. — *Pl.* רַבָּתָא, רַבָּתָה. Y. Snh.

Digitized by Google

X, 29a top אתה עבדת ר' וכ' (not עברת) thou (Doeg) hast done great things, turn thou around &c.—V. רַבְּתָא.

רָבָא, v. רָבִי.

רַבָּא (רָבָא) pr. n. m. (= רב בא) *Raba* (bar Joseph), a Babylonian Amora, chief of the academy of Maḥoza (v. Graetz, Gesch. d. Jud.[1] IV, p. 414 sq.). Keth. 105b. B. Bath. 159b, v. אַדֵּי; a. v. fr.—[Y. Bets. I, 60b ר' אבא בר' יוסי.]—[Y. Yeb. IV, 6a אמר רבא, read: ר' בא.]

רָבָא, *pl.* רַבָּתָא, v. רִיבָּא.

רָבַב (b. h.) 1) *to be great, numerous.* M. Kat. 28b רַבּוּ עוונותיו many are his sins. Gen. R. s. 27 (expl. רבה, Gen. VI, 5) רָבָה והולכת was growing more and more; a. e.—Denom. רַב.—2) *to line*, v. infra.

Pi. רִיבֵּב [*to make strong, thick,*] *to line.* Pesik. Zuṭr. Haăz., ed. Bub. p. 110 שְׁרִבְּבָתָּ, v. רָבִיב.—Esp. *to line a skin with pitch* (v. חֵמָה). Ab. Zar. 33a ... וישראל נותן וכ' נכרי רִיבְּבָן if a gentile pitched them and tanned them, and an Israelite puts wine into them; Tosef. ib. IV (V), 10 גוי עובדו וחופתו ed. Zuck. (Var. ורוֹבְבוֹ, ורובבין, ורובדו, v. ed. Zuck. note); Y. ib. II, 41b bot. עובדן ודיבבן, v. רָבַב I.—[Yalk. Cant. 988 צפונית מרבבת, some ed. מרכבת, read: מְכַבָּדֶת, as Num. R. s. 13.]

רַבַּב ch. same, *to be great*, esp. *to be a teacher, be in office.* Y. M. Kaṭ. J[IV]. 83b top כגון אנן דרַבְּבִינָן משגחין וכ' such as we, who are teachers: people look up to us to answer their questions; ib. ואנן אפי' רבבינן וכ' and we, although we are teachers, we know not &c.

רֶבֶב m. (v. רָבַב *Pi.*) *a thick, viscid mass, fat; grease, pitch* &c. Sot. 49a ... מזכרי ר' אילמלא but for David's prayer, all Israelites would be sellers of grease. Zeb. 98b ר' על בגדו וכ' grease on a garment is an unlawful interposition (at its immersion), but if he is a seller of grease &c. Sabb. 20b ר' של (מדורת) a fire made with fatty substances. Ib. 78b ר' כדי לסוך וכ' fat, as much as is required to smear under a small cake. Ib. 114a ר' וכ' כל ת"ח שנמצא a scholar on whose garment there is a greasy stain &c.; Rabina said, רבד איתמר the word *rabad* was used (by R. Johanan), v. רָבַד.

רַבְּבָא = רַבִּי אַבָּא. Ḥull. 93a Ms. R. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. notes 4, 6, 7); a. e.—Cmp. רָבָא.

רִבְבָה f. (b. h.; רָבַב) *large quantity, myriad.* Gen. R. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 60) ר' מיעקב ... ועמדו from her (Rebekah) arose chiefs (*allufim*) of Esau, and myriads of Jacob; a. e.—*Pl.* רִבְבוֹת, constr. רִבְבֵי. Ib. s. 89 (play on רְהוֹבִים, Ps. XL, 5) המון ריבי דרברייא שהם וכ' (he regarded not) the noise of the myriads of great (boastful) men, for they turn after lies (v., however, רִבְרְבָא).—V. רִבּוֹא.

רַבְּבַדּוֹ = רַב אַבְּהוּ (רַבִּי). Snh. 22a Ms. M. (ed. ר' א'). Pes. 56a רב בהו Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. ר' א').

רִבְבוֹתָא, v. next w.

רִבְבָה, רִבְבָתָא, רִבְבוֹתָא, רִבְבָתָא f.=h. רִבְבָה. Targ. Ez. XVI, 7 (ed. Lag. רבוות). Targ. I Chr. XXIX, 7 (ed. Rahm. ריבב'); a. e.—*Pl.* רִבְבָתָא, רִבְבָוָן, רִבְבָן, רִבְבָן, רִבְנָן, רִי'. Targ. Ps. XCI, 7 (ed. Wil. רִבְבוּתָא; ed. Lag. ריבבותא). Il. CXLIV, 13. Targ. I Sam. XVIII, 7, sq.; a. e.

רָבַג (cmp. רָבַךְ) *to pile up promiscuously*, opp. to ערך to arrange. Sifra Vayikra, N'dab, ch. IV, Par. 4 ... יכול ורובג lest you think that he may cast (the pieces of flesh on the altar) and pile them up; Tosef. Zeb. IV, 2 ורובק (read: ורוֹבֵק; Var. ורובץ).

רָבַד* (b. h.) [*to strengthen,*] *to line, join, patch.* Tosef. Ab. Zar. IV (V), 10 Var. ורוֹבְדוֹ and patches it; v. רָבַב.

רֶבֶד m. (preced.) *a thick patch.* Sabb. 114a, v. רָבַב; (cmp. ib. טלאי ע"ג טלאי); [Rashi: *a stain of semen* (?)]

רִי', רִבְדָּא ch. same, *patch*; trnsf. (cmp. נָאְתָא) *cicatrix, scab*; ר' דכוסילתא the scab or scar over the puncture made by bleeding, v. כּוֹסִילְתָּא; also *the puncture.* Snh. 93b אפי' כר' דכ' וכ' no imperfection, even so much as the mark of bleeding, was on their bodies. Keth. 39b (Var. in Rashi a. Ar. תרפיא דסיבורי or דסיכורי), v. כּוֹסִילְתָּא.

רָבָה, v. רבי.

רָבָּה m., **רָבָּה** (רָוָה) *moist, saturated with liquid,* opp. יבש *thick* ai[r] y. Y. Pes. X, 37d top צריכה שתהא ר' וכ' (צבריה) it (the חַרוֹסֶת) must be saturated (with wine which means that it is to remind of blood.—V. רוֹבָּה II.—2) pers. of רָבָּה, v. רבי.

רַבָּה I m. (= רַבָּא 1) *large, great; senior.* בְּדֵי מינית, v. קִים.—אַדְרַבָּה, v. אַדְרַבָּא.—Y. Shebi. VII, end. 37c ודמיא היא כל ר' is this case altogether the same?; Y. Orl. I, 61b bot. ורמיה היא לכל רביה (corr. acc.).—רִיבָּה, v. רִיבָּה II.—Midr. Till. to Ps. XVII (ref. to רב, II Sam. XXIV, 16) ר' הוא משכונא גבך ed. Bub. (oth. ed. ר' היא משכוניך, corr. acc.) the pledge thou hast taken (with the death of Abishai) is large enough. Ber. 19b ר' אמר וכ' גברא a great man (scholar) has said something, laugh not at it; Gitt. 55b; Nidd. 50b. Sabb. 59b ר' וכ' גברא (some ed. רבא), v. אֲרֵיכָא; Keth. 103b. Yeb. 21b ר' וכ' מגברא ... הא I have heard this from a great scholar. Ib. ר' אבא grandfather. Gen. R. s. 1, beg. ר' הושעיה ר' R. Ḥ. senior (contrad. to זעירא). Y. Yeb. IV, 6a ר' חייא ר' R. Ḥ. senior; a. v. fr.—מדרש ר' (*pl.* רַבּוֹת), v. מְדָרֵשׁ.—2) *teacher.* Y. l. c. 6b top ר' היזיני ר' דאילפא מתניתא what teacher do you mean? a teacher of the Mishnah (a Tannai), or a teacher of tradition? Lev. R. s. 22 ר' שאל וכ' ואיפשר כן can that be? did the teacher ask his pupil? B. Mets. 101a ר' צריכה דא כגון a thing like this requires a teacher (to say it)!; a. fr.—*Pl.* רַבְּוָתָא. Snh. 102b ר' נפתח בר (Ms. F. ברברבתא) let us open our meeting with (speaking of our) teachers (opp. to חברין).—*Fem.* רַבְּתָא, q. v.; רַבְּתִי. Yeb. 21b ר' אימא grandmother.—ר' אבל (מסכת), v. אֵבֶל.

רַבָּה II pr. n. m. (= רַב אַבָּה) *Rabbah*, name of several Amoraim, esp. *a)* R. bar Naḥmani, chief of the college of Pumb'ditha (v. Grætz, Gesch. d. Jud.[1] IV, p. 400 sq.) Gitt. 3a.

Digitized by Google

Hor. 14ᵃ ר' עוקר הרים R. uproots mountains (is ingenious, v. הַר). B. Mets. 86ᵃ; a. v. fr.—*b*) R. Zuṭi (Junior). B. Bath. 120ᵃ. Men. 31ᵇ; a. e.—*c*) R. bar Ḥanah. Snh. 5ᵃ.—*d*) R. bar bar Ḥanah, known for his fables. B. Bath. 73ᵇ; a. fr. [Y. Ber. II, 4ᵇ אבא בר בר ח' ר'.]—*e*) R. bar Abbuha (Abbahu, v. Fr. M'bo, p. 60ᵃ). Bekh. 34ᵃ. B. Kam. 46ᵇ; a. e.—*f*) R. bar Matt'nah. Hor. l. c.; a. e.; a. others.

רַבָּח III f., v. רַב I, II.

רְבִי, v. רִבּוּיָא.

רִיבּ', רִבּוֹא, m. (b. h.; רְבָבָה) [*large amount,*] *myriad, ten thousand.* Peah III, 8 אחד בר' שבחן Ms. M. (ed. מר') one ten thousandth portion of my property; Tosef. ib. I, 13, a. e. Y. Maas. Sh. I, 52ᵈ top מאה ר' one hundred myriads (of Denars). Succ. 51ᵇ ששים ר' על ששים וכ' twice sixty myriads, double the number &c., v. כַּפֶּל. Ib. אינה . . . וחמשה ר' דינרי זהב Ms. M. (ed. ואחד, v. Rabb. D. S. a. l. note) worth no less than twenty-five myriads of gold Denars; Tosef. ib. IV, 6; Yalk. Deut. 913. Shek. VIII, 5 משמונים ושתי ר' נעשית it (the curtain) was made of material worth eighty-two myriads; (oth. opin.: of eighty-two myriads of threads; Var. ריבות made by eighty-two girls); Ḥull. 90ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6); a. fr.—*Pl.* רִבְּוֹאוֹת, רִי'. Arakh. IV, 3 (17ᵇ) אפי' מת . . . ריבוא או ובאת לו בר' וכ' even if his father died (was dying at the time of his vow), and left him a myriad, or he has a ship at sea (at the time of his vow), and it comes in with myriads, the sanctuary has no claim on it.—Yalk. Deut. 942 שתי ריבות two myriads (Zuzin); Sifré ib. 306 שתי ריבוא.

רִבּוֹא, רִי' ch. same. Targ. I Kings VIII, 63. Targ. Deut. XXXII, 30 רִבּוֹתָא (רִבּוּ', רִי').—*Pl.* רִבְוָון, רִבְוָותָא, רִי', v. רִבְבַת.—Targ. Ps. LXVIII, 18 רִיבּוֹתָן Ms. (ed. רִבְבָן).

***רִבּוּבָה** I f. (רָבַב) [*pile, deposit,*] *cavity* in the ascent to the altar for the deposit of fowls ritually disqualified. Midd. III, 3; v., however, רְבוּבָה.

***רִבּוּבָה** II f. name of *a musical instrument,* a sort of *tambourine.* Sot. 49ᵇ quot. in Ar. s. v. (ed. טנבירא; Mus. quotes רכובה; Ar. s. v. אלית quotes fr. Sot. l. c.: כובא as explan. of אירוס; Hai Gaon to Kel. XV, 6: דכובא or דכוכא).

רִבְוָותָא, רִבְוָות, רִבְוָון, v. רִבְבַת.

רִבּוּיָא, רִבּוּי, v. sub רִיבּ'.

רִבּוּכָה f. (רבך, cmp. רָבַב) 1) *irregular pile, deposit.* Tosef. Zeb. VII, 6 ... חלון וי' היתה וכ' (ed. Zuck. וירבוכה) there was an opening on the western side of the ascent to the altar, called *r'bukhah,* whither they cast &c., v. רְבוּבָה I.—2) *pulp of flour mixed with hot water and oil,* v. רְבִיכָה.

רִבְוָון, v. רִבְבַת.

רִבּוֹן m. (רָבַב) *lord, master.* Gen. R. s. 93 (expl. לאדון, Gen. XLV, 8) לר' chief, contrad. to שליט. Yoma 87ᵇ ר' העולמים Master of the worlds (opening words of a well-known prayer רִבּוֹנוֹ של עולם וכ' (ר' חנ' לא על צדקותינו וכ').—(abbrev. רש"ע) Master of the world! Ber. 9ᵇ; a. v. fr.

רִי', רִבּוֹנָא, רִבּוֹן ch. same. Targ. Ps. XII, 5. Targ. Ex. XXI, 4; 6; 8. Targ. I Sam. XV, 32 רִבּוֹנִי (h. text סָר); a. fr.—*Pl.* רִבּוֹנִין, רִבּוֹנָיָא, רִי' (also *pl.* excellentiæ). Targ. I Kings XXII, 17. Targ. Gen. XIX, 2. Targ. Y. ib. XLII, 33. Targ. Ps. CXXXVI, 3 Ms. (ed. מרי מריא); a. fr.—*Fem.* רִבּוֹנְתָא, רִי'. Targ. Gen. XVI, 8 (ed. Vien. O. רַבְּנִתִּי), sq. Targ. Prov. XXX, 23; a. e.

רִיבּ', רִבּוֹנָא, v. רִיבּוֹנָא.

רִבּוֹנָתָא, v. רִבּוֹן ch.

רִבּוּעָא, רַבּוּעַ, v. sub רִיבּ'.

רִבּוֹתָא, רִבּוֹתָא, v. רִבּוֹא ch.

רִבִּי, רִבּוּתָא f. (רַבִּי I) 1) *greatness, dignity, office; anointment.* Targ. II Esth. VI, 10. Targ. Is. IX, 6. Targ. Deut. XXXII, 3 (Y. II רַבּוּ). Targ. Zech. IX, 6 (h. text גָּאוֹן). Targ. Num. XVIII, 8 (h. text מָשְׁחָה). Targ. Ps. CXLV, 3 (some ed. רִבּוּי). Ib. CL, 2, v. רַבְּוּתָא; a. fr.—Targ. Esth. II, 9, v. סַמְהוֹרָא.—Gitt. 68ᵇ מאי רִבּוּתַיְיכוּ מינן wherein are you our superiors?; אתיד לך רִבּוּתָאי I shall show thee my superiority. Y. Ber. I, 2ᵈ bot. רבו היא it was an honor (to be brought into the king's palace); a. e.—2) *a great thing, something remarkable.* Targ. Esth. II, 21.—Snh. 106ᵇ, v. בַּעְיָא. Ḥag. 24ᵃ דידיה רִבּוּתָא דנגובת (Rashi רבותא) this is the remarkable thing about 'the dry hand' (that is the reason for the insertion of the word נגובה, to show that even the touch of a dry hand makes unclean); מאי ר' דנגובה what it there remarkable in 'the dry hand'? B. Bath. 36ᵇ; Yeb. 45ᵃ למחשב גברי ר' is it a great thing to quote authorities? (I can do the same:) here are Rab &c.; a. e.—V. רִבְיָתָא II, III, a. רַבּוּתָא.

רַבּוּתָא f. (denom. of רַבָּא) 1) *seniority.* Targ. O. Gen. XLIII, 33 כרבוותיה ed. Berl. (ed. כרבויותיה, corr. acc.).—2) *superiority,* v. preced.

רַבֵּי, *pl.* constr. of רְבָבָה.

רְבָה, רָבָה, רְבִי (b. h.) *to be much, many; to grow, increase.* Yoma 87ᵇ עונותינו רָבוּ וכ' our sins are too many to be counted. Gen. R. s. 34 אצא ואהי פרה ורָבָה וכ' I may go out (of the ark) and be multiplying and increasing for curse. Bekh. 44ᵇ דם ר' שחין ר' if the blood is allowed to increase (if bleeding is neglected), skin disease will develop; מי רגלים רָבִין וכ' if one allows the urine to increase (through neglect) &c. Sabb. 33ᵇ צרות רָבוֹת וכ' . . . בעון for the sin of obscene talk troubles increase, and new evil decrees come &c. Num. R. s. 11, v. פָּרָה II. Gen. R. s. 48 הכחב ר' וכ', v. כָּתַב. Sot. 47ᵇ בדין ר' וכ' . . . משרבו when the whisperers in court (secret influences) increased, the anger (of God) against Israel increased. Snh. 97ᵃ חצוות תִּרְבֶּה impudence shall be large. Y. Yeb. IV, 6ᵃ bot., v. אל"ף; a. fr.—Gen. R. s. 98 (play on בן פרת, Gen. XLIX, 22) בן פירות רְבִיתָה 'a child of fruits' (through interpreting Pharaoh's dream about the ears of corn) thou didst grow (to high office); בן פרות רביתה יוסף 'a child of cows' (through interpreting the dream about cows) thou didst grow; בן פורת (יוסף) רְבִיתָ יוסף 'a child of growth', thou didst grow tall (so as to protect Rachel from Esau's

Digitized by Google

sight; v. Gen. R. s. 78); Yalk. ib. 133 [read:] בן פורת יוסף פָּרִית רבית יוסף.

Pi. רִיבָּה 1) *to increase, do much, do more.* Gen. R. s. 34 ר' בטחורים יותר וכ' ר' ordered a larger number of the clean animals to be taken into the ark than of the unclean. Tosef. Dem. IV, 12 ר' בעיר ולא ר' במדינה if one offers a large quantity for sale, while none is offered in the country. Ib. 13 כל שור' לו מותר wherever one has a large quantity for sale, it is permitted (to buy of him); a. fr.—Men. 89[a] שמן וכ' ר', v. רִבִּיכָה.—2) (hermeneutics) *to use an additional word for the purpose of intimating something not otherwise included; to argue from an additional word* or *from a generalization* in the Biblical text; *to widen the scope of a law; to include.* Ib. אם אתה מְרַבֶּה וכ' if thou wert to argue an entire day on the intimation of an increase lying in the words *bashshemen* (Lev. VI, 14; VII, 12), I should not listen to thee; Zeb. 82[a]; Nidd. 72[b]. Shebu. 26[a], v. מָעַט. Ib. 27[a] מדאצטריך או לְרַבּוֹת וכ' as the word או (Lev. V, 4) is needed for the inclusion of vows for the benefit of others. Pes. 22[b], v. אֵת. Snh. 60[b] יכול שאני מְרַבֶּה וכ' you might think that I must include &c.; a. v. fr.—[Yalk. Ex. 348 ר' כל וכ', v. רִיקָן.]—Gen. R. s. 85 (ref. to Gen. XXXVIII, 29) זה רִבָּה על כל הפריצים ממך יעמוד (not יעמוד) this event implies (the prophecy) that all conquerors shall rise from thee (Perez); Yalk. ib. 145.—3) *to lend* or *borrow on usury* (רִבִּית); *to make a profit.* Sifra B'har, ch. VI, Par. 5; B. Mets. V, 1 (expl. תַּרְבִּית) המְרַבֶּה בפירות he who makes a profit on lending provisions. Tosef. ib. IV, 2 מְרַבִּין על השכר ואין מרבין וכ' you may make a profit on renting (lending money to the money-changer merely for exhibition), but you dare not make a profit on a sale (of land as security for a loan). B. Mets. V, 2 מרבין ... ואין מרבין וכ' you may make a profit by a reduction of rent on account of payment in advance, but you dare not make a profit by increasing the price of an object sold on account of postponed payment; a. e.

Hif. הִרְבָּה *to cause increase; to strengthen; to do much.* Ber. 17[a], v. מָעַט. Ab. I, 17 וכל המַרְבֶּה דברים וכ' he that talks much brings about sin. Ib. II, 7 מרבה בשר וכ' making much flesh (indulging in eating) makes much food for worms; מרבה צדקה וכ' he that does much charity, does much for peace. Ber. 40[a] מפריז ומרבין, v. פָּרָה II. Ib. 64[a] ת"ח מַרְבִּים וכ' scholars advance peace in the world; a. fr.—B. Bath. 11[b] שמרבה עלויתן את הדרך ... בני מבוי the neighbors may prevent him, because he increases the use of the way too much for them (causes many people to step upon their ground); Tosef. ib. I, 4; Y. ib. II, 13[b] bot. דו יכיל מימר ... ויתן מרבין עלינו וכ' he may say to him, they go and come, ask for thee and cannot find thee, and thus they use the way too frequently for us.

Nithpa. נִתְרַבָּה *to be increased*; with בגדים, *to be clothed with the larger number of garments* designated for the high priest, v. מְרוּבֶּה. Yoma 5[a] שבעה נ' if he wore the high priestly garments during the entire week of inauguration; יום אחד נ' if he wore them only one day.

רָבָא, רֶבִי I ch. same, 1) *to grow, increase; to become great.* Targ. Gen. XXI, 8. Targ. Hos. VIII, 4 רְבִיאוּ ed. Ven. (oth. ed. רַבּוּ Pa.). Targ. Job V, 6 (some ed. יְרַבֵּי *Pa.*); a. fr.—Part. רָבֵי; *pl.* רַבְיָין. Targ. O. Gen. XXVI, 13 (Y. רָבֵי). Targ. Ps. CXLIV, 12 (h. text מגדלים); a. fr.—Gen. R. s. 78 (ref. to Gen. XLIX, 22, בן פרת) רַבָּיִית יוסף thou didst grow, O Joseph; רביית עלי עין thou didst grow over (Esau's) sight (so as to protect Rachel from Esau's voluptuous looks); v. preced. Ib. s. 20 דרבון עמיה (דְּרַבָּיָן) they grow up with him; a. fr.

Pa. רַבֵּי 1) same, v. supra.—2) *to raise, rear, produce.* Targ. Y. Gen. II, 9. Targ. Koh. II, 6. Targ. Ps. CXLVII, 8. Targ. Job XXXVIII, 27 מְרַבְּיָא Ms. (ed. מַרְבְּיָא *Af.*; ed. Wil. מְרַבֵּי, incorr.). Targ. Is. XVII, 6 מְרַבָּה Levita (ed. מרדא); a. fr.—Lev. R. s. 19 לא תְרַבֵּי, v. גּוּרָא. Ab. Zar. 22[b] ארמלתא לא תְרַבֵּי וכ' a widow should not raise a dog. Cant. R. to I, 1 מְרַבְּיָין ולא וכ' raise children that are not like them; Yalk. Sam. 113 מְרַבְּיָאן, v. הֲכָוָת־; a. e.—Part. pass. מְרַבֵּי. Targ. O. Gen. XXXVII, 2 (ed. Berl. רָבֵי); a. e.—2) *to raise to dignity, advance, elevate, anoint* (priest, king &c.), *appoint.* Targ. O. Ex. XXXI, 2 (h. text קרא). Targ. Is. XLII, 6. Targ. Esth. X, 2. Targ. Ps. II, 6 (h. text נסך); a. fr.—Part. pass. מְרַבָּא, מְרַבֵּי. Targ. II Sam. III, 39 (h. text משיח). Targ. Ez. XXVIII, 14 (h. text ממשח).—Trnsf. (of inanimate things) *to consecrate* (by anointing). Targ. Ex. XXX, 26. Targ. Y. Gen. XXXI, 13 (ed. Vien. רִיבִיתָ, incorr.); a. e.—3) *to lend or borrow on usury.* Targ. O. Deut. XXIII, 20 (Y. ed. Vien. לא תַרְבֵּי וכ' add not from what is thine to thy neighbor's, i. e. *borrow* not on usury, v. Rashi a. l.).—4) *to extend the scope, to include.* Snh. 46[a] לרַבּוּיֵי עכו"ם to include the worshippers of idols; לרבויי שאר וכ' to include other convicts doomed to be stoned. Ib. לא הוה מְרַבְּינָן וכ' we should have included only &c. B. Kam. 64[b] מאי ר' וכ' what does the text imply? It implies all things (animate or inanimate, marked or unmarked). Zeb. 8[b] כללא קמא מְרַבֵּי וכ' the first generalization serves to include sacrifices and no more; a. fr.

Af. אַרְבֵּי same, *to increase, add.* Targ. Y. Deut. XXIII, 20, v. supra.

Ithpa. אִתְרַבֵּי, אִתְרַבָּא 1) *to be reared, grow up.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 2. Targ. I Chr. XIV, 4; a. fr.—2) *to be raised; to be installed, anointed.* Targ. Is. LXI, 9. Targ. O. Lev. XXI, 10. Targ. Y. ib. IV, 3. Targ. Num. III, 3; a. fr.—3) *to be proud, vaunt.* Y. Sabb. VI, 7[d] bot. טליין מִתְרַבְּיָין וכ' ... young children were boasting (showing off their silver ornaments) in the court of &c.; Y. Bets. II, end, 61[a] מתריבין (corr. acc.).—4) *to be lent* or *borrowed on usury.* Targ. Deut. XXIII, 20.—5) *to be derived by implication, be included.* Zeb. 82[a] מכדי אִיתְרַבִּי כל וכ' since all sacrifices . . . were included in the law with regard to &c.; a. e.

***רָבָא, רֶבִי** II (preced.) = b. h. רבה [*to stretch* the bow string, cmp. Lat. intendo arcum,] *to shoot.* Targ. O. Gen. XXI, 20 והוה רָבֵי קַשְׁתָּא and he became an archer; [ed. Berl. רָבְיָא קַשְׁתָּא an archer-boy].

Pa. רַבֵּי same. Targ. Y. ib. והיה יליף רַבֵּי קַשְׁוָותָא and he learned how to shoot with bows.

רָבָא, רֶבִי III (=רבע) *to lie down, die.* Y. Yeb. IV, 6[a], v. אל"ם.

**Pa.* רַבֵּי *to crouch, flee to a hiding place.* Bets. 24[a]

Digitized by Google

עבידי לרבויי are in the habit of hiding; לא עבידי לרבויי make no attempt to flee; Sabb. 106b; v. הָבָא.

רַבִּי m. (v. רַב II) [*my teacher, my master,*] *Rabbi*, title of scholars, esp. of the Tannaim, and of the Palestinian Amoraim. B. Mets. 85a חכים ... וי' קרו לך וכ' I shall make thee a *ḥackim*, and a gold-embroidered cloak they shall spread over thee, and Rabbi they shall call thee &c. Ib. 84a מאי ... ר' קרו לי וחכא ר' וכ' what good hast thou done me, there (among the Roman gladiators) they called me Rabbi (master), and here (as a scholar) they call me Rabbi. Ab. Zar. 17b ומ"ט קרו לך ר' רַבָּן וכ' and why do they call thee Rabbi? I am the chief master of weavers. Ib. ר' אלעזר; a. v. fr.—Esp. *Rabbi*, surname of R. Judah han-Nasi. Gitt. 59a מימות משה ועד ר' וכ' from the days of Moses to those of Rabbi we do not meet with learning and high office in one place (combined in one person). Ber. 13a; Sot. 32b. B. Mets. 85a; a. v. fr.

רַבִּי, רָבְיָא, רַ' m. (רְבִי I) [*growing,*] *boy; apprentice.* Targ. O. Gen. XXXVII, 2 ed. Berl. (oth. ed. רְבַבֵּי). Ib. XXI, 20, v. רְבִי II. Ib. 8; a. fr.—Succ. 5b (expl. כרוב), v. קְרוּב I; a. e.—*Fem.* רְבִיתָא *girl.* Targ. Y. Gen. XXIV, 14 Ar. (ed. ריבא). Targ. II Esth. II, 12, sq.; a. e.—Snh. 109b חויא הדיא ר' וכ' there was a girl (in Sodom) that carried bread for the poor in a pitcher. Ib. 58b ר' דשבניא that slave's girl (assigned to him as wife by his master). Kidd. 70b דלא אשתייר ... ר' וכ' for none of them (the Asmonean family) survived except a certain girl &c.; a. e.—V. רִיבָא.

רָבִיב m. (רָבַב) 1) *lining, thick cloth.* Sifré Deut. 306 (ref. to רביבים, Deut. XXXII, 2) זה ... שמאריגת את הרקיע כר' (Pesik. Zuṭr. Haăz., ed. Bub. p. 110 שמרבבת) that is the south wind which overweaves (which lines) the sky as with a thick lining; Yalk. ib. 942.—2) *pl.* רְבִיבִים (b. h.; רָבַב, cmp. רְבִיעָה) [*growth-advancing,*] *rains.* Sifré l. c. (ref. to Deut. l. c.) מה ר' חללו יורדים וכ' as the rains come down on plants &c.; Yalk. l. c. B. Bath. 25a (ref. to Deut. l. c.) זו רוח ... ר' וכ' that is the south wind which brings rains and makes the plants grow; ib.b; a. e.

רְבִיבוּת, רְבוּת f. (רָבָה) *increase, plenty.* Num. R. s. 2 12 (ref. to תרבה ארבה, Gen. XXII, 17) ר' לאב ר' לבן increase promised to the father, increase to the son.—פריה ורי' *propagation*, v. פְּרִיָה. Yeb. 62a. Y. Taan. I, 64b; a. fr.—*Pl.* רְבִיבוֹת (or רְבִיבוֹת) *plentiful discharges.* Ab. d'R. N. ch. I (ref. to תרבה ארבה, Gen. III, 16) אלו שתי ר' דם וכ' ed. Schechter (Var. רבעיות) this refers to the two kinds of discharges of blood &c.

רַבְוִיתָא f. (v. רָבִי) *youth.* Targ. O. Lev. XXII, 13 כרביותה (not תא ..., תה ...). Targ. O. Num. XXX, 4 (some ed. רַבְיוּתָהא). Targ. Koh. XI, 9; a. e.—[Targ. O. Gen. XLIII, 33 כרביותיה, v. רַבּוּתָא.—Targ. Ps. LXXI, 21, v. רַבְנוּתָא.]

רַבְוָא, Targ. Y. II Ex. XXII, 24, v. רְבִיתָא.

רַבְוִיד, v. רְבִיתָה.

רַבְוָן, v. רְבוּתָא.

רְבִיעָא, f. ch. = next w. Targ. O. Lev. VI, 14. Targ. I Chr. XXIII, 29; a. e.

רְבִיכָה f. (רבך, cmp. רבג) 1) *a pulp of flour mixed with hot water and oil* (v. Lev. VII, 12). Men. 89a (ref. to Lev. l. c.) ולר' יכול ידא חצי ... lest you think that the half Log of oil is to be equally distributed among the cakes, the wafers, and the pulp; כשהוא אומר בשמן בר' ריבוכה (Rashi ברבוכה) as the text repeats 'with oil' in connection with the pulp, it intimates by the repetition that more oil is required for the pulp. Y. Snh. XI, 30b. Tam. 28b לחתם חטין לר' (Ar. לרבוכה) to make hot water for the pulp. Y. Pes. II, 29b bot.—2) v. רְבוּכָה.

רַבִּין (רָבִין) pr. n. m. (= רב אבין) *Rabbin, Rabin*, an Amora. Pes. 25a, a. fr. כי אתא ר' when R. came (to Babylonia). Ib. 34b כי סליק ר' when R. came up (to Palestine); a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 60b.

רַבִּינָא (רָבִינָא) pr. n. m. (= רב אבינא) *Rabina, Rabbina*, name of several Amoraim. B. Mets. 86a. Ḥull. 43b מר ברייח דרב א'. Ib. 46b; a. fr.

רַבִּינוּ, v. רַבֵּנוּ.

רָבִיעַ m. (v. רְבִיעִי) 1) *one fourth*; 2) *square.* Tosef. Sot. V, 13; Erub. 56b מגרש ר' the pasture ground of Levitic townships was one-fourth of the area; Y. Sot. V, 20b bot. ר' מגרש. Ib. ר' מאלף it means a square of one thousand cubits; אפי' תימא ר' מכל צד ר' הוא even if you say that it means 'square', at all events it is one-fourth of the area. Gitt. V, 6 ר' ... נותן, v. סִיקָרִיקוֹן. Ib. 58b ר' בקרקע one-fourth of the property bought, or one-fourth of the purchase price. Y. Pes. X, 37c top, a. e., v. נְרַנְיִשׁוֹן; a. fr.—*Pl.* רְבִיעִין *blocks.* Midd. III, 5 ר' של ארז וכ' (Bart. רבוצין) cedar blocks were on top (of the columns). Tam. III, 5 רְבִיעִית.—[Tosef. Taan. I, 4, v. רְבִיעָה.]

רְבִיעַ, v. רְבַע.

רְבִיעִי, רְבִיעַאי, רְבִיעָאָה m. = h. רְבִיעִי, *fourth.* Targ. Gen. I, 19 (ed. Berl. עָ ...). Ib. II, 14; a. fr.—*Pl.* רְבִיעָאִין, רְבִיעָאֵי. Targ. II Kings X, 30; XV, 12. Targ. Y. Ex. XX, 5; a. e.—*Fem.* רְבִיעָיְתָא. Targ. Lev. XIX, 24 ed. Berl. רביעי. Targ. II Chr. XXVIII, 3 ב' the fourth time.

רְבִיעָה f. (רָבַע) 1) *coupling*, esp. (v. Lev. XX, 16) *carnal connection with beasts, buggery.* Ab. Zar. II, 1 בשני הר' ... because they (the gentiles) are suspected of using beasts for buggery. Ib. 23a. B. Kam. 40b, sq.; a. e.—2) (v. בַּעַל h. a. ch.) [*fructification,*] *rainfall* in the autumn. Taan. 6b עד ... ר' שניה until the second rainfall comes down. Ib. מאי לשון ר' דבר שרובע וכ' what is the radical meaning of רביעה? Something which fructifies the ground, as R. J. says, 'the rain is the husband &c.' Ib. ר' ראשיה כדי וכ' the first rainfall (is satisfactory, and you need no fast-day), when there is enough to enter the ground to the depth of one handbreadth; ר' שניה כדי לגום וכ' the second rainfall (is satisfactory), when the soil is fit to be used for sealing the mouth of a cask. Ib. 6a; Tosef. ib.

Digitized by Google

I, 3. Ib. 4 רביע ed. Zuck. (corr. acc.). Gen. R. s. 13 כדי ר' enough rain to be called *r'bi'ah* (fructification); a. fr.—Tosef. B. Kam. I, 9 ועל ר' ed. Zuck., v. רְבִיצָה.]

רְבִיעוּת f. (preced.) *fructification, copulation.*—*Pl.* רְבִיעִיּוֹת. Num. R. s. 20 (ref. to רָבַץ, Num. XXIII, 10) תר' ... אוכלוסין שיצאו וכ' שלחן (ed. Wil. דרביעיות, corr. acc.) who can count their fructifications, that is, the masses that came forth from those (women) who anxiously seized the opportunity of, and loved noble deeds &c.; Nidd. 31ª הקב"ה ... רְבִיעִיּוֹתֵיהֶם וכ' the Lord counts Israel's fructifications, 'when will the sperm come of which the righteous shall be created'?

רְבִיעוּתָא ch. same. Targ. Y. Deut. XXXII, 2 כִּרְבִיעוּת רוּחֵי וכ' (not רוּחֵי) like the fructification of the rain-winds &c.—Cmp. רְבִיצָתָא.

רְבִיעִי m. (b. h.) *fourth.* Taan. 29ᵇ בר' ... חל להיות (sub. בשבת) if the ninth of Ab falls ... on a Wednesday; Meg. 22ᵇ. Keth. I, 1 בתולה נשאת ליום תר' it is customary for a virgin to be married on the fourth day of the week; a. v. fr.—Esp. *fourth grade of uncleanness.* Ḥag. III, 2; Tosef. ib. III, 7 תר' פסול וכ' the fourth grade is a disqualification in sacrificial food, the third, in T'rumah. Ib. 18; a. fr.—*Fem.* רְבִיעִית. Meg. III, 4 (29ª) בר' on the fourth Sabbath of Adar; a. fr.—Esp. (sub. לוג) *one fourth of a Log.* B. Bath. 58ᵇ איזהו אנטל זהו ר' what is Anṭal? The fourth of a Log mentioned in connection with religious ceremonies (v. comment.). Y. Sabb. VIII, 11ª bot. ר' של חורת וכ' Ar. (ed. שיעורו של כוס) the legal *r'bi'ith* (for the cup of the Passover night) is a bottom of two fingers by two, with a height of one and five-sixths of a finger. Sot. 5ª אדם שאין בו אלא ר' אחת וכ' man in whom there is only one-fourth of a Log (of vital blood, v. Rashi) &c.; Sabb. 31ᵇ bot.; a. v. fr.—*Pl.* רְבִיעִיּוֹת. Sot. l. c. Lam. R. to IV, 1 (ref. to אבני קדש, ib.) אלו שתי ר' של דם וכ' this refers to the two-fourths of blood (of king Josiah) which Jeremiah took up (from the battlefield) and buried (v. II Chr. XXXV, 24 sq.). Pes. 112ª לילי ר' the nights of the fourth days of the week, Tuesday evenings; a. fr.

רְבִיעַי, v. רְבִיעָאָה.

רְבִיעִין m. pl. ch. name of *a musical instrument, sistra* (v. Sm. Ant. s. v. Sistrum and illustration). Targ. II Sam. VI, 5 (h. text מְנַעֲנְעִים).

רְבִיעִית f. h. 1) same. Kel. XVI, 7 (v. Maim. a. l.).—2) fem. of רְבִיעִי q. v.—3) *square block.* Tam. III, 5, v. רְבִיץ.

רְבִיעָתָא, רְבִיעִיתָא, v. רְבִיעָאָה.

רְבִישָׁתָא f.=h. רְבִיבָה, *rain.* Y. Taan. II, 65ᵇ top ר' קדמיתא the first rainfall. Gen. R. s. 13, end; a. e.

רְבִיצָה f. (רָבַץ) *lying down,* esp. *damage caused by an animal falling on an object.* B. Kam. 2ᵇ; Y. ib. I, beg. 2ª; Tosef. ib. I, 9; ib. רביצה ed. Zuck. (corr. acc.)

רִבִּית, רִי', f. (רָבַב = b. h. תַּרְבִּית) [*profit,*] *interest* on a loan, *usury.* B. Kam. 61ᵇ, v. קָצַץ, a. אָבַק. Tosef. ib. IV, 3, v. הַכָּרָמָה. Ex. R. s. 31, a. fr. ר' (ב)מלוה, v. לָוָה. Tosef. l. c. יש דברים שהן ר' ואינן ר' there are such transactions as have the appearance of usury, but are not usury (are not forbidden). B. Mets. 63ª, a. fr. ר' צד אחד בר' one-sided (eventual) usury, a transaction which may eventually result in paying interest on a loan, e. g. advanced payment for fruit to be delivered at some future time at present prices with the option, in case of a rise in the market, of returning the money and paying the difference, in which latter case it looks like paying interest on a loan; a. v. fr.—*Pl.* רְבָיוֹת, רִי'. Tosef. B. Mets. VI, 17 מלוי ר' כופרין וכ' those who lend on interest deny the essence &c. (v. עִיקָּר); (Y. ib. V, end, 10ᵈ מלוה ברבית). Tosef. l. c. 18.

רִבִּית, רְבִיתָא, רִי', ch. same. Targ. O. Deut. XXIII, 20. Targ. Y. ib. 21 (ed. Vien. רִיבִּי'). Targ. Ez. XVIII, 8; 13; 17 (ed. Wil. רַבִּי'; ed. Lag. רִיב'); a. e.—Lev. R. s. 3, beg. (prov.) דיזקק בר' וכ' (not בריביתיה) he that borrows money on interest (to carry on his business), loses his own and other people's money.—*Pl.* רְבָיִין, רִי'. Targ. Y. I Ex. XXII, 24; Y. II רַבְיָא (?). Targ. Y. Lev. XXV, 37. Ib. 36 (some ed. ריפיין, corr. acc.).

רְבִיתָא I *f. girl,* v. רְבִי.

רְבִיתָא II f. (רְבִי I) 1) *growth, that which advances growth, sanitary treatment.* Yoma 78ᵇ רְבִיתֵיהּ דינוקא וכ' the proper treatment of a child consists in (bathing in) warm water and (rubbing with) oil. Ib. הנך דלאו רְבִיתַיְיהוּ (some ed. רְבִיתֵיהוּ) those things (as wearing shoes) which have nothing to do with their healthy growth; חנך דרביתייהו וכ' those other things (as ointing) which are needed for their health &c.—2) *growth, spontaneous healing.* Ḥull. 46ᵇ bot. היינו רביתיהו this position of the adhering lungs (one overlapping the other) is the means of healing; v., however, next w.—3) = רְבוּתָא *something great, remarkable.* Y. Keth. V, beg. 29ᶜ ובר אשכח גידול ר' G. found something great and reported something small.

רְבִיתָא III f. (רְבִי II) *lying, natural position, overlapping.* Ḥall. 46ᵇ bot. היינו רְבִיתַיְיהוּ such is their natural position (and an adhesion is not necessarily the result of a wound, v. Tosaf. a. l.; v. preced.).—Yeb. 76ª שלא במקום רבותא Ar. (missing in ed., obviously a gloss ref. to Ḥull. l. c.) not where the lungs overlap.

רְבִיתָא IV or **רְבִיטָא** pr. n. river *R'bitha* (prob. Nahr-Rubin, near Jabneh, v. Neub. Géogr. p. 277). Ḥull. 60ª (Ms. R. 2 ריביתא; Ms. R. 3 אנודא דימא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90).

רְבַל, v. אַרְבַּל II.

רַבַּמִּי pr. n. m. (contr. of רב אמי) *Rabammi.* Y. Ab. Zar. V, 45ᵇ. Ib.ª bot.

רְבַן, Targ. Prov. XVIII, 8; XXVI, 22 Ms., v. רְבָן.

Digitized by Google

רַבָּן m. (v. רַב II) 1) *chief, teacher.* Sabb. 33b, a. fr. תינוקות של בית ר׳ school children.—2) *Rabban*, a title of scholars. Tosef. Eduy. III, 4 [read.] מי שיש לו תלמידים ותלמידי תלמידים קוראין אותו רבי נשתכחו תלמידיו קוראין אותו ר׳ וכו׳ if a scholar has disciples and disciples of his disciples, he is quoted (by the latter) as Rabbi; if his direct disciples are forgotten (in tradition), he is quoted as Rabban; if both are forgotten, he is quoted by his name.—Esp. *Rabban*, title of most of the presidents of Palestinian colleges that succeeded Hillel. Ab. I, 16. Ib. 18. Ib. II, 8; a. fr. (v., respective proper names).—*Pl.* רַבָּנִין, רַבָּנִים. Cant. R. to I, 10 נאוו ... אלו תר׳ וכ׳ 'comely are thy cheeks' &c. (ib.), this refers to the teachers, 'thy neck with strings', refers to the students &c. (v. חָרוּז); Yalk. ib. 983; a. e.—[Gen. R. s. 61 כמין שני רבנים, v. עַד II.]

רַבָּנָא, רָבָּן ch. same, *chief; teacher.* Targ. I Chr. XI, 11. Ib. 21 (h. text שר). Targ. Ps. LXXVIII, 15 רבנהין Ms. (ed. רבהין); a. e.—Y. Ter. VIII, 46a זמין חד ר׳ וכ׳ invited a certain teacher and placed a dog beside him. Y. B. Mets. II, end, 8d חד ר׳ דמך וכ׳ a certain scholar is dead, and all the people are running &c.; a. e.—Esp. *Rabbana*, a Babylonian title. Keth. 22a ר׳ אשר. Yeb. 22a מר ברירה דר׳ Mar, the son of R. (Ashshi). Pes. 115b ר׳ עוקבא; a. e.; [perh. = רַבָּנוּ *our teacher*].—*Pl.* רַבָּנִין, רַבָּנָן. Targ. Ps. LXVIII, 28 (h. text שרי); a. e.—Y. Ter. VIII, 45c; Y. Maasr. V, 52a top, a. e. חבירון דר׳, v. חַנָּנָא. Succ. 8a; Erub. 76b ר׳ דקיסרי the scholars of Cæsarea; a. fr.—Esp. (corresp. to חכמים of the Mishnah, v. חָכָם) *a number of scholars*, as opposed to a single authority. Pes. 10a. Erub. 23a. Ber. 5b; a. v. fr.—מָקְּנֵי ר׳, הָרַי ר׳ *rabbinical enactment, rabbinically ordained*, opp. דאוריתא, מדאוריתא, v. אוֹרָיְיא. Succ. 44a. Pes. l. c.; a. v. fr.—[Midr. Till. to Ps. I כשני רבנן, v. כַּד II.—Y. Kidd. I, 61b bot. דרבנין, v. רוּפְּתָא II.]

רַבַּנַאי pr. n. m. (= רב בנאי) *Rabbannai*, an Amora. B. Mets. 2a (Ms. M. רבינא, v. Rabb. D. S. a. l. note); ib. 27a (v. Rabb. D. S. a. l. note 400); (B. Kam. 113b ed. רבינא, Ms. M. רבנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 30). Bets. 15b bot. Keth. 21b top. Ḥull. 76b (Ms. H. a. F. רב בנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 2).

רַבָּנוּ, רַבֵּנוּ m. (v. רַב II) *our teacher*, an attribute of Moses, v. מֹשֶׁה.—ר׳ הקדוש a title of R. Judah Hannasi, v. קָדוֹשׁ.

רַבָּנוּת f. (v. רַבָּן) *leadership, authority, office; superiority.* Ab. I, 10 אהוב ... ושנא את הר׳ וכ׳ love a trade, and hate office. Pes. 87b אוי לה לר׳ וכ׳ woe to the (royal) authority, for it buries its holders, as there is not one prophet that did not outlive four kings. Num. R. s. 14 (play on ברבנות, Koh. XII, 11) דִּבְרֵי ... שתהא תר׳ וכ׳ (the words of the wise are) like those of an authority; when Jacob decreed that the leadership should be Ephraim's (Gen. XLVIII, 19), the Lord confirmed his word. Sot. 13b, a. fr. הנהיג עצמו בר׳, v. נָהַג; a. e.

רַבָּנִיתָא ch. same. Targ. Ps. LXVIII, 28. Ib. LXXI, 21 רַבָּנִיתִי Ms. (ed. רביותי, corr. acc.). Ib. CXLV, 3; CL, 2 Ms. (ed. רבות). Targ. Koh. VI, 3; a. e.

רַבַּנְתָּא, v. רִבּוֹן ch.

רַבָּסִי, רַבָּסָא (רַבִּי) = רב אסי, רב אסא. Y. Ab. Zar. V, 45a bot. Cant. R. to III, 6; a. e.—V. אַסִּי.

רָבַע (b. h.) *to lie with, copulate with, cover.* Y. Ab. Zar. I, 40a top והלא מביא ... וחוא רוֹבְעָהּ וכ׳ but may he not bring (the crippled sire) to her, and he cover her, and she may give birth? Ib. ודיא רוֹבַעַת מטנו וכ׳ and she (the crippled mare) may be fecundated by him.—Esp. *a)* (with ref. to Lev. XX, 16) *to have connection with a beast.* Snh. I, 4 הרוֹבֵעַ והנִרְבָּע the animal that covered (a woman), and the animal that was covered (by a man). B. Kam. 40b; a. e.—*b) to commit pederasty.* Snh. 9b אלימי רְבָעוֹ לאונסו וכ׳ (if a man says) such and such a man committed sodomy with him (euphem. for *me*) against his will, he himself in connection with another witness can testify &c.—Trnsf. *to fructify the ground.* Taan. 6b דבר שרובע, v. רְבִיעָה.

Nif. נִרְבַּע *to be covered*, esp. *to be copulated in an unnatural way.* Snh. I, 4, v. supra. Ab. Zar. 24a וולד הנִרְבַּעַת אסורה the issue of a beast that was used for buggery while pregnant is disqualified for the altar; הא וולדה נִירְבְּעוּ for mother and child have been abused; a. fr.

Pi. רִבַּע 1) (v. רְבִיעָה) *to inundate* for the sake of improving the soil. Y. Peah VII, 20b (ref. to חמרבץ, ib. V, 19a top) מבירון שהוא מְרַבְּעָהּ וכ׳ because he inundates it, it will yield so much more next year.—2) (denom. of אַרְבַּע) *a) to do for the fourth time.* Sifré Deut. 306 ותְרַבַּע בהם ... תיד בשמים perfume (thyself) with the words of the Law, and do it a second, a third, and a fourth time; Yalk. ib. 942.—*b) to quadrate, make quadrilateral.* Part. pass. מְרוּבָּע; f. מְרוּבַּעַת; *pl.* מְרוּבָּעִין, מְרוּבָּעִים; מְרוּבָּעוֹת. Y. Maasr. V, end, 52a אין מר׳ בששת ימי בראשית there is no quadrangular form in natural objects; ib. הקילקי הש׳ ... ותתנין but do we not read in the Mishnah (Neg. VI, 1) ... 'of the size of a Cilician bean which is quadrilateral'? כל גיטא ... (ר׳) יְרַבְּעֶנָּה חוא this very passage proves that there is nothing quadrangular in nature; and why does the Mishnah say so? It means that he (the priest) should calculate the size of a bean by circumscribing a quadrilateral around it; Y. Ned. III, 37d bot.; Y. Shebu. III, 34d דר׳ ירבעונה היא (read: יְרַבְּעֶנָּה). Tosef. Maasr. III, 14, v. נָזַל. Y. Erub. II, 20a מר׳ a quadrilateral stone, opp. עגולה; Bab. ib. 19b; Tosef. ib. II (I), 1. Ib. VI (V), 10 ר״ב את חעיר וכ׳ if he squares a town (which is built in a curve) and makes the calculation as if it were a square table (plane); Erub. 56b הִתְרַבֵּע וכ׳ Ib. ותזור ומרבע את תתחומין and then again he draws a square for the Sabbath limits. Ib. כמה מר׳ יתר וכ׳ how much larger is the square than the inscribed circle?; a. fr.

רְבִיעַ, רָבַע ch. same, 1) *to lie, couch.* Targ. Num. XXII, 27 (h. text רבץ). Targ. Y. Gen. XLIX, 25; a. fr.—Part. רָבִיעַ; f. רְבִיעָא; *pl.* רְבִיעִין, רָבְעִין. Ib. IV, 7. Targ. Deut. XXII, 6 (O. ed. Vien. רַבָּעָא). Targ. Ps. CIV, 22; a. fr.—Y. Ber. VIII, 12b top לא מיסתך דאת ר׳ וכ׳ is it not not enough that thou art lying (on the dining couch),

Digitized by Google

and he stands and attends thee? Ib. גזרינא דתוא ר' וכ' (not גזרת) I decree that he lie down, and thou stand &c. Gen. R. s. 7 רבוץ ואנא וכ' lie down (to be lashed), and I will tell thee; Tanḥ. Ḥuck. 6; Pesik. R. s. 14. Koh. R. to I, 8 קם ורי' ליה על רגלוי he arose and threw himself down at his feet. Shebu. 22b, a. fr. אריא הוא דר' וכ', v. אַרְיָא; a. fr.—2) *to commit buggery*. Ab. Zar. 24a דילמא רַבְעוּהָ לאימא perhaps they (gentiles) had connection with the grandmother (of the animal, while she was pregnant); a. e.

Af. אַרְבַּע 1) *to cause to lie down, lay down.* Targ. Y. Gen. XXIV, 11 (h. text וירבך). Targ. Y. Deut. XXV, 2 וירבעיניה (not ויירי').—Part. pass. מַרְבַּע. Targ. Y. I Gen. XLIX, 14.—Num. R. s. 19 אַרְבְּעוּנֵיהּ דילקי lay him down, that he may receive lashes; Tanḥ. l. c. ארבטיהּ (corr. acc.); ib. ארבעונהי (corr. acc.). Pesik. R. l. c. אַרְבְּעִינֵיהּ lay thou him down. Y. Bicc. I, 64a אַרְבְּעֵיהּ על וכ' he ordered him to be laid on the benches (for punishment). B. Kam. 114a אַרְבַּעְתְּ לי אריא וכ' thou didst put a lion at my borders, i. e. you forced a violent neighbor upon me; a. e.—Y. Yeb. IV, 6a bot. ואנא בעי מַרְבַּעְתָּהּ וכ' and I want to assist at her lying down (for delivery), before she cools off, v. אָנַן.—2) *to copulate animals*, esp. *to hybridize*. Targ. Y. Gen. XXXVI, 24. Targ. Y. Lev. XIX, 19.

Pa. רַבַּע 1) *to divide into four parts.* Targ. Y. Deut. XXXII, 4.—2) *to make quadrangular. Part. pass.* מְרַבַּע (מְרֻבָּע Hebraism); f. מְרַבְּעָא; *pl.* מְרַבְּעִין, מְרַבְּעָן, מְרַבְּעָתָא *quadrate.* Targ. Ex. XXVII, 1. Targ. Ez. XLV, 2. Targ. I Kings VII, 5. Targ. Y. I Num. XXXIII, 7 (not מְרַבָּ); Targ. Y. I Ex. XIV, 2 (ed. Vien. מרביעתא, corr. acc.); a. e.—Y. Sot. V, 20b bot. מאן דמְרַבַּע ארבע וכ' he that wants to form four rows of four casks each requires sixteen casks. Erub. 57a אימור ... כמאן דמְרַבְּעָא רבתי ודאי מי מְרַבְּעִינָא we said, we consider it in our calculations as if it were squared; do we, however, really make it a square (by filling the space with buildings)?; a. e.

רֻבַּע m. (b. h.; preced.) *one-fourth, quarter.*—*Pl.* רְבָעִים. Erub. 56a בארבעה רבעי חיום וכ' at one of the four quarters of the day, at the beginning of the day, or at the beginning of the night, or at noon, or at midnight.—Esp. *one-fourth of a Ḳab. Pl.* as ab. Ḥall. II, 6 קמח חמשת ר' five quarts of flour (v. Maim. a. l.). Ib. I, 4; a. fr.—*Du.* רִיבְּ', רִבְעָתַיִם, Ker. I, 7 בר' at the price of two quarters (of a silver Denar); B. Bath. 166b (Rashb: *at one quarter* of a Denar *for a pair of birds*, v. Tosaf. a. l.); Ker. 10b.

רְבָעָא, רִ' ch. same, *one-fourth, quarter.* Targ. II Kings VI, 25 רִבְעָה קבא one fourth of a Ḳab.—Ker. 10b כמה ... בר' וכ' how many P'ruṭahs are in a quarter of a Denar? &c.—Erub. 56a תשעה מתלתין ... ר' תרי (Ms. M. לפי תלתין) nine is one-fourth of thirty-six. Gitt. 58b נכי ר' זבין Tosaf. (ed. רביע) he bought (the confiscated field) at one-fourth less than its real value. Ib. 15b, a. e. נכי ר', v. נְכִי; a. fr.—V. רוּבְעָא.

רַבְעוּתָא I f. same. Targ. Num. XV, 4, sq.; a. e.

רַבְעוּתָא II f. (רָבַע) *lying down.* Targ. Ps. CXXXIX, 3.

רְבָעִי m. (v. רָבַע) *that which is in its fourth year.* Par. I, 1 (difference between רביעי and רבעי). Maas. Sh. V, 1 כרם ר' a vineyard in its fourth year (v. Lev. XIX, 24). Ib. 2 כרם ר' חיה וכ' the product of a vineyard in its fourth year was carried to Jerusalem, if the vineyard was within one day's journey. Ib. 4 כיצד פודין נטע ר' how are the fruits of a plantation in its fourth year redeemed?; a. v. fr.

רְבִעִיּוֹת* f. pl. (cmp. רְבִיעָה) *effusions, discharges.* Ab. d'R. N. ch. I, v. רְבָיָה. [Perh. רְבִיעִיּוֹת is meant, v. רְבִיעִית.]

רְבָעַת, v. רְבָעָא.

רָבַץ (b. h.; cmp. רבע) *to lie down*, esp. *to break down* under a load. B. Mets. 33a, v. רַבָּצָן.—Part. pass. רָבוּץ; f. רְבוּצָה &c. *a) lying.* Y. B. Kam. VII, end, 6a שמא ראוהו ר' perhaps they saw him in the act of slaughtering after the ox was laid down, opp. ראוהו מושך they saw him pull the ox into the woods to kill him. Y. Naz. V, 54c ר' ורבוצה ... תירחה if his neighbor's beast was laid down before an idol (to be sacrificed). Y. R. Hash. II, beg. 57d בין וכ' ראיתיו ר' I saw it (the moon, like an animal) lying between two rocks; Tosef. ib. I, 15 רוֹבֵץ; Bab. ib. 22b. Num. R. s. 1, beg., v. infra.—*b) horizontal.* Lev. R. s. 14 בהמה ... ר' וכ' the quadruped walks with her body in a horizontal position, ... but woman walks erect; Yalk. Lev. 546; Tanḥ. Thazr. 3 הבהמה ... וחולד ר' וכ' the animal walks and her embryo lies horizontally &c., opp. זקוף.

Pi. רִיבֵּץ 1) (cmp. רְבִיעָה) *to irrigate by sprinkling*, contrad. to השקה. Y. Peah V, 19a top; Tosef. ib. II, 20 חמרבץ את שדהו וכ' (ed. Zuck. המרבין) if one irrigates his field, before the poor have entered it. Shebi. II, 10 Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. מְרַבְּצִין) בעפר לבן you may (in the Sabbatical year) irrigate 'blank' soil (a vegetable or grain field, v. לָבָן); Y. ib. 34b; Y. M. Kat. I, 80c; Bab. ib. 6b מרביצין שדה וכ' Tosef. ib. I, 2 מרצפין (corr. acc.); a. e.—Esp. *to sprinkle* (a floor in order to lay the dust &c.). Snh. VII, 6 המכבד והמרבין he who sweeps or sprinkles (before an idol); Yalk. Ex. 348 והמרבין. Y. Sabb. II, end, 5c; Bab. ib. 95a מְרַבֶּצֶת ביחה וכ' may contrive to sprinkle her room on the Sabbath. Ib. חרוצה לרַבֵּץ וכ' he who desires to sprinkle &c. Y. Ber. VI, 10d, v. אֲלוּנְטִית II; a. fr.—Tosef. Ab. Zar. IV (V), 11 ולא ריַצְתִּי עלידהם וכ' I sprinkled no liquids on them (the herbs, to keep them fresh).—2) (with תורה) *to spread the Law, to teach.* Y. Keth. XII, 35a bot. יותר וכ' ... ר' he spread the Law more (has had more pupils) than thou; Y. Kil. IX, 32b bot. B. Mets. 85b לא ריַצְתָּהּ, v. בְּלַאי. Tem. 16a (play on יִשְׂכָּר, v. רִיבֵּץ וכ' שׂוֹכֵן ורִיבֵּץ) he (Othniel) gave advice and taught the Law in Israel. M. Kat. 25a; a. fr.

Hif. הִרְבִּיץ 1) *to sprinkle*, v. supra. Pesik. Par., p. 40b; Pesik. R. s. 14; Tanḥ. Ḥuck. 6 ומַרְבִּיצִין טלוי וכ' and they sprinkle water upon him, v. חֲזָוִירָא.—2) *to cause to lie down.* Pesik. R. s. 3 ... ויהַרְבִּיצָם וכ' נפל he fell upon his face, and made them (his sons) lie down on their faces, and prayed. Gen. R. s. 41; s. 69, a. e., v. פַּלְטָיָא II h. Num. R. s. 1 (expl. ויסב, Ex. XIII, 18, cmp. סָבַב *Hif.*) שהרביצם ... רבוצין וכ' he made them recline (at meals)

Digitized by Google

like kings lying on their couches. Ib. הִתְרַבְּצָתִי וכ' ,v. סִינְמָטִין; Tanḥ. B'midbar 2; a. e.

Hithpa. הִתְרַבֵּץ *to be besprinkled.* Sabb. l. c. ... ונמצא מִתְרַבֵּץ מאליו and thus the room is sprinkled of itself.

רְבַץ ch. same.

Pa. רַבֵּיץ *to sprinkle.* Y. Snh. VII, end, 25[d] איתחמי מְרַבֵּץ לִיחּ he appeared to be sprinkling upon it (the flax seed, to make it grow).

רֶבֶץ m. (b. h.; רָבַץ) *resting place.* Pirké d'R. El. ch. XX, end (ref. to Job XXX, 23) אמר ... בית מלון לִרְבָצִי Adam said, while I am yet in this world, I will build myself a lodging for my rest (in death); וחצב ... לִירְבָּצוֹ and he hewed, and built himself &c.

רִבְצָל m. (v. רָבַץ) [*sprinkler,*] *a small bag* for perfumes, spices &c. Kel. XX, 1 (ed. Dehr. רִיבְצָל).

רַבְצָן m. (רָבַץ) *an animal that habitually breaks down* under a load. B. Mets. 33[a] (ref. to Ex. XXIII, 5) רוֹבֵץ ולא רַבְצָן 'lying', but not when it is in the habit of &c. Ib. מה לי רובץ מה לי רבצן (if it is a Biblical duty to relieve the suffering animal,) what difference does it make, whether the animal breaks down for the first time or did so before?; a. e.—*Fem.* רַבְצָנִית. Tosef. B. Bath. IV, 6; B. Mets. 80[a].

רִבְקָא, רִי' f. (v. next w.) 1)=h. מַרְבֵּק *stall* in which cattle are tied. Targ. Jer. XLVI, 21. Targ. Am. VI, 4 (ed. Wil. רָבְקָא). Targ. Mal. III, 20.—2) *threshing team.* Targ. Jer. L, 11 (h. text דשה, v. next w.).

רִבְקָה I f. (רבק, Arab. rabaḳ *to join, tie*; cmp. רבג, רבך) *team.* Tosef. Par. II (I), 3 הכניסה לר' ודשה עם אמה if he took the young red cow into the team (that she may suck), and she did (accidentally) some threshing with her mother; B. Mets. 30[a]; Gitt. 53[a].—*Pl.* רִבְקוֹת. Tosef. Erub. II (I), 2; Erub. II, 1 כמלוא שיתי ר' וכ' the space required by two teams of three animals each.

רִבְקָה II (b. h.) pr. n. f. *Rebekah,* Isaac's wife. Gen. R. s. 60 וכיון שבאת ר' וכ' and when R. came into Abraham's house &c. Ib. s. 63 ראויה היתה ר' וכ' R. was destined to be the mother of the twelve tribes; a fr.

רִבְרֵב (רַבַּב) *to raise, make great.*

Hithpa. הִתְרַבְרֵב *to assume superiority.* Num. R. s. 18 (ref. to Num. XVI, 13 השתרר) על מה את מִתְרַבְרֵב עלינו וכ' on what ground dost thou claim superiority over us? what good hast thou done us?; Tanḥ. Korah 6; Yalk. Num. 750.

רַבְרֵב ch. same.

Ithpa. אִתְרַבְרֵב 1) *to be chief; to lead; to be great.* Targ. I Chr. XV, 22 (h. text נָסֹר). Targ. Job XXXIII, 12 (Ms. אִתְרַבְרַב). Targ. Prov. VIII, 16 (Ms. אִתְרוֹרְבִין); a. e.—2) *to claim superiority; to boast.* Targ. Num. XVI, 3; 13. Targ. Ez. V, 15. Targ. Y. Gen. XIV, 23. Targ. II Esth. VIII, 13 (ed. Lag. נִתְרוֹרֵב). Targ. Jer. XLVIII, 42 (ed. Lag. אִתְרָרְבִי); a. fr.—Gen. R. s. 89, v. next w.

רַבְרְבָא m. (preced.) *great; great man; prince, officer.*—*Pl.* רַבְרְבִי, רַבְרְבַיָּא, רַבְרְבִין. Targ. Gen. XII, 17. Ib. I, 16. Ib. XXV, 16. Targ. II Sam. VIII, 18; a. fr.—Ber. 57[b] ר' in the case of large (cucumbers). Y. ib. II, 5[b] ר' קוטי והיא וכ' great men (scholars) were before him, and he should have asked the inferior men? Lev. R. s. 5, end תובין ר' great sins. Koh. R. to II, 2 מרברבי בבל ... חד (read: כביל) one of the prominent men of Kabul (v. Lev. R. s. 20). Gen. R. s. 89 (ref. to רהבים, Ps. XL, 5) חכון ריבי ר' v. רְבָבָה; 'Rashi': תידע ר' דמתרברבין that means the great, that boast. Y. R. Hash. II, 58[b] top רַבְרְבֵיכוֹן your superiors, v. נָחַג; a. fr.—*Fem. pl.* רַבְרְבָן, רַבְרְבָתָא, רַבְרְבָאתָא. Targ. Num. XIII, 28. Targ. Prov. XV, 16 (ed. Lag. רבי־בא; some ed. דזרבאתא, read: רוֹב'). Targ. Deut. X, 21 (*great things*). Targ. Ob. 12; a. e.—Y. Gitt. V, 47[c] top אילין ר' the traps for large beasts, opp. דקוקתא. Bets. 25[a] נפל חברין בר' our colleague fell among great things, i. e. ventured an opinion on a subject contested by great authorities; a. e.

רַבְרְבוּתָא f. (preced.) *pride, boast.* Targ. Ps. XVII, 10 (Ms. רברבנותא).

רַבְרְבָנָא m. (preced.) *great man, prince.*—*Pl.* רַבְרְבָנִין, רַבְרְבָנַיָּא. Targ. Lam. II, 9. Ib. V, 12; a. fr.—Targ. Ps. XXII, 13 רוֹרְבָנַי ed. Lag. (ed. Wil. רברב; Ms. יזברב). [Targ. Job XXXV, 9 דורבניא, perh. to be read: חוֹרְבָּנַי, v. הוּרְבָּנָא.]

רַבְרְבָנוּתָא f. (preced.) *boast, pride.* Targ. Ps. XII, 4 (h. text גדלות). Ib. XVII, 10, v. רַבְרְבוּתָא.—Pes. 104[b] רַבְרְבָנוּתֵיהּ, v. סַרְרוּתָא.

רַבְתָּה, רַבְתָא, 1) fem. of רַבָּא, q. v.—2) *great city, capital.* Targ. Nah. III, 8, v. infra.—Gen. R. s. 1, beg. (play on אמון, Prov. VIII, 30) ואית ... אמון ר' and some say, *amon* means the capital; אמון ר' כמה וכ' *amon* means capital, as we read (Nah. l. c.), 'art thou better than No Amon? which is translated, ר' וכ' ... תאת art thou better than Alexandria, the capital?

רַבְתִּי, v. רַבָּה I.

רַבְתָנָא m. (רבב; v. רַבָּא) *nobility;* (collect. noun) *princes;* מלכא ר' *king of princes* (=h. המלך הגדול) title of the king of Assyria. Targ. II Kings XVIII, 19 (ed. Lag. מלכא רבא); ib. 28 (ed. Lag. מ' רבתנא, read: ר'); Targ. Is. XXXVI, 4; 13.

רג, Y. Snh. X, 29[a] top ברג, read: כרג.

רַגְאָתָא, רַגְאָנָתָא, v. רַאֲגָתָא.

רֶגֶב pr. n. pl. *Regeb* (or *Ragab*). Men. VIII, 3 בעבר ר' וכ' R. on the banks of the Jordan (v. Neub. Géogr. p. 247).

רִגְבָּא m. (b. h. רֶגֶב) *clod, boulder.*—*Pl.* רִגְבַיָּיא. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 6 (ref. to הגלגל, ib.) באילין דטבריא ר' like those bowlders of Tiberias (that roll into the lake).

Digitized by Google

רָגַג [*to be restless, anxious,*] *to desire, long, covet.* Imperf. יֵרוֹג. Targ. Deut. V, 18. Targ. Y. ib. XII, 20. Targ. Ps. LXXXIV, 3 רָגְנַת Ms. (ed. רָגְנַת, corr. acc.). Ib. LXVIII, 17 Ms. (ed. *Pa.*); a. fr.—*Part.* רָגִיג. Ib. LXIII, 2.—V. רְגִיג.

Pa. רַגֵּיג same. Targ. Josh. VII, 21 רַגִּיגְתִּנוּן (ed. Wil. רְגַגְתִּי; ed. Lag. ורגיתינון, Var. ורגגת). Targ. Cant. II, 3; a. fr.—*Part. pass.* מְרַגֵּג; *f.* מְרַגְּגָא &c. *desirable, precious.* Targ. Gen. II, 9 (not גַּג ...). Targ. Y. ib. XXVII, 15. Targ. Lam. II, 4; a. e.

Palpel רַגְרֵג same. Targ. Ps. CXXXII, 13 ed. Lag. (oth. ed. *Pa.*). Ib. XLII, 2 Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Ithpa. אִתְרַגְרֵג, *Ithpalp.* אִתְרַגְנַג same. Targ. Prov. XIII, 4. Ib. XXIII, 3; a. e.

רְגָא, רְגָנָא, רְעִי m. (preced.) *desire, desirability.* Targ. Ez. XXIV, 16; 25. Targ. I Kings XX, 6 רְעִינְךְ (not בְּעִי). Targ. Ps. CVI, 24 ריגנא ed. Lag., read: רְגִינָא.

רְגָנְתָא (constr. רְגַנְתַּ), v. רְגִיג, a. רְגִינְתָא.

רְגוּגָא, רְגוּגָ, v. רִיגּוּג.

רְגוֹז, v. רְגַז II.

רְגוּזָא, v. רִגּוּזָא.

רְגוּל m. (denom. of רֶגֶל) *tied by the feet.* Sabb. V, 3 (54ᵃ), v. עָקוּד; Y. ib. V, 7ᵇ bot. בשתי רגלין ... ר' *'akud* means tied by one foreleg, *ragul*, tied by the hindlegs; Tosef. ib. IV (V), 3 (v. Var. in ed. Zuck. note).

רְגוֹל m. (denom. of רַגְלָא, v. preced.) *streaked at the leg.* Targ. Gen. XXX, 40 (h. text עָקֹד).—*Pl.* רְגוֹלַיָּא, רְגוֹלַיִן. Ib. 39. Targ. O. ib. 35; a. e.

רְגוֹמָא m. (רָגַם) *slinger, archer.*—*Pl.* רְגוֹמַיָּא. Targ. Lam. I, 18.

רְגוּמָא, v. next w.

רְגוּמָא m. (רָגַם) *stoning to death.* Targ. Esth. V, 14 (Bxt. רגימא; ed. Lag. רגימיא, corr. acc.).

רְגוּעָה, v. רְגִיעָה.

רְגוּעָתָא pr. n. *f.* (רגע) [*balance, rest*] *R'go'itha*, legendary name of Esther's maid for the seventh day of the week. Targ. Esth. II, 9.

רְגוּשׁ, רְגִישׁ, v. רִיגּוּשׁ, a. רְגֵשׁ.

רְגוֹשָׁא, רְגוּשָׁא m. (רָגַשׁ) *noise, tumult; rush.* Targ. Job XXXIX, 24 Ms. (ed. רגיו). Ib. 7 Ms. (ed. רְגוּשׁ). Ib. XXXVIII, 27 (ed. Wil. רְגוּ; h. text שׁאה). Ib. XLI, 21; a. fr.—V. רִיגּוּשׁ ch.

רָגַז (b. h.; cmp. רגג) *to be unsteady, restless; to be agitated.* Taan. 10ᵇ (ref. to Gen. XLV, 24) שמא תִּרְגְּזוּ עליכם בדרך lest the road become unsteady for you (you lose your way); Yalk. Gen. 152 תִּרְגַּז.

Hif. הִרְגִּיז 1) *to stir, excite, incite to anger.* Ruth R. end אַרְגִּיזוּ יצרך (=הַרְגִּיזוּ), v. כָּצַשׂ; Midr. Till. to Ps. IV, 5; Yalk. ib. 627; Pesik. Shub., p. 158ᵃ. Midr. Till. l. c. עד מתי ... ומַרְגִּיזִין וכ' ... how long will you sin and create anger by saying &c.?; Yalk. l. c. וּמַרְגִּזִים (v. infra). Ber. 5ᵃ (ref. to Ps. l. c.) לעולם יַרְגִּיז וכ' at all times let man stir up his good inclination against his evil inclination. B. Bath. 16ᵃ יורד ... ומַרְגִּיז וכ' Satan comes down and leads (men) astray, and goes up and arouses (the Lord's) anger, takes permission and takes life. Tanḥ. Emor 2 לא הית לך להַרְגִּיז לבוראך וכ' hadst thou no other means to provoke thy Creator to anger than through me, making me an object of worship?; Lev. R. s. 26. Esth. R. to IV, 15 וידע המרגיז וכ' and let this provoker (Haman) know that thou hast not forgotten &c.; a. e.—2) *to be excited, fear.* Tanḥ. l. c. חיית מרגיז שמא וכ' I (Samuel) was frightened, lest it be the judgment day, and I feared myself.

Nif. נִרְגַּז *to be excited; to quarrel.* Nidd. 16ᵇ שר הנִרְגָּז (בבית חמשתאות) a chief officer (or scholar) that gets excited in the drinking house (a variant to הנרגן), v. רָגַל a. רָגַן.

Pi. רִגֵּז *to rage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9 תתחילו מְרַגְּזִין they began to rage. Yalk. Ps. l. c., v. *supra.*

Hithpa. הִתְרַגֵּז same. Mekh. l. c. מִתְרַגְּזִין; Yalk. Ex. 251.

רְגַז I, רְגִיז ch. same, *to tremble; to be agitated, angry.* Targ. Ps. LXXVII, 19. Targ. II Sam. XIX, 1. Targ. O. Gen. XL, 2. Targ. Ps. II, 12; a. fr.—Part. רָגֵיז. Targ. Zech. I, 15; a. e.

Ithpe. אִתְרְגִיז *to be shaken; to be excited.* Targ. Ps. LXXVII, 17. Targ. Y. Ex. XV, 14.

Af. אַרְגִּיז 1) *to shake; to excite; to scandalize, make angry.* Targ. Job IX, 6. Targ. Ps. LXXVIII, 8. Targ. O. a. Y. I Deut. XXXII, 21. Targ. Is. III, 16 (h. text תּוֹעֲפוֹת!); a. fr.—Esp. *to blaspheme,* Targ. O. Lev. XXIV, 11. Targ. Prov. XXII, 14; a. fr.—2) *to be angry.* Targ. Ps. LXXVIII, 62 (h. text התעבר).—[Midr. Till. to Ps. XXV, 4 מרגזין, read: מְזַגְזִין, v. מְזַג.]

רְגָז, v. רוֹגֶז.

רְגַז II, רְגוֹז m. (preced.) *anger, wrath.* Targ. Deut. IX, 20. Ib. XXIX, 27; a. e.

רַגָּז m. (b. h.; preced. wds.) *trembling, fearful.* Cant. R. to VIII, 9 (ref. to Lev. XXVIII, 65) שמח לב ר' וכ' there (in Babylonian captivity) a fearful heart, but &c.

רָגְזָא, v. רוֹגֶז.

רַגְזָן m. (preced. wds.) *irritable, quarrelsome.* Sabb. 156ᵃ. Kidd. 40ᵇ bot.—*Pl.* רַגְזָנִין. Ex. R. s. 7.

רַגְזָנָא ch. same. Targ. Prov. XXIX, 22 (some ed. רוגזא, corr. acc.).—*Fem.* רַגְזָנִיתָא. Ib. XXI, 19 Levita (ed. מרגזני).

רַגְזָנוּת f. (preced. wds.) *irritability, excitement.* Kidd. 40ᵇ sq. רַגְזָנוּתוֹ ... רגזן (not רגזניתא) a hot-tempered man achieves nothing but (the injurious effect of) his excite-

Digitized by Google

ment. Yeb. 64ª תפלתם ... ממדת ר' למדת רחמנות the prayer of the righteous turns the divine anger to mercy; Succ. 14ª Ms. M. (ed. אכזריות); Yalk. Gen. 110.

רַגְזַנְיָתָא, v. רִגְזָנָא.

רַגְזָתָא, v. רִוגְזָא.

רָגַי, Targ. Josh. VII, 21, ed. Lag., v. רָגַג *Pa.*

רָגְיָא m. (רגע=רגי) 1) *the turn of the scale* (Gr. ῥοπή). Targ. Prov. XVI, 11.—2) *mean, medial sum.* Bekh. 11ª עין רפה ... בינונית בר' the liberal (redeems the first born ass) with a Sela, the stingy with a Shekel (two Zuz), he of a middle disposition, with a 'middle'; ib. ... הלכתא בר' רגיל חכא ורגיל חכא the law requires a *rigia*, and how much is this? Three Zuz, running this way and running that way.

רָגִיג, **רְ'**, **רְגִיגָא**, **רְגִיגְתָא** m., **רְגִיגְתָא** f. (רָגַג) *desirable, precious.* Targ. Jer. LI, 7. Targ. Job XXXIII, 20. Targ. Ps. CVI, 24 (not ריגגא). Targ. Prov. XXI, 20 (ed. Wil. רְגִיג'); a. e.—V. next w.

רָגִיגָא, **רְגִיגְתָא** f. (preced.) 1) *desire, longing.* Targ. Ps. XXI, 3 רְגִיגַת (ed. Lag. a. oth. רְגִיגַת). Ib. XXXVIII, 10 (ed. Wil. רְגִיג'). Ib. CXIX, 20.—2) *pleasure, joy.* Targ. II Chr. XXI, 20.—[Targ. Ps. XIX, 15 רגגית ed. Wil., read: רננת, v. רְנָנָא.]

רָגִין I, v. רְגַז I.

רָגִין II, **רְגִין** m. = רְגַז II. Targ. Job V, 2 קדירס ר' Ms. (ed. רוגזית דק'). Ib. IX, 23 Ms. (ed. רוגז'). Ib. XVII, 7 (Ms. רְגוז'). Targ. Koh. VII, 3 (ed. Lag. רגוז). Targ. Job XXXIX, 24, v. רְגוּשׁ; a. e.—Y. Taan. II, 65ᵇ bot. (expl. ארך אפים, Joel II, 13) רחיק ר' keeping anger at a distance; Pesik. Shub., p. 161ᵇ רחק רְגַז; Yalk. Joel 535.

רָגִינְתָא, v. רִוגְזָא.

רָגִיל m., **רְגִילָה** f. (רָגַל) [*running*, cmp. חֹשׁ,] *in the habit of, wont to.* Bets. III, 8 (29ᵇ) אצל חנויני הר' אצלו to a storekeeper to whom he is used to go. Ber. 40ª הר' בחורדל וכ' who is in the habit of using mustard once in thirty days. Pes. 104ª ושאינו ר' וכ' ... הר' he who is conversant (with the prayers) recites several (clauses of the Habdalah), he who is not, recites one. Keth. 65ª נותנין לה ר' if she is used to wine, it must be given to her; a. v. fr.—*Pl.* רְגִילִין, רְגִילִים; רְגִילוֹת. Yoma VIII, 4 בשביל שיהיו ר' במציות that they may become used to religious observances; a. fr.—Tosef. Ber. II, 12 הלכות הר' Var. (ed. Zuck. הרוגלות) Hălakhoth which are familiar to him; Ber. 22ª רְגִילוֹת; Y. Sabb. I, 3ᵈ רוגליות.

רָגִיל ch. same. Targ. Ps. XLV, 2.—[Bekh. 11ª, v. רְגִל.]—*Pl.* רְגִילִין. Targ. Lam. II, 21.

רְגִילָה I f., v. רָגִיל h.

רְגִילָה II f. (cmp. Arab. riglah) *portulaca, purslane.* Shebi. VII, 1. Ib. IX, 5; Tosef. ib. VII, 13. Ukts. III, 2.

רְגִילוּת f., *pl.* רְגִילִיוֹת, v. רָגִיל h.

רְגִימָתָא, **רְגִימָא** f. (רְגַם), רְגִימַת אבנין *throwing of stones, stoning.* Targ. Ruth I, 17.

רגינא, Lam. R. to I, 13 מר', ed. Wil. מרגיא, v. סְרוּגְנָיָא.

רְגִיעָה f. (רָגַע; cmp. רְגִיעָא) [*balance,*] *compromise, agreement on average weights* or *prices.* Tosef. B. Mets. XI, 25 רשאין ... לעשות ר' ביניהם (Var. רגיצה) the bakers of a place are permitted to form a combination settling the weight or price of bread.

רָגִיף, v. רָגַף.

רָגִישׁ, v. רָגַשׁ.

רְגִישְׁתָא f. (רָגַשׁ) *feeling, sense.* Targ. Job XX, 2 (ed. Lag. רְחִישְׁתָא, v. רְחִישׁ).

רָגַל (b. h.) *to move on, run.*—[Part. pass., v. רָגוּל.]

Nif. נִרְגַּל (v. רָגִיל) *to be wont to.* Nidd. 16ᵇ ש־ הוּנְרְגַּל וכ' a magistrate (a scholar) who is an habitual visitor of drinking houses; v. רָגַז a. רָגַן.

Hif. הִרְגִּיל 1) (denom. of רֶגֶל) *to flay an animal from its feet upward* (in order to use the skin as a bag, v. חֻמָּה). Ḥull. IX, 3 המרגיל וכ' if one flays from the feet upward, the entire skin is considered as connected (with the flesh, as long as the process lasts) for purposes of levitical cleanness. Tosef. Bets. II, 11 אין מַרְגִּילִין וכ' we must not flay from the feet on a Holy Day, nor on a week day when the animal is a firstborn &c.; Bekh. 33ª; Tem. 24ª.—2) *to make familiar, to accustom.* Sabb. 13ª שמא ירגילנו אצלו lest he make him accustomed to associate with him. Ib. וכי מַרְגִּילוֹ וכ' and if he does accustom him, what of it? Ab. III, 13 שחוק ... מַרְגִּילִין וכ', v. בַּדְחָנוּת; a. e.—3) *to lead; to persuade.* Ber. 60ᵇ ירגילני לידי מצוה ואל תרגילני וכ' and lead me into the power (to the opportunity) of good deeds, and lead me not into the power of sin. Ib. שתרגילני בתורתך that thou mayest lead me by thy Law.—Yeb. 85ᵇ זו מַרְגִּילוֹ וזו מַרְגִּילָתוֹ in the one case he leads (persuades) her to marry him, in the other case she persuades him; a. fr.—4) *to bring about; cause.* Ber. 22ª, sq. המרגיל (sub. קרי) who causes an effusion of semen, opp. לאונסו.

Hithpa. הִתְרַגֵּל *to accustom one's self, get used to.* Y. Sabb. I, 3ᶜ top שהוא מִתְרַגֵּל עמו וכ' when he gets used to associate with him when he is unclean himself, he is likely to associate with him when he is clean. Y. Ned. XI, end, 42ᵈ יעשו סעודה ותן מִתְרַגְּלִין לַבָּא וכ' (some ed. לבוא) let a banquet be arranged, and they (the disaffected couple) will get used in future to associate with each other through the influence of the banquet.

רַגַּל ch. same, *to move, run.* Part. רַגִּיל. Bekh. 11ª, v. רָגְיָא.—Part. pass. רָגִיל *used,* q. v.—Sabb. 119ª דר' דובן who is wont to buy (fish for the Sabbath). Ib. bot. אי רְגִילַתּוּ if you are accustomed to &c., v. קְרַם; a. e.

Pa. רַגֵּל *to cause to run.* Y. Ab. Zar. V, 45ª אתי דְמַרְגֵּל

Digitized by Google

וכ' דיקא he that makes the jet of wine run from above downward.

Af. אַרְגֵּיל *to lead; to accustom.* Yeb. 85b תיא מַרְגְּלָא ליה she leads (persuades) him, v. preced. — Part. pass. מַרְגַּל; f. מַרְגְּלָא, v. מַרְגְּלָא I.

Ithpa. אִיתַרְגַּל, אִירַגַּל *to accustome one's self, make it a habit.* Ned. 66b כי היכי דלא לְתַרְגְּלֵי למינדר (Rashi לְיִרַגְּלֵי) that they may not make it a habit to vow.

רֶגֶל f. (b. h.; preced.) 1) *foot; leg*; (of quadrupeds) *hindleg.* Sabb. 31a כשאני עומד על ר' אחת within the time that I can stand on one leg. Ḥull. II, 6, v. פַּרְסָה II; a. v. fr. — Esp. (sub. נזק) *the damage done by an animal's foot, treading, stamping.* B. Kam. 2b, v. שֵׁן. Ib. 3a; a. fr. — תורת (ה)ר' *the law for the protection of travellers, permission to trade.* Tanḥ. B'shall. 12 (the Sodomites said) בואו ונשכח ת' רגל וכ' come, let us make the law of free trade forgotten in our land; Snh. 109a; a. e. — לר' (v. next w.) *in the wake of, for the sake of* (cmp. שְׁבִיל). Gen. R. s. 97 (ref. to רגלי, Num. XI, 21) כולן לרַגְלֵי עלו they all came up (from Egypt) for my sake. Yalk. Sam. 143 יצחק ... לרַגְלוֹ Isaac went down to Gerar, and blessing came down for his sake, a. e. — *Du.* רַגְלַיִם; *pl.* רְגָלִים. Nidd. 31a, v. הִילּוּךְ. Ber. 10b המתפלל ... את רַגְלָיו he that says the prayers (תְּסָנֶּה) must direct his feet (stand straight). Ḥull. III, 7, v. קַרְסוֹל. Ib. IV, 6 בהמה ... רַגְלֶיהָ an animal that had its hindlegs cut off. Ber. 32a כסא של שלש ר' a chair with three legs (the merits of the three patriarchs); a. v. fr. — מאין הר', v. אַיִן II. — מי ר', v. מַיִם. — לדבר ר' (the thing has feet to stand on,) *there is a basis, a reason for it.* Naz. IX, 3 שר' לר' for there is a reason (to assume that the field once was a burial ground). Ib. 4; a. fr. — 2) [*pilgrimage,*] *one of the three festivals* (Ex. XXIII, 14). M. Kat. III, 5 שלשה ... קודם לר' three days before a festival. Ib. 19a, sq. ערב חר' the eve of a festival. Ib. 20a כל שהיא משום אבל חר' מפסיקו וכ' an intervening festival interrupts whatever concerns the mourning itself (and the mourning observances must be continued after the festival). Num. R. s. 19 ועשו את חר' וכ' they observed the festival in Tishri, and after the festive season they took up the war against Sihon. Yoma 21a בשצה עולין לר' ... when the Israelites went to the Temple for the festive visit. R. Hash. 4b, a. fr. שמיני ר' בפני וכ' the eighth day of Succoth is an independent festival; a. v. fr. — ר' רדופין, v. רָדַף. — *Pl.* as ab. R. Hash. I, 1 ראש חשנה ... ולר' is the beginning of the year for the date of the years of kings and for the order of the festivals (making Passover the first). Pes. 8b, a. fr. עולי ר' pilgrims to the Temple, v. supra. Erub. 40b, a. fr. שלשה ר' the three festivals. Ib. לא איקרו ר' they (New Year and Day of Atonement) are not called *r'galim* (pilgrims' festivals); a. fr.

רִי', רִגְלָא, רֶגֶל ch. same, 1) *foot, leg; pace.* Targ. Lev. XXI, 19. Targ. Gen. XXXIII, 14 (O. ed. Berl. לרַיְגַל); a. fr. — Y. Maas. Sh. IV, end, 55c רִגְלֵי, v. קִשְׁיָן II, a. סַרְבָּל. Y. Shebi. IX, 39a top צלילא ר', v. צְלַל; a. fr. — Trnsf. *good or bad luck coming in the wake of.* Targ. Y. Gen. XXX, 30. — Y. Ber. II, 5a ברגליה חריב ובריגליה וכ' in his luck (when he was born) the Temple was destroyed, and in his luck it will be rebuilt; Lam. R. to I, 16 על רִיגְלוֹי (*pl.*). Y. Ab. Zar. III, 42d top ריגלית דיעקב, v. נַרְגַּל. — *Pl.* רַגְלָיָא, רִגְלִין, רִגְלָן, רִי', רַי'. Targ. Lev. XI, 42. Targ. Ps. XXVI, 12 Ms. (ed. *sing.*). Targ. Esth. V, 1 מרי דר' = מי רגלים, v. מַיִם. Targ. Y. Lev. IX, 14; ib. VIII, 21 ריגלאה (corr. acc.); a. fr. — Y. Kil. IX, 32c bot. רִיגְלוֹי דבר וכ'; Succ. 53a רַגְלוֹהִי וכ', v. עֲרַב I; a. fr. — 2) *festival, festive season,* esp. *the season of the Babylonian academies* in Adar and Elul. Bekh. 60a ... בר' תירגמה R. H. bar S. interpreted it before Raba at the college session (on the Sabbath preceding a festival, Rashi). Snh. 7b בשבתא דר' on the first Sabbath of the season; a. fr. — 3) (from its shape) *a forked carrying pole* which can be fixed in the ground when the carrier is resting. Bets. 30a, a. e., v. הַגְלָא. — [Targ. Prov. XIV, 5; XXIV, 28 (ed. Wil. אַגְלָא); XIX, 28 (ed. Wil. רגלאה); Ab. Zar. 22b, v. הַגְלָא.]

רִי', רַגְלָי, רַגְלָאָה m. = h. רַגְלִי, *footman.* Targ. O. Ex. XII, 37 ed. Berl. (oth. ed. רַגְלָאִין *pl.*). Targ. O. Num. XI, 21 (Y. רַגְלָיִן, *pl.*). Targ. Jer. XII, 5; a. e. — [Targ. Y. Lev. VIII, 21; Targ. Prov. XIX, 28, v. preced.] — *Pl.* רַגְלָאִין, רִגְלָיִן, רִי'. Targ. Jud. XV, 8 (ed. Wil. רַי'); a. e., v. supra.

רִי', רַגְלְתָא, רַגְלוֹתָא, v. הַגְלוֹתָא.

רַגְלִי m. (b. h.; רֶגֶל) *footman, runner.* Snh. 96a נזדמן לו ר' וכ' a runner met him, and he ran before him ... and was tired; Yalk. Jer. 290.

רַגְלַי, v. רַגְלָאָה.

רַגְלִיּוֹת, v. רוֹגְלִית.

רָגַם (b. h.; denom. of רֶגֶם; cmp. b. h. רָגַב) *to cast a stone, ball &c., to pelt.* Succ. IV, 9; Tosef. ib. III, 16 ורָגְמוּהוּ וכ' and all the people pelted him with their Ethrogim. Sot. 37a (play on רגמתם אותם, Ps. LXVIII, 28) ויהוי ... רוֹגְמִים and the princes of Judah threw stones at them (stirring them up to go into the sea); Mekh. B'shall., s. 5 מָרַגְּמִין וכ'. Ex. R. s. 1 שר' אוהבו וכ' who cast stones at the king's friend; a. e.

Pi. רִגֵּם same; *to wound with missiles, bruise.* Mekh. B'shall. l. c., v. supra. — Tanḥ. K'dosh. ed. Bub. 8; Yalk. Lev. 615 כבר היו מְרַגְּמִין את וכ' they would have bruised my face and my whole body with them (the Ethrogim).

Hif. הִרְגִּים same. Tanḥ. K'dosh. 8 כבר היו מַרְגִּימִין איתי את כל וכ' they would have bruised me all over my body &c., v. supra.

רַגַּם ch. same. Targ. O. Lev. XXIV, 16. Targ. Lam. I, 18. Targ. Ex. XVII, 4 (O. ed. Berl. ורַגְמוּנִי *Pa.*); a. fr. — Kidd. 70b לְמִירְגְּמֵיהּ ... נפקי they went out after him ready to stone him. Yalk. Is. 284 [read:] כל חד מינייכו ליתי ליה גולמא (being a gloss to טינא לתחמא) טינא לתחמא ורַגְמוּנֵיהּ, and ונשדי ביה (ונרגמוניה a Var. of) let each of you bring a ball of sealing clay (cylinder) and cast it at it (Jerusalem); Snh. 95a, v. גּוֹלְמָא.

Pa. רַגֵּים same. Targ. II Sam. XVI, 6; 13; a. e.

Ithpe. אִתְרַגִּים, *Ithpa.* אִתְרְגִים *to be stoned* (to death). Targ. Ex. XIX, 13. Targ. I Kings XXI, 14, sq.; a. e. — [Targ. Is. I, 2, v. רָגַם.]

רָגֶם pr. n. pl. *R'gam,* v. רָקֶם I.

רִי', רַגְמָא m. (v. רָגַם) *stone, missile.* Kidd. 70b שדיות

Digitized by Google

להתוא ר' מידיהו וכ' they dropped (every one) that stone (with which they had intended to pelt him) out of their hands, and a dam was formed &c.

רָגַן (b.h.) *to move in excitement; to crowd; to quarrel.* Yalk. Deut. 801 רוֹגְנִין; v., however, רוֹגְנָן.

Nif. נִרְגַּן *to crowd together* (in discontent); *to be surrounded by a crowd; to create discontent.* Nidd. 16[b] (a variant to הנרגל, v. רָגַל) (בבית המשתאות) שר הנִרְגָּן a magistrate (or scholar) that is surrounded by a crowd (whom he incites to riot) in drinking houses.

Pi. רִגֵּן *to heap, cast,* (with דברים, cmp. נִגֵּחַ) *to speak rebelliously, reproach.* Gen. R. s. 20, beg. (ref. to נרגן, Prov. XVI, 28) זה הנחש ... שר' ד' וכ' that is the serpent ... that spoke rebelliously against his Creator; Yalk. Prov. 956. Num. R. s. 16 (ref. to Prov. XVIII, 8 נרגן, a. Deut. I, 27 דברים שרִגְּנוּ אחר וכ' (ותרגנו) (or שרָגְנוּ) the words which they cast up behind the Lord, caused them great distress; Tanḥ. Sh'laḥ 11; Yalk. Num. 743.

Hithpa. הִתְרַגֵּן *to gather crowds around one's self.* Sifré Deut. 24 ומִתְרַגְּנִים, v. מִתְחַלְּחִם.

רָגַן, *Pa.* רַגֵּן ch. same, *to move in excitement.* Targ. Y. Deut. I, 27.

רָגַע (b. h.) *to move, swing; to balance.*

Hif. הִרְגִּיעַ, *Pi.* רִגֵּעַ *to move* from place to place; (of an infant) *to crawl.* Y. Kidd. IV, 65[d] bot.; Y. B. Bath. III, beg. 13[d] תינוק המַרְגִּיעַ a (foundling) infant which can leave the place where it was put down. Yalk. Ps. 846 וראו אותו מְרַגֵּעַ על וכ' they saw him crawl on hands and feet with a reed in his mouth &c. (playing with his child); Midr. Till. to Ps. XCII, 15 ed. Bub. מַרְגִּיעַ (missing in eds.).

רֶגַע m. (b.h.; preced.; cmp. Lat. momentum) *moment.* Ber. 7[a] כמה ר' אחד וכ' how much is a *reg'a*? כמה of an hour; ib. וכמה ר' כמימרית how long is a *reg'a*? As long a time as is required for saying *reg'a*; Lam. R. to II, 18 כדי לאמרו; Y. Ber. I, 2[d] top. Tosef. Ber. I, 1, v. עוֹנָה I; a. e.

רְגָעָא, רִיר', ch. same. Targ. Koh. IX, 12.

רגעתן, v. בְּגָתָן.

רָגַף *to stir, shake.*

Ithpe. אִתְרְגִיף, *Ithpa.* אִתְרַגַּף *to be stirred up, shaken.* Targ. II Sam. XXII, 8; Targ. Ps. XVIII, 8. Targ. Is. I, 2 איתרגפת ed. Lag. (ed. Wil. איתרגישת; ed. Ven. I איתרגימת). Targ. Job XXXIV, 20; a. e.

רַגְרֵג, v. רִגֵּג.

רְגַרְוָגָא, v. רִיגּוּג.

רָגַשׁ (b. h.) *to tremble, shake; to rage.*

Hif. הִרְגִּישׁ 1) *to stir up, gather in a crowd.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 10 שהוא עתיד להַרְגִּישׁ וכ' he shall stir up all nations and bring them to Jerusalem; a. e.—2) *to be affected, feel, perceive.* Ex. R. s. 14 היו נוטלין ... ולא הירגישו מַרְגִּישִׁין they might have taken all our belongings in the days of darkness, and we should not have noticed it. Ib. s. 15 הביא ... ולא ה' פרעה God brought plagues upon the Egyptians, but Pharaoh did not care; כיון ... התחיל מַרְגִּישׁ וכ' when the plague touched his own body, he began to feel it and cry &c. Meg. 15[b] אולי יַרְגִּישׁ המקום וכ' (Esther, in inviting Haman, thought,) perhaps God will feel (compassion at my self-humiliation), and do a miracle for us. Sabb. 13[b] אין בשר חמת מרגיש באיזמל dead flesh feels not the knife (we have grown indolent through the frequency of persecutions); שבחי מרגיש וכ' ... אין the dead flesh in a living body feels not &c.; Y. Taan. III, 66[d] bot. Y. Ber. V, 9[a] bot. לא הִרְגַּשְׁתָּ didst thou not feel (the lizard's bite)? ... אם הִרְגַּשְׁתִּי יבא עלי may evil befall me, if, in my devotion ..., I felt it. Y. Erub. I, 19[b] שאילו ישמט היא מרגיש if it should slip off, he would find it out. Gen. R. s. 47 ד' ונצטער he felt (the pain of circumcision) and suffered. Pesik. R. s. 11 ... כל הפירות מַרְגִּישִׁים ... וכילם ... ומרגישים of all fruits in a bag, you take some, and the others are not affected, but in the case of nuts ... all are in heavy commotion; כך ישראל ... וכילם מרגישים so is it with Israel: one man sins, and all feel the effect of it; Yalk. Cant. 992; a. fr.

Pi. רִגֵּשׁ *to create excitement.* Lam. R. to II, 7 קיל צרות מְרַגְּשׁוֹת the noise of exciting troubles.

Hithpa. הִתְרַגֵּשׁ *to come in crowds, rush forth, storm.* Tanḥ. Lekh 9 ... להתרגש עלידהם עיזדין all kings shall come in a rage against them. Y. Ber. V, 8[d] bot. those hard times (v. חָצַף) הדיוצאות המִתְרַגְּשׁוֹת לבא לעולם which go forth, which rush to enter the world. B. Kam. 80[b] ובאר פורעניות חמתרגשות ובאות וכ' and other calamities which break forth and visit a community; Taan. 14[a]; a. e.

רָגַשׁ ch. same, *to tremble, shake, be agitated; to moan.* Targ. Ps. LXXII, 16 יִרְגּוֹשׁ Ms. (ed. יִרְגּוּשׁ; h. text יִרְעַשׁ). Ib. XXXVIII, 9 רְגִישׁוּת (h. text שְׁאוֹן). Ib. LV, 3; a. fr.—*Part. pass.* רָגִישׁ *affected; felt.* Yeb. 117[b] דת' לה צערא the annoyance of family troubles has been felt by her before (Ar. رَغِيشٌ, q. v.). Gen. R. s. 32 (ref. to בעצם, Gen. VII, 13) (Noah went into the ark in broad day-light) דת' ליה ימלל (a proverbial expression) let him whom it hurts speak out, i. e. let him who objects to my doings come forward; ib. s. 47 (ref. to בעצם, Gen. XVII, 23) דרָגַשׁ ליה וכ' (some ed. דרַגְשָׁה); Cant. R. to IV, 6 דרגשה.

Af. אַרְגִּישׁ 1) *to stir up, shake, trouble; to set in motion.* Targ. Ps. LX, 4. Targ. Job XXXIX, 20. Targ. Josh. VII, 3 (h. text תְּרֵגַּע). Targ. Y. I Deut. XXXIV, 5; a. fr.—Snh. 95[a] (quoted fr. Targ. Is. X, 32) הלא דא ... אַרְגְּשִׁית כל וכ' (Targ. l. c. אַרְגֵּישׁ) is this the city of Jerusalem for which I set all my camps in motion?; Yalk. Is. 284.—Trnsf. (with אזא) *to make bold, have the hardihood to.* Pesik. Anokhi, p. 138[b] הא אַרְגִּישְׁתּוּן אסכון have you dared (to come back)? Ib. הא אַרְגַּשְׁתְּ hast thou the hardihood (to come back to me)?; v. גּוּשׁ I.—2) *to be excited, rage.* Targ. Ps. XLII, 12; XLIII, 5 (ed. Wil. תִּרְגֵּשׁ; Ms. תתרגישי; h. text תֶּהֱמִי). Ib. LXXII, 16, v. supra; a. e.—Gen. R. s. 17 א' בה וכ' he was angry with her (scolded her) the first day, the second day &c.—3) *to be affected, feel; to be troubled.* Sabb. 129[a] א' בנפשיה he felt himself (felt weak). Yoma 22[b]; B. Kam. 20[b] ולא מַרְגִּישׁ, v. חָלָה.—4) *to feel the scent of, trace, track.* Targ. Y. Ex. II, 3.

Ithpe. אִתְרְגִישׁ, אִתְרְגוּשׁ; *Ithpa.* אִתְרַגַּשׁ *to be shaken, troubled; to be excited, noisy.* Targ. II Sam. XXII, 8;

Digitized by Google

Targ. Ps. XVIII, 8. Ib. XLII, 12; XLIII, 5, v. supra. Ib. II, 1. Ib. LIX, 7; a. e.

רְגַשׁ m. (b. h.; preced.) *commotion, vibration.* Yalk. Ps. 620 רְגַשָׁן של וכ' כל all the commotion of the wicked and all their toil are in vain; Midr. Till. to Ps. II רִיגּוּשָׁן (ed. Bub. רִגּוּשָׁן). Yalk. Ex. 299 (ref. to Ex. XX, 18) אדם ... תוא שומע ר' קולו וכ' if a man speaks to his fellowman, the latter hears the sound of his voice, but does not see a light proceeding from it, but the Israelites heard ... and saw the voice.

רְגַשָׁא, רְגָשָׁא, רִי' ch. same, *movement, noise.* Targ. Prov. VII, 15 (ed. Wil. רִ').—Meg. 29ª שמעו קול רי' (Ms. M. שמע ... ריגשא) they heard the sound of a movement.

רְגָתָא, רִי' f. (רְגַג) *desire.* Targ. Ps. X, 17 (ed. Wil. רִיגָתָא). Targ. Prov. XI, 23. Ib. X, 24 (ed. Wil. רְגָגְתָא, corr. acc., or רְגָגְתָא). Ib. XIII, 12; a. e.

רְדָא, v. רְדֵי.

רְדָא m. (רְדַד) *dripping, moist.* Pes. 56ª אסא ר' Ar. a. Ms. M. (ed. דרא, transp.), v. אָסָא III.—V. רְדָיָא.

רְדַד (b. h.), *Pi.* רִדֵּד (cmp. רָדַד) [*to lower,*] *to flatten, stamp, beat.* Tosef. M. Kat. I, 4 ומְרַדֵּד (ה)אדמה וכ' (Var. ומְרַדֵּיד) and beats the ground under it (to kill the moles); Y. ib. I, 80ᶜ; Bab. ib. 7ª ומְדַדֵּה (Ms. M. ומודדה), v. רְדָה I. Tam. VI, 3 תחתיל מרדד ויוצא (Bab. ed. 33ª מְרַדְּדָן) he flattened (spread the heap of coals) and went out. Ib. 2 ורְדָדָן בשולי וכ' (or וּרְדָדָן) and spread them with the rim of the pan. Sabb. 103ª מְרַדְּדֵי נסי משכן those beating the gold foils for the Tabernacle; Tosef. ib. XI (XII), 2; a. e.—Part. pass. מְרוּדָּד; *pl.* מְרוּדָּדִין. Y. Erub. VII, 24ᶜ top אם חיה תחבן מר' if the pile of straw is reduced (spread). Ḥull. 46ª כזית מר' if the olive's size that is left of the liver looks like beaten (ragged). Ib. 124ᵇ במר' when the piece of meat is ragged (the two parts, each of half an olive's size, connected by a strip). Mikv. VII, 7 מקוה שמימיו מר' a bathing tank the water of which is shallow (and spread, and can be made deeper by damming). Ohol. VII, 2 מקצתו מר' על הארץ part of the tent canvas flat on the ground; מר' על האריבה stretched flat over the sky-light.

רְדַד ch. same, *to beat, stamp, stretch.* Targ. Ps. CXXXVI, 6.—Part. pass. רְדִיד; *pl.* רְדִידִין. Targ. O. Num. XVII, 3 ed. Berl. (oth. ed. רְהִידִין).

Pa. רַדֵּיד same. Targ. Ex. XXXIX, 3. Targ. Num. XVII, 4. Targ. Ps. CXLIV, 2.—B. Mets. 83ᵇ רַהוּדֵי ר' he has been hammering (metal, during the night).

Ithpa. אִרְרַדִּיד *to become thin, slender.* Ned. 61ᵇ ענבים נמר כי מִירַהְדָן וכ' grapes, likewise, when their stems are thin, can be nipped off with the hand (without a pruning knife).

רְדָד or **רִדָּד** m. (preced.) *that part of the canvas which lies flat on the ground.* Tosef. Ohol. VIII, 1 ... כזית תחת תר' (not על) an olive's size of a corpse which lies under the flat canvas.

רַדְדָא m. (preced. wds.) *the beaten (smooth) side of cloth,* opp. לַבְּדָא. Targ. Y. Lev. XIII, 55.

רְדָדָה, v. רִדֵּד.

רְדוּ f. (רְדֵי III) *ploughing.* B. Bath. 12ª בי ר' יומא (Ms. M. רְדֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. כי רדי וכ', v. רְדָיָא) as large a field as requires a day for ploughing.

רד"ו *r'du,* (numerical value) *two hundred and ten years,* the traditional time of the slavery in Egypt. Gen. R. s. 91 (ref. to וְרִדּוּ, Gen. XLII, 2) כמנין ר' ... בישרם he announced to them that they would live there in slavery two hundred and ten years, corresponding to the numerical value of רד"ו; Num. R. s. 13, end כנגד ר' שנים וכ' corresponding to the 210 years which Israel spent in Egypt.

רְדָוָתָא, v. רִידָוָתָא.

רְדוֹף m. (רָדַף) *fast run.* Ber. 56ᵇ, opp. נַחַת.

רדופיכון, Targ. Y. Lev. XXV, 5, read: פַּרוּדַיכוֹן, v. פְּרִידָא I.

רְדָה, רדי I (b. h.; cmp. רָדַד) [*to stamp, tread,*] 1) (cmp. בָּעַט) *to rebel, be contumacious.* Yoma 40ᵇ למינין ... אל לְרַהוֹת Ms. M. (ed. לצדוקים) give the heretics no occasion to rebel (to argue in favor of their heresy); Tosef. ib. III (II), 2 לרדות אחריכם ed. Zuck. (Var. לרדותן אחריהם, corr. acc.) to rebel after you are gone; Par. III, 3; Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2.—2) *to chastise.* Mekh. Mishp. s. 4 תרודה בבנו ובתלמידו he who chastises his son or his pupil (and kills him); Macc. II, 2 חרב הרודה את וכ' the teacher that punishes his pupil. Gen. R. s. 50, end בקש לְרַדוֹתָן and wanted to punish them; a. fr.—3) *to subjugate, rule, govern.* Ib. s. 8 (ref. to ורדו, Gen. I, 28) אם זכה רְדוּ ואם לאו יֵרָדוּ if man is good, (God says,) 'rule', if not, (God says,) 'let them go down'; ib. (ref. to וירדו, ib. 26 ... יִרְדוּ את שהוא ... יֵרָדוּ את שאיט (not ורדו) concerning such as are 'in our image and likeness' (I say,) 'they shall rule' &c. Ib. ... ויִרְדֶּה למי וכ' יבא let 'our image and likeness' (the good man) rule over him who is not &c.; Yalk. ib. 14.—[Tosef. Ter. IX, 12 ed. Zuck. ירדנו, v. עֵרֶב III.]

Pi. רִידֶּה 1) *to drive, chase.* Ex. R. s. 20 כך שאֲרַדֶּה אותן וכ' until I drive them into the sea.—2) *to chastise.* Ib. s. 1 לא ריידה he did not chastise him. Ib. ולא ריידהו ביסורין he did not punish him with sufferings. Ib. (play on אֲרָדוֹן, I Chr. II, 18, as a surname of Caleb) שר' את יצרו he chastised (or *subjugated,* v. supra) his evil inclination. Yalk. Prov. 959 אֲרַדֶּה אותך וכ' (or אֲרָדֶּה) I shall punish thee with them; a. e.—3) *to stamp.* M. Kat. 7ª, v. רָדַד.—4) (cmp. בָּבַשׁ) *to dam, make passable.* Erub. 104ª ... חצר תבן ומְרַדֶּה בה (Alf. מדדה, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) if a court has been made impassable through rain, he may bring straw and make a path with it; ib. וכשהוא מרדה אינו מרדה וכ' and when he makes the path, he must not do so by carrying the straw in a basket &c.

רְדָא, רְדֵי ch. same, 1) *to chastise.* Targ. I Kings XII, 11. Targ. Prov. III, 12. Ib. XXXI, 1. Targ. Ps. XII, 7 יְרָאן (ed. Wil. דראן, corr. acc.); a. fr.—2) *to drive, rule.* Ib. CX, 2. Targ. Lev. XXVI, 17; a. e.

Digitized by Google

Ithpe. אִתְרְדֵי, אִתְרְדָא *to be chastened; to be instructed.* Targ. Jer. VI, 8. Targ. Prov. XXIX, 19. Targ. Y. Lev. XX, 5; a. fr.

רָדָה, רְדִי II (b. h., cmp. ירד) *to take down; to detach, break off*, esp. *a) to take honey out of the bee-hive.* Ukts. III, 10 כוורת ... והרוֹדֶה ממנה וכ' a bee-hive ... is regarded as landed estate ..., and he who breaks honey out of it on the Sabbath &c.; Shebi. X, 7; B. Bath. 66ª; 80ᵇ. B. Mets. 64ª חהולך ... לְרַדּוֹת את כוורתו if a person goes to take the honey out of his bee-hive; מה שכיורתי רוֹדָה כך וכך וכ' whatever my bee-hive may yield shall be thine for such and such an amount; a. fr.—2) (פת) ר' *to detach bread* from where it sticks to the oven, *to shovel out.* Sabb. 4ª תזירו ... הדביק לו לְרַדּוֹתָהּ וכ' if a person stuck a loaf to the wall of an oven (on the Sabbath), would you permit him to take it out (before it is baked) &c.? Makhsh. III, 3. Yoma 38ª; Tosef. ib. II, 5 אינן בקיצין לְרַדּוֹתָם they were not skilled in taking them off (without breaking); a. fr.—Y. Pes. III, 30ª bot. יְרַדֶּנָּה let him detach it (the piece dedicated as Ḥallah) from the loaf.

Nif. נִרְדֶּה *to be detached, taken out of the oven.* Tosef. Yoma l. c. וחיתו נאפה וכ' מבפנים (Var. וחיא נִרְדֵית) it was baked in, and taken out from the interior of the oven; Cant. R. to III, 6 נִרְדֵית.

רָדָא, רְדֵי, *Pa.* רַדֵּי same. Targ. Y. Lev. XXVI, 26 ומְרַדְּדִין (some ed. ומדרין, corr. acc.).

רָדָא, רְדִי III (cmp. רדי I) [*to subjugate the ground*; cmp. Gen. I, 28; cmp. נִיר I], *to plough.* Targ. Ps. CXXIX, 3 רָדוּ (ed. Lag. רָאדוּ, v. הָאֵר). Targ. Hos. X, 11. Targ. I Kings XIX, 19; a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ª bot. מַיְרְדֵי; Y. Snh. III, 21ᵇ top מֵרְדָה, v. הָאֲסְכוּ. Y. Ber. II, 5ª top רָדֵי הוה קאים (not רדי) was ploughing; Lam. R. to I, 16 הוה קא רדי. Y. B. Mets. IX, beg. 12ª סיק יְרִיתָהּ ... להלוש (not דריחו) where it is customary to pluck, and the tenant cut the grain, we say to him, go out and plough the field (for the owner); a. fr.

Ithpe. אִתְרְדֵי *to be ploughed.* Targ. Am. VI, 12. Targ. Mic. III, 12; a. e.

רָדְיָא, רַדְיָא m. (preced.) *plougher.* Targ. Am. IX, 13.—Y. Shebi. V, 36ª תורא ר' a plough ox.—*Pl.* רַדְיָא. Targ. Ps. CXXIX, 3 (ed. Lag. רָאדְיָא; v. הָאֵר).

רָדְיָא, רַדְיָא, רִי, רְדְיָא m. (preced.) 1) *ploughing, ploughing season.* Targ. Y. I Ex. XXXIV, 21 (ed. Vien. בְּרִירְיָא; Y. II בִּירִידָא). Ib. XXI, 37 רַדְיָה (some ed. דירה, read יְרִידָה or רַדְרְיָה).—B. Kam. 46ª אי גברא דזבין לר' וכ' whether he is a man that sells cattle for ploughing or for slaughtering; ib. אי דמי ר' לר' if the price of a working beast was paid, it was sold for work; B. Bath. 92ª, v. נִכְסָא. Ib.ᵇ; a. e.—Ib. 12ª רָדֵי יומא, v. רדו.—2) *Ridya*, name of the angel of rain. Taan. 25ᵇ לרידי חזי לי האי רי' וכ' I saw Ridya, he looks like a calf &c. Yoma 21ª top אקל ר' also the voice of Ridya (v. Ps. XLII, 8).

רָדְיָא m. pl. 1) (v. רָדָא) *running water.* Targ. Prov. V, 15 (ed. Wil. רְ').—2) *pl.* of רַדְיָא.

רְדִיד, רַדְוָד m. (רָדַד) *beaten, hammered metal, foil.*—*Pl.* רַדְוָדִין. Targ. O. Num. XVII, 3, v. רְדַד. Targ. Y. ib. רַדְוָדֵי constr.

רְדִיד m. (b. h.; רָדַד) 1) (b. h.) *a* (female's) *wrap of fine texture, veil* (v. לְסוֹטָה). Kel. XXIX, 1. Yalk. Num. 750 סכרו חכמים את חר' וכ' the scholars exempted a woman's *radid* from show fringes; Sifré Num. 115 (corr. acc.).—2) *the extreme border of a web by which it is stretched.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ top; Treat. S'maḥ. ch. IX חרדד (corr. acc.).—[Yalk. Gen. 95 ר' ולקח את חר', read חַרַרְהוּר, as Pirké d'R. El. ch. XXX.]

רְדִידָא ch. 1) same, *gauze, veil.* Targ. Y. Gen. XXIV, 65 (h. text צָעִיף). Ib. XXXVIII, 14; a. e.—2) = רַדִּיד (*a chain of*) *hammered gold.*—*Pl.* רְדִידִין. Targ. Cant. II, 5 (cmp. Targ. ib. V, 7 חנא for h. text רדידי).

רַדְוָדָא, v. רַדִּיד.

רְדִידָה, v. רְדִידְיָה.—[Gen. R. s. 41, v. רָדִים.]

רְדִיוֹנֵי m. pl. (רדי, cmp. רָדָא, רַדְיָא) *drippings.* Nidd. 67ª בר' נפל it fell off with the drippings (when she came out of the bath).

רְדִיָא, רַדְיָא, v. רְדָיָא, רַדְיָא.

רְדִיוּת I f. (רָדָה I) *subjection, rulership.* Gen. R. s. 34, v. חֵיתִית.

רְדִיָּת II f. (רָדָה II) *detaching, taking bread out of the oven.* R. Hash. 29ᵇ רְדִיַּת חפת וכ' the taking out of the bread, which is an art but no labor. Y. Shek. V, 48ᵈ bot. ורִדְיָתוֹ ... חיו בקיאין they were skilled in making the show-bread and in taking it out; Y. Yoma III, 41ª; Cant. R. to III, 6; a. e.

רַדְיוֹנִית f. (v. רַדִּי III) *fit for ploughing, gentle.* Ruth R. to I, 19 לפרה חדיוטית ... ואמר ר' חיא וכ' like a common cow whom her owner exhibits in the market, saying, she is a ploughing cow and makes even furrows; אמרין אין ר' אילין מְכָוְתָהּ (not מכרתיה) וכ' if she be a gentle cow, what do these her burns (scabs) mean?; Yalk. ib. 601 רודיניס (corr. acc. the entire passage).

*רְדִים m. pl. (רָדָה I) *rammers, rollers.* Gen. R. s. 41, end מעבירין ר' עליהם (some ed. רדיה, corr. acc.) they pass rollers over them; ib. s. 69 גָּרִים (v. גַּר); Yalk. Is. 337 רדין, read רָדִין.

רַדְוָנִין Targ. II Esth. VI, 10, quid?—[perh. = רַדִּידִין *chains of hammered gold*; the text is corrupted].

רְדִיף, v. רְדַף.

רְדִיפָה I f. (רָדַף) *pursuing.* Y. B. Kam. IV, 4ᵇ top ודון ... שיש ברְדִיפָתוֹ וכ' and they judge that in his (the ox's) pursuit of an animal lies the intention to gore.—

Digitized by Google

Pl. רְדִיפוֹת. Ib. רדף שלש ר' if he ran after an animal three times.

רְדִיפָה II pr. n. m. *R'difah.* Y. Shebi. IX, 39[a] top יצחק בר ר'.—Y. Kidd. II, 62[d] רבי ר'. Y. Peah IV, 18[b] bot.; a. e. (v. Fr. M'bo, p. 123[b]).

רָדַם (b. h.) *to benumb. Part. pass.* רָדוּם; *pl.* רְדוּמִים *fast asleep.* Esth. R. to III, 9 עד ... ר' בשינה how long yet will (you) the fathers of the world be sunk in sleep?

Nif. נִרְדַּם *to be overcome by sleep.* Pes. X, 8 (120[b]) נִרְדְּמוּ לא וכ' if they have been fast asleep, at the end of the Passover meal, they dare not eat again, opp. נתנמנמו. Tanḥ. Vayikra 8 יונה ... נ' וישן Jonah, in the anguish of his soul, was overcome and fell asleep. Ib. אנו ... ואתה נִרְדָּם we are standing between life and death, and thou art asleep?

רְדַם ch. same; *part. pass.* רְדִים; *pl.* רְדִימִין. Targ. Is. XV, 1.

רָדַף (b. h.) *to run: to pursue.* Gen. R. s. 44 רְדַפְתִּי מלכים וכ' I pursued the kings to Damascus. Ab. Zar. 75[a] שמימיו רודפין (Ms. M. רודפין), v. infra. Snh. VIII, 7 רודף אחר חבירו וכ' he that runs after his fellowman with murderous intention. Ib. 74[a] רודף שחיית רודף אחר רודף a pursuer who runs after a pursuer in order to save him (prevent him from murder); a. fr.—Pes. 114[a] אכול בצל ... ולבך רודף עליך Ms. M. 1 (ed. ויהא לבך וכ', Ms. M. 2 רדוף) eat onion and sit in the shade (v. צֵל), rather than eat goose and chicken with thy heart within thee running (being restless and greedy).—*Part. pass.* רָדוּף; f. רְדוּפָה &c. *a) quick, rapid.* Ab. Zar. 75[a] מעיין שמימיו רְדוּפִין Ms. M. (ed. רודפין) a spring whose waters run rapidly; (Y. ib. V, end, 45[b] נהר שמימיו מהלכין).—*b) anxious, longing.* Tosef. Yeb. VI, 6 חרי שחיתת ר' לילך וכ' if the wife (at the time of her husband's death) has been following her desire to go on a visit to her parental home; Yeb. 42[b]. Keth. 71[b] כאן בר' וכ' in the one case it means when she is anxious to go home (during her first year of married life) &c. Ib. ככלה ... ור' לילך וכ' like a bride that has been found perfect in her husband's paternal home, and is anxious to go home and tell &c.; Pes. 87[a].—רגל (ה)רְדוּפִין *the first festival after marriage.* Y. ib. VIII, 35[d] top שאביה רודפה וכ' ... אירחו רגל חר' which festival is 'the festival of the anxious'? ... The first festival after marriage, when her father urges her to go back to her husband's house. Ib. רגל ר' ... לא חלכה if she did not go home for the first festival, may the second festival be considered 'the festival of the anxious' (with regard to her partaking of the father's Passover meal)? Cant. R. to VIII, 9 בת מלכים ... ר' ר' a princess that went to observe the first festival at her father's house; a. e.

Nif. נִרְדַּף *to be pursued, chased, persecuted.* Snh. l. c. בין של רודף בין של נִרְדָּף וכ' whether he broke the vessels of the pursuer (in his attempt to prevent him from murder) or those of the pursued. Lev. R. s. 27 (ref. to Koh. III, 15) לעולם ... תהא נִרְדָּפִין מן הרודפין at all times the Lord requires the blood of the pursued at the hands of the pursuers; חבל נ' מפני קין וכ' Abel was pursued by Cain, and the Lord chose Abel &c.; ib. לא תקריבו ... אלא מן הנרדפין bring me no offerings from among the pursuers (beasts of prey), but from among the pursued; Pesik. Shor, p. 76[a], sq.; a. fr.

Pi. רִדֵּף *to pursue, strive after.* Y. Snh. III, beg. 21[a] מתוך שבירר מְרַדֵּף זכותו because he has chosen him as arbiter, he will advocate his (client's) claim.

רַדַּף ch. same. Targ. I Sam. XXIII, 28. Targ. Prov. XIII, 21 (ed. Wil. *Pa.*); a. fr.—Part. רָדֵיף. Targ. Deut. XVI, 20 (O. ed. Berl. תרדוף). Targ. Koh. III, 15; a. e.—*Part. pass.* רְדִיף *quick, rapid.* Yoma 77[b] שאני נחל דרדיפי מרא it is different with a brook, because its waters are rapid. B. Bath. 73[b] דרדיפי מיא ... לאו משום (not דרדפי) not because the water is very deep, but because it is so rapid; a. e.

Pa. רַדֵּף same. Targ. Prov. l. c., v. supra.

רְדָת f. (רָדָה I) *chastisement.* Esth. R. to I, 12 ... אף ברידתן בים וכ' the Egyptians, too, when they were chastised at the Red Sea, were judged with naked bodies (with play on נערמו, Ex. XV, 8).

רָ, רַדְיָא f. (רָדָא *to flow*) *a vessel for a thin batter, pan.* Targ. O. Lev. VII, 9 רָ' ed. Berl. (ed. a. Mss. רַדְ', רַדְיָ'; h. text מרחשת). Ib. II, 7 מנחתא דר' (ed. Berl. ר' מנחתא) adj. a 'running' meal offering; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

רָדַב (b. h.) [*to be great; to boast,*] *to acknowledge the authority of, submit to.* Ex. R. s. 27 (ref. to תתרפס ורחב, Prov. VI, 3) והמליכם עליך ... תתרפס be trodden in the dust of the feet of those greater than thyself and make them kings over thee; v. רַדַּב.

Hif. הִרְדִּיב *to declare great, do homage to.* Cant. R. to VI, 5 (expl. הרדיבוני ib.) שהם הִרְדִּיבוּנִי הם המליכו וכ' for they (the children at the Red Sea) did me homage, made me king over them, saying (Ex. XV, 18), 'the Lord shall reign &c.; ib. שהם הרדיבוני הם קבלו וכ' for they (the elders) did me homage, they accepted my rulership over them at Sinai (Ex. XXIV, 7).

רְהִיב, רַדַּב* ch. same, *to be proud, arrogant.* Targ. Ps. XXII, 8 יהבון ed. Lag. (oth. ed. ידחכון; h. text לעג). Targ. Job XI, 3 ed. Vien. (oth. ed. דחכ'; ed. Lag. דהיכ'; corr. acc.).

רַדַּב m. (b. h.; preced.) 1) *pride, greatness, royalty.* Ex. R. s. 27 (v. רָהַב) אין ר' אלא מלכות *rahab* means rulership (ref. to Ps. LXXXVII, 4); a. e.—2) *Rahab,* name of the genius of the sea. Tanḥ. Ḥuck. 1 ר' שמו ... את מוצא you will find that the chief of the sea is named Rahab (ref. to Job XXVI, 12); Num. R. s. 18; B. Bath. 74[b]; a. e.

רַדְבָּא ch. same, *pride*; trnsf. *the proud.* Targ. Ps. LXXXIX, 11 (ed. Wil. רַחֲבָא; some ed. רָהָב').

רַדְבוֹנָא m. (Syr.; readapt. fr. ἀῤῥαβών, v. עֲרָבוֹן) *earnest-money.* Targ. II Esth. III, 11 ed. Lag. (ed. הַדְבוֹנָא).

רָדוֹטָא, v. רְדִיטָא.

Digitized by Google

רְחוֹן (or רַחֲוָן) m. (רָוָה) *soaked substance, infusion.* Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot., v. דְּחוֹן; Y. Sabb. IX, 11[d] רחוץ (corr. acc.).

רָחַט (= רוּץ) *to run.*—*Part. pass.* רָחוּט; *pl.* רְחוּטִים *hurried, running.* Cant. R. to I, 17 (ref. to ורחיטני ib.) מקום שחכחנים ר' בברוחים the place where the priests ran (at service) was laid out with cypresses (ref. to I Kings VI, 15).

Hif. הִרְחִיט (denom. of רַחִיט) *to lay rafters.* Ib. למדה תורה . . . מקרה . . . ומַרְחִיט בברוחים the text (Cant. i. c.) teaches a practical lesson that man should use cedars for roofing and cypresses for the rafters.

רְחַט ch. same, *to run, be swift.* Targ. Job IX, 25 (of a bird). Targ. Gen. XVIII, 7. Targ. II Sam. XVIII, 23; a. fr.—M. Kat. 9[b] רָחֲטָא, v. טַבְלָא I. Erub. 51[a] top וחוא דכי רָחֲטַת וכ' provided he may reach the root of the tree (before the Sabbath begins) by running. Ber. 6[b] מצוה למֵרְחַט it is right to run. Ib. אנא נמי יְרַחִיטְנָא I run likewise. Sabb. 94[a] רחיט תלתא וכ' he ran three parasangs on foot. Ib. 32[a] ועיזי דְּרַחְטָן (not דריחטן) the goats run, v. חַגְרָא; Yalk. Gen. 31 רגליא דלא רָחֲטָן וכ' may the (my) feet that failed to run to give alms, be broken; a. fr.

Af. אַרְחִיט *to cause to run, hasten.* Targ. O. Gen. XLI, 14.

רַחַט m., *pl.* רְחָטִין, רְחָטִים (b. h.; preced.) [*runners,*] 1) *gutters of the watering trough.* Lev. R. s. 31; Cant. R. to VII, 6 (ref. to אסור ברחטים ib.) זה משה . . . שנגזר . . . בר' של מי מריבה that is Moses . . . concerning whom it was decreed that he should not enter the land; and why? Because of the troughs of the waters of Meribah (Num. XX, 13).—2) (= רחיטים) *rafters, roofing.* Ib. . . . זה מלך . . . שאסר (strike out של אבינו יעקב) משרה שכינתו בתוך ישראל בר' that is the king of kings . . . who bound himself by an oath that he will allow his Presence to dwell in Israel under roofing (in the Temple); Lev. R. l. c. משרה שכינתו בתוך רחיטין של יעקב (strike out אבינו) under Jacob's roof.—3) *running.* Ib. . . . אל תבקר ריק וכ' בזכותו for the sake of Araham of whom it is written (Gen. XVIII, 7), 'and Abraham *ran* &c.'; Cant. R. l. c.—[4] (b. h.) *shavings;* trnsf. *curls.* Cant. l. c.]

רַחֲטָא m. (preced.) 1) *runner.*—*Pl.* רְחָטַיָּא. Targ. II Kings XI, 4; 6. Targ. Jud. V, 28; a. fr.—2) *gutter of the watering trough.*—*Pl.* as ab. Targ. O. Gen. XXX, 38; 41 (ed. Berl. רַחֲטָיָא).

רְחַטָא, v. יְרַחֲטָא.

רַחֲטוֹן, רִי' m. (preced. wds.) *road, marching route.* Ber. 32[b] על כל חיל וחיל בראתי שלשים ר' ועל כל ר' ור' בראתי בו שלשים לגיון וכ' Ms. M. for each army (of stars in the signs of the Zodiac) I created thirty routes, and for each route I created in it (the sign) thirty legions &c., v. קָרְטוֹן; Yalk. Is. 332 יְרַחֵ'.

רַחֲטוֹנָא m. = רָחֲטָא, *runner.*—*Pl.* רַחֲטוֹנִין. Targ. II Chr. XXX, 6; 10. Ib. XII, 10, sq. Targ. Esth. III, 13 (ed. Lag. יְרַחֵ'); 15.

רְחֵיב, v. יְרַחֵב.

רְחֵיט, v. יְרַחֵט.

רָחִיט m. (b. h.; רָחַט) [*runner,*] *rafter* or *floor beam* running from wall to wall.—*Pl.* רָחִיטִין, רָחִיטַיָּן. Hag. 16[a] אבני ביתו ורָחִיטֵי ביתו וכ' Ms. M. (ed. וקורות) the stones and the rafters of his house testify against him (ref. to Hab. II, 11); Taan. 11[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Is. 291. Lev. R. s. 31, v. רַחַט. [Yalk. Cant. 985 יְרַחֲטָנָא תיטוקות 'our runners' (Cant. I, 17), that means the school children.]

רְחִיטָא, רָחִיטָא ch. (preced.) *runner.* Targ. Jer. LI, 31.—*Pl.* רְחִיטַי, רְחִיטַיָּא. Targ. II Esth. III, 13 ed. Lag.; (ib. 15 רחטיא); a. e., v. רַחֲטוֹנָא.—B. Mets. 107[b] שדך ר' וכ' רְחִיטוֹי v. צַפְרָא; B. Kam. 92[b] רָחוֹשֵׁי. Sabb. 78[b] רחיטי מוכסא (Ar. רחוטי) the runners (police) of the toll collector (who ask persons they meet for their receipts).

רְחִיטָנִי f. (v. preced. wds.) 1) *a tool for planing wood* &c. (so named from the grooves in which it runs), *chisel,* differ. fr. מְגֵרָה. Tosef. Kel. B. Bath. II, 2. Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119[b] ומתחת חור' וכ' הרוצא . . . רחיטני the chips falling from under the borer and the chisel belong to the carpenter.—2) (cmp. ξυστήρ a. ξύριον) *a tool for shaving hair, an instrument* with which the hairs are removed singly, differ. fr. חַסָּר. Macc. III, 5; Naz. 40[b]; a. e.

רָחַן, *Hif.* הִרְחִין (a contract. of רחבן, cmp. רַחֲבוֹנָא a. Lat. arrha; v. עָרַבוֹן) *to deposit as a pledge,* contrad. to מְשַׁכֵּן to take a pledge. Tosef. Maas. Sh. I, 1 . . . מעשר שני ואין מַרְחִינִין אותו ed. Zuck. (Var. מְרַחְרְחִינִין) second tithes must neither be sold, nor taken or given as a pledge; Y. ib. I, 52[c] top. Ib. עבר וחזי' וכ' if he pledged it in defiance of the law, he is fined. Pes. 31[a] כשהִרְחִינוֹ אצלו when he deposited it (the leavened matter) with him (the gentile) as a pledge. Ib.[b]; a. e.

רַחֲקָא, Bets. 30[a] Ms. M., v. הִזְחָקָא (v. Rabb. D. S. a. l. a. Sabb. 148[a] Ms. M.).

רָחָא, v. רֵיחָא.

רוֹאָה I m. (רָאָה) = רֵאִי, *sight, view.* Zeb. XIV, 6 בכל הר' were permitted to be eaten within the entire range of sight (around Shiloh); (Yalk. Deut. 881 בכל מקום שאתה רואה) Num. R. s. 14[7]. Zeb. 118[b] כולו וכ' שאמרו ר' the range of sight of which they speak means a spot from where you can overlook the entire place with nothing to intercept &c.; מקציצ' לא ר' כולו אלא ר' by *roẽh* is meant the view not only of the entire place but also of a part of it.

רוֹאָה II m. (supposed to be) the name of *an insect* on trees. Tosef. Shebi. I, 11; Y. ib. II, 33[d].

רוֹאֵי, v. רֵאִי.

רוֹב m. (b. h.; רָבַב) *multitude; larger portion; majority.* Meg. 15[b] (ref. to Esth. V, 11) בניו וכמה ר' how large was the multitude of his sons? Bekh. VI, 8 ר' דמדבר וכ' the

Digitized by Google

larger portion of the anterior part of the tongue. Keth. 15a חולכין אחר ר' חציר we are guided by the legal status of the majority of the inhabitants of the town; ר' סיעה the majority of the members of the caravan that encamped near the town. Ib.; Ḥull. 95a, a. e. בנמצא חלך אחר רוב when a piece of meat is found, we go by the majority of the meat stalls (to decide whether it be *kasher* or not). Ib. 3b, a. e. ר' מצויין וכ' most of those engaged in slaughtering are experts. Sabb. 118b רובן של צדיקים וכ' most righteous men die from bowel diseases. Ḥull. II, 1 רובו של אחד כמוחו if one cuts through the larger portion of the organ (v. סִימָן), it is considered as if he had cut it through. Hor. 3b רובי כוללי בכל התורה ... in the entire Law we adopt the rule that a majority (or the larger portion) are legally equal to an entirety; Naz. 42a; a. v. fr.—Gitt. 60b ר' בכתב וכ' the majority of the halakhic decisions rests on the Scripture (is derived from the text by interpretation), and the minority on tradition; v. Y. Peah I, 17a bot.—[Y. Yeb. IV, 6b top עד שיפרש לו רובו read: רַבּוֹ.]

רוּבָּא ch. same. Ḥull. 11a מנא הא מילתא ... בתר ר' whence do we derive the rule laid down by the Rabbis, that we are guided by the majority? Ib. ר' דאיתיה קטן a majority which is before us, a majority of a definite number; ר' דליתיה קטן כגון וכ' a majority of an indefinite number, as for instance, the case of a minor *yabam* (Yeb. XIII, 12, when we are guided by the principle that the majority of persons are not impotent). B. Kam. 46b ר' דאנשי לדדיא וכ' most people buy animals for ploughing. Ib.; B. Bath. 92b, v. אִישׁוּרָא; a. v. fr.—*Pl.* רוּבֵּי. Ḥull. 28b ... ליכא תרי ר' Rashi (ed. רובא) two larger portions of one object cannot be assumed, i. e. if an object is divided into two equal parts, you cannot apply the principle that either half may be ritually considered as if it were the larger portion.

רוֹבָא, v. רוֹבָה.

רוֹבֶה, רוֹבֵא I m. (b. h. רֹבֶה, Gen. XXI, 20; רָבָה) [*growing,*] *young man, youth.* Sot. 26a ר' שנשא עקרת וכ' a young man who married a barren or an old woman. Y. ib. VIII, 22d bot. ר' שנשא ריבה a young man that married a young girl; a. e.—*Pl.* רוֹבִין, רוֹבִים. Tam. I, 1 ור' שומרים שם the young priests held watch there; [anoth. opinion: the *archers*, v. רְבִי II].—Esp. ר' *the sons of R. Ḥiyya.* Ḥull. 20a יקבלו ר' וכ' let the lads receive the answer to their arguments. Y. Ḥag. III, 79c bot.; a. e.

רוֹבַד m. (רָבַד) 1) *mosaic pavement,* esp. *the paved level space between steps* in the Temple hall, *landing, terrace.* Yoma IV, 3 ר' דרביעי שבחיכל emended ib. 43b של היכל, the fourth terrace on coming from the hall. Midd. III, 6 רום מעלה ... ור' שלשה וכ' the height of each step was half a cubit, its depth one cubit each of the three steps, and a landing of three cubits &c. Ib. IV, 4, sq. Tosef. Succ. IV, 23; Tosef. Men. XI, 13 ר' שבאולם the pavement in the hall.—*Pl.* רוֹבָדִין, רוֹבָדִים. Tam. I, 1 ודרך מוקף ר' של אבן was surrounded with stone pavements; Midd. I, 8. Tosef. Ohol. XVII, 1 משוקעין בר' ובאבנים sunk in and covered with paving blocks or with (rough) stones.—2) *the interlaced branches of two neighboring trees.*—*Pl.* as ab. Ḥull. 140b חיתה יושבת בין שני רוֹבְדֵי אילן if the mother bird is found sitting on the junction of two trees. Ib. 141a; a. e.

רוֹבָדָא ch. same, *pavement.* Targ. II Chr. VII, 3 (h. text רִצְפָּה).

רוֹבָה I, v. רוֹבָא.

רוֹבָה II m. (v. רָבָה) *saturation, sauce, dip.* Y. Pes. X, 37d top ולמה ... ר' שזיא רבה עמו and why is it (חֲרוֹסֶת) called *robeh* (saturation)? Because it is saturated with it (the wine that is put in as a sauce).

רוֹבָא, רוֹבָה m. 1) = רַבָּא, *great.* Targ. Y. II Lev. X, 19 (ed. Vien. רוּבָּא).—2) = רַבָּה *elder, senior.* Y. Ber. II, 5b bot. ר' חושעיא ר' ר' חייא ר' ר'; a. fr. (interch. with רַבָּה).

רוֹבָה I f. (= מְרוּבָּה) *more, larger number.* Keth. 103a ברכת חבית בר' the blessing of the household increases with the number of its members (every one contributing towards the comfort of all); B. Bath. 144b; Tosef. Keth. XII, 3 מרובה (corr. acc.).

רוֹבָה II m. ch. (רְבַב) *gradation, conclusion a minori ad majus* (= קַל וָחוֹמֶר). Y. Peah IV, 18b top ר' דר' יוחנן ור' דר"ל there exists one argument a minori by R. J. and another by R. S. ben L.; ... ר' מה מציאה וכ' R. J.'s argument is: if in the case of a find &c. (v. corr. vers in Frankel, Talm. Hierosol.).—ר' דר' (cmp. חוֹמֶר I) *something greater, more restrictive.* Y. Sabb. XVII, beg. 16a דלתות חבית דר' ודלתות תכלים דר' וכ' in one respect there is a greater restriction in the law concerning the moving of the doors of a house, and in another respect a greater restriction in the law concerning the doors of furniture; ... דלתות דר' וכ' the greater restriction concerning the doors of a house consists in this that they dare not be moved even &c. Y. Ab. Zar. I, 40a top ר' דר"ש ב"ל מדרבי וכ' the opinion of R. S. b. L. goes farther in restriction than that of R. J. Y. Maasr. I, 49a bot. דר' אתא אימור לך he comes to tell you something greater.—Y. Meg. I, 71c top דרבה שחספרים וכ' here is something greater (than the difference between scrolls and T'fillin which has been stated): scrolls may be written on either side of the parchment &c.; דף אחד בשני עמודים ליח דיא דר' the 'one column' law against the 'two sides' law—this is no gradation. Y. Peah I, 15d top והוא דרבה מתן גדול כפרייעת חוב וכ' ... (not בפרייעת) here is something greater (just the reverse, v. אַחֲרָבָא); greater is a duty which is like paying a debt (the filial duty) than &c.; Y. Kidd. I, 61b bot. והוזיא דרבנין (corr. acc.).

רוֹבִי, רוֹבְיָא I m. = h. רוֹבֶה, *youth, young man.* Targ. I Chr. XXII, 5.—*Pl.* רוֹבַיָּא, רוֹבְיָן. Targ. Ruth III, 10. Targ. Lam. II, 12 (not רִיבָּה). Ib. 21; a. e.—Targ. Job XXI, 11 ורוֹבְיֵהוֹן.

רוֹבִי, רוֹבְיָא II m. *fenugreek,* (oth. opin. *flax-seed*).

Digitized by Google

Ker. 6ᵃ ירוביא) ירוביא וכו' . . . יהא רגיל (Rashi one should make it a habit at the beginning of a year to eat pumpkin, fenugreck &c.; Hor. 12ᵃ. Ḥull. 52ᵃ. Sabb. 109ᵇ, v. גִּיר III.

רוֹבֶן m. (רָבַב) *coarse weft.* Par. XII, 8 (Var. אֲרִבָּן q.v.).

רוֹבַע m. (b. h. רֹבַע) *one-fourth*, esp. (sub. קב) *rob'a*, one-fourth of a Kab. Ker. 6ᵃ; Y. Yoma IV, 41ᵈ. Tosef. B. Bath. V, 10 (among the measures to be kept) ר' וחצי ר' a *rob'a* and a half *rob'a*. Num. R. s. 9²⁴ (God repays measure for measure) ר' וחצי ר' even to a *r.* and a half-*r.* Tosef. Kel. B. Bath. III, 8 חר' וחצי חר' a block with the cavity of a *r.* on one side and of a half-*r.* on the other; Tosef. Mikv. VI, 22. Tosef. Ohol. I, 7 ר' עצמות a *rob'a*-ful of bones; a. fr.—בית ר' a piece of ground of the capacity of one *rob'a* of seed. Kidd. 26ᵇ; a. e.

רוּבְעָא ch. same, *one fourth.* Targ. II Esth. IV, 1.—*Pl.* רוּבְעַיָּא. Y. Ḥall. II, 58ᵈ top, v. קַנָּא.

רוּבְצָל, v. רִבְצָל.

רוֹגֶז m. (b. h. רֹגֶז; רָגַז) *excitement, anger, commotion, trouble.* Midr. Till. to Ps. XXII מתוך ר' רחמים out of the divine anger comes mercy (ref. to Hab. III, 2). Pirké d'R. El. ch. XXXVIII התחיל מקלל רוגזם וכו' he began to curse his sons' anger. Gen. R. s. 84 (ref. to Job III, 26) בא עלי רָגְזוֹ וכו' the trouble about Joseph came upon me.

רוּגְזָא f. ch. same. Targ. II Chr. XXXIV, 21. Targ. Ps. LXXVIII, 31. Targ. Job XXI, 30 רְגִיזָן, רִגְזָתָא (Ms. רוּגְזָרְתָא); a. e.—[Targ. Prov. XXIX, 22 גברא ר', read with ed. Lag. a. oth. רַגְזָנָא.]—Lam. R. to II, 2 נחמלא רוגזיה וכו' (*masc.*) Ben Kosiba's anger rose to its full measure.—*Pl.* רוּגְזָאתָא, רוּגְזָתָא. Targ. Job XL, 11 (Ms. רְגוּזָתָא).

רוּגְזָתָא, v. preced.

רוּגְיִינָא, Y. Kil. I, 27ᵃ אף חר' ניוריינא, v. נִיוְרִינָא.

רוֹגְלוֹת v. next w.

רוֹגְלִיּוֹת f., *pl.* רוֹגְלִיּוֹת (רֶגֶל) 1) *routes, directions.* Cant. R. to IV, 1 מה . . . משוגרת ר' חרבה וכו' as the pigeon is sent out in many directions and always returns &c.; ib. to I, 15 (not שוגרת).—2) (adj.) *familiar.* Tosef. Ber. II, 12, a. e. חלכות ר', v. רָגִיל.—3) [*runners,*] *grapes growing in a row on isolated vines*, opp. דליות (v. דָּלִיּוֹת). Men. VIII, 6 (86ᵇ) רַגְלִיּוֹת; Tosef. ib. IX, 10 רג'. Y. Peah VII, end, 20ᶜ כל ר' וזר' אומן וכו' all plants in one row form one bed; Y. Pes. IV, 31ᵇ bot. רוגלות.

רַוְגַּנַג pr. n. river *Ravg'nag.* B. Bath. 73ᵇ top (Ms. M. רונג; Ms. R. רַוְנַג; ed. Lubl. דוונג; v. Rabb. D. S. a. l. note).

רוּגְשָׁא, v. רִגְשָׁא.

רוֹדָה m. (רָדָה II) *the flat portion of the baker's shovel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 7, v. צְרוֹרָא III.

רוֹדוֹס pr. n. pl. (a corrupt. of Ἄραδος) *Aradus*, v. אֲרְוָד. Y. Meg. I, 71ᵇ bot. (expl. ארודי, Gen. X, 18) ר'; [The context forbids thinking of Rhodus].—[Y. Yeb. VIII, 9ᵇ bot. ברודוס, read with Y. Kidd. IV, 66ᵇ top, a. Y. Bicc. I, 64ᵃ בדרום.]

רָוָה, v. רוי.

רִוְחָנָא m. (רָוָא, cmp. רָחוֹן) *moistening, refreshment* [or *marrow*]. Targ. Prov. III, 8, v. הִדְּחָנָא.

רָוָא, רוֹ, רָוֵי, v. רֵיי.

רָוֹז, v. רָזַז.

רָוַח, רָוַח (b. h.) *to be wide, roomy; to spread.* Y. Snh. I, 19ᶜ top משם התורה יוצאה ורוחה וכו' from there (the hall of the Sanhedrin) the law went forth and spread (with authority) for all Israel; Tosef. ib. VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9. Y. Yeb. I, 3ᵃ bot. ראה . . . רווחת בישראל see how this decision will spread (what its effect will be) in Israel; a. e.—Part. pass. רָוּחַ; *pl.* רְוִיחִים. Ab. V, 5, a. e. בשתים, ר', v. צָפַם; [Mish. ed. רְוָחִים, *pl.* of רָוָח.]

Pa. רִוַּח 1) *to be placed wide apart.*—Part. מְרִוַּח; f. מְרִוַּחַת; *pl.* מְרִוַּחִין, מְרִוַּחִים; מְרִוַּחוֹת (or מְרָוְיָן). Y. Shebi. II, end, 34ᵇ במר' when the trees are planted wide apart, opp. ריצופין; Y. M. Kat. I, 80ᶜ top; a. e.—2) *to be wide and flat.* Koh. R. to VII, 23 מקום מר', v. רָוַח. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 לשמנות מר' R. S. to Kel. XVIII, 5 wide and flat straps (comfortable to lie on), v. לִוַּח I.

Hif. הַרְוִיחַ (denom. of רֶוַח) 1) *to be relieved*; 2) *to make profit.* Gen. R. s. 13 מַרְוִיחִין . . . משא commerce is prosperous, and the dealers make profit; מרויחין . . . אף even the lepers feel relieved; Yalk. ib. 20. Gen. R. s. 39 חחולה . . . ומַרְוִיחַ the sick man saw him (Abraham) and felt better. Yalk. Ps. 843, v. רָוַח; a. e.—3) *to cause relief.* Lev. R. s. 34 מרויחין לו they (the visitors) bring him some relief; Midr. Till. to Ps. XLI.

Hithpa. הִתְרַוַּח, *Nithpa.* נִתְרַוַּח *to be relieved, be in comfortable circumstances.* Lev. R. l. c. לכשאתה מִתְרַוַּח וכו' when thou art in better circumstances, thou wilt repay me.—[Ib., a. e. נחרווח חעולם, read: נִתְרַוָּח, v. רָוַח.]

רָוַח, רָוַח I ch. same, 1) *to be wide, extend; to be easy*; ל- ר' *to feel relieved.* Targ. Job XXXII, 20.—[Targ. Ps. XXIII, 5 רויחא Ms., ed. Lag. רווחא, v. רְוִיחָא.]—Snh. 7ᵃ בית . . . מִרְוָוח ר' the cut widens, i. e. the parts cut through go apart, and are not affected by the heat of the knife. B. Bath. 90ᵇ תרצא דר' ר' when the market becomes easy (prices fall), it remains so (for the rest of the year). Taan. 23ᵇ עלמא . . . ר' אבינא וכו' (Ms. M. דוו, corr. acc.) I thought, as it has been raining, the world is at ease (prices will come down). Keth. 80ᵇ, v. רְוָוחָא. B. Bath. 167ᵃ (suspecting an erasure in a document) מ"ט רְוִיחַ ליה עלמא לחאי וי"ו why has this Vav so much space?, opp. דחוק; a. fr.—Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ נפל ביתיה על מאן דרויח עליה his house fell in over him who felt at ease(?), v. צְנִינִים.—[2) *to make room.* Targ. Is. XLIX, 20 רַוַּח לי (prob. to be read: רַוַּח *Pa.*; h. text הַצְּרָה.]

Pa. רַוַּח, רִוַּח 1) *to widen, make room; give comfort.* Targ. Prov. XVIII, 16 (h. text ירחיב).—Part. pass. מְרַוַּחַ; f. מְרַוְּחָא, מְרִוְּחָא; *pl.* מְרַוְּחָן, מְרִוְּחָן; מְרַוְּחָתָא, מְרִוְּחָתָא. Targ. Jer. XXII, 14.—

Digitized by Google

2) (denom. of רוּחַ) *to inspire.*—Part. pass. as ab. Targ. Y. Deut. XXXII, 24 [read:] מְרַחֲתֵי רוּחִין בישין possessed by evil spirits.

Af. אַרְוַח, אַרֲוַח 1) *to make room, widen; to relieve.* Targ. Y. Gen. XXVI, 22. Targ. Lam. III, 56 לַאֲרָוְחוּתָנִי (verbal noun); a. e.—Sabb. 151[b] מְרָוַח ... תאי כוחלא (or מְרַוַּח *Pa.*) stibium widens (improves the eye-sight) up to forty years of age, אַרְוָחֵי לא מרווח ... מכאן after that ... it preserves the eye-sight, but does not improve it; a. e.—*Part. pass.* מְרֻוָח *open; vacant.* Targ. II Chr. XXIII, 15. Targ. I Sam. XX, 25; 27 (h. text וַיִּפָּקֵד).—2) *to make profit, gain.* Y. Ned. V, end, 39[b] חד בר נש נדר דלא מְרַוַּח (not מרוותא) a man made a vow that he would make no profit (in business). Ib. [read:] א"ל מאי אשבעת א"ל דלא מַרְוַוחְנָא he asked him, what didst thou swear (not to do)? Said he, that I will make no profit (v. Asheri to Gitt. 35[b]).—3) *to cause to profit.* B. Mets. 73[a] bot. אנא נטרנא ... ומרווחנא לחו בכמה I wait for them (give them time to move) until Iyar, and thus I benefit them greatly; a. e.—Part. pass. מְרֻוָח. Ber. 56[a] מ' עסקך thy business will be profitable, opp. מסיד.

Ithpa. אִתְרַוַּח, *Ithpe.* אִתְרְוַח *a)* לי אתר' *to be relieved; to be better.* Targ. I Sam. VI, 3. Ib. XVI, 23; a. e.—*b) to be blessed* (with issue, with increase of wealth). Targ. Gen. XX, 17. Targ. Y. ib. XXII, 20. Ib. XXV, 21. Ib. XXVI, 31.

רֶוַח, רֲוַח, רֵי, רֵי m. (b. h.; preced.) 1) *extension, wide space; interval.* Gen. R. s. 74 אין במקום ... ר' they (the eastern men) hold council only in an open and level place (where they are safe against spies); Yalk. ib. 130 בשדה דאית בת ר'; Koh. R. to VI, 23 במקום מְרוּחָה (v. רָוַח); Pesik. Par., p. 34[a] במקום רחוק (corr. acc.). Gen. R. s. 19 (play on לִרְוַח חיום, Gen. III, 8) לרי' חיום for the extension of the day (in order to extend Adam's day to God's day, a thousand years); Pesik. R. s. 40 יום משלי ... לר' חיום וכ' I will give him one of my days,—'to the extension of the day'—I will give him &c. Ḥull. V, 3 בזמן שאין לו ר' when there is no interval of time between the sale of the dam for slaughter and that of her young. Koh. R. to I, 7 בין וכ' ... ר' there was a space of four cubits between each two. Ber. 15[b] שיהן ר' בין הדבקים he must allow an interval between words that may easily run into each other; a. fr.—2) *ease, relief.* Tosef. Sot. II, 3 שאם ... בצער יולדת בר' if (before she was tested) she used to give birth with great pains, she would now do so with ease; Num. R. s. 9[41]; Ber. 31[b]. Tanḥ. Vayishl. 8 כשהיית בצרה ... בר' וכ' when thou wast in trouble, thou didst make a vow, but now that thou art relieved, thou forgettest; a. e.—3) *profit, gain.* Midr. Till. to Ps. XCII; Yalk. ib. 843 את תר' שהרויח ... וחיו and when the students saw the gain that he had made &c.

רֶוַח, רֲוַח, II רְוָחָא, רַוְוָחָא ch. same, 1) *open space, room.* Targ. O. Num. XXXV, 2 (ed. Berl. רַוַח; ed. Vien. רֶוַח; h. text מגרש). Targ. O. Lev. XXV, 34. Targ. Ez. XLV, 2 (ed. Wil. רְוָחָא). Targ. O. Gen. XXXII, 17 (ed. Vien. רְוַח'); a. fr.—Meg. 7[b], a. e., v. בְּסוּמָא. Sabb. 146[b] לא תוח ליה ר' he had no room (to accommodate all his hearers); a. e.—*Pl.* רְוָוחַיָּא, רַוְוחַי, רַוְוחַ', רְוָחַ'. Targ. O. Num. XXXV, 4, sq. (ed. Vien. רְוַ'). Targ. Josh. XIV, 4 (ed. Wil. רְוַ'); a. fr.—[Targ. Y. I Deut. XXXII, 24 רווחין, read: רִוּחִין, v. רִוּחַ I.]—2) *relief.* Targ. O. Ex. IX, 28. Targ. Esth. IV, 14. Targ. Is. XXXII, 15 (h. text ורוח); a. e.—Cant. R. to I, 1 בשעת רְוָוחֵיה, v. אַנְנָקָא; Koh. R. to I, 12; Gen. R. s. 81, a. e., v. עַנְקָא. Pes. 112[b] פורתא שבק לי ר' allow me a little relief (liberty); a. e.—3) *ample provision, comfort.* Keth. 69[a] דאיכא רְוָוח ביתא there is ample provision in the house (she is sufficiently provided for). Ib. אנא ר' ביתא מהני וכ' I mean ample provision out of that estate. Ib. 80[a] sq. כי ... משום ר' ביתא וכ' the scholars allowed the husband the fruition of the wife's property for the sake of domestic comfort, but not to the extent of selling the products. Ib.[b] משום ר' ביתא הא קא רְוָוח fruition is allowed him for the sake of domestic comfort, and the comfort of the house remains secured; a. e.—B. Kam. 116[a] לר' דמילתא הוא דעבד he did it for the convenience of the thing, i. e. as an extraordinary, though not legally necessary, measure, to avoid litigation.

רְוָחָא, רְוַח', רְוַוחָא, רְוָוחָא f. same, *wide space, relief.* Targ. Ps. XVIII, 20; Targ. II Sam. XXII, 20. Targ. Ps. LXVI, 12 (h. text רְוִיָּה); a. e.—[Targ. Ps. XXIII, 5, v. רְוִיָתָא.]

רְוָחָה, רְוָוחָה f. (b. h.) same, *width; relief, ease.* Ab. I, 5 יהי ביתך פְּרוּחָה לר' let thy house be wide open (hospitable); Ab. d'R. N. ch. VII.—Y. Sot. X, 24[a] bot. בשעה שישראל בצרה ואו"ה בר' when Israel is in distress and the nations are at ease; (Bab. ib. 48[a] בנחת ובשלוה; Tosef. ib. XIII, 9 בשלוה); a. e.

רְוַוחָא, v. רְוָחָא.

רַוְוחָא pr. n. pl. [*Wide Places,*] *Raḥatha.* Targ. Y. Gen. XXVI, 22 (h. text רְחֹבוֹת).

רְוִיחִית, רַוְוִי, רְוֵי, רְוֵי, v. רַוִּי, רַוֵּי, רְוִיָּה, רַוְיָה.

רָוְוק m. (רוּק; cmp. פָּנוּי) *single, bachelor.* Kidd. IV, 13 לא ילמד אדם ר' סופרים a single man must not be a teacher of primary classes. Ib. 14. Pes. 113[a] ר' הדר וכ' a bachelor that lives in a large city and does not sin. Lev. R. s. 27 (ref. to Job XLI, 3) זה ר' הדר וכ' this refers to a bachelor (childless man) that dwells in a community and contributes towards the maintenance of teachers of Bible and Mishnah. Tanḥ. Aḥăré, ed. Bub. 15 לעשיר גדול ר' וכ' like a very rich but unmarried man; having no wife, he has no house; Tanḥ. l. c. 10 וחוק (corr. acc.); Yalk. Ps. 767; a. e.—*Pl.* רָוְוקִין, רָוְוקִים. Kidd. l. c. לא ישנו שני ר' וכ' two bachelors should not sleep wrapped up in one cloak; Tosef. ib. V, 10. Mekh. Bo, s. 13 וכולן בכורים מר' אחרים and they were all firstborn sons of other young men (not the husbands).

רָוְקָא, רָוָקָא I ch. same.—*Pl.* רָוְקֵי, רָוָקֵי. Targ. Is. XL, 30 (ed. Ven. רֵיקֵי; h. text בחורים).

רָוְקָא II m. (רוק *to be clear,* v. Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 486) *straining bag.* Pes. 42[b] בדר' when the drink is made by pouring water on the strainer (and the

Digitized by Google

lees contained in it), opp. דפורצנא.—*Pl.* רְיָוקֵי. Ab. Zar. 75ª תני ר' דארמאי וכ' straining bags which have been used by gentiles, if made of hair &c.

רָוַז, רָוַן [*to sprout forth*, v. P. Sm. 3845,] *to be glad, bright.* Targ. Prov. XIII, 9 (some ed. נירוון, read: נִירְוַיוּ; h. text שמח). Ib. XI, 10 Bxt. (ed. דוץ; ed. Ven. דון, corr. acc.). Ib. XXIII, 16.

*רוֹז m. (preced.) *joy* (?). B. Bath. 90ᵇ ר' פפא (Ms. M. רז) Papa's Joy (?), name of a measure introduced by Papa, v. הוֹן.

רוֹזָבָר, v. רוּנְגָּר.

רוּזְוָנָקָא m. (Syr. רוזקא; Pers.) *provisions for the day.* Taan. 23ᵇ Ar. (Var. in Ar. as ed. עיבורא). Men. 69ᵇ נחיתא ליה ר' וחטי Ar. (read: דחיטי; Var. in Ar. s. v. רוסנין קב חיטי: עדי; ed. רום כיזבא חיטי or נזבא; v. Rabb. D. S. a. l. note 80) provisions of wheat came down (from heaven) covering a space of three parasangs, v. נְזָבָא.

רוֹזָן m. (b. h.; רזן *to be strong, heavy*) *prince.*—*Pl.* רוֹזְנִים. Snh. 70ᵇ (ref. to Prov. XXXI, 4) מי שכל רוזני עולם should he at whose door the princes of the world appear every morning, drink wine and become drunken? Num. R. s. 10. Lev. R. s. 12, end (ref. to Prov. l. c.) שני ר' חיו לי וכ' two princes (Nadab and Abihu) were mine, and they died only on account of wine; Yalk. Jer. 320; a. e.

רָוַח, רָוָח, רֶוַח, v. sub רווח.

רוּחַ I *to smell*, v. רִיחַ.

רוּחַ II f. (b. h.; רָוַח) 1) *wind, air; direction, side.* Ex. R. s. 15²² שלשה ברייות ... חמים וחר' וכ' three creations preceded the formation of the world: water, air, and fire; חר' חרח וכ' the air (spirit) conceived and gave birth to wisdom. B. Mets. 107ᵇ חכל בר' all (diseases) are caused by the air. Hag. 12ª ... ר' ומים וכ' ten things were created on the first day: heaven ..., air and water &c. Ib.ᵇ חריים בר' the mountains are sustained by the air, ר' בסטרת the air by the wind-storm.—Ber. 31ª ... יכול לכל ר' שירצה you may think a man may pray facing any direction he may desire. B. Bath. 22ᵇ מר' אחת from one side. Ib. II, 9 לכל ר' עושה וכ' one may erect a tannery on any side of the town except the western. Ib. 25ᵇ ר' דרומית the southern wind. Kil. V, 5; a. v. fr.—*Pl.* רוּחוֹת. Ab. III, 17 שאפי' כל חר' וכ' even if all the winds were to come and blow at them &c. Kil. III, 1 בארבע ר' חצרונו on the four sides of the bed. Y. ib. VI, end, 30ᶜ מגופם מארבע רוחותיו enclosed on its four sides. Pes. 94ª לארבע ר' יעולם he may turn towards any of the four directions of the world; a. v. fr.—2) *mind, disposition, spirit.* Ab. III, 10, v. נוּחַ h. Y. Peah I, 15ᶜ bot., a. e., v. הֲנָיָחָה. Ab. IV, 7, v. גֵּס III. Ib. V, 19 נמוכת ר' a lowly spirit; a. v. fr.—3) *spirit, soul.* Gen. R. s. 7, end נפש חיית זה רוחו של וכ' 'a living soul' (Gen. II, 19), this means the soul of Adam. Ib. s. 2 ורוח אלהים זו רוחו וכ' 'and the spirit of God' (Gen. I, 2), this means the soul of the king Messiah; a. v. fr.—Esp. ר' חקדש (abbr. רוח"ק) *the holy spirit, prophetic inspiration, intuition.* Ab. Zar. 20ᵇ רוח"ק ... קדושה sanctity (of life) leads to prophetic inspiration. Meg. 7ª אסתר ברוח"ק וכ' the Book of Esther was composed in a spirit of prophecy. Yoma 9ᵇ נסתלקה רוח"ק וכ' משמתו ... with the death of the last prophets, Haggai ..., the prophetic spirit was withdrawn from Israel. Ber. 10ª חזאי לי ברוח"ק וכ' I saw in a prophetic vision that unworthy children would go forth &c.; a. v. fr.—Snh. 65ᵇ, a. fr. ר' טומאה unholy inspiration (augury &c.).—4) (*evil*) *spirit, demon.* Pes. 112ª (סכנת) ר' רעה the danger threatening from an evil spirit; a. fr.—ר' חזיוה, ר' צרעת, ר' צרדה &c., v. respective determinants.—*Pl.* רוּחוֹת, רוּחִין. Gen. R. s. 20 ר' חזכרים male demons; ר' נקבות female demons. Erub. 18ᵇ תולד ר' ושדין וכ' begot spirits and demons &c.; a. fr.

רוּחָא ch. same. Targ. Gen. I, 2. Ib. VIII, 1. Ib. VI, 17. Ib. XLV, 27 רוח נבואה (O. ed. Berl. קודשא)=h. רוח הקדש, v. preced.; a. v. fr.—Gen. R. s. 38, end נסגוד לר' וכ' let us worship the wind that scatters the clouds; ר' ... ונסגוד לבר let us worship man that carries the wind (whose body is filled with air). Gitt. 67ᵇ דהא ר' וכ' קוּרְדֵּיקוֹס, v. קוּרְדֵּיקוֹס; a. fr.—*Pl.* רוּחִין, רוּחַיָּא, רוּחָתָא. Targ. O. Num. XVI, 22. Targ. Deut. XXXII, 24. Targ. Y. I ib. רווחין (corr. acc.), v. רְיָוַח I; a. fr.—Y. Shek. V, end, 49ᵇ רבחון דרוחיא the chief of the evil spirits. Gen. R. s. 20, end ר' דביתא טבין וכ' the spirits of a man's house are benevolent, for they grow up with him; ר' דחקלא the spirits of the field; ib. s. 24, end. Lev. R. s. 5 שידא שירדון דר' Sheda (demon), the prince of the spirits. B. Bath. 25ª לכל ר' אוקמן וכ' place me (for prayer) in any direction except due east; a. fr.

רְוָחָא, רַוָחָא, v. רְוָיָא, רַוָיָא.

רוֹחַב, v. רֹחַב.

רָחֲצָ', רוֹ', רוּחֲצָנָא, רוּחְצָן m. (רָחַץ) *safety, reliance, security, faith.* Targ. Gen. XXXIV, 25. Targ. II Chr. XXXII, 22. Targ II Kings XVIII, 19. Targ. Ps. XXXVI, 8 ישרון לר' (Ms. יתרחצון); a. fr.—*Pl.* רוּחֲצָנַיָּא. Targ. Jer. II, 37.

רוֹחַק, v. רָחִיק I.

רוּחְשִׁיתָא pr. n. f. (רחש) [*swarming,*] *Ruḥshitha*, legendary name of queen Esther's maid for Thursday (with ref. to Gen. I, 20). Targ. Esth. II, 9.

רְוָחָתָא, v. רְוָיָא.

רַוָחָתָא, v. רְוָיָא.

רוֹטָב m. (רָטַב) 1) *soft, green date*, opp. יבשה. Ukts. II, 2 גלעינה של ר' the kernel of a green date. Tosef. ib. II, 1, sq.; a. e.—V. רָטַב.—2) *broth; juice of meats; jelly.* Ḥull. IX, 1, expl. ib. 120ª מאי ר' שומנא what kind of *roṭeb* is meant? Fat; (oth. opin.) חלא דקריש, v. חָלָא III. Pes. VII, 2 נמקו מרוטבו וכ' if (while roasting the Passover lamb) some of its juice dripped on &c. Num. R. s. 10²¹; Tosef. Naz. IV, 6. Ḥull. 108ª רכה ר' (*fem.*) soft (liquid) juice;

Digitized by Google

ר׳ עבח thick (jelly-like) juice; a. fr.—Tosef. Kel. B. Bath. V, 6 נִיקּוּרֵי ר׳, v. רֶשֶׁב.

רוֹטְבָא ch. same, 1) *moisture.* Targ. Y. Lev. XI, 38 ברוֹטְבָהּ (not בָּהּ ...) (of the condition of a fresh corpse).—2) *liquid.* Targ. II Chr. IV, 5 בר׳ as liquid measure.—3) *sap, marrow, juice.* Targ. Ps. XXXII, 4 (h. text לשד). Targ. Job XV, 27 (h. text פימה); a. e.—*Pl.* רוֹטְבִין, רוֹטְבָיָא. Targ. Y. Lev. XI, 11 רוֹטְבֵידְהוֹן (not רועדידהון), v. צִיר I ch.—[Targ. Ps. LXXIII, 7 ורוטבידהון Ms., read: ׳ות, v. תּוֹטָבָא.]

רוֹטְנִית, v. next w.

רוֹטָנִית f. (רָטַן) 1) *grumbling, discontented.* Num. R. s. 12[5] למלך שהיתה לו מטרונה ר׳ (Mus. ׳רוטג, corr. acc.) this is like the case of a king who had a grumbling matron as wife; Tanḥ. Naso 12 אשה ראגניות, ׳ראנ, ׳דאג (corr. acc., or רוֹנָנִית); Pesik. R. s. 5 רונונות (corr. acc., or רתנית).—2) [prob. to be read: רוֹטָנוּת] *grumbling, discontent.* Num. R. l. c. שלא תחזור לרוֹטָנִיָּתָהּ lest she return to her sullenness; Pesik. R. l. c. לרונית (read לְרוֹנְנִיָּתָהּ, or with ed. Prague: לְרַטָּנִיָּתָהּ).

רָוַח, רָוִי (b. h.) *to be moist, be saturated, drip.* Y. Maasr. I, 49[a] top משרוי (not שירוי), v. מְרוּיָה.

Pi. **רִיוַּח** *to saturate; to refresh*; trnsf. *to delight.* B. Bath. 14[b]; Ber. 7[b] (play on ראז) שזכתה ... שריוחו להקב״ה she was privileged in that from her descended David, who delighted the Lord with songs and hymns.

Hif. **הִרְוָה** same. Midr. Till. to Ps. CL (ref. to Is. XXXIV, 5) [read:] מַרְוֶה אותה ומפילתו לשרה וכ׳ he saturates it (the sword with blood), and brings her tutelary angel to fall, and then it (the sword) will come down upon her (Rome; v. Cant. R. to VIII, 14).

Nithpa. **נִתְרַוָּה** *to be saturated, refreshed.* Gen. R. s. 33 ... ונ׳ העולם ירדו rain fell, and the world was refreshed; Lev. R. s. 34 (not ונחרוות); Yalk. Lev. 665; Yalk. Ps. 888 (corr. acc.). Y. M. Kat. III, 82[c] bot. כשם שנתרויתם as you were saturated with the oil of inauguration for seven days &c.; a. e.

רָוָה, רָוָא, (רָוִי) רָוֵי ch. same, esp. *to be filled with wine, be drunken.* Targ. Gen. IX, 21. Ib. XLIII, 34 (some ed. O. רַוְיָאוּ, *Pa.*). Targ. Jer. XLVI, 10 (ed. Wil. ורוהרי, *Pa.*); a. fr.—Part. רַוְיָא, רָוֵי; f. רַוְיָא; *pl.* רַוְיָן, רָוְיָן. Targ. Is. LI, 21. Targ. Prov. XXIII, 20, sq. Targ. Hag. I, 6; a. fr.—Gitt. 68[a] אישתי רוה וגנא he drank, he was intoxicated and lay down. Meg. 12[b] אבא ... שתי ולא רָוֵי my father drank wine enough for a thousand men, and was not drunk. Pesik. Eth Korb., p. 57[b] ואנא על לוגך דאנא שתי דאנא ר׳ דאנא שבע (not לוגין) and I (the Lord) wrote about thy one Log of wine that I drink, I am filled, and I am satisfied (Num. XXVIII, 7), v. רְוִיָּה; Pesik. R. s. 16; Yalk. Num. 776; Yalk. Ps. 761.

Pa. **רַוֵּי** 1) same, v. supra.—2) *to fill, saturate; to make drunk.* Targ. Is. LV, 10. Targ. Hos. VI, 3 (h. text יחדה). Targ. Jer. XLVI, 16 (h. text תירונה); a. fr.—Part. pass. מְרַוֵּי; f. מְרַוְיָא. Targ. Is. LVIII, 11.

Ithpa. **אִתְרַוֵּי**, *Ithpe.* **אִתְרְוֵי** *to be saturated; to be drunken.* Ib. V, 22 (ed. Wil. ׳אתחז, corr. acc.). Ib. XLIX, 26. Targ. Ps. XXXVI, 9; a. fr.

רַוְיָא m., **רַוְיָא, רַוֵּי** c. (preced.) *drunk; drunkard.* Targ. I Kings XVI, 9; XX, 16. Targ. Prov. XXVI, 9. Ib. 10 (not ׳רי; h. text שׂכר!). Targ. I Sam. I, 13; a. fr.—Gitt. 68[b] חזא ר׳ דחזת וכ׳ when he saw a drunken man that was lost, he led him back &c. Sabb. 32[a] (prov.) שבקיה לר׳ וכ׳ leave the drunken man alone, he will fall of himself (a person's sins are visited upon him in critical moments); a. e.—*Pl.* רַוְיָא, רַוְיֵי. Targ. Joel I, 5.

רְוִיָּה, רְוִיָּת f. (preced.) *saturation, fulness, satisfaction.* Pesik. Eth Korb., p. 57[b] (ref. to חסך נסך שכר, Num. XXVIII, 7) לשון שתיה לשון ר׳ לשון שכרות of this one Log of wine three words are used expressing drinking, fill, plenty; Pesik. R. s. 16; (Tanḥ. Pinḥas 12 שביעה).

רְוִיָּה f. (b. h.; preced. wds.) *overflow*; (numerical value) *two hundred and twenty-one* (*Logs*). Yoma 76[a].

רַוְיוּ f. (preced. wds.) *drunkenness.* Targ. Mic. II, 11 (h. text שֵׁכָר).

רְוִיחַ, v. רְוִיתָא—רוויחא, v. רְוִיָּא.

רַוְיָא, רְוִיָּא, רַוְיָא f. (preced. art.) 1) *intoxicating drink.* Targ. Hos. IV, 11 (h. text תירוש).—2) *intoxication, rage.* Targ. Esth. II, 1 רַוְיַת constr. Targ. Prov. XX, 1 (h. text חֵמָה).

רְוִיתָא f. (preced. wds.) *overflowing.* Targ. Ps. XXIII, 5 ed. Wil. (ed. Lag. רווחא, oth. ed. רויחא, corr. acc.; cmp., however, Targ. Ps. LXVI, 12).

רוֹכְבָא, v. רוּכְבָא II ch.

רוֹכְבָא, v. רָכְבָא.

רוֹכְבָת, v. רְכוּבָה.

רוֹכְכָא m. (רָכַךְ) *softness, tenderness.* Hull. 56[a] אי אית ... אגב רוככיה וכ׳ if the upper membrane had been perforated, the lower would have burst on account of its tenderness.

רוֹכֵל m. (b. h. רָכַל; רכל) *peddler*, esp. *seller of spices, perfumes* &c. Yeb. 63[b], v. פֶּצַע. Cant. R. to III, 6 קופת הר׳ the spice-peddler's basket. Ib. אבקת ר׳, v. אָבָקָה. Lev. R. s. 16; a. e.—*Pl.* רוֹכְלִין, רוֹכְלִים. Sabb. 91[b]; Gitt. 67[a], v. קוּפָּה. Kidd. 82[a]; a. e.

רוֹכְלָא ch. same. Gitt. 33[a] אטו תנא כי ר׳ וכ׳ (Rashi רוכל) must the Tanna go on enumerating like a peddler (calling out all he has to sell)?; B. Kam. 36[b]; Naz. 21[a]; Arakh. 23[b].

רוֹכְלוּת f. pl. (preced.) *mercantile journeys, success in business.* Cant. R. to III, 6 (play on אבקת רכל, ib.) כל רוכלותיו של יעקב וכ׳ whatever Jacob gained came to him only through the dust under his feet (he did not get anything from his father as did the latter from Abraham). Ib. כל תור שישראל וכ׳ for whatever journeys Israelites undertake with success, they are indebted to the merits

Digitized by Google

of the dust raised by of our father Jacob (when he wrestled with the angel and was blessed, Gen. XXXII, 25 sq.).

רִים, רוּם (b. h.) [*to swing,*] *to be high, lifted up; to rise.* Ab. Zar. 24[b] רוֹמֵי רומי חשיטה Ar. (ed. רוני) rise, rise, acacia (holy ark)!; Gen. R. s. 54 רומי חשטה.

Hif. הֲרִים 1) *to lift up, raise.* Cant. R. to III, 4 (ref. to Ps. LXXV, 8) ירים לכרש וכ׳ ... ישפיל he shall lower Belshazzar, and lift up Cyrus and Darius; Yalk. Ps. 812 אני הוא משפיל ומֵרִים ... מרים מלכות I lower and raise; he lays low one empire and raises another empire &c.; a. e.—2) *to take off, remove.* Ruth R. to I, 17 (ref. to Ez. XXI, 31) וְהָרֵים חצנרה וכ׳ ... חסר remove the bonnet from our teachers, and take the crown off the nations; a. e.

Hof. הוּרַם *to be taken off,* esp. *to be separated as an offering, priest's share* &c.; *to be consecrated.* Ḥall. II, 8 שלא הוּרְמָה חלתה (not תורם), v. חַלָּה. Sifré Num. 110 (ref. to Num. IV, 20) את שמוּרָם קודש וכ׳ that which is separated is to be sacred, and the remainder secular, but (no Ḥallah is to be taken,) when both would be sacred. Zeb. V, 6 תמורם מדם וכ׳ the same rules apply to what is taken off them for the priest; a. fr.

Polel רוֹמֵם *to lift up, elevate.* Tanḥ. Matt. 6; Num. R. s. 22, end (ref. to Num. XXXI, 9 and XXXII, 1) הא שהשפיל ורי וכ׳ ... here you see that the Lord lowered the Midianites, and raised the Israelites. Ib. (ref. to I Sam. II, 7) אם ... מְרוֹמֵם את זה in the anger which he brings to bear on one, he raises the other. Pesik. R. s. 10 (ref. to Ps. LXXV, 8) משפיל לכל ... ומרומם וכ׳ he lowered every one that had part in the worship of the golden calf, and elevated every one that had no part &c. Ib. אם ... וכשיו כך רוֹמַמְתָּ ראשם and now that thou hast lifted up my head, lift thou up their head likewise; לך ר׳ ראשם go and lift up their heads (announce to them the divine pardon). Ib. (ref. to Ex. XXX, 12) כל מה שאתה יכול לרוֹמֵם ... רוֹמְמָהּ in whatever way thou canst elevate that nation elevate it, for by this thou elevatest me. Ex. R. s. 25 וירוֹמְמֵן חקב״ה וכ׳ (fr. רָמַם) and the Lord raised them above all; a. fr.

Hithpol. הִתְרוֹמֵם, *Nithpol.* נִתְרוֹמֵם *to be lifted up; to pride one's self.* Y. Ber. IX, 14[a] top ויתגדל ... ויתברך ויתרוֹמֵם שמך וכ׳ thy Name be magnified ... and blessed and lifted up (praised) for &c.; Y. Taan. I, 64[a] top; Gen. R. s. 13. Meg. 17[b] מְתְרוֹמְמָה קרן וכ׳ ... כיון when the transgressors cease to exist, the horn of the righteous will be uplifted. Num. R. s. 22; Tanḥ. Matt. 6, a. e. אין אדם מִתְרוֹמֵם, v. רוֹמְמוּת. Tanḥ. Mick. 3 ונִתְרוֹמְמוּ and they were raised (to power); a. e.—[Yalk. Gen. 79 מתרוממות, read: מְתַמְּרִין, v. תָּמַר.]

רִים, רוּם ch. same, *to be high.* Targ. Ps. LXXXIX, 14. Targ. O. Deut. VIII, 14 וְיִרַם ed. Berl. (oth. ed. וְיִרִים); a. fr.—2) *to lift; to remove.* Targ. Ps. LXXXIX, 18 תְּרִים.—Y. Bets. I, 60[c] bot. וירימוּהָ and they lifted it. Y. Snh. X, 29[a] bot. כיון דרימיה when he had removed it. Y. Ab. Zar. IV, 43[d] מן דרימון when he had removed them (the stones); a. e.

Af. אַרִים 1) *to swing; to wave an offering; to uplift.* Targ. Ex. VII, 20. Targ. O. ib. XVII, 11 מָרִים ed. Berl. (ed. Vien. וָרִים). Targ. Is. XXX, 28 (h. text לרשת). Targ. Lev. XXIII, 11 (h. text וידאיק); a. fr.—*Part. pass.* מָרִים; *f. pl.* מְרִימָן. Targ. Is. III, 16 (h. text נטוריות).—2) *to lift, take off, remove.* Lam. R. to V, 5 אַרִימְנָךְ ראשיה מיניה cut his head off. Y. Ab. Zar. l. c. בחייך דאת מָרִים אילין וכ׳ by thy life! thou must remove these stones; a. e.

Ithpa. אִתְרַם, *Ithpe.* אִיתְרַם, אִיתְרִים 1) *to be uplifted, rise.* Targ. Gen. VII, 17; a. e.—2) *to be swung, waved* (as an offering). Targ. Ex. XXIX, 27 (h. text תונם); a. e.—3) *to be taken off, removed.* Lam. R. to V, 16 יפה נתאה ליה דאיתרים ריישיה וכ׳ it would have been better for him that his head be cut off rather than do this; Koh. R. to X, 5 ניחא חוה דייתְרִים וכ׳; Y. Sot. IX, 24[b] sq. ניחא ליה אילו איתרים וכ׳.

Polel רוֹמֵם *to elevate, extol.* Targ. Ps. XXXVII, 34. Ib. CXLV, 1. Targ. Y. I Deut. XXXII, 3; a. e.—*Part. pass.* מְרוֹמָם. Targ. Ps. XVIII, 47 (not מרומם); Targ. II Sam. XXII, 47; a. e.—V. מָרוֹמָם.

Ithpol. אִתְרוֹמֵם *to be lifted up; to be extolled.* Targ. Ps. CVII, 25. Ib. LXXV, 11. Ib. CVIII, 6; a. e.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] את מִתְרוֹמְמָא, v. תָּרָא.

Palp. רַמֵּם, contr. רוֹמֵם, רָמֵם *to elevate.* Targ. Ps. IX, 14 מְרוֹמֵם Ms. (ed. מְרוֹמָם). Ib. XXVII, 5. Targ. Prov. XVII, 19 מְרַמֵּם Ms. (ed. מרים, מורים). Ib. XIV, 34.

Ithpalp. אִתְרַמֵּם, contr. אִתְרוֹמֵם, אִתְרָמֵם 1) *to be elevated, rise.* Targ. Ps. LVII, 6; 12. Targ. Prov. XI, 11; a. e.—2) *to be haughty, proud.* Ib. XVIII, 12.—Apocopated form: אִתְרַמַּר. Ib. VI, 30 לא למִתְרַמְּרוּ וכ׳ ed. (h. text יבוז) let them not look haughtily down on the thief &c.; v. תָּמַר.

רוֹם II, רוּם m. (b. h; preced.) *height.* Ber. 6[b] (ref. to כרם זלות, Ps. XII, 9) אלו דברים ... ברוֹמוֹ וכ׳ this means the things which stand on the height of the world (sublime things like prayer &c.) and which men treat lightly. Meg. 14[a] בני אדם שעומדין ברומו וכ׳ men that stood very high. Midd. II, 3; III, 6 ר׳ מעלת וכ׳ the height of each step was &c. Sifré Deut. 199 גדול השלום שדרי ר׳ וכ׳ peace is something great, for the dwellers on high (angels) need peace; Yalk. ib. 923; a. e.

רוֹמָא, רוּם I ch. same, 1) *height.* Targ. Y. Deut. XI, 18 על ר׳ ידכון on the highest point of your arm (v. גּוּבָּה). Targ. Is. XIV, 12, sq. Targ. O. Num. XXIII, 22; a. fr.—Y. Snh. X, 29[a] לר׳ וכ׳ ... חוה ארונא the ark carried the priests high up and cast them down to the ground. B. Bath. IV, 2; ib. 61[a], v. עִמְקָא I. Lam. R. to IV, 15 ברהדין (some ed. ברוֹמַיהֵן, *pl.*) of their high stature, v. שְׁהֵא I ch.; Lev. R. s. 16 ברומחין (corr. acc.); a. e.—*Pl.* רוֹמֵי, רוֹמַיָּא. Sot. 48[b], v. שׁוּשׁ I ch.—V. מְרוֹמָא I.—2) *haughtiness.* Targ. Ps. LXXIII, 8.—V. רָמוּתָא.

רוֹמָא II pr. n. pl., v. רוּמָה.

רוֹמָא* I m. (preced. art.) *haughty.*—*Pl.* רוֹמַיָּא. Koh. R. to VIII, 11 (perh. to be read: רוֹמָאֵי=רוֹמְמֵי), v. בְּשַׂקְרִים.

רוֹמָא II pr. n. pl. (Roma) *Rome,* v. רוֹמִי.

רוֹמָאָה m. (preced.) *Roman.* Ber. 62[b] ר׳ Ms. M. (ed. ירמאה, censor's change); Yalk. Is. 316; Gen. R. s. 10 ירמאי

Digitized by Google

(corr. acc.); a. fr.—*Pl.* רוֹמָאֵי. Y. Sabb. VI, 8c bot., v. אָבְטִיו. Y. Erub. III, 21b, v. טַקְסִיוֹטֵי; a. fr.—*Fem.* רוֹמִיתָא, רוֹמִיתָא. B. Bath. 11b, v. אַכְסַדְרָא. Sabb. 110b, v. דַּיְגִיתָא.—*Pl.* רוֹמִיתָא. B. Bath. 83b, v. חַיְגִיתָא; a. e.

רוֹמָאטִיקוֹן m. (v. רָאוּמָטִיקוֹס) *subject to a discharge of flux.* Lev. R. s. 15 נעשה ר' Ar. s. v. קטריקון (קטריטון) he becomes subject to &c. (different vers. in ed. Lev. R.; v. קְטִירְקְטוֹן).

רוֹמָה, (רוּמָא) pr. n. pl. *Ruma* in Galilee, near K'far Hananiah. Y. Erub. IV, end, 22a; Bab. ib. 51b Ms. M. (ed. ארומא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. IV (III), 17 (ed. Zuck. דרומא, corr. acc.).

רוֹמוּלוֹס, (רוֹמִילוֹס) pr. n. m. *Romulus*, the legendary founder of Rome in conjunction with his brother Remus. Midr. Till. to Ps. X (ref. to Ps. LXVIII, 6, a. X, 14) רומוס ור' מתח אמם וכ' the mother of Remus and Romulus was dead, and a she-wolf was appointed (by Providence) to give them suck, and they built two large huts in Rome; Yalk. ib. 652. Y. Ab. Zar. I, 39c רומס ורומילס, v. צְרִיק. Midr. Till. to Ps. XVII, 14, רומוס ... אלו שני יתומין וכ' ור' (not ורימילוס) this refers to the two orphans ..., R. and R. for whom thou didst appoint a wolf &c.; Yalk. ib. 671; Esth. R. to I, 9 רומוס ורמילוס.

רוֹמוֹס pr. n. m. *Remus*, v. preced.

רוֹמַח m. (b. h. רֹמַח; רמח, cmp. רמה, *to swing*) *spear*. Sabb. VI, 4 (63a). Num. R. s. 20, end; Tanḥ. Balak 21; a. e.—*Pl.* רָמְחִין, רָמְחִים. Ab. d'R. N. ch. XXXIII ... אף חקב"ה בתרבות ור' the Lord, too, came against them with swords and spears (lightnings). Tosef. Snh. XIV, 6; a. e.

רוֹמְחָא, רוֹ' ch. same. Targ. Num. XXV, 7 (O. ed. Vien. רָמְחָא). Targ. Josh. VIII, 18; 26 (h. text כידון); a. fr.—*Pl.* רוּמְחַיָּא, רוּמְחַיָּא. Targ. Jud. V, 8. Targ. Job XLI, 21 Ms. (ed. *sing.*); a. e.—[Lev. R. s. 16 ברומחין, read: ברוּמְחוֹן, v. רוּמָא I.]

רוֹמִי I, רוֹמָא pr. n. pl. (Ῥώμη, Roma) *Rome*; also *the Roman empire*. Targ. Is. XXXIV, 9 ed. Lag. (omitted in oth. ed.). Ib. LIV, 1 ed. Lag. (oth. ed. כרכא). Targ. Ps. CVIII, 11 כרכא דר' רשיעא ed. Lag. (oth. ed. כרכא רשיעא; ed. Wil. כרכא תקיפא; h. text ארום). Targ. Y. Num. XXIV, 19 Levita (ed. קוסטנטיני, קושט'); a. fr. (mostly changed through the censor's influence).—Y. Ab. Zar. I, 39c יום שנתחתן שלמה ... וזהו כרך גדול שבר' on the day that Solomon was connected by marriage with Pharaoh Necho of Egypt, Michael stuck a reed into the sea ..., and this is the origin of the great city of the Roman empire; Snh. 21b; Sabb. 56b Ms. M. (ed. שברומי omitted). Y. Ab. Zar. l. c. יום שנסתלק ... מלך בר' on the day that Elijah was removed, a king was installed in Rome. Y. Taan. I, 64a top בספרו של ר' משא דומה משא ... (not דומי) in R. Meir's Bible was (a note) written, *massa dumah* (Is. XXI, 11) 'the burden of Rome.' Ib. אם יאמר לך ... בכרך תגדול שבר' if one should ask thee, where is thy God? tell him, in the great city of Rome; a. v. fr.—Ab. Zar. 8a שעשתה קלנדא ר' (Alf. עיר) a Roman colony which celebrates the Calenda.

רוֹמִי II m. (preced.) *Roman*. Y. Ter. VIII, end, 46c; Gen. R. s. 63, v. בָּסָא. Y. Sot. VII, 21c top, a. e. ר' the Roman language (Latin), v. קָרַב; a. e.—*Pl.* רוֹמִיִּים. Yalk. Hos. 529 ידע הקב"ה ... גזירות ר' וכ' the Lord knew that Israel could not endure the decrees of the Romans, therefore he made them emigrate to Babylonia; Gitt. 17a ארומיים; Pes. 87b, v. אָרָם. Ib. 119a. Pesik. R. s. 17, end (play on ראמים, Is. XXXIV, 7) ר' עמם the Romans will go down with them; a. e.

רומי, Midr. Sam. XII מחושקת כר', v. רֶקֶם I.

רוֹמְיָא f. (רמי) *objection, argument*. Men. 42a ותא מאי ר' Rashi (ed. רמית) what argument is this?

רוֹמִילָס, רוֹמְלָס, v. רוֹמוּלוֹס.

רוֹמִינוֹס, v. רוֹמָנוֹס.

רוֹמְמוּת f. (b. h.; רום) *elevation; majesty*. Num. R. s. 22 end (ref. to הרים, Ps. LXXV, 7) כל הרים ... שתא ר' שאין אדם מתרומם וכ' wherever *harim* appears in the Scriptures, it means 'mountains', except this which means 'elevation' (pride, רֵים as a noun, with article), for no man should feel elated by these things (riches); Tanḥ. Matt. 6; Yalk. Ps. 812. Lev. R. s. 24 (ref. to מרום, Ps. XCII, 9) ר' אתה טהג וכ' thou practicest sovereignty in thy world, thou gavest priesthood to Aaron ..., rulership to David &c. Tanḥ. Mick. 3 רוֹמְמוּתָן ... מתוך out of the disgrace of the righteous comes their elevation; a. e.

רוֹמְמוּתָא ch. same. Targ. Y. Num. XXIII, 22 (O. רומא).

רוֹמָנָא f. = רִמּוֹנָא, 1) *pomegranate* (fruit and tree). Targ. Y. Ex. XXXIX, 26 (ed. Vien. רוֹמָ'). Targ. II Esth. VII, 9; a. e.—Ber. 56a דקודתא ר', v. קֻדָּח. Ib. עשיק עסקך כר' thy ware (wine) will be high-priced like the pomegranate; קאוי ... כר', v. קַהֵי; a. e.—*Pl.* רוּמָנִין, רוּמָנִין, רוּמָנְיָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 33; XXXIX, 24. Ib. 25 רוּמַנְיָא (read: רוּמָנְיָא). Targ. Y. Num. XX, 5 (ed. Vien. רוֹמָנִין); a. e.—2) ר' דאפא *the upper part of the cheek*.—*Pl.* רוּמָנֵי. Ab. Zar. 30b.

רוֹמָנוֹס pr. n. m. *Romanus*, an Amora (v. Fr. M'bo, p. 123b). Y. Sabb. III, end, 6c; Bab. ib. 47a. Y. Bicc. I, 64a (רומינוס); Y. Yeb. VIII, 9b bot.; Y. Kidd. IV, 66b top (רומינוס). Y. Meg. I, 72b bot.; a. e.

רומניא, Num. R. s. 22, v. סְרוּנְגְיָא.

רוֹמְקִי, כֶּרֶךְ ר', pr. n. pl. *Fort (of the) Rumḳi*, in Media. Kidd. 72a; Yeb. 17a דימקי, דומקיא (Neub. Géogr., p. 378 quotes also רותקי), v. נַהֲוָונְדָ.

רומקי, Kel. II, 5 Var., v. רוּנְקִי.

רוֹמְשִׁית, רוֹמָשָׁא, v. רַמָּשָׁא, רַמְשִׁית.

רָאוּמָטִיקוֹס, v. רוֹמָתִיקוֹס.

Digitized by Google

רוּנְגָּר* m. (a corrupt. of angaria or parangaria) *public service.* Yeb. 79ᵃ (ref. to I Kings V, 29) חילמא ר' בעלמא Ar. (ed. דזגור) but perhaps it was merely for public service (that Israelites were employed, but not as slaves)? B. Bath. 122ᵃ (ref. to Ez. XLVIII, 19, to prove that the Nasi was to receive a share in the land equal to one of the tribal shares) אימא ר' בעלמא (Ms. M. דזגור; ed. Pes. a. oth. אונגר, אנגר, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) may I not say that the verse quoted refers merely to public service (due to the Nasi)?—[The reading רוזגר, from which דזגור, דוגזר &c. arose, is due to a derivation, ascribed to R. Ḥan., from the Persian רוזגר servitium, v. Vullers 75ᵇ.—Yalk. Sam. 154, however, has an entirely different reading of Yeb. l. c.].

רונוניות, v. רוֹנָן a. רוֹטָנְנִיוּת.

רוֹנְיָא pr. n. m. *Ronya*, a gardener. B. Mets. 109ᵃ. B. Bath. 5ᵃ top.

רוֹנָן m. (רָנַן) *grumbler, inclined to suspicion* or *litigation.*—*Pl.* רוֹנָנִין, רוֹנָנִים. Tanḥ. P'kudé 7 ישראל ר' הם the Israelites are grumblers (will suspect me of dishonesty). Sifré Deut. 12 (ref. to רבבכם, Deut. I, 12) מלמד שחיו ר' which shows that they loved litigation; Yalk. ib. 801 רוגנין (corr. acc.; v. Berliner to Rashi on Deut. l. c.).—*Fem.* רוֹנָנִית. Pesik. R. s. 5 רונונית (corr. acc.), v. רוֹטָנְנִיוּת.

רוֹנָנִית (prob. רוֹנָנוּת) f. (preced.) *grumbling habit.* Pesik. R. s. 5, v. רוֹטָנְנִיוּת.

רונקא, רונקי, v. רוּקְנִי.

רוֹנָקֵי m. pl. (Chaldaism; רוּק II, with anorg. נ; cmp. רוֹקֵן) *the contents of a pot upturned and emptied* on a flat vessel to cool off. Kel. II, 5 מפני שהיא חופכת עליו את הרי (Var. in R. S. הרומקי, read: הרוקמי, v. infra) because she (the cook) inverts the contents of the pot on it (the lid); Tosef. ib. B. Kam. II, 5 הרוקמי (cmp. הֵיקֵם).

רוֹנְקִין* m. pl. (a corrupt. of ricinium or recinus) *a rectangular piece of cloth of small size* (v. Sm. Ant. s. v.). Sifré B'midbar Sinai quot. in Ar. אין הר' חייבין בציצית the *runkin* are exempt from show-fringes (on account of their smallness).

רוס m., v. רֵיס II.

רוס, *Hithpol.* הִתְרוֹסֵס, v. רָסַס.

רוסינקא, רוסינקא, v. רוּזִינְקָא.

רוסתקא, v. רִיסְתָּקָא.

רוּעַ I (b. h.; cmp. רָצַע) *to strike against; to shake.*

Hif. הֵרִיעַ (cmp. הָקַע) *to produce a tremulous sound*; (b. h. also *to shout*); *to blow the horn.* Sot. 42ᵇ מגיפין ומריעין וכ' the gentile troops shut their cuirasses with noise, blow their horns, shout and tramp; Yalk. Deut. 923; a. e.—Esp. *to sound a* תְּרוּעָה, *to blow tremolo.* Succ. V, 4 תקעו ותרועו ותקעו they sounded the plain note (תְּקִיעָה), and the tremolo, and the plain note. R. Hash. IV, 9 תוקע ומריע תוקע he sounds a T'ki'a, a Tru'ah &c. Ib. 16ᵃ sq. למה תוקעין ומריעין וכ' why do we blow the Shofar in plain notes and tremolo while seated and then again while standing? Taan. 16ᵇ (at a public fast) חזן . . . תריעו בני אהרן the superintendent of the prayer meeting says, sound the Tru'ah, sons of Aaron; they do so. R. Hash. 16ᵇ מריעין לה בסופה ... כל שנה if people neglect to sound the Shofar in the beginning of the year (on New Year's Day), they will sound the Tru'ah for it at its end (on public fast days on account of calamities); a. fr.—V. תָּרַע.

רוּעַ II (preced.) *to shake; to be weak, bad*, v. רָצַע.

רועדא, Targ. Y. Lev. XI, 11 רועדידון, v. רוֹטָבָא.

רוֹעֶה m. (b. h. רֹעֶה; רָעָה) *shepherd, herdsman.* B. Mets. 5ᵇ; Snh. 25ᵇ כותם ר' פסול as a rule a herdsman (unless ascertained to be conscientious) is disqualified as witness. Ib. ר' שאמרו אחד רועה בחמה וכ' the shepherd who they said was unfit for legal action means both the shepherd of small cattle as well as the oxherd; a. v. fr.—*Pl.* רוֹעִין, רוֹעִים. Ib. תוספו עלידתן הר' the Rabbis added to them (the list of the disqualified) the shepherds. Ib. III, 2 נאמנין ... רועי בקר I accept as judges three oxherds; a. v. fr.

רוֹעֵץ pr. n. m. *Ro'ets.* Macc. 8ᵃ; Snh. 4ᵃ ידעדה בן ר'; Yalk. Deut. 920.

רוֹעָץ, v. רָצַץ.

רוף, *Pol.* רוֹפֵף, v. רָפַף.

רוֹפֵא m. (b. h.; רָפָא) *physician, surgeon.* Ber. 60ᵃ (in a prayer) כי אל ר' נאמן וכ' for thou, O God, art a faithful physician, and thy healing is perfect. Ib. (ref. to Ex. XXI, 19) מכאן . . . רשות לר' וכ' from this we learn that a physician is authorized to heal (that healing is not considered an interference with divine dispensation). Ab. Zar. 26ᵇ עיר שאין בה ר' ישראל וכ' a place which has no Jewish surgeon (for circumcision) but has a Samaritan and a gentile surgeon &c. Ib. 27ᵃ, a. e. כוסחה ר', v. כּוֹסֵחַ. Bekh. IV, 4 (28ᵇ) תודוס הר' Thodos (Theodorus) the physician; a. fr.—*Pl.* רוֹפְאִין. Tosef. Ohol. IV, 2 נכנס תיאודורוס הרופא וכל הר' עמו Theodorus the physician came in and all the other physicians with him. B. Kam. 80ᵃ שאלו לר' וכ' they consulted the physicians who said, there is no remedy for him except &c.; Tem. 15ᵇ. Kidd. IV, 13 (82ᵃ) טוב שבר' וכ' the best of physicians will go to Gehenna (v. Rashi a. l.); a. fr.

רופוס pr. n. m. *Rufus*, usu. ר' טורנוס, v. טוֹרְנוֹס. Y. Taan. IV, 69ᵇ bot. ר' תרש ... את חריכל Rufus, ... carried the plough over the Temple site; Lam. R. to I, 13 רופוס (corr. acc.).

רוֹפְיָטוֹן* m. (ῥοφητόν) (*an egg*) *which can be gulped down, boiled down to the size of a pill.* Y. Ned. VI, 39ᶜ bot., expl. טרומיטא; [ῥοφητὸν ὠὸν *a lightly boiled egg*, S.—Our w. is prob. to be read טרופון (τρυπῶν) *piercing*, or טרופיטין (τρυπήτης) *borer*; v. קְרוֹמִיטָא].

Digitized by Google

רוּפִילָא m. (rufulus) *a military tribune chosen by the general himself*; (adopted in the Persian bureaucracy) *a high official, royal adjutant* or *viceroy*. Shebu. 6ᵇ כגון מלכא ורי׳ וכ׳ as, for instance, the king is followed by the Rufila, and the Alkafta by the Resh Galutha. B. Mets. 49ᵇ; 107ᵇ ר׳ פרזק.—*Pl.* רוּפִילִין. Targ. Ruth I, 2 והוו תמן וירדו ר׳ and they became there military tribunes (h. text שם). Targ. Esth. IX, 6; ib. 12 (ed. Vien. רוּפְלִין).

רופש, Lam. R. to I, 13, v. רופוס.

רוּץ (b. h.) *to run*. Sabb. 153ᵇ רָץ תחתיה וכ׳ he must run under it (with the burden on his shoulders) until he reaches his home, opp. קלי קלי. Ber. 6ᵇ לעולם ירוּץ אדם וכ׳ man should always run to hear the word of the *hălakhah*, even on the Sabbath. Pes. 112ᵃ; Ab. V, 20 רוץ כצבי quick like a deer. Snh. 96ᵃ יכול אני לָרוּץ וכ׳ I can run for three parasangs in front of horses. Ib. שרוץ ... ומה בשכר thou wonderest at the reward for four steps which that wicked man (Baladan) ran for my honor's sake; שרָצוּ לפני וכ׳ who ran before me like horses; a. fr.

Hof. חֳרִיץ *to make run, hasten*. Mekh. B'shall., Shir., s. 2 מצרי הֳרִיצַנִי וכ׳ ... למה רַצְתָּ why didst thou run after my children?, and he (the horse) says, the Egyptian made me run against my will; חסוס תריצני וכ׳ the horse carried me swiftly against my will. Ib. B'shall., s. 2 שדוי מְרִיצִים חמרכבה who drove the chariot. Y. Shek. VIII, 51ᵃ bot. מְרִיצָה, v. מְרִיצָה. Koh. R. to XII, 6 (play on ורוץ, ib.) ומְרִיצָה, v. גְּלָח; Lev. R. s. 18 ומריקה (corr. acc.). Gen. R. s. 13 שדוא מרוצה וכ׳ ... ארץ כנגד the earth is called *erets*, corresponding to the spring season, when she hastens her fruits to come forth. Lev. R. s. 28 דברים שהן מריצין לבני מעים things which make the bowels run (loosen the bowels); Yalk. Ez. 344; Pesik. R. s. 18 מצירים (corr. acc.); (Pesik. Ha'omer, p. 71 משלשלים); a. fr.—[Num. R. s. 20; Tanh. Balak 4 חכל מריצים, v. רָצַץ.]

רוֹצֵחַ, v. רָצַח.

רוֹצָעָא, רוֹצָעָן, רוֹצָעָנָא, v. sub רַצַּע.

רוּק I *to spit*, v. רָקַק, רָקַק.

רוּק II (b. h.; cmp. רָקַן) [*to be bright, clear*; cmp. לָבַן,] *to be blank, empty*.

Hif. חֵרִיק *to empty, pour from vessel to vessel*. Cant. R. to I, 3 (ref. to תורק ib.) כאדם שמְרִיק מכלי וכ׳ like one emptying (perfumed oil) from one vessel into another. Ned. 32ᵃ (play on ויריק, Gen. XIV, 14) תֵּרִיקָן מן התורה Var. (v. Tosaf. a. l.) he made them empty of study (took the scholars away from their studies to make them go to war), v. רָקַן; a. e.—[Lev. R. s. 18 ומריקה את הכסף, read: ומריצה, v. רוּץ.]

Hof. חוּרַק *to be emptied, be poured from vessel to vessel*. Lev. R. s. 3 (ref. to Cant. I, 3, v. supra) כשמן חמוּרָק וכ׳ like oil that is poured from vessel to vessel without a sound.

רוּק ch., Af. אָרִיק same, *to empty, pour*. Targ. Gen. XLII, 35. Ib. XXXV, 14 (h. text ויצק); a. fr.

Ittaf. אִתְרַק, *Ithpe.* אִתְרִיק *to be poured*. Targ. Lev. XXI, 10 (Y. ed. Vien. יִתְרוֹק).

רוֹק m. (b. h. לֹק; רָקַק) *spittle*. Yeb. XII, 6 (ref. to Deut. XXV, 9) ר׳ חנראת וכ׳ the spittle must be visible to the judges. Nidd. IX, 6 תפל ר׳ tasteless saliva; expl. ib. 7 כל שלא טעם כלום of a person who has not broken his fast. Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top; Bab. ib. 108ᵇ; a. fr.—Nidd. 16ᵇ עד שהר׳ בתוך התפה (euphem.) while the semen is yet in the vagina.

רוֹקָא, רוּקָא, רוֹק c. ch. same. Targ. Job VII, 19 צריכי ... למיחזי ר׳ the judges must see the spittle as it comes out of the mouth &c., v. preced. Ib. 39ᵇ דמתחזיא וכ׳ ... ר׳ וירקת (Rashi דאתחזי) and she spat before him spittle which was visible to the judges on the floor; Y. ib. XII, 13ᵃ top; a. fr.—Sabb. 101ᵃ ר׳ דחמת Ar. (Ms. M. ריקא; ed. זיקא), v. חַמָּת. Ib. 99ᵇ; Nidd. 42ᵃ, v. חִפֵּי I.

רוּקְבָא I m. (רִקֵּב) *decay; moth*. Targ. Is. LI, 8 (ed. Wil. רוּקָבָא; h. text סס).

רוּקְבָא II f. (v. רָקַב) [*hollow,*] *a goat-skin made into a bag, bottle* (v. חַמָּת).—*Pl.* רוּקְבָאוֹת. Ab. Zar. 32ᵃ הדרדרין וחר׳ וכ׳ barrels and leather bottles that have been used (for wine) by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 9 ורוקבות ed. Zuck. (Var. קרבות, corr. acc.). Ab. Zar. l. c. יין חבא בר׳ וכ׳ wine carried in bottles belonging to gentiles.

רוּקְבָא ch. same. Targ. O. Gen. XXI, 14 (ed. Vien. רֻקְבָא). Ib. 15 (ed. Berl. רוּקְבָא). Targ. Josh. III, 13; 16 (ed. Lag. רוכבא; h. text נֵד).

רוֹקֵחַ, v. רָקַח.

רוקי, Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 חר׳ (R. S. to Kel. XV, 4 חסרקין), read: חסדוקין *the split*, corresp. to חנקובין ib.

רוֹקִין, v. רוֹקֵן ch.

רוֹקֵן (denom. of רֵיקָן; cmp. הֵאֲבוֹנָא denom. of הָבוֹן) *to empty, drain*. Lev. R. s. 24 (ref. to לרוקן, Deut. XXIII, 15) לרוקן כל נכסי וכ׳ to drain all the stores of the nations and give them to thee.—V. רֵיקֵן.

Nithpa. נִתְרוֹקֵן, נִיתְּ׳ *to be emptied, be transmitted*. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 24) ב׳ בורו של יעקב Jacob's well was emptied (his children were bare of virtues). Ned. X, 2 מת האב לא נִתְרוֹקְנָה וכ׳ with the father's death his authority (to interfere with the daughter's vows) does not go over to her husband; ib. 68ᵇ; Tosef. ib. VI, 2, sq. Sifré Num. 153 שאין תרשות מִתְרוֹקֶנֶת וכ׳ to whom the father's authority cannot be transferred; Yalk. ib. 785.

רוֹקֵן, רוּקֵן ch. same, 1) *to empty, drain*. Targ. Ex. XII, 36 (h. text וינצלו). Targ. II Chr. XX, 25. Ib. XXIV, 11 (h. text ויעיו). Targ. Y. Gen. XXXI, 9; 16. Targ. Jer. XLVIII, 12. Targ. Ps. CXLI, 8 (h. text תער); a. e.—2) [*to spit out,*] *to eject, banish*. Targ. O. Lev. XVIII, 25; 28 (h. text קאה). Targ. Y. Num. XXIV, 17 (h. text קרקר). Targ. Ps. LVI, 8 (h. text סלט); a. e.

Ithpol. אִתְרוֹקֵן *to be emptied; to be uncovered*. Targ. Lam. I, 1. Ib. IV, 21 (h. text תתערי). Targ. Is. III, 26 (some

Digitized by Google

ed. ויתרוקין, Kimḥi ותזדחקן, corr. acc.; h. text ונקתה).— Lev. R. s. 34 אהן עלמא ... דמלי מְתְרוֹקָן דמתרוקן וכ' this world is like the buckets of the wheel work, the full is emptied, the empty is filled (the rich become poor &c.); Ruth R. to II, 19.

רוּקָנִי f. (ῥυκάνη) *plane.* Kel. XIII, 4 תר' בפני עצמה (ed. Dehr. 5 רונקי, Ar. Var. רונקא, a corrupt. of runcina) the plane (the wooden body) by itself; Tosef. ib. B. Mets. III, 9 תאיזמיל של ר' ed. Zolk. (ed. Zuck. דיקני; v. רוּקָנִי).

רוּר, Y. Shebi. VI, 36c שינא דר'; Tosef. ib. IV, 10 שורא דר'; v. שָׁוָא.

רוֹרֵב, v. רַבְרֵב.

רוֹרָבְנוֹיָא, רוֹרָבָנָא, רוֹרָבָא*, v. sub רַבְרְבָן.

רוֹרֵם, v. רוּם ch.

רוֹשׁ m. (b. h.) *a poisonous plant, poison.* Esth. R. to I, 1 (play on אחשורוש) ולענה שחשקה אותם ר' he gave them poison and wormwood to drink; a. e.

רוֹשְׁחָתָא* f. pl. (prob. transpos. of רוחשתא; רחש) *anal worms.* Gitt. 69b (Ar. ed. Koh. שירחתא, oth. ed. שחיתא).

רוֹשֶׁם m. (רָשַׁם) *mark, trace.* Snh. 52b מיתה שאין בה רושם a death which leaves no mark of violence on the body. Gen. R. s. 43 כל יין ... עושה ר' וכ' wherever the enjoyment of wine is mentioned in the Bible it leaves a trace (has evil consequences), except this (Gen. XIV, 18); a. e.— Tosef. Ohol. XVI, 5, v. תִּירְחוּנַי.—[Tosef. Nidd. IV, 10 בר', v. רָשׁוֹן.]

רוֹשְׁמָא, רוֹשַׁם m. ch. same, *mark, cicatrix; characters* (of writing); *incision.* Targ. Lev. XIII, 10 (h. text מחיה). Targ. Y. ib. XXI, 5 (h. text קרחה; v. רָשַׁם II). Targ. Esth. III, 12. Targ. Y. Gen. XI, 8 ורישם כתבית (some ed. ומשם כפתיה, corr. acc.).—[Targ. Y. Ex. XXI, 25. Ms. Ar., v. רָשַׁם II.]—Gitt. 20a מיתרץ וכ' ר' the stamp of a coin &c., v. חָרַץ. Ib. 86a ורשום דאינש וכ' (Ar. ורשו) and no mark of any owner is on him (the slave).—*Pl.* רוֹשְׁמִין. Targ. Y. Lev. XIX, 28 ר' חריתין (ed. Vien. רַשָׁם חוֹרִית). Targ. Is. III, 24.—V. רִישׁוּמָא.

רוּשְׁמָתָא f., *pl.* רוּשְׁמָתָא f. same, *mark, trace.* Targ. Ps. LXXXIX, 52 רוּשְׁמַת constr. (Ms. רִישְׁמַת). Ib. LXXVII, 20.

רוֹשֵׁשׁ, v. רָשַׁשׁ.

רוּת (b. h.) pr. n. f. *Ruth*, the Moabite. B. Bath. 14b; Ber. 7b, v. רָוָה. Ruth R. to I, 4 רות שואתה וכ' she was named Ruth, because she looked at (approved of) the words of her mother in law; Tanḥ. B'har 3; a. fr.—ר' (ספר) *the Book of Ruth.* B. Bath. l. c. ור' ... שמואל Samuel wrote his own book, and the Books of Judges and Ruth; a. e.

רוֹתֵחַ, v. רָתַח.

רוּתָחָא m. (רְתַח) *foam.* Targ. Hos. X, 7 (ed. Lag. רִיתְחָא; ed. Ven. I רִיחוּתָא; Ar. רְתִיחָא; h. text קצף).

רוּתַחְנָה, v. רְתַחְתָּה.

רוֹתָמָא, רוֹתֶם, v. רְתָמָא, רִתְמָא.

רָז m. (רזז or רזו, cmp. רָזַן) 1) *strength, foundation* (corresp. to יְסוֹד, סוֹד). Snh. 42a (ref. to ולרחוצים, Prov. XXXI, 4) העוסקים ברזו של עולם וכ' those engaged in the foundation of the world (administration of justice) must abstain from strong drink.—2) (corresp. to סוֹד) *secret.* Ib. 94a (ref. to Is. XXIV, 16) אמר שר העולם ... רָזִי לי רזי לי the genius of the world said, Master of the world, do the will of this righteous man (Ezekiel) (make him the Messiah); then a divine voice went forth saying, my secret is mine &c. (v. Targ. a. Vulgate Is. l. c.). Sabb. 88a מי גילה לבני רזו זה וכ' who revealed to my children this secret by which the ministering angels are guided?; a. e.— *Pl.* רָזִים. Snh. 70b (ref. to Prov. l. c.) מי שכל רָזֵי עולם גלוים וכ' should he to whom all secrets of the world are revealed, drink wine and be drunk?; Tanḥ. Sh'moth 1; Num. R. s. 10 4. Deut. R. s. 11 גליתי רָזֵיהֶם וכ' I revealed their (the angels') secret to the sons of man; a. e.—[Y. M. Kat. I, 80c bot., read as Y. Snh. VI, 23d bot. באדים v. אֲרָזִין.]

רָזָא, רָז ch. same. Targ. Is. XXIV, 16 רז אגר וכ' (constr.) the secret of reward ... and of punishment. Targ. Am. III, 7 (h. text סוד). Targ. Ez. XXVIII, 3 (h. text סתום). Targ. O. Gen. XLIX, 6 (*council*). Targ. Ps. XCI, 1 (h. text סתר). Targ. I Sam. XVIII, 22 ברז (h. text בלט). Targ. Y. Deut. XIII, 7 ברז; a. e.—*Pl.* רָזִין, רָזַיָּא. רְזֵי. Targ. Esth. VI, 1. Targ. II Kings VI, 11.—Snh. 31a דין גלי ר' this man is a revealer of secrets; a. e.

רָזָא, v. רְזֵי.

רָזַב (transpos. of ברז) *to perforate*; denom. מַרְזֵבָא, a. next w.

רָזְבָנִית, רַזְבוֹנִית f. (preced.) a species of *locusts.* Ḥull. 65a תרזבוני Ar. (ed. תרזבני, Ms. H. זרבונית, v. Rabb. D. S. a. l. note 3), v. אַרְזְבוֹנִית.

רָזָה m. (b. h.; v. רְזֵי) *hard, lean.*—*Pl.* רְזִים. Num. R. s. 16 12; Tanḥ. Sh'laḥ 6 אם של חרסין הן הם ר' if the stones of the ground are of a clayish nature, the fruits are lean.

רָזוּחַ, M. Kat. 28b מרוזח Ms. M. (ed. מרוח), read: מַד וָזוּת, v. מַר II.

רָזֵי (cmp. רָז) *to be strong, hard*; [b. h. רזה *to be lean*]. *Af.* אַרְזֵי *to come with vehemence upon, stir up, irritate.* Yeb. 120b שאני מיא דמרזו מכח it is different with water (coming in contact with a wound), it irritates the wound.

Pa. רַזֵּי *to throw with force.*—Part. pass. מְרַזֵּיָא, Snh. 45b כי דיכא דתיחי מר' (Ms. M. מְרִיזְיָא) *Ithpa.*, ed. Sonc. בְּרִזְיָא, v. next w.; v. Rabb. D. S. a. l. note) in order that the stone may come down with force.

Digitized by Google

רַזְיָא m. (preced.) 1) *strong, vehement, gushing.* Targ. Job XXXVII, 13.—[Targ. Prov. XXVI, 10 some ed. ורזיא, read: ורַוְיָא.]—Taan. 3ᵇ ר' דאתא when the rain comes with vehemence, opp. ניחא. Ib. (ref. to Job l.c.) ר' מיטרא לאילני a vehement rain is good for the trees; Yalk. Job 921.—2) *force.* Snh. 45ᵇ בר' ed. Sonc., v. preced.

רָזִיאֵל (v. רָז) pr. n. *Raziel*, name of an angel. Targ. Koh. X, 20.

רָזִיחַ *raziaḥ*, a substitute of *nazir* (v. נְזִירוּת). Y. Naz. I, 51ᵃ bot.

רָחַם, v. רָחַם.

רָחַק, v. רָחַק.

רח, *Ithpe.* אִתְרַח, v. אֲרַח.

רָחָב I (b. h.) pr. n. f. *Rahab*, a woman of Jericho who received the Israelitish spies. Zeb. 116ᵃ, sq. Sot. 34ᵃ. Meg. 15ᵃ; Taan. 5ᵇ; a. fr.

רְחַב (b. h.) *to be wide.*

Hif. הִרְחִיב 1) (neut. verb) *to widen, be broader; to extend.* Lev. R. s. 31 ... וַהֲרְחִיבוּת וכ' היו מקטינות (the windows of the Temple) became narrow towards the inside and wider towards the outside, in order to send light forth to the world; Pesik. Ḳumi, p. 145ᵃ, sq. Sifré Deut. s. 1; Yalk. Zech. 575 מַרְחֶבֶת, v. infra. Yalk. Is. 302, v. פָּתָה.—2) *to broaden, widen*; (with דעת) *to comfort, gratify.* Ber. 57ᵇ שלשה מַרְחִיבִין דעתו וכ' three things give a man comfort: a nice dwelling &c.—3) *to amplify.* B. Bath. 61ᵇ, v. מָצַר.

Hithpa. הִתְרַחֵב *to be enlarged, extend.* Cant. R. to VII, 5 ... מִתְרַחֶבֶת עתידה Jerusalem will be enlarged on all sides; Sifré l. c.; Yalk. Zech. l. c. מרחבת.

רָחָב II m., רָחָבָה f. (b. h.; preced.) *wide, broad.* Midd. IV, 7 ... ור' מלפניו וכ' מה ארי צר (not ורוחב) as the lion's body is narrow behind and wide in front, so was the Temple &c.; a. fr.—ר' נפש (wide desire,) *ambition, greed*, opp. שפלות. Ab. V, 19; a. e.—ר' יד, v. יָד.—*Pl.* רְחָבִין, רְחָבִים; רְחָבוֹת. Tanḥ. B'ha'ălḥ. 5 מבחוץ וכ' שהיו ר' they (the Temple windows) were wide without &c., v. preced.; Tanḥ. T'tsav. 6; Num. R. s. 15, beg. Y. Sot. IX, 24ᵃ bot., v. צַר; a. fr.

רַחַב ch. same, esp. (with or sub. נפשא) *ambitious, greedy.* Targ. Prov. XXVIII, 25 גבר' ר' נפשא (Bxt. ר' נפשא; Ms. ריעינא, read: רחב עיינא or רחב ריעינא).

רֹחַב, רוֹחַב m. (b. h.; preced. wds.) *width.* Midd. II, 6 ... על ר' וכ' אורך one hundred and twenty-five cubits in length by eleven in width. Ib. IV, 1 ורחבו וכ' and its width was ten cubits. Tam. 29ᵇ; Shek. VIII, 5 ורחבה; a. fr.—Sifré Deut. 120 בר' יד with liberality.

רַחֲבָא, רַחֲבָה pr. n. m. (= רב אחבא) *Raḥăba*, an Amora. Pes. 13ᵇ; 52ᵇ; Succ. 45ᵃ. Bets. 11ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 1). Ber. 18ᵃ; a. e.

רַחֲבָה f. 1) fem. of רָחָב.—2) *open place, market.* Keth. 8ᵇ ר' ברכת, v. בְּרָכָה. Y. Ned. V, end, 39ᵇ; Tosef. ib. II, 9 שדרך חרבים מפסקתה a market which is crossed by a public (caravan) road.

רְחוֹב m. (b. h.) same. Taan. II, 1 (15ᵃ) ... מוציאין לרְחוֹבָה (not לרחוב) של עיר (at public fasts) they carry the ark out to the open place of the town. Meg. III, 1 (25ᵇ) בני ... רחובה וכ' if the citizens sold the open place of a town (which is used for public prayer meetings), they may buy a synagogue with the proceeds. Ib. בח"כ ... את הר' if they sold a synagogue, they dare not buy an open place; a. e.

רַחֲוָותָא, v. רִיחְיָא.

רחוויות, Tosef. Kel. B. Mets. V, 3, v. הַחֲוָיוֹת.

רַחוּם m. (b. h.; רָחַם) *merciful.* Sabb. 133ᵇ מה הוא חנון ור' וכ' as He is gracious and merciful, so be thou &c.; a. e.

רְחוּמַי pr. n. m. *R'ḥumi*, an Amora. Keth. 62ᵇ. Pes. 39ᵃ. Naz. 13ᵃ בן ר'; a. e.

רְחוּמָתָא, v. רִיחְיָא.

רחון, Y. Sabb. IX, 11ᵈ, v. רָחוֹן.

רחוק, רְחוֹק, v. ריחוק, רִיחוֹק.

רָחוֹק m., רְחוֹקָה f. (b. h.; רָחַק) *distant, removed.* Snh. VI, 2 ... מיתת ר' מביתו וכ' when the culprit arrived at a distance of about ten cubits from the place of execution. Ib. 3. Pes. IX, 1 ... או בדרך ר' מי he who (on the fourteenth day of Nisan) was unclean or on a distant journey (Num. IX, 10). Ib. 2 ... מפני שרחוקה ודאי וכ' לפיכך (Bab. ed. 93ᵇ ריחוק) therefore is the Hé (of רחוקה, Num. l. c.) dotted, not that it necessarily be distant (that he be really far away), but that he be outside of the Temple court (and unable to enter in time); Y. ib. 36ᵈ ... איש ר' ואין ח"א דרך ר' the Hé is dotted to intimate that the man is at a distance (רחוק), not that the way be far; a. fr.—שמועה ר', v. שְׁמוּעָה.—*Pl.* רְחוֹקִין, רְחוֹקִים; רְחוֹקוֹת. Sabb. 182ᵃ קרובים נעשו ר' ; Lev. R. s. 18, v. קָרוֹב. Sifré Num. 131, v. סָמַךְ; a. fr.

רְחוֹקָה f. (רָחַק) *alienation, severing a connection.* Kidd. 50ᵃ, v. קוֹרְבָּא.

רחוש, v. ריחוש.

רָחוֹשׁ m. (רָחַשׁ) *an ornament in the shape of a reptile*, used as a gem or amulet. Tosef. Kel. B. Mets. I, 9 a 'reptile' (scarabee &c.) which is broken (out of its setting), or whose point is broken off, is not susceptible of uncleanness; but if the hooks remain on it on both sides &c. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 2 ר' חצוי כטין הדרקון וכ' a *raḥosh* which is made like a dragon (intimating an idolatrous emblem,

Digitized by Google

v. צִיץ) is forbidden, but if a dragon is suspended from it, you may throw the dragon away &c.; Y. ib. III, 42[d] top [read:] חמוצא ר' עשוי כמין דרקון אסור וכ'.

רְחוּשִׁין, constr. רְחוּשֵׁי, v. רַחֲשׁוּשׁ.

רְחִזּוֹנוֹת, v. הַחֲוָונוֹת.

רְחָיָא, רְחָיָה, רְחָיְתָא, רֵי' ch.=next w. Targ. O. Ex. XI, 5 (Y. חַיָּא . . .). Targ. O. Deut. XXIV, 6 (Y. חַיָּא . . .). Targ. O. Num. XI, 8 (ed. Vien. רַחֲיָא; Y. I רִיחוּתָא; II רַחֲוָותָא).—M. Kat. 10[b] חמרא דרי' the ass employed in the mill; ר' לאוקומי to put up the millstones; ר' אמת the pole of the mill. Y. Kidd. I, 61[b]; Y. Peah I, 15[c] bot. רִיחַיָּא; a. e.

רְחַיִם, רַחַיִם, רֵי' f. (sing.) (b. h.; רחה *to rub*) *millstone, mill.* B. Mets. IX, 13 חתובל את הר' עובר וכ' he who takes a mill to pledge violates a prohibitory law, and is guilty of taking two vessels &c.; ולא ר' ורכב בלבד וכ' and not only mill and upper millstone are meant (Deut. XXIV, 6), but anything with which a living is made &c. Men. X, 4, a. e., v. גְּרוֹסָה. Bets. II, 9, v. פּוֹלְמֵל Tosef. B. Bath. III, 2; Y. ib. IV, 14[c] bot. ר' תחתונה the lower (stationary) millstone (for crushing olives); ר' העליונה the upper millstone. Ohol. VIII, 3 חור של אדם a mill worked by man, handmill. Tosef. ib. IX, 2 נדחק בר' שהגוי וכ' if a person is pressed to work at a mill where there is a gentile or a menstruant; איזו היא הר' כל שעוקרין אותה וכ' (not כל שאין עוקרין, v. R. S. to Ohol. VIII, 3) what kind of a mill is meant? Such as can be lifted or pushed from its place; Tosef. Toh. VI, 11; a. fr.—Kidd. 29[b] ר' בצוארו he has a millstone on his neck (has wife and children to support).

רְחֵילָא, רְחֵילַי, v. רָחֵל II, רְחֵלָא.

רַחַיִם, v. רַחֲיִם.

רְחַיִם, v. רַחֲם.

רְחִים I m. (preced.) *love.* Targ. Cant. VII, 7.—V. רְחִימְתָא.

רְחִים II, **רְחִימָא** m. (preced.) *beloved, friend; lovable.* Targ. Jer. IX, 3 (ed. Wil. רַחֲיִם). Ib. XXXI, 19 (20) רָחֲיִם. Targ. O. a. Y. II Deut. XXXIII, 12; a. fr.—*Pl.* רְחִימִין. Targ. Hos. I, 6; 8. Targ. II Sam. I, 23; a. e.—Gen. R. s. 65 [read:] כמה ר' חוו ליה וכ' so many friends had he, and yet he said, (I appoint as my son's guardian) the scribe; Yalk. ib. 115 רַחֲמִין.—*Fem.* רְחִימְתָא, רְחִימְתָא. Targ. Y. Ex. XI, 2. Targ. Hos. III, 1. Targ. O. Deut. XXI, 16 רְחוּמְתָא ed. Berl. (ed. Vien. רְחֲמְתָא); Y. רְחִימְתָא, רְחוּמְתָא, רְחִמְ'.

רְחִימוּתָא, v. רַחֲמוּ.

רְחִימְתָא, רְחִימְתָא f. 1) v. רְחִים II.—2) *love.* Targ Koh. IX, 1 (ed. Vien. רְחִמְ'). Targ. Hos. III, 1 רְחִימַת constr. a. fr.—Snh. 7[a] רְחִימְתִין our love, v. סַסְטַרְיָא.

רְחִיפִין, Tosef. Shebi. VII, 15, v. טְפִיחַ II.

רְחִיץ, רְחֵיץ, v. רְחַץ.

רְחִיצָה f. (רָחַץ) *washing, bathing.* Yoma VIII, 1. Ḥall. I, 9 רְחִיצַת ידים washing the hands. Y. Naz. VII, end, 56[d] על רחיצת גופו for omitting to bathe his body. Num. R. s. 14[1] שרפאתיו ע"י רחיצת הירדן whom I cured by bathing in the Jordan. Ib. שהצלתיו ע"י רחיצת וכ' . . . whom I saved from drowning through the bathing of Pharaoh's daughter. Ib. גחזי שלקה ע"י ר' Gehazi who was punished on the occasion of (Naaman's) bathing; a. fr.

רְחֵיק, v. רְחַק.

רָחִיק I m. (preced.) *distance.* Targ. Ex. II, 4. Targ. Ps. X, 1. Targ. Prov. XXXI, 14 (Ms. רוֹחֵק); a. fr.

רָחִיק II m., **רְחִיקָא, רְ'**, **רְחִיקְתָא** f. (preced.) *far, distant, removed.* Targ. Deut. XXIX, 21. Targ. Jer. XII, 2. Targ. Prov. XXV, 25; a. fr.—Succ. 52[a]; Yalk. Joel 535, v. צָוּותָא. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. לארעא דר' to a distant land; a. e.—*Pl.* רְחִיקִין; רְחִיקָן. Targ. Josh. IX, 22. Targ. Jud. XVIII, 7; a. fr.—Y. Ned. XI, end, 42[d] (expl. Mish. ib. XI, 12) שמים ביני לביניך כשם דשמיא ר' כן תאי אתתא רחיקא וכ' . . . as the heavens are remote from the earth, so is this woman (I) from this man (I cannot live with him); a. e.

רְחִישׁ, רְחֵישׁ, v. רְחַשׁ, רְחַשׁ.

רְחִישָׁה f. (רָחַשׁ) *movement.* Cant. R. to IV, 4 (ref. to Cant. IV, 3) רְחִישַׁת פיך חביבה וכ' the moving of thy mouth (in prayer) is as pleasing to me as the crimson thread (the strap in the Temple on the Day of Atonement, v. Yoma VI, 8).—[Gen. R. s. 12, beg. רחישת קנים Ar., v. חֲרִישָׁה III.]

רחישותא, Targ. Y. Gen. XXII, 13 some ed., v. חֲרִישׁוּתָא.

רְחִישׁוּתָא f. (רָחַשׁ) *sense, sensation.* Targ. Job XX, 2 ed. Lag., v. חִישׁוּתָא.

רָחֵל I f. (b. h.) pr. n. f. *Rachel,* 1) wife of Jacob. Gen. R. s. 71 (play on עִקְּרוּ, Gen. XXIX, 31) ר' תתיר עיקרו וכ' Rachel shall be the chief person of the household; ib. לפי שכל הדברים תלויין בר' וכ' because all depends on R., therefore is Israel called by her name; Ruth R. to IV, 11, v. עִקָּר; a. v. fr.—2) R. Akiba's wife. Ab. d'R. N. ch. VI.—3) R., mother of Rab Mari. Sabb. 154[a]; a. fr.

רָחֵל II f. (b. h.) *ewe, sheep.* Bekh. III, 1 ר' בז שהיתה וכ' if an ewe gives birth in her second year of age, the issue belongs to the priest with certainty. Ib. 20[b]. Tosef. Ḥull. X, 1 כלאיים מן הר' וכ' a hybrid of an ewe and a kid is subject to the law concerning the first of the fleece (Deut. XVIII, 4); a. fr.—*Pl.* רְחֵלוֹת, רְחֵלִים, רְחֵלִין, רְחֵלֵי. Ib. 4 חשושתם רחליו if one washes his lambs (and wool comes out). Ib.; Ḥull. XI, 2 חמש ר' גיזות וכ' five lambs yielding wool of the weight of &c. Ib. 137[b] רקא מיתני ליה לברייתא taught his son (the Mishnah l. c.) using *r'ḥelim* (according to Biblical usage); א"ל אתנייה רחלות said he to him, teach him *r'ḥeloth* (in accordance with later usage). Bekh. V, 3 זכר של ר', v. זָכָר. Sabb. V, 2; 4; a. fr.

Digitized by Google

רַחְלָא, רְחֵי׳, רְחֶלָא ch. same. Targ. Is. LIII, 7. Targ. Y. Lev. XXII, 8; a. e.—Y. Ber. V, 9c top; v. רַחֲמָנָא. Keth. 63a (prov., with ref. to Akiba's daughter, betrothed to Ben ʿAzzai for many years, and alluding to Rachel, the name of Akiba's wife, v. רָחֵל I) רְ׳ בחר ר׳ אזלא וכ׳ ewe follows ewe, as the mother acts, so does the daughter; a. e.—*Pl.* רַחְלִין, רְחֵי׳, רְחֵלֵי, רַחְלֵי׳. Targ. Gen. XXXII, 15 (14) (O. ed. Berl. רַחְלֵי׳). Targ. Deut. XIV, 4 (O. ed. Berl. רַחְלִין); a. e.

רָחַם (b. h.) *to love.*

Pi. רִיחֵם 1) (with עַל) *to have compassion on, pity; to befriend.* Ber. 33a אסור לרחם עליו ... כל מי you must not befriend him who has no sense (ref. to Is. XXVII, 11). Sabb. 151b מְרַחֲמִין עליו וכ׳ ... כל המְרַחֵם he who shows mercy to creatures (men), will be shown mercy in heaven (ref. to Deut. XIII, 18), v. רַחֲמָן. Ab. Zar. 18a מן חשמים יְרַחֲמוּ heaven will have mercy (protect me); Nidd. 45a. Sot. VIII, 1 יְרַחֲמוּ עליכם they will have mercy on you (spare your lives); a. fr.—Trns*f. to give suck to a strange animal.* Bekh. 24a אינה מְרַחֶמֶת אלא וכ׳ no dam gives suck to a stranger, unless she has had a child of her own. Ib. מרחמת אע״פ וכ׳ she may give suck, even if she has never given birth.—2) *to stimulate the maternal instinct* (v. רֶחֶם) of an animal after confinement by inserting a lump of salt into the womb. Tosef. Sabb. XV (XVI), 2 מְרַחֲמִין היינו בחמת טהורה ביו״ט ed. Zuck. (Var. עַל בהמת) we (in my father's house) used to stimulate &c. on a Holy Day; Sabb. 128b עַל בחמת; Y. ib. XVIII, end, 16c עַל תבחמת.

Hithpa. הִתְרַחֵם *to have pity.* Num. R. s. 9 24 אם נופלים אנו ... מְתְרַחֲמִים עלינו אין אנו if we fall into David's hands, he will have pity on us, but if David fall into our hands, we shall have no pity on him; Y. Sot. I, 17b bot. הוא מרחם ... אנו מרחמין).

רָחֵם, רָחֵים ch. same, 1) *to love* (h. אָהַב). Targ. Gen. XXII, 2. Ib. XXXVII, 3. Targ. O. Deut. VI, 5. Targ. Prov. IV, 6 (ed. Wil. רְחָמֵהּ *Pa.*); a. fr.—Midr. Till. to Ps. XVIII, 2 (expl. אֲרַחֲמֵךְ, ib.) רְחֵמִית יתך וכ׳ I love thee (ref. to Targ. Deut. l. c.); Yalk. ib. 671 רְחֵמְנָאי יתך. Y. Ber. IX, 14b bot. (R. Akiba speaking to his pupils before his death) רְחֵמְתֵּיהּ בכל לבי ורחמתיה וכ׳ I loved him with all my heart, and I loved him with all I possessed, but how to love him with all my soul (life) I could not understand, and now &c. Sabb. 23b דְּרָחֵים רבנן וכ׳ he who loves scholars shall have children that are scholars. Y. ib. XIV, 14d bot. חד בר נש ר׳ אתתא וכ׳ a man fell in love with a woman ... and grew dangerously ill; Y. Ab. Zar. II, 40d bot. Lev. R. s. 25 שמעית דמלכא רְחֵמָא וכ׳ I heard that the king loves figs; Koh. R. to II, 20 רחמים; ib. רחמיה; ib. רחמית (corr. acc.). Y. Ab. Zar. II, 41a bot. דחווה רְחֵמָא מצווחא who loved to be charitable; Y. Ter. VIII, 45c bot. חוו רחמנא וכ׳ (corr. acc.). Keth. 105b אם מְרַחֵם כולהו רְחֵמוּ לי וכ׳ if there is love (among them), they all love me &c., v. סָנֵי. Snh. 89b תרויידהו רְחֵמִינְהוּ I love both of them (Isaac und Ishmael); a. fr.—2) (with עַל) *to have compassion on, pity.* Targ. Ps. CIII, 13. Targ. Prov. XXVIII, 13; a. fr.

Pa. רַחֵם 1) *to love.* Targ. Gen. XXIX, 32 (O. ed. Vien. *Pe.*). Targ. Y. Deut. VI, 5; a. e.—Keth. l. c. דְּמְרַחֲמִין ... תאי לידה וכ׳ if the people of a place love a teacher, it is not because he is a good man, but because he does not reprove them on heavenly matters (for neglect of religious duties). Y. Ter. VIII, 45c אילולי דאתון מרחמין שמועתא וכ׳ but for your loving traditions (you would not ask such questions); is it not a Mishnah?; Y. Ab. Zar. II, 41a רחמין; a. e.—Trnsf. *to give suck* (v. preced.). Bekh. 24a or shall we say, דידה מְרַחֶמֶת דלא וכ׳ a dam gives suck to her own young, but not to a stranger. Ib. דילמא רַחֲמֵי רחים perhaps this is a case when one gives suck to a stranger (although having a child of her own); v. שְׁבַק.—2) (with עַל) *to compassionate, pity.* Targ. Jer. XXXI, 19. Targ. O. Num. VI, 25 וירחם עלך ed. Lisb. (oth. ed. ויר׳ יחך; in ed. Berl. untranslated). Targ. Deut. VII, 2; a. fr.—Macc. 23b מרחמתא ודא לא מרחמתא מדא מְרַחֲמָתָא (Solomon found out which was the true mother of the living child,) because the one showed compassion, and the other did not. Y. Taan. II, 65b אמרין ... מְרַחֲמִין עלינן לינן מְרַחֲמִין וכ׳ the men of Niniveh said, if thou wilt have no mercy on us, we shall have no mercy on them (the beasts and the children); a. fr.

Ithpa. אִתְרַחֵם, *Ithpe.* אִתְרְחֵם 1) *to be loved, beloved.* Targ. Prov. XV, 9.—2) (with עַל) *to be pitied, be shown mercy.* Targ. Y. Ex. XXXIII, 19. Targ. Gen. XLIII, 29. Targ. Hos. XIV, 4; a. e.—3) *to be moved to mercy, have pity.* Targ. Jer. XXXI, 18 (19) מתרחם ed. Lag. (oth. ed. מתנחם; h. text נחמתי).—Y. Taan. l. c., v. supra; a. e.

רָחָם m. (b. h.) *raḥam*, name of an unclean bird, *gier-eagle* or *vulture.* Ḥull. 63a ... ר׳ כיון ר׳ זו שרקרק ולמה שבא ר׳ וכ׳ *raḥam* (Lev. XI, 18) is the *sh'rakraḳ*, and why is it called *raḥam* (love)? Because when the *r.* comes, mercy comes upon the world (it betokens rain).

רָחֵם *friend*, v. רַחֲמָא III.

רֶחֶם m. (b. h.) *orifice of the matrix; womb.* B. Bath. 16b, a. e. צר רַחֲמָהּ, v. אַוְילָה. Num. R. s. 10 5 קבלת הר׳ וכ׳ (fem.) the womb conceived &c. Ḥull. 70a כוחלי בית הר׳ the sides of the womb; a. fr.—Gen. R. s. 37; Yalk. Ps. 869 (ref. to Ps. CX, 3) מרחמו של עולם שחרתיך לי from the womb of the world (sunrise, east) did I choose thee for me.—*Pl.* רְחָמִים. Ḥull. l. c. Ber. 32b בטרי ר׳ the firstborn; a. e.

רַחְמָא, רַחְ׳ I ch. same. Targ. Job III, 10. Ib. XXXVIII, 8.

רַחְמְתָא, רַחְ׳, רַחֲמָא II f. (רַחֵם) *love.* Targ. Hos. XI, 4. Targ. II Sam. XIII, 15 (ed. Wil. רִיחֲמָתָא). Targ. I Sam. XX, 17 רַחֲמַת constr.; a. e.—*Pl.* רַחֲמָתָא. Targ. Prov. VII, 18 (Ms. רַחֲמָאתָא; h. text דדים).—V. רַחֲמוּ.

רַחֵם, רַחֲמָא, III רַחְ׳, רַחֲמָא m. (preced.) *friend.* Targ. Y. Ex. XI, 2. Targ. Prov. XXVII, 6 (Ms. רחימא); a. e.—Gitt. 55b דירחמית קמצא whose friend's name was Ḳamtsa. Gen. R. s. 96 בריה דרחמיך thy friend's son, v. טָעַן II. Y. Shebi. IX, 39a top בגין דליה רחם ... whereas these people (we) have no friend; a. e.—*Pl.* רַחֲמֵי, רְ׳. Targ. Prov. VIII, 36. Targ. Ps. XXXVIII, 12 Ms. (ed. רְחֵי׳). Targ. O. Gen. XXVI, 26 רַחֲמוֹהִי ed. Berl. (oth. ed. מרחי); a. e.—Y. Shebi. l. c. חמי לך תלתא ר׳ וכ׳ choose thee three friends &c. Yalk. Gen. 115, v. רְחִים II. Sabb. 32a Ar. (ed. מרחמי); a. e.

Digitized by Google

רַחֲמוּתָא, רַחֲמוּ f. (preced.) *love; loveliness; mercy.* Targ. Ez. XXIII, 17. Targ. Prov. V, 19. Ib. XVII, 9 (ed. Wil. רְחִימוּ; Bxt. רְחִימ). Targ. Ps. XXIX, 10 כורסי ר' (= h. מַבּוּל, v. כסא רחמים); a. e.—B. Bath. 16a, v. רַחֲמָנוּתָא.—Trnsf. *maternal instinct, giving suck to a strange animal* (v. רָחַם, a. רַחַם). Bekh. 24a חיישינן לר' we consider the possibility of her giving suck to a strange animal.

רַחֲמִי, v. רַחֲמִין.

רַחֲמִים m. pl. (b. h.; רָחַם) *love, mercy*; (sub. בקשת) *prayer.* Ber. 7a שיכבשו רַחֲמַי את כעסי וכ' that my mercy may conquer my anger &c., v. גַּלָּל. Ib. שיכבשו רַחֲמֶיךָ וכ' that thy mercy &c. Ib. 10a, sq. אל ימנע עצמו מן רח' must not despair of mercy (cease to pray), v. מָנַע. Ib. 55a שלשה צריכים רח' three things must be prayed for. Ab. II, 3, v. קָבַע. Lev. R. s. 2, end תהיני עמו בר' וכ' I shall be in grace with him, and he will receive me in repentance. Num. R. s. 20, beg. כל הנביאים היו במדת ר' על וכ' all the (Israelitish) prophets were benevolently disposed towards Israel and towards the nations; a. v. fr.—בקש ר' to ask for mercy, *to pray.* Macc. 11a שודית לתן לבקש ר' על וכ' it was their duty to pray for their generation &c. Sabb. 67a ורבים ובקשו עליו לעולם ... ר' and the people will pray for him. Ib. 151b על מידה זו וכ' man must always pray concerning this condition (poverty), for if he does not come to it, his son will &c.; a. fr., v. בִּקֵּשׁ.—מדת הר', v. הֵין II. כסא ר', v. מַסָּא.

רַחֲמִין, רַחֲמֵי ch. same. Targ. Gen. XLIII, 30. Targ. Jer. XVI, 5; a. fr.—Ber. 20b ... דר' נינהו וחייבין and they (women) are bound to say prayers, for they are a manifestation of love (and not a ceremony). Ḥull. 59b בעא ר' וכ' he prayed, and it returned to its place; a. fr.; v. בָּעֵי I.

רַחְמָן m. (preced.) *merciful, compassionate, sympathetic*; הר' *the Merciful, God.* Tosef. B. Kam. IX, 30 (ref. to Deut. XIII, 18) כל זמן שאתה ר' הר' וכ' if thou art merciful, the Merciful will have mercy on thee. Kidd. 81b הר' יצילנו וכ' the Lord save us from evil inclinations. Midr. Till. to Ps. CIII, 13 כר' שבאבות like the most merciful of the patriarchs (Abraham). B. Bath. 145b (ref. to Prov. XV, 15) זה ר' this means the sympathetic man. Snh. 39a אם ר' הוא ... אם ר' מלא רחמים הוא וכ' if he (the human king) is merciful, he puts half of them (the rebels) to death; if he is most merciful, he chastises the prominent &c.; a. fr.—*Pl.* רַחֲמָנִין, רַחֲמָנִים. Yeb. 79a שלשה ... הר' וכ' this nation (Israel) is known by three characteristic features, they are merciful, chaste, charitable; Y. Kidd. IV, 65c; Midr. Till. to Ps. XVII. Pes. 113b שלשה חיירוק ... הר' וכ' there are three persons whose lives are no lives, the sympathetic, the hot-tempered, and the delicate. M. Kat. 27b (to those mourning to excess) אמר הקב"ה אי אתם ר' בו יותר ממני (Ms. M. omits בו) the Lord says, you do not bear him more love than I do?; a. e.—*Fem.* (b. h.) רַחֲמָנִית. Tanḥ. Vayetsé 8 אמר לה הקב"ה את ר' the Lord said to her (Leah), thou art compassionate, I will also have compassion on her (Rachel).—*Pl.* רַחֲמָנִיּוֹת. Meg. 14b מפני שהנשים ר' הן because women are compassionate. Ex. R. s. 2, beg. ר' הן ... מדותיו the dealings and dispositions of the Lord are full of love; a. e.

רַחְמָנָא, רַחֲמָן ch. same. Targ. Y. Lev. XXII, 28 (not רחמין, v. infra). Targ. Y. Num. XII, 13; a. e.—Esp. רחמנא *the Merciful, God.* Targ. Ps. CXII, 4. Targ. Ex. XXXIV, 6; a. e.—Y. Ber. V, 9c top (ref. to Lev. XXII, 28) אילין דמתרגמין ... כמא דאנא ר' ... כך תתעון רחמנין וכ' those who in the interpretation of this verse say, my people, as I am merciful in heaven, so shall you be merciful: cow or ewe &c.; Y. Meg. IV, 75c top דאנן רחמין (corr. acc.).—Y. Kidd. I, 61b בריך ר' דלית וכ' blessed be the Lord that I have neither father nor mother (because it is so difficult to do one's duty by one's parents); Y. Peah I, 15c bot. Taan. 9b ר' ליצלן וכ' the Lord save us &c., v. פְּרִישְׁנָא; a. fr.—Trnsf. *the Word of God, Scripture, the Law.* B. Mets. 3a דרמיא ואמר ר' שבועה וכ' the Law imposes an oath upon him. Ib.b ר' רמי וכ' and the Law says, impose an oath upon him. Ker. 7a (ref. to Lev. XXI, 12) שמן ... קרייה ר' וכ' the Scripture calls it oil of ordination (sacred) to intimate, that it does not lose its sacred character even after being put on his head; a. v. fr.—*Pl.* רַחֲמָנִין. Targ. Y. Lev. l. c.—Y. Ber. l. c.; Y. Meg. l. c.; a. e.—[Y. Ter. VIII, 45c bot. הוו רחמנא, v. רְחַם.]

רַחֲמָנוּת f. (preced.) *love, mercifulness, compassion.* Succ. 14a מדת ר' divine mercy, opp. אכזריות. Keth. 50b ידע אני ... אלא מידת ר' I know that thou decidest so not as a matter of justice but as a matter of humanity. Gen. R. s. 56 מרחמנותו ... ונתפלות and tears of paternal love fell upon Isaac's eyes; a. e.

רַחֲמָנוּתָא ch. same. B. Bath. 16a מישכח ליה לרחמנותיה (marg. vers. לרחימותיה; Ms. H. לרחמותיה) דאברהם shall Abraham's love (of God) be forgotten (fall into disuse)?

רַחֲמָנִי m. = רַחֲמָן. Tanḥ. B'shall. 11 אמרין שדוא ר' וכ' they say (in praise of a man) that he is merciful, he (God) is more. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 שדוא ר' ואיט וכ' they praise a king that he is kindhearted, yet he is cruel; Yalk. Ex. 242. Tanḥ. ʿEkeb 2 נשר שדוא ר' על בניו the eagle which is full of love for its young; Yalk. Prov. 963; a. e.—*Pl.* רַחֲמָנִים, v. רַחֲמָן.—*Fem.* רַחֲמָנִית, v. רַחֲמָן.

רַחֲנָא, v. רִיחָנָא.

רָחַף (b. h.) *to move, vibrate.*

Pi. רִחֵף *to move, hover, flatter.* Ḥag. 15a (ref. to Gen. I, 2) כיונה שמְרַחֶפֶת על בניה וכ' like a dove that hovers over her young without touching them.

רָחַץ (b. h.) *to bathe, wash.* Sabb. 122a מותר לְרַחוֹץ בה מיד it is permitted to bathe in it immediately (after the exit of the Sabbath); ib. 151a; Makhsh. II, 5 רוֹחֵץ מיד Ber. 15a מי שאין ... לרחוץ ידיו (Ms. M. לישטול) he that has no water with which to wash his hands (before prayer). Tosef. Keth. VII, 6 והרחצת במרחץ עם כל אדם a woman that bathes in a bath-house with all kind of people (loses her jointure). Y. ib. VII, 31b bot. (as a case for divorce) תדירה שלא תִּרְחַצִי וכ' if he bound her by a vow (saying), thou shalt not bathe in a bath-house; a. fr.—Part. pass. רָחוּץ. Zeb. 17b שלא רחוץ ידים וכ' not having washed his hands and feet (before a sacred function); Tosef. Men. I, 9. Ib. 12 שלא רחוץ, Var. ולא רְחוּצִי.

Digitized by Google

Hif. הִרְחִיץ 1) same, *to wash, cleanse.* Ib. 10 משפשף ומרחיץ he rubs and washes (hands and feet). Ber. l. c. (ref. to Ps. XXVI, 6) דכתיב אֶרְחַץ ולא אַרְחִיץ (v. Ms. M., Rabb. D. S. a. l.) it is written *erḥats* (I bathe), and not *arḥits* (I cleanse), i. e. washing of hands as a symbolical act is equal to immersion. Y. Keth. V, 30ª bot. ומרחצתו לו יכ' she must bathe his feet (personally attend to his foot-bath). Yalk. Cant. 988 שמרחיצין את ישראל וכ' who cleanse Israel from sins; a. e.—2) *to cause to bathe.* Num. R. s. 13² ולהרחיצם בנחלי חלב . . . יתיר the Lord shall cause them to drink . . ., and to bathe in rivers of milk. Sabb. l. c.; Makhsh. l. c. מרחץ המרחצת בשבת a bath-house that allows bathing (is heated and open) on the Sabbath. Y. Ber. II, 4ᶜ bot. מרחץ ואע"פ שאינה מרחצת a bath-house, even if it is not in use.

Pi. רִחַץ *to cleanse.*—Part. pass. מְרוּחָץ; *pl.* מְרוּחָצִין. Cant. R. to IV, 4 שוהיו כולן מרוחצין מן העונות they were all cleansed of their sins.

Nif. נִרְחַץ *to be cleansed.* Yalk. Cant. l. c. . . . שהטיף ונרחצו מעוונותיהם the Lord dropped dew upon them, and they were cleansed of their sins.

רִחוּץ, רֵחוּץ (with על, or ב-) *to lean on; to trust; to be safe.* Targ. Ps. CXVIII, 8, sq. Ib. 10, sq. Targ. Y. I Gen. XXVII, 40. Targ. Job XII, 6; a. fr.—Y. Ber. II, 5ª אנן רְחִיצַיָּא we are sure (cmp. מובטח, v. בָּטַח). Snh. 7ª גברא דרחיצנא עליה the man in whom I trusted lifted up his club &c.; a. e.

Ithpa. אִתְרַחִיץ, *Ithpe.* אִתְרְחִיץ same. Targ. II Kings XVIII, 19, sq. Targ. Ps. XXV, 2. Ib. XXXVI, 8 Ms. (v. רוּחָצָן). Targ. Jer. XLIX, 4; a. fr.—B. Bath. 91ᵇ דמתרחיץ עלידהון וכ' . . . דמודי he who assents to them (pretends to share their errors) falls into their hand; he who confides in them,—what is his is theirs. Y. Sabb. II, 5ᵇ לא תתרחץ על צלותי rely not on my prayer. Cant. R. to VII, 2 בגין דאיתרחיצו ביה because they trusted in him; a. e.

Af. אַרְחִיץ *to cause to trust.* Targ. Is. XXXVI, 15; Targ. II Kings XVIII, 30. Targ. Jer. XXIX, 31.

רָחְצָן, v. רוּחָצָן.

רָחַק (b. h.) *to be distant, far, removed.* Y'lamd. to Num. X, 29, quot. in Ar. (ref. to Ps. LXXIII, 27) מי שרוחק חק"בה וכ' (ed. Koh. שמתרחק) he who keeps away from the Lord, so as not to repent. Sifré Num. 131 כרחוק מזרח יכ' as far as the east is removed from the west; a. e.

Pi. רִחֵק, רִיחֵק *to remove; to alienate; to reject, expel; to loathe.* B. Kam. 24ª top, a. e. ר' נגיחותיו if the ox did his gorings in intervals (of three days), opp. קירב. Ib. ריחקה ראיותיה, v. רְאִיָּה. Yalk. Ps. 809 (ref. to Ps. l. c.) זה שרחקו את הקץ . . . this alludes to Balaam and his associates, who put far off the end (the day of judgment, Num. XXIV, 17), opp. קרבו. Ber. 60ᵇ ריחקני מאדם רע וכ' keep me far from a bad man and a bad associate. Eduy. V, 7 מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך thy own doings will bring thee near (win thee friends), and thy own doings will alienate thee. Ib. VIII, 7 לריחק, v. קֵרֵב; a. fr.—Part. pass. מְרוּחָק; *pl.* מְרוּחָקִין, מְרִיחָקִין. Ib. חמר בזריז, v. קָרֵב. Ber. 63ᵇ שלא חירה מר' וכ' which was only twelve miles off.

Hif. הִרְחִיק same. Sifré Num. 94 מַרְחִיקִים, v. קָרַב. B. Bath. II, 5 מרחיקין את חסולם וכ' (neighbors) must keep a ladder removed from the (neighbor's) dove-cote four cubits. Ib. 4 אלא אם כן ה' ממנו וכ' unless he places (the wall) at a distance of four cubits. Ib. 18ᵇ על המזיק להרחיק את עצמו it is the duty of him who causes the damage to remove himself; (oth. opin.) על הניזק להרחיק וכ' he who is injured must remove himself. Ber. I, 1 כדי להרחיק וכ' in order to keep men away (prevent them) from sin. Snh. 103ᵇ שתרחיקה וכ', v. לְגִימָה. Ib. מרחק וכ' estranges those who are near (related) &c.; a. fr.—2) *to keep aloof, stay away.* Ab. I, 7 הרחק משכן רע keep aloof from a bad neighbor; a. e.—[Y. Ber. I, 2ᵈ bot. והרחיק על פתחו וכ', read: והתרחיק, v. רָחַק.]

Hithpa. הִתְרַחֵק, *Nithpa.* נִתְרַחֵק *to remove one's self; to become a stranger.* Yeb. 109ª לעולם ידבק . . . ויתרחק man should always cling to three things, and keep aloof from three things. Snh. III, 4 קרוב וכ', v. קָרוֹב. Ber. 34ᵇ (ref. to Is. LVII, 19) שוהיה קרוב . . . וכ' who came near committing a sin, and withdrew himself from it. Y'lamd. l. c., v. supra; a. e.

רְחִיק, רָחֵק ch. same. Targ. Prov. XIX, 7. Targ. Ps. CIII, 12. Ib. LIII, 2. Targ. Job XXI, 16; a. fr.

Af. אַרְחֵיק 1) *to remove; to reject, loathe.* Targ. Ps. CIII, 12. Targ. Ex. XXXIII, 7. Targ. Is. VI, 12. Targ. Job XXXIII, 20 (Ms. *Pa.*); a. fr.—2) *to be removed.* Gitt. 58ª כמה מרחיקנא וכ' how far am I (in my studies) from that place (the passage quoted)?

Pa. רַחֵק, רָחֵיק *to remove, keep off; to loathe, abominate; to make abominable.* Targ. Job XI, 14. Targ. Am. VI, 3 מר' יום (ed. Lag. מיום, corr. acc.; h. text מנגיד). Targ. Jer. II, 37 (h. text מאס). Targ. Deut. VII, 26 (h. text תעב). Targ. Job IX, 31; a. fr.—Part. pass. מְרַחֵק. Targ. Mal. I, 7 (h. text מגאל).—Sabb. 128ᵇ טמאת לא מְרַחֲקָא וולדא ואי מרחקא וכ' an unclean animal (after giving birth) does not keep its young off, and if it does, it does not allow them to come near again (stimulation of the maternal instinct does not avail, v. רָחַם). Snh. 29ª משום דמְרַחֲקָא רעתיה (an enemy cannot be witness,) because his mind is estranged (hostile), opp. מקרבא; Yalk. Num. 788; a. e.—V. מְרַחֲקָתָא, מְרָחֲקָא.

רָחַשׁ (b. h.) 1) *to move, vibrate.* Y. Ber. II, 4ᵇ bot. האומר . . . שפתותיו רוחשות עמו בקבר if one reports a tradition in the name of its author, his (the author's) lips move in the grave with him (the reporter); Y. M. Kat. III, 83ᶜ bot.; Y. Shek. II, end, 47ª. Ib. מְרַחֲשׁוֹת (*Pi.*, v. דָּבַב). Men. V, 8 (63ª) מרחשת . . . ומעשירה רוחשין (Bab. ed. רוחשין רכין; Ms. M. only רכין, v. Rabb. D. S. a. l. note) a *marḥesheth* is deep, and the pastry made in it vibrates (like jelly), opp. קשין; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; Lev. R. s. 3, end; Yalk. ib. 451.—2) *to swarm.*—*Part. pass.* רָחוּשׁ; *f.* רְחוּשָׁה *crowded.* Lev. R. s. 30; Pesik. Ul'ḳaḥ., p. 184ª sq., v. רָחַס.—3) with לב, *to be moved, to feel, think.* Midr. Till. to Ps. XLV, 2 לא יכלו . . . אלא כיון שרי' לבם בתשובה וכ' they could not confess with their lips, but when their heart was moved in repentance, the Lord received them. Ib. אם בלבנו רָחֲשָׁנוּ וכ' if we only have been thinking in our hearts, we have already told our deeds to the Lord; a. e.

Pi. רִיחַשׁ same, *to move.* Pes. 88ᵇ ורחשו . . . חטילו

Digitized by Google

they poured cold water upon it (the lizard), and it moved. Y. Shek. I. c., v. supra.

Hif. הִרְחִישׁ 1) *to move* (the lips); *to whisper, think.* Y. Ber. IV, beg. 7[a] (ref. to I Sam. I, 13) מיכן ... לַחֲרְחִישׁ from this we learn that he who prays must move his lips. Ib. מַרְחִישׁ בשפתותיו. Pesik. R. s. 13 (ref. to Ex. XVII, 7) [read:] אם מַרְחִישִׁים אנו בקרבנו דברים והוא יודע מה אנו מרחישים בקרבנו וכ' if we think words in our hearts, and he knows what we think in our hearts, we will worship him; (Ex. R. s. 26 מהרהרים).—2) *to swarm, come forth* (of worms); *to bring forth* (*worms*). Koh. R. to V, 10 (ref. to Job XXV, 6) אלו תולעים שמַרְחִישִׁין תחתיו במותו that means the worms which come forth under him when he is dead. Gen. R. s. 23 תחחיל חמת מרחיש (not מרחש) corpses began to beget worms; a. e.—Trnsf. *to bring forth in abundance.* Ber. 17[a] יַרְחִישׁ, v. רָנַן.

רֶחֱשׁ, רַחֵשׁ ch. same, 1) *to move, creep; to swarm, bring forth.* Targ. Gen. I, 26; 28; 30 (h. text רמש). Ib. O. 20 (Y. יִרְחֲשׁוּן *Pa.*; h. text שרץ). Targ. Ps. CV, 30; a. fr.—2) *to move* (the lips); *to be moved.* Targ. Lam. I, 18. Targ. Y. Gen. XLIII, 29; a. e.—[Targ. Ps. XIV, 7 יִרְחַשׁ Ms., v. infra.]

Af. אַרְחֵישׁ 1) *to bring forth* (worms &c.). Targ. Gen. I, 21. Ib. IX, 2. Targ. Y. Ex. XVI, 20.—2) *to cause to come forth, bring about.* Targ. Ps. XIV, 7 (Ms. *Pe.*). Targ. Lam. III, 23. Targ. Ps. LV, 9 (h. text אחישה).

Pa. רַחֵשׁ 1) *to bring forth.* Targ. Y. Gen. I, 20 (v. supra).—2) *to move.* Hag. 3[a] מנידי ... וּמְרַחֲשִׁין שפוותיידהו (mutes) nodded their heads and moved their lips.—Part. pass. מְרַחֲשָׁא; *f.* מְרַחֲשָׁן; *pl. f.* מְרַחֲשָׁן. Snh. 67[b] חזא דקא מר' שפוותה מְרַחְשָׁן (not שפוותיה) he saw that her lips were moving (she was mumbling a charm). Ib. 90[b] דילמא רַחֲשֵׁי מר' שפוותיידהו בעלמא (not שפוותיה) perhaps only their lips moved (in the grave)?, v. preced.; (Ms. F. מְרַחֲשִׁין וכ' they moved their lips). Men. 63[a] כדאמרי אינשי קמרחשן וכ' Ms. M. (ed. חזה מר' וכ') as people say, his lips are moving (he is excited).

Ithpa. אִתְרַחֵישׁ, *Ithpe.* אִתְרְחִישׁ *to be brought about, to occur.* א' ניסא *a miracle happened.* Targ. Ps. XVIII, 1. Targ. Koh. IV, 13.—B. Mets. 106[a] אי הוות חזית לאִתְרַחוּשֵׁי לך ניסא חזה א' וכ' if thou wert worthy of a miracle to happen to thee, a miracle would have happened to thee like that &c. Meg. 7[b] מִיתְרְחִישׁ ניסא ... לא בכל not always does a miracle happen. Gitt. 45[a]; a. fr.

רַחַשׁ m. (preced.) 1) *a creeping thing, reptile.* Ter. VIII, 4 כדי שיצא חר' וכ' as long as it would take a poisonous reptile to come forth ... and drink; Hull. 10[a].—V. רְחוּשׁ.—2) *emotion, thought.* Midr. Till. to Ps. XLV, 2 אם ר' למה אמירה ואם אמירה למה ר' if thought is meant, why does the text mention speech, and if speech, why thought?; a. e.—V. רַחֲשׁוּשׁ.

רֶחֶשׁ, רְחִישׁ, רַחֲשָׁא, רִי' ch. same, *worm, reptile, insect.* Targ. Gen. I, 20 (h. text שרץ). Targ. O. Ex. XVI, 20 (h. text תולעים). Targ. ib. 24 (h. text רמה). Targ. Lev. XI, 20, sq. Ib. V, 2 (O. ed. Vien. רְחִישׁ); a. fr.—B. Mets. 84[b] חזאי ר' דקא וכ' I saw a worm come out of his ear. Y. Yeb. XV, 14[d] דר' שכיח at a season when the bite of a reptile is of frequent occurrence; a. e.—In gen. a *living thing, noxious animal.* Sabb. 146[a] sq. לא אדם לאוסופי משום ר' one will not enlarge the hole for fear that an animal may creep in.—*Pl.* רַחֲשֵׁי, רִי'. Targ. Y. Gen. I, 24. Targ. Y. Deut. XVIII, 11.

רַחֲשׁוּשׁ m. (רָחַשׁ) *moving* (*of lips*), *emotion* (*of the heart*).—Pl. constr. רַחֲשׁוּשֵׁי. Men. 63[a] מרחשת דאחיא אר' הלב Ar. a. ed. Ven. (v. Rabb. D. S. a. l. note 100; ed. אַרְחַשֵׁי) the meal offering of the *marḥesheth* intimates that it comes to atone for the emotions of the heart (evil thoughts). Ib. אר' חפה ed. Ven. (ed. only ארחושי; Ms. M. ארחושי חפה) for the movements of the lips, as people say, his lips are moving, v. רָחַשׁ.

רַחַת f. (b. h.; רוּחַ) *winnowing shovel.* Kel. XV, 5 ר' של גרוסות the grist-grinders' shovel. Sabb. XVII, 2; Y. ib. 16[b] top; a. e.

רִי', רְחָתָא ch. same. Targ. Is. XXX, 24.

רְחָתָנָא, v. רֵיחָתָנָא.

רחתת, Y. Ber. IX, 14[b] bot. ר' ענת, read with ed. Lehm.: כיון דאתת ענתא (v. Tosaf. to Sot. 31[a]).

רָטַב (b. h.) 1) *to drip, be moist, juicy, green.*—2) *to moisten, v.* רָטַח.—Part. pass. רָטוּב (b. h. רָטֹב); *f.* רְטִיבָה; *pl.* רְטִיבִין, רְטוּבוֹת; רְטוּבִים (interch. with רוֹטֵב &c.). Koh. R. to VI, 6; Lev. R. s. 4, v. סִילוֹן I. Num. R. s. 3, beg. תמרים רטובים (some ed. רוֹטָבִין) juicy (good) dates, opp. מבלוחת; Midr. Till. to Ps. XCII, 13. T'bul Yom III, 6 תמרים רטובות (Ar. ed. pr. רוֹטָבוֹת); a. fr.—[Num. R. s. 10 21 ניסל את הרטוב some ed., read: הרוֹטֵב.]

Hif. הִרְטִיב 1) same, *to be green, succulent; to thrive.* Lev. R. s. 23 וישראל מַרְטִיבִין וחולכים and Israel shall thrive more and more; Cant. R. to II, 2. Ib. כשושנה ... שמַרְטֶבֶת והולכת like the lily of the valleys, which is continually green; a. e.—ה' מעשים טובים *to be succulent with good deeds.* Ib. 1 הִרְטַבְתִּי מ' ט' כשושנה I became filled with the sap of good deeds like the lily; Midr. Till. to Ps. I, 3 ה' במעשים וכ'. Gen. R. s. 81, end (ref. to לח, Gen. XXXV, 6) כל מי ... ה' מצות ומ' ט' כלוז whosoever entered it became filled with pious acts and good deeds like a nut-tree; (ib. s. 69, a. e. הטריק, v. טָרַק); a. fr.—2) *to cover with green foliage, to improvise a cover with foliage.* Ib. s. 68 זה רטיבה ה' וכ' what was the cover which he (Jacob) prepared? 'The beams of our house are cedars' (Cant. I, 17); Cant. R. to I, 17 ומה הרטבה ה' מהן (strike out מדק); (Yalk. Gen. 119 ומה טריפה חטריק, Var. רטיבה ה', v. טָרַק).—[Cant. R. to VI, 10 מרטבת, v. עָבַה *Hithpa.*]

רָטַב I ch. same; v. רָטִיב.

Af. אַרְטֵב *to moisten, give sap to.* Targ. Y. Deut XXVIII, 23.

Ithpe. אִרְטְרֵב, אִרְטַב *to be green, moist.* Targ. Y. II Ex. III, 2 מִרְטְרֵב (some ed. מִרֵי). Ib. 3 (ed. Vien. טָרְטְרֵב *Af.*).—Succ. 53[b] כמה דמידלי טפי מידטב עלמא (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) the higher the waters of the deep rise, the more is vegetation moistened.

Digitized by Google

רָטַב II m. (preced.) *juice, broth* (v. רוֹטָבָא). Targ. Is. LXV, 4 ed. Wil., a. Ar. Var. (ed. Lag. a. oth. רְטַף; h. text מרק).

רֶטֶב m. (preced. wds.; v. רוֹטֵב) *green fruit*, esp. *dates*. Y. Maasr. I, 48^{d} bot. ניקורי ר׳ באבירתן fruit during development showing bites of serpents; Tosef. Kel. B. Bath. V, 6 רוטב.

רָטָה, v. רטי.

רָטוֹב m. (רָטַב) *a basket made of green twigs*, used as a bird's trap. Kel. XXIII, 5.—[רְטוֹב or רָטוּב, v. רָטַב.]

רָטוֹנָא m. (רְטַן) *charmer*.—*Pl.* constr. רָטוֹנֵי. Targ. Ps. LVIII, 6 (ed. Wil. רָטָנֵי).

רָטוּשׁ m. (רָטַשׁ; v. רָטַשׁ) *an emigrant* or *fugitive whose estate is abandoned*, v. נָטוּשׁ.—*Pl.* רְטוּשִׁים, רְטוּשִׁין. Tosef. Keth. VIII, 3 אלו חן ר׳ כל שאינו יודע וכ׳ *r'ṭushin* (in law) are those whose whereabouts is unknown, contrad. to נטושין; Y. ib. IV, 29^{a} אלו חן נכסי ר׳ כל שהלך אביו וכ׳ estate of *r'ṭushin* is, if one's father, or ... any of those whom he would be entitled to succeed, have gone abroad &c.; Y. Yeb. XV, 15^{a} top; B. Mets. 38^{b}. Ib. 39^{a} ר׳ דמדעתן *r'ṭushin* are those who leave (or run away) of their own accord (ref. to Hos. X, 14; differ. in Y. l. c. נטוש זה שיצא לדעת). Arakh. VII, 4 (25^{b}) (of a field dedicated to the sanctuary) חגיע היובל ... נקראת שָׁדַה ר׳ ... if the year of jubilee arrives, and it is not redeemed ..., it is called a field of the absentees until the next jubilee; ... נקראת רְטוּשַׁי ר׳ חגיע (Bab. ed. רטושה, corr. acc.) if the second jubilee comes, and it is not redeemed, it is called a field of the absentees in the second degree, until the third jubilee; Tosef. ib. IV, 15 רטושין ר׳ (corr. acc.); Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. XI; Yalk. Lev. 677.—[רְטוּשִׁין Chald., v. רְטַשׁ.]

*רָטַט, *Pi.* רִטֵּט *to run, leap*. Cant. R. to I, 9 (ref. to Ps. CVI, 20) חרטומי ... כְּמְרַטֵּט לְפְנֵיהֶם the Egyptian magicians made sorcery before them, and it (the golden calf) appeared as if it were leaping before them; [v., however, קְרַטֵּט].

רָטַט ch. (cmp. רתת) *to tremble, shake*. Targ. Job VII, 5 (Ms. רַטִּיט *Pa.*).

Pa. רַטֵּיט *to shake, cause to tremble*. Targ. Ps. XXIX, 8 (ed. Wil. מרטט).

Ithpe. אִתְרַטֵּט, אִתְרְטֵט *to be shaken, tremble*. Targ. II Esth. V, 4. Targ. Ps. XVIII, 8 אִתְרְטִטוּ Ms. (ed. אתרטישו; h. text ויתגעשו).

רָטָה, רְטִי (cmp. רָטַב) *to moisten, sprinkle, soften*. Tosef. Toh. V, 16 הרוטה פשתנו (ed. Zolk. חרוטב) he who wets (squirts) his flax (to make it soft for spinning). Ib. IV, 11 אם הרוטיחו וכ׳ ed. Zuck. (Var. חסוטיחו, corr. acc.; ed. Zolk. חרטיבין, read: חרוטבו) he who wets it (the flax spun by a menstruant) is likewise unclean on account of his mouth (coming in contact with it through the medium of the liquid in squirting).

Hif. תְּרָטָה [*to cause dripping,*] *to wring, press*. Ex. R. s. 21 ד׳ אותי בידו he caused me to be wrung out in his (Satan's) hand (with ref. to יְרָטֵנִי, Job XVI, 11).

רָטַיָּא, v. רְהָטָא.

רְטִיבָא, רְטִיב, רַטִּיב, רְ׳ I m. (רְטַב) *moist, succulent, fresh, green*. Targ. Job VIII, 16. Targ. Ez. XVII, 24. Ib. XXI, 3.—Gitt. 69^{b}, v. אִיצָא I.—*Pl.* רְטִיבִין, רְ׳. Targ. Num. VI, 3. Targ. Is. VI, 13; a. fr.—*Fem.* רְטִיבָא, רְטִ׳. Gitt. l. c., v. סִיסִין I; a. e.—*Pl.* רְטִיבָן. Targ. O. Gen. XXX, 37 ed. Berl. (oth. ed. בִּין ...).

רְטִיבָא II f. (preced.) *meadow*. Targ. Y. I Num. XXII, 30 שרי בר׳ (ed. Vien. שדי) it dwells (I sent it to pasture) in the meadow; Snh. 105^{b} אשראי בר׳ Ar. (ed. שדא לה בר׳, read: שדאי ליח; Ms. K. בר׳ שדאי; v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

רְטִיבָא III m. = h. רוֹטֶב, *soft, green date*. Erub. 40^{b}, v. רֻסָּא.

רְטִיבָה f. (רָטַב, *Hif.*) *a cover of foliage, improvised cover* in the field. Gen. R. s. 68, v. רָטַב; Cant. R. to I, 17 חַרְטָבָה.

רְטִיבִי pr. n. f. *R'ṭibi*. Sot. 22^{a}, v. רוֹחָנִי.

פּוּנְדְּקָא רְ׳, רְטִיבְתָּא pr. n. pl. *Pund'ḳa R'ṭibta* (Green Inn), near Cæsarea in Palestine. Y. Dem. II, 22^{c} bot. (Hildesh., Beitr. p. 9, reads דטירבתא).

רְטִיָּה, רְטִיָּת f. (רָטָה) *emollient, plaster, compress*. Ex. R. s. 26 אין מידתי ... מכה באזמל ומרפא בר׳ וכ׳ my (God's) way is not like the way of man (surgeon), who wounds with a knife and heals with a plaster, but I &c.; ib. 50; Lev. R. s. 18, end; Mekh. B'shall., s. 5; Tanḥ. B'shall. 28; Tanḥ. Vayesheb 9. Cant. R. to IV, 5 בו״ד אין מקרים ר׳ וכ׳ a human being does not prepare the plaster before he sees the wound, but not so the Lord, he prepares the plaster &c.; Yalk. Jer. 312. Tosef. Pes. II (III), 3; a. v. fr.—*Pl.* רְטִיּוֹת. Ex. R. s. 27 ונמצא כולו ר׳ finally his body is covered all over with plasters.

רְטַשׁ, v. רָטַשׁ.

רָטַן (cmp. רָטָה, רָטַב) [*to drip, run*; cmp. רָבַב,] *to mumble, grumble*; denom. רוֹטָנִית.

רְטַן ch. same, *to mumble* (a charm). Part. רָטֵן; *pl.* constr. רָטְנֵי. Targ. O. Deut. XVIII, 11. Targ. Ps. LVIII, 6 ed. Wil., v. רָטוֹנָא.—Sot. 22^{a}, v. מָגוֹשָׁא.

רָטָן m. (preced.) *mumbling, charm*. Targ. O. Deut. XVIII, 11. Targ. Ps. LVIII, 6 (some ed. רָטֵן).

רָטָן m. (= יחטן; רָחַט) *runner*.—*Pl.* רַטָּנִין. Tosef. Sabb. V (VI), 11 הר׳ יוצאין וכ׳ runners may go out (on the Sabbath) with their scarf (over their shoulder); Sabb. 147^{a}.

רַטְסְקָאוֹת, Tosef. Ohol. V, 5 Var., v. טַרְקָסָאוֹת.

*רָטַע, *Hif.* תְּרִטִּיעַ or *Pi.* רִטֵּעַ (= רתת) *to be excited*.

Digitized by Google

Y'lamd. beg., quot. in Ar. מְרַשַׁעַת וצווחת (or מְרַשַׁעַת) she is excited and cries.

רַשַׁף m., v. רְשַׁב II.

רְשַׁשׁ, רַשֵׁישׁ *to let run, abandon; to drive out, banish.* Targ. I Sam. XVII, 28 (h. text נטש). Targ. Jer. XII, 7. Targ. Ez. XXVIII, 17 (h. text חשלכ׳). Ib. XXXI, 12. Targ. Jer. XIV, 19 (h. text מאס). Ib. XXIII, 39 (h. text נשא); a. fr.—Part. pass. רְשִׁישָׁא; f. רְשִׁישָׁא; *pl.* רְשִׁישִׁין. Targ. Ez. XVI, 4. Targ. Hos. II, 5. Targ. Is. V, 6. Targ. Y. II Deut. XXXII, 36. Targ. Lam. III, 45 רְשׁוּשִׁין (h. text מָאוֹס); a. e.—Y. Pes. III, 30[b] top דאינון רשישין (sub. מיכל) for they (the barley cakes) are the food of the exiles (homeless poor, cmp. Ez. IV, 12), opp. חַטָּנִין those living in luxury (v. חטר I; differ. in comment).

Af. אַרְשִׁישׁ *to abandon, renounce ownership of.* Targ. O. Ex. XXIII, 11 (h. text נטש).

Pa. רַשֵׁישׁ 1) *to abandon, forsake; to banish.* Targ. Jud. VI, 13 (h. text נטש). Targ. Jer. VII, 29. Targ. Ez. XXXII, 4; a. e.—2) *to scatter; to dash to pieces* (cmp. b. h. נפץ). Targ. Ps. CXXXVII, 9; a. e.—Ib. XXIX, 8 ed. Wil. v. רְשַׁט.—Part. pass. מְרַשַׁשׁ; f. מְרַשְׁשָׁא; pl. מְרַשְׁשָׁן. Targ. II Esth. VI, 11 אודנוי מ׳ his ears shattered (?); [prob. to be read: מְטַרְשָׁן *obstructed, deaf*, v. טָרַשׁ II].

Ithpa. אִתְרַשַׁשׁ, *Ithpe.* אִתְרְטִשׁ 1) *to be abandoned, deserted; to be made homeless.* Targ. O. a. Y. I Lev. XXVI, 43 (h. text תשוב). Targ. Hos. IV, 14 (h. text ולבט, v. לָבַט); a. e.—2) *to be scattered; to be dashed.* Targ. Am. V, 2 (h. text נטשה). Targ. Is. XIV, 12 (h. text נגדע). Targ. I Sam. IV, 2 (h. text וחטש). Targ. Jud. XV, 9; a. e.—Targ. Ps. XVIII, 8 ed., v. רָטַט.

רִי a portion of the word שַׁבְרִירִי, used in an incantation. Ab. Zar. 12[b]; Pes. 112[a].

ריאגיסר, Midr. Till. to Ps. XXXIV הר׳ ed. Warsaw, oth. ed. הרי אגיסו, ed. Bub. חירה אגיסו, read: וי״א אגיסו; ויאחיו של גלית וכ׳ (ויש אומרים) חירה a misplaced gloss to ויש אומרים.

רֵיאָה f. (רָוָה, v. quot.) *lungs.* Ber. 61[b] ר׳ שואבת וכ׳ הר׳ the lungs draw (resorb) all liquids. Lev. R. s. 4 לשחיה the lungs are the organ for drinking (resorbing liquids). Ib. s. 18; Koh. R. to XII, 3; Ḥull. 45[a], v. בָּנָה. Ib. III, 1; a. fr.

רִיב I, רוּב (b. h.) *to contend, strive; to plead.* Meg. 21[b] חֹרֵב את ריבנו who pleaded our cause.

Hif. הַרְרִיב same. Tanḥ. Naso 12 כל זמן ... אינה מְרִיבָה as long as she was engaged in it, she did not quarrel, v. רָנַן. Y. Taan. IV, 68[d], v. מְסַרְבֵּיי. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 6 כל ... מְרִיבִין וכ׳ whenever you strive with me, you tempt God. Tanḥ. Mick. 10 עד ... מָרִיב עמו while he was yet in his mother's womb, Esau was contending with him. Num. R. s. 5 שלא יָרִיבוּ זה עם זה that they might not quarrel with one another; היה זה מריב וכ׳ this one contended and said, I want to load here &c.; a. fr.

רִיב II m. (b. h.; preced.) *strife, contest, cause.* Meg. 21[b] יְרִיבֵנוּ, v. preced.; a. e.—*Pl.* רִיבוֹת, רִיבִים. Lev. R. s. 9 מצוות ור׳ ed. Wil. (oth. ed. only מצות) strife and lawsuits. Snh. 34[b]; Nidd. 50[a]; Sifré Deut. 208 (ref. to Deut. XXI, 5) מקיש ר׳ לנגעים וכ׳ the text puts lawsuits on a level with plagues, as the former must be transacted in day-time &c.; Yeb. 104[a].

רִיבָא f. = h. רִבְדָה, *maiden, young woman.* Targ. Y. Gen. XXIV, 14 (Ar. רביתא). Ib. 16. Ib. XVIII, 21. Targ. Y. I Ex. XXIV, 10; a. e.—*Pl.* רִיבָתָא. Targ. Y. Gen. XXIV, 61 (ed. Vien. רִבְתָא).

רִיבְהָא, v. רִבְדָא.

רִיבְתָא f. (רָבָה) *young woman, maiden.* Yeb. 59[b] בשנת ר׳ אחת וכ׳ it happened to a girl in Hithlu; Tosef. Nidd. I, 9; Nidd. 9[b]; Y. ib. I, beg. 48[d]; ib. 49[b] bot. Gen. R. s. 49 (play on רבה, Gen. XVIII, 20) דינה של ר׳ אינו מניח וכ׳ the case of the girl (that was put to death by fire because she performed a charitable deed) lets me not be silent; Snh. 109[b] על עיסקי ר׳ on account of the affairs concerning that girl; a. e.—*Pl.* רִיבוֹת. Shek. VIII, 5 Var., v. רִיבוֹא h.

רִיבוֹא, v. רִבּוֹא.

רִבּ׳, רִיבּוּי m. (רָבָה) 1) *increase, plenty.* Esth. R. end מדות ... בשפע בפירוי וברי׳ the good dispensations of the Lord come with liberality, fruitfulness, and plenty.—2) (sub. בגדים) *larger number of garments, investment of the high priest with the eight official garments.* Yoma 5[a] (ref. to Ex. XXIX, 29 sq.) איתקש משיחה לר׳ מה ר׳ וכ׳ the anointing is put on a level with the investment, as the investment is continued for seven days, so is the anointing &c. Ib. ר׳ שבעה ... אימא ביניהו they differ as to the seven days of investment and the seven days of anointment; a. e.—3) *extension of scope, widening qualification, amplification,* opp. מִיעוּט. Shebu. III, 5 (25[a]) מר׳ הכתוב לכל אשר וכ׳, Lev. V, 4); ib. 26[a]. Men. 89[a] אין ר׳ אחר ר׳ אלא למעט an amplification following an amplification (as בשמן in Lev. II, 4) intimates a restriction; a. fr.—*Pl.* רִיבּוּיִין, רִבּ׳. Tosef. Shebu. I, 7, v. מִיעוּט. Gen. R. s. 1, a. e. אחין וגמירן ר׳, v. גַּם I. Y. Sabb. XIX, 17[a], v. לָשׁוֹן; a. e.

רִיבּוּיָא, רִיבּוּיְא, רִבּ׳ ch. same, *amplification.* Nidd. 33[a] וכל ר׳ חוא and the word *kol* (Lev. XV, 4) is an amplification (and not a specification, פרט). Zeb. 8[b] לזבח ר׳ חוא the word *l'zebaḥ* (Lev. III, 6) is merely an amplification (and not a generalization כלל). Shebu. 25[b] דמר׳ דקריאי אחו which are derived from the amplification of Scriptural expressions, i. e. which are only implied, not explicitly stated. Yoma 6[a] נדה וכל דאתי מר׳ the menstruant and all that is implied (all persons made unclean by contact with her); a. fr.—*Pl.* רִיבּוּיֵי, רִבּ׳. Shebu. 26[a]; Snh. 45[b], v. מִיעוּטָא.

רִיבּוֹנְתָא, רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹן, v. sub רִבּ׳.

רִבּ׳, רִיבּוּעַ m. (רָבַע) *a square.* Zeb. 62[a] ... קרן וי׳ מעכבין the horn, the ascent, the foundation, and the square shape are indispensable conditions for the altar. Ib. 108[b]; a. fr.—רִ׳ עולם *the cardinal points of the*

Digitized by Google

world. Tosef. Erub. VI (V), 3; Erub. 56ª בא לרבעה מרבעה when you square a town (for Sabbath limits, v. רָבַע), you must square it in accordance with the cardinal points, and the marks are Charles's Wain in the north &c. Ib. אם אינו ... ברי וכ' if you do not know how to square it in accordance with the cardinal points &c.; a. e.

רִיבּוּעָא, רִיבּוֹעָא, רִיבּוּעַ רִבּ' ch. same. Succ. 8ª, v. עִיגּוּלָא. Erub. 57ª; B. Bath. 101ᵇ, a. e. כל אמתא ברי וכ' v. אַלַכְסוֹן. Erub. 23ᵇ ר' דוסא ... אומר ר' דוסתאי רבנן (Ms. M. ר' דרבנן) the difference between them refers to their attitude concerning the square which the (other) Rabbis adopt as a standard (seventy and a fraction by seventy and a fraction, Mish. II, 5); [differ. interpret. in Tosaf. a. l.; reference to Mish. IV, 8].

רִיבוּתָא f. (רַבִּי) *youth, childhood.* Targ. Job XXXIII, 25 (some ed. רִיבְוָתָא, corr. acc.; ed. Wil. רְבוּתָא, read: רַ').

רִיבּוֹתָא, רִיבּוּתָא, v. רִבּוֹא ch.

רִיבִּיתָא, רִיבִּית, v. sub רִבִּ'.

רִיבְעָא, v. רִבְעָא.

רִיבְעָד m. (רִבַּע) *sleeping accommodation.* Y. Sabb. XX, 17ᶜ רדוח ר' בבי מדרשא וכ' beds were improvised in the college hall (to be partitioned off in daytime by curtains).

רִיבְקָא, רִיבָקָא, v. sub רִבְקָה.

רִיגְנָא, v. רִגְנָא.

רִיגְרוֹגָא, רִגְ', רִיגּוֹגָא, רִיגּוּג m. (רָגַג) *desire, desirable thing.* Targ. Y. Deut. XII, 20 (not רִגּוּג), sq. Targ. II Chr. XII, 9. Ib. XXXII, 27. Targ. Ps. X, 3; a. fr.—[Ib. V, 2 read: רנוני, v. רִינּוּגָא.]—*Pl.* רִיגּוּגִין, רִיגּוּגְיָא. Ib. CXL, 9. Targ. Koh. XII, 11. Targ. II Chr. XX, 25 (some ed. דגרוגין, read: רִגְרוּגִין); a. fr.

רִיגּוּשׁ m. h., v. רֶגֶשׁ.

רִיגּוּשָׁא, רִיגּוֹשָׁא, רִגְ' ch. (רִגֵּשׁ) *commotion, excitement.* Targ. Is. XXII, 5 (ed. Wil. רִגּוּשׁ). Ib. X, 3. Targ. Job XXXIX, 7; v. רִגּוּשׁ.

רִיגְלָאָה, רִיגְלָא, v. sub רִגְלָה.

רִיגְלוּתָא, v. הֲגָלוּתָא.

רִיגְלוּתָאָה* m. (cmp. רִגְיָלָה II) *an inhabitant of lowlands* (?). Y. Bicc. III, 65ᵈ.

רִיגְמָא, v. רִגְמָא.

רִידָא, Cant. R. to VII, 9 ליח את סגיד ... דר' ליח וכ', read: לִיחְ אַתְּ סָגִיד לְצַלְמָא דִידִי אֲמַר לִיחְ וכ' wilt thou not bow to my idol? Said he (Daniel) to him, is there any reality in it?

רִידְוָתָא f. pl. (רְדִי III) [*ploughers,*] *chariots armed with shears* or *scythes.* Targ. Y. I Ex. XIV, 25; Y. II (some ed. ריחוי, corr. acc.).

רִידְוָיָא, רִידְיָא, v. רִדְיָא.

רִידְתָּן, רִידְתָּם, Esth. R. to I, 12, v. רֶדֶת.

רִיחָ', רִיחְדָּא m. (תַּחַת) 1) *running.* Targ. II Sam. XVIII, 27.—Ber. 6ᵇ, v. אֲגַר III.—2) name of *a dish* made of honey, flour, and oil (v. חֲבִיץ). Ib. 37ᵇ ר' דחקלאי (Ar. ed. Koh. ר' דחקלא) the *rihăṭa* of the field laborers.

רִיחַמְטוֹנָא, רִיחַמְתָּן, v. sub רחט.

רִיחַמְתָּן, Sabb. 32ª, read רִחִיטָן, v. רְחַט.

רִיוָא, רִיוָה, רִיוָא, רִיוָן, רִיוָא m., רִיוּ *f.* = h. רְאִי (cmp. רַאֲוָה, Ez. XXVIII, 17) *appearance, sight, form.* Targ. Gen. XXIX, 17. Targ. O. Deut. XXI, 11 ריוי ed. Berl. (oth. ed. חִזּוּ; Y. רִיוּוִי *pl.*). Targ. Esth. II, 7. Targ. Jer. XI, 16; a. fr.—Y. Ḥag. II, 77ᵈ מה אמרית יאיא ברי וכ' did I mean handsome of sight? I meant handsome of conduct.—*Pl.* רִיוִין, רִיוֵי, v. supra.

רִיחַ, v. רֵיחַ.

רִיוּתָא, Lev. R. s. 20 ברי דר', a corrupt.; read with Yalk. Gen. 101 ברא דעלובתא.

רִיחַ, רִיחַ (b. h.) *to breathe, waft, blow.*—Denom. רִיחַ. *Hif.* *to scent, smell.* Gen. R. s. 34 הלך וַהֲרִידָהּ (not והריחה) he went and smelled of it. Ib. (ref. to Gen. VIII, 21) ה' ריחו של אברהם וכ' he smelled the savor of Abraham, our father, rising from the fiery furnace (foresaw the self-sacrifice of Abraham); ה' דורו של שמד he smelled the savor of the generation of persecution (foresaw their martyrdom). Snh. 11ª ה' ריח שום he perceived the smell of garlic. Zeb. 62ª הֲרִירוּהּ ריח קטרת they smelled the savor of frankincense (at the place where the Temple had stood). Nidd. 58ᵇ כל חכוללי מֵרִיחַ בו whoever crushes it, smells its odor. Snh. 109ª לערב באין ומְרִיחִין אותו וכ' in the evening they came and scented it (the balsam) like a dog. Yoma VIII, 4 עוברה שהֲרִידָהּ וכ' a woman with child that smelled (a dish on the Day of Atonement, and has a morbid desire for it) must be given to eat, until she feels restored. B. Bath. 146ª bot. ריח צנון אני מריח בגליל I smell a radish in Galilee (have a strong appetite for a Galilean radish); a. fr.

רֵיחַ ch., *Af.* אֲרִיחַ, אַרַח same.—Part. מְרִיחַ, מוֹרַח, מָרַח. Targ. Gen. XXVII, 27. Targ. Ex. XXX, 38. Targ. Job XXXIX, 25; a. fr.—Sot. 49ª מוֹרְחִינָא ריחא וכ' I smell &c., v. הַנְהִינָרְתָא. B. Bath. 73ᵇ ומוֹרַח ביח, v. עַפְרָא. Snh. 93ᵇ (ref. to Is. XI, 3, sq.) במשיח כתיב דמורח ודאין of the Messiah it is written that he smells (of a man) and judges (of his guilt or innocence); ניחוי אנן אי מרח ודאין let us see whether he (Bar Koziba) smells &c.; כיון דחזיוהו דלא מריח when they saw that he could not judge by the scent, they killed him; Yalk. Is. 284. Ber. 43ᵇ חאי מאן דמורח באתרוגא וכ' he that smells an Ethrog. ..., must say the benediction &c. Yoma 82ᵇ חזיא עוברא דאַרְחָא a woman

Digitized by Google

with child that smelled, v. preced. Sabb. 110ª דמורח ריחא (not דמירח) וכ׳ when it (the snake) smells it &c.; a. e.

רֵיחַ m. (b. h.; preced.) *flavor, scent, odor; sense of smell.* Ber. 43ᵇ (ref. to Ps. CL, 6) זה הרי ... אירחו דבר what is the thing which the soul enjoys and from which the body has no material benefit? It is smell. Ib. ... עיתידים שיהיו ר׳ וכ׳ in the future the young men of Israel shall give forth sweet savor (of purity) like the Lebanon (ref. to Hos. XIV, 7). Lev. R. s. 30; a. v. fr. — Trnsf. (cmp. אָבָק) *slight resemblance, a suspicion of.* Gitt. 86ᵇ חגט אם ר׳ אין בו it has not even the slightest resemblance to a letter of divorce (by which the woman concerned might be precluded from marrying a priest); Y. ib. IX, 50ᵇ top אפי׳ ר׳ פסול אין בה there is not a suspicion of disqualification in her case. Y. Sot. I, 16ᵈ top מר׳ עיורה נגעו בה something of the odor of incest has touched her (the rival wife of a faithless woman); a. e. — *Pl.* רֵיחוֹת. Cant. R. to I, 3 כל ר׳ חזו וכ׳ ... all the songs which the ancients recited before thee were merely sweet savors, but we (say), 'oil that is poured forth is thy name'; כל חמצות ... ר׳ חזו וכ׳ all the pious deeds ... were merely flavors, but &c.; a. e.

רֵיחָא, רֵיחַ ch. same. Targ. Gen. XXVII, 27; a. e. — Ab. Zar. 66ᵇ ריחיה חלא וכ׳ if a liquid has the smell of vinegar and the taste of wine. Ib., a. e. מילתא דריא ר׳, v. מֵילְתָא. Pes. 76ᵇ משום דקשיא לר׳ וכ׳ because it is bad for a bad-smelling breath and for leprosy. Sot. 49ª, v. הַחְנוּנְיָתָא; a. fr. — Trnsf. *pride.* Zeb. 96ᵇ, v. אַלְקְסָנָא.

רִיחוּף m. (רָחַף) *hovering, brooding, use of the verb* רָחַף. Y. Ḥag. II, 77ᵇ top מה ר׳ שנאמר להלן וכ׳ as the hovering mentioned there (Deut. XXXII, 11) means touching and yet not touching (not pressing), so does the hovering mentioned here (Gen. I, 2) &c.

רִיחוּק m. (רָחַק) 1) *removal, distance.* Y. Maas. Sh. I, end, 53ª מקום בר׳ when one lives far away (from Jerusalem, Deut. XIV, 24). Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. קירוב שכר ור׳ חסד an enterprise in which he who advances the money secures to himself the advantages of profit without the corresponding share in the eventual losses. — 2) *separation, loathsomeness.* Lam. R. to I, 17 (expl. לנדה ib.) לר׳ חיתה she became an object of disgust.

רִיחוּקָא, רִיחוֹק ch. *separation, rejection, abomination.* Targ. Lev. XII, 2. Targ. Is. I, 14 (h. text לטרח). Targ. Prov. VIII, 7 (h. text תועבת). Targ. II Chr. XXIX, 5; a. e. — *Pl.* רִיחוּקִין. Targ. Ps. LXXXVIII, 9.

רִיחוּשׁ m. (רָחַשׁ) *movement* (of the lips). Midr. Till. to Ps. LXII, beg. מה ה״א ... ר׳ שפתים וכ׳ as for pronouncing the Hé, no movement of the lips or pressing of the tongue is required &c.

רִיחוּשׁ ch. (רָחַשׁ; cmp. Men. V, 8, quot. s. v. רָחַשׁ) *a jelly-like pastry.* Targ. Ez. XXVII, 17 חיטי ר׳ (ed. Ven. דיחוש; h. text חִטֵּי מִנִּית).

רִיחָיָא, רִיחְיָא, רִיחְיָתָא, v. רְחָיָא.

רִיחַיִם, רֵיחַיִם, v. רֵחַיִם.

רִיחֲמָתָא, v. רַחֲמָא II.

רֵיחָן m. (רֵיחַ) *aroma, spice.* — *Pl.* רֵיחָנִין. Mekh. B'shall., s. 5 ריחנין ... שקים bags full of spices and all kinds of good aromatic drugs; a. e.

רֵיחָנָא ch. same. — *Pl.* רֵיחָנֵי, רֵיחָנִין. Targ. II Chr. XVI, 14 (ed. Beck רֵחָנֵי). — Hor. 13ᵇ; Snh. 70ª; Yoma 76ᵇ חמרא הר׳ מקחין wine and spices made me open-minded. Ber. 44ᵇ לאפוקי ר׳ to exclude aromas (which require a blessing before but not after smelling of them).

רִיחָשָׁא, v. רְחֵשׁ.

רִיחָתָא, v. רְחֵת.

רֵיחָתָנָא, רֵחָ׳ m. (preced. art.) *perfumed, spiced.* Sabb. 110ª חמרא ר׳ spiced wine. Gitt. 70ª the best of all wines is סומקא ר׳ spiced red wine; a. e.

רִיטָלִין f. pl. (transpos. of לִיטְרָא) *Librae* (*pounds*), v. לִיטְרָא. Y. Keth. V, 30ᵇ bot. (ref. to מנה דבילה Mish. 12) אמר רב מנא ארבע (ואיתא ארבע) ר׳ R. M. says, it means four pounds (of figs).

רִיטְמִישׁ (?) pr. n. pl. *Riṭmish* (?). Yalk. Sam. 151 (expl. מַחֲנַיִם); Midr. Till. to Ps. III דיסמוס ed. Bub. (oth. ed. בימוס, דימוס).

רֵיכָא, רֵיכָא m. (רָכַךְ) [*delicate*; cmp. פנק a. derivatives,] *nobleman, freeman.* B. Bath. 4ª את לא ר׳ ולא בר ר׳ (Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) thou (Herod) art neither a noble nor the son of a noble; ינחלך דאתאי ר׳ לישנא דמלכותא חוא Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) and whence can we prove that *rekha* has the meaning of royalty (aristocracy)? Answ. ref. to רך (II Sam. III, 39); to אברך (Gen. XLI, 43); Yalk. Deut. 913.

רִיכָּא, v. רְכָּא.

ריכה, Yalk. Gen. 16 מיעט לחם בר׳, read: בריצה.

רִיכּוּךְ m. (רָכַךְ); *pl.* רִיכּוּכִין, רִיכֵּי *delicate dishes.* Ex. R. s. 2; s. 3 כמה מיני ר׳ וכ׳ how many delicacies hast thou prepared for the pregnant among them?; Cant. R. to I, 7; (Tanḥ. Sh'moth 14 רְקוּחִים; Yalk. Cant. 982 הַקְּהוּקִים).

ריכוכא, Targ. Ps. XIX, 6 בר׳ Mss. a. ed. Genoa (missing in ed.), prob. to be read: בריגוגא.

רִיכּוּן m. (רָכַן I) *the process of keeping onion plants tender.* Y. Shebi. V, 36ª top כעיקור ר׳ 'softening' is equivalent to tearing the plant out with the root.

רִכֵּי, רִיכּוּנָא m. (רָכַן II) *causing to sink, destruction.* Targ. Prov. XXIV, 2 ed. Lag. (Var. ריב׳; ed. Wil. ר״ב; h. text שֹׁד). Ib. XXI, 7; v. הֵירִיכּוּנָא.

רִיכְשָׁא, רִיכְפָּא, רִיכְסָא, v. sub רְכָּ׳.

רִים *to be high*, v. רוּם.

רִים m. (cmp. רִמּוֹן) fruit *of the Christ's thorn* or *lote.* — *Pl.* רִימִין. Tosef. Dem. I, 1; Dem. I, 1. Ib. רִימֵי שקמונה the *rimmin* of Shikmonah; Ber. 40ᵇ, v. בְּנָיָא. [Tosef. Kil. I, 10 רימון ed. Zuck. (oth. ed. רימון, ריימן, prob. to be read: ריימין).]

Digitized by Google

רֵיאָא, v. רְאִימָא.

רֵיאוֹנָא, רֵימוֹן, רֵימָה, v. sub רמ׳.

רֵימוּצָא m. (רְמַץ I) *setting*. Targ. I Chr. XX, 2.

רֵימָא, רֵימָ׳ m. = h. רְאֵם. Targ. Job XXXIX, 9, sq. (h. text רֵים). Targ. Y. Deut. XXXIII, 17. Targ. Ps. LXXVIII, 69 (ed. Wil. רֵמָ׳; h. text רָמִים). Ib. XCII, 11.—*Pl.* רֵימָנִין, רֵימִ׳. Ib. XXIX, 6 רֵמָנִין Regia, v. רְאֵמָא. Targ. Y. Deut. XIV, 5 (ed. Vien. רִימִ׳; h. text רְישָׁן);—Y. Kil. VII, 31ᶜ bot. רַאמָנִין.

רֵימָצָא, v. רְמָצָא.

רֵינָח, v. רָוַח.

רִינּוּן, רִנ׳ m. (רָנַן) *singing, chanting, rejoicing*. Y. R. Hash. IV, 59ᶜ bot. (ref. to רנתי, Ps. XVII, 1) זו ר׳ תורה that is the chanting at studying the Law; Midr. Till. to Ps. l. c. רִינּוּנָהּ של תורה Yalk. Ps. 841 שהוא עוסק ברינונה של תורה he is engaged in the study of the Law. Midr. Till. to Ps. XXXIII ר׳ של צדיקים the singing (praise) of the righteous; a. e.

רִינּוּנָא, רִנ׳ ch. same, esp. *study, meditation*. Targ. Ps. V, 2 רִינּוּנַי Ms. (some ed. רִינּוּנָי *pl.*; ed. Wil. רגוגי, corr. acc.).

רִינָנָא, v. רְנָנָא.

רִיננִית, Pesik. ʿĂniyah, p. 134ᵇ, v. רִיקָנוּת.

רִיס I m. (= רסיס; רָסַס, v. רָסַס 2; cmp. אֶרֶס) *drop, poison*. Pesik. Shek., p. 13ᵇ כריסת של עכנא like the poison of a snake. Gen. R. s. 98 רִיסוֹ מחלחל וכ׳ (some ed. אריסה), v. חָלְחַל. Ruth R. to III, 13; Y. Snh. X, 28ᵈ top, v. חֲבִרְנָה; a. e.

רִיס II m. (רוץ = רוס) [*course,*] 1) *ris*, a measure of length, $^2/_{15}$ of a mile (stadium). B. Mets. 33ᵃ (Ar. רוס, expl. as numerical value ס״ר = 266 cubits). B. Kam. VII, 7 (79ᵇ) שלשים ר׳ thirty *ris* (four miles). Ib. 83ᵃ; a. fr.—2) *race-course* (stadium), *arena*. Cant. R. to I, 3 בית מדרשו ... כמין ר׳ the college hall of R. El. was shaped like an arena (an oblong with seats on both sides).—*Pl.* רִיסִים. Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. (in Chald. dict.) אילין דמפרשין לר׳ קסוסטבן, v. עִין (3) ר׳ של (v. חְרִיץ) *eye-lid with eye-lashes*. Bekh. VI, 2 (38ᵃ), v. חְרִיץ. Ib. 38ᵇ top מאי הר׳ ... תורא וכ׳ what is *haris?* ... The outer row of the eye. Sifra Emor, ch. VI, Par. 7 (expl. חריץ, Lev. XXII, 22) ר׳ של עיניו וכ׳ one whose eye-lid is perforated, nipped, or split.—*Pl.* as ab., constr. רִיסֵי. Bekh. 43ᵇ שנשרו ר׳ עיניו whose eye-lids are hairless. Snh. 104ᵇ. Neg. VIII, 6. Kidd. 31ᵃ מבין ר׳ עיניך וכ׳ from thy eye-lids can be seen that thou art a widow's son. Hor. 12ᵃ ר׳ עיניו ... נותנין they put the oil of anointment between his eye-lids; a. fr.

רִיסָא, רִי׳ ch. same, 1) בית ר׳ *arena, race-course*. Targ. Gen. XIV, 17 (Y. some ed. רְסָא; h. text עמק). Targ. Jer. XXXI, 39 תער בית ר׳ וכ׳ (h. text שער הסוסים).—2) pl. constr. רֵיסֵי, ר׳ *eye-lids*. Targ. Koh. XII, 2. Targ. Y. Ex. XIII, 16. Targ. Y. Lev. XXII, 22.

רִיסָּה, רִיסָא, רִיסָּא, v. רְסִיסָא.

רִיסוּס m. (רָסַס) *crushed matter, hash*.—*Pl.* רִיסוּסִין. Y. Naz. VI, 54ᵈ bot. אכל מן חר׳ וכ׳ if he ate of the crushed (ants) &c.

רִיסוּק m. (רָסַק) *crushing, lesion*; ר׳ איברים or רִיסּוּקֵי איברים (*pl.*) *lesion of vital organs, internal injury*. Ḥull. 51ᵃ, sq. אין חוששין (ארן בו) משום ר׳ א׳ we do not apprehend internal injury; a. e.

רִיסוּקָא, רְס׳ ch. (preced.) 1) *piece, crumb*.—*Pl.* רִישּׁוּקִין, רְס׳. Targ. Y. Lev. II, 6, a. e. (h. text פתים).—2) *piece of a garment*. Sabb. 59ᵇ (Ms. M. רִיסָקָא).

רִיסִיקוֹסִין, Yalk. Prov. 961 (also רסיקיסין), v. הִיסְקוֹס I.

רִיסָנָא, v. רְסָנָא.

רִיסָפָק, v. הִיסְפַּק.

רִיסָקָא, v. רִישּׁוּקָא a. הִיסְתָּקָא.

רִיסתנא, v. הִיסְתָּנָא I.

רִיסְתַּק pr. n. pl. *Ristaḳ*. Erub. 63ᵇ לחמן בר ר׳ (Ms. M. וחמן בר ר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note).

רִיסְתָּקָא, רְס׳ m. (רְסַק; cmp. פְּרִיזְלַי) *outskirts, market-place outside of the town*. Targ. II Esth. VI, 10 (ed. Lag. רוסק; ed. Ven. רִיסָקָא).—Ber. 54ᵃ דמחוזא ר׳ the market of Maḥoza; B. Mets. 83ᵃ; B. Bath. 12ᵇ; Yalk. Ex. 346.—[V. הִיסְתָּקָא.]

רִיעַ I m. (רְעִי I) *eaten up, cropped*. Lam. R. to I, 1 חד גבת דאורחה ר׳ וכ׳ (6 חד מאתיני) רבחי one side of the road is cropped (by the camel that passed), and the other is not.

רִיעַ II m. (רָעַע) *shaken, unsound*. Taan. 29ᵇ ר׳ מזלית, v. מַיָּלָא.

רֵיעַ, רֵעַ m. (b. h.; רָעָה or רָעַע *to join*) *friend, associate, neighbor*. Ex. R. s. 1 (ref. to רְעוּאֵל, Ex. II, 18) נעשה ריע לאל he (Jethro) became a friend of God (converted). B. Bath. 19ᵃ יגיד עליו ריעו וכ׳ (adopted from Job XXXVI, 33) let its neighbor (an analogous passage) interpret it, as here (B. Bath. II, 1) rocks are mentioned, and the same rule applies to sand, so there (Sabb. IV, 1) sand is mentioned, and rocks are implied; Yeb. 31ᵇ; B. Mets. 31ᵃ. Ab. ch. VI נקרא ר׳ he is called a friend (of God); a. fr.—Esp. *lover, paramour*, contrad. to בעל. Ex. R. s. 32 (ref. to Jer. III, 20) מאישה לא נאמר אלא מֵרֵעָהּ מה אשה ... בבעלה אלא ברעה וכ׳ it does not say, 'to her husband', but 'to her lover', as a woman cannot rebel against her husband, but can deny her lover, because there is no marriage contract between them, so said the Lord to Israel, לא

Digitized by Google

אלא כרע ... עשיתוני you have not treated me as a husband, but as a lover; a. e.—*Pl.* רֵעִין, חֵיעִים. Taan. 25^{b} deep says to deep, אַגַּע מימיך קול שני ר׳ וכ׳ let thy waters well forth, I hear the voice of two (companies of) friends (the songs accompanying the libation of wine and that of water). Ned. 40^{a} שיזדמנו לו ר׳ כנעמן . . . ואל יזדמנו ר׳ כשלמה וכ׳ that he have friends (to counsel him) as Naaman had, who caused him to be healed of his leprosy, and not friends as Rehoboam had, who caused the division of his kingdom; a. e.

רֵיעָא *excrement*, v. רֵעִי.

רֵעוּת, רֵיעוּת f. (denom. of רֵיעַ) *friendship, sociability.* Y. Ber. IV, 7^{d} bot. Keth. 8^{a}. Yeb. 14^{b} זה חיבבה וזה ... בזה they (the Hillelites and the Shammaites) lived with one another in love and friendship; a. e.

רֵעִי, רֵיעוּתָא f. (v. רֵיעַ II) *being shaken, unsoundness; unfavorable condition; cause for suspicion* or *doubt.* Ḥull. 9^{a} ביה ר׳ (א)תולד something happened by which the anatomical soundness of the animal is made doubtful (without the possibility of examination). Bets. 34^{a} בי מחזקינן ר׳ וכ׳ as regards slaughtering an animal on the Holy Day, must we take into consideration the fact that the presumption in favor of the soundness of the animal is shaken (and therefore abstain from slaughtering it) or not? Nidd. 2^{b} הכא תרתי לר׳ . . . חדא לר׳ in that case there are two causes for suspicion, in this there is only one. Ib. 3^{a}; a. fr.

רִיעִיא, רֵיעִיָּא, רִיעִי, v. sub רֵיעִי.

רִיעֲרַע, v. רָעַע.

רִיפָדָה f. (b. h. רִפִידָה; רפד) *reclining, seat, rest.* Meg. 10^{b} (play on חסרפד (Is. LV, 13, with ref. to רפידתו, Cant. III, 10) Nebuchadnezzar ששרף ריפדת בית ה׳ who burnt the seat of (God in) the house of the Lord; [Ms. M. בית מרפידו של וכ׳ the house of the seat of the Lord; v. Rabb. D. S. a. l. note; Yalk. Is. 345 ביתו מרפידו (corr. acc.)].

רִיפּוּדִין m. (repudium) *divorce.* Gen. R. s. 18, v. דופורון.

רִפּוּי, רִיפּוּי m. (רָפָא) *curing*; (sub. דמי) *indemnity for curing expenses.* Ab. Zar. II, 2 מתרפאין מהן ר׳ ממון אבל לא ר׳ נפשות you may employ their (the gentiles') services for curing your belonging (beasts), but not for curing your bodies. Y. Keth. XIII, 35^{d} bot. ר׳ ממון ... ר׳ נפש (Ned. IV, 4 רפואת). B. Kam. VIII, 1 בר׳ ושבת indemnity for curing and for loss of time; Y. Snh. IX, 27^{a} bot.; a. e.

רִיפַי m. pl., v. רִיפְתָא.

רִיפִין m. pl. (רָפָה, v. רְפָפוֹת) *espaliers, light lattice work.* Tosef. Kil. IV, 5.

רִיפָן, Y. Snh. VI, 23^{c} bot. בר׳, v. הוֹפָן, a. רִפְיוֹן.

רִיפָסָא, v. רְפָסָא.

רִיפַע, v. רָפוּ.

רִיפְקָא, v. רִפְתָא.

רִיפְתָא f. (contr. of רִיעִים, v. Fl. to Levy, Talm. Dict. IV, p. 488; v. רְקָקִים) *flat cake*; in gen. *bread.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 50. Targ. Y. II Gen. XL, 16.—Taan. 23^{b}, a. e., v. כִּבֵּד I. Bets. 32^{b} חזי דאנא רִפְתָא וכ׳ (Rashi ר״ת) see to it (that you remove the ashes carefully), for I want fine bread. Sabb. 151^{b} אקדים ליה ר׳, v. קָדַם; a. fr.—*Pl.* (m.) רִיפַי. Ber. 42^{a} top תליסר ר׳ בני וכ׳ Ms. M. margin (ed. ריפתי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) thirteen cakes each containing one third of a kab (Ar. ריפי כעכ׳).

רִיץ, v. רוּץ.

רִיצָה f. (רוּץ) *running, speed.* Pesik. Shub., p. 164^{a}; Koh. R. to XI, 9, v. חֲזִירָה II. Gen. R. s. 10, beg. (not וירצה), v. יְהִידְכִי; Yalk. ib. 16 ריכח (corr. acc.); a. e.—*Pl.* רִיצוֹת. Tosef. Sot. IV, 1 שלש ר׳ ... רץ ran ... three times; a. e.

רִיצּוּי m. (רָצָה) *making willing, appeasing, winning favor.* Taan. 4^{b} ר׳ שאלה appeasing words preparatory to a prayer.

רִיצְיָתָא, רִיצְנְיָתָא, רִיצְיָתָא, v. רְצִינְתָא.

רִיצְפָתָא, רִיצְפָא, v. sub רְצַף.

רִיק, v. רוּק.

רֵק, רִיק m. (b. h.; רוּק) *empty, void; worthless man.* Y. Peah I, 15^{b} bot., a. e. (ref. to Deut. XXXII, 47) ואם הוא ר׳ מכם וכ׳ and if it (a word of the Law) appear void (of meaning), it is your fault, because you do not toil to study it. Num. R. s. 4 ^{20} (ref. to II Sam. VI, 20) הוי שבריקים זה וכ׳ the lowest of the low is the dancer, for there is none more void of all merits than he is; a. e.—*Pl.* רֵיקִין, רֵיקִים, רֵק. Ib.; Y. Succ. V, 55^{c} top; Y. Snh. II, 20^{b} bot.; a. e.—[Gen. R. s. 32, end חריקין, read: הרֵיקָן.]—*Fem.* רֵיקָה. Num. R. s. 20 ^{21} (ref. to Deut. l. c.) אפי׳ מצוה ר׳ וקלה בה חיים וכ׳ ... even if there be a command which thou considerest empty and unimportant, there is in it life and length of days.

רֵק, רֵיקָה, רֵיקָא ch. same. Targ. O. Gen. XXXVII, 24; a. e., v. רֵיקָן ch.—Esp. *reḳa*, an expression of contempt, *good for nothing!* Taan. 20^{b} (in Hebr. dict.) כל שמא ר׳ בני עירך וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) *reḳa*, are all the people of thy town as homely as thou art? Ber. 22^{a}; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנֵיא, רֵיקָנֵי. Koh. R. to IX, 15 ווי לך ר׳ למחר וכ׳ woe to you, worthless men, to morrow the flood shall come &c.

רִיקְבוֹן, רִיקְבָא, v. sub רְקַב.

רִיקּוּד m. (רָקַד) *dancing.* Y. Bets. V, 63^{a} bot. ר׳ עוקר אחת וכ׳ in dancing one lifts up one foot and rests the other, opp. קִימּוּץ.—*Pl.* רִיקּוּדִין. Lev. R. s. 12; a. e.

רִיקּוּדָא ch. same.—*Pl.* רִיקּוּדֵי. Ned. 51^{a}, v. קְרָקֵי.

Digitized by Google

רִיקּוּדַח, רִיקּ' m. (b. h. רִקָּחַ; רָקַח) *perfume.*—*Pl.* רִיקּוּחִים, רִיקּ. Tanḥ. Sh'moth 14, v. רִיכּוּךְ.

רִיקּוּם m. (רָקַם) *formation of an embryo* in an egg. Tosef. Ḥull. VIII, 20 וכמה הוא ריקומה וכ' how far must the formation be advanced (to be called מרוקמת ביצה)? Until the chick can be seen through the egg.

רִיקּוּעַ, רִיקּ' m. (b. h. רָקַע; רָקַע) *beaten plate, foil.*—*Pl.* רִיקּוּעִים, רִיקּוּעִין, רִיקּ. Tem. 30ᵇ (ref. to Deut. XXIII, 19) (thou shalt not bring the hire &c.) 'into the house of the Lord thy God' לרבות את חר' this includes beaten gold plates (as forbidden for overlaying). Ib.; Tosef. ib. IV, 8, v. בְּמוּרֶת. Shek. IV, 4 רִיקּוּעֵי זהב וכ' gold plates for covering the walls of the Holy of Holies; a. e.

רֵיקָם m. (b. h.; רִיק) *empty*; (adv.) *void, without effect.* Num. R. s. 4²⁰ שאין ר' חימנו וכ' none is emptier (of virtue) than he &c., v. רֵיק. Deut. R. s. 1¹⁵ ויצא לחוץ ר' and came out empty-handed (without the jewel which he was to produce). Ber. 32ᵇ אין תפלתו חוזרת ר' his prayer will not come back void (unfulfilled). R. Hash. 17ᵇ אינן חוזרות ר', v. פָּרַח; a. fr.

רֵיקָם ch., v. רֵיקָן ch.

רֵיקָם pr. n. pl., v. רָקֶם.

רִיקְמָא, רִיקְמָה, v. sub רִקּ'.

רִיקֵּן I (v. רוֹקֵן, a. רק) *to make exclusive.* Snh. 60ᵇ (ref. to בלתי, Ex. XXII, 19) לשם המיוחד ... ר' תיעבודות the text orders all these services to be devoted to the specified Name (the Lord) exclusively; Yalk. Ex. 348 ריבה (corr. acc.).

רִיקֵּן II *to empty*, v. next w.

רֵיקָן m. (v. רֵיקָם) *empty.* Sabb. 83ᵇ, a. e. מיטלטל מלא וריק is movable when filled as well as when empty. Ber. 40ᵃ בכלי ר' מחזיק וכ' in the physical world an empty vessel is receptive, a filled vessel is not; אבל הקב"ה ... ר' איני not so with the Lord (in the spiritual world): a full vessel (mind) is receptive (of more), an empty one is not; a. fr.—Trns*f. bare of knowledge, ignorant.* Cant. R. to IV, 4 (play on רקחך, ib. 3) חר' שבשלש ... רצוף וכ' the least learned in the three rows (of scholars in front of the Sanhedrin) is as stuffed with knowledge as a pomegranate (is full of seeds). Ib. ר' שבישראל מלא וכ' an ignorant man in Israel is as full of argument &c.; Gen. R. s. 32 (not הריקן); a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִין, רֵיקָנִין. Cant. R. l. c. Ruth R. to III, 17 לא יצאו ר' they did not go out with empty hands; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִיוֹת, רֵיקּ'. Y. B. Kam. III, end, 3ᵈ אחת ר' אחת טעונה one wagon (or ship) empty, and the other loaded. Yoma 53ᵃ בריאה ר', v. בְּרִיאָה II.—Denom. רִיקֵּן *to empty, bare.* Ukts. I, 3 שריקנו ... זנב the skeleton of a cluster of grapes which one has stripped (of its grapes). Ib. 5 שריקנה, v. פִּסְגָּא. Ib. ... שרביט שריקנו, v. שַׁרְבִיט.

רִיקָּנָא, רִיקָּן, רִיקּ' ch. same. Targ. Jer. LI, 34. Targ. O. Gen. XXXVII, 24 (ed. Vien. רֵיקָא). Ib. XXXI, 42 (Y. רֵיקָם). Targ. O. Deut. XXXII, 47 (ed. Vien. רֵיקָא; Y. I ריקם; Y. II ריקן); a. fr.—Sabb. 109ᵇ, a. e. אליבא ר', v. לְבָא. Snh. 7ᵇ; Yoma 86ᵇ לביתיה וכ' ור', v. צְבִי; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִין, רֵיקּ'. Targ. Ex. III, 21 (O. ed. Berl. רֵיקָן; Ms. II רֵיקָנוּ). Ib. XXXIV, 20; a. e.—*Fem.* רֵיקָנְיָא. Targ. Gen. I, 2. Targ. Ruth I, 21.

רִיקָנוּ f. (preced.) *emptiness, void, vanity*; adv. לר', ר' *in vain.* Targ. Is. XXX, 7. Ib. 28. Targ. Lev. XXVI, 20. Targ. II Chr. VI, 42. Targ. O. Deut. XV, 13 רֵיקָנִין ed. Vien. (ed. Berl. רֵיקָן); a. e.—V. preced.

רֵיקָנוּת h. same. Pesik. R. s. 32 (ref. to Ps. IV, 3) ... מה דברים של ר' why do you pursue after things of vanity?; Pesik. ʿĂniyah, p. 134ᵇ ריקניות, ריניות (corr. acc.); Midr. Till. to Ps. IV; Yalk. ib. 627: Yalk. Is. 339.

רִיקָנְיָא, v. רֵיקָן ch.

רִיקָנִיוֹת, v. רֵיקָנוּת.

רִיר I (b. h.; = רִירִי, reduplic. of רָוָה) *to run, flow.* Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. I (ref. to Lev. XV, 3) זובו רָר we read *zobo* (his flux), *rar* (it runs), and *zob*, this intimates &c. זוב וכ'

רִיר ch. same. Targ. O. Lev. XV, 3 רִיד (ed. Berl. רָר).

רִיר II m. (b. h.; preced.) *juice, spittle, discharge.* Ukts. II, 8 אם יש בהן ר' if there is juice in them. Tosef. Zab. V, 2 רִירוֹ his slaver, contradist. fr. רוֹק; a. e.—*Pl.* רִירִין. Gen. R. s. 18 מליאה ר' ודם full of secretions and of blood.

רִירָא ch. same. Targ. I Sam. XXI, 14. Targ. Job VI, 6.—Keth. 77ᵇ (describing רְאָתָן) איתי ליה ר' וכ' slaver comes out of his mouth on which flies settle. Ḥull. 77ᵃ דקני משכא רירדה Ar. (v. Tosaf. a. l.; ed. דקנה משכא דירדה) when the skin over the fracture retains the discharge of the broken bone (ed. when the skin holds its own place). Ib. דקנא גרמא רירדה Mus. in Ar. ed. Koh. (ed. דירדה) when the broken bone retains its discharge. Bets. 22ᵃ ר' discharge of a sore eye; Ab. Zar. 28ᵇ.—*Pl.* רִירִין. Y. Ter. VIII, 46ᵃ top עברה ר' עלוי ומסקתיה (the serpent nibbling at the melon) passed slaver over it and cut through it (made the poison go through it).

רִישׁ m. (b. h.; v. רָשׁ) *poverty, misery.* Num. R. s. 10 (ref. to Prov. XXXI, 7) על תאובד יאמר שישכח תשוח שהיא רִישׁוֹ ועמלו this refers to the lost (the culprit before execution), (give him to drink,) that he may forget the threatening death which is his misery and trouble.

רֵישׁ, רִי"שׁ I *Resh*, name of the twentieth letter of the alphabet. Sabb. 104ᵃ, v. קו"ף; a. fr.—*Pl.* רֵישִׁין. Ib. 103ᵇ דלתין ר' ר' one must not write Daleths so as to look like Reshes, or Reshes so as to look like Daleths.—[ריש לקיש, v. לָקִישׁ I.]

רֵישׁ II, רֵישָׁא, רֵאשָׁא, רֵאשָׁה m. = h. רֹאשׁ, 1) *head, chief.* Targ. Gen. XL, 16. Targ. O. Ex. XIV, 8, v. גְּלִי. Ib. XXX, 23. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 ראשא.

Digitized by Google

Targ. I Chr. V, 12. Targ. Lev. V, 24; a. fr.—Y. Sabb. I, 4[a] top אילולא ... הֵישִׁי וכ' but for fear of putting my head between lions (v. אַרְיָא), I should have given a reason. Ḥull. 11[a] (mixed dict.) ר' של עילה the head of a burnt-offering. Sabb. 55[a] ר' דהֵישָׁךְ, v. חִפְּרִים; Y. Nidd. III, 50[d] הֵישִׁירָה דרישך, v. בָּנָה. M. Kat. 25[a] הֵישִׁין מיניה ... לא חוה we could not raise our head before him. Cant. R. to VII, 7 ראשה, v. נָבוֹ; a. v. fr.—ר' גלותא, ר' מחיבתא &c., v. respective determinants.—*Pl.* רֵישִׁין, הֵישֵׁי, הֵישֵׁיא, רָאשֵׁי. Targ. Deut. I, 13. Targ. Is. IX, 9 (some ed. רָשֵׁי, רַשֵׁי). Targ. Gen. II, 10; a. fr.—Men. 37[a] תרי ר' ... אתילד a child with two heads was born to me. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מפרכיא בראשיא when she crushes the heads of onions. Gen. R. s. 61 רָאשֵׁי אומין chiefs of nations. Y. Sabb. IV, 7[a] top תחותי רֵישׁוֹכוֹן (not תחתי רשיבון) under your heads; a. fr.—V. רֵישָׁתָא.—2) *beginning, first thing, firstling.* Targ. O. Deut. XI, 12. Targ. Prov. VIII, 2. Targ. O. Num. XV, 20; a. fr.—ר' ירדנא, ר' שתא &c., v. respective determinants.—מן ר' *at first, formerly.* Ḥull. 105[b] מן ר' חוה אמינא וכ' formerly I thought &c. Keth. 105[b]; a. fr.—Esp. רישא *the first clause* of a Mishnah, a verse &c. Ḥull. 94[b]. Sabb. 86[a]; a. fr., v. סֵיפָא, a. מְצִיעְתָּא.—רֵישׁ מַיָּא (רֹאשׁ) pr. n. pl. *Resh Maya* (*Spring*). Tosef. Shebi. IV, 11, a. e., v. גַּנְּתוֹן.

רֵישׁ III, רֵישָׁא m. = b. h. רֹאשׁ (cmp. רִיס I) [*drop,*] *poison.* Targ. O. Deut. XXXII, 33 (some ed. *pl.*).—*Pl.* רֵישֵׁי constr. Targ. Y. ib. Targ. ib. 32. Targ. Ps. LXIX, 22; a. e.

רִישְׁבִין, רִישְׁבָא, v. רִשְׁבִּין, רִשְׁבָּא.

רֵישָׁוְותָא, v. הֵישָׁוְותָא.

רִישׁוּם, רִשּׁוּ m. (רָשַׁם) *mark, trace.* Sot. 19[b] שרישומו ניכר when the traces of the writing are noticeable (not entirely washed off the paper); Num. R. s. 9[23]. Koh. R. to XII, 11. Ber. 25[a] רִשּׁוּמָן ניכר their marks (stains) are seen on the floor; Y. ib. III, 6[d] bot.; a. fr.

רִישׁוּמָא ch. (preced.) *engraving, record.*—*Pl.* רִישׁוּמִין, רִשְׁמִין. Targ. Is. X, 1 Ar. (ed. רִישְׁמִין, רִשְׁמִין; h. text חקקי).

רישינא, Sabb. 133[b], a gloss from Rashi put in the text, v. כַּלְבָּא.

רֵישִׁיתָא f. = h. רֵאשִׁית, *firstling.* Targ. O. Num. XVIII, 12 ed. Berl. (oth. ed. רַאשִׁית ed. Lsb. רֵאשְׁתוֹן).

רִישְׁמָא, v. רִשְׁמָא, a. רִישׁוּמָא.

רֵישָׁנָא, v. רָשָׁאנָא.

רישנא, Snh. 94[b], v. הָשְׁנָא.

רִישְׁעוֹתָא, רִישְׁעָה, רִישְׁעוּת, רִישְׁעָא, v. sub רִשְׁעָא.

רִישְׁפָא, v. רִשְׁפָא.

רִישְׁקָא, v. רִשְׁקָא.

רֵישָׁתָא f. = רֵישָׁא 1) *head.*—*Pl.* הֵישָׁוְותָא. Kidd. 29[b] כחנינא דשבעה ר' (some ed. הֵישָׁוְותַיָּה; Rashi רֵישָׁיהּ) like a serpent with seven heads.—2) *chief.* Pes. 110[a] הֵישָׁתִינְהוּ דנשים וכ' the chief of the sorceresses, v. הִשְׁתַּחֲוִיתוּ.—3) *beginning.* Targ. Prov. VIII, 23 Ms. (ed. רֵישָׁא).

רִית m., v. חֵתָא.

רִיתָא, Meg. 27[b], v. הֵיתָאָה.

רִיתוּחָא, v. רוּתָחָא.

רִיתִי, רִיתוּת, רְתִי m. (רָתַת) *trembling; weakness, failing.* Lev. R. s. 12 (ref. to Hos. XIII, 1) סיבר ידבעם ריתותו של וכ' when Jeroboam spoke of Solomon's failing (with regard to women); Yalk. Jer. 320.

רִיתָחָא, v. רוּתָחָא, a. רְתָחָא.

רִיתִיכוֹס, v. דְּיָיתִיכוֹס.

רִיתְכָאוֹת, v. הוֹרְכָאוֹת.

רִיתְמָא, v. רְתָמָא.

רִיתָקָא, v. רְתָקָא.

רַךְ I *to be soft,* v. רָכַךְ.

רַךְ II m. (b. h.; רָכַךְ) *soft, tender.* Men. 66[b], a. e. רך (ו)מל, v. כָּרְמֶל. Ex. R. s. 1, a. e. (play on רַךְ, Ex. I, 13) בפה רך with soft (persuasive) speech. Gen. R. s. 90 (expl. אֲבֵרֵךְ, Gen. XLI, 43) ... ורך בשנים אב a father in wisdom, but tender of years. Keth. 46[a] (ref. to רכיל, Lev. XIX, 16) שלא יהא רך לזה וקשה לזה that the court should not be soft (lenient) to one and hard to another; Sifra K'doshim Par. 2, ch. IV שלא תהיה רך בדברים וכ' that thou be not soft of speech &c.; a. fr.—*Pl.* רַכִּין, רַבִּין Tosef. Shebi II, 11; a. fr.—*Fem.* רַכָּה; *pl.* רַכּוֹת. Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 17) מבכיה ר' her eyes had grown tender (sore) from weeping, v. רַכִּיךְ.

רָכָא, v. רִיכָא.

רָכַב (b. h.) [*to be joined,*] *to ride.* B. Mets. I, 2 דהדי רוכבין ... אחד רוכב וכ' if two persons (each claiming to be the finder of an object) were riding ..., or one was riding and one leading. Ḥag. I, 1; Y. ib. I, 76[a] top כל שאירגי יכול לרכוב a child too young to be carried on his father's shoulder. Ber. 56[b] רָכַבוֹ if he dreamt that he rode on him. Gen. R. s. 75 רוכבי סוסים riders on horses; a. fr.—*Part. pass.* רָכוּב; *f.* רְכוּבָה &c. *riding.* Ex. R. s. 26 זינוק שהיה ר' על וכ' a child that was riding on his father's shoulder. Y. B. Mets. I, beg. 7[d] ר' וכ' ... אשה if a woman rides on a beast led by two men; a. fr.—[Pesik. Vayhi, p. 4[a] רכובים, read רבב, v. רְבָב II.]

Hif. הִרְכִּיב 1) *to cause to ride, put on.* Snh. 91[b], a. e. ה' דיגר על וכ' he made the lame ride on the blind man. Ib. בא והַרְכִּיבֵנִי come and carry me on thy back; a. fr.—Part. pass. מוּרְכָּב. Ib. 52[b] I remember when I was a child ת' על כתיפו וכ' and rode on my father's shoulder &c.; (Tosef. ib. IX, 11 רכוב); a. e.—2) *to join, combine.* Tosef. Sabb.

Digitized by Google

XII (XIII), 14 דמתניב קנח וכ' if one inserts the branch of a candlestick; (Sabb. 47ᵃ דמחזיר). Y. ib. XII, beg. 13ᶜ דמרכיב מיטה וכ' he who sets up a folding couch; a. e.—Esp. *to inoculate, engraft.* Shebi. II, 6 אין ... ואין מַרְכִּיבִין וכ' we must not plant, nor sink a vine, nor engraft before the Sabbatical year &c. Pes. IV, 8; a. fr.—Part. pass. as ab. Y. B. Bath. IV, end, 14ᵈ חחרוב חמ' a newly inoculated carob tree; a. e.

רְכִיב, רַכֵּב ch. same. Targ. O. Gen. XXIV, 61. Targ. Lev. XV, 9.—Part. act. רָכִיב, רָכֵב; part. pass. רְכִיב, f. רְכִיבָא; *pl.* רְכִיבִין, רְכִיבָן, רָכְבָן, רְכִיבָן. Targ. Y. Gen. l. c. Targ. Num. XXII, 22. Targ. I Sam. XXV, 20. Targ. Jud. X, 4; a. fr.—Koh. R. to I, 8 ועלון יחיח ר' חמרא וכ' and they brought him riding on an ass on the Sabbath. Gen. R. s. 65. Ber. 56ᵇ דר' חוא לחזרא when he dreamt that he was riding on an ox; דר' חזרא לרידיה that the ox was riding on him; a. fr.

Af. אַרְכֵּיב 1) *to cause to ride.* Targ. Gen. XLI, 43. Targ. Esth. VI, 9; a. fr.—Gen. R. l. c. חמי סוסא דאַרְכְּבִי ... ואַרְכְּבָךְ see the horse on which my master makes me ride, and see the horse (the gallows) on which thy master (the Lord) makes thee ride. Y. Kidd. I, 60ᶜ bot., a. e. אַרְכְּבֵיה וכ', v. אַרְכָּא II; a. fr.—2) *to let gender; to inoculate.* Targ. O. Lev. XIX, 19.—Y. Yeb. XV, 15ᵃ top דלא אילין ... צריכין מַרְכְּבָא the Babylonian palms which require no inoculation.

רַכָּב m. (b. h.; preced.) *rider.* Mekh. B'shall., Shir., s. 2 (ref. to Ex. XV, 1) חסוס קשור ברַכָּבוֹ ורכבו בסוס וכ' the horse was tied to his rider, and the rider to his horse; Yalk. Ex. 243.

רֶכֶב m. (b. h.; preced.) 1) *wagon, chariot*; (collect. noun) *chariots.* Ex. R. s. 22 על רִכְבּוֹ ועל פרשיו over his (Pharaoh's) chariots and over his horsemen; a. e.—2) *upper millstone.* B. Mets. IX, 13, v. רֶחַיִם. B. Bath. II, 1 מרחיקין מן חר' ... you must keep the mill removed (from the neighbor's wall) three handbreadths counting from the lower millstone, which makes four from the upper millstone; a. e.—3) *branch for inoculation, set.* Tosef. Kil. I, 10 אין מרכיבין זחים בר' חמרה you must not inoculate olive trees with a shoot of a palm; Y. ib. I, 27ᵇ.

רִכְבָּא, רִיכְבָּא ch. same, 1) *upper millstone.* Targ. Deut. XXIV, 6. Targ. II Sam. XI, 26. Targ. Jud. IX, 21 רְכַב constr. (ed. Wil. רָכֶב); a. e.—*Pl.* רִכְבַיָּא, רִיכְבֵי. Targ. Y. II Deut. l. c.—2) *inoculation, young inoculated tree*; ר' דדיקלא (ר' דדיקלי) *a nursery of palm trees.* B. Mets. 108ᵇ. B. Bath. 62ᵇ. Ib. 83ᵇ.—[Targ. Y. II Ex. XV, 1 רִכְבֵּידוֹן, v. next w.]

רַכְבָּא, רָכְבָּא m. = h. רַכָּב, *rider.* Targ. O. Ex. XV, 1. Targ. II Kings IX, 17; a. e.—*Pl.* רָכְבִין, רוֹכְבִין. Targ. Y. I Ex. l. c.; (Y. II רָכְבֵי, corr. acc.).

רְכָבָא v. רְכוּבָא II.

רְכוּב m. (b. h.; preced. arts.) *coach, chariot.* Yalk. Ps. 862 (ref. to Ps. CIV, 3) בו"ד רְכוּבוֹ טועני וכ' as to a human being, his chariot carries him, but as regards the Lord, he carries his chariot; Midr. Till. to Ps. l. c. ed. Buber.

רְכוּבָא I ch. same. Targ. II Esth. I, 2. Targ. Ps. CIV, 3 Ms.

רְכוּבְתָּא II, m. **רְכוּבָא** f. (v. next w.) *knee.* Targ. Ps. XVIII, 37 (Ms. תֵּי ... *pl.*; h. text קרסל־); Targ. II Sam. XXII, 37 רְכוּבָתָי.—*Pl.* רְכוּבָן, רְכוּבַיָּא, רְכוּבֵי. Targ. Deut. XXVIII, 35 (O. ed. Vien. רָכְבֵי; ed. Berl. רְכוּבְּיָן). Targ. Is. LXVI, 12; a. fr.

רְכוּבָא (רְכוּבְתָּא) f. (רָכַב; v. אַרְכּוּבְתָּא) *joint, knee; bend.* Ḥull. 76ᵃ; a. e.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 15 ... של רוֹכְבָה, v. אַרְכּוּבְתָּא. Tosef. Mikv. V, 5 סילון של רכובא (R. S. to Mikv. VI, 8 רכובה) a knee-shaped tube.—B. Kam. 27ᵇ לר' the fine for kicking a neighbor with the knee; Y. ib. VIII, end, 6ᶜ.

רְכוּבְתָּא, v. רְכוּבָא II.

רְכוּךְ, v. רִיפּוּךְ.

רְכוֹן, v. רְכַן II.

רְכוֹנָא, רְכוֹן, v. sub רִיכּ'.

רְכוּשׁ m. (b. h.; רכש *to join, pile*; cmp. רכב) *goods, property.* Pirké d'R. El. ch. XXVII; a. e.

רְכִיב, רְכֵיב, v. רְכַב.

רַכִּיכְתָּא, רַכִּיכָא, רַכִּיךְ m., **רַכִּיכָא** f. (רָכַךְ) *soft, tender, young.* Targ. I Chr. XXII, 5. Targ. II Chr. XIII, 7. Targ. Prov. XXV, 15 Ms. (ed. רְכִיךְ). Targ. Y. Lev. XX, 10 (ed. Vien. רְכִי); a. fr.—Y. Kil. VII, beg. 30ᵈ בחדין רַכִּיכְתָּא in the case of soft stone, opp. צונמא (not צלמא); a. e.—*Pl.* רַכִּיכָתָא, רַכִּיכַיָּא, רַכִּיכֵי; רַכִּיכָן, רַכִּיכָתָא, רַכִּיכָתָא. Targ. O. Gen. XXXIII, 13. Targ. II Sam. XXIII, 6. Targ. Job XL, 27; a. fr.—Y. Sabb. VIII, 11ᵇ חזין רַכִּיכַיָּא (not רכיכה) the soft skins. Ib. אילין רכיכתא the soft bristles. Gen. R. s. 70 (to one translating Gen. XXIX, 17) עינוהי דלאה חוו ר' וכ' Leah's eyes were tender (by nature), עינוהי דאמך חוו ר' וכ' thy mother's eyes were tender, but *rakkoth* means, 'had grown tender from weeping' (v. Targ. Y. Gen. l. c.); a. e.

רַכִּיכוּ f. (preced.) *tenderness, delicateness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56.

רְכִילוּת f. (denom. of רָכִיל; v. רוֹכֵל) *going around, tale-bearing, evil gossip.* Y. Peah I, 16ᵃ top (ref. to Lev. XIX, 16) זו ר' לשון הרע this means the going around for slander.

רֶכֶס pr. n. *R'khes*, name of a river or canal in Babylonia. B. Mets. 18ᵃ (v. Rabb. D. S. a. l. note 70).

רָכַךְ *to be soft, tender;* denom. רַךְ.

[*Hif.* הַרְכִּיךְ *to make soft.* Tosef. Shebi. II, 10 מַרְכִּיכִין ed. Zuck., v. רָכַךְ.]

רַכָּךְ ch. same.

Digitized by Google

Pa. רַכֵּךְ 1) *to make soft.* Targ. Y. II Gen. XLIV, 19 מְרַכֵּךְ במילוי to speak softly.—2) (with, or sub. לִבָּא) *to make faint, frighten.* Targ. Y. I Gen. XXVII, 40 (ed. Vien. מַרְעִיךְ *Af.*). Targ. Job XXIII, 16.

Ithpa. אִתְרַכַּךְ, *Ithpe.* אִתְרְכִיךְ *to be softened, become soft; to melt.* Targ. Y. Ex. XII, 12; Num. XXXIII, 4. Targ. Ruth III, 8.

רָכַן I (cmp. preced. wds.) *to be tender, soft.*

Pi. רִיכֵּן, *Hif.* הִרְכִּין *to make tender; to prevent onion plants from forming hard bulbs.* Y. Shebi. V, 36[a] top [read:] דיחה שניח ... אינו מְרַכְּנוֹ ... בשביל שיחא מעשר שני in the second year (of the Sabbatical period) going over to the third, you must not 'soften' it (the onion plant) nor deny it water, in order that it may be subject to the second tithes (as a growth of the second year, to the deprivation of the poor man); ... דיחה שלישית מרכנו ... מעשר עני in the third year going over to the fourth, you may 'soften' and deny it water, in order that it be subject to the poor man's tithes (as a growth of the third year); Tosef. ib. II, 10 מְרַכְּכִין ed. Zuck. (Var. מודכין, prob. to be read מוֹרְכִין fr. מָרַךְ). Ib. מיחר לרַכֵּן ברגל ed. Zuck. (Var. לדכן, oth. ed. לדוכן) it is permitted to 'soften' during the festive week.—[Y. Ter. IX, beg. 46[c] חמרכין, v. רָכַס.]

רַכֵּן ch. same.

Af. אַרְכִּין *to soften.* Part. pass. מְרַכְּכָן; *pl.* f. מְרַכְּכָנָן. Targ. Prov. XVIII, 8; XXVI, 22; v. הַאֲבַן.

רָכַן II (preced.) *to bend.*

Hif. הִרְכִּין 1) *to bend* (act. a. neut. verb); *to yield.* B. Bath. V, 8, a. e. חִרְכִּינָהּ וכ', v. מָצָה. Num. R. s. 14[7] הוא לא הרכין צוארו לעבירה וכ' ה' he (Joseph) bent not his neck (did not yield) to temptation, therefore a golden chain was put on his neck; Tanḥ. B'resh. 12 צואר שלא ה' וכ' the neck which did not bend &c.; Lev. R. s. 23 שלא הִרְכִּינוֹ which he did not bend. Num. R. s. 10[7] וְהִרְכַּנְתִּי את ראשי I bent my head (nodding approval); Y. Ned. I, 36[d] bot. והרכניתי בראשי (read והרכנתי); Sifré Num. 22 (not גלחתי); (Tosef. Naz. IV, 7 הֵימַכְתִּי). Y. Ter. I, 40[b] top בראשו ה' if he nodded consent; ib. עד שירכין וכ' until he nods three times. Gitt. VII, 1; a. e.—2) *to sink, be faint.* Gen. R. s. 65 (ref. to Gen. XXVII, 22) בשעה שיעקב מַרְכִּין בקולו וכ' when Jacob is faint with his voice (in prayer), Esau's hands have power over him, opp. מצמצם.

רַכֵּן ch. same, 1) *to incline, sink, fall.* Targ. Y. Gen. XLVI, 29.—2) *to bend, turn.* Targ. Prov. XXI, 1.—Part. pass. רָכִין; f. רְכִינָא; *pl.* רְכִינִין; רְכִינָן. Targ. I Chr. XXI, 16.—Y. Yoma VIII, 45[b] בדוא דרוה ר' (ed. Krot. רכון) in the case of one in a bent position (under debris), opp. קיים. Y. B. Bath. II, 13[b] bot. אילין עמודייא דר' וכ' those columns which are bent (declining or sinking) are so from the shock through wagons, v. קריית.

Af. אַרְכֵּן, אַרְכִּין 1) *to bend, incline.* Targ. Y. Gen. XLIX, 15 (not אָ). Targ. II Sam. XXII, 10; Targ. Ps. XVIII, 10. Ib. CXLIV, 5; a. fr.—Part. pass. מַרְכַּן. Targ. Ez. I, 22 (ed. Wil. מְרַכֵּךְ).—2) *to cause to sink.* Targ. Prov. XXIV, 15 (h. text חשדד).—V. רִיסוּנָא.

Ithpe. אִתְרְכִין 1) *to incline, let one's self down; to fall.* Targ. Gen. XXIV, 64 (h. text ותפל). Targ. Y. II ib. XVII, 17. Targ. Y. Num. XIV, 5. Targ. Is. XIV, 12; a. e.—Targ. II Sam. XXII, 8 (h. text ויתגעשו; Targ. Ps. XVIII, 8 אתרטישו, אתרטיטו).—Gen. R. s. 60 (transl. ותפל, Gen. XXIV, 64) אִיתְרְכִינַת she let herself down.—2) *to be dragged.* Targ. Is. XIV, 19 (h. text השלכת).

רָכַס *to stamp*; (denom. of רֶכֶס) *to make a ceiling of cement* (v. מַרְזִיבָה). Y'lamd. beg., quot. in Ar. ארשדי ר' חקב"ח וכ' when did God form his upper stories with water as cement, v. רָכֶס.—[b. h. רכס *to fasten.*]

Pi. רִכֵּס *to stamp*; esp. (of beasts) *to pass over wetted grain; to husk* (differ. fr. הִדֵּשׁ). B. Mets. 89[b], sq. פרות המְרַכְּסוֹת בחבואה וחדשות וכ' when cows stamp (secular) grain, or thresh corn of T'rumah &c.

Hif. הִרְכִּיס *to cause to stamp, let (beasts) stamp.* Tosef. ib. VIII, 10 חמַרְכִּיס ed. Zuck. (Var. חמְרַכֵּס *Pi.*); Y. Ter. IX, beg. 46[c] חמרכין (corr. acc.).

רָכַס ch. same.

Ithpe. אִתְרְכַס [*to be trodden on,*] *to be lost.* B. Bath. 14[b] איידי דחזטר מִיתְרְכִיס because it (the Book of Hosea) is small, it might have been lost (if circulated as a separate book). Keth. 57[a] top א' כתובתה (sub. שטר) her marriage deed was lost. Yeb. 113[b] אִיתְרְכַסוּ לית מפתחי וכ' (not מפתחת) had lost the keys of the college building; a. e.

רֶכֶס m. (רָכַס), *pl.* רְכָסִים *walls of beaten earth.* Ex. R. s. 15 בנה עליות לא ... אלא ר' של מים the Lord did not build the upper stories with stones or with hewn blocks, but he made walls of stamped water; Tanḥ. Ḥayé 3 רְכָסִין של מים (not רכסיו).—[רכסים, Is. XL, 4, *mounds, embankments,* cmp. גֶּבֶשׁ.]

רִי׳ רְכָסָא I (preced.) *cement of rubble and clay.* B. Bath. 3[a] בר' when cement is used between the layers of a wall, opp. בטינא.

רִי׳ רְכָסָא II, v. רִכְשָׁא.

רְכֻפַּת, רְכָפָא f. (cmp. Syr. רקפתא, Löw, Pfl. 307) 1) *a tuberous-rooted plant* used for dyeing, *sow-bread* (cyclaminus). Shebi. VII, 2 (Ms. M. ארכפה; Maim. ירבנה).—2) בצל של ר' *tuber of rikhpa,* a kind of *onion.* Maasr. V, 8. Tosef. ib. III, 14; Y. ib. V, end, 52[a] אחד ב' של ר' כל שעוקצו וכ' what is the nature of a *rikhpa* onion? Its tail is squeezed into its inside; R. S. b. G. says, it has one shell only.—[Maim. to Maasr. l. c. suggests ר' to be a geographical term, corresp. to שום בעל בכי ib.]

רִיכָּ׳, רְכָפַת f. (רכך, cmp. רכב) 1) *joined timber.* Targ. I Kings VI, 9.—2) *pile, mass; multitude.* Targ. Ps. XVIII, 12; II Sam. XXII, 12.—Targ. II Chr. XXXI, 10 (h. text המון). Targ. Jer. LI, 16. Targ. Job XXVI, 14 (h. text ורעם); a. fr.

Digitized by Google

רְכָשָׁא, רִי׳ m. (b. h. רֶכֶשׁ; v. רכש) *harnessed horses, war horses.* Targ. Mic. I, 18. Targ. I Kings V, 8. Targ. Esth. VIII, 10; 14; Targ. II Esth. VIII, 14 רְכִיכְסָא.—*Pl.* רְכָשֵׁי, רִי׳. B. Bath. 152ª; Keth. 55ᵇ ארכביה אתרי ר׳ he made him ride on two steeds, i. e. he gave him a doubly fortified document; Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ top; Y. Kidd. I, 60ᶜ bot., v. בַּרְקָא II.

רָם m. (b. h.; רום) *high, exalted.* B. Bath. 78ᵇ (play on ונירם, Num. XXI, 30) אמר רשע אין רם the wicked says, there is no Most High. Num. R. s. 20[19] (play on ארם, Num. XXIII, 7) עם רם שלמעלן חיירתי וכ׳ with the Most High I was in communion, and Balak brought me down; ib. רם חיירתי וכ׳ I was high, but Balak &c. Sot. 32ᵇ בקול רם in a high (loud) voice. Y. ib. VII, 21ᶜ top (ref. to Deut. XXVII, 14) כקולו של רם like the voice of the Most High; a. fr.—*Fem.* רָמָה. Mekh. B'shall., s. 1 (ref. to Ex. XIV, 8) שחירתה ידן ... ר׳ על וכ׳ Israel's power was high above the Egyptians'; a. e.—*Pl.* רָמִים; רָמוֹת. Num. R. l. c. מן הר׳ חיירתי נהוג נשיאותך בר׳ וכ׳ I was one of the elevated. Keth. 103ᵇ conduct thy office with the exalted (surround thyself with the best people; Var. בְּרָמִים, q. v.). Midr. Till. to Ps. XVIII, 28 עיניך על ר׳ לתשפילם thy eyes are on the haughty to lower them; a. e.

רָם בָּרִין, v. בָּרִין.

רָם כִּירִי, v. כִּירִי II.

רָם, רָמָא I m. ch. = h. רָם, *high, exalted.* Targ. Ps. XLVI, 11 (ed. Wil. רְמָא). Targ. I Sam. IX, 2. Targ. Is. II, 15. Targ. II Esth. I, 2 ומנטלא ר׳ high and exalted; a. fr.—*Pl.* רְמִין, רַמַיָּא; f. רָמָתָא. Targ. Prov. XXV, 3. Targ. Deut. XXVIII, 52. Targ. Is. II, 12; 14. Targ. Prov. VI, 17; a. fr.—Gen. R. s. 32 אין מן טוריא ר׳ הוא וכ׳ if it (Mount Gerizim) belongs to the highest mountains &c.; Cant. R. to IV, 4 רָמַמָיָּא.

רָמָא II f. (preced.) *height.* Targ. Is. XXX, 25. Targ. Ez. VI, 13; a. fr.—*Pl.* רָמָן, רָמָתָא, רָמָאתָא. Ib. XVI, 24, sq. Targ. Prov. VIII, 2. Ib. IX, 3; a. fr.

רָמָא, v. רְמֵי.—[רָמָא *high*, v. רָם ch.]

רַמָּאָה, v. רַמַּאי ch.

רַמָּאוּתָא, רַמָּאִיתָא, v. רַמָּיוּתָא, רַמַּיוּתָא.

רַמַּאי, רַמַּיי m. (רָמָה *Pi.*) *deceiver, impostor.* B. Mets. III, 4, sq., v. בָּסַד. Deut. R. s. 4 ולא שחירת ר׳ חלי וכ׳ not that, which God forbid, he was a deceiver, v. רָמָה. Gen. R. s. 63 (play on ארמי, Gen. XXV, 20) אביה ר׳ ואחיה ר׳ וכ׳ her father was a deceiver, and her brother was a deceiver, and so were all the men of her place, v. רַמָּיוּתָא; a. fr.—*Pl.* רַמָּיִין, רַמָּאִין, רַמַּיִין. Keth. 68ª, a. e., v. חָזַק. Dem. III, 5, v. אַחֲרָאי; Y. Maasr. V, 51ᵈ; a. fr.

רַמַּאי, רַמָּאָה, רַמָּיָא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. XXIX, 12. Ib. XIV, 1. Targ. Prov. XII, 17; a. e.—Deut. R. s. 4 ... אבון ר׳ וחירת שם and there lived a man called Abun the deceiver; Y. Hor. III, 48ª bot. רבחון רַמָּיָה (corr. acc.); Tanḥ. R'eh 5; Lev. R. s. 5 אבא יודן ר׳ (not רמין); a. fr.—*Pl.* רַמָּאִין, רַמָּאֵי, רַמַּיִין. B. Bath. 46ª ר׳ דפומבדיתא the tricksters of Pumb'ditha; a. fr.—*Fem.* רַמַּיְיתָא. Gen. R. s. 70 בת רמאה ר׳ deceiver, daughter of a deceiver.—2) *lazy, lax.*—*Pl.* רַמָּאֵי. Targ. Prov. XII, 24.—V. רַמְיָא.

רָמָאתָא, v. רָמָא II.

רָמָה I f. 1) *high*, v. רָם.—2) *height.*—*Pl.* רָמוֹת. Meg. 14ª, v. צָפָה.

רָמָה II, v. רמי.

רָמָה, רִי׳ f. (b. h.; רמם *to move*; cmp. רחש a. deriv.) *worm*, esp. *the worm in man's grave.* Ber. 18ᵇ קשה ר׳ למית וכ׳ the worm is as painful to the dead body as a needle in sound flesh. Sot. 5ª (play on בְּשׂוֹר) בושה סרוחה ר׳ *basar* (flesh) suggests 'shame', 'putrefied', 'worm'. B. Mets. 83ᵇ אין ר׳ ותולעת וכ׳ no worm of any kind shall have power over you. Ab. IV, 4 תקות אנוש ר׳ ותולעת the prospects of man are worms. Koh. R. to V, 10 תרי דוא לר׳ he is (food) for worms; a. fr.—Pesik. Vayhi, p. 93ᵇ (in Chald. dict.) דהדין גופא אזל לר׳ that this (my) body must go to the worms; Koh. R. to XI, 2 לאדמה (corr. acc.); ib. ברם ר׳ ליח וכ׳ but worms shall have no power over me except &c.

רַמּוּז, v. רָמַז.

רִמּוֹן, רִי׳ m. (b. h.; רמם, v. רָמָה) [*crowded with seeds*, cmp. רִחֵשׁ,] *pomegranate.* Cant. R. to IV, 4 כר׳ חזה, v. רִיקָן. Ib. to VIII, 2 (ref. to עסיס רמני, ib.) אלו תחגודות שטעמן כר׳ that means the homiletic interpretations whose taste is like that of the pomegranate; a. fr.—*Pl.* רִמּוֹנִים, רִמּוֹנִין. Peah I, 5; a. e.

רִמּוֹן, רִמּוֹנָא, רִי׳ ch. same. Targ. Cant. IV, 3. Targ. Ex. XXVIII, 34; a. fr.—Ber. 36ᵇ שקלוה לנץ דר׳ ויבש ר׳ they took off the blossom of a pomegranate, and the pomegranate dried up. Lev. R. s. 12 רמונא מתקרי רימון the pomegranate (tree) is also called pomegranate; a. e.—*Pl.* רִי׳, רִמּוֹנַיָּא, רִמּוֹנִין. Targ. O. Ex. XXVIII, 33. Targ. Cant. IV, 13. Targ. Hag. II, 19; a. fr.—V. רוּמָנָא.

רִמּוֹנְקִי, Snh. 74ᵇ, v. הוֹמִינְקִי.

רִמּוּצָא, v. רִימּוּצָא.

רִמּוּצָה, רִמּוּצָא, v. רָמַץ.

רִמּוּתָא f. (רום) *haughtiness, pride.* Targ. Prov. VIII, 13. Ib. XXI, 4. Targ. Jer. XLVIII, 29; a. fr.—Sabb. 94ª רְמוּתָא רוחא וכ׳ pride seizes them (which makes them walk micingly). Ab. Zar. 71ª דר׳ רוחא וכ׳ they are too proud (to take back what they have given). Sabb. 110ᵇ; a. e.

רָמַז [*to move*, cmp. רָמַשׂ,] *to nod, gesticulate, hint.* Gitt. V, 7 חרש רומז ונרמז a deaf-mute person may transact business by gesticulating and being spoken to by gestures (with hands and head, contrad. to קָמַץ). Gen. R. s. 93

Digitized by Google

ר׳ למנשה he motioned to Manasseh; a. fr.—Trnsf. *to intimate, hint.* Sabb. 113b רָמַז ר׳ לח וכ׳ he intimated to her that &c. Cant. R. to I, 15 רמז רָמְזָה לנח וכ׳ she (the dove, by bringing an olive leaf) hinted to Noah, as if saying &c.; a. e.

Pi. רִמֵּז same. Ib. to I, 9 ודחרחה מְרַמֶּזֶת וכ׳ she motioned to her captors saying to them, I am yours &c.

Nif. נִרְמַז *to be spoken to by gestures*, v. supra.

רֶמֶז ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19. Targ. Is. LVIII, 9. Targ. Prov. VI, 13; a. fr.—Keth. 33a, v. infra.—Part. pass. רָמִיז; f. רְמִיזָא. Meg. 2a ר׳ הדיכא where is it intimated (in the Biblical text)?; Snh. 81b; a. e.

Pa. רַמֵּז same. Targ. Job XV, 12 (Var. ed. Lag. מרזמין; h. text ירזמון, Var. in Cod. וירמזון).—Keth. 33a ונְרַמֵּז בחו (Rashi נְיִרְמֵז) רַמְזוּי and let us (the court) intimate to them (the warning, in such a manner as not to offend them). Sabb. 62b (expl. דתיו מלאן (ומשק׳, Is. III, 16 ומסקרות וכ׳ ומְרַמְּזָן ... they filled their eyes with paint and winked; Yalk. Is. 262 ורמזין (read: ורָמְזָן *Pe.*). B. Kam. 24b דקמְרַמְּזֵי רמוז they give signs to one another; Snh. 86b; a. e.

רֶמֶז m. (preced.) *gesture, hint, intimation.* Sabb. 113b, a. e., v. רָמַז. Y. Ber. IV, 8a top ר׳ לתלמיד חכם וכ׳ this is an intimation to a scholar that a man must say to his teacher &c. Gen. R. s. 12, beg. (ref. to Job XXVI, 14) הסקתין the wise understand his intimation (through the thunder) and his plans; Yalk. Job 914 רְמָזוֹ בר׳ הדדיע להם וכ׳ he gave them to understand by allusion that &c.; a. fr.

רמ״ח (numerical value) *two hundred and forty-eight.* Gen. R. s. 69, beg.; a. e.

רִמְחָ, Y. Sabb. III, beg. 5c, read: רֶמֶץ, v. גִּירְסָרָא.

רִמְחָא, רִמְחָא, v. רוּמְחָא, רוֹמַח.

רַמִּי (tradit. pronunc. רָמִי) pr. n. m. (= ר׳ אמי) *Rammi* (*Rami*), name of several Amoraim. Keth. 87b, a. fr. ר׳ בר חמא. Ḥull. 20b, a. fr. ר׳ בר יחזקאל (Y. Erub. II, 22c top אמי בר יחזקאל); a. others.

רָמָה, רמי (b. h.) [*to move,*] *to throw, swing.* Mekh. B'shall., Shir., s. 2 (ref. to Ex. XV, 1 a. 4) ר׳ שחיו טולין למרום וכ׳ *ramah* means that they were hurled upward, *yarah*, that they were thrown down the deep.

Pi. רִמָּה *to impose upon, deceive; to be cunning.* Y. Hor. III, 48a bot. (he was no deceiver) אלא שהיה מְרַמֶּה במצות but he was cunning in charitable deeds (waited until others had subscribed, and then gave as much as all of them combined); Deut. R. s. 4; Tanḥ. R'eh 5. Gen. R. s. 85 אתה רִמִּיתָ באביך בגדי ... שחמר מְרַמָּה בך וכ׳ thou (Judah) didst deceive thy father by means of a kid (Gen. XXXVII, 31); by thy life! Tamar shall deceive thee through a kid (ib. XXXVIII, 20); Yalk. ib. 145 ... לאביך לך; a. e.—Part. pass. מְרוּמֶּה. Snh. 32b, a. e. דין מ׳, v. דִּין II.

רָמָא, רֵמִי ch. same, 1) *to throw, swing; to put on; to impose.* Targ. Ex. XV, 1. Targ. Ez. XVI, 5. Targ. II Kings XVIII, 14. Targ. Ps. LXXVIII, 57 (h. text רְמִיָּה!); a. fr.—Men. 42a ר׳ חוטי threw (attached) threads as show fringes; ר׳ ארבע put four threads on. Sabb. 10a, v. זִיזָא. Nidd. 33b ר׳ לידה תורא threw an ox down (slaughtered an ox) in his honor. Men. 42b רְמֵינָן לתו ביורה we cast them into the boiler.—*Part. pass.* רָמֵי, רְמָיָא *thrown down, lying.* Targ. Deut. XXI, 1 (O. ed. Vien. רָמֵי). Targ. Jud. XIX, 27; a. e.—Zeb. 5a ר׳ ריש לקיש וכ׳ Resh Lakish was lying on his belly in the college hall and asked &c. Shebu. 34b כל מילתא דלא ר׳ עליה וכ׳ a thing which does not rest upon a man (in which he is not interested), he will do unconsciously; ib. 41b, sq.; B. Bath. 39a; a. fr.—ר׳ לבני [*to put up bricks,*] *to make bricks.* Targ. Gen. XI, 3. Targ. Ex. V, 7; a. e.—ר׳ תיגרא *to create discord; to dispute.* Targ. Prov. VI, 14; 19; a. e.—Sabb. 130a דלא רָמוּ ליכא ... there is no marriage contract at which the parties do not quarrel.—2) *to lift, remove.* Y. Snh. X, 29a bot. בעי מֵירְמֵיהֵיה wanted to lift it; a. e.—3) [*to pitch one thing against another,*] *to show an incongruity; to object.* Nidd. l. c. מתניתין אחדדי ר׳ ... pointed out an incongruity between two Mishnahs. Taan. 4b גבי׳ אגבי׳ קא רָמֵית thou provest an incongruity between two authorities (why can they not differ in opinion)? B. Mets. 22b רב פפא ר׳ כתיב וכ׳ Rab Papa raised an objection: it is written (Lev. XI, 38) *ki yitten*, and we read *ki yuttan*, how is this to be explained? Yeb. 108b ורְמֵינְהוּ וכ׳ and we shall show an incongruity in it, i. e. this disagrees with the Mishnah, &c. Succ. 16a ארבא דר׳ לידה מְרָמָא some put it in the shape of pointing out a contradiction (between a Mishnah and a Boraitha); a. v. fr.

Af. אַרְמֵי 1) *to cast.* Targ. Jud. XX, 16. Targ. Prov. I, 14; a. e.—Sabb. 156b תדוה מַרְמִינָן וכ׳ we used to cast our bread together (into one basket) and eat. Ib. אא קאים ואַרְמִינָא I will stand up and put the bread into the basket; a. e.—2) *to tear away, remove with force.* Pes. 10b אַרְמְדֵי (not ארמויה) מיניה אַרְמֵיהּ it (the mouse) may have snatched it from the other mouse. Ḥag. 15b ... מאן אי מַרְמֵי לידה מאן if I take him by the hand, who will tear him away from me? who?—3) *to lift up.* Ab. Zar. 34b תַּרְמִינָךְ שעתך (Ms. M. תור מינך, v. Rabb. D. S. a. l. note) may thy hour lift thee up (i. e. may thy luck be high)!

Pa. רַמֵּי *to impose, deceive.* Targ. Y. Num. XXV, 18. Targ. Prov. XXVI, 19.—Lev. R. s. 5 דדה מְרַמֵּי במצוותה, v. preced.; a. e.

Ithpe. אִתְרְמֵי, אִתַּרְמֵי 1) *to throw one's self, be thrown.* Targ. I Chr. X, 4, sq. Targ. Josh. X, 11.—[Targ. Prov. VI, 6 some ed., read: אתחי, v. הִתַּל I.]—2) (cmp. קָלַע I) *to happen, chance.* Ḥull. 13a איתרמי ליה מקום ... (not איתרמו) because no suitable place (for slaughtering) offered itself there. Shebu. 41b עד דְּמִתְרְמוּ בי תרי וכ׳ until two persons shall happen to come that have studied &c.; a. e.

רָמְיָא, רַמְיָא m. (preced.) 1) *lying*, v. preced.—2) (*lying*) *idle, lax.* Targ. Prov. X, 4 (ed. Lag. רְמִיָּה).—*Fem.* רְמִירְתָא (רְמִירְתָא). Ib. XIX, 15.—3) (v. רַמַּאי) *deceiver.* Ib. XIV, 25.—[רַמְיָא, רָמְיָא, pl. of רָמָא.]

רַמְיָה, Men. 42a, v. רִמְיָא.

רַמְיוֹ, v. רַמְיוּתָא.

Digitized by Google

רַמָּאוּת, רַמָּיוּת f. (רַמַּאי) *deception, fraud.* Y. Taan. II, 65b תשובת של ר׳ dishonest penitence; Gen. R. s. 9. Y. Kidd. III, beg. 63c נקנח המקח אלא שנתגנב ר׳ the transaction is legal, but he acted dishonestly; Bab. ib. 58b; Tosef. Yeb. IV, 4. Lev. R. s. 23, beg. (ref. to Gen. XXVIII, 5) כללן כולן בר׳ the text includes them all under the attribute of dishonesty (רמאי = ארמי, v. רַמַּאי). B. Bath. 123a אחיו אני בר׳ I am his brother in cunning; a. e.

רַמָּאוּתָא, רַמְיוּתָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXIX, 19 (ed. Vien. רַמְיוּתָא). Ib. XXV, 28; a. e.—B. Bath. 123a מאי רַמָּאוּתַיְיהּ wherein does his trickery consist? Ib. לסגויי בר׳, v. סְגֵי II; a. e.

רְמִיָּא f. 1) part. pass. of רְמָא.—2) = next w. Snh. 86b מהו דתימא ר׳ מילתא היא קמ״ל ר׳ וכ׳ I might have thought that an exchange of signs (between witnesses) is something (cause for disqualification), therefore we are told, it is nothing at all.

רְמִיזָה f. (רַמַּז) *hint, gesture.* Yeb. XIV, 1 כשם שהוא כונס בר׳ וכ׳ as well as he (a deaf mute) may marry by gestures, he may divorce by gesture; Gitt. 71a. Ib. 59a בגיטין דברי הכל בר׳ as to letters of divorce, all agree that a deaf mute may divorce by gesture. Gen. R. s. 5, beg. שואלים . . . בר׳ וכ׳ they greeted the king with gestures, with fingering and with flags; ib. s. 28; Yalk. ib. 7; Yalk. Ps. 848; a. e.—*Pl.* רְמִיזוֹת. Gitt. 71a רְמִיזוֹתֶיהָ, v. קְפִיצָה. Yeb. 108b, v. קְרִיצָה.—[Lam. R. to I, 13 כמה ר׳ עשיתי, perh. to be read: תַּמְהוֹת *tricks.*]

רַמַּיָּא, רַמַּיי, v. רַמַּאי h. a. ch.

רְמִיָּא, רַמְיָתָא, רַמְיוּתָא, רַמְיָא, v. רַמָּיָא.

רַמְיוּתָא, v. רַמַּאי ch.

רמילוס, v. רוּמְלוּס.

רמין, Lev. R. s. 5 יורן ר׳ some ed., read רַמְּיִי.

רָמִיתָא, v. רַמְיָא.

רַמָּךְ m. (b. h.) *mule of a horse dam, rammakh.* Kil. VIII, 5 תור׳ מותר you may let the *rammakh* gender with his kind.

רַמָּכָא, רַמְכָא ch. same. Y. Kil. VIII, 31c bot. (ref. to רמך, v. preced.) ר׳ דלא כלינס the *rammakh* is one that brooks no bridle (effrenis, v. Plin. Hist. Nat. VIII, 69).—*Pl.* רַמָּכִין, רַמְכָיָא, רַמְכֵי. Targ. Esth. VIII, 10; Targ. II Esth. ib.—Taan. 23a חזא חמרירה . . . ר׳ ר׳ (Ḥoni after seventy years' sleep) saw his ass to whom had been born several generations of mules.

רמכון, v. בְּרִין.

רַמַּם, *Pi.* רִימֵּם, v. רוּם h.

רָמָּא = רָמָא, *high.*—*Pl.* רָמָּיָא. Cant. R. to IV, 4, v. רָמָא I.

רַמָּא, v. רַמְיָא.

רָמַס (b. h.) *to tread, stamp.* Y. Peah V, beg. 18d רומס חיריתי זתים וכ׳ I was stamping olives with R. Ḥiya &c.; ib. VI, 19c bot.; ib. VII, end, 20c. Kidd. 66a רומסם crush them (the Pharisees); a. fr.—Part. pass. רָמוּס; f. רְמוּסָה. Y. Ber. IV, 8a תר׳ ביד עריצים (the city of Jerusalem) which is trodden down by tyrants.

Pi. רִמֵּס same. Lev. R. s. 16 . . . ורמסתן קרון (not ורמסן) the carriage passed over them and crushed them to death; (Lam. R. to IV, 15 ומספסקתן).

רֶמַס ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 42.

רֶמֶס m., *pl.* רְמָסִים, v. רֶמֶשׂ.

רָמַץ (cmp. רָמַס) [*to crush,* denom. רֶמֶץ,] *to roll* or *bake in hot ashes* (רֶמֶץ). Part. pass. רָמוּץ; f. רְמוּצָה; דלעת ר׳ a certain kind of *cucumbers made edible by baking in hot ashes, Bitter Apple.* Ned. VI, 1 (49a) דלעת ר׳ (Bab. ed. תרמוצא), expl. ib. 51a דלעת חטמונה ברמץ a cucumber steeped in hot ashes; (another definition, v. קַרְקוֹזָאָה). Kil. I, 5; Tosef. ib. I, 5, expl. Y. ib. I, 27a כמין דלעת מרה ברמץ . . . a kind of bitter cucumber which is sweetened by rolling it in ashes; Y. Ned. VI, 39c bot. ברימצא.

רָמַץ I, *Pa.* רִמֵּץ (cmp. preced.) [*to squeeze in,* corresp. to h. שׁבץ,] 1) *to weave in checkers, to variegate.* Targ. Ex. XXVIII, 39.—Part. pass. מְרִמֶּצֶת; f. מְרַמֶּצְתָּא; *pl.* מְרַמֶּצְתִּין; מְרַמְּצָן. Ib. 4. Targ. Ps. XLV, 14.—2) (of jeweler's work) *to set, enchase.* Part. pass. as ab. Targ. O. Ex. XXVIII, 20 (Y. משקע); ib. O. a. Y. XXXIX, 13 משקעין מר׳. Targ. II Chr. III, 6.

רָמַץ II (preced.; cmp. meanings of רסס), *Pa.* רִמֵּץ *to drip, to discharge viscous matter.* Bekh. 44a (expl. טרוטות) דמרמצן עיניה Ar. (omitted in ed.) whose eyes are bleared.

רֶמֶץ m. (v. רָמַץ) [*crushed matter,*] *hot ashes, embers.* Nidd. 49b שופתח ע״ג תר׳ he puts the pot upon embers: if the embers make it water-tight &c. Neg. IX, 1 נכוה . . . בר׳ burnt by live coals or by embers. Ned. 51a, v. רָמַץ; a. e.

רְמָצָא ר׳, ch. 1) same. Y. Ned. I, 39c bot., v. רָמַץ.—2) *a pointed tool, pick.* Nidd. 62a; Sabb. 90a, v. אַשְׁלְגָא. Ib. 103a דבזעיה בר׳ דפרזלא וכ׳ when he bored a hole in it with an iron pick, and left it in.

רֶמֶשׂ m. (b. h.; רמש *to move, creep*) *creeping thing, worm, snake* &c.—*Pl.* רְמָשִׂים. Nidd. III, 2; Snh. VIII, 2, v. שֶׁקֶץ. Yalk. Ex. 182 רְמָסִים; a. fr.

רַמְשָׁא, רַמְשָׁ׳, רוּמְ׳ m. *evening.* Targ. Gen. I, 5. Targ. Ps. LXV, 9. Targ. Is. XXI, 13 (h. text עֶרֶב); a. fr.—Y. Ber. II, 5c bot. ברו׳ נחית וכ׳ in the evening he went down to the house of assembly. Ib. IV, 7c bot. יצלי דר׳ וכ׳ one may say the evening prayer (on the Sabbath), while it is still day-time; a. fr.

רְמַשִׁית, רִ׳ adv. (preced.) *last night* (= h. אֶמֶשׁ). Y. Ned. VIII, beg. 40d ליח . . . ברמשא לא טעמית כלום ר׳ וכ׳ a man does not say to his neighbor in the evening, I did not taste

Digitized by Google

anything *ramshith* (meaning the night before), but he would say, *ethmol* (yesternight, which would prove that in popular conception the day begins with the night); ליח ... בצפרא לא טעמית כלום ר׳ וכ׳ (on the other hand) does not a man say to his neighbor in the morring, I did not taste anything *rumshith* (last night)? does this mean to say, it is this day, i. e. does he not indicate that he does not count the day from the evening? Y. Snh. VIII, 26[b] top ר׳ ... עם מאן דקדש with him who inaugurated the new month here last night.

רמ״ח a mnemotechnical word, intimating רֹאש head, מְעִים bowels, תַּחְתּוֹנִיּוֹת piles. Ber. 51[a].

רָמָתָא, v. רָמָא II.

רָנָא, v. רְנִי.

רַנְגִיא, Lam. R. to I, 13 מר׳, v. סְרִינְגָיָא.

רִנָּה, רִי׳ f. (b. h.; רָנַן) *chant, song.* Yoma 70[a]; Sot. 41[a]. Ex. R. s. 47 ר׳ של תורה, v. רִינּוּן. Y. Succ. IV, 54[a] top בר׳ using the verb רָנַן; a. fr.

רִנּוּנָא, רִנּוֹן, v. sub רִינּוּן.

רָנָא, רְנִי (v. next w.) *to think, meditate.* Part. רָנֵא, רָאנֵי, רָנֵי. Targ. Prov. VIII, 7 (some ed. דנא, corr. acc.). Ib. XV, 28 ראני ed. Lag. (Var. ראני, corr. acc.; ed. Wil. רָנֵן).

רָנַן (b. h.) [*to whiz, hum,*] 1) *to murmur,* v. רוֹנֵן.—2) *to rejoice.* Ab. Zar. 24[b] רוֹנְנִי וכ׳ rejoice, O holy ark, v. רוּם I h.

Pi. רִינֵּן same, 1) *to murmur, complain.* Y. Ber. IV, 7[d] top עד שרִינְנוּ כל העם until all the people murmured (became rebellious); Bab. ib. 27[b] שרננו; Y. Taan. IV, 67[d] שריננו בו; Bekh. 36[a]. Y. Ber. IX, 14[b] מְרַנְּנִים אחריו, v. סְפִיקוּלָא I. Num. R. s. 12[7] כל ... לא חיתה מְרַנֶּנֶת as long as she was engaged in making the purple cloak, she did not grumble; Pesik. R. s. 5 מרננית (corr. acc.; Tanḥ. Naso 12 מריבה). Num. R. l. c.; Pesik. R. l. c. ווי ... וְיִרַנְּנוּ כשם שהיו מרננים woe, (I am afraid,) lest they will again murmur as they were wont to do. Midr. Till. to Ps. XXXIII (ref. to Cant. IV, 11) בין משבחת בין מרננת אל תמנעי וכ׳ whether praising or complaining, refrain not thy voice, for 'thy voice is sweet'; a. fr.—2) *to sing, praise.* Ib. חכל מרננים צדיקים מרננים וכ׳ all give praise (to God), the righteous give praise, and the wicked give praise; אבל אין הרשעים מרננין וכ׳ but the wicked praise not until he brings plagues upon them &c. Ib. הכל מרננין לפניו וכ׳ all sing before Him, heaven and earth sing &c.; a. fr.

רַנֵּן ch. same, 1) *to think, meditate.* Targ. Prov. XV, 28, v. רַנֵּי. Targ. Ps. XXXVII, 30; a. e.—2) *to murmur.* Targ. I Sam. II, 24 דמְרַנְּנִין, דרננין (ed. Lag. ודננין, Var. רי׳).

Pa. רַנֵּן 1) *to think, meditate.* Targ. Ps. I, 2. Ib. XXXIX, 4 ברַנְּנִי Ms. (ed. ברנני, ברי׳, v. next w.); a. e.—2) *to murmur.* Targ. I Sam. l. c., v. supra.—Y. Ab. Zar. III, 42[c] top והוו מְרַנְּנִין ביה ... and the scholars murmured against him (considered his conduct unbecoming). Yeb. 34[b] קא מְרַנְּנֵי אבתרך ... the scholars speak ill of thee; a. e.—3) *to sing, rejoice.* Targ. Ps. XIII, 5, sq. Ib. XIV, 7; a. fr.

רִנָּנָא, רְנָנָא רִי׳, c. (preced.) 1) *meditation.* Targ. Ps. XXXIX, 4. Ib. XIX, 15 רְנָנַת constr. (not רִנְנַת); a. e.—2) *murmuring, evil talk.* Targ. Ez. XXXVI, 3.—3) *song, joy, music.* Targ. Job III, 6. Targ. Ps. XCII, 4.

רְנָנָה f. (b. h.) same, 1) *evil talk.* Yeb. 26[a] top (in Chald. dict.) בר׳ לא מפקינן on mere talk we do not require a husband to divorce his wife.—2) *meditation; prayer; song.*—*Pl.* רְנָנוֹת. Ber. 17[a] לשונך ירחיש ר׳ may thy tongue be abundant in reflections. Ib. 29[a] כנגד כ״ד ר׳ וכ׳ corresponding to the twenty-four expressions for prayer which Solomon used (I Kings VIII, 23-53); Sabb. 30[a] (v. Rashi); Num. R. s. 14[3] (expl. in a gloss by ref. to II Chr. VI, 18-41); Midr. Till. to Ps. XXIV.

רָסָא, רָסַח, v. רְסִיסָא.

רִסּוֹקָא, רִסּוּק, רִסּוּס, v. sub רִיסּ׳.

רִסְטָקָאוֹת, v. טְרַקְסָאוֹת.

רָסֵי, v. רְסַס.

רָסִיס m. (b. h.; רָסַס) *broken piece.*—[Yalk. Josh. 27 ברסיסי, v. נָסִיס.]—*Pl.* רְסִיסִין *groats* of lentils. Hull. 6[a].

רְסִיסָה, רְסִיסָא m. (preced.) 1) *structure demolished by breaches,* opp. בְּקִיעָא. Lev. R. s. 19, v. אֲלִיס; Koh. R. to X, 18; Cant. R. to IV, 14 רִיסָּה, רִיסָּא (Ar. חיסא ליח מינדה).—2) *drop.*—*Pl.* רְסִיסִין, רְסִיסַיָּא. Targ. Jer. III, 3 (h. text רבבים). Ib. XIV, 22. Targ. Deut. XXXII, 2; a. e.

רְסָן m. (b. h.) *bridle.* Ex. R. s. 20, beg., v. בָּסַס; a. e.

רִסָּנָא רִי׳, ch. same. Targ. II Esth. VI, 11.

רָסַס (cmp. רָצַץ), *Pi.* רִיסֵּס *to crush, break into small pieces.* Y. Naz. VI, 54[d] bot. רִסְּסָן ואכלן (or רְסָסָן) if he chopped them (the ants) and ate them (v. רָסַק). Ukts. II, 5, sq. עד שרִסְּסָן until he has cracked or broken the shell (and taken out the contents); Tosef. ib. II, 15 אע״פ שרי׳ ... לפרק although he has cracked the shell, the connection is not considered broken until he begins to pick; וביצה טרומיטא אע״פ שרי׳ וכ׳ (not טרמיסא) and in the case of a boiled-down egg (v. טרומיטא) the connection remains, although he has crushed it, until he begins to peel it; a. e.—Part. pass. מְרוּסָּס. Sabb. VIII, 5 אם היה עב או מרוסס if the reed is thick or cracked.

Hithpa. הִתְרוֹסֵס *to be crushed, cracked.* Hull. 77[a] מתרוסס מהו if the flesh covering the wound is lacerated, how is it? Sot. 11[a] (play on יִתְמַסְּסוּ, Ex. I, 11) ראשון מתרוסס (Ar. s. v. פירוהם: מתמסמס) one building after the other was crushed (fell in); Ex. R. s. 1.

רַסַּס ch. same, 1) *to crush, crack.*—Part. pass. רְסִיס. Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text כתוּת).—Targ. Y. Deut. XXVIII, 33 וְרִיסְיָן Bxt. (ed. וְרִיסְיָן; h. text וְרָצוּץ).—2) (cmp. עָרַק) *to distil, drop, moisten.* Targ. Prov. VII, 17 רַסֵּית. Ib. III, 20 וענני רַסּוּ טלא (or רְסוּ fr. רסי) Ar. (Ms. שחקי יַסֵּק; ed. corrupt שמיא צעי (ד)מטליא; for צעי, read עבי as a

Digitized by Google

Var. of שמיא, and for דמטליא read: רמי טליא). Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28 רַסְרִין (fr. רסי; ed. Vien. דסרין, corr. acc.).

Pa. רַסֵּס *to cause to drip,* (of a sore) *to run.* Part. pass. מְרַסַּס; f. מְרַסַּסְתָּא. Targ. Is. I, 6.

Ithpe. אִתְרְסִיס *to be crushed.* Targ. Y. Lev. XXII, 24 דְּמִתְרְסִיס (ed. Vien. הַמְּרָסָס, corr. acc.), v. supra.

רָסַק (cmp. preced.) *Pi.* רִיסֵּק *to crush, chop.* Ter. X, 2 תפיח שרִסָּקוֹ וכ׳ (Y. ed. שרִיסְּקוֹ) an apple chopped and put into dough; Y. Ḥall. I, beg. 57ᵃ. Macc. 16ᵇ רי׳ חשעה וכ׳ if he chopped nine ants &c. (v. רָסַס). Sabb. XXII, 1 חלות דבש שרִיסְּקָן וכ׳ honeycomb broken into small pieces &c. Ukts. III, 11 משרִיסֵּק from the time you break (the honeycomb, to take it out of the hive). Sabb. XXIV, 2 אין מְרַסְּקִין וכ׳ you must not chop grass &c. Ib. 51ᵇ אין מְדַשְּׁקִין וכ׳ Ms. M. (ed. מְרַסְּקִין) you must not crush snow or hailstones &c.; a. e.

רְסַק ch., *Pa.* רַסֵּק same, *to break into pieces.* Targ. Y. Lev. II, 6 (h. text פתות).—Part. pass. מְרַסַּק; f. מְרַסַּקְתָּא. Ib. VI, 14.

רְסָתָקָא, רְסָקָא, v. sub רִיסְ׳.

רַע I m. (b. h.; רָעַע) [*shaken,*] *weak, sick; bad;* (noun) *evil.* Ber. 7ᵃ מפני מה . . . ורע לו why is there a righteous man who fares well, and another righteous man who fares badly? Ib. 23ᵃ (ref. to Koh. IV, 17) בין טוב לרע וכ׳ they cannot distinguish between good and evil, and want to offer a sacrifice before me? Kidd. 40ᵃ (ref. to Is. III, 11) וכי יש רשע רע ויש שאינו רע is there a bad wicked man and a wicked man that is not bad?; רע לשמים ורע לבריות one bad in his relation to heaven (irreligious) and bad to men is a bad wicked man &c. Ohol. XVIII, 6 שכחן רע whose strength is feeble, v. כֹּחַ. Ab. II, 9 חבר רע a bad companion; לב רע a bad heart; a. v. fr.—*Fem.* רָעָה *bad;* (noun) *evil.* Ib., a. fr. רִע ר׳, v. עַיִן ר׳. Sabb. 11ᵃ ולא כל ר׳ אשה ר׳ any evil, only not a bad wife. Ber. 61ᵃ . . . אחת ואחת יועצתו לר׳ one (kidney) counsels for good, the other for evil. Y. Shek. I, beg. 45ᵈ לר׳ וכ׳ . . . לטובה for a good purpose—'every liberal-hearted' (Ex. XXXV, 22), for a bad purpose—'the whole people' (ib. XXXII, 3). Hor. 10ᵇ אפי׳ ר׳ . . . טובתם even the good which wicked men do is an evil with the righteous (they do not enjoy it); Yeb. 103ᵃ sq. Koh. R. to V, 12, v. חוֹלָה I. Ber. l. c. (ref. to Koh. IV, 17) אל תהי . . . אם על ר׳ תם מבריאים be not like the fools who sin and offer a sacrifice, not knowing whether they offer it for the good they have done or for the evil; a. v. fr.—*Pl.* רָעִים; רָעוֹת. Keth. 110ᵇ (quot. fr. Ben Sira) כל ימי עני ר׳ all the days of a poor man are bad; Snh. 101ᵃ. Y. Ber. V, 8ᵈ bot., v. רָצַץ. Ex. R. s. 42 (ref. to Jer. II, 13) ושתי ר׳ עשו לבד have they committed no more than two evils?; a. v. fr.

רַע II *to be evil,* v. רָעַע.

רַע III ch. = אַרַע, v. לְרַע.

רַעַ, v. רִיעַ.

רָעָא, v. רָעַע.

רָעֵב I m. (b. h.) *hungry.* Gitt. 56ᵃ כל . . . כשהוא ר׳ וכ׳ whoever entered his house hungry like a dog came out satisfied. Lev. R. s. 34 (ref. to Is. LVIII, 10) אם זכיתם לרָעֲבוֹ של יעקב וכ׳ if you do good, you will give to the hungry one of Jacob, if not, to the satisfied one of Esau (to the Roman oppressor); a. fr., v. next w.—*Pl.* רְעֵבִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 19 מאכיל ר׳ חייתי I have been a feeder of the hungry; זה חשער של מאכיל ר׳ this is the gate for him who fed the hungry. Ib. to Ps. CXLVI, 7 ומי הם חר׳ זה וכ׳ and who are the hungry (to whom the Lord gives bread)? Such as Elijah who was hungry &c.; a. e.

רָעֵב II (b. h.) *to be hungry.* Succ. 52ᵇ אבר . . . מְרָעֵיבוֹ שבע משביעו ר׳ a small organ is in man, when you starve it, it is satisfied, when you satisfy it, it is hungry; Snh. 107ᵃ. Mekh. B'shall., s. 4 ר׳ תאכילו when the child was hungry, he gave him food; (Yalk. Ex. 283 נִרְעָב); a. e.

Hif. הִרְעִיב 1) same. Mekh. l. c. ר׳ תאכילו when Israel was hungry, he (the Lord) gave him food.—2) *to starve, subject to privation.* Succ. l. c. Snh. 65ᵇ (ref. to Deut. XVIII, 11 (דורש אל חמתים וכ׳ זה המַרְעִיב עצמו that is he who fasts and spends the night in the cemetery in order that the spirit of impurity (unholy inspiration) may rest upon him. Ib. 100ᵃ כל המרעיב עצמו וכ׳ him who undergoes privations for the sake of studying the words of the Law in this world, the Lord will satisfy &c. Y. Keth. V, 30ᵇ תאבר הזה תְּרַעֲבֶנָּה השביעתו . . . תרעיבתו that certain organ, if she starves it, she makes it satisfied, the more she satisfies it, the more she makes it hungry, v. supra. Taan. 11ᵃ; a. e.

Nif. נִרְעַב *to be famished,* v. supra.

רְעֵב, Targ. Y. Num. XX, 11 ואירעב ed. Vien., v. רְעַם II.

רָעָב m. (b. h.; preced. art.) *hunger, famine.* Ber. 55ᵃ שלשה . . . ר׳ ושובע וכ׳ three things does the Lord himself announce; famine, plenty, and a good governor. B. Bath. 8ᵇ קשה מחרב ר׳ famine is a severer affliction than war. Ab. V, 8, v. בַּצּוֹרֶת; a. fr.

רַעֲבוֹן m. (b. h.) same. Taan. 11ᵃ כל . . . בשני ר׳ he who denies himself enjoyments in years of famine. Ib. 10ᵇ. Yoma 74ᵇ, a. e. ענוי ר׳ the affliction by fasting. Gen. R. s. 40 קמץ עליו ר׳ ולא חקפיד וכ׳ famine came upon him, but he was not agitated and complained not. Koh. R. to V, 10 (ref. to Deut. VIII, 3) וכי מאכל ר׳ וכ׳ did the Lord give Israel the manna as food of famine (in scantiness)?; a. fr.

רַעֲבָתָן m. (preced. wds.) *voracious eater, glutton.* Bets. 25ᵇ תרי זח ר׳ he is considered a glutton. Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top ולר׳ כדי מזונו and for a great eater (we may save from fire on the Sabbath) as much as he needs for his meal. B. Mets. VII, 5 שלא ירחא ר׳ וכ׳ . . . מלמדין we teach man that he (as a field laborer) must not be greedy, and that he should close the door before him (restrain his appetite for drink); a. e.

Digitized by Google

רְעוּ, רְעוּתָא f. = רַעְיָא I, *pleasure, will; good will; ambition.* Targ. Prov. XII, 2. Targ. Y. Gen. XXIII, 8 (O. רעיא); a. fr.—Targ. Ps. CVII, 30 רְעוּתְהוֹן Ms. (ed. רַעֲיָתָן, רַעֲיָתָן).—Constr. frequ. רַעֲוַת, רַעֲוָות. Targ. I Sam. XXIII, 20 (h. text אַוַּת). Targ. Ps. CXLV, 19 רעוות Ms. (ed. רְעוּת); a. e.—Snh. 7b בְּרִיעוּת נפשיה of his own free will, v. צְבִי. Lev. R. s. 3 (ref. to רְעוּת רוח, Koh. IV, 6) רְעוּתָא דמתקרי וכ׳ it is his ambition to be called &c.; a. fr.

רְעָה, רְעֵי (b. h.) [*to join, arrange,* cmp. רבר,] *to lead, pasture, feed*; (neut. verb) *to graze.* Ex. R. s. 2 כשהיה רועה ... משה when Moses ... was feeding Jethro's flock in the desert &c.; חֵידְ אתה חָרֵעָה וכ׳ as thou livest, thou shalt lead my flock, Israel. Ib. יזדמן מוציא הקטנים לְרְעוֹת כדי שירעו וכ׳ he (David) took out the young first that they might eat the tender grass &c. Yoma VI, 1 יְרֵעָה, v. סָאַב; Bekh. II, 9 ירעו עד וכ׳; a. fr.

Hif. הַרְעָה *to lead to pasture, feed.* Erub. 17a; B. Kam. 81a top שיהו מַרְעִין וכ׳ v. חוֹרֵשׁ; a. e.

Pi. רֵעָה, יְרֵעָה (v. Jud. XIV, 20) *to associate, make a friend, companion.* Cant. R. to II, 9 (ref. to רעיתי, ib. 10) בתו של יצחק שרייעה אותי ויירפה אותי וכ׳ the daughter of Isaac who declared me (the Lord) his friend and beautified me (the faith in God) on the altar. Lam. R. introd. (R. Josh. 1) שְׁתְּרֵיעֵי לקבל וכ׳ (some ed. שְׁתְּרֵיעוּ; from רעע, v. רֵיעַ) that thou (you) form a partnership &c., v. עָרַב.

רְעָא, רְעֵי I ch. same, *to feed; to graze.* Targ. Gen. XXX, 31; 36. Targ. Ex. XXXIV, 3; a. fr.—Ber. 56a יְרַעֵי וכ׳, v. שְׁקָצָא.

רְעָא, רְעֵי II (preced.; cmp. צְבֵי) = h. רָצָה, [*to join in,*] *to desire, take delight in; to welcome* (cmp. חָפֵץ &c.). Targ. Ps. XL, 7 Ms. (ed. צבי). Ib. LXXXV, 2. Targ. I Sam. XX, 30 (h. text בחר). Targ. Y. Lev. XXVI, 34 (O. *Af.*). Targ. Ez. XVIII, 23; a. fr.—Yalk. Koh. 972 כאן דרחמנא לָא רַעְיָא ביה whom the Lord favors. Y. Snh. I, 19a לא רַעְיָא ביה I do not like him; Y. M. Kat. III, 82a bot. רעיינא (corr. acc.); a. e.

Af. אַרְעֵי 1) *to favor, welcome.* Targ. O. Lev. l. c.—Part. pass. מַרְעֵי. Targ. Y. Deut. XXXIII, 24 (h. text רצוי).—[Targ. Y. II Ex. XV, 9 אַרְעֵי, v. אָרַע I.]—2) *to reconcile.* Num. R. s. 9 20 יִמָּרְעֵיין ליה לאינתיה and (we should) have made him live with his wife.

Ithpe. אִתְרְעֵי 1) *to be pleasing, acceptable; to delight in, choose.* Targ. Lev. I, 4. Targ. Koh. IX, 7. Targ. Gen. XXXIV, 3 (h. text דבק). Targ. Job XXXIV, 4 נִתְרְעֵי לנא (h. text נבחרה); a. fr.—[Targ. Y. Lev. XXIII, 14 יתרעון, read: תתארעין, v. אָרַע II.]—2) *to be reconciled.* Targ. Ps. LXXVII, 8.—3) *to offer one's self willingly, volunteer.* Targ. Is. LXIV, 6 (h. text מתעורר!).—[Hull. 10a אירתיצאי, v. רָצַע.]

רְעִי (רֵיעִי) I m. (b. h.; רָעָה) *a grazing animal.* Pesik. R. s. 16 (expl. רעי, I Kings V, 3) מן המרעה from the pasture ground; Yalk. Kings 176. Sabb. XX, 4 נ״שדין בלפני הפתם ... מפני חר׳ (Y. ed. חריעי) you may (on the Sabbath) sweep the crib before the stall-ox, and move (the remnants) aside for the sake of the grazing animal (which is ordinarily fed on the pasture); Y. ib. 17c bot. מה שהפתם בשאר (ש)בהמה מותיר חר׳ אוכל because the grazing animal eats what the

רַעֲבָתָנוּתָא f. (preced.) *voracity, greed.* Ḥull. 105b משום דמיחזי כר׳ because it has the appearance of voracity; Sabb. 117b; Ber. 39b.

רָעַד (b. h.) *to tremble.*

Hif. הַרְעִיד *to shake.* Makhsh. I, 2, sq. המַרְעִיד את האילן if one shakes a tree; Tosef. ib. I, 1, sq.—[Sifré Num. 11 ומרעדים את העץ. v. עָרְעַר II.]

רְעַד ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19.—Y. Taan. II, beg. 65a חוה גופי רָעַד ... כל זמן whenever I saw them do that, my body trembled; (Bab. ib. 16a מזדעזע לי כולי גופאי). Y. Snh. X, 29a bot. רַעֲדַת ארעא וכ׳ the earth shook and sank.

Pa. רַעֵד *to shake.* Targ. Nah. III, 12.—[Y. Snh. X, 27d bot. מרעדא, quot. in Levy Talm. Dict., v. ריעץ.]

Ithpa. אִתְרַעֵד *to be shaken, tremble.* Targ. II Esth. I, 2.

רְעָדָה f. (b. h.; preced.) 1) *trembling, shaking.* Zeb. 116a אחזתן ר׳ וכ׳ ... כל trembling seized all the kings of the nations in their palaces. Y. Ber. V, 8d bot. (ref. to Ps. II, 11) לכשיבוא יום ר׳ תגילו when the day of trembling (of the wicked) comes, you will rejoice; Bab. ib. 30b, v. גִּילָה; Yoma 4b. Tanḥ. Noah 19; a. e.—2) *vibration.* Tosef. Zab. IV, 6 מכח ר׳ וכ׳ ... כל שבא whatever indirect contact is produced by vibration is clean, opp. חִסָּמָה, v. חִיסָּם.—*Pl.* רְעָדוֹת *questions of levitical cleanness based on indirect contact through vibration.* Par. XI, 2 (v. R. S. a. l.; differ. interpret. in Maim. a. Ar.). Y. Ab. Zar. II, end, 42a הן רפפות הן רְעָלוֹת *r'fafoth* (Par. l. c.) is the same as *r'ʿaloth.*

רעדע, Y. Snh. X, 27b bot. מרעדע, quot. in Levy Talm. Dict. מרעדא, read: מרעדע, v. רַעֲרַע.

רָעָה *f. evil,* v. רַע.

רָעָה *to feed,* v. רעי.

רְעוּ, v. רְעוּתָא.

רַעְיָא, רְעָוָא I m. (רְעִי II) *will, pleasure* (corresp. to h. רָצוֹן, חֵפֶץ &c.). Targ. Deut. XXXIII, 23. Targ. O. ib. 24 (h. text רצוי). Targ. Lev. I, 3; 9 (O. ed. Berl. רַעֲוָא). Targ. Jud. XIII, 23; a. fr.—[רַעֲוָא f., constr. רַעֲוַת, רַעֲוָות, v. רְעוּתָא.]—Koh. R. to III, 2 יהא ר׳ מקמיה וכ׳ may it be the pleasure of the Holy One &c. Nidd. 33b יהא ר׳ דתהוי וכ׳ may it be the will (of God) that thou be like him. Bets. 38a יהא ר׳ דאימא וכ׳ may it please God, that I say something acceptable; a. fr.

רַעְיָא, רְעָוָא II m. *shepherd; pl.* רַעְיֵי, רַעְוֵי, רַעְיָוָתָא, רַעְוָוָתָא, v. רָעָיָא.

רְעוּת f. (v. רֵעַ) *friend, neighbor; another.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV אשה מאת רְעוּתָהּ ... ואבני and the gravestones are separated from one another.

רְעוּתָא, רְעוּת, v. sub. רְעִי.

Digitized by Google

stall-ox leaves over.—[Comment. erroneously: מפני חר׳ on account of *soiled matter*, v. next w.]

רְעִי, רְעִי II m. (רוח = רעה, v. רֵיאָה a. רֵיאִי II; cmp. הִבְרִיוֹנִים) *secretion, excrements.* Bekh. 7ᵇ דרך חר׳ (Rashi דרך בית חר׳) in the secretory channel (instead of in the womb). Kel. XVII, 2 בית חר׳ ... מקבל את חר׳ (ed. Dehr. הראי) a night chamber which is too defective to retain liquid matter, although it retains solid excrements. Cant. R. to III, 4 בית חר׳ *privy.* Tosef. Ber. II, 16; Ber. 25ᵇ גרף של ר׳ a vessel for excrements; Sabb. 47ᵃ; a. fr.

רְעִי, רַעֲיָא, רַעְיָא I, רִי׳, רְעָא ch. same. Targ. Ps. LXXXIII, 11 (ed. Wil. רְעִי; ed. Lag. ריעיא). Targ. Job XX, 7 רַעְיָה (ed. Lag. רַעְיָה). Targ. Esth. V, 1, v. אֲעִיצָא. Targ. Y. Deut. XXIII, 14. Targ. Y. Lev. IV, 11; a. fr.

רְעִי III, **רְעִיָא, רְעִיְא** (**רַעֲיָא** II) m. (v. רְעִי I) *pasture.* Targ. II Esth. IV, 1. Targ. I Kings V, 3. Targ. Gen. XLVII, 4 (O. ed. Berl. רְעִי). Targ. Ex. III, 1; a. e.

רְעִיָא, רְעָיָא, רַעְיָא (**רַעֲוָיָא**) m. (preced.) *shepherd.* Targ. Is. XL, 11. Targ. II Sam. XXIV, 17; a. fr.—B. Mets. 5ᵃ. Sabb. 32ᵃ, v. חַגְרָא. Keth. 62ᵇ רבי עקיבא ר׳ וכ׳ R. Akiba (as a youth) was a shepherd of Ben Kalba Sabu'a's. Lev. R. s. 4, v. כּוּלְבָּ; Snh. 103ᵃ; B. Mets. 84ᵇ, v. קוּלְתָא; a. fr.—*Pl.* רְעָיָא, רְעָיִן, רַעְיָן, רַעְיָנִי, constr. רַעְיָתָא; רְעֵיהוֹן, רַעְיָהוֹן. Targ. Y. Gen. XLVI, 32 (O. רְעֵי; ed. Berl. רְעָן). Targ. Is. XIII, 20. Targ. Ex. II, 17 (Y. ed. Vien. רַעְיָא, corr. acc.). Targ. Cant. I, 8 רעיתא ed. Lag. (oth. ed. רעיתי, corr. acc.; ed. Vien. רעיא). Targ. Gen. XXVI, 20; a. fr.—Y. Ter. VIII, 46ᵃ ר׳ חלבן וכ׳ shepherds milked, and a serpent came &c. Bekh. 21ᵇ, v. צַלְתָא; a. e.—*Fem.* רְעִיְתָא (רַעְיְתָא). Targ. Gen. XXIX, 9.—Cant. R. to I, 9 (play on רעיתי, ib.) רעיירתא דעולמי shepherdess (preserver) of my world.

רְעִיָּה, רְעָיָה f. (preced. wds.) *grazing*, esp. *grazing until natural death* to which sacrificial animals are eventually condemned, v. סָאַב. Zeb. 5ᵇ; 112ᵃ, a. e., v. נָתַח. Yoma 66ᵃ לר׳ אזלא goes to pasture until death; a. e.—*Pl.* רְעָיוֹת. Ib. כל ר׳ all animals condemned to pasture.

רְעִיוֹן, Y. Keth. V, 30ᵃ top, v. הִגָּיוֹן.

רַעְיוֹן m. (b. h.; v. רְעִי II; cmp. Hos. XII, 2 רעה רוח) *desire, ambition, greed.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. (ref. to Deut. VII, 15) כל חלי זה ר׳ 'every disease', this means ambition; (B. Mets. 107ᵇ; Lev. R. s. 16 זו עין). Y. Sabb. l. c. (ref. to Deut. XXVIII, 48) ונתן ... זה ר׳ 'he will put an iron yoke on thy neck', that is greed.

רְעִינָא, רַעֲיָנָא, רַעְיוֹנָא ch. same, *desire, thought.* Targ. Ps. XXXII, 11; XXXVI, 11 Ms. (ed. לבא). Targ. Prov. VI, 32 ed. Lag. (ed. דר׳, corr. acc.). Ib. VII, 7; a. fr.—Ib. XXVIII, 25 גבר ר׳ Ms. *greedy*, v. רְחַב.—*Pl.* רַעְיוֹנִין, רַעְיוֹנֵי׳. Targ. Ps. XL, 6 Ms. (ed. רעותך; h. text מחשבת). Targ. Job I, 5. Ib. XVII, 11 (h. text זמות). Targ. Ps. XLII, 5; a. e.

רְעִיָּת, v. רְעִיָּה.

רַעְיָנָא, v. רַעְיוֹנָא.—[Y. M. Kat. III, 82ᵃ bot. לא רעיינא, v. רְעִי II.]

רַעֲיָיתָא, רַעְיָתָא, (רַעְיָתִי), v. רַעְיָא.

רְעִים, רְעִין, v. רַעַם, רַעַם ch.

רָעַל (denom. of רעלה, Arab. *ra'ul veil*) *to veil.* Part. pass. f. pl. רְעוּלוֹת. Sabb. VI, 6 ערביות יוצאות ר׳ Arabian Jewesses may go out (on the Sabbath) veiled (in Arabian fashion).

רְעַל, רַעַל (cmp. רעד) *to tremble, be lax.* Targ. Is. XXXV, 3 (h. text כשלות).

רְעָלָה f. (v. preced.) 1) (b. h.) *a garment hanging loosely.*—*Pl.* רְעָלוֹת. Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. רעלות, Is. III, 19) גְּלָנְדִּירְיָא.—2) *vibration.* *Pl.* as ab. Y. Ab. Zar. II, end, 42ᵃ, v. רְעָדָה.

רָעַם (b. h.; cmp. רעד) [*to vibrate,*] *to thunder, rumble, roar.*

Hif. הִרְעִים 1) same. Ab. d'R. N. ch. XXXIII ed. Schechter מצרים הִרְעִימוּ עליהם בקולם אף הקב״ה הִ׳ עליהם קולו the Egyptians roared at (threatened) them with their voices, so did the Lord cause his voice to roar at them (II Sam. XXII, 14); (oth. ed. הִ׳ עליהם בקול על הדם, ref. to Job XXXVII, 5). Midr. Sam. ch. V אני מַרְעִים ... אם עולים בקולי וכ׳ if they rise up to heaven, from there I will thunder with my voice and throw them down; Yalk. Sam. 86; a. e.—2) *to cause to thunder*, v. supra.—3) *to cause to murmur.* Ib. 77 (ref. to תרעמה, I Sam. I, 6) את מַרְעֶמֶת אותה וכ׳ thou makest her 'thunder' against me, ... there are no thunders which are not followed by (fructifying) rain, I will visit her at once; Pesik. R. s. 43 בעבור הַרְעִימָהּ על אלהים לטובתה (fr. תִּרְעֵם). Ib. in order to make her murmur against God (complain in prayer) for her own good.

Hithpa. תִּתְרָעֵם 1) (v. תַּרְעוּמָה) *to be excited, rebel, be discontented.* Meg. 6ᵃ זבולון מִתְרַעֵם על מדותיו הוה Zebulun was dissatisfied with the measures he received (the share of the land allotted to him).—2) *to be disturbed, get into commotion.* Pesik. R. s. 11 כולם מִתְרַעֲמִים ומרגישים all the nuts in the pile are disturbed and in commotion; Yalk. Cant. 992.

רְעַם, רְעִם I, **רַעַם** ch. same. Targ. Esth. VI, 1 רְעִימִין (ed. Vien. רַעֲמִין).

Af. אַרְעֵם *to make rebellious.* Targ. Num. XIV, 36.

Ithpa. אִתְרָעֵם, *Ithpe.* אִתְרְעֵם 1) *to be rebellious, to murmur.* Ib. 2. Targ. Prov. XXIV, 7. Targ. Ps. LV, 3 (h. text ואריד); a. fr.—*2) *to be in commotion, troubled.* Targ. Ez. XXVII, 35 [prob. to be read:] אִתְרְעִימוּ (ed. אתרשימו, h. text רעמו).

רְעַם II (= רוּם) *to swing, be high.*

Af. אַרְעֵם *to swing, lift up.* Targ. Y. Ex. XIV, 16. Targ. Y. II Num. XX, 11 (ed. Vien. ארעב, corr. acc.). Targ. Y. II Gen. XXXIX, 18.

Ithpe. אִתְרַעֵם *to pride one's self.* Targ. Prov. XXIV, 7.

רַעַם m. (b. h.; רָעַם) *thunder.* Gen. R. s. 12 beg. (ref. to Job XXVI, 14) הר׳ חזה כשהוא יוצא כתיקונו וכ׳ no human being

Digitized by Google

could stand the thunder coming forth as it is prepared (in its full strength); ib. סדרו של ר' the arrangement (nature) of the thunder; Yalk. Job 914; a. e.—*Pl.* רְעָמִים. Ber. IX, 1. Ib. 59[a], v. עַקְמוּמִית. Ḥull. 86[a]. Pesik. R. s. 43; Yalk. Sam. 77, v. רַעַם; a. e.

רְעִים, רַעַם ch. same. Targ. Is. XXIX, 6. Targ. Y. Ex. XIX, 16.

רַעֲנָן m. (b. h.; cmp. רְעִי II) *moist, green, fresh.* Midr. Till. to Ps. XCII בצרתם הם כזית ר' even when they are in distress, they are like a green olive tree (hopeful); Pirké d'R. El. ch. XIX; Yalk. Ps. 845. Midr. Till. to Ps. XVIII, 30 ברוש אחד ר' a green cypress tree; a. e.—*Pl.* רַעֲנַנִּים. Yalk. Jer. 296 אף חעלים ... חיו ר' וכ' even the leaves which dropped from him (Abraham) were green, that is Ishmael.

רָעַע (b. h.) [*to bring in close contact*, v. רִיעַ,] 1) *to strike against, shatter, impair.*—*Part. pass.* רָעוּעַ; f. רְעוּעָה; *pl.* רְעוּעִים, רְעוּעִין; רְעוּעוֹת *impaired, defective; in a ruinous state, threatening*, opp. בריא sound. Kidd. 39[b] סולם ר' a broken ladder. Kel. III, 5 כד ר' a cracked vessel. Taan. 20[b] מפולת שאמרו בריאות ולא ר' the falling of houses which they mention (ib. III, 4) means the falling of sound buildings, but not of such as were out of repair; a. fr.—2) (neut. verb) רַע, imperf. יֵרַע *to be injurious, evil*; רע ל- *to grieve, displease.* B. Mets. 84[b] בני אל ירע לך my son, let it not grieve thee; a. e.

Pi. רִעַע *to shatter, break.*—Part. pass. מְרוֹעָע; f. מְרוֹעַעַת; *pl.* מְרוֹעָעִים, מְרוֹעָעִין; מְרוֹעָעוֹת. Koh. R. to III, 2 חשרוי בבית חמור' he who dwells in a threatening house; Y. Sabb. II, 5[b] top מְרוֹעָעִים (fr. רִיעֲעַ). Gen. R. s. 32 קנקנים מר' קַנְקָן, v. I. Y. Taan. III, 66[d] top מְרוֹעָעִים threatening buildings; a. fr.

Hithpa. חִתְרוֹעֵעַ, *Nithpa.* נִתְרוֹעֵעַ, *Hithpol.* חִתְרוֹעֲעַ, *Nithpol.* נְתְרוֹעֲעַ *to be shaken, cracked, become defective.* Men. 53[b] (ref. to Jer. XI, 16) ... נִיתְרוֹעֲעוּ דליותיהן וכ' מקול מיליהן from the sound of the words of the spies were the branches (young men) of Israel broken; Yalk. Jer. 289 נרתעו (read: נִתְרוֹעֲעוּ). Sot. 48[a] (play on ערה, Zeph. II, 14) ... אפי' בית even a house which lies in a thicket of cedars will be shaken; Yalk. Is. 292 מתנועע (corr. acc.). Y. Snh. X, 27[d] bot. כירן שנתרוסקה אחת מהן נִתְרוֹעֲעוּ כולן like a heap of stones, when one of them is shaken (disturbed), all of them are shaken; Y. M. Kat. III, 83[c] ... שנִתְרַעְרְעָה (fr. ריעע); Gen. R. s. 100 וכולה מְתְרוֹעַעַת; a. e.

Hif. הֵרַע 1) *to shake, impair.* Y. Shebi. X, 39[d] top מֵרַע כוחן it impairs their prerogatives; ib. מוֹרֵעַ (fr. רֵיעַ). Y. Pes. VII, 34[d] top שהוֹרַעְתָּ כחו וכ' whose standing thou declarest impaired in the case of an ascertained uncleanness. Ex. R. s. 8 הֵרֵעוּ לנפשם they did harm to themselves; a. e.—V. הֲרָעָה.—2) *to be evil*; ל- ה' *to displease.* Tanḥ. Sh'laḥ 5; Num. R. s. 16[7] וה' לאביו and it displeased his father; a. e.—[3) *to join, combine*, v. רָעָה *Pi.*]

Hof. הוּרַע, or חוּרַע (fr. רֵיעַ) *to be shaken, impaired.* Kidd. 20[b], sq. כחו ה' his prerogative is impaired, v. רֵיפָה. B. Kam. 44[a]; a. fr.

רַעֲעַ ch. same, *to shatter, break.* Targ. Jud. IX, 53 וְרַעֲעַת (Levita וְרִעִיעַת; some ed. ורעתה, corr. acc.). Targ. Y. II Ex. XV, 6 רָעָא (some ed. רעע, corr. acc.). Targ. Job XX, 19 (ed. Wil. רָעַע *Pa.*); a. e.—Part. pass. רָעִיעַ, רְעִיעָא; f. רְעִיעָא, רְעִיעָתָא. Targ. Is. XLII, 3. Targ. Koh. XII, 6; a. e.—Taan. 20[b] אשירתא ר' Ms. M. (ed. ריעתא h.) a threatening wall. Ib. ביתא ר' a ruinous-looking house; a. fr.

Pa. רַעַע same. Targ. Job XX, 10. Ib. 19, v. supra; a. e.

Af. אַרְעַע *to do harm.* Ib. XXIV, 21 מַרְעַע (Ms. מְרִיעַ; h. text רוֹעָה).

Ithpe. אִיתְרַעַע 1) *to be shaken, broken; be afraid.* Targ. Y. Deut. XX, 3 (Var. תִּתְחָרַע).—2) *to be shaken, impaired.* Hor. 12[a] ומיתרעע מזליה and his luck may be shaken, v. רִיעַ II. B. Bath. 59[a] דיתיחרע וכ' v. אֶשְׁתָּא. Ḥull. 10[a] סכין אירתרעא וכ' the status of the knife has been impaired (the knife having been found notched after slaughtering), but the status of the slaughtered animal (the presumption of its ritual fitness) has not been shaken, v. אֶשְׁתָּא.

רַעַף m., *pl.* רְעָפִים, רְעָפִין (ריפה, cmp. רצף, *to press, flatten*) 1) *flints.* Y. Ber. VIII, 12[b] bot. דקן לו הקב"ה שני ר' וכ' the Lord made him (Adam) find two flints which he struck against each other and produced fire; Gen. R. s. 11; s. 12; s. 82. Bets. IV, 7 (33[a]) ... ולא מן הר' אין מיציאין את האור Bab. ed. (absent in Mish. a. Y. ed.) you must not produce fire (on the Holy Day) from wood ... or from flints.—2) *glazed tiles.* Ib. ... אין, v. לָבֵן II. Men. V, 9 מאפה ר' what is baked on hot tiles; Tosef. ib. VII, 20 ... ובר' עשאן if he baked them in a brazier or on tiles; a. e.

רָעַץ (b. h., cmp. רָצַץ, רָצַע) *to break, shatter.* Yalk. Ex. 246 (ref. to Ex. XV, 6) רָעַצְתָּ אויב לא וכ' it does not read, thou hast shattered the enemy, but, thou wilt shatter, in the future.

רְעִיץ, רַעַץ ch. same. Targ. Jud. IX, 53 Levita (ed. רָצַע, v. רָצַע).

**Ithpe.* אִיתְרְעִיץ *to be broken*; trnsf. *to be broken in, tamed.* Targ. Y. Num. XIX, 2 לא אִיתְרְעִיצָא בזקתא not broken in with the goad; [prob. to be read: אִיתְרְצִיעָא, v. רָצַע].

רַעַץ m. (preced.) [*rugged,*] *Ra'ats*, the form of *the Samaritan type*, opp. אַשּׁוּרִית, q. v. Y. Meg. I, 71[b] bot. כ' ניתנה תורה the Torah was given in Ra'ats characters. Ib. ... נהפך להן לר' וכ' אשורית the Torah was given them in Asshurith, but when they sinned, it was changed for them into Ra'ats, and when they improved in Ezra's days, it was changed &c.; Snh. 22[a] לרויץ (Ms. F. לרעץ, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); Tosef. ib. IV, 7 לרויץ; Yalk. Ezra 1049 לרויץ. Y. Meg. I, 71[c] top ... עי"ן מעשה נסים נאמר בר' (not לר') according to him who says that the Torah was given in R., the letter ʿAyin (ע, cut out on the tablets of stone) was a work of miracle (there being no connection left with the body of the stone).—[Ar. quotes a Var. רִיצָן *wedge-like.*]

רְעֵעַ I = רָעַע, q. v.

רַעֲרַע ch. same. Y. Snh. X, 27[d] bot. מתרעע כחליא (not מרעיד) makes the walls shaky, v. מוֹטָא I.

Digitized by Google

רְעַרַע II, transpos. of עִרְעֵר I, q. v.

רָעַשׁ (b. h.) *to tremble, be in commotion, rage.* Ex. R. s. 29 (ref. to Ps. LXVIII, 9) ארץ רָעָשָׁה וכ' ... ומה אם if the earth trembled when he gave life to the world, how much more (will it tremble), when he comes to &c. Ib. רוֹעֲשִׁים ... השמים heaven and earth tremble.

Hif. הִרְעִישׁ *to shake, disturb.* Gen. R. s. 71 (play on ירשיה I Chr. VIII, 27) מַרְעִישׁ עולמו וכ' ... בשעה whenever God caused the world to quake, he remembered the merits of the fathers &c. Koh. R. to VII, 1 לַהֲרְעִישׁ, v. נָעַשׁ. Pesik. R. s. 10 הַרְעִישָׁה, v. אַבְרֶכֶת. Tanḥ. P'kudé 3, v. רַעַשׁ; a. e.—[Yalk. Gen. 132 ודרעיש עצמו, read: ודרפיש, v. רָפַשׁ.]

רַעַשׁ ch. same. Targ. II Esth. III, 3 רְעֵישׁ.

רַעַשׁ m. (b. h.; preced.) *commotion; earthquake.* Ex. R. s. 29 מהיכן הוי' נעשה for what cause does the earthquake come? Y. Ber. IX, 13c bot. אין ר' אלא וכ' *ra'ash* (commotion) means a cessation of government, v. חֶמְסָן; Midr. Till. to Ps. CIV, 29; ib. to Ps. XVIII, 8 (corr. acc. to ed. Bub.). Tanḥ. P'kude 3 (ref. to I Kings XIX, 11) ואחר חרוח ר' ... שדומה לר' שמרעיש וכ' 'and after the wind an earthquake', after this world comes the day of death, which is like an earthquake, for it shakes the whole body of man; a. e.

רַף, v. רָפַף.

רָפָא, רָפָא, v. רפי.

רְפָאוֹת, v. רְפוּאָה.

רפאיות, Tanḥ. T'tsavveh 13, v. הִיפְרִיאוֹת.

רְפָדָה, v. רִיפְדָה.

רָפָה, v. רפי.

רָפֶה m., רָפָה f. (b. h.; preced.) *lax, loose.* Gen. R. s. 100 מיד חזיא ר' it (the threatening sword of death) becomes at once loose (in the hands of the angel); a. e.—שמה ר', v. שָׁמֵם.—*Pl.* רָפִין, רָפִים; רְפוֹת. Lev. R. s. 19 (ref. to Is. XXXV, 3) כאילו ר' ... ידים the hands (of God) which appear as if they were lax; a. e.

רְפוּאָה f. (b. h. רְפָאוֹת; רָפָא) 1) *healing, cure; medicine, remedy.* R. Hash. 17b (ref. to Is. VI, 10) איזהו דבר שצריך ר' וכ' what is that which needs to be remedied? It is a divine decree (which may be averted by man's repentance). Meg. 13b (ref. to Esth. III, 1) אחר ... ר' למכה after the Lord had prepared the remedy for the wound (the means of delivery from the affliction). Ib. אין הקב"ה ... ר' תחילה the Lord does not strike Israel, unless he has prepared the remedy in advance. Sabb. VI, 10 ר' משום as a medicinal amulet. Ib. 67a כל דבר שיש בו משום ר' whatever is done for medicinal purposes. Ib. מאי ר' קעביד what remedy can he effect by it? Ber. 60a (a prayer before blood-letting) ... ורפואתך אמת ... לר' ותרפאני ... יהי רצון may it be thy will, O Lord my God, that this procedure be a cure to me, and heal thou me, for thou art a faithfully healing God, and thy healing is real; a. fr.—רְפוּאַת נפש, רפואת מטון, v. רִיפְדִי.—2) *R'fuah, prayer for health*, name of the eighth section of the Prayer of Benedictions (תפלה). Meg. 17b לימא ר' בתרת דחשובה why not recite R'fuah immediately after T'shubah (prayer for forgiveness)? Ib. ר' ... ומה בשמיניות what reason had they to make R'fuah the eighth benediction? Ib. (ref. to Is. l. c.) ר' ... אלא ר' דהוא לאו דסליחה this is not healing referring to diseases, but a healing (from sin) through forgiveness; a. e.—*Pl.* רְפוּאוֹת. Pes. IV, 9 (56a) גנז ספר ר' he suppressed a book of remedies (charms and incantations). Y. R. Hash. I, 57b ניתיק של ר' a medicine chest. Y. Ber. V, 9b top; Y. Taan, I, 63d top; a. fr.—Yoma 86a לעולם ... ר' גדולה (some ed. רְפָאוּת; Ms. O. רְפוּאָה, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) repentance is a great thing, for it brings healing (delivery) to the world; Yalk. Jer. 269 רפואה.

רִפְּוִי, v. רִיפְדִי.

רְפוֹסָא m. (רָפַס) *treader*; רְפוֹס ענבין *treader of grapes.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 11 Bxt. (ed. רפוס, corr. acc.).

רְפוֹסָא m. (a corrupt., prob. to be read: פְּרֵיטוֹר praetor, πραίτωρ) *judge.* Ex. R. s. 37 איתבו של מלך קומיס ור' a friend of the king (who was made) Comes and judge. Ib. עשאו ר' שנ' וכ' the Lord made him (Moses) a judge, for it is said, and Moses sat to judge &c. (Ex. XVIII, 13).

רְפוּפוֹת, v. רְפֻפוֹת.

רָפַח* I (cmp. רוחח) *to blow, swell.* Targ. Y. II Gen. XXVI, 35 רָפְחָן רוח Ar. blowing wind, i. e. *overbearing* (ed. אפחת), v. אַפְחָא.

רָפַח* II m. (preced., cmp. P. Sm. 3964) *blowing up* (of cheeks). Snh. 18b Ms. M., v. רָפַח.

רְפַח, v. רְפִיתַי.

רָפַט *to flap, be loose, lax.*

Pi. רִפֵּט *to widen, make lax.*—Part. pass. מְרוּפָּט. Sabb. 141b במנעל מר' וכ' ... לא a woman must not go out (on the Sabbath) with a flappy (outworn) shoe, nor can it be used for *hălitsah.* Yeb. 102b מנעל חמר' Ar. (ed. חנפרס).

Hithpa. הִתְרַפֵּט *to become lax.* Sabb. 152a (ref. to II Sam. XIX, 36) מכאן ששפתותיהן ... מִתְרַפְּטוֹת from this we learn that the lips of the old become lax (cannot be smacked, do not enjoy a taste); Yalk. Sam. 151.

רַפֵּט ch. same.

Ithpe. אִירְפֵּט *to fall apart.* Meg. 26b (רבתי) תאי תיבותא דאירפט וכ' (read: דְּאִירְפְּטָא; Ms. M. 2 דאיפרט, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) a large chest (for sacred scrolls) which has fallen apart, may be made over into a small one.

רָפָא, רָפֵי (b. h.) [*to be* or *make loose, soft,*] *to be healed, relieved; to heal.* Ber. 60a ואתרפאני and do thou heal me, v. רְפוּאָה. Tanḥ. B'shall. 23 וכשרפאתו בסערה רפאו and when he came to heal him (Job), he healed him in a windstorm; Yalk. Ex. 235. Ber. 55b ואם צריכים רפואה

Digitized by Google

וכ' רָפְאֵם and if they (my dreams) need remedy, remedy them as thou didst the waters of Marah &c.; a. fr.—Part. pass. רָפוּי. Sifra M'tsor'a, Neg. ch. IV, Par. 7; a. e.

Pi. רִיפֵּא same. Yalk. Ex. l. c. דוא רי' וכ' he healed Job in a windstorm. Ber. l. c. לרַפָּאוֹת וכ' . . . לפי שאין דרכן because it is not for man to cure, but it is the custom (to employ physicians). Ib. לרפאות . . . שניתנה, v. רוֹפֵא. Ned. IV, 4 (38b) ומְרַפְּאוֹ רפואת וכ' (Bab. ed. ומְרַפְּאוֹ) and he may attend to him as a physician to his body &c., v. רִיפּוּי. Pesik. R. s. 29-30-30 כל מה דאמר ירמיה ופרע ארמא ישעידו whatever Jeremiah spoke and tore (prophesied evil), Isaiah came and healed (restored) it; a. fr.

Hithpa. הִתְרַפֵּא, *Nithpa.* נִתְרַפֵּא *to be cured, be treated; to get well.* Sabb. XXII, 6. Pes. 25a בכל מִתְרַפְּאִין חוץ מעצי וכ' you may apply anything (otherwise forbidden) as a remedy, except wood of an *ăsherah*. Ib. בכל מתרפאין חוץ מעבודה וכ' you may employ any remedy except idolatrous objects, lawless gratification, and bloodshed. Keth. 105a סספק מִתְרַפֵּא וכ' it is doubtful whether or not he will get well. Ab. Zar. II, 2, v. רִיפּוּי; a. fr.

Hif. הִרְפָּא (v. next w.) *to loosen* (the bowels). Sabb. 147b מַרְפֵּאת (not מרפא), v. עָמַל.

רָפָה, רפי (b. h.; preced.) *to be* or *make lax.* Lev. R. s. 19 רָפוּ ידיהן their hands became lax (they lost their energy).—Part. pass. רָפוּי; f. רְפוּיָה. Sabb. 141b בר' when the shoe on the block is loose (can be taken off without moving the block). Ib. 130a, v. infra.

Pi. רִיפָּה 1) *to loosen, let go.* Mikv. VIII, 5 יְרַפֶּה כדי וכ' he must loosen his hold of the objects, so that the water can come in contact with them; Y. Ḥag. III, beg. 78d יְרַפֵּם עד וכ' he must let them go until &c.—2) *to let hang down; to make lax, weaken.* Tanḥ. K'dosh. 6 מְרַפִּין כנפיהם they let their wings hang down. Lev. R. l. c. (ref. to Is. XXXV, 3) שרפיתם עצמיכם וכ' you weakened yourselves through your evil doings. Bekh. 5b; Snh. 106a (play on רַפְּדוּם) שִׁירְפוּ ידיהן מדברי תורה (not עצמן) they let their hands drop from (holding) the words of the Law; Tanḥ. B'shall. 25 שרפו ידיהן מן התורה (or שרפו, v. supra); a. e.—Part. pass. מְרוּפָה; f. מְרוּפָה. Sabb. 130a שדיין הוא מר' בידם (not הוא; Ms. O. רְפוּיָה) it is still lax in their hands (they treat the ceremony with laxity), opp. מהוזקת held fast.—3) *to soften, teach good manners.* Ruth R. to II, 5 רבתה רִפָּתָה לה (or רָפָתָה) her mistress (Naomi) had taught her good manners; Yalk. ib. 601 חמותה מאלפא לה.

רָפָא, רָפֵי ch. same, *to be lax, weak, unsteady.* Yeb. 64b דְּרָפֵי דמא, v. קָמַט. Kidd. 65a אין ולא ורָפְיָא בידיה (he said) yes and no, and it was undecided in his hand; Sabb. 113a; 116a; B. Mets. 14b. Gitt. 32a רפיא . . . שופתא the pin of the hoe gets loose (from the heat); סיכתא בדפנא ר' the pin in the wall gets loose; ר' . . . קניא the reed in the basket becomes soft again (as if sprouting). Pes. 42b דרָפָא מקמיט ליה (Ms. M. דְּרָפֵי; Rashi דרפו, corr. acc.), v. קָמַט; Sabb. 110a. Y. Ber. II, 5c bot., v. עוּנְקְתָא; a. e.

Pa. רַפֵּי *to loosen, break the soil* (cmp. רָפַק). Ned. 41b דקא מְרַפֵּי וכ' he loosens the soil for him (by ploughing near him whom he has vowed not to benefit). B. Mets. 95b מרפי ואזיל קמיה (Ms. F. קמא קמא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8; Ar. מְרַפֵּשׁ, מְרַפֵּשׁ) he breaks the ground as he goes before him (that ploughs with his cow).

Af. אַרְפֵּי, אַרְפָּא 1) *to let loose, let go, let alone.* Targ. Y. II Ex. IV, 26 (h. text וירף). Targ. Prov. IV, 13 (ed. Wil. תְּרַפֵּא, read: תַּ').—Y. Ber. VII, 11c אַרְפּוּנֵיהּ let him alone. Y. Kil. IX, 32b אַרְפּוּנוּן ורחמיה וכ' let them (the mice in their nest) undisturbed, it is written, 'and his mercies are over all his creatures' (Ps. CXLV, 9); Y. Keth. XII, 35a. Lev. R. s. 5 אַרְפּוּן לדהון leave them (the dogs) alone; a. e.—2) *to act as a laxative.* Pes. l. c. מַרְפָּא ליה (not לדהו; Ms. M. מַרְפֵּי; Rashi מרפו, corr. acc.); Sabb. l. c. מרפי, v. קָמַט.

Ithpa. אִתְרַפֵּי, אִתְרַפָּא; *Ithpe.* אִתְרְפֵּי 1) *to be lax, slack.* Targ. Prov. XVIII, 9 (ed. Wil. מִתְרַפֵּה). Ib. XXIV, 10.—2) *to relax, to let one's hands drop* (in astonishment). Targ. Hab. I, 5. Targ. Is. XXIX, 9.

רְפִידִים (b. h.) pr. n. pl. *Rephidim*, a station in the wilderness. Bekh. 5b שאלתיו מאי לשון ר' ואמר לי ר' שמה I asked him (R. Eliezer), what is the meaning of *r'phidim?*, and he told me, the name of the place is R.; Snh. 106a; Tanh. B'shall. 25, v. רָפָה; a. fr.—V. next w.

רְפִיוֹן m. (b. h.; רָפָה) 1) *laxity, feebleness.* Tanḥ. B'shall. 25 (play on רִפִּידִים, Ex. XVII, 8) שאין השונא בא אלא על רפיון ידים מן התורה the enemy comes (against Israel) only for laxity of hands in upholding the Law. Cant. R. to I, 4 מר' תחורה וכ' for neglect of the Law are your children seized. Arakh. 5b (ref. to Ezra IV, 3) משום ר' ידם הוא the exclusion of the gentiles from participation in the building of the Temple had its reason in the weakening of the hands (the intention to discourage the Jews, ib. 4).—2) [*swinging,*] *suspense* of judgment; תלה בר' *to leave in suspense.* Gen. R. s. 22 תלאו בר' וכ' he kept his (Cain's) judgment in suspense, until the flood came and carried him off; ib. s. 32 חיה תלוי בר' Ex. R. s. 31; Koh. R. to VI, 3. Gen. R. s. 98 אני תולה אותך בר' וכ' I leave thy judgment in suspense, until Moses shall come &c. Ex. R. s. 12, end תלאן בר' ואימתי וכ' he held them (the thunders) in suspense, and when did they come down? In the days of Joshua &c.; a. e.—[Y. Kidd. IV, 65b bot. תלירן ירדושע בדיפן; Y. Snh. VI, 23c bot. ברידן, prob. to be read: ברפידן.]

רָפִיחַ pr. n. pl. 1) *R'fiaḥ, Raphia,* the southernmost border town of Palestine. Targ. O. Deut. II, 23 (Var. רפח, v. Berl. Targ. O. II, p. 50; Y. כיפריא דרָפִיעַ, some ed. דרפח; h. text חצירות).—Y. Shebi. VI, 36c דחגרא ר'; Tosef. ib. IV, 11 Var. רפח וחוגרה (corr. acc.; oth. vers. v. ed. Zuck., note); (Yalk. Deut. 874 רגם דחגרא; Sifré Deut. 51 רקם תחגרא).—2) רָפִיחַ *Raphiah,* north of the Dead Sea. Targ. Y. II Num. XXXIV, 15 (v. Hildesh. Beitr., p. 68, note 512).

רָפִיעַ, v. preced.

רְפִיפוֹת, v. רְפָפוֹת.

רָפִישׁ, v. II. רָפַשׁ.

רָפַס (b. h.) *to stamp, beat.* Men. 37a . . . מקום שמרפסין רוֹפֶס (Ag. Hatt. רוֹפֵס, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) the place on the head where the child's brain pulsates; (Yalk. Ex. 222

Digitized by Google

(רופס). Lev. R. s. 16, beg. הירתה רוֹפֶסֶת עליה she stamped upon it; (Sabb. 62b בועט). Lam. R. introd. (R. Ḥan. 2) (ref. to Prov. XXV, 19) ולמה שן רועה ... ורגל רופסת וכ' and why does the feeding tooth eat us and the foot tread upon us?; a. e.

Nif. נִרְפַּס *to be trodden, stamped upon.* Lev. R. s. 36 מה גפן זו ... נִרְפֶּסֶת וכ' as the fruit of the vine is first trodden with the foot and then offered at kings' tables, so Israel &c.; Midr. Sam. ch. XVI. Gen. R. s. 75, beg. (ref. to Prov. XXV, 26) כשם...לְהִרָּפֵס וכ' as it is impossible for a spring to be stamped out and for a well to be corrupted, so is it impossible that the righteous sink before the wicked; Yalk. ib. 130.—[Y. Erub. V, 22d top מְרִתַּרְפֵּס, מְתַּ, v. רָפַס a. טָפַס.]

Hif. הִרְפִּיס *to cause to be trodden upon, to humiliate.* Midr. Sam. ch. II, end (expl. I Sam. I, 16) אל תַּרְפִּיסֵנִי קַמָּהּ do not humiliate me before her (Peninah).—V. רָפַשׂ.

רָפַס ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19. Targ. Ez. XXV, 6 (h. text רקע). Targ. II Sam. XXII, 43; a. e.

Pa. רַפֵּס *to shake, shatter.* Kidd. 63b הני שמעתתא דידי מְרַפְּסָן איגרי these my traditions are apt to shatter roofs (are hard to understand).

Ithpa. אִתְרַפַּס *to tremble.* Targ. Koh. XII, 4 ויִתְרַפְּסוּן (Levita ויתרפשון).—V. רָפַשׂ.

רַפְסָא, רִי' f. (preced.) 1) *stamping.* Targ. Ez. XXVI, 10 רַפְסַת constr. (h. text שפעת).—2) *shaking.* B. Mets. 79b ר' דספינתא Ms. M. (ed. רַפְסָתָא, or רַפְסָא, *pl.*) the injury done to the ship by the shaking (attendant upon unloading and loading).—*3) *a place for treading, press.* Erub. 40b אמר ליה דליוה לרשיבא ר' לי בדוכתיה Ar. (Ms. M. דפסא; ed. דלויה ... ר' ליה וכ', v. Rabb. D. S. a. l. note) he said, carry the green date, I have a press on the spot, i. e. you came to find out my opinion, you will soon have an opportunity to learn it (differ. in comment.).

רַפְסוֹדוֹת f. pl. (רָפַס, with format. ד) 1) *footstool* (scamnum). Tanḥ. B'resh 5 ואין רגליו מגיעות לר' וכ' his feet do not reach down to the footstool under his feet.—2) (b. h. רַפְסֹדוֹת; cmp. scamnum) *floats.* Y. Ber. IV, 8c, v. אַסְדָּא. Yalk. Ex. 168 (quot. fr. Dibré Hayamim).

רַפְסָתָא, v. רַפְסָא.

רָפַף (b. h. רוֹפֵף; cmp. רָפָא, רָפָה) *to be loose, to vibrate, vacillate.* Lev. R. s. 14, end לחלב שנתון ... הולך ורוֹפֵף like milk put into a dish, when you put *m'so* (מסו) into it, it curdles and stands; if not, it will constantly vibrate; Yalk. Job 905 וְרַפְרֵף; Gen. R. s. 14 החלב רופף; Yalk. Lev. 547; Gen. R. s. 4, end הוא מרפף (prob. to be read: מְרוֹפֵף). Tosef. Ḥull. II, 12 הרוֹפֶפֶת בעיניה an animal that trembles (blinks) with its eyes (when being slaughtered); Ḥull. 38b, v. infra.—Y. Erub. X, beg. 26a מקום שמוחו של תינוק רופף וכ' ראה ראשו של תינוק רופף וכ' a cock saw the soft spot on an infant's head and picked at it. Tosef. Zab. IV, 1 אבצעיתה רוֹפֶפֶת ... ששני ראשיה the two ends of which reach to the ground, and the central part rocks (is unsupported). Y. Maas. Sh. V, 56b top כל הלכה היא רופפת וכ' if the application of a law is vacillating in the courts, and you do not know what its nature is, see how the people do &c.; Y. Peah VII, 20c top. Y. M. Kat. III, 83c כל שבעה ... היא רופפת וכ' during the seven days (of mourning in the family) the sword is drawn, up to thirty days it is held loosely (v. רָפָה), after twelve months it is returned to its sheath; Gen. R. s. 100 מְרַחֲרְפָתָהּ; a. e.—Erub. 54a שרגם על הצואר (Rashi לצואר, v. Rabb. D. S. a. l. note 300), v. עֶגֶל II.

Polel רוֹפֵף same. Y. M. Kat. III, 81d top ... ודיו עמודי מְרוֹפְפִים and the columns of the meeting house shook. Gen. R. s. 4, v. supra.

Pilpel רִפְרֵף 1) *to move, shake.* Ḥull. 38b אפי' לא ר' אלא גפו (Ms. R. 1, 2 בגפו) even if the bird only flaps a wing (Var. in Ar. בעינו blinks with its eye, v. supra). Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) כעוף הזה שהוא מְרַפְרֵף וכ' like a bird that flaps its wings (over its brood), and its wings touch and yet do not touch (v. רִידוּף).—2) *to flutter, be vacillating in mind.* Ib. s. 20 קרבן מְרוּפְרָפָה ... לפי שרְפָרָפָה because she (at the time of travailing) wavered in her heart (lost faith; 'Rashi': made a half-hearted vow never to have marital intercourse again), therefore she must bring a fluttering sacrifice (a bird).

Hithpalp. הִתְרַפְרַף *to be loose.* Tosef. Makhsh. III, 8 מפני שהיא מִתְרַפְרֶפֶת וכ' because it (the bunch) may be loosened, and he will tie it again. Gen. R. s. 100, v. supra.

רָפַף ch. same.

Pa. רַפֵּיף *to shake.* Targ. Y. Gen. XLIV, 18 addit. (at the end of Gen. in ed. pr., at the end of Ex. in ed. Lsb.) בעט יוסף בעמודא דהיכלא ורַפְפֵיה Joseph struck with his foot a column of the palace and made it tremble.

Ithpa. אִתְרַפַּף *to be shaken, tremble.* Targ. Job IX, 6 מְתְרוֹפְפִין (ed. Wil. מְתְרוֹפְפִין, *Ithpol.*; h. text יתמלצון).

רְפָפוֹת f. pl. (preced.) 1) *loose lattice work* (with wide meshes). Ohol. XIII, 1, contrad. to סריגות. Tosef. ib. XIV, 3 ר' אלו הן סריגות אלו של ... של אילקטאות (not אירקלטאות) *r'fafoth* are the same as *s'rigoth*, the latter being for storehouses, the former for sheds.—2) *cases of levitical uncleanness arising from vibrations caused by unclean persons.* Par. XI, 2 (synonymous with רעדות, v. רְעָדָה); Tosef. ib. XI (X), 1 חרפופות ed. Zuck. (oth. ed. דרפיפות). Y. Ab. Zar. II, end, 42a חן ר' חן רעלות, v. רְעָדָה.

רָפַק (b. h.; cmp. רבק in רִבְקָה I) *to join.*—Denom. מַרְפֵּק.

Hithpa. הִתְרַפֵּק *to join one's self*; (with על, cmp. חָבִיב) *to endear one's self.* Gen. R. s. 45 (they were childless for some time) בנויין ... כדי שירדיו מִתְרַפְּקוֹת (Ar. מתפרקדות, corr. acc.) in order that they might endear themselves to their husbands through their beauty; Yalk. Cant. 986 (some ed. מתפרקות, corr. acc.); Cant. R. to II, 14 כדי שלא יחו וכ' (corr. acc.).—[Num. R. s. 9 מתרפקת, read: מְתָרְפֶקֶת, v. עָרַק.]

רִפֵּק *to loosen* the ground, *hoe, plough.* B. Mets. 103a רפיק ליה טפי תרי ... לְמִרְפַּק, v. פָּרַהּ ch. Men. 87a ריפקי Ms. M. (strike out טפי) he hoed it twice (ed. דר' ריפקא ביה טפי ריפקא to which he gave an additional hoeing). Taan. 23a bot. דחוה קא רפיק ריפקא Ms. M. 2, a. Ar. (ed. only רפיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 20) when he was hoeing; a. e.

Digitized by Google

רְפָקָא, רִי' m. (preced.) *hoeing.* Taan. 23ª, v. preced.—*Pl.* רְפָקֵי, רִי'. Men. 87ª, v. preced.

רְפַרְפָ, v. רָפַף.

רֶפֶשׁ m. (b. h.; cmp. next wds.) *mud.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 ועושה אותן טיט ומיני ר' and changed them into clay and all sorts of mud.

רָפַשׁ (b. h.) = רָפַס, *to tread, stamp, press.* Ex. R. s. 15 [22] ר' העגבים ובעט ראשון ראשון he packed the grapes and stamped one instalment after the other (thus making room for the grapes still in the vineyard).—Trnsf. *to conquer, vanquish.* Lam. R. to I, 13 כמה רפשים עשית עד שרפשתיו בידיך (not עשיתי) how many conquests didst thou attempt, before I brought him within thy power?; Midr. Sam. ch. XXIV כמה רפשים עשיתה ... עד שלא רפשתיו בידך (not בידו). Tanḥ. Vayishl. 4 לשר הגדול ר' he vanquished the great chief (archangel). Ib. 2 ורָפָשׁוֹ ... נטל (not ורפש) he seized the archangel and conquered him. Tanḥ. Vayḥi 6 ... ידי שרָפָשָׁה לשר וכ' dost thou attempt to remove my hand which vanquished the chief of the angels?; Pesik. R. s. 3 ותאך ידי זו רפשה וכ', read: ותאך זו חפשה לשר וכ'.

Hif. הִתְרַפֵּשׁ, with עצמו, *to let one's self be trodden upon, to surrender.* Cant. R. to III, 6 וה' עצמו תחתיו he surrendered himself to him; Gen. R. s. 77 וה' עצמו לפניו; Yalk. ib. 132 והרפיש (corr. acc.).

רַפַשׁ I ch. same. Gen. R. s. 93 רמז ... ר' חד רפש וכ' he motioned to Menasseh, and he stamped once with his foot, and the palace shook; Yalk. ib. 150.

Pa. רַפֵּשׁ *to crush, break clods.* B. Mets. 95ᵇ Ar., v. רְפֵי. *Ithpa.* אִתְרַפֵּשׁ *to be shaken,* v. רָפַס.

רֶפֶשׁ m. (preced.) 1) *stamping*; trnsf. *conquest.*—*Pl.* רְפָשִׁים. Lam. R. to I, 13; Midr. Sam. ch. XXIV, v. רָפַשׁ.—2) *stamped dung.* B. Kam. 30ª לא ירא אלא כרִפְשׁוֹ is this not the same as if he had deposited and stamped his dung (in the public road)?

רַפַשׁ II ch. same, *stamping.* Gen. R. s. 93 חד ר' (some ed. וְרַפֵּשׁ), v. רַפַשׁ I. Ib. דין ר' מן דבית אבא this stamp of the foot is peculiar to my father's household; Yalk. ib. 150.

רַפֵּשׁ* (cmp. Assyr. rapâsu, Del. Assyr. Handw. 626) *to spread.* Targ. Y. Num. XI, 31 Ar. a. Levita (ed. שרא; h. text ויטש).

רֶפֶת f. (b. h. רְפָתִים *pl.*; cmp. רְפַס a. רְפָסוֹת) *cattle-shed, stall.* Pes. 8ª בקר ר' ox-stall. Y. ib. IV, 31ᵇ וכ' שבר (וכל) the dung of a stall whether large or small. B. Bath. II, 3. Ib. VI, 4 בקר הוא זה ר' this (four cubits by six) is a stall (but not a dwelling); a. fr.

רִיפְתָא, v. רִיפָתָא.

רָצָא, v. רָצַי.

רָצַד (b. h. רצד *Pi.*) *to lie in wait, watch.* Lev. R. s. 26 אזל ור' עלוי he went and held himself in wait for him.

רָצָה, v. רצי.

רִצּוּי, v. רִיצּוּי.

רָצוֹן m. (b. h.; רָצָה) *desire, will, good-will.* Tanḥ. Ki Thissa 27 כשאדיח אני עליהם אתה הוי בר' ... אט בר' when I am angry with them, be thou in a conciliatory mood; and when thou art angry, I will be conciliatory, v. רָצָה. Ab. II, 4 עשה רְצוֹנוֹ כרצונך וכ' do his (God's) will as being thy will, in order that he may do thy desire as being his own; בטל רצונך וכ', v. בָּטֵל I. Tosef. Ber. III, 7 עשה רצונך וכ' do thou thy will in the heavens above; Ber. 29ᵇ; a. v. fr.—ירהי ר' (abbrev. יה"ר) be it the will (of God), v. רַעֲוָא. Ib. 28ᵇ. Taan. 5ᵇ, sq.; a. v. fr.—ירהי ר' מלפניך (abbrev. יר"מ) be it thy will. Ber. 60ª; a. fr.—בר' *willingly*, opp. באונס. Keth. 9ª; a. fr.—לר' *a) acceptable.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. III, Par. 3 (ref. to Lev. I, 3) כשם שאם אינו תמים אינו לר' וכ' as a sacrifice is not acceptable when it is not perfect &c.; a. e.—*b) intentionally.* Makhsh. VI, 8 מטמא לר' ושלא לר' makes susceptible of uncleanness whether it is discharged intentionally (by milking) or unintentionally (by spontaneous dripping); ib. ... לר' המשקין the liquids which come out of them with man's intention (by pressing); Sabb. 143ᵇ, sq.; a. fr.—*c) welcome.* Makhsh. I, 1 כל משקה שתחלתו לר' וכ' a liquid the contact with which is welcome at first (e. g. rain washing utensils), though finally it may be unwelcome (injurious).

רְצוּעָה f. (רָצַע) 1) [*flattened*, cmp. רָצַם,] (*leather*) *thong, strap, lash.* Sabb. V, 4 בר' שבין קרניה with the strap between her horns. Men. 35ᵇ ר' דתפלין the thong of the T'fillin. Num. R. s. 16 ... מזכירין לינוק שסירס ולקח בר' לו חר' וכ' like a child that did some mischief and was punished with a strap, and when they want to frighten it, they mention the strap with which it was punished; כך היה עמלק ר' רעה וכ' so was Amalek the bad lash for Israel; Tanḥ. Ḥuck. 18 מעולם רְצוּעָה מרדות וכ' (not רצועה) Amalek was at all times the strap of chastisement for Israel. Macc. III, 12 (22ᵇ) בידו של וכ' ר' and he (the beadle) held in his hand a lash of calf-skin, which was twisted doubly, and two (thinner) straps were going up and down (were plaited) through it (v. Rabb. D. S. a. l. note 7). Y. Sot. IX, 24ᵇ top בעל חר' the strap-bearer, v. רַצָּן. Yoma 12ª, a. e. ר' דיתרה ייצאה מחלקו וכ' a strip of land went forth from Judah's lot and entered into Benjamin's territory, and on this the Temple was built; a. fr.—*Pl.* רְצוּעוֹת. Macc. l. c. ישתי ר' (not ישסי), v. supra. Midr. Till. to Ps. LXXVII עשר ר' אתה ליקח thou art to receive ten lashes. Sabb. VI, 1; a. fr.—2) (trnsf.) *restriction*; היתירה חר' [the strap is untied,] the restriction is removed. Koh. R. to XI, 9 (ref. to שמח וכ', ib.) היתירה חר' ליה דין וכ' is every restraint removed? is there no justice and no judge?; ib. to I, 3; Lev. R. s. 28, beg.; a. e.—Y. Bicc. I, 64ª; Y. Kidd. IV, 66ᵇ top היארל והיתירה חר' וכ' since the restriction has been removed (by usage), I am likewise permitted to marry her. Y. Sot. VII, end, 22ª; a. e.

רְצוּעָה ch. same. Targ. Y. Gen. XIV, 23 ר' דסנדלא (not סנדלת ר'; h. text שרוך נעל).

Digitized by Google

רָצַח (b. h.; cmp. רָצַע) [*to perforate*, cmp. חרג; חָלַל,] *to slay, murder*. Midr. Till. to Ps. III (ref. to אַרְבָּעִתַּיִם, II Sam. XII, 6) אַתָּה רָצַחְתָּ אֶחָד שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נִרְצָחִים יִהְיוּ לָךְ thou hast murdered one: there shall be sixteen of thine murdered; Yalk. Sam. 148. Macc. 12ª מִי כְתִיב אִם ר׳ it reads not (Num. XXXV, 27), 'if he slew' (but, 'he shall slay'); ib. מִי כְתִיב יִרְצַח it reads not, 'he shall slay' (but, if he slays he is not punished); a. e.—Part. רוֹצֵחַ *manslayer, murderer*. Shebi. X, 8; Macc. II, 8 אֲנִי ר׳ ... ר׳ שֶׁגָּלָה when an involuntary manslayer comes to his place of refuge, and the citizens desire to honor him, he must say, I am a manslayer. Snh. 73ª (ref. to Deut. XXII, 26) מָקִישׁ ר׳ ... אִם ר׳ נִיתַּן לְהַצִּילוֹ בְּנַפְשׁוֹ the text draws an analogy between the case of one pursued by a murderer and that of the betrothed woman threatened with assault: as it is permitted to save the woman at the cost of the assailant's life, so it is permitted to save the pursued at the cost of the would-be murderer's life; Pes. 25ᵇ; a. fr.—[Tosef. Sot. XV, 7, read: רוֹצְעָן.]—*Pl.* רוֹצְחִים, רוֹצְחִין. Macc. 10ª, v. זָרַח. Ib. 9ᵇ בְּגִלְעָד שְׁכִיחֵי ר׳ in Gilead cases of manslaughter are frequent; a. fr.

Nif. נִרְצַח *to be slain, murdered*. Midr. Till. to Ps. III; v. supra; a. e.

**Hithpa.* הִתְרַצֵּחַ *to commit suicide* (?). Pesik. R. s. 24 (ref. to לֹא תִרְצָח Ex. XX, 13) לֹא תִתְרַצֵּחַ thou shalt not murder thyself; [prob. to be read: לֹא תִצָּרֵחַ לֹא תִשָּׁמַע הָדָם צוֹרֵחַ עָלַיִךְ thou shalt not be cried about, make no blood cry out against thee].

רוֹצְחָן, רַצָּחָן m. (preced.) *murderer, assassin*. Sot. IX, 9 (47ª) מִשֶּׁרָבּוּ הָרוֹצְחָנִין ... חָזְרוּ לִקְרוֹתוֹ בֶּן הָרַצָּ׳ (Y. ed. בֶּן הָרוֹצֵחַ, read: הָרוֹצְחָן) when the assassins became numerous, the ceremony of breaking the neck of a heifer (v. עֶגְלָה) was abolished; when El. b. Dinai and T. ben P. arose, the section (Deut. XXI, 7) was read; then they called him (every such assassin) son of a murderer; expl. Y. ib. 24ª top בְּרִיָּה קְטוֹלָה a murderous creature; Sifré Deut. 205 חֲזוֹרִי לְקָרוֹתֵם בֶּן הָרַצְחָנִים; Yalk. ib. 923 מִשֶּׁרָבּוּ הָרוֹצְחָנִין ...—*Pl.* רַצְחָנִין, רַצְחָנִים, רוֹצְ׳. Ib. Tanḥ. Mas'é 11 (ref. to Ps. XXV, 8, sq.) אִם לַר׳ עָשָׂה שְׁבִיל וְדֶרֶךְ if the Lord made a path and a way for the manslayers that they might flee and be saved, how much more for the righteous &c.; Yalk. Num. 787. Gen. R. s. 22, end (ref. to Gen. IV, 15) עָשָׂאוּ אוֹת לַר׳ the Lord made him (Cain) a sign (warning) to murderers; a. e.

רָצָה, רָצִי (b. h.; v. רָצַי II) 1) *to favor, pardon*. Midr. Till. to Ps. XLIV אַף בָּנָיו ... וְלָהֶם רָצִיתָ וְלֹא לָנוּ thou hast also done great things for his (Abraham's) children in the desert, and to them thou hast been benevolent, but not to us. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. I, 4) הַמָּקוֹם רוֹצֶה לוֹ the Lord will receive his offering with favor (pardon him); וְעַל מָה הַמָּקוֹם רוֹצֶה וְכ׳ and for what sins will the Lord pardon him? For sins of omission &c.; Yalk. Lev. 438. Ab. V, 11 נוֹחַ לְרָצוֹת easily appeased; a. e.—2) *to please, desire, be willing, consent*. Lev. R. s. 34 רָצָה וְהַחֲלִיצֵנִי, v. חָלַץ. Meg. 29ª (play on תִּרְצוֹן, Ps. LXVIII, 17) לָמָּה תְּרַצּוּ דִּין עִם סִינַי why do you desire a contest with Sinai?; Yalk. Jud. 47 לָמָּה אַתֶּם רוֹצִים וּמַדִּיינִים why are you so willing to contest? Macc. 10ᵇ, a. e. בַּדֶּרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה וְכ׳ on what way a man wants to go, they (heavenly powers) lead him. Keth. 12ᵇ אִם רָצוּ לַעֲשׂוֹת וְכ׳ if they wish to follow the usage of priests &c. Yeb. IV, 5 לֹא ר׳ if he declines (to act as *yabam*). Ab. Zar. 32ª רוֹצֶה בְּקִיּוּמוֹ ע״י דָּבָר אַחֵר if he wants the preservation of an idolatrous object for some other purpose. Ber. 7ª כְּשֶׁרָצִיתִי לֹא רָצִיתָ וְכ׳ when I was willing (to reveal myself), thou wast unwilling (didst hide thy face) &c.; a. v. fr.

Pi. רִצָּה 1) *to appease, to procure pardon*. Ex. R. s. 45 יִרְצוּ פָנַי מְרַצִּין אֶת פָּנֶיךָ my countenance shall appease thy countenance, v. פָּנִים. Ib. חִקְבֵּ״ח מְרַצֶּה אוֹתוֹ וְכ׳ ... כְּשֶׁהָיָה when Moses was angry with Israel, the Lord appeased him &c. Ib. אַרְצֶה מְרַצְּךָ I shall appease thee; (Tanḥ. Ki Thissa 27 אֲנִי בְּרָצוֹן, v. רָצוֹן). Ab. IV, 18 אַל תְּרַצֶּה וְכ׳, v. פָּנִים. Ber. l. c. מִנַּיִן שֶׁאֵין מְרַצִּין וְכ׳ whence do we learn that we must not attempt to appease a man at the moment of his excitement? Sifra l. c. אע״פ שֶׁלֹּא סָמַךְ חִזְבַּח מְרוּצֶה although he has not put his hand on the victim, the sacrifice produces pardon; Yalk. Lev. l. c. נִרְצֶה חִזְבַּח the sacrifice is accepted. Pes. 16ᵇ עַל מָה הַצִּיץ מְרַצֶּה for what (mistake at sacrifices) does the high priest's plate effect pardon (make the sacrifice acceptable)?; Men. 25ᵇ. Ib. III, 3. Sifré Deut. 32 כֹּשֶׁם שֶׁקָּרְבָּנוֹת מְרַצִּים וְכ׳ as sacrifices are the means of atonement, so are sufferings &c.; a. fr.—2) *to make pleasing, acceptable*. Midr. Till. to Ps. LXXXV הִקְבֵּ״ה ... עַד שֶׁתְּרַצֶּה מַעֲשֶׂיהָ לְהִקְבֵּ״ה the Lord turns around and observes and puts his eye on her (the earth), until she makes her deeds pleasing unto the Lord; ib. אוֹחָהּ שָׁעָה הִיא מְרַצָּה וְכ׳ then she makes her deeds pleasing &c.; Yalk. ib. 833.

Nif. נִרְצָה 1) *to be acceptable, be accepted*. Sifra l. c. וְנִרְצָה לוֹ לוֹ וּלְזִבְחוֹ 'it shall be accepted for him' (Lev. I, 4) he and his sacrifice shall be accepted; Yalk. Lev. l. c. Ib. כְּ׳ חִזְבַּח, v. supra; a. e.—2) *to be appeased*. Lam. R. to I, 2 (ref. to Ps. LXXVII, 8) לֹא לְרַצּוֹת וְלֹא לַיִּרָצוֹת never to appease and never to be appeased; a. e.

Hif. הִרְצָה 1) *to satisfy* (a debt), *to make up for*. Yalk. Lev. 675 (ref. to Lev. XXVI, 34) the land shall rest of itself עַד שֶׁתַּרְצֶה ... הֵיאַךְ תְּרִיבֵת לִי until it shall have made up before me for all the Sabbatical years which it owes me. Sifré Deut. 355 (ref. to רצוי, Deut. XXXIII, 24) שֶׁהֵרָאָה מְרֻצֶּה ... וְהֵן מְרַצִּים לוֹ בְּחִבּוּאָה he showed himself accommodating to his brethren with oil ..., and they settled their account with grain; Yalk. ib. 962.—2) [*to combine,*] *to assort coins; to count; to pay*. Sabb. 22ª לְהַרְצוֹת מָעוֹת וְכ׳ to assort coins by the Ḥanuckah lights. Ber. 61ª; Erub. 18ᵇ מַרְצֶה מָעוֹת לְאִשָּׁה וְכ׳ he who pays money to a woman counting from his to her hand for the sake of gazing at her. Snh. 68ª ... הַרְבֵּה מָעוֹת שׁוּלְחָנִי מָלֵא לְהַרְצוֹתָן I have many coins, but no money-changer to assort them (many questions to ask but none to solve them); a. fr.—3) (trnsf.) *to arrange subjects for debate, to discourse*. Tosef. Nidd. VI, 6 כְּשֶׁבָּאתִי וְהִרְצֵיתִי דְּבָרִים לִפְנֵי ר׳ when I came and discussed the subject before R. A. &c.; Ab. Zar. 36ᵇ וְהִרְצֵיתִי דִּבְרֵי וְכ׳; Y. Peah VI, 19ᵇ bot.; Tosef. Ḥall. I, 6; Pes. 38ᵇ; Y. Shek. V, 49ª וְהִרְצִיתִי (corr. acc.). Ḥag. 14ᵇ ר׳ יְהוֹשֻׁעַ ה׳ דְּבָרִים וְכ׳ R. Joshua discoursed (on theosophy) before &c.; a. e., v. חַרְצָאָה.

Digitized by Google

Hof. הוּרְצָה *to be favorably received.* Yoma 7ª דם ... ח' במזיד לא ח' if blood became unclean, and one sprinkled it, if by mistake, it is received (and the flesh may be eaten), if wilfully, it is not; Pes. 16ᵇ; a. fr.

Hithp. הִתְרַצָּה, *Nithpa.* נִתְרַצָּה 1) *to be reconciled, be satisfied; to comply with.* Ex. R. s. 45 לך והִתְרַצֶּה לחם go and comply with their wish, go back to the camp. Kidd. 45ª שמא כ' תאב בקידושי שני perhaps the father was satisfied with (confirmed) the betrothal of the second man. Ib.ᵇ שמא כ' חבן perhaps the son sanctioned (his father's action in his behalf). Y. Ber. IV, 7ᵈ top; Y. Taan. IV, 67ᵈ bot. נִתְרַצִּיתֶם אני ואתם וכ' if you are satisfied, let me and you go early to &c.; (Ber. 28ª ניחפריסת); a. fr.—2) *to be gratified, enjoy.* Ber. 53ª bot. כ' להרית if he smelt (the idolatrous frankincense) with enjoyment.

רְצָא, רְצֵי ch. same; v. next w.

Pa. רַצֵּי *to appease, to effect atonement.* Ber. 33ᵇ כמה ידע ... לרַצּוּיֵי למריה how well that scholar knows how to appease his Master! Yoma 7ª למה לי לרצויי what need would there be for the atoning power of the priest's plate?; a. e.—Erub. 100ᵇ; Yalk. Gen. 31, v. infra.

Af. אַרְצֵי 1) *to be pleasant.* Erub. 100ᵇ דמַרְצָיָא אַרְצוּיֵי (Ms. M. קמיה דמרצי רַצּוּיֵי, read: דמְרַצְיָא, *Pa.*) she makes herself pleasant (attractive) to him; Yalk. Gen. 31 דמְרַצְיָא רַצּוּיֵי she tries to please him.—2) as preced. *Hif.* 3. Hag. 14ᵇ דא' ואַרְצוּ קמיה וכ' he mentions only such a one as discoursed (on theosophy), and before whom others discoursed. Ib. דא' מיתא קמיה מאן דא' he at least discoursed before one who again discoursed before others.

Ithpe. אִיתְרְצֵי, אִירְתְרְצֵי *to be appeased.* Taan. 23ᵇ אפשר דמִתְרְצֵי חקב"ה וכ' (Ms. M. 2 דמִתְרְצֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) peradventure the Lord will be appeased and send rain.

רְצוּיָא, רְצָיָא m. (preced.) *peace-maker, advocate.* Targ. Prov. VI, 22 תרא תיהוי רְצָיְיךְ ed. Lag. (ed. Wil. רְצָנָךְ) she (the Law) will be thy advocate (in the hereafter, v. Gen. R. s. 35, a. Rashi to Prov. l. c.; h. text תשיחך).

רְצִיחָה f. (רָצַח) *case of murder, capital case, capital execution.* Snh. 35ª אין ר' דוחה שבת capital punishment does not supersede the Sabbath (v. דָּחָה). Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to Ex. XXI, 14) ללמדך על ר' שדוחה וכ' to intimate that the execution of a culprit supersedes the Temple service; a. fr.

רְצִיָּא, v. רָצָא.

רְצִינְתָּא f. (=רצע; cmp. רְצוּטָא, a. אַרְקְתָּא III) name of *a worm* in grain. B. Bath. 91ᵇ (expl. בלא סלמנטון ib.) בלא ר' (Ms. H. ריצניתא, Ms. R. ריצניתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) without the grain worm; Yalk. Lev. 661 רִיצֵיעָתָא.

רְצִיעָה f. (רָצַע) *boring,* esp. *the boring through of the Hebrew bondsman's ear* (according to Ex. XXI, 6). Kidd. I, 2 הנרצע נקנה בר' the slave that has his ear bored through is taken possession of by the act of boring. Ib. 17ᵇ (ref. to Deut. XV, 17) אתה ... או אינו אלא לר' you say, 'and also to thy maid-servant thou shalt do likewise' refers to the outfit (of the released slave), may it not refer to the boring? Ib. 16ᵇ אין ר' באשה the law of boring through the ear does not apply to a woman. Ib. יובל של ר' the jubilee year for the slave that had his ear bored through (having declined to go free in his seventh year); a. fr.

רְצִיפְתָּא pr. n. pl. *R'tsifta,* near Beth-Shean. Y. Dem. II, 22ᵈ top.

רְצִיצָה, רְצִיצָא m. (רָצַץ) *a crushed pullet in the egg-shell.* Bekh. 8ᵇ Ar., ed. הֲצוֹצָא.

רָצַם (cmp. רָצַץ) *to press, flatten.* Y. Nidd. III, 50ᵈ אין סנדל אלא שרָצְמוֹ חי a sandal fœtus (v. סַנְדָּל) occurs only when a live fœtus has been pressing on it.

Nif. נִרְצַם *to be pressed, flattened.* Bab. ib. 25ᵇ ר'תחלתו ולד הוא אלא שנ' Ar. (ed. שנרצם) the *sandal* was originally a normal embryo, but was flattened by pressure, v. supra. Bets. 28ᵇ שפוד שנ' a roasting spit which has been crushed (and its point broken off), contrad. to שנרצץ, v. רָצַץ.

רָצַע (b. h.; cmp. preced.) 1) *to press, flatten*; denom. רְצוּעָה.—2) *to bore* with the awl, esp. *to perforate* the ear of a Hebrew bondsman (according to Ex. XXI, 6). Kidd. 21ᵇ; Sifré Deut. 122 אין רוצעים וכ', v. מִילָה; Bekh. 37ᵇ רוֹצְעִין; a. fr.—Part. pass. רָצוּעַ; f. רְצוּעָה; *pl.* רְצוּעִים. רְצוּעוֹת. Tosef. Bekh. V, 3; a. e.—3) (denom. of רְצוּעָה) *to lash.* Kidd. 70ª אליהו כופתו והקב"ה רוֹצְעוֹ Elijah shall bind and the Lord lash him.

Nif. נִרְצַע *to be perforated*; (of the Hebrew bondsman) *to have the ear bored through.* Ib. 21ᵇ אין ... כהן נ' וכ' a bondsman priest must not have his ear bored through, because it would unfit him for priestly service. Ib. I, 2 המוכר עצמו אינו נ' הנִרְצָע וכ', v. רְצִיעָה. Ib. 14ᵇ המוכר עצמו אינו נ' he that sells himself need not undergo the operation of boring (in order to prolong his service); a. fr.

Pi. רִיצַּע *to lash.* Tosef. Sot. XV, 7 נסרוהו לרוצען וריצעו (ed. Zuck. incorr.) they handed him over to the strap-bearer, and he attempted to lash him; (Y. ib. IX, 24ᵇ top לבעל הרצועה וסטרו).

רְצַע ch., *Af.* אַרְצַע same, *to bore through.* Targ. O. Ex. XXI, 6.

רוֹצְעָן, רַצָּן m. (preced.) 1) *leather-worker, shoemaker, saddler.*—*Pl.* רַצָּנִין, רַצָּנָן, רוֹ'. Pes. IV, 6 (Y. ed. רו'). Ib. 55ᵇ; Tosef. ib. II (III), 18; a. e.—2) (v. זְבוּרָה) בעל הרצועה = *strap-bearer.* Tosef. Sot. XV, 7, v. רָצַע.

רַצְעָנָא, רוֹ' ch. same, *shoemaker, saddler.* Sabb. 60ᵇ.

רָצַף (b. h.; cmp. רָצַם) 1) *to press, crush.* Nidd. 14ª שמש רָצְפָה the membrum may have crushed it.—Part. pass. רָצוּף; f. רְצוּפָה; *pl.* רְצוּפִים, רְצוּפִין; רְצוּפוֹת. Ib. באכלה ר' a crushed louse.—2) (cmp. פָּתַח a. denom.) *to join closely, to place in rows; to pave with blocks.* Ohol. XVIII, 5 הרוֹצֵף ... באבנים if one paves an unclean field (v. פַּרְס) with stones. Y. Orl. I, beg. 60ᶜ בכסנה ... לעצים ברוצף when he changes the usual order of planting; if he wants to use them for fuel, he plants the trees close together, &c., opp. משפה planting wide apart. Y. Kil. III, 28ᵈ bot. ריצפן

Digitized by Google

he who plants vegetables in a row, opp. טושה קלחים יחידים; a. e.—Part. pass. as ab. Esth. R. to I, 6 דירה ביתו רצופה ר' וכ' his house was paved with precious stones and jewels. Neg. XI, 9 חשתי אם דירת ר' if the warp (on the loom) is close (the threads being properly arranged). B. Bath. 29a שאכלן ר' שלש ... by the three years of which they speak is meant that he had the undisturbed usufruct for three years in succession, opp. מפוזרות. Ib. 37b אכלן ר' if he has had the usufruct of trees planted close together in rows (which shows that they were intended to be transplanted when grown older). Ib. מכרן ר' וכ' if he sold closely planted trees, the buyer cannot claim the soil. Y. M. Kat. I, 80c top, a. e. ר', opp. מרווחין, v. רָוַח. Y. Gitt. VIII, end, 49d בר' when the signatures are close together, opp. מסורגין, v. סָרַג. Treat. Sof'rim I, 10, v. סָרַג; a. fr.—Trnsf. *crowded, stuffed.* Cant. R. to IV, 4; Gen. R. s. 32; a. fr., v. רִיקָן.

Nif. נִרְצַף *to be squeezed, crushed.* Nidd. 25b, v. רָצַם. Bets. 28b שפוד שנ' (Ms. M. שנרצם, corr. acc.) a roasting spit which has been squeezed and bent, contrad. to טרצם.—[Tosef. M. Kat. I, 2 מרצפין ed. Zuck., read: מרבצין or מרביצין, v. רָבַץ.]

רַצַּף ch. same, 1) *to join.*—Part. pass. רָצִיף; *pl.* רְצִיפִין (Hebr. רִצּוּף). Targ. Y. Lev. XII, 4, sq. — 2) *to weld by hammering.* Zeb. 95a דרָצֵיף לירת מִירְצַף Ms. M. (ed. דרציף מרציף) when he closes the hole up by hammering. Gen. R. s. 7 רְצוֹף רצפך וכ' hammer away thy hammering (strike me), for it is good for learning; ['Rashi': (the teacher saying to him that is punished) *pave* thy paving, i. e. lie down; v. רָצַם].

רְצָפָא f. (preced.) *hammering* [or *paving*]. Gen. R. s. 7, v. preced.

רִצְפָּה, רִי' f. (b. h.; v. Baer to Ez. XL, 17; רָצַם) 1) *block pavement.* Meg. 22b (ref. to Lev. XXVI, 1 אבן משכית) לא אסרה תורה אלא ר' של וכ' the Torah forbids only prostration on a stone pavement (in a synagogue). Shek. VI, 2; Y. ib. 49c a priest was splitting wood in the wood cell of the Temple וראה את הר' וכ' and noticed that the pavement there was different from the others. Y. Naz. VII, 56b bot. הנקבר ערום בארון ... או ע"ג ריר' וכ' a body buried naked in a marble coffin, or on a paved floor, or on a marble plate; Bab. ib. 51a. Ib. של לבנים ר' brick pavement. Yoma I, 7; a. fr.—2) (from its resemblance to a block pavement) *cobweb.*—*Pl.* רְצָפוֹת Ukts. I, 2 (Ar. תַּצְפִית); Tosef. ib. I, 2 (T'bul Yom III), v. סִיג II.

רִצְפִית, v. preced.

רִיצְפָּא, רִיצְפָּה ch.=h. רִצְפָּה. Targ. II Kings XVI, 17. Targ. Ez. XL, 17, sq.

רָצַץ (b. h.) *to press, squeeze, crush.* Tanḥ. Ḥuck. 20 נכנסו ... רָצְצוּ וכ' the rocks were moved into the caves and crushed all those warriors; Num. R. s. 19. Cant. R. to I, 6 (play on רִצְפָּה, Is. VI, 6) רוֹץ פֶּה רָצוּץ פה וכ' *ritspah* means *rots peh*, crush the mouth of him (Isaiah) who spoke ill of my children; Tanḥ. Vayishl. 2; Pesik. R. s. 33 רוֹץ פה; Yalk. Num. 764; Yalk. Is. 273 רָצוּץ (*Pi.*); Yalk. Kings 218 רצוץ. Cant. R. l. c. (play on רָצְפִים I Kings XIX, 6) [read:] רוץ פים רצוץ פיות וכ' crush the mouths of all who (like Elijah) speak ill of my children. Y. Ab. Zar. II, 40c bot. שלא יָרוּץ את וכ' lest he (the gentile) break his (the Jew's) skull. Y. Macc. II, beg. 31c ורצצה ... וחושיט and a child put forth his hand (under the roller), and he crushed it. Bets. 34a רְצָצַתְהּ בחמה a beast squeezed it (an animal, against a wall); Ḥull. III, 3 (56a) Ms. M. (ed. רִיצָצַתְהּ, *Pi.*). Ex. R. s. 30[17] רָצְצוּ גפנים they crushed the vines; a. fr.—Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 22) שוח רַץ להריג וכ' this one pressed to kill that one &c. Ib. עשו רץ ומפרכס וכ' Esau pressed and struggled to get out.

Pi. רִיצֵּץ 1) same. Ḥull. l. c., v. supra. Y. Kidd. IV, end, 66c רַצֵּץ את מוחו הטוב ... the best of the serpents—crush its brain. Yalk. Kings l. c.; Yalk. Is. l. c., v. supra. Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. ib. 884 they put their thumbs into their mouths ומְרַצְּצִים אותם and crushed them (with their teeth); Pesik. R. s. 31 ומרצצים ומקצצים אותם crushed and bit them off; a. e.—2) *to push, struggle.* Midr. Till. to Ps. LVIII (ref. to ויתרוצצו, Gen. XXV, 22) שודיה מְרַצֵּץ עם וכ' he (Esau) struggled with his brother in his mother's womb.

Hif. הִרְצִיץ same, 1) *to crush.* Y. Yeb. I, 3a bot. תני אתם ... בשביל שתְּרַצְּצוּ את מוחי you place my head between two high mountains ..., that they may crush my brain (you want me to decide between two great authorities); Tosef. Ohol. XVIII, 18.—2) *to press, rush in a crowd.* Tanḥ. Balak 4; Num. R. s. 20 like the money-changer שכל מְרִיצִים לו to whom all rush (to have their coins examined).

Hithpol. תִּתְרוֹצֵץ, *Nithpol.* נִתְרוֹצֵץ *to press one another, struggle.* Tanḥ. Vayḥi 15 כיון שנתרוצצו וכ' when the children struggled together within her.

רְצַץ ch., *Pa.* רַצֵּץ same, *to squeeze, crush.* Targ. Lam. III, 16 (Hebraism; h. text ויגרס). Targ. Y. II Ex. XV, 6 (ed. Vien. מְרַצְּצָא, *Af.*; h. text תריע).

רָק, רָךְ, v. רָקַק, רָקִק.

רֹק, v. רוֹק.

רַק (b. h.; cmp. רַךְ) *only, except.*—*Pl.* רַקִּין *use of the word* רַק. Gen. R. s. 1; Y. Ber. IX, 14b bot., v. אַךְ I.

רָקָא, רֵק, v. רֵיקָא, רֵיק.

רָקָא, v. רוּקָא.

רָקַב I m. (next w.) *rotten.*—*Pl.* רְקָבִים, רְקָבִי'. Gen. R. s. 84 שלכם ר' וכ' (I saw in my dream) your crops were rotten and mine preserved; Yalk. ib. 141 מְרַקְּבִים.

רָקַב II, רָקַב (b. h.) [*to be perforated, hollow*; v. רוּקְבָא II,] *to be worm-eaten, rot, decay.* Tosef. Ter. VI, 3 יִרָּקְבוּ must be left to rot (cannot be used). Ib. 4 תרום ותְּרַקְּבוּ separate the T'rumah, and let it rot; a. e.

Hif. הִרְקִיב 1) same. Yalk. Gen. 141, v. preced. Tosef. Gitt. III, 2 ואיני חושש שמא תְּרִקְבָה תבואה and we need

Digitized by Google

not take into consideration that the grain may have been attacked by worms. Ib. חלך ומצא שתרקיבו if he went (to examine) and found that it was ruined הרי זה . . . עד שתרקיב וכ׳ he must take into consideration (the possibility of having consumed untithed grain) from the time that the grain may have begun to be attacked, or the wine to become sour. Ib. IX (VII), 12 נימוק או שתירקיב if the document is decayed or worm-eaten. Y. Yoma VII, 44b bot. שם היו מרקיבין there they were allowed to rot; a. fr.—Esp. *to turn into a lump of decayed matter* (רָקָב). Naz. 51b טחנו וחזר ורד if he powdered the mass taken from the ground, and it turned again into a lump.—2) *to cause to rot, to eat through.* Deut. R. s. 2 ומרקבן and eats them through, v. מָסַס.

Nif. נִרְקַב *to be worm-eaten, rot.* Gen. R. s. 91 . . . גזר ונרקבת he decrees concerning the grain, and it is worm-eaten; (Yalk. ib. 148 ומרקבת, *Hif.*).

רֶקֶב ch. same; *Ithpe.* אִירְקִיב *to become* רָקָב (v. preced. *Hif.*). Naz. 51a, sq.

רָקָב m. (b. h.; preced.) *rottenness*, esp. *raḳab, a mass of earth from a grave containing parts of a decayed human body*, which causes uncleanness if of a certain quantity (תַּרְוָד). Naz. VII, 2 מלא תרווד ר׳ a spoonful of *raḳab*. Tosef. Ohol. II, 2 מלא תרווד ר׳ שאמרו וכ׳ the spoonful of *raḳab* of which they speak (as making unclean) means as much as is grabbed with the fingers from their roots and upwards. Ib. 3 ואיזהו מת שיש לו ר׳ what corpse is it to which the law of *raḳab* applies?; Naz. 51a; Y. ib. VII, 56b bot.; a. fr.

רָקְבָא, רִי׳ m. (preced.) *rot, rust.* Targ. Is. XL, 20.—Nidd. 36b a brazen mortar דלא שליט ביה ר׳ over which rust has no power.

רַקָּבָא m. (preced.) *wood-worm.* Targ. Hos. V, 12.—V. רִיקְבָּא I.

רַקְבוּבִית f. (preced.) *decay, decayed matter.* Y. Peah VII, 20b top, v. גֶּרֶם. Y. Sabb. IV, beg. 6d אם רבת רקבוביתן if the decay in them (from moths) is far advanced. Yoma 38b (ref. to Prov. X, 7); רקבובית חצלה בשמותן וכ׳ rottenness enters their names, none name their children after them.

רַקְבוּבִיתָא, רַקְבוּבִיתָא ch. 1) same. Targ. Job XIII, 28.—2) *earth-worm.* Ib. XXVII, 18 (h. text עש).

רָקְבוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *decayed matter.*—*Pl.* רָקְבוֹנוֹת. Tosef. Ter. X, 3 (ed. Zuck. רקבוביות, Var. רקבונית), v. נִרְצוֹלֶת.

רַקְבִּיבוּת, v. רַקְבוּבִית.—*Pl.* רַקְבִּיבִיּוֹת, v. preced.

רָקַד (b. h.), *Pi.* רִקֵּד 1) *to dance.* Bets. V, 2 ולא מרקדין nor dare you dance (on the Sabbath and Holy Days). Keth. 16b רקדו לפניה (or רָקְדוּ) if there is evidence that they danced before her (at the wedding procession, which proves that she married a virgin). Ib. bot. כיצד מרקדין what do we sing in her praise when dancing before a bride? Num. R. s. 20 11 השטן מרקד לו וכ׳ בשעה . . . when a man plans a sin, Satan dances to him (cheering him), until he has done it; a. fr.—V. רִיקֵּד.—2) *to sift*, v. infra.

Hif. הִרְקִיד *to shake* (in the sieve), *to sift.* Y. Ber. IX, 13c top; Tosef. ib. VII (VI), 2. Y. Shebi. V, end, 36d לא תרקידון עמו . . . מרקידין you must not winnow, or grind, or sift flour together with him. Sabb. VII, 2 (73a) המרקד he who sifts flour (on the Sabbath); a. fr.

רְקַד ch., *Pa.* רַקֵּד same, *to dance.* Targ. II Sam. VI, 16.—Y. Ḥag. II, 77b שרון מכפחין ומרקדין (not ומרקדקין) they began to clap and dance. Koh. R. to III, 2 זיל . . . יכד דאת מרקיד וכ׳ thou shalt not move from here, until thou dancest a little for us. Gen. R. s. 63; a. fr.

רַקְדָא m. (preced.) *dancer.* Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 1) כל דזמר זמרא ... באדניה דר׳ (not דימרא) whatever the singer may sing, it enters not the ear of the dancer (ref. to Prov. XXV, 20).

רקדנין, Targ. II Kings XI, 13 דר׳ עמא (ed. Lag. ר״דנין, Var. דרכנין, v. Lagarde Prophetae I, p. XXIV) read: דרהטין those who hurried the people (to the assembly; h. text חרצין חעם).

רקדק, Y. Ḥag. II, 77b מרקדקין, v. רָקַד.

רָקָה, v. רִיק, a. רֵיקָא.

רָקוֹב, *pl.* רְקוּבוֹת, v. רִיקְבָא II.

רָקוּד, v. רִיקּוּד.

רקודי, B. Mets. 84a; Sabb. 127a Ar., v. הֶקְדֵּא.

רְקוּעַ, רְקוּם, רְקוּחַ v. sub רִיקַּע.

רָקוּעַ m. (רָקַע) [*patched,*] 1) *spotted.* Targ. O. Gen. XXX, 32 (h. text טלוא).—*Pl.* רְקוּעִין, רְקוּעָיָא. Ib. 35; 39.—*Fem.* רְקוּעָתָא. B. Kam. 118b בר׳ in the case of the theft of a spotted sheep (the presence of which, if returned, must be noticed).—*Pl.* רְקוּעָתָא. Targ. O. l. c. 35.—2) (trnsf., v. B. Kam. l. c.) *well-known, distinguished.* M. Kat. 28a מאן חשיב..מאן ר׳ Ar. (ed. רַקְּעֵי) who is esteemed, who is regarded, who is distinguished (before the angel of death)?

רָקַח (b. h.) *to pound* spices; *to spice, perfume.*—Part. רוֹקֵחַ *druggist, apothecary.* Gen. R. s. 10, v. סַם. Koh. R. to X, 1, v. נָבַע; a. e.

Pi. רִקַּח same. Gen. R. l. c. Y. Bets. I, 60d תדיר בשם מרקח (not מרקה, מרקיח) is guilty because it comes under the category of doing apothecary's work.

רֶקַח m. (b. h.; preced.) *apothecary's preparation.* Cant. R. to VIII, 2, v. סַמָּא.

רַקִּיעַ, v. רְקוּעַ.

רָקִיעַ m. (b. h.; רָקַע) *expanse, sky*, esp. *Raḳi'a*, name

Digitized by Google

of one of the seven heavens. Pes. 94a, sq. Gen. R. s. 4. Ib. s. 38.—Hag. 12b; a. fr.—*Pl.* רְקִיעִים. Ib.

רְקִיעָא, רְקִיעַ I ch. same. Targ. Gen. I, 6, sq.; a. fr.—Ber. 58b the Curtain (וילון) is rolled up, ומתחזי נהורא דר׳ and the light of the Rakí'a is seen. Ib.a, v. מַלְכוּתָא. Pes. 94a סומכא דר׳ the thickness (depth) of the sky; a. fr.—*Pl.* רְקִיעִין. Targ. Y. I Num. XXIV, 6.

רְקִיעָא II m. (רָקַע, v. רְקוֹעַ) *patch, rag.*—*Pt.* constr. רְקִיעֵי. Targ. Ez. XIII, 18 ר׳ חשוך (ed. Lag. רְקָעֵי) dark rags (h. text כסתות). Ib. 20 ר׳ חשוככן ed. Lag. (ed. Wil. חשיכין, corr. acc.).

רְקִיק m. (b. h.; רקק *to beat, flatten*, comp. רָקַע) *wafer.* B. Bath. 19b, opp. עבה thick cake; a. e.—*Pl.* רְקִיקִין, רְקִיקִים. Men. VI, 3 (74b) חר׳ משוחדים (Bab. ed. ור׳ (טעונים משיחה wafers as sacrifices must be ointed. Ib. 75a; a. fr.

רְקִיקָה f. (רָקַק) *spitting.* Tosef. Ber. VII (VI), 19 ור׳ מיקל וחומר and spitting (on the Temple mount is forbidden) a fortiori; ib. בזיון ... ר׳ spitting, which is an act of contempt; Y. ib. IX, 14c. Yeb. 105a ר׳ the spitting by the *y'bamah* (Deut. XXV, 9). Snh. 101a, v. רָקַק; a. fr.

רְקִיקָא f. (cmp. b. h. רַקָּה) *temple.* Targ. Y. Deut. XVIII, 3 לוחייא דר׳ (Ar. דדק, incorr.) the upper jaws.

רַקִּיקָא f. (cmp. preced.) [*the shining,*] *chameleon*, v. זִקִּירָא.

רָקַם (b. h.) *to variegate, embroider.* Yoma 72b רוֹקְמִין, v. חָשַׁב. Ib. רוֹקֵם מעשה וכ׳ the embroiderer's is needle work, therefore it has only one face; a. e.

Pi. רִיקֵּם same, trnsf. (v. Ps. CXXXIX, 15) *to form the limbs of an embryo, shape.* Lev. R. s. 29, beg.; Pesik. R. s. 46 שלישית בירם צבר ... רִיקְּמוֹ at three hours of the day he gathered his (Adam's) dust, at four he kneaded him, at five he shaped him; Midr. Till. to Ps. XCII חמשית ... ששית רקמו at five he made him a shapeless body, at six he articulated him. Y. Bets. I, 60a בצים שריקּימוּ גוזלים שלא העלו עליהן וכ׳ (not תעליהן) eggs which developed chicks without a formation of wings. Ḥull. 64a אם ריקְּמָה וניקבה if the egg had developed a distinct embryo, and was perforated; a. e.—Part. pass. מְרוּקָּם; f. מְרוּקֶּמֶת. Esth. R. to III, 1 עשה לו צלם מר׳ וכ׳ he (Haman) made himself an image embroidered on his garment over his breast. Nidd. III, 3 (24b) ואם היה מר׳ and if the fœtus was articulated. Y. ib. 50d top, v. רָשׁוֹן. Tosef. ib. IV, 12. Ḥull. IX, 6 (126b) ביצה השרץ חמר׳ the egg of a creeping thing (serpent &c.) in a developed state; a. e.

רָקֶם I m. (preced.) *embroidery.*—*Pl.* רְקָמִים, constr. רִקְמֵי, רִקְמֵי. Ab. Zar. 24b (in an apostrophe to the Ark of the Covenant) המחושקת בר׳ זהב who art lovely in gold-embroidered garments (gold-plated); Gen. R. s. 54; Yalk. Sam. 103; Midr. Sam. ch. XII כרומי (corr. acc.).

רָקֶם II (b. h.) pr. n. pl. *Rekem*, in Benjamin. Targ. Josh. XVIII, 27.

רָקֶם I (or רֶקֶם) pr. n. pl. *R'kam* (or *Rekem*); 1) also ר׳ דחגרא *Sela* (Petra) in Edom (v. Hildesh. Beitr. p. 52 sq.) Targ. Gen. XIV, 7 (Y. ed. Vien. רִיקָם; h. text קדש). Ib. XX, 1; a. e.—Gitt. I, 1 חמביא מן דר׳ ומן חחגר if a messenger brings a letter of divorce from the district of R. or of Ḥagar. Nidd. VIII, 3; a. e.—Sifré Deut. 51 ר׳ תחגרא (read: דרחגרא); Yalk. ib. 874 רגם דח׳; Tosef. Shebi. IV, 11 ed. Zuck. (Var. וירכח דדוגרא, corr. acc.).—2) רָקֶם גֵּיאָה *R'kam Geah* = Kadesh Barnea. Targ. Num. XXXIV, 4. Targ. Josh. XV, 3; a. e.—Sifré l. c.; Yalk. l. c. (not גאוח); Tosef. l. c. (Var. נאה, corr. acc.); Y. Shebi. V, 36c ר׳ דגויעה.

רָקֶם II m. = h. רֶקֶם I, *embroidered garment.* Targ. Ez. XXVII, 16 (h. text רקמה).

רָקְמָא, רִי׳ m. (preced.) *checker, spot.*—*Pl.* רָקְמֵי, רִי׳. Sabb. 107b (ref. to Jer. XIII, 23) מאי ... דקאי ר׳ ר׳ וכ׳ what does *ḥăbharbarothav* mean? shall I say, it means checkered? Then it ought not to read *ḥăb.*, but *gavvanav* (its colors).—V. רִקְמָתָא.

רִקְמָה f. (b. h.) = רֶקֶם I, *embroidered garment.* Lam. R. to I, 1, a. e., v. אַפִּיקִילְטָא.

רְקָמָתָא f. *pl.* רְקָמָתָא (preced. wds.) *checkers, spots.* Targ. Jer. XIII, 23, v. רָקְמָא.

רקן, v. רוּקן, רִיקן.

רָקַע (b. h.) [*to beat,*] *to stretch, spread.*

Hif. הִרְקִיעַ 1) same. Midr. Till. to Ps. CXLVI, 5 משמתחתי ... והרקעתי הארץ וכ׳ since I stretched the heaven and spread the land (over the water), have they ever moved from their position?—2) (in enigmatic speech, denom. of רָקִיעַ) *to make to look blue.* Erub. 53b חַרְקִיעוּ Ms. M. (ed. אַרְקִיעוּ), v. זָהַב; [Rashi: *spread* the glowing coals].—[Tosef. B. Bath. XI, 9 שהרקיע ed. Zuck., read: שחרקיב.]

רַקַּע ch., *Af.* אַרְקַע same. Targ. Job XXXVII, 18 תַּרְקַע (ed. Wil. תְּהַר).

Pa. רַקַּע *to patch.*—Part. pass. מְרַקַּע. Targ. Josh. IX, 5 ed. Wil. מְרַקְּעָן (Ar. מְרַקָּעָן; ed. Lag. מרקיעין, corr. acc.; some ed. מְרוּקָּעִין Hebraism; h. text מטלאות).—V. מַרְקוֹעַ II.

רוֹק, רָקַק (b. h.) *to spit.* B. Kam. VIII, 6 ר׳ ותגיע בו רוקו if a person spat (at his neighbor), and his spittle touched him. Snh. 101a על הרקיקה ... וברוֹקק בה that is when he spits at it (while reciting a Bible verse as a charm for a wound), for the name of God must not be pronounced in connection with spitting. Y. Ber. III, 6d bot. הרוקק ... כרוקק וכ׳ he that spits in the synogogue is considered as if spitting at the pupil of his eye (euphem. for God). Yeb. 105a שרָקְקָה דם who (in spitting before the *yabam*) spat blood; Y. ib. XII, end, 13a רָקָה (or רָקָה, fr. רוֹק). Ḥag. 5a (ref. to Koh. XII, 14) זה חרָק בפני חבירו וכ׳ this refers to one who spits in his neighbor's presence and becomes disgusting (v. מָאַס). Tosef. B. Kam. IX, 31, v. נִזּוֹשׁ h.; a. fr.

Pi. רִקֵּק same. Yalk. Is. 339 (ref. to Ps. IV, 3) עד מתי

Digitized by Google

מְרַקְּקִין בו וכ׳ ... how long will you put to shame the honor of the (ruined) Temple, spitting in it, committing nuisance in it &c.?

Nif. נָרוֹק (cmp. רָקַק) *to be miry.* Mikv. VII, 1 חטיט הנ׳ soft, miry clay (in the bath reservoir); Zeb. 22ª Ms. M. (ed. הנרוק); Succ. 19ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 40).

רִיק, רוֹק, רִיק ch. same. Targ. O. Lev. XV, 8 יְרוֹק (Y. יְרִיק). Targ. Deut. XXV, 9.—Part. רָקִיק; pl. רָקִיקִין. Targ. II Esth. III, 8.—Koh. R. to VII, 9 כל דר׳ לציל וכ׳ if a person spits upward, it will fall in his face (an angry person hurts himself). Y. Yeb. XII, end, 13ª top ורַקַּת קדמנא וכ׳ she spat before us &c., v. רוּקָא; Bab. ib. 39ᵇ יירקת. Ib. 106ª אכלה תומא ורַקְתָה if she ate garlic and had to spit. Lev. R. s. 9 עד דאזלת ורוקת וכ׳ until thou goest and spittest in that preacher's (R. Meir's) face; ib. רוקו באנפי and I spit in my face seven times; ib. ואנא רַקִּית וכ׳ and I spat &c.; Num. R. s. 9²⁰; Y. Sot. I, 16ᵈ bot. ורוקקין בנויה וכ׳ spit into it (my eye) &c.; a. e.

רָקָק m. (preced. wds.) *diluvium, pool, shallow.* Sabb. XI, 4 אם חיה רַקַּק מים וכ׳ if there is a pool (on the shore), and the public road crosses it; וכמה הוא ר׳ מים, and how deep must it be to be called a pool? Erub. 43ª במחלכת בר׳ when the ship moves in diluvial water. Hull. 27ᵇ מן תר׳ נבראו birds were created out of alluvial mud; Erub. 28ª. M. Kat. 25ᵇ דגי ר׳, v. לִוְיָתָן; a. e.

רָקָקָא ch. same.—*Pl.* constr. רָקְקֵי. Targ. Y. Gen. I, 20.

רקקה, Y. Snh. I, 18ᶜ bot.. v. דְּקָקָה.

רַקְרַק *rakrak*, imitation of a bird's shriek. Hull. 63ª Ar., v. שְׁרַק I.

רַקַּת (b. h.) pr. n. pl. *Rakkath*, a fortified town of Naftali. Meg. 6ª ר׳ זו ציפורי ... כרקתא וכ׳ R. is Sepphoris, and its name was Rakkath, because it lies high like the banks of a river. Ib. ר׳ זו טבריא R. is Tiberias. Ib. איכא ... ר׳ לאו טבריא היא וכ׳ is there any one that can say, R. is not Tiberias? when one dies here (in Babylonia), do they not eulogize him there in (Tiberias): גרול הוא בששך ושם לו בר׳ he was great in Sheshakh (Babylonia), and had a name in Rakkath? Ib. יושבי ר׳ צאו וכ׳ citizens of R., go forth and receive the dead of the valley (Babylonia); a. e.

רַקְתָא f. (cmp. רָקָק) *alluvial ground, bank.* Meg. 6ª v. preced. B. Mets. 108ª האי מאן דאחזיק בר׳ דנחרא וכ׳ he who takes possession of the alluvial ground of a river (or canal) is considered an impudent man, but cannot be removed. Succ. 26ª חזו גנו אר׳ דסורא they used to sleep on a bank of Sura. Bets. 32ᵇ דמרת ר׳ the clayey alluvium of the Euphrates; a. e.—[B. Bath. 26ª top רקתא, v. דַּקְתָא.]

רָר, v. רִיר.

רָרַב, *Ithpa.* אִתְרָרַב, v. רִבְרֵב.

רָרַם, *Part. Pa.* מְרָרֵם, v. רוּם ch.

רָשׁ m. (b. h.; יָרַשׁ) [*dispossessed*, cmp. לָךְ,] *poor.* Lev. R. s. 34 רש מן חנכסים the poor man is called *râsh*, because he is dispossessed of property. Ib. (ref. to Prov. XXIX, 13) זהו רש בתורה this means one bare of learning. Ib. (ref. to ib. XXII, 2) אמר אותו רש לאותו עשיר that poor (ignorant) man says to the rich man, teach me &c. Deut. R. s. 9 אתמול ... ועכשיו הוא מסית כרש וכ׳ yesterday he (Moses) spoke like a rich man (ref. to Ex. XXXII, 12; Num. XIV, 19), but now he speaks like a poor man (begging, ref. to Deut. III, 23); a. e.—*Pl.* רָשִׁין. Lev. R. s. 31 (ref. to Cant. VII, 6 ודלת תר׳ שבכם וכ׳ the poorest (in mind) among you are as precious to me as Elijah &c.; Cant. R. l. c. Meg. 11ª (play on אחשורוש, Esth. I, 1) מהכל נעשו רשין בימיו Ms. M. (ed. רְאֶשְׁין) all became poor in his days (with ref. to Esth. X, 1). Koh. R. to V, 7, v. צַשָּׁו; a. fr.

רַשָּׁא, v. יַשָּׁא.

רָשָׁא, v. יָשַׁי.

רַשָּׁאָה, v. next w.

רַשַּׁאי m. (רָשָׁה) 1) *having power, empowered, entitled to, permitted.* Sabb. 104ª אין הנברא ר׳ וכ׳, v. חָדַשׁ. Peah VII, 5 בשלו הוא ר׳ ואינו ר׳ וכ׳ he has power of disposal over that which belongs to him, but not over that which belongs to the poor. Arakh. VIII, 4 אין אדם ר׳ להחרים וכ׳ no man has a right to vow &c., v. חָרַם; a. fr.—*Pl.* רַשַּׁאִים, רַשַּׁאִין. Ab. IV, 8 אל תאמר קבלו דיתי שהן ר׳ וכ׳ say not (to your fellow judges) accept my opinion, for theirs is the power (as a majority), not thine. B. Bath. 8ᵇ; a. fr.—*Fem.* רַשָּׁאָה. Tosef. Yeb. VIII, 4 האשה ר׳ שתינשא וכ׳ a woman is permitted to marry even a eunuch. Ib. האשה רשאי (corr. acc.).—2) (v. יָשַׁי) *owing, bound to.* Arakh. VIII, 7 עולה שאינו ר׳ ... אומדים we estimate how much a man would pay for it to offer it as a burnt-offering which he is not bound to offer.

רַשַּׁאי, רַשַּׁיי ch. same. Targ. Ruth IV, 4 (ed. Vien. בשבר אנא רשיי ... ליה אנא יכיל ולא ר׳ over what concerns myself I have a right (of disposal as I please), but over that which is commanded by my Creator (charity) I have no power or authority.—*Pl.* רַשָּׁאִין. Targ. Y. Ex. XXIII, 19 (ed. Vien. רַשָּׁיָן); a. fr.

רַשַּׁאי pr. n. m. *Rishshai.* Ḥull. 80ª Ar. (Ms. H. רִישַׁאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90; ed. דושאי).

רָשַׁאנָא m. (v. רַשַּׁאי) *ruler, officer.* Targ. Prov. XXV, 15 (ed. Lag. רֵאשָׁנָא, fr. רֵאשָׁא; Var. רשא; Levita רַשָּׁנָא, Bxt. רֵישָׁנָא; h. text קָצִין).

רִישְׁבָּא, רִשְׁבָּא m. (רשב, cmp. רשׁם, v. נִשְׁבִּים) *trap;* trnsf. (sub. בעל) *fowler*; also surname of a family, *Rishba.* Sabb. 130ª; Ḥull. 116ª יוסף ר׳ Joseph the fowler.—Sabb. 146ᵇ; Taan. 10ª Taboth Rishba (the fowler, Rashi; oth. opin. = ריש בי אבא chief of the family). B. Bath. 126ᵇ מר בר רושבא (Ms. M. מר זוטרא מדר׳ בידרשׁבָּנָא; Ms. H. מדרשיכא; Ms. R. מדרישכא; Alf. מדרישכא; Ms. Alf. מדרישבא) Mar Zutra of the house of R.

רִישְׁ׳, רִשְׁבִּין m. pl. h. (preced.) *traps.* B. Kam. VII, 7 (79ᵇ), quot. in Rashi to Ḥull. 116ª (Mish. ed. נישבים; Bab. ed. נישובין, v. נִישְׁבִּים).

Digitized by Google

רָשָׁה, v. רשי.

רְשׁוּ, רָשׁוּ, v. רְשׁוּתָא.

רָשׁוּם, v. רוֹשֵׁם.

רְשׁוּמָא, רְשׁוּם, v. sub יְרֵשׁ.

רָשׁוֹן m. (רשׁ) *rashon*, a species of *locusts* (= b. h. סָלְעָם). Ḥull. 65ᵃ; Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V; Yalk. Lev. 537. Ḥull. 65ᵇ חרגול זה ר׳ *ḥargol* (Lev. XI, 22) means *rashon*. Ib. 68ᵃ. Y. Nidd. III, 50ᵈ top איזהו ... כל שתחלת ברייתו דומה לר׳ what is the articulated embryo of which they speak? One that in its early stage resembles the shape of a *rashon*; Tosef. ib. IV, 10 ברושם (Var. בראשו, corr. acc.); Bab. ib. 25ᵃ בר׳ Ar. (ed. מראשו, corr. acc.); Lev. R. s. 14 דומה לר׳ ... צורת how is the embryo formed? At first it resembles &c.; Yalk. ib. 547.

רְשׁוֹנָא ch. same. Targ. O. Lev. XI, 22 ed. Berl. (Ms. I רַשׁוֹ; ed. Vien. a. oth. רש; Y. ed. Vien. רְשׁוּ). Targ. Ps. CV, 34 (ed. Wil. רְ; h. text ילק).

רָשׁוֹשׁ m. (רָשַׁשׁ) *wheat-stamper, groats-maker*.—*Pl.* רְשׁוֹשׁוֹת, constr. רָשׁוֹשֵׁי. M. Kat. II, 5 (13ᵇ, v. Babb. D. S. a. l. note 70). Ib. 13ᵇ ר׳ ציפורי ; v. רְשׁוֹשׁ.

רְשׁוּשִׁין, v. רָשַׁשׁ.

רָשׁוּת I f. (denom. of רָשׁ) *poverty*. Midr. Till. to Ps. XXIV יש רש ואין שמו לפי רָשׁוּתוֹ (ed. Bub. עניותו) many a man is poor, but his reputation is not in harmony with his poverty (it being that he is wealthy). Yalk. Gen. 147 (ref. to Koh. IV, 14) נולדה רָשׁוּתוֹ וכ׳ ... במלכותו with Joseph's elevation to governorship Potiphar's poverty was born; Gen. R. s. 89 רָשׁוּתוֹ; Yalk. Koh. 971 רשתו.

רְשׁוּת II, f. (רָשָׁה) 1) *power, authority, control*. Ned. X, 2, v. רוֹקֵן. Gen. R. s. 67 ברשותו שלשה אינן ... ששה six things (organs) serve man, three of which are under his control, and three are not; ורשותו וכ׳ ... חצין the eye, the ear, and the nose are not under his control &c. Bets. V, 2 משום ר׳ as an exercise of authority (judging, betrothal &c.; differ. interpret. in comment.); a. fr.—Esp. *secular government*, (mostly) *the Roman government in Palestine, Roman officials, Roman party*. Ab. I, 10, v. יָדַע. Ib. II, 3, v. זָהִיר. Sabb. 11ᵃ, v. חָלָל III. Ab. Zar. 17ᵃ (ref. to Prov. XXX, 15) קול שתי בנות ... ומאי נינהו מינות והר׳ Ms. M. the voice of two daughters that cry from Gehenna, and say in this world, 'bring, bring'; and who are they? Heresy and Government. Makhsh. II, 5 אם יש בה ר׳ if it is the residence of Roman officials (for whom the baths are always kept in readiness). Yoma 86ᵇ והר׳ מקברת וכ׳ and high office buries its occupant (causes premature death). Erub. 41ᵇ שלשה אין רואין ... חולי מעיין והר׳ three persons shall not see Gehenna (expiate their sins in this world): those who suffer from extreme poverty, from bowel diseases, and from governmental exactions (Rashi: from *creditors*). Y. Snh. VI, 23ᵈ sq. של מטן ר׳ the earthly government; של מעלן ר׳ the divine government; a. fr.—*Pl.* רְשׁוּיוֹת. Ḥag. 15ᵃ שמא ... שתי ר׳ חן are there, God forbid! two powers (governing the universe)? Gen. R. s. 1 (ref. to ברא, Gen. I, 1) אין כל ... שתי ר׳ וכ׳ none can say, two powers created the world (the verb ברא being in the singular) &c. Ber. 33ᵇ דמירחזי כשתי ר׳ (saying מודים twice) has the appearance of a belief in a duality; a. e.—2) (trad. pronunc. רְשׁוּת) *dominion, domain, territory*. B. Kam. I, 2 ר׳ המיוחדת למזיק a territory exclusively belonging to the owner of the animal that did the damage; ר׳ חניזק וחמזיק a space belonging to both owners. Ib. 13ᵇ (in Chald. dict.) תורך ברשותי מאי בעי what had thy ox to do in my ground. Ib. 81ᵃ; Taan. 6ᵇ שבילי הר׳ the paths (short cuts) through private property. B. Mets. 5ᵇ משביעין אותו שביעת שאינו ברשותו we make him swear that it is not in his possession; a. v. fr.—ר׳ היחיד (abbrev. רחי׳) *private ground*; ר׳ הרבים (abbrev. רה״ר, רה״ב) *public road*. Sabb. 6ᵃ; a. v. fr.—Ib. 9ᵃ הרי זו ר׳ לעצמה this forms a territory for itself (with regard to Sabbath movements). Ib. VII, 2 המוציא מר׳ לר׳ he who carries things (on the Sabbath) from one territory to another; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 6ᵃ ארבע ר׳ לשבת וכ׳ there are four classes of territories with regard to Sabbath laws &c.; Tosef. ib. I, 1. Ib. 6; Sabb. l. c. אסקופה ... שתי ר׳ the threshold stands for two territories; when the door is open, it is classified with the interior &c. Ib. 9ᵃ כל ... מוצא שתי ר׳ וכ׳ wherever you find two territories belonging to the same class; a. fr.—Y. Kidd. III, 64ᶜ top; Y. Ned. VIII, 40ᵈ bot. (ref. to R. Jose's opinions Kidd. III, 9, a. Ned. VIII, 2) חמן הוא אמר עד שיצאו כל תרשויות הגדולות עד שיצאו כל הר׳ הקטנות וכ׳ there, he says, the terms, 'the oldest', 'the youngest', tend to exclude all the older daughters, and all the younger daughters respectively (so that only the oldest of the daughters of his first wife, and respectively the youngest of the daughters of his second wife are meant), and here he says so (that the widest scope is adopted)?—3) *permission, option; optional act*. Ber. 28ᵃ וניתנה להם ר׳ וכ׳ and permission to enter was given to the students. Ab. III, 15, v. צָפָה. Ḥull. 141ᵃ לדבר הר׳, v. מְצִיָּה. Ib. 106ᵃ, v. מְצִיָּה. Ber. 27ᵇ, v. חוֹבָה. M. Kat. III, 3 אגרות של ר׳, v. שְׁאֵילָה; a. fr.—נטילת ר׳ *taking leave of absence, parting*, at which a religious remark was customary. Lev. R. s. 17 עביד לחו ני ר׳ made these verses the text for leave-taking (cmp. אַפְטַרְתָּא). Y. Ber. II, 5ᶜ bot. הדוא מילתא ... הוה נ׳ ר׳ דידיה that remark ... was his leave-taking.—[4) (cmp. רַשַּׁאי 2) *debt, loan, creditor's claim*. Erub. 41ᵇ, v. supra.]

רְשׁוּתָא, רְשׁוּ, רָשׁוּ ch. same, 1) *power, control, authority*. Targ. Y. Lev. XXVI, 6. Targ. II Deut. XXI, 14. Targ. Ex. XXI, 8; a. e.—Y. Gitt. IV, 50ᶜ bot. יהב רשו וכ׳ authorized the scribe to write &c.; a. e.—2) *permission, license; leave*. Targ. Esth. VIII, 16. Targ. Y. Deut. XXII, 15. Ib. XV, 2; a. fr.—Cant. R. to VII, 9 לית את יהיב לי ר׳ וכ׳ would you not give me permission to go up and kiss that image on its mouth? Y. Ber. II, 5ᶜ bot. מה הוה מיזל ליה דלא מיסב ר׳ why did he go away without taking leave? Snh. 5ᵃ נקרטנא ר׳ I hold a license to teach. Ib. ר׳ לשקיל מבי וכ׳ let him take out (a teacher and judge's) license from the office of the Resh Galutha. Ib. ר׳ מאי how was the license worded?; a. fr.—3) *domain, territory*. Targ.

Digitized by Google

Y. Ex. XVI, 29.—4) *debt, loan, claim;* מרי ר׳ *creditor;* also *debtor.* Targ. Jer. XV, 10 לא רשן בי רשו some ed. Targ. O. Deut. XV, 2; a. e.—Gitt. 86ᵃ ורשו אינש ליה Ar. (ed. רשום, v. Tosaf. a. l.) and no man's loan rests on him (he is not hypothecated). Snh. 29ᵇ, v. קַב. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ גבן ר׳ the alms we receive are a loan with us (for which we are responsible); Y. Shek. V, 49ᵇ top דשתן (corr. acc.). B. Bath. 92ᵇ מרי רְשׁוּתֵיהּ the debtor, v. פָּאֵר; a. e.—*Pl.* רְשָׁוָתָא. B. Kam. 46ᵇ מרי רַשְׁוָתָךְ.

רָשׁוּ, רָשָׁה *to have power.*—V. רַשַּׁאי.

Hif. הִרְשָׁה *to authorize, permit.* Y. Keth. X, 33ᵈ bot. במַה שֶׁהִרְשׁוּת זו את זו בשהִרְשׁוּ וכ׳ when they gave each other power of attorney, when the third wife authorized the second to go to law with the first. Hag. 14ᵇ רבי תַּרְשֵׁינִי לומר וכ׳ my teacher, wilt thou permit me to say something &c.?; Y. ib. II, 77ᵃ bot.; a. e.

Hof. הוּרְשָׁה *to be authorized, permitted.* Hag. 13ᵃ (fr. Ben Sira) במה שהוּרְשֵׁיתָ התבונן וכ׳ speculate on that which has been given under thy control, and have nothing to do with secret things; Y. ib. II, 77ᶜ top; Gen. R. s. 8. Ib. s. 68 מהיכן ה׳ from where did he take leave (to go away). Ib. s. 39 עדיין לא ה׳ he had not yet had the permission to go away; a. e.

רָשָׁא, רָשֵׁי ch. same, 1) *to have power, be permitted, dare.* Targ. Ps. CVI, 2.—2) with ב, *to claim power over, to claim a debt; to lend.* Targ. O. Deut. XV, 2 דירְשֵׁי ed. Berl. (ed. Vien. דיַיר *Af.*). Ib. XXIV, 10 תִּירְשֵׁי ed. Berl. (ed. Vien. תַּיר); a. e.—Part. רָשֵׁי; *pl.* רָשָׁן, רָשָׁאן. Ib. 11. Targ. Jer. XV, 10; a. e.—Ned. 51ᵃ חיטי דְרָשֵׁינָא בך the wheat which thou owest me. Ib. חיטי דרשינא קא נסיבנא that wheat on which I have a claim I take (I have no claim).

Af. אַרְשֵׁי 1) *to empower, permit.* Part. pass. מְרַשֵּׁי; *pl.* מַרְשָׁן. Targ. Y. Ex. XIX, 13 (O. ed. Berl. מְרָשָׁן *Pa.*; oth. ed. מְרָשָׁן). Targ. Y. Deut. XVI, 8; a. e.—2) *to give leave, to dismiss.* Targ. II Chr. XXIII, 8. Ib. XXV, 10.—3) with ב, *to claim.* Targ. O. Deut. XV, 2, a. e., v. supra. Targ. I Kings VIII, 31 וירְשֵׁי ביה מומי ed. Ven. I (oth. ed. וירְשֵׁי *Pe.*) and shall claim an oth (ask that he make oath; h. text וְיָשָׁא).

Pa. רַשֵּׁי *to permit.* Part. pass. *pl.* מְרָשָׁן, מְרָשָׁן, v. supra.

רָשְׁיָא, רָ, m. (preced.) *money-lender, pressing creditor.* Targ. Ex. XXII, 24. Targ. II Kings IV, 1.

רַשַּׁי, רָשַׁי, v. יֵישׁ II.

רשין, v. רשן.

רָשְׁעָא, רַשְׁעָה, רָשְׁ, רָשְׁ m. = h. רָשָׁע. Targ. Ps. XXXVII, 10. Targ. Prov. XI, 6; a. fr.—Macc. 14ᵃ ר׳ בר ר׳ a wicked man (committing incest), son of a wicked man. Koh. R. to I, 8 ההוא ר׳ that wicked (heretic). Snh. 52ᵃ; a. fr.—[Targ. Ps. XXXVI, 5; Targ. Prov. VIII, 7 some ed., v. רְשָׁעָא.]—*Pl.* רַשְׁיִין, רַשְׁיֵי, רָשְׁ׳. Targ. Ps. I, 1. Targ. Prov. XI, 10; a. fr.—Pes. 68ᵃ (quot. Targ. Is. V, 17) מדמתרגם רב יוסף ונכסיהון דר׳ וכ׳ as Rab Joseph translates it, 'the righteous shall inherit the estates of the wicked'. Bets. 25ᵇ, v. חָצוּבָא II. B. Mets. 83ᵇ a. fr.—*Fem.* רַשְׁיְתָא, רַשְׁיָתָא. Targ. Lam. IV, 21 ed. Lag. (changed by censors in oth. eds.). Targ. Y. Gen. XXVII, 46 (ed. Vien. רְשׁ׳).

רְשָׁשִׁים, v. רָשָׁשִׁין.

רָשַׁל *to be lax, hang down, flap.*

Pi. רִשֵּׁל *to weaken, break the force of.* Gen. R. s. 24; Lev. R. s. 15; Yalk. Kings 219 the Lord בְּרַשְּׁלוֹ בהרים breaks it (the force of the wind) through the mountains (v. חָשַׁל). Num. R. s. 9, beg. מְרַשֵּׁל...חנואף וכ׳ the adulterer, if one may say so, weakens the power of Deity; a. e.—*Part. pass.* מְרוּשָׁלִין; *pl.* מְרוּשְׁלִין *hanging down, trailing.* Tosef. Men. I, 8 היו מר׳ ומסולקין וכ׳ if the priest's garments are trailing and tucked up (by the girdle), or threadbare &c.; Zeb. 18ᵃ היו מר׳ מסלקין וכ׳ if they are too long, or too short, or &c. Ib.ᵇ מר׳ כשרין מסולקין וכ׳ if they are too long, they are fit for service, if too short, they are unfit; a. e.

Hithpa. תִּתְרַשֵּׁל, *Nithpa.* נִתְרַשֵּׁל *to be relaxed, weakened.* Num. R. l. c. כיון ששמע . . . נִתְרַשְּׁלוּ ידיו when the artist heard (that the king whose picture he was going to paint was dead), his hands sank down (he was undecided). Koh. R. to VII, 1 נתגעשו ונתרשלו וכ׳ the Israelites were too excited (busy with their own affairs) and too indifferent to attend to Joshua's burial, v. גָּעַשׁ. Tanḥ. Sh'laḥ 2 אם נתרשלו ידם . . . even Moses and Aaron felt themselves powerless; Num. R. s. 16² נתר׳ את ידם. Tanḥ. l. c. . . . אתם אלא נִתְרַשְּׁלְתֶּם you do not find your hands (you are helpless) and give it up in despair; (Num. l. c. כשלתם); a. fr.

רָשֵׁל ch. same, *to flap, be lax, weak.* Targ. Is. XXXV, 3 דְרָשְׁלָן ed. Lag. (ed. Wil. דְּמַרְשְׁלָן, some ed. דרשליין, corr. acc.; h. text רִפּוֹת).

Pa. רַשֵּׁל *to loosen, weaken.* Targ. Josh. X, 6 (h. text תרף). Targ. Jer. XXXVIII, 4.—Part. pass. מְרַשֵּׁל; f. מְרַשֶּׁלָא; *pl.* מְרַשְּׁלִין; מְרַשְּׁלָן. Targ. II Sam. XVII, 2. Targ. Is. l. c., v. supra.

Ithpa. אִתְרַשֵּׁל *to be lax, weakened.* Targ. II Sam. IV, 1. Targ. II Chr. XXIX, 11 (h. text תִּשָּׁלוּ); a. fr.—B. Bath. 21ᵇ bot אתי לאִתְרַשּׁוּלֵי the teacher may become discouraged (by competition).

רָשַׁם (late b. h.) *to mark, draw.* Y. Gitt. II, 44ᵇ רְשַׁם לפניהן בדיו וכ׳ one may draw (the signatures of illiterate witnesses) for them with ink, and they write them over with red paint (contrad. to קרץ). Ib.; Y. Sabb. XII, 13ᵈ רשום כחבנית וכ׳ . . . if one draws on a skin figures like writing. Sabb. XII, 4 ובכל דבר שחוא רוֹשֵׁם and with any material which marks; Gitt. II, 3 (19ᵃ), v. קַיְמָא. Ḥull. X, 3 צריך שיְרַשְּׁמוֹ he must mark the animal. Tanḥ. Tsav 5 האדם . . . רושם עליו מיתה וכ׳ when a man sins, the Lord makes the mark of death upon him; if he repents, the writ is cancelled. Sabb. 55ᵃ (ref. to Ez. IX, 4) לך וּרְשׁוֹם על וכ׳ go and mark the foreheads of the righteous with a sign of ink . . ., and the foreheads of the wicked with blood; a. fr.—Part. pass. רָשׁוּם; *pl.* רְשׁוּמִין, רְשׁוּמִים; f. רְשׁוּמוֹת. Y. Succ. IV, 54ᶜ top דיתה ר׳ ברקיע וכ׳ . . . שה שלא so long as the Israelites were not redeemed from Egypt, it (the sapphire brick) was placed as a mark in heaven &c.; Lev. R. s. 23; Cant. R. to IV, 8. Gen. R. s. 81 (ref. to Dan. X, 21)

Digitized by Google

אם ר' למה אמת...למה ר' if marked (for future action), why real writing (decree), and if real writing why marked? (Answ.) ר' עד שלא נגזרה וכ' marked, before the divine decree was signed; Cant. R. to I, 9; a. e.—Esp. דורשי רשומות *those who interpret the Law metaphorically.* B. Kam. 82a; Snh. 104b; Ber. 24a Ms. M. (ed. חמורות, v. Rashi a. l.).

Pi. רִשֵּׁם same.—Part. pass. מְרוּשָּׁם. Num. R. s. 9[5] וילדה בן מ' למח וכ' and she gave birth to a young that was marked; why? Because its mother was burnt (cauterized).

Nif. נִרְשַׁם *to be marked, engraven.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 41 חמכות היו נִרְשָׁמוֹת בגופן the plagues were engraven on their bodies (by ref. to Ps. l. c. 43).

רְשַׁם I ch. same, *to mark; to record.* Targ. Y. Gen. IV, 15. Targ. Ez. IX, 4. Targ. Is. X, 1 (h. text חקק).

Pa. רַשֵּׁם 1) same. Targ. Jud. V, 14 (h. text מחקק').—2) *to make incisions.* Targ. Y. Lev. XXI, 5 (h. text קרח).

**Ithpe.* אִתְרַשַּׁם *to be wrinkled.* Targ. Ez. XXVII, 35 (h. text רעמו; prob. to be read: אִתְרְעִימוּ, v. רְעַם I.).

רְשַׁם II m. (preced.) *incision, wound.* Targ. Y. Ex. XXI, 25 Ar. (Ms. Ar. רושם; ed. חלכשיש; h. text תַּבּוּרָה). Targ. Y. Lev. XIX, 28, v. רִשְׁמָא.

רְשָׁם, v. רוֹשֶׁם.

רִשְׁמָא, v. רִישׁוּמָא.

רשן, Targ. Y. I Ex. XXXIV, 26 ואירשין, read as ib. XXIII, 19 ואירבְּשִׁיל and I will cause to ripen prematurely (v. Tanḥ. R'eh 17).

רשנא, Snh. 94b, v. הָשְׁנָא.

רָשַׁע (b. h.; cmp. רָשָׁה) [*to be powerful,*] *to do violence, be wicked.* Yalk. Koh. 976 (ref. to Koh. VII, 17) אלא אם רָשַׁעְתָּ אל תִּרְשַׁע הרבה (omitted in Sabb. 31b) but it means, if thou hast once done wrong, do not therefore do more wrong.

Hif. הִרְשִׁיעַ 1) *to declare in the wrong, to condemn.* Snh. 10a אלא מיתה וחצדיקו שנים וְהִרְשִׁיעוּ שנים וכ' if this be so (that you can derive from ושפטום, Deut. XXV, 1, that there must be two judges and one in addition to make a majority vote possible) then 'and they shall justify' (ib.) indicates two, 'and they shall condemn' (ib.) means two, hence you would require seven judges for a court!—2) *to charge with wrong-doing, accuse.* Ib. עדים שהרשיעו את חצדיק וכ' if (false) witnesses accused an innocent person, and other witnesses came and justified him. B. Kam. 64b (ref. to Ex. XXII, 8) ולא הַמַּרְשִׁיעַ מצמו "he whom the judges shall condemn shall pay double", but not he who accuses himself. Ib. (ref. to Ex. ib. 3) פרט למרשיע וכ' to the exemption of him who &c.; a. fr.—3) *to do wrong.* Tanḥ. D'barim 3; Yalk. Deut. 805 (play on רשעיתם, Jud. III, 8) הם הרשיעו עלינו שתי רשעיות they (the Aramæans) did us two wrongs.

רָשַׁע I ch. same. Targ. Deut. XVIII, 23 (some ed. דיִּר' *Af.*).—Sabb. 31b (ref. to Koh. VII, 17) הרבה הוא דלא לִירְשַׁע חא מעט לירשע man should not sin much, but little he may?; Yalk. Koh. 976.

Af. אַרְשַׁע same. Targ. Deut. I, 43. Targ. Y. Ex. XVIII, 11. Targ. Ps. LXXVIII, 57; a. fr.

Ithpa. אִתְרַשַּׁע *to talk wickedly.* Targ. Is. XXVIII, 22 (h. text תתלוצצו).

רַשַׁע II m., v. רִשְׁעָא.

רָשָׁע m. (b. h.; preced. wds.) *wicked man, wrongful claimant.* Snh. 27a (ref. to Ex. XXIII, 1) אל תשת ר' עד allow not a wicked man to be witness. Ib. 9b ר' הוא ותחורה אמרה וכ' he is a (self-confessed) wicked man, and the Law says, allow not &c. Ib. אין אדם משים עצמו ר' none can incriminate himself (his testimony against himself has no legal effect). Ib. 27a ר' דחמס בעינן (to be disqualified in court) he must be a wicked man connected with violence (but you cannot disqualify a sinner against ceremonial laws). Gen. R. s. 20 נחש זה ר' בעל תשובות that serpent is a wicked creature rich in arguments. Bekh. 8a ולאוחו ר' לא וכ' and to that wicked creature (the serpent) I find no parallel in nature (as to duration of pregnancy). Ab. V, 19 בלעם הר' Balaam the wicked; a. v. fr.—*Pl.* רְשָׁעִים. Ib. 1 להשריש מן הר' וכ' in order to punish the wicked who ruin the world &c. Ib. I, 8 ידיו . . . וכשידיו בעיניך כר' when disputants stand before thee (the judge), look upon both parties as wrongful claimants, opp. זכאין. Ib. IV, 15 אין . . . משלות הר' וכ' it is beyond our power to understand why the wicked are prosperous or why the righteous suffer. Snh. 110b קטני בני רְשָׁעֵי ישראל young children of wicked Israelites; Tosef. ib. XIII, 1 רשעי ארץ (corr. acc.). Ib. 2 (ref. to Ps. IX, 18) אלו ר' ישראל this refers to Israelitish sinners. Hor. 10b (ref. to Koh. VIII, 14) כמעשה הר' של עוה"ב like that which happens to the wicked in the world to come. Snh. 93a רְשָׁעֵיהֶם של ישראל the wicked (idolaters) of the Israelitish people; a. v. fr.—*Fem.* רְשָׁעָה. Ber. 61b מלכות הר' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) the wicked (Roman) government. Ex. R. s. 35 אדום הר' (sub. מלכות); a. fr.

רֶשַׁע m. (b. h.; preced.) *wickedness, guilt.* Snh. 47a נהרג מחוך רִשְׁעוֹ one who is put to death for his wickedness; מת מחוך רשעו who dies (a natural death) for his wickedness; a. e.

רַשַׁע, רִי, רְשָׁעָא ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 22. Targ. Ps. XVIII, 22. Ib. XXXVI, 4. Ib. 5 (some ed. רשינא, corr. acc.). Targ. Prov. VIII, 7 (some ed. רשינא, corr. acc.); a. fr.

רִשְׁעָה f. (b. h.) same, *wickedness, guilt, indictable offense.* Snh. 21a איש חכם לר' 'a wise man' (II Sam. XIII, 3) wise for wickedness. Koh. R. to III, 18 כל הזובר . . . מדת רִשְׁעָתוֹ וכ' when one commits a sin shortly before his death, it is as if the measure of his wickedness wanted only this sin, and he completed it; a. fr.—*Pl.* (fr. רִשְׁעִיּוֹת) רִשְׁעָיוֹת. Keth. 37a, a. fr. (ref. to Deut. XXV, 2) משום רשעה אחת...שתי ר' thou must punish him for one wrong, but not for two, i. e. not condemn him to corporal punishment and pecuniary restitution for the same act.

Digitized by Google

Y. Ter. VII, beg. 44c; Y. Keth. III, 27b top במי שיש בו שתי ר' וכ' the text (Deut. l. c.) speaks of one against whom there are two indictments (one criminal and one pecuniary). Snh. 105a (ref. to רשעתים, Jud. III, 8) דעבד שתי ר' he did Israel two wrongs; Tanh. D'barim 3, v. רָשַׁע; a. fr.—[Snh. 112a דרשעיות, read: דרַשְׁעָנִיּוֹת.]

רְשָׁעוּת, *pl.* רְשָׁעִיּוֹת, v. preced.

רְשָׁעוּתָא ch. same. Targ. Y. Gen. III, 13.

רַשְׁעָנִית f. (preced. wds.) *guilty woman, idolatress.*—*Pl.* רַשְׁעָנִיּוֹת. Snh. 112a Rashi a. Ms. K. (v. Rabb. D. S. a. l. note 2; ed. רשעיות, corr. acc.), opp. צדקניות.

רֶשֶׁף m. (b. h.; רשׁף *to blow, glow*; cmp. פֶּחָם, a. פַּחֲמָא) 1) *glow, flame, spark.* Ber. 5a (ref. to Job V, 7) אין ר' אלא מזיקין *reshef* means demons (of the hot season, v. חֲמַט); ib. אין ר' אלא יסורין *reshef* means (burning) pains; Yalk. Job 898.—*Pl.* רְשָׁפִים. Midr. Till. to Ps. II וכמה ר' וברקים וכ' and how many flames, lightnings, and torches have I!; a. e.—2) *bird.*—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 12 (ref. to Ps. LXXVIII, 48) ר' אלו חטיפות *r'shafim* means birds of prey (by ref. to Job l. c.); Midr. Till. to Ps. l. c.

רִשְׁפָּא, רִי', ר' ch. same, 1) *spark, lightning.*—*Pl.* רִשְׁפִּין, רִי'. Targ. Ps. LXXVIII, 48.—2) *pl.* רִשְׁפֵּי, רִי' name of certain *demons* (v. preced.). Pes. 111b דבי אירגרי ר' the name of the demons dwelling on roofs is *rishpé*; (Ar. דבי נגרי ר' of the demons dwelling in smithies).

רִשְׁקָא, רִי', ר' m. *spikenard.* Targ. Cant. IV, 14.—כורכמא ר' *garden crocus*, v. כּוּרְכְּמָא. Sabb. 110a. B. Bath. 16b (expl. חַפּוּךְ, Job XLII, 14) כך' ור' וכ' as garden crocus is the best of its kind (of eye-paint); Yalk. Job end כי כוחלא כ' ר' וכ' as the eye-paint *kurk'ma rishka*, as it is written (Jer. IV, 30) &c.—*Pl.* רִשְׁקִין, רִי'. Targ. Cant. IV, 13 (ed. Vien. רַ').

רָשַׁשׁ (b. h.), *Pol.* רוֹשֵׁשׁ *to stamp, crush.*

Hithpol. הִתְרוֹשֵׁשׁ *to be stamped upon, be crushed.* Midr. Prov. ch. XXII רש שהוא מִתְרוֹשֵׁשׁ the poor man is called *râsh*, because he is crushed (cmp. הִכְּתֵהוּ).

רששות, v. רֶשֶׁת II.

רְשָׁשִׁין m. pl. (preced. art.) *clods* of fresh-broken ground, which need crushing. Nidd. 8b virgin ground is כל שמעלה ר' וכ' Ar. (ed. רְשׁוּשִׁין) which turns up clods (when it is broken) &c.; Tosef. Ohol. XVI, 5 Var. כל שאין בו רְשׁוּשִׁים (corr. acc.), v. תִּירוּס.

רֶשֶׁת I f. *poverty*, v. רָשׁוּת I.

רֶשֶׁת II f. (b. h.; רָשַׁשׁ, Ges. Thes.) *net.*—*Pl.* רְשָׁתוֹת. Kel. XXIII, 5 (Mish. ed. Altona 1853 רששות, corr. acc.).

רַת, v. רֵתֶת, a. רֵתֶת.

רָתַח, v. רתי.

רְתוּוְתָא, v. רִיתּוּתָא.

רְתוּדָא, v. רִיתּוּתָא.

רְתוּי* (or רְתֻוִי) m. (רָתַח) *relief, mercy, pity.* Hag. II, 1 (11b) ר' לו שלא בא לעולם (Ms. M., a. Var. in Ar. רְאִי) it would have been a mercy to him not to have been born; (Y. ed. ר' לו כאילו לא בא לעולם a pity for him! he is as though he had not been born; Mish. ed. יאיד לו כאילו לא וכ' he is looked upon as though &c.).

רְתוּת, v. רִיתּוּת.

רָתַח (b. h.; cmp. רתצ) *to bubble, boil, be hot.*—Part. רוֹתֵחַ; f. רוֹתַחַת; *pl.* רוֹתְחִים, רוֹתְחִין; רוֹתְחוֹת. [Tradit. pronunc. רוֹתֵחַ adj.] Y. Sot. IX, 24a חלב ר' milk fresh from the goat. Y. Pes. VII, beg. 34a חתרי חוא ר' ומרתיח but is not the iron spit hot and does is not impart heat (to the lamb on it)? Bab. ib. 76a סולת ר' heated flour. Ib. 94b כל החילם כולו ר' וכ' (in the summer) the whole world is hot, and the springs are cold; כל ... מצירונות ר' (in the winter) the whole world is cold, and the springs are hot; a. fr.—Esp. רוֹתְחִין *hot water.* Snh. 108b; R. Hash. 12a, v. קִלְקֵל. Y. Ber. II, 5b bot., v. בָּוָה. Deut. R. s. 3 כשתראה אותי נותן ר' וכ' when thou seest me put hot water (to the wine), put thou cold water in &c., i. e. when I am angry, appease thou me &c.; a. fr.

Hif. הֵרְתִּיחַ 1) *to cause bubbling, foaming.* B. Mets. 61b ובמשורה שלא הֵרְתִּיחַ 'and in liquid measure' (Lev. XIX, 35) one is warned that one must not make the liquid foam; B. Bath. 89b; Tosef. ib. V, 5 ... ולא להקפיצה ... לא להַרְתִּיחַ אין (Var. להרתיע) the storekeeper is not permitted to make the liquid bubble in the measure, or to make it bound.—2) *to heat.* Tosef. Yoma I, 20 ... דיו הֵרְתִּיחָן וכ' כששיחת they heated &c.; (Yoma 34b מחמין) v. הֲשָׁשִׁיחַ. Y. B. Bath II, beg. 13b הסלעים מרתיחין the rocks give out heat; Y. Sabb. IV, 6b bot. Cant. R. to II, 17 עד שאַרְתִּיחַ היום until I shall make the day hot (for Israel's enemies); a. fr.—3) *to grow hot.* Tosef. Pes. V, 8 אינו מַרְתִּיחַ does not get hot, v. עָרַם I. Gen. R. s. 67 מרתיחים ... התחילו (not מיתיחים) the walls of the house began to be hot; Yalk. ib. 115. Esth. R. to I, 1 (playon ארתחשתא) כדרה מרתיחה ותש he used to be hot (angry), and weaken (relent) again. Cant. R. to IV, 5 two families אחת מיקרת ואחת מַרְתַּחַת one of which was cold-blooded, and the other hot-blooded; a. e.

Pi. רִיתַּח *to heat, boil.* [Yalk. Gen. 27 רר' עליו, v. רָחַם]—Part. pass. מְרוּתָּח, *pl.* מְרוּתָּחִין. Lev. R. s. 14 כרסה של אשת מר' וכ' the inner parts of woman are hot &c. Sabb. III, 5; Pes. 40b; a. e.

רְתַח ch. same, *to boil, be hot.*—Part. pass. רְתִיחַ; *pl.* רְתִיחִין. Targ. Y. I Gen. L, 1 חמרין ורתי (some ed. רְתִיחָן). Targ. Job XXIV, 24 Ms.—Y. Pes. III, 30a top דלא יִרְתְּחָן ויחמצן that they may not get hot and ferment. Ber. 62b רְתָחָן *hot water.* Ex. R. s. 45 עד דרתחא וכ', v. קְדָרָא; a. e.—מזגן ר' (not רתחים), v. מְזַג; Midr. Till. to Ps. XXV, 4.—Trnsf. *to be excited, wroth.* Targ. Ps. XXXIX, 4. Targ. Y. Deut. XIX, 6. Targ. Koh. VII, 9; a. fr.—Ber. 7a רגע ר' for a moment the Lord is wroth. Ib. 29b תחטי ולא תִּתְרַתַּח be not excited, and thou shalt not sin. Zeb. 30b bot. אם כן מִתְרַתַּח ר' if so, he might get angry; a. e.

Af. אַרְתַּח, *Pa.* רַתַּח *to boil; to heat, excite, arouse the*

Digitized by Google

anger of. Targ. Job XLI, 23 מְרַתָּח (some ed. מְרַתָּח *Pa.*). Targ. Koh. l. c. מסרב ומְרַתָּח (ed. Vien. ומְ, corr. acc.; some ed. ומְתַתָּח).—[Targ. Job IV, 10 מרתיחין, v. רְתַח.]—Pes. 76ª רוטב מְרַתָּח ליה וכ׳ (or מְרַתָּח) the juice (dripping) heats the clay (of the oven) &c. Taan. 4ª דקא מְרַהֲתָא ... חהוא ליח (or מְרַתָּחָא) if a student gets angry, it is the (zeal for) the Law that excites him; a. e.—Part. pass. *Pa.* מְרַתַּח; f. מְרַהֲתָא. Targ. Y. I Lev. VI, 14 מְרַהֲתָא (Hebraism; h. text מרבכת).—Gitt. 57ᵇ מר׳ ... אשכחיה וסליק he found the blood of Zechariah bubbling and coming up; (Snh. 96ᵇ דרתח קא רתח).

רְתָחָא, *pl.* רְתָחִין, v. preced.

רְתָחָא, רִ׳ m. (preced.) 1) *heat; anger, excitement.* Targ. Ps. XIX, 7. Ib. XXXVII, 8. Ib. LXXVIII, 38 Ms. (ed. חמת); a. fr.—Ber. 7ª ומי אית קמא ר׳ וכ׳ is there anger before the Lord, i. e. is the Lord ever angry? Snh. 105ª (ref. to Ez. XX, 33) כל כי האי ר׳ לירתח וכ׳ let the Merciful have all that anger, if he only redeem us; R. Hash. 32ᵇ; a. e.—*Pl.* רִ׳, רְתָחָיָא. Targ. Ps. LXXVI, 11 (ed. Wil. *sing.*; h. text חמות).—2) (cmp. קְצָף) *pestilence.* B. Kam. 60ᵇ בעידן ר׳ חוי וכ׳ closed the windows at the time of an epidemic.—3) *foam,* v. רוּתָחָא.

רַתְחָן m. (preced.) *hot-tempered, irascible.*—*Pl.* רַתְחָנִין. Pes. 113ᵇ, v. רַחְמָן.

רַתְחָנָא ch. same. Kidd. 8ᵇ סבריא אידקריה ... אי ר׳ וכ׳ she thought, I will test that man whether he is or is not hot-tempered. Pes. 110ª מלכא ר׳ מאי וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6) a rash king does what he pleases (ʿEn Yaʿăk מלכא רשותא בידיה).

רַתְחָנְדָא f. (preced. wds.) *boiling pot;* מעשה ר׳ a cooked dish. Ned. VI, 2 (49ª) חנודר ממשמש קדרה אינו אסור אלא ממ׳ ר׳ (Rashi רַתְחָנְדָא) if a person vows abstinence from 'what is made in a pot', he is forbidden only boiled dishes; Y. ib. 39ᶜ bot. רותחנה (corr. acc.).

רָתַד, רתי (cmp. רָתַח) [*to tremble,*] *to be lax, lenient* (cmp. רָפָה).

Pi. רִיתַּח *to be indulgent, compassionate, lenient.* Gen. R. s. 19 (ref. to לרוח היום, Gen. III, 8) ר׳ עליו כל שהיום וכ׳ the Lord was lenient to him, for the farther the day sinks, the cooler it grows, opp. הקשה; Yalk. ib. 27 ריתח (corr. acc.). Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. I אלא שר׳ המקום על אהרן וכ׳ Rabad, a. Ar. (ed. שריחם) but the Lord had pity on Aaron.—V. חִתּוּי.

רִתּוּן m. (preced.) *indulgence, clemency.* Tosef. Neg. VI, 7 אין המקום דן ... אלא ברוחו של ר׳ the Lord punishes man with clemency (offering him an opportunity to repent and be relieved).

רְתִיחָא, v. רַתַּח, a. רוּתָחָא.—[Targ. Ps. II, 11 ed. Wil., v. רְתִיתָא.]

רְתִיחָה f. (רַתַּח) *effervescence, scum, foam.* T'bul Yom I, 1 ראשונה ... רְתִיחָה the first scum that comes up in boiling groats of beans. Ib. ר׳ יין חדש the scum of new wine. Ib. 2 ר׳ יין ישן the scum of old wine.

רְתִיכָא, v. רְתִיכָא.

רְתִימִין, v. רְתָמָא.

רְתִיעַ, v. רָתַע.

רְתִית, v. רַתַּת.

רְתִיתָא c. (preced.) *trembling.* Targ. Hos. XIII, 11. Targ. Ps. II, 11 (ed. Wil. רתיחא, corr. acc.); a. fr.

רְתַךְ, *Pi.* רִיתֵּךְ *to join, weld, rivet.* Ab. Zar. 52ª ר׳ כלי לע״ז if one welds a (broken) vessel for idolatrous purposes, contrad. to עשה. Sabb. 16ᵇ שברתן ... וריתכן וכ׳ she broke them (the silver vessels) and gave them to a silversmith, who welded and made them into new vessels. Ib. 52ᵇ; a. e.

רְתָךְ m. (v. preced.) *chain; band* (of men). Targ. Is. XXI, 7; 9 ר׳ אנש (h. text רכב איש, רכב).

רְתִיכָא, רְתִיכָא, רְתָכָא c. (preced.) *chariot with horses.* Targ. Gen. XLI, 43 ר׳ תנייתא (Var. תניינא masc.). Targ. O. ib. XLVI, 29 רְתִיכֵיהּ ed. Berl. (oth. ed. רְתִיכוֹהִי *pl.*; Y. אַרְתִּיכֵיהּ); a. fr.—*Pl.* רְתִכִּין, רְתִכָּיָא, רְתִיכִ׳. Targ. Ex. XIV, 7. Ib. 28; a. fr.

רוֹתֶם, רֹתֶם m. (b. h.) a species of *broom,* growing in deserts. Gen. R. s. 98, end מעשה בר׳ אחד וכ׳ it is told of a broom which men made fire with, and it burnt twelve months; Midr. Till. to Ps. CXX; a. e.—*Pl.* רְתָמִים. Ib. לכך נמשל לח״ר כגחלי ר׳ therefore is the evil tongue compared to the embers of broom fire; Gen. R. l. c. גחלי ר׳ אע״פ שהוא כבה וכ׳ a fire of broom coal, although it is extinguished on the surface, continues to burn within. Ib. s. 53 (ref. to השירהם, Gen. XXI, 15) שכן דרך הר׳ וכ׳ for the *rothem* shrubs usually grow in the desert; a. e.

רְתָמָא, רִ׳, רְתָמָא ch. same. Targ. I Kings XIX, 4.—Sabb. 54ᵇ קיסמא דר׳ a chip of broom.—*Pl.* רְתָמֵי, רְתִמִּין, רִ׳, רְ׳. Targ. Job XXX, 4 עקרין ריתמין ed. Lag. (read: עקרין דר׳ or עקרי ר׳; oth. ed. רְתִימִין); sec. vers. עיקרי ריתמיא (ed. Wil. רו׳; h. text שיחים).

רָתַע (cmp. רָתַח) *to tremble, shake.*

Nif. נִרְתַּע *to be startled;* נ׳ לאחוריו *to be startled and move backward, to start back.* Par. III, 3. Y. R. Hash II, beg. 57ᵈ ונִרְתַּעְתִּי לאחוריי I started back (was astonished); (Tosef. ib. I, 15 ונבוכתי ונפלתי); Bab. ib. 22ᵇ ונרתעתי ונפלתי (Ms. M. 2 והתרעתי, read: והִרְתַּעְתִּי *Hif.*); a. fr.

Hif. הִרְתִּיעַ 1) same. Y. Ber. III, 6ᵈ bot. וה׳ מלפניו כמְרַתִּיעַ וכ׳ and he shrank back from it, as one shrinks from a serpent. Num. R. s. 12³ ... וה׳ לאחוריו שלשה three things did Moses hear by which he was startled (puzzled); a. e.—2) (cmp. רָתַח) *to be excited;* (of a serpent) *to hiss.* Gen. R. s. 10 ראה נחש מְרַתִּיעַ ובא saw a serpent coming on in excitement; Lev. R. s. 22. Y. Ber. V, 9ª bot. אבל חיה מרתיע ובא כנגדו but if the serpent comes against him in

Digitized by Google

excitement, opp. כְּרוּך; a. e.—3) *to frighten away.* Sabb. 55b (play on שְׂחוֹ, Gen. XLIX, 4) וְעוֹעַזְתָּ תְּרִיתַעְתָּהּ פָּרַחְתָּ וכ' thou didst scare her, thou didst frighten her away, and sin flew from thee.

רְתִיעַ, רַתַּע ch. same, 1) *to tremble, be startled.* Targ. Lam. I, 8 וְרַתַּעַת (Ar. וְרַתְּעַת). Targ. Y. I Ex. XX, 15. Targ. Cant. II, 5.—2) *to be excited.* Targ. Y. II Deut. XIX, 6 (Y. I ירחת; h. text יחם).

Af. אַרְתַּע *to cause to shrink back, withdraw.* Targ. Lam. II, 3. Ib. I, 13 אַרְתִּיעַנִי קְדָל קְדָם וכ' ed. Lag. (in oth. ed. קְדָם omitted) he made me turn my back in fear before &c.; (Ar. אַרְתַּעַנִי, *Pa.*).—*Part. pass.* מְרַתַּע *excited, trembling.* Erub. 67a מְרַתְּעָן שִׂפְוָותִיהּ מִמְּחַנְיֵיתָא וכ' his lips trembled (in astonishment) at the erudition of &c.; (Ar. מרתע ממתנ' he trembled &c.). Ib. מְרַתַּע כּוּלֵיהּ גּוּפֵיהּ מִפִּילְפּוּלָא וכ' his whole body shook (in wonder) at the ingenious argument of &c.; (Ar. s. v. רת: מרתח).

Pa. רַתַּע same, v. supra.

Ithpa. אִיתְרַתַּע *to bubble, boil.* Targ. II Esth. I, 2 (3) וחמא דְּמֵיהּ דְּאִיתְרַתַּע בְּאַרְעָא . . . and Nebuchadnezzar saw his (Zechariah's) blood bubbling in the ground (Gitt. 57b מרחח).

רָתַף (cmp. רָתַךְ, a. b. h. רָתַם) *to join.* Denom. מְרַתֵּף (cmp. אַכְלָבָא, כָּלוּב).

Pi. רִתֵּף (denom. of מְרַתֵּף) *to store.* Tosef. B. Mets. VIII, 30 לֹא יְרַתֵּף עַל גַּבֵּי יַיִן מִפְּנֵי שְׁטוּחַ וכ' ed. Zuck. he must not store wine over it, because he overloads the walls; (oth. ed. לֹא יִרְתֹּם מִפְּנֵי שְׁמַכְחִישׁ וכ' he must not turn the dwelling into a store house, because they (the stored things) weaken &c.

רָתַק (b. h.; cmp. רָתַךְ) *to join*; (denom. מרתק, v. מְרַתּוֹקָא; *knuckles, fist*, whence:) רָתַק (cmp. סָתַר) *to strike with the knuckles.* Tosef. Zab. IV, 1 רוֹתְקוֹ ed. Zuck. (ed. תחקו, corr. acc.) if he knuckles him, contrad. to תָּקַע.

Hif. הִרְתִּיק 1) *to knock.* Y. Ber. I, 2d bot. בָּא וה' עַל פִּתְחוֹ וכ' (not וְהִרְחִיק) came and knocked at the king's door. Ex. R. s. 33 (ref. to Cant. V, 2) אֲנִי יְשֵׁנָה . . . וְהִקִּבְּ"ה מַרְתִּיק עָלָיו (not עָלַי) 'I (Israel) was asleep' after making the golden calf, but 'my heart awoke', when the Lord knocked at it, . . . 'open unto me &c.' Ib. s. 27 . . . כְּשֶׁנִּגְלָה שֶׁלֹּא הִגְלָה when the Lord revealed himself at Mount Sinai, there was not a nation at whose doors he did not knock, but they declined &c. Pesik. Aḥăré, p. 176a שֶׁאִם יַרְתִּיק וכ' Ar. (ed. יְרַתֵּק *Pi.*) if he knocks, they will open for him (if he studies, he will enter into the interior of learning), if for Talmud &c.; Lev. R. s. 21 וירתק; a. e.—2) (with אחר) *to shake the fist at, to rebel.* Gen. R. s. 45 כָּל מִי שֶׁהוּ אַחַר מִדַּת הַדִּין וכ' whosoever rebelled against divine justice, did not come out unscathed from under its hands.

Pi. חִתֵּק *to knock,* v. supra.

Nif. נִרְתַּק *to be joined, welded.* Cant. R. to IV, 4 (expl. כיתאימות, ib.) כְּמִין שְׁתֵּי שִׁנִּים נִרְתָּקוֹת . . . אֶלָּא שְׁתֵּי (not נרתיקות) this refers to the two cord-like chains of gold which came forth from the breast-plate, and which appeared like two welded together.

רְתָקָא, רִתְקָא m. (preced.) *chain-like fence, twisted hedge.* B. Mets. 107b top דְּקָא מְגַדֵּר לֵיהּ שׁוּרָא וּרְתָקָא when he surrounds his field with a wall or a hedge (excluding it from sight).

רָתַת (cmp. רָתַע) *to tremble, shake.* Num. R. s. 12[11] עַד שֶׁלֹּא הוּקַם . . . הָיָה תְּהוֹם רוֹתֵת וכ' before the Tabernacle was erected, the world was unstable, opp. נִתְבַּסֵּס, v. בָּסַס. Sot. 8a אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ רוֹתֵת the practical difference between them exists in the event of her trembling (when it is not to be apprehended that she may become defiant in the presence of another woman); וּרְתוֹתַת מִי מִשְׁקִין but even if she trembles, dare we permit two women to take the test simultaneously?

Pi. רִתֵּת same. Ḥull. 24b (expl. עַד שֶׁרַתַּת (עַד שֶׁיְּזוֹקִין until he trembles (from old age). Gen. R. s. 5, end סִימָן מְרַתְּתִים . . . שֶׁנִּבְרָא when iron was created, the trees began to tremble; אָמַר לָהֶן לָמָּה אַתֶּם מְרַתְּתִים וכ' said the iron to them, why do you tremble, allow no wood to be put into me, &c. Num. R. s. 20, beg. הָיָה מְרַתֵּת עַל עַצְמוֹ he began to tremble for his own safety. Ex. R. s. 29 הָהָר מְרַתֵּת the mountain shook. Ib. נָתְנָה מָקוֹם וְהָיְתָה מְרַתֶּתֶת she made room (for the king) and trembled; a. e.

Hif. הִרְתִּית same. Ib. וְיִשְׂרָאֵל מַרְתִּיתִין and the Israelites trembled. Ib. s. 27 עוֹמֵד וּמַרְתִּית וכ' . . . וְהָיָה and the servant stood before the king trembling. Ib. [read:] לָמָּה אַתָּה מְרַתֵּת (some ed. מְרַתַּת) why dost thou tremble?; a. e.

רְתִית, רָתַת ch. same. Targ. Esth. V, 9 (h. text זִ). Targ. Ps. XXXIII, 8. Ib. XCVI, 9 רְתוּתוּ ed. Lag. (ed. Wil. רְתִתוּ). Ib. LXXVII, 17 יְרִתִיחֵן ed. Lag. (ed. Wil. יְרַהֲמוּן); a. fr.—B. Bath. 167a דִּרְתִיתָא יְדֵיהּ Rashb. whose hand trembled (ed. דִּרְתִית יְדֵיהּ, Ms. R. דְּמִירְתַּת who trembled with his hand).

Pa. רַתֵּת *to shake, frighten.* Targ. Job IV, 10 בְּרַתְּתִין Ms. (ed. Lag. מְרִיתִיתִין, corr. acc., or בְּרַתְּתִין כְּרַכְיָא וכ' *Af.*; ed. Wil. a. oth. מְרַתִּיתִין כְּרַבְיָא, כְּרַבְיָא, corr. acc.) frighten cities with their robberies.

Af. אַרְתִּית 1) *to tremble.* Targ. Y. I Num. XXI, 34.—2) *to frighten,* v. supra.

Ithpe. אִיתְרַתַּת *to shake, be frightened, afraid.* Ḥull. 96a אִי נָפַל וכ' he was frightened, and the knife fell out of his hand. Ib. לֹא תִּיתְרַתַּת be not alarmed. Ab. Zar. 22b מְדִירְתָּחֵי . . . אִינְהוּ they (the gentiles) who know one another's ways are afraid (lest they be watched); of us who know not their habits, they are not afraid. Ib. מְדִירְתָּא she is afraid. B. Bath. l. c., v. supra.

רְתֵת m. (preced.; b. h. רְתַת) 1) *trembling, awe.* Ber. 22a. Lev. R. s. 11. Tanḥ. Lekh. 1; a. fr.—2) (from its trepidation; perh. to be read: רָתָת) *sweetbread, pancreas.* Ber. 44b; 57b; Ab. Zar. 29a ורתת Ar. s. v. רת (ed. Koh. רְהָרֵיהּ; Ar. in explain. our w. uses רִית), v. רֵתָה.

Digitized by Google

ש

ש *Shin* (שׁ Sin), the twenty-first letter of the alphabet.—ש interchanges with ת, e. g. שׁוּב, ch. תּוּב; עָשַׂר ch. עְתַר; פָּשַׂר a. פָּתַר &c.—שׁ interchanges with ס and ז q. v.—ש a formative letter (for *Shafel*), e.g. שְׁחַרְחַר, שְׁחַרְחַר, שִׁלְהַב &c.

ש׳ as numerical letter, *three hundred*, v. א׳.

שֶׁ־ (b. h.) a prefix = אֲשֶׁר, *who, which, that, for* &c. Ber. I, 1 משעה שהכהנים וכ׳ from the time that the priests &c. Ib. מעשה שבאו וכ׳ it happened that &c. Ib. כל מת שאמרו וכ׳ in all cases in which the scholars fixed midnight as a term &c. Ib. עד שיעלה וכ׳ until the morning dawn rises. Ib. 2 שכן דרך וכ׳ for such is the habit of kings &c. Ib. 4 אינו רשאי שלא לחתום he is not permitted to omit the closing benediction; ושלא לחתום וכ׳ and where the scholars have arranged not to use a closing benediction &c.; a. v. fr.

שָׁאַב (b. h.) *to draw water; to attract, absorb, imbibe.* Mikv. II, 6 שלא נתכוין לְשָׁאוֹב for he had no intention to draw water. Sabb. II, 4 בשביל שתהא שׁוֹאֶבֶת in order that it (the wick) be soaked. Gen. R. s. 14 בשעה ... ושואבת וכ׳ while man is asleep, the soul rises and imbibes life for him from above. Ib. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 2) משם היו שׁוֹאֲבִים רוח וכ׳ from there (Zion) did they (the pilgrims) draw holy inspiration. Ib. s. 42 (play on שִׁנְאַב, Gen. XIV, 2) שחיה שׁוֹאֵב ממון he absorbed (was greedy after) money; a. fr.—אבן שואבת, v. אֶבֶן.—בית חשואבה, v. שׁוֹאֲבָה.—*Part. pass.* שָׁאוּב; f. שְׁאוּבָה; *pl.* שְׁאוּבִין, שְׁאוּבוֹת; drawn water, contrad. to מים חיים well water. Tosef. Mikv. II, 9 אחד שאוב ואחד כשר one reservoir containing drawn water (and therefore unfit for immersion), and one that was fit. Mikv. VI, 3 וחצ׳ מן הצד and the cavity containing drawn water was located sideways. Sabb. 15ᵃ שלשה לוגין מים ש׳ וכ׳ three Logs of drawn water in a bath make it unfit for immersion. Mikv. VII, 6 המים שבתוכן ש׳ the water therein is considered as drawn (is unfit); a. fr.

שָׁאֵב, שָׁאַב ch. same.—Part. שָׁאֵב, שָׁיֵיב; f. שָׁאֲבָא, שָׁיְיבָא, שָׁאֲבְתָּא, שָׁיְיבְתָּא; *pl.* שָׁאֲבֵי, שָׁיְיבֵי &c. Targ. I Chr. XX, 2 אבנא ש׳ = h. אבן שׁוֹאֶבֶת, v. אֶבֶן; Targ. II Chr. XXIII, 11 אבן טבא ושיבא (ed. Lag. only אבן טבא).—Hull. 93ᵇ מְכָאֲבֵי שָׁאֲבֵי ליה they (the glowing coals) draw (the blood out of the veins), opp. צְמַת; Pes. 74ᵇ. Yoma 69ᵇ אברא משאב שאיב קלא lead absorbs (deadens) the sound; Snh. 64ᵃ דְּשָׁיֵיב ed. Sonc. (ed. דְּשָׁיֵיף; Ms. M. דשאיף, v. Rabb. D. S. a. l. note 70); a. fr.

שָׁאַב pr. n. pl. *Shaab* (Saab), in Galilee (v. Jos. B. J. III, 7; 21). Lev. R. s. 20; a. fr.

שַׁאֲבְתָּא, v. שְׁאַב.

שָׁאַג (b. h.; omp. שגג) [*to be excited,*] *to roar, shout.* Ber. 3ᵃ ושׁוֹאֵג כאריה ... על כל at the beginning of every watch the Lord sits and roars (in mourning) like a lion. Gen. R. s. 93 וְשָׁאֲגוּ שניהם and both of them shouted; a. fr.

שָׁאנָא, שָׁנָא m. (v. Löw Pfl., p. 64) *teak*, an Indian tree. R. Hash. 23ᵃ (expl. תדהר, Is. XLI, 19); B. Bath. 80ᵇ (Ms. R. שנא). Sabb. 129ᵃ (Ms. O. שגא); ib. 119ᵃ דשגא Ar. (Ms. O. דשינא, v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. דשינא), v. תַּכְהַסָּקָא.—*Pl.* שָׁנֵי, שָׁאנֵי. Targ. Cant. III, 9; I, 17 (ed. Vien. שני, not שני).

שָׁאוֹב m. (שָׁאַב) *trough.* Y. Ned. I, 36ᵈ bot., v. נִיאַב.

שְׁאוּבָה, v. שְׁאַב.

שָׁאוּבְתָּא f. = h. שׁוֹאֲבָה, *ceremony of drawing water.* Targ. Y. Deut. XVI, 14.

שָׁאוּל (b. h.) pr. n. m. *Shaul, Saul,* 1) king of Israel. Meg. 14ᵃ ש׳ ויהוא וכ׳ Saul and Jehu, who were anointed out of a flask. Yoma 22ᵇ; Yalk. Sam. 117, v. עָנָה II. Sot. 10ᵃ ש׳ בצווארו Saul (bore a divine appearance) by reason of his neck (high stature); a. fr.—2) אַבָּא שָׁ׳ *Abba Shaul,* a Tannai (v. Fr. Darkhé, p. 176 sq.). Tosef. Ter. VII, 2. Tosef. Kil. IV, 10. Yeb. 3ᵃ. Sabb. 133ᵇ; a. fr.—3) Gen. R. s. 94 ר׳ יוחנן בר ש׳ ed. Wil. (oth. ed. שְׁאוּלָה).

שְׁאוֹל c. (b. h.) *nether world, grave, depth.* Erub. 54ᵃ (fr. Ben Sira) שאין בש׳ תענוג וכ׳ for there is no pleasure in the grave, and death knows no tarrying. Ib. ואם תאמר בש׳ ... מי יודה לך Ms. M. (ed. יגיד) and if you will say, I will leave my children a settlement: who will thank thee for it in the grave? Y. Yeb. I, 3ᵃ bot., v. הֵיטָא. Yalk. Is. 261 ואם...שנפל עד ש׳ וכ׳ and when he (the Lord) sees a man fallen even to the grave, he raises him up (ref. to Ps. CXIII, 7 מקימי מעפר). Sot. 10ᵇ נבקע ש׳ מתחתיו the deep burst open under him (Absalom). Ab. IV, 22 ואל ישחש׳ בית מנוס לך ... let not thy passion reassure thee that the grave is a house of refuge (from responsibility) to thee; a. fr.

שְׁאוֹל ch. same. Targ. Is. XIV, 9; 11; 15. Targ. O. Deut. XXXII, 22; a. e.—V. שְׁיוֹל.

שְׁאוּלָה pr. n. m. (?) *Sheulah,* v. שָׁאוּל.

שְׁאוֹר m. (b. h. שׁוֹאר; שאר *to swell, rise*) 1) *rise, swelling* Maasr. I, 2 תתמרים משישלו ש׳ (Ar. סאור) dates are subject to tithes when they begin to swell (rise like dough), expl. Y. ib. 48ᵈ bot. משיחמלא החרץ, v. חֵרֶץ; Y. Dem. I, 21ᶜ bot.—2) *leaven.* Ḥall. II, 6 חם ושׁאורן וכ׳ if they (the quantities of flour) with the leaven put in and the bran... make up the five Kabs. Pes. 5ᵃ השבתת ש׳ the removal of leaven (Ex. XXI, 15). Bets. 7ᵇ שאין ראוי וכ׳ ש׳ leaven, which is not fit to eat, opp. חמץ; a. fr.—Trnsf. *passion, evil inclination, corruption.* Ber. 17ᵃ, v. עִיסָּה. Gen. R.

Digitized by Google

s. 34 (ref. to Gen. VIII, 21) עלוב הוא חש' וכ' it is poor leaven which he that created it declares to be bad. Yalk. Ruth 601 אל תאמן ... תופס שְׁאוֹרוֹ trust no proselyte up to twenty-four generations, for he still retains his corruption, v. סִיאוּר.—V. שְׂרָאוֹר.

שָׁאֵט, v. שׁוּט.

שָׁאטֵי, v. שָׁטֵי.

שָׁאֵיב, v. שָׁאַב.

שְׁאִיבָה f. (שָׁאַב) *drawn water*. Y. Orl. II, 62ª משום ש' ניכרת (ed. Krot. once שאובת) (the bath is disqualified) on account of the drawn water which is distinguishable (by its color). B. Bath. 66ª מכלל דש' דאוריתא this would indicate that the disqualification of a bath through an addition of drawn water is Biblical law.

שָׁאִיט, v. שׁוּט ch.

שָׁאִיָא, v. שַׁיָּא.

שָׁאִיל, v. שָׁאַל.

שְׁאֵילָא, v. שְׁאֵילְתָּא.

שְׁאֵילָה, v. שְׁאֵלָה.

שְׁאֵילָה f. (שָׁאַל) 1) (with שלום, or sub. שלום) *salutation, greeting*. Y. Ber. V, 9ª במלכי או"ה משיב שְׁאֵילַת שלום as regards gentile kings, you may answer the greeting (during prayer). Y. M. Kat. III, 82ª bot. אגרות של רשות זו ש' שלום "letters of a secular character" (ib. III, 3), that means, social correspondence. Macc. 23ᵇ (בשם) וש' שלום and using the name of the Lord in salutation. Shebu. 32ª, a. fr. כדי שאילת תלמיד לרב as much time as is required for the disciple to salute the teacher (שלום עליך רבי); כדי ש' תרב לתלמיד as is required for the teacher to salute the pupil (שלום עליך); a. fr.—2) *borrowing*. B. Mets. 95ᵇ עד שירתו בעלים משתא ש' עד וכ' (the borrower is responsible,) unless the owner is present from the moment of lending the animal to that of the accident. Ib. ש' בבעלים borrowing an object together with employing its owner for service. Ib. 98ª, sq. שאילה (interch. with שַׁאֲלָה or שְׁאֵלָה), v. שְׁכִירוּת; a. fr.—V. שְׁאֵלָה.

שְׁאִילְתָּא pr. n. m. *Sh'ilta*. Gitt. 39ᵇ (marg. correction שְׁיֵלְתָּא).

שְׁאֵילְתָּא, v. שְׁאֵלְתָּא.

שְׁאִיר, v. שְׁאֵר.

שָׁאַל (b. h.) 1) *to ask, beg; to inquire, question*. Yoma 75ª bot. בשר שֶׁשָּׁאֲלוּ שלא וכ' flesh for which they asked unreasonably was given them at an unreasonable time (in the evening) &c. Taan. 4ª, v. הוֹנָן. Ber. V, 2 (33ª) ושׁוֹאֲלִין (Bab. ed. וְשׁוֹאֲלָה, v. Rabb. D. S. a. l.) and the prayer for rain is inserted in the Benediction of Years (the ninth section of the Prayer of Benedictions, v. שָׁנָה). Taan. I, 1 אם אני לא אמרתי לְשַׁאוֹל אלא להזכיר I also did not say, 'to ask' for rain, but to mention rain. Ib. 2. Y. Ber. V, 9ᵇ bot. שׁוֹאֵל צרכיו, v. צוֹרֶךְ. B. Bath. IX, 1 כְּשֶׁאַתָּה וכ', v. פֶּתַח. Ab. IV, 18 ואל תְּשַׁאֵל לו בשעת נדרו ask not thy neighbor (as to circumstances which may change the aspects of his vow) at the moment of his vow, v. infra *Nif.* Ib. V, 7 שואל כענין ומשיב וכ' he (the wise student) asks pertinent questions, and (when asked) replies in agreement with the adopted law. Bekh. 36ª שד הנשאל ש' וכ' the questioner (at college) arose and asked &c. Ned. 20ª שָׁאֲלוּ את וכ' they asked Imma Shalom &c. Nidd. 68ᵇ בראשון לא שָׁאַלְתִּי ... שלא שאלתי as to the first day I did not ask, and I made a mistake in not asking. Gen. R. s. 68 מטרונה שָׁאֲלָה וכ' a Roman matron asked R. José &c.; a. v. fr.—Yoma 73ª כיצד שׁוֹאֲלִין השואל פניו כלפי נִשְׁאָל חנשאל וכ' how were the Urim and Tummim consulted? The inquirer had his face directed to him (the priest) who was consulted, and the latter directed himself to the Divine Presence (the Urim and Tummim). Ib. אין שׁוֹאלין שני וכ' you must not ask two questions at a time; a. fr.—ש' בשלום (or sub. בשלום) *to salute*. M. Kat. 21ᵇ הא שׁוֹאל בשלום אחרים ... אחרים אין שׁוֹאלין בשלומו וכ' he (the mourner during the first thirty days) may inquire after the peace of others, for they dwell in peace, but others must not inquire after his peace, for he does not dwell in peace. Ib. משיב ואינו שואל, v. שׁוּב; a. fr.—2) (cmp. דָּרַשׁ) *to discuss, lecture*. Tosef. Meg. IV(III), 5 שׁוֹאלין הלכות וכ' the laws of Passover are expounded on Passover &c., v. עֻנְיָן; Meg. 29ᵇ שואלין בהלכות וכ'; Y. Pes. I, 27ᵇ bot.; Bab. ib. 6ª שואלין בהלכות וכ' Ms. M. (ed. שואלין ודורשין, v. Rabb. D. S. a. l. note); Snh. 12ᵇ; a. fr.—3) (cmp. בָּקַשׁ I) *to beg to remark, to submit*. Y. Shek. I, beg. 45ᵈ מקשה ר' חזקיה ש' וכ' R. Ḥ. remarked, according to this &c. Ib. 46ᵇ. Y. Snh. IX, 27ª bot.; a. fr.—4) *to ask for a loan, to borrow*. Sabb. XXIII, 1 שואל אדם מחבירו וכ' a man may borrow of his neighbor vessels of wine or oil (on the Sabbath), but must not say הַלְוֵינִי (v. infra *Hif.*); a. fr.—Esp. *to borrow an object for use* (with ref. to Ex. XXII, 13 sq.). B. Mets. 103ª שואל אדם בטובו לעולם if a person borrows an object (saying, 'lend it to me) for its usefulness', it is a standing loan (he is permitted to take it whenever he desires to use it). Ib. VIII, 1 תשואל את הפרה וש' בעליה עמה if a person borrows a cow for work, borrowing her owner with her (the owner lending his personal service). Ib. 95ᵇ שְׁאָלָהּ ואחר כך ש' וכ' if he borrowed the cow only, and after a while borrowed her owner; a. fr.—שׁוֹאֵל *the borrower* of an object. Ib.ª חיובא דש' the responsibility of the borrower. Ib. 96ᵇ top ש' חור או שוכר הוי is he legally considered a borrower or a hirer? Ib. III, 2 השׁוֹאל ישלם וכ' and the borrower must indemnify the hirer; a. fr.—Sabb. 96ᵇ אורגי ... לשׁוֹאֲלֵיהֶן (Ar. לשוליהן, v. שְׁוֵילָא) the curtain weavers were wont to throw the clue over to such as would borrow it from them.—Part. pass. שָׁאוּל; f. שְׁאוּלָה &c. Taan. 23ᵇ טלית ש' הרחה וכ' it was a cloak that had been lent to me, I had borrowed it for such a purpose (for ordinary wear), but not for that purpose (to wear it when carrying a load). Ib. IV, 8 בכלי לבן שָׁאוּלִין וכ' ... בכרם on those days the maidens of Zion went out (to the vineyards) in white garments borrowed for the purpose, in order not to put to shame those who had none; a. fr.—

Digitized by Google

[Gen. R. s. 65 ולא שאול... לא שאול, v. next w.—Ib. s. 19 שאולת חומץ, read: שׁוֹאֶלֶת, a woman asking for some vinegar.]

Hif. הִשְׁאִיל 1) *to cause inquiry, to inquire.* Ber. 6b כל הרגיל ... הקב"ה מַשְׁאִיל בו if one who comes regularly to synagogue fails to come one day, the Lord holds inquiry about him. Yeb. 76b עד שאתה משאיל עליו ... שְׁאַל וכ' instead of inquiring about him whether or not he is fit for government, ask whether &c. Ib. (in Chald. dict.) אאבוה קא משאיל he (Saul) asked (Abner) to inquire who his (David's) father was. B. Bath. 123a ומַשְׁאֶלֶת ... תיתח ישבת she sat at the cross-roads and made inquiries; a. e.—2) *to lend.* Sabb. 148a (ref. to Mish. ib. XIII, 1, v. supra) מאי שנא הַשְׁאִילֵיני ומאי שנא הלויני what is the difference, whether you say *hashileni* (lend me) or *halveni* (loan me)? השאילני לא אתי למיכתב וכ' when you say 'lend me', no document is expected to be written for it &c. Ned. IV, 6 חמודר ... לא יַשְׁאִילֶנּוּ ולא יִשְׁאַל ממנו he who by his neighbor's vow is forbidden any benefit at his hand, must neither lend him nor borrow from him &c. B. Mets. 116a דברים הכשויין להַשְׁאִיל וכ' things which are frequently lent out or hired out; a. fr.—מַשְׁאִיל *the lender, owner of the lent object.* Ib. 96a; a. fr.—[Pesik. Vayhi, p. 63a שאילו השאיל, v. שָׁחַל II.]

Nif. נִשְׁאַל 1) *to be asked, consulted.* Yoma 73a בגדים נ' בהן ... when the war chaplain is consulted, he wears the garments which the high priest wears when he officiates, v. supra. Ib. 85a נִשְׁאֲלָה שאלה וכ' the following question was asked in their presence; Kidd. 40b. Ned. 81a דבר זה נ' לחכמים וכ' this problem was placed before the scholars and the prophets, and they could not solve it &c.; a. fr.—2) נ' על *to allow one's self to be asked about the circumstances of a case, to appear before a scholar for a decision on a ritual case.* Y. Ter. VIII, 46a bot. שדיעתי להִתְרָצֶאל עליה a case (of T'rumah) which he had intended to have a scholar decide. Ib. חרינו מניחה על מנת שאֶתְרָצֶאל עליה I put it (the doubtful T'rumah) aside with the intention of having it decided &c. Toh. III, 6 שאין בו דעת להִתָּצֵאל (a child) whose mind is not sufficiently developed to be questioned. Ib. V, 5 אם נִשְׁאֲלוּ זה וכ' if they come for a decision, each of them separately; a. fr.—Esp. (כל נדרו) נ' *to come before a scholar for absolution from a vow.* Ned. 90a קונם ... ולמי שאֶשָּׁאֵל כליה if one vows, I will not be benefited by N. N., nor by any scholar to whom I may apply for absolution from this vow; נ' כל תראשון וכ' he must first apply for absolution from the first part of the vow, and then from the second. Ib. נזרי ... כל נדרו נ' he must first apply for absolution from his vow of abstinence, and then from his nazaritic vow. Ib. 69a נִשְׁאָלִין על התקם וכ' you may apply for absolution in order to revoke your confirmation (of your daughter's vow), but you cannot do so in order to revoke your invalidation; a. fr.—3) *to be borrowed, to do gratuitous service.* B. Mets. 96a שותפין ששאלו ונ' לאחד מהן if partners borrow an animal for work, and its owner lends his services to one of them individually. Ib. האומר לשלוחו צא תִּשָּׁבַע לי וכ' (not והשאיל) if a person says to his deputy, go out and do work in my behalf together with my cow (lent to my neighbor). Ib. האומר לבבדו צא וחשאל עם וכ' if he says to his slave, go out and do work &c.; a. e.

שְׁיֵל, שְׁיֵיל, שַׁאֲיֵל, שַׁאֵל ch. same, 1) *to ask, inquire, beg.* Targ. II Kings III, 11. Targ. I Kings XIX, 4. Targ. Job XXXI, 30 למְשַׁאֲל Ms. (ed. למְשַׁיָּל). Targ. Y. Deut. I, 1 שַׁיְּילַתּוּן (ed. Vien. שַׁיְּילַתּוּן, read: שַׁיְּילַתּוּן, *Pa*). Targ. Ps. CXXXVII, 3; a. fr.—לשלם, ש' בשלם, v. שְׁלָם.—Sabb. 20b; 21a נְשָׁאֲלִתִּינְהוּ לכל וכ' נָחוֹתָא. Ib. 30a שאגל שאילה זו וכ' they asked the following question &c., v. יָיל. Taan. 21a אי אינא דְשָׁאֵיל לי וכ' if any one were to ask me a question from the Mishnah of &c. Y. Shebi. VII, 37c top הא גברא מְרִשְׁאֲלִינֵיה אתא שַׁאֲלוּנֵיה וכ' (not מישאלינית) here is a man whom you night ask; he came, and they asked; a. fr.—Part. pass. שְׁאִיל. Sabb. 30b ולענין שאילה דְשָׁאִילְנָא קדמיכון and as to the question which I have been asked in your presence; [Rashi: דְשָׁאִילְנָא which I asked, a courteous phrase for 'which you asked of me']; a. e.—2) *to borrow.* Targ. Ex. XXII, 13; a. fr.—[Targ. O. ib. XII, 36, v. infra *Af.*]—B. Mets. 97a ההוא גברא דש' וכ' a man borrowed a cat from his neighbor &c. Ib. האי ... למִשְׁאַל מידי וכ' if one wishes to borrow an object from his neighbor and be free from responsibility for an accident &c. Ib. נימא ליה שָׁאֵיל וכ' let him (the lender) say to him, first take what you want to borrow, and then &c. Yeb. 120b לא שָׁיְילַי (not שידלי); B. Mets. 27b לא שָׁאֵילַי, v. סָקַב; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 97a שאיל לן מר you (as teacher) are loaned to us, i. e. you are in our service, and if we borrow an object from you, we are not responsible, it being שאילה בבכלים, v. שְׁאֵילָה. Ib. איתון שָׁאֵילְתּוּן לי you are in my service. Ib. אינהו שָׁאֵילוּ ליה ... אירחו ש' לרחו he (the teacher) is in their (the scholar's) service on the Kallah day (v. כַּלָּה); they are in his on any other day; a. e.—Gen. R. s. 65 לא שאיל הוא לה ולא שָׁאֲלָה היא ליה (some ed. שאול ... שאולה) he is not loaned to her, nor she to him, i. e. the simile does not fit the application, nor the application the simile.

Pa. שַׁיֵּיל 1) same, *to ask, borrow* &c. Targ. Y. Ex. XII, 35; a. e.—Bets. 19a אתא ... לשַׁיּוּלֵי וכ' he came before the Rabbis to ask &c. Hull. 3b דלישַׁיּוּלֵיה קמן דלישַׁיּוּלֵיה when he is not before us so that we could ask him. Tam. 32a מְשַׁיַּילְנָא לכו I am asking you; a. fr.—2) *to lend.* Targ. Y. Ex. XII, 36. —Taan. 21b, v. זְבִילָא. Ib. דמחממת ... וְשַׁיַּילָא וכ' who heated her oven and let her neighbors use it; a. fr.

Af. אוֹשֵׁל, אַשְׁאֵיל *to lend.* Targ. O. Ex. XII, 36 ed. Berl. (ed. Vien. שאילינון, corr. acc.); a. e.—Yeb. l. c. ולא מוֹשְׁלֵי, v. נָחַשׁ I. B. Mets. 116a דעביד לאוֹשׁוּלֵי וכ' which it is customary to lend and hire out; a. e.

Ithpa. אִשְׁתְּאַל, *Ithpe.* אִשְׁתְּאִיל 1) (with ב־) *to take leave of absence.* Targ. I Sam. XX, 6.—2) (with ב־) *to allow one's self to be inquired of; to answer, issue an oracle.* Targ. Ez. XIV, 3. Targ. Y. II Num. XXIV, 1. Targ. Is. LXV, 1.—3) (with ל־) *to bring a case up for decision, to ask.* Y. Maasr. II, beg. 49c אִשְׁתְּאֵילִית לאילין וכ' I asked those of the house of &c. Y. Sabb. XII, 13c bot., שמטן אִשְׁתַּאֲלַת לר' ומר וכ' ואִשְׁתַּיְּלַת לר' R. S. b. L. was asked. Ib. VI, 8a when the case was brought before Rabbi, he said &c.; a. fr.—Esp. *to come before a scholar for absolution from a vow.* Ned. 90a אי בעי על נדרו איתשיל ברישא וכ' if he so

Digitized by Google

desires, he may ask first for absolution from his vow of abstinence, or if he chooses, he may ask first for absolution from his nazaritic vow; ib. נִיתְּשַׁיֵּיל; a. fr.

שְׁאָלָא, שַׁאלָא, v. שְׁאֵלְתָּא.

שְׁאֵלָה, שְׁאֵי', f. (b. h.; שָׁאַל) 1) *request*, esp. *sh'elah, prayer for rain*, inserted in the ninth section of the Prayer of Benedictions. Ber. V, 2 (33a), v. שָׁאַל. Ib. 26b; 29a ש' טעה...ש' בברכת חשנים (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l.) if by mistake... he omitted the prayer for rain in the ninth section; (Tosef. ib. III, 9 ולא שאל את הגשמים). Taan. 4b ש' לתוך והזכרה לתוך prayer for rain is one thing, and reference to rain (in the second section) is another thing, v. חַזָּרָה. Ib. 2b משעה שמפסיק לש' וכ' when you cease to insert the prayer for rain, you must also cease to insert the reference to rain; a. fr.—2) *question, problem*. B. Kam. 116a זו ש' היא Ms. H. (ed. וזו שאילה) this is indeed a question (worth asking); Zeb. 30b; 92b. Sabb. 31a גדולה שאלת ש' thou hast asked a great question; a. fr.—3) (v. שָׁאַל, *Nif.*) *ritual question*, esp. *case of absolution from a vow brought before a scholar*. Num. R. s. 11³ אם באת . . . על הדין ועל חש' וכ' when a woman comes to thee at college to ask concerning a law or a vow, consider her as if she were thy own daughter. Ned. 60a צריך ש' לחכם this requires absolution by a scholar. Ib. 69a יש ש' בהקם can absolution from confirmation be applied for? Ib. 78a; B. Bath. 120b יש ש' בהקדש absolution from consecration of an object may eventually be had; אין ש' וכ' is not admissible; a. fr.—*Pl.* שְׁאֵלוֹת, שְׁאֵי'. Gen. R. s. 82; Yalk. ib. 136 שלש ש' אני וכ' I shall ask you three questions; if you answer them, it is right &c. Gen. R. s. 49, v. עִרְבּוּב; a. e.—4) שְׁאֵלָה or שַׁאלָה, *loan*, v. שְׁאִילָה.

שְׁאֵילָא, שְׁאֵילְתָּא, שְׁאֵלְתָּא (h. form שְׁאֵלָה, שְׁאֵילָה) ch. same, 1) *request, prayer, desire*. Targ. Jud. VIII, 24. Targ. I Kings II, 16 (ed. Wil. שְׁאָלָא; ed. Lag. שאלת). Targ. Num. XI, 4 (h. text תאוה). Targ. Esth. V, 6; a. fr.—2) *question, problem*. Targ. Jer. XII, 1 שְׁאֵילַת דינין (h. text משפטים).—Sabb. 30a שאילתא Ms. M. (ed. שאילה); ib.b ולעניין שאילה, v. שְׁאַל.—3) *proposition, remark*, esp. as heading of *decisions* in Sh'eltoth d'R. Aḥai, and in citations therefrom. Tanḥ. B'resh. 2. Tanḥ. Noah 4; a. fr.—*Pl.* שְׁאֵלָן, שְׁאֵי'. Targ. Y. Deut. VIII, 9.—Y. Naz. VIII, 56b; a. e.

שַׁאמֵם, v. שַׁמֵּם.

שאן בר ש', Targ. I Sam. XIX, 24 Ar., v. בְּרָשָׁן.

בֵּית שְׁאָן, בֵּית שְׁ' (b. h.) pr. n. pl. *Bethshean* (Scythopolis), in Galilee. Ḥull. 6b ותחיר רבי את ב' ש' כולה Rabbi permitted the entire territory of Bethshean (permitted its fruits to be eaten without tithes, it being considered foreign territory). Y. Kidd. II, 62c bot. כלי פשתן...מב' ש' the finer linen garments that come from B.; Y. Keth. VII, 31c בית שָׁן; Koh. R. to I, 18. Gen. R. s. 98 תחום ב' ש' the district of B. is named Kinnereth; a. fr.—V. בַּיְשָׁן.

שַׁאנֵי, שָׁאנֵי, v. שָׁנֵי.

שַׁאנָן m. (b. h.; שאן *to rest*) 1) *at ease, undisturbed*. Pirké d'R. El. ch. XXXVIII אז . . . בטח וש' וכ' then Jacob dwelt in Canaan safe and undisturbed; Yalk. Gen. 13³ בטח ש' ושלו.—2) *rest, ease*. Gen. R. s. 10 end ש' . . . מה ומתח שלוה וחשקט and what was created therein after he rested? Ease, rest, peace, and repose. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) זכורה אני בטחון וש' ושלוה שהיתי וכ' I remember the confidence and ease and contentment in which I used to dwell; a. e.

שְׁאָסָא, v. סָאסָא.

שָׁאַף I (b. h.) = שׁוּף II, *to tread, press*. Lev. R. s. 28, a. e. (ref. to שאף, Job V, 5), v. דָּחַק. Tanḥ. Mick. 2 (ref. to Dan. II, 2) אשפים לשון דחק שנ' השואפים וכ' the root in *ashshafim* signifies pressure, as we read (Am. VIII, 4), 'hear ye this, *hashshoăfim* (who press) the needy. Midr. Till. to Ps. LI כל מי . . . ושואף ברגלו וכ' he who knows that he has sinned, but stamps with his foot and removes the sin from his sight &c.; a. e.

שָׁאַף ch. same, to *rub*, v. שׁוּף II ch.

שָׁאַף II (b. h.) = שׁוּף I, *to blow, pant, long for*. Midr. Till. to Ps. CXIX, 131 כמה (ש)תנינים שואפים לרוח כן חיתי (not רוחך) שואף לתורתך as the monsters pant for wind, so do I pant (longing) for thy Law.

שְׁאַף ch. 1) same. Targ. Job VII, 2.—2) (cmp. שאב) *to resorb*. Sabb. 129a ואתא דיקא ושָׁאֲפָה לית מינידה and a hot wind may rise and suck it (the small quantity of blood left) out of him. Snh. 64a דשאיף קליחא Ms. M. Rashi (ed. דשדיף), v. שְׁאַב.—[Sabb. 139b שאפו שיכרא, v. שְׁפַי II.]

שָׁאפֵי, v. שְׁפַי I.

שָׁאקָא, v. שָׁקָא.

שָׁאַר (b. h.) *to swell, rise; to run over*; (cmp. יָתַר, סָתַם) *to remain over*. Denom. מְשָׁאֶרֶת, שְׁאָר, שְׁאַר &c.

Nif. נִשְׁאַר *to be left over, reserved, preserved, spared*. Gen. R. s. 76 (ref. to Gen. XXXII, 9) אלו אחינו . . . אע"פ שנִשְׁאֲרוּ לפליטה וכ' this refers to our brethren in the diaspora...; although they have been spared for escape (from Roman persecution), yet they fasted for us (Palestinians) &c. Cant. R. to II, 13 הנִשְׁאָרִים the survivors of the Messianic days; a. e.

Pi. (שְׁיֵיר) שִׁיֵּיר *to leave over, reserve*. B. Bath. IX, 6 שכיב . . . וש' וכ' if an ill person donated all his property to others and reserved some land for himself, his donation is valid (even if he recovers). Ib. 148a דקל לאחד וש' if he donated a palm-tree (for the wood of it) to a person, and reserved its fruit for himself, he meant to reserve for himself the place whereon the fruit grows (the branches). Ib. כל . . . בעין יפה מְשַׁיֵּיר whatever one reserves for one's self, one reserves liberally; a. v. fr.—Part. pass. מְשׁוּאָר, (מְשׁוּיָּר). Y. Pes. VII, 35a top לא עשה בח חמש' כיוצא the law does not treat that which is left over (of the sacrifice) like that

Digitized by Google

which has been carried outside of its limits. Peah III, 3 נותן מן החמש' על מה ששייר he must give to the poor out of the remainder in proportion to that which he left over; נותן מן חמש' על הכל he must give out of the remainder a quantity corresponding to the whole (including that which he has taken out before); a. fr.

Hif. הִשְׁאִיר same. Midr. Till. to Ps. IX שלא להשאיר זכר וכ' that he will not leave a remainder of the memory of Amalek; Yalk. ib. 642 להשאר (corr. acc.); a. e.

Nithpa. נִשְׁתַּיֵּיר *to be left over.* Ḥull. III, 1 נימצ ... ולא נ' if the liver of a slaughtered animal is found consumed without any part of it left. Yoma 77a משונאירך לא נִשְׁתַּיְּירוּ no remnant or survivor would have been left of the enemies of Israel (euphem. for 'of Israel'); a. fr.

שְׁאַר I ch. same.

Af. אַשְׁאַר *to leave over.* Targ. O. Ex. X, 12 (Y. שיזיר). Ib. 26 נַשְׁאַר ed. Berl. (ed. Vien. תִּשְׁתָּאַר *Ithpa.*); a. fr.

Pa. שַׁיֵּר, שַׁיֵּיר, שַׁאֵר same. Targ. Y. Ex. XII, 10 (O. *Af.*). Ib. X, 12, v. supra; a. fr.—B. Kam. 15a תנא ושׁ' מאי ש' דתאר ש' וכ' the Mishnah states some cases, but leaves over (does not state all cases coming under the same category). But what else did it omit, so as to be justified in omitting this? It omitted a case when half the assessed fine is to be paid; Succ. 54a; a. fr.

Pali שַׁאֲרֵי, שְׁאָרֵי *to leave over, spare.* Targ. Ps. LXXIX, 11 Var. ed. Lag. (ed. Lag. a. oth. שרי; h. text הוֹתִיר).

Ithpa. אִשְׁתַּאַר, אִשְׁתַּיֵּיר, *Ithpe.* אִשְׁתְּאַר *to be left over, remain.* Targ. Gen. VII, 23. Targ. Ex. VIII, 5; a. fr.—B. Mets. 25a בה מידי א' some of it was left behind; a. e.

שְׁאַר II *Pa.* שָׁאַר (denom. of מַשָּׁאֲרָא, v. מִשָּׁרָא) *to plant in beds.* B. Kam. 81a שדיא (Ms. M. שׁאַרֵיה מָשְׁאֲרֵי לאדם וכ' משראי לשראי, read: משארי משארי; v. Rabb. D. S. a. l. note) if he planted in beds, it shows that he planted it for human food; if not, it is intended for cattle.

שְׁאָר, שְׁאֵר m. (b. h.; v. שָׁאַר) [*preservation, existence,*] 1) *sustenance, alimentation*;—2) (sub. בשר) *body, flesh*; 3) *bodily contact, intimacy.* Mekh. Mishp. s. 3 (ref. to שארה, Ex. XXI, 10) שְׁאָרָהּ אלו מזונותיה וכ' *sh'erah* means her alimentation &c. (ref. to Mic. III, 3, a. Ps. LXXVIII, 27); ib. (anoth. opin.) ... שארה כסותה כסות לְשְׁאָרָהּ וכ' *sh'erah k'suthah* means, garments suited to her body (according to age and season) &c.; ib. (anoth. opin.) שארה זו דרך ארץ *sh'erah* means (intimacy) marital duty (ref. to Lev. XVIII, 6; 12; 13, cmp. Targ.); Keth. 47b לפום שארה תן כסותה וכ' according to her body (age) give her garments ..., according to the season give her &c.; Y. ib. V, 30b top. Sabb. 137b חוּק בְּשְׁאֵרוֹ, v. חוּק; Y. Ber. IX, 14a bot. בִּשְׁאֵירוֹ.—Trnsf. [*flesh and blood,*] *relationship, relatives; race.* Ib. שְׁאֵירֵינוּ; Sabb. l. c. שְׁאֲרֵינוּ, v. יְדִידוּת. Lev. R. v. 34 (expl. עבר שארו, Prov. XI, 17) זה שמגעת ... את קריביו וכ' that is he to whom joy (a festive occasion) happens, and who lets not his nearest relatives join him because they are poor; Yalk. Prov. 947. Yeb. 90b (ref. to Lev. XXI, 2) שארו זו אשתו his flesh (*sh'er*), this means his wife (cmp. Gen. II, 24); Sifra Emor beg.; a. e.

שְׁאָר m. (b. h.; שָׁאַר) *remainder, rest.* Sot. VII, 7 וצל ש' התפלה (Y. ed. וש' תפילה) and a special benediction for the remaining (general) prayer; Bab. ed. 40b וחש' תפלה and the remainder is a general prayer; ib. 41a; Y. ib. VII, end, 22a; Yoma 70a ש' התפלה רינה וכ' and the remaining prayer is song, supplication &c. B. Mets. III, 4 וחש' ידא מונח וכ' and what is left must be deposited &c., v. אַלְיְדוּ. Peah IV, 3; a. fr.—V. שְׁיָר.

שְׁאָרָא, שְׁאָרָה ch. same. Targ. O. Gen. XLV, 7 (Y. שיורא; h. text שארית). Targ. Is. X, 19, sq. Targ. II Sam. III, 8 (h. text אשר?); a. fr.—Targ. II Chr. XXXVI, 20 (fem.).—Ruth R. to III, 3 והיא עברא ש' (some ed. שְׁאָרָה); Yalk. ib. 604 שְׁיָרָה, v. נְפַל.—[שאריא, Yalk. Jer. 321, v. שְׁמָרָא.]

שְׁאָרוּתָא f. (preced.) = h. מוֹתָר, *pre-eminence; superiority.* Targ. Koh. III, 19.

שְׁאֵרִית f. (b. h.; preced. wds.) *remnant.* Tanḥ. ed Bub., Tol'doth 19 (ref. to Mic. V, 6) אלו ש' שאמר וכ' this refers to the remnant (of the faithful) concerning whom the Lord said to Elijah &c. (I Kings XIX, 18); Yalk. Jud. 62; Yalk. Mic. 553.

שאשתא, שאשיתא v. אֲשָׁשִׁיתָא a. אֲשָׁשִׁיתָא.

שְׁאָת f. (b. h.; נָשָׂא) *swelling, sore.* Sifra Thazr., Neg., ch. I. Neg. I, 1; a. e.

שָׁאתֵי, v. שְׁתֵי.

שַׁב, imper. of יָשַׁב.

שַׁב I, **שַׁב, שִׁיב** v. = h. שֶׁבַע, *seven.* Targ. Y. Gen. XXIX, 18; 20; 27; a. e.—Snh. 29a. Pes. 116a שב בנתיך thy seven daughters. Ḥull. 42b; a. fr.—שַׁבְסַרֵי, שַׁבְסַר, שְׁ, שְׁבָ(=שב) עסר) *seventeen.* Targ. Y. Gen. VII, 11. Ib. XXXVII, 2; a. e.—B. Bath. 10a שַׁבְסַר דינרי seventeen Denars. Taan. 28b בש' בתמוז on the seventeenth day of Tammuz; a. fr.—שְׁבִיסְרָאָה *the seventeenth.* Targ. I Chr. XXIV, 15.

שַׁב, II, **שׁוּבָא, שַׁבָּא** m. (preced.) 1) = h. שָׁבוּעַ. *week.* Targ. II Esth. III, 7; a. fr.—Sabb. 156a תאי מאן דבחד בש' בתרי בש' a person born on the first day of the week; on Monday &c. Bets. 16a מחד שַׁבָּיךְ לשבחך from thy first day of the week begin to set aside good things for thy Sabbath; a. fr.—2) *the seventh day, the Sabbath; day of rest.* Targ. Y. Deut. V, 14 שב ותידח a day of rest and repose; Targ. Y. Ex. XX, 10 שבא וכ'. Targ. Y. Lev. XXIII, 32 שבא ונידחא; Targ. O. ש' שבתא (h. text שבת שבתון); a. fr.—Y. Taan. I, 64a בשובָּה וכ', v. נִידַח. Y. Sot. I, 16d bot. כל לילי ש' every Sabbath night. Y. Ab. Zar. V, 44d bot. ערובת ש' Sabbath eve; בפיקי ש' at the exit of the Sabbath; a. fr.—Y. Taan. IV, 69a bot. כל ערובת שובאי (corr. acc.).—*Pl.* שַׁבִּין, שַׁבֵּי, שַׁבָּיָא. Targ. Is. I, 13 (ed. Wil. שַׁבָּאִין). Targ. I Chr. XXIII, 31; a. fr.—Sabb. 119a יוסף מוקיר שבי Joseph, the honorer of the Sabbaths; a. e.

שְׁבָא *to capture,* v. שְׁבִי.

Digitized by Google

שְׁבָא (b. h.) pr. n. (*the kingdom of*) *Sheba*, in Arabia. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—B. Bath. 15b, v. מַלְכָּה. Ib.; Y. Sot. V, end, 20d בימי מלכת ש' היה (Job) lived in the days of the queen of Sheba; Gen. R. s. 57; a. e.

שַׁבּוּיָא, שַׁבְּאָה m.=next w.—*Pl.* שַׁבָּאֵי, שַׁבּוּרֵי. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) Moses said to them אי בחייכון ש' אתון קטולי וכ' you captors, oh, by your own lives, (I adjure you,) do not commit merciless slaughter. Keth. 23a אוקמן לשַׁבּוּרֵיהוֹן (Rashi לשבויידהו) they let their captors stand outside of the college &c.

שַׁבַּאי m. (שְׁבָה) *captor, guardsman of captives.* Snh. 104a, sq. Gitt. 58a נתצלל בה ש' וכ' the captor abused her the whole night; Yalk. Jer. 276. Tanḥ. ed. Bub. B'shall. 4 נטל את השַׁבַּאי וכ' he took (his son's) captor and put him on the rack, Yalk. Ex. 225; a. e.—*Pl.* שַׁבָּאִין. Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 באו ש' ושבו וכ' captors came and led his son away; a. e.

שָׁבַב, *Pi.* שִׁיבֵּב (cmp. Arab. *sabba* a. deriv.) *to chip, chisel.* Koh. R. introd. תְּשַׁבְּבָהּ, v. סָדַן.—Trnsf. *to chastise, discipline.* Sot. 12a (play on שיבב I Chr. II, 18, as an Agadic surname of Caleb) ששי' את יצרו he trained his inclination; (Rashi: ששי' את עצמו, denom. of שׁוֹבָב, *he turned himself away* from the rest of the spies); Yalk. Chr. 1074 ששבב את יצרו; Ex. R. s. 1 ששי' את עצמו. Sabb. 87a (play on וישב, Ex. XIX, 8) דברים שמְשַׁבְּבִין דעתו של אדם words which chasten the mind of man (threats of punishment), opp. מושכין; (Rashi: things which *repel* the mind, v. supra).

שַׁבְּבוּתָא, שֻׁבְּבָא, v. sub. שִׁיב.

שִׁיבִּי, שִׁבִּי, שִׁבְּבִין m. pl. (preced. art.; cmp. שִׁירְבָּא, a. שִׁבִּירְבָּא) [*chips* or *sparks*,] name of a certain feminine *ornament.* Targ. O. Ex. XXXV, 22 שִׁבְּבִין or שִׁבְּבִין Ms. (ed. שבכין; Y. שִׁירְוִין, שִׁירִין; h. text זום). Targ. O. Num. XXXI, 50 Ms. (ed. שבכין; h. text צמיד). [V. Berl. Targ. O. II, p. 31; p. 48.]

שָׁבָה, v. שבי.

שִׁיר, שִׁבְרוֹרָא, שִׁבְרוֹרְתָא, שִׁבְרוֹר m., שִׁירָא f. (next w.) *splendor, glory.* Targ. Y. Deut. XXVI, 19. Targ. Ps. VIII, 6. Targ. Prov. II, 7 (ed. Lag. סבחיר, read: סבהור). Targ. Ps. XCVI, 9 שִׁבְרוֹרַת constr.; a. fr.—*Pl.* constr. שִׁבְרוֹרֵי, שִׁירֵי. Ib. CX, 3. Targ. I Chr. XVI, 29.

שַׁבַּר (*Shafel* of בהר) *to brighten, glorify.* Targ. Ps. CXLIX, 4 Ms. (ed. ישבחו, corr. acc.; h. text ירוממו).

Ithpa. אִשְׁתַּבַּר 1) *to be brightened.* Targ. Y. I Ex. XXXIV, 29 (Y. II שבחו, ed. Ven. שברו, corr. acc.). Targ. Job XXVI, 13.—2) *to glory, boast.* Targ. Prov. XXV, 6. Ib. 14. Ib. XXVII, 1.

שְׁבוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Shebuel*, proposed as a secondary substitute (כינוי כְּנִינוּי) for שְׁבוּתָה. Ned. 10b כינויין דשבועה תיכי דמי ש' וכ' what are secondary substitutes for *sh'bu'ah?* Like Sh'buel, Sh'buthiel, Sh'kukel: ש' ש'... משמע וכ' but could Sh'buel be used, as it may represent the proper noun Shebuel ben Gershom? Say Sh'bubel.

שְׁבוּבְאֵל *Sh'bubel*, secondary substitute for שְׁבוּתָה, v. preced.

שְׁבוּטָא, שְׁבוּחָא, v. sub שִׁיב.

שָׁבוּי, v. שָׁבָה.

שַׁבּוּיָא, שַׁבּוּרָא, v. שַׁבָּאָה

שְׁבוּיְיתָא, שְׁבוּרְיתָא, v. שִׁבְרְיתָא.

שְׁבוּלְתָא, שְׁבוּלָא, v. sub שִׁיב.

שָׁבוּעַ m. (b. h.; שָׁבַע) 1) *a period of seven days, week.*—שבת ש' שבין וכ' שְׁבוּעַ חַמָּן, v. בֵּן.—*Pl.* שָׁבוּעוֹת. Lev. R. s. 28 the seven weeks between Passover and the Feast of Weeks; a. e.—2) *"year-week", a period of seven years, septennate* (the jubilee being divided into seven septennates); also *the seventh year, Sabbatical year.* Snh. V, 1, v. שְׁמִטָּה. Gitt. 77a לאחר ש' שנה if a person says, 'give my wife a letter of divorce (or to his wife, 'be thou divorced'), if I do not come back after the septennate', we must wait one year (after the Sabbatical year). Ned. VIII, 1 ד' וה' אסור בכל חש' וכ' if a person, during a Sabbatical year, vows abstinence, using the word 'this *shabu'a*', he is bound the entire coming septennial period and the seventh year of the expiring Sabbatical period. Ib. ש' אחד אסור וכ' but if he says, 'one septennate', he is bound from date to date, i. e. counting seven years from the day of the vow; a. fr.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. X, 17a top אי אפשר לשני ש' שלא חל וכ' it is not possible that during fourteen years the fourteenth day of Nisan should not occur on a Sabbath; Y. Pes. VI, 33a bot. לשני שבירית שירחול (corr. acc.).

שָׁבוּעָא m., שַׁבְּעָתָא, שְׁבוּעֲתָא f. ch. same, *week.* Targ. O. Gen. XXIX, 27, sq. ed. Berl. (oth. ed. שְׁבַעְתָּא; ed. Ven. פְּתָא...). Targ. Lev. XXIII, 16. Targ. Job. I, 4 דשבעתא Ms. (ed. שַׁבָּתָא). Ib. 13 שבע' Ms. (ed. שבוע'); a. e.—*Pl.* שָׁבוּעַיָּא, שָׁבוּעֲיָא; שָׁבוּעָן. Targ. Deut. XVI, 9, sq. Targ. Lev. XXIII, 15; a. e.—Meg. Taan. ch. I; Taan. 17b; Men. 65a חגא דש' the Feast of Weeks. Ib. 66a מצוה למימני ש'... it is proper to count (the 'Omer) by days and by weeks; Ḥag. 17b; R. Hash. 5a; a. e.

שְׁבוּעָא, שְׁבוּעְתָא f. = next w. Targ. Y. I Deut. XXXII, 40 (ed. Vien. שְׁבוּעָה h. form; Y. II שְׁמִיעָיָא). Targ. Ps. X, 12. Targ. Jud. XXI, 5; a. e.—Shebu. 26a ד' דאמר אמר רב I take an oath on it that Rab said thus. Ib. שְׁבוּעָתֵיהּ דכיר ליה he remembers his oath. B. Mets. 5b, a. fr. חשיד אש', v. גַּו ch. Lev. R. s. 29 (play on בחדש השביעי, Lev. XXIII, 24) ר'...ירחא דשבוּעָתָא וכ' R. B. called it the month of the oath, for in it the Lord swore unto Abraham &c.; Pesik. Baḥod., p. 154a; a. fr.

Digitized by Google

שְׁבוּעָה f. (b.h.; שָׁבַע) *oath.* Shebu. III, 1 ש' שאוכל וכ' if he says, I swear that I will eat, or, that I shall not eat &c. Ib. 32[b] ש' למחויב וכ' חוזרת the oath goes back to (is thrown again on) him who is bound to make it. Ib. ש' חמחויב כל וכ' whoever would, according to law, be bound to make oath, and is disqualified from doing so, must pay; a. fr.—ש' הפקדון, ש' חיסת, ש' שוא, שְׁבוּעַת בִּיטוּי &c., v. שבועת הדיינין, &c.—שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִין, פְּקָדוֹן, הֵיסֵת, שָׁוְא, בִּיטוּי the oath imposed by the judges, legal oath. Ib. VI, 1 Y. a. Bab. (Mish. *pl.*); a. fr.—*Pl.* שְׁבוּעוֹת. Ib. I, 1 ש' שיחים שתן ארבע the transgressions in cases of oaths are of two classes, subdivided into four. Ib. 25[a] חומר בנדרים מבש' וכ' there are restrictions in vows which do not apply to oaths &c.; ש' חלות וכ' inasmuch as oaths may refer to things unsubstantial as well as to things substantial; Tosef. Ned. I, 5; a. fr.—*Sh'buoth,* name of a treatise, of the Order of N'zikin, of Misnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi.

שְׁבוּעֲיָא, v. שְׁבוּעָא.

שְׁבוּעֲתָא, שְׁבוּעָתָא, שְׁבוּעֲתָא, שְׁבוּעָתָא, v. שְׁבוּעָא, שָׁבוּעָא.

שְׁבוּקָא m., constr. שְׁבוּק (שָׁבַק) *remission* (of taxes). Targ. Esth. II, 18.

שְׁבוּקָא, v. שִׁיבּוּקָא.

שְׁבוּקָה f. *sh'bukah,* a substitute for שְׁבוּעָה (v. פְּרִינּוּי). Y. Ned. I, 37[a] top.

שָׁבוּר pr. n. m. *Shabor* (*Sapor* I), king of Persia, friend of Samuel. Ber. 56[a].—Trnsf. a surname of *Samuel,* and of *Raba* as influential men. B. Bath. 115[b]; Pes. 54[a] אמינא מילתא דש' מלכא ... ומנו שמואל I will say something which king Shabor could not say; and who is meant by that? Samuel; ib. ומנו רבא; B. Bath. l. c. רבה (Ms. M. רבא); Yalk. Num. 774.

שְׁבוּר, v. שִׁיבּוּר.

שבורת, Y. Orl. I, 60[d] bot., v. שְׁבִירָה.

שְׁבוּשׁ, v. שִׁיבּוּשׁ.

שְׁבוּת f. (שָׁבַת) *rest, abstention from secular occupation.* Sabb. 89[a] ש' שאתם צריכים ... כלום do you (angels) work, that you needed rest? [Sifra Emor ch. XIII, Par. 11, a. e. ש' (אלא) שבתון, read: שְׁבוּת, v. שָׁבַת.]—Esp. *sh'buth, an occupation, on the Sabbath and Festivals, forbidden by the Rabbis as being out of harmony with the celebration of the day.* Bets. V, 2 כל שחייבין עליו משום ש' וכ' all occupations which are forbidden as *sh'buth* ... on the Sabbath, are also forbidden on the Holy Days; ואלו הן משום ש' וכ' and these are forbidden as *sh'buth*: you must not climb up a tree &c. Ib. 37[a] גרידתא ש' a plain act forbidden as *sh'buth;* ש' דרשות an act of exercise of authority; ש' דמצורת an act of a religious nature. Pes. 65[a] אין ש' במקדש the prohibition of acts as *sh'buth* does not apply to Temple functions; a. v. fr.

שְׁבוּתְיָאל, שְׁבוּתָאֵל m. *sh'buthel, sh'buthiel,* a secondary substitute for שְׁבוּעָה. Ned. 10[b], v. שְׁבוּאֵל.

שְׁבוּתָה f. *sh'buthah,* a substitute for שְׁבוּעָה (v. פְּרִינּוּי). Ned. I, 2; a. e.—Y. ib. 37[a] top שבריחה שמה ש' (not שפותה) *sh'buthah* may have the meaning of *rest* (besides a disguise for שבועה).

שְׁבַז* m. (cmp. בְּזַז, בִּיזְיָא) *something brittle, rotten.* Targ. Is. V, 24 (h. text מק; LXX χνοῦς; Pesh. חלא).

שַׁבְזִיזָא, שַׁבְזִיז m. name of a *jewel, sapphire.* Targ. O. Ex. XXVIII, 18 (Ms. II שבסיס); XXXIX, 11 (h. text ספיר). Targ. Y. Num. II, 10. Targ. Ez. XXVIII, 13. Targ. Job XXVIII, 6; 16. Targ. Lam. IV, 7.—*Pl.* שַׁבְזִיזִין. Targ. Cant. V, 14.

שָׁבַח (b. h.) [*to grow, spread,*] *to improve, grow in value.* B. Bath. 135[b] שָׁבַח שקנה וכ' an improvement which the estate obtained of itself, i. e. a natural increase in value by growth. Ib. 143[b] שבחו נכסים מחמת נכסים the estate improved through outlays made from the estate; מחמת עצמן ... שבחו the estate improved owing to their (the heirs') own expense of labor or money; a. e.

Hif. הִשְׁבִּיחַ 1) *to improve, ameliorate.* B. Mets. 14[b] גזל ... והשביחה if one took unlawful possession of a field and sold it to another person who made improvements in it. B. Bath. 124[b] שבח שהשביחה יורשין וכ' an improvement which the heirs made after their father's death. Ib. IX, 3 השבחתו לאמצע, v. אֶמְצַע. Ib. הִשְׁבִּיחָה לעצמה the increase of value which she produced goes to her own profit; a. fr.—2) (neut. verb) *to improve, grow in value.* Maas. Sh. II, 1; a. e.—3) *to get bright,* v. infra.

Pi. שִׁבַּח 1) [*to amplify,*] *to praise.* Erub. 19[a] ולא עוד אלא שמשבחין and not only (does he submit to God's judgment in silence), but he even praises. Succ. 27[b], v. עָצָן. Sot. VII, 8 ושִׁבְּחוּהוּ חכמים and the scholars praised him for it. Mekh. Bo, s. 12 חודו ושִׁבְּחוּ וכ' they offered thanks and praise that the emeny did not see (their dead) &c. Ib. צריך לשַׁבְּחָה must offer praise; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּבָּח; f. מְשׁוּבַּחַת; *pl.* מְשׁוּבָּחִין, מְשׁוּבָּחוֹת a) *improved, valuable;* b) *praiseworthy.* Y. Yoma VI, 43[c] top מש' בגיפי a sacrifice superior as to its body (stouter), מש' במראיו better looking. Cant. R. to I, 1 חמש' שבשירים the most precious of songs. Num. R. s. 16[3] (ref. to Num. XIII, 22) שהפסולת שלח משובחת מן חמש' (not משובח), v. פְּסוֹלֶת; a. fr.—2) *to quiet, tame.*—Part. pass. as ab. Yalk. Num. 729 ומה מש' כחו ... how great is the strength of this lion, and how tame he is!

Hithpa. הִשְׁתַּבַּח 1) *to spread,* (of light) *get bright.* Midr. Till. to Ps. XXII ואחר כך הוא מִשְׁתַּבַּחַת והולכת ed. Bub. (oth. ed. מַשְׁבַּחַת *Hif.*) and at last it grows bright and brighter; Cant. R. to VI, 10 מרטבת (corr. acc.).—2) *to be improved.* Gen. R. s. 34 כל זמן שהוא כותשה הוא משתבחת the more he beats it (the flax), the better it grows; ib. s. 32; ib. s. 55 מש' והולכת; Midr. Till. to Ps. XI מַשְׁבַּחַת והולכת (*Hif.*; ed. Bub. משבח והולך, read: מַשְׁבִּיחַ, or משובח); Yalk. Gen. 95 משובחת; Yalk. Ps. 654 מש'; a. e.—3) *to praise one's self.* Bekh. 45[b] חקב"ה מִשְׁתַּבֵּחַ בבעלי קומה the Lord prides himself on conquering men of high stature.

Digitized by Google

Ex. R. s. 9 אותו רשע משתבח ואומר וכ׳ that wicked man (Pharaoh) prides himself and says, that he is a god; a. e.—4) *to be praised.* Ib. s. 41 הקב״ה יִשְׁתַּבַּח שמו ויתעלה זכרו the Holy One, blessed be he, praised be his name, and exalted his memory; a. fr.

שְׁבַח I ch. same, 1) *to improve, rise in value; to make profit.* B. Bath. 140ª ברשות יורשין שְׁבוּחַ they rose in value while in the possession of the heirs (and the benefit ought to be theirs). B. Kam. 98ª, v. נְסָיָא II; a. e.—2) *to praise. Part. pass.* שְׁבִיחַ; f. שְׁבִיחָא *praiseworthy.* Gitt. 80ᵇ לחו ש׳ מילתא it is a matter of praise (an honor) to them (to mention the governor's name in a document), opp. זילא.—3) *to spread, germinate,* v. שְׁוָוח I.

Pa. שַׁבַּח *to praise, sing.* Targ. Ex. XV, 1. Targ. Ps. IV, 1 לְשַׁבָּחָא (h. text למנצח); a. fr.—[Targ. Y. II Ex. XXXIV, 29; Targ. Ps. CXLIX, 4, v. שַׁבְּחָר.]—Part. pass. מְשַׁבַּח; f. מְשַׁבַּחְתָּא; *pl.* מְשַׁבְּחַיָּא. מְשַׁבְּחָן. Ib. CXIII, 3. Targ. Ez. XXVI, 17. Targ. Y. Ex. XV, 10 במיא ממשבחייא, read: מיא (h. text אדירים).—Lam. R. to III, 9 סליק ש׳ ... בכל יומא וכ׳ מְשַׁבַּח every Friday he went up (to Jerusalem), prayed (in the Temple), and went home and lighted the candles; Y. Maas. Sh. V, 57ª top שבת (corr. acc.). Snh. 42ª אִשְׁתַּבּוּחֵי מְשַׁבַּח נפשיה (or מְשַׁבַּח) does he proclaim his own praise? Meg. 25ᵇ שרי לְשַׁבּוּחֵיהּ ומאן דְּשַׁבַּח וכ׳ ... תאי it is permitted to praise him whose reputation is good, and blessings rest upon the head of him who praises him.

Af. אַשְׁבַּח same. Snh. l. c., v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּבַּח 1) *to be praised, sung.* Targ. Ps. LXXVIII, 63; a. e.—2) *to praise one's self.* Targ. Jer. IV, 2. Ib. XLIX, 4; a. fr.—Meg. 11ᵇ (ref. to Ezra I, 2) מְשַׁתְּבַח ... אִשְׁתַּבּוּחֵי it is he (Cyrus) only who thus glorifies himself (as the ruler of all empires). Ber. 6ª, v. שְׁבָחָא; a. e.—3) *to speak with pride of, commend.* Ab. Zar. 4ª לחוי משתבח ברב ספרא וכ׳... R. A. recommended Rab Safra to the heretics (saying) that he is a great man. Ber. 38ª [read:] מִשְׁתַּבְּחִין ליה רבנן בבר וכ׳ (Ms. M. משבחין, v. Rabb. D. S. a. l. note) the Rabbis recommended the son of Rab Zabid ... (saying) that he is a great man &c. Pes. 50ᵇ אישתבחי משתבח בה קרא the Scripture commends her for it. Nidd. 14ᵇ; a. e.

שָׁבַח m. (preced.) 1) *improvement, gain.* B. Kam. 95ᵇ שלשה שמין להן חש׳ ומעלין וכ׳ there are three persons for whose benefit the value of an improvement is assessed to be payable in money; they are: the share which the first-born has to pay to the plain heir, if the estate has increased in value before division &c. Ib., a. fr. ש׳ דמגיז לכתפים, v. כַּתֵּף. Ib. דמי צמרו ושָׁבָחוֹ the original value of his wool and its additional value (through dyeing). Ib. IX, 4; Keth. 80ª, v. הוֹצָאָה. B. Mets. 14ª, v. שִׁעְבּוּד. Pes. 27ª, a. e. יש ש׳ עצים בפת there is the benefit derived from the wood used in baking bread, i. e. bread baked by a fire made of forbidden wood (e. g. an *ăsherah*) is forbidden; a. fr.—2) *excellency, superiority, praise.* Num. R. s. 16[13] לא במקום חש׳ וכ׳ they built the cities not on the best soil &c., opp. פְּסוֹלֶת. Ib. לחודיעך שָׁבָחָהּ של וכ׳ to let thee know the superiority of the land of Israel, v. שַׁבַּח. Erub. 18ᵇ מקצת שבחו של אדם וכ׳ you may tell part of a man's praise in his presence, but not all of it. Pes. X, 4 מתחיל בגנות ומסיים בש׳ you begin (the recitation of the Agadah on the Passover eve) with disgrace (telling of the slavery or idolatry of the ancestors), and close with praise. Ib. 117ª בעשרה מאמרות של ש׳ וכ׳ the Book of Psalms uses ten expressions of praise &c.; ש׳ שכולל שם וש׳ מהלל ... the highest of all is Halleluiah, because it contains the Name of the Lord and praise. Kidd. 33ᵇ (ref. to Ex. XXXIII, 8) וחד אמר לש׳ and one says, they looked after Moses with the purpose of praising him, v. גְּנַאי; a. fr.—Tosef. Meg. IV (III), 39; Meg. 25ᵇ קורין אותו לש׳ are in reading changed for a more aesthetic expression, v. גְּנַאי.—[Tanh. Vaëra 9 ומראה שבחן, read: שֶׁחָצוֹ, v. שֶׁחַץ I.]

שְׁבָחָא II, **שִׁבְחָא** ch. same, 1) *increase, amelioration, profit.* B. Mets. 15ª אמלוך וכתוב שופרא ש׳ ופירי (when thou writest a deed of sale of land) ask for the owner's consent, and write that he guarantees the title with the best of his property, even to indemnity for improvement and for lost usufruct. Ib. לוקח מגזלן ליח ליח ש׳ he that buys land from an unlawful possessor (and has to restore it to the legitimate owner) cannot claim indemnity for improved value. Ib.ᵇ; ib. 110ᵇ; B. Kam. 96ª שישור ... הב לי give me a *g'riva* of land (out of my own land) corresponding to the value of the improvement I put in. B. Bath. 124ᵇ דאיתיה ברשותיה ש׳ an increase in value which is in his (the heir's) possession, opp. to מלוה an outstanding loan; a. fr.—*Pl.* שְׁבָחִין, שְׁבָחֵי. B. Mets. 15ª וְשִׁבְחֵיהוֹן, v. שְׁמָלָא.—2) *praise.* Targ. Ps. XL, 4 (ed. Wil. שֶׁבַח). Targ. Ps. CXLV, 21 (some ed. שַׁבָּחָא); a. fr.—Sot. 42ᵇ לאחדושי שְׁבָחָיה דדוד to make known David's praise (valor); a. e.—*Pl.* as ab. Ber. 6ª בְּשִׁבָחֵיהוּ דישראל ומי משתבח קוב״ה does the Lord pride himself on the praises of Israel? Ib. 33ᵇ סיימתינהו לכולהו ש׳ דמרך hast thou finally counted all the excellencies of thy Master?; a. e.

שַׁבָּחָא, שַׁבְּחָא m. (preced.) *singer.*—*Targ. Ps. IV, 1, a. fr. לְשַׁבָּח (h. text למנצח), שְׁבַח I.—*Pl.* שַׁבָּחִין. Cant. R. to I, 1 end (expl. שירות ותשבחות, Am. VIII, 3) שַׁבָּתוֹי דהוה כלא (not שבחות) the singers of the Temple; Yalk. ib. 980.

שִׁבְחָא f. = שְׁבָחָא, *praise.* Targ. Ps. XXXIII, 1 יאיא ש׳ Ms. (ed. ראי, corr. acc., or read שבחא).

שָׁבַט (denom. of שֵׁבֶט, cmp. σπαθάω fr. σπάθη) *to press the weaving rod, to make the web close* (v. Sm. Ant. s. v. Tela). Tosef. Sabb. VIII (IX), 2; Sabb. 75ᵇ; 97ᵇ הִשְׁוָה, contrad. to הֵקִיף. Y. ib. XII, 13ᶜ bot., a. e., v. קָנַט. Bab. ib. 92ᵇ ... בכרכר ושובטין ... שנים if two persons take hold of the shuttle and press; a. e.

שְׁבַט I ch. (v. preced.) *to strike with the rod, to beat.* Targ. Y. I Deut. XXIV, 20.

שֵׁבֶט m. (b. h.; cmp. בטט a. deriv.) 1) *rod, staff.* Snh. 5ª (ref. to Gen. XLIX, 10) חכא ש׳ ודתים מחוקק here (in Babylonia) the rod (the Resh Galutha's office), there the legislator (the Nasi); ib. ... בש׳ אלו ראשי those are the Resh-Galuthas who chastise Israel with the rod; Hor. 11ᵇ תחם ש׳ וכ׳ there (in Babylonia) the rod &c.; a. e.—[Tanh. B'midb. 16 חש׳ אינו מספיק, read: חִשָּׁרָק.]—2) (cmp. יַבֶּשֶׁת

Digitized by Google

Nif. נִשְׁבָּה *to be captured.* B. Mets. 39ª שבוי שנ' מורידין וכ' if a person has been captured (banished), we appoint a relative to manage his property. Snh. 104ª שני בני אדם שנשבו וכ' two persons were captured on Mount Carmel. Lam. R. to I, 16 מעשה במרים ... שנשבית וכ' it came to pass that Miriam ... was carried off (by the Romans), herself and her seven sons. Keth. II, 5 נִשְׁבֵּיתִי ושחורה אני I was a captive (among gentiles), but I remained pure; ib. 23ª נִשְׁבֵּיתִי; a. fr.

שְׁבָא, שְׁבֵי ch. same. Targ. Num. XXI, 1. Targ. I Chr V, 21. Targ. Ps. CVI, 46. Targ. II Chr VI, 36. Targ. Is. XIV, 2; a. fr.—Part. pass. שְׁבֵי, *pl.* שְׁבָן. Targ. O. Deut. XXXII, 42 שְׁ Ms. I (ed. Berl. שְׁ; oth. ed. שְׁבְיָן; Y. שִׁירְיִן; v. שְׁבָיָא).—Ber. 56ª דאתו רומאי ושבו לך that the Romans came and made thee captive, v. שְׁחַר IV.

Ithpa. אִשְׁתַּבֵּי, *Ithpe.* אִשְׁתְּבֵי *to be taken captive, be carried off.* Targ. Gen. XIV, 14. Targ. I Sam. XXX, 3; a. fr.—B. Mets. 39ᵇ אִשְׁתַּבְיָא אחתי וכ' she was captured and one of her daughters. Keth. 23ª אִשְׁתַּבְיָין בנתיה וכ' the daughters of Mar Samuel were captured. Keth. IV, 8 אם תִּשְׁתַּבְיָא וכ', v. פְּרַק; a. e.

שְׁבִי, שִׁבְי m. (b. h.; preced.) *captivity, prison.* Hor. III, 7 נביה ש' ... דאשה a woman has the precedence of a man with regard to clothes and to relief from prison.

שְׁבִי, שְׁבְיָא, שְׁבְיָה ch. same, *captivity*; (collect. noun) *captives.* Targ. O. Ex. XII, 29. Targ. Is. XX, 4. Targ. O. Deut. XXI, 10. Ib. 11 (ed. Vien. שִׁבְיָה). Targ. Is. LII, 2 שְׁבָיָא ed. Wil. (ed. Lag. a. oth. שִׁבְיֵי or שְׁבוּיֵי); a. fr.—*Pl.* שְׁבְיִין, שִׁבְיִין. Targ. O. Deut. XXXII, 42, v. שְׁבֵי.—V. שְׁבָרְיָתָא.

שָׁבֵי, שָׁבְיָא m. (preced.) *captor, marauder.*—*Pl.* שָׁבְיִין. Targ. II Chr. VI, 36 שָׁבֵירְהוֹן. Targ. Is. XIV, 2 (ed. Wil. שׁוֹבֵירְהוֹן).—Y. Ter. VIII, 46ª עלון לקרתא וכ' ש' marauders invaded a town, and one of them &c.

שְׁבָיָא, v. שְׁבִי ch.

שִׁבְיָא m. (b. h. שָׁבִיב; שָׁבַב; cmp. שְׁרָבָא) *chip;* ש' דנור *spark.*—*Pl.* שִׁבְיִבִין. Targ. Y. Gen. XV, 17.

שְׁבָיָה f. (b. h.; שָׁבָה) *captivity, capture.* Kidd. 21ᵇ (ref. to Deut. XX, 11) בשעת ש' (if you see and desire her) בשעת ש' at the time of making captives; Sifré Deut. 211.

שְׁבָיָה ch., v. שְׁבִי ch.

שבין, v. שְׁגַבְרִין.

שְׁבִיחַ, v. שְׁבַח I.

שְׁבִיט m. (v. שְׁבַט) *rod;* ש' ככבא *shooting star* or *comet.* Ber. 58ᵇ, v. זִיק.

שִׁבְיְתָא, שִׁבְיָתָא f. = h. שִׁבְיָה, *captivity;* (collect. noun) *captives; booty.* Targ. Ps. LXVIII, 19. Targ. Y. Deut. XXI, 10, sq. (ed. Vien. שִׁבְרָ); ib. 13 (ed. Vien. שִׁבְרָי). Targ. Lam. I, 5; a. fr.—*Pl.* שִׁבְיָתָא, שְׁבְיָתָא. Targ. Y. Gen.

שְׁבַט, שְׁבָט, שְׁבָטָא, שְׁבָטָא II, שְׁבָטָא, שְׁבָטָא ch. same, 1) *rod, staff.* Targ. Prov. XXII, 8. Ib. X, 13 (Ar. a. Levita שׁוּפְנָא). Ib. XXVI, 3; a. fr.—Y. Shek. IV, 48ᵇ bot., v. שַׁרְבָא.—2) *tribe.* Targ. I Chr. XXVI, 32. Targ. Num. I, 4; a. fr.—B. Bath. 115ᵇ ש' ... גמירי there is a tradition that no tribe shall ever be extinct; a. e.—*Pl.* שְׁבָטִין, שְׁבָטַיָּא, שְׁבֵי. Targ. Num. I, 16. Targ. Gen. XLIX, 28, a. fr.

שְׁבָט (b. h.; Assyr. šabaṭu) *Shebat,* the eleventh month of the Jewish calendar, of thirty days, beginning between the first and the thirtieth of January, and ending between the thirtieth of January and the twenty-eighth of February. Targ. Zech. I, 7; a. e.—R. Hash. I, 1; a. fr.

שְׁבָטָא, v. שְׁבַט II.

שַׁבְטוּטִין m. pl. (diminut. of שַׁבָּט) *shoots.* Gen. R. s. 33 מש' שבארץ וכ' Ar. (ed. מְשַׁבְשׁוּטִין) she (the dove) brought the olive-leaf from the young shoots of Palestine; Yalk. Gen. 59; Lev. R. s. 31 מְשַׁבְשׁוּטֵי ארץ וכ'; Cant. R. to I, 15 מְשַׁמְטוּטֵי; Yalk. Ez. 362 מִשְׁבָּשִׁין של וכ'.

שָׁבָה, שבי (b. h.) *to capture, carry off.*—Part. pass. שָׁבוּי; f. שְׁבוּיָה; *pl.* שְׁבוּיִין, שָׁבוּיִם, שְׁבוּיִם, שְׁבוּיוֹת. Keth. I, 2 הגיורת וחש' וכ' a proselyte, a captive, and a slave, converted, redeemed, or freed at an age of less than three years and one day. Ib. 4. B. Bath. 8ª bot.; Ḥull. 7ª, a. e. פְּדִיוֹן ש', v. פְּדִיוֹן. Shek. II, 5 מותר שבויים לש' what is left over from a fund collected for the ransom of captives, must be reserved for the ransom of other captives; מותר שבוי לאותו ש' what is left over from a collection for a certain captive, belongs to that captive. Y. ib. II, 47ª top אין פודין ש' בש' you dare not redeem a captive by surrendering another captive. Keth. 51ᵇ הקלו בש' with regard to a woman redeemed from captivity the practice is more lenient (allowing her husband to live with her again). Ib. שָׁבוּיֵי מלכות תרי הן כש' women forced by (Roman) officials come under the law of redeemed captives (are permitted to live with their husbands). Gitt. IV, 6, v. פָּדָה; a. fr.

Digitized by Google

XXXI, 26 שְׁבִיָּה (O. שַׁבְרוּת; Ms. I שְׁבִירוּת; ed. Berl. שְׁבִיָּה).— Kidd. 81ᵃ שְׁבוּיָתָא; Keth. 23ᵃ שְׁבוּיְיתָא captured women.

שְׁבִיל m. (b. h.; שבל, *Shaf.* of יָבַל) *path.* Peah II, 1 ש׳ הרבים a public path through fields; ש׳ היחיד a private path, contrad. to דרך. Ex. R. s. 25 ב״ד עושה לו ש׳ בדרך ... ש׳ בים שמא a human being makes himself a path in the trodden ground, can he make himself a path in the sea?; a. fr.—*Pl.* שְׁבִילִים, שְׁבִילִין. B. Kam. 81ᵃ ומחלכים בשְׁבִילֵי תרשות וכ׳ it is allowed to walk on private paths (through fields) until the second rainfall (v. רְבִיעָה); Taan. 6ᵇ; Tosef. Shebi. VII, 18 ש׳ משבשדות. Lev. R. s. 4 היו לפניו שני ש׳ וכ׳ if a person had before him two paths, one smooth &c. Y. Ḥag. II, 77ᵃ bot. תחורת חזו דומה לשני ש׳ וכ׳ the Torah is like two paths, the one of fire, the other of snow &c. Tanḥ. T'rumah 8 (ref. to Prov. V, 6) שְׁבִילֵיהָ של תורה וכ׳ the paths of the Torah and its sections; a. e.—Naz. 8ᵇ מנין שבילי שמיטה Var. (v. Rashi) as many as the field paths in the Sabbatical year (ed. שבלי).—בִּשְׁבִיל *on account of, for the sake of; because.* Ber. 58ᵃ בִּשְׁבִילִי for my sake. Ib. בש׳ אשתו ובניו for his wife and children. Taan. 20ᵃ בִּשְׁבִילְךָ for thy sake. Ib.ᵇ בִּשְׁבִילְכֶם for your sake. Sabb. II, 4 בש׳ שיחתא מנכפת in order that it may drip. Ib. 5 בש׳ החולה שישן for the sake of a patient, that he may sleep. Succ. 29ᵃ בש׳ ארבעה דברים for four reasons. Sot. 46ᵇ בש׳ שכנעני וכ׳ because this Canaanite showed the way with his finger. Num. R. s. 3⁶ בש׳ שלחה וכ׳ she sent for R. J.; a. v. fr.

שְׁבִילָא ch. same. Targ. Job XVIII, 10. Targ. Ps. CXIX, 35; a. e.—*Pl.* שְׁבִילֵי, שְׁבִילִין. Targ. Jer. XVIII, 15. Targ. Prov. II, 9 (ed. Wil. שְׁבָלֵי, corr. acc.). Ib. 15. Targ. Job XIX, 8; a. e.—Ber. 58ᵇ ש׳ דשמיא, v. נָתַר I. Lev. R. s. 17, beg. (ref. to Ps. LXXXIV, 6) אלו ש׳ דאוריית כבישין וכ׳ those in whose hearts the pathways of the Law are paved; a. e.—[Pes. 35ᵃ שבילי תצלא, v. שׁוּבְלָא.]

שָׁבִיס m. (b. h.; שבס, cmp. עָבַשׁ; cmp. b. h. שְׂרוֹךְ a. שָׁרַךְ) *band,* esp. (של סבכה) ש׳ *metal* (or *woolen*) *band with which the hair-net is fastened.* Tosef. Kel. B. Bath. V, 15 ש׳ של שבכה טמא וכ׳ a net-band is susceptible of uncleanness for itself, because one may (detach and) fit it for another net. Ib. 16 ומשום חיבורי ש׳ וכ׳ but (gold foils and plates) used as fastenings of a hair-band are susceptible of uncleanness. Kel. XXVIII, 10 ש׳ שלה the band of the net. Neg. XI, 11. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 8 שָׁבִיץ של סבכה; ib. ch. XI, Par. 10 שבים וכ׳ a woolen net-band. Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (ref. to שבישים, Is. III, 18) braided bands (v. סַלְבּוֹנְיָא) של סבכה כמה דאת אמר ש׳ as you say, *shabis* of the hair-net.

שְׁבִיסָא ch. same.—*Pl.* שְׁבִיסַיָּא. Targ. Is. III, 18.

שְׁבִיסְרָאָה, v. שַׁב I.

שְׁבִיעָאָה m. = h. שְׁבִיעִי, *seventh.* Targ. Gen. II, 2. Targ. Jer. XLI, 1. Targ. Zech. VIII, 19; a. fr.—*Fem.* שְׁבִיעָתָא, שְׁבִיעַתָּא, שְׁבִיעַ׳. Targ. O. Lev. XXIII, 16 (Y. שְׁבִיעָאָה). Targ. Deut. XV, 9 (Y. ed. Vien. שְׁבִיעָתָא). Targ. Job V, 19; a. fr.

שְׂבִיעָה f. (שָׂבַע) *being sated, satiation.* Yoma 79ᵇ (ref. to Deut. XI, 15) אכילה שיש בה ש׳ וכ׳ (to say the benediction after meal requires) food enough to satisfy the appetite, which is the size of an egg. Pesik. R. s. 16 (ref. to Num. XXVIII, 7) לשון רויה לשון ש׳ וכ׳ expressing *fill, satiation* &c., v. רְוָיָה; Tanḥ. Pinḥ. 12; Num. R. s. 21¹⁷; Y. Succ. IV, 54ᵈ top שיבעה (corr. acc.).

שְׁבִיעִי m. (b. h.; שֶׁבַע) *seventh.* Succ. V, 6 בש׳ on the seventh day of Succoth. Lev. R. s. 29 ש׳ חביב the seventh thing is most precious; a. fr.—*Pl.* שְׁבִיעִין. Ib. כל חש׳ וכ׳ all seventh things are precious.—*Fem.* שְׁבִיעִית Ib.; a. fr.—Esp. *the seventh year, Sabbatical year.* Shebi. I, 1 ערב ש׳ the year preceding the Sabbatical year; ib. 4 בית׳ ש׳, v. מוֹצָא III. Snh. III, 3 סחורי ש׳ traders in fruits of the Sabbatical year; a. v. fr.—*Pl.* שְׁבִיעִיּוֹת. Y. ib. 21ᵃ bot. בית׳ ש׳ we must wait for two Sabbatical years before reinstating the trader in Sabbatical fruits in his civic rights; Y. Shebu. VII, 37ᵈ bot. (not שני).—*Sh'bi'ith,* name of a treatise, of the Order of Z'ra'im, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

שְׁבִיעָאָה, שְׁבִיעֵיתָא, v. שְׁבִיעָאָה.

שָׁבִיץ, v. שָׁבִיס.

שָׁבִיק m. (שָׁבַק; v. שְׁבָקָא I) *abandoned; spontaneous growth.* Targ. Y. Lev. XXV, 5 כתי ש׳ (h. text סְפִיחַ).—*Pl.* שְׁבִיקִין, v. שִׁיבּוּקָא.

שְׁבִיקוּתָא f. (שָׁבַק) *remission, forgiveness.* Targ. Ps. CXXX, 4 (h. text סליחה).

שְׁבִירָא, v. שַׁבְרָא.

שְׁבִירָה f. (שָׁבַר) *breaking.* Y. Orl. I, 60 bot. (not שבורה), v. נְפִיצָה.—שְׁבִירַת עצם breaking a bone of the Passover sacrifice. Pes. VII, 12; ib. 70ᵃ; a. fr., v. עֶצֶם.

שַׁבֵּישׁ, v. שָׁבַשׁ.

שְׁבִישְׁתָּא, שבישותא, שְׁבִישָׁא, v. שְׁבִשְׁתָּא.

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) 1) *resting, making a day station* esp. over the Sabbath. Maasr. II, 3 עד שהוא כונע למקום ש׳ until he reaches a place where he intends to rest, contrad. to לינה night lodging. Y. ib. 49ᵈ top, v. לִינָה.—Esp. *appointing a place to be the centre of Sabbath movements, Sabbath camp* (from which one is allowed to walk two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 7 בי שבא ... שְׁבִיתָתִי תחתיו if one is on the road (on Friday) at nightfall, and recognizing a tree or a fence (at a distance) says, mySabbath rest be under it; שביתתי בעיקרו my Sabbath camp be at its root. Ib. 8 שביתתי במקומי my Sabbath centre be where I am now. Ib. 45ᵇ חצרי חפקר קונין ש׳ objects which have no owner acquire a Sabbath centre of their own (and he who finds them has to be guided in carrying them by the place where he found them). Ib. חצרי הנכרי אינן קונין ש׳ objects belonging to a gentile have no Sabbath centre, i. e. if they come from outside on the Holy Day, the recipient may carry them

Digitized by Google

the distances which he himself is permitted to walk; a. fr.—2) *observing the Sabbath, abstention from labor.* Sabb. XVI, 6 (121ᵃ) מפני שאין שְׁבִיתָתוֹ עליך Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. עליהן, Ms. M. עלינו) because his (the gentile's) Sabbath rest is no concern of thine (of theirs, the Jews' for whom he acts; of ours); ib. מפני ששביתתו עליך because his (the minor's) observance of the Sabbath is thy (their, our) concern. Y. ib. V, 7ᵇ bot. שהוא מצוה על שְׁבִיתַת בהמתו כמותו for man is commanded to let his cattle rest as well as himself. Y. Erub. III, 21ᵃ אינו יכול להבריאו דרך ש׳ he cannot bring it home in a manner consistent with the observance of the Sabbath; a. fr.—3) = שְׁבוּת *an act forbidden on the Sabbath by rabbinical law,* but permissible in the Temple.—*Pl.* שְׁבִיחוֹת. Ib. X, end, 26ᵈ (ref. to Mish. X, 11—15) משביתה אחת למדו ש׳ הרבה from the permissibility of one act, we learn the permissibility of many more, v. צַבְתָּא.

שְׁבָכָה, v. סְבָכָה.

שְׁבָּ׳, שְׁבָּ׳, שְׁבָלָא, v. שׁוּבָל.

שַׁבְלוּל m. (שבל *to drag along,* cmp. b.h. שָׁבַל; cmp. שַׁלְשׁוּל III) *snail* without the shell. Sabb. 77ᵇ, v. בָּתִית; Y. Ber. IX, 13ᶜ bot. (ed. Krot. שכלון, ed. Ven. שבלון, corr. acc.), v. חָוִיָּה.

שַׁבְלוּלָה ch. same, v. next w.

שַׁבְלוּלִית m. (preced. art.) a species of *mollusks, slug.* Y. Nidd. III, 50ᵈ אילין נשייא דאמרן ש׳ דכר שבלולה נוקבא וכ׳ (ed. Krot. שכ׳, corr. acc.) we do not rely on those women who say that if the placenta resembles (in substance and color) a *shabb'luliah,* it indicates a male fœtus, if a *shabb'lul,* a female.

שַׁבְלוּלִיתָא f. (*Shaf.* of בלל; cmp. תָּבְלִין, תָּבֵל) *fenugreek.* Sabb. 110ᵇ Ms. M. (ed. שַׁבְלִילְתָּא). Men. 42ᵇ מיא דש׳ Ms. M. (ed. דשבלילתא) juice of fenugreek. Gitt. 69ᵃ ש׳ Rashi (ed. שובלילתא). Ab. Zar. 38ᵇ שבלילתא.

שבלון, v. שַׁבְּלוּל.

שִׁבְלֵי (or שִׁ׳), v. שִׁיבְלֵי.

שַׁבְלִילְתָּא, v. שַׁבְלוּלִיתָא.

שִׁבְּלֶת, v. שִׁיבּוֹלֶת.

שַׁבַּלְתָּא, v. שׁוּבַּלְתָּא.

שבן, Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ top שבניות some ed., v. שָׁבֶן.

שְׁבְנָה, שְׁבְנָא (b. h.) pr. n. m. *Shebna,* 1) officer in high position in King Hezekiah's court. Lev. R. s. 5. Snh. 26ᵇ ש׳ בעל הנאה היה Shebna was a sensual man; a. e.—2) a brother of Hillel. Sot. 21ᵃ, v. סְכָנָא.

שבניה, v. שְׁכַנְיָה II.

שַׁבְסִיס, v. שַׁבְזִיז.

שַׁבְסְרֵי, שְׁבַסַּר *seventeen,* v. שב I.

שֶׁבַע f., שְׁבָעָה m. (b. h.) *seven.* Snh. V, 1, v. חֲקִירָה. Ib. 3 בש׳ (sub שעות) at seven hours of the day. Ab. V, 7. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) ש׳ משׁ׳ seven times seven; a. v. fr.—ש׳ בנות, ש׳ ברית, v. בַּת I a. בְּרִית I.—Esp. שִׁבְעָה (sub. ימים) *Shib'ah, the seven days of mourning for a near relative.* M. Kat. 20ᵃ, v. שְׁלֹשָׁה; a. fr.—Y. M. Kat. III, 82ᶜ; v. שָׁמַר.—*Pl.* שִׁבְעִים *seventy.* Snh. V, 5 עד ש׳ ואחד (add to the members of the court,) until they number seventy-one. Ab. Zar. 11ᵇ אחת לש׳ שנה once every seventy years; a. v. fr.

שֶׁבַע I, שׁוֹבַע f., שְׁבָעָא, שְׁבָעָה, שְׁ׳, שׁוּ׳, שְׁבָעָתַי m. ch. same. Targ. Gen. V, 7. Ib. IV, 24 (O. ed. Vien. שְׁבָעָה). Ib. XXIX, 27. Targ. Y. II Num. XI, 26 שׁוֹבָעָתַי; a. fr.—Y. Kil. IV, beg. 29ᵃ חמש שורין מן ש׳ שו׳ five rows of seven trees each. Y. Sabb. I, 3ᶜ bot. אלו שגזרו ... שובעה אינון those laws which they decreed by majority of votes, were seven; a. fr.—*Pl.* שׁוּבְעִין, שָׁבְעִין, שָׁבְּ׳ *seventy.* Targ. Gen. V, 12; a. fr.

שָׁבַע, *Nif.* נִשְׁבַּע (b. h.) *to be sworn, to swear.* Shebu. III, 6 נ׳ לבטל וכ׳ if a person swears that he will omit to perform a commandment. Ib. VI, 4 אין נִשְׁבָּעִין על וכ׳ no oath is imposed in refutation of a claim of a deaf and mute, or of an insane person, or of a minor, nor do we administer an oath to a (claimant) minor, אבל נשבעין לקטן וכ׳ but you must make oath when suing a minor or the sacred treasury. Ib. 7 שמא יִשָּׁבַע זה וכ׳ ... ומי נ׳ מי which of them is first admitted to an oath? He with whom the (lost) pledge was deposited, lest this one (the debtor) swear (to the value of the pledge), and the other produce the pledge (and prove him a perjurer). Ib. VII, 1 כל חנשבעין שבתורה נשבעין וכ׳ all those bound to swear according to Biblical law swear and are free from payment, but the following swear and receive (are awarded their claim). Ib. 32ᵇ ואינו יכול לִישָּׁבַע, v. שְׁבוּעָה; a. fr.

Hif. הִשְׁבִּיעַ *to adjure; to impose, administer an oath.* Ib. IV, 3 אמרו אין אנו ... מַשְׁבִּיעַ אני עליכם וכ׳ if they say, we know no testimony in thy case, (and he says,) I adjure you, and they say, Amen: they are guilty (if they could testify). Ib. חזר וכ׳ ... ה׳ עליהן if he adjured them five times out of court, and coming before court they confess (that they know testimony), they are acquitted. Ib. VIII, 2 מַשְׁבִּיעֲךָ אני וכ׳ I adjure thee, and he says, Amen. Ib. 29ᵃ; 39ᵃ, a. e. אני משביעין אותך וכ׳ ... וכשמַשְׁבִּיעִין אותו and when the court administers an oath to him, they say to him, know that we cause thee to swear not in thy sense, but in the sense of God and in the sense of the court; a. fr.—Part. pass. מוּשְׁבָּע; *pl.* מוּשְׁבָּעִין. Ib. 31ᵃ מ׳ מפי עצמו one who is sworn on his own demand (in his own case); מ׳ מפי אחרים one who is sworn on other people's demands (as a supposed witness that claims ignorance). Ib. III, 6 הרשות שאינו מ׳ עליה מהר סיני a religiously indifferent act, on which he is not sworn from Mount Sinai; מצוה שהוא מ׳ וכ׳ a religious act on which he is sworn &c. Ib. 21ᵇ; 22ᵇ, v. סִינַי; a. fr.

שְׁבַע II ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּבַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּבַע, אִישְׁתְּבַע as preced. *Nif.* Targ. Lev. V, 22; 24. Targ. Jer. V, 2; a. fr.—

Digitized by Google

Shebu. 29a וידלמא ...וכי קא מְשַׁתַּבַּע ארעיתא דידיה א' perhaps that man saw a huge bird and called it *gamla* (camel), and when he swore (that he saw a camel fly in the air), he swore in his sense. Ib. דכי קא משתבע ... קא משתבע so that when he swears (that he has paid the money), he swears to the truth in his sense (having given him tokens, v. אִסְקוּנְהְרֵי). Ib. 32b דזה מְשַׁתַּבַּעְנָא וכ' אי if thou hadst come and testified for me, I should have been assigned an oath and received my claim; מי יימר דמְשַׁתַּבַּעַת who can say that thou wouldst have made oath? Ib. לְיִשְׁתַּבַּע shall he be admitted to an oath? Ib. 26a ואנא בשיקרא אִישְׁתַּבַּעִי and have I sworn falsely?; a. fr.

Af. אַשְׁבַּע as preced. *Hif.* Targ. Y. II Ex. XIII, 19 [read:] מְשָׁבַּע אַשְׁבַּע. Targ. Cant. II, 7. Targ. Cant. II, 4; a. e.—Shebu. 36a אַשְׁבְּעִינְהוּ ולירטינהו he made them swear, and also pronounced a curse upon them. Ib. 41a לא מַשְׁבְּעִינַן ליה we do not put him to an oath; a. fr.

שָׁבַע I, m. (b. h.; next w.) *sated, filled, satisfied.* Gitt. 56a ויוצא כשתוא ש' v. רָעַב I. Lev. R. s. 34 לְשָׂבְעוֹ וכ' v. רָעַב I; a. fr.—*Pl.* שְׂבַעִים, שְׂבַעִין, שְׂבֵי'. Joma 74b סומין...ואינו ש' blind persons eat and are not satisfied. Taan. 10b אל תראו עצמיכם בפני בני עשו...כאילו אתם ש' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) make no show of your plenty before the sons of Esau or of Ishmael, lest they envy you; Yalk. Gen. 148; a. e.—*Fem.* שְׂבַעָה, שְׂבֵי'. Y. Ab. Zar. III, 42c top the Lord allows the righteous in this world to see their (future) reward, ונפשם ש' וכ' and they feel satisfied and go to sleep; a. e.—*Pl.* שְׂבֵעוֹת, שְׂבֵי'. Midr. Sam. ch. XIII (ref. to I Sam. IX, 12, sq.) ולא חיו ש' ממנו וכל תאורך הזה why this lengthy speech? It intimates that they looked at the beauty of Saul and could not see enough of it; a. e.

שָׂבֵעַ II (b. h.; cmp. סָבָא III) *to be filled, to have plenty, be satisfied.* Sabb. 113b (ref. to Ruth II, 14) ותאכל בעולם הזה ותִשְׂבַּע she (Israel) will eat in this world, will have plenty in the Messianic days, and leave over for the hereafter. Succ. 52b, v. רָעַב II; a. e.

Hif. הִשְׂבִּיעַ *to satisfy.* Gen. R. s. 76, end כדי להַשְׂבִּיעַ עיניו וכ' in order to satisfy the eyes of the wicked man. Y. Keth. V, 30b וְהִשְׂבִּירָתוּ; Succ. l. c. מַשְׂבִּיעוֹ, v. רָעַב II. Snh. 100a; a. fr.—Ib. 29b אדם עשיר שלא להשביע את עצמו man is wont not to declare himself wealthy (to disclaim wealth, by saying that he is in debt, even if he is not); כשם שאדם...שלא להשביע את בניו as man is wont to disclaim wealth for himself, so is he likely to disclaim it for his heirs (therefore an ante-mortem confession of indebtedness does not establish a claim against heirs).

Pi. שִׂבַּע same.—Part. pass. מְשׂוּבָּע. Lev. R. s. 29 (play on חשביעי, Lev. XXIII, 24) שהוא מש' בכל וכ' a month which is plentiful in every thing &c.

Hithpa. הִשְׂתַּבַּע *to be satiated, sick.* Num. R. s. 14 צחי'. v. סִרֵג I.

סְבַע, שְׂבַע ch. same, *to be satisfied, saturated.* Targ. O. Ex. XVI, 8 למִיסְבַּע ed. Berl. (ed. Amst. למִישְׂבַּע); Y. לְמִשְׂבּוֹעַ. Targ. Ps. CIV, 16 (Ms. ס); a. fr.—Part. שָׂבֵעַ, שָׂבַע, סָ; f. סָבְעָא, סָ. Targ. Prov. XXX, 22 דשביע ed. Lag. (Ms. דסביע; ed. Wil. דישְׂבַּע). Targ. Job XLII, 17. Targ. Gen. XXV, 8. Targ. Prov. XXVII, 7; a. fr.—Pesik. R. s. 16; Pesik. Eth Korb., p. 57b, a. e., v. רְוֵי; a. e.

Pa. שַׂבַּע, סַ; *Af.* אַסְבַּע *to satisfy.* Targ. Ps. XC. 14 Ib. CVII, 9; a. fr.—Taan. 24a דאַשְׂבְּעָן ברך ...תשבע לְרַשְׂבְּעָךְ the Lord satisfy thee, as thy son has satisfied us. Yoma 79b שַׂבּוּעֵי מְשַׂבְּעָא is enough to satisfy the appetite. Gitt. 70a תמרי מְשַׂבְּעָן dates satisfy, heat &c.; Keth. 10b; a. e.

**Ithpa.* אִסְתַּבַּע (cmp. צְבָה) *to be swollen.* Esth. R. to III, 14 א' קרסוליה (omitted in Yalk. ib. 1056) his ankle was swollen.

שָׁבְּ, שַׁבְעָא, שָׁבָע, v. שׂוֹבַע, שׂוֹבְעָא, a. סָבְעָא.

שַׁבְעָא, v. שְׁבַע I.

שְׁבָעִים, שְׁבָעָה, v. שָׁבַע.

שָׁבַעְתָּא *week,* v. שָׁבוּעָא.

שְׁבַעְתֵּי, *seven,* v. שְׁבַע I.

שָׁבַץ (b. h.), *Pi.* שִׁבֵּץ (cmp. שְׁבִיס; Syr. שבץ *confudit, miscuit*) *to interweave; to checker, adorn vessels with designs.* Hull. 25a, sq.; Tosef. Kel. B. Mets. II, 10 כל שהוא לשַׁבֵּץ ...עיזוד any unfinished vessel which is ...to be adorned with designs.

שָׁבַק* = next w. Pesik. R. s. 44 שָׁבְקוֹ בבית וכ' leave him in prison, and let him be famished &c.; (Yalk. Hos. 531 חובשוהו, not חבשוהו, v. חָבַשׁ).

שְׁבַק (corresp. to h. עָזַב) 1) *to leave, let go; to forsake, abandon; to leave behind; to bequeath.* Targ. Jer. LI, 9. Targ. Ex. XXIII, 5. Targ. Jud. XVI, 26 (h. text הניחה); a. v. fr.—Part. pass. שְׁבִיק; f. שְׁבִיקָא, שְׁבִיקְתָא; *pl.* שְׁבִיקִין, שְׁבִיקָן, שְׁבִיקָתָא. Targ. Jer. LI, 5 (h. text אלמן). Targ. Ex. XXXVI, 4. Ib. XLI, 9; 11 (h. text מִנַּח); a. fr.—Y. Nidd. II, end, 50b אמר שׁוֹבְקָתֵיהּ לצפרא he said (to the woman), leave it (with me) for the morning. Sabb. 32a בְּשִׁבְקָה וכ' v. רְוִיא. Yoma 12a לְמִישְׁבַּק, v. אִישְׁתְּרִיךְ. Arakh. 22a ד' שְׁבַקִינַן מזוני וכ' shall we leave the alimony (which the widow receives out of the estate, as long as her dowry is not satisfied) unguarded? Ib. מי שבקינן ליה do we allow him (to take interest)? B. Bath. 125a לא הני מטות ש' it is not these coins that their father left them (when he died). Gitt. 37b, a. fr. וכ' (אינש) לא שָׁבֵיק (לא שבק) v. חֲיָיהּ. Bekh. 24a בשקום דידה לא שָׁבְקָה דידה וכ' when the dam has her own child, she will not neglect her own and give suck to a strange animal. B. Mets. 92a לא ש' ארסי חיי וכ' Isi would let no man live, i. e. with such a law humanity could not exist; B. Kam. 91b לא שָׁבְקַת חדי ליכ' if this were the law, thou wouldst let no creature exist; a. fr.—2) *to remit, pardon, forgive.* Targ. Gen. XVIII, 24. Targ. Num. XIV, 19; a. fr.—Lev. R. s. 5, end דְּשָׁבֵיק...את לחובין וכ' it is becoming the great God to remit great sins; a. e.—Part. pass. as ab. Ib. תא שמיר לך ותא שביק לך this is remitted to thee, and this is forgiven thee; a. e.—3) *to let go, send away, divorce.* Gen. R. s. 17 בְּשִׁבְקָא דהדא send that woman away, for she does thee no honor; ib. שַׁבְקָהּ לחדא וכ' send that bad woman away;

Digitized by Google

ib. לית בידי מה אֶשְׁבּוֹק לה I have not the means to divorce her (to give her her dowry); ib. לית בי מה אשבוק לה; Lev. R. s. 34 לית בי מְשַׁבַּק לה; (Yalk. Is. 352 לית לי מה למרקא לה, v. מָרַק); Y. Keth. XI, 34[b] bot. שיבקה דלית וכ' (read: שׁוֹבָקָהּ or שְׁבָקָהּ *Pa.*) send her away &c.; a. e.

Pa. שַׁבֵּק, *Af.* אַשְׁבֵּיק same, *to divorce.* Gen. R. l. c. אנן יהבינן לה פורנא ושַׁבַּק יתה מינך we shall give her her dowry, and divorce thou her. Ib. וְשַׁבַּקְתָּהּ מינה (some ed. וש' יתה) and he divorced her; Lev. R. l. c. ושבקיה (corr. acc.); Y. Keth. l. c.; Yalk. Lev. 665. Y. Keth. VI, beg. 30[c] הן דמְשַׁבֵּיק וכ' he who divorces his wife and does not pay off &c., v. מָרַק.

Ithpa. אִשְׁתְּבַּק, *Ithpe.* אִשְׁתְּבֵיק 1) *to be let alone, be allowed.* Koh. R. to V, 11 אוף למידמוך לית אנן מִישְׁתַּבְּקִין we are not even allowed to sleep.—2) *to be remitted; to be forgiven.* Targ. Gen. IV, 7. Targ. Lev. IV, 20; a. fr.—3) *to be divorced.* Cant. R. to I, 4 בעיין למִשְׁתַּבְּקָא דין מדין they wanted to be divorced from each other.—4) *to be forsaken, abandoned.* Targ. Jer. XLIX, 11 תשתבקון (ed. Wil. תשבקתין, corr. acc.). Ib. 25. Targ. Is. XVII, 9; a. e.

שְׁבָקָא, שׁוּי I m. (preced.) 1) *[abandoned,] undressed vine.* Targ. O. Lev. XXV, 5 (h. text נזיר).—*Pl.* שְׁבָקִין, שַׁ'. Ib. 11 שְׁבָקָתָא (ed. Vien. שַׁ').—2) *isolated, single shoot.*—*Pl.* as ab. Targ. Ez. XVII, 6 שַׁ' ed. Wil. (ed. Lag. שִׁי'; h. text בדים).

שְׁבָקָא, שׁוּי II m. (preced. wds.) *heirloom;* (sub. בעל) *testator.*—*Pl.* שְׁבָקַיָּיא, שׁוּי'. Arakh. 22[a] בתר שִׁיבְקַיְיהוּ יתמי... heirs that enjoy what is not theirs will follow those who left them the (ill-gotten) goods; B. Mets. 70[a] שִׁיבְקַיְיהוּ.

שֶׁבֶר, v. סֶבֶר.

שָׂבַר, *Poël* שׁוֹבֵר, v. סְבַר II.

שָׁבַר I (b. h.) 1) *to break.* Y. Ab. Zar. II, 41[d] (play on אכל תשברי, Deut. II, 6) באכל תְּשַׁבְּרִינֵּהּ האכלתו שְׁבָרָתוֹ with food break him (his ill-will); when thou hast given him to eat, thou hast broken him; אם חית קשה עלך באכל תשברי וכ' if he is hard on thee, break him with food, and if not (if thou succeedest not with food), heap silver upon him; Y. Sabb. I, 3[c] bot. Tanḥ. Sh'laḥ. 9 נתכוונו ... לְשַׁבּוֹר לבן וכ' the spies intended to break the heart (courage) of the Israelites (ref. to ויניאו, Num. XXXII, 9). Tosef. B. Mets. II, 26 אוהבו ... כדי לשבור את לבו if a friend requires help for loading, and an enemy for unloading (to relieve the broken down beast of burden), it is commended to help the enemy in order to break his heart (hatred); (B. Mets. 32[b] כדי לכוף את יצרו). Pesik. Eth Korb., p. 59[b] נטל את חטבלא ... ושָׁבָרָהּ he took the plate ... and shattered it. Ex. R. s. 18 (ref. to Ps. LXXVII, 7) נזכרת אני את חשבריים שדריית שׁוֹבֵר וכ' I remember the breaks with which thou brokest (the calamities with which thou didst visit) the empires for me by night; בא ... שָׁבַרְתָּ וכ' Sennacherib came upon me, thou brokest him at night (v. infra *Hof.*); a. v. fr.—Y. Shebi. VIII, beg. 37[d] כל מדרש שאתה דורש ושׁוֹבֵר וכ' a textual interpretation which you introduce, and by which you break (upset partially) a previous interpretation of the same verse, is no legitimate interpretation. Tanḥ. Vayera 13 סופו ... שובר את ראשו the end of the verse breaks (contradicts) its beginning. Cant. R. to VII, 9 (expl. דחבריא, Dan. III, 2) the scholars (scholastici) are called *d'thabraya* (v. חֲבַר), שהם שׁוֹבְרִים חדברים because they break (twist out of joint) the words (of the law).—*Part. pass.* שָׁבוּר, f. שְׁבוּרָה *having a broken limb, injured.* B. Mets. I, 4 אחר צבי ש' רצין ... after a wounded deer. Ib. 94[b] ומתה ש' a borrowed animal that was injured or that died. Ib. נשבעין על הש' must make oath concerning an injured animal in their charge; a. fr.—2) (denom. of שׁוֹבָר) *to give a receipt; to acknowledge payment; to acquit.* Tosef. Keth. IV, 11 מקצת לו (צל) שָׁבְרָה כתובתה שברה לו על כולה if she gave him a receipt for a portion of her jointure, she has released him of all obligations of the marriage contract. Ib. IX, 1 כונסה ... ושוברת שׁוֹבֶרֶת לו וכ' he marries her and divorces her (and remarries her), and she gives him a receipt for her jointure (by which act the mortgage on the entire estate is cancelled); Y. ib. VIII, 32[b] bot.; Y. Yeb. IV, 5[d]; a. fr.

Pi. שִׁבֵּר *to break.* Sabb. 105[b] חמקרע ... ומְשַׁבֵּר כליו וכ' he who in his anger tears his garment or breaks his vessels, ... let him be in thy sight like an idolater; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּבָּר. Pesik. R. s. 17 (ref. to Job I, 15) מש' ומלוקח חית he (that escaped) was broken of limbs and smitten; Ruth R. to I, 5; Lev. R. s. 17 מוּשְׁבָּר; Yalk. Job 892 מושבר.

Hof. הוּשְׁבַּר *to be broken.* Pesik. Vattom., p. 129[b] (ref. to Ps. LXXVII, 7) נזכרת אני שֶׁבֶר שהוּשְׁבַּרְתִּי וכ' (not שכר שחושב) I remember how I was broken (crushed) among the empires (v. supra); Lam. R. to I, 2 שהוּשְׁבַּרְתִּי ... בלילן וכ' how I was broken before thee in the night of persecution by the empires; Yalk. Ps. 816; a. fr.—Part. מוּשְׁבָּר, v. supra.

Nif. נִשְׁבַּר, *Hithpa.* הִשְׁתַּבֵּר, *Nithpa.* נִשְׁתַּבֵּר same. B. Mets. VI, 4. Kel. III, 3 ונִשְׁבְּרָה and was again broken. Ib. XI, 1 נִשְׁבְּרוּ מטהרו when they are broken, they are no longer susceptible of uncleanness. Gen. R. s. 91 נִשְׁתַּבְּרוּ שיניהם their teeth were broken (fell out). Y. Kidd. I, beg. 58[b] נשבר קל וחומר the conclusion *a minori* is impaired. Ab. Zar. 50[b], sq. זריקה מְשׁוּתֶּבֶרֶת an interrupted throwing, i. e. sprinkling a liquid, but not throwing a solid object; a. fr.—Treat. Der. Er. ch. X מְשׁוּתָּבֵר על השיש 'has his limbs broken' (a sort of massage) on the marble floor (in the bath-house, in the presence of other people).

שָׁבַר II (b. h.; denom. of שֶׁבֶר II) *to buy provisions.* Gen. R. s. 91 אף לְשָׁבָּר אוכל ... Joseph, too, knew that his brothers were coming down to Egypt to buy food; ib. כל מי שנכנס לְשָׁבּוֹר וכ' let whomsoever enters (Egypt) to buy food register his name &c; Tanḥ. Mikk. 8.

Hif. הִשְׁבִּיר *to sell provisions, to supply.* Ib. (ref. to מַשְׁבִּיר, Prov. XI, 26) זה יוסף שזן וכ' that means Joseph who sustained the world &c.; Gen. R. l. c; a. e.—[Tanḥ. ed. Bub. Vayesheb 13 משביר אותו, read: מַשְׁבִּיר.]

שֶׁבֶר I m. (b. h.; שָׁבַר I) 1) *break, fracture.* Sabb. XXII, 6 אין מחזיריין את הש' you must not set a fracture (on the Sabbath). T'bul Yom IV, 7 שלום מן הש' וכ' (he meant) that it will be brought up in safety without being broken and without being spilt; Y. Ter. II, 41[c] top; a. e.—Trnsf. *de-*

Digitized by Google

struction, calamity. Gen. R. s. 91 (play on שֶׁבֶר, Gen. XLII, 1, a. מֵבֶר) כי יש ש' זו תרעב כי יש סבר זה חשבע וכ' 'that there is a calamity', that means the famine; 'that there is brightness', that means plenty &c. Ib. והלא כבר נאמר ותרעב ... יש ש' has it not been said before, 'and all the land of Egypt was hungry'? what is meant by 'there is a calamity in Egypt'? &c. Pesik. Vattom., p. 129[b] (not שכר); Yalk. Ps. 816, v. שָׁבַר I; a. e.— *Pl.* שְׁבָרִים, constr. שִׁבְרֵי. Gen. R. s. 30 (ref. to Job XII, 5) שהיו מוכנים לשני שברי מלמעלן וכ' ש' they were predestined for two calamities, for destruction from above (rain), and for destruction from below (rise of the deeps). Ex. R. s. 18, v. שָׁבַר I. Kel. XI, 3, a. fr. שברי כלים fragments of vessels, broken vessels. B. Bath. 14[b] שברי לוחות the tablets broken by Moses. Ber. 8[b] חזרו בזקן ... לוחות ושברי וכ' be careful not to despise an old man that has forgotten his learning through no fault of his, for we are told, the (whole) tablets and the broken ones were deposited in the Ark; Men. 99[a]; a. fr.— 2) *a broken ejaculation, sigh,* esp. *the broken disconnected sounds produced on the Shofar.* Y. Taan. II, 65[b] top (play on אַד, Gen. II, 6) עלה ש' מלמטן וכ' when the broken tune (at the prayer meeting) rises from below, at once the rain comes down.— *Pl.* as ab. R. Hash. 34[a] שיעור תרועה כשלשה ש' the value of a *t'ru'ah* (a succession of tremulous sounds) is equal to three *sh'barim.* Ib. שלשה ש' אחקין ... R. Abbahu introduced in Cæsarea (for the New Year's Day) the blowing of a *t'ki'ah* (a succession of connected notes), three *sh'barim,* a *tr'u'ah,* and a *t'ki'ah;* a. e.

שֶׁבֶר II m. (b. h.; preced.; ש' רעבון, v. Gen. XLII, 19 a. 33, cmp. Ps. CIV, 11; v. Ehrlich Miḳra ki-Pheschuṭô, p. 114 sq.) (*sale of*) *provisions* (in time of famine). Gen. R. s. 91 מפני ... יש אוכל במצרים שאמר הכתוב יש ש' וכ' why does not the Scripture say (Gen. XLII, 1) 'there was *okhel* (food) in Egypt? (why is it) that the text says, 'there was *sheber*'?

שַׁבְרָא, שַׁבָּר m. (denom. of בַּר II, בְּרָא) [*boy,* Syr.,] *simple, foolish* (corresp. to h. פֶּתִי). Targ. Prov. IX, 4 (some ed. שכר, corr. acc.). Ib. XIV, 15. Targ. Job V, 2 (ed. Wil. שִׁבְרָא). Targ. Ps. XIX, 8 (ed. Lag. שִׁיבְרָא; ed. Wil. שְׁבָר, corr. acc.); a. e.— *Pl.* שַׁבָּרֵי. Targ. Prov. I, 4; 22; 32; a. fr.— *Fem.* שִׁבַּרְתָּא. Ib. IX, 13 (ed. Wil. שִׁבְרָתָה; some ed. שכ', corr. acc.).

שִׁבְרָא m. (cmp. שִׁבְרִירִיָּא) *mullein,* a plant the woolly leaves of which are used for wicks (φλόμος λυχνῖτις or θρυαλλίς; v. Löw Pfl., p. 67). Sabb. 20[b], expl. פתילת המדבר (ed. Sonc. שִׁיבְרָא, oth. early ed. שִׁיבָּר).

שַׁבְרָת f. (cmp. שַׁבְרִירִיָּא) *blinking.* Y. Ḥag. II, 77[d] עיינה חוות ש' one of her eyes was blinking.

שִׁבָּרוֹן m. (שֶׁבֶר II) *sale of provisions, market price.* Gen. R. s. 8 שואלין אלו לאלו מה ש' נעשה היום they (going in) ask those (coming out), how was the market to-day?; Yalk. Job 907.

שַׁבְרוּתָא f. (שִׁבְרָא) *simplicity.* Targ. Prov. I, 22.

שַׁבְרִיר m. (cmp. next wd.) name of *a certain animal living in the water, water snake* (?).— *Pl.* שַׁבְרִירִין, שַׁבְרִירִים Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6; Yalk. Ex. 286.

שַׁבְרִירֵי, שַׁבְרִירִיָּא m. pl. (= שִׁבְרַר, v. שָׁבַר; cmp. a. חִינְרוֹרִיָּא, סַנְוֵר) *being dazzled, blinking, temporary blindness, loss of direction.* Targ. O. Gen. XIX, 11 (ed. Berl. שַׁבְרָרִיָּא). Targ. II Kings VI, 18.— Yoma 28[b] ש' דשמשא וכ' the dazzling sun-light coming through cracks or breaks in the clouds is worse than the uncovered sun. Gitt. 69[a] ש' דיממא sudden blindness occurring in day-time (from dazzling light). Ib. ש' דלילייא blindness occurring at night (believed to be caused by a demon living in the water or in water vessels. Ib. (an incantation for blindness) כ' דפלוני וכ' *shabriré* of N, son of N, leave &c. Ab. Zar. 12[b]; Pes. 112[a] סכנת ש' the danger of getting blind (from drinking at night). Ib. (an incantation against thirst at night) נימא אימו ... מש' ש' ברירי וכ' let him say to himself, N, son of N, my [thy] mother told me, be on guard against *shabriré: shabriré, b'riré, riré yiré, ré.*

שָׁבַשׁ (= שבשב, cmp. שׁוֹבָב) *to run in all directions, blunder.*

Pi. שִׁבֵּשׁ *to entangle, confound; part. pass.* מְשׁוּבָּשׁ; f. מְשׁוּבֶּשֶׁת *thrown into confusion.* Yeb. XVI, 7, v. גַּיְדִּיס. Lev. R. s. 35; Cant. R. to VI, 11.

Hithpa. הִשְׁתַּבֵּשׁ *to be entangled.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 וטלפות סוסיהן מְשְׁתַּבְּשׁוֹת ed. Bub. (oth. ed. משתמטות) and the hoofs of their horses were entangled (caught in the mud).

שַׁבֵּשׁ, *Pa.* שַׁבֵּישׁ 1) (denom. of שִׁבְשָׁא) *to branch off, send forth branches.* Targ. Ps. LXXX, 12 שַׁבֵּישָׁתָא Ms. (ed. Wil. שְׁבַשְׁתָּ, *Pe.*).— 2) *to cut branches, harvest grapes.* B. Mets. 73[a], v. שַׁבָּשָׁא.— 3) (v. preced.) *to entangle, confound, overpower.* Targ. Jer. XX, 7 (h. text פִּתִּיתָנִי); Targ. II Esth. I, 2. Targ. Koh. V, 1.— Part. pass. מְשַׁבֵּשׁ; *pl.* מְשַׁבְּשִׁין. Targ. Job XL, 17 (Ms. מְשְׁתַּבְּשִׁין *Ithpa.*; h. text יְשֻׂרְגוּ).— Yeb. 75[b] לשַׁבּוּשֵׁי לְמֵרֵימֵר וכ' he only wanted to confuse M'remar (test his ingenuity). Ib. 108[b] אזל ... אידידי because she is familiar with his hints and signs, he may confuse (have undue influence over) her and remarry her. Ib. תא כבר שַׁבְּשָׁהּ ולא אִישְׁתַּבְּשָׁא (not שבשא) he has before tried to influence her, and she was not influenced. Ned. 89[b] שַׁבְּשִׁיהּ ואנסיבה וכ' (not ואינסיב, Rashi שיבשיה) he persuaded him and made him take a wife.

Ithpa. אִישְׁתַּבַּשׁ, אִישַׁתַּבַּשׁ 1) *to be entangled.* Targ. Lam. I, 14 (ed. Lag. a. oth. אִישְׁתַּבְּשׁוּ, oth. ed. אִישְׁתַּבְּשׁוּ, corr. acc.; h. text יְשׁוּרְגוּ).— 2) *to be confounded.* Targ. Jer. l. c. (h. text וְאֵפַת). Ib. L, 36 (h. text נְאֻלּוּ). Targ. Ez. XXIV, 10.— Yeb. l. c. אִישְׁתַּבְּשָׁא (marg. corr. אִשְׁתַּבְּשָׁא), v. *supra.*— Esp. *to blunder, be mistaken.* Pes. 17[a] אישתבש כהני the answer of the priests was erroneous. Shebu. 28[b] אִישְׁתַּבַּשְׁתָּ thou art mistaken; Zeb. 26[a].— V. מְשַׁבְּשָׁתָא.

שִׁבְשׁ m., pl. שִׁבְשִׁין = next w. Yalk. Ez. 362, v. שִׁבְשִׁין.

שִׁבְשָׁא, שִׁי' m. (preced. wds.) *ramification, branch.*

Digitized by Google

Targ. Job XV, 30.—Y. Peah I, 15d bot נחתת...כעין ש' דנור וכ' a fire came down from heaven, and it took the shape of a branch of fire between the bier and the people, v. שַׁבְּשָׁה. B. Mets. 73a, v. next w.—*Pl.* שְׁבַשַּׁיָּא, שְׁבַשִּׁין, שִׁי'. Targ. O. Gen. XL, 10; 12. Targ. Joel I, 7 (ed. Wil. שַׁבְּשָׁתָא). Targ. Lam. I, 14; a. e.—Gen. R. s. 59 חוה מרקד אחלת ש' used to dance (before bridal couples) with three branches; Keth. 17a מרקד אחלת (add: ש'). Gen. R. l. c. דחוה לקיט מינהון ש' וכ' because he took branches from them and danced &c.; a. e.

שַׁבְּשָׁא m. (preced.) *he that cuts the vines*, i. e. *he that advances money on the grapes on the vines;* in gen. *he that buys produce in the field;* [Rashi: *he that advances seed grain to be returned in new grain*].—*Pl.* constr. שַׁבְּשֵׁי. B. Mets. 73a שַׁבְּשֵׁי שְׁבָשָׁא Ar. a. Rashi (ed. דְשַׁבְּשֵׁי שבשא, Ms. H. דְמְשַׁבְּשֵׁי, v. שְׁבַשׁ.)

שְׁבָשֵׁב (preced. wds.) *to plait* branches. Y. Sot. IX, 24b bot. ר' ירמיה שי' ולבש עטרה וכ' R. J. plaited and put on a crown of olive branches (in honor of a bridal couple).—[Lam. R. to V, 16 ר' ירמיה דשבשב, some ed. דשבשבת, v. שְׁבָשְׁתָּא.]

שְׁבַשֵּׁב (preced., v. שְׁבַשׁ) *to drive shoots, sprout.* Targ. Job XIV, 7 (h. text יחלוף).

שַׁבְּשָׁבָה f. (preced.) *branch, shoot.* Gen. R. s. 59 נחתת ש' דנור ואתצרית כמו ש' דהדס וכ' a branch of fire came down and assumed the shape of a myrtle branch, and separated the bier from the people, v. שַׁבְּשָׁא.

שַׁבְּשֶׁבֶת* f. same, esp. a *twig smeared with a paste, lime-twig.* Sabb. VIII, 4 (78b) דבק כדי ליתן בראש הש' Mish. a. Y. ed. (Bab. ed. חַשְׁמָשָׁה) as much paste as is required to put on the top of the lime-twig. Ib. 80a בראש ש' שבראש וכ' Ms. M. (ed. שפשף, v. Rabb. D. S. a. l. note 3), v. שַׁמָּשָׁה.—[Lam. R. to V, 16 ר' ירמיה דש' some ed., v. שַׁבְּשָׁתָא.

שַׁבְּשׁוּשִׁין m. pl. (preced.) *branches, shoots*, v. שַׁבְּטוּטִין.

שַׁבְּשָׁתָא, שְׁבִישׁ', שְׁבִשְׁתָּא f. (preced. wds.) 1) *shoot, twig.* Targ. Ez. XV, 2 (h. text זמורה). Ib. XVII, 4 (h. text יניקות).—Ber. 5b שמיע לן...וכ' Ar. (ed. שְׁבִישָׁא) we have heard that you allow your tenant no share in the vines (when they are cut). Y. Peah I, 15d חוה נסיב שיבשתיה וכ' (read: שַׁבִּישָׁתָא or שַׁבִּישָׁתָא *pl.*) used to take a branch (branches) and dance in front of bridal processions; ib. דקמת ליה שַׁבִּישְׁתֵּיהּ the merit of his (carrying the) twigs (or of his folly, v. שׁוּטַרְתָּא) stood by him (at his funeral, when lightning in the shape of a twig came down, v. שַׁבְּשָׁא a. שַׁבְּשָׁבָה); Y. Ab. Zar. III, 42c top נסיב שׁוּשִׁיבָתָא (or שׁוּשִׁיבָתָא *pl.*); ib. דעבדית ליה שושבתא, read: דעמדת ליה שׁוּשַׁבָּתַיִּת; Gen. R. s. 59 דקמת ליה שַׁבְּשָׁתֵּיהּ.—*Pl.* שְׁבָשׁ', שְׁבִישָׁתָא. Koh. R. to III, 11 (in Hebr. dict.) נתן להם ש' דהדס וכ' he gave them myrtle twigs (in place of swords and spears), and they smote one another &c.; ib. שבישותה של דהדס (corr. acc.).—Koh. R. to X, 5 ר' ירמיה דש' וכ' 'R. Jeremiah of the branch' (so surnamed for his manner of dancing before bridal couples) took a crown of olive branches &c. (v. שְׁבָשֵׁב); Lam. R. to V, 16 דשבשב (some ed. דשבשבת).—2) *confusion, mistake.* B. Mets. 96b, a. e. לפום חורפא ש' v. חֻרְפָּא. Pes. 112a, a. e. ש' כיון דעל וכ', v. עוּל.

שָׁבֶת I c. (v. Löw Pfl., p. 373) *dill.* Ukts. III, 4 חש' משניתן טעמו וכ' (Ar. משניתנה טעמה) the dill stalk after having given its taste to a dish; Ber. 39a. Maasr. IV, 5 חש' מתעשרת וכ' dill must be tithed as seed &c., v. עָשַׂר; a. fr.

שָׁבֶת II f. (b. h.; יָשַׁב) 1) *seat.* Esth. R. to I, 2 מקום חש' the place of the throne. Ib. כדי שיהא חמלך יושב בש' וכ' so that the king might be seated in the chair with the crown &c. Nidd. 16b, v. מָרוֹם; a. e.—2) *sitting idle, indemnity for loss of time* (Ex. XXI, 19). B. Kam. VIII, 1 ש' רואין אותו וכ' to estimate indemnity for loss of time, we consider the person concerned, as if he were a watchman in a cucumber field. Ib. 85a דמי שִׁבְתּוֹ indemnity for his enforced idleness. Ib. שבתו ורפואתו כל שתחיד בש' וכ' the text places on parallel lines indemnity for loss of time and healing expenses: whenever one is bound to pay for loss of time, one is bound to pay for healing. Ib. 86a ש' גדולה וש' קטנה the larger indemnity (for the permanent incapacitation, e. g. the value of the earning capacity of a maimed hand), and the smaller indemnity (for the time of sickness); Gitt. 42a; a. fr.—*Pl.* (ch.) שְׁבָתִין. Y. B. Kam. VIII, 6b bot. תרין ש' אינון there are two kinds of indemnity for incapacitation (the larger and the smaller, v. supra).

שָׁבַת (b. h.) 1) *to rest, cease;* esp. *to observe the Sabbath.* Lam. R. to V, 14 (expl. מנגינתם, ib.) מזמריהון שָׁבְתוּ they ceased from their songs. Ib. to I, 7 (ref. to משבתיה, ib.) זה...ש' מתוכה this refers to R. J. b. Z. who ceased from staying within her (who left Jerusalem during the siege). Snh. 58b נכרי ש' וכ' a gentile that rests from work (on any day) deserves death. Y. Ber. IV, 7c bot. כבר ש' וכ' R. H. has already begun the Sabbath observance in his town. Y. Sabb. XV, 15a bot. שבת לה' שָׁבוֹת כה' a Sabbath unto the Lord' (Ex. XX, 10), rest like the Lord, as God rested from speech, so do thou rest from speech (planning work). Ned. III, 10 חנודר משׁוֹבְתֵי שבת וכ' he who forswears benefit at the hands of those who rest on the Sabbath, is forbidden to receive benefits from Jews and from Samaritans; a. fr.—Pes. 54a אור ש' a light which burned during the entire Sabbath (having been kindled on the Sabbath eve). Men. 21a (ref. to תשבית, Lev. II, 13) מלח שאינה שׁוֹבֶתֶת וכ' Ms. M. (ed. שובחת) a kind of salt which has no Sabbath (is generated at all times), which is Sodom salt (v. מֶלַח).—2) *to stay over the Sabbath;* (of scholars) *to deliver the Sabbath lecture.* Peah VIII, 7 ש' נותנין לו מזון וכ' where the transient poor makes his Sabbath station, you must give him food for three meals; Sabb. 118a; B. Bath. 9a. Mekh. Bo, s. 16 כבר שָׁבְתוּ...ולא ש' וכ' once the disciples made their Sabbath station at Jabneh, but R. J. did not stay there. Ib. ומי ש' שם and who lectured there?; ר' וכ' אפשר שש is it possible that R. El.

Digitized by Google

b.Az. lectured without saying something novel?; Y.Ḥag. I, beg. 75d; Y. Sot. III, 18d bot.; a. fr.—3) (v. שְׁבִיתָה) *to appoint a Sabbath camp* as the center for Sabbath movements. Pes. III, 7 (49a) הרוצה לשבות שביתת הרשות ... לשבות if a person goes away from home...in order to transfer his Sabbath camp for some secular (social) purpose. Erub. 51a לשובתי שבת for those who appoint a Sabbath camp (when on the road near the beginning of the Sabbath), v. שָׁאָה; a. fr.—*Part. pass.* שָׁבוּת *allowed to rest, abandoned.* Sifra B'har, Par. 1, ch. I (ref. to שבת הארץ, Lev. XXV, 6) מן השמור ... מן חש' בארץ thou mayest (in the Sabbatical year) eat of what is abandoned in the earth (that which grows without special cultivation, manuring &c.), but not of what is watched in the earth (of a field more than ordinarily ploughed); Yalk. Lev. 659.

Hif. הִשְׁבִּית *to cause to cease, remove.* Y. Ber. IV, 7d bot. שתשבור ותַשְׁבִּית עולו וכ' that thou mayest break and remove the yoke of the evil inclination &c.; ib. שתַשְׁבִּיתֶנּוּ מעלינו וכ' that thou mayest remove it (the leaven of evil) from within us &c.—V. הַשְׁבָּתָה.

שְׁבַת ch. same, *to rest; to observe the Sabbath.* Targ. Ex. XXXI, 17. Targ. O. ib. XVI, 30 ed. Berl. (oth. ed. נחו). Targ. Y. Lev. XXIII, 32.— Y. Maas. Sh. V, 56a top ונחית בבייתיה שָׁבַת and went down to observe the Sabbath in his own house; ib. חזו סלקון שַׁבְּתוֹן וכ' went up and celebrated the Sabbath at the Temple; Lam. R. to III, 9 וישבחן (read: וישַׁבְּתָן).—[Y. Maas. Sh. l. c. סליק ש', read: שבח, v. שְׁבַח I.]

שַׁבָּת *f.* (b. h.; preced.) 1) *day of rest, Sabbath.*—שַׁבַּת בראשית, v. בְּרֵאשִׁית. Sabb. I, 1 ריצאות חש' the laws concerning the carrying of objects from one territory (רְשׁוּת) to another on the Sabbath, v. חוּצָאָה. Ib. 2b חכא דעיקר שבת ש' חוא here where the Sabbath law is the main subject. Ib. 10b מתנה ... וש' שמה I have a precious gift in my treasury, its name is Sabbath. Ib.119a תבלין ... וש' שמו וכ' we (Jews) have a certain spice, its name is Sabbath, which we put into it (the Sabbath dish), and its flavor spreads. Ib.117b בש' חייב אדם לבצוע וכ' on the Sabbath one must break bread (say the blessing) over two loaves. Ib. לעולם להוצאת ש'... one should always be early in making the purchases for the Sabbath. Ib.118a עשה שַׁבַּתְּךָ וכ' v. צָרַךְ. Ib. 119a חמלכה בואו ... ש' come ye, and let us go forth to meet queen Sabbath. Ib.b שני ... בערב ש' מביא וכ' two ministering angels escort man on the Sabbath eve from the synagogue to his house; מלאך ... שיהא לש' אחרת כך וכ' the good angel says, may it be thus the next Sabbath, and the evil angel says Amen against his will. Ib. לא חרבה ... את חש' Jerusalem was destroyed for no other reason than because they desecrated the Sabbath there. Mekh. Ki Thissa לכם ש' מסורה וכ' v. מָסַר. R. Hash. IV, 1 שחל לחיות בש' which falls on a Sabbath day; a. v. fr.— Ber. 28a, a. e. של מי חיתה ש' whose Sabbath was it, i. e. whose turn to preach was it?— *Pl.* שַׁבָּתוֹת. Sabb. l. c. אילמלי ... שיחי ש' וכ' if Israel were to observe two Sabbaths properly, they would at once be redeemed. Yeb. 93a וימים טובים ש' Sabbaths and festivals; Keth. 110b; a. v. fr.— 2) *week.* Ned. VIII, 1 ש' זו אסור בכל חש' יש שעברה (if one says on a Sabbath day, 'I vow abstinence from wine) this Sabbath', he is forbidden to drink wine the whole (incoming) week and the week just expiring. Men. 65b באמצע ש' during the week, opp. בשבת on the Sabbath day; a. fr.— *Pl.* as ab. Is. 66a שבע ש' ... אימתי when do you find seven complete weeks (between Passover and Shabuoth)? When you begin to count from the evening. Pesik. Ha'om., p. 69b באלו שבע ש' וכ' during those seven weeks between Passover &c.; a. fr.— שַׁבָּת *Sabbath*, name of a treatise, of the Order of Mo'ed. of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

שׁוּבְתָא, שַׁבְּתָא, שַׁבָּתָא ch. same, 1) *Sabbath.* Targ. Ex. XVI, 25, sq. Targ. Y. ib. 23 שַׁבָּא קודשא (O. שָׁבְתָא, ed. Berl. שָׁבָּא ק', v. next w.). Targ. Is. LVIII, 13; a. fr.—Ber. 28a גדרוש מר חדא ש' וכ' shall one (of them) preach one Sabbath, and the other the next Sabbath (alternately)? There will be jealousy. Sabb. 119a ירחם ש' v. רְחַם. Ib. 118a, a. fr. מעלי ש', v. מֶעֱלָא. Gitt. 38b דקבעי ... בש' who have their meals on the Sabbath during lecturing hours. Y. Ber. II, 5b bot. חזיא ... בשו' וכ' saw mourners on the Sabbath, and saluted them; a. fr.— *Pl.* שַׁבְּתַיָּא, שַׁבְּתַי. Targ. Hos. II, 13 שַׁבְּתָהָא (ed. Wil. שַׁבַּתָּהּ).—Ber. l. c. לדרוש תלתא ש' וכ'... let R. G. lecture three Sabbaths in succession, and R. El. b. Az. every fourth Sabbath. Snh. 67b כל מעלי ש' (some ed. *sing.*) every Sabbath eve; a. e.— 2) *week.* Targ. Esth. II, 9; a. e.—Gen. R. s. 11 חד בש' the first day of the week; a. e.

שְׁבָתָא *f.* (preced.) *rest, solemn observance.* Targ. O. Ex. XVI, 23 (h. text שבתון), v. preced. Ib. XXXI, 15 שָׁבָּא ed. Berl. (ed. Vien. שְׁבַת; Y. שַׁבַּתָּא); a. fr.

שִׁבְתָּא, שִׁבְתָא, v. שִׁיבְתָא.

שַׁבְתַּי, שַׁבְתָי, שַׁבְתַאי 1) (b. h.) pr. n. m. *Sabbethai.* Yoma 83a; B. Bath. 90b אצר פירי ש', v. אֲצַר. Bets. 32b ש' בר מרינוס. Y. Shebi. II, 34a ר' ש' דצדוקי (ed. Krot. שוי'). Y. Succ. IV, end, 54d ר' שוי'. Y. Ḥall. II, 58c. Y. Snh. VIII, beg. 26a; Bab. ib. 69a; a. fr.— 2) *the planet Saturn.* Sabb. 156a האי טאן דבש' יהד גבר דמחשבותי בטלין Ms. O. (ed. מחשבתיה) he who was born under Saturn shall be a man whose plans will be frustrated (בטל being the Chald. equivalent of שַׁבְּתַי). Gen. R. s. 10 ש' סחל ... והוא ש' there is a planet which completes its circuit in thirty years; it is Saturn. Pirké d'R. El. ch. VI ש' ירחי ש' Saturn rules on the fourth day of the week. Pesik. R. s. 20; a. e.

שָׁגָא, v. שָׁאָא.

שְׁגָא, v. שְׁנֵי.

שָׂגַב (b. h.; cmp. גבה) *to be high, exalted, strong.*

Pi. שִׂגֵּב *to overpower* (cmp. תָּקַף). Tem. 16a (ref. to לבלתי עצבי, I Chr. IV, 10) שלא יְשַׂגְּבֵנִי ... מלשנות that the evil inclination may not have power over me so as to prevent me from studying; Yalk. Josh. 27 ישגבני (corr. acc.)

שְׂגַב ch. same.

Pa. שַׂגֵּב *to elevate, lift up, strengthen.* Targ. Ps. XX, 2

Digitized by Google

Ib. XCI, 14. Targ. Prov. IV, 6 דְּתִשְׁתְּבְרִינָךְ ed. Lag. (ed. דְּתִשְׁתְּבְרִינָךְ; oth. ed. דְּתִשְׁתְּבְרִנָּךְ); a. e.

שַׁגַּבְרִיזְן pr. n. m. *S'gabion.* Tosef. Ter. II, 13 ש' ראש בית וכ' ed. Zuck. (Var. שביזן) S. chief of the synagogue of Achzib.

שָׁגַג (b. h.) [*to be excited, confounded,*] *to err, do wrong inadvertently; to act under a wrong impression.* Ker. IV, 1 ש'...באיזה מהן ש' if he had connection with one of them under the impression that it was his wife, and it is unknown with which of them. Ib. II, 4 עשה בה את חמיד כשוגג with reference to her the law puts the wilful transgressor on a level with the inadvertent (obliging him to offer a sacrifice). Sabb. 69ª ש' בשבת וחזיד במלאכות, v. זִיד. Ib. או שש' במלאכות וכ' or he acted inadvertently with regard to labors (not knowing that such a labor was forbidden on the Sabbath), but consciously as regards the Sabbath. Ib. ש' בזה ובזה if he was in error as to both. Ib. עד שישגוג בלאו וכרת שבת he must be ignorant of the prohibition (לאו) and of the eventual punishment of extinction (כרת); a. v. fr.

Hif. הַשְׁגִּג *to confound.* Yalk. Gen. 146 מְשַׁגְּעִין, v. שָׁגַע.

שְׁגָגָה f. (b. h.; preced.) *inadvertent act, error.* Ker. I, 2 על אלו...ועל שְׁגָגָתם חטאת for the following acts one incurs the punishment of extinction if wilfully committed, and is bound to bring a sin-offering if committed inadvertently. Ib. II, 2 חודתן כש' . . . אלו the following must offer a sacrifice for their wilful acts as if they were inadvertent ones. Sabb. 70ª (in Chald. dict.) קרבן רחזיב רחטא אמאי אש' for what act does the Law demand a sacrifice? Only for an inadvertent act. Ib. 69ª שְׁגָגַת קרבן שמה ש' ignorance as to eventual liability to a sacrifice is called inadvertency; Shebu. 26b. Ib. איזוהי שגגת שבועת וכ' how is inadvertency in a vain oath with regard to a past event possible?; a. v. fr.—M. Kat. 18ª, a. fr. והואי כש' שיוצאה מלפני חשלים (fr. Koh. X, 5) and it was as an error proceeding from the ruler, i. e. his ominous words, although not meant as such, came true.—*Pl.* שְׁגָגוֹת. Sabb. 70ª (in Chald. dict.) תתם חדא שגגה הכא טובא ש' there it is only one error, here there are several. B. Mets. 33b, v. זָרוֹק. Y. Shebu. I, 33ª חטאתם אלו חש' 'their sins' (Lev. XVI, 21) this refers to inadvertent acts; a. fr.

שִׁגְגָתָא ch. same.—*Pl.* שְׁגָגָתָא. Lev. R. s. 5, end (ref. to Ps. XIX, 13) מן ש' דעבדית קמך (release me) from the inadvertent sins which I may have committed before thee; Midr. Till. to Ps. XIX שְׁגִיאָתָא (ed. Bub. שגיאותיו, read: שְׁגִיאוֹתַי).

שִׁי' שִׁגְדָּא m. = h. שָׁקֵד, *almond, almond-tree.* Targ. Koh. XII, 5.—*Pl.* שִׁגְדִּין, שִׁי'. Targ. O. Gen. XLIII, 11. Targ. O. Num. XVII, 23.

שִׁגְדוֹנָא, v. שִׁגְרוֹנָא.

שָׁגָה, v. שגי.

שִׁגּוּשָׁא, שִׁגּוּשְׁתָּא, v. sub שִׁיג.

שַׁגּוֹשָׁא m. (שָׁגַשׁ) *disturber, mischief-maker.* Targ. Prov. XXVI, 20 Ms. (ed. שַׁגּוּשָׁא; h. text נרגן).

שִׁגּוּשְׁתָּא, שִׁגּוּשָׁיָא, v. sub שִׁיג.

שָׁגַח (b. h.; cmp. נגח, נגה) *to be bright.*

Hif. הִשְׁגִּיחַ (cmp. נָבַט, *Hif.*) 1) (with ב) *to look at; to consider.* Bets. III, 6 אין מַשְׁגִּיחִין בכה וכ' you must not look at the scales at all, i. e. on the Holy Day you dare not use the scales at all, even if you employ some substitute for weights; Y. ib. 62ª bot.; Tosef. ib. III, 5. Ber. 52ª אין משגיחין בבת קול we do not consider a voice from on high, i. e. we are not guided in our decisions by a *bath kol* (v. בַּת I); a. e.—2) (with על) *to look for, care for, mind.* Y. Keth. VIII, 3b bot. ואין ברירה מַשְׁגַּחַת עליה and nobody will care for her (to assist her in her bereavement). Ber. 34b לא היו מַשְׁגִּיחִים עליו they would have paid no attention to his prayers. Snh. 99ª כל מי שאינו מַשְׁגִּיחַ על חמשנה he who disregards the Mishnah; a. fr.

שְׁגַח ch., *Af.* אַשְׁגַּח same, 1) *to look.* Targ. Cant. II, 9.—2) *to care for, mind.* Targ. Job XXII, 2; a. e.—Y. B. Bath. V, beg. 15ª בשדה בור דלא מַשְׁגַּח עליה in the case of an uncultivated field, about which the owner does not care (if people gather its spontaneous growth). Y. Snh. III, 21c top, גְּסַס. Ib. VI, 23d bot. מַשְׁגְּחִין רבנן מימר וכ' would the rabbis (you) mind to say a word of the Law? אמרו ליה א' מרן said they to him, would you mind? Y. Nidd. II, end, 50b מאי חמא רבי משגח עלינן וכ' what reason had the master (you) to care for us (consult our opinion) this day? Succ. 31ª ולא א' בה, v. צָוַח. Ib. ולא אַשְׁגְּחִיתוּ בה and you pay no attention to her? Gen. R. s. 32 לא א' ביה קריאה ולא אחשביה כלום the Biblical text paid no attention to it and did not consider it at all; Cant. R. to IV, 4 ולא א' ביה עילוי קריאה (strike out עילוי); a. fr.

שְׁגָה, שְׁגִי (b. h.; cmp. שגג) *to be confused; to reel; to err.* Midr. Till. to Ps. VII אימתי ש' when did he (David) err? When Saul pursued him. Ib. ש' אדם וכ', v. infra; a. e.

Hif. הִשְׁגָּה *to cause to reel; to lead astray.* Yalk. Ps. 829 מה הגפן הזו . . . וכסוף היא מגרה את קרנה וקרויה מַשְׁגִּין לאדם וכ' as in the case of the grape,—you cut it, and it is silent, you tread it, and it is silent, but at the end it stirs up its horns (like an angry bull), and its horns cause man to reel, and thrust him down; Yalk. Gen. 146 מְשַׁגְּעִין (fr. שָׁגַע); Midr. Till. to Ps. LXXX, 9 (corr. acc.). Ib. to Ps. VII (ref. to Job XII, 16) אם שגה אדם בדברי תורה דברי תורה משגין אותו if a man wants to go astray in the interpretation of the words of the Law, the words of the Law will lead him astray (ed. Bub. אם שגה אדם בדברי תירה משיגין אותו); a. e.

שְׁגָא, שְׁגֵי ch. same, 1) *to reel, be intoxicated.* Targ. Prov. XX, 1.—Yeb. 63b נפל ש' he reeled (from fright) and fell down.—2) *to err, deviate.* Targ. Prov. XIX, 27; a. e.—3) *to be lost, missed.* Targ. Num. XXXI, 49 (h. text נפקד). Targ. Jud. XXI, 3 (some ed. למסגי, corr. acc.). Targ. O. Gen. XXXI, 39. Targ. Zech. XI, 16; a. fr.

Af. אַשְׁגֵי 1) *to lead astray.* Targ. Prov. XXVIII, 10.—*2) *to miss* the aim. Targ. Jud. XX, 16 משגין (read: מַשְׁגֵּן, v. Rashi).

Digitized by Google

שַׁגְיָא, שַׁגְיָה = סַגִּי. Lev. R. s. 9 (ed. Wil. ס'); Yalk. Ps. 763, v. שׁוּם I ch.

שְׁגִיאָה f. (שָׁגָה) *error, inadvertency.* — *Pl.* שְׁגִיאוֹת. Midr. Till, to Ps. VII ed. Bub. על כל ש' שעשיתי מחול וסלח לי forgive me and pardon me for all inadvertent wrongs that I may have committed. Ib. to Ps. XIX שגיאותיו ed. Bub., v. שְׁגִיאָה.

שְׁגִירְיָא ch. same. — Pl. שְׁגִירְיָתָא. Midr. Till. to Ps. XIX, v. שְׁגִיאָה.

שַׁגִּישְׁיָא, v. שַׁגִּישָׁא.

שַׁגִּישְׁתָּא, v. שִׁיגּוּשְׁתָּא.

שְׁגִישְׁתָּא f. (שָׁגַשׁ) *confused, bewildered.* Gitt. 70ᵇ דיתא ש' דיתא his mind is confused (by the fear of death), opp. צילותא, v. צִילָא.

שַׁגְלָא f. (b. h.; שגל, changed by Massorah into שכב; cmp. גלה) *king's wife* or *mistress.* R. Hash. 4ᵃ (ref. to Neh. II, 6) מאי ש' אמר ... כלבתא what is *shegal?* Said Rabbah..., a she-dog. Ib. (ref. to Ps. XLV, 10) ואי ש' כלבתא חיא וכ' if *shegal* meant dog, what good tidings did the prophet announce for Israel? Ib. לעולם ש' מלכתא חיא וכ' *shegal* means in general queen, and that opinion of Rabbah... (as regards Neh. l. c.) is a tradition &c. — *Pl.* שַׁגְלוֹנוֹת (fr. שגלון). Snh. 95ᵇ.

שָׁגַם, *Pi.* שִׁיגֵּם (v. גָּמַם) 1) *to smooth, plane, polish.* Kel. XXII, 10 שׁשִׁיגְּמָן ... חגסרים the boards in a bath which one planed; (Maim.: which one *joined with bamboo*, v. next w.).—2) *to bend.* Gen. R. s. 26 (play on בשגם, Gen. VI, 3) הרי אני מְשַׁגְּמָן ביסורין I will bend them through suffering; הרייני משגמן אלו באלו ('Rashi' מְשַׁכְּשְׁכָן) I will bend them (break their power) one through the other; ib. ע"י שלא שִׁיגַּמְתִּי אותן וכ' because I had not bent them through suffering; Yalk. ib. 44.

שָׁגֻם (שׁוּגָם) m. (preced.) *joint* made of twisted reed (bamboo), *hinge.* — *Pl.* שְׁגָמִין or שְׁגֵ', שׁוּגְמִין. Gen. R. s. 26 (v. preced.) דולת הזה מי מעמידו שְׁגָמָיו (or שְׁגֻמָּיו) what keeps the door in position? Its hinges. Kel. X, 6 עשאן בסינין או בשוג' (Ar. a. Bart. בשג') if he joined the boards with tenons or with hinges (Maim.: *with bamboo*, v. סִין).

שְׁגֻמָּא, שִׁי' ch. same. — *Pl.* שְׁגֻמַּיָּא, שִׁי'. Koh. R. to IX, 18 (expl. הָאֹמְנוֹת, II Kings XVIII, 16) רבנן אמרי ש' the Rabbis say, it means the (gilt) hinges.

שגנז, Yalk. Josh. 22, v. סִינְגוּם.

שָׁגַר (*Shaf.* of גרר; cmp. נגר) *to run, flow.* — *Part. pass.* שָׁגוּר; f. שְׁגוּרָה *fluent, spoken without hesitation.* Ber. V, 5 אם ש' תפלתי וכ' if my prayer is fluent in my mouth, I know &c., v. טָרַח; Tosef. ib. III, 8 שְׁגוּרָה ed. Zuck. (Var. שגורת).—[Cant. R. to I, 15 שגורת, v. infra.]

Pi. שִׁיגֵּר 1) *to speak with fluency.* Ex. R. s. 9 כיון ששִׁיגְּרוּ ... בפירוש וכ' when they recited (these verses) the whole night with fluency, they considered it a good sign &c.—2) *to make run, to send.* Tanḥ. Mick. 8 תפרוש ושַׁגֵּר אותם לפני ... arrest them and send them up before me; Gen. R. s. 91. Ib. ש' בשבילם וכ' and sent (messengers) out for them to hunt them up &c. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 9 ולרבדרכים שלחן ש' לו וכ' and to their commander he sent a present of fifty denars. Ber. 51ᵃ, sq. מְשַׁגֵּר לאנשי ביתו he sends it as a gift to his household. Snh. 59ᵇ אחד ש' משגרו וכ' he sent out one (serpent) to the south &c. B. Bath. 146ᵃ. Sot. 35ᵇ שִׁגְּרוּ וכ', v. נוֹטָרִיקוֹן a. fr.—Part. pass. מְשׁוּגָּר; f. מְשׁוּגֶּרֶת. Cant. R. to IV, 1, v. רוֹגְלִית; ib. to I, 15 שוגרת corr. acc.).

Hif. הִשְׁגִּיר [*to speak fluently,*] *to improvise a prayer, change the established form.* Y. Ber. V, 9ᶜ שלידע צבור שה' שתים וכ' if a reader improvises two or three sections (of the Prayer of Benedictions), we do not make him go back and recite the established form.

שְׁגַר I ch. same, 1) *to run, flow.* Targ. Jer. XIII, 17 (ed. Wil. וְתִשְׁגַּר *Pa., shed*). Ib. IX, 17 (ed. Wil. *Pa.*).—2) *to drag.* Ḥull. 51ᵃ דרחו שָׁגְרָן וכ' Tosaf. (ed. שדרן) they dragged their hind legs.

Pa. שַׁגֵּר 1) *to cause to run, shed* tears. Targ. Jer. l. c., v. supra.—2) *to send.* Targ. Y. Ex. XXIII, 20.—3) *to cast;* (of beasts) *to give birth.* Ib. XIII, 12 דמְשַׁגְּרָא (not דמְשַׁכֵּי). Targ. Jer. XXII, 19. — Part. pass. מְשַׁגַּר; f. מְשַׁגְּרָא; *pl.* מְשַׁגְּרָן. Ib. VII, 33; XXXVI, 30. Targ. Deut. XXVIII, 26. Targ. Is. V, 25, a. e.

Af. אַשְׁגַּר 1) (neut. verb.) *to run over.* Y. Sabb. VIII, 9ᵇ bot. אַשְׁגְּרַת עיינה דר' וכ' R. Aḥa's eye ran over the whole Torah, and he did not find (that the word מלאכה appeared 39 times).—2) *to cast* an eye. Y. Kil. IX, 32ᵇ bot.; Y. Keth. XII, 35ᵃ bot. בדא שעתא אַשְׁגְּרִית עיניי וכ' (not צינתי) at that moment I let my eyes run (reviewed in my mind) the whole &c., v. תְּחִלָּה.—3) *to improvise, change the established form of a prayer.* Y. Ber. V, 9ᶜ א' חד ברכה (read חדא) he changed one section of the Benedictions. Ib. א' מכניע זדים בסופה he changed the benediction which closes with *makhni'a zedim* (the twelfth section) at the end of it.

שְׁגַר II (preced.; cmp. גְּרָה) *to heat.* Targ. Ez. XXXIX, 9.—Sabb. 109ᵇ שָׁגְרָא תנורא וכ' she heated the oven and swept it &c.—Part. pass. שָׁגִיר; f. שְׁגִירָא. Yoma 29ᵃ תנורא ש' a hot oven (in which it is easy to kindle a fresh fire), opp. קְרִירָא.

שַׁגַּר III pr. n. m. *Sh'gar*, one of Haman's ancestors. Targ. Esth. V, 1; Targ. II Esth. III, 1.

שֶׁגֶר m. (b. h.; שגר) 1) [*that which is cast,*] *birth, foetus, premature birth.* Bekh. 3ᵃ (ref. to Ex. XIII, 12) מטר שגר בחמת ש' בחמת Rashi Var. 'the first cast of an animal', even the premature first birth of an animal is sacred; (ed. שֶׁגֶר בבחמת that which dwells in an animal).—2) *run, flight* (of a dove). B. Bath. II, 5 בלא ש' דיונה a far as the dove flies (for food).

שְׁגָרָא, שִׁי' m. (שְׁגַר I) *that which is cast away;* ש' דחמרי *dates after being pressed out* for beer, *refuse.* Keth. 80ᵃ top.

Digitized by Google

שִׁגְרוֹנָא, שִׁיר m. (שְׁגַר I, 2) *dragging* or *casting the legs, hip-disease.* Ḥull. 51ᵃ חזרא אימרתא ... תאי ש' נקטידת (Ms. M. שיגרונא, Ar. שגר, v. Rabb. D. S. a. l. note) there was a case of lambs ... that dragged their hind legs (v. שְׁגַר I), said R. Yemar, that is a case (of which, when occurring with a man, we say) 'hip-disease has seized him' (which does not rise from a severance of the spinal cord). Ib. ש' שבירת חוט וכ' hip-disease is a frequent disorder, severance of the spinal cord is unusual. Gitt. 69ᵇ לש' וכ' as a remedy for hip-disease, let one take &c.

שִׁגְרוֹנַיּוֹת m. pl. (שְׁגַר I) [*rivulets,*] *slopes.* Y. Bicc. I, end, 64ᵇ מאן דמקדר אילין ש' דבישן מינהן he who measures (v. קָדַר I) the slopes of Beshan (will find that) they are part of them (of the regions flowing with milk and honey).

שַׁגְרִיר m. (שְׁגַר) *messenger, ambassador.* Y. Shebu. I, 32ᵈ לשני מלכים ושני שַׁגְרִירֵיהֶן מלכו ... ושַׁגְרִירוֹ של זה וכ' as in the case of two kings and their two ambassadors, this one's king being higher in rank than the other's king, and this king's ambassador higher than the other king's ambassador, but this one's ambassador is not higher than the other ambassador's king.—*Pl.* שַׁגְרִירִים, v. supra.

שָׁגַשׁ I (apocop. of שגשג, transpos. of גשש, v. גָּשַׁשׁ; cmp. גִּבְּבַ, a. כַּסְכֵּס, כָּסַךְ) *to feel around, dabble, fumble.* Tanḥ. P'ḳudé 3 עולם שני דומה לחזיר שהוא שׁוֹגֵשׁ וכ' in the second period man is like the swine that searches in the dunghills: so does the child two years old dabble in dirt.

שָׁגַשׁ II, *Pi.* שִׁגֵּשׁ (v. שִׁגְשֵׁג) *to confuse.* Yalk. Gen. 150 בש"ין כתיב והשגיחם a. fr., play on ישיגם, Gen. XLIV, 4, 6) it is written with (may be read as) שַׁגֵּשׁ אותם בדברים וכ' *Shin,* confuse them with words, now soft and now hard; וכך עשה וישיגם שִׁגֵּשׁ וכ' and so did he, *vayasshigem,* he confused them &c.

שְׁגַשׁ ch., *Pa.* שַׁגֵּישׁ same. Targ. Y. Ex. XXIII, 27 (O. Var. וְאָשַׁגֵּשׁ, Ms. III אֲשַׁגֵּשׁ; v. Berl. Targ. O. II, p. 27; h. text והמהיר). Targ. O. ib. XIV, 24. Targ. O. Deut. VII, 23; a. fr.—B. Bath. 9ᵇ, sq. עולא מְשַׁגַּשׁ וכ' עוּלָּא I; [v., however, שָׁגַשׁ].

Ithpa. אִשְׁתַּגַּשׁ *to be confused, perplexed, excited.* Targ. II Esth. VI, 10. Targ. I Kings I, 41; 45 (h. text המם). Targ. Ps. XXXIX, 7 (h. text יהמיון). Ib. XLVI, 4 מִשְׁתַּגְּשִׁין Ms. (ed. מתרגשין); a. fr.—Targ. Jer. XXIII, 19 (h. text מתחולל). Ib. XXV, 16, v. שִׁגְּעוּ.

שָׁגַשׁ (= שגשג = סגסג, denom. of סִיג I) *to be debased.* Lev. R. s. 18 שְׁגִישְׁתַּנִי בי וכ' you acted basely towards me, as it is said (Ps. LXXVIII, 36) &c.; Yalk. Is. 287 שגשגישתון בכסף [סיגים] מצופה על חרס וכ' (corr. acc., or שַׁגְשַׁגִּירְתּוּן) you were base like 'an earthen vessel overlaid with silver [dross]' (Prov. XXVI, 23), as it is written (Ps. l. c.) &c.

Pa. שַׁגֵּשׁ *to debase.* Lev. R. l. c. שַׁגִּישְׁתּוּן אורחא וכ' you debased your manners, as it is written (Prov. l. c.), 'an earthen vessel' &c.—B. Bath. 9ᵃ sq. עולא מְשַׁגֵּשׁ ארתחידה דאימיה a child that caused the deterioration of his mother's ways (who refused his mother's entreaties until she uncovered her breasts, saying, look at the breasts that gave thee suck).

שַׁגְשֵׁג same, v. supra.

שַׁגְשֵׁג (*Palp.* of שגג) *to confuse, perplex.*

Ithpalp. אִשְׁתַּגְשֵׁג *to be confused, excited; to rage.* Targ. Jer. XXV, 16 Ms. (ed. וְיִשְׁתַּגְּשׁוּן).

שַׁגְשִׁישׁ, שַׁגְשִׁישָׁא f. (שְׁגַשׁ) *excited, agitated.* Gen. R. s. 87, beg. (expl. דמיה וכ', Prov. VII, 11) ש' וטיא (Ar. בייכא; Yalk. ib. 145, a. Yalk. Prov. 940 בוכה, read: בָּהָה) she is agitated and runs about; v. בּוּהַ.

שַׁד m. (שָׁדַד) *furrow.*—*Pl.* שְׁדִים, שְׁדֵי. Gen. R. s. 42 (expl. עמק חשדים, Gen. XIV, 10) שהוא עשוי ש' תלמים דבר אחר וכ' (the valley was called Siddim,) because it was made up into *siddim,* (which means) furrows; another explanation (as if שָׁדַיִם), because it fed its children like breasts; Yalk. ib. 72 (corr. acc.).

שַׁד m. (b. h.; שָׁדָה, v. Ges. Thes. s. v.) *female breast.* Tosef. Sot. IV, 3 (ref. to לשד, Num. XI, 8) מה שד זה עיקר וכ' ed. Zuck. (Var. דד) as the breast is essential for the child and everything else is of secondary import, so was the manna &c.; Yoma 75ᵃ מה שד זה אם יונק וכ' as the breast does not harm the child, even if it suck it an entire day &c.; Yoma 75ᵃ מה שד זה תינוק וכ' as the child finds in the breast all tastes &c.—*Du.* שָׁדַיִם; *pl.* constr. שְׁדֵי. Gen. R. s. 42; Yalk. ib. 72, v. preced. Tanḥ. Sh'moth 25 ודיונקים כחלב משדי אמם and the sucklings found in the manna a taste like that of the milk from their mothers' breast (ref. to Num. l. c.). Ber. 3ᵃ. Sot. 30ᵇ; a. fr.

שֵׁד, שֵׁד m. (b. h.) *demon.* Yoma 75ᵃ (play on לשד, Num. XI, 8) מה שד זה מתחפך וכ' as the demon changes into many colors (appearances), so did the manna change into many tastes. Snh. 67ᵇ דקפיד אבנא שד, v. קָפַד. Ib. (ref. to Ex. VIII, 15) מיכן שאין השד וכ' from here we learn that the conjured demon cannot create anything smaller than a barley corn; a. fr.—*Pl.* שֵׁדִים, שֵׁדִין, שֵׁדֵי. Lev. R. s. 22 (ref. to Lev. XVII, 7) ואין ש' אלא ... ואין this *s'irim* means demons; שעירים ... ואין ש' and this *shedim* (Deut. XXXII, 17) means *s'irim* (ref. to Is. XIII, 21). Snh. l. c., v. לָהָטִים; a. fr.—*Fem.* שֵׁדָה, שֵׁדִי; pl. שֵׁדוֹת, שֵׁדִי. Pesik. R. s. 15 (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8) ש' שדים male and female demons; Pesik. Haḥod., p. 45ᵇ before Solomon sinned, חיה רודה בשידה וש' he ruled over all sorts of demonesses.

שֵׁדָא, שֵׁדָא ch. same. Sabb. 67ᵃ לש' לימא חכי וכ' against a demon say this &c. Ib. לש' דביה חכמא for the demon of the privy. Erub. 43ᵃ; Pes. 110ᵃ ש' יוסף the demon Joseph; a. fr.—Lev. R. s. 5 ש' שוריתון וכ' Sheda &c., v. רוּדָא.—*Pl.* שֵׁדִין, שֵׁדַיָּא, שֵׁדֵי, שֵׁדֵי. Targ. Deut. XXXII, 17. Targ. Y. I ib. 10. Targ. Is. XIII, 21 (h. text שעירים, v. preced.). Targ. Lev. XVII, 7 (O. ed. Vien. שידים); a. fr.—Pes. l. c. אשמדאי מלכא דש' Ashm'dai, king of the demons; Gitt. 68ᵃ; a. fr.—Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 114 (expl. איש

Digitized by Google

שָׂעִיר, Gen. XXVII, 11) גבר שידין (not שיידין) a man (worshipper) of demons (ref. to שעירים, Is. XIII, 21).

שְׁדָא, v. שְׁדַי.

שְׁדָא, שְׁדָא, v. שִׁידָא I.

שְׁדַד (b. h.) *to overpower, rob.* Pesik. R. s. 26 ירבואו חשודדים וישדדו אותה let the plunderers come and plunder her; Yalk. Jer. 262 יבואו חשונאים וישודדו בה (not בדם).

Pi. שְׁדַד same, v. supra.

Nif. נְשְׁדַד *to be robbed.* Gen. R. s. 75 (ref. to Ps. XII, 6) ואימתי אני לכשאראה עניים נְשְׁדָדים וכ׳ (not לבשתראה) when do I rise? When I see the poor robbed and the needy in anguish; Yalk. Ps. 625; Yalk. Zech. 569.

שְׁדַד, v. שְׁדַי.

שְׁדַד (b. h.; cmp. צדד) *to join, arrange, direct.*

Pi. שִׁדֵּד *to harrow.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Yalk. Gen. 76 וירשדד, v. פָּתַח. Pirké d'R. El. ch. XII לחרוש ולשדד וכ׳ to plough and harrow the ground.

שְׁדַד ch., *Pa.* שַׁדֵּד same. Targ. Job XXXIX, 10 (ed. Wil. שַׁי).

שְׁדָדָה, *pl.* שְׁדוֹת, v. שֵׂד.

שְׁדָדָה, v. שִׁירְדָּה.

שָׂדֶה c. (b. h.; cmp. שָׂדַד; v. Del. Assyr. Handw. s. v. *šid(d)u*, p. 642) *tract of land, field.* Shebi. I, 1, a. fr. שָׂדֶה דאילן a cultivated field in which trees grow, opp. שָׂדֶה הלבן, v. לָבָן. Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. XI (ref. to Lev. XXVII, 21) מגיד שהש׳ קרוי לשון זכר וכ׳ this proves that *sadeh* is of masculine gender in the sacred (Biblical) language. Arakh. VIII, 1 המקדיש את שָׂדֵהוּ if a man consecrates his field. Ib. VII, 5 הלוקח...בש׳ אחוזה if a man bought a field of his father, and his father died, and after this he consecrated it, it is legally treated as an inherited field (Lev. XXVII, 16), contrad. to מקנת ש׳ a purchased field (ib. 22); a. fr.—Keth. I, 6, a. e. נסתחפה שדהו שָׂדֶה, v. סָחַף.—Tosef. Shebi. VI, 21 ירקות סָדֶה ed. Zuck. (Var. ש׳) vegetable growing in the field (in the Sabbatical year).—*Pl.* שָׂדוֹת. Arakh. IX, 5 חוץ מן הש׳...כל שהוא whatever is within a city wall is legally the same as houses, except fields. Ib. 7; a. fr.

שְׁדוֹךְ, v. שְׁדַךְ.

שְׁדוֹכָא, שְׁדוּכָא, v. sub שִׁירְהּ.

שַׁדּוֹכָא *f.* (שְׁדַךְ) 1) *quiet, peaceable.* Targ. I Chr. IV, 40.—2) *peace, rest.* Ib. XXII, 9 (ed. Wil. שְׁדוֹכָא).

שְׁדוּכְיָא *f.* (preced.) *rest, ease.* Targ. Ez. XVI, 49 (ed. Wil. שְׁדוּכָיָא; some ed. שְׁרוּכָיָא).

שַׁדַּי m. (b. h.) *Almighty.* Targ. Gen. XVII, 1. Targ. Ruth I, 20; a. fr.—Gen. R. s. 46 (homiletic etymology, ref. to Gen. XVII, 1) דַּי...אני הוא שאמרתי it is I who said to my world..., 'it is enough'. Succ. 5ª (ref. to Job XXVI, 9) שפירש ש׳ מזיו וכ׳ the Almighty separated himself from the splendor of his residence, with his cloud over him; a. e.

שְׁדָא, (v. נְדַי, אֲדִי II) 1) *to swing, throw, cast, shoot; to sprinkle, pour.* Targ. O. Ex. XV, 21 ed. Lsb. a. oth. (ed. רמא). Targ. Job XXXVIII, 6 (h. text ירה). Targ. Ps. XCI, 5 (v. שַׁדְיָא II). Targ. I Sam. XX, 20. Targ. Lev. I V, 12 מְיַשַּׁד (infin.; h. text שָׁפֹךְ); ib. 18 יְיַשּׁוֹד (fr. אֲשַׁד). Targ. Koh. II, 8 מרזבין דשדין וכ׳ (not דשדיך) gutters discharging tepid, and gutters discharging hot waters (h. text מדה ושדות). Targ. Ps. LXXIX, 3. Ib. LXII, 9 (ed. Wil. שרי, corr. acc.). Targ. Lam. II, 4; a. fr.—B. Kam. 92ᵇ לא תְּשַׁדֵּי, v. נְעַץ. Nidd. 31ª בְּיָרְא בשרא וכ׳, v. יָרָא. Gitt. 57ᵇ וְשַׁדֵּי אישתך לך וכ׳ I will throw down a ring for thee, and thou bow down &c. Ib. 69ᵇ ונישתדי מיא וכ׳ and let him pour water on it. Ib. ולישתדי ליה וכ׳ and let him sprinkle it &c. Snh. 30ᵇ, a. e. בירה נרגא ש׳, v. נַרְגָּא; a. fr.—2) *to cast the spindle, to spin.* Keth. 72ᵇ פרלכה שָׁדְיָא, v. פְּלָכָא. Gitt. 69ᵇ דשדחיה דומה (fr. שדד or שוד), v. הוּמָה I. Succ. 16ª מְטָשְׁיָא, v. אַטְלָא; a. e.

Af. אַשְׁדֵּי same, *to cast, pour, shed.* Targ. II Sam. XVI, 13. Targ. I Chr. XXII, 8; a. e.

Pa. שַׁדֵּי same. Targ. O. Ex. XV, 4 ed. Berl. (oth. ed. *Pe.*); Y. I ib. שָׁדָא (h. text ירה).—[Targ. Prov. XIII, 12 מְשַׁדַּי ed. Wil., read מְשָׁדַּי, v. שְׁדַי.]

Ithpa. אִשְׁתַּדֵּי, *Ithpe.* אִשְׁתְּדֵי 1) *to be cast, poured out; to be shot.* Targ. Jer. XXII, 19. Targ. Lam. IV, 1. Targ. Y. Num. XXXV, 33 (O. אִשְׁתֵּד, v. אֶשַׁד). Targ. O. Ex. XIX, 13. Targ. Jer. XII, 9; a. e.—Nidd. 48ᵇ, v. infra.—2) *to be cast about, reel.* Targ. Is. XXIV, 20 (h. text נוּד).—V. אִשְׁתְּדִיתָא.—3) (v. הָאָה) *to hover, fly.* Targ. O. Deut. XXVIII, 49 (h. text דאה). Targ. Jer. XLVIII, 40. Targ. Hab. I, 8. Targ. Is. VI, 6 (ed. Lag. a. Ar. אשתדי, corr. acc.).—4) denom. of שַׁד *to be a full-developed breast.* Nidd. 48ᵇ אִשְׁתַּדּוּ (oth. opin. in Rashi: *to be poured out, emptied, dried up*), v. פָּרַח; [Ar. אשתדר, Var. אשתרר, v. שָׁדַר II, a. שָׁרַר].

שַׁדְיָא I m. (שְׁדַי 2) *yarn.* Targ. Ez. XXVII, 19 Ar. (ed. שיריין, שידין).

שַׁדְיָא II (שְׁדִי 1) [*arrow*, cmp. Ps. XCI, 5, v. Targ.] *hot, destructive east-wind.* Gitt. 31ᵇ נשיב ש׳ the *shadya* is blowing; [Ar. s. v. אסתנא names ש׳ as *south-wind*; Rashi: = h. שֵׁידָה *demoness*].

שְׁדִין, v. שְׁדָא.

שַׁדִּיךְ m. (שְׁדַךְ) *at rest, at ease.* Targ. Job XXI, 23 (Ms. שאנן; h. text שַׁלְאֲנָן).

שְׁדֵימָא*, שְׁדִימָא f. (b. h. שְׁדֵמָה) *field, plain*(?). Ab d'R. N. ch. VI ראה אבן ש׳ ונטלה וכ׳ (ed. Schechter ודימה) he saw a stone of the plain (a clod of earth), and took it to his mouth.

Digitized by Google

שָׁדַד, *Pi.* שִׁידֵּד (v. next w.) *to negotiate, stipulate.* Sabb. 150ª ועל תחינוק וכ' ... מְשַׁדְּכִין על you may stipulate on the Sabbath about girls to be betrothed, and about a boy to be taught reading or a trade. Tosef. ib. XVI (XVII), 22 יארס מְשַׁדְּכִין בין וכ' you must not negotiate business affairs between a husband and his wife (to reconcile them) on the Sabbath. Kidd. 44ᵇ ודוא שׁשִׁדְּכוּ provided they have been negotiating (with her father). Ib. (mixed dict.) אע"ג דשִׁידְּכוּ even if they have been negotiating.

Hif. הִשְׁדִּיד *to subdue, quiet.* Esth. R. s. 2, beg. (ref. to Prov. XXIX, 11 וישבחנה וכ' חזי חקב"ה שהוא מַשְׁדִּיד this refers to the Lord who quieted Ahasverus (ref. to משבית, Ps. LXV, 8).

שְׁדַד, שָׁדוֹד, שָׁדִיד (v. דוּד a. דעך; cmp. Targ. Prov. XV, 18 דיצך = h. שקט) [*to be sunk, settled,*] *to be quiet, at ease.* Targ. Is. XIV, 7. Targ. Josh. XI, 23. Targ. Job III, 25. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 3. Targ. Y. II Num. XXIII, 24 (ed. Vien. שריך, corr. acc.); a. fr.—Y. Yoma VIII, 45ª bot. אמרין לקדמייא וש' they spoke to the first (infant in the mother's womb), and it became quiet. Y. Shebi. IX, 38ᵈ כד חמא דשַׁדְיָן מיליא when he saw that things had settled down (the persecutions had ceased); Gen. R. s. 79 מְשַׁדְיָן (part. pass. *Pa.*).

Af. אַשְׁדִּיד *to settle, quiet, pacify.* Targ. Ps. LXV, 8 (Ms. הִשְׁדִּיד *Pa.*). Targ. Job XXXIV, 29 (not וְשַׁ'). Targ. Y. Num. XVII, 20 (ed. Vien. אַשְׁרִיךְ, corr. acc.).

Pa. שַׁדִּיד 1) same. Targ. Ps. XCIV, 13. Ib. XC, 11. Targ. Job XXXVII, 17; a. e. (v. supra).—Gen. R. s. 64 ויכול ... וישַׁדַּד צבורא let a wise man come and pacify the people; (Yalk. ib. 111 וישדל).—2) *to arrange, stipulate,* esp. *to negotiate a marriage* (by sending an agent to settle affairs). Kidd. 13ª חתם בדש' in that case it means that he had been negotiating (when he finally betrothed her with a stolen object); ומנא תימרא ... בין ש' ודלא ש' and how will you prove that it makes a difference whether a betrothal was preceded by negotiations or not?

Ithpa. אִשְׁתַּדַּד, *Ithpe.* אִשְׁתְּדִיד *to be quieted, settled.* Targ. Esth. II, 1. Ib. VII, 10. Targ. Y. Gen. VIII, 1 (some ed. אשתרבד, corr. acc.; Ar. אִשְׁדִּיכַ).

שַׁדְיָא m. (preced.) *one at ease, retired from business.* B. Bath. 139ª מתניתן בש' Ar. a. Rashb. ed. Pes. (Ms. H. בשִׁידְיָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. בשורא) the Mishnah (which disallows the older brother as executor of the estate to take his personal expenses out of the common fund) refers to a person retired from business (who does nothing to enlarge the value of the estate); פשיטא ש' if he is idle, is it not a matter of course (that he is not entitled to his personal expenses out of the estate)?—*Trnsf. *barren tree, wild tree* (cmp. סָרָק).—*Pl.* שַׁדְיֵי. B. Kam. 92ᵇ קינא דש' Ar. a. Ag. Hatt., v. Rabb. D. S. a. l. note 6; ed. דשרכי), v. שַׁרְיָא.

שדכן, Targ. Gen. XXV, 27 נח ש' some ed., v. נַחְשִׁירְיָן.

שָׁדַל (*Shaf.* of דלל; cmp. הֵלֵט) *to swing, be wide open* (v. Fr. Del. Proleg., p. 101).

Pi. שִׁדֵּל (cmp. פִּתָּה) *to persuade, speak suasively.* Kidd. 30ᵇ sq. גלוי ... מפני שמְשַׁדַּלְתּוֹ בדברים וכ' it was revealed and known before Him ... that a child honors his mother more than his father, because she sways him by persuasive words, therefore did he place the honor of the father before &c. (Ex. XX, 12); Mekh. Yithro, s. 8; Yalk. Ex. 297. Yoma 35ᵇ ... משדלתו בדברים בכל יום every day did Potiphar's wife try to win (entice) him with words; a. e.

Hithpa. חִשְׁתַּדֵּל 1) *to be persuaded, enticed.* Koh. R. to I, 16 חלב מִשְׁתַּדֵּל וכ' the heart is enticed, as it is said (Gen. XXXIV, 3), and he spoke &c.—2) *to make one's self pleasant, to insinuate one's self; to be on good terms.* Pes. 112ª; 113ª חוי משתדל עם וכ' try to be on good terms with him on whom the hour smiles.—3) [*to swing one's self up,*] *to make an effort, strive.* Tosef. Kidd. V, 15 לעולם יִשְׁתַּדֵּל ... אדם ללמד את בנו וכ' (not לומד) under all circumstances a man must strive to have his son taught a trade which is &c.; Kidd. IV, 10 (11) Y. ed. (Mish. a. Babli only ילמד); Y. ib. IV, end, 66ᵈ. Ab. II, 5 ... חִשְׁתַּדֵּל להיות איש במקום (Ar. השתדר) where there are no men, strive thou to be a man. Ib. IV, 18 אל תִּשְׁתַּדֵּל וכ' (Ar. תשתדר), v. קָלָקָלָה; a. e.

שְׁדַל ch., *Pa.* שַׁדֵּיל same, *to persuade, entice.* Targ. Prov. I, 10. Targ. O. Ex. XXII, 15. Targ. Jud. XIV, 15; a. fr.—Yalk. Gen. 111 ויִשַׁדֵּל, v. שָׁדַד.

Ithpa. אִשְׁתַּדַּל 1) *to insinuate one's self, win favor.* Targ. Ruth II, 19.—Gen. R. s. 22 איית כלבין ... לִמְשַׁתַּדְּלָא there are dogs in Rome that know how to insinuate themselves (win the confidence of men); Yalk. Gen. 36; Yalk. Ps. 840 לִמְשַׁדְּלָא.—2) *to strive; to struggle.* Targ. Koh. I, 17. Targ. O. Gen. XXXII, 25, sq. Targ. Cant. III, 6.—[Targ. Ps. CXIX, 96 ed. Wil., v. שַׁכְלַל.]

שָׁדַף (b. h.; cmp. רפה, s. v. דָּהַם) *to knock;* (of grain) *to blast.* Pesik. ʿAsser, p. 99ᵇ [read:] ורוח אחת ... ואיא שׁוֹדַפְתָּן I send one east wind, and it blasts them; Yalk. Deut. 892 שדפתן (corr. acc.); Tanh. R'eh 17 ומְשַׁדַּפְתָּן; Pesik. R. s. 25 ושׁוֹדַפְתָּן.

Pi. שִׁדֵּף same, v. supra.

Nif. נִשְׁדַּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּדַּף *to be blasted.* B. Mets. IX, 6 חמקבל ... או נִשְׁדְּפָה if one tenanted a field ..., and the locust ate it up, or it was blasted. Ib. 105ᵇ כגון שנִשְׁתַּדְּפוּ ארבע וכ' (it is considered a regional calamity,) if for instance four fields on four sides of that in litigation have been struck with blast. Ib. ג' חלם אחד וכ' if one furrow over the whole length of it was struck. Y. M. Kat. III, 81ᵈ top חיה ... כל מקום נִשְׁדָּף every spot on which his eye looked was blasted; a. fr.

שְׁדַף ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּדַּף, *Ithpe.* אִשְׁתְּדִיף same, 1) *to be blasted, emptied of grain.* B. Mets. 105ᵇ דאִישְׁתַּדּוּף רובא דבאגא when most of the fields of the valley were struck; ib. 106ª אִשְׁתַּדּוּף רובא וכ' most of the fields ... were struck, and also his barley was blasted. Ib. (mixed dict.) דחא מִשְׁתַּדְּפוּ כל שדוחיך for all thy fields have been struck; a. e.—*2) (euphem.) *to ease one's self.* Targ. I Kings XVIII, 27 (h. text שִׂיג).

שִׁדָּפוֹן, שִׁי' m. (b. h.; preced.) *blast.* B. Mets. 106ª כל

Digitized by Google

דשולם כולו בש' וכ' if the whole world (all the fields around) was stricken with blast, and his with mildew. Ib.; Arakh. IX, 1 הירחה שנת ש' וירקון if a year of blast or mildew intervened; a. fr.

שִׁידוּד, שַׁדְפָנָא, שִׁידְפוֹנָא ch. same. Targ. Deut. XXVIII, 22. Targ. I Kings VIII, 37; II Chr. VI, 28.—Taan. 6[b] דלא שקיל שוד' the grain of that year will not be subject to blast.

שָׁדַד (v. next w.), *Hithpa.* **הִשְׁתַּדַּר** [*to throw one's self forward,*] *to strive.* Ab. II, 5; ib. IV, 18 Ar., v. שָׁדַל.

שְׁדַר I (Shaf. of דור, דיר; cmp. שגר; Assyr. שדר *to order*); *Pa.* שִׁדַּר 1) *to send.* Targ. Gen. XXXVIII, 20; 23. Targ. Job XXXIX, 3; a. fr.—[Ḥull. 51[a] שדרן, read: שגרן, v. שְׁגַר I.] Gitt. 56[a] שַׁדַּר לחו וכ' send them a sacrifice, and see whether they will accept it. Ib. אזל ש' בדידיה וכ' he went and sent through him &c. Ḥull. 56[a] שַׁדְּרָהּ לקמיה וכ' he sent the case to Rab M. Keth. 85[a], a. fr. לתקוני שַׁדַּרְתִּיךְ, v. עֲנַח; a. fr.—2) *to throw.* Yalk. Gen. 109 ואת ... אנא וכ', v. אֶשְׁדַּר ואזיל I shall open my mouth, and thou shalt go on throwing in; Gen. R. s. 63 תחי משתדר (corr. acc.; Pesik. R. s. 16, a. e. משלח).

Ithpa. אִשְׁתַּדַּר, *Ithpe.* אִשְׁתְּדַר *to be sent; to be thrown.* Targ. Prov. XVII, 11. Targ. Job XVIII, 8; a. e.—[Gen. R. s. 63, v. supra.]

שְׁדַר II (preced.; cmp. שזר) *to turn around, twist.*

Pa. שִׁדַּר *to wrestle.* Targ. Y. II Gen. XXXII, 26 בשַׁדְרוּתֵיהּ (verbal noun), v. שְׁדַל.

Ithpa. אִשְׁתַּדַּר, *Ithpe.* אִשְׁתְּדַר, 1) same, esp. *to rebel,* v. אִשְׁתַּדְּרוּ.—*2) (trnsf.) *to rise, grow stiff.* Nidd. 48[b] אִשְׁתַּדְּרוּ דדיך Ar. thy breasts grew stiff (Var. in Ar. אשתררו, v. שְׁרַר; ed. אישתדו, v. שְׁדֵי), v. בְּרַךְ.

שֵׁדֶר m., **שִׁדְרָא** f., v. שִׁדְרָה.

שִׁדְרָא, שִׁיר', שִׁי' m. = h. שִׁדְרָה, 1) *twisted rope.* Gitt. 69[a], v. בַּרְקָא II.—2) *spinal column.* B. Bath. 103[a] ... חנחו ש' דארעא מיקרי חנחו ש' שִׁידְרֵי (Rashi שִׁידְרֵי *pl.*) are they named 'clefts of the field'? they are named 'the spine of the field'; Arakh. 25[a] שידרי; Kidd. 61[a]; Yalk. Lev. 677 שדרי.—*Pl.* שִׁדְרָאֵי, עִדְרֵי, שִׁיר', שִׁדְרָאִין. Targ. Y. Deut. XIV, 7.—Arakh. l. c., a. e., v. supra.

שדרגנין, שדרגוין (a corrupt. of σαρδόνυξ) *sardonyx,* a jewel in the high priest's breast-plate. Ex. R. s. 38, end (for h. אדם, v. LXX Ex. XXVIII, 17, σάρδιον; Mus. שדרנגין).

שִׁדְרָה, שִׁיר' f. (v. שְׁדַר II) [*twisted cord,*] 1) *spinal column.* Ḥull. III, 2 נשברה חש' ולא וכ' if the spinal column is broken, but its cord is not severed. Ib. 1. Gen. R. s. 28, beg., a. e. לוז של ש', v. לוּז II. Sabb. 147[b] חומרי ש' Rashi (ed. שדרא) the knots of the spine (vertebræ). Ohol. I, 8, v. חוּלְיָא I; a. fr.—B. Kam. 16[a] שִׁדְרוֹ של אדם a man's spine. Ber. 55[a]; Sabb. 81[a] שדרו של דג the back-bone of a fish.—*Pl.* שִׁדְרָאוֹת. Nidd. 24[a]; Bekh. VII, 2; Ḥull. 60[b], v. גַּב.—2) *stem, rib* of a plant. Lev. R. s. 30 חש' של לולב דומה לש' וכ' the rib of the palm-branch resembles the spinal column of man. 'Ukts. I, 2 חש' של שבולת the stem of an ear (of wheat). Ḥull. 119[b] בש' it refers to the stem of an ear of wheat, v. שִׁבֹּלֶת; a. fr.—V. שִׁזְרָה.

***שִׁדְרִיא** m. pl. (prob. transpos. of ירד; ירד) *sediment, lees.* B. Mets. 40[b]. Ms. M. a. Ar., and marg. vers. (ed. שִׁכְרַיָּא).

שַׁדְרָתָא f. = h. שִׁדְרָה. Targ. O. Lev. III, 9 (ed. Berl. שַׁנְרָתָא; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

שִׁדְרָתָא, v. שִׁירְתָּא.

שֶׂה m. (b. h.) *lamb, young goat* or *young sheep.* Bekh. I, 5 ר' א' מתיר בכלאים מפני שחוא שה R. El. permits the redemption of a first-born ass with a hybrid of goat and sheep, because it goes by the name of *seh* (complying with the law Ex. XIII, 13). Gen. R. s. 56 (ref. to Gen. XXII, 8) אלהים יראה לו השה בני ואם לאו אתה השה לעולה בני God will provide himself a lamb, my son, and if not, thou art the lamb for the offering, my son; Pesik. R. s. 40 יזמן קרבנו ואם לא שה לעולה בני he will prepare his sacrifice, and if not, my son be the lamb for the offering. Ib. שה לעולה סי' לעולה לשון יוניית (not חד) *'seh* for an offering' is the Greek σέ (thee) for an offering. Bekh. 12[a] אבוד שה its sire is a sheep. Ib. 7[a] שה מכל מקום a *seh* (young of sheep or of goats) under all conditions (even if it has the looks of an unclean animal). Pes. 118[a] בשֵׂיוֹ, v. בֶּנִי. B. Mets. 27[a]; a. v. fr.

שְׂדָא, שָׂדָא, v. שהי.

שַׂדְדוּ, שַׂדָּד, שָׁדַד, v. sub סדד.

שָׂדָה, v. שהי.

שַׁדְוָתָא f. (שְׁהִי) *wasteness, ruin.*—*Pl.* שַׁדְוָיָתָא. Targ. Ps. LXXIII, 18 (Ms. שחוותא; h. text מַשּׁוֹאוֹת).

שְׁדוֹתָה f. (שָׁדָה) *while, time.* Y. Ber. I, 2[d] top; Gen. R. s. 12 על ידי ש' in the course of time. Meïl. 6[a] (in Chald. dict.) דלא הוה ש' למזרקיה he had not had the time to sprinkle it; (ib. שעות). Y. Maasr. III, 50[d] bot. ניתין לו ש' we allow him an interval of time for cracking &c. Ib. בתוך כדי ש' שנייה within the interval allowed for the second act Y. Sabb. IV, end, 7[a] כאן לשעה לש' כאן in the one case it means (chafing) for a while, in the other for some time. R. Hash. 30[b] כדי שיהא ש' ביום וכ' that there be time left during the day to offer &c. Y. Hor. I, 46[a] top וש' ביניהן וכ' and the difference between them is the word *time;* R. M. says נותנין לו ש' וכ' we allow him time &c., v. שָׁעָה; a. fr.

שְׁדָא, שָׁדָה, שהי (b. h. שאה) 1) *to stand still, pause; to dwell, tarry.* Shebu. II, 3 אי שהי בכדי השתחואה or if the unclean person stayed in the Temple long enough for prostration. Ib. 17[a] (mixed dict.) בדלא ש' when he did not stand still (but walked constantly though slowly). Yeb. VI, 7 נשא אשה וש' עמה וכ' if one married a woman and lived with her ten years without issue. Ib. שאי השני

Digitized by Google

לְשָׁהוֹת וכ׳ the second husband may live with her ten years. Ib. 36b כל ששהא וכ׳ a human birth that survived thirty days (although born in the eighth month) is not considered an abortion; Sabb. 135b ששהה. Ber. V, 1 חסידים ... שׁוֹהִין שעה וכ׳ the pious men of olden times used to tarry a while (in the synagogue) before prayer &c. Ib. 32b היו שוהין שעה ... וחוזרין ושוהין וכ׳ they waited an hour, and prayed an hour, and tarried again an hour (at synagogue); a. fr.—Esp. (ritual) *to pause during the act of slaughtering* (which makes the animal so cut unfit to eat). Ḥull. 2b שמא יְשַׁהוּ וכ׳ they might pause, might press the knife &c., v. שָׁחַט. Ib. 12a; a. fr.—2) *to delay*, v. infra.

Hif. הִשְׁהָה, חִשְׁהָא *to cause delay; to detain, restrain.* Nidd. 31a sq. מיחוך שמַּשְׁהִין עצמן וכ׳ because they restrain themselves (retard effusion) &c. Snh. 76a בתו וכ׳ המַשְׁהֶא he who retards (the marriage of) his marriageable daughter. Gen. R. s. 85 ויתן מַשְׁהִין אותן וכ׳ and they (the sons of Eli) caused them to stay away from their home one night. Lev. R. s. 37, beg. שנודר ומשהה וכ׳ who vows (a sacrifice) and procrastinates the fulfilment of his vow. Ib. ע״י שנדר ושָׁהָה את נדרו (perh. שִׁחָה, *Pi.*) because he had vowed and was procrastinating &c. Keth. 61a הכל משהין בפני חשמש וכ׳ you may postpone every dish before the waiter (keep him from eating while he is serving), except &c.; a. fr.

Pi. שִׁיהָה same, *to delay the use of, let stand.* Y. Ter. VIII, 45c top אסור לְשַׁהוֹתוֹ ואם שִׁיהוֹ וכ׳ (or לַשְׁהוֹתוֹ, *Hif.*) you must not let it stand, but if one did, and it turned into vinegar &c. Ib. ואם שִׁיהָן and if one did let them stand; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּהָה, *Nithpa.* נִשְׁתַּהָה, נִשְׁתָּהָא 1) *to be delayed.* R. Hash. IV, 4 מלבוא ... מצם אחת נִשְׁתַּהוּ once the witnesses (that had seen the new moon rise) were delayed from coming (were late). Nidd. 27a מעשה וכ׳ תולד אחר וכ׳ it occurred that a twin child was born three months after its brother; a. fr.—2) *to gaze, be undecided, deliberate* Num. R. s. 5⁷ מה אתה עומד ומִשְׁתַּהֶה (some ed. ומִשְׁתָּהָא) why dost thou stand and deliberate?; a. e.

שְׁהָא, שְׁתָא, (שְׁיָח) ch. 1) same, *to stand still; to tarry, gaze, be astonished.* Targ. Y. Gen. XLIII, 10. Targ. Y. Ex. XII, 39. Targ. O. Gen. XXIV, 21. Targ. Is. XXIX, 9; a. fr.—Targ. Hab. I, 5 שָׁוְיוּ (ed. Lag. שְׁחוּ).—Ḥull. 75b מַשְׁהָא חוה שָׁהֵי ליה וכ׳ (אימא דאמרי) some say, he (Resh Lakish) gazed at him (when R. Joḥ. gave his opinion) and was silent (and in the meanwhile R. Asi left the college room); Shebu. 40a; 45b. Ḥull. 9a זימנין דש״י ודריס וכ׳ sometimes he may pause in slaughtering or press the knife without knowing it; a. e.—2) *to be vacant, lie waste.* Targ. II Kings XIX, 25 Mus. (ed. דְּשָׁחוּ; ed. Wil. דִּירְשָׁחוּ); Targ. Is. XXXVII, 26 (ed. דשחו).—[Ber. 6a ברבי דשהיי Ar., v. שַׁלְהֵי II.]

Ithpe. אִשְׁתְּהִי *to be delayed, tarry.* Targ. Y. Gen. XIX, 16. Ib. XXXII, 5; 25. Targ. I Chr. XIII, 14; a. e.—Bets. 6a לא אמרן אלא דא׳ ... מַשְׁהִינָן לידה they allow burial on the second festive day only when the corpse has been lying for some time, but if it was not, we postpone its burial. Yeb. 80b מִשְׁתַּהֲוִי חוא דא׳ its birth was delayed. Ib. מִשְׁתַּהֲא a birth may be delayed (beyond the time of maturity). Ib. וא׳ עד תריסר וכ׳ and he (the husband) tarried (was away from home) as much as twelve months; a. e.

Af. אַשְׁהֵי *to delay, be slack.* Targ. Y. Deut. VII, 10. Ib. XXII, 22 לא תַשְׁהוֹנֵיה (ed. Vien. תְּשַׁהוֹנֵיה, corr. acc.) do not delay her execution.—Bets. l. c., v. supra.

שְׁהֵי m., v. שִׁיהֵי.

שְׁהִיד, v. סְהַד.

שׁהִיד, Targ. Esth. VI, 1 some ed., v. שְׁהֵי.

שְׁהִיָּה, שְׁהָיְתָא *f.* (שְׁהָה) *delay, pause.* Shebu. 16b השתחואת דאית בה ש׳ a bowing in the Temple with which a delay is connected (spreading hands and feet). Ib. וכמה שיעור ש׳ what is the normal time for a delay (in the Temple to be an offense if done by an unclean person)? Ib. צריך ש׳ למלכות וכ׳ is tarrying in the Temple required for an unclean person to be punished with stripes or is it not (and only required for the duty of bringing a sacrifice)?; a. e.—Esp. *pause in the act of slaughtering.* Ḥull. 9a שחיטה ש׳ דרסה וכ׳ ואלו ... and these are the rules for slaughtering ... (guard against) pausing, pressing the knife &c. Ib. 27a; a. e.—*Pl.* שְׁהִיּוֹת. Shebu. 17a מהו ש׳ שיצטרפו are moments of staying in the Temple with intervals of moving combined (to make up the normal time)?

שְׁהַר (עור; cmp. סְהֵיד a. צהד) *to be awake.* Targ. Esth. VI, 1 דחוה שָׁהֲרַת (not שהיד).—Y. Ter. XI, end, 48b; Y. Sabb. II, 4d top חוה שָׁהֵר, v. קֶרֶן II.

שַׁהַר, v. סַהַר.

שָׁוְא m. (b. h.; v. שָׁהָה) [*vacancy,*] *vanity, inanity, falsehood.* שבועת ש׳ a false oath, vowing to do something impossible, opp. בִּיטּוּי. Shebu. III, 9 ... והשנייה שאוכל שבועה ש׳ (if one says) 'I swear that I will eat this loaf, (and) I swear that I will not eat it', the former is a useless oath (or vow), the second a false oath; אכלה עבר על שבועת ש׳ וכ׳ if he eats it, he is guilty of a false oath (having sworn that he would not eat it); if he does not eat it, he is (also) guilty of a useless oath. Ib. 8 ארזודי שבועת ש׳ נשבע וכ׳ what is a vain oath of affirmation? If one swears to that which is known to be otherwise, saying of a stone column that it is gold &c.; נשבע ... שאי אפשר וכ׳ if one affirms an impossibility, saying I swear that I have seen a camel fly in the air. Ib. ... נשבע לבטל זו חיא שבועת ש׳ וכ׳ if he swears that he will neglect a command, that he will not erect a Succah, ...: that is a vain oath, on the wilful pronouncing of which he is punished with stripes &c. Ib. 21a ארזודי שבועת ש׳ ... שקר נשבע וכ׳ what is a vain oath? If one swears to what is known to be otherwise; a false oath, if one swears to the opposite of the truth (e. g. 'I have eaten', when he has not, 'I have not eaten', when he has), v. שֶׁקֶר. Ib. 20b ש׳ ושקר אחד הן a vain oath (*shav*) and a false oath (*sheḳer*) are the same; a. fr.—תפלת ש׳ a vain prayer, a prayer concerning a thing which cannot be changed. Ber. IX, 3; a. fr.—Ex. R. s. 3 (ref. to מתי שוא, Job XI, 11) God knows חצם המתים על ח״ש לעשותו the people that risk their lives for falsehood

Digitized by Google

(idolatry) to commit it; חשתידים לעשות ש' וכ' those that will commit falsehood and be put to death.—לַשָּׁוְא in *vain, to no purpose.* Keth. 62b, v. שָׁמַד. Y. Meg. III, 74a bot., v. תַּמְרוּרִים.

שׁוֹאֲבָה f. (שָׁאַב) *drawing;* בית חש' (or sub. בית) *the well from which the water was drawn for libation on the Succoth festival;* שמחת בית חש' (or sub. שמחת) *the joyous procession to and from the well.* Succ. V, 1 (50a) החליל של בית חש' (Ms. M. 2 הַשְּׁאוּבָה, throughout the entire chapter, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) the musical performances at the ceremony of the drawing of water. Ib. (51a) כל...שמחת בית חש' וכ' he that has not witnessed the rejoicing at the ceremony &c., has never seen rejoicing. Y. ib. V, beg. 55a למה נקרא שמח בית ש' וכ' why was it called (the rejoicing of) the place of drawing? Because from there they drew holy inspiration; a. e.—Bab. ib. 50b חד תני ש' וחד תני חשובה one cited the version *shoëbah*, the other, *ḥăshubah* (a phonetic change of *hash-sh'ubah*, v. supra).

שׁוֹאָה, Targ. I Chr. VIII, 9 בני ש', v. נְיָשׁוּאִין ch.

שַׁוְיָא, שַׁיְיָא, v. sub שׁוּי.

שׁוּב I (b. h.) *to go back, come back.* Sot. 10b כל עובר ושָׁב every passer-by (in going or coming back). Gen. R. s. 48, a. fr. חשוברים וחשָׁבים the travellers. Lev. R. s. 23 ושָׁבת נפשו עליו (not עלירה) and his soul came back (was restored) to him, i.e. he was reconciled; a. fr.—Esp. *to return (to God); to repent.* B. Bath. 110a (play on שׁבאל I Chr. XXVI, 24) ששׁב לאל בכל לבו he returned to God with all his heart. Hor. 2a (ref. to Lev. IV, 22, sq.) חשב ... לא שב וכ' he who repents when he finds out (his wrong) brings a sacrifice for his error; if he does not repent, he is not permitted to sacrifice. Ab. II, 10 ושוב יום וכ' repent one day before thy death. Ex. R. s. 42 לעולם מקבלים חשבים repentant sinners are accepted at all times; a. fr.

Hif. הֵשִׁיב 1) *to bring back, return, restore.* Y. Yoma VIII, 45a bot. החומץ מֵשִׁיב את הנפש vinegar restores life, is a refreshing drink. Gitt. 51b, a. e. אינו אלא כמשיב...ופטור he is in that case like one who restores a lost object, and therefore is not bound to make oath. Ib. ...ליח ליה משיב he is not of the opinion that he who restores a lost object is exempt from making oath; a. fr.—2) *to reply; to refute.* Ab. II, 14 ודע מה שתָּשִׁיב וכ' that you may know how to answer the sceptic. Y. Gitt. IX, beg. 50a ...נכנסו לתָשִׁיב על דבריו וכ' four elders met to refute R. Eliezer's words; Bab. ib. 83a; Tosef. ib. IX (VII), 1. Y. l. c. אין אתם מְשִׁיבים את הארי וכ' are you not going to refute the lion after he is dead?; Bab. ib. l. c. אין מְשִׁיבין וכ' you dare not refute &c. Y. l. c. ה' ר' טרפון R. T. argued &c. (Bab. l. c. ענה; Tosef. l. c. אמר). Sabb. 88b ...משיבין שומעין, v. חֲרָפָה. B. Kam. 63b, a. e. אין משיבין על הקישוא you must not argue against a conclusion from analogy. Ab. Zar. III, 4 אין משיבין במרחץ we must not answer (a religious question) in the bath-house. M. Kat. 21b מֵשִׁיב ואיני שואל the mourner may answer (a salutation), but must not salute; שואל ומשיב כדרכו he may salute and answer as usual; a. fr.—[Y. Gitt. VIII, 49c top, in Chald. dict. משיב, v. תּוּב I.]—3) *to go back with a message.* Meg. 15a; Ab. Zar. 10b אין משיבין על הקלקלה you need not go back (to him that sent you) to bring bad news.

Hof. הוּשַׁב *to be replied; to refer.* Y. B. Kam. II, 3a top על הראשונה הוּשְׁבָה the modification in the Mishnah (במה דברים אמורים) refers to the first clause only; על כולה הושבה it refers to the whole paragraph. Y. Bicc. II, 65a top; a. e.

שׁוּב II adv. *again, furthermore.* Nidd. V, 7 ב' אין וכ' her father has no longer control over her. Sabb. 88b, sq. ש' מה כתיב furthermore, what is written in it?; a. fr.

שׁוֹבָא m. *captor,* v. שָׁבִי.

שׁובאי, שׁוֹבָא, v. שַׁב II.

שׁובדא, Y. Shebu. I, 33b לוי ש', v. סוֹכָרָא.

שׁוּבָה, v. שַׁב II.

שׁוּבְטָא, v. שִׁבְטָא.

שׁוֹבָךְ (b. h.) pr. n. m. *Shobach,* an Ammonite general. Sot. VIII, 1 בני ...של ש' the Ammonites went into battle relying on the strength of Sh. Ib. 42b בידם ש' וכתיב שופך the name is once written Shobach (II Sam. X, 16), and once Shophach (I Chr. XIX, 16); תד אמר ... עשוי כשׁוֹבָךְ one authority says, his real name was Shophach, and he was called Shobach, because he was built like a dove-cote (of high stature, v. next w.), v. שָׁפָךְ.

שׁוֹבָךְ m. (שבך; cmp. שָׁבָכָה) *net-work,* esp. (b. h. אַרְבָּה) *dove-cote.* Ex. R. s. 40 (play on שׁוֹבֵל, I Chr. IV, 1, sq.) ושובל שהעמיד שׁוֹבָךְ לאלהים (not ושובך) Bezalel was surnamed Shobal because he erected a dove-cote for God, זה המשכן שהיה עומד כש' that is the Tabernacle, which stood (high) like a dove-cote. Ib. ...הצמיד כש' the Lord had the Tabernacle put up like a dove-cote (for the dove Israel). B. Bath. II, 5 ...מן חש' וכ' מרחיקין you must keep your ladder (when lopping trees &c.) four cubits away from your neighbor's dove-cote. Ib. מרחיקין את הש' וכ' you must keep your dove-cotes at a distance of fifty cubits from the town. Ib. 6 הרי חוא של בעל חש' it belongs to the owner of the nearest dove-cote. Ib. V, 3 פירות ש' the crop of a dove-cote (the brood of the season); a. fr.—*Pl.* שׁוֹבָכוֹת, שׁוֹבָכִין. Ib. II, 6. B. Kam. 83a ישיב ש' a group of dove-cotes; a. e.—Pes. IV, 7 (55b) מושיבין ש' לתרנגולים וכ' (Ms. O. לתרנגולת) you may set up chicken-houses (put in eggs for brooding) on the fourteenth of Nisan; [vers. quoted in Rashi: מושיבין ש' ותרנגולת you may set brooding doves in cotes, and also hens].

שׁוֹבָא ch. same. Targ. Hos. XI, 11. Targ. Jer. XLVIII, 28.—B. Bath. 144 ש' דיוני dove-cote.—*Pl.* שׁוֹבָבַיָּא, שׁוֹבְכִין. Targ. Is. LX, 8.

שׁוּבָל (b. h.) pr. n. m. *Shobal,* homiletical surname of Bezalel. Ex. R. s. 40, s. שׁוֹבָךְ.

Digitized by Google

שׁוּבָל, *pl.* שׁוּבְלִין, v. שִׁיבּוֹלֶת.

שׁוּבַל, שׁוּבְלָא, שׁוּבְּ' m. = h. שִׁיבּוֹלֶת, 1) *ear of corn.* Targ. Y. Gen. XLI, 47 (ed. Vien. תובלא). Targ. Job XXIV, 24 Ms. (ed. שִׁבּוֹלָא, שִׁיבְּ'). — *Pl.* שׁוּבְלַיָּא, שׁוּבְלִין, שׁוּבְלֵי, שׁוּבְּ'. Targ. O. Gen. XLI, 5, sq. ed. Berl. (oth. ed. שִׁבְּ'). Targ. Is. XVII, 5 שׁוּבְּ'; a. e. — Targ. Ruth II, 2 שִׁבּוֹלִין. — B. Bath. 124ª; Bekh. 52ᵇ, v. חֲסִירָה II. Yeb. 63ª לביני שִׁירְבְּלֵי between the standing ears; a. e. — Men. 70ᵇ שִׁבּוֹלָו תעלא; Pes. 35ª Ms. O. (ed. שבילי), v. שִׁיבּוֹלֶת. — 2) *cluster* of olives on a branch. — *Pl.* as ab. Targ. Zech. IV, 12; Targ. II Esth. I, 2 שִׁבְּלִין דדהבא golden clusters. — Targ. Y. II Ex. XXX, 34, v. מוֹרַיָּא.

שׁוּבְלִילְתָּא, v. שַׁבְלוּלִיתָא.

שׁוּבַלְתָּא f. = h. שִׁבּוֹלֶת, *current of a river.* Targ. Jud. XII, 6 אימר כען ש' ואמר סִבַּלְתָּא say now, *shubbalta*, and he said, *subbalta.* — Lev. R. s. 37 אחדת להון שב' דנהרא (not ירהב) the current of the river seized and carried them off. Cant. R. to III, 4 סִבַּלְתָּא, v. קָלַח.

שָׂבָע, שׂבַע, שָׂבְעָ m. (b. h.; שָׂבֵעַ) *plenty, satiation.* Ber. 55ª רעב וש' וכ' ... שלשה דברים three things does the Lord himself announce: famine, plenty, and a good leader. Tosef. Pes. V, 3 פסח נאכל בש' ... חגיגה (Var. על חש') the pilgrim's sacrifice...must be eaten first, so that the Passover offering be eaten after the appetite is satisfied; Y. ib. VI, 33ᶜ לְשׂבַע; Bab. ib. 70ª על חשבע. Gen. R. s. 91 שני ש' ואינו ש' the years of plenty and no plenty (partial plenty); ש' גדול general plenty; a. fr.

שַׂבְעָא, שׂוּ', שׂוּבְעָא ch. same. Targ. O. Gen. XLI, 29; a. fr., v. סִבְעָא. — Taan. 8ᵇ כי יהיב רחמנא ש' וכ' when the Lord gives plenty, he gives it for life (no epidemic in years of plenty); a. e.

שׂוּבְעָה, שׂוּבְעָא, שׂוּבַע, v. שְׂבַע I.

שׂוּבְעָנָא m. = שׂוּבַע, v. סִבְעָא.

שׂוֹבֵר *to carry*, v. סְבַר II.

שׂוֹבֶר m. (שָׂבַר I; cmp. פְּרַע) *receipt, renunciation.* B. Mets. 19ᵇ מצא ש' if one finds a receipt (of a woman concerning her jointure). Ib. 20ª בזמנו שרים ש' a deed of renunciation takes effect from its date (irrespective of the date of delivery). Keth. IX, 9 אבר שׂוֹבְרִי I lost my receipt; a. fr. — *Pl.* שׂוֹבְרִין, שׂוֹבְרִים. M. Kat. III, 3; Y. ib. 82ª bot., v. אוּמוֹלוֹגְיָא. B. Mets. I, 7; a. fr.

שׂוּבְתָּא, v. שַׂבְתָּא.

שׂוּבְתַּי, שׂוּבְתָּאי, v. שַׂבְתַּאי

שׁוּדָא m. (contr. of שׁוּתְּדָא q. v.) *adjudication, discretionary judgment.* Gitt. 14ᵇ ובאן אמרו ש' עדיף and here (in Babylonia) they say, it is better that the messenger use his discretion (to deliver the gift to the heir of the legatee or return it to the donor's heirs). Keth. 94ª ש' דדייני the judges use their discretion (to which of the claimants to adjudicate the claim). Ib. 85ᵇ. B. Bath. 62ᵇ; a. fr. — [In Y. שׁוּתְּדָא.]

שׁוּדְנִי (or שׁוֹדְנִי) m. (denom. of שָׂדֶה) *man of the field, sportsman;* trnsf. *catching men by artifice, hypocrite.* Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 27) ש' צידני צד וכ' a sportsman, a hunter, catching &c., v. צוּד; Yalk. ib. 110 צדני צודני (corr. acc.).

שׁוּדְפָנָא, v. שִׁדְפוֹנָא.

שָׁוָה, v. שׁוי.

שָׁוֶה, שָׁוָה, שָׁוֵה m., שָׁוָה f. (שָׁוֶה) *joined, even; fitting, equal; equivalent, worth.* Succ. 19ª נראה מבחוץ וש' מבפנים if the post is visible from the outside, but even with the wall from within. Num. R. s. 9³ הוי ש' לבני אדם be like other men (do not consider thyself exempt from the laws of morality). B. Kam. III, 9 שור ש' מנה וכ' an ox worth a Maneh that gored an ox worth two hundred Zuz. Ib. I, 3 שום כסף וש' כסף valuation of damages is done on the basis of money, and collected from money's worth; ib. 14ᵇ כסף מלמד וכ' ש' 'money's worth', this means that the court attaches only landed estate (v. אַחֲרָיוּת), but if the claimant anticipating the action of the court seized movable chattel &c.; דבר חש' כל כסף ... מאי משמע how is this to be learned from the expression 'money's worth'? ... A thing which is worth any money (which you pay for it, i. e. concerning which there is no redress for overreaching); ib. (another defin.) כסף ולא כסף ש' 'money's worth' you may attach, but not cash. — ש' פרוטה, v. פְּרוּטָה. Bicc. II, 6 ש' לאילן is like (comes under the category of) trees. Ib. 8, sq.; a. v. fr. — ש' גזרה, v. גְּזֵרָה. — ש' לי המיתה משיתחנני וכ' death would have been more acceptable to me than thy giving me away to this man, i. e. I should have chosen death rather than be married to this man. — *Pl.* שָׁוִים, שָׁוִין; שָׁווֹת. Yoma VI, 1 מצותן שידהו שוין ש' וכ' it is proper that they two be alike in appearance &c. Bets. 11ª, a. fr. וש' וכ' both agree that &c. Pes. III, 4; a. fr. — B. Bath. IX, 10 (158ᵇ), a. e. את חש' that on which they agree, v. חָלַק. — בְּשָׁוֶה a) *at equal shares.* Y. Keth. X, 33ᵈ bot. חולקות בש' divide it equally; a. fr. — b) *for what it is worth, at a reasonable price.* Snh. 106ª, v. שָׁוִי h.

שָׁוֶה ch. same; בש' *on equal terms.* Targ. Y. Deut. XVIII, 8 (ed. Vien. בְּשָׁוֶה).

שָׁוַח, v. שָׁוַח.

שָׁוָה, Targ. Hab. I, 5 שָׁוָתוּ, v. שְׁהִי.

שַׁוְיָאר, שַׁיְיאר, v. שְׁוִיר, שַׁיָּוּר.

שָׁוַח I (cmp. שבח) *to spread, germinate.* Targ. Prov. XXVII, 25 ed. Lag. (some ed. שוות, corr. acc.; ed. Wil. שבח; h. text גלה).

שָׁוַח II, שָׁוַח, (שׁוּחַ) = h. שׁוּחַ, 1) *to bend, be lowered, sink.* Targ. Ps. X, 10 יְשָׁוַוח Ms. (ed. יְשׁוּחַ). Targ.

Digitized by Google

Job XXII, 29 Ms. (ed. שְׁוַח, q. v.).—V. שְׁוֵי ch.—2) *to lower, level, destroy.* Targ. Ps. LXXIV, 3 לְמִשְׁוַח ed. Lag. (ed. למשוך, למשוך, corr. acc.; Levita לְמִשְׁיָה, h. text למשאות).

שְׁוַח III, שְׁוָח m. (preced.) *pit.* Targ. Ps. VII, 16 Ms. (ed. שְׁוֵי).

שַׁוַּח, שַׁיַּח m. (preced.) *low-spirited, worrying.* Targ. Job XXII, 29 בסורחנא ש' troubled on account of sin (Ms. שְׁוַח בעיני ביריחא low in the sight of men; h. text שח עינים).

שְׁוָוחָא, שְׁוָוחָתָא, שַׁוְוִיחָתָא f. (preced. wds.) 1) *pit, grave.* Targ. Job XXXIII, 22; 24 (Ms. שחוו; ed. Wil. שְׁוֵי). Targ. Ps. IX, 16 (ed. Wil. שְׁוֵי; some ed. שְׁוֵית, read: שְׁוֵי; Ms. שחוי).—*Pl.* שַׁוְוָחָן, שַׁוְוִיחָן. Ib. CXIX, 85 (ed. Wil. שְׁוֵי; Ms. שְׁוָיָתָן; h. text שיחות).—2) *destruction, waste.* Targ. Job XXX, 3 Ms. (ed. שְׁוֵי).

שְׁוָוָטָא, v. שׁוֹטָא.

שְׁוָוִיתָא, שַׁוְוִיָא, שַׁוְוִיתָא, v. שׁוּי, שׁוּר, שַׁוִּי.

שַׁוְוָכָא f. (שׁוּךְ; v. שׁוֹכָא, שׁוֹכָא) *thorn, prickle.*—*Pl.* שַׁוְוָכֵי. Succ. 13ª כיון דנתרן שַׁוְוַכֵּיהּ וכ' Ar. (ed. דנתיר טרפיידתו; Ms. M. 2 שַׁוְוַכֵּידְתֵּיהּ or שׁוֹכַי; v. Rabb. D. S. a. l. note 6) since their prickly twigs are liable to fall off, he may leave the Succah &c.

שַׁוְוָלְאַנַאי, v. שְׁוִירְלַאנַאי.

שְׁוַוְלָיָא, v. שְׁוַלְיָא.

שְׁוָוצָרֵי m. pl. *nag-wort* or *wormwood*, a species of Artemisia (v. Löw Pfl., p. 80). Succ. 12ᵇ.

שְׁוָוקִין, שְׁוָוקִים, שְׁוָוקֵי, v. שׁוּקָא II, שׁוּק III.

שְׁוַוַר, *Pa.* שַׁוְוַר 1) *to stride, leap, run, hasten.* Targ. Y. Ex. XVII, 8 (ed. Vien. ושוור, corr. acc.). Ib. XXXII, 19. Targ. Cant. II, 8. Targ. Job XXXVII, 1 Var. Targ. Am. III, 5 ed. Lag. (oth. ed. וְיַסֵּק); a. fr.—B. Mets. 84ª וש' לירדנא וכ' he ran into the Jordan after him. B. Bath. 73ᵇ ושַׁוַּאר מחאי וכ' (Ms. H. וישוור) and jumped from one mule's back to the other. Ib. 96ᵇ שואר ... חמרא wine travels on its owner's shoulder, i. e. if wine turns sour, it is the purchaser's bad luck, and the seller is not responsible; oth. opin. (Tosaf.) wine turns sour by transport. Ber. 54ᵇ ש' עשר אמין he (Moses) jumped ten cubits high. Sabb. 110ª לִישַׁוַּאר נגרָא (Ar. לשוור) let him jump over a ditch. Pes. 113ª לא תְּשַׁוְוֵר וכ' v. נִיגְרָא; a. e.—2) *to cause to jump* &c. Targ. Ps. XXIX, 6 (Ms. טפז).—3) (cmp. meanings of קפץ) *to close up.* Ib. CVII, 42 (Ms. שרור, corr. acc.; h. text קפצה).

שַׁוְוָרָא, שַׁיָּרָא m. (preced.) *tramper, freebooter.* Snh. 96ᵇ ש' בר שוורא שַׁוַּור נבוזראדן שַׁוַּור דמטא וכ' Ar. (ed. שוור בר שְׁוָוָאר' בר שוואר נבוז' שואר; Ms. M. שוור נבוזראדן שוור tramper, son of a tramper, jump, Nebuzraddan, jump (to Jerusalem), for the time has come &c.; Yalk. Ps. 810 שַׁוַּאר בן שַׁוַּאר מטא וכ' jump, thou son of a tramper &c.; Yalk. Kings 251 שואר בר שואר נבוכדנצר מטא וכ'.

שְׁוָורִין, שְׁוָורִים, *pl.* of שׁוֹר.

שוות, Targ. Prov. XXVII, 25 some ed., v. שְׁוָיוּת I.

שׁוּזָה* f., *pl.* שׁוּזוֹת (dial. for שתוזות) *exposed, with uplifted tails.* Y. Sabb. V, 7ᵇ bot. (ref. to שתוזות, Mish. V, 2) אית תניי תני ש' some read *shuzoth;* באן דאמר ש' according to him who reads *shuzoth*, it means 'prepared' (v. שָׁזַד), as we read שית זונה (Prov. VII, 10); v. שָׁזַז.

שׁוּחַ, v. סוּחַ.

שׁוּחַ I (b. h.) *to bend, sink.* Hull. 27ª מקום שָׁח וכ' v. חָטָא I. Ib. ... שח והוא שח וצומד הוא 'where it bends' implies (that the limb which is to be cut) must be erect (when in its natural condition), but this (the tail) is always hanging down. Y. Taan. II, 65ᶜ top צריך לָשׁוּחַ בכולן (or לָשׁוֹחַ fr. שחח) he must bend down with all of them (the eighteen vertebræ). Ber. 34ª, v. שָׁחָה. Ab. V, 21 בן תשעים לָשׁוּחַ at ninety years (is the time) for being bent (perh. meant as noun לְשׁוּחַ). Midr. Till. to Ps. XLVIII לבו שח עליו his heart within him is bent (in grief over his sin); Yalk. ib. 755 סח (corr. acc.); a. fr.

Hithpol. הִשְׁתּוֹחֲחַ *to be bent down, depressed.* Midr. Till. to Ps. XLII אני מתקנאה ומְשְׁתּוֹחֲחַת וכ' I am jealous and desperate, when I see the happiness of the nations &c.

שְׁחַח, שׁוֹחַ ch. same, v. שְׁוַח II.—Part. שָׁחֵי; f. שָׁחְיָא, שָׁיְחָא (שִׁיחָא); *pl.* שָׁיְחָן, שָׁחְיָן; Targ. Ps. XLIV, 26 (ed. Wil. שְׁחִי). Targ. Job IX, 13; a. e.—Sabb. 67ª (in an incantation for a swallowed fish-bone) שְׁחִי שְׁחִי (or שָׁחֵי) Ar. (ed. שְׁרֵי) sink down, sink down!

שׁוּחַ II m. (preced.) *bending.* Ab. V, 21, v. כּוֹפֵי I.—ש' a species of *white figs.* Dem. I, 1; a. e., v. בָּהַט I.

שְׁוָחָא, שׁוּחָא, v. שְׁוָיְחָא.

שׁוֹחַד m. (b. h. שֹׁחַד; *Shaf.* of חד (א) or יחד *to conciliate, win favor*) *favor, gift,* esp. *bribe, bribery.* Midr. Till. to Ps. XVII, 2 ... אבל אתה ... ליקח ש' כיצד בתורה שאתה נוטל ש' מן תרשעים וכ' thou hast written in the Law (Ex. XXIII, 8), 'thou shalt take no bribe', and they (men) are afraid to take presents and judge me, but thou who acceptest means of conciliation from sinners, such as repentance, good deeds, and prayer: let thy judgment go forth from before thee. Keth. 105ᵇ (ref. to Ex. l. c.) אינו ... ש' ממון אלא אפי' ש' דברים וכ' not only a bribe in the shape of money, but even a bribe in acts (service) is forbidden. Ibª מקבלי ש' ... כמה סמויות, v. סָמָה. Ibᵇ שׁוּחַד שהוא חֹד (Ar. אחד) why is it called *shohad?* Because it is one (the recipient and the giver are made like one person); a. fr.

שׁוּחָא, שׁוּחָד, שׁוּחַ, שׁוּחָדָא ch. 1) same. Targ. I Kings XV, 19. Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. Ps. XV, 5; a. fr.—Keth.

Digitized by Google

105[b] מאי טעמא דש' כיון דקבּיל ליה ש' וכ' why is a gift (to the judge) forbidden? As soon as he accepts a gift from a person, his mind has become attached to him (the giver, v. קָרַב), and he becomes like his own self, and none can see the unfavorable side of his own case (v. preced.); a. e.— 2) *singling out, choice, discretion.* Y. Keth. X, 33[d] bot.; 34[a] top דדייני ש' the judges single out him to whom to adjudicate the claim in litigation; v. שׁוּרָא.

שׁוּחָה f. (b. h.; שׁוּחַ, v. שְׁוָיָא) 1) *pit, pitfall.* Sifré Deut. 20 אם כשחיתם ... וש' וכ' (v. Jer. II, 6) when you were in the land of deserts and pitfalls you wanted no spies, and now &c.—2) *low talk, whisper,* v. שִׂיחָה.

שׁוּחָה ch. same, *pit.* Targ. Ps. XCIV, 13 (Ms. שַׂחְתָּא).

שׁוּחַי, Yalk. Ez. 381. v. סַרְחוּי.

שׁוּחָנָא, שׁוּי, v. שְׂחָנָא.

שׁוּחֲתָא, v. שְׁוָיָא.

שׁוּט I (b. h.) [*to swing, be light, move to and fro;* v. שׁוּט II,] *to roam, fly, float, swim.* M. Kat. 14[a] לָשׁוּט if he goes abroad to roam (for mere pleasure), opp. למזונות for support, להרויחא for profit in business. B. Bath. 15[b] (Satan says) שַׁטְתִּי בכל וכ' I roamed all over the world, but have found none so faithful as &c. Bets. V, 2 (36[b]) לא שָׁטִין על פני חמים you must not float on the water (swim on the Sabbath). Y. Shek. VI, 50[a] top (ref. to Ez. XLVII, 5) כי גאו חמים מי שחו מְשׁוּט (omit מחו מי שחו, v. Rabb. D. S. a. l., p. 55) the waters were risen ... too high for swimming; a. e.—[Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] בששטן, read: בששכּן, v. שָׁכַן.]

Pol. שׁוֹטֵט same. Yalk. Gen. 101 עד שהיתה קומתו מְשׁוֹטֶטֶת בדמעות until his body swam in tears.

Hif. הַשְׁטִיט *to cause to swim, teach swimming.* Kidd. 30[b] אף הוא מַשְׁטִיטוֹ בנהר a father is also bound to have his son taught swimming; Tosef. ib. I, 11; Koh. R. to IX, 9 להושיטו (corr. acc.).

שׁוּט ch. same, *to roam, fly, swim, row.* Targ. Lam. III, 54 (h. text צמו); a. e.—Part. שָׁט, שָׁיְיט; f. שָׁיְיטָא; *pl.* שָׁיְיטָן. Targ. O. Num. XI, 8 שָׁיְטָן (ed. Berl. נפקון). Targ. Jon. I, 13; a. e.—B. Kam. 83[a] מֵישַׁט שיידא טובא וכ' (a dove) flies (for exercise) farther out, but fills her belly within fifty cubits (from the dove-cote). Ib. ומישט שלשים וכ' for exercise do they fly thirty Rises only and no more? Sot. 48[b] (transl. Deut. I, 44) כמא דנחזין דבריאתא ושיידן ברומי וכ' as bees rush forth and fly about on the heights of the world, and bring honey from the herbs of the mountains; a. e.

Pol. שׁוֹטֵט (with צינא) *to look up and down.* Targ. Y. II Gen. XXII, 10.

שׁוּט II (b. h. שׁאט; preced.) [*to make light of* (cmp. קָלַל,] *to despise, reject.* Tanh. Sh'moth 1 וְשָׁט את הבכורה and despised the birthright; (Ex. R. s. 1 ובזה).

שׁוּט ch. same. Targ. Gen. XXV, 34. Targ. I Sam. X, 27. Ib. XVII, 42 שַׁטְיָה (fr. שטי). Targ. Prov. I, 25 יְשַׁטְחוּן Ms. (ed. ושניחון); a. fr.—Part. שָׁט, שָׁאֵט, שָׁיֵיט, שָׁיֵט; f. שָׁיְיטָא; *pl.* שָׁיְיטָן. Ib. XI, 12. Ib. XXIII, 9 (ed. Wil. שָׁיֵט, corr. acc.). Ib. I, 7; a. fr.—Part. pass. שִׁיט, שָׁט. Targ. I Kings XVI, 31 (h. text נקל). Targ. I Sam. XV, 9 (h. text נמבזה). Targ. Ps. XV, 4 (h. text נבזה); a. fr.

Af. אֲשִׁיט same. Targ. II Sam. XII, 10. Targ. Prov. XV, 20. Ib. XIX, 16 (ed. Lag. מוֹשִׁיט, cmp. מוקים fr. קום); a. e.

Ithpe. אִתְשָׁט *to be despised.* Targ. I Sam. II, 30 יִתְשָׁטוּן (ed. Lag. יִשְׁתָּמוּן, Var. ישטחון, prob. meant for יתשט; h. text יקלו).

***שׁוּט** III (v. שׁוּט I) [*to move in all directions,*] *to strike, smear over, polish* with a fatty substance. Pes. 30[b] אין שָׁטִין ... ואם שָׁט Ar. a. Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 7; ed. שָׁט ... שָׁטִין), v. שׁוּט I; Zeb. 95[b] Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note). Bets. 34[a] Ar. (ed. טשרן).

שׁוּט ch. same. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 40 תשוטון (Ar. תטושון).

שׁוּט I, **שׁ' מִישׁוֹט** pr. n. pl. *Shoṭ-Mishoṭ, Samosata,* one of the fords of the Euphrates (v. Neub. Géogr. p. 331, a. Sm. Dict. of Gr. a. Rom. Geogr. s. v. Euphrates). Kidd. 72[a] ש' מ' בין וכ' Samosata is situated between the rivers (Euphrates and Tigris).

שׁוֹט II m. (b. h.; שׁוּט I) *rod, scourge.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 כך מדה ... ש' שישראל לוקין וכ' such is the rule going through all generations, the scourge (nation) with which the Israelites are smitten, will finally be smitten; Yalk. Ex. 265.

שׁוֹטָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 3 שַׁוְטָא Ms. (ed. שׁ', שָׁוְוָ). Targ. Y. Num. XXII, 27; a. e.—M. Kat. 28[a] bot. אחוי ליה ש' דנורא he (the angel of death) showed him a rod of fire.— *Pl.* שׁוֹטֵי, שׁוֹטִין. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) דנקטין לי בשתין ש' וכ' they urged me (the sun) on with sixty rods of fire and said to me, go, let thy light shine. Keth. 77[a] תא במילי תא בש' the one means force with words, the other, with rods.

שׁוֹטֶה m. (שָׁטָה) *madman, fool;* (of plants) *wild.* Ḥull. I, 1, a. fr. חרש ש' וקטן a deaf and dumb person, an insane person, and a minor. Y. Ter. I, 40[b] סימני ש' וכ' the symptoms of insanity. Tosef. Ter. I, 3 מצמים ש', v. חָלַם I. Yoma VIII, 6 כלב ש' a mad dog. Ab. IV, 7 רשע וכ' ש' is a fool, a wicked man &c. Sot. III, 4 חסיד ש' a foolish saint; ib. 21[b] היכי דמי חסיד ש' וכ' what is meant by a foolish saint? When, for instance, a woman is drowning in the river, and he says, it is not becoming to look at her and save her. Shebi. VII, 1, sq., v. לוֹחַ; a. v. fr.—בכור ש', v. בּוּכְרָא I.— *Pl.* שׁוֹטִים, שׁוֹטִין. Y. Ter. l. c. אפי' שוטה בש' וכ' not even the most insane person will do that. Ab. Zar. IV, 7 יאבד עולמו מפני הש' shall God destroy his world on account of the fools (who worship natural objects)? Ib. 54[b] וש' שקלקלו and the fools that do mischief must pay the penalty. B. Bath. 12[b] ונתנה לש' וכ' ... מיום שחרב since the destruction of the Temple, prophecy has been taken away from the prophets and given to madmen and children; a. fr.—Shebi.

Digitized by Google

IX, 1; Succ. 39b, v. יְרִבּוּז, a. שׁוֹטִים.—Fem. שׁוֹטָה. Ned. 35b שׁ' בין פיקחת בין שׁ' whether sane or insane. Ib. 36a; a. e.

שׁוֹטָה, v. סוֹטָה.

שׁוֹטַח, Y. Kidd. II, 62d שׁ' של שיער, v. שִׁיטָּח III.

שׁוֹטָיָא, v. שׁוֹטִיתָא.

שׁוֹטִין, שׁוֹטִים m. pl. supposed to be the name of *a plant, fenugreek*. Shebi. IX, 1; Succ. 39b (חשיש), v., however, יְרִבּוּז.

שׁוֹטִיתָא f. (v. שׁוֹט II) 1) *staff*. Targ. I Sam. XIV, 27 (Ar. שׁוֹטָא); 43. Targ. Jud. VI, 21 (Ar. שוטיא; some ed. שולטיתא).—2) *branch, twig*. Keth. 17a אתגיירא לירה שׁוֹטִיתֵיהּ וכ' the myrtle branch (with which he used to dance before bridal couples) was in the old man's favor (that a phenomenon occurred at his funeral), but some said שְׁטוּתֵיהּ his folly (v. שְׁבְשָׁא); others said שיטתיה, v. שִׁיטָּא. Sabb. 77b שׁ' שטותא the myrtle branch used at weddings is called *shoṭitha* as being *sh'ṭutha* (folly).

שׁוֹטְרִיתָא, v. שָׁטַר.

שׁוֹטָנָא, v. סָטָן II.

שׁוֹטָף* m. (שָׁטַף) *washed*.—*Pl.* שׁוֹטְפִין. Targ. Is. LIX, 3 (ed. Lag. 'שוח, corr. acc.; h. text נגאלו; cmp. נָגַל).

שׁוֹטֵר m. (b. h.; v. שָׁטַר) [*recorder, notary,*] *executive officer, overseer*. Tanḥ. Shof'ṭim 2 אם אין ש' כיון ... שיוציא ממנו וכ' when a person has been declared in court bound to pay to his neighbor: unless there is an executor to collect from him, the judge has no power &c. Ex. R. s. 1 חלך נוגש מצרי אצל ש' ישראל an Egyptian taskmaster came to the house of an Israelitish overseer. Deut. R. s. 5 ולא שופט ולא ש' יש לה and it (the ant) has neither judge nor officer; a. fr.—*Pl.* שׁוֹטְרִים. Ex. R. l. c., v. נָגַשׁ. Tanḥ. l. c. (ref. to Deut. XVI, 18) שופטים ... ש' אלו *shof'ṭim* are the judges, *shoṭ'rim*, the managers that lead the community; a. fr.

שׁוּי, שָׁוָה (b. h.) [*to join, combine,*] 1) *to be even, equal, alike*. M. Kat. 9b (ref. to Prov. III, 15) כל חפצך ... חפצי שמים יִשָּׁוו בה all thy affairs are not of equal value with her (the Torah), but heaven's affairs (pious deeds) are of equal value with her (you may interrupt study for pious works); וכתיב ... חפצי שמים לא ישוו בה but it is also written (ib. VIII, 11), 'and all affairs &c.' (which implies that) even heaven's affairs are not equal to her! Y. Peah I, 15d bot. חפציך וחפצי לא ישוו בה I sent thee something with which thy affairs and my affairs cannot compare; a. e.—Denom. שָׁוֶה, q. v.—2) (denom. of שָׁוֶה a) *to be of value*. Meg. 15b (ref. to Esth. V, 13) כל מלמד ... זה אינו שָׁוֶה לי this indicates that all that wicked man's treasures were engraven (registered) in the tablet on his heart, but when he saw Mordecai, he said, 'all this is of no value to me'.—b) *to value, weigh, consider*. Ib. 16a (ref. to Esth. VII, 4) צר זה אינו שוה בנזק וכ' this enemy has no consideration for the king's loss &c.

Hif. הִשְׁוָה 1) *to place side by side*. Y. Ber. I, 2c top זה שעומד ... צריך להַשְׁווֹת את רגליו he that stands up to pray must set his feet together.—2) *to make even, smooth, level*. Tosef. B. Kam. XI, 14 אם עתיד להַשְׁווֹתו וכ' if the hatcheller has to make the web even (cut away the protruding threads), he may take even a handbreadth (they belong to him); שֶׁיַּשְׁוֶנּוּ לאורכו וכ' he must shear it lengthwise, but not widthwise; B. Kam. 119b. Erub. 93a צריכה ה' if he made the posts even, i. e. made walls to connect them in one line. Succ. 19a כשה' את קרויו when he made its ceiling even, i. e. extended it in a horizontal direction over the whole building; a. e.—3) *to compare, make alike, place on a level standard*. B. Bath. VIII, 5 וה' לך את חבכור and made the first-born alike with them, i. e. assigned to him an equal share with his brothers. Nidd. 46b ה' הכתוב חקטן כגדול וכ' the Scriptural text places the minor on a level with the adult as regards the laws of &c. Y. Kidd. I, 61b bot. ה' חכתוב מצוה ... מצוה וכ' the Scripture puts the lightest command on a level with the most difficult (as regards reward). B. Kam. 15a; a. fr.—4) *to harmonize, find in harmony*. Gen. R. s. 34 שה' דיצו לדעת וכ' for he found his (Antoninus') opinion in harmony with the Scriptural intimation; ib. שהִשְׁוָה לדעת וכ' for he found it in harmony &c. Lev. R. s. 4; Yalk. Gen. 137 we are the majority בשבי מה אינכם מַשְׁווים (עצמיכם) עמנו לע"א why do you not accommodate yourselves to us with regard to idolatry? Ib. ומַשְׁוֶה אחה עמהן and dost thou create harmony among them (thy sons)? ש' ...להשוויה עמך וַהֲשָׁוֵה עם בניך instead of asking me to agree with thee, go and make harmony among thy sons; Lev. R. l. c. ש' שאתה משוה אותנו לך וחשוה את בניך; a. e.

Nif. נִשְׁוָה *to be compared, be equal*. Yalk. Ex. 244 להִשָּׁוות, v. נָוָה.

Pi. שִׁוָּה 1) *to place*. Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 (ref. to Ps. XVI, 8, sq.) ובשביל שׁשִׁוִּיתי וכ' and because I placed the Lord before me continually, therefore my heart rejoices &c.; a. e.—*2) [*to level obstacles, overcome temptations,*] *to achieve*. Tanḥ. Naso 28 (ref. to מצלית, Gen. XXXIX, 2) שִׁוִּיתָ מה שלא ש' וכ' thou hast achieved what Adam could not achieve (to resist temptation), v. שִׁיטָּה.

Nithpa. נִשְׁתַּוָּה *to be made alike; to join*. Num. R. s. 16[2] שאלו לא נִשְׁתַּוּוּ וכ' for if they had not joined the spies &c.; Tanḥ. ed. Bub. Sh'laḥ 20; (Tanḥ. ib. 11 שמעו).

שְׁוָא, שָׁוֵי ch. same, 1) *to be alike*.—Part. שָׁוֵי, שָׁוְיָא, שָׁוִי; *pl.* שָׁוְין, שָׁוִין. Targ. Y. Lev. XVI, 8. Targ. Y. Gen. I, 16. Targ. Ps. CXXXIX, 12; a. fr.—2) *to be worthy, deserve*. Targ. II Esth. II, 1.—3) *to do alike, retaliate*. Targ. Is. XVI, 6 (ed. Wil. שַׁוֵּי, *Pa.*). Targ. Job XXXIII, 27.—4) *to agree*. Y. M. Kat. III, 82a bot. לא ... שָׁוֵינָא לירה I do not like him, I do not agree with him (in age, temper, &c.); Y. Snh. I, 19a bot. לא שׁ' לירה (read: לא שַׁוְיָרה נא).—5) *to be appropriate, fitting*. B. Kam. 60b; Snh. 39a, v. תְּרֵי III.

Pa. שַׁוֵּי 1) *to level, smooth, spread*. Targ. Prov. VII, 16 (h. text רבד, v. מַשְׁוֵיתָא).—2) (corresp. to שׂוּם, שִׁית) *to place, set; to appoint, make;* (with ל־ or כ־) *to make alike, compare*. Targ. Ps. XXXIX, 9. Targ. Y. Lev. XIX, 14 (O. שׂוּם). Targ. Jud. VI, 19. Targ. Gen. XXI, 14. Targ. Ps.

Digitized by Google

LXXXI, 6; a. fr.—ש׳ לבא על *to care for, mind.* Targ. I Sam. IX, 20; a. e.—Y. Taan. II, beg. 65ᵃ (expl. Lam. III, 41) נְשַׁוֵּי...לכף ידינן וכ׳ let us make our hearts as even as the palm of our hand (remove all crookedness, cmp. פָּשַׁט, פְּשַׁט), and then (turn) to God in heaven; Lam. R. to l. c. לגבי וכ׳...נְשַׁוֵּוי. Kidd. 60ᵃ שַׁוּוּ נפשיהו כי שרגא וכ׳ they (the men who betrothed the same woman successively, to take effect after thirty, twenty, or ten days respectively) placed themselves in the same position as a pile of bricks, where each leaves room for the other. Keth. 22ᵃ שַׁוְיָא לנפשה חתיכה וכ׳ she declared herself a piece of forbidden food (she declared herself a married woman; therefore, she cannot be believed when she afterwards says that she is unmarried); ib. 23ᵇ אידך שַׁוְיֶתָא וכ׳ she herself made herself &c. (and a witness testifying to the contrary cannot affect her status). Ib. 3ᵃ, a. fr. שַׁוְיוּהָ רבנן וכ׳, v. בְּעִילָה. Hull. 97ᵇ שויוה רבנן כחתיכה וכ׳ the Rabbis declared that it should be considered as if it were a piece of a *n'belah* (v. נְבֵלָה); a. v. fr.—3) *to retaliate,* v. supra.

Af. אַשְׁוֵי 1) *to compare, consider as.* Targ. Job XXX, 19 (not אַשַּׁוּהּ); a. e.—Pes. 78ᵃ מַשְׁוֵי לירה ככדתור (or מְשַׁוֵּי, *Pa.*) considers it as clean; a. e.—2) *to consider, reflect on.* Targ. Ps. XLVIII, 10 (h. text דמינו).

Ithpa. אִשְׁתַּוִּי, אִשְׁתַּוְיָא, *Ithpe.* אִשְׁתְּוִי, אִשְׁתְּוָא 1) *to be placed, put.* Targ. Ez. I, 15; a. e.—2) *to be compared, be made like.* Targ. Ps. XLIX, 13. Ib. LXXXIX, 7; a. e.—3) [*to place one's self in position,* cmp. כּוּן *Pi.* a. *Hithpa.*,] *to be attentive, ready to obey.* Targ. Is. LXVI, 2; 5 (h. text תרד).—[Targ. Is. VI, 6 אשתוי Ar. a. ed. Lag., read: אשתדי, v. שְׁדִי.—Targ. Y. Deut. XXVIII, 34 משתוין some ed., read: משתטין, v. שְׁטִי.]

שְׁוִי, שְׁוִיי m. (preced.) *equivalent, value.* Y. Snh. X, 28ᵈ top בשְׁוִויו וכ׳...וחיתה חזקינה the elder woman sold him an object for what it was worth, but the young woman said, take it for less; (Bab. ib. 106ᵃ בְּשָׁוֶה); Sifré Num. 131. Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ top מעלה עמו בשְׁוִיוֹ וכ׳ he settles with the gentile partner for what it is worth, and gives half of its value to the priest; Tosef. Bekh. II, 1 בשְׁוִיוֹ. Keth. 67ᵃ תכניסה לו...והרי הוא כשוויו (read: בש׳) if the wife brought him (uncoined) gold, it is valued and charged to him for what it is worth (he need not add one third in his marriage contract, as he must do in the case of cash); ib. והרי הן בשְׁוִויהֶן and they are charged to him for their value; a. e.

שְׁוִי ch. same. B. Mets. 52ᵃ, v. עָשִׁיק II.

שָׁוֵי m., שַׁוְיָא I f. 1) part. of שְׁוִי, q. v.—2) = h. שָׁוֶה, *valued, worth.* Lev. R. s. 9; Yalk. Ps. 763, v. שׁוּם I ch. B. Mets. 7ᵇ כמה ש׳ וכ׳...שטרא דאית how much is a dated document worth, and how much one without a date? B. Kam. 85ᵃ, v. מַגָּן; a. fr.—3) *worth its money, cheap.* Ab. Zar. 34ᵇ דש׳ חמרא where wine is cheap.

שַׁוְיָא II, שַׁוְוָיָא, שִׁיוְיָא c., שִׁוּוְיָא, שִׁיוּוְיָא m. (שָׁוִי) [*that which is levelled, smooth,*] *couch.* Targ. Y. Deut. III, 11 (h. text ערש). Targ. I Sam. XX, 25 (h. text מושב). Targ. I Kings I, 47 (h. text משכב). Targ. Ps. IV, 5 שִׁיוּוְיכוֹן ed. Lag. a. oth. (some ed. שִׁירוּתְכוֹן). Ib. VI, 7; a. e.—*Pl.* שִׁוְוִין, שִׁוּוְיִין, שִׁי׳. Targ. Job XVII, 13.—V. תַּשְׁוְוִיתָא.

שְׁוִיאוּ f. (v. שְׁוִי) *reasonable price.* Targ. II Esth. III, 8, v. עִתְּקָא.

*שְׁוִירְדָּ, שְׁוָרְדָּ f. (v. שְׁוָה *Pi.* 2) *levelling, overcoming difficulties, achievement.* Tanḥ. Naso 28; ed. Bub. 32 (ref. to מצליח, Gen. XXXIX, 2) אין מצליח אלא ש׳ וכ׳ the root צלח means *levelling,* as we read (II Sam. XIX, 18) וצלחו וכ׳ they 'cut through' the Jordan.

שַׁוְיוּתָא, שַׁוְוָר׳, שַׁוְיָר׳, Targ. Y. Deut. XXVIII, 28, read: שַׁטְיוּתָא.

שׁוּדְחָתָא, v. שְׁוָתָא.

שְׁוִילְיָא, v. שְׁוַלְיָא.

שְׁוִילְנַאי pr. n. f. *Sh'vilnay,* colloquial name for a lewd woman. Snh. 82ᵇ (ref. to Num. XXV, 15) לא כזבי שמה אלא ש׳ (Ms. M. שוולאנאי Ms. K. שוולנאי; Ms. F. שולנאי, שלני) her name was not Cozbi but Sh.; ...והיינו דאמרי ש׳ מאי בעיא thence arose the proverb, 'between &c.', v. אִרְבָּנָא; Yalk. Num. 772 שְׁוַלְנַאי.

שְׁוִיסְקָאֵל pr. n. m. *Sh'visḳ'el,* a nickname for Ezekiel (v. next w.). Kidd. 70ᵃ.

שְׁוִיסְקִי m. pl. (Persian, v. Koh. Ar. Compl. s. v.) *roast.* Pes. 96ᵃ (of the *emurim* (v. אֲרִמּוּרִים) of the Passover sacrifice in Egypt) מאן לימא לן דלא עבדינהו ש׳ (...ש׳ עבוד) who tells us that they did not make a roast of them (and eat them)?—[B. Mets. 60ᵃ, Alf. Ms., v. שִׁיסְקִי.]

שַׁוְיְרֵי pl. n. pl. (cmp. שְׁוִירָא) *Shavviré* (Caravan Station). B. Mets. 18ᵃ a letter of divorce was found in which was written, בש׳ מתא וכ׳ at Sh. (which is) a place on the river (or canal) Rakhis. Ib.ᵇ top חיישינן לשני ש׳ we must apprehend the existence of two places by the name of Sh.

שׁוּיתְיתָאת, Targ. Ps. XXIV, 2 ed. Lag., v. שַׁיְתָאתָא.

שׁוֹךְ, v. סוֹךְ.

שׁוֹךְ *to be connected, attached.* B. Mets. 98ᵇ מִישַׁךְ, v. שָׁיַךְ.

שׁוּכָּא m. (שכך, v. סכך) *prickly bark.* Sabb. 20ᵇ (expl. לכש, ib. II, 1) ש׳ דארזא the bark of a cedar tree. Ib. ש׳ דארזא עץ וכ׳ but the bark of cedar is mere wood (and cannot be used as a wick)! Answ. בעמרניתא וכ׳, v. עַמְרָנִיתָא.—V. שַׁוּבָּא.

שׁוּכְבְּתָא, v. שִׁכְבְּתָא.

שׁוּכְתָּא, v. סוֹכְתָּא.

שׁוֹכְחָן m. (שָׁכַח) *forgetful.* Y. Peah I, 16ᵇ bot. [read:] חקב״ה אין לפניו שכחה הא בשביל ישראל נעשה ש׳ וכ׳ there is no forgetting before the Lord, but for Israel's sake he becomes forgetful, for we read (Mic. VII, 18, reading נֹשֵׂא, v. נָשָׂא) 'forgetting iniquity &c.'; Yalk. Mic. 559 שַׁכְחָן.

Digitized by Google

שׁוּכְלָא, v. סַכְלָא.

שׁוּכְלָתָן, v. סוּכְלָתָן.

שׁוּכְתָּא m. (*Shaf.* of נְכַת; v. שחך) *corrosion, rust* (cmp. Lat. morsus). Sabb. 65ª אלא משום ש' וכ' but (if a coin is chosen to be put on a callus on the sole of the foot) on account of the corrosion (which softens the callus), let a metal foil be used!

שׁוּל, *Hithpol.* חִשְׁתּוֹלֵל, v. שָׁלַל II.

שׁוּל m. (b. h.; cmp. שָׁלַל I, a. Arab. *savila*) [*that which hangs on, attachment,*]; *du.* שׁוּלַיִם, *pl.* שׁוּלִים 1) *skirts* of a garment. Yalk. Deut. 829 שׁוּלֵי חמיגל ... פעמונים the bells which the high priest wore on the skirts of his cloak.—2) *lower part of the body, abdomen, buttock;* contrad. to פה. Ohol. XI, 7 שׁוּלָיו ... שהטומאה for the uncleanness (which the animal swallowed before it died) is assumed to take its way by its abdomen (and not through its mouth).—3) *rim at the bottom* of a vessel, *saucer attached* to the vessel; in gen. *the bottom, rest* of a vessel. Kel. XXX, 1 שולי קערה וכ' the lower part of a (broken) vesssel or of a salver of glass, which one made available for use. Sabb. 30ª כשולי קדרה ... נהפכו פני the faces of David's enemies turned (black) like the bottom of a pot; Y. Ḥag. II, 77ᵈ, v. שָׁחַר II. Ohol. IX, 13 תיתח עומדת על שׁוּלָיהּ והיא כלי if the vessel stands on its rest, and it is available as a vessel (not defective). Tosef. ib. X, 3 היו שׁוּלָיו חדין וכ' if its rim at the bottom is sharp (not rounded), and there is not a handbreadth between its rim and the ground. Ib. 2 עמוד ... שולית של זו על פיה וכ' a column of pots..., the bottom of one on the mouth of the other &c. Dem. VII, 2 בשולי חכוס ... מה what I intend to leave (of the wine) at the bottom of the cup; a. v. fr.

שׁוּלָא, *pl.* שׁוּלַיָּא, v. שׁוּלָא.

שׁוּלְגָא, v. אַשְׁלָגָא.

שׁוּלְחָן, שֻׁלְחָן m. (b. h.; שָׁלַח, v. Ges. Thes. ed. Rödiger s. v.) *plate, table.* Ab. Zar. 68ᵇ, a. fr. עולה על ש' של מלכים is brought up on the royal table (is considered a delicacy). Y. Kidd. IV, beg. 65ᵇ גירי שׁוּלְחַן מלכים proselytes who joined for the sake of the royal table (to be members of the royal household); Yeb. 24ᵇ, v. שׁוּם II. Ab. III, 3 שלשה שאכלו על ש' אחד ... משׁוּלְחָנוֹ של מקום when three persons eat at the same table, and hold conversation about the Law, they are considered as if eating from the table of the Lord (the altar), opp. זבחי מתים. Ber. 55ª; Ḥag. 27ª שלחנו של אדם וכ', v. כָּפַר. Bets. 20ᵇ שלא ידאג שׁוּלְחָנְךָ מלא וכ' lest thy own table be full, and thy Master's table (the altar) be empty. Kidd. III, 2 ואם תראה על ש' וכ' but if (he is a banker and) shows her the stipulated amount on the table (the money not being his own), she is not betrothed; a. fr.—Esp. *the table for the show-bread in the Temple.* Ḥag. III, 8. Men. XI, 5; a. fr.—*Pl.* שֻׁלְחָנוֹת, שֻׁלְחָנֵי. Ib. 7. Shek. VI, 4 שלשה עשר ש' וכ' there were thirteen tables in the Temple. Ib. I, 3 בחמשה עשר בו ש' היו יושבין וכ' on the fifteenth of Adar changing tables were put up in the city, on the twenty-fifth, in the Temple; a. fr.

שׁוּלְחָנִי m. (preced.; cmp. τραπεζίτης) *money-changer, banker.* Tosef. Sabb. I, 8 ולא חש' בדינר וכ' nor must the money-changer (go out shortly before the Sabbath begins) with a Denar suspended from his ear; Sabb. 11ᵇ; Y. ib. 3ᵇ top. Num. R. s. 4 (interchanging with כרספסס). v. קָטְבִּילְטִין. Tanḥ. Balak 4; Num. R. s. 20 (ref. to בַּדִּיה. Num. XXII, 5, v. פְּתוֹרָא I) (כ) ש' הדה שהיו וכ' he was (like) a banker, for the kings of the nations consulted him &c., v. רָצַץ; a. fr.—*Pl.* שׁוּלְחָנִין. Y. Shek. I, end, 46ᵇ ש' חיו נוטלין וכ' the money-changers took it (the agio of exchange) for their labors.

שׁוּלְטִירְתָּא* f. (שָׁלַט) (*the officer's*) *rod.* Targ. Jud. VI, 21 some ed., v. שׁוֹטִירְתָּא.

שׁוּלְטָן, v. שִׁלְטוֹן h.

שׁוּלְטָנָא, שׁוּלְטָן m. (preced.) 1) *power, office, rulership.* Targ. O. Gen. XXXVII, 8. Ib. XLIX, 10 (ed. Vien. שָׁלְטָנָן). Targ. Mic. V, 1. Targ. Job XXV, 2; a. e.—2) *ruler's staff, rod.* Targ. O. Ex. XXI, 20 (ed. Vien. שָׁלְ'; h. text שבט). Targ. Is. X, 5; a. e.—*3) *ruler.* Targ. Ps. LXIX, 16 Ms. (ed. מצולתא) [read:] לא יסלכם למחפי עלי מצולתא ש' חסין and may no mighty ruler swallow me up by making the deep to cover me up; h. ואל תבלעני מצולה).

שׁוּלְטָנוּת, שָׁלְ', שׁוּלְטָנוּתָא f. (preced.) *rulership, office.* Y. Ab. Zar. III, beg. 42ᵇ אם ... שהן של ש' if it is sure that they (the images) represent officers, opp. של מלכים royal images (which are worshipped). Gen. R. s. 68, end (ref. to Gen. XXVIII, 12) שׁוּלְטָנוּתָן גוטרת בהן ... אלו שרי that means the genii of the four empires whose power is complete through them (?).—*Pl.* שׁוּלְטָנִיּוֹת, שָׁלְ'. Ib. s. 82 הד מלכיות וש' רוצות וכ' (not ושלטנות; ed. Wil. ושלטוניות, corr. acc.) royalties and governorships were anxious to be connected with them, v. שִׁלְטוֹן.

שׁוּלְטָנוּתָא, שָׁלְ' ch. same. Targ. Job XXV, 2 (sec. vers.). Targ. Ps. CXLV, 13. Targ. Koh. VI, 3.

שׁוּלְטָתָא f. pl. (שלט) *posts* (?). Lam. R. to I, 1 רבי ארבעה ארזין ארבעתי ש' דערסא (2 חד כות') the four cedars (in the dream) mean the four posts of the bedstead; (Y. Maas. Sh. V, end, 55ᶜ שיטחיה), v. שִׁירְטָא.

שׁוֹלְיָא, שׁוֹלְיָה m. (שול, cmp. שפל, v. Barth Et. St. p. 31) *servant, apprentice.* Pes. 108ª דנגרי ש' (Ms. M. שׁוֹלֵיְלְיָא; Ar. שָׁוַר) carpenters' apprentice; Macc. 8ᵇ. B. Kam. 32ᵇ bot. דנפחי ש' (Ms. M. שׁוּרְלִיא; Ms. R. שׁוֹלֵילָא) smiths' apprentice.—[Sabb. 96ᵇ (in Hebr. dict.) שָׁוְוֹלְיָחֵן Ar.; (Ms. M. שׁוֹלַיְלְיָחֵם, Ms. O. שׁוֹלַיְלְיָחֵן, שׁוֹוְלַיְחוּ; שׁוֹוְלַיְחֵן; v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לשואליהן) their apprentices, v. שָׁאַל.]

שׁוּלְלָא m. (שלל; cmp. שַׁלְשֶׁל I) *foot-chain.*—*Pl.* בִּשׁוּלְלַיָּא Targ. Mic. I, 8 בש' (ed. Lag. בשׁוֹלַיָּא) in chains (h. text שׁוֹלֵל; cmp. Targ. Job XII, 17).

שׁוּלְשָׁלְתָּא, שׁוּלְשָׁלָא, שׁוּלְשִׁילְתָּא, v. שַׁלְשְׁלָתָא.

שׁוּלְמִי, חַשׁ' pr. n. pl. *Shulami, Hash-Shulami,* twin-

Digitized by Google

town of N'miré, v. נְמִירֵי. Tosef. Bekh. VII, 3; Bekh. 55a שׁלומי של נמר (corr. acc.); Y. B. Bath. III, 14a top שְׁלוֹמִי.

שׁוּלַמִּית *f. the Shulamite*, one of the personages of Solomon's Song; (homiletics) *symbolic name of Israel.* Cant. R. to VII, 1; a. e.

שׂוּם, שִׂים (b.h.; v. סוּם) *to place, put, appoint, make.* Ber. 39b שַׂמְתָּ שלום וכ' thou hast made peace between the scholars. Mekh. B'shall. introd. במקום חזה שָׂמוּהוּ in this place they (the Egyptians) have put him (Joseph). Ber. 28b שׂמת חלקי וכ' מודה...I thank thee, O Lord, that thou hast appointed my lot to be with those who sit in the school-house, and not with those who abide at the corners (idlers); a. fr.

Hif. הַשִּׂים same. Yeb. 45b שאחה מַשִּׂים, v. מָשִׂיתָ. Ber. 16b והָשִׂים חלקנו וכ' and that thou mayest place our lot in paradise. Ib. שחשים שלום וכ', v. הֲמֵילָא. Snh. 99b כל עסק בתורה...משים שלום וכ' whosoever is engaged in the study of the Law for its own sake, causes peace to reign &c.; a. e.

שִׂים, שׁוּם ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 14 (v. סוּם I ch.; Y. וְתַשְׁוּוֹן). Targ. O. Gen. L, 26 (ed. Berl. וסמוהי); Y. II ושמוהי (Y. I ושַׁוּוֹן). Targ. Prov. XXII, 17. Ib. XXIV, 32; a. fr.—V. סוּם I ch.

Ithpe. אִתְשָׂם *to be placed.* Targ. Hag. II, 15. Targ. Esth. IV, 3.

שׁוּם I (cmp. preced.) [*to arrange;* cmp. עָרַךְ, סָדַר,] *to value, estimate; to mark, name.* Gitt. V, 1; Tosef. Keth. XII, 2 שָׂמִין לתן, v. עִיהִידִית. Keth. 67a, v. שְׁוִי. Macc. 3a כיצד שמין how do we assess (the fine)? Y. Kidd. I, 60d bot. (expl. נעשת דמים באחר, Mish. 6) דבר שהוא צריך לָשׂוּם that which has to be prized (which is not itself a standard value). B. Mets. IX, 3 חמקבל...שמין אותה וכ' if one rents a field on shares and lets it lie waste, we estimate how much it ought to yield &c. Tosef. ib. IX, 9 חָשַׂם, v. שׂוּם II; a. v. fr.—M. Kat. 5a (ref. to וְשָׂם, Ps. L, 23) כל חָשַׂם אורחותיו וכ' he who calculates his ways (weighs the consequences of his doings) will be allowed to see the salvation of the Lord (in the hereafter); אל תקרי וְשָׂם אלא וְשָׁם וכ' read not *v'sam* but *v'sham* &c.; Sot. 5b; Yalk. Ps. 763; (Lev. R. s. 9 דְּשָׂרִים אורחיה).—Part. pass. שׂוּם; f. שׂוּמָה; pl. שׂוּמִים; שׂוּמוֹת. Tosef. B. Kam. X, 1 רואין אותן כאילו הן ש' we consider them (the forcibly taken animals) as if they had been valued (sold for their value) with others, i. e. the robber pays the value of the animals as it was at the time of the robbery; B. Kam. 95a כאילו הויא שומה אצלו בכסף as if the animal had been sold at its value to him (the robber), for cash; ib.b שומא (Chald. form); ib. רואין...ש' אצלו למחצה וכ' we consider it, as if it had been valued &c., for the purpose of establishing the additional amount which he has to pay for the increase in value, which is either one half, or one third, or one fourth (according to local usage). Arakh. 21b וכך הויא שומה וכ' Rashi (ed. שומא) and so much has it been appraised; whosoever wishes to buy &c.; a. e.

Nif. נִשְׂוּם *to be valued, assessed.* Kidd. 28a, v. דָּמִים. Keth. 66b המתקבל...במנה הנִּשׂוּם when saying 'for each Maneh' (Mish. VI, 4), does that mean for each Maneh as it is valued (by the woman's relatives), or for each Maneh with which he charges himself (one fifth less)?, v. שׂוּם II; a. e.

שׂוּם ch. same.—Part. שָׂיֵים. Lev. R. s. 9 (ref. to וְשָׂם, Ps. L, 23, v. preced.) דשיים אורחיה סגי שור (some ed. שגי) he who calculates his way, will be worth much; Yalk. Ps. 763 שגי שור. B. Kam. 47a שָׂיֵימְנָא לך פרה...I injured a pregnant cow of thine, and I will estimate (and pay thee) the value of a pregnant cow; a. e.—Part. pass. שׂוּם; f. שׂוּמָא, v. preced.

Pa. שַׂיֵּים *to tax, impose fine.* Lam. R. to II, 1 (expl. ריעיר, ib.) איך ש' ח' ברוגזיה וכ' how heavily the Lord in his anger taxed the daughter of Zion!, v. חוּב ch., a. עִיר.

שׂוּם II m. (preced.) 1) *valuation, estimate.* B. Kam. I, 3 כסף ש', v. שָׁוֶה. Tosef. B. Mets. IX, 9 חשם קמחו...את שׂוּמוֹ וכ' if one prizes (and buys) his neighbor's standing corn as ten Cors of wheat, and it yields less or more, the seller has to deliver the estimated quantity (no more nor less); Rabbi Judah says, עשה בפחות נותן לו את שומו וכ' if it yielded less, he has to deliver the estimated quantity, if more, he has to deliver whatever it yielded; a. fr.—Esp. *the description and valuation of seized property* and its advertisement for public sale. Arakh. VI, 1 ש' היתומים שלשים יום the advertisement of orphans' property must be made thirty days in succession (before the sale); Tosef. ib. IV, 1. Tosef. Keth. XI, 2; B. Bath. 107a שלשה שירדו לש' וכ' if of three experts called to appraise seized property, one says, it is worth a Maneh &c.; a. fr.—2) *appraised goods brought into marriage by the wife.* Keth. VI, 3 (66a) פסקה...וכנגד הש' וכ' if she promises to bring him a thousand Denars, he must obligate himself for fifteen Maneh (as her jointure); but for appraised goods brought to him, he obligates himself for one fifth less than the appraised value. Ib. ש' במנה ושוה מנה וכ' (Y. ed. ש' מנה) if the agreement reads, 'the goods are charged to the husband for one Maneh and worth a Maneh', he can claim only one Maneh's worth of goods; ש' במנה תיא וכ' but if it reads merely, 'the goods are charged for one Maneh', she must bring in the value of thirty-one Selaim and one Denar (Tosaf.; differ. in Rashi). Tosef. ib. VI, 6 מקום...מן הש' וכ' where the usage is not to charge the husband less than the appraised value &c.; a. fr.—3) (Chaldaism) *name, title;* לְשׁוּם *in the name of, for the sake of, for the purpose of, in the capacity of.* Gitt. IV, 4 אם לש' עבד וכ'...עבד if a slave was taken captive, and some one redeemed him: if he redeemed him as a slave, he may be held as a slave (of his redeemer), if as a freed man &c. Ib. III, 1 כל גט שנכתב שלא לש' אשה a letter of divorce not written with the intention to be used for a special woman. Ib. VIII, 5 כתב לש' מלכות אחרת if a letter of divorce is dated in the name of a strange government; (Bab. ed. 79b שארנה חוגנת, v. תּוּגָּן). Yeb. 24b איש שנתגייר לש' אשה a man that embraced the Jewish religion for the sake of a woman; שולחן מלכים לש' for the sake of the royal table (v. שׁוּלְחָן); עבדי שלמה לש' for the sake of being one of Solomon's servants; a. v. fr.—

Digitized by Google

[Ib. 47b לשם שפחות in her capacity as a slave; לשם שחרור with the purpose of making her a freed woman; a. fr.]—מְצֻוּם a) *in the name of.* Maas. Sh. III, 6 ר״ש ... מש׳ ר׳ יוסי R. S. ben J. says in behalf of R. José (quoting R. J. as author). Eduy. VIII, 5; a. v. fr.—b) *because of, as coming under the category of; for the sake of (preventing).* Bets. 2b, a. fr. מש׳ גודח, v. גָּזַר. Sabb. 17b מש׳ שמנן, v. גָּזַר. Ab. Zar. 26a, a. fr. מש׳ אירבח, v. אֵרְבָּה. Sabb. 70b מש׳ ... כלום פריש does any one abstain from doing a thing on the Sabbath for any reason but because of the prohibition of labors, and does one abstain from any labor for any reason, but because of the Sabbath? Ib. 73b חייב מש׳ נוטע is guilty, because the act comes under the category of planting. Kil. I, 9 אינו חושש לא מש׳ כלאים וכ׳ he need not hesitate to use it either on the ground of forbidden mixture, or on the ground of the Sabbatical year (in which planting is forbidden), or because it is subject to tithes. Ib. IX, 8 אין אפור מש׳ וכ׳ nothing is forbidden as mixture of wool and linen unless it is spun &c.; a. v. fr.—Ber. 5b מש׳ תורה דלא וכ׳ (dost thou weep) on account of the Law, that thou hast not attained much?; או מש׳ מזוני or on account of thy support (that thou art poor)?—משום שֶׁ־, (Chald.) על שום שֶׁ־; מש׳ דִּ־ (Chald.) על ש׳ ד־ *because.* Pes. X, 5 פסח על ש׳ שפסח וכ׳ the Passover sacrifice is eaten, because the Lord passed over &c. Y. Naz. II, beg. 51d מש׳ שחוציא וכ׳ because he uttered the word *nazir.* Keth. 63b מש׳ דרב זבידא וכ׳ because Rab Zebid is a great man &c.; a. v. fr.

שׁוּם ch. same, *name.* Targ. Gen. II, 11. Targ. Y. ib. V, 2. Targ. I Chr. XVI, 2; a. fr.—V. שְׁמָא.—עַל ש׳, מִ־ש׳, v. preced.

שׁוּם III m. (b. h.) *garlic.* Maasr. V, 8, v. בְּצִי II; Tosef. ib. III, 14 איזהו ש׳ בעל וכ׳ what species of garlic is named Baal (bek) garlic?, v. זוּר II. Ber. 51a. Kil. I, 3 חש׳ והשומנית (garden) garlic and wild garlic; Tosef. ib. I, 2; a. fr.—*Pl.* שׁוּמִין. Sabb. 118b; a. e.

שׁוּמָא I m., **שׁוּמָה** I f. = h. שׂוּם II, 1) *estimate, appraisement,* esp. *the appraisement of valuables brought into marriage by the wife.* Keth. 66b ש׳ רבה an appraisement of great proportions, ש׳ זוטא of small proportions; ש׳ דידה her appraisement (made in her paternal home).—2) *settlement, compromise.* B. Bath. 107a (if three appraisers differ) נושין ש׳ ביניהן ומשלשין we compromise between them by taking the difference between the highest and the lowest estimates and dividing it by three, i. e. by adding one-third of the difference to the lowest estimate; Tosef. Keth. XI, 2 נושין אותה ש׳ ושמין אותה שליש ed. Zuck. (Var. נושין שׁוּמָה ביניהן וכ׳; oth. ed. נושין אותו ש׳ ביניהן ושמין אותן שליש). [B. Kam. 95b, a. e. שומא, v. שׂוּם I].

שׁוּמָא, שׁוּמָה II f. (שׂוּם I; cmp. סִימָן) *mark, mole, wart.* Nidd. 46a בן חמש שנים ... ש׳ if a child nine years old has two hairs (under the arm &c.), it is a mole (and no sign of puberty); Y. Yeb. X, 11b bot. Y. Kidd. II, 62d ש׳ שאין בה שיער a mole with no hair; Tosef. Keth. VII, 9; Keth. 75a. Tosef. Yeb. XIV, 4 מכירין על ש׳ we accept testimony (of a husband's death) on identification by a mole; B. Mets. 27b; Yeb. 120a. Ib. בצורת בבן גילו ב׳, v. גִּיל II. Tosef. Bekh. V, 5. B. Mets. l. c. סימן מובחק הוא ב׳ they differ as to whether a mole can be considered a distinguishing mark for identification; a. fr.

שׁוּמָא ch. same, v. סְמָא II.

שׁוּמְדָּא, v. שָׁמְדָא.

שׁוּמָה, v. שׁוּמָא.

שׁוּמָה, v. שְׁרָמָה.

שׁוּמְמִירָה, v. שׁוּמְרָה.

שׁוּמֵרָה, v. שׁוֹמֵרָה.

שׁוּמָן m. (שָׁמַן) *fat.* Sot. IX, 12 (with the destruction of the Temple) ניטל שומן חפירות the fruits lost their fatness. Ib. 13 המעשרות נטלו את ש׳ החרגן when the tithes ceased, the corn lost its fatness. Bekh. 18a ש׳ ידוע ביניהן the fatter of the two animals remains under litigation, v. שָׁמַן. Y. B. Kam. IX, beg. 6d מחזיר לו את ש׳ he must make restitution for the fat animal (as it was before it deteriorated); a. fr.—Esp. *the permitted fat of animals,* contrad. to חֵלֶב. Ker. IV, 1 ש׳ וחלב לפניו if a person had before him permitted fat and forbidden fat. Lev. B. s. 22 את החלב התרתי לך את ש׳ (I forbade thee) *ḥeleb,* and (as an offset) I allowed thee *shuman*; a. fr.—Ab. Zar. 35b ש׳ חזר lard; Ḥull. 91a שׁוּמְנוֹ (Ms. M. שׁוּמְנוֹ) the fat on the sinew of the hip; ib. 92b (Ms. M. שום, a. once שמ); Pes. 83b שמ׳.

שׁוּמְנָא ch. same. Targ. Y. Num. XI, 8 (h. text שמן). Targ. Jud. III, 22. Targ. Ps. LXXIII, 7.—Ḥull. 111a מחלא ש׳ וכ׳ the milt is mere fat (a glandular substance with no large blood-vessels).

שׁוּמְנוּנִיתָא f. same. Targ. Y. I Lev. VII, 30 (a gloss to תרבא).—V. שַׁמְנוּנִיתָא.

שׁוּמְנִית f. (שׂוּם III) *wild garlic.* Kil. I, 3, Tosef. ib. I, 2 (Var. שמנים, corr. acc.).

שׁוּמְעָנָא m. (שָׁמַע) *reputation.* Meg. 25b, v. סַנֵּי. Ib. דשפיר שׁוּמְעָנֵיה who is well spoken of. M. Kat. 17a.

שׁוּמְפוֹזִין, a corrupt. of טוֹפָזִין m. (τοπάζιον) *topaz.* Ex. R. s. 38, end (corresp. to h. פטדה; v. LXX Ex. XXVIII, 17).

שׁוֹמֵר m. (b. h. שָׁמַר; שָׁמַר) *watchman, guard, keeper.* Y. Taan. I, 64a top (expl. Is. XXI, 11) מה מילל ש׳ השולמים what did the keeper of the world say? Lev. R. s. 36 מה גפן זו חש׳ שלה עומד למעלה וכ׳ as the guard of the grape vine (vineyard) stands high (in the שׁוֹמֶרֶת), so is Israel's guard above. Ḥag. 15b אפי׳ ש׳ חפחח וכ׳ even the gate-keeper (of Gehenna) could not stand before thee; a. fr.—Esp. *one in whose charge an object is given, bailee,* ב׳ חנם an unpaid bailee; ש׳ שכר a paid trustee. B. Mets. 93b; a. fr.—[Shebu. VIII, 1; B. Mets. VII, 8 בישא שכר, sub. שומר].—Trnsf. *that part of a plant* or *of a body which serves as a protection* (e. g. leaves, skin). Ber. 36b הדא

Digitized by Google

אמרינן דנעשה ש' לפירי וכ' we call a part of a plant a guard of the fruit only, if the plant dies when the guard is removed. Ukts. I, 1. Ḥull. 119b ש' בשדרה משום it refers to the stem of an ear, and because it is 'a guard'; a. fr.—*Pl.* שׁוֹמְרִין, שׁוֹמְרִים. B. Mets. l. c. שׁוֹמְרֵי פֵּרוֹת וכ' watchmen of fruits may eat (of them) by local usage, but not by Biblical law. Ib.; Shebu. l. c. ארבעה ש' תן וכ' these are four classes of bailees. Ib. 49b ש' שבועת the oath required of bailees (Ex. XXII, 9 sq.); a. fr.

שׁוּמָר m. *fennel* (v. Löw Pfl., p. 382 sq.). Y. Kil. I, 27a bot. ש' וכרפס מה נפיק מנהון פיטרוסילינון quot. in B. S. to Kil. I, 4 (ed. corrupt) what comes out of mixed seeds of fennel and parsley? Rock-parsley.

שׁוּמָרָה, (שׁוּמְרָה) ch. same, or *dill*. Y. Dem. I, 21d top שמירה (corr. acc.), v. גּוֹפָן. Ib. ש, שמר מרה וכ', v. מָחַל I.

שׁוּמָרָה, שׁוּמֶרֶת f. (שָׁמַר) *watch-shed, watch-tower, lodge*. Kil. V, 3. B. Bath. IV, 8 (68b) חש' שאינה עשויה בטיט (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) a watch-shed not plastered with clay (movable). Ib. 69a חשומי'.

שׁוּמְרוֹן, v. שֹׁמְרוֹן.

שׁוּמְשׁוּם m. (prob. fr. שֶׁמֶשׁ) [*sun-flower,*] *sesamum, sesame* (Assyr. *šamaššamu*). T'bul Yom I, 5 ed. Dehr. (ed. שַׁמְשׁוּם). R. Hash. 13a; Men. 103b כבריצה חסר ש' the size of an egg less that of a sesame seed. Ib. 16b חקטיר ש' לאכול ש' if he burnt (the handful of the offering), the size of a sesame grain at a time, or with the intention to eat (the remainder), a sesame grain at a time; a. e.—Mostly *pl.* שׁוּמְשְׁמִים, שׁוּמְשְׁמִין. Shebi. II, 7. Ḥall. I, 4. Mekh. Bo, s. 8. Sifré Num. 146. Sabb. II, 2 שמן ש' sesame oil (used in lamps). Tosef. ib. II, 3 מה יעשו ... שמן ש' what shall the Babylonians do who have nothing but sesame oil? Y. Yoma II, 39c top אפי' ש' even as much (of the incense) as the size of a sesame seed.

שׁוּמְשׁוּק f. (cmp. Gr. σάμψυχον) *Marjoram*, a species of hyssop. Sabb. 109b (expl. אזוב) ש' (Ar. שמשק). Ib. ושו' ... חכי and *shumshuḳ* is found to have that shape (as the Biblical hyssop is described to have).

שׁוּמְשָׁמָא m. = h. שׁוּמְשׁוּם, *sesame* or *poppy*. Sot. 3b, v. זְנִיטָא, a. fr. הוּקְפָא.—*Pl.* שׁוּמְשְׁמֵי. Ber. 38a דש' קא אמרת וכ' (Ar. רשושמי) by בְּרִיפָא do you mean a preparation of sesame (or poppy) seeds, or of safflower? M. Kat. 12b למיעקר ש' to pluck sesame plants (during the festive week). Ib. לנדוי ... ש', v. נְדוֹי. Sabb. 23a משחא דש' sesame oil; a. e.

שׁוּמְשְׁמִין, שׁוּמְשְׁמִים, v. שׁוּמְשׁוּם.

שׁוּמְשָׁמָא m. (transpos. of משמש, cmp. שַׁמָּשׁ) [*the busy one,*] *ant*. Targ. Prov. VI, 6 (ed. Lag. שומשמנה; Ar. everywhere שׁוּמְשָׁמָנָא).—Sabb. 66b, v. גַּמְלָנָא. Yeb. 76a (ed. שׁוּמְשָׁנָא). Ib. 118b; Keth. 75a, v. כּוּרְסְיָא.—*Pl.* שׁוּמְשְׁמָנֵי. Targ. Prov. XXX, 25 (Ms. שׁוּמְשָׁנֵי).—Ned. 24b ש' קינא an ant nest.

שׁוּמְשָׁנָא, v. preced.

שׁוֹנֵא m. (b. h. שׂוֹנֵא; שָׂנֵא) *hater, enemy*. Snh. III, 5 האוהב ושו' a friend and an enemy (are disqualified as witness or judge); ש' כל שלא דבר וכ' an enemy is he who has not spoken to the person concerned for the last three days on account of his hostility. B. Mets. 32b אוהב לפרוק ושו' לטעון מצוה בש' וכ' if there is a friend that needs help to unload, and an enemy that needs help to load, it is proper to help the enemy in order to bend his animosity. Ib. ש' דקרא the case of the enemy mentioned in the Scripture (Ex. XXIII, 5, where the release of the beast is concerned), ש' דמתניתן that of our Boraitha (just quoted). Ab. d'R. N. ch. XXIII מי שעושה שׁוֹנְאוֹ אוהבו ed. Schechter (a hero is he) who makes his enemey to be his friend; a. e.—*Pl.* שׁוֹנְאִין, שׁוֹנְאִים. Sot. 9a משה ודוד שלא שלטו שׁוֹנְאֵיהֶם וכ' Moses and David over whose works their enemies got no control; a. fr.—Succ. 29a, a. fr. שונאיהם של ישראל euphem. for *Israel*.

שׁוֹנָאנָא m. (Pers. šnan) a kind of *alkali*. Sabb. 90a, v. אַשְׁלָנָא.

שׁוּנָּה, v. שׁוּנִּית.

שׁוּנְיָא pr. n. pl. *Shunya* in Babylonia. Kidd. 72a; Y. ib. IV, 65d top שׁוּנְיָא; Y. Yeb. I, 3b top שנירי עוניא (corr. acc.).

שׁוּנִּית f. (denom. of שֵׁן; v. מְשׁוּנְיָתָא) *cliff, rocky bluffs*. Ohol. XVIII, 6 ואיזה הש' וכ' how far is it called *shunnith* (for ritual purposes)? As far as the sea comes up when it is rough. Y. Shek. VII, 50c bot. שׁוּנַּת הרים, שׁוּנַּת חנהר; Tosef. B. Mets. II, 2 Var. שָׁנִּית, v. שְׁנוּנִית.

שׁוּנִּירְתָא ch. same. Koh. R. to XI, 1; ib. to V, 8 שׁוּנְיָתָא, v. מְשׁוּנְיָתָא; Lev. R. s. 22; Num. R. s. 18 (some ed. שינורתא, corr. acc.).

שׁוּנָּרָא c. (contr. of שנוור; שָׁוַוּר; cmp. צִינּוֹק, צִינָּר; Arab. *sinnaur*) *cat*. Targ. II Esth. I, 2.—Ḥull. 53a ש' ספק ... if it is doubtful whether it was a dog or a cat that attacked the fowls. Ib.b Snh. 105a, v. בַּרְכּוּשְׁתָּא. B. Mets. 97a; a. e.—Ber. 56b שׁוֹנְרָא נעשה לו שינור רע ... הרואה חתול Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.; ed. שונרא נעשה לו שירת נאה ... שינרא שינור רע שירת נאה) if one sees a cat in his dream, in a place where they call it *shunnara*, it means that a bad change is prepared for him; where it is called *shurana*, it means a sweet song (joy) &c.—*Pl.* שׁוּנָּרִין, שׁוּנָּרֵיא. Targ. II Esth. l. c. (in a corrupt sentence, v. מוס ch.).—Ber. l. c. Ms. F.—*Fem.* שׁוּנַּרְתָּא. Ib. 6a.

שׁוּנְתָא, v. שׁוּנִּירְתָא.

שׁוּסְכִי, v. שִׁיסְכִי.

שׁוּסְתָּג, שׁוּעְתָּג m. (v. Koh. Ar. Compl. s. v.) *a piece of cloth*. Gitt. 69b Ar. (ed. שׁוּעְתָּג).

שׁוּעַ (cmp. שׁעע) 1) *to be smooth, soft;* trnsf. *to be discouraged, to despair* (cmp. מָסַס). Gen. R. s. 44 (ref. to תשתא, Is. XLI, 10) חירה לבו ... אל תשתא ... לא תָשׁוּעַ his heart was

Digitized by Google

soft as wax, and the Lord sent him two angels ...; to this refers what is written *al tishf'a*..., be not soft (despair not); Yalk.ib. 115 אל תְּשׁוּעָ אל ירא לבך לשעוה be not soft, let thy heart not turn into wax (cmp. Ps. XXII, 15); Gen. R. s. 65; (Yalk. Is. 313 אל תירא ואל תשתע.—2) [*to smooth,*] *to card, hackle.*—Part. pass. שׁוּעָ, *pl.* שׁוּעִין. Kil. IX, 8, a.e., v. נוּז. Ib. 9 מפני שחן ש׳...לבדים felt clothes (of mixed material) are forbidden, because they are carded. Y. ib. IX, end, 32ᵈ דעוין אמרין תא שָׁע מוחר we might have thought, but if one cards (wool and linen together), it is permitted; v. שַׁעֲטְנֵז.

Pi. שִׁיעַ *to make slippery, cause to slip* (cmp. חָלַק). Gen. R. s. 77 end (expl. ותקע, Gen. XXX, 6) שִׁיעָתָהּ (or שַׁיְּרָתָהּ Chald.; not שיריא; ed. Wil. שעריא, read: שַׁעֲרָתָהּ, v. שָׁעַר) he (the angel) made it (the hollow of the thigh) slip (be dislocated); *Cant.* R. to III, 6; Yalk. Gen. 132 שעירת (not שוח), v. supra.

שׁוּעַ ch. same, 1) [*to smooth over,*] *to plaster.* Targ. O. Lev. XIV, 42 וישׁוּעַ (Kimḥi וישׁיעַ, v. Berl. Targ. O. II, p. 35; some ed. ויסוּע, corr. acc.). Targ. Y. Deut. XXVII, 2; 4. Targ. Ez. XIII, 12; a. e.—*Part. pass.* שׁוּעַ *smooth.* Ḥull. 47ᵇ (expl. דמיא לאופתא ולית דשׁיעא when the lung is a smooth-surfaced mass, without incisions marking the lobes.—2) *to card.* Part. pass. as ab. Targ. Y. Deut. XXII, 11.

Pa. שַׁיַּע 1) *to plaster.* Ab. Zar. 47ᵇ דש׳ וחדר שַׁיְּעָה when he plastered once and plastered it over again. Gen. R. s. 38 [read:] אתי למַשַׁיַּע תרתין ועבד שיע ארבע one came to plaster two (squares of a wall), and he plastered four; Yalk. ib. 62 אתי למַשַׁע חדא ועבד שיע ארבע.—2) *to cause to slip,* v. preced.

Ithpe. אִתְשַׁע, אִתְשַׁתַּע 1) *to be plastered, daubed.* Targ. O. Lev. XIV, 43; 48 (some ed. אִתְשַׁע, v. שְׁעַע).—2) *to become a smooth mass.* M. Kat. 25ᵇ אִישְׁתַּעִי, v. מַחֲלָצְיָא

שָׁוַע, *Pi.* שִׁוַּע (b. h.) *to cry (for help).* Ab. Zar. 4ᵃ (ref. to Job XXX, 24 שׁוּעַ) בשכר שמְשַׁוְּעִין וכ׳ as a reward for their crying before me, I will help them; Yalk. Job 918 כשמְשַׁוְּעִין וכ׳.—Denom. שַׁוְעָה.

שׁוּעַ m. (b. h.?; v. next w.) *rock, fort.*—*Pl.* שׁוּעִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 5) שדרו מקרקרין...על שׁוּעֵיהֶם they tore down the walls of their houses and made of them breastworks, and placed them around their forts; Yalk. Is. 289.

שׁוּעָא m. (שׁוּעַ or שִׁיעָא; cmp. Targ. Ez. XXVI, 4 s. v. שְׁעִירְעוּתָא) *smooth rock.* Targ. Prov. XXX, 19 h. text צור).

שׁוֹעָא m. (preced.) [*rock,*] *protector, magnate.* Targ. Job XXXIV, 19 (v. Targ. Is. XXXII, 5).

שַׁוְעָה f. (b. h.; שַׁוְעָא) *cry (for help).* Ber. 29ᵇ שמע שַׁוְעָתִי וכ׳ hear the cry of thy people &c. Deut. R. s. 2, beg. (one of the expressions for prayer); Yalk. ib. 811; Yalk. Sam. 157; Sifré Deut. 26; a. e.—Lam. R. introd. 32 (ref. to שועת, Jer. VIII, 19) זעקה ש׳ נאקה...דבור this word (שועה) has three meanings: cry, call for help, and anguish (or sigh); ib. רב...לשון פרפור הוא וכ׳ Rab Huna of Sepphoris said, it means writhing in agony of death (with ref. to Ez. XXX, 24, a. Job XXIV, 12); Yalk. Jer. 279.

שַׁוְעִי, שַׁוְעֵי, v. next w.

שִׁוְעִיתָא, שִׁוְעִיתָא *f.* (שְׁעִי *Ithpe.*) *1) conversation, tale, talk.* Targ. I Kings XVIII, 27 (h. text שיח). Targ. Jud. VII, 15 (h. text מסעד). Targ. Prov. III, 32 (h. text סוֹד). Targ. II Kings IX, 11.—2) *derisive talk, sneer, by-word.* Targ. Hab. II, 6 (ed. Wil. שַׁוְעֵי; h. text מְלִיצָה). Targ. O. Deut. XXVIII, 37 (ed. Vien. שׁוּעִי; h. text שְׁנִינָה). Targ. I Kings IX, 7 (ed. Wil. שׁוּעֵי); Targ. II Chr. VII, 20.

שׁוּעָל m. (b. h.) *fox.* Ned. 81ᵇ, a. e. לא מצינו ש׳ וכ׳, v. פִּיר. Sabb. VI, 10 (67ᵃ) שן ש׳ the tooth of a fox (a charm for insomnia or for drowsiness); a. fr.—Y. Sabb. X, 12ᶜ bot. ארי בן ש׳ a lion, son of a fox, a distinguished man, son of an inconspicuous father; B. Mets. 84ᵇ.—שׁוּעָלָה שבולת ש׳, v. שִׁבּוֹלֶת.—*Pl.* שׁוּעָלִים. Cant. R. to II, 15, v. שָׂכַל. Ab. IV, 15; Y. Snh. IV, 22ᵃ bot. ראש לש׳ head of foxes, opp. tail of lions, v. אֲרִי II. Succ. 28ᵃ, a. e. משלות ש׳, v. מָשָׁל; a. fr.

שׁוֹעָל v. שָׁעַל.

שׁוֹעֵר m. (b. h.; denom. of שַׁעַר) *gate-keeper.* Deut. R. s. 2³ חירה מבקש מן חש׳ וכ׳ asked the gate-keeper to be allowed to enter the palace; a. e.—*Pl.* שׁוֹעֲרִים. Gen. R. s. 91 וכן חש׳ כל אחד שלו and so did the gate-keepers report, every one his own (the name of one of the sons of Jacob); a. e.

שׁוֹעֵר, *Poel* of שָׁעַר, part. מְשׁוֹעֵר, v. שָׁעַר I.

שׁוּף I (b. h.; = נָשַׁף) *to blow.* Num. R. s. 5, beg. ...וכיון חירחה האש שָׁפָה וכ׳ when the sparks (preceding the march of the Israelites) went forth, the fire blew (was wafted) towards those carrying the Ark; a. e.—Esp. (of the serpent, cmp. שָׂרָף; v. נָשַׁף) *to emit poisonous breath, to poison.* Midr. Till. to Ps. XCII (ref. to Ps. CXXXIX, 11) יחידה וישׁוּפֵנִי עקב ... יושב and he (Adam) sat thinking in his heart, perchance the serpent that led me astray on the Sabbath eve will come and poison me in the heel. Lev. R. s. 15, end; Gen. R. s. 16; Yalk. ib. 22, v. נָשַׁף.

שׁוּף ch. same, 1) *to blow.* Gen. R. s. 2 ... ביית כרוחה רוחא שָׁרְיָא (not רוחה, רוחו) an assurance is given to the water that even during the hot season a wind shall blow.—Trnsf. (cmp. colloquial Engl. *to blow*) *to be proud.* Lev. R. s. 16 (ref. to גבהו, Is. III, 16) [read:] דהדיידן שָׁרְיָן ברומהון they were proud of their high stature; Lam. R. to IV, 15 ש׳ ברומיהון.—2) (v. נָשַׁף II) *to slip.* Ḥull. 42ᵇ ביקא...דשָׁף מדוכתיה a dislocated hip-bone; ib. 54ᵃ, sq. B. Mets. 84ᵃ bot. he lamented, (מינייה) עד דשף דעתיה (Ms. H. דשני) until his mind slipped (from him), he lost consciousness; a. e.—בי כנישתא דשף (ו)יתיב the synagogue of 'He slipped' (away from the Temple) 'and settled' (in Babylonia), name of a synagogue in Nehardea (a reference to the belief that the Divine Majesty went with Israel into the Babylonian exile). Meg. 29ᵃ; R. Hash. 24ᵇ; a. e.—3) *to crouch, crawl, slide.* B. Bath. 7ᵃ שׁוֹף אכריסך וכ׳ crouch on thy belly and go in, crouch and go out, i. e. I am not bound to make the accesses to thy rooms. Snh. 88ᵇ שָׁיֵיף עייל שיף ונפיק וכ׳ he that crawls in entering,

Digitized by Google

and crawls in leaving (is very humble), and studies the Law &c. Zeb. 14b דקָשַׁיֵיף מַיְיתֵי when he (in a sitting position) slid himself to the altar.

Pa. שַׁיֵּיף *to blow, fan.* Sabb. 119a מְשַׁיֵּיף נורא Ar. (ed. מוֹשִׁיף *Af.*) fanning the fire.

שׁוּף II 1) *to smooth, rub, polish, sharpen; to smear over, plaster.* Kel. XIV, 5 משישופנו (Mish. ed. משישופנו; Ar. משישפנו, fr. שְׁפָה I) a sword becomes susceptible of uncleanness when it is furbished. Ib. XVI, 1 משישופם בעור הדג when he smooths them by rubbing with the skin of a fish; Snh. 20b; Ned. 56b משישפם (Rashi משישופם). Kel. l. c. גמר שלא לשופן if he decided not to smooth them. Y. Ber. III, 5d bot. לאיזה דבר הוא שָׁפָה for what purpose should he polish it? Ḥull. 25a, sq.; Tosef. Kel. B. Mets. II, 10. Tosef. Toh. VI, 12 ושָׁפָה את רוקו and she rubbed his spittle off (with her foot); שָׁפוֹת וכו׳ (לחדיח) ... שכן for it is the habit of Israelitish women during menstruation to rub off &c. Y. Sabb. VII, 10b top רוקק ושָׁף he spits on the stone pavement and rubs it out (with his foot). M. Kat. I, 10 שָׁפִין את הסדקין you may plaster over the rifts in the roof (during the festive week). Sabb. XX, 3 ולא שפין אותן nor must you rub them (with the hand to cleanse them). Eduy. I, 8 שורין ושפין וכו׳ you must observe levitical cleanness when you soak them and rub (your body) with them. Sabb. 75b חשוף בין התמודים he who rubs (smooths skins) between columns; Y. ib. VII, 10c bot. חשוף את הטור על גבי התמוד. Kel. XXX, 1 שָׁפָן בשופין files them with a file. Pes. II, 7 אבל שָׁפָה היא וכו׳ but she may rub (the bran) dry over her body (to soften her skin); a. fr.—2) *to run smoothly, glide.* Gen. R. s. 6; Midr. Sam. ch. IX.—3) (b. h.) *to grind, crush, stamp.* Sifré Deut. 315 שירדו חטים שָׁפוֹת זו וכו׳ that wheat grains rub against one another and drop &c., v. סָלַת; Yalk. ib. 944.—Midr. Till. to Ps. IV, 7 ואתם באים שָׁפוֹ אותה מן העקב וישראל ... and the Israelites say to them (the gentiles asking for a share in the hereafter), in how many troubles ... we surrendered our lives for the sanctification of the Lord, and you want to stamp it (all this good) out of your heels (out of the ground)?; (ed. Bub. אותם על העקב, corr. acc.); Yalk. ib. 627 לשוף מן העקב צמיכם (corr. acc.).—[Midr. Till. to Ps. XCII וישופני עקב, v. שׁוּף I.]

Nif. נִישׁוֹף 1) *to be rubbed off, made smooth, level.* Tosef. B. Kam. X, 4 מטבע ונ׳ if he took by force a coin, and it became rubbed off (effaced).—2) *to be ground, crushed.* Tosef. B. Mets. XI, 8 כדי שינישוף וכו׳ ... מוציא אדם זבלו a man may take out his material for dung and place it in front of his house, that it may be stamped upon by the feet of man and beast; B. Kam. 30a; 81b; B. Mets. 118b כדי שידא נישוף. B. Kam. 28b נשוף באבן (Ms. F. ונושף, read: נִיסָּף) was smashed against a stone; (Y. ib. III, 3c top נחבט).—V. שָׁפַף.

שׁוּף ch. same, 1) *to rub (with oil), anoint; to rub off.* Targ. II Sam. XII, 20. Ib. XIV, 2. Targ. O. Deut. XXVIII, 40 ed. Berl. (oth. ed. סוך); a. e.—Pes. 25b דְשָׁיֵיף לח וכו׳ as he was rubbing his (sick) daughter's skin with undeveloped grapes of *ʿOrlah.* B. Kam. 23b דְשָׁף צלמי when the animal in scratching itself rubbed figures off (which were on the wall).—**Part. pass.** שְׁיִיף, שְׁיִיפָא. Ab. Zar. 52b, v. חִיוָּרָא.—2) *to grind, crush, file.* Targ. O. Deut. IX, 21 (Y. שפירית, fr. שָׁפָה). Targ. Ps. XCIV, 5. Targ. Job XIV, 19; a. e.—[Snh. 64a דשיף קליה, v. שְׁאֵב.]

Pa. שַׁיֵּיף same, *to rub, grind, file.* B. Kam. 98a שיידא בשופינא (read: שַׁיְיפֵירַה; Ms. M. שפירה, fr. שְׁפָה) if he rubbed the stamp off with a file.

Ithpol. אִשְׁתּוֹפַף *to be crushed.* Targ. Job XXX, 8 אִשְׁתּוֹפָפוּן Ms. (ed. רשתפפון, v. שְׁפַף).

שׁוּף III m. (preced.) *smooth-faced.*—*Pl.* שׁוּפִין. Kil. III, 2 אפונים הש׳ smooth beans (without incisions).—V. שִׁיף.

שׁוֹפָה m., v. שׁוֹפִי I.

שׁוֹפְרֵי, v. שׁוֹפָרָא.

שׁוֹפֵט m. (b. h.; שָׁפַט) *judge, ruler.* R. Hash. 25b (ref. to Deut. XVII, 9) תא אין לך לילך אלא אצל ש׳ שבימיו this teaches that you have to go to him who is the authority in his days (independently of what your opinion about him may be); Yalk. Deut. 911; Yalk. Sam. 114. Ḥag. 14a (ref. to Is. III, 2) ש׳ זה דיין וכ׳ by *shofeṭ* is meant the judge that decides a true case according to truth; a. fr.—*Pl.* שׁוֹפְטִים. Sifré Deut. 144 (ref. to Deut. XVI, 18) אם יש שוטרים יש ש׳ וכ׳ where there are officers (to execute the law), there are judges; where there are no executors, there are no judges. Tanḥ. Shof'ṭim 2, v. שׁוֹטֵר. Y. Snh. I, 19a bot. (ref. to Deut. XXI, 2) זקניך שתן שׁוֹפְטֶיךָ thy elders that are thy judges. Ruth R. to I, 1 שׁוֹפְטֵיהֶם; B. Bath. 15b שׁוֹפְטָיו, v. שָׁפַט; a. fr.

שׁוּפְטָא, v. שִׁבְטָא.

שׁוּפְטָנָא m. (v. שִׁפְטָא) *childish man, idiot.*—*Pl.* שׁוּפְטָנֵי. B. Kam. 85a (speaking of how much a man would take for allowing his hand to be cut off) בש׳ נסקינן do we treat of idiots (who but an idiot would do such a thing)? B. Mets. 40a וכי בש׳ וכ׳ do we speak of idiots who lend on large measure and take back on small measure? B. Bath. 122a אטו בש׳ וכ׳ do we speak of idiots (that will part with their landed heirloom for money)?—V. שִׁימּוּט.

שׁוֹפִי I m. (שָׁפָה II, v. שִׁיפּוּי II) (*fatty*) *protuberance, cap of the hip-bone.* Ḥull. 92b גומטו עם הש׳ he peels the fat off even with the cap (v. גָּמַם). Ab. Zar. 25a (expl. חשוק וחצלית, I Sam. IX, 24) שוק וש׳ the leg and the cap; מאי וחצלית דש׳ עילויה וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l.) what does *v'he'aleha* mean? (That which is on top of it,) for the *shofi* is above the leg; Y. Meg. I, 72c bot. (Chald. dict.) שקא ושׁוֹפָה.

שׁוֹפִי II m. (שָׁפָה III) *ease, comfort, smoothness.* Nidd. IV, 6 דם הש׳ blood discharged in comfort (without travail), opp. קושי. Ib. 37b תרי בקושי וחד בש׳ twice with pain, and once in comfort; Y. Meg. I, 71b top שתים באושי ואחת בקושי (not בש׳). Gen. R. s. 16, beg. (play on שִׁישׁוֹן, Gen. II, 11) מימיו מהלכין בש׳ its waters run smooth-

Digitized by Google

ly; Yalk. ib. 21. Keth. 20ª when he has been enjoying the usufruct שלש שנים ובש' for three years, and that in comfort (without protest by claimants); a. e.

שׁוּפְיָא ch. same. Lev. R. s. 34 Ar. s. v. שׁק 3 (in an unintelligible quotation not found in ed.).

שׁוֹפִין m. (שׁוּפָה II) *file.* Kel. XXX, 1, v. שׁוּפָה II (Ar. שופינא).

שׁוֹפִינָא ch. same. Targ. O. Deut. IX, 21 ed. Berl. (oth. ed. שׁוּפָנָא; Y. שׁוֹפָנָא). Targ. I Sam. XIII, 21 (h. text מצירות).—B. Kam. 98ª, v. שׁוּפָה II ch.

שׁוֹפַךְ, v. שׁוֹבַךְ.

שׁוֹפְכִין, שׁוּפְכִין m. pl. (שָׁפַךְ) *that which is poured out* into the gutter, *waste-water.* Sabb. VIII, 1 וכל חש' ש' למאי חזו what is waste water fit for? Ḥull. 105ᵇ משום ש' on account of the dirty water (on the roof, which may come down through the spout). B. Bath. 19ᵇ דתחם בש' there (in Mish. II, 1) reference is made to a collection of urine to be poured out; a. e.

שׁוֹפָנָא, v. שׁוֹפִינָא.

שׁוֹפָנִין, v. שַׁפָּנִינָא.

שׁוּפָנָר* m. (denom. of שׁוֹפָנָא) *one whose legs are file-shaped, without calves.* Bekh. 45ª; Tosef. ib. V, 4 שיופנר ed. Zuck. (Var. שיופצר; oth. ed. שיופצר, שיופנר).

שׁוֹפַע m. (שָׁפַע) *plenty, liberality.* Lev. R. s. 4 שלשה ניטלין בש' ונותנין בש' three powers take plentifully and give plentifully: the earth, the sea, and the government.

שׁוֹפָר m. (b.h.; שָׁפַר) [*rounded;* cmp. שִׁפּוֹפֶרֶת,] 1) *horn, trumpet, Shofar,* contrad. to חצוצרות. R. Hash. III, 3 ש' של ראש השנה וכ' the horn for the New Year's Day (used in the Temple) was from a mountain-goat, straight, and its mouthpiece was inlaid with gold. Ib. ש' מאריך וכ' the tone of the *shofar* was prolonged, that of the accompanying trumpets short. Ib. 4. Lev. R. s. 29; a. v. fr.—*Pl.* שׁוֹפָרוֹת. R. Hash. III, 2, v. קֶרֶן. Lev. R. l. c. ובר"ה נוטלין שׁוֹפְרוֹתֵיהֶן וכ' and on New Year's Day they take up their Shofars and blow before the Lord, and he rises from the throne of justice to that of mercy &c.; ib. שׁוֹפָרֵיהֶן; a. fr.—Esp. שופרות (also שופר) *shofaroth,* that section of the Musaf service of the New Year's Day which treats of the *shofar* (of the Revelation). R. Hash. IV, 5 ש' ותוקע the reader recites *shofaroth* and blows. Ib. 6 אין פותחין ... מעשרה ש' you must cite no less than ten Biblical verses referring to the *shofar.* Ib. (32ª) אין מזכירין מלכיות זכרונות ושׁ' של פורענות Ms. M. (ed. זכרון מלכות ושופר) you must not cite verses referring to rulership, memorials, and *shofar* which allude to evil dispensations; a. e.—2) *horn-shaped box* in the Temple to receive the money for sacrifices which are supplied by the Temple authorities. Tosef. Shek. III, 2 ונותן לש' ש' של נדבה and puts the money into the proper box. Ib. ש' לקינים box for bird offerings; a. fr.—Pl. as ab. Shek. VI, 1; Tosef. ib. III, 1; a. fr.

שׁוֹפָרָא, שׁוּפָרָא ch. same. Targ. Ex. XIX, 13 (h. text יובל). Ib. 16; a. fr.—*Pl.* שׁוֹפָרֵי, שׁוּפָרֵיָא. Targ. Josh. VI, 4; a. e.—Targ. II Esth. IV, 16 שׁוֹפָרֵי.—V. שִׁיפּוֹרָא.

שׁוּפְרָא m. (שְׁפַר) 1) *beauty, grace.* Targ. Prov. XXXI, 30. Targ. Ps. XLV, 3. Ib. 12; a. fr.—Ber. 5ᵇ, v. בָּבָא. Ab. Zar. 20ª דתאי ש' בלי עפרא (not שופריא) that the dust should destroy this beauty. B. Mets. 84ª שׁוּפְרֵיהּ דר' יוחנן the beauty of R. J.; a. fr.—V. שֶׁפֶר ch.—2) *best portion.* Targ. O. Num. XVIII, 29; 30; 32 (h. text חלב).—*Pl.* שׁוּפְרֵי. Pes. 3ᵇ קאכילנא ש' ש' I got the best pieces (of the Passover lamb) to eat.

שׁוּפְרָיָא m. (*Palæ* of שפר, v. שׁוֹפָר) *drinking horn.*—*Pl.* שׁוּפְרָיֵי. Keth. 65ª דהוו משקי ליה בש' כי האי that they gave him to drink of horns like this (as large as my arm).—[Ar. reads בשפר דיני soldiers' horn (?).]

שׁוּפְרֵי ש', בֵּית ש' pr. n. pl. *Beth-Shufré.* Lev. R. s. 22 בקעת ב' ש' the valley of Beth-Sh. (Koh. R. to V, 8 כדפה; Yalk. ib. 972 נשדפא).

שׁופריא, v. שׁוּפְרָא.

שׁוּפְתָּא f. (שׁוּף II) 1) (cmp. שְׁפָא) *chip, pin.* Gitt. 32ª; Sabb. 102ᵇ, v. קוֹפִינָא. Hor. 13ª אפי' ש' דמרא וכ' (not ברא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) they (the mice) gnaw even at the pin in the hoe.—*2) *the smooth part.* Sabb. 140ª ש' דתומא the inner part of garlic; (Ms. M. שַׁפְוָותָא *borders* of garlic).

שׁוּץ, v. שִׁיץ.

שׁוּצִינְיָתָא, שׁוּצָנְיָתָא, v. sub שׁיצ'.

שׁוּק, Targ. Ps. LXXIV, 3 משוק, משוק, v. שְׁוָוה II.

שׁוּק I (b. h. *Polel;* cmp. נשק) *to touch, join, come in contact;* (cmp. חפץ) *to desire.*—Denom. תְּשׁוּקָה.

Hithpol. הִשְׁתּוֹקֵק, *Nithpol.* נִשְׁתּוֹקֵק (denom. of תשוקה = התשוקק) *to long for* (with על). Yeb. 62ᵇ (ref. to תְּשׁוּקָתֵךְ, Gen. III, 16) האשה מִשְׁתּוֹקֶקֶת על בע' the wife has a desire for her husband when he is about to go on the road; Erub. 100ᵇ; Yalk. Gen. 32. Keth. 65ª (ref. to שקויי, Hos. II, 7) דברים ... משתוקקת עליהן וכ' things which a woman longs for: jewelry. Num. R. s. 10, beg. (ref. to שוקיו, Cant. V, 15) זה העולם שנ' הקב"ה וכ' that means the world, which the Lord has been longing to create; a. e.

שׁוּק II m. (preced.) = תְּשׁוּקָה, *desire, longing.* Cant. R. to VII, 11 (ref. to תשוקתו, ib.) כלשה שוקין הן אין שׁוּקָן של ישראל וכ' there are three kinds of desires: Israel longs for none but for his father in heaven; אין תְּשׁוּקָה של אשה וכ' woman's desire is for her husband; אין תַּאֲוָתוֹ של יצר וכ' the evil temptation longs for Cain and the like of him; אין שׁוּקָן של גשמים וכ' the rains desire the earth (ref. to ותשקה, Ps. LXV, 10); v. תְּשׁוּקָה. Midr. Till. to Ps. CXVII (expl. ותשקה, v. supra) תן לה שׁוּקָהּ ed. Bub. (oth. ed. תשוקתה) grant to her that for which she (the earth) longs.—*Pl.* שׁוּקִין, v. supra.

Digitized by Google

שׁוּק III m. (b. h.; v. שׁוּק I) [*meeting place,*] *market, street.* Gen. R. s. 91 ש' של זונות the place where harlots meet. Pes. 110ª בזמן שלא ראה פני חש' if he has not seen the open, i. e. if he has not been in the open air between one cup and the other. B. Kam. 115ª תקנת חש' the market ordinance (that he who buys a stolen object publicly has a right to his purchasing money on restoring the object). Yeb. 53ª תחרת יבמה לש' making a *y'bamah* permitted to all the world, i. e. freeing a woman from her dependence on her brother-in-law. Ib. 98ᵇ סגג ביבמה לש' he might (on marrying her) strike on a *'y'bamah* abroad', i. e. on one bound to another man as her *yabam;* a. v. fr.—Num. R. s. 20¹⁸, a. e. בעל הש' market commissioner.—*Pl.* שְׁיָרִים, שְׁוָקִים, שְׁוָנִין, שְׁוָנִיק'. Ib.¹⁷ (expl. קרית חצות, Num. XXII, 39) שעשה ש' של וכ' he arranged commercial markets. Sabb. 33ᵇ תקנו ש' וכ' they (the Romans in Palestine) made markets to place harlots there; Ab. Zar. 2ᵇ. Tosef. Makhsh. III, 8 הבאין מבית חש' that are brought back from the market houses; a. fr.—Constr. שׁוּקַי. Erub. 29ª, a. e. כש'... תרינני כבריא I am (to-day) as bright as Ben ʿAzzai was in the meeting places of Tiberias; a. fr.

שׁוֹק m. (b. h.; v. שׁוּק I) [*joint,*] *leg, foreleg, shoulder.* Ber. 24ª ש' באשה ערוה a woman's bare leg is an indecent sight, i. e. you are not permitted to say your prayers in sight of it. Ḥull. X, 1 חייבין בחזה ובש' are subject to the law relating to breast and shoulder (Lev. VII, 34). Men. V, 6; a. fr.—*Du.* שׁוֹקַיִם. Gen. R. s. 98 שׁוֹקַיִךְ, v. פֶּחָה.

שׁוֹקָא ch. same, v. שָׁקָא.

שׁוּקָא I, שׁוּקָה f. = h. שׁוּק II, *desire, pleasure, satisfaction.* Cant. R. to VIII, 11 ליה ש' מן גבריכון no satisfaction comes from you (the angels), i. e. your compliance with the Law would afford no satisfaction to Me, because you have no temptations and trials to contend with.

שׁוּקָא II m. = h. שׁוּק III, *market, open place, street.* Targ. Prov. I, 20 (h. text (חוּץ). Targ. Gen. IX, 22 (Y. ed. Vien. שׁוֹקָא); a. fr.—B. Bath. 22ª יומא דש' market-day. Ib. נקיט ליה ש', v. נָקַט. Pes. 110ª חזי אפי ש' went out in the open air, v. שׁוּק III. Cant. R. to VIII, 9 נפיק ליה לש' וכ' went to market to buy goods (v. מָקָא II); a. fr.—*Pl.* שׁוּקִין, שׁוּקֵי, שׁוּקַיָּא. Targ. II Sam. XXII, 43 (some ed. שקי, corr. acc.; Targ. Ps. XVIII, 43 אשקקי). Targ. Is. XXIV, 11. Targ. Prov. VII, 12; a. fr.—Y. Sabb. XVI, end, 15ᵈ בש' דארמאי in the streets of the gentiles; Y. Ned. IV, 38ᵈ בשוקאי; a. e.—V. שָׁקָא.

שׁוּקָה, v. שׁוּקָא I.

שׁוּקט, v. שׁוֹקֶת.

שׁוֹקִי m. (שָׁקָה) *irrigation;* ש' שדה של בעל a field dependent on irrigation, opp. בעל של. Tosef. Shebi. II, 4; a. fr.—Num. R. s. 16²⁵ של שקר, read: שׁקי; v. בַּעַל.

שׁוּקְרוּתָא f. (v. שׁוּק I; cmp. עֻכָּא) *contact, combat.* Cant. R. to I, 2 (play on ישקני, ib.) שׁוּקְרוּתְהוֹן על ידי their combat (in discussions of the Law) is for My sake; ib. מְשׁוּקְרוּתְהוֹן עלי; Yalk. ib. 981 משיקות הם עלי (read: מְשִׁיקוֹתֵיהֶם h. form, their combats &c.).

שׁוּקַעַת, v. next art.

שׁוּקָקִי, v. שָׁקָא.

שׁוּקֶת f. (b. h. שֹׁקֶת; שָׁקָה) *trough, gutter, a grooved stone to receive and carry off the overflow of a well, sink.* Mikv. IV, 5. Tosef. Par. V (IV), 9 ש' שבטיט חש' ed. Zuck. (oth. ed. השוקט, corr. acc.; R. S. to Par. V, 7 של טיט) a sink which is formed by a rim of clay. Ib. שׁוּקַעַת שגמדיות וכ' a sink which is surrounded by small cavities, if they are connected with the main sink &c. Par. VI, 1; Succ. 37ª; a. fr.—[Tosef. Toh. X, 3, quot. in R. S. to Toh. IX, 1, v. עֲכָל].—*Pl.* שְׁקָתוֹת. Par. V, 8. Gen. R. s. 73; a. e.

שַׁוָּר, שְׁיָר, v. שְׁוַר, שְׁוִיר.

שׁוּר I *to sing; Polel* שׁוֹרֵר, v. שִׁיר I.

שׁוּר II (b. h.; cmp. שְׁיָרָא II) מִדְבַּר ש' *desert of Shur* (*caravan road*), v. כּוּב, a. next. w.

שׁוּר III m. (b. h.; שׁרר) 1) *wall, fortification, stronghold.* Gen. R. s. 98 (ref. to שׁוֹר, Gen. XLIX, 6; v. Targ. O. a. Y. I) עקרתון שׁוּרָן של גרים you have uprooted the stronghold (reliance) of proselytes (by dealing faithlessly with the Shechemites); עקרתם שורן וכ'... בשביל in order to gratify your passion, you have uprooted &c.—2) *protected habitation, civilized condition* (cmp. יְשׁוּב), opp. מדבר. Ex. R. s. 24 (play on מדבר שור, Ex. XV, 22) עד שלא יצאו... נעשה העולם ש' before Israel went out of Egypt, the world was a desert (lawless); when they went forth, the world became civilized; עד שלא קיבלו... ש' before Israel received the Law, the world was a desert; when they received it, the world became &c.

שׁוּר, שׁוּרָא ch. same, 1) *wall, fortification.* Targ. O. Gen. XLIX, 6 (Y. I שׁוֹר; v. preced.). Targ. Lam. II, 8. Targ. Prov. XXV, 28; a. fr.—Lam. R. to II, 8 (expl. חל ותומה, ib.) ש' ובר ש' the large circumvallation and the smaller wall; Pes. 86ª; Y. ib. VII, 35ᵇ bot. Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. ש' דחמץ the wall of Emesa; M. Kat. 26ª ש' דלודקיא the wall of Laodicea; a. fr.—*Pl.* שׁוּרִין, שׁוּרַיָּא. Targ. Ex. XIV, 22. Targ. II Kings XXV, 4. Targ. O. Deut. XXVIII, 52; a. fr.—2) (v. שׁוּרָה) *line, road.* Y. Keth. VII, 31ᶜ, v. פּוּרְיָא.—V. שׁוּרְתָא.

שׁוֹר I m. (b. h. שׁוֹר; v., however, Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 680) *ox.* B. Kam. 65ᵇ בן יומו קרוי ש' an ox on the day of his birth is called *shor* (by ref. to Lev. XXII, 27). Ib. I, 1 חש' damage done by an ox (Ex. XXI, 28; XXII, 4). Ib. IV, 7 חמדבר ש' the ox of the desert (aurochs, being ownerless). Kil. VIII, 6; Ḥull. 80ª בר (ה)ש' wild ox, aurochs; a. fr.—Erub. 53ᵇ (in enigmatic speech) משפט ש' (not במשפט) = תור דין = תַּרְדִּין, v. תַּרְדְּיָא I.—*Pl.* שְׁוָרִים, שְׁוָרִין, שְׁוָרֵי'. Gen. R. s. 75 (ref. to Gen. XXXII, 6) משור אחד יצאו ש' הרבה from the one ox (which I originally possessed) many oxen went forth. B. Kam. III, 8. Y. Gitt. IX, 46ᵈ bot.; a. fr.

Digitized by Google

שׁוּר II (b. h. שׁר, שָׂרָר; שׁרר) *chain, cord*, esp. *umbilical cord*. Lev. R. s. 5 ואני חותכת את שׁוּרְךָ and I shall cut thy umbilical cord (with which thou art attached to me); Yalk. Job 908 (טבורך).

שׁוּרָא ch. 1) same. Targ. Ez. XIII, 4.—Gen. R. s. 36, beg. דנקטע שׁוּרְךָ that we (I) may cut thy cord, v. preced.; Lev. R. a. 5; Yalk. Job 908.—2) (cmp. פּוּשׁוּרָא a.) *joist, beam*.—*Pl.* שׁוּרַיָּא. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש), v. שָׂרִיתָא.

שׁוּרָא, v. שׁוּר ch.

שׁוּרְבָּא, v. שָׂרְבָא.

שׁוּרְבִּינָא, שׁוּרְבָּנָא m. (Shaf. of רְבִי I) a species of *cedar*. B. Hash. 23ᵃ (expl. תאשור, Is. XLI, 19) Ms. M. (ed. שוריבנא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); B. Bath. 80ᵇ; Yalk. Is. 314.—*Pl.* שׁוּרְבָּנֵי. Targ. Cant. I, 17 (not נית...). Ib. III, 9.

שׁוּרָה f. (שׁרר) [*chain,*] *line, row*. Y. Yoma VIII, end, 45ᶜ (ref. to יָשָׁר, Job XXXIII, 27) יעשה ש' של אנשים וכ' let him form a line of men, and say, I have sinned &c.; (Bab. ib. 87ᵃ צריך לפייסו בשלש שורות וכ' must beg his pardon in the presence of three rows of three men each). Ber. III, 2 עד שלא יגיעו לש' before they reach the line (of comforters). Snh. 19ᵃ כשהוא עובר בש' וכ' when he passes in the line to comfort others; וכשהוא עומד בש' וכ' and when he stands in the line to be comforted; Tosef. ib. IV, 1, sq. Kil. III, 3 ש' של ירק אחר a row (in the bed) of a different kind of vegetable. Dem. VII, 8 ש' החיצונה the outer row (of wine vessels); a. v. fr.—Trnsf. *rule of conduct*. Gen. R. s. 93 כהוגן וכש' v. הוֹגֶן. B. Mets. 73ᵇ נוהג כש' he conducts himself properly. Snh. 105ᵇ אוהבה מבטלת ש' של גדולה love disregards the rule of dignified conduct (causes men to do things ordinarily left to servants); שנאה מבטלת ש' וכ' so does hatred disregard &c.; Gen. R. s. 55 מקלקלת את הש'; a. fr.—שׁוּרַת הדין the line of justice, *strict law;* לפנים מש' הדין inside the line of justice, *equity*, v. דִּין II. Gitt. IV, 4 ש' הדין העבד וכ' by strict law the hypothecated slave (emancipated by his owner) owes to the mortgagee nothing, but for the sake of social order, we force his second master (the mortgagee) to write a letter of emancipation &c. Mekh. Yithro, ʿAmal., s. 2 (ref. to Ex. XVIII, 20) ואת המעשה זה ש' הדין ...לפנים מש' הדין 'the deed', that means strict law, 'which they shall do', that means equity; a. fr.—*Pl.* שׁוּרוֹת. Y. Ber. IV, 7ᵈ top תלמידי ... ש' ש' ככרם the students at college who were arrayed in rows like (the vines in) the vineyard. Kil. IV, 5 שתי ש' two rows of vines. Dem. l. c. עשר ש' וכ' ten rows of ten wine vessels each. Y. Bicc. III, 65ᶜ bot. אב ... עושין לו ש' וכ' when the president enters (college), they must form lines for him, and he passes those which he chooses; (Hor. 13ᵇ שורה אחת מכאן וכ' one line on each side). Mekh. B'shall., ʿAmal., s. 1 חצומדים בש' המלחמה who stand in the battle lines; a. fr.

שׁוּרָן, pl. of שׁוּרְתָא.

שׁוּרִיבְנָא, v. שׁוּרְבִּינָא.

שׁוּרַי m. (שְׁרָי) = חֶתֶר, *permission; it is permitted*. Y. Dem. II, 22ᶜ דמיתון נהדיגין...ש' (not נגרדין) I saw them treat the fig-cake as permitted. Ib. ש' כל דחמי מיא all the land that faces the sea is permitted; a. e.

שׁוּרְיָנֵי m. pl. (cmp. שְׁרָרְיָנָא) *bands;* ש' דעינא the muscles of the eye. Ab. Zar. 28ᵇ ש' דע' וכ' (Var. in Tosaf. ס', cmp. סְרָרְיָנָא) the muscles of the eye are connected with (an affection of them has influence on) &c., v. אֲבַנְתָּא.

שׁוּרְיָנָא, ס' שׁוּרְיָקָא m. (שׁרק, v. סָרַק II, cmp. Syr. סורקא P. Sm. 2750) *stripe, streak*. Pes. 74ᵇ ש' דדמא Ar. (ed. שׁוּרְיְדֵי דמא) a streak (streaks) of blood.—*Pl.* שׁוּרְיְדֵי. Ab. Zar. 4ᵇ סומקי ש' Ms. M. a. Ar. (ed. ס') red stripes (in the white crest of a cock); Snh. 105ᵇ סוּרְיָקֵי (some ed. סְרָיָקֵי; Ms. M. שׁוּרְיְקֵי; Ms. O. שוריקי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Is. 300 שוריי. Ḥull. 47ᵇ חיורי ש' white stripes or shreds. Ib. 93ᵇ סומקי ש' red veins; B. Mets. 83ᵇ סומקי ש' (Ms. M. סוריקי); Yalk. Ps. 668 סוריקי, a. סורקי.

שׁוּרִינְקָא m. (שְׁרַק I?) *shurinḳa*, a species of *hawk*. Ḥull. 63ᵃ (expl. בר חדיא) ש' (Rashi שור; Ms. M. שאיינק, Ms. H. שוריניקא; Ms. R. 3 שיריינקא); Yalk. Lev. 537 (ed. Salon. a. Ms. שודינקא; v. Rabb. D. S. to Ḥull. l. c. note 2).

שׁוּרְיָקָא, v. שׁוּרְיָנָא.

שׁוּרָנָא, v. שׁוּגְרָא.

שׁוּרְצִיפָא m. (cmp. Syr. רצפא sandalium, P. Sm. 3972) a sort of *shoe* or *slipper* (for walking on stone floors רצפה). Y. Yeb. XII, 12ᶜ bot. ש' דשנצוי (read: דשנצין) a shoe with plaited straps; (Bab. ib. 102ᵃ סנדל אית לה שינצין).

שׁוֹרָר, v. שָׂרַר.

שׁוֹרָשָׁא, שׁוֹרֶשׁ, v. שֹׁרֶשׁ.

שׁוּרְתָא f.=h. שׁוּרָה, *row, line*. Targ. Y. Ex. XVIII, 20 שׁוּרְתָא דינא; מלגיו לש', v. שׁוּרָה.—*Pl.* שׁוּרָן. Targ. Job XXXIII, 27 Ms. Var. יעביד ש' וכ' let him form lines of men (h. text יָשֹׁר), v. שׁוּרָה.

שׁוֹשׁ, שׂוּשׁ (b. h.) *to be bright, quick, glad*. Sabb. 28ᵃ ש' בגווינן וכ' (Ar. שָׂסַס), v. סַסְגּוֹנָא. Cant. R. to I, 9; Mekh. B'shall. s. 6 (play on לססתי, Cant. l. c.) כך ... כשם ששׂשׂתי על וכ' (כמעט) as I was quick to destroy the Egyptians, so I was (almost) ready to destroy Israel &c. Ib. 1 שלא ראו ... ושׂשׂו וכ' that their enemies had not seen (the deaths among them), and rejoiced at their calamity. B. Mets. 83ᵇ שׂוּשׂוּ בני מעי שישו rejoice, my entrails, rejoice! Snh. 39ᵇ מְשׂוֹשׂ ... הוא ארנו שׂוֹשׂ the Lord himself does not rejoice (over the downfall of the wicked), but he causes others to rejoice; דכתיב יָשׂוּשׂ ולא כתיב יָשׂוֹשׂ for it is written (Deut. XXVIII, 63) *yasis* (*Hif.*), and not *yasus* (Kal); Meg. 10ᵇ; a. e.

Hif. חִשְׂוִישׂ *to gladden*. Ib., v. supra. Koh. R. to VII, 19

Digitized by Google

כבד לחמה ... חריאה מְשַׁשְׁתָּן the liver is the organ of anger, the gall, of jealousy, the lungs gladden them again; a. e.

שׁוּשׁ or שְׁוַשׁ pr. n. pl. *Shush* or *Sh'vash* (prob. the modern Sus = Shushan, v. Sm. Gr. a. Rom. Geogr. s.v. Susa). Snh. 94ª כי מטי שׁוּשׁ אמרי שׁוּיא לארעין Rashi (ed. כי ארעין) when they (the Jewish exiles) came to Sh., they said, this is as good as our land. Ib. שוש תרי, v. שׁוּשְׁחַרֵי.

שׁוּשָׁא m., *pl.* שׁוּשֵׁי *licorice-wood* (v. Löw Pfl. p. 378). Succ. 12ᵇ.

שׁוּשְׁבִין m. (= שבשבין; שבב, cmp. שֵׁירְבָּא, P. Sm. 4341) *friend*, esp. *the bridegroom's friend* or *best man* who offers gifts and is entitled to reciprocation; also the *bride's friend* or *agent*. Snh. III, 5 אותב זה שׁוּשְׁבִּיטוֹ by 'friend' (as disqualified for witness) one's best man is meant. B. Bath. 144ᵇ לימא חנו לי שׁוּשְׁבִּינִי ואשמח עמו he may say, get me my best man (in whose name the gifts were sent at my wedding), that I may rejoice with him (but since he is dead, I am under no obligation to reciprocate). Tanḥ. Korah 8 בחו של מלך וכ' לש' this is to be compared to the case of the agent of the king's daughter (who had to guard her interest at the consummation of the marriage, v. infra), who kept the testimonials of her virginity in his charge; Num. R. s. 18¹²; a. fr.—[Yalk. Num. 729 שושבינו, read: שׁוּשָׁטוֹ, v. שׁוּשָׁטָה.]— *Pl.* שׁוּשְׁבִינִין. Tosef. Keth. I, 4 ביהודה היו מעמידין שני ש' אחד כשל וכ' in Judaea they used to put up two groomsmen (as guards), one appointed by the groom's, and one by the bride's family; Y. ib. I, 25ª; Bab. ib. 12ª; a. e.

שׁוּשְׁבִינָא, שׁוּ' ch. same, also (*the king's*) *friend, counsellor* (cmp. Assyr. *susabinu*, Del. Assyr. Handw., p. 506). Targ. I Kings IV, 5 (h. רֵעֶה). Targ. Jud. XIV, 20. Targ. II Sam. XV, 37; a. fr.—Yeb. 63ª, v. הַרְגָּא.—*Pl.* שׁוּשְׁבִינֵי. Targ. Y. Deut. XXXII, 50.

שׁוּשְׁבִינוּת f. (preced.) *groomsmanship; wedding gifts*. B. Bath. IX, 4 (144ᵇ) האחים שעשו מקצתן ש' ... חזרה ש' וכ' (Mish. ed. שׁוּשְׁבָּנוּת) if a part of the brothers have served as somebody's groomsmen in their father's lifetime (the gifts having been furnished by the father), the gifts returned (on the occasion of a wedding in their family) go into the common fund of the estate; שחש' נגבית בב"ד for the reciprocation of wedding gifts can be legally enforced. Ib. 144ᵇ שלח לו אביו ש' if the father sent the gifts for him (his son, specifying him as the donor); שלח אביו ש' סתם if the father sent the gifts without specifying the donor. Ib. נשתלחה לאביו ש' if the gifts (in the son's behalf) were sent in the father's name; a. e.

שׁוּשְׁבִינוּתָא ch. same. B. Bath. 145ᵇ כללא דש' הוה וכ' the general rule about groomsmanship is: if he (who is bound to reciprocate) lives in the same town, he might have come (to the wedding uninvited, and his reciprocation is legally due).

שׁוּשְׁבִינְתָּא f. (preced. wds.) *connected by groomsmanship in the families, kinswoman, intimate friend*. Kidd. 81ª שׁוּשְׁבִינְתֵּיהּ הואי וכ' (Rashi שׁוּשְׁבָּנְתֵּיהּ) she was his kinswoman, and therefore was intimate with him.

שׁוּשְׁבָּנוּת, v. שׁוּשְׁבִינוּת.

שׁוּשַׁבְתָּא, שׁוּשִׁיבְתָּא, v. שִׁבְשָׁתָא.

שׁוּשָׁמֵד m. (reduplic. of שׁוֹט) *rod-holder, keeper of a vivarium*. Lev. R. s. 5 משל לש' של דוב וכ' this is like the case of the keeper of a bear that ate the bear's rations (v. סִיהוּר); Yalk. ib. 469 שושנה (corr. acc.). Yalk. Num. 729 שׁוּשָׁטוֹ (not שושבינו) his (the lion's) keeper.

שׁוּשְׁבָּא m. (cmp. next w.) a species of *locusts* with long heads. Ab. Zar. 37ª (expl. אריל קמצא).

שׁוּשִׁיבְתָּא, v. שׁוּשַׁבְתָּא.

שׁוּשִׁילְתָּא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שׁוּשְׁפָּא, שׁוּשִׁיפָּא m. (= שפשים, v. שפשף; cmp. τρίβων) *a coarse cloak*, used also as a *bed-sheet*. Targ. II Kings II, 8 (h. text אדרת). Targ. I Sam. XXI, 10 (h. text שמלה). Targ. Deut. XXII, 17. Targ. O. Gen. XXXVIII, 18 (ed. Berl. שׁוּשְׁפָּם; ed. Vien. שׁוּשְׁפָּ; h. text פתיל); ib. 25; Y. II ib. Targ. Y. Ex. XXXII, 4 (h. text בחרט; v. זִיפָא); a. fr.—Lev. R. s. 6 חוו ציידין בשׁוּשִׁיפָהּ וכ' three Denars were tied up in her cloak.—*Pl.* שׁוּשִׁיפִין, שׁוּשִׁיפַיָּא. Targ. Is. III, 22 (h. text מעטפות). Targ. Y. II Ex. XII, 34.

שׁוּשְׁלָתָא, שׁוּשְׁלָא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שׁוּשְׁמָנָא, שׁוּשְׁמָן, שׁוּשְׁמָא, v. sub שׁוּמְשָׁמָ.

שׁוּשַׁן (b. h.) pr. n. pl. *Shushan, Susa*, the capital of the Persian empire; שׁ' הַבִּירָה *the Castle of S.* Midd. I, 3 שער המזרחי עליו ש' חב' צורה the eastern gate of the Temple mount on which the picture of the Castle of S. was sculptured. Kel. XVII, 9 שתי אמות בש' חב' two standard cubit measures were deposited in the gate called the Castle of S.; Men. 98ª; Bekh. 39ᵇ sq.; Pes. 86ª. Meg. 2ᵇ מה ש' מוקפת וכ' as S. was known to be a fortified city since the days of Ahasverus &c. Ib. לחלק בין ש' וכ' to make a distinction between S. and other towns; a. fr.

שׁוּשַׁנָּא, שׁוּשַׁנְתָּא m., f. = next w. Targ. Ex. XXV, 33 (h. text פרח). Targ. Hos. XIV, 6. Targ. I Kings VII, 19; a. fr.—*Pl.* שׁוּשַׁנָּיָא. Targ. Is. XXXV, 1 (h. text חבצלת). Targ. O. Ex. XXV, 31; 34 (Y. שׁוּשַׁנְיֵי). Targ. I Kings VI, 18 (h. text צצים). Targ. II Chr. III, 10 (h. text צעצעים); a. e.

שׁוּשַׁנָּה f. (b. h.; = שׁנשן, fr. שֵׁן, cmp. סַנְסַן) *flower*, esp. *lily*. Cant. R. to II, 2; Lev. R. s. 23, v. וֶרֶד I. Cant. R. to II, 1, v. חֲבַצֶּלֶת. Ib. שׁוֹשַׁנַּת ... המשובח שבמינים כש' הצמקים (the righteous are compared to) the most precious of the various kinds (of flowers), to the lily, and to the finest of that species which is the lily of the valley. Ib. שושנת החר the mountain lily. Lev. R. s. 12, beg., a. e. כש' אדומה like a red lily (euphem. for light menstruation).

Digitized by Google

Kil. V, 8 שושנת המלך the king's lily (κρίνον βασιλικόν), white lily; Tosef. ib. III, 13. Y. Succ. III, 53d, v. בְּרֵמֶל; a. fr.— Trnsf. *knob of a nail.* Num. R. s. 14, v. מַסְמֵר; Pesik. R. s. 3.—[Yalk. Lev. 459, v. שׁוֹשָׁנָה.]

שׁוֹשַׁנְתָּא, v. שׁוּשָׁן.

שׁוֹשְׁפָא, v. שׁוּשִׁיפָא.

שׁוּשְׁתְּרֵי pr. n. pl. *Shusht'rê* (prob. modern *Shuster*), in the Babylonian empire (v. Neub. Géogr. p. 382). Snh. 94a כי מטו לש' על חד תרי Ar. (ed. לשוש תרי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200) when the Jewish exiles came to Sh., they said, 'for one (good land) we have found two'; v. שׁוּשׁ.

שׁוּתָא I f. (= שׁוּעָתָא; cmp. טוּנָא = טִינָא; שְׁעִי) *talk.* Kidd. 70b השתא ש' דמר וכ' now I do not understand your talk at all. Meg. 14b, v. בְּלָבָא. B. Bath. 39a לא תיפוק לכו ש' let no talk come from you, do not talk about it; לא מפקינן ש' we shall not talk about it. Succ. 56b, v. יְטִיקָא I; a. e.

שׁוּתָא II f. (=שׁוּחְתָא; שְׁחַח; Assyr. šûtu, Del. Assyr. Handw., p. 648) [*destruction,*] *shutha, a severe south wind;* [Ar.: *east wind*]. Sabb. 32a ביומא דש' on a day when the *shutha* blew. Yeb. 72a יומא דעיבא ויימא דש' וכ' on a cloudy day and on a *shutha* day we do not perform circumcision &c.

שׁוּתָא I (or **שׁוּתָא**) f. (=שׁוּתְחָא, v. שְׁוַח I; v. Löw Pfl., p. 264) *sproutings* of the caper-tree. Ber. 36a צלף אדעתא דש' ... people will plant a caper-tree for the sake of the sproutings.

שׁוּתָא II (or **שׁוּתָא**) f. (= שׁוּחְתָא; cmp. שְׁחַת) *trap* made of *frame work* or *a block.* B. Kam. 117a תהוא ש' דחוו וכ' two men had a dispute about a trap (and the animals caught in it). Sabb. 124b אייתו ליה ש' וכ' bring a trap for Kahana to sit on; חכי אמר להו שקולו ש' וכ' thus he said to them, remove the trap to make room for Kahana.

שׁוּתִי m. (שָׁתָה I; cmp. b. h. שְׁתִי) [*drinkableness,*] *body of wine, strength.* Y. Ter. XI, 47c, sq. (expl. ממיעטו, Mish. 1) ממעטתו משׁוּתְיוֹ he lessens its body (by boiling), contrad. to ממידתו its quantity; ib. II, end, 41d; Y. Ab. Zar. II, 41c top.

שׁוּתָף m. (= משׁוּתָּף; שְׁחַם) *associate, partner.* Tosef. Snh. VIII, 7 אדם ... ש' חיה עמו וכ' Adam was the last created, in order that the heretics might not say, he was God's associate in his work; Snh. 38a. Y. B. Bath. III, 14a bot. כנוטע ברשות ... ש' if a partner goes in and plants (a portion of the ground), he is considered as one who plants with the owner's assent, i. e. he cannot claim the cultivated portion as his exclusive property on the ground of undisturbed possession; Bab. ib. 42b. Ib. אין לו חזקה ש' (not שותפות) a partner cannot claim possession (v. חֲזָקָה). Y. Snh. I, 19b top ש' ליסטים כליסטים a robber's partner is considered a robber; a. fr.— *Pl.* שׁוּתָּפִין, שׁוּתָּפִים. B. Bath. III, 3. Ib. I, 1; a. fr.—Kidd. 30b שלשה ש' יש באדם וכ' three partners have a share in man: the Lord, his father, and his mother; if a man honors his parents &c.; Nidd. 31a; a. e.— *Fem.* שׁוּתָּפְתָּא. Gen. R. s. 56 שותפתה ש' בשני וכ' she (Tadmor) took part in the two destructions of the Temple; Y. Taan. IV, 69b bot.; Lam. R. to II, 2.

שׁוּתָּף, שׁוּתָּפָא ch. same. Targ. II Esth. VII, 9. Targ. Y. II Num. XXXI, 50 (ed. Vien. שׁוּתָּם).— *Pl.* שׁוּתָּפַי, שׁוּתָּפֵי Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Is. I, 23; a. e.—[Ib. LIX, 3 ed. Lag., read: שׁוּתְּפִין.]— Yoma 86a שותפי בישרא מתרי ש' כשקיל when he bought meat of two partners.— [Gen. R. s. 36 שותפי, v. שְׁתַם.]— *Fem.* שׁוּתָּפְתָּא, שׁוּתָּפְתָּה. Targ. Y. II Num. XXI, 16. Targ. Mal. II, 14.—[Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18, v. שַׁתָּפְתָּא.]

שׁוּתָּפוּת f. (preced.) *partnership, association.* Yeb. 101a נאמר ... שאין בה ש' וכ' cursing is mentioned with reference to those below (parents, Ex. XXI, 17), and with reference to Him above (Lev. XXIV, 15): as there is no association above, so must there be no association below (i. e. the curse to be punishable must refer to each singly). Snh. 63b אסור לאדם שיעשה ש' וכ' one must not form a partnership with an idolater, lest he may have to swear, and he would swear by his idol &c.; Bekh. 2b. Pes. 112a (in Chald. dict.) למיעבד ש' בחדיה to go into partnership with him (on whom 'the hour smiles'). Erub. 71b בלקחו ש'... when they bought a cask of wine in partnership. Tosef. Keth. IX, 3 כל זמן ששותף יוצא משׁוּתָּפוּתוֹ (not משׁוּתָּפוּתוֹ) as soon as the partner goes out of his partnership. Y. Sot. III, 19b top; a. e.

שׁוּתָּפוּתָא ch. same. Targ. Lev. V, 21 שׁוּתָּפוּת ידא (h. text חשומת יד).

שׁוּתָּפוּת, Tosef. Keth. IX, 3, v. שׁוּתָּפוּת.

שׁוּתָּפְתָּא, שׁוּתָּפְתָּה, v. שׁוּתָּף h. a. ch.

שׁוּתָּר (*Shaf.* of יתר), Ishtaf. אִשְׁתּוֹתַר *to be left over.* Targ. Y. Deut. IV, 27. Ib. VII, 20. Targ. Prov. II, 21.— V. שְׁתַר.

שְׁזָבוּתָא, שְׁזָבִי, שְׁזָבָא, שְׁזַב, v. sub שֵׁיזַב.

שְׁזַג (Shaf. of זגג) *to cleanse, wash, rinse.* Targ. Y. Lev. VIII, 21 Ar. (ed. חלל). Targ. Y. Gen. XIX, 2. Targ. Y. II Ex. XXIX, 17 (ed. Vien. תחשזג *Af;* some ed. ותשזוג). Targ. Ps. LXXIII, 13; a. fr.— *Part. pass.* שְׁזִיג *clean.* Targ. Job XXXIII, 9 (h. text חם).—Y. Pes. III, 30a אלא ארן ש' וכ' unless he washes his hands in water (between forming one cake and the other).

Pa. שַׁזֵּג same. Targ. Y. Gen. XLIII, 31 (Y. II ib. 30, misplaced, ושזגי, read: ושַׁזַּגי).—Y. Peah I, 15c bot. אנא בציא משַׁזְּגָה ריגלוי וכ' I want to wash his feet &c. (to show him honor); Y. Kidd. I, 61b. Y. Sabb. VI, 8a מדינן ... ושַׁזְּגִינן וכ' we used to sit before Rabbi (and were taught,) you may put oil on muddy shoes, or wash them, but not scrape them (on the Sabbath); Y. Snh. X, 28a bot. משזינן (corr. acc.). Y. Ab. Zar. II, 41d bot. מְשַׁזְּגָא; Y. Shek. VII, 50c bot. אסקאתא משזינא (corr. acc.), v. אֶסְקָאתָא.

Digitized by Google

Af. אַשְׁזֵיג same. Targ. Y. II Ex. XXIX, 17, v. supra.—Y. Meg. III, 74ª bot. מַשְׁזִיג גּוּרְנָא, v. גּוּרְנָא.

Ithpe. אִשְׁתְּזַג *to be cleansed, washed.* Targ. Prov. XXX, 12. Targ. Job IX, 30 Ms. (ed. אסתירית).

שְׁזוֹג m. (preced.) *water in which something has been washed.* Targ. Y. II Num. VI, 3.

שְׁזוּרָא, שְׁזוֹרָא, v. שְׁיוּרָא.

שְׁזוֹרִי m. *of Sh'zor* (supposed to be Shighor, near K'far Anan in Galilee, v. Neub. Géogr. p. 278). Dem. IV, 1; Ḥull. 75ᵇ; a. fr. שמעון ש' (v. Fr. Darkhé, p. 131 sq.).

שְׁזִיב, v. שַׁיְזַב.

שְׁזִיבִי, שְׁזִיבִ', v. שַׁיְזַב.

שְׁזִיג, שְׁזִיגָ, v. שְׁזַג.

שְׁזִיר m. (שְׁזַר) 1) part. pass. of שְׁזַר.—2) *twisted thread, cord.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 28; XXXIX, 31 ש' חוטא (h. text פתיל). Targ. Y. Num. XV, 38.—*Pl.*, v. שְׁזִירָא.

שָׁזַף (b. h.; Shaf. of זָם, v. זְפַת a. זְפַף) *to blacken, tarnish.* Cant. R. to I, 6 כך אנו ... שְׁזָפַתְנוּ so it is with us, when the sun of idolatry blackened us (we may become white again); Yalk. ib. 982.—Part. pass. שָׁזוּף; *pl.* שְׁזוּפִים. Cant. R. l. c. אבל אתם ש' וכ' but you (gentile idolaters) are black (soiled by idolatry) from your mother's womb.

שִׁיזְפִין, v. שִׁיזְפִין.

שִׁזְפַּר pr. n. m. *Shizpar.* R. Hash. 22ª ש' ראשה וכ' (Ms. M. 2 שיזפר; Ms. M. 1 שחפו, v. Rabb. D. S. a. l. note) Sh. the magistrate of Geder.

שְׁזַק, v. שְׁזַג.

שָׁזַר (b. h.; Shaf. of זוּר) *to twist.*—Part. pass. שָׁזוּר; *pl.* שְׁזוּרִים, שְׁזוּרִין. Y. Shek. VIII, 51ᵇ top (ref. to Ex. XXVI, 31) אילו נאמר חוט ... שזור לשלשה מָשְׁזָר לששה וכ' if the text had *ḥuṭ* (thread), it would have meant one doubled to two, *shazur* would have meant triplex, *moshzar* means sixfold &c. Erub. 96ᵇ בש' it means twisted threads (yarn, which is not used for weaving).

שְׁזַר ch. same.—Part. pass. שְׁזִיר. Targ. Ex. XXVI, 1, a. fr. (h. text משזר).—Targ. Y. Num. IV, 6 (h. text כליל תכלת).—Lam. R. to I, 1 רבתי (2 חד מאת) [read:] שְׁזוֹר לי מינית חוטין וכ' twist threads for me out of it (the sand), and I will mend it; (Bekh. 8ᵇ כרוכו לי מינית גרדי).

שַׁזְרָא m. (preced.) *twisted thread, cord;* v. שְׁזִיר.—*Pl.* שַׁזְרִין. Targ. Y. Ex. XXXIX, 3 (h. text פתילם).

שְׁזַרְתָּא, שְׁזַרְתָּ' f. (preced.) *cord,* esp. *spinal column; skeleton* (interch. with שִׁדְרָה); trnsf. *stem, rib* of a plant. Y. Sot. IX, 23ᶜ top מצירין על חש' וכ' you must mark the spot as unclean if you find a spinal column or a skull. Y. Taan. II, 65ᶜ top ש' שבש ... כנגד corresponding to the eighteen vertebræ of the spinal column. Y. Succ. III, 53ᶜ bot. ש' ... לולב the Lulab must be a handbreadth high, not counting the stem; a. fr.—*Pl.* שְׁזָרוֹת, שְׁזַ'. Y. Ab. Zar. II, 42ª כל שהראשים והש' וכ' (fish-brine) in which the heads and the spines are intact; (Bab. ib. 40ª ראש ושדרה).—Y. Sabb. III, beg. 5ᶜ שִׁיזְרֵי תרירות stems of dry twigs (prob. to be read: שִׁיזְרֵי תְרִירָה, v. תְּרִירָה).

שְׁזַרְתָּא, שְׁזַ', שְׁזַ' ch. same. Targ. O. Lev. III, 9 (ed. Ber. שַׁזְ'דָּא, v. שַׁזְרְתָּא). Targ. Koh. XII, 5; a. e.—Y. Ter. VIII, 46ª שְׁזַרְתָּא דחיוי וכ' we found in them the skeleton of a serpent. Y. Sabb. I, 3ᵇ ש', v. נַהַל.

שְׁחָאתָא *f.* (שְׁחִי I; cmp. h. שְׁחִי) *arm-pit.* Targ. Prov. XIX, 24; XXVI, 15 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁחְתָּא; h. text צלחת!).

שחביב, v. משחביב.

שְׁחַד (v. שׁוֹחַד) *to win the favor of, bribe.* Targ. Ez. XVI, 33. Targ. Job VI, 22.

Pa. שַׁחֵד same. Snh. 43ᵇ שַׁחְדֵי שַׁחֲדֵיה במילי he (Joshua) won him (Achan) over with persuasive words.

שְׁחָח, שָׁחָח, v. שחי.

שְׁחוּתָא, שַׁחְוָתָא, שַׁחְוָוָא f. (שְׁחִי I) *pit, grave.* Targ. Job XVII, 14 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁחְתָּא); a. e.; v. שְׁוָיְתָא.

שַׁחְוָור m. (interch. with שַׁחְוָון) *town-captain.* B. Bath 47ª לש' ... אי לאו דאודי (Ar. ed. Koh. לשחרן, read: לשחון; Alf. ed. Const. לשַׁחְוָאן) if he had not confessed to him (that he had given him the ass as a present), he would have surrendered him and his ass to the captain (for confiscation). Sifré Deut. 6 (prov.) עבד ... הדבק לש' וישתחוו לך a king's servant is a king, attach thyself to the captain, and they will bow down before thee; Yalk. ib. 801 חדבק לש' וישחון לך; Gen. R. s. 16 חדבק לש' 'Rashi' (ed. לשחין, לשיחן, לשיחון; Ar. דבוק לשחון).

שָׁחוּן, v. שָׁחַן.

שְׁחוּל m. (שָׁחַל II) [*loose,*] *an animal with a dislocated hip.* Bekh. VI, 7 (40ª); Bets. 35ᵇ.—V. שָׁחַל.

שְׁחוֹלֶת, שְׁחוֹלִית *f.* (שָׁחַל I, answering to λεπίς, squama aeris) *metal shavings, filings.* Kel. XI, 3. Tosef. Ḥull. VI, 11 (corresp. to שחיקת כלי מחכות, Ḥull. 88ᵇ).—[Cmp. שְׁחָלַיִם.]

שְׁחוּם, v. שָׁחַם.

שְׁחוּם m. (שָׁחַם) *dark, black* (or *brown*). Targ. O. Gen. XXX, 32, sq. (h. text חום; Y. לחוש); a. e.

שַׁחְוָון or שָׁחוֹן m. (cmp. Syr. שחנה, P. Sm. 4122) *chief of the town garrison, prefect.* Gen. R. s. 16 Ar. (ed. שירחין, שירחון, שיחון, v. שַׁחְוָור; [Ar. דבוק לש' ויִשָׁחוֹן לך (v. שָׁחַן) stick to *one that is hot,* and thou shalt be hot].

שָׁחַן, שָׁחוּן.

שַׁחְרָנָא, v. שְׁחִינָא.

Digitized by Google

שְׁחוּפָה, v. שָׁחַף.

שְׁחוּץ, v. שָׁחַץ.

שְׂחוֹק m. (b.h.; שָׂחַק) *laughter, sport, jest.* Ab. III, 13, v. קַלּוּת. Ex. R. s. 42 (ref. to לְצַחֵק, Ex. XXXII, 6) אין ש׳ אלא תאמור כאן וכ׳ the sport here mentioned means idolatry, debauchery, and bloodshed; ומנין לש׳ שהוא וכ׳ and whence is it proved that 'sport' refers to bloodshed? (Answ. ref. to II Sam. II, 14). Y. Peah I, 16ª bot. ש׳ ... שעשה דמן he (Abner) made the blood of lads an object of sport (ref. to II Sam. l. c.). Ber. 31ª ש׳ פרי וכ׳ ... אסור לאדם man should not fill his mouth with laughter in this world (of oppression). Ib. מתוך ש׳ in a mood of laughter, v. שְׂבוּעָה; Y. ib. V, beg. 8ª. Pes. 117ª; Sabb. 30ᵇ מתוך ... אין שכינה holy inspiration does not rest upon man when he is in a mood of grief, or indolence, or laughter &c. Ib. (ref. to Koh. VII, 3) מש׳ שמשחק וכ׳ ... טוב כעס better is the anger the Lord shows the righteous (by trials) in this world, than the laughter the Lord laughs with the wicked (when he makes them prosper) in this world. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז זה ש׳ ... ושעשוע וכ׳ as the nut is a plaything for children and an entertainment for kings, so is Israel &c.; a. fr.—Erub. 65ᵇ אף בשַׂחֲקוֹ man's character is also recognized in his jesting.—[Yalk. Ps. 620 ד׳ שחוק הן, v. שְׂחוֹקֵק.]—*Pl.* שְׂחוֹקִים. Koh. R. to X, 19 (ref. to לשחוק עושים ib.) לש׳ של יראות עושים לחם for the revelries of idolatries they prepare bread, but the wine &c.

שָׁחוֹר I m., **שְׁחוֹרָה** *f.* (b.h.; שָׁחַר II) *charred, black; charred* or *black thing.* Par. III, 11 ש׳ שיש בו אפר a charred piece (of the red cow) which is easily pulverized. Keth. 36ª, a. e. עד שירבה ש׳ וכ׳ until the black prevails over the white (until the hair in the hair-covered parts of the body seems to prevail over the bare spots). Gitt. 19ª כתבו באבר בש׳ וכ׳ if one wrote a letter of divorce with lead, with a black pigment (dry ink), or with coal; Sabb. 104ᵇ. Lev. R. s. 31 מתוך ח׳ ... אין אדם man does not see through the white of the eye, but through the black. Cant. R. to I, 5 אני במעשי וכ׳ ש׳ I am black (soiled) through my own deeds, but beautiful &c., v. נָאוָה. Ib. אני ש׳ I was black (despised) in Egypt. Ib. אני ש׳ כל ימות וכ׳ I am black (with sins) all the days of the year, but beautiful on the Day of Atonement; a. fr.—*Pl.* שְׁחוֹרִים, שְׁחוֹרוֹת; שְׁחוֹרִין. Ned. III, 8 הנודר משחורי הראש וכ׳ if one forswears benefits from 'black-headed people', he is forbidden &c.; שאין נקראין ש׳ הראש וכ׳ by 'black-headed' are understood grown up men generally (without regard to the condition of their hair). Gen. R. s. 59, beg. ר׳ מאיר ... שחורי ראש R. M. came to Mamle where he saw none but black-haired people (no aged among them). Cant. R. to V, 11 (ref. to שְׁחוֹרוֹת ib.) אלו ת״ח ... כעורין וש׳ וכ׳ this refers to the students: although they appear ungainly and black in this world &c.; ib. ... אלו תלמודות this refers to such texts of the Law as appear too ugly and black (referring to unæsthetic subjects) to speak of them in public, but the Lord says, they are pleasing &c.; Lev. R. s. 19; a. fr.

שָׁחוֹר II m. (שָׁחַר I) *hair-pinchers;* (oth. opin. *razor*). Kel. XIII, 1 (ed. Dehr. שְׁחִיר); Bets. 35ᵇ.

שְׁחוֹרָת, v. שְׁחוֹר I.

שְׁחוֹרִין *coals*, v. שְׁחוֹרָא.

שְׁחוּתָא, שַׁחֲוָיָא, v. שַׁחֲוָיָא.

שָׂחַז (cmp. חָזָה) *to expose to sight, uncover.* Part. pass. *f.* שְׂחוּזָה; *pl.* שְׂחוּזוֹת. Sabb. V, 2 ש׳ יוצאות ... יוצאות ewes (on the Sabbath) may be led out (with their posteriors exposed; ib. 53ᵇ מאי שחוזות שאחזדן וכ׳ what is *sh'ḥuzoth*? They tie their tails up in order &c. Ib. מאי משמע דשחוזי ש׳ לישנא דגלוי הוא what evidence is there that *sh'ḥuzoth* has the meaning of uncovering? (Answ. ref. to זֵיתִים זוֹנוֹת, Prov. VII, 10, v. שׁוּזָה.)

Hif. **הִשְׁחִיז** *to brighten, polish; to whet, sharpen.* Kel. XIV, 5 הסכין משהשחיזה the knife becomes susceptible of levitical uncleanness, when he (the manufacturer) polishes it. Ḥull. II, 3 ד׳ ... ושחט וכ׳ if one whetted the knife and (in beginning to cut) felt tired, and another person continued the cutting. Bets. III, 7 אין משחיזין וכ׳ you must not whet the knife (to slaughter on the Holy Day), but &c., v. נָשָׂא. Y. Ab. Zar. II, 40ᶜ bot. אין מוכרין ... ואין משחיזין וכ׳ you must not sell them (the gentiles in Palestine) weapons or armor, nor may you sharpen weapons for them; a. fr.

שְׁחִיז, שְׁחַז ch. same; part. pass. מְשֻׁחָז *whetted*, v. infra.

Af. **אַשְׁחִיז** *to polish, whet.* Targ. Ps. VII, 13 יַשְׁחִיז Ms. (ed. שׁחיז; h. text יִלְטוֹשׁ).

שָׁחַח (b. h.) *to bend, bow* (interch. with שָׁחָה a. שָׁחַע). Y. Ber. I, 3ᶜ bot. אלו ... ששוחחין וכ׳ these are the benedictions at which you must bow &c.; שלא ישחח ... הכותע (or יָשׁוּחַ) if one bows at every benediction, we teach him that he must not do so; Ber. 34ª; Gen. R. s. 39 הכותח ... שלא ישחוחה (or לָשׁוּחַ); Tosef. Ber. I, 9 וחשוחה ... יִשְׁחֶה. Ruth R. to II, 5 כל הנשים שוחחות וכ׳ all other women stooped in gleaning, but she (Ruth) sat down; (Yalk. ib. 601 עומדות).

שָׁחַט I (b. h.; cmp. חוּט III) *to draw, stretch.* Part. pass. שָׁחוּט. Y. Yoma IV, 41ᵈ top (expl. דתב שחוט, I Kings X, 17) שחוטה משוך כשעוה it was drawn out like wax; Cant. R. to III, 10; Yoma 45ª שנטוה כחוט it was spun like a thread; Ḥull. 30ᵇ. Ib. (to prove that in slaughtering you must draw the knife over the animal's throat and not chop) אין ושחט אלא ומשך וכ׳ *v'shaḥaṭ* (Lev. I, 5) means and 'he shall draw', and so it says *zahab shaḥuṭ* (v. supra) and also *ḥets shaḥuṭ* (Jer. IX, 7; Keri שׁוחט).

שָׁחַט II (b. h.; cmp. חטט) *to cut the throat,* esp. *to slay an animal by cutting the throat according to ritual laws.* Ḥull. I, 1 חכל שׁוֹחֲטִין וכ׳ all persons are fit to do the ritual slaughtering, and their act is legal, except &c.; וכולן ששחטו וכ׳ and all those (mentioned as unfit), if they cut under the supervision of others &c. Ib. II, 3 היה שׁוֹחֵט ודחדו וכ׳ if he was cutting (drawing the knife across

Digitized by Google

the throat, v. preced.) and cut the head off with one movement. Ib. 1 ושנים וכ׳ ...השוחט if one cuts one organ (windpipe or gullet, v. סִימָן) of a bird, and two &c.; ib. עד שישחוט וכ׳ v. וָרִיד; a. fr.—Part. pass. שָׁחוּט; f. שְׁחוּטָה &c. Nidd. 15ª שור ש׳ לפניך the ox lies slaughtered before thee, i. e. the evidence is before you. Ḥull. 95ª בְּשַׂר ש׳ meat of an animal ritually cut, opp. בשר נבלה; a. fr.

Nif. נִשְׁחַט *to be cut, killed according to ritual.* Ib. 9ª עד ...בבהמה נִשְׁחֲטָה v. חֻזְקָה. Ib. נשחטה תרי חזיא וכ׳ if it has been properly slaughtered, it is presumed to be permitted until &c.; a. fr.

Hif. הִשְׁחִיט *to cause to slaughter.* Ib. V, 4 ...בארבע מַשְׁחִיטִין את הטבח וכ׳ at these four periods we force the butcher to slaughter (provide meat); Erub. 81ᵇ.

שָׁחַט ch. same.—[Targ. O. Num. XI, 32 ed. Vien., v. שָׁטַח.]— Ḥull. 28ª sq. קִשְׁחִיט ...היכי נעביד נִשְׁחֲטִיה how shall we proceed? shall we cut it and then examine (the gullet)? Maybe it was cut at a perforated spot. Meg. 7ᵇ שַׁחֲטֵיהּ לר׳ וכ׳ he cut R. Zera's throat; a. fr.—Part. pass. שָׁחִיט, v. supra. Ḥull. 4ª חזה ש׳ שפיר was properly cut.

Ithpe. אִשְׁתַּחִיט *to be cut.* Gitt. 69ᵇ.

שָׁחַט, v. סָחַט.

שָׁחָא, שָׂחָא *to swim,* v. סְחִי.

שחי, שָׁחָה (b. h.; interch. with שָׁחַח) *to curve; to bend, bow; to lower one's self.* Tosef. Ber. I, 9; Ber. 34ª; Gen. R. s. 39, a. e., v. שָׁחַח. Pesik. Shek., p. 11ᵇ (ref. to Is. II, 9) ידוע אני ששָׁחוּ ...ותְשַׁפַּלְתִּי אני ואתם I know that Israel lowered themselves by bowing to the calf, and I and they were humbled; Yalk. Ex. 386; Yalk. Is. 260; Tanḥ. Ki Thissa 4; Pesik. R. s. 10 אימתי שחו ונשפלו when was it that they bent and were lowered?; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּחֲוָה *to prostrate one's self.* Snh. VII, 6 (60ᵇ) המשתחוה he that prostrates himself (before an idol). Ib. 62ª זבח...והד׳ וכ׳ if a person sacrificed, burnt incense, offered libation, and prostrated himself, all in one act. Yoma 69ª כיון שראה...והד׳ לפניו when he (king Alexander) saw Simon the righteous, he alighted from his chariot and threw himself down before him; ...יִשְׁתַּחֲוֶה וכ׳ מלך should a great king like thee prostrate himself before this Jew?; a. fr.

שָׁחִי I ch. same, *to be bent, cower.* Targ. Ps. XXXV, 14. Targ. Job XXXVIII, 40 (not שחה); a. e.

שָׁחֵי II *to lie waste,* v. שְׁחִי.

שְׁחִי, שִׁירְחִי m. (שָׁחָה) *bend,* esp. בית חש׳ (or sub. בית) *arm-pit.* Neg. II, 4 כאורגת בעומדין לש׳ ליד הימנית (a woman is placed) in the position of a weaver at an upright loom, for the sake of examining the pit of the right arm; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV כמוסק בבית הש׳ in the position of one taking olives down, for examining the arm-pit; Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 551. Snh. VII, 7 תמדבר משחיו v. פִּיתּוֹם II; Y. ib. 25ᶜ משיחיו. Naz. 58ᵇ; a. fr.—בית (בית) חש׳ v. אַמָּה.— *Pl.* שְׁחֵיִים, constr. שְׁחֵי׳. Pesik. B'shall., p. 87ª תחת בית שיחיהם v. עֲהוּרִית; Midr. Till. to Ps. XVI שִׁיחֵיהֶן; Yalk. Ps. 667; Cant. R. to II, 7 תחת שיחיהן (some ed. שיחתן, corr. acc.).

שְׁחִיָּא, שִׁי׳ ch. same, 1) *bending, bowing the head.* Bets. 24ª כל ...ומטי לה בחד ש׳ (Ar. שחיא) when one running after an animal gets it with one bend (the space being too small to allow an escape). Gitt. 70ᵇ (ref. to Mish. ib. VII, 1 ודילמא ש׳ דלאו לאו נקטיה (והרכין maybe he was seized by spasms, making him bend his head in the way of one indicating dissent; ש׳ דהן הן making him bend in the way of one bowing the head in assent. Ib. דסירונין ש׳ alternate spasms of the head accidentally corresponding to assent and dissent respectively.—2) *arm-pit.* Targ. Y. Deut. XXII, 5 (ed. Vien. שַׁיחַיָּא, corr. acc.).— Y. Ter. VIII, 45ᵈ top ...חתות ש׳ אסור למיתן (not מיתן דלא) it is forbidden to put coins into the mouth ... or a loaf under the arm-pit; Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. בי ש׳. Y. Snh. VI, 23ᶜ דות תחות שִׁיחְיָהּ וכ׳ had a loaf under his arm, and it fell down &c.

שְׁחִיטָה f. (b. h.; שָׁחַט II) *cutting the throat, slaughtering according to the Jewish ritual.* Sifra Tsav, ch. VIII, Par. 4 אין לשון ש׳ אלא משיכה by *shaḥaṭ* drawing (of the knife) is meant, v. שָׁחַט I. Ḥull. 9ª כל טבח...ש׳ אסור לאכול משְׁחִיטָתוֹ if a slaughterer does not know the rules of slaughtering, you dare not eat of what he has killed. Ib. חטבח ...לאחר השׁ׳ the slaughterer must examine the organs (v. סִימָן) after cutting. Ib. 20ª אין ש׳ לעוף מן התורה the ritual cutting of a bird's throat is not Biblically ordained; ib.ᵇ יש ש׳ לעוף וכ׳ it is Biblically ordained; a. v. fr.— Ib. 17ᵇ, a. fr. בית השׁ׳ *the throat* (v. פַּרְעָתָא).— שְׁחִיטַת קדשים (the slaughtering of sacrifices) *the treatise of Z'baḥim.* B. Mets. 109ᵇ.— שחיטת חולין (the slaughtering of secular animals) *the treatise of Ḥullin.*— *Pl.* שְׁחִיטוֹת. Lev. R. s. 22 (ref. to Lev. XVII, 3) ומה תל׳ ש׳ וכ׳ and why has the text the word *shaḥaṭ* twice?; a. e.

שְׁחִירָא, v. שְׁחָרָא.

שַׂחֲרִירָא, v. סַחֲרִירָא.

שְׁחֵיל, v. שְׁחַל.

שְׁחִין, v. שְׁחַן.

שְׁחִין m. (b. h.; שָׁחַן) *inflammation, boil, ulcer, skin-disease.* Gen. R. s. 41 כ״ד מיני ש׳, v. רָאָתָן. Ib. מוכה ש׳ afflicted with boils. Neg. I, 5, sq.; a. fr.

שְׁחִין ch. same; 1) *heat.* Targ. Is. XVIII, 4.—2) *sore, boil,* v. שְׁחָנָא.

שַׂחֲנָא m. (שָׂחֵי) *swimmer.* Y. Shek. VI, 50ª top (Bab. ed. שַׂחֲוָנָא), v. סַחֲרִירָא.

שְׁחִיפוּתָא, v. שַׂחֲפָתָא.

שְׁחִיקָה f. (שָׂחַק) *laughing.*—*Pl.* שְׂחִיקוֹת. Midr. Till. to Ps. II ארבע ש׳ הן four times laughing is used in connection with God; Yalk. ib. 620 שחוק (corr. acc.).

שְׁחִיקָה f. (שָׁחַק) *rubbing, pounding; pounded spices.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ אם היה מחוסר ש׳ if it (the garlic which

Digitized by Google

was pounded) needed the pounding (in order to be available). Ib. I, 3c bot. על חש׳ concerning pounded spices (sold by gentiles); a. e.

שְׁחִיקוּתָא f. (preced.) *worn condition.* Targ. O. Lev. XIII, 55 (h. text קָרַחַת, q. v.).

שָׁחִיר, v. שָׁחוֹר II.

שְׁחִירְתָּא f. (שָׁחַת) *perversion, fault.* Targ. Ps. XVII, 3. Targ. Ruth IV, 22 (v. Dan. VI, 5 שְׁחִיתָה).—[Gitt. 69b Ar. some ed., v. שְׁחָתָא.]

שְׁחִירְתָּה f.; *pl.* שְׁחִירִיתוֹת (b. h.; שָׁחַת) *pits.* Yoma 10a שש שמשים...כש׳ he was named Sheshai (Num. XIII, 22), because he made the ground (on which he stepped) like pits; Yalk. Num. 743.—[Yalk. Prov. 961 בשחיתותו, read: בשחותו, quot. fr. Prov. XXVIII, 10.]

***שָׁחַל** I (cmp. שָׁחַק; Arab. *saḥala* decorticavit) *to rub off, peel.*

Pi. שִׁחֵל (cmp. כָּסַח *Hif.*) *to grow white, be frightened.* Ab. d'R. N., 2ad vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שחל שהכל מְשַׁחֲלִין לפניו the lion is called *shaḥal*, because all grow white before him; (Yalk. Prov. 959 שחל שֶׁחָלִים לפניו because they tremble before him, prob. corrupt).

שָׁחַל II (v. חָלַל II; cmp. Assyr. סחל *to perforate*, Del. Assyr. Handw., p. 493) *to move in a hollow space, slip.*—*Part. pass.* שָׁחוּל a) *slipped.* Y. Sabb. XV, beg. 15a בחבל ש׳ היא מתני׳ the Mishnah speaks of a rope drawn through a loop (not knotted). Ib. חבל שהוא משוחל בפסיקיא וכ׳ if a looped rope be meant, (of which the Mishnah says,) 'you may tie up the broken rope with a *fascia*, but not with a rope, but R. Judah allows'—this would imply that the Rabbis do not allow it (and why should they not?).—b) v. שָׁחוּל.

Hif. הִשְׁחִיל *to pass through a hollow space* (חֲלוֹן) *or groove; to slide.* Bets. 35b (ref. to Mish. V, 1 חד (משילין) תני משילין וחד תני מַשְׁחִילִין one reads *mashshilin* (fr. נָשַׁל), and another reads *mashḥilin*, you may let fruit slide down through an aperture in the roof (אַרוּבָּה) &c.; מאן דתני משחילין וכ׳ he that reads *mashḥilin* is not wrong, for we read (Bekh. VI, 7) &c., v. שָׁחוּל. Y. ib. V, beg. 62d ... היה משחילין דרך חלון if there is an aperture in the roof, you may let the fruit down by the aperture. Y. Yoma II, 39c מַשְׁחִיל ותורם he lets the wood slide (down the altar), and then removes the ashes. Y. Kil. IX, end, 32d חוט שהִשְׁחִילוֹ במחט (not למחט) a thread which one threaded through the eye of a needle; Y. Sabb. VII, 10c bot. Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 ה׳ עשו עצמו וכ׳ Esau threaded his way through and went into the cave; ib. ה׳ וצנף וכ׳ ed. Bub., v. צָפַף. Yalk. Ruth 606 שאלו חש׳ לה קללה אחת וכ׳ (later ed. ותחזיל, corr. acc.) for, if he (Boaz) had let down a single curse on her (Ruth), how could I (David) have risen?; Pesik. Vayhi, p. 63a מלמטן...שאלו השאיל וכ׳ (corr. acc.) for, if he had let down on her a single curse from above ('below' euphem. for 'above') &c.; Pesik. R. s. 17 התחיל (corr. acc.); Ruth R. to III, 10 (s. 6, beg.) החיש לה (corr. acc.).—Part. pass. מוּשְׁחָל. Lev. R. s. 36 (ref. to Prov. XI, 21) ... שמ׳ מבין וזרע ... נמלט 'the seed of righteous men' that slips through between two righteous men (like Ahaz between a pious father and a pious son) escapes; (Y. Snh. X, 27d זרע שדוא מושל וכ׳).

Pu. שׁוּחַל *to be looped;* part. מְשׁוּחָל, v. supra.

שְׁחַל, שְׁחֵל ch. same, 1) *to let slip; to draw out of.* Targ. O. Ex. II, 10 (Y. ed. Vien. שַׁחֲלֵיהּ *Pa.*; h. text משה). Targ. I Chr. IV, 18.—Ber. 8a בניתא וכ׳ כְּמָשְׁחַל, v. בִּינְתָא II (perh. to be read: כְּמָשְׁחַל *Pa.*).—2) *to discharge through pores, exude.* Yoma 78a דמישחל שָׁחֲלִיל it (the unglazed earthen vessel) lets the moisture ooze through.

שַׁחַל m. (b. h.; cmp. Assyr. *šaḥâlu* to cry) *lion.* Snh. 95a; Ab. d'R. N. XXXIX; ib., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) ש׳ שהכל משחלין וכ׳, v. שָׁחַל I.

שַׁחֲלָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 13. Targ. Ps. XVII, 12 (h. text כאריר); a. e.

שְׁחָלָא, v. שִׁיחְלָא.

שָׁי׳, שְׁחַלַּיְרָא, v. next w.

שִׁי׳, שְׁחַלַּיִם, שְׁחַלִּים m. du. (or שְׁחָלִים *pl.*) (answering to λεπίδιον, cmp. שְׁחוֹלִית) a kind of *cress* or *pepperwort* (Lepidium sativum, v. Löw Pfl., p. 396). Maasr. IV, 5 השחלים. Tosef. Shebi. II, 9; Erub. 28a. Ber. 57b; Ab. Zar. 29a. Gitt. 57a כפר שיחליים...מן שחליים the place was called K'far Shiḥlayim, because their support came from the traffic in cress; Y. Taan. IV, 69a bot. כפר שיחליא דהוון מרביין בניהון כאילין תחלוסייא (not ביניהון) it was named K'far Shiḥlaya, because they reared their children as carefully as cress is cultivated; Lam. R. to II, 2 (Matt. K., reading באילין, they reared their children on cress-dishes). Ab. Zar. 30b השחלים (Rashi השחלים) cress-dish (chopped cress mixed with wine or oil). Ib. 67a ...יכך הדו עושין (Ar. קדירת שחלים) and so they used to prepare it at Sepphoris on Fridays, and they called it cress-dish; Y. ib. V, 44d top וקורין אותו שחלייא; a. e.—כפר שחלייא (כפר שחלייא) pr. n. pl. *K'far Shiḥlayim* (*Shiḥlaya*), a town in the mountains of Ephraim (King's Mountain); v. supra.

שַׁחֲלִיף, v. שַׁלְהֵף.

שַׁחֲלִית, v. שִׁלְרִית.

שַׁחֲלָנִית f. (שָׁחַל I) [*peeler,*] name of a kind of *locust.* Hull. 65b (Ms. M. השלחנית; Ms. R. 1 השלחין; Ms. R. 2 השוחלטת, read: ניתּ...; Ms. R. 3 חשׁיחְלָנִית, v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Lev. 537 חשלחנית.

שְׁחֵלֶת f. (b. h.; שָׁחַל I) *onycha* (corresp. to Biblical צְפוֹרֶן). Ker. 6b (classed among the גידולי קרקע!).—[B. Bath. 74b ימה של ש׳ Ms. R., v. שִׁלְרִיַּת.]

שָׁחַם (v. חָמַם, חוּם) *to be hot, dark-red.*—Part. pass. שָׁחוּם; f. שְׁחוּמָה. Pesik. R. s. 20 [read:] שנוסלים לשרוף...לפיכך בגיהנם שאש של גיהנם ש׳ היא therefore did God create Maadim (the planet Mars), intimating that they shall be thrown into Gehenna, for the fire of Gehenna is glowing red (v. ed. Fr., p. 96a, note 22).

Digitized by Google

שְׁחִים, שְׁחַם ch. same, *to be hot, dark, black.* Targ. Job XXX, 30 (h. text שחר).—Part. pass. שְׁחִים (v. שְׁחוּם); *pl.* שְׁחִימֵי, שְׁחִימִין. Targ. Y. Gen. II, 7. Targ. Job VI, 16 (h. text הקודרים).—B. Kam. 96ᵇ ש׳ ועבדינהו חדתי (Ms. M. שחמי) if the coins were black (tarnished), and he (who stole them) made them look new again; ש׳ חדתי ועבדינהו if they were new, and he made them black. Ab. Zar. 33ᵇ חני חצבי ש׳ וכ׳ the jugs of gentiles made of dark clay. Ḥull. 55ᵇ משיכלי שחי׳ Ms. M. (Ar. שחמי, ed. שירחומי) dark-glazed basins, opp. דיורי (opin. quoted in Rashi: *bronze* basins).

שְׁחַמָּא, שְׁחִי׳ m. (preced.) 1) (adj.) *dark, black.*—*Pl.* שְׁחַמֵּי, שְׁחִי׳, v. preced.—2) (noun) *blackness, black spot; tarnish.* B. Kam. 49ᵃ כל חיכי דסליק ביה ש׳ לולד whenever he struck her so that the black mark (bruise) could be communicated to the embryo (excluding a blow on her hand or foot); Yalk. Ex. 335. B. Kam. 96ᵇ מידע ידיע שְׁחַמַּיְרִיהוּ (Ms. H. שְׁחַמַּיְרִיהוּ) (when he makes the coins which he blackened look new again,) their tarnish remains noticeable.

שְׁחַמְתִּית f. (preced. wds.) *reddish, dark-colored wheat.* B. Bath. V, 6 ש׳ . . . ומצאת לבנה ש׳ if he sold wheat as dark-colored, and it is found to be white, as white, and it is found to be dark. Y. Naz. V, 54ᵃ, v. אַגְרוּ. Y. Maas. Sh. IV, beg. 54ᵈ top שְׁמַחְתִּית; Y. Ter. II, 41ᵈ top שמח׳; Y. Peah II, 17ᵃ שְׁמוּחִית.

שָׁחַן (cmp. שחם) *to be hot, parched.* *Part. pass.* שָׁחוּן, f. שְׁחוּנָה (sub. ארץ) *parched, scabby soil.* Y. Yoma V, 42ᶜ top; Bab. ib. 53ᵇ, a. e., v. בָּשַׁם.

Hif. הִשְׁחִין *to heat.* B. Kam. 82ᵃ משביע ומַשְׁחִין וכ׳ it (garlic) satisfies, heats (the body) &c.

שְׁחַן, שְׁחִין ch. same (answering to h. חם, חמם) 1) *to be warm.* Targ. Is. XLIV, 15, sq. Targ. Koh. IV, 11. Targ. Job XXXVII, 17 Ms. (ed. מְשַׁחֲנִין, *Pa.*; ed. Wil. מְשָׁחֲנִין, corr. acc.).—2) *to heat, light a fire.* Arakh. 31ᵇ אנא קדים שָׁחַנִין נורא וכ׳ I lighted a fire (moved into my house) before thee.—3) (with על) *to hatch,* v. infra.

Pa. שַׁחֵן 1) *to heat.* Keth. 10ᵇ; Gitt. 70ᵃ מְשַׁחֲנָן, v. שִׁבֵּץ. Y. Sabb. I, end, 4ᵇ מהו מיחזרתיה ומְשַׁחֲנַתֵּיה is it permitted to put it back (into the oven) and keep it warm? Lev. R. s. 25 היא . . . ומְשַׁחֶנֶא לחזן she (the mother hen) gathers them, and puts them under her wings, and keeps them warm.—2) *to hatch, sit over.* Targ. Jer. XVII, 11 (ed. Wil. מְשָׁחֵין, read: מְשַׁחֵין). Targ. Is. LIX, 5. Targ. Job XXXIX, 16 שַׁחֲנָא על בניא (Ms. תעיין בנוהא; h. text הקשירת).

Ithpa. אִשְׁתַּחֲנָן, *Ithpe.* אִשְׁתְּחַן *to be warmed, get warm.* Ib. XXXI, 20. Targ. Y. Deut. XXII, 11.

שְׁחָנָא, שְׁחִי׳ m. (preced.) 1) = h. שְׁחִין. Targ. O. Ex. IX, 9, sq. (O. ed. Berl. a. Y. שְׁחִין). Ib. 11. Targ. O. Deut. XXVIII, 27 (Y. II שְׁחַנָּא; Y. I שְׁחִינֵי *pl.*). Targ. Prov. XX, 30 (ed. Lag. a. oth. שְׁחַנֵי).—*Pl.* שְׁחִינֵי, שְׁחִי׳, שְׁחִין׳, v. supra.—2) (v. בָּחִישָׁא, בְּחִישָׁא) *the scab on the camel's back* from the friction and pressure of the load; trnsf. *heavy load.* Gen. R. s. 19, beg.; Sot. 13ᵇ, a. e. לפום גמלא ש׳, v. גַּמְלָא I.

שָׁחַף (v. חָפַף II) *to rub, scrape, peel.*—*Part. pass.* שָׁחוּף a) *one whose genitals are wasted* (v. מָחוּי). Tosef. Bekh. V, 4 (expl. מרוח אשך, for which Bekh. VII, 5 שנמרחו אשכיו, v. מָרַח). Sot. 26ᵇ. Esth. R. to II, 3.—b) (cmp. חָסִיף) *reduced, lean, losing flesh.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. IV (ref. to שחפת, Lev. XXVI, 16) או עתים שחוא ש׳ וכ׳ or at times one becomes reduced in flesh, but feels comfortable &c.; Yalk. Lev. 673 נשחוף (corr. acc.).—Yalk. Gen. 146 שְׁחוּפִים, v. סָבַב.—*c) f. שְׁחוּפָה; *pl.* שְׁחוּפוֹת *of indistinct color, gray (wool),* opp. לבנות. Ḥull. XI, 2 (135ᵃ; ib. 136ᵇ (Ms. R. 2 סחופות; Ms. R. 1, a. Ar. שחופות, v. טָחַם).

Nif. נִשְׁחָף *to become reduced.* Sifra l. c. (ref. to שחפת, v. supra) יש לך אדם . . . שחוא נ׳ (not יכו׳ יש) sometimes a person is sick in bed, yet his flesh is preserved: therefore the text says, 'and consumption', which means that he is wasting away; Yalk. Lev. l. c.

שְׁחַף I ch., *Pa.* שַׁחֵף same, *to scrape, dredge, clean.* M. Kat. 4ᵇ לשחופי נהרא (Ms. M. לסחופי) to dredge a canal.

שְׁחַף II (preced.) [*to scrape, sweep,*] *to move, crawl.* Targ. Koh. I, 5 (of the sun, cmp. נָסַר; h. text שואף). Targ. Y. Gen. III, 14 שָׁחֵיף Ar. (ed. מטייל). Targ. Y. II Lev. XI, 42.—[Nidd 26ᵃ משחיפ Ar., v. שָׁלַח.]

שַׁחְפָּא I, שַׁחְפָּא צִפֳּר שׁ׳ m., (= b. h. שָׁחַף; שְׁחַף I) name of an unclean bird, supposed to be *sea-mew.* Targ. Lev. XI, 16; Targ. Deut. XIV, 15.

שַׁחְפָּא II m. (שְׁחַף I) *rubbish.*—*Pl.* שַׁחְפֵּי. Sabb. 110ᵃ ש׳ דקניא Ms. O. a. Ar. (ed. only ש׳) refuse of reeds.

שַׁחְפּוּתָא, v. שַׁחְפָּא.

שַׁחְפֵת f. (b. h.; שָׁחַף) *wasting away, consumption.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV, a. e., v. שָׁחַף.

שַׁחַפְתָּא ch. same. Targ. O. Lev. XXVI, 16 (ed. Vien. שְׁחַפְתָּא; Y. שְׁחִיפוּתָא); Targ. O. Deut. XXVIII, 22 (Y. שַׁחְפוּתָא).

שְׁחַץ (v. תְּצַץ II) 1) *to divide, tear.* Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שחץ שחוא שוחט בפיו the lion is called *shaḥats,* because he tears with his mouth; Yalk. Prov. 959 שחוא מְשַׁחֵץ בשיניו (*Pi.*).—2) *to divide off, separate.*—Part. pass. שָׁחוּץ; *pl.* שְׁחוּצִים, שָׁחוּצִין a) *separate, proud, aristocratic.* Y. Sabb. VI, 8ᵃ top ש׳ מותר . . . ואיש ותאיש but a man is allowed (to wear those ornaments which a woman is forbidden to wear on the Sabbath), because he is not ostentatious (and will not take them off to show them), v. שַׁחֲצָנִית. Cant. R. to IV, 8 (ref. to אריות ib.) מה תאירי חזה ש׳ . . . וגבורים וכ׳ (strike out וגבורים) as the lion is proud (keeping for himself), so were Sihon and Og proud (selfish) . . . they did not come to each other's rescue; Yalk. ib. 988 מה תאירי חזה שחק (corr. acc.).—b) [*that which is to be kept off,* cmp. רחק,] *obscene.* Yalk. Is. 264 אנשי . . . ש׳ דיו the men of Jerusalem were obscene, v. שַׁחַץ I.

Pi. שִׁחֵץ same, v. supra.

Digitized by Google

Hithpa. הִשְׁתַּחֲצָה *to separate one's self, be exclusive, lofty.* Sifré Num. 131 מלכות זו מתגאה ומִשְׁתַּחֲצָה וכ׳ this proud and overweening government has only four provinces worthy of an empire &c.; Yalk. Num. 771; Yalk. Deut. 809. Ab. d'R. N. l. c. [read:] שחץ שהוא מִשְׁתַּחֲצֶה the lion is called *shaḥats*, because he is proud.

שָׁחָץ m. (preced.) *aristocratic, proud, vainglorious, pompous.* Pesik. Par., p. 40ᵃ איזה לך למימר ... שהיה ש׳ will you say of that righteous man (Simeon the high priest) that he was vainglorious?; Y. Shek. IV, 48ᵃ bot. שְׁחִיץ היה.—*Pl.* שְׁחָצִים. Pesik. l. c. וכולם ש׳ היו and all of them (those high priests that made such a display) were ostentatious people, v. שַׁחֲצִית. Lev. R. s. 20 ש׳ היו they (Nadab and Abihu) were aristocratic (deeming no woman noble enough for them); Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 63 שַׁחֲצָנִין (ed. Bub. שקרנין, corr. acc.); Yalk. ib. 822 שְׁחָצִין.

שַׁחַץ I m. (v. שָׁחַץ, part. pass.) 1) [*separation,*] *obscenity, abomination, disgrace.* Sabb. 62ᵇ אנשי ... אנשי ש׳ היו the men of Jerusalem were lovers of obscene talk; (Yalk. Is. 264 שחוצים). Pes. 3ᵇ מסול ש׳ (they found in him) obscenity which made him unworthy of the priesthood; (Rashi: *pride*). Tanḥ. Vaëra 9; Ex. R. s. 8 לך ועשה מי שעשה עצמו אלוה ש׳ בעולם go and make him that made himself a god an abomination in the world; ib. ... וכן נעשה ש׳ בעולם and so Sennacherib prided himself, and became an abomination &c. Ib. ומראה שַׁחֲצוֹ ... אני ממלא לבריות I fill the upper and the lower regions with him (his repute), and let people see his disgrace; Tanḥ. l. c. שבחן (corr. acc.). Ib. חקב״ה מראה ש׳ וכ׳ the Lord shows all men the disgrace of the proud; a. e.—*Pl.* שְׁחָצִים. Ib. (ref. to Job XLI, 26 בני שחץ) אלו הגיוחנין ... ש׳ בעולם this means the proud that make themselves gods: the Lord makes them abominations in the world.—2) (b. h.) *pride,* v. supra.

שַׁחַץ II m. (b. h., Job XXVIII, 8 בני ש׳; שָׁחַץ) [*tearer,* or *proud,*] surname of *lion.* Ab. d'R. N. ch. XXXIX; sec. Vers., ch. XLIII (ed. Schechter); Yalk. Prov. 959, v. שָׁחַץ.

שַׁחְצָא ch. same. Targ. Ps. XVII, 12 Regia (ed. שחלא).

שַׁחֲצִית f. (v. שָׁחָץ) *ostentatiousness.* Y. Shek. IV, 48ᵃ גדולה היתה וכ׳ ש׳ there was great love of display among the sons of the high priests.

שַׁחֲצָן m., v. שָׁחָץ.

שַׁחֲצָנִית f. (preced.) *loving display, vain.*—*Pl.* שַׁחֲצָנִיּוֹת. Y. Sabb. VI, 7ᵈ ע״י שהנשים ש׳ והיא מתרתן וכ׳ because women like display, and one might untie them (those ornaments, to show them) to their neighbors, and in forgetfulness walk with them &c.

שָׂחַק, סָחַק (b. h.; interch. with צָחַק q. v.) *to be bright; to laugh, jest, play.* Tosef. B. Kam. II, 2 ס׳ בין הבקר וכ׳ ed. Zuck. (Var. צחבין, צהבין, read: צחק בין) if he (the ox) sported among the herd three times (doing no harm). Deut. R. s. 3, end שׂוֹחֶקֶת לעבד ... ראה the king saw her smile at one of his servants. Y. Kidd. III, 63ᵈ מימי לא ש׳ וכ׳ never did a person have his sport with me, except this man. Tanḥ. Naso 5 לְשָׂחוֹק ... באותי שבפנים שָׂחַקְתָּ אבל thou didst fool him (the watchman) that was inside, but thou canst not fool me. Der. Er. Zuṭṭa ch. V ולא בוכה בין השׂוֹחֲקִים ולא שׂוֹחֵק וכ׳ nor should one weep among those who laugh, nor laugh among those who weep; a fr.—Trnsf. (of fingers) *to be spread,* opp. עצב. Succ. 7ᵃ כמה שוחק (Ms. M. a. Ar. ס׳); Erub. 3ᵇ שׂוֹחֲקוֹת, v. אַמָּה; a. e.

Pi. שִׂחֵק, ס׳ same. Tanḥ. l. c. באישך את תְּשַׂחֲקָנָּה וכ׳ thou canst fool thy husband, but thou canst not fool me. Ib. ואני יושב ומְשַׂחֵק על וכ׳ but I sit laughing at my creatures. Tosef. Keth. IX, 2 מְסַחֵק הוא בה ed. Zuck. (Var. מְצַחֵק) he may laugh at her (and take the sham sale seriously); (Keth. 79ᵃ רצות מצחק), v. פִּרְסְטִין. Tanḥ. Noah 5 דהיו משחקין ממנו they laughed at him (Noah). Ber. 7ᵇ, a. e. השעה משחקת לו the hour smiles on him, i. e. he is in luck; a. fr.

Hif. הִשְׁחִיק *to cause to laugh, lead to sport.* Gen. R. s. 22 אם בא ... להַשְׁחִיקְךָ שמחתו וכ׳ if thy inclination comes to incite thee to merriment, rejoice it with words of the Law; Yalk. Is. 296.

שְׂחַק, v. שְׂחוֹק.

שָׁחַק (b. h.) *to rub, grind, pound.* Midr. Till. to Ps. XVIII ולמה ... שחקים שהן שׁוֹחֲקִין אלו באלו why are the clouds named *sh'ḥaḳim?* Because they rub against one another. Gen. R. s. 13, a. e., v. שָׂחַק II. Bets. II, 8 שהחקין את חפלפלין וכ׳ you may grind pepper on the pepper-mill (on the Holy Day). Y. Ber. VI, 10ᵃ top שָׁחֲקָן וכ׳ if he mashed them (the turnips), he must say the benediction &c., opp. אם בעיניהן הן if they are in their natural shape; a. fr.—[Yalk. Cant. 988 שחק, v. שְׁחִין.]—*Part. pass.* שָׁחוּק; f. שְׁחוּקָה; *pl.* שְׁחוּקִין, שְׁחוּקִים; שְׁחוּקוֹת a) *ground, pounded, mashed.* Y. Ber. l. c. יין לאו ש׳ הוא wine is not a product gained by pounding?; ib. פת לאו ש׳ היא is not bread a product &c.?; ib. שאר ... אע״פ ששׁ׳ הן וכ׳ all other things, although produced by pounding (like olive-oil &c.) are ritually treated as if in their natural state; a. e.—*b*) (cmp. שָׁחַם) *lean, meagre.* Y. Dem. II, beg. 22ᵇ שחיקה היא (R. S. to Dem. II, 1 שְׁחִיקָא ch.) the fig of Bozrah is stunted.

Pi. שִׁחֵק 1) same; *part. pass.* מְשׁוּחָק; *pl.* מְשֻׁחָקִים מְשׁוּחָקִין *rubbed, worn-out, threadbare.* Tosef. Men. I, 8; Zeb. 18ᵃ, v. רַשָּׁל; ib.ᵇ; a. e.—2) *to curse the memory of a person,* v. next w.

Nif. נִשְׁחַק *to be ground.* Ab. d'R. N. ch. I נִשְׁחֲקוּ עצמותיו his bones were ground, i. e. his memory is cursed, v. next w.

שְׁחַק ch. same. Targ. O. Ex. XXX, 36.—Y. Sabb. VII, 10ᵃ bot. ההן דש׳ תומא he that grinds garlic. Ib.ᵇ bot. B. Bath. 146ᵃ שְׁחַקִי, v. מַרְגְּנִיתָא; a. fr.—Midr. Sam. ch. I, v. infra.—Part. pass. שְׁחִיק.—ש׳ טמיא, v. שַׁמָּיָא; (in Hebr. dict.) ד׳ עצמות. Gen. R. s. 49, beg.; a. e.—Y. Sabb. VI, 8ᵃ top היתה רגליה שחקה (read: שְׁחִיקָא) his foot was sore from rubbing.—Y. Dem. II, beg. 22ᵇ שחיקא (R. S. to Dem. II, 1), v. שָׂחַק.

Digitized by Google

Pa. שִׁחֵק *to mention the name of a dead person with the imprecation* שחיק טמיא (his bones be ground), *to curse.* Lev. R. s. 32, end מדכרין ומְשַׁחְקִין there are those whose names are mentioned with a curse, opp. ומניחין, v. נִיחַ h.; Yalk. Ex. 411 (Hebr.) מזכירין ומְשַׁחֲקִים; Tanḥ. Vayaḳhel 4; Ex. R. s. 48 (mixed dict.) מדכרין ומשחקים; Midr. Sam. ch. I וּשְׁחִקִין (*Pe.*).

שַׁחַק I m. (preced.), *pl.* שְׁחָקִים, שְׁחָקִין *worn garments, thin clothes.* Sifra Thazr., Neg., Par. 4, ch. XV בקרחתו 'in its baldness' (Lev. XIII, 55), that means old clothes (whose nap is worn off). Keth. V, 8 אין נותנין לה ... ולא ש' וכ' we must not give her new garments for summer and worn-out (thin) garments for winter; ib. וחש' שלה and the discarded garments remain hers; v. גְּלָאוֹת. Zeb. 18[b]; a. e.

שַׁחַק II m. (b. h.; שָׁחַק) [*dust,*]; *pl.* שְׁחָקִים *clouds, heaven, sh'ḥaḳim,* name of one of the seven heavens. Ḥag. 12[b] ש' שבו רחיים וכ' it is named *sh'ḥaḳim,* for in it stands a mill and grinds manna for the righteous. Gen. R. s. 13 למה...ש' שהן שוחקין וכ' why are they (the clouds) called *sh'ḥaḳim?* Because they grind the water...like a stomach (grinding the food); Tanḥ. Mick. 1; Koh. R. to I, 7. Ib. בש'...אירכן, v. נָזַל. Midr. Till. to Ps. XVIII, v. שָׁחַק; a. e.

שַׁחֲקָא, שַׁחֲקָה ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 38.—*Pl.* שְׁחָקֵי, שְׁחָקִין, שְׁחָקִי, שְׁחָקֵא. Ib. 7 (ed. Wil. שַׁחֲקֵי). Ib. LXXVII, 18. Targ. Job XXXVI, 28; a. e.

שַׁחֲקָא I *t., pl.* שַׁחֲקָן = h. שַׁחַק I, *old garments.* Targ. Jer. XXXVIII, 11, sq.

שַׁחֲקָא II m., *pl.* שְׁחָקֵי 1) same. Nidd. 17[a] ש' דכיתנא linen rags. Ib. תא בחדתי והא בש' in the one case it means new linen, in the other, old linen; a. e.—2) *toils.* Targ. Prov. XXXI, 7 (h. text עָמָל).

שָׁחַר I (b. h.; cmp. חָרַר I) *to break through, dig; to search, seek.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 ששוקדים ושׁוֹחֲרִים וכ' they watch, and search, and investigate &c.

Hif. הִשְׁחִיר *to pass through a cavity* or *a groove.* Bets. 35[b] (ref. to Mish. ib. V, 1 ומאן דתני מַשְׁחִירִין וכ' nor is he wrong who reads *mashḥirin* (in place of משולין, referring for evidence to השחור, v. שָׁחוֹר II).

Pi. שִׁחֵר (cmp. בָּרָה) *to choose, select.* Gen. R. s. 39 שְׁחַרְתִּיךְ לִי, v. רָחַם; Yalk. Ps. 869.

שָׁחַר ch. same, *to search, inquire.* Targ. Is. VIII, 20.

שָׁחַר II (b. h.; cmp. חָרַר III) *to be charred, black.*—V. שָׁחוֹר I.

Hif. הִשְׁחִיר 1) *to blacken.* Y. Ḥag. II, 77[d] מניהן הִשְׁחִירוּ פְנֵיהֶן כיוצא בו they made their faces as black as the bottom of a pot, i. e. they ruined their reputation. Sabb. 152[a] (ref. to Koh. XI, 10) מַשְׁחִירִים...דברים כ' certain things which a man does in his young days make his face look black (sickly) in his old age; a. e.—2) *to become black.* Y. Bets. II, end, 61[d] הִשְׁחִירוּ שיניו וכ' his teeth were black from fasting; Y. Sabb. V, end, 7[c]; Ḥag. 22[b] הִשְׁחִרוּ שיניו (Hof.; Ms. M. מניו). Ex. R. s. 1 (play on אשחור, II Chr. I, 24) שחִשְׁחִירוּ פניו בתעניות his face was black from fasting. Y. Shebi. VI, 36[d] bot. מכיון שחִשְׁחִירָה תחקדירה, v. חָשַׁל; a. e.

Hof. הָשְׁחַר *to become black,* v. supra.

שְׁחַר ch. same.

Af. אַשְׁחַר *to get black.* Succ. 33[b] דאַשְׁחַר ארטת when did they (the berries on the myrtle branch) become black?

Pa. שַׁחֵר *to blacken.* B. Mets. 117[b] דקא"ל קא מְשַׁחֵרַת לי לכוחלאי Ms. M. (differ. in ed., v. שְׁחַרְתִּיתָא) he may say to him, thou wilt make my wall black (by living in my house).—Part. pass. מְשַׁחַר; f. מְשַׁחֲרָא; *pl.* מְשַׁחֲרֵי, מְשַׁחֲרָן. Yoma 28[b] מכי מש' כוחלי when the walls begin to grow dark (are no longer shone upon by the sun), v. כּוֹחְלָא. Ber. 28[a] חזנהו...דמשׁ' he saw that the walls of his room were sooty. Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת') רישיה גריע ומְשַׁחֲרִין אפוי (not ושיחרור) his head shaved, and his face blackened; a. e.

שָׁחַר III, *Hif.* הִשְׁחִיר (denom. of שַׁחַר) *to be early in doing; to get up early.* Lev. R. s. 19, beg. מי שמַשְׁחִיר וכ', v. עָרֵב II. Midr. Sam. ch. V ע"י שה' והשריב בהן because he was engaged in their study early and late; a. e.

Pi. שִׁחֵר (b. h.) same, *to do a thing early* or *diligently.* Ex. R. s. 1 (ref. to Prov. XIII, 24) לפי שׁשִׁחֲרוֹ מוסר וכ' because he corrected him betimes (or earnestly), he loved him. Ib. חזית יצחק מְשַׁחֵר מוסר ליעקב וכ' Isaac trained Jacob &c.

שְׁחַר ch. same. Ex. R. s. 47 למדו תורה דְּשַׁחֲרִין ודקרין (ed. Wil. דְּשַׁחֲרִין, some ed. דְּשַׁיְחֲרִין) learn the Law from those who get up early (to study), and who read (teach) by night, opp. אַרְמְטִין q. v.

Pa. שַׁחֵר same. Targ. Is. XXIX, 20 (h. text שָׁקַד).

שָׁחַר IV (cmp. שחרר, v. חרם), *Pa.* שַׁחֵר [*to declare a thing or man free, ownerless property,*] *to confiscate, press into public service.* Targ. O. Num. XVI, 15 שָׁחֲרִית ed. Berl. (Mss. שָׁחֵר, שַׁחֲרִית, שָׁחֵר, v. Berl. O. II, p. 42; Y. I שָׁחֲרִית). Targ. I Sam. XII, 3.—Ber. 56[a] חזית דְּמַשְׁחֲרֵי לך (Ms. M. דמשחדי, corr. acc.) פרסאי וכ' thou shalt see in thy dream that the Parthians press thee into service &c. Ib. דמשחדי Ms. M. (corr. acc.; ed. אתו רומאי ושבו לך).—*Part. pass. Pe.* שָׁחִיר; f. שְׁחִירְתָּא *sent abroad.* Targ. Hos. VII, 11 כיונה ש' דאיחנסבן בנהא ed. Lag. (ed. שְׁרִירְתָּא, q. v.) as a dove sent abroad when her young were taken away (h. text פּוֹתָה, v. Midr. Till. to Ps. LXXXIV).

שַׁחַר m. (b. h.; שָׁחַר I, cmp. בֹּקֶר) *morning dawn, early morning.* Ber. IV, 1 תפלת הש' the morning prayer. Ib. I, 4 בש' מברך וכ' when reading the Sh'm'a in the morning prayer, you recite two benedictions &c. Tam. IV, 1 של ש' (sub. תמיד) the daily offering of the morning; a. v. fr.—אילת הש', v. אַיָּלָה.—עמוד הש', v. עַמּוּד.—*Pl.* שְׁחָרִין, v. שַׁחֲרִית.

שַׁחֲרָא, שַׁחֲרָה ch. same. Targ. Y. II Gen. XIX, 15;

Digitized by Google

XXXII, 27.—Y. Ber. I, 2[d], v. עוּר I ch.; Pesik. Vayhi, p. 63[a]; Pesik. R. s. 17 וש' לא עוררתני (*fem.*); Midr. Till. to Ps. LVII, 9 ed. Bub.; Lam. R. to II, 18; a. e.

שְׁחָרוּרָא, שְׁחָרוּר, v. sub שְׁחַר.

שַׁחֲרוּרִין, v. שְׁרוּרָא.

שַׁחֲרוּרִית f. (שַׁחַר II) *blackness, ugliness.* Taan. 23[b] תחזור חנה לשַׁחֲרוּרִיתָהּ וכ' may Hannah become ugly again, and she did so.

שַׁחֲרוּרִיתָא ch. same. B. Kam. 20[b] משום ש' דאשיתא because the walls get black (when people live in the house). B. Mets. 117[b] משום דאיכא ש' (Ms. H. שְׁחַרְחָא דאשיתא; differ. in Ms. M., v. שְׁחַר II) because there is a claim in the case for the blackening of the walls.

שחרות, Num. R. s. 10[8] מתוך הש' quot. in Levy Talm. Dict., read הִשְׁתָּרְגוּת.

שְׁחַרְחֹרוּת f. (v. preced. arts.) *blackness;* trnsf. *sinfulness.* Cant. R. to I, 6 אל תראוני בשְׁחַרְחֹרוּתִי look not at me in my sinfulness (do not exaggerate my faults).

שַׁחֲרִית f. (שַׁחַר) *morning time.* Ber. I, 2 (9[b]) ... מאימתי בש' (Y. ed. Ms. M. בְּשַׁחֲרִין; v. Rabb. D. S. a. l. note) from what time may we read the Sh'm'a in the morning?; Tosef. ib. I, 2 בשחרין; a. fr.—פת ש', v. פַּת.—טובלי ש', טובלי שחרין, v. טָבַל I.

שִׁחְרֵר, שִׁחֵר' (חֹרִי II) *to set free, emancipate.* Y. Yeb. VIII, 8[a] top הצושה עבדו ... שִׁיחְרְרוֹ מְשׁוּחְרָר if a man mortgages his slave and then sells him, he is not sold; if he sets him free, he is free. Gitt. IV, 4 עבד ... ושחררו וכ' if a master mortgages his slave and sets him free ..., we force the mortgagee to make him a freedman, but he (the slave) writes a note on his value; ib. אינו כותב אלא מְשַׁחְרְרוֹ none but him who set him free has to write the note of indebtedness. Ib. 40[b] מי שחררו which of them (the mortgager or the mortgagee) set him free? Ber. 47[b] ש' עבדו וכ' declared his slave free and made him serve to complete the number of ten persons (required for prayers). Ib., a. e. כל המְשַׁחְרֵר עבדו וכ' whoever sets his slave free, violates a positive command; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּחְרָר; f. מְשׁוּחְרֶרֶת, מְשׁוּחְרָרֶת &c. Gitt. IV, 4; Y. Yeb. l. c., v. supra; a. fr.—Ib. VIII, 9[c] top (play on שחרים, I Chr. VIII, 8) זה בועז שחירה מש' מן וכ' that is Boaz who was free from sins; Ruth R. to I, 21 (Par. 4); (Yalk. Chr. 1077 שנשתחרר).

Hithpa. הִשְׁתַּחְרֵר, *Nithpa.* נִשְׁתַּחְרֵר *to be set free.* Yalk. l. c. Keth. III, 1 שנִשְׁתַּחְרְרוּ who were set free. Gitt. 43[a] חצירה ... ונִשְׁתַּחְרְרָה a woman that is half a slave and half free, who was betrothed to R., and then was set entirely free &c.; a. fr.

שַׁחְרֵר ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 4; 9.

Ithpa. אִשְׁתַּחְרֵר *to be set free.* Targ. Y. Ex. XXI, 7.

שְׁחַרְחָא, v. שַׁחֲרוּרִיתָא.

שָׁחַת (b. h.) *to be low, bent.*

Pi. שִׁחֵת (cmp. חָבַל) *to pervert, ruin, do harm.* Ex. R. s. 8 ש' לנפשו he did harm to himself; a. e.—Ab. d. R. N. ch. I, end וירדו ... לשַׁחֲתוֹ ed. Schechter (ed. לשרתו, corr. acc.) and the ministering angels came down to destroy him (Adam). Kidd. 24[b] (ref. to Ex. XXI, 26) סד שיתכוין לשַׁחֲתָהּ when he intended to destroy it. Naz. 4[b] לשַׁחֵת, v. שָׁצָה; a. e.

Hif. הִשְׁחִית 1) same. Ex. R. l. c. ה' לנפשו, v. supra. Tanḥ. Tol'd. 6 להַשְׁחִיתוֹ ... לילך to go to Nabal to ruin him; a. fr.—Esp. בַּל תַּשְׁחִית (v. בַּל) *the law forbidding to ruin anything wantonly* (derived from Deut. XX, 19). Sabb. 129[a] ודא קעבר מר משום בל ת' in doing so, do you not disregard the law which forbids wilful destruction? בל ת' דגופאי עדיף לי not to do injury to myself is a higher duty to me; ib. 140[b]; a. fr.—2) *to commit a nuisance.* Y. Succ. V, 55[c] (play on משתחויתם, Ez. VIII, 16) [read:] בהדו משתחוים לחמה ומַשְׁחִיתִים לחיכל they prostrated themselves in worship of the sun, and committed nuisance towards the Temple (v. Bab. ib. 53[b]; Yoma 77[a]).

שְׁחַת ch. same; *part. pass.* שְׁחִית *mutilated.* Targ. Y. Lev. XXII, 24 (h. text נתוק).

שַׁחַת I f. (b. h.; שׁוּחַ) *pit, grave.* Pesik. R. s. 10 (ref. to Ps. LXXV, 8) זה שהשפיל לישראל לבאר ש' וכ' as *zeh* (Neh. IX, 18) brought Israel down to the lowest pit, so did *zeh* (Ex. XXX, 13) lift it up &c.; a. e.

שַׁחַת II f. (preced.) *low growth, corn in its earliest stage* used instead of grass. Peah II, 1 חקוצר לש' he who cuts young corn to be used as fodder; Tosef. ib. I, 8. Men. X, 8 (71[a]) קוצר לש' ומאכיל לבהמה (Bab. ed. מאכל, corr. acc.) one may cut barley as *shaḥath* and give it to the cattle (before the ʿOmer has been offered); Tosef. ib. X, 32 קוצר לש' עד שלא וכ' as to cutting barley for fodder: before it has approached maturity by one third, one may begin &c. Men. 71[b] כל לש' לא וכ' whatever is for fodder is not considered as harvesting. Sabb. XXIV, 2. Kidd. 62[b]; a. e.

שְׁחָא, שְׁחֵי' 1) same. Targ. Am. VII, 1 (h. text שֵׂדִי).—2) *trouble in the lower extremities, piles* (or *worms*). Gitt. 69[b] לשחי' Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. לשחי'; Talm. ed. לרוּשְׁחָתָא).

שַׁחֲתָא f. 1) = h. שַׁחַת I, *pit.* Targ. Ps. XCIV, 13 Ma. (ed. שוחה).—2) *arm-pit,* v. שְׁחָאתָא.

שָׁט, v. שׁוּט.

שְׁטָא, v. שְׁטֵי.

שְׁטָא, v. שְׁטֵי.

שְׁטָה, שְׁטָא, v. sub שִׁית.

שָׁטָה, v. שׁטי.

שָׁטָה, v. שׁטי.

שְׁטוֹחַ, v. שְׁטִיחַ.

שָׁטוּף m. (שְׁטַף) 1) *washed,* v. שְׁטַף.—2) *carried away* by passion, *dissolute.* Sabb. 152[a], v. זִימָּה I; a. e.—*Pl.* שְׁטוּפִין Num. R. s. 20[22] יש צנועין ויש ש' בזמה some springs raise chaste men, and some, dissolute men. Koh. R. to I, 13 עסוקין וש' בגזל passionately addicted to robbery; a. e.

Digitized by Google

שְׁטוֹף m. (שְׁטַף) *rapidity;* (adv.) *rapidly.* Targ. Jer. XII, 5.

שְׁטוּפָא, v. שִׁטְפָא.

שְׁטוּת f. (שָׁטָה) *madness; folly.* Num. R. s. 9[6] (ref. to Num. V, 12) תשטה תשטה כתיב בשין ... עד שיכנס בה רוח ש' (not בה חש...) it is written with Shin so that you may read *thishṭeh*, to intimate that a woman will not go astray, unless the spirit of insanity has entered into her; Sot. 3[a] אין אדם עובר עבירה ... רוח ש' no man sins unless &c. Midr. Till. to Ps. IX, v. מוֹרָא II. Y. Naz. IX, 57[d] ... אדיין עומד בשְׁטוּתוֹ Bar P. still insists upon his foolish opinion. Bekh. 5[b] (play on שטים, Num. XXV, 1) שנתעסקו בדברי ש' they were engaged in foolish things; Snh. 106[a]. Midr. Till. to Ps. XXXIV (ref. to Koh. III, 11) כל מה ... אבל חש' וכ' whatever thou hast made, thou hast made well, but insanity, which thou hast created, of what avail is it before thee?; a. fr.

שְׁטוּתָא ch. 1) same. Targ. Koh. II, 3. Ib. 13. Targ. Y. Num. XXV, 1 (v. preced.); a. fr.—Sabb. 121[b]; v. שַׁטְרָא. Lev. R. s. 16, end חדר שטיא לאורח שְׁטוּתֵיהּ the fool will go back to his foolish way (with ref. to Prov. XXVI, 11). Keth. 17[a], v. שׁוֹטְרְתָא; a. fr.—2) (v. שׁוּט II) *contempt.* Targ. Prov. XII, 8.—V. שַׁטְיוּתָא.

שָׁטַח (b. h.) *to spread, stretch.* Sabb. XXII, 4 שׁוֹטְחָן בחמה he may spread them (to dry) in the sun. Bets. 11[a] שוטחן ברוח וכ' he may spread them in the air on pins; a. fr.—Part. pass. שָׁטוּחַ; f. שְׁטוּחָה &c. Ruth R. to IV, 12 (ref. to Gen. XXI, 25) שחיה יצחק ש' כאן וכ' Isaac was stretched out (prostrated in prayer) on one side, and Rebekah on the other; Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110; Yalk. Ruth 608. Tosef. Toh. IX, 10 כלים שְׁטוּחִין וכ' garments which are spread (hung up) ... higher than ten handbreadths; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּטֵּחַ, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּחַ *to prostrate one's self.* Ḥag. 22[b] חלך ...ונ' על קברי וכ' R. J. went and prostrated himself on the graves of &c. Midr. Till. to Ps. XVIII, 2 [read:] ומשתטחין ונופלין על פניהם (ed. Bub. משהחוין) ... ורץ and they alighted from their horses and threw themselves down and fell upon their faces &c.; Yalk. Sam. 133. Midr. Till. to Ps. II, 1 משתטחה ... וכיון שמגיע וכ' but when the wave reaches the shore of the sea, it prostrates itself before the sand; (Yalk. Is. 350 כורע); a. fr.

שְׁטַח, שְׁטִיחַ ch. same. Targ. Num. XI, 32 (O. ed. Berl. שַׁטְחוּ *Pa.*; ed. Vien. O. שחטו, corr. acc.). Targ. Is. XXXVIII, 21 Regia (ed. ישורטון; ed. Lag. וישירטון, Var. וישרטון; h. text מרח). Targ. Jer. VIII, 2; a. e.—Bets. 11[b] מה לי לְמַשְׁטְחִינְהוּ וכ' what difference is there between spreading the hides (on the Holy Day) and salting them? Y. Sabb. VII, 10[a] bot., v. מסבסלה; a. e.—Ruth R. to I, 17 ובתר ...אנן שַׁטְחִין (שַׁטְחִין) קלידא וכ' after the festival we shall spread the report of it (the precious stone), and whatever price it may fetch &c.

Af. אַשְׁטַח same. Targ. Job XII, 23.

Pa. שַׁטַּח same, v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּטַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּטַח *to prostrate one's self.* Targ. Y. I Gen. XVII, 17 Ar. (ed. נפל). Targ. Deut. IX, 25. Targ. Jer. IV, 31; a. fr.—B. Mets. 85[b] אִשְׁתַּטַּחְתֵּי אמערתיה I prostrated myself over his (Elijah's) burial cave.

שָׁטָח, שָׁטָא, v. סְטָה.

שָׁטֵי, שָׁטֵה (cmp. סְטָה) [*to go astray,*] *to be demented, foolish.* V. שׁוֹטֶה.

Nif. נִשְׁטֵי, *Hithpa.* הִשְׁתַּטֵּי, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּי 1) *to become demented.* Tosef. B. Kam. IV, 4 שנישְׁטוּ בעליו ed. Zuck. (Var. שנִשְׁתַּטּוּ) whose owner became insane; B. Kam. 39[b]. Yeb. XIV, 1 נִשְׁתַּטֵּית וכ' if the wife becomes insane, he cannot divorce her; נ' וכ' if he becomes insane, he can never divorce her; a. fr.—2) *to be mad; to rage, be impassioned.* Num. R. s. 20[23] דיה נִשְׁטֵה אחריה וכ' he was mad with passion for her, as we read (Hos. IV, 11) &c.; Tanḥ. Balak 18 דיו משטחת וכ' (read: דיה מִשְׁתַּטֵּה; ed. Bub. 25 נשטה). Ib. נ' וכ' and he in his rage for her slaughtered it to Baal Peor; Num. R. l. c. Tosef. Nidd. V, 17 עד מתי אתם נִשְׁטִין וכ' how long will you rage? cry to him that created the sea. Tanḥ. Vayera 22 וחזקן הוא ח' וכ' and that old man (Abraham) has run mad, and he is going to slay thee. Yalk. Sam. 131 ומִשְׁתַּטֵּה ... וחיתה צועקת ומִשְׁתַּטֵּה מבחוץ and she screamed and raged within, and David screamed and raged without; Midr. Till. to Ps. XXXIV ודוד צועקות שחיתן ומִשְׁתּוֹטוֹת ... ומִשְׁטֵה בחוץ and both of them (mother and daughter) screamed and raged &c. Yalk. Ps. 846 [read:] מכאן שמשאדם רואה בנים כאילו הוא משחטה from this we learn that, when a man lives to have children, he acts like a fool (in playing with them).

Hif. הִשְׁטָה 1) same, v. supra.—2) (with ב) *to fool, jest.* Yeb. 106[a]; B. Kam. 116[a] אמר ליה משטה אני בך he may say, I was only jesting with thee. B. Bath. 175[a] אין אדם משטה בשעת מיתה nobody jests in his dying hour (therefore a dying man's admission of indebtedness does not require the usual formalities to be binding).

שְׁטֵי, שְׁטָא ch. same.—Part. שָׁטֵי, q. v.—[Targ. I Sam. XVII, 42 שְׁטֵיה, v. שׁוּט II ch.]

Ithpa. אִשְׁתַּטֵּי *to become* or *be demented, to rage; to be engaged in ecstatic exercises.* Targ. I Sam. XVIII, 10 (h. text וייתנבא). Targ. I Kings XVIII, 29. Targ. Deut. XXVIII, 34. Targ. Jer. XXIII, 9. Targ. Ez. XX, 29. Targ. I Sam. I, 14 (h. text תשתכרין); a. e.—Meg. 12[b] ודחוא גברא א' בחמריה and this man (thou, Ahasver) is demented from the small quantity of wine he drank. Gen. R. s. 50 (expl. ויילאו, Gen. XIX, 11) אִשְׁתַּטְּוּ they became demented (with ref. to אויל, Jer. IV, 22).

שַׁטְיָא, שַׁטְיָה m. (preced.) *insane, madman, fool.* Targ. I Sam. XXI, 15. Ib. XVII, 43. Targ. Prov. XX, 3 כל שָׁאטֵי Ms. (ed. Lag. כל דשאטי; oth. ed. דשטי). Targ. Ps. XIV, 1 (h. text נבל); a. fr.—Sabb. 121[b] אבין ש' מתני וכ' foolish Abin teaches his son folly. Yeb. 31[a]; Keth. 20[a] בר ש' one subject to attacks of insanity. Lev. R. s. 16, end, v. שְׁטוּתָא. Midr. Till. to Ps. VII (ref. to Job XII, 16 שוגג ומשגה, a. reading מִשְׁגֶּה) ש' ושטיותא (ed. Bub. ושטיתא, corr. acc., or ושטותא) the madman and the madness;

Digitized by Google

Yalk. Job 906 ש' ושטות (read: ושטותא). Midr. Till. to Ps. IX, 21, v. מוֹרָא II; a. fr.— *Pl.* שַׁטְיָין, שַׁטְיָיא, שַׁטְיֵי. Targ. Ps. CVII, 17. Ib. XLIX, 11 (ed. Wil. שַׁטְיָא, corr. acc.). Targ. Prov. VIII, 5; a. fr.—Y. Maasr. II, 49[d] ש' וכל עמא are all other people fools?— *Fem.* שַׁטְיָתָא. Targ. Prov. XIV, 1 (some ed. שַׁטְיָתָא).—Lam. R. introd. (R. Simeon) שׁוֹטַיְתָא (some ed. שטותא, read: שָׂטָה), v. מוֹרָא II.

שַׁטְיוּתָא *f.* (preced.) 1) *madness, folly.* Targ. Prov. XIII, 16 (ed. Wil. שקי, corr. acc.). Ib. XIV, 8; 18. Ib. XXVI, 9 (some ed. שיטותא, corr. acc.; h. text משל!); a. fr.—Midr. Till. to Ps. VII, v. preced.; a. e.—2) (v. שׁוּם II ch.) *contempt.* Targ. Prov. XVIII, 3.—V. שָׂטְנָא.

שָׁטִיחַ m. (שָׁטַח) *spread, rug, mat.* Kel. XXIV, 12 חצשור ש' לש a hide used as a rug (to sit on). Ib. XXVIII, 5 Ned. 40[b] sq. (ref. to כלי גולח, Ez. XII, 3) זו נר וקטרה וש' that means a light, a dish, and a mat; Lam. R. to I, 2 חמת וש' וכ' a leather bag, a mat, and a dish. Ḥull. IX, 3 (123[a]) חמפשיט ... לש' (not לשטיחה) he who flays a hide ... to be used for a spread; Tosef. ib. VIII, 18 לְשָׁטוֹחַ; Ḥull. 123[b] לשטוח; a. e.— *Pl.* שְׁטִיחִין. Tosef. Ab. Zar. IV (V), 10 ש' לבהמת spreads (covers) for beasts. Nidd. 55[a]; Ḥull. 122[a]. Num. R. s. 2; Lev. R. s. 23 שָׂטוֹ, v. סַיָּיד; a. e.

שְׁטִיחָא ch. same.— *Pl.* שְׁטִיחִין *layers.* Targ. O. Num. XI, 32 some ed., v. מַשְׁטָחָא.

שטיחה, v. שָׁטִיחַ.

שִׁטִּים, שִׁטִּין (b. h.) pr. n. *Shittim*, a ravine opposite Jericho. Snh. 106[a] (ref. to Num. XXV, 1) שמה ש' the name of the place was Sh., v. שָׁטַח. Gen. R. s. 18 (ref. to Mal. II, 13 שניה לש' (שניה the second time (you did this) since the events at Shittim (Num. l. c.). Tanḥ. T'rum. 9 חטאו בש' ולקו בש' ונתרפאו בשִׁטִּים they sinned at Sh. (Num. l. c.), they were smitten at Sh. (ib. 9), and were healed through *shiṭṭim* (acacias, of the Tabernacle); a. e.

שִׁטִּים *pl. of* שִׁטָּה, v. שִׁטָּה.

שִׁטְרִיף, v. שָׁטַף.

שָׁטִיפָה *f.* (שָׁטַף) *rinsing* with cold water for the purification of certain vessels (Lev. VI, 21). Sifra Tsav, Par. 3, ch. VII; Zeb. XI, 7; Tosef. ib. X, 13, sq., v. מְדִיחָה; a. fr.

שָׂטַם (b. h; cmp. טמם) *to lie in wait for; to bear a grudge against, persecute.* Gen. R. s. 67, v. סָטָן. Y. Ab. Zar. I, 39[c] (expl. וישטם, Gen. XXVII, 41) שנאה טמונה hidden hatred. Pesik. R. s. 13 ... וַיִּשְׂטְמוּהוּ ודרו רוסק ... ששוטמם וכ' his brothers sinned against Joseph, 'and they persecuted him' (Gen. XLIX, 23), and his brothers thought that he would persecute them as they did him; אבל עשו כשׂשָׂטְמוּ ליעקב וכ' but when Esau persecuted Jacob &c.; a. e.

Nif. נִשְׂטַם *to be hated, persecuted.* Num. R. s. 14[5] זה נ' וזה נ' this one (Jacob) was hated (Gen. XXVII, 41), and that one (Joseph) was hated (ib. XLIX, 23).

שָׂטַם ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 41 Levita.

שָׂטָן, v. סָטָן.

Hif. הִשְׂטִין 1) *to accuse*, v. סָטָן.—2) *to lead astray*; Part. מַשְׂטִין *seducer.* Tanḥ. Vayera 22.

שָׂטָן, v. סָטָן.

שָׂטָן m. (b. h.; preced.) *hostile being, hinderer, disturber, accuser, Satan.* Sifré Deut. 218 (ref. to Deut. XXI, 10 sq., a. 18 sq.) אביו של זה ... והכניס ש' לתוך ביתו וכ' this man's father loved a fair captive, and brought the disturber into his house, and his son became rebellious. Y. Sabb. V, 5[b] top, v. קְטֵרֵיג. Ber. 19[a], a. e. צ' יפתח אדם פיו לש' man must not open his mouth for Satan, i. e. invite misfortune by ominous words. Sabb. 89[a] ...בא בשעה שירד ש' וכ' when Moses had gone down from the presence of the Lord, Satan came, and said &c. Ib. בא ש' יצידבב וכ' Satan came (to the Israelites), and brought confusion into the world. R. Hash. 16[b], v. עִרְבֵב. Yalk. Dan. 1063 נולד שָׂטָנוֹ ... ביום on the day that Nebuchadnezzar entered the Temple ... his adversary Darius was born. Tanḥ. Vayishl. 8 מפני שחש' מדווג לו because Satan joins him (the wicked on his road); Yalk. Ps. 843 בזמן שמלאכי ש' בלוין אותו because Satan's messengers escort him; a. fr.— בכור ש', v. בְּכוֹר.— *Pl.* שָׂטָנִים. Deut. R. s. 11, v. סַמָּאֵל. Cant. R. to I, 1 שלשה ש' נזדווגו לו three hindrances befell him (Solomon, I Kings XI, 14; 23; 25); a. e.

שָׂטָן, שִׂטְנָא, שִׂטָּן, שִׂיטָן ch. same. Targ. I Kings V, 18; a. fr., v. סָטָן II.—Kidd. 30[a]; Succ. 38[a] Ms. M. 2 (ed. ס'), v. גִּיר III. Kidd. 81[a] אדמה ליה ש' כאיתתא Satan (temptation) appeared to him as a woman. Ib. הוה רגיל גירא בעיניה דש' ... used to say every day, I challenge Satan, v. גִּיר III. Sabb. 32[a] בתרי אומי וכ' ש' Satan has no power over two persons of different nationalities (on the same boat &c.); a. e.— V. סָטָן II.— *Pl.* שִׂטְנֵי, שִׂטָּנֵי, v. סָטָן II.

שָׁטַף (b. h.; cmp. טוף, טָפַח II) 1) *to wash, rinse.* Zeb. XI, 6 (94[b]) ושׁוֹטְפוֹ, v. פָּרַק; Tosef. ib. X, 13 ושׁוֹטְפָן. Tosef. Ḥull. X, 4 השׁוֹטֵף רחליו חייב וכ' if one washes his lambs (in place of clipping), he is bound to give the priest's share of the wool (that they shed); Ḥull. 137[a]; a. fr.— Part. pass. שָׁטוּף. Sabb. 99[a] (ref. to Ex. XXXV, 26) ב' בעזים וטוו בעזים Ms. M. (ed. מן העזים) the hair was washed on the goats and spun on the goats; ib. 74[b]; Yalk. Ex. 370.—2) *to flood, carry off, drown.* B. Mets. VIII, 5 ב' נהר זיתיו וכ' if a stream carried off one's olive-trees and deposited them in a neighbor's field. B. Kam. X, 4 (115[b]) ש' נהר חמורו וכ' (Bab. ed. נחל) if a stream (ravine) carried off his own and his neighbor's ass..., and he let go his own and saved his neighbor's. Ib. 5 (117[b]) נְשָׁטָתָה נהר if the river washed it (the unlawfully taken field) away. Yoma 78[a] נחל שׁוֹטֵף a swiftly running brook. Y. Shek. I, 46[a] ירד שָׁטְפוֹ ... a rain shower came down and washed it (the mark on the grave) off. Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] בששטן (not בששטן), v. גּוּשׁ. Ex. R. s. 24 יצאו ובקש לשׁוֹטְפָן ... the genius of the sea became wroth against them, and wanted to drown them. Num. R. s. 19[9] יצאו מים רבים ושָׁטְפוּ כל וכ' many waters came forth, and flooded all those who murmured; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 20 (corr. acc.); a. fr.—V. שָׁטַח.

Digitized by Google

Hif. הִשְׁטִיף same. Taan. 6ª ומַשְׁטִיף את הזרעים (Ms. M. ושׁשׁוֹטַפָה, v. Rabb. D. S. a. l. note) it (the heavy rain) washes the seeds away; Yalk. Joel 535 ומְשַׁטֵּף (*Pi.*).—*Part. pass.* מוּשְׁטָף; *pl.* מוּשְׁטָפִים *carried off, floating.* Ex.R.l.c. לפי שראו מ׳ על פני המים ... because they saw the bodies ... floating on the water.

Nif. נִשְׁטַף, *Hithpa.* הִשְׁתַּטֵּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּף 1) *to be washed, showered upon; to take a shower bath.* Sabb. 40ª ויוצא ומִשְׁתַּטֵּף וכ׳ and takes a shower bath in the outer room. Ib.ᵇ ובלבד שלא יִשְׁתַּטֵּף וכ׳ but he must not have a cold shower bath and then warm himself &c. Tosef. ib. III (IV), 4; a. fr.—2) *to be swept away, drowned.* Sifré Deut. 307 מה ראו ... שנִּשְׁטְפוּ why were the men of the flood drowned in water?; Yalk. ib. 942 שיִּשְׁטְפוּ; Sifré l. c. מה ... להִשְׁתַּטֵּף באש וכ׳ why were the men of Sodom ... swept away by fire and sulphur?; Yalk. l. c. להִשְׁטַּף; a. e.—Trnsf. *to be carried away by passion.* Num.R.s. 9¹⁷; Sifré Num. 12 תרבה קרמוך ונִשְׁטְפוּ many women before thee have been carried away (into infidelity).

שְׁטַף, שִׁטֵּף ch. same, 1) *to wash, rinse.* Targ. I Kings XXII, 38. Targ. II Sam. XI, 8; a. e.—Tam. 27ᵇ שְׁטוֹם ושתי שטום ואחית rinse (the cup) and drink, rinse, and set it down; a. e.—2) *to overflow, flood, wash away.* Targ. Ps. LXXVIII, 20 ישטפון מיא Ms. (omitted in ed.). Targ. Is. XXXIII, 21. Targ. Y. II Num. XXI, 16. Targ. Ps. CXXIV, 4; a. e.—Naz. 32ᵇ שַׁטְפוּחוּ רבנן וכ׳ the Rabbis carried R. El. away, and made him stand on their principle, i. e. made him give up his opinion and adopt theirs. Succ. 53ª לִמְשָׁטְפָא וכ׳, v. קְפַד; a. e.

Pa. שַׁטֵּף *to wash.* Y. Ber. VIII, 12ª bot. ולא מְשַׁטֵּף ידוי וכ׳ and did not wash his hands up to the joints.

שְׁטָף m. (b. h.; preced. 1) *flood, shower.* Y. Shek. I, 46ª, v. שָׁטַף. Gen. R. s. 73 ש׳ של גשמים a flood caused by rains (brought the rams from Laban's fold to Jacob's); Yalk. ib. 130; a. e.—Trnsf. *passion, anger.* Lev. R. s. 24, beg. בזמן שהוא נותן ... שיש ש׳ בדינו when he orders execution (punishment), none praise him, for they know that there is passion in his judgment; Yalk. Ps. 843; Y. Ber. IX, 14ᵇ.—2) *washing, rinsing;* כלי ש׳ a vessel which requires only rinsing in order to be restored to Levitical cleanness. Hull. 25ª; Zeb. 3ᵇ; a. e.—3) *wool that is gained by washing.* Sifré Deut. 166 (ref. to Deut. XVIII, 4) ראשית גז ולא ראשית ש׳ the first of the wool that is cut, but not the first of the wool that comes out by washing.—4) ש׳ של עזים *goat-skin made hairless by washing.* Cant. R. to IV, 11; Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 115 ... מהש׳ וכ׳ אין לך there is no smell more offensive than that of washed goat-skins.—5) *hair that is fallen out, bald pate.* Koh. R. to I, 8 (in enigmatic speech) שִׁיטְפַי מאלל (not שיטפו) my hair is going.

שִׁטְפָא, שִׁיטְפָא ch. same, 1) *flood, shower.* Targ. Job XXXVIII, 25.—2) *rapidity,* (cmp. שגר) *rapid review in recalling a tradition.* Sabb. 130ᵇ דילמא אגב שִׁיטְפָךְ דהדיט וכ׳ perhaps in the rapidity of reviewing, the tradition came back to thy mind?; אין אגב ש׳ דהדיטא וכ׳ (Ms. M. שִׁיטְפָאי, v. Rabb. D. S. a. l. note) yes, my tradition was recalled by the (my) rapid review; Nidd. 53ᵇ אגב שטפך אגב שטפאי אתיא לי; אתיא לך.—3) *rush of people.* Y. Sabb. XIX, beg. 16ᵈ כד תחמון ש׳ עבר וכ׳ when you see the crowd pass by, bring them (the keys) by way of the row (the lines of men forming a partition for Sabbath purposes).—4) [*sweeping away,* cmp. נסח, נסע,] *discarding from the mind, forgetfulness.* Gen. R. s. 81, v. עָקַר; Yalk. ib. 135 שִׁשְׁטְפָא; Tanh. Vayishl. 8 שטטר.—5) (v. preced. 5) *hair.* Lev. R. s. 15 (ref. to Job XXXVIII, 25) ... אית אתרין ש׳ there are places where they call the hair *shitfa;* Yalk. ib. 554 שִׁיטְפָה.

***שְׁטַר** = סְטַר *to slap.* Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. ש׳ וחלי בירה he slaps (the fig-tree) &c., v. חָזַר. [Comment. refer to שָׁטַר: he smears clay over it.]

שָׁטַר *to draw lines, arrange;* [Assyr. šaṭâru *to write*]; v. שׁוֹטֵר.

שְׁטַר ch. (preced.) *to draw, spread, strike* (butter, salve &c.). Targ. Is. XXXVIII, 21 ויִשְׁטְרוּן ed. Vien. (ed. Lag. ויישטרון; ed. Wil. וישורטון), v. שְׁטַח.—Gitt. 69ᵇ ונִשְׁטְרִינְהוּ בכמכא and let him strike *kamakh* (v. כָּמָךְ) over it; (Rashi: let him soak it in k.). Ib. ונשטרינהו בדובשא and strike honey over it. Pes. 44ª אי מְשַׁטַּר קָשַׁטַּר וכ׳ if he spreads it (on bread) and eats it (Rashi: if he dips bread into it); Naz. 36ᵇ. B. Mets. 85ᵇ משטר לך אִשְׁטַּר I will smear thee a salve (over thy eyes).

שְׁטָר m. (v. שׁוֹטֵר) *executive office, execution.* Yalk. Deut. 907 אלמלא שְׁטָרוֹ של יואב וכ׳ but for the executive office of Joab, David could not have executed justice; Yalk. Sam. 147 שוטרו (read: שִׁיטָרוֹ); Tanḥ. Shof'ṭim 2 סיטנו; ed. Bub. 3 שיטנו (corr. acc.).

שְׁטַר, שִׁטָּר m. (v. שָׁטַר) *writ, document.* Kidd. I, 1 a woman may be acquired as wife בכסף בש׳ וכ׳ by handing her money (or money's worth), by a writ (handing her a paper on which is written, 'thou art betrothed unto me') &c. Ib. 2 a slave is acquired בש׳ by a document (bill of sale). Ib. 3ᵇ; a. fr.—Esp. ש׳ חוב (or sub. חוב) *note of indebtedness, bond.* Y. Peah I, 16ᵇ bot. חותם ש׳ אחד נָשָׂא; v. Y. Snh. X, beg. 27ᶜ; Y. Kidd. I, end, 61ᵈ חותמה אחד (corr. acc.); Yalk. Num. 744 ש׳ חוב אחד. B. Mets. I, 8 מצא ש׳ בין שְׁטָרוֹתָיו וכ׳ if a person finds (another man's) bond among his papers, and does not know its nature (by whom it was deposited &c.); a. fr.—*Pl.* שְׁטָרוֹת, constr. שְׁטָרֵי. Gitt. I, 5, v. עֵרֶכִי. B. Mets. l. c. תכריך של ש׳ a roll of bonds; אגודה של ש׳ a bundle of bonds. Ib. חלוצה, ש׳ מיאונין v. respective determinants. Ib. 6; a. v. fr.

שִׁטְרָא (שִׁטְרָא) ch. same. Targ. Jer. XXXII, 10. Ib. 12. Targ. Y. Lev. XIX, 20 שְׁטַר (constr.); a. e.—Gitt. 57ᵇ שְׁטַר פרטתא, v. פִּרְטָא. B. Mets. 17ᵇ כמאן דנקיט ש׳ בידיה as valid as if he held a bond in his hand; a. fr.—Pes. 78ª ור׳ יוסי ש׳ מזכי ... הוא is R. Jose a bond in favor of both parties?, i. e. does he not adopt two opinions contradictory to each other in principle?.—*Pl.* שְׁטָרֵי, שְׁטָרַאי. Keth. 85ª; B. Bath. 151ª, v. מָלוֹג.

Digitized by Google

שִׁיטָ', שִׁטְתָּא m. (preced.) *line*, esp. (cmp. Ps. XIX, 5 קַוָּם) *the course of stars, orbit.* Targ. Job XXXVIII, 33 שִׁטְרֵי דגלגלתה ed. Lag. (oth. ed. שִׁטְרֵי, *pl.*, constr.; h. text משטרו). *Pl.* שִׁטָּרִין. Ib. 32 ש' מזליא (h. text מזרות). Ib. IX, 9. Targ. Y. Ex. XXXIX, 37.

שִׁטְתָּא, v. שִׁיטָא, a. שִׁיטְתָּא.

שַׁי m. (b. h) *offering, gift, tribute.* Yalk. Is. 288 (ref. to קרי ביה עד כי יבא שילה Gen. XLIX, 10) עד כי יבא שי לו read it, until tribute is brought to him. *Pirké d'R. El. ch. XXXII (play on יִאשִׁיָּהוּ) [read:] שנרצה כשי למזבח יאה שי הוא לפניו he was as acceptable as an offering on the altar; a worthy gift was he before Him; Yalk. Kings 200 (corr. acc.); [perh. to be read: שַׁי, v. next w.).

שָׁי m. = h. שֶׂה, *lamb.* Targ. Y. Lev. XXII, 27 שְׁיֵיתֵהּ his (Abraham's) lamb (Isaac). [שִׁיו his lamb, v. שֶׂה.—V. שַׁיְתָא.

שְׁיָאוֹר m. (v. שְׁאוֹר) *leavening;* (sub. עיסת) *dough beginning to ferment.* Pes. III, 5 ש' ישרף dough beginning to ferment (on Passover) must be burnt, contrad. to סְיָידוֹק. Ib. איזהו ש' כקרני וכ' dough is called *siur*, when the cracks on the surface spread like the horns of locusts; (anoth. opin.) כל שהכסיפו וכ', v. כָּסָה. Men. 53ª (ref. to Lev. VI, 10) ש' ואימא ... אלא may I not interpret, 'it shall not be baked leavened', but it may be baked as *siur?* Ib. ש' דמאן *siur* as defined by whom (by R. Meir or R. Judah)?; a. e.—Y. Pes. V, 32ᵇ bot. שחטו על סיעור if a person slaughtered the Passover lamb while having in his house dough just beginning to ferment.—V. סְיָאוֹר.

שַׁיָּאטָא, v. שַׁיְטָא.

שְׁיָאפָא, v. שַׁיָּפָא.

שִׁיב *seven*, v. שַׁב I.

שִׁיבָא m. (v. שָׁבַב) 1) *chip.* Hor. 3ᵇ, v. פְּשׁוֹרָא. B. Bath. 36ᵇ מימר אמד כל ש' ושׁ' דכרבא וכ' (Ms. M. שִׁיבֵּי, *pl.*, v. Rashb. a. l.) (the owner of a field which he allows another man to plough) may think, let every chip of the plough go into it (the soil), i. e. he does not care to protest as long as his neighbor derives no benefit from his field; [anoth. opin., v. infra].—Ab. Zar. 69ᵇ, v. שַׁיְיבָא.—*Pl.* שִׁיבֵּי. B. Bath. l. c., v. supra. Sabb. 67ª Ar. (ed. צ'), v. פָּשׁוֹרָא.—2) *incision, groove.* B. Bath. l. c. כל ש' ושׁ' וכ' let every incision that the plough makes go into it (the soil).—*Pl.* as ab. Pes. 74ª איידי דאית ליה ש' because palm wood has grooves &c.

שִׁיבָא, Koh. R. to V, 8, v. סִיבָא I.

שִׁיבְאוּ, v. next w.

שִׁיבְאוּ m. (שָׁבָה) a species of *spider.* Tosef. Par IX (VIII), 6, quot. in R. S. to Par. IX, 2 (ed. שיבאו, Var. שואבי, corr. acc., or שׁוֹבְאוּ).

שַׁב', שִׁיב', שִׁיבְבָא (cmp. סבב) *neighbor.* Targ. Ex. XII, 4 (Y. ed. Vien. שיב, corr. acc.).—*Pl.* שִׁיבְבֵי, שִׁיבְבִין. Targ. Y. Deut. XXIV, 17 (not שיבבון). Targ. II Kings IV, 3 (ed. Wil. שְׁבֵי, some ed. שכניכי); a. e.—B. Bath. 29ª ש' מידע ידעי וכ' Ms. M. (ed. ידיע, corr. acc.) neighbors surely know (if people use a house) by day and by night. Snh. 96ᵇ עמון ומואב ש' בישי וכ' Ammon and Moab were bad neighbors of Jerusalem. Sabb. 109ᵇ ש' בי ... ולירושלקיה let him boil it in beer at the house of one of the neighbors; Ms. M. בשיכרא דש' in beer belonging to neighbors; [oth. opin. in Rashi: ש' בי *at the gleam of sunset*, v. שְׁבָבָא; Var. in Ar. ש' שכיבי *in the cemetery*].—*Fem.* שַׁבְתָּא, שַׁבְתָּא, שְׁבַ'. Targ. Ex. III, 22 (ed. Berl. שְׁבָתָא; Ms. שַׁבְתָּא, corr. acc.).—Snh. 97ª אתאי שַׁבְתָּהּ וכ' a neighbor of hers came and knocked at the door.—*Pl.* שַׁבְתָּא. Targ. Ruth IV, 17 שיבתאן ed. Lag. (ed. Vien. שַׁבְתָּן!).

שְׁבַ', שִׁיבְבוּתָא f. (preced.) *neighborhood.* Targ. Y. I Deut. XV, 11.—Sabb. 119ª בשבתיה ... חוה there was a gentile in his neighborhood. Sot. 22ª ... תודא אלמנה בשיבבותה a widow in whose neighborhood was a synagogue; ... לא is there no synagogue in thy own neighborhood? Taan. 23ᵇ ... בשיבבותן תנתו (it happened on account) of those lawless people that lived in their neighborhood. Ber. 10ª, v. בְּרִיוֹנָא; a. fr.

שִׁיבְבִין, v. שְׁבִיבִין.

שִׁיבָה f. (b. h.; שׁוּב) *going back, return; use of the root* שׁוּב. Sifra M'tsora, Neg., ch. IV, Par. 7 (ref. to Lev. XIV, 39, a. 43) מה ש' האמורה לחלן וכ' as the coming back mentioned there refers to the lapse of a week, so it does here. Ib. ז' היא ש', v. בְּרָאָה II; Men. 4ª. Macc. 13ª נזר ש' ש' מדתם we learn the meaning of שוב (Num. XXXV, 28) from שוב there (Lev. XXV, 41), i. e. he is restored to his ancestral estate; a. e.

שֵׂיבָה f. (b. h.; v. סָב) *gray hair, old age, venerability of old age.* Pirké d'R. El. ch. LII ... לא מרקה מיום שברא since heaven and earth were created, the white of old age was not sprinkled upon men, until Abraham came &c. Gen. R. s. 59 (ref. to Ps. LXXI, 18) לא הא זקנה ולא חיא ש' אלא ... are not *ziḳnah* and *sebah* the same? But (David prayed), if thou givest me old age, give me its venerable appearance with it. Ab. V, 21 בן שבעים לש' when seventy years old, man enters hoary age, contrad. to זקנה; a. fr.

שִׁיבְדוֹרְתָּא, שִׁיבְדוֹרָא, שִׁיבְדוֹר, v. בִּבְדוֹר.

שִׁיבּוֹ, v. סִיבּוּ.

שִׁבְ', שִׁיבּוּחָא m. (שָׁבַח) *song, praise; pleasure.* Targ. Ps. XVII, 1 (ed. Wil. שְׁבַ').—*Pl.* שִׁיבּוּחִין, שְׁבַ'. Targ. Prov. VIII, 31 שִׁיבּוּחַיי ed. Lag. (ed. Wil. שִׁבּוּחַי, corr. acc.; h. text שַׁעֲשֻׁעַי). Ib. 30 וכד ש' הויית Bxt. (ed. Wil. ידש'; ed. Lag. וכד חוה, read: וכד חדי הוה, v. Pesh.).

שִׁבְ', שִׁיבּוּטָא m. (שבט) *shibbuṭa*, name of a fish, prob. *mullet* (Cephalus, v. P. Sm. 4029). B. Kam. 55ª; Snh. 59ᵇ; [Tosaf. to Ab. Zar. 39ª identifies our w. with כיבא דמכא, v. עִיזָּא].—Sabb. 119ª רבא מלח ש' Raba salted a *shibbuṭa* himself (for the Sabbath); Kidd. 41ª. Ḥull. 109ᵇ יחיד בהתא

Digitized by Google

דש the swine is forbidden, and as a compensation for it the brain of the *sh.* serves; Lev. R. s. 22 דג ששמו ש'. Y. Taan. IV, 69b תוץ מן חדג חנקרא ש' וכשחזרו ... and when the Israelites returned (from the Babylonian captivity), all the animals exiled with them returned except the fish named *shibbuṭa.* Pes. 112b דג ש' ביובי דניסן of the fishes the *sh.* is bad for leprosy during the month of Nisan.

שִׁיבּוֹלָא, v. שִׁבֹּל, a. next w.

שִׁיבּוֹלֶת, שִׁבּוֹלֶת, שִׁבּוֹל' f. (b.h.; שבל, Shaf. of יבל; cmp. יְבוּל) 1) *ear of corn, spike.* Peah V, 2 ש' שבקציר וכ' a single ear (that remained uncut when the cutting took place, but) the top of which reached up to the standing corn: if (by its position) it might have been cut with the standing corn &c. Midr. Till. to Ps. II והש' בראש הקנה וכ' and the ear is on top of the stalk, and its stalk boasts and says, for my sake has the field been sown; a. fr.—Midr. Sam. ch. XX שחיתה שִׁבּוֹלֶתָם גבוהה וכ' (not שִׁמלחם) their spikes were as high as those of barley (v. עֲנָבָה).—ש'-שׁוּעָל (*fox-tail,*) *oats.* Kil. I, 1 השעורים וש' ש' וכ' barley and oats...are not considered heterogeneous; (Maim.: *desert (wild) barley*). Pes. II, 5 ש' בש' ... בחטים with unleavened bread made of wheat, barley, spelt, rye, or oats. Ib. 35a ש' ש' ושיפון וכ' oats and rye are species of barley; ib. Ms. O. ש' ש' שבולי חצלא (ed. שבילי, corr. acc.) *shibboleth shu'al* are (in Chald.) *shibbole ta'ăla;* Men. 70b; a. e.—ש' נֵרְד (spica nardi) *spikenard,* a species of *Valerian,* an ingredient of frankincense in the Temple. Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d.—ש' זָקָן *the pointed ends of the chin, the lower jawbones and the chin proper.* Macc. 20b.—*Pl.* שִׁבָּלִים, שִׁבָּלִין, שִׁבָּלִין. Sabb. 113b שתי ש' לקטה וכ' two ears that fell down she (Ruth) picked up, three, she did not; Yalk. Ruth 601. Tosef. Peah II, 21 חשו' (ed. Zuck. חשו', corr. acc.); a. fr.—2) (cmp. יִבְלָא I) ש' חֲנָחָר *the current of the river, rapid stream.* Makhsh. I, 6 חנותן ... בש' הנ' וכ' if a person puts his products on a rapid, that it may float them down. Gen. R. s. 56 [read:] לאחד ששמר את גנו מש' הנ' והקיף גן בנו עמו like one that guarded his garden from the ravages of the current, and surrounded his son's garden at the same time.

שִׁיבּוֹלְתָּא, שִׁבּ' ch. same, *ear.* Sot. 5a; a. e., v. סָאסָא; v. שִׁבְּלָא.

שִׁיבּוּקָא, שִׁבּ' m. (שְׁבַק) 1) *remission.* Targ. Job II, 1 (ed. Wil. שִׁבּוּק). Targ. Y. Num. XIX, 9.—2) *pl.* שִׁיבּוּקִין, שִׁבּ' *release.* Gitt. IX, 3 (in a formula of a letter of divorce) ספר תירוכין ואיגרת שב' (Y. ed. שיב') letter of divorce and deed of release. Ib. 85b דש' דמשמע תריכין ושביקין ... ולירכיה and (in writing the letter of divorce) one must prolong the Vav of *tirukhin* and of *shibbuḳin,* lest it may be read *t'rikhin, sh'biḳin.*

שִׁיבּוּר, שִׁבּ' m. (שְׁבַר) *breaking, dashing to pieces.* Y. B. Kam. II, 3a top על ח' for the breaking (destroying the tops of plants). Y. Ab. Zar. IV, 44a (ref. to Deut. VII, 5) או ש' או גידוע וכ' either dashing, or hewing down, or pulling down is ordained for each of them (the altar, pillars &c.). Ex. R. s. 46, beg. על ש' חלוחות over his breaking the tablets. Y. Yoma I, 38b top; a. e.

שִׁיבּוּשׁ, שִׁבּ' m. (שְׁבַשׁ, v. שִׁבְשָׁא) *confusion, blunder.* R. Hash. 30b כדי שידא ... שלא בש' so that there be time enough to offer ... and to sing the appropriate psalm without confusion. Ib. כיון דלא אמור כלל אין לך ש' וכ' since they recited no song at all (on account of the late hour), there could be no greater confusion than this.

שִׁיבּוּת, v. סִיבּוּת.

שִׁיבְחָה, v. שַׁבְּחָה.

שִׁיבְטָא, שִׁיבַּט, v. שְׁבַט II.

שִׁיבְיָא, שִׁיבְיָה, v. שִׁבְיָא, שִׁבְיָה.

שִׁיבְיָן, שִׁיבִּין *captives,* v. שְׁבִי.

שִׁיבְלָא, שִׁיבְּ', v. שׁוּבָל.

שִׁיבְלַי, שִׁבְּ' (or שִׁ') f. a species of *quails,* v. שִׁרְכְּלַי.

שִׁיבּוֹלֶת, v. שִׁבּוֹלֶת.

שִׁיבְסַר, v. שַׁב I.

שִׁיבְעָא, v. סִבְעָא.

שִׁיבְעָה, v. שִׁבְעָה.

שִׁיבְשָׁא, שִׁיבְרָא, שִׁיבְקָא, v. sub שִׁבְ'.

שִׁיבְתָּא m. = h. שֶׁבֶת I, *dill.* Ber. 39a מיא דש' (Ms. O. דשביתא) an infusion of dill.

שִׁיבְתָּא pr. n. *Shibb'tha,* name of an evil spirit that endangers the health of those that eat food touched with unwashed hands. Yoma 77b (Ms. M. 2 סִיבְתָּא); Ḥull. 107b (v., however, Tosaf. a. l.). Taan. 20b מילתא דש' הוה גמיר he had a tradition about Sh.

שִׁיבְתַּי, v. שַׁבְּתַּאי.

שִׁיג, Y. Snh. X, 28a bot. משיגין; Y. Shek. VII, 50c bot. משיגא, read: מש', v. שָׁנַג.—[Yalk. Gen. 146; Midr. Till. to Ps. VII משיגין, v. שָׁגָה.]

שִׁיגְדָא, v. שַׁגְדָּא.

שִׁיגּוּשׁ, שִׁיגּוּשָׁא, שִׁגּ' m. (שְׁגַשׁ) *confusion, perplexity, excitement.* Targ. O. Deut. VII, 23. Targ. Zech. XIV, 13. Targ. Ps. XIX, 4. Targ. I Sam. V, 9; a. e.—*Pl.* שִׁיגּוּשַׁיָּא, שִׁגּ'. Targ. Am. III, 9 (ed. Wil. שִׁגּוֹ').

שִׁיגּוּשְׁיָא, שִׁגּ' m. same. Targ. O. Deut. XXVIII, 20 (ed. Vien. שִׁגּוּשַׁיָּא, v. preced.). Targ. I Sam. IV, 14 (ed. Wil. שַׁגְיָא...). Ib. XIV, 20 (ed. Lag. שיגושי, corr. acc.; ed. Wil. שִׁגּוּשָׁא).

Digitized by Google

שִׁנּוּ, שִׁינּוּשְׁתָּא f. same. Targ. II Esth. VI, 1. Targ. Esth. I, 10 (not שַׁגְּרֵיתָא).—*Pl.* שִׁינּוּשָׁתָא, שִׁנּ׳. Targ. II Chr. XV, 5.

שִׁיד, שִׁירָא, v. שַׁד, שַׁדָּא.—[מגדל שיד, v. שׁוּר.]

שִׁידָא I, שִׁידָא m. (cmp. יָד, a. שִׁדָּא) *side, corner, shaft* (corresp. to h. יֶרֶךְ). Targ. Ex. XL, 22 (Y. ed. Vien. שִׁדָּא). Targ. Ps. CXXVIII, 3 (ed. Wil. שִׁדָּא; h. text יַרְכֹתֶי). Targ. Jon. I, 5. Targ. O. Ex. XXV, 31; XXXVII, 17 שִׁדַּת ed. Berl. (ed. Vien. שִׁידַת); a. e.

שִׁידָא II m. (v. next w.) *chest, box.* Keth. 65ª, v. קַלְפָּא.

שִׁדָּה, שִׁידָּה f. (b. h. (?); prob. fr. שָׁדַד = שָׂדַד *to join*) *strong box, chest.* Kel. XV, 1. Ib. XVIII, 1. Mikv. VI, 5. Y. Taan. II, 65ᵇ (ref. to Jon. III, 8) מה שהיה בכפ... בש׳ וכ׳ what robbery they had in their hands, they restored; what they had in the safe, chest, or closet they did not restore; a. e.—*Pl.* שִׁדּוֹת, שִׁדִּים. Ib. IV, 69ª bot. שמנים של ש׳ וכ׳ eighty metal chests were in Shiḥin; but R. G. said, a *shiddah* did not exist in our days; Gitt. 68ª שלש מאות מיני שדים...ושידה עצמה אינו יודע מה הוא (not ושירת) there were three hundred kinds of *shiddim* (chests) in Shiḥin, but what a *shiddah* really is, I do not know; [comment. erroneously read שִׁדָּה, שַׁדִּים].—V. next art.

שִׁידָה f. *demoness*, v. שֵׁד.

שִׁידָה ch. same.—*Pl.* שִׁידָתִין, שִׁידָתֵי. Gitt. 68ª (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8). Gitt. 68ª (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8) הכי תרגמו שידה ושידתין they translate it thus, demoness and demonesses, i. e. all sorts of female demons; Yalk. Koh. 968 שדה ושדתין. Gitt. l. c. אייתי ש׳ וש׳ וכ׳ let the demons come, and press them against one another, perchance they know; אייתי שידה ושידתי וכ׳ he summoned the demons &c.

שִׁידַת, Sot. 48ᵇ פרנדא ש׳ Ar., v. שִׁירָה I.

שִׁידּוּךְ m., *pl.* שִׁידּוּכִים (שָׁדַךְ) *settlement, negotiations preliminary to betrothal.* Y. Kidd. III, 64ᵇ bot. חמקדש בלא ש׳ וכ׳ he that betroths a woman without preliminary arrangements, is punished with lashes, but the betrothal is valid; a. e.

שִׁידּוּכָא, *pl.* שִׁידּוּכֵי שַׁדֵּי ch. same. Kidd. 12ᵇ רב מנגיד...על דמקדש בלא ש׳ Rab ordered lashing ... for one that betroths a woman without preliminaries; a. e.

שִׁידּוּכָא, v. שִׁדּוּכָא.

שִׁידְפוֹנָא, שִׁידָפוֹן, שִׁידָנָא, v. sub. שֵׁד.

שִׁידָתָא f. = h. שִׁידָה, *chest, box.*—*Pl.* שִׁידָתָא. Gitt. 68ª (expl. Koh. II, 8, v. שִׁידָה) במערבא אמרי ש׳ in Palestine they say, *shiddah u'shiddoth* means chests (of all kinds); (Rashi: שִׁידָתָא sing. *a coach* for women and nobles).—[Y. Sabb. I, 4ª עבדא...שידתא, read as Y. Bets. III, 62ª top: שיירתא עברה ...].

שִׁידְתִי m. (שָׁהָה) *delay.* Ex. R. s. 15 ²¹ (ref. to Ex. XXXII, 1) אין לשון ש׳ ... *boshesh* means delay; a. e.

שִׁידּוֹפָא, Tosef. Succ. I, 10 ed. Zuckerm., v. חַסְכָּה.

שִׁידֵי, שִׁידֵי m. pl. (שָׁדֵי) *standing still, gazing.* Targ. II Esth. III, 8; Meg. 13ᵇ; Yalk. Esth. 1054; v. שְׁרֵי.

שִׁידְיָא, v. שִׁחְיָא.

שִׁידְיָא, שִׁידְיָא, v. שַׁדְיָא II.

שִׁידְרִין, שִׁידְרִין, v. שִׁבְּרִין.

שִׁידְתָּא m. (שׁוּט) *swimming.* Yoma 77ᵇ (expl. בי שחו Ez. XLVII, 5) ש׳ שכן קורין לשַׂיְיטָא וכ׳ (Ms. M. שדיטא, corr. acc.) 'water for swimming', for thus they call the swimmer *sayyaḥa*, v. שַׂחְיָא; Yalk. Ez. 381 שידטא (corr. acc.).—[Y. Shek. VI, 50ª top לשידותא, v. שַׁדְיָא.]

שִׁידּוֹל, שִׁידּוֹלָא, שִׁיוֹל m. = h. שְׁאוֹל, *nether world, grave.* Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 22 (ed. Vien. שִׁידּוֹל, שִׁידוֹל). Targ. Y. Num. XVI, 30 (ed. Vien. שִׁידּוֹל). Targ. Ps. IX, 18 (ed. Lag. שידול); a. fr.—M. Kat. 28ᵇ שידול (Ms. M. בקול, corr. acc.), v. אִסְטְלָא.

שִׁיוסקי, v. שִׁיסְקִי.

שִׁיופצר, שִׁיופצד, שִׁיופנר, שִׁיופגד, v. שִׁיפְּנָר.

שִׁיוּר, שִׁיוּר m. (שָׁיַר) *remnant, survival; residuary; leaving unmentioned, omission.* Y. Ter. V, 43ᶜ bot. אין כן ש׳ there would be no surplus (for taking Ḥallah); [prob. to be read: שִׁיעוּר]. Ker. II, 5 ש׳ ומה ש׳ כל התעריות...all forbidden connections are specialized in the Law, and what is left?; Bab. ed. (11ª) וש׳ אין לנו וכ׳ and nothing is left over (for deriving from the text by implication) except &c. (ib. Gemara משוייר לנו). B. Bath. 150ª כיי דאמרי בטבלאי ש׳ אצל עבד as regards a slave, the scholars have declared movable chattel to be a legal residuary, i. e. if a man bequeathed to his slave all his property except one portion of chattel, he is not free (because a slave may be classed with movable chattel); ולא ... ש׳ אצל כתובה but in the case of a wife's jointure movables are not a legal residuary, i. e. if one bequeaths to his sons all he owns, and to his wife one small object, and she accepts that gift, she has not forfeited her jointure. Ib.ᵇ ובכולהו מטלטלי הני ש׳ וכ׳ and in all these cases, movables are a residuary (causing forfeiture), except &c.; a. e.—*Pl.* שִׁיוּרִין, שִׁיּוּרִין, שִׁיּוּרִי׳. Num. R. s. 19 ²¹ אותם ש׳ שיצאו וכ׳ (ed. Wil. שיירות) those survivors that had come out of Egypt, and over whom death had been decreed. [Y. Sabb. III, beg. 5ᶜ שיורי וכ׳ prob. to be read: שִׁיּוּרֵי the remnants of dry twigs (that had been used as fuel).]—V. שְׁיָיר.

שִׁיוּרָא ch. same. Targ. Y. Gen. XLV, 7. Targ. Ps. XVII, 14 שִׁיּוּרְחוֹן (ed. Lag. שִׁיּוּרֵיחוֹן *pl.*); a. e., v. שְׁיָרָא I.—B. Kam. 15ª לאו ש׳ הוא this is not left over, i. e. you cannot consider this case an omission so as to allow logical deduction from it, because it does not belong there; Succ. 54ᵇ; a. fr.

שִׁיזֵב, שִׁיזֵיב שֵׁזַ׳ (Shaf. of עזב, v. Del. Proleg., p. 140) 1) *to release, save.* Targ. Ex. II, 19. Targ. Deut.

Digitized by Google

XXXII,39; a.fr.—Snh. 96ª דשיזבית וכ' חיינו... (not דשיזבין) this is the great God that saved Noah &c.; Yalk. Is. 276. Gen. R. s. 33 כמימר שֵׁיזְבֵנִי as if saying, save me. Lev. R. s. 34 יְשַׁיזֵיב, v. חָלַץ; a. fr.—2) *to be delivered.* Targ. Jer. VII, 10; a. e.

Ithpe. אִשְׁתֵּיזֵיב *to be saved, spared.* Targ. Gen. XXXII,31. Targ. Is. XX, 6; a. fr—Y. Ned. IV, 38ª וא' כולה and all (the neighborhood) was saved (spared from conflagration); Y. Yoma VIII, 45ᵇ. Lev. R. s. 16 תִּשְׁתֵּיזֵיב מן צנתא mayest thou be saved from cold. Koh. R. to XI, 1 ולא א' גבאי מידר and nothing has been left me (from the shipwreck). Ib. ואומתך מְשְׁתֵּיזְבָן and thy people shall be released; a. fr.

שֵׁיזְבָא, שֵׁזְבָא, שֵׁזְבָא m. (preced.) 1) *escape, safety, refuge.* Targ. O. Num. XXXV, 12 (h. text מקלט). Targ. Joel II, 3 (h. text פליטה). Targ. Gen. XLV, 7; a. fr.—2) *one that escaped, remnant.* Targ. Ob. 18 (h. text שריד).

שֵׁיזְבוּ, שֵׁזְבוּתָא, שֵׁזְבוּ f. same, *safety, refuge.* Targ. Ps. CXLII, 5 (ed. Wil. שִׁזְבוּ). Ib. XXXII, 7. Targ. II Chr. XIV, 12; a. fr.

שֵׁיזְבִי pr. n. m. *Shez'bi,* an Amora. Yoma 81ª; a. fr.

שֵׁיזְבְתָא f. = שֵׁיזְבוּ. Targ. Joel III, 5. Targ. Ob. 17 ed. Lag., v. מְשֵׁיזְבְתָא.—Keth. 111ª, v. קְרֵן II.

שִׁיזּוּנָא, שִׁזּוּ, שִׁזּוּ m. (שְׁזַג) *washing, rinsing.* Targ. Ps. LX, 10 (ed. Wil. שְׁזוּ); CVIII, 10.

שֵׁיזִיב, v. שֵׁיזֵב.

שִׁיזְפִין, שִׁזְפִין, שִׁזְפִין m. pl. (שְׁזַף) *Ziziphus Vulgaris, jujubes.* Kil. I, 4. Y. ib. I, 27ª bot. Yoma 81ª.

שִׁיזָרָה, v. שְׁזִירָה.

שֵׁיזָרְתָא, v. שְׁזִירְתָא.

שִׁיחַ *to think, talk,* v. סוּחַ.

שִׂיחַ m. (b. h. שִׂיחַ; preced.) *thought, talk.* Ḥag. 5ᵇ (ref. to Am. IV, 13) עבד שרבו... מה שִׂיחוֹ תקנה יש לו is there a remedy (subterfuge) for a slave whose master can tell him what he thinks?; Yalk. Am. 542.—V. סִיחָה.

שִׂיחַ m. (b. h.) *plant, tree.*—*Pl.* שִׂיחִין. B. Bath. 78ᵇ (play on סיחין, Num. XXI, 28) מקריות צדיקים שנקראו ש' from the city of the righteous who are named trees (as Ps. XCII, 13; v. Snh. 93ª); Yalk. Num. 765.

שַׂיָּח m. (שׂוּחַ = שׂוּחָה) *swimmer.*—*Pl.* שַׂיָּחִין. Tosef. Ter. VII, 14 חבית של ש' ed. Zuck. (Var. שַׂיָּטִין; שרטין, corr. acc.) the swimmers' bottle, v. חָבִית; Y. ib. VIII, 45ᵈ bot. חבית ש' (insert של).

שִׂיחַ, שָׂיַח, (שִׂיחַ), v. שׂוּחַ ch.

שִׂיחַ m. (שׂוּחַ) *ditch.* B. Kam. V, 5, v. בּוֹר II. Erub. II, 5; a. fr.—*Pl.* שִׂיחִין, שִׂיחִים. B. Bath. III, 1. Tanḥ. Haăz. 1 כעקרב מוטל לארץ ולש' like a scorpion that lies on the ground and in ditches. B. Kam. 50ª חופר בורות ש' וכ' digger of wells, ditches, and caves; Tosef. ib. VI, 5 חופר ש', v. נָחוּנְיָא; a. e.

שִׂיחָא, שִׂיחַ, שִׂיחָא ch. same, *pit, cavity.* Targ. Ps. XXXV, 7, a. e., v. שְׂרִיחַ.—*Pl.* שִׂיחִין, שִׂיחַיָּא, שִׂיחָיָה. Targ. Zech. XIV, 10 שִׂיחֵי מלכא (h. text יקבי המלך), v. infra.—Pesik. Ronni, p. 143ª; Yalk. Is. 334 (expl. יקבי המלך) כד' ש', v. דֵּיפוֹ; Cant. R. to VII, 5.

שִׁיחָה, שִׁיחָא, שִׁיחָא f. (שָׂחַח; v. preced.) *low talk, whisper* (cmp. Is. XXIX, 4). Sabb. 152ª (ref. to Koh. XII, 4) שאפי' קול שרים ושרות דומות עליו כשיחה Ms. M. (ed. שירים ושירות, כשׂיחה, corr. acc.) even the loud songs of singers and songstresses sound to him like a whisper; Yalk. Koh. 989.

שִׂיחָה, v. סִיחָה.

שִׂיחוֹמֵי, v. שִׂחֹם.

שִׂיחוֹן, v. שִׂיחִין.

שִׂיחוֹר m. (שָׂחַר II) *coal.* Gitt. 19ª; Sabb. 104ᵇ, v. שָׂחוֹר I. Ex. R. s. 42 מרגלית וש' וכ' אדם... if a man has placed before him a jewel and a piece of coal, will he let alone the jewel and take up the coal? Y. Ter. VIII, 45ᵈ top (in Chald. dict.), v. קְטָא I; Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. שידר (corr. acc.).

שִׂיחוֹרָא ch. same.—*Pl.* שִׂיחוֹרִין. Targ. Is. XLIV, 12 (ed. Wil. שִׂיחוּ; Ar. שַׂחֲרוֹרִין). Ib. LIV, 16 (ed. Wil. שָׂחוֹרִין).

שִׂיחוֹרִין* m. pl. a species of *pea, (vetch?).* Y. M. Kat. I, 80ᵈ bot., v. הוֹבְנָה.

שִׂיחְוִיא, שִׂיחְוָא, שִׂיחְוִי, v. שָׂחִי, שָׂחְוָא.

כְּפַר שִׂ', שִׂיחַיָּא, v. שִׂיחִין.

שִׂיחְוָיָא, v. שִׂחְוָא.

שִׂיחְוִין, v. שָׂחוֹן.

שִׂיחִין pr. n. pl. *Shiḥin,* near Sepphoris. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 9; Y. ib. XVI, end, 15ᵈ; Y. Yoma VIII, 45ᵇ שחין (corr. acc.). Y. Taan. IV, 69ª bot.; Lam. R. to II, 2. Nidd. 61ª; Tosef. ib. VIII, 6; a. e.—כְּפַר שִׂ' *K'far Shiḥin* (prob. near Shiḥin). Tosef. B. Mets. VI, 3. Sabb. 120ᵇ; a. e.—Yeb. 122ᵇ כפר שיחנא.—Gen. R. s. 12 נחמיה איש כפר שיחנן (some ed. סיחון) prob. to be read: שיחין, or חיפר שיחין?, v. נָחוּנְיָא.

שִׁיחְלָא f. (שָׂחַל) 1) *slip, fœtus; the eggs of one fecundation.* B. Kam. 55ª הא כעוגא חדא בעיא בש' והא... בש' the one (the wild goose) becomes pregnant with only one egg at one fecundation, and the other with several. Ḥull. 57ᵇ sq. הני... ש' קמא אסירן Ms. M. (Ms. H. a. R. 2 ... דש', אסירן; ed. אסירא) as to the eggs of a bird that became *t'refah,* the first set (the eggs conceived before the accident) is forbidden. Ib. 58ª קמא משחרנן וכ' דש' the eggs of the first set are kept, and if the bird becomes pregnant again, they are permitted.—2) *the skin of dates.* Ḥag. 15ᵇ ... ר"מ ושדא ש' וכ' R. Meir (in studying under Elisha b. Abuya)

Digitized by Google

ate the fig, and threw the peel away; (oth. opin. the *kernel;* Ms. M. 2 שילחה, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. תִּחְלָא.

שִׁיחְלַיִם, שִׁיחְלַיִים, שִׁיחְלַיְיָא, v. sub שִׁיחַ.

שִׁיחָרוּר, Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת) וש' אציו, v. שְׁחַר II.

שִׁחְ, שִׁיחְרוּר m. (שְׁחֵרַר) *setting free, emancipation, liberty.* Kidd. 15b לש' for restoration to liberty, opp. לשעבוד to be the redeemer's slave. Gitt. I, 6 שטר ש' writ of emancipation; a. e.—*Pl.* שִׁיחְרוּרִין, שְׁחָ' *writ of emancipation.* Ib. שִׁחְרוּרֵי עבדים; ib. 4. Ib. 9a, sq. שְׁחָ'; a. fr.

שִׁחְ, שִׁיחְרוּרָא ch. same. Targ. Y. Lev. XIX, 20.

שִׁיחָתָא, v. שַׁחֲתָא.

שַׁיָּט, שַׁיָּיט m. (שׁוּט) *swimmer.* Kel. II, 3, v. חֲבִית; Bets. 36b; Tosef. Ter. VII, 14, v. שַׁיָּח.

שִׁיטָא, שִׁיטָּא ch. same. Targ. Is. XXV, 11.—Yoma 77b, v. שִׁיטָּא; Y. Shek. VI, 50a top (ed. Krot. שיוט, corr. acc.; Bab. ed. שיר; Ms. M. שיטא), v. סְחָיָא.

שִׁטָּא, שִׁטְּא I m. = h. שִׁטָּה, *acacia.* Targ. Y. Ex. XXV, 10; 13.—B. Bath. 80b, v. שִׁטָּה.—*Pl.* שִׁטִּין, שִׁטַּיָּא, שִׁטְּ'. Targ. O. Ex. l. c. Targ. Is. XLI, 19; a. e.—Ex. R. s. 6; Tanḥ. Vaëra 2, v. חֲנָיָה ch. Gen. R. s. 94 אעין דש' הוו וכ' (some ed. דשִׁטִּים) there were acacia trees in Magdala, but people refrained from using them out of regard for the sanctity of the holy Ark; Cant. R. to I, 12 דשטים; a. e.

שִׁטָּא II *line, system,* v. שִׁישְׁתָּא.

שִׁטָּה, שִׁטְּה I f. (b. h.; = שנטה, Egypt. שנט, v. Ges. Thes. s. v. שנט) *acacia.* R. Hash. 23a (as a species of cedar), expl. תּוּרְנִיתָא; B. Bath. 80b שיטא (corr. acc.). R. Hash. l. c. כל ש' וש' שנטלו וכ' the Lord shall cause every acacia tree that the gentiles have taken from Jerusalem to be restored to her. Tanḥ. T'rum. 9 ארז של ש' בו ... כל ארון in every ark (for the Torah scrolls) that Israelites make, they must put shiṭṭah-cedar. Ib. ... חש' בלבד ומכילן and of all these (species of cedars) only the acacia was chosen (for the Tabernacle); a. e.—Trnsf. *the holy Ark.* Ab. Zar. 24a; Gen. R. s. 54, v. רוּם I h.; Midr. Sam. ch. XII. Ib. ... הרו כלפי ש' וכ' (Gen. R. l. c. האריז) the cows turned their faces towards the Ark, and recited songs.—*Pl.* שִׁטִּים, שְׁטִּ'. Tanḥ. l. c. ימתיראין בש' שִׁטִּים. Ib. אני מרפא את אכי' ... הש' the Lord said, in the future I shall heal (restore) the acacias (ref. to Joel IV, 18). Ex. R. s. 35; a. fr.; v. שִׁטִּים.

שִׁיטָּה II pr. n. pl. *Shiṭṭah* (b. h. שִׁטִּים). Y. Maasr. I, beg. 48c חרובי ש' וכ' carobs of Shiṭṭah and Zalmonah.

שִׁטָּה, שְׁטָּה III f. (שטט, cmp. שִׁרְטֵט) 1) *row, line.* Neg. X, 6 וש' של שער וכ' and a row of hair separating them. Y. Kidd. II, 62d וכ' חש... ושו' של אשה (not שיטה) a bald-headed woman with a row of hair going around from ear to ear. Y. Yoma IV, 41c top אני ראיתיו ... אלא ש' אחת וכ' I have seen it (the high priest's mitre) in Rome, and there was engraved on it only in one line, 'holy unto the Lord'. Tosef. Gitt. IX (VII), 11 מלא ש' אחת the space of one line (of writing); Y. ib. IX, 50c; Y. B. Bath. X, beg. 17c. Treat. Sof'rim XII, 8; a. fr.—*Pl.* שִׁרְטִין, שְׁטִּ' (m.), שִׁרְטוֹת. Ib. שִׁרְטוֹתֶיהָ של תורה the division of lines in the Pentateuch. Ib. 9 סימן תחלת חש' וכ' the mark for the beginning of lines (in *Haăzinu,* Deut. XXXII) is, *Haazinu, Ya'arof* &c. Y. B. Bath. l. c. מקום שני ש' the space of two lines; Tosef. Gitt. l. c.; Y. ib. l. c. Ḥull. 65a בשתי תיבות פסיק לחו בשני ש' וכ' written as two separate words, but not divided between two lines; a. fr.—2) (trnsf.) *line of thought, opinion, principle, system.* Lev. R. s. 2 אמר ש' אחרת offered a second mode (of developing the same idea from two Scripture verses). Y. Gitt. V, 47c top; Y. Erub. VII, 24c bot. ירדו לח בשיטה וכ' they entered into (drew an analogy from) the principle laid down in the law concerning transactions of children. Erub. 99a, a. e. מוחלפת חס' וכ', v. חָלַף; (Rashi: R. J. is at variance with his own principle, v. שִׁישְׁתָּא). Y. Pes. VII, beg. 34a בשיטת ר' מאיר following up R. Meir's principle. Y. Peah V, 19a top [read:] בִּשְׁיִשְׁתָּן חשיבהו בשישתן דאחון אמרין וכ' he (R. El.) argued against them by entering into their opinion (without adopting it for himself); according to your principle, when you say &c.; a. fr. (in Chald. diction, v. שִׁישְׁתָּא).—*Pl.* שִׁישְׁתִּין. Num. R. s. 19 (ref. to חמרים, Num. XX, 10) ש' תרבה יש בו there are several ways of interpreting that word; a. e.

שִׁישְׁטָרָא, v. שִׁישְׁתָּא.

שִׁישְׁתָּא, שִׁישְׁטָרָא, Tanḥ. Shof'ṭim ed. Bub. 8, v. שְׁתָר.

שִׁישְׁתָּפָה, שִׁישְׁתָּפָא, שִׁישְׁתַּפְ-, v. שְׁתָפָה, שְׁתָפָא.

שִׁישְׁתָּא f., **שִׁישְׁתָּא** m., (שִׁישְׁתָּה h. form) = h. שְׁרִיטָה III, 1) *row, line, stripe.* Zeb. 12b כולהו בחדא ש' וכ' they all stood in one line (were equal in rank and united).—*Pl.* קַלְסְתָּא, שִׁירַיְיתָא, שִׁירַיְתָה, שְׁיָ'. Y. Shebu. VI, 37a bot., v. קַלְסְתָּא. Y. Gitt. V, 46d bot. בדיני ש' וכ' ... ורוחה and R. Ḥ. wrote between the lines; a. e.—2) *opinion, principle, system.* Y. Ber. IX, 13a bot. ר' יוחן ... אמר בשיטה אחרי R. J.... expressed the idea in a different way; ib. ר' יירן ... ש' אחרי Keth. 17a שִׁישְׁתֵּיהּ לסבא (אהניא ליה) his line of conduct (habit of participating in wedding ceremonies) benefited the old man (v. שׁוֹשְׁרָא). B. Mets. 69a איתמר אלא שִׁישְׁתָּא ... לאו it was not quoted as a halakhah, but as a line of opinions (all of equal rank). Y. Snh. VIII, beg. 26a בחלוצא שִׁישְׁתַּיהּ וכ' R. S. b. Lakish's principle is at variance with itself: here he says ..., and there he says &c.; Y. Peah IV, 18d bot., sq.; a. fr.—Naz. 32b ואוקמיה בשִׁישְׁתַּיְיהוּ, v. שְׁתַם.—*Pl.* שִׁישְׁתִּין, שְׁתִּ'. Ruth R. to II, 14 פתר בת שית ש' interpreted it in six ways. Lev. R. s. 2 אמר תרתין ש' offered two modes of developing the same idea, v. שְׁרָטָה III. Y. Ber. IX, 13a; a. e.

שִׁישְׁתָּא f. pl. (cmp. שׁוֹשְׁיתָא) *posts, legs* of a bedstead. Y. Maas. Sh. IV, end, 55c אירבעה ארזי ... שִׁישְׁתַּיהּ דערסא (not דערסי; prob. to be read: שִׁישְׁתָּהּ) the four cedars (in

Digitized by Google

your dream) mean the four posts of the bed; Lam. R. to I, 1 (חד כותי 2) שולטתא. Ib. שִׁרְשָׁוְתָא וכ׳ ... ארבעה שיקמין the four sycamore trees mean the four legs of the bed; Y. l. c. כורעתא.

שְׁרָא=שְׁרַח *to sink down.* Imper. שְׁרֵי. Sabb. 67ª, v. שׁוּחַ I ch.

שַׁיָּא pr. n. m. *Shayya* (prob. abbrev. of אוֹשַׁעְיָא). Zeb. 34ᵇ (Ms. R. 1 שישא, v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Sabb. 66ª רבא בר שָׁאִירָא Ms. O. (Ms. M. שיאה, ed. שירא; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

שַׁיָּטָא, v. שַׁיָּטָא.

שְׁרִיאָפָא, v. שַׁרְפָּא.

שָׁרִיבָא, שָׁרִיב, v. שְׁאַב.

שַׁיְרָן m. (denom. of שֵׁד, שׁוֹר) *demon-like, ferocious.* Gen. R. s. 65 (expl. איש שעיר, Gen. XXVII, 11) גבר ש׳ (ed. Wil. שירין, corr. acc.) a demon-like man (v. שָׂעִיר); Yalk. ib. 114.

שְׁרוֹל, v. שָׁרוֹל.

שְׁרוֹרָא, שְׁרוֹר, v. שְׁיוֹרָא, שְׁיוֹר.

שְׁרַיחַ m., **שְׁרִיחָא** f.=h. שְׁחִי, *pit.* Targ. Ps. XXXV, 7 (ed. Wil. שְׁרַח). Targ. Y. Deut. IX, 19 (ed. Vien. שְׁחִית). Targ. Ps. LVII, 7 (ed. Wil. שְׁרִיתָא); a. e.—*Pl.* שְׁרִיחָן. Ib. CXIX, 85 Ms., v. שָׁוָתָא.

שַׁיְרָטָא, שַׁרְטָא, v. שַׁיָּטָא, שַׁיָּט.

שָׁרִיכָא m., **שָׁרִיכָא** f. (שׁוּךְ) *connected, attached, related, belonging to.* B. Kam. 92ᵇ ואזיל וכ׳ ש׳ Ar. (ed. מטריל) the bad palm tree belongs to and goes &c., v. שְׁרָכָא. Ab. Zar. 72ᵇ כולי חמרא ... ש׳ Ar. (ed. גריר) all the wine in the cask is connected with that in the siphon, v. גְּרַר. B. Mets. 98ᵇ מַיְּשַׁךְ שׁוֹרָה ... שכירה (not שיריכי, v. Rashi) shall we say, the action of hiring is connected with that of lending, because in both cases there is the same responsibility for theft and loss (and therefore the act of hiring after lending is only a continuation of, and has had its beginning simultaneously with the lending)?, opp. לחודה קיימא. Ib. שכרה ... ודאי לא ש׳ דילמא כיון דש׳ וכ׳ if he hired the animal to be used in the presence of the owner, and then borrowed it without him, shall we say, lending is surely not connected with hiring (since the laws of responsibility are different), or shall we say, because they are related in some respects, they may be considered entirely related (so that the two acts may be treated as of the same date)? B. Kam. 15ª נכרי משום דלא ש׳ במצות the gentile (is disqualified as witness), because he has no relation to the Jewish religious duties; אבל עבד דש׳ במצות וכ׳ but the slave (of a Jew) who has some relation to religious duties (being bound to observe certain religious laws) &c. Kidd. 42ª אם אינו ענין לדיוקא דש׳ וכ׳ if the text has no application to where it belongs (to the subject under consideration), apply it to where it does not belong (v. עִנְיָן). Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ bot. עז דלא ש׳ בה גיזה a goat to which the law concerning the first-shorn wool does not apply; a. fr.—*Pl.* שְׁרִיכֵי. Gitt. 28ᵇ במילתא דלא ש׳ בה וכ׳ in a thing in which they are not interested (and may be apt to boast of their feats): but in a thing in which they are interested, they are likely to cling to their lies.

שְׁרִיכָא m. (preced.) [*attachment,*] *knob in the wine cask* with a small orifice made for testing the flavor, or to prevent bursting, *bung.* Ab. Zar. 69ᵇ (Ar. שירכא, Var. שְׁרָבָא fr. שְׁאַב; Tosaf. l. c. שְׁרָבָא *chip, plug* with which the orifice is stopped).

שְׁרִיל, v. שְׁאַל.

שָׁרִים, v. שׁוּם I ch.

שְׁרִין, שָׁרִין pr. n. m. (cmp. אַשְׁרָאן) *Sh'yan,* an Amora. Y. Bicc. III, 65ᵈ top; (Midr. Sam. ch. VII אשיין). Y. Erub. I, 19ª top שין; ib.ᵇ top שיין.

שְׁרִיעָא, שְׁרִיעַ, v. שְׁרַע.

שַׁרְפָּא, v. שַׁרְפָּא.

שַׁרְצָא, v. שַׁרְצָא.

שְׁרִיר, שָׁרִיר, v. שְׁאַר, שָׁאַר.

שְׁרָר, שָׁרִיר m. (preced.) *remnant, relic, survival.* Num. R. s. 19 ³² (ref. to Deut. III, 11) וכאן עושה אותו ש׳ (ed. Wil. a. oth. שירים) and here he is represented as a survival.—*Pl.* שְׁרָרִים, שָׁרִירִים; *du.* שְׁרָרַיִם, שִׁרְרַיִם. Men. II, 1 חקומץ ... שְׁרָרֶיהָ וכ׳ if a priest takes a handful of the meal-offering with the intention of eating its remnants ... the next day. Ruth R. to I, 5 (ref. to וחשאר, ib.) נעשית שְׁרָרֵי שרירים she became like the remnants of remnants (of the meal-offering); Yalk. ib. 600 נעשית שרירים. Erub. II, 5, a. e. שבעים אמה ושׁ׳ seventy cubits and a balance (less than eighty); Y. ib. II, 20ᵇ שרירים (corr. acc.). Zeb. 52ª שרירי חטאת the remaining blood of the sin offering after sprinkling (Lev. IV, 34, a. e.). Ib. אין מעכבים ש׳ the pouring out of the remaining blood at the bottom of the altar is not indispensable for the efficacy of the sacrifice (v. עָכַב); Meïl. 9ª מעכבים ש׳ it is indispensable; a. fr.—Men. IX, 8 סמיכה שירי מצוה the laying of hands on the victim is the last of the commendable acts, i. e. is not indispensable. Ib. 93ᵇ אם עשאה לסמיכה ש׳ מצוה if he treated the laying on of hands as dispensable (omitted it); Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 3, ch. IV; Neg. XIV, 10; a. e.—Meg. 15ᵇ (ref. to לשאר, Is. XXVIII, 5) למי שמשים עצמו כש׳ for him that considers himself like leavings (is modest); R. Hash. 16ᵇ sq. (ref. to לשאריה, Mic. VII, 18).—שְׁרִירוֹת, Num. R. s. 19 ²¹ ed. Wil., v. שְׁיוּר.

שְׁרִירָא I ch. same. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 54 שְׁרִיר constr. (ed. Vien. שְׁרַר, corr. acc.). Targ. I Chr. XI, 8 (ed. Rahmer שְׁיוּר); a. e.—*Pl.* שְׁרִירַיָּא. Y. Dem. II, 22ᶜ דגי ש׳ הוו (not דלא) those (not explicitly mentioned) are left over (are implied, v. שְׁיוּר).

Digitized by Google

שְׁוִירָא II, שְׁוִירְתָּא I *f.* (שור; b. h.; שְׁיָרוֹת, Ez. XXVII, 25) *caravan.* Tosef. B. Mets. VII, 13 ש׳ שחיתה מהלכת וכ׳ if a caravan travels in the desert, and a band attacks and robs it &c.; B. Kam. 116b. Y. Erub. I, end, 19d אהלים שבש׳ וכ׳ tents put up by a caravan require no 'Erub (v. עירוב), opp. שבמחנה in a camp; a. fr.—*Pl.* שְׁוָירוֹת. B. Mets. 18a, v. שְׁוָצָא; a. fr.—Ch., v. שְׁוַיְרְתָּא.

שְׁוִירְתָּא II, שְׁוִירָא III *f.* (v. שְׁאַר) *blood-relations, parents.* Y. Kidd. IV, 65d bot. חתיה וחש׳ וכ׳ the midwife (may testify as to the first born of twins), the parents (as to the paternity of a foundling) &c.; Y. B. Bath. II, 13d bot.; ib. 14a top שיירא.

שוירי, Ab. Zar. 70a bot. Ms. M., v. בְּשַׁיּוֹרָא.

שְׁוִירָא, שְׁוִירָא, שְׁוִיר׳, שְׁוַיְרְתָּא, שְׁוַיְרְתָּא, = h. שְׁיָרָה I. Targ. O. Gen. XXXVII, 25 (ed. Berl. a. oth. שְׁיָרָה). Targ. Is. LX, 6 (h. text שפעת). — Y. Bets. III, 62a top שיירתה חוות עברה a caravan passed by; Y. Sabb. I, 4a bot. שירתא חוות עבדה (corr. acc.). Y. Gitt. IV, beg. 45c סלקית בשיירא (not לש׳) I went up with a caravan (to Resh Laḳish's place); a. e.—*Pl.* שְׁוַיְרָתָא, שְׁוַיְרָן׳. Targ. Is. XXI, 13.—B. Mets. 18b אע״ג דשכיחן ש׳ (not דשכיחי) although caravans frequently pass there. Ib. שכיחא שיירות (read with Ms. R. שכיחן שיירתא).

שַׁוִּישָׁא, שַׁוִּישָׁא, v. שַׁוִּישׁ, שַׁוִּישָׁא.

שַׁוְיָא, v. שַׁוְיָא.

שִׁוְכָּא, v. שִׁוְכָּא.

שִׁיכּוּי, v. סִיכּוּי.

שִׁיכּוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

שִׁיכּוּן, שִׁכּ׳ m. (שָׁכַן; v. Del. Assyr. Handw. s. v. שכן) *establishment, realization, execution; use of the phrase* כן עשה. Gen. R. s. 31, end (ref. to Gen. VI, 22) זה ש׳ לעשיית התיבה this refers to the carrying out of the command to make the ark; ib. s. 32 (ref. to ib. VII, 5 ויעש...ככל וכ׳) זה ש׳ לכינוס בחמה this refers to the execution of the command to bring in the beasts; Yalk. ib. 55; 56 שכיון (corr. acc.). Gen. R. s. 34 (ref. to Gen. VIII, 20 a. IX, 1) זה ש׳ לזכות הקרבנות (not שיכן בזכות) this is an establishment (standard passage, cmp. בנין אב, s. v. אָב) of the reward of sacrifices.

שִׁיכּוֹר, v. שִׁכּוֹר.

שִׁיכְחָה, v. שִׁכְחָה.

שִׁיכְלָא, v. סִכְלָא.

שִׁכּ׳, שִׁיכְלוּל m. (שִׁכְלֵל) *finishing, completion.* Gen. R. s. 1 לבריאה...ולש׳ הארץ קדמה as regards creation (planning) the heavens were first (Gen. I, 1); as regards completion, the earth came first (ib. II, 1); Yalk. ib. 3; Lev. R. s. 36; Y. Hag. II, 77d top.

שַׁכּ׳, שְׁכּ׳, שִׁכְלוֹלָא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. VII, 11. Ib. XXII, 13; a. e.—2) *perfection, beauty.*—*Pl.* שְׁכָּ׳. Targ. Y. I, II Lev. XXII, 27 (some ed. שְׁכָּבָ׳).—3) *foundation.*—*Pl.* as ab. Targ. II Sam. XXII, 8 שְׁכָּ׳ (v. text מוכדות).

שִׁוְכְלַי *f.* a species of *birds* classified under *s'lav* (v. סְלָו); *quails* (?). Yoma 75b ed., a. Ar. (Ms. M. שיבלי; Ms. O. סיבלי); Yalk. Ex. 260 שבלי, שיבלי; v. קִרְבָּלַי.

שִׁיכְלֵל, v. שִׁכְלֵל.

שִׁכְמִי, שִׁכְ׳ m. (denom. of שֶׁכֶם) *shikhmi*, by-name of a certain class of Pharisees. Y. Ber. IX, 14b bot. זה ש׳, expl. נותן מצוותו וכ׳ who carries religious exercises on his shoulder; Y. Sot. V, 20c bot.; Bab. ib. 22b, expl. זה חצושה מעשה שכם he who acts like Shechem (who underwent circumcision from an unholy motive).

שִׁיכְנָא, v. שְׁכִינָא, a. שְׁכֵינָא.

שִׁיכָּרוּת, שִׁיכְרָא, v. sub שֵׁכָר, שֵׁכָר.

שִׁיכְשׁוּךְ, v. שַׁכְשֵׁךְ.

שִׁיכְשֵׁךְ, v. שְׁכִשֵּׁךְ.

שִׁיל, v. שְׁאֵל.

שִׁילָא pr. n. m. *Shila*, name of several Amoraim. B. Bath. 172a רבא בר רב ש׳ (רבה) (ed. Pes. שירא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Snh. 98b דבי רבי ש׳ those of the house (or school) of R. Sh.—Nidd. 26a ב׳ ארש כפי תמרתא.—Y. Sabb. II, 5a top רבי ש׳ דינוה; Ruth R. to II, 19, a. e., v. נָוֶה III.—Y. Snh. VIII, beg. 26a ר׳ ש׳ בר בינא; Y. Gitt. II, 44b בינה שילוח (prob. to be read: ש׳ בר בינא).—Y. Macc. II, 31d bot. ר׳ שִׁילֵח.—V. Fr. M'bo, p. 124b.—Gitt. 69a (in a charm formula) אנא אפי ש׳ בר סומקי.—Gen. B. s. 64, beg., v. next w.

שִׁילוֹ, שִׁילֹה (b. h.) 1) pr. n. pl. *Shilo*, the seat of the Tabernacle after the conquest. Meg. 16b נבכה על בישכן ש׳ וכ׳ he (Benjamin) wept over the Tabernacle of Shiloh, which was to be in the dominion of Joseph &c.; Yalk. Gen. 152. Macc. 12a וחזא...שיל ש׳ he (Joab) took hold of the altar of Shiloh, opp. to בית עולמים. Zeb. 61b; a. fr.—B. Bath. 75b אלף ושני ש׳ וכ׳ (Ar. שִׁילַי *pl.*; Ms. M. אלא בתרתיסר v. Rabb. D. S. a. l. note) an area of one thousand and two times that of Shiloh built up with palaces (v. בַּרְתַּלְיוֹת); [Rashb. שיל״ה the numerical value of Shiloh = 345].—2) (interchanging with שילא) *Shilo*, (*Shila*), name of a fictitious town, v. יוֹחָנָא I. Gen. R. s. 40, beg. שילי; ib. s. 25, end; ib. s. 64, beg. שילא; Midr. Sam. ch. XXVIII שילה; Ruth R. to I, 1 שילא.—3) pr. n. m. *Shilo*, homiletical name of the King Messiah. Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 10) עד...ש׳ זה מלך וכ׳ 'until Sh. comes', this means the King Messiah. Snh. 98b ש׳ שמו his (the Messiah's) name will be Shiloh.—V. preced.

שִׁילְהֵי, v. שִׁלְהֵי.

שִׁילְהַת, v. שַׁלְהֵיבֶת.

שִׁילוֹ, v. שִׁילֹה.—[B. Bath. 172a, v. שִׁילֵי.]

Digitized by Google

שִׁלּוּחַ, שִׁילּוּחַ m. (b. h.; שָׁלַח) 1) *sending away, letting go.* Sot. 9ª (ref. to Is. XXVII, 8) אין הקב"ה...צד שעת שִׁילּוּחָהּ the Lord does not visit her sins upon a nation until the time comes to send her away (into captivity); אין הקב"ה...שִׁילּוּחוֹ the Lord does not punish a king, until the time comes to drive him away (depose him). Ḥull. XII, 1, a. fr. ש' הקן, v. קֵן. Ib. 140ª לש' with regard to the duty of letting the mother bird go. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 1 צפרים ש' letting the birds (of the leper's sacrifice) fly (Lev. XIV, 7). Y. B. Kam. I, 2ᵇ פרשת ש' טמאין the section treating of the sending out of the camp of the unclean (Num. V, 1 sq.). Num. R. s. 7 ¹⁰ וכ' נתחייבו ש' they were condemned to be sent out of the camp, this means exile. Gen. R. s. 61 שטר ש' a document referring to the sending away of children with gifts (Gen. XXV, 6); a. fr.—*Pl.* שִׁילּוּחִין, שִׁילּוּחִים, שִׁלּוּחִין, שִׁלּוּחִים. Ḥull. l. c. קודם שִׁלּוּחֶיהָ before sending her off. Snh. 102ª (ref. to Mic. I, 14) מי...תתנו לבניו ש' he who slew the Philistine (Goliath) and gave you Gath as a possession:—will you give a dismissal to his descendants (will you abandon the house of David)?—Esp. שִׁילּוּחִין, שִׁלּוּחִין *banishment, exile.* Gen. R. s. 19 דנתתי אותו בש' I punished him with banishment (from Eden); Lam. R. introd. (R. Abbahu 1); a. e.—2) (cmp. מְשַׁלַּחַת) *letting loose, visitation.* Yeb. 114ᵇ נחשים וכ' ש' a plague of serpents and scorpions.—[Y. Gitt. II, 44ᵇ בירנה שילוח, v. שִׁילָא.]

שִׁילוֹחַ pr. n. (b. h. שִׁלֹּחַ) the pool of *Siloah* near Jerusalem. Y. Taan. II, beg. 65ª טובל במי ש' וכ' אפי' even if he were to bathe in the waters of Sh. or in primeval waters.

שִׁילוֹחָא, שִׁילוֹדָא ch. same. Targ. Koh. II, 5 (ed. Vien. שִׁילּוּחִין). Targ. Is. VIII, 6 (ed. Wil. שִׁלּוֹ'). Targ. I Kings I, 33; 38 (h. text גִּיחוֹן).—Snh. 94ᵇ (fr. Targ. Is. l. c.).

שִׁילּוּט*, שִׁלּוּט, שִׁלּ' m. (שָׁלַט) *control;* (sub יד) *handling.* Y. Shek. VI, 49ᵈ לש'...חצר טפח allow one half of a handbreadth on each side (of the Ark) for handling (the tablets); [Ms. M. לשילובן or לשילוכן, v. Rabb. D. S. a. l. p. 53, note].

שִׁלּוּם, שִׁילּוּם m. (b. h.; שָׁלַם) *compensation, payment, punishment.*—*Pl.* שִׁילּוּמִים, שִׁלְּ'. Lev. R. s. 17 (ref. to Ps. LXXIII, 3 בש' של רשעים אראה שלום וכ' I want to see the punishment of the wicked.

שִׁילוֹנִי m. (b. h. שִׁילֹנִי) *of Shiloh* (v. שִׁילֹה). Gen. R. s. 73 אחיה הש'; Taan. 20ª; Ruth R. to IV, 8; a. fr.

שִׁילְחָא, v. שַׁלְחָא.

שִׁילְטוֹנָא, שִׁילְטוֹן, v. שִׁלְטוֹן.

שִׁילֵי pr. n. pl. *Shili*, near Pumbeditha; v. תִּינִי. Gitt. 80ª; B. Bath. 172ª (Ms. H. שילו); Yeb. 116ª. Bets. 25ᵇ. B. Mets. 72ᵇ; a. e.—[שילי, B. Bath. 75ᵇ Ar., v. שִׁילֹה.]

שִׁילְוִיתָא, שִׁילְדָא, שִׁילְיָא, v. sub שִׁלְ'.

שִׁילִין m. pl. (= שלילין; שָׁלַל I; cmp. שַׁלְשֶׁלֶת) *reins.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7 חש' וחפגר וכ' the reins, the bit, and the bridle.

שִׁילְינָא, v. שַׁלְנָא.

שִׁילְיָתָא, v. שִׁלְיָתָא.

שִׁילְפוּחָא m. (v. שַׁלְפוּחִית) *bladder* of a fish. Ab. Zar. 40ᵇ.

שִׁילְשׁוֹל, v. שִׁלְשׁוֹל.

שִׁילַת pr. n. m. *Shilath.* Y. Meg. IV, 75ª bot. שמואל (רב) בר ש'. B. Bath. 8ᵇ. Erub. 28ª; a. fr.

שִׁים, v. שׂוּם.

שִׁמָּ', שִׁימָּאָה m. (שׂמם; cmp. אֲשַׁמְּאר) *waste, ruined.*—*Pl.* שִׁימָּאֵי, שִׁמָּ'. Men. 33ᵇ פרוזדור ש' 'waste doors', expl. ib. דלית לחו תקרה over which there is no ceiling (upper beam); (oth. opin.) דלית לחו שקופי which have no posts; Erub. 11ª (ed. Sonc. שמ'; Tosaf to Kidd. 32ᵇ שמ').

שִׂימָה f. (שׂוּם) 1) *putting, placing, use of the root* שׂוּם. Keth. 46ª אתיא ש' ש' we draw an analogy between *sum* (Ex. XXII, 24) and *sum* (Deut. XXII, 14); Y. ib. IV, 28ᶜ שׂוּמָה. Y. Shek. IV, 48ª מעכבת אפילו ש' even where the Biblical text has the verb *sum* ('thou shalt put'), it is an act indispensable to legality. Yalk. Gen. 150 עין שׂוֹמֶת, v. שׂוֹם.—2) *treasure*, v. סִיָּמָה.

שִׁמּוּט, שִׁמּ' m. (שָׁמַט) *drawing out, unsheathing.* Sifré Deut. 192 סיפים ש' the drawing of swords.

שִׁימּוּעַ m. (שָׁמַע) *announcement.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ ש' שקלים וכ' the announcement concerning the contributions for the Temple (Sh'ḳalim) and concerning mixed seeds (v. שָׁמַע *Hif.*).

שִׁמּוּר, שִׁמּ' m. (שָׁמַר) *guarding, care.* B. Kam. 15ª לאו בחזקת ש' וכ' are not presumed to be guarded against, i. e. need special guarding (Ex. XXI, 29); ib. בחזקת ש' וכ' are presumed to be safe (the owner is not bound to guard them). Ned. 37ª שכר ש' the teacher is paid for guarding the pupils (and not for the teaching itself). Ib. גדול בר ש' הוא does an adult need guarding? Koh. R. to V, 10 צריך ש' וכ' must be watched against weasels &c.; a. fr.—*Pl.* שִׁמּוּרִים, שִׁמְּ' (b. h. שְׁמָרִים); ליל ש' a night of watching. Pes. 109ᵇ; R. Hash. 11ᵇ, a. e., v. שָׁמַר.—2) (v. שְׁמָרִים) *clearing wine, straining.* Y. Sabb. XX, beg. 17ᶜ התר מכלל ש' is permitted on the Holy Day as far as straining is concerned; Y. Bets. I, 60ᵈ bot.

שִׁמּוּשׁ, שִׁמּ' m. (שָׁמַשׁ) *ministration, attendance.* Ber. 7ᵇ שִׁמּוּשָׁהּ, v. לִימּוּד. Ab. ch. VI חכמים ש' attendance of pupils on scholars. Num. R. s. 3 ¹ בשִׁמּוּשׁוֹ...שלא בחר וכ' of all the tribes the Lord did not choose any to stand in his service but the sons of Levi. Gen. R. s. 87 היה שִׁמּוּשׁוֹ ערב לרבו his ministration was pleasing to his master; a. e.

שִׁמּוּשָׁא, שִׁמּ' ch. same, *service, office.* Targ. Gen. XL, 13; XLI, 13 (h. text פְּנֵי). Targ. Is. XXII, 19 (h. text מעמד).—Esp. *Temple service.* Targ. Ex. XXXI, 10 (h. text שרד). Targ. Num. IV, 12 (h. text שרת); a. fr.

Digitized by Google

שִׁימִי pr. n. m. *Shimi*, name of several Amoraim. Men. 29a, a. fr. ש' בר חיא. Ib. ש' את art thou Shimi (and askest such a question)?; ib. 110a. Tem. 28a ש' בר אשי; a. e.

שִׁימְשָׁא, שִׁימְצָת, שִׁימְצָא, sub שִׁמְ'.

שֵׁין m. (b. h.) *urine.*—*Pl.* שֵׁינִים. Treat. Sof'rim IX, 8 (ref. to II Kings XVIII, 27 a. Is. XXXVI, 12) כתיב שֵׁינֵיהֶם וכ' it is written *shenehem*, and it is read *meme raglehem* (the water of their feet); Meg. 25b שֵׁינֵיהֶם.

שֵׁינָן, v. שְׁנַן.

שי"ן *Shin, Sin*, name of the twenty-first letter of the alphabet. Sabb. 104a. Men. 35a, a. e. ש' של תפלין the Shin embossed on the capsule of the T'fillin of the head. Cant. R. to I, 9, v. שְׁרָשָׁה; a. fr.—Meg. 25b שין תיו euphem. for שת *fundament.* Ib. גימ"ל ושי"ן, v. גִּימֵ"ל.

שִׁינָא, שִׁינָּא, v. שְׁנָא.

שֵׁינָא* I m. = h. שֵׁין, *urine, urinating.* Ber. 62b Mus. (ed. שֵׁינָה *sleep*).

שֵׁינָא II *f. sleep*, v. שֵׁינְתָּא.

שִׁינְדְּפִין, שִׁינְדְּפִין, שְׁנְ' m. (= שן דפיל) *ivory.* Targ. Y. I, II Gen. L, 1 (not שִׁינְדָּ').

שֵׁינָה, שֵׁינָת f. (b. h.; יָשֵׁן) *sleep.* Ber. 3b מעולם לא בש' ... עבר midnight never found me asleep. Ib. 62b ש' בעמוד וכ' sleep at morning dawn (v. שֵׁינָא I). Meg. 15b שֵׁינַת וכ', v. יָרַד. Succ. 26a שֵׁינַת, v. עָרַאי. Ib. במוסר שֵׁינָתוֹ וכ' when he gives his sleep in charge of others (gives orders to wake him up). Yoma I, 4 המאכל מביא את הש' eating causes sleepiness. Tam. 28a אונס ש' being overcome by sleep. Snh. 93b ומן הש' ... שחיו אונסין they forced themselves not to laugh, talk, or fall asleep. Kidd. 49b עשרה ש' וכ' ten measures of sleep have come down to the world, nine of which the slaves have taken &c.; a. fr.

שִׁינּוּי, שִׁנְ' m. (שָׁנָה) *change.* Gen. R. s. 44 ש' השם change of name; ש' מקום change of residence. Sabb. 114a top ש' בגדים change of dress (for the Sabbath, for prayer &c.). Keth. 110b, a. e. ש' וסת, v. וֶסֶת; a. fr.—Esp. (law) *change of form* (and *name*) *effected on an illegitimately obtained object*, by which the present possessor is privileged to retain the object and pay its value. B. Kam. 65b נעשה ש' בידו וקנאו the change (from calf to ox) happened while the animal was in his possession, and he has obtained ownership. Ib. ונקנינהו בש' השם may he not have obtained the ownership of it through the change of name? Ib. ש' במקומו עומד (not עומדת) the change stands in its (the original's) place, i. e. the change of form or name of an object does not affect its legal status; ib. 93b; ib. 68a ש' במקומה עומד. Ib. 66b ש' מכשה (= ש' ע"י מעשה) a change brought about by human action. Ib. 68a, a. fr. ש' רשות change of possession (by transfer of the object to a third person). Ib. 93b ש' דרבנן a change which gives the right of ownership by rabbinical ordinance, i. e. ש' החזר לבריירתו (ib. 67a) a change (of name) which can be undone by restoring the object to its original condition; ש' דאורייתא a change which gives the right of ownership by Biblical law, i. e. a change which cannot be undone; a. fr.—Men. 43a וסימנך ש' שקר ש' אמת and the mnemonical word (to remember which change proves the color to be genuine (תכלת), and which proves it to be adulterated) is 'a false change' (one who changes his word for evil is a bad man), 'a true change' (one who changes his word to do better than he has promised).—Sifra Vayikra, Ḥob., ch. XIX, Par. 11; Meïl. 18a, v. שִׁיקּוּר I.—*Pl.* שִׁינּוּיִים, שִׁינּוּיִין. B. Kam. 65b (ref. to גם, Deut. XXIII, 19) לרבות שִׁינּוּיֵיהֶם this serves to include in the prohibition these objects even when they have been changed in form; Tem. 30b; a. e.

שְׁנְ', שִׁינּוּיָא ch. 1) *change, strangeness.* Targ. Is. XXVIII, 11.—2) *answer, reply, solution.* Sabb. 3b דבשמי לך ש' דלאו ש' הוא he might give thee an answer which is no answer. Keth. 98b דשנינן ש' הוא ש' the solution which we have offered is the real solution; Pes. 12b; a. e.—*Pl.* שִׁינּוּיֵי, שִׁנְ'. Nidd. 26a ומי איתתו לחני ש' have these replies any reality?, i. e. these fictitious cases can never occur. Yeb. 91b; B. Bath. 135a נקים ונסמוך ואנ' can we stand and lean on harmonizing arguments (for legal decisions)?

שְׁנְ', שִׁינּוּן m. (שָׁנַן) *diligent teaching, memorizing.* Sifré Deut. 34 (ref. to Deut. VI, 7) אלו בש' וכ' these words must be memorized (by the children), but the passages (Ex. XIII, 1—10; 11—16) need not be memorized; ib. אינו דין שידו בש' is it not a logical conclusion that they must be memorized?; Yalk. ib. 841.

שְׁרָ', שְׁנְ', שִׁינּוּקָא m. (שְׁנַק) *strangulation*; trnsf. *anguish.* Targ. Job VII, 15 Ms. (ed. שנ'). Targ. Prov. I, 27 (ed. Wil. שְׁנוֹ; h. text צוקה). Targ. Y. Ex. XXI, 15, sq.; Targ. Y. Lev. XX, 10, v. סַדְרָא; a. e.—*Pl.* שְׁנְ', שִׁינּוּקִין. Targ. Ps. XXV, 17 שִׁינּוּקֵי Ms. (ed. קֵי..., קָ..., corr. acc.).

שִׁינּוּתָא, v. שִׁנּוּיְתָא.

שֵׁינִי, v. שֵׁנִי.

שִׁינָּא m. (שָׁנַן) 1) *keen scholar*; [oth. opin.: *man with long teeth*]. Ḥag. 15b; Ber. 36a; Erub. 54a, a. e. (applied to R. Judah).—2) *edge, blade*, v. שְׁנָנָא.

שִׁינְפָא, v. סוּנְבָא.

שִׁינְצָא, v. שְׁנָצָא.

שִׁינְרָא, v. שִׁנְּרָא.

שְׁנָתָא, שְׁנָא, שִׁינָא, שִׁינָתָא = h. שֵׁינָה, *sleep.* Targ. Gen. XV, 12. Targ. Job IV, 13. Targ. I Sam. XXVI, 12; a. fr.—Erub. 65a מסר שִׁינָתָא לשמידה gave his sleep in charge of his servant, v. שִׁינָּה. Ib. לא אירבי ... לש' the night is made for sleep. Ber. 4a לאתעורי משינתיה Ms. M. (ed. לאתעורי משְׁנָתֵיהּ) in order to be waked up from his sleep. B. Mets. 83b סמא דש' a narcotic drink; a. e.

Digitized by Google

שִׁיסּוּעַ, שִׁסּ׳ m. (שָׁסַע) *splitting, rending.* Zeb. 65ᵇ אין ש׳ אלא ביד Ms. M. (ed. שיסע) the rending of the sacrificial bird must be done with the hand; Yalk. Lev. 447. Ib.; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX (ref. to Lev. I, 17) אותו בש׳...בש׳ it (the bird) must be rent, but the burnt-offering of cattle must not; a. e.—[*Pl.* שִׁיסּוּעִים. Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4, v. שָׁסַע.]

שִׁיסְקִי m. pl. *plums.* B. Mets. 60ᵃ אנא ... ש׳ (Alf. Ms. שיסקי; Asheri שוסקי) I distribute nuts (among the children of my customers), do thou distribute plums (to attract them); B. Bath. 21ᵇ שיס׳ Ms. M. (ed. שיוסקי; v. Babb. D. S. a. l. note 40).

שִׁיסְתָּרָאָה = שִׁיתְתָּרָאָה, v. שִׁיתָּא.

שִׁיסְתָּג, v. שׁוּסְתָּג.

שִׁיעַ *to be smooth,* v. שׁוּעַ.

שִׁיעָא, שִׁיעָא, (שִׁיעָא, שִׁיעַ) שִׁיעָא, שִׁיעָא m. (preced.) *plaster, cement, sealing clay.* Targ.O.Num.XIX, 15 מגופת ש׳ ed. Berl. (oth. ed. ש׳, ed. Vien. שִׁיעַ; h. text צמיד פתיל); Targ. Y. ib. 9 שיעא. Targ.Gen. XI, 3 (h. text חמר). Targ. Ez. XIII, 12 (h. text טיח); a. fr.—Sabb. 66ᵇ ש׳ דדנא (Ms. M. שִׁיעָא) the sealing clay of a wine vessel.

שִׁיעְבּוּדָא, שִׁיעְבּוּד, שִׁיעְבֵּד, v. sub שִׁעְבֵּד.

שִׁיעוּר, שִׁעוּר m. (שָׁעַר) *proportion, standard, definite quantity* or *size, limit.* Peah I, 1 שאין לחם ש׳ ... אלו for the following things there is no definite proportion or quantity prescribed. Y. ib. 15ᵃ bot. אין לחם ש׳ לא למעלן וכ׳ they have no limits set either of a maximum or of a mininum. Ḥall. I, 7 אם אין ... כש׳ if either portion is not of the legal size (to require the separation of the priest's share). Ib. IV, 8 של אור יש לח ש׳ וכ׳ for that portion of Ḥallah which is to be burnt there is a legal quantity (a minimum) &c. Ib. של אור אין לח ש׳ וכ׳ for that which is to be burnt there is no minimum prescribed, but there is one for that which is to be given to the priest. Nidd. 26ᵃ שופר ש׳ the legal length of a *shofar.* Ib. חמשה שיעורין טפח for five things the legal minimum size is a handbreadth. Yoma 73ᵇ, a. fr. חצי ש׳ half (less than) the legal quantity; a. v. fr.—*Pl.* שִׁיעוּרִים, שִׁיעוּרִין, שִׁעִּ׳. Ib. 80ᵃ כל הש׳ כולן בכדית וכ׳ all legal standards (for eatables in ritual law) are the size of an olive, except &c. Ib., a. e. ש׳ ועונשין הלכה וכ׳ standard measures and penalties are fixed by tradition, expl. ש׳ של עונשין the minima required for punishment. Sabb. VII, 4 מפני ששוו בשיעורין because they are alike as to legal standards. Ib. VIII, 1. Ib. 80ᵇ כל שיעורי שבת all legal minimum sizes for eatables carried abroad on the Sabbath; a. fr.—Ib. 35ᵇ נתת דבריך לש׳ thy rule would vary according to circumstances, and would not be alike for all; Meg. 18ᵇ; a. fr.—Y. B. Bath. V, end, 15ᵇ לש׳ for regulating the market prices, v. שָׁעַר I.

שִׁיעוּרָא, שִׁעִּ׳ ch. same. Targ.Y.Ex.XXX,13. Targ. Y.Gen.XXI,16 כש׳ וכ׳ *about* the length &c.; a. e.—Sabb. 78ᵇ חד ש׳ דזוז ... אידי this and that ('as a Sela' and 'as a dry fig') mean the same size. Ib. 80ᵃ כפרש רש׳ דר׳ יהודה that the legal size which R. J. prescribes is the larger one; ib. 81ᵃ; a. fr.—*Pl.* שִׁיעוּרִין, שִׁיעוּרַיָּא, שִׁיעִּ׳, שִׁעִּ׳. [Targ. Y. II Lev. XXV, 37, v. שַׁעֲרָא I.]—Y. Sot. I, 16ᶜ bot. כל אילין ש׳ וכ׳ all those measures of time (mentioned above) must be counted from &c. Y. B. Bath. V, end, 15ᵇ לש׳ for regulating the market prices; a. e.

שִׁיעֲלָא m. = h. שְׁעָל, *hollow of the hand.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. מלא שִׁיעֲלוֹן their handful [prob. to be read: שִׁיעֲלִין pl. handfuls].

שִׁיעֲמְמוּתָא, שִׁיעֲמוּם, v. שַׁעֲמוּמִיתָא, שְׁעָמוּם.

שִׁיעַר, v. שְׁעַר.

שִׁיעְתָּא I f. = שִׁיעִיתָא, *talk.* Y. Taan. III, 66ᵈ top מתחמד ... שִׁיעְתָּהּ because he desired to hear her talk.

שִׁיעְתָּא II, v. שְׁעִיתָא.

שִׁיעְתָּא III, v. שְׁרָיָא.

שִׁיף, v. שׁוּף.

שִׁיפָה m., שִׁיפְתָּא f. (שׁוּף II) *rubbed off, abraded, bright.* Y. Gitt. III, end, 45ᵇ הניחה ש׳ וכ׳ if he left it (the pin) bright, and coming back found it rusty; Y. B. Bath. VI, 15ᶜ top שׁוּפָּה; v. שׁוּף III.

שִׁיפָא, שִׁיפָא, (שִׁירְיָא) ch. same. Ab. Zar. 52ᵇ; Bekh. 50ᵃ, v. טְרָרְיָנָא; Yalk. Ez. 346.—*Pl.* שִׁיפֵי, שַׁיְרֵי. B. Bath. 32ᵇ דהוו ש׳ וסומקי because they were abraded and red.

שִׁיפָא I m. (preced.) *planed board.* Erub. 101ᵃ (expl. דלת אלמנה) אי כא דאמרי דחד ש׳ (Ms. O. דפא, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) some say, it means a door consisting of one planed board.

שִׁיפָא II m. (preced. wds.; mistranslation of ξέστης; cmp. Syr. שפיתא Brockelm. 383) *Shifa,* name of a measure, *Xestes.* Kidd. 40ᵃ דדינרי ש׳ a Shifa full of denars.

שִׁיפָא III, v. שִׁיפָה II.

שִׁיפָא, v. שִׁיפָא.

שִׁיפָה I, v. שִׁיף.—[Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot. אתת ש׳, read: שִׁיפָּה.]

שִׁיפָה II f. (שׁוּף II) 1) *rubbing, smoothing.* Ned. 56ᵇ שִׁיפַת עור הדג rubbing with the skin of a fish. Men. VI, 5, v. בְּעִירָה.—2) *paring, shavings* used for basket work, mats &c. (cmp. Syr. שפירתא, שפירא Brockelm. 383, שיפרא P. Sm. 4102). Succ. 20ᵃ, a. e., v. חֲשִׁיפָה. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. פול בש׳... Egyptian beans (offered for sale) tied with shavings. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ חעקל של ש׳ ... a bale ... made of plaited shavings. Makhsh. V, 8 הש׳ של לבנים ed. Dehr. (ed. חשיפא) the shavings (or mat) used for covering bricks; a. e.—*Pl.* שִׁיפּוֹת. Y. Sabb. IV, 6ᵈ bot. פורסין מחצלת על גבי ש׳ וכ׳ (not שירפות) you may spread a mat over the shavings

Digitized by Google

which cover the bricks (on the Sabbath); Y. M. Kat. II, end, 81[b] שיפוף (corr. acc.).

שִׁיפְתָּה III *f.*, v. שִׁיפְתִּין.

שִׁיפּוּדָא* m. (שָׁפַד) *sticking in, insertion.* B. Bath. 37[b] תאי מאן ... בשִׁיפּוּדֵיהּ עד וכ׳ Ar. (ed. משיפולי׳ח) if one sells a palm tree to his neighbor, the latter has the ownership of the soil in which it is rooted, down to the deep; Arakh. 14[b] משיפולא ועד וכ׳.—V. שַׁפּוּדָא.

שִׁיפָּוּנִיּוֹת, v. סִיפָּוּנִיּוֹת.

שִׁיפּוּט שִׁפְ׳ m. (שפט, v. שִׁפְטָא) *childishness, folly, vanity.* Koh. R. to I, 13 (expl. צנין רע, ib.) זה שִׁיפּוּטוֹ של ממון this is the folly of greed for wealth (because it is never satisfied); זה שיפוט של גזל this is the folly of robbery (because it is the foremost among the accusers of man before the throne of God); ib. זה שִׁיפּוּטָהּ של תורה וכ׳ this is the vanity of study, because one learns and forgets again.—*Pl.* שִׁפְ׳ שִׁיפּוּטִים (= παιδιά) *boyish things, sport,* (euphem. for) *sodomy.* Ex. R. s. 8 (ref. to II Chr. XXIV, 24) א״ח שיפטים אלא ש׳ read not *sh'fatim* (punishment) but *shippuṭim* (sport); Tanḥ. B'shall. 25; ib. Vaëra 9.

שִׁיפּוּר שִׁפְ׳ I m. (שָׁפָה I) *planing, shavings, chips.* Meïl. III, 8 (14[a]) בשפורי (Talm. ed. בשפויי, Rashi בשפוי); Tosef. ib. I, 25 ed. Zuck. (Var. בשפוד, corr. acc.); Tem. 31[b], v. גְּבָרִית.—*Pl.* שִׁפְ׳ שִׁיפּוּרִין, שִׁיפּוּרִים. Ab. Zar. 42[b] top ושִׁיפּוּרֶיהָ מיתרין וה״א ש׳ ... but there are the chips, when the idol itself remains, and yet it is said, if the gentile chipped an idol for its own sake (to embellish it), itself is forbidden, but the shavings from it are permitted to be used. Ib.[a]; a. e.—V. שְׁפָאִים.

שִׁיפּוּר שִׁפְ׳ II m. (שָׁפָה II; cmp. שָׁפַע) *incline, slanting.* Ḥull. 19[a] ש׳ כובע, v. כּוֹבַע. Ib. 20[a] ש׳ ראשו where the back of its head begins to slant towards the neck.

שִׁיפּוּרִין f. pl. (v. שִׁיפּוּרֵי I) [*chips*?,] name of a sort of *cakes.* Targ. Y. II Ex. XVI, 31 (Y. I אֲשִׁישְׁיָרִין; h. text צפירתת).

שִׁיפּוּל שִׁפְ׳ m. (שָׁפַל) *lower part, extremity.*—*Pl.* שִׁפְ׳ שִׁיפּוּלִין, שִׁיפּוּלִים. Lam. R. to I, 9 (expl. בשילית, ib.) בִּשְׁיפּוּלֶיהָ on her skirts. Sabb. 98[b] ושפולית וכ׳ ... לאשה like a woman that walks in the street, and her train drags behind her. Tosef. Ohol. XIII, 9 שִׁיפּוּלֵי אוהלין the train of tents; (Ohol. VII, 2, v. שִׁיפּוּצִי); a. e.—שיפולי מעים *the lower part of the abdomen.* Nidd. IX, 8 contrad. to כרס. Yeb. 80[b] כל שאין לה ש׳ מ׳ כנשים a woman the formation of whose lower abdomen is not that usual with women.

שִׁיפּוּלָא שִׁפְ׳ ch. same, 1) *extremity, bottom, train.* Targ. Cant. I, 4 בש׳ דטורא at the foot of the mountain.—*Pl.* שִׁפְ׳ שִׁיפּוּלַי, שִׁיפּוּלֵי. Targ. O. Ex. XIX, 17 (ed. Vien. שִׁפּוֹ׳; h. text תחתית). Targ. Y. Num. V, 17 (O. יסידי; h. text קרקע). Targ. Lam. I, 9. Targ. Ex. XXVIII, 33 (O. ed. Vien. שִׁיפּוֹ׳); a. fr.—Snh. 102[b] חיה נקרטא בש׳ גלימא וכ׳ Ms. M. (ed. חוח נקרטנא, read נקרט; Rashi ש׳ ג׳ חוח נקרט; Ar. only שיפולא, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) thou wouldst have taken up the trail of thy cloak and run after me.—2) *the seat of a tree in the ground.* B. Bath. 37[b]; Arakh. 14[b], v. שִׁיפּוּדָא.—3) *moving downwards* (sailing with the wind). B. Bath. 73[b], v. שַׁיֵּיצָא.

שִׁיפּוֹן m. *rye;* [oth. opin.] *oats.* Pes. II, 5; ib. 35[a] (classified with barley) expl. הַיַּשְׁרָא; Men. 70[a] sq. Ḥall. I, 1. Y. ib. 57[b] top (ref. to Is. XXVIII, 25) נסמן זה חש׳ *nisman* means *shifon.* Ib. middle ... חש׳ ... ברם ברבנן but in the opinion of the R. ... kinds of grain, *shifon* is a speci ... ארגן וכ׳ ... וחש׳ spelt and *sni* ... (may be sown together). Kel. IX, 8 (Var. שֵׁיפָה, v. Maim. a. l.; Var. חשיפה through mista... שיפה), v. מִיצָּה.—[Greek σιφώνιον a kind of *oats.*]

שִׁיפָּוּנִיּוֹת, v. סִיפָּוּנִיּוֹת.

שִׁיפּוּעַ שִׁפְ׳ m. (שָׁפַע) 1) *slanting, slope, skirt.* Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 12) וְשִׁיפּוּעוֹ ... הסולם הזה וכ׳ that ladder stood on the Temple site, and its slant reached &c.; Yalk. ib. 120. Y. B. Bath. VII, end, 15[d] הדית עשוי ... או ממקום שיפוע מודד if a field has the shape of a chair, is the measuring to begin where the vertical wall begins, or where the slope begins? Ohol. VII, 2 כלים שתחת חש׳ vessels which lie under the slope (of a tent, v. שִׁיפּוּל). Erub. 102[a] sq.; Sabb. 138[b] שאין בִּשְׁיפּוּעָהּ כפח when the slanting portion of a tent cover is not so large as a handbreadth, opp. to גג the horizontal part; a. e.—*Pl.* שִׁפְ׳ שִׁיפּוּעִין. Ib.; Ohol. l. c. שִׁיפּוּעֵי אהלים the slanting and flat portions of tent covers; a. e.—2) *overflow, overmeasure.*—*Pl.* as ab. Tosef. B. Bath. V, 4 המידבר ... כל הש׳ וכ׳ if one sells wine by the vessel, all the overflow belongs to the seller.

שִׁיפּוּעָא שִׁפְ׳ ch. same, *slant, slope.* Targ. Y. I Ex. XXVI, 12 שיפוע, constr. (Y. II שיפוצת, corr. acc.; h. text סרח). Targ. Y. Deut. IV, 49 Ar. (ed. משפך; h. text אשדות).

שִׁיפּוּף, Y. M. Kat. II, end, 81[b], v. שִׁיפּוּר II.

שִׁיפּוּצָא m. (שָׁפַץ) *repairing.* Keth. 103[a] ש׳ מאי Ar. (Var. שִׁיפּוּתָנָא or שִׁיפּוּתָנָא; ed. שיפצה) has a widow the right to repair her husband's dwelling (and remain in it)?

שִׁיפּוֹרָא m. = שׁוֹפָרָא 1) *horn, trumpet, announcement.* Nidd. 38[a] ש׳ דירחא Ar. (ed. only ש׳) the *shofar* announcing the New Moon. Succ. 34[a]; Sabb. 36[a] Ms. M. (ed. בי׳ש), v. חֲצוֹצְרָתָא. M. Kat. 27[b] שמע קל ש׳ דשכבא he heard the trumpet announcing a death in town; a. e.—*Pl.* שִׁיפּוֹרֵי. Ab. Zar. 40[a] נפקו ש׳ דרבא וכ׳ Ms. M. (ed. נפק) the announcements of Raba went forth to prohibit it, and those of R. H. permitting it; ib. 57[b]. M. Kat. 17[b] קדי בידה אלפא ש׳ sound into it (the pitcher) one thousand blasts (proclaiming the ban). Ib. מאי שיפורי שנפרעין וכ׳ what does the blowing signify? That he will be punished. Shebu. 36[a] בארבע מאה ש׳ שמתיה וכ׳ Barak declared the ban over Meroz with four hundred blasts of the trumpet; M. Kat. 16[a]; a. e.—2) (v. שׁוֹפָר) *charity box.* Gitt. 60[b] חחוא ש׳ דחוה the charity box which was first kept in

Digitized by Google

the house of R. J., and was transferred to &c.; [oth. opin. the *shofar* for public announcements].

שִׁיפְּ, שִׁיפּוּת f. (שָׁפָה III) *quiet, peace; compromise.* Y. Yeb. IV, 5[d] top עושין ש' ביניהן וכ' we make a compromise between them, and divide the dead man's estate (between the *yabam* and the son whose paternity is in doubt). Ib. נמצאת אומר ש' באחין וכ' (not לאחיו) consequently, peace between brothers (a compromise between the *yabam* and the son who maybe is his deceased brother's son) is a loss to the brothers (the succeeding sons, who will inherit only one half of the estate), opp. תחרות.

שִׁיפְלוּתָא, שִׁיפְלוּת, v. sub שְׁפַל.

שִׁיפָמ, v. שְׁפָמָא.

שִׁיפְיָא, v. שְׁפָיָא.

שִׁיפְרְגַז pr. n. *Shifr'gaz*, legendary name of King Ahasver's horse. Targ. II Esth. VI, 10.

שִׁיץ (v. שִׁיצִי) *to go forth.*

Pa. שַׁיֵּיץ *to finish.* Gen. R. s. 78; Yalk. ib. 133 שַׁיִּיצַת, v. סוּב.

שֵׁיץ m. (v. preced.; cmp. נוֹצָה) 1) *prickly branch of the date palm.*—*Pl.* שֵׁיצִין, שֵׁיצִי, שֵׁצִי. Tosef. Shebi. VII, 16; P'es. 53[a] על של בין חש' as long as there are dates on the single branches, opp. כפים, v. גְּרִיסָה.—2) *late (stony) date on the palm-tree.*—*Pl.* as ab. Y. Sabb. I, 4[a] bot. ש' שבכפים the stony dates on the top branches; Y. Bets. III, 62[a] (not שבכפיס).

שִׁיצָא m. ch. same, 1) *prickly twig; stony date.*—*Pl.* שִׁיצֵי. M. Kat. 25[b] bot. טעון דיקלי ש' the palms bore stony dates (Rashi: *thorns*).—2) *fin* of a whale &c. B. Bath. 73[b] וסגאר...בין ש' לש' וכ' and the ship went between one fin of the fish and the other for three days, itself swimming upwards (against the wind), and we floating downwards.—*Pl.* as ab. Ib. חזרי ש'...החזיא גילדנא Ms. R. a. ed. L (ed. שַׁיְיצֵי) that was a sea *gildana* (v. גִּלְדָּנָא), which has two fins (on each side).

שִׁיצָאָה m. (v. next w.) *finishing, destruction.* Targ. Is. X, 23; XXVIII, 22. Ib. XL, 17 (h. text תהו). Targ. Ez. XIII, 13.

שֵׁיצִי, שֵׁיצֵי (Shaf. of יצא; v. Del. Proleg., p. 140) [to *go forth*, v. שֵׁירִי; *to cause to go out,*] 1) *to be ended* (cmp. כָּלָה); *to cease, to perish.* Targ. Ruth II, 23. Targ. Ps. XXXIX, 11; a. fr.—2) *to finish, complete, end.* Targ. O. Gen. II, 2. Ib. XVII, 22; a. fr.—3) *to make an end of, destroy.* Targ. Lam. II, 2; 5. Targ. Gen. XVIII, 23, sq.; a. fr.

Ishtaf. אִשְׁתֵּיצֵי, אִשְׁתֵּצֵי 1) *to be finished.* Targ. II Chr. VIII, 16.—2) *to be made an end of, be consumed.* Targ. Ps. LXXIII, 26 Ms. (ed. אִשְׁתֵּיצָא). Targ. Gen. XXXIV, 30; a. fr.

שֵׁיצָא, שֵׁיצָ, שֵׁיצְ m. (preced.) *end, destruction.* Targ. Prov. X, 14; 29; ib. XVIII, 7 (h. text מחתה); a. e.

שֵׁיצוּ, שֵׁיצָיוּ I, שֵׁיצוּתָא, שֵׁצָ f. same, 1) *completion, perfection.* Targ. Ps. CXXXIX, 22 שיצוי Ms. (ed. Lag. שֵׁיצִיאוּת; ed. Wil. שֵׁיצִיאִית, corr. acc.; h. text תכלית).—2) *end, consumption.* Targ. II Kings XIII, 19; a. fr.

שֵׁיצָיוּ II (preced.) pr. n. pl. *Shetsayu* (*Destruction*). Targ. Y. II Deut. I, 44; Targ. Y. Num. XIV, 45 (ed. Vien. שֵׁיצִיוּ; h. text חרמה).

שִׁיצְנָא, שִׁוְ' m. (v. שֵׁיץ) *branch, twig.* B. Mets. 99[b] שי' דחטרי Ar. (ed. Koh. שו'; ed. חבריצא) a palm twig with dates on.

שִׁיצָנִיתָא f. (preced.) *weed.* Pes. 35[a] (Ms. M. 2 שׁוּצָ'; Ms. O. שָׁצָ'), v. קַרְסִית.

שִׁיקוּדִין, v. שִׁיקּוּר II.

שִׁיקְוְיָא, שִׁקְ' m. (שְׁקִי) = h. שִׁקּוּי, *drink, potion.*—*Pl.* שִׁיקְוְיִין. Y. Sabb. IX, 12[a] bot. כל ש' דאתון וכ' all potions that you are in the habit of preparing on week days (for women in confinement), prepare also on the Sabbath; Gen. R. s. 80 שקוין (Matt. K. quotes fr. Y. l. c. שִׁיקּוּקִין); Yalk. ib. 135 שיקוי' (corr. acc.).

שִׁיקּוּל, שִׁקְ' m. (שָׁקַל) *weighing*; ש' חדעה weighing of opinions, *decision between opposing views.* Snh. 6[a], a. fr., v. הַצָּה.

שִׁיקּוּעַ, שִׁקְ' m. (שָׁקַע) *sinking, covering up.* Zeb. 21[b] איכא בינייהו מצות ש' they differ as to the time when the laver is to be let down into the well. Ib. top איכא בינייהו גזירת ש' they differ as to whether or not you must consider the possibility of a mistake in letting the laver down &c. Tosef. Kel. B. Kam. III, 14 על ש' חצמוד on the column of vessels that are covered with clay; Tosef. Par. V (IV), 2 שיקעו ed. Zuck. (oth. ed. שיקועו, corr. acc.).

שִׁיקְוְעָא, שִׁקְ' ch. same. Targ. Y. I Num. IV, 20.—[שִׁיקּוּיִן, שִׁיקּוּעִין Gen. R. s. 80; Yalk. ib. 135, v. שִׁיקְוְיָא.]

שִׁיקּוּץ, שִׁקְ' m. (b. h.; שָׁקַץ) *abomination, idol.*—*Pl.* שִׁיקּוּצִים, שִׁקְ'. Sifra K'dosh. Par. 1 ש' על שם וכ' the idols are called *shikkutsim*, because they are abominable; Mekh. Mishp. s. 20; Ab. d'R. N. ch. XXXIV.

שִׁיקּוּץ, שִׁיקּוּצָא, שִׁקְ' ch. same. Targ. I Kings XI, 5. Targ. II Kings XXIII, 13 (ed. Wil. שִׁקּוּץ). Targ. Jer. IV, 1 ed. Lag. (oth. ed. שֵׁיקָצָךְ); a. e.—*Pl.* שִׁיקּוּצִין, שִׁיקּוּצַיָּא, שִׁקְ'. Targ. Ez. V, 11. Ib. XX, 7, sq.; a. e.

שִׁיקּוּר, שִׁקְ' I m. (שָׁקַר) *false dealing, malappropriation.* Sifré Num. 7, a. e., v. מִצְרָלָה; [Sifra Vayikra, Ḥob. ch. XIX, Par. 11; Meïl. 18[a] שִׁינּוּי change of employment].

שִׁיקּוּר II m. name of an *earthen vessel* (prob. a tumbler that cannot stand, v. Sabb. 104[a] quot. s. v. שְׁקָרָא).—*Pl.*

Digitized by Google

שִׁקּוּדִין. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9 ed. Zuck. (oth. ed. שקורי; R. S. to Kel. III, 2 שִׁקּוּדִין).

שִׁירְטָנָא, v. שִׁקְרְטָנָא.

שִׁירְקָנָא, שִׁירְקָיָא, שִׁירְקָא, v. שַׁקְנָא.

שִׁירְקְמָה, שִׁירְקְמָא, v. sub שִׁקְ.

שִׁירְקָפָא, v. שָׁקוֹפָא, a. שַׁקְפָא.

שִׁירְקְרָא, שִׁירְקָצָא, v. sub שִׁקְ.

שִׁירָר, v. שְׁרִיר.

שִׁיר I (b. h.; denom. of next w.) *to sing.* Ber. 14b וְשַׁרְנוּ לָךְ and we sang (praises) unto thee. Snh. 91b (ref. to Ex. XV, 1) שָׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא יָשִׁיר it does not read, 'he sang'; but, 'he shall sing'; Mekh. B'shall., Shir., s. 1; a. e.

Polel (of שִׁיר) שׁוֹרֵר same. Num. R. s. 3 (play on בִּכְשׁוֹשִׁנִּים, Ps. LXVIII, 7) אוֹתָן שֶׁחָיוּ בּוֹכִין ... מְשׁוֹרְרִין עַכְשָׁיו those who formerly wept..., were now singing. Ib. וְעֶבֶד מְשׁוֹרֵר וכ' and the slave sings, because he is relieved &c. B. Bath. 120a מְשׁוֹרְרִים לְפָנֶיהָ went singing (bridal songs) before her; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. CXVI בְּאֶרֶץ וְשׁוֹרְרִין, read: וְשׁוֹרְרִין, v. שָׁרָה II.]—מְשׁוֹרֵר *singer*, esp. *Temple singer* (Levite). Arakh. 11b מ' שֶׁשִּׁיעֵר וּמְשׁוּעָר שֶׁשּׁוֹרֵר if one designated as a singer acts as gate-guard, or a gate-guard acts as singer; a. fr.—*Pl.* מְשׁוֹרְרִים, מְשׁוֹרְרִין. Ib. שֶׁאַתָּה מִן הַמ' וכ' for thou belongest to the singers, and not to the gate-guards; a. fr.

שִׁיר II m. (b. h.; שׁרר) [*chain, string;* cmp. חָרַז,] *verse, song, poetry, music.* Tam. V, 6 לְדַבֵּר בְּש' ... שֶׁאֲחֵיהֶן that his brother Levites were assembling to sing in chorus. Ib. VII, 4 אֵלּוּ הֵן הַש' שֶׁחָיוּ הַלְוִיִּם וכ' these are the psalms that the Levites recited severally on each day; a. fr.—R. Hash. 28a הַתּוֹקֵעַ לְש' he who blows the Shofar (on the New Year's Day) as a musical exercise (Ms. M. לְשֵׁד to drive off a demon); ib. 33b (Ms. M. לְשַׁיֵּר).—כְּלֵי ש' musical instruments (used in the Temple during the offering of sacrifices). Taan. IV (III), 3; a. e.—*Pl.* שִׁירִים, שִׁירִין. Cant. R. to I, 1 דָּוִד אָמַר ש' וּשְׁלֹמֹה אָמַר ש' David composed songs, and so did Solomon. Ib. end (expl. שִׁיר הַשִּׁירִים) הַמְעֻלֶּה שֶׁבַּש', הַמְסֻלְסָל שֶׁבַּש', v. סַלְסֶל. Ib. נֹאמַר ש' וְנִשְׁבַּח לְמִי שֶׁעָשָׂנוּ ש' בְּעוֹלָמוֹ let us recite songs and praise to him who has made us to be songs (proclaimers of God's praise) in the world; שִׁיּוּרִים לְעוֹלָם ... נֹאמַר ש' let us recite songs to him who made us remnants (has preserved us) for the world; a. fr.—שִׁיר הַש' the Book of *Song of Songs* (*Canticum*). Ib.; B. Bath. 14b; a. fr.

שִׁיר m. (b. h. שַׁרְשֶׁרֶת *pl.*; preced.) *chain, necklace, bracelet, ring.* Sabb. V, 1 סִיס בַּש' the horse may be let out (on the Sabbath) with his chain (or ring); וְכֹל בַּעֲלֵי ש' וכ' and all chain-wearing animals &c.; Tosef. ib. IV (V), 4. B. Mets. 25a כַּש' if the coins found lie arranged like a ring (or necklace). Y. Sabb. VI, 8b top לֹא ... וּבִלְבַד בַּש' וכ' save that he does not put it (the amulet) in a necklace or a signet ring; a. e.—*Pl.* שִׁירִין. Gen. R. s. 98 וְהִרְיִירִין (not שִׁירִיִּין) וְהִרּוּ מִשְׁלֵכוֹת עָלָיו ש' וכ' and they (the Egyptian women) threw at him (Joseph) chains and necklaces &c.

שִׁירָא, שִׁיר ch. same. Targ. Ps. CV, 18 (fem.). Targ. Job XXX, 11 שִׁירִי Ms. (h. text יִתְרִי; Ms. Var. שישילתי, אטוני, נימי; ed. שושלתי ונימי אטוני, embodying all the Variants). Ib. XL, 26 Ms. Var. (ed. סלוא). Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—Lam. R. to II, 12 סַב לָךְ חַד ש' וכ' take a bracelet or a ring, and go to market &c.—*Pl.* שַׁיְרִין, שַׁיְרַיָּא, שִׁירִין. Targ. Ez. XXIX, 4 (ed. Wil. שְׁי'; h. text תחרים). Targ. Is. XXXVII, 29 (ed. Wil. שְׁי'; Ar. שִׁירִי; h. text תחי). Targ. Ps. CVII, 10 (ed. Wil. שחי). Targ. O. Num. X ו. שַׁיְרַיָּא ed. Berl. (ed. Amst. שִׁירִין, read: שַׁי'); Y. א שְׁי'; h. text אצעדה); a. fr.—[Targ. Y. I שַׁיְרַיָּא, v. שִׁירְיָא.]—Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. l. c.) שרדיא (bracelets).

שִׁירָא, שִׁיר I m. = h. שִׁיר. Targ. Cant. I, 1. Targ. Ps. LXVI, 1; a. fr.—*Pl.* שִׁירִין, שַׁיְרַיָּא. Targ. Cant. l. c. Targ. Ps. CXXXVII, 3; a. e.—[שִׁירְתָא f., v. שִׁירְתָא.]

שִׁירָא* II pr. n. m. *Shira.* Sabb. 66a, v. שִׁירָא.

שִׁירָאָה, שִׁירָא III m. (cmp. sericum) [*of Seres, Chinese,*] *silk.* Targ. II Esth. V, 1; VI, 10, v. בְּרַנְבָּן.—Keth. 63b חוּת תַּפְרִיסָא חַד שִׁירָא (Rashi ש' חדא) she seized a silk garment (Rashi: *a cloak*).—*Pl.* שִׁירָאִין, שַׁיְרִין, שִׁירָאֵי. Targ. Ez. XXVII, 19 בְּשִׁירִין ed. Lag. (oth. ed. בְּשַׁיְרִין, corr. acc.).—Sabb. 90a חִכְּךְ דְּש' וכ' the worm (*t'kkakk*) in silk garments. Kidd. 32a קָרַע ש' וכ' tore silk garments in the presence of his son Rabbah (to test his filial respect). Snh. 67b, v. פְּרִיצָא III. Ber. 56a, v. תְּכֶלָא II. Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. שְׂרוֹת, Is. III, 19) שיראין silk cloaks (?).

שִׁירָה, שִׁירָא I f. h. same. Sot. 48b; Sabb. 20b, v. פְּרַנְבָּא.—*Pl.* שִׁירָאִין, שִׁירָאִים, שִׁירִים. Ib.; Men. 39b (contrad. to סִירְקוֹן, a. to כְּלָךְ); Sifra Thazr., Par. 5, ch. XIII. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 חשרין (Var. חשרשין, corr. acc., R. S. to Kel. XXVIII, 8 שיריים).

שִׁירָה II f. (b. h.; v. שִׁיר II) *song, hymn, poetry, music.* Arakh. 11a עִיקַּר ש' בְּפֶה וּכְלֵי וכ' the essential in the Temple music is (the song) with the mouth, and the musical instruments are for accompaniment (v. פְּסַם); (anoth. opin.) עִיקַּר ש' בִּכְלֵי instrumental music is the essential &c.; Succ. 50b; a. e.—Y. Meg. III, 74b bot. שִׁירַת תְּבוּאָה the song of the well (Num. XXI, 17 sq.); ש' הַיָּם the song of the sea (Ex. XV, 1—18); ש' הַלְוִיִּם the song of the Levites (for the additional sacrifice of the Sabbath, Deut. XXXII, 1-43); Treat. Sof'rim ch. XII. R. Hash. 30b שֶׁל חוֹל ש' the song (of the Levites) for a week-day. Ib. 31a top דְּש' דִּימִית הַוָּה because it would at all events have been the song for that day (the fifth day of the week for which the same psalm is designated as for the New Year's Day, Ps. LXXXI); a. v. fr.—*Pl.* שִׁירוֹת. Y. Meg. l. c. כָּל הַש' טְעוּנוֹת וכ' all poetic passages of the Pentateuch (when read at public service) require special benedictions before and after. Ex. R. s. 23 לְשׁוֹן נְקֵבָה וכ' ... כָּל הַש' all the songs that have heretofore been composed (mentioned in the Scriptures) are of the feminine gender (שִׁירָה) ... but the song of the future ... will be of the masculine gender (שִׁיר, ref. to Is. XLII, 10); Cant. R. to I, 5; a. fr.

Digitized by Google

שִׁירוּ, v. שֵׁירוּתָא II, III.

שִׁירָוֹן, v. שֵׁירוּתָא III.

שְׁאֵר, שְׁאֵרְיָא, שְׁאֵרוּ m. (שְׁרִי) *beginning; the first-ling.* Targ. Y. Ex. XXX, 23 בש' (h. text ראש). Targ. Prov. IX, 10. Targ. Y. Gen. XLIX, 3; a. fr.—Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. l. c.) ש' חילי וש' צערי the beginning of my strength, and the beginning of my trouble.—*Pl.* שְׁאֵרְיָתָא, שְׁאֵרְיִין *(fem.).* Targ. Y. I Num. XVIII, 12 שְׁאֵרְיָתְהוֹן; II שְׁאֵרְיָתְהוֹן (ed. Vien. שְׁאֵר).

שְׁאֵרָן, v. שֵׁירוּתָא III.

שְׁאֵרוּף, שְׁאֵר m. (שְׁרַף I) *burning, burn.* Cant. R. to VII, 9; Tanḥ. Tsav 2; Yalk. Sam. 161, v. אִימּוּם.

שְׁאֵרוּת, שְׁרוּת m. (שְׁרַת) *service,* esp. *Temple service, function.* Arakh. 11ᵃ (ref. to Deut. XVIII, 7) אידחו ש' שבשם וכ' what service is there that is connected with the Name? It is song (attending the sacrifices). Ib. (ref. to Deut. X, 8 לשרתו ולברך) מכלל ... לאו ש' הוא this implies that the priestly benediction is not called a service. Sot. 38ᵃ (ref. to Deut. l. c.) איתקש ברכה לש' the priestly benediction is made analogous to service (both must be performed standing). Zeb. 24ᵃ; Yoma 58ᵃ the question is, דרך ש' בכך וכ' may or may not a Temple function be performed in that manner? Y. Erub. V, beg. 22ᵇ כל ש' ששרת וכ' every ministration which he performed before Eli was considered as a ministration before God. Yoma l. c. שני כלים בש' אחד Ms. Ms. 2 (ed. אחת וש') there may be two vessels for one function. Men. 109ᵃ שחיטה לאו ש' וכ' slaughtering (a sacrifice) is no priestly function; a. fr.

שְׁאֵר I ch. same.—מלאכי ש' ministering angels (v. שְׁרַת). Targ. Y. Gen. XVIII, 20; a. fr.

שְׁאֵר, שְׁאֵרוּתָא II, שְׁאֵרוּ I f. (שְׁרִי) *beginning.* Targ. Jer. II, 3. Targ. Job VIII, 7; v. שֵׁירוּתָא.

שְׁאֵר III, שְׁאֵרוּ, שְׁאֵרוּ II f. (שְׁרִי) [*rest, encampment,*] *meal, refreshment* (cmp. סְעוּדָה); *ration, sustenance.* Targ. Y. Gen. XXIX, 22 (not שירוי). Ib. XVIII, 5. Targ. Job XL, 30. Targ. Gen. XLIII, 16 (*dinner time;* h. text צהרים). Targ. II Kings XXV, 30; a. fr.—Ber. 39ᵇ תוה בצע אכולא ש' used to break bread enough for the entire meal. Taan. 11ᵇ תאי בר בי רב ... ליכול כלבא לשירותיה if a student fasts, let a dog eat his meal. Pes. 113ᵃ (prov.) סלקת לאיגרא שירותך בהדך if thou goest up to the roof (on a journey ever so short), take thy provisions with thee; a. e.—*Pl.* שֵׁירָוֹן. Targ. Hos. IV, 18 (ed. Wil. שְׁאֵרָן).

שְׁאֵר, שְׁאֵרְטוֹם m. (שְׁרַט) *ruling, marking lines.* Men. 32ᵇ צריכות ש' must be written on traced lines; Meg. 18ᵇ. Gitt. 6ᵇ בלא ש' without rules. Sabb. 75ᵇ (ref. to חמולח וחמעבד, ib. VII, 2) ועיבל ש' ... אפיק take out either of the two words, and insert (among the forbidden acts) the tracing of outlines on the hide before cutting.

שְׁאֵרְמוֹן, v. שַׁרְטוֹן.

שְׁאֵרְיָא f. = h. שִׁרְיָה, *coat of mail.* Targ. Y. Ex. XXXIX, 23; ib. XXVIII, 32 (not שִׁרְיָנָא); v. שִׁרְיָנָא.

שְׁאֵרְיוֹנָא, שְׁאֵרְיוֹן, v. sub שְׁאֵר.

שְׁאֵרְיָיתָא, Tosef. Maas. Sh. II, 1 שְׁאֵרְיָתָא, v. שְׁרָיָה.

שְׁאֵרַיִם, v. שְׁדַיִר.

שְׁאֵרְיָנָא, שְׁאֵרְיָן, v. sub שְׁאֵר.

שְׁאֵרַיִם, v. שְׁדַיִר.

שְׁאֵרָנָא, שְׁאֵרָן, v. sub שְׁאֵר.

שְׁאֵרַן pr. n. pl. *Shiran.* Targ. Y. Num. XXXII, 38 (h. text שבמה); Targ. Y. I ib. 3 (h. text שבם).

שְׁאֵרְנוּקָא, v. שִׁינּוּקָא.

שְׁאֵרְפֵּי, v. שְׁחַף.

שְׁאֵרְפָּה, v. שְׁרִיפָה.

שְׁאֵרְקָא c. (שְׁרַק II) *viscous substance, glair.* Pes. 68ᵃ (expl. מיחזי קרביו, ib. VI, 1) דמעיא דנפרק וכ' Ms. M. (ed. דנפקא) (the removal of) the viscous substance of the entrails, which comes out through the pressure of the knife; M. Kat. 22ᵃ (expl. ליחה, ib.). Sabb. 109ᵃ ש' מדיא Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) the glairy substance issuing from a melon wrapped in dough and roasted (ed. שְׁרִיקָא, v. טַוְיָא).

שְׁאֵרְקְרִיס, Midr. Till. to Ps. VIII ed. Bub., v. שְׁלִיקְרָאוּת.

שְׁאֵרְשׁוּרָא, v. שִׁישׁוּרָא.

שְׁאֵרָא, שְׁאֵרְתָא f. = h. שְׁדֵרָה. Targ. Ps. XXX, 1. Targ. Cant. I, 1 (ed. Vien. שְׁאֵרָן); a. e.—*Pl.* שְׁאֵרָתָא Ib.

שְׁאֵשׁ, v. שׁוּשׁ.

שַׁאֲשׁ, שַׁאֲשָׁא, שַׁאֲשׁ m. (b. h.; = שׁוּשׁ, cmp. שׁוּת, שׁעוּת) [*smooth,*] *yellow marble* or *alabaster.* Ḥag. 14ᵇ (in a mystic passage) כשאתם מגיעין אצל אבני ש' טהור וכ' when you arrive at the stones of pure marble, say not, water, water. Ex. R. s. 10; Midr. Till. to Ps. CV, a. e., v. שׁוּת. Num. R. s. 16 (play on ששי, Num. XIII, 22) שהיה בריא כש' he was as sound as a marble block; Tanḥ. Sh'laḥ 7. Midd. III, 3. Tosef. Ter. X, 10; a. fr.

שַׁאֲשָׁא, שַׁאֲשׁ, שַׁאֲשׁוּ ch. same. Targ. II Esth. I, 2.—Succ. 51ᵇ; B. Bath. 4ᵃ, v. טַרְמָא; Yalk. Deut. 913.

שְׁאֵשָׁא I m. (v. P. Sm. 4144, Brockelm. 374ᵃ) *alabaster* or *glass jug* (?), v. אֲשִׁישָׁא.

שְׁאֵשָׁא II (or שִׁישָׁא) pr. n. m. *Shisha, (Sisa),* an Amora. Ber. 24ᵃ Ms. M. (ed. ששת). Ḥull. 44ᵃ; a. fr.

שְׁאֵשָׁה f. (שׁוּשׁ) *joy, use of the root* שׁוּשׁ. Cant. R. to I, 9 כל מקום שנאמר ש' כתיב בשי"ן וכ' wherever rejoicing is meant the word is written with Sin, but here (in לססחי, Cant. l. c.) it is with Samekh. Pesik. Ronni, p. 141ᵇ; Cant. R. to I, 4 (one of the ten expressions for joy; Ab. d'R. N. ch. XXXIV שָׁשׁוֹן).

Digitized by Google

שִׁישׁוּרָא, שִׁירְשׁ', שְׁרַשׁ m. (שָׁרַר) *rope.* Pes. 82ª דקא גדיל שירש' (Ms. M. שירש') if he (the unclean priest) is a ropemaker (who cannot be suspected of neglecting the Temple service from mercenary motives). B. Kam. 96ª חופיא ועבדית שר' (Ms. M. ועבדינהו שיש') if one stole palm leaves made into a broom, and made them into a rope.

שִׁישׁוּת, שִׁישׁוּי, v. שִׁשִּׁי.

שִׁישַׁךְ, v. שַׁשַּׁךְ.

שִׁישְׁלָתָא, v. שַׁלְשֶׁלֶת.

שִׁישְׁנָא pr. n. m. *Shishna.* Y. Sabb. XIX, 16ᵈ bot. רב ש' quot. in Alf. (ed. ששנא). Gitt. 62ª; Men. 90ª רב דימי בר ש'.

שִׁית I (b. h.; sec. r. of שָׁוָה) *to place, set, make.*

Hif. הַשְׁוִית same. Snh. 27ª (ref. to Ex. XXIII, 1) אל תָּשֶׁת רשע עד make not a wicked man a witness (disqualify him); אל תשת חמס עד allow not violence (robbers) to testify; Mekh. Mishp., s. 20; Yalk. Ex. 352.—[Yalk. Ps. 620 חשיתיו, v. שָׁתָה II.]

שִׁית II m. (שָׁתָה II) *foundation*; (cmp. יְסוֹד) *bottom*, esp. *Shith, a pit by the side of the altar* into which the remainder of libations was poured. Midd. III, 3 שבו יורדין לש' וכ' by which men went down the Sh. to cleanse it. Tosef. Succ. III, 15 יורדין לש' וכ' the wine goes down into the pit and is swallowed up there. Ib. (ref. to וגם יקב, Is. V, 2) זה חש' this refers to the Sh.; Y. ib. IV, 54ᵈ top; Bab. ib. 49ª חשיתין (*pl.*).—*Pl.* שִׁיתִּין. Ib. ש' משמת ימי וכ' the Shittin have existed from the six days of creation (are a natural cavity). Ib. 53ª בשעה שכרה דוד ש' when David began to dig the pits (for the Temple); Macc. 11ª; Yalk. Ps. 878 שִׁתִּין. Meïl. III, 3 (11ª) יצאו לש' וכ' (ירדו) so soon as the wine is let down into the pits &c. Yalk. Ps. 653, v. פָּנַר.

שִׁית III m. *wild fig.*—*Pl.* שִׁיתִּין (or שִׁיחִין). Dem. I, 1; Tosef. ib. I, 1; Erub. 18ª; Ber. 40ᵇ (expl. מין תאנים).

שִׁית IV, שִׁית, שִׁיתָא, שִׁיתַּד, שְׁתַּי = h. שֵׁשׁ, *six.* Targ. Gen. VII, 6 (O. ed. Berl. שִׁית; ed. Vien. שְׁתֵּי). Ib. XXX, 20 (O. ed. Berl. שיתה); a. v. fr.—Pes. 94ª ש' אלפי וכ' the world (distance from sunrise to sunset) is six thousand parasangs. Snh. 97ª ש' אלפי שני תור וכ' the world will exist six thousand years; a. fr.—*Pl.* שִׁיתִּין, שְׁתִּי *sixty.* Targ. Gen. XXV, 26; a. fr.—B. Kam. 92ᵇ ש' חכלי, v. בַּגָּא. Ib. ש' רחוטי, v. צַפְרָא. Ab. Zar. 69ª בש' requires sixty portions to be neutralized; a. e.—שִׁיתֵּיסַר עָשָׂר, שִׁיתְסַר, שִׁיתְסָרֵי, שִׁיתְּ' *sixteen; sixteenth.* Targ. Ex. XXVI, 25. Targ. Y. Deut. XXXIV, 8 (ed. Vien. שִׁתַּסְרַי); a. fr.—שִׁיתְסָרָאָה m. *the sixteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 14 (ed. Lag. שִׁתְסָרָאָה).

שִׁיתָא f. = h. שֵׁה, *ewe.* Targ. O. Lev. XXII, 28 (ed. Berl. סִיתָא). Ib. V, 7 ed. Lisb. (Ms. ס'; ed. אִימְרָא).

שִׁיתָאָה m. (שְׁתִי II) *weaver.*—*Pl.* שִׁיתָאֵי, שִׁיתָיֵיא. Y. Sabb. XIII, 14ª bot.; Y. Bets. III, 62ª top, v. מְצָרָא I.

שִׁיתָּסָא, שִׁיתָּאסָא m. (comp. of שִׁית a. אסא, P. Sm. 291; v. אֲסִי) *foundation.* Targ. Ps. CXXXVII, 7 (ed. Wil. שִׁתָּאסָא). Targ. Job XXXVIII, 38 (ed. Wil. שִׁיתָּאסָה; h. text מוצק); a. e.—*Pl.* שִׁיתָּאסִין, שִׁיתָּאסַיָּיא, שִׁתֵּי' (also used as *sing.*) Ib. IV, 19. Ib. XXII, 16 Ms. (differ. in ed.). Targ. Prov. X, 25 (ed. Wil. שִׁתָּאסָא, oth. ed. סַיָּן ..., corr. acc.). Targ. Ps. XVIII, 16. Ib. XXIV, 2 שדי שִׁתָּסָתָא (ed. Lag. שויתיתאה, corr. acc.). Targ. Prov. III, 19 [read:] בר שיתאסיא דארעא (v. Pesh.).

שִׁיתָּמָא, שִׁתּ' m. (שָׁתַם) *opening.* ... *a hole.* Ab. Zar. 69ᵇ דלא חיש לש' who does not ... the gentile may make a hole in the ... wine, and close it again). Y. ib. V, ... v. בָּגַם.

שִׁיתּוּף m. (שָׁתַף) *partnership*, esp. (Sabbath law) *shittuf, the formation of a fictitious partnership in an alley* by depositing in it some article of food in which the inmates concerned have a share, which has the effect of allowing them to move things within the area enclosed by the alley. Erub. 71ᵇ בסמכין על ש' וכ' they differ as to whether *shittuf* can be relied upon to take the place of an *'erub* (עֵרוּב). Y. Sabb. XIX, beg. 16ᵈ קרה בלא ש' וכ' the placing of a beam over an alley without *shittuf* has the effect of allowing the carrying of objects on the Sabbath. Y. Erub. V, 23ᵈ bot.; a. fr.

שִׁיתָיָא, v. שִׁתְיָא.

שִׁיתָלָא, v. שִׁתִּילָא.

שִׁיתַּנְדוֹן, Pesik. R. s. 22, read: שְׁרַחֲנְדוֹן, v. שְׁרֵי.

שִׁיתְסָרָאָה, v. שִׁית IV.

שָׂךְ (cmp. סוֹךְ) *thicket, wild growth.* Lam. R. to I, 17 לשצבר ... ועכשיו בשך formerly I went to Jerusalem on well-kept roads, but now I go through wild growth (thorns), as it is said (Hos. II, 8), I will hedge up (שָׂכַךְ) thy road with thorns.

שָׁכַב (b. h.) *to incline; to lie down, lie, sleep.* Bekh. VII, 2, a. e. גבריו שוכבין, v. גָּבַר II. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 28 sq.) אתה שוכב ואין אתה מת thou shalt lie (in the grave) but not be dead (forever). Ber. I, 3 (ref. to Deut. VI, 9) ... בשעה שוכבים וכ' (you must read the Sh'm'a) at the time of the day when people lie down, and when people get up. Ib. 62ᵇ כל משכב שָׁכַב וכ' Lie on any couch, only not on the bare ground; a. v. fr.—Part. pass. שָׁכוּב. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 ... שלהם שהיו שָׁכוּבִים בעפר the prayer of our fathers who were asleep in the ground; Yalk. Ex. 260 שוכבין.

Hif. הִשְׁכִּיב 1) *to cause to lie down.* Ber. 60ᵇ (in a night prayer) שהשכיבני לשלום וכ' that thou make me to lie down for peace and to rise for peace &c. Ber. 4ᵇ הַשְׁכִּיבֵנוּ (cause us to lie down,) *hashkibenu*, a section of the evening prayers, inserted between *G'ullah* and *T'fillah* (גְּאוּלָה). Ib. 9ᵇ; a. fr.—2) *to let lie with, to allow sodomy.* Ker. 3ª (ref. to Lev. XVIII, 22) קרי ביה לא תַשְׁכִּיב read

Digitized by Google

it as *lo thaskib*, do not allow &c.; Snh. 54b לא תַשְׁכֵּב (or תִּשָּׁכֵב *Nif.*); a. e.

Nif. נִשְׁכַּב *to be lain with*, esp. *to be the subject of sodomy.* Ib. אזהרה לנִשְׁכָּב מנין whence do we derive the warning (אַזְהָרָה) for the person that allows sodomy? Ib. [read:] לר' ישמעאל אזהרת לנ' לבהמה וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 200, a. Yalk. Lev. 599) according to R. Yishmael's interpretation, whence do we derive the warning for the person that is made the subject of coupling with a beast? Ib. לא תִשָּׁכֵב, v. supra; a. fr.

שְׁכַב, שְׁכִיב, שְׁכוֹב ch. same, *to lie down; to die; to lie with.* Targ. O. Deut. XXIV, 12, sq. Targ. Gen. XXVI, 10. Targ. O. Lev. XV, 24. Targ. O. Deut. XXXVIII, 30; a. fr.—Part. pass. שְׁכִיב. Targ. Ezek. IV, 9; a. fr.—V. אַשְׁכִּיב.—Yeb. 46a אילו שְׁכִיבִי לא וכ' I might have died without telling you this thing; B. Mets. 73b חשתא אישכי שְׁכִיבְנָא (not שכיבא); Ab. Zar. 55a (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Yeb. 24b, a. e. כי נוּם ושְׁכִיב, v. נוּם ch. B. Mets. 85a אינש לא ש' וכ' no one died before his time. B. Kam. 91b; B. Bath. 26a לא ש' וכ' my son Shikhḥat died (early) for no other sin than that he cut down a fig tree before its time; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּב *to be lain with, be ravished.* Targ. Zech. XIV, 2. Targ. Is. XIII, 16.

שֵׁכֶב m. (preced.) *the lower millstone*, opp. רֶכֶב. B. Bath. II, 1, v. רֶכֶב; Tosef. ib. I, 3.

שְׁכַבָּא, שְׁוֵי m. (שְׁכַב) *asleep; dead body, corpse.* M. Kat. 27b שיפירא דש' וכ', v. שִׁיפִירָא. Ib. לא ש' אינא במיתא is there not a dead (to be buried) in town (and they pursue their labors)? B. Bath. 91a, v. סְנוֹבְּרִיתָא; a. fr.—*Pl.* שְׁכַבֵּי, שְׁוֵי. Snh. 29b, v. עִיר I ch. Ib. 48b ש' דהרפניא the dead of Harpania (for whom the shrouds are not woven until they are dead); a. e.—V. אַשְׁכִּיב.

שְׁכָבָה f. (b. h.; שכב, v. Job XXXVIII, 37), only in שְׁכָבַת זֶרַע *effusion of semen.* Nidd. 5a. Ib. 9a. Ib. 13a; a. fr.

שַׁכְבָּנָא m. (שְׁכַב) *one whose eyebrows overshadow his eyes* (v. גְּבִין II). Bekh. 44a; (Tosef. ib. V, 2, sq. שכניה).

שִׁכְבָה f. (b. h.; v. שְׁכָבָה) *effusion of semen*; [oth. opin.] = שְׁכִירָה. Snh. 54b, v. שְׁכִירָה.

שִׁיכְּ, שִׁכְבְּתָא f. = h. שְׁכָבָה; only in שִׁכְבַּת זַרְעָא, שִׁכְבַּת זֶרַע = h. שִׁכְבַת זֶרַע. Targ. Lev. XV, 16, sq. (O. ed. Vien. שְׁכוּבַת); a. fr.

שָׂכְדָה, v. סָכַד.

שְׁכוֹב, v. שְׁכַב.

שְׁכוּבְתָּא f. = h. שְׁכָבָה 1) *lying with, sexual connection.* Targ. O. Lev. XVIII, 20; 23. Ib. XX, 15; a. e.—2) *effusion of semen.* Targ. O. Lev. XV, 16, sq.; v. שְׁכָבְתָּא.

שִׁכּוּר, v. סִיכּוּר.

שִׁכְרִי m. (b. h.; שָׁכָה, v. סָכָה) [*guard,*] *cock.* R. Hash. 26a כשהלכתי ... ולתרנגול ש' (Ar. ס') when I travelled in the district of K. N., (I noticed that) they called a bride *ninphe*, and a cock *sekhvi*; Y. Ber. IX, 13c top ברומי ... ש' (Ar. סַכְוָיָא) in Rome they call the cock *s.*; Lev. R. s. 25 בערביא ... לתרנגולתא שַׂכְוָיָא in Arabia they call the hen *sikhvaya*; Yalk. Job 925 ברומי ... סַכְוָיָא; Yalk. Lev. 615 בערבי ... לתרנגולת שכוי.

שִׁכְרְיָא, v. preced.

שכרין, Y. B. Bath. IV, beg. 14c ח'ש, prob. to be read: חשירין (v. Tosef. ib. III, 2).

שַׁכּוּל m. (b. h.; שָׁכַל) *bereft of whelps.* Pirké d'R. El. ch. XXXVII שעומד ... כדוב ש' וכ' who stands on the road like a bear bereft of her whelps ready to kill mother and children.

שִׁכּוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

שִׁכּוּן, v. שִׁיכּוּן.

שְׁכוּנָא m. (שָׁכַן) 1) *dwelling, tent; apartment.*—*Pl.* שְׁכוּנִין, שְׁכוּנֵי, שְׁכוּנַיָּא. Targ. Jud. VIII, 11; Targ. Jer. III, 2; IX, 25; XXV, 24.—B. Bath. 29b; 159b אנא בש' גוואי חואי I lived in the interior departments (and had the right to pass the premises which you occupied; therefore you cannot claim undisputed possession).—2) *group of buildings, neighborhood.*—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 34; Yalk. Is 352, v. שְׁכוּנְתָּא.—[שְׁכִינָא f., v. שְׁכוּנְתָּא.]

שְׁכוּנָה f. (preced.) 1) *settlement, colony, group of dwellings.* Ab. Zar. 21a ובלבד שלא יעשנה ש' provided that (in selling dwellings to a gentile) he does not make it a (gentile) settlement; ib. אין ש' וכ' a settlement consists of no less than three men (living in a group). Gitt. 6a משש' לש' when the deed of divorce is carried from one group of buildings to another; Y. ib. I, 43c top. Gen. R. s. 39 ומגולדתך זו שְׁכוּנָתֵךְ 'and out of thy *moledeth*' (Gen. XII, 1) this means, thy settlement. Ib. s. 64, v. נָצִיב; a. e.—Lev. R. s. 2 שכונתי some ed., v. שְׁכִירָה.—2) *the neighbor's privilege of preemption.* B. Mets. 68a; 108b (expl. משכנתא) ש' גבירה the right of preemption (accorded to neighbors) is with him (the mortgagee).—[שְׁכוּנָה ch., v. next w.]

שְׁכוּנְתָּא ch. same, 1) *settlement.*—*Pl.* שְׁכוּנָן, צבר ש' *to settle.* Targ. Job XV, 28. Targ. Y. Ex. XXIII, 33.—2) *group of buildings, neighborhood, quarter.* Gen. R. s. 17 שְׁכוּנְתֵּיהּ דר' יוסי וכ' the quarter in which R. J. the Galilean lived; Lev. R. s. 34 חויות אזלא בכל שְׁכוּנַיָּא ובשכונתיה וכ' she went begging in all quarters, but in R. Jose's quarter she did not go; Yalk. Is. 352 בכל שְׁכוּנֵי דקרתא ובשְׁכוּנַיָּה וכ'; Y. Keth. XI, 34b bot. שְׁכוּנְתָּא דמשבקי the quarter in which my former husband lives.—*Pl.* שְׁכוּנָתָא. Ib. ליתי חכא שְׁכוּנָתָא חוריין וכ' are there no quarters of other people of the town? Yalk. Lev. 665 בכל שְׁכוּנָתָא דקרתא וכ', v. supra; a. e.

שְׁכוֹר בְּנָאֵי pr. n. pl. *S'khor Bizzaé.* Snh. 95a (Var. שכר); v., however, בְּנָאֵי.

Digitized by Google

שִׁכּוֹר, שִׁי׳ m. (b. h.; שָׁכַר) *drunk, intoxicated.* Erub. 64ª ש׳ אל יתפלל an intoxicated person should not pray, contrad. to שתוי under the influence of wine. Ib. שתוי ש׳ שאין וכ׳ ... *shathuy* is he who could speak before a king (who could collect his mind, if he were suddenly summoned to speak &c.), *shikkor* is he who could not &c. Ber. 31ᵇ שמתפלל וכ׳ ש׳ a drunk person that prays is like one worshipping an idol. Num. R. s. 10; Tanḥ. Sh'mini 11; a. fr.

שָׁכַח (b. h.; cmp. שכך) [*to sink,*] *to forget, discard.* Ber. 32ᵇ (ref. to Is. XLIX, 14) אדם ... אתה עזבתני ושכחתני if a man marries a woman after abandoning his first wife, he remembers the doings of his first wife, but thou hast abandoned me and also forgotten me. Ib. כלום אשכחך טולות וכ׳ will I ever forget the burnt-offerings of rams and the first born that thou didst offer &c.? Ib. שמא ... סיני תשכח wilt thou forget what I did at Sinai? Peah V, 7 חצמר שכחוהו ... ולא ש׳ וכ׳ a sheaf which the laborers overlooked in collecting, but the employer had not overlooked. Ib. VII, 1 ושכחו and he forgot it (left it on the tree). Ab. III, 8 כל השוכח וכ׳ v. מִשְׁנָה. Midd. II, 5 שכחתי מה וכ׳ I forgot what purpose it served; Yoma 16ª; a. v. fr.—Part. pass. שָׁכוּחַ; f. שְׁכוּחָה, *a*) (cmp. זָכוּר) *forgetting.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ ורואה ש׳ and she may forget herself, v. שַׁחֲצָנִית.—*b*) *forgotten.* B. Mets. 11ª ש׳ מעיקרו a sheaf forgotten at the start (overlooked in collecting); זכור ולבסוף ש׳ v. זָכַר. Ber. l. c. (ref. to Is. l. c.) חירוני עזובת חירוני ש׳ is not abandoned the same as forgotten? (Ms. O. שְׁכִירָה ... עֲזִיבָה ...).

Pi. שִׁכַּח 1) same. Y. Ber. V, 9ª top לא במחרת חוא משכח will not easily forget it. Snh. 99ª וכ׳ ומשכחה ... כל he who studied the Law and neglects it (fails to review it) is like a woman that gives birth and buries; a. e.—2) *to cause forgetting.* Ab. II, 2 שגיעתו ... משכחת עון (or מַשְׁכַּחַת) the employment of the mind in both of them causes man to forget sin. Tosef. Sot. III, 12 אתם משכחין ... אני אשכח וכ׳ you make the law of free trade forgotten among you, I will cause you to be forgotten in the world; Snh. 109ª, a. e. ובאו ונשכח וכ׳ v. רָגַל; a. fr.

Hif. הִשְׁכִּיחַ same. Bets. 15ᵇ להשכיחו v. זָכַר. Ab. l. c., v. supra; a. e.

Nif. נִשְׁכַּח, *Hithpa.* הִשְׁתַּכַּח, *Nithpa.* נִשְׁתַּכַּח *to be forgotten.* Tem. 14ᵇ וכ׳ ואל תשכח ... מוטב (some ed. תִּשָּׁכַח) it is better that a law be uprooted (disregarded) than that the Law be forgotten in Israel. Ib. 15ᵇ נשתכחו ... שלשה וכ׳ three thousand traditional rules were forgotten during the days of mourning for Moses. Ib. 16ª נשתכחה ... אף וכ׳ also the rule concerning a sin offering whose owner died (before it was brought) was forgotten during &c. Ib. מלבי ... שלא ישתכח that what I have learned be not forgotten out of my mind. Pes. 54ᵇ על המת שישתכח מן הלב that the dead should be forgotten out of mind; a. fr.

שִׁכַּח I ch. (Hebraism) same. Y. B. Kam. IV, 4ᵇ בר דשכחון כולן, v. סוּלְטָא.

Pa. שַׁכַּח same. Y. Erub. I, 18ᵈ top [read:] דאין ... that he may not have forgotten it, if Rab should ask him; a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּח *to be forgotten.* Tem. 15ᵇ וכ׳ דאי להי א׳ that which they forgot remained forgotten &c. B. Mets. 85ª וכ׳ דלשתכח נגרא ... יחיד he fasted ... praying that he may forget the Babylonian teaching. Ib.ᵇ אי משתכחת (Keth. 103ᵇ וכ׳ אם נשתכחה), v. אִלְפוּיָא. Ib. עבדי תורה וכ׳ ... דלא תשתכח I brought it about that the Law be not forgotten &c.; a. e.

שְׁכַח II, *Af.* אַשְׁכַּח (חַשְׁכַּח) (pres. ?) Targ. Ps. XXXVI, 3 לשכחא (ed. Wil. לְמ׳). Targ. Vien. לְמ׳). Ib. VIII, 17 (*Pe* interch. with *Af.*). Targ. 20. Ib. VIII, 9 (Y. some ed. חַשְׁ׳). Targ. O. ib. XLI, 38 ed. Berl. (ed. Vien. a. oth. חַשְׁ׳, corr. acc.); Y. חַנְּשׁ׳; a. fr.—Gitt. 56ᵇ דלא לשכחיה וכ׳ ... ליקלויה burn this man (me, Titus), and scatter the ashes ..., that the God of the Jews may not find him and place him before judgment. Y. Erub. I, 18ᵈ top א׳ חני וכ׳ he found that it was taught (in the Boraitha), Rabbi says &c. Yeb. 110ᵇ אשכחתיה לרב וכ׳ I found Rab A. and &c. Ab. Zar. 10ª, a. fr. נפק דק ואי וכ׳ he went forth, investigated, and found that &c. Macc. 21ᵇ וכ׳ מי משכחת wouldst thou have found the jewel beneath?; B. Mets. 17ᵇ לא משכחת, v. חֲלִי. Gitt. 68ª אשכחיה חמרא he found it to be wine; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; Yalk. Kings 182 אשכח. Y. Hag. II, 77ᵇ ווי דמובדין ולא משכחין woe for those who lose and do not find (who suffer an irretrievable loss)!; a. fr.—Macc. l. c., a. fr. היכי משכחת לה how wilt thou find it, i. e. to what practical case can this be applied? Pes. 7ª בשלמא שבת משכחת לה וכ׳ as to the Sabbath, there may be a case, as, for instance, when the fourteenth day occurs on a Sabbath. Ab. Zar. 40ᵇ; a. v. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּכַח *to be found.* Targ. Ex. XXI, 16. Ib. XXII, 1; 3; a. fr.—Targ. Y. I Deut. XXXIV, 8 וכ׳ חשתכחו אכלין (= h. נמצא) *consequently* they ate &c., v. מָצָא.—B. Mets. 16ᵇ דמשתכחי בשוקא ... דצותי deeds of purchase that were found in the street. Sabb. 90ª; Nidd. 62ª משכחת, v. אַשְׁלָא. Snh. 111ª; Ex. R. s. 6, a. e. ולא משתכחין and are not found again (cannot be replaced), v. חֲבַל II; a. fr.

שִׁי׳, שְׁכָחָה f. (שָׁכַח) 1) *forgetting, forgetfulness.* Y. Peah I, 16ᵇ bot.; Yalk. Mic. 559, v. שׁוֹכָחָן. Ab. IV, 22. Sabb. 31ᵇ שמא תאמר ש׳ הוא מהן lest you say, they forget it (that their way leads to death); a. fr.—2) *that which is forgotten,* esp. (with ref. to Deut. XXIV, 19) *the forgotten sheaf, the poor man's sheaf.* Peah VI, 1 אינו ש׳ does not come under the law concerning a forgotten sheaf, does not belong to the poor. Ib. 4 ושלאחריו ש׳ and a sheaf left behind the cutter belongs to the poor; B. Mets. 11ª. Ib. לרבות שכחת העיר to include a sheaf forgotten in town (at unloading). Pesik. Vattom., p. 132ª (ref. to Is. XLIX, 14) כצומר השׁ׳ like the forgotten sheaf; a. fr.

שַׁכְחָן, v. שׁוֹכָחָן.

שִׁכְחַת pr. n. m. *Shikhḥath.* B. Bath. 26ª; B. Kam. 91ᵇ Ms. M. (ed. שיבחה; v. Rabb. D. S. a. l. note). B. Bath. 126ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 80).

Digitized by Google

שְׁכִיב, v. שְׁכַב.

שָׁכִיב m., **שְׁכִיבָא** c. (preced.) 1) *lying*; שְׁכִיב מְרַע *dangerously ill*, v. מְרַע II.—2) *dead, deceased.* Targ. Y. Deut. XXV, 5, sq. Targ. Ps. XXXI, 13; a. fr.—[B. Mets. 73b, read: שְׁכִיבָא, v. שְׁכַב.]—*Pl.* שְׁכִיבַיָּא, שְׁכִיבִין, שְׁכִיבֵי, שְׁכִיבָתָא. Targ. Ruth I, 8. Targ. Koh. IV, 2 (not שכיבא); a. e.—Snh. 46b, v. וְקָרָא. Sabb. 109b בי ש׳ Ar. *in the cemetery*, v. שִׁירְבָּא; a. e.—V. שִׁירְבָּא.

שְׁכִיבָה f. (שָׁכַב) 1) *lying down, lying position.* Ber. 11a (ref. to Deut. VI, 7) בשעת ש׳ ש׳ ממש וכ׳ at the time of lying down, (and) literally in a reclining position, and at the time of rising, (and) literally in an erect position (must the Sh'm'a be recited, v. קִימָה a correct quot. acc.). Ib. 4b מקיש ש׳ לקימה וכ׳ the text (Deut. l. c.) puts lying down parallel to rising, as at rising (in the morning) the reading of the Sh'm'a precedes the prayer (תְּפִלָּה), אף ש׳ וכ׳ so at lying down (in the evening) the reading of the Sh'm'a precedes &c. Ib. מאי קימה ... אף ש׳ נמי סמוך למיטתו as in the morning the Sh'm'a is read near the bed (immediately after rising), so in the evening the Sh'm'a is read near the bed (before going to bed). Y. ib. I, 3c מפני שכתוב בה ש׳ וקימה because lying down and rising are mentioned therein (in the chapter of Balaam, Num. XXIII, 24; XXIV, 9). Y. Gitt. III, 44d top; Tosef. Kel. B. Mets. I, 14 אחת לש׳ וכ׳ one mattress to lie on, and another &c.; a. fr.—2) *lying with, carnal connection.* Snh. 54b (ref. to Lev. XVIII, 28) לא תתן שְׁכִיבָתְךָ ... thou shalt not give thy *sh'khobeth* means, thou shalt not allow thy lying with (any connection, either active or passive); Yalk. Ex. 348; Yalk. Lev. 599. Snh. l. c. לדברי שכבתך ושכיבתך חדא היא ... according to R. 'Ak. he is guilty of one act only, for thy *sh'khobeth* and thy *sh'khibah* are the same.

שָׁכִיחַ m., **שְׁכִיחָא** c. (שְׁכַח II) = h. מָצוּי, *found, on hand; frequent; likely.* Ḥag. 5a, v. זוּזָא I. B. Mets. 85b דחזה ש׳ אליהו גבירה whom Elijah used to visit. Taan. 23b משום דאתתא ש׳ וכ׳ because the wife is usually at home, and gives the poor bread &c., v. חֲנָנְיָה ch. Sabb. 78a יין ש׳ ... לא ש׳ שחיישו wine is used ordinarily for drinking, extraordinarily for medicine. Bets. 2b, a. fr. מילתא דלא ש׳ a case of rare occurrence. Sabb. l. c. כל מילתא דש׳ ולא ש׳ whenever a thing is used ordinarily for one purpose, and rarely for another purpose; a. fr.

שְׁכִיחָה f. (שְׁכַח) *forgetting, use of the root* שְׁכַח. Lam. R. to V, 20; Pesik. R. s. 31, v. עֲזִיבָה; a. e.—Ber. 32b Ms. O., v. שְׁכַח.

שְׁכִיכָה f. (שָׁכַךְ) *appeasement, use of the root* שָׁכַךְ. Esth. R. to I, 12; II, 1 (ref. to קְשׁוֹ ib.) ש׳ שאינה ש׳ it was an appeasement, and yet it was no appeasement, i. e. he was not reconciled without regret.—*Pl.* שְׁכִיכוֹת. Meg. 16a (ref. to Esth. II, 1, a. VII, 10) שחזו ש׳ הללו למה why these two appeasements?; Yalk. Esth. 1059 (not שכיכת).

שְׁכִין, v. שְׁכֵן.

שְׁכִינָא, **שַׁכְיָן**, v. סַכְיָן.

שְׁכִינָא m. = h. שָׁכֵן, *neighbor.* Targ. Prov. XXVII, 10 Ms. (ed. שְׁכֵנָא).—*Pl.* שְׁכִינִין. Targ. II Kings IV, 3 (v. שְׁכֵנָא). Targ. Ps. LXXIX, 4; 12 (ed. Wil. שָׁכְנָנָא; ed. Lag. שיבב).

שְׁכִינָא m. (שְׁכַן; cmp. שַׁכְבָּנָא) *eyelid.* Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 10 (some ed. שְׁכִנָא).

שְׁכִינָה f. (שָׁכֵן) *royal residence, royalty.* Lev. R. s. 2 בא ואראך כבודי וביתי שְׁכִינָתִי וכ׳ (not ביתי; some ed. שכונתי) come, and I will show thee my honor and the house of my residence without thy mother; Yalk. Ez. 340 כבודי כלום פירוש כבודי ובית שבניתי לאמך (corr. acc.). Lev. R. l. c. ושכינתי has my honor or my royalty suffered (through thy mother's absence)?; Yalk. l. c. כבודי או בית שבניתי לכם (corr. acc.).—Esp. *Shechinah, Divine Presence, holy inspiration* (v. Ex. XXV, 8, a. 22). Yoma 9b sq. אי נמי סליקו ... לא חזו שריא ש׳ ... אין חש׳ שורת וכ׳ ... even if all Jews had returned in Ezra's days, the Sh. would not have dwelt in the second Temple, for it is written (Gen. IX, 27) ...; the Sh. dwells only in the tents of Shem; Gen. R. s. 36. Ber. 6a לשלשה ... שש׳ עמהם that when three sit as judges, the Sh. is with them. Sabb. 12b למעלה וכ׳ ש׳ the Sh. dwells over the headside of the sick man's bed. Ib. 30b; Pes. 117a, v. עֲצָבוּת. Meg. 29a בכל מקום שגלו ש׳ עמהן whithersoever they were exiled, the Sh. went with them. B. Bath. 25a בכל מקום ש׳ the Sh. is everywhere (you may face any region in prayer). B. Hash. 31a; a. fr. (also in Chald. diction).

שְׁכִינְתָּא, **שְׁכִינְתָּה** ch. same. Targ. Y. I, II Num. XXIV, 6. Targ. Ex. XVII, 7. Targ. Num. V, 3. Targ. Ez. III, 12; a. fr.—Yoma 9b, v. preced. Snh. 39a אמריתו ... ש׳ שריא כמה שְׁכִינְתָּא וכ׳ you say, wherever ten are assembled (for prayer), there the Sh. dwells; how many Shechinahs are there?; a. fr.—*Pl.* שְׁכִינְתָּתָא. Ib.

שָׂכִיר m. (b. h.; שָׂכַר) *hired man.* Erub. 64a; Shebu. 46b שְׂכִירוֹ וכ׳, v. לָקִיט h. B. Mets. IX, 11 ש׳ יום one hired for day work; ש׳ לילה for night work; ש׳ שעות by hours; ש׳ חדש by the month. Ib. 112b (in Chald. dict.) ... עקרוה ושדיוה אַשְׂ׳ the Rabbis took the oath from the employer, and put it on the hired man. Ib. ... אירתגר ש׳ נמי the hired man, too, hires himself out from necessity; a. fr.

שְׂכִירוּת f. (preced.) *hire, rent.* B. Mets. 65a, a. fr. ש׳ אינה משתלמת וכ׳ rent (for a house or a field) is not due before the end of the term. Ib. 98a פלגית דיומא בשאילה ... בש׳ (I let thee have the two cows) half a day as a loan, and half a day for hire. Ib. ודקיימא דש׳ היא and the cow that survived is the hired one. Ib.b; a. fr.

שָׁכַךְ (b. h.) *to sink,* (of anger) *to be appeased.* Ex. R. s. 8 מיד שָׁכְכוּ they (the threatening gates) were at once appeased; (Tanḥ. Vaëra 7 שקטו). Esth. R. to I, 12 עד ... לא שָׁכְכָה חמתו וכ׳ until Esther entered (the palace), Ahasver's anger was not appeased; a. e.

Digitized by Google

Pi. עִבְּדָן (with double accus.) *to sink a thing into*; ש' אוזן מה שהיא יכולה לשמוע to sink into the ear that which it is able to hear, i. e. *to assist a person's perception* by gradual increase of sound, by a comparison &c. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 3; 4 (ref. to Ex. XIX, 19) ולמה רך מתחלת כדי לְעַבְּדָן (not כך) וכ' why was the sound soft at first (growing gradually stronger)? In order to bring into the ear as much &c.; ib. (ref. to Ex. l. c. 18) ומה תלמוד לומר כבשן לשכך וכ' why does the text say, 'like the smoke of a furnace'? In order to assist the perception &c.; ib. (ref. to Ez. XLIII, 2) הרי ... מבריותיו לש' האזן we describe God by borrowing a metaphor from one of his creations in order to &c.; Tanḥ. Yithro 13; Yalk. Ex. 284.

שָׁבַל I (b. h.; v. סָבַל I) *to be bright.*

Hif. הִשְׂכִּיל 1) *to be wise, understand; to consider, deliberate.* Midr. Prov. to I, 3 כיון ... צריך להַשְׂכִּיל היאך וכ' when a man is appointed judge, he must deliberate how to acquit the innocent &c.; צריך להשכיל ולדקדק וכ' he must study and investigate the law, that he may not sin or lead to sin; Yalk. ib. 929 צריך להשכיל היאך לדקדק וכ' he must deliberate how to carry out the law exactly &c. Midr. Till. to Ps. XXXII (ref. to I Sam. XVIII, 14, sq.) ומפני שהיה מַשְׂכִּיל היה כסוי חטאו and because he was wise, his sin was covered; a. fr. — 2) *to look towards, face*; (cmp. סָבַב, a. בוּן) *to be directed.* Num. R. s. 14[5]; Pesik. R. s. 3 (ref. to שָׂכַל את ידיו, Gen. XLVIII, 14) הִשְׂכִּילוּ ידיו לרוח חקדש ... Jacob's hands were directed towards (pointed to) the holy spirit.

שָׁבַל II (b. h.; cmp. סָבַל II) *to entangle, cross.*

Pi. שִׁבֵּל same, trnsf. *to cause confusion.* Pesik. R. s. 3 (ref. to Gen. XLVIII, 14) [read:] בהו ש' אמר ר' יהודה ש' ידיו ... בבכירתו וכ' (אמר רבי ש', a dittography) he (God) made Jacob's hands bring confusion into Menasseh's birthright.

שָׁבַל (b. h.; Shafel of כל, אכל) [*to finish, consume,*] *to bereave* (of everything), *make childless*; שִׁכֵּל *to be childless.* Part. pass. שָׁכוּל; f. שְׁכוּלָה; *pl.* f. שְׁכוּלוֹת. Pirké d'R. El. ch. XLIX (v. I Sam. XV, 33) כשם ששְׁכָּלָה ... וישבי נשיהם ש' ואלמנות כן תִּשְׁכַּל וכ' as the sword of Amalek, thy (Haman's) grandfather, consumed the young men ..., and their women remained childless and widowed, so shall thy mother be childless among women; ובתפלת ... ש' וכ' and through the prayer of Esther and her maids all males of Amalek were killed, and their women remained childless &c.

Pi. שִׁבֵּל *to destroy, consume.* Ib., v. supra. Num. R. s. 16[24] בראתי אותך שתהא מְשַׁבֵּל באומות וכ' I have created thee (the angel of death) to work destruction among the nations, except &c. Gen. R. s. 86 דוב שהיתה מְשַׁבֶּלֶת בבני אדוניה a bear that worked destruction among the children of her owner; a. e.—Part. pass. מְשׁוּבָּל. Yalk. Cant. 988 (ref. to שבלה, Cant. IV, 2) כל בי שלומד מהם אינו מש' whoever learns from them (the scholars), shall not be bereft (injured).

שְׁבַל, *Ithpa.* אִשְׁתַּבַּל, v. שִׁכְלַל.

שִׁבְלָא, v. סִבְלָא.

שַׁבְּלוּל, שִׁבְלוּלָא, שִׁבְלוּל, v. sub שְׁבַךְ.

שִׁבְלוֹן, Y. Ber. IX, 13[c] bot., v. שַׁבְּלוּל.

שַׁבְלִיל, v. שִׁבְלֵל.

שִׁיבֵּל, שִׁכְלֵל (Shaf. of כלל, cmp. שָׁכַל) *to finish, decorate.* Snh. 38[a] לבלך שבנת פלטרין גדולים ושִׁיכְלָן וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) like a king who built great palaces and decorated them, and made arrangements therein for a large banquet &c. Pesik. R. s. 2 אין אתה מְשַׁכְלְנוֹ thou shalt not finish it (the Temple), opp. כיסדו laying the foundation; Yalk. Sam. 144; a e.

Hithpa. הִשְׁתַּכְלֵל, *Nithpa.* נִשְׁתַּכְלֵל 1) *to be finished, decorated.* Gen. R. s. 10 (ref. to וילכלו, Gen. II, 1) נִשְׁתַּכְלְלוּ השמים בחמה ... ונשתכללה תארץ וכ' the heavens were decorated with sun, moon, and stars, and the earth with trees and herbs, and with the garden of Eden; Yalk. ib. 15 ונתכללו ... נִתְכַּלְלוּ.—2) *to be founded.* Tanḥ. K'doshim 10 (ref. to מכלל, Ps. L, 2) מציון נש' כל וכ' from Zion was the whole world founded, as we have learned (Y. Yoma V, 42[c]), why is it called foundation stone? &c., v. שְׁתִיָּה II.

שִׁכְלֵל, שַׁכְלֵל ch. same, 1) *to finish, decorate.* Targ. Y. Ex. XXXI, 17. Targ. Ez. XXVII, 4; 11; a. fr.—*Part. pass.* מְשַׁכְלָל; f. מְשַׁכְלְלָא *perfect.* Ib. 3. Ib. XXVIII, 12 (ed. Wil. מְשֻׁכְלָל, Hebr.); a. e.—2) *to fasten, establish, found.* Targ. Is. XLII, 5 (h. text רקע). Targ. I Sam. II, 8 (h. text וישת). Targ. Hab. II, 12 (h. text כונן); a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכְלֵל 1) *to be finished, decorated.* Targ. O. Gen. II, 1. Targ. I Kings VI, 38. Targ. Ps. CXIX, 96 ואשתרי ואשתכל ed. Lag. (ed. Wil. דאשתדל, corr. acc.) that which was begun and has been finished; a. fr.—2) *to be founded.* Targ. I Kings VI, 37 (h. text ויכד). Targ. Hag. II, 18; a. fr.

שָׁכַם, Hif. חִשְׁכִּים, v. סָכַם.

שָׁכַם, *Hif.* הִשְׁכִּים (b. h.; denom. of שֶׁכֶם) [*to load*, v. Ges. Thes. s. v.,] *to rise early; to do a thing early.* Ber. 30[a] ה' לצאת לדרך if one rises early (before sunrise) to go on the road; Tosef. ib. III, 19. Cant. R. to V, 11 (play on שחרות כצורב, ib.; cmp. שַׁחַר ובכרים מַשְׁכִּים (Lev. R. s. 19 משחיר), v. עָרַב II. B. Mets. VII, 1 if one hired working men, ואמר להן לַהַשְׁכִּים וכ' and told them that he expected them to come to their work earlier and go later (than the customary time). Ber. 47[b] לעולם יַשְׁכִּים אדם וכ' a man should always go early to the house of prayer, that he may succeed in being counted among the earliest ten &c. Ib. 16[b]; Y. ib. IV, 7[d] bot. ונַשְׁכִּים ונמצא וכ' that we may early (in life) obtain &c., v. יָחוֹל. B. Kam. 92[b] הַשְׁכֵּם ואכול take an early breakfast. Gitt. 7[a] הַשְׁכֵּם והשחר עליהן והם וכ' (omit לבה"מ) pray against them (the tormentors) early and late, and they shall cease of themselves; a. fr.—Bicc. III, 2 ולמַשְׁכִּים חיה וכ' and *at rising time* &c.

Digitized by Google

שְׁכֶם I m. (b. h.) 1) *shoulder.* Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 14) שכן דרך עבדים ... על שִׁכְמָם for such is the manner of slaves, to carry their filled pitchers on their shoulder; a. e.—2) *load*; trnsf. (cmp. סַבְלוֹן, בַּשָּׂא) *portion, share.* Ib. s. 97, end (ref. to Gen. XLVIII, 22) ש' זו חבבורה by *sh'khem* is meant the share of the first-born; B. Bath. 123a; a. e.—3) *mountain range*, v. next w.

שְׁכֶם II (b. h.) 1) pr. n. m. *Shechem*, son of Hamor the Hivite. Macc. 11a, a. e., v. גְּזֵר. Sot. 22b, v. שִׁרְכְּמִי; a. fr.—2) pr. n. pl. *Shechem* in Mount Ephraim. Gen. R. s. 97, end (ref. to Gen. XLVIII, 22, v. preced.) זו ש' ודאי it means Shechem in reality. Ib. (in a corrupt passage) לפיכך תהא חש' בחלקך therefore shall the district of Sh. (or the mountain range, v. preced.) be in thy share. Ib. בש' נפרצה וכ' in Sh. did unchastity break out, and thou didst fence it in (setting the example of chastity), therefore &c. Num. R. s. 23, v. נִיפּוֹלִין; a. fr.

שְׁכֶמִי, v. שִׁרְכְּמִי.

שָׁכַן (b. h.; v. כנן, כנן) *to dwell, rest.* Ḥull. 65a ש' עם חכמאים טמא a bird (of which you do not know whether it is clean or unclean) that nests with unclean birds, is unclean. B. Kam. 92b (quot. from an unknown writing, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) כל עוף לכיני יִשְׁכּוֹן וכ' every bird nests with its kind, and man with his like; Yalk. Gen. 116; Yalk. Jud. 67. Tanḥ. Noah 15 אין הקללה שׁוֹכֶנֶת וכ' (Gen. R. s. 36 הוֹאָה) curse does not rest (take effect) where blessing has been pronounced; a. fr.

Pi. שִׁכֵּן, שִׁיכֵּן 1) *to cause to dwell, establish.* Ber. 12a מי שש' את שמו הוא יְשַׁכֵּן בתוך וכ' may he who caused his name to dwell in this house, let dwell among you love and brotherhood &c. Ib. 16b שהִשְׁכִּין (or שהַשְׁכִּין), v. פּוֹר. Gen. R. s. 64 (ref. to שָׁכֵן, Gen. XXVI, 2) שכן השכינה בארץ let the Shechinah rest in the land (do not cause the Shechinah to move with thee to a foreign land); Yalk. ib. 111. Pirke d'R. El. ch. XXXVI אינו יכול לשכן שכינתי עליך וכ' I cannot let my Shechinah (holy inspiration) rest upon thee in a foreign land; a. fr.—2) *to make prosperous.* Num. R. s. 14 3 שבשבילו ש' ד' לאדוניו because for his (Joseph's) sake the Lord prospered his master; [Matt. K.; the Lord *revealed himself* to his master, v. Gen. R. s. 86, end].—[Gen. R. s. 34 שיכן בזבית, v. שִׁירְבֵּן.]

Hif. הִשְׁכִּין *to cause to dwell.* Cant. R. to V, 1 (ref. to Ps. XXXVII, 29) הִשְׁכִּינוּ לשכינה וכ' they cause the Shechinah to dwell on earth; ib. הצדיקים הִשְׁכִּינוּ וכ' the righteous (Abraham, Isaac etc.) brought the Shechinah down to earth. Ber. 12a, v. supra; a. e.

שְׁכֵן, שְׁכֵין ch. same, 1) *to dwell, sit, nest.* Targ. Ps. CIV, 12 Ms. (ed. יְשָׁרוּן).—Gen. R. s. 65 וכל עוף דש' וכ' and whatever bird will nest with it (the starling, v. זַרְזִיר II), to its kind will it belong; Yalk. Ps. 794 דִּישְׁכּוֹן; ib. אתא וש' גבירה ... the Egyptian raven came and joined it; a. e.—2) *to rest, settle.* Ḥull. 26b שָׁכְנֵי תיתאי, v. קְפֵי. Ib. 111b, v. קְפֵי.

Pa. שִׁכֵּן 1) *to cause to dwell.* Targ. Cant. III, 10 (not וְשַׁכְּנִין).—2) *to fix, appoint.* Y. Ab. Zar. I, 39d top שַׁכְּנִית, v. ארקליס.

שָׁכֵן m. (b. h.; preced.) *settler, neighbor.* Keth. 85b ש' וחלמיד חכם וכ' if a neighbor (of the deceased) and a scholar (of the same name claim a legacy), the scholar is preferred; B. Mets. 108b ש' וחלמיד וכ' if a neighbor and a scholar want to buy a field, the scholar has the pre-emption. Ab. I, 7 הרחק מש' רע keep away from a bad neighbor. Ib. II, 9. Neg. XII, 6 (prov.) אוי לרשע אוי לשְׁכֵנוֹ woe to the wicked, and woe to his neighbor; Num. R. s. 18 5; a. fr.—Y. Ab. Zar. II, end, 42a (mixed dict.) ש' חד חזה לנא וכ' we had one (gentile) neighbor &c.—*Pl.* שְׁכֵנִים, שְׁכֵנַי. Keth. l. c. שניהם קרובים ושניהם ש' וכ' if both claimants are relatives (of the deceased), or both neighbors, or both scholars, it is left to the discretion of the judges (v. שׁוּרָא). B. Mets. l. c. שְׁכֵנֵי העיר ושְׁכֵנֵי שדה וכ' if neighbors in the town and neighbors in the field (want to buy a field), the city neighbors have the pre-emption. Sot. I, 4 (address to the suspected adulteress) חרבה ש' הרעים וכ' bad neighbors do much (may have influenced you). Keth. 72a שמשיאתו שם רע בִּשְׁכֵנֶיהָ she is the cause of his bearing a bad name among his neighbors; a. fr.—*Fem.* שְׁכֵנָה, שְׁכֵנְתָּא. Y. Bets. II, end, 61d שְׁכֵנְתּוֹ חיתה it was his neighbor's wife that did it; ויש ... על שכינתו is a man punished for what his neighboress does?; a. e.—*Pl.* שְׁכֵנוֹת. Keth. l. c. בִּשְׁכֵנוֹתֶיהָ ... משיאה he is the cause of her bearing a bad name among her neighbors; a. e.

שָׁכְנָא, שִׁיכְנָא, שָׁכֵן, v. שִׁכְרָנָא.

שִׁכְנִיָּה I m. (v. שִׁכְרָנָא) *one having abnormally long eye-brows.* Tosef. Bekh. V, 2, sq., expl. שגבריו שיכבין; (Bekh. 44a שכבנא).

שְׁכַנְיָה II (b. h.) pr. n. m. *Shechaniah*, the tenth in the order of priests' divisions. Pesik. Ha'omer, p. 69b (not שב'); a. e., v. רֵישׁ.

שְׁכַנְצִיב pr. n. pl. *Sh'khanzib* in Babylonia. Yeb. 37b. M. Kat. 28b; a. e.

שַׁכָּף m. (שכף; v. אוּשְׁכָּפָא) *saddler, shoemaker, worker in leather.* Tosef. Kel. B. Bath. I, 15, v. מַכְבֵּשׁ.

שַׁכָּפָא ch. same. Y. Ab. Zar. XI, end, 42a עילא ש' U. the shoemaker.

שָׂכַר (b. h.; cmp. פָּרַח) *to hire, engage; to rent.* B. Mets. VI, 1 השׂוֹכֵר את וכ' if one engages artisans (through an agent). Ib. VIII, 2 שאלה ... ושְׂכָרָהּ וכ' if he borrowed the cow for half a day, and hired her for half a day. Tosef. ib. IX, 1, sq. השׂוֹכֵר שדה if one rents a field; a. v. fr.—שׂוֹכֵר *hirer, employer; tenant.* B. Mets. 103a ש' מהימן בשבועה the employer is believed on his oath (that he has paid the wages). Ib. 102b כילה לש' the whole (rent for the thirteenth month of the leap year) goes to the tenant, i. e. he need not pay extra rent for the intercalated month; a. v. fr.—Esp. שׂוכר *tenant of land for rent payable in money*, contrad. to חכיר. Tosef. Dem. VI, 2 ש' בטעות

Digitized by Google

וכ׳ the *sokher* pays the rent in cash, the *ḥakkir* (or *ḥokher*) in kind; a. fr.—Part. pass. שָׂכוּר; f. שְׂכוּרָה. B. Mets. VIII, 2 if the hirer says, שׂ׳ מתח it is the hired cow that died; ביום שחירתה שׂ׳ מתח she died on the day when I used her for hire; שׂ׳ וכ׳ בשעה... she died at that time of the day when I used her for hire; a. fr.

Hif. הִשְׂכִּיר 1) *to lease, let.* B. Bath. 110ª לעולם ישכיר אדם את עצמו וכ׳ a man should hire himself out for &c., v. עָבַד. B. Mets. VIII, 7 המשכיר... חמשכיר וכ׳ if one lets a house..., the landlord has to furnish &c. Ib. 8 ח׳ לו לחודשים... למשכיר if he let the house by the month,... the landlord has the benefit of the intercalated month, v. עִבּוּר. Pes. 4ª על חמ׳ לברוק the landlord is obliged to search the house for leavened matter; a. fr.—2) (denom. of שָׂכָר) *to cause to profit, to benefit.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 13 צריך... משכיר (not משביר) אותו a man must pray for the welfare of him that benefits him.

Nif. נִשְׂכַּר (denom. of שָׂכָר) *to be rewarded, benefited; to have the advantage.* Yeb. 92ᵇ אם כן מצינו חוטא נִשְׂכָּר if this be the law, then he that sinned would be at an advantage; Keth. 11ª, a. e. שלא יהא חוטא נ׳ it is done in order that the sinner should not be at an advantage. Pes. 50ᵇ; Tosef. Yeb. IV, 8, v. זָרִיז; a. fr.

Hithpa. הִשְׂתַּכֵּר, *Nithpa.* נִשְׂתַּכֵּר *to profit; to deal in.* Tanḥ. l. c. מִשְׂתַּכֵּר מצאנו וכ׳ ...לפי because Jacob was benefited by his flock &c. Pesik. R. s. 40 ונִשְׂתַּכַּרְתִּי, v. נָצַח. Pes. l. c. חמשתכר בקנים וכ׳ he that deals in reeds and vessels. Ib. 54ᵇ ואין אדם יודע במה משתכר and no man knows which of his enterprises will turn out profitable; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5. B. Bath. 91ª אין מִשְׂתַּכְּרִין בא״י וכ׳ in Palestine you must not be a dealer in provisions, as wine &c. (serve as middleman between producer and consumer); Tosef. Ab. Zar. IV (V), 1; a. fr.

שַׂכַּר, ch. שַׂכַּר *to fill up, dam,* v. סָכַר, סְכַר.—Snh. 95ª, v. גָּנָאי, a. שָׂכוֹר.

שָׂכָר m. (b. h.; שָׂכַר) *wages, profit, reward.* Shebu. VIII, 1, a. e. שׂ׳ נושא he that receives wages (for watching), v. שׁוֹמֵר. Succ. 29ᵇ שָׂכַר שכיר, v. עָשַׁק. B. Mets. 112ª כל חכובש שׂ׳ וכ׳ he that delays the payment of the hired man's wages, is considered as if taking his life. Ab. V, 11 יצא שָׂכְרוֹ, v. הָפַס. B. Kam. 116ª, a. e. אין לו אלא שָׂכְרוֹ he can claim only the ordinary laborer's pay, v. שָׁלַם II; a. fr.—Esp. *divine reward.* Erub. 22ª (ref. to Deut. VII, 11) היום לעשותם... למחר לקבל שָׂכָרָם 'to do them to-day', and not to do them to-morrow (do not procrastinate); 'to do them to-day', and to receive the reward for them to-morrow (expect not immediate reward). Ib. 65ª לא נברא יין... לשלם שׂ׳ לרשעים wine has been created for the purpose of comforting (cheering up) mourners and paying reward to the wicked (for what good they may do, in this world); Num. R. s. 10 4. Ab. II, 16 נאמן... שָׂכַר פעולתך thy employer may be trusted that he will pay thee the wages due for thy work. Ib. ודע שמתן שָׂכָרם וכ׳ but keep in mind that the reward of the righteous is reserved for the hereafter; a. fr.—בִּשְׂכַר *as a reward for, on account of* (cmp. זְכוּת). Sot. 11ᵇ נשים צדקניות וכ׳ בש׳ for the sake of the righteous women of that generation were the Israelites redeemed; Ex. R. s. 1. Ḥull. 88ᵇ בש׳ שאמר וכ׳ as a reward for what Abraham our father said (Gen. XVIII, 27) &c. Ex. R. s. 45 בש׳ שלש זכה לשלש on account of three things he (Moses) was granted three things; בש׳ ויסתר וכ׳ on account of 'he hid his face' (Ex. III, 6) &c.; a. fr.—[Yalk. Is. 371 שכרן, read: שִׁבְרָן, v. סִבֵּר.]

שָׂכַר (b. h.) *to fill, saturate; to drink freely.*—Part. pass. שָׂכוּר; f. שְׂכוּרָה. Taan. 22ᵇ לא ש׳ ולא צמאה וכ׳ that the soil be neither soaked nor thirsty, but between the two extremes. Midr. Till. to Ps. XXXV (ref. to Is. LI, 21) ומממה את ש׳ מן הצרות וכ׳ and wherefrom art thou drunk? From the troubles, but not from too much wine; a. e.

Pi. שִׂכֵּר *to make drunk, intoxicate.* Erub. 64ᵇ ... דך מְשַׂכַּרְתּוֹ walking (after drinking) makes him unsteady, and sleep makes him drunk; Taan. 17ᵇ. Erub. l. c. ... רביעית מְשַׂכֵּר one fourth of a Log of Italian wine intoxicates. Cant. R. to I, 4 ושתו ... ושִׂכְּרַתְּהוּ וכ׳ they made a great feast, and she made him drink more than enough; Yalk. Gen. 15; a. e.

Hithpa. הִשְׂתַּכֵּר, *Nithpa.* נִשְׂתַּכֵּר *to be, become intoxicated.* Keth. 8ᵇ ומשתכרין וכ׳ ... התחילו when they began to drink (at the mourners' meals) and get intoxicated &c. Snh. 42ª אל יִשְׂתַּכְּרוּ, v. רָז. Esth. R. to III, 9 אכלו ושתו ונִשְׂתַּכְּרוּ וכ׳ they ate and drank, and became drunk, and acted disgracefully. Num. R. s. 10 5 הדברים שלא יִשְׂתַּכֵּר מהם things from which one cannot become intoxicated; a. fr.

שֵׂכַר ch. same.

Pa. שַׂכֵּר *to make drunk.* Lev. R. s. 12 אשקיתיה וסַכַּרוּנֵיה they gave him drink, and made him drunk, and carried him out &c.

Ithpa. אִשְׂתַּכֵּר *to drink freely.* Ber. 9ª אִשְׂתַּכַּר בחלולא וכ׳ they drank freely at the wedding of &c. (and slept beyond the time of prayer).

שֵׂכָר m. (b. h.; preced.) *intoxicating drink.* Num. R. s. 10 8 (ref. to Num. VI, 3) והלא יין הוא ש׳ וש׳ וכ׳ are not *yayin* and *shekhar* the same?; ין זה חי וש׳ זה מזוג *yayin* is unmixed wine, and *shekhar* is mixed wine; a. e.—Esp. *beer* of dates or barley. Pes. III, 1 ש׳ המדי Median beer, expl. ib. 42ᵇ דרמו ביה מי שעירי date beer into which they put a concoction of barley. Ib. 107ª אין מקדשין על ש׳ you must not pronounce the Ḳiddush (קִדּוּשׁ) over beer; a. fr.

שִׁכְרָא, שִׁיר׳ ch. same. Targ. Prov. XX, 1. Ib. XXXI. 4; 6; a. fr.—Pes. 107ª ... ש׳ לא הוה לן חמרא we had no wine, and we offered him beer (for Habdalah). Ib. צריחי ... ולא אישתי ש׳ I would rather drink flax-water than drink beer; a. fr.

שִׁכְרָא, שִׁיר׳ m. = h. שִׁכּוֹר. Tanḥ. Sh'mini 11 קידין בתרוי חזו ש׳ and they cried after him, see that drunken man!

שְׂכָרוּת, שִׁיר׳ f. (preced. wds.) 1) *fulness, plenty.* Succ. 49ᵇ (ref. to Num. XXVIII, 7) נסך שכריה לשון שבריעה

לשון כ׳ expressing drinking, fill, plenty; Y. ib. IV, 54d top לשון חדבה ... כ׳ לשון חדבה; Num. R. s. 21 17; Tanḥ. Pinḥ. 12; a. e., v. רְוָיָה.—2) *drunkenness.* Num. R. s. 10 2 [read:] מנבל פיו ומדבר דברים רעים בכ׳ וכ׳ he defiles his mouth and talks bad words in his drunkenness, and is not ashamed. Ib.8 עמדו ... מתוך השכ׳ they stood up and smote one another in their drunkenness. Erub. 65a לי״ש ... לעיערוּתו של לוט this (that the drunken man can be held to legal responsibility) has been taught only, when he has not reached the degree of Lot's drunkenness (unconsciousness), but when he has &c. B. Mets. 90b (ref. to Lev. X, 9) בשעת ביאה לא תהא כ׳ at the time of entering (the Temple for service) no effect of the wine should be felt; a. fr.

שִׁכְשׁוּךְ, שִׁיכְ׳ m. (שְׁכֶשֶׁךְ II) *dabbling.* Ab. Zar. 58a וכי ש׳ עושה יין נסך Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. שיכשוך) does dabbling (in wine) make it forbidden (v. נָסָךְ)?—Ib. 57b, v. שַׁכְשֵׁךְ.

שַׁכְשֵׁךְ I (v. שָׁכַךְ) *to quiet, soothe, pat.* Tanḥ. ed. Bub., Ki Thetsé 6 מְשַׁכְשְׁכוֹ וחוא בולם one pats him (the horse), and he kicks (v. בָּלַם II); Yalk. Deut. 938; Yalk. Ps. 719 משכשכתו (corr. acc.); Pesik. Zakh., p. 24b מְכַשְׁכְּשׁוֹ.

שְׁכְשֵׁךְ II (transpos. of כשכש) *to knock about, shake; to dabble.* Men. 23a חוא עצמו מְשֻׁכְשָׁכוֹ בשירי חלוג (Rashi seems to read: משמשפו) he himself wipes it (the meal offering) in the remainder of the Log of oil; Yalk. Lev. 474. Ab. Zar. 33b מְשֻׁכְשָׁכָן במים וכ׳ he washes them (the vessels) in water, and they are permitted. Y. Ter. III, 42a bot. ואחרים מְשַׁכְשְׁכִין בו (not בחן) and other people dabble in it (put in vessels or their hands to lap of it); Tosef. ib. I, 8 משחמשין.

שַׁכְשֵׁךְ ch. same. Ab. Zar. 57b שדא בירח ידיח ש׳ ביח Ar. (ed. שירכשוך ... שדיח, corr. acc.; Ms. M. וְשִׁירְכֶּשֶׁךְ, Hebr. form) he put his hand in and dabbled in it (v. preced.)

שַׁל m. (b. h.; v. שַׁלְוָה) *carelessness, negligence.* Sot. 35a (expl. II Sam. VII, 7) על עיסקי שַׁלּוֹ for his careless handling (of the Ark); Num. R. s. 4 20; Yalk. Sam. 142; Num. R. s. 21 12 על השל מפני ששגגת וכ׳ 'for the carelessness', because an involuntary act of a scholar counts as a wilful act.

שַׁל צִיּוֹן, שַׁל, v. שַׁלְצִיּוֹן.

שֶׁל (b. h.; = לְ־אשר, v. שֶׁ־) *belonging to, of.* Ab. II, 2 בנו של ר׳ וכ׳ the son of &c. Ib. 12 יהי ממון ... כשֶׁלְּךָ let thy neighbor's property be as dear to thee as thine own. Ib. V, 10 האומר שֶׁלִּי שלי ושֶׁלְּךָ שֶׁלְּךָ he who says, what is mine is mine, and what is thine is thine. B. Mets. I, 1 זח אומר כולח שלי וכ׳ one says, it belongs entirely to me &c. Ib. 30a משל חבירו ... שהיתה מלאכה שֶׁלּוֹ when his own work is more valuable than that required for his neighbor, i. e. when by helping his neighbor he would lose more than he could save for his neighbor. Gen. R. s. 49 אמרו לו מה נאמר ... שאכלנו מִשֶּׁלּוֹ they (the strangers entertained by Araham) said to him, what shall we say? Said he, say, blessed be the God of the world of whose belongings we have partaken; a. v. fr.—Kidd. 57b שחוט שלי בשלי וכ׳ (not לי) slaughter what is owing to me (the sacrifice) on what belongs to me (on Temple grounds), and what is for thee, on thy own ground.

שְׁלָא, v. שְׁלִי.

שַׁלְאָ׳, שַׁלְאָחוּתָא f. (שַׁלְחִי) *weariness.* Targ. Lam. III, 65 (ed. Vien. שלאוד, corr. acc.; h. text חאל׳).

שלאכא, v. שְׁלָבָא.

שְׁלַב, *Pa.* שַׁלֵּב (b. h. שִׁלֵּב, v. לָבַב) *to join, fit in* with mortise and tenon. Part. pass. מְשַׁלַּב; *pl.* מְשַׁלְּבִין. Targ. O. Ex. XXVI, 17; XXXVI, 22.—Kidd. 73b top מְשַׁלְּבֵי חרמיח R. Ḥan. (ed. משלטי) if the limbs (of the exposed infant) are set (v. צָבַב).

שְׁלָבָא* m. (preced.) *close-fitting cock* or *stopper* (screwed in). Sabb. 112b Ms. O. a. Ar. (ed. שלאכא, read: שְׁלָאבָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

שַׁלְבּוּקִין m. pl. (v. שְׁלָבֵק) *pustules.* Targ. Y. II Ex. IX, 9, sq. (Y. I שַׁלְפּוּקִין).

שַׁלַּבְּיוֹת f. pl. (שלב) *wedges.* Y. Succ. I, 52c top; ib. 52b bot. שלכ׳ (corr. acc.; Bab. ib. 12b חיצין).

שַׁלַּבִּין m. pl. (b. h. שַׁלַּבִּים; preced.) *mortised boards, steps of a ladder.* Y. Taan. IV, 68b bot. ועושח אוחן כמין ש׳ וכ׳ he gave them the form of mortised boards and joined them, so as to make them look like a ladder.

שְׁלֵבֵק (cmp. Sam. שלבק, Ex. III, 3 ישחלבק, h. text יבעט) *to cause blisters.* Y. Keth. V, 30a bot. מפני ... וּמְשַׁלְּבָקָח את חשפיות (ed. Krot. ומשלבקתן, corr. acc.) because it makes the mouth sore (v. סָרַח I), and blisters the lips; (Bab. ib. 61b מְשַׁרְבַּט).

שלברית, Y. Sot. II, 18a top, v. גְּרוֹת.

שלבת, Kel. XXV, 4, v. פַּתָּ.

שַׁלְבֵּשׁ (cmp. שְׁלַב) *to pass a bolt; to bolt* (cmp. שַׁלַּבְּיוֹת). Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (h. text מבריח). Ib. XXXVI, 33 לשַׁלְבָּשָׁא (not לְשַׁלְּבָ׳; h. text לברח). V. שַׁלְוֵשׁ.

שֶׁלֶג (b. h.) *snow.* Nidd. 17a ש׳ אינו לא אוכל וכ׳ snow belongs neither to the class of solid food nor of liquids (for Levitical law). Y. Ḥag. II, 77a bot. two paths אחד של ש׳ ... one of fire and the other of snow; Ab. d'R. N. ch. XXVIII. Tanḥ. R'eh 13, a. e., v. צְלָמָוֶת; a. fr.—*Pl.* שְׁלָגִין, שְׁלָגִים. Nidd. l. c. Tosef. Snh. II, 12. Pes. 94b; a. e.

שַׁלְגָּא, v. אַשְׁלָגָא.

שֶׁלֶד f. (contr. of שחלד, v. חָלַד; cmp. שודא a. שוחדא) *a mass of a burnt or decayed body distinguishable in shape and outlines.* Nidd. 27b, sq. מת שנשרף ושָׁלְדּוֹ קיימת if a corpse has been burnt, and its remains have retained the shape of the body. M. Kat. 25a. Nidd. 56a שרץ שיבש

Digitized by Google

ושלדו וכ' a creeping thing that is dried up, but whose shape is still discernible; a. e.—*Pl.* שְׁלָדוֹת. Lam. R. to IV, 17 רמז הקב"ה לשלדותיהן וכ' the Lord motioned to their (the drowned Egyptians') remains, and they came up floating &c.; מה טיבן של ש' הללו what is the nature of these skeletons?

שְׁלָדָא, שִׁ' ch. same, *decayed carcass.* Targ. Job XX, 23 (h. text לחם).—B. Kam. 31[b], sq. דפסקה לאורחא כש' it blocks the road like a carcass.—*Pl.* שְׁלָדִין, שִׁ'; constr. שִׁ' *flakes* of flesh. Targ. Job XLI, 15 (some ed. שַׁלְדֵי; h. text כפלי).

שְׁלָח, v. שלי.

שְׁלָח (v. שָׁלֵי) 1) *to hang down*; denom. שִׁלְחֵי.—2) (denom. of שִׁלְחֵי) *to end, complete.* Targ. Is. X, 32 כד ישלח עלבא וכ' (prob. to be read: יִשָּׁלַח) when the world shall have completed its (Messianic) period; (Targ. Y. II Ex. XII, 42 נִשְׁלִים).—3) *to be at ease*; v. שַׁלְהֲיָא.

שְׁלָהַב (Shaf. of להב) *to burn, glow.* Part. pass. מְשׁוּלְהָב. Koh. R. to I, 5 הוא מש' ... ובשעה (not מישלחבת) when the sun wants to go forth, it is glowing hot.

שַׁלְהוּב, שַׁלְהֵב ch. same. Targ. Ps. CVI, 18 (h. text להט). Ib. XXI, 10 Ms. (ed. סלעם; h. text בלע).

Ithpa. אִשְׁתַּלְהַב *to be burned; to flame.* Targ. Y. Ex. XXXII, 1. Targ. O. ib. IX, 24 (h. text מיתלקד).

שַׁלְהֲבָא, v. שַׁלְהוֹבָא.

שַׁלְהֶבֶת f. (b. h.; preced. wds.) *flame, flaming fire.* B. Kam. 56[b], a. e. מסר לו ש' if he gave him (the child &c.) flaming fire, opp. גחלת; v. גָּחֶלֶת; Y. ib. VI, 5[c] top. Bets. V, 5 חגחלת ... וחש' בכל מקום if one takes burning coal from his neighbor on the Holy Day, he may carry it only as far as the owner is permitted to walk, but if he lights his own wood from the neighbor's fire, he may carry it everywhere; a. fr.—*Pl.* שַׁלְהֲבוֹת, שַׁלְהוֹבוֹת. Pirké d'R. El. ch. LI מימי ... שַׁלְהֲבוֹתָיו של שמש וכ' the waters of the ocean extinguish the flames of the sun, and it has no brightness and no flame the whole night; ... וכשיבא וליבש שַׁלְהוֹבוֹתָיו וכ' and when it comes to the east, it bathes in a river of fire ..., and puts on its flames and rises &c.

שַׁלְחֵי', שַׁלְחוֹבָא, m. ch. same. Targ. Y. Deut. IV, 11. Targ. Y. II Ex. XIX, 18.—*Pl.* שַׁלְחוֹבִין, שַׁלְחוֹבְיָא. Targ. Ps. XXIX, 7 (Ms. שלחוביה). Targ. Is. XIII, 8. Ib. XXIX, 6.

שַׁלְחוֹבְיָתָא f. same. Targ. Y. Gen. XXX, 25. Targ. O. Ex. III, 2; a. fr.—*Pl.* שַׁלְחוֹבְיָן. Targ. Y. Ex. XX, 2, sq.

שִׁ', שַׁלְחֵי m. (שַׁלְחֵי) *weariness.* Targ. Is. VIII, 22.

שִׁ', שַׁלְחֵי m. pl. (used as sing.) (שִׁלְחָא) *tail, end.* Targ. II Chr. XX, 16.—Yeb. 115[a] בש' הלולית (not הלולי) at the end of his wedding (when he was left alone with his bride). Yoma 29[a] ... קשיא וכ' ש' (fem.), v. קַיְטָא. Ber. 40[b], v. גּוּפָא, B. Mets. 64[a], v. שְׁרָקָא; a. e.

שַׁלְחֵי I (Shaf. of לָחֵי) *to weary.* Targ. Lam. III, 5 ושלחיינין ושַׁלְחֵיאינין = יש' איגין and wearied them (h. text תלאה). Ib. 65 (not שלוח). Targ. Job XVI, 7 שַׁלְחֵיגִי (ed. Wil. שילחיני, corr. acc.). Targ. Is. XXXII, 6; a. e.—Part. pass. מְשַׁלְחֵי, מְשַׁלְחֵן, f. מְשַׁלְחָיְתָא, מְשַׁלְחָיָא; *pl.* מְשַׁלְחִין, מְשַׁלְחָן; Targ. Gen. XXV, 29, sq. Targ. Is. XLIV, 12. Ib. XLI, 17. Targ. Prov. XXV, 25 (ed. Wil. מְשַׁלְחָיְתָא). Targ. Deut. XXV, 18. Targ. Jud. VIII, 4, sq.; a. e.—Gen. R. s. 24 (transl. רכנזק, Is. LVII, 16) ליה מש' it (the wind) gets tired; Y. Ber. IX, 13[d] top; Koh. R. to I, 6; Yalk. Kings 219 בשלחי Koh. R. to III, 9 הוה עליל מש' וכ' he used to come around exhausted (thirsty) and take it &c.—M. Kat. 2[b] (quot. fr. Targ. O. Deut. XXV, 18).

Ishtaf. אִשְׁתַּלְחֵי *to be wearied, faint.* Targ. Ps. CII, 1. Ib. LXVIII, 10; a. fr.

שַׁלְחֵי II m. (preced.) = משלחי, *tired.* Targ. I Chr. XXI, 12.—*Pl.* שַׁלְחֵי. Ber. 6[a] הני ברכי דש' (Ms. M. margin דמשלחי) those knees that are wearied.

שַׁלְהֲיָא, שַׁלְהֲיָה m. pl. (שָׁלֵי) *careless ease, security, arrogance.* Targ. Job XXX, 5 (Levy quotes שַׁלְהֲיָא f. sing.; h. text עַוְלָה).

שַׁלְהוֹבָא, v. שַׁלְחוֹבָא.

שַׁלְהַיָּא, v. שִׁלְחַיָּא.

שָׁלוֹ, v. שְׁלִי.

שָׁלוֹ I, **שְׁלִי** (b. h.; v. שָׁלָה) [*to be lax,*] *to rest, be at ease, careless.* Gen. R. s. 84 (ref. to Job III, 26) לא שָׁלֵיתִי I was not at ease on account of Esau, neither was I secure on account of Laban.

שָׁלִיו, שָׁלֵו m. (b. h.; preced.) *at ease, secure.* Yalk. Gen. 138 בטח ושאנן וש' in safety, without care, and at ease; (Pirké d'R. El. ch. XXXVIII only בכח ושאנן).

שָׁלוֹ, v. שָׁלוּתָא.

שָׁלְיָא, v. שָׁלֵיוָא.

שְׁלוּב, v. שְׁלִיבָה.

שַׁלְוָה, שַׁלְוָת f. (b. h.; preced. art.) *security, ease, contentment, happiness.* Gen. R. s. 84 כשהיה ... ישבון בש' וכ' when the righteous dwell at ease, and desire to remain at ease in this world, Satan comes &c. Ab. IV, 15 ... אין בשַׁלְוַת הרשעים וכ' it is beyond our power to understand why the wicked are at ease, or why the righteous suffer. Gen. R. s. 49 עיקר שַׁלְוָיָתָהּ של סדום וכ' the real undisturbed prosperity of Sodom lasted only &c. Gen. R. s. 10, end, v. שַׁאֲנָן. Num. R. s. 12[3] רק בעינך תביט שַׁלְוָתָהּ 'thou shalt behold with thine eyes' (Ps. XCI, 8) thy happiness. Yoma 86[b], v. תַּקָּלָה; a. fr.

שַׁלְוָתָא, שְׁלוּתָא ch. same. Targ. Lam. I, 3. Targ. Ps. LXXIII, 12. Targ. Y. Gen. XXXVII, 1; a. e.; v. שְׁלֵיוָא II.

שְׁלָוָא, v. שָׁלֵיוָא.

Digitized by Google

שַׁלְוָוה, v. שַׁלְוָה.

שַׁלְוֵוש (v. שָׁלַב, a. שָׁלְבַּשׁ) *to fit in* with mortise and tenon.—Part. pass. מְשַׁלְוַישׁ; f. מְשַׁלְוַישָׁא; *pl.* מְשַׁלְוַישִׁין; מְשַׁלְוְוָשָׁן. Targ. Y. Ex. XXVI, 17; XXXVI, 22 Ar. (Ar. Ms. quot. in Levy Targ. Dict. מִשְׁתַּלְוְוָשָׁן *Ithpa.*; ed. מכווין; h. text משלבות).

שַׁלְוָתָא, v. שַׁלְוָה ch.

שְׁלֵיוָתָא, שְׁלֵיוְתָא, v. שְׁלַיְוָא I, II.

שְׁלוּחַ, שְׁלוּחָא, v. sub שׁ׳לי.

שְׁלוּחָא m. (שָׁלַח) 1) *messenger, agent, deputy.* Kidd. II, 1 האיש ... ובשלוחו ; האשה ... ובשלוחה, v. קִדֵּשׁ. Ber. V, 5, a. fr. שלוחו של זכ׳, v. בְּמוֹת; a. fr.—*Pl.* שְׁלוּחִין, שְׁלוּחֵיהֶם. R. Hash. I, 3, sq. יוצאין הש׳ the messengers went out (to announce the New Moon). Succ. 10b; 26a מצויה אנן שְׁלוּחֵי אנן we are out on a religious message. Ḥull. 142a, a. e., v. נָזַק; a. fr.—[2) *pressed olive*, v. שֶׁלַח II.—3) *ditch*, v. שֶׁלַח III.]

שְׁלוּחָא ch. same, *messenger* &c. Meïl. 21b מאן דאמר לְשַׁלּוּחֵיהּ וכ׳ if one says to his commissioner &c.; a. e.—*Pl.* שְׁלוּחִין. Targ. Is. XLIV, 26 (ed. Lag. שְׁלִיחַ׳), v. שָׁלַח.

שְׁלוּחָא, v. שִׁילוּחָא.

שְׁלוּם, v. שִׁילּוּם.

שלומחית, v. שַׁלְפוּחִית.

שְׁלוּבְתָא f. (a fictitious word, as if fr. שָׁלַךְ) *cast away.* Erub. 53b a Galilean woman (that wanted to say *sh'lubti*, my attached friend, v. שָׁלַב) said שְׁלוּבְתֵּי וכ׳ (Ms. M. שְׁלוּהֵי?) my cast-away &c., v. לַבָּא.

שְׁלוּלָא m. (שָׁלַל) *embryo, birth.* Targ. Y. I Deut. XIV, 7.—V. שְׁלִילָא.

שְׁלוּלִית f. (שָׁלַל II) 1) *pool, pond, rivulet.* Peah II, 1 הנחל והש׳ a brook or a pool; B. Bath. 55a; B. Kam. 61a, expl. ib. שולין שם ... מקום a place where the rain makes booty (inroads); oth. expl. אמת חבים שמחלקת שלל וכ׳ a water arm which imparts &c., v. אַגָּם; Men. 71b; Sifra K'dosh. Par. 1, ch. II. Tosef. B. Kam. VI, 23; Y. ib. VI, end, 5c; Bab. ib. 61a עברה נהר או ש׳ וכ׳ if the fire crosses a river or a pool eight cubits wide.—2) *deposit after inundation, alluvium.* B. Mets. 21b בְּשׁוּלִּיתוֹ של נהר, v. זוּט; Tosef. ib. II, 2 משולילתו של ים ומשולילתו של נהר (Var. ... משניתו ומשנירתו) from the deposits of the tide or &c. Y. B. Kam. X, 7b bot. מְשֻׁלְלִילִית, v. שְׁנִירִית.

שָׁלוֹם I m. (b.h.; שָׁלַם) 1) *peace, salvation; salutation.* Lev. R. s. 9 חותבין בש׳ ... גדול ש׳ peace is something great, for all benedictions, good tidings, and consolations ... close with peace. Num. R. s. 21, beg. אין כלי ... אלא ש׳ no vessel contains blessing but peace; Ukts. III, 12, a. e., v. חָזַק. Ber. 14a משיב ש׳ וכ׳ may return a salutation to any person. Ib. כל הנותן ש׳ וכ׳ he who offers salutation to his neighbor before prayer, is considered as if he made him a highplace (worshipping man before God). Shebi. IV, 3 ושואלין בְּשְׁלוֹמָן מפני דרכי ש׳ and you must salute them (gentiles in the field) &c., v. מִחוּ שואלין בשלומן בְּשָׁלוֹם ישראל ש׳ עליכם ; דֶּרֶךְ; Y. ib. 35b how must we salute them? As we salute Israelites, 'peace be upon you.' Tam. I, 3 אמרו ש׳ חבל ש׳ הגיעו ... when they (the two parties patrolling the Temple) met, they said, 'peace?' (answer) 'all peace' (everything is in good order); Lev. R. l. c. Sifra Vayikra, Par. 13, ch. XVI מי שהוא ש׳ וכ׳ he who is at peace offers peace-offerings, opp. אונן; v. שָׁלֵם. Ib. the peace-offerings are called *sh'lamim*, שחכל ש׳ בהן because everything in them is at peace (is turned to use; Yalk. Lev. 458 מְשׁוּלָּמִים). Ber. 39b (play on the name שלמן) ש׳ אתה וכ׳ thou art peace (perfection), and thy teaching is perfect (v. שָׁלַם); a. v. fr.—חס ושׁ׳, v. חַס.—2) (adv.) *safely, unimpaired.* T'bul Yom IV, 7, a. e. שתטלה ש׳ that it will be brought up safely, v. שָׁבַר I.—*Pl.* שְׁלוֹמוֹת. Num. R. s. 13 16 נישא שני ש׳ וכ׳ produces two conditions of peace, peace above and peace below. Yalk. Is. 840 ארבעה רובי ש׳ וכ׳ (not שלומית) four times in the Scriptures 'peace' appears in connection with 'abundance.'—Ch. v. שְׁלָמָא.

שָׁלוֹם II pr. n. f. ש׳ אִמָּא *Imma (Mother) Shalom*, wife of R. Eliezer. Y. Shebi VI, 36c top. Erub. 63a; a. fr.

שְׁלוֹם, v. שִׁילּוּם.

שַׁלּוּם (b.h.) pr. n. m. *Shallum*, 1) husband of Huldah the prophetess. Meg. 14b (counted among the prophets). Yalk. Kings 233.—2) name of several Amoraim. Lev. R. s. 26 ש׳ רב. Pesik. R. s. 3 יתורת חלוי ברבי ש׳; ib. s. 5; a. fr.

שְׁלוּמֵי pr. n. pl., v. שׁ׳לְמִי.

שְׁלוֹנַאי pr. n. f. *Sh'lonai*, legendary name of Balak's daughter (v. שְׁוִילְנַאי). Targ. Y. Num. XXV, 15.

שְׁלוֹף, שָׁלַף (הוֹן, שָׁלַם) [*pull out, stick in,*] a popular name for *Cimolia* (v. קִימוֹלְיָא). Sabb. 90a (Ms. M. רוּץ, v. Rabb. D. S. a. l. note); Nidd. 62a.—[Yeb. 109b, v. שְׁלַם.]

שָׁלוֹף, pl. constr. שְׁלוֹפֵי, v. שְׁלַף.

שְׁלוֹפָאֵי, שְׁלוֹפָּאֵי, v. שַׁלְפוּפֵי.

שָׁלוּק m. (שָׁלַק) *boiled preserves.*—*Pl.* שְׁלוּקִין. Y. Sabb. I, 3c bot. שָׁלוּקֵיהֶן boiled preserves made by gentiles.

שְׁלוּק, v. שְׁלַק.

שלות, Kel. XXV, 4 Bart., 8. בַּת.

שָׁלוּ, שְׁ׳, שָׁלוּתָא f. (שְׁלַי II) *neglect, error, forgetfulness* (corresp. to h. שְׁגָגָה). Targ. Lev. IV, 2 (Y. ed. Vien. שְׁלִי). Ib. V, 18. Targ. Num. XV, 24, sq.; a. fr.

שַׁלְוָתָא, v. שַׁלְוָה ch.

שָׁלַח (b. h.; cmp. שָׁלָה) *to draw out; to stretch forth;*

Digitized by Google

to send. Erub. III, 2 חשׁוֹלֵחַ עירובו וכ' if one sends his ʿErub (עֵרוּב) forth to be laid by a deaf and dumb person. Ḥull. 59ᵇ, a. fr. שָׁלְחוּ מתם they sent word from there (from Palestine to Babylonia). Gitt. IV, 1 חשולח גט וכ' if a man sends a letter of divorce to his wife &c. B. Kam. VI, 4, v. בְּעֵרָה. Ib. ש' ביד פיקח (ib. 60ᵃ שִׁילְּחָהּ) if he sent out fire through a sane person; a. fr.—Part. pass. שָׁלוּחַ q. v.—ש' יד ב- [*to stretch out a hand against,*] *to make illegitimate use of, to misappropriate* (Ex. XXII, 10). B. Mets. III, 12 חשולח יד בפקדון if a person makes use of a trust. Ib. החושב לְשַׁלּוֹחַ יד וכ' if he declares his intention to use a trust; אינו חייב עד שיְשַׁלַּח בו יד he is not responsible (for loss), until he has used it; a. fr.

Pi. שִׁלַּח same, *to send; to send away, dismiss.* Bets. I, 9 אין מְשַׁלְּחִין ביו"ט וכ' on the Holy Day you dare not send (to a friend) anything except portions (of eatables, ready for use); משלחין בחמת וכ' you may send cattle ... alive or slaughtered. Ḥull. XII, 3 שִׁלְּחָתּהּ וחזרה if he sent the mother bird away, and she came back. Ib. ומְשַׁלֵּחַ ... אמר חבנים if he says, I will take the mother, and send the young away; חייב לְשַׁלֵּחַ he is bound to send her away. Gen. R. s. 21 שִׁלְּחוֹ מגן ... ושלחו וכ' he banished him (Adam) from the paradise of this world and from that of the other world; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּלַּח, *Nithpa.* נִשְׁתַּלַּח *to be sent off; to be commissioned.* Yoma VI, 2, a. e. חמְשׁוּתַּלַּח the goat that is to be sent away (Lev. XVI, 10), the scapegoat. Ib. 1 נשפך ... חמשתלח if the blood (of the goat designated for sacrifice) was spilt, the scapegoat is to be put to death (cannot be used for the ceremony). Gen. R. s. 49 מעשה באחד שנש' לגבות וכ' it happened that one was commissioned to tax the inhabitants &c.; a. fr.

שַׁלַּח ch. same, 1) *to send, send off.* Targ. Num. XIII, 2. Targ. O. ib. 16. Targ. Ps. XLIV, 3 Ms. (ed. 'פסד). Targ. Jer. XLII, 6 שָׁלְחִין (not שולחין); a. fr.—Part. pass. שָׁלִיחַ; f. שָׁלְחָא; *pl.* שָׁלְחִין; שָׁלִיחִין. Ob. 1. Targ. Is. XLIV, 26 שָׁלְחוֹתוֹהִי ed. Lag. (ed. Wil. שָׁלְחוֹתֹהִי). Targ. I Chr. XIV, 15; a. fr.—Ber. 28ᵃ ש' לחו וכ' R. J. sent them word to the school house; a. fr.—Koh. R. to III, 2 שָׁלְחוֹן דבריתא the messenger of men (men's guardian angel).—2) *to throw off, undress, flay* (cmp. פָּשַׁט). Targ. Esth. V, 14. Targ. Is. XXXII, 11. Targ. II Chr. XXIX, 34; a. fr.—Ber. l. c. שְׁלַח מדך take off thy cloak (v. נָדָא). Y. Taan. III, end, 67ᵃ חוה ש' מסאניה he took off one shoe; כד חוה ש' תריהון when he had taken off both of them; a. fr.—Part. pass. as ab. Sot. 8ᵇ (proverbial expression) ש' ערטילאי וכ' undressed, naked, but with shoes on (a person cares more for shoes than for any other article of dress); Keth. 65ᵇ top תאי תנא ש' וכ' this Tannai (who gave the wife the right to ask for three pairs of shoes and one suit of clothes) seems to assume that a woman cares more for shoes &c. Koh. R. to V, 10 איך אינון אתיין שליחין וכ' (not שלו') how will they come (on resurrection day), naked, or dressed? Ib. חיך זריעתין ש' וכ' how didst thou plant them (the beans), undressed or dressed (in the pods)? a. e.

Pa. שַׁלַּח 1) *to send; to send off, dismiss.* Targ. O. Lev. XVI, 21, sq. Targ. O. Ex. VIII, 17; a. fr.—Part. pass. מְשַׁלַּח; f. מְשַׁלַּחְתָּא &c. Targ. O. Gen. XXXII, 19.—2) *to strip, undress.* Y. R. Hash. II, 58ᵇ top יְשַׁלַּח ... ויבטול and in the shade of the fig tree he (the ox) would shed his skin (feeling warm, he would rub himself against the tree); Snh. 18ᵇ. Sabb. 33ᵇ הוו מְשַׁלְּחֵי מנידהו used to put off their clothes. Shebu. 41ᵃ צורבא דרבנן משלח וכ' may a scholar strip a man of his cloak? (i. e. should a scholar as such have any prerogatives in law?); a. fr.

Af. אַשְׁלַח 1) *to send off, let loose.* Targ. O. Ex. VIII, 17.—2) *to strip, throw off; to flay.* Targ. I Sam. XIX, 24. Targ. II Chr. XXXV, 11. Targ. Lev. I, 6 (Y. II יאחלש). Targ. Num. XX, 26; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּלַּח 1) *to be sent, sent off.* Targ. Jud. V, 15. Targ. Y. Gen. XXXII, 19; a. fr.—2) *to be stripped; to shed the skin.* Ib. III, 21.—Ḥull. 59ᵃ משכיח מאן ... מְיִשְׁתַּלַּח he who eats three Tiḳlas of asafoetida on an empty stomach, will shed his skin; מישת' משכאי ... ויאי לא had I not sat in water, I should have &c.

שְׁלַח I m. (preced.) *hide, fresh skin.* Makhsh. V, 6 החוביט על הש' he who beats upon a (wetted) hide. Bekh. IX, 4 נשחטה ... וחש' קיים when its mother has been killed, but the hide is still intact. Tosef. Sabb. VIII (IX), 1; a. e.—*Pl.* שְׁלָחִין. Sabb. IV, 2 טמנין בש' you may keep dishes warm (for the Sabbath) in fresh hides. Ib. 49ᵃ ש' של בעה"ב hides belonging to a private man; של אומן to a mechanic (shoemaker &c.). Ib.ᵇ תביאו ש' וכ' bring us hides to sit down on them; a. e.

שְׁלַח II (שְׁלוּחַ) m. (שָׁלַח) [*stripped of its skin,*] *a pressed olive the stone of which slips out at a touch.*—*Pl.* שְׁלוּ', שְׁלָחִין. Ab. Zar. II, 7 (39ᵇ; Mish. a. Y. ed. 'שלו'). Ib. 40ᵇ היכי דמי ש' וכ' when are they called *Sh'laḥin*? When the stone slips out as you take the olive in your hand.

שַׁלַּח III m., *pl.* שְׁלָחִין (tradit. pronunc. שַׁלְחִין) (שלח; cmp. Job V, 10, a. Neh. III, 15) *arms, ditches for irrigation*; שדה בית הש' (שדה) *a field which needs irrigation*, opp. שדה בית הש' חבעל (v. בַּעַל). M. Kat. I, 1. Tosef. ib. I, 1 שחרבה a field dependent on irrigation which has become dry. Ib. 4 חשלודין ed. Zuck. (Var. 'חשלח). M. Kat. 2ᵃ מאי משמע דהאי בית הש' לישנא דצחותא וכ' what evidence is there that *beth hash-sh'laḥin* has the meaning of thirstiness (dryness)? Answ. ref. to מְשַׁלְּחֵי for צָמֵא (v. שַׁלְחֵי I). B. Bath. IV, 7 בית הש' the fields belonging to a township; expl. ib. 68ᵃ באגי fields, גינוניתא gardens (ref. to Cant. IV, 13). Ib. 99ᵇ; a. e.

שַׁלַּח IV m. (שָׁלַח) *extension, stepping space* or *depth of a step.* Midd. II, 3; III, 6 ושִׁלְחָהּ אמה and the depth of each step was one cubit, v. רוּם II.

שְׁלָחָא, שְׁלָ' I m. = h. שֶׁלַח I. Men. 35ᵃ כי מיתלי בית הש' וכ' when you hang a weight on (stretch) the leather, and it rebounds again, it is old.—Pl. שְׁלָחֵי. Y. Ned. VII, end, 40ᶜ כגון אילין ש' (ed. Zyt. שלחים, corr. acc.) as, for instance, hides (which are sometimes used for covers).

שְׁלָחָא, שְׁלָ' II m. (b. h. שֶׁלַח; שָׁלַח) *missile, lance.* Targ. Job XXXIII, 18. Ib. XXXVI, 12 Var. Ms. (ed. דיד קרבא).

Digitized by Google

שַׁלְחָא m. (שְׁלָחָא I) *worker in hides, tanner* or *saddler*. Sabb. 49[b] top.

שַׁלְחוֹפָא m. (שַׁלְחֵם) *exchange, substitute, ransom*. Targ. Prov. XXI, 18. Ib. ושלחופא ed. Lag. (ed. Wil. ושַׁלְחוּפֵי *pl.*; some ed. שַׁלְחֵי). Targ. Job XX, 18.

שלחופית, שלחופות, v. שַׁלְפוּחִית.

שַׁלְחֵיף, v. שַׁלְחֵהּ.

שַׁלְחֵיפָא, v. שַׁלְחוֹפָא.

שַׁלְחָן, שִׁלְחָנִי, v. sub שׁוּלְחָן.

שַׁלְחֵיף, שַׁלְחִיף (Shaf. of חלף, transposed) 1) *to change, exchange; to lay crosswise*. Targ. Y. Gen. XXXI, 7; 41. Targ. Y. Ex. XXXIV, 9, sq. Targ. Ps. XV, 4. Targ. Y. Gen. XLVIII, 14 Ar. (ed. פרג; h. text שַׁבֵּל); a. e.—B. Bath. 99[a] ודילמא שַׁלְחוּפֵי חוו מְשַׁלְחֲפֵי (ירדיהו) may it not be that they (the Cherubim over the Ark) had their wings crosswise (overlapping each other)? Sabb. 96[b] ודילמא שלחופי חוו משלחפי may it not be that they (the weavers) sat in irregular lines (so that those sitting close together did not need to hinder one another in their work)? Ib. 98[b] דלא לְיִשְׁלְחוֹפִינְהוּ מִדְּדִי (Ms. O. לישלופינהו; Yalk. Ex. 370 לישליפינהו) that they must not pile them irregularly. B. Mets. 25[a] משלחפי שלחופי (Ms. H. משלפי שלופי) the coins lie irregularly (some of them piled, others scattered). Nidd. 26[a] ומְשַׁלְחֵיף לִירְיח וכ' (Ar. ומשחיף, corr. acc.) and lies across (overlapping) the head of the embryo.—2) *to pass quickly, overtake*; [or *to strike through*]. Targ. Job XX, 24.

Ithpa. אִשְׁתַּלְחִיף *to be changed; to pass away; to be exchanged*. Targ. Ps. XLVI, 3 (Ms. אִשְׁתַּחֲלִיפוּ; h. text בהמיר). Targ. Job XXIX, 20. Ib. XXVIII, 16; 19 (h. text חסלה).

שלחת, Kel. XXV, 4 Ar., v. נָחַת.

שָׁלַט (b. h.) *to handle*; ב־ ש' (cmp. מָשַׁל) *to rule, have power over*. Y. Ter. VIII, 45[d] top כאן תאור שׁוֹלֵט וכ' here (in the case of bread) the fire comes in direct contact with it (and kills the poison of the serpent), there (in the case of water that has been warmed) the fire does not &c. Y. Maasr. I, 49[b] top כאן חיד שׁוֹלֵט וכ' here (in the case of a vessel into which a boiling dish has been put) the hand can handle it; there (in the case of a vessel taken directly from the fire) the hand cannot handle it; כאן וכאן אין חיד שולטת בי in both cases the dish may be too hot for the hand to handle it; Y. Sabb. III, 6[b] top. Ib. במקום שחיד שולטת in a place (in the stove) which the hand can get at (to handle the dish placed there); ib. 5[c] מפני שחוא שַׁלִּיט במקום שחיד שולטת because he keeps control (to regulate the temperature of the dish) there where the handling is possible. Y. B. Mets. X, beg. 12[c] ששולטת חיד בצד אחד that the hand can reach it from one side. Hull. 16[b]; Sabb. 82[a] דבר שהאור שולטת בו a thing over which fire has power (which is combustible). Ib. רוח רעה שולטת בו an evil spirit (smell of the mouth) will seize him; רוח זוחמא ש' בו (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) the spirit of *zohăma* (internal decay) will seize him. Gen. R. s. 45 שָׁלְטוּ בעצמן they controlled themselves (interrupted their gratification). Y. Ber. IX, 13[b] top שולט באיפרכיא וכ' if he rules over one province, he does not rule over another province. Gen. R. s. 3 ביום אני שולט I want to rule (have the guard) in day time; (Y. Ber. VIII, 12[c] top משמש). Pesik. R. s. 31 אתם שָׁלַטְתֶּם בעצמיכם וכ' (not באצבעותיכם) you had power over yourselves and cut your fingers off; a. v. fr.

Pi. שִׁלֵּט same. Y. Naz. IV, 53[b] במְשַׁלֶּטֶת על נכסיו when she manages her husband's property (has power of attorney).

Hif. הִשְׁלִיט *to give power to, make a ruler*. Gen. R. s. 59 (ref. to Gen. XXIV, 1) שהִשְׁלִיטוֹ ביצרו God made him master over his inclinations; Yalk. ib. 103. Num. R. s. 14[6] חשליטו על ארץ וכ' the Lord made him governor of the land of Egypt; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּלֵּט, *Nithpa.* נִשְׁתַּלֵּט *to be given power; to be empowered to manage*. Y. Keth. IX, 33[a] bot. נכסים שנִשְׁתַּלְּטָה בהן בחיי וכ' property which she had been authorized to manage during her husband's lifetime; ib.[b] top.

שְׁלַט ch. same. Targ. Gen. I, 16. Targ. O. Ex. XXI, 8 (h. text בבגדו). Targ. Jud. VIII, 21 (h. text פגע); a. fr.

Pa. שַׁלֵּט same, *to handle*.—Part. pass. מְשַׁלַּט; *pl.* מְשַׁלְּטֵי. Kidd. 73[b] top מש' חדמיח if the limbs of the infant have been manipulated, v. שְׁלַב.

Af. אַשְׁלַט *to give power, appoint*. Targ. II Chr. XIII, 5. Targ. Am. IV, 1. Targ. Koh. VI, 2; a. fr.

Ithpe. אִשְׁתַּלַּט *to be made*, or *make one's self a ruler*. Targ. Prov. XVII, 2.

שֶׁלֶט m. (b. h.; preced.), pl. שְׁלָטִים (cmp. פֶּלִי) *armor, shields;* trnsf. *arm-bearers*; (homilet.) *the righteous as the protectors of their generation*. Cant. R. to IV, 4 כל שְׁלָטֵי שחוא עימד וישלט וכ' ... 'all armors of the mighty', this includes all those who control their inclinations &c.; Yalk. ib. 988. Cant. R. l. c. ולא אתם ... אלא כל שלטי וכ' and not you yourselves (directly) are suspended on it (enjoy the protection of the Law), but only 'all the shields of the mighty' ... as Moses in his time &c.

שִׁלְטָא, שִׁיר' ch. same; *pl.* שִׁלְטַיָּא, constr. שִׁלְטֵי, שִׁיר'. Targ. II Sam. VIII, 7. Targ. II Kings XI, 10. Targ. Ez. XXVII, 11. Targ. Jer. LI, 11; a. e.—Ib. XIII, 23 שלטי רקמתיה his checkered armor (the leopard's *skin*; h. text חברברתיו).

שִׁלְטוֹן, שִׁיר' m. (b. h.; preced. wds.) 1) *rulership*. Sifré Deut. 321; Yalk. ib. 945 שִׁלְטוֹנָן, v. עָנָן.—2) (sub. בעל) *ruler, governor*. Sifra B'huck. Par. 1, ch. III ש' אחד בא ... זה שׁוֹלְטָן וכ' one governor comes and subjugates (Israel), and goes away, and another governor comes &c. Tanh. Vayera 19 (ref. to Koh. VIII, 4) ש' הוא ואין וכ' God is the ruler, and none can protest against him. Y. Ber. VIII, 12[a] top מלך יוצא וש' נכנס וכ' when the king goes out, and the governor comes in, they escort the king first, and then they lead the governor in (the benediction

Digitized by Google

for the exit of the Sabbath must precede that for the entrance of the Holy Day). Y. Sot. IX, 24[b] top; Tosef. ib. XV, 7. Y. Kidd. III, 64[b] top במה שאדבר עליך לש' (be betrothed unto me) for the consideration that I shall speak to the governor in thy behalf; a. fr.—*Pl.* שִׁלְטוֹנִין, שִׁלְטוֹנִים, שִׁי'. Gen. R. s. 82 עד היכן חיו מלכיות וש' רוצים וכ' how anxious courts and governors were to be connected with him (v. שׁוּלְטָנוּת). Ib. חש' . . . הוא חירח he (Lotan) was one of the governors (ref. to אלוף, Gen. XXXVI, 29); a. fr.—[Ib. s. 93 שני שי' זולגות דם, read with Yalk. Job 897: עינו של ימין זולגת דם.]—*Fem.* שִׁלְטוֹנִית, שִׁי'; *pl.* שִׁלְטוֹנִיּוֹת, שִׁי'. Pesik. R. s. 42 שחירו חשילטינים וחש' מחסרים וכ' (or מחסדות, not מחסר') the governors and their wives insulted Sarah &c.—[Gen. R. s. 82 שלטוניות, ed. Wil., v. שׁוּלְטָנוּת.]

שִׁלְטוֹן, שִׁלְטוֹנָא, שִׁי' ch. same. Targ. O. Gen. XLIX, 9. Targ. Mic. VI, 9; a. fr.—*Pl.* שִׁלְטוֹנִין, שַׁלְטוֹנַיָּא, שִׁי'. Targ. Is. VII, 20. Ib. XIV, 8. Targ. Ez. XXIX, 4; a. fr.

שלטונית, Y. Sabb. VI, 8[b] bot., v. סַלְבּוֹנַיָּא.

שִׁלְטוֹנִית, v. שִׁלְטוֹן.

שִׁלְטָנוּתָא, שָׁלְטָנוּת, שָׁלְטָן, v. sub שׁוּלְטָן.

שָׁלָה, שלי I (b. h.; Job XXVII, 8) *to draw out, pull.* Taan. 24[a]; Sabb. 107[b] חשׁוֹלֶה דג וכ' he that takes a fish out of the water (on the Sabbath). Ḥull. 63[a] (expl. שָׁלְיָה, Lev. XI, 17) זה חשולח דגים וכ' that is the bird that catches fish out of the sea. M. Kat. II, 3 ושולח פשתנו וכ' and may take his flax out of the pond. Yalk. Koh. 966 אדם שוקע שולח ראשון . . . if one sinks pots into his furnace, he takes out first what he has last put in; a. fr.—[Y. Maas. Sh. III, 53[c] top שולח, read: שורח, v. שָׁרָה.]

Pi. שִׁילָּה same, esp. *to draw wine* (out of the pit). Ab. Zar. 56[a]; B. Mets. 92[b] משׁישׁלה בחביות . . . היין wine is subject to tithes . . ., when he fills it into kegs; Y. Ter. II, 41[b] bot. משישלה ומשיקפה (not משיקיפה) when he has filled and skimmed it; עד שלא שי' וכ' before he filled or skimmed it. Tosef. Maasr. I, 7 עד שלא . . . חמקדיש שילח וקיפה משישלח וקיפה וכ' (ed. Zuck. שולח וקופה וכ', corr. acc.) if one dedicates the contents of a pit before he has drawn and skimmed the wine, and the Temple collector comes after he has done so &c.; a. e.

Nif. נִשְׁלָה *to be pulled, drawn away.* Gen. R. s. 22, beg. (ref. to Gen. IV, 1) ידע מאיזו שלוה נ' he knew from what happiness he was drawn away (through his wife).

שְׁלָא, שְׁלֵי ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 17 שְׁלֵי נונא (some ed., a. O. שְׁלֵיטָנָא, שְׁלֵינָ', שְׁלֵינָ'; h. text שָׁלָךְ), v. preced.

שָׁלָה, שלי II, v. שָׁלַו.

שְׁלָא, שְׁלֵי (v. שְׁלָה) [*to be lax,*] 1) *to be at ease, quiet, unconcerned.* Targ. Job III, 17. Ib. 25. Targ. II Esth. IV, 14 (h. text החרש); a. fr.—2) *to neglect, forget.* Targ. Ps. IX, 13 (h. text שכח). Targ. Job VIII, 13. Ib. XXXIX, 15; a. e.—3) *to be unaware, err, make a mistake* (corresp. to h. שגג, שגה). Ib. VI, 24. Ib. XII, 16. Targ. Ps. CXIX, 67 שְׁלַי (Ms. שְׁאֵלַי); a. e.

Af. אַשְׁלֵי 1) *to let go, leave off; to abandon, neglect.* Ib. XXXIX, 14. Ib. IX, 18. Ib. XLIV, 10. Targ. Prov. I, 30. Ib. V, 12 (ed. Lag. אַסְלֵי); a. fr.—2) *to cause to err, let go astray.* Targ. Job XII, 16. Targ. Ps. CXIX, 10.

Ithpe. אִשְׁתְּלֵי 1) *to be abandoned, forgotten.* Ib. IX, 19.—2) *to let one's self go, err, forget.* Targ. Lev. IV, 13; V, 18. Targ. Ez. XLV, 20. Targ. Jer. XXIX, 26 (h. text בישגע); a. e.—Ber. 53[b] אכיל וא' ולא וכ' he ate and through forgetfulness failed to say grace. Ab. Zar. 72[b] דלמא מְשַׁתְּלִיתוּ אַרְכַּתַּלְגֵי אי' וכ' you may forget yourselves (or *relax*) and throw the entire weight upon him. Yeb. 115[b] (not אישתלוי) he may have been careless (or have *forgotten*, to wipe off the mark).

שְׁלִי or **שֶׁלִי** m. (b. h.; preced.) *unconcern; mistake.*—מִשְּׁ' *unexpectedly, by chance.* Tanḥ. M'tsor'a 1; ed. Bub. 3; Yalk. Lev. 558, v. מַרְהוּת I.

שְׁלָיָא, שְׁלָיָה, שִׁי' I ch. same, 1) *quiet, unconcern.* Targ. II Sam. III, 27 (ed. Wil. שַׁלַּיָּא, corr. acc.).—2) (corresp. to b. h. פִּתְאֹם, שְׁאָה) *unexpected event, suddenness, sudden calamity.* Targ. Prov. III, 25 רמן ש' ed. Lag. (oth. ed. יתן ש' corr. acc.). Ib. VI, 15. Ib. XXIV, 22 בש' (not בכש'). Ib. I, 27 בש' (h. text כשאה). Targ. Ps. XXXV, 8; a. e.

שְׁלָיָא, שִׁי' II f. (שָׁלָה II, שָׁלַו; cmp. Zeph. I, 12; Jer. XLVIII, 11) *sediment, dregs.* Tosef. B. Bath. V, 7 כל יין משתיעשה ש' (Var. משעשה) the merchant's wine measures must be cleaned as soon as sediment is formed (which diminishes their capacity).

שְׁלָיָא, שִׁי', שִׁלְיָה, שִׁי' III f. (b. h.; שָׁלָה II; cmp. preced.) *after-birth, placenta.* Nidd. III, 4 (Ar., everywhere, שלית; Y. ed. שלייא, שלילא). Tosef. ib. IV, 9; Nidd. 26[a]. Lev. R. s. 35 מוטב לו שנחפכה שִׁלְיָתוֹ וכ' it would have been better for him, had the after-birth in which he lay been turned over his face; Y. Ber. I, 3[b] שילידתו; Ab. d'R. N. ch. XXIX שליידתו של אמו (read: שִׁלְיָדָתוֹ, or omit של אמו); a. fr.—Y. Maas. Sh. II, 53[c] חוץ משליתה, v. שִׁרְיָדָה.—Ch. v. שִׁלְיָתָא.

שְׁלָיָאוּת adv. (שָׁלַו II, v. שְׁלָיָא I) *without concern, unawares.* Targ. Prov. VII, 22 (ed. Wil. שָׁלְיָאוּת; h. text פתאם).

שְׁלִיבָה f. (שָׁלַב) [*what is fitted in,*] *shelf; step, rundle.* Macc. 7[b] הירח . . . ונשמטה ש' וכ' Ms. M. (ed. נשמט הש', corr. acc.) if one is going up a ladder, and a rundle slips from under him &c. Y. Erub. VII, beg. 24[b] בין ש' לש' וכ' between each two steps a space of less than &c. Ib. ס' עבה a wide-stepped ladder or stair; a. e.—*Pl.* שְׁלִיבוֹת, שְׁלִיבִים. Bab. ib. 77[b] סולם שׁשְׁלִיבוֹתָיו פורחות an ascent with flying steps, i. e. stairs without foundation and back, *step-ladder*, opp. to a solid stair-case. Y. Sabb. VI, 8[b] אית שְׁלִיבָיו it depends on the material of its steps (or shelves); Bab. ib. 60[a] שליבותיו; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 הַשְּׁלוּבִים, v. קוֹבֶב I.

Digitized by Google

שְׁלִיבְיָא m. pl. ch. same, *fitted-in pieces, ledges.* Targ. I Kings VII, 28, sq. (h. text שְׁלַבִּים).

שלִיברות, v. בְּרוֹת.

שְׁלִידָה, v. שְׁלָיָא III.

שְׁלָו, שְׁלָו m. (b. h.) *quail*, v. סְלָו.—*Pl.* שְׁלָוִים. Tanh. Ki Thissa 35 וחים מעלה להם ש' and the sea brought up quails for them; a. e.

שָׁלֵיו, v. שָׁלֵו.

שְׁלֵיו, שְׁלֵיוָא, שְׁלֵיוָא I m. = h. שָׁלֵו, *secure, unconcerned.* Targ. Job XXI, 23. Ib. XVI, 12. Ib. XX, 20 (ed. Wil. שְׁלִיו); a. e.—*Fem.* שְׁלֵיוְתָא, שְׁלֵיוְתָא. Targ. Zech. VII, 7. Targ. Jer. XXII, 21 (ed. Wil. שְׁלֵיוָיא; ed. Lag. שְׁלֵיוּא). Targ. I Chr. IV, 40; a. e.—*Pl.* שְׁלֵיוִין, שְׁלֵיוִין; שְׁלֵיוֵי, שְׁלֵיוֵי. Targ. Job XII, 6. Targ. Is. XXXII, 9; 11; 18, v. next w.

שְׁלֵיוְתָא, שְׁלֵיוָא, שְׁלֵיוְתָא II f. (preced.) = h. שַׁלְוָה. Targ. Ez. XVI, 49. Targ. Is. XXXIII, 20 (ed. Wil. שְׁלֵיוְתָא; ed. Lag. שלוותא); a. e.—Adv. שְׁלֵיוְתָא *at ease, without concern.* Targ. Jer. XII, 1. Targ. Is. XXXII, 9; 11; 18 (ed. Wil. שְׁלֵיוְתָן; ed. Lag. שלוה, שלוות). Targ. Zech. I, 15 (ed. Lag. שלווא).

שַׁלְיוּתָא, שְׁלָיוּתָא f. same, *happiness.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 19.—[Targ. Y. II ib. 1 ש' quoted in Levy Targ. Dict., v. שְׁלָיוְתָא.]

שָׁלִיחַ m. (שָׁלַח) *deputy, agent.* Gitt. IV, 1. Ib. 62b הוא עושה ש' לקבלה, ש' לקבלה, v. חוֹלָכָה. Kidd. 41a הוא עושה ש' he (the husband) can appoint a deputy (to hand to her the letter of divorce); היא עושה ש' she can depute an agent (to receive the letter of divorce); חש' עושה ש' the agent may depute an agent. Ib.b אין העבד נעשה ש' וכ' a slave cannot be deputed to receive a letter of divorce. Ib. 42b, a. fr. אין ש' לדבר עבירה there is no deputy for an illegal act, i. e. the responsibility for an illegal act cannot be shifted to the employer. Ber. V, 5, a. e. ש' צבור, v. צִיבּוּר; a. v. fr.—*Pl.* שְׁלוּחִים, v. שָׁלוּחַ.

שְׁלִיחָא, שְׁלִיחַ ch. same, v. שְׁלַח.

שְׁלִידוּת f. (שָׁלוּחַ) 1) ש' יד (v. שָׁלַח) *illegitimate use of a deposit, misappropriation.* B. Mets. 43b ש' יד אינה צריכה חסרון use of a deposit does not require damage (in order to make the depositary responsible for losses for which he could otherwise not be made responsible). Kidd. 42b; a. e.—2) *message, agency, commission.* Ib. 41a ש' מנלן whence do we derive the law of agency (in betrothal)? Ib. 42a קטנים לאו בני ש' וכ' minors cannot serve as deputies. Meïl. VI, 1, a. e. חשליח שעשה שְׁלִידוּתוֹ וכ' if the agent has carried out his commission (exactly as he was told), the owner is guilty of misappropriation (v. מָעַל). Ib. 20b מוסיף על שלידותו if the agent adds an act of his own to that for which he was commissioned. Lev. R. s. 22 אם אין ... שְׁלִידוּתַי וכ' if you (prophets) do not convey my message, I have (other) messengers. Gen. R. s. 50 (ref. to Gen. XVIII, 2, a. XIX, 1) עד שלא עשו שְׁלִידוּתָן קראן וכ' before they carried out their message, the text calls them men, when they did carry it out, it calls them messengers (angels); a. fr.—*Pl.* שְׁלִידוֹת (fr. שְׁלִידָה). Ib.; Yalk. ib. 84; Yalk. Job 908 אין ... שתי ש' one angel never carries two messages.

שְׁלִידוּתָא ch. same. Targ. II Esth. V, 8.—Meïl. 21a ודא לאו בני ש' נינהו but are they not disqualified as messengers? Ib. עברה שְׁלִידוּתֵיהּ it (the olive press) carried out his commission (intention); ח"נ אתעביד שלידותיה so in this case his commission was carried out (through irresponsible persons as through tools); a. e.

שַׁלִּיט m. (b. h.; שָׁלַט) *having control, ruler.* Y. Sabb. III, beg. 5c, v. שָׁלַט. Gen. R. s. 3 שני ... אחד ש' ביום וכ' two commanders, one being on duty by day, and one by night. M. Kat. 18a, a. fr. מלפני חש', v. שָׁנָה; a. e.—*Pl.* שַׁלִּיטִין, שַׁלִּיטִין. Num. R. s. 14 כנגד עשרת ש' שבאדם corresponding to the ten rulers in man (organs of the body regulating vitality, v. Koh. R. to VII, 19).—*Fem.* שַׁלִּיטָה. Yalk. Ex. 287 אני שלית בקנאה ואין חקנאה ש' בי I (the Lord) control jealousy, but jealousy does not control me; ואין תחנומה ש' בי but slumber has no power over me; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 שׁוֹלֶטֶת).

שַׁלִּיטָא, שַׁלִּיט ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 29. Targ. Koh. V, 1; a. e.—*Pl.* שַׁלִּיטַיָּא, שַׁלִּיטַי. Targ. Y. I Gen. XLIX, 10. Targ. Prov. XXIII, 1. Ib. VIII, 15 וש' אנא וכ' (Ms. וישליטיניא, corr. acc.) and rulers do I anoint in righteousness.—*Fem.* שַׁלִּיטָא. Targ. II Esth. I, 2 (3) ed. Lag. (oth. ed. שַׁלְטָנָא; ed. Vien. טָרָא ..., corr. acc.).

שַׁלִּיטָה, v. שְׁלִיט h.

שְׁלִיטָה f. (preced.) *power.* Pesik. R. s. 13 אין חש' ניתנת וכ' power is placed in the hands of the wicked nation (Rome) only until &c.

שַׁלִּיטָא, v. שַׁלִּיטָא.

שַׁלִּיטָנָא = שׁוּלְטָנָא.—*Pl.* שַׁלִּיטָנֵי. Targ. II Esth. I, 2 (3).

שַׁלִּיטוּתָא f. (preced.) *government.* Targ. II Esth. I, 2 (3).

שְׁלֵידָה, שְׁלָיָא, v. שְׁלִיָּא.

שִׁלְיָת pr. n., יַמָּא דש' *lake of Shilyath.* Y. Kil. IX, 32c bot.; Y. Keth. XII, 35b bot. דשילחת; Midr. Till. to Ps. XXIV דשריית; B. Bath. 74b חֵילַת ימה של; (Ms. M. של חֵילַת שַׁחֲלִית; Ms. R. של שחלת); Yalk. Ps. 697 של חילת, v. חֵילַת II.

שְׁלֵירְתָא, v. שְׁלֵירְתָא.

שָׁלִיל m. (שָׁלַל I, cmp. שְׁלִילָה) *embryo.* Ḥull. VII, 1 נוהג בש' the law applies to an embryo (a live animal found in the body of the mother). Zeb. III, 5. Ib. 35b; a. fr.

שְׁלִילָא ch. same. Targ. Koh. VI, 3 (h. text נֵפֶל).

Digitized by Google

שְׁלִילִית, v. שְׁלוּלִית.

שְׁלִים, v. שְׁלֵם.

שְׁלֵי, שְׁלִימָא, שְׁלִים m. (שְׁלֵם) 1) *complete, perfect; whole, unimpaired.* Targ. Ex. XII, 5. Targ. Ruth II, 12. Targ. Gen. XVII, 1. Targ. O. ib. XXXIII, 18 (Y. שָׁלֵם; h. text שָׁלֵם). Targ. Y. Lev. XXII, 27 שלימא the perfect (Jacob); a. fr.—*Pl.* שְׁלֵימִין, שְׁלַיְמֵי, שְׁלַמְיָן, שְׁ, שְׁלַיְמָן. Targ. Deut. XXV, 15. Targ. Ex. XXIX, 1. Targ. Ps. CXIX, 1 שְׁלַיְמֵי אורחא (not אורחיה; ed. Wil. שְׁלַיְמֵי). Targ. Prov. XXVIII, 10; a. fr.—*Fem.* שְׁלֵימְתָא, שְׁלִימְתָא, שְׁלִימָא, שְׁלֵי, שְׁלַיְמְתָא, שְׁלִמְ, שְׁלֵמְ. Targ. Lev. IV, 28. Ib. III, 9 (Y. II שְׁלֵימָה). Targ. Am. I, 6. Targ. Ps. XIX, 8; a. fr.—*Pl.* שְׁלֵמָן. Targ. Deut. XXVII, 6 (not שלמין). Ib. XXV, 15 מכילן ש׳ (not שלמין); a. e.—2) *peaceful, sincere, friendly.*—*Pl.* as ab. Targ. Gen. XXXIV, 21 (O. Ms. Vat. 13 שְׁלַמְיָן; ed. Berl. שְׁלֵם). Targ. II Sam. XX, 19.

שְׁלֵימִין, שְׁלִימִים, שְׁלִימָה h., v. שְׁלֵם.

שְׁלֵמְתָא, שְׁלִמוּתָא, שְׁלֵי, שְׁלִימוּתָא f. (preced. art.) *completeness, perfection, fulness, integrity.* Targ. Job V, 26. Targ. Ps. XXV, 21 שלימו (ed. Lag. שלמתא). Ib. LXXVIII, 72. Targ. Job IV, 6; a. e.

שְׁלִיף m. (שְׁלַף) [*sliding,*] *pouch* on an animal's back, *saddle-bag, haversack.* Sabb. 154b טענה ש׳ וכ׳ ... היתה if (on the entrance of the Sabbath) his beast was carrying a bag full of grain, let him ... pull it towards one side, so that it slips down of itself; Tosef. ib. XVIII, 1. Tosef. B. Kam. I, 6; Y. ib. I, beg. 2a. Kidd. 22b; B. Bath. 75b. Tosef. ib. IV, 2; a. e.

שְׁלִיפָא, שְׁלִיף I ch. same.—*Pl.* שְׁלִיפֵי. Sabb. 154b ש׳ זוטרי small bags. B. Bath. 86b ש׳ רברבי large bags; a. e.

שְׁלִיפָא, שְׁלִיף II m. (שְׁלַף) *pulled off,* esp. *castrate.* Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text ניתוק).—Sabb. 152a ש׳ בחמניא, v. אִירָא. Ib. עיקרא ש׳ תוכיחא (אירא) Ms. M. a castrated buck, and (thou wilt) reprove?

שְׁלִיפָה f. (שְׁלַף) *slipping off*; שְׁלִיפַת המנעל *taking the shoe off* (a form of possession, Ruth IV, 7). Y. Kidd. I, 60c top בש׳ חמ׳ ... בראשונה in olden times they used to give possession by taking off the shoe.

שְׁלִיקָה f. (שְׁלַק) *boiling.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 19 מחוסרים ש׳ (vessels made of that kind of wood) require to be boiled before they can be used.

שְׁלִיקָתָא, v. שְׁלַק.

שָׁלִישׁ m. (b. h.; שָׁלַשׁ) 1) *captain, officer.*—*Pl.* שָׁלִישִׁים. Mekh. B'shall. s. 1 (ref. to Ex. XIV, 7) אין ש׳ אלא גבירים *shalishim* means mighty men; ד״א ש׳ ... שהיו משוללין וכ׳ another definition: *shalishim* ... because they were hung with arms; (anoth. opin.) זה חשלישי וכ׳ the *shalish* is the third on the chariot; formerly there were only two, and Pharaoh added one &c.—2) *the third finger, middle-finger.* Tanh. B'resh. 5 ... וכל בש׳ וכ׳ ובן אצבע and by his finger you can judge what he is (his strength), as we read (Is. XL, 12) and measured with the *shalish* (middle finger) &c.—3) [*the third person,*] *trustee, depositary.* Gitt. 64a ... ש׳ אומר לגירושין בצל if the husband says, the letter of divorce has been deposited to be kept in trust, but the trustee says, it has been given me for the purpose of divorce (I was the wife's agent for receiving the divorce). Ib.; Tosef. B. Mets. I, 10 ... זה אומר כך וזה ש׳ ... ויחש׳ if one of the contestants says thus, and the other thus, and the depositary says thus, the depositary's evidence is accepted over against both. Keth. V, 8 ... על ידי ש׳ חמשרה if a husband for the time of his absence leaves the provision for his wife's maintenance in the hands of a trustee; a. fr.—Num. R. s. 13[38] שלישה, read: שְׁלוּחָה.—4) (traditional pronunciation שְׁלִישׁ) *one third.* Pes. 42b תבואה כולא דבריאה ש׳ grain that has not yet grown one-third (not one-third ripe); Y. Peah II, 16d sq. Y. Shebi. V, beg. 35d תבא ש׳ קורם וכ׳ if the fruit reached the stage of one-third of maturity before the fifteenth of Shebat. Gitt. 70a אכל ש׳ ושתה ש׳ ותניח ש׳ וכ׳ eat one-third (of the capacity of the stomach), and drink one-third, and leave vacant one-third &c., v. פָּנַס. Y. Peah II, end, 17b קיבלה ד׳ מחצה לש׳ וכ׳ if he rented the field on shares of one-half, or one-third &c. B. Mets. 69a בותר ש׳ בשכרך whatever profit it may bring over one-third (of its present value) shall be thine for thy labor (and the rest we will divide equally); a. fr.

שְׁלִישׁוּת f. (preced.) *trust, deposit.* Tosef. B. Mets. I, 10 בזמן שחש׳ יוצא מתחת ידו (read: ייצאה) when the deposited object (on which the contest turns) is produced by him (is still in the trustee's possession).

שְׁלִישִׁי m. (b. h.; preced. wds.) *third.* Mekh. B'shall., s. 1, v. שְׁלִישׁ. Tam. VII, 4 בַּשְּׁ׳ היו וכ׳ on the third day of the week they recited &c. Meg. I, 2. Gen. R. s. 3. Ib. s. 4; a. v. fr.—Esp. *a)* ש׳ לטומאה (or sub. לטומאה) *unclean in the third degree* by contact with uncleanness of the second degree (שֵׁנִי). Toh. II, 2, sq. Ḥag. III, 2, v. וְרִבִּיעִי; a. fr.—*b)* ש׳ *relation in the third degree, second cousin.* Snh. 28a, a. e., v. שֵׁנִי.—*c) talk about a third (absent) person, gossip, calumny* (v. לָשׁוֹן). Midr. Till. to Ps. CXX לשון הרע קורין אותו ש׳ וכ׳ we call the evil tongue *sh'lishi,* because it slays three: himself (the maligner), the receiver, and the maligned.—*Pl.* שְׁלִישִׁין. Deut. R. s. 2[33], v. בָּשַׁשׁ.—*Fem.* שְׁלִישִׁית. Taan. II, 4 על חש׳ וכ׳ when blowing the Shofar at the third benediction, one says &c. Meg. III, 4 בש׳ וכ׳ on the third Sabbath of the month we read &c. Tanh. Vaëthh. 6 ש׳ חצאן וכ׳ the third time (didst thou sin, when thou didst say,) shall flocks &c. (Num. XI, 22); a. v. fr.—Par. I, 1 כשאתה אומר ... אם אתה אומר ש׳ שְׁלִישִׁית וכ׳ when you say *sh'lishith,* it means the third in the count with others; when you say *sh'loshith,* it means in its third year.

שְׁלִל, שְׁלָא, שְׁלִיל, שְׁלִילְיָא f.=h. שִׁלְיָה, *afterbirth.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 57.—Ber. 6a; Sabb. 134a, v. סַלְיָתָא.

Digitized by Google

שָׁלַךְ, *Hif.* הִשְׁלִיךְ (b.h.) *to cast off, throw down.* Erub. 22ª; Yalk. Deut. 846 לַחֲשָׁלִיכוֹ, v. מָשׁוֹא. Tanḥ. Sh'mini 11 חבחורים ... וּמַשְׁלִיכִין חומר וכ׳ young men and boys struck him (the drunken man) and cast mud in his face. Midr. Prov. ch. I נַשְׁלִיךְ אותו לבור let us cast him into a pit. Ib. נטל חכה וְהִשְׁלִיכָהּ לים he took a hook and threw it into the sea. Lam. R. to II, 1 הִשְׁלִיכוֹ לארץ he cast him off (his shoulder and) to the ground; a. fr.

Hof. חוּשְׁלַךְ *to be thrown.* Tanḥ. Vayesh. 2 כיון שח׳ לבור וכ׳ when he was thrown into the pit, his face changed &c. Tanḥ. Noah 10 ברשותו חוּשְׁלַכְנוּ וכ׳ by his order we have been thrown (into the furnace) &c.; a. e.—Part. מוּשְׁלָךְ; f. מוּשְׁלֶכֶת &c. Gen. R. s. 8; Yalk. ib. 13, v. בליין. Sifré Deut. 43 שהיחה מוש׳ וכ׳ ... נבלת the corpse of J. ... which lay exposed to heat in day-time and to cold &c. Midr. Prov. l. c. ... מוש׳ עליו טורח the care for the household was thrown upon him (Reuben).

Nif. נִשְׁלַךְ same. Ex. R. s. 20 ... נִשְׁלַכְתִּי לתוכה וכ׳ ולמה why did not Moses strike it (the Nile)? He said, I have been thrown into it, and it did not harm me &c.; a. e.

שָׁלָךְ m. (b. h.) name of *a bird of prey, cormorant.* Ḥull. 63ª, v. שָׁלָה I.

שלכות, שלכא, v. שְׁלַבְּיוֹת, שְׁלָבָא.

שלכת, Kel. XXV, 4, v. בַּת.

שָׁלַל I [*to hang down, be loose,*] 1) *to hang on, to chain.* Part. pass. שָׁלוּל. Lam. R. introd. (R. Z'era) ... כת שלולים בשלשלאות a troop of old men chained with chains.—2) *to make chain-stitches, to baste,* opp. אחה to sew together with fine stitches. Y. M. Kat. III, 82ᵇ top על כל חמתים חוא שׁוֹלֵל ... ומאחה וכ׳ for all deceased relatives one may baste the rent after seven days, and sew it after thirty days; וְיִשְׁלוֹל יום שביעי וכ׳ let him be permitted to baste it on the seventh day &c.; Treat. S'mah. ch. IX; M. Kat. 22ᵇ. Ib. חאשה שׁוֹלֶלֶתּוֹ וכ׳ a woman may baste it immediately (after rending), out of regard for her dignity; ib. 26ᵇ. Ib. דלא ניתן לשׁוֹלְלוֹ because it is not to be basted (during the seven days); a. e.

Pi. שִׁילַּל *to hang with, decorate with.*—Part. pass. מְשׁוּלָּל. Mekh. B'shall., s. 1 מְשׁוּלָּלִין בזהב, v. שָׁלִישׁ.

שָׁלַל II (b. h.) *to draw, capture; to carry off.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Gen. 134 שָׁלְלָהּ וכ׳ he (Shechem) carried her off and slept with her.—Trnsf. (of water) *to make inroads.* B. Kam. 61ª, a. e. שׁוֹלְלִין, v. שָׁלוּלִית.

Hithpol. הִשְׁתּוֹלֵל *to be bereft* (of reason), *be senseless.* Snh. 97ª (expl. Is. LIX, 15) וסר מרע מִשְׁתּוֹלֵל על הבריות he that departs from evil is considered by people as senseless.

שָׁלָל I m. (b. h.; preced.) *booty, gain.* B. Kam. 61ª, v. אֲגַם. Ex. R. s. 18 (ref. to Is. VIII, 3) ומיהר לבוז שְׁלָלָם (ed. Leipz. שלול, read: שְׁלָלוֹ) and he shall hasten to plunder their (his) booty. Mekh. B'shall., Shir., s. 7 [read:] מוחלק אני להם שְׁלָלִי וממוני להם I am assigned to them, my booty and my own property shall be theirs; Yalk. Ex. 249; a. e.

שָׁלָל II m. (שָׁלַל 1) *chain, loose stitch, baste.* M. Kat. 26ᵇ הקורע מתוך חש׳ he who rends his garment (in mourning) where it has been stitched; Y. ib. III, 83ᵇ top מן חש׳. Ukts. II, 6 שְׁלָל הכובסין the washers' materials loosely stitched together; Sabb. 48ᵇ ש׳ של כובסים.—Trnsf. ש׳ של ביצים *embryonic eggs laced together with veins; ovary* of birds. Tosef. Zab. V, 9; Bets. 7ª.

שְׁלָלָא m.=h. שָׁלָל I. Targ. Esth. III, 13 שְׁלַלְהוֹן (ed. Lag. שְׁלָלֵיהוֹן *pl.*).

שָׁלַם I, שָׁלֵם (b. h.) *to be whole, complete; to end, cease.* Y. Sot. VIII, 22ᶜ bot. שלום שבימיו שָׁלְמָה וכ׳ Zedekiah was named Shallum, because in his days ended the reign of the house of Judah; Y. Shek. VI, 49ᵈ top; Y. Hor. III, 47ᶜ bot.; Bab. ib. 11ᵇ; Ker. 5ᵇ ששלם (corr. acc.); Yalk. Kings 250; Yalk. Chr. 1085. Pesik. R. s. 6 (ref. to I Kings VII, 51) כיון שבא ... עכשיו שלמה מלאכת וכ׳ when Solomon came and built the Temple, the Lord said, now the work of heaven and earth (creation) is complete; Yalk. Kings 186 שְׁלֵימָה. Pesik. R. l. c. שלמה נפשם ... כיון שהִשְׁלִימוּ when the workmen had finished their work, their life was finished (they died); Yalk. l. c.; a. e.

Hif. הִשְׁלִים 1) *to complete, finish.* Pesik. R. l. c., v. supra. Y. R. Hash. I, 57ª top; Y. Shebi. II, 34ª top מכיון שחוא עומד ... מַשְׁלִים שנתו since he stands in (has entered) the third year of the tree, he may count it a full year. Yoma 33ª (ref. to Lev. VI, 5, play on השלמים ... עליה) עליה ... הַשְׁלֵם כל וכ׳ with it (the evening sacrifice) cease all sacrifices (none can be offered after it). B. Kam. 10ª חתיפר ... וְהִשְׁלִימָהּ לעשרה if one digs a pit nine cubits deep, and another comes and completes it to the legal size of ten. Ber. 47ᵇ שחרר ... וְהִשְׁלִימוֹ וכ׳ he freed his slave and used him to complete the quorum of ten persons. Ib. 8ᵇ חמשלים פרשיותיו, v. פָּרָשָׁה I. Pesik. R. l. c. לכך נקרא שלמה שח׳ ... לתוך מעשה ידיו he is called Sh'lomoh (perfect), because God caused the work of creation to be perfected through his handiwork (the Temple); Yalk. Kings l. c.; a. fr.—Esp. *to finish the fast-day.* Taan. VII, 9 יַשְׁלִימוּ they must fast the whole day. Yoma 82ª מַשְׁלִימִין they must fast to the end of the day; a. fr.—*Part. pass.* מוּשְׁלָם *perfect, virtuous.* Hor. l. c. he was named Shallum שחיח מ׳ במעשיו Ag. Hatt. (ed. משולם) because he was perfect in his deeds; Yalk. Kings 250; Yalk. Chr. l. c.—2) (denom. of שָׁלוֹם) *to make friends,* or *to surrender.* Succ. 52ª (ref. to Prov. XXV, 22) א״ת יְשַׁלְּמֶנּוּ אלא יַשְׁלִימֶנּוּ לך read not *y'shallem* (he will pay) but, he will surrender him (the evil spirit) to thee; (comment.; he will make him be friends with thee).—Part. pass. as ab. Num. R. s. 7⁴ אחד עשר יום היו מוּשְׁלָמִים לאלהים eleven days were they (the Israelites) at peace with God (adhered to him sincerely); כ״ט יום ... מוּשְׁלָמִין twenty-nine days they were sincere servants of God, opp. עשו את העגל. Ib. אינם מושלמים לי וכ׳ (ed. Wil. משלמים, corr. acc.) they will be faithful to me only forty days. Gen. R. s. 16, beg. מ׳ לבוראו faithful to his Creator; a. e.

Nif. נִשְׁלַם *to be finished, to end.* Tanḥ. Mishp. 19 המלאך אומר נ׳ פלוני the angel says, such and such has ended (must die).

Pi. שִׁלֵּם 1) *to perfect.*—Part. pass. מְשׁוּלָּם. Hor. l. c., v.

Digitized by Google

supra. Yalk. Lev. 458 מְשׁוּלָּמִים, v. שָׁלוֹם.—2) *to compensate, reward, pay.* Pesik. R. l. c. (play on יִשְׁלַם, I Kings VII, 51) עלי לְשַׁלֵּם לחם מיתן שכר it is for me to pay them their reward. Ib. עלי לשלם לו it is for me to compensate it (the month of Kislev) for its loss; ומה ש' לו וכ' and wherewith did he compensate it? With the dedication under the Hasmonean house. Y. Taan. II, 65^{b} top (ref. to Mic. VII, 3) שַׁלֵּם לִי וַאֲשַׁלֵּם לָךְ (the judge says,) pay me, and I shall pay thee (decide in thy favor). B. Kam. I, 1 חב חמזיק לשלם וכ' he that caused the damage is bound to pay &c. Ib. 4 כְּשַׁלֵּם נזק שלם must pay the full indemnity. B. Mets. III, 1 ש' ולא רצה וכ' if he pays in preference to making oath. B. Bath. III, 4 יְשַׁלְּמִין לי את חכל they must pay him in full. Ab. II, 16 שְׁשַׁלֵּם, v. שָׁכָר; a. v. fr.

שָׁלִים, שְׁלִים, שְׁלֵם ch. same, 1) *to be perfect, complete, finished, spent.* Targ. Ex. XXXIX, 32. Targ. Gen. XLVII, 15 (Y. II חסיל). Targ. O. Ex. XXIII, 2 שָׁלֵם (ed. Berl. שָׁלִים); a. v. fr.—M. Kat. 28^{b} דְּשָׁלְמוּ וכ' v. זְוִדָא.—2) *to be peaceful, sincere, friendly*; v. שָׁלִים.

Af. אַשְׁלֵם 1) *to complete, finish, fulfil.* Targ. II Sam. XXII, 26; Targ. Ps. XVIII, 26. Targ. Job XXIII, 14 (ed. Wil. שַׁלֵּם, corr. acc.). Targ. Y. II Ex. XII, 42, v. שָׂלָה; a. fr.—Y. Snh. I, 19^{a} top קם ר' נתן ואי R. N. stood up and completed the verse. Ber. 8^{b} אַשְׁלִימוּ וכ' finish your readings, keeping pace with the congregation, v. פָּרָשָׁה I. Taan. 25^{b} סבר לְאַשְׁלוּמֵי נְחוּ he wanted them to finish the fast; a. fr.—2) *to fill, set.* Targ. Ex. XXVIII, 17; XXXIX, 10 (h. text מלא). Ib. XXXI, 5.—3) *to make peace, be at peace.* Targ. Josh. X, 1; 4. Targ. II Sam. X, 19. Ib. XX, 18; a. e.—4) (with בתר) *to follow exactly, faithfully.* Targ. Num. XIV, 24 (h. text מלא). Targ. Deut. I, 36. Targ. I Kings XI, 6.—5) *to surrender, hand over, entrust.* Targ Deut. XXXII, 30 (h. text הסגיר). Targ. Ex. XXXI, 3 אשל' עימיה וכ' I entrusted to him &c. (h. text ואמלא איתו); a. e.—B. Mets. 85^{a} אַשְׁלְמֵיה לר' שמעון וכ' he gave him in charge of R. S. (to teach him). Yoma 83^{b} אַשְׁלִימוּ ליה וכ' they gave him their money-bags in trust; a. e.

Pa. שַׁלֵּם 1) *to complete; to supply.* Targ. I Kings IX, 25.—2) (with בתר) *to follow.* Targ. O. Ex. XX, 5; Targ. Jer. XXXII, 18.—3) *to recompense, pay.* Ib. Targ. Ex. XXI, 34; 36. Targ. Job XX, 10; a. fr.—B. Kam. 13^{b} בעית לְשַׁלּוֹמֵי את you would have to pay; בעינא לשלומי must I pay? Ib. 53^{a} לְיַשְׁלֵם חאי פלגא וכ' let this one pay half, and the other one half; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּלֵּם, *Ithpe.* אִשְׁתְּלִים 1) *to be paid; to be rewarded, recompensed.* Targ. Ps. LXV, 2. Targ. Prov. XIX, 17 Ms. (ed. מְשַׁלֵּם). Targ. Is. XLII, 19; a. e.—Pes. 28^{a} מִשְׁתַּלְּמִים, v. גִּרְאָה. B. Kam. l. c. . . . כל היכא דְּאִשְׁתַּלּוּמֵי מיאי מְשְׁתַּלַּם מיאי where indemnity cannot be had from him (who dug the pit), it may be had from him (who owns the pit). Ib. מה דאית לי לאשתלומי מיניה מְשְׁתַּלַּמְנָא . . . משתלמנא ממך whatever I can get from him I take; what I cannot get from him, I must get from you; a. fr.—2) *to be perfect.* Meg. 23^{a} he was called Meshullam, דמשתלם בעבדיה (Ms. M. דמשלם Hebraism) because he was perfect in his conduct, v. שָׁלֵם; Yalk. Neh. 1070 דְּמְשֻׁלָּם.

שָׁלֵם II m. (b. h.; *preced.*) *whole, complete.* Naz. 44^{b} לאביו בזמן שהוא ש' וכ' 'for his father' (Lev. XXI, 2) as long as his body is intact (he may defile himself by contact), but not when it is defective. B. Kam. I, 4, a. fr. נזק ש' (abbrev. נ"ש), v. נֶזֶק. Gen. R. s. 79 (ref. to Gen. XXXIII, 18) ש' בגיפו intact in his body; ש' בבניו intact in his children; ש' בממוניו unimpaired in his possessions; ש' בתלמידו whole in his learning (having forgotten nothing of his paternal lessons). Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 13, ch. XVI (play on שְׁלֵמִים) כ' שהוא ש' מביא שלמים הרי אינן וכ' Ar. (ed. שָׁלוֹם) if he is whole (mourns over no loss), he may bring a peace-offering, if he is a mourner, he dare not. Ib. הרי ש' מביא וכ' . . . כל קרבן whatever sacrifice he may offer, if he is whole, he may &c. Nidd. V, 3 ניתן לי שכרו שָׁלֵם, v. נִיתַּן, נִתַּן; a. fr.—B. Kam. 116^{b} he must pay him the full (promised) reward, opp. אין לו אלא שכרו he can claim only the ordinary wages for his labor.—*Pl.* שְׁלֵמִין, שְׁלַמִּין, שְׁלֵי'. Sifra l. c. Ber. 39^{b} פרורין broken pieces of bread and whole loaves. Sabb. 98^{b} ש' solid boards, opp. דִּנְיָסְרָא; a. fr.—*Fem.* שְׁלֵמָה, שְׁלַמָּה. Zeb. 5^{a} משנה ש' a perfect (undisputed) Mishnah. Ber. l. c. פרוסה של חיטין וש' וכ' if there is before you a piece of wheat bread, and a whole loaf of barley bread. Ib. בדיה בתוך חש' . . . he places the broken with the whole loaf. Ib. ושי משנתך (Ms. M. ושלום) and what thou teachest is perfect. Tosef. ib. IV, 15. Men. 65^{b} לא תהא תורה ש' שלנו כזו should not our perfect Torah pass for as much as your idle talk?; a. fr.—[Y. Pes. II, 29^{b} bot. בצה שלמה, v. שְׁלֵמָה.]—*Pl.* שְׁלֵי', שְׁלַמּוֹת. Treat. S'maḥoth ch. VIII, end (ref. to Deut. XXVII, 6) יהו אבנים . . . יהיו ש' לפני בני תורה . . . יהיו שלימים לפני חקב"ה וכ' of stones (for the altar) which do not see . . ., because they make peace between Israel and their father in heaven, the Lord says, they must be whole before me, how much more must scholars, who are an atonement for the world, be whole before the Lord!; a. e.

שְׁלָמָא, שְׁלַם, שְׁלָם m.=h. שָׁלוֹם, *perfection, soundness, health, peace.* Targ. Ps. XXXVIII, 4. Targ. Gen. XLIII, 23. Ib. 27. Targ. Jud. XI, 13. Targ. Deut. XX, 10 (Y. ed. Vien. לְשַׁלָּם, corr. acc.). Ib. 11 (Y. I הֲשָׁלַם, corr. acc.; a. fr.).—Taan. 24^{b} they called to me in my dream, כ' מה שְׁלָמָא לרב טב וכ' good health to the good teacher from the good Lord &c. Ib. 9^{b} ליזלו רבנן בש' may our teachers (you) go in peace. Yoma 71^{b}, v. עָמַם II; a. v. fr.—שאל בש' *to inquire after the health of; to salute.* Targ. Gen. XLIII, 27; a. fr. (v. also סְגֵי I).—Y. Ber. II, 4^{b}, a. e. לא שאיל בְּשְׁלָמֵי, v. וְקַר II; ib. דלא שאל בשלמי he did not salute me. Ber. 9^{b} שאיל בְּשְׁלוֹמֵיהּ וכ' . . . כי when you go up there (to Palestine), greet my brother &c.; a. fr.—יהב ש' *to offer peace, salute.* Taan. 23^{a} sq. יהבו ליה ש' ולא וכ' they saluted him, but he did not look at them in a friendly way (give no sign of recognition). Ib.^{b} כ"ם כי יהבנא לסר ש' וכ' when we saluted you, why did you make no recognition? Gitt. 62^{a} מקדים ויהיב לחו ש' saluted them (gentiles) first; a. fr.—V. בְּשָׁלְמָא.

שְׁלָמָא, שְׁלֵמָא; *pl.* שְׁלָמִין; שַׁלְמַן, v. שְׁלִים.

שַׁלְמָא, v. שַׁלְמָנָא.

Digitized by Google

שַׁלְמָאָה, שַׁלְמָיָא m. *Shalmaite*, an Arabic tribe. Targ. O. Num. XXIV, 21 (Y. שַׁלְמַיָּא, read: אָרָא ...; h. text קיני). Targ. I Sam. XV, 6. Targ. Jud. IV, 17; a. e.—Y. Shebi. VI, 36b bot. (= קנוי, Gen. XV, 19); Y. Kidd. I, 61d top שמלאי (corr. acc.; = קיני); Gen. R. s. 44 (= קנזי); B. Bath. 56a (= קדמני).—*Pl.* שַׁלְמָאֵי. Targ. O. Gen. XV, 19 (h. text חקיני; Y. שַׁלְמַיָּא, read: שַׁלְמָיָא *sing.*).

שַׁלְמָה f. (b. h., v. שִׂמְלָה) *cloak, garment.* Gen. R. s. 3 נתעטף בה חקב"ה כש' the Lord wrapped himself in it (the light) as in a cloak; Yalk. Ps. 862 נתעטף חקב"ה בשמלה; Ex. R. s. 50. Snh. 102a; a. fr.

שְׁלֹמֹה (b. h.) pr. n. m. *Solomon*, king of Israel. Ber. 10a כנגד מי אמר ש' וכ' with reference to whom did Solomon say that verse (Prov. XXXI, 26)? Snh. 20b בתחלה מלך ש' על תחלונים וכ' Solomon ruled first over those on high &c. Y. ib. II, 20c ירד מלאך ... ש' וכ' an angel came down in the image of S. and made him rise from his throne &c.; Koh. R. to II, 2. Pes. 36b אפי' כמצות של ש' even unleavened cakes like those of Solomon (of the finest flour) may be used on the Passover; Y. ib. II, 29b bot. מצה שלמה (insert של, or read: בַּצָּת).

שַׁלְמוּתָא, v. שְׁלֵימוּתָא.

שֶׁלֶמְיָא (b. h. שלמיה) pr. n. m. *Shelemia*, father of חנינא. B. Bath. 111a.

שַׁלְמָיָא, שַׁלְמָא, v. שַׁלְמָאָה.

שְׁלָמִים m. pl. (b. h.; v. שָׁלוֹם; sub. זבח) *peace-offering.* Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 13, ch. XVI, v. שָׁלֵם II. Zeb. I, 2 ששחטן לשם ש' which were killed as peace-offerings. Ib. V, 5 זבחי שַׁלְמֵי ציבור congregational peace-offerings; a. v. fr.

שַׁלְמָנָא m. (שָׁלֵם) *perfect, righteous, honest.* Snh. 7a, v. בֵּיר; Yalk. Prov. 960. Snh. 22a בש' נקיט Ms. M. (ed. לשלמנא), v. גַּבָּא; Yalk. Kings 166 בשלמא.

שְׁלַמְצִיוֹן, שְׁלַמְצוּ pr. n. f. (abbrev. of שלם ציון) *Sh'lamtsa, Sh'lamtsu* (Salome Alexandra), wife and successor of king Alexander Jannai. Lev. R. s. 35; Sifra B'huck. ch. I; Taan. 23a quoted in Tosaf. to Sabb. 16b של ציון. Sabb. 16b של ציון (Ms. M. שלציון, in one wd.). Koh. R. to VII, 11 שלמיתו (corr. acc.).

שְׁלֵימָא, שְׁלֵימְתָא, שְׁלִים, v. שְׁלֵימוּתָא.

שלמתר, v. שְׁלַמְתָּא.

שַׁלְנָא m. (שַׁלְיָא II) *thoughtless, unsuspecting.* Targ. Jud. V, 27 ed. Ven. I (missing in eds.).

שַׁלְנְיָא, שַׁלַנְיָא pr. n. pl. *Sh'lanya* in Babylonia. M. Kat. 12b (Ms. M. שִׁילִינְיָא).

שַׁלַע m. (שלג = שלו; v. letter י) *sediment*; ש' טיט *muddy alluvium.* Y. Ab. Zar. I, 39c שלעטיט (some ed. שלעטוט, corr. acc.). V. שִׁרְטוֹן.

שַׁלְעֵימִית, שלעטוט, v. preced.

שלעל, Tosef. Hull. I, 15 משלעלו, v. עִלְעֵל II.

שָׁלַף (b. h.; cmp. שָׁלָה, a. שְׁלָח) 1) *to be lax, hang down, be loose, slip.* Denom. שָׁלִיף.—2) *to loosen, take off, pull, draw a sword.* Lev. R. s. 34 יְשָׁלוֹף Ar. (ed. ישמוט) may he loosen (release), v. חָלַץ. Y. Kidd. I, 60c top (ref. to Ruth IV, 7) מי ש' which took the shoe off (the buyer or the seller)? Num. R. s. 14 נוח לְשָׁלוֹף ... מסמר a nail with a big head is easily pulled; Pesik. R. s. 3. Midr. Till. to Ps. CXX אם רְשָׁלוֹף האדם וכ' if a man draws the sword which he has in his hand to slay his neighbor &c.; a. e.

Nif. נִשְׁלַף *to be loosened, drawn.* Gen. R. s. 93; Yalk. ib. 150 ואינה נִשְׁלֶפֶת, v. חָצַר.

Hif. הִשְׁלִיף *to pull, pluck the last growth.* Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 32 שאדם מַשְׁלִיף שדחו אוכלה וכ' ... על this (Gen. III, 18) was said with reference to these days, when one plucks his field over and again and eats it (the aftermath) &c., v. Pes. 118a.

שַׁלַּף ch. same, *to loosen, pull, draw.* Targ. Hos. IV, 11. Targ. Y. Num. XXXI, 8. Targ. Jud. III, 22. Targ. Y. Ex. III, 5; a. fr.—Targ. I Chr. I, 20 (play on שלם, ib.) ... ש' לתחומיה (not לתחומירא) he drew the rivers into his domain.—Part. pass. שַׁלִּיף. Targ. Y. I Deut. XXV, 10 (Y. II שָׁלוּף Hebraism, *pl.*, h. text חלוץ).—V. שְׁלִיף II.—Yeb. 102b במאי דאשי וחלצה ... מְשַׁלַּף חוא how do we know that this *v'ḥal'tsah* (Deut. XXV, 9) means taking off? Y. ib. XII, 13a top וְשַׁלְפָה סיניה and she took off his shoe. Sabb. 59b דילמא שָׁלְפָא וכ' she might take off (her jewelry) and show it. Ib. מְשַׁלְפָא (*Pa.*). Ib. 82a ולא שליף ירקא וכ' and that no vegetable will be pulled, and eaten by you, out of the bunch &c. Shebu. 31a שָׁלוֹפוּ, v. פּוּזְמָקֵי. Erub. 11b זיל שָׁלוֹף וכ' go and pull (the reeds) out, and throw them away; a. fr.—Trnsf. (cmp. שרי, נתר) *to untie, annul.* Gitt. 33b מילתא ... לְמִישְׁלָפָהּ an act performed in the presence of ten persons, requires ten for revoking it; a. e.—Yeb. 109b ערבי שלציון דעברי שְׁלוֹף דוץ the guarantors of Shaltsiyon, where they practice 'pull and stick in', release the debtor and seize the guarantor.—Sabb. 90a, a. e. שלוף דוץ, v. שְׁלוֹף.—[Sabb. 98b; Yalk. Ex. 370, v. שַׁלְחֵף.]

Pa. שַׁלֵּיף same. Targ. O. Lev. XIV, 40 (h. text חלץ). Ib. 43 (some ed. *Pe.*).—Yeb. 102b (ref. to והחלצו, Num. XXXI, 3) שַׁלּוּפֵי מבריתא וכ' it means tearing away from home to war. M. Kat. 4b, v. הָלַל. Sabb. 59b, v. supra; a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּלִּיף, *Ithpe.* אִשְׁתְּלִיף *to be drawn; to be loosened, to slip.* Targ. Ez. XXI, 15 (h. text הורחדה). Targ. II Kings VI, 5. Targ. Is. XXXIII, 20 (h. text יסע); a. e.

שָׁלָף m. (preced.) [*that which is pulled out,*] *stubble field.* Tosef. B. Mets. IX, 29 אינו ... נירה למניחה לפניו ש' it is not the same when he surrenders the land tilled (cleared), as when he surrenders it with the stubbles.—*Pl.* שְׁלָפִים. Cant. R. to VI, 12 בלקטה בש' picked up (ears) among the stubbles.—Trnsf. constr. שְׁלָפֵי שְׁנִי, *the end* of a period. Yeb. 116b ש' קציר חטים הרו it was towards the end of the wheat harvest. Sabb. 60a ש' חגזירה הרו (Ar. השמד; Ms. M. שלרפי, corr. acc.; Ms. O. שלדי, v. Rabb. D. S. a. l. note) it was the end of the period of persecution; Cant. R. to II, 5 בש' השמד.

שְׁלֵיפוּחָא, v. שְׁלִיפוּחָא.

שלפוחות, v. next w.

שַׁלְפוּחִית f. (Shaf. of נ־ח, with anorg. ל) [*a sac-*

Digitized by Google

like organ,] 1) *womb.* Hull. 55b, v. עַרְפַּדְתָּא. Ib. 48a top; Tosef. ib. III, 10 שלפוחות (corr. acc.).—2) *the (bladder-like) gullet of a bird.* Pesik. Vattom., p. 132b מביאה ש' של תרנגולת וכ' Ar. (ed. Bub. שלוט, corr. acc.; v. Bub. note 57) she took the gullet of a hen and filled it with balsam &c.; Lev. R. s. 16, beg. Ar. (ed. שפיפרת של ביצה); Lam. R. to IV, 15 זפק; Yalk. ib. 1032 שלחום (corr. acc.).

שַׁלְפּוּפֵי m. pl. (cmp. שְׁלִיק) [*pouch-like buds,*] *undeveloped dates.* Bekh. 52b ש' וחזו תמרי if (at the father's death) they were *shalpufé*, and afterwards became full-grown dates; B. Bath. 124a שָׁלוּפָּאֵי (Ms. M. שלפפי; Ms. H. שַׁלְפוּפָאֵי; Alf. Ms. שָׁלוּפָּאֵי; Ms. R. שלחופי = שלפוחי, v. preced.); Yalk. Deut. 928.

שַׁלְפּוּקִין, v. שַׁלְבּוּקִין.

שַׁלְפַּי, v. שָׁלָה.

שַׁלְצִיּוֹן (abbrev. of שלים ציון 1) pr. n. f. *Shaltsiyon, Salome Alexandra,* v. שְׁלַמְצִיּוֹן.—2) (supposed to be) pr. n. pl. *Shaltsiyon.* Yeb. 109b, v. שְׁלָה.—[3] surname of Ḥama bar Ada, an habitual pilgrim to Palestine (cmp. Ps. CXXII, 6). Bets. 25b Ar. (ed. שלית ציון a messenger to Zion)].

שָׁלַק (Shaf. of חלק, as שנק of חנק) 1) (cmp. Assyr. šalāḳu, Del. Assyr. Handw. 666) *to dissect.* Bekh. 45a מעשה ששָׁלְקוּ זונה וכ' ... it happened that the disciples of R. Yishm. dissected the body of a prostitute that had been condemned to death &c.—2) [*to make smooth,*] *to boil thoroughly, boil to a pulp, seethe.* Maasr. IV, 1 הכובש השׁוֹלֵק וכ' he who presses, boils, or salts (vegetables, olives &c.) ... is bound to give tithes. Tosef. Bets. II, 15 ש' תימנו וכ' if he seethed a small portion of the Passover lamb, contrad. to בישל. Naz. VI, 9 (45b) הרי מבשל ... או שׁוֹלְקָן Y. ed. a. Bab. (Mish. ed. שָׁלָקָן) having cooked or seethed the peace-offering; a. fr.—Part. pass. שָׁלוּק; *f.* שְׁלוּקָה. Y. ib. 55c top מתני' אמרה חש' קדרי מבושל this Mishnah indicates that 'seethed' is called cooked. Ned. VI, 1 הנודר מן המבושל מותר בצלי ובש' he who vows abstinence from 'what is cooked' is permitted to eat what is roasted or seethed. Ukts. II, 6 ביצה ש' a hard-boiled egg; Tosef. ib. II, 15 ביצה ש' וביצה טרמיסא (read: טרומיטא) a hard-boiled egg, or an egg boiled down to a pill, v. טְרוֹמִיטָא; a. fr.

Pi. שִׁלֵּק 1) *to make smooth,* (of melons) *to trim and rub.* Maasr. I, 5 אבטיח משׁשִׁלְּקָן melons are subject to tithes as soon as the gardener trims them; ואם אינו מְשַׁלֵּק וכ' and if he does not trim them (before storing) &c.; Tosef. ib. I, 6 אע"פ שלא ש' תורמין you must give T'rumah of cucumbers and gourds, even if you do not trim them; a. e.—2) *to boil.* Tanḥ. Bresh. 7 ... אין לך ואחת שוקד לשַׁלְּקוֹ וכ' there is nothing more bitter than the lupine, but thou takest pains to boil and sweeten it &c. Tanḥ. Vaëra 14 נקבץ ונְשַׁלֵּק מזה we will collect them (the locusts) and boil (and preserve) them in casks.

Nif. נִשְׁלַק *to be boiled.* Neg. XI, 8 חטחי משׁנִשְׁלַק warp is susceptible of uncleanness when it is boiled (Var. משׁנִשְׁלָה when it is taken out of the water); Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

שָׁלַק ch. same, 1) (cmp. בשל) *to be overheated, blasted* (by a hot wind). Targ. II Kings XIX, 26 וּדְשָׁלוֹק (not דְּיָהִיק); Targ. Is. XXXVII, 27 (h. text שדפה).—2) *to boil thoroughly.* Y. Ber. VI, 10b top בחתוא דְשָׁלֵיק in the case of one that boils (rice), contrad. to דשריף. Y. Gitt. I, 43c; Y. Shebi. VI, 36c top שָׁלְקָן, v. גְּלַח; a. e.—Part. pass. שָׁלִיק, שְׁלִיקָא; *f.* שְׁלִיקְתָּא. Ab. Zar. 38b מישתא ש' boiled oil. Ib. אודיני שְׁלִיקֵי boiled dates (v. אֲדִינָא). Gitt. 68b; Pes. 34a, v. סְלַק.

שָׁלָק m. (preced.) *seething, overboiled matter.* Y. Shebi. VI, 36c top מי ש' של ביצים water in which eggs have been boiled; Y. Gitt. I, 43c. Ber. VI, 8 אפי' אכל ש' וכ' even if one eats overboiled vegetable, and he makes a meal of it. Ib. 44b ומי איכא מידי דחזי ש' מזונו (not מזוני) is there a thing which a person makes a meal of when it is boiled to a pulp?; a. e.—*Pl.* שְׁלָקִין, שְׁלָקוֹת. Tosef. Ter. VII, 13; Y. ib. VIII, 45d. Ab. Zar. II, 6 וכבשין ש' things preserved by boiling or by pressing (by gentiles); a. e.

שלקונדית, v. סַלְקוֹנְדִּית.

שַׁלָּקוֹנְקָה m. pl. (v. שָׁלַק *Pi.*) *trimmings, coiled and hairy substances covering gourds* &c. Y. Maasr. I, 49a (expl. משישלק, ib. I, 5) מאן דו יריס ש' when he removes the trimmings; cmp. פַּסְקוֹסְנָה.

בֶּן שַׁ', שַׁלְקוֹת, שַׁלְקוֹת pr. n. m. *Ben-Shalkuth* (*Shalḳith*). Nidd. 52b; Tosef. ib. VI, 5.

שָׁלֹשׁ, v. שְׁלֹשָׁה.

שָׁלַשׁ, *Pi.* שִׁלֵּשׁ I (b. h.; denom. of שָׁלֹשׁ) 1) *to do* or *come for the third time.* Num. R. s. 4 20 לא יצאת אותה שנה ולא שינתה ולא שִׁלְּשָׁה וכ' not that year passed, nor the second, nor the third, when &c., i. e. within three years these things occurred; a. e.—2) *to go back to the third generation.* B. Bath. X, 7 יְשַׁלְּשׁוּ they should write the grandfather's name in the document.—3) *to divide into three parts.* Ib. III, 4 מְשַׁלְּשִׁין ביניהם the fine is divided between them (the three sets of witnesses convicted of an alibi); Macc. I, 3. Ib. משלשין בממון ואין מש' במכות the monetary fine is divided, but not the punishment (but every one has to undergo the full punishment). Ab. Zar. 19b לעולם יְשַׁלֵּשׁ אדם שנותיו שליש וכ' a man should always divide his years (his time) into three parts, devoting one third to Bible, one to Mishnah &c.; Kidd. 30a יְשַׁלֵּישׁ (*Hif.*). Ex. R. s. 15 27 תירוני מְשַׁלְּשָׁם I will divide them among us three; a. fr.—*Part. pass.* מְשֻׁלָּשׁ; *f.* מְשֻׁלֶּשֶׁת; *pl.* מְשֻׁלָּשִׁים, מְשֻׁלָּשִׁין, מְשׁוּלָּשׁוֹת *a) done for the third time.* Ab. Zar. l. c., ומש' בכתובים כתוב ... stated in the Torah, a second time in the Prophets, and a third time in Hagiographa; Meg. 31a; a. fr.—*b) divided into three, arranged in three classes, threefold.* Deut. R. s. 2 33 (ref. to תשלשית, Zech. XIII, 8) אלו ישראל שנקראו שלישין שהם מש' וכ' that means Israel, who are called 'thirds', for they are divided into three classes, priests &c. Midr. Prov. to XXII, 20 (ref. to שלשים, ib.) כל בתשר תורת מש' חיא מש' ואותיותיה מש' ... שבט מש' וכ' all affairs of the Torah are threefold; itself is threefold: Torah, Prophets, and Hagiographa, and its signs are threefold: אמת (Truth); and it was given through a tribe third in order: Reuben, Shimeon, and Levi; משה מש' Moses the third born &c. Cant. R. to I, 1

Digitized by Google

כל מעשיו ... מש' חיו all the events of that man's (Solomon's) life were marked by three stages (rise, fall, and rise).—B. Bath. X, 7 ואם היו מש' and if the names are alike up to the grandfather (v. supra); a. fr.—Y. Shebi. I, 33b, v. מְשׁוּלָּשׁ.—*c) developed to one third of the full growth*, v. מְשׁוּלָּשׁ.—4) (apocop. of שָׁלְשַׁל) *to let down*, v. שַׁלְשֶׁל I.

Hif. הִשְׁלִישׁ 1) *to divide into three parts.* Kidd. l. c., v. supra. B. Mets. 42a לעולם ישליש ... וכ' a man should always have his capital divided into three parts, one-third invested in land, one in merchandise, and one in ready money; Yalk. Deut. 897; a. e.—2) (v. שָׁלִישׁ) *to deposit.* Keth. VI, 7 המשלישׁ מעות לבחו ... מת שהושלש בידו if a father deposits money for the benefit of his daughter, and she says, I trust my husband (and want it to be given to him), the trustee must do that with it for which it was deposited with him; ib. 69b ... חמשלישׁ לחתנו וכ' if one deposits money with his son-in-law to buy with it &c.; Tosef. ib. VI, 9; a. e.

Hof. הושְׁלַשׁ *to be deposited*, v. supra.

Nithpa. נִשְׁתַּלֵּשׁ *to have been at a thing for the third time.* Num. R. s. 9, v. מִדָּד.

שָׁלַשׁ, *Pi.* שִׁלֵּשׁ II *to let down, suspend*, v. שִׁלְשֵׁל I.

שַׁלְשָׁא f., *pl.* שַׁלְשָׁיָן, v. שַׁלְשְׁלָתָא.

שְׁלֹשָׁה m., שָׁלֹשׁ f. (b. h.) *three*; constr. שְׁלֹשֶׁת; שְׁלֹשׁ. Shebi. IX, 2, v. אֶרֶץ. Erub. 40b, a. fr. רגלים ש', v. רֶגֶל. Ib. 41b דברים מעבירין וכ' ש', v. עָבַר. Ib. ארץ ריחה וכ' ש' three classes of men will not see the face of Gehenna (having expiated their sins in this world): those afflicted with extreme poverty &c. R. Hash. 10a, a. fr. בן ש' three years old (in its third year). Y. Succ. I, end, 52c שָׁלְשָׁתָן all three of them. Ex. R. s. 15 27 שָׁלְשָׁתֵנוּ all three of us; a. v. fr.—*Pl.* שְׁלֹשִׁים *thirty.* R. Hash. l. c. בן עשרים ... ושׁ twenty-four months and thirty days old. Nidd. 45a ש' יום בשנה וכ' thirty days of a year count for an entire year; a. v. fr.—Esp. *sh'loshim, thirty days of mourning observances for a deceased relative.* M. Kat. 20a ניהגת שבעה ושׁ the laws of mourning observances of seven days and of thirty days apply to it. Ib. ישב עליו שבעה ושׁ he observed for him *shib'ah* and *sh'loshim*; a. fr.

שְׁלֹשׁ, שִׁלְשׁוֹל I m. (שָׁלְשַׁל I) *letting down on a rope.* Erub. 83b לזה בש' ולזה בש' if both neighbors can use the wall by letting things down; Y. ib. VIII, beg. 25a; a. e.

שְׁלֹשׁ, שִׁלְשׁוֹל II m. (שָׁלְשַׁל II) *forming chains, curls.* Y. Shebi. IV, end, 35c שילשולן וכ', v. חָנָט.

שְׁלֹשׁ, שִׁלְשׁוֹל III m. (שׁול, cmp. שַׁבְּלוּל; v. שָׁלְשַׁל III) [*slimy substance,*] 1) *slimy abdominal secretion.* Gen. R. s. 51, beg. כש' הזה שתוא נמחה בצואה like the secretion which is dissolved in the excrements, v. בִּילוּיָא.—2) *snail, worm.* R. Hash. 24b מתחת לרבות ש' קטן 'beneath' (Ex. XX, 4) this includes the smallest earth-worms. Tosef. Ḥull. II, 18; Ḥull. 40a השוחט ... לשום ש' וכ' if one kills an animal in the name of mountains ... or even of a small worm, such are 'sacrifices of the dead.' Ib. 67b כל לרבות ש' חש' והרומה לש' 'whatsoever' goes up on the belly (Lev. XI, 42), this includes the snail and whatever is like it (worms); Sifra Sh'mini, Par. 10, ch. XII חִשְׁלְשׁוּלִים (*pl.*). Gen. R. s. 8; Lev. R. s. 14 ש' קדמך the worm has been created before thee (man); a. e.—*Pl.* שְׁלֹשׁוֹלִים, שְׁלֹשִׁי, v. supra.

שִׁלְשׁוּשִׁית, v. לָשְׁשִׁית.

שְׁלִשִׁית f. (שָׁלֹשׁ) *three years old, in its third year.* Par. I, 1, v. שְׁלִישִׁי.

שִׁילְ, שִׁלְשֵׁל I, (apocop.) שִׁלֵּשׁ (שָׁלַל I) *to let down.* Y. Ber. IV, 7b top הרו משלשלין וכ' (ed. Lehm. מְשַׁלְשְׁלִין) they lowered for them (the besiegers) two basketfuls of gold &c.; עמהם שילשלוהו וכ' once they let down &c.; Sot. 49b; Men. 64b; B. Kam. 82b מְשַׁלְשְׁלִין. Sabb. I, 11 משלשלין את הפסח וכ' the Passover lamb is let down into the stove &c.; Tosef. Pes. VII, 1. Tosef. Bets. IV, 3 אין משלשלין אותן וכ' you must not let them down from the window, but you may let them slide down on ladders (v. ed. Zuck. note). Lev. R. s. 19 (לו) נשלשלוהו ושלשלוהו they seized him and let him down the wall; Gen. R. s. 94, end. Yeb. XVI, 4 (121a) מעשה ששלשלוהו לים וכ' it happened at ʿAsia with one whom they let down into the sea (as diver), and (in hauling him up) they brought up nothing but his leg.; Y. ib. 15d top ששלשלהו הים (corr. acc.). Erub. 87a מְשַׁלְשֵׁל דלי וכ' he may let the bucket down and fill &c.; Tosef. ib. IX (VI), 24. Gen. R. s. 11 צריך לְשַׁלְשֵׁל (on the Sabbath) one must let his cloak hang down (not tuck up as for travel). Ib. ושׁילְשְׁלָהּ ר' זעירא R. Z. pulled it down; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּלְשָׁל; f. מְשׁוּלְשֶׁלֶת *hanging down.* Men. 41b כמה תהא מש' Ms. M. (ed. מְשׁוּלָּשֶׁת, v. Rabb. D. S. a. l. note) how far must the threads of the show-fringes hang down (beyond the border)?; Yalk. Num. 750; ib. ארבע מְשׁוּלְשׁוֹת (Men. l. c. sing.) hanging down four finger-breadths.

שִׁלְשֵׁל II (cmp. שָׁלַל I) 1) *to chain, couple.* Tosef. Ber. VI (V), 6; Pes. 105b ומְשַׁלְשְׁלָן כולן לאחרין and combines all of them (the benedictions) in the prayer after the meal. Y. Kidd. I, 61a bot.; Y. Sabb. I, 3a אם יכול את לְשַׁלְשֵׁל ... שלשלה וכ' if thou canst couple a tradition by quoting authorities up to Moses, do so; if not, quote either the very first or the very last authority; a. e.—*Part. pass.* מְשׁוּלְשָׁל *knotted.* Num. R. s. 9 7 לחבל ... שהיה מש' זה בזה וכ' his (Israel's) offspring was like a rope knotted together, one part to the other, for all could trace their descent in uninterrupted succession.—2) *to form chains, curls.* Shebi. IV, 10 החרובין משׁילְשְׁלוּ (Ar. מְשִׁילְשְׁלוּ) carob-trees (must not be cut down in the Sabbatical year) from the time that they form chains, v. שִׁלְשׁוֹל II.

שַׁלְשֶׁל I ch. same.

Ithpalp. אִשְׁתַּלְשֵׁל *to be chained.* Targ. Job XII, 17 (h. text שׁוֹלֵל).

שַׁלְשֵׁל II = h. שִׁלְשֵׁל I, *to let down.* Targ. I Sam. XIX, 12. Targ. Josh. II, 15; 18.—Y. Snh. II, 20b bot. חזה חמי ליה מְשַׁלְשֵׁל וכ' he saw him let his clothes down a little,

Digitized by Google

and take them up a little; Y. Succ. V, 55c top, Num. R. s. 4, end משולשל (corr. acc.).

Ithpa. אִשְׁתַּלְשֵׁל *to let one's self down.* Y. Ter. VIII, 45d bot. דחוא מִשְׁתַּלְשֵׁל for it (the serpent) can let itself down (on the string).

שַׁלְשֵׁל III (v. שִׁלְשֵׁל III) *to relax, loosen the bowels.* Keth. 10b; Gitt. 70a מְשַׁלְשְׁלָן they (dates) act as a laxative.

שַׁלְשֶׁלֶת f. (שִׁלְשֵׁל II) *chain.* Kel. XIV, 3. Y. Taan. II, 65d חריני נישה לח ש' ... חשַׁלְשֶׁלֶת וכ' I will make a chain for it (the key), so that if its gets lost, the chain will point it out. Y. Succ. V, end, 55d; Cant. R. to V, 5 ש' (ה)יוחסין, v. יוֹחֵס; ib. introd. שלשת יוחסין. Num. R. s. 97 וחש' באת שַׁלְשֶׁלֶת כך thus the genealogical chain is continued. Ib. s. 48 צפה נח (ש)ש' האבות וכ' Noah foresaw that the genealogical chain of the patriarchs would begin with him (Shem); a. fr.—*Pl.* שַׁלְשְׁלָאוֹת. Sabb. 89b, v. רָאָה I. Y. Keth. II, 26d; Y. Gitt. III, 45a top (among the appurtenances of a siege). Erub. 58a; a. fr.

שִׁישׁ, שׁוּלְשֵׁל, שַׁלְשֶׁלְתָּא ch. same. Targ. Job XII, 18 שולשיל Ms. (ed. שוש). Targ. II Esth. I, 2 שוש; a. e.—Keth. 27a מהדר ליה למתא שושיל' וכ' they place around the town a chain and a dog &c. (to guard against surprise). Gitt. 68a, v. שַׁסְתֵּם. Ib. 56b תן לי ... וש' grant me (spare) Jabneh and her scholars and the chain (the family of scholars) of Rabban G.; a. fr.—*Pl.* שִׁילֵי, שַׁלְשְׁלָן, שׁוּלְשִׁי, שַׁלְשְׁלָוַיְיהָא, שַׁלְשְׁלָוַיִן. Targ. I Kings VI, 21 (ed. Lag. שִׁירְשָׁלָן). Targ. Ez. VII, 23 שִׁלְשִׁי (ed. Lag. שִׁירְשִׁי). Targ. Jud. XVI, 21. Targ. Is. XL, 19 (some ed. שילשלין, corr. acc.). Targ. Ps. CXVIII, 27 שְׁלְשָׁלָן ed. Wil. (ed. Lag. שושלון). Ib. CVII, 14 שַׁלְשָׁלְוָתְהוֹן (Ms. שוּלְשָׁלְוַיִת). Targ. II Esth. I, 2, end שלשלוין (some ed. שַׁלְשָׁוִין); a. fr.

שַׁלֶּשֶׁת, v. שַׁלָּשֶׁלֶת.

שְׁלֹשֶׁת, v. שְׁלֹשָׁה.

שָׁם (b. h.) *there, thither.* Macc. II, 7 אינו יוצא מִשָּׁם לצולם he dare not go away from there (the city of refuge) all his life time; שם תחא דירחו שם וכ' there he must live, there he must die &c.; Tosef. ib. III (II), 5. Macc. 4a שנפל שם which fell thereinto. Ber. V, 4 אם אין שם כהן וכ' if no priest besides him is present; a. v. fr.—Cant. R. to VIII, 9 שָׁמָּה, v. רָגַז.—לָשָׁם *thither.* Ex. R. s. 18; a. fr.

שֵׁם I (b. h.) pr. n. m. *Shem*, son of Noah. Meg. 9b (ref. to Gen. IX, 27) דבריו ... באהלי שם let the speech of Japheth (Greek) dwell in the tents of Shem; v. יֶפֶת. Gen. R. s. 63, v. עֵבֶר I. Snh. 69b. Ex. R. s. 18 the Lord said, חייב אני לשם אביהם וכ' I am indebted to their (the Assyrians') father Shem, because he and Japheth took their cloaks and covered with it &c.; a. fr.

שֵׁם II m. (b. h.; v. שׂוּם a. שׂוּם) *mark, name, title, nature, denomination.* Pes. III, 3 לא תקרא לה שם וכ' she must not name it (declare it to be Ḥallah) until it is baked. Ter. III, 5 קרא שם ... תאומר if one says, the priest's portion of this pile is in it ..., he has named it (designated it as T'rumah). Gen. R. s. 25 (ref. to Gen. V, 29) לא השם הוא חמדרש ... חוא חשם וכ' the name (נח) and the interpretation (ינחמנו) do not correspond; it ought to be either &c. Ber. II, 8 חשם ... לישטל, v. נָטַל. Macc. I, 2 לא חשם חמביאו וכ' the title (the legal text) under which the false witness is doomed to lashes, is not the one under which he is bound to pay indemnity. Kinn. I, 3 בשם אחד sacrificial birds of the same denomination (intended for the same class of cases), opp. משני שמות of different denominations. Sabb. XII, 3 משם אחד two letters of the alphabet of the same name (אא, בב &c.), opp. בשתי שמיות two different letters (אב &c.). Ib. שם קטן בשם גדול וכ' a small name or word as a part (or abbreviation) of a larger one, as שם as a part of שמעון, of שכואל &c. Ib. 103b שתי אותיות וחן שם אחד two identical letters which represent a word, (as שש, which may stand for שֵׁשׁ or שָׁשׁ) &c. Shebu. 3b, a. fr. לא כן חשם חוא וה וכ' this comes not under this title (this is not the real reason), but it is because &c. Ker. III, 4 אינו מן השם the offence is not of the same class. Macc. 4b, a. fr. (על חבירו) בידיא שם רע who spreads an evil report about his neighbor (injures his reputation). Ber. 17a גדל בשם טוב וכ' who has grown up with a good name, and departed life with a good name; a. v. fr.—Esp. הַשֵּׁם or שֵׁם *the Divine Name, the Tetragrammaton,* contradist. to כינוי attribute; in gen. *the Lord.* Snh. VII, 5 המגדף ... שיפרש השם the blasphemer is not punishable, unless he uses the Name explicitly. Ib. 8 המקלל ... בַּשֵּׁם he that curses his father or his mother is not punishable, unless he curses them with the Name. Ib. 56a בידך את חשם בכינוי (not בכרמיים) if he curses God by using a divine attribute. Ib. ש שיברך unless he curses God and pronounces the Name. Yoma III, 8; IV, 2; VI, 2 (בשם) אנא חשם I pray, O Lord (pronouncing the Tetragrammaton). Ib. כשהיו שומעים שם חמפורש שהוא יוצא וכ' when they heard the Tetragrammaton pronounced &c., v. פָּרַשׁ. Ib. IV, 1 לַשֵּׁם ... אחד on one of the lots was written 'unto the Lord'; גל שם the lot bearing the inscription 'unto the Lord'; a. v. fr.; v. שָׁמַיִם.—Especial uses: שֵׁם בְּשֵׁם *the same as, as well as.* Ber. IX, 5 חייב אדם ... כשם שמברך וכ' a man is bound to bless God for what is evil as well as he blesses for what is good. Ib. 62a כשם שנפרעין וכ' as well as the dead are called to account &c., v. סַפְרָן. Sot. V, 1 כשם שהמים ... כך וכ' as the waters test her, so do they test him. Ib. כשם שאסורה וכ', v. נִבְעַל; a. v. fr.—בְּשֵׁם, בְּשֵׁם *in the name of, in behalf of.* Meg. 15a כל האומר דבר בשם אומרו וכ' he who relates a thing in the name of him who said it (gives credit to authority), brings redemption into the world. Peah II, 4 מִשְּׁמוֹ in his own name (as his individual opinion). Y. Taan. I, 64a שאמר משם וכ' ... הלכה the rule follows the opinion of ..., who said in behalf of &c.; a. v. fr.—לְשֵׁם *for the purpose of, for the sake of. as; with reference to.* Gitt. 24b כתב רחמנא לח לְשָׁמָהּ the text (Deut. XXIV, 3) says, 'unto her', that means, that it must be written especially for her. Yeb. 47b, v. כְּשֵׁם II.—Snh. 99b חעוסק בתורה לשמה who studies the Law for its own sake (for no selfish ends). Pes. 50b ילמד יעסוק ... אע"פ שלא לשמה ... בא לשמה by all means let a man engage in the study of the Law and in good deeds, even

Digitized by Google

if not for their own sake, for through the work for a selfish purpose he will arrive at the stage of doing good for its own sake. Ib. 13b, a. e. שחטן לְשֵׁמָן וכ' if he slaughtered them as such (as festive sacrifices) &c.; זרק דמן שלא לשמן if he sprinkled their blood, having in mind another purpose (another class of sacrifices). Gen. R. s. 25 לשם קרבנו נקרא he was named (נח) with reference to his sacrifice (ניחח, Gen. VIII, 21); לשם נחת וכ' he was named (נח) with reference to the rest of the ark (ותנח, Gen. VIII, 4); Yalk. ib. 42 עַל שֵׁם וכ'; a. v. fr.—עַל שֵׁם (abbrev. ע"ש) *with reference to, because.* Y. Taan. II, beg. 65a על שם ואנכי וכ' as a reference to (what Abraham said,) 'and I am but dust and ashes' (Gen. XVIII, 27). Gen. R. s. 23, v. עָבְרָיָא; a. fr.; v. שׁוּם II.—*Pl.* שֵׁמוֹת, constr. שְׁמוֹת. Kinn. l. c. Gen. R. s. 26 כל הש' חללו וכ' all these names indicate rebellion &c., v. מְרִדוּת I. B. Mets. 114b עובר בכל הש' חללו is guilty under all these titles (texts). Shebu. 35a יש ש' שנמחקין ויש ש' וכ' there are divine names which may be erased, and such as may not be erased. Y. R. Hash. I, 56d bot. ש' המלאכים, v. מַלְאָךְ; a. fr.

שֵׁם, שְׁמָא ch. same. Targ. Y. II Ex. XXXI, 2. Targ. Ps. CXLVII, 4. Targ. O. Gen. VI, 4; a. fr.—Sot. 49a יהא שְׁמֵיהּ רבא (abbrev. יה"ש"ר), v. אַבְרָהָא. Ab. I, 13, v. נָגַד. Yoma 83b, v. הוּק. Ber. 7b, v. גְּרַם I. Sabb. 8b (in Hebr. dict.) שמיה תילוך comes under the category of 'walking'; לא שכיח תשמיש does not come under the category of 'use.' Ḥull. 48a משמיה דר' וכ' in behalf of &c.; Y. Taan. I, 64a bot. מן שמיה. Sabb. 145b שְׁמָאי my name, v. שְׁמָא; a. v. fr.—Y. Orl. I, 61a bot. אית בני מש שְׁמוֹן בריכה וכ' there are persons whose name is B'rikah (meaning blessing), as one says, come thou, blessed of the Lord.—*Pl.* שְׁמָהָן, שְׁמֵי, שְׁמַיָּיא; Targ. Gen. II, 20. Ib. XXVI, 18. Targ. O. Num. I, 5 שְׁמָהַת constr.; Y. שְׁמָהָיִת; a. fr.—Gitt. 11b שמותא ... בשמהתיהו other names which Jews frequently adopt for their own, v. נָסַךְ. Meg. 14b סניון שמיהו, v. סְנִי; a. fr.

שֵׁמָא (=שַׁלְמָא, v. דִּילְמָא I) [*for why,*] 1) *lest, perhaps.* Ab. II, 4, v. פֶּנָה. Y. Ab. Zar. I, 39c top [read:] אי לי ש' מי שכתוב ... עקב יבוא לנשכיני woe is me, (I am afraid,) lest he of whom it is written (Gen. III, 15) ... come to bite me; Bab. ib. 8a אוי לי ש' בשביל וכ' woe is me, lest the world grow dark around me, because I have sinned. Keth. 12a ונירחוש ש' תחתיו וכ' but must we not consider the possibility that she may have prostituted herself while she was engaged to him?; a. fr.—2) שמא m. *apprehension, doubt, possibility.* Ib. 14a חתם ברי חכא ש' there she asserts a certainty, here a possibility (as she cannot be certain about it herself). Ib. וקיל ליה ש' וכ' and he regards this statement of a possibility so lightly that &c. Ib. אפי' בש' נמי מכשיר even with her uncertain assertion he declares her fit for marriage. Ib. 12b, a. fr. ברי וש', v. בָּרִי; a. fr.

שַׁמַּי, שַׁמַּאי pr. n. m. *Shammai* (abbrev. of שמעיה), 1) (הזקן) ש' Sh., the colleague of Hillel in the Sanhedrin under king Herod. Ḥag. II, 2. B. Bath. 133b; Y. Ned. V, end, 39b. Succ. II, 8, a. e. ש' הזקן. Eduy. I, 1 sq. (differences between Sh. and Hillel). Ib. 4; a. v. fr.—בֵּית ש' (abbrev. ב"ש) the school of Sh., the disciples of Sh. Ib. 7. Bets. I, 1; a. v. fr.—2) name of an Amora. Y. Sabb. III, 5d bot.; a. fr. V. Fr. M'bo, p. 124b.

שִׁמְאָה, v. שִׂרְמָא.

שְׂמֹאל c. (b. h.) *left side, left hand.* Yoma IV, 1 חסגן מִשְּׂמֹאלוֹ ... the Sagan to his right, and the chief of the priests' division to his left. Ib. אם של שם עלה בשמאלו if the lot marked 'unto the Lord' came up in his left hand; הגבה שְׂמֹאלְךָ raise thy right hand. Ib. V, 1 מחלך לשמאלו walks to the left. Snh. 107b, v. דָּחָה. Sifré Deut. 154 (ref. to Deut. XVII, 11) אפי' ... על ש' שהוא ימין וכ' even if they show it before thy eyes that left is right and right is left, listen to them; a. v. fr.

שִׂמְאֵל, *Hif.* הִשְׂמְאִיל (b. h.) *to go to the left; to be on the left side, go wrong.* Sabb. 63a לבשמאילים בה to those who make the wrong use of it, v. יָמַן. Ib. 88b למשמאילים בה (Ms. M. דלא אירמין ליה, v. יָמַן). Cant. R. to I, 9 ... אלו ואלו בשמאילים those (pleading in favor of the accused) stand to the right, and those (against the accused) to the left; a. e.

שִׁמְאֵל, Af. אַשְׂמְאִיל ch. same. Koh. R. to X, 2 (ref. to Gen. XIII, 9) (Abraham said,) אפי' את מחצך אנא מַשְׂמְאִיל לך even if thou shalt act irreverently (towards me), I shall show thee the left side (that thou art wrong). Ib. חזר אמר ... אַשְׂמְאִיל ליה וכ' he said to one of his household, show him the left side, and he showed him a cutting movement in that direction, v. קְטַר.

שְׂמָאלָא ch.=h. שְׂמֹאל. Targ. Num. XXII, 26; a. e., v. סְמָלָא.—Y. Ned. I, 37a top הרי זו שבועה ש' if one swears 'by my left hand,' it is a binding oath.

שְׂמָאלִיתָא f. (preced.) *the left.* Targ. Y. Deut. XI, 18.

שַׂמְגַּז (prob.) pr. n. pl. *Shamgaz;* חלא ש' Sh. vinegar, a very pungent vinegar used as a restorative. Ab. Zar. 12b (Ms. M. שמגן). Gitt. 70a Ar. (ed. שמגז).—[Sabb. 67a כש' ed. (Ms. M. בְּשֵׂם מוריגן; Ms. O. בשם מריגז, v. מוֹרִיגָן.]

שַׁמְגַּר (b. h.) pr. n. m. *Shamgar,* one of the Judges of Israel. Ruth R. to I, 1. Tanḥ. Aḥărê 12; a. e.

שָׁמַד (b. h. *Hif.*; cmp. שמם, שמת) *to be waste.*

Pi. שִׁימֵּד [*to destroy,*] *to persecute; to force to apostasy.* Gen. R. s. 82 ואם לאו הרי אני מְשַׁמֵּד אתכם and if you cannot answer, I will force you to forswear your religion; Yalk. Is. 263 אֲשַׁמִּיד (Hif.).—Part. pass. מְשׁוּמָּד *converted to heathenism,* q. v.

Hif. הִשְׁמִיד 1) *to destroy.* Esth. R. to III, 6 אני אמרתי להשמידם ... I (the Lord) intended to destroy them, and, as it were, could not ..., and thou wilt destroy, slay &c.? Ib. to III, 12; a. e.—2) *to force to apostasy,* v. supra.

Nithpa. נִשְׁתַּמֵּד 1) *to be destroyed, cut off.* Yalk. Lev. 558

Digitized by Google

דואג נ' מיעולם וכ' Doeg was cut off from this and from the other world; (Tanḥ. M'tsor'a 2 נשתרש).—2) *to apostatize.* Y. Gitt. VII, beg. 48c. Y. Hor. I, 45d bot. Y. Succ. V, end, 55c שנשתמדה וכ' ... מרים Miriam ... who renounced her religion, and married a Roman officer; Tosef. ib. IV, 28d; Bab. ib. 56b Ms. M. (ed. שחכירה דחה).

שְׁמַד ch. same.

Pa. **שִׁמֵּד** *to force to apostasy.* Y. Shebi. IV, 35a bot. לא מיחכוון מְשַׁמְּדָתְכוֹן he has no intention to make you abandon your religion (to persecute you for your religion's sake), but only to collect taxes &c.; Y. Snh. III, 21b top משמדתחון (corr. acc.). Ib. לא אחכוון מְשַׁמְּדָתְחוֹן וכ' he had no intention to force them to violate their religious laws, but merely wanted to eat fresh bread; Y. Shebi. l. c. מְשַׁמְּדָתְחוֹן.

Ithpa. **אִשְׁתַּמַּד** *to renounce one's religion, apostatize.* Targ. O. Ex. XII, 43 (h. text בן נכר).—Kidd. 72a שמיתינהו ואִשְׁתַּמַּדוּ ... R. A. excommunicated them, and they renounced Judaism.

שְׁמָד m. (preced.) [*attempt at destruction,*] *religious persecution.* Tosef. Ab. Zar. V (VI), 6 בי מיסריאות ... שעת חש' אע"פ שיבר חש' וכ' altars which gentiles have put up at a time of religious persecution are forbidden (as to the use of the materials) even after the persecution is over; Y. ib. V, 45a top; Bab. ib. 54a Ms. M. (ed. בשעת הגזירה). Tosef. Sabb. XV (XVI), 17 במה דברים אמורים שלא בשעת חש' אבל בשעת חש' וכ' this (that one may violate religious laws to save his life) is said only when there is no general religious persecution, but during a persecution one must give up his life even for the least essential law; Snh. 74a Ms. M. (ed. גזירת המלכות). Cant. R. to II, 5 שלפי חש', v. שְׁלָהָ; Sabb. 60a Ms. M. (ed. הגזרה); a. fr.—*Pl.* שְׁמָדִין. Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 40) אם ראית ... גזור עליו ש' וכ' when thou (Esau-Rome) seest thy brother (Jacob) cast off the yoke of the Law, decree persecutions over him, and thou shalt have power over him. Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 שכמה ש' גזרו עלינו ברומי for they decreed many persecutions over us in her (Rome's) days; a. e.

שְׁמָדָה, שְׁמָדָא ch. same. Ḥull. 101b ש' הוא דהוה וכ' Ms. M. it was a time of persecution (when Jews were forbidden to observe their festive days), and they sent word from there (Palestine) that this year's Day of Atonement should be observed on a Sabbath day. Gen. R. s. 79 היו טמירין ... ביובא דש' were hidden in a cave for thirteen years during the (Hadrianic) persecution; Koh. R. to X, 8. Y. Ḥag. II, 77b top בשעת שׁוּמְדָא; a. e.

שַׁמְדוֹן pr. n. (preced.) *Sh'madon,* name of a demon. Gen. R. s. 36 שידא ש' (not שמר'; Ar. אשמדון; cmp. אַשְׁמְדַאי); Yalk. ib. 61.

שָׁמָה, v. שָׁם.

שַׁמָּה f. (b. h.; שָׁמֵם) *desolation.* M. Kat. 17a Ms. M., v. שַׁמְּתָא.

שְׁמַהְתָּא, שְׁמַדְתָּא, v. שְׁמָא.

שְׁמוּאֵל (b. h.) *Samuel,* 1) S. the prophet. Ber. 10b כש' הרמתי as Samuel the Ramathite (who declined all offers of hospitality). Naz. 5a. Sabb. 55b sq. כל האומר בני ש' חטאו וכ' whoever says that the sons of S. sinned, errs. Gen. R. s. 85 בבית דינו של ש' in Samuel's court of justice; a. fr.—2) ש' חקטן S. the Little, a Tannai. Ber. 28b שמד ש' הק' וכ' Samuel the Little arose and arranged it (the benediction concerning the Minim, v. מִין III). Y. Hor. III, end, 48c; Y. Sot. IX, 24b. Snh. 11a. Ab. IV, 19; a. e.—3) *Samuel,* the Babylonian, contemporary of Rab, and founder of the college of Nehardea. Keth. 43b (surnamed *Shaḳud*); Y. ib. IV, 28b bot. (*Shoḳed*). Y. Taan. IV, 68a ש' ואילן וכ' S. and those of the house of Shila &c. B. Mets. 85b, v. יַרְדִּינָאָה. R. Hash. 20b. Snh. 17b; Shebu. 47a, v. רַב II. Sabb. 53a, v. אַרְיוֹךְ; a. v. fr.—4) name of several Amoraim. Y. Snh. II, 20b top ש' חזקן. Sot. 10b ש' סבא.—Y. Kil. II, 28a; ib. IV, 29c; a. fr.—S. bar Naḥmani or Naḥman. Y. Ter. VIII, end, 46c. Ber. l. c.; a. fr.—S. bar Imi or Ammi. Y. Kidd. III, 63d bot. Sot. l. c.; a. fr.; and several others. V. Fr. M'bo, p. 125a, sq.

שְׁמוּדַע, v. אִשְׁתְּמוֹדַע I.

שְׁמוּט, v. שִׁימּוּט.

שָׁמוּט m. (שָׁמַט) *nimble, long and thin.* Tosef. Bekh. V, 1; Bekh. 43b ציארו שקוט ושׁ' one whose neck is sunk (very short), or *shamuṭ,* expl. דאריך ושׁ' long and nimble.

שְׁמוּטָא ch. same.—*Pl.* שְׁמוּטֵי. Keth. 60b הי לח בני ש' will have children with long necks.

שָׁמוּ', שְׁמוּטָא m. (preced.) *long stretched,* name of a species of *locusts.* Targ. I Kings VIII, 37 (ed. Wil. שְׁבוּ'; h. text חסיל); Targ. II Chr. VI, 28. Targ. Joel I, 4.—[Targ. Ez. XXIII, 20 שְׁמוּטָא, read with ed. Lag. שבוטא; v. Kimḥi a. l.]

שְׁמוֹן, Y. Orl. I, 61a bot., v. שְׁמָא.

שְׁמוֹנָה, שְׁמוֹנָת, v. שְׁמֹנֶה.

שְׁמוּעַ, v. שִׁימּוּעַ.

שַׁמּוּעַ (b. h.) pr. n. m. *Shammua,* father of R. Eleazar. Yeb. 62b. Erub. 53a; a. fr.

שָׁמוּעַ m. (שָׁמַע) = מִשְׁמַע, *sense, understanding.* Y. Snh. X, 29b bot. (ref. to Ps. LX, 9) מנשה כְּשָׁמוּעוֹ Manasseh is to be taken in its ordinary sense (as referring to king Manasseh; (Num. R. s. 14 beg. כמשמעו). Y. Yoma II, end, 40a כל ששמועו מרובה ושבועו וכ' wherever a Biblical text may be understood as comprising a larger or a smaller number, you must adopt the smaller number; Sifra M'tsor'a, Zab., ch. VII, Par. 5 (Tosaf. to Succ. 5b quotes שבשמעו).

שְׁמוּעָא, שְׁמוּ', v. שְׁמוּעְתָּא, a. שָׁמַע ch.

שָׁמוּעָא m. (שָׁמַע) 1) *listening, attentive.* Targ. Prov. XXI, 28 (some ed. שָׁמוּעְתָּא).—2) *one that surrenders himself to the enemy, deserter.*—*Pl.* שָׁמוּעָיֵא. Targ. II Kings XXV, 11; Targ. Jer. LII, 15 Kimḥi (ed. שְׁמִיעָיֵא; h. text הנבלים).—3) *reporter of a tradition.*—*Pl.* שָׁמוּעִין. Y. Ber. V, 9b bot.

Digitized by Google

לא בגין ... ש' וכ' not because you are two reporters (is this the adopted law), but because of &c.

שְׁמוּעָה, v. preced.

שְׁמוּעָה f. (b. h.; שָׁמַע) 1) *report, news.* R. Hash. 3ª (ref. to Num. XXI, 1) מה ש' שמע וכ' what was the report he heard? He heard that Aaron was dead. Ib. 18ᵇ שבו באת ש' וכ' on it (the fifth of Tebeth) came the report to the captivity that the city was taken (Ez. XXXIII, 21); עשו יום ש' וכ' they observed mourning on the day they heard the news, as they would have done on the day when the Temple was burnt. Keth. 62ª דבית חמקדש ש' the news of the destruction of the Temple. M. Kat. 20ᵇ, a. fr. ש' רחוקה the news of the death of a relative received after thirty days from the time of death; ש' קרובה news received within thirty days. Snh. 110ª; a. fr.—*Pl.* שְׁמוּעוֹת. Ber. IX, 2, v. בְּשׂוֹרָה. M. Kat. 26ª הרעות ש' bad news; a. v. fr.—2) *tradition, traditional decision, legal discussion* (הֲלָכָה). Ib. 23ª ואימרים ש' וחגרה וכ' אין you must not speak of legal subjects or homiletical interpretations in the house of mourning. Snh. 88ª מפי השׁ' הוא אומר if he says, I gave my decision on the basis of a tradition, opp. כך הוא בעיני it is my own opinion. Eduy. V, 7 עמדתי בשְׁמוּעָתִי ... I stood by my tradition, and they by theirs. Erub. 64ª כל האומר ש' זו וכ' he who says, this traditional decision is good, the other is not &c. Men. 18ª כמדומה אני שלא כיוונו שְׁמוּעָתֵינוּ וכ' it seems to me that until now our traditions did not correspond; Tosef. Zeb. II, 17 שמועתן (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* as ab. Ḥag. 14ª גבור בעל ש' 'a mighty man' (Is. III, 2) that means a man knowing many legal traditions.—[שְׁמוּעְתָּא in Chald. dict., v. next w.]

שְׁמוּעְתָּא ch. same, 1) *hearing.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 1, v. שְׁמִיעָא.—2) *report, news.* Targ. I Sam. II, 24. Targ. Ps. CXII, 7; a. fr.—3) (also h. form שְׁמוּעָה) *tradition, traditional decision, law.* Y. Succ. I, 52ᵇ עבירד ... ר' חייא לה ש' וכ' R. Ḥ. ... decided the matter by referring to a tradition &c. Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top ולא ידעינן אם בן ש' we do not know whether he quoted a tradition (of Amoraim) or a Mishnah. Y. Peah III, 17ᵈ top כן וכ' ש' the traditional law is this: he that &c. Y. Gitt. IX, beg. 50ª רובא מתניתא ש' the traditional law goes farther than the Mishnah. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top מרח דש' the authority for that tradition; (Y. Snh. I, 18ᶜ bot. דשמעתא); a. fr.—*Pl.* שְׁמוּעָתָן. Targ. Cant. V, 10 שמועיין חדתין ed. Lag. (ed. Vien. שְׁמוּעִין).—Y. Ter. VIII, 45ᵈ top מרי ש' בעל שמועות=בעל שמועות, v. preced.

שְׁמוּר, v. שִׁימּוּר.

שְׁמוּרַת, v. שְׁמִירָה II.

שְׁמוּשָׁא, שְׁמוּשׁ, v. sub שׁימ׳.

שַׁמְתָּי, שַׁמְתִּי m. (v. שַׁמְתָּא) *one that is under the ban* and cannot be quoted as an authority. Nidd. 7ᵇ בחייו ... דר' אליעזר ש' חייא וכ' why did he not reinstate the practice in agreement with R. Eliezer's opinion in his (R. Eliezer's) life-time? Because R. El. was under the ban, and it was thought, if we act according to his opinion in one thing, we (people) might do so in other things, and out of respect for R. El. we should be unable to interfere &c. Sabb. 130ᵇ חזרא דר' אל' ש' וכ' first of all, R. El. being under the ban dare not be quoted as an authority, and secondly one against many &c. Y. Bets. I, 60ᶜ top ור' ליעזר לא ש' חוא but is not R. Liezer under the ban? (how can you quote him as an authority?); Y. Ter. V, 43ᶜ bot.

שַׁמּוּתִית, v. שַׁחֲמוּדִית.

שַׁמְזוּג, v. עַמְמוּגַי.

שָׂמַח (b. h.) *to be merry, rejoice.* Meg. 13ᵇ ש' שמחה גדולה he rejoiced exceedingly. M. Kat. 18ᵇ ... וש' ראה he saw others do wrong and rejoiced over it; a. fr.

Pi. שִׂמֵּחַ *to make glad, cheer.* B. Bath. 10ᵇ יְשַׂמֵּחַ את אשתו בדבר מצוה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) let him make his wife cheerful by means of a good deed. R. Hash. 6ᵇ אשה בעלה מְשַׂמְּחָהּ as to a woman's festive joy, her husband must rejoice her (with dresses &c.); Kidd. 34ᵇ. Pes. 109ª חייב אדם לְשַׂמֵּחַ וכ' man is bound to gladden his children and the members of his household on the festival; במה מְשַׂמְּחָם wherewith should he gladden them? Keth. 8ª (in marriage benedictions) מְשַׂמֵּחַ ציון בבניה who gladdens Zion through (restoring to her) her children; משמח חתן וכלה who gladdens bridegroom and bride; מש' חתן עם חכלה who gladdens the bridegroom with the bride; שִׂמַּחְתָּ ... כשִׂמַּחְתָּ וכ' mayest thou gladden the beloved friends, as thou didst gladden thy creature (Adam) &c.; a. fr.

שָׂמֵחַ m. (b. h.; preced.) *bright, joyful, joyous.* Kidd. 66ª חיה ש' שמחה וכ' he rejoiced greatly (prepared a great festival), and invited &c. Ber. 5ª, v. עָצֵב. Ib. 9ᵇ אדם וש' במצות ... he is a great man and glad when he can do good. Meg. 10ᵇ אין חקב"ח ש' וכ' the Lord does not rejoice over the downfall of the wicked; a. v. fr.—*Pl.* שְׂמֵחִים, שְׂמֵחִין, שְׂמֵי'. Sabb. 145ᵇ, v. מוֹעֵד. Yoma 21ᵇ עניים ש' עצבין ... the poor are glad (because provisions will be cheap), and the property owners are sorry; B. Bath. 147ª. Cant. R. to I, 10; Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. ש' והיו חרבירים וכ' and the words (of the Law which they quoted at the festive board) were as bright as when they were delivered from Sinai; a. fr.—*Fem.* שְׂמֵחָה, שְׂמֵי'. Pesik. R. s. 20 כשנתן ארץ ש' ושמים בוכין ... when the Lord gave Israel the Law, the earth was glad, and the heavens wept; a. fr.—*Pl.* שְׂמֵחוֹת, שְׂמֵי'. Ib. s. 21 בפנים ש' with a cheerful contenance; a. e.

שִׂמְחָה f. (b. h.; preced.) *joy, rejoicing, festive occasion.* Keth. 8ª (in Chald. dict.) אפושי ש' בעלמא חוא it is merely an extension of the wedding joy (not a new festive occasion). Ib. מברך שחש' במטעי he says the benediction containing the words, 'in whose dwelling there is joy.' Y. B. Bath. IX, 16ᵈ bot. שִׂמְחַת זכר the joy over the birth of a male child. Gen. R. s. 70; M. Kat. 8ᵇ ש' בש', v. עֵרֶב I; a. fr.—Esp. שמחת יום טוב, or ש' *the rejoicing on the festival* (Deut. XVI, 11; 14). B. Hash. 6ᵇ איתה בש' she (woman) is included in the commandment to

Digitized by Google

observe the festival with joy. Ḥag. 6ª תניתיבא ... בש' was not Hannah herself bound to visit the Temple in order to rejoice? Pes. 109ª אין בזמן ... אין ש' אלא בבשר ש' אלא ביין as long as the Temple stood, the festive rejoicing consisted in eating meat (of the peace-offering), ... but now ... the festive celebration consists in partaking of wine; a. fr.—*Pl.* שְׁמָחוֹת. Zeb. 102ª חמש ש' חיתה וכ' Elisheba had five joys (distinctions) more than ordinary daughters of Israel: her brother-in-law (Moses) was king &c.; a. e.—ש' (מסכת) *S'maḥoth*, one of the small treatises of Talmud Babli, euphem. for אבל רבתי, v. אֵבֶל.

שַׁמְחַזַּאי pr. n. *Shamhazzai*, name of a fallen angel. Targ. Y. Gen. VI, 4.—Nidd. 61ª בר ש' חיו ... סיחון Sihon and Og were the sons of Aḥiah son of Sh.

שָׁמַט (b. h.; cmp. מוּט) *to slip*; (act. verb) *to loosen, detach; to carry off, steal.* Num. R. s. 4 20 (ref. to II Sam. VI, 6) למה שָׁמְטוּ why did they slip (turn off)? M. Kat. 24ª שמטו חזירים וכ' swine dragged his body off. Y. Ber. III, 5ª bot., a. e. שׁוֹמֵט וכ', v. קְלַבְּנִטְרִין. Ib. מטה ... שׁוֹמְטָן וריו in the case of a bed the poles of which are movable, one (in mourning) detaches them, and that is sufficient; Y. Ned. VII, end, 40ᶜ שימטו (corr. acc.). B. Mets. 104ª שׁוֹמְטוֹ מעל גבי בניו he may take it (the pledge) from the back of his (the debtor's) sons. Ex. R. s. 43 והם שׁוֹמְטִים וכ', v. טַמְרָאבּוּלִי. Y. Keth. V, 30ᵇ חיתה שׁוֹמֶטֶת עצמה וכ' she slipped away from under him; Sot. 9ᵇ נִשְׁמְטָה (*Nif.*). Gen. R. s. 14 שׁוֹמְטָה, v. צָרַר I. Pesik. R. s. 20 נִשְׁמוֹט אותה let us abandon her (that she may not find her way home); מיד שָׁמְטָתָהּ (not שמוטה) and so they abandoned her. Lev. R. s. 34 וְיָשְׁבוֹט, v. חָלַץ. Gen. R. s. 20 שומט גידין וכ' it (the serpent) draws out fibres (v. גִּיד) and eats them. Midr. Till. to Ps. CXIV (ref. to Deut. IV, 34 גיי (מקרב גוי כאדם שׁשׁוֹמֵט את חטובר וכ' as a man draws an embryo out of its mother's womb. Ib. לבדנו צער לִשָּׁמֵט we learn here that there was pain for the body drawn out (Israel), whence do we learn that it was painful for him that drew out (for the Lord who redeemed them)?; a. fr.—Part. pass. שָׁמוּט; f. שְׁמוּטָה. Ḥull. 54ª ש' ושחוטה וכ' if the trachea was found detached, yet cut through, the animal is *kasher*; שא"א לש' וכ' for it is impossible that a loose trachea should be cut through (therefore the detachment must have taken place after the ritual cutting). Ib. 57ª, a. e. שְׁמוּטַת ירך an animal with a dislocated thigh-bone; שמוטת יד with a dislocated foreleg; a. e.—V. שָׁבוּט.

Nif. נִשְׁמַט *to be detached, slip away.* Midr. Till. l. c., v. supra. Sot. l. c., v. supra. Num. R. s. 1⁹ הר חורב שנלוו נִשְׁמְטָה התרב וכ' it is named mount Horeb, because on it the sword (of judgment) was unsheathed (for crimes); (Yalk. ib. 684 נמשכה; Yalk. Ps. 796 נמתחה). Macc. II, 1, v. קַחַ. Sifra Emor, ch. II, Par. 3 (expl. שרוע, Lev. XXI, 18) שנשתרבבה ירכו (Rabad שנשתרבבה) whose hip is dislocated. Cant. R. to V, 16 (מכני) נשמטה נפשי his soul slipped away (from him), he fainted; a. fr.—[Tosef. ʿUktsin I, 2 (Tbul Yom III) נשמטין, read with ed. Zuck. נִגְמָסִין.]

Pi. שִׁמֵּט 1) *to loosen, pluck*, esp. *to thin* a thicket of reeds. Tosef. Shebi. I, 7; Y. ib. II, 33ᵈ top מְשַׁמְּטִין בקנים you may thin reeds (in the Sabbatical year); ... מקדם ולְשַׁמֵּט וכ' where it is customary to clear vines and to thin reeds before &c.; a. e.—2) *to drag forth.* Pesik. R. s. 17 ומְשַׁמְּטִים הבכורות מבין וכ' and the dogs dragged the dead bodies of the first-born out of the burial caves; Yalk. Ex. 186; a. e.—3) (v. שְׁמִטָּה) *to cause release from debt; to cause cessation of field labor*; (neut. verb) *to come under the law of limitation of the Sabbatical year*; (of the ground) *to rest.* Shebi. X, 1 מברכין מְשַׁמְּטִין את המלוה וכ' the Sabbatical year causes cancellation of (cash) debts, whether verbal or written; אינה משמטת ... הקצה, v. שׂכר שכיר אינו מְשַׁמֵּט a hired man's wages do not come under the law of *sh'mitṭah*; ib. 2 אינן ... הבוסר משמטין (not אינו) if one hands his notes over to the court, they are not subject to the law of limitation; ib. וכל נעשה ב'ד אינן משמטין ... האונס fines for outrage ..., and all obligations arising from legal procedures do not come under the law &c.; ib. 3, v. פְּרוֹזְבּוֹל; [Y. ed. מְשַׁמְּטִים &c. מְשַׁמְּטִין &c. *Hif.* interch. with *Pi.*]. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VII אני אמרתי ... ומשמטים לי אחת וכ' I have told you that you may sow six years, and let the ground rest for me one year, that you may know &c.; עבדי יגלי והיא תְּשַׁמֵּט מאליה כל שמיטים וכ' go ye and be carried into exile, and it (the land) will rest of itself (making up for) all the Sabbatical years &c.; Yalk. Lev. 675 יחיא מְשַׁמְּטִים מאליה עד שתרצה לפני כל שמיטין וכ'. Ab. d'R. N. ch. XXXVIII תיארל ואין אתם משמיטין אותה היא תְּשַׁמֵּט אתכם (ed. Schechter יאי אתם משמטים את הארץ) because you do not let the earth rest, she will abandon you; ירחים שאי אתם משמיטין אותה היא תשמט מאליה (ed. Schechter שאין אתם משמטים) and according to the number of months that you fail to let her rest, she will rest of herself. Gitt. 36ª בזמן שאתה משמט ... משמט כספים when thou art bound to let the ground rest, thou art bound to cancel debts; a. fr.—Snh. 97ª ... כשם שהשביעית משמטת כך חשולם משמט וכ' as the Sabbatical year causes cessation of field work once every seven years, so shall the world rest (be waste) one millennium in every seven millenniums.—4) *to remit a debt.* Gitt. 37ᵇ הבחודד חיב ... יאמר לו משמט אני וכ' if a person pays a debt in the Sabbatical year, he (the creditor) must say, 'I remit' (and have no claim): but if he (the debtor) says, 'nevertheless', he may accept; Sabb. 148ᵇ; Sifré Deut. 112; a. e.—5) *to abandon, send away.* Ab. d'R. N. l. c., v. supra.

Hif. הִשְׁמִיט same, v. supra.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּט *to slide, fall off.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 מִשְׁתַּמְּטוֹת, v. עָלָם.

שִׁמֵּט, שִׁמֵּט ch. same, 1) *to loosen, detach, break loose, take away.* Targ. Y. Lev. XIV, 40 (h. text וְחִלַּץ. Ib. 43. Targ. II Esth. III, 8.—Ned. 48ᵇ דהיה עָמֵּט וכ' who was in the habit of stealing flax balls. B. Bath. 28ᵇ מְשַׁמֵּט הוא דקא שמיט ואכיל he plucks and eats (as the fruits grow, but does not harvest); a. e.—Part. pass. שָׁמִיט; f. שְׁמִיטָא. Gen. R. s. 68 דין מינוח ש' (some ed. שְׁמִיטָה; oth. שְׁמוּטָה Hebraism) one of them had an eye taken out (in a quarrel); Lev. R. s. 8; Tanḥ. Ki Thissa 5 שמיטי (corr. acc.).—2) (neut. verb) *to slip off, glide.* Targ. Y. I Deut. XIX, 5 וְיִשְׁמוֹט (Y. II וְשָׁמֵיט; ed. Vien. וַשְׁמֵיט, corr. acc.).—

Digitized by Google

3) *to be released, rest, lie fallow.* Targ. O. Lev. XXVI, 35 עְשַׁבְעַת ed. Berl. (oth. ed. שְׁמִיטַת; ed. Vien. שְׁמָטָא, read: שְׁמָטַת). Targ. II Chr. XXXVI, 21.—4) *to let rest, leave fallow,* v. infra.

Af. אַשְׁמִיט 1) *to release, remit a debt.* Targ. Deut. XV, 2.—2) *to rest, lie fallow.* Targ. O. Lev. XXVI, 34, sq.; a. e.—3) *to abandon, let lie fallow.* Targ. O. Ex. XXIII, 11 (Y. ed. Vien. תְּשַׁבֵּק, Pe.); a. e.—[Targ. Y. II Deut. XIX, 5, v. supra.]

Pa. שַׁשְׁמֵט 1) *to cause remission of debt.* Gitt. 36ª מדאיריתא דְּלַיְתָא מְשַׁמְּטָא ... דלא משמטא by Biblical law the Sabbatical year brings remission, and how could Hillel ordain that it should not bring remission? Ib.ᵇ דְּתַשַּׁמְּט ... ותקינו וכ׳ and the Rabbis had ordained that it should bring remission as a remembrance of the (Biblical) Sabbatical year; a. e.—2) *to let go, drop, discard.* Tanḥ. Vayishl. 8 [read:] שַׁמְּטֶיהָ discard it (the vow), v. שְׁבָקָא.—3) *to tear off.* B. Kam. 117ª שמטיה וכ׳ v. קוֹטָא.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּט, *Ithpe.* אִשְׁתְּמִיט 1) *to slip off, be dislocated; to break loose.* Targ. Y. Num. XXV, 8. Targ. Y. Lev. XXI, 18 דִּשְׁתַּדְּרִיט יְרִיכֵיהּ (h. text שְׁרוּעַ), v. preced.—Yoma 87ª bot., v. קוֹטָא; a. e.—2) *to relieve one's self; to escape, get rid.* Targ. II Chr. XXI, 8. Targ. Ps. CXLI, 6.—B. Mets. 3ᵇ אִשְׁתַּמּוּטֵי הוּא דקא מישתמיט וכ׳ he tries to get rid of him (for the moment), thinking, when I have the money, I shall pay him. Ib. 17ª; a. e.—B. Bath. 48ᵇ דלא תוח ליה לאישתמוטי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) when he had no way of getting loose (by some subterfuge). Ḥull. 120ª אִשְׁתַּמִּיטַתֵּיהּ מִילְּתָא that which was said in the West escaped his attention. B. Kam. 12ª אִישְׁתַּמְּטִין עוּלָּא Ulla has escaped us (was afraid to oppose me); a. e.

שְׁמַטָּא, v. שְׁמִטָּא.

שְׁמִיטָה, שְׁמִטָּה f. (b. h.; preced.) *release, rest,* esp. *cancellation of debts,* and *rest of the soil,* in the Sabbatical year. M. Kat. 2ᵇ; Gitt. 36ª שְׁבִידַּת קַרְקַע the rest of the soil; שמיטת כספים the cancelling of cash debts. Sifré Deut. 111 הש׳ שאין נוהג וכ׳ (sub. דבר) the law of the Sabbatical year which applies only to Palestine. Ib. בא״י שאת עושה ש׳ in Palestine where you observe the Sabbatical year. Ib. 112 ש׳ משמטת מלוה וכ׳ the Sabbatical year causes cancellation of debts, but the year of the jubilee does not; a. fr.—Ab. V, 9 על שביעית הארץ וכ׳ (Mish. ed. הַשְּׁמִטָּה) for the neglect of the laws concerning land in the Sabbatical year and in the year of the jubilee; Sabb. 33ª השמטת שמטין וכ׳.—*Pl.* שְׁמִטּוֹת, שְׁמִטִּים, שְׁמִטִּין, שְׁמִטִּיתָא, שְׁמִיטִין. M. Kat. l. c.; Gitt. l. c. בשתי ש׳ וכ׳ the text (Deut. XV, 2) speaks of two releases, the release of the land &c., v. supra. R. Hash. I, 1 באחד ... ר״ה לשנים לש׳ וכ׳ the first of Tishri is the New Year for years, for Sabbatical years, and for jubilees. Midr. Till. to Ps. LXXXV ... אם ועשו את הש׳ וכ׳ if they give forth the tithes, and observe the Sabbatical years &c. Sabb. 33ª, v. supra. Ab. d'R. N. ch. XXXVIII, v. שָׁבַת; a. fr.

שְׁמִמוּטִין m. pl. (שָׁמַט) *slips, shoots.* Cant. R. to I, 15; IV, 1 שַׁמְטוּטֵי, v. שַׁבְשׁוּטִין.

שמטי, Tanḥ. Vayishl. 8, read: שַׁמְּטֶיהָ, v. שָׁבַת.

שְׁמִיט, שְׁמִיטָא, שְׁמִיטָה, שְׁמִיטָתָא f. = h. שְׁמִטָּה. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 24. Targ. ib. XV, 1 (Y. ed. Vien. שְׁמִיטָתָא, corr. acc.); a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ᵇ; Y. Ab. Zar. IV, 44ᵇ; a. fr.—*Pl.* שְׁמִיטָתָא, שְׁמִטָּתָא, שְׁמִיטִין. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 24. Targ. Y. Ex. XII, 40 תלתין ש׳ דשנין thirty septennial priods; a. e.

שְׁמַי, v. שַׁמַּאי.

שְׁמֵי, v. שָׁמַיִם, a. next w.

שְׁמַיָּא, שְׁמַיָּה m. pl. = h. שָׁמַיִם, 1) *heaven*; trnsf. *God.* Targ. Gen. I, 1. Targ. Deut. X, 14. Targ. Y. Num. XXV, 19 (XXVI, 1); a. v. fr.—Ber. 58ᵇ שבילי דש׳ (Ms. M. דרקיעא), v. נָהַר I. Ib. 7ᵇ; Keth. 105ᵇ, a. fr. מילי דש׳, v. מִילְּתָא II. Ḥag. 12ᵇ חשוכא קמי ש׳, v. חֲשׁוֹכָא II. Snh. 105ª כלפי ש׳, v. חוּצְפָּא. Y. Ned. XI, end, 42ᵈ, v. רָחִיק II; a. v. fr.—2) *arch, ceiling.* Targ. I Kings VI, 15.—Ber. 48ª, v. טָלָלָא; a. e.

שְׁמִיטָה, שְׁמִטָּה m. 1) = h. שָׁמוּט *nimble, thin.* Bekh. 45ᵇ (expl. קפח, Mish. VII, 6) סניא בארוכא ש׳ it means one disgustingly long and thin.—2) *loose, detached,* v. שָׁבַט.

שְׁמִיטְתָא, שְׁמִטְתָא, v. sub שְׁמִט.

שַׁמַּיי, v. שַׁמַּאי.

שְׁמַיָּא, v. שְׁמַיָּא.

שְׁמִיכָה f. (b. h.; סמך = שמך) *a heavy cover, cloak.* Lev. R. s. 23; Yalk. ib. 585; Yalk. Jud. 44 (explained סוּדָרָא, מְשִׁירְיָא); ib. חזרנו ... שמי כה וכ׳ we went over the whole Bible and could not find *s'mikhah* as the name of a garment, but (it is to be interpreted,) my (God's) name testifies for her that this man did not touch her.

שָׁמַיִם m. du. (b. h.) 1) *heaven*; trnsf. *Heaven, God.* Gen. R. s. 1 הש׳ נבראו תחלה the heaven was first created. Tam. 32ª top מן הש׳ לארץ וכ׳ is it farther from heaven to earth, or from east to west? Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) מְשִׁבֵּי מרום from the high heavens. Ned. XI, 12 (90ᵇ) ש׳ ברוני לבינך heaven is between me and thee (I have an unconquerable aversion to associating with thee, v. Y. ib. 42ᵈ bot., quot. s. v. רָחִיק II; differ. in comment.). R. Hash. 19ª אי ש׳ by Heaven! B. Mets. 37ª לצאת ידי ש׳ to do his duty towards God (v. יָצָא).—Kidd. 40ª, a. e. רע ש׳, v. רַע.—Suh. XI, 5, a. e. בידי ש׳, v. בִּידָה.—ירא ש׳, ירא שְׁ׳, מלכות ש׳ &c., v. respective determinants.

שָׁמִין I m. (v. עָשְׂרִינִי) *Shamin,* a coin, one eighth of an Italian Isar (As). Kidd. 12ª שתי פרוטות לש׳ the Shamin has two P'ruṭahs; Tosef. B. Bath. V, 12 לשמן ed. Zuck. (Var. לשווין, corr. acc.); Y. Kidd. I, 58ᵈ שני פרוטות שמין.—*Pl.* שְׁמִינִין. Kidd. l. c. שני ש׳ להנץ two Shamins make one Hannets (v. חַנָּץ); Tosef. l. c.; Y. Kidd. l. c. שני שמין ניצים (corr. acc.).

שָׁמִין II, **שְׁמִין** m. = h. שָׁמֵן, *fat.* Targ. Y. Gen. XVIII, 8. Ib. 7; v. שְׁבַן.

שְׁמִינִי, v. sub שְׁמֵנ.

Digitized by Google

שמינונית, v. שְׁמִנוֹנִית.

שְׁמִינִי m., **שְׁמִינִית** f. (b. h.; שְׁמֹנֶה) *eighth; one eighth.* Sifra Sh'mini, Milluim, beg. ש' למנין the eighth day in the order of counting (from the initiation of the priests); ש' לחדש the eighth day of the month. Y. Sabb. VIII, 11ᵃ bot.; Y. Pes. X, 37ᶜ bot. חצי שמינית half an eighth (of a Log); a. v. fr.—Esp. שמיני, or ש' של חג *the eighth day of the Succoth festival.* Succ. 47ᵃ אין מברכין זמן בש' של חג we recite the benediction for the entrance of a festival (זְמַן) on the eighth day &c. Ib., a. fr. ש' רגל וכ' the eighth day is a festival for itself; a. fr.—*Pl. fem.* שְׁמִינִיּוֹת. Yalk. Esth. 1048 ארבעים ש' (not שמציות) forty eighths (of a Kab), v. חוֹמֶר.

שָׁמְיַע, v. שְׁמַע I.

שָׁמְיָא m., *pl.* שָׁמְיָיתָא, v. שָׁמוֹתָא.

שָׁמְיָא f.=next w. Targ. Y. I Deut. XXXII, 1 יהב ש' וכ' asoribed hearing to &c. (Y. II שמועתא).

שְׁמִיעָה f. (שָׁמַע) *hearing, listening.* R. Hash. 25ᵇ לא חזא ש' גדולה מראייה hearing (the statement of witnesses) ought not to be of greater legal value than seeing (if the judges themselves have seen the new phase of the moon). Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. תולכין אחר שְׁמִיעַת בת קול you may be guided by what you hear, considering it as a divine voice (it is not a divination practice to be forbidden). Ib. נלך בתר שמיעת בת קול let us be guided by what we shall hear. Cant. R. to II, 3 חקדימו אמנה לש' ישראל ... the Israelites in Egypt advanced belief to hearing (Ex. IV, 31); בסיני ... עשירה לש' at Sinai they advanced doing to hearing (ib. XXIV, 7; Sabb. 88ᵃ, Gitt. 7ᵃ נעשה לנשמע). Nidd. 31ᵃ שמיעת דאוזן the faculty of hearing; a. fr.

שָׁמִיר m. (b. h.; שמר, cmp. סָמַר) [*pointed,*] *thorn; flint, diamond*; (in legend) *shamir,* a worm that cuts stones with its glance. Sot. IX, 12 בטל חש' ... משחרב with the destruction of the Temple the *shamir* ceased to exist. Ib. 48ᵇ; Tosef. ib. XV, 1; Y. ib. IX, 24ᵇ; a. e.

שָׁמִירָא, שָׁמִיר ch. same, 1) *flint.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 13 (h. text חלמיש). Targ. Ps. CXIV, 8. Targ. Job XXVIII, 9.—2) *diamond; shamir.* Targ. Ez. III, 9. Targ. Zech. VII, 12; a. e.—Gitt. 68ᵃ דאייתיה וכ' אינא ש' there is the *shamir* which Moses used for the jewels of the Ephod. Ib.ᵇ ש' ... בעינא I want to build the Temple, and want the *shamir*; a. e.

שְׁמִירָה I f. (שָׁמַר) *watching, guarding.* Y. Maasr. II, 49ᵈ bot. חצר ביח ש' a well-guarded court (= חצר המשתמרת, v. חָצֵר). Y. Sabb. II, 5ᵇ top אינו צריך ש' (omit לירה) is not in need of special guard (against dangers). B. Mets. 42ᵃ; Pes. 31ᵇ, v. פֶּתַח. B. Kam. I, 1 שְׁמִירָתָן עליך thou art bound to guard them. Ib. 2 כל שחבתי בשְׁמִירָתוֹ, v. חוּב h. Ib. 4ᵃ אדם שְׁמִירת גופו עליו הוא a human being is his own guard (the employer has no responsibility for injury done by the employee).—Num. R. s. 4⁴ יש מקידה לש' trust (the root פקד) is used in the sense of guarding (taking charge). Ex. R. s. 25, end של שמירת יום וכ' the son of David comes as a reward for the observance of one Sabbath day; a. fr.—*Pl.* שְׁמִירוֹת. Yalk. Ps. 816 (ref. to שמרות, Ps. LXXVII, 5) כל שְׁמִירוֹתַי בלילה all my watchings (waiting for help) are held by night; Midr. Till. to Ps. l. c. שמרותי (ed. Bub. מידותי, corr. acc.).

שְׁמִירָה II pr. n. f. *Sh'mirah,* wife of Nebuchadnezzar. Lev. R. s. 19, end רב חונא אמר ש' שמה Rab H. says, her name was Sh'mirah; R. A. says, שְׁמִירָמוֹת שמה her name was Sh'miramoth; the Rabbis say שְׁמִירַעַם שמה her name was Sh'mira'am. Yalk. Jer. 309 ד' שדגירו לש' אשיו וכ' (some ed. שְׁמִירַת) until they came to Sh., the wife &c.; Tanḥ. Vayikra 6 שְׁמִוּרַת.

שמירה, Y. Dem. I, 21ᵈ top, v. שׁוּמְרָה.

שמירון, Y. Keth. II, 26ᶜ bot., v. סִרְטִירוֹן.

שְׁמִירַת, שְׁמִירַעַם, שְׁמִירָמוֹת, v. שְׁמִירָה II.

שַׁמִּית, v. שְׁמִיטָה.

שַׁמִּיתָא m. (שְׁמַת) *excommunicated, accursed.* — *Pl.* שַׁמִּיתִין. Targ. Y. Deut. VII, 26. Ib. שַׁמְּתִין, v. שַׁבָּתָא.

שַׁמְכָא m. (cmp. שׁוּם III) *onion.* Keth. 60ᵇ Ar. (ed. כמכא; Alf. שמכי).—*Pl.* שַׁמְכֵי. Sabb. 110ᵇ top ד' פרסאי Persian (large) onions. Arakh. 19ᵃ באתרא דתקלי ש' וכ' where they sell onions by the weight, he (that dedicates the weight of a certain person) can acquit himself of his vow even with onions. Kidd. 52ᵇ, v. מִזְוָא. Snh. 109ᵇ.

שמלאי, Y. Kidd. I, 61ᵈ top, v. שַׁלְבָּאָה.

שַׁמְלַי, שַׁמְלַאי (b. h. שַׂלְמִי) pr. n. m. *Samlai,* name of several Amoraim. [Tradit. pronunc. *Simlai.*] Y. Sabb. I, 3ᵈ; Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ bot. ש' הדרומי; Bab. ib. 36ᵃ ד' לודאה; ib. 37ᵃ (attendant of R. Judah han-Nasi). Pes. 62ᵇ. Ib. 121ᵇ. Y. Shek. IV, 48ᵃ top.—B. Bath. 111ᵃ (Ms. H. שמלא). Y. Meg. I, 72ᶜ bot.; Y. Taan. II, 65ᵈ bot. שמלי; Koh. R. to III, 14, v. בֵּירָא 3; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 127ᵃ.

שִׂמְלָה f. (b. h.) *sheet, cover, garment.* B. Mets. II, 5 (27ᵃ) (ref. to שלמה, Ex. XXII, 8) אף הש' הדיתה בכלל וכ' the case of the garment would have been included (as אַסְוָה), and why is it specified? מה ש' מיוחדת וכ' as the garment is individual property and can be identified by certain marks &c. Mekh. Mishp., s. 13, v. חָרַר; Sifré Deut. 237. Keth. 46ᵃ (ref. to Deut. XXII, 17), v. בָּרַר. Ib. ד' משמע it means the sheet in its real sense. Ib. אישר מה שָׂמוּ לָהּ they spread (the refutation of) what he charged her with. Midr. Till. to Ps. XIX מה ש' חזאת what is this sheet (curtain) made of?; Yalk. ib. 672 מה דרא ש' זו. Ḥag. 14ᵃ (ref. to Is. III, 6) [read:] דמדים ... מחכסין בהם כש' ישנן וכ' (v. Rabb. D. S. a. l.) things with which people cover themselves as with a garment (faith in divine protection, differ. in Rashi) are in thy possession; Sabb. 119ᵇ; Yalk. Is. 261; Yalk. Jer. 275; a. e.—Midr. Sam. ch. XX שמלתם, read: שבול', v. שִׁיבּוֹלֶת.]—V. שַׂלְמָה.

Digitized by Google

שָׁמַם (b. h.) [*to stand still,*] *to be astonished; to be waste.* Tosef. Sot. XV, 10 ונמצא ישראל ש' וזרע וכ' and as a consequence Israel will be laid waste, and the seed of Abraham cease. Y. Bets. II, 61c top פעם ... ומצא אותה שׁוֹמֶמֶת once he entered the Temple court and found it deserted; שהשרישו ... ישמו בתיהם (or ישמו) deserted be the homes of those who caused the house of our God to be laid waste; Y. Ḥag. II, 78a bot. שהדישמו. Cant. R. to V, 5 ראה המדינה שוממת he (Cyrus) saw that the country was ruined. Y. Ber. IV, 8a החרוסה וחשוממה destroyed and deserted. Meg. III, 3 (ref. to Lev. XXVI, 31) ... קדושתן שׁוֹמֶמֶת (Y. ed. שׁוֹמְמִין) they remain holy, even when they lie in ruins. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שָׁמְמָה עלי נפשי my soul within me is waste (mourns); a. fr.

Pi. שִׁמֵּם *to lay waste, ruin; to confound.* Yalk. Prov. 959 אם זכה משמחו ואם לאו מְשַׁמְּמוֹ if a man is good, it (dreaming of wine) means joy to him, if not, it means confounding.—Part. pass. מְשׁוּמָּם; f. מְשׁוּמֶּמֶת. Tosef. Keth. VII, 10 מש' הוא (ed. Zuck. שעמומית) she (my daughter) is confused in her mind; v. שַׁעֲמוּמִית, שַׁעֲמֻמִּים.

Hif. הֵשַׁם same. Gen. R. s. 26 (play on אנשי חשם, Gen. VI, 4) שהשרימו את חטולם ושהושמו ... שרשום they confounded the world, and they were ruined (driven) out of the world, and caused the world to be laid waste. Y. Bets. l. c.; Y. Ḥag. l. c., v. supra.

Nif. נָשַׁם, *Hof.* הוּשַׁם *to be laid waste, ruined.* Gen. R. l. c., v. supra. Sot. IX, 15; Cant. R. to II, 13 והגבלן יְשׁוֹם, v. גָּבַל. Y. Bets. l. c.; Y. Ḥag. l. c., v. supra.

Hithpol. הִשְׁתּוֹמֵם 1) *to be astounded.* Gen. R. s. 4, end (expl. שׁמֵּם) שהבריות מְשַׁתּוֹמְמִים ... של אש הן של מים הן men wonder at them, (asking) are they of fire? are they of water?—2) *to be waste, ruined.* Kidd. 66a והיה העולם מְשׁתּוֹמֵם וכ' and the (Jewish) world was ruined (demoralized), until Simon b. Sh. came and restored the Law &c. Sabb. 33a והדרכים מְשׁתּוֹמְמִין and the roads are desolate; a. e.

שְׁמַם ch. same.

Ithpa. אִשְׁתְּמַם 1) *to be desolate.* Targ. Lam. IV, 5.—2) *to be confounded, mad.* Targ. I Sam. XXI, 14 (h. text ויתחלל).

Ithpol. אִשְׁתּוֹמֵם *to be perplexed.* Ḥull. 21a כשהיה חרא א' (fr. Dan. IV, 16) he was perplexed for a moment (knew not what to answer).

שַׁמָּם m. (preced.) *confounded, demented.*—*Pl.* שַׁמָּמִין. Cant. R. to IV, 7.

שְׁמָמָה f. (b. h.; preced. wds.) *waste, desolation.* M. Kat. 17a, v. שַׁמְמָתָא.—*Pl.* שְׁמָמוֹת, constr. שִׁמְמוֹת. Cant. R. to III, 4 (ref. to Is. XXI, 1) דרך ש' מדבר בא he (Nebuchadnezzar) came by the way of the deserts of the wilderness. Lam. R. introd., end (in an obscure passage) מש' הארץ from the deserts of the land.

שְׁמָמִית, שְׁמָמִיתָא, שְׁמָמִירָא, שְׁ' v. סְמָמִית, סְמָמִירָא.

שָׁמַן I (b. h.) [*to be smooth,*] *to be fat.*

Hif. הִשְׁמִין *to grow fat, improve.* Y. B. Kam. IX, beg. 6d גזל כחושה והִשְׁמִירָנָּה if he took forcibly a lean animal, and it grew fat (in his possession); Tosef. ib. VII, 17; Bab. ib. 65a; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּן *to become smooth, bright; to glisten.* Gen. R. s. 34 כל שהוא ... הרא מִשְׁתַּמֶּנֶת the more he beats it (the flax), the more it will glisten; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 654.

Pi. שִׁמֵּן 1) (denom. of שֶׁמֶן) *to oil.* Men. 23a קומץ שׁשִׁמְּנוֹ וכ' ... the handful of the sinner's meal-offering on which he (the priest) put oil, ... has become unfit for the altar; Yalk. Lev. 474.—2) *to smooth, level;* ש' בין *to compromise to average.* B. Mets. 87a ... השוכר מְשַׁמְּנִין ביניהם if one hires a laborer, saying, I will pay you as much as one or two of the inhabitants of the place get: he may pay him the lowest wages ...; the scholars say, you compromise between them, i. e. you make him pay the average wages. B. Bath. VII, 4 ... האומר משמנין בינירם וכ' if one says to his neighbor, I sell thee one-half of my field (and one part is better than the other), we compromise between them, i. e. the field is divided into two portions of equal value, but the purchaser must take whichever portion the seller may assign to him; חציה בדרום ... משמנין וכ' if he says, I sell thee half of the field on the south side, we compromise between them, and he gets his portion on the south side; expl. ib. 107b משמנין לדמי ... 'we compromise' means according to value. Bekh. II, 6, sq. משמנין ביניהם we compromise between them, i. e. the priest takes the inferior of the twin animals, and the difference in value remains under litigation; expl. ib. 18a מהו משמנין שומן ירא ביניהן *m'shamm'nin* means, the fat one (the difference of value) remains to be decided &c., v. שׁוּמָן.

שְׁמַן ch. same.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּן *to grow fat.* Gen. R. s. 28 אמר ליה זיל ואש' ... ומִשְׁתַּמַּן וכ' he said to the bird, go and grow fat, and come again, and it went and grew fat, and came again; Yalk. Zeph. 566.

שָׁמֵן II m., שְׁמֵנָה, שְׁמֵ' f. (b. h.; preced.) *fat, rich.* Keth. 61a בשר ש' fat meat. Pes. 42a. Ḥull. 45b גדי שמן Rashi (ed. גדי שמינה, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) a fat kid. Y. B. Kam. IX, beg. 6d וחכחישה וכ' גזל ש' if he took by force a fat animal, and it became lean &c., v. שׁוּמָן; a. fr.—*Pl.* שְׁמֵנִים, שְׁמֵ', שְׁמֵנוֹת; שְׁמֵ'. Gen. R. s. 66 דגים ש' יתיר מדאי exceedingly fat fish. Num. R. s. 16 12 אם אם ש' ... whether its fruits are light or rich; ib. אם של ש' ... צונמא, v. צוֹנֶם; Tanḥ. Sh'laḥ 6; a. fr.

שִׁמְנָא m. (preced. wds.) 1) *cream.* Targ. O. Gen. XVIII, 8 ש' דגובנין (Y. לוואי שֶׁמֶן; h. text חמאה). Targ. Ps. LV, 22 (h. text מחמאות).—2) *fat.* Targ. Is. XXX, 23. Targ. Y. Gen. XVIII, 7 שְׁמֶן.—V. שׁוּמְנָא.

שֶׁמֶן m. (b. h.; preced. wds.) *oil, fat.* Sabb. II, 1 ש' שרפה oil of T'rumah which is condemned to be burnt on account of contamination; ש' קיק, v. קִיק. Ib. 2 ש' דגים fish-oil; ש' אגוזים nut-oil &c. Ib. 17b שִׁמְנָן their oil,

Digitized by Google

manufactured by gentiles; Ab. Zar. 36a. Ib. ש' רב יהודה וכ' as to gentiles' oil, R. Judah and his court voted on it and permitted it. Pes. 83b; Ḥull. 91a; 92b שַׁמְנוֹ the fat surrounding the nervus ischiadicus, v. שׁוּמָן; a. fr.—עֵץ ש' *pine-wood*, v. עֵץ.—*Pl.* שְׁמָנִים, שְׁמָנִין. Sabb. II, 2 מתירין בכל חש' allow all kinds of oil to be used for Sabbath lights. Ib. 23a כל חש' יפין וכ' all oils are good for ink, but olive oil is the best. Y. Bicc. I, 64b top; a. fr.

שִׁמְעוֹן pr. n. m. *Shimmon*, v. שִׁמְעוֹן.

שְׁמֵינָא, שְׁמֵי' c. (v. שָׁמִין II) *fat, rich.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 20 (ed. Vien. שְׁמֵירְנָא); a. e.—Lam. R. to III, 20, v. חֲשִׁיךְ II. B. Bath. 22a בשרא ש' fat meat; a. fr.—*Pl.* שְׁמֵי', שְׁמַנֵּי, שְׁמַנַּיָּא, שְׁמַנִּין. Targ. Y. I Gen. l. c. Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 14, v. לְוָאֵי. Targ. I Sam. XV, 9 (ed. Wil. שַׁמֵּי); a. fr.—Targ. Gen. IV, 4 משמיניהן ed. Berl. (ed. Vien. מִשַּׁמְנָנְהוֹן; ed. Lsb. משמניני).—Gen. R. s. 22 (interpret. מחלבהן, Gen. IV, 4) מן שַׁמַּנַּיְהוֹן from the fat among them; Yalk. ib. 35; Y. Meg. I, 72b bot. מן שְׁמַנַּיי; Num. R. s. 13, beg.; Lev. R. s. 9; Cant. R. to IV, 16. Yalk. Gen. 115; Gen. R. s. 67 (ref. to משמני, Gen. XXVII, 39) מן ש' דארעא of the fat (the rulers or the rich men) of the land. Ib. [read:] מן תן מתעבדא ארעא שמינא דעבדא שמינין מן טלא wherefrom does the earth become rich so that it begets rich men? From the dew; a. fr.

שְׁמָנָה, v. שְׁמֹן II.

שְׁמוֹנֶה f., **שְׁמֹנָה** m., **שְׁמֹנֶ'** (b. h.) *eight.* Kidd. 30a, v. פָּסוּק. Men. 30a פסוקים שבתורה ש' the last eight verses of the Pentateuch. Yoma VII, 5 כהן ... בש' כלים וכ' the high priest officiates in eight garments, and the common priest in four. Gen. R. s. 98 (play on שמנה, Gen. XLIX, 20) שהוא מעמיד בגדי ש' he (Asher) raises those who wear eight garments (marrying his dowered daughters into priestly families); a. v. fr.—ש' עשרה *eighteen.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) ש' ע' שנה היתה בת וכ' for eighteen years in succession a voice came forth to Nebuchadnezzar &c.; a. fr.—Esp. ש' עשרה (with or sub. ברכות; abbrev. ש"ע) *the eighteen benedictions of the daily prayer* (תפלה). Ber. IV, 3 בכל יום ... ש"ע וכ' on every ordinary day one must recite the eighteen benedictions &c.; מצין ש"ע an abstract of the eighteen &c. Tosef. ib. III, 25 ש"ע ... כנגד ש' ע' חזכרות וכ' the eighteen benedictions ... correspond to the eighteen invocations of the Divine Name in *habu* &c. (Ps. XXIX); Ber. 28b. Ib.; Meg. 17b הסדיר ש"ע וכ', v. סָדַר. Ab. V, 21, v. חוּפָּה; a. fr.—*Pl.* שְׁמוֹנִים, שְׁמֹנִי' *eighty.* Kidd. l. c. Ab. l. c. בן ש' at the age of eighty years; a. fr.

שַׁמְנוּנִית f. (שָׁמַן) *fatty, oily substance.* Y. Meg. I, 71a כדי להעביר ש' וכ' in order to remove the fat from it (the knife); Y. Bets. III, end, 62b שמינ' (corr. acc.); Bab. ib. 28a שַׁמְנוּנִיתָהּ. Y. Pes. II, 29c בשיש בהן ש' when there is fat in them. Ḥull. 111a top Rashi, v. next w.; a. e.

שַׁמְנוּנִיתָא ch. same, *fat.* Targ. Y. Gen. XLV, 18.—Ḥull. 111a top משום ש' on account of the fat (in the liver which is communicated to the substance boiled with it).

שְׁמָנִי *my name*, v. שְׁמָא. Ḥull. 51a (v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

שִׁמְנִים, v. שְׁמִינָה.

שִׁמְנִין or **שִׁמְנִין,** *pl.* of שְׁמִין I.

שַׁמְנִינֵי m. pl. (שָׁמַן) *fat animals.* Targ. O. Gen. IV, 4 ed. Lsb., v. שְׁמַנָּא.

שָׁמַע (b. h.) [*to be still,*] *to hear, listen, obey; to understand.* R. Hash. IV, 2 כל עיר ... ושומעת וכ' every township near Jerusalem from where you can see (the city) and hear (the Shofar) &c. Ib. 21b ... ש שישמעו מקודש until they heard from the mouth of the court *m'ḳuddash* (v. קָדַשׁ). Snh. 90a שָׁמַע לו listen to him (obey the prophet's command); אל תִּשְׁמַע לו listen not to him. Keth. 5b אם יִשְׁמַע וכ' if a man hears an improper word &c., v. שָׁמָה II. Ber. 13a the text (Deut. VI, 4) says 'hear' (or 'understand'), בכל לשון שאתה שומע recite the Sh'm'a in whatever language you understand. R. Hash. III, 7 אם קול if he heard the sound of a Shofar; ואם קול ש' חברה, v. חֶבְרָה. Y. Hor. I, 46a top נותנין לו שהות עד שישמע we allow him time enough that he may have heard (the decision of the other court), opp. to עד שישמע (not שישמע) (he is not guilty) until he has really heard it; a. v. fr.

Hif. הִשְׁמִיעַ 1) *to cause to hear; to announce.* Ber. l. c. הַשְׁמַע let thy ears hear what thou utterest &c. Ib. לא ה' לאזנו if he read the Sh'm'a inaudibly to himself. R. Hash. 28b עד שיתכוין שומע ומשמיע until he that hears (the Shofar) and he that causes to hear (that blows) have the intention to perform a religious act. Shek. I, 1 מַשְׁמִיעִין (Y. ed. מְשַׁמְּעִין, *Pi.*) על השקלים וכ' public announcement is made concerning the contribution of the half-Shekels &c.; a. fr.—2) (sub. עצמו) *to show one's self obedient, be persuaded, surrender*, v. *Nif.*

Pi. שִׁמַּע 1) *to announce*, v. supra. Y. Shek. I, beg. 45c; Y. Meg. I, 71a.—2) *to assemble* for mourning services, *invite.* Snh. 47a חלינו לכבודו לְשַׁמֵּעַ עליו וכ' if burial is postponed for the honor of the dead, to assemble the surrounding townships for his funeral, to bring on lamenting women &c.

Nif. נִשְׁמַע 1) *to be heard; to be listened to, be obeyed.* Ber. 6a אין תפלה ... נִשְׁמַעַת וכ' man's prayer is heard only in the house of prayer. Y. ib. V, end, 9b שֶׁנִּשְׁמְעָה תפלתו that his prayer will be heard (his petition be granted). Erub. 18b כל בית שֶׁנִּשְׁמָעִין וכ' a house in which the words of the Law are heard by night will never be destroyed. Yeb. 65b דבר חִשְׁמַע וכ' ... כשם as well as it is proper to say a thing that has been heard (to mention one's authority), so it is proper not to say a thing that has not been heard (for which you cannot cite your authority); a. fr.—2) *to show one's self willing; to submit to authority*; (of woman) *to surrender.* R. Hash. 25b אשרי הדור שהגדולים נִשְׁמָעִים וכ' blessed the generation in which the superiors (in wisdom) submit to the authority of their inferiors, and how much more when inferiors acknowledge the authority of their superiors!—Snh. 82a חָשְׁמִינִי לי (ed.

Digitized by Google

(הַשְׁמִיעֵנִי לִי) surrender thyself to me; לא תִשְׁמְעֵנִי אלא וכ' surrender thyself only to a prominent man among them; Sifré Num. 131; ib. רצונך שאֶשְׁמַע לך המר וכ' if thou desirest me to surrender myself to thee, renounce the law of Moses; Yalk. ib. 771. Y. Succ. V, 55b top נִשְׁמָעוֹת ללגיונותי וכ' ... if you will surrender to my legions, I will not put you to death. Snh. 93a הַשְׁמִיעִי אל וכ' surrender thyself to Zedekiah; a. fr.

שְׁמַע I ch. same. Targ. Gen. XXVII, 5. Targ. Ex. XVIII, 1. Targ. Job IV, 16; a. v. fr.—Part. pass. שְׁמִיעַ; f. שְׁמִיעָא. Targ. Ps. XXIX, 3, sq. Targ. II Chr. VII, 12; a. fr.—Y. Ter. X, 47b bot. אנא מה דשמיתי ואינון מה דשמעון I report what I have heard, and they, what they have heard. Sabb. 46b שָׁמְעִינָן לירח לר"ש וכ' חא have we not heard what R. S. says &c.? Y. Sot. VII, beg. 21b, v. אַלְנִיקְמֵי; a. v. fr.—שמיע ל־ he has heard, *he knows of.* Erub. 9b ור"י מי לא ש' ליה חא but has R. J. not heard that (does he not know that Boraitha of R. Ḥiya)? ש' ליה ולא סבר (v. Rabb. D. S. a. l.) he knows of it, but does not accept it. Ib. 10a, a. fr. לא ש' לי חא שמעתתא this tradition is not known to me. Pes. 34a מידי ש' לך בהא do you know anything about this (hălakhah)?; a. v. fr.—Esp. שמע מ־ *to understand from, to infer, prove.* Ab. Zar. 72b, a. fr. ש' מינה וכ' (abbrev. ש"מ) deduce from this that &c. Ib. שָׁמַעְתָּ מינה וכ' wilt thou conclude from this that &c.? Ib., a. fr. אלא מהא ליכא למִשְׁמַע מינה but (the conclusion is,) you can derive nothing from this.—Ib., a. fr. תא שמע (abbrev. ת"ש; v. אָתָא) come and learn, i. e. derive it from the following. Sabb. 13b ... ש"מ ואלו ת"ש תנן ש"מ I will prove it (from this Tosefta): 'you must not ..., and those are some of the halakhoth &c.', which proves that the right version is '*and* those': it stands proved. Y. M. Kat. III, 83a top נִשְׁמְעִינְהוּ מן הדא let us prove it from this; a. v. fr.

Pa. שִׁמֵּעַ 1) *to make music; to sing*, v. *Af.*—2) (v. שִׁמֵּשׁ) *to minister to, be an attendant of.* Ber. 41b ... מאן וְנִשַׁמְּעִינָךְ would that we had iron feet, that we could always wait on thee! Meg. 28b ניחא לי דאֲשַׁמְּעֵיהּ למר (Ms. M. דאשתמש ליה למר, v. Rabb. D. S. a. l.) it gives me pleasure to be your servant; a. e.

Af. אַשְׁמַע 1) *to cause to hear, cause to be heard, announce, proclaim.* Targ. Deut. IV, 36. Targ. Is. LII, 7. Targ. Ps. XXVI, 7; a. fr.—Esp. (interch. with *Pa.*) *to make music, play; to be a musician.* Targ. I Sam. XXIX, 5 (Ms. *Pa.*). Targ. I Chr. XV, 16. Ib. XVI, 42 מַשְׁמְעָיָא ed. Lag. (ed. Rahmer משמעיראת, Var. מַשְׁמְעָיָה; h. text מְשַׁמְּרִים) *musicians.* Targ. Ps. CL, 5 דמְשַׁמְּעִין לבדוהא Ms. (ed. Lag. דמשמעין בלחודיהון; ed. Wil. a. oth. דשמעין בלחודיהון, corr. acc.). Ib. דמַשְׁ ביבבא (Ms. Pa.).—2) *to give to understand; to teach, prove.* Ber. 2a ... קא מַשְׁמַע לן וכ' מילתא (the Tannai in using such an expression) wants to teach us something by the way: when do the priests eat &c.; ורמשמע לן וכ' (abbrev. קמ"ל) and it is this he teaches us, that the sacrifice of atonement is not indispensable &c. Ib. 4b ... קמ"ל דחובת לאפוקי in opposition to the opinion that the evening prayer is optional, he gives us to understand that it is obligatory. Sabb. 19a ... קמ"ל מהו דתימא you may have thought (that the cases are different, because) this devolves upon him, and the other does not, therefore he teaches us (that they are the same). Ib. 108a מאי קמ"ל what does he teach us (is it not a matter of course)? Ber. 21a sq. דאי אַשְׁמְעִינָן וכ', v. צְרִיךְ; a. v. fr.—Part. pass. מְשָׁמָע *a) understood.* Yeb. 102b מ' תכי ומ' תכי it may be understood thus (it may mean, 'to take off'), and may be understood thus (it may mean, 'to strengthen'); a. fr.—2) *inferred, proved; evidence.* Sabb. 84b מאי מ' how is this proved (from the verse quoted)? Erub. 65a מאי מ' וכ' what evidence is there &c.?, v. פּוּק. Ib. מָשְׁמְעֵי, v. infra; a. fr.—V. מַשְׁמָע.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּמַע 1) *to be heard, let one's self be heard.* Targ. Gen. XLV, 16. Targ. Job XXXVII, 4 Ms. (ed. ישמע). Targ. Ps. LXXVII, 19; a. fr.—Snh. 95b (prov.) אגב אורחך ... א' on thy road let thy enemy hear from thee, i.e. take revenge when occasion offers. R. Hash. 27a ... לא מְשָׁתַּמְּעֵי ... תרתי two different sounds produced simultaneously by the same person are not distinctly perceived, but if produced by two persons, they are. Erub. l. c. מכדי קראי מָשְׁתַּמְּעֵי בין למר וכ' Ms. M. (ed. משמעי, v. Rabb. D. S. a. l. note) since verses may be quoted in favor of the one as well as of the other, what is the practical difference between them?; a. fr.—2) *to make one's self subservient, obey; to surrender to the enemy, desert.* Targ. II Kings XXV, 11 (h. text נפלו). Ib. VII, 4. Targ. Ps. XVIII, 45; II Sam. XXII, 45; a. fr.

שְׁמַע II m. (v. Deut. VI, 4) *Sh'm'a, the confession of faith* in the morning and evening prayers (recitation of Deut. VI, 4-9; XI, 13-21; Num. XVI, 37-41). Targ. Y. I Num. XXV, 6. Targ. II Esth. III, 8.—Ber. I, 1 מאימתי קורין את ש' וכ' from what time of the day may we read the Sh'm'a of the evening prayer? Ib. II, 2 (13a) למה קדמה (פרשת) ש' וכ' why does the reading of the section of Sh'm'a (Deut. VI, 4-9) precede that of *v'hayah* (ib. XI, 13-21)? Ib. בין שניה לש' ובין ש' וכ' between the second benediction and Sh'm'a (the first section), and between Sh'm'a and *v'hayah* &c.; a. fr.—קריאת ש' (abbr. ק"ש), v. קְרִיאָה. Ib. 2a ק"ש דשכיבה the recitation of Sh'm'a at bed-time. Num. R. s. 20 20 ... ושופרין ק"ש וכ' עומדין they rise from their sleep like lions, and hasten to read the Sh'm'a, and proclaim the kingship of the Lord &c. Ib. בק"ש משומרי וכ' ... והוא and with the recital of the Sh'm'a he is handed over from the guards of the day to those of the night. Ber. 4b אע"פ שקרא אדם ק"ש וכ' although one has read the Sh. in synagogue, it is proper to recite it again on going to bed. Ib. 5a ואם לאו יקרא ק"ש ... אם if he conquers it (the evil thought), it is well, and if not, let him read the Sh.; a. v. fr.

שְׁמַע m. (b. h.; שָׁמַע) 1) *report, fame.* Deut. R. s. 1, end שומעים שְׁמַעְכֶם וכ' ... הרו the nations heard of your fame and were afraid; a. e.—2)=מִשְׁמָע *understanding, meaning.* Sifré Num. 142 (ref. to Num. XXVIII, 3) כִּשְׁמָעוֹ וכ' (trad. pronunc. בְּשָׁמָעוֹ) according to its literal meaning, two each day.

שִׁמְעָא, שֵׁמַע ch. same, *report, fame.* Targ. Gen.

Digitized by Google

XXIX, 13. Targ. Ps. XVIII, 45; II Sam. XXII, 45 ed. Lag. (oth. שְׁמוּעַ, שְׁמוּעַ). Targ. Josh. VI, 27 שְׁמַעְיָה (some ed. שְׁמַ׳); a. e.

שַׁמָּעָא m. (preced. wds.) *servant, attendant,* esp. *the disciple ministering to the master.* Ber. 62ª לשַׁמָּעֵיהּ ... א״ל R. Z. said to his attendant; R. Hash. 33ᵇ. Pes. 103ᵇ ש׳ מדעתיה וכ׳ my attendant did it of his own accord; a. fr.

שִׁמְעוֹן (b. h.) pr. n. m. *Simeon, Simon,* 1) the son of Jacob; the tribe of Simeon. Gen. R. s. 71 שִׁמְעוֹן שׁוֹמֵעַ בקול וכ׳ Simeon (listener), listening to the voice of his father in heaven. Num. R. s. 2 ⁷ פטדה ש׳ the jewel in the high priest's breastplate for the tribe of S. was a topaz. Ib. s. 13 ¹⁹ נשיא ש׳ the prince of the tribe of S.; a. fr.—2) ש׳ הצדיק *Simon the Just,* a high priest. Yoma 69ª כיון שראה לש׳ חצ׳ וכ׳ when he (Alexander the Great) saw Simon the Just, he alighted from his chariot &c. Ab. I, 2 ש׳ חצ׳ חירת וכ׳ Simon the Just was one of the last members of the Great Assembly; a. fr.—3) name of several Tannaim, esp. *a*) S. son of Hillel. Sabb. 15ª.—*b*) R. S. son of the Sagan. Shek. VIII, 5. Keth. II, 8; a. e.—*c*) S. ben Sheṭaḥ, chief of the Pharisees under Alexander Jannai. Hag. II, 2. Tosef. Keth. XII, 1. Kidd. 66ª; a. fr.—*d*) R. S. ben Gamliel I (abbrev. רשב״ג) Ker. I, 7. Succ. 53ª; Tosef. ib. IV, 4. Ab. Zar. 20ª; (Y. ib. I, 40ª bot.; Y. Ber. IX, 13ᵇ bot. רבן גמליאל); a. e.—*e*) Rabban S. ben Gamliel II. Hor. 13ᵇ. Keth. 77ª, a. fr. כל מקום ששנה רשב״ג וכ׳ wherever R. S. b. G. is cited in the Mishnah, his opinion is the adopted law. Ib. VII, 9; a. v. fr.—*f*) ר׳ ש׳ ברבי R. S. son of R. Judah han-Nasi (B'ribbi). Ib. 103ᵇ. Ber. 13ᵇ; a. fr.—בן זומא ש׳, v. זוֹמָא II.—ש׳ בן עזאי, v. עַזַּאי; a. many other Tannaim; v. Fr. Darkhé, Additamenta, p. 64-67.—4) name of several Amoraim, esp. *a*) R. S. bar Abba (Ba, Va), in Babli שֶׁבָּא. Y. Sabb. VII, 8ª bot.; Bab. ib. 61ª. Y. Ber. V, 9ᵇ bot.; Bab. ib. 33ª; a. fr.—*b*) R. S. b. Lakish (abbrev. ר״ל, רשב״ל, a. ריש לקיש). Keth. 54ᵇ. Gitt. 47ª. Y. Yeb. VIII, 9ᵈ bot.; a. v. fr., v. לָקִישׁ I; a. other Amoraim; v. Fr. M'bo p. 127ª-130ª.

שִׁמְעִי (b. h.) pr. n. m. *Shimei,* 1) son of Gera the Benjamite, who insulted David on his flight. Ber. 8ª. Koh. R. to VII, 15. Meg. 12ᵇ; a. e.—2) brother of Onias, the founder of the Temple of Onias (v. חוֹנִיו). Men. 109ᵇ.

שְׁמַעְיָה, שְׁמַעְיָא (b. h.) pr. n. m. *Shemaiah,* colleague of Abṭalion (v. אַבְטַלְיוֹן). Pes. 66ª. Ab. I, 10. Yoma 71ᵇ. Gitt. 57ᵇ; a. fr.

שְׁמַעְתָּא, שִׁמְעָתָא f. (v. שְׁמוּעָה) *report, tradition, traditional law; outcome of a discussion, decision.* Targ. I Chr. XI, 11 (ed. Rahmer שמעת, corr. acc.). Ib. II, 55.—Erub. 9ᵇ; Kidd. 50ᵇ, a. e. ומוחבינן אִשְׁמַעֲתִין but we must bring evidence against the tradition which we just cited; Ber. 33ª אשמעתיה (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note 70). Sot. 21ª דסלקא ליה ש׳ וכ׳ a scholar whose final conclusions agree with the adopted practice. Snh. 38ᵇ ר״מ ... תילתא ש׳ וכ׳ R. Meir used to divide his lectures into three parts, one part devoted to legal discussion, one to homily (v. אַגָּדָה), and one to parables. Ber. 6ᵇ אגרא ד׳ סבר׳ the merit of studying traditions lies in the reasoning thereon; a. v. fr.—*Pl.* שָׁמַעְתָּא, שִׁמְעָתָא. Nidd. 14ª שִׁמְעָתְתַיהּ, v. חָדַד; Keth. 62ᵇ שִׁמְעָתְתַיהּ. Erub. 65ª מדודין שָׁמְעָתָךְ thou hast thy traditions always ready. Ber. 42ª ליה הילכתא ככל חני ש׳ וכ׳ the adopted practice is not in agreement with all these traditions &c.; a. fr.

שֶׁמֶץ m. (b. h.; Shaf. of מצץ, מזץ, מצה; v. Targ. Job IV, 12; XXVI, 14) [*chaff,*] 1) *particle, atom.* Sabb. 119ᵇ אפי׳ יש בו ש׳ של ע״א וכ׳ even if there be some idolatry in him, he will be forgiven.—2) (cmp. מוּם) *blemish, suspicion.* Kidd. 71ᵇ ש׳ פסול וכ׳ אם ראית ... when thou seest two men quarrel with each other, there is some blemish of descent in one of them, and heaven does not allow them to become attached to each other. Pes. 3ᵇ ומצאו בו ש׳ פסול and they found in him a blemish of descent, contrad. to שחין (v. שְׁחִין I); Meg. 25ᵇ (Treat. Sof'rim ch. IX, 11 ינמצא ממזר); a. e.

שִׁימְ, שִׁמְצָא ch. same, *slight suspicion* of idolatrous manipulation of wine (v. נֶסֶךְ). Ab. Zar. 31ᵇ תבירא משום ש׳ וכ׳ wine (he refused to drink) because of a suspicion, but why did he refuse beer? משום ש׳ דש׳ because of a suspicion of a suspicion (it might be suspected to be wine).—V. next w.

שִׁי, שִׁמְצָה f. (b. h.; preced. wds.) *blemish, disgrace.* Lev. R. s. 20 דבר של ש׳ (some ed. שמצא) something disgraceful, v. זִימְרָא.

שמצירות, Yalk. Esth. 1048, read: שְׁמִינִיּוֹת, v. שְׁמִינִי (v. תּוּמָן).

שָׁמַר (b. h.) [*to be still,*] *to watch, guard, wait; to observe; to keep.* Snh. 63ᵇ לא ... שְׁמוֹר לי וכ׳ one should not say to his neighbor, wait for me at such and such an idolatrous statue (or temple). B. Mets. 58ª ... השוכר לִשְׁמוֹר את וכ׳ if one hires a workingman to guard a cow, a child &c. Sabb. 118ᵇ אלמלי שָׁמְרוּ ישראל וכ׳ if Israel had observed the first Sabbath &c.; a v. fr.—Part. pass. שָׁמוּר; f. שְׁמוּרָה &c. Ib. XXII, 4 בשביל שיחא ש׳ ... תיתבין you may put a dish into the well that it be kept (cool); a. e.

Pi. שִׁמֵּר 1) same. Ib. 118ᵇ אילמלי מְשַׁמְּרִין ישראל וכ׳ if Israel would observe two Sabbaths as they ought do, they would at once be redeemed. Keth. 62ᵇ עגידה ד׳ לשוא שְׁמִירָה the poor woman has in vain waited (for her husband). Ab. Zar. IV, 11 ... יושב ומְשַׁמֵּר וכ׳ אין the watchman (guarding wine against idolatrous defilement) need not sit and watch &c. Y. Kidd. I, 58ᵈ top דמקום משמר וכ׳ God has watched, and such a case has never occurred. Y. M. Kat. III, 82ᶜ שבעה ... שי׳ הקב״ה the Lord observed the seven days of mourning for his world (before the flood, ref. to Gen. VII, 10); a. fr.—2) (denom. of שְׁמָרִים) *to clear wine from lees, filter, strain* (v. מְסַנֶּנֶת). Sabb. 138ª שי׳ חייב וכ׳ if one filtered wine (on the Sabbath), he is bound to bring a sin-offering; Y. ib. XX, 17ᶜ; VII, 10ᵇ, a. e. המשמר חייב שום בורר he who filters is guilty &c., v. בָּרַר. Ib. חמשמר יין למטן וכ׳ when one filters, the wine

Digitized by Google

goes down, and the lees remain above (in the filter); a. fr.—Bab. ib. 146[b] מקום חעשוי לְשַׁמֵּר a place in the keg where a hole has been made for the purpose of letting the wine off, clear of lees (and has been closed again; Ar. s. v. חזק; Rashi: where the hole has been closed in order to *preserve* the flavor).—*Part. pass.* מְשׁוּמָּר *a) guarded.* Pes. 109[b] (ref. to שמרים, Ex. XII, 42) ליל חמש׳ ובא מן החדיקין a night which is for all time guarded against dangers (v. מַזִּיק); B. Hash. 11[b].—*b) kept, preserved, designated.* Ib. ליל חמש׳ ובא מששת וכ׳ a night which has been designated for redemption since the six days of creation. Snh. 99[a]; Ber. 34[b] יין המש׳ וכ׳, v. עָנָב; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּר 1) *to be on one's guard, be observant.* Mekh. Bo, s. 14 (ref. to שמרים, v. supra) מגיד ... צריכין להשתמר בו this intimates that all Israelites must be careful in it (to observe its ceremonies); Yalk. Ex. 210; Tanḥ. Bo 9.—2) *to be guarded.* B. Mets. 11[a] התמשתמרת, v. תָּצַר. Erub. 54[b] מְשׁתַּמֵּר ... אם ראשון if the fowler breaks the wings of each bird as he catches it, it is kept (from flying off) &c. Men. 99[b] כל המשמר ... נשמתו משתמרת who guards the Law (takes care not to forget it), his soul is guarded; a. e.

Nif. נִשְׁמַר same, *to be on one's guard.* Ib. כל מקום שנאמר הִשָּׁמֶר פן יאל וכ׳ wherever the Scripture has the words, 'be on thy guard, lest', or 'be on thy guard that not', it is a prohibitive law; ib. השמר ופן וכ׳ 'be on thy guard' and 'lest' make two prohibitions. Ib. 36[b] השמר דלאו *hishshamer* followed by a negative is a prohibitory law; השמר דעשה עשה *hishshamer* connected with a positive order, is a positive command (v. עָשָׂה).—[Tanḥ. Vayḥi 13 ומשמיריו, v. שָׁפַר.]

שְׁמַר ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּמַּר, v. סְמַד II. Targ. Is. VII, 4 some ed.

שֶׁמֶר m., *pl.* **שְׁמָרִים** (b. h.), **שְׁמָרִין** (preced.) *sediment, lees.* Sabb. 146[b] שניקבה למטה מן הש׳ when the jug has a hole below the line of the lees. B. Bath. 96[b] שְׁמֵרֵי יין wine lees. Ib. טעם יין ... ש׳ lees which have a taste (or flavor) of wine. B. Mets. IV, 11 שְׁמָרָיו ... אין מערבין שכרי you dare not mix wine lees (left of one jug) with wine, but you may give the purchaser the lees belonging to the wine sold; a. fr.

שְׁמָרָא ch. same. Targ. Jer. XLVIII, 11.—*Pl.* שְׁמָרַיָּא. Yalk. Jer. 321 ישתי ש׳ דכולהו דורי (not שאריא) and he (Zedekiah) had to drink the dregs of all those generations (had to suffer for all the sins of &c.).

שַׁמְרַאי, v. שַׁמְרַי.

שמרון, Gen. R. s. 36 some ed., v. שָׁמְדוֹן.

שׁוֹמְרוֹן, ש׳ (b. h.) *Samaria*, city and district. Esth. R. to I, 2. Tanḥ. Vayesheb 2 כשגלו ישראל מש׳ ... בש׳ וכ׳ when the Israelites were exiled from Samaria, Sennaherib sent his servants and settled them in S. to raise taxes for the kings. Num. R. s. 10[3] (ref. to Am. VI, 2) זה ציון וש׳ 'these kingdoms' refers to Zion and Samaria (Judah and Israel); a. fr.

שׁוֹמְרוֹנָאָה, v. שַׁמְרַי.

שׁוֹמְרוֹנִי m. (b. h.) *Samaritan.*—*Pl.* שׁוֹמְרוֹנִים. Tanḥ. Vayesheb 2 באו עליהן הש׳ למלחמה the Samaritans went to war with them; נקראו ש׳ ... וכי ש׳ היו were they Samaritans? were they not Cuthæans? But they are called Samaritans from the city of Samaria; Yalk. Kings 234; a. e.

שמרותי, Midr. Till. to Ps. LXXVII, 5, v. שְׁמִירָה I.

שׁוֹמְרוֹנָאָה, שִׁמְרַאי, שַׁמְרַי = h. שֹׁמְרוֹנִי. Gen. R. s. 32; s. 81; a. e.—*Pl.* שַׁמְרָיֵא, שַׁמְרָיֵי, שׁוֹמְרוֹנָאֵי. Targ. II Kings XVII, 29.—Gen. R. s. 94 (ref. to שֹׁמְרוֹן, Gen. XLVI, 13) אילין ש׳ this refers to the (Jewish) inhabitants of Samaria. Y. Shebi. IV, 35[a] חד משמר; Y. Snh. III, 21[b] top חד משומד, read: מְשָׁמְרָיֵא, v. הָאַסְכֵּד.

שָׁמְרַיִן = h. שֹׁמְרוֹן. Y. Ab. Zar. V, 44[d] קריה דש׳ the city of Shomron. Ib. I, 39[c] [read:] כפלחין חדא ... מש׳ חוא the garrison of Cæsarea, because the majority of them came from Samaria, are considered as worshipping observers (of the Calendæ and Saturnalia); v., however, סוּגַי.

שמרין, Gen. R. s. 36 some ed., v. שָׁמְדוֹן.

שָׁמַרְקְעִין, שָׁמַרְקְעִים m. pl. *truffles* (Löw, Aram. Pfl., p. 303); a species of *very acrid onions* (Maim.). Uktsin III, 2.

שָׁמַשׁ, *Pi.* **שִׁימֵשׁ** (Shaf. of מוש, משש) 1) [*to handle, be busy,*] *to minister, officiate.* Yoma VII, 5 כהן גדול מְשַׁמֵּשׁ וכ׳ the high priest officiates in eight garments, and the common priests in four. Y. ib. 44[b] bot. מפני מה אינו משמש וכ׳ why does he not officiate (on the Day of Atonement) dressed in gold? Lev. R. s. 21 מקדש ראשון ע״י שמשו בו וכ׳ during the first Temple, because they ministered in faithfulness, only eighteen high priests officiated in it. Yoma 47[a] תחתיו ש׳ officiated in his place. Ib. וכולן שמשו בכהונה וכ׳ and all of them performed the functions of high priesthood. Y. Sot. IX, 24[a] אלו שימשו פרנסין the former served in an administrative capacity (not merely as scholars). Tanḥ. Bo 4 חשך ואפלה שמשו ... ולא עתידין לְשַׁמֵּשׁ 'darkness and mist' served (as divine agents) in Egypt, but 'void and waste' never served, and never shall serve; Yalk. Is. 360. Gen. R. s. 33, end לא שמשו מזלות וכ׳ the planets did not perform their functions during all the twelve months (of the flood); שמשו אלא ... ניכר they did act, only that their mark was not recognizable. Y. Yoma III, 41[a] top ... חמשה הסגן משמש the Sagan had five functions to perform. Tam. V, 5 מְשַׁמְּשָׁת ... שלשה it served three purposes. Midd. I, 6 ומה היו מְשַׁמְּשׁוֹת and what were they used for? R. Hash. 3[a] כי משמש וכ׳ *ki* serves for four meanings &c., v. הֵילְמָא I; a. fr.—Euphem. מטחו ש׳, or only ש׳ *to perform the marital duty*; in gen. *to couple* (also of animals). Nidd. 17[a]. Ib. II, 1. Bekh. 8[a]; Gen. R. s. 20; a. fr.—Mikv. VIII, 4 שְׁמָשָׁה את ביתה, v. בַּיִת.—Ned. II, 1 קונם שאיני

Digitized by Google

מְיַיבְמָתָךְ I vow that I will not have intercourse with thee. Ib. 15b; Keth. 71b מְיַיבְמָתוֹ she must allow him marital intercourse; a. fr. — 2) (denom. of שַׁמָּשׁ) *to attend, serve, wait upon.* Ab. I, 3 הֶוֵי מְשַׁמְּשִׁין את הרב, v. עֶבֶד. Sabb. 32b זוכה ומשמשין לו וכ' he will live to see himself waited upon by two thousand . . . servants. Kidd. 32b מצינו גדול מבני שש' we find that a greater man than he waited (upon his guests); Yalk. Ex. 229; a. fr.—Esp. (of students) *to be in attendance upon a scholar* as a disciple. Ber. 47b אפי' ולא ש' תלמידי וכ' ... even if one has studied the Bible and the Mishnah, but has failed to wait upon scholars, he is considered an *'am haarets* (v. אָרֶץ). Sot. 47b שלא שִׁימְּשׁוּ כל צורכן who did not wait upon scholars sufficiently. Y. Sabb. X, 12c bot. שֶׁמְּשַׁמְּתִּי את אבא וכ', v. יִשְׁיבָה. Ib. III, 6a (in Chald. dict.) ולא שי', v. סָבוּרָא; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּשׁ, *Nithpa.* נִשְׁתַּמֵּשׁ (with ב) *to be handled, be used for*; (of persons) *to make use of, be waited upon.* Snh. 48b נ' בחן קידש אסור להִשְׁתַּמֵּשׁ בחן חול having once been used for a sacred purpose, it is forbidden to use them for a secular purpose. B. Mets. 84b . . . כלי שנ' יִשְׁתַּמֵּשׁ בו חול shall a vessel that has been used for a sacred purpose, be used for a profane purpose (i. e. shall I marry one inferior to my first husband)? Midr. Till. to Ps. CXIX, 134 כלי שנ' בו מלך וכ' a vessel which the king has used &c., v. סָנָן. Ḥull. 60b שישתמשו בכתר אחד, v. פֶּתֶר. Koh. R. to II, 5 . . . מְשַׁתַּמֵּשׁ ברוחות וכ' Solomon made use of the spirits, and he sent to India &c. Ber. 52b אסור לחשחמש בשמש וכ' you must not be waited upon by an ignorant waiter. Gen. R. s. 37; Yalk. ib. 62 שהיו מְשַׁתַּמְּשִׁין ברוח"ק (not מְשַׁמְּשִׁין) who made use of (acted under) holy inspiration; a. fr.

שַׁמֵּשׁ, *Pa.* שַׁמֵּשׁ same, *to minister, wait upon.* Targ. Gen. XVIII, 8. Targ. I Kings I, 2; 4. Targ. I Sam. I, 3. Targ. Ex. XXVIII, 1; a. fr.—Part. pass. מְשַׁמֵּשׁ. Targ. Koh. X, 6 בש' באצלחותא וכ' (not מְשַׁמֵּשׁ) enjoying happiness from above.—Ab. Zar. 10b אנטונינוס שַׁמֵּשִׁיה לרבי Antoninus waited upon (entertained) Rabbi; a. e.—Trns*f. to couple.* Targ. Y. Lev. XV, 18; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּמֵּשׁ *to make use of.* Ab. I, 13 וּרְיִשְׁתַּמֵּשׁ בתגא חלף he who makes use of the crown (of the Law) goes to ruin. Meg. 16a לאו . . . לְאִשְׁתַּמּוּשֵׁי במני וכ' it is unbecoming to make use of royal garments in such a condition; a. e.

שַׁמָּשׁ m. (preced.) *attendant, servant, waiter.* Pes. VII, 13 כשהש' עומד וכ' when the waiter (at a Passover meal of two parties) rises to serve the wine. Ber. 52b, v. שָׁמַשׁ; a. fr.—Snh. 59b תבל על ש' גדול וכ' woe for the great servant (the most useful instrument of comfort) that was lost to the world! for if the serpent had not been cursed &c.—Euphem. *membrum virile.* Nidd. 11b. Ib. 41b; a. fr.—*Pl.* שַׁמָּשִׁין. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 10; R. Hash. 24b (ref. to Ex. XX, 23) לא תעשון כדמות שַׁמָּשַׁי you shall not make an image like any of my servants (angels, Ḥayoth &c.) that are in attendance before me on high. Ib. שבמדור העליון ש' the servants of the higher dwelling (angels, Ḥayoth &c.); שבמדור התחתון of the lower dwelling (sun, moon &c.); a. e.

שֶׁמֶשׁ c. (b. h.; preced.; v. Gen. I, 16 לממשלת וכ', a. Targ. Y. ib. I, 18; cmp. R. Hash. 24b, quot. in preced.) *sun.* Taan. 8b בשבת וכ' ש' sunshine on the Sabbath is a charity to the poor (who are cheered by it). Pes. 2a זריחת ש' וכ', v. זְרִיחָה. Mekh. Mishp., s. 13 (ref. to Ex. XXII, 2) וכי חש' עליו וכ' did the sun shine on him alone? but (it means,) as the sun signifies peace to the world, so in this case, if it is sure that he has come in peace (without murderous intentions) &c. Gen. R. s. 58, beg. עד שלא ישקיע חקב"ה שִׁמְשׁוֹ וכ' before the Lord causes the sun of one righteous man to set, he causes the sun of another to rise. Cant. R. to I, 6 שֶׁחֲמָתָּה של ע"ז, v. שְׁחָמָה; a. fr.—*Pl.* שְׁמָשׁוֹת.—בין הש' (abbrev. בה"ש) [*between the two services*, between the rulership of the day and that of the night,] *at twilight.* Sabb. 34b איזהו בה"ש . . . כל זמן שפני מזרח וכ' what time of the day is called *ben-hash-sh'mashoth*? From the time that the sun sets (and) as long as the eastern horizon is red (from the reflex); בה"ש . . . חכסיף when the lower horizon is pale, but the upper horizon is not, it is still *ben-hash-sh'mashoth* &c.; Y. Ber. I, 2b bot. Ib. בה"ש כחרוב עין, v. חֲרוּב. Ab. V, 6 בה"ש . . . עשרה ten things were created on the Sabbath eve at twilight; a. fr.

שִׁי', שִׁמְשָׁא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. I, 16. Targ. Y. II ib. XLIX, 27. Targ. Num. XXV, 4; a. fr.—B. Bath. 84a, v. סוּמַקְתִּי. Sabb. 129a ניגני בש' let him lie in the sun. Ib. דמעלי ביה ש', v. מַעֲלֵי. Gen. R. s. 68 (ref. to Gen. XXVIII, 11) ששמע קולן . . . אתא ש' אתא ש' he heard the angels say . . ., the sun has come (Jacob, with ref. to Gen. XXXVII, 9); a. fr.—*Pl.* שִׁמְשָׁתָא, שִׁמְשַׁיָּא, שִׁמְשַׁי.—בי' בי' (בין, בי) *at twilight* (v. preced.). Targ. Y. I Gen. XLIX, 27. Targ. Ex. XII, 6 (h. text בין הערבים); a. fr.—Esp. בי שמשי, *pl.* בי שמשי (sub. דמעלי שבתא) *Friday evening, Sabbath eve.* Keth. 103a כל בי שמשי דתי וכ' every Sabbath eve he used to come home; הדא בי שמשא וכ' one Friday evening a neighbor came &c. Ber. 43b בקדושא דבי ש' by partaking of the wine at the Ḳiddush (v. קִדּוּשׁ) on Friday night; a. fr.—2) (cmp. חַמָּה) *fever.* Gitt. 67b ש' diurnal fever; בת חלתא יומי בת תלתא יומי tertiary fever; עתיקתא chronic fever; a. e.—*Pl.* שְׁמָשִׁין *red, inflammation.* Esth. R. introd. to II, 1 (R. Azariah) transl. חבלות צרעת, Prov. XXIII, 29) דעינין ש' inflammation of the eyes; Lev. R. s. 12 שמשמין; (Yalk. Prov. 960 סמקן).

שַׁמְשָׁא c. = h. שַׁחַשׁ. Targ. Y. II Ex. XXXIII, 11 (v. מְשׁוּחְשָׁנָא). Targ. Ez. XXIII, 20 ed. Lag. (oth. ed. שחושא, corr. acc.) *prostitute.*—Y. Taan. II, beg. 65a כל מאן דלא מטא ש' וכ' let him to whom the sexton has not come (to put ashes on his head) take ashes and put &c. Y. Keth. IV, 28d bot. לא כסתברא אגרין ליה ש' . . . דהוא ש' does it not stand to reason that they (the children to whom their father has assigned his property) must hire an attendant for him? So also must they give him a wife (if he desires it), and were it merely as his attendant; a. e.—*Pl.* שַׁמְשִׁין, שַׁמְשַׁיָּא; f. שַׁמְשָׁן. Targ. Is. VI, 2 כ' קדישין (h. text שרפים עמדים). Targ. Ps. XXIX, 9. Ib. CXXXVII, 6 שַׁמְשָׁי (not שַׁמְשַׁי) my servants (the angels). Targ. I Sam. VIII, 13 (h. text רקחות); a. e.

Digitized by Google

שִׁמְשׁוֹךְ, v. next art.

שִׁמְשׁוּם, v. שׁוּמְשׁוּם.

שִׁמְשׁוֹן (b. h.) pr. n. m. *Samson.* Sot. I, 8 ש' הלך וכ' S. followed his eyes, therefore they put his eyes out. B. Bath. 91a, v. תַּשְׁלֻמוּנִי; a. fr.—Naz. I, 2 תרוני כש' וכ' if one says, I will be like S., like Manoah's son &c. Ib., a. fr. מזר ש', v. נָזִיר. Ib. מה בין ... לנזיר ש' what is the difference between a Nazarite for life and a Nazarite like S.? Y. ib. 51b תרדין אינון כינויי ש' what are the substitutes for Shimshon (in a Nazarite vow)? שמשוך שמשור שמשוץ *shimshokh, shimshor, shimshots.*

שִׁמְשׁוֹר, שִׁמְשׁוּץ, v. preced.

שִׁמְשַׁי (Ezra IV, 8, a. e.) pr. n. m. *Shimshai*, a scribe of the Samaritan colony; (in legend) a scribe at the court of Ahasuerus. Targ. II Esth. VI, 1.—Meg. 15b sq. (ref. to Esth. VI, 2) מלמד שש' מוחק וכ' this intimates that Sh. had erased (the record in favor of Mordecai), and Gabriel wrote it over. Yalk. Esth. 1045 המן ... הוא ש' הסופר כלימר ש' בנו וכ' Haman the wicked, that is Sh. the scribe, that is to say, Sh. the son of Haman; Esth. R. introd.; a. e.

שִׁמְשָׁא, v. שִׁמְשָׁן.

שִׁמְשָׁן, v. שׁוּמְשׁוּף.

שָׁמַת (cmp. שׁמם) *to be still, desolate.*—Denom. שַׁמְתָּא.

Pa. שַׁמֵּית (denom. of שַׁמְתָּא) *to excommunicate, accurse.* M. Kat. 16a מנלן דמְשַׁמְּתִינַן whence do we derive the authority to excommunicate (persons refusing to obey the summons of the court)? Ib.; Shebu. 36a שַׁמְּתִיד וכ', v. שַׁרְמוֹרָא. M. Kat. l. c. תנהו בי תלתא דמְשַׁמְּתֵי לא אתו וכ' Ms. M. (ed. דשַׁמְּתוּ) when a court of three has declared a ban, another court of three cannot raise it. Ib. 17a ברישא מְשַׁמֵּית וכ' first he banned himself, and then him (the guilty scholar); a. fr.—Part. pass. (h. form) מְשׁוּמָּת. Sabb. 67a (in an incantation) ליטא חבור ומש' cursed, broken, and banned.

שַׁמְתָּא, שַׁמָּתָא, שַׁמָּתָא f. (preced.) [*desolation,*] 1) *curse, ban.* Targ. Y. Gen. XLII, 37. Targ. Y. Num. XXI, 24. Targ. Cant. II, 16.—M. Kat. 17a מאי ש' what is (the etymology of) *shamta?* Rab said שֵׁם מִיתָה there is death; Samuel said, שְׁמָמָה יהיה (Ms. M. שַׁמָּה); Ar. שם רחמא, read: שמה תהא) he shall be (be thou) a desolation. Ib. לידחוי תאי גברא כש' that man (thou) be excommunicated. Ib. 16a לא חל ש' עליה וכ' (masc.) the ban has not yet rested on him thirty days. Ib. עד דחיילא ש' וכ' (it cannot be raised) before he has been under the ban thirty days. Sot. 5a בש' דאיתי ביה ובש' דליתי ביה he (the scholar) in whom there is pride deserves excommunication, and also he in whom there is no pride at all. Kidd. 12b Rab ordered to be lashed על דחלא ש' וכ' him who allowed excommunication (for contempt of court) to rest on him thirty days (and did not submit to authority). B. Mets. 70a ולא מקבל עליה ש' דרבנן Ms. M. and does not bring upon himself the ban of the Rabbis (but obeys their summons); a. fr.—2) = h. חֵרֶם, *accursed object.* Targ. Y. Deut. XIII, 18.—*Pl.* שַׁמָּתִין. Ib. VII, 26, v. שַׁמְתָּא.

שַׁמָּתַי, v. שַׁמּוּתַי.

שַׁמְתִּית, v. שְׁתַמְתִּית.

שֵׁן c. (b. h.; שָׁנַן) 1) *tooth, tooth-like projection.* Sabb. VI, 5 (64b) שן תותבת ושן של זהב an inserted (natural) tooth or an (artificial) gold tooth; (Bab. ed. שן תותבת של) וכ', Ms. O. ושן, v. Rashi a. l.). Ib. 10, v. שׁוּגָּל; a. fr.—Esp. (sub. נזק) *the damage done by an animal's eating.* B. Kam. 2b חקרן וחשן והרגל ... שלשה three chief damages are mentioned (in the Scriptural text) with reference to the ox: damage by the horn, by the tooth, and by the foot. Ib. תולדת דשן, v. נְעִירָה. Ib. שן יש הנאת וכ', v. חֵרֶשׁ. Ib. אשן ורגל it refers to damages by the tooth and by the foot; שן ורגל היכא כתיבי where is the damage by the tooth or the foot written (in the Biblical text)? Ib. ובעי זו השן *ubhi'er* (Ex. XXII, 4) this refers to damage by the tooth; a. fr.—*Du.* שְׁנַיִם, שְׁנַיִם, שְׁנֵי. Ḥull. I, 2 בכל ... והש' you may cut ritually with anything, except ... with teeth in the jaw. Ib. ואם החליקו שִׁנֶּיהָ and if the teeth of the saw have been made smooth. Keth. 71b בין שניה, v. אֲצַבָּע. Ib. 16a, v. בָּרֶס. Kel. XIII, 8 שניטלו שִׁנָּיו (a hackle) whose teeth are broken off. Gen. R. s. 33 חשש רבי את שיניו וכ' Rabbi suffered from tooth-ache for thirteen years. Keth. 111b טוב המלבין ש' וכ' he who causes his neighbor to show the white of his teeth (who makes him cheerful) does better than he who gives him milk to drink. Ib. א"ת לבן ש' אלא לבון ש' read not *l'ben shinnayim* (Gen. XLIX, 12) but *libbun shinnayim* (whitening of teeth, cheerfulness); a. fr.—2) *any organ of the body resembling teeth, gland.*—*Du.* as ab. Y. Yeb. VI, beg. 7b ביה חש' that part of the vagina which has glands; מבין חש' ולפנים from the glands and farther inside; Nidd. 41b. Ḥull. 16b שיניו נושרות the glands of his rectum will fall off; Sabb. 82a; a. e.—3) *cliff, peak.* Gen. R. s. 74 כשן הזה של וכ' (the stone which Jacob put up was) as large as the peak of Tiberias; Yalk. ib. 130; a. e.—4) (sub. פיל של) *ivory.* Num. R. s. 3 12 (play on גַּרְשׁוֹן) מי יגור ... חזק כשׁן who can abide snow and hail, and cold and heat? He who is as strong as ivory (or marble?); אין שן אלא לשון חזק וכ' *shen* has the meaning *of strong* (ref. to Cant. V, 14); a. e.—5) *marble.* Cant. R. to V, 11; Yalk. ib. 991, v. עֶשֶׁת.

שִׁין, שִׁנָּא, שִׁנָּן, ch. same. Targ. O. Deut. XXXII, 24. Targ. Ex. XXI, 24. Targ. I Kings X, 22 (v. פִּילָא I). Ib. 18. Targ. I Sam. XIV, 4; a. fr.—Y. Kil. IX, 32b bot. האי שִׁינָּךְ וכ' how is that tooth of thine?; Y. Keth. XII, 35a bot.; Gen. R. s. 33. Ib. יחב ידיה על שִׁינֵּיה וכ' he put his hand on his (Rabbi's) tooth, and it was cured.—Gitt. 68b ומנח להו אש' דטורא וכ' he puts it (the Shamir) on the peak of a mountain, and the mountain bursts. Snh. 96b תא אש' דטורא (Rashi דטורי) come (to Jerusalem) even if it be necessary to march over the cliffs of mountains (differ. in Rashi); Yalk. Is. 287; a. fr.—שן דור, ש' דדור pr. n. pl. *the Cliff of Dor* (v. Hildesh. Beitr. pp. 4; 10). Y. Shebi. VI, 36c (not דרור); Tosef. ib. IV, 11 שורא דרור (corr. acc.);

Digitized by Google

Sifré Deut. 51 [read:] מדבר שר שן דור; Yalk. ib. 874 (corr. acc.).—*Pl.* שְׂנָאִין, שְׂנָיָא, שְׂנֵי, שְׂנִי. Targ. Am. IV, 6 (not שְׂנִין). Targ. Prov. X, 26.—Targ. Jer. XLIX, 16. Targ. Y. Gen. XLIX, 21 (not שָׂרִינַי); a. fr.—Y. Kil. IX, 32[b] חשש ... חלת שִׁינְוֹי(ב) suffered from tooth-ache for thirteen years. Ib. חד שְׂרֵינִי וכ' one of my teeth annoys me; (Y. Keth. l. c. חד שרינא).—Sabb. 82[a], v. עַרְעֲשָׂא; a. fr.

שְׂנָא, v. שִׁינְתָא.

שָׂנֵא (b. h.) *to hate.* Pes. 49[b] גדולה שנאת ששׂוֹנְאִין וכ' great is the hatred with which the ignorant hate the scholar, even greater than that which gentiles bear towards Israel. Ib. 113[b] שלשה שׂוֹנְאָן three classes of men does the Lord hate. Ib. שלשה שונאין זה וכ' three kinds of creatures hate one another, the dog &c. Ib. מצוה לְשָׂנְאוֹתוֹ (Var. מותר) it is right (permitted) to hate him. Ib. שָׂנְאוּ hate your masters. Snh. 108[b] the raven said to Noah, רבך שׂוֹנְאֵנִי ואתה שָׂנֵאתָנִי thy master (God) hates me, and thou hatest me. Ab. I, 10 ... ושָׂנָא וכ' אהוב love work and hate office; a. fr.—Part. pass. שָׂנוּא; f. שְׂנוּאָה &c. Kidd. 68[a]; Yeb. 23[a] (ref. to Deut. XXI, 15) וכי יש ש' לפני המקום וכ' is there before God a hated one and a beloved one (could it be supposed that the law should allow a discrimination between the children of a favored and of a hated wife)? Ib. ש' בנישואיה, v. נִישׂוּאִין; a. e.—Sifra K'doshim, Par. 3, ch. VIII שָׂנְאוּי.

Nif. נִשְׂנָא, *Nithpa.* נִשְׂתַּנֵּא *to be hated.* Num. R. s. 4[8] הר סיני שבו נִשְׂנְאוּ וכ' it is called Mount Sinai, because on it the gentiles became hateful to the Lord &c. (v. שְׂנָאָה); Yalk. Is. 363 נִשְׂתַּנְּאוּ. Taan. 7[b] (ref. to ישנא, Koh. VIII, 1) א"ת ישונא אלא יִשָּׂנֵא read not *y'shunne* (shall be changed), but *yissane* (shall be hated).

Pa. שׂוֹנֵא same. Pesik. R. s. 14 (ref. to Koh. l. c.) יְשׂוֹנֵא read *y'sunne*, with Samekh (v. supra).

שְׂנָא ch. same, v. סְנֵי.

שָׂנָא I *to change*, v. שְׁנִי.

שָׂנָא II ch. = h. שָׁנָה, *year.* Targ. Lev. XXV, 53 (O. ed. Vien. שְׂנָה); a. fr.—Constr. שְׂנַת. Ib. 5; a. e.—*Pl.* שְׂנָנָא, שְׂנָתָא, שְׂנֵי, שְׂנִין. Ib. 3; 15; 52; a. fr.—Targ. Ps. XC, 10 שיתא אלפי ש' וכ' שְׂנָתָנָא Ms. (ed. שְׂנוֹתָנָא).—R. Hash. 31[a] the world will last six thousand years. Ab. Zar. 9[a]. Ib.[b] sq. שית ש' יתירתא ... החוא a document dated six years ahead; a. fr.

שְׂנָאב or **שִׂנְאָב**, v. סְנָאָה.

שִׂנְאָה m., *pl.* שַׂנְאַיָּא, v. סְנָאָה.

שִׂנְאָה *f.* (b. h.; שָׂנֵא) *hatred.* Sabb. 32[b], a. fr. שִׂנְאַת חִנָּם, v. חִנָּם. Ab. II, 11 שנאת חבריות misanthropy. Pes. 49[b], v. שָׂנֵא. Sabb. 89[a] (play on סִינַי) הר שירדה ש' לאו"ה עליו the mountain on which came down hatred to the gentiles (who refused to receive the Law, v. שָׂנֵא); ib.[b]; a. fr.

שִׂנְאוֹן, Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה), corrupt ditto-graphy of שַׂפְאִין, v. שַׂפְיָא.

שַׂנְאוּתָא *f.* (preced. art.) *object of hatred, enemies.* Shebu. 35[b] שַׂנְאוּתַיְהוּ מאי נינהו (Ms. M. כנאירה מאן וכ') who are his (Nebuchadnezzar's) enemies?; Yalk. Dan. 1060 סַנְיוּתַיְהוּ.

שְׂנָאן m. (b. h.; v. שָׁנָה I) *repetition, double.* Pesik. Bahod., p. 107[b] (ref. to Ps. LXVIII, 18 רבותים אלפי ש' the Lord came down on Sinai with twenty and two thousand classes of ministering angels; ib. 108[a] (= שטן) ירדו שמנין לכלות וכ' ימלן and all of them came down (with) sharpened (swords), ready to consume Israel's enemies (euphem. for Israel) &c.; ib. (as if from נאה) שבהם ... הנאין the most beautiful and worthy of them; ib. (= שאנן) אע"פ הירה להם ריוח in spite of their large numbers they had room; Pesik. R. s. 21; Yalk. Ex. 286; Yalk. Ps. 796.

שִׂנְדְּפִין, v. שִׁינְדְּפִין.

שָׂנָה I, v. שנה.

שָׁנָה II *f.* (b. h.; ישן, v. Halévy, Revue des Et. Juives XI, 1885, p. 64) *year.* Ber. 55[a] שלשה ... ש' מובה וכ' three things must be prayed for: a good king, a good year, and a good dream. R. Hash. I, 1, a. fr. ראש השׁ', v. רֹאשׁ. Ib. 2[a] עלתה לו ש' it is counted as one year of his reign (his second year begins). Y. Yoma V, 42[c] top; Bab. ib. 53[b], v. גֶּשֶׁם. Ib. 39[b] זו הוא מת ... בש' אירעה ש' (on the Day of Atonement of) the year in which Simon the righteous died, he said to them, in this year he (euphem. for I) shall die. Snh. 97[a]; Ab. Zar. 9[a] ששת אלפים ש' וכ' the world will last six thousand years. Naz. 5[a] איזהו ש' ... שנת עשר וכ' the year in which they asked for a king was the tenth year of office of Samuel &c. Par. I, 1 בת שְׁנָתָהּ in her first year; a. v. fr.—*Pl.* שָׁנִים, constr. שְׁנוֹת (שְׁנֵי). Naz. l. c. ימים שאין עמהן ש' 'days' in the Scriptures to which the word 'years' is not attached; ה' שיש עמו ש' this passage (Gen. XLI, 1) where 'years' is combined with days. Yoma 71[a] (ref. to Prov. III, 2) יכי יש ש' של חיים ויש are there years of life, and years of no life? ש' שארכן וכ' אלו שְׁנוֹתָיו של אדם וכ' those are a man's years which are changed for him from evil to good. Sabb. 89[b] (ref. to כשנים, Is. I, 18) אם יהיו חטאיכם כש' חללו וכ' if your sins were as many as the years that have been arranged and have come down from the six days of creation until now, they shall become white &c.; Yalk. Is. 256; Y. Sabb. IX, 12[a] bot. כש' שבין וכ' as the years (required for travelling) between the heaven and the earth; כִּשְׁנֵי אבות as the years of the patriarchs; a. v. fr.—ברכת חש' (the blessing of the harvests of the year) *birkhath hash-shanim*, the ninth section of the Prayer of Benedictions (תְּפִלָּה). Ber. 29[a], v. שְׁאֵלָה. Taan. 2[a]; a. fr.

שַׁנָּה, v. שַׁרְנָה.

שִׁנּוּ *f.* (שָׁנֵי) 1) *change, reverse.* Targ. Ez. XVI, 34.—2) *strangeness, something bewildering.* Targ. Jer. V, 30 (h. text שערורה). Ib. XVIII, 13 (ed. Wil. שִׁנּוּי; h. text ובשרירות). Ib. XXIII, 14 (ed. Wil. שִׁנּוּי). Targ. Hos. VI, 10.

Digitized by Google

שַׁנּוֹא, v. סַנּוֹא.

שָׁנְיָתָא, שָׁנְיֵיתָא, שְׁנוּאֵתָא, v. שְׁנוּאֵתָא.

שָׁנְיוּר, v. שְׁנִי.

שָׁנִין, שְׁנִינָא, שְׁנִין, v. sub שְׁרִי.

שָׁנוֹן, v. שָׁנַן.

שָׁנוֹנָא, שְׁנוֹן, v. שְׁנַן.

שְׁנוּנִית f. = שׁוּנִית, *cliff, bluff, embankment.* Y. B. Kam. X, 7[b] bot. המציל ... מש' חים בשלילית חנהר he who rescues things ... from the bluff of the sea, or from the alluvium of the river (v. שְׁלוּלִית); Y. Shek. VII, 50[c] bot. משנת חרם משְׁנִירוֹ של ים ומשונת חנהר (v. שׁוּנִית); Tosef. B. Mets. II, 2 Var. (ed. Zuck. משלולירתו ... ומשְׁנִירוֹ של נהר (B. Mets. 21[b] מזוטו וכ', v. זֵיט).

שְׁנוּקָא, v. שְׁרִינוּקָא.

שָׁנַט, v. סָנַט.

שָׁנֵי, Targ. Cant. I, 17 ed. Vien., read שָׁנֵי, v. שָׁאנָא.

שָׁנִי m. (b. h.) *scarlet*; ש' תולעת, v. תּוֹלָעַת.—*Pl.* שָׁנִים. Sabb. 89[b] (ref. to Is. I, 18) כשנים כשני מיבעי ליה וכ' *kasshanim?* it ought to read *kasshani* (as scarlet) &c.; Yalk. Is. 256; a. e., v. שָׁנָה II.

שָׁנָה, שָׁנִי (b. h.) 1) *to repeat, do a second time.* Yoma 86[b] ואם ש' בחן וכ' but if he committed the same sins again, he must confess them. Ib. וש' בח וכ' ... כיון when a man commits a sin and repeats it, it appears to him permitted; M. Kat. 27[b]. Ib. 16[b]; Ber. 18[a] אם קרית לא שָׁנִיתָ ואם שנית וכ' if thou hast read (studied), thou hast not repeated, and if thou hast repeated, thou hast not reviewed a third time, and if thou hast done so, they have not explained it to thee (v. פָּרַשׁ). Sot. 9[a] (ref. to Mal. III, 6) לא ... ושְׁנִיתִי לה וכ' I never struck a nation and had to do it a second time, but you, children of Israel, have not been consumed; Yalk. Deut. 825. Ib. ולא שודיה מכה ... שׁוֹנֶה לו who used to strike a man once and no more (killed with one stroke). Tosef. Toh. IV, 1 אומר לו שישְׁנֶה we say to him that he should do it again (when it will be seen whether it can be done without touching uncleanness); אין שׁוֹנִין בטהרות we must not try again for the purpose of deciding in matters of levitical cleanness; Nidd. 5[b] אומרים לו שְׁנֵה ושונה we say to him, do it again, and he does it again; a. fr.—Part. pass. שָׁנוּי; f. שְׁנוּיָה &c. Meg. 31[a]; Ab. Zar. 19[b], v. שָׁלַשׁ; a. e.—2) (denom. of מִשְׁנָה) *to study the Mishnah*; in gen. *to study; to teach.* Meg. 28[b]; Nidd. 73[a] כל השונה וכ' he who studies (reviews) traditional laws every day. Meg. 32[a]; Treat. Sof'rim III, 10 חשונה בלא זמרה who studies (Mishnah and Gemarah) without chant. B. Mets. 44[a] שנית לנו ... ותְשַׁנֶּה לנו וכ' in thy earlier days thou taughtest us ..., and again in thy old days, thou teachest us &c.?; Ab. Zar. 52[b]. Erub. 92[a] וכי רבי לא שנה וכ' Rabbi has not taught this? whence &c.? Yeb. 108[b], a. e. רי' שש' זו לא ש' זו he who taught this, has not taught that, i. e. the two clauses in the Mishnah are from different authors, v. תַּבְרָא. Hull. 85[a] ראה רבי ... ושָׁנָאן וכ' Ms. M. (ed. ושנאו) Rabbi approved of the opinion of R. ..., and embodied it in the Mishnah as the opinion of 'the scholars'. Pes. 3[b]; Hull. 63[b] לעולם ישְׁנֶה אדם לתלמידו וכ' one should always teach his pupil the shortest way (use the briefest terms). Ib. 81[b], a. fr. לא שָׁנוּ אלא וכ' they have taught this only with regard to a case &c., i. e. this is meant only when &c.; a. fr.—Part. pass. as ab. Nidd. 22[b], a. fr. במחלוקת שנויה, v. מַחֲלוֹקֶת.

Nif. נִשְׁנָה 1) *to be repeated.* Snh. 59[a] ונישְׁנֵית, v. נִזְדַּמֵּן. Hull. 63[b] למה נִשְׁנוּ בבחמה וכ' why are the laws of clean and unclean animals repeated (in Deut.)? With reference to quadrupeds, on account of *hassh'su'ah* (Deut. XIV, 7, which is not found in Lev. XI, 4) &c., v. שְׁסוּעָה; Bekh. 6[b]; a. e.—2) *to be taught.* B. Mets. 33[b]; B. Kam. 94[b], a. e. בימי רבי נשניח משנה זו this Mishnah was taught (originated) in Rabbi's days. Ber. 28[a], v. עֲדוּת; a. e.

Hif. הִשְׁנָה *to teach* (Mishnah &c.). Lam. R. to I, 6 השנירני פרק וכ', v. קָרָא II; a. e.

Pi. שִׁנָּה, שִׁירֵּה 1) *to repeat, to come a second time.* Y. Snh. III, 21[b] bot. לְשַׁנּוֹת, v. מַתְנָה. Num. R. s. 4[20] ולא שִׁירֵּתָה, v. שָׁלַשׁ.—2) *to change, vary, modify; to make a distinction.* B. Mets. VI, 2 כל המְשַׁנֶּה ידיו וכ', v. יָד. Snh. 92[b] ... אפי' לא יְשַׁנֶּה אדם את עצמו וכ' even in time of danger (persecution) a man must not change himself from (disguise the insignia of) his office. Yeb. 65[b] ... לשנות וכ' מיתר one may modify (the report of a person's utterances) in the interest of peace. Ib. ... חקב"ח ש' בו וכ' גדול peace is a great thing, for even the Lord modified (Sarah's words) for its sake (ref. to Gen. XVIII, 12 a. 13). Y. Pes. IV, 30[d] top אל תְּשַׁנּוּ מנחג וכ' change not the usage of your fathers &s. Gen. R. s. 48 ... שִׁשִּׁירְנוּ וכ' זה אחד this is one of the things which they (the seventy translators) changed for king Ptolemee. Sabb. 10[b] לעולם אל יְשַׁנֶּה אדם בנו בין חבנים a man must never distinguish his son among his sons (favor one son more than the others); Gen. R. s. 84. Bets. 30[a] אם אי אפשר לשנות if it is not possible to do the thing in a different manner (so as to be reminded that it is a Holy Day). Tanḥ. Nitsabim 3 ... שלא אֲשַׁנֶּה כבר בכם וכ' I have sworn to you that I will not change my relation to you &c. Yalk. Mal. 589 מי שי' במי which of us changed his conduct towards the other?; המקום לא שי' בישראל God has not changed his relation to Israel; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּנֶּה; f. מְשׁוּנָּה. Y. Taan. I, end, 64[d] עורב יצא מש' מן הברייה the raven came out of the ark looking different from all other creatures (black). Shek. V, 2, v. רְצָפָה. Sabb. 56[a] (ref. to II Sam. XII, 9) מש' ריעה this evil deed is different from all &c. Ib. 156[b] מיתה זו וכ' a strange (unnatural, sudden) death; Sot. 35[a]; a. fr.—Deut. R. s. 9 ראה אותו מש' he saw him (the angel of death) looking strange (excited); מפני מה אתה מש' why art thou excited?

Hithpa. הִשְׁתַּנָּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּנָּה *to be changed, different.* Snh. 38[a] ... בשלשה מְשַׁתַּנֶּה מחבירו וכ' by three things one man is distinguishable from another: by his voice &c. Pes. X, 4 (116[a]) מה נ' הלילה וכ' why is this night different

Digitized by Google

from all other nights? Snh. 71b [read:] תואיל ונ' דינו ונִשְׁתַּנֵּית מיתתו because his (the proselyte's) legal status is different, and the mode of capital punishment is different for him. Sabb. 53b נִשְׁתַּנּוּ לו סדרי וכ' the order of nature had to be changed for him. R. Hash. 19a מה נִשְׁתַּנֵּינוּ מכל וכ' wherein are we different from any other nation or tongue that you decree for us such hard decrees?; a. e.

שָׁנָא, שְׁנֵי ch. same, 1) *to repeat.* Targ. I Sam. XXVI, 8 ed. Wil. (v. תְּנֵי).—Snh. 59a ולמה לי לְמֵישְׁנֵי בסיני and why is it repeated at Sinai?; a. e.—2) *to change; to be different.* Targ. O. Deut. XXXIV, 7.—Lev. R. s. 22 כל מאי דהוה חדין ש' חדין as the one (the mosquito) changed, so did the other (Titus) change. Yeb. 21b או דילמא לא שנא (abbrev. ל"ש) or is there no difference (between the wife of a brother on the mother's side and that of a brother on the father's side)? Succ. 29b ל"ש ביו"ט ... ול"ש וכ' no difference whether it is the first Holy Day or the second. Ib. 30a ל"ש לפני וכ' no difference whether before &c. Sabb. 6a חכי נמי ל"ש in this case, too, it is the same; a. v. fr.—Yeb. l. c. מאי ש' הני מאי ש' תא (abbrev. מ"ש) what difference is there between the former and the latter? Sabb. 4a ומאי ש' and wherein lies the difference? Ib. 2b מ"ש תכא ... ומ"ש התם וכ' wherein lies the difference (what reason is there) that the Mishnah says here, 'two which are four within, and two which are four without', and there (Shebu. I, 1) only, 'two which are four'?; a. fr.—*Part.* שָׁאנֵי *it is different.* Succ. 21b ש' שוורים הואיל וכ' it is different in the case of oxen, because &c. Sabb. 7b ש' צרור וכ' it is different with bundles and other objects &c. Ker. 11a והכא ש' but here it is different; a. v. fr.—V. שְׁנִיא.

Pa שַׁנֵּי 1) *to change; to act strangely.* Targ. Gen. XLI, 14. Targ. Ps. LXXXIX, 35. Ib. XXXIV, 1. Targ. Y. II Deut. XXXII, 5; a. fr.—[Ib. 41 אישני, read: אישנק, v. שְׁנַק.—Targ. Jud. XX, 16 משנן, read: משגן, v. שְׁגִי.]—Taan. 24b שַׁנֵּי דוכתיך ש' change thy place; דוכתיה ש' he changed his place. Ker. 11a כמה דאפשר לשנויי מְשַׁנְּיָנן לישנא דשנדיר וכ' as much as it is feasible to change (the mode of doing a thing), we must change on the Holy Day; Sabb. 128b; ib. 117b מְשַׁנְּיָין. Bets. l. c. ולא מְשַׁנְּיָין וכ' ... והא הני נשי but there are those women that fill their pitchers ... without any change, and we say nothing to them (to interfere)! Snh. 96a top שני נפשך (Rashi אֲשַׁנֵּי) disguise thyself; במאי אֵישַׁנֵּי how shall I disguise (myself)?; Yalk. Is. 276; a. fr.—2) *to reply.* Sabb. 7b דימנין מְשַׁנֵּי לה וכ' at times he replied to it (met the objection by saying) &c. Ib. 3b דמשני לך; Keth. 98b דְּשַׁנְּיָנן, v. שִׁינּוּיָא. Pes. 20b ומְשַׁנֵּי שאני התם וכ' and he answered, it is different in that case; a. fr.—Shebu. 21a top כדשני ליה (Rashi כדמשני) as he (Abayi) replied to him (R. Papa, further below).

Af. אַשְׁנֵי *to change, act strangely.* Targ. Mal. III, 6. Targ. O. a. Y. I Deut. XXXII, 5; a. fr.—[Targ. Ps. LXXI, 17 אשני, read with ed. Lag. אחני.]—Snh. 96a top, v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּנֵּי, *Ithpe.* אִשְׁתְּנִי 1) *to be changed.* Targ. Deut. l. c. Targ. Lam. IV, 1; a. e.—Snh. 71b נימא תואיל וא' א' let us say, because his status has changed, he is a different person (not responsible for acts committed in his previous condition); האי דינו א' מיתתו לא א' this man's legal status has changed, but the mode of his execution is not affected thereby. Ib. לגמרי תואיל וא' א' ... דא' because a change has taken place (by her becoming of age), she is a different person (and the mode of her execution must be different): so much the more here (in the case of a proselyte) where a complete change has taken place. Ib. 96a א' אפיה והוה וכ' his face changed, and he looked like a dog. Sabb. 36a הני ... א' שמירדו וכ' the names of the following three things have changed since the destruction of the Temple; Succ. 34a; a. e.

שְׁנֵי *two,* v. שְׁנַיִם.

שָׂנֵי *to hate,* v. סְנֵי.

שִׁנְיָן, שִׁנְיָנָא m. (b. h.) *second.* Meg. IV, 1 בש' on the second day of the week. Ib. 22a; Taan. 27b הש' קורא וכ' the second (of those called to read from the Law) reads &c. Bets. 6a, a. fr. יום טוב ש' the second (Rabbinical) Holy Day (instituted on account of the uncertainty of the calendar). Sabb. 40b, a. fr. כלי ש' second vessel, i. e. a vessel into which a boiling mass has been poured, contrad. to כלי ראשון a vessel direct from the fire.—Maas. Sh. I, 1, a. fr. מעשר ש', v. מַעֲשֵׂר.—Esp. *a)* (לטומאה) ב' *the second degree of levitical uncleanness, an object made unclean through contact with uncleanness,* v. רִאשׁוֹן. Toh. II, 2 האוכל ... אוכל ש' he that eats food unclean in the second degree, becomes unclean in the second degree. Pes. 14a ש' ושׁ' הוא וכ' it is a contact between two things both unclean in the second degree, and why do you say that he adds to the degree of uncleanness?; a. fr.—*b) relationship in the second degree, second generation.* Snh. 28a ש' בש' חנן we have learned that a relative in the second degree (first cousin) cannot testify for or against a relative in the second degree; ש' בראשון חנן we have learned that one of the second generation cannot testify for or against one of the first generation, i. e. his uncle. Ib. שלישי בש' a relative in the third degree against one in the second degree, i. e. his father's first cousin; a. fr.—*Pl.* שְׁנִיִּים. Yad. II, 2 ואת השׁ' למקום אחר and water poured over his hands a second time on another place. Ib. ועל חש' טהור and a loaf which fell on the place which received the second water is clean. Gen. R. s. 31 ש' לו וכ' the second story of the ark was for him (Noah) and his sons and the clean animals; a. fr.—*Fem.* שְׁנִיָּה, שְׁנִיתָא. Shek. III, 4; a. fr.—*Pl.* שְׁנִיּוֹת. Yad. III, 2 ש' (לטומאה), v. supra. Ab. Zar. 3b ש' during the second three hours of the day; a. fr.—Esp. שניה (sub. לערוה) *incest of second degree, intermarriage forbidden by rabbinical enactment.* Yeb. 21b אמו ערוה אם אמו ש' connection with one's mother is incest, with one's mother's mother incest in the second degree. Ib. משום ש' as incest of the second degree; a. fr.—*Pl.* as above. Ib.a מה הם ש' what relationships are *sh'niyoth?* Ib. (ref. to Lev. XVIII, 27) מאי נינהו ... דאל ש' *haël* means the severe, which implies that there are milder forms of incest; what are they? The *sh'niyoth*; a. fr.

שַׁנְיָא, שִׁנְיָא f. (שְׁנֵי) 1) *different, a different thing.*—[Targ. Prov. X, 14 שניא some ed., read: שַׁצְיָא].—Y. Dem

Digitized by Google

I, 21d bot. [read] לא ש׳ חוא דבר ... הוא וכ׳ it makes no difference, (it is all the same) whether it is a plant the seed of which disappears (must be renewed every year) or &c. Y. Pes. V, 32c לא ש׳ חיא ... חיא וכ׳ it is all the same whether one slaughters a Passover sacrifice as a peace-offering or the reverse. Ib. X, end, 37d ש׳ חיא it is a different case; a. fr.—[V. שָׁאנֵי, s. v. שְׁנֵי.]—2) *strange thing, folly.*—Pl. שְׁנָנִין, שְׁנִירִין. Targ. Is. XXX, 10 (h. text מדחתלות).

שְׁנִיאָתָא, v. שְׁנוּאָתָא.

שניגור, Y. Succ. III, beg. 53c, v. סְנֵיגוֹר.

שניר, Y. Yeb. I, 3b top ש׳ עוונירא, v. שׁוּנְיָא.

שַׁנְיָא, v. שַׁנְיָה.

שַׁנְיָא pr. n. pl., v. שׁוּנְיָא.

שְׁנַיִם, שְׁנֵי m., **שְׁתַּיִם, שְׁתֵּי** f. (b. h.) *two.* Ber. 8a ש׳ מקרא ואחד תרגום reading the Scriptural portion of the week twice, and the Targum once. Ib. שיעור ש׳ פיתחים a distance of two gates. Zeb. V, 4, v. מַתָּנָה. Sabb. I, 1 ש׳ שתן ארבע two ways of transfer from place to place, which become four (by rabbinical addition). Ib. שְׁנֵיהֶם פטורין both of them are free. Snh. V, 3 בש׳ בחדש on the second day of the month. Ib. בש׳ שעות in the second hour of the day. Men. III, 3. Ib. 6; a. v. fr.—שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, שְׁנֵים עָשָׂר *twelve.* Nidd. 69b. Ab. Zar. 3b; a. fr.

שניצן, Mikv. X, 4, v. שָׁנָץ.

שְׂנִיר (b. h.) pr. n. *Senir*, a portion of Mount Hermon. Succ. 12a, v. קָרַשׁ. Cant. R. to IV, 8 [read:] מה זה השׂנִיר שׁונא את החֹרֵשׁ ולא נזרע אלא פעם אחד כך וכ׳ as Mount Senir hates the plough and can be sown only once, so was Isaac &c. Ḥull. 60b ש׳ ושיריון מהרי וכ׳ Senir and Sirion belong to the mountains of Palestine; a. e.

שְׁנִירָא, v. שְׁנוּאָתָא.

שנמג, v. פּוּרְסִישְׁנַמָּג.

שָׁנַן (b. h.) *to be pointed, sharp; to sharpen.*—*Part. pass.* שָׁנוּן, pl. שְׁנוּנִים *sharpened*; trnsf. *ready, quick.* Pesik. Baḥod., p. 108a, a. e., v. שְׁנָאן.

Pi. שִׁנֵּן 1) *to sharpen*; trnsf. (cmp. חודד) *to teach diligently*, v. שִׁינְנָן.—2) *to brighten, cheer.* Ab. d'R. N. ch. XVIII ויהיה מְשַׁנֵּן בה כל וכ׳ and with this (his disposition) he cheered all Israel's scholars.—3) *to speak distinctly.* Y. Ber. III, 6b bot. משנן בפיו ... לא מסתברא is it not evident that in reading the Sh'ma' every one must recite it distinctly with his own mouth?

שְׁנַן ch. same. Part. pass. שְׁנִינָא, שְׁנִין (שְׁנִי); *pl.* שְׁנִינִין (שְׁנִי). Targ. Prov. XXV, 18. Targ. Y. I Gen. III, 24 (Y. II שְׁנִי, not שְׁנוּי). Targ. Y. I Deut. XXXII, 41. Targ. Ps. CXX, 4 שני ed. Lag. (oth. ed. שנו).

Pa. שַׁנֵּן *to sharpen.* Ib. LXIV, 4 שַׁנְּנוּ (ed. Wil. שָׁנוּ). Targ. Jer. LI, 11. Targ. Y. II Deut. l. c. אישני בברקא, read: אִשַּׁנְּנוּ בברקא.

Ithpa. אִשְׁתַּנֵּן *to be sharpened, polished.* Targ. Ez. XXI, 15; a. e.

שָׁנָן m. (preced.) *pointed rock, cliff.*—*Pl.* שְׁנָנִים. Ohol. VIII, 2; cmp. שְׁנוּנִית.

שְׁנָנָא m., constr. שְׁנַן (preced. wds.) *blade, edge.* Targ. O. Gen. III, 24 (h. text להט). Targ. I Sam. XVII, 7 שְׁנָנָא (ed. Wil. שְׁנָנָ׳).—V. שְׁרִינָא.

שְׁנָנָה f. (preced.) *spear point.* Snh. 82a bot. שלח ש׳ וכ׳ (Rashi שננא), v. אוּנְקְלַי II; Yalk. Num. 771.

שְׁנָעָר (b. h.) pr. n. *Shinear*, a part of Babylonia (v. Schr. KAT2, p. 118). Y. Ber. IV, 7b bot., a. e. למה נקרא שמה ש׳ why is Babylonia called Shinear?; v. נָעַר II; Zeb. 113b. Ib. למה ש׳ ... שמנערת עשיריה it is called Sh., because it shakes out its rich men (makes them poor); a. e.

שְׁנַץ (Shaf. of אֲנַץ; cmp. b. h. שנס) *to squeeze in, fasten, lace.* Y. Kil. IX, end, 32d גרמרה וחיא נחתא דחוא ש׳ for when he laces himself (his shoes), it (the purple band) slips down.—*Part. pass.* שָׁנִיץ; *f.* שְׁנִיצָא, שְׁנִיצָה. Y. Meg. III, 74b bot., v. קוּנְטְרָא. Y. Ber. II, 5c bot. כבר שניצת (not שנצת), v. שׁוּנְקְתָא.

שֶׁנֶץ m. (preced.) *strap, lace.* Mikv. X, 4 ש׳ של סנדל ed. Dehr. (ed. שניצן, read: שְׁנָצִין) laces of a sandal, contrad. to חֻבָּט.—*Pl.* שְׁנָצוֹת, with suffix שְׁנָצָיו. Kel. XXVI, 1, sq. כיס של ש׳ a bag which is closed by means of laces.—[שנץ pr. n. pl., v. שֶׁצֶת.]

שִׁי׳, שִׁנְצָא ch. same.—*Pl.* שִׁי׳, שְׁנָצִין, שְׁנָצֵי. Targ. Y. Deut. XXV, 9 (not צי ...).—Yeb. 102a סנדל דאית לה ש׳ a sandal which has laces. Y. ib. XII, 12c bot. דשנצין (not דשנצוי), v. שׁוּרְצִיפָא. Sabb. 92a דאיכא ש׳ a bag which has laces with which to close it.

שָׁנַק (Shaf. of אנק or חנק), *Pi.* שִׁנֵּק *to strangle, choke.* Pesik. R. s. 36; Yalk. Is. 359 ומְשַׁנְּקִין את רוחך בעול and they shall choke thy spirit (curb thy energies) with a yoke.

Hithpa. חִשְׁתַּנֵּק *to be strangled.* Pesik. Zutr., Ḥuck., p. 244 ולא הרינו מִשְׁתַּנְּקִין בצמא and we should not have been choked by thirst.

שְׁנַק, *Pa.* שַׁנֵּק, שַׁנֵּק 1) same. Targ. O. Ex. XIV, 27 (h. text נער); Targ. Ps. CXXXVI, 15 (Ms. שַׁרְיֵיק). Targ. Cant. I, 9; a. fr.—2) *to trouble, confound.* Targ. Mal. I, 13 (h. text ותפתחם; some ed. וישביק). Targ. Y. Ex. X, 2 ית מה דשַׁוְּיקוּת Ar. (ed. ית ניסין דעבדית; h. text תתעללתי).

Af. אַשְׁנֵיק *to be narrow.* Targ. Prov. IV, 12 Ar. (ed., v. פָּצַם).

Ithpa. אִשְׁתְּנִיק, *Ithpe.* אִשְׁתְּנִיק 1) *to be strangled, suffocated.* Targ. Job VII, 12. Targ. Y. Num. XIV, 13; a. e.—2) *to be distressed.* Targ. Y. Gen. XXII, 20.

שְׁנַקְתָּא, v. שִׁינְקָא.

שְׁנָתוֹת f. pl. (v. שׁן) *teeth-like marks.* Men. IX, 2 (87b)

Digitized by Google

ש' דיו בחין וכ' the Hin measure in the Temple had marks: so far for the meal-offering to go with the bullock &c.; B. Bath. 86b. Sabb. 80b ש' ... אלא אמר but, said R. K., (the *andifé* of the Mishnah means, enough time to whiten) the marks of a vessel.

ש"ס m. (abbrev. of שִׁשָּׁה סִדְרִים the six orders of the Talmud) *the Talmud.* Zeb. 5a וכסיב לה חש"ס וכ' (Ms. M. תלמודא) and the Talmud applies to it the verse &c.; M. Kat. 3b (Ms. M. תלמודא). Ḥag. 10a אפילו מש"ס לש"ס (Ms. M. מתלמוד לתלמוד) even he that goes from Talmud (Babli) to Talmud (Y'rushalmi). Treat. Sof'rim XV, 5, sq.; 7, sq.; (B. Mets. 33a, sq. גמרא, Ms. M. תלמוד; Y. Hor. III, 48c top תלמוד); a. e.

שָׂסָה, v. שסי.

שִׂסְוֵעַ, v. שִׁיסְוֵעַ.

שִׂסְוֵעָה f. (b. h.; שָׂסַע) *divided.* Ḥull. 60b; Nidd. 24a (ref. to Deut. XIV, 7) חש' ברית וכ' the *sh'su'ah* is a creature with two backs and two spinal columns. Ḥull. 63b; Bekh. 6b; Yalk. Lev. 537, v. שָׁנָה *Nif.*

שָׂסָה, שסי (onomatop.) *to hiss.*

Pi. שִׁיסָּה *to set on* (a dog, serpent &c.). Snh. IX, 1, v. נָשַׁךְ; B. Kam. 23b. Ib. מאן פטור מְשַׁסֶּה וכ' who is exempt from responsibility? Is he exempt that set the dog on, and is the owner of the dog responsible? Ib. 24b המשסה חבירו בחבירו ... he who sets his neighbor's dog on a neighbor; שִׁיסָּהוּ הוא בעצמו if he incited the neighbor's dog against himself. Gen. R. s. 84 באו ונְשַׁסֶּה בו וכ' come, let us set on the dogs against him (Joseph); a. e.—[Bibl. Hebr. שסה *to plunder*, cmp. שָׂסַע.]

שָׂסֵי, *Pa.* שַׂסֵּי same. B. Kam. 24b כיון ... דמְשַׂסֵּי לית ומְשַׂסֵּי וכ' (Ms. R. דמְשַׂסֵּיפּ) since thou knowest of thy dog, that one can set him on and he will bite, thou oughtest not to have kept him.

Ithpa. אִשְׂתַּסֵּי *to be set on, to bite*, v. supra.

שָׂסַע (b. h.) *to rend, split.*—*Part. pass.* שְׂסוּעַ; *pl.* שְׂסוּעִים, שְׂסוּעִין *cloven-footed.* Yalk. Lev. 537 (ref. to Lev. XI, 26) לש' מנין whence do we learn that the laws of uncleanness apply to the cloven-footed animals?; לשאין ש' מנין that it applies to those not cloven-footed?; Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4 שיסועים (corr. acc.).

Pi. שִׁיסַּע same. Zeb. VI, 5 שי' ולא וכ' he rent (the sacrificial bird), but did not sever it entirely. Tosef. ib. VII, 10 חזה מְשַׁסְּעוֹ ביד וכ' he rent it with his hand, but not with a knife; a. e.—*Part. pass.* מְשׁוּסָּע *cloven-footed.* Sifra l. c. מפרים ומש', v. פָּרַס; Yalk. l. c. ימשסע (corr. acc.).

שְׂסַע, *Pa.* שַׂסַּע same. Targ. Lam. III, 11 (h. text פשח).

שָׁסַף (b. h.), *Pi.* שִׁסֵּף (cmp. preced.) *to split, to hew in pieces.* Lam. R. to III, 64 (ref. to וישסף, I Sam. XV, 33) שחתכו וכ' he cut him in four pieces. Sifra Thazri'a Par. 5, ch. XVI יְשַׁסְּפֶנּוּ Rabad, v. שָׁסַף.

שִׂסְקִי, v. שִׁיסְקִי.

שַׂסְתֵּם (Shaf. of סתם) *to enclose, lock up.* Gitt. 68a שרא ביה ... שַׂסְתְּמֵיהּ Ar. (ed. סחמיה) he threw a chain (looped rope) over him and enclosed his head; [Ar. 'drew it up', when we should expect הִשְׂתַּסְתְּמָה].

שַׁע *sh'a*, the first element of the word שַׁעֲטְנֵז, phonetically representing the act of carding (v. שׁוּעַ). Y. Kil. IX, end, 32d, v. שַׁעֲטְנֵז, a. נזז.

שַׁע' pr. n. m., v. שְׁעָתָא.

שָׁעָא, v. שְׁעִי.

שִׁעְבֵּד (Shafel of עָבַד) 1) *to subject, subjugate, surrender; to obligate, pledge.* Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 13) ידוע שאני מְשַׁעְבְּדָן וכ' 'knowing' means that I will surrender them as slaves, 'thou shalt know', that I will redeem them. Pesik. R. s. 15 שהרא מְשַׁעְבְּדִינוּ בשבעים ... לא כך וכ' has not the Lord said, that he will make us the subjects of seventy nations? Ib. [read:] נרמי אחד בא ומְשַׁעְבֵּד באחד מִמנו כגון שֶׁשִּׁעְבְּדָה כל אומתו one Goth comes and enslaves one of us, that is as much as if she (Rome) had enslaved all of us; Cant. R. to II, 8. Gen. R. s. 85 (ref. to Is. LXVI, 7) קודם ... מְשַׁעְבֵּד ראשון וכ' before yet the first oppressor (of Israel) was born, the last redeemer was born. R. Hash. III, 8 (ref. to Num. XXI, 8) בזמן ... ומְשַׁעְבְּדִין את לבם לאביהם וכ' when the Israelites looked upward and pledged their hearts to their Father in heaven, they were healed; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּעְבָּד; *pl.* מְשׁוּעְבָּדִים, מְשׁוּעְבָּדִין. Num. R. s. 5 8 שלא ... אלא מש' לפני הארון they were not haughty, but bore themselves like servants before the Ark. Y. Hag. III, 79b שידא חכל מש' להלכה so that everything be made subject to the law; a. e.—נכסים מש', or משועבדין (sub. נכסים) *mortgaged property*, i. e. property bought from a person who owes a debt collectible from his landed estate in whatever hands it may be, opp. בני חורין property in the hands of the debtor. B. Mets. 13b. Gitt. 50b; a. fr.—2) *to vex, persecute, attempt to destroy.* Ex. R. s. 22 נראה ... מְשַׁעְבְּדִין את ישראל בדבר וכ' (not על ישראל) let us see how we can persecute Israel by means of something which the Lord cannot bring upon us in the same manner; Yalk. ib. 208 אם מְשַׁעְבְּדִים אני אותם באש וכ' if we destroy them through fire, their God can bring fire upon us &c.; בואו ונְשַׁעְבְּדֵם במים (not ונשתעבדם) come, let us destroy them through water; Yalk. Ps. 786; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּעְבֵּד, *Nithpa.* נִשְׁתַּעְבֵּד 1) (with ל) *to be subjugated, be the slave* or *subject of.* Gitt. IV, 4 אם ... עבד לשום עבד יִשְׁתַּעְבֵּד וכ' a slave that was captured and redeemed, if he was redeemed as a slave, remains a slave; if as a freeman, he cannot be made a slave. Ib. 37b ישתעבד לרבו ראשון he is the slave of his first (original) master; לרבו שני ... לא ישתעבד he is the slave neither of his first master, nor of his second master (his redeemer). Pesik. R. s. 15 במה ... או שיִשְׁתַּעְבְּדו למלכיות which wilt thou choose? that thy children go down to Gehenna, or that they be subjected to successive empires? Sabb. 88b אמר ... לפרעה הִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם (Ms. M. נִשְׁתַּעְבַּדְתֶּם) he (Moses) said to them (the angels), did you go down to Egypt?

Digitized by Google

have you been slaves to Pharaoh? Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 32 (insert from Yalk. ib. 819) זה יעקב ... שאילו עלה לא ירד עוד ולא הית לנו להשתעבד שיעבוד זה שאנו משועבדין (v. ed. Bub.) this refers to Jacob . . ., for if he had gone up, he would not have gone down again, and we should not have to suffer the servitude to which we are now subjected; a. fr.—2) (with ב) *to use as slave, enslave.* Pes. 118b מה חללו שנשתעבדו בהן כך אני שלא נשתעבדתי if they (the Egyptians) who treated them as slaves, fare thus, I (Cush) who did not enslave them &c. Gitt. 40a אל ישתעבדו בה וכ' . . . פלונית that handmaid of mine, they (my heirs) shall not treat her as a slave after my death. Keth. 111a שלא ישתעבדו בהן וכ' ... השביע the Lord adjured the nations not to oppress Israel too hard. Men. 53b; Yalk. Jer. 289 [read:] ישתעבדו בהם ארבע מלכיות וכ' (v. Rabb. D. S. to Men. l. c., note) four successive empires shall treat them as slaves, each as long &c.; a. fr.—[Yalk. Ex. 208, v. supra.]

שַׁעְבִּיד, שַׁעְבֵּד ch. same. Targ. O. Gen. XII, 5. Targ. Jud. X, 8. Targ. Nah. I, 12. Targ. Y. Ex. III, 7; a. fr.—B. Mets. 13a שַׁעְבֵּיד נפשיה he bound himself (made himself responsible). Gitt. 49b כל לגביה ברייה שַׁעְבִּיד נפשיה for his son's sake a man makes himself responsible. Ab. Zar. 2b, v. infra; a. fr.—Part. pass. מְשַׁעְבַּד; f. מְשַׁעְבְּדָא; pl. מְשַׁעְבְּדֵי, מְשַׁעְבְּדָן. Targ. Y. Gen. IX, 25. Targ. Ez. XVI, 7; a. e.—B. Mets. 73b לטסקא מש' טַסְקָא, v. Lev. R. s. 16 אמהן מש' maiden forced into servitude, v. פָּדָן; Pesik. Vattom., p. 133b חמרין משעבדין (corr. acc.); Lam. R. to IV, 15; a. fr.—משעבדי (sub. נכסין) *encumbered property*, opp. בני חרי, v. preced. B. Mets. 12b. Ib. 13b; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּעְבַּד 1) (with ל) *to be subjected, enslaved, to serve; to be pledged, responsible.* Targ. II Chr. XXXIII, 13. Targ. Gen. XXV, 23. Ib. XXVII, 29; a. fr.—B. Kam. 20b ביתא לעלייתה מְשַׁעְבַּד the house (the lower story) is pledged to the upper story, i. e. the owner of the lower story is bound to keep it in a condition to support the upper story. Ib. 40b כי הדכא דמְשַׁעְבַּדְנָא לדידך וכ' as well as I am obliged to pay thee, I am obliged to pay him. Gitt. 49b משתעבד he is responsible. B. Bath. 55a לשעבודי לכרגא מְשַׁעְבְּדִי, v. כַּרְגָּא; a. fr.—2) (with ב) *to enslave, oppress.* Ab. Zar. 2b חנך אִשְׁתַּעְבְּדוּ בישראל אנן לא שַׁעְבַּדְנָן Ms. M. (ed. שִׁעְבַּדְנוּ h. form) these nations have persecuted Israel, we have not &c. B. Mets. 73b ומְשַׁעְבְּדֵי בהו וכ' Tosaf. (ed. ומשעבדי), v. כַּרְגָּא. B. Bath. 55a משתעבדי, v. כרגא; a. e.

שִׁי, שִׁעְבּוּד m. (preced.) 1) *subjection, servitude, oppression.* Ber. 12b שירדא ש' מלכיות וכ' Ms. M. (ed. שתהא) that the delivery from servitude to the empires &c., v. עִיקָּר. Ib. 34b, a. e. ש' מלכות, v. מַלְכוּת. Cant. R. to II, 14 כדי שיצאו ... מפני מה ... בלא ש' why were the wives of the patriarchs barren (for a time)? In order that many (of the four-hundred) years (Gen. XV, 13) might pass without servitude; Gen. R. s. 45. Ib. s. 44 אף אני בש' shall I, too, be in slavery?; a. fr.—2) ש' קרקעות (or ש' only) *pledge, hypothecary obligation, landed security.* B. Mets. 4b משום דהוה ליה שטר ש' ק' ... כפירת ש' ק' because a note of indebtedness implies a hypothecary obligation (that the debtor's landed property is pledged to the creditor), and no oath is assigned on a disputed hypothecary obligation; Shebu. 37b; Keth. 87b. B. Mets. 14a שטר שָׁפַר וש' וכ' the scribe must ask for authorization to insert, in a deed of sale of land, 'amelioration', 'best land' and 'pledge', i. e. that the seller pledges his land, and this the best portions of it, for indemnity to the buyer in case of seizure for the seller's debt, this indemnity to include the improvements eventually made by the buyer; a. fr.

שִׁי, שִׁעְבּוּדָא, שִׁעְבּוּד ch. same, 1) *servitude, oppression.* Targ. II Esth. I, 2. Targ. II Chr. XII, 8. Targ. Y. Gen. XXXVII, 17. Targ. Y. Deut. V, 6; a. fr.—*Pl.* שִׁעְבּוּדַיָּא, שִׁי'. Targ. Y. Gen. XL, 18.—2) *pledge, obligation.* [In post-Talmudic literature ש' דר' נתן the obligation introduced by R. Nathan, whereby the court can collect a debt in favor of the creditor's debtor; v. B. Kam. 40b; Keth. 19a; a. fr.]

שִׁעְבֵּז (v. next w.), part. pass. מְשׁוּעְבָּז *one who has abnormally large testicles* or *an abnormally long scrotum.* Bekh. VII, 5 (44b) Ar. (Mish. ed. מאושכן, Talm. ed. מאושבן), v. אֶשֶׁךְ.

שַׁעְבָּזִין m. pl. (Shaf. of עבז, v. אַבְזִי) *extremities, testicles, scrotum.* Targ. Y. Gen. XXXIX, 1. Targ. Job XL, 17 שעבזוהי Ms. a. Ar. (ed. מחדוי).

שָׁעָה I, v. שעי.

שָׁעָה II f. (Dan. IV, 16; preced., v. Del. Proleg. p. 39 sq.) *moment, while; hour,* esp. *the twelfth portion* of the day and of the night, varying according to the season. Tosef. Ber. I, 1, a. e., v. עוֹנָה I. Ber. 7a, v. רֵיעַ. Ib.b, a. e. הש' משחקת, v. שָׂחַק. Lam. R. to III, 37 מש' שאמר וכ' from the moment that the Lord said &c. Ber. I, 1 מש' שהכהנים וכ' from the time of day when the priests go in &c. Pes. II, 1 כל ש' as long. Keth. 104a בש' שהצדיק וכ' when a righteous man is called away &c. Ib. בְּשָׁעָה פטירתו וכ' when Rabbi died &c. Ber. 64a הרוחק את הש', v. דָּחַק; מניחין ... ועוסקין בחיי ש' they neglect the life everlasting, and busy themselves with the life of the hour (earthly affairs). Y. Taan. III, 67a (expl. יולדתך, Prov. XXIII, 25) שָׁעָתֵךְ (or שְׁעָתֵךְ) thy hour (of birth). Cant. R. to I, 1, a. e. בְּשַׁעְתּוֹ in its due time, v. סָפֵל; Num. R. s. 10 בין שעתו. Ex. R. s. 19, a. fr. לש' קלח, v. קַל II; a. v. fr.—הוראת ש', or ש' temporary, special legislation, opp. דורות. Yoma 69b. Men. 19b דורות מש', v. הוֹר. Ib. 56a מדורות וכ' ש' we cannot derive the modes of a temporary act (e. g. the offerings of the princes, Num. VII, 12-83) from the laws concerning a permanent institution; a. fr.—*Pl.* שָׁעוֹת. Ber. 3a עד ארבע ש' to four hours (the fourth hour of the night). Pes. 58a שתי ש' ומחצה two hours and a half. Snh. V, 3 אחד אומר בשתי ש' וכ' if one witness testifies that the act under consideration was committed at the second hour of the day &c. Kel. XII, 4 אבן הש', v. אֶבֶן; a. v. fr.

שַׁעֲוָא m. = next w. Targ. Ps. LXVIII, 3. Ib. XXII, 15; a. e., v. שַׁעְוָתָא.—Targ. Y. Gen. XXXVII, 25; XLIII, 11 שַׁעֲוָה (O. שַׁעֲתָא; h. text נכאת).

Digitized by Google

שַׁעֲוָה f. (שׁוּעַ = שׁעי) *wax.* Sabb. II, 1 ולא בש' nor must you use wax in place of oil for the Sabbath light, v. קִירוּמָא. Gen. R. s. 44 חדית לבו רפה כש', v. שׁוּעַ I. Ib. s. 91, end (expl. נכאת, Gen. XLIII, 11) ש' (perhaps *a gum*, v. preced.). Ex. R. s. 35 כש' חנחונח וכ' like wax that is put on the writing tablet; a. fr.

שַׁעֲלָא, שְׁעוֹלָא m. = h. שֹׁעַל, 1) *hollow of the hand, palm.* Targ. Is. XL, 12.—*Pl.* constr. שַׁעֲלֵי. Targ. Ez. XIII, 19.—2) *hollow of the sole, step.*—*Pl.* constr. שְׁעוֹלֵי. Targ. I Kings XX, 10.

שעועים, v. next w.

שְׁעוּעִית f. (שׁעע; cmp. שַׁעֲוָה) a species of *beans*, prob. *kidney-bean* (Phaseolus Vulgaris), v. פְּסִילְתָּא, a. חֻלּוּקָה. Kil. I, 1 פול חלבן וחש' וכ' Y. ed. a. Ms. M. (Mish. a. Bab. ed. שעועים, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) the white bean and the kidney-bean are not heterogeneous. Y. ib. 27a top expl. פסילתא (פיתילחה). Ib. למה שמה ש' שמשעשת את הלב וכ' (some ed. שעשועית) why is it called *sh'u'ith* (pasty)? Because it pastes up (dulls) the heart, and loosens the bowels.

שְׁעוּרָא, שְׁעוֹר, v. שְׂעוֹרָא, שְׂעוֹר.

שְׁעוֹרָה f. (b. h. שְׂעֹרָה; שָׂעַר, v. סְעַר) 1) *panicle*, v. שַׂעֲרָה.—2) *barley, barley-corn.*—כש' the size of a barley-corn. Kel. XVII, 8 כש' שאמרו לא וכ' where the scholars make the barley-corn the ritual standard measure, neither the large sort is meant nor &c. Ex. R. s. 10, end; Snh. 67b, v. שַׁד; a. fr.—*Pl.* שְׁעוֹרִין, שְׂעוֹרִים. Pes. II, 5. Ib. 35a מין ש' a species of barley, v. שִׁיפּוֹן. Ib. 42b ש' . . . לא חדית יינם the wine of Judæa would not get sour (to be used for vinegar) until they put barley into it. B. Kam. 60b גדישין של ש' stacks of barley. Peah VI, 7; Y. Snh. II, 20b bot., a. e., v. עֲנָבָה; a. fr.

שְׁעוֹרִים pr. n. m., v. סְעוֹרִים.

שְׁעוֹרִין *barley*, v. סְעַרְתָּא.

שָׁעוּת f. (denom. of שָׁעָה) *a while, time.* Meïl. 6a, v. שָׁהוּת.

שַׁעֲוָתָא f. = h. שַׁעֲוָה, *wax.* Targ. Ps. XXII, 15 Ms. (ed. שַׁעֲוָא). Targ. Mic. I, 4 שְׁעַיְתָא.—V. שַׁעֲוָא.

שַׁעַז (= שׁעטז) *sha'az*, the first and the last element of שַׁעַטְנֵז, representing the act of *carding* (שׁוּט), and that of *twining* or *weaving* (נוז). Y. Kil. IX, end, 32d, v. נוז.

שַׁעַט (v. preced.) *sha'at*, the first and the middle element of שַׁעַטְנֵז, representing the act of *carding* (שׁוּט), and that of *spinning* (טוי). Y. Kil. IX, end, 32d.

ש' ג"ץ, שעטנ"ז *the seven letters which require crownlets* in the Pentateuch scrolls. Men. 29b, v. זִיוִין.

שַׁעַטְנֵז m. (b. h.) *a web mixed of wool and linen.* Kil. IX, 8, expl. as acrostic, דברי שדוא שוע טווי ונוז, v. נוז.

שַׁעַטְנֵיזָא, שַׁעַטְנָזָא ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 19; Deut. XXII, 11.

שְׁעִי, שָׁעָה (b. h.) 1) (cmp. שָׁאָה) *to dwell, linger*, denom. שָׁעָה.—2) *to look, care for, mind.* Sifré Deut. 318 (ref. to Deut. XXXII, 17) אל תקרי לא שערום אלא לא שָׁעוּם read not *lo s'arum*, but *lo sha'um* (whom they did not regard); although they sacrificed and burnt incense to them, they were not afraid of them (with ref. to Gen. IV, 5); Yalk. ib. 945.

שְׁעָא, שְׁעֵי (cmp. שׁוּע, שׁעע) *to smooth, paste over, daub.* Succ. 51b; B. Bath. 4a סבר למשעייה בדהבא he (Herod) intended to cover them (the Temple walls) with gold.

Pa. שַׁעֵי same. Targ. Ps. V, 10 מְשַׁעַיִין. Ms. (ed. משעצין).—Part. pass. מְשָׁעֵא. Targ. Y. II Num. XIX, 15 מְשָׁעָא (corr. acc., or מְשַׁעֲיָא, Part. pass. *Af.*).

Ithpa. אִשְׁתְּעִי, *Ithpe.* אִשְׁתְּעִי [*to make one's self pleasant,*] *to converse, talk; to tell a story.* Targ. O. Gen. XXIV, 66. Targ. Jud. VI, 13. Targ. Is. XXX, 10. Targ. Ps. L, 16; 19; a. fr.—B. Bath. 73a אִשְׁתַּעוּ לִי נחותי וכ' seafarers told me. Ib. 74a ר' יוחנן מְשַׁתְּעֵי וכ' R. J. told a story: once upon a time &c. Y. Ber. II, 4d bot. כמה דאת' אִשְׁתַּעְיָא וכ' . . . as the Scripture talks, so does the Mishnah, i. e. the Mishnah applies the Biblical phraseology; a. fr.—א' דינא בחדי *to talk about the law with, to sue.* B. Mets. 14a ומשתעי דינא בהדיה . . . דינא the law is that R. may go and sue him. Bekh. 47b גברא דלא מציח לאִשְׁתַּעוּיֵי וכ' a man with whom thou canst not go to law; a. e.

שַׁעֲיוּתָא f. (preced.) *smoothness*, v. שְׁעִיעוּתָא.

שעיוא, Tosef. B. Bath. IV, 5, v. שַׁעֲמוּמִית.

שְׁעִיעָא m., שְׁעִיעָא f. (שָׁעָא) *smooth.* Targ. Gen. XXVII, 11. Targ. Cant. V, 12; a. fr.—*Pl.* שְׁעִיעָא, שְׁעִיעַיָּא; שְׁעִיעַיִן, שְׁעִיעָן. Targ. I Sam. XVII, 40 שְׁעִיעַי אבניא (h. text חלקי אבנים). Targ. Y. Lev. XIX, 17. Targ. Ps. XII, 3. Ib. XXXV, 16 שעיעתא Ms. (ed. שעיוחא); a. e.

שְׁעִיעוּתָא f. (preced.) *smoothness.* Targ. Gen. XXVII, 16. Targ. Ez. XXVI, 4; 14 (h. text צחיח). Targ. Prov. VI, 24. Targ. Is. LVII, 6 (some ed. שַׁעֲיוּת); a. e.

שְׁעִיף m. (v. שְׁעַף) *gum, balm.* Targ. Ez. XXVII, 17 (h. text צרי). Targ. Jer. XLVI, 11; LI, 8 (not שַׁעֲיָרָה).

שָׂעִיר m. (b. h.; שָׂעַר) 1) *goat.* Yoma VI, 2 ש' המשתלח, v. שָׂלַח. Ib. 7 פר ושׂ' הנשרפין the bullock and the goat designated to be burnt. Zeb. V, 1; a. fr.—*Pl.* שְׂעִירִים, שְׂעִירִין. Ib. 2. Yoma VI, 1; a. fr.—2) *demon.* B. Bath. 25a, v. סָעַר II. Ber. 64a ש' בשׂ' מיחלף goat and demon may interchange (both going by the name of *sa'ir*).—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 22, v. שֵׁד; a. e.—3) *shower.* Pl. as ab. Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) מה ש' הללו וכ' as the showers come down on the plants &c.; Yalk. ib. 942, v. סָעַר II.—4) *hairy.* Gen. R. s. 65.

שֵׂעִיר (b. h.) pr. n. *Seir* (*Idumæa*). Y. Taan. I, 64a top

Digitized by Google

(ref. to Is. XXI, 11) אֵלַי קורא מפני ש' my God cries out on account of Seir (Rome, v. אֱדוֹם); ib. אלי אירכן נדוגג לי whence did my God come to join me? From Seir (Deut. XXXIII, 2). Sifré Deut. 343 כשיתיר ... ליפרע מש' when the Lord shall punish Seir (Rome). Ber. 62b עד השתא לש' ... וגמרת מילי דש' thou hast not yet gone to Seir (Rome), and hast already learned the things of Seir (indecent manners); Tam. 27b; a. fr.

שְׂעִירִין, v. סַעֲרָן.

שְׂעִירָא, v. שַׂעֲוָתָא.

שְׂעִירָא f. (cmp. לְכוּעִירִית) a species of *beans*, prob. *the Egyptian bean* (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). [The definition given Ab. Zar. 38b is fabulous and obviously founded on confusion with the colocasia bean, which is sown on moist earth and sinks into the water.] Ab. Zar. 38b Ms. M. (ed. שְׂעִירָא), v. פְּסִילְיָא.

שַׂעַל m. (b. h.) 1) *hollow of the hand, palm, handful.* Tanḥ. B'resh. 5 (ref. to Is. XL, 12) מן שָׁעָלוֹ אתה יודע וכ' by the size of his handful canst thou know who he himself is; ib. Ḥayé 3 בשעלו ... וכל all the seas and rivers did he measure with his palm; ib. Emor 15 מלא ... וכל שעלו כ' all the waters of the world fill the palm of the Lord; Pesik. Eth Korb., p. 57b מלא שׁוֹעָלוֹ; Tanḥ. Pinḥ. 12 מלא שָׁעָלַי my handful; Num. R. s. 21 17; Pesik. R. addit. s. 1 לתוך שעלי ... כל all the waters of creation did I compress into my palm.—*Pl.* שְׁעָלִים. Ib. ... גבור פחות מעשרה ש' a mighty man ... drinks no less than ten handfuls; a. e.—2) ש' של ים *the hollow of the sea, depth.* Cant. R. to II, 15 (ref. to Cant. l. c.; v. ed. Baer et Del. Notae criticae a. l.) קדמאת מלא ... שירדו לשעלו של ים the first *shu'alim* is written *plene*, the second *defective*, which may be read שְׁעָלִים; they (the Egyptians) were the foxes that went down to the bottom of the sea; Ex. R. s. 22 על שם שעלו של ים an allusion to the bottom of the sea; Yalk. Ps. 786 שעלים (read: שעל ים).

שַׁעֲלָא, v. שְׁוֵילָא.

שַׁעַם m. *bamboo* (Maim., identifying our w. with שֵׁגֶם); [oth. opin. *cork-tree, cork*]. Kel. XIV, 5 shoes for cattle made of *sha'am*. Tosef. ib. B. Bath. IV, 14; Succ. 20b חוצלות של ש' וכ' mats made of *sh.*, or of reeds &c.; a. e.

שְׁעַמּוּם, שִׁי' m. (שָׁעֲמַם) 1) *dullness, idiocy.* Keth. V, 5 הבטלה מביאתה לידי ש' idleness may lead her to idiocy; [corr. acc. quot. s. v. בַּעֲלָה].—2) (=בעל ש') *dull-minded man, idiot.* Sot. 24a sq.; 27a; Num. R. s. 9 28 אשת ש' the wife of an idiot.

שְׁעַמּוּם, שִׁי' ch. same, *stupefaction.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 37 (h. text שַׁמָּה).

שַׁעֲמוּמִית f. (preced.) *a dull-minded woman, idiot.* Tosef. Keth. VII, 10 ed. Zuck. (oth. ed. משומטת), v. שָׁמַם. Tosef. B. Bath. IV, 5 ש' הרא (ed. Zuck. שעריא, corr. acc.) she (the slave) is an idiot; B. Mets. 80a מְשׁוּעֲבֶמֶת.

שַׁעֲמוּמִיתָא, שַׁעְמִי' f. (preced.) *dullness, idiocy.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 20 Ar. (ed. טרבוא; h. text בהומה); v. שַׁעֲמָמוּתָא.—Ned. 81a scabs arising from neglected clothes מתיא לידי ש' lead to idiocy.

שְׁעַמֵּם (Shaf. of טָמַם) *to make dull, stupefy.*—Part. pass. מְשׁוּעֲמָם; f. מְשׁוּעֲמֶמֶת. B. Mets. 80a, v. שָׁעֲמוּמִית.

Nithpa. נִשְׁתַּעֲמֵם *to be made dull, be stupefied.* Num. R. s. 10 8 יצא כל דעתו נִשְׁתַּעֲמְמוּ כל הכליות וכ' all his mind is gone (in drunkenness), the kidneys (seat of deliberation) are entirely dulled, and his heart (reason) is disordered &c.

שַׁעֲמֵם ch. 1) same. Targ. Y. Ex. XIV, 24 (some ed. שא'; h. text ירחם). Targ. Hos. IX, 7.—*2) *to lay waste.* Targ. Y. Lev. XXVI, 31.

Ithpa. אִשְׁתַּעֲמֵם *to be stupefied.* Targ. Esth. VII, 6 (h. text נבעת). Targ. Ps. CXLIII, 4 (h. text ישתומם). Targ. Jer. IV, 9 (h. text יתמהו).

שַׁעֲמָמוּתָא f. (preced.) *stupefaction.* Targ. O. Deut. XXVIII, 28 שִׁעֲמָמוּת ed. Berl. (ed. Vien. שַׁעֲמָ'; Ms. שַׁעֲמִימ'; some ed. מְשַׁעֲמָמוּת; Y. שִׁיעֲמָמוּת; h. text תמהון). Targ. Zech. XII, 4 שְׁעָ' (h. text שגעון).

שָׁעַן (b. h.; cmp. Syr. שאן, P. Sm. 4012) *to be smooth, be quiet.*

Nif. נִשְׁעַן (cmp. בטח) *to rely on, lean, be supported.* Lev. R. s. 36 מה גפן זו נִשְׁעֶנֶת ... נִשְׁעָנִין בזכות התורה וכ' as the vine is supported by a reed, so Israel relies on the merit of studying the Law which is written with a reed. Y. Bets. V, 63a top נשענים בבהמה you may lean against an animal (on the Sabbath or Holy Day, it is not considered work for the animal); מאן דאמר אין נשענין בחש he that says, you dare not lean, has reference to a weak animal; a. e.

שְׁעַן* (Shaf. of צנן, cmp. Syr. שענן=ψάλατε, P. Sm. 4255) *to shout, sing.* Targ. Is. LV, 12 ישתנן בענפיהון (h. text ימחאו כף).

שָׁעַע (b. h.; cmp. שְׁעֵי) *to smooth, paste.*

Pilp. שִׁעְשַׁע 1) *to smooth, paste over.* Y. Kil. I, 27a top מְשַׁעְשַׁעְתָּ את הלבן, v. שִׁעְשׁוּעִית.—2) *to appease, console.* Pesik. Naḥămu, p. 126b ומְשַׁעְשַׁעְתָּהּ בזו, v. פִּיד; ib. ושִׁיעְשַׁעְתָּהּ במצרים consoled her (Assyria) with Egypt; ib. ושיעשעה באשור (not לאשור); Yalk. Job 918; Pesik. R. s. 33 ואם הביא עליהם שבר הוא מְשַׁעְשְׁעָן וכ' when he brings misfortune upon them, he consoles them one with the other.

Hithpa. הִשְׁתַּעְשַׁע, *Nithpa.* נִשְׁתַּעְשַׁע 1) *to be appeased, enjoy one's self.* Ex. R. s. 5 (ref. to ישעו, Ex. V, 9) שודרו ... מְשִׁתַּעְשְׁעִין בהן וכ' they had scrolls with them, in reading which they consoled themselves from Sabbath to Sabbath; אל ירהו משתעשעין וכ' they shall not enjoy themselves, and they shall not rest on the Sabbath; Tanḥ. Vaëra 6; a. e.—2) *to be a pleasure.* Tanḥ. T'tsavveh 1 (ref. to Jer. XXXI, 19) מהו ילד שעשועים ... ומְשַׁעְשַׁע לאביו what is 'a child of delight'? Three or four years old, when it begins to talk and becomes a pleasure to his father.

שְׁעַע, שְׁעֵי ch. same, 1) *to smooth, paste over, daub.*

Digitized by Google

Targ. Ez. XIII, 10, sq. Ib. 12 שַׁעְיִתוּן (some ed. שַׁעְרִיתוּן, *Pa.* of שְׁעֵי). Ib. XXII, 28; a. e. — 2) *to make smooth, flatter.* Targ. Ps. XXXVI, 3. — 3) (of skin) *to be smooth, bright.* Targ. Lam. IV, 7 (h. text צחו).

Pa. שַׁעֲעַ *to smooth.* Targ. Ps. V, 10 (v. שְׁעֵי).

Ithpa. אִתְשַׁעְשַׁע *to be pasted, daubed,* v. שׁוּעַ ch.

שְׁעַף m. (cmp. שַׁעֲנָא) *a gum* used as a spice, *tragacanth.* Targ. O. Gen. XXXVII, 25; XLIII, 11 (h. text נכאת).

שָׁעַר I (b. h.; denom. of שַׁעַר) *to keep the gate.* — V. שׁוֹעֵר.

Pi. שִׁיעֵר same. Arakh. 11b משורר ששי בשל חבירו a Levite chorister that helped in attending to the gate in his neighbor's stead. — Part. מְשׁוֹעֵר; *pl.* מְשׁוֹעֲרִים (formed by analogy to מְשׁוֹרֵר, v. שִׁיר I). Ib. משורר ששי, v. שִׁיר I. Ib. ולא מן חמש (Sifré Num. 116; Yalk. ib. 752 חשׁוֹעֲרִים), v. שִׁיר I.

שָׁעַר II (b. h.; v. שַׁעַר) *to divide, distribute.* [Midr Till. to Ps. XIV שיערו, v. infra.]

Pi. שִׁיעֵר, שִׁעֵר 1) *to apportion, estimate, measure, calculate.* Ḥull. VII, 4 כיצד מְשַׁעֲרִין אותה וכ' how do we define the proportions of the mixture (to find out whether the forbidden admixture is large enough to impart its taste to the permitted portion)? As if it were an admixture of meat in a vegetable dish. Ib. 97b כשהן משערין משערין וכ' when we define the proportions, we include the broth &c. Ib. כל איסורין ... מְשַׁעֲרִינַן וכ' in all admixtures of Biblically forbidden matter we assume for calculation that the forbidden matter was onions or porret. Ib. שִׁיעֲרוּ חכמים וכ' the scholars have calculated that of all forbidden substances none give a stronger taste than onions &c. Lev. R. s. 37 מְשַׁעֵר אתה באירטלקית ... (some ed. מְשַׁעֲיֵר) do you estimate that in all I drank at my meal there would have been a quarter of a Log of Italian (unmixed) wine? Koh. R. to V, 8 שיערו אותה, v. next w.; a. fr. — Midr. Till. to Ps. CXIV (expl. סִלְּעִי, Ps. LXVIII, 5) שַׁעֲרוּ למניו דרכיכם (not שיע; ed. Bub. שפרו, a glossator's emendation) measure your ways before the Lord (cmp. שׂוּם I). Pesik. Zutr. Haaz. (ed. Bub. p. 114) (ref. to שערים, Deut. XXXII, 17) לא שִׁיעֲרוּם וכ' whom your fathers never appraised, to find out whether or not they are of use; Yalk. Deut. 545 לא שערום. — 2) (v. שַׁעַר) *to superintend the market,* v. מְשַׁעֵר.

Hithpa. הִשְׁתַּעֵר *to be estimated, measured.* Ukts. II, 8 מְשְׁתַּעֲרִין בכמות שהן are measured as they are (not compressed); מְשְׁתַּעֲרֶת בכמות שהיא is measured as it is.

שְׁעַר ch., *Pa.* שַׁעֵיר same, *to measure, calculate.* Targ. O. Gen. XXVI, 12 בדשַׁעֲרוּהִי ed. Berl. (oth. ed. בדשַׁעֲרוּהִי; Y. בדשַׁעֲרוּי; h. text שטרים). — Ḥull. 97b ולישַׁעֲרִינְהוּ בפלפלין וכ' why not use as a standard (for calculation in the case of admixtures of forbidden substances) pepper or spices which are not neutralized in a mass of a thousand times their quantity? Ib. בדידה מְשַׁעֲרִינַן או בדנפיק מיניה משערינן do we calculate the proportions by the actual size of the admixture, or by the quantity that has come out of it (has been absorbed in the dish)? Y. Kil. IX, 32d top שַׁעֲרוּנְהּ רבנין וכ' the Rabbis made the calculation, and it (the well of Miriam) was exactly opposite the middle gate &c.; Lev. R. s. 22 שערוהא (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 שיכרו אוהה וכ' (Hebr.).

שָׁעַר (b. h.; cmp. סָעַר II) *to be rough,* denom. שַׂעַר; *to shudder, fear.* Sifré Deut. 318 (expl. שערום, Deut. XXXII, 17) שלא כמדה שערת וכ' your fathers' hair did not stand on end before them (v. שָׂעַר II); Yalk. ib. 545.

Hif. הִשְׁעִיר (denom. of שַׂעַר) *to grow hair, be hairy.* Ḥull. 44a עד מקום שהַשְׁעִיר Ms. M. a Rashi (ed. בדי, corr. acc.) to the place (of the stomach) where it becomes covered with hair. Ib. (Chald. diction) תורא דאַשְׁעִיר שפי an ox, which is more hairy (on the stomach). Nidd. 25b ד שישעיר until the embryo has hair.

שַׁעֲר, *Af.* אַשְׁעִיר, v. preced.

שַׁעַר, שַׁעְרָ' m. (b. h.; preced.) *hair.* Meg. 18a, a. e. מסלסל בשַׁעְרָךְ, v. סִלְסֵל. Naz. I, 2 הכביד שַׂעֲרוֹ, v. כָּבַד I. Ib. 4b לשחת ש' וכ' to ruin such fine hair; Tosef. ib. IV, 7. Yoma 47a קלצי שַׂעֲרֵי, v. קָלַע II; a. fr. — Trnsf. *crown, ramification* of a tree; *panicle, stem and pod* of leguminous plants. Peah II, 3, a. e. ש' כוחש, v. כָּחַשׁ; Y. ib. 17a top סַעֲרָ. Kil. IV, 9 דחה דיפה ש' שחי וכ' he turned the branches of two rows of vines towards one side; B. Bath. 82b. Sabb. XXI, 3 ש' של אפונין וש' וכ' the panicles (pods) of beans and of lentils. Tosef. Ukts. I, 8 סַעֲרָא ed. Zuck. (Var. שיע, read as ed. T'bul Yom III: שושר) the panicle of a pomegranate; a. fr. — *Pl.* v. שַׂעֲרָה.

שְׁעַר, שַׁעַר ch., v. סַעֲרָא.

שַׁעַר m. (b. h.; שער *to divide, break open*) 1) *gate, open place* for public and private transactions. Sifré Deut. 242 (ref. to Deut. XXII, 24) ש' שנמצאת בו וכ' the gate (of the place) where she was found, and not the gate where she was judged. Keth. 45b (ref. to Deut. XVII, 5) ש' שעבד בו the gate (of the place) where he worshipped the idol. Midd. I, 3 ש' המזרחי the eastern Temple gate; a. v. fr. — *Pl.* שְׁעָרִים, שְׁעָרִין; constr. שַׁעֲרֵי. Ib. חמשה ש' היו וכ' the Temple mount had five gates; שני ש' חולדה two *ḥuldah* gates, v. חוּלְדָה II. Ib. 4; a. v. fr. — 2) *market, market price.* B. Mets. V, 7 שראוי הש', v. סָאתָ. Ib. (72b) כש' הגבוה (Bab. ed. בש') according to the price at the height of the market, i. e. the lowest price. Ib. 8 כש' הזול according to the lowest market price. Ib. 1 לקח ... וכן חש' if he bought wheat of him, at a gold Denar a Kor, and such was the market price. Gitt. 57a נחסר חש' מודיא אחת the price went down one Modius, i. e. from forty Modii to thirty-nine for a Denar; חזר חש' למקומו the price went back to its former figure; a. fr. — *Pl.* as ab. B. Bath. 89a לש' for the regulation of market prices, v. אַגְרְדְּמִיס; Y. ib. V, end, 15b בַּיסְטְרִין, a. שִׁיעְגְּרִיָּא.

שַׁעַר II m. (b. h.; שָׁעַר II) *estimation, proportion.* — *Pl.* שְׁעָרִים. Gen. R. s. 64 (ref. to Gen. XXVI, 12) מאה כורים מאה ש' מאה ניריים מאה ש' וכ' one hundred Kor: one hundred proportions, one hundred quantities; one

Digitized by Google

hundred *sh'arim*, this shows that they had made an estimate of it (the crop of the field), and it brought a hundred times the estimated quantity; Yalk. ib. 111 (corr. acc.); Pirké d'R. El. ch. XXXIII וכל דבר . . . מאה ש' של ממון וכ' and for every thing that he gave tithes of, the Lord sent him one hundred times the value, and he blessed him.

שַׁעְרָא I ch., *pl.* שַׁעֲרִין same, esp. *percent., interest.* Targ. Y. Ex. XXII, 24 (h. text נשך). Targ. Y. I Lev. XXV, 36, sq. (ed. Vien. שַׁעֲרָן, corr. acc.); Y. II שְׁעוּרִין.

שַׁעְרָא II m. = h. שַׂעַר I, 2, *market price.* Ruth R. introd. שַׁעֲרֵיהוֹן דפוריא, v. פּוֹרָא.

שַׂעְרָא, שַׂעַר, שְׂעָר, שְׂעָרָא m. = h. שְׂעָר, *hair.* Targ. Gen. XXV, 25, v. סָעָר. Targ. Lev. XIII, 3; a. fr.—Lev. R. s. 15, v. שַׂטְפָא; Yalk. ib. 554 שַׂעֲרָה. Midr. Sam. ch. II (v. מוֹרָא I a. מוֹרָה II) מה חדין ש' וכ' . . . אף חדין סירא as the thorn is afraid of nothing but the iron, so is the hair &c.; Yalk. Sam. 78 (corr. acc.); Y. Naz. IX, end, 58a . . . ביזורא סַעֲרָה; a. e.—*Pl.* שַׂעֲרָן (fem.). Targ. Ps. LXIX, 5 Levita (ed. סַעֲרִין, סַעֲרָן).

שַׂעְרָה f. (b. h.; preced.) 1) *hair.* Y. Sot. I, 16c top ש' אחת one hair; a. e.—*Pl.* שַׂעֲרוֹת. Ib., a. fr. ש' שתי (not שני) two hairs (symptom of maturity). Lev. R. s. 20 מיעולם לא ראו . . . ש' ראשי the beams of my house never saw the hair of my head (v. כֶּלַע II); Y. Yoma I, 38d top; a. fr.—2) *ear, panicle.* Y. Ter. I, 40d top של אורז ש' (ed. Krot. שְׂעוֹרָה) the panicles of rice.

שַׂעֲרִין, שְׂעָרֵי m. pl. *barley*, v. סְעָרְתָּא.

בֵּית שְׁ', שְׂעָרִים pr. n. pl. *Beth-Sh'arim*, near Sepphoris (v. Neub. Géogr. p. 200), one of the seats of the Sanhedrin. B. Hash. 31b. Sanh. 32b אחר רבי לב' ש' follow up Rabbi to B. Sh. Tosef. Ter. VII, 14; Tosef. Succ. II, 2 (the seat of R. Johanan ben Nuri). Tosef. Par. V (IV), 6; a. e.

שַׂעֲרָנְיוֹן, שַׂעֲרָן, v. סַעֲרָן.

שַׁעֲשׁוּעַ m. (b. h.; שִׁעֲשַׁע) *delight, pleasure.* Cant. R. to VI, 11, v. שַׁחוֹק; (Pesik. R. s. 11 תענוג).—*Pl.* שַׁעֲשׁוּעִים. Tanh. T'tsavveh 1; Yalk. Jer. 315 ילד של ש' a child of delight, v. שָׁעַע.—Trnsf. (sub. ילד, ילדי) *beloved child* or *children.* M. Kat. 25b (in a eulogy) גידלה שַׁעֲשׁוּעֶיהָ . . . ארץ the land of Shinear (Babylonia) conceived and gave birth to, the land of beauty (Palestine) raised her beloved child.

שַׁעֲשׁוּעִית, v. שְׁעוּעִית.

שַׁעֲשִׁיעָתָא f. = שְׁעִיעוּתָא, *smoothness.* Targ. Y. II Gen. XXXIII, 4.

שַׁעֲשַׁע, שְׁעַשְׁע, v. שָׁעַע.

שַׁעְתָּא, שַׁעֲתָא, שָׁעְתָּא (שָׁעָה) f. = h. שָׁעָה, *while, time; hour.* Targ. II Kings V, 26 (ed. Wil. שעה). Targ. Ex. XXXIII, 5. Targ. Y. ib. XXIII, 5; a. fr.—Ber. 64a אצטריכא לדחו ש' the time needed them (circumstances required one of them as chief of the college); Bekh. 31a, v. צְרַךְ. Y. Bets. II, 61c top, a. e. בשַׁעְתָּהּ in its proper time, v. גּוּמְרָא. Ber. 7a כי ש' . . . אלטיריה when that moment comes, I will curse him; כי ש' . . . נירים when that moment came, he was asleep. Ib. כל ש' וש' at all times. Ib. כל ש' any other time; בהדיא ש' but at that special time; Ab. Zar. 4b. Pes. 11b פלגא דש' half an hour; a. fr.—*Pl.* שְׁעַתָּא, שָׁעִין, שָׁעֵי; (שָׁעָתָא). Targ. II Kings XX, 11. Targ. Job VII, 18 (not שָׁעָתָא); a. fr.—Ber. l. c.; Ab. Zar. l. c. בהנך תלת ש' וכ' during those first three hours (of the day) &c.; a. fr.

שָׁף, v. שׁוּף.—(ו)יתיב שָׁף, v. שׁוּף I ch.

שַׁף, v. שָׁפַף.

שְׁפָא, שָׁפָא, v. שפי.

שָׂפָא m. (שׁוּף I) [*slip, the place from which something slipped,*] *socket.* Macc. 11b עאל אבריה לש' each limb (bone) of his went into its socket; Yalk. Gen. 149.

שִׁפָּא I m. (v. next w.) *block of hewn stone*, v. סִפָּא.

שִׁפָּא II, **שִׁי'** m. (שְׁפָה) *chip, pin.* Targ. Hab. II, 11 (h. text כפיס).

שִׁפָּאִין, שְׁפָאִים m. pl. (שִׁפָּה I) same, *chips.* Ab. Zar. 49b אותן ש' מה וכ' what is the law about those chips? Ib. שִׁפָּאֵיהּ (Ms. M. שִׁיפּוּרֵיהּ, v. שִׁיפּוּר I).—Trnsf. שִׁפָּאֵי עִידִּית (cmp. בִּיזּוּלֵי) *disconnected strips* of a first class field. Gitt. 50a (v. Tosaf. a. l.); [Rashi takes שפאי as verb, fr. שפי = שׁוּף *to slip*].

שַׁפַּאי, v. שַׁפַּיי.

שָׁפַד *to chip, point.*—Denom. שְׁפוּד.

Pi. שִׁפֵּד (denom. of שְׁפוּד) *to pierce.* Snh. 41a שִׁפְּדוֹ ביריחור (or שְׁפָדוֹ) וכ' he pierced him with the shoot of a fig tree.

שְׁפַד ch. same 1) *to point.*—Part. pass. שָׁפִיד. Bekh. 40a, v. פָּרַס I.—2) (denom. of שפודא) *to put on the spit, roast.* Hull. 111a sq. חזייה . . . דקא שָׁפִיד וכ' he saw the son of R. b. A. put a liver on the spit over a piece of meat. Pes. 74b שָׁפְדִיהּ בשפודא (or שַׁפְדֵיהּ *Pa.*) if he put it on the spit (and roasted it).

שְׁפַד, v. סְפָא.

שָׂפָה f. (b. h.; v. סָפַף) 1) *rim, border, binding.* B. Bath. II, 1 ארבעה מן הש' four handbreadths from the rim of the stove. Ib. 19a שְׂפַת מחמצן the border of the wash-pit; a. fr.—קמי ש', קנח ש', v. קָנָה.—2) *lip; speech.* Y. Sabb. VII, 10c top תמאדם אורם בש' he who reddens his lips (v. אָדַם; Nahmanides reads: בטפח). Ib. XIV, 14d top כל שהוא מן חש' ולפנים any wound on the lip and further inside (in the mouth, opp. חָלָל III). Y. Macc. II, end, 32a, a. fr. בש' רפה with lax lips, with low indistinct speech; a. fr.—*Pl.* שְׂפָתוֹת, שִׂפְתוֹת (סְפָר); *Du.* שְׂפָתַיִם. Tosef. Kel. B. Kam. VI, 15 שִׂפְתֵי, v. שָׂפַע. M. Kat. 15a (expl. ועל שפם) שיחו שִׂפְתוֹתָיו מדובקות וכ' (Lev. XIII, 45) his lips should cleave to each other (he must not greet or answer greeting). Koh. R. to XII, 4 בנות השיר אלו הש' 'the daughters

Digitized by Google

of song', that means the lips; Lev. R. s. 18 שְׂפָתוֹתַי. Sabb. 152a שְׂפָתוֹתֶיהָן וכ׳, v. רָפַט. Ab. Zar. 35a שְׂפָתוֹתֶיהָ, v. חָשַׁק. Keth. 61b את השפחים, v. שִׁרְבֵּט; Y. Keth. V, 30a bot. חשפיות, v. שִׁלְבֵּק; a. fr.—Y. Yeb. VI, beg. 7b בין השׂ׳ between the lips (of the vagina).

שָׂפָה verb, v. שׂפי.

שָׂפָה f. (שָׂפָה II) *overflow, additional measure*; v. שֶׂפַע.

שְׂפוֹד m. (שָׂפַד) *spit*. Pes. VII, 1 ש׳ של רימון a spit made of pomegranate wood. Ib. 74a ש׳ של מיכת a metal spit. Y. Naz. VI, 55b ש׳ אחד של נבילה one spit with forbidden meat. Bets. 28b; a. fr.—[Tosef. Meïl. I, 25, v. שִׁירְפוּר I.]—*Pl.* שְׂפוּדִין. Y. Naz. l. c.; a. e.

שַׂפּוּדָא ch. same. Pes. 74b שׂ׳ שרויה בש׳, v. שְׂפַד. Ib. תלנחו בש׳ if he suspended them from the spit; a. e.—*Pl.* שְׂפוּדַיָּא. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (ed. Vien. שׂ׳).—V. שִׁירְפוּדָא.

שַׂפּוּנָא* m. (שְׂפִי I) *crushing, destruction*. Targ. Prov. XXIV, 22 Ms. (ed. כופא; some ed., a. Var. ed. Lag. ספוותא; h. text פיד).

שְׂפוּפוֹט, v. sub שׂוּם׳.

שָׂפוּר, v. שָׂפָה I, III.

שְׂפוּרְיָא, v. שְׂפִיוְתָא.

שְׂפוֹרָא, שְׂפוֹךְ m. (שְׂפַךְ) *gutter, slope, spout*. Targ. O. Num. XXI, 15 לנחליא שׂ׳ ed. Berl. (oth. ed. שׂפוך נחל, read: שְׂפוֹךְ; Ms. שׂפוך, שְׂפֹךְ; h. text אשד).—B. Bath. 3b Ar. ed. Koh., v. שְׂפָכָא.—V. שִׁפְכוּתָא.

שְׂפוֹרָאָה m. (preced.) *a laborer engaged in pouring wine* to fill up vessels.—*Pl.* שְׂפוֹרָאֵי. Ab. Zar. 72b.—[B. Bath. 3b Ar., v. שְׂפָכָא.]

שְׂפוֹרָא, שְׂפוֹרָא, שְׂפוֹרַע, שְׂפוּרְלָא, שְׂפוֹל, v. sub שׂוּם׳.

שִׂפּוּרְנָא, v. שְׂפִיפוֹנָא.

שְׂפוֹרֶת f. (= שׂ׳, v. שׂוֹפָר) [*something round.*] *tube*; ש׳ של ביצה *egg-shell*. Nidd. 21b. Erub. 43b, v. מְצוֹפוֹת. Lev. R. s. 16, beg. תיחה מביאה ש׳ וכ׳ she took an egg-shell and filled it with balsam, v. שַׁלְפוּחִית. Ḥull. 57b עשו לה ש׳ של קנה וכ׳ they made for it (the dislocated and detached hip-bone) a tube of reed (to support it), and the hen recovered. Kel. XVII, 17 ש׳ חקש a straw tube. Snh. 68a, a. fr. כמכחול בש׳, v. מַכְחוֹל; a. fr.—ש׳ חניד or ש׳ *the tube* (mouth-piece) of the leather bottle. Par. V, 8. Ib. VI, 1; a. fr.

שִׂפּוּצָא, v. שִׂיפּוּצָא.

שִׂפּוּתָה, Y. Ned. I, 37a top, read: שִׂבְיָתָה, v. שִׂבְיָתָא.

שָׂפַח, v. סָפַח.

שִׂפְחָה f. (b. h.; v. מִשְׁפָּחָה) [*attached to the household,*] *handmaid, slave*.—ש׳ חרופה, v. חֲרוּפָה.—Snh. 39a נטלו . . . לו ש׳ לשמשו they took a rib from him (Adam), and gave him a handmaid to wait on him. Ib. 99b מוטב תהא ש׳ לאומה זו וכ׳ better for her to be a handmaid to this nation than a mistress to any other nation. Kidd. III, 12 ולד ש׳ ונכרית the child of a slave or of a gentile woman. Ib. 13 ממזר שנשא ש׳ וכ׳ if a bastard married a slave, their child is a slave. Ib. 69a דאמר לשִׁפְחָתוֹ וכ׳ if one says to his bondwoman, be thou free, but thy child (with which thou goest) shall be a slave, the child follows her status (is free). Ib. ש׳ כנענית a Canaanite slave. Keth. V, 5 הכניסה לו ש׳ אחת וכ׳ if the wife brought him one slave, she need not grind, or bake &c.; a. v. fr.—*Pl.* שְׁפָחוֹת. Ib. אפי׳ . . . מאה ש׳ וכ׳ even if she brought him a hundred slaves, he may force her (his wife) to work in wool &c. Ker. 9a ש׳ חרופות, v. חֲרוּפָה. Lev. R. s. 16, a. e. ש׳ מכודנות, v. כְּדָן. Tanḥ. Vayetsé 8 השׂ׳ . . . לא תהא should not my sister Rachel be at least like one of the handmaids (Bilhah and Zilpah)? Ab. II, 7; a. fr.

שִׁפְחוּת f. (preced.) *status of a handmaid*. Y. Kidd. I, 59c bot., v. אִרְשׁוּת; Bab. ib. 18b. Ib. 19a; a. e.

שָׁפַט (b. h.; v. פטט, s. v. פַּטָּא) [*to divide*; cmp. גזר.] *to decree, decide, judge*. Ruth R. to I, 1 אוי לדור שֶׁשָּׁפְטוּ . . . צריכין לְהִשָּׁפֵט woe to the generation that judge (criticise) their judges, and woe to the generation whose judges need to be judged; B. Bath. 15b (ref. to Ruth l. c.) היו שׁוֹפְטִים וכ׳ it was a generation that judged its judges &c., v. קָטַם. Sot. 10a שׁ׳ . . . זכור לי remember unto me the twenty (-two) years that I judged Israel, and never did I say to them, carry a stick for me from one place to another; a. fr.—V. שׁוֹפֵט.

Nif. **נִשְׁפַּט** *to be judged, criticised*. Ruth R. l. c., v. supra.

שֶׁפֶט m., *pl.* שְׁפָטִים (b. h.; preced.) *judgments, punishments*. Mekh. B'shall., Shir., s. 8 נעשו ש׳ בע״ז judgment was executed on the idols; a. e.

שִׁפְטָא m. (שפט; v. פַּטָּא, פְּיוֹטוֹת) *childish*. Targ. Y. II Deut. XXXII, 6 Ar. (ed. נפשא; h. text נבל).

שִׁפְטָנָא, v. שׁוּפְטָנָא.

שִׁפָּה, שָׁפָה I (b. h.; cmp. שׁחק II) 1) *to crush*.—*Part. pass.* שָׁפוּי, *pl.* שְׁפוּיִין *crushed, humble, contrite* (= b. h. הָכֵא). Tosef. Ḥag. II, 9 ענוי וש׳ humble and contrite; Tosef. Snh. VII, 1 וש׳ (only); Y. ib. I, 19c. Gen. R. s. 60 דחיין ת׳ Ar. (ed. ושפופין) broken down and crushed (poor); a. e.—2) *to rub, smooth, plane*.—*Part. pass.* as ab. *a) smooth*. Koh. R. to XII, 14 two paths אחד ש׳ ואחד מלא וכ׳ one smooth, and the other full of thorns and pebbles.—Yalk. Gen. 62 בור ש׳ (Snh. 109a שָׁאפֵי; Ar. שפת, corr. acc.) a smooth (blank, empty) pit, v. בּוֹרְסִין.—*b*) (cmp. חָלָק) *unimpaired, unscathed*. Gen. R. s. 45, v. רָחַק.

Pi. **שִׁפָּה, שִׁיפָּה** 1) *to plane, saw, trim*. Ḥull. 125a קילית ש׳ וכ׳ a thigh-bone which one sawed through lengthwise. Ab. Zar. 42a ישראל שש׳ ע״ז וכ׳ if an Israelite chipped off an idol whether for his own purpose (to use the wood) or for its sake (to improve its appearance). Ib. 49b. Y. Gitt. V, 47a bot. גזלו ושִׁיפָּהוּ if he took a block by force and planed it. Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 כפת הדיפה וכ׳ (read: שפה) if he filed off a part of it and made of it &c.;

Digitized by Google

a. e.—Part. pass. מְשׁוּפֶּה; *pl.* מְשׁוּפִּים, מְשׁוּפְּיָן. Y. Gitt. l. c. גזלו מש' if he took it planed. Y. Succ. I, 52^{c} top במש' לכלים (not בכלים) when the boards are planed preparatory to making them into utensils; a. e.—2) *to smooth, polish.* Kel. XIV, 5 מִשְׁתַּשְׁפְּנוּ Ar.; Ned. 56^{b} מִשְׁתַּשְׁפָּם, v. שׁוּף II.—Trnsf. *to pacify, give satisfaction.* Y. B. Mets. V, 10^{b} המבטל . . . חייב לְשַׁפּוֹת לו if a tenant or an agent neglects his neighbor's field, he must indemnify him; ib. IX, beg. 12^{a}.—3) *to leave smooth places,* (cmp. חָלַק *Hif.*) *to plant wide apart.* Y. Orl. I, beg. 60^{c} לקורות בְּמַשָּׁפָה (or בַּמַּשָּׁפָה *Hif.*) when he plants the trees wide apart, it is an indication that he wants to raise them for beams, opp. רָצַף. B. Bath. V, 4 הגדילו לא יַשְׁפֶּה (or יְשַׁפֶּה) if they (the trees bought in a person's field) grew large, he (the owner of the field) has no right to smooth the field (cut the trees down). Ib. הגדילו ישפה when they are grown large, he (the owner of the trees) may cut them (in order to use the ground they occupy); a. e.

שְׁפָא, שְׁפִי ch. same, 1) *to crush, rub, grind.* Targ. Ps. LVI, 2 (h. text שׁאף). Ib. 3.—Part. pass. שְׁפִי; f. שַׁפְיָא; *pl.* שַׁפְיָן, שְׁפִיָּין. Ib. LI, 19 (h. text נדכה). Targ. Job XXXIII, 21.—2) *to plane, smooth, paste over.* Yeb. 75^{b} שַׁפְיֵיהּ וכ' he trimmed it (cut off the protuberances) like a writing reed. Sabb. 98^{b}, v. טָרִיז (v. שְׁפִי II). B. Kam. 95^{a} Ms. M., v. שׁוּף II ch. Snh. 109^{b} שַׁפְיוּהָ דובשא וכ' they smeared her body with honey, and placed her on the roof &c.; a. e.—*Part. pass.* as ab. *smooth, level.* Targ. Prov. XV, 19. Targ. Y. Gen. XXXI, 2; 5 (*friendly*).—Snh. 109^{a} בור שָׁאפֵי, v. preced.

Pa. שַׁפִּי 1) *to crush.* Targ. Esth. I, 10. Targ. Ps. LI, 10 דְּשַׁפְּרֵיתָא Ms. (ed. Lag. דשפיריתא, corr. acc.; ed. Wil. דְּשַׁפְּיָתָא *Pe.*; h. text דכית). Ib. LXXXIX, 11; a. e.—2) *to plane, trim.*—Part. pass. מְשַׁפִּי; f. מְשַׁפְיָא; *pl.* מְשַׁפְיָן, מְשַׁפְּיָן. B. Bath. 3^{a} אבני דלא משפיין Ms. M. (ed. משפיא, corr. acc.), v. גְּוִיל.

שְׁפָה, שְׁפִי II (v. שָׁפַע) 1) *to incline,* v. שִׁיפּוּי II.—2) *to tilt, pour out slowly* (so as to leave the sediment behind). Midr. Till. to Ps. XVIII, 12 כרקים . . . שׁוֹפְכִין אלו באלו ed. Bub. (oth. ed. שופכין) as the small bowels of an animal that pour their contents from one to the other. Esth. R. to II, 3; a. e.—Esp. *to sell wine.* B. Mets. 60^{a} Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. השׁוֹפָה יין לחמרים לחבריו; Ar. לשמרים, corr. acc.) if one sells wine to ass-drivers (caravan at an inn); Tosef. ib. III, 27 חית שׁוֹפֵא וכ' ed. Zuck. (Var. שופה); a. e.

Pi. שִׁיפָּה *to make slanting, whittle to a point.*—Part. pass. מְשׁוּפֶּה; *f.* מְשׁוּפָּה; *pl.* מְשׁוּפִּים, מְשׁוּפְּיָן; מְשׁוּפּוֹת. Keth. 5^{b} מש' ביהדות (the fingers) pointed like pegs.

שְׁפָא, שְׁפִי ch. same, 1) *to incline, make slanting.* Sabb. 98^{b} דְּשָׁפֵי לחו כי טורין they made the boards slanting like mountain sides (bringing to a point; Ar. טָרִיז q. v.); Yalk. Ex. 370.—2) *to pour out slowly.* Ḥull. 67^{a} לא לְשַׁפּוֹיֵי וכ' צִיבְּתָא, v. אפשר . . . וש' ליה (not דש') one may put something (a piece of cloth &c.) over the mouth of a jug, and pour (strain) the liquid through. Sabb. 139^{b} שָׁפוּ שיכרא וכ' Rashi (ed. שָׁאפוּ) they poured beer slowly from vessel to vessel (leaving the dregs behind); a. e.—Kidd. 71^{b} שָׁפֵי חלא vinegar dealer, v. שַׁפַּרְחָלָא.—Trnsf. *to let the blood flow after bloodletting.* Sabb. 129^{a} דלמא ש' ליה וכ' perhaps the surgeon may bleed him too long &c.

שְׁפָה, שְׁפִי III (v. שְׁפָה I) [*to be smooth,*] *to be quiet, at ease; to be relieved.* Nidd. IV, 4 וְשָׁפְתָה מעת לעת and was relieved for a full day, opp. קְשָׁתָה, v. קָשָׁה. Ib. שפתה מן חצר וכ' she was relieved from pain, but not from the flux of blood; a. e.—*Part. pass.* שָׁפוּי *quiet, sane.* Arakh. 17^{b}, sq. ש' ונשתכח if he was sane and became mad; B. Bath. 128^{a}.—V. שׁוֹפִי II.

Hithpa. הִשְׁתַּפֵּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּפֵּה (of a delirious person) *to become quiet, conscious, sane.* B. Kam. IV, 4 נש' חשוטח if the madman became sane again; Tosef. ib. IV, 4. Y. Ter. I, 40^{b} bot. לכשישתפה when he is sane again (we may write a letter of divorce at his order); Y. Gitt. VII, beg. 48^{c}. Y. Keth. I, 25^{b}; a. e.

שְׁפָא, שְׁפִי ch. same, *to be quiet, at ease.*—V. שָׁפִי.

Pa. שַׁפִּי *to quiet, pacify, satisfy.* Gitt. 73^{a} זיל שַׁפֵּי ליה go and pacify (settle with) him. B. Mets. 15^{a} ואֲשַׁפֵּי וכ' (Ms. H. a. R. ואישפי), v. מְרַק.—Part. pass. מְשַׁפֵּי; *pl.* מְשַׁפָּן. Ib. 70^{a} דמש' נכסיה (not דמשפו) one whose property is at peace (undisputed by any claimants).

שְׁפִי m. (preced.) *quiet, ease.* Targ. Y. II Num. XXIII, 3; Targ. Y. II Gen. XXII, 8 בלב ש' with an easy heart.

שְׁפִירוּת, v. שִׁיפְרוּת.

שְׁפִיּוּתָא *f.* (preced.) *compromise, peace.* Targ. Y. I Gen. III, 15 (Y. II שְׁפִירְתָא).

שָׁפִיחָלָא pr. n., בֵּי שָׁ' *the family of Shafeḥala* (vinegar dealer). Kidd. 71^{b} Ar. (ed. בי בר שפי חלא, v. שְׁפֵי II).

שִׁפְרָטָה *f.* (שָׁפַט) *judging, judgeship.* Snh. 3^{b} (ref. to Num. XXXV, 24 sq.) משעת שִׁפְרָטָה הצדה from the time that the assembly meets for judging (from the beginning of the legal proceedings, the court consists of twenty-three). Num. R. s. 14^{9} על שפרטה שמשון the verse (Gen. XLIX, 16) refers to Samson's judgeship.

שַׁפַּאי, שַׁפִּי m. (שְׁפֵי II) *wine merchant.*—*Pl.* שַׁפָּיִין, שַׁפָּאֵי. Lev. R. s. 12 עברון ש' בתרע וכ' wine merchants passed the gate of the cemetery; Esth. R. to II, 1 (ש' שנאון (ר' עזריה) (strike out שנאון, a corrupt dittogr. of שפאין); Yalk. Prov. 960. Y. Dem. V, 24^{d} ברם באילין ש' וכ' but as to wine dealers, they are used to empty from vessel to vessel. Y. Shek. VII, 50^{c} bot., v. חֻכָּם.

שְׁפַךְ, v. שְׁפַךְ.

שְׁפוֹךְ, v. שָׁפוֹךְ.

שְׁפִירָא, *pl.* שְׁפִירֵי, v. שָׁפְרָא.

Digitized by Google

שְׁפִיכָה *f.* (שָׁפַךְ) *pouring out.* T'bul Yom IV, 7, v. שֵׁבֶר I. Y. Pes. I, end, 28[b] (ref. to Deut. XII, 24) . . . לא אלא בש' I have allowed thee no other use of its blood than pouring it out (but you must not bleed a consecrated animal). Y. Yoma V, 43[a] top (ref. to Lev. IV, 7) לש' . . . לרבות this includes the blood of the bullock for the Day of Atonement, that it must be poured out (at the bottom of the altar); a. fr.—*Pl.* שְׁפִיכוֹת. Lam. R. to IV, 11 ארבע ש' לטובה וכ' four times is pouring out mentioned for good, and four times for evil.

שְׁפִיכוּת *f.* same. Makhsh. II, 3 מי ש' water that is poured out, dirty water, opp. מי גשמים rain water.—Esp. ש' דמים *shedding of blood.* Arakh. 15[b] . . . כל המספר ש' ד' he that talks slander commits great sins to be compared to the three great crimes: idolatry, incest, and bloodshed. Snh. 57[b] (ref. to Gen. IX, 6) אידהו ש' ד' של אדם שהוא בגופו וכ' what way of killing is a shedding of blood within a man's body? It is strangulation. Ib. 74[a] כל . . . חוץ . . . ש' ד' regarding all sins . . . one may transgress in order to escape death, except idolatry, incest, and murder; a. fr.

שְׁפִיכוּתָא ch., constr. שְׁפִיכוּת, same. Targ. Y. II Lev. I, 16. Targ. Y. II Deut. III, 17 ש' קיטמא (read מיא), v. שְׁפַכּוּתָא. Targ. Y. Gen. XXVIII, 20 (not שְׁפִיכוּת).—B. Bath. 25[b] בש' when the rain comes pouring, opp. בניחותא gently.

שְׁפִילְתָּא, שְׁפֵילָה, v. sub שְׁפֵל'.

שְׁפִיפוֹן m. (b. h. שְׁפִיפֹן; שפף) [*sliding,*] a species of *serpents, adder* (?). Num. R. s. 14[9] . . . נחש וש' כנגד corresponding to the two things to which his (Dan's) father compared him, serpent and *sh'fifon.* Sot. 10[a] . . . בלעם שנאמר ש' וכ' Balaam was lame in one foot, for we read (Num. XXIII, 3), and he went *shefi*; Samson was lame in both feet, for it says (Gen. XLIX, 17) *sh'fifon* (sliding) on the road. Y. Ter. VIII, 45[d] bot. מין קטן הוא ושמו ש' it is a small kind of serpent, its name is *sh'fifon*, and it is as thin as a hair.

שְׁפִיפוֹנָא ch. same. Y. Ter. VIII, 45[d] top אשכחון ש' לשכרה וכ' . . . (not שפיפי) they found a serpent as thin as a hair wound around &c., v. preced.

שַׁפִּיץ, v. שְׁפַץ.

שְׁפִיק, v. שְׁפַק.

שְׁפִיר m. (שפר; cmp. שׁוֹפָר 2, a. שְׁפוּפֶרֶת) *membraneous bag, sac of a fœtus*; in gen. *fœtus.* Nidd. III, 3 חמשלת ש' מלא וכ' if a woman discharges a sac full of water &c. Lev. R. s. 14; Y. Nidd. III, 50[d] top (ref. to Job XXXVIII, 9) לבושו זה חש' וכ' 'its garment' means the sac, 'its swaddling band', the placenta. Ib. מרוקם ש' a fœtus having an articulated shape, v. רָשׁוֹן; Bab. ib. 25[a] שאינו מרוקם ש' a shapeless fœtus. Y. Naz. VII, 56[b] I have seen עגל כאפון בש' the embryo of a calf, of the size of a bean, in a bag; a. fr.

שְׁפִירָא, שְׁפִיר ch. same. Targ. Y. Deut. XXVIII, 57.—Nidd. 25[b] ההוא ש' דאתאי וכ' a fœtus was brought before Mar Samuel, and he said, this is forty-one days old; a. e.

שַׁפִּיר m. (שְׁפַר) 1) *handsome, pleasing; good; cheerful.* Targ. I Sam. XVI, 12. Targ. O. Gen. XLVII, 6, (v. שָׁפַר ch.); a. fr.—Midr. Till. to Ps. XVI, 6 (in Hebr. dict.) כל . . . נכשרה לי ש' because I was content with my portion, it became beautiful to me; Yalk. ib. 667 (corr. acc.).—Kidd. 31[b] בעינא גברא דש' כותך I want a man as handsome as thou art; a. fr.—*Pl.* שַׁפִּירֵי, שַׁפִּירַיָּא, שַׁפִּירִין. Targ. Deut. VIII, 12. Targ. II Chr. VII, 10; a. fr.—B. Mets. 84[a] אנא . . . מכש' ירושלם I am one of the survivors of the handsome men of Jerusalem. Ib. בני ש' כויתי children as good-looking as I am; a. fr.—*Fem.* שַׁפִּירְתָּא, שַׁפִּירָא, שַׁפְרָא. Targ. Gen. XII, 14. Ib. 11. Targ. O. Num. XII, 1; a. fr.—B. Mets. l. c. דכ' מינאי who is handsomer than I am; a. e.—*Pl.* שַׁפִּירָן, שַׁפְרָן. Targ. Gen. VI, 2. Targ. Y. ib. 1. Targ. Job XLII, 15; a. e.—2) (adv.) *right, well.* B. Mets. l. c. דש' קאמינא . . . אמר do I not know that what I say is right? Yoma 29[b] מאן קא מיחיב ש' קא מותיב he who asked that question has asked well. Yeb. 94[b] נסיב והאי ש' נסיב and he married rightly (legally); ודא ש' נסיב and he married this one lawfully; a. fr.—ש' דמי, v. דָּמֵי I.

שְׁפִירָא, v. שְׁפִיר ch.

שַׁפִּירוּתָא *f.* (preced. art.) *goodness*; (with לבא) *cheerfulness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 47 (Y. שְׁפִירוּת; ed. Lsb. קשיטות).

שַׁפִּירְתָּא, v. שַׁפִּיר.

שְׁפִיתָה *f.* (שָׁפַת) *placing over* or *by the fire.* Kel. VIII, 8 מכנגד שְׁפִיתָה הקדרת ולפנים from the place where the pot is placed and inside (towards the fire). Ib. 9 כור שיש בו בית ש' a smelting pot which has a bottom or foot whereon it can rest (Mish. ed. בור וכ' a hole in the ground with an arrangement for putting a pot over fire); a. e.

שָׁפַךְ (b. h.; *Shaf.* of הסך) [*to invert,*] *to pour; to empty.* Lam. R. to IV, 11 כדבר אני שהפך חופתו . . . ולא ש' חמתו וכ' I sing, because he (the king) has upset his son's bridal chamber, but has not poured out his anger over his son; ש"ש חקבה"ד . . . ולא ש' because the Lord has poured his anger over wood and stone, and did not pour it out over Israel. Yeb. 75[b] (ref. to Deut. XXIII, 2) ד' שע"י כריתה שׁוֹפֵךְ he who pours (semen, instead of shooting forth, מקלת) in consequence of cutting. Succ. II, 9, v. קִירְיוֹן. Y. Sabb. XII, end, 13[d] וכתב לא חשופך 'and he writes' (Deut. XXIV, 3), but not 'he pours' (a chemical fluid over a sympathetic writing to make it legible); ib. כותך דיו וכ' he pours ink in which there is no gall-nut, and this catches (settles on) the written letters; Y. Gitt. II, 44[b] top שָׁפֵיךְ (Chald.); a. fr.—ש' דמים *to shed blood.* Gen. R. a. 34. B. Mets. 58[b], v. לָבַן II; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XXII, 16 שופכין, read: שׁוֹפְתִין, v. שָׁפַת.]

Nif. נִשְׁפַּךְ *to be poured out, emptied.* Ḥull. 47[b] יצאו

Digitized by Google

שׁוֹנְשְׁפָנָה כקיתון a lung which (by tearing the membrane) is emptied like a ladle. Sot. 42b (play on שופך, v. שׁוֹבֵךְ) שכל הרואה אותו נ' לפניו וכ' whoever saw him, was poured out before him like a ladle (his courage failed him, cmp. מָסַס). Pes. 22b דם שנ' כמים וכ' blood that is poured out like water makes susceptible of uncleanness. Ib.a כמים הנִשְׁפָּכִין like water that is poured out (ordinary water), opp. המתנסכין used for libation. Ib. 20b תִּשָּׁפֵךְ חבל, v. חָבַל II. Zeb. VIII, 7, sq. יִשָּׁפֵךְ לאמה shall be poured into the sewer; a. fr.

Pi. שִׁפֵּךְ *to make slanting.* Part. pass. מְשׁוּפָּךְ. Yoma 68b (ref. to שפך, Lev. IV, 12) שיהא מקומו מש' the place for the ashes must be sloping; Sifra Vayikra, Hob., Par. 3, ch. V; Zeb. 106a.

שִׁפִּיר, שִׁפַּךְ ch. same. Targ. Ez. XXIV, 7. Ib. XXII, 6. Targ. Zech. XII, 10; a. fr.—Ab. Zar. 72b אמר ... כי שַׁפְּכִיתוּ R. said to the laborers engaged in filling, when you pour wine (from vessel to vessel) let no gentile come near to help you &c. Y. Sabb. XX, end, 17d שְׁפוֹךְ, v. צְנִינִים; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּפִּיךְ, *Ithpe.* אִשְׁתְּפִיךְ *to be poured out.* Targ. I Kings XIII, 3. Targ. Ps. LXXIX, 10; a. fr.—B. Mets. 26a אִשְׁתַּפּוּ כי אִישְׁתַּפּוּבֵי the things in the wall were washed down; a. e.

שְׁפָא m. (preced.) *spout, gutter.*—*Pl.* שְׁפֵי. B. Bath. 3b עד דתקין ליה ש' Ms. M. (ed. שְׁפִירֵי ... עד דמתקן) until he provided its spouts (until it was entirely finished; Ar. ed. Koh. שְׁפוֹרָאֵי, oth. ed. שְׁפוֹרָאֵי). Ib. 6a, v. נְטַם.

שַׁפְכָה f. (b. h.; preced.) *urinary canal;* כרות ש' one whose canal is mutilated. Yeb. VIII, 2, v. כָּרַת. Y. ib. 9b top. Bab. ib. 75b כתיב במקום ששופך ש' it says *shofkhah* (Deut. XXIII, 2) in the place where one pours out (discharges fluid); a. e.

שִׁפְכוֹנִי m. (preced.) [*pourer,*] name of a species of *olives, rich olive.* Peah VII, 1 (Y. ed. שפכני; Ms. M. שסמני, corr. acc.), expl. Y. ib. 20a top חמרא עושה שמן הרבה ש' שחיא עושה שמן הרבה *chifkhoni,* which yields much oil.

שִׁפְכוּתָא f. (preced. wds.) *gutter, slope.* Targ. Y. Num. XXI, 15 (v. שָׁפוֹךְ). Targ. Y. Deut. III, 17 (ed. Vien. שַׁי).

שִׁפְכָנִי, v. שִׁפְכוֹנִי.

שָׁפַל I (b. h.; Shaf. of נ־פ־ל) *to be low.*

Hif. הִשְׁפִּיל *to lower, humble.* Erub. 13b חמשפיל עצמו; הקב"ה מַשְׁפִּילוֹ, v. גָּבַהּ; Ned. 55a. Pesik. R. s. 10 (ref. to Is. II, 9) אימתי שחו ונִשְׁפָּלוּ ... הִשְׁפִּילָם הקב"ה when did they sink and were lowered? When they committed that deed (worshipped the golden calf), the Lord lowered them. Arakh. 15b יַשְׁפִּיל דעתו let him humble his mind (think of his shortcomings). M. Kat. 16b (play on הִשְׁפַּלְתָּנִי, II Sam. XXIII, 8) חואיל והִשְׁפַּלְתָּ עצמך הוא כמיני because thou didst lower thyself, thou shalt be like myself; a. fr.

Nif. נִשְׁפַּל *to be lowered.* Pesik. R. l. c., v. supra.

Hof. הוּשְׁפַּל, הָשְׁפַּל same. Pesik. Ki Thissa, p. 11b (ref. to Is. II, 9) ויחשפלתי אני ורהם וכ' ... יודע I know that Israel bowed to the golden calf, and I and they have been lowered, but wilt thou not raise (forgive) them?; Tanḥ. Ki Thissa 4 וחשפלתי אותי and I myself have been lowered; Yalk. Is. 260 והושְׁפַּלְתִּי Tanh. l. c. 5 (ref. to Ps. LXXV, 8) בלשון זה הוא וכ' for the word *zeh* (Ex. XXXII, 24) was he (Aaron) lowered, v. גָּבַהּ; בלשון זה תושְׁפָּלוּ וכ' through *zeh* (ib. 23) were they lowered, and with *zeh* (ib. XXX, 13) have they been raised; Lev. R. s. 8; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּפֵּל, *Nithpa.* נִשְׁתַּפֵּל [*to let one's self drop,*] 1) *to be humble, gentle.* Ib. s. 19 (ref. to שפלות ידים, Koh. X, 18) ע"י שנִשְׁתַּפְּלוּ ישראל מלחנות וכ' because the Israelites were too gentle to encamp (before Sinai) in discord &c.—2) *to be lazy, indolent.* Ib. ע"י ... מִשְׁתַּפֵּל מלקנח וכ' (not לקנח) because that man is too careless to wipe his body properly, he gets scabs. Ib. ע"י ... מִשְׁתַּפֶּלֶת וכ' because that woman is too indolent to examine her body properly &c.; a. e.

שָׁפַל I, שָׁפֵל ch. same, *to fall down, go down.* B. Kam. 92b; Meg. 14b (prov.) שפיל ואזיל בר אוחא וכ' the duck bends its head down in walking, and its eyes look all around (it follows two pursuits at the same time, v. פָּלְגָא). Snh. 7a ודיקולא שָׁפֵיל, v. דִּיקוּלָא. Ber. 10a שְׁפֵיל לסיפיה דקרא go to the end of the verse (in order to understand the whole of it); a. fr.

Af. אַשְׁפַּל 1) *to lower.* Targ. Y. II Lev. X, 20. Targ. Prov. XXV, 7. Ib. XXIX, 23; a. fr.—2) *to carry down, carry along.* Yeb. 121a גלי אַשְׁפְּלוּ the waves may have carried (and landed him).

Ithpa. אִשְׁתַּפַּל *to humble one's self.* Targ. I Sam. II, 36.

שָׁפָל m., שְׁפָלָה f. (b. h.; preced.) 1) *low, humble.* Num. R. s. 4 20 ש' בעיני וכ' ... ואל say not that I was low in the eyes of others, and was not despised in my own eyes. Taan. 16a; Snh. 88b, a. e. שְׁפַל ברך low of knee, *polite.* Y. ib. I, 19c נפש ש' a humble soul, humility; Ab. V, 19 נפש ש' contented, opp. רחבת. Ib. IV, 10 הוי שְׁ' רוח בפני וכ' be humble before every man. Snh. 43b מי שדיעתו ש' מעלה וכ' to him whose mind is lowly the Lord accounts it as if he had offered all kinds of sacrifices. Sot. 5a אבל ... ורואה את חש' ואין ... גָּבוֹהַּ. Ib. but not so the Lord, he is high and looks at the low; a. fr.—*Pl.* שְׁפָלִין, שְׁפָלוֹת. Ib. 47b, v. גָּבַהּ; a. e.—2) (v. שָׁפֵל, *Hithpa.*) [*letting the hands sink,*] *indolent, negligent,* opp. זָרִיז. Tosef. Yeb. IV, 8; Pes. 50b יש ש' וכ' sometimes one is lazy and profits, and sometimes one is lazy and loses.—*Pl.* as ab. Ib. 89a; Ned. 36a; Gitt. 25a.

שְׁפַל II ch. same, *lowly.* Targ. Prov. XVI, 19.

שָׁפֵל II (or שֵׁפֶל) m., v. next w.

שְׁפֵי, שְׁפֵלָה f. (b. h.; preced. wds.) *lowland.* Shebi. IX, 2 וביהודה הרר חש' וכ' in Judæa, (the three districts are) the highland, the lowland, and the valley; וּשְׁפֵלַת לוד כשפלת הדרום and the lowland of Lydda is (with reference to Sabbatical year laws) like the lowland of Darom (South). Tosef. ib. VII, 10; Y. ib. IX, 38d bot. שָׁפֵל מאטאוס עד לוד ש' from

Digitized by Google

Emmaus to Lydda is the plain (of Judæa). Ib. כ' וכ' (סימן) לש' the presence of sycamores indicates lowland; Pes. 53a; a. fr.

שְׁפָלָה, v. שָׁפֵל.

שִׁפְלוּת f. (preced. wds.) 1) (b. h.) ירדים ש' *lassitude*, v. שָׁפֵל I.—2) *humility, humiliation.* Num. R. s. 4 אם 20 צריך אדם לנהוג ש' בעצמו וכ' ... לפני if a man must conduct himself humbly before a king of flesh and blood, how much more must he do so before the Lord? Ib. end הירח נוהג בש' וכ' he lived humbly before the Lord. Sot. 48a bot. (ref. to Is. V, 15) שגורמין ש' לשונאיו של הקב"ה (not לשונאי) they cause humiliation to the enemies of the Lord (euphem. for: to God); ש' של ישראל the humiliation of Israel; a. e.

שִׁפְלוּתָא ch. same, *lassitude.* Targ. Jer. XLIX, 24 (h. text רטט).

שִׁפִּיל, שִׁפֵּל, שִׁפְלָתָא f. = h. שִׁפְלָה. Targ. Deut. I, 7. Targ. Jer. XXXII, 44; a. fr.

שָׂפָם m. (b. h.; v. שָׂפָה) *upper lip.* Cant. R. to I, 7 חירח שפמו על שָׂפָמוֹ, v. עָטָה. Pirké d'R. El. ch. XVII, end מכוסה וכ' if his upper lip was covered, they knew that he was a mourner; לא הירח שפמו וכ' if his upper lip was not covered, they knew that he was excommunicated; a. e.

שָׂפָם, שָׂפְמָא, סְ, שָׂפְמָא ch. 1) same. Targ. Lev. XIII, 45 (O. ed. Berl. סְ). Targ. II Sam. XIX, 25 שִׂימַדִּית ed. Lag. (oth. ed. סְ). Targ. Ez. XXIV, 17; 22. Targ. Mic. III, 7.—*Pl.* שָׂפְמֵי, שְׂרֵי, סְ. Sabb. 129b מאה ש' (Ms. O. וש' only; Ms. M. מאח ס'), v. קָרְנָא I. Ib. תאידנא יומא דש' הוא to-day is a day of lip-shaving, i. e. a day spent without profit.—2) *border.* Targ. Y. I Ex. XXVIII, 32 (Y. II ספווא).—[Targ. Y. Num. XXX, 13 שפמיתא, read: שִׂפְתָתָא.]

שפן, a word in an incantation against thirst. Pes. 112a.

שָׁפָן m. (b. h.; cmp. שׁוּם II) *cony, (rock-badger).* Midr. Prov. to XXX, 26 זה מדי כשם שחש' יש בו וכ' 'the conies &c.', this refers to Media, as the cony has the symptoms of cleanness (being a ruminant) and also those of uncleanness &c.; Lev. R. s. 13; Yalk. Prov. 964.

שַׁפְנִינָא m. (cmp. preced.) *turtle-dove.* Targ. Lev. XII, 6. Targ. Gen. XV, 9 (Y. II שׁוּפָנִין). Targ. Ps. LXXXIV, 4 (h. text דרור); a. e.—Pesik. ʿĂniya, p. 137a, v. צוֹצְלָא.—*Pl.* שַׁפְנִינִין, שַׁפְנִינַיָּא. Targ. Lev. V, 7. Ib. XIV, 30; a. e.

שָׁפַע (cmp. שָׁפָה II) 1) *to be smooth.* Gen. R. s. 14 קורח שופעת a smooth-trimmed trunk (of a palm-tree, v. שְׁפָעָה I).—2) *to incline, slide.* Neg. X, 10 השופעת וכ', v. נִבְהַת; Sifra Thazr. Par. 5, ch. X. Tosef. Kel. B. Kam. VI, 15 תנור ששפתיו שופעות לתוכו (not ששפתות) a stove the rims of which incline towards the inside; ששפתיו שופעות לאחוריו if its rims incline towards its outer walls. Ohol. VII, 2 אהל שהוא שופע וכ' a tent the top of which goes slanting down, so that the flat roof is only of the size of a finger; a. e.—3) *to pour out, run, discharge.* Yalk. Lev. 554 כל זמן ששופע לתוכה וכ' as long as it (the spring) discharges its overflow into the garden, the vegetables get black (dark green) &c. Nidd. IX, 8 (among the symptoms of approaching menstruation) ושופעת and she discharges, expl. ib. 63b top. Bekh. III, 1 בהמה גסה ששפעה וכ' a large domestic animal that discharged a clod of blood; a. e.—[Y. Hor. I, 46a top עד שישפע, read: שישמע, v. שָׁמַע.]

Hif. הִשְׁפִּיעַ 1) *to make slanting.* Erub. 43b וכולה מַשְׁפִּיעַ הידוד (not משפיעו) let him make the wall slanting (from the centre) upwards and downwards (so that it should cast no shade).—2) *to pour abundantly; to sell in large quantities;* trnsf. *to give in abundance.* Dem. II, 4 כל המַשְׁפִּיעִים בחדה גסה (Y. ed. חמשופעים, corr. acc.) all wholesale dealers; אלו הן המַשְׁפִּיעִין וכ' these are considered wholesale dealers &c., v. סִיטוֹן. Ber. 32a (ref. to Deut. I, 1) בשביל ... וזהב שהִשְׁפַּעְתָּ להם וכ' on account of the silver and gold which thou didst pour upon them, until they said, enough!—this was why they made the golden calf; (Yoma 86b שדרבית). Snh. 108a ... הדר בשביל טובה שח' וכ' the generation of the flood became overbearing only on account of the wealth that the Lord bestowed upon them. Ib. בטובה שהִשְׁפַּעְתִּי וכ' with the very blessing that I bestowed upon them, do they provoke me to anger; a. fr.—3) *to give overmeasure.* Tosef. B. Bath. V, 3 מקום שנהגו להַשְׁפִּיעַ משפיע וכ' where it is customary to give overmeasure, you must pour as much as is required: as long as the back and the bottom rim of the vessel are not wetted; a. e.—Part. pass. מְהֻשְׁפָּע, v. infra.

Pi. שִׁפַּע 1) *to make slanting.* Part. pass. מְשֻׁפָּע; f. מְשֻׁפַּעַת; *pl.* מְשֻׁפָּעִין, מְשֻׁפָּעִים; מְשֻׁפָּעוֹת. Sabb. 5a כיצד הדה המקום מש' וכ' if the place in his court is sloping . ., the neighbor may protest (against washing being done in it), for he may say, thou pourest out, and it comes to my ground; a. e.—[Yalk. Lev. 571 דרך משופע, v. מְשֻׁפָּע.]—2) *to cause to flow.* Lam. R. to IV, 15 מהו ושפח וש' וכ' what is *v'sippaḥ* (Is. III, 17)? It means *v'shipp'a* (he caused them to discharge blood), in order that the holy seed be not mixed up &c.—*Part. pass.* as ab. *abundant, eloquent, verbose.* Midr. Till. to Ps. I, 5 ed. Bub. (ref. to Prov. XV, 7b) אלו הנשי' וכ' this refers to those who are extremely fluent, but in whom there is not the sap of the Law; Yalk. Prov. 953 המשפעים.

Pu. שׁוּפַּע 1) *to be made slanting*; part. מְשׁוּפָּע, v. supra.—2) *to be poured.* Gen. R. s. 69 end; Yalk. ib. 120, v. נָזַף.

Hithpa. חִשְׁתַּפַּע *to slant.* Y. Erub. X, 26b bot. בשהִשְׁתַּפַּע עשרה וכ' when the wall slants at the grade of ten handbreadths to three.

שְׁפַע ch. same, 1) *to flow, run, overflow.* Targ. Prov. III, 10. Ib. V, 16; a. e.—Nidd. 63a ש"ש רואה שָׁפְעָה ואולה the Mishnah says, 'she discharges;' but does she not continue to discharge (how can this be a premonitory symptom)?—2) *to slant, hang down.* Targ. Y. Ex. XXVI, 12 (Levy quotes הִשְׁפַּע *Af.*).

Af. אַשְׁפַּע *to make slanting, let hang down,* v. supra.—2) *to pour, give in abundance.* Lev. R. s. 27 אן דאת ידדב את מַשְׁפַּע where thou givest, thou givest plentifully; Gen.

Digitized by Google

R. s. 33 הן דידהבת אַשְׁפַּעַת (not אשפע); Yalk. Ps. 727; Tanḥ. Emor 6; Pesik. Shor, p. 74ª מַשְׁפִּיעַ.

Pa. שִׁפַּע *to incline, make slanting, let hang down.* Part. pass. מְשֻׁפַּע. Targ. Y. Ex. XXVI, 13 (some ed. מְשֻׁפַּע Hebraism).—Sot. 22ᵇ, v. מְדוֹכָא. B. Mets. 26ª בחד דמש' גיסא when the wall is slanting on one side.

שֶׁפַע m. (b. h.; preced.) *overflow*, esp. *overmeasure, customary addition.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 50 כל מכה דבר ש' עליהן . . . to every plague that came upon them, pestilence came as an addition (in the bargain); ed. Bub., a. Yalk. Ps. 820 שָׁפָה.

שְׁפָעָא ch., constr. שִׁפְעַ, same, *overflow.* Targ. Is. XLVIII, 18; LIX, 19; LXVI, 12.

שִׁפְעָד I *f.* (שִׁפַּע 1) *smoothing, planing.*—שִׁפְעַת קורה *smooth-trimmed trunk* (of a palm tree). Gen. R. s. 41, beg. ש' קורות לחקרות וכ' the planed trunks (of the palm tree) are used for ceiling the house; Num. R. s. 3, beg.; Yalk. Ps. 845 ש' קוֹרֶיהָ. Koh. R. to III, 11 ש' קוריים (read קוֹרָה), v. שִׁפַּע.

שִׁפְעָד II *f.* (b. h.; שפע *to crush, stamp*, cmp. שָׁפָה I) *stamping, trot, marching troop.* Sot. VIII, 1; Sifré Deut. 192; Yalk. ib. 923, v. קַלְגָּס.

שָׁפַף (v. שׁוּף II, a. שָׁפָה I) *to crush, rub.*—*Part. pass.* שָׁפוּף; *f.* שְׁפוּפָה; *pl.* שְׁפוּפִים, שְׁפוּפִין; שְׁפוּפוֹת *a) rubbed, rubbing.* Gen. R. s. 65 הוו רגליהם ש' בארץ their feet (which were hanging down) rubbed against the ground; (Y. Peah VII, 20ᵇ top נוגעות).—*b) crushed, weak, nimble.* Gen. R. s. 22 the evil inclination דומה ללסטיס ש' וכ' is like an enfeebled robber sitting on the cross-road &c.; Yalk. ib. 36; Yalk. Ps. 840. Gen. R. s. 25, end בני אדם ש' weak people, opp. גבורים; Ruth R. to I, 1. Gen. R. s. 53 עכשיו . . . לא ש' וכ' now what is his gift (the child born to him)? is it not puny? I put my finger &c. (v. פְּחַשׁ); Yalk. Deut. 810 שְׁפִירָה . . . מתנחירה (Chald.). Gen. R. s. 60 דווין וש' ed., v. שָׁפָה I; a. fr.

Pilp. שִׁפְשֵׁף *to rub, polish, brush off.* Y. Sabb. IV, end, 7ª עד שישפשפם until he rubs (the stones, to wipe off the dirt); Bab. ib. 125ᵇ צאו ושפשפום go out and rub them. Y. Ter. I, beg. 40ª בשפשפה בחן במים when he scours them with water. Yoma 30ª לשפשפה to wipe off (squirtings). Mikv. IX, 2 אלא אם כן ש' unless he has rubbed the soot off. Tosef. Dem. I, 18 משפשף he may rub him (with oil). Y. Ber. IX, 14ᶜ top עד שישפשף before rubbing (the rectum), v. מְשַׁמֵּשׁ; a. fr.

Nif. נִשַּׁף, נִרְשַׁף *to be crushed.* B. Kam. 28ᵇ ונשוף באבן (Ms. F. ונישף read: ונירשף), v. שׁוּף II.

שְׁפַף ch. same (interch. with שׁוּף). Targ. Ex. XXXII, 20 וישחן (h. text וַיִּשְׁחַן); Targ. Cant. I, 14. Targ. Ps. LXXII, 4 ידכא (h. text יְדַכֵּא). Ib. LXXXIX, 24 (h. text כחותי); a. e.

Palp. שַׁפְשֵׁף *to rub against, let glide down.* Sabb. 154ᵇ דקא מְשַׁפְשֵׁף, v. שָׁפַשׁ II.

Ithpa. אִשְׁתַּפַּף *to be crushed.* Targ. Job V, 4 יִשְׁתְּפְפוּן (incorr. ישתחפון; h. text יִדְכְּאוּ). Ib. XXX, 8, v. שׁוּף II ch.

שָׁפַץ, *Pi.* שִׁפֵּץ (v. next w.) *to repair.* Keth. 103ª שִׁיפְּצָה מאי if she repaired the house, how is it?; v. שִׁיפּוּצָא.

שִׁפֵּץ, *Pa.* שַׁפֵּיץ (Shaf. of פצץ) [*to undo a breach* (cmp. הִשִּׁיחַ to remove the ashes),] *to repair.* Targ. II Chr. XI, 11 ש' ותקיף (h. text ויחזק). Ib. 23 ובנא וש' קריין ומני וכ' (h. text ויבן ויפרץ, to which Targ. supplies ויפקד) he built and fortified cities, and appointed &c.—Meg. 4ª אתא אסא שַׁפְצִינְהוּ Ar. a. Rashi (ed. שפצוהי, corr. acc.) Asa came and restored their fortifications. Yeb. 63ª תְּשַׁפֵּיץ טום ולא וכ' שַׁפֵּיץ fill up (a hole in time), that thou need not repair, repair, that thou need not build.

שְׁפֵק, שְׁפַק, שָׁפַק, v. סְפֵק, סְפַק.

שפקין, Tosef. Makhsh. I, 2, read: שִׁיקְרָן (v. R. S. to Makhsh. I, 4).

שָׁפַר (b. h.) *to be smooth, rounded; to be pleasing, good, cheerful.* Ex. R. s. 1 (play on שִׁפְרָה מעשיה) שִׁפְּרוּ מעשיה וכ' her deeds were pleasing before God.

Pi. שִׁפֵּר *to cleanse, make pleasing; to conciliate, harmonize.* Sot. 11ᵇ; Ex. R. l. c. the Lord sent an angel from on high ומנקה אותם ומְשַׁפֵּר אותם . . . שִׁמְשַׁפְּרַת וכ' (not ומשפיר) who cleansed them and made them good-looking, like a midwife that cleanses an infant. Ib. שדיברה משפרת על וכ' she smoothed over her daughter's words, and pacified (the king) for her. Gen. R. s. 98 (ref. to אמרי שפר, Gen. XLIX, 21) אמרי שופר שהן מְשַׁפְּרִין אמרין וכ' words of the Shofar, for they harmonize the words that were given with sounding the Shofar &c. (the Torah). Ib. ורץ . . . ושו' על ידו (not ידין) Naphtali ran like a hind and brought the document (of the purchase of the cave of Machpelah) from Egypt, and through it he pacified (the Hittites). Ib. s. 99, end (ref. to Gen. l. c.) [read:] והם מכבדין . . . ומשפירין דבריהם they offer kings their fruits and speak pleasing words; Tanḥ. Vayḥi 13 ומשמיריין (corr. acc.). Lev. R. s. 29 (ref. to Ps. LXXXI, 4 שופר) בחדש הזה שַׁפְּרוּ מעשיכם in this month (Tishri) cleanse your deeds; אם שִׁפַּרְתֶּם וכ' if you cleanse your deeds, I will &c.; a. e.

Nif. נִשְׁפַּר *to be made neat-looking, be adorned.* Y. Sabb. X, end, 12ᵈ לִישָׁתַּפַּר . . . הצושה who makes a strap (for an animal) . . . to be adorned with it; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 13 לִשַּׁפֵּר (*Pi.*).

שַׁפַּר ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 18. Targ. Ps. LXIX, 32. Targ. Esth. I, 10; a. fr.—Snh. 11ᵇ ושַׁפְרָא מילתא באנפיי וכ' and the thing was pleasing in my sight and &c.; Y. ib. I, 18ᵈ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top. Ker. 5ᵇ אי שמין וש' וכ' if it (the cock) gets fat and well-looking, he may know that he will succeed; a. e.

Af. אַשְׁפַּר *to cleanse, make handsome, pleasant.* Targ. Y. Gen. IX, 27 (h. text יפת). Targ. Prov. XV, 2. Ib. XVII, 22 (Ms. מְשַׁפְּרִי *Pa.*); a. e.—Y. Maasr. I, 49ª bot. יַשְׁפַּר אפוי וכ', v. כַּרְיָא I. Y. Taan. I, 64ᵇ bot. מַשְׁפַּר תייטרון cleaning the theatre; a. e.

Ithpe. אִשְׁתַּפַּר *to make one's self fair, adorn one's self.* Targ. Jer. II, 33.

שֶׁפֶר m. (b. h.; preced.) *beauty, splendor, pleasantness.*

Digitized by Google

Num. R. s. 14[11] בירכו באמרי ש' . . . שְׁפָרִים he blessed him with speeches of beauty, for his words were pleasing. Midr. Till. to Ps. XVI, 6 שכרן של מצות שְׁפָרוֹ עלי (not מצוה) (*naḥălath* means) the reward of good deeds; its splendor rests on me; a. e.

שֵׁפֶר ch. same; constr. שִׁפְרַי, *the best of, choice of.* Targ. Y. Gen. XLVII, 6 בית שְׁ' ארעא (O. בדשפיר בא'). Targ. Deut. XII, 11; a. fr.—אֲרַג שְׁ', v. אָרַג.—B. Mets. 14[a] שבח ש' וכ', v. שְׁעַבּוּד.—שְׁ' נונא, v. נוּן.

שָׁפָר m. (preced. wds.) *beautiful, pleasing.*—*Pl.* שְׁפָרִים. Num. R. s. 14[11], v. שִׁפֵּר.

שִׁפְרְנָן, v. שִׁיפְרְנָן.

שִׁפַרְנוּנָא, v. סַן.

שְׁפַרְעָם pr. n. pl. *Sh'far'am* (*Shefa'Amr*, Neub. Géogr. p. 199), north-west of Sepphoris, near Usha. R. Hash. 31[b] (seat of the Sanhedrin). Ab. Zar. 8[b]. Tosef. Mikv. VI, 2.

שַׁפְרְפָּרָא, שַׁפַרְפָּרָא, שַׁפַרְפָּרְ' m. (שָׁפַר) *brightness*; (cmp. צַפְרָא) *early morning, morning light.* Targ. Esth. X, 3. Targ. Job III, 3 (h. text נהרה). Ib. VII, 4 (h. text נשף). Targ. Is. LVIII, 8 (h. text שחר). Ib. LXII, 1 (h. text נגה); a. fr.

שַׁפְרָתָא, v. שַׁפִּיר.

שפש, part. *Pu.* מְשׁוּפָּשׁ, v. שָׁפַשׁ.

שְׁפַשְׁף, שְׁפֵשְׁף, v. שְׁפַף, שְׁפַף.

שַׁפְשָׁף m. (v. שׁוּף II) *paste, a small board on the hunter's rod smeared over with glue.* Sabb. VIII, 4 (78[b]) דבק כדי ליתן בראש חש' Bab. ed. (חשבשבת); expl. ib. 80[a] כדי ליתן בראש ש' שבראש קנה וכ' (Ms. M. a. O. שבשבת; Alf. Ms. שַׁפְשֶׁפֶת; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) as much glue as is required to put on the top of the 'paste board' which is on the fowlers' reed.

שַׁפְשֶׁפֶת f., v. preced.

שָׁפַת (b. h.) *to place, pile,* esp. *to place the cooking vessel over* or *by the fire.* Y. Sabb. I, end, 4[b] השופת את הקדירה וכ' if one sets a pot over coals (on the Sabbath), we must warn him &c. Bets. IV, 5 לְשָׁפּוֹת וכ' to place a pot on them, v. נָקַף I. Ḥull. 84[a] מאה מנה יְשָׁפְתוּ וכ' if one possesses one hundred Maneh, he may have a pot put on the stove every day. Sot. 11[b] שׁוֹפְתוֹת שתי וכ' they put on two pots, one for hot water, and one with fish; Ex. R. s. 1. Midr. Till. to Ps. XXII, 16 חייתי דומה . . . שׁוֹפְתִין עליה (not שיפכין) I was like a stove situate between two roads, on which the travellers do their cooking; ed. Bub. ש' קרירותיהן עליה; Yalk. ib. 687; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 שפת הימנה, v. שָׂפָה I.]

שִׂפְתָא, שִׂ' f. = סִיפְתָא, *border, lip.* Targ. O. Ex. XXVI, 4; a. fr., v. סִיפְתָא.—Yeb. 75[b] ואימא מִשְׂפְתֵיהּ may I not say, it refers to his lip?; a. e.

שִׁפְתָּה, Tanḥ. R'eh 5 והושיביהו על ש', quid?

שִׁפָּתוֹת, v. שָׂפָה.

שְׁפַתַּיִם m. du. (b. h.; שָׂפַת, cmp. אַכְשַׁף) *border-mounds* (between which is the balk). Sot. 11[b] והקדירים להן בין ש' and they had intercourse with them between the mounds in the field; Ex. R. s. 1. Yalk. Zech. 574 (ref. to Ps. LXVIII, 14) תשכבון בין ש' יהודה וצבר הירדן you shall lie (in peace) between the borders: Judah and the shore of the Jordan.

שֵׁשׁ, *pl.* שֵׁצִין, שֵׁצִים, v. שֵׁשׁ.

שַׁצְנִיתָא, שַׁצְיוּ, שַׁצְיָא, שַׁצִּי, שַׁצָּא, v. sub שֵׁצִי.

***שָׁצַף**, *Pi.* שִׁצֵּף (=שסף) *to cut, slash.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. XVI (ref. to Lev. XIII, 56) אי' יכול יְשַׁצְּפֶנּוּ ויניחנו וכ' (Rab. יְשַׁסְּפֶנּוּ, ref. to I Sam. XV, 33) from, 'he shall rend it.' I might infer, that he should slash it and leave it in its place &c.; [Asheri to Neg. XI, 5: יְשַׁצְּפֶנּוּ, glossator יְשַׁסְּפֶנּוּ (v. שסע) *patch it over*; R. S. to Neg. l. c. יְצַפֶּנּוּ; Yalk. Lev. 553 וישופנו].

שֵׁצֵת pr. n. pl. *Shetseth,* a Phœnician border town. Y. Dem. II, 22[d] top; Tosef. Shebi. IV, 9 שֵׁצֶת.

שׁק, v. שׂוֹק.

שַׂק m. (b. h.) *sack, sackcloth.* Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII (ref. to Lev. XI, 32) מה שק מיוחד וכ' as sack, which is specified, is something spun and woven &c.; Sabb. 64[a]. Sifra l. c. אין לי אלא שק העשוי וכ' I may think that only sackcloth made of goats' hair is meant. Succ. 20[b]; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 14 של שק a mat made of sackcloth. Snh. 101[a] תורה חוגרת שק וכ' the Torah, girt with sackcloth, stands before the Lord &c.; a. fr.—*Pl.* שַׂקִּין. Sabb. 62[a], v. סַק II; a. e.

שַׂקָּא, שַׁקָּא ch., v. סַקָּא.

שׂוֹקָא, שָׁקָא, שָׁקָא m. = h. שׂוֹק, 1) *joint, leg.* Targ. Ex. XXIX, 22; 27 (O. ed. Berl. שָׁ'; oth. eds. a. Y. כּוֹ' a. שַׁקָּא). Targ. Lev. VII, 32, sq. (Y. ed. Vien. שַׁקָּא); a. fr.—*Pl.* שָׁקִין, שָׁקֵי, שָׁקַיָּא, שׁוּ', שַׁקֵּי. Targ. O. Deut. XXVIII, 35; Y. ed. Vien. שַׁקְיָא (read: שַׁקַּיָּא; Ms. שַׁקִּין). Targ. Ps. CXLVII, 10 שׁוֹקֵי (constr.).—Y. Shek. V, 49[a] bot. חמין ש' look at the legs (of Moses, how fat); Y. Bicc. III, 65[c] bot. חזי שקי (ed. Krot. שָׁאקֵי). Lev. R. s. 34 חמי שקין look at the (poor man's) legs; Yalk. ib. 665 שקין; Koh. R. to V, 13. Ḥull. 63[a] אריכי שקי those with long legs, v. שְׁקַקְתָּנָא; a. e.—[Targ. II Sam. XXII, 43 שׁוֹקִין, some ed. שקין, read: שׁוּקִין].—2) *shaft.* Gitt. 55[b]; 57[a], v. דִּיסְקָא.

שָׁקָא = שְׁקַע *to sink, break down.* Kidd. 81[b] ש' ושרת he sank and died (feigned a sinking spell and death). Lev. R. s. 17 ביתא ש' some ed., v. שְׁקַע.

שָׁקַד (b. h. *Nif.*; cmp. next w.) *to bend, twist, plait.*—*Part. pass.* שָׁקוּד; f. שְׁקוּדָה (cmp. שְׁבוּשָׁתָא) *confused, mistaken.* Lam. R. to I, 14 (ref. to נשקד, ib.) ד' חשיבי מעונותי וכ' I was in error as to my sins, I thought that he would forgive me all my sins, when I heard that my verdict was torn up.

Digitized by Google

שָׁקַד (b. h.; v. קדד) [*to bend, be bent*; trnsf.] *to be bent upon, be intent, studious, anxious; to watch.* Lam. R. to I, 14 (ref. to נשקד, v. preced.) שי"ן כתיב ש' הקב"ה וכ' it is written with Shin, the Lord considered well how to bring the evil upon me (so as not to consume me). Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 ששוקדים וכ', v. שָׁחַר I. Y. Ber. IV, 7d אני שוקד והן שוקדין I am industrious (rise early), and so are they; (Bab. ib. 28b משכימים ... משכים). Tosef. ib. VII (VI), 2 כמה אומניות שוקדות משכימות וכ' how many trades (tradesmen) are anxious, rise early (to sell their goods), and I rise and find all these &c.; Bab. ib. 58a כל אומניות שוקדות ובאות וכ' (not אומות) all trades are anxious and come to the door of my house &c. Keth. 2a; 3b שָׁקְדוּ על בנות וכ' ... the scholars were considerate towards the daughters of Israel (in ordaining weddings to be held on the fourth day of the week), in order that a man may make preparations &c. Ib. 3a bot. הא בעינן שקדו but (how may weddings take place any day of the week?) must we not consider *shaḳ'du* (the scholars' institution for the honor of woman)?; a. e.—*Part. pass.* שָׁקוּד *anxious, industrious, conscientious.* Ab. II, 14 חוי ש' ללמוד וכ' be anxious to learn the Law. Keth. 43b אמרה ש' the industrious scholar said it; Sifré Num. 131 מי מנו שמואל ש' who is meant by *shaḳud?* Samuel. Y. Ned. VIII, 40d bot. ולא עמד שוקד וכ' and no conscientious student arose, until (R.) Jeremiah arose; Y. Kidd. III, 64c top שָׁקַד.

שָׁקַד ch. same, *to watch, be anxious, careful.* Targ. Ps. CII, 8. Targ. Prov. VIII, 34.

Ithpe. אִשְׁתַּקַּד *to be anxious, wait for an opportunity.* Snh. 14a חזוה קא מִשְׁתַּקֵּד ר' וכ' (Ms. M. יִשְׁתַּקֵּד) R. J. was anxious to ordain them; Yalk. Sam. 96.

שָׁקֵד I m. *industrious, anxious,* v. שָׂכֵד.

שָׁקֵד II m. (b. h.) *almond-tree, almond.* Gen. R. s. 42. Koh. R. to XII, 7 (ref. to Jer. I, 11) מה חש' הזה משעה וכ' as the almond-tree takes twenty-one days from the time it blossoms to mature its fruit &c.; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); a. fr.—*Pl.* שְׁקֵדִים, שְׁקֵדִין, שְׁקֵי. Maasr. I, 4 ש' חמרים bitter almonds. Y. Orl. III, 63b top פרך שְׁקֵדֵי soft-shell almonds (v. פֶּרֶךְ); a. e.

שַׁקְדָן m. (שָׁקַד) *watchful, industrious, scrupulous student.*—*Pl.* שַׁקְדָנִים, שְׁקַדְנִין. Sot. IX, 15 משמת ... בטלו with the death of B. A. the careful students ceased; Tosef. ib. XV, 4; Y. ib. IX, end, 24c; Y. Ned. VIII, 40d bot.; Y. Kidd. III, 64c top.

שָׁקְדָה, v. שקי.

שָׁקוּט m. (שקט, Shaf. of טק; cmp. קטט, קוט) [*cut short,*] 1) *stubby, abnormally short.* Ned. 66b ... שמא הוא is her neck graceful? It is too short. Tosef. Bekh. V, 1 צוארו שמוט וש' whose neck is abnormally long or abnormally short; Bekh. 43b, expl. דחביא מיחבא, v. חָבִי; v. שָׁמוּט.—2) *abruptly bent, angular.* Ib. VII, 1 (43a) שראשו ש' (Mish. ed. שקוע) he whose head is angular, expl. ib.b ש' מלפניו *shaḳuṭ* refers to the front of the head (the forehead receding abruptly).

שְׁקוֹל, שְׁקוּלָא, v. sub שׁקל.

שָׁקוֹלָא m. (שָׁקַל) *carrier* (of wine vessels).—Pl. שְׁקוֹלָאֵי. B. Mets. 99b. Ḥull. 105b.

שְׁקוֹעָא, שְׁקוֹעַ, v. sub שׁקע.

שְׁקוּעָדָה f. *sh'ḳu'ah*, a substitute for שְׁבוּעָה, v. עִינּוּי. Y. Ned. I, 37a top.

שְׁקוּף m. (שָׁקַף I, v. מַשְׁקוֹף) *cross-piece, lintel, arch, arched gateway with posts.* Neg. XII, 4; Tosef. ib. VI, 5 כדי ליתן תחת הש' as much wood as is required to place under an arch (to keep it in shape); Ib. כדי לעשות סנדל לאחורי הש' as much as is required to make 'a shoe' (protection) back of the arch. Tosef. Ohol. VII, 10 שְׁקוּפָה של מערה the arched entrance of a cave. Ib. [בין] אם אין פחות לש' וכ' if there is not the space of a handbreadth between the mouth of the pot and the lintel. Y. Snh. X, 28d bot. הגבירה ... את הש' וכ' the angel raised the lintel for him (Phinehas), so that both of them could be seen from between his shoulders; (Bab. ib. 82b המשקוף); Sifré Num. 131 פתח ש' (read: את הש'); (Num. R. s. 20, end המשקוף; Tanḥ. Balak 21 משקוף חבירת). Y. Naz. V, 56c bot. תחת מעי חש' (strike out מעי, a dittography from preceding clause) under the archway. Y. Nidd. II, 49d bot. standing אחר חש' behind the post (ready to go out); (Bab. ib. 12a; 14b בצד חמשקוף); a. e.—*Pl.* שְׁקוּפוֹת. Midd. II, 8 כל השערים ... לתן ש' וכ' all the gates that were there (on the Temple mount) had arches with posts, except the gate of T. where there were only two stones leaning one on the other.

שְׁקוֹפָא ch. same, 1) *door posts with arch.*—*Pl.* שְׁקוֹפֵי. Men. 33b (Ms. R. 1, a. Rashi שקפי; Ms. R. 2 שיקמי, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Erub. 11a שקפי (Rashi שיקפי), v. שִׁירְיָא.—2) *lintel*, v. שַׁקְפָא.

שְׁקוֹץ, שְׁקוּצָא, שְׁקוּר, (שקורי), v. sub שׁקץ.

שְׁקוּרָה f. *sh'ḳurah*, a substitute for שְׁבוּעָה, v. עִינּוּי. Y. Ned. I, 37a top.

שָׁקוֹתָא f. (שְׁקִי) 1) *drinking.* Targ. Esth. I, 8.—*Pl.* שַׁקְוָותָא (sub. בני) *cup-bearers, butlers.* Targ. I Kings X, 5 ed. Lag. (ed. Wil. שְׁקִיוּ; oth. ed. שְׁקוּ); Targ. II Chr. IX, 4.—2) *watering*; (sub. בית) *trough* (v. שַׁקְיָא).—*Pl.* as ab. Targ. Y. II Gen. XXIX, 22 שַׁקְוָותָן; Y. I בית שַׁקְיוּתָן (read: בתי) our troughs.

שָׁקַט I *to cut off, shorten*, v. שָׁקוּט.

שָׁקַט II (b. h.) *to settle, be at rest, at ease.* Sabb. 88a למה שָׁקְטָה, v. יָרֵא; Ab. Zar. 3a; Yalk. Ps. 811. Yalk. Hab. 563 ש' העולם the world remained undisturbed; Tanḥ. ed. Bub., Sh'mini 10 שקטה הארץ; a. e.

Hif. הִשְׁקִיט 1) *to be quiet, careless* (cmp. שָׁלַו). Gen. R. s. 36, beg. (ref. to Job XXXIV, 29) והוא יַשְׁקִיט מעולמו and he (the Lord) is unconcerned about his world; Lev. R. s. 5 (not בעילמו).—2) *to give rest, ease.* Gitt. 31b (ref. to

Digitized by Google

Job XXXVII, 17) בשעה שהי וכ׳ אימתי ... (Rashi בשעה שמשקיט) when are thy clothes warm? When he makes the world rest from the south (when the south wind abates); Yalk. Job 922.—[Tosef. Erub. IX (VI), 26 תמשקטין Var., v. שָׁקַט.]

שְׁקַט ch. same. Targ. Jud. XVIII, 7; 27. Targ. Ex. XXIII, 12 (h. text וינפש). Targ. Jer. XXX, 10; a. fr.

Af. **אַשְׁקִיט** *to give rest.* Targ. Is. LXII, 1.

שֶׁקֶט m. (b. h.; preced.) *rest, ease.* Snh. VIII, 5 ש׳ לרשעים וכ׳ the ease of the wicked is bad for them and bad for the world.

שְׁקֵטָא, v. שְׁקִיטָא.

שְׁקָטָא, v. שְׁקִיטָא.

שְׁקָה, שקי [(cmp. שקע) *to settle.*]

Hif. **חַשְׁקָה** (b. h.; cmp. שָׁקָה) *to give drink; to water.* M. Kat. I, 1 מַשְׁקִין בית וכ׳ you may water a field that depends on irrigation during the festive week &c. Keth. 111b מְמַשְׁקְחוּ חלב, v. שְׁקַן. Cant. R. to I, 12; Num. R. s. 11 3 ומשה מַשְׁקָה and Moses gave drink (to those who were being circumcised). Eduy. V, 6 אין משקין וכ׳ we do not give the testing waters to a proselyte (v. סוֹטָה). Ib. דוגמא חִשְׁקוּהָ, v. הוּגְמָא; Ber. 19a; a. fr.

שְׁקִי, *Af.* **אַשְׁקֵי** ch. same. Targ. Gen. XXIX, 10. Ib. XXIV, 18, sq. Ib. II, 6. Targ. Jer. I, 5; a. fr.—Sabb. 140a אַשְׁקְיֵן חמרא וכ׳ Ms. M. (ed. אשקיי, corr. acc.) he gave me one cup of wine to drink. B. Bath. 146a מאן לימא ... ואַשְׁקֵיהּ who can tell that he did not grind a pearl ... and give it to him to drink (in the cup)? Koh. R. to III, 2 מַשְׁקֵי לון וכ׳ ... וחוה and the father of the child offered them old wine; a. fr.

שָׁקֵי, v. שְׁקָיָא.

שׁוֹקִי, שָׁקֵי m. (preced.) *irrigation*; ש׳ של (שדה) *a field requiring irrigation.* Tosef. Shebi. II, 4 בשל ש׳ in a field depending on irrigation, opp. של בעל. Num. R. s. 16 25 של שקי (not שקר), v. בַּעַל. Y. Ter. X, 47b top כרוב של ש׳ (not שקיא) cabbage from an irrigated field. Ib. bot.; a. fr.

שַׁקְיָא, (שׁ׳), שִׁיקְיָא f. ch. same, 1) *irrigation; pool*; בֵּית שַׁ׳, גִּינַּת שַׁ׳ *irrigated soil, garden.* Targ. Gen. XIII, 10 (h. text משקה). Targ. Josh. XV, 19; Jud. I, 15 (h. text גלת). Targ. O. Num. XXIV, 6; a. e.—Targ. Is. XXXII, 20, v. infra.—*Pl.* שַׁקְיָן, שַׁקְיָן. Targ. Koh. II, 5.—*Masc. pl.* שִׁיקְיָא *pools, canals.* Targ. Is. XXXII, 20 (some ed. שִׁיקְיָא; ed. Wil. שַׁקְיָא; ed. Lag. שקיא). Targ. Y. Ex. VIII, 1 (h. text אגמים).—2) בֵּית שַׁ׳ or שַׁ׳ *trough.* Targ. O. Gen. XXIV, 20 (Y. II ש׳ only; Y. I בית שַׁקְיֵי). Targ. O. ib. XXX, 38.—*Pl.* שַׁקְיָתָא. Targ. Y. ib.—V. שָׁקוּתָא.

שָׁקֵי, (שׁ׳), שָׁקֵי m. (preced. wds.) *butler.* Targ. O. Gen. XL, 1; 5; a. e.—B. Kam. 92b (prov.) חמרא למרא טיבותא לְשָׁקְיֵיהּ (Ms. M. דְשָׁקְיָה) the wine belongs to the owner, the credit for it is given to his butler (is the butler's).—רַב שָׁקֵי *chief butler.* Targ. Gen. XL, 2. Targ. O. ib. 9 (Y. רב מזוגיא); a. e.

שָׁקֵיד, v. שָׁקַד II.

שָׁקְיָה, v. שָׁקְיָא.

שַׁקְיוּתָא f. (preced. art.) 1) *drink.* Targ. Ps. CII, 10.—2) בֵּית שׁ׳ *trough,* v. שָׁקוּתָא.—3) *butlership.* Targ. O. Gen. XL, 21.

שְׁקִינְזֵי m. pl. (Shaf. of קום = גום; cmp. גְּרִיסֵי) *nibbles, dessert, fruit* &c. Y. Ber. VI, end, 10d.

שְׁקֵיטָא f. (שְׁקַט) *at rest, at ease.* Targ. Zech. I, 11 (ed. Wil. שְׁקִי; ed. Lag. שָׁקְטָא).

שְׁקִיטָנָא f. (cmp. שָׁקוּט) *flamingo* (from its abruptly bent beak).—*Pl.* שְׁקִיטָנָאֵי, שִׁיקְטָ׳. Hull. 63a כ׳ אריכי שקי וכ׳ Ms. M. a. Ar. (Ms. R. 1 שְׁקִטָנָאֵי; ed. sing., v. Rabb. D. S. a. l. note) flamingos, those with long legs and red are permitted, the short-legged and red are forbidden.

שְׁקִיָא, שַׁקְיָא, v. שָׁקְיָא, שָׁקְיָא.

שִׁיקְ׳, שַׁקְיָנָא m. (שקי) *drink, liquid, infusion.*—*Pl.* שִׁיקְ׳, שַׁקְיָנֵי. Targ. Y. I Num. VI, 3.—Sabb. 78a כל ש׳ וכ׳ (Ms. M. שתייתא) all liquids (infusions of collyrium) heal &c., v. כָּלַל I. Ib. 147b כולהו ש׳ מדיבתא וכ׳ all infusions (medicines) taken between Passover and Pentecost are efficacious. Ab. Zar. 28b כולהו ש׳ קשו וכ׳ (not שקדיני, Rashi שַׁקְיָנִין) all liquids are bad for the ear, except &c.

שַׁקְיָא m., **שַׁקְיָא** f. (שָׁקַע) *depressed, having the appearance of a depression.* Targ. Y. Lev. XIII, 55 צדדא ש׳ (some ed. שְׁקִ׳; h. text פחתת).

שְׁקִיעָה f. (שָׁקַע) *sinking.* Ex. R. s. 15 22; Tanḥ. Ḥayé 3 ש׳ דרך של a muddy road.—שְׁקִיעַת החמה *sunset.* Zeb. 56a. Y. Snh. V, 22d bot. Gen. R. s. 68 ... בזריחתה ... שם as thou hast permitted me to see the sun in its rise, so permit me to see its going down; a. fr.

שְׁקִיעַיָּא, שְׁקִיעֵין m. pl. (שָׁקַע) *old, forgotten titles of consfiscated property* (v. סִיקָרִיקוֹן). Y. Keth. X, end, 34a [read:] קידבין ... אזלון ... נשין ואצלון לחון נשין ש׳ וכ׳ relatives of R. J. bought fields from the family of Bar Tafḳan; then members of the family of B. T. went and married, and their wives brought them old titles (showing that the property sold had originally belonged to their family, and according to the *sicaricon* law the purchasers were bound to pay them one-fourth of the price paid for the property). They came to court, suing the relatives of R. José. Said R. M. to them, לא אנא ידע ... חוו אילין ש׳ קדמיכון I know that when you sold those fields, you did not have those titles before you (consequently, when the sale took place, the original owners were unknown, and the *sicaricon* law had no application).

Digitized by Google

שְׁקִיף m. (שָׁקַף I; cmp. כִּיפָּה) *cleft.*—*Pl.* שְׁקִיפִים, שְׁקִיפִין. Ohol. III, 7; VIII, 2 ש' וסלעים roofs (v. אֹהֶל) formed by clefts and overhanging rocks.

שְׁקִיפָא ch. same. Targ. Is. X, 26; Targ. Jud. VII, 25 (h. text צוּר). Ib. XV, 8; 11 (h. text סְעִיף).—*Pl.* שְׁקִיפִין. Targ. Is. II, 21 (h. text סְעִפִּי). Ib. LVII, 5. Targ. I Sam. XXIV, 3 (h. text צוּרֵי); a. e.—V. שְׁקִפָּא II.

שְׁקִיפַס, v. סְקִיפַס.

שְׁקִיקוּת f. (שָׁקַק) *greed.* Esth. R. to I, 2 (ref. to I Kings XIV, 25) Pharaoh is named שישק מפני שבא בש' וכ' Shishak, because he came upon Israel with avidity, saying &c.

שָׁקַל (b. h.; Shaf. of קל) 1) [*to swing,*] *to weigh, balance.* Gen. R. s. 4 חכנס ורחוץ ושקול וכ' go in and bathe, and weigh thyself before and after &c.; כיון שיצא וש' וכ' when he came out and weighed himself, he had lost nothing. B. Bath. V, 11 חיה שׁוֹקֵל לוֹ עין בעין if he gave him exact weight, v. עַיִן. Ib. 89ª לא יאמר לו שקול ... אלא שוקל ליטרא וכ' he cannot say to him, weigh me three single fourths of a litra, but he weighs (puts in the balance) one litra, and puts one-fourth of a litra with the meat; a. fr.—Trnsf. *to weigh, consider, account.* Koh. R. to XII, 14 עבד שרבו שוקל וכ' a slave to whom his master accounts errors as wilful offenses; Ḥag. 5ª. Ib. (ref. to Mal. III, 5) קלות וכ' ... אוי לנו ששׁ' woe unto us to whom the Scripture accounts light offenses alike with severe crimes; Yalk. Mal. 589. Mekh. Yithro, s. 8 חביב ... ששׁ' כבודן וכ' the honoring of father and mother is precious before God, for he put their honor and the fear of them on a level with his own honor &c.; (Kidd. 30ᵇ חשוה); a. e.—2) (denom. of שֶׁקֶל) *to offer the head-tax* (half a Shekel). Shek. I, 4 כל כהן ששוקל וכ' a priest that pays the head-tax. Ib. 6 חשוקל על ידי וכ' if one pays the head-tax for a priest, a woman, or a minor, he is exempt (from paying agio). Ned. IV, 2 (33ª) שוקל (לו) את שקלו may pay the head-tax for him; a. fr.—In gen. *to pay taxes.* Tosef. Dem. VI, 3; 4; Y. ib. VI, end, 26ª, v. אוֹצָר.—*Part. pass.* שָׁקוּל; f. שְׁקוּלָה; *pl.* שְׁקוּלִים, שְׁקוּלִין; שְׁקוּלוֹת *even-balanced, of equal importance.* Snh. 3ᵇ, a. fr. אין ב"ד שׁ' בית דין ש' a court must never be even-balanced, i. e. not be of even numbers, opp. נוטה; v. בֵּית. Num. R. s. 18⁸ (ref. to Ps. XCIX, 6) שמואל ששׁ' כנגד וכ' Samuel who is balanced against Moses and Aaron together; Ber. 31ᵇ (ref. to I Sam. I, 11, זרע אנשים וכ' זרע ששׁ' כנגד שני אנשים וכ' a seed (son) that will hold the balance against two men &c. Ib. 33ª ששׁ' כתחיית ... מזכיריך we insert 'the power of rain' (v. גְּבוּרָה) in the section about resurrection, because it is equal to resurrection. B. Kam. 3ª ש' הן וכ' they (the two kinds of damages) are even-balanced (you cannot decide between the two), let both be included; Zeb. 4ᵇ; Naz. 58ᵇ חוא ש' the balance is even; Arakh. 4ᵇ. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XVII, Par. 14; Yalk. Lev. 462 (ref. to Lev. III, 4) תדבר ש' ישׁוֹל וכ' it may be understood either way, he should take that part of the midriff which is by the liver, or a portion of the liver with the midriff &c.; a. fr.

Hif. הִתְשְׁקִיל *to weigh, ponder, estimate.* Gen. R. s. 59 (ref. to Hos. XII, 8) that is Eliezer, שחיה יושב ומַשְׁקִיל את בתו וכ' for he sat and pondered on his daughter: is she or is she not worthy?; Yalk. Hos. 528 (*Pi.*).

שְׁקַל ch. (cmp. נטל) 1) *to take, take away.* Targ. Prov. XVII, 8. Ib. XXV, 20. Targ. II Esth. I, 16; a. fr.—[Targ. Ex. XXIII, 5 מלמשקל ed. Berl., oth. ed. למשבק, מלמשבק.]—שׁ' וטרא, v. טְרָא.—B. Mets. 40ª וְשָׁקְלִין וכ', v. שׁוּפְטָנָא. Ib. 60ᵇ דקא שָׁקֵיל מיניה וכ' (not שקלי) for he takes from him &c., v. נְכַת. Kidd. 12ᵇ שְׁקַלְתָּהּ ואישתיקא (not שקלתא) she accepted it and kept silence; ib. 13ª שְׁקַלְתַּיהּ. Ib. אין שָׁקְלִי וּלידי שקלי yes, I received it, but it was mine I received. Shebu. 32ᵇ הוה משתבענא ושְׁקִילְנָא I should have been assigned an oath, and the money would have been decreed to me. Yeb. 105ª; Snh. 21ª, v. מְשַׁרְשְׁיָא. Ber. 60ª ש' בדקא וכ' a freshet carried away part of his field (Ms. F. אישתקל וכ' a freshet was carried into his field); B. Bath. 41ª, v. בְּדָקָא; a. fr.—Ber. l. c. הוה שָׁקֵיל ואזיל בתריה וכ' took up (his cloak) and walked behind &c.—Part. pass. שָׁקִיל; f. שְׁקִילָא; *pl.* שְׁקִילִין, שְׁקִילֵי; שְׁקִילָן. Sabb. 63ᵇ שקילי ... ושקילין (Ms. M. שקילין ... ושקילין), v. נִיבָא I. Ib. שקילא טיבותיך (not שקולא; better: שְׁקוֹלִי וכ' take thy goodness), v. חִיזְרָא I; a. e.—2) *to carry.* Men. 85ª; Ex. R. s. 9 ירקא שְׁקוֹל, v. טָעָא; Yalk. ib. 182 שְׁקֵיל.

Pa. שַׁשְׁקֵל, *Af.* אַשְׁקֵל *to cause to take, to give.* Pes. 57ᵇ דאַשְׁקְלֵיה (Ms. M. דשַׁקְלֵיה); Yalk. Lev. 469, v. מְשַׁרְשְׁיָא.

Ithpe. אִשְׁתְּקִיל, אִשְׁתַּקַּל *to be taken away.* Targ. I Chr. V, 2 אִשְׁתְּקִילַת (Var. אִשְׁתַּקְּלַת). Ib. 1 (ed. Beck אסתלקת).—Ber. 60ª, v. supra.

שֶׁקֶל m. (b. h.; שָׁקַל) [*weight,*] *Shekel,* a coin; ש' הקדש the sacred Sh., twenty Gerah or M'ah, twice the weight of the common Shekel (v. סֶלַע). Bekh. VIII, 7 (49ᵇ) כולם בש' חק' all these definitions refer to the sacred Sh. Ib. 50ª. B. Bath. 9ª שלישית חש' one-third of a Sh. (Neh. X, 33); a. fr.—Esp. (מחצית חש', Ex. XXX, 13) *the head-tax* for the Temple. Ned. IV, 2 שְׁקָלוֹ, v. שָׁקַל. Shek. II, 3 תרי אלו לשְׁקָלַי these coins are designated for my contribution as head-tax; שאביא מהן לשקלי that I will offer my head-tax out of them; a. fr.—*Pl.* שְׁקָלִים. Ib. I, 1, v. שְׁמַע. Ib. II, 1, v. הֶרְבּוֹן. Meg. 13ᵇ חקדים שְׁקָלֵיהֶן ... לשקול ש' גלוי לשְׁקָלָיו וכ' it was known before God that Haman would, at some future day, pay Shekels for the destruction of Israel, therefore He made their Shekels (contributions to the sanctuary) to precede his Shekels, this is why we are told (Shek. I, 1), 'on the first of Adar &c.'; a. fr.—*Sh'kalim* (Shek.), name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

שְׁקַמָּא, שִׁי' f. = next w.—*Pl.* שְׁקַמְיָא, שְׁקַמְתָּא, שִׁי'. Targ. Am. VII, 14. Targ. I Kings X, 27. Targ. Ps. LXXVIII, 47.—Y. Dem. I, 21ᵈ top, v. שְׁקַמּוֹנָה.

שְׁקַמָּה, שִׁי' f. (b. h.) *sycamore.* B. Bath. II, 11 בחרוב ובש' חמשים אמה when planting a carob tree or a sycamore, (you must keep off from your neighbor's well) by fifty cubits. Pes. 53ª, v. שְׁפַלָּה; (Tosef. Shebi. VII, 11 *pl.*). Nidd. 8ᵇ, a. e. בחולת ש', v. חוֹלָה. Gen. R. s. 12 (ref. to Is. LXV, 22)

Digitized by Google

כש' חזו שהיא וכ' like the sycamore that remains in the ground six hundred years; (Pesik. R. s. 1 עץ חסדן); a. fr.—שׁ' בנות ש', v. בַּת I.—*Pl.* שִׁקְמִין, סְדָן (של)ש', v. סַדָּן. Tosef. Shebi. VII, 11, v. supra; Y. ib. IX, 38[d] bot.; a. e.

שִׁקְמוֹנָה pr. n. pl. (preced.) *Shikmonah* (Sycamore Field). Dem. I, 1 רימי ש' (Y. ed. שיקמה); Y. ib. 21[d] top רִימֵי שיקמא, v. רִים.

שִׁקְמוֹנִי m. (preced.) *of Shikmonah.* B. Bath. 119[a]; Sifré Num. 114.

שָׁקַע (b. h.) 1) *to be depressed, sink, go down.* Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. אם חירת חותמה שׁוֹקַעַת if the seal on it was engraven, opp. בולט; Tosef. ib. V (VI), 2; Bab. ib. 43[b]. Gen. R. s. 19 (ref. to לרוח חיום, Gen. III, 8) לרוח ששׁוֹקַעַת עם חיום by the (western) wind that goes down with the day. Ib. כל שחיום שוקע וכ' the more the day goes down, the cooler it grows. Y. Sabb. I, 3[d] top אחד צהּ ואחד שוקע וכ' one kind of poison floats, another settles &c. Mikv. X, 1 צלוחית שפיה שׁוֹקַעַת a bottle the mouth of which is turned down. Men. 103[b], v. *Hithpa.*; a. fr.—2) *to sink, let down.* B. Mets. V, 7 משׁשָׁקְעוֹ בכבשן after he let the lime stones down into the kiln (Y. ed. משׁישׁקע כבשנו, or משׁישׁקע) when he has filled his kiln). Yalk. Koh. 966, v. שָׁלָה; a. e.—Part. pass. שָׁקוּעַ; f. שְׁקוּעָה &c. Bekh. 43[b], v. חָרַם. Ex. R. s. 15[22] וארץ ש' the earth was submerged in water. Sifra Thazr., Par. 5, ch. XV (ref. to פתחת, Lev. XIII, 55) שירדו כל מראית Rabad (ed. שׁוֹקְעִין) that all its colors appear lower (v. שָׁקַע; cmp. עָמוֹק); Yalk. Lev. 553 שׁוֹקְעִין; a. e.—Bekh. VII, 1 ראשו ש', v. שָׁקוּט.

Pi. שִׁקַּע *to sink, let down.* Snh. VI, 4 מְשַׁקְּעִין את חקורה וכ' they insert the trunk (of the gallows) in the ground. Y. Shek. V, end, 49[b] כמה ממון שׁיקעו אבותי כאן how much money have my ancestors sunk here (in building that synagogue)!; כמה נפשות שיקעו וכ' how many souls did thy ancestors sink here! were there no people to study the Law (on whom that money might have been spent)?; Y. Peah VIII, end, 21[b]. B. Mets. V, 7 Y. ed., v. supra; a. e.—Trnsf. *to embody in a collection without regard to original wording, to edit, abridge.* Y. Hor. III, 48[c] top; Y. Sabb. XVI, 15[c] הדא דאת אמר עד שלא ש' בו רבי רוב משניות אבל משׁ' וכ' what you say (that the study of the Mishnah collection is preferable) refers to the time before Rabbi had embodied and abridged most of the Mishnayoth in his edition, but since then, run at all times after the Talmud (where the discussions are quoted in their original form).—Part. pass. מְשׁוּקָּע; f. מְשׁוּקַּעַת; pl. מְשׁוּקָּעִין, מְשׁוּקָּעִים; מְשׁוּקָּעוֹת. Koh. R. to I, 15 מקצתה מש' בארץ part of the boat rests on dry land. Y. B. Mets. II, beg. 8[b] במש' בו when the object is found stuck in it, opp. בניתון בו when it is seen that it was put there. Gen. R. s. 33 שהיתה תחיבה מש' במים וכ' that the ark was eleven cubits in the water. Y. Yoma VII, beg. 44[a] זרעו של דוד מש' שם the seed of David is sunk there (in the family of the Resh Galutha). Y. Sabb. III, 6[a] top כסא שרגליו מש' בטיט a chair the feet of which stick in the mud. Y. Ḥag. I, 76[d] top; Y. Peah II, 17[a] וכולהן מש' במשנה כמה ... many Hălakhoth have been communicated to Moses from Sinai, and they all are embodied in the Mishnah; a. e.

Hif. הִשְׁקִיעַ *to sink, let down.* Gen. R. s. 68 ה' השקיעה וכ' גלגל וכ' the Lord caused the sun to set before its time. Ib. מה אתה בצאתך השׁקַעתּי חמה וכ' as I caused the sun to set when thou didst go out &c. Lev. R. s. 21; Pesik. Aḥăre, p. 176[a] לעולם ישׁקיע וכ' (Ar. s. v. רחק: יְשַׁקַּע or יִשְׁקַע) man should at all times sink himself into the study of the Mishnah, for when he knocks &c., v. רָחַק. Koh. R. to I, 5 עד שלא ה' שמטו ... חזריח וכ' before God made the sun of Moses to set, he made the sun of Joshua to rise, v. נָסַשׁ. Ib. 4 הדיוצר חזה מַשְׁקִיעַ כבשונו מה שמשקיע וכ' the potter fills his oven; what he sinks into it first, is the last to come out; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּקַּע, *Nithpa.* נִשְׁתַּקַּע 1) *to be sunk, drowned; to be mixed up beyond recognition.* Midr. Till. to Ps. XXII התשׁתקעים שוקעים את שוקיהן those that were to be drowned, drowned those that wanted to drown them. Ruth R. to I, 17 בחלוי ... ל' was three days unconscious on his sick-bed, opp. ניתישבה דיעתו he came to. Ex. R. s. 15[6] מִשְׁתַּקְּעִין בעונות וכ' are sunk in sins through the evil inclination. Ib.[15] עד שנשׁתקעו תהומות until the depths were filled with water. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] דהדר בולי רגלים משתקעין the pilgrims sank in blood up to their knees; Men. 103[b] שׁוקעין; Tosef. Eduy. III, 2 מספקין בדם וכ' ed. Zuck. (read: מְשׁוּקָּעִין; Var. מְשַׁקְּעִין את ארכובותיהן). Arakh. 6[b] עד שלא נ' שם וכ' as long as the name of its owner (that donated it) is not merged (but is still traceable). Kidd. 75[a] עד שישׁתּשׁתקע שם ע"א ממנו until the name of idolatry has disappeared from him (until his idolatrous ancestry is no longer traceable). Y. Keth. I, 25[d] top בשׁשׁתּה שנ' בה פסול וכ' if a genealogical blemish is mixed up in a family, you must investigate it back to four mothers; Y. Kidd. IV, 65[d] bot. Ib. מה נעשה ונשׁתּקוע בתוך גדולי הדור what can we do (with these families), since prominent men of the generation are mixed up with them? Ib. ... חמשה וכולם נשתקעו בכהונה וכ' Pashhur ben Imer had five thousand slaves, and they are all mixed up with high priestly families; Y. Yeb. VIII, 9[d] top; (Kidd. 70[b] נטמעו). Tanḥ. Noah 5 the Lord supported Noah שלא יִשְׁתַּקַּע במעשה דור המבול lest he sink down in (the mud of) the deeds of the generation of the flood; a. fr.—2) *to settle permanently, be naturalized.* Sifré Deut. 301 (ref. to Deut. XXVI, 5 ויגר שם) מלמד ... להשׁתּקע אלא לגור this shows that he (Jacob) did not go down (to Egypt) to settle there as a citizen, but only to sojourn there.—3) *to be lost* in forests, fields &c. Y. Ber. II, end, 5[d] ובשטה שהוא משתקע וכ' but when one is lost, he may even trespass on a field of crocus; (B. Kam. 81[a] חוצה). Y. Ber. l. c.; Y. B. Bath. V, 15[a] bot. וראו ... משתקע ובא כנגדן they saw R. J. b. P. having lost his way and coming (through fields) towards them.

שְׁקַע ch. same. Targ. Y. Ex. XV, 10.—Y. Snh. X, 29[a] bot. רעדה ... ושקוּעַת the earth shook and sank. Lev. R. s. 5 חמי בגרמיה דש' באריסותיה when he sees that he is sinking (going back) in his tenancy. Ib. s. 17 שָׁקַע ביתא, v. גַּוָּא.

Pa. שִׁקַּע *to sink, insert, immerse, cover.* Targ. O. Ex. XXV, 7. Targ. Y. II Num. IV, 20 (h. text בלע).—Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מְשַׁקַּע, v. באנטרין. Men. 96[a] קנים שׁקוּפֵי משקע להו as to the staves, he may have stuck them (into

Digitized by Google

the bread before it was baked). Ab. Zar. 75b . . . חזי לשַׁקּוּצֵי he saw that the gentile (that pawned it) intended to forfeit it; a. e.—*Part. pass.* מְשַׁקַּע *inlaid; engraven.* Targ. II Esth. I, 2 (some ed. מְשֻׁקַּע Hebraism). Targ. Y. Ex. XXV, 33, sq. מְשַׁקְּדִין (h. text משקדים).

Ithpa. אִשְׁתַּקַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּקַע *to sink, go down; to be immersed, flooded.* Targ. O. Ex. XV, 10. Targ. Jer. LI, 64. Targ. Y. Deut. XXIX, 22. Targ. Am. IX, 5. Ib. VIII, 8; a. e.

שַׁקַּעֲרוּרוֹת *f.* pl. (b. h.; cmp. קְעָרָה) *cavities, depressions.* Lev. R. s. 17, v. לוּז. Sifra M'tsor'a, ch. III, Par. 6 (ref. to Lev. XIV, 37) ש' שוקעות בטראיתן (not כמר') *sh'ḳa'aruroth* means 'appearing to be sunk in'; Yalk. Lev. 566 שוקעות מראיתן (corr. acc.).

שָׁקַק I (b. h.; Shaf. of קק, cmp. כפף) *to bend, arch.*—Denom. מַשְׁקוֹף, מַשְׁקוּף.

Nif. נִשְׁקַק [*to be bent towards,*] *to look out; to face, be seen.* Y. M. Kat. III, beg. 81c (in a riddle) משמים נִשְׁקָפָה she (the soul?) looks down from heaven. Num. R. s. 19 26 (ref. to Num. XXI, 20) חצומד . . . והוא חבאר הנִשְׁקָק וכ' he that stands on the face (plateau) of Jeshimon sees something in the sea (of Tiberias) . . ., and this is the well (of Miriam) which is seen from Jeshimon; (v. Lev. R. s. 22; Koh. R. to V, 8; Y. Kil. IX, 32c bot.).

Hif. הִשְׁקִיף 1) *to look, contemplate.* Ber. 29a top ח' בה שחים וכ' he thought over it (trying to recall it) two or three minutes.—2) (denom. of שְׁקוֹף) *to arch, curve, diminish the width of.* Gen. R. s. 31 והיה מַשְׁקִיף בה ויצולו וכ' and he curved it (the wall of the ark) as he went up &c., v. קַמְרוּטָן; Yalk. ib. 54.

שָׁקַף II (Shaf. of נ־קק, cmp. סָקַק II) *to bring in close contact, to knock.* Ned. 55a (ref. to Num. XXI, 19) כיון שנחלו אל . . . ולא עוד אלא ששוקְפִין אותו בקרקע Ar. (ed. ששוקטין, corr. acc., v. Rashi a. l.) when God gives a man possession (of the Law), he rises to greatness; but if he raises himself, the Lord will lower him, and moreover, they will knock him down in the ground (play on ונשקפה Num. l. c. 20).

Hif. הַשְׁקִיף *to shut fast.* Deut. R. s. 11 חַשְׁקֵף עיניך זה על גב זה וה' וכ' shut thy eyes, one (eyelid) upon the other. and he did &c.; (Yalk. ib. 940 הִשְׁכִּיב . . . הַשְׁקֵף).

שָׁקַף ch. same, 1) *to knock, smite together, strike.* Targ. O. Num. XXIV, 10, v. סָקַק II. Targ. Esth. VI, 1. Targ. Is. XXV, 4; a. e.—2) (of the wind) *to knock about, blast, drive about* (corresp. to h. נדף a. שדף).—Part. pass. שָׁקִיף, שְׁקִיף; f. שְׁקִיפָא; pl. שְׁקִיפַן, שָׁקִיפַן. Targ. O. Lev. XXVI, 36. Targ. Gen. XLI, 6; 23; 27; a. e.

Pa. שַׁקֵּיף, *Af.* אַשְׁקִיף 1) same. Targ. I Sam. II, 10 (h. text ירעם). Targ. Job XXXII, 13 (h. text ידפנו). Targ. Ps. I, 4; a. e.—Part. pass. מְשַׁקַּף or מַשְׁקַף. Ab. Zar. 28b דלא מ' Ms. M. (ed. מְשַׁקְּיף, *Ithpe.*) (wool) that has not been beaten (hatchelled).—2) (cmp. preced. *Hif.*) *to shut.*—Part. pass. as ab. Lev. R. s. 5 תרעא מ' וכ' (some ed. משקיף) she finds the door shut, and she opens it.

Ithpa. אִשְׁתַּקַּף *to be knocked about, driven off* (by the wind). Targ. Ps. LXVIII, 3 . . . יִשְׁתְּקְפוּן חיכמא די שָׁקִיף (not ישקפון) as the smoke is driven, so shall they be driven.

שַׁקְפָא, שְׁקֻפָּא, שִׁי' I m. (v. שָׁקַף I, a. סִקּוּף) *lintel, threshold.* Targ. O. Ex. XII, 7; 22, sq. Targ. Y. Num. XXV, 8 (v. Y. Snh. X, 28d bot., quot. s. v. שְׁקוֹף).—*Pl.* שְׁקֻפְיָא, שְׁקַפְיָיה, שְׁקוּפֵי. Targ. I Chr. IX, 19; 22 (h. text ספים). Ib. XXVI, 15; 17 (h. text אספים).

שִׁקְפָּא II, שְׁקִיפָא m. = שְׁקִיפָא, *cleft, overhanging rock.* Gen. R. s. 12; Yalk. Ps. 862, v. שַׁפְוָא.

שָׁקַץ (b. h.; v. קוּץ) *to loathe.*—Denom. שֶׁקֶץ.

Pi. שִׁיקֵּץ *to abominate, detest, make abominable.* Macc. 16b, a. e. עובר משום לא תְשַׁקְּצוּ transgresses the law, 'ye shall not make yourselves abominable' (Lev. XX, 25).—Part. pass. מְשׁוּקָּץ. Yeb. 63b שאין לך מש' ומהודב וכ' for none is more detested and abhorred before the Lord than he that walks naked &c. Cant. R. to I, 9 (ref. to Ps. CVI, 20) אין לך מטעול ומש' וכ' nothing is so repulsive and disgusting as a grass-eating ox; a. e.

Hithpa. חִשְׁתַּקֵּץ *to become loathsome, abominable.* Pesik. R. s. 31 וחיו מְשִׁתַּקְּצוֹת וכ' v. עָזַב.

שֶׁקֶץ ch. *Pa.* שַׁקֵּץ as preced. *Pi.* Targ. Deut. VII, 26. Targ. Lev. XI, 43; a. fr.—Part. pass. מְשֻׁקָּץ. Targ. Is. XXVIII, 8 (not מְשֻׁקַּץ; some ed. מְשֻׁקַּץ, Hebraism).

שֶׁקֶץ m. (b. h.; preced.) *abomination, abominable thing,* esp. (v. Lev. XX, 25) *unclean animal.* Tosef. Nidd. II, 3 מכאן . . . כיונק ש' after that (after the child is twenty-four months old) it is like sucking unclean matter; Y. ib. I, 49b; Keth. 60a.—*Pl.* שְׁקָצִים. Nidd. III, 2 ש' ורמשים forbidden animals and reptiles. Snh. VIII, 2 ש' ורמשים all kinds of forbidden food; a. fr.

שִׁי', שִׁקְצָא ch. same. Targ. Lev. XI, 10. Targ. Y. Deut. VII, 26; a. fr.—*Pl.* שִׁקְצֵי, שִׁי'. Ber. 56a ורעיר בך ש' וכ' and they make thee pasture unclean animals with a golden staff.

שָׁקַק (v. שׁוּק I) *to desire.* Gen. R. s. 44 (play on משק, Gen. XV, 2) שנפשו שׁוֹקֶקֶת עליו וכ' whose soul within him longs to be my heir.

Hithpol. הִשְׁתּוֹקֵק; *Nithpol.* נִשְׁתּוֹקֵק, v. שׁוּק I.

שָׁקָק m. (v. שׁוּק III) *open place* surrounded by groups of buildings. Lam. R. to I, 1 (חעיר) ועל כל ש' וש' וכ' each place (in Jerusalem) had twenty-four courts.—*Pl.* שְׁקָקִים. Ib. ש' . . . ועל כל שוק each street had twenty-four places.

שְׁקָקָה, שְׁקָקָא, שְׁקָק ch. same, *place; street.* Koh. R. to X, 8 פלן דכיתיה (ל)ש' hast thou cleaned such and such a place?; Gen. R. s. 79 שוק. Ib. s. 17 שָׁקָקִיה דר' וכ' the square in which R. J. the Galilean lived (Lev. R. s. 34 שכונתיה); a. fr.—*Pl.* שְׁקָקֵי, שְׁקָקָיָא. Targ. Prov. I, 20. Ib. VII, 12; a. e.—Gen. R. l. c. מחזרא ליה על ש' דקרתא she led him around (begging) to all the places of the city. Y. Ber. IX, 13c חכים אנא בש' שמיא כש' וכ' I know the streets of heaven as well as the streets of Nehardea (v. שְׁבִילָא). Gen. R. s. 44 אחוי ליה שׁוֹקֵקֵי שמיא he showed

Digitized by Google

him (Abraham) the streets of heaven; Yalk. ib. 76 שקקי שמ' (not שקקי').

שָׁקַר, v. סָקַר II.

שָׁקַר (b. h.) *to be false.* Gen. R. s. 85, beg. שָׁקַרְתָּ יהודה thou hast been false, O Judah; Yalk. ib. 144; Yalk. Mal. 589.

Pi. שִׁיקֵּר 1) same, *to lie; to defraud.*—מה לי לשַׁקֵּר what reason should I have for making a false statement?, i. e. a person's statement is to be credited, when he gains nothing by it, since he might have obtained the same advantage in another way. Kidd. 64ᵇ אמרינן מה לי לשקר וכ' we apply the principle that we believe him, because he gains nothing by falsehood: for, why should he have said so? In order to release her from leviratical marriage after his death? If so, he might have said to her: I release thee by a divorce. Ib. מה לי לש' כי עדים דמי a person's statement accepted on the ground that he had no reason for lying, has the same legal value as the statement of witnesses; מה לי לש' כי חזקה דמי it has only the same value as a presumption (חֲזָקָה). Keth. 27ᵇ מה לי לש' אי בציר וכ' we must believe him, for, if he had wanted, he might have said &c. Ib. מה לי לש' במקום עדים וכ' we do not apply the principle of *mah li l'shaḳḳer*, when the person's statement is contradicted by witnesses (by well-known facts); B. Mets. 81ᵇ; a. fr.—Y. Snh. XI, 30ᶜ top (expl. כחש לו, I Kings XIII, 18) שי' בו (not בירח) he played him false; Cant. R. to II, 5 שי' לו שתאכילהו וכ'; ib. ומה שי' לו and wherein did he play him false? In that he gave him the bread of deceit to eat (made him the recipient of treacherous hospitality). Num. R. s. 20 ¹⁸; Tanḥ. Balak 12 מְשַׁקֵּר במשקלות, v. מְשַׁקֵּל; a. fr.—2) *to prove false; to contradict, refute.* Macc. 5ᵃ (ref. to Deut. XIX, 18) עד שתְּשַׁקֵּר until thou disprovest the body of the testimony (provest an alibi of the witnesses).

Hithpa. תִּשְׁתַּקֵּר, *Nithpa.* נִשְׁתַּקֵּר *to be refuted, be proved to be a liar.* Y. ib. I, beg. 31ᵃ [read:] עדים שנודממו וחזרו ונִשְׁתַּקְּרוּ if witnesses against whom an alibi had been proved were also proved to have told a falsehood (as to the fact to which they testified).

שְׁקַר I ch. same. Targ. Mal. II, 10 (ed. Wil. *Pa.*). Targ. Josh. XXII, 16; 22; 31; a. e.—Yeb. 55ᵇ, v. שַׁקְרָא.

Pa. שַׁקֵּר same. Targ. O. Gen. XXI, 23 (Y. *Pe.*). Targ. Ps. XLIV, 18; a. fr.—Gitt. 57ᵃ שַׁקּוּרֵי מְשַׁקְּרִיתּוּ you tell a falsehood. Taan. 9ᵇ כי חיכי דמְשַׁקְּרֵי ... משקרי וכ' as the Babylonians are deceivers, so their rains are, v. מְטָרָא. R. Hash. 22ᵇ לא משקרי וכ', v. גְּלֵי; a. fr.

שַׁקָּר m. (preced.) *liar.*—*Pl.* שַׁקָּרִין, שַׁקְּרִין. Sot. 42ᵃ; Yalk. Hos. 524, v. שַׁקְרָן.

שֶׁקֶר m. (b. h.; preced.) *lie, falsehood, vanity.* Y. Snh. XI, 30ᶜ top מי שתאכיל ... לחם ש' he that offered to his friend bread of falsehood (treacherous hospitality, v. שָׁקַר), opp. לחם אמת true hospitality. Shebu. 21ᵃ שבועת ש' נשבע לתחלית a false oath is, if one swears to what is the opposite of true (that something happened which has not happened &c.), (modified) נשבע ומחלית he swears (vows that he will or will not do a certain thing), and does the opposite. Macc. 3ᵃ העדתי עדות ש' I have given false testimony. Lev. R. s. 6 ... לש' וכ' המשביע he who lets his neighbor swear in vain (when he knows that he has no claim), shall finally leave his house empty-handed; R. A. says על ש' וכ' if he lets him swear to what he knows to be a lie; R. J. says, even if he lets him swear to a truth. Sabb. 104ᵃ, v. קָרֵב; a. v. fr.—Y. Macc. I, beg. 31ᵃ ... עדים שנזדממו ש' when witnesses have been convicted of an alibi, R. J. says, we draw an analogy between *sheḳer* (Ex. XX, 16) and *sheḳer* (Deut. XIX, 18), i. e. they must suffer corporal punishment in addition to pecuniary penalty.—*Pl.* שְׁקָרִים. Gen. R. s. 8 אל יברא שכולו ש' let man not be created, for he will be full of falsehoods; a. e.

שָׁקַר II, שִׁי', שְׁקָרָא ch. same. Targ. I Sam. XII, 3 ממון דש' (h. text כֹּפֶר). Ib. XV, 29. Targ. O. Ex. XX, 7 (h. text שָׁוְא). Targ. ib. 13; a. fr.—Sabb. 104ᵃ (v. קָרֵב) ד' שיחה שקשטא קאי ש' וכ' lie is frequent, truth rare. Ib. truth stands firm, falsehood does not. B. Bath. 82ᵃ, a. fr. חזי כש' it looks like a lie. Lev. R. s. 26; Midr. Sam. ch. XXIV; Yalk. ib. 139 עלמא דש', v. עַלְמָא. Ib. מלין דש' words of falsehood; Lev. R. l. c. מלין שַׁקְרִין. Succ. 46ᵇ ... ראתי לאגבורית ש' one should not say to a child, I shall give thee something, and not give it, because he may teach him falsehood; a. fr.—*Pl.* שְׁקָרִין, שְׁקָרִי'. Targ. Ps. CI, 7. Targ. Jer. XXIII, 32; a. e.—[Y. Snh. VI, 23ᵇ bot., v. next w.]

שַׁקְרַאי, שְׁקָרָא, שַׁקְרָא m. = h. שָׁקֶר, *liar; faithless, faithless man.* Yeb. 55ᵇ או אחד שקראי או אנא שַׁקְרָא either he is a liar, or I lied (misreporting R. Johanan).—*Pl.* שַׁקְרִין, שַׁקְרֵי, שְׁקָ'. Targ. Zeph. III, 4 (ed. Wil. שָׁקָ'). Targ. Jer. IX, 1 (not שָׁקְרִין). Targ. Is. XXVI, 10 (ed. Wil. שַׁקָ'). —Lev. R. s. 26, v. preced. Sot. 35ᵃ דוו' נרגלים ש' the spies were liars (drew on their imagination). Snh. 29ᵃ סחדי ש' אאוגריידהו זילי false witnesses are despised by their own employers; Yalk. Kings 222. Yalk. Ps. 688 מרי סחדי שקרין אנן my lord, we are false witnesses; Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. מרי שיקרין (corr. acc.).

שַׁקְרָן m. (preced.) *liar.* Gen. R. s. 50 ... ש' אבר אב הוא if one tells thee, the morning star is the same as the morning dawn (אַיָּלְתָּא), he is a liar. Lam. R. to IV, 2; a. e.—*Pl.* שַׁקְרָנִין, שַׁקְרָנִין. Snh. 103ᵃ (Sot. 42ᵃ שַׁקְרִים).

שַׁקְרָנָא ch. same. Gen. R. s. 47, end ד' את מבנא את thou art a liar, thou art a deceiver (misrepresenting Abraham).

שְׁקַשְׁקַשׁ, transpos. of קְשַׁקֵּשׁ, v. קְשַׁקֵּשׁ I.

שׁוֹקֶת, *pl.* שְׁקָתוֹת, v. שׁוֹקֶת.

שִׁקְתָּא, Y. Erub. V, 22ᵈ bot. דשקתא, v. דִּיקְתָּא.

שַׁקְתֵּי, v. שַׁקְרָא.

שֵׁר (or שִׁיר), מִגְדַּל שֵׁ' pr. n. pl. *Tower of Sher* (or *Shed*), *Straton's Tower* (v. Hildesh. Beitr. p. 4 sq.). Sifre Deut. 51 מדבר שרשך דור, read: מגדל שר שן דור; Yalk. ib. 874 מגדל שרד (corr. acc.); Y. Shebi. VI, 36ᶜ top מגדל שרשן דירו

Digitized by Google

שַׂר m. (b. h.; שָׂרַר) *prince, chief.*; (של מעלה) שר *guardian angel, genius.* Zeb. 116[b] שר וגנרי a prince or a nobleman. Yeb. 16[b] שר העולם the genius of the universe; Ḥull. 60[a]. Ex. R. s. 22 נטל הקב"ה שר שלהם וכ' the Lord took first their (the Egyptians') guardian angel and drowned him. Pes. 118[a] שר חברך, v. יוּרְקָמִי. Ib. אני שר של אש I (Gabriel) am the angel of fire. B. Bath. 74[b] שר של ים the angel of the sea. Mekh. B'shall., Shir., s. 2 כיון שראו שָׂרָתּ של מלכות נופלת (not נופלת) when they saw the genius of the (Egyptian) empire fallen; Yalk. Ex. 243; a. v. fr.—*Pl.* שָׂרִים. Ib. מִשְׂרֵיהֶן תחלת ... אין the Lord will not punish governments, unless he have punished their guardian angels first. Gen. R. s. 78, beg. שהם ש' של מיכאל ... מעלה Michael and Gabriel who are the princes on high. Yalk. l. c. לכל שָׂרֵי האומות ... קרא the Lord summoned all the tutelary angels of the nations. Cant. R. to VIII, 14 ש' של מעלה the princes on high (angels); ש' של מטה the earthly (human) governors. Ib. (play on הרי בשמים, ib.) תמתינו לי ... על הרידם שהם שָׂרֵיהֶם שנחונים אצלי בַּשָּׁמַיִם (not שניחוטת) wait until I shall have sat in judgment over their mounts, that is, their chiefs that are placed with me in heaven; a. fr.—Gen. R. s. 98 ש' גני, v. גִּנְיַסַר.—*Fem.* שָׂרָה. Tosef. Ber. I, 12 (ref. to Gen. XVII, 15) בתחלה הרי היא ש' על עמה ובכשירו הרי היא ש' על אימות העולם ed. Zuck. (Var. שָׂרֵי על עמה ... על כל באי העולם, v. ed. Zuck. note) at first she was a princess for her own people, and now she is a princess for the nations of the world (for all that enter into the world); Ber. 13[a] ש' ... שרי לאומתה לכל העולם.

שָׂרָה, שָׂרְתָא m. ch. same. Y. Snh. VII, 25[d] גזר ... על שרה דימא וכ' R. J. commanded the chief of the sea, and he swallowed them up. Lev. R. s. 5 שידא שָׂרֵיהוֹן וכ', v. רִיחָא; a. e.

שָׂרָא, v. שֵׂירָא.

שָׂרָא, v. שְׂרַי.

שָׂרָאבָא, v. שִׂרְבָּא.

שָׂרַב (Shaf. of חרב) *to glow, be dry.*

Hithpa. הִשְׁתָּרַב *to be overcome by the heat.* Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2 (ref. to Lev. XIX, 14) שישתרב ... אל תאמר do not advise him ... 'go on the road at noon-time', that he may be overcome by the heat; Yalk. Lev. 609.

שֵׂרִיב, שָׂרֵב ch. same, *to glow, burn, be dry.* Targ. Y. I Ex. III, 3.—Part. שָׂרִיב; *f.* שָׂרִיבְתָּא, שָׂרִיבְתָּ; *pl.* שָׂרִיבִין; שְׂרִיבָן. Targ. Prov. XVII, 1 (h. text חרבה).—Gen. R. s. 48 שמשא כ' (some ed. שרב), v. קָרַר II. Ib. טולא ושמשא ש' כחדא shade and sun are equally hot.—[Targ. Y. Gen. VIII, 1 אשתרבו, v. שְׂרַבֵּב.—Yalk. Ex. 166 אישתרבו, v. שְׂרַבֵּב I.]

שָׂרָב m. (b. h.; preced.) *heat of the sun, dry heat.* Y. Snh. X, 29[b] top אם ברורה בטל ... בש' whether he meant a clear day with dew or a clear day with dry heat. Y. Sabb. XIV, beg. 14[b]; Tosef. ib. XII (XIII), 5; Bab. ib. 106[b] בשעת חש' at the time of dry heat (midday), opp. בשעת חטל. Tanḥ. Sh'laḥ 12; Num. R. s. 16[20] עד שלא בא חש' וכ' before the heat (of noon) came, you flew off (faded). Gen. R. s. 82 (ref. to כברת הארץ, Gen. XXXV, 16) כבר חבר וחש' לא בא ... the grain was already plentiful, and the rainy season past, but the dry season had not come yet (so that the ground was impassable). Lev. R. s. 34[8] (ref. to Ruth II, 14) שכך דרך ... בשעת חש' for that is the way of the harvesters, to dip their bread in vinegar at the hot time of the day. Ib. s. 16 תשעים וחשע בש' וכ' ninety-nine persons die from the effects of heat to one by the hand of heaven. Lam. R. to I, 6; a. fr.

שׁוּרְבָּא, שְׂרָבָא ch. same. Targ. Is. I V, 6 (h. text חרב). Ib. XXV, 4 מְשָׂב (ed. Wil. מַשָּׂרָב, corr. acc.). Targ. O. Gen. XXXI, 40 (ed. Berl. שָׂרְבָא, ed. Vien. שָׂרִי; Y. שְׂרִיבָא). Targ. Y. II ib. VIII, 22 שורבא (h. text חֹם); a. fr.—Lev. R. s. 16 תשתזיב מן ש' mayest thou be saved from the effects of the heat; Y. Snh. X, 29[c] bot. ישזבינך מן חדין ש' וכ' may God save thee from the heat that goes out over the world; a. e.

שְׂרַבֵּב (Shaf. of רבב) *to enlarge, prolong.* Ber. 54[b] (ref. to Ps. III, 8) א"ת שְׂבַרְתָּ אלא שְׂרַבַּבְתָּ read not *shibbarta* (thou breakest) but *shirbabhta* thou prolongest (the teeth of the wicked, referring to Og whose teeth grew into the mountain which he was carrying); Ex. R. s. 1[23]; Yalk. Ps. 625; Meg. 15[b] שריבבת; Sot. 12[b] שריבבתה (read: שִׂירְבַּבְתָּ).

Hithpa. הִשְׁתָּרְבֵּב, *Nithpa.* נִשְׁתָּרְבֵּב *to be enlarged.* Bekh. 40[a] (expl. שרוץ, Lev. XXI, 18) שנ' לו ירידו (Rashi שנִשְׁתָּרְבָּבָה ירידו) a person whose one hip is enlarged (larger than the other). Sot. 35[a] ל' לשונם וכ' their tongues were prolonged so as to reach down to their navel; Yalk. Num. 745.

שַׂרְבֵּב I ch. same, *to prolong, let hang down; to let down.* Targ. Jer. XXXVIII, 6; 11.—Sabb. 147[b] כי מעבריתו ... שַׂרְבִּיבוּ לחו וכ' when you have to carry garments for the soldiers (on the Sabbath), let them hang down over your shoulders (so as to serve as garments for yourselves). Erub. 102[b] שַׂרְבִּיב בגלימיה טפח (not בגלימי; ed. Sonc. אישתרבב בגלימיה, read: א' גלימיה; v. Rabb. D. S. a. l. note 200) if a person lets his cloak trail one handbreadth.

Ithpa. אִשְׁתַּרְבַּב 1) *to be enlarged, prolonged.* Sot. 12[b] [read:] אִרְשְׁתַּרְבָּבָא אִידָּהּ (her arm) was prolonged (by a miracle, so that she could reach the infant Moses); Ex. R. s. 1[23] אישתרבובי אִשְׁתַּרְבּוּבַּי they (her arms) were prolonged; Yalk. ib. 166 אישתרבב (corr. acc.).—2) *to be let down; to trail; to spread.* Targ. II Chr. VII, 3; 10.—Snh. 24[a] לבבל נחתת ואישתרבובי דאי' לעילם it (the measure of pride) came down to Babylonia, but was dragged along to Elam; Yalk. Zech. 573 ואי' לתחם. Bets. 11[a] אשתרובי אשתרבוב ונחות they (the pigeons in the upper nest) dragged themselves along and came down (to the lower nest).

שַׂרְבֵּב II (v. שָׂרַב) *to heat.*

Ithpa. אִשְׁתַּרְבַּב *to be heated.* Targ. Job VI, 17.

שְׂרְבֵּט (denom. of שַׂרְבִּיט) *to stretch, stiffen.* B. Mets. 60[b] אין מְשַׂרְבְּטִין את הבחמה you dare not give an animal

Digitized by Google

a deceptive appearance of stiffness (or stoutness); expl. ib. מיא דחזרא (v. חִזְיָא II), or מַזְקְפָתָא q. v.; Tosef. ib. III, 29 מְשַׁרְבְּטִין (v. סָרַט *Pi.*). Keth. 61b ומְשַׁרְבֵּט את חשפתים and makes the lips stiff (swollen, v. סָרַח I); v. שְׁלַבֵּק.—[Y. Sabb. VII, 10c top משרבטין בבחמת בעורות וכ׳, read: משרטטין בעורות, v. שְׁרַטֵּט.]

שַׁרְבֵּט ch. same. Sabb. 94a בחמת ... דמְשַׁרְבְּטֵי נפשייהו cattle ... which stiffen themselves (when they are carried, and are a real burden), but a live human being &c.

שַׁרְבִּיט m. (b. h.; Parel of שבט, v. שֵׁבֶט) 1) *staff, sceptre, rod.* Snh. II, 5 ואין משתמשין בשַׁרְבִּיטוֹ and we dare not use his (the king's) sceptre. Arakh. 19a, v. פַּפַּח. Cant. R. to II, 16 שלבם וכ׳ ... אין שרביט God's rod (of chastisement) comes down only upon men whose heart is soft like lilies; a. fr. — 2) *shoot, twig, stem with pods, bunch.* Tosef. Kil. I, 10. Ukts. I, 5 ש׳ של חמרה שריקנו a twig of a date tree which was stripped of its dates. Ib. ובן בקטניות ש׳ שרידקנו and so in the case of summer fruits, if they emptied the pods on a stem.

שַׁרְבִּיטָא ch. same. Targ. Y. Lev. XXVII, 32 (h. text שבט). Targ. Y. Ex. XXI, 20.—*Pl.* שַׁרְבִּיטִין, שַׁרְבִּיטַיָּא. Targ. Y. II Gen. XL, 12 (h. text שָׂרִגִים). Targ. I Kings XII, 11; Targ. II Chr. X, 11 (h. text שוטים).

שַׁרְבְּרוּבִיתָא, שַׁרְבְּרוּבִיָּא f. (v. שַׁרְבֵּב a. שָׁרַב II) *dry heat.* Y. Shek. V, 48d אית ביה ש׳ v. קָרַר I. Ib. ועד היכן שַׁרְבְּרוּבִיתֵיהּ מטייה and how far its dry heat reaches.

שְׁ(שׁ)רַג = סְרַג, 1) (cmp. סִירוּג) *to skip, to leap.* Targ. Y. Lev. XI, 21 לְמֵישְׁרַג (prob. to be read with שׁ; h. text לנתר).—2) *to pile up bricks with interspaces* (v. אַנְאָרָא). Bets. 31b שַׁרְגִּינְתֵּי ודאי וכ׳ (or שָׁ *Pa.*) if he has piled them up, he has surely made them unavailable (מוּכְצָה). B. Bath. 3b שַׁרְגֵי ליבני Ms. M. Var., a. Rashi (ed. שָׁרְרֵי; Ms. M. רמן; v. Rabb. D. S. a. l. note), v. חוּדְרָא.

Ithpe. אִשְׁתְּרַג *to be entangled.* Sabb. 54a דמִשְׁתְּרְגָא בח וכ׳, v. גַּבְלָא.

שְׁרַג, שְׁרֵיג = שְׁרַק, *to glide, slip.* Ḥull. 111a מִשְׁרַג שָׁרֵיג Ar. a. Ms. R. 2 (ed. משרק שריק), v. שְׁרַק II.—B. Mets. 93a שריג חד וכ׳ (Ms. H. שוור, v. preced.) one of the animals slipped and fell &c.; Yalk. Gen. 130 שְׁרוֹג.

Pa. שָׁרֵיג same. Naz. 39a שָׁרוּגֵי שָׁרִיגָא ואזלא (not ואזיל; Rashi שרוגי קא מְשַׁתְּרְגָא) it may have slid further and further (to the top of the hair).

Ithpa. אִשְׁתָּרַג same, v. supra.

שְׁרָגָא, שְׁוָרָא m. ש׳ דלבני (שְׁרַג) *pile of bricks.* Snh. 64b (Ms. R. שו׳); Yalk. Lev. 597. Kidd. 60a, v. שְׁוִיר.

שְׁרַגָּא, שְׁרָגָא m. (שרג Shaf. of חרג *to break through*; cmp. Arab. *sharḳu* ortus solis, lux solis) *light, lamp, lantern.* Targ. Ps. CXIX, 105. Targ. Prov. XXXI, 18. Ib. VI, 23. Ib. XXI, 4 (h. text נֵר). Targ. Job XXI, 17; a. fr.—Sabb. 63a, a. e. ש׳ בטידרא, v. טִירְתָּא. Succ. 29a ש׳ במטללתא an (earthen) lamp may remain in the Succah. Bets. 22a זקף ליח ש׳ Ms. M. (ed. זקף לה לש׳) he put the lamp up (from its declining position, to make the oil flow away from the wick); a. e.—*Pl.* שְׁרָגֵי, שָׁרְגֵי, שִׁרְגֵּי. Targ. I Chr. VIII, 33.—Gitt. 57a אדליקו ש׳ עד וכ׳ they kindled lights (illuminated) so that &c., v. גְּלִיוֹנָא. Sabb. 23b דתנה רגיל בש׳ טובא (Ms. M. דתנה רגילי בשרגא, v. Rabb. D. S. a. l. note, a. Tosaf. a. l.) that he was (they were) wont to have many (Sabbath) lights; a. e.

שַׁרְגֵּג (Parel of שגג) 1) *to go astray.* Targ. Prov. V, 20 (h. text שגה).—2) *to lead astray, entice.* Targ. Y. Ex. XXII, 15. Targ. Ps. LXXVIII, 36; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּרְגַּג *to be led astray, enticed.* Targ. Prov. XXIV, 28 ed. Lag. (ed. Wil., a. Ms. ותשרגג). Ib. XXV, 15. Targ. Job XXXI, 9.

שַׁרְגִּינְגָא, v. שַׁרְגִּינָא.

שַׁרְגּוּשָׁא m. (שְׁרַגַּג, Shaf.) [*stirrer.*] *pot-ladle.*—*Pl.* שַׁרְגּוּשֵׁי. Erub. 29b תרי ש׳ two ladlefuls.

שַׁרְגִּינָא m. (שְׁרַגַּג) *one easily enticed, simple* (corresp. to h. פֶּתִי).—*Pl.* שַׁרְגִּינֵי, שַׁרְגִּינַיָּא. Targ. Ps. CXVI, 6 (ed. Lag. שַׁרְגּוּ). Ib. CXIX, 130.

שרגיון, v. סִירָיוֹן.

שָׁדַר (b. h.), *Pi.* שַׁדֵּר (denom. of שְׁדִידָא) *to leave over.* Yoma 72b ומְשָׁרְרִין וכ׳ (Ms. M., a. Yalk. Ex. 390 משיירין), v. גָּדַר. B. Mets. 113b משרדין Var. in Rashi, v. סָדַר.

שרדנגין, v. שדרגזין.

שָׁרָה m. ch., v. שָׁרָא.

שָׂרָה (b. h.) 1) *princess,* v. שַׂר.—2) pr. n. f. *Sarah,* *a*) wife of Abraham. Ber. 13a שרי היא ש׳ Sarah and Sarai have the same meaning. Snh. 39b יופי של ש׳ ... שרין she had not yet attained to half the beauty of Sarah. Gen. R. s. 39 ... ושׂ׳ וכ׳ אברהם Abraham converted the men, and Sarah the women; a. v. fr.—*b*) Gitt. 34b ש׳ יפרתא, v. פּוּרְתָּא.

שָׁרָה, v. שרי.

שֵׁרוּ, v. שֵׁירוּ.

שְׁרוֹבָא m. (שְׁרַב) *hot and dry soil*; [*mirage?*]. Targ. Is. XXXV, 7.

שַׁרְוָל, שַׁרְוָל m. *workingman's leather sleeve*; [oth. opin. in R. S.: *chest protector in hot weather* (as if derived from שרב)].—*Pl.* שַׁרְוָולִין, שַׁרְוָולִים, שַׁרְוָלֵי. Kel. XXVI, 3 שרוו׳ Mish. (Talm. ed. שרול׳). [V. Fraenkel, Aram. Fremdw., p. 47.]

שַׁרְוָתָא, שַׁרְוָתָא, v. שֵׁירְיָתָא.

שָׁרוּ, v. שָׂרָה.

שֵׁרוּיָא, שַׁרוּיָא, v. sub שֵׁירוּ.

שַׁרְוָל, v. שַׁרְוָל.

Digitized by Google

שָׁרוֹן (b. h.) pr. n. *Sharon*, plain along the Mediterranean coast from Japho to Carmel. Lev. R. s. 20 על אחינו שבש׳ וכ׳ for our brethren in Sharon (the high priest prayed,) that their houses might not become their graves; Y. Yoma V, 42c top על אנשי הש׳. Sot. VIII, 3 אף חבונה בש׳ לא היה חוזר ... he also who built a brick-house in Sharon was not excused from the army; Y. ib. 23a top אף אנשי חש׳ לא היו וכ׳ the men of Sh. were not excused, because their houses had to be renovated twice in every Sabbatical period; Bab. ib. 44a. Tosef. Men. IX, 13; Men. 87a עגלים מש׳ calves (for public sacrifices) were brought from Sh.; a. e. — Denom. שָׁרוֹנִי. Kil. II, 6, v. עוֹל. Nidd. II, 7; Cant. R. to VII, 3 יין הש׳ Sharon (red) wine.

שָׁרוּף, v. שָׂרַף.

שָׁרוֹק m. (b. h. שֹׂרֵק; v. סָרַק III) *reddish, sorrel.* — *Pl.* שָׁרוּקִים. Snh. 93a מלאים רוגז נעשים ש׳ ואדומדם וכ׳ those who, filled with anger, had become sorrel and red, turned white. Yalk. Zech. 568.

שרורת, Targ. Ps. CVII, 42 Ms., v. שָׁוַר.

שְׁרוּתָא, שֵׁרוּתָא, v. sub שֵׁירוּתָא.—[Targ. O. Gen. XIX, 8 שַׁרוּתִי ed. Vien., v. שָׁרִיתָא.]

שָׁרוּתָא, v. שְׁרִיתָא.

שָׁרַח, v. סָרַח.

שָׁרַט (b. h.; v. סָרַט) *to scratch, wound*, v. סָרַט; esp. *to wound one's body in mourning.* Macc. III, 5 חשׁוֹרֵט שריטה וכ׳ he who makes one incision for a dead person. Ib. ש׳ שריטה וכ׳ if a person makes one incision for five dead or five incisions for one dead person. Ib. 20b יכול אפי׳ ש׳ על ביתו וכ׳ you may think that one is guilty even if he cuts himself for his house that fell in &c.; a. e.

Pi. שִׂרֵט same. Ib. 21a המשׂרט בכלי if one wounds himself with an instrument (instead of with his nails); a. fr.

שרט, Targ. Is. XXXVIII, 21 וישורטון ed. Wil., v. שְׁטַר.

שִׁרְטוּט, v. שִׂירְטוּט.

שִׂרְטוֹן, שִׂירְטוֹן m. (שָׂרַט; cmp. סִרְטָן) [*scrapings,*] *sandbank, alluvial land.* Sabb. 56b; Snh. 21b והעלה בשעה ... ש׳ ועליו וכ׳ when Solomon married Pharaoh's daughter, Gabriel went down and stuck a reed into the sea, and it gathered a bank around it, on which the great city of Rome was built; Yalk. Kings 172; (Y. Ab. Zar. I, 39c שלעטיט). Erub. 8a שמא יעלה (הים) ש׳ (v. Rabb. D. S. a. l. notes 5, a. 10) the sea (river) may throw up alluvium (may recede). Ber. 60a (in Chald. dict.) אע״ג ... דמסקא ארעא ש׳ (Ms. M. a. Ar. סרטון) although the loss of land through the encroachment of the water may be an advantage to him, because the land is covered with alluvium and improves, yet for the moment it is a misfortune to him. B. Bath. 124a ארעא ואסקא ש׳ (not ואסיק) if his father left him a field, and it improved by alluvium; ib. 135b. Tam. 30a; a. e.

שִׂרְטֵט (cmp. שָׂרַט) *to draw, rule, trace.* Y. Sabb. VII, 10c bot. שחיו מְשַׂרְטְטִין בעורות ... מה עבוד what working in leather was done at the preparation of the Tabernacle? They traced the outlines on the skins (marked out the shape in which they were to be cut, v. שִׂירְטוּט). Ib. top [read:] שחיו משרטטין בעורות ... מה צביעה what painting was done at the preparation of the Tabernacle? They marked the skins (with a coloring substance); [the following אלים מאדמים ought to be preceded by עורות, as the catchword to the subsequent discussion, v. Tosef. ib. VIII, 23].—Part. pass. מְשׂוּרְטָט; f. מְשׂוּרְטֶטֶת. Men. 32b מזוזה שאינה מש׳ a door post inscription which is not written on ruled parchment.

שַׂרְטֵט ch. same. Gitt. 7a ש׳ וכתב ליה וכ׳ he drew lines (on paper), and wrote to him &c. Yeb. 106b מר זוטרא מְשַׂרְטֵט וכ׳ Mar Z. drew lines, and wrote out the whole section (of the Biblical text about *ḥălitsah*).

שרטטיא, v. סְלַבּוֹנְיָא.

שָׂרַי (b. h.) pr. n. f. *Sarai*, the original name of Sarah. Ber. 13a, v. שָׂרָה. Ib. בתחלה ... ש׳ לאומתה וכ׳ at first she was Sarai (a little princess) for her own people &c., v. שַׂר. Gen. R. s. 47; a. e.

שָׂרָה, שרי I (b. h. root in מִשְׂרָה) *to dissolve, soak, steep.* Naz. VI, 1 ש׳ פתו ביין וכ׳ if he (the Nazirite) steeped his bread in wine, and there is enough in both together to make up the size of an olive; Pes. 44b. Naz. 37a אם ש׳ ענביו במים וכ׳ if he steeped grapes in water, and a taste of wine remained in it. Pes. II, 7 אין שׁוֹרִין וכ׳ you dare not soak bran for chickens (on the Passover); ib. אין שורין ... כדי האשה לא תְּשָׂרֶה וכ׳ a woman must not soak bran to take with her to the bathhouse. Sabb. I, 5 שׁשׁוֹרוּ וכ׳ you must not lay in ink-materials or dyes ..., unless they can be dissolved (or soaked through) before the Sabbath sets in. Eduy. I, 8; a. fr.

Nif. נִשְׂרָה *to be soaked, dissolved.* Y. Ber. IX, 13d bot. כדי שתִּשָּׂרֶה וכ׳, v. מְגוּפָּה; Y. Taan. I, 64b top שתשרה (corr. acc.). Gen. R. s. 17, end אדם ... מיד הוא נִשְׂרֶה ... אינו man is made out of earth, when you put a drop of water on it, it is at once dissolved (soft), but woman is made of a bone, which is not dissolved, even if you let it lie in water for many days. Y. Sabb. XIV, 14c top כל ... והוא נשרית ... ושאינה נשרית וכ׳ when you put salt in, and it dissolves, it is called salt water, but when it is not dissolved, it is called *halmê*; a. e. — Sabb. I, 5 יְשׂוּרוּ (fr. שור or נשר), v. supra.

שָׂרָה, שרי II (b. h.; cmp. preced.) *to loosen, untie;* (cmp. meaning of καταλύω) *to take lodging; to rest, dwell.* Snh. 11a יש ... שראוי שתִּשְׂרֶה עליו שכינה there is one among you who deserves that the Shechinah should rest upon him. Ib. 65b כדי שתִּשְׂרֶה וכ׳, v. רָעַב. *Hif.* Ib. שׁוֹרָה עליו וכ׳ the spirit ... comes down upon him. Y. Sabb. VIII, end, 11c רוח רעה שורה עליה an evil spirit rests upon it (it is injurious to health). Num. R. s. 13 2 אימתי שָׁרְתָה וכ׳ when did the Shechinah come down to rest on earth? When the Tabernacle was erected. Koh. R. to VII, 2 וְשָׂרַת עליהם

Digitized by Google

וכ׳ the holy spirit rested upon them. Midr. Till. to Ps. CXVI ומלאכי ... ושוררים (not ושוררים) the ministering angels rejoice over them (the righteous that die), that they come to dwell among them; ed. Bub. שהוא בא ושורה וכ׳ that he (the righteous man) comes &c.; a. v. fr.—Part. pass. שָׁרוּי; f. שְׁרוּיָה; *pl.* שְׁרוּיִין; שְׁרוּיוֹת. Yeb. 62b he that has no wife, בלא שמחה וכ׳ ש׳ lives without joy, without blessing &c. Sot. 48a בזמן שישראל ש׳ בצער וכ׳ when Israel lives in trouble, and the nations in peace and happiness &c. Meg. 2a בזמן שהשנים ... ש׳ על אדמתן when the years were properly regulated (without Roman interference), and the Israelites lived (undisturbed) on their soil; a. v. fr.

Hif. הִשְׁרָה 1) *to cause to rest.* Sabb. 139a אין הקב״ה מַשְׁרֶה וכ׳ the Lord does not let his Presence rest upon Israel, until the bad judges and officers cease to exist. Snh. 7a משרה ... כל דיין a judge that administers true justice faithfully, causes the Shechinah to dwell in Israel. Gen. R. s. 7 ומשרה דורין וכ׳ ... מלך a human king builds a palace, and lets the inmates dwell in the upper and lower stories, חק״בה משרה ... בחלל the Lord makes inmates dwell (even) in vacant space. Num. R. s. 13 6; a. fr.—2) (cmp. שַׁיְרוּתָא) *to board, provide a living for.* Keth. V, 8 חמשרה את אשתו וכ׳ כשהי׳ v. שָׁלִישׁ. Ib. 107a when he provided for the one (his wife), but did not provide for the others (his children); a. e.

שְׁרֵי, שְׁרָא, שָׁרֵי ch. same, 1) *to untie, unharness; to disengage, dismiss.* Targ. O. Gen. XXIV, 32 וש׳ גמליא (ed. Berl. וש׳ מן ג׳; Y. וְשָׁ׳ זמני ג׳ *Pa.*; h. text ויפתח). Targ. Job XXX, 11. Targ. O. Ex. III, 5 (h. text של); a. fr.—Pes. 113a שְׁרִי כיסך פתח שקיך untie thy purse (to receive the money), open thy bag (to deliver the goods), i. e. sell for cash. Snh. 98a כולהון שְׁרוֹ ואסירי ... איהו ש׳ חד וכ׳ all of them untie and tie up (their sores) at once (untie all of them, and then tie them up), but he unties and ties up one at a time. Pesik. R. s. 22 [read:] ע״ג ... שַׁרְתַּנְחוֹן סודרא she untied them (the two Denars), and placed them on the shawl. Y. Ber. II, 5a bot. ושַׁרְתוּן וכ׳ ... אתת (fr. שרת, cmp. חַמֵּי) when prayer time came, he untied them (the coins), and gave them to R. Ḥ.; [read:] קטר פורתיה ויחבון לשמעיה ושרתון וערק לפורתיה he tied his (R. Ḥ's) share to his own, and gave them to his servant, but he (the servant) untied them and ran away. Y. Meg. IV, 75b bot. שְׁרוֹן ליה וכ׳, v. סַמְרוּתָא. Y. Keth. XII, 35a שרון גרמון ומנוניה they dismissed themselves (resigned their office) and appointed him (Hillel) in their place; a. fr.—ש׳ תיגרא to solve a dispute, *to settle* or *decide* a case. Ned. 62a שָׁרוּ לי תיגראי ברישא take my case up first. Yeb. 100a שָׁרֵינָא וכ׳ תְּנָרָא, v. תְּנָרָא I; a. e.—2) *to allow, permit; to forgive; to absolve* (=h. הִתִּיר). Targ. Y. Num. XXX, 3. Targ. Y. II Gen. XXII, 14. Targ. Y. II Num. XIV, 20; a. fr.—Kidd. 13b הוא אסרה ותוא שַׁרְתָּהּ (Rashi שרי לה) he tied her (by marrying her), and he untied her (through his death, that she can dispose of herself). Y. Ber. II, 5b אינון שַׁרְיִין ואינון אסרין do the same men permit and forbid? Y. Snh. VII, end, 25d [read:] שַׁרְיִי מה דעבדתין אמרה ליה לי נא שַׁרְיִיתָהּ undo what thou hast done (by charm); said she to him, I will not undo. Bab. ib. 99a ש׳ ליה מריה וכ׳ the Lord forgive R. Hillel. Ab. Zar. 37a וקרו לן בית דינא שָׁרְיָא and they might call us a permitting court (of lax practice). Ib. כי שַׁרְיִיתוּהָ לאלתר שריתוה וכ׳ when you permitted her (to marry again), did you permit her to marry at once &c.? Ib. קרי ליה יוסף שריא and they called him Joseph the permitter. Ib. אנא שרי נמי שְׁרָאֵי אתריתי Ms. M. (ed. אנא שריא, corr. acc.) I also permitted another thing (which was forbidden heretofore); a. v. fr.—Part. pass. שָׁרֵי, שַׁרְיָא; f. שַׁרְיָא. Targ. II Esth. III, 8 יומא ש׳ a permitted day (free for trade).—Bets. 3b ש׳ ... לרדיד אפי׳ according to my opinion it is permitted even on the first day. Ib. 22a אפי׳ בשבת ש׳ it is permitted even on the Sabbath. Ned. 62a ש׳ ליה לאינש לאודועי וכ׳ a man is permitted to make himself known (as a scholar) in a place where they do not know him; a. fr.—3) [*to loosen the girdle,*] *to sit down for a meal*; trnsf. *to start, begin.* Targ. Deut. XVI, 9 (O. ed. Berl. תְּשָׁרֵי, *Pa.*). Targ. II Esth. III, 7; a. fr.—Lam. R. to I, 1 כמה דשָׁרִין למיכל (רבתי) (ed. Wil. דשָׁרוּ) when they sat down to eat. Y. Dem. I, 21d bot.; Y. Shek. V, 48d top שַׁרְיַת מנחקה (not שוריית) she began to bray; a. fr.—Trnsf. (cmp. meanings of b. h. יָאַל Hif.) *to consent, be willing.* Targ. Josh. VII, 7. Ib. XVII, 12. Targ. Job VI, 9; 28; a. fr.—4) *to encamp, dwell, rest.* Targ. I Sam. XXVI, 5. Targ. Num. II, 2, sq. Targ. Ex. XL, 35. Targ. Ps. XVI, 8, sq.; a. fr.—Y. Ter. VIII, 46a חמריא שרון וכ׳ ass-drivers took lodging in an inn. Lam. R. to I, 1 רבתי (תד מירדש) אשכח ... שרון יתבין וכ׳ he found men that had taken lodging there, and sat eating and drinking. Y. Sabb. XIV, 14c bot. ע״י דהוה ש׳ המן וכ׳ because he lived there (in Babylonia) &c. Gen. R. s. 20 שרי ... ויתיר, v. שָׁרָא II. Snh. 39a כל בי ... שָׁרְיָא the Shechinah dwells wherever ten persons are assembled; a. fr.

Pa. שָׁרֵי same, 1) *to untie, loosen.* Targ. Ps. XXX, 12 (ed. Wil. *Pe.*). Targ. Job XII, 18 (ed. Wil. מַשְׁרֵי *Af.*); a. e.—2) *to begin.* Targ. O. Deut. I, 5 (Y. שׁוֹרֵי *Poel*). Ib. II, 24 (O. ed. Vien. Pe.). Ib. 25. Targ. Jer. IV, 31; a. fr.—Targ. Prov. XIII, 12 דמְשָׁרֵי למצדריה (not משדי, v. Pesh. a. LXX) who begins to help himself (h. text יחלת ממשכת!).—3) *to cause to rest,* v. infra.

Af. אַשְׁרֵי 1) *to untie,* v. supra.—2) *to cause to encamp* or *dwell, to let rest.* Targ. Gen. II, 15. Targ. Jer. VII, 7. Targ. Ps. XXIII, 2. Ib. LXXIV, 2 Ms. (ed. *Pa.*); a. fr.—Sabb. 67a הסנה ... א׳ קודשא וכ׳ O thornbush! not because thou art higher than all other trees did the Lord let his Presence rest upon thee &c. Koh. R. to III, 9, end כל ... לא מַשְׁרִין וכ׳ (in the hereafter) they allow every one to dwell only with his fellow tradesmen; ib. beg. מתרין (corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִשְׁתְּרֵי, *Ithpe.* אִרְשְׁתְּרֵי 1) *to be untied, loosened.* Targ. Is. V, 27.—Lev. R. s. 14, v. חַבְרָלָא II; a. e.—2) *to be permitted.* Yeb. 106a כי דיכבי דתִשְׁתְּרֵי לעלמא in order that she may be free to marry again. Bets. 2b יו״ט בעלמא תשתרי let it be permitted for use on any other Holy Day (not followed by the Sabbath); a. e.—3) *to be begun, begin.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 17. Targ. Ps. CXIX, 96. v. שִׁכְלַל.—Y. Ter. VIII, 46a מישתרי נבח בהון (prob. to be read: אישתרי) he began to bark at them; ib. בתרתי v. תַּרְתֵּי.—[Lev. R. s. 13 אשתרתון, v. שְׁתַר.]

Digitized by Google

שָׂרִי, v. שָׂרִיטָא.

שָׂרִיָּא, שָׂרְיָא, v. preced. art.

שְׂרִיב, שְׂרִיבָא, v. שָׂרַב.

שָׂרִיד m. (b. h.; *Saf.* of ירד) [*run-off,*] *fugitive, escaped, remainder.* Yoma 72b (play on בגדי השרד, Ex. XXXV, 19) אלמלא ... ש' ופליט but for the garments of priesthood, there would not be left of Israel a remnant or a survivor. Ḥull. 133a; Snh. 92a (ref. to Job XX, 26) אין ש' וכ' by *sarid* a scholar is meant (with ref. to Joel III, 5); Yalk. Job 907. Pirké d'R. El. ch. XXXV עד שיבוא ש' מיעקב וכ' until a remnant of Jacob shall come and give to his (Esau's) sons a dish of lentils in mourning and trouble &c.; a. e.—*Pl.* שָׂרִידִים. Meg. 6a (in a eulogy) אוהבי ש' יושבי וכ' ye lovers of the saved (the scholars, v. supra), dwellers of Rakkath, go forth &c.

שָׂרִיד, Targ. Y. II Deut. XXXIII, 29; שרידיא, Targ. II Chr. V, 10, v. שָׂרִיר.

שִׂרְיוֹן, שִׂרְיָן m. (b. h.; שרר = שרר; cmp. Assyr. siriâm) (*ringed*) *coat of mail.* Sabb. VI, 2, expl. ib. 62a זַרְנָא. Cant. R. to I, 9 בש' וכובע וכ' ... יצא when Pharaoh came forth in mail and helmet &c.; Yalk. Sam. 159; a. e.—*Pl.* שִׂרְיוֹנִים, שִׂ'. Yalk. Gen. 133.

שִׂרְיָנָא, v. שִׂרְיָנָא.

שָׂרְיוֹתָא, שָׂרְיוּתָא f. (שָׂרִי) *beginning, first thing.* Targ. O. Deut. XVI, 9. Targ. Hos. I, 2. Targ. II Kings XVII, 25. Targ. II Sam. XXI, 9, sq.

שִׂרְיַחֲתָא* , שִׂרְיַחֲתָא f. (cmp. סָרַח III) *vapid, senseless.* Targ. Hos. VII, 11 (ed. Lag. שחירתא, v. שָׁחַר IV; h. text פּוּחָה).

שַׂרְיֵי, בֵּי שַׂ', בֵּית(ח)שַׂ' pr. n. pl. *Beth Sharye, Be Sharye,* a valley in which Beth Shean was situated. Gen. R. s. 98 בבית חש' ... רובצת תחת 'lying deep' (Gen. XLIX, 25), that is Beth Shean in Beth ha-Sharye. Y. Kil. IX, 32b top; Y. Keth. XII, 35a ואחתניה בי ש' and they carried him down (for burial) to Be Sh. Y. M. Kat. III, 82c top חרי שמוליכין ... דקברין בבית ש' if they carry the body from place to place, as for instance those who bury their dead in Beth Sh.

שַׂרְיֵי, *pl.* of שָׂרִיטָא q. v.

שָׂרְיָא, שָׂרְיוּ, v. שָׂרַי.

שְׂרִיטָה f. (שָׂרָה I) *soaking, steeping.* Nidd. VII, 1 וכמה שְׂרִיטָתָן וכ' חיא and how long must they be soaked? Twenty-four hours in tepid water; ib. 22b; 56a. Tosef. Maas. Sh. II, 1 חוץ משְׂרִיטָתָהּ except putting it in water; Y. ib. II, 53c משלִיחתה (corr. acc.).

שִׂרְיָן, שִׂרְיָנָא, שִׂרְיָנָא, שִׂרְיָן, שִׂרְיָן, (סִ')שִׂיר' m. =h. שִׁרְיוֹן. Targ. O. Ex. XXVIII, 32 שִׂרְיָן ed. Berl. (ed. Vien. שִׂרְיָן); ib. XXXIX, 23 (Y. שיריא). Targ. Job XLI, 18. Targ. I Sam. XVII, 5. Targ. Jer. LI, 3 ס'; a. e.—*Pl.* שִׂרְיָנִין, שִׂרְיוֹ', סִרְיָנְיָא, שִׂ', סִ'. Targ. Cant. VI, 8. Targ. II Chr. XXVI, 14. Targ. Jer. XLVI, 4 ס'.

שִׂרְיִים (read: שִׂרְיָיִם), v. שָׂרִיד.

שְׂרִיָּית דְּשׁ', שְׂרִיַּית, v. שְׁלִיָּית.

שַׂרְיָתָא, v. שָׂרִיטָא.

שִׂרְיָנָא, שִׂרְיָן, v. שִׂרְיָנָא.

שְׂרִיף, v. שָׂרַף.

שְׂרִיפָה f. (preced.) *secretion, dripping, catarrh* (?). Y. Sabb. XIV, 14c bot. והסיר ... וז ש' 'and the Lord will keep far from thee every disease' (Deut. VII, 15), that means *s'rifah*; Lev. R. s. 16 quot. in Ar. (missing in ed.).—V. שָׂרַף.

שְׂרֵיפָה, v. שָׂרַף.

שְׂרִיק, v. שָׂרַק.

שְׂרִיקָא, v. שָׂרַק III.

שִׂרְיָקִי, v. שׁוּרְיָקָא.

שְׂרִיקְרִיק, v. שָׂרַקְרַק.

שָׂרִיר, שָׂ' m. h. a. ch. (שָׂרַר) [*tied*; cmp. בָּשָׂר] *strong, fast, reliable, fit, proper.* Targ. Y. II Deut. XXXIII, 29 (not שריד; h. text אשר!). Targ. Prov. XIX, 7 (h. text חמה!).—Sabb. 145b לא ש' שדדירה its spinal column is not strong enough. Pes. 74b בחיורתא ש' in the case of dough of white flour, which is bound (compact).—Esp. in the closing formula of a document: ש' וקים *fit and established.* B. Bath. 160b; Y. Gitt. IX, 50c bot. קיים ש' וברור established, fit, and sound.—*Pl.* שְׂרִירַיָּיא; f. שְׂרִירָן. Targ. II Chr. V, 10 ש' (not שריד) the sound tables (opp. כד אתברו the broken). Targ. Y. I Deut. VIII, 9 גזרן ש' Ar. (ed. בריר).

שְׂרִירָאִית adv. (preced.) *firmly.* Targ. Prov. XXI, 28.

שְׂרִירוּתָא f. (preced. wds.) *strength, truth.* Targ. Prov. VIII, 6.—[B. h. שְׁרִירוּת, with לב, *hardness, stubbornness.*]

שָׂרִישׁ m. (שָׁרַשׁ) *deep-rooted, old; remnants from olden days.* Targ. Y. Lev. XXV, 47 סולחנא וכ' שָׁ' a remnant of idol worship (h. text עקר). Targ. Y. I Deut. XXIX, 17 טעו דש' an idol of olden days.

שָׂרֵי, שָׂרִיתָא f. (=שָׂרִי; שָׂרַר; cmp. כְּשׁוֹרָא) [*binder,*] *joist, beam, post.* Targ. O. Ex. XIX, 8 שָׂרוּתֵי ed. Berl. (ed. Vien. שָׂרוּ, corr. acc.). Targ. II Kings VI, 2 שדי ed. Lag. (corr. acc.; ed. כשורא). Ib. 5; a. e.—Gen. R. s. 89 חמית בחלמי ש' דביתי וכ' I saw in my dream the main beam of my house broken; Lam. R. to I, 1 רבתי (חדא אתתא). Erub. 102a חחיא ש' דחוה בי וכ' (not חדוא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20) a beam lying on the ground of R. P. which required ten persons to lift it, and they put it before the door (as a bar). Y. ib. I, 19a bot. שָׂרִיתֵיה כריתא ... חמא (not

Digitized by Google

בריחיא) he saw an entrance (v. עָבוּר) the beam over which was rotten. Gen. R. s. 65, end, v. צְלַב; Yalk. ib. 115 שרחא (corr. acc.); a. e.—*Pl.* שַׁרְיָתָא, שַׁרְיָתָא, שְׁרָוֹ, שַׁרְיָן, שַׁרְיָן, שַׁרְיָן Targ. I Kings VI, 15. Ib. 9 (ed. Wil. שְׁרִי). Targ. Y. Num. XXXV, 20 שַׁרְיַיתKimḥi (ed. Vien. שַׁרְיָוָתָה).—Y. Ber. II, 5c bot. תרתין שריין עבד וכ׳ ... מי (not ועבד) when both went out carrying two beams (on which to be hanged), R. A. passed &c. Gen. R. s. 66 שַׁרְיֵי, v. בַּרְסָא; Lam. R. l. c. (חד בר נש) שוריא. Ib. שריין.

שַׁרְנָא m. (שרך, *Shaf.* of ארך; cmp. b. h. סָרַח) *rest, remainder.* Targ. II Esth. IX, 16 ed. Lag. (oth. ed. שארא; h. text שאר).—[B. Bath. 139a, v. שַׁדְנָא.]

שַׁרְנָא (or שְׁ׳) m. (preced., v. סַרְנָא, סִרְנָא; cmp. b. h. שָׂרוֹךְ) 1) *long and entangled grass, luxuriant growth.* Erub. 100b דאיכא ש׳ (not דאית ליה, v. Rabb. D. S. a. l. note 60; Ms. M. שַׁרְאָנָא; Ar. שדכי, corr. acc.) when the grass luxuriates (grows in long and tangled bands).—2) *thorn, worthless tree.*—*Pl.* שַׁרְנֵי. B. Kam. 92b (prov.) שריך ... בחדי (Ar. מטייל ואזיל דיקלא בישא גבי קינא דש׳ קינא דשדכי, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) a bad palm will travel to be in company with shrubs ('like meets like'); Yalk. Jud. 67 דשרכי (corr. acc.); Yalk. Gen. 116 דסרכי.

שַׁרְכִּי, שַׁרְכְּפָא m. (*Parel* of שכם, √כה; cmp. פִּסְיָפָא) 1) *nest.* Targ. Y. Deut. XXII, 6. Targ. Ps. LXXXIV, 4. Targ. Job XXIX, 18; a. e.—*Pl.* שַׁרְכְּפֵי, שַׁרְכְּפִין. Targ. Ps. CIV, 17.—2) *coop, basket.* Ḥull. 53b Ar. (ed. שַׁרְקָפָא; Ms. M. שְׁרַקְ׳; Ms. H. סרק׳; cmp. קַפִּיפָה).

שַׁרְכְּפָתָא f. same, *nest.* Targ. Y. Gen. I, 20. Targ. Y. I Deut. XXXII, 11.

שְׁרִנוּקָא, v. שִׁינוּקָא.

שְׁרַנְק, שְׁרַנְיק, v. שְׁנַק.

שָׂרַע (b. h.; *Saf.* of רע, v. רַעַע, רָעַץ) *to join, add.*—*Part. pass.* שָׂרוּעַ *abnormally long,* esp. *one that has one hip larger than the other.* Bekh. 40a, v. שִׁרְבֵּב; [Sifra Emor, ch. II, Par. 3 שנשמטה יריכו ש׳, v. שָׁרַע; cmp. Targ. Y. Lev. XXI, 18].

Hithpa. חִשְׁתָּרַע [1) (b. h.) *to be stretched, to stretch one's self.* Is. XXVIII, 20.]—2) (homil.) *to be joined, combined, lie together.* Yalk. Is. 302; Yalk. Kings 246 (ref. to Is. l. c.) קצר מצע זה מחשתרע עליו שני רעים כאחת this couch is too narrow for two lovers to be joined on it together (Israel cannot serve God and idols combined); Lev. R. s. 17 אין חמטה יכולה וכ׳ the bed cannot receive a woman and her husband and her lover together; Lam. R. introd. (B. Josh. 1) מהו מחשתרע שתריע לקבל וכ׳ (some ed. שתרייע) what is *mehistare'a*? That thou (you) make a partnership to receive a woman &c.; [Yoma 9b; Snh. 103b מחשתרי, v. שָׁתַר].

שְׁרַע ch. same. Part. pass. שְׁרִיעַ (= h. שָׂרוּעַ, v. preced.). Targ. O. Lev. XXI, 18; [Targ. Y. אשתמיט, v. next w.]; [Targ. ib. XXII, 23 יתיר כוליא, יתיר].

שְׁרַע (cmp. שְׁרַג, שְׁרַק) *to slope, slip down, glide; to faint.* Y. Bets. I, 60c bot. שַׁרְיָין וזקפון וכ׳ ... הוה מסתמיך was leaning on two Goths (in going to bathe); they slipped (or broke down), and he helped them up &c. Y. Ber. III, 6b top; Y. Naz. VII, 56a bot. בדיבורייהו ר׳ ז׳ ש׳ R. Z. sank down while speaking (in the presence of a corpse); Koh. R. to VII, 2, end, v. עָנַי II. Y. Ber. V, 9a bot. ... הוה שְׁרָעָה his cloak slipped off his shoulders; אִשְׁתְּרָעָה ... אה thy cloak has dropped. Y. Shebi. VI, 37a top מינה ש׳ he slipped away from it, i. e. he gave it up. Y. Peah II, beg. 16d בעא ... ש׳ מינה wanted to argue ..., and gave it up; Y. B. Bath. III, beg. 13d. Ib. VI, end, 15c מעלל אנא ש׳ I may slip in going up; a. e.

שַׁרְעַפִּים m. pl. (b. h.; cmp. סְעִיף) [*ramifications,*] *thoughts, doubts of the heart.* Midr. Till. to Ps. XCII משמרו מכל רע ומכל ש׳ לב ... והיה and the Sabbath day guarded him from all evil and from all doubts of the heart; ed. Bub. סַרְעַפֵּי; Pirké d'R. El. ch. XX ונחמו מכל ס׳ לבו and comforted (relieved) him of &c.

שַׁרְעָתָא f. (שְׁרַע) *slope, sliding, slippery ground.* B. Kam. 29a דרך ש׳ דנהרא along the slippery shore of a river (or canal).

שָׂרַף I (b. h.; onomatop.) [*to sip, absorb,* v. שָׂרַם II,] *to consume, burn.* Pes. I, 4 שש ... ושורפין and the burning (of leavened matter) must take place at the beginning of the sixth hour. Ab. Zar. 11a שורפין על המלכים we do burning at the burial of kings; ומה הן שורפין וכ׳ and what is burnt? Their couch and their objects of service (armor &c.); Tosef. Snh. IV, 3; Tosef. Sabb. VII (VIII), 18; a. fr.—Part. pass. שָׂרוּף; *f.* שְׂרוּפָה &c. Nidd. 24b כצבועיו שְׂרוּפִין, v. שָׂחִיף I; a. e.

Nif. נִשְׂרַם *to be burnt.* Num. R. s. 23 6 וכ׳ על שמעל וכ׳ and he (Achan) was burned (after being stoned), because he had misappropriated devoted things. Pes. 34b יִשָּׂרֵם מיד must be burned at once. Tosef. ib. V, 8 ארוכו ... בשם נִשְׂרָם as the wooden spit (on which the Passover lamb is roasted) does not burn, so the metal spit does not get hot. Zeb. XII, 5 בזמן שהם נִשְׂרָפִין כמצותן נשרפין וכ׳ when they are burned according to the law concerning them (and not because of a disqualification), they are burned in the ash-house. Ib. a. fr. פרים הנִשְׂרָפִים וכ׳ the bullock sacrifices which the law requires to be burned; a. fr.—[Y. Taan. I, 64b top תשרוף, read תשרוה, v. שָׂרָה I.]

שְׂרַף ch. same. Targ. O. Gen. XI, 3 (some ed. יוקדי, v. יְקַד).

Ithpa. אִשְׁתָּרִיף, אִשְׁתָּ׳ *to be burned.* Zeb. 16a בשריר אִשְׁתָּרִיפוּ they would have been burned according to law: Yalk. Lev. 534. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 3) ... שיהיו מְשְׁתָּרְפָה these people are destined to be burned out of the world; Yalk. ib. 62; a. e.—Y. Sabb. IV, 7a top [read:] מצדתא הוו פריסן ותורין מְשָׁתָּרְפָן וכ׳ nets were spread, and they were burned in the sun.

שָׂרַף II (v. שָׂרַם I) *to absorb, quaff, sip, suck.* Ab. Zar. II, 5 (29b) שורפה חיה (not שורפו) sucks it (the maw) out raw, v. גְּמִי I; Cant. R. to I, 2.

Digitized by Google

שׂרַף ch. same. Naz. 36b אי דקא שָׂרֵיף לֵיה מִישְׂרַף if he quaffed it (swallowed it, instead of striking it on bread); Pes. 44a (Ms. M. בטינית) אי בצינית דקשריף וקאכיל ליה (קאכיל ליה) if he swallowed it in its natural condition, opp. שנר. Ker. 22a מישרף שריף ... בשעה with the last breath of the animal, it (the heart) absorbs (the blood from the blood vessels). Taan. 24b (Ms. M. טעים מידי) ש' פינכא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) he swallowed a dishful of grist. Ib. אי שָׂרִיף מר וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 300) if you had swallowed &c. Ber. 62a כדלא ש' תבשילא as if he had never sipped a dish (never had had marital intercourse; Ḥag. 5b כמאן דלא טעים וכ').

שׂרַף III, *Pi.* שָׂרֵף (denom. of שָׂרָף) *to cover with resin.* Tosef. Mikv. VI (VII), 21 שָׂרְפָהּ בשרף (not 'שו; Var. סָרְפָהּ) if he covered it (the handle of a saw) with resin.

שָׂרָף I (b. h.; שָׂרַף I) *burning, venomous serpent* (v. Sm. Dict. s. v. Dipsas). Gen. R. s. 44; Lev. R. s. 13 (ref. to Deut. VIII, 15) ש' זו מדי *saraf* refers to Media; a. e.—*Pl.* שְׂרָפִים. Num. R. s. 19 22 חנחשים חש' שטורפים את הנפש they are called burning serpents, because they burn the life out (with thirst); Yalk. ib. 764; Tanḥ. Ḥuck. 19. Num. R. s. 23, beg.; a. e.

שָׂרָף II m. (b. h.) *Seraph*, an angel.—*Pl.* שְׂרָפִים. Ḥag. 12b. Pirké d'R. El. ch. IV. Deut. R. s. 11 ... בשעה שראו ושַׂרְפֵי when the wheels of the chariot and the flaming Seraphim saw &c. Pesik. R. s. 20; a. fr.

שָׂרָף ch., *pl.* שַׂרְפַיָּא same, v. סַרְפַיָּא.

שָׂרָף III (b. h.) pr. n. m. *Saraph.* B. Bath. 91b.

שׂרַף m. (שָׂרַף I) *acrid substance*, esp. *vegetable sap made thick by inspissation; resin, gum* (secreted by the heat of the sun). Ber. 44a כל סעודה שאין בה ש' וכ' Ms. M. (ed. שָׂרִיף) a meal without an acrid substance (bitter herbs &c.) is no meal. Pes. 39a, v. מַר II. Tosef. ib. I (II), 33 כל שיש בו ש' וכ' any plant which contains an acrid sap is fit to be used on the Passover night. Orl. I, 7 שָׂרַף העלים the sap of leaves; ש' העקרים of roots; ש' הפגים of unripe grapes. Y. ib. I, 61b bot. למה ש' פרי פגין פרי why (this difference in the law between resin and juice of unripe fruits)? resin is fruit and grapes are fruit. Ib. קטף בטל ע"י שָׂרְפוֹ resin ceases to exist when its sap is pressed out; Y. Shebi. VII, end, 37c. Ib. אילן אינו בטל ע"ג שרפו the tree does not cease to exist when its sap is tapped. Ker. 6a; Sabb. 26a צרי אינו אלא ש' וכ' balsam is only a gum that drips from the balsam tree. Y. ib. II, 4d מפני שחוא ש' ... אין you must not use balsam for the Sabbath light, because it is a gum. Gen. R. s. 94, v. סַמְגָּב; Tanḥ. B'midbar 16 חשבט (corr. acc.); a. e.—Trnsf. *secretion, matter.* Nidd. 10b זו שָׂרְפָהּ מצוי וכ' with the one (the newly married virgin) secretion (from a wound caused by first coition) is frequent &c.; [oth. opin.: with the wife of older standing secretion is frequent].—*Pl.* שָׂרָפִין, שָׂרָפִים. Sabb. 23a כל חש' יפין וכ' all gums are good for ink, but the gum of the balsam tree is the best.

שָׂרָף II ch. same, esp. *balsam.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 25 (h. text צרי). Ib. XLIII, 11 (h. text צרי).

שְׂרֵפָה, שְׂרֵיפָה f. (b. h.; שָׂרַף I) *burning, fire.* Snh. VII, 1 ארבע מיתות ... ש' וכ' four modes of capital punishment ..., stoning, burning &c. (expl. ib. 2). Ib. 52a שְׂרֵיפַת נשמה, v. נְשָׁמָה. Ib. מכש ש' execution by fire in its real sense. Ab. Zar. I, 3 כל מיתה שיש בה ש' וכ' the anniversary of an idolater's death with which burning (of garments &c.) was connected (at the time of burial) is considered an idolatrous festival. Num. R. s. 11, v. קָלוֹן II. R. Hash. 18b שקולה ... כשריפת בית וכ' the death of the righteous is equal to the burning of the Temple; a. fr.—[Y. Sabb. XIV, 14c bot. שריפה, v. שְׂרִיפָה.]—*Pl.* שְׂרֵיפוֹת. Pes. 75a (ref. to Lev. XXI, 9) תשרף לרבות כל ש' חבאות וכ' 'shall be burned', this includes all burnings which are the result of fire (e. g. death through molten lead). Lev. R. s. 16 בוא וראה כמה ש' הוא שורף come and see how many fires it (the tongue) kindles (how much destruction it causes); a. e.

שַׂרְפָּרָף m. (*Shaf.* of רִפְרַף, v. רָפַף) a sort of *camp stool.* Kel. XXII, 3. Ḥag. 14a (ref. to Dan. VII, 9) ... כסא ש' להדום רגליו a throne to sit on, and a *sh'rafraf* for his footstool. Pesik. R. s. 20 ... אדני ש' מחגלגלים the wheels of his throne roll, and the rests of the footstool tremble.—V. שַׂרְשִׂירָא.

שָׂרַץ (b. h.; denom. of שֶׁרֶץ) *to bring forth moving creatures.* Midr. Till. to Ps. CXVII ... ורוח שׁוֹרֵצִין המים the waters are the work of his hand, and they beget life.

Hif. הִשְׁרִיץ same, *to cast young, breed.* Ex. R. s. 10 ... צפרדע השריצה וכ' there was one frog, and it bred and filled the land &c.; Snh. 67b; Yalk. Ex. 183. Lev. R. s. 13 ... מה מַשְׁרֶצֶת וכ' as the scorpion casts sixty at a time &c.; a. e.

שֶׁרֶץ m. (b. h.; *Shaf.* of רוץ) *moving creature*, esp. *unclean reptile.* Tosef. Taan. I, 8 אם ירחא חש' בידו וכ' if a man has a reptile in his hand, he cannot become clean, even if he bathe &c.; השליך חש' וכ' when he throws the reptile out of his hand, a bath in a basin of forty S'ah avails him (fasting without restitution is of no avail); Y. ib. II, beg. 65a; Bab. ib. 16a. Erub. 13b היה מטהר את חש' וכ' could prove a reptile to be clean with one hundred and fifty reasons (was a dialectician). Snh. 17a לטהר ... אין ש' וכ' none could be seated in the Sanhedrin, unless he could prove the cleanness of a reptile from Biblical texts; a. fr.—*Pl.* שְׁרָצִים. Sabb. XIV, 1 שמנח ש' וכ' the eight reptiles mentioned in the Torah (Lev. XI, 29, sq.). Yoma 22b, v. פַּרְנָס; a. fr.—פרשת ש' the section treating of unclean animals, in Sifra Sh'mini.

שִׂרְצָא ch. same, *a creeping (short-legged) animal.* B. Kam. 80a, v. חַרְוָא I a. חַרְצָא I a.

שָׂרָק m. *paint*, v. סָרָק.

שָׂרַק (b. h.; onomatop.) *to hiss, whistle; to quack.* Ex. R. s. 10 ... וְשָׂרְקָה לחם וכ' צפרדע there was one frog, and

Digitized by Google

it quacked for them (other frogs), and they came; Snh. 67b; Yalk. Ex. 183.

שְׁרִיק I, שְׁרֵק ch. same. Targ. Lam. II, 15, sq. Targ. Job XXVII, 23. — Ḥull. 63a כרבא וש' . . . החוא one (bird *raḥam*) sat among cabbage and whistled. Ib. יחיב אמידי Ar. (ed. שרקרק, ועביד v. Rabb. D. S. a. l. notes 40, 50) sits on some object (not on the ground), and sings *rakrak*; אי יחיב אדרעא ושריק וכ' when it sits on the ground and sings, the Messiah will come; Yalk. Lev. 537.

שְׁרַק II = שְׁרַג, *to glide, slide.* Nidd. 3b מיא שָׁרְקִי וכ' water (when poured out of an inclined vessel) slides, but fruits do not slide (and you must invert the vessel in order to empty it). Ḥull. 111a דמא מְשָׁרַק שָׁרִיק (Ms. B. 2, a. Ar. משרג שריג, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) blood glides off, v. סָרַךְ II.

Pa. שָׁרֵיק *to cause to slip, make slippery.* B. Kam. 30b top תבנו . . . דְּמָשָׁרְקֵי the Mishnah speaks of straw and stubble (deposited in the public road), because they make the ground slippery.

Ithpa. אִשְׁתָּרִיק, *Ithpe.* אִישְׁתְּרִיק *to slip, glide.* Zeb. 62a דלא נְשְׁתָּרְקוּ (Rashi to Ex. XXVII, 5 רִשְׁתָּרְגוּ) that the priests might not slip. Ḥull. 52a כל מידי דמִישְׁתְּרִיק וכ' (some ed. דמְשַׁשׁ, Rashi דמְשְׁתְּרִיק; Ms. H. דמשתריג . . . לא סריג וכ', v. Rabb. D. S. a. l. note 90) in the case of an animal falling on things which slide (e.g. a pile of peas &c.), no internal injury is to be apprehended, but if it falls on things which do not slide &c.

שְׁרַק III (v. סָרַק III) *to paint; to paste* (with red or yellow clay). Y. Sabb. VII, 10c top דְּשָׁרְקָא אפה who paints her face (on the Sabbath); דש' מצולה who paints her yarn (to rub her face with it; v. Tosef. ib. IX (X), 13, quot. s. v. סָרַק). Ned. 90a top שָׁרְקֵיה טינא וכ' he painted the man's face with clay (to disguise him), and brought him &c.; (Tosaf.: he smeared clay over his garments). Bets. 32b דמר שָׁרְקִין ליה תנורא וכ' that they smear (fill up the cracks of) the stove for you on the Holy Day. — Part. pass. שְׁרִיקָא. Ab. Zar. 31a ש' ותחתמא pasted with clay and sealed.

שִׁרְקָא, v. שִׁירְקָא.

שַׁרְקוֹקִיתָא f. (שְׁרַק I) *whistle, shepherd's pipe.* Y. Kidd. I, 60b top (v. פַּרְכַּשְׁתָּא, a. פַּרְנְהוּרָה I).

שְׁרַקְרִיק, v. next w.

שִׁרְקְרַק m. 1) (שְׁרַק III, cmp. יְרַקְרֵקָא; popular etymol. fr. שְׁרַק I, q. v.) name of an unclean bird, *gier-eagle* or *vulture.* Ḥull. 63a (Ms. R. 2 a. 3 שְׁרִיקְרִיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. רָחָם; Yalk. Lev. 537 שרקריק. — 2) *sh'rakrak*, the sound produced by the bird *sh'rakrak*. Ḥull. l. c. ועביד ש' (Ms. M. שריקריק; Ar. ושריק רקרק); Yalk. l. c ועביד שרקריק.

שַׁרְקְרָקָא ch. same, name of *a bird.* Targ. Y. Lev. XI, 18 (ed. Vien. שִׁרְקְרָקָא); Deut. XIV, 17.

שָׂרַר (b. h.) *to be great, to rule.*

Hithpa. הִשְׁתָּרַר *to make one's self lord*; (homilet.; cmp. שִׁרְבֵּב) *to stretch one's self.* Yoma 9b (play on מִתְשַׁתְּרֵי, Is. XXVIII, 20) קצר מצע זה מֵהִשְׁתָּרֵר עליו שני רֵעִים באחד this couch is too narrow for two lovers to stretch themselves on it (Ms. O. a. Yalk. Is. 302 מחשתרע, v. שָׁרַע); Snh. 103b מֵלְהִשְׁתָּרֵר.

שָׁרָר m. (b. h. שֹׁר, with suffix שָׁרְרִי; שרר *to knot, chain*) *navel, umbilical cord.* Num. R. s. 14 (ref. to Cant. VII, 3) וחיא משולח בש' and it (the Sanhedrin) is compared to the navel; מה חש' חזה וכ' as the navel is placed in the centre of the body, so are the Sanhedrin &c.; Tanḥ. Ki Thissa 2 (in parallels מיבור). Ib. ומן חש' . . . מה חש' חזה תוא אוכל וכ' as with regard to the umbilical cord, so long as the child is in its mother's womb, its mouth is closed, and it is fed from the umbilical cord, so &c. Tanḥ. Thazr. 5 שׁוֹרְרוֹ יוצא עמו וכ' its navel comes out with it (the infant) . . ., and the mother has to cut it off.

שְׁרַר (preced.) *to chain, knot.* — Part. pass. שָׁרִיר, q. v.

Pa. שָׁרֵיר *to make strong, hard.* Sabb. 74b נתו דתרמא לְשָׁרוּדֵי מנא וכ' you may have thought that (by putting a green plug into a stove) he intends to make of it a hard coulter (v. מָאנָא); Ab. Zar. 38a.

Ithpa. אִשְׁתָּרֵיר *to become hard.* Nidd. 48b top אִשְׁתָּרוּר דדיך Var. Ar. ed. Koh. s. v. כרס thy breasts have become hard, v. שְׁרַר II, a. פָּרַס.

שָׁרָרָה f. (שָׁרַר) *rulership, authority, office.* Y. Peah VIII, 21a לומר שכל ש' שניתנה וכ' to indicate that what authority is given to a man, is given by the Law. Lev. R. s. 20 (in the prayer of the high priest on the Day of Atonement) ואל יגביהו ישראל ש' וכ' and let Israel not assume high power one over the other; . . . רבנ דקסרין שלא יגבידו ש' the Rabbis of Cæsaræa say, (he prayed,) 'concerning our brethren in Cæsaræa, that they may not assume authority'; Y. Yoma V, 42c top. Ib. VI, 43d top שברח מן חש' who fled in order not to take an office; ib. שלא נכנס לש' who did not enter office. Y. Taan. IV, 68c top אדם שזוא עתיד לחנחיג ש' וכ' a man (Joshua) designated to exercise rulership over six hundred thousand men, does not know how to distinguish &c.? Cant. R. to IV, 7 מת ראובן נתנה ש' וכ' when Reuben died, the leadership was offered to Simeon; Num. R. s. 13[8]. Shek. V, 2 אין בתחן פחות משנים עושין ש' על חצבור Y. ed. (Mish. פחות וכ') no office for communal (money) affairs must be created with less than two officers; B. Bath. 8b שָׁרָרוּת; a. fr. — V. סָרָרָה.

שָׁרָרוּת, v. preced.

שָׁרָרְתָא ch. same. B. Bath. 8b מאי ש' וכ' what is the power (of charity officers, that two must be appointed)? (v. preced.) . . . Because you may seize a man's goods for the charity tax. — V. סָרָרוּתָא.

שָׁרָרְתִית, Tanḥ. Aḥărê 1, קוּ ש', v. קוֹשַׁרְתָא.

שׁוֹרֶשׁ, שֹׁרֶשׁ m. (b. h.; apocope of שׁוֹרֵר, v. שרר) [*chain, knot,*] *root.* — *Pl.* שָׁרָשִׁים, שָׁרָשִׁין; constr. שָׁרְשֵׁי, שׁוֹרְשֵׁי. B. Bath. V, 4 חטולת . . . ומן חש' וכ' that which shoots forth out of the trunk, or out of the roots, belongs to the landowner (v. גֵּזַע), expl. ib. 82a דהו מן חש' . . . כל שאינו that which

Digitized by Google

does not see the light of day (when it shoots forth) is out of the roots'. Y. Ab. Zar. III, 43ᵃ top; Y. Taan. I, 64ᵇ ש׳ חטה the roots of wheat; ש׳ תאנה of fig-trees. Tosef. Shebi. VII, 17; 'Uktsin I, 4, v. קוֹלָס. Ab. III, 17 וְשָׁרָשָׁיו מרובין whose roots are many; a. fr.

שׁוֹרֶשׁ, שׁוֹרֶשׁא ch. same. Targ. Y. II Deut. XXIX, 17. Targ. Job XIV, 8 (Ms. *pl.*).—*Pl.* שׁוֹרְשִׁין. Ib. XVIII, 16. Targ. Is. LIII, 2. Targ. Ps. LXXX, 10 שׁוֹרַשַׁיְרוֹן (Ms. שׁוֹרְשִׁירָא).

שָׁרַשׁ (b. h.), *Hif.* הִשְׁרִישׁ (denom. of שֹׁרֶשׁ) *to take root.* Shebi. II, 7 שהשׁרישׁו לפני ר״ה which have taken root before the New Year; R. Hash. 13ᵇ. Ib.; Tosef. Shebi. II, 5 ומקצתו ד׳ לאחר ר״ה and part of which took root after the New Year; a. fr.

Pi. שֵׁרֵשׁ *to uproot, tear out.* Ib. 11, sq. אין לשַׁרֵשׁ ... ר״ה we do not force him to tear out &c. Shebi. IV, 4 יְשָׁרֵשׁ he must take it out with the root, opp. ירגום, v. גָּמַם. B. Bath. 80ᵇ חופר ומְשָׁרֵשׁ he has the right to dig and take them out with the roots; Taan. 25ᵇ וּמְשָׁרֵשׁ ... חופר.

Hithpa חִשְׁתָּרֵשׁ, *Nithpa.* נִשְׁתָּרֵשׁ 1) *to be uprooted, plucked out.* Tanḥ. M'tsor'a 2 (ref. to Ps. LII, 7) דואג נ׳ וכ׳ Doeg was rooted out of the life of this world and of the hereafter.—2) (of roots) *to spread.* Num. R. s. 14⁴ (ref. to Koh. XII, 11) כשם ... נִשְׁתָּרְשִׁים ... ומשתרשים as roots of a tree spread in all directions, so the words of the Law enter and penetrate the whole body; (Pesik. R. s. 3 משתילים).—3) (v. next w.) *to gain, profit* (cmp. רָוַח). B. Kam. 67ᵇ sq. מפני שנ׳ בחטא because he became the gainer in sin (he gained possession of the stolen object by a change of form or ownership, v. עֵירְנוּי); אילימא לפני יאוש מי איכא נ׳ if you mean (that he slaughtered or sold it) before the owner had given it up (v. יֵאוּשׁ): there is no gain in sin in the case (since he has not gained possession through the change).

שָׁרַשׁ ch. *Af.* אַשְׁרֵישׁ same, *to take root.* Men. 68ᵇ מהנך דאשרוש וכ׳ of that barley that has taken root before the ʿOmer time. Gitt. 22ᵃ בדאשרוש כולי וכ׳ when the planted trees have taken root, all agree (that they are subject to tithes); a. e.

Pa. שָׁרַשׁ 1) *to cause to take root, plant.* Targ. Ps. LXXX, 10.—2) *to uproot, tear out.* Targ. Koh. III, 2.

Paeli שָׁרְשִׁי (v. P. Sm. 4340) [*to expand,*] *to bring profit, benefit.* M. Kat. 12ᵃ מְשָׁרְשׁוּ ליה ור׳ ... שָׁרְשׁוּנִי כיון since they receive no wages, they (by working for him during the festive week) only intend to benefit him.

Ithpe. אִשְׁתָּרִישׁ *to be uprooted.* B. Bath. 82ᵃ למחפר ולמִשְׁתָּרֵשׁ קדימי ed. (Ms. M. לחפור ולשרש Hebr.) they are liable to be dug for and taken out (when they cease to bear fruit). Ib. למיחפר ולשרש (corr. acc., or לחפור ולשרש).

Ithpaeli אִשְׁתָּרְשִׁי *to be profitable*; ל־ א׳ *to profit.* Gitt. 35ᵃ א׳ לה מקום דינר (Rashi אשחרש) she saved as much dough (in the bread which she gave away) as would have been in the space which was occupied by the Denar (that came into it). Ib. 44ᵃ; Ḥull. 131ᵃ קא מִשְׁתָּרְשֵׁי ליה he is benefited (by being released from a debt). B. Mets. 42ᵇ וחא קא משתרשי ליה but did he not have the benefit (of using his neighbor's cuscuta for brewing and saving his own? why, then, should he not indemnify his neighbor?). Keth. 108ᵃ הא קא משתרשי ליה is he (for whom the debt was paid) not benefited? (better הא קא מְשָׁרְשֵׁי ליה does he who pays the debt for him not benefit him?, v. supra).

שׁוֹרָשָׁא, v. שֹׁרֶשׁ ch.

שַׁרְשׁוֹם pr. n. m. *Sharshum.* B. Bath. 32ᵇ רבה בר ש׳ Ms. M. (ed. רבא; Ms. H. שרשו, v. Rabb. D. S. a. l. note).

שִׁרְשׁוּרָא, v. שִׁישׁוּרָא.

שָׁרְשִׁי, Paeli of שָׁרַשׁ.

שַׁרְשִׁיפָא m. (= שרשריפא, redupl. of שרף, Shaf. of רפה, v. שַׁרְפַּרַק) *camp-stool, chair.* Sabb. 129ᵃ לרבה צלחו ליה ש׳ (Ms. M. שרשפא) for Rabbah they chopped up a chair (for kindling wood for the preparation of the Sabbath meals). Keth. 61ᵃ רב אסא אש׳ for R. P. his wife placed the cup on a chair. Ber. 24ᵃ.

שרשן, שרשך, v. שׁר.

שָׁרְשֵׁר (v. שָׁרַר) *to form ropes, curls.* Shebi. IV, 10 משׁרשׁרה Ar., v. שָׁלְשֵׁל II.

שַׁרְשֶׁרֶת f. (b. h.; preced.) *twisted chain.* Cant. R. to IV, 4 שתי ש׳ גבלות וכ׳ the two twisted chains &c. Midd. III, 8 ש׳ של זהב golden rope (ladders).

שָׁרַת, *Pi.* שֵׁרֵת (b. h.; sec. r. of שָׁרָה) [*to dwell with,*] *to serve, minister, attend.* Y. Erub. V, beg. 22ᵇ (ref. to I Sam. III, 1) וחלא לא מְשָׁרֵת אלא לפני עלי but did not he minister before Eli only? ללמדך שכל שירות ששׁ׳ וכ׳ to teach thee that all the ministrations that he rendered to Eli were accounted to him as if he had ministered before the Lord; (Midr. Sam. ch. VIII חירת עומד). Ber. 63ᵇ הושע משׁרת תחתיך ... Hoshea ... shall serve in thy stead; a. e.

שָׁרֵת m. (infin. *Pi.*, preced.) *service, ministration.* Sot. II, 1, a. fr. כלי ש׳ vessels dedicated to the Temple service, sacred vessels.—מלאכי השׁ׳ ministering angels, v. מַלְאָךְ.

שרתא Yalk. Gen. 115, v. שָׁרִיתָא.

שִׁרְתּוּעַ m. (*Shaf.* of רתע; cmp. Syr. רתיע pendulus, P. Sm. 3998) *furcated spear.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 14 חש׳ ... אחת משניתן וכ׳ a (fuller's) fork ... one of whose teeth was broken off and replaced by &c. Tosef. Kel. B. Bath. I, 12, v. טַרְפֵּשׁ.—Esp. [*pendule,*] *a furcated piece suspended under the head of an animal* to prevent it from bending its head in order to suck. Y. Sabb. V, end, 7ᶜ (defining גירמין) שִׁרְתּוּתָא (Chald.; ed. Krot. שרתי'). Gen. R. s. 87, end ניתנה ש׳ של ברזל וכ׳ she (Potiphar's wife) put an iron *shirtu'a* under his chin in order that he (Joseph) should have his head lifted up and look at her; Tanḥ. Vayesheb 8; Yalk. Ps. 863 שרתא (corr. acc.).

שִׁרְתּוּעָה ch. same, v. preced.

שרתיעה, שרתיעא, v. שִׁרְתּוּעַ.

שֵׁשׁ I m. (b. h.) *marble,* v. שַׁיִשׁ.

Digitized by Google

שֵׁשׁ II (b.h.) *white linen.* Yoma 71b דברים שנאמר בהן שש ... שש וכ' those things concerning which *shesh* is used are woven of a sixfold thread, where *moshzar* is added, of an eightfold thread. Ib. מאי משמע דהאי שש כיתנא הוא what evidence is there that that *shesh* (Ex. XXXIX, 27) means flax? Y. Kil. IX, beg. 31d (ref. to Ex. XXXIX, 28, 29, a. Ez. XLIV, 18) את דרש שש משש שש מאורי מצרים ומאורי מצרים you learn the meaning of *shesh* (in מאורי מצרים) from *shesh* (in מאורי מגבעות שש), and the meaning of this *shesh* from מאורי (in מאורי פשתים Ez. l. c.), and the meaning of this *paărê* from *paărê* (in מאורי מגבעות, Ex. l. c.). Midr. Prov. to ch. XXXI, 22 זו ... שחירת מרוקמת בשש וארגמן that is Bathsheba of whom came Solomon who was clad in embroidered garments of white linen and purple; Yalk. ib. 964. Cant. R. to IV, 12 (ref. to Ez. XVI, 10) תחת שש ועזים as a reward for the offering of white linen and goats' hair (Ex. XXV, 4); a. e.

שֵׁשׁ III f., שְׁשָׁה m. *six.* Pes. V, 1 (58a) בששה ומחצה (Y. a. Bab. ed. בשש) at six hours and a half (from sunrise). Y. ib. IV, beg. 30c משש שעות ולמעלן after six hours (noon); משש שעית ולמטן before noon. Yoma 21b שש אשות חן there are six kinds of fire. Pes. 49b ש' דברים נאמרו וכ' six things have been said concerning ignorant people; a. v. fr.— Constr. m. שֵׁשֶׁת. Snh. 97a; Ab. Zar. 9a; v. שְׁנָה II; a. fr.—*Pl.* שִׁשִּׁים *sixty.* B. Kam. 58b סאה בש' סאין the damage to a field of one S'ah is assessed by calculation from a field of sixty S'ahs (so as to arrive at a fair estimate). Ib. בש' taking as a basis for calculation sixty times the quantity under dispute; ib. 59a; a. e.—Ḥull. 97b בש' (sub. בטל) is neutralized in a quantity sixty times as large. Ex. R. s. 1 ש' בכרס אחד sixty at one birth. Y. Taan. IV, 68c top ש' רבוא sixty myriads. Succ. 51b; a. fr.

שִׁשִּׁי m., שִׁשִּׁית f. (b.h.; preced.) *sixth.* Gen. R. s. 11 בש' נברא וכ' on the sixth day man and beast were created. Ib. s. 12. Taan. IV, 3; a. fr.

שַׁשְׁיָן, שַׁשְׁיִן f. pl. = אֲשִׁישְׁיִן. Targ. Y. I Ex. XVI, 31 כש' Ar. (ed. כאש'). Targ. Y. II Num. XI, 8 Ar. (ed. בש', strike out ב).

שְׁשִׁים, v. שֵׁשׁ III.

שַׁשְׁיַן, v. שַׁשְׁיָן.

שְׁשִׁית, v. שִׁשִּׁי.

שְׁשִׁירְתָא, v. אֲשְׁשִׁירְתָא.

שֵׁשַׁךְ pr. n. 1) (b.h.) *Sheshach,* surname of Babylonia (supposed permutation of בבל by Atbash, v. א"ת). Num. R. s. 18 21, v. א"ת. Meg. 6a, v. רַקָּת.—2) בר ש' pr. n. m. *Bar Sheshach,* a Persian officer. Ab. Zar. 65a Ms. M. (ed. שַׁשְׁדַּ).

שִׁשְׁעָה* pr. n. m. *Shish'ah.* Y. Meg. I, 71c bot. (Fr. M'bo, p. 130a; ed. Krot. שכ', oth. ed. ישע').—Y. Sabb. XIX, 16d bot., v. שִׁשְׁנָא.

שָׁשַׁר m. (b. h.) *red paint, vermilion.* Yalk. Dan. 1061 וישישים להם בש' and painted it (the idol) with vermilion; (Lev. R. s. 33 ויחוקקין אותם, add. בש').

שְׁשַׁת I constr. of שְׁתָּה.

שֵׁשֶׁת II pr. n. m. *Shesheth,* name of a renowned Babylonian Amora. Y. Yeb. II, 3c bot.; ib. III, 4d bot. Ber. 12b top. Ib. 16a. Ib. 58a רב ש' סגי וכ' R. Sh. was blind; a. v. fr.

שֵׁת m. (b. h.; שִׁית) *foundation.*—*Pl.* שְׁתוֹת. Snh. 26b היכא ... דאיקרי ש' where do we find that the righteous men are called foundations? (Answ. ref. to I Sam. II, 8 וישת וכ'); Yalk. Ps. 653.

שֵׁת (b. h.) pr. n. m. *Seth,* son of Adam. Num. R. s. 14 12 שת שממנו הושתת העולם he called him Seth (foundation), because with him the world's foundation was laid. Cant. R. to VIII, 9; a. e.

שְׁתִּין, *pl.* שִׁית, v. שִׁית II.

שְׁתָּא, שֵׁת, שִׁתָּא, *six,* v. שִׁית IV.

שַׁתָּא f. (= שנתא) = h. שָׁנָה, *year.* Targ. Gen. XXVI, 12. Targ. Ps. CXLIV, 13 (h. text זן); a. v. fr.—Ab. Zar. 34a, a. fr. תריסר ירחי ש' twelve months of the year, a regular year. Snh. 18b לחדוא ש' ... וצברוה and the Rabbis declared that year a leap-year. Lev. R. s. 34 בלילי ריש ש' in the night of the New Year. Ib. בסיפא דש' at the end of the year; a. v. fr.—*Pl.* שְׁנָתָא, v. שָׁנָא II.

שָׁתָא, v. שְׁתִי.

שָׁתַיי, שָׁתַאי m. (שְׁתִי I) *drinker.* Targ. Y. Deut. XXI, 20 (not שָׁתָאי).—Y. Sabb. VIII, beg. 11a אי ש' חבר וכ' thou art either a wine drinker or &c.; Y. Shek. IV, 47c top שתויי (corr. acc.).

שתאם, v. next w.

שְׁתַם, שְׁתַאם (denom. of שִׁיתָאסָא) *to lay the foundation of, establish.* Targ. Job XXXVIII, 4 בשתסי (ed. בשתתי).

Af. אַשְׁתֵּם same. Targ. Ps. VIII, 3, v. שְׁתִי II.

Ithpe. אִישְׁתַּאם *to be founded.* Ib. 38 ed. Lag. (ed. Wil. אֶשְׁתַּאַם, corr. acc.).

שִׁיתָאסָה, שִׁתָּאסָא, v. שִׁיתָאסָא.

שָׁתָה, v. שתי.

שְׁתוֹם, or שִׁתּוֹם, v. שָׁתַם.

שְׁתוּפָא, v. sub שִׁית.

שָׁתוֹק m. (שָׁתַק) *silenced, one that is silent when reproached with spurious descent.* Keth. 14b ש' מכזרות (or ממזר) one who is silent when called a bastard; ש' נתינית when called a *n'thini*; a. e.

שְׁתוֹקָא f. (שָׁתַק) *silence.* Targ. I Chr. I, 30; Targ. Y. Gen. XXV, 14 (transl. of pr. n. דומה).

שְׁתוֹקָא f. (preced.) *silent, dumb.* Targ. Ps. LVI, 1 (h. text אלם; Ms. שתיקותא, corr. acc., or בְּדִיתָקָא).

Digitized by Google

שְׁתוּקִי m. (v. שְׁתוּק) one *belonging to the class of* שְׁתוּק, esp. *an illegitimate child of unknown fatherhood.* Kidd. IV, 1. Ib. 2 ש' כל שהוא מכיר וכ' a *sh'thuki* is he who knows his mother, but does not know who his father is, contrad. to אסופי. Yeb. 100b תולד ש' ... עשרה if ten priests stood together, and one (unknown which) separated and had intercourse, the child is a *sh'thuki* (admitted neither to inheritance nor to priesthood); Keth. 13b; a. e.—*Fem.* שְׁתוּקִית. Kidd. 73a לא מעתה שתוקי ש' אלא ישא if this be so, let a *sh'thuki* not be permitted to marry a woman whose father is unknown. Ib. בת ש' the daughter of a *sh'thukith* (who married a *sh'thuki*, a *mamzer*, etc.). Esth. R. to II, 7 (not שתוקת); a. e.

שתות, Ber. 38a, v. שַׁתִּית.

שְׁתוּת (tradit. pronunc. שְׁתוּת) f. (denom. of Chald. שְׁתָּא) *one-sixth.* B. Mets. IV, 3 למקח ש' one-sixth of the value of a purchased object (v. אוֹנָאָה). Ib. 49b מקח ש' רב אמר שנינו Rab says, the Mishnah means one-sixth of the value only; ושמואל אמר ש' מעות וכ' but Samuel says, the Mishnah means also one-sixth of the price paid (one-fifth of the value). B. Bath. 90a אין מוסיפין ... יותר מש' you dare not decree the increase of a measure by more than one-sixth, nor of the weight of a coin &c.; חמשתכר ... יותר מש' he that makes profit (retailer) must not charge more than one-sixth profit; Men. 77a; B. Mets. 40b; a. fr.

שְׁתִיתָא, שְׁתִיתָה, (שְׁתִּי) ch. same. B. Bath. 90b ש' מלבר, v. בַּר I ch. Bekh. 50a דל ווא ושׁ' deduct one Zuz and a sixth. Ib. שתי' ... דל deduct from them one-sixth; a. e.

שתותית, שתותיא, v. צַנְתִּירִים.

שְׁתַּחֲוָיָה, (שְׁתַּ') = הִשְׁתַּחֲוָיָה q. v. Y. Ab. Zar. IV, 43d top.

שְׁתֵּי, v. שְׁנַיִם.

שְׁתָה, שתי I (b. h.) [*to be settled, satisfied,*] *to drink.* Pes. 86b השותה כוסו וכ' he who drinks his cupful at one draught is called greedy (גַּרְגָּן). Ber. 51a ושותהו ... מקבלו בשמאל he must receive it (the medicine, v. אַסְפַּרְגּוֹס) with his right hand, and drink it (take it to his lips) with his left hand. Ib.b השותה כפלים he who drinks an even number of cups (v. זוג). Tosef. Sot. XV, 11; B. Bath. 60b כשחרב ... ושלא לִשְׁתּוֹת יין when the Temple was destroyed, ... there were many scrupulous persons (פרושים, determined) not to eat meat nor drink wine. Ib. נִשְׁתֶּה יין וכ' should we drink wine, of which libations were offered on the altar? Ib. מים לא נשתה וכ' then let us drink no water, because water libation has ceased. Keth. 8b רבים שָׁתוּ רבים וְיִשְׁתּוּ many have drunk (the cup of mourning), many shall drink, v. מָשְׁתֶּה. Nidd. 24b כמה ... שָׁתַת אמו וכ' how much unmixed wine the mother of this embryo must have drunk!; a. fr.—*Part. pass.* שְׁתוּי *being under the influence of drink.* Erub. 64a שתוי יין אל וכ' Ms. M. (ed. only שָׁ) one feeling the wine must not pray, contrad. to שִׁכּוֹר, q. v. Lev. R. s. 12 שנכנסו שְׁתוּיֵי יין וכ' they (Nadab and Abihu) entered the Tabernacle while under the influence of wine; a. fr.—[*Hif.* from שָׁקָה q. v.]

שְׁתָא, שְׁתַי ch. same. Targ. Gen. IX, 21. Targ. I Sam. XXX, 12; a. fr.—Targ. Deut. XXXIII, 22 שַׁתְיָא (Y. II שתימין, corr. acc.).—Y. Shek. IV, 47c top כד הוה שָׁתֵי כוס וכ' when he had drunk the four cups of wine on the Passover night &c.; Y. Sabb. VIII, beg. 11a; Y. Pes. X, 37c. Erub. 64a כל כמה דלא שָׁתַיְנָא וכ' so long as I have not drunk a fourth (of a Log) of wine, my mind is not clear. Sabb. 152a מכאן ואילך מְשָׁתֵי מעלי ... עד up to forty years eating is more salutary, after that drinking is more salutary. R. Hash. 4a כלבתא בת משתי חמרא היא (ed. משתיא) does a bitch drink wine?; Yalk. Neh. 1069 מי שָׁתְיָא חמרא; a. fr.—With prefixed א: אֶשְׁתֵּי, אִישְׁ. Targ. O. Ex. XXXIV, 28 ed. Berl. (ed. Vien. שתי); Y. אש'. Targ. O. Gen. XXIV, 14 אִישְׁתְּ (ed. Vien. אֶשְׁתְּ) *imperative*; a. fr.—Erub. 54a ואִישְׁתֵּי ... חטוף make haste and eat, make haste and drink (enjoy life, v. חֲטַף). Lev. R. s. 12 אִישְׁתֵּית ... עשרה thou drankest ten &c., v. קִיסְטָא I. Yeb. 65b סמא אִישְׁתְיָא וכ' she drank a drug causing barrenness; a. fr.—R. Hash. 4a מְשָׁתְיָא, v. supra.

Ithpe. אִשְׁתַּתֵי *to be drunk.* Targ. O. Lev. XI, 34 דישְׁתַּתֵי (Y. דִישְׁתַּתֵיתֵי; h. text יִשָּׁתֶה).

שְׁתָה, שתי II [*to settle,*] 1) *to lay the foundation of;* v. שְׁתִי II.—2) *to fix the warp, start the loom,* v. שְׁתִי.

Hif. הִשְׁתָּה 1) *to found, establish,* v. שְׁתִי II.—2) *to weave.* Midr. Sam. ch. XIX (ref. to נסכתי, Ps. II, 6) הִשְׁתֵּיתִיו I have woven him (established him, ref. to מסכת, Jud. XVI, 14); Yalk. Is. 338; Yalk. Ps. 620 חשיתיו (corr. acc.).

Hof. הוּשְׁתָּה *to be established, started.* Y. Yoma V, 42c, v. שְׁתִיָּה II; a. e.

Nif. נִשְׁתָּה same. Tosef. Yoma III (II), 6 ed. Zuck. (Var. נשתת), v. שְׁתִי II.

שְׁתָא, שְׁתֵי ch. same, *to weave.* Targ. Jud. XVI, 13 תִּשְׁתֵּין (ed. Lag. a. oth. תִּשְׁתֵּן, not תַּן . .).

Af. אַשְׁתֵּי, (*Pe.* with prefixed א אִשְׁתֵּי, אִישְׁ same, 1) *to start the loom, weave.* Targ. Ps. CXXXIX, 13 אַשְׁתֵּיתָ, ed. Wil. (ed. Lag. אִישְׁתֵּיתָ; h. text תסכני). Targ. Job X, 11.—Y. Sabb. VII, 10c top כד מַשְׁתֵּיא וכ', v. קוּבְיָה. Y. Taan. IV, 64c דלא לְמִישְׁתֵּיא מן וכ' not to start a loom from the beginning of the month of Ab; Y. Pes. IV, 30d top; Yalk. Ps. 653 למשתי יינא (corr. acc.).—2) *to found, establish.* Targ. Ps. VIII, 3 ed. Lag. (ed. Wil. אַשְׁתַּתָּ, not אַ, v. שְׁתַאס; h. text יסד).

שְׁתִי, שְׁתִי m. (b. h.; preced.) *warp*; trnsf. *longitudinal direction,* v. עֵרֶב. Y. Shek. VI, 50a top כחוט של ש' as thin as a thread of the warp. Mikv. VI, 9 שנסדק לש' כותל ... a wall ... which is cracked lengthwise; a. fr.—ש' ועירב *crosswise,* v. עֵרֶב.

שְׁתִיָא, שְׁתִי ch. same. Targ. Lev. XIII, 48, sq.—Ab. Zar. 17b, v. עַרְבָא I.

שַׁתְיָא, שַׁתְיָה I, part. of שְׁתֵי.

Digitized by Google

שַׁתְיָא II f. = h. שְׁתִיָּה II, *foundation*. Targ. Koh. III, 11. Targ. Y. Ex. XXVIII, 30 שְׁתִיָּה (Hebr. form).

שְׁתִיָּה, שְׁתִיד I f. (b. h.; שָׁתָה I) *drinking, satiety, gratification*. Yoma VIII, 1 יום ... באכילה ובש' וכ' on the Day of Atonement it is forbidden to eat, or to drink &c. Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot. Succ. 49[b]; Num. R. s. 21[17] לשון ש' וכ' (the word שָׂבַע) expresses gratification, satiety &c., v. שְׂבִיעָה, a. רְוָיָה; (Y. Succ. IV, 54[d] top חיבה, v. חֲבָה). Nidd. 24[b] מי שְׁתִיָּתוֹ מרובה וכ' he that drinks more than he eats &c.; a. fr.

שְׁתִיָּה, שְׁתִיד II f. (שָׁתָה II) *foundation*. Yalk. Ps. 653 שְׁתִיַּת עולם, v. מַשְׁתִּית. Ib.; Yoma V, 2 משניטל הארון ... וש' וכ' since the Ark disappeared, there was a stone in its place, ... which was called foundation stone; Snh. 26[b]. Y. Yoma V, 42[c] למה ... אבן ש' שממנה הושתת חשלם why was it called foundation stone? Because from it was the world founded (or started, v. שָׁתָה II); Lev. R. s. 20; Yoma 54[b] שממנה הושתת וכ'; Tosef. Yoma III (II), 6; a. e.

שָׁתַוי, v. שְׁתַאי.

שְׁתִיָּת, v. שְׁתִיָּה.

שְׁתִיךְ, v. שְׁתַךְ.

שְׁתִיל, v. שְׁתַל.

שָׁתִיל m. (b. h.) *plant, set*, v. שְׁתַל.

שְׁתִילָא, שְׁתִילָא ch. same.—*Pl.* שְׁתִילַיָּא, שְׁתִילִין. Targ. Ps. CXXVIII, 3. Targ. Jer. XXXI, 5 (ed. Lag. שְׁתִילִין; h. text נְטָעִים).

שְׁתַיִם, v. שְׁנַיִם.

שְׁתִימָה f. (שָׁתַם) *boring, opening*. Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 15 אם ... על חש' (Var. השחירה incorr.) if he is suspected of taking wine out by boring a hole (and closing it up again).

שְׁתַיק, v. שְׁתַק.

שְׁתִיקָה f. (שָׁתַק) *silence*. Yeb. 87[b], a. fr. ש' כהודאה silence is tantamount to admission. Zeb. 115[b] פעמים דמיא ... על חש' וכ' at times one keeps silence and is rewarded for his silence, at times one speaks &c. Ab. III, 13, v. סָרִיג. Pes. 99[a] יפה ש' לחכמים וכ' silence becometh the wise, how much more the stupid; Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. VII. Sot. 39[a] (ref. to Neh. VIII, 5) אין עמידה אלא ש' standing means being silent; a. fr.—Y. Ḥag. II, 78[a]; Tosef. ib. II, 12; Bets. 20[b] מה זו ש' what does silence mean? (i. e. better be silent).

שְׁתִיקוּת f. same. Gitt. IV, 8 אומר לה שְׁתִיקוּתִיךְ יפה וכ' he may say to her, silence is more profitable to thee than speech (by raising your claim you may endanger your legal status); Yeb. 65[a].

שְׁתִיקוּתָא ch. same. Targ. Ps. XXII, 3 (h. text דומיה). Ib. XCIV, 17 (some ed. שְׁתִקוּ; h. text דומה); a. e.—Taan. 9[b] קבל עליה ש' he resolved to keep silence. Ber. 62[a], v. קְבָלָא III; a. e.

שַׁתִּית f. h. = next w. Sabb. 156[a]; Ber. 38[a] שתות (corr. acc.).

שַׁתִּיתָא f. (Syr. שתיתא, P. Sm. 4130; cmp. שַׁתָּה II) *flour of unripe barley mixed with honey*; also *a drink prepared of flour* &c. (cmp. Lat. ptisana). Erub. 29[b] ש' תרי וכ' ... for *shattitha* ... take two ladlefuls of roasted barley &c. Ber. 38[a]. Ab. Zar. 38[b] שתיתאה (v. Rabb. D. S. a. l. notes 9, 10); Yalk. Sam. 151 שתירתא. Snh. 67[b] ... אמר קריבו ש' he said to them, give me a drink of water, and they offered him *shattitha*; a. e.

שְׁתִיתָאָה, v. preced.

שְׁתִיתַי, שְׁתִיתָאי, שְׁתִיתָאָה m. (שְׁתָא) *sixth*. Targ. O. Gen. I, 31 יְתֵי ... ed. Berl. (oth. ed. a. Y. יָתֵאי ..., not יָתֵאי ...). Targ. II Sam. III, 5; a. fr.—*Fem.* שְׁתִיתַיְתָא. Targ. Ex. XXVI, 9; a. e.

שְׁתַךְ, *Pi.* שְׁתֵּךְ (sec. r. of נ־ש־ך; cmp. שִׁיכְתָא) *to become rust-eaten, rust-colored*. Taan. 8[a] (ref. to אם ישוך הנחש וכ', Koh. X, 11) מְשַׁתְּכִין עליו כחשת וכ' ... אם Rashi (ed. omitting עליו) when thou seest a generation over whom the heavens are rust-colored like copper, so as to let down no dew or rain; (Ar. מְשׁוּתָכִין; Ms. M. 2 ר' יקיר שמְשַׁתְּכָא וכ' ...; ed. Pes. a. oth. דור שמשחכין שמשותן a generation whose suns are red-colored &c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

שְׁתִיךְ, שָׁתַךְ ch. same, *to be rust-bitten*. B. Mets. 26[a] top דְּשְׁתִיךְ טפי (Ar. דְּאִשְׁתִיךְ, with prefixed א) when the coin found in the ground is very much attacked by rust (showing that it has been in the ground a very long time).

Pa. שַׁתֵּךְ 1) *to make rusty, brittle*. B. Bath. 19[a] משום דמְשַׁתְּכֵי לה לקדרה because they (the boulders, v. סֶלַע) would eat away the pot (placed between them).—2) *to get rusty*. Sabb. 102[b] כיון דמְשַׁתְּכֵי וכ' they would not do that (keep their needles in a hole in the ground), because they would get rusty.

שָׁתַל (b. h.; cmp. שִׁית) *to set, plant*. Yoma 38[b] ... ראה עמד ושָׁתְלָן בכל דור ודור the Lord saw that the righteous men were few, so he planted them in every generation (distributed them &c., ref. to I Sam. II, 8; cmp. שָׁתָה II). Gen. R. s. 26; Yalk. Ps. 845 (ref. to Ps. XCII, 14) זה נח שְׁתָלוֹ וכ' this refers to Noah whom the Lord planted in the ark. Gen. R. s. 61 (ref. to Ps. I, 3) כשתלו הקב"ה וכ' (Abraham) whom the Lord planted in the land of Israel. Snh. 37[b] (play on שְׁלַתִּיאֵל (שאלתי) אל שתלו אל שלא כדרך תִּשְׁתְּלוּ whom the Lord planted (caused to be begotten) not in the ordinary way of those that are planted (he having been begotten in prison); a. fr.—Part. pass. שָׁתוּל; f. שְׁתוּלָה; *pl.* שְׁתוּלִים &c. Yalk. l. c. כגן ... ש' מטרונה וכ' like a garden that is planted bed by bed; (Midr. Till. to Ps. XCII, 14 נטוע). Num. R. s. 3[1] כד שהם ש' הם בבית וכ' so long as they are planted (seated in rows), they are in the house of God, that is to say, the children at school; a. e.

Hif. הִשְׁתִּיל (of roots) *to spread*. Pesik. R. s. 3 (ref. to

Digitized by Google

Koh. XII, 11) ... מַשְׁתִּילִים לכל מקום כך כשם ששרשיו ... נכנסים ומשתילים וכ׳ as the roots of a tree spread in all directions, so the words of the Law enter and penetrate the whole body (Num. R. s. 14[4] משתרשים).

Nif. נִשְׁתַּל; *Hof.* הוּשְׁתַּל *to be planted.* Snh. l. c., v. supra. Lev. R. a. 10; Cant. R. to VIII, 6 (ref. to שאלהיאל, v. supra) שממנו הושְׁתְּלָה מלכות וכ׳ from him was the dynasty of the house of David planted (procreated). Midr. Till. to Ps. IV נִשְׁתְּלָה מבת שבע ... מה הדיח did David think that royalty would be planted from Bathsheba (that through her son the dynasty would be continued)?; a. e.

שְׁתַל, שְׁתַל ch. same. Taan. 23[a] ... כי תיכי דשְׁתַלי לי שְׁתַלי וכ׳ as my ancestors planted for me, so I plant for my son; Yalk. Ps. 880 ... דשְׁתַלוּ אישְׁתִיל וכ׳ Ib. את הוא דשתילתא (read: דשְׁתַלְתִּיהּ) art thou he that planted it?; Taan. l. c. דשְׁתַלְתִּיהּ; a. e. — Part. pass. שְׁתִיל; f. שְׁתִילָא; *pl.* שְׁתִילִין; שְׁתִילָן. Targ. Ez. XVII, 8; 10. Targ. Ps. XCII, 14; a. e. — V. שְׁתִילָא.

שׁוֹתָל m. (preced.) *set, plant.* — *Pl.* שׁוֹתְלִין, שׁוֹתָלִין, שׁוֹתָלֵי. Maasr. V, 1 העוקר ש׳ מתוך שלו וכ׳ if one takes plants out of his own garden to set them in his own, he is exempt from tithes; Tosef. ib. III, 8 שות׳ ed. Zuck. (Var. שת׳). Ib. שְׁתִילִין ועטדנין sets or young herbs; Y. ib. V, beg. 51[c] עטנין ושתלין. Ib. מה בין חטים מה בין ש׳ what is the difference between wheat (used for seed) and sets (with regard to tithes)? חטים גמר מלאכה ש׳ וכ׳ wheat is a finished object, sets are not; a. e.

שַׁתָּלָא m. (preced.) *planter, gardener* (with the right of tenancy, v. אָרַס). B. Mets. 109[a] ... רב החוא ש׳ וכ׳ Rab Joseph had a certain gardener (on his farm). Ib.; B. Bath. 21[b] ... מקרי ש׳ וכ׳ a primary teacher, a gardener, ... are all considered as forewarned (may be discharged without notice); a. fr.

שָׁתַם (b. h.; Shaf. of תחם; cmp. סָתַם) *to unseal, open,* esp. *to bore* a hole through a vessel in order to get wine out by means of a tube. Ab. Zar. V, 3, sq. כדי שישְׁתוֹתם וסתום וכ׳ time sufficient to bore a hole, and close it again &c., v. נָגַב; a. e.

שְׁתַם ch. same. Part. pass. שְׁתִים; f. שְׁתִימָא. Y. Ab. Zar. V, 44[d] קולתא ש׳ (not קולא) a pitcher of wine that shows traces of having been bored at.

שְׁתָם m. (preced.) *boring.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 13 והלא השׁ׳ ניכר בין למעלה וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. משתם, משתך, corr. acc.) would not the boring (for the sake of getting wine out) be recognized whether on the top or at the bottom?; Ab. Zar. 69[b] שְׁתָמוֹ Ms. M. (Rashi שְׁתוּמוֹ; early ed. סתמו; later ed. סתומו). Tosef. l. c. 14 אם הדיח מכיר חותמו ושְׁתָמוֹ ed. Zuck. (Var. וסתמו; ושמו, corr. acc.) if he can identify his seal and the spot and manner of his boring (Var. וסתמו the spot and manner of his closing up); a. e.

שַׁתָּם m. (preced.) *one known to be skilled in boring* and stealing wine. Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 14 יין אצל גוי חש׳ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. מחסתם, חסתם, corrupt. of תְּמַשְׁתֵּם) if one deposited wine with a gentile who is known as an expert borer, it is forbidden &c. (v. נָסָךְ).

שְׁתַן, *Hif.* הִשְׁתִּין (b. h.; sec. r. of שִׁין, Ges. Thes. s. v.), with, or sub. מים, *to urinate.* Bekh. 44[b] ביקש להַשְׁתִּין מים ולא ידע needed to make water, and forewent it. Sabb. 67[b] (a superstitious custom) המַשְׁתִּין בפני וכ׳ who urinates before her pot that it may boil quickly; a. fr.

שְׁתַן ch., Af. אַשְׁתִּין same. B. Bath. 19[b] (ref. to I Kings XIV, 10) אפי׳ מידי דדריכה לאַשְׁתּוֹנֵי בקיר וכ׳ (some ed. לאִשְׁתּוֹנֵי) even a being which is wont to urinate against the wall I shall not leave to him: that means a dog. Bekh. 44[b]; a. e.

שֵׁתָן m. (preced.) *urine.* Bekh. 44[b] אחד מוציא ש׳ וכ׳ one channel discharges urine, and another &c.

שְׁתַס, v. שְׁתַאס.

שְׁתַף, *Pi.* שִׁתֵּף (Shaf. of תְּחַם; cmp. Assyr. tappû, Del. Assyr. Handw. p. 712) *to join, combine, attach; to form a partnership.* Y. Taan. II, 65[d] בישראל ש׳ ... the Lord combined his great name with Israel's (ישר־אל). Ib. דתי אמי מְשַׁתְּפָן וכ׳ I will have my great name bound up with theirs, that they may live. Snh. 63[a] כל המשתף שם שמים וכ׳ he who combines the name of God with something else (imparting divine honor to God and a material object at the same time) will be uprooted from the world; Succ. 45[b]. Ib. ותא קא משתף וכ׳ Ms. M. (ed. משתתף, corr. acc.) but (in saying, 'unto Yah and unto thee, O altar') does not one combine the name &c.? Ber. 63[a] ... כל המשתף בצערו וכ׳ as for him who includes the name of God in the expression of his trouble (blesses God in his calamity), his means of support will be doubled. Ex. R. s. 42 (ref. to Ex. XXXII, 4) ... שיתפוּ אותו עמו זה אלוהים (not עמהן) they did not say, 'this (calf) is God', but 'these are thy gods', they combined Him and it; a. fr. — Part. pass. מְשׁוּתָּף. Y. Taan. l. c. שהוא מש׳ בנו ... ומה תעשה and what wilt thou do with thy great name (Josh. VII, 9), which is embodied in ours?; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּתֵּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּתֵּף *to be combined, to have a part in.* [Succ. l. c., v. supra.] Gen. R. s. 99 בניתין שלא נ׳ במכירתו וכ׳ Benjamin, who had no part in the selling of Joseph. Tanh. Noah 13 (Satan said to Noah) בא ונִשְׁתַּתֵּף שנינו בכרם זה come and let us work together in this vineyard; a. e. — Esp. (Sabbath law) *to form a fictitious partnership in an alley* (מָבוֹי) by depositing in it some food to the expense for which the inmates of the buildings concerned contribute, contrad. to laying an *ʿerub* (עֵרוּב). Erub. 71[b] ... להִשְׁתַּתֵּף במבוי ביין מִשְׁתַּתְּפִין במבוי בחצירות וכ׳ the partnership in an alley is formed with wine, but if some wish to do it with bread, they may do so. Ib. מערבין ומשתתפין במבוי you must lay an *ʿerub* for courts (by depositing a common object in one of the courts), and also form a partnership for the alley; או מערבין או משתתפין you may do the one or the other. Ib. III, 1 בכל מערבין ומשתתפין you may use any eatable for *ʿerub* or for *shittuf*; a. fr.

Digitized by Google

שְׁתַם ch. same. Targ. Ps. LXIX, 10.

Pa. שַׁתֵּים same. Targ. Cant. I, 7.—Ab. Zar. 8[b] ... חלתין עד דשַׁתִּימִרינְהוּ לישראל בדודיהו for thirty-two years did the Romans wage war with the Greeks, and could not conquer them, until they made Israel their allies. Gen. R. s. 36; Yalk. ib. 61 (the demon said to Noah) שותפי עמך וכ' (some ed. שִׁיתְּפִי) I go into partnership with thee, but be careful &c. (v. preced.).

Ithpa. אִשְׁתַּתַּם, אִישְׁתַּתַּם *to be joined, make an agreement, form a partnership.* Targ. Prov. V, 17. Targ. Y. Ex. XVI, 5 (v. preced. *Hithpa.*).—Ber. 29[b] sq. ליזלם לִישְׁתַּתָּם נמשיח וכ' (Ms. M. לְשְׁתַּתָּם) man (in his prayer) should always include himself in the community (pray for all people in the same condition). Sabb. 23[a] בפריטי מְשְׁתַּתַּפְנָא (Ms. M. מְשְׁתַּתִּיפְנָא) וכ' I used to make myself a partner by contributing some money (towards the expense of the Ḥănuckah lights); a. e.

Ittof. אִשְׁתּוֹתַם same. Targ. II Esth. III, 14.

שַׁתְפָּא* m. (preced.; v. *šetiptu*, Del. Assyr. Handw., p. 696) [*attachment,*] *cord attached to the seal.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18 שותפך Ar. (Levita שותיך; ed. חותיל, h. text פתיל).

שְׁתַק (b. h.) *to be quiet, silent.* Keth. 14[b] ממזר וצווח חלל ושותק one who cries (protests) when called a bastard, but keeps his peace when called a *ḥalal* (v. חָלָל II). Sabb. 33[b] יוסי שש' וכ' Jose, who kept silence (when the Roman government was criticised), shall be exiled to Sepphoris. Men. 72[a] חזי מקח ושתוק be wise and keep thy peace. Gen. R. s. 51 שתיקה שש' לאברהם וכ' (God remembered to Lot) the silence which he observed towards Abraham when he said &c.; a. fr.

Pi. שִׁתֵּק *to cause to be silent, silence, stop.* Tosef. Ḥag. II, 12 שִׁיתְּקוֹ בגערה he silenced him with a rebuke; Y. ib. II, 78[a] bot. תְּשִׁתְּקוֹ בנדיפה. Sabb. 67[b] חמשתקת (or חמשיתקת *Hif.*), v. צִוַּח; Tosef. ib. VI (VII), 15 חשותקת. Ber. V, 3 מְשַׁתְּקִין אותו ... תאומר he who (in reading the prayers) says ... *modim modim* (we offer thanks, twice) must be stopped (as suspected of heresy). Tanḥ. Aḥăré 9 בקש יהושע לשתק וכ' Joshua wanted to silence the sun (keep him from giving praise, ref. to Josh. X, 12); a. fr.—Esp. *to deny the claim of, dismiss.* Yeb. 100[b] ... מאי שיתוקי שמשתקים אותו מנכסי אביו in what respect is he considered a *sh'thuki* (v. שְׁתוּקֵי)? Is it that we deny him a share in his father's estate?; ib. משתקין אותו מדיני כהונה we deny him the privileges of priesthood (declare him a *ḥalal*); Keth. 13[b] מְשַׁתִּיקִין *Hif.*

Nithpa. נִשְׁתַּתֵּק 1) *to stop speaking, close the argument.* Gen. R. s. 49, end נ' הסניגור וכ' when the defense stops, the judge rises; נ' הסניגור ... עמד when the judge rises, the defense is bound to stop; Yalk. ib. 84; a. e.—2) *to become speechless, be struck dumb.* Gitt. VII, 1 נ' ואמרו לו וכ' if a man has lost his speech, and they say to him, shall we write a letter of divorce &c.? Y. Snh. VI, beg. 23[b]; Bab. ib. 43[a]; a. e.

שְׁתִיק, שְׁתֵיק ch., with prefixed א: אִשְׁתִּיק, אִישְׁתִּיק same, 1) *to be silent.* Targ. Lev. X, 3. Targ. Job XIII, 5 מִשְׁתַּק הִשְׁתִּיקוּ (ed. Lag. מִשְׁתּוֹק; Ms. מַשְׁתּוֹקִי *Af.*). Targ. I Sam. VII, 8 (ed. Wil. תַּשְׁתִּיק *Af.*). Targ. Ez. XXIV, 17; a. fr.—B. Mets. 37[b] תאי דשְׁתִיקִי וכ' the reason why I was silent at the claim of both &c. Keth. 14[b] דקרו ליה ממזר וש' they called him a bastard, and he kept his peace; ותאי דש' וכ' and the reason why he was silent &c. Shebu. 40[a], a. e. מישתא ... וש', v. שָׁתֵי. Ib. ... אלא דאמרי מישתא וש' some say, he was just taking a drink, and kept silence (and in the meanwhile the reporter left). Ned. 77[a] א"ל אי' he said to him, he (Rab, did not say so, but) was silent (seemed to assent); אי' קאמרת או שתי קאמרת dost thou say, he kept silence, or dost thou say, he was taking a drink (and he may have decided differently after thou wast gone)?; [differ. vers., v. infra].—2) *to silence, quiet.* Targ. Y. Num. XIII, 30. Targ. Ps. CXXXI, 2 (Bxt. שַׁתִּיק *Pa.*).

Af. אַשְׁתִּיק 1) *to be silent,* v. supra.—2) interch. with *Pa.* שַׁתִּיק *to silence, quiet.* Targ. Job XI, 3 (Ms. *Pa.*). Targ. Ez. I, 24 מְשַׁתְּקָן (not מְשַׁתְּ; some ed. *Af.*).—Keth. 104[b] אַשְׁתִּיקָן קאמרת או אַשְׁקְיָאן קאמרת (some ed. אִשְׁתְּ) (in asking me, 'did Rab say so'?) didst thou mean to say, 'I will silence them' (show them my disapproval), or didst thou mean to say, 'I will give them to drink' (show my approval)?; Ned. l. c. (Vers. in Asheri and Tosaf.). Ber. 33[b] ... שַׁתּוֹקֵי לא מְשַׁתְּקִינָן ליה מגונה he is blameworthy, but we do not stop him (in his prayer); a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּתַּק *to become mute, still.* Targ. Ps. XXXI, 18 Ms. (ed. *Pe.*). Targ. Y. I Ex. XV, 16.—Y. Taan. IV, 68[d] bot. ואינון בכרי ומְשְׁתַּתְּקִין ויקרימין and they (the old men among his hearers) wept, and they were quieted (by Rabbi), and they (the assembly) rose.

שַׁתְקָאֵי m. pl. (preced.) *preservers of silence* (silentiarii, v. Sm. Ant. s. v. Præpositus). Ber. 58[a] אזא תליתאה דהוה ש' וכ' Vers. in ʿEn Yaʿăḳob (ed. כי קא שתקא) when the third division marched past, who were the silentiarii (ordering silence), he (the blind R. Shesheth) said, now the king is coming.

שְׁתִיקוּתָא, v. שְׁתִיקְיוּתָא.

שְׁתַר, *Ithpa.* אִשְׁתַּתַּר (v. שׁוֹתַר) *to be left over; to escape.* Targ. Job XXI, 16. Ib. 34. Ib. XIX, 20.—Lev. R. s. 13 אף אתון לא אִשְׁתְּתִירְתּוּן are you not of those that survived?

שְׁתָת, v. סַתָּת.

שָׁתַת I (cmp. שָׁתָה I) *to come down slowly, flow gently.* Ker. 22[a] מפני שהוא שׁוֹתֵת because it (the last blood, תַּכְצִירִית) flows gently, opp. מקלח. Ḥull. 38[a] בשׁוֹתֶתֶת when the animal discharges excrements in a lax manner, opp. מתרזת. Ohol. III, 5 חשותת blood that flows gently, opp. המנטף, that drips. Ib.; Tosef. ib. IV, 11, v. צָלַב. Bekh. 44[b] בשותת when he discharges urine laxly; a. e.—Num. R. s. 19, beg. מפני מה ... ולשונך שותת why dost thou go about with thy tongue slavering?; Koh. R. to X, 11.

שָׁתַת II (v. שָׁתָה II) *to lay the foundation of, start.* *Hif.* הִשְׁתִּית same. Midr. Till. to Ps. XI, 3 אם תצדיקים שהִשְׁתַּתִּיתוּ עולמך וכ' v. פָּנַי.

Digitized by Google

Hof. תּוּשְׁתַּת *to be founded.* Ib. אם אבן שתירש שממנה ת' חעולם וכ' if the wicked come and destroy the foundation stone (v. שְׁתִיָּה II) from which the world was started &c. Lev. R. s. 20; Yoma 54[b], v. שְׁתִיָּה II; a. e.

Pu. שׁוּתַּת same. Snh. 26[b] (play on רוּשׁירה, Is. XXVIII, 29, as a name of the Torah) דברים של תורה שהעולם חעולם וכ' משׁוּתָּת עליהן mere words, and yet the world is built upon them; Yalk. Ps. 653 שׁוּתָּת.

Nif. נִשְׁתַּת same. Tanḥ. K'doshim 10; Tosef. Yoma III (II), 6 (ed. Zuck. נְשָׁתָּה, v. שְׁתָה II).

ת

ת Tav, the twenty-second letter of the alphabet.—It interchanges with ט, q. v.; dialectically with ש, e. g. שׁוּב, Chald. תּוּב; שָׁבַר, Chald. תְּבַר.—ת a preformative letter for verbal nouns, e. g. תַּבְשִׁיל, fr. בָּשַׁל; תְּרוּמָה, fr. רוּם; an afformative letter, e. g. תַּרְכּוֹמֶת, fr. רָכַם. Secondary verbs are formed from such nouns, e. g. תָּרַם, fr. תְּרוּמָה; הִתְחִיל, fr. תְּחִלָּה; or from verbs, e. g. תָּאַב, fr. אָבָה.

ת' as numerical letter, *four hundred*; v. א'.

תָּא I m. (b. h.; = תאו, v. אָוָה II; cmp. b. h. תָּאָה) *cell*, esp. *compartment back of the Holy of Holies.* Midd. IV, 7; Yoma 52[a].—Midd. IV, 2; a. fr.—B. Bath. 61[a] an extension has three names: תא ... יציע *yatsi'a, tsel'a, ta.*—*Pl.* תָּאִים, תָּאִין. Midr. Till. to Ps. XVIII, 28 בת' דירה טמון Joash was kept hidden in the compartments of the Temple.

תָּא II, imperat. of אֲתָא, q. v.

תָּאַב (b. h.; *Tafel* of אָבָה) *to desire, have an appetite for; to want.* Ex. R. s. 1, beg. מיחת אביו ת' he wished for his father's death; Tanḥ. Sh'moth 1. Y. Snh. II, 20[a] bot. שאני מַתְאִירְךָ וכ' ... תָּאַבְתָּ דבר thou didst desire something forbidden to thee, I will make thee desire something permitted to thee.—Yeb. 15[a] תאבני, v. תָּאַב.

Hif. תִּתְאִיב *to cause to desire.* Y. Snh. l. c., v. supra.

תָּאֵב, תָּאִיב I ch. same. Targ. Ps. LXXXIV, 3.—Part. תַּאֵיב; f. תְּאֵרְבָא &c. Targ. Ruth. I, 16. Targ. Hos. XIII, 5 תְּאֵבִין (ed. Wil. תְּאֵרְבִין).

תָּאֵב, תָּאִיב II, v. תּוּב I.

תָּאֵב, תָּאִיב m. (תָּאַב) *desirous, longing for.* Y. Ned. IX, beg. 41[b] אין הירצר הרע ת' אלא וכ' the evil inclination has a desire only for what is forbidden; Y. Yoma VI, 43[d] top תָּאֵב. Tosef. Arakh. IV, 26 ותוא ת' לו (not וחלא) while he has an appetite for it. Y. Ber. VII, 11[a] bot. מה שהוא ת' לאכול וכ' ... אם if man must bless God after he has eaten and is satisfied, how much more must he do so, when he is desirous to eat (and finds what he needs)!; (Bab. ib. 48[b] כשהוא רעב). Pes. 99[b] כדי ... כשהוא ת' Ar. a. Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 5; ed. כשהוא תאוה, read: תָּאֵב; Y. ib. X, beg. 37[b] בהתאוה) that he may enter the Sabbath with an appetite (for food). Yeb. 15[a] תָּאַבְנִי ... וכ' (marg. corr. תאב אני); Tosef. ib. I, 10 תְּאִירְנִי ed. Zuck. (Var. ת' אני) I wish that I had &c. Mekh. Mishp. s. 20 עני ת' a poor man in great need, contrad. to דל; a. e.—*Pl.* תְּאֵבִים, תְּאֵי'. Y. Taan. I, end, 64[d] תְּאֵבֵי בנים those who long to have children); (Bab. ib. 11[a] חסוכי בנים).

תְּאֵבוֹן, v. תַּיְאָבוֹן.

תָּאֲנָא, v. תְּנָא.

תָּאו m. (b. h.) *wild ox* (?). Tosef. Kil. I, 9 זה ת' ראמור בתורה this (the שור הבר) is the *t'o* of the Torah (Deut. XIV, 5). Ib. וחכמים אומרים ת' ביריא וכ' but the wise men say, *t'o* and wild ox are two different creatures. Ḥull. 80[a] מינא דת' a subspecies of *t'o.*

תָּאו m. (b. h. תָּו; v. אָוָה II) *mark.*—*Pl.* תָּאוִים, תָּאווִים. Koh. R. to XII, 7 (ed. Wil. תָּוְואִים, fr. תָּוָה), v. אָוָה II. Lev. R. s. 18 התחיל מתאוה תוואים וכ' he begins to mark out limits, (saying,) as far as such a place I can walk &c.; Koh. R. to XII, 5 מתווה תוואים.

תָּאו, v. תָּאַב.

תָּאוַיָּא m. pl. (תּוּב I) *those returning, coming.* Targ. Y. I Gen. XXI, 33.

תָּאוְבָתָא, תַּי' f. (תָּאַב I) *desire.* Targ. O. Gen. III, 16 (ed. Vien. תְּאו').

תַּאֲוָה f. (b. h.; תָּאו, v. אָוָה I) *desire, appetite.* Midr. Till. to Ps. CXX עושה תַּאֲוָה נפשו לשעה he satisfies the lust of his soul for the moment; עושה תַּאֲוָתוֹ לשעה. Erub. 54[a] (ref. to Ps. XXI, 3) זכה תאות לבו וכ' if he is worthy, thou grantest him the desire of his heart (without prayer), if he is not worthy, thou refusest him not the prayer of his lips. Sot. 47[a] תאותו מירתא וכ' his desire at least was to curse. Pirké d'R. El. ch. XXXVII לא עלתה בידו תאותו he did not succeed in doing what he had desired to do. Tosef. Ber. V, 1; Y. Pes. X, beg. 37[b] בת' with an appetite for food, v. תָּאַב; [Bab. ib. 99[b] כשהוא ת', v. תָּאַב]; Y. Succ. II, 53[a] bot.; a. fr.—ת' בשר, v. בָּשָׂר.—Esp. *sexual desire.* Y. Meg. IV, 75[a] מכניס אהבה ומוציא ת' it (garlic) causes love to enter, and the sexual desire to come forth. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5 (ref. to אביונה, ib.) זו הת' this means the sexual desire. Gen. R. s. 85 הת' ... מלאך the angel that is appointed over marital life. Ab. IV, 21 הקנאה והת' וכ' envy, voluptuousness, and ambition take man away from this world (accelerate his death); a. fr.

Digitized by Google

תאומני, v. תוֹמְנִי.

תְּאוֹם m. (b. h.; תָּאַם) *twin.*—*Pl.* תְּאוֹמִים. Cant. R. to V, 2 (play on תמתי, ib.) תְּאוֹמָתִי מזה חס' חללו וכ' my twin sister, as in the case of twins, when one has a headache, the other feels it, so, as it were, does the Lord say, 'with him (Israel) am I in distress' (Ps. XCI, 15). Gen. R. s. 85; a. e.—Esp. *Gemini*, a constellation of the Zodiac. Pesik. R. s. 20 מזל אדם ח' (read: מזל אדם ח') man's planet is Gemini. Tanḥ. Haăz. 1 [read:] וכשגדל נעשה כת' כלומר שלם וכ' when man grows up, he becomes like the planet Gemini, that is to say, perfect &c.—Fem. תְּאוֹמָה. Cant. R. l. c., v. supra. Ib. תאומתי כבריכול, v. תְּרוּמָה. Gen. R. s. 22 קין ותאומתו Cain and his twin sister. Ib. ח' יתירה נולדה וכ' an additional twin sister was born with Abel; a. e.—*Pl.* תְּאוֹמוֹת. Ib. הבל ושתי תאומותיו Abel and his two sisters born with him.—Trnsf. תְּאוֹמוֹת (from their shape) *molar teeth.* Bekh. VI, 4 (39ª) Ar. (Mish. ed. מַתְאִימוֹת; Bab. ed. תיומת).

תאורתו, Pesik. R. s. 40, read: תמורתו, v. תְּמוּרָה.

תאות, Midr. Sam. ch. IX ריח ח', v. תְּזוּזִית.

תָּאִיב, תֵּיאֵב, v. תָּאַב, תֵּאֵב.

תְּאֵינָא, תְּאֵינָה, תְּאֵינָתָא, v. sub תְּאֵנָה.

תְּאָלָא *f. tâla*, a species of palms (v. Löw, Pfl., p. 112); [Rashi: *young palm*].—*Pl.* תְּאָלִין, תְּאָלֵי. B. Bath. 69ᵇ one must write in the deed of sale, קני לך דיקלין וח' וכ' take possession of the palms, the *tâlin*, the shrubs (dwarf-palms), and the stone palms. Ib. 22ᵇ sq. ר' חוו ליה תנחו R. J. had *tâlé* ..., and the ravens came to drink the blood, and then got up and sat on the *tâlé* and ruined the dates. Sabb. 110ª תרתי תלאי (Ms. M. תְּרֵילָתָא(?); Ms. O. דיקלתא). B. Kam. 92ª (Ms. H. דיקלי דחלו; ed. Sonc. a. oth. תחלי, v. Rabb. D. S. a. l. note 30); a. e.

תָּאֲלֵי, part. of תְּלֵי.

תא"ס a mnemotechnical formula, for לא תאכלו (Lev. XI, 11), אל תשקצו (ib. 43), ולא תטמאו (ib.), and אין לו סנפיר וכ' (Deut. XIV, 10). Pes. 24ª bot. Ar. (missing in ed. a. Mss.).

תָּאַם (b. h.; v. אַם) *to join, combine.*—Denom. תְּאוֹם *Hif.* הִתְאִים (denom. of תְּאוֹם) *to be twin-like, joined, adjoining.* Y. Ber. III, 6ᵇ top הרי שם שתי דרכים מתאימות וכ' if there are two twin-roads (starting from, and leading to the same place), one long, but levitically clean, and the other short, but unclean; Y. Naz. VII, 56ª bot. Tosef. Sabb. III, 3 שתי כירים מתאימות two adjoining stoves (perfectly alike); Sabb. 37ª; Y. ib. III, beg. 5ᶜ; a. e.—Bekh. VI, 1 מתאימות (sub. שינים) *molar teeth*, v. תְּאוֹם.—Kel. II, 7 Ar., v. infra.—Part. pass. מְתֻאָם; f. מְתֻאֶמֶת; *pl.* מְתֻאָמִים; מְתֻאָמוֹת *a) placed between.* Cant. R. to I, 13 שהוא מ' בין וכ' he (Abraham) was between the Divine Presence and the angel. Ib. to IV, 2; Yalk. ib. 988 שהיו מ' וכ' they (the Israelites) were between &c. Cant. R. to IV, 4 שהיו מ' בין החלוץ וכ' they were placed between the vanguard and the rear-guard.—*b) divided into two compartments.* Sifré Deut. 357 as the branch is separated from the trunk, yet not detached (v. מַסָּה), כך קבורתו ... מ' מן ההר ואינה מ' so is Moses' grave divided off from the mountain and yet not entirely divided off, the valley being between them (to connect them); Yalk. ib. 963.—Kel. II, 7 קלמרים המותאמות ed. Dehr. (oth. ed. המתואמות, *Pa.*; Ar. תמתיאמת) an inkstand with two compartments, v. קַלְמָרִין.

תְּאַנָּא, v. תַּנָּא.

תְּאֵנָה, תְּאֵי, f. (b. h.) 1) *fig-tree; fig.* Cant. R. to VI, 2 תאנה חזה ... יפה לה ויפה לח' when the fig-tree is plucked in due time, it is good for it and good for the fig; Gen. R. s. 62; Koh. R. to V, 11. Ib.; Y. Ber. II, 5ᶜ top בעל תאנה יודע וכ' the owner of the fig-tree knows when it is time to pluck it (God knows when it is time to call the righteous away). Gen. R. l. c. היו ... תאנה ח' אחת were wont to rise early and sit down under a certain fig-tree to study; ib. תאנתי ... חזא the one benefit that you conferred upon me by sitting and studying under my fig-tree, you have now taken away; Yalk. ib. 110; a. fr.—*Pl.* תְּאֵנִים, תְּאֵנִין, תְּאֵנִי *figs.* Y. Ber. l. c. תְּאֵנוֹתָיו, v. תָּלַע. B. Mets. VII, 4. Ber. 41ᵇ הביאו לפניהם ת' וכ' if figs and grapes are placed before diners during the meal. Ib. VI, 8. Ib. 44ª קיצוצי ת' fig-cutters; a. fr.—2) עֵין ת' pr. n. pl. *'En-T'enah*, near Sepphoris. Koh. R. to III, 2.

תָּאֲנֵי, v. תֵּנִי.

תְּאֵינָא, תְּאֵינָךְ, תְּאֵינָתָא = h. תְּאֵנָה. Targ. Prov. XXVII, 18. Targ. Hos. IX, 10. Ib. II, 14 תֵּיסָה (fr. תְּאֵנָא); a. fr.—Y. Ber. II, 5ᶜ top מרא דת' the owner of the fig-tree; a. fr.—*Pl.* תֵּינִי, תְּאֵי, תְּאֵינֵי, תְּאֵנִין, תְּאֵנֵיָא. Targ. Num. XIII, 23. Ib. XX, 5; a. fr.—Lev. R. s. 25 לסוף יומין עבדין ת' in due time they bore figs; ib. ואילין ת' פיריהון and these figs are the fruit of them (the trees which I planted); Koh. R. to II, 20; a. fr.

תְּאַר, v. תּוֹאַר.

תָּאַר, *Pi.* תִּאֵר (denom. of תּוֹאַר) *to shape; to give a fine appearance to, improve.* Num. R. s. 10 ¹⁰ הגילח מְיַאֵר ומיפיפו cutting his hair improves his appearance, and makes him handsome.—Part. pass. מְתוֹאָר. Pirké d'R. El. ch. XI דמות מת' בדמות וכ' was formed in the image of God.

תַּב *to give*, v. יְהַב II.

***תָּבָא**, *Hif.* הִתְבִּיא (*Tafel* of בוא; cmp. מִבָּאת) *to put into, fit, combine.* Gen. R. s. 31 (expl. תבירקין) מדה מַתְבִּיאוֹת בה because with it they fitted (the timber, they used this cubit measure for buildings); Yalk. ib. 53. [The fem. gender in מתביאות may be accounted for by the frequent use of the mixed plural for mechanics, e.g. נְגָרוֹסִיּוֹת.]

תַּבֵּב, *Pa.* תִּבֵּב, תַּבֵּב (reduplic. of תּוּב; comp. דָּבַב) [*to move to and fro,*] *to saw, cut.* Targ. Ez. XXXV, 3 (h. text וחגר). Targ. Jer. XVIII, 21. Targ. II Sam. XXIII, 8. 18 (h. text ערר). Targ. Is. XIV, 23; a. fr.

Digitized by Google

תֵּיבָה, תֵּבָה (b. h. תֵּבָה; Egyptian; v., however, תָּבָא) 1) *ship, ark, chest.* Gen. R. s. 31 (play on קִנִּים, Gen. VI, 14) מה חקן ... אף תֵּיבָתֵךְ וכ׳ as birds (v. קַן) make the leper clean, so does thy ark cleanse thee. Ib. על שם תֵּיבָתוֹ של נח (it is called *t'bikin*) from the measures of Noah's ark. Y. Erub. V, 22c bot. כיצד דור ישראל ... כת׳ how did the Israelites march in the desert? ... like a chest (forming a square), opp. כקורה like a beam (in columns). Men. 94b כמין ת׳ פרוצה (the shape of the show-bread was) that of an open chest (without a lid and with a level bottom), opp. כמין ספינה רוקדת like a rocking ship (with a curved bottom). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II תֵּיבַת הבלנים the bathers' chest. Tosef. Kel. B. Mets. X, 1, sq.; a. fr.—*Pl.* תֵּבוֹת, תֵּרֵי. Midr. Till. to Ps. I היה צריך לעשות ת׳ הרבה he would have been obliged to build many arks. Y. Sot. VIII, beg. 22b שהיו עשויין ת׳ ת׳ they (the Egyptians) were arrayed in squares.—Esp. *the chest in the synagogue containing the scrolls of the Pentateuch.* Sot. 38b, v. פָּסַק. Taan. II, 1 מוציאין את הת׳ וכ׳ (at prayer meetings) they bring the chest out to the open place of the town, and put ashes of wood on the chest &c. Meg. III, 1 בני העיר ... בה״כ לוקחין ת׳ ת׳ וכ׳ if the citizens of a township sell ... a synagogue, they may buy (for the money) a book chest; if they sell a chest, they may buy book wrappers; a. fr.—ירד לפני הת׳, עבר לפני הת׳ to go before the chest, *to act as reader of prayers.* Ber. 34a שירד לפני הת׳ וכ׳ who recited the prayers in the presence of &c. Ib. V, 3 העובר לפני הת׳ ושמע וכ׳ if a reader makes a mistake (reads heretical formulas), another person must pass before the chest in his place. Ib. 4. Ib. 34a העובר לפני הת׳ צריך לסרב he that is asked to read the prayers &c., v. סָרַב. Taan. II, 2 מורידין לפני הת׳ וכ׳ we depute as reader (on fast days) an old man &c.; a. v. fr.—2) *word.* Men. 30b ת׳ בת שתי וכ׳ a word of two letters. Sabb. 104a they did not know חי באמצע ת׳ וכ׳ which (of the two forms of the letters מנצפ״ך) were to be employed in the middle of a word, and which at the end; a. fr.—*Pl.* תֵּיבוֹת, תֵּרֵיוֹת. Hull. 64b ת׳ ... דפסק (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) where the scribe divides them into two words; ib. 65a. Y. Meg. I, 71c bot. תיביות; a. e.

תְּבוּאָה f. (b. h.; בּוֹא) [*that which is brought in,*] *grain, provision.* Ned. 55a, v. עָלַל II. Ib. תבואה לחוד ותבואת וכ׳ *t'buah* is one thing (refers only to the five kinds of grain), and *t'buath sadeh* is another thing (refers to all ingatherings of the field). Peah VI, 9 סאה ת׳ עקורה וכ׳ a S'ah of plucked grain (forgotten in the field), and one of unplucked (standing) grain. Ib. 10 ת׳ שנחנה לשתח grain cut for fodder (v. שָׁתַח II). B. Mets. 59a בת׳ וכ׳ לעולם ... a man should always take care to have grain in his house, שאין מריבה ... על עסקי ת׳ for no strife is more frequent in the house than that about grain. Men. 103b חלוקח ת׳ משנה he who buys grain from year to year; (Y. Sabb. VIII, 11a bot. חטים). Tem. 16a אשה כיון שאין לה ת׳ וכ׳ when a woman has no provision in the house, she clamors at once; a. fr.

תְּבוּנָה f. (b. h.; בִּין) *understanding.* Ber. 17a לבך יהגה ת׳ may thy heart reason with understanding. Ib. 19b אין חכמה ואין ת׳ וכ׳ 'there is no wisdom, or understanding, or counsel against the Lord' (Prov. XXI, 30), i. e. worldly considerations may have no weight when the law of God is to be observed; Erub. 63a; a. e.

תְּבוּסָה f. (בּוּס, v. Ez. XVI, 22) 1) *weltering; the blood flowing out of a dying body,* which is partly live blood (levitically clean) and partly dead blood (levitically unclean), *mixed blood.* Ohol. II, 2 רביעית דם ורביעית דם ת׳ one fourth (of a Log) of blood (of a dead body), and one fourth of mixed blood (make unclean). Ib. III, 5 אידהו דם ת׳ דמת וכ׳ what is *dam t'busah*? The blood of a dead body of which one eighth (of a Log) flowed out while it was yet alive, and one eighth after death; ib. אידהו דם ת׳ צלוב וכ׳ what is *dam t'busah*? The blood of an impaled body which flowed uninterruptedly (v. שָׁחַת) &c. Tosef. Meg. I, 10 אין בין דם חמת לדם ת׳ וכ׳ there is no legal difference between the blood of a dead man and that of a dying man, except &c.; Tosef. Ohol. IV, 12; a. e.—2) *pressing, the ground which is pressed by a body in the grave,* and which is considered the dead man's property. Naz. IX, 3 (64b) ... נטלו ואת תְּבוּסָתוֹ חמוצא (Bab. ed. תְּפוּסָתוֹ; Y. ed. תְּפוּשָׁתוֹ) if one finds in his field a body in the usual position of a buried man, the first time, he may remove it with the ground which it occupies (for burial in another place); ... ואת תְּבוּסָתָן מצא שנים (Bab. ed. תְּפוּס; Y. ed. תְּפוּשׁ) if he finds two, he may still remove them and their ground; Ohol. XVI, 3 תב׳; B. Bath. 101b sq. תב׳ Ms. H. a. Ar. (ed. תפ׳); Y. ib. V, beg. 15a, expl. עד שלש וכ׳ up to three fingers' lengths of the ground, as far as the serial secretion penetrates. Naz. 65a אין לו לת׳ has no right of *t'busah* (*t'fusah*), i. e. the ground does not belong to the body. Ib. וכמה שיעור ת׳ how large is the quantity of the dead man's ground?; a. e.

תְּבוֹעַ, v. תָּבַע.

תְּבוּרָא, v. תִּבְרָא.

תֵּיבוּתָא, תֵּבוּתָא, v. תִּיבוּתָא.

תבט״ש, v. תבש״ט.

תְּבִיב, v. תָּבַב.

תְּבִיעָה f. (תָּבַע) *asking, summons.* Shebu. 41b בשעה ת׳ at the time when the creditor asks for payment. Keth. 57b משעה ת׳ from the time he summons her, or she summons him to make ready for the wedding. Tosef. ib. V, 1, v. בָּגַר; Y. ib. V, 29d בשעה (read: בת׳, or ת׳ בשעה).

תְּבִיקִין* f. (θηβαική, accus., sub πῆχυς) *Thebaic cubit* (supposed to be the royal cubit of the Egyptians). Gen. R. s. 31 (ref. to מדה הראשונה, II Chr. III, 3) למה הוא קורא אותה אמה ת׳ וכ׳ (Ar. תבקיין) why is this cubit called *t'bikin*? Because they fitted with it (v. תָּבָא); (oth. opin.) על שם תיבתו וכ׳ after Noah's ark (*tebah*); Yalk. ib. 53.

תְּבִיר, תָּבִיר *to break,* v. תָּבַר.

תְּבִירָא, תָּבִירָא I m. (preced.) 1) *break, fracture.* Targ. Y. Lev. XXI, 19 (O. תָּבַר).—2) *breach, misfortune.*

Digitized by Google

Targ. Y. II Ex. XV, 16. Targ. Lam. II, 11. Ib. III, 47, sq.; a. e.—V. תְּבַר II.

תְּבִירָא II m. (preced.) *lame.* Targ. Jer. XLIV, 30 פריעה ת' (h. text חפרית).

תְּבִירוּתָא f. (preced.) *breaking*; תְּבִירוּת רוחא breaking of the spirit, *disappointment*; ת' ליבא breaking of the heart, *grief*. Targ. Koh. I, 14; IV, 6 (h. text רעות). Targ. Lam. III, 65 (h. text מגנת).

תָּבַל, *Pi.* תִּבֵּל 1) (denom. of תֶּבֶל) *to mix; to spice, season.* Men. 23[b] ת' בקצח וכ' תְּבָלָהּ if he seasoned it (the unleavened bread) with cumin &c. Ib. 21[a] כתבן יכול יְתַבְּלֶנּוּ Ms. M. a. Ar. (ed. יתבונני) בטיט you may think (that *t'bon'nennu* means,) that he must mix it with salt as straw is mixed with clay; Yalk. Lev. 454 (not בחבן ובטיט); v. בִּין. Orl. II, 4 כל חמחמץ ותמתבל וכ' whosoever leavens, or seasons, or mixes with T'rumah &c. Ib. 15 לא ... תבלין ונצטרפו ... באלו כדי לתבל if spices of T'rumah and of mixed seeds get into a pot, neither being sufficient to season the dish, but seasoning it in combination. Y. Maas. Sh. II, 53[c] top שתיבלו וכ' a dish of second tithes which one seasoned with spices of a profane character; a. fr.—Part. pass. מְתוּבָּל; f. מְתוּבֶּלֶת &c. Y. Pes. X, 37[c] מבושל כמ' (ed. כתיתבל, כדי תבל, corr. acc.) boiled wine is in ritual law like spiced wine. Tosef. ib. I (II), 33 מצה חמה וכ' spiced Matsah; a. e.—Trnsf. *to improve, refine.* Gen. R. s. 23; Yalk. ib. 38 (play on תובל קין) ת' עבודיתו של קין (Gen. R. צבירתו) וכ' he refined Cain's work (sin); Cain killed without any tool &c.—2) (v. תָּבַל) *to make rich of growth.*—Part. pass. as ab. Sifré Deut. 37; Yalk. Prov. 943, v. תָּבַל.

Nithpa. נִתְתַּבֵּל, *Hithpa.* הִתְתַּבֵּל 1) *to be mixed, seasoned.* Tosef. Pes. l. c. בין שנִתְתַּבְּלָה וכ' (ed. Zuck. שהִתְבַּלָּה) whether it was seasoned in a stew-dish or in a pot.—2) (denom. of תֶּבֶל 2) *to defile one's self.* Yalk. Gen. 47 (ref. to הזוחל, Gen. IV, 26, and play on תובל) חזרו מִתְתַּבְּלִין בכל כעס וכ' they turned and defiled themselves with all kind of provocation (sins), as we read, Tubal Cain &c.; שחזרו לִהְתַּבֵּל בזנות וכ' they turned to defile themselves with voluptuousness, as we read (Lev. XX, 12) *tebel ʿasu.*

תָּבַל, *Pa.* תַּבֵּל same, *to spice, season.* Ḥull. 112[a] מְתַבֵּל, v. תַּבְלָא I.

תֵּבֵל f. (b. h.; יָבַל, v. Ges. Thes. s. v.) *world.* Sifré Deut. 37 (ref. to Prov. VIII, 26) ת' זו ארץ ישראל ... שהיא תבל *tebel* means Palestine, and why is it called *tebel*? Because it is rich in every thing; Yalk. Prov. 948 (ref. to Prov. VIII, 31) ת' זו ארצו ... שהיא מתובלת מכל ארצות *tebel* means his (God's) land, because it is richer than all other lands; ib. ת' שהיא מתובלת בפירותיה *tebel*, because it (the earth) is flavored with its fruits. Gen. R. s. 13 תבל ... שמתבלת וכ' the earth is called *tebel* corresponding to the period of Tammuz (midsummer) which lends savor to its fruits; Yalk. ib. 20.

תֵּבֵל ch. same. Targ. Ps. XVIII, 16. Ib. XC, 2. Targ. Prov. VIII, 26; 31; a. fr.

תֶּבֶל m. (תָּבַל) 1) *mixture, spice, seasoning.* Y. Orl. I, 61[b] top אין ת' ביותר וכ' spices have no seasoning effect in a mixture larger than two hundred times their quantity. Arakh. II, 6 כדי ליתן ת' בנעימה in order to put spice (sweetness) in the melody (to raise the effect of the melody through the accompaniment of young voices). Yalk. Prov. 943 (ref. to תַּבֵּל, Prov. VIII, 31) Palestine is called *tebel* על שם ת' שבתוכה וכ' for the spice which is in it, and what is this? The Law; Sifré Deut. 37 תבלין, v. infra.—*Pl.* תְּבָלִין, (tradit. pronunc.) תַּבְלִין. Orl. II, 10 ת' שנים וכ' spices of two or three different legal categories, of one kind or of three. Ib. 15, v. תָּבַל. Kel. II, 7, a. e. בית ת' spice box. Y. Pes. X, 37[d] top תַּבְלֵי מצוה; Bab. ib. 116[b] ת' אחד יש לנו וכ' we have a certain spice the name of which is Sabbath &c. B. Bath. 16[a] ... תורה ת' חקב"ה the Lord created the evil inclination (in man), and he created the Law with which to season (temper) it; Kidd. 30[b]. Sifré Deut. 37, v. supra; a. e.—Ned. 51[a] (play on תבל, Lev. XVIII, 23) ת' הוא ת' יש בה וכ' is it a spice? is there any spice (additional gratification) in it? &c.—[2) (b. h.) *confusion, unnatural act, defilement*, v. supra, a. תָּבַל.]—[Y. Shebu. III, 34[c] top מן תחבל, read: תשָׁבַל.]

תַּבְלָא I ch. same, *spice.*—*Pl.* תַּבְלֵי, תַּבְלָיָא, תַּבְלִין. Ḥull. 112[a] ואי מתבל בה בחבלי וכ' Ar. (ed. ואי מתבל בתבלין) and if he seasoned it with spices, the whole of it is forbidden. Y. Dem. I, 21[d] top, v. מְחַל I.

תַּבְלָא II, תַּ' m. = b. h. תֶּבֶל, *unnatural act, defilement, abomination.* Targ. O. Lev. XVIII, 23 תַּ' ed. Berl. (oth. ed., a. Y. תַּ'); ib. XX, 12. Targ. Is. X, 25 תַּ'.

תַּבְלוּל m. (b. h. תָּבַל; בָּלַל) *mixture, blending* of the colors of the eye. Sifra Emor, ch. II, Par. 3 ת' לבן נכנס בשחור וכ' *t'ballul* means the white of the eye invading the black, or the reverse; (oth. opin.) לבן פרסק וכ', v. סְרִירָה II; Bekh. VI, 2. Ib. 38[b] דבר דמבלבל וכ' בדת לשון ת' what is the meaning of *t'ballul*? Anything that disturbs the arrangement of the eye, v. בִּלְבֵּל.—*Pl.* תַּבְלוּלִין. Y. Pes. IX, 36[d] bot. פוסלין בו ת' דויקים וכ' cataracts and blendings make it unfit for the Passover sacrifice; Tosef. ib. VIII, 11 פסח מצרים לא נהגו דקדוק ת' וכ' for the Passover in Egypt they did not consider cataracts and blendings to be disqualifications, but for the regular Passover they did &c.

תבלטירים, Sifré Deut. 234 ed. Fr., oth. ed. תיבלטירי. Yalk. ib. 933 תיכלטרין; Treat. Tsitsith (ed. Kirchh., p. 22) פוכלתרין, a corruption; read: פִּיבּוֹלְטוֹרִין m. pl. (fibulatorium, sub. sagum, or pallium) *cloaks or shawls fastened on the shoulder.*

תַּבְלָא תַּ' m. = h. שַׁבְּלוּל. Targ. Ps. LVIII, 9.

תָּבַן, *Pi.* תִּבֵּן (denom. of תֶּבֶן) 1) *to mix with straw, knead.* Men. 21[a] יִתְבּוֹנֶנּוּ; Ar. ed. Koh. תַּבְּרוּהּ; Yalk. Lev

Digitized by Google

454 יִתְבַּנְּתוּ, v. בִּין.—2) *to dung with straw.* Cant. R. to I, 1 [read:] לא נזבל ולא נְתַבֵּן, v. זָבַל II.

תְּבֵן, *Pa.* תַּבֵּן same.

Ithpa. **אִיתַּבֵּן** *to be dunged with straw.* B. Mets. 103b בעינא דיתיתַבֵּן לי ארעאי I want my field manured with stubble (therefore I object to plucking the grain instead of cutting it).

תָּבֵן m. (preced.) *mixed with straw.* Targ. Ez. XIII, 10, sq.

תַּבָּן m. (preced. wds.) *carrier of straw for dung.*—*Pl.* תַּבָּנִים. Cant. R. to I, 1, v. זַבָּל.

תֶּבֶן m. (b. h.; cmp. בִּירְנָא III, בִּירְנָתָא II) *straw.* Gen. R. s. 83, end תת' והקש וכ' straw, stubble, and chaff disputed &c.; Cant. R. to VII, 3. Midr. Till. to Ps. II אין אומר לו כמה משפלות של ת' וכ' he does not ask him, how many basketfuls of straw, or how many bundles of straw dost thou bring into the storehouse? &c. B. Mets. VI, 5. B. Kam. III, 3 חמוציא את תִּבְנוֹ וכ' if one puts his straw and his stubble out on the public road to form dung; Tosef. ib. II, 7; a. fr.

תִּבְנָא, תִּ' ch. same. Targ. Ex. V, 7. Targ. Job XXI, 18; a. fr.—Ned. 50a חוו גנו בי ת' (not חוה גני) (R. Akiba and his wife) slept on straw. Ib. חבו לי פורתא דת' וכ' give me some straw, for my wife has given birth &c. Ḥull. 52a, v. בַּזְנָא; a. fr.

תַּבְנִית f. (b. h.; בָּנָה) *build, shape, model.* Tosef. Sabb. XI, (XII), 8 המקרע ... כת' תכתב he who traces something like the shape of writing on a hide; Y. ib. XII, 13d, v. רָשַׁם. Keth. 8a אשר יצר ... בצלמו בצלם דמות תַּבְנִיתוֹ who created man in his image, in the image of the likeness of his form; a. e.

תָּבַע (v. בָּעֵי I) 1) *to search.* Lev. R. s. 6, end שאירב בנו והלך לחוֹבְעוֹ וכ' ... who lost his son, and went in search of him among graves; (Yalk. Is. 281 לבקשו). Ib. דרכן של מתים לחוֹבְעָן בין החיים וכ' it is the way of the dead to search among the living &c.—2) *to ask, claim, summon.* Keth. V, 2 נותנין ... משׁוּתְּבָעָה הבעל וכ' to a maiden we allow twelve months from the time that her intended husband claims her, to prepare her outfit. Nidd. 66a תְּבָעוּהָ לינשא וכ' when they ask her to make ready for the wedding, and she is satisfied (to do so at once); Yeb. 37b. Keth. 64a תְּבָעָה דיא if she demands her marital rights. Erub. 100b תאשה תוֹבַעַת ... תוֹבֵע וכ' the woman asks for gratification in her heart, and the man with his mouth. Shebu. 40b חזקה אין אדם תובע אלא וכ' the legal presumption is that nobody will sue a neighbor, unless he has some claim against him. Pesik. Baḥod., p. 104a, sq. אני תובע בת I shall propose marriage to her, v. אֲלִיקִי. Sifré Deut. 16 (ref. to Deut. I, 16) צדיק בצדקו תובע ומביא ראיות the righteous in his righteousness claims and offers evidence, i. e. the judge must not be guided by his moral conviction or by the reputation of the claimant, but by evidence only. Midr. Till. to Ps. VII כל תיתובב את עצמו וכ' (prob. to be read: תיתובע את עלבוני) he who asks (God) to resent the insult offered to him will not be punished for it; a. fr.—[Tanḥ. ed. Bub. Balak 18 תובען; Yalk. Num. 766 תובעין, v. עָבַע II.]—Part. pass. תְּבוּעַ; f. תְּבוּעָה. Keth. 57b בגירה דיר' דיא כת' if she is of age, she is considered as having been asked to prepare for the wedding; כת' דבחולה as the maiden that has been asked (to whom twelve months are allowed); כת' דאלמנה as the widow that has been asked (to whom one month only is allowed).

Nif. **נִתְבַּע** *to be asked, appealed to; to consent, submit.* Y. Shek. I, 45d bot. נִתְבָּעִין לעגל ונותנין נתבעין וכ' they are appealed to for the golden calf, and they contribute; for the sanctuary, and they contribute. Sot. 11b; Yalk. Ex. 164 תבען ... ולא נִתְבָּעוּ he proposed to them a sinful act, and they refused. Ib. 286 בתורה וכ' ... נִתְבָּעוּ the nations of the world were asked to receive the Law, in order not to give them an excuse for saying, אילו נִתְבַּעְנוּ וכ' had we been asked, we might have accepted it &c.; a. e.

תְּבַע ch. same, *to ask, demand; to inquire, search* (corresp. to h. דרש a. בקש). Targ. Jud. VI, 29. Targ. Ps. XXVII, 8. Targ. Job XXXIX, 8 Ms. (ed. בעי). Targ. Deut. XXII, 2. Targ. Gen. IX, 5 (Y. also אֶתְחַבּוֹעַ); a. fr.—Keth. 42b bot. כי קא ת' קנסא קא ת' when he claimed, he claimed the fine. Ib. 43a לא קא שביק ... ות' וכ', v. קִיץ ch. Y. Sabb. X, 12c bot. שלח ר' ת' באירחיה Rabbi sent and proposed to his (R. Eleazar's) widow. Ḥag. 15a ... אשכח תַּבְעָהּ he met a harlot and asked her; a. fr.

Ithpe. **אִתְבַּע** *to be searched, investigated.* Targ. Esth. II, 23 (ed. Vien. אִתְבַּע).

תבקין, v. תְּבִיקִין.

תָּבַר, v. תָּפַר.

תְּבַר I, תְּבִיר = h. שָׁבַר, *to break.* Targ. Gen. XIX, 9. Targ. Jer. XIX, 10; a. fr.—Part. pass. תְּבִיר; f. תְּבִירָא; *pl.* תְּבִירִין. Targ. Ps. XXXI, 13. Targ. Jer. II, 13; a. fr.; v. תְּבִירָא II.—B. Kam. 10b בחדי דסטיך בהו ת' while he leaned on them, he broke (the bench).

Pa. תַּבַּר same. Targ. Ex. IX, 25 (ed. Vien. תְּבַר; Y. תְּבִיר). Targ. Ps. XXIX, 5 Ms. (ed. מְתַבַּר *Af.*). Targ. Ex. XXIII, 24. Targ. Jer. I, 17; a. fr.—Yoma 78b תַּבְּרֵי מאני breaking of vessels (as a child's pleasure). Ib. זבין ... ומְתַבְּרֵי לחו (v. Rabb. D. S. a. l. note 100) bought defective vessels for his children, and they broke them, v. גְּזַז; a. e.—[Y. Sabb. VII, 10a bot. מתברא בצדדיא, read: מבתרא בצרריא, v. צְרָרָא II.]

Ithpa. אִתְתַּבַּר; *Ithpe.* אִתְתְּבַר, אִתְבְּבַר (אִתְבַּר) *to be broken.* Targ. Jon. I, 4. Targ. Ex. XXII, 9 (Y. ed. Vien. אִיתְבִּיר). Ib. 12 (h. text יִטָּרֵף). Targ. Jer. XXIII, 9. Targ. Prov. XIV, 28 (h. text מִתְחַתֵּת); a. fr.—Ber. 22a, v. תַּצְבָּא. B. Kam. l. c. דבלאו אירחו לא א' if without him (sitting on it), it would not have been broken. Ib. בלאו אירחו דוח מיתְבַּר וכ' without him, it would have broken down after two hours; a. e.

תְּבַר II, תִּבְרָא, תַּבְרָא m. (preced.) 1) *break, fracture; breach, misfortune.* Targ. Lev. XXIV, 20. Targ. O. ib. XXI, 19, v. תְּבִיר. Targ. Job VI, 21; a. fr.—Taan. 31a וקרי ליה יום ת' מגל and it is called the day of breaking the axe; Lam. R. introd. (R. Z'era).—2) *contradiction.*

Digitized by Google

Gen. R. s. 30 אף היא לא ת׳ this, too, is no contradiction of the rule; Esth. R. to II, 5 תַּבְרָה. Sabb. 92b; B. Kam. 47b, a. fr. ת׳ מי ששנח וז׳ וכ׳ there is a contradiction (between the two clauses of the Mishnah); he that taught the one &c., v. שָׁנָה I; [R. Ḥănanel: *excommunication* (v. infra), meant as an imprecation].—3) *refutation, answer.* Kidd. 74b (in Hebr. dict.) תַּבְרָה מצידה א״כ (Var. in Ar. s. v. צד: מצמדת) if this be so, its refutation is taken from what is next to it.—4) = h. שׁוֹבַר, *receipt.* B. Bath. 173a ונחזי ת׳ . . . דכתיב let us see in whose name the receipt is written.—5) *pl.* תַּבְרֵי = h. שְׁבָרִים (v. שֶׁבֶר) *the broken sounds of the Shofar* on proclaiming the excommunication of a person. M. Kat. 17b מאי ת׳ . . . תברי וכ׳ Rashi (ed. incorr. תברא) why is the blowing of the Shofar at excommunications called *tabré* (breaks)? . . . They break down high houses.

תָּבְרָא m. (preced. wds.) *breaking*; ת׳ גרמי bone-breaker, *butcher's block.* Bets. 11a.

תַּבְרָה, v. תַּבְרָא.

תברנית, Y. Shek. III, 47c top, read: טְבַרְנִית, v. טְבַרְיָא.

תַּבְרָתָא f. (v. תַּבְרָא) 1) *contradiction, refutation, answer.* Ab. Zar. 2b תַּבְרֵיהּוֹן וכ׳ ועל דא and the answer given them on this plea is: why would you not accept (the Law when it was offered you)?—2) = *receipt.* Keth. 56a דילמא מירכס ת׳ וכ׳ the receipt on account may get lost, and he (the creditor) may produce the note and collect the whole amount.

תבש״ט, a mnemonical sign for תְּדִירָה (*constant, daily*), חוֹבָה (*obligatory*), שַׁבָּת (suspending the *Sabbath*), and טוּמְאָה (disregard of levitical *uncleanness*). Men. 51a (Ms. M. written out in full, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. תבט״ש, v. Rashi); Yalk. Lev. 486 תכשיט (corr. acc.).

תַּבְשִׁיל m. (בָּשַׁל) *broth, dish.* Gen. R. s. 63 הוא אדום ותַבְשִׁילוֹ אדום he (Esau) is red, and his dish is red. Sabb. 119a ת׳ של שבת the Sabbath dish.—חקדיח ת׳, v. קָדַח; a. fr.—*Pl.* תַּבְשִׁילִין, תַּבְשִׁילִים. Pes. X, 3. Taan. IV, 7; a. fr.—עירובי ת׳, v. עֵרוּב.

תַּבְשִׁילָא, תַּבְשִׁיל ch. same. Targ. Gen. XXV, 34. Targ. Job VI, 6. Targ. Jud. VI, 19, sq. (h. text מרק); a. e.—Sabb. 129a ת׳ דשחלי a broth of milt; Ḥull. 111a. Keth. 61a ת׳ דארדי a dish of mushrooms. R. Hash. 21a, v. בָּסִים; a. e.—Ber. 62a; Ḥag. 5b, v. שָׁתַק II.—*Pl.* תַּבְשִׁילַיָּא, תַּבְשִׁילִין, תַּבְשִׁילֵי. Targ. Gen. XXVII, 7; 14; 17. Targ. Y. ib. XXV, 29; a. e.

תָּגָא, תָּאנָא m. (v. אוג s. v. אוֹגֶן, a. עגג, עגל) 1) *crown.* Targ. Cant. III, 11 (some ed. תְּגָא, תַּגָּא). Targ. II Esth. II, 17 (ed. Vien. תַּגָּא); a. e.—Snh. 105a, v. חוֹצָץ. Ab. I, 13, v. שָׁמַשׁ. Gitt. 57a שקליה קיסר לתאגיה וכ׳ the Cæsar took off his crown and put it on the ground. Meg. 6b תלת מאה מלכי קטירי ת׳ וכ׳ Ms. M. three hundred crowned kings &c., a. e.—2) *crownlet on letters.* Men. 29b מ״ט אית ליה תאגא why has the letter ה a crownlet?; Yalk. Gen. 19. Sabb. 104a תָּגֵיהּ דקו״ף וכ׳ . . . מ״ט why is the crownlet of the *Kof* turned towards the *Resh*?—*Pl.* תָּגִין. Targ. Esth. I, 3.—Treat. Sof'rim IX, 1 ת׳ . . . ב׳ דבראשית the Beth of *b'reshith* (Gen. I, 1) requires four crownlets.

תָּגְאָלְתָא f. (געל = גאל) *pollution, filth.* Targ. Is. IV, 4 תָּגְאַלַת constr.

תַּגָּר, תַּגָּרָא m. (v. תָּגַר) *traveller, merchant.*—*Pl.* constr. תַּגְרֵי, תַּגָּרֵי. Targ. II Esth. X, 1 ת׳ ימא sea-merchants (h. text איי הים).

תַּגָּרָא, תַּגָּר m. (גָּגַר, v. אָגַד III) *staff, crutch.* Targ. Esth. IV, 11; V, 2, a. e. (h. text שרביט). Targ. Ps. XXIII, 4 תִּיגְרָיךְ, תִּיגָּרָךְ ed. Lag. (ed. Wil. תִּגְדָּךְ, not תִּיגָּרָךְ; some ed. תִּיגְרָאךְ; h. text שבטך). —B. Mets. 21b סבי דאזלי אתי׳ Ms. B. 3 (v. Rabb. D. S. a. l. note 7; ed. אתיגרא), v. מוּשׁ h.; Taan. 6b אתי׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; ed. אתיגרא).—[Bekh. 9a שדיננהו בת׳, v. תַּגָּרָא.]

תגדותא, Targ. Prov. XXVII, 26 ed. Wil., v. תַּגְרוּתָא.

בֶּן תַּגְלָא pr. n. m. *Ben Tagla.* Koh. R. to XII, 12 ספר בן ת׳ the Book of B. T. (an apocryphal book); v. לַעֲנָה I.

תַּגְלַחַת f. (גָּלַח) *shearing, hair-cutting.* Meg. I, 7 (8b) אין בין . . . ת׳ וצפרים there is no difference between a leper declared clean after being locked up for trial, and one declared unclean (and cured), except the cutting of the hair and the bird sacrifices (Lev. XIV, 2-8). Y. ib. 71b bot. את שהוא טעון ת׳ וכ׳ he that requires hair-cutting must also bring a sacrifice &c. Ab. Zar. I, 3 ים ת׳ זקנו וכ׳, v. בְּלוּרִית. Lam. R. to II, 13 (play on צִיץ, ib.) בנים המצויינין במילת ובת׳ וכ׳ sons that are distinguished by laws concerning circumcision, hair-cutting (Lev. XIX, 27) and show-fringes; a. e.

תגר, Ex. R. s. 37 משל . . . שהיגרו ויעשאו וכ׳ read: שֶׁהִדְגִּירוֹ (חָגַר I) as in the case of the friend of a king whom the latter *invested with the belt* (knighted, v. Sm. Ant. Engl. ed.3 s. v. Cingulum) and made Protector.

תָּגַר (sec. r. of גור) *to travel about; to trade* (= h. סָחַר). Targ. Y. Gen. XLII, 34. Targ. Y. Deut. XXI, 14 (v. infra).

Ithpa. אִיתַּגַּר, *Ithpe.* אִיתְתַּגַּר same. Targ. II Esth. VIII, 13. Targ. O. Deut. l. c. תִּתַּגַּר ed. Berl. (ed. Vien. תִּתְתַּגַּר; Y. תִּירְתַּגַּר *Pe.*; h. text תתעשר). Targ. O. ib. XXIV, 7.—Trnsf. *to make profit, to be benefited* (cmp. אָגַר II, III). Ab. Zar. 2b אִיתַּגּוּדֵי אִיתַּגַּר וכ׳ should they have profited (by their disobedience)? if so, the sinner would be rewarded; B. Kam. 38a (not אתגר); Yalk. Hab. 563. Yeb. 92b אי״תגחיד איתגר וכ׳ should he profit (by his disregard of the law)? if so &c. Y. Ter. IV, 42d bot. מְתַגַּר לית וכ׳ he gains four quarters (of a Kab); a. e.

תַּגָּר m. (preced.) *travelling merchant, vendor.* B. Mets. IV, 4 אין אונאה לת׳ the law of overreaching (אוֹנָאָה) does not apply to a merchant, opp. חדיוט a private person; expl. ib. 51a בת׳ ספסר, v. סַפְסָר; ib. באי אית לת׳ אונאה אינו וכ׳ *'onaah* does not apply to a merchant' means, that the

Digitized by Google

regulations concerning *onaah* do not apply to him, and he may withdraw from the purchase even if the difference is less than the law prescribes. Ib. 52ᵃ; Tosef. ib. III, 19, v. תָּרַם. B. Mets. IV, 12; a. fr.—*Pl.* תַּגָּרִין, תַּגָּרֵי. B. Bath. 75ᵃ (ref. to Job XL, 30) ואין כנענים אלא ת׳ by *k'naʿănim* merchants are meant. B. Mets. IV, 3 תַּגָּרֵי לוד the vendors of Lydda. Pes. 50ᵇ, a. e. ת׳ סימטא, v. סִימְטָא I. Ib. חן ותַגָּרֵיהֶן v. חֵן I. Ib. ותגרי תגריהן they (the writers of sacred books &c.), and the traders to whom they sell, and the traders to whom the traders sell; Tosef. Bicc. II, 15. Pes. 116ᵃ, v. חָרַךְ II. Erub. 55ᵃ (ed. Sonc. תַּגְרָנִין); Yalk. Deut. 940; a. fr.

תַּגָּרָא, תַּגְרָא ch. same. Targ. Koh. V, 9. Targ. Gen. XXXVIII, 2 (h. text כנעני). Targ. Prov. XXXI, 14 (not תְּגָרָא); a. e.—Pes. 50ᵃ (ref. to Zech. XIV, 21) וכנעני מנלן דאיקרי ת׳ and whence do we know that *k'naʿănī* means tradesman? (Answ. ref. to Gen. XXXVIII, 2, v. supra). B. Bath. 90ᵃ, a. e., v. זְבַן; a. fr.—*Pl.* תַּגָּרִין, תַּגָּרָיָא, תַּגָּרֵי. Targ. Ez. XVII, 4. Targ. Ps. LXVIII, 28. Targ. I Kings X, 15. Targ. O. Gen. XXXVII, 28. Targ. Y. ib. XXV, 3 (h. text אשורים, v. אַסְפּוּרִין); a. e.—Gen. R. s. 61 (ref. to Gen. l. c.) ת׳ וכ׳ ... אע״ג although they translate (these proper nouns) and say, traders &c., they still mean chieftains; a. e.

תִּיגַּר, תַּגַּר m. (v. גָּרָה) *Hithpa.) heat, jealousy, partiality*; ת׳ קרא [*to cry out, 'it is partiality',*] *to reproach, complain of injustice.* Y. Ber. V, 9ᶜ top; Y. Meg. IV, 75ᶜ top כקורא תי׳ על מידותיו וכ׳ it is as if he reflected on God's dealings, (saying,) over the bird's nest thy mercies extend, but over this man (myself) they do not extend; (Ber. 33ᵇ מטיל קנאה וכ׳ he throws jealousy among God's creatures). Gen. R. s. 40 לא קרא ת׳ ולא חקפיד he did not reproach (God), nor did he lose his temper; ib. s. 92. Ib. s. 17 צפה לקרות עליה ת׳ וכ׳ ... God foresaw that he (Adam) would reproach (God) on her account (Gen. III, 12), therefore he did not create her until he (Adam) asked for her; a. e.

תִּי׳, תַּגָּרָא I m. (preced.) *strife, contest, complaint.* Targ. Prov. XV, 18. Ib. XXVI, 20. Targ. Y. Deut. XXV, 1. Targ. Prov. VI, 14, v. רְמָא; a. fr.—Sabb. 130ᵃ, v. רְמָא. Snh. 7ᵃ כי חזינן ... דאיתי להו ת׳ תאני ת׳ יכ׳, v. בְּדָקָא. Taan. 22ᵃ when we see two men quarrel. Yeb. 100ᵃ תוה שרינא ת׳ וכ׳ I used to decide the man's case first; שריא ת׳ דאיתתא וכ׳ now I decide the woman's case first. B. Mets 59ᵃ, v. כַּדָּא; Yalk. Ps. 888 (not תוגרא); a. e.

תִּי׳, תַּגָּרָא II m. *crutch, staff*, v. תִּגְדָּא.

תִּי׳, תַּגָּרָא m. (cmp. נִיגְרָא) *ditch, channel.* Bekh. 9ᵃ שדיגחו בת׳ (some ed. בתיגדא; Rashi בתיגדא, cmp. נַגְדָּא; Var. in Rashi בתיגארא, read: בתיגארא) they poured them into a ditch (Rashi: *vessel, cask*; v., however, Tosaf. a. l.).

תַּגָּרָא, v. תַּגָּר ch.

תַּגָּרָא m. (preced.) *business, trade.* Targ. Zech. XIV, 21.

תַּגָּרָאתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּי׳, תְּ׳, תַּגָּרוּתָא f. (preced. art.) *business, merchandise.* Targ. Prov. III, 14 (h. text סחר). Ib. XXXI, 18. Ib. XVII, 16 (ed. Wil. תַּגְרוּ; h. text מחיר). Ib. XXVII, 26 (ed. Wil. תגר, corr. acc.).

תַּגָּרָן, v. תַּגָּר h.

תִּי׳, תַּגְרָנָא m. (v. תִּגְרָא I) *quarrelsome man.* Targ. Prov. XXII, 10 (h. text מדון, sub. איש). Ib. XXVI, 21.—*Fem.* תִּי׳, תַּגְרָנִיתָא. Ib. XXI, 9 (ed. Wil. תַּ׳).

תִּי׳, תַּגְרָתָא f. = תִּגְרָא I. Targ. Ps. XXXI, 21 תִּיגְרַאת Ms. (ed. ת׳ ...). Ib. XXXV, 1 תִּירְגָּרָאתִי Ms. (ed. תִּגְרָתִי; ed. Wil. תִּגְרִי).

תַּדָּא' m. = h. שַׁד, *breast.*—*Pl.* תַּדַּיִן, תַּדַּיָּא, תַּדְרִין. Targ. Y. I, II Gen. XLIX, 25 (ed. Vien. תַּ׳). Targ. Ps. CIII, 2 ed. Lag. (missing in ed. Wil.). Targ. II Chr. V, 9. Targ. Job III, 11 (12; ed. Wil. תַּדְרָיָא; some ed. תַּדְרָיָא, corr. acc.). Targ. Cant. VIII, 1 (ed. Lag. a. oth. תַּ׳); a. e.

תַּדַּאי pr. n. m. *Taddai* (Thaddaeus). Y. Kil. I, 27ᵇ לעזר בן ת׳; Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 אליעזר בן ת׳; Tanḥ. B'shall. 11 אלעזר בן תדדי, read: תַּדַּיי; Yalk. Ex. 242 אליעזר בן עזריה (corr. acc.); Sabb. 123ᵃ.—Ib. 38ᵇ ר׳ ת׳.

***תַּדְנָא** m. (דוּד, cmp. הד) [*flow,*] *kindness, liberality.* Targ. Prov. V, 19 (ed. Lag. חַדְוָנָא).

תַּדְיָא, Targ. Prov. XX, 25 some ed.; ed. Lag. a. oth. תחדיא, read: תָּחֲדָא, v. חָדָא.

תַּדְיוּמוֹס, Midr. Till. to Ps. IX, 20 מעשה ת׳ שלחן (Var. in ed. Bub. note: תיודיטוס, דיוטוס, תוטיורוס, תודיוטוס); Yalk. ib. 645 תעשה תיודיטוס (some ed. תמדיטוס) read: תַּעֲשֶׂה תְּיוֹדִיטוֹס שֻׁלְחָן (θεωρητός) be thou made the oracle consulted by them (v. Sm. Ant. s. v. Theoroi).

תַּדְרוּי', v. תַּדַּאי.

תַּדְרִין, תַּדַּיָּא, v. תַּדָּא.

תָּדִיר m., **תְּדִירָה** f. (הוּד) = תָּמִיד, *stationary, constant, regular.* Pes. 114ᵃ ברכת היין ת׳ ... ת׳ ושאינו ת׳ ת׳ קודם to say the blessing over wine is a constant duty, but the blessing over the day (festival) is not a constant (only a periodical) duty: where there is a constant duty and one not constant, the constant duty has the precedence; Tosef. ib. X, 3; Tosef. Ber. VI (V), 1; Y. ib. VIII, beg. 11ᵈ. Zeb. X, 1 כל תת׳ מחבירו וכ׳ that which is more constant than another thing has the precedence over the other thing: the daily offering precedes the Musaf, the Sabbath Musaf precedes that of the New Moon &c.; a. fr.—*Pl.* תְּדִירִין. Y. Taan. II, 65ᵈ bot. שהם ת׳ בעבודה because they are constantly on duty.—תְּדִירָה (adv.) *steadily.* Tosef. Ohol. XVI, 8; Tosef. Par. IV (III), 7, v. זָמַר II.

תְּדִירָא c. ch. same; (also as noun) *permanency.* Targ. Num. XXVIII, 3; 6; 10. Ib. IV, 7; a. fr.—(Adv.) *steadily, constantly.* Targ. Ex. XXVII, 20. Targ. Lev. XXIV, 3; a. e.—Targ. Hab. I, 17 בת׳.

Digitized by Google

תְּדִירָה, v. תָּדִיר.

בֶּן תַּ׳, תַּדַּל* *Ben Taddal*, a fictitious name (for some *foolish babbler*). Hull. 134ª (in reply to בלשון יחיד אתי שונה אל תשנה אותה אלא בלשון בן ת׳ (אותה Ms. R. 2 בן תרן, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) teach it in nobody's but Ben Taddal's name; [Ar. בן עַרַל טל שפתים — *stammerer*; Var. עדל, v. Koh. Ar. Compl. s. v. בן ערל].

תַּדְמוֹר (תַּרְמוֹד) pr. n. pl. (b. h. תַּדְמֹר) *Tadmor* (*Tarmod*) = *Palmyra*, in an oasis of the Syrian desert. Targ. I Kings IX, 18; II Chr. VIII, 4 (ed. Lag. תדמר).—Y. Yeb. I, 3ª bot.; Y. Kidd. IV, 65ª top גירי ת׳ proselytes from T.; Nidd. 56ᵇ מקבלין גרים מתו׳ we may admit proselytes from Tarmod; Yeb. 16ᵇ. Ib. 17ª ממזרי ת׳ those of blemished descent from T. Ib. תדמוד חדינו ת׳ Tarmod and Tammod are the same. Ib. משאול לת׳ from hell to T., v. I. גַּנְדִּר. Gen. R. s. 56 (ref. to Gen. XXII, 17) ... של ת׳ זו ת׳ אשריו וכ׳ 'the gate of its enemies', that is T.; happy he who sees the downfall of T., which was a partner &c., v. שׁוּתָּף; Y. Taan. IV, 69ᵇ תת׳; Lam. R. to II, 2; Yalk. Gen. 102; a. e.—Denom. h. תַּדְמוּרִי, תַּרְמוּדִי; *pl.* תַּדְמוּרִים, תַּדְמוּרִין, תַּרְמוּדִי׳, תַּרְמוּדִין. Y. Yeb. l. c.; Bab. ib. 16ª. Sabb. 31ª; Ab. d'R. N. ch. XV; a. e.—*Fem.* תַּדְמוּרִית. Tosef. Naz. IV, 10 ed. Zuck. (Var. תודמרית, corr. acc.).—Ch. תַּרְמוּדָאִי, תַּדְמוּרָאִי; *pl.* תַּרְמוּדָאֵי, תַּדְמוּרָאֵי. Sabb. 21ᵇ תרמודי Palmyreans, dealers in kindling material.

תְּהָא, תָּדָא, v. תְּהֵי, תְּדֵי.

תְּהַב, v. תָּהַב.

תְּהֵדֵּי, תָּדַּי, v. תְּהֵי, תְּדֵי.

תְּהֵי, v. תּוֹרוּ.

תְּהֵי, v. תְּדֵי.

תְּהוֹם m. (b. h.; תחם, Friedr. Del. Proleg., p. 113) *deep, depth, interior of the earth.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זו מלכות ... כמו ת׳ 'the deep', that is the wicked (Roman) empire which is unfathomable as the deep; מה ת׳ חזה וכ׳ as the deep cannot be searched out, so the wicked &c. Y. Ḥag. II, 77ᶜ ומה למטה מן ת׳ ... מה what is above the heavens, and what is beneath the deep. Snh. 97ᵇ, v. נָקַב; a. fr.—קבר ת׳, טומאת ת׳ a grave in the depth, i. e. a covered up uncleanness discovered. Y. Naz. IX, 57ᵈ top אי זה הוא קבר ת׳ חמת שנקבר וכ׳ what is a grave of the depth (in a legal sense)? A corpse buried in stubble, straw, earth, or pebbles, but if buried in water &c., it does not make a grave of the depth (does not make unclean that which was above it before discovery). Ib. אי זהו קבר ת׳ ... זוכרו a grave of the depth is one that nobody remembers to have existed; a. fr.—*Pl.* תְּהוֹמוֹת. Mekh. B'shall., Shir., s. 5, v. עֲשׂוֹנִית; a. e.

תְּהוֹמָא, תְּהוֹם ch. same. Targ. Gen. I, 2. Ib. VII, 11. Targ. Ps. XLII, 8; a. fr.—Taan. 25ᵇ I saw Ridia (v. רִידְיָא) וקיימא בין ת׳ תחתה לת׳ עילאה ... standing between the lower depth (of the earth), and the upper depth (of the heavens); לת׳ עילאה וכ׳ to the upper *t'hom* he said, distil thy waters; to the lower depth he said, let thy waters spring forth. Succ. 53ª, v. נָקָא; a. fr.—*Pl.* תְּהוֹמַיָּא, תְּהוֹמַיָּה. Targ. Deut. VIII, 7. Targ. Ex. XV, 5; 8; a. fr.

תְּהוּת f. (תָּהָה) *bethinking one's self, regret.* Ex. R. s. 43, end (ref. to וינחם, Ex. XXXII, 12) הוא יהי׳ מצויה לפניך let reconsideration take place before thee. Sifré Deut. 326 כשרצה מקום ... יש ת׳ לפניו וכ׳ when God punishes Israel, he, as it were, regrets it, as we read (Deut. XXXII, 36) &c.; ואין נחמה אלא ת׳ and the root נחם means 'to bethink one's self.' Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ וי׳ לא כנולד הוא is not regret (of a vow) like a novel (unforeseen) circumstance (v. נוֹלָד, s. v. יָלַד)?; a. e.

תְּהָה, תָּדָה, תָּדָא (cmp. שָׁתָא) [*to stand still,*] 1) *to gaze, be astonished; to be confounded, be waste.* Gen. R. s. 2, beg., v. בָּרָא. Ib., end כבר ... יושב ותוהא once R. S. b. Z. sat gazing (deep in thought, absent-minded). Taan. 6ᵇ (play on תּוֹהוּ, Am. IV, 7) תוהא מקום מטר the place where the rain fell became waste (through destructive showers); a. e.—2) *to pause, bethink one's self, regret.* Y. Taan. III, 66ᶜ bot. שלשה ... וי׳ שבראן three things God created, and regretted that he had created them. Ib. I, 65ᵇ bot. (ref. to Num. XXIII, 19) אם יאמר לך אדם ... בן אדם אני סופו לְהִתְהוֹת בו וכ׳ if a man says to thee, I am a God, he lies; (if he says,) I am the son of man, he shall regret it; (and if he says,) I will rise to heaven, he says, but he shall not fulfill it. Y. Ned. I, 36ᵈ bot. [read:] מכיון ... סופו לתהות מכיון שהוא תודא וכ׳ when one vows in rashness, he will finally regret it, and when he does regret, his sacrifices are like slaughtering profane beasts in the Temple court. Kidd. 40ᵇ בתודא על הראשונות when he is sorry for his good deeds in the past; Y. Peah I, 16ᵇ top. Num. R. s. 10, beg. בתודא על הראשונות (not הרשע; ed. Wil. בתוֹהָה) when he (the wicked) regrets his doings in the past. Ex. R. s. 20² תתחיל המוכר תודא the seller was sorry; a. fr.

תְּהַר (תְּדַהּ) תְּדָהּ, תְּדָא, תְּדַר ch. same, 1) *to gaze, be astonished, be waste.*—Part. תָּהֵר; f. תְּהָרָא, תְּהָרִית. Targ. Y. Gen. I, 2. Targ. Y. II Ex. XII, 42; a. e.—Erub. 66ª ת׳ בה ר׳ אלעזר R. El. marvelled at it. Ib. תדה בה וכ׳ the Nehardeans were astonished at it. Pes. 50ᵇ תדו בידו אינשי people gaze at him with ill-will (Ms. M. תְּיוּדוּ בדוי fr. תָּהָה). Nidd. 66ª כי הדכי דתדהו עלך וכ׳ ... נְתָהֲוִי עלך, v. גְּיַסָא III; a. e.—2) *to pause, regret, repent.* Targ. Y. Lev. V, 5; 24. Targ. Cant. V, 5. Targ. Y. Ex. XIII, 17. Targ. Prov. XX, 25 (ed. תהיא, corr. acc.).—Y. Ḥall. II, beg. 58ᵇ מן דנפקית תְּהֵית דלא אמריתי וכ׳ (not דנפקות) when I was gone, I was sorry that I had not said to him &c. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. שרי ת׳ ביה he began to bethink himself (of what he had done). Ned. 21ᵇ כדו תְּדַהּ dost thou now regret (that thou hast vowed)? Y. ib. IX, 41ᵇ bot. [illegible] ות׳ R. J. offered an opening (for the purpose of absolving from a vow), and he (the vower) expressed his regret; [read:] ואילולי דו ת׳ חו אתי but if he were not sorry for his vow, would he have come (before the teacher for

Digitized by Google

absolution)?; a. e.—3) *to smell.* Keth. 105ª, v. אִסְתְּבָרָא. B. Bath. 22ª פוק תְּחֵי וכ׳, v. חַנְנָא.

תְּחָרְיָא, תָּחֲרָה f. (preced.) 1) *regret.* Targ. Y. II Gen. VI, 6 (Ar. תחו).—2) *astonishment.* Erub. 66ª מאי ת׳ דר׳ וכ׳ (ed. Sonc. תָּחֲרָיָה; Ar. תְּהִיתָא) why this marvelling of R. El.?

תְּחִילִים, v. next w.

תְּחִלָּה f. (b. h.; חָלַל) *praise, song.* Pes. 117ª בעשרת בית׳ ... the Book of Psalms contains ten expressions for praise: *nitstsuah* ... *t'hillah* &c. Ber. 4ᵇ כל דאומר ת׳ לדוד וכ׳ he who recites the Praise of David (Ps. CXLV) three times a day &c. Taan. 16ᵇ (ref. to Nehem. IX, 5) על כל ברכה וברכה תן לו ת׳ after every benediction give him praise (close with ברוך שם כבוד וכ׳); a. e.—*Pl.* תְּחִלּוֹת; תְּהִלִּים, תְּהִלִּין. Mekh. B'shall, Shir., s. 8 (ref. to Ex. XV, 12) נורא ת׳ לא מעכשיו אלא מעולם נורא ת׳ not from now is he fearful in praises (i. e. נורא is not meant as participle present), but from eternity was he &c.—Esp. תְּחִלִּים (סֵפֶר), תְּהִילִּין; contr. תְּהִיל׳, *the Book of Psalms.* Pes. l. c. B. Bath. 14ᵇ sq. דוד כתב ס׳ ת׳ על ידי וכ׳ David composed the Book of Psalms through the agency of ten elders ..., and of the three sons of Korah. Gen. R. s. 68 ... חמשה שבס׳ ת׳ the fifteen 'songs of the ascents' in the Psalms; ib. s. 74. Y. Sabb. XVI, 15ᶜ bot. מאה ... בית׳ וכ׳ the one hundred and forty-five psalms in the Psalms correspond to the years of Jacob; Treat. Sof'rim ch. XVI, 17 בספר ת׳. Y. B. Bath. I, end, 13ª; a. fr.—Gen. R. s. 33 מסתכל חיותי באגדת ת׳ I was meditating over the *Agadah* on the Psalms; Y. Kil. IX, 32ᵇ bot.; Y. Keth. XIII, 35ª bot. אשגריית עיניי בכל ספר ת׳ אגדה (not עיניי) I let my glance pass through the whole 'Book of Psalms, an Agadah.'—Chald. תְּהִילֵי, תְּהִילַיִן. Pes. l. c. חזינא לתו לת׳ דבי רב וכ׳ I saw a copy of the Psalms of the house of R. ... in which Halleluiah was written in the middle of a chapter (psalm).—[תְּהִלִּים, תְּהִלִּין, תְּהִיל׳, *pl.* of תַּל, q. v.]

תְּחָן, Targ. Y. I Deut. XXXII, 36, v. תּוּחוּ ch.

תַּחְפּוּכֹת, תַּחְפּוּכָת, תַּחְפּוּכָה f. (b. h. תַּהְפֻּכוֹת *pl.*; חָפַךְ) *perverseness.* Sifré Deut. 320; Yalk. ib. 945 (ref. to Deut. XXXII, 20) אלא דור ת׳ ... it does not say, 'a generation of perverseness' (in the singular), but, 'a generation of perversenesses' &c.

תַּחְפּוּכִי, תַּחְפּוּכְיָא ch. same. Targ. Prov. XXIII, 33.—*Pl.* תַּחְפּוּכְיָתָא. Ib. II, 12 Ms. (ed. תחפיכתא; ed. Wil. מפרכיתא, some ed. סמרכיתא, corr. acc.).

תַּחְפְּכִינוֹן, v. next w.

תַּחְפְּכָנָא m. (preced. art.) *perverse man.*—*Pl.* תַּחְפְּכָנִין. Targ. Y. II Deut. XXXII, 20 (ed. Vien. תחפכינין, corr. acc.).

תַּחְפְּכָנוּתָא f. (preced.) 1) *perverseness.* Targ. Prov. I, 32 Ms., v. נְהַפְּכָנוּתָא.—2) *destruction.* Targ. Y. Deut. XXIX, 22, v. חַפְכָתָא.

תְּחִי I (imperat. pl. of אֲתָא) *come ye.* B. Bath. 22ª תו אכלו וכ׳, v. אֲתָא. II. Y. ib. II, end, 18ᶜ תו מיבל go, and come again in the morning; a. e.—[Y. Sot. VII, end 22ª תו מיבל, v. תּוּב.]

תּוּ II = תּוּב, *again, furthermore.* Targ. Y. Gen. XXVI, 21. Targ. Y. II Lev. XXII, 27.—Ber. 12ᵇ ... ולימא ותו לא but let him say this verse (Num. XXIV, 9), and no more. Gitt. 56ª ותו אי מלכא אנא וכ׳ and furthermore, if I am a king, why didst thou not come ere this? Ned. 16ª ואמר אכילנא ואמר אכילנא ותו שבועה וכ׳ and he said, I will eat, I will eat, and added, I swear &c. Ib. ותו אמר וכ׳ and in addition thereto he said &c. Erub. 103ᵇ, v. מְיַתֵּי; a fr.

תָּו, v. תָּרִי.

תָּוָא I m. (v. תָּא I) *compartment, cell.* Targ. Ez. XL, 7; 12; a. e.—*Pl.* תָּוֵי, תָּוַיָּא. Ib. 10; 12; a. e.

תָּוָא II = h. תָּוָה, *mark.* Targ. Ez. IX, 4.

תָּוָא III, v. תְּוַהּ.

תּוֹאֲנָה f. (b. h. תַּאֲנָה; אָנָה) [(1) (b. h.) *occasion.*—2)] *grief.* Gen. R. s. 19; Yalk. ib. 27, v. עֲלָה.

תָּוָאן pr. n. pl. *Tavakh.* B. Kam. 104ᵇ (Rashi a. Ms. R. תָּוּוָךְ); B. Bath. 77ᵇ Ms. M. (ed. תווך). Nidd. 33ᵇ (v. Neub. Géogr. p. 398).

תֹּאַר, תְּוַאר m. (b. h.; denom. of אוֹר) *look, appearance, countenance; attribute.* Snh. 100ª (play on לְהַרְווֹתָן, Ez. XLVII, 12) לְהַוואר פנים של בעלי חפה for brightening the countenance of the speakers. Pirké d'R. El. ch. XLVIII ראו ... תָּאֲרוֹ ... מלאך וכ׳ Moses' parents saw that he looked like an angel of God.—יפת ת׳, v. יָפֶת.—Y. Ber. V, 9ª bot., v. חֲבֵרוּת. Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. בשיש עלידן ת׳ כלי when they bear the attribute of (are classified among) vessels; Y. Bets. I, end, 61ª; (Bab. ib. 10ª תורת כלי). Y. Sabb. VIII, end, 11ᶜ אין עליו ת׳ כלי it does not pass by the name of a vessel; a. e.—*Pl.* תְּאָרִים. Cant. R. to I, 10 (play on בתורים, ib.) שתוואתן טובה (l) וכ׳ בשני ת׳ ... with two countenances, with two brothers, Moses and Aaron, who looked at each other in friendliness, each rejoicing in the other's greatness.

תּוּב I = h. שׁוּב, 1) *to go back, return, do again.* Targ. Gen. XIV, 7. Targ. O. ib. XVIII, 10 מֵיתַב אֲרֵיהוּב ed. Berl. (ed. Vien. מְהַב אְהוּב); a. v. fr.—Part. תָּאֵב, תָּאֲיב; fr. which a verb תְּאֵב, תְּאֵיב. Targ. Ez. XXXV, 7. Targ. I Sam. XXVII, 9. Targ. Y. Gen. VIII, 3; a. fr.—Usually תָּיֵב, תְּיֵב; f. תָּבָא; תָּיְבִי, *pl.* תָּיְבִין, תָּיְבֵי, תָּיְרִי, תָּיְרָן, תָּיְרֵי. Targ. Am. IX, 1. Targ. I Sam. VII, 3. Targ. Gen. l. c.; a. fr.—2) *to restore,* v. infra.—3) [*to go back on,*] *to bethink one's self, regret.* Targ. O. a. Y. I Gen. VI, 6. Ib. 7. Targ. O. Ex. XXXII, 14; a. fr.

Af. אַתִּיב, אֲתֵיב, אֲתִיב, אוֹתִיב, אַתִּיב 1) *to lead back, turn; to give back, restore; to recompense.* Targ. Jer. XXXII, 44. Targ. Ps. XIX, 8. Targ. Num. XXV, 11. Targ. Ex. XXII, 25. Targ. O. Num. V, 7 (Y. ed. Vien. יְהוּב *Pe.*); a. fr.—Part. pass. מְתִיב. Targ. O. ib. 8 (ed. Vien. מְתַב; Y. מְיַתַּב (l)).—

Digitized by Google

Trnsf. *to throw up, vomit.* Targ. Prov. XXV, 16.—2) *to reconsider, bethink one's self.* Targ. O. Ex. XXXII, 12.—3) *to answer, reply, refute.* Targ. Num. XIII, 26. Targ. Job. XX, 2. Targ. Is. L, 11; a. fr.—Esp. *to raise an objection, argue; to put a question.* Pes. 2ª, a. fr. מֵיתַיבֵי they (the disputing scholars) raised an objection. Y. Ter. III, 42ᵇ מְתִיבִין קומי ... ושתיק they put the question before R. J., and he kept silence. Y. Peah IV, 18ᵇ top דתיב ר' ועירא וכ' R. Z. raised the question before &c. Ib. כל אילין מוֹתְבָתָא ..., v. תְּחוֹבָתָא; (Y. Gitt. VIII, 49ᶜ top מַשְׁיב h.). Sabb. 145ª דוא מותיב וכ', v. פְּרַק. Y. B. Hash. I, 56ᵈ bot. תְּתִיבוּן וכ' they raised an objection &c. B. Kam. 56ᵇ bot. אֵיתַיבֵיהּ לרבה ... R. J. asked Rabbah. Lev. R. s. 11 אֵיתַיבוּן וכ' they objected (by referring to the verse) &c. Ib. מְתִיבוּן ליה they argued against him. Y. Sabb. II, 5ª bot. מְתִיב בר קפרא וכ' Bar K. argued before R. H. the elder; ומותיב לה וחוא מְתַיֵּיב ליה and he raised the argument, and he also answered it. Ib. VII, 9ᵇ top וייתיבייה ר' וכ' and R. A. might have answered him &c.; ib. מן מה דלא מתיב וכ' because he did not answer him &c.; a. v. fr.

Pa. תַּיֵּיב same, *to answer, meet an objection,* v. supra.

Ittaf. אִיתְתַב, *Ittof.* אִתּוֹתַב 1) *to be brought back, be returned, restored.* Targ. Gen. XLII, 28. Targ. Ex. X, 8. Targ. Ob. 15; a. fr.—2) *to be answered; to be refuted.* Targ. Job XI, 2. Ib. XIX, 7. Targ. Is. LIII, 7; a. fr.—Y. Taan. IV, 67ᶜ אי"ל ולא כבר אִיתְתַבְתָּ said he to him, hast thou not been answered before?; אי"ל ובגין דאִיתְתַבְתָּ תיבטל said he, and because I have been answered, shall it (that prayer) be abolished?; Y. Ber. IV, 7ᶜ top. Pes. 30ᵇ מאחר דאת' רבא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) now that R. bar I. has been refuted, why does Rab say &c.?; a. fr.

תּוּב II = h. שׁוּב II, *again, furthermore.* Targ. Job VII, 10. Targ. Ps. LXXVIII, 17; a. fr.—Naz. 20ᵇ ת' לא שבקת וכ' thou allowest no more room for the disciple (no more than three words of greeting); a. e.—With ן: תּוּבָן. Y. Hag. II, 77ᵇ ומה הוית דריש ת' and what more hast thou been teaching? Y. Taan. III, 66ᶜ bot. נדר ... דלא למיעבד he vowed that he would never do it again. Y. B. Mets. II, 8ᶜ top מן כדון ... לעי ת' henceforth thou shalt no longer have to work (for a living); a. e.—V. תּוּ II.

תּוּבָא m. (תּוּב I, *Af.* 1) *vomit.* Targ. Is. XIX, 14 ed. Lag., a. Ar. (ed. תִּיוּב; some ed. תּוּכ, corr. acc.).—V. תּוּבְיָה.

תּוּבָה, Y. Ber. III, 6ª top ברית דר' חווה בת', read: ברית דר' חיית תָּוּבָה (as Y. Meg. I, 71ᶜ top; v. Revue des Et. Juives XXXIX, p. 306).

תּוּבְיָה m. (v. תּוּבָא) *vomit.* Lev. R. s. 16 (ref. to Is. LVII, 17 וילך שובב וכ' חדר ת' לת' vomit goes back to vomit (the sinner returns to the place of sin, with ref. to Prov. XXVI, 11).—Trnsf. *overflow, flood.* Gen. R. s. 13 כמין ת' כחדין קבריא וכ' Ar., v. קַבְרִיאַל (ed. כמין תוכייה דחדין ק' (read: תּוּבָרְיָה) like the overflow of the K'baria); Koh. R. to I, 7 כמין תיבה וכ' (corr. acc.).

תּוּבִינְתִית, Targ. II Chr. XXII, 11 ed. Beck, v. תּוּרְתָּנִיָּא.

תּוּבְלָא, v. תּוּבְלָיָא.

תּוֹבָלָא, תּוּבָלָא c. = שׁוּבְלָא, *ear of corn.* Targ. Y. Gen. XLI, 47 ed. Vien., v. שׁוֹבַל.—*Pl.* תּוּבְלַיָּא, תּוּבְלַי. Ib. 5, 6, sq.

תּוּבְלָא, תּוּבְלָיָא m. (cmp. preced., a. שַׁבְּלוּל) [*snail,*] *rope, rope-ladder*; [oth. opin. *basket,* cmp. גַּבָּל]. B. Bath. 33ᵇ האי מאן דנקיט מגלא וית' וכ' (Ms. M. a. Rashi תּוּכְרָא) if one takes a pruning knife and a rope (basket), and says, I will cut the dates of such and such a man's palm ib. 36ª. Ned. 89ᵇ, v. אַגָּא I.

תּוּבָן, v. תּוּב II.

תּוֹבָרוֹת f. pl. (חֻבָּר = חָבַר) *loops, hangers, handles*; [Maim.: *hem, border*]. Kel. XXV, 1 (R. S. a. l. תִּיבָרָאוֹת, תּוּבָרִיוֹת; Var. in Hai G. תּוּפָרוֹת); Tosef. ib. B. Bath. III, 1 תפראות (read with R. S. to Kel. l. c. תִּסְרָאוֹת).

תּוּגָּה f. (b. h.; יָגָה) *pain, grief.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 28 מדו מת' מן השבריס וכ' what does *mittugah* (ib.) mean? From the misfortunes that have come upon me &c. [Ib. to Ps. XVIII, 3 מתוגה, read with ed. Bub.: מוניטין, v. 'Rashi' to Gen. R. s. 39¹¹.]

תּוּגְיוֹל, Y. Sot. VII, end, 22ª לה ת', read: דת ניזל לה, v. תֵּי.

תּוּגְרָא, v. תִּגְרָא I.

תּוֹדָא, *pl.* תּוֹדָאתָא, v. תּוֹדְתָא.

תּוֹדָה I f. (b. h.; יָדָה) *thanksgiving,* (sub. קרבן) *thank-offering.* Ber. 6ᵇ כאילו הקריב ת' as if he had offered a thank-offering. Shebu. 15ᵇ שיר של ת' וכ' the song of thanksgiving (in the Temple) was accompanied by citterns &c. Lev. R. s. 9 חטאת ... ת' אינה באה על חטא the sin-offering is brought for a sin ..., but not so the thank-offering. Ib. לעתיד ... ויקרבן ת' וכ' in future all sacrifices will cease, but the thank-offering shall never cease. Zeb. V, 6. Men. II, 3. Ib. VII, 1; a. fr.—*Pl.* תּוֹדוֹת. Ib. 80ª מרבה בת' הוא he had the intention of bringing several thank-offerings. Lev. R. l. c.; a. e.

תּוֹדָה II pr. n. m. *Todah* (an adaptation of תַּדַּאי, Thaddæus, for the sake of paronomasia), one of the disciples of Jesus. Snh. 43ª (missing in later editions) תלמידו ... ות' ... Jesus had five disciples; Matthew, ... and T. Ib. אתיוה לת' אמר ת' ירחג וכ' they brought up T., and he said, shall T. be put to death? is it not written (Ps. C. 1), a song of T.? Said they to him אין ת' ירחג וכ' yes, T. shall be slain, for it is written (Ps. L, 23), he who sacrifices T. honoreth me.

תּוֹדוֹס pr. n. m. *Todos* (abbrev. of Theodoros), 1) T. of Rome. Tosef. Bets, II, 15; Bets. 23ª; Pes. 53ª; Ber. 19ª; a. e.—2) T. the physician. Bekh. IV, 4. Tosef. Ohol. IV, 2 תיאודורוס הרופא.

תּוֹדְתָא f. = h. תּוֹדָה, *thanksgiving, thank-offering.*

Digitized by Google

Targ. Jer. XXX, 19. Targ. Lev. VII, 12; a. fr.—*Pl.* תּוֹדָן, תּוֹדָתָא, תּוֹדָתָא. Targ. Ps. LVI, 13. Targ. II Chr. XXIX, 31.

תָּוָה, v. תּוּר.

תְּוַה, תְּוָה (cmp. תְּוַהּ) 1) *to be perplexed; to fear, be anxious* (corresp. to h. חרד). Targ. O. Gen. XXVII, 33. Targ. Job XXXVII, 1 יתוה (ed. Lag. יְתְוַהּ; some ed. יְתְוָוא *Pa.*). Targ. Jer. XXXVI, 24 (h. text סחר). Targ. Y. Num. XXXIII, 24. Targ. Koh. IV, 16 תְּוָוהּ ed. Lag. (ed. Vien. תְּוָהּ, read תְּוָחוּ). Targ. O. Deut. XXVIII, 66, sq. תְּוָה ed. Berl. (ed. Vien. תְּוֵה). Targ. Esth. V, 14 ת' לצפרא (ed. Vien. תְּוֵה *Pa.*) waited anxiously for the morning; a. fr.—Tanḥ. Emor 10 תְּוָחוּ כולי עלמא all the people were perplexed (marvelled); Yalk. Mic. 554 תמהו אומות העולם (corr. acc.).—2) *to shudder, be disgusted.* Pes. 50ᵇ תָּוְודוּ בית אינשי Ms. M. people are disgusted with it (dislike the occupation), v. תָּוַד.

Pa. תַּוֵּה, תַּוָּא same, v. supra.

Af. אַתְוָה *to disgust.* Targ. Ps. LXXVIII, 41 אַתְווּ תְוָהָא ed. Wil. (ed. Lag. אירתיו תְּוָהָא, corr. acc.).

תָּוָה, תָּוֶה m. (preced.) *anxiety.*—*Pl.* תְּוָוֵי, תְּוָוִים. Sabb. 152ᵃ (ref. to חרחתים, Koh. XII, 5) נעשה לבו ת' Ms. M. (ed. נעשה לו ת', some ed. נעשו, v. infra; Ag. Hatt. תירתין תיודין) his heart is full of fears; Yalk. Koh. 989 נעשה לו תְּוָוהִין תוודין it (the road) becomes for him full of terrors.

תְּוָדָא, תְּוָד', תְּוָךְ' ch. same, 1) *anxiety, terror; disgust.* Targ. O. Gen. XXVII, 33 (some ed. תְּוָוָהָא). Targ. Ps. LXXVIII, 41, v. תְּוַהּ.—2) (of a building) *threatening condition, indications of dilapidation.* B. Bath. 3ᵇ חזי בה ת' they notice signs of ruin on it.—3) *mishap.* B. Mets. 73ᵃ כיון דתוה ביה ת' לא וכ' (not דתוי, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) since a mishap may befall it (and the buyer must take the risk), the transaction has not the appearance of an advance of money for a consideration (of usury, v. אַגְרָא I); Rashi: *cause for regret*].—[Koh. R. to I, 7, v. תְּוָוִיר.]

תְּוָהוּ, תְּהוּ m. (b. h.; תָּהָה) *waste, desolation; vanity, idleness.* Snh. 97ᵃ שני אלפים ת' וכ' two thousand years the world was waste &c. Ib. 26ᵇ, v. שָׁתַת II. Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זה קין . . . לת' ובהו this refers to Cain who wanted to reduce the world to waste and desolation; a. fr.

תְּוָהוּ, תְּהוּ m. ch. (v. תָּהָה 2) *regret.* Targ. Y. Ex. XXXII, 12. Ib. 14. Targ. Y. II Gen. VI, 6 Ar. (ed. ותוה תְּהַי). Targ. Y. I Deut. XXXII, 36 תְּהָן (read תהו); a. e.

תַּוְדָא, תַּוְדוּת f. (v. תְּוָה)=תְּהוּת *regret, regrettable thing, mistake.* Gen. R. s. 27 ת' דיהוה לפני וכ' ('Rashi' תְּיוְדָא) it was my mistake that I created him below (as a terrestrial being); Yalk. ib. 47 תַּהוּת.

תַּוְדָא, תַּוְדוּתָא f. (תְּוָה) *perplexity, terror.* Targ. Deut. XXVIII, 67.

תָּוָא m., *pl.* תְּוָוִים, v. תָּאוּ.

תְּוָוד, תְּוָוד, תְּוָוא, v. תְּוַהּ.

תָּוָוד, v. תּוּר.

תְּוָוָא, v. תְּוָוָה.—[Koh. R. to I, 7, v. תְּוָוִיר.]

תַּוְדוּתָא, תַּוְדוּתָא, v. sub תַּוְדָא.

תְּוָוִיר m. (dial. for תּוּבְיָא)=תּוּבְרָא, *overflow, inundation.* Gen. R. s. 13 כמין ת' ('Rashi': כתורין ת'; ed. Leips. תוורין, corr. acc.) as from an overflowing river; נהר בבבל ושמו ת' וכ' (not בבל) there is a river (or canal) in Babylonia which is named Tuvay, and why is it named T.? Because it comes back and inundates once in forty years; Koh. R. to I, 7 תוותא (corr. acc.).

תָּוָךְ, v. תָּוֶךְ.

תָּךְ, תָּוֶךְ, תָּוֶךְ m. (b. h.) *middle.* Num. R. s. 14⁹ כנגד שני עמודי ת' אשר הפיל corresponding to the two middle pillars which he (Samson) pulled down. Y. Erub. V, 22ᶜ שער ת' *the Middle Gate*, name of a Temple gate.—V. תּוֹךְ.

תְּוֵיךְ *Pi.* (denom. of preced.) *to divide in the middle, to halve.* Y. Ber. I, 2ᵈ bot. (expl. תחיכונה Jud. VII, 19) סופה של שנייה וראשה של שלישית (ש)תן מְתְוּכוֹת חלילה it means the latter part of the second and the first part of the third watch, which divide the night in half; Lam. R. to II, 18.—*Part. pass.* מְתוּוָךְ; f. מְתוּוָכָה *being between.* Ib. introd. (R. Josh. 2) (ref. to Ez. XXI, 26) שדיא מת' בין שני וכ' which lies between two roads (where two roads meet), one leading to &c.; Koh. R. to XII, 7 שמת' לשני וכ' (corr. acc.); Yalk. Ez. 361.

תַּוְוָן c. pl. (תְּוַהּ) *fearing, afraid of.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 66.

תָּוָן, תָּוָן m. (=תָּאוָן; v. תָּא I, a. תְּוָא I) *cell, chamber.* Targ. I Kings XXII, 25; Targ. II Chr. XVIII, 24; a. fr.—*Pl.* תְּוָנִי, תְּוָונֵי, תְּוָונַיָּא. Targ. O. Deut. XXXII, 25. Targ. Job XXXI, 33 תווני לבי Ms. Var. (h. text חִקִּי, v. עִטָּה).—Nidd. 20ᵇ יחודאי בת' לבאי יחבריתי Rashi (ed. בת' דלבא) you Jews seem to sit in the inner chambers of men's hearts (of the heart).

תּוֹס, v. וּוֹס.

תַּוְרָא, v. תַּוָּרָא.

תָּוָרֵי, *pl.* of תּוֹרָא I, q. v.

תּוֹתַח, v. תִּירוֹתַח.

תַּחְ, תְּוַחְלָא m. (תְּחַל) [*beginning to ripen,*] *early ripe* or *half-ripe date.* Gitt. 89ᵃ, v. אֲצִירָא. Ḥag. 15ᵇ אכל ת' וכ' (Ar. תוחלנא), v. שִׁיחְלָא; [Ms. M. תיינו דאמרי אינשי אשכתתיה תְּחַלְתָּא אכל גווא ושדי שיחלי (not אשכתתיה) that is what people say, when thou findest an early date, eat

Digitized by Google

the inside and throw away the peel (or the kernel); אמרי במערבא אכול תחלא וכ' they say in the west, eat the date &c. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30)].—Pl. תּוּחְלֵי, v. next w.

תּוּחְלָנָא m. (preced.) *beginning to ripen, half-ripe.* Hag. 15b, v. preced.—*Pl.* תּוּחְלָנֵי. M. Kat. 10b תמרי ת' (Ms. M. תוחלי) unripe dates. B. Mets. 89a; Yalk. Deut. 938.

תּוֹחֶלֶת f. (b. h.; יָחַל) 1) *hope, expectation; that which may be looked for, good, use.* Y. Pes. VI, beg. 33a אפשר שיש ממנו ת' possibly something good can come from him (may be he can enlighten us). Ib. כבר אמרינו שיש ממך ת' we have said that a good thing may be expected of thee. Ib. כבר אמרינו אם יש ת' מבבלי we have said, can we expect anything of a Babylonian? Num. R. s. 2 [15] אין תרמנו ת' וכ' nothing of consequence can come of him, he cannot beget &c. Ib. וכי יש בו ת' is there any good in it (can the golden calf produce any effect)? Midr. Till. to Ps. XXXVII, 2 חציר חם תּוֹחַלְתָּם what good there is in them is mere grass (cmp. Is. XL, 6). Yalk. Job 909; Gen. R. s. 27 (ref. to Gen. VI, 5) לא חיתה בהם ת' . . . משודיתה from sunrise to sunset they achieved nothing good; Yalk. ib. 47. Ib. 35, v. תּוֹעֶלֶת. Num. R. s. 20 [8] אין בו ת' . . . אם יבוא if he (Balaam) will be ready to go with us, he will succeed, but if he should delay even one hour, he will be of no use; a. e.—2) (homilet.) *prayer* (as if from חָלָה). Ber. 32b; 55a שנ' ת' וכ' . . . כל חמאריך he who makes long prayer and speculates on it (v. עון h.) comes to sickness of heart, for it is said (Prov. XIII, 12) a prolonged prayer makes the heart sick; Yalk. Prov. 950; Yalk. Deut. 854.

תּוֹחֵתַי, v. תְּחוֹת.

תּוֹטַאי pr. n. m. *Tuṭay*, a Tanna. Kidd. 16b.

תּוֹטִינִי, v. next w.

בַּר תּ', תּוֹטָנִי pr. n. m. *Bar-Tuṭani*, an Amora. Sabb. 71a (Ms. M. תאטזני); Ker. 4b תאוטני; ib. 12b תוטדני.

תָּוִי, תָּוָה (b. h. (?); sec. r. of אָוָה II), *Pi.* תִּוָּוה *to mark.* Lev. R. s. 18 מְתַוִּיה תוואים (ed. Wil. מתאווה), v. אָוָה II.

תּוֹיכְמָדָא, v. תוכמידה.

תָּוֵךְ, v. תָּוָךְ, a. תּוֹךְ II.

תָּוַךְ, *Pi.* תִּוֵּךְ, v. תִּוֵּךְ.

תּוֹךְ I *tokh*, the sound of boiling. Ber. 39a . . . יתיב ועביד ת' ת' it stands on the stove and makes *tokh tokh* (boils thoroughly); Erub. 29a. Pes. 74a ר"י קורידו ת' ת' R. J. called it (the kid roasted with its loose pieces inside) *tokh tokh* (boiled); v., however, תַּכְבְּרָא.

תּוֹךְ II m. (b. h. תָּוֶךְ, constr. תּוֹךְ) 1) *middle, inside, receptacle.* Kel. XXVII, 1 כל שאין לו ת' וכ' earthen vessels which have no inside (receptacle), have no back, i. e. their back is not susceptible of levitical uncleanness. Ib. XXV, 2. Ib. 4 לא נטמא תוכו . . . כלי שנטמאו if the outside of a vessel has become unclean, its inside is not affected thereby. Yoma 72b, v. בַּר I; a. fr.—*Pl.* תּוֹכוֹת. Gitt. 20a ת' חק ת', v. חָקַק.—2) (prep.) *in, into, within.* Nidd. 45b ת' זמן within the period (during the year of developing puberty); B. Bath. 155b. Ib. 5a פרעתיך בת' זמני I paid thee within my appointed time (before the debt was due). Dem. VII, 5 בת' ביתו in his house. Kil. I, 8 לת' האבטיח into a melon; a. v. fr.—תְּ, v. תִּי.—מִתּ' *immediately from, through, because of.* Ber. V, 1 מת' כובד ראש in a mood of humility, v. מִכּוֹבֶד. Ib. 31a לא מת' דין וכ' . . . אין you must not rise for prayer immediately after giving judgment, or after an undecided discussion &c. Ib. מת' עצבות from a mood of grief. Pes. 50b מת' שלא לשמח, v. שֵׁם; Naz. 23b.—Shebu. 32b, a. fr. מת' שאיתו יכול לישבע וכ' because he cannot make oath, he must pay. Bets. 12a, a. e. מת' שחותרת חוצאה וכ' since carrying for an immediate need (on the Holy Day) has once been permitted, it has also been permitted for a less immediate need; a. v. fr.

תּוֹךְ *to press, make to suffer, punish*, v. תָּכַךְ I.

תּוֹכָא m. (תָּכַךְ) *pressure, grief.* Targ. Prov. XIX, 19 ed. Lag. (ed. Wil. תַּכָּא; oth. ed. תִּיכָּא). Ib. XXI, 11 (ed. Wil. תַּכּ').

תּוֹכְבְּרָא, v. תַּכְבְּרָא.

תּוֹכָת* f. (v. תּוֹךְ II, a. תָּכַךְ) *pressure, emphatic expression*; (adv., cmp. דְּוָקָא) *exactly, only.* Y. Keth. I, 25d ת' שבצימורין בעל this is the law only when the seduction took place in Sepphoris itself.

תּוֹכָחָא, v. תּוֹכַחַת ch.

תּוֹכַחַת, תּוֹכָחָה f. (b. h.; יָכַח) *reproof, admonition, threat of punishment.* Arakh. 16b שמקבל ת' . . . תמידני I wonder whether in this generation there is one that accepts admonition; Sifra K'dosch., Par. 2, ch. IV. Arakh. l. c. עד היכן ת' וכ' how far must you go in reproving your neighbor (Lev. XIX, 17)? Until he strikes you. Lev. R. s. 27 (ref. to Is. I, 18) זו תשובה וזו ת' is this an argument, and this a threat?; Tanḥ. Emor 10; Yalk. Mic. 554. Hag. 4b (ref. to Gen. XLV, 3) ומה ת' של בשר ודם כך ת' וכ' if the rebuke of a human being has such an effect, how much greater ought to be the effect of God's rebuke!; a. fr.—*Pl.* תּוֹכָחוֹת. Tam. 28a יאהב את דת' שכל זמן שת' וכ' let man love reproofs, for as long as reproofs are in the world, ease of mind comes upon the world, good, and blessing &c. Deut. R. s. 1 ראויין היו דת' וכ' the rebukes (threats of punishment) should have been pronounced through Balaam, and the blessings through Moses; ib. יוכיחן משה . . . ודת' ביד ישראל let Moses who loves them rebuke them, and Balaam who hates them, bless them in order that the blessings and the rebukes be made certain in Israel's hand; Yalk. ib. 795. Deut. R. l. c. דאזיל וקבלו עליהן תוכחותיך וכ' because they accepted thy (Moses') rebukes, thou must bless them; a. fr.

תּוֹכַחְתָּא, תּוֹכְחָא, תּוֹכְחָה, תּוֹכָחָה ch. same. Targ. Mic. VI, 2.—Sabb. 152a תוכיחא Ms. M. (ed. יסורים), v. שְׁלִיחַ II. Gen. R. s. 52 (ref. to Gen. XX, 16 נכחת) כמי

Digitized by Google

גבירת וכ׳ ... תּוֹכַחְתֵּירְ this man's (thy) reproof is already with him (thee, that thou didst not clothe thy wife honorably) &c.; Yalk. ib. 91 (not גבי).

תּוֹכְיחָא, תּוֹכַחְתָּא, תּוֹכַחַת, v. preced. wds.

תּוֹכִיחַ, v. תּוּבְרָא.

תּוֹכִין, Y. Shebi. IV, 35b bot. אין תולין ת׳, v. תָּחוּב.

תּוּכְלָן m. (חָכַל) *confidence, trust.* Targ. Prov. XIV, 26 (h. text מחסה).

תּוּכְמִדָּה, תּוֹכְמִידָה, Pesik. R. s. 23, a corrupt., emended in ed. Fr.: תַּכְבְּרָא, v. תַּכְבְּרָא.

תּוֹלָאנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תּוֹלְבַנְקִי, v. next w.

תּוֹלְבַקְנֵי pr. n. pl. *Tulbaḳné*, on the upper Euphrates (v. S. Funk Juden in Babyl., p. 13, note 2). Kidd. 71b עד אקרא דת׳ Babylonia extends (for genealogical purposes) as far as Fort (the fortified ford of) T. Meg. 6a אקרא דת׳ (Ms. F. עקרא דתולבנקי, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); Keth. 112a א׳ דתולבנקי.—Gen. R. s. 16 עד מקום ... ואיזו זו תִּרְבַּקְנָה as far (east) as where the Euphrates runs, there is the land of Israel; and what place is this? It is *Tirbaḳnah* (?).

תּוֹלָדָה f. (b. h.; יָלַד) 1) *birth, procreation, offspring.*—*Pl.* תּוֹלְדוֹת. Gen. R. s. 12 שלשה דברים חללו ... שלש ת׳ וכ׳ the following three things form the real creations of the world, and each of them delayed three days, and then produced offspring: the earth &c. Ib. יש ... לכל יש ת׳ לחן ת׳ וכ׳ all things have origins (mentioned in the Bible), heaven and earth have origins &c. Ib. כל מי שיש לו ת׳ וכ׳ whatever has an origin, dies and decays, is created, but does not create, but that which has no origin does not die &c. Num. R. s. 14 12 בעת שתצמיד ת׳ during the time of his begetting children. Y. Sot. VIII, 22c bot. שלישי לת׳ ורביעי וכ׳ he was the third in the order of birth, and the fourth in the order of accession; a. fr.—2) *secondary act, subspecies*, opp. אב or עיקר, v. אָב II. Y. Sabb. II, 5a bot. שחיטה עיקר וחבורה ת׳ slaughtering is the primary act (forbidden on the Sabbath), and wounding is the secondary act. B. Kam. 2a קרי לה ת׳ ... דק an act which was essential at the building of the Tabernacle is called *ab*, and one which was not essential, is called *toladah*; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. מדקתני אבות מכלל דאיכא ת׳ since the Mishnah speaks of main damages, we must conclude that there are also secondary ones; תּוֹלְדוֹתֵיהֶן כיוצא בהן וכ׳ are their subspecies subject to the same laws or not? Sabb. 2b חני אבות ותני ת׳ וכ׳ ... הכא here (Sabb. I, 1) where the main subject is the Sabbath, the Mishnah specifies the main act and the secondary acts, &c.; Shebu. 5a; a. fr.

תּוֹלְדוֹתָא f. (preced.) 1) *birth.* Targ. II Esth. III, 3 (ed. Lag. תּוּלְדֵי; ed. Vien. תּוֹלְדֵי).—2) *descent, kinship.* Targ. Esth. II, 10 (ed. Vien. תּוֹלְדָא; ed. Lag. תּוּלְדֵי); Targ. II Esth. ib. תּוֹלְדוֹתָהּ ed. Vien. (oth. ed. תּוֹלְדוֹתָהּ; ed. Lag. יַלְדוּתָהּ).

תּוֹלְדָתָא, תּוֹלְדָתָא f. (preced.) 1) *she that bore, mother.* Targ. Prov. XXIII, 25.—2) *pl.* תּוֹלְדָתָא, תּוֹ׳ *generations, history.* Targ. Gen. II, 4. Ib. V, 1; a. fr.—3) *kinship*, v. preced.

תּוֹלָנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תּוֹלְסִין, Sifré Deut. 81, v. קוֹלָס.

תּוֹלָע c. (b. h.; תלע, *Tafel* of לעע, v. לוּעַ; v. Del. Proleg., p. 113) *worm.*—*Pl.* תּוֹלָעִים. Sot. 35a ודין ת׳ יוצאות וכ׳ worms came out of their tongues &c.; Yalk. Num. 745. Tanḥ. T'tsav. 11 קולניו של ת׳ קלאנין, v. קוֹלָנִי; Yalk. Prov. 935; a. e.

תֹּל, תּוֹלְעָא m. (לָעַג) *sneer, scorn, lasciviousness.* Targ. Ps. LXXIX, 4 (ed. Wil. תּוֹ׳). Targ. Is. XXVIII, 11. Targ. Ez. XXXIII, 31. Targ. Jer. LI, 18; a. e.

תּוֹלַעַת, תּוֹלָעָה f. (b. h.) = תּוֹלָע. B. Mets. 83b, v. רִמָּה. B. Bath. 17a רמה ות׳ ... שבעה over seven persons no kind of worms had power. Midr. Till. to Ps. XXII, 7 מה ת׳ מעקרת ... מה חת׳ חזאת וכ׳ as the worm has (for its defense) nothing but its mouth, so Israel has nothing but the prayer of his mouth; ib. ed. Bub. מעקרין וכ׳ (not מחצקרין, מחצקרת) as the worm uproots the tree, so Israelites, through their mouth and their prayer, undo evil decrees &c. Midd. II, 5 כל עץ ... ת׳ וכ׳ wood in which a worm was found was unfit for the altar; a. e.—שני (ח)ת׳ *scarlet-dyed (yarn).* Midr. Till. l. c. משכן של ת׳ ש׳ a tabernacle of scarlet yarn. Num. R. s. 4 13. Par. III, 10 שְׁנִי ת׳; a. e.

תּוֹלַעְנָא m. (preced.) *scarlet-colored.* Sabb. 110b אהלא ת׳ (Ms. M. תִּילָאנָא) scarlet-colored aloes; Gitt. 69b תּוֹלָאנָא; Ab. Zar. 28b תּוֹלָנָא (Rashi a. Ms. M. תולאנא).

תּוֹלַעְתָּא f. = h. תּוֹלַעַת. Targ. O. Deut. XXVIII, 39. Targ. Jon. IV, 7.

תּוֹלַשְׁמִי, v. תּוּשְׁלֶמִי.

תּוֹלָתָא, תּוֹלְתָא, v. תִּלְתָא.

תֹּם m. (b. h. תֹּם; תָּמַם) *simplicity, integrity.* Pesik. R. s. 21 גלוי ... בשבועתם בתוּמָּתָם ושבטו של לוי עומד בתומו (not בתומיא) it is revealed and known before thee that all the tribes shall fail to abide by their oath in rectitude, and that the tribe of Levi shall stand by its rectitude. Midr. Till. to Ps. VII, 9 כתומי, v. עַקְמוּמִית; a. e.—Esp. חסיה לפי תומו to talk in one's simplicity, *to make a statement in ignorance of its legal bearing.* Yeb. 121b במסיח לפי תומו when the gentile makes an incidental statement (not as formal testimony). B. Kam. 114b תינוק מסיח לפי תומו ואמר וכ׳ ... a child talking in his innocence said, I and my mother were captives &c. Gitt. 28b כל מ׳ ל׳ ת׳ דמוני מחימני ליה whenever a gentile makes an informal statement, we believe him (act on it as evidence); a. fr.—*Pl.* תֻּמִּים, in connection with אוּרִים, *Urim and Tummim* in the high priest's breastplate (v. אור I). Yoma 73b שמשלימין את דבריהן ת׳ they are named

Digitized by Google

Tummim, because they complete their words (what they predict comes to pass); Y. ib. VII, end, 44c ת' שחן מחדימין וכ', v. תָּמַם. Sot. IX, 12; a. fr.

תּוּמָא, תּוֹם I m. = h. שׂוּם, *garlic.* Y. Ter. VIII, 46a עבד ת' שחיק וכ' had ground garlic prepared in his house. Y. Sabb. VII, 10a bot. תחן דשחק ת' he that grinds garlic (on the Sabbath). Gitt. 69a ת' יחידאה a single-headed garlic plant. Sabb. 140a, v. שׁוּפְתָּא; a. fr.—*Pl.* תּוּמֵי, תּוּמֵיָּא. Targ. Num. XI, 5.

תּוּמָא II m. (= תּוּאמָא; cmp. תְּיוֹמְתָּא) *fringe.*—*Pl.* תּוּמֵי. B. Mets. 60b ת' למרמי (Ms. H. למיעבד תְּיוּמֵי), v. סַרְבָּלָא.

תּוּמָא m. = h. תֹּם, *simplicity.* Targ. II Sam. XV, 11.—*Pl.* תּוּמַיָּא, תּוּמֵי = h. תֻּמִּים. Targ. Ex. XXVIII, 30 (O. ed. Vien. תֻּמֵּי). Targ. Deut. XXXIII, 8; a. e.

תּוּמִין, תּוּמְרִי', Bekh. 44a Rashi, v. תִּרְמוֹ.

תּוֹמָן m. (Chaldaism; v. תְּמָנֵי) *Toman*, one eighth of a Kab. Y. Sot. I, 17a רובע ות' וחצי ת' וכ' a Rob'a (one fourth of a Kab), and a T., and a half-T., and an Ukhla; Bab. ib. 8b (corr. acc.); B. Bath. 89b, sq.; a. e.

תּוּמַנְיָא, תּוֹמַנְיָא, v. תְּמָנֵי.

תּוֹמְנִיתָא, v. next w.

תּוֹמַנְתָּא f. = h. תּוֹמֶן, *Tomanta*, one eighth of a Kab. Y. Sabb. VIII, 11a bot.; Y. Pes. X, 37c bot., v. מְזוּרְזִיס; Y. Shek. III, 47c top תמונתא (corr. acc.). Pes. 109a תַּמְנִירְתָּא (Rashi תּוֹמַנְתָּא; Rashb. תּוֹמְנִירְתָּא; Ms. M. 1 קרמיידתא וכ' תימנתא, read: תו'; Ms. M. 2 תּוֹמְנִירְתָּא) the old T. which was kept in Tiberias.

תּוֹמֶר, v. תָּמַד II.

תּוּמַרְתָּא, תּוֹמָרָא, v. תַּמָּרָא, תְּמַרְתָּא.

תּוֹנָן, v. תָּנָן.

תּוֹן I = אַתּוּן, *ye*; v. אַתְּ.

תּוֹן II, *come ye*, v. תּוּ I.

תּוֹנָא m. (תְּנִי I) *repetition, confirmation.* B. Mets. 3a; a. e., v. תָּנָא.

תּוֹנְבָא m. (תנב *to become rigid*, Brockelm. Lex. Syr.) *stupor, loss of sensation.* Targ. Job XXXIII, 20.—Yoma 83a ת' תוא דנקיט ליה stupor seized him (so that he does not feel the lack of food). Nidd. 37b לה ... ת' בצלמא it is merely stupor that seized her (so that she feels no pain).

תּוֹנִיָּא, v. תְּוִינָא.

תּוֹנַחְתָּא, תּוֹנָחָא, v. תְּחִינָתָא.

תּוֹנְחָמְתָּא, v. תַּחֲנוּמְתָּא.

תּוֹנְיָא m. (תְּנֵי I) *tale.* Targ. Job XIII, 17 הוֹנְיֵי ed. Lag. (ed. Wil. תַּנּוּיֵי; Ms. תּוֹנוֹרֵי).—V. תַּנּוּרֵי.

תּוֹסַבְרִית, תּוֹסְבָרָא, v. sub תְּסַבָּא.

תּוֹסַפְאָה m. (יָסַף) 1) *one who uses the vowel letters freely, who writes plene*, opp. בַּחֲרָא. Ab. Zar. 9b, v. בְּחַר.—2) *Tos'faah*, surname of one Raba or Rabbah; [Neub. Géogr. p. 332: *of Thospia*, capital of the Armenian district Thospitis]. Yeb. 80b; Ber. 50a; Sabb. 95a; M. Kat. 4a.

תּוֹסֶפֶת f. (יָסַף) 1) *addition, increase.* Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. IV, 2) ת' ללידה ולא ת' לעיבור 'she bore again' means an additional birth, but not an additional pregnancy (Abel having been conceived simultaneously with Cain). Ib. s. 61 תוֹסֶפֶתוֹ של חקב"ה מרובה וכ' what God adds is more than the original; קדם צריקר ... שהוא ת' וכ' Cain was the original, and Abel, because he was an addition ..., was born himself and two twin sisters with him. Y. Ter. IV, 42d ת' תרומה an addition to the minimal quantity of T'rumah. Ib. bot. אין חסרת ותת' שוין, v. חָסַר. Y. Bicc. I, end, 64b ת' תבכורים the addition to the normal quantity of first fruits to be offered. Y. Keth. VI, 30d top ת' (sub. כתובה) the additional jointure beyond the legally prescribed sum; Bab. ib. 90a. Y. Meg. I, 70d bot. אדר דראשון ת' וכ' is the first Adar the addition (the intercalated month), or is it the second Adar?; a. fr.—Esp. *the time added to, and given the character of a festive day* (v. Yoma 81b מוסיפין מחול וכ' you must begin the Holy Day some time before its lawful beginning and end some time after its lawful end). Yoma 81a על ת' מלאכה for disregarding the addition by doing a labor which is prohibited on the festive day; על ת' עינוי for disregarding the additional time for fasting (by eating); יהא מיזהר על ת' מלאכה that he be warned concerning the additional time during which he must abstain from labor; a. e.—2) *Tosefeth* (*Tosefta*), a collection of oral laws (Mishnahs) outside of the regular Mishnah. Y. Hor. III, end, 48c (ref. to Prov. XVI, 11) פלס ... ליה' וה תוה' 'balance', that is the Biblical text, 'scales', that is the Mishnah, 'judgment', that is the Talmud, 'the Lord's', that is the Tosefeth. Ib. (ref. to Koh. VI, 2) עושר ... וכבוד וה תוה' 'riches', that is the Biblical text, 'goods', the *halakhoth*, and 'glory', the Tosefeth; Koh. R. to VI, 2 וה בעל תוספתא; Yalk. ib. 972 וה תוספתא. M. Kat. 3b; a. e.—*Pl.* תּוֹסָפוֹת. Cant. R. to VI, 9 ועלמות ... אין קץ לת' 'and handmaids without number (ib. 8)', there is no end of Tosafoth. Y. Peah. II, 17a bot. ... אין לנו לדון ולא מן תוה' וכ' we derive no practical decisions from the *halakhoth* ..., or the Tosafoth, but only from the Talmud. Lev. R. s. 30 (ref. to Ps. XVI, 11) שבעה ... ת' ואגדות we are satisfied with five joys, the Scripture, the Mishnah, the Talmud, the Toseftas, and the Agadoth. Koh. R. to V, 8 ת' של בית רבי the Tosafoth of the house of Rabbi; ת' של ר' נתן the T. of R. Nathan; a. e.—[In Talmudic literature: *Tosafoth*, annotations to the Talmud, mostly by French scholars, בַּעֲלֵי ת', *Tosafists.*]

תּוֹסַפְתָּא ch. same, esp. *the Tosefta* (v. preced.); also *a paragraph of the Tosefta.* Koh. R. to VI, 2 בעל ת' one knowing the Tosefta; Yalk. ib. 972, v. preced. Gen. R. s. 16. Y. Sabb. VIII, 11a bot., a. e. ת' עתיקתא a tradition in an old Tosefta; a. fr.—[Y. Ber. III, 6b משמן דת', v. סוֹסַפְתָּה.]—*Tosefta*, name of an extant collection of Mishnah under the redaction of R. Hiyya and R. Oshaya.

Digitized by Google

תּוּסַקְפָּתָא, תּוּסָקָפָא f. (סְקַף I; cmp. עֲלִילָה) 1) *what is brought about, disposition, destiny.* Targ. II Chr. X, 15 (h. text נסבה). Ib. XXII, 7 תּוּסְקְפַת constr. (h. text חבוסת).— 2) *cause, pretext, occasion.* Targ. Jud. XIV, 4 (h. text תאנה).— *Pl.* תּוּסְקָפָתָא. Targ. Job XXXVII, 12 (ed. Wil. תּוּסְקָפָתָא *sing.*; h. text מסבות).—V. תַּסְקוֹפָא.

תּוֹעֵבָא, תּוֹעֲבָא, v. next wds.

תּוֹעֲבָה f. (b. h.; יעב, Barth Et. St. p. 28; cmp., however, עֲוִית, עֲבֵרָה) *that which is repulsive, abomination.* Ber. 23ª תפלתו ת' (fr. Prov. XXVIII, 9) his prayer is an abomination (unacceptable). Lev. R. s. 27 (ref. to Is. XLI, 24) אותה ת' שכתוב בה . . . מאותה דת' וכ' that abomination of which it is said (Ex. XXXII, 8) 'they have made themselves a molten image'—of that abomination (that class of animals) bring ye an offering &c.; Tanḥ. Emor 11. Nidd. 70ª; Yeb. 11ᵇ (ref. to Deut. XXIV, 4) דיא ת' ואין בניה תּוֹעֲבִין she (the divorced woman remarried after having been another man's wife) is an abomination, but her children are not abominations (her daughters may be married by priests); Kidd. 77ª תּוֹעֲבִים. Y. Yeb. IV, 6ᵇ bot. דיא ת' ואין חוולד ת'. Tem. 29ᵇ; a. fr.

תּוֹעֲבְתָא, v. next w.

תּוֹעֲיבָא c., **תּוֹעֲיבְתָא** f. ch. same. Targ. Is. XLI, 24. Ib. XLIV, 19 (ed. Wil. תּוֹעֲבָא). Targ. O. Lev. XVIII, 22 תועיבא ed. Berl. (ed. Vien. תּוֹעֲבָתָא, read: תּוֹעֲבָתָא); a. fr.— *Pl.* תּוֹעֲיבָתָא, תּוֹעֲבָתָא, תּוֹעֲיבָן. Targ. Ez. VIII, 6; 13. Ib. VI, 11. Targ. O. Deut. XXXII, 16 ed. Berl. (oth. ed. תּוֹעֲיבָתָא, תּוֹעֲבָתָא); a. fr.

תּוֹעֶלֶת f. (יָעַל) *profit, use.* Midr. Till. to Ps. XXXVII (ref. to Is. XIV, 3) ואין לי מהם ת' וכ' . . . ומה (ed. Bub. ואין מועילין לי) since I deal kindly with the wicked who provoke me, and of whom I have no profit, how much more with thee &c. Gen. R. s. 22 ולא נמצא בם ת' no good was found in them; Yalk. ib. 35 תּוֹחֶלֶת; v. תּוֹחֶלֶת.

תּוֹף I, v. תָּפַף.

תּוֹף II m. (תָּפַף II) *spittle.* Keth. 61ᵇ ת' שדאי ת' שדאי as the spittle gathers in the mouth, eject it.

תּוֹף m. (b. h. תֹּף; תָּפַף *to knock*) *timbrel.* Gen. R. s. 23, v. נָעַם; a. e.— *Pl.* תּוּפִּים. Pirké d'R. El. ch. XLII; Yalk. Ex. 253 (ref. to Ex. XV, 20) וכי מנין . . . ת' ומחולות וכ' whence did the Israelites get timbrels and dancing choruses in the desert? אלא שהצדיקים . . . ותחקינו לחם ת' ומחולות but the righteous were trustful and knew that God would perform miracles and mighty deeds for them at the going forth from Egypt, so they prepared for themselves timbrels and choruses. Midr. Till. to Ps. LII (ref. to Koh. V, 5) 'and undo the work of thy hand', אלו ת' this refers to the timbrels (with which Miriam led); a. e.

תֻּפָּא, תּוּפָּא ch. same. Targ. Ex. XV, 20 (Y. ed. Vien. תּוּפָּא).— *Pl.* תֻּפִּין, תּוּפַיָּא, תֻּפֵּי. Ib. (Y. ed. Vien. תּוּפַיָּא). Targ. Ps. CL, 4 (ed. Wil. תּוּפִּין); a. fr.

תּוּפִּינָא, תּוּפְרָא f., v. next w.

תּוּפִּינֵי m. pl. constr. (b. h. תְּפִינִי; אָפָה) a sort of *pastry* (Talm. חֲבִיתִּים). Men. 50ᵇ (expl. תפיני, Lev. VI, 14) תְּאַפִּינָהּ נאה they shall be baked so as to look nice (i. e. well baked and then fried, v. טִיגָּן); (oth. opin.) תאפינה נא they shall be baked when half done (v. נָא II, i. e. fried and then baked); (oth. opin.) תאפינה רבה they shall be baked several times; (Var. רכה soft, with an admixture of oil; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Y. Shek. VII, 50ᵈ תואפינה נא (read: תְּרֵיאָ); תופנה רכה soft pastry; תופנה נויר a nice-looking pastry; Yalk. Lev. 488 תופי נא (read: תּוּפִּינָא נא); תופינא נוי, תופינא רכה. Y. Shek. l. c. בשעת חֲבָאָה ת' וכ' the *tufiné* are offered when the high priest brings his initiation offering, but not in the morning, before his initiation.

תּוּפְנָה f. *pastry,* v. preced.

תּוֹפֶס, Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ed. Zuck. (oth. ed. תופו), v. תָּפַס, תְּפִיסָה.

תּוֹפֵס = טוֹפֵס, q. v.

תּוֹפֶת pr. n., בקעת בית ת' *the Valley of Beth-Tofeth.* Num. R. s. 18 ²²; (Koh. R. to V, 8 טוֹפֶת; Yalk. ib. 972 נטופא; Lev. R. s. 22 בית שופרי; Gen. R. s. 10 בי טרפא; Tanḥ. Ḥuck. 1 בית כוזבא, ed. Bub. טופת).

תּוֹצָאָה f. (b. h.; יָצָא) *issue, mode, species* (v. תּוֹלָדָה).— *Pl.* תּוֹצָאוֹת. Ker. III, 10 הנדה שאין בה ת' הרבה וכ' the law concerning the menstruant, in connection with which there are not many modes and many sin-offerings; שבת שיש בה ת' וכ' the Sabbath law which has many modes (תולדות) &c.; Y. Sabb. VII, 9ª, sq.; Ker. 17ª ת' הרבה לחטאות many issues for many sin-offerings. Midr. Till. to Ps. LV, 14 (expl. מידעי, ib.) חמודיעני תוצאות בינה who taught me the issues of understanding; a. e.

תּוּקְלָא, v. תַּקָּלָא.

תֻּקֶּף, תּוֹקֶף m. (b. h.; תָּקַף) *strength, power.* Mekh. B'shall., s. 6 (ref. to Ex. XIV, 25) אין אירתנו אלא תָּקְפּוֹ *ethans* means its strength. Meg. 19ª (ref. to Esth. IX, 29) תָּקְפּוֹ של אחשורוש 'the whole strength' refers to the power of Ahasverus (as described in the first chapters of Esther); תוקפו של מרדכי to the power of Mordecai (beginning with II, 5); תוקפו של המן to Haman's power (beginning with III, 1); תקפו של נס the strength of the wonderful salvation (beginning with VI, 1). Gen. R. s. 16, beg. (ref. to Job XIV, 20) ת' שנתן תקב"ה וכ' the power which God gave Adam was to be for ever. Ib. s. 100 כל תקפו של אבל וכ' the height of mourning is on the third day (after burial); Y. M. Kat. III, 82ᵇ bot. אין תוקפו . . . יד שלשת ימים the height of mourning lasts only three days; a. e.—Snh. 19ᵇ תוקפו של יוסף ענוותנותו וכ' that which was with Joseph an achievement of strength (self-control) was with Boaz a humble (plain) act. Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 31) לא כת' שאתה וכ' the power which thou givest us is not like the power which thou givest them (the gentiles); כשאתה נותן לחם את חת' וכ' when thou givest them the power, they deal with us with cruelty &c.; a. e.

תּוּקְפָא ch. same, 1) *strength, power.* Targ. Hag. II, 22 תּוֹקֶף constr. Targ. O. Gen. XLIX, 24 *Omnipotence, Al-*

Digitized by Google

mighty. Targ. Esth. IX, 29 תְּקָפָא; a. fr.—2) *stronghold*. Targ. Zech. IX, 3. Targ. Jud. VI, 26. Ib. IX, 37 (h. text מבוא); a. e.—*Pl.* תּוּקְפִין, תּוּקְפָיָא. Targ. O. Deut. XXXII, 13 (ed. Vien. תְּקָפֵי). Targ. Jer. X, 17 (ed. Wil. *sing.*); a. e.—3) *rigor, anger*. Targ. Ps. LXXVIII, 50. Targ. Job XXXV, 15 Ms. (ed. רוגז); a. e.—Arakh. 17ᵃ, v. נִיחוּתָא. Sot. 3ᵇ. ת' בביתא וכ' anger in the house is like a worm in the sesame plant.—V. תְּקוֹם.

תּוּקְרְבְּתָא, תּוּקָרְבָא f. = h. תְּקֻרּוֹבֶת, *offering, gift, tribute*. Targ. II Kings III, 4. Targ. Is. XVIII, 7. Targ. Jer. LI, 59 תּוּקְרִיבָא ed. Lag. (ed. Wil. תוקרבתא; h. text מנוחה); a. e.—V. תְּקָרוּבְתָא.

תּוּקְרִיבָא, v. preced.

תּוּקָרַת pr. n. pl. *Tukrath*, a border town of Palestine. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 (Var. תקרא, תקרת, תיקרת; v. Hildesh. Geogr. Preface, a. p. 38).

תּוֹר I (b. h.; v. שׁוּר) [*to go around*; cmp. אָלַל,) *to espy*. Shebu. 47ᵇ (play on וּתְרוּגְנוּ, Deut. I, 27) תַּרְתֶּם וּגְנִיתֶם באחלו וכ' you have espied (the land) and found fault with God's tent; Num. R. s. 16 ²⁰ תרתם גנות א"י you have espied the faults of the land of Israel; Tanḥ. Sh'laḥ 11. Y. Yoma I, 38ᵇ (play on תאתרים, Num. XXI, 1) מת התייר הגדול שחיפה תָּר לחם וכ' the great spy (Aaron) is dead who espied for them the road (of life); Y. Sot. I, end, 17ᶜ; Num. R. s. 19 ²⁰. Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 554 את מבקש לצאת לָתוּר פרנסתך thou desirest to go out and espy the means of thy sustenance; a. e.

תּוֹר II ch. (contr. of תער, v. עוּר) *to be awake*.—V. תִּיר.

Pa. תַּיֵּר *to awaken*. B. Kam. 117ᵇ תְּיַיְּרֵיהּ אוקמיה he waked him up (from the dead) and made him to stand (live).—[Gitt. 69ᵇ וניתיירירה, read: וניתירה, v. תְּרֵי II.]

תּוֹר I m. (b. h.; v. תּוּר I) 1) *turn, order*.—*Pl.* תּוֹרִים. Cant. R. to I, 10 (ref. to בחורים, ib.) . . . בשעה שקורין בתורֵיהֶן וכ' when they read the words of the Law in their due turn: the Passover laws on Passover &c.—2) *string, twist*.—*Pl.* as ab. Tosef. Sabb. VIII (IX), 31; Y. ib. VIII, 11ᵇ top; Bab. ib. 90ᵇ תּוֹרֵי דקל strings made of the fibrous bast of the palm, contrad. to צורי דקל, v. צוּר III.

תּוֹר II m. (b. h.; onomatop.) *turtle-dove*. Kinn. II, 5 חטאתה ת' וכ' . . . האשה if a woman brought a turtle-dove for her sin-offering, and a young pigeon for her burnt-offering; a. e.—*Pl.* תּוֹרִין, תּוֹרִים. Ib. אין מביאין ת' כנגד וכ' you must not offer turtle-doves in connection with young pigeons, nor young pigeons in connection with turtle-doves (but either the ones or the others). Ḥull. I, 5 כשר בת', v. יוֹנָה II. Ib. 22ᵇ; a. fr.

תּוֹר III, תּוֹרָא I m. = h. שׁוֹר, *ox*. Targ. Ex. XXI, 28, sq. Targ. Lev. IV, 3; a. fr.—בר ת' *aurochs* (v. תּוֹרְבְּלָא). Targ. Ps. L, 10.—Pirké d'R. El. ch. XXVIII (ref. to וְיָהִי, Gen. XV, 9) לא נאמר ת' זה בלשון . . . ת' זה חשוור וכ' this *tor* is not meant in its Biblical (Hebrew) sense (*dove*), but in its Chaldaic meaning: *tor* means the ox &c. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; Y. Snh. I, 18ᶜ bot., v. שְׁדָרָא; Bab. ib. 18ᵇ. Nidd. 33ᵇ, v. רְמֵי. Lam. R. to I, 7 (prov.) נפל ת' סגין וכ' when the ox is felled, its butchers are many (when one is in distress, his enemies increase); נפל ת' תחודון סכינוי (not תחודן) when the ox is down, sharpen the knives for him; Sabb. 32ᵃ, v. חֲדַד. Ab. Zar. 16ᵃ בר ת' a young ox; a. fr.—ראש תור, v. רֵאשׁ.—*Pl.* תְּרִין, תּוֹרֵי. Targ. Gen. XXXII, 6. Targ. I Chr. XXI, 23. Targ. Num. XXIX, 13. Targ. Y. Deut. XIV, 5 תורי בר, v. supra; a. fr.—B. Mets. 30ᵃ top; 73ᵃ; Ḥull. 84ᵇ, v. תַּוְרָא.—*Fem.* תּוֹרְתָא *cow*. Targ. Num. XIX, 2 (O. ed. Vien. תּוֹרְתָא; Y. תּוֹרְתָא, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* תּוֹרָתָא, תּוֹרָן. Targ. I Sam. VI, 7. Targ. Job I, 14 Ms. (ed. תוריא); a. e.

תּוֹרָא II m. = h. תּוֹר I, 1) *row, line, order*. Bekh. 38ᵇ, v. רֵיס II. Ib. 39ᵃ ברא דשיפתיה ת' the outermost line (edge) of its lip.—2) *twisted band, border*. Targ. O. Ex. XXVIII, 32 (Y. I ed. Vien. תּוּרָא; h. text שפה); ib. XXXIX, 23 (O. some ed. תְּרָא). Targ. Josh. II, 18 (h. text תקוה).—[Targ. II Kings XII, 10 some ed., read: תּוּרָא.]

תַּוְרָא, תַּוָּר m. (denom. of תּוֹר III) *ox-driver, plougher with oxen*.—*Pl.* תַּוָּרֵי, תַּוָּי. B. Mets. 30ᵃ בתורי וכ' (R. Ḥan. in Tosaf. 'בתוו) it refers to ploughers with oxen (left without superintendence), who may do much damage (Rashi: בתוֹרֵי when ploughing with oxen); Ḥull. 84ᵇ. B. Mets. 73ᵃ בתורי דנפיש וכ' when the orchard (of which the fruits are sold on the tree) is ploughed by ox-drivers (or בתוֹרֵי with oxen), when the risk to the trees is great; (R. Ḥan. in Tosaf.: בתוורי it refers to cattle-dealers who, buying the calves before they are born, run great risks).

תּוֹרְבָּאלָא, v. תּוֹרְבְּלָא.

תּוֹרְבָּנָא, תּוּרְבִּינָא m. (רְבָא) 1) *nursing father, educator*. Targ. O. Num. XI, 12 (ed. Vien. 'תּוּר); Targ. Cant. II, 6. Targ. Esth. II, 7 (ed. Vien. תּוּרְבִּינ').—*Pl.* תּוּרְבִּינְיָא, תּוּרְבִּינֵי, תּוּרְבָּנֵי. Targ. II Kings X, 1 (ed. Wil. תּוּרְבָּנֵי); Targ. Is. XLIX, 23.—2) *young nobleman*.—*Pl.* as ab. Targ. I Kings XXI, 8; 11 (h. text חֹרִים). Targ. Esth. VI, 9.—*Fem.* תּוּרְבִּינְתָא, (תּוּרְבָּנְתָא) *nurse, nursing mother*. Targ. Ruth IV, 16. Targ. II Sam. IV, 4 תורבנת' ed. Wil. (ed. Lag. 'תורבנות, corr. acc.). Targ. II Chr. XXII תּוּרְבִּרְנִיתָ' ed. Lag. (ed. Beck 'תוּרְבִּינִי, corr. acc.).

תּוּרְבִּינָת m. (preced.; cmp. מִזְרְבִּית I) *nursery, young trees, plants*. Y. Kil. II, 28ᵃ bot. נדר ביחד לחדש בו כל מין ת' (not תורבכינה) as a fence you may plant any kind of plants.

תּוּרְבְּכִינָה, v. preced.

תּוֹרְבְּלָא, תּוֹרְבָּאלָא m. (v. בָּאלָא; = תּוֹר בְּרָא, v. תּוֹר III) *aurochs*. Targ. O. Deut. XIV, 5 (ed. Berl. 'תו; ed. Vien. תּוֹר־בָּלָא; h. text תאו; Y. תורי בר).—Ḥull. 80ᵃ (ref. to תְּאוֹ, Deut. l. c.) מדתרגמינן ת' וכ' (Rashi תּוֹרְבָּאלָא) since we translate it *torbala* (ox of the desert; Rashi: 'ox of the Lebanon'?), it proves that it belongs to the class of cattle.

תּוּרְבַּנְתָּא, תּוּרְבַּנְוָתָא, תּוּרְבָּנָא, v. תּוּרְבִּינָא.

תּוּרְבָּץ, v. תַּרְבִּיץ II.

תּוּרְגְּמָא, v. תַּרְגְּמָנָא, a.

Digitized by Google

תורגמינא, v. תּוּרְגְּמָנָא.

תוּרְגְּמָן m. (תִּרְגֵּם) = מְתוּרְגְּמָן, *interpreter, speaker.* Meg. 16ª, v. מְתוּרְגְּמָן. Macc. I, 9 מפי דח' ... שלא תהא the Sanhedrin must not learn the evidence through an interpreter (but must understand the witnesses' own language). Ex. R. s. 3 (expl. לפֶה, Ex. IV, 16) לת' he shall be the spokesman; a. e.—Esp. *a) the translator* (into Chaldaic or Greek) *of the Biblical portion read at services.* Meg. 23ᵇ (Ms. M. ת'); a. fr.—*b)* = אֲמוֹרָא, q. v. Pes. 117ª משכיל ע"י ת' a psalm superscribed *maskil* is one pronounced by a speaker. M. Kat. 21ª לת' ות' השמיע וכ' ... ולחש הוא and he (being in mourning) whispered to R. Ḥ. b. ʿA., and the latter to the speaker, and the speaker pronounced it to the audience. Y. Meg. IV, 75ª bot. Ib.ᶜ top; a. fr.

תּוּרְגְּמָנָא ch. same. Targ. II Esth. VII, 5.—[Targ. Ps. VII, 1 ed. Ven., v. תַּרְגּוּמָא]—Gen. R. s. 51 ר' חושעיא ת' R. H. the Turg'man. Ib. s. 65 חזקיהו תורגמינא (corr. acc.) Ezekiah the T.; a. e.—*Pl.* תּוּרְגְּמָנַיָּא. Y. Ḥall. IV, 60ª bot. (expl. תרובים, v. רוֹבֵא) תרגמוניא (corr. acc.) the speakers (sons of R. Ḥiyya).

תּוּרְגָּסָא m. (ארג with affformative ס; cmp. אַרְגְּוָן, a. אַרְבָּא) *floss.*—*Pl.* תּוּרְגְּסִין. Targ. I Kings V, 23 ed. Lag. (ed. Wil. תּוּרְנֵי, corr. acc.); Targ. II Chr. II, 15.

תּוֹרָה f. (b. h.; יָרָה) 1) *teaching, law,* esp. ת'(ה) *the Law* of Moses, *Pentateuch*; in gen. *the Jewish law, Religion.* Ber. 5ª (ref. to Ex. XXIV, 12) ת' זה מקרא וכ' *torah* means the Pentateuch, 'and the *mitsvah*' means the Mishnah, 'which I have written' means the Phrophets and Hagiographa &c. Ib. כל חעוסק בַּת' וכ' he that is engaged in the study of the Law &c., v. בָּדַל. Ib. 6ª דינא נמי דיינינו ת' holding court is also considered a religious act, opp. שלמא בעלמא mere preservation of peace. Ib. 31ª ת' ת' ודי מצות וכ' where is the Law, and where the good deeds, that they may save us? Pes. 87ᵇ שקרוב לשונם ללשון ת' because their (the Babylonians') language comes near the language of the Torah. Meg. 3ª, a. fr. תלמוד ת' (abbrev. ת"ת) the study of the Law. Ned. 81ª חזדרו ... שמחם תצא take heed of the children of the poor, for from them the Law goes forth; a. v. fr.—Gen. B. s. 9, a. fr. בתוֹרָתוֹ של ר' מאיר in R. Meir's (annotated) copy of the Law. Y. Bicc. III, 65ᶜ bot. אין ת' עומדת מפני בנה the Torah does not rise before her son, i. e. he that is engaged in the study of the Law need not rise when a scholar passes. Sot. 47ᵇ ת' חזרה וכ' the Law goes around begging for students.—תָּבַע, v. ת' שבעל פה, ת' שבכתב.—סֵפֶר, v. ספר ת'.—כֹּהֵן, v. תּוֹרַת כהנים.—*Pl.* תּוֹרוֹת. Sabb. 31ª כמה ת' יש לכם how many laws have you? Sot. l. c. ונעשית תורה כשתי ת' רבו ... differences increased in Israel, and the Law became like two laws; a. e.—2) *definition, designation; character, nature.* Bets. 10ª דאיכא תורת כלי עליו because it bears the denomination of an utensil (v. תּוֹאַר). B. Mets. 62ª בתורת פקדון אתא לידיה it came into his possession as a trust; ib.ᵇ בתורת זבינא as a sold object. Kidd. 50ᵇ לא נחית לתורת קידושין he had not come down to any form of betrothal (had not done anything to intimate his intention of betrothal); a. fr.

תּוֹרִיב* m. (רָבָה, cmp. רב) (*festival of*) *fructification* (Dionysia). Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ (expl. תרבות, a reading for תרפות, Mish. ib. II, 3) תּוֹרִידָם מוליכין וכ' their (the gentiles') festival of fructification, when they carry the larger idol to the smaller (v. Hastings Dict. Bible, s. v. Dionysia); ib. מאן דאמר תרבות תורידם he that reads *tarbuth* understands the word to mean their festival &c. [Mus. emends תוריבוס, v. next w.]

תּוֹרִיבוֹס m. (θόρυβος) *uproar*; (in the sense of θορυβοποιός) *a turbulent person, rioter.* Tanḥ. ed. Bub., Vayera 17 (ref. to שבלול, Ps. LVIII, 9, play on כמו (בַּלָּל שהשבולת ... כך ת' שעומד במדינה כל מי שנמצא עמו נשטף עמו (not תוריכוס, not מה) as a freshet sweeps all that it finds with it, so it is with a rioter who rises in a city: whoever is found with him, is swept away (arrested and punished) with him; ... למה שהוא מת וכיון שהוא מת and when he is dead, he faces no more the sun (his body is not exhibited for public honors); why? Because he was a rioter; Yalk. Ps. 776 תורינוס, תורינוס (corr. acc.).

תוריוקי, v. תִּירְיָקִי.

תורינוס, תוריכוס, v. תּוֹרִיבוֹס.

תּוֹרְקִין, v. תּוֹרְקִין.

תּוֹרִיתָא f. (=תואריתא, dimin. of תּוֹאַר) *the least form* or *aspect of.* Men. 75ᵇ ותוא דאיכא ת' דנחמא עלוידך (Ms. R. תואריתא; Ms. C. תוארייתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) provided they still have some semblance of bread (not altogether reduced to a pap); Ber. 37ᵇ.

תּוֹרְמוֹס m. (θέρμος) *lupine.* Kil. I, 3; Tosef. ib. I, 2 (Var. תּוּרְמָס). T'bul Yom I, 4. Tanḥ. ed. Bub., B'midb. 27; Yalk. Num. 695 (ref. to Prov. XXII, 22, by ref. to Ber. 35ᵇ זה הת' שתוא נכנס ... לא יאמר (כל חנחנה ... גחל וכ' this refers to the lupine that is brought in with the dessert; one should not say, I have nuts and dates before me, I will say the blessing over them, and disregard the lupine; a. fr.—*Pl.* תּוּרְמוֹסִין. Makhsh. IV, 6 (Mish. ed. תּוּרְמָסִים, תּוּרְמָסִין; ed. Dehr. 7 תִּרְמוֹסִין).

תורמוסא, v. תּוּרְמָסָר.

תּוּרְמִי, *pl.* תּוּרְמִיאוֹת, v. טוּרְמִי.

תּוּרְמַל, תּוּרְמִילָא, תּוּרְמִיל, v. תַּרְמִיל, תַּרְמִילָא.

תורמין, Yalk. Deut. 929; Sifré ib. 218 (added in ed. Fr.), a gloss to מורח שוטה, prob. to be read לי' מורון in Greek *moron* (accus. of μωρός; v. מוֹרָח II, III, a. מוֹרוֹס).

תּוּרְמָס, v. תּוּרְמוֹס.

תּוּרְמָסָר m. (a denomin. of θερμαί, thermae) *bath-keeper* or *attendant.* Y. Maas. Sh. I, 52ᵈ top דיו לו מעות ... כרוך שהן יפין אצל ת' if one has small coins (v. הִיסְמָנָס), ... he may use them for the redemption of second tithes, in the same manner as they are good to be used for the bather (v. Tosef. ib. I, 4). Y. Ber. II, 4ᶜ top עד

Digitized by Google

יעקב תּוּרְמַסָרָה וכ' (Chald. form; ed. Krot. תרטוסי) until he came to the stand of Jacob the bather he kept the T'fillin on; Pesik. R. s. 22 עד יעקר תורמוסא (corr. acc.).

תּוֹרֵן m. (b. h. תֹּרֶן; תּוּר, cmp. אִסְקַרְיָא) [*espying pole*, v. Is. XXX, 17,] *mast, yard.* B. Bath. V, 1, expl. ib. 73ª אריסקריא. Gen. R. s. 83 for a ship they make ת' ממקום אחד וכ' the mast of material taken from one place, and the rudders of material from another place; Yalk. ib. 140; Yalk. Ez. 367; Yalk. Chr. 1073 (by ref. to Ez. XXVII, 5, sq.). Midr. Till. to Ps. XLVI חצמיד ... כת' חספינה וכ' the Lord raised them as the mast of a ship is raised, and thus we read (Num. XXVI, 10), and they were like a flag (נֵס); ed. Bub. כת' וכנס; Yalk. Num. 773 נמצאו בניו עומדין כת' וכ'; Yalk. Ps. 614; a. e.

תּוֹרְנָא, תּוֹרָ', תָּרְ' ch. same. Targ. Is. XXXIII, 23.—Lev. R. s. 12; Esth. R. introd. to s. 5, v. קַבְרִינְטָא; a. e.—*Pl.* תּוֹרְנִין, תָּרְ'. Targ. Ez. XXVII, 5.

תּוֹרַנְגָלָא, v. תַּרְנְגוֹלָא II.

תּוֹרְנִיתָא f. (denom. of תּוֹרְנָא) [*wood used for masts,*] *pine* (Löw, Pfl. 388: *cypress*). B. Bath. 80ᵇ; R. Hash. 23ª (expl. שֶׁמֶשׁ, Is. XLI, 19). Gitt. 57ª כי תוח ... שתלי ת' when a boy was born, they planted a cedar, when a girl, a pine.

תּוֹרָעָא, v. תְּרֵעָא.

תּוֹרַעֲמְתָא, תּוֹרְעַמְתָא, תּוֹרְעֲמָא f. (רְעַם I) *commotion, excitement, murmuring, rebellion.* Targ. Ps. XIX, 4 תורעמא Ms. (ed. תורעמת). Targ. O. Ex. XVI, 12 תּוּרָעֲמַת constr. (ed. Vien. תְּרָעֲמַת; Y. תּוּרָעֲמוּת). Ib. 7, sq. תורעמת ed. Berl. (ed. Vien. תרעמות; Y. תורעמת, תורעמות). Targ. Num. XIV, 27; a. fr.—V. תַּרְעוֹמֵת.

תּוֹרְעָתָא, v. תְּרֵעָתָא.

תּוֹרָף, v. תּוֹרְפָא.

תֹּרֶף, תּוֹרֶף m. (טָרַף = תָּרַם; cmp. טִירְפָא) *that which makes a debt collectable from real estate, mortgage;* trnsf. *that passage in a document which makes it binding,* e. g., in due bills, the last line stating the date of execution; in a letter of divorce, the names and especially the phrase חרי את מותרת לכל אדם (opp. טוֹפֶס q. v.). B. Mets. 7ᵇ אחד מהן אוחז בטופס ואחד אדוק בת' ... וזה נוטל ת' if (of those finding a due bill) one holds the *ṭofes* (upper portion), and the other the *toref* (the lower portion), the one gets the *ṭofes*, and the other the *toref*; expl. ib. לדמי וכ' a share in proportion to the value of a document without date (a personal debt) and of one with a date (mortgage). Y. Gitt. V, 47ᵇ top לא הספיק לכתוב תָּרְפּוֹ וכ' he had not yet written the execution of the sale, when &c. Ib. III, beg. 44ᶜ כתב תרפו בטופס if he filled out the blank (v. טוֹפֶס); ib. II, 44ᵇ bot. תרפו, a. טרפו. Bab. ib. 21ᵇ והוא ששייר מקום תת' provided he left the place for the *toref* (the last line) blank (to be filled out after the writing sheet is detached). Ib. אין כותבין ת' וכ' you must not write the *toref* (on material affixed to the ground), for fear that (if this be allowed) he may also have it signed (before detaching it); כתבו לת' וכ' but if he wrote the *toref* and detached the sheet afterward &c.; a. fr.

תּוֹרְפָא I ch. same; trnsf. *valid claim, obligation.* Naz. 10ᵇ if a man, seeing his cow broken down, said, 'I will be an abstainer from wine, אם לא עמדה if she [or that she] will not stand up', and she stood up of herself, ב"ש סברי תורפיה דהאי גברא בשום אוקמה וכ' the Shammaites say, the claim against this man rests upon his putting her up with his own hand, and now he has not put her up, i. e. he meant to say, I will be a Nazirite, if I do not raise her, and as he did not raise her, he is bound to be a Nazirite; and the Hillelites say the claim against this man rests upon her lying, and now she has gotten up, i. e. he meant to say that he would be a Nazirite, if she did not stand up, and now that she is up, he is not bound to be a Nazirite.

תּוֹרְפָא II, תּוֹ' m.=next w.; בית ת' *pudenda.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 57. Targ. Y. Num. XXV, 8.

תּוֹרְפָה f. (תָּרַם) 1) *decay, filth.* Ter. VIII, 8 חיתה תורפה ... תמוצנע מונחת במקום תת' (Ar. תחתרק) if it (the jar of unclean wine) was lying in a neglected place, he must put it in a decent place.—Trnsf. *obscenity;* מקום בית תת', תת' *pudenda.* Sabb. 64ᵇ במקום תת' (Ms. M. דתתוך; Ar. במקום תוֹרְפָה). Nidd. VIII, 1 בית תת'; a. e.—Tanḥ. Vayetsé 12 (expl. תָּרְפִים) מעשה תורפה וכ' works of filth, works of uncleanness.—2) (cmp. עָרְוָה) *weakness.* Shebu. 16ª כאני שת' של ירושלים חיתה וכ' (or שתּוֹרְפָה) because it was the weak point of Jerusalem, and could easily be captured.

תּוֹרְפָתָא f. (preced.) *disgrace.* Targ. Ps. XLIV, 14 (some ed. תּוֹרְפָיְיתָא *pl.*; Ar. תַּרְפוּתָא; h. text קָלוֹן).

תּוֹרְקִי, v. תִּרְקִי.

תּוֹרְקִין* m. (θωράκιον) *parapet, tower.* Targ. Prov. VII, 6 ed. Lag. (Ms. תּוֹרִיקִין, perh. תּוֹדִיקִין (fr. דוּק)?; ed. Wil. חרכין; h. text אשנב).

תּוֹרְקְלִינָא, Lev. R. s. 16 תורקלינית, v. תִּרְקְלִינָא.

תּוֹרְתָא, תּוֹרָתָא I f. *cow,* v. תּוֹרָא I.

תּוֹרְתָא, תּוֹרָתָא II, בֶּן תּוֹרְתָּה pr. n. m. (*Johanan*) *ben Torta,* a Tannai. Y. Taan. IV, 68ᵈ bot.; Lam. R. to II, 2. Num. R. s. 7⁹; Tosef. Men. XIII, 22. Pesik. R. s. 14 (describing the origin of the name) אמר ומה אם פרה ... מיד בא וניזגייר ... יוחנן בן ת' he said, if a cow that has no speech and no mind recognized her Creator, should I whom my Maker has created in his image ... not go and acknowledge my Creator? He went and became a Jew, and studied and grew efficient in the Law, and they named him Johanan ben T. (son of a cow); and to this day our teachers quote Hălakhah in his name.

בֵּי תּוֹרְתָא pr. n. pl. *Be Toratha* in Babylonia

Digitized by Google

(v. Neub., Géogr. p. 363). Ab. Zar. 26ª top. (Ag. Hatt. תוראתא). Snh. 64ª.

תּוּרְתָּנִיתָּא m. *of Toratha* (?), surname of Ḥănina or Hananiah. Y. Peah III, 17ᵈ top תנינא ת'. Y. Kidd. I, 60ᶜ bot. תנינה תַּרְתָּנִיתָּה. Y. Ber. III, 6ᵈ תנינא תִּרְתָּנִיתָּה. Y. Ter. X, 47ᵇ תנינה תירחא (ed. Krot. תירתא), read: תִּירְתָּנָאָה. Ned. 57ᵇ תנינא תריתאה; 59ᵇ תירתאה.

תּוֹשָׁב m. (b. h.; יָשַׁב) 1) *settled, stationary.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. פיאה ... כל שהוא ת' whatever (strange hair, band &c.) is stationary in the hair (plaited in) is called *peah* (פיאה נכרית wig, and women may go out with it on the Sabbath).—2) *settler.*—גר ת', v. גֵּר.—Gen. R. s. 58 (ref. to Gen. XXIII, 4) גר דיור ת' מאחי ביתא *ger* is a tenant, *toshabh*, a proprietor.—*Pl.* תּוֹשָׁבִים. Tanḥ. B'har 1 (ref. to Lev. XXV, 35) אע"פ שהן נעשין גרים ות' בבבל וכ' although they may become sojourners and settlers (citizens) in Babylonia, if thou wilt not favor them, they will be lost; a. e.—*Fem.* תּוֹשָׁבֶת; *pl.* תּוֹשָׁבוֹת. Tosef. Shebi. III, 4 אבנים ת' וכ' stones fixed in the ground which the plough loosens.

תּוֹשָׁב pr. n. pl., v. תְּשׁוּבִי.

תּוּשְׁבָּחָא, v. תֻּשְׁבַּחְתָּא.

תֻּשְׁבַּחְתָּא, תּוּשְׁבָּחָא, תֻּשְׁ' f. (שְׁבַח) *praise.*—*Pl.* תֻּשְׁבְּחוֹת, תֻּשְׁ'. Ber. 3ᵇ בשירות ות' ... עד חצות until midnight he (David) was engaged in the study of the Law, and henceforward in songs and praises. Pes. 117ª כל תוש' דאמרות וכ' (some ed. 'תש) all praises in the Book of Psalms are composed by David. Meg. 12ᵇ ובדברי ת' וכ' ... שישראל when the Israelites eat and drink, they begin (their conversations) with words of the Law and words (songs) of praises, but the nations . ., with words of frivolity; a. fr.

תֻּשְׁבַּחְתָּא, תּוּשְׁבָּחָא, תֻּשְׁ' ch. same, 1) *praise, song, glory.* Targ. Is. XLIV, 13 (h. text תִּפְאֶרֶת). Ib. LXIII, 14, sq. Targ. Deut. XXXI, 19 (h. text שִׁירָה). Targ. Ps. LI, 1; a. fr.—*Pl.* תֻּשְׁבַּחְתָּן, תֻּשְׁבְּחָתָא, תֻּשְׁ'. Targ. Ex. XV, 11. Targ. Ps. XXVII, 11 (h. text שִׁירֵי!); a. e.—2) *praiseworthy thing, treasure.*—*Pl.* as ab. Targ. II Chr. XII, 9 תֻּשְׁבַּחְתָּא ריגונא desirable treasures.

תּוּשִׁיָּה f. (b. h.; cmp. יָשׁ) *stability; salvation; wisdom.* Pirké d'R. El. ch. III בתורה ששמה ת' וכ' ... מיד at once the Lord took counsel with the Law, whose name is *tushiyyah*, as to creating the world (ref. to Prov. VIII, 14).

תּוּשְׁלַחְתָּא f. (שְׁלַח) *mission, command.* Targ. Jud. V, 15.

תּוּשְׁלֵמָא, תּוּשְׁלֵימָא f. (שְׁלַם) *payment, retribution.* Targ. Is. XXXIV, 8 (ed. Lag. תושלמיא, corr. acc.). Targ. Jer. XIII, 19 תּוּשְׁלֵמַת constr. (ed. Lag. תּוּשְׁלֵמַת). Targ. II Chr. XXXII, 25. Targ. O. Deut. XXXII, 32 (ed. Berl. 'תוֹ; ed. Vien. 'תֻּשְׁ; Y. 'תּוּשְׁלֵמוּתְ *pl.*!); a. e.

תּוּשְׁלֵמוּתָא, v. preced.

תּוּשְׁלְמִי m. *tushlami*, name of *a bird*; (*Tartarian lark*, Lewys. Zool. p. 181). Ḥull. 62ᵇ (Ms. M. תּוּלְשָׁמִי; Ar. 'תולש, תִּלְשׁ; v. Babb. D. S. a. l. note). Snh. 108ª; Yalk. Gen. 50 תִּרְשׁ.

תּוֹת, *pl.* תּוֹתֵי prep. (contr. of תְּחוֹת) *under, beneath; in the place of.* Targ. Y. I Num. XXV, 1.—Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ bot. תוֹתֵיהּ ... הדהיא שטפה the river has swept away this (thy) piece of meat and brought another piece in its stead.—[Ib. אתר תותה, אתר תותיה, read: אַתַּרְתַּהּ, אַתַּרְתֵּהּ (fr. נתר) it dropped it.]—Ḥull. 7ᵇ מתותי כרעי וכ' (not מהותי') from under the feet of &c. B. Bath. 73ᵇ ... מְהוֹתַיְיהוּ נגרי rivers of fat flew under them. Zeb. 54ᵇ מדידי מיתותיה וכ' he placed something under it (the altar), and then took it away; a. fr.

תּוּת m. *mulberry; mulberry tree.* Bekh. 8ª ... תותל וכנגדו באילן ת' the cat goes with young fifty days, and corresponding to it the mulberry (ripens its fruit fifty days after blossoming). Sabb. 67ᵇ קיסם של ת' the chip of a mulberry tree; a. e.—*Pl.* תּוּתִים, תּוּתִין *mulberries.* Tosef. Ter. IV, 5. Tosef. Pes. I, 10. Sabb. 144ª ת' ורמונים דלאו וכ' mulberries and pomegranates, which are usually not pressed for their juice. Gen. R. s. 22. Maasr. I, 2; a. fr.

תּוּתָא ch. same.—*Pl.* תּוּתַיָּיא. Y. Ned. VI, 39ᵈ. Y. Orl. I, 60ᶜ bot.

תּוֹתָב m. (contr. of תְּחִתֵּב; תָּחַב) 1) *inserted, fixed.*—*Fem.* תּוֹתֶבֶת. Sabb. VI, 5 (64ᵇ), v. שַׁן.—2) *tight cover, sheet,* (cmp. חָלוּק) *layer.* Ḥull. 49ᵇ קרום ונקלף ת' an even layer of fat covered with a membrane and easily peeled; Tosef. ib. IX, 14.—[Y. Sabb. VI, 7ᵈ תוחבן, read: זחובין; v. צְבָעוֹן II.]

תּוֹתָב, תּוּתְבָא, תּוּתָבָא I ch. same, *sheet, shirt.* Targ. O. Ex. XXII, 26 (ed. Berl. תוּ'; Y. II תורבידא דנפלא *fem.*; h. text שִׂמְלָה).—Sabb. 145ᵇ תּוּתְבָאַי my shirt (dress), v. מָתָא.—*Pl.* תּוּתְבֵי. Keth. 67ª ת' דבי מכסי sheets manufactured in Be Mikhsé.

תּוֹתָב, תּוּתְבָא, תּוּתָבָא II, **תּוּתָבָה** I m. (יָתַב) = h. תּוֹשָׁב, *settler, immigrant.* Targ. Gen. XXIII, 4 (Y. ed. Vien. תּוֹתַב). Targ. Ex. XII, 45; a. fr.—Lev. R. s. 17, end; Lam. R. introd. (B. Josh. 1), v. גֵּרְיָא II.—*Pl.* תּוֹתְבִין, תּוֹתְבָיָא. Targ. Lev. XXV, 23. Ib. 45 (ed. Vien. O. 'תּוֹתְ; Y. 'תּוּתָ); a. fr.

תּוּתָבָה II, **תּוּתָבָה** III f. (תּוּב, *Ithpol.*) 1) *restoration, recompense.* Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ ויאות עד כדון אירת ת' וכ' would that be right? there is still retribution (justice) in the world to come.—2) *answer, refutation.* Y. Shebu. III, 34ᶜ top כל יומוי ... לא אשכחנן ת' וכ' as long as R. Ba bar M. lived, we found no answer; after his death we found an answer.

תּוֹתְבוּתָא, תּוּתָבָתָא f. (יָתַב) *settlement* of the immigrant, *temporary residence, sojourn.* Targ. Gen. XXXVII, 1. Ib. XVII, 8. Ib. XLVII, 9 (ed. Vien. O. תותבותי, read: תֵּי; Y. 'תוּ); a. fr.—Targ. Ez. XVI, 3 תּוֹתְבַתְכוֹן (h. text מכרתיך).

תּוֹתַי, v. תּוֹת.

Digitized by Google

תּוּתְרֵי m. pl. (נְתַר) *droppings, wool that is shed when sheep are washed.* B. Mets. 68[b] (Ms. R. 2 תירתי, Ms. Alf. תותי, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

תּוּתְרֵי m. pl. (= תִּרְתֵּי; תְּרֵי III; cmp. שַׁתְרָת) *couplings,* animals tied together *two by two.* Sabb. 53[b], v. לָבַב.

תּוֹתָרָנִית f. (= תִּרְתְּרָנִית, reduplic. of תּוּר) [*one in the habit of espying, sniffing like a dog,*] *one whose sense of smell is defective.* B. Bath. 146[a] they told a man ת' אשתו חרא וכ' (Ar. תחתר; Ms. H. תתרנאית) that his (intended) wife was a 'sniffer'; he went after her ... to test her &c.

תְּזָזִית f. (זז) *shaking, perturbation* (v. P. Sm. 4416 s. v. רוח ת'); *demon of restlessness, epilepsy, madness.* Pesik. Par., p. 40[a], sq.; Pesik. R. s. 14; Num. R. s. 19[8]; Tanḥ. Ḥuck. 8 ת' (corr. acc.); ed. Bub. 26. Y. Yoma VIII, 45[b] top רוח ת' עולה עליו (corr. acc.) the demon *t'zazith* enters into him (the mad dog). Gen. R. s. 12 ... רוח (של) ת' וכ' חקב"ח God causes the demon *t'zazith* to enter into her (the hind), and she knocks &c. (v. קְרְקֵשׁ); Yalk. Ps. 862; Midr. Sam. ch. IX רדת תאות (corr. acc.); a. e.

תזקימא, a corrupt. of טַקְזוּטָא m. (ταξεώτης) *sergeant, commissary.* Koh. R. to VII, 26 [read:] ותקף ת' בתריהון, v. לִיסְטָאָה.

תָּחַב (Ar. חָתַב) (v. חָבָא) [*to hide,*] *to insert, stick, dip.* Y. Kil. I, 27[b] bot. תּוֹחֵב בשפוד וכ' he may stick up (the fruits in the store room) with a spit or a knife, and take them out; Y. Sabb. III, 5[d] bot. Ib. XVII, 16[b] top לְתַחוֹב בו to stick something on it. Bab. ib. 123[a] תּוֹחֲבִין, v. כַּרְכָּר. Yoma 82[a], v. כּוּשׁ I. Kil. I, 8 אין תוחבין זמורת וכ' you must not stick the shoot of a vine into a melon (on the tree) that the latter may throw its juice into it. Tosef. Ḥag. III, 12 תוחב ... בכוש וכ' he picks the cake up with a reed or a chip; Y. ib. III, 79[b] ... בשפוד תּוֹחֵב (not משפוד); a. fr.—Part. pass. תָּחוּב; f. תְּחוּבָה &c. Yeb. 116[b] כזית ... ת' בקרקעית וכ' a piece of a corpse of the size of an olive stuck (hidden) in the bottom of the ship. Ohol. XVI, 2 חץ שתוא ת' בכותל stuck in the wall. Ib. I, 3. Mikv. X, 8 ת' באדם an arrow sticking in a human body. Ohol. III, 4 חין תְּחוּבִים בידי אדם if they were stuck in by human hands; a. e.—V. תָּחוּב.

תַּחְבּוּלָה f. (b. h.; חָבַל); *pl.* תַּחְבּוּלוֹת 1) *band, council,* esp. *company of intriguers.* Ab. Zar. 18[b] (ref. to ובמושב לצים וכ', Ps. I, 1) שלא ישב בה' who never sat in bad company; Yalk. Ps. 613.—[2) (v. חֲבִילָה) *bundles.* Snh. 42[a] (ref. to בחתבלות וכ', Prov. XXIV, 6) ... חבילות במי אתה מוצא חבילות של משנה Ms. M. with whom wilt thou find the fight for the Law? With him in whose hand are bundles of laws of the Mishnah. Lev. R. s. 21 (ref. to Prov. l. c.) אם עשית חבילות של עבירות וכ' if thou hast done bundles of sins, undo them by bundles of good deeds.—3) (cmp. רַב חַבַּל, Jon. I, 6) *steering.* Ib., a. e. פיזר קריא בקברניטא referred that verse (Prov. l. c.) to a ship captain.]

תָּחוּב m. (תָּחַב) *a shoot used for inoculation.*—*Pl.* תְּחוּבִין. Tosef. Shebi. I, 9 אין תולין ת' בתאינה וכ' (Var. ed. Zuck. תחומין, some ed. תחומן, corr. acc.) (in the Sabbatical year) you must not hang shoots on a fig tree, nor inoculate &c.; Y. ib. IV, 35[b] bot. אין תולין תוכין וכ' (corr. acc.), expl. ib. מיירתי ידור וכ' one gets a shoot of a fig tree, slaps (the barren tree), and suspends it on it, and says, this one bears, and thou dost not.

תְּחַוְתָּא f. name of *a bird.* Ḥull. 63[a] ... בשיבא וקרי לה' (Ms. R. 2 וקרו לרו תַּחְוָתָא) *pl.*, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) in the west (Palestine) they punish for eating it (them) (the ככואתא), and they call it *t'ḥavta* (call them *taḥvatha*).

תְּחוּחַ, v. תִּרְדּוּחַ.

תְּחוּם m. (cmp. חוֹמָה) [*surrounded, marked place,*] *dominion, area, district, border, limits.* Tosef. Shebi. IV, 9, a. fr. בת' צור in the district of Tyre. Ib. 11 ת' ארץ ישראל וכ' the border lines of Palestine (with regard to agricultural laws) are &c.; (Y. ib. VI, 36[c] top תְּחוּמֵי *pl.*).—Y. Ber. VIII, 12[c] top (ref. to Gen. I, 5) ... לאור קרא יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ת' to the light he said, the day be thy dominion, to the darkness he said, the night be thy dominion; Gen. R. s. 3; Yalk. Job 924. Gen. R. s. 6 שכנכנס בתחומו של חבירו ת' because it (the moon) trespassed on its neighbor's (the sun's) dominion; Yalk. ib. 8; a. fr.—Esp. שבת ת', or ת' *the (marked off) area around a town* or *place within which it is permitted to move on the Sabbath* (based on Ex. XVI, 29), *Sabbath limits* (two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 3. Ib. III, 4. Ib. 51[b] יצא עשיר חוץ לת' וכ' and the rich man may go (on Friday) beyond the Sabbath district and say, this be my resting point (כְּבֵיתָה). Ḥag. 15[a] עד כאן ת' שבת here the Sabbath limits end (you dare not go beyond). Ab. Zar. 8[b] עיר ... והת' שסומכין וכ' the town in which an ordination takes place, shall be destroyed; and the Sabbath district (around it) in which an ordination is held, shall be laid waste; a. fr.—*Pl.* תְּחוּמִין, תְּחוּמִים. Ib. הלך ... בין שני תחומי שבת וכ' he went and sat down (to ordain scholars) between two mountains, and between two large towns, between two Sabbath districts (in an area belonging to neither town), between Usha &c. Erub. l. c. ... ושני תחומי בנך שיש לו when he has two houses with two Sabbath distances between them. Ib. 44[b] נבלעין וכ' ... אם דחד ת' if the limits which the scholars assigned to him (to travel on the Sabbath for public necessities) overlapped his own (ordinary) Sabbath limits. Ib., a. e. תבלעין ת' the overlapping of districts. Ib. 35[b] דאוריירתא נינהו ת' the law concerning Sabbath limits is Biblical; ib. 36[a] דרבנן ת' is a rabbinical enactment.—Y. Shebi. l. c., v. supra; a. v. fr.—[Tosef. Shebi. I, 9 תחומין, תחומן, v. תָּחוּב.]

תְּחוֹמָא, תְּחוּמָא ch. same. Targ. Josh. XVIII, 20. Targ. Num. XXXIV, 3. Targ. Ex. X, 14; a. fr.—Y. Ber. V, 9[a] נפיק ליה לבר מת' דשבתא וכ' went beyond the Sabbath limit, and did not know it; a. fr.—B. Kam. 20[a] לא הדרת בנן באורתא בת' (our w. omitted in Ms. R., v. Rabb. D. S. a. l. note 90) thou wast not with us last night within a Sabbath limit; [oth. opin. *at the place assigned for scholars' meetings, the school house*].—*Pl.* תְּחוֹמֵיָא, תְּחוּמֵיָא.

Digitized by Google

Targ. Is. XXVIII, 25. Targ. Ps. CIV, 25. Targ. Num. XXXIV, 2, sq.; a. fr.—Erub. 35[b]; 36[a], v. preced.

תְּחוֹת, *pl.* **תְּחוֹתֵי** = h. תַּחַת, *under, beneath, in place of.* Targ. Ps. X, 7. Targ. Y. Ex. XIX, 17. Targ. O. ib. X, 23. Targ. Gen. XXXVI, 33. Targ. O. ib. II, 21; a. fr.—Y. Sabb. IV, 7[a] top תשבון ... תּוֹתָחֵי רישכון וכ׳ have in mind to put them under your heads, and you may move them (on the Sabbath); Y. Bets. V, beg. 62[d]. Y. Snh. I, 18[b] top אייתי תְּחוֹתַי לדיקלא וכ׳ ... get me a person to go up the tree (to work) in my place, and I will judge your case; a. fr.—Contr. תּוֹת.

תַּחְוָתָא, תַּחְוָתָא, v. תְּחִוְיָתָא.

תְּחוֹתֵי, v. תְּחוֹת.

תְּחוּחַ, v. תְּרוּחַ.

תְּחִיָּה, תְּחִיָּת f. (חָיָה) *revival*; תְּחִיַּת חבי׳ (abbrev. תח״מ) *resurrection of the dead*; also (=לעתיד לבוא, עולם הבא) *hereafter.* Snh. X, 1 האומר אין תח״מ מן התורה he who says, the resurrection of the dead is not intimated in the Torah. Kidd. 39[b] ... שאין תח״מ תלויה בה אין לך כל מצוה there is no command in the Torah accompanied by a promise of reward to which resurrection is not appended (which does not allude to reward in the hereafter); a. fr.

תְּחִיוְתָא, תְּחִיוָתָא ch. same. Targ. Ps. LXVIII, 10 Ms. (ed. תְּחִיוּתָא). Targ. Y. II Gen. XIX, 26 תחיירה.

תְּחִיָּת, v. preced. wds.

תְּחִילָּה, v. תְּחִלָּה.

תַּחִים m. pl. (?) *taḥim*, name of an affection of the abdomen brought on through sorcery. Ber. 62[a] (in an incantation) לא לי לא לי לא ת׳ ולא תחתים וכ׳ not on me, not on me, no *taḥim* and no *taḥtim* &c.

תְּחִינָה, v. תְּחִנָּה.

תַּחְכְּמוֹנִי m. (b. h.?; חָכַם) *counsellor, lawyer.* Midr. Sam. ch. XXV יואב ת׳ ראש וכ׳ did Joab the lawyer, chief of the captains, make such a mistake?; Y. Macc. II, 31[d] bot. ואיתשר יואב דכתיב ביה ת׳ וכ׳ is it possible that Joab of whom it is written (II Sam. XXIII, 8), lawyer &c.; Tanḥ. Mas'é 12; Num. R. s. 23[13].

תָּחַל, *Hif.* הִתְחִיל (denom. of תְּחִלָּה) *to begin.* Sabb. I, 2 ואם התחילו וכ׳ but if they have commenced (doing so), they need not discontinue. Gen. R. s. 85 כל מי שהוא מַתְחִיל במצוה וכ׳ he that begins a good deed and does not finish it &c.; Deut. R. s. 8. Ib. משה ת׳ וכ׳ Moses began a good deed when he took Joseph's bones with him. Gen. R. s. 26 ת׳ חקב״ה לברכך the Lord has begun to bless thee (by giving thee a daughter); a. v. fr.

תָּחַל, *Af.* אַתְחֵל, אַתְחִיל ch. same. Targ. Job I, 13.—B. Bath. 14[b] לא ... אַתְחִילִינָן with evil we do not begin, i. e. in arranging Biblical books we do not place first a book containing evil prophecies. Ber. 21[b] רלא א׳ בה he had not begun to say his prayers. Pes. 105[a] אתתולי לא מַתְחִלִינַן we must not begin a meal, opp. מסק; a. v. fr.

תַּחְלָא, v. תּוּחְלָא.

תְּחִילָּה, תְּחִלָּה f. (b. h.; חָלַל *Hif.*) *beginning, start, first stage.* Naz. 31[a] תְּחִילַּת הקדש the primary stage of consecration, i. e. the consecrated object itself, opp. סוֹף הקדש the secondary consecration, i. e. the exchange. B. Bath. 128[a] שתחילתו וכ׳, v. סַפְלוּת; a. v. fr.—Esp. (sub. לטומאה) *first degree of uncleanness* (v. רִאשׁוֹן). Zab. V, 1 ... לחיות ת׳ מטמא makes eatables and liquors unclean in the first degree, opp. שְׁנִיּוֹת. Yad. III, 1 תירים ת׳ בכל מקום hands (touching an unclean object) become unclean in the first degree under all conditions. Tosef. Toh. II, 4. Ib. I, 4 ת׳ לקודש is unclean in the first degree with regard to consecrated things (sacrificial meat &c.); a. fr.—*Pl.* תְּחִלּוֹת, תְּחִלֵּי. Yad. l. c.; Hull. 33[b]; a. fr.—בַּתְּחִלָּה, or ת׳ *in the beginning, before, first.* Ber. II, 2 ת׳ ... עול, v. עוֹל. Ib. 37[a] מברך עליו ת׳ וסוף he must say the benediction over it before and after eating. Ib. בה׳ מברך עליו וכ׳ before eating he must say &c.; a. fr.—מִתְּחִלָּה *from the beginning, originally, in olden times.* Pes. 116[a] מת׳ עובדי וכ׳ our forefathers in olden times were idolaters; a. e.—לְתְחִלָּה, לְתְחִלָּתוֹ *a) in the start, directly*, opp. לְהֶיפֵךְ. Hull. 2[a], v. לְהֶיפֵךְ. Erub. 34[b] פותח לכת׳ ונוטל he may directly dig out, and take; Bets. IV, 3, v. פָּתַח; a. fr.—*b) at first.* Gen. R. s. 49; a. fr.

תַּחְלוּאִים m. pl. (b. h.; חָלָה) *diseases.* Y. Sot. III, 19[a] bot. מתה בת׳ רעים she will die of evil diseases.

תַּחְלוּסִין, תַּחְלוּסְיָא m. pl. (Pales of חלל, v. שְׁחָלִים) = next w., *cress.* Y. Taan. IV, 69[a] bot.; Lam. R. to II, 2, v. שְׁחָלִים. Y. Ab. Zar. II, 40[d]; Y. Sabb. XIX, 14[d] מישחוק ת׳ בשובתא וכ׳ allowed to grind cress on the Sabbath and put it in old wine (a remedy for colic, v. קוֹלוֹס).

תַּחְלֵי m. pl. = h. שְׁחָלִים. B. Mets. 107[a] חגי ת׳ דבי כיתנא וכ׳ to take cress that grows among flax is not considered robbery. Sabb. 109[b] ת׳ חיורתא (*fem.*) white cress (pepperwort?). Ib. 140[a] מעליא לת׳ is good to mix with cress; a. fr.

תַּחְלִיפָא pr. n. m. *Taḥlifa*, name of several Amoraim. Y. Ber. I, 2[d] bot. (ed. Krot. תחליפתא, corr. acc.). Y. Peah IV, end, 18[c] תַּחְלִיפָה. Keth. 8[a]; a. fr.—Y. Taan. II, beg. 65[a] ת׳ קיסריא T. of Cæsarea; (Bab. ib. 15[b] אבא דמין קסרי). Y. R. Hash. IV, 59[c] bot. Y. Sot. V, end, 20[d]; (B. Bath. 15[b] אבא בר שמואל). Y. Ned. I, 36[d] bot.; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 130[a] sq.

תַּחְלָתָא, v. תּוּחְלָא.

תָּחַם, *Pi.* תִּחֵם (denom. of תְּחוּם) *to mark the limits of, form landmarks.* B. Bath. 56[a], v. חָצוּבָא II. Pesik. 'Äniya, p. 137[b] ... מְתַחֲמִין וכ׳ בעולם הזה מתחמים in this world they form landmarks with stones or cistus shrubs, but in the latter days they shall form landmarks with precious stones &c.; Yalk. Is. 339; Midr. Till. to Ps. LXXXVII.

Digitized by Google

תְּחַם ch., *Pa.* תַּחֵם; *Af.* אַתְחֵם same. Targ. O. Deut. XIX, 14 תְּתַחְמוּ ed. Berl. (ed. Vien. תְּ, corr. acc.); Y. אַתְחִיבוּ (not אִתְּ). Targ. Ex. XIX, 12; 23; a. e.—Part. מְתַחֵם; f. מְתַחֲמָא; *pl.* מְתַחֲמָן *forming borders, cords.* Targ. Ex. XXVIII, 14; 22; XXXIX, 15 (h. text מִגְבֹּלֹת, גבלה).

תַּחֲמַדְתָּא f. (חֲמַד) *desirability, delight.* Targ. II Esth. I, 1 גבריא דת' (=אִישׁ חֲמֻדוֹת, Dan. X, 11).

תַּחְמוּדָא m. (preced.) *desire, lust.* Targ. Y. I Deut. IX, 22 (h. text תַּאֲוָה).—*Pl.* תַּחְמוּדַיָּא, constr. תַּחְמוּדֵי. Targ. Y. II ib. קבריא ת' (read: דת'). Targ. Mic. VII, 3 (h. text הַוַּת).

כְּפַר תַּ', תַּחְמִין pr. n. pl. *K'far Taḥămin.* Y. Taan. I, end, 64^{d}; Y. Keth. II, 26^{d}.

תְּחִי', תְּחִנְתָּא f. (b. h.; חָנַן) *prayer for grace.* Yalk. Deut. 811; Yalk. Sam. 157, v. חִינּוּן. Y. Ber. IV, 8^{a} מִיתְחַיְּנֵי, v. עָלַם II; a. e.

תַּחֲנוּן m., pl. תַּחֲנוּנִים (b. h.; preced.) *prayers, supplications for grace.* Deut. R. s. 2, v. חִינּוּן. Ab. II, 13, v. קָבַע. Ab. Zar. 5^{a} (ref. to Lev. XXVI, 3) אין אם אלא לשון ת' *im* means prayer (*Oh that*). R. Hash. 17^{a}; Pes. 118^{b} (ref. to Ps. CXVI, 1) קול תַּחֲנוּנַי ... אימתי אני אהובה when am I beloved before thee? When thou hearest the voice of my supplications. Y. Ber. IV, 7^{d} bot. וידון דבריני ת' לפניך and let our words be (words of) supplications before thee, i. e. truly devotional; a. fr.

תַּחֲנוּנָא ch., *pl.* תַּחֲנוּנֵי same. Targ. Y. Num. XXXI, 8. Targ. Prov. XVIII, 23; a. e.

תָּחַף, v. תָּחַב.

תַּחְפַּנְחֵס, תַּחְפְּנֵחֵס (b. h.) pr. n. pl. *Tahpanhes, Tahpenes* in Egypt (Daphnæ in Pelusium). Targ. Is. XXX, 4 (h. text חָנֵס). Targ. Jer. XLIV, 1; a. e.—Pesik. Vayhi, p. 63^{b} ת' זו חונפניים (not תנפנחס) T., that is Ḥunpanias (?); Pesik. R. s. 17 תחפנס חופיינס (?).

תַּחֲרוּ, v. תַּחֲרוּתָא.

תַּחֲרוּת f. (חָרָה) *heat, rivalry, contention.* Y. Ber. III, 6^{b} משרבת ת' בציפורין וכ' when rivalry (between the families) increased in Sepphoris, they arranged that the families should pass by, and the mourners stand. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 4; Y. ib. XVI, 15^{c} bot. ספרי מינין שמטרילין איבה ות' וכ' the heretical books which cast enmity, and strife, and dissensions between Israel and their father in heaven. Y. Yeb. IV, 5^{d} top ת' באחין שכר לאחין (not באחין) by strife between brothers (the *yabam* and his brother's spurious son), the brothers (the *yabam's* heirs) profit, v. שִׁיפּוּט. Lev. R. s. 9; Deut. R. s. 5 ומה אם העליונים ... ולא ת' וכ' if the heavenly creatures that have no jealousy, or hatred, or strife need peace &c. Yalk. Num. 773 שכא תהא ת' וכ' that there be no strife among the tribes; a. fr.

תַּחֲרוּ, תַּחֲרוּתָא ch. same. Targ. Hab. I, 3. Targ. Is. LVIII, 4.

תַּחַשׁ m. (b. h.) *taḥash*, an animal the hide of which was used to cover the Tabernacle. Sabb. 28^{b} ת' ... ברירה בימי עצמה וכ' the *taḥash* of the Mosaic days was a creature of its own kind, and the scholars could not decide whether it belonged to the class of *b'hemah* (domestic animals) or of *ḥayah* (beasts); Num. R. s. 6 [3]. Yeb. 102^{b}; a. e.—*Pl.* תְּחָשִׁים. Sabb. 28^{a} עורות ת' skins of *taḥash*. Y. ib. II, 4^{d} bot.; Koh. R. to I, 9, v. אלטינון, a. בַּלַאקְסִינוֹן.

תַּחְשׁוֹן* (imperat. *Pa.* of a verb תחש, with suffix ן—; Tafel of חֲשָׁא) *silence them.* Gen. R. s. 57, end; Yalk. ib. 102, end; v. וַחֲמוֹן.

תַּחַת (b. h.; נָחַת) *under, beneath, in place of, instead of.* Peah VII, 3 ת' הגפן וכ' המניח ... he who places a basket under a vine when cutting grapes, robs the poor. Tosef. Dem. VI, 4 תַּחְתַּי in my place, v. אוֹצָר. Gen. R. s. 18 מת' חרוב אחד from under a carob tree; a. v. fr.

תַּחְתָּא, תַּחַת ch. same; לת' *downward.* Targ. O. Deut. XXVIII, 13; 43.—Pes. 74^{b} פומא לת' with the mouth (open side) downward.—V. תְּחוֹת.

תַּחְתָּאָה m. (preced.) *nethermost, lower.* Targ. Josh. XV, 19; Targ. Jud. I, 15.—*Fem.* תַּחְתִּיתָא. Targ. Prov. XV, 24 (ed. Wil. תַּחְתִּי).

תַּחְתּוֹן m. (b. h.) same. Snh. VIII, 1 זקן ת' וכ', v. זָקֵן.—*Pl.* תַּחְתּוֹנִים. Gen. R. s. 4 השמים ת' ושמי וכ' the lower heavens and the higher heavens of heavens. Ib. שמים ת' על ת' וכ' ... the upper waters exceed the lower by &c.; a. fr.—Esp. ת' the lower creatures, *earthly things*, opp. to תחליונים the heavenly things. Ib. s. 8 ת"ל ברוא אותו מן התחתונים ומן העליונים I will create him (man) so that he should partake of the nature of the heavenly and of the earthly creatures; Lev. R. s. 9, v. עֶלְיוֹן. Tanḥ. Huck. 8 העליונים ות' שלך חן וכ' the heavenly and the earthly creatures are of thy creation, and thou referrest to the authority of a human being?; a. fr.—*Fem.* תַּחְתּוֹנָה. Tosef. B. Bath. III, 2; Y. ib. XIV, 14^{c} bot., v. חַצִּים; a. e.—על ת', v. יָד.—*Pl.* תַּחְתּוֹנוֹת. Sabb. 82^{a} שיניו ת', v. שֵׁן; a. e.

תַּחְתּוֹנִיוֹת f. pl. (preced.) *abdominal troubles, piles* &c. Ned. 22^{a}. Keth. 10^{b}. Sabb. 81^{a}; Ber. 55^{a}; a. fr.

תַּחְתִּי m., *pl.* תַּחְתִּים, תַּחְתִּיִּים (b. h.; preced.) *lowest compartments.* Gen. R. s. 31 (ref. to Gen. VI, 16) ת' לזבלים the nether rooms were for dung; Snh. 108^{b}; a. e.—V. תַּחְתִּית.

תַּחְתִּים m. pl. (?) (preced. wds.) *taḥtim*, name of an affection of the abdomen brought on by sorcery. Ber. 62^{a}, v. תַּחַת.

תַּחְתִּית f. (b. h.; preced. wds.) *bottom, foot; the frame in which an anvil is set.* Kel. XVII, 17 ת' הצורפין the base of the goldsmiths' anvil; של נפחין of the blacksmiths'; Tosef. ib. B. Mets. VII, 10 צרפית ת'. Num. R. s. 18 [4] ונבלעו בשאול ת' and they were swallowed up in the nethermost of the nether world.

Digitized by Google

תַּחְתַּיְתָּא, v. תַּחְתָּאָה.

תְּיֵ=תְּהֵא (v. חֲוָא), *thou shalt be, be thou.* Y. Sot. VII, end, 22ª [read:] כד חיא ... חי גייל לה לחורי פרוכתא כד אינון תרתיי תי מיידבל וכ' when there is only one scroll on hand, thou must roll it up (v. גּוֹל) behind the curtain; when there are two, thou must carry away one, and bring in the other; Y. Meg. IV, 75ᵇ bot. תרתייתי (corr. acc.); Y. Yoma VII, 44ᵇ top תרתויתי (corr. acc.).

תֵּאָא, תֵּיאָבוֹן m. (תָּאַב) *desire, appetite*; לת' *to satisfy the appetite.* Ḥull. 84ª (ref. to Deut. XIV, 26, לתאוה) לתדה ... אלא לת' the Torah here teaches a sanitary rule, that man should not eat meat unless he has special appetite for it; Tosef. Arakh. IV, 26. Pes. 120ª (in Chald. dict.) דקאכיל לת' when he eats with appetite (when he begins the meal); a. e.—Esp. (with ref. to forbidden food) לת' on account of an irresistible appetite, opp. להכעיס, v. מִדָּה. Snh. 27ª לת' ... מומר a non-conformist who eats unslaughtered meat merely to satisfy his appetite (because it is cheaper than the slaughtered, Rashi); a. fr.

תֵּיאָדוֹרוֹס, v. תֵּאוֹדוֹרוֹס.

תֵּיאָה, תֵּיאָד, תֵּיאָת f. *root of crowfoot* (Ranunculus), used as spice, but considered poisonous for beasts. T'bul Yom I, 5 תיאה (ed. Dehr. תתיאה; Maim.: 'some say, *tiah* is the root of asafœtida'). Ukts. III, 5 (ed. Dehr. תיתיה); Y. Ḥag. III, 79ᶜ (not תת'). Sifré Deut. 107. Ḥull. 58ᵇ הלעיטה תֵּיעָה (Ms. M. תיעה; Ms. R. 2 תועה, v. Rabb. D. S. a. l. note) if he made a beast swallow crowfoot; Tosef. ib. III (IV), 19; a. e.

תֵּיאוּבְתָּא, v. תְּאוּבְתָּא.

תֵּיאַטְרוֹן, תִּיאַטְרוֹן m. (variously perverted) (θέατρον) *theater, show, spectacle.* Gen. R. s. 87 יום ת' דהיה וכ' (not תיאטי) it was spectacle day, and all went to see (the show), but he (Joseph) did not go; Cant. R. to I, 1, beg. טיאטרון; Pesik. R. s. 6 יום ת' וקורקסין (not ויקורקסיו) a day of theatre and circus performances. Cant. R. l. c. יום ט' של נילוס the show day for the Nile festival, v. זִיבּוּל. Y. Ab. Zar. I, 40ª העולה לת' אסור וכ' to go to theatre is forbidden on account of idolatry (which is practiced in it); Tosef. ib. II, 5 לתרטיאות של גוים ed. Zuck. (Var. לתיטראות, לסרטאיות, read: לְתִיאַטְרָאוֹת *pl.*). Y. ib. l. c. חעולה לת' וצווח וכ' to go to a theatre and cry out (to vote for a broken down gladiator &c.), if it is for the public benefit, is permitted. Ex. R. s. 51, end ראה אותם גובין לתיטרון he saw that they were collecting for the erection of a theatre. Y. Taan. II, 64ª bot. תייט', v. שָׂפַר; a. e.—*Pl.* תִּיאַטְרָאוֹת, תִּיאַטְרִיוֹת. Meg. 6ª וקרקסיות ת' Ar. (ed. תרטי', תראטריות; Ms. M. טרטסיאות) theatres and circuses. Tanḥ. ed. Bub., Sh'moth 6 (ref. to Ex. I, 7) שנתמלאו בתי טרטיאות וכ' the theatres and circuses were full of them; Yalk. Ex. 162. Ab. Zar. 18ᵇ אין חולכין לטרטיאות וכ' (Ms. M. טרטסיאות) you must not go to the gentile theatres and circuses, because &c., v. זָבַל. Y. Ber. IV, 7ᵈ ... מודה ולא נתת חלקי בבתי תַּרְטְיָאוֹת וכ' I thank thee ... that thou hast given me my share with those sitting in the schools and synagogues, and hast not given me my share in the theatres and circuses; a. fr.

תֵּיאָמִי, v. תּוֹמָא II.

תֵּיאָקָא, v. תְּרָקָא.

תֵּיב, *Pa.* תַּיֵּיב; *Af.* אַתֵּיב, v. תּוּב.

תֵּיבָא, Targ. Koh. IV, 12 some ed., v. תִּירָא.

תֵּיבָה, v. תֵּבָה. [Koh. R. to I, 7 כמין תיבה, v. תְּבִירָה.]

תֵּיבִי', m. (תָּבַר) *breaking, shattering.* Targ. Is. XXX, 14. Targ. II Sam. V, 20; Targ. I Chr. XIV, 11.

תֵּיבוּ', תֵּיבוּתָא, תֵּב' f.=h. תֵּבָה, *chest, box; ark.* Targ. Ex. II, 3; 5 (O. ed. Berl. תֵּיבוֹ') Targ. Gen. VI, 14; 16; a. e.—Keth. 106ª עבד ת' וכ' he made a box, and sat (in it) before him (Elijah), until he had finished his teaching. Y. Ber. V, 9ᶜ עבר חד קומי ת' a man passed before the ark (recited the prayers, v. תֵּבָה). Y. Kidd. I, 61ᵇ top; Y. Peah I, 15ᶜ top מפתחא דת' חוה וכ' the key of the box (containing the jewel) was on his father's finger; a. e.

תִּיבוּתָא, v. תְּיוּבְתָּא.

תִּיבְלְטִירִין, תִּיבְלְטִירִין, v. חבלטיריים.

תִּיבְנָא, תִּיבְלָא, v. sub תֵּב'.

תִּיגְדָּא, v. תִּגְדָּא.

תִּיגַּר, v. תַּגַּר.

תִּיגְרָא, תִּיגָּרָא, v. תִּגְרָא, תִּגָּרָא.

תִּיגְרָאתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּיגְרוּתָא, v. תַּגְרוּתָא.

תִּיגְרָנִיתָא, תִּיגָּרָנָא, v. תִּגְרָנָא.

תִּיגְרָתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּיד, v. תְּאֵנָה.

תָּו, תָּיו m. (b. h.; תָּוָה) 1) *mark*; 2) ת"ו *the letter Tav.* Sabb. 55ª (ref. to Ez. IX, 4) ת' של דיו ... לך ורשום go and make on the foreheads of the righteous a mark (Tav) with ink; ת' של דם ... ויעל and on the foreheads of the wicked a mark (Tav) with blood. Ib. אלו ... מאלף עד ת' those are the men that fulfilled the Law from Alef to Tav. Ib. ומאי שנא ת' and why a Tav? Ib. ת' סוף חותמו של חקב"ה the Tav is the last letter in God's seal (אמת). Ib. 104ª ת"ו אמת Tav intimates *truth*; a. fr.

תְּיוּבְתָּא m., **תְּיוּבְתָּא** f. (תּוּב) 1)=תּוּבָא, *vomit.* Targ. Prov. XXVI, 11 תְּיוּבְיָה (Ms. תיובת').—2) *return.* Targ. Job XXIV, 23 (ed. Lag. תִּיבוּתָא).—Esp.=h. תְּשׁוּבָה *return to God, repentance.* Targ. Jer. XXXIII, 6 (ed. Wil. תְּיוּבָא). Targ. Cant. V, 5; a. fr.—Taan. 23ᵇ דליהדרו בת' ... אנא בעי I prayed that they might die, but she prayed that they might return in repentance (Ber. 10ª דלתדרו בתשובה); a. e.—V. תְּשׁוּבָה.—3) *answer, reply, refutation, argument.* Targ. Jer. XII, 5. Targ. Job XXXII, 3; 5; a. e.—B. Mets. 16ª

Digitized by Google

ת' דא גברא ודא ת' here is the man, and here is his answer (such an ingenious answer only such a man can give); גברא קא חזינא ות' וכ' I see the man, but I do not see the answer (his argument does not convince me). Ab. Zar. 68ª חגא ... ת' קא מוחיב Ḥagga knows not what the Rabbis say, and dares to argue? Ber. 10ᵇ ת' דרב חסדא ת' this is an argument against Rab Ḥisda; it is an argument (R. Ḥ. stands refuted). Ib. 21ª ת' this is a final refutation; a. v. fr. — *Pl.* תְּיוּבָתָא. Targ. Job XXI, 34 Ms. (ed. *sing.*).— 4) *pl.* as ab. *going to and fro, waywardness.* Targ. Jer. V, 6 (ed. Wil. תְּיוּ). Ib. XIV, 7 תְּיוּבָתָנָא (not תְּיוּבְתָּךְ); a. e.

תּוּדִיטוֹס, v. תְּדִיוֹטוֹס.

תָּוֹם m. = תָּאוֹם, *twins, two grown together.* Succ. 36ª.

תָּוְמָא, תִּיוּ ch. same, *twin.*—*Pl.* תְּוֹמִין. Targ. Gen. XXV, 24. Ib. XXXVIII, 27. Targ. Cant. IV, 2. Ib. 5.— *Fem.* תְּוֹמְתָא *twin sister.* Targ. Y. Gen. IV, 2 (ed. Vien. תְּיוּמְתָּ').

תְּוֹמֶת f. (preced.) 1) [*twins,*] *the central leaf of the palm branch,* which is a junction of two. Succ. 32ª נחלקת תת' (Ms. M. 2 תַּמְיֵימֶת) if the central leaf is split; B. Kam. 96ª; a. e. — 2) *twin-sister, match.* Pesik. R. s. 15 (ref. to Cant. V, 2) תְּוֹמְתִי לא אני גדול וכ' my match, I am not greater than she, nor is she greater than I; (Cant. R. to l. c. תאומתי כבירכול).—Trnsf. *a broken thread joined by twisting, thick thread.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ אפי' טרב שבח לא חיח בו קשר ולא תיימת even in the woof of the curtain there was neither a knot nor a twist.—3) *molar tooth,* v. תְּאוֹם.

תְּוֹמְתָא, תְּיוּמְתָא, v. תְּיוֹמָא.

תוסאני, Targ. Prov. XXII, 3 ed. Lag., v. תְּבַר I.

תַּח', תִּיחוּחַ m. (תחת, transp. of חת; cmp. תותח, Job XLI, 21, = תחתח) *crushing;* עֲפַר ת' *crushed, loose earth.* Ohol. XVIII, 8 ועפר חתי' (Mish. ed. וחצפר, corr. acc., or וחַצְפָּר תַּחוּחַ; Maim. comment. ed. Dehr. עֲפַר תּוֹחָה). Tosef. ib. XVI, 5 ואיזו היא בתולה ... רושם ואין עפרה ת' ed. Zuck. (Var. ואין עפר תחתיו) virgin soil is that in which there is no imprint, and the earth of which is not *ʿăfar tiḥuaḥ*; Nidd. 8ᵇ, v. רְשָׁשִׁין. Bets. 8ª top עפר תח' (Tosaf. תית). Sabb. 39ª. Ber. 40ª (Ms. F. תוחח, v. supra). Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ מפני שעושין עפר תח' וכ' because they (the rocks or boulders near a wall) make the ground around them loose, and affect the earth of the wall; Bab. ib. 19ᵇ ומעלין עפר תי' ... שמחלידין they (the roots of trees near a wall) undermine the ground, and generate loose earth; a. e.

תֵּיטָא m. (θῆτα) *the Greek letter* θ (Tau), which in voting stood for θάνατος (death). Lam. R. to II, 1, v. תִּיחוּךְ.

תַּיאַטְרוֹן, v. תִּיאַטְרוֹן.

תָּיָא, only in וַאֲתָיָא = וַאֲתָא, v. אֲתָא.

תַּיָּד, v. תִּיאָח.

תַּיְטָרוֹן, v. תִּיאַטְרוֹן.

תַּיְרֵמֶת, v. תְּיוּמֶת.

תַּיָּר m. (תור) *spy, scout, guide.* B. Kam. 116ᵇ אם שכרו ת' וכ' if the caravan hired a scout to go before it; Tosef. B. Mets. VII, 13; Y. ib. VI, end, 11ª. Y. Yoma I, 38ᵇ, a. e. תח' דגרול, v. תּוּר I; a. fr. — *Pl.* תַּיָּרִים. Yalk. Cant. 983 (play on בתורים, Cant. I, 10) כד' תורות נעשו ת' מוכרים לישראל (read: שתי תורות) two laws (the written and the oral) became good guides for Israel.

תַּיָּר, תַּיָּר ch. same. Targ. Job XXIX, 15 Var. (Ms. תַּיָּיר).—Cant. R. to II, 12 (play on תתור ib.) קל ת' טב וכ' the voice of a good guide has been heard ..., that is, Moses and Aaron.

תַּיָּרָא* m. = תַּיָּרָא, *ox-driver, plougher.* B. Bath. 54ᵇ he gets possession of the whole field, when he digs כדאזיל ת' דתורי וחדר (Ms. M. תוורא; Ms. H. תַּיָּאנָא; Ms. R. תַּיָּרָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) as far as the plougher goes with his oxen and turns around, i. e. when he digs the distance of an ordinary bed in the field; (Rashb. כדאזיל תְּיָרָא דתורי וכ' when *a yoke of oxen* goes over the entire length (or breadth) of the field and turns back, i. e. two beds all along the field).

תְּיָשָׁא, תַּיָּשׁ, v. תַּיְשָׁא, תַּיִּשׁ.

תִּיכָּא, v. תּוּכָּא, a. תְּכָא.

תִּיכוֹנָה f. (b. h.; תּוֹךְ) *inner, central, middle.* Y. Ber. I, 2ᵈ; Lam. R. to II, 19. Ber. 3ᵇ (ref. to Jud. VII, 19) אין ת' אלא שיש וכ' you cannot say *middle* watch, unless there is one before and one after (which proves that the night is divided into three watches); Yalk. Jud. 63.—*Pl.* תִּיכוֹנוֹת. Ib. מאי תיכונה תיכונה שבת' *tikhonah* means here the middle of the middle watches, i. e. the end of the second and the beginning of the third of the four watches; v. תְּחוֹךְ; Ber. l. c. אחת מן התיכותה שבת' (corr. acc.).

תִּיכְלָא, v. תַּכְלָא.

תִּיל-, v. תֵּל.

תִּילָאנָא, v. תִּילַעְנָא.

תִּילְדוֹתָא, v. תִּילוּדְתָא.

תִּילְתָא, v. תְּלָתָא.

תִּילוּל, v. תְּלוּלִיל.

תִּילְתָא, v. תְּלָתָא.

תִּילִין, תִּילִים, v. תֵּל.

תִּילִין תִּילִים *psalms,* v. תְּהִלָּה.

תִּילָתָן, תִּילְתוֹתָא, תִּילְתוּל, תִּילְתָא, v. sub תֵּל, תְּלִי.

Digitized by Google

תִּימָא pr. n. m. *Tima*, an Amora. Y. Snh. IV, 22[b] ת' בר פפיים.

תִּימָה, תֵּימָה m. *tema*, name of a bird. Ḥull. 141[b] תימת (Ms. M. תזמא; Mus. תַּמָּה; Ar. תַּמָּא).

תְּמַהּ, תִּימְהָא, תִּימָהּ m. (תְּמַהּ) 1) *astonishment*. Targ. Jer. V, 30 (ed. Wil. תַּמָּא; h. text שמה). Targ. Ez. XXXII, 10 (ed. Wil. תִּימָה); a. fr.—Midr. Till. to Ps. VI, beg. (in Hebr. dict.) ת' חיא על חקב"ח וכ' (ed. Bub. תמה תיא מן) it is astonishing of God, that he &c.—[In Talmudic commentaries ותימה introduces an objection.]—2) *wonder, miracle, sign*. Targ. Ps. LXXI, 7 (ed. Wil. תַּמְהָא, h. text מופת). Targ. Y. Ex. VII, 9. Targ. Y. Deut. XIII, 2 sq.; a. fr.—*Pl.* תִּימָהַיָּא, תִּימְהַיָּא, תְּמֵי. Ib. IV, 34 (not תַּמֵּי). Targ. Y. I ib. XXXIV, 11. Targ. Ps. CV, 27; a. fr.—3) *desolation, poverty*. Targ. II Esth. X, 1 תמה ed. Lag. (ed. Vien. תַּמָּה, תַּמָּא; Ar. תמא), v. Meg. 11[a], quot. s. v. רֵשׁ; [Ar., misled by the Hebrew text: *tribute*].—[Ib. IX, 24 ת' חיא עדבא Ar., mistake for רמא, with omission of מלתא.]

תִּימָהוֹן, v. תְּמַהּוֹן.

תִּימוֹז* m. *one who has no eye-brows*. Tosef. Bekh. V, 9 ed. Zuck. (Var. תימרז); Bekh. 44[a] תימי' (read: תִּימְיוֹז שחמו זיפין) *t.* is one whose eye-brows are gone; ib. תחמיר (Rashi תימיין, Ar. תימן).

תִּימוֹר, תִּימִי' m. (b. h. תֹּמֶר; תָּמַר) *rising column*. Yoma 28[b], v. פָּגַע, a. תָּמַר.

תִּימוֹרָא c. (cmp. שְׁמָרוֹת Ps. LXXVII, 5) *eye-lid, eye-lash*. Sabb. 77[b] דמידלי לעיל ת' ... מ"ט תאי Ar. (ed. תִּירְיָא) why is the eye-lid of the chicken bent upwards?—*Pl.* תִּימוֹרַיָּא, constr. תִּימוֹרֵי. Targ. Ps. XI, 4 Ms. (ed. Wil. תְּמֵי; ed. Lag. תרמ), Targ. Job III, 8. Ib. XLI, 10 Ms. (ed. Wil. תְּמָרֵי). Ib. X, 22 (*eye-lids of the morning;* h. text צפחת). Targ. Prov. IV, 25 Ms. (ed. Wil. תִּירֵי; ed. Lag. תמר); a. e.

תִּימוֹרְתָא f. same.—*Pl.* תִּימוֹרָתָא. Targ. Ps. LXXVII, 5 ed. Wil. (ed. Lag. a. oth. תִּימוֹרַתַּיָּא, תִּימוֹרַתַּיָּא).

תִּימַחְתָּא f. (מְחִי), sub. נבלא, *bark softened by beating and stripping*. Ḥull. 51[b] ת' לא חיישינן (Ms. R. 3 a. Ar. חמתחא; Ms. R. 2 תִּמְחַתְחָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) if the animal fell upon soft bark, we do not apprehend internal injury; v. נְבָלָא.

תִּימְטִינוּס, תִּימְטִינִים, Y. Ab. Zar. II, 40[d], read תּוּמְטִיטָרִינִיס.

תִּימִין, v. תִּימוֹז.

תִּימַלְיוֹס, v. תַּמְלִיוֹס.

תִּימָן, v. תִּימוֹז.

תִּימְרָא, תִּימָרָא, v. תִּימוֹרָא.

תִּימָרָת, v. תִּימְרָה.

תִּינָא, *pl.* תִּינִין, תִּינַיָּא, v. תְּאֵנְתָּא.

תִּינוֹק, תִּנְ' m. (רָנַק) *child, boy*. Sabb. 151[b], a. e. ת' בן יומו a child not quite a day old. Sot. 47[a]; Snh. 107[b] ת' רצר ואשה תהא וכ' desire, child, and woman should be repelled with the left, and drawn near with the right hand. Yoma 82[a] בת' ... בן שלש at thirteen we order full fast by Biblical law: this refers to a boy; a. fr.—*Pl.* תִּינוֹקוֹת, תִּינֵי. Ib. VIII, 4, v. עָנָה II. Sabb. 119[b], a. fr. ת' של בית רבן school children; a. v. fr.—*Fem.* תִּינוֹקֶת, תִּנְ' *girl*. Yoma 82[a] בת' ... בן שתים at twelve we order full fast ...: this refers to a girl (v. supra). Nidd. X, 1; a. fr.

תִּינַח, תָּתִינַח, v. נִיחָא ch.

תָּנַח, תּוּנַחְתָּא, תִּינָחָא, תִּנְ', תִּינָחְתָּא, תִּינָחָא f. (אָנַח) *sigh, groan*. Targ. Ps. XXXI, 11 תינחא ed. Lag. (ed. Wil. תְּנָחָא). Ib. XXXVIII, 10 תינתתי (ed. Wil. תְּנָחִי). Targ. Is. XXXV, 10 (ed. Wil. תַּינְחָתָא, *pl.*); a. fr.

תִּינָנְ', תִּינְיָרְתָא, תִּינְיָנוּת, תִּינְיָנָא, תִּינְיָן, תִּינָנְיָתָא, v. sub תִּנְ'.

תִּינָתָא, v. תְּאֵנְתָּא.

תִּיסָוּר, תִּיסְבָּרִית, תִּיסְבָּרָא, תִּיסְבָּר, v. sub תִּסְ'.

תִּיסוֹמֶן, Ex. R. s. 47, למלך שהיה אוהב לת' וכ', perhaps to be read: לסִיטוֹנוֹ (v. סִיטוֹן) a king that loved his commissary. He said to him, measure unto thyself golden Denars.

תִּיעָה, v. תִּיאָה.

תִּיעוּב m. (תָּעַב) *abomination, rejection*. Yalk. Am. 545 לידע כמה ת' נעשה לחם that they might know how much they were abominated; (Lev. R. s. 5 לתודיע כמה חטא גורם).

תַּפַּח, תִּיפַּח m. (נָפַח; cmp. מַפַּח נפש) *fainting, decay; disappointment*.—ת' נפש, ת' רוח, (Chald. ת' רוחא) *let fainting come upon ..., let despair come upon ...!* R. Hash. 31[a] ששה ... אמרה ת' נפשם וכ' Ms. M. (ed. אמר ת' עצמן, read: עצמותן) the Shechinah delayed six months in the desert for Israel's sake, perhaps they would return in repentance: when they did not return, the Shechinah said, let despair come upon them &c. (ref. to Job XI, 20 מפח נפש ...). Keth. 105[b] ת' נפשם של וכ' oh, the despair that waits for those who take bribes! Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. [read:] ת' רוחיה דהאי גברא woe to that man! Num. R. s. 7[4] (to a plant) ת' רוחך וכ' woe to thee! last night thou wast looking well &c., v. פָּרַג. Ex. R. s. 3[12] ת' עצמותה (read: עצמותיה) Oh, the decay of her bones, woe to her!; a. fr.

תִּיפְלוּת, תִּיפְלָה, v. תִּפְלָה, תִּפְלוּת.

תִּיק m. (θήκη) *casing, sheath*. Kel. XVI, 8 חצשוי לת' whatever is intended for a casing, contrad. to חֲפוּי. Sabb. XVI, 1 ת' חספר a book chest; ת' תתפלין a box or bag in which the T'fillin are kept; a. fr.

תִּיקָא ch. same. Targ. Job XX, 25 מִתַּיקָה (Ms. מִתְּנָקָא, corr. acc.). Targ. Y. Num. XXXI, 8 (ed. Vien. תַּיְקָ', corr. acc.). Targ. Lam. III, 13 (*quiver*).

Digitized by Google

תֵּיקָא, תִּיאָקָא, תִּיוָקָא (הֵיקָא) m. (contraction of תִּיאָכָא; v. נַעֲקָה; cmp. Arab. *waḳay*) 1) *railing, gallery.* Targ. O. Deut. XXII, 8 (Y. גיפופין תִּיאַק; h. text מעקה). Targ. I Kings VI, 10 תִּיאָא (h. text יצירֹ).—2) trnsf. *safety, place to stand on* or *lean against.* Targ. Y. Lev. XXVI, 37 ת' למיקום (h. text תקומה).

תַּיְקוּ = תַּיקוּם, v. קוּם ch.

תַּיְקֵי, תַּיְכֵי m. pl. (קוּ, apocope of קוּם; cmp. קָא) *door posts* (cmp. Syr. קימא P. Sm. 3533). Targ. Y. Deut. VI, 9 (ed. Vien. תַּיְכֵי); XI, 20; Targ. Cant. VIII, 3 (ed. Vien. תַּיְכֵי, corr. acc.).

תיקול, Y. Dem. III, beg. 23ᵇ כדי תיקולו, read: תִּיקוּנוֹ, v. תִּיקוּן.

תִּיקוּלְתָּא, תִּיקוּלָא, v. תִּקּוּנָא.

תִּקּוּן, תִּיקוּן m. (תָּקַן) 1) *preparation,* esp. *making fruits available by separating the tithes, the priest's share* &c. Y. Dem. III, beg. 23ᵇ נותן לו כדי תיקונו (not תיקולו) we give a quantity large enough for him to separate the tithe, i. e. we give him a larger quantity, so that after deducting the gifts he should have as much as is due to him; a. e.—2) *establishment, institution; amendment, making right.* Gitt. IV, 2, a. fr. משני ת' השולם for the sake of the social order. Succ. V, 2 ומתקנין שם ת' גדול and they introduced a great improvement there; ib. מאי ת' גדול וכ' what was that great improvement? ... The woman's compartment was open, and they put a railing around it &c. Tosef. Naz. V, 2 ת' חדבר וכ' the way to set the thing right, the proper way is &c.; Y. ib. II, end, 52ᵇ תִּקָּן על שם שלא ... כתיקונה באי"י וכ' Pesik. Shim'u, p. 118ᵃ because I did not separate one Ḥallah in Palestine as was proper; Cant. R. to I, 6 כתיקנה; ib. על שלא ... כתיקונו וכ' because I did not keep one Holy Day in Palestine as I ought to have &c. Pesik. R. s. 28 שאין עושים ... כתיקנם וכ' my children do not observe the festivals according to their institution, as they were commanded &c. Meg. 2ᵃ בזמן שחשנים כתיקנן וכ' when the seasons of the year were as they ought to be (when the calendar was regulated by the court), and Israel dwelt in their land; a. fr.—ת' סופרים the emendations of Biblical phrases introduced by the Sof'rim (v. סוֹפֵר) to obviate apparently irreverent expressions. Tanḥ. B'shall. 16 [where the text is largely interpolated]. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 22) ת' ס' הוא זה שהשכינה וכ' this is a Soferic emendation (for, 'and the Lord stood yet before Abraham'), for the Shechinah waited for Abraham; Midr. Till. to Ps. XVIII; (Lev. R. s. 11 ס' תַּקָּנַת); a. fr.—[A list of these emendations is to be found in Tanḥ. l. c.; Sifré Num. 84; Mekh. B'shall., Shir., s. 6; Yalk. Ex. 247; v. esp. Frensdorff, Ochlah W'ochlah, p. 113.]

תִּקּוּנָא, תִּקְנָא ch. same, *preparation, order, arrangement; equipment, adornment.* Targ. O. Ex. XXVIII, 8 (h. text אפודה). Targ. Is. XXX, 22. Targ. Ex. XXXIII, 6 תִּקּוּן (h. text עדי). Targ. Jer. II, 32. Targ. II Chr. XXIV, 13 (h. text מחכנת). Targ. Ps. IX, 5 Ms. (ed. שדיצנות; h. text משפט); a. fr.—*Pl.* תִּקּוּנִין, תִּקְנִין. Targ. Jer. IV, 30. Targ. Deut. XXII, 5; a. e.

תִּיקְלָא, v. תִּקְלָא.

תִּיקָן, v. תִּירְקוֹן.

תִּיקְעוֹתָא, v. תְּקִישְׁתָּא.

תִּיקְרוֹבְתָּא, v. תְּקָרִיב.

תִּיקְרַת, v. תִּקְרַת.

תַּיָּר, v. תַּיָּיר.

תִּיר m. (תּוּר II) *wakefulness.* Meg. 18ᵇ, a. e., v. נִים.

תיר, Tosef. Bets. IV, 10 אבל מחדדין את הכלים בת' ed. Zuck., a corrupt and misplaced dittography of יצין בדיחין את הכלים בנתר.

תירבי, Midr. Till. to Ps. LXXV ת' כוס, read with ed. Bub. טִירְבָּנִי = טִירְבָּנִי Tiberian glass cup (v. Nidd. 21ᵃ).

תִּירְגֵּם, v. תִּרְגֵּם.

תִּירְדִּין, v. תֶּרֶד.

תִּירוּכִין תַּ' m. pl. (תְּרַךְ) *being sent away, divorce.* Targ. Lam. I, 1. Targ. Y. Deut. XXIV, 1; 3.—Gitt. IX, 3, v. שִׁיבּוּקָא. Ib. 85ᵇ ולורכיה לתי"ו דת' וכ' and he must prolong the Vav in *tirukhin* ..., lest it be read &c., v. שִׁיבּוּקָא.

תירום, v. תַּרְוֹם.

תִּירוֹמֵי m. pl. (θύρωμα) *door with its posts, frames* &c. Targ. Ez. XXVII, 6.

תִּירוּס m. (תָּרַס) *rebellion.* Sabb. 32ᵃ, v. שַׁחְתָּרָא; Yalk. Gen. 31 (not תירום).

תִּירְצָא m. (תֹּרֶן) *straightness, uprightness.* Targ. Ps. XCVI, 10. Ib. CXI, 8.

תִּירוּצְתָּא, v. תְּרִיצוּתָא.

תִּירוֹשׁ m. (b. h.; ירש Ges.; cmp., however, רָשַׁשׁ) *juice, must, wine.* Tosef. Ned. IV, 3 הנודר מן ת' ... ומותר ביין he that vows abstinence from *tirosh* is forbidden all kinds of sweet juice, but is permitted (fermented) wine; Y. ib. VII, 40ᵇ bot. כמאן דאמר ... תיתורה קראת אותו ת' תִּירוֹשְׁךָ this is according to him who says, that in vows we follow the ordinary usage, but according to him who says that we must be guided by Biblical usage, the Bible calls it (wine) *tirosh*; 'thy *tirosh*' (Deut. XI, 14) means wine; (quot. from) Sifré Deut. 42. Ib. הרישך מלא (read 'תירי) 'thy wine', that means in abundance. Pesik. 'Asser, p. 100ᵃ (ref. to Deut. XIV, 22, a. Hos. II, 11) אם זכיתם תירושך ואם לאו תִּירוֹשְׁךָ if you do good, it is thy must, if not, it is my must; Yalk. Deut. 897; a. e.

תירחא, Y. Ter. X, 47ᵇ חנינה ת' (ed. Krot. ירחא), v. תִּשְׁרֵיָא.

Digitized by Google

תִּירְטָא, v. תִּרְטָא.

תִּירְיוֹסְקִי, v. תִּירְיַסְקִי.

תִּירְיָק, תִּירְיוֹקִי, תִּירְיוֹקָא, הָ׳ f. (θηριακή, theriaca) *theriak*, a certain compound believed to be an *antidote* against poisonous bites; in general *a remedy, medicine*. Sabb. 109b (v. Rabb. D. S. a. l. note 1), v. כַּנְגַּד. Ned. 41b כי תירויקי לגופא (Ar. קא ...) as wholesome as theriac for the body. Ib. תִּירְיָקָהּ לא הוא ולא דוא I want neither it (the fever) nor its alleged good effect. Cant. R. to IV, 5 [read:] שלחו הרופאים והביאו מדמיתן ועשו אותן תִּרְיָאקָה ובה וכ׳ the physicians sent (to Alexandria) and got some of their blood (of menstruation) and made a theriak of it, and with it they healed &c.—[Ab. Zar. II, 4 ותירויקי Y. ed., v. וְתִינְיָרִיקִי.]

תִּירְעָתָא, v. תִּרְעָתָא.

תירקי, Y. Ḥag. II, 77d זהב ת׳, read: סִירְקֵי זהב = סירקין של זהב, v. סִירִיקוֹן.

תִּירְתָּאָה, v. תּוּרְתָּנִיָּה.

תַּיְישׁ, תַּיִשׁ m. (b. h.) *he-goat; wether*. Ḥull. 79b, sq.; a. e.—*Pl.* תְּיָישִׁים, תְּיָשִׁים. Y. Snh. I, 19a top ת׳ נעשו, v. גְּדִי; Ber. 63a; Y. Ned. VI, 40a. Gen. R. s. 42, a. e. אין ת׳, v. גְּדִי; a. fr.—*Fem.* תְּיָישָׁה *she-goat*. Ḥull. l. c.; a. e.

תְּיוֹר, תְּי׳, תְּיָרָא ch. same. Targ. Prov. XXX, 31.—Y. B. Bath. III, beg. 13d (expl. משכוכית) ת׳ רבא the big wether (leader of the flock).—*Pl.* תְּיָרֵי, תַּיְישֵׁי, תְּיָרֵי. Targ. O. Gen. XXX, 35. Ib. XXXII, 15.

תְּיִשְׁעָ m. (תִּשַׁע) 1) *nine-tenths*; 2) *one-ninth*. Y. Dem. VII, 26c top נוטל שני תישעין ותי׳ של ת׳ וכ׳ he takes twice nine-tenths (of ten), and one-ninth of nine-tenths, which makes ten for the first tithe, and nine for the second. But why not say 'nineteen'? Said R. Z., 'the words of the wise and their riddles'. Ib. [read:] חרוצה לחכניס ... נוטל על כל תאינה ותאינה שני תישעין ותי׳ של ת׳ שתן עשרים ושלש וארבעה תישעין של תאינה he who wishes to bring into his house one hundred figs available for use, must count for each fig (an addition of) two-ninths and one-ninth of one-ninth, which makes (an addition of) twenty-three figs and four-ninths of a fig (23, and $\frac{4}{9}$ as nearest to $\frac{3}{7}$).—*Pl.* תְּישׁוּעִין. Ib. Y. Erub. II, 20b צא מתן ארבעה ת׳ ... נשתייר שם תשעה עשר תלתותין חסר תשוע (not תלתולין) deduct therefrom (from $6\frac{3}{7}$) four-ninths for the four sides, and there remain nineteen thirds less one-ninth ($=6\frac{2}{7}$).

תְּיַשַׁע, v. תַּשַׁע ch.

תְּיתוֹרָא m. (= תרתור; cmp. שַׁרְשֵׁרְתָּא, שָׁרְיָתָא; cmp. גִּשְׂרָא) *bridge* (Assyr. *titurru*). B. Bath. 21a ואי איכא ת׳ ממטרין וכ׳ if there is a bridge, we may let the children cross the river (to attend school on the other side), but if there is only a cross-board (גַּבְלָא I) &c. Ned. 41a מטא ת׳ וכ׳ when he came to a bridge, the animal shied.—Trnsf. ת׳ דתפלין *the skin drawn over the capsule of the T'fillin of the arm* after the inscriptions have been put in, *bottom* of the capsule with a hollow rim (מעברתא). Men. 35a.

תֵּךְ m. (תכך) *twisted cord, ring*.—*Pl.* תְּכִים. Y. Meg. II, 73a bot. אם תפר בה שנים ... ת׳ וכ׳ if he joined the sheets of the M'gillah by means of two or three rings, it is fit for use.

תְּכָא, תְּי׳ ch. same, *ring, chain*. Targ. Koh. IV, 12 כת׳ דמגדלא וכ׳ (not כתיבא) like a chain plaited of cords, each consisting of three threads (h. text המשלש חוט).—*Pl.* תְּכִין, תְּכֵי, תְּכָיָא, תְּי׳. Targ. O. Ex. XXVIII, 14; XXXIX, 15. Targ. II Chr. III, 16; a. e.—Y. Sabb. VI, beg. 7d מהו מיפק באילין ת׳ how about going out (on the Sabbath) with those cord chains (as a belt)? Bab. ib. 57a, v. חֲלִילָא. B. Kam. 119b מהו אריג ת׳ 'woven' means here twists.

תְּכָא, (I תַּכָּא), v. תּוּכָּא.

תַּכָּא II m. (v. preced. art.; cmp. Assyr. *tukku* shield, a. Lat. scutum a. scutella) *salver, tray* (of twisted osiers). Ber. 42a לבתר דסליק ת׳ וכ׳ after the tray before them was removed. Ib. אנן אית׳ דריש וכ׳ we count on the tray of the Resh G'lutha (who sends us portions of what is placed before him). B. Mets. 86a קריבו ת׳ קמיה they placed a tray before him (with food and drink). Pes. 110b תרי קמי ת׳ וחד אית׳ two cups before the tray is brought in, and one during the meal. Yeb. 63b, v. קָשַׁט; a. fr.

תְּכְבּוֹסְתָּא f. (כָּבַס) *washing* (clothes). Ex. R. s. 23 אין לחן ת׳ cannot be washed; Cant. R. to I, 5, a. Yalk. ib. 982 אין צריכין ת׳ (corr. acc.). Cant. R. to IV, 11; Pesik. B'shall., p. 92a, a. e. ולא היו צריכין ת׳ but did they (their garments in the desert) not need washing? M. Kat. 15a, a. e. אבל אסור בת׳ a mourner is forbidden to wash his clothes. Ḥull. 31b ת׳ ראשונה washing the first time (Lev. XIII, 54), ת׳ שניה washing a second time (ib. 58); a. fr.

תַּכְבָּר m. h., v. next w.

תּוּכְּ, תַּכְבָּרָא m. (כבר; cmp. תְּבָרָה) [*basket,*] *the body of an animal stuffed with its loose pieces* (head, legs, entrails) *and roasted*. Targ. I Sam. XXV, 18 (h. text עשורת; Rashi to Pes. 74a quotes תַּכְבָּרְנִין).—Pes. 74a ר׳ ישמעאל קורייהו תַּכְבָּר וכ׳ Ms. O. (ed. תוך תוך, v. תּוֹךְ I) R. Yishmael called it (the prepared Passover sacrifice) a *takhbar* (basket); R. Ṭ. called it, a kid with a helmet (v. קַלַּס I); Y. ib. VII, beg. 34a [read:] תוך בר דברי ר׳ ישמעאל ר׳ טרפון אומר מקולס; Mekh. Bo s. 6 [read:] תוך ובר דברי ר״י ר״ע אומר מקולס; Yalk. Ex. 197 תוך ובר דברי ר״א ר״ע אומר וכ׳ (corr. acc.).—[תוך בר, תוך ובר arisen from a phonetic etymology of תַּכְבָּר, as if meaning *inside* (and) *outside*.]

תְּכוֹל *to be bereft*, v. תְּכַל.

תְּכוֹף, v. תְּכִיף.

תכמטקא, v. תְּכַחְקָא.

Digitized by Google

תְּכֵיל, v. תְּכֵל.

תְּכִיל m. (תְּכֵל) 1) *trust, confidence.* Targ. Ps. XVI, 9 בת' Ar. (ed. לרוחצן).—2) part. of תְּכֵל.

תְּכֵילְתָּא, v. תְּכֵלְתָּא.

תְּכוֹף, תְּכֶךְ, תְּכֵיף m. (תְּכַךְ) [*seizing, overpowering,*] בתכיף שלו ת' *suddenly, unawares.* Targ. O. Num. VI, 9 (ed. Vien. בתכך; Y. בתכוף; h. text פתאם). Targ. Job I, 15. Targ. Is. XXX, 13. Targ. Y. II Deut. IV, 42; a. e.

תְּכִיפָה f. (תְּכַךְ) [*junction, fastening,*] 1) *stitch* or *knot.* Kil. IX, 10 תחתיכה ת' אחת if one fastens two pieces together with only one stitch; Men. 39[a]; Sabb. 54[a]; a. fr.—2) *immediate sequence.*—*Pl.* תְּכִיפוֹת. Y. Ber. I, 2[d] bot. שלש ת' חן תכם וכ' three actions require immediateness; putting on of hands must be immediately followed by slaughtering &c.; Bab. ib. 42[a]; Deut. R. s. 2[10]; Yalk. Gen. 130 תַּכְפוּת; a. e.; v. תַּכָּה.

תָּכָךְ I m. (v. תוך) [*to press between,*] 1) *to squeeze, press;* (h. ענש) *to annoy; to fine.* Targ. Prov. XVII, 26 לְמַחֲכָךְ.—V. תּוּכָא.—2) *to twist, twine;* v. תַּכָּא, תַּכָּא.

Ithpoli אִתּוֹכִי *to be pressed, come to grief.* Ib. XXII, 3 ואתוכיו Levita (ed. Wil. וחסרין אינון; ed. Lag. תיוסאני אנון (?); h. text נענשו).

תָּכָךְ II m. (preced.) *t'khakh,* a worm in silk. Sabb. 90[a] ת' דשיראי the worm in silk is called *t'khakh.*

תָּכָךְ m. (b. h.; preced. wds.); *pl.* תְּכָכִים *middle, mean;* אדם ת' *a man of medium wealth, of some means.* Lev. R. s. 34 (ref. to Ps. XXIX, 13) רש זה שהוא רש בתורה ואיש ת' וכ' 'poor' means poor of knowledge, and the 'man of means', that is he who has learned one or two orders (of the Mishnah); עמד רש עם איש ת' וכ' the ignorant comes to the scholarly man, saying, teach me &c.; רש ... בנכסים ואיש ת' זה שהוא עושה בסחורה 'poor' means poor of possessions, and 'the man of means', that is he who works with success; עמד רש עם איש ת' וכ' the poor man comes to the successful man &c.; Yalk. ib. 665 איש ת' זה שהוא בינוני מן העכסים he who is of medium wealth (v. Tem. 16[a]; Ex. R. s. 31[14]).

תָּכַל (v. תְּכֵלִי) [*to be whole,*] *to confide, be confident.* Targ. Ps. IX, 11 ויתכלון Ms. a. Ar. (ed. ויסתכלון, corr. acc.; h. text וובטחו). Targ. Prov. XIV, 32 תָּכֵיל (ed. Wil. תָּכֵל; h. text חסה). Ib. XXVIII, 26 תכיל Ms. (ed. תָּכֵיל; ed. Wil. תָּכֵל; h. text בטח). Ib. XXXI, 11; a. e.—Y. Keth. VI, 30[d] יִתְכּוֹל דמריה דמועדא קיים (not דמועדיא) let one trust that the Lord of the festive season lives, i. e. let the managers of the charities advance or borrow the money, trusting that the charity fund will be repleted at the festive season.

תְּכוֹל, תְּכֵיל, תְּכֵל 1) = h. שָׁכַל, *to be bereft, childless.* Targ. O. Gen. XLIII, 14 תְּכוֹלִית תכולית ed. Berl. (ed. Vien. אִיתְכַּלִּית תְּכַלִּית; Y. II תְּכַלִּית). Targ. O. ib. XXVII, 45 אִיתְכּוֹל ed. Berl. (ed. Vien. אִתְכַּל). Targ. I Sam. XV, 33. Targ. II Sam. XVII, 8 תָּכַל ed. Vien. I (ed. Wil. תְּכַל; h. text שַׁכּוֹל). Targ. Is. XLIX, 21; a. fr.—2) = h. שָׁכַל *to finish, consume, bereave.* Targ. Ps. XXXV, 12 לְמִתְכַּל נפשי Ms. (ed. לכאבי). Targ. Y. II Gen. XLII, 36 תְּכַלְתּוּן ed. Vien. (oth. ed. תַּכֵּל). *Pa.*

Pa. תַּכֵּל *to consume, make childless.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 22 תַּכְּלַת (ed. Vien. תְּכַלַּת; h. text אכל). Targ. Jer. XV, 7. Ib. L, 9; a. e.

Af. אַתְכֵּיל 1) same. Targ. I Sam. XV, 33 אַתְכֵּלַת (not אתי). Targ. Y. Deut. XXXII, 32 (ed. Vien. *Pa.*; h. text אַשְׁכְּלַת!); a. e.—Part. pass. מַתְכַּל. Targ. Hos. XIII, 8; a. e.—2) *to give premature birth, cast before the time.* Targ. O. Gen. XXXI, 38 (Y. אַתְכָּלוּ). Targ. Cant. IV, 2. Targ. Mal. III, 11; a. e.

Ithpe. אִתְכֵּיל, אִתְכֵּל, אִיתְכַּל *to be bereft, made childless.* Targ. Gen. XLIII, 14, v. supra. Targ. Y. ib. XXVII, 45; a. e.

תַּכְלָא m., תַּכְלָא, תַּכְלָא c. (preced.) *bereft, childless.* Targ. II Sam. XVII, 8, v. preced. Targ. O. ed. Berl. Ex. XXIII, 26 (ed. Vien. a. oth. מְתַכְּלָא; Y. ed. Vien. תְּכֵלָא); a. e.—Pes. 70[b] אבין ת' (Ms. M. 2 אבין תַּכְּלָא) Abin the childless (surname of רבין); Ḥull. 110[a]. Sabb. 151[b] (Rashi תיכ'), v. תַּכִּירָא I, II.

תְּכֵלָא, תָּכְלָא, תְּכֵי' I m. (preced.) 1) *bereavement.* Targ. Is. XLVII, 9 (ed. Ven. I תְּכַלּוּ).—Sabb. 151[b], v. תַּכִּירָא II.—*Pl.* תְּכֵלֵי, תְּכֵלֵי, תְּכֵי'. M. Kat. 28[a] בי רבה שהיו ת' in the family of Rabbah occurred sixty deaths.—2) *abortion.* Keth. 62[a] Ar. (not דמלפי; ed. תְּכֵלֵי, *pl.*), v. בְּהַת.

תְּכֵלָא, תָּכְלָא, תְּכֵי' II m. (preced.) *consumption, ruin, decay.* Ber. 56[a] חזאי דנפל ת' בתרתין וכ' I saw in my dream that decay had seized two of my fingers. Ib. נפל ת' בבילתו decay (through moths, v. תְּכָךְ II) has seized all the silk garments (of the royal wardrobe). Ḥull. 64[b] דשדא ת' בכולה for it (the drop of blood on the yolk of an egg) spreads decay over the whole of it.—*Pl.* תְּכֵלֵי, תְּכֵי'. B. Kam. 92[b] שתין ת' וכ' sixty decays (pains) &c., v. בָּבָא.

תְּכֵלָא III m. = h. תְּכֵלֶת, *purple-blue wool.* Targ. Ex. XXV, 4 (ed. Berl. תֵּי). Ib. XXVIII, 8. Targ. Y. ib. 28. Targ. Y. Num. XV, 38; a. fr.—V. תְּכַלְתָּא.

תִּיכְלָא, תִּכְלָא, Sifré Deut. 234; Yalk. ib. 933, prob. to be read: פִּרְנוֹלָא, v. פִּרְנוֹלָס.

תְּכֵלוּ, תְּכֵי' f. = תְּכַל *bereavement.* Targ. Is. XLVII, 8 (ed. Lag. תכלן, corr. acc.). Ib. 9 ed. Ven. I (oth. ed. תכל).

תַּכְלוּת f. (b. h.; תָּכָה) 1) *end, destruction.* Num. R. s. 18[12] ויש אומרים ת' כלידה וכ' and some say (the ת in בחליקת) intimates *takhlith,* that is, it brings destruction &c.—2) *end, object, perfection.* Ber. 17[a] תכלית חכמה תשובה וכ' ת' the end of wisdom is repentance and good deeds, lest a man study ... and treat his father with contempt &c.

תְּכֵלֶת f. (b. h.) *purple-shell,* a *bluish* or *cerulean dye, purple-blue wool,* esp. *the purple-blue thread used for the show-fringes.* Sot. 46[b] דיא לוז שצובעין בה ת' that is the city of Luz where they dye the *t'kheleth* (v. לוז I)

Digitized by Google

Men. IV, 1, v. עָבַב. Ib. 38a לבן לת' . . . מצוה it is proper to take the white thread first and then the blue. Ib.b טלית שכולה ת' מדתי וכ' if a cloak is made entirely of blue wool, is it exempt from show-fringes? Ib. טלית שכולה ת' אינה וכ' a cloak entirely of blue wool does not release (is insufficient for compliance with the law), and four threads are sufficient?; a. v. fr.

תְּכֵיל, תְּכֵלְתָּא ch. same. Targ. O. Num. XV, 38. Targ. Ex. XXVIII, 37; a. fr.—V. תְּכָלָא III.—Men. 42b תא ת' היכא וכ' how do you dye the blue wool for the show-fringes? Ib. 39a sq. כולה ת' ורמי לה וכ' . . . תאי גברא a man wore a cloak all of blue wool, and had show-threads of blue wool, but they were entirely plaited (leaving no fringes); יאי גלימא לא יאי ת' the cloak is becoming, but the show-fringe is not becoming (is not according to prescription); a. e.—Trnsf. *the choice of purity of descent.* Gen. R. s. 37, end חבל ימא ת' דבבל וכ' the Sea District (v. חֲבַיִל) is the choice of Babylonia &c.; Kidd. 72a; Y. ib. IV, 65d top.

תְּכַן (v. כנן a. כון), *Pa.* תַּכֵּן (= b. h. תִּכֵּן) *to fasten, establish, arrange.* Targ. Ps. CVII, 36 Ms. (ed. אתקינו); h. text כונן). Ib. LXXVIII, 20 ed. Lag. (ed. Wil. יהכן). Targ. Job XV, 35 (ed. Wil. מַתְכְּנִין *Af.*; Ms. מְתַכְּנִין, some ed. מְתַכְּנִין, corr. acc.).

Af. אַתְכִּין same. Targ. Is. XLVIII, 5 אַתְכִּינוּן Bxt. (some ed. אָתֵיכוּנוּן, corr. acc.; ed. Wil. אָתְכִּי, corr. acc.; h. text צִוָּם).—V. תְּכֵן.

תְּכַס (cmp. כסס) *to crush, stamp.* Targ. Prov. VI, 13 (h. text מוֹלֵל, v. מָלַל II).

תַּכְסִיס = טַכְסִיס. Gen. R. s. 8; Yalk. Ps. 834, v. אלטיכסיריה.

תַּכְסַפִּית* f. (transpos. of תסכפית; v. סָכַךְ) *band of oppressors, band of demons.* Ber. 51a של מלאכי . . . ת' חבלה וכ' a band of demons, and some say, a 'cluster' of angels of destruction, v. אִיסְטַגְלִילִית; [Var. lect., v. Rabb. D. S. a. l.]

תָּכַף (v. כפף) 1) *to seize, join, bring into close contact.* Kil. IX, 10 תְּהוֹכֵהּ וכ', v. תְּכִיפָה. Y. Ber. I, 2d bot. מי שהוא תוכף סמיכה וכ' he that performs the acts of putting on the hand and of slaughtering in immediate succession (usu. סָמַךְ).—2) *to seize, catch, overtake.* Taan. 13b תְּכָפוּדוּ, v. אַבָּל; M. Kat. 17b; a. e.

Hif. תְּחַכִּיף same, *to join.* Gen. R. s. 67 (ref. to Is. LXIII, 16) and where is Isaac? מי . . . את מַחְכִּיפוֹ לאבוהי he who said to him (Esau), decree persecutions over him,—wouldst thou join him to (include him with) the patriarchs?

תָּכַף ch. same. Targ. Ps. XL, 13 Ms. a. ed. Genua (ed. תקיפין; h. text אפפו).—Y. Ber. I, 2d bot. אנא תְּכָפִית גאולה I recited the G'ullah and the T'fillah in immediate succession (v. גְּאוּלָה).

תֶּכֶף m. (preced.) *immediate succession*; (adv.) *immediately after.* Y. Ber. I, 2d bot. ת' לנטילת וכ' the benediction (over bread) should immediately follow the washing of the hands; Bab. ib. 42a; a. fr.

תֵּכֶף, v. תְּכִיף.

תַּכְרִיךְ m. (b. h.; עָרַךְ) 1) *bundle, roll, volume.* Y. Sabb. XV, 15c ת' של ברכות a volume containing formulas of benedictions; Treat. Sof'rim XV, 4 (not שטרות); (Tosef. Sabb. XIII (XV), 4 טוֹמוֹס). B. Mets. I, 8 ת' של שטרות a bundle of documents, expl. ib. 20b שלשה כרוכין וכ' three documents rolled up together, contrad. to אגודה tied together; a. e.—2) *wrap, cloak,* esp. *pl.* תַּכְרִיכִין, תַּכְרִיכֵי *dead man's wrap, shroud.* Kil. IX, 4 תַּכְרִיכֵי חמת וכ' the dead man's garments . . . are not subject to the laws concerning mixed material. Y. ib. IX, 32b top אל תרבו עלי ת' do not bury me with many garments; Y. Keth. XII, 35a top; Gen. R. s. 100. Maas. Sh. V, 12 (ref. to Deut. XXVI, 14) לא לקחתי . . . וה' למת I did not buy a coffin or shrouds with it &c.; Sifré Deut. 303; a. e.

תַּכְרִיכָא ch. same, *cloak, garment.*—*Pl.* תַּכְרִיכִין. Targ. Ez. XXVII, 16. Targ. Y. Deut. XXVI, 14.—Y. B. Bath. II, 13b bot. שהד ליה ת' prepared his shroud.

תַּכְשַׁטָּא, v. תַּכְשִׁיטָא.

תַּכְשִׁיט m. (כְּשַׁט = קְשַׁט) *ornament, decoration; toilet article.* Y. Ned. IX, end, 41c, v. עֲדִי. Keth. 48a. Sabb. 63b . . . ת' טמא any piece of jewelry, however small, is susceptible of uncleanness. Tosef. Sabb. VIII (IX), 33 אם לת' if the eye paint is used for cosmetic purposes; (Sabb. 80a לקשט); a. fr.—*Pl.* תַּכְשִׁיטִין, תַּכְשִׁיטִים. B. Bath. 60b . . . עושה ת' תַּכְשִׁיטֶיהָ וכ' a woman may do all her cosmetic painting, but should leave some part undone (in memory of the destruction of the Temple). Sabb. VI, 4 ת' תן לו they (the arms) are man's ornaments (therefore one may wear them when going out on the Sabbath), opp. נְוָאי. Y. Keth. VI, 30d top תַּכְשִׁיטִין לעשותן וכ' if the wife brought him jewelry to be turned into coin, the Denar is charged to him for a Denar and a half; דינר לעשותן תק' וכ' if she brought him coined gold to be made into jewelry, the Denars are taken for their value; a. fr.

תַּכְשִׁיטָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 10 (h. text כסות).—*Pl.* תַּכְשִׁיטִין. Targ. Ruth III, 3 (ed. Vien. תַּכְשִׁטִי).—Kidd. 31b בעינא ת' I want jewelry (or toilet articles); a. e.

תַּכְתַּקָּא, m. (v. תָּקָא II) *a low table* or *stool* in the form of a shield, *tabouret.* Sabb. 119a תוה יתיב את' דשיגא וכ' (ed. Sonc. אתק'; Ms. M. דפילא; Rashi quotes a Var. דשאגא; Ms. O. דשיגא) used to sit on an ivory stool (a teak stool) and fan the fire (for the Sabbath meals). Ib. 129a צלחו ליה ת' וכ' split a teak stool for him (to start a fire on his day of blood-letting); a. e.—*Pl.* תַּכְתַּקֵי. Bekh. 31a ת' . . . קטיר לתו wreathed four hundred stools for them. Keth. 77b תוה יתיב . . . תכתקי פירוא (corr. acc.) was seated (in heaven) on thirteen gold stools; a. e.

Digitized by Google

תֵּל m. (b. h.; תְּחַל; cmp. תֵּלַל) 1) *hill, mound.* Meg. 14ª לאחד ... תל וכ' one had a mound in his field, and another had a trench. Ib. מכור לי תילָך sell me thy mound (to fill up my trench). Ber. 30ª; Cant. R. to IV, 4, v. פֶּה. Ib. to V, 11 ולעשותו תל ... יכולות they can ruin a world and make it a mound (ruin); a. fr.—*Pl.* תִּלִּין, תְּלָלִים, תֵּי'. Men. 29ᵇ תֵּילֵי ת' (later ed. תילין ת'), v. קוֹץ I; Tanḥ. B'resh. 1; Erub. 21ᵇ. Cant. R. l. c. תילי ת' תלן they are piles on piles (of ideas), v. קִרְיָן h.; a. e.—2) (cmp. סלסל) *lock, curl.*—*Pl.* as ab. Num. R. s. 10⁷ מסודרות ת' ת'; Y. Ned. I, 36ᵈ bot. תילי ת', v. קוּפְּצוֹת; (Bab. ib. 9ᵇ, a. e. תלתלים); a. e.—תל אריזא, v. אַרְזָא.—[תְּלָלִים, תְּלִין *psalms*, v. תְּחִלָּה.]

תֵּל, תֵּלָא, תֵּי', ch. same, *mound, ruins.* Targ. Deut. XIII, 17. Targ. Jer. XLIX, 2; a. e.—Ber. 58ᵇ ... בי תיתא חשתא נפל בית' (Ms. M. נפל ליה כת') the house in which ... now lies in ruins (lies like a ruin).

תְּלָא, תַּלָּא, v. תלי, תַּלֵּי.

תֵּי' אֵילָן, תַּלָּא m. [*hanging on the tree,*] *squirrel.* Sabb. 28ª; Yalk. Ex. 364.

תַּלָּא m. (preced.) *hook.* Sabb. 140ᵇ ת' דבישרא Ms. M. (ed. תַּלְיָא) a hook to suspend meat; דכווריי hook for fish (Rashi: *string* of meat &c.).

תַּלָּאָה f. (b. h.; לָאָה) *weariness, trouble.*—*Pl.* תְּלָאוֹת. Num. R. s. 10² מרוב תת' וכ' לבם ... the mind of the Israelites loses its intelligence on account of the many troubles that they (the gentiles) make for them.

תַּלָּאי, v. תְּלוֹי.

תַּלְאַמָּא, v. תַּלְמָא II.

תַּלְאָסָר, v. תַּלְמַי.

תַּלְבּוּשׁ pr. n. pl. *Talbush.* Yoma 10ª; Sot. 34ᵇ (ref. to תלמי, Num. XIII, 22) תלמי בנה ת' (Ar. תַּלְבִּישׁ) Talmai built Talbush (Talbish; prob. meant for Ptolemais, the later name for Accho, v. תַּלְמַי I, II).

תְּלַג I (v. next w.) *to be white.* Sabb. 152ª טור ת' the mountain is covered with snow (my hair is white).

**Pa.* תַּלֵּג *to whiten, wash (wheat).* Y. Pes. III, 30ª top דורי ... ומתלגה ארבעה זמנין (ed. ומתלגה) allowed the millers to put a Tetarton of water to every Modius of wheat, and wash it four times; [Korb. ʿEdah: ומתלמה *swing it*, fr. תלל; perh. to be read: מטננה, v. טָנַן].

תְּלַג II, תַּלְגָּא m. = h. שֶׁלֶג, *snow; cold, chill.* Targ. Ps. LI, 9. Ib. LXVIII, 15; a. fr.—Taan. 3ᵇ מעלי ת' וכ' snow on the mountains is as good as five rains on the ground. Snh. 18ᵇ אם ... בת' ימות if in the morning the ox nearly dies from cold. Gitt. 67ᵇ לת' as a remedy for chills. Ib. הוו מגנו ליה את' they made him lie on the snow; a. e.

תַּלְדוּתָא, v. תּוֹלְדוּתָא.

תַּלָּד, תַּלָּה, v. תלי, תַּלֵּי.

תַּלְדָּא, תַּלָּה, v. תְּלָתָא.

תַּלְוִי m. (תְּלָה) 1) *hanger, handle, cord, chain.* Sabb. VIII, 2 (78ª) גמי כדי לעשות ת' וכ' Ar. a. Mish. ed. Pes. (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; ed. תְּלָאי) as much reed grass as is required for the making of a hanger for a sieve &c. Eduy. III, 9; Kel. XII, 6; Tosef. ib. B. Mets. II, 12 ת' הציטריות וכ' the chain on which the strigils in the bathhouse are suspended. Kel. XV, 4 ת' מקל וכ' the handle of the constable's staff. Ib. חצשוי לת' מחצר whatever is made for suspending or handling is not susceptible of uncleanness; a. fr.—*Pl.* תַּלְוִיִּין, תַּלְוָיוֹת, תְּלוּיִים. Ib. חורן ... כל תתלויים ed. Dehr. (Bab. ed. דתלוויות תלוי; Mish. ed. מתְּלוּיֵי וכ' תתְּלוּיִים) all hangers or handles are clean except those of &c.; Tosef. ib. B. Mets. V, 6 תתלויין.—2) *hanging down, letting hang down.* Yalk. Ps. 624, v. הַרְמָה; [Pesik. Shek., p. 10ᵇ; Midr. Till. to Ps. III; Yalk. Ex. 365 ת' ראש *lifting up* the head, חורמת ראש *removal* of the head].—3) [*hanging over,*] *interlinear writing.* Tosef. Gitt. IX (VII), 8 שטר ... ת' מגופו וכ' a document which has an erasure or an interlinear insertion in its body (essential portion, v. הוֹרָה) is unlawful; Y. ib. IX, 50ᶜ תלות (corr. acc.).

תַּלְוִיל, תֵּי' m. *wart,* v. תַּלְהוּגָל.

תַּלּוּלָא m. (v. תֵּל) *mound, ruins.*—*Pl.* תַּלּוּלַיָּא. Lev. R. s. 5, a. e., v. פַּלַסְטִינִי.

תִּלּוּלוֹת, v. next w.

תְּלוּלִית f. (preced. art.) *mound, hill.* Lev. R. s. 19 פיר קרא בת' זו של עפר וכ' interpreted the verse (Cant. V, 11) by comparison to a mound of earth (that was to be levelled) &c.; Cant. R. l. c. בתלולות (corr. acc.); Yalk. ib. 989 (not וה); Midr. Sam. ch. V (not בתלילות). Tosef. Ohol. XVI, 1 ואיזו היא ת' זו של עפר וכ' (not תלולות) and what is called a mound (with regard to levitical uncleanness)? A mound of earth by the side of a trench.—*Pl.* תְּלוּלִיּוֹת. Ohol. XVI, 3 הקרובות וכ' ת' mounds which are near a town or a road; Keth. 20ᵇ; Tosef. Ohol. l. c. (not תלולות). Y. Naz. VII, 56ᶜ top. Cant. R. l. c., v. supra.

תִּלּוֹת, v. תְּלוּלִית.

תְּלַח, תַּלַּח 1) *to tear apart,* v. תְּלַע II.—2) *to fall apart,* v. infra.

Ithpe. אִיתְּחַלַּח *to fall apart.* Ḥull. 53ᵇ הוה ... כי הדי מיתחלחא ונפלה וכ' Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; Ar. מִירְתַּלְחָא; ed. תָּלְחָא) when they lifted the lung up, it crumbled and fell in pieces.

תְּלָחָא, תֵּי' m. (preced.) *piece.*—*Pl.* תִּלְחֵי, תֵּי'. Ḥull. 53ᵇ ונפלה ת' ת' (Ar. תִּלְחֵי), v. preced.

תַּלֵּי, תַּלָּה (b. h.; cmp. דָּלָה) 1) *to swing, raise; to suspend, hang.* Y. Sot. I, 16ᵈ bot. (ref. to Gen. XXXVIII, 14) תָּלְתָה עיניה בפתח וכ' she raised her eyes to the gate to which all eyes look hopefully; Y. Keth. XIII, beg. 35ᶜ; Gen. R. s. 85 תְּלוּיוֹת בו ... שתלתה (not שתלה). B. Mets. 58ᵇ לא יתלה עיניו על וכ' one must not hang his eyes on a purchase (look as if he wanted to buy), when he has

Digitized by Google

no money; (Pes. 112b אל תצמוד על, v. סָמַךְ). Gen. R. s. 98 כדי שיתלה עיניו וכ' in order that he (Joseph) might lift up his eyes and look at them (the Egyptian women). Snh. VI, 4 ת' נשים וכ' ... וחלא did not Simon b. Sh. hang women in Ashkelon? Ib. כיצד תולין אותו how is the hanging (of the convict stoned to death) done? Ib. ותולה ומתיריז וכ' ... and one person hangs him as the butchers suspend animals, and he is taken down at once. Ib. 46b צוה ... ותלאוהו the king gave the order, and they hanged him. Sabb. XX, 1 תולין וכ', v. מְשַׁמֶּרֶת. Y. Taan. IV, 69b top תלדין וכ' (strike out תלו), v. גָּרַהּוֹם; a. fr.—Trnsf. *to hang on; to attach, assign.* B. Bath. 109b, v. קַלְקָלָה. Nidd. IX, 3 תרי זו תולה בה she may trace (the bloodstain) to her (the woman to whom she had lent the garment). Ib. 4 ותולות זו זו each of them may assign the cause of the stain to the other. Ib. VIII, 2 לְתָלוֹת ... ותולה and she may assign the cause to anything that she may possibly assign it to; a. fr.—Part. pass. תָּלוּי; f. תְּלוּיָה; *pl.* תְּלוּיִים, תְּלוּיוֹת. Sabb. l. c. נותנין לת' בשבת you may pour wine into the suspended strainer on the Sabbath. Y. Gitt. VII, 48c bot. בחזקת שהנשמה ת' בו under the presumption that the soul was yet attached to him (that he was still of a sane mind). Ḥull. 135a ת' בו דבר שהנשמה a limb on which life depends, a vital organ. Snh. 97b ת' וכ' ואין הדבר, and the thing (redemption) depends &c., v. קֵץ. Gen. R. s. 85 ת' בו שכל העינים to which all eyes are lifted up, v. supra. Kidd. 39b ת' בה תחיית המתים, v. תְּחִיָּה. Ib. I, 9 ת' בארץ מצוה שהיא a command which is made dependent on the land (of Israel, to which the Biblical text attaches living in Palestine as a condition). Ḥag. I, 8 ת' בשערה כהררים, v. הַר. Cant. R. to III, 4, v. עִיר"ן; a. fr.—2) *to hold in suspense, leave undecided, leave in doubt; to be suspended.* Yoma VIII, 8 ת' בו ועל החמורות תולה עד וכ' as to heavy sins, he (who repents) is in suspense (will neither be punished nor acquitted), until the Day of Atonement comes and brings forgiveness. Tanḥ. Sh'moth 20 ת' וכשאני תולה על חטאיו וכ' when I suspend judgment for a man's sins, I am called El Shadday. Sot. III, 4 אם ... תיחת תולה לה if she (the Soṭah) has any merit, it will create suspension of punishment for her; ת' יש זכות תולה שנה אחת וכ' some merits create a suspension of one year, some of two &c. Ib. 5 ת' אין זכות תולה במים וכ' in the case of testing waters merit causes no suspension. Pes. I, 4 ת' ותולין כל חמש ... אוכלין you may eat (leavened bread on the eve of Passover) to four hours of the day, and hold it in suspense during the fifth hour, and burn it &c. Ib. 5 ת' תולין לא אוכלין וכ' they held it in suspense: they did not eat it, nor did they burn it; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 7 ת' על חטאה ועל they differ concerning T'rumah in suspense (under suspicion of uncleanness) and such as is surely unclean. Nidd. 60a ת' טהור, a clean person and one under doubt of uncleanness; a. fr.—אשם ת', v. אָשָׁם.

Nif. נִתְלָה *to be hanged.* Snh. VI, 4 תאיש נִתְלֶה ואין תאשה נִתְלֵית a man (stoned to death) is hanged, but a woman must not be hanged. Ib. נִתְלִין ... כל all persons that are put to death by stoning are afterwards hanged. Y. Taan. IV, 67d ת' בה לְהִיתָּלוֹת, v. תָּלָה. Pes. 112a תִּיתָּלֶה, v. אֵיפָן; a. fr.—Lam. R. to IV, 22 ת' לתתלות ביה וכ' ... למה why were divine visitations created to be movable (to be taken from one and put on another)? (As we say,) they have a house to go to (with ref. to Lam. l. c. a. Deut. VII, 15).

Hif. הִתְלָה, הִתְלָא *to swing.* Gen. R. s. 22 בעקיבו בְּתַלָּא; Yalk. Prov. 961 מתלה, v. עָקַב.

תְּלָא, תָּלֵי ch. same, *to lift up; to suspend, hang; to be hanged.* [Targ. Y. Ex. II, 16 Ar. (ed. Vien. דלא; h. text דלה).] Targ. Jer. X, 12. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 25. Ib. XLIX, 22. Targ. II Chr. XX, 12. Targ. Ez. XV, 3. Targ. O. Deut. XXVIII, 66. Targ. Prov. XIII, 12 (ed. Lag. תָּאלֵי); a. fr.—Part. pass. תְּלֵי; f. תַּלְיָא; *pl.* תְּלָיָן, תְּלָדִין. Targ. Y. Deut. l. c. Ib. XXVII, 14 Ar. (ed. רמא; h. text רם); a. fr.—Y. Sot. I, 17a top וא' תְּלֵית עינים וכ' ... תרזין this man (thy husband) feeds and sustains thee, and thou liftest thy eyes up to another man? Keth. 71b [read:] תְּלַתְּנָהּ, v. קְרִישׁוּט. Yeb. 39b בדידך ת' רחמנא the law makes it dependent on thee (leaves thee the choice). Cant. R. to V, 14 מְרִתְלֵי, v. עָקְבָא. Ab. Zar. 7b ת' תַּלְיָא וכ', v. אֲשָׁלָא. Keth. 2a ת' חניא בדלא וכ' he hangs that which has been distinctly taught on that which has not been taught, i. e. draws a conclusion from the unknown to the known; B. Bath. 134b; a. fr.—Y. Bicc. III, 65c bot. אתר תלי an elevated place. Y. Succ. V, 55b bot. כל דתלי מאה וכ' a column a hundred cubits high requires a base of thirty-three. Gitt. 37b ת' ליה עד וכ' he must look up to him, until he says so (that he gives him the money, although he is not bound to pay it); [Rashi: and he is suspended (tortured) until &c.]. B. Bath. 47b תַּלִיתוּהָ וזבין וכ' if they suspended (tortured) him, and he agreed to sell, the sale is valid; ib. 48b (not תלוית); B. Kam. 62a תְּלוּתָהּ. Lam. R. to III, 65 (play on תְּאַלְּחֵךְ, ib.) תלי ... כל אלוהי וכ' (some vers. h.) force them through suffering, and bring upon them all the curses &c.—Y. Kil. IX, 32b top תלה לון יומא וכ' the day remained suspended for them (the sun did not set), until every one of them reached his home; Y. Keth. XII, 35a תלת (corr. acc., or תלא).—[Pesik. Par., p. 37b וחלין, read: זחלין, v. זָחַל II.]

Ithpe. אִיתְתַּלֵי *to be hanged.* Targ. II Esth. II, 23.

תַּלְיָא m. (preced.) *hook, string* (for suspending). Sabb. 140b, v. תָּלָא. Ḥull. 59a דליבית ת' מיתעקר the cord on which his heart hangs (the pericardium) will break.

תַּלְיוּדָא f. (תָּלָה) 1) *suspension, hanging.* Snh. 46b אחד ת' קושר ... מצוה one ties (the body of the stoned culprit to the pole), and one unties, in order to comply formally with the command of hanging (Deut. XXI, 22).—2) *suspense, doubt.* Y. Yoma VI, 43c top ועשתו חטאת קבעו בת' שלא יידחה 'and shall make it a sin-offering' (Lev. XVI, 9), the text declares it a sin-offering even during the suspense, so that it cannot be removed from its designation (by a subsequent event); קבעו בת' שיזדווג וכ' the text puts it in suspense (makes its designation dependent on a condition), that it be matched with its fellow (and it loses its sacred character if the fellow goat is unavailable). Y. Ḥag. I, end, 76d אם באת ... לתלות ואם לשרוף יותר מן ת' if a case (of T'rumah) comes before thee, and thou dost not know whether to declare it doubtful

Digitized by Google

(תָּלוּי) or to condemn it to be burnt, be rather inclined to condemn than to declare doubtful; Y. Sot. VIII, beg. 22b.

תָּלִיל m., **תְּלִילָא** c. (v. תְּלִי) *lifted up, exalted; suspended; high, fortified.* Targ. Ps. VIII, 2 (ed. Wil. תְּחִיל); 8 (ed. Wil. תְּחַיל). Targ. I Chr. XXI, 16; a. e.—*Pl.* תְּלִילִין, תְּלִילַיָּא; תְּלִילָן. Targ. Y. Deut. XXVIII, 52 (h. text מִבְצָר). Targ. Y. II ib. III, 5. Targ. Y. Ex. I, 11; a. e.

תְּלוּלוֹת, v. תְּלוּלִית.

תְּלֵיסְרֵי, תְּלֵיסַר *thirteen*, v. תְּלַת.

תְּלִישָׁה f. (תָּלַשׁ) *tearing up, plucking; being detached, loose.* Y. Sabb. IX, 11d bot.; Y. Ab. Zar. III, 43b top בית תישתה לו שעת ת' וכ' a building has had a time when its material was loose, a cave has never had such a time. Sabb. 73b אין דרך ת' בכך this is not the ordinary way of plucking (dates). Y. ib. VII, 10c top תְּלִישָׁתָהּ דוא גיזוזה plucking it is in this case a form of shearing.

תְּלִיתָא, v. next w.—[Yalk. Ex. 182 תלתא ענלא, v. תְּלָתָא.]

תְּלִיתַי, תְּלִיתַאי, תְּלִיתָאָה m. (תְּלַת) 1) *third.* Targ. Gen. II, 14. Ib. I, 13 (ed. Vien. תָּאֵי . . .); a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי נסב ת' וכ' he took the third bird, and placed it between his two daughters. Ib. תא מילא ת' this is the third thing (I had to do); a. fr.—*Pl.* תְּלִיתָאֵי.—לישן ת', v. לְיִשָּׁן. Targ. Y. Gen. I, 16; a. e.—*Fem.* תְּלִיתָיְתָא, תְּלִיתָאתָא. Targ. Ez. XXI, 19. Targ. I Kings XVIII, 1 (ed. Wil. תלירתאה, corr. acc.). Targ. Num. II, 24; a. fr.—Lam. R. l. c. (אתא תנינא ת' (אתתא the third time; a. e.—2) *threefold.* Sabb. 88a דיהב אוריאן ת' לעם ת' וכ' who gave the threefold Law (v. אוּרְיָן) to the threefold people (Priests, Levites, and Israelites) through a third-born (Moses) in the third month.

תְּלִיתָתַי *thirty*, v. תְּלַת.

תָּלַם, *Hif.* הִתְחִילִם (denom. of תֶּלֶם) *to furrow, leave a ridge.* Gen. R. s. 31 והוה מַתְחִילִם תלמיות וכ' and it (the R'em) left furrows in the water as far as from Tiberias to Susitha; Yalk. Job 926 מסחלסל (corr. acc.).

תֶּלֶם m. (b. h.) *ridge, furrow.* Macc. III, 9 (21b) יש חורש ת' אחד וכ' (Mish. ed. אותו, corr. acc.) one may plough only one furrow, and be guilty of eight sins (v. לָאו); Pes. 47a. Gen. R. s. 67 [read:] אפי' הדיוט אינו חורש ת' בתוך ת' ונביאים חורשים תבתוך ת' (v. Matt. K. a. l.) even a common man will not plough a ridge within a ridge, and will prophets plough &c. (i. e. mistrust their own previsions)?; Yalk. ib. 116 (corr. acc.); a. e.—*Pl.* תְּלָמִים, תְּלָמִין. Kil. II, 6, a. e., v. פְּתִירָה. Yoma 10a תלמי ת' שמשים . . . his name was Talmai (Num. XIII, 22), because he made the ground full of ridges (with his steps); Sot. 34b; Num. R. s. 16 11. Ruth R. to I, 19, v. רְדִידִינִית; Yalk. ib. 601 תְּלָמָהּ. Kil. II, 8 כתלמי תרביעה as deep as the furrows made after the rainy season; a. e.

תַּלְמָא, תֶּלְמָא I ch. same. Targ. Job XXXI, 10. Targ. Ps. CXXVI, 6 ודיעי חזיז מן ת' ed. Lag. (missing in ed. Wil.) eating the young green of the balk.—*Pl.* תְּלָמַיָּא. Targ. Job XXXI, 38.

תַּלְאָמָא, תֶּלְאָמָא II m. (Assyr. talîmu, Del. Assyr. Handw., p. 707) *twin.*

Pl. תְּלָאמִין, תַּלְמִין. Targ. Y. I, II Gen. XLIX, 5 אחין ת' twin-brothers (alike in character).

תַּלְמוּד m. (לָמַד) *teaching, lesson; learning, study.* Shebu. 40b עירוך הוא בפיו וכ' ת' it is a ready teaching in the mouth of R. J.: this opinion is Admon's. B. Mets. 33b; Ab. IV, 13 חוי זהיר בת' ששגגת ת' וכ' be careful in teaching, for an error in teaching &c., v. זָהַר. Meg. 27a אין למדין תלכה לא מפי ת' Ms. M., v. לִימּוּד. B. Bath. 130b וכ' Mss. (ed. למוד by censor's change, v. Rabb. D. S. a. l. note; Rashb. גמרא) we derive no rule of practice from a teacher's remark or from a practical case, unless it is said, this is the rule for practice; Nidd. 7b (ed. גמרא). Y. Gitt. VII, 48d top חרי זה גט . . . צריך ת' the letter of divorce is valid, but the thing requires (further) study. Y. Hor. III, 48b top כשזירת חצי תַּלְמוּדוֹ מזה וכ' when he owes part of his learning to one (his father), and part to the other (his teacher); a. fr.—תּוֹרַת ת', v. תּוֹרָה.—Esp. *a) Talmud* (v. גְּמָרָא) *verbal communication, oral study*, opp. to מִשְׁנָה. Ib.c top לעולם חוי רץ . . . מן חת' at all times run after the Mishnah rather than after the Talmud; B. Mets. 33a (ed. דגמרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 4). Ib. אין לך וכ' ת' Ms. M. (ed. גמרא) as to studying Talmud, there is no more meritorious occupation than this, v. מְהָה; a. fr.—V. ש"ס.—*b) derivation from Biblical intimations.* B. Kam. 104b יש ת' there is a Biblical text bearing on the subject before us; ומרבוייא וכ' יש ת' . . . I said, *yesh talmud*, and I meant to say (that it can be derived) from the expletive expression of the texts.—תַּ"ל (abbrev. תְּנֵי לִישָׁנָא) *there is a teaching in the Scriptural text to intimate, the text reads (may be read).* Pes. 21b (ref. to Deut. XIV, 21) אין לי . . . לגר במכירה מנין ת"ל לגר . . . או מכור from the text you learn only that you may give it to the sojourner and sell it to the stranger: how will you prove that you may sell it to the sojourner? Read the text, to the sojourner . . . thou mayest give it away or sell it; לנכרי בסתימה מנין ת"ל תתננה ואכלה או מכור לנכרי how will you prove that you may give it away to the gentile? Read the text, thou mayest give it away . . . or sell it to the gentile. Ib. 24a (ref. to Ex. XXIX, 34) שאין ת"ל לא יאכל ומה ת"ל לא יאכל וכ' it was not necessary to say, 'it shall not be eaten', and what is intimated by saying, 'it shall not be eaten'? If you cannot apply it to the law in the case, since it is said, 'and thou shalt burn &c.', apply it to all forbidden things &c. (v. תִּשְׂרֹף); a. v. fr.—*Pl.* תַּלְמוּדוֹת (*fem.*). Cant. R. to V, 11, v. שָׁחוֹר I.

תַּלְמוּדָא ch. same. Targ. Cant. I, 2 ed. Lag. (ed. גברא, by censor's change, v. preced.).—B. Mets. 33b צבקו כולי בית ת' . . . Ms. H. (ed. גמרא; v. Rabb. D. S. a. l. note 5) all left the Mishnah and ran after the Talmud. Snh. 59b ומאי ת' and how do you derive that from the Scriptural text? Men. 78a. M. Kat. 3b ולא ידענא מאי ת' וכ' and I do not know what is meant by *talmuda* (ש"ס) and what by *tosefeth*; a. fr.

תַּלְמוֹסָא, Midr. Till. to Ps. XIII, 5 ed. Bub., v. בַּרְמוֹסִיא.

תַּלְמוֹסִין, v. תַּמַלְיוֹס.

תַּלְמַי I (b. h.) pr. n. m. *Talmai*, one of the giants (Anakim). Yoma 13a; Sot. 34b, a. e., v. תָּלָם, a. תַּחְפַּנְחֵס.

Digitized by Google

תַּלְמַי II (Hebrew adaptation) p. n. m. *Ptolemæus. Ptolemy,* 1) King of Adiabene, father of Monobazus and Izates. Gen. R. s. 46 (Jos. Ant. XX, 2, 1 Monobazus), v. מוּנְבָּז.—2) king of Egypt (Ptolemy II Philadelphus), during whose reign the Septuagint is said to have been produced. Treat. Sof'rim I, 7 מעשה בחמשה ... לת' המלך וכ' it occurred that five elders wrote the Torah in Greek for King Ptolemy, and that day was as ominous for Israel as &c. Ib. 8 שוב מעשה בת' וכ' another time it occurred that King P. assembled seventy-two elders &c.; Meg. 9a. Ib.; Y. ib. I, 71d bot. לת' המלך ... שלשה thirteen passages the scholars changed (in their translation) for King P.; Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 7) לת' המלך ... זה this is one of the texts they changed for King P.; a. fr.

תַּלְמֵי* f. (θαλάμη) *nostril*; (cmp. חוֹטֶם) *snout, tube.* Tosef. Mikv. IV, 8 מעיין היוצא לת' ומן הת' וכ' spring water that comes out through a snout, and flows from the snout into a pond.

תַּלְמִיד m. (b. h.; לָמַד) *scholar, disciple.* Y. Shek. III, beg. 47b, a. e. חבר ות' חבר ת', v. חָבֵר. Erub. 63a תאב ובנו הרב ותַלְמִידוֹ שניהם וכ' a father and his son, or a teacher and his pupil have only one vote. Snh. 11a תלמידו של עזרא a disciple (worthy successor) of Ezra. Ab. IV, 12 כבוד תַּלְמִידָךְ, v. כָּבוֹד; a. v. fr.—ת' חכם, v. חָכָם.—*Pl.* תַּלְמִידִים. Ib. II, 8. Ib. V, 19 תַּלְמִידָיו של אברהם וכ' disciples (followers of the example) of our father Abraham; ת' של בלעם וכ' disciples of Balaam the wicked. Taan. 7a, a. e. ומתַלְמִידַי, v. לָמַד. Y. Maas. Sh. II, end, 53d אלו הן הת' these are meant by 'the disciples'; a. v. fr.—תַּלְמִידֵי חכמים, v. חָכָם.

תַּלְמִידָא ch. same. Erub. 53b bot. Num. R. s. 18 אי אהרן ... את ת' וכ' if Aaron is the high priest, thou art a disciple (a subordinate), and if Korah were to be the high priest, thou wilt be a disciple; a. fr.—*Pl.* תַּלְמִידַיָּא, תַּלְמִידֵי. Targ. I Chr. II, 52. Targ. Y. Num. III, 3. Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 14; a. fr.—Y. B. Mets. II, 8c top אמרין לית תלמידוי his disciples said to him. Y. Snh. I, 18a bot. תלמידי (prob. to be read תלמידוי); a. e.

תלמידא, Yalk. Ps. 660, v. טרמוסיא.

בַּר תַּלְמַיוֹן pr. n. m. *Bar T'lamion* (Bartholomew). Lev. R. s. 6; Pesik. R. s. 22; Yalk. Zech. 571; Yalk. Lev. 471 בר תמליון.—V. תַּלְמַיּוֹן.

תַּלְמִיוֹתָא f. (denom. of תֶּלֶם) *formation of lines* or *furrows.* Ber. 63a, v. מַחֲשָׁא.

תַּלְמִית f. (preced.) *line* or *furrow.*—*Pl.* תַּלְמִיּוֹת. Gen. R. s. 31, a. e., v. תָּלַם.

תַּלַסְיוֹס pr. n. m. (θαλάσσιος) *Talassios,* a Roman officer. Y. Meg. III, 74a bot. Mus. (ed. תלחכים, corr. acc.), in Hebrew disguise תרשיש; v. אֲבְהוֹקוֹס.

תַּלְאָסָר, תַּלַסַר pr. n. pl. *Talsar, Talasar.* Targ. Y. Gen. XIV, 1; Targ. Y. I ib. 9 (ed. Vien. תְּלָסַר; h. text אלסר, v. Schr. KAT2, p. 135). Targ. Y. ib. X, 12 (h. text רסן).—Gen. R. s. 37 (expl. רסן) תלחסר (prob. to be read: תַּלְאָסָר).—Targ. Is. XXXVII, 12 תַּלְסָר (ed. Wil. תַּלַסָּר; h. text תְּלַסָּר); Targ. II Kings XIX, 12 (h. text תַּלְאַסָּר; v. Schr. KAT2, p. 327).

תָּלַע, *Hif.* הִתְלִיעַ (denom. of תּוֹלָעָה) 1) *to become wormeaten; to decay.* Kil. II, 3 עד שתתליע until the seed in the ground begins to rot; Y. ib. 27d top עד כמה היא מתלעה וכ' R. S. to Kil. l. c. (ed. מזרעה, corr. acc.) how long does it take to rot? Three days in moist ground &c. Ḥull. 58a שתתליעה, v. אֵב. Y. Ber. II, 5c top ותתלישו תאינותיו (not ותתלישו) and his figs (on the tree) became wormy (or rotten). Cant. R. to IV, 6; Gen. R. s. 47 התלישו they decayed. B. Kam. 52a שח' מהוכו when the board that covered the pit rotted from the inside; a. fr.—2) *to remove the wormy parts from; to sort wood.* Midd. II, 5 ששם ... מתלישים את העצים for there the priests ... sorted the wood for the altar.

Pi. תִּלַּע 1) *to drive vermin off.* Y. Shebi. II, 33d מתלעין, v. זָחַם. Y. Sabb. VII, 10a top המעשן המתלע וכ' he who fumigates plants, or smears them with rancid oil to keep the worms off &c.—*Part. pass.* מְתוּלָּע; f. מְתוּלַּעַת; *pl.* מְתוּלָּעִים, מְתוּלָּעִין; מְתוּלָּעוֹת *wormy.* B. Bath. VI, 2 (93b) תאנים מקבל ... מת' וכ' if one buys figs, he must accept ten wormy ones for each hundred; (Y. ed. מַתְלִיעוֹת *Hif.*, v. supra).—[2) (b. h.) *to dye scarlet; to clothe in scarlet.*—V. תּוֹלַעַת.]

תָּלַע I, *Af.* אַתְלַע same, *to become wormy; to rot.*—Part. pass. מְתֻלָּע; *pl.* מְתֻלָּעִי. Snh. 108b תירוא כר מ' bran that had grown wormy. M. Kat. 10b כיון דמ' וכ' because the dates may get wormy, they are like goods that may depreciate (and may be attended to during the festive week).

תָּלַע II *to tear apart.* Targ. Y. Lev. I, 17 (Ar. תלח, v. תְּלַח).

תַּלְעֵב = לָעַב, *to mock.* Targ. Hab. I, 10 some ed. (v. לָעַב). Targ. Job XII, 17. Targ. Ps. LXXV, 5. Targ. Job XIII, 9 Ms. (ed. לְתַלַּי, *Ithpe.* of לָעַב); a. e.

תַּלְעַבָא, v. תּוֹלַעְבָא.

תָּלַשׁ *to tear, pluck, detach.* Y. Snh. V, 22d top משום מלמד שמצאוהו תולש וכ' the text intimates that they found him tear wood (uproot shrubs) out of the ground; Sabb. 96b; Sifré Num. 113. Bets. 3a ויתלוש ... גזרה we apprehend, lest he may climb up and pluck. B. Kam. VIII, 6 ת' בשערו if one plucks his neighbor's hair. Y. Sabb. VII, 10a דתלש ודאורח he who plucks (fruit) or picks (figs); a. fr.—*Part. pass.* תָּלוּשׁ; f. תְּלוּשָׁה &c. *detached, loose,* opp. מחובר fixed, immovable. Ḥull. 15b ולבסוף חיברו ת' an object originally loose which one afterwards fixed. B. Mets. VII, 2 הנשוח ... ת' מן הקרקע וכ' the journeyman that works ... on what is detached from the ground &c.; a. fr.

Pi. תִּלַּשׁ same. Yoma VI, 4 היו מתלשים בשערו they used to pull the hair of the scapegoat; Tosef. ib. IV (III), 13. Gen. R. s. 34 ומתלשין ארזי וכ' (not מתלישין) they tore cedars of Lebanon out while walking; Yalk. ib. 61.

Nif. נִתְלַשׁ *to be plucked, detached.* Mikv. V, 6 גל שנ' if a wave was detached (was thrown on the shore, and its connection with the sea severed); Tosef. ib. IV, 5. Y. Ḥag. I, 76c שנתלשו וכ' ... אם when thou seest Palestinian

Digitized by Google

townships torn away from their places (their inhabitants driven out), know that they failed to maintain teachers &c.; Lam. R. introd. (R. Abba 2) נִתְלַשׁוֹת; a. fr.

תְּלַשׁ ch. same. Targ. Y. I Num. XV, 32, sq. (h. text מְקֹשֵׁשׁ, v. preced.). Targ. Y. Ex. XIX, 17; a. e.—Y. Snh. VII, end, 25[d] אירתחמי מיתלַשׁ בח he appeared to pluck it (the seed he had planted); a. e.

Pa. תַּלֵּשׁ same. Y. Kidd. I, 61[c] פקדון ... מְתַלְּשָׁן בשעריהון וכ' tell your wives, when they stand over the dead, that they should not tear their hair, lest they make a bald spot (Deut. XIV, 1).

תְּלַשְׁמִי, v. תּוּשְׁלַמִי.

תְּלַשָּׁר, v. תַּלְסַר.

תַּלֵּת (denom. of next w.) 1) *to divide into three parts.* Targ. Deut. XIX, 3.—2) *to do a third time.* Targ. I Kings XVIII, 34.—*Part. pass.* מְתַלַּת; *f.* מְתַלְּתָא; *pl.* מְתַלְּתִין; מְתַלְּתָן *divided into three, having three stories.* Targ. Ez. XLII, 3; 6 (not מְתַּת).

Ithpa. אִתְתַּלַּת, *Ithpe.* אִתְתַּלַּת *to be done a third time.* Targ. Y. Deut. XXVII, 26.

תְּלַת f., **תְּלָתָא**, **תְּלָתָה** m. = h. שָׁלֹשׁ, *three*; בת' *on the third* (day &c.). Targ. O. Gen. XV, 9 תְּלָתָה ed. Berl. (oth. ed. תְּלָתָא, read תְּלָתָא); Targ. Y. ib. בר תלת שנין (h. text משלש). Targ. Num. XII, 4. Ib. XXIX, 3; a. v. fr.—Sabb. 87[a] בת' (sub. בשבא) on the third day of the week. Ib. 36[a] הני ת' מילי וכ', v. שְׁנֵי. Meg. 6[b] ת' מאה וכ', v. תָּנָא; a. v. fr.—תלת עסר, (תלתא) עשר, ת' עשרה, ת' עשרין, תְּלֵיסַר, תְּלַתֵּיסַר, תְּלַתְּסַר *thirteen.* Targ. Num. XXIX, 13, sq. Targ. Gen. XIV, 4; a. fr.—Ber. 4[a] באורתא דת' וכ', v. נְגַהּ. Keth. 67[b] תלסרי שנין ... דלא whom he had not seen for thirteen years. Y. Kil. IX, 32[b] לסוף תלת עשרתי וכ' at the end of thirteen years and thirty days; a. fr.—*Pl.* תְּלָתִין *thirty.* Targ. Gen. V, 3; a. v. fr.—Sabb. 98[b]. Y. Kil. l. c. כל אינון תַּלְתּוֹרֵי יומיא all these thirty days. Ib. לסוף ... ותַלְתָּתוֹי יומיא, v. supra; Y. Keth. XII, 35[a] bot. תַּלְתִּירֵי; ib. תַּלְתִּיתֵי. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. תְּלָתִים שנין thirty years; a. fr.

תְּלָתָא, **תְּלִיל** m. (preced.) 1) *a third part.* Targ. II Kings XI, 5. Targ. II Sam. XVIII, 2; a. fr.—Targ. Y. Deut. VI, 9; XI, 20 תּוּלְתָא (ed. Vien. תּוּלְתָא). Targ. Ps. LXXX, 6 חמר דדמעין תְּלָתָה Ms. (ed. דמעא תְּלָתֵי) wine a third part of which are tears.—2) *having reached one-third of the full growth.* Y. Orl. I, 61[c] top תְּלָתֵידוֹן, v. צַנְקוֹקָלוֹת.—Esp. ת' עגלא *a third-grown calf*; oth. [wrong] opin.: *in its third year, going on three*; oth. opin. *third-born, fat.* [Targ. O. Gen. XV, 9, v. תְּלָתָא.]—Sabb. 136[a] בימא עיגלא ת' דשבעה an *'egla tilta* on its seventh day. Snh. 65[b]; 67[b], v. ברי ch.; Yalk. Ex. 182 תלתא (corr. acc.). Erub. 63[a] (v. Rashi); a. fr.

תְּלָתָא, v. תְּלָתָה.

תְּלָתוֹל, **תְּלִיל** m. (תלל, v. הִלְהוּל) *wart.* Bekh. 40[b] but (if there is no bone in it,) then it is a mere wart.—*Pl.* תְּלִילִין, תְּלִילֵי. Ib. בעלי חת' וכ' (ed. תחתילין) those with warts, if human beings, are unfit (for priesthood), if beasts, are fit (for the altar); ib. VII, 6 (45[b]) Rashi (ed. דלדולין). Tosef. Neg. II, 12 תַּלְתַּלִּין.—[Y. Erub. II, 20[b] תשעה עשר תלתולין, read: תלתותין, v. תַּלְתֵּיתָא]

תְּלְתוֹם, v. next w.

תַּלְתּוּת f. = תְּלָתָא 2, *third-born*, or *third-grown.* Targ. Jer. XLVIII, 34 (ed. Wil. תַּלְתִּידַת; ed. Lag. תלתום, corr. acc.); Targ. Is. XV, 5 (ed. Lag. תלתום; h. text שלשיה).

תֵּילְ, **תֵּלְ**, **תַּלְ**, **תַּלְתְּ**, **תַּלְתּוּתָא** f., constr. תַּלְתּוּת, תַּלְתְּ, תֵּילְ, תֵּלְ = תְּלָתָא 1, *a third part.* Targ. Num. XV, 6, sq. Ib. XXVIII, 14. Targ. Ez. XLVI, 14; a. e.—*Pl.* תַּלְתִּידִין. Y. Erub. II, 20[b], v. תְּלִישׁ.

תַּלָּתוּתָא f., constr. תַּלָּתוּת (תְּלַת) *sum of three.* Targ. O. Gen. XXXVIII, 24 (ed. Vien. תְּלָ). Targ. I Sam. XX, 19 (ed. Wil. תְּלָ).

תְּלָתָי m. (תְּלַת) (*by the*) *tierce, large measure.* Targ. Ps. LXXX, 6; v. תְּלָתָא.

תְּלָתִין, **תְּלָתִים**, v. תְּלַת.

תַּלְתּוֹת, v. תְּלוּתוֹת.

תַּלְתּוֹתַי, v. תְּלַת.

תלתכים, v. תַּנְסְרוּס.

תַּלְתַּל m., *pl.* **תַּלְתַּלִּים** (b. h.; תָּלַל) 1) *curls, locks.* Ned. 9[b], a. e., v. קוּפּוֹת; (Num. R. s. 10[7] תלים תלים; Y. Ned. I, 36[d] bot. תלי תילים, v. תֵּל).—2) (v. תֵּל) *mounds, piles.* Lev. R. s. 19, beg. (ref. to Cant. V, 11) ת' במי הן מתקיימות וכ' (the strokes on the top of letters in the Torah contain) piles (of ideas): by whom are they upheld? By him who studies morning and evening, v. עֶרֶב II. Ib. תַּלְתַּלֵּי ת', v. קוֹץ I; Midr. Sam. ch. V תל תלתלי תלים (corr. acc.); a. e.—3) *warts*, v. תְּלוּחַל.

תְּלְתָן, **תֵּילְ**, m. (= תלתן, v. preced.) [*curly plant,*] *fenugrec.* [Asaph quoted in Löw Pfl., p. 316, has תלהל.] Mekh. Mishp., s. 13; a. e., v. גֶּרֶה II. Kil. II, 5. Ter. X, 6; Tosef. ib. VIII, 8. Ib. X, 4 ת' של תרומה וכ' a decoction of fenugrec seeds ... with which a priest's daughter has washed her hair (v. Löw Pfl., p. 317); a. fr.

תלתסר, v. תַּלְסַר.

תָּם I m. (b. h.; תָּמַם) 1) *perfect, unblemished.* Tem. 7[b] (opp. בעל מום); B. Kam. 12[b]; (Maas. Sh. I, 2 תָּמִים); a. fr.—*Fem.* תַּמָּה. Sabb. 103[b], v. פְּתִילָה. Succ. 37[a], v. לְכִידָתָא. Tanh. Emor 18 (ref. to ולקחתם, Lev. XXIII, 40) בלקידתה תמה וכ' by a real (honest) purchase: thou darest not steal (a Lulab), and stand with it (before God) &c.; a. e.—2) *simple, innocent, artless.* Mekh. Bo, s. 18 ... ארבעה ואחד תם וכ' there are four characters in children (as regards their attitude towards religious ceremonies): one is wise, and one is simple &c.; (Yalk. Ex. 225 מרשם); a. e.—3) (law) *an innocuous animal, one that did injury*

Digitized by Google

for the first time, or *before warning had been given*, opp. מִדַּעְתּוֹ (v. Ex. XXI, 28-36). B. Kam. I, 4 תם משלם וכ' the *tam* pays half-damage from the sale of its own body. Ib. II, 4 משיחזור וכ' ... אילו הוא תם when is an animal called *tam*? ... When it shows its regret for three days, i. e. when it has done an injury and does not repeat it for three days afterwards; ib. (another opin.) ותם כל שירתו וכ' *tam* is one which does not gore when children touch it; a. v. fr.—*Pl.* תַּמִּים, תַּמִּין. Ib. I, 4 חמשה ת' וכ' there are five classes of *tammin*, i. e. an animal is considered a *tam* with regard to five classes of damages (so as to require legal warning): with regard to goring, striking &c.; a. e.

תָּם II = h. שָׁם, *there*, esp. (in Talmud Babli) in *Palestine*. Ḥull. 59^{b} (in Hebr. dict.) שלחו מִתָּם וכ' they sent word from Palestine: the practice is in agreement with &c. Bets. 4^{b}; a. fr.—V. תַּתָּם, תָּמָּן.

תֹּם, v. תּוֹם.

תַּמָּא, v. תּוּמְּא.

תַּמָּא, name of *a bird*, v. תַּיְמָא.

תַּמָּא, v. תַּרְמִית.

תָּמַד m. (עמד, v. צְמִידָא; cmp. תָּמִיד) *husks and stalks of* (*pressed*) *grapes, steeped in water*, used as *an inferior wine* (lora, vinum operarium, v. Sm. Ant. s. v. Vinum), or as *vinegar*. Maas. Sh. I, 3 תת' עד שלא החמירין וכ' *tamad* before fermentation must not be bought with tithe-money; Ḥull. I, 7; Y. Maasr. V, 52^{a} top. Tosef. Dem. I, 2 בראשונה ... שחזקתו מן הת' in former years the vinegar of Judæa was free from tithes, because it was presumably made from *tamad*; Y. ib. I, 21^{d} top חיו מביאין מן הת' they used to produce (their vinegar) from *tamad* (grape shells); Pes. 42^{b} שחזוקה אינו בא אלא מן הת' Ib. ... ת' לאו וכ' וסבר and does R. J. hold the opinion that *t.* is not subject to tithes? Yalk. Num. 710 תומין של ת' vinegar made of grape shells; a. e.—Denom.:

תָּמַד *to put water on pomace* or *lees*. Maasr. V, 6 ומצא כדי מדתו וכ' ... תְּמָמֵד if one makes pomace wine, putting water on by measure, and finds (after pressing) the same quantity, he is exempt from giving tithes; Pes. 42^{b}, v. רְוָוקָא II. B. Bath. 97^{a} שתְּמָדוּ במי גשמים (Ms. R. שתְּמָדָן) when they used rain water to make *tamad*; Ḥull. 87^{b} (by analogy from B. Bath. l. c.) שתמדו במי וכ' (Ms. R. שתמדן) when they diluted blood with rain water.

Nif. נִתְמַד, נִיתַּת *to be infused, poured on*. B. Bath. l. c. שנ' מאליו when the infusion came of itself (rain water fell upon it); Ḥull. l. c. שנִתְמַדוּ מאליהם.

תַּמְדִיטוֹס, v. תַּרְדְּיוֹטוֹס.

תָּמַהּ, **תָּמַהּ** (b. h.; cmp. שָׁמַם) [*to stand still,*] *to be astonished, amazed; to wonder; to be undecided*. Pesik. R. addit., s. 1 והבריות תּוֹמְהִים לומר וכ' and men wondered, saying, is such a thing possible? Ib. על דור המגדל אתם תּוֹמְהִין you wonder at what occurred to the generation of the tower: has not such a thing occurred &c.? Yalk. Ex. 166 ויִתְמְהוּ תמיהא גדולה מאד and they wondered exceedingly. Pesik. Haḥod., p. 43^{a} הדה ... יושב ותָמַהּ בלבו וכ' Abraham sat and was undecided in his heart, saying, which shall I choose?; Gen. R. s. 44. Ib. s. 12 מלך ... וצמד לו תָּמַהּ a king that rebuked his servant, and he stood there confounded. Ib. תמיה אני איך וכ' I wonder how great men ... could disagree on &c. Yeb. 96^{b} תמיה אני אם לא וכ' I should wonder, if this synagogue did not become an idolatrous temple. Arakh. 16^{b} תְּמִיהַנִי יש וכ' I wonder if there is in this generation &c. Pes. VI, 2 אל תָּמַהּ על אלו do not wonder at that. Y. ib. 33^{b} bot. תמיהני היאך וכ' I wonder how R. El. could accept such an answer. Yalk. Ex. 202 תָּמַהּ על עצמה היאך וכ' wonder at the very thing, why should leavened matter be forbidden &c.; Pes. 28^{b} תמה על עצמך (corr. acc.); a. fr.

Hif. הִתְמִיהַ 1) same. Gen. R. s. 98 על אלו אתם מַתְמִיהִין you wonder at that? if you were to see ... הדה לכם לַתַּתְמִיהַ יותר (not לתתמה) you would wonder still more. Pesik. R. s. 28 מַתְמִיהִין (not מתמהין); a. e.—2) *to create astonishment, act strangely*. Men. 40^{a} אינו אלא מן המַתְמִיהִין is one of those who make people wonder at their strange conduct; (Ms. M. חמוּתְמָהִין *Hof.* of those *wondered at*).—3) *to love miracles, invent miracles*. Yalk. Num. 764 אף אתה מן המַתְמִיהִים art thou, too, of the inventors of miracles?

Hof. הוּתְמַהּ *to be wondered at*, v. supra.

תְּמַהּ, **תַּמֵּהּ** ch. same, 1) *to wonder* &c. Targ. Gen. XLIII, 33. Targ. Y. ib. XVII, 17 (h. text ויצחק). Targ. Y. I ib. XVIII, 12 (II תיהי'). Targ. Y. ib. 15. Targ. Ez. XXXII, 10; a. e.—Part. f. תְּמִיהָא. Targ. II Esth. I, 2 ת'.—V. אֶתְמַהּ.—2) *to be astonishing*. Gen. R. s. 94 אמר לי ... ותיא תָּמְהָא the elder of the Jews told me something, and that is astonishing; [perh. to be read תַּרְמִיתָא, v. תַּרְמִית].

Af. אַתְמַהּ 1) same. Targ. II Esth. l. c. Ib. מַתְמְהִין (some ed. מְתַתְּמְהִין, *Ithpe.*); a. e.—2) *to express astonishment, query*. Zeb. 113^{a} אַתְמְהֵי קרא the text (Ez. XXII, 24) expresses a query: thou, land of Israel! art thou not cleansed &c.?

תַּמָּא, **תָּמְהָא**, **תָּמְהָ**, **תַּמָּא**, v. תִּרְמִית.

תַּיְמָא, **תָּמְהוֹן** m. (b. h.; preced. wds.) *astonishment, hesitation*. Gen. R. s. 50 (ref. to Gen. XIX, 16) [read:] ת' אחר ת' אמר במה אבוד וכ' hesitation after hesitation; he (Lot) said, what shall I choose (to take along)? silver &c.; Yalk. ib. 84.

תְּמַהּתָּא f. (preced.) *amazement, confusion*. Gen. R. s. 31, beg. (ref. to Ez. VII, 11) לא מינחון ולא ממוניהון ולא מן תְּמַהּתָּהוֹן (not בממונם) I want none of them, none of their wealth and none of their confusion; Yalk. Ez. 345 (corr. acc.).—[Ḥull. 51^{b} תמהתא Ar., v. תִּרְמִיתָא.]

תַּמּוּד, v. תַּדְמוֹר.

תַּמְוִין, **תַּמְוָן**, **תַּמְוָן** m., **תַּמְוִין** f. pl. (תְּמוּהָה) *dwellers in desolation, desert beasts*. Targ. Is. XIII, 22 (h. text אִיִּים). Ib. XXXIV, 14 (h. text צִיִּים); Targ. Jer. L, 39. [Kimḥi to Ez. VIII, 14 quotes fr. Targ. Is. l. c.: תמוזין, adding that the majority of versions have תמווין.]

Digitized by Google

תַּמּוּז m. (b. h. name of a deity) *Tammuz*, the fourth month of the Hebrew calendar, of twenty-nine days, varying between the ninth of June and the sixth of August. Targ. II Esth. III, 7. Targ. Cant. I, 7. Targ. Y. Gen. VIII, 5; a. e.—Taan. IV, 6 (26ª) חמשה ... בשבעה עשר בת' five things (misfortunes) happened to our ancestors on the seventeenth of Tammuz. Ib. 28ᵇ בשיבכר מדידת וכ' on the seventeenth of Tammuz he (Moses) descended, and came down and broke the tablets; a. fr.—תקופת ת', v. תְּקוּפָה.

תַּמּוּזָא pr. n. (preced.) *Tammuza, Tammuz*, name of a deity (corresp. to Adonis of the Greeks). Targ. Ez. VIII, 14.

תַּמְוָן, v. תַּמְוִין.

תַּמוּנָה f. 1) (b. h.; cmp. מִין II) *form, shape*. Mekh. Yithro, s. 6 (ref. to Ex. XX, 4) ... [יכול] לא יעשה לו גלופה I may think (from the word פסל) that one must not make for himself a carved figure, but may make a block: therefore the text says, 'nor any shape.'—2) substitute of תְּמוּרָה, v. next art.

תַּמּוּנְתָּא, Y. Shek. III, 47ᶜ top, v. תּוּמְנְתָּא.

תְּמוּפָה *t'mufah*, a fictitious substitute of תְּמוּרָה (v. פִּרְנֵי). Y. Ned. I, 36ᶜ bot. ת' תמונה תמוקה ואילו חנינן ... (not תמרנה) if we had taken up *t'murah* (as a subject for verbal substitutes in vows), we should have used *t'mufah, t'munah, t'muḳah*.

תְּמוּקָה, v. preced.

תְּמוּר, v. תִּרְמוֹר.

תְּמוּרָא, v. תִּרְמוֹרָא.

תְּמוּרָה f. (b. h.; מוּר) *exchange, substitution*. Snh. 22ª לכל יש ת' there is a substitute for every thing (every loss can be retrieved), except for the wife of one's youth. Ned. 20ᵇ בני ת' children begotten in exchange, e. g. if a man has two wives, and has connection with one mistaking her for the other. Pesik. R. s. 40 תְּמוּרָתוֹ של שם (not תא) a substitute of Shem (as priest).—Esp. *exchange of one sacrificial animal for another* (Lev. XXVII, 10), *that for which an animal is exchanged*. Tem. I, 1 אף ת' בבית וכ' so the change is valid only when made on the owner's premises. Ib. 2 (ref. to Lev. l. c.) מה תרא מיוחד תמורתו מיוחדת as 'it' refers to one, so its exchange can be only one. Ib. II, 3 ואין ת' עושה ת' that for which it is exchanged cannot effect another exchange (does not affect the status of another animal exchanged for it). Ib. I, 5 תולד עושה ת' the animal's child (born after the mother was dedicated) makes exchange (affects the status of one exchanged for it). Bekh. 15ᵇ תְּמוּרַת בעלי מומין that which is exchanged for blemished animals. Ib. 61ª מעשר ת' טעות הורא a mistake in counting the tenth animal for tithes is an exchange, i. e. the animal marked as the tenth by mistake is sacred. Ib. תמורת מעשר מתת that which has been marked as the tenth by mistake must be put to death (cannot be used); a. fr.—*Pl.* תְּמוּרוֹת. Tem. III, 1 אלו ... ותמורותיהן כיוצא בהן these are the sacred animals whose embryos and whose exchanges are of the same sacred character as themselves. Esth. R. to I, 1 (expl. בני אמוריא) ת' של אבותיהן the exchanges (hostages) of their fathers, v. עֲרַב I; a. fr.—*T'murah*, name of a treatise, of the Order of Ḳodashim, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli.

תְּמוּרְתָּא, v. תִּרְמוֹרְתָּא.

תַּמּוּת f. (denom. of תָּם) 1) *unblemished condition, integrity*. Men. 6ª; Kidd. 24ᵇ, a. e. זְכוּת ת', v. זְכוּת. B. Kam. 39ᵇ תַּמּוּתוֹ, v. תְּמִימוּת.—2) *the legal status of an animal that did injury for the first time* (v. תָּם I, 2). Ib. 45ᵇ צד ת' that limb of an animal about which no warning has been given, whereas this has been done about another limb. Ib. צד ת' בטקומה עומדת the legal condition of the *tam* remains unaltered concerning that limb (so that the animal in the case is legally half a *mu'ad* (מוּעָד) and half a *tam*); a. e.

תְּמוּתָה f. (b. h.; מוּת) [*death*; sub. בת,] *an animal on the point of death*.—*Pl.* תְּמוּתוֹת. Kidd. 21ᵇ sq. (applied to the law concerning the captive woman, as a concession to human appetites, Deut. XXI, 10 sq.) בוכבר ... בשר ת' שחוטות וכ' allow Israelites to eat the flesh of animals on the point of death but ritually slaughtered, rather than eat of carcasses unslaughtered; Treat. S'mah. ch. VII.

תַּמְחוּי c. (denom. of מַחֲיָה) 1) *a plate for various dishes or portions, tray*. Kel. XVI, 1, v. גָּזוֹן. Ned. IV, 4 אוכל ... אבל לא מן ת' he may eat at the same table with him, but not from the same plate; אבל ... מן ת' תחזור but he may eat with him from a plate which goes back to the host (each time a guest is served). Maasr. I, 7 נותן ... ולת' he may put the oil on the cake (תַּחְתָּה) or on the plate. Y. B. Mets. VIII, end, 11ᵈ השאילני תמחויך (or תַּמְחוּיֵךְ, *pl.*) lend me thy plate and dine with me; a. fr.—Esp. *tamḥuy, charity plate, daily distributed food collected from contributors, soup-kitchen*, contrad. to קֻפָּה, q. v. Peah VIII, 7 מי ... לא יכול מן ת' he who has the means for two meals, must not accept support from the *tamḥuy*. B. Bath. 8ᵇ נגבית בשלשה וכ' ת' the *tamḥuy* is collected under the supervision of three persons, and distributed by three persons, for the mode of its collection and distribution is the same; לעניי העולם וכ' the *t.* is for all poor people wherever they may come from, *the ḳuppah* for the town poor only. Pes. X, 1 אפילו מן ת' even if he is supported from the *t.*; Y. ib. 37ᵇ bot.; a. fr.—*Pl.* תַּמְחוּיִין. Y. Ter. VIII, 45ᵈ top. Ker. 12ᵇ ת' מחולקין (not מחולקין) trays form a separation, i. e. if one eats two half-olive sizes of forbidden food from two different plates, they are not counted together as one olive-size; Sabb. 71ª; Y. ib. VII, 9ᵇ; a. fr.—2) (from its shape) *the partition in a wagon for freight or baggage*, Maim.; (*a cavity in the yoke*, R. S.).—*Pl.* תַּמְחוּיוֹת. Kel. XIV, 4.

תָּמִיד m. (b. h.; contr. of תַּעֲמִיד; עָמַד) *constant, daily practice*; esp. (sub. קרבן) *the daily burnt-offering* (Num. XXVIII, 3). Pes. V, 1 נשחט וכ' ת' the afternoon *tamid*

Digitized by Google

is (ordinarily) slaughtered at eight and a half hours of the day. Taan. IV, 6 בשבעה ... ובטל תת' on the seventeenth of Tammuz ... the daily offerings ceased (when Jerusalem was besieged); a. v. fr.—*Pl.* תְּמִידִין. Ber. 10b (ref. to II Kings IV, 9 חמיד ... חקריב חמארח) if one entertains a scholar in his house, the Scripture accounts it to him as if he offered daily sacrifices. Y. Pes. VI, beg. 33a מאן דאמר מאה ת' וכ' he who says, a hundred regular sacrifices supersede the Sabbath during one year, refers to the daily burnt-offerings; he who says two hundred, refers to the daily burnt-offerings and the Musaf sacrifices of the Sabbaths &c.; a. fr.—*Tamid*, name of a treatise, of the Order of Ḳodashim, of the Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli.

תְּמִידָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIX, 27. Targ. Koh. X, 16; a. e.

תְּמִידַי, v. תְּמַהּ.

תְּמִידָא m. (תְּמַהּ) *astonishment, wonder, marvel.* Ḥull. 75b כל מילתא דת' וכ' anything abnormal people are likely to remember.—[Yalk. Ex. 166, v. next w.]—*Pl.* תְּמִידַי. Ḥull. l. c. תרי ת' וכ' two simultaneous abnormal phenomena people will remember.—[תְּמִידָתָא *f.*, v. תְּמַהּ.]

תְּמִידָתָא f. (תְּמַהּ) *astonishment.* Yalk. Ex. 166 ויתמהו ת' גדולת מאר (ed. חמידא), v. תְּמַהּ.

תָּמִים m. (b. h.; תֹּם) *without physical blemish; perfect; upright.* Zeb. 116a כתיב בידו ת' ... ודלמא נח might not Noah himself have had an organic defect? (It cannot be, for) it is written of him, he was perfect (Gen. VI, 9); but may this not mean, perfect in his ways of life? Bekh. IV, 1 (26b) בין ת' בין בעל מום (Bab. ed. תֹּם) whether unblemished or blemished; a. fr.—*Pl.* תְּמִימִין, תְּמִימִים. Zeb. VIII, 8. Tem. III, 5 אם באו ת' when they appear unblemished. Y. Yoma VII, end, 44c שבשעה שהיו ישראל ת' היו מכוונין וכ' (not שבע) when the Israelites were perfect (God-fearing), they (the Urim and Tummim) directed their way. Gen. R. s. 44, beg. (ref. to Ps. XVIII, 31) אם דרכיו ת' וכ' if his ways are perfect, how much more is he perfect himself!; (Yalk. Sam. 161 אם דרכו תמים וכ'); a. fr.—*Fem.* תְּמִימָה. Ḥull. 11a משום ת' because the Law (Lev. III, 9) says *t'mimah* (whole); a. e.—*Pl.* תְּמִימוֹת. Men. 66a (ref. to Lev. XXIII, 15) אימתי ... שבתות ת' וכ' when do you get seven complete weeks? When you begin to count from the evening. Pesik. Haʿomer, p. 69b, a. e., v. רִאשׁוֹן; a. e.

תְּמִימָא, תְּמִימָה ch. same. Targ. Y. II Lev. XXII, 27 ת' (Jacob). Targ. II Esth. I, 2; a. e.—*Pl.* תְּמִימִין, תְּמִימֵי. Targ. Prov. XIII, 6. Ib. XXVIII, 10; a. e.

תְּמִימוּת *f.* (preced. wds.) 1) *completeness, integrity.* B. Kam. 39b תרי הוא בתמימותו וכ' (expl. בְּתַמְצוּתוֹ, ib.) the animal remains (to its owner) in its completeness, we do not diminish it (by hypothecating it for the half-fine for damage done).—2) *moral integrity, simplicity, frankness.* Lev. R. s. 11 (ref. to Ps. XVIII, 26) בשעה שבא בת' בא עמו בת' when he (Abraham, Moses) came with frankness, the Lord dealt with him in frankness, opp. עִקְּמָנוּת; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. Sam. 161. Midr. Till. to Ps. I מה ... בת' ... אף כל מי שמהלך לפניו בת' וכ' as the Lord was a shield to Araham who walked before him in sincerity, so he is a shield to whosoever walks before him in sincerity; a. e.

תְּמִימוּתָא ch. same, *integrity.* Targ. Prov. X, 9. Ib. XI, 3. Targ. II Esth. VIII, 13; a. e.

תְּמִינָאָה m. (תְּמָנֵי) *the eighth.* Targ. II Esth. I, 1. Targ. Lev. XXII, 27; a. fr.—*Fem.* תְּמִינְיָתָא, תְּמִינְתָא. Ib. XXV, 22 (ed. Vien. תְּמִינָתָא).

תמיר, Bekh. 44a, v. תִּירְטֵי.

תְּמִירוֹת f. pl. (v. תָּמַר) *the pillars supporting the framework of a lantern* (v. Sm. Ant. s. v. Laterna). Tosef. Kel. B. Mets. II, 6.

תָּמַךְ (b. h.; cmp. מוּךְ) [*to lie under,*] *to support*; [*to make to lie under,*] *to rest upon, lay upon, press.* Midr. Till. to Ps. XVI, 5 (ref. to תומיך, ib.) תגורל חזה תָּמָכַנִי בסיני this lot (martyrdom) was laid on me at Sinai; Yalk. ib. 667. Num. R. s. 13 3 (ref. to Prov. XXIX, 23) ת' חקבי"ח כבודו עליו וכ' the Lord rested his glory upon it (Sinai), and on it he gave the Law. Pesik. R. s. 3 ת' ידו לחעבירה וכ' ... he (Joseph) held up Jacob's hand to remove it &c.; a. e.

תַּמֵּךְ ch., *Pa.* תַּמֵּךְ same. Targ. Prov. V, 5 מתמכן Ms. (ed. מסמכן).

תַּמְכָא, v. next w.

תַּמְכָּה *f.* name of *a bitter herb*, a kind of chervil. Pes. II, 6 (39a) Y. ed. a. Ms. M. (Mish. a. Bab. ed. חמכא); expl. Y. ib. 29c top גנגידין; Bab. ib. 39a חמכתא (expl. in Rashi: *marrubium, hoarhound*).

תַּמְכְּתָא ch. same, v. preced.

תַּמְלֵי=אִיתְמָלִי, *yesterday.* Targ. I Sam. XX, 27. Targ. II Sam. III, 17; a. e.

בֶּן תַּ', תַּמְלְיוֹן pr. n. m. *Ben T'malyon.* Meil. 17b; Yalk. Lev. 537.—V. תַּלְמִיוֹן.

תַּמְלְיוֹס, תַּמְלוֹס, תַּ' m. (θεμέλιος, sub. λίθος) *foundation stone, foundation.* Y'lamd. to Num. XXIII, 9, quot. in Ar. חית חופר ויורד ומבקש ליתן ת' digged deeper and deeper, seeking to lay a foundation.—*Pl.* תַּמְלְיוֹסִין, תַּמְלוֹסִין, תַּ'. Gen. R. s. 3 לידע דיאך הוא קובע ת' (Ar. *sing.*) to find out where to lay the foundations; Yalk. ib. 4. Y. Snh. X, 29a bot. כשבא ... ת' וכ' when David went to dig for the foundation of the Temple. Y. Sot. VI, beg. 20d מילתא דלית בה ת' (prob. to be read: תַּמְלוֹסִיס, θεμελίωσις) a thing (rumor) without foundation. Y. Keth. V, 29c bot. עיקרא לית לה ת' וכ' the thing itself has no foundation, and the Rabbis built upon it and went up &c.; a. e.

Digitized by Google

תָּמַם (b. h.; v. תָּאַם) [*to join, be joined,*] *to be whole, finished, perfect; to end, be gone.* Bekh. 44ª שתמוּ, v. תִּרְמוֹז. Gen. R. s. 94 (ref. to החמו, II Sam. XX, 18) עד כאן תמו דברי תורה are the words of the Lord so far gone (to be ignored)?; Midr. Sam. ch. XXXII על כן תמו וכ' (corr. acc.). Sabb. 55ª תַּמָּה זכות אבות the protecting influence of the fathers has ceased. Ber. 57ª הרואה תמרים בחלום תמו עוונותיו if one sees dates in his dream, his sins are ended (forgiven); a. fr.—Cant. R. to V, 2 תַּמָּתִי תַּשּׁוֹתִי וכ' *tammathi*, read *tammothi*, I am complete, for they attached themselves &c., v. infra.

Pi. תִּמֵּם *to complete, fulfill.* Snh. 39ᵇ לְתַמֵּם, v. חִסָּרוֹן I.

Hif. הֶתְמִים, תַּתְמִים 1) *to make perfect.* Y. Yoma VII, end, 44ᶜ תומים שהן מְהַתְּמִין לפניהם וכ' they are called Tummim, because they perfect the way before them. Ned. 32ª כל המַתְמִים עצמו שעה עומדה לו if one perfects himself (tries to be perfect), time will stand by him (he will succeed in life, with ref. to Gen. XVII, 1, a. 4).—2) (denom. of תָּמִים) *to be upright, frank.* Ib. כל המתמים עצמו הקב"ה מתמים עמו if one perfects himself (tries to be upright), God will deal uprightly with him (with ref. to II Sam. XXII, 26); Yalk. Sam. 161; a. e.

Nif. נִתְמַם, נִתְמַם; *Nithpa.* נִתְתַּמֵּם (cmp. שָׁלַם) *to be joined; to ally one's self.* Ex. R. s. 2 (ref. to המתי, Cant. V, 2) שנִתְתַּמּוּ עמי בסיני they attached themselves to me at Sinai and said (Ex. XXIV, 7), all that &c.; Cant. R. l. c. (v. supra) שנִתְמַמּוּ (or שנִתְמַמְּמוּ); Pesik. Haḥod., p. 47ª שנִיתַּמּוּ; Pesik. R. s. 15 שנותמו (corr. acc.).

תַּמָּן (v. תָּם II) *there.* Targ. Gen. II, 8. Ib. III, 23; a. fr.—B. Mets. 84ᵇ אמרין וכ' ת' there (in Babylonia) they say &c. Snh. 103ª, v. קוֹלְתָא. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ ריחיא דת' the millstones there (Babylonian millstones); a. fr.

תִּמְנָתָה, תִּמְנָת, תִּמְנָה (b. h.) pr. n. pl. *Timnah.* Sot. 10ª (ref. to Jud. XIV, 1, a. Gen. XXXVIII, 13) חדא ת' וכ' there was only one Timnah: for him that came from the one side it was 'going down', for him that came from the other side, it was 'going up'; Gen. R. s. 85 תמנתה אחת וכ'; Yalk. ib. 145 חדא תמנתא הואי (corr. acc.); Yalk. Jud. 69 חדא תמנת; Num. R. s. 9 [24] תמנתה אחת (some ed. תמנת).—*Pl.* תִּמְנָוֹת, תִּמְנָאוֹת, תִּמְנָיוֹת. Ib. שתי ת' דיו אחת של יהודה וכ' there were two Timnahs, one mentioned in connection with Judah, &c.; Gen. R. l. c. תמניות; Sot. l. c. תמנאות; Yalk. Gen. l. c.; Yalk. Jud. l. c.

תְּמָנֵי, תַּמְנֵי f., תְּמָנְיָא m. = h. שְׁמֹנָה, *eight.* Targ. Gen. V, 4, 7. Targ. Ps. XII, 1 (ed. Wil. דתמנְיָא, corr. acc.); a. fr.—Ber. 4ᵇ אפרין ת' (or אלפין) the eightfold acrosticon (Ps. CXIX). Y. Dem. V, 24ᵈ top תומי מן דהוו וכ', v. מָנְפוֹל; a. fr.—*Pl.* תְּמָנִן, תְּמָנִין; תומי *eighty.* Targ. Gen. V, 25, sq.; a. fr.—Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. תומ' נשיא eighty women; ת' גוברין eighty men; Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; a. e.—תַּמְנִיסַר, תְּמָנְיָסַר עֲשַׂר, תַּמְנִיסְרֵי *eighteen.* Targ. Gen. XIV, 14 (O. ed. Lsb. תְּמָנֵיתַ; ed. Vien. תְּמָנֵי). Targ. Y. Deut. XVII, 17. Targ. Y. Num. XIX, 3; a. fr.—תַּמְנִיסְרָאָה *the eighteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 15.

תַּמְנְיָתָא, v. תּוֹמַנְתָּא.

תַּמְנִיסְרֵי, תַּמְנִיסְרָאָה, תַּמְנִיסַר, v. תַּמְנֵי.

תַּמְנִיתָא f. = h. שְׁמִינִית, name of *an (eight-stringed) musical instrument.* Targ. I Chr. XV, 21 (v. Targ. Ps. XII, 1).

תַּמַנְתָּא, תְּמַנְיָתָא, v. תּוֹמַנְתָּא.

תִּמְנָתָה, תִּמְנָתָא, תְּמָנָה, v. תִּמְנָה.

תַּמְצוּת, v. next w.

תַּמְצִית f. (מָצָה) *that which is squeezed out, remnant, drain, juice.* Ker. V, 1 דם ת' the last blood oozing through the cut of a vein. Ib. 22ª מפני ת' דם ... יצא דם אחד ... which is the blood ... with which life escapes? That which gushes forth in a jet, to the exclusion of the last blood, because that runs gently. Tosef. Makhsh. III, 13 תַּמְצוּת בשר meat-juice. Y. Ber. I, 2ᶜ bot. כור תרקב ת' שותה וכ' the juice (moisture or drippings) of a field of the capacity of a Kor of seed is enough to water a field of the capacity of a Tarḳab &c., v. סְאָה II; Gen. R. s. 15; Taan. 10ª. Ib. ארץ ישראל ... וכל העולם כולו מת' Palestine is watered by rains, and the rest of the world by the drain (that remains in the clouds). Ib. כל העולם כולו מת' גן וכ' the whole world is watered by the drains of Eden; a. fr.—Y. Sot. IX, end, 24ᶜ he was called Ḳiṭṭunta (v. קִיטוּנְתָּא), because he was the drain (last and least) of the righteous and pious; Mish. ib. IX, 15 Y. ed. (17) תַּמְצִיתָן (Mish. a. Babli ed. 49ª קטנתן, קטנתא).—*Pl.* תַּמְצִיוֹת. Y. M. Kat. I, beg. 80ª מי ת' drippings of rain gathered in pools; expl. סִסְקוּ גשמים וכ' when the rains have ceased, and the mountains are trickling (v. נָצַץ); Tosef. Mikv. I, 13 מי תמצית.

תָּמַר, *Pi.* תִּמֵּר (denom. of תָּמָר) *to rise straight up.* Yoma 28ᵇ תימור של לבנה מְתַמֵּר ועולה כמקל the light-column of the moon rises straight up like a stick; opp. מצוץ (v. פָּצַע); Y. ib. III, beg. 40ᵇ. Bab. ib. 38ª של הללו מהמר וכ' the smoke of the frankincense prepared by those (of the house of Abṭinas) went straight up &c.; Cant. R. to I, 14 מְתַמֶּרֶת; Y. Shek. V, 49ª top; Tosef. Yoma II, 6. Tanḥ. T'tsav. 15 כשהיה ענן הקטרת מתמר וכ' when (on the Day of Atonement) the cloud of the incense rose straight up ..., he knew that Israel's sins were forgiven. Gen. R. s. 45 קוצין ... אלידם יוצאים ומְתַמְּרים וכ' thorns are not sown ..., but grow forth of themselves and rise high up, but wheat &c.; Yalk. ib. 79 (corr. acc.). Keth. 111ᵇ עתידה חטה שתְּתַמֵּר כדקל וכ' in the latter days wheat shall sprout forth and rise like palms on mountain tops; a. e.

תָּמָר I (b. h.) pr. n. f. *Tamar,* 1) Judah's daughter-in-law. Meg. IV, 10 (25ª) נקרא ומיתרגם בעשה ת' the story of Tamar (Gen. XXXVIII) is read (in the synagogue) and translated. Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLIV, 16) מה נאמר לאדני במעשה ת' וכ' what have we to say to my lord (for our justification) about the story of Tamar, what to speak about the story of Bilhah (Gen. XXXV, 22)? Ib. s. 85;

Digitized by Google

a. fr.—2) *Absalom's sister.* Meg. 25b מעשה אמנון ות' וכ' the story of Amnon and Tamar (II Sam. XIII) may be read and translated. Ab. V, 16 אהבת אמנון ות' Amnon's love of T. Snh. 21a; a. e.—3) a woman that informed against the Rabbis before Roman authorities. Y. Meg. III, 74a bot., v. תַּמְרוּדִים.

תָּמָר II m. (b. h.; cmp. אֲמַר II) *palm; date-palm; fruit of the date-palm, date.* Succ. 45b; Meg. 14a, v. לָב. Ib. (ref. to Jud. IV, 5) מאי שנא תחת תומר why did she hold her sessions under a palm-tree? Midr. Till. to Ps. XCII, 16 (ref. to ib. 13) מה תת' וארזו וכ' as the palm and the cedar are higher than all other trees, so Israel is &c.; אי מה תת' וכ' you may think, as the palm and the cedar when uprooted from their places (transplanted) do not grow new shoots, so Israel does &c.; a. fr.—*Pl.* תְּמָרִים *dates.* Ter. XI, 2 דבש ת' date honey. Ib. 3; a. fr.

תָּמָר, תַּמְרָא, תּוּמְ' ch. same. Targ. Cant. II, 12.—Lev. R. s. 12; a. e.—*Pl.* תַּמְרַיָּא, תַּמְרִין, תַּמְרֵי, תּוּמְ'. Targ. II Chr. XXXI, 5. Targ. Y. Deut. VIII, 8.—Ber. 38a דובשא דת' date-honey. [Ib. חאי תמרי של תרומה, read with Ms. M. חמרים של תרומה.] Y. Ab. Zar. II, 40d גרעינין דהוו' date-stones. Sabb. 110b פרסיתא ת' (*fem.*) Persian dates; a. fr.—בר תמרי pr. n. m. *Bar-Tamré.* Ḥull. 110a רמי בר תמרי ת' וכ' Rami bar Tamré, also called Bar-Dikḳulé (cmp. דִּיקוּלָא).—Cant. R. to VII, 9 אבון בר ת' quot. in Levy Talm. Dict. (ed. חסדי).

תַּמָּרָה f. = תָּמָר, *palm; date.* Dem. I, 1, v. גֻּבְלָה. Tanḥ. B'midb. 15; Num. R. s. 3, beg. Midr. Till. to Ps. XCII; a. fr.—*Pl.* תַּמָּרוֹת. Succ. 32b שהיו ת' יש וכ' two palms grow in the valley of Ben-Hinnom (Gehenna) with smoke rising between them &c.; Erub. 19a; a. e.—Trnsf. *a fruit-like excrescence on leaves, berry.* Succ. 33a.—*Pl.* as ab. Maasr. IV, 6. Tosef. Shebi. II, 2.

תִּירָ', תַּמָּרָה f. (b. h. *pl.*; v. תָּמַר) (*smoke*) *column.* Ber. 43a משתצלח תַּמָּרָתוֹ when the smoke column of incense rises. Ḥull. 112a משתצלה תימרתו when the smoke of meat on coals rises.—*Pl.* תְּמָרוֹת *bare hyssop stalks.* Par. XI, 7 (Maim. reads תְּמָרוֹת *seed-capsules*, v. preced.); Tosef. ib. XI (X), 6. Ib. 7 דיונקות ... ת' לא חניצו כל עיקר *yon'ḳoth* are undeveloped capsules, *timroth* are stalks that have not blossomed at all; (oth. opin.) ת' גבעולין שלא גמרו וכ' *timroth* are undeveloped capsules &c.

תַּמְרוּקָא m. (מָרַק) *anointing.* Targ. Y. Lev. XVI, 29; Num. XXIX, 7 (ed. Vien. תַּמְרוּ').—*Pl.* תַּמְרוּקִין. Targ. Y. Lev. XXIII, 27.

תַּמְרוּרִים m. pl. (b. h.; מָרַר) *bitterness*; trnsf. *hostility.* Y. Meg. III, 74a bot. (in a secret letter) תמר ת' בתמרורירתן Tamar is *tamrurim* (bitterness), she abides in her bitterness, and we tried to sweeten her (by bribe), but in vain has the smelter smelted (gold could not buy her).

תַּמְרֵי, v. תִּירוֹרָא.

תַּמְרִיתָא, v. תְּמַרְתָּא.

תַּמְרְנָה, v. תְּמוּנָה.

תּוּמְ', תַּמְרְתָּא f. = h. תָּמָרָה. Y. Bets. V, 63a top בהדא ת' וכ' I came by the way of that crooked palm (I was on that palm, and came down). Lev. R. s. 12 מתקרי הו' תמרא the fruit of the date palm is called date (fruit and tree are designated by forms of the same root). Cant. R. to VII, 9, v. אַלְבָּנָא.—כְּפַר תְּ' pr. n. pl. *K'far T'marta.* Tosef. Ḥull. III (IV), 23; Ḥull. 62a כ' ת' שבירושלם K. T. in Judæa. Meg. 16b שילא ארש כ' ת' Ms. M. (ed. תמרירתא); Lev. R. s. 24[5]; Pesik. R. s. 15 תְּמַרְתָּה; Esth. R. to II, 23.

תְּנָא, v. תְּנֵי.

תַּנָּא m. (preced.) *teacher*, esp. *Tanna*, an authority quoted in Mishnah and Boraitha, contrad. to אֲמוֹרָא. B. Mets. 3a, a. fr. ות' תונא and the Tanna (of the Mishnah) is a confirmation (confirms what I say).—קַבָּא, v. קבא.—ת', v. בְּרֵ' I ch. B. Bath. 93b כל ת' בתרא וכ' (Ar. ברא) every later (Ar. outside) authority comes only to enlarge the sphere of the subject. Ḥull. 15a, v. אֲמוֹרָא; a. fr.—Sot. 22a (prov.) תני ת' ולא ידע וכ' a teacher teaches and knows not what he says (repeats verbatim what he has heard without understanding the subject).—*Pl.* תַּנָּאִים (h. form, fr. תַּנָּאֵי), תַּנָּאֵי (fr. תַּנָּאָה). Ib. ת' מבלי עולם the Tannaim (repeaters) ruin the world, expl. שמורין הלכה מתוך משנתן who give decisions based on traditions they have learned (without knowing their reasons and their application to practical cases).—Ber. 3a תרי ת' אליבא דר"מ these contradictory opinions are the relations of two Tannaim in behalf of R. M. Snh. 33a (expl. שיקול הדעת, v. הַדָּה) כגון תרי ת' וכ' when two Tannaim or two Amoraim differ in their opinions, and it has never been decided which is to be adopted in practice. Ib. 63a, a. fr. כת' it depends on Tannaim, i. e. Tannaim differ on that point. Ber. 9a וחני ת' כחני ת' and those teachers differ on the same principle as these do. Ib. 49a ואת שבקת כל חני ת' ואמוראי וכ' and you ignore all these Tannaim and Amoraim, and act according to Rab's opinion?; a. v. fr.—V. תַּנָּאי.

תַּנָּאָה, *pl.* תַּנָּאֵי, v. preced.

תְּנָאָה m. = next w., *stipulation, agreement, condition.* Targ. Y. Num. XXII, 4. Targ. Y. Ex. IV, 24; a. e.—Gitt. 75a לא כפלית לתנאיה he did not double his stipulation, did not stipulate what is to take place in the case of fulfillment of his condition, and what in the case of non-fulfillment; a. e.—*Pl.* תְּנָאַי, תְּנָאֵיָּא. Keth. 19b זילו קיימו תְּנָאֵיכוּ וכ' go and fulfill your conditions, and then go to law. Gitt. l. c. כל ת' היכא גמרינן לה whence do we derive all the rules about stipulations; a. e.

תְּנַי, תְּנָאי m. (תְּנָה) [*alternative,*] *stipulation, condition, agreement.* Keth. 19b ת' הוו דבריהן if witnesses say, the transaction to which we have testified was made dependent on a (verbal) condition (and we do not know

Digitized by Google

that it has been fulfilled). Ib. או דילמא ת' מילתא וכ' or is a statement concerning a condition something different (from a statement concerning a trust, v. אָמַנְתָּ)? Ib. עד ת' ... אחד אומר if one of the witnesses says, there was a condition, and the other says, there was none. Kidd. III, 4 ת' שאינו ... אינו כל a stipulation of conditions which is not like the stipulations concerning the sons of Gad and Reuben (stating both alternatives, Num. XXXII, 20-23; 29-30) is not valid. Ib. 61a, sq. כפול ת' a double stipulation, an agreement stating both alternatives and their eventual consequences. Gitt. 75a קודם למעשה ת' the condition (in the agreement) preceding the act (e. g. 'if such and such a thing is done, this shall be thy letter of divorce', not, 'this shall be thy letter of divorce, if such and such a thing is done'). Ib. ת' בדבר אחד ומעשה וכ' if the condition concerns one thing, and the consequence another thing (e. g. if you go with your brethren to conquer, you shall have the trans-Jordanic lands); ib.b תכא ת' ומעשה בדבר אחר whereas in this case ('this shall be thy letter of divorce on condition that thou wilt return to me the paper on which the letter of divorce is written) condition and consequence concern the same thing. Keth. IX, 1 תְּנָאוֹ בטל ... כל חמתנה if one makes a stipulation which is contrary to what is written in the Torah, his stipulation is void; Y. ib. 32d bot. בת' גוים אבל בת' ממון this refers only to a condition concerning one's person (personal rights or duties), but as to a condition concerning money (monetary rights or claims), the agreement (waiving the claim) is valid; Y. Kidd. I, 59c תנאי גוים; ib. תְּנָיוֹ. Ib. בסופו ... אפשר ת' a condition which he may finally fulfill (depending upon himself). Ex. R. s. 21, v. infra; a. fr.—*Pl.* תְּנָאִים, תְּנָאִין, תְּנָיִם, תְּנָיִן. Y. B. Bath. V, beg. 15a כתנאי ירושע; B. Kam. 80b, a. e., v. יְרוּשֻׁעַ. Gen. R. s. 5 ת' תתנה תקב"ה וכ' the Lord (at creation) made stipulations with the sea, that it should be divided before Israel, as it is written (Ex. XIV, 27), 'and the sea returned ... to its former condition (לְאֵיתָנוֹ), לת' שתתנה עמו to the stipulations which &c.; Ex. R. s. 21 לתְנָאוֹ שתתנית עמו to the condition which I stipulated with it. Y. Sot. VII, beg. 21b כת' שבלבינו לא כת' וכ' (we administer the oath to thee) according to the conditions in our mind, not according to the conditions (mental reservations) in thy mind. Ib. שלא יאמרו יש ת' לשבועות that people should not say, mental reservations in oaths are permissible. Y. Kidd. I, 58c בתנים שבו קידש he betrothed her by the stipulations in the document (although the material on which it was written was forbidden for use), opp. בגופו with the object itself; a. fr.

תַּנַּאי, תַּנַּי, תַּנָּיָא m. = תַּנָּא. Y. Peah VII, 20a איתי ת' תני וכ' one Tannai reads . . ., and another Tannai reads &c. Y. Kidd. I, 59c bot. כהדין ת' וכ' ואתיא ... and this opinion of Bar P. follows that of the Tannai who taught &c. Ib. מה מקיים הדין ת' לאמה how does this Tannai account for the word *amah*?; a. fr.—*Pl.* תַּנָּאִין, תַּנָּיִן (v. תַּנָּא), תַּנָּאֵי. Ib. אירון ת' there are two opinions of Tannaim about it; a. fr.

תַּנָּח, v. תני.

תַּנְדָּר m. (תָּרַר) *beaming forth.* Targ. Job XLI, 10 (h. text תַּזְהִיל).

תַּנּוּבָד f. (b. h.; נוּב) *flow.* Y. Ber. V, end, 9d אם עשו ת' ... if a man's lips (in prayer) produce a flow (if he speaks fluently), his prayers are heard (with ref. to Is. LVII, 19).

תַּנְוֵי, v. תַּנְיֵי.

תַּנְוֵי, v. תַּנְיֵי.

תַּנְוְיָא, v. תַּנְיָא.

תַּנְוָיוּ m. = תַּנָּא. Cant. R. to III, 6; Pesik. Ul'kah., p. 179a, v. קַרְיָא.

תַּנְוִיר m. (infin. *Pa.* of תָּנֵי I) *teaching* or *studying* (*Mishnah*). Taan. 24a sq. כל ת' ... אי משום ת' דוחה וכ' (Ms. M. כולי, read: כולית) as to studying the Mishnah, we are their superiors, for in the years of R. J. all study was limited to N'zikin (v. נָזָק), whereas we teach &c.; Snh. 106b כולית ת' וכ' (emended in Ms. K. תלמודא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400); Ber. 20a some ed. תַּנְוִיר (v. Rabb. D. S. a. l. note 30).—[Ib. 49a, v. תָּנֵי I].

תַּנְוִירִין m. pl. (תְּנִי II) *sharp speech, by-word.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 37 (h. text שְׁנִינָה).

תְּנוּמָה f. (b. h.; נוּם II) *slumber.* Ber. 60b (in a night prayer) המפיל ... ות' וכ' who causes the bands of sleep to fall upon my eyes, and slumber on my eye-lids; ib. (in a morning prayer) המעביר ... ות' וכ' who causes the bands of sleep to pass away from my eyes, and slumber from my eye-lids. Yalk. Ex. 287, v. שְׁלִיט; (Mekh. Yithro, Bahod., s. 6 נִטְמָה); a. e.

תְּנוּפָה f. (b. h.; נוּף) *swinging, shaking, waving.* Succ. 38a ת' שירי וכ' swinging the ʿOmer is one of the dispensable acts (v. שְׁרִיר). Men. 93b (ref. to Lev. XIV, 21) וכי ת' מכפרת וכ' does the swinging of the sacrifice effect atonement? is it not the blood &c.? Ib. IX, 9. Num. R. s. 9 38; a. fr.—Pesik. Haʿomer, p. 71a (ref. to Is. XXX, 32) וכי יש מלחמות ת' באותו הדור וכ' will there be wars of swinging (weapons) in that generation? Say, it refers to the swinging of the ʿOmer; Pesik. R. s. 18; Yalk. Is. 302.—*Pl.* תְּנוּפוֹת. Men. 94a ולא ת' ... תנופה the text has 'swinging' but not 'swingings'; a. e.

תְּנוּפִילִין, Lam. R. to I, 5 ות', a dittography of מְטַרְפוּלִין, v. מְטַרְפוּלִין.

תַּנּוּר m. (b. h.) *oven.* Kel. V, 3, v. טְרִיזָה. Ib. 4, sq. Ib. 10 תַּנּוּרוֹ של עכנאי, v. עַכְנַאי; B. Mets. 59b; a. v. fr.—*Pl.* תַּנּוּרִין, תַּנּוּרִים. Kel. V, 4 בחנוריו כפר סגנה ... נאלה a conflagration took place in the oven factory of K'far Signah. Ib. 2; a. e.

תָּנַח* (sec. r. of נוּחַ; cmp. תָּרַם) *to be at ease.*

Digitized by Google

Hif. הִתְנִיחַ *to set at ease.* Snh. 30b שהִתְנִיחָתָּ (Ms. M. שהנחת, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. נוּחַ h.

תְּנַח, *Ithpa.* אִתַּנַּח, *Ithpe.* אִיתְּנִי, *to sigh*, v. אָנַח, a. נָנַד.

תַּנְחוּם pr. n. m. *Tanḥum*, name of several Amoraim. Sabb. 30a.—Y. Yeb. X, 11b. Y. Taan. I, 63d top ת' אדרעיא; Y. Ber. V, 9b top ת' (a. תנחומא).—Ib. IV, 7d bot. ת' בר אירסכולסטיקא; a. others (v. Fr. M'bo, p. 130b, sq.).—Tanḥ. Ḥuck. 4 ת' בר חנילאי (v. Bub. introd. to Tanḥ. p. 62).

תַּנְחוּמָא (v. preced.) pr. n. m. *Tanḥuma*, name of one or several Amoraim. Y. Ber. I, 2b bot. Y. Shek. VI, 49d bot.; a. e. (v. Fr. M'bo, p. 131a, sq.).—Gen. R. s. 1; a. fr. (v. Buber introd. to Tanḥ., p. 62).—*Midrash Tanḥuma*, v. מִדְרָשׁ.

תַּנְחוּמוֹתֵיהֶם, v. תַּנְחוּמְתָא.

תַּנְחוּמִין, תַּנְחוּמִים m. pl. (b. h.; נָחַם) *consolation.* Ber. II, 7 קבל עליו ת' ... וכשמת when his slave Ṭabi died, he accepted condolence for him. Keth. 10b ת' של חבל ניחמו וכ' R. G. offered this man a vain consolation; B. Bath. 16b. Ab. Zar. 16b ולא קיבל ת' ... נכנסו (not עליו) (ק' his disciples came to console him, but he would accept no consolation; Yalk. Prov. 937; Yalk. Mic. 551. Ab. d'R. N. ch. XXX מְנַחֲמֵי אבלים וכ' comforting the mourners, visiting the sick, and deeds of kindness bring good into the world. Pesik. R. s. 29-30 עמדי וקבלי כוס ת' stand up and accept the cup of consolation; ib. כוס תַּנְחוּמַיִךְ; ib. הרי תַּנְחוּמַיִךְ נתונים לך thy consolations are given back to thee (I will not accept them); a. fr.

תַּנְחֻמָּ, תַּנְחוּמְתָא f. ch. same. Targ. Job VI, 10 (Ms. תַּנְחֻמוֹתַי Hebraism). Targ. Ps. CXIX, 50 (Ms. תּוּנְחֻמָתַי *pl.*); a. e.—*Pl.* תַּנְחוּמָתָא. Targ. Job XXI, 2 (ed. Wil. תַּנְחֻמָתַיִךְ). Targ. Is. LXVI, 11; a. e.

תַּנְחָתָא, תַּנְחָתָא, v. תִּרְנָתָא.

תָּנָה, תְּנִי (b. h.; v. שָׁנָה) [*to repeat,*] *to tell.*

Pi. תִּנָּה same. Gen. R. s. 6 (ref. to Ps. L, 6) ... לעתיד שמים מְתַנִּים וכ' in the future the heavens shall tell the righteousness which the Lord does to his world. Yalk. Jer. 277 והיה מְתַנֶּה נסים וכ' and he told the wonders that happened to him &c.; (Ber. 13a מספר). Midr. Till. to Ps. CXVIII, 14 לא לי לְתַנּוֹת כל וכ' is it not my duty to tell all the wonders &c.?; a. e.

Hif. הִתְנָה *to stipulate, agree, make a condition.* B. Bath. 8b לְהַתְנוֹת על וכ' ... רשאין the residents of a town have a right to stipulate measures, prices of food, and wages of laborers. Keth. IX, 1 שה' על מה שכתוב וכ' because he made an agreement contrary to what is written in the Law; וכל המְתַנֶּה על וכ', v. תְּנַאי. Erub. III, 5 מתנה אדם על עירובו וכ' a man may lay his ʿErub (v. עֵרוּב) on condition and say, if gentiles come &c. Ib. 36b אין אדם מתנה על כאחד ... no man can lay down conditions for two alternatives together (so as to reserve to himself the choice in the event of both alternatives coming to pass); a. fr.—Part. pass. מוּתְנֶה; *pl.* מוּתְנִים; מוּתְנִין. Y. Keth. X, end, 34a; Y. B. Kam. IV, 4b top שוורים כמ' תן in the case of oxen (of several owners, consecutively gored by the same ox) it is as if an agreement had been made beforehand.

תְּנָא I, תְּנֵי ch. same, 1) *to repeat, do a second time.* Targ. II Sam. XX, 10. Targ. I Sam. XXVI, 8 (ed. Wil. אֶשְׁנֵי). Targ. I Kings XVIII, 34. Targ. Job XXIX, 22 (ed. Wil. *Pa.*). Targ. Prov. XXVI, 11 דְּתָאנֵי ed. Lag. (ed. Wil. דְּתָנֵי); a. e.—2) *to tell, relate; to teach.* Targ. Ps. L, 6. Ib. XLIX, 14 (Ms. *Fa.*). Ib. CXLVII, 19. Targ. Y. Deut. V, 5 לְמֵיתְנָיָא (ed. Vien. לְמִתַּנְיָא *Ithpe.*); a. fr.—Esp. (denom. of מתניתא) *to teach* or *study Mishnah* or *Boraitha*; in gen. *to report a tradition, teach, study.* Erub. 36b ליתא למתניתן מדתַנֵי אידו דת' אידו וכ' our Mishnah is no authority, as it is contradicted by what Ayo teaches, for Ayo taught &c. Yoma 27b וזה אנן לא תְּנַן חכי but we have not so learned in the Mishnah! Ib. ... חך קתני חך ... לא קתני the Mishnah speaks of that which, if neglected, can be remedied; that which cannot be remedied it does not mention. Sabb. 2a תנן התם וכ' there (in the Mishnah, Shebu. I, 1) we read &c. Ib.b מאי שנא הכא דת' ... וט"ש התם דת' why does the Mishnah here read ..., and there &c.? Ber. 8b תְּנִינָא וכ' we are taught in the Mishnah &c. Ib. 2a ד"ק מאימתי, v. קָאֵי. Ib. כדתַנְיָא as it is stated (in the Boraitha). Yoma 26a לכדתניא (the word *peder* is needed) to intimate the law taught in the Boraitha. Ib. ותתניא וכ' but has it not been taught &c.?; ib. 28a, a. fr.—Ber. 28a, a. fr. ותתניא and so it has been taught.—Y. Ḥall. II, 58c ר' יונה ת' דר"ש וכ' R. Jonah taught (and adopted) the opinion of R. S. b. J.—Y. Kidd. I, 58c bot. תמן תנינן there (in a Mishnah) we read &c. Meg. 24b ליתא תנינן לזה דתָנוּ רבנן וכ' shall we say that we are here taught that which the Rabbis have taught &c. (i. e. is this a confirmation of what &c.)?—Ber. 13a, a. fr. תָּנוּ רבנן (abbrev. ת"ר) the Rabbis have taught (introducing a discussion); a. v. fr.—[In Talm. Babli תנן refers to Mishnah, תניא to Boraitha.]

Pa. תַּנֵּי 1) *to change.* Targ. Job XIV, 20.—2) *to tell, relate; to teach.* Targ. Y. Gen. XXII, 20. Ib. XXXII, 6. Targ. Ps. XXX, 10 הֵיתַחֲנוּן ed. Lag. (Ms. אפשר דיתחנן; ed. Wil. תחויתחון; oth. ed. תחוויתינן, corr. acc.). Targ. II Chr. IX, 2; a. fr.—Ber. 49a וַחֲנִיבֵי קא מְתַנֵּינָא ... ברכת Ms. M. (or מַתְנִינָא *Af.*; ed. מְתַנִּינָן or מַתְנִינָן) I have not learned the benediction over food, and shall I teach (Mishnah)?

Af. אַתְנֵי 1) *to stipulate, agree, make a condition.* Targ. Y. Ex. IV, 24.—Keth. 3a כיון דאיבעי ליה לְאַתְנוֹיֵי ולא א' because he ought to have made it a condition (not to count so common an obstacle as the absence of a ferry), and he did not make it, he has to take the consequences. Shebu. 11b וכי קיימי ב"ד ומַתְנוּ משום עורה Ms. M. (ed. וקיימי ב"ד ומתנו אדעתא דעורה) did the court establish a general law (that dead sacrificial animals need not be redeemed,) and stipulate that it must be redeemed for the value of its skin?; a. e.—2) *to relate, teach.* Ber. 8b איכא דמַתְנֵי לחא וכ' some one quoted that opinion of R. A. bar Ḥ. with reference to what has been taught, 'B. S. b. Y. says &c.' Keth. 17a sq. וה"מ למאן דקרי ותני אבל למאן דמתני וכ' this has been said concerning the funeral only of one who was versed in Bible and a student of

Digitized by Google

Mishnah, but as regards one who was a teacher of Mishnah, there is no limit (of attendance at his funeral). Ḥull. 48ᵃ אתון אחא מתניתון לח אנן אדרבא מתנינן לח ... you report that action of R. N. ... in connection with this, we report it in connection with what Raba said &c.; a. fr.

Ithpa. אִתְתַּנִּי, *Ithpe.* אִיתְתַּנִּי, אִיתְּ 1) *to be repeated.* Targ. Gen. XLI, 32. Targ. Y. Deut. XXVII, 26.—2) *to be told, reported.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 13 (not אִתְּ). Targ. Y. II ib. XLIV, 18 (ed. Vien. אַתַּנִּי, corr. acc.); a. e.

תְּנִי II (cmp. שנן) *to be pointed, sharp.*

Pa. תַּנֵּי *to sharpen, to speak sharp words.* Targ. Ps. CXL, 4 מְתַנְּנִין בלישנ' (prob. to be read: לישנ'; h. text שננו לשונם).

Ithpe. אִתְתַּנִּי *to be sharpened.* Targ. Ez. XXI, 14 (h. text הוחדה).

תִּינְיָן, תִּנְיָנָא, תִּנְיָנָה, תִּנְיָנָא, תִּנְיָן m. (תְּנֵי I) *second, secondary.* Targ. Gen. I, 8. Ib. II, 13; a. fr.—Y. Taan. IV, 68ᵃ אי קדמיי אנא ת' ... if Ḥ. be the first (to be appointed), I shall be the second. Lam. R. to I, 1 (רבתי) הא מילתא ת' (read: מילא) this was the second thing; a. e.—*Pl.* תִּנְיָנֵיא, תִּנְיָנִין, תִּנְיָנִין, תִּנְיָנָן, תִּנְיָנֵי, תִּנְיָנֵי. Targ. Gen. VI, 16. Targ. Zech. XIII, 7 (h. text צעירים). Targ. Jer. XVI, 18; a. e.—*Fem.* תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנֵיתָא, תִּנְיָנֵתָא, תִּנְיָנֵי, תִּנְיָנֵי. Targ. Zech. VI, 2. Targ. Job XL, 5. Targ. Is. XLIII, 2. Targ. O. Gen. IV, 19 (ed. Vien. תִּנְיָנְתָא; Y. תִּנְיָנָתָא); a. fr.—Lev. R. s. 9 שבתא קמייתא ת' וכ' the first, the second, and the third Sabbath. Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ I saw in my dream ת' דבירתא וכ' the second (beam?) of the house broken; (Lam. R. to I, 1 רבתי (חדא אתתא שרירתא).

תִּנְיָנוּת, תִּנְיָנוּת, תִּנְיָנוּת f. (preced.) *a second time* (used adverbially). Targ. Gen. XLI, 5. Targ. Lev. XIII, 58; a. fr.—Deut. R. s. 1, beg. תִּנְיָנוּתַיְיךְ דוא, v. מַקְדְּמוּתָא; ib. תִּנְיָנוּתְכוֹן your second offense.

תִּנְיָנְתָא, v. תִּנְיָן.

תַּנְיָן, תַּנְיָן *smoking*, v. תְּנַן.

תַּנִּין m. (b. h.) *sea-monster, crocodile; large snake.* Sabb. 150ᵃ רכב ... וקשר ת' ראשו he (Nebuchadnezzar) rode on a male lion, and tied a snake around his head. Nidd. 22ᵇ דמות ת' an abortion in the shape of a monster; a. e.—*Pl.* תַּנִּינִין, תִּנְיָנִין. Midr. Till. to Ps. CXLVIII ומי אלו דת' ... who are the largest (inhabitants of the earth)? The monsters; a. e.

תַּנְיָנָא ch. same. Targ. Is. XXVII, 1. Ib. LI, 9. Targ. O. Ex. VII, 9 (Y. חיוי חורמן); a. e.—*Pl.* תַּנְיָנֵיא. Targ. Gen. I, 21. Targ. O. Ex. VII, 12 (Y. חרמנין). Targ. Deut. XXXII, 33; a. e.

תְּנִיתָא, תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנוּת, תִּנְיָנָא, תִּנְיָן, v. תִּנְיָנִיתָא, תִּנְיָנוּת.

תְּנַן, תְּנַן (v. next w.) *to smoke. Part.* תְּנַן, תַּנְיָן. Targ. Ex. XIX, 18. Targ. O. ib. XX, 15 (Y. I ed. Vien. תַּנְיָן *adj.*).

Af. אַתְנֵן same. Targ. Is. VII, 4.

Pa. תַּנֵּן; Ithpe. אִיתְתַּנֵּן, אִיתְּתַנֵּן, v. מְתַנָּא.

תְּנָנָא, תְּנָנָא, תְּנָנָא, תְּנָן m. (=תְּנַן, v. עְנַן) 1) *smoke.* Targ Gen. XV, 17 (O. ed. Vien. תְּנַן). Targ. O. ib. XIX, 28. Targ. O. Ex. XIX, 18 תְּנָנָה (ed. Berl. תְּנָנָח); a. fr.—2) *vapor, reeking, stench.* Targ. Is. XXXIV, 3 תְּנָנְהוֹן (h. text באשם).

תְּנָעָם or **תַּנְעָם** pr. n. pl. *Tin'am, Tan'am* in Issachar. Gen. R. s. 98.

תנתא, Lev. R. s. 9⁹ ed. Wil., read: אתעני, v. עֲנִי II.

תֵּסָר, תֵּיסָ, תֵּיסָר, תֵּסָרָא m. (v. next w.) *store, storehouse.*—*Pl.* תְּסָרִין, תֵּי'. Y. Snh. X, 27ᵈ bot. ת' של פרעה נגלו וכ' (not נגלח) Pharaoh's stores from Migdol to the sea were revealed to him (Korah). Tanḥ. ed. Bub. Mishp. 3 הדיסברין (corr. acc.; Tanḥ. ib. 5 אוצרותי).

תֵּסָרָא, תֵּיסָ, תֵּיסָר, תֵּסָרָא m. (Ithpe. noun of סְבַר, v. סְבַר I *Ithpoel*; cmp. Syr. סיברתא P. Sm. 2514) *storehouse, store; treasury, treasure.*—*Pl.* תְּסָרִין, תְּסָרַיָּא, תֵּי', תֵּי'. Targ. II Chr. XII, 9. Ib. XI, 11. Targ. I Chr. XXVI, 24. Targ. Ps. CXXXV, 7. Ib. CXLIV, 13 תְּסָרְנָא ed. Lag. (ed. Wil. תַּסְוָרְנָא). Targ. Esth. VIII, 1 מְסָבְרוֹי (Levita תְּסָוְרוֹי). Targ. Ps. LXVIII, 14 טְיסָבְרָיְיתָא ed. Lag. (ed. Wil. סַבְּרָיְיתָא); a. e.—Yalk. Gen. 115 בגין דתיסב' תסרין וכ' since the treasury is empty, what shall we do?; ib. עד דאתמליאן ת' until the treasury be filled; Gen. R. s. 67 תְּסָוְרָתָא; a. e.—V. תְּסָבְרִית, תְּסָבְרָתָא.—[θησαυρός is of Semitic origin. As to וו for ב, cmp. צבר a. צוּאר. As for the form of *Ithpe.* noun, cmp. נִטְצְדָקָא, נִטְצַדְקָר.]

תְּסָבְרָא m. (סְבַר I) *understanding, logic*; ת' *is this logic?, how can one understand this?* B. Kam. 32ᵃ, a. fr.

תּוֹ, תֵּי, תֵּסָוְ, תְּסָבְרִית f.=תְּסָבְרָא.—*Pl.* תְּסָבְרִיוֹת, תֵּי, תֵּי, תְּסָוְ, תּוֹ'. Y. Ber. IX, 13ᵈ הכניסו קימוס על תי' שלו he appointed him a comes over his treasures (comes thesaurarum). Pesik. R. s. 6. Ib. s. 10. Gen. R. s. 83, end שהדיח סבוכו ת' וכ' who squandered his father's treasures. Pesik. Baḥod, p. 104ᵃ פתחו לו תו' שלי וכ' (not לי) open my treasuries to him (show him my wealth) &c.; a. e.

תֵּסָוְ, תְּסָבְרָתָא ch. same.—*Pl.* תְּסָוְרָתָא, תְּסָבְרָתָא, v. תְּסָבְרָא.

תְּסָוְרֵי, תְּסָוְרֵי, v. sub תְּסָבְרָא.

תָּסִיל m. (צלל=סלל) *tasil*, a species of small doves (cmp. צוּצְלָא). Ḥull. 62ᵃ ת' פסול משום תורין וכ' a *tasil* is unfit to be offered in place of turtle-doves (a full-grown *tasil* cannot be offered), but it is fit in place of young pigeons. Ib. 140ᵇ ת' יונה על ביצי a dove found brooding over eggs of a *tasil*; a. e.—[Rashb. to B. Bath. 75ᵃ explains צצלא =תאציל.]

תַּסִּילָא ch. same. Targ. Y. Gen. XV, 9 (h. text גזל).—*Pl.* תַּסִּילִין. Targ. Y. I Deut. XXXII, 11 (ed. Vien. תסילוי, corr. acc.).

Digitized by Google

תְּסִיסָה f. (next w.) *bubbling, beginning fermentation.* Ab. Zar. 30[b] וכמה תְּסִיסָתוֹ וכ' how long does its bubbling last (is fresh wine in its first stage of fermentation, so as to keep off snakes)? Three days.

תָּסַס (onomatop.) [*to hiss,*] 1) *to bubble, boil, ferment.* Ab. Zar. 30[b] יין הוֹסֵס וכ' wine in its first stage of fermentation does not come under the law concerning liquids left uncovered (גילוי); Y. Ter. VIII, 45[d] sq.; Tosef. ib. VII, 15. Ib. וכמה תוסס וכ' and how long is it in that inceptive stage? &c., v. preced. Y. Taan. IV, 69[a] bot. ראה תוסס ... he saw the blood (of the prophet) boil; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); (Snh. 96[b]; Gitt. 57[b] מרתח); a. fr.—2) *to spurt.* Cant. R. to III, 6 נתן אצבע על חצור התחילה תוֹסֶסֶת אש he put his finger on the rock, and it began to spurt fire; Gen. R. s. 77 (corr. acc.); Yalk. ib. 132 תחתחילה תאש הוססת (corr. acc.).—3) *to cause spurting* or *sparkling.* Tosef. Sabb. VI (VII), 10 תחוסס אור בכוחל וכ' (not אור; ed. Zuckerm. תאומר תחום אור, corr. acc.) if one strikes a brand against the wall, and says, 'here it is', he is guilty of a superstitious practice (v. אֲמוּרִי), but if he does it for the sake of the sparks, it is permissible.

תַּסֵּס ch. same, *to bubble.* Lam. to I, 1 רבתי (7 חד מאתינס) דבסימא תְּסִיס, v. בָּסִים.

תְּסִפְּרָת, תְּסִפּוֹרֶת f. (סָפַר) 1) *hair-cutting.* Sabb. 9[b] תחתחלת דת', v. תַּחְתָּחָלָה. Ib. ת' בן אלעשה the hair-cutting of the style of Ben Elashah (clipping); Ned. 51[a] ודיינו ת' של וכ' and that is the style of the high priest's hair-cutting; Snh. 22[b], v. לוּלְיָנִית. M. Kat. 14[b] אבל אסור בת' a mourner is forbidden to have his hair cut; a. e.—2) (sub. כלי) *gardener's shears.* Bets. 34[a] אין ... בת' שלו you must not trim vegetables (on the Holy Day) with the shears with which they are cut in the garden.

תְּסִפְּרָתָא, תְּסִפּוֹרָתָא ch. same. Snh. 22[b]; Ned. 51[b], v. לוּלְיָנִית.

תְּסֻ', תַּסְקוֹפָא m. (סָקַק I; v. הוּסְקָפָא) 1) *divine disposition, destiny.*—*Pl.* תְּסֻקִּין. Targ. Ps. LXVI, 5 (h. text עלילה). Ib. LXXVII, 13 תַּסְקוֹפֵי ניסייך ed. Lag. (ed. Wil. ת' נסך, corr. acc.; h. text עלילות').—2) *machination, intrigue; false accusation. Pl.* as ab. Targ. Ez. XXIV, 12 (h. text תאנים). Targ. O. Deut. XXII, 14; 17 תַּסְקוּ' ed. Berl. (h. text עלילות).

תַּסְקוּפִים m. pl. (preced.) *intrigues, false charges.* Yalk. Deut. 954 ת' ניסתקפו לו (not ניסזקפה; some ed. תַּשְׁקוּפִים) false charges were turned against him (Aaron); v. סָקַק, a. סְקִירְפַנְטָרָא.

תְּעָא, v. תְּעִי.

תְּעַב, v. תְּאַב.

תָּעַב (b. h.; v. תּוֹעֵבָה, cmp. עָבְבִית) *to feel nauseous, to loathe.* [Midr. Till. to Ps. VII והתועב את עצמו, v. תְּבַע.]

Pi. תִּיעֵב, תְּעִיב 1) *to loathe, abominate.* Sabb. 104[a] (play on אותי ת' אתאוה לו (א"ת me (the Lord) he loathes, shall I have desire for him?—2) *to declare an abomination, to forbid.* Ab. Zar. 66[a] (ref. to Deut. XIV, 3) כל שתִּירַבְתִּי לך וכ' whatever I have declared an abomination for thee (whatever I have forbidden thee) comes under the category of 'thou shalt not eat' (all kinds of forbidden food come under the same category, hence can be combined to make up the legal quantity); Ḥull. 114[b] כל שתעברתי וכ' whatever I have forbidden thee, it is forbidden to eat (even if the text does not say explicitly, 'thou shalt not eat'); Yalk. Deut. 891; a. e.—Part. pass. מְתוֹעָב; f. מְתוֹעֶבֶת. Cant. R. to II, 14, v. עָזַב.

תְּעַב ch. same.

Af. אַתְעֵב *to act abominably.* Targ. Ez. XVI, 52.

תַּעֲבוֹר m. (v. עָבַר *Hithpa.*) = h. עֶבְרָה, *anger.* Targ. Is. IX, 18. Ib. XIII, 9.

תְּעָד, v. תעי.

תְּעוּב, v. תִּיעוּב.

תָּעָה, תְּעִי (b. h.; v. טָעָה) [*to move to and fro,*] *to be lost, go astray; to err.* B. Kam. 81[b] חרואה חבירו תּוֹעֶה וכ' v. פָּגַם. Ib. וכן הוא שתעה וכ' (not שהועה) and so also he who has himself lost his way may &c.; Tosef. B. Mets. II, 28 ת' (a. טעה). Gen. R. s. 65 (play on כמתעתע, Gen. XXVII, 12) כמת כתועה וכעובד וכ' as one dead, as one going astray, and as one worshipping idols; Yalk. ib. 115 כתועה תועה אתה בה (תּוֹעֶבֶת) וכעובד וכ'. Ned. 51[a] (play on תּוֹעֶבֶת) thou (who committest it) losest thy senses through it; a. e.

Hif. תְּתָעָה *to lead astray.* Snh. 55[a] ... מה אילנות המתתעה את חבירו מדרך וכ' if in the case of trees (that have been worshipped) ... the Law says, destroy, burn, and exterminate: how much more does this apply to a man who leads his neighbor from the way of life to the way of death!; Yalk. Lev. 624 מתעהו מדרך וכ' (differ. in Sifra K'dosh. Par. 4, ch. X). Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שהתעו אותי ... ובניאי the false prophets ..., who led me astray from the way of life &c.; a. e.

תְּעָא, תְּעֵי ch. same. Targ. Ps. CXIX, 110; 176. Targ. Job XV, 31; a. fr.

Af. אַתְעֵי *to lead astray.* Targ. Ps. CVII, 40 Ms. (ed. אטע'). Targ. Job XII, 24 מתע' (some ed. ורית', corr. acc.); a. e.

תְּעִיב, v. תְּעַב.

תַּעְלָה, תַּעְלָא, תַּעֲלָא, תַּעַל m. = h. שׁוּעָל, *jackal; fox.* Koh. R. to V, 8 חמא חד ת' וכ' saw a fox lying dead &c. Meg. 16[b], v. עִירָן. Nidd. 65[b]; Yoma 43[b], v. בְּמַאי. Koh. R. to I, 3; Lev. R. s. 28 תצלה, v. מְחָלָא; a. e.—*Pl.* תַּעֲלָיָא, תַּעְלִין, תַּעֲלֵי, תְּעֵי. Targ. Ps. LXIII, 11. Targ. Ez. XIII, 4; a. e.—Y. Shebi. IX, 39[a] top שאיל ת' ... אריוותא lions are before thee, and thou askest the foxes (great scholars are present, and thou askest me)? Ḥag. 14[a] (play on תצלולים, Is. III, 4) בני ת' foxes, sons of foxes; a. e.

Digitized by Google

תַּעֲלָה I f. (עָלָה) 1) *going up, bringing up.* Pesik. R. s. 20 שמא תאמר ... אין לו ת' lest you say, when one has gone down to the nether world, there is no coming up for him.—[2) (b. h.) *growth of flesh, healing.*]

תְּעָלָה II (b. h.; עָלַל) [*going round,*] *grove, channel, mould.* B. Bath. 16ª (ref. to Job XXXVIII, 25) מאי משמע דהאי ת' לישנא דרפוס הוא what proof is there that *t'alah* means frame? (Answ. ref. to I Kings XVIII, 32).

תַּעֲלוּמָא m. (v. עֲלַם II) *secrecy, darkness.* Targ. Job XXVIII, 11.

תַּעֲלוּמָה f. (b. h. תְּהֲלֻמָּה) same; חלון ת' *window of darkness,* name of one of the stations of the sun (v. Targ. Job XXVIII, 11). Pirké d'R. El. ch. VI.

תַּעֲנוּג m. (b. h.; עָנַג) *enjoyment, pleasure, luxury.* Y. Ber. II, 5ᵇ רחיצת של ת' a bath for pleasure; שאינה של ת' an ordinary cleansing bath. Y. Yoma VIII, 44ᵈ, a. e. סיכת שחיא של ת' luxurious ointing of the body; שאינה של ת' common ointing. Y. Sabb. XIV, 14ᶜ אם לת' if you drink it for the enjoyment of it, contrad. to לרפואה as a medicine. Erub. 54ª (from Ben Sira) שאין בשאול ת' וכ' there is no pleasure in the nether world, and no delay for death. Pesik. R. s. 23, end לא ... אלא לת' the Sabbath has been given to man for enjoyment. Taan. 12ᵇ; a. fr.

תַּעֲנִי, v. תַּעֲנִיתָא.

תַּעֲנִית f. (b. h.; עָנָה II) *affliction, fast.* Taan. 12ᵇ יחיד ת' ... an individual that vowed to fast. Ib. יחיד ת' a private fast-day; ציבור ת' public fast. Ib. שמא ת' ציבור קבל עליו may-be he vowed a fast with the restrictions of a public fast. Ib. לווה אדם תַּעֲנִיתוֹ ופורע one may borrow his fast and pay it, i. e. one may break his private fast, and make up for it on another day. Ib. ת' חלום a fast on account of a bad dream. Ib.; Sabb. 11ª יפה ת' לחלום fasting is as good to avert a bad dream as fire to consume flax. Taan. 11ª הישוב בת' נקרא חוטא he that fasts for self-affliction is called a sinner; a. v. fr.—*Pl.* תַּעֲנִיּוֹת. Ib. I, 4 מתענין שלשה ת' ... הגיע when the seventeenth day of Marḥeshvan comes, and no rain has fallen, the select begin to observe three fast-days. Ib. 5 ... בירת דין ת' the court decrees three fast-days; a. fr.—*Ta'ănith, Ta'ăniyoth,* name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

תַּעֲנִי, תַּעֲנִיתָא ch. same. Targ. Joel I, 14. Targ. Is. LVIII, 3; 6; a. e.—Taan. 12ᵇ בת' יחיבנא I am fasting. Ib. חזינן ... לבי ת' חא קא do we not see Rabbis go to the fast-meeting with their shoes on? Ib. ליתיב ת' לת' let him fast for having fasted (on the Sabbath). Midr. Till. to Ps. XVII, end אחא בה' עד וכ' I will fast until I finish &c.; a. fr.—*Pl.* תַּעֲנִיתִין, תַּעֲנִיתָא. Y. Taan. II, 65ª bot. לוה אינון ת' ... אילין those fast-meetings which we hold are no fasts, because no Nasi is with us; ib.ᵇ bot.; a. e.

תְּעַק (Tafel of צוּק) *to be narrow.*

Ithpe. אִתְתְּעַק, אִתְתְּעִיק 1) *to be small, reduced.* Targ. Prov. XXIV, 10.—2) *to be distressed.* Targ. Job XXXVI, 16.

תְּעַר (Tafel of עוּר) *to be awake.*

Pi. תִּיעַר *to awaken, stir up.* Midr. Till. to Ps. LX, 5 (ref. to יין תורעלה) דין הוא מיתער את הטולם שיהדר שולח וכ' wine which stirs the world up to loosen the yoke of the Law.

תַּעַר ch. same.

Pa. תַּתַּעַר *to waken.* Y. Bets. V, 63ª bot. אזל בעי מְתַתַּרְתָּא וכ' he went and wanted to wake up (the people) early on a Sabbath morning, and knocked at the gate.—V. תור II.

תַּעַר m. (b. h.; עֵרָה I) 1) (cmp. גלח) *razor.* Macc. III, 5 אינו חייב ... בת' he is not guilty (of violating the law of Lev. XIX, 27), unless he takes it off with a razor. Ib. 21ª כיצד גילוח ... זה ת' what cutting is that with which destruction (of the hair-root) is connected? That which is done with the razor. Num. R. s. 10 ¹⁰; a. fr.—2) *sheath.* Y. M. Kat. III, 83ᶜ חוזרת לתַעֲרָהּ ... לאחר after twelve months it (the sword of death) returns to its sheath; (Gen. R. s. 100 לנדנה). Gen. R. s. 93 אחז ... לשולפה מתערה Judah seized his sword to draw it out of its sheath, but it would not be drawn; a. e.

תַּעֲרוּבָת f. (עָרַב I) *mixture, combination.* Y. Kil. VIII, 31ᶜ top את אסור בתַּעֲרוּבָתָן (not אוסר) thou art forbidden to wear them (wool and linen) when they are mixed (woven together). Y. Ḥall. II, end, 58ᵈ דבר שהוא מקפיד על תַּעֲרוּבָתוֹ a thing about the mixing of which he is particular (which he does not care to have mixed with something else). Pes. 30ª על ידי ת' in a mixture, opp. בצינית in its natural state; a. fr.—*Pl.* תַּעֲרוּבוֹת. Y. Shek. VI, 50ª top מי ת' mixed waters (not pure well water). Y. Yoma I, 38ᵈ bot. מפני הת' to avoid mixing up (of the moneys); (Y. Shek. VI, end, 50ᵇ *sing.*); a. e.

תְּעַתַּע (b. h.; cmp. תָּעָה) [*to move to and fro,*] *to sport, trifle.* Mekh. Bo, s. 13 ... ומיצירן בהן ומְתַתְּעִין they (the dogs) dragged their first-born out of their graves and sported with them; Pesik. Vayhi, p. 65ª; Yalk. Ex. 186 ומתצרנין (corr. acc.). Midr. Prov. to X, 17 (ref. to מהתעה ib.) כל תלמיד חכם ... מְתַתְּעֵי במי וכ' a scholar that neglects the words of the Law is to be considered as one that trifles with him who spoke and the world arose; Yalk. Prov. 946.

תַּף, v. תֻּפָּה.

תַּפָּא, תַּפָּא, v. תּוּפָּא.

תַּפָּארוֹת, Tosef. Kel. B. Bath. III, 1 ed. Zuck., v. תִּפְאָרוֹת.

תִּפְאֶרֶת f. (b. h.; פָּאַר) 1) *crown, top.* Ḥull. 131ª, sq. טלא תיטול תִּפְאַרְתּוֹ, v. פָּאַר.—2) *glory.* Y. Ber. I, 3ᵈ top לך ת' גדולה ... thine is the greatness, thine the power, thine the glory. Lev. R. s. 19 בית קדשינו ותִפְאַרְתֵּנוּ the house of our holiness and of our glory. Mekh. B'shall,

Digitized by Google

s. 2 ונותנין שיר ושבח ... ות' וכ' and give song, and praise, and greatness, and glory to him &c. Ib. s. 1 תִּפְאַרְתָּם their (the Egyptians') pride; a. e.

תְּפָאַרְתָּה pr. n. f. *T'fathah.* Gitt. 63^{b} נפאתה ... תחריא ת' ... a woman was named N'fathah, and witnesses (authorized to write a letter of divorce) wrote T.

תַּפְדַּיי, תַּפְדָּאי pr. n. m. *Tafday*, an Amora. Gen. R. s. 8 ed. Theodor (Var. תַּפְרַאי, תַּפְרַיי). Ib. s. 14 (Var. תפר'; ed. Wil. תפדויי).

תָּפוּחַ, v. תָּפַח I, III.

תַּפּוּחַ m. (b. h.; תָּפַח I) [*round,*] 1) *apple; apple tree.* Kil. I, 4 ת' והחזרד וכ' the apple and the crab-apple ..., although resembling each other, are heterogeneous (כִּלְאַיִם). Cant. R. to VIII, 5 מה ת' זה עושה וכ' as the apple tree brings forth fruit in Sivan, so the Law was given in Sivan. Ib. כל אילן ... ות' זה מוציא וכ' every other tree produces first its leaves, and then its fruit (buds), but the apple tree produces its buds first, and then its leaves; even so Israel advanced doing to hearing; Sabb. 88^{a}; Cant. R. to II, 3. Ib. מה ת' זה אתה נותן בו איסר וכ' (not איסור) as the apple, for which you pay an Isar and whose scent you enjoy many times, so &c. Num. R. s. 19 ^{16} (expl. תדר, Num. XX, 22) תר על גבי תר כת' קטן על גבי ת' גדול a hill upon a hill, like a small apple on a large apple; a. fr. — *Pl.* תַּפּוּחִין. Cant. R. to II, 5 אלו תהגדות ... כת' that means the Hăgadoth whose flavor and taste are like those of apples. Men. 28^{b} תַּפּוּחֵי הכרתיים, v. כָּרְתִי; a. fr.—2) (from its shape) *a)* עקב ת' *the fleshy part of the heel.* Pesik. Par., p. 36^{b} עקיבו וכ' ת' the apple of Adam's heel outshone the globe of the sun; ib. Aḥăré, p. 170^{a}; Lev. R. s. 20; a. e.—*b) pile,* esp. *the place on the altar where the ashes were piled up.* Ab. Zar. IV, 8 ונותן לת' ... אע"פ although the gentile may take grapes in his hand and put them on the pile. Tam. II, 2 ת' ודת' ... ע"ג ת' תחלו they began to put the ashes on the *tappuaḥ,* and the *t.* was in the centre of the altar, containing at times as much as &c.; Ḥull. 90^{b}. Ib. חולצו לת' he takes it (the nervus ischiadicus) out, and throws it on the *tappuaḥ*; a. e.

תַּפּוּחָא ch. same. — *Pl.* תַּפּוּחִין. Targ. Cant. VII, 9. Ib. II, 5.

***תָּפוֹס** m. (תָּפַס) *a piece of wood fastened to a saddle, which is grasped on mounting* (Rashi). Erub. 27^{a} (ed. Sonc. תפוח, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 תופס ed. Zuck. (oth. ed. תחופי; R. S. to Kel. XXIII, 2 תפירת); v. תְּפִירָה.

תְּפוּשָׂה, תְּפוּסָה f. (תָּפַס) 1) part. pass. of תָּפַס, q. v.—2) *seizing, possession*; תפוסת תבירת *that which belongs to the house, estate* (before division among heirs). B. Bath. 137^{b} בת' תבירת ... תאחין if brothers acquire an Ethrog out of the estate. Gen. R. s. 75 כלום מתפיסת ... אל תאמר תבירת say not, when he (Jacob) went out ..., he took with him something that belonged to the (paternal) estate; a. e.—Esp. *earth surrounding a buried corpse,* which belongs to the dead, and must be taken along when transferred. Naz. IX, 3 (64^{b}), a. fr., v. תְּבוּסָה.—3) *manipulation,* v. תְּפִיסָה.

תְּפוּת, v. תְּפִית.

תָּפַח I (Tafel of נ"פח) *to be blown up, swell.* Pes. III, 4 (48^{b}), v. עָשַׁשׁ. Sabb. 91^{a} ותָפְחָה וכ' ... הוציא if he carried out (on the Sabbath) the size of half a dried fig, intending to sow it, and it swelled (to the size of a whole fig) &c., v. צָמַק. Tosef. Shebi. II, 14 כדי שיתפח in order that it (the dung) may swell (or *become moist,* v. תָּפַח III). Mikv. VII, 7 כדי שיתפחו המים that the water may rise in volume. Num. R. s. 9 ^{21} ויתפח צואירת (not ויחפח) and her throat shall swell. Y. Ter. II, 41^{d} top אתה רואה את הצמק כאילו ת' look upon the shrivelled fruit as if it were blown up (of full size). Ib. לְתַפּוֹחֵי, v. תָּפַח; a. fr. — *Part. pass.* תָּפוּחַ *round and smooth.* Y. Nidd. III, 50^{d} bot. ראשו ת' כתורמוס the head (of the embryo) is round and smooth as a lupine; כקרקבן as a bird's maw.

תָּפַח II = טָפַח I.

Pi. נִתְפַּח *to slap.* Ab. Zar. IV, 10 (11) מְתַפְּחַן Y. ed., v. טָפַח I.

תָּפַח III = טָפַח II, *to drip, be moist.* Tosef. Shebi. II, 14, v. תָּפַח I. B. Mets. 59^{b} Ms. R. 2, v. טָפַח II. — *Part. pass.* תָּפוּחַ *a) decaying.* Sabb. 128^{b} top בשר ת' spoiled meat (Ms. M. חסל, v. Rabb. D. S. a. l. note).—*b) languishing, faint* (from starvation). Snh. 63^{b} מצא תינוק שוחה ת' ומוטל באשפה he found a child that was faint and lying prostrated on a dunghill; Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI מצא אחד שוחה מחזר על כל תפוחי ת' ומוטל ברעב (insert תינוק); ib. רעב; Snh. l. c. תְּפוּחֵי he (Elijah) went around visiting all those languishing from starvation; Yalk. Lev. 675; a. e.

תָּפַח I ch. same.—Part. pass. תְּפִיחָא. Sabb. 12^{b} לשיולי בת' Ms. M. (ed. בתפיחות) to inquire after the health of (visit) a sick person.

תָּפַח II, *Ithpe.* אִתְתְּפַח, *Ithpa.* אִתַּפַּח (v. נָפַח; cmp. נשם) *to breathe, rest; to get well, recover.* B. Mets. 30^{b} אותבנהו וקא מיתפח he put the bundles down and rested. Ber. 46^{a} אי מיתפח קטינא וכ' if K. ... recovers, I will make a feast for &c. B. Mets. 87^{a} דחלישו וא' וכ' ... עד אלישע Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) until Elisha's days nobody was ever sick and recovered; then Elisha came and prayed, and he recovered; (Ms. F. לא הוה איקצורי ואיתפוחי there was no such a thing as being sick and recovering; בעי למיחלש ואיתפוחי ... Elisha prayed for sickness and recovery); Yalk. Gen. 105.

תָּפַח m. (תָּפַח I) *blown up, swollen* (figs, dates &c.). Y. Ter. II, 41^{d} top דרך ת' לצמוק ואין דרך חצמק לתפוח what is blown up (is in its full size) is liable to shrink, but what is shrunk is not likely to swell again.

תָּפַח, v. תִּרְפָּה.

תָּפִי I, **תָּפַף** *to spit.* Nidd. 42^{a} כולכו ברוקא חדא תפיחו you all spit with the same spittle, your opinions are all traceable to the same source; Sabb. 99^{b}.

תָּפִי II, **תָּפָא** (denom. of תַּפְרָא) *to set on for cooking.* Targ. II Kings IV, 38 (h. text שפת).

תָּפִי = טָפִי, q. v.

תְּפִי, תַּפְיָא, תַּפְיָה, תִּפְיָא, תִּפְיָה f. (v. preced.; cmp. χύτρα,

Digitized by Google

a. χυτρόπους) 1) *pot*; ת' בֵּי *stove, fire-place.* Ber. 39ª יתיב אבי ת' וכ' it is placed on the stove and boils (v. תּוֹךְ I). Sabb. 77ᵇ דדיהדי אבי ת' Ar. (ed. אדפי) they nest over the fire-place.—2) *hollow on the hearth where coals are put, cooking stove* (v. Sm. Ant.³ Engl. ed., s. v. Focus). Targ. Ps. CII, 4 (h. text מוקד). — Y. Sabb. III, beg., 5ᶜ גרוף ת' the fire-place is cleared, and the dish put in; גרוף ת' וכ' (not גריף) clear the fire-place, and put three stones in. Y. Bets. IV, 62ᶜ חזה ... גו ת' וזרק קומי ת' seemed to throw the kernels into the fire-place, but he threw them before the fire-place. Lev. R. s. 34 צפה ת' על ... saw a pot over the fire-place; Yalk. Is. 352 טַפְיָא.—*Pl.* תַּפְיָן. Targ. Y. Lev. XI, 35 (Bxt. טַפְיָן; h. text כירים). Targ. Y. Num. XXVI, 61 (not תפיין).

תְּפִילִין, תְּפִילִי, תְּפִילָה, תְּפִילָא, תְּפֵילָא, v. sub תפל.

תַּפְיָנִי, v. תּוּפְיָנִי.

תְּפִישָׂה, תַּפִּישָׂה *f.* (תָּפַס) 1) *seizing, taking hold, possession; grasp, manipulation.* Keth. 84ᵇ top ור"ע ת' כלל ... and according to R. Akiba does possession have no legal effect at all? Ḥull. 44ª עד כדי תְּפִישַׂת יד as much space as is covered by a grasp of the hand. Ned. V, 3 (46ª) אם יש לו בתן תפישת יד (Y. ed. תפוסת) if he has an interest in them (the bath, or the wine or oil press which he has rented out); ib. 46ᵇ וכמה ת' יד וכ' and how large must that interest be? ... One-half, or one-third, or one-fourth. Ab. Zar. III, 5 שיש בת תפישת ידי אדם ... מפני מה (Y. ed. תְּפִישָׂת) why is it forbidden to make use of the wood of an Asherah (it being a natural object)? Because the hands of men had something to do with it (they planted it). Ib. 50ª שתים בת' לו two stones (of a *merculis*) within a grasp's distance (four cubits). Tosef. Ḥull. VIII, 5 ... לא שכולן ת' אחת (not שכולי) they forbid (two guests in an inn at the same table to eat, the one meat, and the other cheese) only when all of it is handled together; Ḥull. 107ᵇ אחת סלקא דעתך ת' you cannot mean really handled together (wrapped together); אלא כעין ת' אחת but it means, with the appearance of belonging together. Tosef. Ter. III, 7 כל בית תגריתות תפי' אחת ed. Zuck. (Var. תפי') the whole wine-press room may be considered one concern; בזמן שכולן ת' אחת וכ' ... כיצד גת אחת in what way? If there is one vat for two pits, or ..., as long as they are all worked at the same time, you may take T'rumah or tithes from one for the other; אין כולם ת' אחת וכ' if they are not all worked at the same time, you cannot &c. Ib. כל בית חבד ת' אחת the whole oil press room may be considered one concern; a. fr.—Deut. R. s. 2 תפיסת קורצין, v. קוּמוֹת.—*Pl.* תְּפִישׂוֹת, תְּפִישִׁי, תְּפִיסִי. Ab. Zar. 8ᵇ שתי ת' תפסה רומי וכ' twice Rome seized the empire (in the east), once in the days of queen Cleopatra, and once in the days of the Greeks. Ib. 50ª בשתי ת' at a distance of two grasps (eight cubits), v. supra. Y. Ter. II, 41ᵇ bot. שחירה בלבו תפושת אחת ... שתי תפוש when he had intended to treat the wine in the press room as one concern, but reconsidered it in favor of two concerns; a. e.—2) *being taken, detention.* Num. R. s. 13 ¹⁸ שהיו מפשפשים תפיסת מצרים ... they examined their own deeds to find out why the detention in Egypt had happened to them; a. e.—3) v. תְּפִיסָה.

תְּפִירָה *f.* (תָּפַר) *sewing, seam.* Y. Meg. II, 73ª bot. קל הקילו בתְּפִירָתָהּ they introduced a lenient practice with regard to sewing it (the scroll of Esther). Sabb. 75ª חוט של ת', v. תָּחַת; a. e.—Men. 35ᵇ, v. תַּפָּרָא.—*Pl.* תְּפִירוֹת. Sabb. XIII, 2 התופר שתי ת' he that sews two stitches; חקורע ... שתי ת' he that tears with the intention of sewing the pieces together to the length of two stitches; a. e.

תְּפִישָׂה, v. תְּפִיסָה.

תְּפִית *f.* (חפת *to join*) *attachment, saddle, bandage.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ותת' שלו B. S. to Kel. XXIII, 2 (ed. תוספ, תופר; v. תָּפַס) and the attachment to it (the saddle). Ib. זרז ... ותת' the Ashkelonian belt ... and the saddle (Kel. XXIII, 2 ועבית של גמל). Kel. XXIII, 3 ת' של חמור the saddle of a sumpter-ass (consisting of a wooden frame).—*Pl.* תְּפִיּוֹת. Tosef. l. c. ושאר כל ת' שבצדדין and all other attachments (straps &c.) hanging down the sides of the beast of burden.

תָּפַל (v. טָפַל) 1) *to paste.* Tosef. Pes. V, 10 ואין תּוֹפְלִין וכ' ed. Zuck. (oth. ed. טוֹפְלִין) you must not paste them over with potter's clay &c. (to take the hair off), v. טָפַל.—2) (cmp. טוּפָּח, a. טָפַל) *to denounce, slander.* Sifré Deut. 1 (play on תֹּפֶל, Deut. I, 1) דברי תפלות שתָּפְלוּ על המן the frivolous words which they cast on the manna; Yalk. ib. 790 שתפלו על המן when they slandered the manna.

תָּפַל ch. same.

Ithpa. אִתְתַּפַּל *to talk irreverently.* Targ. O. Deut. I, 1 (h. text תִּפַּל, v. preced.; Y. I טפל).

תָּפֵל m. (preced.) 1) (b. h.) [*paste, viscous substance,*] *tasteless matter, insipid, not salted.* Sabb. 128ª בשר ת' unsalted (raw) meat, opp. מלוח. Ib. דג ת' raw fish.—²2) *dependent, child.*—*Pl.* תְּפֵילִין. Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ, v. אֲלוּנְטִית II; [perh. לת' for *pastes, plasters*].—[Tosef. Sot. VI, 8 על התפל ed. Zuck., v. תְּפֵלָה.]

תַּפְלָא *f.* (preced.) *tafla* (*child*), a word introduced to derive the Galilean pronunciation, meant for טַבְלָא *board.* Erub. 53ᵇ (ed. Sonc. טַפְלָא).

תְּפֵלָא, v. תְּפֵלֵי.

תִּפְלָה, תְּפֵלָה, הִי' *f.* (b. h.; תָּפַל) [*mud, slime,*] *frivolity, trivial cause; impropriety, indecency.* Ab. Zar. 63ᵇ (in Chald. dict.) כל למעוטי תי' שפיר דמי anything to diminish folly (idolatry) is right. Ib. 64ª שפיר דת' את למעט אלו Ms. M. (ed. ואלו למעוטי ת' שוי דמי) but in this case, as it serves to diminish folly (the sin of פְּלָאִים), it is right. Tosef. Sot. VI, 8 אי אפשר לעמוד על תִּיפְלָתָם Var. (ed. Zuck. תַּהֲלָל) it is impossible to understand their frivolous ways; a. e.—Lam. R. to II, 14 ... ירושלים אצור בנביאי שומרון ת' of the prophets of Samaria the word *tiflah* is used (Jer. XXIII, 13) ..., and of the prophets of Jerusalem the word *tiflah* (*tafel*) is used (Lam. l. c.).

תְּפִלָּה, תְּפִלָּה I *f.* (b. h.; פָּלַל) [*intercession, pleading,*] *prayer*, esp. *T'fillah*, the Prayer of Benedictions to be

Digitized by Google

said three times every day, four times on the Sabbath and the festivals (v. מִסַּק), and five times on the Day of Atonement and public fast-days (v. נְעִילָה). Taan. 2ª ומנלן דבת' and whence do you prove that the mention of, and the prayer for rain must be inserted in the T'fillah? Ib. עבודה שבלב זו ת', v. עֲבוֹדָה. Ber. IV, 1 תְּפִלַּת חשחר the morning T'fillah, ת' המנחה the afternoon T'fillah &c. (v. respective determinants). Ib. 5ª אלו חם יסורין ... בטול ת' sufferings of love are those with which no cessation of prayer is connected. Ib. 6ᵇ חקובע מקום לתְּפִלָּתוֹ he that has a regular place for his prayers. Ib. 31ᵇ שאסור לישב של ת' ... that it is forbidden to sit down within four cubits distance from one in prayer; a. v. fr.—Ib.ª, a. fr. שומע ת' (abbrev. שׂ"ת) 'hearer of prayer', the fifteenth section of the Prayer of Benedictions which closes with, 'blessed be thou, O Lord, the hearer of prayer.'—*Pl.* תְּפִלּוֹת, תְּפִלֵּי. Ib. 26ᵇ אבות תקנום ת' the patriarchs introduced regular prayers. Ib. כנגד תמידין תקנום ת' prayers (T'filloth) have been instituted so as to correspond to the daily offerings. Sabb. 30ª כמה ת' ותחנונים ever so many prayers and supplications; a. v. fr.

תְּפִלָּה, תְּפִלֵּי II f., sing. of תְּפִלִּין, q. v.

תַּפְלוּגְתָּא *f.* = פְּלוּגְתָּא I, *difference of opinion.* Y. Shebi. I, 33ᵇ ת' דר"ש ורבנן this is a subject of difference between R. S. and the Rabbis. Y. Maasr. IV, beg. 51ª; a. fr.

תִּפְלוּת, תִּפְלֵי *f.* (תָּפֵל; v. תִּפְלָה) *frivolity, trivialness; obscenity.* Y. Taan. IV, 68ᵈ top, v. בְּכִיָּה. Y. Snh. II, 20ª top; Y. M. Kat. III, 83ᵈ top קרע של ת' a wanton rent in a garment (without any religious significance); Bab. ib. 22ᵇ. Num. R. s. 4²⁰ ובנו עונה דברים של ת' כל העם ... all the people said Halleluiah after the reader, and his son spoke some frivolous words. Ib. s. 10³ בדברי ת' ... עובדי כוכבים when the gentiles eat and drink, they engage in indecent talk. Ruth R. to I, 14; Ex. R. s. 5, a. e. כל נשיקות של ת' חן וכ' all kissing is of a frivolous nature, except the kiss of homage &c., v. נְשִׁיקָה. Sot. III, 4 כל המלמד ת' ... מלמדה בנו he who teaches his daughter the Law, is like teaching her obscenity (because the laws concerning sexual aberrations may excite her sensuality). Ib. רוצה אשה בקב ות' וכ' a woman prefers a Kab (scanty living) connected with license, to nine Kabs with the restrictions of chastity; Keth. 62ᵇ; a. fr.

תְּפִלִּין, תְּפִלִּין, תְּפִלֵּי f. pl. ch. (v. תְּפַל; cmp. Syr. תפלתא indusium, Brockelm. p. 400) [*attachment, hangings,* cmp. טוֹטָפֶת,] *T'fillin, the phylacteries tied on arm and head* (Deut. VI, 8; XI, 18). Targ. Deut. VI, 8; XI, 18 (h. text טוטפת). Targ. Y. ib. XXVIII, 10. Targ. Y. I Ex. XXXIII, 23 קטור דתפילי איקר וכ' (omit דבירא, a dittography of דבירא from Y. II) the knot of the T'fillin of the glory of my Shechinah (cmp. Ber. 6ª, quoted below); a. e.—Men. 35ᵇ אפסיק ... דת' the strap of his T'fillin was broken. Ib.ª, v. מַעֲבַרְתָּא a. תִּירְתּוּרָא. Ber. 6ª חני ת' what is written in the Lord's T'fillin? Y. Ber. II, 4ᶜ bot. דמרי עלמא וכ' תְּפִילּוֹי, v. צֵיל; a. e.—*Sing.* תְּפִלָּא, תְּפִלְתָּא, תְּפִלֵּי. Targ. Y. Deut. XI, 18. Targ. Y. Ex. XIII, 9; a. e.

תְּפִלִּין, תְּפִלֵּי h. (adapt. from Ch.) same. Men. 35ª ת' מרובעות חלכה וכ' that the capsules of the T'fillin must be quadrangular is a Mosaic tradition; Meg. 24ᵇ. Ber. 6ª מנין שהקב"ה מניח ת' whence do you learn that the Lord puts T'fillin on? (Answ. ref. to Is. LXII, 8) ובזרוע עזו אלו ת' 'and by his arm of strength', that is the T'fillin; ומנין שדחת עוז וכ' and whence do you learn that the T'fillin are 'strength to Israel'? (Answ. ref. to Deut. XXVIII, 10) וראו ... אלו ת' שבראש 'and all the peoples of the earth shall see that the name of the Lord is called upon thee, and fear thee', this refers to the T'fillin on the head; a. v. fr.—Sing. תְּפִלָּה, תְּפִלֵּי. Men. IV, 1 ת' של יד אינה וכ' the T'fillah on the arm does not interfere with that on the head (v. עָבַב). Meg. IV, 8 (24ᵇ) חעושה תְּפִלָּתוֹ עגולה וכ' he who makes the capsule of his T'fillah round exposes himself to danger (v. comment.) without fulfilling the law. Kel. XVIII, 8 ת' ארבעה כלים the T'fillah (of the head) is considered as consisting of four articles (with regard to levitical cleanness); a. e.

תִּפְנָא, תִּפְלִית, v. תַּפְנִית.

תַּפְנוּק m. (פָּנַק) *delicacy; comfort, enjoyment.*—*Pl.* תַּפְנוּקִין, תַּפְנוּקִין. Tosef. Taan. III (II), 2 ולא ... בת' וכ' not that they were allowed to indulge in delicacies, but they eat and drink as much as is required for the maintenance of &c.; Y. ib. I, 64ᶜ top. Tanh. Mishp. 17 (ref. to Jer. III, 19) מה ... לתַּפְנוּקֶיהָ של בתו וכ' as a father feels bound to provide for his daughter's enjoyments, so I provided for you; a. e.

תַּפְנוּקָא ch. same.—*Pl.* תַּפְנוּקִין. Targ. Lam. IV, 5. Targ. O. Deut. XXXIII, 24. Targ. Koh. II, 8. Targ. Zech. VII, 3; a. e.—Koh. R. to II, 8 (expl. שדה ושדות ib.) ת' ותַּפְנוּקִין all sorts of enjoyments.

תַּפְנוּקְיָא f. same.—*Pl.* תַּפְנוּקִין, v. preced.

תִּפְנִיס, תִּפְנֵי, v. next w.

תַּפְנִית pr. n. pl. *Tafnith,* a border town [Hildesh. Beitr., p. 22: תַּפְנִית = תבניה = Tibnin; v. Fischer-Guthe Handkarte: Tibnin, Tabnith.]. Y. Shebi. VI, 36ᶜ (ed. Krot. תפניס, תפניס); Tosef. Shebi. IV, 11 תפליה ed. Zuck. (Var. תפנא, תפני'); (Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874 מיסק?).

תָּפַס, תָּפֵשׁ (b. h.; cmp. תָּפַק) *to seize, take hold on; to take effect.* Keth. 84ᵇ את תופס לבעל חוב וכ' thou seizest property in behalf of a creditor when the debtor owes others, ואמר ר' י' תחופס וכ' and R. J. has decided that he who seizes in behalf of a creditor when there are other claimants has not taken legal possession. Ib. top והוא שת' מחיים (his possession is effectual) when he has seized it during the decedent's life-time. Ab. Zar. 8ᵇ (expl. קרטיסיס) יום שתָּפְסָה בו רומי מלכות the day when Rome took hold of the government (of the east, v. תְּפִיסָה). Y. Taan. IV, 68ᶜ top דויה משה תופשן Moses held fast on them (the tablets). R. Hash. 4ᵇ, a. fr. תָּפְסָתָן מרובה וכ' v. מוּעָט. B. Mets. 102ᵇ, a. e. תפוס לשון אחרון hold to the latter expression, i. e. if an agreement contains two discrepant

Digitized by Google

clauses, the second is legally recognized; Tem. 26a, a. e. תפוס לשון ראשון the first clause (of a vow) is legally recognized. Yeb. 10b, a. fr. אין קידושין תופסין וכ' , v. קִידּוּשׁ. Y. Dem. VI, 25b תָּפְשָׂה מדת הדין וכ' justice takes hold on him &c., i. e. the full rigor of the law is applied against him &c. Num. R. s. 11[1] (ref. to Prov. III, 34) אלו הנזירים שהתפשים ענוה בעצמן וכ' that means the Nazarites who choose humility for themselves, who abstain from wine &c. Ib. 10[8] ויתפשם and arrested them, v. לִתְפֹּר. Snh. 64a מפני מה תפסה תורה לשון מולך why does the Biblical text choose the word *Molekh* (in place of idol in general)? Y. Ber. VII, 11c top, a. e. תופסין אותו seize him, take him to task, v. נָקַן. Ab. Zar. 64a ... מי תופסת דמיה וכ' דמי how about money which was realized by the sale of an idol, in the hands of a gentile? does the idol hold its equivalent in gentile hands or not?, i. e. does the money in gentile hands retain its character as compensation for an idol, and is it thus forbidden to a Jew? Ex. R. s. 15 20 חזית שלמה תופס פיו וכ' Solomon controlled his mouth, in order not to speak before &c. Gen. R. s. 12 ... כל תופסין את הלשון all other letters catch the tongue (require an effort of the organs of speech), but this (the Hé) does not catch &c. (is merely a breathing sound).—*Part. pass.* תָּפוּס, תְּפוּסָה; f. תְּפוּסָתָה, תְּפוּסָתָהּ &c. *a*) (cmp. s. v. אָחַז) *holding.* Y. Taan. I. c. חזית משה ת' בטפריים Moses was holding two handbreadths (of the tablets). Ex. R. s. 46, beg. חזית ת' בלוחות וכ' he held the tablets, and would not believe that Israel had sinned. Sifra B'huk. Par. 2, ch. VIII תפוסי מעשה וכ' holding to the deeds of their fathers, generation after generation; a. e.—*b*) *seized, captured.* Mekh. Mishp., s. 17 תפוסה the outraged woman, opp. מפותה the seduced.

Nif. נִתְפַּס, נִתְפַּשׂ *to be seized, arrested; to have one's property seized; to be made responsible.* Ex. R. s. 15 18 בן בית שנ' על ידי בעל וכ' a domestic servant who was seized for his employer's debt. Tosef. Hull. II, 24 כ' ע"ז מינות , v. מִינוּת. Ib. ונתפסתי על וכ' and therefore I was arrested on the suspicion of heresy. Ab. Zar. 17b כשנתפסו ר' אלעזר וכ' when R. El. a. R. H. b. T. were arrested (by Roman officials, for rebellious conduct). Ib. אשריך שנתפסת על וכ' happy art thou, for thou hast been arrested on one charge only, and woe me that I have been arrested on five charges. B. Bath. 16b אין אדם נ' על צערו Ms. M. (ed. בשעת) no man is taken to account for what he speaks in his distress. Sabb. 33b נִתְפָּסִים על הדור are seized for the debt (die for the sins) of their generation. Y. Keth. XIII, 35d כל הנ' על חבירו חייב ליתן לו in every case if one's property was seized for a neighbor's debt, the latter has to reimburse him; ib. אין לך נ' וכ' in no case must he reimburse him, except in the case of *annona* and head-tax; Y. B. Kam. X, end, 7c; Y. Ned. IV, beg. 38c. Deut. R. s. 2, beg. (prov.) הוי זהיר שלא תִּתָּפֵס מקום דבורך take care that thou be not caught on the spot where thou speakest (held to thy word); a. fr.

Hif. הִתְפִּיס *to cause to be seized, cause to take hold.* Y. Succ. IV, 54d top ראה שהתפיסתך התורה לשון וכ' behold, the Law has made thee use the expression of endearment &c. Tem. 2a חכל מַתְפִּיסִין בתמורה all persons can cause the seizure of the substitute together with the original by exchanging a consecrated animal (v. תְּמוּרָה). Ib. 9a מי מַתְפִּיס בדבר שאינו שלו can one cause the seizure of a thing which is not his?; a. e.—[Ned. 11b, sq. בִּיחֵד, v. next w.]

Pi. תִּפֵּס, תִּפֵּשׂ (v. טָפַס) *to climb, rise.* Gen. R. s. 66, end (ref. to Prov. XXX, 28) אילה זכרת תשמרית מְתַפֶּשֶׂת בזכות וכ' for what merit does the spider (Esau-Rome) climb (rise to power)? For the merit of those hands (with which Esau nursed his father, by ref. to Gen. XXVII, 31); Yalk. ib. 115; Yalk. Prov. 963 תְּתַפֵּשׂ.

Pirel תְּתַרְפֵּס, *Hithparel* תְּתְרַפֵּס same. Y. Erub. V, 22d top רואה אותו כי מְתְרַפֵּס ועולה מְתַרְפֵּס וירוד (v. טָפַס) you look upon it (measure the distance for Sabbath purposes) as if one would climb up and climb down (the wady).

תְּפַשׂ I, תָּפַשׁ ch. same, *to seize, catch.* Targ. Ps. X, 9. Targ. II Esth. III, 8; a. e.—Keth. 84b קיימיה ... תָּפוּס פרה וכ' relatives of R. J. seized a cow that belonged to heirs, out of an alley; שפיר תְּפַסְתָּהּ you have seized her legally; ib. תַּפְסִיתוּהָ. Ib. דתָּפְסִי תורא מיניה ... הוה there was a cowherd for heirs (minors) from whom they (creditors) seized an ox; מחיים תְּפַסְנָא ליה I took it when the father was yet living; a. fr.—*Part. pass.* תָּפֵיס *holding.* B. Mets. 102b משום דת' because he is in possession; הבא נכי קא ת' here, too, he is in possession; a. e.

Af. אַתְפֵּיס *to cause to seize, to deposit with* (as security). B. Bath. 174a אַתְפְּסֵיהּ (not אתפסיה); ib.b דאתפסיה (not דאתפסה); Keth. 107a דאַתְפְּסָהּ צדדי , v. צְדָדָא I.

Ithpa. אִיתְתַּפַּס, אִיתַּתַּפַּשׂ; *Ithpe.* אִתְתְּפִיס, אִתַּתְּפַשׂ 1) *to be seized, arrested.* Targ. Koh. XI, 4 (ed. Vien. מִתְתַּפַּס).—Tem. 26b למימרא דתחת לישנא דאיתַּתּוּפֵי הוא shall we say that *taḥath* has the meaning of being arrested, i. e. if you say, this animal shall be *taḥath* (in the place of) that animal, it becomes consecrated according to the law of exchange (תְּמוּרָה)? Ib. תחת ... לישנא דאתפוסי ולישנא דאחולי *taḥath* appears in the sense of being arrested and in the sense of redeeming; לישנא דאיתפוסי דכתיב וכ' in the sense of being arrested, as we read (Lev. XIII, 23) &c. Ib. 27a; a. e.—2) *to be deposited.* Keth. 107b לא מִתְתַּפִּיס, v. בִּיחֵד I.—3) *to hold one's self, cling to.* Ned. 11b קא מיתפיס he clings to the idea of permission, i. e. by saying, 'this thing be unto me like flesh of a peace-offering after the blood has been sprinkled', he proves that he means to emphasize the permission to enjoy the thing; ... בעיקרו קא מיתפיס וה' but in a case like this, when he puts down flesh of a peace-offering, and places some permitted food beside it, and says, 'this be like this': does he mean to refer to the original condition of the peace-offering &c.? (v. צְנִנָּא). Ib. 12a בקרבן קא תפיס he refers to the sacred character of a sacrifice; כמתפיס בדבר האסור as if referring to something ritually forbidden (not to something made forbidden by consecration or vow). Ib. בעיקר קא מתפיס he refers to the original day (of his father's death). Naz. 22b, v. בִּיגְנָא. Ib. 21a חד בחבריה מתפיס (in saying, 'and I') each refers to him that spoke immediately before him; בקמא מִיתַּתַּפְסִי they all refer to the first person; a. e.

תְּפַס II (sec. r. of פרס) *to break; to desecrate.* Targ.

Digitized by Google

Y. Deut. XXIII, 18 וכ' ית גרמיה ... ולא יְתַסַּפֵּס no man ... shall desecrate himself &c.

Ithpa. אִתְסַפֵּס *to be desecrated.* Targ. Job XV, 20 מְתַסַּפֵּס ed. Wil., v. פְּרִיס ch.

תָּפַף, or תּוֹף (b. h.) *to join, strike, knock.*—Denom. תּוֹפֵף.

Polel תּוֹפֵף *to strike the timbrel; to knock.* Pirkė d'R. El. ch. XXXVIII, beg. [read:] חבריא נערות משחקות חוצה לה מְתוֹפְפוֹת בתופים he brought playing girls outside of her (in front of her house) striking the timbrels; Yalk. Gen. 134 (not מתופפת).

תְּפַף I ch., *Polel* תּוֹפֵף same. Targ. Ps. LXVIII, 26 מְתוֹפְפָן (not פִּין ...).

תְּפַף II *to spit,* v. תְּפִי I.

תַּפְקְדָתָא, תַּפְקָדָא, v. sub תַּפְקִיד.

תַּפְקִיד m. (פָּקַד) 1) *command, charge; trust.*—*Pl.* תַּפְקִידִים. Lev. R. s. 1, beg. (ref. to Ps. CIII, 20, sq.) עליונים ע"י שהן יכולין לעמוד בתַּפְקִידָיו של וכ' because the celestial beings can stand by (always fulfill) the orders of the Lord, the text says, bless the Lord, ye all his hosts: but as to the earthly beings, who cannot (always) stand by the orders of the Lord, the text says, 'bless the Lord, ye his messengers'; Yalk. Ps. 860 בתַּפְקִידוֹ (*sing.*). Koh. R. to I, 4 דור ע"י שאינו עומד בתפקידיו וכ' a generation of men, because it does not abide by the orders of the Lord, decays, but the earth, which does abide &c. Ib. תַּפְקִידֶיהָ וכ' (מעמדה) the earth preserves her trusts (fruits preserved in the ground or by admixtures of earth). Y. Ber. V, 9b top תפקידיה, v. next w.; a. e.—2) *visit, attendance,* esp. *copulation*; ת' בקש *to seek copulation, long for.* Gen. R. s. 13 תַּפְקִידָהּ ... בשעה שחמטר when the rain falls (in the spring), the cattle ruts. Lev. R. s. 19, end אתה מבקש תַּפְקִידָהּ ... thou hast sexual desires, and has Jechoniah none? Lam. R. to I, 4 הכל מבקשין תַּפְקִידָן all things have natural instincts; אפי' ארזים מבקשין תַּפְקִידָן even cedars have their instincts (love their native climate); אפי' דרכים מבקשין תפקידן even roads have their desires (mourn when they are deserted); a. e.

תַּפְקָדָא, תַּפְקִידָא, תַּפְקָד ch. same, *command, charge; trust.* Y. Taan. I, 63d top תַּפְקִידָהּ, v. פְּלַט; Y. Ber. V, 9b top תַּפְקִידֶיהָ (h. pl.); Yalk. Kings 207.—*Pl.* תַּפְקִידַיָּא, תַּפְקָדָ'. Targ. Y. Deut. V, 28; a. e.

תַּפְקָדָ', תַּפְקָדְ', תַּפְקִידְתָּא f. same, *command.* Targ. Koh. X, 18, v. מַפִּיכוּתָא. Targ. Deut. VI, 1. Targ. O. ib. V, 28. Targ. I Sam. XIII, 13; a. fr.

תַּפְקָן בַּר תַּ', pr. n. m. *Bar Tafkan.* Y. Keth. X, end, 34a.

תָּפַר (b. h.) *to join; to sew, mend.* Men. 31b ... קרע יִתְפּוֹר בשלש אל יתפור if a rent (in the column of a scroll) goes through two lines, one may mend it; if through three, you dare not mend it (but must insert a new column). Sabb. XIII, 2 על מנת לְתָפְרוֹ ... התפרה, v. תְּפִירָה. Ib. 60b תָּפְרוּ מבפנים if he fastened the leather shoe inside the sandal; a. fr.—Part. pass. תָּפוּר; f. תְּפוּרָה; *pl.* תְּפוּרִין, תְּפִירוֹת. Tosef. Toh. V, 1 נפל למים ת' טמא if it (spittle) fell into water, if it remains joined (cohesive), it is clean, opp. נמחה dissolved. Sabb. l. c.; Bets. I, 10 כלים בין ת' ובין שאינן ת' garments when sewed or unsewed. Ib. מנעל שאינו ת' a shoe the sole of which is not sewed on (though temporarily fastened with pegs); a. fr.

Nif. נִתְפַּר *to be sewed.* Kel. XX, 6 משיִּתְפַּר Var. (ed. משיִּתְבַּר) when the material for the curtain is sewed up; [Maim. reads משישבר = משישפר, expl. 'when he has given it its due length and width by sewing'; for dialectic interchange of ב and פ see בָּקַר a. פָּקַר *Hif.*, and הֶבְקֵר a. הֶפְקֵר].

תַּפַּר ch. same. Men. 35b מהו למיתְפַּרֵיה וכ' how about sewing it and sticking the seam inside?; a. e.

תְּפַר, or תֶּפֶר m. (preced.) *seam.* Men. 35a; Meg. 24b בתֶּפֶר ובאלכסון (or בתְּפָרָן; Rashi בתופרן), v. אֲלַכְסוֹן. Men. l. c. צריך ... למקום תת' the grooves (marking the division of the compartments of the T'fillin) must reach to where the seam (the border) sets in. Kel. XXIII, 1 מפני שתת' מחברו because the seam joins it (makes the stuffing and the cover one body). Ib. XXVIII, 1; a e.

תַּפְרָא or תַּפְּ' ch. same. Men. 35b וציולי לת' לגאו Ms. M. (ed. וציולי לתפריה, read: וציולי לתַפְרֵיה or לתַפְרֵיהּ; Asheri תִּרְפָּרָן), v. תַּפַּר.

תַּפְרָאוֹת f. pl. (preced. wds.) *seams, borders.* Tosef. Kel. B. Bath. III, 1, v. תּוֹבְרוֹת.

תַּפְרַי, תַּפְרָאי, v. תַּפְרַאי.

תַּפַּשׁ, תְּפַשׁ, v. תָּפַס, תְּפַס.

תַּפְשִׁיחָא m. = פְּשִׁיחָא, *stripping.* B. Bath. 54a אכלה דיקלא בת' וכ' enjoyed the usufruct of a palm-tree in the way of thinning its branches (and using them).

תַּפְשִׁיטָא m. = פְּשִׁיטָא, *a plain thing, certainty.* Y. Ḥall. III, 59b bot. אין ת' לך וכ' if it is plain to thee that &c.

תַּפְתִּ, v. תּוֹפֶת.

תָּפְתָּה m. (b. h.) *symbolical name of Gehenna.* Erub. 19a, v. פָּתָה. Lam. R. to I, 9; a. e.

תַּפְתִּידָא m. (פתח; cmp. פָּתַח *Pi.* 3) *broken ground, a field full of cracks and lumps.* B. Bath. 36a לא חזי ת' חזקה undisturbed possession of a *taftiḥa* gives no title.

תַּקּוּ, v. תִּיקּוּ.

תִּקְוָה, תִּקְוָת f. (b. h.; קָוָה) *hope; term of time.* Y. Ber. IX, 13b bot. כל זמן ... ת' מת אבדה תִּקְוָתוֹ as long as a man lives, he has hope; when he dies, his hope is lost. Y. Naz. I, end, 51c הנותן ת' למידותו he who sets a limit to his vow of nazariteship (even if it exceed a life time); a. e.

תִּיק', תִּקּוֹלְתָּא, f. (תִּקֵּל II) *snare.* Targ. Koh. IX, 12. Targ. Prov. XXIX, 25 (ed. Wil. תִּקּוּ').—V. תַּקָּלָא.

תְּקוּמָא, v. תְּקוּמָה ch.

Digitized by Google

תְּקוּמָה f. (b. h.; קוּם) *rising, preservation; existence; restoration.* Sabb. 66b, v. אֶבֶן. Ex. R. s. 31 10 חיו אומרים שאין לחם ת' וכ' they (the gentiles) said that they (Israel) would not rise again, for the Lord has rejected them. Ib. s. 42 אם מניח ... אין לחם ת' לעולם if I leave Israel (to their fate) and go down the mountain, there will be no restoration for them forever; a. e.

תְּקוּמָה ch. same. Targ. O. Lev. XXVI, 37 ed. Berl. (Ms. II תְּקוּמָא; ed. סיעדא). Targ. Y. II Gen. XV, 12.

תְּקוּנָא, תְּקוּנָה, v. sub תִּקֵּן.

תְּקוֹעַ, תְּקוֹעַת (b.h.) pr. n. pl. *Tekoa*, near Bethlehem in Judæa. Men. VIII, 3 (85b) ת' אלפא לשמן (Mish. ed. תקועה) Tekoa was the first choice for oil (for the Temple); Tosef. ib. IX, 5. Tosef. Shebi. VII, 15. Tosef. Erub. VIII (V), 6; Sabb. 147b; Erub. 91a; Men. 72a (v. Neub. Géogr. p. 128 sq.).

תְּקוֹעָא m. (תָּקַע) *one that blows the Shofar.*—*Pl.* תְּקוֹעֲיָא. R. Hash. 30a (twice) כי הוה מסדים ... תקיעתא ביבנה (not תקיעה ביבנה, v. Rabb. D. S. a. l. note) when the reader closed the Musaf prayers (on the New Year's day, v. תְּקִיעָתָא), one could not perceive (his own) voice in his ear on account of the noise made by those (individuals) who blew the Shofar (outside); [Rabb. D. S. a. l. quotes the second time: תְּקִיעֲיָא דיחידאי, Ms. M. תקיעתא דיחידאי, *the blowings of individuals*; owing to these variants glossators in later editions added דיחידאי both times in brackets].

תְּקוֹעָאָה m. (תְּקוֹעַ) *of Tekoa.*—*Pl.* תְּקוֹעָיֵיא. Y. B. Mets. X, beg. 12c.

תְּקוֹעָה, v. תְּקוֹעַ.

תְּקוֹף verb, v. תְּקַף.

תְּקוֹף m. (תְּקַף) 1) *strength, power; help, protection.* Targ. Deut. VIII, 17 (O. ed. Vien. תַּקֵּף). Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 15, v. צְלַח. Targ. O. Gen. XV, 1 (h. text מגן). Targ. Ex. XIII, 16. Targ. O. Deut. XXXIII, 29 ed. Berl. (ed. Vien. תַּקִּיף); Y. I ib.; a. fr.—2) *attack.* Targ. Job XVI, 14 (h. text פרץ).—V. תּוּקְפָא.

תְּקוּפָה f. (b. h.; קוּף) *turn, cycle.* Ber. 59b בְּתִקּוּפָתָהּ, v. חַמָּה. R. Hash. 8a (Tosaf. *pl.*); a. e.—Esp. *turn of the sun, solstice*; תְּקוּפַת ניסן *vernal equinox*; ת' תמוז *summer solstice*; ת' תשרי *autumnal equinox*; ת' טבת *winter solstice.* Erub. 56a. Snh. 11b; Tosef. ib. II, 2 על שלשה ... ועל תת' we declare a leap-year for three reasons: on account of the spring crop, on account of the fruits of the trees, and on account of the solstice; a. fr.—*Pl.* תְּקוּפוֹת. Ab. III, 18 ת' the calculation of cycles (astronomy), v. פִּרְפֶּרֶת. Sabb. 75a תירוץ לחשב ת' ומזלות וכ' he who understands the science of cycles and planets and does not practice it; a. e.

תְּקֵיל, v. תְּקַל II.

תְּקֵין, v. תִּקֵּן.

תַּקִּין m. (preced.) 1) *established, firm* (corresp. to h. נָכוֹן). Targ. Prov. IV, 18. Ib. XXIV, 3 (ed. Wil. מְתַקַּן, *Ithpa.* of תָּקַן). Ib. XVI, 12. Targ. O. Gen. XLI, 32 (ed. Berl. תְּקִין; ed. Vien. תַּקִּין; Y. תַּקִּיף); a. fr.—2) *right, good* (corresp. to h. טוֹב, יָשָׁר). Targ. Gen. XIX, 8 (O. ed. Vien. תַּקֵּן). Targ. O. ib. I, 31. Targ. Ex. XVIII, 17. Targ. II Sam. XVIII, 4 (ed. Wil. תְּקִין); a. fr.—*Pl.* תַּקִּינִין, תַּקִּינַיָּא, תַּקְּנִין, תַּקְּנַיָּא. Targ. Ps. VII, 11 Ms. (ed. תוריצי). Targ. I Sam. XIX, 4. Targ. Zech. VIII, 4. Targ. Ps. XI, 7; a. fr.—*Fem.* תַּקִּנְא, תַּקְּנָא. Targ. Jer. XXXI, 8. Targ. I Sam. II, 24; a. fr.—*Pl.* תַּקְּנָן, תַּקִּנָן. Targ. Ez. XVIII, 25. Targ. Ps. CXIX, 5; a. fr.

תַּקְיָא m. *the blowing of the Shofar.*—*Pl.* תַּקְיַיָּא, v. תְּקוֹעָא.

תַּקִּיעָה f. (תָּקַע) *blowing the Shofar*; esp. *t'ki'ah, a succession of connected notes* (v. שָׁבַר I). R. Hash. 34a, v. שָׁבַר I. Ib. 30a תְּקִיעַת ר"ח ויובל blowing on the New Year's day and in announcing the jubilee. Ib. IV, 9 (33b) מתני' ת' וכ' (not תקיעות) the value of a *t'ki'ah* is equal to the length of three *t'ru'oth*; a. fr.—*Pl.* תְּקִיעוֹת. Ib. סדר ת' שלש וכ' the order of the blowing of the Shofar is this: three soundings, each consisting of three tunes (*t'ki'ah, t'ru'ah, t'ki'ah*)). Ib. 34a שתי ת' לכל אחת ואחת two *t'ki'oth* for each sounding; שלש תרועות ושש ת' וכ' three *t'ru'oth* and six *t'ki'oth* are sounded on the New Year's day. Ib. b top תשע ת' בתשע וכ' if one sounded the nine tunes within nine hours during the day; a. fr.

תְּקִיעוּתָא ch. same. Targ. Ps. CL, 3 ת' דשופרא (Ms. תִּיקְטוּרָא).

תְּקִיעָתָא, תְּקִיעָתָה same; *pl.* תְּקִיעָתָא, תְּקִיעָתָה. Y. Succ. IV, 54b bot. לא תעבדון ת' בשבתא (= יומא דת') do not arrange the calendar so as to make the New Year's Day fall on a Sabbath; a. e.—Esp. *the prayers on the New Year interspersed with blowing the Shofar, the Musaf of the New Year's Day.* R. Hash. 30a, ת' וכ' מסדים, v. תְּקוֹעָא. Lev. R. s. 29 בת' דרב in the New Year's prayers composed by Rab; Tanḥ. Haăz. 4; Y. R. Hash. I, 57a תקיעתא (corr. acc.); Yalk. Num. 782; Pesik. Baḥod., p. 150a; Dirshu, p. 156b; Y. Ab. Zar. I, 39c top ת' דבי רב; a. e.

תְּקִיף, v. תְּקַף.

תַּקִּיף m. (b. h.; תָּקַף) *strong, powerful.* Sifré Deut. 307 הצור תת' 'the rock' (Deut. XXXII, 4) means, the mighty; Yalk. ib. 942.—*Fem.* תַּקִּיפָה. Keth. 26b; a. e.

תַּקִּיפָא, תַּקִּיפָה ch. same, *strong, mighty; protector; hard, stern, severe.* Targ. Deut. I, 28 (h. text רם). Ib. XXXII, 15 (h. text צור). Targ. Ps. XXVIII, 1. Ib. XXXVII, 35 (h. text ערץ). Targ. Is. XIX, 4 (h. text עז). Targ. O. Deut. XXVIII, 50 ת' אפין (h. text עז פנים); a. fr.—B. Mets. 64a אי אתיהיב ת' הוא וכ' and if it is a hard-hearted man that is not likely to give presents; a. e.—*Pl.* תַּקִּיפִין, תַּקִּיפַיָּא, תַּקִּיפֵי. Targ. Ex. I, 9 (Y. ed. Vien. תַּקְפִין). Targ. Is. XIII, 11. Ib. X, 33 (h. text גבוהים). Targ. Ez. III, 6 (h. text עמקי; ib. 5 נבוהי, עמיקי). Ib. 7; a. fr.—Snh. 11a sq. מאי בין תקיפי Ms. F. (ed. תַּקִּיפָאֵי), v. צְנָוְחָנָא; Meg. 28b; Taan. 23b; a. e.—*Fem.* תַּקִּיפָא, תַּקִּיפְתָּא. Targ. Ex. XIII, 9. Targ. Is. XXIII, 7 (ed. Wil. תַּקִּיפָתָא; h. text עליזה). Ib. XLVII, 7. Targ. Cant. VIII, 6; a. e.—Keth. 62a; a. e.

Digitized by Google

תְּקַל I = h. שָׁקַל, *to weigh.* Targ. Gen. XXIII, 16. Targ. Is. XLVI, 6; a. fr.—[Targ. Job VI, 2, v. *Ithpe.*]—Part. pass. תָּקִיל; *pl.* תְּקִילִין. Targ. Is. XL, 12 מְתַקֵּל תְּקִילִין (ed. Wil. מַתְקַל תַּקִּילִין, corr. acc.); a. e.—B. Kam. 119ª ... רב חסדא דחוה תָּקֵיל וידחיב תקיל ושקיל Rab Ḥ. had a tenant who weighed and gave, weighed and took (i. e. who was very close in settling; oth. opin. who took one-half of the produces, instead of the customary one-third). B. Mets. 44ᵇ טבין ותקילין in good and full-weight Denars.

Af. אַתְקַל same.—[Targ. Is. XL, 12, v. supra.]—Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ מַתְקַל גושיא weighed the clods (of the holy land); v. קְרָפָא I.

Ithpe. אִיתְתְקַל (אִתְקַל) *to be weighed.* Targ. Job VI, 2. Ib. XXVIII, 15; a. e.

תְּקַל (cmp. תְּקַע) *to strike, knock.*

Nif. נְתְקַל *to strike against, stumble* (cmp. כָּשַׁל). Yalk. Num. 764 כשתראה שנִתְקָלוּ בדבר וכ' when thou seest that they (Israel) have stumbled in anything, leap thou against (attack) them. B. Kam. III, 1 חמניח ... ת' בה ושברה if one left his pitcher on public ground, and another man came and struck against it, and broke it. Ib. 4 ת' הראשון ונפל ונ' ת' השני וכ' and the first man stumbled and fell, and the second man stumbled over the first. Ib. 28ᵇ נ' באבן ונשתּוֹם וכ' if he struck against a stone, and the vessel was smashed by the stone; נ' בקרקע וכ' if he struck against soft ground, and the vessel was smashed through falling on the stone. Ib. 29ᵇ פושע הוא נ' he that does damage by stumbling is legally considered like one criminally negligent; a. fr.

Hif. הִתְקִיל same. Pesik. R. s. 44 הושע ... אלא מַתְקֶלֶת Hosea declared her (Israel) nothing more than a stumbler (ref. to כשלת, Hos. XIV, 2).

תְּקַל II ch. same, *to stumble, fail* (corresp. to h. כָּשַׁל). Targ. Is. VIII, 15. Ib. XXXI, 3. Targ. Ps. XXXI, 11; a. fr.

Pa. תַּקֵּל 1) same. Ib. LVI, 14 (misplaced in ed. Lag. a. oth. under LVII, 3).—2) *to clear,* v. infra.

Ithpa. אִתְתַּקַּל, אִתַּקַּל; *Ithpe.* אִיתְתְקַל (אִתְקַל) same; also: *to be caught, ensnared.* Targ. Ps. IX, 17 (h. text נוקש). Ib. CV, 37 למיתַּקְלָא Ms. (ed. לְמִתְקְלָא, corr. acc.). Targ. O. Deut. XII, 30 (Y. תִּידְתּוֹקְלוּן). Targ. Hos. XIV, 2. Targ. Koh. IX, 12 מִיתַּקְלִין (ed. Vien. מִזְתַּקְלִין Hebraism); a. fr.—B. Kam. 29ª איתקיל (אירהו) ואִיתְתְקִילָא וכ' Ms. M. (ed. דאתקול ואתקילה, read with Rashi דאתקיל) when he stumbled, and the camel stumbled over him.

Af. אַתְקֵל, אַתְקֵיל 1) *to cause to stumble; to weaken.* Targ. Mal. II, 8. Targ. Lam. I, 14. Targ. Ps. V, 11; a. e.—2) *to remove obstacles, clear.* B. Bath. 54ª האי מאן דאַ' תיקלא וכ' (Ms. M. דתַקֵּיל *Pa.*) if one clears a field for the sake of the field (to sow) &c.; M. Kat. 10ᵇ דמַתְקֵיל אריצא.

תְּקַל I m. (תְּקַל I) *weight,* esp. *(half a) Shekel.* Targ. O. Gen. XXIV, 22 (h. text בקע). Targ. O. Ex. XXXVIII, 26; a. fr.—B. Mets. 80ª, v. נְפָתָא. Ḥull. 59ª חד ת' חלתיתא one tikla of asafœtida; a. e.—*Pl.* תִּקְלֵי, תִּקְלִין, תִּקְלַיָּא, תִּקְלֵי. Targ. Hos. III, 2 (ed. Wil. תַּי). Targ. I Sam. XVII, 5; 7; a. e.—Ḥull. l. c. Shek. VI, 5 ת' חדתין box for the new (the year's) half-Shekels; ת' עתיקין for last year's half-Shekels; Yoma 55ᵇ.

תְּקַל II m. (תְּקַל II) *stumbling, stumbling block, snare, offence.* Targ. Deut. VII, 16 (Y. ed. Vien. תּוֹ'). Targ. Prov. IV, 16 (ed. Wil. תְּ'). Ib. XVI, 18. Targ. Y. Num. XXXI, 16. Targ. O. Lev. XIX, 14 (ed. Vien. תַּקָּ'; Y. תּוֹקָ'). Targ. Ex. X, 7; a. fr.—B. Bath. 54ª, v. תְּקַל II; a. e.—*Pl.* תַּקְלִין, תַּקְלָיָא, תַּקָּ', תּוּקָ', תְּקָ', תְּי'. Targ. Job XXXIV, 30. Ib. XL, 24. Targ. Ps. LXIV, 6; a. fr.

תַּקְלָה f. h. same. Ber. IV, 2, v. אֲרַע I. Y. Ab. Zar. II, 40ᶜ bot. שלא תמציא לו ת' that thou provide no snare for him (temptation to sodomy). Snh. VII, 4 לפי שבאת לאדם ת' על ידה ... דבר אחר וכ' because an offence has come to a man through it (the animal with which sodomy has been committed), therefore the text says, that it must be stoned; another reason, (it must be put to death,) lest the animal pass by in the street, and men say, this is the animal for which such and such a man was stoned to death. Ib. 55ª קָלוֹן ת', וקלון וכ' v. קָלוֹן I. Mekh. B'shall. s. 1, end חמקנה ... חם הרו ת' וכ' the animals which the God-fearing (among the Egyptians) had saved became a snare (cause of evil) to Israel. Kidd. 57ᵇ (ref. to Lev. XIV, 7) לא אמרה תורה שלח לת' the Law would not order the bird to be sent off for a possible offence (which would be the case, if the bird sent off were not permitted to be used); Ḥull. 115ª; 140ª; Yoma 67ᵇ. Y. Dem. III, 23ᶜ top עשה ת' באדם וכ' he prepares a snare (possibility of sin) to those coming after him. Yoma 86ᵇ ת' ... שלוה the prosperity of the wicked ends in a snare (leads them to sin). Ḥull. 53ᵇ, a. e. (in Chald. dict.) אתי בדו לידי ת' one may be led to commit an offence through them; a. fr.

תַּקְלוּתָא, v. תְּקַלְתָּא II.

תְּקַלְתָּא I (or תַּקָּלָא), constr. תַּקְלַת = h. תַּקָּלָה. Targ. Is. LVII, 14. Targ. I Sam. XXV, 31. Targ. Ez. III, 20; a. fr.—*Pl.* תַּקְלָן. Targ. Jer. VI, 21.

תְּקַלְתָּא II f. (תְּקַל I) *imposts, taxes.* Targ. Is. LVIII, 3 תַּקְלָתְכוֹן (h. text עצביכם). Ib. L, 11 לתקלתכון תחובון (ed. Wil. לְתַקְלוּתְכוֹן; h. text ולמעצבה תשכבון). Targ. Ez. XLV, 9 (h. text גְּרֻשֹׁת).

תָּקַן (b. h.; v. קָנַן a. קוֹן) *to make straight, firm, right.*

Pi. תִּקֵּן same, 1) *to straighten, mend, repair, set in order, prepare.* Sifré Deut. 308 אחד ... לְתַקְּנוֹ one that had a crooked staff, and gave it to a mechanic to straighten it; מְתַקְּנוֹ באור he tries to straighten it by heat; Yalk. ib. 942. Shek. I, 1 מְתַקְּנִין את הדרכים וכ' they put in repair the roads and the open places (stations) &c. Pesik. R. s. 28 מְתַקְּנִים את המועדות they arrange (fix the dates of) the festivals; R. Hash. I, 4. Bets. 34ª אין מחקנין את חשפוד וכ' you must not prepare (chip) a spit or sharpen it (on the Holy Day). Ib. מחקנין את הקונדס וכ' you may dress artichokes &c. Gitt. IV, 5 תִּקַּנְתָּם את רבו וכ' you have made it right for his master but not for himself; a. fr.—Trnsf. *to make things legally fit for use by giving the priestly dues.* Bets. 34ᵇ עבר ותִקְּנוֹ מִתְקָּן if he transgressed (the law forbidding the separation of priestly

Digitized by Google

gifts on the Holy Day) and prepared it for use, it is prepared (the act is valid). Y. Dem. II, 23c bot. כל אחד ואחד מְתַקֵּן דמאי every one of them gives the priestly dues of his purchase as *d'mai* (v. דְּמַאי). Tosef. ib. IV, 5 ודאי שהִתְקִינָהּ דמאי if one gives the dues of what is sure to be untithed, as if it were *d'mai*; a. fr.—2) *to establish, institute, introduce a legal measure, ordain.* Sabb. 33b תִּקְּנוּ שווקים וכ', v. שׁוּק III. Ib. bot. (ref. to Gen. XXXIII, 18) מטבע תי' לחם he introduced coinage for them. Meg. 4a, a. e. משה ת' לחם ... שירחו וכ' Moses introduced the custom ... of discussing and studying the subject of the day &c. Sabb. 14b שמעון ... ת' כתובה וכ' Simon ben Sheṭaḥ introduced the marriage contract (jointure) for the wife. Succ. V, 2, v. תִּרְקוּן; a. v. fr.—*Part. pass.* מְתוּקָּן; f. מְתוּקֶּנֶת; *pl.* מְתוּקָּנִים, מְתוּקָּנִין, מְתוּקָּנוֹת *a) properly prepared, proper, good, right.* Bets. 34b, v. supra. Erub. 32a, a. e. ... חזקה דבר שאינו מת' the presumption is in favor of the Ḥaber (חָבֵר) that he will not let go out of his hands a thing not ritually prepared (tithed &c.). Tosef. Dem. IV, 8 תבל ותמת' שנתערבו if untithed and tithed things have been mixed up. Ib. VIII, 13 מעשרותיו מת' ופירותיו מקולקלין the tithes he separated are right, but his fruits are wrong (considered untithed). Ib. VI, 14 מת' scrupulous guardsmen. Snh. 39b שבתם וכ' כמת, v. קָלְקֵל; a. fr.—*b) prepared, predestined, designated.* Pesik. R. s. 27-28 לצרת חוו תיריתי am I predestined for such trouble? Ib. ... עד תיריתי מת' לדבר (not תיריתי) before yet the world was created, thou wast designated for this thing (the prophetic mission). Tanḥ. Ki Thissa 13 שהוא מת' מבראשית וכ' that he (Bezalel) was from the time of creation designated to make the Tabernacle; a. fr.

Hif. הִתְקִין 1) *to prepare, fit.* Ab. II, 12 התקן עצמך ללמוד וכ' fit thyself to study the Law, for it does not come to thee by inheritance. Ib. IV, 16, v. פָּרוּזְדוֹר; a. e.—2) *to ordain, establish a custom, innovate.* Succ. 51b תִּתְקִינוּ שידחו וכ' they ordained that the women should sit uptairs, and the men below. Shebi. X, 3, v. פָּרוּזְבּוֹל. Y. R. Hash. IV, 59b bot. מַתְקִין על דבר תורה introduced a measure extending a Biblical law; מתקין על דבריהן extending a Rabbinical ordinance. Ber. IX, 5 התקינו שיהו וכ' they ordained that they should say, 'from everlasting and unto everlasting'; a. fr.

Nif. נִתְקֵן *to be straightened, mended, improved.* Koh. R. to I, 15 יכול להִתְתַּקֵּן (or *Hithpa.*), v. עָוַת. Ber. 40a בדבר ... בו נִתְקְנוּ (or נִתַּקְּנוּ *Nithpa.*) they were mended (restored) by the same thing by which they were impaired (sinned); Snh. 70b; a. e.

תָּקֵן ch. same, *to be firm, stand* (corresp. to b. h. כּוּן, כָּנַן). Targ. Ps. XC, 17 יִתְקְנֵן ed. Ven. (Ms. יְתַקְּנֵן; ed. Wil. יִתְקְנִין *Ithpa.*). Targ. Prov. XXII, 18 נִיתְקְנִין (ed. Wil. נְתִקְנִין *Ithpa.*).

Pa. תַּקֵּן 1) *to establish.* Targ. Ps. IX, 8. Ib. LXXIV, 16 Ms. (ed. *Af.*). Targ. Is. LXII, 7. Targ. II Sam. VII, 12; a. fr.—Part. pass. מְתַקַּן. Targ. Jud. XVI, 26 (not קַן ...). Targ. Ps. LXXXIX, 38 (ed. Lag. מְתַקַּן *Ithpa.*); a. e.—2) *to prepare, arrange, set in order; to improve, do a thing properly.* Targ. Is. XL, 13 (h. text תִּכֵּן). Targ. O. Ex. XVI, 5. Targ. Prov. VI, 8. Targ. Ps. XI, 2; a. e.—[Targ. O. Deut. XXII, 5, read with ed. Berl. יְתַקֵּן.]—Part. pass. as ab. Targ. Ez. XVI, 13 (not קַן ...). Ib. XVIII, 12; a. fr.—Keth. 112a bot. מְתַקֵּן מתקלתה repaired its offences (dangerous places on the road to Palestine); Yalk. Ps. 855. Tam. 27b תַּקֵּן נפשך put thyself in order (regulate thy bowels). Sabb. 33b אזיל אֲתַקֵּן מילתא I will go and remedy something (do something to benefit the community). Ib. ארכא מילתא דבעי לְתַקּוֹנֵי is there anything that requires to be remedied? Zeb. 15a אפשר לְתַקּוֹנֵי it can be remedied. Ib. 76b תַּקּוֹנֵי גברא שאני when a person is to be made fit (restored from a disqualification), we make an exception; Men. 105b. Keth. 85a, a. fr. לתקוני שרירתך, v. עֲנִי; a. fr.—Esp. *to make fit for use by separating the priestly gifts.* Gen. R. s. 60 תַּקַּנְתָּה אילין וכ' hast thou tithed those figs? Ib. תַּקַּנְתָּהּ have you tithed it (the barley)?; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. ... דלא מְתַקְּנָן אפשר is it possible that R. Z. should have eaten of them when they were not tithed?; a. fr.—3) *to introduce, ordain, innovate, reform.* Ber. 33b אי לאו ... ותַקְּנוּהָ בתפלה וכ' were it not that Moses had said them (the words, 'O God, great, mighty and terrible'), and the men of the Great Assembly had come and introduced them in the prayers, we could not dare to say them. Ib. תמני סרי תַּקּוּן וכ' eighteen benedictions they have ordained, nineteen they have not. Ib. 40b ברכה דלא תַּקִּינוּ רבנן a benediction which the Rabbis have not introduced. B. Bath. 90b רב פפא ... ת' כריזא וכ' Rab Papa ... introduced a measure of three K'fizas. Ib. ... תַּקַּנְתִּי אנא I have introduced a new measure; a. v. fr.

Af. אַתְקֵן 1) *to establish.* Targ. Prov. III, 19. Targ. Is. XXX, 33; a. e.—2) *to prepare, arrange, set in order* &c. (v. *Pa.*). Targ. Num. X, 33. Targ. Gen. XLIII, 16. Targ. Ex. XXX, 7; a. fr.—3) *to introduce, ordain, innovate, reform.* R. Hash. 34a אירתקין ר' אבהו וכ' (read: אַתְּ; Ms. M תַּתְקִין Hebr.) R. A. introduced the custom in Cæsarea of sounding one T'ki'ah, three notes of Sh'barim, and one T'ki'ah. Ib. מאי א' what has he improved (what has he achieved with his ordinance)? Gitt. 86a א' רב יהודה וכ' Rab Judah introduced the formula for the sale of slaves: 'this slave &c.' Y. Ḥag. I, 76c ... למַתְקָנָא לון וכ' ר' יודה (or לְאַתְקָנָא, *Pa.*) R. Judah the Nasi sent out R. Ḥ. ..., that they should pass the towns ... to institute teachers of Bible and of Mishnah for them; Midr. Till. to Ps. CXXVII; Lam. R. introd., beg. דיסקון תַּתְקְמִין קריירתא וכ' (or תִּתַּקְּנוּן) that they should go and improve (the education of) the towns in Palestine; a. fr.

Ithpa. אִתְתַּקֵּן, אִתַּתְקֵן; *Ithpe.* אִיתְתְקִין, אִיתַּתְקִין 1) *to be established, confirmed; to be prepared, arranged.* Targ. I Kings II, 46. Targ. Prov. XII, 19. Ib. XIX, 29 (ed. Wil. תְּתַ, part. pass. *Pa.*); a. fr.—2) *to be prepared, dressed; to dress, adorn one's self.* Targ. Hos. II, 15. Targ. II Esth. V, 1; a. fr.—3) *to be instituted, ordained.* B. Kam. 82a ס"א מִיתַּקְּנָא ... תיקן Ezra introduced this? was it not introduced before that (by Moses)?; a. e.

תִּקֻּן, v. תִּקּוּן.

תַּקְנָא, תָּקֵן, תַּקֵּן, v. תַּקִּין.

תַּקָּנָה f. (תָּקֵן) 1) *remedy.* Hag. 5a, v. מָצָא. Ib. 15a

Digitized by Google

מדה כלי ... יש להם ח' ... יש לו ח' as gold and glass vessels, even when they are broken, can be mended (remolten), so may a scholar, even if he has sinned, be restored (through repentance); Ab.d'R.N. ch.XXIV. Y.Sabb.IX, end, 12b, v. עוֹלְמִית; a.fr.—2) *arrangement, ordinance, improvement, measure for the public welfare, reform.* Keth. 10a תואיל ותַקָּנַת חכמים וכ' since it (the K'thubah) is merely a Rabbinical ordinance, she can collect her jointure only from the worst land. Ib. בתַקָּנָתָם, v. יָצָא. Gitt. IV, 6 we must not help captives to escape, מפני תקנת השבויין this regulation was made for the benefit of the (remaining) captives (who would be ill-treated after one escaped). Ib. V, 5 it has been decreed that if a joist is stolen and put into a building, the owner must accept the money for it, מפני תקנת חשבים as a measure for the benefit of repentant sinners. R. Hash. I, 4 מפני תקנת קרבן in order to be able to regulate the sacrifices (for the New Year's day). B. Kam. 115a, a.e. תקנת השוק, v. שׁוּק III. Y.R.Hash. IV, 59b bot. איש ת' אחר הת' is there an ordinance after an ordinance, i.e. can a measure enacted by the Rabbis be extended by another enactment?; a.fr.—*Pl.* תַּקָּנוֹת. Bab. ib. 31b זו אחת מתשע ת' וכ' (not אחד) this is one of the nine reforms introduced by R. J. ben Zaccai. B.Kam. 82a עשר ת' וכ' (not עשרה) Ezra made ten regulations: that reading from the Law should take place on Mondays and Thursdays &c. Men. 51b שתי ת' וכ' (not שני) two reforms were introduced by the Rabbis &c. B. Mets. 112b תני הילכתא נינהו תני ת' ניתוד do you call these *hălakhoth* (legal decisions)? these are reforms (changing the Biblical law). Ib. קבועות ת' measures deserving to be perpetuated (to supersede the Biblical law); a.fr.

תַּקָּנְתָּא ch. same, 1) *remedy.* Targ.Y.Num. IV, 19.—Meg. 3a מאי תַּקָּנְתֵּיהּ וכ' what is his remedy (what shall he do)? Let him read the Sh'm'a. Snh. 7a ולא חויא ת' לטולם and there would never be a remedy for them; אפשר ... ת' בתשובה there might have been a remedy for them through repentance. Zeb. 76a אית ליה ת' ברעיה there is a remedy for it by letting it go to pasture; a.e.—2) *measure, ordinance, reform.* Meg. 2a אתו רבנן ועקרו ת' דתקינו וכ' will the Rabbis abolish an institution introduced by the men of the Great Assembly? Ib. אפי' בזמן הזה איתא לתאי ת' this regulation is maintained even in our days (after the destruction of the Temple). B.Kam. 96a ת' לעכו"ם וכ' shall we introduce a measure for the benefit of a gentile (robber, as we do for the benefit of a repentant Jew)? B. Mets. 5a sq. ת' היא ות' לת' לא ... שבועת עבדינן R. Nahman's oath of equity (v. הֵישֵׁת) is a reform, and we do not introduce a reform for a reform, i.e. the Rabbinical ordinance that, when one of the litigants is unfit to make oath, the opponent must swear, applies only to cases in which the oath is required by Biblical law, but not to cases in which the oath is itself a Rabbinical requirement; Shebu. 41a; 46a; a.fr.

תָּקַע (b.h.; cmp. תָּקַל) [*to bring into contact, knock, insert,*] 1) *to drive a peg in, put up a tent; to fasten.* Yalk.Cant. 981 חלואי יִתְקַע תורתי בלבנו וכ' Oh that he would drive his law into our heart as in former days. Ex.R. s.1 17 Caleb is named Tekoa (I Chr. II, 24), שת' לבו לאביו וכ' because he fastened his heart on his father in heaven. Yeb. 109b תּוֹקֵעַ עצמו לדבר הלכה he who nails himself to the matter of the law, i.e. confines himself to study, and is remiss in practical conduct; ואיבעית אימא תוקע ... בדיינא וכ' or I may explain, 'he who nails himself to the matter of the law' refers to a judge before whom a case comes, and he having learned a certain *hălakhah* decides by analogy, while there is a greater scholar than he whom he fails to consult; a.e.—*Part. pass.* תָּקוּעַ *lodged, placed.* B. Mets. 85b אצל מי אתה ת' next to whom art thou placed (in heaven)? Y. Sot. IX, 23c בלבו ותסכין ת' with the knife sticking in his heart; a.e.—2) (cmp. רָעַע) *to shout,* esp. *to blow* (*a horn*). B.Kam. 18b ות' בו ושברו ... תרנגול if a cock put his head into a glass vessel and crowed into it, and broke it; Kidd. 24b. Ib. ת' באזנו וכ' if one blew on a horn into a person's ear, and made him deaf; a.e.—Esp. *a) to blow the Shofar at services; b) to sound the plain note* (תְּקִיעָה). R. Hash. III, 5 ב"ה תּוֹקְעִין בשל זכרים on New Year's day they blow on a ram's horn. Ib. 7 תתוקע if one blows (the Shofar) into a pit &c. Ib. IV, 1 תוקעים וכ' ... יום טוב when New Year fell on a Sabbath, they blew in the Temple, but not in the country. Ib. 8 אין מעכבין ... מלְתָקְעַ we do not prevent children from blowing the Shofar (on the Sabbath). Ib. 9 תְּקָעוּ הכהנים תָּקְעוּ וכ' I. Taan. II, 5 תוקע ומריע ותוקע, v. רוּעַ (the reader said,) sound the T'ki'ah, you priests, and they did so, (upon which he said,) He who has answered &c.; a. v. fr.—[3) *to slap with the back of the hand.* B. Kam. VIII, 6 (90a) תתוקע לחבירו he who slaps his neighbor on the ear; oth. opin. who shouts into his neighbor's ear.]

Hif. תַּתְקִיעַ *to cause to blow.* R.Hash. IV, 7 חשני מַתְקִיעַ the second reader orders the blowing of the Shofar.

Nif. נִתְקַע 1) *to be driven in, be inserted.* Yeb. 54a ת' and his membrum was inserted.—2) *to be lodged.* Taan. 24a אוי לו לדור שנ' בכך Ms. M. (ed. שכן נ') woe to the generation that is placed in such a (bad) position.

תְּקַע ch. same, 1) *to clap.* Targ. Ps. XLVII, 2.—2) *to sound, blow.* Targ. I Chr. XXV, 5. Targ. Num. X, 3, sq.; a.fr.

Ithpe. אִתְתְּקַע, אִתְתַּקַע *to be sounded.* Targ. Is. XXVII, 13.

תִּקְעִיתָא, v. תִּקְרִיתָא.

תָּקַף (b.h.; קפף, cmp. תָּקַק) 1) *to seize, overpower.* Yeb. 54a ותקפתה (not ותקפתה) and his sister-in-law seized (forced) him. Ib. תְּקָפוּהוּ נכרים וכ' gentiles seized him, and coupled them. B. Mets. 6a תְּקָפָהּ אחד בפניהן if one (of the two litigants) seized it (the object in dispute) in the presence of the court. Ib.b תְּקָפוֹ כהן if a priest seized it (the lamb of doubtful first birth). Ab. Zar. 23a יצרו תוקפו his passion overpowers him. Midr. Till. to Ps. XIX, 14 (ref. to אירתם ib., with play on אלו תוקפי (אירתן) this refers to those who conquer sin; a.fr.—2) (with עַל) *to rest heavily upon, be hard.* Ab. III, 8 תָּקְפָה עליו משנתו if his study was too hard for him (and therefore he forgot again what he had learned); Men. 99b; a.e.

תַּקִּיף, תַּקִּיפָא ch. same, 1) *to seize, hold firmly.* Targ.

Digitized by Google

Job XXVII, 6 תְּקָשְׁרִית Ms. (ed. תַּקְשִׁירִית). Ib. VIII, 15 יִתְקַיַּם ed. Lag. (ed. Wil. יתחקים, corr. acc.; Ms. יִתּוֹקַם *Ittof.*).—2) *to be strong, become powerful.* Targ. Ex. I, 7 (Y. ed. Vien. אִתְקִיפוּ *Af.*). Ib. XIX, 19 (Y. ed. Wil. תַּקִּים, read: תַּקִּיף). Targ. Gen. XLI, 57. Targ. O. Deut. XXXI, 6, sq. Targ. Jud. VII, 11 יִתְקְפָן ed. Lag. (ed. Wil. יתחקום, corr. acc.); a. fr.—3) *to be heavy, rest heavily upon, be hard.* Targ. O. Gen. XLVII, 20 (Y. תַּקִּיף). Targ. I Sam. V, 7 (ed. Wil. תַּקִּישָׁא).—Gitt. 77ᵇ ת' לידה עלמא the world was heavy for him, i. e. he felt very ill (v. קָלַל II). Kidd. 22ᵇ חזיה דתקיף ליה עלמא (or דְּתַקִּיף) נחבא he saw that he was very sick; a. fr.—Ned. 91ᵃ, v. infra.—4) (with רוגזא, or sub. רוגזא) *to be vehement, hot, excited.* Targ. Gen. XXX, 2. Targ. Ex. XXII, 23. Targ. Ps. XVIII, 8 ת' ליה; Targ. II Sam. XXII, 8 ת' רוגזיה. Targ. Jon. IV, 4; 9 תְּקוֹף ed. Lag. (ed. Wil. תַּקִּיף, a. תקוף). Targ. Gen. IV, 6 (Y. ed. Vien. תַּקִּיף); a. fr.—Yeb. 63ᵇ מִתְקַיְּפָא תַּקִּיפָא she is irascible, v. עָבַר *Ithpe.*—Ned. 91ᵃ זמנין דתקיף לה מן גבריא sometimes she has a strong feeling against her husband; [oth. interpret.: she has a strong passion for another man].—4) *to get hot, ferment, get sour.* B. Mets. 64ᵃ אי תַּקְפָה ברשותך if it should get sour, it shall be considered in thy possession (it shall be thy loss). Ib. 83ᵃ תקיפו לדד . . . ובני I bought three hundred barrels of wine for thee, and they turned sour; . . . כי תַּקְפֵי וכ' ארבע (v. Rabb. D. S. a. l. note 4) if four hundred barrels turn sour, this must have been rumored about; Yalk. Ex. 346 כי תַּקְפֵי; Ber. 5ᵇ (En Ya'ăḳob אִיתְּקוּם *Ithpe*); a. e.

Pa. תַּקֵּיף (cmp. חזק) 1) *to strengthen; to repair; to harden (the heart of).* Targ. Ps. CXLVII, 13. Targ. II Kings XII, 7; 9. Ib. 6 יְתַקְפוּן (not יְתַקְּפוּן). Targ. Deut. I, 38. Targ. O. Ex. IV, 21 ed. Berl. (ed. Vien. *Af.*). Targ. Ps. LXXXIX, 41 (h. text 'פרצ'!); a. fr.—2) *to seize, force.* Ḥag. 15ᵃ תַּקְפֵיהּ he seized him and brought him to the school-house.—3) (v. תַּקִּיף) *to be strong* &c., v. supra.

Af. אַתְקֵיף 1) *to grow strong.* Targ. Y. Ex. I, 7 (v. supra); a. e.—2) *to strengthen, make strong, heavy; to harden.* Targ. Ps. CV, 24. Targ. I Kings XII, 10; 14. Targ. Jer. V, 3; a. fr.—Part. pass. מַתְקֵף. Targ. Is. XXX, 13.—3) *to seize, take hold of, to cause to seize.* Targ. Gen. XXI, 18. Targ. Ex. IV, 4. Ib. IX, 2; a. fr.—4) (scholastic term) [*to seize, stop,*] *to raise an objection.* Ḥull. 43ᵃ מַתְקִיף לה וכ' B. A. objected to it; a. v. fr.

Ithpa. אִיתַּקַּף, *Ithpe.* אִתְקַף, אִיתְקַף, *Ittof.* אִתּוֹקַף 1) *to strengthen one's self, be strong; to make an effort.* Targ. Y. Deut. XXXI, 6, sq. Targ. II Chr. I, 1. Ib. XVIII, 34. Targ. Ps. CVI, 23 (some ed. *Af.* incorr.); a. fr.—2) *to be hardened.* Targ. Ex. VII, 13; a. e.—3) *to get sour,* v. supra.—[Targ. Y. Num. XXXVI, 7 תיתחקף, read: תיסתקף, v. סָקַף I.]

תֻּקְפָא, תֻּקְפָא, v. תּוֹקְפָא, תּוֹקְפָא.

תַּקְפָא, *pl.* תַּקְפִּין, v. תַּקִּיף ch.

תַּקְרָה *f.* (קָרָה II) *roofing, ceiling, joists.* B. Mets. X, 2, v. מְצַוְּרְבָה. Ib. 117ᵃ בחוזק ת' קמפלגי (read: בַּחֲזוּקֵי) they differ as to whether the cement is for strengthening the ceiling (or for levelling the upper floor). Y. ib. X, beg. 12ᶜ תתחתון נותן ת' ולוחים the owner of the lower story must furnish the joists and the boards. Ex. R. s. 1 ⁶ לפי שהם תִּקְרָתָה וחשלם זה שמחזק ת' וכ' because they (the tribes) are the ceiling of the world; he that arranges the joists properly puts the thick side of one beam by the thinner side of the other; Tanḥ. Sh'moth 3 תִּקְרָתוֹ של עולם (not תקרתן); a. fr.

תִּקְרֻבְתָּא, v. תִּקְרוּבְתָּא.

תִּקְרוֹבְתָּא *f.* (קָרַב) *gift, offering.* Tosef. B. Bath. VI, 14; Ḥull. 94ᵃ ולא ירבה לו בת' וכ' one must not overwhelm his guest with offers, when he knows that he will not accept; Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ bot. Bab. ib. 32ᵇ ע"א ת' offering before an idol; a. e.

תִּיק, תִּקּוּרְבָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXXII, 14 (ed. Vien. תִּקְרְבָּ'). Targ. Jud. VI, 18. Targ. Y. Gen. XV, 9 תִּקְרוּבְתִּי = תִּקְרוּבְתִּין my offering; a. fr.

תַּקְרַת, v. תּוּקְרַת.

תַּקְשִׁיט, v. תַּכְשִׁיט.

תּוֹר, v. תּוֹר.

תָּרָא m. = תּוֹרָא I, *ox.* Targ. Esth. V, 14 דְּנְחָשָׁא תָּרָא a (heated) copper ox; cmp. טוּלָא II.

תָּרָא, v. תּוֹרָא II.

תָּרָא, v. תּוֹרֵי I, II.

תָּרָאָ, תָּרָאדָא, v. תִּרְדָּא II.

תָּרֵב, תַּרְבָּא, תַּרְבָּ (תַּרְבִּי) m. (רָבִי) *fat,* esp. = h. חֵלֶב, (*forbidden*) *abdominal fat.* Targ. Lev. III, 3. Ib. 17 (Y. תרויב); a. fr.—Bekh. 30ᵃ top ת' דאמצא the fat of the flank (on the kidneys). Ḥull. 93ᵃ, v. כְּלִיבוּסְתָּא. Ib. תלתא משום ת' three (of the membranes) are forbidden as coming under the category of fat; a. fr.—*Pl.* תַּרְבַּיָּא, תַּרְבִּין. Targ. Lev. VIII, 26. Targ. II Chr. VII, 7; a. fr.—Ḥull. 80ᵃ שרי תַּרְבַּוְיהוּ permitted to eat their fat.

בֵּי תַּרְבּוּ, תַּרְבּוּ pr. n. *Be-Tharbú,* name of a settlement near Pumb'ditha, and of a family. Yoma 77ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6). B. Kam. 23ᵇ עידי דבי ת' וכ' (Ms. H. יורכן) the goats of Be-T. did damage &c.

תַּרְבּוּכוֹת* f. pl. (רבך, v. רְבִיכָה, רְבִיכָה) *mixtures.* Lam. R. to I, 2 שלא תירה קולן הולך מקול ת' חירום Ar. s. v. רבך (differ. in ed.) their voice did not spread on account of the confused sounds of the day.

תַּרְבּוֹסִין, תַּרְבּוֹסִים, v. תַּדְעוֹס.

תַּרְבּוּת *f.* (b. h.; רָבָה) 1) *growth, education, rearing.* B. Kam. 16ᵇ בני ת' tamed animals. Ib. אריי ת' a tamed lion.—Esp. ת' רעה *bad manners, depravity; degenerate child.* Nidd. X, 8 הדיר זו ת' ר' this is mischievous conduct. Ḥag. 15ᵃ לאחר שיצא לת' ר' after he (Eliaba ben Abuya) had become an infidel. Ex. R. s. 1, beg (ref. to Gen. XXI, 11) על שיצא לת' ר' (Abraham was displeased because of his son) because of his depravity. Ib. א

Digitized by Google

חמונע ... סוף בא ת' ר' when a man refrains from chastising his son, the latter will in the end turn to mischief. Ib. ללמוד ממנו ת' ר' to learn bad manner from him. Ib. קשה ת' ר' בתוך בירתו וכ' a degenerate child in a man's house is worse than the war of Gog and Magog. Gen. R. s. 28 למלך ... ודעציאו לת' ר' a king that gave his son in charge of a pedagogue, and he led him to a bad life; a. fr.—2) *fructification.* Y. Ab. Zar. II, 41[b], v. תְּוֹרִיד.

תַּרְבּוּתָא, תַּרְבוּת ch. same, *training, manner.* Targ. Y. Gen. XXI, 12 נפק מתרבותך has gone out of (abandoned) thy teaching.—Gen. B. s. 28 לת' בישא ... יתמחק be that man's name blotted out, for he has led my son to a bad life.

תַּרְבְּנָא, v. sub תּוּר.

תַּרְבִּיץ, v. תַּרְבֵּץ II.

תַּרְבִּיצָא m. = h. תִּרְבֵּץ, 1) *garden near the house* (cultivated by sprinkling). M. Kat. 6[b] תאי ת' שרי לתרבוצי וכ' it is permitted to sprinkle the house garden during the festive week. B. Bath. 7[a] מטתיה ת' got for his share the garden. Ib. 67[a] מר סבר ת' משמע Ms. F. a. Rashi (ed. תרבצא) one says, by *darta* the court was meant, v. דַּרְתָּא; a. e.—2) *hall,* esp. *school-hall.* Targ. I Chr. II, 55.—Men. 82[b] ובת' אמור וכ' and in the school-hall they said &c. (v. Halévy, Doroth, 1897, p. 226). Ber. 57[a] (v. Rashi).—*Pl.* תַּרְבִּיצֵי. Taan. 6[b], v. בּוּר I ch.

תַּרְבִּית f. (b. h.; רָבָה) *increase, profit, interest.* B. Mets. V, 1 איזהו ת' what kind of interest is called *tarbith*?, v. רָבָה. Ib. 60[b] ותיסבריא דאיכא נשך בלא ת' am I to understand that there may be *neshekh* (receiving more than loaned) without *tarbith* (profit)? Ib. נשך איכא ... ות' ליכא וכ' in such a case there is *neshekh* ..., but no *tarbith*, because he has no profit, having loaned him a Danḳa and received a Danḳa; a. fr.

תַּרְבֵּץ I (*Taf.* of רָבַץ) *to sprinkle.* M. Kat. 6[b] לתרבוצי, v. תַּרְבִּיצָא.

תַּרְבֵּץ II m. (רָבַץ) 1) *garden at the house* (cultivated by sprinkling), *court.* B. Bath. 98[b], v. קְנָטִירָא.—Trnsf. ת' דושטא *the wide part of the gullet.* Ḥull. 48[b], sq. Ms. M. (ed. תִּרְבִּיצָא).—2) *hall, academy.* Tanḥ. Thazr. 9 ירדו לבבל ועשו ת' לתורה they went down to Babylonia (with Jechoniah) and prepared a teaching place for the Law; Yalk. Kings 231 תַּרְגִּיץ.

תַּרְבְּצָא, v. תַּרְבִּיצָא.

תַּרְבַּקְנָא, v. תּוּלְבַּקְנֵי.

תַּרְבְּתוֹר, v. תִּרְבּוּתוֹר.

תָּרַג, *Hif.* תְּתָרֵיג (denom. of אַתְרוֹג) 1) *to give oranges to eat.* Y. Maasr. II, 50[a] bot. תַּתְרִיגוּ וכ' (ed. Krot. תתריגי), v. בָּתַם.—2) *to make bright.* Erub. 53[b] (in enigmatic speech) תַּתְרִירוּ לפחמיך Ms. M. a. Ar. (ed. אַתְרִירוּ Chaldaism) make the coals bright, v. זָהַב.

תַּרְגּוּם m. (תִּרְגֵּם) *interpretation, translation, version,* esp. *Targum,* the Chaldaic (Aramaic) versions of the Scriptures. Meg. 3[a] ת' של תורה וכ' the translation of the Torah was composed by Onkelos the proselyte from the mouth (by direction) of R. El. and R. Joshua; ת' של נביאים וכ' the translation of the prophets was made by Jonathan ben Uzziel from the mouth of Haggai &c. Ib. ועוד בקש לגלות ת' של כתובים and he wanted furthermore to reveal the rendition of the Hagiographa. Ib. מפורש זה ת', v. פָּרַשׁ. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 2; Sabb. 115[a] דיו כתובין ת' וכ' if Scriptural books are written in Targum (Aramaic) or in any other language; ib. ובידו ספר איוב ת' and had in his hand the Book of Job in Targum. Ib.[b] ... ת' שכתבו שכתבו ת' Aramaic Biblical passages written in Hebrew translation, or Hebrew passages written in Aramaic. Ib. ת' שבתורה Aramaic words in the Pentateuch (Y'gar Sahădutha, Gen. XXXI, 47). Kidd. 49[a] ת' דידן our (the authorized Babylonian) Targum. Ber. 8[a] bot., v. שְׁנַיִם. Yad. IV, 5 ת' שבעזרא וכ' the Aramaic passages in Ezra &c.; a. fr.

תַּרְגְּמָא ch. same, 1) *loud speech.* Targ. Ps. VII, 1 ת' דאודיתא (ed. Lag. תִּרְגְּמָא; Regia תְּרִגְמָא; ed. Ven. תורגמא) a shout (song) of thanksgiving (h. text שִׁגָּיוֹן).—2) *translation, version.* Meg. 3[a] אלמלא ת' דזכאי קרא וכ' but for the Aramaic rendering of that verse (Zech. XII, 11) we should never have known what it means; a. fr.

תַּרְגּוּמְתָּא, v. next w.

תַּרְגִּימָא (or תַּרְגְּמָא) m. (a popular adaptation of τράγημα, v. preced. art.) [*that which comes after the meal,* as the interpretation is read after reading from the original,] *dessert.* Tosef. Ber. IV, 4 (Var. תרגומה). Y. Pes. X, beg. 37[b] תרגימא; a. e.; v. גְּרִיסָא.

תִּרֵּג, תָּרַג (late b. h.; רגם *to speak aloud,* Assyr.) *to deliver, proclaim* (v. Ezra IV, 7). Lev. R. s. 9 (ref. to Prov. XIV, 9 חטישט חזה מְתָרְגֵּם חובתו בפיו וכ' (ילרץ that fool proclaims his guilt with his own mouth and says, am I not bound to bring a sin-offering &c.?—Esp. *a) to explain, interpret,* act as an Amora (v. אָמוֹרָא); *b)* (at public service) *to translate orally (in Aramaic) what has been read from the Scriptures in the original.* Y. Bicc. III, 65[d] top ת' ר' וכ' R. Jacob ... (having to act as an Amora to an ignorant teacher) interpreted (the verse Hab. II, 19) &c. Y. Succ. V, 55[b] bot. מדתני מפקידין ת' ר' ... what is *mafḳi'in?* R. H. (as Amora) before R. J. explained it by the word *mafshilim* (v. פָּשַׁל). B. Bath. 88[a] אני ואריה תְּרִגְמָנָהּ (prob. to be read: תְּרִגְמָן) I and the lion in our company (a great scholar) have explained it; (Snh. 8[b]; Sabb. 111[b] תַּרְגִּימָנָהּ Chald.). Ib. 53[a] ישר וכן תְּרִגְמָהּ וכ' it is right, and so did Aryokh (Samuel) teach it (as Amora) in Babylonia. Kidd. 49[a]; Tosef. Meg. IV (III), 41 חמתרגם וכ', v. צוּרָה. Meg. IV, 6 ... ומתרגם קטן a minor may read from the Law and translate; a. fr.

Hithpa. הִתְ', הִתְתַּרְגֵּם *to be translated, interpreted.* Ib. 10 מְתַּרְגְּמִין; מִיתַּרְגְּמִין; Tosef. ib. IV (III), 31 מְתַּי, v. קְרָא; a. e.

תַּרְגֵּם ch. same, 1) *to read* (after reciting from the Pentateuch). Targ. II Esth. III, 8 קרין בספריהון ומְתַרְגְּמִין they read from their books (the Pentateuch) and recite (as Haftarah, v. פָּטַר) from their prophets.—

Digitized by Google

2) *to interpret, translate, explain.* Sabb. 111b; Snh. 8b, v. preced. Sabb. 10b דתַרְגְּמִינָן וכ׳, v. תִּימָן. Ib. 28a, v. סַמְגּוֹנָא. Ib. 64a. R. Hash. 33b. Gitt. 68a (ref. to שדה ושדות, Koh. II, 8) תכא תַּרְגּוּמוּ here (in Babylonia) they translate it &c. Ḥull. 80a, v. תּוֹרְבָּלָא. Keth. 110a . . . תַּרְגְּמָהּ אליבא R. N., developing the opinion of R. Sh., explained it &c.; Sabb. 52b; a. fr.

תרגמוניא, Y. Ḥall. IV, 60a bot., v. תּוּרְגְּמָנָא.

תַּרְגֵּן* (a compound of תּוּר גְּנַי, based on a homiletical play on ותרגנו; v. Shebu. 47b, a. e., quot. s. v. תּוּר I) *to espy the fault of.* Targ. Y. Deut. I, 22 וְיִתְרְגָּנוּן (read: וְיִתַּרְגְּנוּן; h. text וידתרו, v. Sot. 34b); Targ. Y. I ib. 24 וְתִרְגְּנוּ ed. Vien. (read: וְתַרְגְּנוּ; oth. ed. וְתִרְגְּנוּ; h. text וירגלו).

תָּרָד m. (cmp. טָרוּזָא) a species of *beet* (bletum). Tosef. Kil. I, 11; Y. ib. I, 27a bot. תָּרִיד (R. S. to Kil. I, 4 תרדין); Tosef. ib. II, 15; a. e. — *Pl.* תְּרָדִין, תְּרָדִים. Erub. 28b bot. (interch. with סִילְקָא). Kil. I, 3 תרד וחלטונים וכ׳ beet and garden-orach are not heterogeneous; Y. ib. 27a (not תתרדין). Y. Ter. XI, 47d bot. Ber. 44b. Ib. 57b. Y. Pes. X, 37d top בתרדין (ed. Pietrkow בְּחִירְדִין; P'neh Mosheh בתגרדין); a. e.

תְּרָדָא I ch. same. — *Pl.* תְּרָדִין. Gen. R. s. 67; Yalk. ib. 115. — [Erub. 53b (in enigmatic speech) שור במשפט = תור דין = תרדין.]

תְּרָדָא II m. (תרד, cmp. טָרַד) *confused, senseless person, fool, madman.* Zeb. 25b (Ms. M. תְּרָאָרָא); Yalk. Lev. 541. B. Mets. 20b (Ms. M. תְּרָאדָא; Ms. F. תְּרָארָא). Ker. 18b (Ar. תְּרָרָא). B. Kam. 105b תרדא Ms. M. (ed. תדורא; Ms. H. תאראר, marginal correct. תרר; Ms. R. טָרוֹרָא; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. תראר). — [Ar. תראר, תרר, fr. ירר, *one that lets his spittle run over his beard, madman.* — Sachs Beitr. I, p. 107, referring to preced. w., *silly person*, cmp. Lat. bliteus.]

תַּרְדָּא pr. n. m. (v. preced.) *T'radah*, name of a Persian king (nickname of Ahasuerus?). Esth. R. to I, 3, v. אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ.

תַּרְדְּיוֹן pr. n. m. *T'radyon.* Ab. Zar. 18a חנינא בן (חנניה) ת׳; a. fr.

תַּרְדֵּמָה f. (b. h.; רָדַם) *torpor, trance.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII שנת ת׳ a trance-like sleep. Gen. R. s. 17, a. e. תַּרְדֵּמַת שינה the torpor of sleep; נבואה ת׳ the trance of prophecy; מרמיטה ת׳, v. מַרְמִיטָה. Ib. שטות ת׳ the torpor of madness. — *Pl.* תַּרְדֵּמוֹת. Ib. שלש ת׳ הן there are three kinds of torpor.

תָּרָה, v. תרי.

תַּרְהַ Ar., v. תַּרַח.

תַּרוּבְתּוֹר m. (prob. apocopate of תרבתור, cmp. תַּרְבּוּת, תַּרְבָּא) *a variety of cabbage.* Kil. I, 3 תכרוב ותתו׳ וכ׳ (Ms. M. תחתרוכ׳, Ar. תרבתר) cabbage and *t'rubhtor* are not heterogeneous; expl. Y. ib. 27a כרוב דקיק small (or young) cabbage.

תְּרוֹגָא, תָּרוֹג m. = h. אֶתְרוֹג. — *Pl.* תְּרוֹגִין. Targ. Y. Lev. XXIII, 40 (ed. Vien. תְּרוּ׳).

תְּרוּגְיְמָא, v. תַּרְגִּימָא.

תַּרְוָד, תַּרְוָד m. (Syr. תְּרֵי יָד = תרודא) *spoon* (pointed on top and curved at the end; v. Sm. Ant. s. v. Cochlear). Naz. VII, 2 (49b) מלא ת׳ רקב (Y. ed. Krot. תרויד, corr. acc.) a *tarvad*-full of dust (v. רָקָב); Tosef. Ohol. II, 3; Y. Naz. VII, 56b bot. Kel. XVII, 12 גדול של רופאים ת׳ the large spoon of the physicians (two handfuls). Ib. XXX, 2 . . . ת׳ על השולחן וכ׳ a *tarvad* which is put on the table is subject to uncleanness, if it has a receptacle ever so small; a. fr. — *Pl.* תַּרְוָדוֹת. Yad. IV, 6 . . . עצמות אביו ואמו ת׳ לפי תכסן in proportion to the esteem in which things are to be held, is their uncleanness; (human bones are declared unclean, whereas the bones of beasts are clean) in order that a man may not make spoons out of the bones of his father or mother.

תְּרוּטָה m., **תְּרוּטָה** f. 1) = טָרוּט, q. v. — 2) (cmp. הדט a. denominatives, a. תרץ) *straight-lined, abrupt.* — *Pl.* תְּרוּטִים; תְּרוּטוֹת. Midd. II, 5 לא הדיו ת׳ אלא מזקפות Ar. (Var., a. ed. ט׳) the steps to the Temple were not straight-lined but rounded off (semicircular). Mekh. B'shall. s. 1 לא היו ת׳ וכ׳ (the cavernous rocks, חֲדָרוֹת) did not form straight vertical walls, but were rounded (convex). Y. Succ. I, 52a top; Y. Sabb. I, 2d הדיו ת׳ ... בשעה during the time that they were handing the boards (of the Tabernacle) from wagon to wagon, the wagons were straight-walled (not arch-covered, v. קְטָרוּסְטִין). — [Bekh. 44a ת׳ *round*, Rashi, v. צִירְן, a. טָרוּט.]

תַּרְוֵי, v. תְּרֵי III.

תַּרְוִיכִין, v. תִּרְוִיכִין.

תְּרוּמָה f. (b. h.; רוּם) 1) *removal.* Yoma 22a, a. fr. תְּרוּמַת הדשן the removal of the ashes from the altar (v. Lev. VI, 3). — 2) *[lifting,] heave-offering, dedicated object; contribution for the sanctuary; sacred treasure.* Shek. III, 2; IV, 1 תרומת הלשכה, v. לִשְׁכָּה. Ib. ת׳ מה ת׳ עשרין בה what did they do with the treasure (of the half-Shekel contributions)? Y. ib. I, 45d bot. תרומות . . . שלש תרומות אדנים ות׳ שקלים ות׳ המשכן three kinds of contributions are spoken of in this section (Ex. XXV, 2 sq.): the contribution for the sockets (ib. XXXVIII, 26 sq.), the contribution of the head-tax (ib. XXX, 12 sq.), and the free-will contributions for the Tabernacle; a. fr. — Esp. *T'rumah, the priest's share of the crop, of dough* &c. Ter. I, 1 אין תְּרוּמָתָן ת׳ what they set aside for the priest's gift is not legal T'rumah. Ib. 3 תְּרוּמָתוֹ ת׳ what he set aside is T'rumah. Ib. IV, 3 שיעור ת׳ עין יפה וכ׳ the proportion of the priest's gift is, in case of liberality, one-fortieth &c. Ib. 5 אחד מעשרה כת׳ מעשר one-tenth, which is as much as the gift of tithes; יתר ממנה ישנתן ת׳ מעשר וכ׳ if he took out more than that, let him make it a contribution of tithes (for another pile). Ib. VII, 5 . . . של ת׳ וכ׳ two piles, one containing T'rumah, and the other secular fruit (חוּלִין); a. v. fr. — *Pl.* תְּרוּמוֹת. Y. Shek. l. c. Taan. 7b

Digitized by Google

ביטול ת' ומעשרות neglect of the laws concerning T'rumah and tithes; a. fr.—Trnsf. *choice.* Gitt. 67ª מידותיו ת' מת' וכ', v. מְדָה.— *T'rumoth* name of a treatise, of the Order of Z'ra'im, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

הַרוּמַי, v. תֵּירוּמַי.

הַרוּנְגָּא m. = תְּרוּגָא. Y. Gitt. II, 44ᵇ יהב ת' מתנה בריה (ed. Krot. תרנגא, corr. acc., or תרוגא) presented an Ethrog to his son; (Y. Succ. III, end, 54ª אתרוגא).— *Pl.* תְּרוּנְגָּיָיא. Ib. כהדא ת' דהון וכ' as was the case when Ethrogim &c., v. צְפַצֵּף I; Y. Gitt. l. c. כהדא תרונגא (corr. acc.).

הַרוֹנוֹס m. (θρόνος) *chair, throne.* Tanḥ. T'rumah 9 עד שלא ... על ת' של וכ' (some ed. ט', corr. acc.) so long as the Temple was not built, the world rested on a throne of two legs; when the Temple was built, the world stood firm (v. בָּסַס); Y'lamd. ib., quot. in Ar. תרונוס; Tanḥ. ed. Bub. ib. 8 תרנוס (Var. תרכוס; corr. acc.). Gen. R. s. 68 ת' של שלש וכ' (not תרכוסא) he showed him (Jacob) a throne on three legs (the three pillars of the world); Yalk. ib. 119 תרנוס. Y. Sabb. III, 6ᶜ bot. ת' אסור וכ' (ed. תרכוס, corr. acc.) it is forbidden to move a large (teacher's) chair (on the Sabbath, interch. with כסא); a. e.—[Gen. R. l. c. כמטה וכת' Ar. (ed. וכפרנוס; Yalk. l. c. וכפורנס) read: וכטורוס, v. טוֹרוֹס, a. פְּלוּמָא.]

תרונתק, read: **הַרוּנָק**, or **הַרוּנָקס** m. (θρίναξ) *trident, fork,* used as a tool in writing, prob. for levelling the paper (cmp. Lat. charta dentata). Kel. XVI, 8 תיק מכחב ות' תיק וכ' the case for the stylus and the trident, the case of &c.—[The corrupt. of our w. arose from a dittography of the next following word תק or תיק,— which gave rise to the etymology תרין־תק.—Hai Gaon explains our w. with חמנק.]

הַרוּעָה f. (b. h. רוּעַ I) *blowing the trumpet,* esp. *T'ru'ah, a rapid succession of three notes, tremolo.* R. Hash. IV, 9 שיעור ת', v. יְבָבָה. Ib. 34ª שיעור תקיעה כת' שיעור ת' וכ' the value of a T'ki'ah is equal to a T'ru'ah, and that of a T'ru'ah is equal to three Sh'barim. Ib. ת' בפני עצמה ות' כ' *t'ki'ah* (the verb תקע) means one thing, and *t'ru'ah* (the verb תרע) another thing; תקיעה ותר' אחת היא they mean the same; a. fr.—*Pl.* תְּרוּעוֹת. Ib. IV, 9 כשלש ת', v. תְּקִיעָה. Ib. 34ª; a. fr.

הַרוּעָיָא, v. תַּרְעָיָא.

הַרוּפָה f. (b. h.; רוּם, v. רָפָא, a. רָפָא) *release, healing.* Snh. 100ª (ref. to Ez. XLVII, 12) ר' יוחנן אמר לת' ממש (Ms. F. לתרפיון, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) R. J. says, it means 'for medicine' in its real sense, v. תַּרְפִּיוֹן; Yalk. Ez. 383 לתרפיון (corr. acc.).—[Y. Pes. I, 28ª במקום התרופה, read: התחוֹרָפָה.]

הָרַז (cmp. טרד), *Hif.* **הִתְרִיז** *to squirt, splash; to have diarrhœa, commit a nuisance.* Ḥull. 38ª בְּמַתְרִיזָה when the animal discharges with a splash, opp. בשותתה, v. שָׁתַת I. B. Kam. 47ᵇ אכל חטין וה' ומת the animal ate wheat, and got diarrhœa and died; B. Mets. 90ª היתה אוכלת ומתרזה. Succ. 53ᵇ; Yoma 77ª וּמַתְרִיזִין, v. פָּרַע; Kidd. 72ᵇ ומתריזין עצמם (corr. acc.).

Nif. **נִתְרַז** *to be shocked, frightened; to be seized with a panic.* Lev. R. s. 1 ונתרזין מתוך וכ', v. פַּזִּיקְטִין; Tanḥ. T'rum. 9 ונתרזין בתוך אוהליהם (not לתוך) and be panic-stricken in their camps. Ib. ונת נתרזין and they were frightened.

הָרָז m. (cmp. רִיז, a. אָרָז) *hard wood, wild oak.* Targ. Is. XLIV, 14 (h. text תִּרְזָה).

הָרַח, *Ithpe.* **אִיתְרַח** (denom. of רוּחַ) [*to breathe,*] *to rest, wait.* Targ. Y. Deut. I, 6 (v., however, אָרַח).—Sabb. 134ª לִיתְרְחוּ ליה וכ' (Ms. M. לישתהי; Ar. לִיתְרְחוּ) let them wait with his circumcision, until the blood withdraws from the surface. Ib. 136ª אי אִיתְרְחִיתוּ ליה וכ' if you had waited until evening to kill it, we should have eaten of it. M. Kat. 28ª אִיתְרַח לי וכ' (Ms. M. איתרך, v. Rabb. D. S. a. l. note) give me thirty days' time. Arakh. 9ª קא מְתָרְחָא סיהרא וכ' Ar. (Var. מתאחר) the new month would be delayed two (three) days; (ed. מיירחא the old month would gain &c.). Nidd. 30ᵇ אתרח ארבעין יומין וכ' Var. (read: אִתְרָחָא; ed. איירחה) she may have waited forty days and then become pregnant; a. e.—B. Kam. 80ᵇ מאן תרח ניתרח נְתָרַח ניתרח וכ' (Rashi to Gitt. 68ᵇ מאן תרח ניתרח וכ') who shall wait (in the antechamber)? shall Samuel wait, and Rab and R. Asi enter?; ונתרח רב או רב אסי but should Rab have waited or Rab Asi? [Ms. M. מאן טרח ניטרח וכ' who should be troubled? &c.]

Pa. **תַּרַּח** *to cause to wait, keep back.* Gitt. 68ᵇ תַּרְחֵיהּ גביה וכ' (Ar. תַּרְדְּחֵיהּ *Paeli*) he kept him with him until &c.

Af. **אַתְרִיחַ** 1) *to be liberal.* Y. B. Mets. VI, beg. 10ᵈ לא דאנא ... אלא אנא חייד מַתְרִיחַ לכון (ed. Krot. מתרייח, corr. acc.) not that I am legally bound to give you your wages, but I, Ḥiya, am liberal towards you.—2) *to allow time.* Ab. Zar. 18ª מַתְרְחָנָא (not מרחה; Ms. M. מתרחנא only; v. Rabb. D. S. a. l. note) I will give you time (wait until you are well again); [prob. to be read: מַרְחַחְנָא I am *hot,* v. רָחַח.]

הָרְטָא, **הָרְטָה** m. (תרט; cmp. תְּרוּט) *a flat stone, quoit* of a certain size, *tirṭa.* Ḥull. 124ª אפי' כי ת' (Ar. תִּרְיָטָא) even (if the piece of flesh cut off with the hide in flaying be) as large as a *tirṭa*; B. Kam. 97ᵇ אפי' כי ת' Ms. R. a. Alf. (Ms. H. תרטא, corrected תרטא, read: תריטא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80; ed. תרטיא, corr. acc.) even (if the new coin be) as large &c.?—Trnsf. a market term for *a certain portion of meat, a slice.* Bets. 29ª top בסורא אמרי ת' ופלגי ת' (Rashi Ms. תריטא) in Sura they say (when asking for meat on the Holy Day, when it is not permitted to mention the price or to weigh), give me a *tirṭa,* or half a *tirṭa.*

תרטיא, v. preced.

הַרְטְיוֹת, a perversion of תִּיאַטְרִיוֹת, v. תִּיאַטְרוֹן.

הַרְטִימַר, v. טַרְטִימַר.

הָרֵי* pr. n. pl. *Taray* (Tareya (?), v. Fischer et Guthe Handkarte). Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. ר' סימון דת' (Naḥman. בר תריי).

Digitized by Google

תרי״ג, numerical value, *six hundred and thirteen*; ת׳ מצות the six hundred and thirteen commandments (positive and prohibitive) of the Torah. Ex. R. s. 32, beg.; a. fr.

תָּרִיד, v. תָּרַד.

תַּרִיטָא, v. תִּרְטָא.

תָּרִיוֵי, v. תָּרֵי.

תַּרְיוּ, v. תְּרֵי III.

תַּרְיוּקָא, v. תִּרְיָדְקָא.

תַּרְיוּקִי, v. תַּרְקִי.

תָּרִיז, v. תְּרַז.

תְּרִיכוּתָא f. (תָּרַךְ) *trouble, anger*. Targ. Ps. LXXVIII, 49 (h. text זַעַם).

תְּרִינוֹס, v. תְּרִיבוֹס.

תָּרִיס, v. תְּרַס.

תָּרִיס m. (=תְּאָרִיס, v. אָרַס a. denom.; cmp. תָּאנָא a. תְּאָנָא) 1) *shield* (of twisted osiers &c.). Sabb. VI, 4. Kel. XXIV, 1 שלשה תריסין הן ת׳ כפוף וכ׳ there are three sorts of shields (with regard to levitical cleanness): the bent shield (which may be used as an improvised seat) is unclean as *midras* (v. מִדְרָס), and that with which they play in the camp &c., v. הִיצָּה. Midr. Till. to Ps. I; Yalk. ib. 833 (ref. to טגן, Ps. LXXXIV, 12) [read:] ת׳ שמקיף וכ׳ (אסקוטא פרסאה, 'איש, being a gloss, v. עָאנָא) that is the *taris*, which protects man on three sides, contrad. to צִנָּה. Ab. IV, 11 כת׳ בפני הפורענות ... חשובה repentance and good deeds are as a shield against misfortune; [oth. opin: as a *shutter*, v. infra).—Pl. תָּרִיסִין. Kel. l. c. Ber. 27b; Bekh. 36a בעלי ת׳ shield-bearers, i. e. great debaters.—2) (cmp. נָעַל) *shutter*.—*Pl.* as ab. Bets. I, 5 אין מסלקין את הת׳ וכ׳ you must not remove (take apart) shutters on the Holy Day; expl. ib. 11b דְּרֵיסֵי חנויות shutters of shops. Y. ib. I, 60c, v. לָחַם I; Y. Sabb. XII, 13c תחירצין (read: תְּרֵיסִין).

תְּרִיסָא, תְּרִיס, תָּרִיס ch. same, *shield*. Targ. Ps. III, 4 (h. text מגן). Ib. V, 13 (h. text צנה). Targ. Y. Deut. XXXIII, 29; a. fr.—*Pl.* תְּרִיסַיָּא, תְּרִיסִין, תְּרֵי׳. Targ. Ez. XXXIX, 9 (ed. Lag. תרסין). Targ. Job XV, 26 (ed. Wil. תְּרֵס׳); a. fr.

תְּרֵיסְיוֹת, תְּרֵסְ׳ f. pl. (preced.; cmp. נָעַל a. נָצַל) *the net-work of the strappings of sandals* (v. Sm. Ant., Engl. ed.3, s. v. Solea). Sabb. 60b (of nails for ornament) של זהב ... ואחת בתרסיותיו two on each side, and one in the strappings. Yeb. 102b ותריסיותיו של שיער ... הנא if the sandal is of leather, and its strappings of hair. Y. ib. XII, 12d top וזהן שיהו תריסיותיו של עץ this means, that its strappings are of the vegetable kingdom, v. חָבָב I. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14; Y. ib. VI, 8a; a. e.—Bab. ib. 112b סנדל שיש לו ... וארבע תרסיותיו a sandal which has four loops, and four strapping arrangements.

תְּרֵי, תְּרָא I ch., *Af.* אַתְרֵי same. Targ. Y. Num. XV, 33.—Snh. 9a דאתרו ביה מלקות ולא אתרו ביה קטלא (Tosaf. למלקות) when they warned him telling him that the penalty of his act would be lashes, but they did not tell him of capital punishment; a. e.—[Koh. R. to III, 9 לא מתרין, v. שְׁרֵי.]

תְּרֵי, תְּרָא II = h. שָׁרָה I, *to dissolve, soak*. Naz. 37a אי תרו ליה וכ׳ if they steep it (meat) in milk for an entire day &c. Gitt. 27a בדוכתא הדכא דתרו כיתנא in the place where they steep flax. Ib. 69b ונתרתדה במיא (not ונתתידיה) and let him soak it in water. Ab. Zar. 38b; a. fr.

Ithpe. אִתְתְּרֵי, אִיתְּ׳ *to be soaked*. Targ. Y. Num. VI, 3.

תְּרֵי, תְּרֵין, תַּרְתֵּי, תַּרְתָּא, תַּרְתֵּין, תַּרְוֵי, תַּרְיֵן III, m., *f. two*. Targ. Gen. I, 16. Ib. IV, 19; a. fr.—B. Bath. 34b דתרו מינצו עלה בי ת׳ about which two persons had a dispute. Y. Dem. V, 24d top ותר מן דת׳ and one buys bread of two bakers. Ib. bot. ת׳ כל קביל ת׳ two authorities against two. Ḥull. 47a בוצי ת׳ two abscesses. Kidd. 65a ת׳ are both done to him (forcing and persuading)?; a. fr.—With suff. תַּרְוֵי־, תַּרְתֵּי־; תַּרְתֵּי־. Targ. Gen. II, 25. Ib. III, 7; a. fr.—Tanḥ. B'ḥuck. 5 מבין תַּרְוֵיהוֹן וכ׳ between the two that luckless woman died; Koh. R. to X, 15 מבניי תרייה ר׳ וכ׳ (corr. acc.), v. סַם II ch. Y. Meg. I, 70d top [read:] ור׳ יהושע בן לוי תַּרְיֵיהוֹן אמרין ... R. Ḥ. and R. J. ben L. both say. Ḥull. 45a דאמרי תַּרְוֵיהוּ both of them say. B. Kam. 60b דשויא לתַּרְוֵיכוּ ... אימא I will tell you something that fits both of you; Snh. 39a לתרוויכו Ms. M. (ed. לתרויידו appropriate to both questions); a. fr.—תְּרֵין עֲשַׂר, תְּרֵי עָ׳; f. תַּרְתֵּי עֲשְׂרֵי; contr. תְּרֵיסְרֵי, תְּרֵיסַרְ׳; f. תְּרֵיסַרְתֵּי, תַּרְתֵּיסְרֵי *twelve*. Targ. Gen. XVII, 20. Ib. XIV, 4; a. fr.—B. Mets. 16b, a. fr. ירחו שתא ת׳, v. יַרְחָא; a. fr.

תְּרִיאָקָה, v. תִּרְדְּיָקָא.

Digitized by Google

תְּרֵיסַר, v. תְּרֵי III.

תְּרִיעָה m. (תְּרַע) *breach.* Y. Kidd. I, end, 61[d]; Y. Peah I, 16[b] bot. ותרעין ת', v. סוּג I ch.; Y. Shebu. II, end, 33[c] תְּרָעָה; Yalk. Prov. 935 תְּרָעָא. Gen. R. s. 100, v. תְּרַעְתָּא.

תְּרִיץ, v. תְּרַץ.

תְּרִיצָא, תְּרִיץ m. (תְּרַץ) *straight, upright.* Targ. Job I, 1. Ib. XXIII, 7; a. fr.—[Targ. Ps. XLV, 7 מלכות תריץ Ms. a kingdom of *righteousness.*]—*Pl.* תְּרִיצִין, תְּרִיצַיָּא, תְּרִיצֵי. Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. Ps. CVII, 43. Targ. Prov. II, 21; a. fr.—Ḥull. 8[b] כי תריצי when the pieces of meat lie straight (as they should).—*Fem.* תְּרִיצְתָּא, תְּרִיצְתָּא. Targ. Ps. XLV, 7 חוטרא ת' a straight staff (h. text שבט מישר, v. supra). Targ. Prov. XII, 15. Targ. Ps. XXXVII, 37 אורחא ת' Ms. (ed. Lag. תריצתא, without אורחא; ed. Wil. תְּרִיצוּתָא); a. e.—*Pl.* תְּרִיצָן, תְּרִיצָתָא. Ib. LXXV, 3 (h. text מישרים). Targ. Prov. II, 13; a. fr.

תְּרִיצָאוּת (preced.) (adv.) *straightly, in straightness.* Targ. Prov. XXIII, 31. Ib. XV, 21 תְּרִיצוּת.

תְּרִיצוּת, v. preced.

תְּרִיצוּתָא f. (preced.) *straightness, uprightness.* Targ. I Kings III, 6. Targ. Ps. XVII, 2. Ib. XXXVII, 37 ed. Wil. Ib. XXVI, 12 Ms. (ed. תְּרִיצָא; ed. Wil. תְּרֵצָא); a. fr.

תְּרִיצָתָא f. same. Targ. Ps. XLIV, 19 תְּרִיצַת constr. (Ms. תְּרִיצוּת). Ib. XXXVII, 37 ed. Lag. (v. תְּרִירִין); a. e.

תְּרִיקָא, תְּרֵיקָא, v. תִּירִיקָא.

תְּרֵיתָאָה, v. תּוּרְתָּנִיתָא.

תְּרַךְ (cmp. טָרַךְ) *to run about, be excited.*

Pa. תָּרִיךְ, תַּרֵיךְ 1) *to drive out, divorce, banish.* Targ. O. Gen. III, 24 (ed. Vien. תָּרַךְ; Y. טרד). Targ. Y. ib. 23. Targ. O. Ex. XI, 1; a. fr.—Part. pass. תָּתָרֵךְ, מְתָרֵךְ; f. מְתָרְכָא, מְתָרְכָא; *pl.* מְתָרְכִין, מְתָרְכָן; מְתָרְבָן, מְתָרְבָא. Targ. O. Lev. XXI, 14, a. e., v. מְתָרְכָא. Targ. I Kings I, 21 (h. text חמאים); a. e.—Gen. R. s. 10 ... ואתרכיה אתא a Roman came and drove him away. Gitt. 65[b] תָּרְכוּהָ (Hebr. form) if a husband says to witnesses, send her off (using the verb תרך for גרש); Y. ib. VI, 48[a] bot. (not תרכיה); a. e.—2) *to ban, imprecate trouble on, curse.* Targ. O. Num. XXIII, 7, sq. (h. text זעם).

Ithpa. אִיתְתָּרִיךְ, *Ithpe.* אִיתְתָּרִיךְ 1) *to be driven away, banished.* Targ. Ex. XII, 39. Targ. Lam. I, 1. Targ. Y. Lev. XXII, 13, v. מְתָרְכָא; a. e.—2) *to be cursed.* Targ. Is. LXV, 20.

תַּרְכוּבְתָּא f. (רְכַב II) *sinking, fall, ruin.* Targ. Prov. XXVI, 28 ed. (Var. טַרְכוּבְתָּא, q. v.; h. text מדחה).

תַּרְכּוֹס m. תרכוס = (תרך) (v. טַרְכֵּשׁ), *dresser, bracket, counter.* Y. Sabb. I, 2[d] top ת' שהוא עומד וכ' a *tarkos* (in front of a building) that stands in the public road ... which is used to hand things from within to the street, and from the street to within.—[Ib. III, end, 6[c] bot.; Tanḥ. T'rumah, ed. Bub. 8, v. תְּרוֹנוֹס.]—Tosef. ib. XIV (XV), 2 תַּרְכּוֹשׁ, v. טַרְכֵּשׁ.—*Pl.* תַּרְכּוֹסִים, תַּרְכּוֹסִין. Kel. XXIV, 5 שלשה ת' של ספרין וכ' Ar. (ed. חרבוסין; Maim. Hilkhoth Kelim XXVII, 5 תרכ') there are three kinds of dressers (with regard to levitical cleanness): that of the barber shop, ..., that at which people eat (v. Sm. Ant.[3] Engl. ed. s. v. Abacus) ..., and that on which olives are spread; [Maim.: a sort of *leather chest*].

תַּרְכּוֹסָא, v. תְּרוֹנוֹס.

תָּרַם (denom. of תְּרוּמָה) *to lift,* 1) *to remove (ashes), clear the altar* (Lev. VI, 3). Yoma II, 1 בראשונה כל מי שרוצה לְתָרוֹם ... תּוֹרֵם formerly whosoever wanted to remove the ashes from the altar, could do it. Ib. 2 תתקינו שלא ירהו תּוֹרְמִין וכ' it was arranged that they should clean the altar only by lot. Y. ib. 39[b] bot. זר שת' if an outsider removed the ashes. Tam. I, 2; 4; a. e.—2) *to separate the priestly gift, to make T'rumah.* Ter. I, 1 חמשה לא יִתְרוֹמוּ five persons should not make T'rumah, and if they did &c., v. תְּרוּמָה. Ib. התּוֹרֵם את שאינו שלו he that separates T'rumah from what does not belong to him. Ib. נכרי שת' תּוֹרֵם if a gentile makes T'rumah of what belongs to an Israelite. Ib. 4 אין תורמין זיתים על השמן וכ' you cannot consecrate olives as T'rumah for oil, or grapes for wine. Ib. 5 אין תורמין מן חלקט וכ' you are not bound to give the priestly share out of the gleanings &c.; a. fr.

תָּרַם ch. same. Y. Ter. IV, 42[d] bot. רוה ילקח תָּרֵים חד וכ' if he was used to give as T'rumah one-fiftieth &c.; כד הוא תרים חד וכ' when he gives one-fortieth, he deprives himself of six quarters (of a Kab); a. e.

Pa. תָּרֵם same, *to lift, remove.*—Part. pass. מְתָרֵם. Esth. R. to III, 6 יישיך מְתוּרָם חלק וכ' (Hebr. form) thy head shall be lifted (removed) in place of their heads.

תַּרְמוֹדִי, תַּרְמוּד, v. תַּדְמוֹר.

תְּרוּמְסָרָה, v. תּוּרְמָסָר.

תּוֹךְ, תַּרְמַל, תִּרְמִיל m. (*leather*) *bag.* Sabb. 31[a] ... גר במקלו ובתרמילו the mean proselyte who came with nothing but his staff and travelling bag (I being without merit or ancestry). Y. Shebu. VIII, 38[c] bot. כיון ... ותרמילו עליה as soon as he puts his staff and his bag on that animal, he becomes responsible; Tosef. B. Mets. VIII, 17. Sifra Metsor'a, Zab., Par. 1, ch. II תתורמל חמשת קבים a *turmel* is a bag of five Kabs capacity; Kel. XX, 1. Ib. XIX, 8 תתו' שנפתח וכ' a bag the inside pocket of which has become defective. Tosef. Bets. III, 17 ולא תרועה בתרמילו neither dare the shepherd go out with his bag (on the Holy Day); a. fr.—Trnsf. *seed-bag, pod.* Tosef. Shebi. II, 6 על מה נחלקו על הת' they differ concerning the laws of the Sabbatical year as applicable to plants in the stage of formation of pods, v. תְּרַמֵּל.—*Pl.* תּוֹרְמָלִין. Kel. XXIV, 11 שלש ת' הן וכ' there are three kinds of bags (with regard to levitical cleanness): those having the standard capacity (five Kabs, v. supra).

Digitized by Google

תּוֹרָ', תַּרְמִילָא ch. same. Targ. Ruth II, 18. Targ. I Sam. XVII, 40.

תַּרְמֵל (denom. of תַּרְמִיל) *to form pods.* Shebi. II, 8 משתִּרְמְלוּ וכ' when they have begun to form pods before New Year; Y. ib. 34ª תִּרְמֵילוּ, expl. עבדין קנקולין, v. קַנְקַל ch.

תַּרְמֵל, v. תַּרְמִיל.

תַּרְנָא, תַּרְנָן, v. תּוֹרְנָא, תּוֹרְנָן.

תַּרְנְגָא, v. תְּרוּנְגָּא.

תַּרְנְגוֹל m. (תרגל with anorganic נ, as תְּרוּנְגָּא for תְּרוֹגָא; v. Targ. Prov. XXX, 31) [*spurred,*] *cock, chicken.* R. Hash. 26ª, v. שָׂכְוִי. Yoma 21ª ת' בינוני a normal cock (that crows neither too early nor too late). Snh. 98ᵇ, v. עַטַּפְתַּ. Ib. 63ᵇ, v. נָרַגַּל. Tanh. Emor 2; Yalk. Sam. 139 אין כאן ת' שיקרא is there no cock here to crow (announcing the morning)? B. Mets. 86ᵇ מובחר שבעופות ת' (some ed. תרנגולת) the choice of fowls is the chicken. Bekh. 8ª (of the *hen*); a. fr.—*Pl.* תַּרְנְגוֹלִין, תַּרְנְגוֹלִין. B. Mets. l. c. Tanh. l. c. B. Kam. VII, 7 אין מגדלין ת' וכ' no chickens were raised in Jerusalem. Taan. 25ª. Y. Ber. III, 6ᵈ top (ת') אדומים red cocks. Ab. Zar. I, 5 תרנגול לבן בין התרנגולים ... מותר you may sell him (the gentile) a white cock along with other cocks (although he may use the white cock for idolatrous purposes). Yeb. 84ª כת' של בית בוקיא like the cocks of B. B. (that tolerate no intruder); a. fr.—[Y. Dem. II, 22ᵈ top תַּרְנְגוֹלָא קיסריין, v. תַּרְנְגוֹלָא II.]—*Fem.* תַּרְנְגוֹלְתָּא *hen.* Snh. 63ᵇ (ref. to סכות בנות, II Kings XVII, 30) מאי ניהו ת' what is this (deity)? A hen. Tosef. Makhsh. II, 15. Sabb. 67ᵇ, v. גַּבְרִית; Tosef. ib. VI (VII), 5; a. fr.

תַּרְנְגוֹל, תַּרְנְגָלָא, תַּרְנְגוֹלָא I ch. same. Targ. Ps. L, 11, v. בַּר I ch.; a. fr.—Sabb. 78ª ת' ברא Ms. M. (ed. תרנגולת), v. בַּר I ch. Lev. R. s. 5 (ref. to גבר, Is. XXII, 17) כתרנין ת' דחוה וכ' like the cock that moves about from place to place; Yalk. Is. 290. Yoma 20ᵇ (expl. קרייאת) ת' קרא the cock has crowed; Y. Succ. V, end, 55ᶜ (חגבר) תרנוגלא; Y. Shek. V, 48ᵈ bot.; a. fr.—*Fem.* תַּרְנְגוֹלָא, תַּרְנְגוֹלְתָּא. Gitt. 55ᵇ אתרנגולא ות' חריב וכ' on account of a cock and a hen Ṭur Malka was destroyed. Lev. R. s. 25, v. שָׂכְוִי; Yalk. ib. 615. Ib. חדה ת' כד וכ' as long as her chicks are small, the hen calls them together &c. Midr. Till. to Ps. XLV ת' ברא the hen of the prairie; a. fr.

תַּרְנְגוֹלָא II pr. n. pl. *Tarn'gola* (*Watchtower*); 1) תַּרְנְגוֹלָא ת' *Fort Tarn'gola.* Targ. Y. Deut. II, 8 (h. text עציון גבר). 2) ת' דקיסרין *T. near Cæsarea* (Philippi). Targ. Y. I. Num. XXXIV, 15 תורנגלא דק'. Targ. Y. I ib. 8.—Tosef. Shebi. IV, 10 תורנגלא עילאה דלעילא מן קסרין (Var. ת' עילייא) (דק') Upper T. above (near) Cæsaræa; Y. ib. VI, 36ᶜ ת' עילאה דלמעלה מן ק'; Sifré Deut. 51 תרנוגלא עילאה קיסרי; Yalk. ib. 874 דקישורי ... תרנגלא (corr. acc.).—Y. Dem. II, 22ᵈ top (h. form) תרנגול קיסריון (not קיסריין).—V. Hildesh. Beitr., p. 42 sq.

תַּרְנְגוֹלְתָּא, תַּרְנַגְלָא, תַּרְנְגָלָא, תַּרְנְגוֹלָא, תַּרְנוֹגְלָא, v. preced. wds.

תַּרְנוֹס, v. תְּרוֹנוֹס.

תָּרַס (denom. of תְּרִיס), *Hif.* תְּתָרִיס 1) *to shield, protect.* Y. Sabb. V, 7ᵇ bot. (expl. לבובין) מיקּ ... ודוֹאג מַתְרִיס כנגד חיה one places a hide from the tannery against its heart, and this protects it against attacks of wild beasts.—2) *to resist, fight, wrestle in debate.* Yeb. 121ᵇ מה' עם שמנים וכ' (ed. שודתרים, corr. acc.) who debated with eighty-five elders; Y. ib. XVI, 15ᵈ שודו מַתְרִיסִין כנגד וכ' who debated with R. H.

תָּרַס ch., *Af.* אַתְרֵיס, *Pa.* תַּתֵּרִיס same, 1) *to shield.* Targ. Job XLI, 7 מַתְרִיסִין Var. ed. Lag. (ed. תַּתְרִיסִין noun).—2) *to fight, challenge, oppose.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ top ולא על יאות מְתָרֵס לקיבלית ... but R. H. opposed him improperly; Y. Dem. III, 23ᶜ bot. מַתְרִיס לקבל ... ולא צאל יאות (corr. acc.). Y. Gitt. III, 44ᵈ לא דריש לקיש מַתְרִיס לקבל וכ' not that R. L. opposed R. J. because they differed in theory, but &c. Tam. 32ª מה דין אַתְרִיסְתָּן לקבלי (Rashi אַתְּרֵי *Ithpe.*) why, now, did you oppose me?—3) *to put on armor.* Y. Kidd. III, 63ᵈ מתרס כלו וכ' ... והוה and R. H. put his armor on against (took up a debate with) &c.

Ithpe. אִיתְתְרִיס same, *to oppose.* B. Bath. 111ª השתא אירכו נח ... אִיתְתְרִיסַת לקבלי Ms. M. (ed. השתא כי) now if R. H. were dead, you might have opposed me (by referring to his authority).

תַּרְסִיוֹתִים, תַּרְסִיוֹת, תַּרְסָא, v. sub תְּרֵיס.

תָּרַע (denom. of תְּרוּעָה), *Hif.* תְּתָרִיעַ *to sound alarm,* esp. *to blow the Shofar at public services* (at fast and prayer meetings &c.). Y. Taan. II, 65ᵇ top כל שנה שאין מַתְרִיעִין לה בסופה ... שמתריעין if people neglect to blow the Shofar at the beginning of the year, they will sound it at the end, v. רוּעַ I. Taan. III, 1 צמחים ששנו מתריעין עליהם מיד when plants change (degenerate), we blow (call prayer meetings) for them at once (without waiting for the first rain). Ib. 3 אותה העיר מתענה ומַתְרַעַת ומַתְרִיעוֹת ... that town must fast and blow the Shofar (at prayer meeting), and all those around must fast, but not hold prayer meetings; מתריעות ולא מתענות must hold prayer meetings, but not fast. Ib. 7 על אלו מתריעין בשבת וכ' on the following occasions the alarm is sounded on the Sabbath: when a city is surrounded by gentiles, or threatened with a flood, &c., v. טָרַח; a. fr.

תָּרַע I (*Tafel* of רָצַע) *to break, shatter, make a breach* (corresp. to h. פָּרַץ, a. נָתַץ). Targ. Jud. VI, 30. Ib. VIII, 9. Targ. II Sam. VI, 8; a. fr.—*Part. pass.* תְּתִירַע; f. תְּתִירָעָא *broken into, open.* Targ. Prov. XXV, 28.—Y. Peah I, 16ᵇ bot.; Y. Shebu II, end, 33ᶜ, a. e. וְתִתְרָעִין וכ', v. סוּג I ch.

Pa. תָּרַע, תַּרַע same. Targ. O. Gen. XLIX, 6 תָּרְעוּ ed. Berl. (ed. Vien. תַּרְעוּ). Targ. O. Lev. XIV, 45 ed. Berl. (ed. Vien. *Pe.*). Targ. Ps. II, 9 תְּתָרְעִי Ms. (ed. *Pe.*); a. fr.

Ithpe. אִתְתָּרַע, אִתְתְּרַע, *Ithpa.* אִתְתָּרַע *to be broken, shattered, be broken into.* Targ. Prov. XXIX, 18 (h. text יִפָּרַע). Targ. Jer. XXXIX, 2. Targ. Jud. VI, 28; a. fr.; v. רָצַע.

תְּרַע II, תַּרְעָה, תַּרְעָא c. (preced.) 1) [*opening,*]

Digitized by Google

door, gate (corresp. to h. פֶּתַח, a. שַׁעַר). Targ. Ex. XXXII, 27. Targ. Deut. XXII, 21; a. fr.—Lev. R. s. 5[8] ת' פתיחא if she finds the door open; ת' משקיף if she finds it shut. Num. R. s. 9[13], v. אָסַר; a. fr.—[Yalk. Mic. 551, v. תִּרְצָיָא.]—*Pl.* תַּרְעִין, תַּרְעַיָּא, תַּרְעַיָּתָא, תַּרְעֵי. Targ. Y. Deut. III, 5. Targ. Is. XXVI, 2. Targ. Prov. XXXI, 31; a. fr.—Y. Shek. V, end, 49[b] ר' אבון עבד אילין ת' וכ' R. A. was building those gates of the Great College; a. fr.—2) = h. שַׁעַר *market, market price.* B. Bath. 90[b], v. חֲרָפָא. B. Mets. 74[b] בחד ת' when prices remain unchanged; a. e.—*Pl.* as ab. Ib. בתרי ת' when there are two prices (prices have changed); a. e.

תָּרְעָא m. (preced.) 1) *gate-keeper, guard.*—תִּרְצָיָא. Targ. I Chr. IX, 18; a. e.—2) *locksmith.*—*Pl.* as ab. Targ. II Kings XXIV, 16 (not תַּרְצָיָא; h. text כַּסְגַּר); Targ. Jer. XXIV, 1 (not תַּרְצֵי).

תָּרְעָה, תָּרְעָא, v. תִּרְצָה.

תַּרְעוֹמֶת f. (רָעַם) *murmur, complaint, quarrel.* B. Mets. VI, 1 אין להם ... אלא ת' they have nothing but a complaint (no legal claim) against each other. Ib. 76[a] ת' מאי עבידתיה what cause for complaint is there? [Answ. אמר ליה לך אל תמנע וכ' he may say to him, dost thou not believe in (Prov. III, 27), 'withhold not a benefit &c.'?] Y. ib. V, 10[b] המבטל כיס ... אלא ת' if an agent leaves his neighbor's money unemployed, the latter has no legal claim; ib. IX, beg. 12[a], opp. חייב לשפות. Sabb. 56[b] לא עליך יש לי ת' וכ' (ed. תרעומות) I have no quarrel with thee, but only with him &c.; Yalk. Sam. 151. Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. IX, beg. התרחק מן התי וכ' keep aloof from murmuring (talking against a fellowman), for if thou talkest against thy neighbor, thou wilt commit other sins too. Ber. 12[a] מפני ת' חמישין בקשו ... they wanted to read so (recite the Ten Commandments with the Sh'm'a in the prayers), had they not long ago abolished it on account of the seditious talk of the heretics (who declared nothing to be essential in the Law but the Ten Commandments); a. fr.—*Pl.* תַּרְעֻמוֹת. Tosef. Sot. VI, 1 ושאר כל התי' האמורות וכ' and all the other murmurings (against God) mentioned in that section (Job XXVII).

תַּרְעָיָא m. (תְּרַע I) *one that makes a breach.* Gen. R. s. 69 (play on ופרצת ימה, Gen. XXVIII, 14) את הוא ת' דימא (some ed. תְּרוֹעָיָא) thou art he that will break through the sea (thy children will pass through the Red Sea); Yalk. Mic. 551 תרעא (corr. acc.).

תַּרְעֵילָה, v. תַּרְגֵּלָה.

תַּרְעִיתָא f. (רְעִי II) *plan, cunning, ambition* (in a good and an evil sense). Targ. Prov. XXVII, 9 (h. text עצה). Ib. I, 4 (h. text מזמה). Ib. XXXI, 16. Ib. XXIV, 9; a. fr.

תַּרְעֵלָה I f. (b. h.; v. רָעַל) *reeling, staggering.* Esth. R. to I, 14 (play on שתר ib., v. שָׁתָה) משקה ... כוס של ת' I will make them drink the cup of staggering. Gen. R. s. 16 עתיד ... כוס תַּרְעֵילָה וכ' in the future the Lord will make the nations (that oppress Israel) drink the cup of staggering out of the place whence judgment goes forth (Eden).

תַּרְעֲלָה II pr. n. pl. *Tar'elah.* Y. Shebi. IX, 38[d] bot. ת' סכות Succoth (Josh. XIII, 27) is now called Tar'elah (v. Hildesh. Beitr., p. 48).

תְּרָעֵם (v. רָעַם *Hithpa.*, and תִּרְעוֹמֶת) *to make discontented, rebellious.* Pesik. R. s. 43, end (ref. to תרעמה, I Sam. I, 6) את מְתַרְעֶמֶת אותה עלי וכ' thou attemptest to make her rebellious against me, v. רָעַם.

תְּרַעֲמוּתָא, תְּרַעֲמוּתָא, תְּרַעֲמָא, v. תִּרְגְּמָא.

תְּרָעָא, תּוֹרָא, תִּיר', תְּרֵיעָתָא f. (תְּרַע) 1) *breach.* Targ. II Sam. VI, 8. Targ. I Kings XI, 27 (ed. Wil. תַּר'); a. fr.—Y. M. Kat. III, 83[c] top יסוג תּוּרְעָתָךְ, v. סוּג I ch.; Gen. R. s. 100 תּוּרְעָנָךְ; ib. פסיג תַּרְעָךְ, v. פָּסַג; a. e.—*Pl.* תַּרְעָתָא, תִּי', תּוֹ'. Targ. Ez. XIII, 5 (ed. Wil. תַּרְעָתָא, corr. acc.).—2) *gate.* Y. Snh. VI, 23[c] תירעת גיהנם the gate (door) of Gehenna; (Y. Ḥag. II, 77[d] bot. צירא דתַרְעָא וכ' a hinge of the gate of Gehenna).

תָּרַךְ (*Taf.* of רָפָה), *Hif.* הִתְרִיךְ 1) *to make soft.* Tosef. Shebi. I, 8 לא יקנח ... בפני שמתריפו ed. Zuck. (oth. ed. שמתרין) (in the Sabbatical year) one must not smear resin over a root (of a bulbous plant), because it makes it softer (advances its ripening).—2) *to rot, decay; to become weak.* B. Bath. 19[b] בשהתריפו when the dates are rotten. Y. B. Kam. V, end, 5[a] בשהתריפו מחכת אוירו when the animals grew sick from the air in the pit (v. חָבַל).

תָּרַךְ ch. same, *to be soft, dissolved, digested.* Y. Shek. VI, 50[a] bot.; Cant. R. to IV, 12, v. תְּרַפְסִין.

**Af.* אַתְרִיךְ *to use foul language, blaspheme.* Targ. Ps. XLIV, 7 Levita (ed. מגדף).

תִּרְפָּא, Pirké d'R. El. ch. LI, end, v. תִּרְפְּסִין.

תַּרְפוּת f. (תָּרַךְ) [*foulness,*] *obscenity, debauchery* at idolatrous festivals. Ab. Zar. II, 3 התולכין לת' אסור וכ' you must not deal with those who journey to idolatrous festivals (Dionysia), but you may deal with those who are coming home; Tosef. ib. I, 15; Y. ib. II, 41[b] [read:] אית תניי תני ת' ואית תניי תני תרבות מאן ... תרפים וכ' some read *tarputh*, and others read *tarbuth*; he that reads *tarputh* refers to *t'rofim* (תְּרָפִים *obscenities*, v. תְּרָפָה) &c., v. תּוֹרֵד. Tosef. l. c. 16 לא ... עם שיירא בת' (our w. omitted in ed. Zuck.) a man (Jew) must not go with a party on an idolatrous pilgrimage. Bab. ib. 32[b] נכרי התולך לת' וכ' if a gentile is going to an idolatrous festival, you must not deal with him, because he goes to offer his devotion to idolatry, but on his way back you may deal with him &c.; ישראל התולך לת' וכ' if a Jew is going to an idolatrous festival, you may deal with him on his way to it, for he may reconsider and not go &c.; a. e.

תַּרְפוֹנָא, v. תִּרְפְּסִין.

Digitized by Google

תַּרְפִּית, v. next w.

תַּרְפִּיוֹן m. (תָּרַף, cmp. רְפִיוֹן) *a laxative.* Deut. R. s. 1, beg. (expl. לתרופה, Ez. XLVII, 12) לת' its leaves shall serve as a laxative; Y. Shek. VI, 50ª bot. תרפית מצץ עֲלָיָהּ ותרף מזונה (corr. acc.) a laxative, one sucks its leaves, and his food is digested; Cant. R. to IV, 12 לת' מָצִיץ עליה ותרף ושרף מזונה לתרפא מציצין ליה ושרף מזונה (corr. acc.).—[Yalk. Ez. 383 לת', v. תְּרוּפָה.]

תְּרָפִים m. pl. (b. h.) *Teraphim*, a certain form of idols. Tanḥ. Vayetsé 12 וכי תת' מדברים חן do the Teraphim talk? Ib. לטח נקראו ת' שוק מעשה חורק וכ' v. תּוֹרָפָה (v. צִיץ II). Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ, v. תַּדְפוּת. Gen. R. s. 74; a. fr.

תַּרְפֵּס, v. תָּפַס.

תַּרְפָּתָא f. (תרף, cmp. רפא) *healing, cicatrization.* Keth. 39ᵇ כי ת' דסיכורי Vers. in Rashi a. Ar. as much pain as is caused by the healing of the puncture made in letting blood.

תָּרַץ (cmp. תָּרוּם) *to make straight, level.* Targ. Ps. CXIX, 128 (Ms. *Pa.*). Targ. Prov. XI, 6 תְּהָרוֹן Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Pa. תָּרֵיץ 1) *to make straight; to arrange, lead.* Ib. III, 6 יְתָרֵץ (some ed. תָּרִיץ Part. *Pe.*). Targ. Job XXXIII, 27 Ms. (ed. Wil. יְתָרִיץ; h. text יָשַׁר!). Targ. Y. Ex. XXXIX, 33; a. e.—Targ. II Chr. XXIX, 34 תָּרִיצוּ ed. Wil. (add.: לבא) they made their heart straight (ready; oth. ed. תְּרִיצֵי לִבָּא were straight of heart; h. text ישרי לב).—Ber. 46ᵇ, v. infra.—2) (mentally) *to set aright, settle, harmonize.* Gitt. 4ᵇ רבה מְתָרֵץ לטעמיה ורבא מתרץ וכ' Rabbah settles (explains the differences of opinion in the Mishnah) in accordance with his principle (so that both disputants agree with his principle), and Raba in accordance with his. B. Mets. 14ᵇ לאו תְּרוּצֵי קא מְתָרֵצְתְּ תריץ נמי בבעל חוב must you not (in order to uphold the Boraitha) explain it (that it refers to robbers)? explain it just as well that it refers to a creditor. Keth. 35ᵇ היכי מְתָרֵיץ לה how will he harmonize the Mishnah (with his principle)? Sabb. 62ª תְּרֵצַתְּ אשה וכ' you have explained the case satisfactorily with regard to woman, what have you to say concerning the case of man? M. Kat. 13ᵇ; a. v. fr.

Ithpa. אִתְתָּרִיץ, *Ithpe.* אִיתְתָּרִיץ 1) *to straighten one's self, sit up.* Ber. 46ᵇ מְתָרִיץ תְּרוּצֵי וכ' he (that reclines at a meal in front of another diner) would have to sit up in order to talk to him.—2) *to be set aright, be harmonized.* B. Bath. 170ª מתניתא לא מִיתְתָּרְצָא אלא כדמְתָרְצָה מר וכ' (not כדמתרצא) the Boraitha cannot be satisfactorily explained, except as you explained it, and this being so &c.; a. e.

תְּרֵצָא, v. תְּרִיצוּתָא.

תַּרְקָא, v. תַּרְקִי.

תַּרְקַב m. (תורי קב) [*two Kabs*; later] *three Kabs*, a dry measure (v. Herzfeld, Metrol. Voruntersuch. II, p. 63 sq.); also *a field requiring a Tarḳab of seed.* Tosef. Maasr. II, 7 בינונית אינה פחותה מת' וכ' a medium size basket is no less than a Tarḳab, a small one no less than two Kabs; (differ. in Y. ib. II, 49ᶜ bot.). Tam. V, 4 וחכף דומה לת' גדול וכ' the spoon (for frankincense) resembled a large Tarḳab ..., containing three Kabs. Nidd. 49ᵇ או ת' וישב עליו or if he inverted a T. and sat on it; Sabb. 59ª; Ḥag. 23ᵇ (not עליה). Y. Ber. I, 2ᶜ bot., v. תַּמְצִית; a. fr.

תַּרְקַבָּא ch. same. Kidd. 11ª ת' דדינרי a Tarḳabful of gold Denars. Yoma 18ª ת' דדינרי עיילא ליה וכ' Martha ... gave king Jannai a T. of Denars to nominate Joshua ben Gamla as one of the high priests (to be elected by the electors); a. e.

תַּרְקוֹשׁ, v. תִּרְקוֹס, a. עַרְקַשׁ.

תַּרְקִי pr. n. (θράϰη) *Thracia, Thrace*, a country in the south-eastern extremity of Europe. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (ed. Rahmer Var. תַּרְקָא or תְּרָקָא; h. text תירס); —Y. Meg. I, 71ᵇ bot. תרקא; Gen. R. s. 37 תִּרְקִי; Yalk. ib. 61; Yoma 10ª בית תַּרְקִי (Ms. M. 1 שרוקי; Ms. M. 2 שראקי; Ms. O. a. Ar. טרקי; Ms. L. טראקי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Y. Kidd. I, 61ᵈ top; Y. Shebi. VI, 36ᵇ bot. תורקי (for תקדמני, Gen. XV, 19); Gen. R. s. 44 תרקי (for קנזי, Gen. l. c.); Yalk. ib. 78 טרקי.

תַּרְקָא I, v. preced.

תְּרָקָא II, v. טְרָקָא.—[Gen. R. s. 12, end; Yalk. ib. 19, v. next w.]

תַּרְקִיעַ m. (רָקַע) *beaten metal, foil.* Gen. R. s. 12, end (ref. to Job XXXVII, 18 תרקיע וכ' נראים כמין ת' (ed. Wil., as Ar., תרקיא) the heavens look like a beaten metal plate; Yalk. ib. 19 נראין כבשעת יציקתן כמו תרקיא they look always as at the time they were cast, like &c.; (Y. Ber. I, 2ᶜ bot. תרקיע מלמד שעשויין כטס *tarki'a* intimates that they are like foil).

תֶּרֶת, Y. B. Mets. VI, beg. 10ᵈ מתרית, v. תְּדַר.

תִּרְתָּא, v. תּוּרְתָּנָא.

תַּרְתֵּי, **תַּרְתָּא**, v. תְּרֵי III.

תְּרָתָנִיוּת, v. תּוּרְתָּנָא.

תַּרְתַּר (cmp. נְהַר) *Pa.* *to crumble, cast loose earth.* Pesik. B'shall., p. 80ª שרי מְתַרְתַּר עפרא עליהון it (the domestic serpent) began to crumble dust upon them (the garlic bulbs); Y. Ter. VIII, 46ª מישרי מתרתר וכ'.

תַּשׁ m. (תָּשַׁשׁ) *weak.* Y. Bets. V, 63ª top, v. תָּשָׁן.—*Pl.* תַּשִּׁין, תַּשִּׁים. Midr. Sam. ch. IX האילה חזו אברידה ת' וכ' the hind has tender limbs, and when she wants water, she is afraid &c. Gen. R. s. 20 (play on תִּשּׁוֹקְתִּי, Cant. VII, 11) תשים אנו ואפי' שאנו ת' אנו מקוים וכ' we are weak (in good deeds), but although we are weak, we hope for &c. Num. R. s. 10 ¹, v. תָּשַׁשׁ; a. e.—*Fem.* תַּשָּׁה. Yalk. Ps. 862 יעלה זו ת' היא, v. יָעֵלָה; Gen. R. s. 12 תַּשְׁיָה.

תִּשְׁבַּחְתָּא, **תְּשָׁבְחָא**, **תִּשְׁבְּחָא**, v. sub תִּשְׁבַּח.

Digitized by Google

תַּשָּׁה, v. תַּשׁ.

תִּשְׁבִּי pr. n. pl. *T'shub*, native place of Elijah the Tishbite. Targ. I Kings XVII, 1; II Kings I, 8 ed. Lag. (oth. ed. תּוֹשָׁבִי); a. fr.

תְּשׁוּבָה f. (b. h.; שׁוּב) 1) *return to God, repentance.* Ab. IV, 11, v. תְּרֵיס. Pes. 54a תורה ת' וכ' ... שבעה seven things were created before the world was made, they are: the Law, repentance &c. Ib. 119a (ref. to Ez. I, 8) כדי לקבל בעלי ת' ... זה ידו that is the hand of the Lord which is spread under the wings of the Ḥayoth (v. חַיָּה I) to receive the repentant sinners. Ber. 34b מקום שבעלי ת' עומדין וכ' where the repentant sinners stand, the perfectly righteous are not permitted to stand, for it is said (Is. LVII, 19) &c. Yeb. 21a (in Chald. dict.) חני אפשר בת' חני לא אפשר בת' these sins (of incest) may be remedied by repentance, but those (of giving false measures) cannot be remedied by repentance (because you can make no restoration). Pesik. R. s. 28 (ref. to Ps. CXXXVII, 2) בא וראה עפרה ... לת' וכ' come and see (the power of the love of) the dust of the land of Israel for repentance: as long as they were in the land of Israel, Jeremiah said to them, do penance, &c.; a. fr.—2) *reply, answer.* Sabb. 88b חזרו להן ת' חחזיר give them an answer (refute their argument). Pes. 94a מה ת' השיבתו בת קול וכ' what was the reply the divine voice gave to that wicked man (Nebuchadnezzar), when he said (Is. XIV, 13), I will rise &c.?; Ḥag. 13a. Snh. 91a חזירו לו ת' make your argument against him; לא מצאו ת' they could find nothing to reply. Ib. 105a, v. נָטַח. Ab. Zar. 44b ת' גנובה, v. גָּנַב; a. fr.—*Pl.* תְּשׁוּבוֹת. Yoma 12b שתי ת' בדבר אחד וכ' there are two arguments against it, first that &c.; Keth. 87b; a. fr.—Gen. R. s. 20 בעל ת', v. בַּעַל.

תַּשְׁוִיתָא, תַּשְׁוִירְתָא f. (שְׁוִי) 1) *bed, couch, mattress, carpet.* Targ. Prov. XXII, 27.—*Pl.* תַּשְׁוִירְתָא, תַּשְׁוָוֵי. Ib. XXXI, 22 (h. text מרבדים). Ib. VII, 16.—2) *bed, bottom.* Targ. Ez. XLIII, 13; 14; 17 (h. text חֵיק).

תַּשְׁלֻמֶת f. (b. h.; שׁוּם), ת' יד *trust, loan.* Sifra Vayikra, Ḥob., Par. 9, ch. XV; Shebu. IV, 5 פקדון ות' יד a charge or a loan. B. Mets. 48a, a. e. כגון שיחד לו וכ' ... ת' יד by *t'someth yad* we mean a loan for which the debtor has designated a certain object in his possession as security. Ib. (ref. to Lev. V, 24) לרבות ת' יד לחישבון this includes the *t'someth yad* as amenable to the law of restoration (v. חֲשָׁבוֹן); a. e.

תְּשׁוּעַ, v. תְּרוּשׁוּעַ.

תְּשׁוּעָה f. (b. h.; יָשַׁע) *help, salvation.* Ex. R. s. 18, end ביום שעשיתי לכם ת' וכ' on the anniversary of the day on which I wrought salvation for you (on the fourteenth of Nisan), and in that very night. Ib. s. 19, end ועשה להם ת' and he saved them; a. e.

תִּשׁוּקָה f. (b. h.; שׁוּק I) *desire.* Gen. R. s. 20 אין תְּשׁוּקָתָהּ של אשה וכ' the wife's longing is for her husband (Gen. III, 16) אין תְּשׁוּקָתוֹ של יצר וכ' the tempter longs for Cain and the like of him (ib. IV, 7); אין תְּשׁוּקָתָן של גשמים the rains long for the earth (Ps. LXV, 10); ואין תשוקתו של חקב"ה וכ' and the Lord longs for Israel (Cant. VII, 11). Ib. תשובי לתְשׁוּקָתֵךְ return to thy desire; תשובי לתְשׁוּקַת אישך return to the desire for thy husband; a. e.—*Pl.* תְּשׁוּקוֹת. Ib. ארבע ת' חן וכ' there are four desires (four Biblical passages containing the word *t'shuḳah* or its root); Yalk. ib. 32.

תְּשׁוּרָה f. (b. h.; שור, v. שְׁרִירָה I) *traveller's gift* to the host, *present.* Yalk. Cant. 988 (ref. to תשורי, Cant. IV, 8) כת' חזו שיתירון ... the nations will bring Israel as the travellers' gift (alluding to Is. LXVI, 20; cmp. Cant. R. to l. c.). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to תשורי, Cant. l. c.) למה נקרא דורון ת' דבר נש מסתכל וכ' why is a gift called *t'shurah*? Because man looks at it and says, how beautiful! (ed. Bub. שמסתכלין בה ומזמרין; by ref. to Job VII, 8); Yalk. ib. 838 (not תשורו).

תְּשׁוּשׁ *weak*, v. תָּשַׁשׁ.

תַּשּׁוּתָא f. (תְּשַׁשׁ) *weakness, feebleness.* Targ. Lam. I, 6 תַּצּוּת כח (ed. Vien. תַּשּׁוּת).

תִּשְׁחוֹרֶת f. (שָׁחַר II, v. Ned. III, 8 quot. s. v. שָׁחוֹר I) 1) *early manhood, youth.* Ab. III, 2 נוח לת' v. נוֹחַ II; Y. Taan. II, 65b bot. (corr. acc.). Lam. R. to I, 2 היתה לה בן תשחורת ומת she had a grown up son, and he died; ib. II, 11.—2) (sub. מיתת) *death at manhood, premature death.* Ib. דמיתה של ת' tears over the loss of a grown up child. Treat. Der. Er. Zutta ch. IX כדי שתנצל ממלאך חת' in order that thou mayest be saved from the angel of premature death.—[3) *search for young men, conscription.* Tanna d'be Elijahu ch. I.]

תַּשְׁיוּתָא f. (תשי = תשש) = תַּשּׁוּתָא. Targ. Job XXX, 22 Ms. (ed. Lag. תַּשְׁיָתָא; ed. Wil. תְּשִׁיתָא; h. text חשוח, K'ri תשיח).

תְּשִׁיעִית, v. תַּשׁ.

תַּשְׁיִירְתָא, v. תַּשְׁוִיתָא.

תְּשִׁיסְרָאָה, תְּשִׁיסַר, v. תְּשַׁע.

תְּשִׁיעָאָה m., תְּשִׁיעִיתָא, תְּשִׁיעָיְתָא f. (תְּשַׁע) *ninth.* Targ. Num. VII, 60. Targ. II Kings XVII, 6. Ib. XXV, 1; a. fr.

תְּשִׁיעִי m., תְּשִׁיעִית f. (b. h.; תְּשַׁע) same. Yoma 81b כל האוכל ושותה ... ת' ועשירי whoever eats and drinks on the ninth (of Tishri, being cheerful in his faith in God's forgiveness) is considered as if he fasted on the ninth and the tenth. Bekh. IX, 8 קרא לת' עשירי if (in counting the sheep for tithes) he called the ninth the tenth; a. fr.

תְּשִׁיעָאָה, תְּשִׁיעָיְתָא, v. תְּשִׁיעָאָה.

תְּשִׁישׁ, v. תְּשִׁישׁוּת.

Digitized by Google

תַּשִּׁישׁ m. (תְּשַׁשׁ) *weak, frail, sick.* Koh. R. to V, 12, v. בָּפִין. Y. Ber. II, 4b top בגין דאנא ת' ואנא יכ' because I am feeble (old), and I become drowsy when reading the Sh'm'a &c. Ib. V, 9d top כד חוה ת' וכ' when he felt too weak (to pronounce the priestly benediction), he tied his head up &c. Y. Sabb. VI, 8c bot. דהוה ת' ... סלקון they went to visit R. A., who was sick. Y. M. Kat. III, 83d top שמע דר' חנינא ת' heard that R. H. was sick; a. e.—*Pl.* תַּשִּׁישִׁי, תַּשִּׁישֵׁי. Lev. R. s. 5, end מה תורי ת' ... how are the oxen? Said he, they are sick; a. e.—Cant. R. to V, 16 לחשישין, read: לְתָשְׁשִׁין, v. תָּשַׁשׁ.]

תְּשִׁישׁוּת f. (preced.) *feebleness, frailty.* Koh. R. to X, 17 (ref. to בשחי, ib.) בגבורתו ולא בתְּשִׁישׁוּתוֹ (some ed. בִּתְשִׁישׁוּתוֹ) (who does good) while he is in his strength, and not when he is feeble (old).

תְּשִׁישָׁא, v. תַּשִּׁישָׁא.

תַּשְׁלוּם m. (שָׁלַם) 1) *payment, indemnity.*—*Pl.* תַּשְׁלוּמִים, תַּשְׁלוּמִין. B. Kam. I, 1 תַּשְׁלוּמֵי נזק, v. נֶזֶק. Ib. 2 חבתי בת' (Y. a. Bab. ed. 9b תשלומי מזקו), v. חוּב h. Ib. 3 הניזק והמזיק בת' the injured and the injurer may be subject to payment of indemnities; Tosef. ib. I, 3 הניזק בת' לשלם חצי נזק ... they may be subject to payment in the event of half-damage having to be paid (v. Bab. ib. 15a). Tosef. Keth. III, 5 יום הכפורים חרי הוא כשבת לת' the Day of Atonement is like the Sabbath with regard to indemnification; Keth. 30a ... ופטור מן הת' וכ' מה שבת as he who does forbidden labor on the Sabbath forfeits his life, and is exempt from indemnity (if he did damage through his labor), so he &c. Sifra Emor Par. 14, ch. XX (ref. to Lev. XXIV, 21) מה מכה בחמה בת' אף ... בת' as he who injures an animal pays damages, so he who injures a man has to pay an indemnity for the injured limb. Y. B. Bab. II, end, 3a וייעשה מי שחלו עליו ת' let him be treated as one on whom rests the obligation to pay damages. Ib. ... נתחייב מיתה מבאן והילך ת' על let him be guilty of death for the first ear of corn (which he ignited on the Sabbath), and guilty of damages for the rest; a. fr.—2) *complement.* Ker. 27a, v. next w.—*Pl.* as ab. Y. Erub. II, 20b מטלטלין בשני ת' לראשון you may move things (on the Sabbath) within the second partition as far as would make up the legally allowed distance for the first partition.

תַּשְׁלוּמָא, תַּשְׁלוּם ch. same, 1) *payment, retribution, reward; indemnity.* Targ. II Sam. XIX, 37 (h. text גמולה).—Y. Keth. IV, 29a top שכן הוא כותב ת' מן נכסיה וכ' for so he writes (in his marriage agreement), 'payment to be secured from property that may come to me' &c.; Y. Yeb. XV, 14d bot. תַּשְׁלוּמָתָהּ מן נכסיו וכ'.—*Pl.* תַּשְׁלוּמִין, תַּשְׁלוּמֵי. Targ. Y. II Lev. XXIV, 20 תשלומי in payment for (h. text תחת).—2) *complement.* Ker. 27a תשלום דסלע (Rashi תשלומי) that which is wanted to make it a full Sela.—*Pl.* as ab. Ib. ת' דסלע.

תַּשְׁלָמָא, תַּשְׁלֵימָא, תַּשְׁלַחְתָּא, v. sub תּוּשְׁלַ'.

תַּשְׁלַמְתָּה v. תַּשְׁלוּמָא.

תַּשְׁמִישׁ m. (שָׁמַשׁ) 1) *handling, use*; (sub. כלי) *utensil.* Sabb. 8a ת' ע"י חדחק לא שניח ת' use by force (with inconvenience) is not considered use (such as makes the place so utilized public ground for Sabbath purposes). Num. R. s. 18 8 (ref. to Num. XVI, 6) תדי לכם ת' הדחביב וכ' here is that service for you which is the choicest of all, the offering of frankincense &c.; Tanḥ. Kor. 5. Ib. בשביל תַּשְׁמִישׁוֹ של עולם for the service (benefit) of the world. Meg. 26b ת' קדושה הוא ואסיר it is an object used at a sacred function, and is therefore forbidden for profane use; ib. ת' דת' הוא it is an object subservient to an object which is used at a sacred function (e. g. a thing on which a sacred implement is laid); a. fr.—*Pl.* תַּכְשִׁישִׁים, תַּכְשִׁישִׁין. Ib. תַּשְׁמִישֵׁי מצוה מזרקין things used for a religious ceremony may be thrown away (after having served their purpose); תשמישי קדושה גנזין implements for sacred things must be stored away (v. גָּנַז); ואלו ת' these are implements for a religious ceremony: the Succah, the Lulab &c.; ואלו ת' קדושה ת' and these are sacred implements: boxes for sacred scrolls &c.; a. fr.—2) (with or without תשמיש המטה) *marital connection*; in gen. *copulation.* Yoma VIII, 1. Keth. 65b. Bekh. 8a כל שתַּשְׁמִישׁוֹ בירים all animals which copulate in day time; a. v. fr.

תַּשְׁמִישָׁא, תַּשְׁמִישׁ ch. same, 1) *implement.*—*Pl.* תַּשְׁמִישֵׁי, תַּשְׁמִישַׁיָּא, תַּשְׁמִישִׁין. Targ. Y. Deut. VII, 26.—2) (with or without עירסא) *marital connection, copulation.* Targ. Y. II Gen. XIX, 8. Targ. Y. Ex. XIX, 15; a. fr.

תַּשְׁמִישְׁתָּא f. same, 1) *use, handling.* Sabb. 7b נידא הא ת' לדור ודא ת' לחוד v. נִיחָא I. B. Bath. 61b תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ the purpose which this (the house) serves is different from what this (the castle) serves; ib. כולא חדא ת' היא it all serves the same purpose; a. e.—2) *sexual intercourse.* Targ. Y. Lev. XVIII, 6; 21.

תַּשְׁנִיק, תַּשְׁנוּק m. (שְׁנַק) *strangulation, suffocation*; trnsf. *anguish.* Y. Ber. IV, 7b bot. (ref. to שנער, Gen. XI, 2; v. Targ. O. to Ex. XIV, 27 שַׁעֲנִיק for h. text נִעֲרַ) שנער שהם מתים בת' וכ' Babylonia is called Shinar, because they (the Babylonians) die in anguish, without light and without baths; Gen. R. s. 37; Lam. R. introd. (B. Josh. 2) (some ed. בחשנק); Koh. R. to XII, 7; Yalk. Gen. 62.

תַּשְׁנִיק ch. same. Targ. II Esth. V, 1.

תַּשְׁנַק, v. תַּשְׁנוּק.

תְּשַׁסְרֵי, v. תְּשַׁע.

תְּשַׁע, *Pi.* תִּשַּׁע (denom. of next w.) *to divide by nine.*—Part. pass. מְתוּשָּׁע; *pl.* מְתוּשָּׁעִים. Y. Shebi. I, 33b ובלבד שלא יפחות מחשבון מת' provided that there be no less than the quantity (of one Kikkar) divided by nine, i. e. that none of the nine trees yield less than one-ninth of a Kikkar.

תְּשַׁע f., תִּשְׁעָה m. (b. h.) *nine; ninth.* Ber. 8a תְּשַׁע מאות וכ' nine-hundred and thirty modes of death &c.

Digitized by Google

Taan. IV, 5 ת׳ ... זמן nine days in the year were designated for the offering of wood (for the Temple) by priests and the people. Ib. 6 בת׳ באב on the ninth of Ab; a. v. fr.—תְּשַׁע עֶשְׂרֵה, תְּשַׁע עָשָׂר *nineteen.*—*Pl.* תִּשְׁעִים, תִּשְׁעִין *ninety.* Ab. V, 21, v. שִׁיחַ I. Gen. R. s. 47 בת ת׳ שנה at the age of ninety years. Lev. R. s. 16 ת׳ ותשעה (מיתים) וכ׳ ninety-nine people die of ... against one of &c.; a. fr.

תַּשַׁע f., תִּשְׁעָה, תִּשְׁעָא m. ch. same. Targ. Gen. V, 5. Targ. Num. I, 23. Targ. II Kings XXV, 3; a. fr.—Ber. 29ª הני ת׳ דר״ה those nine benedictions in the New Year's prayer; a. fr.—תְּשַׁע עֲשַׂרֵי, תְּ׳ עֲשַׂרֵי, תְּ׳ סְרֵי, contr. תְּשַׂסְרֵי, תְּשַׂסְרֵי *nineteen.* Targ. Gen. XI, 25 (Y. ed. Vien. שתסרי, corr. acc.). Targ. Josh. XIX, 38; a. e.—Ber. l. c. תמני סרי תקון תשסרי וכ׳ eighteen benedictions they introduced, nineteen they did not; a. e.—תְּשֵׁיסְרָאָה, תְּשֵׂסְ׳ *the nineteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 16.

תְּשַׁעָה, v. preced., a. תַּשַׁע.

תַּשְׁקוּפִים, v. תַּסְקוּפִים.

תִּשְׁרִי (v. Schr. KAT², p. 380) *Tishri*, the seventh month of the Jewish calendar, containing thirty days, varying between the fifth of September and the third of November. R. Hash. I, 1 באחד בת׳ וכ׳ the first of Tishri is the era for years, for Sabbatical years, for jubilees &c. Ib. 10ᵇ בת׳ נברא העולם the world was created in Tishri; Gen. R. s. 22; a. fr.

תָּשַׁשׁ (privative of יש; cmp. תָּשִׁישׁ) *to be weak, slender, old.* Ber. 32ª עכשיו ... ת׳ כחו כנקבה now the nations will say, his (God's) power has grown weak as that of a woman. Pes. 62ᵇ מיום ... ת׳ כתן וכ׳ from the day that the Book of Genealogy was suppressed, the strength of the wise has failed, and the light of their eyes has grown dim. Esth. R. to I, 1 ותש, v. רָתַח. Men. 29ᵇ; a. fr.—Part. pass. תָּשׁוּשׁ; *pl.* תְּשׁוּשִׁים, תְּשׁוּשִׁין. Midr. Till. to Ps. XVIII, 17 מה ... הת׳ וכ׳ what did the feeble (old) among them (that crossed the Red Sea) do?; Yalk. Sam. 161 הת׳ והפודגרין the feeble and the lame. Cant. R. to V, 16 (ref. to Ps. XXIX, 4) קול ד׳ בכח לבחורים ... לת׳ (not לתשו׳) 'the voice of the Lord with strength'—for the youths; 'the voice of the Lord with majesty'—for the feeble; (Num. R. s. 10¹ לַתְּשִׁים); a. e.

Hif. הַתְחִישׁ or תְּחִישׁ *to weaken.* Snh. 26ᵇ (play on תושיה, Is. XXVIII, 29) שמתשת כחו וכ׳ ... למה נקרא why is the law called *tushiyah*? Because the study of it weakens the strength of man (v. תְּשִׁיזָבְתָּא). Gitt. 70ª שלשה דברים מַהְתִּישִׁין וכ׳ Ar. (ed. מתיזין) three things weaken man's strength; a. e.

תְּשַׁשׁ ch. same. Targ. Y. Num. XIV, 9 תֵּשׁ.

Ithpe. אִיתְתְּשִׁישׁ, אִיתְּשַׁשׁ, אִיתְּשִׁישׁ *to grow feeble, be sick.* Targ. Y. Deut. IX, 28.—Pesik. B'shall., p. 93ᵇ א׳ ... ר׳ ואיתגליח וכ׳ R. El. ... was falling away, and his (emaciated) arm was uncovered &c.; Koh. R. to XI, 2; a. e.—Cant. R. to II, 16 אתשש ed. Wil., v. תֵּשׁ.

Polel תּוֹשֵׁשׁ *to weaken.* Targ. Ps. CXVIII, 10, sq. אֲתוֹשְׁשִׁינוּן Regia (ed. Lag. אֲתוֹשִׁינוּן; ed. Wil. אֲתְשִׁי׳ *Af.*).

תְּתָא, v. תְּחַי.

תַּתָּא (= תחתא) *below.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש) זיל מנינן מעילא לת׳ מת׳ לעילא וכ׳ go and count them (the joists) from the upper side (of the room) down (to the other end), and from there up, until &c. B. Bath. 45ª, v. עֵיל; a. e.—[Sabb. 102ᵇ, v. next w.]

תַּתָּאָה m. (preced.) *lower, nethermost.* Pes. 76ª, v. גַּבְרָא I. Ḥull. 112ª, v. מָטֵי. Sabb. 102ᵇ Ms. M. (ed. תרתא), v. צְדַד; a. e.—*Pl.* תַּתָּאֵי. Targ. Y. Gen. VI, 16. Targ. II Chr. VI, 18; a. e.—B. Mets. 108ª, v. עִילָּאָה. Pes. 8ª; a. fr.—*Fem.* תַּתָּיְתָא; *pl.* תַּתָּיְיתָא. Ib.ᵇ למעוטי ת׳ דת׳ Ms. M. (ed. תרתאי דת׳) to exclude the nethermost casks of the lower rows.

תַּתָּאִי = תַּתָּא. Pes. 74ᵇ בית חשחיטה לת׳ with the throat downward. Ḥull. 8ᵇ bot. קרמא מפסיק מת׳ there is the membrane separating (the fat) from (the meat) below. Snh. 39ª מפלגך לת׳ from the middle of thy body downward, v. אַדְתּוּרְמִין; a. fr.

תַּתַּד, Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ bot. אתר ת׳, read: אַתַּרְתַּד; v. תּוֹת.

תְּתוּבָה, תְּתוּבָא f.=h. תְּשׁוּבָה, 1) *reply, refutation.* Y. Ḥall. III, 59ᵇ bot. לית הדא דר׳ זעירה ת׳ על וכ׳ (not תחר׳) what R. Z. said is no argument bearing on what R. Bun asked.—*Pl.* תְּתוּבָתָא. Y. Peah IV, 18ᵇ top כל אילין התובתא (prob. to be read: תת׳), v. תְּתוֹבָתָא.—2) *return* to God, *repentance.* Targ. Ps. XC, 2. Targ. II Chr. XXXIII, 13; a. fr.—Lev. R. s. 35, v. תְּרוּבָא I; ib. s. 13; Yalk. Is. 256; a. e.

תְּתַי, *Pa.* תַּתֵּי (denom. of תַּתָּא) *to lower, go down.* Zeb. 54ᵇ נְתַתֵּי ביה קליל let us go down a little with it (build it a little lower; Yalk. Deut. 910 לתחתי ליה פורתא; Yalk. Josh. 24 נתחתא ביה קליל).

Ithpa. אִיתַּתֵּי *to be lowered, placed under.* Men. 99ª מידלי ליה ומְיַתַּתֵּי לדעו לדידהו פורתא it was lifted over and let down (and placed) a little lower than they (the other tables). Pes. 8ª דמְיַתַּתְיָא (not דמיתתאי) when the bed stands on low legs, opp. דמידליא, v. דְּלֵי.

תַּתִּיבָה, v. תְּתוּבָא.

אֵין ת׳, תְּתִיד, Gen. R. s. 29 Ar. (ed. אינוניתא), a corrupt., prob. to be read: עֵין תּוֹנֶיהָ, v. עֲנָתוֹנְיָא (and correct art. אינו׳ית׳א).

תַּתְנָא, Lev. R. s. 9, read: אתענ׳, v. עֲנִי II.

THE END.

Digitized by Google

Addenda et Corrigenda.

(Articles marked * are additional).

אֲבַהוֹן, *add* Erub. 19ᵃ.

אבהנוס, *for* Y. Kil. III, *read* Y. Kil. VIII.

אֲבוּב, *for* Men. X, 4, *read* Men. 66ᵇ.

אֲבוּס, *after* their stables., *add* Num. R. s. 21 ¹⁶; Lev. R. s. 27 ⁶; Tanḥ. Emor 10 חגדלות על אבוסיך (אֲבוּסָךְ) animals reared in thy stables.

אבטיגא, *for* Sifré Deut. 80, *read* Sifré Deut. 81.

אָבִיב, *add*—[Men. 66ᵇ א' של קליות, read: אבוב.]

אֲבִיר, *after* noblest sons., *add* 2) (in an evil sense) *stubborn*. Ber. 17ᵇ, v. מְדַסְּרָא.

אֲבַל, *add* B. Mets. 47ᵇ קאי בא', v. דָּבַר.

אֲבֵל I, *add* Pes. 53ᵃ Ms. M. (ed. אוכל, Rashi Var. אבל).

אָבֵל II, *for* Y. Ber., *read* Y. Ber.

אָבַל, *for* M. Kat. 7ᵇ, *read* M. Kat. 17ᵇ;—*after Rejoicings, add* M. Kat. 24ᵃ.

*אבמסין, Y. Meg. III, 74ᵃ bot., read: אֲבְמוֹסוֹס.

אֶבֶן, *for* Sabb. 66ᵃ, *read* Sabb. 66ᵇ.

אֹבֶן, *add*—3) *testicles*. Mekh. B'shall. s. 5.

אֲבַסְקַנְטָדָה, *for* Y. Ber. IV, *read* Y. Ber. IX.

*אַבְרָהָם (b. h.) pr. n. m. *Abraham*, the patriarch; mostly א' אבינו (abbrev. א"א) our father A. Ber. 13ᵃ א' לא הקורא כל וכ' אברם he that speaks of Abraham as Abram transgresses a law (Gen. XVII, 5). Yoma 28ᵇ א' דאי צלותיה וכ' Abraham's afternoon prayer began at the time &c. Keth. 2ᵃ, a. e. א' דאי מריה by the Lord of Abraham! Gen. R. s. 39; a. v. fr.

*אַבְרָם (b. h.) pr. n. m. *Abram*, 1) = Abraham. Ber. 13ᵃ א' הוא אברהם וכ' Abram is the same as Abraham; at first he was the father of Aram, and afterwards the father of the whole world. Ib. א' הקורא לאברהם, v. אַבְרָהָם.—2) A. an Amora. Gitt. 50ᵃ א' תוזאה.

אַבְרָנִי, *after* Esth. R. to III, 6 עוף, *add*; Matt. K. to Esth. I, 4 קברן.

אַבְשׁוּנָא, *for* Ps. 39ᵇ, *read* Pes. 39ᵇ.

*אַגָּא = אֲגָה. Tosef. Kil. I, 12.

אַגַּב, *before* Snh. 101ᵇ, *insert* Targ. Job XXX, 18; a. e.—

אַגְבִּין, *for* קסריי, *read* קיסריי.

אַגָּדָה, *add*—2) *the use of the verb* הִגִּיד. Y. Snh. III, 21ᶜ bot.

אָגוֹנָא, *for* ḥogeg ibid. Ps., *read* ḥogeg Ps.

אָגוּסְטוֹס, *for* read . . . אנגויטוס אַגְרוֹנִימוֹס, *read* prob. to be read אַגְרִיסְטוֹר; cmp. Lev. R. s. 1⁸.

*אַגּוֹרָה II f. (אָגַר I; cmp. נָגַר *Nif.*) *drop*; [b. h. אֲגֹרָה *a small coin*]. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 (ref. to ויגר, ib.) מה ששתית כמין א' אחת חיתה וכ' (ed. Bub. אַגְרָא) what thou hast drunk (of the cup of misery) was merely like one drop, but now &c.; Yalk. ib. 813 כמו אגרא אחד.

אֲגוֹרִי, *after* myrrh fit for storage, *add*; Yalk. ib. 149 מורי אגרי (corr. acc.). Tosef. Dem. IV, 23, v. קִיסָרִין.

אֲגִיס *for wife's brother* or *kindred*, *read: wife's sister's husband.*

אֲגַלִּים, *add* Cmp. עוּגָל.

אַגָּנָא, *for* Kadesh, *read* Kedesh.

*אַגְרָא *drop*, v. אֲגוֹרָה II.

אַגְרַהּ, for שחתית, *read* שחמתית.

אַגֶּרֶת, *for* a wife's disobedience, *read* a wife's or a husband's rebellion.

אָדְ, *for* אַדְרַבָּא, *read* אַדְרַבָּא.

אֲדוּרֵי *add* Yalk. Sam. 124 צלטא הרודיס (?).

אֲדַי, *after* אֲדַי, *add; Pa.* אַדֵּי;—*for* אַדִּירָה אַדְרִיר, *read* אַדִּירָה אַדִּירֵי.

אֲדִירָא, *for* store, *read* stove.

אַדָּמָה, *for* [earth], *read* 1) *earth, ground*. Gen. R. s. 36. Ber. 36ᵃ, a. fr. בורא פרי האדמה (abbrev. בפה"א); a. fr.—2)

*אַדְמוּת f. (אָדוֹם) *red color*. Num. R. s. 2 ⁷ שאין אדמתו עזה (ed. Wil. אדומתו, corr. acc.) whose red color is not deep.

אַדָּנַי, *for* Kil. VII, *read* Kil. VIII.

אדני מריונים, *add* ; v., however, אסקטריא.

*אדע, Targ. Ruth IV, 4, read: אֲרַע v. אַרְעָא.

אַדְרַע, *for* Y. Ber. I, *read* Y. Ber. II.

אַהֲבָה, *add*—*Pl.* אַהֲבוֹת. Num. R. s. 2 ¹⁶.

אַהֲרְמִין, *for* Tosef., *read* Tosaf.

אַהֲלִית, *for* Yalk. Ps. 624, *read* Yalk. Ps. 623.

אוּבְשִׁין, *add* Tosef. Ukts. I, 5 (ed. Zuck. עובשין, corr. acc.).

*אוֹגְבִין m. (v. אַגְבִּין) *cup*. Targ. Y. Gen. XLIV, 2; a. e.

*אוֹגְנָא m. = h. אוֹגֶן *rim* (by which to handle a basket &c.).—*Pl.* אוגנין. B. Mets. 25ᵃ, v. צִנְא.

*אוֹגְרוּתָא, v. אוּגְדוּתָא.

אוֹדָאָה, *add*—2) *confession*. Targ. Josh. VII, 19 ed. Lag. (oth. ed. יְהוֹדָאָה).

אוֹדְיָרְתָא II, *for* (דוכ, v. אוּדְיָתָא) *read* (נדי, v. אַדְיוּתָא).

אוֹדֶם, *add* Y. Sabb. III, 10ᶜ top, v. אֹדֶם.

Digitized by Google

*אוונים, Sifré Deut. 22, read: אוֹמָנִים.

אַוְוָתָן, *after* גִּוְוָתַנְיָא, *insert*; ed. Lag. אוותנטריא, corr. acc.

אָוִי, אָוָה II, *add* Y. Sot. III, beg. 21b, v. בְּרִכּוּר.—[Sifré Deut. 321 מאווים, v. נָזַח.]

אָוִיר, *add* Men. 39a ששת אווירין וכ' the six interspaces between the seven heavens.

אֲוִירָא, *add* 4) *a moment of rest.* Koh. R. to III, 9, v. קַפִּיל I.

אוֹמָן, *add* Sifré Deut. 22 אוֹמָנִים (not אוונים); Yalk. ib. 805 אוֹמָנִין.

אוּמָן, *before—Pl. insert* Snh. 17b רופא וא' a physician and a surgeon (blood-letter).

אוֹמָנִית, *add* [Pesik. R. s. 33, read: אוֹמֶנֶת]

*אוֹמֶנֶת f. (b. h.; אָמַן) *trainer, educator.* Pesik. R. s. 33, v. ברזיא.

*אומדה, Arakh. 32a, read: אוֹמֶד.

*אונימיס, read: אֲוִנִימוֹס, v. נִימוֹס I.

אוּנְיָן, *read* אוּנִים, אוּנְיָן; —*after flax., insert* Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

אוֹנְיָתָא, *add* Lam. R. to IV, 18 עוי' (corr. acc.).

*אונן, Arakh. 32a, sq. *read* אוֹנוֹ.

אוּנָסָא, *before—Pl., insert* Erub. 18b לאונסיה against his will. Y. Ber. III, 6a top, a. e. מכתיה אונס an accident (death in the family) befell him.

*אונקלסריא, v. אֲנְקְלָסָרְיָא.

*אוסל, Tosef. Kel. B. Mets. VII, 9, read: אֶסֶל.

אוֹפֶן, *before—Pl., add* Midr. Till. to Ps. VI, beg. כא' וכהלכה according to method and law.

אוֹצָרָא, *before—Pl., add* Y. Shebi. IX, 39a top הן אוצרה this storehouse.

*אוקנוס, Tanḥ. ed. Bub. Miḳḳets 9, read: אִיקָנוֹס.

*אוקצא, v. עוּקְצָא.

אוֹר I, *Nif., add* Yoma VIII, 6 עד שיאורו עיניו until his eyes are enlightened (his eye-sight is restored); a. e.—*Hif. add* Midr. Till. to Ps. XXX, end מאיר להם טעויותיהן (not מטעותיהן) he illumines their errors for them (causes them to recognize their errors). Tosef. Taan. I, 6 עד האיר שבטזרה ed. Zuck. (read as Var. עד שיאור המזרח).

אוֹר I, *for* prop. *light, flame*; esp., *read: light, flame.* Ab. II, 10 warm thyself כנגד אורן וכ' at the fire of the wise; a. e.—Esp.

אורוסטי, *for* Mas איריוסטו, *read* Mus. אודיוסטו; *for* Sabbath year, *read* Sabbatical year.

*אוֹרַח *path*, v. אֹרַח.

אוֹרְחָא, אוֹרְחָא, *before*—[אוֹרְתָא *guest*, *insert* B. Bath. 9b אָרְחַיְתָּה דאימיה, v. שְׁנַשׁ.

אוּשְׁכָּי, *add*—Cmp. ἄσκι in Lübker Reallex., p. 1251b.

אוֹת II, *for* He is the ensign among, *read* He is recognized by.

אָזוֹב, *add—Pl.* אֲזוֹבוֹת, אֵי. Y. Ber. VII, beg. 11a.

*אֲזוֹרְדָה, אֲזוֹר f. = אֲזוֹר. Shebu. 43a.

*אֵת III f. (b. h.) *kindling wood, pile.—Pl.* אֲתוֹת. Midr. Till. to Ps. LIII ועשו עצמן א' and made themselves to be fuel (for Gehenna).

אֲבַד *after* Targ. Josh. VI, 1; a. e., *add*—Ab. Zar. 47a בבא חוא דאתידא וכ' Ms. M. (ed. דשא ... דאתיוא) the gate is locked before it (no conception possible).

אֲבַהְדָה, *for* Ḥull. 75a, *read* Ḥull. 57a top;—*add* Arakh. III, 1, sq. שדה א' inherited land, opp. מקנה.—Tosef. Ḥull. VIII, 18, v. אֲחִיזָה.

*אֲבַד = אֲבַד. Targ. Job XVIII, 20 Ms.—Ab. Zar. 47a; a. e.

*אֲבַדְתָּא f. (אָחַז) *taking hold, capture.* Ḥull. IX, 3 כדי א' no more of the skin than is required for taking hold (in order to flay it); Tosef. ib. VIII, 18 אחוזה. B. Mets. 91a מאי א' הכנסה וכ' ראחוז by insertion is meant, and *ăḥizah* is used as a euphemism. Sabb. 125a; 126b בית א' *handle*; a. e.—אֲחִיזַת עינים *optical delusion* (v. אָחַז). Y. Snh. VII, end, 25d, opp. מעשה. Ḥull. 56b sq. שחטירה קמיה באחו' ע' (not באחו' ע') he cut his throat in his (the father's) presence by an optical deception.

אַחֲרוֹן, *add*—2) *inferior.* Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 שהם אחרונים למי שהוא אחרון וכ' for they (the gods) are the inferiors of one who is himself an inferior as regards conduct; and who is that inferior in conduct? He that makes them his gods.

אַחֲרִיוּת, *add*—2) *alternative, chance.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 2, ch. II ליתן א' וכ' to offer an alternative for the cutting of the hair, so that if he has not cut his hair on the seventh day &c.

אַחֲרִית, *add* B. Bath. 14b דאית ליה א' (v. Rabb. D. S. a. l. note 2) it (the Book of Ruth, beginning with evil) has a happy ending. Y. Ber. IV, 7d bot.; a. e.

*אטליטין, read: אַחְלִיטִין, v. אַחְלִיטִיס.

*אי II m. (v. אֲגַר III; cmp. תגר) *trade, market.* Pes. 113a מא' ... קבא rather have a Kab from the ground, than a Kor from trade; (comment.: rather ... home, than ... from the market abroad).

אִיד, *add* Tosef. Ab. Zar. I, 1 אידין הקבועין stationary festivals.

*אַיָּדָה f. (b. h.) *ayyah*, name of an unclean bird. Ḥull. 63b א' ודיה אחת היא *ayyah* is the same as *dayyah*.

אַיְרִילָן, *for* הלין אי, *read* אילין אי; cmp. הֵיךְ;—*add* Y. Erub. III, 20d top אילין אינון (corr. acc.) what are these?

אֵירִידִינוֹן, *for* (εἰρίνεον, εἰρινοῦν, neut.) *woolen, read* (ἀέρινον) *sky-blue.*

אִיכָּרָא, *before Pl., insert* Snh. 26b אִיכָּרִיָּה דרב זביד a field-laborer of &c.—

אַיָּלָה, *before*—2), *insert* Midr. Till. to Ps. XLII; a. e.

*אִילַי, v. אִילָא.

אִילִין, *for* insert מאי, *read* read: אַיְרִילָן.

*אילמוג, Tosef. Kel. B. Mets. I, 9, read: אַלְמוּג.

*אִילְמוֹת f. pl. (v. אִלֵּם; cmp. אִלּוּמָה) *well-tied bunches.* Tosef. Makhsh. III, 8.

*אִילָעָא, v. אִילָא.

*אִימֵי, v. אֲמִי.

אִימֵירָא, *for* μέλαινα, *read* μελανή.

אִימַר, *for* א' דעדקין, *read* א' דעדקין.

אֵין I, *for* III, 12, *read* III, 19.

*אינגלין, v. אַנְגְלוֹגִין.

אינוניתא, *for* a corruption *to* ח' בר סיסיי, *read* v. אֲנְתוֹנְיָיא.

אִינְיָנִי, *dele* V. ארנוניהא.

*אינימוס, read: אֲוִנִימוֹס, v. נִימוֹס I.

Digitized by Google

אִיסְטָנָא, *for* Tosef. ib. IV, 7, *read* Tosef. ib. IV (V), 6, sq.

*אִיסְל, Tosef. Par. VII (VI), 3, read: אֶכֶל.

*אִיסְפּוֹן m. *Spanish.* Tosef. Bets. II, 1, v. קוֹלְדִיס.

אִיסְפִּיסְרִיאוֹן, *add* (Yalk. Is. 291 קומיס ואיספרכוס).

אִיסְתָּוְדָא, *for* a door turning, *read* a bolt moving;—*after* from the ankle, *add*, opp. סיכתא upright bolt.

*אִיסְתְּוִים, v. סוּם ch.

אִיפְּטִיקוֹס, *dele* from—*Pl.*, *to* note 4)

*אִיפְלִיסִין, Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 52 ed. Bub., read: אִיפּוֹסִיתִין, v. אֲפוֹס.

אִיפַּסְטַלִין, *for* פַּסְטִילוֹס, *read* פַּסְטָלִין.

אִיקּוֹן, *before* V. אִיקוֹנִין, *add* Koh. R. to IX, 10 [read:] חפון אפידא דאיקונתא וכ' they covered the faces of the statues with mats.

*אִיקְלְמָאוֹת, Tosef. Ohol. XIV, 3, read: אִילְקָטָאוֹת, v. אֶלְקָטִית.

*אִיקְנְתָא, Koh. R. to IX, 10, *read:* אִיקוֹנְתָא, v. אִיקוֹן.

*אִיקְסְנוּרִין, Y. Shebi. VIII, 38ᵃ top, *read* אֶכְסִינְרוֹן, v. אֶכְסִינְרוֹן.

אִירָא, *for* in the hands of the dyer, *read* in the hands of the weaver.

אִירְיָסָא, v. אֵרֶס ch.

אִישׁ, *add* Num. R. s. 9² שני אישים two beings that are named *ish* (God and the husband).

אִישׁוּר, *for adoration, read blessedness;—before* Y. Succ. III, *insert* Num. R. s. 14¹⁹ אישורן של ישראל the blessedness of Israel;—*add* 3) *firmness, energy.* Num. R. l. c. Asher is named על שם אישורו for his energy (in executing the law).

*אִישְׁכֹּל, v. אֶשְׁכּוֹל.

*אִישְׁתְּדָא, v. אִשְׁתְּדָא.

אִיתָן *after normal condition, add* or *strength.* Mekh. B'shall. s. 6, v. תּוֹקֶף;—*after essential, strong, add; hard; old.* Mekh. l. c. Sot. 46ᵇ;—*before*—3), *insert* Gen. R. s. 98, end מן האי from the presence of the (Egyptian) men of power.

*אִיתְלָא, v. אוּבְלָא II.

אִיתְנַס, *for* ἀθνία, *read* ἀνθία; *for Athnias read Anthias.*

אִיתְסָרָה, *for* Ms. M. אסכרא, *read* Ms. M. אכסרא;—*add* [V., however, מְכַסּוֹרִין.]

אֶלְגַּבִּישׁ, *add* Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 מיני א' various kinds of hail.

אֱלוֹהַּ, *add*—3) אלוהים *authorized judges.* B. Kam. 84ᵃ, sq. א' בעינן וכ' these cases require authorized judges (Ex. XXII, 7, sq.), and there are none (in Babylonia).

אֱלוּל, *for* the second of October, *read* the fourth of October.

אֲלוֹנְטִית I, *for* I Sam XX, 10, *read* I Sam. XXI, 10.

אֲלוּפָה, *add*—*Pl.* אלופים Ex. R. s. 15 ⁴; a. e.

*אַלוּפַסּוֹן m. (ἀλλοφάσσων) *talking in delirium.* Tanḥ. ed. Bub., Mikḳets 15 (not אלופסין).

אָלַח*, *Nif.* נֶאֱלַח (b. h.) *to be spoiled, rotten* (morally). Midr. Till. to Ps. LIII, 4 נאלחים מבחוץ וכ' מבפנים rotten within and rotten without (ed. Bub. נא' מבחוץ ומלאים רשע מבפנים rotten without, and full of wickedness within); Yalk. ib. 770 נאנחים וכ' (corr. acc.).

אַלְיָבָא, *before* B. Kam., *insert* Targ. I Chr. XI, 11.

אָלַם, *add Pi.* אִלֵּם *to tie up, close,* v. עָלַם I.

אַלְמוּג, *for* v. גלומי, *read* v. גּוֹלֶם.

*אַלְעַאי pr. n. m. *Il'ay,* v. לְעֵילַי.

אַמְבַּטִּיס, *for* Y. Kel. *read* Y. Kil.

*אַמְבְּטִין, v. אִימְטִין.

*אַמֵּי, אִמֵּי pr. n. m. *Ammi, Immi,* name of several Amoraim, esp. A. bar Nathan. Gitt. 44ᵃ. Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. Y. Meg. III, 74ᵃ bot. Snh. 17ᵇ; a. v. fr.—Others: Y. Ned. X, 42ᵃ bot.—Y. Meg. I, 71ᶜ top, a. oth.; v. Fr. M'bo, p. 63ᵃ sq.; v. Jew. Encycl. s. v. Ammi.

*אמין, Zeb. 40ᵇ top, v. יָמַן.

*אֲמִירְתָּד, v. אֲמָה.

אֲמִירְתָּדָא f. (v. אֲמָה) *truth, reality.* Ex. R. s. 30 ¹⁹ אמר אמירתא הדבר he stated the case as it really had happened.

אמכות, *cancel* the entire article, and *substitute* אִמְכוּת, v. מַפְתֵּחַ.

אָמֵן I, *before* Ch. הֵימֵן, *add* Taan. 8ᵃ המאמין בהקב"ה who makes God the witness of his promise.

*אָמֵן, v. יָמַן.

אָמַר I, *dele b) to heap up, and d) to contract, bargain, exchange.*

אָמַר, *dele from* בְּלוֹמַר *to* בְּדִיּוֹ.

אֲמַרְכֹּל, *add* [Perles Et. St., p. 106: Pers. *amârgir accountant.*]

*אַנְגְלִין, v. אַנְלוֹגִין.

*אַנְגְלִיגִין, Lam. R. to I, 14, read: אַנְלוֹגִין.

אָנוּשׁ, *add* 2) (part. pass. of אָנַשׁ) *oppressed, weak.* Yalk. Is. 336 בן אנוש א' of weak man; (Pesik. R. s. 33 ותן אנוש only).

*אַנְטִימְרוֹס = אַנְתִּימְרוֹס, q. v. Treat. Sof'rim ch. XIII, 6.

אַנְיָא, *add* (h. form) אַנִיסָה f.; *pl.* אַנְיָסוֹת. Targ. Cant. VI, 6 (not אַנִיסוֹת).

אֲנִיסִין, *for* Ḥall. II, 11, *read* Tosef. Ḥall. II, 11.

*אנ"ם, v. לק"ת.

אָנַס, *add* Y. B. Mets. X, end, 12ᶜ כמה שלא ייאנס, read: יואנס.

אָנַס, *before*—3), *insert* B. Mets. 86ᵇ בדלא אָנִיס (an ox) which has not been used for labor; בדלא אָנְסָא (a hen) which has not been used for hatching.

*אַנַפְלִין, Targ. Cant. IV, 12 בא', read: בָּאפִלִין, q. v.

אַנְקָא*, *camel,* v. נָאקָה.

אֲנָקָה III f. (אָנַק) *sigh, groaning.* Ex. R. s. 15 ²¹.

*אַסְבְּלָא I f. (stabulum) *stable.*—*Pl.* (h.) אַסְבְּלָאוֹת &c. Suh. 21 ⁶; Num. R. s. 11 ⁷; Sifré Num. 42 מסבלאות (corr. acc.).—(Chald.) אַסְטְוְולָוִין; אַסְטַבְלַיָּא. Targ. II Chr. XXXII, 28 (not אסתי).

*אַסְטְוְולָוִין, v. אִסְטַבְלָא I.

אִסְטוּבְיָא I, *for* Lev. R. s. 4, *read* Lev. R. s. 3 ⁴.

אַסְטְרִיטָא f. (סְטַר) 1) דין סטרית *diversion of justice, wresting judgment.* Targ. Ez. IX, 9 (h. text מטה). Targ. Is. LVIII, 9 (h. text מוטה).—2) אסטרית הדבא *turning aside, removing guilt.* Ib. XXVII, 9.

אִסְטַלִית, *for* a suite, *read* a seat.

אֶסֶל, *add*—*Pl.* אִסְטַלְאוֹת *chairs.* Midr. Till. to Ps. LXXXVII, ed. Bub.

אִסְפַּדְיָא, *for* Gitt. 69ᵃ, *read* Gitt. 68ᵃ.

Digitized by Google

אִסְפּוֹרָק, *add* Tem. 30b.

אִסְפַּלָּנִית, *for* Sabb. IX, 2, *read* Sabb. XIX, 2.

*אִסַּרְגּוֹס, v. אִיסָּר.

אָסַר, *add Hithpa.* הִתְאַסֵּר *to be forbidden.* Men. 15b שלא יִתְאַסֵּר (Ms. R. יֵאָסֵר) that it should not become forbidden matter.

*אפטרון, Yalk. Ps. 701, read: אֶפִּיטְרוֹפּוֹס.

*אֶפִּיפָנִיס pr. n. m. (Antiochus) *Epiphanes*, King of Syria. Targ. II Esth. I, 2 ed. Lag. (v. אניפונוס).

אָפֵל II, *add*; Tosef. Taan. III (II), 1; Y. ib. III, 67a top תִּתְאַפֵּל.

*אֲפֵסִיקִין m. (ὀψίκιον, S. = obsequium) *retinue, suite.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 2.

*אַפָּקוּתָא f. (נָפַק) 1) *that which goes forth, issue, product* (h. מוֹצָא). Targ. O. Deut. XXIII, 24. Ib. VIII, 3; a. fr.—2) *the carrying forth.* Targ. Y. Lev. XXVI, 5 (ed. Vien. אַפְקוּת).

אַפְקָעָתָא, *for* Sabbath and Yobel Years, *read* Sabbatical and jubilee years.

אַפְרָא II, *for* Taan. II, *read* Taan. III.

*אפרטין, v. אפורטין.

אַפַּרְסְמָא, *dele* R. Hash. 23a; *add* R. Hash. 23a (expl. עֵץ שמן Is. XLI, 19) א' (sub. אצא) *resin-wood, pine*, v. דדנין, a. מְשֻׁח III.

*אַפַּרְסָקָא, v. פְּרִסְקָא.

*אַפְתָּא f. (v. אַפְתָּא II) *wide place, release.* Targ. Job XXXVI, 16 (not אַפְתִּי).

אֲצַבְעָא, *before*—*Pl.*, *insert* Ab. Zar. 29a, v. מְלוֹא ch.

אִצְרוֹת, *for* a kali, *read* an alkaline substance.

*אקדח, Yalk. Ex. 317, read: בַּיְתְהַדַּי.

*אִקְלְטָא f. (ἔκκλητος, v. אֶנְקְלִיטוֹן) *appeal.* Y'lamd. to Deut. III, 23, quot. in Ar.

אַקְנִיוֹתָא, *for* קני II, *read* קָנֵי I.

*אַקְנָתָא, v. אֶגֶן.

*אַקְרוֹקוֹנְיָא, אַקְרוֹנְיָא, v. קוֹרְקוֹנְיָא.

אַרְגְּזוֹתָא, *add* Targ. Y. Lev. XXIV, 14 (*blasphemy*).

*אַרוּחָה, Y. Succ. V, 55d top, v. אֲרוּבָּה II.

אֲרוּכָה II, *add* Naz. 54a, v. חָלַל; a. fr.—Trnsf. (of anorganic objects) Arakh. 10b ולא הירתה לחם א' (not הידה) and they could not be repaired; Y. Succ. V, 55d top ולא עלתה להם ארוחה (corr. acc.).

אַרְזָן, *add* Y. Snh. VI, 23d bot. בארזים; Y. M. Kat. I, 80c bot. ברזום (corr. acc.).

*אֹרַח, אוֹ' m. (b. h.) *path.*—*Pl.* אוֹרְחוֹת, אֳרָחוֹת. Num. R. s. 8 3 אוֹרְחוֹתָיו, v. יָשַׁר. Sot. 5b, a. e. השם אורחותיו, v. שׂוּם I.

אֲרִי I *for* (√ אר, cmp. ירי) prop. *to point, throw, read* (cmp. עָרָה) *to stir up*;—*after* (go to law), *add*; Y. Gitt. V, 46d bot. וירדין.

אֲרִיבָא, *before*—Fem., *insert Pl.* אֲרִיבֵי. Erub. 65a, v. נוּם ch. Ḥull. 63a; a. e.

אֲרִיבִין, *for* VII, *read* VI.

אַרְיֵס I, *add* [Koh. R. to VII, 8 כאריסה, read: כְּאִירְסָה, v. אֶרֶס, a. יֵרִיס I. Gen. R. s. 98, v. יֵרִיס I.]

אֲרִיסוּת, *for* חֲכִירָה, *read* חֲכִירוּת; —*add* Y. M. Kat. III, 82a bot. שטרי ארסיות (read אריסות or אריכיות) documents relating to tenancy.

*אַרְכָּבָה, v. אַרְפּוּבָה.

אַרְכּוּבָה, *add* Bekh. VII, 6, a. e. אַרְפְּבוֹתָיו.

אַרְכִי I *for* Zephoris, *read* Sepphoris;—*add* Y. Meg. I, 70d בארכיים in their (the Persians') archive; Ruth R. to II, 4 בין חכרכים (corr. acc.).

*אַרְכִיאַטְרוֹס m. (ἀρχίατρος) *chief physician.* Ex. R. s. 46 4 (not ארכיאטוס).

אַרְמוֹן III, *before* אַרְמוֹנִים, *insert Pl.*

אַרְמְנְיָא, *for* 48d, *read* 48a.

אַרְנָא, אֶרְנָא, *add* Targ. Cant. II, 14 אַרְנֵיסִיהוֹן (ed. Lag. איר').

*ארסיות, read: אֲרִיסִיּוֹת or אֲרִיסְיוֹת.

אַרַע I, *add Pu.* אוּרַע *to be joined, attached.* Gitt. 39b, v. עָרָה II. B. Bath. 113b להיות דין ... אוּרְכָּתָא the entire section (Num. XXVII, 1—11) has been joined together to serve as a judicial precedent.

אַרַע II, *cancel the entire paragraph under Pu.*

אַרְעָאָה *for* Targ. Esth. אַרְע מיניה, v. לַאֲרַע, *read* Targ. Esth. I, 2 אַרַע מיניה (ed. Vien. כַּרַע) of inferior quality. Targ. Ruth IV, 4 ארע מינך (not אדע) second in rank to thee.

*אַרַשׁ, v. אֶרֶס.

א"ת, *add* Sabb. 104a.

אֶת, *add* 2) אֵת *with.* Shebu. 30a, v. עֲמִית; a. fr.

אַתָּא *Af, after* I cannot bring it., *add* Ned. 81a מַתָּא לידי וכ' leads to (produces) &c.

*אָתוֹן f. (b. h.) *she-ass.* Num. R. s. 20 15; a. e.—*Pl.* אֲתוֹנוֹת. Tosef. B. Mets. V, 8; Y. ib. V, 10b bot.; a. e.

*אֲתַכְלוּ f. (כָּלָה I) *destruction.* Targ. Y. Num. XVII, 11.

אֶתְנָן, *add* Ex. R. s. 1 17 מוליך א' לאשתו brings a present to his wife (to win her affection).

אַתַּר, *before*—*Pl.*, *add* Trnsf. (=h. מָקוֹם) *God.* Targ. Y. Ex. XVII, 15 (v. Mekh. B'shall., Amalek, s. 2).

בָּגַד, *after* (b. h., v. infra), *insert* 1) *to tear, pull.* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) זה בוגד מכאן וכ' the one pulls one way, the other the other way, until they tear it (the garment).—2) *to tear away*;—*before* Snh. 37a, *insert* Ib. (R. Ḥan. 2) בָּגַדְנוּ בצורנו we have been faithless to our Rock.

בֶּגֶד, *for* Day of Atone., *read* Day of Atonement.

*בְּגָדָא ch. = h. בֶּגֶד.—*Pl.* בְּגָדִין. Y. Sabb. III, 5d bot. דשטחן בְּגָדֵיהוֹן וכ' who spread their garments against the warm air of the stove.

בַּד II *for* Sabbath year, *read* Sabbatical year.

בְּדוּלָתָא, *add* Targ. O. Num. XI, 7 (ed. Vien. בְּדֻלְתָּא); Y. בִּיתְלָתָא.

בְּדִי I, *for* Y. Sabb. II, *read* Y. Sabb. VII.

*בדיויין, Y. Ned. III, 37d, v. קָרוּכִין.

*בְּדֻלְתָּא, v. בְּדוּלָתָא.

*בֶּהָא pr. n. m. *Beha*, an Amora. Tem. 29a.

*בְּהוֹנוֹת, *pl.* of בֹּהֶן.

*בּוֹ', בֹּהֶן m. (b. h.) *thumb, great toe.* Neg. XIV, 9; a. fr.—*Pl.* בְּהוֹנוֹת. Yoma 61b; a. e.

בְּהַק, *before* [Sifra Thazr., *insert* B. Mets. 27b סימן מ' a distinct (reliable) mark for identification.

*בו, Kidd. 48a, a. e., v. בוּ.

*בוּבִּים, בּוֹבִים, Tosef. Kel. B. Bath. I, 5, read: כּוֹבֵס (v. R. S. to Kel. XXI, 1).

Digitized by Google

***בּוֹדָקָא** m. (בְּדַק) *searcher.* Gen. R. s. 67 אנא חוא בּוֹדְקֵיהוֹן וכ' I am the searcher of hearts; Yalk. ib. 115.

בּוֹהֲנִין, *after* בן נכו הדין, *add*; Y. Pes. IV, 31[b] bot. בן מבריא יין.

***בּוֹהָן**, v. בֹּחַן.

בּוֹטָא, *add* Meg. 31[b] לוי בר ב' Ms. M. (ed. בּוּטִי); Yalk. Prov. 932; Y. Meg. III, 74[b] bot. פאטי (פסטי, פכטי); Koh. R. to VIII, 3 בן פנטי.

***בּוֹטִי** pr. n. m. *Buti*, v. בּוּטָא.

בּוֹכָנָא, *for* concerning a club, for he pounds with it, *read bukhana* is that with which one pounds.

***בּוֹלְדִּירִיס**, read: בּוּלְדִּרְסִי m. (v. בַּלְדִּרְסִין) *Brundisian, sailor to and from Brundisium.* Koh. R. to IX, 8.

***בּוֹנְטוֹס**, v. פּוֹנְטוֹס.

***בּוֹנְיָס (בּוֹנְיוֹס)** pr. n. m. *(Bunios,) Bunias*, name of a wealthy man. Erub. 83[a] בוניוס (Ms. M. בן בוניס; Ms. R. בּוּנְיָס בן נוניס; v. Rabb. R. S. a. l. note); ib. 85[b] בוניס בן בוניס (Ms. M. בוניס בן בוניוס, v. Rabb. D. S. a. l. note); Gitt. 59[a] בוניס בן נוניס (corr. acc.).

בּוֹסָר, *for* גֹּרֶן, *read* גֹּרֶן II.

בּוּעַ, *add* 2) *to bubble, boil over* (in excitement). Targ. Job VI, 10 (h. text סלד).

בּוּצְרִיָּה, *add* Y. Shebi. VI, 36[c] bot. תוטא דב', read: דבוצרה.

בּוּר II, *add* 3) *uncultivated land.* Peah II, 1, v. נִיר II. Y. Naz. VII, 56[b] top שדה ב' an unbroken field; a. e.

בּוּרָא I, *add* Koh. R. to I, 18 מלין בּוּרִין coarse things, v. קַלִּיל II.

***בּוּרְיוּ**, Y. Kidd. I, 61[a], read: פּוּדַגְרָא, q. v.

בּוּרְנִי I, *before* [Y. Kidd., *insert* Tosef. Succ. III, 8, v. לִיבָּרְנִין.

בּוּרְנִיץ, *add* Ar. בורצנין.

בְּזָבֵז, *for* Gen. R. s. 80, *read* Gen. R. s. 83.

***בְּזָדָה**, v. בִּיזָּה.

בָּזַז, *add Nif.* נִבְזַז *to be plundered.* Bicc. I, 8 נִבְזוּז (Y. ed. נִבּוּזוּ) if the first-fruits were taken away by robbers.

בְּזַז I, *add* Esth. R. introd. מְתַבְּזְזָה, v. סְגִי I.

בְּזִיוָנָא I, *after* Ms. O. אבי ב', *add*; Midr. Haggadol ed. Schechter, to Gen. XXV, 24 אבב בי זינא.

בְּזִיזֵי *for* prob., *read* properly.

בְּזַק *for* גריוי דחרדלא, *read* גריוי בזרא דחרדלא;—*for* mustard, *read* mustard seed.

בְּזָרָא, *for* v. בּוּזָקָא, *read* v. בְּזַק.

***בחבח**, Men. 63[a] מבחבוחי Ar., v. מְחַבּוֹאָה II.

***בַּחֲרִי**, pr. n. m. *Baḥăyi*, v. בַּחֲיֵי.

***בְּחִינָה** *f.* (בָּחַן) *proving, use of the verb* בָּחַן. R. Hash. 16[a], v. עֵין ch.

בְּטַח, *Af.*, *add* Snh. 98[a] אַבְטָחֲךָ לך וכ' I assure thyself and thy father of a share in the hereafter.

***בֶּטַח** m. (b. h.; בָּטַח) *safety, confidence*; (adv.) *in safety.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Gen. 138, v. שַׁאֲנָן.

***בָּטִי** pr. n. m. *Baṭi.* Kidd. 70[b].

בְּטַן, *add Af.* אַבְטֵן *to cause to abort.* Targ. Ps. XXIX, 9 (h. text חולל).

בְּיָא, *add* [Compare, however, Lev. R. s. 1 עסוק בחייה של אגרונימון ... מדינה; Yalk. ib. 428 במחייה,—from which it would seem that our w. stands for βίος, *living.*]

בִּידָא, *before* [Rabad, *insert* Y. Yeb. VIII, 9[c], a. e., v. בְּדִי I.

***בִּידִידָה**, Tosef. Toh. X, 12, read: בְּדִידָה.

***בִּידַלְחָא**, v. בְּדוּלְחָא.

***בִּיזָקָא**, v. בְּזָקָא.

***בִּיזָן**, v. בַּאזָן.

***בִּימוֹס** Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

בִּין, *add* Ḥag. 3[a], a. e. הִתְבּוֹנֵן, v. רָשָׁה.

בִּיקוֹעַ, *for* spade or shovel, *read* axe;—*add* 3) *fissure, trench.* Tosef. Ohol. XVI, 1, v. חִלּוּלִית.

בִּירַאי, *add* Yoma 81[b], v. נָרַשׁ.

***בִּישִׁין**, Y. Maas. Sh. IV, 55[b] בישין שיני, a corrupt dittography of פישן, q. v.

***בִּיתְיָנִי**, v. חִינִי 3.

בָּכַר, *Pi.*, *add* 5) *to do for the first time, invent.* Midr. Sam. ch. XVIII (ref. to בכור מות, Job XVIII, 13) ב' לו מיתה מרה he invented a bitter death for him; Pesik. R. s. 12 הִבְכִּיר (*Hif.*);—*under Hif.*, *add*—2) *to cut early, to destroy.* B. Kam. 58[b], v. סְמַדַּר.—3) *to invent*, v. supra.

***בְּכוֹרוּת** *f.* (v. בְּכוֹר) *share of the firstborn.* Num. R. s. 21[12].

בַּלְדַּרְסִין, *for* 41[a], *read* 41[b].

***בלוטין**, read: בּוּלְוִטִין.

בְּלוּזְמָא, *for* ch. XI, *read* ch. XXXI.

בְּלִי, *add* Lam. R. to I, 4, v. בּוּרְיָן; a. e.

***בליוסטוס**, v. בּוּלְבָּכָס.

בָּלַע, *Pe.*, *after* (cmp. סָפַג), *add* Targ. Prov. XXIX, 19;—*under Af.*, *add Part. pass.* מַבְלַע *enclosed.* Erub. 21[a] מְבֻלָּעָן, v. מָתָא;—*under Ithpe.* 1, *add* Sabb. 134[a] איב' בירה דמא his blood is resorbed (in the veins, the red surface disappears).

בֶּלַע, *after* 1), *insert* (b. h.) *that which has been swallowed.* Gen. R. s. 68, end בְּלוּעוֹ (not בולעו).—2);—*for* 2), *read* 3);—*for* 3), *read* 4).

***בְּלַעְדֵי** מִבַּי' *without.* Gen. R. s. 79; Y. Shebi. IX, 38[d], a. e. מב' שמיא without the will of God, v. יְבַד.

***בְּלָאנָן**, v. בַּנַּי.

בְּלָאי, *before*—V. אַרְחִיכָל, *insert Pl.* בְּלָאִין, בַּלָּאִין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 2; Kel. XXIX, 3 (R. S. בנאים).

***בְּלוֹנִי**, v. בִּילוֹנִי.

***בְּנָא**, ***בַּנָּא** f. (v. בַּנַּאי) *bathing*; בי' ב' *bath.* Targ. Y. Lev. XXIII, 27 רחיצת בי' ב' (not בין) the enjoyment of bathing; ib. XVI, 29 רחיצת בָּנֵי (corr. acc.). Targ. Y. Num. XXIX, 7.—*Pl.* בְּנָאן, בַּנָּיִן. Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. בנאון (ed. Vien. בניין). Targ. Esth. II, 3 (ed. Vien. בנאן, corr. acc.).

בְּנֵי, **בְּנָה**, *for* Is. LIV, 93, *read* Is. LIV, 13;—*before* Ex. R., *insert* Sifré Deut. 309 (play on לא התבונן, Is. I, 3) שלא היו בונים ברברי תורה because they did not educate themselves by the words of the Law; Yalk. Is. 254.

***בַּנָּיוּ**, *pl.* בַּנָּיִן, v. בַּנַּאי.

***בִּנְיָמִין** (b. h.) pr. n. m. *Benjamin*, 1) son of Jacob. Sabb. 55[b]. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) name of a Tannai. Nidd. 21[b]; a. e.—Ber. 5[b], sq. Abba B.—3) name of several Amoraim, *a)* B. of Ginzak. Y. Ber. II, 5[b] top, v. גִּנְזַכְרִיָּה.—*b)* B. bar Giddal. Y. Maasr. I, 49[b] bot.; a. e.—*c)* B. bar Japhet. Y. Ber. VI, 10[a]. Gen. R. s. 43; a. e.—*d)* B. bar Levi. Y. Peah I, beg. 15[a]. Ex. R. s. 8; a. e.—*e)* B. bar 'Ashtor. Y. Bicc. I, 64[a] top.—*f)* B. the physician. Snh. 99[b]; and others.—4) B.

Digitized by Google

the shepherd. Ber. 40b.—V. מְיָוסֵי, מְנָמֵין.

*בְּנִיתָא *hair*, v. בִּינִיתָא.

בסגר, *after* ב' של ערביא, *insert* (ed. Bub. סוגר).

בְּסִילְיוֹס, *add* Tanḥ. ed.Bub.,Vaëra 7 בסילאוס; Yalk. Ex. 180 בשיליאוש (corr. acc.).

בְּסִימָא, *for* אית כרנבי ב', *read* אית כרנבי מירין ב'; *—for* sin begets sin, *read* evil begets evil.

בַּסִּין, *insert* Y. Maas. Sh. IV, 55c top.

*בַּעֲבִיוֹת f. pl. (cmp. בּוּעָא) *abscesses.* Tosef. Makhsh. III, 13.

*בְּעַד (b. h.) *behind, after.* Midr. Till. to Ps. XII שאל בַּעֲדוֹ וכ' he inquired after him (to know) where he was; a. e.

בְּעַט, *add* Gen. R. s. 80 בְּנִיטָא, v. נְגַשׁ.

*בְּצֵי, v. בְּצָא.

בְּצִיר I, *add* [Pesik. R. s. 6, end בצירנו, v. בָּצַר.]

בְּצִירָה, *add* בית חב' *wine-press.* Y. Macc. II, 31d; (Tosef. ib. III (II), 9 יצירה ed. Zuck., Var. רצירה).

בקלאנין, *for* קָנָן, *read* קוֹלָן.

בַּקַעְתָּא, *for* פְּקוּעָה, *read* פַּקּוּעָה.

*בָּקַק (b. h.) *to be empty.* Num. R. s. 8 כגפן בּוֹקֵק like a bare vine.

בָּקָא, *before—Pl.*, *insert* B. Kam. 24b; a. e.

בַּר, בְּר, בָּרָא, *before*—4), *insert* Gitt. 69b צימרא ברא, v. צִימְרָא.

בַּר IV, *add* Gen. R. s. 82, v. שָׂרַב.

בָּרָאדָה, *for* Gen. XIII, 25, *read* Gen. XVIII, 25.

*ברדנין, v. ברדינין.

בָּרוֹקָא III, *add*—2) *a jewel*, v. בַּרְקָתָא.

בַּרְחָא, *before* Y. B. Kam., *insert* Targ. Y. Gen. XV, 9; *—add—Pl.* בָּרְחַיָּא, בָּרְחַי. Targ. Y. Num. VII, 17; a. fr.

בְּרִי I, בָּרָא *Hif.*, *add* 3) *to make strong.* Ber. 40a, a. e. מְבָרְיָן, v. פְּרִי, פָּרָה.

בָּרִיחַ, *before—Pl.*, *insert* B. Bath. I, 5; a. e.

*בריחיא, Y. Erub. II, 19a, *read:* בְּרִירָא *rotten.*

*ברלא, B. Kam. 113b, v. בּוֹלָרָא.

*בֶּרֶם II f. (v. preced.) *piece, portion.* Targ. I Chr. V, 2 ב' מלכותא a portion of the dominion.

*ברניות, Midr. Till. to Ps. XLVIII, end, read: בִּירְנִיּוֹת.

בְּרָסִים, *add* Tosef. Kel. B. Bath. V, 11. Tosef. Neg. V, 14.

בְּרַק I, *for* מנחורא, *read* מנהרא.

בְּרָקָנִים, *add* Sabb. 59a; a. e.

*בשיליאוש, v. בָּסִילְיוֹס.

בְּשַׁשׁ, *for* טָפַל, *read* חָפַל.

*בָּתַר, *Pi.* בִּתֵּר (b. h.) *to cut.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII.

בָּתָר, *for piece, decree, allotment, read* 1) *piece.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII.—2) *decree, allotment.*

גאי, גָּאָה, *for* Job XXIII, 29, *read* Job XXII, 29.

גְּבָא, *before—Pl.*, *insert* Tosef. Ter. VII, 14; Y. ib. VIII, 46a top (not גובי); *—for* מ״ש, *read* משיח.

גְּבָבָא, *for* v. next w., *read* v. גְּבָבָה.

*גְּבוּי, v. גִּיבּוּי.

*גֶּבֵי, v. גְּבָא.

גַּבְיָא I, *after* XVI, 16., *add* Ib. X, 20; a. fr.

גְּבִין II, *add* Bekh. 44a (expl. שכבנא); Tosef. ib. V, 3 (expl. שכנית).

גָּבַל *Kal*, *add*—2) (b. h.) *to set a landmark* (גְּבוּל). Sabb. 85a.

*גַּבְלוּת f. (b. h. גַּבֶּלֶת; גָּבַל) *rounded, twisted cord.* Cant. R. to IV, 4, v. שַׁרְשֶׁרֶת.

גַּד II, *for* Ex. XVI, 7, *read* Ex. XVI, 31.

גַּד, גַּדָּא, *after* ערסא דג', *insert* (lectus genialis).

גְּדוּדִית II, *add*—2) *steep* or *abrupt embankments, precipitous rocks.* Mekh. B'shall., s. 1, opp. משופצות.

גְּדוּלָה, *for* Num. XVIII, 11, *read* Num. XVIII, 8.

גְּדִי, *for* Y. ib. I, 19a, *read* Y. Snh. I, 19a; *—for* Deut. XV, 21, *read* Deut. XIV, 21.

גְּדַל II, *add* Keth. 103b מְגַדְּלָנָא (B. Mets. 85b גְּדִילָנָא), v. נְשַׁבָּא.

גְּדָר, *add* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III גדר האמצעי *anti-helix*, v. גְּדִירָא.

גָּדָה, גָּדָה, *for* Ps. XXII, 7, *read* Ps. XXII, 10.

גּוֹבְרָתָא, *for* I Kings XIV, 25, *read* II Kings XIV, 25.

*גּוּבְדָּה, v. גּוֹב ch.

*גּוֹבַי, v. גּוֹבָאי. —[Y. Ter. VIII, 46a top, v. גֶּבֶא.]

גּוּבְיָא I, *add* Ḥull. 60a אגייא דרבירתא on the bank of the B'bitha.

גּוּדְגָּדִין, *add* Yalk. Lev. 587 חמגבירה לגורגרין.

גּוֹדֶל, *add*—3) *age of majority.* Keth. II, 10, v. קוֹשָׁן.

*גּוּוְאָה = גַּוְוָאָה. Gitt. 69b, v. צִימְרָא.

גּוּלְגַּלְתָּא, *add* [Y. Peah I, 16a bot., v. גַּלְגַּלְתָּא.]

גּוּלָּה, *add* Tosef. Kel. B. Mets. II, 11 גוּלַּת חנוני the storekeeper's bowl (stationary tank.)

*גּוֹנְחֵי m. *Goth.*—*Pl.* גּוֹנְחֵיִים. Yalk. Ps. 702, v. גַּנְחֵיִים.

גּוּף I, *before* Nidd. 6b, *insert* Ab. Zar. V, 3 ורגוף, v. נָגַב; *—under Hif.*, *add* Sot. 42b מְגִיפִין shut their cuirasses, v. חֲנָפָה.

*גּוּפְנָן, v. גּוֹפָן.

*גּוּרְגְּרִין, גּוּרְגְּרִין, v. גִּרְגְּרַיִן.

גּוּר I, *Pi. add* [Yalk. Lev. 471 מגייר, read: מְגַיֵּיד, v. גִּיֵּיר.]

גּוֹרֶן, *for* II Kings l. c., *read* I Kings l. c.

*גּוּרְקִי, v. גּוּרְקָא II.

גּוּשְׁקָרָא, *after bran-bread*, *insert;* Syr. כושכרא, P. Sm. 1844.

גֵּז, *after* B. Kam. 118b, *add* Sabb. 48a, a. fr. גִּזֵּי צמר, v. צִיפָּה. Ḥull. 136b רֵאשִׁית, v. גִּזֵּי.

גַּזָּא, *add—Pl.* גַּזְזִין, בַּר גַּזִּין. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 גרגזין (גרגוא); Yalk. ib. 820 בר זגין (corr. acc.).

גְּזוֹרָאֵי, *pl.* גְּזוֹרָאֵי, *cancel from* inhabitants *to* גְּדוֹרָא, *and substitute* (גֵּזֶר) *woodcutters.*

גָּזַז, *for* Cant. V, 11, *read* Cant. VI, 11; *—before* Part. pass., *insert* Ḥull. XI, 2 גּוֹזוֹת, v. חָלַל II.

גָּזָר, *for* scull, *read* skull.

גְּזָרָה, *after* Ohol. VIII, 2 Mish.,

Digitized by Google

insert (ed. Dehr. Var. גְּזִירוּרוֹת, in Maim. Arab. comment. גְּזִירוֹת).

גַּחֲמוּן, *for* גְּחֻמּוֹן m., *read* גְּחֻמּוֹן.

גִּיבּוּי, *add* B. Bath. 8[b] גְּבִיָּתָהּ וְחִלּוּקָהּ the mode of its collection and that of its distribution.

*גִּידָא II *junction*, v. גּוּדָא.

*גִּידָא III *bank, shore*, v. גּוּדָא I.

*גִּידּוּק m. (גָּחַק) *belching*. Ber. 24[b] top Ms. M. (ed. בגחק).

גִּירְיָא, *after* Targ. O. Ex. XV, 1 ed. Berl., *add* Targ. Job VIII, 12 בגיוּדַיִּיא ed. Wil., v. גַּיּוּתָא.

*גִּירְזָמָא pr. n. pl. (Zeugma) *Gizma*. Kidd. 71[b], sq. מעברתא דג׳ the ford of G.

גִּיל I, *add* Part. גָּל; *pl.* גָּלִים. Midr. Till. to Ps. CXLIX.

גִּילָה, *add* Pesik. R. s. 36 בגילת נפשי with gladness of my soul.

*גִּיפּוֹן, Ex. R. s. 31, v. גִּימְפִּיזוֹן.

גִּיר III, *for* he threw chaff and, *read* we threw chaff, and.

*גִּיתִּית, גִּיתִּית, v. גַּת, גִּתִּית.

*גלבטינון, v. גַּלַאקְטִינוֹן.

גַּלְגַּל, *add* Y. Peah I, 16[a] bot. גולגלוי (read גוּלְגְּלוּי).

גַּלְגֵּל, *add* 5) *to trifle with*. Y. Naz. V, 54[a], v. נָזַר.

גַּלְדָּא, *for* וקלפי, *read* וקלפי.

גְּלוּסְקָא, *before* [Ex. R., *add* Treat. S'mah. ch. VIII גלוסקאית שהבריאו אוכל olives ripe enough to be eatable.

גְּלִיד, *add* Targ. Ez. I, 22 *crystal*.

*גַּלְשׁוֹשִׁיתָא = גַּלְשׁוֹשִׁיתָא. Targ. Cant. VI, 5.

גָּמוּר *perfect*, v. גָּמַר.

*גְּמוּרָא = גְּמִירָא, *perfect*.—*Pl.* גְּמוּרֵי. Ber. 61[b] צדיקי ג׳, v. גָּמַר.

*גְּמִירָה, גְּמִירָא f. (גָּמַר) *finishing, end*. Ab. d'R. N. ch. XXVII מלאכת שאין לה ג׳ (not בה) a work which you cannot expect to finish (Var. ed. Schechter גומרת, גמורת).

גָּמַם *Kal*, *for* v. next w., *read* v. infra.

גַּנָּא, *after*, v. אַגַּר II, *insert*; Koh. R. to IV, 6 גנריאן.

גְּנָאוּ, *add* Midr. Sam. ch. I גְּנָאוּ (fr. גְּנָי).

גְּנוּבְתָּא I, *for* Ms. *read* Ar.

*גנוסטרי, גנוסטרא, v. אגניסטור.

*גְּנִיחוּתָא, v. גְּנִיחוּתָא.

*גניאן, Koh. R. to IV, 6, read: גַּנָּזָיָא, v. גַּנָּא.

גָּנַן, *add Hif.* הֵגַן 1) *to find shelter*. Y. Pes. VII, 35[b] מְגִינִין תחתיהן find shelter beneath them. Ib. איכן לְהָגֵן where to find shelter.—2) *to protect*, v. גּוּן.

גַּסַּס, *add* V. נָגַס.

*גסקלגס, v. גַּיּוּס.

גַּעֲגַע, *for* h. text שעשע, *read* h. text ואשעה, cmp. שעשע.

*גָּעַר (b. h.) *to shout, rebuke*. Tanh. Ki. Thissa 19; a. e.

*גְּעָרָה f. (b. h.; גָּעַר) *rebuke*. Tosef. Hag. II, 12 (Var. נזיפה), v. עָטַק.

גַּפָּא I *for* ropes (or baskets), *read* rope (or basket).

גָּפְרִית, *add* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 10, a. e.; v. גָּצַת.

גַּרְבָּא I, *after*; a. e., *add*—Y. B. Bath. VII, end, 15[c], a. e., v. נָקַשׁ.

גָּרַב, *after stir up, insert* Targ. Ps. CXL, 3 (h. text יגורו).

*גרגרן Tosef. Sabb. VI (VII), 1, v. גּוּרְגְּדִין.

*גרמיסין, v. גרמסין. Pesik. R. s. 10.

*גָּרַס II (b. h.?) = גָּרַס II, *to acquire knowledge, to commit to memory*. Midr. Till. to Ps. CXIX, 20.

גַּרְסִי, *add* Tosef. Makhsh. III, 13; Bekh. 10[b].

*גֶּרֶף m. (גָּרַף) *a vessel for the collection of refuse*. Ber. 25[b], a. e., v. רְצִי II.

גְּרָרָא II, *before*—[2, *add* Zeb. 11[b] אַגְּרָרָה, v. נָסַב.

דָּאָה I, *add* Erub. 53[b] (in Chald. dict.) דְּרָאוּן, v. נָקַם I.

דָּאָה II, *add Pl.* דְּאוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; Yalk. ib. 820.

*דאטגמא, Deut. R. s. 5[14], read: דְּיוֹאַטְגְּמָא.

*דאיקוטמא, v. דְּיוֹקְרָטָא.

*דאסי, Targ. Job XXXVI, 28 (ed. Wil. דאתי), read: דָּסֵי, v. דָּסֵי.

*דאתי, v. דאס.

דְּבוֹרָא, *for* B. Bath. 108[a], *read* B. Bath. 18[a];—*after* (ed. דבירך), *add*; ib. 25[b] מִדְּבוֹרֵי (or בִּדְבוֹרֵי, *pl.* of דְּבוֹרָה).

דְּבִירָא, *read* דְּבִירָא, דַּבַּרְיָא.

דֶּבֶק, *add* 4) דְּבָקִים *two words running into each other*, e. g. לכבך לכבך. Ber. 15[a].

דָּבַר *Hithpa, add* 2) *to conduct one's self*. Koh. R. to III, 18, v. סִיגוּף.

דָּבָר, *add* מִדִּבְרֵיהֶם *by their* (*the scholars'*) *words*, (= מדרבנן, v. רַבָּנָא) *rabbinical enactment*. Keth. 73[b]. Y. Orl. I, 60[d] top, opp. דבר תורה; a. fr.

*דַּבַּרְיָתָא, דַּבַּרְיָתָא, *pl.* of דַּבַּרְתָּא.

דַּבַּרְתָּא, *add* Sot. 48[b] דַּבַּרְיָתָא.

*דַּבַּתַּרְתָּא pr. n. pl. *Dabbattarta* (prob. to be read דברתא, v. Neub. Géogr., p. 265). O. Orl. I, 60[d] top.

*דובה (v. דוב) *she-bear*. Gen. R. s. 86, v. קָפַז.

דּוּגְמָא, *before* Keth. 28[b], *insert* Tanh. K'dosh. 8 ד׳ ועשאוהו and they made him a frightening example (defaced him); cmp. פַּרְדִּיגְמָא.

*דוד m. (b. h.) *pot, boiler*. Num. R. s. 10[21] ד׳ ... תחת הד׳ threw the hair under the boiler; a. e.—Trnsf. *cup-shaped knob of a stick*. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4; cmp. מַיְנָקֶת.—*Pl.* דּוּדִין. Ib. [R. S. to Kel. XIV, 2 reads דיר, דוּדִין]

*דּוּדָאִים m. pl. (b. h.) *mandrakes*. Gen. R. s. 72; Cant. R. to VII, 14.

דְּוֵה, דּוֹר, *add* Sifré Num. 85 (expl. כמתאננים, Num. XI, 1) כמדים את עצמם as if bemoaning themselves (considering themselves as mourners); Yalk. ib. 732.

*דּוֹר m. (b. h.; דְּוֵה) *grief, affliction*. Midr. Till. to Ps. XLI.

*דַּוַּי m. (b. h.; דְּוֵה) *afflicted, very sick*. Midr. Till. to Ps. XLI.

דּוֹן, *read* B. Bath. 90[b] and they named the measure introduced by Papa ד׳ פפא quot. Tosaf. to Yeb. 79[a] (ed. ריז; Ms. M. רז; Ms. H. סז) Papa's keg.

*דוסקניתא, v. אוּסְקָנִיתָא.

דּוֹפָן, *after* בריפן (corr. acc.), *insert*, v., however, רֶפְיוֹן.

דּוֹפֶק, *add* 2) *close-fitting lid*. Sifre Num. 126; Yalk. ib. 762, v. פָּחַל.

Digitized by Google

הוּץ II *before* [B. Bath., *add* Nidd. 62a; Sabb. 90a, v. שָׁלוֹם.

הוּר I *Hif., for* Y. Snh. Tanḥ., *read* Y. Snh. X, 28a משרה; Tanḥ.

הוּר, הִיר, הָוַר, *add Ithpe.* אִתְהַדַּר *to be inhabitable.* B. Bath. 7a לא קא מִיתְהַדַּר לי I cannot live there (v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

הוּרְבָּנָא, *for* ed. Vien., *read* ed. Wil.

*דורמיטא, Yalk. Sam. 139, v. מרמיטה.

הוֹשֵׁן, *for* Jer. XXXI, 39, *read* Jer. XXXI, 40.

*דחיא, Targ. Y. Lev. XI, 14, read: דַּיְיתָא, v. טַרְפִּירְתָא.

הָדָק, *add* 3) *force.* Sabb. 8a, a. e. עַל יְדֵי הד' הַשְׁמִישׁ, v. הַשְׁמִישׁ.

*דיגלתא, v. דַּגְלָתָא.

הֵידָוְדָא, *cancel* [Prob. a corruption *to* v. next w.], *and substitute,* v. Pesh. a. l.

הֵידּוּי, *after* to his grief, *add* (cacophem. for: to his idolatrous debauchery).

*דימוס, Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

*דִּימִי pr. n. m. (abbrev. of אַבְדִּימִי) *Dimi,* name of several Amoraim (v. Jew. Encyclop. s. v. Abdimos). Y. Ned. IX, beg. 41b.—Erub. 22a. Yeb. 78a; 84b. Arakh. 16a; a. fr.—Men. 35a. B. Bath. 22a; a. others.

*דִּימְתָא, v. דִּמְתָא.

*דיסמוס, Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

*דיפוריז, v. רִיפּוֹדִין.

דִּיקוּרִיוֹן, *add* 2) *a member of the senate* in Roman colonies and municipalities. Yalk. Deut. 813; Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 דיקורין.

הֵיר I, *add* Tosef. Maasr. III, 14 (in Hebr. dict.; Var. זור), v. זוּר II.

הֵירָא, *add* Sabb. 32a בי דִּירֵי (or הָרֵי) *stalls,* v. חוּטְרָא II.

*הֲכָא m. (b. h.; הֲכָא) *crushed, humble.* Sot. 5a (ref. to Is. LVII, 15) אֲתִי ד' the humble (shall reside) with me; אני את ד' I reside with the humble; a. e.

הָלַג *Pi., add* 2) *to cause to leap down, to degrade.* Ex. R. s. 15 4 חריני מְהַלְּגָן I will degrade them (the kings), and make them chiefs (*allufim*).

הָלָה, דלי, *for* festive wreath, *read* festive booth.

הָלֵי, *after* zodiac, *insert* Pesik. R. s. 20.

הֵלֶת, *before Pl. insert Du.* הֲלָתַיִם. B. Bath. I, 5.

*הֲמִירָתָה f. (דמם) *silence, submission.* Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. I.

הָמִין, הָמֵי, *for* Ex. XX, 16, *read* Ex. XX, 17.

הִמְצָא, *for* as preced., *read* as preced., *fruits*; — *add* Targ. Deut. XXII, 9.

הָמַר, *for* corr. acc., *read* v. רוּם ch.

הָנָא, *add—Pl.* הָנֵי. Ber. 5b; a. e.

*הָסְ, words sub הָסְ, v. sub הִיסְ.

*דסיקרין, Y. Sot. V, 20b bot., read: הִיסְקְרִין.

הָעָה, *for* Cant. R. to IV, 3, *read* Cant. R. to IV, 8.

הַק II, *for Pl.* הוֹקִין, *read Pl.* הוֹקִים, הֹק', הוֹקִין. Y. Pes. IX, 36d bot.; Tosef. ib. VIII, 11, v. תַּבְלוּל.

הָקְהוּק, *add*—3) *pl. delicacies.* Yalk. Cant. 982, v. רִיכּוּךְ.

הִקְלָא, *for* to meet a barren cane, *read* to meet barren trees.

הָרָא, הָר, *for* Targ. Ps. LXXXII, 15, *read* Targ. Ps. LXXXIII, 15.

הָרַג, הָרָגָא, *add* Targ. Cant. II, 14 הַרְגִּיתָא (ed. Lag. הַרְגִּיתָא; h. text מדרגה).

*הַרְגִּיתָא f. (דרג) *stairs, steep place.* Targ. Cant. II, 14 ed. Lag., v. הַרְגָּא.

הַרְנָא, *for* Ib. קרש, *read* Ib. 102b קרש.

הָרַשׁ, *Nif., add* 2) *to be inquired of, be sought; to respond.* Tanḥ. Haăz. 4 פעמים נ' וכ' at times the Lord can be sought (answers prayer) &c.

הִרְשָׁא, *for* Ex. XXII, 44, *read* Ex. XII, 44; —*add* Num. R. s. 9 איעני דרשה, v. מִדְרָשָׁא.

הָת, *after* הָתִין, *insert,* הָתוֹת. Esth. R. to III, 8 הָתוֹתֵיהּ, v. קִטְרֵג. Bets. 25b (ref. to אשדת, Deut. XXXIII, 2) הָתִיהֶם של אלו אש וכ' the manners of these (Israelites) are fire (they are of a fiery temperament); if the Law had not been given them &c.

הַבַּל, *for* 2) *to be wanton, to sport, read* 2) = חבל, *to seize, take by force;*—*for* תְּהַבְּלוּן, *read* תְּהַבְּלוּן מטונא; —*after* תתחבלון, *add;* h. text חחבלו.

הַבְלָעָה, *add* 2) *overlapping.* Erub. 44b, a. e. הַבְלָעַת חחומין, v. תְּחוּם.

הַבְרָא, *add* [Tosef. Yoma I, 9 בחברא (Var. כחבראה), read: בְּחֶבְרָה.]

הַבְרָאָה, *add* [Tosef. Yoma I, 9 בהבראה Var., read: בְּחֶבְרָה.]

הַגִי, *for* Y. Ber. V, 9, *read* Y. Ber. V, 9a.

הֲגָיוֹן, *add* 2) *thought, plan.* Gen. R. s. 12; Yalk. Job 914, v. רֶמֶז.

הַדָּם, *add* Kidd. 73b top, v. שָׁלַט.

הַדַּסָּא, הֲדַס, *add* Y. Succ. III, 53d top חֲדַסְתָּה.

הָדַר *Kal, for* Gen. XXIV, 25, *read* Gen. XXIV, 65; —*under Hithpa., add* Num. R. s. 97. Tanḥ. Ḥayé 3 נִתְהַדְּרָה; a. e.

הַדְרָה, *add* Tanḥ. Ḥayé 3 הדרת זקנה the dignity of old age; a. e.

הוֹדָאָה, *for Hodaah, the first of, read Hodaah, the second of.*

הוֹצָא I, 3, *for Pl.* חוצי. Ib., *read Pl.* הוֹצֵי, חוצין. Ib. B. Bath. 69b, v. תָּאלָא.

הוֹרְדוֹס, *add* Midr. Sam. ch. XIX צלמא הורדוס (צ' הורדוסיס); Yalk. Sam. 124 צלמא הרודיס the statue of Herod (?); v. אֲדוּרֵי.

*הוֹרוֹדוֹס, v. הוֹרְדוֹס.

הֵירְגָא, *for* חרגוג, *read* חרנוגא.

*הֵירוּק, v. חֵירוּק.

הֵילוֹל *for* is remained, *read* is left over.

הֵימִיסוּ, *add* Gen. R. s. 4 ed. Theodor (play on חמסים, Is. LXIV, 1); Yalk. Is. 368 המסיו (corr. acc.).

הֵינִי 1), *after* Gitt. 80a, *insert;* B. Bath. 172a (Ms. M. הינו); Yeb. 116a.

*הֵינְדִירִית, Yalk. Ps. 635 חרב ה', *read* הִינְדִּוִיוּת or הִינְדִּוִית *Indian* sword; cmp. הִינְדְּוָא.

הֵיקֵף, *add* B. Kam. 79a ופרע בהקיפו and paid with it a debt for goods received on credit.

הֵירְחְלוּ, *add* Nidd. 9b; Y. ib. I, 48d bot.; 49b bot. עייחלו.

Digitized by Google

הַכֵּר, *for* Prov. XXIII, 23, *read* Prov. XXIV, 23.

הָלָא, *add*; Y. Snh. I, 18c bot. דלתן (corr. acc.).

הָלַי, *add* Targ. Mal. II, 17 ed. Lag., v. לְחֵי.

הֲמַם I, *add* Y. M. Kat. II, 81d top ותחפת (not וח), v. סְחִיתָא.

*הַמְסִיסוּ, v. הֵימִיסוּ.

*הַנְהָקִי, v. הֵינְהִיקִי.

*הָסְטָה f. = הֵיסֵט. Tosef. Zab. IV, 6.

*הָסִיק, v. הֶסֵּק.

*הֵיסֵק, הֵיסִיק, הֶסֵּק m. (נסק) *heating*. Pes. 30b מבפנים הֶסֵּקָן their fireplace is inside. Bets. 33a לה' גדול for a large fire.

*הֶסְקָדָה f. same. Bets. 33a לא ... אלא לח' pieces of wood are intended for firing only (and may not be handled for other purposes on the Holy Day).

*הֲסָרָה f. (סור) *removal, taking off*. Num. R. s. 11 7 אין ישא אלא לשון ה' *yissa* (Num. VI, 26) has the meaning of removal (of the divine anger); a. e.— הֲסָרַת טבעת, v. טַבַּעַת.

הֲפָכָה, *add* 3) *inversion, transposition*. Lam. R. to I, 1 שרחו, v. לָמַס.

הַפְכָתָא, *for* XXIX, 20, *read* XXIX, 22.

הַפְלָאָה, *under* 1), *add* Tem. 3b; Macc. 13b.

הֶפְלֵג, *under* 1), *add* Y. Kil. III, 28d הרא ארכו הרא הֶפְלֵיגוֹ its length means the distance of its separation.

*הִפְתְּקוֹס, v. הִיפָּטִיקוֹס.

*הַקְהָלָה f. (קהל) *calling the assembly*. Yalk. Num. 725 הקהלת הצרה ה' calling the congregation (v. צָרָה); הקהל calling the people; (Sifré Num. 74 הַקְהֵל את וכ').

הַקְרָבָה, *for* Lev. XVII, 1, *read* Lev. XVI, 1.

הַקְרִיָּה, *for* Sifra, *read* Sifré.

*הַרְבֵּה m. (b. h.; רָבָה) *much, many*. Sot. I, 4 חיין עשה ה' wine may do much (induce sin). Yoma 47a ה' עשו כן וכ' many men did so, but to no avail. Taan. 18b הורגים וכ' ה' God has many means to kill &c.; a. fr.

*הַרְוָדָה, v. הַרְוָאָה.

*הַרְוִיסִי, v. הוֹרִידוֹס, a. אַרְוִד.

*הַרְוִיעָא = הַרְוִיטָא. M. Kat. 14a.

הַרְמָנְיָא, *for* Ar. הרמנא, *read* Ar. קחרמנא.

הָרַס, *add Nif.* נֶהֱרַס *to be demolished, to be frustrated*. Snh. 26b נֶהֱרְסוּת, v. מַחֲשָׁבָה. — [Midr. Till. to Ps. XXXIX תָּרַס, v. מהרסין.]

הַשְׁוָיָאָה, *for* Mish. ib. II, 8, *read* Mish. ib. II, 5.

הַשְׁלָמָה, *add* Yoma 82a ה' fasting the entire day, v. תְּעִנִּית.

הַשְׁמָטָה, *add* Ab. V, 9 השמטת הארץ; Sabb. 33a השמטת שמטין, v. שְׁמִיטָּה.

הַתְמָהָה m. (מהמה, cmp. תָּמַהּ) *tarrying*. Erub. 54a (fr. Ben Sira?) אין למוח ה' death tarries not.

וַאי, *for* Ex. III, 3, *read* Ex. III, 10.

וְיוּתוּר, *add* [Ruth R. to II, 9 (Par. 5, beg.) ויתיר במה, read: וְהִיתֵּר בְּמַה, v. בְּמַה.]

*וְעַד, v. יְעַד.

וְרֵד II, *under* 1, *add* Ex. R. s. 42 7 at Sinai חיו שושנים וְרָדִין וכ' they (Israel) were lilies and roses, but now &c., v. סַרְיוּת.

וָאזָא, *add*—*Pl.* וָאזָיָא. Targ. Ps. CIV, 12.

זְבוּרִית, *before* [Rabad to Maim., *insert* Tanh. ed. Bub., Tol'doth 4 בור' אתה נותן וכ' thou givest me to eat in a saucer; put the whole pot into my mouth.

*זְבִיל, v. זְיבַל.

*זְבָל, זְבַל, זְבַל, ch., v. זְיבַל.

*זְגִין, Yalk. Ps. 820 בר ד', *read* בַּר גִּנָּא, v. גִּנָּא.

*זְוָדָא, v. זְוָדָא.

זוּחַ II, *for* (or מְזִיחַ) *read* (or מְזִרַח).

זוּן, *Pi.*, *for* Ex. XXIII, 8, *read* Ex. XIII, 18.

זָחַל, *add Hof.* הוּזְחַל *to be made to creep*. Sifré Deut. 321 שירחו מוּזְחָלִין בכפר they shall be dragged along in the dust; Yalk. ib. 945 מוזחלין (corr. acc.).

זי"ט, *for* זְרִירָךְ, *read* זְרִירִי;—*for thy sneezing, read my sneezing; for* סעדך, *read* סעדי;—*for* thee, *read* me.

*זֵיבַל m. = h. זֶבֶל, *dung*. Targ. II Kings IX, 37 (ed. Wil. זְבַל). Targ. Jer. VIII, 2. Ib. XVI, 4 (ed. Wil. זְבַל). Targ. II Esth. I, 2 זְבִיל.

זֵילוּתָא, *for* Job XXVIII, 17, *read* Job XXVIII, 18.

*זֵיפָתָא, זֵיפְתָּא, v. זֶפֶת, זֶפֶא.

זֵיקָא II, *after* זֵיקָא, *insert* זֵיכָא;—*add* Ab. Zar. 30a, v. טִילָא II; a. e.

זְלִיל, *add* Y. Kidd. I, 58d, v. זַקִּיד; a. e.

*זַלְפַּקָּא, v. זִלִּיפָא.

זְמַן *Pi.*, *add* 3) *to designate, prepare, send in due time*. Y. Ber. VIII, 12b; Gen. R. s. 11; a. fr.

זְמָרָא, *after* same, *insert* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) זמר ד' (not דמרא), v. רַקָּדָא.

זִימְ' I, זְמָרָא, *before*—*Pl.*, *insert* [Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 1) דמרא, read: זְמָרָא; v. רַקָּדָא.]

*זְמִירִין m. pl. *slender* (like a rod, v. זְמוֹרָה). Esth. R. to I, 6.

זַן, *for* Dan. II, 5, *read* Dan. III, 5.

זְעַם, *add Nif.* נִזְעַם *to be the object of anger, be put under the ban*. Ex. R. s. 42 3 נתמדה משה ול' Moses was excommunicated and put under the ban (cmp. נָזוּף).

זְפָא, *after* Ex. II, 3, *insert*—Sabb. 20b; a. e.

*זֶפֶת f. (b. h.; זוּף) *pitch*. Sabb. II, 1. Y. Ab. Zar. II, 41b bot. יִפְתָּן ... if their pitch coating is peeled off; a. fr.

*זְפַת (denom. of זֶפֶת) *to pitch, line with pitch*. Ab. Zar. V, 11 ... שזפתה נכרי a stone vat which a gentile coated with pitch. Y. ib. II, 41b bot. בשעה שזופתין אותן when they line them (the vessels); a. fr.—Part. pass. זְפוּת; f. זְפוּתָה &c. Koh. R. to VII, 28, v. I. Y. Ab. Zar. l. c. בשעה שאינן זפוחות when they are not lined; a. e.

*זְפַת ch. same. Y. Ab. Zar. II, 41c top חמא יתהון זְפְתִין וכ' saw them (gentiles) pitch small bottles. Y. M. Kat. II. 81b top; a. e.

*זְפַת m. (preced.) *pitch-maker* or *pitcher of vessels*.—*Pl.* זְפָתִים. Mikv. IX, 7.

*זְפְתָא, v. זְפָא.

זְקִיף, *add*—3) *thumb*, v. זְקָפָא.

Digitized by Google

*זַקְפָּא m. (זקף) *thumb.* Ber. 55b (Ar. זְקִיפָא).

זְקַת, *before—Pl., insert* Targ. Y. Num. XIX, 2 וזקתא.

זְרַע, *add*—[Y. M. Kat. II, 27d מזרעת, read: מחלעת, v. תְּלַע.]

זְרָעִית, *add* Y. Hor. III, end, 48c; Y. Sabb. XII, 13c bot. זרצין.

*חֲבָטָדָה II f.=חָבָט II. B. Kam. 50b bot. יש ח' בפחות וכ' lesion may happen at a fall of less than &c.

*חֲבִירוּת, v. חֲבֵרוּת.

חָבַר *Pi., after* v. חָבַל, *add*; Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5; XI, 7.

*חבירין, Y. Sabb. XIV, beg. 14b, v. חָגַז.

*חדאקנו, Pesik. Vayhi, p. 63b, v. דַּרְקְלִיאוֹפוֹלִיס.

חַדְיָא I, *add*—[Targ. Prov. XX, 25, *read:* תְּהֵדֵי, v. תְּהֵדֵי.]

חַדְיָא II, *add* חַדִּין, חַדִּיָּא, v. תְּהֵא. B. Bath. 9b חַדְרֵי (some ed. חַדֵּי; Ms. H. הַדֵּי).

חָדַל, *for* Gen. XVIII, 1, *read* Gen. XVIII, 11.

חָדַשׁ, *add—Pl.* חֲדָשׁוֹת. Keth. 7b, v. פָּנִים; a. e.

חוֹבָה, *add*—3) *unfavorable aspect of a case, disadvantage,* opp. זכות. Keth. 105b אין אדם רואה ח' לעצמו no man sees the unfavorable side of his own case. Snh. IV, 1; a. fr.

חוּבָא, *add*—2) *a pointed head-dress.* Targ. Esth. VIII, 15 ed. Lag. (ed. Vien. חידא).

*חוֹזֶק m. (b. h. חֹזֶק; חָזַק) *strength, support.* B. Mets. 117a (Ms. H. חִזּוּקֵי), v. תְּקָרָה.

חוּל I *Kal, add*—4) *to tremble.* Yalk. Prov. 959 שֶׁחָלִים, v. שָׁחַל I.

חוֹלָה II, *add*—In gen. *a line of men.* Y. Sabb. XIX, 16d bot. דרך ח', v. שִׁטְפָא. Ib. כל ח' בין . . . ח' whenever a line of men is formed, whether wittingly or not, it is a *ḥolah* (a partition for Sabbath purposes).

*חוֹלָנִית, חוֹלָ' (denom. of חוֹלֶה) *sickly, ailing.—Pl.* חוֹלָנִיּוֹת. Gen. R. s. 20 ופניו ח' (not חלניה) looking pale. Ib. s. 63; a. e.—Ib. s. 90 (play on והתחלינה, Gen. XLI, 54) נכנסו ח' the years entered with suffering.

חוֹלֶל, *add—Pl.* חוֹלְפוֹת. Y. Succ. V, end, 55c בית הוד' the store-room for the knives; Y. Yoma III, 41a top התחילפות (corr. acc.); v. חַלַּף.—[Orl. III, 7 חוֹלְפוֹת *shoots,* v. חָלַף.]

*חוֹמֶר III, חֹמֶר m. (b. h.) *mortar.* Ex. R. s. 24; a. e.

*חוֹמֶר IV, חֹמֶר m. (b. h.) *Ḥomer,* a (dry) measure containing thirty S'ah. Keth. 111b (*ref.* to Deut. XXXII, 14) א"ת חמר אלא ח' read not *ḥemar* (wine), but *ḥomer* (a Ḥomer-ful).

*חומרות, Y. Snh. X, 28b top, v. חֲמוּר.

*חונפניים pr. n. pl. Pesik. Vayhi, p. 63b, expl. תחפנחס; Pesik. R. s. 17 חופניים, expl. תחפנס.

*חוּצְפָּדָה f.=חֻצְפָּה, *daring.* Gen. R. s. 98, v. גּוּר III.

חוּק, *add Polel* חוֹקֵק (denom. of חוֹק) *to legislate.* Snh. 5a מְחוֹקְקִין, v. שַׁבָּט.

*חוּרְבָּה *knife*, v. חַרְבָּה.

*חוֹרָנִית f. (v. חוֹר II) *freed-woman.* Succ. II, 7 יוחנן בן הוד' J. the son of the freed-woman; Tosef. Eduy. II, 2; Tosef. Succ. II, 3 החורוניות (corr. acc.; Var. חוֹרָנִית).

*חָזֶה m. (b. h.; v. חָזָה) *breast,* the priest's share. Ḥull. X, 1, v. שׁוֹק. Men. V, 6; a. e.

חָזַר, *Pa., add*—3) *to make to go around, take around* (begging). Y. Keth. XI, 34b bot. והווות מְחַזְּרָא לירח וכ' she took him (the blind husband) around over the whole town; חד זמן חַזַּרְתִּירת וכ' once she took him &c.; Gen. R. s. 17; a. e.

חָטֵי I, *add* Y. Pes. III, 30b top חַטָּיָן, v. רְעַשׁ.

*חיזא, Targ. Esth. VIII, 15, v. חוּבָא.

חִידְקִי, *for* 72b, *read* 72a.

*חִירַנְתָּא, v. חִירָן.

*חִירוּרְתִי m. (חִירָן) *whitish.* B. Bath. 73a, a. e., v. צִוְּיחָא.

*חירזותא, Targ. Y. Num. XXXV, 11, v. חִירוּתָא.

חִיל II, 2) *after* to the study of the Law., *add* Gen. R. s. 20 לפום חילך according to thy means.

חִילּוּק 1) *add* B. Bath. 8b חלוקה the mode of its distribution.

חִילְפוֹת, *add* [Y. Yoma III, 41a top, v. חוֹלֶל.]

*חִילַפְתָּא pr. n. m. *Ḥillafta* (v. חַלַּפְתָּא). Tosef. Makhsh. III, 3 חיל' בן קוינא (R. S. to Makhsh. VI, 2 חל' בן קוניא).

חִילַת II, *for* ימא דמילחא, *read* ימא דשליית.

חֵילָתָא, *before—Pl., insert* Lam. R. to I, 9 ח' בר הנום (not חליחא) the valley of Bar Hinnom.

*חִירוֹנִית, v. אִירוֹנִית.

חִירְחוּר, *for* Job V, 2, *read* Job V, 21.

חָכָא III, *add* Y. Sabb. II, 4d top בי חולא, v. פְּתִילְתָּא.

חָלָב, *for* Ex. XXIV, 19, *read* Ex. XXIII, 19.

חָלוּל, *before—Pl. insert* Lam. R. to I, 9 צלם ח' a hollow image.

*חָלוּץ m. (b. h.; חָלַץ) *vanguard.* Cant. R. to IV, 4, v. תָּאַם.

חָלָה, חלי, *add Hithpa.* הִתְחַלָּה, *Nithpa.* נִיתְחַלָּה *to be assuaged.* Num. R. s. 9 48 אחר שנ' עליהם וכ' after the Lord was assuaged (through Moses' prayer) concerning them, and he had removed the countenance of anger.

*חֲלָיוֹת, v. חוּלְיָא I.

חֲלִילָא, *for* chord, *read* cord.

חָלַם, *after* split straight through., *add* Men. 35a והדר ח' assumes again its original length, v. שְׁלָהָא I.

חֲלִיתָא, *add*—[Lam. R. to I, 9, read: חֵילָתָא.]

חֲלָם, חֲלָם, *Pe., add*—Yoma 28b, v. פְּשַׁר I; a. fr.

*חֹלָנִית, v. חוֹלָנִית.

חָלַף I, *Pe., add* Ab. I, 13, v. שָׁמַשׁ.

חָלָק, *before*—Fem., *add*—Pl. חֲלָקִים. Gen. R. s. 20, end; a. e.

חָלַשׁ, *for* Ex. XVIII, 13, *read* Ex. XVII, 13.

חָלַשׁ, *add Ithpe.* אִתְחַלִּישׁ *to become tender, smooth.* Targ. Job XXXIII, 25, v. קְלַשׁ.

חָלַשׁ, *for* חָלַשׁ, *read* חָלַשׁ;—*for* Ex. XIII, 13, *read* Ex. XVII, 13.

חֲמִיסִין, *after* using foreign words., *insert* Keth. 17a;

Digitized by Google

חֲמִירְתָּא* *f.* (v. חֲמִיר I) *grave case.* Naz. 20ᵇ, v. קִילְתָּא.

חַנָּה*(b.h.) pr.n.*f.Hannah*, 1) mother of Samuel. Ber. 31ᵃ הני קראי דחנה those verses concerning Hannah (I Sam. I, 13, sq.). Ḥag. 6ᵃ, v. מְסַפְּקִיתָא. Deut. R. s. 2, beg.; a. fr. — 2) name of a woman. Taan. 23ᵇ, v. יָפֶה.

חָנָּה*, v. חנני.

חַנְיָדָה, *for* Y. Erub. VI, *read* Y. Erub. V; — *add* — Pl. חֲנָיוֹת. Num. R. s. 2 ¹⁰ תחלה לחנה (ed. Wil. *sing.*) (Judah was) the first when encamping, v. נָסַע.

חֲנִילַאי* pr. n. m. *Ḥănilay*, an Amora. Gitt. 52ᵃ, sq.; a. fr.—Taan. 6ᵃ Ms. M. (ed. נהילאי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

חֲנִית, *add* Y. Sot. VIII, 22ᵇ bot. כנגד הכיתי׳, read: חֲנִיתִים.

חָנַן, *add Pi.* חִנֵּן *to make suppliant, humble.* Midr. Till. to Ps. XIV (ref. to Prov. XXVI, 25) אתה מְחַנֵּן את דבריך לאביך thou (Esau) directest suppliant words to thy father.

חָנַן, *add Ithpe.* אִיתְחַנַּן *to pray.* Gitt. 68ᵃ sq. נפקא אִיתַּחְנְנָא ליה she came out and begged him (not to touch the wall of her cot).

חָנֵךְ, *before*—Pl., *add* Gen. R. s. 25 חנוך ח׳ היה וכ׳ Enoch was fickle-minded, at times righteous, at times wicked; Yalk. Chr. 1072.

חָסַד* I = חָסַד I.

Ithpa. אִיתַּחְסַד *to ask for kindness.* Lev. R. s. 5 לְמִיתַּחְסָדָה . . . אילין those Cuthæans know how to beg.

חָסִילָא, *add* [Targ. Y. I Deut. XXXII, 11 חסילוי, ed. Vien., v. חָסִיל.]

חָסַל, *add Part. pass.* חָסוּל *lean.* Yalk. Gen. 82 (Gen. R. s. 48 חסר).

חֲסַל 1), *add* Lam. R. to I, 2 חֲסִילָה final, v. סְבָם.

חָפָה, *after* weaving veils, *insert*; Y. Bets. V, beg. 62ᵈ חפוליסוטות (corr. acc.).

חֲפוּיָה* f. (חָפָה) *cover, palliation* (cmp. חָפַת). Gen. R. s. 71, v. כִּסּוּי; Yalk. ib. 126.

חִפְיִין*, Targ. Y. Num. XXVI, 61, read: חַפְרִין, v. חָפַר.

חָפַיְתָא, *after* raked fish, *insert*; Pesik. Ronni, p. 142ᵃ בהדא חפצתא (corr. acc.).

חִפְצִתָּא*, Pesik. Ronni, p. 142ᵃ, read: חָפַיְתָא.

חָצַב, *Nif., after* must be chiselled., *add* Ex. R. s. 15 ²², v. מַחֲצֵב; a. e.

חָצָה, חִצֵּי, *add Pi.* חִיצָּה *to cut, carve.* Gen. R. s. 94 (play on יחצאל, Gen. XLVI, 24) שחיצוּ אלהות וכ׳ they carved gods with their own hand.

חֲצַף, *add Pa.* חַצֵּף *to act irreverently.* Koh. R. to X, 2 מְחַצֵּף, v. שמאל ch.

חַקְלָאָה, *add* Bets. 32ᵃ צעי ח׳, v. צְעָא.

חַר, חֲרָא, *for* pl. חֹרִין, *read* pl. חוֹרִין, חוֹרָיָא.

חֲרָבָה, *add*; Sifra B'har Par. 1, ch. I בחורבה; Yalk. Lev. 658 בחרב.

חַרוּלָא* m. = h. חָרוּל. — *Pl.* חֲרוּלִין. Targ. Hos. IX, 6 חחולין (corr. acc.; h. text חוֹחַ).

חַרוֹנִית*, v. אִירוֹנִית.

חַרְחוּר, *dele* Tosef. ib. B. Mets. III, 13; — *add* — 2) *the pointed part of the baker's shovel, poker.* Tosef. ib. B. Mets. III, 7.

חַרִיחִית*, v. חַדְרִית.

חֲרִים*, v. חֲרַם.

חֲרִיס*, Tosef. Kil. IV, 8 ed. Zuck., v. עֲרִיס I.

חָרַךְ, *Kal, add* Erub. 54ᵃ; Ab. Zar. 19ᵃ, v. צָיַד.

חָרַם, *Hif., add* 3) *to lay a net.* Midr. Sam. ch. XXIV כמה חרמים הַחֲרַמְתָּה how many nets thou hast laid!

חֵרֶם, *before*—2), *insert*—*Pl.* חֲרָמִים. Midr. Sam. ch. XXIV; a. e.

חַרְנִית*, v. אִירוֹנִית.

חֶרֶס I, *add* Tanḥ. Sh'laḥ 6 של ח׳ soil of a clayish nature; Num. R. s. 16 ¹² (Matt. K. חרסות, prob. to be read: חַרְסִית).

חָרַץ, *after a) grooved, insert*, v. חָרוּץ; — *dele c) flat-nosed*, v. חָרוּץ.

חָשַׁב, *add* Tosef. Ab. Zar. I, 2; Y. ib. I, 39ᵈ top במקום שהוא . . . לא ישאל מיתחשב וכ׳ you should not go to salute him (the Roman) at the place where he holds councils, and if you meet him on the way &c.

חֲשׁוּבָא* m. = חֲשִׁיבָא. — *Pl.* חֲשׁוּבֵי. Ab. Zar. 10ᵃ, sq.

חַשְׁמוֹנַאי, *add* Yalk. Gen. 161 חַשְׁמוֹנִים.

חָשַׁק, *add, Part. Pu.* מְחוּשָׁק; *f.* מְחוּשֶׁקֶת *lovely.* Ab. Zar. 24ᵇ, a. e., v. הֵיכָם I.

טַבְדָא, *after Pl., insert* טַבְדִין; — *add* Lam. R. to I, 7 נטבחוי, v. יוֹרָא I; a. e.

טִבְחָה* f. (b. h.; טָבַח) *slaughter.* Esth. R. to III, 1, v. פֶּתֶם.

טברייים*, Yalk. Ps. 702 לט׳, read: לְבַרְבַּרְיִים, v. עַנְתּוֹתִים.

טָוּוס, *for* Yalk. Esth. 104ᵇ, *read* Yalk. Esth. 1046.

טָוְטָא, *add* Gen. R. s. 70, v. אַסְדְּנֵי ch.

טוֹרִיד*, v. טָבַר.

טוּחַ *under Hif., after* his roof., *add* Tanḥ. P'ḳudé 11 טחיהם פניהם מכל מקים וכ׳ they besmeared their faces (with perspiration, trying) from all sides, but could not put it up.

טוּמְאִיוֹת*, Y. Sot. VIII, 22ᵇ bot. some ed., read: טִרְמִיוֹת.

טוֹפַח* m. = h. טֶפַח. Targ. Y. II Ex. XXV, 25, v. פּוּשְׁכָא.

טוּשׁ I ch., *after* (ed. תשדטן, *dele* corr. acc. or תשוטן, v. שׁוּף.

טָטַרְגוֹן, *add* — [Tosef. Zab. IV, ; טטרגון; R. S. to Zab. III, 3 כטרגין, v. טַטָרְקִי.]

טַטָרְקִי* f. (= טרטרקי, v. טָרַק) *rocking board.* Tosef. Zab. IV, 1 (ed. Zuck. טטרגון; R. S. to Zab. III, 3 כטדגין; v. Zab. III, 1 ישבו על הנסר וכ׳).

טִיבְרִי*, m. = טִיבְרָנִי. Midr. Till. to Ps. LXXV, v. תירבי.

טִיגָן, *for* Lev. VI, 14; 21, *read* Lev. VI, 14.

טִיגָא, *for* thorns to thorns, *read* refuse to refuse.

טִיפְסִים*, Tosef. Snh. V, 2, read: פְּסִיפְסִים.

טַל, טָלָא, *add* Y. Sabb. VI, beg. 7ᵈ טַלְיָה דמרגליתא pearl *drops* (*beads*).

טָלָאי, *dele* — V. טָלִיוֹת.

טָלָה*, v. טלי.

טלופחא, *for* צַדָּשָׁה, read סַדָּשָׁה.

טַלְטוּל, *for* B. LV, *read* Ps. LV.

טְמַע, *before*—3), *insert* Y. R. Hash. II, end, 58ᵇ כד יִטְמַע וכ׳ when the sun sets . . . for the fourteenth time (in the month of Nisan).

Digitized by Google

טְנָנ, *for* Y. Kel., *read* Y. Kil.

טַסְקָא, *after* a *taṣka* full of &c., *insert*; Yalk. Esth. 1059 טיס׳.

טָעוּת, *before*—2), *add* Midr. Till. to Ps. XXX, end טָעִיתֶּם ed. Bub. (not טעות, oth. ed. טעותיתן, corr. acc.), v. אוֹר I (in Addenda).

*טִפּוּטָא, read: טַפְּרָטָא.

טָפָא, טָפָא III, *add Pa.* טַפֵּי *to add to, enlarge.* B. Bath. 93ᵇ לְטַפּוֹיֵי, v. תְּנָא.

טַפְּיָא, *after* v. next w., *add* a. חִפֵּי.

טַפְּרָטָא, *before—Pl., insert*; Pesik. Ul'kaḥ., p. 182ᵇ טפוטא. Tanḥ. ed. Bub., Emor 26, note 188 טפיטוס, v. עֲבוֹט.

טְפֵלָה, *after* to be eaten with it., *insert* Tosef. Sot. IV, 3; a. e.

טָפַס, *for Hithpa.* הִתְטַפֵּס, *read Pi.* טִפֵּס;—*for* טְטַ, *read* טְטַ.

*טְרַאפְּלִיס, Tosef. Erub. IX (VI), 25 ed. Zuck., v. פְּרִטְלִיס.

*טְרוֹדָא, v. תְּרֵדָא II.

טְרוֹמִיטָא, *add* Tosef. Ukts. II, 15 טרמיסה (corr. acc.).

טְרָחוּת 1) *add* Num. R. s. 9 ²⁴ אין לו עלינו ט׳ וכ׳ he (God) has no trouble about us, except for those two drops of rain.

*טַרְדָּן m. (טָרַח) *troublesome.—Pl.* טַרְדָּנִין. Ex. R. s. 7; Sifré Num. 91; a. e.

*טְרַיְינָא = טְרַיְינָא. Yalk. Ez. 346 ט׳ אַדְרַיְינָא.

*טְרִידָה f. (טָרַד) *exile.* Midr. Till. to Ps. III, ed. Bub. שלא דנני ... לט׳ that he did not condemn me to death, but only to exile.

טרין, *for* Gen. XXXIV, 19, *read* Gen. XXXIII, 19.

*טַרְכּוֹנָא m., corruption of טַרְקְלִינָא. Targ. II Esth. I, 2 (3); 10.

טרמוסיא, *for* τολῆρία, *read* τολμῆρία.

*טרמיסה, Tosef. Ukts. II, 15, v. טְרוֹמִיטָא.

טָרַף, *after* ליזר בן יעקב, *insert*; Y. Orl. I, 61ᵃ, a gloss transferred from Y. Shebi. l. c.

טָרַשׁ *for the last two lines, read* [Y. B. Bath. IV, 14ᶜ bot. חט׳ חמוקצין, read: התורשין, v. קָצָה.]

יָבַל, *before* when two scrolls, *insert* (read: חדתיה תו);—*for* he carries one away and brings, *read* thou must carry one away and bring.

יָגַע, *for* Y. ib. V, 5ᶜ, *read* Y. ib. II, 5ᶜ top.

*יָדָא (b. h.), *Pi.* יְדַּא *to fly.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 ודוא מְיַדַּא וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. מדדה) and he flew upon the wings of the Cherubim.

יוֹבֵל, *for* Ex. XIX, 14, *read* Ex. XIX, 13.

יוֹחָנָן, *for* Bar Nafḥa, *read* Bar Nappaḥa.

יָחַד, *before Part. pass., insert* Midr. Till. to Ps. XVIII, 7 מְיַחֲדִין צרותיהן וכ׳ *speak* of Israel's troubles *in the singular number*, and lessen them.

*יִיבּוּם, יְבָ׳ m. (יִבֵּם) *levirate marriage.* Yeb. I, 1. Ib. 39ᵇ; Bekh. I, 7 מצות י׳ קודמת וכ׳ the levirate marriage has the precedence to *ḥălitsah*; a. fr.—*Pl.* יְבוּמִין, יְבָ׳ *the status and the duties of the levirate marriage.* Keth. 82ᵃ עדיין ... י׳ עליה the original condition of the *yibbum* still exists concerning her (as long as he has not consummated the marriage); Yeb. 39ᵃ עדיין יְבוּמֵי הראשון וכ׳ the status originating from the first husband &c.; a. e.

*יִידּוּד, v. sub יִדּוּד.

יַעְבֵּץ 1) *add* Yoma 80ᵃ דינו של י׳ the court of Jabez; a. e.

יָעַד, *add Nif.* נוֹעַד *to be summoned to a meeting* (v. וַיַּעַד). Tosef. Pes. X, 12 ונועדו והלכו וכ׳ Var. (ed. Zuck. וטיערו) and they were called (for prayers), and went to the schoolhouse.

יָעַד, *add Ithpa.* אִתְיְעַד, אִתְוַעַד *to be made permanent, settled.* Targ. Prov. X, 30, v. אִוְוַעַד.

יָעַל, *add* B. Bath. 53ᵃ נתן צרור ודי׳ נטל ... ודי׳ וכ׳ if he placed a pebble in the fence and produced some effect by it (stopping water off &c.), or took away a pebble and produced some effect, this is taking possession.

יָפוֹ, *before* Yalk. Is., *insert* Pesik. Ronni, p. 143ᵃ;

*יְצִירָה, v. יְצִירָה.

יְצִירָה, *add*—3) (v. יְצִירִין) *press* for grapes or olives. Tosef. Macc. III (II), 9 (ed. Zuck. יצירה; Y. ib. II, 31ᵈ בית הבצירה).

יָצַת, *add*; Y. Yoma IV, 41ᵈ top אש מצתת בגפרית fire igniting sulphur.

יָקַד, *before Hof., insert Hif.* הוֹקִיד *to burn up.* Gen. R. s. 48 (ref. to Is. XXXIII, 14) אילו ... היו מוֹקְדִים וכ׳ if permission were given them, they would burn up the whole world over its inhabitants in one moment.

יָקַד, *Af., add* [Targ. Lev. I, 16 דמוקדין, v. קְדַי.]

יָקַר, *add Hithpa.* הִתְיַקַּר *to press heavily.* Num. R. s. 4 ¹⁴ כדי שלא יִתְיַקְּרוּ על הלחם in order that they (the staves) should not press on the bread.

יְרָאָה, *add* Koh. R. to X, 19, v. שָׂחוֹק.

יָרֵד, יְרֵי, יָרְדָה, *for* Sirach X, 26, *read* Sirach VII, 10.

*יְרִיחוֹ, יְרֵיחוֹ (b. h.) pr. n. pl. *Jericho.* Ned. 56ᵇ. Yoma 39ᵇ; a. fr.—V. יָרַח.

*יְשׁוּרוּן (b. h. יָשָׁר; יְרֵישׁוּ) *Jeshurun*, poetic name of Israel. Y. Ber. IV, 8ᵃ ולזרע י׳ ירשתו וכ׳ and to the seed of J. thou gavest an inheritance. Sifré Deut. 355 (ref. to Deut. XXXIII, 26) ישראל אומר אין כאל ... אל י׳ Israel said, none is like God, and the spirit of holiness said, the God of Jeshurun; a. e.

יָשַׁע, *for* Num. XIII, 17, *read* Num. XIII, 16;—*add* Yoma 70ᵃ שצריכין לִהְיוֹשְׁעָה that need to be helped; Sot. 41ᵃ לְהִיוָּשַׁע.

יָתַב II, *before* Sabb. 19ᵃ, *insert* Targ. Y. Ex. XXII, 16 לְמִיתְבָא (ed. Vien. לְמִיתַּ׳).

*כְּבוּדָה f. (b. h.; כָּבֵד) *honorable, stately.—Pl.* כְּבוּדוֹת. Num. R. s. 4 ²⁰ על מטות כ׳ on stately couches.

כְּבַר I, *add*—2) *surely.* Y. Nidd. II, 50ᵇ top כ׳ דהוא מראית to be sure, these are its colors.

כָּבַשׁ *under Pi., for* Prov. XXVIII, 26, *read* Prov. XXVII, 26.

*כְּוָה = כְּוָה *like him, like it.* B. Bath. 110ᵇ מאן כוי (not כוי) who like him, i. e. who if not he? Kidd. 48ᵃ במאי כוי (not כוי) wherewith else? Sabb. 4ᵃ למאן כוי התירו Ms. M. (ed. למאן התירו, v. Rabb. D. S. a. l. note) to whom else should they permit it? Taan. 7ᵃ, a. e. (in Mss., v. Rabb. D. S. a. l. note 8).

כְּוָרֶת, *for* נוֹף I, *read* נוֹף II.

כּוּלָּב, *for* his bag, *read* his pitcher;

Digitized by Google

before—Pl., insert [Snh. 103ª; B. Mets. 84ᵇ, v. קוֹלְתָא.]

**כוליאר*, כוליס, כולייר, v. כּוֹכְלִיאָס.

כוֹחְלָא, *for* (Ar. כוּת), *read* (Ar. קוּת).

כּוֹחַ, כּוֹחַ, *add*—2) name of a *lizard.* Hull. IX, 2.

כַּחֲלֵי, *for* Ex. XXVIII, 13, *read* Ex. XXVIII, 18.

**כִּיל*, v. כּוּל.

כֵּילְכִּית, *add*—[Ab. Zar. II, 6 (35ᵇ) כלבית שוטטת בו, to be deleted, v. Rabb. D. S. a. l. note 5.]

**כימוניא*, v. סִימוֹנְיָא.

כֵּיסָנִין, *add* Y. Pes. X, 37ᵇ bot. כְּסָנִים, v. צוֹצָל.

כֵּיעוּר, *add* Esth. R. introd. כ' ורע יש וכ' it is a disgrace and an evil for the slave when he has to go back to his former master.

כֵּיפָה, *before* Tanh. B'shall., *insert* Tosef. Dem. I, 11 כופת וכ' (Var. כֵּירָת) fruit for sale in the archway of &c.

**כית'*, Y. Sot. VIII, 22ᵇ bot. כנגד הכ' (Var. חביתים) read: כנגד חֲנִיתִים.

כְּלֵיָה, *for* B. Bath. II, 11, *read* B. Bath. II, 1.

כַּלְמָתָא, *for* כַּלְמֵי, ק', *read Pl.* קַלְמֵי, כַּלְמֵי, כַּלְמִין, קַלְמִין.

**כמלנית*, v. סַמְלָנִית.

***כָּנַע** (b. h.) *to press, oppress.*

Hif. הַכְנִיעַ *to humble.* Y. Ber. II, 4ᵈ bot. הַכְנַעְתָּ קמינו, v. קם; הַכְנַעְתָּ וכ' thou dost humble our adversaries. Ib. 5ª top מַכְנִיעַ זרים the additional (twelfth) section of the Prayer of Benedictions which closes with 'who humblest the wicked', v. זד; a. e.

Nif. נִכְנַע *to be humbled.* Ib. חזרים נִכְנָעִין the wicked shall be humbled; a. e.

כְּסוּתָא, *add* Lev. R. s. 16, v. צִיצָתָא I; Y. Snh. X, 29ᶜ bot. כסיתיך (corr. acc.).

**כְּסִיפְיָיס*, כְּסִיפְיָיאס*, v. אכספטריאס.

כְּסִיתָא, *add*—[Y. Snh. X, 29ᶜ bot. כסיתיך, v. צִיצָתָא I.]

כְּסָנִין, *for* כְּסָנִין, *read* כְּסָנִים, כְּסָנִין.

כָּסַס, *add Nif.* נִכְסַס *to be chewed.* Tosef. Ukts. I, 2.

**כְּפוּסָאי*, v. קַבּוּסָאי.

כְּפוּפָתָא c. (כְּפַת) *tied.* Koh. R. to IV, 6, v. צְפַר—*Pl.* כְּפוּפָתִין, v. כְּפַת.

כְּפֵי, כָּפָה, *after* v. דְּרֵגֵשׁ, *insert,* Y. Ned. VII, end, 40ᶜ ניקפית (corr. acc.).

כְּפִיס, *add* Tosef. Erub. IX (VI), 16 כְּפִיסִים ed. Zuck.; ib. 15 (not כפית); ib. X (VII), 10 כפיסין.—[Midd. III, 4 בכפיס של ברזל, v. כַּף.]

כְּפַן II, *for* lying, *read* dying.

כַּפְנָאֵי* m. pl. (v. כְּפָנִית) *a dish of early date-berries.* Esth. R. to I, 4, v. קִינְדָּס.

**כְּפָסִים*, v. כְּפִיס (in Addenda).

**כפרסת*, read: כִּרְסֵפֶת.

**כפתים*, Tosef. Erub. IX (VI), 15, a. e., v. כְּפִיס (in Addenda).

כָּרְבָא I, *add*—2) *plough.* B. Bath. 36ᵇ, v. שִׁירְבָּא.

כַּרְבַּלְתָּא, *for* Dan. III, 22, *read* Dan. III, 21.

כְּרֵי, כָּרָה, *after* כָּרָה, *add* Midr. Till. to Ps. CXVI אין האזנים ... כְּרוּיוֹת וכ' אלא the ears on high are hollowed out to hear my prayer (by ref. to Ps. XL, 7).

כְּרִידָא, *add*—Trnsf. *frail, rotten.* Y. Erub. II, 19ª בריחיא (corr. acc.), v. שְׁרִירְתָא.

כְּרֵיסִית, *add*; Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II; Yalk. Lev. 567 כריתית.

כֶּרֶם, *add* Midd. III, 4.

כַּרְסֶפֶת, v. כַּרְסֵפֶת.

כָּשַׁר I, *add* Men. 10ᵇ תְּתְכַּשַּׁר let it be *declared fit.*

***כַּשָּׁר** m. (כָּשַׁר), *pl.* כַּשָּׁרִים *vindicating witnesses.* Keth. 46ª כַּשָּׁרֵי בתולים witnesses testifying to virginity.

כָּתוֹבָא, *add* Y. Meg. I, 71ᶜ top חירה כ'; Y. Yeb. XIII, end, 14ª; Y. Ter. VIII, 46ᵇ top בחירה (corr. acc.); v. Revue des Etudes Juives XXXIX, 306.

כְּתוּבָּה, *for widowhood, read jointure* in case of widowhood or divorce.

לָבַן II *Pi.*, *for* מְלוּבָּן *finished, read* מְלוּבָּן *a) cleansed, washed* (wool). Bekh. IV, 7, a. e.; v. צוֹאי.—*b) finished*—; *under Hithpa.* 1), *add* Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 הרי כבר נִתְלַבְּנוּ וכ' (not ניתלבנו) we have been cleansed, we have been tried (ref. to Dan. XI, 35).

לָגְמוֹן, *for* Gen. XXIV, 6, *read* Gen. XXV, 6.

**לוּקְטְמִין*, v. אֶנְקְטְמִין.

**לָחָא*, v. לוּחָא.

**לִיגְמִין, לִיגְמָא*, v. לָגְמוֹן.

לִימוֹדֶת* f. (v. לִימֵּד) *accustomed.* Y. Hall. II, end, 58ᵈ.

לִיָּה, *for* Ps. XC, 1, *read* Ps. XCI, 1.

לְשִׁישִׁית, *for* drying, *read* dyeing.

**לתן*, Y. Snh. I, 18ᶜ bot. כן התוא ולהלא, read: תרעא דל'.

מְאַסְּקָא* m. (b. h.; אָסַק) *rear-guard.* Cant. R. to IV, 4, v. תָּאַם.

מְגוּרָה I, *for* שלמים, *read* כים של כים.

מְגִיגָה* f. (נָגַג) *steeping.* Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top ביניהון מ' they differ as to the manner of steeping.

מַבַּל, *before—Pl., add* Shebu. 43ᵇ; B. Mets. 82ª, v. מָתָא.

מַדְיָא*, מַדַּע II m. (יָדַע) *place of study* (cmp. Koh. X, 20).—*Pl.* מַדְיָתָן Targ. Ps. LXVIII, 13 מַדְיַתְהוֹן their studying rooms.

מוּךְ ch. *Af.* 1), *add* Lev. R. s. 28 אנא מימיך, v. חָדַל.

**מוֹסְיָאוֹת*, בֵּי מ', v. בִּימוֹס.

**מוֹצָה*, Kel. IX, 8 Ar., v. מֵיצָה.

מוֹרְיָקָאָה* m. (v. מוֹרִיקָא) *saffron planter.*—*Pl.* מוֹרְיָקָאֵי. Ab. Zar. 22ª (Ms. M. מוריאקי, corr. acc.).

מוּרָנָא, *before* Targ. Y. Ex., *insert* Targ. Y. Deut. XXI, 8 (ed. Vien. מוֹרְנִין).

מָזַג *Pi.*, *for* Cant. VII, 4, *read* Cant. VII, 3.

מָחָה, מחי, *add Nithpa.* נִתְמַחָה *to be diluted, dissolved.* Tosef. Makhsh. III, 13 שנתמחו (ed. Zuck. שנמוחתי, oth. ed. שנמחתי, corr. acc., or שנִתְמַחוּ, or שנִתְמַחוּ).

מְחִיָּה, *add*—2) *wiping out, deletion.* Num. R. s. 9 מחיית הכתב the washing off of the writing.

מַחְמוֹרוֹת*, v. מַחֲמוֹרוֹת.

Digitized by Google

*מחת, Tosef. Makhsh. III, 13 ed. Zuck., read: שנחמחו, v. מָחָה (in Addenda).

מַטָּה, *add*—*Pl.* מַטּוֹת. Cant. R. to III, 7 (play on מטתו, ib.) מַטּוֹתָיו ושבטיו his tribes and clans.

מְטֵי, *for* תיתאה, *read* תתאה.

מַטְמֵט, *after* רגל מ׳, *insert* (not טמטמטת).

מֵימַר, *before* m. ch., *insert*, מֵימְרָא;—*add*, 3) *narration.* Gitt. 42b; B. Bath. 48a מ׳ הוא ומ׳ וכ׳ it is merely a report (of somebody's opinion, not meant as the citation of an authority), and R. . . . does not adopt it.

מֵישָׁרָא 1), *after* v. preced., *add* B. Kam. 81a, v. שְׁאַר II.

*מְכָוְרָתָא f. pl. (v. מְכָוָה) *burns, scabs.* Ruth R. to I, 19 (not מכותיה); Yalk. ib. 601 רְדִידִינִית.

*מכותידה, v. מְכָוָתָא.

מְכֵרוֹת, *for* Gen. XLIX, 6, *read* Gen. XLIX, 5.

מלקטי, *for* הַלְקָטֵי, *read* חֶלְקָטֵי.

מֵם, מ״ם, *for* Sabb. 103a, *read* Sabb. 103b.

*מְמֵילָא, v. מֵילָא II.

*מנדא, Targ. Y. II Deut. I, 1, read: מָנָתָא.

*מנולין, v. מַנְטוּלִין.

*מָנָתָא f. pl. (v. מַנָּא) *the gifts of manna.* Targ. Y. II Deut. I, 1 (ed. Vien. מנתא, corr. acc.).

מָסוֹסָא, *for* מחנה, *read* טחנה;—*add* Gen. R. s. 13, v. שָׁחַק II.

מַסּוֹרְתָא, *add* Targ. Ez. XX, 37 (h. text מָסֹרֶת).

מָסְמֵס II, *for* Koh. XII, 10, *read* Koh. XII, 11.

*מְסָעָד m. (b. h.; סָעַד) *support.*—*Pl.* מְסָעָדִים. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI סְעָדֵי לחם; Yalk. Lev. 675 סוֹעֲדֵי, v. סָעַד.

מַעְבַּרְתָא, *before*—B. Bath., *insert* Kidd. 71b, v. גִּיזְמָא (in Addenda); a. e.

*מְעוֹרָבוֹת, *hostages*, v. עָרַב I.

מָעְזָלָא, *add* Y. Sabb. VII, 10c top מָעְזָלָה, v. שָׁרַק III.

מְעַט II, *for* Koh. VII, 16, *read* Koh. VII, 17.

*מַעֲיָק, v. עִיק.

*מפוריא, Yalk. Lev. 547, read: אֲפוּנְדָּה.

*מפרכיתא, Targ. Prov. II, 12 ed. Wil., v. הַתְחָפוּכָתָא.

*מְקָנָה f. (b. h.; קָנָה) *purchase.* Arakh. III, 2 שדה מ׳ acquired land, opp. אֲחוּזָּה; a. e.

מַר II, *for* impissation, *read* inspissation.

מַרְבִּית, *add*—3) *young animals.* Bekh. VI, 11 כל מ׳ העגלים כן so are all young calves.

*מַרְטִים, מַרְטֵם, v. מָרַט I.

*מְרִירְתָא, *add*—3) *venom.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 33.

מרמיטה, *dele the entire article, and substitute*

מַרְמִיטָה f. (מטמ=רמץ; v. רָמַץ a. שָׁבַץ) [=b. h. שֶׁבֶץ II Sam. I, 9,] *cramp, catalepsy.* Gen. R. s. 17; s. 44; Yalk. ib. 23 מַרְמַטָּא; Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 21 מרמטא; Yalk. Sam. 139 דורמיטא (corr. acc.).

*מַרְפֵּיד, v. רִיפָדָה.

מָרַר *Pi.*, *add* Sifré Num. 11 a. e. שמְמָרְרִין את הגוף, v. מָרַר II.

*מְרָתָא f. (מרר) *venom.* Targ. O. Deut. XXXII, 33.

*מְשׁוֹעֵר, v. שָׁעַר.

*מְשׁוּקְיוֹתָא, v. שׁוּקְיוֹתָא.

מְשַׁמּוּשׁ, *add*—2) (v. שָׁמַשׁ) *use, service.* Uktsin I, 5 רוצה במְשַׁמּוּשָׁן one likes them for their usefulness; Ḥull. 119a, sq. Ms. M. a. Rashi (ed. במשמישן), expl. בחשמישן.

*משמיש, v. מִשְׁמוּשׁ.

מְשָׁמָע, *add*—3) *sound, form of expression.* Sot. 16b שינה הכתוב במְשָׁמָעוֹ וכ׳ in speaking of it the text changes the expression (עפר in place of אפר, Num. XIX, 17) to make you draw an analogy thereform &c. Yoma 80a ששינה הכתוב במְשָׁמָעָן (v. Rabb. D. S. a. l. note 5) in speaking of which (the eatables) the text changes the expression (using אשר לא תענה in place of the plainer אשר תאכל, Lev. XXIII, 29).

מְשַׁמְרֵת, *for* (שָׁמַר *Pa.*), *read* (עָמַד *Pi.*); *after* Sabb. XX, 1, *insert* תולין את המ׳ וכ׳.

מַתְבְּרָא, *for* G. ed. Dien., *read* O. ed. Vien.

מָתַח *Nif.*, *add*—[Tosef. Makhsh. III, 13 שנמתחו; ed. Zuck. שנמיתחו, read: שנחמתחו, or שנמחתו, v. מָחָה (in Addenda)].

*מְתַדְּרָא, v. מָתָאנָא.

מְתִינוּת, מְתִינָתָא, מְתִינָה, *read* מְ *for* מְ.

מְתַקֵּל, *add* Keth. 112a מתקן מְתַקְּלִית; Yalk. Ps. 855, מתקלא, v. תָּקַן.

נָבַח *Pa.*, *add*—3) *to blab.* Men. 63a מְנַבֵּחַ נַבּוֹאָה, v. מְחַבֵּר II.

נְגִידָה, *add*—Pl. נְגִידוֹת. B. Kam. 24a, a. e., v. רָחַק.

נָדָה, נְדִי, *add Hof.* הוּדָּה same. Macc. 11b מי . . . שיהודה (Tosaf. שתודה) who brought it about that Reuben was excommunicated?; Yalk. Gen. 149.

נָדְנוּד, *for* Ps. LV, 9, *read* Ps. LV, 8.

נַדְנוֹרָה, *for* II Kings XVIII, 12, *read* II Kings XVIII, 11.

נָדַי I, *for* he pursues (is eager for), *read* we pursue (are eager for).

*נוּמָדָה, v. תְּנוּמָה.

*נִיפַטְיִיס pr. n. m. (Νιφάτης) *Nifaṭias*, a proselyte. Yeb. 98a.

נִיקּוּד, *for nikkadim*, *read nikkudim.*

*נְמוֹשׁוֹת, v. מוּשׁ.

נָסָה, נסי, *for* Ex. XX, 28, *read* Ex. XX, 20.

*נְסָמִין m. (b. h.?) *rye* or *oats.* Y. Ḥall. I, 57b top, v. שִׁיפּוֹן.

*נְפָאתָדִי pr. n. f. *N'fathah.* Gitt. 63b, v. תְּפָאתָה.

נַפָּא, *before* Gitt. 69a, *insert* Snh. 42a כי נ׳ (Tosaf. Bekh. 44a תרוסה) round like a sieve.

נְצוֹחוֹת, *for* ib. 11, *read* ib. 12.

*נְצִיבִין pr. n. pl. *N'tsibin, Nisibis*, in the north-east end of Mesopotamia, seat of R. Judah ben B'thera. Targ.

Digitized by Google

Y. Gen. X, 10 (h. text אכד). Targ. Ez. XXVII, 23 (h. text כנה). Gen. R. s. 37 (expl. אכד, Gen. l. c.).—Snh. 32b. Pes. 3b. Tosef. Yeb. XII, 11; Yeb. 102a. Y. Sabb. I, 3d.

נָקַד I, *for* Gen. XVI, 6, *read* Gen. XVI, 5.

נָקִי I, *for* Koh. V, 17, *read* Koh. IV, 17.

נָקַשׁ, *Af.*, *for* Y. B. Bath. IV, *read* Y. B. Bath. VI.

נָשָׂא, *Hif.*, *for* Ps. IXXV, 5, *read* Ps. XXIV, 5;—*add* 6) *to cause to bear.* Keth. 72a מַשִּׂיאָתוֹ, מַשִּׂיאָתוֹ, v. שָׁכַן.

נִשְׁתֵּי *Ithpe.*, *add* 2) *to be forgotten.* B. Bath. 16a, v. רַחֲמָנוּתָא.

נְשִׂיאוּת, *for* Num. IV, 1, *read* Num. IV, 2.

נָתַר *Af. add* Y. Ab. Zar. II, 41d bot. אַתַּרְתֵּיהּ, אַתַּרְתֵּיהּ (not אתר, אתר תוחיה תחת) it dropped it.

סַבְסְטִין, *for* Ex. XIII, 8, *read* Ex. XIII, 18.

סַגְנָדָא*, כְּפַר ס׳, v. סִינְגָא II.

סוֹחֲרָדָא* f. (b. h. סֹחֵרָה; סָחַר) *buckler.* Num. R. s. 12 3 (ref. to Ps. XCI, 4) כל מי שבא ... תוא לו צנה וס׳ של אמת whoever comes to take shelter under the wings of God, to him he is a shield and buckler of truth.

סונדוקוס*, סונדרוקוס, v. סַנְקְטְרוֹס.

סָחַר, *after to travel as a merchant, add* Tanh. Naso, ed. Bub. 27; Yalk. Ps. 842 (play on סחרה, Ps. XCI, 4) סוֹחֵר, v. צָנָה I; Tanh. Naso 23 תוסה בתורה (corr. acc.); Num. R. s. 12 3; a. e.

סילקי, *add* B. Mets. 84a, v. סִיקְלַי.

סירוף*, Y. Ter. III, 42b לס׳ הכרי וכ׳, read: לא סיים חכרי וכ׳ [R. El. Wil. emends נשרק].

סָכַם, *for* Deut. XXV, 3, *read* Deut. XXV, 2.

סלקי*, B. Mets. 84a, בי ס׳, v. סִיקְלַי.

סמטא*, v. סִימְטָא.

סמנטירין*, v. סִימַנְטִירִין.

סָרַב, *for* Ber. 4a, *read* Ber. 34a.

סָתַר II, *add Nif.* נִסְתַּר same. B. Kam. VIII, 1 חיישת ונסתרה if the wound was healed, and broke open again; a. e.

עָבַר, *add Pa.* טוּעֲבַר, only with צורה, *to be disfigured, decay.* Pes. VII, 9; ib. 73b, a. e. תְּטוּעֲבַר; Tosef. ib. VI, 6 (ed. Zuck. תיעבר, corr. acc.; Var. תְּעֻבַּר); Tosef. Zeb. VII, 6; VIII, 15 תיעבר, תיעבר.

עָבַר *Pa.*, *after.*—3) *insert: to cause to transgress, force to sin.* Snh. 74b לַעֲבוֹרֵי מילתא וכ׳, v. קְטַל.—4).

עָדָה* I, v. עדי.

עָדָה* II (b. h.) pr. n. f. *Adah*, one of the two wives of Lamech. Gen. R. s. 23, v. עָדֵי I.

עָדָה*, v. עָדֵי I.

עָדָד, *for* Is. LIX, 5, *read* Is. LIX, 15.

עוֹלָלָה, *for* Lev. IX, 10, *read* Lev. XIX, 10.

עוֹנָה I, *for* Tosef. Ber. I, 3, *read* Tosef. Ber. I, 1.

עוֹנִי I, *for* I Chr. XXII, 13, *read* I Chr. XXII, 14.

עוקם*, Tosef. Maasr. III, 14 עוקמו, read: רִכְּסָא, v. עִיקְצוֹ.

עָזַר עָ׳, עָזַק, v. עָזַק.

עָזַר, *for* Is. II, 20, *read* Gen. II, 18.

עָטַר *Hithpa.*, *for* I Chr. II, 24; 26, *read* I Chr. II, 9; 26.

עִיטוּר, *for* Num. XII, 14, *read* Num. XXXI, 2.

עִיר* m. (b. h.) *foal, young full-grown ass.* B. Bath. 78b, v. סְרֵיחָה.

עִיר II, *before*—Pl., *insert* Sabb. VI, 1 ע׳ של זהב a golden head-dress with the picture of Jerusalem on it, v. יְרוּשְׁלֵם.

עֲלוּמִים* m. pl. (b. h.; v. עֶלֶם II) *youth.* Ned. 41a חוזר לימי עֲלוּמָיו he (who recovers from a disease) returns to the days of his youth (his sins being forgiven).

עֶלֶם I, *for* Ex. II, 15, *read* Ex. III, 15.

עֶצֶד, *for* Lev. IV, 9, *read* Lev. III, 9.

עָקַד, *for* play on עקרת, *read* play on קערת.

עֲרַהַסְקוֹס, *for* ערדיסקים, v. עֲרַהַסְקִין, *read* v. עֲרַדִּיסְקִים.

עָרַל, *for* Ex. XII, 43, *read* Ex. XII, 48.

עָרַץ, *after to frighten, add* also *to feel the strength of, fear.*

עֲשִׁירוּת, *for* I Chr. XXII, 13, *read* I Chr. XXII, 14.

פּוֹדַגְרָא, *after* Yalk. Kings 172, *add*; Y. Kidd. I, 61a בורדי (corr. acc.).

פּוּרְוָתָא*, v. פַּרְוָתָא.

פָּחַד *Hithpa.*, *for* thinking what the distinction will be which the king is to confer upon me, *read* thinking, what will be the distinction which the king is to confer upon me?—*for* thinking what the judgment will be &c., *read* thinking, what will be the judgment &c.?

פִּיטוּי*, v. פִּיטָן.

פִּינָה, *for* Ps. XVIII, 22, *read* Ps. CXVIII, 22.

פִּינָקָס, *add*—[Yalk. Is. 372 כמו בשין סְקִידַפְּסָטָאוֹת, *read* פנקסאות, v. אִסְקַפְּסָטֵי.]

פִּירוּחִזְמִירִי*, v. פְּרוּחִזְמִירִי.

פִּירְזוֹמָא*, v. פַּרְזוֹמָא.

פַּלְטֵרִינוֹס, *for* Jer. XXXI, 19, *read* Jer. XXXI, 20.

פְּנִידָה* f. (פָּנָה) *turn.*—*Pl.* פְּנִיּוֹת. Yalk. Lev. 446, v. פִּינָה. Pesik. R. s. 33 שכל חג׳ פונים בו towards which all turns are made; v. פָּנָה.

פַּס II, *for* Ps. LXIV, 31, *read* Ps. LXVIII, 31.

פְּסִיקָא, *add* Targ. Y. Num. XXV, 1 פְּסִיקַיְיהוֹן (not פרקיידהן).

פָּסַק, *Nif.*, *add*—2) *to be made to separate, be interposed.* Ber. 32b נִפְסָקָה חומת וכ׳ an iron wall was interposed between Israel and &c.;—*Hithpa.*, *add*—3) *to be decided.* Pesik. R. s. 40 דינכם מתפסק וכ׳ your judgment will be decided on the Day of Atonement.

פַּעֲמוֹן* m. (b. h.; פָּעַם) *bell*—*Pl.* פַּעֲמוֹנִים. Yalk. Deut. 829.

פָּרְאוּרְנוֹן, *for* Gen. XXIV, 12, *read* Gen. XXXIV, 12.

פֶּרֶג* m., *pl.* פְּרָגִים, פְּרָגִין (v. פָּרַג) *poppy* (v. Löw Pfl., p. 103). Shebi. II, 7; Hall. I, 4; Mekh. Bo, s. 8 (not שרגון); Sifré Num. 146 (not פרגום).

פַּרְגוֹן, פַּרְגוֹם*, v. פֶּרֶג.

Digitized by Google

פָּתַח, *Pi.*, *for* Gen. R. s. 76, *read* Yalk. Gen. 76.

פתקיידהון, Targ. Y. Num. XXV, 1 ed. Vien., read: פְּסִיקֵידֵיהוֹן.

צְבִיוֹן, *add*—[Midr. Till. to Ps. LII בצבוין, ed. Bub. בציבוין, read: בִּצְבוּר.]

צדני*, Yalk. Gen. 110, v. שׁוּדָנִי.

צָדַק, *Pi.* 1, *for* Job XXVI, 3, *read* Job XXXVI, 3;—*before* Num. R. s. 2, *insert* Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VIII (ref. to Deut. l. c.) צדק את המשקלות יפה וכ׳ give liberal weights, liberal ephahs &c.;—*under Hif.*, *for* Ps. XVI, 15, *read* Ps. XVII, 15.

צוּדָה, *for* Dan. VIII, 16, *read* Dan. VIII, 15.

צַלְמָנָא, *add* Tanḥ. R'eh 16; a. e.

צָמַח, *Pi.*, *add* Yalk. Cant. 988 כשאתם מצומתים לפניו וכ׳ when you are summoned before God, and you form bands (of followers).—3) *to smash, annihilate.* Ib. שבא לצמחך וחקב״ה לצומחו who came to crush thee, and the Lord (came) to crush him.

קָבַר, *for* Treat. S'mal., *read* Treat. S'maḥ.

קוּם *Pi.* 2) *for* Gen. XV, 14, *read* Gen. XV, 13.

קְיוּמָא, *for* I Sam. XXV, 61, *read* I Sam. XXV, 6.

קִירוּי II, *add* Y. Ber. II, 5ᵇ bot. לקירויו on account of his (nocturnal) accident, v. קְרִי.

קֵירֶס, *for* I Chr. XII, 23, *read* I Chr. XII, 33.

קָצַר *Ithpa.*, *add* 2) *to be sick.* B. Mets. 87ᵃ אירתצורי Ms. F., v. תְּסַר II.

קָרְדָּא II, *add*—*Pl.* (masc.) קְרַחֵי. Taan. 3ᵇ שמשא דביני ק׳ the sun that is seen through bald (cloudless) spots in the sky.

קַרְצַטְלִין*, v. קִרְסְטִלִין.

קַרְקוּנְיָא*, v. קוּרְקוּנְיָא.

רָאַוָּה, *for* Ex. XXIV, 15, *read* Ex. XXIV, 5.

רָגַז, *for* Lev. XXVIII, 65, *read* Deut. XXVIII, 65.

רָהַן, *add Hof.* הוּרְהָן *to be pledged.* Eduy. VIII, 2 תינוקת שהורהנה וכ׳ a girl that was pledged (with a gentile) in Ashkelon; Keth. 26ᵇ.

רוּם *Hof.*, *for* Num. IV, 20, *read* Num. XV, 20;—*add Nif.* נִרוֹם=*Hof.* Ter. V, 2 תרום וכ׳ (Y. ed. תֵּירוֹם) let it be separated and then burned.

רְזָיָא, *for* Job l. c., *read* Job XXXVII, 6.

רָסַס, *Pe.*, *add* Targ. Job XXXVI, 28 דאסי (ed. Wil. דאתי), read: רָאסֵי (h. text ירעפו).

רָעַם *Hithpa.* 1, *add* Kidd. 80ᵇ מה יִתְרַעֵם על מדותיו why should one rebel against his measures (fate)?; a. e.

רְצוֹצָא*, v. רְצִיצָא.

רָתַק, *Nif.*, *for* מתאימות, ib., *read* מתאימות, ib. 2.

שְׁאוֹר, *for* Ex. XXI, 15, *read* Ex. XII, 15.

שָׁבַח *Pi.*, *for* Num. R. s. 16 ³, *read* Num. R. s. 16 ¹³.

שׁוּעַ *Pi.*, *for* Gen. XXX, 6, *read* Gen. XXXII, 26.

שְׁחוֹרֵי*, בירתא דש׳, v. בִּירְתָא.

שָׂחַר II, *for* II Chr. I, 24, *read* I Chr. II, 24.

שָׁמַח, *for* Gen. XXI, 25, *read* Gen. XXV, 21.

שִׁיחוֹרֵי*, בי־ראתא דש׳, v. בִּירְתָא.

שיקין, Targ. Y. Num. XXXV, 11 בש׳, read: בשׁוּקִין.

שָׁכַב, *for* Deut. VI, 9, *read* Deut. VI, 7.

שָׁכַר *Pi.*, *add* Sifra Sh'mini, Par. 1 כל המשכרים all intoxicating drinks.

שַׁל, *for* II Sam. VII, 7, *read* II Sam. VI, 7.

שָׁל, *add*—[In some Mss. של is written as prefix.]

שָׁלַם, *add*—*Hithpa.* הִשְׁתַּלֵּם *to be finished, consumed.* Midr. Till. to Ps. XXXVII חשמן משתלם וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שלם) when the oil is consumed, the lamp goes out.

שָׁלֵם, *add*—2) *ended, consumed.* Midr. Till. to Ps. XXXVII (ed. Bub. משתלם).

שַׁלְמוֹנִי*, pr. n. m. *Shalmoni.* Gen. R. s. 68.

שָׁמַע II, *for* Num. XVI, 37, *read* Num. XV, 37.

שָׁנַן* II, *Pi.* שִׁנֵּן (contr. of שנענ, apocop. of שׁ־נענע, v. נוּעַ) *to shake, swing* the myrtle branch before the bridal procession. Ab. d'R. N. ch. IV יעמדו וישנונו ויקלסו לכלה וכ׳ they (the scholars at study) should rise and swing and clap for the bride (Var. וישמדו, לכלה ויקלסו לפניה, v. ed. Schechter note 8). Ib. [read:] מעשה . . . ועברה כלה ולא חיה בידן כדי צורכן ואותו (הרסה) ודיה שָׁנְנוֹן בו עד וכ׳ it happened with R. J. b. I. that he sat teaching his disciples, when a bride passed, and there was not a sufficient escort with them, and he took up a myrtle branch and swung it, until the bride was past; Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 22 ואותו בידו שרבים של חדש ודיה מְשַׁעֲנָן בו וכ׳.

שְׁעַן, *for* (Shaf. of עני . . . 4255) *to sing, read* (v. שְׁנַן) *to shake.*

שְׁעֲנַן* (transpos. of שנען, apocop. of שנענע, v. טע) *to shake, swing.* Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 22 משענן וכ׳, v. שָׁנַן II.

תָּבַע *Nif.*, *add*—2) *to be claimed, collected.* Sabb. 148ᵇ לא ניחנה לִיתָּבַע cannot be collected by legal process.

תדורא*, B. Kam. 105ᵇ, v. תְּרֵדָא II.

תוֹעֶלֶת, *for* Is. XIV, *read* Hos. XIV.

תּוֹפֶת, *add*—Lam. R. to I, 9 מקום ת׳ . . . there was a place below Jerusalem named Tofeth (b. h. תֹּפֶת).

תּוֹקֶף, *for* Ex. XIV, 25, *read* Ex. XIV, 27.

תְּחוֹם, *for* Gen. I, 8, *read* Gen. I, 5.

תינוותא*, Y. Ber. I, 2ᵉ, read: תִּינְנִיוּתָא, v. תִּינְנִיוּתָא.

תֵּירוֹשׁ, *for* Deut. XIV, 22, *read* Deut. XIV, 23.

תְּמָךְ, *for* Ps. XXIX, *read* Prov. XXIX.

Digitized by Google

Index

of Talmudic and Midrashic interpretations of Scriptural verses, quoted in the Dictionary.

(The figures to the left refer to Bible chapters and verses, those to the right to pages of the Dictionary.)

Genesis

1—8 14 . . . . . 126a
1 1 189b, 1189b, 1499b, 1562a, 1646b
2 616a, 712b, 852a, 1183a, 1323a, 1362b, 1474a, 1648a, 1651a
4 . . . . . 521a
5 569a, 881a, 1124a
6 . . . . 442b, 762a
9 . . . . . 1326b
11 . . . 258a, 1275b
14 . . . . . 881b
18 . . . . . 481b
22 . . . . 195b, 1380b
25 . . . . . 1188a
26 312b, 1252b, 1284b
27 . 930b, 1188a, ib.b
28 461a, 610b, 1284b, 1451a
31 751b, 752a, 1436a
2 1 642b, 644a, 1257a, 1258b, 1562a, 1574b
3 . . . . 195a, ib.b
4 . . . . . 1197b
5 . . . . . 962b
6 . . . 1095b, 1518a
7 571a, 589a, 590b, 614a, 923b, 926b, 1056a, 1100a, 1188a, ib.b
8 1045a, 1081b, 1098b, 1324a
9 . . . . . 1194b
10 . . . . 23b, 882b
11 882b, 1172b, 1342b
12 . . . . 139a, 698a
14 . . . 425a, 1241b
15 . . . 1070a, 1081b
18 871b, 872a, 1062a
19 633b, 1188a, 1458a
21 . . . . 5b, 1000b
22 405b, 1238a, 1285b, 1420a
23 . . . 935b, 1203a
24 . . . . . 1509a
3 3 . . . . . 256a
7 90a, 424a, 1080b, 1116a
8 14b, 353a, 1457a, 1503a, 1624a
12 . . . . . 1647a
13 267b, 542b, 938b, 941b

Genesis

3 15 . . . . . 1591a
16 73a, 365a, 758b, 1066a, 1067a, 1101a, ib.b, 1442a, 1540b, 1703b
17 . . . . 608b, 1101b
18 1078a, 1340a, 1587b
19 . . . . . 388b
21 . . . . . 32b, 252b
22 . . . . 109b, 1285b
23 . . . . . 267a
24 . . . 693b (2), 730b
4 1 . . . . . 1582a
2 . . . . . 1654b
3 . . . . . 879a (2)
4 . . . . . 1598a
5 . . . . . 1610b
7 . . . . 758b, 1703b
10 . . . . . 1362b
13 . . . . . 950b
15 . . . . . 1493a
16 . . . . . 836a
18 . . . . 759a, 1113b
22 . . . . . 920b
23 . . . . . 1206a
26 . . . . 836b, 1644a
5 2 . . . . . 930b
29 . . . . . 940b
6 1 . . . . . 836b
2 . . . . . 67a
3 . . . . . 1522a
4 . . . . . 1096b
5 . . . . 590b, 1652a
6 . . . . 895b, 1102a
9 . 660a, 904b, 1677a
13 . . . . 200b, 478b
14 . . . . . 1643a
16 . 465b, 1265a, 1662a
17 . . . . . 224b
19 . . . . . 450b
22 . . . . . 1562a
7 4 . . . . . 59b
5 . . . . 633b, 1562a
10 . . . . . 1600b
13 . . . . . 1450b
16 . . . . . 1024b
21 . . . . . 224b
22 . . . . . 926b
23 . . . . . 591b
8 1 . . . . . 399b
4 . . . . . 897a
11 . . . . 557a, 1349a
20 . . . . 162b, 1562a

Genesis

8 21 921b, 1073a, 1473b, 1506a, 1591a
22 440b, 1339b, 1341a, 1366b
9 1 . . . . . 1562a
2 . . . . . 461a
6 312a, 485a, 1047a, 1616a
7 . . . . . 1226a
11 . . . . . 724b
13 936a, 1370b, 1428b
18 . . . . . 1154a
19 . . . . . 925b
20 . . . . 149b, 703b
20—24 . . . . . 373a
23 . . . . . 537a
24 . . . . . 1239a
27 586a, ib.b, 1573b, 1590a
10 7 . . . . . 1020a
8 . . . . . 836b
10 . . . . . 122b
11 . . . 779b, 1244a
14 . 31a, 914b, 1208a
17 . 125b, 126b, 464b
18 479b, 1168b, 1289b
25 . . . . . 1350a
30 . . . . 734a, 779a
11 1 . . 38b (2), 857b (2)
2 918a (2), 1317a, 1704b
3 . . . . . 1632b
4 . . . . . 1075a
5 . . . . . 480a
7 . . . 870b, 1673a
8 . . . . . 1269a
9 . . . . . 151a
29 . . . . . 989b
12 1 . . . . . 1571b
3 . . . . . 195a
5 . . . . . 226a
8 . . . . . 1130a
9 . . . . . 496b
12 . . . . . 194a
15 . . . 1070a, 1082a
17 . . . 524a, 1438a
18 9 . . . 1215b, 1591b
14 . . . . . 688b
14 1 . . . . 57a, 119a
2 . . . . 8b, 1505a
3 . . . 957b, 1291a
4 . . . . . 837a
6 . 69a, 245a, 780a
7 . . . . . 999b

Genesis

14 8 . . . . . 1222b
10 . . . . . 1523b
11 . . . . . 1036a
13 795b, 1040a (2), 1047b, 1179a, 1181b
14 483a, 597a, 1463a
18 595b, 1263a, 1417b, 1464a
20 . . . . . 796b
21 . . . . . 449a
15 1 . . . . . 729b
2 . . . 1417b, 1625b
5 . 329a, 614b, 868a
8 . . . . . 197b
9 569b, 570a, 1073a, 1656a
11 . . . 1068a, 1136a
12 . . . . . 510b
13 53b, 1330b, 1345b, 1608b, 1609a
17 . . . . 201b, 715a
18 . . . . . 201b
19 868b, 1113b, 1416b, 1428b, 1702b
16 1 . . . . . 1070b
5 . . . 478b (2), 931a
7 . . . . . 465b
11 . . . . . 600b
12 . . . . . 1213a
13 . . . . . 1080b
17 1 113a, 1524b, 1678a
4 . . . . . 1678a
5 . . . . . 887a
11 . . . . . 888a
13 . . . . . 1227b
15 . . . . . 1627a
23 . . . . . 1450b
18 1 . . . . . 1143b
2 . . . . . 1583b
5 . 687a, 754b, 1068b
6 . . . . . 68a
7 . . . . . 1454a
8 . . . 475a, 1354b
9 . . . . . 679b
11 . . . . 33a, 426b
12 374b (2), 1045a, 1067a, ib.b, 1605b
13 409a, 780a, 1605b
13—15 . . . . . 669b
19 120a, 336b, 1264a
20 . . . . . 1472b
22 642b, 1088a, 1666a
23 . . . 214b, 1015a

Digitized by Google

Genesis

18 25 189a, 468b, 1112b
27 1100a, 1263a, 1576b, 1591a
19 1 . . . 1111a, 1583b
2 . . . . . 1107a
3 . . . . . 824b
9 . . . . . 354a
11 686a (2), 918a, 1553b
13 . . . . . 806a
15 . . . . 48b, 826a
16 . . . . . 1675b
24 . . . . . 848b
26 . . . . . 696b
20 3 . . . 182b, 1082b
6 . . . . . 759a
16 614b, 653a, 1652b
17—21 1 . . . 1206b
18 . . . . . 1102a
21 1 . . . 1206b, 1209a
7 . . . . . 1384a
8 . . . 250a, 859a
9 . . . 1273a, 1274a
11 . . . . . 1694b
12 . . . . . 167b
14 . . . 221a, 1575a
15 . . . . . 1503b
16 . 522a, ib. b, 872a
19 . . . . . 966a
20 . . . 1431a, 1455a
33 128b, 1143b, 1216a, 1418a
22 1 . . . 914b, 916a (2)
2 . . . . . 564b
3 . . . . 186a, 423b
5 . . . . . 614b
6 . . . . . 682a
8 . . . 589b, 1526b
11 . . . . . 1201a
14 . . . 1105b, 1417b
16 . . . . . 596a
17 . . . 1442a, 1648a
24 . 233b, 516b, 816b
23 . . . . . 1390a
4 . 297b, 834a, 1659a
8 . . . . . 1029a
13 . . . . . 1357a
16 . . . . . 272a
17 . . . 204b, 1391a
24 1 303b, 409b, 638b, 1163b, 1581b
5 . . . . . 1068b
6 . . . . . 67b
10 . . . . . 294b
13 . . . . . 896b
18 . . . . . 1206a
20 . . . . . 1188b
21 . . . . . 827a
22 . . . . . 1288a
23 . . . . 699b, 708b
25 . . . . 699b, 708b
32 . . . . . 402a
50 . . . . . 392a
53 . . . . . 1335b
60 . . . 1230b, 1439a
62 . . . 780a, 1080b
65 . . . . . 334b
25 2 935b, 1040a, 1062a, 1430b
3 . . . . . 700b
6 . 413a, 692a, 1563a
12 . . . . . 575a
20 . . . . . 1481a

Genesis

25 21 424b, 513a, 515b, 1059b, 1129b, 1553a
22 . . 1275b, 1495b (2)
23 . . . . . 201a
25 . . . . . 18a, 19a
27 . . . 1265b, 1529b
28 . . . . . 1338a
30 . . . . . 714b
34 . . . . . 1046a
26 2 . . . 928b, 1575a
12 . . . . . 1612b
14 . . . . . 1103a
16 . . . . . 1103a
24 . . . . . 572b
26 . . . . 272b, 273a
34 . . . . . 179a
27 11 . . . 1524a, 1561a
12 . . . . . 1683b
13 . . . . . 720a
16 . . . . . 295a
20 . . . . . 1058b
22 . . . 1124a, 1480a
27 . . . . . 137a
28 . . . . . 630b
30 . . . 1265b, 1266a
31 . . . 210a, 1688b
33 . . . . 498b, 638b
36 . . . . 462b, 907b
37 . . . . . 102a
39 . . . . . 1598a
40 1050a, 1158b, 1592a
41 . . 1006a, 1554a (2)
46 . . . . . 1399a
28 1 . . . . . 1419a
5 . . . . . 1483a
11 132a, 608a, 1133a, 1135a, 1602b
12 101b, 964b, 1002a, 1534b, 1566b
13 . . . 1165b, 1185b
14 . . . 986a, 1701a
15 . . . . . 1061b
19 . . . . . 696a
20 . . . . . 1389a
22 . . . . . 1028b
29 2 . . . 1417b, 1505a
3 . . . . . 249b
4 . . . . . 499b
5 . . . . . 690a
16 . . . . . 1185a
17 . . . 1478b, 1479b
21 . . . . . 1237b
31 . . . 1074b, 1466b
35 . . . . . 337a
30 8 . . . . 905b, 1173a
11 . . . . 210b, 859a
14 949b, 975b, 1009b
16 . . . 713b, 1029b
27 . . . . . 936b
28 . . . . . 989a
34 . . . . . 694a
37 . . . . . 432a
41 . . . . . 1432b
42 719b, 1063a, 1064a
43 . . . . . 1237b
31 9 . . . . . 907b
19 . . . . . 257a
35 . . . . . 303a
36 . . . . . 1160a
47 . . . . 970a, 1695b
32 1 . . . . . 969b
6 254a, 1541b, 1546a
8 . . . . . 1305a

Genesis

32 9 . . . . . 1508b
11 . . . . 613b, 1350a
25 . . . . . 1174a
25 sq. 1460a
26 . . . . . 1538a
27 . . . . . 1157a
33 . . . . 234b, 580b
33 3 . . . . . 1394a
4 . . . . . 940b
5 . . . . . 483b
8 . . . . . 683b
9 . . . . . 1356b
11 . . . . . 638b
14 . . . . . 339b
18 43a, 342b, 1586b, 1692a
19 28b, 30a, 305a, 553a, 1243a, 1431b
34 2 . . . . . 1093b
3 . . . . . 1525b
12 . . . . 739b, 1213b
25 . . . . 506a, 1154a
30 . . . . . 1079b
35 6 . . . . . 1470b
11 . . . . . 1272b
16 . . . . . 1627b
17 . . . . . 1344b
18 . . . . . 1295a
22 . . . 1418a, 1678b
36 24 . . . . 355a, ib. b
32 . . . . . 173a
39 . . . . 521a, 534a
43 . . . . . 1120a
37 2 . . . . . 922a
3 . . . . . 491a
3 sq. 1191a (2)
4 . . . . . 686b
7 . . . . . 1229a
9 . . . . . 1602b
14 . . . . . 422b
17 . . . . . 211b
19 . . . . . 344b
21 . . . . . 679a
23 1165b, 1166a, 1186a, 1214a
24 . . . 1109a, 1463b
31 . . . . . 1482a
32 . . . . . 351a
33 . . . . . 1449a
35 . . . . . 917a
38 . . . . . 1678b
1 . . . . . 175b
2 . . 147b, 1647a (2)
7 . . . . . 129b
13 . . . . . 1678a
14 . . . 1252a, 1670b
18 . . . . . 1253b
20 . . . . . 1482a
25 . 351a, 591a, 610a
26 . . . . . 1319a
29 . . . 1237a, 1441a
39 1 . . . . 594a, 1391b
2 1399a, 1532b, 1533b
5 936b, 1140b, 1391b
6 . . . . 720a, 882a
40 2 . . . . . 1406b
10 . . . 202b, 1205a
16 . . . . . 506b
20 . . . . . 240a
41 1 . . . . . 160b
2 . . . . . 38b, 39a
8 . . . . . 1202b
12 . . . . . 875b

Genesis

41 40 . . . . . 941b
43 . . . . . 641a
44 . . . . . 641a
45 . . . . . 430b
47 . . . . . 1333b
54 . . . . . 1184a
56 . . . . 130a, 1189a
42 1 . . 952b, 1518a (2)
2 . . . 1125a, 1451b
19 . . . . . 1518a
21 . . . . . 417b
23 . . . . . 701a
24 . . . . . 1305a
33 . . . . . 1518a
37 . . . . 169a, 1310b
38 . . . . . 89a
43 11 405a, 806a, 1610a
44 4 . . . . . 1523a
6 . . . . . 1523a
8 . . . . . 436a
12 . . . . . 459a
13 . . . . . 802b
16 825b, 1263b, 1678b
18 . . . 160b, 876b (2)
18—34 . . . . 1160a
21 . . . . . 870a
31 . . . . . 917a
45 3 . . . . . 1652b
8 . . . . . 1440a
23 . . . . . 1066a
24 . . . . . 1447a
46 2 . . . . . 1201a
13 . . . . . 1601b
21 174b, 226a, 491a, 492b
23 . . . 441a, 1285a
27 . . . . . 644b
29 . . . . . 98a
47 28 . . . . . 1031b
28 sq. 1570b
29 1309a, 1410a, 1419b
48 5 . . . . . 578a
7 . 489b, 552a, 923b
14 1293b, 1294a, 1574a (2)
19 . . . . . 1444a
22 . . . . . 1575a (2)
49 1 . . . . . 1419a
5 . . . . . 1569a
4 372b, 374a, 386b, 406b, 588a (2), 1152a, 1182b, 1198b, 1504a
5 . . . . 782b, 784b
6 . . . . . 1541b
7 . . . . . 143a
8 . . . 1059a, 1158b
9 . . . . . 557a
10 1043b, 1321b, 1322b, 1512b, 1556a, 1562b
11 62a, 438b, 608a, 706a, 970b
12 455b, 629a, 1603b
13 . . . . . 378a
14 . . . . . 269b
16 . . . 573a, 1615b
17 . . . . . 1616a
19 . . . . . 238a
20 . . . . 660b, 1598a
21 . . . . . 1619b
22 16a, 213a, 1081a, 1084a, 1235b, 1241b, 1293b, 1440b
23 . 16a, 761a, 847b, 1554a (2)

Digitized by Google

Genesis

49 24 . . . . . 1431a
25 . . . . . 1631a
26 . . . . . 642b
27 . . . . . 556a
50 5 . . . . 666a, ib.b
24 . . . . . 1209a

Exodus

1 7 . . . . . 1663a
10 . . . 1101b, 1120a
11 . 786b, 808a, 1484b
12 . . . . . 1340a
13 1138a, 1226b, 1478b
14 . . . . . 779a
15 774a, 925a, 1144b, 1202a
16 . . . . . 957a
19 . . . . . 344b
21 . . . . . 791b
2 1 . . . . . 709b
3 . . . . . 967b
4 . . . . . 867a
5 . . . . . 75b, 352b
8 . . . . . 1084b
13 . . . . . 1418a
14 . . . . . 486a
18 . . . . . 1475b
20 . . . . . 1333a
21 . . . . . 739b
24 . . . . . 866b
3 2 687b, 688b, 1005a
4 . . . 1021b, 1201a
5 . . . . . 1087a
6 . . . . . 1379b
7 . . . 606a(2), 1436b
10 . . . . . 372b
15 . . . . . 1084b
16 . . . . . 1209a
18 . . . . . 1040b
4 2 . . . . . 753b
11 . . . . . 1208b
12 . . . . . 596a
16 . . . . . 1657a
20 . . . . . 937b
21 . . . . . 765b
24 . . . . . 514a
26 . . . . . 1227b
31 1209a, 1313b, 1596b
5 1 . . . . . 1310a
2 . . . . . 1028b
3 . . . . . 1083a
4 . . . . . 712b
8 . . . . . 532b
9 . . . . 926b, 1611b
6 6 . . . . . 949b
7 . . . . . 926a
14 . . . . . 573b
25 . . . 1140a, 1156b
7 9 . . . . . 630a
11 . . . . . 693b
14 . . . . . 607a
18 . . . . . 686a
22 . . . . . 693b
28 . . . . . 848b
8 2 . . . . . 1299a
15 . . . . . 1523b
9 2 . . . 1327a, 1406b
24 717b, 1128a, 1254b, 1282b, 1322a
32 . . . . . 1174b
11 7 . . . . . 639a
12 2 . . . . . 301a

Exodus

12 3 . . . . . 830b
4 453a, 800a, 911a, 936a, 970a
5 . . . . . 177a
8 . 349b, 595a, 839b
9 9b, 329a, 685b, 865a, 1069a, 1283b
11 . . . . . 491a(2)
13 . . . . . 1198b
15 . . . . 369b, 1505b
16 25a, 778a, 784b, 1271b
17 . . . . . 479a
19 . . . . 170b, 459a
21 . . 478a, 853a, ib.b
22 . 516b, 719a, 1011a
23 . . . . . 753b
28 . . . . . 790a
29 . . . . . 571a
34 . . . . . 838b
40 . . . . . 1088b
42 . . . . . 1601a
43 . . . . . 327b
44 . . . . . 326a
46 . . . . . 1133a
48 . . . . 983a, 1119b
13 1—10 . . . . . 1564b
2 . . . . 169a, 1157a
3 . . . . . 1073b
7 . . . . . 170b
9 . . . . . 946a
11—16 . . . . . 1564b
12 360a, 1137a, 1522b
13 215b, 1137a, 1526b
16 . . . . . 327a
17 . 894a, 895a, 904a
18 387b, 480b, 949a, 951a, 975b, 1445b
19 . . . . . 1098a
21 . . . . 772b, 1190b
14 1 . . . . . 756b
2 . . . . 416a, 1173a
3 . . . . . 1112a
6 . . . . . 98a
7 . . . . . 1584a
8 . . . . . 1481a
10 . . . . 365a, 527a
14 . . . . . 703b
15 . . . . . 918a
18 . . . . . 607a
24 . 355b, 356a, 730a
27 . 62a, 1655b, 1680a
28 . . . . . 172a
30 . . . . . 601b
15 . . . . . 119b
1 204a, 1479a, 1482a, 1568a
1—18 . . . . . 1568b
2 865b, 866a, 884a, 887a(3), 1449a
4 . . . . . 1482a
5 . . . 824a, 1124b
6 . . . . . 1488b
7 . . . . . 1330a
8 635a, 884a, 1117b, 1120a, ib.b, 1365b, 1400b, 1453b
9 . . . . . 473b(2)
11 773a, 1174b, 1649a
13 . . . . . 881a
15 . . . . . 913a
17 . . . . . 1202a
18 . . . . . 1453b

Exodus

15 20 . . . . . 1655a
22 . . . . . 1541a
25 273a, 366a, 916a, 1319a
26 . . . . 704a, 761b
16 5 . . . . 350b, 621b
12 . . . . . 1009b
14 . . . . . 489a
20 . . . . . 1329a
21 . . . . . 1248b
29 . . . . . 1660b
33 . . . 1282b, 1293b
17 5 . . . . . 449b
7 . . . . . 1470a
8 . . . . . 1490b
9 . . . . . 1128b
12 . . . . . 1294b
13 . . . . . 474a, ib.b
18 . . . . . 605b
9 . . . . . 451a
11 391a, 508b, 1318b
13 . . . . . 1489b
19 . . . . . 641a
20 . . . . 455a, 1542a
21 . . . 329b, 1127b
19 1 . . . . . 1297b
3 . . . . . 365a
5 . . . . 953b, 955a
8 . . . . . 1510a
9 235a, 853a, 1123a, 1193b
10 . . . . 461a, 1355a
12 . . . . . 330b
13 . . . . 109a, 567a
15 . . . . . 1228a
17 . . . . . 1298a
18 . . . . 673a, 1574a
19 . . . . . 1574a
21 . . . . . 368a
20 2 . . . . . 680a
3 . . . . . 1247b
4 . . . 1589a, 1676a
5 . . . . . 1022b
8 . . . 399b, 1073b
10 . . . . . 1519b
12 630b, 1371b, 1525b
13 . . . . . 1493a
14 . . . . . 866b
15 . . . . . 1447a
18 715a(2), 1355a, 1451a
19 . . . . . 1218b
20 . . . . . 916a
22 . . . . . 673a
23 . . . . . 1602a
24 . . . 872a, 1028b
26sq. 1198b
21 . . . . . 857b
1 . . . . 980b, 1249b
1—24 18 . . . . 857b
2 . . . . . 202b
3 . . . . . 574b
5 . . . . . 707a
6 753b, 1052a, 1195a, 1494a, ib.b
7 . . . . . 782b
8 . 137a, 537a, 583b
9 . . . . . 286a
10 1054b, 1368b, 1509a
13 . . . . . 1265b
14 391a, 1120a, 1494a
17 . . . . . 1544b
18 1043a, 1193b, 1264b

Exodus

21 19 150a, 855b, 1462b, 1519b
20 . . . . . 933a
21 . . . . . 569a
22 . . . . . 824b(2)
24 354a, 794b, 881a, 1071a, 1351a
25 . . . . . 1295a
26 . . . 650b, 1552b
27 . . . . . 996b
28 367a, 873b, 874a, 932b, 1020b
28—36 . . . . 1675a
29 360a, 745b, 1563b
30 . . . . . 624a
33 149a, 367a, 577b, 924a, 1253b
35 . . . . 874a, ib.b
36 . . . . . 354a
37 . . . . 256b, 480b
22 1 . . . . 312a, 765a
2 403b, 855b, 1602b
3 . . . . 660a, 1501a
4 181a, 182b, 367a, 772a, 1541b, 1603b
5 567a, 577b, 1384a
6—8 . . . 660a, 1224b
7 . . . . . 1419b
8 328a, 1007a, 1075b, 1224b, 1247a, ib.b, 1501a, 1596b
9sq. 1537a
10 . . . . . 1580a
12 . . . . 17b, 1043a
13 . . . . . 1242a
13sq. 1506b
14 . . . . . 1247a
15 739b, 1173a, 1253a
16 . . . . . 739b
17 677a, 785a, 1001a
18 . . . . . 1001a
19 378b, 935b, 1477a
21—22 . 688b, 1093b
22 1072a, 1093b, 1294a, 2
23 . . . . . 1617b
24 1075b, 1094a, 1563b, 1617b
25 . 416b, 757a, 854b
27 . 27a, 382b, 1294b
28 . . . . . 314b
23 1 . . . 1501b, 1570a
2 . 342b, 898b, 899a
4 . . . . . 1133a
5 1060b, 1238b, 1239a, 1446a, 1537b
6 . . . . . 342b
8 . . . . . 1263a
11 . . 899b(2), 1432a
12 . . . . . 904b
14 . . . . 424a, 1449a
17 . . . 1435b, 1436b
18 . . . . . 423b
19 . . . . 74a, 464a
21 . . . . . 767a
25 . . . 838a, 1249b
24 1 . . . 767a, 1193a
5 369a, 407a, ib.b, 1051a, 1436b
6 . . . . . 1256a
7 593a, 1113a, 1150a, 1202b, 1252b, 1543b, 1596a, 1678a
10 . . . . . 690b

Digitized by Google

Exodus

24 11 370a, 372a, 407b, 1361b
12 . . . 857a, 1657a
14 . . . . . 876b
17 . . . . . 655a
25 2 . . . . . 877a
2sq. 1696b
3 . . . . . 1151b
4 . . . . . 1636a
8 . . . . . 1573b
19 . . . . . 1631a
22 . . . . . 1573b
29 317a, 802b, 964a, 990a
26 1 . . . . . 1259b
6 . . . . . 734a
11 . . . . . 734a
15 . . . . . 854a
31 508a, 1376b, 1545a
36 . . . . . 508a
27 5 . . . . . 459b
7 . . . . . 738a
10 . . . . . 372a
20 . . . . . 397a
28 1 . . . . . 1419b
18 . . . . . 629a
19 . . . . . 618b
20 . . . . 836a, 842b
23—40 28 . . . 1275b
28 . . . . . 385b
39 . . . . . 1238a
29 9 . . . . . 1275b
29sq 1472b
34 . . . . . 1672b
35 . . . . . 1069b
42 . . . . . 584b
43 . . . . . 564b
30 1 . . . . . 1352b
11sq. . . 1316a, 1417b
12 . . . . 368a, 1460a
12sq. 1696b
13 989a, 1327b, 1435b, 1552b, 1617b, 1623b
14 . . . . . 1169b
18 . . . . . 893b
20 . . . . . 243a
23 . . . 748b, 1357a
23sq. 1156a
34 . . . . . 138a
31 14 . . . . . 811a
17 . . . . . 1293a
18 . . . . 639b, 702b
32 1 . . . . . 1558a
2 . . . . . 1288a
3 . . . . . 1485a
4 . . . 354a, 1639b
5 . . . . . 378b
6 . . . . . 1273a
7 . . . . . 837a
8 807b(2), 1026b, 1227a, 1530b(2), 1655a
9 . . . 807b, 1122b
11 40a, 433a, 456a, 467b(2), 469a, 843b
12 . . . 1498b, 1648b
13 . . . . . 1093a
14 . . . . . 895b
15 . . . . 297a, 529a
16 . . . . 460a, 579b
24 . . . . . 1212a
25 . . . . . 1235a
33 5 . . . . . 393b
7 . . . . . 1007a

Exodus

33 8 256a, 1058a, 1316a, 1512b
34 1 . . . . . 601b
6 . . . . 674a, 732b
7 . . . . 932a, 937b
10 . . . . . 674a
14 . . . . . 935b
21 . . . . . 502b
26 . . . . . 464a
28 . . . . . 708b
29 . . . . . 1379b
35 3 183a(2), 330a, 1271b
19 . . . . . 265b
22 . . . 1112b, 1485a
24 . . . . . 1292b
26 . . . . . 1554b
36 6 . . . 359b, 1038a
33 . . . . . 192a
38 5 . . . . . 297a
25 . . . . . 234a
26sq. 1696b
39 3 . . . . . 1404b
27 . . . . . 1635a
28 . . . . . 1635a
29 . . . . . 1635a
40 19 . . . . . 1232b

Leviticus

1 1 . . . . 294b, 1419a
2 . . . . . 685b
3 . . . . . 1492b
4 868b, 1000a, 1493a, ib. b
5 971a, 1309a, 1415a, 1546b
6 . . . . . 363a, 943b
7 . . . . . 1117a
11 921b, 1295b, 1297b
14 . . . . . 1155a
15 . . . . . 329a
16 . . . 370a, 889b(2)
17 . . . . 140b, 1565a
2 1 . . . . . 530a, 589a
4 . . . . 530a, 1472b
5 . . . . . 173a
6 1171a, 1250a, 1254a
11 . . . . . 685b
13 . . . . 162b, 1519b
14 . 530a, 785b, 1375b
3 3 . . . . . 784a
4 . . . . 654b, 1623a
6 . . . . . 1472b
9 585a, 1102a, 1208a, 1677a
10 . . . . . 1208a
17 . . . . . 464a
4 . . . . . 360a
2sq. 1212b
3 . . . 580b, 852a(2)
5 . . . . . 838b
6 . . . . 580b, 1011a
7 . . . . . 1616a
12 564b, 1316b, 1617a
15 . . . . . 1000a(2)
21 . . . . . 677a
22sq. 1528a
23 . 564b, 565a, 1098b
28 . . . . . 564b, 565a
34 . . . . . 1561b
5 1 301a, 330b, 428b, 871b, 939b
3 . . . . . 564b

Leviticus

5 4 815a, 1441a, 1472b
6—11 . . . . . 594a
8 . . . . . 742a
9 . . . . . 825b
11 . . . . . 799a
15 . . . 815b(2), 816b
16 . 127b, 129a, 436b
17 . . . . . 824a
18 . . . . . 994b
20—26 . . . . . 369a
21 815b, 1059b, 1126b, 1207b
23 . . . . . 945b
24 436b, 477b(2), 1437a, 1703a
25 . . . . 129a, 1200b
6 2 . . . . . 591a
3 . . . 1696b, 1699b
5 . . . . . 1585b
8 . . . . . 1333b
10 . . . . . 1556a
13 . . . . 204a, 419b
14 530a, 1441a, 1655b
18 . . . . . 1234b
21 . . . . 843a, 1554a
7 12 . . . 1441a, 1442b
13 . . . . . 799a
14 . . . . . 1221a
18 . . . . . 1159a
20 . . . . . 644b
34 . . . . . 1541a
35 . . . . . 852a
37 . . . . 644b, 936a
8 2 . . . . . 354a
5 . . . . . 1275b
15 . . . . . 863b
21 . . . . . 1411a
33 . . . . . 483b
35 . . . . . 1069b
9 1 . . . . . 679a
10 1 . . . . . 365a
3 . . . 365a, 1263a
8 . . . . . 573a
9 . . . . . 1577a
10 . . . . . 329a
11 . . . . . 353a
16 . . . . . 1407a
11 . . . . . 589a
1 . . . . 450b, 556a
3 . . . . . 1233b
4 . . . 272b, 1605b
5 . . . . . 1294a
6 . . . . 123b, 1294a
11 . . . . . 1642a
12 . . . . . 1280b
13 . . . . . 942b
17 . . . . . 1582a
18 . . . 135a, 1467b
19 . . . . . 295b
21 . . . . . 946b(2)
22 879a, 907a, 1499a
26 . . . . . 1608a
27 . . . . 360b, 657a
29 . . . . . 1257a
29sq. 1633b
30 . . . . . 135a
32 577a, 907a, 1361a, 1380b, 1620b
34 . . . . 677a, 858a
35 . . . . . 944a
38 677a, 944b, 1482b
39 . . . . . 870a
42 371b, 879a, 1589b

Leviticus

11 43 532a, 869b, 1642a
44 . . . . . 1319a
12 . . . . . 589a
2—8 . . . . . 706b
4 . . . . . 400a
5 . . . . . 930b
8 . . . . . 1387b
13 . . . . . 342a
2 143a, 204a, 1012b, 1087b
3 . . . . 834b, 875b
4 . . . . 359a, 956a
5 . . . . . 834b
7 . . . . . 1194b
10 . . . . . 468b
11 . . . . . 1303b
12 . . . 1223a, 1225b
16 . . . . . 1014a
23 . . . . . 1688b
24 . . . . . 760b
28 . . . . . 1086a
30 . . . . 718b, 1264b
33 . . . . . 1193b
34 . . . . . 1227a
37 . . . 1277a, 1287a
39 . . . . . 143a
42 . . . . . 17a
45 1227a, 1235a, 1236a, 1242a, 1613b
47 . . . . . 1249b
49 . . . . . 598b
51 . . . . . 724a
54 . . . . . 1667b
55 205b, 1416a, 1551a, 1624a
56 . . . . . 1619b
57 . . . . . 1424b
14 2—8. . . . . 1646b
4 322b, 1169b, 1329a
5 . . . . . 830b
7 . . . 1563a, 1691b
8 . . . . . 1017b
13 . . . . . 849b
14 . . . . . 887a
16 . . . . . 580b
21 . . . 309b, 1680b
30 . . . . . 1387b
35 . . . . . 573a
36 . . . . . 1165a
37 598a, 696b, 1625a
39 . . . . 159a, 1556b
40 . . . . . 469a
43 . . . . . 1556b
44 . . . . . 159a
45 . 683b, 944a, 945a
15 1—15 . . . . . 377b
3 . . . . 513a, 1477b
4 . . . . 751b, 1472b
7 . . . . . 1361b
9 . . . . . 844a
19—24 . . . . . 377b
28 . . . . . 1012b
33 . . . . . 878a
16 1 . . . . . 865a
2 . . . . 817a, 1294b
4 . . . . . 137b
6 . . . . . 373a
8 . . . . 332a, 360a
9 . . . . . 1671b
10 . . . . . 1580a
11 . . . . . 373a
12 328b, 491b, 492a, 704a

Digitized by Google

Leviticus

16 15 . . . . . 1125b
20 . . . . 641a, 662b
21 333a, 373a, 1000a, 1521a
22 . . . . 231b, 232b
25 . . . . . 1625b(2)
29 . . . . . 1294b
31 . . . . . 1072b
17 3 . . . . . 1547b
7 . . . . . 1523b
8 . . . . . 976b
13 . . . . 634a, 1000a
18 . . . . . 1355a
3 896b, 1280a, 1333a
4 . . . . . 873a
6 . . . . . 1509a
7 . . . . 648b, 1076b
12 . . . . . 1509a
13 . . . . . 1509a
17 . . . . . 894b
18 . . . . . 1115a
21 . . . . 123a, 359b
22 . . . . . 1570b
23 . . . 1573a, 1644b
25 . . . . . 1823a
27 . . . . . 1606b
29 . . . . 674b, 936a
30 . . . . . 856b
19 1314a, 1322b, 1355a
2 . . . . . 496a, 1222a
3 . . . . . 630b, 748b
4 . . 1187b(2), 1188a
7 368b, 1133b, 1159a
9 632a, 718a, 1357b
9sq. 1331a
10 604a, 682a, 942a, 1052a, 1061b(3), 1224b
13 699b, 945b, 1059b, 1202a, 1310b
14 27a, 1058a, 1189b, 1627a
15 . . . . . 1088b
16 544b, 1344a, 1478b, 1479b
17 . . . . . 1652a
18 644a, 901b(2), 1351b
19 131b, 360a, 438b, 638b, 1247a
20 165a(2), 493a, 500a, 505a, 1116b
21 . . . . . 129a
23 1098b, 1119b, 1120a
24 346a, 456a, 901a, 1137a
26 . . . 865b, 896b(2)
27 364b, 369b(2), 934b, 1131a, 1262b, 1646b
28 678b, 680b, 869b, 1397b
29 . . . . 394b, 406b
32 343b, 409b, 748b, 1088a, 1362a
35 396b, 526b, 734a, 850b, 858a, 1326a, 1502b
36 . . . . 348a, 748b
20 5 . . . . . 1099a
11—14 . . . . 1357a
12 . . . . . 1644a
14 . . . . . 1357a
16 . . . . . 1442b
17 . . . . 486a, 674b

Leviticus

20 18 . . . . . 360b
20 . . . . . 1118a
21 . . . . . 1118a
23 . . . . . 1339a
27 . . . . . 1b
21 2 823b, 1509a, 1586b
6 . . . . . 704a
7 . 382b, 388a, 470b
8 . . . . . 704a
9 . . . . . 1633b
10 213a, 1227a, 1235a
12 . . . . . 1468b
13 . . . . . 470b
15 . . . . . 470a
18 1058a, 1594a, 1627b
20 171a, 203a, 206b, 207b, 208a, 509b, 762b, 838b, 841a, 857a, 987a, 1361a
22 2 . . . . . 891b
7 328a, 517a, 520b, 814b
10 . . . . 412a, 712a
13 . . . . . 1053b
14 . . . . . 755a
22 . . . . 442b, 500a
23 . . . . . 1374a
26 . . . . . 853b
27 368b, 1410a, 1541b
28 . . . . 668a, 1468b
29 . . . . . 36b
23 2 . . . . . 103a
4 . . . . . 103a
10—12 . . 358b, 427b
10—14 . . . . 1053b
11 . . . . . 764a
14 . . . . . 595a
15 . . . . 600a, 1677a
17 . . . . 465a, 704a
22 . . . . . 604a
23 . . . . . 896b
24 596a, 1510b, 1516a
30 . . . . . 1073b
32 . . . . . 1093b
37 . . . . . 103a
40 134a, 288b, 334a, 343b, 349b, 624b, 657a, 663a, 698b, 699a, 719a(2), 1037a, 1096a, 1104b, 1112a, 1298a, 1674b
42 . . 38a, 587b, 805a
24 3 . . . . . 1043b
11 . . . . . 1154b
14 . . . . . 126a
15 . . . . . 1544b
16 . . . . 438a, 930b
21 . . . 1349a, 1704a
25 5 . . . . 891b, 1013b
6 394a, 786b, 858a, 1520a
8—16 . . . . . 567a
9 . . . . . 359b(2)
10 289a, 1052a, 1319b
12 . . . . . 338b
14 . . . . . 1391b
19 . . . 224b, 1151a
22 . . . . . 995b
23 . . . . 567a, 855a
24 . . . . . 567a
25 . . . . . 216b
26 . . . . 369b, 825a
27 . . . . . 343a

Leviticus

25 30 467a, 1288a, 1290a
35 . . . . 773a, 1659a
36 . . . . . 748b
41 . . . . . 1556b
42 . . . . . 981a
45 . . . 1391b, 1392b
47 . . . . . 202a
54 . . . . . 202b
55 . . . . . 1035b
26 1 478a, 1125b, 1362a, 1495a
3 . . . 1378a, 1662a
4 . . . . . 1434b
10 . . . . . 601a
11 . . . . . 854a
13 . . . . 771b, 1378a
14—44 1200a, 1378a, ib.b
16 . . 752a, 1549b(2)
19 601a, ib.b, 699a, 1434b
23 . . . . . 1109b
26 . . . . . 1009b
31 . . . . 210b, 1597a
34 . . . . . 1493b
36 . . . . . 750b
37 . . . . . 1111a
39 . . . . . 832a
43 585a(2), 732a, 1054b, 1378a, 1437a
44 . . . . . 723b
46 . . . . . 427b
27 2 . 362a(2), 746a(2)
2—13 . . . . 1118b
6 . . . . . 1119a
7 . . . . . 1119a
8 369b, 773a, 782a, 958a
10 . . . . . 1676a(2)
11 . . . . . 360b
13 . . . . . 1137a
14—24 . . . . 1320b
16 . . . . . 1524a
18 . . . . 242b, 271b
21 . . . . . 1524a
22 . . . . . 1524a
27 . . . 436b, 1337a
28 . . . . . 503b
30 . . . . . 587b
32 . . . . . 360a
33 . . . . . 748a
34 . . . . . 824a

Numbers

1 2 . . . . 1221b, 1336b
39 . . . . . 1285a
47 . . . . . 1169b
2 2 . . . . 280a, 872a
4 2 . . . . 939a, ib.b(2)
20 . . . . . 175a
21 . . . . . 939b
47 . . . . . 1036a
5 1sq. 1563a
4 . . . . . 1125a
8 . . . . . 816b
12 815b(2), 816b, 1207b
12—31 . . . . 963a(2)
13 1031a, 1032b, 1089a, 1363a
15 . . . . 1010b, 1270a
17 . . . . . 1100b

Numbers

5 18 126a, 1033a, 1221b, 1235a
19 . . . . 485a, 932b
23 759a, 761a, 1265a
24 . . . 370b, 1121b
28 . . . . 932b, 1184a
6 1—21 . . . . . 891b
2 362a(2), 893a(2), 1175a, 1181a, 1242a
3 576b, 893a, 1576b
4 . . . . . 379b
5 . . . . . 360a
7 . . . . . 893a
9 . . . . . 1250a
10 . . . . . 1410a
11 . . . 1242b, 1294b
12 . . . . 129a, 893a
18 . . . . 364b, 945b
19 . . . . 199a, 651a
21 . . . . . 893a
24 . . . 195b, 1189a
25 . . . . 484a, 848b
26 . . . . . 965a
27 . . . . . 354a
7 . . . . . 1253b
8 549b, 1257a, 1286b, 1328a
5 . . . . . 338b
9 . . . . . 115a
12 . . . . . 575a
12—83 . . . . 1609b
26 . . . . . 490a
55 . . . . . 1108b
61 . . . . . 1075a
83 . . . . . 1209a
8 7 . . . . . 360a
9 2 . . . . 232b, 644b
10 . . . 931a, 1465b
10sq. 1194a
13 . . . 426b, 1125b
10 2—8 . . . . . 810a
35 . . . . . 640a
11 1 . . . . 748a, 863a
5 . . . . . 495b
7 . . . . . 209b
8 707a, 1280b, 1523b(3)
10 . . . 945a, 1099a
16 . . . . . 920b
20 37a, 325a, 414a, 1410b, 1412a
21 . . . 1449a, 1548a
22 . . . . 896a, 1584b
28 . . . . . 641a
31 . . . . . 902a
12 1 . . . . . 1296a
7 . . . . . 1183a
9 . . . . . 891a
14 . 342a, 436a, 644b
18 11 . . . . 209b, 983b
12 . . . . . 1087b
14 . . . . . 1198b
16 . . . . . 601b
22 1097a, 1511b, 1548a, 1569b, 1670a, 1672a
23 . . . . 526b, 740b
28 . . . . . 1096a
30 . . . . . 583b
14 1 . . . . . 939b
11 . . . . . 1411a
14 . . . . . 1054a
19 . . . . . 1498b
29 . . . . . 1207b
44 . . . . . 1100a

Digitized by Google

Numbers

16 18 . . . . . 595a
20 465a, 1073a, 1117b, 1460a
20sq. 1120b
24 . . . . . 1322b
29 . . . . . 926a
30 . . . . . 214a
31 . . . 389a, 674b(2)
32 1433a, 1673b, 1698a
37—41 400a, 588b(2), 1200a, 1419a, 1599b
38 651a, 1253b, 1254b, 1280a
38sq. 1096a
39 399b, 1029a, 1280a
40 . . . . . 943a
16 1. 717a, 1174b, 1181b, 1322a
6 . . . . . 1704b
12 . . . . . 194b
13 . . . . . 1446a
15 . . . . . 1088a
27 . . . . . 363b
30 . . . . . 1252a
17 13 . . . . . 1103a
18 8 . 211a, 333b, 851a
15 . . . . . 1137a(2)
21 . . . . . 68b
26 . . . . 518a, 820a
27 . . . . . 280b
28 . . . . . 736a
32 . . . . . 939b
19 . 773b, 1212b, 1319b
3 . . . . . 1062a
5 . . . 1211a, 1242a
9 . . . . . 1282b
12 . . . . . 453b
13 . . . . . 298b
14 . . . . . 752a
15 . . . 1250b, 1254a
16 . . . . . 470b
18 298b, 469b, 470b, 1354a
21 . . . . . 753b
20 1 . . . . . 1308a
2 . . . . . 789a
10 . . . . . 749b
13 . . . . . 1454a
14 . . . . . 719a
22 . . . . . 1685a
24 . . . . . 93b
21 1 1095b, 1114b, 1593a, 1656a
5 . . . . . 260b
8 . . . 1242b, 1608b
16 . . . . . 1138a
17sq. 1568b
19 . . . 894b, 1625a
20 . . . . . 1625a
27 . 509a, 855a, 977b
28 . . . 977b, 1559a
30 . . 275a, 907a, 1481a
33 . . . . . 19a
22 2—24 25 1018a, 1243b
3 . . . . 14a, 1340a
4 . . . . . 917a
6 . . . . . 118b
7 . . . . . 1396b
21 . . . . . 223b
29 . . . . . 1025a
39 . . . . . 1541a
23 3 . . . . . 1616a
4 294b, 738a(2), 1418b

Numbers

23 5 . . . . . 1209b
7 . . . 175b, 1481a
8 . . . . . 1307b
9 . . . . . 42a
10 . . . 1056a, 1443a
16 . . . . . 1209b
19 628a, 895b, 1648b
23 . . . . . 1202b
24 . . . . 119a, 1573a
24 . . . . . 700a
5 . . . . 498a, 854b
6 520b, 894b, 1030a, 1141b
9 . . . . 1573a, 1649b
17 . . . . . 618a
25 1 . . 1553a, 1554a(3)
3 1054b, 1286b, 1288a(2)
4 . . . . . 340b
5 . . . . . 1288a
8 . . . . . 1323a
9 . . . . . 1554a
11 . . . . . 575a
12 . . . . . 372a
14 . . . . 405b, 994a
15 628a, 911a, 1533b
26 10 . . . . . 1658a
55 . . . . . 1513a
27 1—11 . 1095a, 1293b
2 . . . . . 1028b
5 . . . . . 1097a
8 . . . . . 1053b
11 . . . . . 125a
12—23 . . . . . 1095a
28 1—15 . . . . . 427b
2 . . . . . 232b
3 609a(2), 611a, 1599b, 1676b
4 . . . . . 1046a
7 416a, 1459a, ib.b, 1514b, 1576b
14 . 301a, 427a, 986a
22 . . . . . 372a
29 19 . . . . . 567b
31 . . . . . 567b
33 . . . . . 567b
35 1102b, 1103a, ib.b
30 2—16 . . . . 1241b
3 . 98a, 469b, 507b
5 . . . . 503a, 507b
6 . . . . . 357a
8 . . . . . 503a
9 . . . . . 363a
12 . . . . . 507b
13 . . . . . 362b
31 2 . . . . . 1068b
3 . . . 412b, 1587b
5 . . . . 807a, 810b
9 . . . . . 1460a
10 . . . . 534b, 901b
23 . 241a, 517a, 706a,
50 237a, 1062a, 1139b
32 1 . . . . . 1416a
9 . . . . . 1517a
16 . . . . . 218b
20—23 . . . . 1680a
29—30 . . . . 1680a
33 3 . . . . . 491a
8 . . . . . 773b
55 . . . . . 603a
35 5 . . . . . 1130b
11 . . . . 247a, 365a
12 . . . . . 1376b
17 . . . . . 216b

Numbers

35 19 . . . 1261b, 1262b
22 . . . . . 1262b
24 . . . . . 1043a
24sq. 1615b
27 . . . . . 1493a
28 . . . . . 1556b
33 . . . . . 482b
36 7 . . . . 359a, 949a

Deuteronomy

1 1 . . . 1618b, 1686b
5 . . . . . 135b
12 . . . . . 1462a
13 . . . . . 129a
16 . . . . . 1645a
17 . 911b, 912a, 1097a
21 . . . . . 515b
22 . . . . . 1112b
27 868a(2), 1450a, 1656a
28 . . . . . 347a, 809b
34 . . . . . 1407a
44 . . . . . 1531a
2 3 . . . . 948b, 1297b
6 . . . . . 1517a
7 . . . . . 711a
9 . . . . . 1294b
19 . . . . . 242b
20 . . . . . 728a
23 . . . . 1049a, 1262a
3 11 . . . . . 1561b
17 . . . . . 595b
18 . . . . . 472b
23 . 458b, 484b, 1498b
24 . . . . . 469b, 470a
26 . . . . 1039a, 1040a
27 . . . . . 688b
4 2 . . . . . 583a
4 . . . . 277b, 1288a
7 . . . . . 1413a
28 . . . . . 826b
34 . . . . 1252b, 1594a
35 . . . . . 674b
36 . . . . . 673a
41 . . . . . 413a
44 . . . . . 998b
5 1 . . . . . 712b
14 . . . . . 1224b
25 . . . . . 1369a
6 4 38b, 573a, 668a, 1221a, 1598b
4—9 754a, 1050b, 1253b, 1419a, 1599b(2)
5 654a, 687a, 721a
6 338b, 622b, 1014b, 1303a
7 275a, 425b, 1086a, 1098a(2), 1235a, 1306a, 1362a, 1564b, 1570b, 1573a(2)
8 120a, 324b, 523a, 681a, 1317b, 1354b, 1687a
9 573a, 681a(3), 754a, 1265a
13 . . . . . 1228a
7 1 . . . . . 939b
2 . . . . . 481a, 483a
4 . . . . . 969a
5 . . . 1557a, 1631b
7 . . . . . 511b
9 . . . . . 347b
10 . . . . . 849b

Deuteronomy

7 11 . . . . . 1576a
12 . . . . . 1104b
13 975a, 1077a, 1126b
14 142b, 1024b, 1108a, ib.b
15 1071b, 1290b, 1487a, 1671b
25 . . . . . 1197a
26 . . . . . 338a
8 3 1054b, 1072b, 1485b
5 . . . . . 582b
8 . . . . . 776a
15 . . . . . 1633a
9 8 . . . . . 1404b
20 . . . . 632a, 1106b
21 . . . . . 1100b
25 . . . . . 907a
10 8 . . . . . 1569a(2)
18 . . . . . 537a
20 . . . . . 132a
11 6 . . . . . 591b
13 . . 1036a, 1599b(2)
13—21 754a, 1050b, 1243b, 1419a
14 . . . 571b, 1666b
15 . . . . . 1514b
17 . . . . 561a, 1102b
18 271a, 998b, 1687a
19 . . . . . 679a
20 573a, 681a, 754a, 1265a
22 . . . . . 294b
30 . . . . . 389a
31 . . . . . 595a
12 2 . . . 162b, 1200a
3 . . . . . 944a
5 . . . . 328b, 354a
8 . . . . . 602a(2)
9 . . . . . 798b
13 . . . . . 200b
18 . . . . . 165b
20 . . . . . 199b
21 . . . . 383a, 515b
24 . . . . . 1616a
27 . . . . . 901a
13 1 . . 11b, 170b, 271a
7 583b, 970b, 1605b
13 . . . . . 878b
13—18 . . . . . 878a
17 . . . . . 1312a
18 . . . 1467a, 1468a
14 1 210b(2), 212a, 218a, 1330b, 1674a
3 . . . . . 1683b
4 . . . . 573a, 575a
5 . . . . . 1641b
7 . . . . . 1608a
10 . . . . . 1642a
21 211b, 464a, 679b, 870a, 943b, 1224a, 1672b
22 820a, 1127a, 1287a
23 . . . 295a, 1666b
24 470a, 782b, 1368b, 1474a
26 644b, 1137a, 1663a
15 2 . . . . 370a, 876b
3 . . . . 876b, 1001a
9 . . . . . 1218b
12 . . . . . 782b
14 . . . . 360b, 1096a
17 360b, 846b, 964a, 1494a

ANDOVER THEOL. SEMINARY MAR 10 1904 Digitized by Google

Deuteronomy

15 18 . . . . . 369a
16 1 . . . . . 5a
3 491a, 1055a, 1072b
8 . . . . . 1103b
10 . 159a, 647a, 812a
11 . . . . . 1593b
12 . . . . . 704a
14 . . . . . 1593b
16 . . . . . 849b
18 . . . 1532a, 1539a
19 999b, 1058a, 1263b
22 . . . . . 822b
17 4 . . . . . 497b
5 . . . . . 1612b
6 . . . 946a, 1005b
8 . . . . . 585a
9 . . . . . 1539a
11 . . . 969a, 1591b
12 . . . . . 341b
15 . . . 853a, 1081b
16 . . . . . 567b
17 . . . . . 969a
18 3 412a, 580b, 864a, 1307b
4 228a, 518a, 1466b, 1555a
7 . . . . . 1569a
8 . . . . . 784a
10 359b, 398a, 637a, 1054a
10—12 . . . . . 893b
11 . . . . 421a, 1485b
17 . . . . . 342b
20 . . . . . 341b
19 3 . . . . . 351a
5 186b, 585b, 825b, 939b(2), 941a
6 . . . . . 216b
11 . . . . . 113b
14 . . . . . 960b
15 . . . . . 278b
16 969a, 1023b, 1026a
18 . . . . 1626a, ib.b
19 . 330a, 342a, 403a
20 1—9 . . . . . 597b
5—9 . . . . . 819b
10 . . . . . 1286b
11 . . . . . 1513b
19 . . . . . 1552b
19—20 . . . . 1407a
20 . . . . . 1030a
21 1 470b, 1229b, 1272b
1—9 . . . . 1122b
2 . . . 1073a, 1539a
3 . . . . . 1341b
4 340b, 894b, 1118a
5 . . . . . 1472b
7 . . . . . 1493a
7 sq. 1041b
9 . . . . . 330a
10 . . . . . 585b(2)
10 sq. . . 1554b, 1676b
11 . . . . . 709b
12 . . . 1125b, 1407a
15 169a, 909b, 1604a
17 . . . . 284b, 912a
18 . . . . . 585b
18 sq. . . . 842a, 1554b
19 . . . . . 679b
20 . . . . . 381b
22 . . . . . 1671b
23 640b, 699b, 1308a, 1355a, 1377b

Deuteronomy

22 3 . . . . . 825a(2)
6 404a, 713b, 910a, 1359a
6 sq. 1387b
7 . . . . . 1371a
8 . . . . 427b, 819a
9 131b, 591a, 1320a
9—11 . . . . . 638b
10 sq. 1224a
13 451b, 709b, 717a, 1357a
14 . . . 1060a, 1563b
17 197b, 438b(2), 855b, 1596b
19 . . . 338a, 1345b
21 . . . 884b, 1252a
24 . . . . . 1612b
25 sq. 1132a
26 . . . . . 1493a
27 . . . . . 751b
29 . . . 739b, 1393b
23 1 . . . . . 651a
2 674a, 678a, 1205b, 1206a, 1322b, 1616b, 1617a
3 . . . . . 1322b(2)
4 427b, 688b, 692b, 1322b(2)
8 . . . . . 16a
8 sq. 1124b
9 . . . . . 1322b(2)
11 . . . . . 1418b
15 . . . . . 1463b
19 251a, 1477a, 1564b
21 . . . . . 940b
23 . . . . . 426b
24 . . . . . 1125a
25 . . . . . 921b
24 1 182a, 497a, 668a(2), 678b, 826a, 901a, 1014a, 1114b
2 . . . . 338b, 935b
3 267b, 674a, 1590b, 1616b
4 . . . . 850a, 1655a
5—10 . . . . . 945b
6 . . . . . 1466a
7 . . . . 825a, 1090b
15 . . . . . 810b
17 . . . . 51b, 543b
19 . . . 1053a, 1572b
20 . . . 984b, 1131b
25 1 . . . 1263a, 1501a
2 991a, 1501b, 1502a
4 306a(2), 403b, 487b(2), 685b
5 233b, 338b, 438a, 561b, 1116b
5—10 . . . . . 469a
6 . . . . 587a, 758a
7 . . . . . 233b
8 . . . . . 233b
9 106a, 412b, 472b(2), 816b, 920b(2), 1331b, 1463b, 1497a, 1587b
10 . . . . . 945b
15 . . . . . 1263a
17 . . . . 449b, 534b
18 406a, 511a, 1073b, 1248b
26 2 . . . . . 446b
3 sq. 1419a
5 . . . 226a, 1624b

Deuteronomy

26 5—10 . . . . 1417b
6 . . . . . 2b
12 337a, 820a, 1036b
12—14 . . . . . 834a
13 . . . . . 1083b
14 . . . 1055a, 1669b
15 . . . . . 870b(2)
16 . . . . . 687a
17 . . . . 50b, 449b
27 6 . . . . . 1586b
7 . . . . . 378b
8 . . . . 90b, 746b
9 . . . . . 683b
12 . . . . . 518b
14 . . . . . 1481a
15—25 . . . . 644b
26 . . . . 644b, 924b
28 6 . . . . . 1257a
8 . . . . . 999a
10 . . . . . 1687b
12 . . . . . 1253b
13 . . . . . 777b
15—69 146a, 857a, 1199b, 1200a, 1378b
40 . . . . . 939b
42 . . . . . 1123a
47 . . . . . 1036a
48 . . . . . 1487a
57 . . . . . 807a
63 . . . 729a, 1542b
65 . . . 275a, 1447b
66 . . . . 978b, 1282a
67 . . . . 187b, 395b
68 . . . 1095a, 1391b
69 . . . 191b, 1158b
29 2 . . . . . 806a
4 . . . . . 1343a
8 . . . . . 194b
9 . . . . 822b, 1437b
23 . . . . . 506b
28 . . . . . 931a
30 11 . . . . . 1181a
12 . . . . . 1040a
31 10 . . . . . 60b
12 . 428a, 545a, 548a
14 . . . 296b, 1309b
16 . . . . . 389a
18 . . . . . 359a
19 . . . . . 981b
21 . . . 825b, 1438a
32 . . . 630b, 1560b
1—43 . 341b, 1568b
2 36a, 338a, 650b, 717b, 892a(2), 1010b, 1059a, 1118a, 1122a(2), 1442a(2), 1610b
4 . . . . . 1690b
5 . . . . . 1255a
6 327a, 549a, 617a, 622b, 870a, 1393a
11 . . . . . 1474a
14 770a, 1008b, 1335b
17 1523b, 1610b, 1612a, ib.b
18 571a, 761b, 1270b(2)
19 . . . 865b, 866b(2)
20 . . . . 631a, 1649a
24 493b, 843b, 890b(2), 1079a
30 . . . . . 956a
31 . . . . . 1655b
32 . 838a, 839b, 843b
33 . . . . . 1255a

Deuteronomy

32 34 . . . . 620b, 723b
36 . . . . . 1648b
39 . . . . 760b, 772b
47 . . . 563a, 1476b
33 2 . . . . 586b, 1611a
4 124a, 296a, 595a, 751a(2), 1322b
8 . . . . . 1020a
12 . . . . 492b, 731a
16 . . . . . 1005b
17 . . . 1140b, 1422b
19 . . . . 398a, 554b
22 . . . . . 395a
23 . . . . . 975a
24 . . . . 660b, 1493b
25 . . . . . 276a
26 . . . . . 773a
27 . . . . . 814b
28 . . . . . 1059a
29 . . . . . 1332a
34 1 . . . . . 1192a
6 . . . . . 252b
7 . . . . . 702a(2)
9 . . . . . 856a
10 . . . . . 1330a

Joshua

1 11 . . . . . 1275a
2 1 504b, 507b, 875b, 1318a, 1319a
15 . . . . . 1368a
6 1 . . . . . 956a
5 . . . . . 567a
7 5 . . . . . 405a
9 . . . . . 1639b
19 . . . . . 564a
21 . . . . . 1302b
24 . . . . 405a, 1079a
25 . . . . . 1079b
8 9 . . . . . 1053a
13 . . . . . 1053a
29 . . . . . 296b
9 12 . . . . . 908a
27 . . . . . 943b
10 13 . . . . . 602a
12 3 . . . . . 17b
23 . . . . . 610a
13 22 . . . . . 1396b
27 914a, 1091a, 1701b
15 19 . . . . . 871a
21 . . . . . 1312a
22 . . . . . 1388a
24 . . . . 395b, 524a
31 . . . . . 692b
37 . . . 210b, 1290b
59 . . . . . 135a
16 6 . . . . . 56a
17 11 . . . . . 610a
19 15 . . . . . 460a
19 . . . . . 1100b
34 . . . . . 460a
35 . . . 453b, 481a(2)
37 . . . . . 19a
38 . . . . . 135a
20 7 . . . . . 907a
24 19 . . . . . 1314b
30 . . . . . 261b

Judges

1 11 . . . . . 277a
26 . . . . . 695b

Digitized by Google

Judges

1 30 . . . . . 1279a
2 . . . . . 1054b
3 8 . . . 1501a, 1502a
20 . . . . . 1070b
22 . . . . . 1244b
23 . . . . . 526a
4 3 . . . . . 894b
5 . . . . . 1679a
9 . . . . . 106a
18 . . . . 406b, 852b
5 2 . . . . . 1236a
11 . . . . . 1150b
20 . . . . 707b, 984a
21 . . . . . 1113a
24 . . . . . 1071b
6 16 . . . . . 1176a
7 3 . . . . . 1297a
13 . . . . . 1284a(3)
19 . . . 1651b, 1664b
11 3 . . . . . 967a
11 . . . . . 748a
37 . . . . . 594a
12 5 . . . . . 749a
18 . . . 1175a, 1181b
25 . . . . . 1431b
14 1 . . . . . 1678a
9 . . . . . 916a
20 . . . . . 1486b
15 19 . . . . . 785a
16 14 . . . . . 1637b
21 . . . . . 528a
23 . . . . . 279b
29 . . . . . 716a
17 . . . . . 773a
7 . . . . . 263b
18 27 . . . . . 710a
30 . . . . 247b, 802b
19 . . . . . 208a
2 . . . . . 406b
25 . . . . . 1321a
20 . . . . . 208a

I Samuel

1 1 . . . 1269a, 1296b
6 . . . 1487b, 1701b
11 749a, ib.b, 1273a, 1623a
13 . . . . . 1470a
14 . . . . . 577a
16 . . . 509a, 1491a
22 . . . . . 1052a
2 1 . . . . . 1178b
2 . . . . 827a, 1276a
7 . . . . . 1460a
8 . . . 1636b, 1638b
10 . . . . . 952b
21 . . . . . 1209a
27 . . . . . 247b
32 . . . . . 1000a
36 . . . . . 1012b
3 1 . . . . . 1635b
10 . . . . . 1201a
14 . . . . . 662a
4 13—17 . . . . . 90b
6 12 . . . . 601b, 602a
7 6 . . . . . 465b
9 12sq. 1516a
15sq. 1175b
24 . . . . 68b, 1539b
10 2 . . . . . 1272b
11 8 . . . . . 154a
14 9 . . . . . 896b

I Samuel

15 4 . . . . . 1288a
5 . . . . 894b, 927b
19 . . . . . 1063a
27 . . . . . 815b
33 1574a, 1608a, 1620b
16 1 . . . . . 118b
2 . . . . . 749b
12 . . . . . 1436a
18 . . . . . 1436a
17 1 . . . . . 106b
4 . 177a, 363b, 866a
5 . . . . . 1377a
14 . . . . . 1350b
16 . . . . . 363b
18 . . . . 211b, 283a
23 . 866a, 1116a, ib.b
38 . . . . . 732a
40 . . . . . 474a
46 . . . 859a, 1303b
55 . . . . . 1084b
18 14sq. 1574a
19 18 . . . . . 887a
21 8 . . . . . 275b
10 . . . . . 68a
22 18 . . . . . 275b
19 . . . . . 883a
23 11 . . . . . 958b
24 4 . . . . . 990a
6 . . . . . 1280a
11 . . . . . 1043b
12 . . . . . 1265b
25 5 . . . . . 692b
6 . . . . . 1356b
14 . . . . . 1223b
20 . . . . . 1418b
29 . . . . . 1380a
31 399b, 1145b, 1211a(2), ib.b, 1212a
32 . . . . . 1134a
26 8 . . . . . 976a
14 . . . . . 1043b
28 3 . . . . . 209b
8 . . . .493a, 1135a
19 . . . . . 760b
30 17 . . . . . 679a
31 3 . . . . . 749b

II Samuel

1 18 . . . . . 602a
24 . . . . . 1045a
2 14 . . 1273a, 1546a(2)
29 . . . . . 814a
32 . . . . . 814a
3 15 . . . . . 1179a
29 377b, 1061a, 1182b
35 . . . . . 666b
39 . . . . . 1474b
5 6 . . . . . 1193b
21 . . . . . 322b
6 1 . . . . . 321a
6 . . . . 631a, 1594a
7 . . . . 641b, 1577a
10 . . . . . 1150a
13 . . . . . 1293b
16 . . . . . 1007b
20 . . . . . 1476b
20—22 . . . . . 30a(2)
7 18 . . . . 352a, 999a
23 . . . . . 447b
8 1 . . . . . 860a
2 . . . . . 1155a
14 . . . . . 18b

II Samuel

10 4 . . . . . 1215b
16 . . . . . 1228b
11 11 . . . . . 1368b
12 3 . . . . . 611a
4 . . . . . 353a
6 . . . . . 1493a
9 . . . . . 1096b
13 3 . . . 463a, 1501b
9 . . . 530a, 1605b
22 . . . . . 686b
15 18 . . . . . 668a
24 . . . . . 590a
30 . . . . . 575b
16 13 . . . . . 1285b
17 19 . . . . . 505a
28 . . . . . 1178a
18 23 . . . 913a, 1038b
19 18 . . . 1399a, 1533b
36 . . . . . 1489b
20 3 . . . . . 1380b
18 . . . . . 1678a
21 . . . . . 769a
1 . . . . . 805a
10 . . . . . 1355a
14 . . . . . 1129b
16 . . . . 367b, 908a
19 . . . . . 114b
22 . . . . . 1122b
22 12 . . . . 351b, 510b
14 . . . . . 1487b
26 . . . 197b, 1678a
37 . . . . . 1116a
40 . . . . . 413a
41 . . . . . 1158b
23 1 . . . . . 1408b
5 . . . . . 1118b
6 . . . . . 883b
8 1044b, 1617a, 1661a
11 . . . . . 1091b
13 . . . . . 455b
16 . . . . . 808a
24 1 . . . . . 359b
6 . . . 215a, 1189a
9 . . . . . 810a
16 . . . 1438a, 1439b
22 . . . . . 749b

I Kings

1 5 . . . . . 354a
31 . . . . . 1355a
47 . . . . . 1071b
2 1 . . . . . 1419b
8 . . . . . 846a
24 . . . . . 622a
3 15 . . . . . 647b
19 . . . . . 845a
4 10 . . . . . 1418b
11 . . . . . 610a
5 3 8a, 190a, 845b, 1156a, 1486b
6 . . . . . 34a
25 . . . . . 577a
29 . . . . . 1462a
6 1 . . . . . 392a, ib.b
16 . . . . . 558a
18 . . . . . 248b
20 . . . . . 381a
35 . . . . . 1221b
7 21 . . . . . 1087a
23 . . . 590a, 1323a(2)
36 . . . . 698a, 1116b
50 . . . . 490a, 1149b

I Kings

7 51 . . . 1585b, 1586a
8 1 . . . . . 1322b
23—53 . . . . 1484b
54 . . . . 450a, 931a
9 13 . . . . . 608b(2)
10 1 . . . . . 791b
12 . . . . . 71b
17 . . . . . 1546b
18 . . . 591a, 1149b
19 . . . . . 1434a
21 . . . . . 689a
11 4 . . . . . 304b
14 . . . . . 1554b
23 . . . . . 1554b
25 . . . . . 1554b
29 . . . . . 1173b
12 7 . . . . . 1035b
27 . . . . . 90b
31 . . . . . 1193a
13 18 . . . . . 1626a
14 9 . . . . . 202b
21 . . . . . 575b
25 . . . . . 1623a
15 23 . . . . . 1139b
17 1 . . . . . 534a
6 . . . 1058b, 1112a
8 . . . . . 1304b
18 32 . . . . . 1684a
42 . . . . . 233b
19 6 . . . . . 1495b
11 897a, 1326a, 1489a
18 . . . . . 1509b
20 35 . . . . . 376b
21 5 . . . . . 1021b
10 . . . . . 868a
13 . . . . 174b, 868a
27 . . . . . 575b
22 10 . . . . . 227b(2)
19 . . . . . 898b
22 . . . . . 868a

II Kings

2 12 . . . . . 1424a
3 4 . . . . . 890a
11 . . . . . 298b
4 9 . . . 1314a, 1677a
10 . . . . . 814a
27 . . . . . 337a
42 . . . . . 1299a
5 2 . . . . . 922a
6 23 . . . . . 636a
25 . . . . . 277a
9 13 . . . . . 270a
10 22 . . . . . 792b
27 . . . . . 679b
12 8 . . . . . 141b
14 25 . . . . . 217a
17 9 . . . . . 491a
30 . . . 127b, 1700a
31 . . 19a, 522a, 639a
32 . . . . . 1340a
35—41 . . . . . 263b
18 6 . . . . . 1522a
11 . . . . 258b, 881a
16 77b, 1298b, 1407b
18 . . . . . 949b
27 . . . . . 1564a
32 . . . . . 108b
37 989b, 1017a, 1021a
20 13 . . . . . 911a
20 . . . . . 959a
23 13 . . . . . 851b

Digitized by Google

II Kings
24 16 507a, ib.b, 956a(2)
25 14 . . . . . 1210b
19 . . . 746b, 1029a

Isaiah
1 4 . . . . . 1060b
14 . . . . . 686a
17 . . . . 478b, 479a
18 690a, 1604b, 1605a, 1652b
20 . . . . . 497a
21 . . . . . 1152a
23 . . . . . 43a
26 . . . . . 595b
2 4 . . . . . 42a
9 . . 1547a, 1617a(2)
22 . . . . . 508a
3 2 409a, 1396b, 1539a, 1593a
3 . . . . 704b, 937b
4 . . . . 921b, 1683b
6 . . . . . 1596b
11 . . . . . 1485a
12 . . . 1052a, 1321a
16 124a, 218b, 225a, 656a, 1021a, 1079a, 1360b, 1482a, 1538b
17 614a, 1012b, 1618b
18 993b, 1341b, 1514a
19 . . . 645a, 1487b
20 90a, 703a, 1139b, 1321a
21 . . . . . 453a
22 818b, 951a, 1226b, 1328a
23 . . 249a, 713a, 957a
24 . . . 935a, 1285b
5 2 . . . . . 1570a
15 . . . . . 1618a
18 . . . 1037a, 1380b
19 . . . 1080a, 1331a
30 . . . . . 882a
6 3 . . . 682b, 1314a
5 . . . . . 314a
6 328a, 793b, 1495a
10 . . . . 1489a, ib.b
13 . . . . . 1281a
7 3 . . . . . 610a
6 . . . . . 516a
11 . . . . . 916a
19 . . . . . 200b
8 3 . . . . . 1585a
8 . . . 741a, 1280a
12 . . . . . 1433a
19 331a, 1269a, 1296b
23 249a, 355b, 781a, 1073b, 1270a
9 4 . . . . . 947b
11 . . . . . 1059a
10 14 . . . . . 1296a
19 . . . . . 1025a
30 689b, 710a, 1097b, 1269b
32 . . . . . 561a
11 2 . . . . 798b, 852a
3 sq. 1473b
6 . . . . 53a, 1031b
13 20 . . . . . 129b
21 . . . 1523b; 1524a
14 1 . . . . . 1012b
4 . 281a, 731b, 732a
5 . . . . . 831a

Isaiah
14 12 . . . 474b, 1146a
13 . . . 1418a, 1703a
15 2 . . . . . 271b
16 1 . . . . . 128b
12 . . . . . 686a
17 6 . . . . . 908b
11 82b, 208b, 209a, 879a, 975a, 1213b, 1406a
18 6 . . . . . 1339b(2)
19 2 . . . . . 654b
4 . . . . . 992b
9 . . . . . 1029b(2)
18 . 368b, 369a, 504b
20 3 . . . . . 575b
21 1 . . . 1085a, 1597a
2 . . . . . 1300b
3 . . . . . 1280b
4 . . . . . 716b
5 . . . . . 802b
11 383a, 1461a, 1536b, 1611a
12 . . . . . 181a
22 2 . 292a, 426a, 836a
3 . . . 1431a, 1433b
5 729b, 1427a, 1538a
7 . . . . . 859a
15 . . . . . 992a
16 . . . 494a, 1311a
17 411a, 536a(2), 1700a
18 . . . . . 655b
23 . . . . . 603a
23 18 . . . 653a, 1129b
24 2 . . . . . 1081b
5 . . . . 484b, 485a
16 . . . 152b, 1464b
25 6 . . . . . 1208b
26 10 . . . . . 484a
19 . . . . . 1179a
27 8 . . . 947b, 1563a
11 . . . . . 1467a
13 . . . . . 878a
28 5 . . . 1065a, 1561b
7 . . . 1169a, 1182a
20 . . 1632a(2), 1634b
25 204b, 623b, 1310a, 1566b
29 . . . 1641a, 1705a
29 1 119a, 343b, 482b, 1397a, 1419b
2 . . . . . 979b
4 . . . . . 1559b
14 . . . . . 1181a
16 . . . . . 1271b
17 . . . . . 441a
30 6 . . . . . 1079b
15 . . . . . 904a
17 . . . . . 1658a
18 . . . . . 461b(2)
20 . . . . . 651a
22 . . . . . 912a
23 . . . . 16a, 636b
28 . . . . . 889a
32 1256b, 1265a, 1680b
33 1090a, 1115a, 1117a, 1252b
31 9 . . . . . 60a
32 1 . . . . . 205a
33 1 . . . . . 137a
6 . . . 162b, 1338b
7 . 113b, 559b, 848a
15 . . . . . 78b
34 5 . . . . . 1459a

Isaiah
34 6 . . . . . 516b(2)
7 . . . . . 1461b
11 . . . . . 1183a
15 . . . . . 279b
17 . . . . . 474a
35 3 . 676a(2), 1489a, 1490a
36 12 . . . . . 1564a
37 6 . . . . . 1279b
38 2 . . . . . 1368a
40 1 . . . . . 867b
3 . . . . . 1396b
4 . . . . . 1480b
6 . . . . . 1652a
7 . . . . . 869b
12 . . . 1548b, 1611a
29 . . . . . 1418b
41 2 . . . 601a, 1263b
5 . . . . . 1403b
7 . . . 354a, 1304a
8 . . . . . 564b
9 . . . . . 1185a
10 . . . . . 1537b
16 . . . . . 322b
19 88b, 1170a, 1505b, 1542a, 1658a
21 . . . . . 1332b
24 . . . 1202b, 1655a
42 10 . . . . . 1568b
13 . . . . . 1352b
22 . . . . . 418a
43 14 . . . . . 392b
22 . . . . . 1425a
44 25 . . . . . 139b
27 . . . 385b, 1284a
45 2 . . . . 332b, 772b
5 . . . . . 73a
7 . . . . . 1418a
8 . . . . . 1251a
14 . . . . 302a, 646b
19 . . . . . 1186a
46 1 . . . . . 1427b
10 . . . . . 1164a
12 . . . . . 549a
47 2 . . . 1292a, 1381a
4 . . . . . 216b
5 . . . . . 884b
48 12 . . . . . 404a
17 . . . . . 1019a
49 6 . . . . . 929a
8 . . . . . 962b
14 1061a, 1572a(2), ib.b
18 . . . . . 639b
21 . . . . . 250b
22 . . . . . 1286b
50 5 . . . . . 1125a
6 . . . . . 527b
51 12 . . . . . 881b
14 . . . . . 1195b
21 . . . 1157a, 1576b
23 703b, 738a, 1179b
52 2 . . . . . 921a
10 . . . . . 510b
54 10 . . . . . 740b
11 . . . 967b, 1121b
12 . . . . . 315a
13 . . . . . 176b
55 3 . . . . . 1394a
7 . . . . . 703b
10 . . . . . 182a
13 198a, 921a, 1476a
57 13 . . . . . 633b
14 . . . . . 784b

Isaiah
57 16 1064a, 1406b, 1578b
17 . . . . . 1650a
19 48b, 249b, 688b, 883a, 902a, 1469b, 1680b, 1703a
58 1 . . . . . 447b
5 . . . . . 12b
7 . . . . . 1232a
10 . . . . . 1485b
11 150a, 387b, 412b, 465b, 472b
12 . . . . . 1238a
13 366a, 492b, 1054a, 1092a, 1271b
59 13 . . . . . 366b
15 1045b, 1046a, 1585a
20 . . . . . 216b
60 18 . . . . . 56b
19 . . . . . 1095b
61 1 . . . . . 1251b
8 . . . . . 1344b
62 8 . . . . . 1687b
63 1 . . . . 457b, 928b
1 sq. 1104a
16 . . . . . 1669a
64 3 . . . . . 1045a
5 . . . . . 1419b
65 8 . . . . . 128a
22 . . . 957b, 1623b
66 3 . . . . . 1029a
6 . . . 1353a, 1379b
7 . . . . . 1608b
20 . . . . . 1703b

Jeremiah
1 3 . . . . . 247b
11 . . . 696a, 1621a
2 3 . . . . . 1117b
6 . . . 1285a, 1531a
13 . . . 376b, 1485a
24 . . . . . 1213a
25 . . . 573b, 1286b
27 . . . . . 1059a
31 . . . . 354b, 724a
3 19 1258a(3), 1371b, 1687b
20 . . . . . 1475b
4 7 . . . . . 710a
22 . . . . . 1553b
30 . . . . . 1502a
5 23 . . . . . 1021b
6 29 . . . . . 864b
7 16 . . . . . 1133a
18 . . 617a(2), 619a
8 5 . . . . . 928a
18 . . . . . 275a
19 . . . . . 1538a
9 7 . . . 493b, 1546b
9 . . . . . 1362b
11 . . . . . 1242b
12 . . . . . 1242b
20 . . . . . 1051b
25 . . . . . 1119b
10 11 . . . . 63a, 597b
11 16 . . . 472b, 1488a
18 16 . . . . . 875b
17 . . . . 201b, 812b
23 . . . 914a, 1497b
15 1 . . . . . 109b
19 . . . . . 386b
16 5 . . . . . 840b
17 11 . . . . 279b, 378b

Digitized by Google

Jeremiah
17 13 . . . 520a, 829b
18 23 . . . . . 676b
19 2 . . . . . 882a
20 9 . . . . . 688b
17 . . . . . 369a
22 24 . 944a, 945a(2)
26 . . . 592a, 767b
23 6 . . . . . 1263b
7 . . . . . 1074b
13 . . . . . 1686b
19 . . . . . 273a
29 . . 907b, 1145b
31 . . . . . 887b
25 26 . . . . . 131b
30 . . . . . 884a
27 18 . . . . . 1133a
28 1 . . . . . 308a
29 2 . . . . . 592a
22 . . . . . 1373a
30 23 . . . 273a, 956b
31 18 . . . . . 1180a
19(20) 1611b
20(21) 435a, 1275b(2), 1277b(2)
40 . . . . . 291a
32 11 . . . . . 1432b
18 . . . . . 593b
44 . . . . . 1432b
36 5 . . . . . 1102b
22 . . . . . 39a(2)
23 . . 39a(2), 1193b
27 . . . . . 221a
37 21 . . . . . 1354b
38 13 . . . . . 1081b
39 3 . . . . . 513a
41 . . . . . 1310a
44 20 . . . . . 910a
46 15 . . . . . 971b
18 . . . . . 671b
19 . . . . . 139a
20 729a, 1278b, 1425a
48 11 . . . . . 289b
30 . . . . . 1066a
37 . . . . . 271b
49 7 . . . . . 1025a
10 . . 812b, 1381a
51 27 . . . . . 548b
39 . . . . . 273a
59 . . . . . 798b
52 16 . . . . . 466a

Ezekiel
1 . . . . . 844a(2)
5 . . . . . 528b
7 . . . . . 1401b
8 . . . . . 1703a
10 . . . . . 664b
14 . 154a, 396a, 504b
15 . . . . . 31b
26 . . . . . 1271b
27 . . . . 162b, 511b
3 6 . . . . . 48b
13 . . . . . 941b
4 12 . . . . . 1040b
5 7 . . . . . 1382a
11 . . . . . 850b
6 6 . . . . . 129a
7 11 . . . . . 1675b
8 3 . . . . . 1096a
5 . . . . . 160b(2)
14 . . . . . 169b
16 345b, 1235a, 1552b

Ezekiel
8 17 . . . . . 240b
9 4 460b, 1500b, 1663b
6 . . . . . 1319b
10 2 . . . . . 1089a
7 . . . . . 1248b
12 3 . . . . . 1554a
17 . . . . . 1222b
13 4 . . . . . 1296b
9 . . . . 779b, 961b
10 . . . . . 455a
16 3 . . . 784b, 1066a
7 . . . . . 1046a
10 104b, 1148a, 1636a
11 . . . . . 1045a
22 . . . . . 1643b
25 . . . 1167a, 1201b
61 . . . . . 662b
17 5 . . . . . 1298a
20 6 . . . . . 1258a
33 . . . . . 1503a
21 26 184a, 421b, 1651b
27 534a, 611b, 643a, 669b, 1017a
31 . . . . . 1460a
32 . . . . . 1262a
22 11 . . . . . 394b
18 . . . . . 975a
24 . . . . . 1675b
23 14 . . . . . 497b
21 . . . . . 673a
42 . . . 294a, 1324a
43 . . . . . 172b
47 . . . . . 666b
48 . . . . . 582b
24 6 493a, 768a, 1377a, 1385a
10 . . . . . 847b
17 965b, 1131b, 1266b
25 7 . . . . . 137a
26 2 . . . . 498a, 785b
20 . . . . . 1258b
27 4 . . . . . 703b
5 sq. 1658a
11 . . . . . 703b
17 . . . . . 801b
19 . . . . . 38a
30 5 . . . . . 616a
24 . . . . . 1538a
31 3 . . . . . 1377a
8 . . . . . 77b
9 . . . . . 256a
15 . . . . . 1085b
32 24 . . . . . 461a
33 21 . . . . . 1593a
24 . . . . . 38b
31 . . . . . 74b
34 19 . . . . . 846a
31 . . . . . 1417b
36 4 . . . . . 971a
25 . . . . . 944a
26 . . . . 180a, 198b
37 . . . . . 454a
6 . . . . . 623b
11 . . . . . 855b
12 . . . . . 1253b
38 sq. 726b
39 4 . . . . . 1156a
9 . . . . 37a, 1219b
11 . . . . . 488a
15 . . . 1275b, 1277b
40 17 . . . . . 1495a
41 22 . . . . . 661b
26 . . . 789b, 1046b

Ezekiel
43 2 . . . . . 1574a
17 . . . . . 459b
44 18 . . . 388b, 1636a
20 . . . . . 699b
45 9 . . . . . 243a
15 . . . . . 946a
46 18 . . . . . 29a
22 . . . . . 1353a
47 2 . . . . . 1174b
3 . . . . . 1423b
5 792b, 1531a, 1558b
12 714a, 1138a, 1649b, 1697a, 1701a
48 19 . . . . . 1462a

Hosea
1 3 . 255a, 276b, 277a
2 7 . . . . . 1540b
8 . . . . . 1570b
11 . . . . . 1666b
13 . . . . . 822a
23 sq. 1092a
3 5 . . . . . 1151a
4 4 . . . 534b, 1061a
11 . . . . . 1553b
12 . . . 727b, 1396b
5 6 . . . . 472b, 473a
6 8 . . . . . 1104a
7 11 . . . . . 1252b
13 . . . . . 1136b
8 14 . . . . . 845b
10 5 . . . . . 607a
11 4 . . . . . 63a
12 2 . . . . . 1487a
8 . . . . . 1623b
12 . . . . . 243b
13 1 . . . 129a, 1478b
14 . . . . . 72a
14 1 . . . . . 1240b
2 . . . . . 1691a
3 . . . . . 1655a
7 . . . . . 1474a

Joel
1 11 . . . . . 69a
17 . . . . . 272a
2 13 . . . . . 1310a
20 . . . . . 1297b
3 5 . . . . . 1631a
4 3 . . . . . 281a
18 . . . . 901a, 1560a

Amos
1 11 . . . . . 896b
2 6 . . . . . 1005a
3 8 . . . . . 119a
11 . . . . . 69b
4 7 . . . . 769b, 1648b
12 . . . . 621b, 1139b
13 977b, 1278b, 1559a
5 4 . . . . . 1086b
19 . . . . . 941b
25 . . . . . 1310a
6 1 . . . . . 951a
2 481a, 1184a, 1601a
4 1024b, 1025a, 1358a
5 . 869b, 870b, 1224a
6 . . . . 411b, 1177b
7 834a, 840b, 969a, 1024b

Amos
7 7 . . . . . 29a, 85b
8 3 . . . . 345b, 1512b
4 . . . . 129b, 1508b
5 . . . . . 1350a
9 . . . . 560a, 569a
9 9 . . . . . 881a
11 . . . . . 907a

Obadiah
1 6 . . . . 181a, 184b

Jonah
1 3 . . . . . 1272a
6 . . . 1313b, 1660a
13 . . . . . 749a
2 4 . . . . . 824a
3 8 . . . . . 1558a
4 2 . . . . . 99b

Micah
1 14 . . . . . 1563a
2 9 . . . . . 1093b
10 . . . . . 846a
13 . . . . . 192a
3 3 . . . . . 1509a
12 . . . . . 1330b
4 13 . . . . . 426b
5 6 . . . . . 1509b
6 2 . . . . . 365a
7 3 . . . 1037b, 1586a
4 145a, 426a(2), 427a(2), 602a, 988b
5 . . . . . 1006b
8 . . . . . 1155b
18 1038b, 1039a, 1339b, 1538b, 1561b

Nahum
1 2 . . . . . 901b
2 6 . . . . . 1135b
3 8 . . . . . 1446b

Habakkuk
2 3 . . . . . 461b
5 . . . . . 884b
11 . . . . . 1454b
16 . . . . . 1328a
19 . . . . . 1695b
3 2 . . . 1368b, 1456a
6 . . . . . 946a
8 . . . . . 967a
17 . . . . . 629a

Zephaniah
1 12 . . . . . 493a(2)
2 1 1370b, 1429b, 1433a
3 . . . . . 620a
4 . . . . . 1365b
5 . . . . . 674a
14 . . . . 950a, 1488a
3 1 . . . . . 748b
5 . . . . . 1200b
7 . . . . . 369b
18 . . . . . 1295a

Haggai
2 19 . . . . . 227b

Digitized by Google

Zechariah

1 7 . . . . . 1310a
8 . . . . . 1029b
17 . . . . . 704a
2 12 . . . . . 648b
17 . . . . . 921b
3 2 . . . . . 261b
3 . . . . . 1265a
8 . . . . . 867a
4 2 . . . . . 216b
3 . . . . . 852a
10 . . . . . 1350b
12 . . . . . 1293b
14 . . . . . 588a
6 12 . . . . . 1287b
7 14 . . . . . 1010b
8 4 . . . . . 1330b
8 . . . . . 1138a
19 . . . . . 1267b
9 7 . . . 248b, 1426a
8 . . . . . 155a
10 1 . . . . . 443b
11 . . . . . 1300a
11 7 . . . . . 920b
12 1 . . . 1270b, 1305a
11 . . . . . 1695b
13 6 . . . . . 1214a
8 . . . . . 1588b
9 . . . . . 1298a
14 1 . . . . . 357b
6 . . . . . 1295a
8 . . . . . 632b
10 . . . . . 591a
20 . . . 826a, 1284a
21 . . . . . 1647a

Malachi

1 10 . . . . . 32b
11 . . . . . 1352b
2 5 . . . . . 897b
12 . . . . . 1057a
13 . . . . . 1554a
17 . . . . . 563a
3 5 . . . . . 1623a
6 . . . . . 1605a
8 . . . . . 1311a
10 . . . . . 172b
12 . . . . . 491a
16 . 295a, 518a, 1272b
19 . . . . . 569a
20 . . . . . 593a
21 . . . . . 178a
23 . . . . . 68b

Psalms

1 . . . . 755b, 1243b
1 111a, 701a, 716b(2), 1392a, 1660a
2 . . . . . 1418a
3 . . . . . 1638b
5 . . . . . 956b
2 755b, 1001a, 1243b
6 . . . . . 1637b
11 . 238a, ib.b, 1486a
12 . . . . . 189a
3 . . . . . 1001a
1 . . . . . 1362b
3 . . . . . 1256a
4 . . . . . 368a
8 . . . . . 1627b
4 1 . . . . 907b, 928b
3 . . . 1477b, 1497b

Psalms

4 5 . . . 656b, 1447b
5 1 . . . . 894a, 895a
4 . . . . . 958a
5 . . . . 272a, 727a
11 . . . . . 1021b
8 3 . . . . . 1051b
9 . . . . . 755b
1 . . . . . 1084b
18 . . . . . 1501b
20 . . . . . 1061b
21 . . . . . 749a
10 . . . . . 755a
5 . . . . . 1151a
11 . . . . . 1204a
14 . . . . . 1461a
11 1 . . . . . 877b
2 . . . . 605a, 861b
3 . . . . 764b, 859b
5 . . . . . 571a
6 . . . . . 1140b
12 4 . . . . . 674b
6 . . . . . 1524a
7 . . . 1008a, 1255b
8 . . . . . 686b
9 401b, 671a, 1460b
15 . . . . . 1086b
5 . . . . . 768b
16 7 . . . . . 612a
8 sq. 1532b
11 . . . 1163b, 1654b
17 1 . . . . . 1475a
13 . . . . 105b, 666a
14 464b(2), 465a, 1051b
15 . . 1263a, 1366b(2)
18 2 . . . . . 1467a
5 . . . . . 1189a
7 . . . . . 164b
12 . . . 351b, 510b
13 . . . 527a(2), 923a
16 . . . . . 1145b
20 . . . . . 1150a
26 . . . . . 1677a
31 1303b, 1304a, 1677a
40 . . . . . 413a
19 . . . . . 1360b
5 . . . . . 1556a
8—10 . . . . 1201b
9 . . . 189a, 1360b
11 . . . . . 889b(2)
13 . . . . . 1521a
20 3 . . . . . 977a
21 3 . . . 126a, 1641b
9 . . . . . 825a
22 8 . . . 888b, 1157b
10 . . . . . 215b
15 . . . . . 1538a
16 . . . . 129b, 376a
21 . . . . . 639a
23 2 . . . . . 326b
24 . . . . . 1391a
5 . . . . . 938a
25 1 . . . . . 938b
6 . . . . . 613a
8 sq. 1493a
26 2 . . . . . 916b
6 . . . . . 1469a
27 14 . . . . . 1356a
29 . 37b, 342a, 1598a
2 . . . . . 499a
4 . . . . . 1705a
11 . . . . . 1049a
30 . . . . . 1135b
31 18 . . . . . 507a

Psalms

31 19 980a, 1130a, 1229a
20 . . . . . 1297b
32 1 . . . . 204b, 938b
6 . . . . . 778b(2)
9 . . . . . 173b
33 1 . . . . . 884a
2 . . . . . 870a
18 . . . . . 1513a
34 9 . . . . . 543a
13 . . . . . 1245b
35 15 . . . . . 1285a
16 . . . . . 692b
36 7 913b, 1028b, 1068b, 1115a, 1438a
8 . . . . . 1403a
37 4 . . . . . 1054a
7 . . . . . 456a
20 . . . . 593a, 1156a
25 . . . . 1061a, ib.b
29 . . . . . 1575a
39 3 . . . . . 521a
12 . . . . . 809b
40 2 . . . . . 1356a(2)
3 . . . . . 372b
5 . . . 1489a, 1446b
10 . . . . . 1185a
41 2 . 100b, 398b, 990b
4 . . . . . 1010a
42 . . . . . 755b
5 11a, 314a, 430a, 990a
8 . . . 1291b, 1452a
43 . . . . . 755b
44 24 . . . . . 1057b
45 3 . . . . . 586b
8 . . . . . 1263a
9 . . . . . 137b
10 . . . . . 1522a
12 . . . . . 586a
13 . . . . . 467b
17 . . . . . 1214b
46 1 . . . . . 1084b
47 4 . . . . . 295a
5 . . . . . 693b
9 . . . . . 751b
48 3 358b, 889a(2), 905b, 906a
14 . . . . . 433b
15 132b, 413b, 1083b
49 2 . . . . . 464b
4 . . . . . 331a
12 . . . . . 1418a
50 2 . . . 644a, 1574b
5 . . . . . 378b
6 . . . . . 1681a
10 . . . . . 143a
23 601b, 1535a, ib.b, 1650b
51 8 . . . . . 766b
16 . . . . . 1336a
52 7 . . . . . 1635a
54 2 . . . . 389a, 395b
55 8 . . . . . 879b
16 . . . . . 315b
23 . . . . . 565b
56 1 . . . . . 780b
9 . . . . . 884a
57 9 . . . 1057b, 1058a
58 2 . . . . .71a, 736a
4 . . . . . 415b
9 127a, 632b, 1657b
59 12 . . . . . 536a
60 1 . . . . . 782a
5 . . . . . 1684b

Psalms

60 6 914b, 916b, 1344b
8 . . . . . 990a
9 . . . . . 1292b
10 . 919b, 969a, 986b
11 . . . . . 185a
61 6 . . . . . 859b
8 . . 599a(2), 1126a
62 3 . . . . . 859b
10 . . . . . 329a
63 2 . . . . . 646a
12 . . . . . 94a
65 2 . . . . . 998b
5 . . . 1410b, 1419b
8 . . . . . 1525a
10 1126b, 1540b(2), 1703b
11 . . . . 210b, 379a
66 3 . . . . . 796b
5 sq. 1191a
15 . . . . . 759b
68 5 . . . 1379b, 1612a
6 . . . . . 1461a
7 169b, 172a, 315b, 637a, 1568a
9 . . . . . 1489a
11 . . . . . 1024b
13 . . . . 280b, 786a
14 . . . 797b, 1620b
15 . . . . . 1285a(2)
17 . . . 208a, 1493a
18 . . . .280a, 1604b
19 . . . . 648b, 719a
26 . . . . . 1068b
27 . . . . . 1322b
28 . . . . . 1449b
31 451b, 1191a, 1328b, 1389a, 1419b
36 593b, 1319b, 1332b
69 14 . . . . . 1128a
32 . . . . . 833b
34 . . . . . 968a
71 18 . . . . . 1556b
72 3 . . . . . 939a
10 . . . . . 128b
16 . . . . . 716a(2)
17 . . . . . 580b
73 3 466b, 1112a, 1563a
4 . . . . . 1054b
7 . . . . . 991a
27 . . 406b, 1469a(2)
74 12 . . . . . 1202b
13 . . . . . 1171a
20 . . . . . 28a
75 4 . . . . . 726a
5 71a, 373b, 466b, 1112a, 1251a
7 . . . . . 1461b
8 1460a, 1552b, 1617b
76 9 . . . . . 593a
77 5 . . . . . 1596b
7 797a, 874b(2), 1248a, 1517a, ib.b
8 . . . . . 1493b
9 . . . . . 106a
16 . . . . . 534b
78 7 . . . . 549a, 654b
19 . . . . . 949a
27 . . . . . 1509a
36 . . . 1202b, 1523a
43 . . . . . 1501a
45 . . . 369a, 1191a
47 . . . . 482b, 484a
48 . . . . . 1502a

Digitized by Google

Psalms

78 63 . . . . . 346a
79 1 . . . . . 1362b
2 . . . . . 870b
7 . . . . . 884a
80 3 . . . . . 372b
9 . . . 918a, 1112b
14 . . . 440b, 559a
81 . . . . . 1568b
4 427a, 652b, 653a (2), ib. b, 1619b
5 . . . . . 754a
7 . . . . . 949b
10 . . . 411a, 791a
11 . . . . . 1305b
82 3 . . . . . 1263b
83 14 . . . . . 238a
84 4 . . . . . 1387b
6 . . . . . 1514a
11 . . . . . 985a
12 . . . . . 1698b
85 4 . . . . . 1040a
87 2 . . . . . 1277b
4 . . . . . 1458b
88 6 . . . . . 493a
89 16 . . . . . 1252b
24 . . . . . 683b
38 . . . 789b, 1134b
52 . . . . . 1104b
90 3 . . . . . 306b
5 . . . . . 413b
6 . . . . . 152b
9 . . . . . 843b
10 . . . 205a, 281b
91 1 . . 669b (2), 708b
1—9. 1135b, 1281b
2 . . . . . 1396a
3 . . . 337b, 1150b
4 . . . . . 1290b
5 . . . . . 1524b
6 . . . . . 1346a
7 . . . . . 876b
8 . . . . . 1578b
10 . . . . . 1135b
15 . . . . . 1642a
92 . . . . . 755b
8 . . . . . 1145a
9 . . . . . 1462b
13 . . . 986a, 1679a
14 . . . . . 1638b (2)
16 . . . . . 1380b
93 1 . . . . . 1049a
2 . . . . . 1324a
3 285b, 306b (2), 307b
4 . . . . . 18a
94 4 . . . . . 79a
12 . . . . . 565b
95 6 . . . . . 195b
11 . . . . . 1407a
98 8 . . . . . 490a
99 3 . . . . . 602a
4 . . . . . 1060a
6 . . . . . 1623a
100 1 . . . . . 1650b
102 1 . . . 719b, 1064a
8 . . . . . 139a
9 . . . . . 1083a
18 . . . . . 1122b
103 7 . . . . . 1060a
20 . . . . . 1689a
104 . . . . . 755b
1 . . . . . 691b
2 . . . . . 632a
3 . . . . . 1479a

Psalms

104 5 . . . . . 1222a
11 . . . . . 1518a
18 . . . . . 584b
23 . . . . . 1145a
24 . . . . . 29a
26 . . . 697a, 787b
35 . . . . . 447a
106 2 . . . . . 792b
16 . . . . . 1390b
20 . . . . . 1625b
23 . . . . . 369b
26 . . . . . 939b
28 . . . . . 1054b
29 . . . . . 1238a
30 . . . . . 1182a
107 23—28 . . . . 982a
30 . . . . . 757b
108 10 . . . . . 1079a
12 . . . . . 185a
109 . . . . . 755b
110 3 . . . 335a, 1467b
111 8 . . . . . 1001a
10 . . . 964b, 1124b
113 7 . . . . . 1505b
114 . . . . . 353b
115 5—7 . . . . 1194a
116 1 . . . . . 1662a
4 . . . . . 774a
6 . . . 581a, 1253a
16 . . . . . 745a
118 1 . . . . . 1094a
22 . . . . . 1165a
27 . . . . 53b, 119a
119 . . . . . 1678a
20 . . . . . 271a
61 . . . . . 1048b
69 . . . . . 548a
96 . . . . . 986a
126 . . . 225b, 1128b
147 . . . . . 941b
120—134 . . . . . 817a
120 3 . . . . . 910b
121 1 . . . . . 812b
122 6 . . . . . 1588a
124 1 . . . . . 948a
125 3 . . . 357b, 904b
126 6 . . . . . 1051a
130 1 . . . . . 204b
4 . . . . . 593b
131 2 . . . . . 581b
132 18 . . . . . 1279b
135 7 . . . 644a, 1095b
136 4 . . . . . 1174b
13 . . . . . 1174b
24 sq. 1174b
25 . . . . . 1174b
137 2 . . . . . 1703a
7 967b, 1121b, 1135b, 1174b, 1188b, 1203a, 1397b
139 5 . . . . . 39b
6 . . . . . 1181b
11 . . . . . 1538b
15 . . . . . 1497a
16 . . . . . 222a
20 . . . . . 580a
24 . . . . . 1101a
140 2 . . . . . 472b
6 . . . . . 823b
8 . . . 941b, 942a
9 . . 403b (2), 636a
142 8 . . . . . 644a
144 4 . . . . . 330a

Psalms

144 14 . . 950b (2), 1238a
145 . . . . . 1649a
9 . . . . . 1490b
148—150 . . . . . 405b
148 8 . . . . . 1010b
149 6 . . . . . 1138a
150 1 . . . . . 1314a
6 . . . 940a, 1474a

Proverbs

1—9 . . . . . 855b
1 6 . . . . . 790b
9 436a, 698a, 744b, 1096b
14 . . . . . 633b
20 . . . . . 23a
2 1 . . . . . 1297b
3 . . . . . 74a
7 . . . . . 1297b
11 . . . . 394a, ib. b
3 2 . . . . . 1604b
6 . . . . . 1243b
9 . . . . 339b, 484a
11 . . . . . 1340a
12 . . . . 582b, 606a
15 . . . 492b, 1532a
16 . . . . . 580b
26 . . . 653b, 1167b
32 . . . . . 961b
34 . . . . . 1688a
35 . . . 1329a, 1373a
4 2 . . . . . 717b
8 . . . . . 995b
12 . . . . . 1293b
25 . . . . . 601b
5 6 . . . 536a, 1514a
10 . . . . 1101a, ib. b
18 . . . . . 832b
6 1 . . . 396b, 1111a
3 . . . 1191a, 1453b
5 . . . . . 591b
6 . . . 1080b, 1102b
21 . . . . . 120a
26 . . . . . 1257a
7 4 . . . . . 738b
7 . . . . . 1253a
9 . . . . . 941b
10 . . . 1530b, 1546b
11 145a, 542b, 543a, 1523b
18 . . . . . 449a
8 11 . . . 492b, 1532a
12 . . . 1115b, 1120a
14 . . . . . 1659a
17 . . . . . 1684b
21 . . . . . 598b
22—29 . . . . 1315b
26 . . . . . 1644a
30 1136b, 1176b, 1292b, 1446b
31 . . . . 1644a, ib. b
9 16 . . . . . 1252b
10—24 . . . . . 855b
10 2 . . . . . 1264a
7 . . . 1262a, 1496a
8 . . . . . 688b
19 . . . . . 1084a
11 4 . . . . . 1264a
17 . . . . . 1509a
18 . . . . . 1202a
22 . . . . . 711b
26 . . . 1307a, 1517b

Proverbs

11 27 . . . . . 735b
12 4 . . . . . 1064b
11 . . . . . 1035b
18 . . . . 156b, 846a
25 . . . . 915b, 962b
27 505b, 592b, 1276a
13 11 . . . . 419a, 1312a
12 . . . . . 1652a
23 . . . . . 1013a
24 . . . . . 1551b
14 9 . . . . . 1695b
14 . . . . . 975a
15 . . . 1173a, 1253a
34 . . . . 447b, 458b
15 7 . . . . . 1618b
15 . . . . . 1468a
19 . . . . 426b, 988a
24 . . . 990b, 1065a
16 10 . . . . . 1396b
11 . . . 633b, 1654b
28 . . . 1215a, 1450a
30 . . . . . 634b
17 2 . . . . . 369b
6 . . . 1064b, 1065a
13 . . . . . 968a
14 250b, 902a, 1161a
28 . . . . . 507a
18 1 . . . . . 1215a
7 . . . . . 101a
8 . . . . . 1450a
19 . . . . . 1247b
21 . . . . . 778b
22 . . . . . 825b
23 . . . . . 1125b
19 14 . . . . . 392b
15 . . . . . 1146a
20 2 . . . . . 882a
21 . . . . . 155a
25 . . . . . 700a (2)
30 . . . . . 846b
21 3 . . . . . 1263b
8 . . . . . 602a
18 . . . . . 137a
30 . . . . . 1643b
22 2 . . . . . 1498b
3 . . . . . 1250a
4 . . . . . 964b
5 . . . . . 1290b (2)
9 . . . . . 1071b
18 . . . . . 322b
20 . . . . . 1588b
22 . . . 309a, 1657b
28 . . . . . 1081a
29 412b, 509b, 510b, 588a (2)
23 2 . . . . . 834b
6 . . . . . 1071a
10 . . . . . 881a
22 . . . . . 409a
25 . . . . . 1609b
29 1b, 4a, 24b, 296b, 1137b, 1161b, 1206a, 1602b
29 sq. 1401a
30 . . . . . 795b
31 24b, 633b (2), 779b, 1003a
32 . . . 1242b, 1244b
34 . . . 419b, 1313b
35 . . . . . 538a
24 6 1313b (3), 1660a (2)
10 . . . . . 1300a
16 . . . . . 674a

Digitized by Google

Proverbs

24 21 . . . . 45b, 1355a
23 . . . . . 351a
28 . . . . . 1252b
25—31 . . . . . 855b
25 1 . . . . . 1130a
7 . . . . . 751b
11 . . . . . 303a
13 . . . . . 1281a
19 768b, 1122a, 1491a
20 . . . 1033a, 1496b
22 . . . . . 1585b
26 . . . 740b, 1491a
26 6 . . . . . 654a
11 . . . 1553a, 1650a
22 . . . . . 863a(2)
23 . . . . . 1523a(2)
27 17 . . . . . 425b
22 367b, 476b, 505a, 786b, 1253a
25 . . . . . 1193b
26 610a, ib.b, 611b, 1129a
28 9 . . . . . 1655a
10 . . . . . 1548a
13 . . . 1060b, 1240b
23 . . . . . 1176a
29 4 . . . . . 465a
8 . . . . . 1160b
11 . . . . . 1525a
13 . . . 1498b, 1668a
21 42a, 798b, 864b, 1190b
23 . . . . . 1677b
30 1 . . . . 14a, 1014b
8 . . . . . 557a
10 . . . . . 1377b
15 . . . . . 1499a
17 . . . . . 713b
27 . . . . . 496a
28 . . . . . 1688b
32 403a, ib.b(2), 869b(2)
33 . . . . . 475a
31 1 . . . . 74a, 662a
2 . . . . . 189a
3 . . . . 454b, 760b
4 . . . 1458a, 1464b
6 . . . . . 2b
7 . . . . . 1477b
8 . . . . 456b, 471b
10 . . . . . 1066a
26 . . . . . 1587a
27 . . . . . 1269a
29 . . . . . 411b

Job

1 1 . . . . . 377b
10 . . . . . 1237a
15 . . . . . 1517b
2 3 . . . . . 583b
8 . . . . . 272b
3 3 . . . . . 707b
4 . . . . . 202b
8 . . . . . 698a
10 . . . . . 311b
16 . . . . . 1051b
26 . . . 1456a, 1578b
4 4 . . . . . 676a, ib.b
5 5 729a, 1290a, 1508b
7 . . . 52a, 1502a(2)
9—10 . . . . . 205a
10 . . . . . 1580b
21 . . . . . 460a

Job

5 22 . . . . . 660b
23 . . . . . 17b
26 . . . . 620a, 701b
6 14 . . . . 713a, 801b
15 . . . . . 1145b
17 . . . . . 413b
18 . . . . . 715b
7 1 . . . 1257a, 1258b
9 7 . . . . . 504b
17 . . . . . 1010b
10 1 . . . . . 1326a
11 . . . . . 990b
22 . . . 959a, 1285a
11 9 . . . . . 986a
11 . . . . . 1517b
12 . . . . . 867b
14 . . . 1051a, 1167b
20 . . . . . 1665b
12 5 152b, 715a(2), 1518a
16 . . . 1521b, 1553b
14 5 . . . . . 505b
7 . . . . . 703b
14 . . . . . 1257a
18 . . . . . 1130a
20 . . . . . 1655b
15 20 . . . . . 470b
28 . . . . . 1128b
16 11 . . . . . 1471b
17 . . . 711b, 1079b
18 4 . . . . . 1270b
7 . . . . . 1196a
20 7 . . . . . 249b
23 . . . . . 703b
26 . . . 922b, 1631a
21 10 . . . . . 241a
11 . . . 581a, 1049b
22 14 . . . . . 1204a
16 . . . . 1384b(2)
20 . . . . . 172a
22 . . . . . 29b
24—25 . . . . . 185b
29 . . . . . 202a
30 . . . . 194b, 932b
24 12 . . . . . 1538a
15 . . . . . 866b
20 . . . . . 864a
24 . . . . . 638b
25 6 . . . . . 1470a
26 7 . . . . 173a, ib.b
9 . . . 1232a, 1524b
12 . . . . . 1453b
14 . . . 1482a, 1487b
27 . . . . . 1701a
8 . . . . . 1582a
28 3 . . . . . 1285a
7 . . . . . 1435a
10 . . . . 47b, 1291a
18 . . . . . 66b
25 . . . . . 1348b
29 18 . . . . . 433a
25 . . . . . 155b
30 3 . . . . 250a, 490a
23 . . . . . 1446a
24 . . . 1159b, 1538a
31 10 . . . . . 528a
24 . . . . . 654b
33 23 . . . . . 665b
24 . . . . . 1137b
27 . . . . . 1542a
34 20 . . . . . 262a
29 . . . . . 1621b
30 . . . 485a, 1431a
37 . . . . . 1016a

Job

36 3 . . . . . 1263a
7 283a(2), 1146b, 1401a
15 . . . . . 472b
19 . . . 1299a, 1305b
28 . . . . 271b, 892a
33 . . . . . 1475b
37 1 . . . . . 946b
2 . . . . . 331a
5 . . . . . 1487b
6 . . . . . 1465a
13 . . . . . 208a
17 . . . . . 1622a
18 . . 590a(2), 1702b
20 . . . . . 1017a
21 . . . . . 142a
38 1 . . . 905a, 1010b
2 . . . . . 510b
4 . . . . . 58a
8 . . . . . 1550a
9 . . . . . 1616a
16 . . . . . 1376a
25 317a, 1555b, 1684a
28 . . . . . 12b
31 . . . 1045a, 1433a
32 . . . . . 756a
36 . 156a, 522b, 523b
37 . . . . . 1571a
38 . . . . . 590a
39 13 . . . . . 449a
29 . . . . . 71a
30 . . . 261a, 1085b
40 17 . . . . . 492b
20 . . . . 135b, 145b
30 421a, 636a, 1647a
41 3 . . . . . 1457b
4 . . . . . 1117a
7 . . . 1145b, 1271b
10 . . . . . 1063b
14 . . . . . 492a
21 . . . . . 1664a
22 . . . . . 1008a
26 . . . . . 1550a
42 14 1141a, 1428a, 1502a

Canticles

1 1 . . . . . 1568a
2 511b, 941b, 942a, 1111a, 1541a
2sq. 1253b
3 . . . 1084b, 1463a
4 808a, 844a, 854b, 855a
5 . . . . . 176b
6 . . . . . 1552a
7 . . . . . 712b
9 . . . 1487a, 1569b
10 1162b, 1656a, 1486b, 1649b, 1664b
12 . . . . . 1026a
13 . . . . . 847b
14 . . . . . 671a
15 . . . . . 1611a
17 . . . . . 1454a(2)
2 1 . . . . . 375a
4 279b(2), 299b, 693a
5 . . . . 128a, 130b
7 . . . . . 1257a
8 . . . . . 1403a
9 . . . . . 296a
11 . . . . . 628a
12 . . . . 927b, 1664b
17 . . . . . 1160b

Canticles

3 6 . . . . . 1459b
9 . . . . 632a, 1147a
10 . . . . . 1476a
11 . . . . 461a, 1275b
4 1 1286b, 1288b, 1290a
2 . . . 1504a, 1574a
3 731a, 1466b, 1477a
4 . 729a, ib.b, 1138a
8 . . 1549b, 1703b(2)
11 . 25b, 906a, 1484a
12 . 256a, 816a, 1187a
13 . . . . . 1580b
14 1085b, 1164b, 1194b
15 . . . . . 892a
16 257b, 258a, 394a, 921b, 1057b
5 1 . . . . . 847b
2 . . . 1642a, 1678a
5 . . . . 848a, 1038a
6 . . . . . 449a
7 . . . . . 713a
10 . 280a, 283a, 1272b
11 1110b, 1111a, 1340a, 1546a, 1574b, 1670b
13 . . . . 702b, 834a
14 . . . 1228a, 1603b
15 . . . . . 1540b
6 4 . . . . . 279b
6 . . . . . 1291a
7 . . . . . 1290a
8 . . . . 189a, 1177a
10 . . . . . 879a
11 . . . . 13b, 229a
7 1 . . . . . 55a
2 . . . . 920a, 1272a
3 156a, 382b. 752b, 753a, 960a, ib.b, 970b, 1256a, 1634b
6 . . . . . 1454a
9 . . . . . 1008a
10 . . . . . 276a
11 1540b, 1702b, 1703b
14 . . . . . 1295b
8 2 . . . 1156a, 1482b
5 . . . . . 400a
6 . . . . . 1498b
7 . . . . . 983a
13 . . . . . 258a

Ruth

1 1 . . . . . 265b
5 . . . . . 1561a
13 . . 1042a(2), 1067a
14 . . . . 277b, 941b
2 4 . . . 1516a, 1627b
7 . . . . . 701a
10 . . . . . 911b
14 . . . . . 711a
3 3 . . . . . 1116a
4 1 . . . . . 71b
2 . . . . . 859a
7 469a, 1584a, 1587b
8 . . . . . 716a
11 . . . . . 804a

Lamentations

1 1 139a, 713a, 1334a, 1625b, 1630b
7 . . . . . 1519b
12 . . . 1052a, 1323b
13 . . . . 928a, 1261a

Digitized by Google

Lamentations
1 14 1026b, 1020b, 1621a
15 275a, 948a, 1197b
17 895a, 922a, 1232b, 1474a
18 . . . . . 1263b
20 . . . . . 748b
22 . . . . 318b, 1051b
2 1 . . . . . 1065b
2 . . . . 865b, 1046b
8 . . . . . 1541b
13 160a, 383a, 1044b, 1370a, 1647b
14 . . . . . 1686b
16 . . . . . 1038b
17 . . . . . 1038b
3 7 . . . . . 768a
13 . . 25a, 31a, 129b
17 . . . . . 938b
23 . . . . . 427a
33 . . . 1189b, 1202b
41 . . . . . 1533a
45 . . . . . 722b
65 . . . . . 1061b
4 1 . . . 1087b, 1443a
3 . . . . . 594b
4 . . . . . 1051b
7 . . . . . 232b
15 . . . . 824b, 987b
22 . . . . 100b, 1671b
5 10 . . . . . 647b
14 . . . . . 1519a
22 . . . . . 722b

Ecclesiastes
1 6 . . . . . 948b(2)
13 . . . . . 1566a
15 . . . . 489b, 1059b
2 2 . . . . 339a, 1112a
3 . . . . . 991a
6 . . . . . 1168a
8 1225b, 1523b, 1558a(2)
9 . . . . . 805b
3 5 . . . . . 1197a
11 586a, 1051b, 1084b, 1553a
15 . . . . . 1453a
16 . . . . . 1263a
4 3 . . . . . 132a
5 . . . . . 654b
6 . . . . . 1486b
8 . . . . . 45b
14 . . . . 676a, 1499a
17 . . . . 932b, 1485a
5 5 . . . . . 1655a
8 . . . . 604b, 605b
9 . . . . . 354b
6 2 . . . . . 1654b
12 . . . . . 1281b
7 1 . . . . . 713a
3 . . . . . 1546a
7 . . . . . 1111b
8 . . . . . 1135a
17 . . . 815b, 1501a(2)
8 1 . . . . . 1604a(2)
3 . . . . 142b, 1186a
4 . . . . . 1581b
5 . . . . . 874b
8 . . . . 370a, 855b
10 . . . . 1312a, ib.b
13 . . . . . 748b
14 . . . . . 1501b
9 5 . . . . . 1262b

Ecclesiastes
9 11 . . . . . 1122a
16 . . . . . 807b(2)
18 . . . . . 870b
10 5 . . . . . 1521a
8 . . . 1017a, 1617b
10 . . . 951a, 1321b
11 . . . . . 1638b
17 . . . . . 1704a
18 . . . . . 1102b
19 . . . . . 1546a
11 6 . . . . 170a, 571b
9 . . . . . 1492b
10 . . . . . 1551a
12 1 . . . . . 136a
2 431b, 713b, 1380a
3 . . . . . 528b
4 . . . 1344a, 1559b
5 209a, 461a, 475b, 787b, 1040b, 1641b, 1651a
6 83b, 672a, 1446b, 1463a
10 . . . . . 1330b
11 89a, 490a, 612a, 803a, 808b, 809a, 837b, 1311a, 1444a, 1635a, 1639a
12 198b, 331a, 693b, 713b, 714a, 973a
14 . . . 1217a, 1497b

Esther
1 1 373a, 790b, 1464a, 1498b(2)
2 . . . . . 71a
9 . . . . . 859a
10 . . . . . 670b
12 . . . . . 311b
14 621b, 673b, 776b, 845a
22 . . . . . 1216b
2 1 . . . . . 1573a(2)
5 575b, 580a, 682b, 935b, 1655b
16 553a, 1082a, 1310a
18 . . . . . 310a
20 . . . . . 1032b
21 . . . . . 1406b
3—7 10 . . . . . 126a
3 1 781a, 1489a, 1655b
9 . . . . . 1390a
12 . . . . . 1221a
14 . . . . . 83a
15 . . . . . 1112b
4 5 . . . . . 512b
5 11 . . . . . 1454b
13 . . . . . 1532a
6 1 . . . . 877b, 1655b
2 . . . . . 1603a
13 . . . . . 924a
7 4 . . . . . 1532a
5 . . . . . 860b
10 . . . . . 1573a
8 7 . . . . 357b, 539b
16 . . . . . 573a
17 . . . . . 263b
9 6—10 . . . . . 1335a
7 . . . . . 119b
18 . . . . . 1322b
21 . . . . . 1200b
27 . . . . 822a, 1125b
28 . . . . 399b, 822a

Esther
9 29 . . . . . 1655b
31 . . . . . 286b

Daniel
2 1 . . . . 67a, 1202b
2 . . . . 129b, 1508b
5 . . . . . 356b
10 . . 53a, 61b, 129b
14 . . . . . 16b, 119a
15 . . 16b, 327b, 496a
17 . . . . . 16b
19 . . . . . 16b, 248a
22 . . . . . 881a
25 . . . . . 566a
27 . . . . . 129b
29 . . . . . 88a
30 . . . . . 248a
31 . . . . . 67a
35 . . . 16b, 18a, 19a
37 . . . . . 489a
39 . . . . . 89b
41 . . . . . 227b
43 . . . . . 328a
3 1 . . . . . 42a
2 55b, 210a, 327b, 743b, 1187b
3 . 18b, 210a, 1517b
5 . . 405a, ib.b, 982b
10 . . . . . 543b
12 . . . . . 17b, 566b
13 . . . . . 70b
14 . . . . . 28b
19 . . . . . 37a
20 . . . . . 1377a
21 664a, 747b, 1022a, 1155b
22 . . . . . 37a, 496a
25 . . 59a, 328a, 420b
27 . . . . . 1431b
28 . . . . . 59a, 66b
4 4 . . . . . 129b
10 . . . . . 1075a
11 . . . . . 210b
12 . . . . . 89a, 196a
14 . . . . 914b, 1075a
16 . . . . 131a, 1609b
18 . . . . . 1099b
20 . . . . . 210b
24 . . . . . 121a
27 . . . . . 437a
28 . . . . . 1371b
30 . . . . 274a, 1296a
5 . . . . . 1022b
1 . . . . . 1407a
5 . . . . . 713a
6 . . . . . 1358b
7 . . . . 115a, 356a
11 . . . . . 129b
12 . . . . . 40a
17 . 196a, 449a, 867b
25 . . . . . 1a, 796a
6 . . . . . 1022b
1 . . . . . 1407a
8 . . . . . 584b
16 . . . . . 327b
17 . . . . . 1141b
19 . 167b, 291a, 526b
24 . . . . . 515a
25 . . . . . 1194a
7 . . . . . 1022b
2 . . . . . 237a

Daniel
7 5 39b, 276a, 282a, 973b
6 . 39b, 116a, 201a
7 . 80a, 116a, 201a
8 . . . . . 833a
9 . . . 626a, 1633b
10 . . . . . 1360b
12 . . . . . 121a
13 . . . 116a, 1095b
19 . . . . . 588a
22 . . . . . 1129b
24 . . . . . 1422b
25 . . . . . 374b
8 . . . . . 1022b
2 . . . . . 21a
3 . . . . . 21a
6 . . . . . 21a
12 . . . . . 1283a
13 . . . 1183b, 1190a
14 . . . . . 187b
15 . . . . . 1271b
16 . . . . . 209a
10 3 . . . . . 475b
11 . . . . . 1662a
21 . . . . . 1500b
11 43 . . . . . 705b
12 11—12 . . . . . 604a
13 . . . . . 580a

Ezra
1 2 . . . . . 1512a
9 . . . . . 13b, 762a
2 11 . . . . . 159a
66 . . . . . 265b
4 3 . . . . . 1490b
7 . . . . . 1695b
8 . . . . . 1603a
9 . . . . . 648a
10 . . . . . 95a
13 81a, 171a, 353a, 732a, 797a, 1253a
15 . . . . . 131a
17 . . . . . 648a
19 . . . . . 131a
22 . . . . . 420b
5 3 . . . . . 130b
8 . . . . . 97a, 99a
14 . . . . . 561a
6 2 . . . . . 40b
4 . . . . . 877b(2)
5 . . . . . 561a
11 . . . . . 760a
16 . . . . . 697b
7 11 . . . . . 968b
23 . . . . . 18b
25 . . . . . 327b
26 . . 89a, 356b, 366a
8 27 . . . . . 823a

Nehemiah
3 8 . . . . . 814b
15 . . . . . 1518b
5 14 . . . . . 704a
18 . . . . 112a, 191a
7 7 . . . . . 161b
16 . . . . . 159a
61 . . . . . 16a, 842a
8 5 . . . . . 1638a
6 . . . . . 218a
8 543b, 805a, 832b, 1201b, 1242b

Digitized by Google

Nehemiah
8 10 . . . . . 426a
9 5 . . . . . 1649a
6 . . . . 29b, 849b
7 958b, 985b, 1017b
8 . . . . . 1248b
18 . . . . . 1552b
12 27 . . . . . 481b
13 15 . . . . . 17a
19 . . . . . 1284b

I Chronicles
1 19 . . . . . 165b
2 6 . . . . 405a, 1079a
9 . . . . . 1064b
18 . . . 1060b, 1451b
19 . . . . . 1180a
20 . . . . . 601b
24 . . . 1551b, 1693b
26 . . . . . 1064b
54 . . . . . 898a
55 . . . . . 1012b

I Chronicles
3 17 . . . 1638b, 1639a
4 1sq. 1528b
2 . . . . . 1436b
5 . . . . . 921b
7 . . . . . 1300a
8 . . . 1258b, 1407a
9 . . . . . 585a
10 917a, 1039a, 1520b
18 201a, 406b, 566b, 594a, 989b
22 628a, 1129b (3), 1130a (2)
23 929b, 1238a, 1319a
5 1 . . . . . 575b
6 34 . . . . . 1261b
60 . . . . . 460a
7 31 . . . . . 191b
8 8 . . . . 441a, 1552a
9 . . . . . 427b
27 . . . . . 1489a
29—38 . . . . . 111a
34 . . . . . 927b

I Chronicles
8 37 . . . . . 111a
9 20 . . . . . 1380a
35—44 . . . 111a
11 13 . . . . . 1091b
12 2 . . . . . 941b
33 (32) 1066a, 1369b (2)
34 (33) 1045b
39 (38) 1045b
13 6 . . . . . 840a
9 . . . . . 631a
14 15 . . . . . 169b
16 27 . . . . . 1101b
19 16 . . . . . 1528b
22 14 . 1055a, 1126a
24 7—18 . . . 600a
25 3 . . 327b, 1224b
26 5 . . . . . 1202a
18 . . . . . 1213b
24 . . . . . 1528a
28 9 . . . . . 589a
29 11 . . . . . 984a

II Chronicles
2 7 . . . . 718b, 738b
3 3 . . . . . 1643b
4 21 . . . . 641b, 783a
6 18—41 . . . . 1484b
9 17 . . . . . 844a
13 8 . . . . . 486a
15 16 . . . . 400b, 709b
16 14 . . . . 394a, 405b
24 20—22 . . . . . 400b
24 . . . . . 1566a
25 11 . . . . . 657a
24 . . . . . 1110a
31 13 . . . . . 79b
32 1 . . . . . 326b
3 . . . . . 1031b
33 11 . . . . . 742a
13 . 513a, 514b, 765a
14 . . . . . 1055b
35 13 . . . . . 199a
24sq. 1443a

PRINTED BY W. DRUGULIN, LEIPZIG (GERMANY).

5279 19

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

3 2044 020 906 459

DATE DUE

DEMCO, INC. 38-2931

Digitized by Google